

MORAVIA
SPEC. COLL.

THE
JOHNS
HOPKINS
UNIVERSITY
LIBRARY

Founded

1876

ARISTOTELES

Opera

GRAECE

EX RECENSIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

EDIDIT

ACADEMIA REGIA BORUSSICA.

1-790

VOLUMEN PRIUS.

BEROLINI

APUD GEORGIUM REIMERUM

A. 1831.

EX OFFICINA ACADEMICA.

23.170.121A

1890

PB 1890
AZA3
v.1

28.619

PRAEFATIO.

Academia Berolinensis cum FRIDERICO SCHLEIERMACHERO auctore consilium cepisset Aristotelis ex diutino situ excitandi novaeque editione celebrandi, operae pretium se non facturam videbat, nisi plures quam adhuc manassent et uberiores lectionis Aristotelicae fontes aperiret; quin perquirendas esse quotquot paterent bibliothecas, eruendumque si quid in libris manuscriptis rei bene gerendae utile aetatem tulisset. id quibus datum est negotium, IMMANUEL BEKKERUS et CHRISTIANUS AUGUSTUS BRANDIS in perlustrandis Italiae Galliae Britanniae copiis litterariis plus quam triennium consumpserunt, multam illi quidem multorum experti benevolentiam, sed a nemine aut amantius aut utilius quam a NIEBUHRIO adiuti. iidem reduces, quod supererat operae, ita inter se partiti sunt ut alter opes criticas ad emendandum scriptorem conferret, alter, quae ad recte intelligendum facerent, ex commentariis Graecis cum editis tum etiam ineditis excerperet. prodit iam pars a BEKKERO accurata: subsequetur scholiorum volumen. de codicibus autem donec commodiore loco pluribus verbis exponatur, eorum qui textui conformando inseruerunt infra positae sunt notae.

- A.* codex Urbinas 35.
- B.* Marcianus 201.
- C.* Coislinianus 330.
- D.* Coislinianus 170.
- E.* Parisiensis Regius 1853.
- F.* Laurentianus 87.7.
- G.* Laurentianus 87.6.
- H.* Vaticanus 1027.

- I.* Vaticanus 241.
- K.* Laurentianus 87 24.
- L.* Vaticanus 253.
- M.* Urbinas 37.
- N.* Vaticanus 258.
- O.* Vaticanus 316.
- P.* Vaticanus 1339.
- Q.* Marcianus 200.
- R.* Parisiensis 1102.
- S.* Laurentianus 81 1.
- T.* Vaticanus 256.
- U.* Vaticanus 260.
- V.* Vaticanus 266.
- W.* Vaticanus 1026.
- X.* Ambrosianus H 50.
- Y.* Vaticanus 261.
- Z.* Oxoniensis collegii corporis Christi W. A. 2 7.
- A^a.* Marcianus 208.
- B^a.* Palatinus Vaticanus 162.
- C^a.* Laurentianus 87 4.
- D^a.* Vaticanus 262.
- E^a.* Vaticanus 506.
- F^a.* Marcianus 207.
- G^a.* Marcianus 212.
- H^a.* Marcianus 214.
- I^a.* Laurentianus 57 33.
- K^a.* Marcianus append. 4 58.
- L^a.* Marcianus 263.
- M^a.* Coislinianus 173.
- N^a.* Marcianus 215.
- O^a.* Marcianus 216.
- P^a.* Parisiensis. 2069.
- Q^a.* Urbinas 38.
- R^a.* Vaticanus 1302.
- S^a.* Laurentianus 60 19.
- T^a.* Laurentianus 86 3.
- U^a.* Ottobonianus 45.
- V^a.* Urbinas 108.
- W^a.* Urbinas 44.

X^a. Vaticanus 1283.
Y^a. Parisiensis 2036.
Z^a. Laurentianus 87 21.
A^b. Laurentianus 87 12.
B^b. Laurentianus 87 18.
C^b. Laurentianus 87 26.
D^b. Ambrosianus F 113.
E^b. Marcianus 211.
F^b. Parisiensis 1876.
G^b. Parisiensis 1896.
H^b. Parisiensis 1901.
I^b. Coislinianus 161.
K^b. Laurentianus 81 11.
L^b. Parisiensis 1854.
M^b. Marcianus 213.
N^b. Marcianus append. 4 53.
O^b. Riccardianus.
P^b. Vaticanus 1342.
Q^b. Laurentianus 81 5.
R^b. Laurentianus 81 6.
S^b. Laurentianus 81 21.
T^b. Urbinas 46.
U^b. Marcianus append. 4 3.
V^b. Palatinus 160.
W^b. Christinae reginae 125.
X^b. Vaticanus 342.
Y^b. Vaticanus 1340.
Z^b. Palatinus 23.
A^c. Parisiensis 1741.
B^c. Urbinas 47.
a. Vaticanus 251.
b. Parisiensis 1859.
c. Parisiensis 1861.
d. Vaticanus 250.
e. Vaticanus 1025.
f. Marcianus 206.
g. Ottobonianus 152.
h. Baroccianus 79.
i. Parisiensis 2032.

- k. Vaticanus 499.
 l. Parisiensis 1860.
 m. Parisiensis 1921.
 n. Urbinas 39.
 o. Coislinianus 166.
 p. Coislinianus 323.
 q. Urbinas 76.
 r. Urbinas 50.
 s. Palatinus 164.
 t. Palatinus 295.
 u. Christinae reginae 124.
 v. Laurentianus 87 20.
 w. Laurentianus 87 15.
 x. Marcianus 259.
 y.
 z. Parisiensis 2277.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

144.
 145.
 146.
 147.
 148.
 149.
 150.
 151.
 152.
 153.
 154.
 155.
 156.
 157.
 158.
 159.
 160.
 161.
 162.
 163.
 164.
 165.
 166.
 167.
 168.
 169.
 170.
 171.
 172.
 173.
 174.
 175.
 176.
 177.
 178.
 179.
 180.
 181.
 182.
 183.
 184.
 185.
 186.
 187.
 188.
 189.
 190.
 191.
 192.
 193.
 194.
 195.
 196.
 197.
 198.
 199.
 200.

201.
 202.
 203.
 204.
 205.
 206.
 207.
 208.
 209.
 210.
 211.
 212.
 213.
 214.
 215.
 216.
 217.
 218.
 219.
 220.
 221.
 222.
 223.
 224.
 225.
 226.
 227.
 228.
 229.
 230.
 231.
 232.
 233.
 234.
 235.
 236.
 237.
 238.
 239.
 240.
 241.
 242.
 243.
 244.
 245.
 246.
 247.
 248.
 249.
 250.

3 = ...
 12 = ...
 7 = ...
 9 = ...

9	περὶ Αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν	pag. 436	9	περὶ Μαντικῆς τῆς ἐν τοῖς ὕπνοις pag. 462
	περὶ Ἀκουσῶν	- 800	9	τὰ Μετὰ τὰ φυσικά
9	Ἀναλυτικά πρότερα	- 24	9	Μετεωρολογικά
9	ὕστερα	- 71		Μηχανικά
	περὶ Ἀναπνοῆς	- 470	9	περὶ Μνήμης καὶ ἀναμνήσεως
9	περὶ Ἀρετῶν καὶ κακιῶν	- 1249	9	περὶ Νεότητος καὶ γήρως
9	περὶ Ἀτόμων γραμμῶν	- 968	9	περὶ Ξενοφάνους
9	περὶ Γενέσεως καὶ φθορᾶς	- 314	9	Οἰκονομικά
9	περὶ Ἐνυπνίων	- 458	9	περὶ Οὐρανοῦ
9	περὶ Ἑρμηνείας	- 16	9	περὶ Πνεύματος
9	περὶ Ζωῆς καὶ θανάτου	- 467	9	περὶ Πουητικῆς
9	περὶ τὰ Ζῶα ἱστορίαι	- 486	9	Πολιτικά
9	περὶ Ζῶων γενέσεως	- 715	9	Πρόβληματα
9	κινήσεως	- 698	9	τέχνη Ῥητορική
9	μορίων	- 639	9	Ῥητορική πρὸς Ἀλέξανδρον
9	πορείας	- 704	9	Σοφιστικοὶ ἔλεγχοι
9	Ἠθικά Εὐδήμεια	- 1214	9	Τοπικά
9	μεγάλαι	- 1181	9	περὶ Ὑπνου καὶ ἐγρηγόρσεως
9	Νικομάχεια	- 1094	9	Φυσικὴ ἀκρόασις
9	περὶ Θαυμασίων ἀκουσμάτων	- 830	9	Φυσιογνωμονικά
9	Κατηγορίαι	- 1	9	περὶ Φυτῶν
9	περὶ Κόσμου	- 391	9	περὶ Χρωμάτων
9	περὶ Μακροβιότητος καὶ βραχυβιότητος	- 464	9	περὶ Ψυχῆς

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Ι.

Ὁ μῶνυμα λέγεται ὡν ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος, οἷον ζῶν ὃ τε ἀνθρώπος καὶ τὸ γεγράμμενον. τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν, ὃ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος. ἂν γὰρ τις ἀποδιδῷ τί ἐστὶν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶν εἶναι, ἴδιον ἑκατέρου λόγον ἀποδώσει. συνώνυμα δὲ λέγεται ὡν τό τε ὄνομα κοινόν καὶ ὃ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός, οἷον ζῶν ὃ τε ἀνθρώπος καὶ ὁ βῆς. ὃ γὰρ ἀνθρώπος καὶ ὁ βῆς κοινῶς ὀνόματι προσαγορεύεται ζῶν, καὶ ὁ λόγος δὲ τῆς οὐσίας ὁ αὐτός. ἂν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὸν ἑκατέρου λόγον, τί ἐστὶν αὐτῶν ἑκατέρῳ τὸ ζῶν εἶναι, τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδώσει. παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπὸ τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τῇ κατὰ τοῦνομα προσηγορίαν ἔχει, οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικός καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος.

2. Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν οἷον ἀνθρώπος τρέχει, ἀνθρώπος νικᾷ. τὰ δ' ἄνευ συμπλοκῆς οἷον ἀνθρώπος, βούς, τρέχει, νικᾷ.

3. Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινος λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἕδεν ἐστὶν, οἷον ἀνθρώπος καθ' ὑποκειμένον μὲν λέγεται τῷ τινος ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἕδεν ἐστὶ. τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ, καθ' ὑποκειμένον δὲ ἕδενος λέγεται (ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω, ὃ ἐν τινι μὴ ὡς μέρος ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶν), οἷον ἡ τις γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένον δ' ἕδενος λέγεται, καὶ τὸ τί λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν τῷ σώματι ἐστὶν (ἅπαν γὰρ χρῶμα ἐν σώματι), καθ' ὑποκειμένον δὲ οὐδενος λέγεται. τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένον τε

λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν, οἷον ἡ ἐπισήμη ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένον δὲ λέγεται τῆς γραμματικῆς. τὰ δὲ ὅτι ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν ὅτε καθ' ὑποκειμένον τινος λέγεται, οἷον ὁ τις ἀνθρώπος καὶ ὁ τις ἵππος. ἕδεν γὰρ τῶν τοῦτων οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶν ὅτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται. ἀπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἐν ἀριθμῷ κατ' ἕδενος ὑποκειμένον λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἕνι ἕδεν κωλύει εἶναι. ἡ γὰρ τις γραμματικὴ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶ, καθ' ὑποκειμένον δὲ ἕδενος λέγεται.

4. Ὅταν ἕτερον καθ' ἑτέρου κατηγορηθῇ ὡς καθ' ὑποκειμένον, ὅσα κατὰ τὴν κατηγορημένην λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τὴν ὑποκειμένην ρηθήσεται, οἷον ἀνθρώπος κατὰ τὴν τινος ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῶν κατὰ τὴν ἀνθρώπου οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται. τὸ ζῶν ὁ γὰρ τις ἀνθρώπος καὶ ἀνθρώπος ἐστὶ καὶ ζῶν.

5. Τῶν ἑτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἀλλήλα τεταγμένων ἕτεροι τῷ εἶδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῶν καὶ ἐπισήμη. ζῶν μὲν γὰρ διαφοραὶ τὸ τε πεζὸν καὶ τὸ δίπνον καὶ τὸ πτηνόν καὶ τὸ ἐνυδρὸν, ἐπισήμη δὲ ἕδεμία τῶν τούτων οὐ γὰρ διαφέρει ἐπισήμη ἐπισήμης τῷ δίπνῳ εἶναι. τῶν δὲ γε ὑπ' ἀλλήλα γενῶν ἕδεν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι. τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ' αὐτὰ γενῶν κατηγορεῖται, ὥστε ὅσαι τῆς κατηγορουμένου διαφοραὶ εἰσὶ, τοσαῦται καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται.

6. Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἑκαστον ἦτοι ἔστιν σημαίνει ἢ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ πρὸς τι ἢ πᾶς ἢ ποτέ ἢ κείσθαι ἢ ἔχειν ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν. ἐστὶ δὲ ὅτι μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν οἷον ἀνθρώπος, ἵππος. ποσὸν δὲ οἷον δίπνου, τρίπνου. ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμματικόν. πρὸς τι δὲ

Codices: Organi, ABC, et C ubi deficit, D. Tit. κατηγορία περὶ τῶν δέκα γενικῶν γενῶν C. || 2. λόγος post οὐσίας ponit C. || 4. ἐάν B. || 9. δὲ om AC. || 11. ἑκατέρου αὐτῶν C. || 25. ἡ τις B. || 26. ἂν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδώσει C. || 27. οὐκ ἐστὶν αὐτῶν εἶναι C. || 28. κωλύει αὐτῶν εἶναι C. || 9. μὲν om B et pr A. || καθ' — λέγεται om pr B. || 12. οἷον ὁ ἀνθρώπος pr C. || κατὰ om C. || 14. τὸ ζῶν κατηγορηθήσεται C. || 18. διαφοραὶ οἷον τὸ BC. || τὸ τε πτηνόν καὶ πεζόν καὶ τὸ δίπνον καὶ ἐνυδρὸν A. || τὸ τε πτηνόν καὶ πεζόν καὶ τὸ ἐνυδρὸν καὶ τὸ δίπνον C. || 29. οἷον om pr A.

οἷον διπλάσιον, ἥμισυ, μεῖζον· πᾶ δὲ οἷον ἐν Λυκαίῳ, ἐν ἀγορᾷ· ποτὲ δὲ οἷον ἐχθές, πέρυσιν· κείσθαι δὲ οἷον ἀνάκειται, κάθεται· ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται, ὥπλισαι· ποιεῖν δὲ οἷον τέμνει, καίει· πάσχειν δὲ οἷον τέμνεται, καίεται. ἕκασον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἐν ἐδεμῖα καταφά- 5 σει λέγεται ἢ ἀποφάσει, τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τῶν συμ- πλοκῇ κατάφασις ἢ ἀπόφασις γίνεται. ἅπαντα γὰρ δοκεῖ κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἥτοι ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι· τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ὅθεν ἔτε ἀληθὲς ἔτε ψευδὴς ἐστίν, οἷον ἄνθρωπος, λευκόν, τρέχει, νικᾷ.

5 Οὐσία δὲ ἐστὶν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μά- λιστα λεγομένη, ἢ μήτε καθ' ὑποκειμένον τινὸς λέγεται μήτ' ἐν ὑποκειμένῳ τινὲς ἐστίν, οἷον ὁ τίς ἄνθρωπος ἢ ὁ τίς ἵππος. δευτέραι δὲ οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἶδεν αἱ πρώ- τως οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσι, ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν 15 εἰδῶν τούτων γένη, οἷον ὁ πᾶς ἄνθρωπος ἐν εἶδει μὲν ὑπά- ρχει τῷ ἄνθρωπῳ, γένος δὲ τοῦ εἶδους ἐστὶ τὸ ζῶον· δεύ- τεραι οὖν αὐταὶ λέγονται οὐσίαι, οἷαν ὁ τίς ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῶον· φανερόν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ' ὑπο- κειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον 20 κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου, οἷον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὑπο- κειμένου λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, καὶ κατηγορεῖται γε τοῦνομα· τὸν γὰρ ἄνθρωπον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορή- σεις, καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ ταῦ τινὸς ἀν-θρώπου κατηγορήσεται· οἱ γὰρ τίς ἄνθρωπος καὶ ἀνθρώ- 25 πός ἐστι καὶ ζῶον. ὥς καὶ τοῦνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τῆ ὑποκειμένου κατηγορήσεται· τῶν δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων ἐπὶ μὲν τῶν πλείων ὅτε τοῦνομα οὐθ' ὁ λόγος κατηγο-ρεῖται τῆ ὑποκειμένης ἐπ' ἐνὶ ὧν δὲ τοῦνομα μὲν οὐδὲν κω-λύει κατηγορεῖσθαι ποτὲ τῆ ὑποκειμένης, τὸν δὲ λόγον ἀδύ- 30 νατον, οἷον τὸ λευκὸν ἐκ ὑποκειμένου ὄν τῷ σώματι κατή-γορεῖται τῆ ὑποκειμένου (λευκόν γὰρ σῶμα λέγεται), ὁ δὲ λόγος ὁ τῆ λευκοῦ οὐδέποτε κατὰ σώματος κατηγορη-θήσεται. τὰ δ' ἄλλα πάντα ἥτοι καθ' ὑποκειμένων λέγε-ται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. τῶτο 35 δὲ φανερόν ἐκ τῶν καθ' ἕκασα προχειρίζομένων, οἷον τὸ ζῶον κατὰ τῆ ἀνθρώπου κατηγορεῖται· ἐκεῖν καὶ κατὰ τῆ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεται τὸ ζῶον· εἰ γὰρ κατὰ μη-

δεὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ὅλως. πάλιν τὸ χρώμα ἐν σώματι· οὐκοῦν καὶ ἐν τινὲ σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἐν τινὲ τῶν καθ' ἕκασα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως. ὥς τε τὰ ἄλλα πάντα ἥτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν 5 πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν. μὴ οὕτων ἔν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι.

Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ γένους· ἐγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἐστίν. ἐὰν γὰρ ἀπο- 10 διδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἐστι, γνωριμώτερον καὶ οἰ- κειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδούς ἢ περ τὸ γένος, οἷον τὸν τινὰ ἄνθρωπον ἀποδιδούς γνωριμώτερον ἂν ἀποδοίῃ ἀν-θρώπον ἢ ζῶον ἀποδιδούς· τὸ μὲν γὰρ ἴδιον μᾶλλον τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον. καὶ τὸ τί δένδρον ἀποδι-δούς γνωριμώτερον ἀποδώσει δένδρον ἀποδιδούς ἢ φυτόν. 15 ἔτι αἱ πρώται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκει-σθαι καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ ταύτων κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν αὐταῖς εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι λέγονται. ὥς δὲ γε αἱ πρώται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω καὶ τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· ὑποκειται γὰρ τὸ εἶδος τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ γένη κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, 20 τὰ δὲ εἶδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει. ὥς καὶ ἐκ τούτων τὸ εἶδος τῆ γένους μᾶλλον οὐσία. αὐτῶν δὲ τῶν εἰ-δῶν ὅσα μὴ ἐστὶ γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ οικειότερον ἀποδώσει κατὰ τῆ τινὸς ἀν-θρώπου τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδούς ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον. ὥσαύτως δὲ καὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν ὅθεν μάλ- 25 λον ἕτερον ἑτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὁ τίς ἀν-θρώπος οὐσία ἢ ὁ τίς βῆς.

Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλ- 30 λων τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη δευτέραι οὐσίαι λέγονται· μόνα γὰρ δηλοῦν τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορούμενων. τὸν γὰρ τινὰ ἄνθρωπον ἐὰν ἀποδιδῷ τις τί ἐστι, τὸ μὲν εἶδος ἢ τὸ γένος ἀποδιδούς οικειῶς ἀποδώσει καὶ γνωριμώτερον ποιή-σει ἄνθρωπον ἢ ζῶον ἀποδιδούς· τῶν δ' ἄλλων ὅ τι ἂν ἀποδιδῷ τις, ἄλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον λευκόν ἢ 35 τρέχει ἢ ὅτιον τῶν τοιούτων ἀποδιδούς. ὥς ἐικότως τῶν ἄλλων ταῦτά μόνα οὐσίαι λέγονται. ἔτι αἱ πρώται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ὑποκεῖσθαι κυριώτατα οὐσίαι

1. ἥμισυ om pr B. || ἐν ἀγορᾷ ἐν λυκαίῳ BC. || 2. χθές C. || 4. codices τέμνειν καίειν. || τέμνεσθαι καίεσθαι BC. || 9. κατὰ μηδεμίαν δὲ C. || 10. λευκός C. || 21. ὁ om C. || 22. λέγεται μὲν λέγεται C. || καὶ om pr C. || 23. τῇ κατὰ τοῦ BC. || 26. καὶ ζῶον om pr BC. || 30. ποτὲ om B. || 36. κατὰ τῆ ἀνθρώπου τὸ ζῶον C. || 38. κατηγορήσεται τὸ ζῶον om C.

4. λέγεται post οὐσιῶν ponit C. || 6. post εἶναι ABC addunt haec: πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἥτοι καθ' ὑποκειμένων τῶν λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστίν ὥς μὴ ἐστὶν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι. || 11. ἀποδοίῃ τίς ἀνθρώπου C. || 12. ἀποδιδὼς ἢ ζῶον C. || 14. γνωριμώ-τερον καὶ οικειότερον ἀποδώσει C. || 15. ἔτι δὲ αἱ C. || 17. ταύταις BC. || 19. γὰρ πᾶς τὸ C. || 21. κατὰ om C. || 27. οὐδὲ fortasse A. || 36. τρέχει A. || ταῦτα μόνα τῶν ἄλλων C. || 38. post ὑποκεῖσθαι editi καὶ τὰ ἄλλα πάντα κατὰ τῶν κατηγορεῖσθαι ἢ ἐν αὐταῖς εἶναι.

λέγονται. ὡς δὲ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, ἔτω τὰ εἶδη καὶ τὰ γένη τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα ἔχει· κατὰ τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ κατηγορεῖται. τὸν γὰρ τινα ἀνθρώπου ἔρεῖς γραμματικόν· οὐκ οὖν καὶ ἀνθρώπου καὶ ζῶν γραμματικόν ἔρεῖς. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἡ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν φανερόν μὲν καὶ ἔτις ὅτι ἐκ εἰσιν ἐν ὑποκειμένῳ. ὁ γὰρ 10 ἀνθρώπος καθ' ὑποκειμένου μὲν τῷ τινὸς ἀνθρώπου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν· οὐ γὰρ ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ὁ ἀνθρώπος ἐστίν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῶν καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ζῶν ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὄντων τὸ μὲν 15 ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦνομα· τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγόρησεις, καὶ τὸν τοῦ ζώου ὡσαύτως, ὥς οὐκ ἂν εἴη ἡ 20 οὐσία τῶν ἐν ὑποκειμένῳ, οὐκ ἴδιον δὲ τοῦτο τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν· τὸ γὰρ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τῷ ἀνθρώπῳ, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ ἐκ ἔστιν· ὁ γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶ τὸ δίπουν ἢ τὸ πεζόν. καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ 25 τῆς διαφορᾶς, καθ' οὗ ἂν λέγεται ἡ διαφορὰ, οἷον εἰ τὸ πεζὸν κατὰ τῷ ἀνθρώπῳ λέγεται, καὶ ὁ λόγος ὁ τῷ πεζῷ κατηγορηθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ· πεζόν γὰρ ἐστίν ὁ ἀνθρώπος, μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὄντα τοῖς ὅλοις, μὴ ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐ 30 σίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι· οὐ γὰρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινι.

Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπ' αὐτῶν κατηγορίαι ἦτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται ἢ κατὰ 35 τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδεμία ἐστὶ κατηγορία· κατ' οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέγεται· τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τῷ εἶδος καὶ κατὰ τῷ ἀτόμῳ.

ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται, καὶ τὸν λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρῶται οὐσίαι τὸν τῶν εἰδῶν καὶ τὸν τῶν γενῶν, καὶ τὸ εἶδος δὲ τὸν τῷ γένους· ὅσα γὰρ κατὰ τῷ κατηγορούμεν 5 λέγεται, πάντα καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ῥηθήσεται. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ἐπιδέχεται τὰ εἶδη καὶ τὰ άτομα. συνώνυμα δὲ γε ἦν ὡν καὶ τῶνομα κοινόν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός, ὥς πάντα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τὰ ἀπὸ τῶν διαφορῶν συνωνύμως λέγεται.

Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τὸδε τι σημαίνει· ἐπὶ μὲν ἔν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἐστιν ὅτι τὸδε τι σημαίνει· ἀτομον γὰρ καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενόν ἐστιν· ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς προσήγορίας τὸδε τι σημαίνει, ὅταν εἴπῃ 10 ἀνθρώπον ἢ ζῶν, οὐ μὴ ἀληθές γε, ἀλλὰ μᾶλλον ποῖόν τι σημαίνει· ὁ γὰρ ἐν ἐστὶ τὸ ὑποκείμενον ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἀνθρώπος λέγεται καὶ τὸ ζῶν, οὐχ ἀπλῶς δὲ ποῖόν τι σημαίνει, ὥσπερ τὸ λευκόν· ἔδεν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκόν, ἀλλ' ἡ ποῖόν· τὸ δὲ 20 εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ ποῖόν ἀφορίζεται· ποῖαν γὰρ τινα οὐσίαν σημαίνει. ἐπὶ πλεόν δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἶδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῶν εἰπὼν ἐπὶ πλεόν περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἀνθρώπων.

Ὑπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον εἶναι· τῇ γὰρ πρώτῃ οὐσίᾳ τί ἂν εἴη ἐναντίον, οἷον τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ τινὶ ζώῳ· ἔδεν γὰρ ἐστὶν ἐναντίον. οὐδὲ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζώῳ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον. οὐκ ἴδιον δὲ τῷτο τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν, οἷον ἐπὶ τῷ ποσὶ· τῷ γὰρ διτλήχει ἢ τριτλήχει· ἔδεν ἐστὶν ἐναντίον, 30 ἔδεν γε τοῖς δεκά, ἔδεν τῶν τοιστῶν ἔδεν, εἰ μὴ τις τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ φαίνεται ἐναντίον εἶναι ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν ἔδεν ἔδεν ἐναντίον ἐστίν.

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία μὴ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. λέγω δὲ ἔχει ὅτι οὐσία οὐσίας ἐκ ἐστὶ μᾶλλον οὐσία καὶ ἥττον οὐσία (τοῦτο μὲν γὰρ εἴρηται ὅτι ἔστιν), ἀλλ' 35 ὅτι ἐκάστη οὐσία τῷ ὅπερ ἐστίν, ὁ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον· οἷον εἰ ἐστὶν αὐτῇ ἡ οὐσία ἀνθρώπου, ἐκ ἐστὶ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀνθρώπος, ἔτε αὐτὸς ἐαυτῷ ἔτε ἕτερος ἐτέρου· ὁ γὰρ ἐστὶν ἕτερος ἐτέρου μᾶλλον ἀνθρώπος, ὥσπερ τὸ

2. τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη C. || 3. γὰρ ἅπαντα C. || 10. ἐκ εἰσιν] ἔδεμία corr C. || 21. τῆς om BC. || 25. τὸ δίπουν ἐστὶν C. || 27. τῷ post κατὰ om B. || 28. ὁ om C. || 34. ἀπ'] τὰ ἀπ' C. || ἀπὸ τούτων BC.

1. διαφοραὶ καὶ κατὰ C. || 5. πάντα om B. || 6. τὰ τε εἶδη B. || 7. γε om A. || 13. ἐπὶ δὲ τῶν] τῶν δὲ B. || 17. λέγεται om C. || 19. δὲ γένος καὶ τὸ εἶδος C. || 22. παραλαμβάνει A. || 26. ἢ τὸ ζῶν pr C. || γὰρ om pr C. || 28. τῷτο post οὐσίας ponunt BC. || τῆς om A. || ἀλλὰ γὰρ καὶ ABC. || 29. ἢ τῷ τριτλήχει C, om B. || 30. γε om AB. || 34. οὐσία καὶ ἥττον om C. || 37. αὕτη C. || ἐστὶ C.

λευκόν· ἕτερον ἑτέρω μᾶλλον ἐστὶ καὶ ἥττον λευκόν, καὶ καλὸν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον καλὸν καὶ ἥττον λέγεται. καὶ αὐτὸ δὲ αὐτῷ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, οἷον τὸ σῶμα λευκὸν ὃν μᾶλλον λευκὸν εἶναι λέγεται ὥν ἢ πρότερον, καὶ θερμὸν ὃν μᾶλλον θερμὸν καὶ ἥττον λέγεται. ἢ δὲ γε οὐσία ὅθεν μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται. ὅθεν γὰρ ἄνθρωπος μᾶλλον αὐτῷ ἄνθρωπος ἢ πρότερον λέγεται, οὐδὲ γε τῶν ἄλλων ὅθεν, ὅσα ἐστὶν οὐσία. ὥς ἐκ ἂν ἐπιδέχαιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον.

Μάλιστα δὲ ἴδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν, οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐκ ἂν ἔχοι τις τὸ τοιοῦτο προεργεῖν, ὅσα μὴ εἰσὶν οὐσία, ὅθεν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστίν, οἷον τὸ χρῶμα, ὃ ἐστὶν ἐν καὶ ταῦτόν τῳ ἀριθμῷ, ἐκ ἑσῶ λευκὸν καὶ μέλαν, ὅθεν ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία τῳ ἀριθμῷ οὐκ ἔσται φαῦλη καὶ σπυδαία· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ εἰσὶν οὐσία, ἢ δὲ γε οὐσία ἐν καὶ ταῦτόν· ἀριθμῷ ὃν δεκτικόν τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὢν, ὅτε μὲν λευκὸς ὅτε δὲ μέλας γίνεταί, καὶ θερμὸς καὶ ψυχρὸς, καὶ φαῦλος καὶ σπυδαῖος· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδεὶς φαίνεται τὸ τοιοῦτον, εἰ μὴ τις ἐνίστατο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φασκίων τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθὴς καὶ ψευδὴς εἶναι δοκεῖ, οἷον εἰ ἀληθὴς εἴη ὁ λόγος τὸ καθῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτῷ ὁ αὐτὸς οὗτος λόγος ψευδὴς ἔσται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· εἰ γὰρ τις ἀληθῶς δοξάζει τὸ καθῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτῷ ψευδῶς δοξάζει, τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτῷ δόξαν. εἰ δὲ τις καὶ τῷτο παραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ διαφέρει. τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλοντα δεκτικά τῶν ἐναντίων ἐστὶ ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γινόμενον μετέβαλεν (ἡλλοίωται γάρ) καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ καὶ σπυδαῖον ἐκ φαύλου. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον αὐτῶν μεταβολὴν δεχόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἐστίν. ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντῃ πάντως διαμένει, τοῦ δὲ πράγματός κινεμένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίνεται. ὁ μὲν γὰρ λόγος διαμένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαι τινα, τῷ δὲ πρά-

γματος κινήθέντος ὅτε μὲν ἀληθὴς ὅτε δὲ ψευδὴς λέγεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ τρόπῳ γε ἴδιον ἂν εἴη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν ἐαυτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν τῶν ἐναντίων εἶναι. εἰ δὲ τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν δεκτικά τῶν ἐναντίων εἶναι, ἐκ ἐστὶν ἀληθὴς τῷτο. ὁ γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτὰ δέχεσθαι τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά λέγεται, ἀλλὰ τῷ περὶ ἕτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι. τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἢ μὴ εἶναι, τῷτο καὶ ὁ λόγος ἀληθὴς ἢ ψευδὴς εἶναι λέ-

γεται, ὃ τῷ αὐτὸς δεκτικὸς εἶναι τῶν ἐναντίων. ἀπλῶς γὰρ ὅθεν οὐκ οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα, ὥστε ἐκ αὐτῶν δεκτικά τῶν ἐναντίων μηδενὸς ἐν αὐτοῖς γνωμὴν παθούς· ἢ δὲ γε οὐσία τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τῷτο δεκτικὴ τῶν ἐναντίων εἶναι λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγίειαν δέχεται, καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν· καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων αὐτῇ δεχομένη τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται. ὥς ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη τὸ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ ὃν δεκτικόν εἶναι τῶν ἐναντίων κατὰ τὴν ἐαυτῆς μεταβολὴν· περὶ μὲν οὖν οὐσίας τοσαῦτα εἰρήσθαι.

Τῷ δὲ ποσὶ τὸ μὲν ἐστὶ διωρισμένον, τὸ δὲ συνεχές, καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὸ δὲ ἐκ ἐξ ἐχόντων θέσιν. ἐστὶ δὲ διωρισμένον μὲν οἷον ἀριθμὸς καὶ λόγος, συνεχές δὲ οἷον γραμμὴ, ἐπιφάνεια, σῶμα, ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τόπος. τῶν μὲν γὰρ τῷ ἀριθμῷ μορίων ὁδεῖς ἐστὶ κοινὸς ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτῷ, οἷον τὰ πέντε εἰ ἐστὶ τῶν δέκα μορίων, πρὸς ὁδὲνα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διωρίζαι καὶ τὰ τρία γε καὶ τὰ ἑπτὰ πρὸς ὁδὲνα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐδ' ὅλως ἂν ἔχοις ἐπ' ἀριθμοῦ κοινὸν ὅρον λαβεῖν τῶν μορίων, ἀλλ' αἰεὶ διωρίζαι. ὥς ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστίν. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστίν. ὅτι μὲν γὰρ ποσόν ἐστὶν ὁ λόγος, φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ βραχείᾳ καὶ μακρᾷ. λέγω δὲ αὐτὸν τὸν μετὰ φωνῆς λόγον γιγνόμενον· πρὸς ὁδὲνα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτῷ τὰ μόρια συνάπτει· ὃ γὰρ ἐστὶ κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ συνάπτουσιν, ἀλλ' ἐκείνη διωρίζαι αὐτὴ καθ' αὐτήν.

1. ἐστὶν ante ἕτερον ponit C. || καὶ ἥττον om BC. || καὶ καλόν — 3. λέγεται om C. || 6. γὰρ ὁ ἄνθρωπος C. || 7. λέγεται ἢ πρότερον C. || γε om C. || ὅθεν A. || 9. καὶ τὸ ἥττον C. || 10. δοκεῖ ante ἴδιον ponit C. || 12. τὸ τοιοῦτο om C et pr B. || 13. ἐστὶν οὐσία C. || 14. τῷ om C. || ἐστὶ C. || 15. ὅθεν C. || 17. ὅσαι A. || 18. δεκτικὴ C. || 20. φαῦλος τε γίνεταί καὶ C. || 22. μὴ ἄρα τις ἐνίσταται C. || 23. ἐναντίων] τοιούτων AB. || ἀληθὴς τε καὶ C. || 24. δοκεῖ εἶναι C. || τὸ om C. || 25. ὁ αὐτὸς ψευδὴς λόγος ἔσται C. || 27. ψευδὸς C. || 31. γνωμὴν C. || μετέβαλεν C. || 33. αὐτὸ C. || 34. ἐπὶ δεκτικόν C. || 36. τὰ ἐναντία C. || 3. αὐτῆς C. || 4. δὲ AB et pr C. || 5. post ἐστὶν in C litura est litterarum duarum. || 8. τὸ post τι om A. || γίνεσθαι C. || 10. αὐτὰ δεκτικά AC et corr B. || 11. ὅθεν A. || ὁ ὅμιλος A. || 18. ἐαυτῷ B, αὐτῆς C. || 22. τὰ C. || ἐξ ἐκ BC. || 23. καὶ ὁ λόγος C. || οἷον om AB. || 27. ὁδὲνα γὰρ κοινὸν B et pr C. || 31. αἰεὶ om A. || 34. μακρᾷ καὶ βραχείᾳ C.

ἡ δὲ γραμμὴ συνεχὴς ἐστίν· ἐξί γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον
πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, ζηγμήν, καὶ τῆς ἐπι-
φανείας γραμμῆν· τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρὸς τινὰ
κοινὸν ὅρον συνάπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ σώματος
ἔχοις ἂν λαβεῖν κοινὸν ὅρον, γραμμῆν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς
ἃ τὰ τῷ σώματος μόρια συνάπτει. ἐστὶ δὲ καὶ ὁ χρόνος
καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρὸς
τὸν παρελθόντα καὶ τὸν μέλλοντα· πάλιν ὁ τόπος τῶν
συνεχῶν ἐστὶ τόπον γὰρ τινὰ τὰ τῷ σώματος μόρια κα-
τέχει, ἃ πρὸς τινὰ κοινὸν ὅρον συνάπτει· ἔκουν καὶ τὰ τῷ
τόπῳ μόρια, ἃ κατέχει ἕκαστον τῶν τῷ σώματος μορίων,
πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτει πρὸς ὃν καὶ τὰ τῷ σώμα-
τος μόρια, ὥστε συνεχὴς ἂν εἴη καὶ ὁ τόπος· πρὸς γὰρ
ἓνα κοινὸν ὅρον αὐτῷ τὰ μόρια συνάπτει.

Ἐτι δὲ τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἔχόντων πρὸς ἀλλήλα τῶν
ἐν αὐτοῖς μορίων συνέστηκε, τὰ δὲ ἐκ ἐξ ἔχόντων θέσιν,
οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἀλλήλα·
ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κεῖται πρὸς, καὶ ἔχοις ἂν διαλαβεῖν καὶ
ἀποδέναι ὅπου ἕκαστον κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ πρὸς
ποῖον μόριον τῶν λοιπῶν συνάπτει. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ
τῷ ἐπιπέδῳ μόρια θέσιν ἔχει τινὰ· ὁμοίως γὰρ ἂν ἀποδο-
θεῖν ἕκαστον ἔκκειται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς ἀλλήλα·
καὶ τὰ τῷ στερεῷ δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ τῷ τόπῳ· ἐπὶ δὲ γέ
τῷ ἀριθμῷ ἐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιδείξαι ὥς τὰ μόρια αὐτοῦ
θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἀλλήλα ἢ κεῖται· πού, ἢ ποῖα γε
πρὸς ἀλλήλα συνάπτει τῶν μορίων· οὐδὲ τὰ τοῦ χρόνου·
ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τῷ χρόνῳ μορίων· ὁ δὲ μή ἐστιν
ὑπομένον, πῶς ἂν τῷ θέσιν τινὰ ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον
τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν· τῷ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ
χρόνου τὸ δ' ὕστερον· καὶ ἐπὶ τῷ ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως τῷ
τὸ ἐν πρότερον ἀριθμεῖσθαι τῶν δύο καὶ τὰ δύο τῶν τρι-
ῶν· καὶ οὕτω τάξιν τινὰ ἂν ἔχοι, θέσιν δὲ οὐ πάνυ λά-
βοις ἂν, καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ ὑπομένει
τῶν μορίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἴρηται τε καὶ ἐκ ἐστίν· ἐτι τῷ
λαβεῖν, ὥστε ἐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτῷ, εἴγε μὴδὲν
ὑπομένει· τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἔχόντων τῶν μορίων συνέ-
στηκε, τὰ δὲ ἐκ ἐξ ἔχόντων θέσιν.

Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνον λέγεται τὰ εἰρημένα,
τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ

ἀποβλέποντες καὶ ἄλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν
λέγεται τῷ τῇ ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ πρᾶξις μακρὰ
τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι, καὶ ἡ κίνησις πολλή· ἔγχαρ
καθ' αὐτὸ ἕκαστον τῶν ποσὸν λέγεται· οἷον ἐὰν ἀποδιδῶ
τις πόση τις ἢ πρᾶξις ἐστὶ, τῷ χρόνῳ ὀρίει, ἐνιαυσιαίαν ἢ
ἕτω πῶς ἀποδιδούς· καὶ τὸ λευκὸν ποσὸν τι ἀποδιδούς τῇ
ἐπιφάνειᾳ ὀρίει· ὅση γὰρ ἂν ἢ ἐπιφάνεια ἦ, τοσούτον καὶ
τὸ λευκὸν φήσκειν ἂν εἶναι· ὥστε μόνον κυρίως καὶ καθ' αὐτὰ
ποσὰ λέγεται τὰ εἰρημένα· τῶν δὲ ἄλλων ἕδεν καθ' αὐτό,
ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ συμβεβηκός.

Ἐτι τῷ ποσῷ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν
ἀφωρισμένων φανερὸν ὅτι οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οἷον τῷ διπλή-
χει ἢ τριπλήχει ἢ τῇ ἐπιφάνειᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί· οὐδὲν
γὰρ ἐστὶν αὐτοῖς ἐναντίον, εἰ μὴ ἄρα τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ
φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ· τούτων δὲ
οὐδὲν ἐστὶ ποσὸν ἀλλὰ τῶν πρὸς τι· οὐδὲν γὰρ αὐτὸ καθ'
αὐτὸ μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἀλλὰ τῷ πρὸς ἕτερον ἀνα-
φέρεσθαι, οἷον ὅρος μὲν μικρόν λέγεται, κέγχρος δὲ με-
γάλη τῷ τῇ μὲν τῶν ὁμογενῶν μείζονα εἶναι, τὰ δὲ ἑλατ-
τον τῶν ὁμογενῶν· οὐκοῦν πρὸς ἕτερον ἢ ἀναφορά, ἐπεὶ εἴγε
καθ' αὐτὸ μικρόν ἢ μέγα ἐλέγετο, οὐκ ἂν ποτε τὸ μὲν
ὅρος μικρόν ἐλέγετο, ἢ δὲ κέγχρος μεγάλη· πάλιν ἐν μὲν
τῇ κώμῃ φαρμὲν πολλοὺς ἀνθρώπους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ
ὀλίγους· πολλὰπλάσιους αὐτῶν ὄντας, καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ
πολλοὺς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους· πολλῷ πλείους ὄντας.
ἐτι τὸ μὲν δίπηχυν καὶ τρίπηχυν καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων
ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ μέγα ἢ μικρόν οὐ σημαίνει ποσὸν
ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τι· πρὸς γὰρ ἕτερον θεωρεῖται τὸ μέγα
καὶ τὸ μικρόν· ὥστε φανερὸν ὅτι ταῦτα τῶν πρὸς τί ἐστιν.
ἐτι εἰάν τε τιθῇ τις ταῦτα ποσὰ εἶναι ἐὰν τε μὴ τιθῇ, ἐκ
ἐστὶν αὐτοῖς ἐναντίον ἕδεν· ὁ γὰρ μή ἐστιν αὐτὸ καθ' αὐτὸ
λαβεῖν ἀλλὰ πρὸς ἕτερον ἀναφέρεται, πῶς ἂν φαίη τις
τέτω τι ἐναντίον; ἐτι δὲ εἰ ἔσαι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν
ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι
καὶ αὐτὰ ἑαυτοῖς εἶναι ἐναντία· συμβαίνει γὰρ ποτε ἅμα
τὸ αὐτὸ μέγα τε καὶ μικρόν εἶναι· ἐστὶ γὰρ πρὸς μὲν τῷ
μικρόν, πρὸς ἕτερον δὲ τὸ αὐτὸ τῷ μέγα· ὥστε τὸ αὐτὸ
καὶ μέγα καὶ μικρόν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμ-
βαίνει· ὥστε ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· ἀλλ' ἕδεν δοκεῖ

1. συνεχὴς C. || 6. ὃν C. || 7. πρὸς τε τὸν BC. || 13. συνεχὴς C. || 14. συνάπτει τὰ μόρια C. || 15. δὲ καὶ τὰ C. || 16. ἐκ ἐκ C. || 17. ἔχοι AB. || 19. οὗ BC. || 28. ἔχοι τινὰ C. || 37. ἐκ ἐκ C.

5. ἐνιαυσιαία A. || 8. φήσεις B et pr C, φήσει corr C. || κυρίως ποσὰ καθ' αὐτὰ BC. || 9. ἕδεν αὐτὸ καθ' B. || 10. εἰ] codices γ. || κατὰ om A. || 14. αὐτῶν ABC. || ἄρα om BC. || 15. τὸν μέγαν pr B. || 19. μείζων pr B, μείζον corr B, μείζων pr C, μείζω corr C. || 29. καὶ τὸ om pr C. || 32. ἀναφέροντα pr C, ἀναφέρονται pr B. || 36. εἶναι om B.

ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχσθαι, οἷον ἐπὶ τῆς ὀσίας· δευτικὴ μὲν τῶν ἐναντιῶν δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' ἔτι γε ἅμα νοσεῖ καὶ ὑγιαίνει· ἀλλ' ἔδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἐστὶν ἅμα. ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐστὶν ὃ ἅμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. καὶ αὐτὰ δ' ἐαυτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι. εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ 5 μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἅμα μέγα καὶ μικρόν, αὐτὸ ἐαυτῷ εἶη ἂν ἐναντίον, ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν αὐτὸ ἐαυτῷ εἶναι τι ἐναντίον· οὐκ ἐστὶν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ· ὥστε εἰ καὶ μὴ τῶν πρὸς τι ταῦτα τις ἑρεῖ, ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν 10 ἐναντίον ἔξει.

Μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον δοκεῖ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τίθεσσι, τῇ πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες διὰ τὸ πλείον τῶν μέσωσιν διάσασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι· ἐόκασι 15 δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντιῶν ὁρισμὸν ἀπὸ τούτων ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλείον· ἀλλήλων διεσηκῶτα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὀρίζονται.

Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχσθαι τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, οἷον τὸ δίπηχυ· οὐ γὰρ ἐστὶν ἕτερον ἑτέρου μᾶλλον 20 δίπηχυ, οὐδ' ἐπὶ τῷ ἀριθμῷ, οἷον τὰ τρία τῶν πέντε ἔδεν μᾶλλον τὰ τρία, οὐδὲ τὰ πέντε τῶν τριῶν, οὐδὲ χρόνος ἕτερος ἑτέρου μᾶλλον χρόνος εἶναι λέγεται, οὐδ' ἐπὶ τῶν εἰρημένων ὅλως ἔδενος τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον λέγεται. ὥς τε καὶ τὸ ποσὸν ἐπὶ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον. 25

Ἴδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. ἕκασον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσῶν ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται, οἷον σῶμα καὶ ἴσον καὶ ἄνισον λέγεται, καὶ χρόνος καὶ ἴσος καὶ ἄνισος. ὥσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ῥηθέντων ἕκαστον ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεται. 30 τῶν δὲ λοιπῶν ὅσα μὴ ἐστὶ ποσά, οὐ πάνυ ἂν δοῖται ἴσα τε καὶ ἄνισα λέγεσθαι, οἷον ἡ διάθεσις ἢ πάνυ ἴση τε καὶ ἄνισος λέγεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὁμοία, καὶ τὸ λευκὸν ἴσον τε καὶ ἄνισον οὐ πάνυ, ἀλλ' ὅμοιον· ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα ἂν εἶη ἴδιον τὸ ἴσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι.

7 Πρὸς τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὅπως οὖν ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον τὸ μείζον τοῦ ὅπερ ἐστὶν ἕτερον λέγεται· τινὸς γὰρ λέγεται μείζον· καὶ τὸ διπλάσιον τῷ ὅπερ ἐστὶν ἑτέρου λέγεται.

τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται. ὥσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τι οἷον ἔξις, διάθεσις, αἴσθησις, ἐπιστήμη, θέσις. πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται καὶ οὐκ ἄλλο τι· ἢ γὰρ ἔξις τινὸς ἔξις λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη καὶ ἡ θέσις τινὸς θέσις, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὥσαύτως. πρὸς τι ἔν ἐστὶν ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἑτέρων εἶναι λέγεται, ἢ ὅπως ἄλλως πρὸς ἕτερον, οἷον ὅρος μέγα λέγεται πρὸς ἕτερον· πρὸς τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὅρος· καὶ τὸ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὥσαύτως πρὸς τι λέγεται. ἔτι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα θέσεις τινές, ἢ δὲ θέσις τῶν πρὸς τι. τὸ δὲ ἀνακεῖσθαι ἢ ἐξάναι ἢ καθῆσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται.

ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρὸς τι, οἷον ἀρετὴ κακία ἐναντίον, ἐκάτερον ὃν τῶν πρὸς τι, καὶ ἐπιστήμη ἀγνοία. οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρὸς τι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον· τῷ γὰρ διπλάσιον οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον, οὐδὲ τῷ τριπλάσιον, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

Δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδέχσθαι τὰ πρὸς τι· ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἴσον καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, ἐκάτερον αὐτῶν πρὸς τι ὃν· τό τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον. οὐ πάντα δὲ τὰ πρὸς τι ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· τὸ γὰρ διπλάσιον οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον διπλάσιον, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

Πάντα δὲ τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον ὁ δοῦλος δεσπότης δοῦλος λέγεται καὶ ὁ δεσπότης δοῦλου δεσπότης, καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεως διπλάσιον καὶ τὸ ἡμισυ διπλάσιον ἡμισυ, καὶ τὸ μείζον ἐλάττωτος μείζον καὶ τὸ ἐλάττω μείζονος, ἐλάττω. ὥσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, πλὴν τῇ πτώσει ἐνίοτε διοίσει κατὰ τὴν λέξιν, οἷον ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν 35 ἐπιστήμη ἐπιστητόν, καὶ ἡ αἴσθησις αἰσθητοῦ αἴσθησις καὶ τὸ αἰσθητὸν αἰσθητοῦ αἰσθητόν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε ἢ δοῖται ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῇ, ἀλλὰ διαμάρτη ὁ ἀποδιδούς, οἷον τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῇ ὄρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὄρνις πτεροῦ. οὐ γὰρ οἰκείως τὸ

5. αὐτοῖς B. || 6. ἅμα] ἅμα καὶ B. || 7. αὐτὰ] καὶ αὐτὰ B. || 8. τι om BC. || 14. τὸ] τὴν pr A. || 16. ἐναντίον pr A. || 19. καὶ τὸ ἥττον BC. || 22. τὰ] πέντε ἢ B, om C. || πέντε] τρία B. || ἔδεν] ἔδεν γε B. || 27. ποσῶν] ποσῶν καὶ AC. || 29. χρόνος] ἀριθμὸς BC. || ἄνισος] ἄνισος λέγεται, καὶ χρόνος καὶ ἴσος καὶ ἄνισος BC. || 31. μὴ ἐστὶ] ἐστὶν ἢ C. || ἴσον τε καὶ ἄνισον ABC. || 34. πάνυ] πάνυ λέγεται. C. || 38. τινὸς] μείζον τινὸς AB.

11. ἐστὶ B. || 12. ἀνακεῖσθαι corr A. || 16. ἀρετὴ κακία C. || 19. ἐδεν] τινὶ C. || 24. ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον] ἄνισον τινὶ ἄνισον B, ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον καὶ τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον C. || τὰ πρὸς τι om A. || 25. καὶ τὸ ἥττον C. || 26. ἐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ (τὸ C) ἥττον, ἐδὲ AC. || 30. ἡμίσεως BC.

πρῶτον ἀποδοθεῖται πτερόν ὄρνιθος· οὐ γὰρ ἢ ὄρνις, ταύτη
τὸ πτερόν αὐτοῦ λέγεται, ἀλλ' ἢ πτερωτὸν ἐξί· πολλῶν
γὰρ καὶ ἄλλων πτερά ἐσιν, ἃ οὐκ εἰσιν ὄρνιθες. ὥς· εἴαν
ἀποδοθῇ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει, οἷον τὸ πτερόν πτερωτοῦ
πτερόν καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῶ πτερωτόν. ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνό- 5
ματοποιεῖν ἴσως ἀναγκαῖον, εἴαν μὴ κείμενον ἢ ὄνομα πρὸς ὃ
οἰκείως ἀν' ἀποδοθῇ, οἷον τὸ πηδάλιον τῶ πλοῖος· εἴαν ἀπο-
δοθῇ, οὐκ οἰκεία ἢ ἀπόδοσις γίνεται· οὐ γὰρ ἢ πλοῖον,
ταύτη αὐτῷ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἐξί γὰρ πλοῖα ὧν οὐκ
ἐξί πηδάλια. διὸ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πλοῖον ἢ λέγε- 10
ται πηδάλιον πλοῖον. ἀλλ' ἴσως οἰκειότερα ἀν' ἀπόδοσις
εἴη· εἰ οὕτω πως ἀποδοθῇ, τὸ πηδάλιον πηδαλιωτῆ πη-
δάλιον, ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως· ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται. καὶ ἀν-
τιστρέφει γε, εἴαν οἰκείως ἀποδοθῇ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν
πηδάλιον πηδαλιωτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, 15
οἷον ἢ κεφαλὴ οἰκειοτέρως ἀν' ἀποδοθῇ κεφαλῶν ἢ ζῶν
ἀποδοδομένη· οὐ γὰρ ἢ ζῶν, κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ γὰρ
τῶν ζῶων κεφαλὴν οὐκ ἔχει· οὕτω δὲ ῥᾶστα ἀν' ἴσως τις
λάβοι· οἷς μὴ κεῖται ὀνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρῶτων καὶ
τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφουσι τιθεῖται τὰ ὀνόματα, ὥσπερ 20
ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τῶ πτερῶ τὸ πτερωτόν καὶ ἀπὸ
τοῦ πηδάλιου τὸ πηδαλιωτόν, πάντα οὖν τὰ πρὸς τι, εἴαν
περ οἰκείως ἀποδιδῶται, πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ἐπεὶ
εἴαν γε πρὸς τὸ τυχόν ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ
λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει. λέγω δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολογ- 25
μένως πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγομένων, καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς
κειμένων, ὅθεν ἀντιστρέφει, εἴαν πρὸς τι τῶν συμβεβηκότων
ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέγεται, οἷον ὁ δούλος
εἴαν μὴ δεσπότης ἀποδοθῇ ἀλλ' ἀνθρώπῳ ἢ διπόδῳ· ἢ ὅτου-
οὖν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία ἢ ἀπό- 30
δοσίς ἐστιν. ἐτι δ' εἴαν μὲν τι οἰκείως ἀποδοδομένον ἢ πρὸς
ὃ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμ-
βεβηκότα ἐστί, καταλειπομένου δὲ μόνου τούτου πρὸς ὃ
ἀπεδόθη οἰκείως, αἰεὶ πρὸς αὐτὸ ρηθήσεται, οἷον ὁ δούλος
εἴαν πρὸς δεσπότην λέγῃται, περιαιρουμένων τῶν ἄλλων 35
ἀπάντων ὅσα συμβεβηκότα ἐστὶ τῷ δεσπότην, οἷον τὸ δί-
ποδι εἶναι καὶ τὸ ἐπισήμης δεκτικῶ καὶ τὸ ἀνθρώπῳ, κα-
ταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ δεσπότην εἶναι, αἰεὶ ὁ δούλος
πρὸς αὐτὸ ρηθήσεται· ὁ γὰρ δούλος δεσπότης δούλος λέ-

γεται. (εἴαν δὲ γε μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ πρὸς ὃ ποτε λέγε-
ται, περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων, καταλειπομένου δὲ
μόνου τοῦ πρὸς ὃ ἀπεδόθη, οὐ ρηθήσεται πρὸς αὐτό. ἀπο-
δοδοθῇ γὰρ ὁ δούλος ἀνθρώπῳ καὶ τὸ πτερόν ὄρνιθος,
καὶ περικηρήσθω τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότην αὐτὸν εἶναι· οὐ
γὰρ ἐτι ὁ δούλος πρὸς ἀνθρώπον ρηθήσεται· μὴ γὰρ ὅντος
δεσπότης οὐδὲ δαυλός ἐστιν. ὡσαύτως καὶ τοῦ ὄρνιθος περι-
κηρήσθω τὸ πτερωτῶ εἶναι· οὐ γὰρ ἐτι ἔσται τὸ πτερόν τῶν
πρὸς τι· μὴ γὰρ ὅντος πτερωτοῦ οὐδὲ πτερόν ἔσται τίνος.
ὥς· δεῖ μὲν ἀποδιδόναι πρὸς ὃ ποτε οἰκείως λέγεται. καὶ
μὲν ὄνομα ἢ κείμενον, ῥᾶστα ἢ ἀπόδοσις γίνεται· μὴ ὄν-
τος δὲ ἀναγκαῖον ἴσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω δὲ ἀποδιδο-
μένων· φανερόν ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα
λέγεται.

Δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἅμα τῇ φύσει εἶναι, καὶ ἐπὶ
μὲν τῶν πλείων ἀληθές ἐστιν. ἅμα γὰρ διπλάσιόν τε ἐξί
καὶ ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος ὄντος διπλάσιόν ἐστι· καὶ δεσπότης
ὄντος δούλος ἐστι, καὶ δούλου ὄντος δεσπότης ἐστι· ὁμοίως
δὲ τούτοις καὶ τὰ ἄλλα· καὶ συναναίρει δὲ ταῦτα ἄλ-
ληλα· μὴ γὰρ ὄντος διπλάσιόν ἐκ ἐξί ἡμισυ, καὶ ἡμί-
σεος μὴ ὄντος ἐκ ἐξί διπλάσιόν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. ἐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρὸς τι ἀληθές
δοκεῖ τὸ ἅμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν πρότερον ἀν-
δοξεῖ τῆς ἐπισήμης εἶναι· ὥς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προὔπαρ-
χόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπισήμας λαμβάνομεν· ἐπ'
ὀλίγων γὰρ ἀν' ἢ ἐπ' οὐδενὸς ἴδιαι τις ἀν' ἅμα τῷ ἐπιστητῷ
τὴν ἐπισήμην γινομένην· ἐτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συν-
αναιρεῖ τὴν ἐπισήμην, ἢ δὲ ἐπισήμη· τὸ ἐπιστητὸν οὐ συν-
αναιρεῖ· ἐπιστητοῦ μὲν γὰρ μὴ ὄντος οὐκ ἐξί ἐπισήμη
(οὐδενὸς γὰρ ἔσται ἐπισήμη), ἐπισήμης δὲ μὴ οὔσης ὅθεν
κωλύει ἐπιστητὸν εἶναι, οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγω-
νισμός· εἴγε ἐξί ἐπιστητόν, ἐπισήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἐξί
οὐδέπω, αὐτὸς δὲ ἐπιστητόν ἐστιν· ἐτι ζῶον μὲν ἀναιρεθέντος
οὐκ ἔσται ἐπισήμη, τῶν δ' ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται
εἶναι· ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει.
τὸ γὰρ αἰσθητὸν πρότερον τῆς αἰσθήσεως δοκεῖ εἶναι· τὸ
μὲν γὰρ αἰσθητὸν ἀναιρεθὲν συναναίρει τὴν αἰσθησιν, ἢ δὲ
αἰσθήσις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναίρει· αἱ γὰρ αἰσθήσεις περὶ
σῶμα καὶ ἐν σώματι εἰσιν, αἰσθητῶ δὲ ἀναιρεθέντος ἀναι-

2. αὐτῆς corr. A. || 3. ὄρνιθος A. || 7. τῶ om B. || 13. γὰρ αὐτῆς C. || 19. λαμβάνει B. || 20. αὐτῶν C. || 31. εἴη C. || 36. ἀπάντων om C. || 37. τῷ ἀνθρώπῳ pr AC. || 39. ρηθήσεται BC. || 43. αὐτῶν C. || 44. εἴη C. || 45. εἴη C. || 5. δεσπότην αὐτῶν B. || 6. ὁ ὅμ A. || 7. καὶ] δὲ καὶ BC. || 8. τὸ corr A. || πτερωτῶν αὐτῶν B, πτερωτόν C. || 14. ρηθήσεται B. || 16. ἐστιν, ἐπ' ἐνὶν δὲ ἐκ ἀληθές C. || 26. ἀν post τις om B. || 29. μὲν om BC. || ἔσται AC. || 30. γὰρ ἐτι ἔσται B. || 31. οἷον τι καὶ C. || 33. αὐτὸ B. || δὲ] δὲ τὸ C. || 39. ἀναιρεῖται B. || 40. ἀναιρεῖται B. || 41. ἀναιρεῖται B. || 42. ἀναιρεῖται B. || 43. ἀναιρεῖται B. || 44. ἀναιρεῖται B. || 45. ἀναιρεῖται B.

ρεῖται καὶ τὸ σῶμα (τῶν γὰρ αἰσθητῶν τὸ σῶμα), σώματος δὲ μὴ ὄντος ἀναιρεῖται καὶ ἡ αἴσθησις, ὥς τε συναναίρει τὸ αἰσθητὸν τὴν αἴσθησιν. ἡ δὲ γε αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναίρει· ζῶν γὰρ ἀναιρεθέντος αἰσθήσεως μὲν ἀναιρεῖται, αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἷον σῶμα, θερμόν, γλυκύ, 5 πικρόν, καὶ τὰλλα πάντα ὅσα ἐστὶν αἰσθητά. ἔτι ἡ μὲν αἴσθησις ἅμα τῷ αἰσθητικῷ γίνεταί· ἅμα γὰρ τῷ ζῶνι γίνεταί καὶ αἴσθησις· τὸ δὲ γε αἰσθητὸν ἐστὶ καὶ πρὸ τοῦ ζῶντος ἡ αἴσθησις εἶναι· πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν καὶ τὸ ζῶν συνίσταται, ἐστὶ καὶ πρὸ τῆς ζῶντος ὅλως 10 εἶναι ἡ αἴσθησις, ὥς τε πρότερον ἂν τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητὸν εἶναι δοξοίεν.

Ἐχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, ἡ τοῦτο ἐνδέχεται κατὰ τινὰς τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀλη- 15 θές ἐστιν· ἔτε γὰρ τὰ ὅλα ἔτε τὰ μέρη πρὸς τι λέγεται. ὁ γὰρ τις ἄνθρωπος οὐ λέγεται τίνος· τις ἄνθρωπος, οὐδὲ ὁ τις βοῦς τίνος· τις βοῦς. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη· ἡ γὰρ τις χεὶρ οὐ λέγεται τίνος· τις χεὶρ ἀλλὰ τίνος χεὶρ, καὶ ἡ τις κεφαλὴ οὐ λέγεται τίνος· τις κεφαλὴ ἀλλὰ 20 τίνος κεφαλὴ. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν, ἐπὶ γε τῶν πλείων, οἷον ὁ ἄνθρωπος· ὃς λέγεται τίνος ἄνθρωπος, ὅδε ὁ βοῦς τίνος βοῦς, ὅδε τὸ ξύλον τίνος ξύλον, ἀλλὰ τίνος κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν ἔν τῶν τοιούτων φανερόν· ὅτι οὐκ ἐστὶ τῶν πρὸς τι· ἐπὶ ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων 25 οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν, οἷον ἡ κεφαλὴ τίνος λέγεται κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τίνος λέγεται χεὶρ καὶ ἑκάστων τῶν τοιούτων, ὥς τε ταῦτα τῶν πρὸς τι δοξοίεν ἂν εἶναι. εἰ μὲν ἔν ἱκανῶς ὁ τῶν πρὸς τι ὅρισμός ἀποδοδοταί, ἡ τῶν πάντων χαλεπῶν ἢ τῶν ἀδυνάτων ἐστὶ τὸ δεῖξαι ὥς οὐδεμία οὐσία 30 τῶν πρὸς τι λέγεται· εἰ δὲ μὴ ἱκανῶς, ἀλλ' ἐστὶ τὰ πρὸς τι οἷς τὸ εἶναι ταῦτόν ἐστι τῷ πρὸς τί πως ἔχειν, ἴσως ἂν ῥηθεῖν τι πρὸς αὐτά. ὁ δὲ πρότερος ὅρισμός παρακολουθεῖ μὲν πᾶσι τοῖς πρὸς τι, οὐ μὴν ταῦτόν γε ἐστὶ τῷ πρὸς τι αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἅπερ ἐστὶν ἐτέρων λέγεσθαι. ἐκ δὲ 35 τοιούτων δῆλόν ἐστιν ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὠρισμένως τῶν πρὸς τι, κακείνῳ πρὸς ὃ λέγεται ὠρισμένως εἴσεται. φανερόν μὲν οὖν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐστίν· εἰ γὰρ οἶδεν τις τόδε τι ὅτι ἐστὶ τῶν πρὸς τι, ἐστὶ δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρὸς τι ταῦτόν τῷ

πρὸς τί πως ἔχειν, κακείνῳ οἶδεν πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει· εἰ γὰρ οὐκ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ πρὸς τί πως ἔχει εἴσεται. καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἑάσα δὲ δῆλον τὸ τοιοῦτον, οἷον τόδε τι εἰ οἶδεν ἀφωρισμένως ὅτι ἐστὶ διπλάσιον, καὶ ὅτε διπλάσιόν ἐστιν εὐθὺς ἀφωρισμένως οἶδεν· εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφωρισμένων οἶδεν αὐτὸ διπλάσιον, οὐδ' εἰ διπλάσιόν ἐστιν ὅλως οἶδεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τόδε τι εἰ οἶδεν ὅτι κάλλιόν ἐστι, καὶ ὅτου κάλλιόν ἐστιν εὐθὺς ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι διὰ ταῦτα. οὐκ ἀορίσως δὲ εἴσεται ὅτι τὸτὶ ἐστὶ χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις γὰρ τὸ τοιοῦτον γίνεταί, οὐκ ἐπισήμη· ὃ γὰρ ἔτι ἀκριβῶς εἴσεται ὅτι ἐστὶ χείρονος κάλλιον. εἰ γὰρ οὕτως ἔτυχεν, οὐδὲν ἐστὶ χείρον αὐτῷ. ὥς τε φανερόν ὅτι ἀναγκαῖον ἐστίν, ὃ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ἀφωρισμένως, κακείνῳ πρὸς ὃ λέγεται ἀφωρισμένως εἰδέναι. τὴν δὲ γε κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρά καὶ ἑκάστων τῶν τοιούτων, αἶ εἰσιν οὐσίαι, αὐτὸ μὲν ὑπερ' ἐστὶν ὠρισμένως ἐστὶν εἰδέναι, πρὸς ὃ δὲ λέγεται, οὐκ ἀναγκαῖον. τίνος γὰρ αὕτη ἡ κεφαλὴ ἢ τίνος ἡ χεὶρ, ἐκ ἐστὶν εἰδέναι ὠρισμένως. ὥς τε ἐκ ἂν εἴη ταῦτα τῶν πρὸς τί· εἰ δὲ μὴ ἐστὶ ταῦτα τῶν πρὸς τι, ἀληθές ἂν εἴη λέγειν ὅτι οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τί ἐστιν. ἴσως δὲ χαλεπὸν ὑπὲρ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκεμμένον· τὸ μέντοι διηπορηκέναι ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν οὐκ ἀχρηστὸν ἐστίν.

Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοῖ τινες εἶναι λέγονται. 8 ἐστὶ δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. ἐν μὲν οὖν εἶδος ποιότητος ἔστι καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν. διαφέρει δὲ ἔστις διαθέσεως τῷ πολὺ χρονιώτερον εἶναι καὶ μοιμώτερον. τοιαῦται δὲ αἶ τε ἐπισήμαι καὶ αἶ ἀρεταί· ἡ τε γὰρ ἐπισήμη δοκεῖ τῶν παραμονήμιων εἶναι καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ μετρίως τις ἐπισήμην λάβῃ· ἐὰν περ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἢ ἄλλου τίνος τοιούτου· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀρετὴ, οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ ἑκάστων τῶν τοιούτων, οὐκ εὐκίνητον δοκεῖ εἶναι οὐδ' εὐμετάβολον. διαθέσεις δὲ λέγονται αἶ ἐστὶν εὐκίνητα καὶ ταχὺ μεταβάλλοντα, οἷον θερμότης καὶ κατάψυξις καὶ νόσος καὶ ὑγίεια καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· διάκειται μὲν γὰρ πῶς κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει ἐκ θερμοῦ ψυχρὸς γενόμενος καὶ ἐκ τοῦ ὑγιαίνειν εἰς τὸ νο-

1. αἰσθητῶν καὶ τὸ BC. || 2. ἀνήρηται B. || 5. ἀνήρηται B, ἀναιρεῖται αἰσθητὸν δὲ ὅ corr C. || ἐστὶν C. || 6. αἰσθητά om C. || 7. τῷ ζῶντι ζῶν τε B. || 9. ζῶντι ἢ om B. || εἶναι ante ἢ ponit C. || 10. συνίσταται τὸ αἰσθητὸν ἐστὶ pr B. || 26. οἷον εἰ ἢ C. || 32. τῷ τὸ || 34. ταῦτό B, τὸ C et corr A. || τὸ BC et corr A. || 35. τῷ pr C. || 39. τῷ τὸ A. || 4. εἰ εἴ τις C. || 8. ἐστὶν ἀφωρισμένως καὶ BC. || 11. τοιοῦτον C. || 14. ἐστὶ B. || ἐκ AB. || 15. εἰδέναι ἀναγκαῖον εἰδέναι ABC. || 16. αἶ B. || 22. ἐπεσκεμμένον pr C. || 28. μοιμώτερον καὶ χρονιώτερον εἶναι C. || 30. ἐκ καὶ ἐκ τε B, ἐκ A. || 38. καταστάς B. || 39. γινόμενος B.

σεῖν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ μὴ τις καὶ αὐ-
τῶν τέτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλῆθος ἤδη πεφυστωμένη
καὶ ἀνάτος ἢ πάνυ δυσκίνητος αὔσα, ἣν ἂν τις ἴσως ἔξιν
ἤδη προσαγορεύοι. φανερόν δὲ ὅτι ταῦτα βούλονται ἔξεις
λέγειν, ἃ ἐς πολυχρονιώτερα καὶ δυσκινήτοτερα· τὲς γὰρ
τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ κατέχοντας ἀλλ' εὐκνήτους ὄντας
οὗ φασι ἔξιν ἔχειν, καίτοι διάκεινται γέ πως κατὰ τὴν
ἐπιστήμην ἢ χειρόν ἢ βέλτιον. ὥς διαφέρει ἔξιν διαθέσεως
τῷ τὴν μὲν εὐκνήτον εἶναι, τὴν δὲ πολυχρονιωτέραν τε καὶ
δυσκινήτοτέραν. εἰσι δὲ αἱ μὲν ἔξεις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ
διαθέσεις οὐκ ἔξ ἀνάγκης ἔξεις· οἱ μὲν γὰρ ἔξεις ἔχοντες
καὶ διάκεινται γέ πως κατ' αὐτάς, οἱ δὲ διακείμενοι οὐ
πάντως καὶ ἔξιν ἔχουσιν.

Ἔτερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πυκτικὸς ἢ δρομι-
κὸς ἢ ὑγιεινὸς ἢ νοσώδεις λέγονται, καὶ ἀπλῶς ὅσα κατὰ
δύναμιν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν λέγεται. οὐ γὰρ τῷ δια-
κεῖσθαι γέ πως ἕκαστον τῶν τοιούτων ποιὸν λέγεται, ἀλλὰ
τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν ἢ ἀδυναμίαν τοῦ ποιῆσαι τι
ῥαδίως ἢ μὴδὲν πάσχειν, οἷον πυκτικοὶ ἢ δρομικοὶ οὐ τῷ
διακεῖσθαι πως λέγονται ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν
τοῦ ποιῆσαι τι ῥαδίως, ὑγιεῖν δὲ λέγονται τῷ δύναμιν
ἔχειν φυσικὴν τοῦ μὴδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ῥα-
δίως, νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μὴδὲν
πάσχειν ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων. ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ
τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ἔχει· τὸ μὲν γὰρ σκληρὸν
λέγεται τῷ δύναμιν ἔχειν τοῦ μὴ ῥαδίως διαιρεῖσθαι, τὸ
δὲ μαλακὸν τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν τῷ αὐτῷ τέτῃ.

Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικαὶ ποιότητες καὶ
πάθη. ἐς δὲ τὰ τοιαῦτα οἷον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ
σφυφνότης καὶ πάντα τὰ τέτοις συγγενῇ, ἔτι δὲ θερμότης
καὶ ψυχρότης καὶ λευκότης καὶ μελανία. ὅτι μὲν ἔν αὐ-
ται ποιότητες εἰσι, φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα αὐτὰ ποῖα
λέγεται κατ' αὐτάς, οἷον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητα δεδέχ-
θαι γλυκὺ λέγεται καὶ τὸ σῶμα λευκὸν τῷ λευκότητα δε-
δέχθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει. παθητικαὶ
δὲ ποιότητες λέγονται ἢ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποι-

ότητας πεποθέναι τι· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεποθέναι τι
λέγεται γλυκὺ, ἔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἰδέν. ὁμοίως
δὲ τέτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικαὶ
ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεποι-
θέναι τι, τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἐκείνην τῶν εἰρημέ-
νων ποιότητων πάθος εἶναι ποιητικὴν παθητικὰ ποιότητες
λέγονται· ἢ τε γὰρ γλυκύτης πάθος τι κατὰ τὴν γεῦσιν
ἐμποιεῖ καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἀφήν, ὁμοίως δὲ καὶ
αἱ ἄλλαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι χροιαὶ
οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικαὶ ποιότητες
λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτὰς ἀπὸ πάθους γεγενῆσθαι. ὅτι μὲν
ἔν γίνονται διὰ πάθος πολλὰ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆ-
λον· αἰσχυνοὺς γὰρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο καὶ φοβηθεὶς
ὠχρὸς καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων ὥς καὶ εἴ τις φύσει τῶν
τοιούτων τι παθὼν πέπονθεν ἐκ τινων φυσικῶν συμπτωμά-
των, τὴν ὁμοίαν χροίαν εἰκὸς ἔξιν ἔχειν αὐτόν· ἥτις γὰρ
νῦν ἐν τῷ αἰσχυνοῦναι διάθεσις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο,
καὶ κατὰ φυσικὴν σύστασιν ἡ αὐτὴ γένοιτ' ἂν, ὥς φύσει
καὶ τὴν χροίαν ὁμοίαν γίγνεσθαι. ὅσα μὲν ἔν τῶν τοιούτων
συμπτωμάτων ἀπὸ τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παραμο-
νίμων τὴν ἀρχὴν εἴληφε, παθητικαὶ ποιότητες λέγονται·
εἴτε γὰρ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συστάσει ὠχρότης ἢ μελανία
γεγένηται, ποιότητες λέγονται (ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λε-
γόμεθα), εἴτε διὰ νόσον μακρὰν ἢ διὰ καῦμα τὸ αὐτὸ
τέτο συμβέβηκεν ὠχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥαδίως ἀπο-
καθίστανται ἢ καὶ διὰ βίε παραμένει, ποιότητες καὶ αὐ-
ται λέγονται· ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα.
ὅσα δὲ ἀπὸ ῥαδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμέ-
νων γίνονται, πάθη λέγεται, ποιότητες δὲ ἔ· ἢ γὰρ λέγονται
ποιοὶ τινες κατὰ ταύτας. ἔτε γὰρ ὁ ἐρυθρίων διὰ τὸ αἰ-
σχυνοῦναι ἐρυθρίας λέγεται, ἔτε ὁ ὠχρίων διὰ τὸ φοβη-
θῆναι ὠχρίας, ἀλλὰ μᾶλλον πεποθέναι τι. ὥς πάθη μὲν
τὰ τοιαῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ ἔ· ὁμοίως δὲ τούτοις
καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικαὶ ποιότητες καὶ πάθη λέ-
γεται. ὅσα γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπὸ τινων παθῶν δυσ-
κινήτων γεγένηται, ποιότητες λέγονται, οἷον ἢ τε μαυικὴ

2. τυγχάνει C. || 4. προσαγορεύσει A, προσαγορεύσει B. || 5. γὰρ τὰ τῶν re C. || 6. ὄντας om C. || 7. γέ om C. || 9. τὸ μὲν —
τὸ δὲ πολυχρονιωτέρον τε καὶ δυσκινήτοτερον BC. || 12. γέ om C. || κατὰ ταύτας BC. || 16. λέγονται C. || τὸ A. || 17. γέ om C. || ποῖον
om BC. || 19. παθεῖν C. || 20. λέγονται ante ὃ (19) ponunt BC. || φυσικὴν om C. || 21. ῥαδίως ἢ μὴδὲν πάσχειν ὑγ. B. || δὲ] τε B. ||
23. τῷ] διὰ, τὸ A. || μὴδὲν πάσχειν corr C. || 24. ῥαδίως om C. || ὑπὸ τῶν τυχόντων om B. || 26. τῷ] τὸ B. || 27. τῷ] τὸ AB. || 29. τε
om C. || alteram καὶ om C. || 30. δὲ] δὲ καὶ C. || 31. αὐταὶ παθητικαὶ ποιότητες C. || 32. αὐτὰ om B et pr A. || 33. λέγονται κατὰ
ταύτας C. || 34. λέγεται γλυκὺ C. || 35. ἔχει om C.

2. ἰδὲ A. || 7. τε om C. || 11. malim αὐταί. || γεγενῆσθαι C. || 18. ἂν διάθεσις ὥς C. || 21. παθητικὰ om B. || 23. γένεται,
ποιότης, λέγεται C. || 24. αὐτὸ τέτο] τοῖόντο C. || 26. αὐταί C. || 29. λέγονται A. || ποιότητες δὲ ἔ om B et pr A. || 30. ταῦτα
C. || 32. μᾶλλον τῷ πεποθέναι ABC. || 33. et 34. λέγονται C. || 35. [σα] ὅσα μὲν B, ὅσα τε C. || γένεσι B. || εὐθὺς om AC. || δυσ-
κινήτων om BC. || 36. γεγένηται C. || λέγονται καὶ αὐταὶ οἷον C.

ἐκασίς καὶ ἡ ὀργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύ-
τας λέγονται, ὀργίλοι τε καὶ μανικοί. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι
ἐκασίσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπὸ τινων ἄλλων συμπτωμά-
των γεγένηται δυσπαλάλλαντοι ἢ καὶ ὅλως ἀκίνητοι, ποιό-
τητες καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λέγονται. 5
ὅσα δὲ ἀπὸ ταχὺ ἀποκαθισταμένων γίνεται, πάθη λέγεται,
οἷον εἰ λυπόμενός τις ὀργιλώτερός ἐστιν. ἔδῃ γὰρ λέγεται
ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοῖστῳ πάθει ὀργιλώτερος ὢν, ἀλλὰ μάλ-
λον πεπονημένος. ὥς τε πάθη μὲν λέγεται τὰ τοιαῦτα,
ποιότητες δ' ἔ.

Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμά τε καὶ ἡ περὶ
ἐκασον ὑπάρχουσα μορφή, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης
καὶ καμπυλότης, καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιον ἐστίν. καθ' ἑκα-
στον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται· τὸ γὰρ τρίγωνον ἢ τε-
τράγωνον εἶναι ποιόν τι λέγεται, καὶ τὸ εὐθὺ ἢ καμπύλον. 15
καὶ κατὰ τὴν μορφήν δὲ ἐκασον ποιόν τι λέγεται. τὸ δὲ
μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον ὀδύσει
μὲν ἂν ποιόν τι σημαίνειν, ἔτι δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα
εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως· θέσιν γὰρ μᾶλλον τινα
φαίνεται τῶν μορίων ἐκάτερον δηλοῦν. πυκνὸν μὲν γὰρ τῷ 20
τὰ μόρια σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις, μανὸν δὲ τῷ διεσῆναι
ἀπ' ἀλλήλων· καὶ λεῖον μὲν τῷ ἐπ' εὐθείας πως τὰ μό-
ρια κεῖσθαι, τραχὺ δὲ τῷ τὸ μὲν ὑπερέχειν τὸ δὲ ἐλ-
λείπειν.

Ἰσως μὲν ἔν καὶ ἄλλος ἂν τις φανείη τρόπος ποιότη- 25
τος, ἀλλ' οἷ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν ἔτσι εἰσιν.

Ποιότητες μὲν ἔν εἰσιν αἱ εἰρημέναι, ποιά δὲ τὰ κα-
τὰ ταύτας παρωνύμως λεγόμενα ἢ ὅπως ἄλλως ἀπ' αὐ-
τῶν. ἐπὶ μὲν ἔν τῶν πλείων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων πα-
ρωνύμως λέγεται, οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος λευκός καὶ ἀπὸ 30
τῆς γραμματικῆς γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης
δίκαιος, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἑνῶν δὲ διὰ
τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα ἔκ ἐνδέχεται πα-
ρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι, οἷον ὁρομικὸς ἢ πυκτικὸς ὁ
κατὰ δύναμιν φυσικὴν λεγόμενος ἀπ' ἐδεμίας ποιότητος 35

παρωνύμως λέγεται· ἔ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι
καθ' ἃς ἔτσι ποιοὶ λέγονται, ὥσπερ ταῖς ἐπισήμαισι καθ'
ἃς πυκτικοὶ ἢ παλαιστικοὶ κατὰ διάθεσιν λέγονται. πυκ-
τικὴ γὰρ λέγεται ἐπισήμη καὶ παλαιστικὴ, ποιοὶ δ' ἀπὸ
τούτων παρωνύμως οἱ διακείμενοι λέγονται. ἐνίοτε δὲ καὶ
ὀνόματος κειμένης· ἔ λέγεται παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν
ποιόν λεγόμενον, οἷον ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σπυδαῖος· τῷ γὰρ
ἀρετὴν ἔχειν σπυδαῖος λέγεται, ἀλλ' ἔ παρωνύμως ἀπὸ
τῆς ἀρετῆς. ἔκ ἐπὶ πολλῶν δὲ τὸ τοῖστὸν ἐστίν. ποιά τοί-
10 νυν λέγεται τὰ παρωνύμως ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιότητων
λεγόμενα ἢ ὅπως ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

ὑπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν, οἷον δι-
καιοσύνη ἀδικία ἐναντίον καὶ λευκότης μελανία καὶ τᾶλλα
δὲ ὡσαύτως, καὶ τὰ κατ' αὐτάς ποιά λεγόμενα, οἷον τὸ
ἀδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλανι. οὐκ ἐπὶ πάν-
των δὲ τὸ τοῖστο· τῷ γὰρ πυρρῷ ἢ ὠχρῷ ἢ ταῖς τοιαύ-
ταις χροαῖς ἔδῃ ἐναντίον ποιοῖς ἔστιν. ἔτι δέ, εἰάν τῶν ἐναν-
τίων θάτερον ἢ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἔσαι ποιόν. τῆτο δὲ
δηλὸν προχειρίζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας, οἷον εἰ ἐστίν
ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποιὸν δὲ ἡ δικαιοσύνη,
ποιὸν ἄρα καὶ ἡ ἀδικία· ἐδεμία γὰρ τῶν ἄλλων κατηγο-
ριῶν ἐφαρμόσει τῇ ἀδικίᾳ· ἔτε γὰρ τὸ ποσὸν ἔτε τὸ πρὸς
τι ἔτε πᾶς ἔθ' ὅλως τι τῶν τοιούτων ἔδῃ, ἀλλ' ἡ ποιόν.
ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὸ ποιὸν ἐναν- 25

ὑπάρχει δὲ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὰ ποιά.
λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον ἕτερον ἐτέρου λέγεται, καὶ
δίκαιον ἕτερον ἐτέρου μᾶλλον. καὶ αὐτὸ δὲ ἐπίδοσιν λαμβά-
νει· λευκὸν γὰρ ὃν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι. οὐ
πάντα δέ, ἀλλὰ τὰ πλείστα. δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης
εἰ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀπορήσειεν ἂν τις· ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. ἔτι γὰρ διαμφισβητήσι
περὶ τῶν τοιούτων· δικαιοσύνην μὲν γὰρ δικαιοσύνης ἔ πάνυ
φασὶ δεῖν λέγεσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον, ἔδῃ ὑγίειαν ὑγείας,
ἥττον μέντοι ἔχειν ἕτερον ἐτέρου ὑγίειαν, καὶ δικαιοσύνην ἔτε-

— 2. ὅσαι] ὅσαι ἄλλαι C. || 4. ἄλλως B. || 5. γὰρ] γὰρ καὶ C. || λέγονται ὀργίλοι τε καὶ μανικοί. ὅσα B. || 6. ἀπὸ βραδύως καὶ ταχὺ C. ||
7. τις om B. || ἐστὶ] γίνεται C. || ἔδῃ] ἔ C. || 8. μᾶλλον τῷ πεπονημένῳ C. || 9. λέγονται C. || 15. ἢ] ἢ καὶ C. || καμπύλον εἶναι καὶ
AB. || 16. τι om C. || 18. τι om A. || 19. μᾶλλον om C. || 20. ἐκασον C. || γὰρ λέγεται τῷ C. || 25. ἂν τις om C. || 26. τοῖσ-
τοι BC. || 27. κατ' αὐτάς C. || 30. λευκός] ὁ λευκός C. qui et mox ὁ γραμματικὸς et ὁ δίκαιος. || 34. οἷον ὁ ὁρομικὸς ἢ ὁ π. C.

2. ταῖς] καὶ ταῖς C. || 4. ἐπισήμη λέγεται C. || 5. διάθεσιν ἔχοντες C. || 7. λεγόμενοι om C. || 9. τούτων] ἔν C. || 10. παρωνύμως τὰ
AB. || 14. δὲ om C. || κατὰ ταύτας B. || αὐτάς δὲ λεγόμενα ποιά C. || 16. τοῖστων C. || 17. ἔδῃ ἐστὶν ἐναντίον C. || δὲ om C. ||
19. δῆλον ἐκ τῶν καθ' ἑκαστὴν προχ. C. || 22. ἔτε γὰρ] οἷον ἔτε C, ἔτε B. || 23. πᾶς] τὸ πᾶς C. || ἔδ' AB. || τι om C. || ἢ] ἢ τὸ
C. || 26. δὲ] δὲ καὶ BC. || 27. καὶ ἥττον om B. || 28. δικαιοῦτερον A. || ἕτερον ἐτέρου μᾶλλον] μᾶλλον ἕτερον ἐτέρου λέγεται B, ἕτερον
ἐτέρου λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον C. || ταῦτα C. || ἐπίτασιν C. || 29. ἐνδέχεται ἔτι C. || 31. λέγειτο B. || καὶ ἥττον om B et pr A. ||
33. δικαιοσύνη B. || 34. φασὶ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεσθαι C. || 35. ὑγίειαν - ἐτέρου] ὑγίειαν φασὶ καὶ δικαιοσύνην ἥττον ἐτέρου ἐτέρου ἔχειν C.

ρον ἐτέρῃ, ὡσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς ἄλλας
 διαθέσεις. ἀλλ' ἔν τῃ γε κατὰ ταύτας λεγόμενα ἀναμ-
 φισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον γραμ-
 ματικώτερος γὰρ ἕτερος ἐτέρῃ λέγεται καὶ ὑγιεινότερος καὶ
 δικαιότερος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὡσαύτως. τρίγωνον δὲ καὶ
 τετράγωνον ἢ δοκεῖ τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεσθαι, ὅθεν τῶν ἄλ-
 λων σχημάτων ὁδὲν. τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τῷ τρι-
 γώνῳ λόγον ἢ τὸν τῷ κύκλῳ πάνθ' ὁμοίως τρίγωνά ἢ κύ-
 κλοι εἰσὶ, τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων ὁδὲν μᾶλλον ἕτερον
 ἐτέρῃ ρηθήσεται· ὁδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τῷ ἑτερο-
 μήκῃ κύκλῳ ἐστὶν ὁδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τῷ κύκλῳ
 λόγον. ἀπλῶς δέ, εἰ μὴ ἐπιδέχεται ἀμφοτέρω τὸν τῷ
 προκειμένῳ λόγον, ἢ ρηθήσεται τὸ ἕτερον τῷ ἐτέρῃ μᾶλλον.
 ἢ πάντα οὖν τὰ ποιά ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον.

Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων ὁδὲν ἴδιον ποιότητος, ὅμοια δὲ
 καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνους τὰς ποιότητας λέγεται· ὅμοιον
 γὰρ ἕτερον ἐτέρῳ ἢ ἐστὶ κατ' ἄλλο ὁδὲν ἢ καθ' ὃ ποιόν
 ἐστίν. ὥς ἐστιν ἴδιον ἂν εἴη τῆς ποιότητος τὸ ὅμοιον καὶ ἀνό-
 μοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν.

Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι, μή τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ
 ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρὸς τι
 συγκαταριθμεῖσθαι· τὰς γὰρ ἔχεις καὶ διαθέσεις τῶν πρὸς
 τι εἶναι ἐλέγουμεν. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ
 γένη πρὸς τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἕνα ὁδὲν. ἢ μὲν γὰρ
 ἐπισήμη, γένος ὅσα, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν ἐτέρῃ λέγεται (τινὸς
 γὰρ ἐπισήμη λέγεται), τῶν δὲ καθ' ἕνα ὁδὲν αὐτὸ ὅπερ
 ἐστὶν ἐτέρῃ λέγεται, οἷον ἡ γραμματικὴ ἢ λέγεται τινὸς
 γραμματικὴ ὁδὲ ἡ μουσικὴ τινὸς μουσική. ἀλλ' εἰ ἄρα,
 κατὰ τὸ γένος καὶ αὐταὶ τῶν πρὸς τι λέγονται, οἷον ἡ
 γραμματικὴ λέγεται τινὸς ἐπισήμη, ἢ τινὸς γραμματικῇ,
 καὶ ἡ μουσικὴ τινὸς ἐπισήμη λέγεται, ἢ τινὸς μουσική. ὥς
 αἱ καθ' ἕνα ἢ ἐστὶ τῶν πρὸς τι λεγόμενα δὲ ποιοῖ
 ταῖς καθ' ἕνα· ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν ἐπισήμονες γὰρ
 λεγόμενα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἕνα ἐπισημῶν τινά. ὥς
 αὐταὶ ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν, αἱ καθ' ἕνα, καθ' ἃς
 ποτε καὶ ποιοῖ λεγόμενα· αὐταὶ δὲ ἢ ἐστὶ τῶν πρὸς τι
 εἴη εἰ τυγχάνοι τὸ αὐτὸ πρὸς τι καὶ ποιόν ὃν, ὁδὲν ἄτοπον
 ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμεῖσθαι.

Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν ἐναν-
 τίότητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον· τὸ γὰρ θερμαίνειν
 τῷ ψύχειν ἐναντίον καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ ψύχεσθαι καὶ
 τὸ ἡδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι, ὥς ἐπιδέχεται ἐναντιότητα. καὶ
 τὸ μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥ-
 ττον ἐστὶ, καὶ θερμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον. ἐπιδέχεται
 ἔν τῷ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πάσχειν.

Ἐπεὶ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται εἰρηται δὲ
 καὶ ὑπὲρ τοῦ κεῖσθαι ἐν τοῖς πρὸς τι, ὅτι παρωνύμως ἀπὸ
 τῶν θέσεων λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν, τῷ τε ποτε καὶ
 τῷ πῶ καὶ τῷ ἔχειν, διὰ τὸ προφανὲς εἶναι ὁδὲν ὑπὲρ αὐ-
 τῶν ἄλλο λέγεται ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη, ὅτι τὸ ἔχειν μὲν
 σημαίνει τὸ ὑποδεσθαι, τὸ ὠπλίσθαι, τὸ δὲ πῶ οἷον ἐν
 Λυκείῳ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα ὑπὲρ αὐτῶν ἐρρέθη.

Ἐπεὶ μὲν ἔν τῶν προτεθέντων γενῶν ἵκανά τὰ εἰρη-
 μένα· περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαχῶς εἴωθεν ἀντικει-
 σθαι, ρητέον· λέγεται δὲ ἕτερον ἐτέρῳ ἀντικεῖσθαι τετραχῶς,
 ἢ ὡς τὰ πρὸς τι, ἢ ὡς τὰ ἐναντία, ἢ ὡς ἐξήσεις καὶ ἔξεις,
 ἢ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἀντίκειται δὲ ἕνασιν τῶν
 τοιούτων ὡς τύπῳ εἰπεῖν ὡς μὲν τὰ πρὸς τι, οἷον τὸ διπλά-
 σιον τῷ ἡμίσει, ὡς δὲ τὰ ἐναντία, οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ,
 ὡς δὲ τὰ κατὰ ἐξήσιν καὶ ἔξιν, οἷον τυφλότης καὶ ὄψις,
 ὡς δὲ κατάφασις καὶ ἀπόφασις, οἷον κάθηται - ἢ κάθηται.

Ὅσα μὲν ἔν ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, αὐτὰ ἄπερ
 ἐστὶ τῶν ἀντικειμένων λέγεται ἢ ὅπως ἄλλως πρὸς αὐτά,
 οἷον τὸ διπλάσιον, αὐτὸ ὅπερ ἐστὶν, ἐτέρου διπλάσιον λέγεται·
 τινὸς γὰρ διπλάσιον. καὶ ἡ ἐπισήμη δὲ τῷ ἐπισητῷ ὡς τὰ
 πρὸς τι ἀντίκειται, καὶ λέγεται γε ἡ ἐπισήμη αὐτὸ ὅπερ
 ἐστὶ τῷ ἐπισητῷ. καὶ τὸ ἐπισητὸν δὲ αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ πρὸς ἀν-
 τικείμενον λέγεται, τὴν ἐπισήμην· τὸ γὰρ ἐπισητὸν τινὲ λέγε-
 ται ἐπισητὸν, τῇ ἐπισήμῃ.

Ὅσα ἔν ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς τι, αὐτὰ ἄπερ ἐστὶν ἐτέ-
 ρων λέγεται ἢ ὅπως δὴ ποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται. τὰ δὲ ὡς
 τὰ ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἄπερ ἐστὶν ὁδὲν πρὸς ἄλληλα λέ-
 γεται, ἐναντία μέντοι ἀλλήλων λέγεται· ἔτε γὰρ τὸ ἀγά-
 θον τῷ κακῷ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον, ἔτε τὸ λευκὸν
 τῷ μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον. ὥς διαφέρουσιν αὐταὶ
 αἱ ἀντιθέσεις ἀλλήλων. ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἐστίν

1. γραμματικὴν γραμματικῆς καὶ C. || 3. alterum τὸ om B. || 4. δικαιότερος καὶ ὑγιεινότερος C. || 6. μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδ. C. ||
 8. ἢ τὸν] καὶ τὸν C. || 9. μᾶλλον ante ρηθήσεται C. || 14. ἐπιδέχεται τὰ ποιά C. || 16. καὶ] ἢ C. || 17. ἐκ ἐστίν. ἕτερον ἐτέρῳ C. || 18. τῆς
 om C. || καὶ] ἢ C. || 20. φήσῃ B. || 22. καὶ τὰς δ. C. || 23. ἐλέγουμεν ante εἶναι ponit B, om pr C. || πασῶν τῶν τοιούτων ποιότητων τὰ
 γένη τῶν πρὸς C. || 24. ἕνασιν C. || μὲν om A. || 28. εἰ] ἢ corr AC. || 31. λέγεται om C. || 34. τινά C. || 37. ὃν om AB. || 38. αὐτὸ τοῖς γένεσιν C.
 5. μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον C. || 6. ἥττον, καὶ λυπεῖσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον, ἐπ. C. || 22. τὰ om C. || οἷον] ὡς ABC. || 25. λέγον-
 ται C. || 26. αὐτὰ] τῷ ἡμίσεος αὐτὸ C. || 28. γε] δὲ AB. || 29. πρὸς τὸ ἀντ. BC. || 32. inter. ἐτέρων et λέγεται B locum relinquit
 litteris 4 aut 5. idem in margine habet τῶν ἀντικειμένων.

ὥς ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τῶν ὕδεν ἐστὶν ἀνὰ μέσον. ὧν δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τῶν ἔστι τι ἀνὰ μέσον πάντως, οἷον νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζῶν πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον ὑπάρχειν τῷ τῷ ζῶν 5 σώματι, ἢ νόσον ἢ ὑγίειαν. καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθμοῦ. κατηγορεῖται, καὶ ἀναγκαῖον γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ ὑπάρχειν, ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον. καὶ ἐκ ἑστὶ γε τῶν ὕδεν ἀνὰ μέσον, ὅτε νόσος καὶ ὑγίειας ὅτε περίττῳ καὶ ἀρτίῳ. ὧν δὲ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τῶν ἔστι τι ἀνὰ 10 μέσον, οἷον μέλαν καὶ λευκὸν ἐν σώματι πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ἐκ ἀναγκαῖον γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώματι· ἢ γὰρ πᾶν ἥτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἐστὶν. καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπυδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ' ἀνθρώπου καὶ κατὰ ἄλλων πολλῶν, ἐκ ἀναγκαῖον δὲ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν 15 ἐκείνοις ὧν ἂν κατηγορεῖται· ἢ γὰρ πάντα ἥτοι φαῦλα ἢ σπυδαῖα ἐστὶν. καὶ ἔστι γέ τι τῶν ἀνὰ μέσον, οἷον τῷ μὲν λευκῷ καὶ μέλανος τὸ φαῖον καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα, τῷ δὲ φαύλῳ καὶ σπυδαίῳ τὸ ὅτε φαῦλον ὅτε σπυδαῖον. ἐπ' ἐνίων μὲν ἔν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέσον, 20 οἷον λευκῷ καὶ μέλανος τὸ φαῖον καὶ τὸ ὠχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα· ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν ἐκ εὐπορον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῖναι, τῇ δ' ἐκατέρῃ τῶν ἀκρῶν ἀποφάσει τὸ ἀνὰ μέσον ὀρίζεται, οἷον τὸ ὅτε ἀγαθὸν ὅτε κακὸν καὶ ὅτε δίκαιον ὅτε ἀδίκον.

Στέρησις δὲ καὶ ἔξις λέγεται μὲν περὶ ταῦτόν τι, οἷον ἢ ὕψις καὶ ἢ τυφλότης περὶ ὀφθαλμόν· καθόλου δὲ εἰπεῖν· ἐν ᾧ ἢ ἔξις πέφυκε γίνεσθαι, περὶ τῷ λέγεται ἐκάτερον αὐτῶν. ἐσπερῆσθαι δὲ τότε λέγομεν ἕκαστον τῶν τῆς ἔξεως δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν καὶ ὅτε πέφυκεν 30 ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχειν. νωδὸν τε γὰρ λέγομεν ἢ τὸ μὴ ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν ἢ τὸ μὴ ἔχον ὕψιν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν· τινὰ γὰρ ἐκ γενετῆς ὅτε ὕψιν ἔχει ὅτε ὀδόντας, ἀλλ' ἢ λέγεται ὅτε νωδὰ ὅτε τυφλὰ. τὸ δὲ ἐσπερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἔξιν ἔχειν ἐκ ἑστὶ στερήσις καὶ 35 ἔξις. ἔξις μὲν γὰρ ἐστὶν ἢ ὕψις, στερήσις δὲ ἢ τυφλότης· τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὕψιν ἐκ ἑστὶν ὕψις, ὅδε τὸ τυφλὸν εἶναι τυφλότης. στερήσις γὰρ τίς ἢ τυφλότης ἐστὶν, τὸ δὲ τυφλὸν εἶναι ἐσπερῆσθαι, ἢ στερήσις ἐστὶν. ἔτι εἰ ἦν ἢ τυφλότης ταῦτον τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἂν ἀμφοτέρω κατὰ τῷ 40 αὐτῷ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης

δὲ ὁδωμῶς λέγεται ὁ ἄνθρωπος. ἀντικείμεναι δὲ καὶ ταῦτα δοκεῖ, τὸ ἐσπερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἔξιν ἔχειν, ὡς στερήσις καὶ ἔξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός· ὡς γὰρ ἢ τυφλότης τῇ ὕψει ἀντίκειται, ὅτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῷ ὕψιν ἔχειν ἀντίκειται.

Οὐκ ἔστι δὲ ὅδε τὸ ὑπὸ τὴν ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν· ἀπόφασις καὶ κατάφασις· ἢ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος ἐστὶ καταφατικὸς καὶ ἢ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικός, τῶν δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ὕδεν ἐστὶ λόγος. λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικείμεναι ἀλλήλοις ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός. ὡς γὰρ ποτε ἢ κατάφασις πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κἀθῆται τῷ ἢ κἀθῆται, ὅτω καὶ τὸ ὑφ' ἐκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆσθαι τῷ μὴ καθῆσθαι.

Ὅτι δὲ ἢ στερήσις καὶ ἢ ἔξις ἐκ ἀντίκειται ὡς τὰ πρὸς τι, φανερόν· ἢ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅπερ ἐστὶ τῷ ἀντικείμενῳ. ἢ γὰρ ὕψις ἐκ ἑστὶ τυφλότητος ὕψις, ὅδε ἄλλως ὁδωμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται. ὡσαύτως δὲ ὅδε ἢ τυφλότης λέγοιτο· ἂν τυφλότης ὕψεως, ἀλλὰ στερήσις μὲν ὕψεως ἢ τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὕψεως ἢ λέγεται. ἔτι τὰ πρὸς τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ὡς καὶ ἢ τυφλότης εἴπερ ἦν τῶν πρὸς τι, ἀντιστρέφειν ἂν κἀκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται. ἀλλ' ἐκ ἀντιστρέφει· ἢ γὰρ λέγεται ἢ ὕψις 25 τυφλότητος ὕψις.

Ὅτι δὲ ὅδε ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στερήσιν καὶ ἔξιν λεγόμενα, ἐκ τῶνδε δῆλον. τῶν μὲν γὰρ ἐναντίων, ὧν μηδὲν ἐστὶν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν αἰεί· τῶν γὰρ ὕδεν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν θάτερον ἦν ἀναγκαῖον τῷ δεκτικῷ ὑπάρχειν, οἷον ἐπὶ νόσος καὶ ὑγίεια καὶ περίττῳ καὶ ἀρτίῳ. ὧν δὲ ἔστι τι ἀνὰ μέσον, ὅδε ποτε ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν θάτερον· ὅτε γὰρ λευκὸν ἢ μέλαν ἀνάγκη πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν, ὅτε θερμὸν ὅτε ψυχρόν· τῶν γὰρ ἀνὰ μέσον τι ὕδεν κωλύει ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἦν τι ἀνὰ μέσον, ὧν μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν ἦν τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι καὶ τῇ χιόνι τὸ λευκῷ. ἐπὶ δὲ τῶν ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ ἐκ 40 ὁπότερον ἔτυχεν· ἢ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρόν εἶναι οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν. ὡς παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη

11. ἐν τῷ σώματι C. || 18. καὶ τῷ μέλανος C. || 28. ᾧ ᾧ ἂν AB. || πέφυκεν ἢ ἔξις C. || 35. ἔχειν τὴν ἔξιν C.

9. καὶ] ἢ C. || 16. δὲ καὶ ἢ C. || 22. λέγεται ὅδε ὕψις τυφλότητος, ἔτι rc C. || 30. ἀναγκαῖον ἦν C. || 34. ψυχρόν ὅτε θερμόν C. || 36. ἦν θάτερον ὑπάρχειν C.

τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχει, ἀλλὰ μόνον οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, καὶ τέτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν καὶ ἔχ' ὑπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῆς σερήσεως καὶ τῆς ἔξεως ὑδέτερον τῶν εἰρημένων ἀληθές· ὅδε γὰρ αἰετῶν δεκτικῷ ἀναγκαῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· τὸ γὰρ μήπω πεφυκὸς ὄψιν ἔχειν ἔτε τυφλὸν ἔτε ὄψιν ἔχον λέγεται, ὥς ἐκ αὐτῶν εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων ὧν ὕδεν ἐστὶν ἀνὰ μέσον, ἀλλ' ὅδ' ὧν τι ἐστὶν ἀνὰ μέσον ἀναγκαῖον γὰρ ποτε παντὶ τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν. ὅταν γὰρ ἤδη πεφυκὸς ἢ ὄψιν ἔχειν, τότε ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον ῥηθήσεται, καὶ τῶν ἐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ' ὑπότερον ἔτυχεν· ἢ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ἔχον ὄψιν εἶναι, ἀλλ' ὑπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐναντίων, ὧν ἐστὶ τι ἀνὰ μέσον, ὁδεποτε ἀναγκαῖον ἦν παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ τίς, καὶ τέτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν, ὥς ἐκ δῆλον ὅτι κατ' ὑδέτερον τῶν τρόπων ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ σέρησιν καὶ ἔξιν ἀντικείμενα.

Ἔτι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων, ὑπάρχοντος τῷ δεκτικῷ, δυνατόν εἰς ἀλλήλα μεταβολὴν γίνεσθαι, εἰ μὴ τινι φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι· καὶ γὰρ τὸ ὑγιαῖνον δυνατόν νοσήσai καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γενέσθαι καὶ τὸ ψυχρὸν θερμὸν, καὶ ἐκ σπυδαῖς γε φαῦλον καὶ ἐκ φαύλης σπυδαῖς δυνατόν γενέσθαι. ὁ γὰρ φαῦλος εἰς βελτίους διατριβαῖς ἀγόμενος καὶ λόγος καὶ μικρόν γε τι ἐπίδοσις εἰς τὸ βελτίων εἶναι. ἐὰν δὲ ἀπαξ καὶ μικρὰν ἐπίδοσιν λάβῃ, φανερόν ὅτι ἢ τελείως ἀν' μεταβάλλει ἢ πάνυ πολλὴν ἐπίδοσιν λάβει· γὰρ εὐκρινέστερος πρὸς ἀρετὴν γίνεταί, καὶ ἡντιοῦν ἐπίδοσιν εὐληφῶς ἐξ ἀρχῆς ἢ, ὥς καὶ πλείω εἰκὸς ἐπίδοσιν αὐτὸν λαμβάνειν. καὶ τῷτο αἰετῶν γινόμενον τελείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀποκαθίστησιν, ἐάν περ μὴ χρόνῳ ἐξείργηται. ἐπὶ δὲ γε τῆς ἔξεως καὶ τῆς σερήσεως ἀδύνατον εἰς ἀλλήλα μεταβολὴν γίνεσθαι. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξεως ἐπὶ τὴν σέρησιν γίνεταί μεταβολή, ἀπὸ δὲ τῆς σερήσεως ἐπὶ τὴν ἔξιν ἀδύνατον. ἔτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός τις πάλιν ἀνέβλεψεν, ἔτε φαλακρὸς ὧν πάλιν κομήτης ἐγένετο, ἔτε νωδὸς ὧν ὀδόντας ἔφυγεν.

Ὅσα δὲ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται,

φανερόν ὅτι κατ' ὑδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται· ἐπὶ γὰρ μόνων τῶν ἀναγκαῖον αἰετῶν τὸ μὲν ἀληθές· τὸ δὲ ψεῦδος αὐτῶν εἶναι. ἔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον αἰετῶν θάτερον ἀληθές· εἶναι θάτερον δὲ ψεῦδος, ἔτε ἐπὶ τῶν πρὸς τι, ἔτε ἐπὶ τῆς ἔξεως καὶ τῆς σερήσεως. οἷον ἢ ὑγίεια καὶ ἢ νόσος ἐναντία, καὶ ὑδέτερον γε ἔτε ἀληθές ἔτε ψεῦδος ἐστὶν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἡμισυ ὡς τὰ πρὸς τι ἀντίκειται, καὶ ἐκ ἐστὶν αὐτῶν ὑδέτερον ἔτε ἀληθές ἔτε ψεῦδος. ὅδε γε τὰ κατὰ σέρησιν καὶ ἔξιν, οἷον ἢ ὄψις καὶ ἢ τυφλότης. ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ὕδεν· ἔτε ἀληθές ἔτε ψεῦδος ἐστὶν πάντα δὲ τὰ εἰρημένα ἀνευ συμπλοκῆς λέγεται. ἢ μὴν ἀλλὰ μάλισα ἀν' ὁδεποτε τὸ τοῖτο συμβαίνει ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναντίων λεγομένων· τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτην τῷ νοσεῖν Σωκράτην ἐναντίον ἐστὶν. ἀλλ' ὅδ' ἐπὶ τῶν ἀναγκαῖον αἰετῶν θάτερον μὲν ἀληθές θάτερον δὲ ψεῦδος εἶναι. ὅντος μὲν γὰρ Σωκράτους ἔσαι τὸ μὲν ἀληθές τὸ δὲ ψεῦδος, μὴ ὄντος δὲ ἀμφότερα ψευδῆ· ἔτε γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτην ἔτε τὸ ὑγιαίνειν ἐστὶν ἀληθές αὐτῷ· μὴ ὄντος ὅλως τῷ Σωκράτους. ἐπὶ δὲ τῆς σερήσεως καὶ τῆς ἔξεως μὴ ὄντος τε ὅλως ὑδέτερον ἀληθές, ὄντος τε ἐκ αἰετῶν θάτερον ἀληθές θάτερον δὲ ψεῦδος· τὸ γὰρ ὄψιν ἔχειν Σωκράτην τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτην ἀντίκειται ὡς σέρησις καὶ ἔξις, καὶ ὄντος τε ἐκ ἀναγκαῖον θάτερον ἀληθές εἶναι ἢ ψεῦδος (ἔτε γὰρ μήπω πέφυκεν ἔχειν, ἀμφότερα ψευδῆ), μὴ ὄντος τε ὅλως τῷ Σωκράτους, καὶ ἔτω ψευδῆ ἀμφότερα, καὶ τὸ ὄψιν ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν αὐτὸν εἶναι. ἐπὶ δὲ γε τῆς καταφάσεως καὶ τῆς ἀποφάσεως αἰετῶν ἐάν τε ἢ ἐάν τε μὴ ἢ, τὸ ἕτερον ἔσαι ψεῦδος καὶ τὸ ἕτερον ἀληθές· τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκράτην καὶ τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτην, ὄντος τε αὐτῷ φανερόν ὅτι τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψεῦδος, καὶ μὴ ὄντος ὁμοίως· τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν μὴ ὄντος ψεῦδος, τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀληθές. ὥς ἐπὶ μόνων τῶν ἰδίων αὐτῶν εἴη τὸ αἰετῶν θάτερον αὐτῶν ἀληθές ἢ ψεῦδος εἶναι, ὅσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται.

Ἐναντίον δὲ ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης ἀγαθῷ μὲν κακόν· τῷτο 11 δὲ δῆλον τῇ κατ' ἑκαστον ἐπαγωγῇ, οἷον ὑγίεια νόσος καὶ

4. ἔτε BC. || 8. ποτε om B et pr C. || 10. ἔχειν ὄψιν C. || ἔχον ὄψιν C. || 12. ἀναγκαῖως corr C. || ὄψιν ἔχον C. || εἶναι] ῥηθήσεται corr C. || 13. δὲ] δὲ γε B. || τι om AB. || 18. ὄντος B. || 20. ὑπάρχει corr in ei B. || τὸ om BC. || θερμὸν B. || εἶναι] ὑπάρχειν C. || 24. τοι C. || 25. ἐκ δὲ] αἴτε γὰρ re A. || 26. φανερόν ἐστιν ὅτι C. || 27. αἰετῶν B. || 28. ἐξ ἀρχῆς εὐληφῶς C. || 29. αἰετῶν om C. || 30. ἄν C. || 31. γε om A. || 33. γίνεταί ἐπὶ σέρησιν C. || 34. τις τυφλὸς γενόμενος C. || 35. ἀνέβλεψεν εἰ μὴ τι γε θείαι δύναμις A, ἀνέβλεψεν εἰ μὴ τινι θείῳ δυνάμει C, qui re supra ἐξήγηται.

1. τρέπον A. || 2. μόνων γὰρ C. || 4. θάτερον μὲν ἀληθές C. || 5. alterum τῆς om C. || 6. prius ἔτε om C. || 9. ἢ τυφλότης καὶ ὄψις C. || 13. τοῖτον C. || 14. Σωκράτη B et hic et postea. || 16. εἶναι post ἀληθές C. || 20. τε] μὲν B. || 21. τε] δὲ AB. || θάτερον post αἰετῶν om B. || θάτερον δὲ ψεῦδος om A. || 23. τε] codices γε. || 26. ὄψιν αὐτὸν ἔχειν C. || 30. Σωκράτην om C. || 31. ἢ B, τὸ δὲ ἕτερον C, om A. || 37. νόσος καὶ τῇ δικαιοσύνῃ ἀδικίᾳ καὶ C.

ἀνδρεία, δειλία, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. κακῶ δὲ ὅτε μὲν ἀγαθὸν ἐναντίον, ὅτε δὲ κακὸν τῇ γὰρ ἐνδεΐα κακῶ ὄντι ἢ ὑπερβολὴ ἐναντίον κακὸν ὅν ὁμοίως δὲ καὶ ἡ με-
στότης ἐναντία ἐκατέρω, οὕσα ἀγαθόν. ἐπ' ὀλίγων δ' ἂν
τὸ τοῦτον ἴδοι τις, ἐπὶ δὲ τῶν πλείων ἀεὶ τῷ κακῶ τὸ
ἀγαθὸν ἐναντίον ἐστίν.

Ἔτι ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν θάτερον ἢ
καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι. ὑγιαίνοντων μὲν γὰρ ἀπάντων ὑγίεια
μὲν ἔσαι, νόσος δὲ ἔ· ὁμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὄντων ἀπάν-
των λευκότης μὲν ἔσαι, μελανία δὲ ἔ. ἔτι εἰ τὸ Σωκράτην
ὑγιαίνειν τῷ Σωκράτην νοσεῖν ἐναντίον ἐστὶ, μὴ ἐνδέχεται δὲ
ἅμα ἀμφοτέρω τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐκ ἂν ἐνδέχοιτο τῷ
ἐτέρῳ τῶν ἐναντίων ὄντος καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι, ὄντος γὰρ τῷ
Σωκράτην ὑγιαίνειν ἐκ ἂν εἴη τὸ νοσεῖν Σωκράτην.

Δῆλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταῦτον ἢ εἶδει ἢ γένει πέφυκε
γίνεσθαι τὰ ἐναντία. νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώματι
ζῶν πέφυκε γίνεσθαι, λευκότης δὲ καὶ μελανία ἀπλῶς
ἐν σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν ψυχῇ ἀνθρώπου.

Ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἢ ἐν τῷ αὐτῷ γένει
εἶναι ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἢ αὐτὰ γένη εἶναι. λευκὸν
μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει (χρῶμα γὰρ αὐ-
τῶν τὸ γένος), δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις
γένεσιν (τῷ μὲν γὰρ ἀρετῇ, τῷ δὲ κακίᾳ τὸ γένος)· ἀγαθὸν
δὲ καὶ κακὸν ἐκ ἑσιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γένη
τινῶν ὄντα.

12 Πρώτερον ἐτέρῳ ἑτέρων λέγεται τετραχῶς, πρῶτον μὲν
καὶ κυριώτατα κατὰ χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἑτέρον
ἐτέρῳ καὶ παλαιότερον λέγεται· τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλείω
εἶναι καὶ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται. δεύτερον
δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τῷ εἶναι ἀκολουθήσιν, οἷον
τὸ ἐν τῶν δύο πρότερον· δυοῖν μὲν γὰρ ὄντων ἀκολουθεῖ
εὐθὺς τὸ ἐν εἶναι, ἐνὸς δὲ ὄντος ἐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι,
ὥστε ἐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τῆς ἐνός ἢ ἀκολουθήσιν τῷ εἶναι τὸ
λοιπόν. πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοῦτον εἶναι, ἀφ' ὃ μὴ ἀν-
τιστρέφει ἢ τῷ εἶναι ἀκολουθήσιν.

Τρίτον δὲ κατὰ τινὰ τάξιν τὸ πρότερον λέγεται, κα-
θάπερ ἐπὶ τῶν ἐπισημῶν καὶ τῶν λόγων. ἐν τε γὰρ ταῖς
ἀποδεικτικαῖς ἐπισήμαις ὑπάρχει τὸ πρότερον καὶ τὸ ὕπε-
ρον τῇ τάξει (τὰ γὰρ ζοιχεῖα πρότερα τῶν διαγραμμαμά-

των τῇ τάξει, καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ ζοιχεῖα πρό-
τερα τῶν συλλαβῶν), ἐπὶ τε τῶν λόγων ὁμοίως· τὸ γὰρ
προϊόν τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἐστίν.

Ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον
πρότερον εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ· εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ
τὸς ἐντιμότερος καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένος ὑπ' αὐτῶν προ-
τέρως φάσκειν παρ' αὐτοῖς εἶναι. ἔστι μὲν δὲ καὶ σχεδὸν
ἁλλοτριώτατος τῶν τρόπων ὅτος.

Οἱ μὲν ἔν. λεγόμενοι τρόποι τῷ προτέρῳ σχεδὸν το-
σοῦτο εἰσιν. δοξεῖ δ' ἂν παρὰ τὸς εἰρημένους καὶ ἕτερος
εἶναι πρότερος τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστρέφοντων κατὰ τὴν τῷ
εἶναι ἀκολούθησιν τὸ αἴτιον ὁπωσὶν θατέρω τῷ εἶναι πρότε-
ρον εἰκότως τῇ φύσει λέγοιτ' ἂν. ὅτι δ' ἔστι τινὰ τοιαῦτα,
δῆλον· τὸ γὰρ εἶναι ἀνθρώπον ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τῷ εἶ-
ναι ἀκολούθησιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐτῷ λόγον. εἰ γὰρ
ἔστιν ἄνθρωπος, ἀληθὴς ὁ λόγος ὃ λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄν-
θρωπος. καὶ ἀντιστρέφει γε· εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ὃ λέ-
γομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος. ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀλη-
θὴς λόγος ὑδαμῶς αἴτιος τῷ εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὸ μέντοι
πρᾶγμα φαίνεται πως αἴτιον τῷ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον·
τῷ γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἢ μὴ ἀληθὴς ὁ λόγος ἢ ψευ-
δὴς λέγεται. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἑτέρον
λέγεται.

Ἄμα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα, ὡς ἢ 13
γένεσις ἐστίν ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· ὑδέρων γὰρ πρότερον ὑδὲ
ὑπερόν ἐστίν αὐτῶν. ἅμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα λέγε-
ται. φύσει δὲ ἅμα, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τῷ εἶ-
ναι ἀκολουθήσιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάτερον θατέρω τῷ εἶναι
ἔστιν, οἷον ἐπὶ τῷ διπλασίᾳ καὶ τῷ ἡμίσει· ἀντιστρέφει μὲν
γὰρ ταῦτα (διπλασίᾳ γὰρ ὄντος ἐστὶν ἡμισυ καὶ ἡμίσειος
ὄντος διπλασίον ἐστίν), ὑδέρων δὲ ὑδετέρω αἴτιον τῷ εἶ-
ναι ἐστίν.

Καὶ τὰ ἐκ τῷ αὐτῷ δὲ γένους ἀντιδιηρημένα ἀλλή-
λοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιηρηθῆναι δὲ λέγεται
35 ἀλλήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν, οἷον τὸ πτηνὸν τῷ
πεζῷ καὶ τῷ ἐνδρῷ· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντιδιηρηται
ἐκ τῷ αὐτῷ γένους· τὸ γὰρ ζῶον διαίρεται εἰς ταῦτα, εἰς
τε τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἐνδρῶν, καὶ ὑδὲν γε
τέτων πρότερον ἢ ὑπερόν ἐστίν, ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει τὰ

1. ἀνδρεία C. || 2. ἐναντίον ἀγαθόν C. || 3. ὅν om C. || 7. ἐπὶ om C. || ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐκ C. || 11. τὸ A. || 13. εἶναι] ὑπάρχειν C. || 15. τὰ αὐτὰ C. || 17. πέφυκε γίνεσθαι om BC. || 19. ἀναγκαῖον δὲ ἀπαντα C. || 27. καὶ om A. || κατὰ] κατὰ τὸν BC. || 31. δυ-
εἰ AB. || ὄντων C. || 36. τινὰ] τὴν pr A. || τὸ om BC.
7. παρ' αὐτοῖς εἶναι om C. || 10. ἂν τις παρὰ C. || 11. εἶναι τῷ προτέρῳ C. || 18. ἀληθὴς om C. || 29. ἡμίσειος pr AB. || μὲν om
AC. || 30. διπλασίᾳ μὲν γὰρ ABC. || ἡμίσειος pr B. || 34. ἀντιδιαιρέσθαι C. || 36. ἀντιδιαιρεῖται C. || 37. γένος ὄντα τὸ BC.

τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι. διαιρεθείη δ' ἂν καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων εἰς εἶδη πάλιν, οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἐνυδρὸν. ἔσαι ἔν κακεῖνα ἅμα τῇ φύσει, ὅσα ἐκ τῆ αὐτῆς γένεσις κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἐστίν. τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν αἰεὶ πρότερα· ὃ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τῆ εἶναι ἀκολουθήσιν, οἷον ἐνυδρὸν μὲν ὄντος ἐστὶ ζῶον, ζῶον δὲ ὄντος ἐκ ἀνάγκης ἐνυδρὸν εἶναι.

Ἀμα ἔν τῇ φύσει λέγεται, ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τῆ εἶναι ἀκολουθήσιν, μηδαμῶς δὲ αἰτίον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ τῆ εἶναι ἐστίν, καὶ τὰ ἐκ τῆ αὐτῆς γένεσις ἀντιδιγρημένα ἀλλήλοις· ἀπλῶς δὲ ἅμα, ὧν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

14 Κινήσεως δὲ ἐστίν εἶδη ἕξ, γένεσις, φθορά, αὔξησις, μείωσις, ἀλλοίωσις, ἢ κατὰ τόπον μεταβολή.

Αἱ μὲν ἔν ἄλλαι κινήσεις φανερὸν ὅτι ἕτεραι ἀλλήλων εἰσίν· ὃ γὰρ ἐστίν ἡ γένεσις φθορά ὕδὲ γε ἡ αὔξησις μείωσις ὕδὲ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀλλοιώσεως ἔχει τινα ἀπορίαν, μή ποτε ἀναγκαῖον ἢ τὸ ἀλλοιούμενον κατὰ τινα τῶν λοιπῶν κινήσεων ἀλλοιῖσθαι. τῆτο δὲ ἐκ ἀληθὲς ἐστὶ σχεδὸν γὰρ κατὰ πάντα τὰ πάθη ἢ τὰ πλεῖστα ἀλλοιῖσθαι συμβέβηκεν ἡμῖν ὑδεμιάς τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωῦσιν· ὅτε γὰρ αὔξεσθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος κινούμενον ὅτε μείψθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥσθ' ἑτέρα ἂν εἴη παρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἢ ἀλλοιώσεις· εἰ γὰρ ἦν ἡ αὐτή, ἔδει τὸ ἀλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὔξεσθαι ἢ μείψθαι ἢ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' ἐκ ἀνάγκης ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ αὔξανόμενον ἢ τινα ἄλλην κίνησιν κινούμενον ἀλλοιῖσθαι ἔδει· ἀλλ' ἐστὶ τινα αὔξανόμενα ἃ ἐκ ἀλλοιῖσθαι, οἷον τὸ τετράγωνον γνώμονος περιτεθέντος ἤξηται μὲν, ἀλλοιότερον δὲ ὕδεν γεγένηται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ὥσθ' ἕτεραι ἂν εἴσαν αἱ κινήσεις ἀλλήλων.

Ἐστὶ δὲ ἀπλῶς μὲν κινήσει ἡρεμία ἐναντία, ταῖς δὲ καθ' ἕκαστα αἱ καθ' ἕκαστα, γενέσει μὲν φθορά, αὔξησει δὲ μείωσις, τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἢ κατὰ τόπον ἡρεμία. μάλιστα δ' ὅμοιον ἀντικεῖσθαι ἢ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἢ ἄνω, τῇ δὲ ἄνωθεν ἢ κάτω. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθειῶν κινήσεων ὃ ῥᾶδιον ἀποδοῦναι τί ποτέ ἐστιν ἐναντίον, ὅμοιος δὲ ὕδεν εἶναι αὐτῇ ἐναντίον, εἰ μή τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν κατὰ τὸ ποῖον ἡρεμίαν ἀντιτιθεῖν ἢ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τῆ ποῖς μεταβολήν, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ τόπον ἡρεμίαν ἢ τὴν εἰς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολήν· ἐστὶ γὰρ ἢ ἀλλοιώσις μεταβολή κατὰ τὸ ποῖον. ὥς ἀντικεῖσθαι τῇ κατὰ τὸ ποῖον κινήσει ἢ κατὰ τὸ ποῖον ἡρεμία ἢ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τῆ ποῖς μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γίνεσθαι τῷ μέλαν· γίνεσθαι· ἀλλοιῖσθαι γὰρ εἰς τὰ ἐναντία τῆ ποῖς μεταβολῆς γινόμενης.

Τὸ δὲ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται. ἢ γὰρ ὡς ἔστιν καὶ διάθεσιν ἢ ἄλλην τινα ποιότητα λεγόμεθα γὰρ καὶ ἐπιστήμην τινα ἔχειν καὶ ἀρετήν· ἢ ὡς ποσόν, οἷον ὃ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος· λέγεται γὰρ τρίπηχυ μέγεθος ἔχειν ἢ τετράπηχυ. ἢ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἱμάτιον ἢ χιτῶνα. ἢ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον. ἢ ὡς μέρος, οἷον χεῖρα ἢ πόδα. ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, οἷον ὃ μέδιμνος τῆς πυρὸς ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον οἶνον γὰρ ἔχειν τὸ κεράμιον λέγεται, καὶ ὃ μέδιμνος πυρὸς· ταῦτ' ἔν πάντα ἔχειν λέγεται ὡς ἐν ἀγγείῳ. ἢ ὡς κτήμα· ἔχειν γὰρ οἰκίαν ἢ ἀγρὸν λεγόμεθα.

Λεγόμεθα δὲ καὶ γυναῖκα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα· ὅμοιος δὲ ἀλλοτριώματος ὃ νῦν ῥηθείς τρόπος τῆ ἔχειν ὕδεν γὰρ ἄλλο τῷ ἔχει γυναῖκα σημαίνομεν ἢ ὅτι συνοικεῖ. Ἰσως δ' ἂν καὶ ἄλλοι τινὲς φανείησαν τῆ ἔχειν τρόποι· οἱ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν ἅπαντες κατηρίβονται.

1. τῶν τοιούτων] τέτων C. || 2. πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν B. || 4. αἰ τῶν εἰδῶν C. || 10. αὐτὸ δὲ γένεσις C. || 11. ἅμα λέγεται ὧν C. || 14. ἢ καὶ ἡ C. || 16. γε om B. || 17. post μεταβολή vetus interpres ἀλλοιώσις. || 22. ὑδεμιά pr C. || κοινωῦσιν fortasse A. || 26. τὸν C. || 30. ἀλλοιῖσθαι. C.

1. κινήσεις ABC. || ἐναντίον B. || 4. ἢ καὶ ἡ AB. || 7. ὕδεν εἶναι τι αὐτῇ C. || 12. ἀντικεῖται AC. || 27. ἢ καὶ C. || 28. ἡ om C. || 30. ἔχειν codices. || 31. φανεῖν corr C.

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

Πρῶτον δεῖ θέσθαι τί ὄνομα καὶ τί ῥῆμα, ἔπειτα τί ἔστιν ἀπόφασις καὶ κατάφασις καὶ ἀπόφανσις καὶ λόγος.

Ἔστι μὲν ἔν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων σύμβολα, καὶ τὰ γραφόμενα τῶν ἐν τῇ φωνῇ, καὶ ὥσπερ ἔδδ' γραμματα πᾶσι τὰ αὐτά, ἔδδ' φωναὶ αἱ αὐταὶ ὧν μέντοι ταῦτα σημεῖα πρώτως, ταῦτα πᾶσι παθήματα τῆς ψυχῆς, καὶ ὧν ταῦτα ὁμοιώματα, πράγματα ἤδη ταῦτά. περὶ μὲν ἔν τῶν εἰρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· ἄλλης γὰρ πραγματείας. ἔστι δ', ὥσπερ ἐν τῇ ψυχῇ ὅτε μὲν νόημα ἄνευ τῆ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι, ὅτε δὲ ἡδὴ ὧ ἀνάγκη τῶν ὑπάρχειν θάτερον, ἔτω καὶ ἐν τῇ φωνῇ· περὶ γὰρ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν ἔστι τὸ ψεύδος καὶ τὸ ἀλῆθές. τὰ μὲν ἔν ὀνόματα αὐτὰ καὶ τὰ ῥήματα ἔοικε τῷ ἄνευ συνθέσεως καὶ διαίρεσεως νόηματι, οἷον τὸ ἄνθρωπος ἢ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεβῇ τί· ἔτε γὰρ ψεύδος ἔτε ἀλῆθές πω. σημεῖον δ' ἐστὶ τῷδε καὶ γὰρ ὁ τραγέλαφος σημαίνει μὲν τι, ἔπω δὲ ἀλῆθές ἢ ψεύδος, εἰ μὴ τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι προστεβῇ, ἢ ἀπλῶς ἢ κατὰ χρόνον.

2 Ὀνομα μὲν ἔν ἐστὶ φωνῇ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου, ἥς μὴδὲν μέρος ἐστὶ σημαντικὸν κεχωρισμένον· ἐν γὰρ τῷ Κάλλιππος τὸ ἵππος ἔδδ' αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ σημαίνει, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ τῷ καλὸς ἵππος, ἢ μὴν ἔδ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπλοῖς ὀνόμασιν, ἔτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς συμπλεγμένοις· ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ τὸ μέρος ἑδαμῶς σημαντικόν, ἐν δὲ τέτοις βέλεται μὲν, ἀλλ' ἔδδ' ἐκεῖνος κεχωρισ- 25 μένον, οἷον ἐν τῷ ἐπακτροκέλης τὸ κέλης ἔδδ' σημαίνει καθ' ἑαυτό. τὸ δὲ κατὰ συνθήκην, ὅτι φύσει τῶν ὀνομάτων ἔδδ' ἔστιν, ἀλλ' ὅταν γένηται σύμβολον, ἐπεὶ δηλοῖ γέ τι καὶ οἱ ἀγράμματοι φύφοι, οἷον θηρίων, ὧν ἔδδ' ἔστιν ὄνομα.

Τὸ δ' ἐκ ἄνθρωπος ἐκ ὄνομα. ἢ μὴν ἔδδ' κεῖται ὄνομα ὅτι δὲ καλεῖν αὐτό· ἔτε γὰρ λόγος ἔτε ἀπόφασις ἔστιν. ἀλλ' ἔσω ὄνομα ἀρίστον, ὅτι ὁμοίως ἐφ' ὅτε ὑπάρχει καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος. τὸ δὲ Φίλωνος ἢ Φίλωνι καὶ ὅσα

τοιαῦτα, ἐκ ὀνόματα ἀλλὰ πτώσεις ὀνόματος. λόγος δὲ ἔστιν αὐτῆς τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά· ὅτι δὲ μετὰ τῆ ἔστιν ἢ ἦν ἢ ἔσαι ἐκ ἀληθεύει ἢ ψεύδεται, τὸ δὲ ὄνομα αἰεὶ· οἷον Φίλωνός ἔστιν ἢ ἐκ ἔστιν· ἔδδ' γὰρ πω ἔτε ἀληθεύει ἔτε ψεύδεται.

Ῥῆμα δὲ ἔστι τὸ προσσημαῖνον χρόνον, ἢ μέρος ἔδδ' 3 σημαίνει χωρὶς, καὶ ἔστιν αἰεὶ τῶν καθ' ἑτέρω λεγομένων σημεῖον. λέγω δ' ὅτι προσσημαίνει χρόνον, οἷον ὑγίεια μὲν ὄνομα, τὸ δὲ ὑγιαίνει ῥῆμα· προσσημαίνει γὰρ τὸ νῦν ὑπάρχειν. καὶ αἰεὶ τῶν καθ' ἑτέρω λεγομένων σημεῖον ἔστιν, οἷον τῶν καθ' ὑποκειμένῃ ἢ ἐν ὑποκειμένῳ.

Τὸ δὲ ἔχ ὑγιαίνει καὶ τὸ ἔ κάμνει ἢ ῥῆμα λέγω προσσημαίνει μὲν γὰρ χρόνον καὶ αἰεὶ κατὰ τινος ὑπάρχει, τῇ δὲ διαφορᾷ ὄνομα ἢ κεῖται· ἀλλ' ἔσω ἀρίστον ῥῆμα, ὅτι ὁμοίως ἐφ' ὅτε ὑπάρχει, καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὑγιάνει ἢ τὸ ὑγιαίνει ἢ ῥῆμα, ἀλλὰ πᾶσις ῥήματος· διαφέρει δὲ τῷ ῥήματος, ὅτι τὸ μὲν τὸν παρόντα προσσημαίνει χρόνον, τὰ δὲ τὸν περὶ.

Αὐτὰ μὲν ἔν καθ' ἑαυτὰ λεγόμενα τὰ ῥήματα ὀνόματα ἐστὶ καὶ σημαίνει τι (ἴσῃσι γὰρ ὁ λέγων τὴν διάνοιαν, καὶ ὁ ἀκούσας ἠρέμησεν), ἀλλ' εἰ ἔστιν ἢ μὴ, ἔπω σημαίνει· ἔδδ' γὰρ τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι σημεῖον ἐστὶ τῷ πράγματι, ἔδ' εἰ μὴ τὸ ὃν εἴπῃς αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ φίλον. αὐτὸ μὲν γὰρ ἔδδ' ἐστὶ, προσσημαίνει δὲ σύνθεσιν τινα, ἢ ἄνευ τῶν συγκειμένων ἐκ ἔστι νοῆσαι.

4 Λόγος δὲ ἔστι φωνῇ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην, ἥς τῶν 4 μερῶν τι σημαντικόν ἐστὶ κεχωρισμένον, ὡς φάσις, ἀλλ' ἔχ ὡς κατάφασις ἢ ἀπόφασις. λέγω δὲ, οἷον ἄνθρωπος σημαίνει μὲν τι, ἀλλ' ἔχ ὅτι ἔστιν ἢ ἐκ ἔστιν· ἀλλ' ἔσαι κατάφασις ἢ ἀπόφασις, ἐόν τι προστεβῇ. ἀλλ' ἔχ τῆ ἀνθρώπου συλλαβὴ μία. ἔδδ' γὰρ ἐν τῷ μῦς τὸ ὅς σημαντικόν, ἀλλὰ φωνῇ ἐστὶ νῦν μόνον. ἐν δὲ τοῖς διπλοῖς σημαίνει μὲν, ἀλλ' ἢ καθ' αὐτὰ, ὡς προεῖρηται.

5. ἔδδ' ἔτως ἔδδ' C. || 6. σημεῖα ταῦτα C. || 12. ψεύδος τε καὶ BC. || 20. μὴδὲν C. || 22. τὸ pr C. || 24. ἑδαμῶς ἐστὶ σημαντικόν C. || 26. σημαίνει καθ' ἑαυτὸ om BC. || 30. κεῖται γε ὄνομα C. || 32. ὅτι — 33. μὴ ὄντος om AB. || 33. ὅσα ἄλλα τοιαῦτα C.

1. πᾶσις A. || 4. ἔστιν ἔστιν ἢ A. || 10. ἔστιν ante αἰ C. || 11. ὑποκειμένῳ] ὑποκειμένῳ ὅταν C. || 16. καὶ τὸ ὑγιαίνει καὶ τὸ ὑγιάνει C. || 20. τὴν διάνοιαν ὁ λέγων C. || 22. γὰρ om C. || 26. κατὰ συνθήκην om BC. || 28. ἢ ἀπόφασις om BC. || 29. μὲν om AB. || 30. ἔχ ἢ corr A. || 33. ἑαυτὸ C. || ὥσπερ εἴρηται C.

Ἐστὶ δὲ λόγος ἅπας μὲν σημαντικός, ἔχ' ὡς ὄργανον δέ, ἀλλ' ὡς προεῖρηται, κατὰ συνθήκην. ἀποφαντικός δὲ ἔστω πᾶς, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὑπάρχει. ἔκ ἐν ἅπασιν δὲ ὑπάρχει, οἷον ἡ εὐχή λόγος μὲν, ἀλλ' ἔτε ἀληθὴς ἔτε ψευδής. οἱ μὲν ἔν ἄλλοι ἀφείσθωσαν ῥητορικῆς γὰρ ἢ ποιητικῆς οἰκειότερα ἢ σκέψις· ὁ δὲ ἀποφαντικός τῆς νῦν θεωρίας.

5 Ἐστὶ δὲ εἰς πρῶτος λόγος ἀποφαντικός κατάφασις, εἴτα ἀπόφασις· οἱ δ' ἄλλοι πάντες συνδέσμων εἰς. ἀνάγκη δὲ πάντα λόγον ἀποφαντικὸν ἐκ ῥήματος εἶναι ἢ πτώσεως 10 ῥήματος· καὶ γὰρ ὁ τῷ ἀνθρώπῳ λόγος, εἰ μὴ τὸ ἐξ ἡν ἢ ἔσαι ἢ τι τοῖσιν προσεῖν, ἔτι λόγος ἀποφαντικός. διότι δὴ ἐν τί ἐστιν ἀλλ' ἢ πολλὰ τὸ ζῶον πεζὸν δίπνον ἢ γὰρ δὴ τῷ συνέγγυς εἰρῆσθαι εἰς ἔσαι. ἐστὶ δὲ ἄλλης πραγματείας τῷτο εἰπεῖν. ἐστὶ δὲ εἰς λόγος ἀποφαντικός ἢ 15 ὁ ἐν δηλῶν ἢ ὁ συνδέσμων εἰς, πολλοὶ δὲ οἱ πολλὰ καὶ μὴ ἐν ἢ οἱ ἀσύνδετοι. τὸ μὲν ἔν ὄνομα ἢ ῥῆμα φάσις ἔσω μόνον, ἐπεὶ δὲ ἐκ ἐξ ἡν εἰπεῖν ἔτω δηλῶντά τι τῇ φωνῇ ὥστε ἀποφαίνεσθαι, ἢ ἐρωτῶντός τινος, ἢ μὴ. ἀλλ' αὐτὸν προαιρέμενον. τῶν δὲ ἢ μὲν ἀπλῇ ἐξ ἡν ἀπόφασις, οἷον 20 τί κατὰ τινος ἢ τί ἀπό τινος, ἢ δὲ ἐκ τῶν συγκειμένων οἷον λόγος τις ἡδὴ σύνθετος. ἐστὶ δὲ ἢ ἀπλῇ ἀπόφασις φωνῇ σημαντικῇ περὶ τῷ ὑπάρχειν τι ἢ μὴ ὑπάρχειν, ὡς οἱ χρόνοι διήρηνται.

6 Κατάφασις δὲ ἐστὶν ἀπόφασις τινος κατὰ τινος. ἀπό- 25 φασις δὲ ἐστὶν ἀπόφασις τινος ἀπό τινος. ἐπεὶ δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ὑπάρχον ἀποφαίνεσθαι ὡς μὴ ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ τὸ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον, καὶ περὶ τὸς ἐκτὸς δὲ τῷ νῦν χρόνῳ ὡσαύτως, ἅπαν ἂν ἐνδέχοιτο καὶ ὁ κατέφησέ 30 τις ἀποφῆσαι καὶ ὁ ἀπέφησέ τις κατέφησαι. ὥστε δὴλον ὅτι πάσῃ καταφάσει ἐστὶν ἀπόφασις ἀντικειμένη καὶ πάσῃ ἀποφάσει κατάφασις. καὶ ἔσω ἀντίφασις τῷτο, κατάφασις καὶ ἀπόφασις αἱ ἀντικείμεναι. λέγω δὲ ἀντικεῖσθαι τὴν τῷ αὐτῷ κατὰ τῷ αὐτῷ, μὴ ὁμωνύμως δέ, καὶ ὅσα 35 ἄλλα τῶν τοιούτων προσδιορίζομεθα πρὸς τὰς σοφιστικὰς ἐνοχλήσεις.

7 Ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν καθόλου τῶν πραγμάτων, τὰ δὲ καθ' ἕκαστον (λέγω δὲ καθόλου μὲν ὁ ἐπὶ πλείονων πέφυκε 40 κατηγορεῖσθαι, καθ' ἕκαστον δὲ ὁ μὴ, οἷον ἄνθρωπος μὲν

τῶν καθόλου, Καλλίας δὲ τῶν καθ' ἕκαστον). ἀνάγκη δὲ ἀποφαίνεσθαι ὡς ὑπάρχει τι ἢ μὴ ὅτε μὲν τῶν καθόλου τινὲς, ὅτε δὲ τῶν καθ' ἕκαστον. εἰ μὲν ἔν καθόλου ἀποφαίνε- 5 ται ἐπὶ τῷ καθόλου ὅτι ὑπάρχει τι ἢ μὴ, ἔσονται ἐναντίαι αἱ ἀποφάνσεις. λέγω δὲ ἐπὶ τῷ καθόλου ἀποφαίνεσθαι καθό- λου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός, ἔδειξεν ἄνθρωπος λευκός. ὅταν δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου μὲν, μὴ καθόλου δὲ, αὐταὶ μὲν ἐκ εἰσὶν ἐναντίαι, τὰ μέντοι δηλῶμενα ἐξ ἡν εἶναι ἐναντία ποτέ. λέγω δὲ τὸ μὴ καθόλου ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ τῶν καθόλου, οἷον ἐστὶ 10 λευκός ἄνθρωπος, ἐκ ἐστὶ λευκός ἄνθρωπος· καθόλου γὰρ ὄντος τῷ ἄνθρωπος ἔχ' ὡς καθόλου κέχρηται τῇ ἀποφάνσει. τὸ γὰρ πᾶς ἔστω καθόλου σημαίνει ἀλλ' ὅτι καθόλου. ἐπὶ δὲ τῷ κατηγορευμένῳ καθόλου κατηγορεῖν τὸ καθόλου ἐκ ἐστὶν ἀλη- 3 θές· ὑδεμία γὰρ κατάφασις ἀληθὴς ἔσαι, ἐν ἢ τῷ κατη- γορευμένῳ καθόλου τὸ καθόλου κατηγορεῖται, οἷον ἐστὶ πᾶς ἄνθρωπος πᾶν ζῶον. ἀντικεῖσθαι μὲν ἔν κατάφασιν ἀπο- φάσει λέγω ἀντιφατικῶς τὴν τὸ καθόλου σημαίνουσαν τῷ αὐτῷ ὅτι ἔστω καθόλου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός - ἢ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, ἔδειξεν ἄνθρωπος λευκός - ἐστὶ τις ἄνθρω- 20 πος λευκός· ἐναντίως δὲ τὴν τῷ καθόλου κατάφασιν καὶ τὴν τῷ καθόλου ἀπόφασιν, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός - ἔδειξεν ἄνθρωπος λευκός, πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος - ἔδειξεν ἄνθρωπος δίκαιος. διὸ ταύτας μὲν ἔχ' οἷον τε ἅμα ἀληθεῖς εἶναι, τὰς δὲ ἀντικείμενας αὐταῖς ἐνδέχεται ποτε ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἅμα ἀληθεῖς εἶναι, οἷον ἔστω πᾶς ἄνθρωπος λευκός καὶ ἐστὶ 35 τις ἄνθρωπος λευκός. ὅσαι μὲν ἔν ἀντιφάσεις τῶν καθόλου εἰσὶ καθόλου, ἀνάγκη τὴν ἑτέραν ἀληθῆ εἶναι ἢ ψευδῇ, καὶ ὅσαι ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον, οἷον ἐστὶ Σωκράτης λευκός - ἐκ ἐστὶ Σωκράτης λευκός· ὅσαι δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου μὲν, μὴ κα- θόλου δὲ, ἐκ αἰεὶ ἢ μὲν ἀληθὴς ἢ δὲ ψευδής. ἅμα γὰρ ἀλη- θές ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν ἄνθρωπος λευκός καὶ ὅτι ἐκ ἐστὶν ἄνθρωπος λευκός, καὶ ἐστὶν ἄνθρωπος καλός καὶ ἐκ ἐστὶν ἄν- 40 θρωπος καλός· εἰ γὰρ αἰσχροῦς, καὶ ἔστω καλός· καὶ εἰ γίνεταί τι, καὶ ἐκ ἐστὶν. δοῦναι δ' ἂν ἐξαίφνης ἀποπον εἶναι διὰ τὸ φαίνεσθαι σημαίνει τὸ ἐκ ἐστὶν ἄνθρωπος λευκός ἅμα καὶ ὅτι ἔδειξεν ἄνθρωπος λευκός· τὸ δὲ ἔτε ταυτὸν σημαίνει ἔστω ἅμα ἐξ ἀνάγκης.

Φανερόν δὲ ὅτι καὶ μία ἀπόφασις μιᾶς καταφάσεως ἐστὶ· τὸ γὰρ αὐτὸ δεῖ ἀποφῆσαι τὴν ἀπόφασιν ὅπερ κατέ- 45 φησεν ἢ κατάφασις, καὶ ἀπὸ τῷ αὐτῷ, ἢ τῶν καθ' ἕκαστον

2. ὡς περ εἴρηται BC. || 12. τοῖσιν B. || 13. δὲ C et fortasse B. || 17. οἱ om C. || ἢ τὸ ῥῆμα C. || 20. ἀπόφασις C. || 22. ἢ μὲν B. || ἀπόφασις C. || 26. ἐξ om C. || 30. χρόνῳ BC. || 31. τις alterum om BC. || 35. κατὰ τὰ τῷ C. || 36. πρὸς om pr C.

4. τι om pr C. || 5. αἱ om BC. || ἀπόφασιν BC. || 13. τὸ ante prius καθόλου B, ante κατηγορεῖν C. || 14. ἀληθὴς om B. || 17. τῷ αὐτῷ [ἐστὶ] τῷ τὸ B. || 19. ἐστὶ om C. || 21. πᾶς, ἄ. λ. ἔδ. ἄ. λ. om BC. || 24. ταύταις C. || ποτε om B. || 25. ἅμα ἀληθεῖς εἶναι] ἀληθεύειν C, om B. || 39. ἔσαι pr C, om B.

τινος ἢ ἀπὸ τῶν καθόλου· τινός, ἢ ὡς καθόλου ἢ ὡς μὴ καθόλου· λέγω δὲ οἷον ἐστὶ Σωκράτης λευκός· ἐκ ἐστὶ Σωκράτης λευκός. εἰν δὲ ἄλλο τι ἢ ἀπ' ἄλλου τὸ αὐτό, ἔχῃ ἢ ἀντικειμένη· ἀλλ' ἔσαι ἐκεῖνης ἐτέρα. τῇ δὲ πᾶς ἀνθρώπος λευκός ἢ ὅτι πᾶς ἀνθρώπος λευκός, τῇ δὲ τις ἀνθρώπος λευκός ἢ ἐκ δεισ ἀνθρώπος λευκός· τῇ δὲ ἐστὶν ἀνθρώπος λευκός ἢ ἐκ ἐστὶν ἀνθρώπος λευκός.

Ὅτι μὲν ἐν μιᾷ καταφάσκει μία ἀπόφασις ἀντίκειται ἀντιφατικῶς, καὶ τίνες εἰσὶν αὐταί, εἴρηται· καὶ ὅτι αἱ ἐναντίαι ἄλλαι, καὶ τίνες εἰσὶν αὐταί, εἴρηται· καὶ ὅτι ὅτι πᾶσα ἀληθὴς ἢ ψευδὴς ἀντίφασις, καὶ διὰ τί, καὶ πότε ἀληθὴς ἢ ψευδὴς.

Μία δὲ ἐστὶ κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἢ ἐν καθ' ἑνὸς σημαίνουσα, ἢ καθόλου ὄντος καθόλου ἢ μὴ ὁμοίως, οἷον πᾶς ἀνθρώπος λευκός· ἐστὶν ἢ ἐκ ἐστὶ πᾶς ἀνθρώπος λευκός, ἐστὶν ἀνθρώπος λευκός· ἐκ ἐστὶν ἀνθρώπος λευκός, ὁδεῖς ἀνθρώπος λευκός· ἐστὶ τις ἀνθρώπος λευκός, εἰ τὸ λευκὸν ἐν σημαίνει, εἰ δὲ οὐκ ἐν ὀνόματι κεῖται, ἔξ ὧν μὴ ἐστὶν ἐν, ὃ μία κατάφασις ὁδε ἀπόφασις μία, οἷον εἰ τις θεῖτο ὄνομα ἱμάτιον ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ, τὸ ἐστὶν ἱμάτιον λευκόν, αὐτῇ· ὃ μία κατάφασις ὁδε ἀπόφασις μία. ὁδὲ γὰρ διαφέρει τὸ εἰπεῖν ἢ ἐστὶν ἵππος καὶ ἀνθρώπος λευκός. τὸτο δὲ ὁδὲ διαφέρει τὸ εἰπεῖν ἐστὶν ἵππος λευκός καὶ ἐστὶν ἀνθρώπος λευκός. εἰ ἐν αὐταὶ πολλὰ σημαίνουσι καὶ εἰσὶ πολλαί, δῆλον ὅτι καὶ ἡ πρώτη ἥτοι πολλὰ ἢ ὁδὲ σημαίνει· ὃ γὰρ ἐστὶν ὁ τις ἀνθρώπος ἵππος. ὡς· ὁδὲ ἐν ταύταις ἀνάγκη τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι ἀντίφασιν.

Ἐπὶ μὲν ἐν τῶν ὄντων καὶ γενομένων ἀνάγκη τὴν κατάφασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ ἢ ψευδῆ εἶναι, καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καθόλου ὡς καθόλου αἰετὴν τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι, καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστα, ὡς περ εἴρηται, ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεχθέντων ἐκ ἀνάγκης εἴρηται· δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπὶ δὲ τῶν καθ' ἑκάστα καὶ μελλόντων ἔχῃ ὁμοίως. εἰ γὰρ πᾶσα κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀληθὴς ἢ ψευδὴς, καὶ ἅπαν ἀνάγκη ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ὡς· εἰ ὁ μὲν φήσει εἶσεσθαι τι· ὁ δὲ μὴ φήσει τὸ αὐτὸ τῷτο, δῆλον ὅτι ἀνάγκη ἀληθεύειν τὸν ἕτερον αὐτῶν, εἰ πᾶσα κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀληθὴς ἢ ψευδὴς. ἄμφω γὰρ ἔχῃ ὑπάρχειν ἄμα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. εἰ γὰρ ἀληθὴς εἴπειν ὅτι λευκὸν ἢ

ὅτι ὃ λευκὸν ἐστὶν, ἀνάγκη εἶναι λευκὸν ἢ ὃ λευκὸν, καὶ εἰ ἐστὶ λευκὸν ἢ ὃ λευκὸν, ἀληθὴς ἦν φάναι ἢ ἀποφάναι· καὶ εἰ μὴ ὑπάρχει, ψεύδεται, καὶ εἰ ψεύδεται, ἔχῃ ὑπάρχει, ὡς ἀνάγκη ἢ τὴν κατάφασιν ἢ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ εἶναι ἢ ψευδῆ. ὁδὲν ἄρα ἔτε· ἐστὶν ἔτε γίνεσθαι ἔτε ἀπὸ τύχης ἢ ὁπότ' ἔτυχεν, ὁδὲ ἔσαι ἢ ἐκ ἔσαι, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἅπαντα καὶ ἔχῃ ὁπότ' ἔτυχεν. ἢ γὰρ ὁ φᾶς ἀληθεύσει ἢ ὁ ἀποφᾶς. ὁμοίως γὰρ ἂν ἐγίνετο ἢ ἐκ ἐγίνετο· τὸ γὰρ ὁπότ' ἔτυχεν ὁδὲν μᾶλλον ἔτως ἢ μὴ ἔτως ἔχει· ἢ ἔχει. ἐπὶ εἰ ἐστὶ λευκὸν ὦν, ἀληθὴς ἦν εἰπεῖν πρότερον ὅτι ἔσαι λευκόν, ὡς αἰετὴ ἀληθὴς ἦν εἰπεῖν ὅτι τῶν γενομένων ὅτι ἐστὶν ἢ ἔσαι. εἰ δὲ αἰετὴ ἀληθὴς ἦν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν ἢ ἔσαι, ἔχῃ οἷον τε τῷτο μὴ εἶναι ὁδὲ μὴ εἶσεσθαι· ὃ δὲ μὴ οἷον τε μὴ γενέσθαι· ἀδύνατον μὴ γενέσθαι· ὃ δὲ ἀδύνατον μὴ γενέσθαι, ἀνάγκη γενέσθαι. ἅπαντα ἐν τὰ ἐσόμενα ἀναγκαῖον γενέσθαι. ὁδὲν ἄρα ὁπότ' ἔτυχεν ὁδὲ ἀπὸ τύχης ἔσαι· εἰ γὰρ ἀπὸ τύχης, ἐκ ἐξ ἀνάγκης. ἀλλὰ μὴν ὁδὲ ὡς ὁδὲ τὸν γε ἀληθὴς ἐνδέχεται λέγειν, οἷον ὅτι ἔτε· ἔσαι· ἔτε ἐκ· ἔσαι. πρῶτον μὲν γὰρ ὕψης τῆς καταφάσεως ψευδὴς ἢ ἀπόφασις ἐκ ἀληθὴς, καὶ ταύτης ψευδὴς ὕψης τὴν κατάφασιν συμβαίνει μὴ ἀληθῆ εἶναι. καὶ πρὸς τούτοις, εἰ ἀληθὴς εἴπειν ἔτι λευκὸν καὶ μέγα, δεῖ ἄμφω ὑπάρχειν. εἰ δὲ ὑπάρχει εἰς αὐρίον, ὑπάρχει εἰς αὐρίον. εἰ δὲ μήτε ἔσαι μήτε μὴ ἔσαι αὐρίον, ἐκ ἂν εἴη τὸ ὁπότ' ἔτυχεν, οἷον ναυμαχία· δεοὶ γὰρ ἂν μήτε γενέσθαι ναυμαχίαν αὐρίον μήτε μὴ γενέσθαι.

Τὰ μὲν δὴ συμβαίνοντα ἄτοπα ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἕτερα, εἴπερ· πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως ἢ ἐπὶ τῶν καθόλου λεγομένων ὡς καθόλου ἢ ἐπὶ τῶν καθ' ἑκάστον ἀνάγκη τῶν ἀντικειμένων εἶναι τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ, μηδὲν δὲ ὁπότ' ἔτυχεν εἶναι ἐν τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ πάντα εἶναι καὶ γίγεσθαι ἐξ ἀνάγκης. ὡς· ἔτε βεβλῆσθαι δεοὶ ἂν ἔτε· πραγματεύεσθαι, ὡς εἰν μὲν τοδὶ ποιήσωμεν, ἔσαι τοδὶ εἰν δὲ μὴ τοδὶ ἐκ ἔσαι τοδὶ. ὁδὲν γὰρ κωλύει καὶ εἰς μυριοσὸν ἔτος τὸν μὲν φάναι τῷτο εἶσεσθαι τὸν δὲ μὴ φάναι, ὡς ἐξ ἀνάγκης εἶσεσθαι ὁποτεροῦν αὐτῶν ἀληθὴς ἦν εἴπειν τῷτο. ἀλλὰ μὴν ὁδὲ τῷτο διαφέρει, εἰ τινες εἶπον τὴν ἀντίφασιν ἢ μὴ εἶπον· δῆλον γὰρ ὅτι ἔτως ἔχει τὰ πράγματα· καὶ μὴ ὁ μὲν καταφῆσθαι τι ὁ δὲ ἀποφῆσθαι· ὁδὲ γὰρ διὰ τὸ καταφῆσθαι ἢ ἀποφῆσθαι ἔσαι ἢ ἐκ ἔσαι, ὁδὲ εἰς

1. ἢ ante ὡς καθ. om corr B. ἢ ὡς μὴ καθόλου om C. ἢ 3. αὐτὸ μὴ ἀπὸ τῷ αὐτῷ ἔχ C. ἢ 8. μία κατάφασις μιᾷ ἀποφάσει BC. ἢ 18. ὁδὲν B. ἢ 19. ὁδὲ ἀπόφασις om B. ἢ μία om BC. ἢ θεῖτο corr in ei B. ἢ 21. ἔτε A. ἢ 22. ἢ ἢ ὅτι BC. ἢ 23. λευκός post ἵππος om C. ἢ 25. ὃ om BG. ἢ 32. λεχθέντων A. ἢ 34. καὶ ἢ BC. ἢ 36. μὴ φήσει A. ἢ 38. καὶ ἢ C. om B. ἢ ἀπόφασις om B. ἢ 1. ὅτι om A. ἢ 4. prius ἢ om B. ἢ 7. ἀληθεύει B. ἢ 11. ἐστὶν ἢ om AB et corr C. ἢ 16. ἔσαι ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἅπαντα· εἰ A. ἢ 22. ὑπάρχειν AB. ἢ 23. ἔσαι· εἰς· αὐρίον C. ἢ 24. αὐρίον om BC. ἢ 28. λεγομένων post ὡς καθόλου C. ἢ ἔκαστα C. ἢ 35. αὐτῶν C. ἢ 36. ὁδὲν fortasse pr A. ἢ 38. ὃ C. ἢ 39. καταφῆσθαι ἢ ἀποφῆσθαι ABC.

μυριοσὸν ἔτος μᾶλλον ἢ ἐν ὁποσῶν χρόνῳ. ὥς· εἰ ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ ἔως εἶχεν ὥς τὸ ἕτερον ἀληθεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἦν τὺτο γενέσθαι, καὶ ἕκαστον τῶν γενομένων αἰεὶ ἔως εἶχεν ὥς ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι. ὁ τε γὰρ ἀληθῶς εἶπε τις ὅτι ἔσαι, ἔχ οἶόν τε μὴ γενέσθαι· καὶ τὸ γινόμενον ἀληθές ἦν 5 εἰπεῖν αἰεὶ ὅτι ἔσαι.

Εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα — ὁρῶμεν γὰρ ὅτι ἐστὶν ἀρχὴ τῶν ἐσομένων καὶ ἀπὸ τῆ βελεύεσθαι καὶ ἀπὸ τῆ πράξαι τι, καὶ ὅτι ὅλως ἐστὶν ἐν τοῖς μὴ αἰεὶ ἐνεργῶσι τὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ ὁμοίως ἐν οἷς ἀμφω ἐνδέχεται, καὶ τὸ εἶναι 10 καὶ τὸ μὴ εἶναι, ὥς καὶ τὸ γενέσθαι καὶ τὸ μὴ γενέσθαι. καὶ πολλὰ ἡμῖν δὴλὰ ἐστὶν ἔως ἔχοντα, οἷον ὅτι τὰτὶ τὸ ἱμάτιον δυνατόν ἐστι διατμηθῆναι καὶ ἔστι διατμηθήσεται, ἀλλ' ἐμπροσθεν κατατριβήσεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ διατμηθῆναι δυνατόν· ἔστι γὰρ ἂν ὑπῆρχε τὸ ἐμπροσθεν αὐτὸ κατα- 15 τριβῆναι, εἴγε μὴ δυνατόν ἦν τὸ μὴ διατμηθῆναι. ὥς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γενέσεων, ὅσαι κατὰ δύναμιν λέγονται τὴν τοιαύτην. φανερόν ἄρα ὅτι ἔχ ἅπαντα ἐξ ἀνάγκης ἔτι ἐστὶν ἔτε γίνεται, ἀλλὰ τὰ μὲν ὁπότ' ἔτυχε, καὶ ἔδεν μᾶλλον ἢ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἀληθής, τὰ δὲ μᾶλλον μὲν καὶ 20 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θάτερον, ἔστι μὴν ἀλλ' ἐνδέχεται γενέσθαι καὶ θάτερον, θάτερον δὲ μὴ.

Τὸ μὲν ἔν εἶναι τὸ ὃν ὅταν ᾖ, καὶ τὸ μὴ ὃν μὴ εἶναι ὅταν μὴ ᾖ, ἀνάγκη· ἔστι μὴν ἔτε τὸ ὃν ἅπαν ἀνάγκη εἶναι ἔτε τὸ μὴ ὃν μὴ εἶναι. ἔστι γὰρ ταῦτόν ἐστι τὸ ὃν ἅπαν εἶναι ἐξ 25 ἀνάγκης ὅτε ἐστὶ, καὶ τὸ ἀπλῶς εἶναι ἐξ ἀνάγκης. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆ μὴ ὄντος. καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιφάσεως ὁ αὐτὸς λόγος. εἶναι μὲν ἢ μὴ εἶναι ἅπαν ἀνάγκη, καὶ ἔσεσθαι γε ἢ μὴ· ἔστι μέντοι διελόντα γε εἰπεῖν θάτερον ἀναγκαῖον. λέγω δὲ οἷον ἀνάγκη μὲν ἔσεσθαι ναυμαχίαν αὐρίον ἢ μὴ ἔσεσθαι, 30 ἔστι μέντοι ἔσεσθαι γε αὐρίον ναυμαχίαν ἀναγκαῖον ἔδεν μὴ γενέσθαι· γενέσθαι μέντοι ἢ μὴ γενέσθαι ἀναγκαῖον. ὥς· ἐπεὶ ὁμοίως οἱ λόγοι ἀληθεῖς ὥς περὶ τὰ πράγματα, δὴλον ὅτι ὅσα ἔως ἔχει ὥς ὁπότ' ἔτυχε καὶ τάναντία ἐνδέχεσθαι, ἀνάγκη ὁμοίως ἔχειν καὶ τὴν ἀντίφασιν. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ 35 τοῖς μὴ αἰεὶ ἔσιν ἢ μὴ αἰεὶ μὴ ἔσιν. τῶν γὰρ ἀνάγκη μὲν θάτερον μόριον τῆς ἀντιφάσεως ἀληθές εἶναι ἢ ψεῦδος, ἔστι μέντοι τόδε ἢ τόδε ἀλλ' ὁπότ' ἔτυχε, καὶ μᾶλλον μὲν ἀληθὴ τὴν· ἑτέραν, ἔστι μέντοι ἢ ἀληθὴ ἢ ψευδῆ· ὥς δὴλον

ὅτι ἐκ ἀνάγκης πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τῶν ἀντικειμένων τὴν μὲν ἀληθὴ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι· ἔστι γὰρ ὥς περ ἐπὶ τῶν ὄντων, ἔως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων μὲν δυνατῶν δὲ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀλλ' ὥς περ εἰρηται.

Ἐπεὶ δὲ ἐστὶ τι κατὰ τινος ἢ κατάφασις σημαίνεσα, 10 τὺτο δὲ ἐστὶν ἢ ὄνομα ἢ τὸ ἀνώνυμον, ἐν δὲ δεῖ εἶναι καὶ καθ' ἑνὸς τὸ ἐν τῇ κατάφασει (τὸ δὲ ὄνομα εἰρηται καὶ τὸ ἀνώνυμον πρότερον· τὸ γὰρ ἐκ ἀνθρώπου ὄνομα μὲν ἔστι λέγω ἀλλ' ἀόριστον ὄνομα· ἐν γὰρ πῶς σημαίνει καὶ τὸ ἀόριστον ὥς περ καὶ τὸ ἔχ ὑγιαίνει ἢ ῥῆμα ἀλλ' ἀόριστον ῥῆμα), ἔσαι πᾶσα κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἢ ἐξ ὀνόματος καὶ ῥήματος ἢ ἐξ ἀόριστου ὀνόματος καὶ ῥήματος. ἀνευ δὲ ῥήματος ἕδεμία κατάφασις ἔδεν ἀποφασίς· τὸ γὰρ ἐστὶν ἢ ἔσαι ἢ ἦν ἢ γίνεται, ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ῥήματα ἐκ τῶν κειμένων ἐστὶ· προσσημαίνει γὰρ χρόνον. ὥς 15 πρώτη ἔσαι κατάφασις καὶ ἀπόφασις τὸ ἐστὶν ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶν ἀνθρώπος, εἴτα ἐστὶν ἐκ ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶν ἐκ ἀνθρώπος, πάλιν ἐστὶ πᾶς ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶ πᾶς ἀνθρώπος, ἐστὶ πᾶς ἐκ ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶ πᾶς ἐκ ἀνθρώπος. καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς δὲ χρόνων ὁ αὐτὸς λόγος. ὅταν δὲ τὸ ἐστὶ τρίτον προσκατηγο- ρῆται, ἢ διχῶς λέγονται αἱ ἀντιθέσεις. λέγω δὲ οἷον ἐστὶ δίκαιος ἀνθρώπος· τὸ ἐστὶ τρίτον φησὶ συγκεῖσθαι ὄνομα ἢ ῥῆμα ἐν τῇ κατάφασει. ὥς διὰ τῶν τέτταρα ἔσαι ταῦτα, ὡς τὰ μὲν δύο πρὸς τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἔχει κατὰ τὸ συγκεῖν ὡς αἱ ἐξηρήσεις, τὰ δὲ δύο ἔστι. λέγω δ' ὅτι τὸ ἐστὶν 25 ἢ τῷ δικαίῳ προσκείσεται ἢ τῷ ἔδικαίῳ, ὥς καὶ ἡ ἀπόφασις. τέτταρα ἔν ἔσαι. νοῶμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ὑπογεγραμμένων. ἐστὶ δίκαιος ἀνθρώπος· ἀπόφασις τέττα, ἐκ ἐστὶ δίκαιος ἀνθρώπος. ἐστὶν ἔστι δίκαιος ἀνθρώπος· τέττα ἀπόφασις, ἐκ ἐστὶν ἔστι δίκαιος ἀνθρώπος. τὸ γὰρ ἐστὶν ἐνταῦθα καὶ τὸ ἐκ ἐστὶ τῷ δικαίῳ προσκείσεται καὶ τῷ ἔδικαίῳ. ταῦτα μὲν ἔν, ὥς περ ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς λέγεται, ἔτω τέτακται. ὁμοίως δὲ ἔχει καὶ καθόλου τῶ ὀνόματος ἢ ἡ κατάφασις, οἷον πᾶς ἐστὶν ἀνθρώπος δίκαιος. ἀπόφασις τέττα, ἔστι πᾶς ἐστὶν ἀνθρώπος δίκαιος. πᾶς ἐστὶν ἀνθρώπος ἔστι δίκαιος· ἔστι πᾶς ἐστὶν ἀνθρώπος 35 ἔστι δίκαιος. πλὴν ἔχ ὁμοίως τὰς κατὰ διάμετρον ἐνδέχεται συναληθεύειν· ἐνδέχεται δὲ ποτέ. αὐταὶ μὲν ἔν δύο ἀντίκεινται, ἀλλὰ δὲ δύο πρὸς τὸ ἐκ ἀνθρώπος ὡς ὑποκείμενον τι προσθεῖν· ἐστὶ δίκαιος ἐκ ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶ δίκαιος ἐκ ἀνθρώπος, ἐστὶν ἔστι δίκαιος ἐκ ἀνθρώπος· ἐκ ἐστὶν ἔστι δίκαιος ἐκ

2. τῷ om AB. || 15. ἂν om pr A. || 16. alterum μὴ corr A. || 31. γε post μέντοι C. || ἀναγκαῖον ναυμαχίαν C. || 33. οἱ λόγοι ὁμοίως C. || 34. ὅποσα C. || 35. ὁμοίως ἀνάγκη C. || 36. ἢ μὴ αἰεὶ μὴ ἔσιν om A. || 37. ψευδές A. || 38. ἐπότερον B. || 39. ψευδῆ εἶναι ὥς A.

3. μὲν om C et pr AB. || 6. ἢ ante ὄνομα om C. || 7. τὸ δὲ—καὶ τὸ] editi plerique τί δὲ—καὶ τί. || 26. νοῶμεν C. || 30. προσκείσεται ante ταῦτα C. || 36. συναληθεύεσθαι B. || ἀντίκεινται B. || 37. δύο om A. || 38. προσθεῖν corr AB, προσθεῖντος C. || 39. ἐστὶν — ἀνθρώπος om C.

ἄνθρωπος. πλείους δὲ τῶν ἐκ ἔσονται ἀντιθέσεις. αὐταὶ δὲ
χωρὶς ἐκείνων αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς ἔσονται, ὡς ὀνόματι τῷ
ἐκ ἄνθρωπος χρώμεναι. ἐφ' ὅσων δὲ τὸ ἐξὶ μὴ ἀρμόττει,
οἷον ἐπὶ τῷ ὑγιαίνει καὶ βαδίζει, ἐπὶ τῶν τὸ αὐτὸ ποιεῖ
ἔτι τιθέμενον ὡς ἂν εἰ τὸ ἐξὶ προσήπτετο, οἷον ὑγιαίνει πᾶς
ἄνθρωπος - ἔχ' ὑγιαίνει πᾶς ἄνθρωπος, ὑγιαίνει πᾶς ἐκ ἄν-
θρωπος - ἔχ' ὑγιαίνει πᾶς ἐκ ἄνθρωπος. ἔχ' γὰρ ἐξὶ τὸ ἐκ πᾶς
ἄνθρωπος λεκτέον, ἀλλὰ τὸ ἔ, τὴν ἀπόφασιν, τῷ ἄνθρωπος
προσθετόν. τὸ γὰρ πᾶς ἐκ τὸ καθόλου σημαίνει, ἀλλ' ὅτι κα-
θόλου. δῆλον δὲ ἐκ τούτου, ὑγιαίνει ἄνθρωπος - ἔχ' ὑγιαίνει ἄν-
θρωπος, ὑγιαίνει ἐκ ἄνθρωπος - ἔχ' ὑγιαίνει ἐκ ἄνθρωπος.
ταῦτα γὰρ ἐκείνων διαφέρει τῷ μὴ καθόλου εἶναι. ὥς τε τὸ πᾶς
ἢ ὁδεῖς ὁδὸν ἄλλο προσσημαίνει ἢ ὅτι καθόλου τῷ ὀνόματος
ἢ κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν. τὰ δὲ ἄλλα τὰ αὐτὰ δεῖ προσ-
τιθέναι.

Ἐπεὶ δὲ ἐναντία ἀπόφασίς ἐστι τῇ ἅπαν ἐστὶ ζῶν δίκαιον
ἢ σημαίνουσα ὅτι ὁδὸν ἐστὶ ζῶν δίκαιον, αὐταὶ μὲν φα-
νερὸν ὅτι ὁδεύοντες ἔσονται ἔτε ἀληθεῖς ἅμα ἔτε ἐπὶ τῷ αὐτῷ,
αἱ δὲ ἀντικείμεναι ταύταις ἔσονται ποτε, οἷον ἐκ πᾶν ζῶν
δίκαιον καὶ ἐστὶ τὸ ζῶν δίκαιον. ἀκολουθεῖ δὲ αὐταὶ, τῇ μὲν
πᾶς ἄνθρωπος ἐκ δίκαιος ἐστὶν ἢ ὁδεῖς ἐστὶν ἄνθρωπος δίκαιος,
τῇ δὲ ἐστὶ τις ἄνθρωπος δίκαιος ἢ ἀντικειμένη ἐστὶ ἐκ πᾶς ἄν-
θρωπος ἐστὶν ἐκ δίκαιος. ἀνάγκη γὰρ εἶναι τινα. φανερὸν δὲ
καὶ ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν καθ' ἑκάστων, εἰ ἀληθὲς ἐρωτηθέντα ἀπο-
φῆται, ὅτι καὶ καταφῆσαι ἀληθές· οἷον ἄρα γε Σωκράτης
σοφός; ἔ. Σωκράτης ἄρα ἐκ σοφός. ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου ἐκ
ἀληθὲς ἢ ὁμοίως λεγομένη, ἀληθὲς δὲ ἢ ἀπόφασις, οἷον ἄρα
γε πᾶς ἄνθρωπος σοφός; ἔ. πᾶς ἄρα ἄνθρωπος ἐκ σοφός
τῷτο γὰρ ψεύδος. ἀλλὰ τὸ ἐκ πᾶς ἄρα ἄνθρωπος σοφός
ἀληθές· αὕτη δὲ ἐστὶν ἢ ἀντικειμένη, ἐκείνη δὲ ἢ ἐναντία.

Αἱ δὲ κατὰ τὰ ἀόριστα ἀντικείμεναι ὀνόματα καὶ ῥή-
ματα, οἷον ἐπὶ τῷ μὴ ἄνθρωπος καὶ μὴ δίκαιος, ὥσπερ ἀπο-
φάσεις ἀνεὺ ὀνόματος καὶ ῥήματος δόξειαν ἂν εἶναι. ἐκ εἰσὶ
δέ· αἰετὶ γὰρ ἀληθεύειν ἀνάγκη ἢ ψεύδεσθαι τὴν ἀπόφασιν,
ὁ δ' εἰπὼν ἐκ ἄνθρωπος ὁδὸν μᾶλλον τῷ εἰπόντος ἄνθρωπος
ἀλλὰ καὶ ἥττον ἡγήθευε τι ἢ ἔψευσαι, εἰ μὴ τι προσεθῇ·
σημαίνει δὲ τὸ ἐξὶ πᾶς ἐκ ἄνθρωπος δίκαιος ὁδεμῖα ἐκείνων
ταῦτόν, ὁδὸν ἢ ἀντικειμένη ταύτη ἢ ἐκ ἐστὶ πᾶς ἐκ ἄνθρωπος
δίκαιος· τὸ δὲ πᾶς ἐκ δίκαιος ἐκ ἄνθρωπος τῷ ὁδεῖς δίκαιος
ἐκ ἄνθρωπος ταῦτόν σημαίνει.

Μετατιθέμενα δὲ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα ταῦτόν
σημαίνει, οἷον ἐστὶ λευκός ἄνθρωπος; ἐστὶν ἄνθρωπος λευκός.
εἰ γὰρ μὴ τῷτο ἐστὶ, τῷ αὐτῷ πλείους ἔσονται ἀποφάσεις.
ἀλλ' ἐδεδεικτο ὅτι μία μιᾶς. τῷ μὲν γὰρ ἐστὶ λευκός ἄνθρω-
πος ἀπόφασις τὸ ἐκ ἐστὶ λευκός ἄνθρωπος· τῷ δὲ ἐστὶν ἄν-
θρωπος λευκός, εἰ μὴ ἢ αὕτη ἐστὶ τῇ ἐστὶ λευκός ἄνθρωπος,
ἔσαι ἀπόφασις ἥτοι τὸ ἐκ ἐστὶν ἐκ ἄνθρωπος λευκός ἢ τὸ
ἐκ ἐστὶν ἄνθρωπος λευκός. ἀλλ' ἢ ἑτέρα μὲν ἐστὶν ἀπόφασις
τῷ ἐστὶν ἐκ ἄνθρωπος λευκός, ἢ ἑτέρα δὲ τῷ ἐστὶ λευκός ἄν-
θρωπος, ὥς τε ἔσονται δύο μιᾶς. ὅτι μὲν ἔν μετατιθεμένῃ τῷ
ὀνόματος καὶ τῷ ῥήματος ἢ αὕτη γίνεται κατάφασις καὶ
ἀπόφασις, δῆλον.

Τὸ δὲ ἐν κατὰ πολλῶν ἢ πολλὰ καθ' ἑνὸς καταφά-
σαι ἢ ἀποφάναι, εἰ μὴ ἐν τι ἢ τὸ ἐκ τῶν πολλῶν δηλῶ-
μενον; ἐκ ἐστὶ κατάφασις μία ὁδὸ ἀπόφασις. λέγω δὲ ἐν
ἐκ εἰ μὴ ὄνομα ἐν ἢ κείμενον, μὴ ἢ δὲ ἐν τι ἐξ ἐκείνων, οἷον
ὁ ἄνθρωπος ἴσως ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ δίπνῃ καὶ ἡμερον, ἀλλὰ
καὶ ἐν τι γίνεταί ἐκ τῶν ἐκ δὲ τῷ λευκῷ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ
καὶ τῷ βαδίζειν ἔχ' ἐν. ὥς τε εἴ· εἰ μὴ ἐν τι κατὰ τῶν κα-
ταφῆσαι τις μία κατάφασις, ἀλλὰ φωνῇ μὲν μία κατα-
φάσεις δὲ πολλαί, ἔτε εἰ μὴ καθ' ἑνὸς ταῦτα, ἀλλ' ὁμοίως
πολλαί. εἰ μὴ ἢ ἐρώτησις ἢ διαλεκτικὴ ἀποκρίσεως ἐστὶν αἴ-
τησις, ἢ τῆς προτάσεως ἢ θατέρου μέρους τῆς ἀντιφάσεως, ἢ
δὲ πρότασις ἀντιφάσεως μιᾶς μόριον, ἐκ ἂν εἴη ἀπόκρισις
μία πρὸς ταῦτα· ὁδὸ γὰρ ἢ ἐρώτησις μία, ὁδὸ εἰ μὴ ἀλη-
θές. εἰρηται δὲ ἐν τοῖς Τοπικοῖς περὶ αὐτῶν. ἅμα δὲ δῆλον
ὅτι ὁδὸ τὸ τί ἐστὶν ἐρώτησις ἐστὶ διαλεκτικὴ· δεῖ γὰρ δεδύσθαι
ἐκ τῆς ἐρώτησεως ἐλεῖσθαι ὑπόπετον βέλεται τῆς ἀντιφάσεως
μόριον ἀποφῆναισθαι. ἀλλὰ δεῖ τὸν ἐρωτῶντα προσδιορίσαι
πότερον τούτῳ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἢ ἐκ τῷτο.

Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν κατηγορεῖται συντιθέμενα, ὡς ἐν τὸ
πᾶν κατηγορήματα τῶν χωρὶς κατηγορουμένων, τὰ δ' ἔ, τίς ἢ
διαφορά; κατὰ γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ ἀληθὲς εἰπεῖν καὶ χωρὶς
ζῶν καὶ χωρὶς δίπνῃ, καὶ ταῦτα ὡς ἐν, καὶ ἄνθρωπον καὶ
λευκόν, καὶ ταῦθ' ὡς ἐν. ἀλλ' ἐχθί, εἰ σκυτεὺς καὶ ἀγαθός,
καὶ σκυτεὺς ἀγαθός. εἰ γὰρ, ὅτι ἐκάτερον ἀληθές, εἶναι δεῖ
καὶ τὸ συνάμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔσαι. κατὰ γὰρ τῷ
ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἄνθρωπος ἀληθὲς καὶ τὸ λευκόν, ὥς τε καὶ τὸ
ἅπαν. πάλιν εἰ τὸ λευκόν αὐτό, καὶ τὸ ἅπαν, ὥς τε ἔσαι ἄν-
θρωπος λευκός λευκός, καὶ τῷτο εἰς ἅπειρον. καὶ πάλιν

3. προσχρώμεναι B. || ἐφαρμόττει A. || 4. ὑγιαίνει καὶ βαδίζειν C. || 8. τῷ ἀνθρώπῳ C. || 12. εἶναι om BC. || 13. ἢ μὴδεῖς B, ἢ τὸ μὴδεῖς C. || 23. ἐστὶν ante ἄνθρωπος C. || 24. καὶ om C. || ἑκάστα B. || 33. δόξειεν ABC. || 35. εἰπόντος om BC.

8. λευκός ἄνθρωπος A. || 16. ἐν ante ἢ om C. || 24. μιᾶς ἐστὶν μόριον C.

μουσικός λευκός βαδίζων· καὶ ταῦτα πολλάκις πεπλεγμένα εἰς ἄπειρον· ἔτι εἰ ὁ Σωκράτης Σωκράτης καὶ ἄνθρωπος, καὶ Σωκράτης Σωκράτης ἄνθρωπος, καὶ εἰ ἄνθρωπος καὶ δίπυς, καὶ ἄνθρωπος ἄνθρωπος δίπυς.

Ὅτι μὲν ἔν· εἰ τις ἀπλῶς φήσει τὰς συμπλοκάς γίνεσθαι, πολλὰ συμβαίνει λέγειν ἄτοπα, ὁ δὲ ὅπως δὲ θετέον, λέγομεν νῦν· τῶν δὲ κατηγορουμένων, καὶ ἐφ' οἷς κατηγορεῖσθαι συμβαίνει, ὅσα μὲν λέγεται κατὰ συμβεβηκός ἢ κατὰ τὴν αὐτὴν ἢ ἕτερον κατὰ θατέρω, ταῦτα ἐκ ἑσῶν ἔν, οἷον ἄνθρωπος λευκός ἐστὶ καὶ μουσικός, ἀλλ' ἐκ ἑνὸς λευκὸν καὶ τὸ μουσικὸν συμβεβηκότα γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ· ὅδ' εἰ τὸ λευκὸν μουσικὸν ἀληθές· εἰπεῖν, ὅμως ἐκ ἑσῶν τὸ μουσικὸν λευκὸν ἐν τι· κατὰ συμβεβηκός γὰρ τὸ μουσικὸν λευκόν, ὥς ἐκ ἑσῶν τὸ λευκὸν μουσικόν ἐν τι· διὸ ὅδ' ὁ σκυτεὺς ἀπλῶς ἀγαθός, ἀλλὰ ζῶν δίπυς· ἔκ γὰρ κατὰ συμβεβηκός· ἔτι ὅδ' ὅσα ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἑτέρῳ· διὸ ἔτε τὸ λευκὸν πολλάκις ἔτε ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ζῶν ἐστὶν ἢ δίπυς· ἐνυπάρχει γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶν καὶ τὸ δίπυς· ἀληθές δὲ ἐστὶν εἰπεῖν κατὰ τὴν τινὸς καὶ ἀπλῶς, οἷον τὸν τινὰ ἄνθρωπον ἄνθρωπον ἢ τὸν τινὰ λευκὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπον λευκόν· ἐκ αὐτοῦ δὲ, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐν τῷ προσκειμένῳ τῶν ἀντικειμένων τι ἐνυπάρχη ὃ ἔπεται ἀντίφασις, ἐκ ἀληθὲς ἀλλὰ ψευδὴς, οἷον τὸν τεθνεῶτα ἄνθρωπον ἄνθρωπον· εἰπεῖν, ὅταν δὲ μὴ ἐνυπάρχη, ἀληθές· ἢ ὅταν μὲν ἐνυπάρχη, αὐτὸ ἐκ ἀληθὲς, ὅταν δὲ μὴ ἐνυπάρχη, ἐκ αὐτοῦ ἀληθές, ὥσπερ Ὀμηρὸς ἐστὶ τι, οἷον ποιητής· ἄρ' ἔν καὶ ἔστιν, ἢ ἔκ; κατὰ συμβεβηκός γὰρ κατηγορεῖται τῶν Ὀμήρων τὸ ἔστιν· ὅτι γὰρ ποιητής ἐστιν, ἀλλ' ἔκ καὶ αὐτό, κατηγορεῖται κατὰ τῶν Ὀμήρων τὸ ἔστιν· ὥς ἐν ὅσαις κατηγορίαις μὴτέ ἐναντιότης ἐνεστὶν, εἰάν λόγοι ἀντὶ ὀνομάτων λέγονται, καὶ καθ' ἑαυτὰ κατηγοροῦνται καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἐπὶ τέτων τὸ τι καὶ ἀπλῶς ἀληθές ἔσαι εἰπεῖν· τὸ δὲ μὴ ὄν, ὅτι δοξασόν, ἐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὄν τι· δοξάζει γὰρ αὐτὸ ἐκ ἔστιν ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἔστιν.

12 Τέτων δὲ διωρισμένων σκεπτόν ὅπως ἔχουσιν αἱ ἀποφάσεις καὶ καταφάσεις πρὸς ἀλλήλας αἱ τῶν δυνατόν εἶναι καὶ μὴ δυνατόν καὶ ἐνδεχόμενον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, καὶ περὶ τῶν ἀδυνάτων τε καὶ ἀναγκαῶν· ἔχει γὰρ ἀπορίας τινάς· εἰ γὰρ τῶν συμπλεκομένων αὐταὶ ἀλλήλαις ἀντίκεινται ἀντιφάσεις, ὅσαι κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τάττονται, οἷον

τὸ εἶναι ἄνθρωπον ἀπόφασις τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, ἢ τὸ εἶναι μὴ ἄνθρωπον, καὶ τὸ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἢ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον· εἰ γὰρ κατὰ παντὸς ἢ κατὰ φασιν ἢ ἀπόφασιν, τὸ ζῦλον ἔσαι ἀληθές· εἰπεῖν εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον· εἰ δὲ τὸ ἔτῳ, καὶ ὅσαις τὸ εἶναι μὴ προστίθεται, τὸ αὐτὸ ποιήσει τὸ ἀντὶ τῶν εἶναι λεγόμενον, οἷον τὸ ἄνθρωπος βαδίζει· ἢ τὸ ἐκ ἄνθρωπος βαδίζει ἀπόφασις ἔσαι, ἀλλὰ τὸ ἢ βαδίζει ἄνθρωπος· ὅθεν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν ἄνθρωπον βαδίζειν ἢ ἄνθρωπον βαδίζοντα εἶναι· ὥς ἐκ ἔτῳ πανταχῶς, καὶ τῶν δυνατόν εἶναι ἀπόφασις ἔσαι τὸ δυνατόν μὴ εἶναι, ἀλλ' ἢ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι· δοκεῖ δὲ τὸ αὐτὸ δύνασθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι· πᾶν γὰρ τὸ δυνατόν τέμνεσθαι ἢ βαδίζειν καὶ μὴ βαδίζειν καὶ μὴ τέμνεσθαι δυνατόν· λόγος δὲ, ὅτι ἅπαν τὰ ἔτῳ δυνατόν ἐκ αὐτοῦ ἐνεργεῖ, ὥς ὑπάρχει αὐτῷ καὶ ἢ ἀπόφασιν δύναται γὰρ καὶ μὴ βαδίζειν τὸ βαδίζον καὶ μὴ ὁρᾶσθαι τὸ ὁρατόν· ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον κατὰ τῶν αὐτῶν ἀληθεύεσθαι τὰς ἀντικειμένας φάσεις· ἐκ ἄρα τῶν δυνατόν εἶναι ἀπόφασιν ἐστὶ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι· συμβαίνει γὰρ ἐκ τέτων ἢ τὸ αὐτὸ φάναι καὶ ἀποφάναι· ἅμα καὶ κατὰ τῶν αὐτῶν, ἢ μὴ κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὰ προσθέμενα γίνεσθαι φάσεις καὶ ἀποφάσεις· εἰ ἔν ἐκεῖνο ἀδύνατον, τὸτ' ἂν εἴη αἰρετόν· ἔστιν ἄρα ἀπόφασιν τῶν δυνατόν εἶναι τὸ μὴ δυνατόν εἶναι· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἐνδεχόμενον εἶναι καὶ γὰρ τέτων ἀπόφασιν τὸ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων δὲ ὁμοιοτρόπως, οἷον ἀναγκαῖς τε καὶ ἀδύνατον· γίνεται γὰρ ὥσπερ ἐπ' ἐκεῖνων τὸ εἶναι καὶ τὸ μὴ εἶναι προσθέσεις, τὰ δ' ὑποκείμενα πράγματα τὸ μὲν λευκὸν τὸ δ' ἄνθρωπος, ἔτῳ ἐνταῦθα τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ὡς ὑποκείμενον γίνεται, τὸ δὲ δύνασθαι καὶ τὸ ἐνδεχέσθαι προσθέσεις διορίζουσαι, ὥσπερ ἐπ' ἐκεῖνων τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψευδὴς, ὁμοίως αὐταὶ ἐπὶ τῶν εἶναι δυνατόν καὶ εἶναι ἢ δυνατόν· τῶν δὲ δυνατόν μὴ εἶναι ἀπόφασιν ἢ τὸ ἢ δυνατόν εἶναι, ἀλλὰ τὸ ἢ δυνατόν μὴ εἶναι, καὶ τῶν δυνατόν εἶναι ἢ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι· διὸ καὶ ἀκολουθεῖν ἂν δοξείαν ἀλλήλαις αἱ τῶν δυνατόν εἶναι καὶ δυνατόν μὴ εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ δυνατόν εἶναι, καὶ μὴ εἶναι· ἢ γὰρ ἀντιφάσεις ἀλλήλων αἱ τοιαῦται, τὸ δυνατόν εἶναι καὶ δυνατόν μὴ εἶναι· ἀλλὰ τὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ δυνατόν εἶναι ὅδεποτε

2. εἰς ἄπειρον om BC. || 3. alterum Σωκράτης om AB. || 4. alterum ἄνθρωπος om AB et corr C. || 12. ἐστὶ C. || 14. λευκὸν καὶ μουσικόν B. || ὁ om C. || 17. alterum ἄνθρωπος om B. || 20. ἄνθρωπον καὶ λευκόν C. || 21. προσκειμένων pr C. || 23. τὸν om pr C. || 27. τῇ κατὰ τὴν C. || ὅτι — 28. τὸ ἔστιν om pr C. || 28. κατὰ om margo C. || 33. αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ ἐπὶ B.

5. δὴ C. || 23. εἶναι, ἀλλ' ἐκ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι. ὁ C. || 29. καὶ τὸ μὴ C. || ὑποκείμενα C. || 31. καὶ τὸ μὴ C. || 33. ἢ τὸ — ἀλλὰ om BC. || 34. μὴ εἶναι μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐκ τὸ ἢ δυνατόν εἶναι C. || καὶ τῶν — μὴ δυνατόν εἶναι om BC. || τὸ τὸ ἢ A. || 36. δοξάζειν AB. || αἱ — μὴ εἶναι om AB. || 38. τὸ — μὴ εἶναι om BC.

ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἅμα ἀληθεύονται· ἀντίκεινται γάρ. ὅδε γε τὸ
 δυνατόν μὴ εἶναι καὶ ἔ δυνατόν μὴ εἶναι ὅδεποτε ἅμα ἐπὶ
 τῷ αὐτῷ ἀληθεύονται. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι ἀπό-
 φασις ἔ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀναγκαῖον εἶ-
 ναι· τῷ δὲ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.
 καὶ τῷ ἀδύνατον εἶναι ἔ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ
 ἀδύνατον εἶναι· τῷ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι τὸ ἐκ ἀδύνατον μὴ
 εἶναι. καὶ καθόλου δέ, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ
 εἶναι δεῖ τίθεναι ὡς τὰ ὑποκείμενα, κατάφασιν δὲ καὶ ἀπό-
 φασιν ταῦτα ποιεῖν πρὸς τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι συντάττειν.
 καὶ ταύτας οἰεσθαι χρῆναι εἶναι τὰς ἀντικειμένους φάσεις, δυ-
 νατόν - ἔ δυνατόν, ἐνδεχόμενον - ἐκ ἐνδεχόμενον, ἀδύνατον -
 ἐκ ἀδύνατον, ἀναγκαῖον - ἐκ ἀναγκαῖον, ἀληθές - ἐκ ἀληθές.
 13 Καὶ αἱ ἀκολουθήσεις δὲ κατὰ λόγον γίνονται ἕτω τιθε-
 μένοις· τῷ μὲν γὰρ δυνατόν εἶναι τὸ ἐνδεχέσθαι εἶναι, καὶ
 τῷ ἐκείνῳ ἀντιτρέφει, καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι καὶ τὸ μὴ
 ἀναγκαῖον εἶναι· τῷ δὲ δυνατόν μὴ εἶναι καὶ ἐνδεχόμενον μὴ
 εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι,
 τῷ δὲ μὴ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι τὸ ἀναγ-
 καῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι, τῷ δὲ μὴ δυνατόν μὴ
 εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ
 τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι. θεωρεῖσθαι δὲ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς ὡς
 λέγομεν.

ἀπόφασις τῷ ἀνάγκη μὴ εἶναι. τὸ ἐκ ἀνάγκη εἶναι ἐνδέχεται
 γὰρ ἀληθεύεσθαι ἐπὶ τῷ αὐτοῦ ἀμφοτέρως· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον
 μὴ εἶναι ἐκ ἀναγκαῖον εἶναι. αἴτιον δὲ τῷ μὴ ἀκολουθεῖν τὸ
 ἀναγκαῖον ὁμοίως τοῖς ἑτέροις, ὅτι ἐναντίως τὸ ἀδύνατον τῷ
 ἀναγκαῖῳ ἀποδίδεται, τὸ αὐτὸ δυνάμενον. εἰ γὰρ ἀδύνατον
 εἶναι, ἀναγκαῖον τοῦτο ἐκ εἶναι ἀλλὰ μὴ εἶναι· εἰ δὲ ἀδύνα-
 τον μὴ εἶναι, τοῦτο ἀνάγκη εἶναι ὥς εἰ ἐκεῖνα ὁμοίως τῷ δυ-
 νατῷ καὶ μὴ, ταῦτα ἐξ ἐναντίας, ἐπεὶ ἔ σημαίνει γε ταῦτον
 τό τε ἀναγκαῖον καὶ τὸ ἀδύνατον, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, ἀντε-
 γραμμένως. ἢ ἀδύνατον οὕτως κείσθαι τὰς τοῦ ἀναγκαῖου ἀν-
 τιφάσεις; τὸ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι δυνατόν εἶναι· εἰ γὰρ
 μὴ, ἢ ἀπόφασις ἀκολουθήσει· ἀνάγκη γὰρ ἢ φάναι ἢ ἀπο-
 φάναι· ὥς· εἰ μὴ δυνατόν εἶναι, ἀδύνατον εἶναι· ἀδύνατον ἄρα
 εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν τῷ γε δυ-
 νατόν εἶναι τὸ ἐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ, τάτῳ δὲ τὸ μὴ
 ἀναγκαῖον εἶναι· ὥς συμβαίνει τὸ ἀναγκαῖον εἶναι μὴ ἀναγ-
 καῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι
 ἀκολουθεῖ τῷ δυνατόν εἶναι, ὅδε τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι· τῷ μὲν
 γὰρ ἄμφω ἐνδέχεται συμβαίνειν, τῶν δὲ ὁπότερον ἂν ἀλη-
 θές ᾖ, ἐκείτῃ ἔσαι ἐκεῖνα ἀληθῆ. ἅμα γὰρ δυνατόν εἶναι καὶ
 μὴ εἶναι· εἰ δ' ἀνάγκη εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἐκ ἔσαι δυνατόν
 ἄμφω· λείπεται τοῖνυν τὸ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι ἀκολουθεῖν
 τῷ δυνατόν εἶναι. τῷ γὰρ ἀληθές καὶ κατὰ τῷ ἀναγκαῖον
 εἶναι. καὶ γὰρ αὕτη γίνεται ἀντίφασις τῇ ἐπομένῃ τῷ ἔ δυνα-
 τόν εἶναι· ἐκεῖνῳ γὰρ ἀκολουθεῖ τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγ-
 καῖον μὴ εἶναι, ἔ ἢ ἀπόφασις τὸ ἐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. ἀκο-
 λυθῶσι τε ἄρα καὶ αὗται αἱ ἀντιφάσεις κατὰ τὸν εἰρημένον
 τρόπον, καὶ ὅδεν ἀδύνατον συμβαίνει τιθεμένων ἕτως.

Ἀπορήσει δ' ἂν τις εἰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ δυνατόν
 εἶναι ἔπεται. εἰ τε γὰρ μὴ ἔπεται, ἢ ἀντιφάσις ἀκολουθήσει, τὸ
 μὴ δυνατόν εἶναι· καὶ εἰ τις ταύτην μὴ φήσειεν εἶναι ἀντίφα-
 σιν, ἀνάγκη λέγειν τὸ δυνατόν μὴ εἶναι ἄπερ ἄμφω ψευδῆ
 κατὰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι. ἀλλὰ μὴν πάλιν τὸ αὐτὸ εἶναι
 δοκεῖ δυνατόν τέμνεσθαι καὶ μὴ τέμνεσθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶ-
 ναι, ὥς εἰς τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι· τῷ
 δὲ ψεῦδος. φανερόν δὲ ὅτι οὐ πᾶν τὸ δυνατόν ἢ εἶναι ἢ βαδῆ-
 ζειν καὶ τὰ ἀντικείμενα δύναται, ἀλλ' ἔστιν ἐφ' ὧν ἐκ ἀληθές,
 πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν μὴ κατὰ λόγον δυνατῶν, οἷον τὸ πῦρ θερ-
 μαντικὸν καὶ ἔχει δύναμιν ἀλογόν· αἱ μὲν ἔν μετὰ λόγον

1. ἀντίκειται C. || 14. αἱ om C. || 15 et 17. δυνατῷ ABC. || 17 et 19. ἐνδεχόμενον ABC. || 20. δυνατόν pr C: corr cum AB δυνατόν || 21. ἐνδεχόμενον AB. || 24-31. haec ut nunc sunt, recentior manus in margine ABC disposuit: antiqua eodem tenore δυνατόν εἶναι, ἐνδεχόμενον εἶναι - ἐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, ἔ δυνατόν εἶναι, ἐκ ἐνδ. - ἀναγκαῖον εἶναι. || 34. δυνατῷ ABC. || 35. ἀκο- λυθεῖ om BC. || 36. δυνατῷ ABC. || 37. alterum εἶναι om BC.

3. τὸ ἀναγκαῖον om B et pr C. || 6. ἐκ BC. || 12. ἢ ante φάναι om C. || 18. δυνατῷ AB. || 21. ἀνάγκη ἢ εἶναι C. || 24. δυνατῷ AB. || 27. τε om C et corr A. || 31. μὴ ταύτην C. || 32. post τὸ deletum aliquid B. || 33. εἶναι ὥς τῷ ἀναγ- καῖον εἶναι τὸ δυνατόν ἔπεται. ἀλλὰ C. || δοκεῖ εἶναι C.

δυνάμεις αἱ αὐταὶ πλείονων καὶ τῶν ἐναντίων, αἱ δ' ἀλογοὶ
 ἔ πασαι, ἀλλ' ὥσπερ εἰρήται, τὸ πῦρ ἔ δυνατόν θερμαίνειν
 καὶ μὴ, ἔδ' ὅσα ἄλλα ἐνεργεῖ αἰεὶ. ἐνὰ μέντοι δύναται καὶ
 τῶν κατὰ τὰς ἀλόγους δυνάμεις ἅμα τὰ ἀντικείμενα δεῖξασθαι.
 ἀλλὰ τὸ μὲν τότε χάριν εἰρήται, ὅτι ἔ πασαὶ δυνάμεις τῶν
 ἀντικειμένων, ἔδ' ὅσαι λέγονται κατὰ τὸ αὐτὸ εἶδος, ἐναι δὲ
 δυνάμεις ὁμώνυμοί εἰσιν. τὸ γὰρ δυνατόν οὐχ ἀπλῶς λέγε-
 ται, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅτι ἀληθές ὡς ἐνεργεῖα ὄν, οἷον δυνατόν
 βαδίζειν ὅτι βαδίζει, καὶ ὁλως δυνατόν εἶναι ὅτι ἡδ' ἐστὶ
 κατ' ἐνεργεῖαν ὃ λέγεται εἶναι δυνατόν, τὸ δὲ ὅτι ἐνεργήσειεν
 ἂν, οἷον δυνατόν εἶναι βαδίζειν ὅτι βαδίσσειεν ἂν. καὶ αὕτη
 μὲν ἐπὶ τοῖς κινήτοις ἐστὶ μόνοις ἡ δύναμις, ἐκεῖνη δὲ καὶ ἐπὶ
 τοῖς ἀκινήτοις. ἀμφω δὲ ἀληθές εἰπεῖν τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι
 βαδίζειν ἢ εἶναι, καὶ τὸ βαδίζειν ἡδ' καὶ ἐνεργῆναι καὶ τὸ βα-
 δισκίον. τὸ μὲν ἔν ᾧ δυνατόν οὐκ ἀληθές κατὰ τοῦ ἀναγ-
 καῖν ἀπλῶς εἰπεῖν, θάτερον δὲ ἀληθές. ὥς ἐπεὶ τῷ ἐν μέ-
 ρει τὸ καθόλου ἔπεται, τῷ ἐξ ἀνάγκης ὄντι ἔπεται τὸ δύνα-
 σθαι εἶναι, ἔ μέντοι πᾶν. καὶ ἐστὶ δὴ ἀρχὴ ἴσως τὸ ἀναγ-
 καῖον καὶ μὴ ἀναγκαῖον πάντων ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, καὶ
 τὰλλα ὡς τούτοις ἀκολουθῶντα ἐπισκοπεῖν δεῖ.

Φανερόν δὴ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τὸ ἐξ ἀνάγκης ὄν κατ'
 ἐνεργεῖαν ἐστὶν, ὥς ἐι πρότερά τὰ αἰδία, καὶ ἡ ἐνεργεῖα δυ-
 νάμειος. πρότερα. καὶ τὰ μὲν ἀνευ δυνάμειος ἐνεργεῖαί εἰσιν,
 οἷον αἱ πρῶται ἐστίαι, τὰ δὲ μετὰ δυνάμειος, ἃ τῇ μὲν φύ-
 σει πρότερα. τῷ δὲ χρόνῳ ὕστερα, τὰ δὲ ὑδὲποτε ἐνεργεῖαί εἰ-
 σιν ἀλλὰ δυνάμειος μόνοι.

14 Πότερον δὲ ἐναντία ἐστὶν ἢ κατὰφασις τῇ ἀποφάσει ἢ
 ἢ κατὰφασις τῇ κατὰφάσει, καὶ ὁ λόγος τῷ λόγῳ ὁ λέ-
 γων ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος. τῷ ὑδεῖς ἄνθρωπος δίκαιος,
 ἢ τὸ πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῷ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος, οἷον
 ἐστὶ Καλλιᾶς δίκαιος - ἐκ ἐστὶ Καλλιᾶς δίκαιος - Καλλιᾶς ἄδι-
 κός ἐστὶ. ποτέρα δὴ ἐναντία τῶν, εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐν τῇ φωνῇ
 ἀκολουθεῖ τοῖς ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐκεῖ δὲ ἐναντία δόξα ἢ τοῦ ἐναν-
 τίος, οἷον ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῇ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος,
 καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ φωνῇ. κατὰφάσεων ἀνάγκη ὁμοίως ἔχει.
 εἰ δὲ μὴ ἐκεῖ ἢ τῷ ἐναντίῳ δόξα ἐναντία ἐστὶν, ὑδὲ ἢ κατὰφα-
 σις τῇ κατὰφάσει ἐστὶ ἐναντία, ἀλλ' ἢ εἰρημένη ἀπόφασις.
 ὥς ἐκπετόν ποῖα δόξα ἀληθὴς ψευδεῖ δόξη ἐναντία, ποτε-
 ρον ἢ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἢ τὸ ἐναντίον εἶναι δοξάζουσα. λέγω
 δὲ ὥδε. ἐστὶ τις δόξα ἀληθὴς τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν, ἄλλη δὲ

ὅτι ἐκ ἀγαθὸν ψευδής, ἑτέρα δὲ ὅτι κακόν. ποτέρα δὴ τῶν
 ἐναντία τῇ ἀληθείᾳ, καὶ εἰ ἐστὶ μία, καθ' ὅποτέραν ἢ ἐναντία;
 τὸ μὲν δὴ τῶν οἰεσθαι τὰς ἐναντίας δόξας ὠρίσθαι, τῷ τῶν
 ἐναντίων εἶναι, ψευδός. τῷ γὰρ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν καὶ τῷ κακῷ
 ὅτι κακόν. ἢ αὕτη ἴσως καὶ ἀληθὴς ἐστὶ, εἴτε πλείους εἴτε
 μία ἐστὶν ἐναντία, δὲ ταῦτά. ἀλλ' ἔ τῷ ἐναντίων εἶναι ἐναντία,
 ἀλλὰ μᾶλλον τῷ ἐναντίως. εἰ δὴ ἐστὶ μὲν τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἐστὶν
 ἀγαθόν, δόξα, ἄλλη δ' ὅτι ἐκ ἀγαθόν, ἐστὶ δὲ ἄλλο τί δ' ἔχ
 ὑπάρχει ἔδ' οἷον τε ὑπάρχει, τῶν μὲν δὴ ἄλλων ὑδεμίαν
 θετόν, ἔτε ὅσαι ὑπάρχειν τὸ μὴ ὑπάρχον δοξάζουσιν ἔθ ὅσαι
 μὴ ὑπάρχειν τὸ ὑπάρχον (ἄπειροι γὰρ ἀμφοτέροι, καὶ ὅσαι
 ὑπάρχειν δοξάζουσιν τὸ μὴ ὑπάρχον καὶ ὅσαι μὴ ὑπάρχειν τὸ
 ὑπάρχον), ἀλλ' ἐν ὅσαις ἐστὶν ἢ ἀπάτη. αὗται δὲ εἰσιν ἐξ ὧν
 αἱ γενέσεις. ἐκ τῶν ἀντικειμένων δὲ αἱ γενέσεις, ὥς τε καὶ αἱ
 ἀπάται. εἰ ἔν τῷ ἀγαθῷ καὶ ἀγαθόν καὶ ἔ κακόν ἐστὶ, καὶ
 τὸ μὲν καθ' ἑαυτὸ τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός (συμβέβηκε γὰρ
 αὐτῷ ἔ κακῷ εἶναι), μᾶλλον δὲ ἐκάς ἀληθὴς ἢ καθ' ἑαυτὸ,
 καὶ ψευδής, εἴπερ καὶ ἀληθής. ἢ μὲν ἔν ὅτι ἐκ ἀγαθόν τὸ
 ἀγαθόν τῷ καθ' ἑαυτὸ ὑπάρχοντος. ψευδής, ἢ δὲ τῷ ὅτι κα-
 κόν τῷ κατὰ συμβεβηκός. ὥς τε μᾶλλον ἂν εἴη ψευδής τῷ
 ἀγαθῷ ἢ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἢ τῷ ἐναντίῳ δόξα. διεφύεσαι. δὲ
 μάλιστα περὶ ἑκάστων ὁ τὴν ἐναντίαν ἔχων δόξαν τὰ γὰρ ἐναν-
 τία τῶν πλείστον διαφερόντων περὶ τὸ αὐτό. εἰ ἔν ἐναντία μὲν
 τῶν ἢ ἑτέρα, ἐναντιωτέρα δὲ ἢ τῆς ἀντιφάσεως, δῆλον ὅτι
 αὕτη ἂν εἴη ἐναντία. ἢ δὲ τῷ ὅτι κακόν τὸ ἀγαθόν συμπε-
 πλεγμένη ἐστὶ καὶ γὰρ ὅτι ἐκ ἀγαθόν ἀνάγκη ἴσως ὑπο-
 λαμβάνειν τὸν αὐτόν. ἐτι δὲ, εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως
 δεῖ ἔχειν, καὶ ταύτη ἂν δόξειε καλῶς εἰρησθαι. ἢ γὰρ παν-
 ταχὺ τὸ τῆς ἀντιφάσεως ἢ ἑδαμῶ. ὅσοις δὲ μὴ ἐστὶν ἐναν-
 τία, περὶ τῶν ἐστὶ μὲν ψευδής ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀντικειμένη,
 οἷον ὁ τὸν ἄνθρωπον ἐκ ἄνθρωπον οἰόμενος διεφύεσαι. εἰ ἔν αὐ-
 ται ἐναντίας καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τῆς ἀντιφάσεως. ἐτι ὁμοίως
 ἔχει ἢ τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν καὶ ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ ὅτι ἐκ ἀγα-
 θόν, καὶ πρὸς ταύταις ἢ τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἐκ ἀγαθόν καὶ ἢ τῷ μὴ
 ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν. τῇ ἔν τῷ μὴ ἀγαθῷ ὅτι ἐκ ἀγαθόν ἀληθεῖ
 ὅση δόξη τις ἂν εἴη ἢ ἐναντία; ἔ γὰρ δὴ ἢ λέγεσθαι ὅτι κα-
 κόν. ἅμα γὰρ ἂν ποτὲ εἴη ἀληθής, ὑδὲποτε δὲ ἀληθὴς ἀλη-
 θεῖ ἐναντία. ἐστὶ γὰρ τῷ μὴ ἀγαθόν κακόν, ὥς ἐνδεχεται ἅμα
 ἀληθεῖς εἶναι. ἔδ' αὖ ἢ ὅτι ἐκ κακόν ἀληθὴς γὰρ καὶ αὕτη
 ἅμα γὰρ καὶ ταῦτα ἂν εἴη. λείπεται οὖν τῇ τῷ μὴ ἀγαθῷ

3. δύναται AB. || 8. ἐνεργεῖα C. || ἐν om C et pr A. || 14. καὶ τὸ ἐνεργῆναι B. || τὸ om corr A. || 18. μέντοι πᾶν corr A. ||
 22. ἴδια pr C. || 30. ἢ ὁ τὸ pr C. || 36. μὴδὲ C. || 38. ψευδής ἀληθεῖ corr B. || δόξει C.

5. ἐστὶ om C. || 17. αὐτὸ C. || 19. αὐτὸ C. || 23. αὐτὸ ἡσίοι. εἰ C. || 24. ἀποφάσεως C. || 27. εἰ om pr C. || 38. μὴ
 ἀγαθόν corr B.

ὅτι ἐκ ἀγαθὸν ἐναντία ἢ τῷ μὴ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν· ψευδὴς γὰρ αὕτη. ὥς τε καὶ ἡ τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἐκ ἀγαθὸν τῇ τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν. φανερόν δὲ ὅτι ὕδὲν διοίσει ὕδ' ἂν καθόλου τιθάμεν τὴν καταφασιν· ἡ γὰρ καθόλου ἀπόφασις ἐναντία ἔσται, οἷον τῇ δόξῃ τῇ δοξαζέσθῃ ὅτι πᾶν ὃ ἂν ἢ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστὶν ἡ ὅτι ὕδὲν τῶν ἀγαθῶν ἀγαθόν. ἡ γὰρ τῷ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθόν, εἰ καθόλου τὸ ἀγαθόν, ἡ αὐτὴ ἐστὶ τῇ ὅτι ὃ ἂν ἢ ἀγαθὸν δοξαζέσθῃ ὅτι ἀγαθόν. τῆτο δὲ ὕδὲν διαφέρει τῷ ὅτι πᾶν ὃ ἂν ἢ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἐστὶν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ μὴ

ἀγαθῷ. ὥς τε, εἴπερ ἐπὶ δόξης ὕτως ἔχει, εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ φωνῇ καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις σύμβολα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, δηλονότι καὶ καταφάσει ἐναντία μὲν ἀπόφασις ἢ περὶ τῷ αὐτῷ καθόλου, οἷον τῇ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθόν ἢ ὅτι πᾶς ἀνθρώπος ἀγαθός ἢ ὅτι ὕδὲν ἢ ὕδεις, ἀντιφατικῶς δὲ ὅτι ἢ ὅτι πᾶν ἢ ὅτι πᾶς. φανερόν δὲ ὅτι καὶ ἀληθὴ ἀληθεῖ ἐκ ἐνδέχεται ἐναντίαν εἶναι ὅτε δόξαν ὅτε ἀπόφασιν. ἐναντία μὲν γὰρ αἱ περὶ τὰ ἀντικείμενα, περὶ ταῦτα δὲ ἐνδέχεται ἀληθεύειν τὸν αὐτόν· ἅμα δὲ ἐκ ἐνδέχεται τὰ ἐναντία ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ Α.

Πρῶτον εἰπεῖν· περὶ τί καὶ τίνος ἐστὶν ἡ σκέψις, ὅτι περὶ 10 ἀποδείξιν καὶ ἐπιστήμης ἀποδεικτικῆς· εἴτα διορίσαι τί ἐστὶ πρότασις καὶ τί ὅρος καὶ τί συλλογισμός, καὶ ποῶς τέλειος καὶ ποῶς ἀτελής, μετὰ δὲ ταῦτα τί τὸ ἐν ὧν εἶναι ἢ μὴ εἶναι τόδε τῷδε, καὶ τί λέγομεν τὸ κατὰ παντός ἢ μηδενὸς κατηγορεῖσθαι.

Πρότασις μὲν ἐν ἐξὶ λόγος καταφατικός ἢ ἀποφατικός τίνος κατὰ τίνος. ὅτος δὲ ἢ καθόλου ἢ ἐν μέρει ἢ ἀδιόριστος. λέγω δὲ καθόλου μὲν τὸ παντὶ ἢ μηδενὶ ὑπάρχειν, ἐν μέρει δὲ τὸ τινὶ ἢ μὴ τινὶ ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχειν, ἀδιόριστον δὲ τὸ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν ἄνευ τῷ καθόλου, ἢ κατὰ μέρος, οἷον 20 τὸ τῶν ἐναντίων εἶναι τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην ἢ τὸ τὴν ἡδονὴν μὴ εἶναι ἀγαθόν. διαφέρει δὲ ἡ ἀποδεικτικὴ πρότασις τῆς διαλεκτικῆς, ὅτι ἡ μὲν ἀποδεικτικὴ λήψις θατέρω μίωρὸς τῆς ἀντιφάσεως ἐστὶν (ὅ γὰρ ἐρωτᾷ ἀλλὰ λαμβάνει ὁ ἀποδεικνύων), ἡ δὲ διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἀντιφάσεως ἐστὶν. ὕδὲν δὲ διοίσει πρὸς τὸ 25 γενέσθαι τὸν ἑκατέρω συλλογισμόν· καὶ γὰρ ὁ ἀποδεικνύων καὶ ὁ ἐρωτῶν συλλογίζεται λαβών τι κατὰ τίνος ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. ὥς τε, ἔσται συλλογιστικὴ μὲν πρότασις ἀπλῶς κατάφασις ἢ ἀπόφασις τίνος κατὰ τίνος τὸν εἰρημένον τρόπον, ἀποδεικτικὴ δὲ, εἰ ἀληθὴς ἢ καὶ διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς 30

ὑποθέσεων εἰλημμένη, διαλεκτικὴ δὲ πυθανομένῳ μὲν ἐρώτησις ἀντιφάσεως, συλλογιστικῇ δὲ λήψις τῷ φαινομένῳ καὶ ἐνδόξῳ, καθάπερ ἐν τοῖς Τοπικοῖς εἴρηται. τί μὲν ἐν ἐξὶ πρότασις, καὶ τί διαφέρει συλλογιστικὴ καὶ ἀποδεικτικὴ καὶ διαλεκτικὴ, δι' ἀκριβείας μὲν ἐν τοῖς ἐπομένοις ῥηθήσεται, 15 πρὸς δὲ τὴν παρῶσαν χρείαν ἱκανῶς ἡμῖν διωρίσθω τὰ νῦν. ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τό τε κατηγορούμενον καὶ τὸ καθ' ὃ κατηγορεῖται, ἢ προστιθέμενον ἢ διαιρημένον τῷ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. συλλογισμός δὲ ἐστὶ λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἕτερόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι. λέγω δὲ τῷ ταῦτα εἶναι τὸ διὰ ταῦτα συμβαίνειν, τὸ δὲ διὰ ταῦτα συμβαίνειν τὸ μηδενὸς ἐξῶθεν ὅρα προσδεῖν πρὸς τὸ γενέσθαι τὸ ἀναγκαῖον. τέλειον μὲν ἐν καλῶ συλλογισμόν τὸν μηδενὸς ἄλλῃ προσδεόμενον παρὰ τὰ εἰλημμένα πρὸς τὸ φανῆναι τὸ ἀναγκαῖον, ἀτελὴ δὲ τὸν προσδεόμενον ἢ ἐνὸς ἢ πλείονων, ἃ ἐστὶ μὲν ἀναγκαῖα διὰ τῶν ὑποκειμένων ὅρων, ὃ μὴν εἴληπται διὰ προτάσεων. τὸ δὲ ἐν ὧν εἶναι ἕτερον ἐτέρῳ καὶ τὸ κατὰ παντὸς κατηγορεῖσθαι θατέρω θατερόν ταυτόν ἐστιν. λέγομεν δὲ τὸ κατὰ παντὸς κατηγορεῖσθαι, ὅταν μηδὲν ἢ λαβεῖν τῶν τῷ ὑποκειμένων καθ' ὃ θατερόν ἐλεγχθήσεται καὶ τὸ κατὰ μηδενὸς ὡσαύτως.

1. ἔτι—ὅτι ἀγαθόν rc A supra lituram || ἀληθὴς A, ἀληθὴς ψευδὴς B. || 6. ἢ—ὅτι ἀγαθόν om A. || 7. τῇ πᾶν ὅτι A et pr B. || 8 om C. || 9. δὲ om. A.

4. τῇ om BC et pr A. || 5. ἀντιφατικῶς A. || ἔτι ἢ—πᾶς] ἢ ὅτι πᾶν καὶ ἢ ὅτι πᾶς C. || 6. ἀληθεῖ ἀληθεῖ C.

29. ἢ ἀπόφασις om pr C.

18. καὶ] ἢ C. || 19. τι—ἀνάγκης rc A supra lituram. || τῶν κειμένων om B. || 20. τῷ C. || 21. τῷ δὲ ABC. || 26. ἐν—29. ἢ rc A supra lituram. || 27. ἕτερον ἐν ἐτέρῳ BC. || 29. τῶν om BC.

2 Ἐπει δὲ πᾶσα πρότασις ἐστὶν ἢ τῷ ὑπάρχειν ἢ τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ τῷ ἐνδέχασθαι ὑπάρχειν, τῶν δὲ αἱ μὲν καταφατικαὶ αἱ δὲ ἀποφατικαὶ καθ' ἑκάστην πρόσθησιν, πάλιν δὲ τῶν καταφατικῶν καὶ ἀποφατικῶν αἱ μὲν καθόλου αἱ δὲ ἐν μέρει αἱ δὲ ἀδιόριστοι, τὴν μὲν ἐν τῷ ὑπάρχειν κα- 5 θόλου σερητικὴν ἀνάγκη τοῖς ὅροις ἀντιστρέφειν, οἷον εἰ μὴδεμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐδ' ἀγαθόν, ἐδὲν ἔσαι ἡδονή· τὴν δὲ κατηγορικὴν ἀντιστρέφειν μὲν ἀναγκαῖον, ἢ μὴν καθόλου ἀλλ' ἐν μέρει, οἷον εἰ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ ἀγαθόν τι εἶναι ἡδονή· τῶν δὲ ἐν μέρει τὴν μὲν καταφατικὴν ἀντιστρέφειν ἀνάγκη 10 κατὰ μέρος (εἰ γὰρ ἡδονὴ τις ἀγαθόν, καὶ ἀγαθόν τι ἔσαι ἡδονή), τὴν δὲ σερητικὴν ἐκ ἀναγκαῖον ἢ γὰρ εἰ ἄνθρωπος μὴ ὑπάρχει τινὶ ζῳῷ, καὶ ζῷον, ἐκ ὑπάρχει τινὶ ἀνθρώπῳ.

Πρῶτον μὲν ἔν ἔσω σερητικὴ καθόλου ἢ Α Β πρότασις. εἰ ἔν μὴδενὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχει, ἐδὲ τῶν Α ὑδενὶ ὑπάρξει 15 τὸ Β. εἰ γὰρ τινι, οἷον τῷ Γ, ἐκ ἀληθὲς ἔσαι τὸ μὴδενὶ τῶν Β τὸ Α ὑπάρχειν· τὸ γὰρ Γ τῶν Β τί ἐστιν. εἰ δὲ παντὶ τὸ Α τῷ Β, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α ὑπάρχει. εἰ γὰρ μὴδενὶ, ἐδὲ τὸ Α ὑδενὶ τῷ Β ὑπάρξει· ἀλλ' ὑπέκειτο παντὶ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ κατὰ μέρος ἐστὶν ἡ πρότασις. εἰ γὰρ τὸ Α 20 τινὶ τῶν Β, καὶ τὸ Β τινὶ τῶν Α ἀνάγκη ὑπάρχειν. εἰ γὰρ μὴδενὶ, ἐδὲ τὸ Α ὑδενὶ τῶν Β ὑπάρξει. εἰ δέ γε τὸ Α τινὶ τῶν Β μὴ ὑπάρχει, ἐκ ἀνάγκη καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν Β ἐπὶ ζῳῶν, τὸ δὲ Α ἀνθρώπος· ἀνθρώπος μὲν γὰρ ἢ παντὶ ζῳῷ, ζῷον δὲ παντὶ ἀνθρώπῳ 25 ὑπάρχει.

3 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων προτάσεων. ἡ μὲν γὰρ καθόλου σερητικὴ καθόλου ἀντιστρέφει, τῶν δὲ καταφατικῶν ἑκατέρα κατὰ μέρος. εἰ μὲν γὰρ ἀνάγκη τὸ Α τῷ Β μὴδενὶ ὑπάρχειν, ἀνάγκη καὶ τὸ Β τῷ Α μὴ 30 δενὶ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τινὶ ἐνδέχεται, καὶ τὸ Α τῷ Β τινὶ ἐνδέχοιτο ἂν. εἰ δὲ ἐξ ἀνάγκης τὸ Α παντὶ ἢ τινὶ τῷ Β ὑπάρχει, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α ἀνάγκη ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μὴ ἀνάγκη, ἐδ' ἂν τὸ Α τινὶ τῶν Β ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχοι. τὸ δ' ἐν μέρει σερητικὸν ἐκ ἀντιστρέφει διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν 35 καὶ πρότερον ἔφραμεν.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐνδεχομένων, ἐπειδὴ πολλαχῶς λέγεται τὸ ἐνδέχασθαι (καὶ γὰρ τὰ ἀναγκαῖον καὶ τὸ μὴ ἀναγκαῖον καὶ τὸ δυνατόν ἐνδέχασθαι λέγομεν), ἐν μὲν τοῖς καταφατικοῖς ὁμοίως ἔχει κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν ἐν ἅπασιν. εἰ γὰρ τὸ Α 40 κατὰ παντὸς λέγομεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν Α κατὰ μη-

παντὶ ἢ τινὶ τῷ Β ἐνδέχεται, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α ἐνδέχοιτο ἂν· εἰ γὰρ μὴδενὶ, ἐδ' ἂν τὸ Α ὑδενὶ τῷ Β· δέδεικται γὰρ τοῦτο πρότερον. ἐν δὲ τοῖς ἀποφατικοῖς ἐκ ὁμοιότητος, ἀλλ' ὅσα μὲν ἐνδέχασθαι λέγεται ἢ τῷ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν ἢ τῷ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, ὁμοίως, οἷον εἰ τις φαίη τὸν 5 ἀνθρώπον ἐνδέχασθαι μὴ εἶναι ἵππον ἢ τὸ λευκὸν μὴδενὶ ἱματίῳ ὑπάρχειν. τῶν γὰρ τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐκ ὑπάρχει, τὸ δὲ ἐκ ἀνάγκη ὑπάρχειν, καὶ ὁμοίως ἀντιστρέφει ἡ πρότασις· εἰ γὰρ ἐνδέχεται μὴδενὶ ἀνθρώπῳ ἵππον, καὶ ἀνθρώ- 10 πον ἐγχωρεῖ μὴδενὶ ἵππῳ· καὶ εἰ τὸ λευκὸν ἐγχωρεῖ μὴδενὶ ἱματίῳ, καὶ τὸ ἱματίον ἐγχωρεῖ μὴδενὶ λευκῷ· εἰ γὰρ τινι ἀνάγκη, καὶ τὸ λευκὸν ἱματίῳ τινὶ ἔσαι ἐξ ἀνάγκης· τῶτο γὰρ δέδεικται πρότερον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐν μέρει ἀποφατικῆς. ὅσα δὲ τῷ ὡς ἐπὶ πολὺ καὶ τῷ πεφυκέναι λέγεται ἐνδέχασθαι, καθ' ὃν τρόπον διορίζομεν τὸ ἐνδεχόμενον, ἐκ 15 ὁμοίως ἔχει ἐν ταῖς σερητικαῖς ἀντιστροφαῖς, ἀλλ' ἡ μὲν καθόλου σερητικὴ πρότασις ἐκ ἀντιστρέφει, ἡ δὲ ἐν μέρει ἀντιστρέφει. τοῦτο δὲ ἔσαι φανερόν, ὅταν περὶ τοῦ ἐνδεχομένου λέγωμεν. νῦν δὲ τοσῶτον ἡμῖν ἔσω πρὸς τοῖς εἰρημένοις δῆ- 20 λον, ὅτι τὸ ἐνδέχασθαι μὴδενὶ ἢ τινὶ μὴ ὑπάρχειν καταφατικὸν ἔχει τὸ σχῆμα· τὸ γὰρ ἐνδέχεται τῷ ἔστιν ὁμοίως τάττεται, τὸ δὲ ἔστιν, οἷς ἂν προσκατηγορήται, κατὰ φασὶν αὖ ποιεῖ καὶ πάντως, οἷον τὸ ἔστιν ἐκ ἀγαθόν ἢ ἔστιν ἢ λευκόν ἢ ἀπλῶς τὸ ἔστιν ἢ τῶτο. δειχθήσεται δὲ καὶ τῶτο διὰ τῶν ἐπο- 25 μένων. κατὰ δὲ τὰς ἀντιστροφὰς ὁμοίως ἔχουσι ταῖς ἄλλαις.

Διωρισμένων δὲ τῶν λέγομεν ἤδη διὰ τίνων καὶ πότε 4 καὶ πῶς γίνεται πᾶς συλλογισμός· ὕστερον δὲ λεκτέον περὶ ἀποδείξεως. πρότερον δὲ περὶ συλλογισμῶν λεκτέον ἢ περὶ ἀποδείξεως διὰ τὸ καθόλου μᾶλλον εἶναι τὸν συλλογισμὸν. 30 ἢ μὲν γὰρ ἀπόδειξις συλλογισμὸς τις, ὁ συλλογισμὸς δὲ ἢ πᾶς ἀπόδειξις.

Ὅταν ἔν ὅροις τρεῖς ἔστω ἔχῃσι πρὸς ἀλλήλους ὡς τὸν ἔσχατον ἐν ὅλῳ εἶναι τῷ μέσῳ καὶ τὸν μέσον ἐν ὅλῳ τῷ πρώτῳ ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, ἀνάγκη τῶν ἄκρων εἶναι συλλογισμὸν 35 τέλειον. καλῶ δὲ μέσον μὲν ὃ καὶ αὐτὸ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλο ἐν τῷ πρώτῳ ἐστίν, ὃ καὶ τῇ θέσει γίνεταί μέσον· ἄκρα δὲ τὸ αὐτὸ τε ἐν ἄλλῳ ὃν καὶ ἐν ᾧ ἄλλο ἐστίν. εἰ γὰρ τὸ Α κατὰ παν- τὸς τῷ Β καὶ τὸ Β κατὰ παντὸς τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α κατὰ 40 παντὸς τοῦ Γ κατηγορεῖσθαι· πρότερον γὰρ εἴρηται πῶς τὸ κατὰ παντὸς λέγομεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν Α κατὰ μη-

12. εἰ γὰρ εἰ] εἰ γὰρ pr C. || 1. ἄνθρωπος pr A. || 16. τῷ corr B. || 18. τῷ B] τῶν β A. || 19. τῷ] τῶν corr A. || 21. ἀνάγκη ὑπάρχειν] ὑπάρχει C. || 23. τῶν C. || 30. τῷ B] τῶν β corr AC. || καὶ om AC. || 31 et 32. τῶν C et corr A. || 33 et 34. τῶν C. || 4. μὴ om pr A, supra versum ponit B. || 8. ὑπάρχειν] μὴ ὑπάρχειν C. || 14. ἐπὶ τὸ πολὺ C. || 30. τις] τις ἐστὶν C.

θενός τῷ Β, τὸ δὲ Β κατὰ παντὸς τῷ Γ, ὅτι τὸ Α ὑπενὶ τῷ Γ ὑπάρχει. εἰ δὲ τὸ μὲν πρῶτον παντὶ τῷ μέσῳ ὑπάρχει, τὸ δὲ μέσον μηδενὶ τῷ ἐσχάτῳ ὑπάρχει, ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς τῶν ἄκρων· ὑδὲν γὰρ ἀναγκαῖον συμβαίνει τῷ ταῦτα εἶναι· καὶ γὰρ παντὶ καὶ μηδενὶ ἐνδέχεται τὸ πρῶτον τῷ 5 ἐσχάτῳ ὑπάρχειν, ὥς ἔτε τὸ κατὰ μέρος ἔτε τὸ καθόλου γίνεται ἀναγκαῖον· μηδενὸς δὲ ὄντος ἀναγκαῖον διὰ τῶν ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς. ὅροι τοῦ παντὶ ὑπάρχειν ζῶον-ἄνθρωπος-ἵππος, τῷ μηδενὶ ζῶον-ἄνθρωπος-λίθος. ἔδ' ὅταν μήτε τὸ πρῶτον τῷ μέσῳ μήτε τὸ μέσον τῷ ἐσχάτῳ μηδενὶ ὑπάρχει, 10 ἔδ' ὅτως ἔξαι συλλογισμὸς. ὅροι τῷ ὑπάρχειν ἐπισήμη-γραμμὴ-ἱατρικὴ, τῷ μὴ ὑπάρχειν ἐπισήμη-γραμμὴ-μονάς. καθόλου μὲν ἔν ὄντων τῶν ὄρων, δῆλον ἐν τῷ τῷ σχήματι πότε ἔξαι καὶ πότε ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς, καὶ ὅτι ὄντος τε συλλογισμὸς τοὺς ὅρους ἀναγκαῖον ἔχειν ὡς εἵπομεν, 15 ἂν θ' ὅτως ἔχωσιν, ὅτι ἔξαι συλλογισμὸς.

Εἰ δ' ὁ μὲν καθόλου τῶν ὄρων ὁ δ' ἐν μέρει πρὸς τὸν ἕτερον, ὅταν μὲν τὸ καθόλου τεθῇ πρὸς τὸ μείζον ἄκρον ἢ κατηγορικὸν ἢ 20 σερητικόν, τὸ δὲ ἐν μέρει πρὸς τὸ ἐλάττον κατηγορικόν, ἀνάγκη συλλογισμὸν εἶναι τέλειον, ὅταν δὲ πρὸς τὸ ἐλάττον ἢ καὶ ἄλλως πῶς ἔχωσιν οἱ ὅροι, ἀδύνατον. λέγω δὲ μείζον μὲν ἄκρον ἐν ᾧ τὸ μέσον ἐστίν, ἐλάττον δὲ τὸ ὑπὸ τὸ μέσον ὄν. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ. ἔκ οὖν εἰ ἔξαι παντὸς κατηγορεῖσθαι τὸ ἐν ἀρχῇ λεχθέν, ἀνάγκη 25 τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· καὶ εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν· ὥριςαι γὰρ καὶ τὸ κατὰ μηδενὸς πῶς λέγομεν· ὥς ἔξαι συλλογισμὸς τέλειος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀδιόριστον εἴη τὸ Β Γ, κατηγορικὸν ἔν' ὁ γὰρ αὐτὸς ἔξαι συλλογισμὸς ἀδιόριστος τε καὶ ἐν μέρει ληφθέντος. ἐὰν δὲ πρὸς τὸ ἐλατ- 30 τον ἄκρον τὸ καθόλου τεθῇ ἢ κατηγορικὸν ἢ σερητικόν, ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς, ἔτε καταφατικῷ ἔτε ἀποφατικῷ ἔτε ἀδιόριστου ἢ κατὰ μέρος ὄντος, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει· ὅροι τῷ ὑπάρχειν ἀγαθόν-ἐξίς-φρόνησις, τῷ μὴ ὑπάρχειν ἀγαθόν-ἐξίς- 35 ἀμαθία. πάλιν εἰ τὸ μὲν Β μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Β ἢ ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχει, ἔδ' ὅτως ἔξαι συλλογισμὸς. ὅροι λευκόν-ἵππος-κύκνος, λευκόν-ἵππος-κόραξ. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ εἰ τὸ ΑΒ ἀδιόριστον. ἔδ' ὅταν τὸ μὲν πρὸς

τῷ μείζονι ἄκρῳ καθόλου γένηται ἢ κατηγορικὸν ἢ σερητικόν, 40 τὸ δὲ πρὸς τῷ ἐλάττονι σερητικόν κατὰ μέρος, ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς ἀδιόριστος τε καὶ ἐν μέρει ληφθέντος, οἷον εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ μὴ, ἢ εἰ μὴ παντὶ ὑπάρχει· ᾧ γὰρ ἂν τινὶ μὴ ὑπάρχει τὸ μέσον, τῷ καὶ παντὶ καὶ ὑδενὶ ἀκολουθήσει τὸ πρῶτον. ὑποκείσθωσαν γὰρ οἱ ὅροι ζῶον-ἄνθρωπος-λευκόν· εἴτα καὶ ὢν μὴ κατη- 45 γορεῖται λευκῶν ὁ ἄνθρωπος, εἰλήφθω κύκνος καὶ χιών· ἔκ οὖν τὸ ζῶον τῷ μὲν παντὸς κατηγορεῖται, τῷ δὲ ὑδενός, ὥς ἔξαι συλλογισμὸς. πάλιν τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπαρχέτω, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπαρχέτω· καὶ οἱ ὅροι ἔξωσαν ἄψυχον-ἄνθρωπος-λευκόν· εἴτα εἰλήφθωσαν, ὢν μὴ κατη- 50 γορεῖται λευκῶν ὁ ἄνθρωπος, κύκνος καὶ χιών· τὸ γὰρ ἄψυχον τῷ μὲν παντὸς κατηγορεῖται, τῷ δὲ ὑδενός. ἔτι ἐπεὶ ἀδιόριστον τὸ τινὶ τῷ Γ τὸ Β μὴ ὑπάρχειν, ἀληθεύεται δὲ, καὶ εἰ μηδενὶ ὑπάρχει καὶ εἰ μὴ παντὶ, ὅτι τινὶ ἔκ ὑπάρχει, ληφθέντων δὲ τοιούτων ὄρων ὥς μηδενὶ ὑπάρχειν ἢ γίνεται συλλογισμὸς (τῷτο γὰρ εἴρηται πρότερον), φανερόν ἔν' ὅτι 55 τῷ ὅτως ἔχειν τοὺς ὅρους ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς· ἦν γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τούτων. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ καθόλου τεθείη σερητικόν. ὑδὲ γ' ἐὰν ἄμφω τὰ διασέματα κατὰ μέρος ἢ κατηγορικῶς ἢ σερητικῶς, ἢ τὸ μὲν κατηγορικῶς τὸ δὲ σερητικῶς λέγηται, ἢ τὸ μὲν ἀδιόριστον τὸ δὲ διωρισμένον, ἢ ἄμφω ἀδιόριστα, ἔκ ἐξαι συλλογισμὸς ὑδαμῶς. ὅροι δὲ κοινοὶ 60 πάντων ζῶον-λευκόν-ἵππος, ζῶον-λευκόν-λίθος.

Φανερόν ἔν' ἐκ τῶν εἰρημένων ὡς ἐὰν ἢ συλλογισμὸς ἐν τῷ τῷ σχήματι κατὰ μέρος, ὅτι ἀνάγκη τοὺς ὅρους ὅτως ἔχειν ὡς εἵπομεν· ἄλλως γὰρ ἐχόντων ὑδαμῶς γίνεται. δῆ- 65 λον δὲ καὶ ὅτι πάντες οἱ ἐν αὐτῷ συλλογισμοὶ τέλειοι εἰσι· πάντες γὰρ ἐπιτελεῖνται διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ληφθέντων. καὶ ὅτι πάντα τὰ προβλήματα δέκνυνται διὰ τῶν τοῦ σχήματος· καὶ γὰρ τὸ παντὶ καὶ τὸ μηδενὶ καὶ τὸ τινὶ καὶ τὸ μὴ τινὶ ὑπάρχειν. καλῶ δὲ τὸ τοῦτον σχῆμα πρῶτον.

Ὅταν δὲ τὸ αὐτὸ τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρ- 70 χῃ, ἢ ἐκατέρῳ παντὶ ἢ μηδενὶ, τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοῦτον καλῶ δεύτερον, μέσον δὲ ἐν αὐτῷ λέγω τὸ κατηγορέμενον ἄμφοιν, ἄκρᾳ δὲ καθ' ὧν λέγεται τῷτο, μείζον δὲ ἄκρον τὸ πρὸς τῷ μέσῳ κείμενον, ἐλάττον δὲ τὸ πορρωτέρῳ τῷ μέσῳ τίθεται δὲ τὸ μέσον ἐξῶ μὲν τῶν ἄκρων, πρῶτον δὲ τῇ θέσει.

13. ἔν om C. || 24. παντὸς] πάντως κατὰ παντὸς C. || 29. ἔν om C. || 31. prius ἢ om C. || 32. ἔτε ἀδ.] τῷ ἀδ. editi. || 33. ἢ] τῷ C et corr. B. || 37. prius ἢ om C. || 38. ὅροι] ὅροι τῷ μὲν ὑπάρχειν C. || κύκνος] κύκνος· τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν C. || 39. ἀδιό- 75 ριστον εἴη C.

2. ἐκ — ληφθέντος re A supra lituram. || 4. μὴ] μὴ ὑπάρχει C. || εἰ om C. || 7. οἱ om C. || 10. ὑπαρχέτω τῷ β C. || 19. τῷ — ὄρων] ὅτως ἐχόντων τῶν ὄρων C. || συλλογισμὸς ὑδαμῶς· ἦν C. || 20. καὶ εἰ] καὶ AB. || 21. γ' om C, corr habet A. || μέρος ἢ ἢ C. || 29. καὶ ἔτι] ἔτι καὶ C. || 32. τὸ ante μηδενὶ om AB. || 38. ἐλάττον—μέσον om pr B.

τέλειος μὲν ἔν ἐκ ἑσται συλλογισμὸς ἰδαμῶς ἐν τῷ τῷ σχήματι, δυνατὸς δ' ἔσαι καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὄρων ὄντων. καθόλου μὲν ἔν ὄντων ἔσαι συλλογισμὸς, ὅταν τὸ μέσον τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρχει, ἀν. πρὸς ὁποτέρωθεν ἢ τὸ σερητικόν· ἄλλως δ' ἰδαμῶς. κατηγορεῖσθω γὰρ τὸ Μ τῷ μὲν Ν μηδενός, τῷ δὲ ἔ. παντός· ἐπεὶ ἔν ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν, ἔδενι τῷ Μ ὑπάρχει τὸ Ν· τὸ δὲ γε Μ παντὶ τῷ ἔ. ὑπέκειτο· ὥς τὸ Ν ἔδενι τῷ ἔ. τῷ γὰρ δέδεικται πρότερον. πάλιν εἰ τὸ Μ τῷ μὲν Ν παντὶ τῷ δὲ ἔ. μηδενί, ἔδενι τὸ ἔ. τῷ Ν ἔδενι ὑπάρχει. εἰ γὰρ τὸ Μ ἔδενι τῷ ἔ., ἔδενι τὸ ἔ. ἔδενι τῷ Μ· τὸ δὲ γε Μ παντὶ τῷ Ν ὑπῆρχεν· τὸ ἄρα ἔ. ἔδενι τῷ Ν ὑπάρχει· γεγένηται γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα. ἐπεὶ δὲ ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν, ἔδενι τὸ Ν ἔδενι τῷ ἔ. ὑπάρχει, ὥς ἔσαι ὁ αὐτὸς συλλογισμὸς. ἔσι δὲ δεικνύται ταῦτα καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγνοίας. ὅτι μὲν ἔν γίνεται συλλογισμὸς ἔως ἐχόντων τῶν ὄρων, φανερόν, ἀλλ' ὁ τέλειος· ὁ γὰρ μόνον ἐκ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων ἐπιτελεῖται τὸ ἀναγκαῖον. εἰ δὲ τὸ Μ παντός τῷ Ν καὶ τῷ ἔ. κατηγορεῖται, ἐκ ἑσται συλλογισμὸς. ὅροι τῷ ὑπάρχειν ἔσται-ζῶον-ἄνθρωπος, τῷ μὴ ὑπάρχειν ἔσται-ζῶον-ἀριθμός· μέσον ἔσται. ἔδ' ὅταν μὴτε τῷ Ν μὴτε τῷ ἔ. μηδενός κατηγορεῖται τὸ Μ. ὅροι τῷ ὑπάρχειν γραμμὴ-ζῶον-ἄνθρωπος, τῷ μὴ ὑπάρχειν γραμμὴ-ζῶον-λίθος. φανερόν ἔν. ὅτι ἀν. συλλογισμὸς καθόλου τῶν ὄρων ὄντων, ἀνάγκη τοὺς ὅρους ἔχειν ὡς ἐν ἀρχῇ εἵπομεν· ἄλλως γὰρ ἐχόντων ὁ γίνεται τὸ ἀναγκαῖον.

Εἰ δὲ πρὸς τὸν ἑτερόν ἢ καθόλου τὸ μέσον, ὅταν μὲν πρὸς τὸν μείζον γένηται καθόλου ἢ κατηγορικῶς ἢ σερητικῶς, πρὸς δὲ τὸν ἐλάττω κατὰ μέρος καὶ ἀντικειμένως τῷ καθόλου (λέγω δὲ τὸ ἀντικειμένως, εἰ μὲν τὸ καθόλου σερητικόν, τὸ ἐν μέρει καταφατικόν· εἰ δὲ κατηγορικόν τὸ καθόλου, τὸ ἐν μέρει σερητικόν), ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογισμὸν σερητικόν κατὰ μέρος. εἰ γὰρ τὸ Μ τῷ μὲν Ν μηδενὶ τῷ δὲ ἔ. τινὶ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Ν τινὶ τῷ ἔ. μὴ ὑπάρχειν. ἐπεὶ γὰρ ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν, ἔδενι τῷ Μ ὑπάρχει τὸ Ν· τὸ δὲ γε Μ ὑπέκειτο τινὶ τῷ ἔ. ὑπάρχειν ὥς τὸ Ν τινὶ τῷ ἔ. ἔχ ὑπάρχει· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τῶν πρώτων σχημάτων. πάλιν εἰ τῷ μὲν Ν παντὶ τὸ Μ, τῷ δὲ ἔ. τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Ν τινὶ τῷ ἔ. μὴ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρχει, κατηγορεῖται δὲ καὶ τὸ Μ παντός τῷ Ν, ἀνάγκη τὸ Μ

παντὶ τῷ ἔ. ὑπάρχειν· ὑπέκειτο δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχειν. καὶ εἰ τὸ Μ τῷ μὲν Ν παντὶ ὑπάρχει τῷ δὲ ἔ. μὴ παντὶ, ἔσαι συλλογισμὸς ὅτι ὁ παντὶ τῷ ἔ. τὸ Ν· ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτή. εἰ δὲ τῷ μὲν ἔ. παντός τῷ δὲ Ν μὴ παντός κατηγορεῖται, ἐκ ἑσται συλλογισμὸς. ὅροι ζῶον-ἔσται-κόραξ, ζῶον-λευκόν-κόραξ. ἔδ' ὅταν τῷ μὲν ἔ. μηδενός, τῷ δὲ Ν τινός. ὅροι τῷ ὑπάρχειν ζῶον-ἔσται-μονάς, τῷ μὴ ὑπάρχειν ζῶον-ἔσται-ἐπισήμη.

Ὅταν μὲν ἔν ἀντικείμενον ἢ τὸ καθόλου τῷ κατὰ μέρος, εἴρηται πότ' ἔσαι καὶ πότ' ἐκ ἑσται συλλογισμὸς· ὅταν δὲ ὁμοιοσχήμενες ὦσιν αἱ προτάσεις, οἷον ἀμφοτέραι σερητικαὶ ἢ καταφατικαί, ἰδαμῶς ἔσαι συλλογισμὸς. ἔσσαν γὰρ πρῶτον σερητικαί, καὶ τὸ καθόλου κείσθω πρὸς τὸ μείζον ἄκρον, οἷον τὸ Μ τῷ μὲν Ν μηδενὶ τῷ δὲ ἔ. τινὶ μὴ ὑπάρχει· ἐνδέχεται δὲ καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ τῷ ἔ. τὸ Ν ὑπάρχειν. ὅροι τῷ μὲν μὴ ὑπάρχειν μέλαν-χιών-ζῶον· τῷ δὲ παντὶ ὑπάρχειν ἐκ ἑσται λαβεῖν, εἰ τὸ Μ τῷ ἔ. τινὶ μὲν ὑπάρχει τινὶ δὲ μὴ· εἰ γὰρ παντὶ τῷ ἔ. τὸ Ν, τὸ δὲ Μ μηδενὶ τῷ Ν, τὸ Μ ἔδενι τῷ ἔ. ὑπάρχει· ἀλλ' ὑπέκειτο τινὶ ὑπάρχειν. ἔτω μὲν ἔν ἐκ ἐγχωρεῖ λαβεῖν ὄρους, ἐκ δὲ τῷ ἀδιορίστῳ δεικτέον· ἐπεὶ γὰρ ἀληθεύεται τὸ τινὶ μὴ ὑπάρχειν τὸ Μ τῷ ἔ. καὶ εἰ μηδενὶ ὑπάρχει, μηδενὶ δὲ ὑπάρχοντος ἐκ ἦν συλλογισμὸς, φανερόν ὅτι ἔδενι ἔσαι· πάλιν ἔσσαν κατηγορικαί, καὶ τὸ καθόλου κείσθω ὁμοίως, οἷον τὸ Μ τῷ μὲν Ν παντὶ τῷ δὲ ἔ. τινὶ ὑπάρχει· ἐνδέχεται δὲ τὸ Ν τῷ ἔ. καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὅροι τῷ μὲν ὑπάρχειν λευκόν-κύκνος-λίθος· τῷ δὲ παντὶ ἐκ ἑσται λαβεῖν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἢ πρὸτερον, ἀλλ' ἐκ τῷ ἀδιορίστῳ δεικτέον. εἰ δὲ τὸ καθόλου πρὸς τὸ ἐλάττω ἄκρον ἐστί, καὶ τὸ Μ τῷ μὲν ἔ. μηδενὶ τῷ δὲ Ν τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἐνδέχεται τὸ Ν τῷ ἔ. καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν. ὅροι τῷ ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-κόραξ· τῷ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-λίθος-κόραξ· εἰ δὲ κατηγορικαί αἱ προτάσεις, ὅροι τῷ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-χιών, τῷ ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-κύκνος· φανερόν ἔν, ὅταν ὁμοιοσχήμενες ὦσιν αἱ προτάσεις καὶ ἡ μὲν καθόλου ἢ δ' ἐν μέρει, ὅτι ἰδαμῶς γίνεται συλλογισμὸς· ἀλλ' ἔδ' εἰ τινὶ ἐκατέρω ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει, ἢ τῷ μὲν τῷ δὲ μὴ, ἢ μηδετέρω παντὶ ἢ ἀδιορίστως. ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων λευκόν-ζῶον-ἄνθρωπος, λευκόν-ζῶον-ἄψυχον.

3. μὲν ὄντων τῶν ὄρων ἔσαι C. || 4. τὸ δὲ pr B. || ἔδενι C. || εἰ δὲ C. || 8. πρότερον] πρότερον εἰ γὰρ τὸ μ ἔδενι τῷ ἔ. ἔδενι τὸ ἔ. μηδενὶ τῷ μ ABC, sed B εἰ γὰρ corr. || 9. δὲ ἔ. et 10. τὸ ἔ. δὲ et τὸ γ C. || 9. ἔδενι—11. παντὶ τῷ re supra lituram A. || 10. εἰ—11. τῷ M om B. || 11. τὸ ἄρα] ἔσαι τὸ C. || 15. ἀπόδειξις C. || 35. ὑπέκειται BC. || τῷ ἔ. οὐχ] τῶν ἔ. ἐκ AB. || ὑπάρχει C. || 37. τὸ] τῷ C. || ὑπάρχει AB. || 38. ὑπάρχει C.

4. παντός τὸ μ τοῦ C. || 7. τοῦ δὲ μὴ C. || 14. τὸ δὲ A. || 17. λαβεῖν ὄρους εἰ C. || 18. μὴ ὑπάρχει. εἰ C. || ἔδενι C. || 19. ὑπάρχει C. || τινὶ μὴ ὑπάρχει C. || 27. τὸ C. || 33. χιών-ζῶον om pr C. || 34. τῷ τῷ δὲ re C. || ὅτι εἰ δὲ C. || 37. ἢ μὴ ὑπάρχει om B.

Φανερόν ἔν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι εἰάν τε ἔτως ἔχωσιν οἱ ὅροι πρὸς ἀλλήλους ὡς ἐλέχθη, γίνεται συλλογισμὸς ἐξ ἀνάγκης, ἀντ' ἧς συλλογισμὸς, ἀνάγκη τοὺς ὅρους ἔτως ἔχειν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ ἐν τῷ τῷ σχήματι συλλογισμοί. (πάντες γὰρ ἐπιτελεῖνται προσλαμβανομένων 5 τινῶν, ἃ ἢ ἐνυπάρχει τοῖς ὅροις ἐξ ἀνάγκης ἢ τίθενται ὡς ὑποθέσεις, - οἷον ὅταν διὰ τῆ ἀδυνάτε δεικνύωμεν), καὶ ὅτι ἔ γίνεται καταφατικὸς συλλογισμὸς διὰ τῆς τῆ σχήματος, ἀλλὰ πάντες σερητικοί, καὶ οἱ καθόλου καὶ οἱ κατὰ μέρος.

6 Ἐάν δὲ τῷ αὐτῷ τὸ μὲν παντὶ τὸ δὲ μηδενὶ ὑπάρχει, ἢ ἀμφω παντὶ ἢ μηδενὶ, τὸ μὲν σχῆμα τὸ τοῖστον καλῶ τρίτον, μέσον δ' ἐν αὐτῷ λέγω καθ' ἧς ἀμφω τὰ κατηγορούμενα, ἀκρά δὲ τὰ κατηγορούμενα, μείζον δ' ἄκρον τὸ πορρώτερον τῆ μέσου, ἐλαττον δὲ τὸ ἐγγύτερον. τίθεται δὲ τὸ μέσον ἔξω μὲν τῶν ἄκρων, ἔσχατον δὲ τῇ θέσει. τέλειος μὲν ἐν ἡ γίνε 15 νεται συλλογισμὸς ἐδ' ἐν τῷ τῷ σχήματι, δυνατός δ' ἔσαι καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὄρων ὄντων πρὸς τὸ μέσον· καθόλου μὲν ἐν ὄντων, ὅταν καὶ τὸ Π καὶ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ ὑπάρχει, ὅτι τινὶ τῷ Ρ τὸ Π ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης· ἐπεὶ γὰρ ἀντιστρέφει τὸ κατηγορικόν, ὑπάρξει τὸ Σ τινὶ τῷ Ρ, ὡς· ἐπεὶ τῷ μὲν Σ 20 παντὶ τὸ Π, τῷ δὲ Ρ τινὶ τὸ Σ, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τῆ πρώτης σχήματος· ἐστὶ δὲ καὶ διὰ τῆ ἀδυνατοῦ καὶ τῷ ἐκθέσθαι ποιεῖν τὴν ἀποδείξιν· εἰ γὰρ ἀμφω παντὶ τῷ Σ ὑπάρχει, ἀν ληφθῇ τι τῶν Σ, οἷον τὸ Ν, τῷ τῷ καὶ τὸ Π καὶ τὸ Ρ ὑπάρξει, ὡς ἐπὶ τῷ τῷ Ρ τὸ Π 25 ὑπάρξει· καὶ ἀν τὸ μὲν Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π μηδενὶ ὑπάρχει, ἔσαι συλλογισμὸς ὅτι τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ἔχ ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος τῆς ἀποδείξεως ἀντιστραφείσης τῆς Ρ Σ προτάσεως. δειχθεὶς δ' ἀν καὶ διὰ τῆ ἀδυνάτε, καθάπερ ἐπὶ τῶν πρότερον· εἰ δὲ τὸ μὲν Ρ μηδενὶ 30 τὸ δὲ Π παντὶ ὑπάρχει τῷ Σ, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς· ὅροι τῆ ὑπάρχειν ζῶον-ἵππος-ἄνθρωπος, τῆ μὴ ὑπάρχειν ζῶον-ἄψυχον-ἄνθρωπος. ἐδ' ὅταν ἀμφω κατὰ μηδενὸς τῆ Σ λέγεται, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς· ὅροι τῆ ὑπάρχειν ζῶον-ἵππος-ἄψυχον, τῆ μὴ ὑπάρχειν ἄνθρωπος-ἵππος-ἄψυχον· μέσον 35 ἄψυχον· φανερόν ἔν καὶ ἐν τῷ τῷ σχήματι πότ' ἔσαι καὶ πότ' ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς καθόλου τῶν ὄρων ὄντων· ὅταν μὲν γὰρ ἀμφότεροί - οἱ ὅροι ὡς· κατηγορικοί, ἔσαι συλλογισμὸς ὅτι τινὶ ὑπάρχει τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ, ὅταν δὲ σερητικοί, οὐκ

ἔσαι· ὅταν δ' ὁ μὲν ἢ σερητικὸς ὁ δὲ καταφατικὸς, εἰ μὲν ὁ μείζων γένηται σερητικὸς ἄτερος δὲ καταφατικὸς, ἔσαι συλλογισμὸς· ὅτι τινὶ ἔχ ὑπάρχει τὸ ἄκρον τῷ ἄκρῳ, εἰ δ' ἀνάπαλιν, ἐκ ἔσαι.

Ἐάν δ' ὁ μὲν ἢ καθόλου πρὸς τὸ μέσον ὁ δ' ἐν μέρει, κατηγορικῶν μὲν ὄντων ἀμφοῖν ἀνάγκη γίνεσθαι συλλογισμὸν, ἀν ὁποτεροσῶν ἢ καθόλου τῶν ὄρων· εἰ γὰρ τὸ μὲν Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π τινὶ, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρχειν· ἐπεὶ γὰρ ἀντιστρέφει τὸ καταφατικόν, ὑπάρξει τὸ Σ τινὶ τῷ Π, ὡς· ἐπεὶ τὸ μὲν Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Σ τινὶ τῷ Π, καὶ τὸ Ρ τινὶ τῷ Π ὑπάρξει· ὡς ἐπὶ τῷ τῷ Ρ· πάλιν εἰ τὸ μὲν Ρ τινὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π παντὶ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρχειν· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος τῆς ἀποδείξεως· ἐστὶ δ' ἀποδείξαι καὶ διὰ τῆ ἀδυνάτε καὶ τῇ ἐκθέσει, καθάπερ ἐπὶ τῶν πρότερον· εἰ δ' ὁ μὲν ἢ κατηγορικὸς ὁ δὲ σερητικὸς, καθόλου δὲ ὁ κατηγορικὸς, ὅταν μὲν ὁ ἐλάττων ἢ κατηγορικὸς, ἔσαι συλλογισμὸς· εἰ γὰρ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Π τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Π τινὶ τῷ Ρ μὴ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ παντί, καὶ τὸ Ρ παντὶ τῷ Σ καὶ τὸ Π παντὶ τῷ Σ ὑπάρξει· ἀλλ' ἔχ ὑπῆρχεν· δεικνύται δὲ καὶ ἄνευ τῆς ἀπαγωγῆς, εἰ ληφθῇ τι τῶν Σ ὧ τὸ Π μὴ ὑπάρχει· ὅταν δ' ὁ μείζων ἢ κατηγορικὸς, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς, οἷον εἰ τὸ μὲν Π παντὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Ρ τινὶ τῷ Σ μὴ ὑπάρχει· ὅροι τῆ παντὶ ὑπάρχειν ἐμψυχον-ἄνθρωπος-ζῶον. τῆ δὲ μηδενὶ 30 ἐκ ἔσαι λαβεῖν ὅρους, εἰ τινὶ μὲν ὑπάρχει τῷ Σ τὸ Ρ, τινὶ δὲ μὴ· εἰ γὰρ παντὶ τὸ Π τῷ Σ ὑπάρχει, τὸ δὲ Ρ τινὶ τῷ Σ, καὶ τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ὑπάρξει· ὑπέκειτο δὲ μηδενὶ ὑπάρχειν· ἀλλ' ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον ληπτέον· ἀδιορίστ' γὰρ ὄντος τῆ τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ τὸ μηδενὶ ὑπάρχον ἀληθές· εἰπεὶν τινὶ μὴ ὑπάρχειν· μηδενὶ δὲ ὑπάρχοντος ἐκ ἦν συλλογισμὸς· φανερόν ἔν ὅτι ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς· εἰ δ' ὁ σερητικὸς ἢ καθόλου τῶν ὄρων, ὅταν μὲν ὁ μείζων ἢ σερητικὸς ὁ δὲ ἐλάττων κατηγορικὸς, ἔσαι συλλογισμὸς· εἰ γὰρ τὸ Π μηδενὶ τῷ Σ, τὸ δὲ Ρ τινὶ ὑπάρχει τῷ Σ, τὸ Π τινὶ τῷ Ρ ἔχ ὑπάρξει· πάλιν γὰρ 35 ἔσαι τὸ πρώτον σχῆμα τῆς Ρ Σ προτάσεως ἀντιστραφείσης· ὅταν δὲ ὁ ἐλάττων ἢ σερητικὸς, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς· ὅροι τῆ ὑπάρχειν ζῶον-ἄνθρωπος-ἄγριον, τῆ μὴ ὑπάρχειν ζῶον-ἐπισήμεν-ἄγριον· μέσον ἀμφοῖν τὸ ἄγριον· ἐδ' ὅταν ἀμφότεροι σερητικοί τεθῶσιν, ἢ δ' ὁ μὲν καθόλου ὁ δ' ἐν μέρει, ὅροι

3. ἐάν C. || 4. ὅτι καὶ C. || 9. ἀλλ' ἅπαντες C. || 14. τοῖστο B. || 17. μὲν ὄντων τῶν ὄρων C. || 23. τῷ τῷ corr C. || 24. ἐάν C. || 25. et || 26. ὑπάρχει A. || 26. ἐάν C. || 28. τρόπος ἔσαι τῆς C. || 30. τῶν] τῷ C. || 38. τεθῶσι C. || 2. ἐ ἑτέρους AC. || 8. σ ὑπάρχει, τῷ C. || 11. ὡς καὶ τὸ C. et corr B. || 15. ἐπὶ] καὶ ἐπὶ C. || 17. σ ὑπάρχει, τὸ C. || 20. ὑπῆρχε παντί. δεικνύται C. || 22. κατηγορικὸς, ὁ δ' ἐλάττων μερικὸς σερητικὸς, ἐκ re AB. || 28. ἀορίστ' A. || 30. ὑπάρχοντι pr C. || οὐκ ἦν συλλογισμὸς om C. || 31. ἐν om AB. || 32. ὁ δὲ ἐλάττων κατηγορικὸς om A. || 38. μέσον ἐν ἀμφοῖν AB. || 39. ὅροι τῆ μὴ ὑπάρχειν ἔταν C. et re A. || 39. ὅροι τῆ μὴ ὑπάρχειν ἔταν C. et re A.

ἔταν ὁ ἐλάττω ἢ καθόλου πρὸς τὸ μέσον· ζῶν-ἐπισήμη-
 ἄγριον, ζῶν-ἄνθρωπος-ἄγριον· ὅταν δ' ὁ μείζων, τῷ μὲν
 μὴ ὑπάρχειν κόραξ-χιών-λευκόν· τῷ δ' ὑπάρχειν· ἐκ ἐπι-
 λαβεῖν, εἰ τὸ Ρ τινὲ μὲν ὑπάρχει τῷ Σ, τινὲ δὲ μὴ ὑπάρχει.
 εἰ γὰρ τὸ Π παντὶ τῷ Ρ, τὸ δὲ Ρ τινὲ τῷ Σ, καὶ τὸ Π τινὲ τῷ Σ·
 ὑπέκειτο δὲ μηδενί. ἀλλ' ἐκ τῷ ἀδιορίστῳ δεικτέον· ἔδ' ἂν
 ἐκάτερος τινὲ τῷ μέσῳ ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει· ἢ ὁ μὲν ὑπάρ-
 χη ὁ δὲ μὴ ὑπάρχει· ἢ ὁ μὲν τινὲ ἀδὲ μὴ παντὶ ἢ ἀδιορίστως,
 ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς ὁδαμῶς· ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων ζῶν-
 ἄνθρωπος-λευκόν, ζῶν-ἄψυχον-λευκόν.

Φανερόν ἔν· καὶ ἐν τῷ τῷ σχήματι πότε· ἔσαι καὶ πότε
 ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς, καὶ ὅτι· ἐχόντων· τε τῶν ὅρων ὡς
 ἐλέχθη γίνεται συλλογισμὸς ἐξ ἀνάγκης, ἂν τ' ἢ συλλογισ-
 μός, ἀνάγκη τοὺς ὅρους ἔσως ἔχειν· φανερόν δὲ καὶ ὅτι πάν-
 τες ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ ἐν τῷ τῷ σχήματι συλλογισμοί (πάν-
 τες γὰρ τελειῶνται, προσλαμβάνομένων τινῶν) καὶ ὅτι συλλο-
 γισασθαι τὸ καθόλου διὰ τούτου τῷ σχήματος ἐκ ἔσαι, ἔτε σε-
 ρητικὸν ἔτε καταφατικόν.

7. Δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασιν, ὅταν μὴ γί-
 νηται συλλογισμὸς, κατηγορικῶν μὲν ἢ σερητικῶν ἀμφοτέ-
 ρων ὄντων τῶν ὅρων ἔδεν ὅλως γίνεται ἀναγκαῖον, κατηγορικῶν
 δὲ καὶ σερητικῶν, καθόλου ληφθέντος τῷ σερητικῷ ἀεὶ γίνεται
 συλλογισμὸς τῷ ἐλάττωτος ἀκρῶς πρὸς τὸ μείζον, οἷον εἰ τὸ
 μὲν Α παντὶ τῷ Β ἢ τινὲ, τὸ δὲ Β μηδενὶ τῷ Γ· ἀντισρεφό-
 μένων γὰρ τῶν προτάσεων ἀνάγκη τὸ Γ τινὲ τῷ Α μὴ ὑπάρ-
 χειν· ὁμοίως δὲ καπὶ τῶν ἐτέρων σχημάτων· ἀεὶ γὰρ γίνεται
 διὰ τῆς ἀντιστροφῆς συλλογισμὸς. δῆλον δὲ καὶ ὅτι τὸ ἀδιο-
 ριστον ἀντὶ τῷ κατηγορικῷ τῷ ἐν· μέρει τιθέμενον τὸν αὐτὸν
 ποιήσει συλλογισμὸν ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασιν.

Φανερόν δὲ καὶ ὅτι πάντες οἱ ἀτελεῖς συλλογισμοὶ τε-
 λειῶνται διὰ τῷ πρώτῳ σχήματος· ἢ γὰρ δεικτικῶς ἢ διὰ τῷ
 ἀδυνάτῃ περαίνονται πάντες· ἀμφοτέρως δὲ γίνεται τὸ πρῶτον
 σχῆμα, δεικτικῶς μὲν τελειωμένων, ὅτι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς
 ἐπεραίνοντο πάντες, ἢ δ' ἀντιστροφή τὸ πρῶτον ἐποίει σχῆμα,
 διὰ δὲ τῷ ἀδυνάτῃ δεικνυμένων, ὅτι τεθέντος τῷ ψευδοῦς ὁ συλ-
 λογισμὸς γίνεται διὰ τῷ πρώτῳ σχήματος, οἷον ἐν τῷ τελευ-
 ταίῳ σχήματι, εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, ὅτι τὸ
 Α τινὲ τῷ Β ὑπάρχει· εἰ γὰρ μηδενί, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ,
 ἔδεν τῷ Γ τὸ Α· ἀλλ' ἢ παντὶ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Ἐστὶ δὲ καὶ ἀναγαγεῖν πάντας τοὺς συλλογισμοὺς εἰς
 τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμοὺς· οἱ μὲν
 γὰρ ἐν τῷ δευτέρῳ φανερόν ὅτι δι' ἐκείνων τελειῶνται, πλην
 ἐκ ὁμοίως πάντες, ἀλλ' οἱ μὲν καθόλου τῷ σερητικῷ ἀντι-
 γραφέντος, τῶν δ' ἐν· μέρει ἐκάτερος διὰ τῆς εἰς τὸ ἀδύνα-
 τον ἀπαγωγῆς· οἱ δ' ἐν τῷ πρώτῳ, οἱ κατὰ μέρος, ἐπιτελῶν-
 ται μὲν καὶ δι' αὐτῶν, ἔστι δὲ καὶ διὰ τῷ δευτέρῳ σχήματος
 δεικνύναι εἰς ἀδύνατον ἀπάρχοντας, οἷον εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Β,
 τὸ δὲ Β τινὲ τῷ Γ, ὅτι τὸ Α τινὲ τῷ Γ· εἰ γὰρ μηδενί, τῷ
 δὲ Β παντὶ, ἔδεν τῷ Γ τὸ Β ὑπάρχει· τῷ γὰρ ἴσμεν διὰ
 τῷ δευτέρῳ σχήματος· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ σερητικῷ ἔσαι
 ἢ ἀπόδειξις· εἰ γὰρ τὸ Α μηδενί τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὲ τῷ Γ
 ὑπάρχει, τὸ Α τινὲ τῷ Γ ἐκ ὑπάρχει· εἰ γὰρ παντὶ, τῷ δὲ
 Β μηδενί ὑπάρχει, ἔδεν τῷ Γ τὸ Β ὑπάρχει· τῷ γὰρ ἴσμεν τὸ
 μέσον σχῆμα· ὥς· ἐπεὶ οἱ μὲν ἐν τῷ μέσῳ σχήματι συλ-
 λογισμοὶ πάντες ἀνάγονται εἰς τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ καθόλου
 συλλογισμοὺς, οἱ δὲ κατὰ μέρος ἐν τῷ πρώτῳ εἰς τοὺς ἐν
 τῷ μέσῳ, φανερόν ὅτι καὶ οἱ κατὰ μέρος ἀναχθῆσονται εἰς
 τοὺς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμοὺς· οἱ δ'
 ἐν τῷ τρίτῳ καθόλου μὲν ὄντων τῶν ὅρων εὐθὺς ἐπιτελῶνται
 δι' ἐκείνων τῶν συλλογισμῶν, ὅταν δ' ἐν μέρει ληφθῶσι, διὰ
 τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι· ἔτσι
 δὲ ἀνήχθησαν εἰς ἐκείνους, ὥς· καὶ οἱ ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι,
 οἱ κατὰ μέρος· φανερόν ἔν· ὅτι πάντες ἀναχθῆσονται εἰς τοὺς
 ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμοὺς.

Οἱ μὲν ἔν· τῶν συλλογισμῶν ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν
 δεικνύντες εἴρηται πῶς ἔχουσι, καὶ καθ' ἑαυτοὺς οἱ ἐκ τῷ αὐτῷ
 σχήματος καὶ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐκ τῶν ἐτέρων.

Ἐπεὶ δ' ἕτερόν ἐστιν ὑπάρχειν τε καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
 χειν καὶ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχειν (πολλὰ γὰρ ὑπάρχει μὲν, ἔ
 μέντοι ἐξ ἀνάγκης· τὰ δ' ἔξ· ἐξ ἀνάγκης ἔθ' ὑπάρχει ὅλως,
 ἐνδέχεται δ' ὑπάρχειν), δῆλον ὅτι καὶ συλλογισμὸς ἐκάστῃ
 τούτων ἕτερος ἔσαι, καὶ ἐκ ὁμοίως ἐχόντων τῶν ὅρων, ἀλλ'
 ὁ μὲν ἐξ ἀναγκαίων, ὁ δ' ἐξ ὑπαρχόντων, ὁ δ' ἐξ ἐνδεχο-
 μένων.

Ἐπὶ μὲν ἔν· τῶν ἀναγκαίων· σχεδὸν ὁμοίως ἔχει καὶ
 ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων· ὡσαύτως γὰρ τιθεμένων τῶν ὅρων ἐν
 τῷ τῷ ὑπάρχειν καὶ τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρ-
 χειν ἔσαι τε καὶ ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς, πλην διοίσει· τῷ

1. ἐλάττω C. || 2. ἄγριον, τῷ ὑπάρχειν ζῶιον C. || 3. μείζων ἢ καθόλου, τῷ C. || 6. σ ὑπάρχει· ὑπέκειτο C. || 10. ἀδιορίστῳ A. || ἐκ B. ||
 7. ἢ δ' — μὴ ὑπάρχει om BC. || 13. ἐκ C. || 16. τὸ καθόλου συλλογισασθαι C. || 17. ἔστιν C. || 18. ἐκ A. || 21. ὄντων, ἐπὶ μέρει τῶν
 rc A, ὄντων καὶ ἐπὶ μέρει τῶν C. || 26. καὶ ἐπὶ C. || 27. ἔστι καὶ C. || 29. ποιεῖ C. || 30. ἔστι καὶ C. || 35. ψευδοῦς B. || 36. ἐν
 τῷ — τῷ B rc supra lituram A. || 37. ὑπάρχει, εἰ C. || 20. τρίτῳ συλλογισμῷ καθόλου C. || 22. σχήματι ἀνάγονται εἰς τοὺς καθόλου· ἔτσι C. || 24. οἱ om B. ||
 27. εἴρηται BC. || 28. ἀλλοιῶς AB. || 29. ἔστι καὶ C. || 30. ἔστι καὶ C. || 31. ἔστι καὶ C. || 32. ἔστι καὶ C. || 33. ἔστι καὶ C. || 34. ἔστι καὶ C. || 35. ἔστι καὶ C. || 36. ἔστι καὶ C. || 37. ἔστι καὶ C. || 38. ἔστι καὶ C. || 39. ἔστι καὶ C. || 40. ἔστι καὶ C. || 41. ἔστι καὶ C. || 42. ἔστι καὶ C. || 43. ἔστι καὶ C. || 44. ἔστι καὶ C. || 45. ἔστι καὶ C. || 46. ἔστι καὶ C. || 47. ἔστι καὶ C. || 48. ἔστι καὶ C. || 49. ἔστι καὶ C. || 50. ἔστι καὶ C. || 51. ἔστι καὶ C. || 52. ἔστι καὶ C. || 53. ἔστι καὶ C. || 54. ἔστι καὶ C. || 55. ἔστι καὶ C. || 56. ἔστι καὶ C. || 57. ἔστι καὶ C. || 58. ἔστι καὶ C. || 59. ἔστι καὶ C. || 60. ἔστι καὶ C. || 61. ἔστι καὶ C. || 62. ἔστι καὶ C. || 63. ἔστι καὶ C. || 64. ἔστι καὶ C. || 65. ἔστι καὶ C. || 66. ἔστι καὶ C. || 67. ἔστι καὶ C. || 68. ἔστι καὶ C. || 69. ἔστι καὶ C. || 70. ἔστι καὶ C. || 71. ἔστι καὶ C. || 72. ἔστι καὶ C. || 73. ἔστι καὶ C. || 74. ἔστι καὶ C. || 75. ἔστι καὶ C. || 76. ἔστι καὶ C. || 77. ἔστι καὶ C. || 78. ἔστι καὶ C. || 79. ἔστι καὶ C. || 80. ἔστι καὶ C. || 81. ἔστι καὶ C. || 82. ἔστι καὶ C. || 83. ἔστι καὶ C. || 84. ἔστι καὶ C. || 85. ἔστι καὶ C. || 86. ἔστι καὶ C. || 87. ἔστι καὶ C. || 88. ἔστι καὶ C. || 89. ἔστι καὶ C. || 90. ἔστι καὶ C. || 91. ἔστι καὶ C. || 92. ἔστι καὶ C. || 93. ἔστι καὶ C. || 94. ἔστι καὶ C. || 95. ἔστι καὶ C. || 96. ἔστι καὶ C. || 97. ἔστι καὶ C. || 98. ἔστι καὶ C. || 99. ἔστι καὶ C. || 100. ἔστι καὶ C. ||

προσκειῖσθαι τοῖς ὅροις τὸ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. τὸ τε γὰρ σερητικὸν ὡσαύτως ἀντιστρέφει, καὶ τὸ ἐν ὅλῳ εἶναι καὶ τὸ κατὰ παντός ὁμοίως ἀποδώσκει. ἐν μὲν ἔν τοῖς ἄλλοις τὸν αὐτὸν τρόπον δεῖχθῆσεται διὰ τῆς ἀντιφροφῆς τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, ὥσπερ ἐπὶ τῷ ὑπάρχειν ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι, ὅταν ἢ τὸ καθόλου καταφατικὸν τὸ δ' ἐν μέρει σερητικόν, καὶ πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ, ὅταν τὸ μὲν καθόλου κατηγορικὸν τὸ δ' ἐν μέρει σερητικόν, ἔχ ὁμοίως ἔσαι ἢ ἀπόδειξις, ἀλλ' ἀνάγκη ἐκθεμένου ὧς τινὲς ἐκάτερον μὴ ὑπάρχει, κατὰ τὴν ποιεῖν τὸν συλλογισμόν. ἔσαι γὰρ ἀναγκαίως ἐπὶ τούτων· εἰ δὲ κατὰ τῷ ἐκτεθέντος ἐστὶν ἀναγκαῖος, καὶ κατ' ἐκείνου τινός· τὸ γὰρ ἐκτεθέν· ὅπερ ἐκείνῳ τί ἐστὶν· γίνεται δὲ τῶν συλλογισμῶν ἐκάτερος ἐν τῷ οἰκείῳ σχήματι.

9 Συμβαίνει δὲ ποτε καὶ τῆς ἐτέρας προτάσεως ἀναγκαίως ἔσης ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὸν συλλογισμόν, πλὴν οὐχ ὁπότερας ἔτυχεν, ἀλλὰ τῆς πρὸς τὸ μείζον ἄκρον, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β ἐξ ἀνάγκης εἰληπταὶ ὑπάρχον ἢ μὴ ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τῷ Γ ὑπάρχον μόνον· οὕτως γὰρ εἰλημμένων τῶν προτάσεων ἐξ ἀνάγκης τὸ Α τῷ Γ ὑπάρξει ἢ ἔχ ὑπάρξει. 20 ἐπεὶ γὰρ παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει ἢ ἔχ ὑπάρχει τὸ Α, τὸ δὲ Γ τι τῶν Β ἐστὶ, φανερόν ἐστι καὶ τὸ Γ ἐξ ἀνάγκης ἔσαι θάτερον τούτων· εἰ δὲ τὸ μὲν Α Β μὴ ἐστὶν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ Β Γ ἀναγκαῖον, ἔκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ ἔσαι, συμβαίνει τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν 25 ἐξ ἀνάγκης διὰ τε τῷ πρώτου καὶ διὰ τῷ τρίτου σχήματος. τούτω δὲ ψεύδος· ἐνδέχεται γὰρ τοῖς τούτοις εἶναι τὸ Β ὧς ἐγγωρεῖ τὸ Α μηδενὶ ὑπάρχειν. ἔτι καὶ ἐκ τῶν ὅρων φανερόν ἐστι ὅτι ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, οἷον εἰ τὸ μὲν Α εἶναι κίνησις, τὸ δὲ Β ζῶον, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Γ ἄνθρωπος· ζῶον μὲν 30 γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ, κινεῖται δὲ τὸ ζῶον ἔκ ἐξ ἀνάγκης, οὐδ' ὁ ἄνθρωπος. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸν εἶναι τὸ Α Β· ἢ γὰρ αὐτὴ ἀπόδειξις. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν, εἰ μὲν τὸ καθόλου ἐστὶν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον, εἰ δὲ τὸ κατὰ μέρος, οὐκ ἀναγκαῖον, ὅτε σερητικῆς ὅτε κατηγορικῆς ἔσης τῆς καθόλου προτάσεως. ἔσω δὲ πρῶτον τὸ καθόλου ἀναγκαῖον, καὶ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω μόνον· ἀνάγκη δὴ τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ Γ ὑπὸ τὸ Β ἐστὶ, τῷ δὲ Β παντὶ τὸ Α 40 καίον.

ὑπῆρχεν ἐξ ἀνάγκης. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸς εἶναι ὁ συλλογισμός· ἢ γὰρ αὐτὴ ἔσαι ἀπόδειξις. εἰ δὲ τὸ κατὰ μέρος ἐστὶν ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, οὐδὲν γὰρ ἀδύνατον συμπίπτει, καθάπερ οὐδ' ἐν τοῖς καθόλου συλλογισμοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τῶν σερητικῶν. ὅροι κίνησις-ζῶον-λευκόν.

Ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι, εἰ μὲν ἢ σερητικὴ πρότασις ἐστὶν ἀναγκαῖα, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον, εἰ δ' ἢ κατηγορικὴ, ἔκ ἀναγκαῖον. ἔσω γὰρ πρῶτον ἢ σερητικὴ ἀναγκαῖα, καὶ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ἐνδέχεσθαι, τῷ δὲ Γ ὑπαρχέτω μόνον. ἐπεὶ ἔν ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν, ἔδδ τὸ Β τῷ Α ἔδδεν ἐνδέχεται· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, ὥς ἔδδεν τῷ Γ τὸ Β ἐνδέχεται· τὸ γὰρ Γ ὑπὸ τὸ Α ἐστὶν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ Γ τεθῇ τὸ σερητικόν· εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, ἔδδ τὸ Γ ἔδδεν τῷ Α ἐγγωρεῖ· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, ὥς ἔδδεν τῶν Β τὸ Γ ἐνδέχεται· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα πάλιν. ἔκ ἄρα ἔδδ τὸ Β τῷ Γ· ἀντιστρέφει γὰρ ὁμοίως. εἰ δὲ ἢ κατηγορικὴ πρότασις ἐστὶν ἀναγκαῖα, ἔκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τῷ δὲ Γ μηδενὶ ὑπαρχέτω μόνον. ἀντιστραφέντος ἔν τῷ σερητικῷ τὸ πρῶτον γίνεται σχῆμα· δεδεικται δ' ἐν τῷ πρώτῳ ὅτι μὴ ἀναγκαῖα ἔσης τῆς πρὸς τὸ μείζον σερητικῆς ἔδδ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον, ὥς ἔδδ ἐπὶ τούτων ἔσαι ἐξ ἀνάγκης. ἔτι δ' εἰ τὸ συμπέρασμα ἐστὶν ἀναγκαῖον, συμβαίνει τὸ Γ τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης. εἰ γὰρ τὸ Β τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχει ἐξ ἀνάγκης, ἔδδ τὸ Γ τῷ Β ἔδδεν ὑπάρξει ἐξ ἀνάγκης. τὸ δὲ γε Β τινὶ τῷ Α ἀνάγκη ὑπάρχειν, εἴπερ καὶ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης ὑπῆρχεν. ὥσε τὸ Γ ἀνάγκη τινὶ τῷ Α μὴ ὑπάρχειν. ἀλλ' ἔδδεν καλύει τὸ Α τοῖς τούτοις ληφθῆναι ὧς παντὶ τὸ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ἔτι καὶ ὅρους ἐκθεμένον εἶναι δεῖξαι ὅτι τὸ συμπέρασμα ἔκ ἔστιν ἀναγκαῖον ἀπλῶς, ἀλλὰ τούτων ὄντων ἀναγκαῖον. οἷον ἔσω τὸ Α ζῶον, τὸ δὲ Β ἄνθρωπος, τὸ δὲ Γ λευκόν, καὶ αἱ προτάσεις ὁμοίως εἰληφθωσαν· ἐνδέχεται γὰρ τὸ ζῶον μηδενὶ λευκῷ ὑπάρχειν. ἔχ ὑπάρξει δὴ ἔδδ ὁ ἄνθρωπος ἔδδεν λευκῷ, ἀλλ' ἔκ ἐξ ἀνάγκης· ἐνδέχεται γὰρ ἄνθρωπον γενέσθαι λευκόν, ἢ μέντοι ὥς ἔδδεν ζῶον μηδενὶ λευκῷ ὑπάρχει. ὥσε τούτων μὲν ὄντων ἀναγκαῖον ἔσαι τὸ συμπέρασμα, ἀπλῶς δ' ἔκ ἀναγκαῖον.

1. προσκειῖσθαι A et pr C. || 5. τὸ] εἰ το C. || 6. τὸ μὲν καθόλου C. || 7. δταν ἢ το C. || 10. τούτω C. || 11. δὲ καὶ κατὰ B. || 16. τὸν om C. || 21. γὰρ τὸ α παντὶ C. || 22. τὸ α om C. || καὶ τὸ] καὶ τῷ AC et pr B. || 24. τὸ ante συμπ. om C. || 25. ἐστὶ AB. || 36. σερητικῆς—τῆς et 38. τῷ B—1. συλλογισμῶν rc supra lituram A. || 40. δὲ γε β rc A || τὸ α om B.

1. ἐξ ἀνάγκης ὑπῆρχεν rc A. || 17. ἄρα δὲ ἔδδ C. || 23. τῷ μείζονι C. || 28. γε om B. || 31. τῷ B. || 33. ἀναγκαῖον pr B. || 35. λευκὸν B.

Ὁμοίως δ' ἔξει καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἡ φερητικὴ πρότασις καθόλου τ' ἢ καὶ ἀναγκαία, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον· ὅταν δὲ ἡ κατηγορικὴ καθόλου, ἡ δὲ φερητικὴ κατὰ μέρος, ἔκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔσω δὴ πρῶτον ἡ φερητικὴ καθόλου τε καὶ ἀναγκαία, καὶ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ἐνδέχθω ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινὶ ὑπάρχειν. ἐπεὶ ἔν ἀντιτρέφει τὸ φερητικόν, ὁδὲ τὸ Β τῷ Α ὕδενι ἐνδέχουσι ἂν ὑπάρχειν· τὸ δὲ γε Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχει, ὥς· ἔξ ἀνάγκης τινὶ τῶν Γ ἔχ ὑπάρχει τὸ Β. πάλιν ἔσω ἡ κατηγορικὴ καθόλου τε καὶ ἀναγκαία, καὶ κείθω πρὸς τῷ Β τὸ κατηγορικόν. εἰ δὴ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἔξ ἀνάγκης ὑπάρχει, τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχει, ὅτι μὲν ἔχ ὑπάρχει τὸ Β τινὶ τῷ Γ, φανερόν, ἀλλ' ἐκ ἔξ ἀνάγκης· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ἔσονται πρὸς τὴν ἀπόδειξιν ὅπερ ἐπὶ τῶν καθόλου συλλογισμῶν. ἀλλ' ὅδ' εἰ τὸ φερητικόν ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐν μέρει ληφθέν, ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον· διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὥρων ἡ ἀπόδειξις.

11 Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ σχήματι καθόλου μὲν ὄντων τῶν ὥρων πρὸς τὸ μέσον καὶ κατηγορικῶν ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων, εἴαν ὁποτέρου ἢ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον. εἴαν δὲ τὸ μὲν ἢ φερητικόν τὸ δὲ κατηγορικόν, ὅταν μὲν τὸ φερητικόν ἀναγκαῖον ἢ, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον, ὅταν δὲ τὸ κατηγορικόν, ἐκ ἔσαι ἀναγκαῖον. ἔσωσαν γὰρ ἀμφοτέρας κατηγορικὰς πρῶτον αἱ προτάσεις, καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, ἀναγκαῖον δ' ἔσω τὸ Α Γ. ἐπεὶ ἔν τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ Β ὑπάρχει, διὰ τὸ ἀντιτρέφειν τὸ καθόλου τῷ κατὰ μέρος, ὥς· εἰ παντὶ τῷ Γ τὸ Α ἔξ ἀνάγκης ὑπάρχει καὶ τὸ Γ τῷ Β τινί, καὶ τῷ Β τινὶ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν τὸ Α· τὸ γὰρ Β ὑπὸ τὸ Γ ἐστίν. γίνεται ἔν τὸ πρῶτον σχῆμα. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ Β Γ ἐστὶν ἀναγκαῖον· ἀντιτρέφει γὰρ τὸ Γ τῷ Α τινί, ὥς· εἰ παντὶ τῷ Γ τὸ Β ἔξ ἀνάγκης ὑπάρχει, καὶ τῷ Α τινὶ ὑπάρχει ἔξ ἀνάγκης. πάλιν ἔσω τὸ μὲν Α Γ φερητικόν, τὸ δὲ Β Γ καταφατικόν, ἀναγκαῖον δὲ τὸ φερητικόν. ἐπεὶ ἔν ἀντιτρέφει τινὶ τῷ Β τὸ Γ, τὸ δὲ Α ὕδενι τῷ Γ ἔξ ἀνάγκης, ὁδὲ τῷ Β τινὶ ὑπάρχει ἔξ ἀνάγκης τὸ Α· τὸ γὰρ Β ὑπὸ τὸ Γ ἐστίν. εἰ δὲ τὸ κατηγορικόν ἀναγκαῖον, ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔσω γὰρ τὸ Β Γ κατηγορικόν καὶ ἀναγκαῖον, τὸ δὲ Α Γ φερητικόν καὶ μὴ ἀναγκαῖον. ἐπεὶ ἔν ἀντιτρέφει τὸ καταφατικόν, ὑπάρχει καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ Β ἔξ ἀνάγκης, ὥς· εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῶν Γ τὸ

δὲ Γ τινὶ τῶν Β, τὸ Α τινὶ τῶν Β ἔχ ὑπάρχει· ἀλλ' ἐκ ἔξ ἀνάγκης· δέδεικται γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι ὅτι τῆς φερητικῆς προτάσεως μὴ ἀναγκαίας οὕσης ὁδὲ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον. ἐτι καὶ διὰ τῶν ὥρων εἴη φανερόν. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Α ἀγαθόν, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β ζῶν, τὸ δὲ Γ ἵππος. τὸ μὲν ἔν ἀγαθόν ἐνδέχεται μηδενὶ ἵππῳ ὑπάρχειν, τὸ δὲ ζῶν ἀνάγκη παντὶ ὑπάρχειν· ἀλλ' ἐκ ἀνάγκης ζῶν τι μὴ εἶναι ἀγαθόν, εἴπερ ἐνδέχεται πᾶν εἶναι ἀγαθόν. ἢ εἰ μὴ τὸτο δυνατόν, ἀλλὰ τὸ ἐγγηγορέναι ἢ καθεύδειν ὅρον θετόν· ἅπαν γὰρ ζῶν δεκτικὸν τέτων.

Εἰ μὲν ἔν οἱ ὅροι καθόλου πρὸς τὸ μέσον εἰσὶν, εἴρηται πότε ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον· εἰ δ' ὁ μὲν καθόλου ὁ δ' ἐν μέρει, κατηγορικῶν μὲν ὄντων ἀμφοτέρων, ὅταν τὸ καθόλου γένηται ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον. ἀποδείξεις δ' ἡ αὐτὴ ἢ καὶ πρότερον· ἀντιτρέφει γὰρ καὶ τὸ ἐν μέρει κατηγορικόν. εἰ ἔν ἀνάγκη τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α ὑπὸ τὸ Γ ἐστίν, ἀνάγκη τὸ Β τινὶ τῷ Α ὑπάρχειν. εἰ δὲ τὸ Β τῷ Α τινί, καὶ τὸ Α τῷ Β τινὶ ὑπάρχειν ἀναγκαῖον ἀντιτρέφει γὰρ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ Α Γ εἴη ἀναγκαῖον καθόλου ὄν· τὸ γὰρ Β ὑπὸ τὸ Γ ἐστίν. εἰ δὲ τὸ ἐν μέρει ἐστὶν ἀναγκαῖον, ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. ἔσω γὰρ τὸ Β Γ ἐν μέρει τε καὶ ἀναγκαῖον, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, μὴ μέντοι ἔξ ἀνάγκης. ἀντιγράφεντος ἔν τῷ Β Γ τὸ πρῶτον γίνεται σχῆμα, καὶ ἡ μὲν καθόλου πρότασις ἐκ ἀναγκαῖα, ἢ δ' ἐν μέρει ἀναγκαῖα. ὅτε δ' ἔτως ἔχοιεν αἱ προτάσεις, ἐκ ἦν τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, ὥς· ὅδ' ἐπὶ τέτων. ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ὥρων φανερόν. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Α ἐγγήγορσις, τὸ δὲ Β δίπνη, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Γ ζῶν. τὸ μὲν ἔν Β τινὶ τῷ Γ ἀνάγκη ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α τῷ Γ ἐνδέχεται, καὶ τὸ Α τῷ Β ἐκ ἀναγκαῖον· ἢ γὰρ ἀνάγκη δίπνη τι καθεύδειν ἢ ἐγγηγορέναι. ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὥρων δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ Α Γ εἴη ἐν μέρει τε καὶ ἀναγκαῖον. εἰ δ' ὁ μὲν κατηγορικὸς ὁ δὲ φερητικὸς τῶν ὥρων, ὅταν μὲν ἢ τὸ καθόλου φερητικόν τε καὶ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀναγκαῖον· εἰ γὰρ τὸ Α τῷ Γ μηδενὶ ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τὸ Α τινὶ τῷ Β ἀνάγκη μὴ ὑπάρχειν. ὅταν δὲ τὸ καταφατικόν ἀναγκαῖον τεθῇ, ἢ καθόλου ὄν ἢ ἐν μέρει, ἢ τὸ φερητικόν κατὰ μέρος, ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ταῦτα ἂ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον ἐρῶμεν, ὅροι δ' ὅταν μὲν ἢ τὸ καθόλου κατηγορικόν ἀναγκαῖον, ἐγγήγορσις-ζῶν-ἄνθρωπος, μέσον ἀν-

2. τ' om pr B. || 9. τῶν B. || 10. ὑπάρχει BC. || 27. τῷ καθόλου τὸ C. || 32. γ καὶ τῷ α A-et pr C. || 33. τὸ B. || 41. τῶν] τῷ B.
11. οἱ om A. || 40. προτέρων C. || 41. μέσον δὲ ἄνθρωπος C.

ἄνθρωπος, ὅταν δ' ἐν μέρει τὸ κατηγορικὸν ἀναγκαῖον, ἐγρήγορ-
σις-ζῶον-λευκόν· ζῶον μὲν γὰρ ἀνάγκη τινὶ λευκῷ ὑπάρ-
χειν, ἐγρήγορσις δ' ἐνδέχεται μηδενί· καὶ ἐκ ἀνάγκη τινὶ
ζῶῳ μὴ ὑπάρχειν ἐγρήγορσιν. ὅταν δὲ τὸ σερητικὸν ἐν μέ-
ρει ὃν ἀναγκαῖον ᾖ, δῖπν-κινούμενον-ζῶον, μέσον ζῶον.

12 Φανερὸν ἔν, ὅτι τῷ μὲν ὑπάρχειν ἐκ ἑξὶ συλλογισμός,
εἰ μὴ ἀμφοτέραι ὥσιν αἱ προτάσεις ἐν τῷ ὑπάρχειν, τῷ
δ' ἀναγκαῖς ἔστι καὶ τῆς ἐτέρας μόνον ἀναγκαῖας ὕψης. ἐν
ἀμφοτέροις δέ, καὶ καταφατικῶν καὶ σερητικῶν ὄντων τῶν
συλλογισμῶν, ἀνάγκη τὴν ἐτέραν πρότασιν ὁμοίαν εἶναι τῷ
συμπεράσματι. λέγω δὲ τὸ ὁμοίαν, εἰ μὲν ὑπάρχον, ὑπάρ-
χουσαν, εἰ δ' ἀναγκαῖον, ἀναγκαῖαν. ὥς καὶ τῷτο δῆλον,
ὅτι ἐκ ἑξαι τὸ συμπεράσμα ἔτ' ἀναγκαῖον ἔθ' ὑπάρχον εἶναι
μὴ ληφθείσης ἀναγκαῖας ἢ ὑπαρχούσης προτάσεως.

Περὶ μὲν ἔν τῷ ἀναγκαῖς, πῶς γίνεται καὶ τίνα διαφο-
13 ρὰν ἔχει πρὸς τὸ ὑπάρχον, εἴρηται σχεδὸν ἱκανῶς· περὶ δὲ
τῷ ἐνδεχομένου μετὰ ταῦτα λέγομεν πότε καὶ πῶς καὶ διὰ
τῶν ἑξαι συλλογισμός. λέγω δ' ἐνδέχεται καὶ τὸ ἐνδεχό-
μενον, ἢ μὴ ὄντος ἀναγκαῖς, τεθέντος δ' ὑπάρχειν, ὅθεν ἔσαι
διὰ τῷτο· ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον ὁμωπύμως ἐνδέχεται
λέγομεν. ὅτι δὲ τῷτο ἔστι τὸ ἐνδεχόμενον, φανερὸν ἐκ τε τῶν
ἀποφάσεων καὶ τῶν καταφάσεων τῶν ἀντικειμένων· τὸ γὰρ
ἐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν καὶ ἀδύνατον ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκη
μὴ ὑπάρχειν· ἵτοι ταῦτά ἐστιν ἢ ἀκολουθεῖ ἀλλήλοις, ὥς
καὶ τὰ ἀντικείμενα τῷτοίς, τὸ ἐνδέχεται ὑπάρχειν καὶ ἐκ
ἀδύνατον ὑπάρχειν καὶ ἐκ ἀνάγκη μὴ ὑπάρχειν, ἵτοι
ταῦτά ἐσαι ἢ ἀκολουθεῖντα ἀλλήλοις· κατὰ παντός γὰρ ἢ
κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἐστίν· ἔσαι ἄρα τὸ ἐνδεχόμενον
ἐκ ἀναγκαῖον καὶ τὸ μὴ ἀναγκαῖον ἐνδεχόμενον. συμβαίνει
δὲ πᾶσας τὰς κατὰ τὸ ἐνδέχεται προτάσεις ἀντιστρέφειν
ἀλλήλαις. λέγω δὲ ἢ τὰς καταφατικὰς ταῖς ἀποφατικαῖς,
ἀλλ' ἔσαι καταφατικὸν ἔχουσι τὸ σχῆμα κατὰ τὴν ἀντίθεσιν,
οἷον τὸ ἐνδέχεται ὑπάρχειν τῷ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν, καὶ
τὸ παντὶ ἐνδέχεται τῷ ἐνδέχεται μηδενὶ καὶ μὴ παντί, καὶ
τὸ τινὶ τῷ μὴ τινὶ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.
ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐνδεχόμενον ἐκ ἑξιν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ μὴ ἀνα-
γκαῖον ἐγχαρεῖ μὴ ὑπάρχειν, φανερὸν ὅτι, εἰ ἐνδέχεται τὸ
Α' τῷ Β' ὑπάρχειν, ἐνδέχεται καὶ μὴ ὑπάρχειν· καὶ εἰ
παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, καὶ παντὶ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρ-
χειν. ὁμοίως δὲ κατὰ τῶν ἐν μέρει καταφάσεων· ἢ γὰρ αὐτὴ

ἀποδείξαι· εἰσὶ δ' αἱ τοιαῦτα προτάσεις κατηγορικαὶ καὶ
ἢ σερητικαί· τὸ γὰρ ἐνδέχεται τῷ εἶναι ὁμοίως τάττεται,
καθάπερ ἐλέχθη πρότερον.

Διωρισμένων δὲ τούτων πάλιν λέγομεν ὅτι τὸ ἐνδέχε-
σθαι κατὰ δύο λέγεται τρόπους, ἓνα μὲν τὸ ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ γίνεσθαι καὶ διαλείπειν τὸ ἀναγκαῖον, οἷον τὸ πολὺ-
σθαι ἄνθρωπον ἢ τὸ αὐξάνεσθαι ἢ φθίνειν, ἢ ὅλως τὸ πεφυ-
κὸς ὑπάρχειν (τῷτο γὰρ ἢ συνεχῆς μὲν ἔχει τὸ ἀναγκαῖον
διὰ τὸ μὴ αἰε εἶναι ἄνθρωπον, ὄντος μέντοι ἀνθρώπου ἢ ἐξ
ἀνάγκης ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐστίν), ἄλλον δὲ τὸ ἀόριστον, ἢ καὶ
οὕτως καὶ μὴ οὕτως δυνατόν, οἷον τὸ βαδίζειν ζῶον ἢ τὸ
βαδίζοντος γενέσθαι σεισμόν, ἢ ὅλως τὸ ἀπὸ τύχης γινό-
μενον· ὅθεν γὰρ μᾶλλον ὕτως πέφυκεν ἢ ἐναντίως· ἀντιστρέ-
φει μὲν ἔν καὶ κατὰ τὰς ἀντικειμένας προτάσεις ἐκάτερόν
τῶν ἐνδεχομένων, ἢ μὴν τὸν αὐτὸν γε τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν
πεφυκὸς εἶναι τῷ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν (ἔτω γὰρ ἐνδέ-
χεται μὴ πολὺσθαι ἄνθρωπον), τὸ δ' ἀόριστον τῷ μηδὲν μάλ-
λον ὕτως ἢ ἐκείνως· ἐπισήμη δὲ καὶ συλλογισμὸς ἀποδεικτι-
κὸς τῶν μὲν ἀορίστων ἐκ ἑξὶ δια τὸ ἀτακτον εἶναι τὸ μέσον,
τῶν δὲ πεφυκῶν ἐξὶ, καὶ σχεδὸν οἱ λόγοι καὶ αἱ σκέψεις
γίνονται περὶ τῶν ὕτως ἐνδεχομένων· ἐκείνως δ' ἐγχαρεῖ μὲν
γενέσθαι συλλογισμὸν, ἢ μὴν εἰσθῆ γε ζητεῖσθαι.

Ταῦτα μὲν ἔν διορισθήσεται μᾶλλον ἐν τοῖς ἐπομένοις·
νῦν δὲ λέγομεν πότε καὶ τίς ἔσαι συλλογισμὸς ἐκ τῶν ἐνδε-
χομένων προτάσεων· ἐπεὶ δὲ τὸ ἐνδέχεται τότε τῷδε ὑπάρ-
χειν διχῶς ἐστίν· ἐκλαβεῖν (ἢ γὰρ ὡ ὑπάρχει τότε ἢ ὡ ἐν-
δέχεται αὐτὸ ὑπάρχειν· τὸ γὰρ, καθ' οὗ τὸ Β, τὸ Α ἐν-
δέχεται τῷτων σημαίνει θάτερον, ἢ καθ' ὃ λέγεται τὸ Β
ἢ καθ' οὗ ἐνδέχεται λέγεσθαι· τὸ δέ, καθ' οὗ τὸ Β, τὸ Α
ἐνδέχεται ἢ παντὶ τῷ Β τὸ Α ἐγχαρεῖν ὅθεν διαφέρει);
φανερὸν ὅτι διχῶς ἂν λέγοιτο τὸ Α τῷ Β παντὶ ἐνδέχεται
ὑπάρχειν· πρῶτον ἔν εἵπωμεν, εἰ καθ' οὗ τὸ Γ τὸ Β ἐνδέ-
χεται, καὶ καθ' οὗ τὸ Β τὸ Α, τίς ἔσαι καὶ ποῖος συλλο-
γισμὸς· ἔτω γὰρ αἱ προτάσεις ἀμφοτέραι λαμβάνονται
κατὰ τὸ ἐνδέχεται, ὅταν δὲ καθ' ὃ τὸ Β ὑπάρχει τὸ Α
ἐνδέχεται, ἢ μὲν ὑπάρχουσα ἢ δ' ἐνδεχομένη· ὥς ἀπὸ
τῶν ὁμοιοσχημῶν ἀρκτέον, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις.

Ὅταν ἔν τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται καὶ τὸ Β παντὶ
τῷ Γ, συλλογισμὸς ἔσαι τέλειος ὅτι τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐν-
δέχεται ὑπάρχειν· τῷτο δὲ φανερὸν ἐκ τῷ ὅρισμῳ· τὸ γὰρ

5. μέσον] δῖπν μέσον Α. Β ζῶον ante μέσον ponit in litura. || 17. λέγωμεν BC. || 25 et 26. καὶ τὸ ἐκ C. || 27. ἢ φάσις Α, ἢ φάσις Β. || 40. δὲ om BC. || καὶ ἐπὶ C.

4. λέγωμεν Β. || 9. εἶναι τὸν ἄνθρωπον C. || 11. alterum τὸ om C. || 21. ἐκείνως Β. || 24. λέγωμεν πότε καὶ πῶς καὶ Β. || 37. ὁμοιοσχημῶν BC.

ἐνδέχεται παντὶ ὑπάρχειν ὥτως ἐλέγομεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, ὅτι τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ· τὸ γὰρ καθ' ὅ ὅτι τὸ Β ἐνδέχεται, τὸ Α μὴ ἐνδέχεται, τῷ Γ ἢ τὸ μηδὲν ἀπολείπειν τῶν ὑπὸ τὸ Β ἐνδεχομένων. ὅταν δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ, διὰ μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων ὑδεῖς γίνεται συλλογισμός, ἀντιστροφείσης δὲ τῆς Β Γ κατὰ τὸ ἐνδέχεται γίνεται ὁ αὐτὸς ὅσπερ πρότερον. ἐπεὶ γὰρ ἐνδέχεται τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, ἐνδέχεται καὶ παντὶ ὑπάρχειν· τῷ δ' εἴρηται πρότερον. ὥς' εἰ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δ' Α παντὶ τῷ Β, πάλιν ὁ αὐτὸς γίνεται συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἢ ἀποφασίς τεθείη μετὰ τῷ ἐνδέχεται. λέγω δ' οἷον εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῶν Β καὶ τὸ Β μηδενὶ τῶν Γ· διὰ μὲν γὰρ τῶν εἰλημμένων προτάσεων ὑδεῖς γίνεται συλλογισμός, ἀντιστρεφόμενων δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς ἔσται ὡς καὶ πρότερον. φανερόν οὖν ὅτι τῆς ἀποφάσεως τιθεμένης πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἢ πρὸς ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἢ ὅτι γίνεται συλλογισμός, ἢ γίνεται μὲν ἀλλ' ὅτε τέλειος· ἐκ γὰρ τῆς ἀντιστροφῆς γίνεται τὸ ἀναγκαῖον.

Ἐάν δ' ἡ μὲν καθόλου τῶν προτάσεων ἢ δ' ἐν μέρει ληφθῇ, πρὸς μὲν τὸ μείζον ἄκρον κειμένης τῆς καθόλου συλλογισμός ἔσται τέλειος. εἰ γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεται. τοῦτο δὲ φανερόν ἐκ τῆς ὁρίσμις τῆς ἐνδέχεται. πάλιν εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῶν Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Α ἐνδέχεται τινὶ τῶν Γ μὴ ὑπάρχειν. ἀπόδειξις δ' ἡ αὕτη. ἐάν δὲ σερητικὴ ληφθῇ ἢ ἐν μέρει πρότασις, ἢ δὲ καθόλου καταφατικὴ, τῇ δὲ θέσει ὁμοίως ἔχουσιν, οἷον τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν, διὰ μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων ὅτι γίνεται φανερός συλλογισμός, ἀντιστροφείσης δὲ τῆς ἐν μέρει καὶ τεθέντος τοῦ Β τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν τὸ αὐτὸ ἔσται συμπέρασμα ὃ καὶ πρότερον, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς. ἐάν δ' ἡ πρὸς τὸ μείζον ἄκρον ἐν μέρει ληφθῇ, ἢ δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον καθόλου, ἐάν τ' ἀμφοτέραι καταφατικαὶ τεθῶσιν ἐάν τε σερητικαὶ ἐάν τε μὴ ὁμοιοσχήμονες ἐάν τ' ἀμφοτέραι ἀδιόριστοι ἢ κατὰ μέρος, ὁδαμῶς ἔσται συλλογισμός· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Β ὑπερτείνειν τῷ Α καὶ μὴ κατηγορεῖσθαι ἐπ' ἴσων· ὥ δ' ὑπερτείνει τὸ Β τοῦ Α, εἰλήφθω τὸ Γ· τούτῳ γὰρ ὅτε παντὶ

ἔτε μηδενὶ ἔτε τινὶ ἔτε μὴ τινὶ ἐνδέχεται τὸ Α ὑπάρχειν, εἴπερ ἀντιστρέφουσιν αἱ κατὰ τὸ ἐνδέχεται προτάσεις καὶ τὸ Β πλείοσιν ἐνδέχεται ἢ τὸ Α ὑπάρχειν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ὅρων φανερόν· οὕτω γὰρ ἐχουσῶν τῶν προτάσεων τὸ πρῶτον τῷ ἐσχάτῳ καὶ οὐδενὶ ἐνδέχεται καὶ παντὶ ὑπάρχειν ἀναγκαῖον. ὅροι δὲ κοινοὶ πάντων τῶ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης ζῶν-λευκόν-ἄνθρωπος, τῷ δὲ μὴ ἐνδέχεται ζῶν-λευκόν-ἰμάτιον. φανερόν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον ἐχόντων τῶν ὅρων ὅτι οὐδεὶς γίνεται συλλογισμός. ἢ γὰρ τῷ ὑπάρχειν ἢ τῷ ἐξ ἀνάγκης ἢ τῷ ἐνδέχεται πᾶς ἐστὶ συλλογισμός. τῷ μὲν οὖν ὑπάρχειν καὶ τῷ ἀναγκαῖον φανερόν ὅτι οὐκ ἔστιν· ὁ μὲν γὰρ καταφατικὸς ἀναιρεῖται τῷ σερητικῷ· ὁ δὲ σερητικὸς τῷ καταφατικῷ. λείπεται δὴ τῷ ἐνδέχεται εἶναι· τῷ δ' ἀδύνατον· δέδεικται γὰρ ὅτι οὕτως ἐχόντων τῶν ὅρων καὶ παντὶ τῷ ἐσχάτῳ τὸ πρῶτον ἀνάγκη καὶ οὐδενὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ὥς' οὐκ ἂν εἴη τοῦ ἐνδέχεται συλλογισμός· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον οὐκ ἦν ἐνδεχόμενον.

Φανερόν δὲ ὅτι καθόλου τῶν ὅρων ὄντων ἐν ταῖς ἐνδεχομέναις προτάσεσιν αἰετὶ γίνεται συλλογισμός ἐν τῷ πρῶτῳ σχήματι, καὶ κατηγορικῶν καὶ σερητικῶν ὄντων, πλὴν κατηγορικῶν μὲν τέλειος, σερητικῶν δὲ ἀτελής. δεῖ δὲ τὸ ἐνδέχεται λαμβάνειν μὴ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις, ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν. ἐνίοτε δὲ λανθάνει τὸ τοιοῦτον.

Ἐάν δ' ἡ μὲν ὑπάρχειν ἢ δ' ἐνδέχεται λαμβάνηται τῶν προτάσεων, ὅταν μὲν ἡ πρὸς τὸ μείζον ἄκρον ἐνδέχεται σημαίνει, τέλειοί τ' ἔσονται πάντες οἱ συλλογισμοὶ καὶ τῷ ἐνδέχεται κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν, ὅταν δ' ἡ πρὸς τὸ ἔλαττον, ἀτελεῖς τε πάντες, καὶ οἱ σερητικοὶ τῶν συλλογισμῶν οὐ τῷ κατὰ τὸν διορισμόν ἐνδεχομένους, ἀλλὰ τῷ μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ ἐξ ἀνάγκης, ἐνδέχεται φαμεν καὶ μηδενὶ καὶ μὴ παντὶ ὑπάρχειν. ἐνδεχέσθω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ κείσθω ὑπάρχειν. ἐπεὶ ὅτι ὑπὸ τὸ Β ἐστὶ τὸ Γ, τῷ δὲ Β παντὶ ἐνδέχεται τὸ Α, φανερόν ὅτι καὶ τῷ Γ παντὶ ἐνδέχεται. γίνεται δὴ τέλειος συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ σερητικῆς οὔσης τῆς Α Β προτάσεως, τῆς δὲ Β Γ καταφατικῆς, καὶ τῆς μὲν ἐνδέχεται τῆς δ' ὑπάρχειν λαμβάνουσης, τέλειος συλλογισμός ὅτι τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν.

9. ὥσπερ Α, ὥσπερ καὶ C. || 11. ἐπεὶ B. || 17. ὥς] ὥσπερ B. || 20. γίνεται] περαίνεται corr A. || 25. post ἐνδέχεται ABC αβγ, sed B ab eadem manu deleta suprascripto παντί. || 37. ὁμοσχήμονες AB. || 39. τῇ] τὸ ABC. || vocis ἴσων litteras ων corr A. || ωι corr B.

18. δε] δὲ καὶ BC. || 29. τε om C. || 38. λαμβανομένης B et corr C. || 39. τέλειος ἔσται συλλ. B.

Ὅτι μὲν ἔν τῷ ὑπάρχειν τιθεμένῃ πρὸς τὸ ἑλάττω ἀκρον τέλει γίνονται συλλογισμοί, φανερόν· ὅτι δ' ἐναντίως ἔχοντος ἔσονται συλλογισμοί, διὰ τῷ ἀδυνάτου δεικτέον. ἅμα δ' ἔσαι δῆλον καὶ ὅτι ἀτελείς· ἡ γὰρ δεῖξις ἐκ ἐκ τῶν εἰλημμένων προτάσεων. πρῶτον δὲ λεκτέον ὅτι εἰ τῷ Α ὄντος ἀνάγκη τὸ Β εἶναι, καὶ δυνατοῦ ὄντος τῷ Α δυνατόν ἔσαι τὸ Β ἐξ ἀνάγκης. ἔσω γὰρ οὕτως ἔχόντων τὸ μὲν ἐφ' ᾧ τὸ Α δυνατόν, τὸ δ' ἐφ' ᾧ τὸ Β ἀδύνατον. εἰ ἔν τὸ μὲν δυνατόν, ὅτε δυνατόν εἶναι, γένοιτ' ἂν, τὸ δ' ἀδύνατον, ὅτ' ἀδύνατον, ἐκ ἂν γένοιτο, ἅμα δ' εἰ τὸ Α δυνατόν καὶ τὸ Β ἀδύνατον, ἐνδέχεται ἂν τὸ Α γενέσθαι ἂνευ τῷ Β, εἰ δὲ γενέσθαι, καὶ εἶναι· τὸ γὰρ γεγονός, ὅτε γέγονεν, ἔστιν. δεῖ δὲ λαμβάνειν μὴ μόνον ἐν τῇ γενέσει τὸ ἀδύνατον καὶ δυνατόν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀληθεύσει καὶ ἐν τῇ ὑπάρχειν, καὶ ὅσα-ρχῶς ἄλλως λέγεται τὸ δυνατόν· ἐν ἅπασιν γὰρ ὁμοίως ἔξει. 15 ἔτι τὸ ὄντος τῷ Α τὸ Β εἶναι, ἔχῃ ὡς ἐνός τινος ὄντος τῷ Α τὸ Β ἔσαι δεῖ ὑπολαβεῖν· ἔ γὰρ ἔστιν ὅθεν ἐξ ἀνάγκης ἐνός τινος ὄντος, ἀλλὰ δυοῖν ἐλαχίστοις, οἷον ὅταν αἱ προτάσεις οὕτως ἔχωσιν ὡς ἐλέχθη κατὰ τὸν συλλογισμόν. εἰ γὰρ τὸ Γ κατὰ τῷ Δ, τὸ δὲ Δ κατὰ τῷ Ζ, καὶ τὸ Γ κατὰ τῷ Ζ 20 ἐξ ἀνάγκης. καὶ εἰ δυνατόν δ' ἐκάτερον, καὶ τὸ συμπέρασμα δυνατόν. ὥσπερ ἔν εἰ τις θεῖ τὸ μὲν Α τὰς προτάσεις, τὸ δὲ Β τὸ συμπέρασμα, συμβαίνει ἂν ἔ μόνον ἀναγκαῖον τῷ Α ὄντος καὶ τὸ Β εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ καὶ δυνατῷ δυνατόν.

Τούτῃ δὲ δειχθέντος, φανερόν ὅτι ψεύδους ὑποτεθέν- 25 τος καὶ μὴ ἀδυνάτου καὶ τὸ συμβαῖνον διὰ τὴν ὑπόθεσιν ψεύδους ἔσαι καὶ ἐκ ἀδύνατον. οἷον εἰ τὸ Α ψεύδος μὲν ἐστὶ μὴ μέντοι ἀδύνατον, ὄντος δὲ τῷ Α τὸ Β ἐστὶ, καὶ τὸ Β ἔσαι ψεύδος μὲν οὐ μέντοι ἀδύνατον· ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι εἰ τῷ Α ὄντος τὸ Β ἔστι, καὶ δυνατόν ὄντος τῷ Α ἔσαι τὸ Β δυ- 30 νατόν, ὑπόκειται δὲ τὸ Α δυνατόν εἶναι, καὶ τὸ Β ἔσαι δυνατόν· εἰ γὰρ ἀδύνατον, ἅμα δυνατόν ἔσαι τὸ αὐτὸ καὶ ἀδύνατον.

Διωρισμένων δὲ τούτων ὑπαρχέτω τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέσθω· ἀνάγκη ἔν τὸ Α παντὶ τῷ 35 Γ ἐνδεχέσθαι ὑπάρχειν. μὴ γὰρ ἐνδεχέσθω, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ κείσθω ὡς ὑπάρχον· τῷ δὲ ψεύδους μὲν, οὐ μέντοι ἀδύνατον. εἰ ἔν τὸ μὲν Α μὴ ἐνδέχεται τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ, τὸ Α ἔ παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται· γίνε- 40 ται γὰρ συλλογισμὸς διὰ τῷ τρίτῃ σχήματος. ἀλλ' ὑπέ-

τῷ Γ ἐνδεχέσθαι· ψεύδους γὰρ τεθέντος καὶ ἐκ ἀδυνάτου τὸ συμβαῖνον ἐστὶν ἀδύνατον. ἐγχαρεῖ δὲ καὶ διὰ τῷ πρώτῃ σχήματος ποιῆσαι τὸ ἀδύνατον, θέντας τῷ Γ τὸ Β ὑπάρχειν. εἰ γὰρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β ἐνδέχεται, καὶ τῷ Γ παντὶ ἐνδέχοιτο τὸ Α. ἀλλ' ὑπέκειτο μὴ παντὶ ἐγχαρεῖν.

Δεῖ δὲ λαμβάνειν τὸ παντὶ ὑπάρχον μὴ κατὰ χρόνον ἐρίσαντας, οἷον νῦν ἢ ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ, ἀλλ' ἀπλῶς· διὰ τοιούτων γὰρ προτάσεων καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ποιούμεν, ἐπεὶ κατὰ γε τὸ νῦν λαμβανομένης τῆς προτάσεως οὐκ ἔσαι συλλογισμὸς· οὐδὲν γὰρ ἴσως κωλύει ποτὲ καὶ παντὶ κινη- 5 μένῳ ἄνθρωπον ὑπάρχειν, οἷον εἰ μὴδὲν ἄλλο κινεῖτο· τὸ δὲ κινούμενον ἐνδέχεται παντὶ ἵππῳ· ἀλλ' ἄνθρωπον οὐδὲν ἵππῳ ἐνδέχεται. ἔτι ἔσω τὸ μὲν πρῶτον ζῶον, τὸ δὲ μέσον κινούμενον, τὸ δ' ἔσχατον ἄνθρωπος. αἱ μὲν οὖν προτάσεις ὁμοίως ἔξουσιν, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, ἐκ ἐνδεχόμενον· ἐξ ἀνάγκης γὰρ ὁ ἄνθρωπος ζῶον. φανερόν ἔν ὅτι τὸ καθόλου ληπτέον ἀπλῶς, καὶ οὐ χρόνῳ διορίζοντας.

Πάλιν ἔσω ξερητικὴν πρότασιν καθόλου ἢ Α Β, καὶ εἰλήφθω τὸ μὲν Α μὴδὲν τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν τῷ Γ. τέτων ἔν τεθέντων ἀνάγκη τὸ Α ἐνδεχέσθαι μὴδὲν τῷ Γ ὑπάρχειν. μὴ γὰρ ἐνδεχέσθω, τὸ δὲ Β τῷ Γ κείσθω ὑπάρχον, καθάπερ πρότερον. ἀνάγκη δὴ τὸ Α τιμὴ τῷ Β ὑπάρχειν· γινέται γὰρ συλλογισμὸς διὰ 20 τῷ τρίτῳ σχήματος· τῷ δὲ ἀδύνατον. ὡς ἐνδέχεται ἂν τὸ Α μὴδὲν τῷ Γ· ψεύδους γὰρ τεθέντος ἀδύνατον τὸ συμβαῖνον. οὗτος ἔν ὁ συλλογισμὸς οὐκ ἔστι τῷ κατὰ τὸν διορισμὸν ἐνδεχομένῃ, ἀλλὰ τῷ μὴδὲν ἐξ ἀνάγκης (αὕτη γὰρ ἔστιν ἢ ἀντίφασιν τῆς γενομένης ὑποθέσεως· ἐτέθη γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ Α τιμὴ τῷ Γ ὑπάρχειν)· ὁ δὲ διὰ τῷ ἀδυνάτου συλλο- 30 γισμὸς τῆς ἀντικειμένης ἐστὶν ἀντιφάσεως. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν ἔρων φανερόν ὅτι ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἐνδεχόμενον. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Α κόραξ, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β διανοούμενον, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἄνθρωπος. ὅθεν δὴ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχει· ὅθεν γὰρ 35 διανοούμενον κόραξ. τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδέχεται τῷ Γ· παντὶ γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ διανοεῖσθαι. ἀλλὰ τὸ Α ἐξ ἀνάγκης ὅθεν τῷ Γ· ἐκ ἄρα τὸ συμπέρασμα ἐνδεχόμενον. ἀλλ' ὅδ' ἀναγκαῖον ἀέ. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Α κινούμενον, τὸ δὲ Β ἐπισήμη, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Γ ἄνθρωπος. τὸ μὲν ἔν Α ὅθεν τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, καὶ ἐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον· οὐ γὰρ ἀνάγκη μὴδὲν κινεῖσθαι ἄνθρωπον, ἀλλ'

2. vocis ἔχοντος litteras ας corr A. || 9. ἔτι A. || 27. ἀδ. ὅτε δυνατόν pr B. || 14. primum καὶ om C. || 18. δυεῖν B. || 21. δ' om C. || 24. ὄντος ἅμα καὶ B. || 28. δὲ τοῦ — ἐστὶ, καὶ rc supra lituram A. || 30. δυνατόν τὸ β C.

5. καὶ] codices καὶ. || 11. καὶ om C. || 18. ἀπλῶς] ἀορίστως C. || διορίζοντι AB.

ἐκ ἀνάγκῃ τινα. δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα ἐστὶ τῷ μηδενὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν. ληπτέον δὲ βέλτιον τοὺς ὅρους.

Ἐὰν δὲ τὸ σερητικὸν τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἐνδέχεται σημαίνει, ἐξ αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων προτάσεων ἔσται συλλογισμός, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχεται προτάσεως ἔσται, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. ὑπάρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῷ Γ. ἔτω μὲν ὅτι ἐχόντων τῶν ὅρων ὅθεν ἔσται ἀναγκαῖον· ἐὰν δ' ἀντιστραφῇ τὸ Β Γ καὶ ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, γίνεται συλλογισμὸς ὥσπερ πρότερον· ὁμοίως γὰρ ἔχουσιν οἱ ὅροι τῇ θέσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ σερητικῶν ὄντων ἀμφοτέρων τῶν διασημάτων, ἐὰν τὸ μὲν Α Β μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β Γ μηδενὶ ἐνδέχεται σημαίνει· δι' αὐτῶν μὲν γὰρ τῶν εἰλημμένων ὑδαμῶς γίνεται τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχεται προτάσεως ἔσται συλλογισμός. εἰληφθῶ γὰρ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ. διὰ μὲν ὅτι τούτων ὅθεν ἀναγκαῖον· ἐὰν δὲ ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές, ἡ δὲ Α Β πρότασις ὁμοίως ἔχει, πάλιν ὁ αὐτὸς ἔσται συλλογισμός. ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχειν τεθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ καὶ μὴ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν, ἐκ ἔσται συλλογισμὸς ὑδαμῶς, ὅτε σερητικῆς ὅσης ὅτε καταφατικῆς τῆς Α Β προτάσεως. ὅροι δὲ κοινοὶ τῷ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-χιών, τῷ δὲ μὴ ἐνδέχεται λευκόν-ζῶον-πίττα.

Φανερόν ὅτι καθόλου τῶν ὄρων ὄντων, καὶ τῆς μὲν ὑπάρχειν τῆς δ' ἐνδέχεται λαμβανομένης τῶν προτάσεων, ὅταν ἡ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον ἐνδέχεται λαμβάνηται πρότασις, αἰετὶ γίνεται συλλογισμός, πλην ὅτε μὲν ἐξ αὐτῶν ὅτε δ' ἀντιστραφείσης τῆς προτάσεως. πότε δὲ τούτων ἐκάτερος καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, εἰρήκαμεν. ἐὰν δὲ τὸ μὲν καθόλου τὸ δ' ἐν μέρει ληφθῇ τῶν διασημάτων, ὅταν μὲν τὸ πρὸς τὸ μείζον ἄκρον καθόλου τεθῇ καὶ ἐνδεχόμενον, εἴτ' ἀποφατικὸν εἴτε καταφατικόν, τὸ δ' ἐν μέρει καταφατικόν καὶ ὑπάρχον, ἔσται συλλογισμὸς τέλειος, καθάπερ καὶ καθόλου τῶν ὄρων ὄντων. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἢ καὶ πρότερον. ὅταν δὲ καθόλου μὲν ἢ τὸ πρὸς τὸ μείζον ἄκρον, ὑπάρχον δὲ καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, θάτερον δ' ἐν μέρει καὶ ἐνδεχόμενον, ἐάν τ' ἀποφατικαὶ ἐάν τε καταφατικαὶ τεθῶσιν ἀμφοτέραι, ἐάν τε ἡ μὲν ἀποφατικὴ ἢ δὲ καταφατικὴ, πάντως ἔσται συλλογισμὸς ἀτελής. πλην οἱ μὲν διὰ τῶν ἀδυνατῶν δεικνύονται,

οἱ δὲ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς τῆς τῶ ἐνδέχεται, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. ἔσται δὲ συλλογισμὸς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς καὶ ὅταν ἡ μὲν καθόλου πρὸς τὸ μείζον ἄκρον τεθείσῃ σημαίνει τὸ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἢ δ' ἐν μέρει σερητικὴ ὅσα τὸ ἐνδέχεται λαμβάνη, οἷον εἰ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν· ἀντιστραφέντος γὰρ τῶ Β Γ κατὰ τὸ ἐνδέχεται γίνεται συλλογισμός. ὅταν δὲ τὸ μὴ ὑπάρχειν λαμβάνη ἢ κατὰ μέρος τεθείσῃ, ἐκ ἔσται συλλογισμός. ὅροι τῶ μὲν ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-χιών, τῶ δὲ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-πίττα· διὰ γὰρ τῶ ἀδιορίστου ληπτέον τὴν ἀπόδειξιν. ἐὰν δὲ τὸ καθόλου τεθῇ πρὸς τὸ ἔλαττον ἄκρον, τὸ δ' ἐν μέρει πρὸς τὸ μείζον, ἐὰν τε σερητικὸν ἐὰν τε καταφατικόν ἐάν τ' ἐνδεχόμενον ἐάν θ' ὑπάρχον ὁποτεροῦν, ὑδαμῶς ἔσται συλλογισμός. ἐδ' ὅταν ἐν μέρει ἢ ἀδιορίστοι τεθῶσιν αἱ πρότασις, εἴτ' ἐνδέχεται λαμβάνουσαι εἴθ' ὑπάρχειν εἴτ' ἐναλλάξ, ἐδ' οὕτως ἔσται συλλογισμός. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἢ κατὰ τῶν πρότερον. ὅροι δὲ κοινοὶ τῷ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης ζῶον-λευκόν-ἄνθρωπος, τῷ δὲ μὴ ἐνδέχεται ζῶον-λευκόν-ἰμάτιον. φανερόν ὅτι τῶ μὲν πρὸς τὸ μείζον ἄκρον καθόλου τεθέντος αἰετὶ γίνεται συλλογισμός, τῶ δὲ πρὸς τὸ ἔλαττον ὅδε ποτ' οὐδενός.

Ὅταν δ' ἡ μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν ἢ δ' ἐνδέχεται σημαίνει τῶν προτάσεων, ὁ μὲν συλλογισμὸς ἔσται τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων τῶν ὄρων, καὶ τέλειος, ὅταν πρὸς τῷ ἐλάττω ἄκρῳ τεθῇ τὸ ἀναγκαῖον· τὸ δὲ συμπέρασμα κατηγορικῶν μὲν ὄντων τῶν ὄρων τῶ ἐνδέχεται καὶ ὃ τῶ ὑπάρχειν ἔσται, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τιθεμένων, ἐὰν δ' ἢ τὸ μὲν καταφατικόν τὸ δὲ σερητικόν, ὅταν μὲν ἢ τὸ καταφατικόν ἀναγκαῖον, τῶ ἐνδέχεται καὶ οὐ τῶ μὴ ὑπάρχειν, ὅταν δὲ τὸ σερητικόν, καὶ τῶ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν καὶ τῶ μὴ ὑπάρχειν, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὄρων ὄντων. τὸ δ' ἐνδέχεται ἐν τῷ συμπέρασματι τὸν αὐτὸν τρόπον ληπτέον ὅνπερ ἐν τοῖς πρότερον. τῶ δ' ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν οὐκ ἔσται συλλογισμός· ἕτερον γὰρ τὸ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν.

Ὅτι μὲν ὅτι καταφατικῶν ὄντων τῶν ὄρων οὐ γίνεται τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, φανερόν. ὑπάρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β ἐνδεχέσθω παντὶ τῷ Γ· ἔσται συλλογισμὸς ἀτελής ὅτι ἐνδέχεται τὸ Α παντὶ τῷ Γ.

6. καθάπερ — 15. ἔσται om. A. || 8. τῶν C. || 16. ὑπάρχον AB. || 21. alterum μὴ om C.

1. δὲ καὶ διὰ C. || 4. τὸ ὑπάρχον, omissis ἢ μὴ ὑπάρχειν AC. || 5. ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν C. || 11. ἀδιορίστου A. || τὸ om C. || 17. ἢ] ἢ περ C. || 30. δὲ ἢ τὸ σερητικὸν ἀναγκαῖον καὶ C. || 34. ὅνπερ καὶ ἐν C. || 38. τὸ om C. || τὸ μὲν α C. || 40. ἔσται συλλ. ἀτ.] ἔσται δὲ συλλ. ἀτ. B, ὑπάρχειν C.

ὑπάρχειν. ὅτι δ' ἀτελής, ἐκ τῆς ἀποδείξεως δῆλον· τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον δευχθήσεται ὥνπερ καπὶ τῶν πρότερον. πάλιν τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. ἔσαι δὴ συλλογισμὸς ὅτι τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀλλ' ἔχ' ὅτι ὑπάρχει, καὶ τέ-
 λειος, ἀλλ' ἐκ ἀτελής· εὐθύς γὰρ ἐπιτελεῖται διὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς προτάσεων. εἰ δὲ μὴ ὁμοιοσχήμενες αἱ προτάσεις, ἔσω πρῶτον ἢ σερητικὴ ἀναγκαία, καὶ τὸ μὲν Α μηδενὶ ἐνδεχέσθω τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέ-
 σθω. ἀνάγκη δὴ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. κείσθω γὰρ
 ὑπάρχειν ἢ παντὶ ἢ τινί· τῷ δὲ Β ὑπέκειτο μηδενὶ ἐνδέχε-
 σθαι. ἐπεὶ ἔν ἀντιγράφει τὸ σερητικόν, οὐδὲ τὸ Β τῷ Α ὑδενὶ ἐνδέχεται· τὸ δὲ Α τῷ Γ ἢ παντὶ ἢ τινὶ κείται ὑπάρχειν· ὥς· οὐδενὶ ἢ οὐ παντὶ τῷ Γ τὸ Β ἐνδέχεται· ἂν ὑπάρχειν· ὑπέκειτο δὲ παντὶ ἐξ ἀρχῆς. φανερόν δ' ὅτι καὶ τῷ ἐνδέχε-
 σθαι μὴ ὑπάρχειν γίνεται συλλογισμὸς, εἴπερ καὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν. πάλιν ἔσω ἢ καταφατικὴ πρότασις ἀναγκαία, καὶ τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. ὁ μὲν ἔν συλλογισμὸς ἔσαι τέλειος, ἀλλ' οὐ τῷ μὴ ὑπάρχειν ἀλλὰ τῷ ἐνδέχεσθαι
 μὴ ὑπάρχειν· ἢ τε γὰρ πρότασις ἔτως ἐλήφθη ἢ ἀπὸ τῷ μείζονος ἄκρου, καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἐκ ἔξιν ἀγαγεῖν· εἰ γὰρ ὑποθεθεῖ τὸ Α τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, κείται δὲ καὶ τῷ Β ἐν-
 δέχεσθαι μηδενὶ ὑπάρχειν, ὑδενὶ συμβαίνει διὰ τούτων ἀδύ-
 νατον. εἰ δὲ πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ τεθῇ τὸ σερητικόν,
 ὅταν μὲν ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ, συλλογισμὸς ἔσαι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, ὅταν δὲ μὴ ἐνδέχε-
 σθαι, ἐκ ἔσαι. ἐδ' ὅταν ἄμφω μὲν τεθῇ σερητικά, μὴ ἢ δ' ἐνδεχόμενον τὸ πρὸς τὸ ἐλάττον. ὅροι δ' οἱ αὐτοί, τῷ μὲν ὑπάρχειν λευκόν-ζῶον-χιών, τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν λευκόν-
 ζῶον-πίττα.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔξει καπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν. ὅταν γὰρ ἢ τὸ σερητικὸν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι τῷ μὴ ὑπάρχειν. οἷον εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῶν Β ἐνδέχεται ὑπάρ-
 χειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῶν Γ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ
 τῶν Γ μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β μηδενὶ ἐνδέχεται, ἐδὲ τὸ Β ὑδενὶ τῷ Α ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ὥς· εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει, ὑδενὶ τῶν Γ τὸ Β ἐνδέχεται. ἀλλ' ὑπέ-
 κειτό τινι ἐνδέχεσθαι. ὅταν δὲ τὸ ἐν μέρει καταφατικὸν ἀναγ-
 καῖον ἢ, τὸ ἐν τῷ σερητικῷ συλλογισμῷ, οἷον τὸ ΒΓ, ἢ τὸ κα-
 40

θόλου ἐν τῷ κατηγορικῷ, οἷον τὸ Α Β, ἐκ ἔσαι τῷ ὑπάρχειν συλλογισμὸς. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἢ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον. εἰ δὲ τὸ μὲν καθόλου τεθῇ πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ, ἢ κα-
 ταφατικὸν ἢ σερητικόν, ἐνδεχόμενον, τὸ δ' ἐν μέρει ἀναγ-
 καῖον πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς. ὅροι δὲ τῷ μὲν ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης ζῶον-λευκόν-ἄνθρωπος, τῷ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῶον-λευκόν-ἰμάτιον. ὅταν δ' ἀναγκαῖον ἢ τὸ καθόλου, τὸ δ' ἐν μέρει ἐνδεχόμενον, σερητικὸν μὲν ὄντος τῷ καθόλου τῷ μὲν ὑπάρχειν ὅροι ζῶον-λευκόν-κόραξ, τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν ζῶον-λευκόν-πίττα, καταφατικὸν δὲ τῷ μὲν ὑπάρχειν ζῶον-λευκόν-κύκνος, τῷ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ζῶον-λευκόν-χιών. ἐδ' ὅταν ἀδιόριστοι ληφθῶσιν αἱ προτά-
 σεις ἢ ἀμφότεραι κατὰ μέρος, ἐδ' ἔτως ἔσαι συλλογισμὸς. ὅροι δὲ κοινοὶ τῷ μὲν ὑπάρχειν ζῶον-λευκόν-ἄνθρωπος, τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν ζῶον-λευκόν-ἄψυχον. καὶ γὰρ τὸ ζῶον τινὶ λευκῷ καὶ τὸ λευκὸν ἀψύχῳ τινὶ καὶ ἀναγκαῖον ὑπάρ-
 χειν καὶ ἐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. καπὶ τῷ ἐνδέχεσθαι ὁμοίως, ὥςπερ πρὸς ἅπαντα χρήσιμοι οἱ ὅροι.

Φανερόν ἔν ἐκ, τῶν εἰρημένων ὅτι ὁμοίως ἐχόντων τῶν ὅρων ἔν τε τῷ ὑπάρχειν καὶ ἐν τοῖς ἀναγκαίοις γίνεται τε καὶ οὐ γίνεται συλλογισμὸς, πλην κατὰ μὲν τὸ ὑπάρχειν τιθε-
 μένης τῆς σερητικῆς προτάσεως τῷ ἐνδέχεσθαι ἢ ὁ συλλογι-
 σμὸς, κατὰ δὲ τὸ ἀναγκαῖον τῆς σερητικῆς καὶ τῷ ἐνδέχεσθαι καὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς οἱ συλ-
 λογισμοὶ καὶ ὅτι τελεῖνται διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι ὅταν μὲν ἐνδέχεσθαι λαμ-
 17
 βάνωσιν ἀμφότεραι αἱ προτάσεις, ὑδεις ἔσαι συλλογισμὸς, ἔτε κατηγορικῶν ἔτε σερητικῶν τιθεμένων, ἔτε καθόλου ἔτε κατὰ μέρος· ὅταν δὲ ἢ μὲν ὑπάρχειν ἢ δ' ἐνδέχεσθαι σημαίνῃ, τῆς μὲν καταφατικῆς ὑπάρχειν σημαίνουσης ὑδέποτ' ἔσαι, τῆς δὲ σερητικῆς τῆς καθόλου αεί. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅταν ἢ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἢ δ' ἐνδέχεσθαι λαμβάνηται τῶν προτάσεων. δεῖ δὲ καὶ ἐν τέτοις λαμβάνειν τὸ ἐν τοῖς συμ-
 περάσμασιν ἐνδεχόμενον, ὥσπερ ἐν τοῖς πρότερον.

Πρῶτον ἔν δεικτέον ὅτι ἐκ ἀντιγράφει τὸ ἐν τῷ ἐνδέχεσθαι σερητικόν, οἷον εἰ τὸ Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Β, ἐκ ἀνάγκη καὶ τὸ Β ἐνδέχεσθαι μηδενὶ τῷ Α. κείσθω γὰρ τῷ Α, καὶ ἐνδεχέσθω τὸ Β μηδενὶ τῷ Α ὑπάρχειν. ἐκῆν ἐπεὶ ἀντιγράφειν αἱ ἐν τῷ ἐνδέχεσθαι καταφάσεις ταῖς ἀποφάσεσι, καὶ αἱ ἐναντίαι καὶ αἱ ἀντικείμεναι, τὸ δὲ Β τῷ Α ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρ-
 40

2. καὶ ἐπὶ C. || 7. ὁμοιοσχήμενες A. || 9. ἐξ ἀνάγκης om C. || 11. τὸ A et pr C || 18. τῶν AB. || 22. ἀναγαγεῖν C. || 23. μη-
 δεῖ ABC. || 33. ἔταν μὲν γὰρ C. || 34 et 35. τῷ C. || 40. τὸ β — οἷον om A.

2. καὶ om C. || 5. πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ om A. || 9. ὅροι om C. || 21. τοῦ C. || 24. ὅτι καὶ C. || ἀτελεῖς εἰσὶν οἱ C. || 31. al-
 teium τῆς om C. || 34. ὥσπερ καὶ ἐν C. || πρότερον περὶ τῆς ἀντιστροφῆς τῶν ἐνδεχομένων προτάσεων. πρῶτον B. || 36. τῶν B. || 37. τῶν C.

χειν, φανερόν ὅτι καὶ παντὶ ἐνδέχοιτο ἂν τὸ Β τῷ Α ὑπάρ-
χειν. τὸτο δὲ ψεῦδος· ἔ γάρ εἰ τότε τῷδε παντὶ ἐνδέχεται,
καὶ τότε τῷδε ἀναγκαῖον· ὥς· ἐκ ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν·
εἰ δ' ἔδεν κωλύει τὸ μὲν Α τῷ Β ἐνδέχσθαι μηδενί, τὸ δὲ
Β τινὶ τῶν Α ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ μὲν λευκόν
παντὶ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν (καὶ γὰρ ὑπάρχειν),
ἀνθρώπον δ' ἐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς ἐνδέχεται μηδενὶ λευκῷ·
πολλοῖς γὰρ ἐξ ἀνάγκης οὐχ ὑπάρχει, τὸ δ' ἀναγκαῖον
ἐκ ἧν ἐνδεχόμενον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκ τῆ ἀδυνατέ δειχθήσε-
ται ἀντιστρέφον, οἷον εἰ τις ἀξιώσκειν, ἐπεὶ ψεῦδος τὸ ἐνδέ-
χσθαι τὸ Β τῷ Α μηδενὶ ὑπάρχειν, ἀληθὲς τὸ μὴ ἐνδέχε-
σθαι μηδενί· φάσις γὰρ καὶ ἀπόφασις. εἰ δὲ τῆτ', ἀληθὲς
ἐξ ἀνάγκης τινὶ τῶν Α τὸ Β ὑπάρχειν· ὥσε καὶ τὸ Α τινὶ
τῶν Β. τὸτο δ' ἀδύνατον· ἔ γάρ εἰ μὴ ἐνδέχεται μηδενί
τὸ Β τῷ Α, ἀνάγκη τινὶ ὑπάρχειν. τὸ γὰρ μὴ ἐνδέχσθαι
μηδενὶ διχῶς λέγεται, τὸ μὲν εἰ ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχει,
τὸ δ' εἰ ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρχει· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης
τινὶ τῶν Α μὴ ὑπάρχον ἐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὡς παντὶ ἐνδέχεται
μὴ ὑπάρχειν, ὥσπερ ἔδὲ τὸ τινὶ ὑπάρχον ἐξ ἀνάγκης ὅτι
παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. εἰ ἔν τις ἀξιόη, ἐπεὶ ἐκ ἐνδέχε-
ται τὸ Γ τῷ Δ παντὶ ὑπάρχειν, ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρχειν
αὐτό, ψεῦδος ἂν λαμβάνοι· παντὶ γὰρ ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ἐν
ἐνόις ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει, διὰ τὸτο φαμεν ἔ παντὶ ἐνδέ-
χσθαι. ὥσε τῷ ἐνδέχσθαι παντὶ ὑπάρχειν τό τ' ἐξ ἀνά-
γκης τινὶ ὑπάρχειν ἀντίκειται καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης τινὶ μὴ ὑπάρ-
χειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ ἐνδέχσθαι μηδενί. δῆλον ἔν ὅτι πρὸς
τὸ ὅτως ἐνδεχόμενον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, ὡς ἐν ἀρχῇ διωρί-
σαμεν, ἔ τὸ ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχειν ἀλλὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης
τινὶ μὴ ὑπάρχειν ληπτέον. τέτῃ δὲ ληφθέντος ἔδεν συμβαίνει
ἀδύνατον, ὥς· ἔ γίνεται συλλογισμός. φανερόν ἔν ἐκ τῶν εἰ-
ρημένων ὅτι ἐκ ἀντιστρέφει τὸ σερητικόν.

Τούτῃ δὲ δειχθέντος κείσθω τὸ Α τῷ μὲν Β ἐνδέχσθαι
μηδενί, τῷ δὲ Γ παντί. διὰ μὲν ἔν τῆς ἀντιστροφῆς ἐκ ἔσαι
συλλογισμός· εἴρηται γὰρ ὅτι ἐκ ἀντιστρέφει ἡ τοιαύτη πρό-
τασις. ἀλλ' ἔδὲ διὰ τῆ ἀδυνατέ· τεθέντος γὰρ τῆ Β παντὶ
τῷ Γ ἐνδέχσθαι ὑπάρχειν ἔδεν συμβαίνει ψεῦδος· ἐνδέ-
χοιτο γὰρ ἂν τὸ Α τῷ Γ καὶ παντὶ καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν.
ὅλως δ' εἰ ἔσι συλλογισμός, δῆλον ὅτι τῆ ἐνδέχσθαι ἂν
εἴη διὰ τὸ μηδετέραν τῶν προτάσεων εἰληφθαί ἐν τῷ ὑπάρ-
χειν, καὶ ὅτος ἡ καταφατικὸς ἡ σερητικὸς· ἔδετέρως δ' ἐγ-

χωρεῖ· καταφατικῷ μὲν γὰρ τεθέντος δειχθήσεται διὰ τῶν
ὅρων ὅτι ἐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, σερητικῷ δὲ, ὅτι τὸ συμ-
πέρασμα ἐκ ἐνδεχόμενον ἀλλ' ἀναγκαῖον ἔστιν. ἔσω γὰρ τὸ
μὲν Α λευκόν, τὸ δὲ Β ἀνθρώπος, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἵππος. τὸ
δὴ Α, τὸ λευκόν, ἐνδέχεται τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενί
ὑπάρχειν. ἀλλὰ τὸ Β τῷ Γ ἔτε ὑπάρχειν ἐνδέχεται ἔτε μὴ
ὑπάρχειν. ὅτι μὲν ἔν ὑπάρχειν ἐκ ἐγχωρεῖ, φανερόν· ἔδεις
γὰρ ἵππος ἀνθρώπος. ἀλλ' οὐδ' ἐνδέχσθαι μὴ ὑπάρχειν.
ἀνάγκη γὰρ μηδὲνα ἵππον ἀνθρώπον εἶναι, τὸ δ' ἀναγκαῖον
ἐκ ἧν ἐνδεχόμενον. οὐκ ἄρα γίνεται συλλογισμός. ὁμοίως
δὲ δειχθήσεται καὶ ἂν ἀνάπαλιν τεθῇ τὸ σερητικόν, καὶ ἀμ-
φότεροι καταφατικαὶ ληφθῶσιν ἡ σερητικαί· διὰ γὰρ
τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσαι ἡ ἀπόδειξις, καὶ ὅταν ἡ μὲν καθόλου
ἡ δ' ἐν μέρει, ἡ ἀμφοτέραι κατὰ μέρος ἡ ἀδιόριστοι, ἡ ὅσα-
χωῶς ἄλλως ἐνδέχεται μεταλαβεῖν τὰς προτάσεις· αἰ γὰρ
ἔσαι διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων ἡ ἀπόδειξις. φανερόν ἔν ὅτι ἀμ-
φοτέρων τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἐνδέχσθαι τιθεμένων οὐδεὶς
γίνεται συλλογισμός.

Εἰ δ' ἡ μὲν ὑπάρχειν ἡ δ' ἐνδέχσθαι σημαίνει, τῆς 18
μὲν κατηγορικῆς ὑπάρχειν τεθείσης τῆς δὲ σερητικῆς ἐνδέ-
χσθαι ἔδεποι ἔσαι συλλογισμός, ἔτε καθόλου τῶν ὅρων
οὗτ' ἐν μέρει λαμβανομένων. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ καὶ διὰ
τῶν αὐτῶν ὅρων. ὅταν δ' ἡ μὲν καταφατικὴ ἐνδέχσθαι ἡ
δὲ σερητικὴ ὑπάρχειν, ἔσαι συλλογισμός. εἰληφθῶ γὰρ τὸ
Α τῷ μὲν Β μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντὶ ἐνδέχσθαι.
ἀντιστραφέντος οὖν τῆ σερητικῇ τὸ Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρχει·
τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχσθαι· γίνεται δὴ συλλογισμός
ὅτι ἐνδέχεται τὸ Β μηδενὶ τῷ Γ διὰ τῆ πρώτου σχήματος.
ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ Γ τεθείη τὸ σερητικόν. ἐὰν δ' ἀμ-
φότεροι μὲν ὥσι σερητικαί, σημαίνει δ' ἡ μὲν μὴ ὑπάρχειν
ἡ δ' ἐνδέχσθαι μὴ ὑπάρχειν, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων
οὐδὲν συμβαίνει ἀναγκαῖον, ἀντιστραφείσης δὲ τῆς κατὰ τὸ
ἐνδέχσθαι προτάσεως γίνεται συλλογισμός ὅτι τὸ Β τῷ
Γ ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον·
ἔσαι γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα. ἐὰν δ' ἀμφοτέραι τε-
θῶσι κατηγορικαί, οὐκ ἔσαι συλλογισμός, ὅροι τῆ μὲν ὑπάρ-
χειν ὑγίεια-ζῶον-ἀνθρώπος, τῆ δὲ μὴ ὑπάρχειν ὑγίεια-
ἵππος-ἀνθρώπος.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔξει καπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογι-
σμῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἡ τὸ καταφατικόν ὑπάρχον, εἴτε κα-

1. ἂν om A, ante ἐνδέχοιτο ponit C. || τὸ Β om C. || 3. οὐκ] οὐκ ἂν A. || 6. ὑπάρχει C. || 12. φάσις] κατάφασις C. ||
13. ἐξ] καὶ ἐξ B. || τὲ Β ὑπάρχειν] ὑπάρχειν B, ὑπάρχειν τὸ Β C. || 15. ἐξ ἀνάγκης τινὶ ὑπάρχει C. || 16. εἰ om AB. || ἐξ — 17. δ'
om A. || 26. τὸ pr C. || 28. ἔ μόνον τὸ B. || ἀλλὰ καὶ τὸ BC.

11. καὶ A. || 15. μεταβάλλειν A, μεταβαλεῖν C. || 19. σημαίνει C. || 20. τιθεμένης C. || 26. ὑπάρχει AB. || 29. δὲ om C. ||
30. ὥσι αι ε. pr B. || 31. μὴ ὑπάρχειν om AC.

θόλος εἶτ' ἐν μέρει ληφθέν, οὐδεὶς ἔσαι συλλογισμός. (τῷτα
 δ' ὁμοίως καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων δέκνυνται τοῖς πρότερον),
 ὅταν δὲ τὸ σερητικόν, ἔσαι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, καθάπερ
 ἐν τοῖς πρότερον. πάλιν εἰς ἀμφω μὲν τὰ διαζήματα σερη-
 τικὰ ληφθῇ, καθόλου δὲ τὸ μὴ ὑπάρχειν, ἐξ αὐτῶν μὲν 5
 τῶν προτάσεων ἐκ ἔσαι τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφεύτος δὲ τῷ
 ἐνδέχασθαι, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, ἔσαι συλλογισμός.
 εἰς δὲ ὑπάρχον μὲν ἢ τὸ σερητικόν, ἐν μέρει δὲ ληφθῇ, ἐκ
 ἔσαι συλλογισμός, οὔτε καταφατικῆς οὔτε σερητικῆς ἔσης
 τῆς ἐτέρας προτάσεως. οὐδ' ὅταν ἀμφοτέραι ληφθῶσιν ἀδιό-
 ριστοι ἢ καταφατικαὶ ἢ ἀποφατικαὶ ἢ κατὰ μέρος. ἀπό-
 δεῖξαι δ' ἢ αὐτὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.
 19 Ἐὰν δ' ἢ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἢ δ' ἐνδέχασθαι σημαίνῃ
 τῶν προτάσεων, τῆς μὲν σερητικῆς ἀναγκαίως οὕσης ἔσαι
 συλλογισμός, οὐ μόνον ὅτι ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν, ἀλλὰ 15
 καὶ ὅτι ἐκ ὑπάρχει, τῆς δὲ καταφατικῆς ἐκ ἔσαι. κείσθω
 γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐξ ἀνάγκης μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ
 Γ παντὶ ἐνδέχασθαι. ἀντιστραφεύσης οὖν τῆς σερητικῆς οὐδὲ
 τὸ Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρξει· τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχετο·
 γίνεταί δὲ πάλιν διὰ τοῦ πρώτου σχήματος ὁ συλλογισμός 20
 ὅτι τὸ Β τῷ Γ ἐνδέχεται μηδενὶ ὑπάρχειν. ἅμα δὲ δῆλον
 ὅτι οὐδ' ὑπάρξει τὸ Β οὐδενὶ τῶν Γ. κείσθω γὰρ ὑπάρχειν
 οὐκοῦν εἰ τὸ Α τῷ Β μηδενὶ ἐνδέχεται, τὸ δὲ Β ὑπάρχει
 τινὶ τῶν Γ, τὸ Α τῶν Γ τινὶ οὐκ ἐνδέχεται· ἀλλὰ παντὶ ὑπέ-
 κειτο ἐνδέχασθαι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον δεῖχθήσεται καὶ εἰ 25
 πρὸς τῷ Γ τεθεῖν τὸ σερητικόν. πάλιν ἔσω τὸ κατηγορικόν
 ἀναγκαῖον, θάτερον δ' ἐνδεχόμενον, καὶ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐν-
 δεχέσθω μηδενὶ, τῷ δὲ Γ παντὶ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. οὕ-
 τως ἐν ἐχόντων τῶν ὅρων οὐδεὶς ἔσαι συλλογισμός· συμ-
 βαίνει γὰρ τὸ Β τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν. ἔσω γὰρ 30
 τὸ μὲν Α λευκόν, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Β ἄνθρωπος, ἐφ' ᾧ δὲ
 τὸ Γ κύκνος. τὸ δὲ λευκὸν κύκνω μὲν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
 χει, ἀνθρώπῳ δ' ἐνδέχεται μηδενὶ· καὶ ἄνθρωπος ἔστι
 κύκνω ἐξ ἀνάγκης. ὅτι μὲν ἐν τῷ ἐνδέχασθαι οὐκ ἔστι
 συλλογισμός, φανερόν· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἐκ ἢ ἐνδε- 35
 χόμενον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῷ ἀναγκαῖον· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον
 ἢ ἐξ ἀμφοτέρων ἀναγκαίων ἢ ἐκ τῆς σερητικῆς συνέβαι-
 νει. εἴτι δὲ καὶ ἐγχωρεῖ τούτων κειμένων τὸ Β τῷ Γ ὑπάρ-
 χειν· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Γ ὑπὸ τὸ Β εἶναι, τὸ δὲ
 Α τῷ μὲν Β παντὶ ἐνδέχασθαι, τῷ δὲ Γ ἐξ ἀνάγκης 40
 ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν Γ εἴη ἐργηγορός, τὸ δὲ Β ζῶον,
 τὸ δ' ἐφ' ᾧ Α κίνησις. τῷ μὲν γὰρ ἐργηγορότι ἐξ ἀνάγ-

κης κίνησις, ζῶον δὲ παντὶ ἐνδέχεται· καὶ πᾶν τὸ ἐργη-
 γορὸς ζῶον. φανερόν οὖν ὅτι οὐδὲ τοῦ μὴ ὑπάρχειν, ἐξ-
 περ οὕτως ἐχόντων ἀνάγκη ὑπάρχειν. οὐδὲ δὲ τῶν ἀντι-
 κειμένων φάσεων, ὥστ' οὐδεὶς ἔσαι συλλογισμός. ὁμοίως
 δὲ δεῖχθήσεται καὶ ἀνάπαλιν τεθείσης τῆς καταφατικῆς.
 εἰς δ' ὁμοιοσχήμονες ὥσιν αἱ προτάσεις, σερητικῶν μὲν
 οὕσων αἰ γίνεταί συλλογισμός ἀντιστραφεύσης τῆς κατὰ
 τὸ ἐνδέχασθαι προτάσεως, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. εἰ-
 λήφθω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν, τῷ
 δὲ Γ ἐνδέχασθαι μὴ ὑπάρχειν· ἀντιστραφεύσων ἐν τῶν προ-
 τάσεων τὸ μὲν Β τῷ Α οὐδενὶ ὑπάρχει, τὸ δὲ Α παντὶ
 τῷ Γ ἐνδέχεται· γίνεταί δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα. καὶ εἰ
 πρὸς τῷ Γ τεθεῖν τὸ σερητικόν, ὡσαύτως. εἰς δὲ κατη-
 γορικαὶ τεθεῖσιν, οὐκ ἔσαι συλλογισμός. τοῦ μὲν γὰρ μὴ
 ὑπάρχειν ἢ τοῦ ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν φανερόν ὅτι ἐκ
 ἔσαι διὰ τὸ μὴ εἰληφθαι σερητικὴν πρότασιν μὴτ' ἐν τῷ
 ὑπάρχειν μὴτ' ἐν τῷ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν. ἀλλὰ μὴν
 οὐδὲ τοῦ ἐνδέχασθαι μὴ ὑπάρχειν· ἐξ ἀνάγκης γὰρ ὥτως
 ἐχόντων τὸ Β τῷ Γ οὐκ ὑπάρξει, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τε-
 θεῖν λευκόν, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Β κύκνος, τὸ δὲ Γ ἄνθρωπος.
 οὐδὲ γε τῶν ἀντικειμένων ἀποφάνσεων, ἐπεὶ δέδεικται τὸ
 Β τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης οὐκ ὑπάρχον. οὐκ ἄρα γίνεταί συλ-
 λογισμός ὅλως.

Ὅμοιως δ' ἔξει κατὰ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν.
 ὅταν μὲν γὰρ ἢ τὸ σερητικόν καθόλου τε καὶ ἀναγκαῖον,
 αἰ συλλογισμός ἔσαι καὶ τῷ ἐνδέχασθαι καὶ τοῦ μὴ
 ὑπάρχειν (ἀπόδειξις δὲ διὰ τῆς ἀντιστροφῆς), ὅταν δὲ τὸ
 καταφατικόν, οὐδέποτε· τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον δεῖχθήσεται
 ἐν καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. ἐδ' ὅταν
 ἀμφοτέραι ληφθῶσι καταφατικαί· καὶ γὰρ τούτου ἢ αὐτὴ
 ἀπόδειξις ἢ καὶ πρότερον. ὅταν δὲ ἀμφοτέραι μὲν σερητι-
 καί, καθόλου δὲ καὶ ἀναγκαῖα ἢ τὸ μὴ ὑπάρχειν σημαί-
 νουσα, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημμένων οὐκ ἔσαι τὸ ἀναγ-
 καῖον, ἀντιστραφεύσης δὲ τῆς κατὰ τὸ ἐνδέχασθαι προτά-
 σεως ἔσαι συλλογισμός, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον. εἰς
 δ' ἀμφοτέραι ἀδιόριστοι ἢ ἐν μέρει τεθεῖσιν, οὐκ ἔσαι συλ-
 λογισμός· ἀπόδειξις δ' ἢ αὐτὴ καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.
 Φανερόν οὖν ἐκ τῶν εἰρημμένων ὅτι τῆς μὲν σερητικῆς
 τῆς καθόλου τιθεμένης ἀναγκαίως αἰ γίνεταί συλλογι-
 σμός, οὐ μόνον τοῦ ἐνδέχασθαι μὴ ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ
 τοῦ μὴ ὑπάρχειν, τῆς δὲ καταφατικῆς οὐδέποτε. καὶ ὅτι
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἐχόντων ἐν τε τοῖς ἀναγκαίοις καὶ ἐν τοῖς

18. δὲ μὴ ὑπάρχον Α. 19. δὲ ὁμ C. 20. ὑπάρχει Β. 42. ᾧ τὸ α C.

6. ὁμοσχήμονες ΑΒ. 11. ὑπάρξει Β. 16 et 17. μὴδ' Α. 21. ἀντιφάνσεων Α. 22. ἐπειδὴ C. 24. καὶ ἐπὶ C.

ὑπάρχουσι γίνεται τε καὶ οὐ γίνεται συλλογισμός· ὁ δὲ
δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς οἱ συλλογισμοί, καὶ ὅτι τελει-
οῦνται διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων.

20 Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ σχήματι καὶ ἀμφοτέρων ἐν-
δεχομένων καὶ τῆς ἐτέρας ἔσαι συλλογισμός· ὅταν μὲν
οὖν ἐνδέχῃσθαι σημαίνωσιν αἱ προτάσεις, καὶ τὸ συμπέρα-
σμα ἔσαι ἐνδεχόμενον· καὶ ὅταν ἡ μὲν ἐνδέχῃσθαι ἢ δ'
ὑπάρχειν· ὅταν δ' ἡ ἐτέρα τεθεῇ ἀναγκαία, εἰ μὲν ἢ κα-
ταφατική, οὐκ ἔσαι τὸ συμπέρασμα οὔτε ἀναγκαῖον
οὔθ' ὑπάρχον, εἰ δ' ἢ σερητική, τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἔσαι
συλλογισμός, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον· ληπτέον δὲ
καὶ ἐν τούτοις ὁμοίως τὸ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν ἐνδεχό-
μενον.

Ἐξωσαν δὲ πρῶτον ἐνδεχόμεναι, καὶ τὸ Α καὶ τὸ
Β παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν· ἐπεὶ οὖν ἀντιστρέφει
τὸ καταφατικὸν ἐπὶ μέρους, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ ἐνδε-
χεται, καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ Β ἐνδέχεται· ἄν· ὥς· εἰ τὸ μὲν
Α παντὶ τῷ Γ ἐνδέχεται, τὸ δὲ Γ τινὶ τῶν Β, καὶ τὸ Α
τινὶ τῶν Β ἐνδέχεται· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα· καὶ
εἰ τὸ μὲν Α ἐνδέχεται μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β
παντὶ τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Β ἐνδέχῃσθαι μὴ ὑπάρ-
χειν· ἔσαι γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα διὰ τῆς ἀντι-
στροφῆς· εἰ δ' ἀμφότεραι σερητικαὶ τεθεῖσαν, ἐξ αὐτῶν
μὲν τῶν εἰλημμένων οὐκ ἔσαι τὸ ἀναγκαῖον, ἀντιστραφεῖ-
σάν δὲ τῶν προτάσεων ἔσαι συλλογισμός, καθάπερ ἐν
τοῖς πρότερον· εἰ γὰρ τὸ Α καὶ τὸ Β τῷ Γ ἐνδέχεται μὴ
ὑπάρχειν, εἰ μὲν μεταληφθῇ τὸ ἐνδέχῃσθαι ὑπάρχειν, πάλιν
ἔσαι τὸ πρῶτον σχῆμα διὰ τῆς ἀντιστροφῆς· εἰ δ' ὁ μὲν
ἐξὶ καθόλου τῶν ὄρων ὁ δ' ἐν μέρει, τὸν αὐτὸν τρόπον
ἐχόντων τῶν ὄρων ὅνπερ ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν, ἔσαι τε καὶ
οὐκ ἔσαι συλλογισμός· ἐνδεχέσθω γὰρ τὸ μὲν Α παντὶ
τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· ἔσαι δὲ πάλιν τὸ
πρῶτον σχῆμα τῆς ἐν μέρει προτάσεως ἀντιστραφείσης· εἰ
γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τινὶ τῶν Β, τὸ Α τινὶ
τῶν Β ἐνδέχεται, καὶ εἰ πρὸς τὸ Β Γ τεθεῖν τὸ καθόλου,
ὡσαύτως· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν Α Γ σερητικὸν εἴη, τὸ
δὲ Β Γ καταφατικόν· ἔσαι γὰρ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα
διὰ τῆς ἀντιστροφῆς· εἰ δ' ἀμφότεραι σερητικαὶ τεθεῖσαν,
ἡ μὲν καθόλου ἢ δ' ἐν μέρει, δι' αὐτῶν μὲν τῶν εἰλημ-

μένων οὐκ ἔσαι συλλογισμός, ἀντιστραφείσων δ' ἔσαι, κα-
θάπερ ἐν τοῖς πρότερον· ὅταν δὲ ἀμφότεραι ἀδιόριστοι ἢ
ἐν μέρει ληφθῶσιν, οὐκ ἔσαι συλλογισμός· καὶ γὰρ παντὶ
ἀνάγκη τὸ Α τῷ Β καὶ μηδενὶ ὑπάρχειν· ὅροι τῶ ὑπάρ-
χειν ζῶον-ἄνθρωπος-λευκόν, τῶ μὴ ὑπάρχειν ἵππος-ἄν-
θρωπος-λευκόν, μέσον λευκόν.

Ἐὰν δὲ ἡ μὲν ὑπάρχειν ἢ δ' ἐνδέχῃσθαι σημαίνῃ
τῶν προτάσεων, τὸ μὲν συμπέρασμα ἔσαι ὅτι ἐνδέχεται
καὶ ἔχ' ὅτι ὑπάρχει, συλλογισμός δ' ἔσαι τὸν αὐτὸν τρό-
πον ἐχόντων τῶν ὄρων ὅν καὶ ἐν τοῖς πρότερον· ἐξωσαν γὰρ
πρῶτον κατηγορικοί, καὶ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω,
τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδεχέσθω ὑπάρχειν· ἀντιστραφέντος οὖν τῶ
Β Γ τὸ πρῶτον ἔσαι σχῆμα, καὶ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐν-
δέχεται τὸ Α τινὶ τῶν Β ὑπάρχειν· ὅτε γὰρ ἡ ἐτέρα τῶν
προτάσεων ἐν τῷ πρῶτῳ σχήματι σημαίνει ἐνδέχῃσθαι, καὶ
τὸ συμπέρασμα ἦν ἐνδεχόμενον· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν
Β Γ ὑπάρχειν τὸ δὲ Α Γ ἐνδέχῃσθαι, καὶ εἰ τὸ μὲν Α Γ
σερητικὸν τὸ δὲ Β Γ κατηγορικόν, ὑπάρχει δ' ὅποτερον, ἀμ-
φοτέρως ἐνδεχόμενον ἔσαι τὸ συμπέρασμα· γίνεται γὰρ
πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα, δέδεικται δ' ὅτι τῆς ἐτέρας προ-
τάσεως ἐνδέχῃσθαι σημαίνουσης ἐν αὐτῷ καὶ τὸ συμπέρασμα
ἔσαι ἐνδεχόμενον· εἰ δὲ τὸ ἐνδεχόμενον σερητικὸν τεθεῖν πρὸς
τὸ ἔλαττον ἄκρον, ἢ καὶ ἀμφω ληφθεῖν σερητικά, δι'
αὐτῶν μὲν τῶν κειμένων ἔσαι συλλογισμός, ἀντιστρα-
φέντων δ' ἔσαι, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον.

Εἰ δ' ἡ μὲν καθόλου τῶν προτάσεων ἢ δ' ἐν μέρει
κατηγορικῶν μὲν οὐσῶν ἀμφοτέρων, ἢ τῆς μὲν καθόλου
σερητικῆς τῆς δ' ἐν μέρει καταφατικῆς, ὁ αὐτὸς πρόπος
ἔσαι τῶν συλλογισμῶν· πάντες γὰρ περαίνονται διὰ τοῦ
πρῶτου σχήματος· ὥς φανερόν ὅτι τῶ ἐνδέχῃσθαι καὶ οὐ
τῶ ὑπάρχειν ἔσαι συλλογισμός· εἰ δ' ἡ μὲν καταφατικὴ
καθόλου ἢ δὲ σερητικὴ ἐν μέρει, διὰ τοῦ ἀδυνάτου ἔσαι
ἢ ἀπόδειξις· υπαρχέτω γὰρ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ
Α ἐνδεχέσθω τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν· ἀνάγκη δὲ τὸ Α ἐν-
δέχῃσθαι τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ παντὶ τῷ Β τὸ
Α ὑπάρχει ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ κεῖται ὑπάρ-
χειν, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει· ἔστο γὰρ
δέδεικται πρότερον· ἀλλ' ὑπέκειτο τινὶ ἐνδέχῃσθαι μὴ
ὑπάρχειν.

10. ἢ C. || τοῦ C. || 11. πρότερον α β γ. ληπτέον C. || 14. πρότερον C. || 16. τὸ δὲ C. || 18. καὶ ἀνάγκη καὶ C. || καὶ B om A. || 19. ἐνδέχῃσθαι C. || 20. B ἐνδέχεται παντὶ C. || 21. τῶν β C. || 23. ἐλγ. τεθεῖσαν C. || 26. B παντὶ τῷ C. || 27. τὸ Β Γ εἰς ἐνδέχῃσθαι C. || 32. τινὶ τῶν C. || 34. τῷ C. || 35. τῷ AB. || 38. τεθεῖσαν C.

5. λευκός A. || 10. ἐν καὶ ὥς C. || 12. παντὶ τῷ Γ ἐνδεχέσθω C. || 14. τῷ C. || 16. ἦν om A. || 31. ἔσαι δ συλλ. B. || 34. extr. τινὶ τῷ β ἐνδέχῃσθαι C.

Όταν δ' ἀδιόριστοι ἢ ἐν μέρει ληφθῶσιν ἀμφότεραι, οὐκ ἔσαι συλλογισμός. ἀπόδειξις δ' ἡ αὐτὴ ἢ καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων.

22 Εἰ δ' ἐστὶν ἡ μὲν ἀναγκαία τῶν προτάσεων ἡ δ' ἐνδεχομένη, κατηγορικῶν μὲν ὄντων τῶν ὅρων ἀεὶ τῷ ἐνδέχασθαι ἔσαι συλλογισμός, ὅταν δ' ἢ τὸ μὲν κατηγορικὸν τὸ δὲ σερητικόν, εἰ μὲν ἢ τὸ καταφατικὸν ἀναγκαῖον, τῷ ἐνδέχασθαι μὴ ὑπάρχειν, εἰ μὲν τὸ σερητικόν, καὶ τῷ ἐνδέχασθαι μὴ ὑπάρχειν καὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν. τῷ δ' ἐξ ἀνάγκης μὴ ὑπάρχειν ἔκ ἔσαι συλλογισμός, ὥσπερ ὅδ' ἐν τοῖς 10 ἑτέροις σχήμασιν. ἔωσαν δὲ κατηγορικοὶ πρῶτον οἱ ὅροι, καὶ τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β τῷ Γ παντὶ ἐνδέχασθαι ὑπάρχειν. ἐπεὶ ὅν τὸ μὲν Α παντὶ τῷ Γ ἀνάγκη, τὸ δὲ Γ τινὶ τῷ Β ἐνδέχεται, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β ἐνδεχόμενον ἔσαι καὶ ἔχ ὑπάρχον· ὅτω γὰρ 15 συνέπιπτεν ἐπὶ τῷ πρώτῳ σχήματος. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ τὸ μὲν Β Γ τεθεὶν ἀναγκαῖον, τὸ δὲ Α Γ ἐνδεχόμενον. πάλιν ἔσω τὸ μὲν κατηγορικὸν τὸ δὲ σερητικόν, ἀναγκαῖον δὲ τὸ κατηγορικόν· καὶ τὸ μὲν Α ἐνδεχέσθω μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β παντὶ ὑπαρχέτω ἐξ ἀνάγκης. ἔσαι δὲ πάλιν τὸ πρῶτον σχῆμα· καὶ γὰρ ἡ σερητικὴ πρότασις ἐνδέχασθαι σημαίνει· φανερόν οὖν ὅτι τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἐνδεχόμενον· ὅτε γὰρ ὅτως ἔχοιεν αἱ προτάσεις ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι, καὶ τὸ συμπέρασμα ἦν ἐνδεχόμενον. εἰ δ' ἡ σερητικὴ πρότασις ἀναγκαία, τὸ συμ- 25 πέραςμα ἔσαι καὶ ὅτι ἐνδέχεται τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ ὅτι ἔχ ὑπάρχει. κείσθω γὰρ τὸ Α τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ Β παντὶ ἐνδέχασθαι. ἀντιστραφέντος οὖν τοῦ Β Γ καταφατικῷ τὸ πρῶτον ἔσαι σχῆμα, καὶ ἀναγκαία ἡ σερητικὴ πρότασις. ὅτε δ' ὅτως εἶχον αἱ προτάσεις, συνέ- 30 βαινε τὸ Α τῷ Γ καὶ ἐνδέχασθαι τινὶ μὴ ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπάρχειν, ὥς καὶ τὸ Α τῷ Β ἀνάγκη τινὶ μὴ ὑπάρχειν. ὅταν δὲ τὸ σερητικὸν τεθῇ πρὸς τὸ ἑλαττον ἄκρον, εἰ μὲν ἐνδεχόμενον, ἔσαι συλλογισμός μεταληφθείσης τῆς προτάσεως, καθάπερ ἐν τοῖς πρότερον, εἰ μὲν δ' ἀναγκαῖον, ἔκ ἔσαι 35 καὶ γὰρ παντὶ ἀνάγκη καὶ ὁδὲν ἐνδέχεται ὑπάρχειν. ὅροι τῷ παντὶ ὑπάρχειν ὕπνος-ἵππος καθεύδων-ἄνθρωπος, τοῦ μηδενὶ ὕπνος-ἵππος ἐγρηγόρας-ἄνθρωπος.

Ὅμοίως δ' ἔξει καὶ εἰ ὁ μὲν καθόλου τῶν ὅρων ὁ δ' ἐν μέρει πρὸς τὸ μέσον· κατηγορικῶν μὲν γὰρ ὄντων ἀμ-

φοτέρων τῷ ἐνδέχασθαι καὶ ὁ τῷ ὑπάρχειν ἔσαι συλλογισμός, καὶ ὅταν τὸ μὲν σερητικὸν ληφθῇ τὸ δὲ καταφατικόν, ἀναγκαῖον δὲ τὸ καταφατικόν. ὅταν δὲ τὸ σερητικὸν ἀναγκαῖον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι τῷ μὴ ὑπάρχειν· ὁ γὰρ αὐτὸς τρόπος ἔσαι τῆςδείξεως καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ἀνάγκη γὰρ διὰ τῷ πρώτῳ σχήματος τελεῖσθαι τοὺς συλλογισμούς, ὥς καθάπερ ἐν ἐκείνοις, καὶ ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον συμπίπτειν. ὅταν δὲ τὸ σερητικὸν καθόλου ληφθῇ τεθῇ πρὸς τὸ ἑλαττον ἄκρον, εἰ μὲν ἐνδεχόμενον, ἔσαι συλλογισμός διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, εἰ μὲν δ' ἀναγκαῖον, οὐκ ἔσαι. δειχθήσεται δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅν καὶ ἐν τοῖς καθόλου, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. φανερόν οὖν καὶ ἐν τούτῳ τῷ σχήματι πότε καὶ πῶς ἔσαι συλλογισμός, καὶ πότε τῷ ἐνδέχασθαι καὶ πότε τῷ ὑπάρχειν. 20 δῆλον δὲ καὶ ὅτι πάντες ἀτελεῖς, καὶ ὅτι τελειοῦνται διὰ τῷ πρώτῳ σχήματος.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ ἐν τούτοις τοῖς σχήμασι συλλογισμοὶ 23 τελειοῦνται διὰ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι καθόλου συλλογισμῶν καὶ εἰς τούτους ἀνάγονται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων· ὅτι δ' ἀπλῶς πᾶς συλλογισμός ὅτως ἔξει, νῦν ἔσαι φανερόν, ὅταν δειχθῇ πᾶς γινόμενος διὰ τούτων τινὸς τῶν σχημάτων.

Ἀνάγκη δὲ πᾶσαν ἀπόδειξιν καὶ πάντα συλλογισμὸν ἢ ὑπάρχον τι ἢ μὴ ὑπάρχον δεικνύναι, καὶ τῷτο ἢ καθόλου ἢ κατὰ μέρος, ἔτι ἢ δεικτικῶς ἢ ἐξ ὑποθέσεως. τῷ δ' ἐξ ὑποθέσεως μέρος τὸ διὰ τῷ ἀδύνατον. πρῶτον οὖν εἵπωμεν περὶ τῶν δεικτικῶν· τούτων γὰρ δειχθέντων φανερόν ἔσαι καὶ ἐπὶ τῶν εἰς τὸ ἀδύνατον καὶ ὅλως τῶν ἐξ ὑποθέσεως.

Εἰ δὲ δέοι τὸ Α κατὰ τῷ Β συλλογίσασθαι ἢ ὑπαρ- 30 χοῦ ἢ μὴ ὑπάρχον, ἀνάγκη λαβεῖν τι κατὰ τινος. εἰ μὲν ὅν τὸ Α κατὰ τῷ Β ληφθῇ, τὸ ἐξ ἀρχῆς ἔσαι εἰλημμένον. εἰ δὲ κατὰ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ κατὰ μηδενός, μηδ' ἄλλο κατ' ἐκείν, μηδὲ κατὰ τῷ Α ἕτερον, ὁδὲς ἔσαι 35 συλλογισμός· τῷ γὰρ ἐν καθ' ἐνὸς ληφθῆναι οὐδὲν συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης. ὥς προσληπτέον καὶ ἑτέραν πρότασιν. εἰ μὲν οὖν ληφθῇ τὸ Α κατ' ἄλλου ἢ ἄλλο κατὰ τῷ Α, ἢ κατὰ τῷ Γ ἕτερον, εἶναι μὲν συλλογισμὸν οὐδὲν κωλύει, πρὸς μέντοι τὸ Β οὐκ ἔσαι διὰ τῶν εἰλημμένων. οὐδ' ὅταν τὸ Γ ἑτέρῳ, κἀκεῖνο ἄλλῳ, καὶ τῷτο ἑτέρῳ, μὴ

1. ἀόριστοι Α. || 13. τῷ Γ om BC. || 20. τῶν AB. || παντὶ τῷ γ ὑπαρχέτω C. || 25. τὸ καὶ τὸ C. || 28. παντὶ τῷ γ ἐνδέχασθαι C. || 29. καὶ καὶ γὰρ C. || 31. καὶ μὴ ὑπάρχειν om A. || 32. καὶ om C. || 37. τοῦ δὲ μηδενὶ C.

5. καὶ καθόλου om pr C. || καὶ μὴ καθόλου om AB et pr C. || 14. ἐνδέχεται C. || 18. τελειοῦνται τε διὰ BC. || 19. ἄγονται A. || 26. μέρος ἐστὶ τὸ C. || 27. τούτων γὰρ δειχθέντων om C. || 31. ἢ μὴ ὑπάρχον om pr A. || 33. δὲ τὸ α κατὰ C. || 35. τὸ C.

συνάπτῃ δὲ πρὸς τὸ Β, ἔδ' ἔτιωσ ἔσαι πρὸς τὸ Β συλ-
λογισμὸς τῷ Α. ὅλως γὰρ εἵπομεν ὅτι ἔδεις οὐδέποτε ἔσαι
συλλογισμὸς ἄλλῃ κατ' ἄλλου μὴ ληφθέντος τινὸς μέ-
σου, ὃ πρὸς ἐκάτερον ἔχει πῶς ταῖς κατηγορίαις· ὁ μὲν
γὰρ συλλογισμὸς ἀπλῶς ἐκ προτάσεων ἐστίν, ὁ δὲ πρὸς 5
τόδε συλλογισμὸς ἐκ τῶν πρὸς τόδε προτάσεων, ὁ δὲ τῷδε
πρὸς τόδε διὰ τῶν τῷδε πρὸς τόδε προτάσεων. ἀδύνατον δὲ
πρὸς τὸ Β λαβεῖν πρότασιν μηδὲν μήτε κατηγοροῦντας
αὐτὴ μήτ' ἀπαρνημένους, ἢ πάλιν τῷ Α πρὸς τὸ Β μη-
δὲν κοινὸν λαμβάνοντας ἀλλ' ἐκατέρου ἰδια ἅττα κατη- 10
γοροῦντας ἢ ἀπαρνημένους. ὥςτε ληπτέον τι μέσον ἀμφοῖν,
ὃ συνάψει τὰς κατηγορίας, εἴπερ ἔσαι τῷδε πρὸς τόδε συλ-
λογισμὸς. εἰ ἔν ἀνάγκῃ μὲν τι λαβεῖν πρὸς ἀμφοῖν κοινόν,
τῷτο δ' ἐνδέχεται τριχῶς (ἢ γὰρ τὸ Α τῷ Γ καὶ τὸ Γ
τῷ Β κατηγορησάμεναι, ἢ τὸ Γ κατ' ἀμφοῖν, ἢ ἀμφοῖν 15
κατὰ τῷ Γ), ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ εἰρημένα σχήματα, φα-
νερὸν ὅτι πάντα συλλογισμὸν ἀνάγκῃ γίνεσθαι διὰ τούτων
τινὸς τῶν σχημάτων. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος καὶ εἰ διὰ πλει-
όνων συνάπτει πρὸς τὸ Β· ταῦτο γὰρ ἔσαι σχῆμα καὶ
ἐπὶ τῶν πολλῶν.

Ὅτι μὲν οὖν οἱ δεικτικοὶ περαίνονται διὰ τῶν προειρημέ-
νων σχημάτων, φανερόν· ὅτι δὲ καὶ οἱ εἰς τὸ ἀδύνατον, δῆ-
λον ἔσαι διὰ τούτων. πάντες γὰρ οἱ διὰ τῷ ἀδυνάτου περαί-
νοντες τὸ μὲν ψεύδους συλλογίζονται, τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐξ
ὑποθέσεως δεικνύουσιν, ὅταν ἀδυνάτον τι συμβαίῃ τῆς ἀντι- 25
φάσεως τεθείσης, οἷον ὅτι ἀσύμμετρος ἢ διάμετρος διὰ τὸ γί-
νεσθαι τὰ περιττὰ ἴσα τοῖς ἀρτίοις συμμέτρῃ τεθείσης. τὸ μὲν
οὖν ἴσα γίνεσθαι τὰ περιττὰ τοῖς ἀρτίοις συλλογίζεται, τὸ
δ' ἀσύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον ἐξ ὑποθέσεως δεικνύουσιν,
ἐπεὶ ψεύδους συμβαίνει διὰ τὴν ἀντίφασιν. τῷτο γὰρ ἦν 30
τὸ διὰ τῷ ἀδυνάτου συλλογίσασθαι, τὸ δεῖξαι τι ἀδύνα-
τον διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν. ὥς· ἐπεὶ τῷ ψεύδους γί-
νεται συλλογισμὸς δεικτικὸς ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπα-
γομένοις, τὸ δ' ἐξ ἀρχῆς ἐξ ὑποθέσεως δεικνύεται, τοὺς δὲ
δεικτικούς πρότερον εἵπομεν ὅτι διὰ τούτων περαίνονται τῶν 35
σχημάτων, φανερόν ὅτι καὶ οἱ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλο-
γισμοὶ διὰ τούτων ἔσονται τῶν σχημάτων. ὡσαύτως δὲ
καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ ἐξ ὑποθέσεως· ἐν ἅπασιν γὰρ ὁ
μὲν συλλογισμὸς γίνεται πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον, τὸ
δ' ἐξ ἀρχῆς περαίνεται δι' ὁμολογίας ἢ τίνος ἄλλης ὑπο- 40

θέσεως. εἰ δὲ τῷτ' ἀληθές, πᾶσαν ἀπόδειξιν καὶ πάντα
συλλογισμὸν ἀνάγκῃ γίνεσθαι διὰ τριῶν τῶν προειρημένων
σχημάτων. τούτου δὲ δεῖχθέντος δῆλον ὡς ἅπας τε συλ-
λογισμὸς ἐπιτελεῖται διὰ τῷ πρώτου σχήματος καὶ ἀνά-
γεται εἰς τοὺς ἐν τούτῳ καθόλου συλλογισμούς.

Ἔτι τε ἐν ἅπαντι δεῖ κατηγορικόν τινα τῶν ὅρων εἶ- 24
ναι καὶ τὸ καθόλου ὑπάρχειν· ἀνεῦ γὰρ τῷ καθόλου ἢ
ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς ἢ ἐ πρὸς τὸ κείμενον, ἢ τὸ ἐξ-ἀρ-
χῆς αἰτήσεται. κείσθω γὰρ τὴν μισικὴν ἡδονὴν εἶναι σπυ-
δαίαν. εἰ μὲν ἔν ἀξιώσειεν ἡδονὴν εἶναι σπυδαίαν μὴ προσ-
θεῖς τὸ πᾶσαν, ἐκ ἔσαι συλλογισμὸς· εἰ δὲ τινὰ ἡδο-
νὴν, εἰ μὲν ἄλλην, ἔδεν πρὸς τὸ κείμενον, εἰ δ' αὐτὴν
ταύτην, τὸ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνει. μᾶλλον δὲ γίνεται φα-
νερὸν ἐν τοῖς διαγράμμασιν, οἷον ὅτι τῷ ἰσόσκελοῦς ἴσαι
αἱ πρὸς τῇ βάσει. ἔωσαν εἰς τὸ κέντρον ἡγμέναι αἱ ΑΒ.
εἰ οὖν ἴσην λαμβάνοι τὴν ΑΓ γωνίαν τῇ ΒΔ μὴ ὅλως
ἀξιώσας ἴσας τὰς τῶν ἡμικυκλίων, καὶ πάλιν τὴν Γ
τῇ Δ μὴ πᾶσαν προσλαβὼν τὴν τῷ τμήματος, ἔτι δ'
ἀπ' ἴσων ἔσων τῶν ὅλων γωνιῶν καὶ ἴσων ἀφρημένων
20 ἴσας εἶναι τὰς λοιπὰς τὰς ΕΖ, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτήσε-
ται, εἰ μὴ λάβῃ ἀπὸ τῶν ἴσων ἴσων ἀφαιρουμένων
ἴσα λείπεσθαι. φανερόν οὖν ὅτι ἐν ἅπαντι δεῖ τὸ καθόλου
ὑπάρχειν, καὶ ὅτι τὸ μὲν καθόλου ἐξ ἀπάντων τῶν ὅρων
καθόλου δεικνύεται, τὸ δ' ἐν μέρει καὶ ἔτιωσ ἀκείνωσ, ὥς·
εἰ μὲν ἢ τὸ συμπέρασμα καθόλου, καὶ τοὺς ὅρους ἀνάγκῃ
καθόλου εἶναι, εἰ μὲν δ' οἱ ὅροι καθόλου, ἐνδέχεται τὸ συμπέ-
ρασμα μὴ εἶναι καθόλου. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν ἅπαντι συλλογι-
σμῷ ἢ ἀμφοτέρας ἢ τὴν ἐτέραν πρότασιν ὁμοίαν ἀνάγκῃ γίνε-
σθαι τῷ συμπεράσματι. λέγω δ' ἐ μόνον τῷ καταφατικῇ
εἶναι ἢ σερητικῇ, ἀλλὰ καὶ τῷ ἀναγκαίαν ἢ ὑπάρχσαν ἢ ἐν-
δεχομένην. ἐπισκεψασθαι δὲ δεῖ καὶ τὰς ἄλλας κατηγορίας.
Φανερόν δὲ καὶ ἀπλῶς πότ' ἔσαι καὶ πότ' οὐκ ἔσαι
συλλογισμὸς, καὶ πότε δυνατὸς καὶ πότε τέλειος, καὶ ὅτι
συλλογισμὸς ὄντος ἀναγκαῖον ἔχειν τοὺς ὅρους κατὰ τινα
τῶν εἰρημένων τρόπων.

Δῆλον δὲ καὶ ὅτι πᾶσα ἀπόδειξις ἔσαι διὰ τριῶν ὅρων 25
καὶ ἐ πλειόνων, εἰ μὴ δι' ἄλλων καὶ ἄλλων τὸ αὐτὸ
συμπέρασμα γίνηται, οἷον τὸ Ε διὰ τε τῶν ΑΒ καὶ διὰ
τῶν ΓΔ, ἢ διὰ τῶν ΑΒ καὶ ΒΓ· πλείω γὰρ μέτα τῶν
αὐτῶν οὐδὲν εἶναι κωλύει. τούτων δ' ὄντων ἐκ εἰς ἄλλα

2. τοῦ α om AC. || εἵπομεν B et pr A. || 7. τόνδε διὰ pr B. || 12. ὁς Α. || 15. κατηγορησάμεναι C. || 16. φανερόν ἐν ὅτι C. ||
18. εἰ om pr C. || 36. φανερόν ἐν ὅτι B.

2. τῶν τριῶν C. || 6. τὸν ὅρον B. || 7. γὰρ ἀν τῷ C. || 8. προκείμενον C. || 10. προσθέτις B. || 12. προκείμενον C. || 16. λαμ-
βάνει C. || 18. δ' om AB. || 21. alterum ἴσων om A. || 39. αβ καὶ αγ καὶ βγ C. || 40. ἐκ C.

πλείους εἶσιν οἱ συλλογισμοί. ἢ πάλιν ὅταν ἐκάτερον τῶν ΑΒ
διὰ συλλογισμοῦ ληφθῇ, οἷον τὸ Α διὰ τῶν ΔΕ καὶ πάλιν
τὸ Β διὰ τῶν ΖΘ. ἢ τὸ μὲν ἐπαγωγῇ, τὸ δὲ συλλογι-
σμῷ. ἀλλὰ καὶ οὕτως πλείους οἱ συλλογισμοί· πλείω γὰρ
τὰ συμπεράσματα ἔσιν, οἷον τὸ τε Α καὶ τὸ Β καὶ τὸ Γ,
εἰ δ' οὖν μὴ πλείους ἀλλ' εἰς, οὕτω μὲν ἐνδέχεται γενέσθαι
διὰ πλείονων τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ὡς δὲ τὸ Γ διὰ τῶν
ΑΒ, ἀδύνατον. ἔστω γὰρ τὸ Ε συμπεπερασμένον ἐκ τῶν
ΑΒΓΔ. οὐκ ἔν ἀνάγκῃ τι αὐτῶν ἄλλο πρὸς ἄλλο εἰληφθαι,
τὸ μὲν ὡς ὅλον τὸ δ' ὡς μέρος· τῆτα γὰρ δέδεικται πρό-
τερον, ὅτι ὄντος συλλογισμοῦ ἀναγκαῖον ὅπως τινὰς ἔχειν
τῶν ὅρων. ἐχέτω οὖν τὸ Α ὅπως πρὸς τὸ Β. ἔσιν ἄρα τι ἐξ
αὐτῶν συμπεράσματα. ἔκον· ἦτοι τὸ Ε ἢ τῶν ΓΔ θάτερον ἢ
ἄλλο τι παρὰ ταῦτα. καὶ εἰ μὲν τὸ Ε, ἐκ τῶν ΑΒ μό-
νον ἂν εἴη ὁ συλλογισμός. τὰ δὲ ΓΔ εἰ μὲν ἔχει οὕτως ὥς
εἶναι τὸ μὲν ὡς ὅλον τὸ δ' ὡς μέρος, ἔσαι τι καὶ ἐξ ἐκεί-
νων, καὶ ἦτοι τὸ Ε ἢ τῶν ΑΒ θάτερον ἢ ἄλλο τι παρὰ
ταῦτα. καὶ εἰ μὲν τὸ Ε ἢ τῶν ΑΒ θάτερον, ἢ πλείους ἔσον-
ται οἱ συλλογισμοί, ἢ ὡς ἐνεδέχετο ταῦτ' διὰ πλείονων
ὅρων περαινέσθαι συμβαίνει· εἰ δ' ἄλλο τι παρὰ ταῦτα,
πλείους ἔσονται καὶ ἀσύντακτοι οἱ συλλογισμοὶ πρὸς ἀλλή-
λους. εἰ δὲ μὴ ὅπως ἔχει τὸ Γ πρὸς τὸ Δ ὥς ποιεῖν συλ-
λογισμόν, μάτην ἔσαι εἰλημμένα, εἰ μὴ ἐπαγωγῇς ἢ κρύ-
ψεως ἢ τινὸς ἄλλου τῶν τοιούτων χάριν. εἰ δ' ἐκ τῶν ΑΒ
μὴ τὸ Ε ἀλλ' ἄλλο τι γίνεται συμπέρασμα, ἐκ δὲ τῶν
ΓΔ ἢ τούτων θάτερον ἢ ἄλλο παρὰ ταῦτα, πλείους τε οἱ
συλλογισμοὶ γίνονται καὶ ἔ τῷ ὑποκειμένῳ ὑπέκειτο γὰρ
εἶναι τῷ Ε τὸν συλλογισμόν. εἰ δὲ μὴ γίνεται ἐκ τῶν ΓΔ μηδὲν
συμπέρασμα, μάτην τε εἰληφθαι αὐτὰ συμβαίνει καὶ μὴ
τῷ ἐξ ἀρχῆς εἶναι τὸν συλλογισμόν. ὥς φανερόν ὅτι πάντα
ἀποδείξεις καὶ πᾶς συλλογισμὸς ἔσαι διὰ τριῶν ὅρων μόνον.

Τέτοι' δ' ὄντος φανεροῦ, δῆλον ὡς καὶ ἐκ δύο προ-
τάσεων καὶ ἔ πλείονων· οἱ γὰρ τρεῖς ὅροι δύο προτάσεις, εἰ
μὴ προσλαμβάνοιτο, καθάπερ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἐλέχθη,
πρὸς τὴν τελείωσιν τῶν συλλογισμῶν. φανερόν ἔν ὡς ἐν ᾧ
λόγῳ συλλογιστικῷ μὴ ἄρτιαί εἰσιν αἱ προτάσεις δι' ὧν γί-
νεται τὸ συμπέρασμα τὸ κύριον (εἶνα γὰρ τῶν ἀνωθεν συμ-
περασμάτων ἀναγκαῖον εἶναι προτάσεις), οὗτος ὁ λόγος ἢ
ἔ συλλελογίσαι ἢ πλείω τῶν ἀναγκαίων ἠρώτηκε πρὸς τὴν
θέσιν.

Κατὰ μὲν οὖν τὰς κυρίας προτάσεις λαμβανομένων
τῶν συλλογισμῶν, ἅπας ἔσαι συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων
μὲν ἀρτίων ἐξ ὅρων δὲ περιττῶν· ἐν γὰρ πλείους οἱ ὅροι τῶν
προτάσεων. ἔσαι δὲ καὶ τὰ συμπεράσματα ἡμίση τῶν προ-
τάσεων. ὅταν δὲ διὰ προσυλλογισμῶν περαινῇται ἢ διὰ
πλείονων μέσων μὴ συνεχῶν, οἷον τὸ ΑΒ διὰ τῶν ΓΔ, τὸ
μὲν πλῆθος τῶν ὅρων ὡσαύτως ἐν ὑπερέξει τὰς προτάσεις
(ἢ γὰρ ἔξωθεν ἢ εἰς τὸ μέσον τεθίγεται ὁ παρεμπίπτων ὅρος·
ἀμφοτέρως δὲ συμβαίνει ἐν ἐλάττω εἶναι τὰ διασχήματα
τῶν ὅρων), αἱ δὲ προτάσεις ἴσαι τοῖς διασχήμασιν· ἔ μέντοι
ἀεὶ αἱ μὲν ἄρτιαί ἔσονται οἱ δὲ περιττοί, ἀλλ' ἐναλλάξ,
ὅταν μὲν αἱ προτάσεις ἄρτιαί, περιττοὶ οἱ ὅροι, ὅταν δ' οἱ
ὅροι ἄρτιοι, περιτταὶ αἱ προτάσεις· ἅμα γὰρ τῷ ὅρῳ μία
προστίθεται πρότασις, ἂν ὁποθεὶν προσεθῇ ὁ ὅρος. ὥς· ἐπεὶ
αἱ μὲν ἄρτιαί οἱ δὲ περιττοὶ ἦσαν, ἀνάγκη παραλλάττειν
τῆς αὐτῆς προσθέσεως γινομένης. τὰ δὲ συμπεράσματα ἔκτε
τὴν αὐτὴν ἔξει τάξιν ἔτε πρὸς τοὺς ὅρους ἔτε πρὸς τὰς προ-
τάσεις· ἐνὸς γὰρ ὅρου προστιθεμένου συμπεράσματα προ-
σέθιγεται ἐν ἐλάττω τῶν προϋπαρχόντων ὅρων· πρὸς μόνον
γὰρ τὸν ἔσχατον ἔ ποιεῖ συμπέρασμα, πρὸς δὲ τοὺς ἄλ-
λους πάντας, οἷον εἰ τῷ ΑΒΓ πρόσκειται τὸ Δ, εὐθὺς καὶ
συμπεράσματα δύο πρόσκειται, τὸ τε πρὸς τὸ Α καὶ τὸ πρὸς
τὸ Β. ὁμοίως δὲ καπὶ τῶν ἄλλων. καὶ εἰς τὸ μέσον δὲ πα-
ρεμπίπτῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον· πρὸς ἓνα γὰρ μόνον ἔ ποιήσει
συλλογισμόν. ὥς πολὺ πλείω τὰ συμπεράσματα καὶ τῶν
ὅρων ἔσαι καὶ τῶν προτάσεων.

Ἐπεὶ δ' ἔχομεν περὶ ὧν οἱ συλλογισμοί, καὶ ποῖον ἐν 26
ἐκάστῳ σχήματι καὶ πόσαχῶς δέκνυνται, φανερόν ἡμῖν ἐστὶ
καὶ ποῖον πρόβλημα χαλεπὸν καὶ ποῖον εὐεπιχειρήτον· τὸ
μὲν γὰρ ἐν πλείοσι σχήμασι καὶ διὰ πλείονων πτώσεων πε-
ραίνόμενον ῥᾶν, τὸ δ' ἐν ἐλάττωσι καὶ δι' ἐλαττόνων δυσε-
πιχειρητότερον. τὸ μὲν οὖν καταφατικὸν τὸ καθόλου διὰ τῷ
πρώτου σχήματος δέκνυνται μόνον, καὶ διὰ τούτου μοναχῶς·
τὸ δὲ σερητικὸν διὰ τε τῷ πρώτου καὶ διὰ τῷ μέσου, καὶ
διὰ μὲν τῷ πρώτου μοναχῶς, διὰ δὲ τῷ μέσῳ διχῶς· τὸ
δ' ἐν μέρει καταφατικὸν διὰ τῷ πρώτου καὶ διὰ τῷ ἐσχά-
του, μοναχῶς μὲν διὰ τῷ πρώτου, τριχῶς δὲ διὰ τῷ ἐσχά-
του. τὸ δὲ σερητικὸν τὸ κατὰ μέρος ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασι
δέκνυνται, πλὴν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ἅπαξ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ
καὶ τῷ ἐσχάτῳ ἐν τῷ μὲν διχῶς ἐν τῷ δὲ τριχῶς. φανε-

6. γίνεσθαι C. || 9. alterum ἄλλο om pr AB. || 14. μόνων C. || 21. πλείους τε ἔσονται C. || οἱ om AB. || 26. τῆτο θάπ. B. ||
28. τῷ] τὸ Α. || 31. μόνων C. || 34. ἐλέχθη om A.

11. αἱ μὲν om A. || 27. καὶ ποῖον—28. ἡμῖν ἐστὶ om A. || 30. vocis πτώσεων litteras πτω corr B. || 36. καταφατικὸν καὶ
διὰ B.

ρὸν οὖν ὅτι τὸ καθόλου κατηγορικὸν κατασκευάσαι μὲν χα-
λεπώτατον, ἀνασκευάσαι δὲ ῥᾶν. ὅλως δ' ἐστὶν ἀναιρῆναι
μὲν τὰ καθόλου τῶν ἐν μέρει ῥᾶν· καὶ γὰρ ἦν μηδενὶ καὶ
ἦν τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἀνῆρηται· τούτων δὲ τὸ μὲν τινὶ μὴ ἐν
ἅπασιν τοῖς σχήμασι δέκνυται, τὸ δὲ μηδενὶ ἐν τοῖς δυσὶν.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καπὶ τῶν ζερητικῶν· καὶ γὰρ εἰ παντὶ
καὶ εἰ τινὶ, ἀνῆρηται τὸ ἐξ ἀρχῆς· τῆτο δ' ἦν ἐν δύο σχή-
μασιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει μοναχῶς, ἢ παντὶ ἢ μηδενὶ δει-
ξαντα ὑπάρχειν. κατασκευάζονται δὲ ῥᾶν τὰ ἐν μέρει· καὶ
γὰρ ἐν πλείοσι σχήμασι καὶ διὰ πλείονων τρόπων. ὅλως τε
οὐ δεῖ λανθάνειν ὅτι ἀνασκευάσαι μὲν δι' ἀλλήλων ἔστι καὶ
τὰ καθόλου διὰ τῶν ἐν μέρει καὶ ταῦτα διὰ τῶν καθόλου,
κατασκευάσαι δ' οὐκ ἔστι διὰ τῶν κατὰ μέρος τὰ καθόλου,
δι' ἐκείνων δὲ ταῦτ' ἔστιν. ἅμα δὲ δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἀνα-
σκευάζειν ἐστὶ τῷ κατασκευάζειν ῥᾶν.

Πῶς μὲν οὖν γίνεται πᾶς συλλογισμὸς καὶ διὰ πόσων
ῥων καὶ προτάσεων, καὶ πῶς ἐχουσῶν πρὸς ἀλλήλας, ἔτι
δὲ ποῖον πρόβλημα ἐν ἐκάσῳ σχήματι καὶ ποῖον ἐν πλείοσι
καὶ ποῖον ἐν ἐλάττοσι δέκνυται, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων.
27 πῶς δ' εὐπορήσομεν αὐτοὶ πρὸς τὸ τιθέμενον αἰεὶ συλλογι-
σμῶν, καὶ διὰ ποίας ὁδοῦ ληψόμεθα τὰς περὶ ἑκαστον ἀρ-
χάς, νῦν ἤδη λεκτέον· οὐ γὰρ μόνον ἴσως δεῖ τὴν γένεσιν
θεωρεῖν τῶν συλλογισμῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν δύναμιν ἔχειν τοῦ
ποιεῖν.

Ἀπάντων δὲ τῶν ὄντων τὰ μὲν ἔστι τοιαῦτα ὥς κατὰ
μηδενὸς ἄλλου κατηγορεῖσθαι ἀληθῶς καθόλου, οἷον Κλέων
καὶ Καλλίας καὶ τὸ καθ' ἑκαστον καὶ αἰσθητόν, κατὰ δὲ
τούτων ἄλλα (καὶ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ζῶον ἐκάτερος τούτων
ἐστὶ)· τὰ δ' αὐτὰ μὲν κατ' ἄλλων κατηγορεῖται, κατὰ δὲ
τούτων ἄλλα πρότερον ἢ κατηγορεῖται· τὰ δὲ καὶ αὐτὰ ἄλ-
λων καὶ αὐτῶν ἕτερα, οἷον ἄνθρωπος Καλλίου καὶ ἀνθρώπου
ζῶον. ὅτι μὲν οὖν ἓνα τῶν ὄντων κατ' οὐδενὸς πέφυκε λέγε-
σθαι, δῆλον· τῶν γὰρ αἰσθητῶν σχεδὸν ἑκάστον ἔστι τοῖστον
ὥς μὴ κατηγορεῖσθαι κατὰ μηδενός, πλὴν ὡς κατὰ συμ-
βεβηκός· φαιμέν γὰρ ποτε τὸ λευκὸν ἐκεῖνο Σωκράτην εἶναι
καὶ τὸ προσιὸν Καλλίαν. ὅτι δὲ καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω πορευομένοις
ἴσταται ποτε, πάλιν ἐροῦμεν· νῦν δ' ἐξω τῆτο κείμενον· κατὰ
μὲν οὖν τούτων οὐκ ἔστιν ἀποδείξαι κατηγορούμενον ἕτερον,
πλὴν εἰ μὴ κατὰ δόξαν, ἀλλὰ ταῦτα κατ' ἄλλων· ὅδε τὰ
καθ' ἑκάστα κατ' ἄλλων, ἀλλ' ἕτερα κατ' ἐκείνων. τὰ δὲ
μεταξὺ δῆλον ὡς ἀμφοτέρως ἐνδέχεται· καὶ γὰρ αὐτὰ κατ'
ἄλλων καὶ ἄλλα κατὰ τούτων λεχθήσεται, καὶ σχεδὸν οἱ
λόγοι καὶ αἱ σκέψεις εἰσι· μάλιστα περὶ τούτων.

Δεῖ δὲ τὰς προτάσεις περὶ ἑκαστον οὕτως ἐκλαμβάνειν,
ὑποθέμενον αὐτὸ πρῶτον καὶ τοὺς ὁρισμούς τε καὶ ὅσα ἴδια
τοῦ πράγματός ἐστιν, εἰτὰ μετὰ τούτο ὅσα ἔπεται τῷ πρά-
γματι, καὶ πάλιν οἷς τὸ πρᾶγμα ἀκολουθεῖ, καὶ ὅσα μὴ
ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν. οἷς δ' αὐτὸ μὴ ἐνδέχεται, οὐκ
ἐκληπτέον διὰ τὸ ἀντιστρέφειν τὸ ζερητικόν. διαιρετέον δὲ καὶ
τῶν ἐπομένων ὅσα τε ἐν τῷ τί ἐστι καὶ ὅσα ὡς ἴδια καὶ ὅσα
ὡς συμβεβηκότα κατηγορεῖται, καὶ τούτων ποῖα δοξασιῶς
καὶ ποῖα κατ' ἀλήθειαν· ὅσω μὲν γὰρ ἂν πλείονων τοιούτων
εὐπορῇ τις, θάπτον ἐντεύχεται σύμπεράσματι, ὅσω δ' ἂν
ἀληθεσέρον, μάλλον ἀποδείξει. δεῖ δ' ἐκλέγειν μὴ τὰ ἐπί-
μενα τινὶ, ἀλλ' ὅσα ὅλως τῷ πράγματι ἔπεται, οἷον μὴ τί
τινὶ ἀνθρώπῳ ἀλλὰ τί παντὶ ἀνθρώπῳ ἔπεται· διὰ γὰρ τῶν
καθόλου προτάσεων ὁ συλλογισμὸς· ἀδιόριστον μὲν οὖν ὄν-
τος ἀδύνατον εἰ καθόλου ἢ πρότασις, διωρισμένου δὲ φανερόν.
ὁμοίως δ' ἐκλεκτέον καὶ οἷς αὐτὸ ἔπεται ὅλοις, διὰ τὴν εἰ-
ρημένην αἰτίαν. αὐτὸ δὲ τὸ ἐπόμενον οὐ ληπτέον ὅλον ἔπε-
σθαι, λέγω δ' οἷον ἀνθρώπῳ πᾶν ζῶον ἢ μυσιῇ πᾶσαν ἐπι-
στήμην, ἀλλὰ μόνον ἀπλῶς ἀκολουθεῖν, καθάπερ καὶ προ-
τεινόμεθα· καὶ γὰρ ἄχρηστον θάτερον καὶ ἀδύνατον, οἷον
πάντα ἀνθρώπων εἶναι πᾶν ζῶον ἢ δικαιοσύνην ἅπαν ἀγαθόν.
ἀλλ' ὥς ἔπεται, ἐπ' ἐκεῖνον τὸ παντὶ λέγεται· ὅταν δ' ὑπό-
τινος περιέχεται τὸ ὑποκείμενον ὥς τὰ ἐπόμενα δεῖ λαβεῖν,
τὰ μὲν τῷ καθόλου ἐπόμενα ἢ μὴ ἐπόμενα ἐκ ἐκλεκτέον ἐν
τέτοις (εἰληπται γὰρ ἐν ἐκείνοις· ὅσα γὰρ ζῶν, καὶ ἀν-
θρώπῳ ἔπεται, καὶ ὅσα μὴ ὑπάρχει, ὡσαύτως), τὰ δὲ
περὶ ἑκαστον ἴδια ληπτέον· ἔστι γὰρ ἅττα τῷ εἶδει ἴδια παρὰ
τὸ γένος· ἀνάγκη γὰρ τοῖς ἑτέροις εἶδεσιν ἴδια ἅττα ὑπάρ-
χειν. οὐδὲ δὲ τῷ καθόλου ἐκλεκτέον οἷς ἔπεται τὸ περι-
εχόμενον, οἷον ζῶν οἷς ἔπεται ἀνθρώπος· ἀνάγκη γὰρ, εἰ
ἀνθρώπῳ ἀκολουθεῖ τὸ ζῶον, καὶ τούτοις ἅπασιν ἀκολουθεῖν.
οἰκειότερα δὲ ταῦτα τῆς τῷ ἀνθρώπῳ ἐκλογῆς. ληπτέον δὲ
καὶ τὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐπόμενα καὶ οἷς ἔπεται· τῶν
γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προβλημάτων καὶ ὁ συλλογισμὸς
ἐκ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προτάσεων, ἢ πασῶν ἢ τινῶν· ὅμοιον
γὰρ ἐκάστου τὸ συμπέρασμα ταῖς ἀρχαῖς. ἔτι τὰ πᾶσιν
ἐπόμενα ἐκ ἐκλεκτέον· ἢ γὰρ ἔσαι συλλογισμὸς ἐξ αὐτῶν.
δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔσαι δῆλον.

Κατασκευάζειν μὲν ἔν βουλομένοις κατὰ τινος ὅλου 28
τῷ μὲν κατασκευαζομένῳ βλεπτέον εἰς τὰ ὑποκείμενα, καθ'
ὧν αὐτὸ τυγχάνει λεγόμενον, ἢ δὲ δεῖ κατηγορεῖσθαι, ὅσα
τῷ ἔπεται· ἂν γὰρ τι τέτων ἢ ταυτῶν, ἀνάγκη θάτερον
θάτερον ὑπάρχειν· ἦν δὲ μὴ ὅτι παντὶ ἀλλ' ὅτι τινὶ, οἷς ἔπε-

1. τὸ om A. || 10. ἐν om C. || 34. κατὰ om A. || 35. σωκράτη B. || 43. περὶ τέτων εἰσι μάλιστα C.

10. ἂν om C. || 11. ἀληθεσέρον pr B. || 13. τί τῷ παντὶ C. || 39. μὲν om A.

ται ἐκότερον· εἰ γὰρ τι τούτων ταύτων, ἀνάγκη τινὶ ὑπάρχειν. ὅταν δὲ μηδενὶ δέῃ ὑπάρχειν, ὥ μὲν εἰ δεῖ ὑπάρχειν, εἰς τὰ ἐπόμενα, ὃ δὲ δεῖ μὴ ὑπάρχειν, εἰς ἃ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ παρεῖναι· ἢ ἀνάπαλιν, ὥ μὲν δεῖ μὴ ὑπάρχειν, ἃ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ παρεῖναι, ὃ δὲ μὴ ὑπάρχειν, εἰς τὰ ἐπόμενα. τούτων γὰρ ὄντων τῶν αὐτῶν ὅποτερωνοῦν, οὐδενὶ ἐνδέχεται θατέρω θάτερον ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ ὅτε μὲν ὁ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι συλλογισμός, ὅτε δ' ὁ ἐν τῷ μέσῳ. εἰ δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ὥ μὲν μὴ ὑπάρχειν, οἷς ἔπεται, ὃ δὲ μὴ ὑπάρχειν, ἃ μὴ δυνατόν αὐτῷ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ 10 τι τούτων εἴη ταυτόν, ἀνάγκη τινὶ μὴ ὑπάρχειν. μᾶλλον δ' ἴσως ὥδ' ἔσαι τῶν λεγομένων ἕκασον φανερόν. ἔσω γὰρ τὰ μὲν ἐπόμενα τῷ Α' ἐφ' ὧν Β', οἷς δ' αὐτὸ ἔπεται, ἐφ' ὧν Γ', ἃ δὲ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐφ' ὧν Δ'· πάλιν δὲ τῷ Ε' τὰ μὲν ὑπάρχοντα, ἐφ' οἷς Ζ', οἷς δ' αὐτὸ ἔπε- 15 ται, ἐφ' οἷς Η', ἃ δὲ μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ὑπάρχειν, ἐφ' οἷς Θ'. εἰ μὲν οὖν ταυτό τι ἔσαι τῶν Γ' τινὶ τῶν Ζ', ἀνάγκη τὸ Α' παντὶ τῷ Ε' ὑπάρχειν· τὸ μὲν γὰρ Ζ' παντὶ τῷ Ε', τῷ δὲ Γ' παντὶ τῷ Α', ὥσε παντὶ τῷ Ε' τὸ Α'. εἰ δὲ τὸ Γ' καὶ τὸ Η' ταυτόν, ἀνάγκη τινὶ τῶν Ε' τὸ Α' ὑπάρχειν· τῷ μὲν 20 γὰρ Γ' τὸ Α', τῷ δὲ Η' τὸ Ε' παντὶ ἀκολουθεῖ. εἰ δὲ τὸ Ζ' καὶ τὸ Δ' ταυτόν, οὐδενὶ τῶν Ε' τὸ Α' ὑπάρξει ἐκ προσυλλογισμοῦ· ἐπεὶ γὰρ ἀντιτρέφει τὸ σερητικόν καὶ τὸ Ζ' τῷ Δ' ταυτόν, οὐδενὶ τῶν Ζ' ὑπάρξει τὸ Α', τὸ δὲ Ζ' παντὶ τῷ Ε'. πάλιν εἰ τὸ Β' καὶ τὸ Θ' ταυτόν, ὁδενὶ τῶν Ε' τὸ Α' ὑπάρξει· 25 τὸ γὰρ Β' τῷ μὲν Α' παντί, τὸ δ' ἐφ' ὧ τὸ Ε' οὐδενὶ ὑπάρξει· ταυτό γὰρ ἦν τῷ Θ', τὸ δὲ Θ' οὐδενὶ τῶν Ε' ὑπάρχειν. εἰ δὲ τὸ Δ' καὶ τὸ Η' ταυτόν, τὸ Α' τινὶ τῶν Ε' ἔχ' ὑπάρξει· τῷ γὰρ Η' οὐχ ὑπάρξει, ὅτι οὐδὲ τῷ Δ'· τὸ δὲ Η' ἐστὶν ὑπὸ τὸ Ε', ὥσε τινὶ τῶν Ε' οὐχ ὑπάρξει. εἰ δὲ τῷ Η' τὸ Β' ταύ- 30 τόν, ἀντεσφραμμένος ἔσαι συλλογισμός· τὸ μὲν γὰρ Η' τῷ Α' ὑπάρξει παντί (τὸ γὰρ Β' τῷ Α'), τὸ δὲ Ε' τῷ Β' (ταυτό γὰρ ἦν τῷ Η')· τὸ δὲ Α' τῷ Ε' παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη ὑπάρχειν, τινὶ δ' ἀνάγκη διὰ τὸ ἀντιτρέφειν τῇ καθόλου κατηγορίᾳ τὴν κατὰ μέρος.

Φανερόν οὖν ὅτι εἰς τὰ προειρημένα βλεπτέον ἐκατέρω καθ' ἕκασον πρόβλημα· διὰ τούτων γὰρ ἅπαντες οἱ συλλογισμοί. δεῖ δὲ καὶ τῶν ἐπομένων, καὶ οἷς ἔπεται ἕκασον, εἰς τὰ πρῶτα καὶ τὰ καθόλου μάλιστα βλέπειν, οἷον τοῦ μὲν Ε' μᾶλλον εἰς τὸ ΚΖ ἢ εἰς τὸ Ζ' μόνον, τῷ δὲ Α' εἰς 40

τὸ ΚΓ ἢ εἰς τὸ Γ' μόνον. εἰ μὲν γὰρ τῷ ΚΖ ὑπάρχει τὸ Α', καὶ τῷ Ζ' καὶ τῷ Ε' ὑπάρχει· εἰ δὲ τούτῳ μὴ ἔπεται, ἐγχωρεῖ τῷ Ζ' ἔπεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ ἐφ' ὧν αὐτὸ ἀκολουθεῖ σκεπτέον· εἰ μὲν γὰρ τοῖς πρώτοις, καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνα ἔπεται εἰ δὲ μὴ τέτοις, ἀλλὰ τοῖς ὑπὸ ταῦτα ἐγχωρεῖ.

Δῆλον δὲ καὶ ὅτι διὰ τῶν τριῶν ὅρων καὶ τῶν δύο προτάσεων ἡ σκέψις, καὶ διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων οἱ συλλογισμοὶ πάντες. δεικνύται γὰρ ὑπάρχειν μὲν παντὶ τῷ Ε' τὸ Α', ὅταν τῶν Γ' καὶ Ζ' ταυτόν τι ληφθῇ. τῷτο δ' ἔσαι μέσον, ἄκρα δὲ τὸ Α' καὶ Ε'· γίνεται ἔν τὸ πρῶτον σχῆμα. τινὶ δὲ, ὅταν τὸ Γ' καὶ τὸ Η' ληφθῇ ταυτόν. τῷτο δὲ τὸ ἔσχατον σχῆμα· μέσον γὰρ τὸ Η' γίνεται. μηδενὶ δὲ, ὅταν τὸ Δ' καὶ Ζ' ταυτόν. ἔτω δὲ καὶ τὸ πρῶτον σχῆμα καὶ τὸ μέσον, τὸ μὲν πρῶτον ὅτι οὐδενὶ τῷ Ζ' ὑπάρχει τὸ Α', εἴπερ ἀντι- 5 τρέφει τὸ σερητικόν, τὸ δὲ Ζ' παντὶ τῷ Ε', τὸ δὲ μέσον ὅτι τὸ Δ' τῷ μὲν Α' ὁδενὶ τῷ δὲ Ε' παντὶ ὑπάρχει. τινὶ δὲ μὴ ὑπάρχειν, ὅταν τὸ Δ' καὶ Η' ταυτόν ἦ. τοῦτο δὲ τὸ ἔσχατον σχῆμα· τὸ μὲν γὰρ Α' οὐδενὶ τῷ Η' ὑπάρξει, τὸ δὲ Ε' παντὶ τῷ Η'. φανερόν οὖν ὅτι διὰ τῶν προειρημένων σχημάτων οἱ συλλογισμοὶ πάντες, καὶ ὅτι οὐκ ἐκλεκτέον ὅσα πᾶσιν ἔπεται, διὰ τὸ μηδένα γίνεσθαι συλλογισμὸν ἐξ αὐ- 10 τῶν. κατασκευάζειν μὲν γὰρ ὅλως οὐκ ἦν ἐκ τῶν ἐπομένων, ἀποσερεῖν δ' οὐκ ἐνδέχεται διὰ τοῦ πᾶσιν ἐπομένου· δεῖ γὰρ τῷ μὲν ὑπάρχειν τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν.

Φανερόν δὲ καὶ ὅτι αἱ ἄλλαι σκέψεις τῶν κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἀχρεῖοι πρὸς τὸ ποιεῖν συλλογισμὸν, οἷον εἰ τὰ ἐπόμενα ἐκατέρω ταυτά ἐστίν, ἢ εἰ οἷς ἔπεται τὸ Α', καὶ ἃ μὴ ἐνδέχεται τῷ Ε', ἢ ὅσα πάλιν μὴ ἐγχωρεῖ ἐκατέρω ὑπάρχειν· οὐ γὰρ γίνεται συλλογισμὸς διὰ τούτων. εἰ μὲν γὰρ τὰ ἐπόμενα ταυτά, οἷον τὸ Β' καὶ τὸ Ζ', τὸ μέσον γίνεται σχῆμα κατηγορικῶς ἔχον τὰς προτάσεις· εἰ δ' οἷς ἔπεται τὸ Α', καὶ ἃ μὴ ἐνδέχεται τῷ Ε', οἷον τὸ Γ' καὶ τὸ Θ', τὸ πρῶτον σχῆμα σερητικὴν ἔχον τὴν πρὸς τὸ ἐλαττον ἄκρον πρότασιν. εἰ δ' ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἐκατέρω, οἷον 35 τὸ Δ' καὶ τὸ Θ', σερητικαὶ ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις, ἢ ἐν τῷ πρώτῳ ἢ ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. ἔτως δ' ἑδαμῶς συλλογισμός.

Δῆλον δὲ καὶ ὅτι ὅποια ταυτά ληπτέον τὰ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ οὐχ ὅποια ἕτερα ἢ ἐναντία, πρῶτον μὲν ὅτι τοῦ μέσου χάριν ἢ ἐπίβλεψις, τὸ δὲ μέσον ἔχ' ἕτερον

3. ὃ δὲ corr *A*. || ἐνδέχεται *A*. || 4. μὴ om pr *B*. || 5. δὲ δεῖ μὴ *C*. || 6. ἐπότερον *AB*. || 9. μὲν μὴ] μὲν δεῖ corr *B* et pr *C*. || 17. ταυτόν *C*. || 26. τῷ δ' *C*. || 27. ἦν τὸ *B*. || 29. ὑπάρξει τὸ α ἔτι *C*. || 31. μὲν om *C*. || η] ε *AC*. || 32. ὑπάρχει *C*. || τὸ μὲν γὰρ *C*. || β παντὶ ταύτῳ *C*. || 34. τῇ καθόλου κατηγορίᾳ τὴν *B*.

9. καὶ τῶν ζ *C*. || 13. καὶ τὸ ζ *C*. || 14. τὸ μὲν] καὶ τὸ μὲν *C*. || 23. τῶν πᾶσιν ἐπομένων *B*. || 26. ἀχρεῖοι *C*. || 38. ὅτι om *ABC*. || ταῦτα *AB*. || τὰ om corr *C*. || 40. ἐπίσκεψις *C*.

ἀλλὰ ταῦτόν δει λαβεῖν. εἴτα ἐν ὅτοις καὶ συμβαίνει γίνεσθαι συλλογισμόν τῷ ληφθῆναι ἐναντία ἢ μὴ ἐνδεχόμενα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, εἰς τοὺς προειρημένους ἅπαντα ἀναχθήσεται τρόπους, οἷον εἰ τὸ Β καὶ τὸ Ζ ἐναντία ἢ μὴ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν· ἔσται μὲν γὰρ τούτων ληφθέντων συλλογισμὸς ὅτι ὕδενι τῶν Ε τὸ Α ὑπάρχει, ἀλλ' οὐκ ἐξ αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τοῦ προειρημένου τρόπου· τὸ γὰρ Β τῷ μὲν Α παντὶ τῷ δὲ Ε ὕδενι ὑπάρξει, ὡς ἀνάγκη ταῦτό εἶναι τὸ Β τινὶ τῶν Θ. πάλιν εἰ τὸ Β καὶ Η μὴ ἐγχωρεῖ τῷ αὐτῷ παρεῖναι, ὅτι τινὶ τῶν Ε οὐχ ὑπάρξει τὸ Α· καὶ γὰρ οὕτως τὸ μέσον ἔσαι σχῆμα· τὸ γὰρ Β τῷ μὲν Α παντὶ τῷ δὲ Η οὐδενὶ ὑπάρξει, ὡς ἀνάγκη τὸ Β ταυτόν τινι εἶναι τῶν Θ. τὸ γὰρ μὴ ἐνδέχεσθαι τὸ Β καὶ τὸ Η τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν ὕδεν διαφέρει ἢ τὸ Β τῶν Θ τινὶ ταυτόν εἶναι· πάντα γὰρ εἰληπται τὰ μὴ ἐνδεχόμενα τῷ Ε ὑπάρχειν.

Φανερόν μὲν ὅτι ἐξ αὐτῶν μὲν τέτων τῶν ἐπιβλέψεων οὐδεὶς γίνεται συλλογισμὸς, εἰάν δὲ τὸ Β καὶ τὸ Ζ ἐναντία, ταυτόν τινι εἶναι τὸ Β τῶν Θ καὶ τὸν συλλογισμόν γίνεσθαι διὰ τέτων. συμβαίνει δὲ τοῖς οὕτως ἐπισκοπῶσι προσεπιβλέπειν ἄλλην ὁδὸν τῆς ἀναγκαίας διὰ τὸ λανθάνειν τὴν ταυτότητα τῶν Β καὶ τῶν Θ.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχουσι καὶ οἱ εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγοντες συλλογισμοὶ τοῖς δεικτικοῖς· καὶ γὰρ οὗτοι γίνονται διὰ τῶν ἐπομένων καὶ οἷς ἔπεται ἑκάτερον. καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιβλέψις ἐν ἀμφοῖν· ὁ γὰρ δέικνται δεικτικῶς, καὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου ἔστι συλλογίσασθαι διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων, καὶ ὁ διὰ τοῦ ἀδυνάτου, καὶ δεικτικῶς, οἷον ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῶν Ε ὑπάρχει. κείσθω γὰρ τινὶ ὑπάρχειν· ἰκοῦν ἐπεὶ τὸ Β παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α τινὶ τῶν Ε, τὸ Β τινὶ τῶν Ε ὑπάρξει· ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν· πάλιν ὅτι τινὶ ὑπάρχει· εἰ γὰρ μηδενὶ τῶν Ε τὸ Α, τὸ δὲ Ε παντὶ τῷ Η, ὕδενι τῶν Η ὑπάρξει τὸ Α· ἀλλὰ παντὶ ὑπῆρχεν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων προβλημάτων· αἶψα γὰρ ἔσαι καὶ ἐν ἅπασιν ἢ διὰ τοῦ ἀδυνάτου δεῖξαι ἐκ τῶν ἐπομένων καὶ οἷς ἔπεται ἑκάτερον. καὶ καθ' ἕνασον πρόβλημα ἢ αὐτὴ σκέψις δεικτικῶς τε βυλομένη συλλογίσασθαι καὶ εἰς ἀδύνατον ἀγαγεῖν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἀμφοτέραι αἱ ἀποδείξεις, οἷον εἰ δεδεικται μηδενὶ ὑπάρχειν τῷ Ε τὸ Α, ὅτι συμβαίνει καὶ τὸ Β τινὶ τῶν Ε ὑπάρχειν, ὅπερ ἀδύνατον· εἰάν ληφθῇ τῷ μὲν Ε μηδενὶ τῷ δὲ Α παντὶ ὑπάρχειν τὸ Β, φανερόν

ὅτι οὐδενὶ τῷ Ε τὸ Α ὑπάρξει. πάλιν εἰ δεικτικῶς συλλογίσαι τὸ Α τῷ Ε μηδενὶ ὑπάρχειν, ὑποθεμένοις ὑπάρχειν τινὶ διὰ τοῦ ἀδυνάτου δειχθήσεται οὐδενὶ ὑπάρχον. ὁμοίως δὲ κατὰ τῶν ἄλλων· ἐν ἅπασιν γὰρ ἀνάγκη κοινόν τινα λαβεῖν ὅρον ἄλλον τῶν ὑποκειμένων, πρὸς ὃν ἔσαι τῷ ψεύδους ὁ συλλογισμὸς, ὥστ' ἀντιστραφείσθαι ταύτης τῆς προτάσεως, τῆς δ' ἐτέρας ὁμοίως ἐχούσης, δεικτικὸς ἔσαι ὁ συλλογισμὸς διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων. διαφέρει γὰρ ὁ δεικτικὸς τοῦ εἰς τὸ ἀδύνατον, ὅτι ἐν μὲν τῷ δεικτικῷ κατ' ἀλήθειαν ἀμφοτέραι τίθενται αἱ προτάσεις, ἐν δὲ τῷ εἰς τὸ ἀδύνατον ψευδῶς ἢ μία.

Ταῦτα μὲν οὖν ἔσαι μᾶλλον φανερά διὰ τῶν ἐπομένων, ὅταν περὶ τοῦ ἀδυνάτου λέγωμεν· νῦν δὲ τοσοῦτον ἡμῖν ἔξω δῆλον, ὅτι εἰς ταῦτα βλεπτόν δεικτικῶς τε βυλομένη συλλογίσασθαι καὶ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγαγεῖν. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συλλογισμοῖς τοῖς ἐξ ὑποθέσεως, οἷον ὅσοι κατὰ μετάληψιν ἢ κατὰ ποιότητα, ἐν τοῖς ὑποκειμένοις, ἔκ ἐν τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀλλ' ἐν τοῖς μεταλαμβανομένοις ἔσαι ἢ σκέψις, ὁ δὲ τρόπος ὁ αὐτὸς τῆς ἐπιβλέψεως. ἐπισκεψασθαι δὲ δεῖ καὶ διελεῖν ποταχῶς οἱ ἐξ ὑποθέσεως.

Δείκνται μὲν οὖν ἕκαστον τῶν προβλημάτων οὕτως, ἔστι δὲ καὶ ἄλλον τρόπον εἶνα συλλογίσασθαι τούτων, οἷον τὰ καθόλου διὰ τῆς κατὰ μέρος ἐπιβλέψεως ἐξ ὑποθέσεως. εἰ γὰρ τὰ Γ καὶ τὰ Η ταῦτά εἴη, μόνοις δὲ ληφθείη τοῖς Η τὸ Ε ὑπάρχειν, παντὶ ἂν τῷ Ε τὸ Α ὑπάρχοι· καὶ πάλιν εἰ τὰ Δ καὶ Η ταῦτά, μόνων δὲ τῶν Η τὸ Ε κατηγοροῖτο, ὅτι ὕδενι τῶν Ε τὸ Α ὑπάρξει. φανερόν ὅτι καὶ οὕτως ἐπιβλεπτόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἐνδεχομένων· ἢ γὰρ αὐτὴ σκέψις, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσαι τῇ τάξει τοῦ τ' ἐνδέχεσθαι καὶ τοῦ ὑπάρχειν ὁ συλλογισμὸς. ληπτέον δ' ἐπὶ τῶν ἐνδεχομένων καὶ τὰ μὴ ὑπάρχοντα δυνατὰ δ' ὑπάρχειν· δεδεικται γὰρ ὅτι καὶ διὰ τούτων γίνεται ὁ τοῦ ἐνδέχεσθαι συλλογισμὸς. ὁμοίως δ' ἔξει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν.

Φανερόν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων οὐ μόνον ὅτι ἐγχωρεῖ διὰ ταύτης τῆς ὁδοῦ γίνεσθαι πάντας τοὺς συλλογισμούς, ἀλλὰ καὶ ὅτι δι' ἄλλης ἀδύνατον. ἅπας μὲν γὰρ συλλογισμὸς δεδεικται διὰ τίνος τῶν προειρημένων σχημάτων γινόμενος, ταῦτα δ' οὐκ ἐγχωρεῖ δι' ἄλλων συσταθῆναι πλὴν διὰ τῶν ἐπομένων καὶ οἷς ἔπεται ἕκαστον· ἐκ τούτων γὰρ

3. ἅπαν ἀναχθήσεται Β, ἀπαναχθήσεται Α. || 8. ταῦτόν C. || 9. καὶ τὸ η C. || ἐγχωρεῖ Α. || 10. καὶ γὰρ] καὶ γὰρ καὶ C. || 12. η] e pr B. || 18. εἰάν δὲ] ἀνάγκη δὲ εἰ B. || 21. προσεπιβλέπειν AB. || 24. γὰρ] γὰρ καὶ C. || 26. ἐπισκεψις ἐπ' C. || 3. τινὶ om AC. || 8. prius ὁ om C. || 12. φανερώτερα C. || 14. ταῦτά corr C. || 20. δεῖ om A. || 26. τὰ] τὸ Α. || μόνον C. ||

αἱ προτάσεις καὶ ἡ τοῦ μέσου λήψις, ὥς· οὐδὲ συλλογισμὸν ἐγχαρῆ γίνεσθαι δι' ἄλλων.

30 Ἡ μὲν οὖν ὁδὸς κατὰ πάντων ἡ αὐτὴ καὶ περὶ φιλοσοφίαν καὶ περὶ τέχνην ὁποιαῦν καὶ μάθημα· δεῖ γὰρ τὰ ὑπάρχοντα καὶ οἷς ὑπάρχει περὶ ἕκαστον ἀθεῖν, καὶ 5 τῶν ὡς πλείων εὐπορεῖν, καὶ ταῦτα διὰ τῶν τριῶν ὅρων σκοπεῖν, ἀνασκευάζοντα μὲν ὠδί, κατασκευάζοντα δὲ ὠδί, κατὰ μὲν ἀλήθειαν ἐκ τῶν κατ' ἀλήθειαν διαγεγραμμένων ὑπάρχειν, εἰς δὲ τὰς διαλεκτικὰς συλλογισμὰς ἐκ τῶν κατὰ δόξαν προτάσεων. αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν συλλογισμῶν καθόλου 10 μὲν εἰρηται, ὃν τρόπον τ' ἔχουσι καὶ ὃν τρόπον δεῖ θηρεύειν αὐτάς, ὅπως μὴ βλέπωμεν εἰς ἅπαντα τὰ λεγόμενα, μηδ' εἰς ταῦτα κατασκευάζοντες καὶ ἀνασκευάζοντες, μηδὲ κατασκευάζοντες τε κατὰ παντὸς ἢ τινὸς καὶ ἀνασκευάζοντες ἀπὸ πάντων ἢ τινῶν, ἀλλ' εἰς ἐλάττω καὶ ὠρισμένα, 15 καθ' ἕκαστον δὲ ἐκλέγειν τῶν ὄντων, οἷον περὶ ἀγαθοῦ ἢ ἐπιστήμης. ἰδίᾳ δὲ καθ' ἕκαστην εἰσὶν αἱ πλείεσαι. διὸ τὰς μὲν ἀρχὰς τὰς περὶ ἕκαστον ἐμπειρίας ἐστὶ παραδοῦναι. λέγω δ' οἷον τὴν ἀστρολογικὴν μὲν ἐμπειρίαν τῆς ἀστρολογικῆς ἐπιστήμης· ληφθέντων γὰρ ἰκανῶς τῶν φαινομένων ἔστας 20 εὐρέθησαν αἱ ἀστρολογικαὶ ἀποδείξεις. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἄλλην ὁποιαῦν ἔχει τέχνην τε καὶ ἐπιστήμην. ὥς· ἐὰν ληφθῇ τὰ ὑπάρχοντα περὶ ἕκαστον, ἡμέτερον ἢ ἡ τὰς ἀποδείξεις ἐτοίμως ἐμφανίσαι. εἰ γὰρ μηδὲν κατὰ τὴν ἰσορίαν παραλειφθεῖ τῶν ἀληθῶς ὑπάρχόντων τοῖς πράγμασιν, ἔξομεν 25 περὶ ἅπαντος ἢ μὲν ἔστιν ἀποδείξεις, ταύτην εὐρεῖν καὶ ἀποδεικνύειν, ἢ δὲ μὴ πέφυκεν ἀποδείξεις, τῷτο ποιεῖν φανερόν.

Καθόλου μὲν οὖν, ὃν δεῖ τρόπον τὰς προτάσεις ἐκλέγειν, εἰρηται σχεδόν· δι' ἀκριβείας δὲ διεληγύμενη ἐν τῇ πραγματείᾳ τῇ περὶ τὴν διαλεκτικὴν.

31 Ὅτι δ' ἡ διὰ τῶν γειῶν διαίρεσις μικρόν τι μόνον ἐστὶ τῆς εἰρημένης μεθόδου, ῥᾶδιον ἰδεῖν· ἐστὶ γὰρ ἡ διαίρεσις οἷον ἀσθενῆς συλλογισμός· ὃ μὲν γὰρ δεῖ δεῖξαι αἰτεῖται, συλλογίζεται δ' αἰεὶ τι τῶν ἀνωθεν. πρῶτον δ' αὐτὸ τοῦτο ἐλελήθει τοὺς χρωμένους αὐτῇ πάντας, καὶ πείθει 35 ἐπεχειρῶν ὡς ὄντος δυνατοῦ περὶ οὐσίας ἀποδείξιν γίνεσθαι καὶ τοῦ τί ἐστίν. ὥς· οὔτε ὃ τι ἐνδέχεται συλλογίσασθαι διαιρούμενοι ζυνέσαν, οὔτε ὅτι οὕτως ἐνεδέχετο ὥσπερ εἰρήκαμεν. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἀποδείξεσιν, ὅταν δέη τι συλλογίσασθαι ὑπάρχειν, δεῖ τὸ μέσον, δι' οὗ γίνεται ὁ συλλο-

γισμός, καὶ ἥττον αἰεὶ εἶναι καὶ μὴ καθόλου τοῦ πρώτου τῶν ἄκρων· ἡ δὲ διαίρεσις τὴν ἀντίον βέλεται· τὸ γὰρ καθόλου λαμβάνει μέσον. ἔσω γὰρ ζῶν μὲν ἐφ' οὗ Α, τὸ δὲ θνητὸν ἐφ' οὗ Β, καὶ ἀθάνατον ἐφ' οὗ Γ, ὃ δ' ἄνθρωπος, ἔξ τὸν λόγον δεῖ λαβεῖν, ἐφ' ἔξ τὸ Δ. ἅπαν δὲ ζῶν λαμβάνει ἢ θνητὸν ἢ ἀθάνατον· τοῦτο δ' ἐστίν, ὃ ἂν ἢ Α, ἅπαν εἶναι ἢ Β ἢ Γ. πάλιν τὸν ἄνθρωπον αἰεὶ διαιρέμενος τίθεται ζῶν εἶναι, ὥς κατὰ τῷ Δ τὸ Α λαμβάνει ὑπάρχειν. ὃ μὲν οὖν συλλογισμός ἐστίν ὅτι τὸ Δ ἢ Β ἢ Γ ἅπαν 10 ἔσαι, ὥς τὸν ἄνθρωπον ἢ θνητὸν μὲν ἢ ἀθάνατον ἀναγκαῖον εἶναι, ζῶν θνητὸν δὲ οὐκ ἀναγκαῖον, ἀλλ' αἰτεῖται· τοῦτο δ' ἦν ὃ ἔδει συλλογίσασθαι. καὶ πάλιν θέμενος τὸ μὲν Α ζῶν θνητὸν, ἐφ' οὗ δὲ τὸ Β ὑπόπου, ἐφ' οὗ δὲ τὸ Γ ἄπου, τὸν δ' ἄνθρωπον τὸ Δ, ὡσαύτως λαμβάνει 15 τὸ μὲν Α ἥτοι ἐν τῷ Β ἢ ἐν τῷ Γ εἶναι (ἅπαν γὰρ ζῶν θνητὸν ἢ ὑπόπου ἢ ἄπου ἐστὶ), κατὰ δὲ τοῦ Δ τὸ Α (τὸν γὰρ ἄνθρωπον ζῶν θνητὸν εἶναι ἔλαβεν)· ὥς· ὑπόπου μὲν ἢ ἄπου εἶναι ζῶν ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον, ὑπόπου δ' οὐκ ἀνάγκη, ἀλλὰ λαμβάνει· τῷτο δ' ἦν ὃ ἔδει πάλιν δεῖξαι. καὶ τοῦτον δὲ τὸν τρόπον αἰεὶ διαιρούμενοις τὸ μὲν καθόλου συμβαίνει αὐτοῖς μέσον λαμβάνειν, καθ' οὗ δ' ἔδει δεῖξαι καὶ τὰς διαφορὰς ἄκρα. τέλος δέ, ὅτι τοῦτ' ἐστὶν ἄνθρωπος ἢ ὃ τι ποτ' ἂν ἢ τὸ ζητούμενον, ὅθεν λέγουσι σαφεῖς, ὥς· ἀναγκαῖον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν ἄλλην ὁδὸν ποιεῖται πᾶσαν, οὐδὲ τὰς ἐνδεχομένας εὐπορίας ὑπολαμβάνοντες ὑπάρχειν. φανερόν δ' ὅτι ἔτ' ἀνασκευάσαι ταύτῃ τῇ μεθόδῳ ἔστιν, ἔτε 20 περὶ συμβεβηκότος ἢ ἰδίου συλλογίσασθαι, οὔτε περὶ γένους, ἔτ' ἐν οἷς ἀγνοεῖται τὸ πότερον ὦδε ἢ ὦδε ἔχει, οἷον ἄρ' ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος. ἐὰν γὰρ λάβῃ ὅτι ἅπαν 30 μῆκος ἢ σύμμετρον ἢ ἀσύμμετρον, ἡ δὲ διάμετρος μῆκος, συλλελογίσται ὅτι ἀσύμμετρος ἢ σύμμετρος ἢ διάμετρος. εἰ δὲ λήφεται ἀσύμμετρον, ὃ ἔδει συλλογίσασθαι, λήφεται. οὐκ ἄρα ἔστι δεῖξαι· ἡ μὲν γὰρ ὁδὸς αὕτη, διὰ ταύτης δ' οὐκ ἔστιν. τὸ ἀσύμμετρον ἢ σύμμετρον ἐφ' οὗ Α, μῆκος Β, διάμετρος Γ. φανερόν ἔν ὅτι οὔτε πρὸς πᾶσαν σκέψιν ἀρμόζει τῆς ζητήσεως ὁ τρόπος, ἔτ' ἐν οἷς μά- 25 λιστα δοκεῖ πρέπειν, ἐν τοῦτοις ἐστὶ χρήσιμος.

Ἐκ τίνων μὲν οὖν αἱ ἀποδείξεις γίνονται καὶ πῶς, καὶ εἰς ὅποια βλέπτεον καθ' ἕκαστον πρόβλημα, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων· πῶς δ' ἀνάξομεν τὰς συλλογισμοὺς εἰς 32

5. ἕκαστον *ABC*. || 12. πάντα *C*. || 13. αὐτὰ *A*. || καὶ ἀνασκευάζοντες *om A*. || 17. δὲ καὶ καθ' *B et pr C*. || 19. ἀστρο-μικρὴ *C*. || μὲν *om C*. || τῇ *pr C*. || ἀστρολογικῇ ἐπιστήμῃ *AC*. || 38. συνέσαν *C*. || 39. δέηται *ABC*.

16. τοῦ *τὰ A*. || 20. καὶ *om B*. || δὲ *C*. || 21. δ' ἔδει *C*, δὲ *B*. || 28. ὦδε *B*, ὅτι ὦδε *A*. || ἡ ὦδε *om A*. || 29. ἀσύμμετρος ἢ σύμμετρος. ἐὰν *B*. || 34. ἔστιν *C*. || 35. *B*] ἐφ' οὗ *β C*. || *γ*] ἐφ' οὗ *γ, α β γ C*.

τὰ προειρημένα σχήματα, λεκτέον ἂν εἴη μετὰ ταῦτα· λοιπὸν γὰρ ἐτι τοῦτο τῆς σκέψεως· εἰ γὰρ τὴν τε γένεσιν τῶν συλλογισμῶν θεωροῦμεν καὶ τὴν εὐρίσκειν ἔχομεν δύναμιν, ἐτι δὲ τὰς γεγενημένους ἀναλύομεν εἰς τὰ προειρημένα σχήματα, τέλος ἂν ἔχοι ἢ ἐξ ἀρχῆς πρόθεσις. συμβαίνει δ' ἅμα καὶ τὰ πρότερον εἰρημένα ἐπιβεβαιωθῆναι καὶ φανερώτερα εἶναι, ὅτι ἔτις ἔχει, διὰ τῶν νῦν λεχθησομένων· δεῖ γὰρ πᾶν τὸ ἀληθές αὐτῷ ὁμολογούμενον εἶναι πάντη.

Πρῶτον μὲν ἔν δεῖ πειρᾶσθαι τὰς δύο προτάσεις ἐλαμβάνειν τὴν συλλογισμῶν (ῥᾶον γὰρ εἰς τὰ μείζω διαλεῖν ἢ τὰ ἐλάττω, μείζω δὲ τὰ συγκείμενα ἢ ἐξ ὧν), εἴτα σκοπεῖν ποτέρα ἐν ὅλῳ καὶ ποτέρα ἐν μέρει, καὶ εἰ μὴ ἄμφω εἰλημμένα εἶεν, αὐτὸν τιθέντα τὴν ἑτέραν· ἐνόησε γὰρ τὴν καθόλου προτείναντες τὴν ἐν ταύτῃ οὐ λαμβάνουσιν, οὔτε γράφοντες οὐτ' ἐρωτῶντες· ἢ ταύτας μὲν προτείνουσι, δι' ὧν δ' αὐταὶ περαίνονται, παραλείπουσιν, ἄλλα δὲ μάτην ἐρωτῶσιν, σκεπτέον οὖν εἴ τι περιέργον εἰληπται καὶ τι τῶν ἀναγκαίων παραλείπεται, καὶ τὸ μὲν θετέον τὸ δ' ἀφαιρετέον, ἕως ἂν ἔλθῃ τις εἰς τὰς δύο προτάσεις· ἄνευ γὰρ τῶν ἐκ ἔσιν ἀγαγεῖν τὰς ἔτις ἡρωτημένους λόγους· ἐνὼν μὲν ἔν ῥᾶδιον ἰδεῖν τὸ ἐνδεές, ἐνιοὶ δὲ λανθάνουσιν καὶ δοκοῦσι συλλογίζεσθαι διὰ τὸ ἀναγκαῖον τι συμβαίνειν ἐκ τῶν κειμένων, οἷον εἰ ληφθῆι μὴ ὕψις ἀναιρουμένης μὴ ἀναιρεῖσθαι ὕψιαν, ἐξ ὧν δ' ἐξίν ἀναιρουμένων, τὸ ἐκ τούτων φθείρεσθαι· τούτων γὰρ τεθέντων ἀναγκαῖον μὲν τὸ ὕψις μέρος εἶναι ὕψιαν, ἢ μὴν συλλελόγισαι διὰ τῶν εἰλημμένων, ἀλλ' ἐλλείπουσι πρότασις. πάλιν εἰ ἀνθρώπου ὄντος ἀνάγκη ζῶον εἶναι καὶ ζῶον ὕψιαν, ἀνθρώπου ὄντος ἀνάγκη ὕψιαν εἶναι· ἀλλ' ἔτις συλλελόγισαι· ἢ γὰρ ἔχουσιν αἱ προτάσεις ὡς εἶπομεν· ἀπατώμεθα δ' ἐν τοῖς τοιούτοις διὰ τὸ ἀναγκαῖον τι συμβαίνειν ἐκ τῶν κειμένων, ὅτι καὶ ὁ συλλογισμὸς ἀναγκαῖον ἐστίν· ἐπὶ πλέον δὲ τὸ ἀναγκαῖον ἢ ὁ συλλογισμὸς· ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς πᾶς ἀναγκαῖον, τὸ δ' ἀναγκαῖον ἢ πᾶν συλλογισμὸς· ὡς ἔκ εἰς τὰς 35 συμβαίνει τεθέντων τινῶν, πειρατέον ἀνάγειν εὐθύς, ἀλλὰ πρῶτον ληπτέον τὰς δύο προτάσεις, εἴθ' ἔτις διαιρετέον εἰς τοὺς ὅρους, μέσον δὲ θετέον τῶν ὁρῶν τὸν ἐν ἀμφοτέραις ταῖς προτάσεσι λεγόμενον· ἀνάγκη γὰρ τὸ μέσον ἐν ἀμφοτέραις ὑπάρχειν ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασιν· ἐὰν μὲν οὖν 40

κατηγορῇ καὶ κατηγορητῇ τὸ μέσον, ἢ αὐτὸ μὲν κατηγορῇ, ἄλλο δ' ἐκείνῳ ἀπαρῆται, τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα· ἐὰν δὲ καὶ κατηγορῇ καὶ ἀπαρῆται ἀπὸ τινος, τὸ μέσον· ἐὰν δ' ἄλλα ἐκείνου κατηγορητῇ, ἢ τὸ μὲν ἀπαρῆται τὸ δὲ κατηγορητῇ, τὸ ἔσχατον· οὕτω γὰρ εἶχεν ἐν ἐκάσῳ σχήματι τὸ μέσον· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν μὴ καθόλου ὦσιν αἱ πρότασις· ὁ γὰρ αὐτὸς διορισμὸς τῶν μέσων· φανερόν ἐν ὧς ἐν ᾧ λόγῳ μὴ λέγεται ταῦτο πλεονάκεις, ὅτι ἢ γίνεται συλλογισμὸς· ἢ γὰρ εἰληπται μέσον· ἐπεὶ δ' ἔχομεν ποῖον ἐν ἐκάσῳ σχήματι περαίνεται τῶν προβλημάτων, καὶ ἐν τίνι τὸ καθόλου καὶ ἐν ποίῳ τὸ ἐν μέρει, φανερόν ὡς οὐκ εἰς ἅπαντα τὰ σχήματα βλέπτεον, ἀλλ' ἐκάστου προβλήματος εἰς τὸ οἰκίον· ὅσα δ' ἐν πλείοσι περαίνεται, τῇ τῷ μέσῳ θέσει γνωρίζμεν τὸ σχῆμα.

Πολλάκις μὲν ἔν ἀπατάσθαι συμβαίνει περὶ τὰς συλλογισμῶν διὰ τὸ ἀναγκαῖον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἐνόησε δὲ παρὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τῶν ὁρῶν θέσεως· ὅπερ ἢ χρὴ λανθάνειν ἡμᾶς· οἷον εἰ τὸ Α κατὰ τὴν Β λέγεται καὶ τὸ Β κατὰ τοῦ Γ· δόξειε γὰρ ἂν οὕτως ἐχόντων τῶν ὁρῶν εἶναι συλλογισμὸς, ἢ γίνεται δ' ἔτι ἀναγκαῖον ὅθεν ἔτε συλλογισμὸς· ἔτι γὰρ ἐφ' ᾧ Α τὸ ἀεὶ εἶναι, ἐφ' ᾧ δὲ Β διανοητὸς Ἀριστομένης, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Γ Ἀριστομένης· ἀληθές δὲ τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν· ἀεὶ γὰρ ἐστὶ διανοητὸς Ἀριστομένης· ἀλλὰ καὶ τὸ Β τῷ Γ· ὁ γὰρ Ἀριστομένης ἐστὶ διανοητὸς Ἀριστομένης· τὸ δ' Α τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει· φθαρτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Ἀριστομένης· οὐκ ἄρα ἐγίνετο συλλογισμὸς οὕτως ἐχόντων τῶν ὁρῶν, ἀλλ' ἔδει καθόλου τὴν ΑΒ ληφθῆναι πρότασιν· τῷ δὲ ψεῦδος, τὸ ἀξιοῦν πάντα τὸν διανοητὸν Ἀριστομένην ἀεὶ εἶναι, φθαρτὴ ὄντος Ἀριστομένου· πάλιν ἔτις τὸ μὲν ἐφ' ᾧ Γ Μίκαλος, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β μουσικὸς Μίκαλος, ἐφ' ᾧ δὲ τὸ Α τὸ φθείρεσθαι αὐρίον· ἀληθές δὲ τὸ Β τῇ Γ κατηγορεῖν· ὁ γὰρ Μίκαλός ἐστι μουσικὸς Μίκαλος· ἀλλὰ καὶ τὸ Α τῇ Β φθείροιο γὰρ ἂν αὐρίον μουσικὸς Μίκαλος· τὸ δὲ γε Α τῇ Γ ψεῦδος· τῷ δὲ ταυτὸν ἐστὶ τῷ πρότερον· ἢ γὰρ ἀληθές καθόλου, Μίκαλος μουσικὸς ὅτι φθείρεται αὐρίον· τούτου δὲ μὴ ληφθέντος ἐκ ἧν συλλογισμὸς.

Αὕτη μὲν οὖν ἡ ἀπάτη γίνεται ἐν τῷ παρὰ μικρόν· ὡς γὰρ οὐδὲν διαφέρον εἰπεῖν τόδε τῷδε ὑπάρχειν ἢ τόδε τῷδε παντὶ ὑπάρχειν, συγχωρῶμεν· πολλάκις δὲ διαφεύ- 34

2. τοῦτο τὸ τῆς ΑΒ et pr C. || 11. ῥᾶον ΑΒC. || 12. ὧν] ὧν σύγκειται corr A. || 14. τιθέναι C fortasse corr || 16. τε γράφοντες — 17. περαίνονται re supra lituram A. || 21. ἀναγαγεῖν B. || 25. μὴ] οὐκ C. || 33. ἀναγκαῖός C. || 34. ἀναγκαῖος C. || 38. τῶν ὁρῶν] τὸν ὅρον C.

3. κατηγορητῇ ΑΒC. || 4. ἀπαρῆσαι A. || 8. λέγεται ΑC. || ταυτὸν C. || 17. θέσεως τῶν ὁρῶν C. || 21. Α] τὸ α Α. || 26. οὐ γὰρ BC. || 29. ἀριστομένη B.

δεσθαι συμπεσεῖται παρὰ τὸ μὴ καλῶς ἐκτίθεσθαι τοὺς
κατὰ τὴν πρότασιν ὅρους, οἷον εἰ τὸ μὲν Α εἴη ὑγίεια, τὸ
δ' ἐφ' ᾧ Β νόσος, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἄνθρωπος. ἀληθές γὰρ εἴ-
πεῖν ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῷ Β ἐνδέχεται ὑπάρχειν (οὐδεμιᾷ
γὰρ νόσῳ ὑγίεια ὑπάρχει), καὶ πάλιν ὅτι τὸ Β παντὶ τῷ 5
Γ ὑπάρχει (πᾶς γὰρ ἄνθρωπος δεκτικὸς νόσου). δόξειεν ἂν
οὖν συμβαίνειν μηδενὶ ἀνθρώπῳ ἐνδέχεσθαι ὑγίαν ὑπάρ-
χειν. τούτου δ' αἴτιον τὸ μὴ καλῶς ἐκκεῖσθαι τοὺς ὅρους
κατὰ τὴν λέξιν, ἐπεὶ μεταληφθέντων τῶν κατὰ τὰς ἔξεις
ἐκ ἔσαι συλλογισμός, οἷον ἀντὶ μὲν τῆς ὑγείας εἰ τεθεῖη 10
τὸ ὑγιαῖνον, ἀντὶ δὲ τῆς νόσου τὸ νοσοῦν. οὐ γὰρ ἀληθές
εἶπεῖν ὡς ἐκ ἐνδέχεται τῷ νοσοῦντι τὸ ὑγιαίνειν ὑπάρχειν.
τάτου δὲ μὴ ληφθέντος ἔ γίνεται συλλογισμός, εἰ μὴ τῷ
ἐνδέχεσθαι· τοῦτο δ' οὐκ ἀδύνατον· ἐνδέχεται γὰρ μηδενὶ
ἀνθρώπῳ ὑπάρχειν ὑγίαν. πάλιν ἐπὶ τῷ μέσῳ σχήματος 15
ὁμοίως ἔσαι τὸ ψεῦδος· τὴν γὰρ ὑγίαν νόσῳ μὲν ἔδεμιᾷ
ἀνθρώπῳ δὲ παντὶ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ὥς' ἔδενι ἀνθρώπῳ
νόσον. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σχήματι κατὰ τὸ ἐνδέχεσθαι συμ-
βαίνει τὸ ψεῦδος. καὶ γὰρ ὑγίαν καὶ νόσον καὶ ἐπισή-
μην καὶ ἀγνοίαν καὶ ὅλως τὰ ἐναντία τῷ αὐτῷ ἐνδέχεται 20
ὑπάρχειν, ἀλλήλοις δ' ἀδύνατον. τῆτο δ' ἀνομολογούμενον
τοῖς προειρημένοις· ὅτε γὰρ τῷ αὐτῷ πλείω ἐνδέχετο ὑπάρ-
χειν, ἐνέδεχετο καὶ ἀλλήλοις.

Φανερόν ἐν ὅτι ἐν ἅπασιν τέτοις ἡ ἀπάτη γίνεται παρὰ
τὴν τῶν ὄρων ἐκθεσιν· μεταληφθέντων γὰρ τῶν κατὰ τὰς 25
ἔξεις ἔδεν γίνεται ψεῦδος. δῆλον ἔν ὅτι κατὰ τὰς τοιαύτας
προτάσεις αἰετὸ κατὰ τὴν ἔξιν ἀντὶ τῆς ἔξεως μεταλη-
πτέον καὶ θετέον ὅρον.

35 Οὐ δεῖ δὲ τοὺς ὅρους αἰετὸ ζητεῖν ὀνόματι ἐκτίθεσθαι·
πολλάκις γὰρ ἔσονται λόγοι οἷς ἔ κεῖται ὄνομα. διὸ χα- 30
λεπὸν ἀνάγειν τὰς τοιαύτας συλλογισμούς. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπα-
τᾶσθαι συμβήσεται διὰ τὴν τοιαύτην ζήτησιν, οἷον ὅτι τῶν
ἀμέσων ἐστὶ συλλογισμός. ἔσω τὸ Α δύο ὀρθαί, τὸ ἐφ' ᾧ
Β τρίγωνον, ἐφ' ᾧ δὲ Γ ἴσοσκελές. τῷ μὲν ἔν Γ ὑπάρχει
τὸ Α διὰ τὸ Β, τῷ δὲ Β ἐκείτῃ δι' ἄλλο· καθ' αὐτὸ γὰρ 35
τὸ τρίγωνον ἔχει δύο ὀρθάς, ὥς' οὐκ ἔσαι μέσον τοῦ ΑΒ
ἀποδεικτοῦ ὄντος. φανερόν γὰρ ὅτι τὸ μέσον ἔχ ἔτως αἰετὸ
ληπτέον ὡς τότε τι, ἀλλ' ἐνίοτε λόγον, ὅπερ συμβαίνει κατὰ
τῷ λεχθέντος.

36 Τὸ δὲ ὑπάρχειν τὸ πρῶτον τῷ μέσῳ καὶ τοῦτο τῷ 40
ἄκρῳ οὐ δεῖ λαμβάνειν ὡς αἰετὸ κατηγορηθισμομένων ἀλλή-

λων ἢ ὁμοίως τὸ τε πρῶτον τῷ μέσῳ καὶ τῆτο τῷ ἐσχά-
του. καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν δ' ὡσαύτως. ἀλλ' ὁσαυτῶς
τὸ εἶναι λέγεται καὶ τὸ ἀληθές εἶπεῖν αὐτὸ τῆτο, τοσαυ-
ταυχῶς οἶσθαι χρὴ σημαίνειν καὶ τὸ ὑπάρχειν. οἷον ὅτι
τῶν ἐναντίων ἐστὶ μία ἐπισήμη. ἔσω γὰρ τὸ Α τὸ μίαν
εἶναι ἐπισήμην, τὰ ἐναντία ἀλλήλοις ἐφ' οὗ Β. τὸ δὲ Α
τῷ Β ὑπάρχει οὐχ ὡς τὰ ἐναντία, τὸ μίαν εἶναι αὐτῶν
ἐπισήμην, ἀλλ' ὅτι ἀληθές εἶπεῖν κατ' αὐτῶν μίαν εἶναι
αὐτῶν ἐπισήμην.

Συμβαίνει δ' ὅτε μὲν ἐπὶ τοῦ μέσου τὸ πρῶτον λέ-
γεσθαι, τὸ δὲ μέσον ἐπὶ τοῦ τρίτου μὴ λέγεσθαι, οἷον εἰ
ἡ σοφία ἐστὶν ἐπισήμη, τῷ δ' ἀγαθῷ ἐστὶν ἡ σοφία, συμ-
πέρασμα ὅτι τῷ ἀγαθῷ ἐστὶν ἐπισήμη· τὸ μὲν δὲ ἀγαθὸν
οὐκ ἐστὶν ἐπισήμη, ἡ δὲ σοφία ἐστὶν ἐπισήμη. ὅτε δὲ τὸ
μὲν μέσον ἐπὶ τῷ τρίτῳ λέγεται, τὸ δὲ πρῶτον ἐπὶ τῷ μέ-
σου οὐ λέγεται, οἷον εἰ τοῦ ποιοῦ παντός ἐστὶν ἐπισήμη ἢ
ἐναντίῳ, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ ἐναντίον καὶ ποῖον, συμπέρασμα
μὲν ὅτι τῷ ἀγαθῷ ἐστὶν ἐπισήμη, ἐκ ἔσαι δὲ τὸ ἀγαθὸν ἐπι-
σήμη ἔδεν τὸ ποῖον ἔδεν τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν ταῦτα.
ἐστὶ δὲ ὅτε μήτε τὸ πρῶτον κατὰ τῷ μέσῳ μήτε τῆτο κατὰ τῷ
τρίτῳ, τῷ πρῶτῳ κατὰ τῷ τρίτῳ ὅτε μὲν λεγομένῳ ὅτε δὲ μὴ
λεγομένῳ. οἷον εἰ οὗ ἐπισήμη ἐστὶν, ἐστὶ τῆτο γένος, τῷ δ'
ἀγαθῷ ἐστὶν ἐπισήμη, συμπέρασμα ὅτι τῷ ἀγαθῷ ἐστὶ γένος
κατηγορεῖται δ' οὐδὲν κατ' οὐδενός. εἰ δ' οὗ ἐστὶν ἐπισήμη,
γένος ἐστὶ τοῦτο, τῷ δ' ἀγαθῷ ἐστὶν ἐπισήμη, συμπέρασμα
ὅτι τῷ ἀγαθῷ ἐστὶ γένος. κατὰ μὲν δὲ τῷ ἄκρῳ κατηγορεῖ-
ται τὸ πρῶτον, κατ' ἀλλήλων δ' ἔ λέγεται. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον καὶ ἐπὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν ληπτέον. οὐ γὰρ αἰετὸ ση-
μαίνει τὸ μὴ ὑπάρχειν τότε τῷδε μὴ εἶναι τότε τότε, ἀλλ'
ἐνίοτε τὸ μὴ εἶναι τότε τῷδε ἢ τότε τῷδε, οἷον ὅτι ἐκ ἔσαι
κινήσεως κινήσεις ἢ γενέσεως γενέσεις, ἡδονῆς δ' ἔσαι· ἐκ ἀρᾶ
ἢ ἡδονῆς γενέσεις. ἢ πάλιν ὅτι γέλωτος μὲν ἔσαι σημειῖον, ση-
μείου δ' ἐκ ἔσαι σημειῖον, ὥς' οὐ σημειῖον ὁ γέλως. ὁμοίως
δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, ἐν ὅσοις ἀναιρεῖται τὸ πρόβλημα τῷ
λέγεσθαι πως πρὸς αὐτὸ τὸ γένος. πάλιν ὅτι ὁ καιρὸς ἐκ
ἔσαι χρόνος δέων· θεῶ γὰρ καιρὸς μὲν ἔσαι, χρόνος δ' οὐκ
ἔσαι δέων διὰ τὸ μηδὲν εἶναι θεῶ ὠφέλιμον. ὅρος μὲν γὰρ
θετέον καιρὸν καὶ χρόνον δέοντα καὶ θεόν, τὴν δὲ πρότασιν
ληπτέον κατὰ τὴν τῷ ὀνόματος πτώσιν. ἀπλῶς γὰρ τοῦτο
λέγομεν κατὰ πάντων, ὅτι τὰς μὲν ὅρους αἰετὸ θετέον κατὰ
τὰς κλήσεις τῶν ὀνομάτων, οἷον ἄνθρωπος ἢ ἀγαθὸν ἢ ἐναν-

3. δὲ om B. || 18. τῷ om pr A. || 21. ἀν ὁμολογούμενον B. || 33. τὸ δ' ἐφ' C. || 34. δὲ τὸ γ A. || 37. ἀποδεικτικοῦ ABC. ||
γάρ] οὖν corr C. || 40. τὸ μέσον pr B.

6. τὰ] τὰ δ' corr A. || ἐναντία τοῖς ἀλλήλοις AB. || 12. ἐστὶν ἐπ. — 13. ὅτι τοῦ rc supra lituram A. || 20. ἔτε om AB. ||
τοῦ om C. || 41. κλήσεις AB.

τία, ἐκ ἀνθρώπου ἢ ἀγαθοῦ ἢ ἐναντίων, τὰς δὲ προτάσεις ληπτέον κατὰ τὰς ἐκάστου πτώσεις: ἢ γὰρ ὅτι τέτω, οἷον τὸ ἴσον, ἢ ὅτι τέτε, οἷον τὸ διπλάσιον, ἢ ὅτι τοῦτο, οἷον τὸ τύπτον ἢ ὁρῶν, ἢ ὅτι ἔτος, οἷον ὁ ἀνθρώπος ζῶν, ἢ εἰ πως ἄλλως πίπτει τῆνομα κατὰ τὴν πρότασιν.

37. Τὸ δ' ὑπάρχειν τὸδε τῷδε καὶ τὸ ἀληθεύειν τὸδε κατὰ τοῦδε τοσαύταχῶς ληπτέον ὡσαύταχῶς καὶ κατηγορεῖται διήρηται, καὶ ταύτας ἢ πῇ ἢ ἀπλῶς ἐπὶ ἀπλᾶς ἢ συμπεπλεγμένας ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἐπισκεπτέον δὲ ταῦτα καὶ διαρίξεον βέλτιον.

38. Τὸ δ' ἐπαναδιπλούμενον ἐν ταῖς προτάσεσι πρὸς τῷ πρώτῳ ἄκρῳ θετέον, ὡς πρὸς τῷ μετῷ λέγω δ' οἷον εἰ γένοιτο συλλογισμὸς ὅτι τῆς δικαιοσύνης ἐστὶν ἐπιστήμη ὅτι ἀγαθόν, τὸ ὅτι ἀγαθόν ἢ ἢ ἀγαθόν πρὸς τῷ πρώτῳ θετέον. ἔσω γὰρ τὸ Α. ἐπιστήμη ὅτι ἀγαθόν, ἐφ' ᾧ δὲ Β. ἀγαθόν, ἐφ' ᾧ δὲ Γ. δικαιοσύνη. τὸ δὲ Α. ἀληθές τῷ Β. κατηγορεῖται: τᾷ γὰρ ἀγαθῷ ἐστὶν ἐπιστήμη ὅτι ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ τὸ Β. τῷ Γ.: ἢ γὰρ δικαιοσύνη ὅπερ ἀγαθόν. ἔτω μὲν ἔν γίγνεται ἀνάλυσις: εἰ δὲ πρὸς τῷ Β. τεθεῖη τὸ ὅτι ἀγαθόν, οὐκ ἔσται τὸ μὲν γὰρ Α. κατὰ τοῦ Β. ἀληθές ἔσται, τὸ δὲ Β. κατὰ τοῦ Γ. οὐκ ἀληθές ἔσται. τὸ γὰρ ἀγαθόν ἐπὶ ἀγαθόν κατηγορεῖν τῆς δικαιοσύνης ψεύδος καὶ ἔσυνετόν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ὑγιεινὸν δειχθεῖ ὅτι ἐστὶν ἐπιστήτὸν ἢ ἀγαθόν, ἢ τραχέλαφος δοξαστὸν ἢ μὴ ὄν, ἢ ὁ ἀνθρώπος φθαρτὸν ἢ αἰσθητὸν ἐν ἅπασιν γὰρ τοῖς ἐπικατηγορουμένοις πρὸς τῷ ἄκρῳ τῇ ἐπαναδιπλώσειν θετέον.

Οὐχ ἡ αὐτὴ δὲ θέσις τῶν ὅρων, ὅταν ἀπλῶς τι συλλογισθῇ καὶ ὅταν τὸδε τι ἢ πῇ ἢ πῶς, λέγω δ' οἷον ὅταν τὰγαθόν ἐπιστήτὸν δειχθῇ καὶ ὅταν ἐπιστήτὸν τι ὅτι ἀγαθόν, ἀλλ' εἰ μὲν ἀπλῶς ἐπιστήτὸν δεδεικται, μέσον θετέον τὸ ὄν, εἰ δ' ὅτι ἀγαθόν, τὸ τί ὄν. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Α. ἐπιστήμη ὅτι τί ὄν, ἐφ' ᾧ δὲ Β. ὄν τι, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Γ. ἀγαθόν. ἀληθές δὲ τὸ Α. τῷ Β. κατηγορεῖν: ἦν γὰρ ἐπιστήμη τῷ τίνος ὄντος ὅτι τί ὄν. ἀλλὰ καὶ τὸ Β. τῷ Γ. τὸ γὰρ ἐφ' ᾧ Γ. ὄν τι, ὥστε καὶ τὸ Α. τῷ Γ. ἔσται ἀρα ἐπιστήμη τὰγαθῷ ὅτι ἀγαθόν. ἦν γὰρ τὸ τί ὄν τῆς ἰδίου σημείων ἐστίας. εἰ δὲ τὸ ὄν μέσον ἐτέθη καὶ πρὸς τῷ ἄκρῳ τὸ ὄν ἀπλῶς καὶ μὴ τὸ τί ὄν ἐλέχθη, ἐκ ἀν' ἧν συλλογισμὸς ὅτι ἐστὶν ἐπιστήμη τὰγαθῷ ὅτι ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι ὄν, οἷον ἐφ' ᾧ τὸ Α. ἐπιστήμη

ὅτι ὄν, ἐφ' ᾧ Β. ὄν, ἐφ' ᾧ Γ. ἀγαθόν. φανερόν οὖν ὅτι ἐν τοῖς ἐν μέρει συλλογισμοῖς ἔτως ληπτέον τὰς ὁρᾶς.

Δεῖ δὲ καὶ μεταλαμβάνειν ἂν τὸ αὐτὸ δύναται, ὁνό-39 ματα ἀντ' ὀνομάτων καὶ λόγους ἀντὶ λόγων καὶ ὄνομα καὶ 5 λόγον, καὶ ἀεὶ ἀντὶ τῶ λόγου τῆνομα λαμβάνειν: ῥᾶν γὰρ ἢ τῶν ὅρων ἐκθεσις, οἷον εἰ μὴδὲν διαφέρει εἰπεῖν τὸ ὑποληπτὸν τῷ δοξασθῆ μὴ εἶναι γένος ἢ μὴ εἶναι ὅπερ ὑποληπτὸν τι τὸ δοξασθόν (ταῦτόν γὰρ τὸ σημαίνόμενον), ἀντὶ τῶ λόγου τῷ λεχθέντος τὸ ὑποληπτὸν καὶ τὸ δοξασθόν ὅρῳς θετέον.

Ἐπεὶ δ' οὐ ταυτόν ἐστι τὸ εἶναι τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν καὶ 40 τὸ εἶναι τὴν ἡδονὴν τὸ ἀγαθόν, ἐκ ὁμοίως θετέον τὰς ὁρᾶς, ἀλλ' εἰ μὲν ἐστὶν ὁ συλλογισμὸς ὅτι ἡ ἡδονὴ τὰγαθόν, τὰγαθόν, εἰ δ' ὅτι ἀγαθόν, ἀγαθόν. ἔτως καπὶ τῶν ἄλλων. Οὐκ ἔστι δὲ ταυτόν οὐτ' εἶναι οὐτ' εἰπεῖν, ὅτι ᾧ τὸ Β 41 ὑπάρχει, τέτω παντὶ τὸ Α. ὑπάρχει, καὶ τὸ εἰπεῖν τὸ ᾧ παντὶ τὸ Β. ὑπάρχει, καὶ τὸ Α. παντὶ ὑπάρχει. οὐδὲν γὰρ κρύπτει τὸ Β. τῷ Γ. ὑπάρχειν, μὴ παντὶ δέ, οἷον ἔσω τὸ Β. καλόν, τὸ δὲ Γ. λευκόν, εἰ δὲ λευκῷ τῷ ὑπάρχει καλόν, ἀληθές εἰπεῖν ὅτι τῷ λευκῷ ὑπάρχει καλόν, ἀλλ' οὐ παντὶ ἴσως. εἰ μὲν ἔν τὸ Α. τῷ Β. ὑπάρχει, μὴ παντὶ δὲ καθ' οὗ τὸ Β, οὐτ' εἰ παντὶ τῷ Γ. τὸ Β, οὐτ' εἰ μόνον ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ Α. ἐκ ὅτι οὐ παντὶ, ἀλλ' αὐδ' ὑπάρχειν. εἰ δὲ καθ' οὗ ἀντὶ τὸ Β λέγεται ἀληθῶς, τούτῳ παντὶ ὑπάρχει, συμβήσεται τὸ Α, καθ' οὗ παντός τὸ Β λέγεται, κατὰ 25 τούτου παντός λέγεσθαι. εἰ μὲντοι τὸ Α. λέγεται, καθ' ᾧ ἀντὶ τὸ Β λέγεται, κατὰ παντός, οὐδὲν κρύπτει τῷ Γ. ὑπάρχειν τὸ Β, μὴ παντὶ δὲ τὸ Α. ἢ ὅλως μὴ ὑπάρχειν. ἐν δὲ τοῖς τρισὶν ὅροις δῆλον ὅτι τὸ καθ' ᾧ τὸ Β, παντός τὸ Α. λέγεσθαι, τῷ ἔστι, καθ' ὅσων τὸ Β λέγεται, κατὰ πάντων λέγεσθαι καὶ τὸ Α. καὶ εἰ μὲν κατὰ παντός τὸ Β, καὶ τὸ Α. ἔτως. εἰ δὲ μὴ κατὰ παντός, οὐκ ἀνάγκη τὸ Α. κατὰ παντός.

Οὐ δεῖ δ' οἶσθαι παρὰ τὸ ἐκτίθεσθαι τι συμβαίνειν ἄτοπον· οὐδὲν γὰρ προσχρώμεθα τῷ τὸδε τι εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ ὁ γεωμέτρης τὴν ποδιάαν καὶ εὐθεῖαν τήνδε καὶ ἀπλατῇ εἶναι λέγει οὐκ οὔσαν, ἀλλ' οὐχ οὕτως χοῖται ὡς ἐκ τούτων συλλογιζόμενος. ὅλως γὰρ ὃ μὴ ἐστὶν ὡς ὅλον πρὸς μέρος καὶ ἄλλο πρὸς τοῦτο ὡς μέρος πρὸς ὅλον, ἐξ ὕδενος τῶν τοιούτων δεικνύσιν ὃ δεικνύων, ὥσε οὐδὲ γίνεταί

14. ἢ om pr C. || 20. ἔσαι om C. || 24. δοξασθόν om ABC. || 29. τὸ ἀγαθόν C. || 31. τί B. || 38. τῷ ἀγαθῷ C. || 39. οἷον om A. || 8. [τῷ] τὸδε pr B. || τὰγθὸ C. || 16. καὶ—ὑπάρχει om pr A. || 18. γ τὸ λευκόν AB. || 23. παντὶ τὸ α ὑπάρχει B. || 26. κρύπτει εἰ τῷ Γ ὑπάρχει C. || 27. ἢ om pr C. || δὲ C || 28. τὸ ante καθ' om A. || 29. πάντων τέτων λέγεσθαι corr' C. || 32. παντός ABΓ. ABC. || 36. εἶναι om C. || ἔσας ABC. || ἐκ om AB et pr C.

συλλογισμός. τῷ δ' ἐκτίθεσθαι ἔτι· χρώμεθα ὥστερ' αὖ
τῷ αἰσθάνεσθαι, τὸν μαθαίνοντα λέγοντες· ὁ γὰρ ἔτι· ὡς
01 αἶνευ τῶν ἔχ' οἶόν τ' ἀποδειχθῆναι, ὥστερ' ἐξ' αὐτῶν ὁ συλ-
λογισμός· ἡμεῖς γὰρ οὕτως ἀποδεικνύμεν τὸ αἰσθάνεσθαι.
42 Μὴ λανθάνει δ' ἡμᾶς, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ συλλογισμῷ
ἔχ' ἀπάντα τὰ συμπεράσματα δι' αἰετός· σχήματός· εἶναι,
ἀλλὰ τὸ μὲν διὰ τῶν αἰετῶν, τὸ δὲ δι' ἄλλων· ὁ ἅλιν οὖν ὅτι καὶ
τὰς ἀναλύσεις (οὕτω ποιήτεον). ἐπεὶ δ' οὐ πᾶν πρόβλημα ἐν
ἅπαντι σχήματι ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ τεταγμένα, φανερόν ἐκ τῶ
01 συμπεράσματος ἐν τῷ σχήματι ζητήτεον. τὸ δ' ἐστὶν
43 Τὰς τε πρὸς ἑριστῶν τῶν λαγῶν, ὅσοι πρὸς ἐν τῇ συγ-
χράσει διελεγμένοι τῶν ἐν τῷ ὄρει, πρὸς τοὺς διελεγκτας· ἡθε-
τέον ὅρον, καὶ οὐκ τὸν ἅπαντα λαγόν· ἥτιον γὰρ συμβήσε-
11 σαι τὰρ αὐτῶν δια τὸ μήκος, οἷον· εἰς τὸ ὕδωρ· ἐδείξεν ὅτι
ὕδραν ποτὶν, τὸ ποτὶν καὶ τὸ ὕδωρ ὅρους· θετέον.
44 Ἐστὶ δὲ τοὺς ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμούς· ὁ περαιτέον
ἀνάγειν· οὐ γὰρ ἔστιν ἐκ τῶν κειμένων ἀνάγειν. οὐ γὰρ διὰ
συλλογισμοῦ δεδεικμένοι εἰσὶν, ἀλλὰ διὰ συνθήκης ὡμα-
λογημένοι πάντες, οἷον· εἰ ὑποθέμενος, αἱ δυνάμεις τὴν μίαν
μὴ ἢ τῶν ἐναντίων, μὴ δ' ἐπίσημην μίαν εἶναι, εἴτα διαλε- 20
χθεῖ· ὅτι ἐν ἑσὶ μία δύναμις τῶν ἐναντίων, οἷον τῶ ὕγεινόν
καὶ τοῦ νοσώδους· ἀμὰ γὰρ ἔσαι τὸ αὐτὸ ὕγεινόν καὶ νο-
σώδες, ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 25
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 30
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 35
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 40
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 45
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 50
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 55
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 60
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 65
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 70
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 75
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 80
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ μία πάντων τῶν ἐναντίων δύναμις,
ἀποδείκνυται, ὅτι δ' ἐπίσημη οὐκ ἔστιν, εἰ δέδεικται· καίτοι
ἁμοιογεῖν ἀναγκαῖον, ἀλλ' οὐκ εἰς συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐξ 85
ὑποθέσεως· τῶν μὲν ἐν ἐν ἑσὶν ἀναγαγεῖν, ὅτι δ' εἰς μία
δύναμις, ἔστιν· ἔτος γὰρ ἴσως καὶ ἡν συλλογισμός, ἐκεῖνα
δὲ ὑποθέσις· ὅτι μὲν ἐν ἐν ἑσὶ

Τῶν δ' ἐν τῷ τελευταίῳ σχήματι συλλογισμῶν εἰς
μόνος, ἢ ἀναλύεται εἰς τὸ πρῶτον, ὅταν μὴ καθόλου τεθῇ
τὸ σερητικόν, οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀναλύονται. κατηγορεῖσθαι
γὰρ παντός τῷ Γ. τὸ Α. καὶ τὸ Β. ἔκιν' ἀντιστρέφει τὸ Γ.
πρὸς ἐκάτερον ἐπὶ μέρους· ὑπάρχει ἄρα τινὶ τῷ Β. ὥς
ἔσθαι τὸ πρῶτον σχῆμα, εἰ τὸ μὲν Α. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ
Γ. τινὶ τῶν Β. καὶ εἰ τὸ μὲν Α. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ Β. τινὶ
ἂ αὐτὸς λόγος· ἀντιστρέφει γὰρ πρὸς τὸ Γ. τὸ Β. εἰ δὲ
τὸ μὲν Β. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ Α. τινὶ τῷ Γ., πρῶτος ἄρος
θετέος τὸ Β. τὸ γὰρ Β. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ Γ. τινὶ τῷ Α. ὥς
τὸ Β. τινὶ τῷ Α. ἐπεὶ δ' ἀντιστρέφει τὸ ἐν μέρει, καὶ τὸ Α.
τινὶ τῷ Β. ὑπάρχει. καὶ εἰ σερητικὸς, ὁ συλλογισμὸς, κα-
θόλου τῶν ὄρων ὄντων, ὁμοίως ληπτέον. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ
Β. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ Α. μηδενί· ἔκιν' τινὶ τῷ Β. ὑπάρχει
τὸ Γ., τὸ δὲ Α. ὁδενί τῷ Γ., ὥς ἔσθαι μέσον τὸ Γ. ὁμοίως
δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν σερητικὸν καθόλου, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐν
μέρει· τὸ μὲν γὰρ Α. ὁδενί τῷ Γ., τὸ δὲ Γ. τινὶ τῶν Β. ὑπάρ-
χει. εἰ δ' ἐν μέρει ληφθῇ τὸ σερητικόν, ἢ ἔσθαι ἀναλυ-
σις, οἷον εἰ τὸ μὲν Β. παντὶ τῷ Γ., τὸ δὲ Α. τινὶ μὴ ὑπάρ-
χει· ἀντιστραφέντος γὰρ τοῦ Β Γ. ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις
ἔσονται κατὰ μέρος.

Φανερόν δὲ καὶ ἅτι πρὸς τὸ ἀναλύειν εἰς ἄλληλα τὰ
σχήματα ἢ πρὸς τῷ ἐλάττωι ἄρῳ προτάσεις ἀντιστρέφειν
ἐν ἀμφοτέροις τοῖς σχήμασι· ταύτης γὰρ μετατιθεμένης
ἢ μεταβάσις ἐγένετο.

Τῶν δ' ἐν τῷ μέσῳ σχήματι ἄτερος μὲν ἀναλύεται,
ἄτερος δ' οὐκ ἀναλύεται εἰς τὸ τρίτον, ὅταν μὲν γὰρ ἢ τὸ
καθόλου σερητικόν, ἀναλύεται· εἰ γὰρ τὸ Α. μηδενί τῷ Β.,
τῷ δὲ Γ. τινί, ἀμφοτέρα ὁμοίως ἀντιστρέφει πρὸς τὸ Α.,
ὥς τὸ μὲν Β. ὁδενί τῷ Α., τὸ δὲ Γ. τινί· μέσον ἄρα τὸ Α.
ἔσθαι τὸ Α. παντὶ τῷ Β., τῷ δὲ Γ. τινὶ μὴ ὑπάρχει, ἢ
ἔσθαι ἀνάλυσις, οὐδετέρα γὰρ τῶν προτάσεων ἐκ τῆς ἀντι-
στροφῆς καθόλου.

Καὶ οἱ ἐκ τῆ τρίτου δὲ σχήματος ἀναλυθήσονται εἰς
τὸ μέσον, ὅταν ἢ καθόλου τὸ σερητικόν, οἷον εἰ τὸ Α. μη-
δενί τῷ Γ., τὸ δὲ Β. τινὶ ἢ παντί. καὶ γὰρ τὸ Γ. τῷ μὲν Α.
οὐδενί, τῷ δὲ Β. τινὶ ὑπάρχει. εἰ δ' ἐπὶ μέρους ἢ τὸ σε-
ρητικόν, ἢ ἀναλυθήσεται· οὐ γὰρ δέχεται ἀντιστροφὴν τὸ
ἐν μέρει ἀποφασικόν.

Φανερόν οὖν ὅτι οἱ αὐτοὶ συλλογισμοὶ ἢ ἀναλύονται
ἐν τέτοις τοῖς σχήμασιν οἷπερ ἔδ' εἰς τὸ πρῶτον ἀνελύοντο,

καὶ ὅτι εἰς τὰ πρῶτον σχῆμα τῶν συλλογισμῶν ἀναγομέ-
νων ἔσθαι μόνοι διὰ τῆ ἀδυνατοῦ περαινοῦνται.

Πῶς μὲν ἔν δει τοὺς συλλογισμοὺς ἀνάγειν, καὶ ὅτι
ἀναλύεται τὰ σχήματα εἰς ἄλληλα, φανερόν ἐκ τῶν εἰ-
ρημένων. διαφέρει δὲ τι ἐν τῷ κατασκευάζειν ἢ ἀνασκευά-
ζειν τὸ ὑπολαμβάνειν ἢ ταῦτ' ἢ ἕτερον σημαίνειν τὸ μὴ
εἶναι τοῦ καὶ εἶναι μὴ τοῦτο, οἷον τὸ μὴ εἶναι λευκὸν τῷ
εἶναι μὴ λευκόν. οὐ γὰρ ταῦτόν σημαίνει, οὐδ' ἐξιν ἀπέ-
φασις τοῦ εἶναι λευκόν τὸ εἶναι μὴ λευκόν, ἀλλὰ τὸ μὴ
εἶναι λευκόν. λόγος δὲ τούτου ὅδε. ὁμοίως γὰρ ἔχει τὸ δύ-
ναται βαδίζειν πρὸς τὸ δύναται ἢ βαδίζειν τῷ ἔστι λευκόν
πρὸς τὸ ἔστι οὐ λευκόν, καὶ ἐπίσταται τάχαθόν πρὸς τὸ
ἐπίσταται τὸ ἢ ἀγαθόν. τὰ γὰρ ἐπίσταται τάχαθόν ἢ ἐξιν
ἐπίσταντος τάχαθόν ὁδὲν διαφέρει, οὐδὲ τὸ δύναται βαδί-
ζειν ἢ ἔστι δυνάμενος βαδίζειν· ὥς καὶ τὰ ἀντικείμενα,
ἢ δύναται βαδίζειν - ἢ ἐξιν δυνάμενος βαδίζειν. εἰ ἔν το
οὐκ ἐξιν δυνάμενος βαδίζειν ταῦτόν σημαίνει καὶ ἐξιν δυνά-
μενος ἢ βαδίζειν ἢ μὴ βαδίζειν, ταῦτά γε ἅμα ὑπάρχει
ταῦτ' (ὅ γὰρ αὐτὸς δύναται καὶ βαδίζειν καὶ μὴ βαδί-
ζειν, καὶ ἐπιστήμων τάχαθ' καὶ τῷ μὴ ἀγαθῷ ἐστὶ) φάσις
δὲ καὶ ἀπόφασις ἔχ' ὑπάρχουσιν αἱ ἀντικείμεναι ἅμα τῷ
αὐτῷ. ὥσπερ ἔν οὐ ταῦτό· ἐξιν τὸ μὴ ἐπίστανται τάχαθόν
καὶ ἐπίστανται τὸ μὴ ἀγαθόν, οὐδ' εἶναι μὴ ἀγαθόν καὶ
μὴ εἶναι ἀγαθόν ταῦτόν. τῶν γὰρ ἀνὰ λόγον εἰν' ἑατέρα
ἢ ἕτερα, καὶ θάτερα. ἔδ' εἶναι μὴ ἴσον καὶ τὸ μὴ εἶ-
ναι ἴσον. τῷ μὲν γὰρ ὑπόκειται τι, τῷ ὄντι μὴ ἴσῳ, καὶ
τῷ ἐξιν τὰ ἄνισον, τῷ δ' ὁδενί διάπερ, ἴσον μὲν ἢ ἄνισον ἢ
πάν, ἴσον δ' ἢ οὐκ ἴσον πάν· ἐπὶ τὸ ἐξιν οὐ λευκόν ζύλον
καὶ οὐκ ἐξιν λευκόν ζύλον οὐχ ἅμα ὑπάρχει· εἰ γὰρ ἐξιν
ζύλον ἢ λευκόν, ἔσθαι ζύλον· τὸ δὲ μὴ ἂν λευκόν ζύλον ἐκ
ἀνάγκης ζύλον εἶναι ὥς φανερόν ὅτι ἐκ ἐξιν τῷ ἐξιν ἀγα-
θόν τὸ ἐξιν ἐκ ἀγαθόν ἀπόφασις. εἰ οὖν κατὰ παντός ἐνός
ἢ φάσις ἢ ἀπόφασις ἀληθής, εἰ μὴ ἐξιν ἀπόφασις, δῆ-
λον ὡς κατὰ φάσις. ἂν πῶς εἴη. κατὰ φάσεως δὲ πάσης
ἀπόφασις ἐστὶ καὶ ταύτης ἄρα τὸ οὐκ ἐξιν οὐκ ἀγαθόν
ἔχει δὲ τάξιν τήνδε πρὸς ἄλληλα. ἔσθαι τὸ εἶναι ἀγαθόν
ἐφ' οὗ Α., τὸ δὲ μὴ εἶναι ἀγαθόν ἐφ' οὗ Β., τὸ δὲ εἶναι
μὴ ἀγαθόν ἐφ' οὗ Γ., ὑπὸ τὸ Β., τὸ δὲ μὴ εἶναι μὴ ἀγα-
θόν ἐφ' οὗ Δ., ὑπὸ τὸ Α. παντὶ δὴ ὑπάρχει ἢ τὸ Α. ἢ τὸ
Β., καὶ οὐδενί τῷ αὐτῷ· καὶ ἢ τὸ Γ. ἢ τὸ Δ., καὶ οὐδενί
τῷ αὐτῷ. καὶ ὅ τὸ Γ, ἀνάγκη τὸ Β. παντὶ ὑπάρχειν. εἰ

7. τινὶ τῷ β C. || 8. τὸ Β. τὶ Γ. C. || 9. πρῶτον ὄρον. θετέον C. || 18. ἐξιν pr A. || 19. ὑπάρχει B. || 25. γίνεται C. || 34. δι-
om AB.

13. ἐπίστανται τὸ οὐκ ἀγ. B. || 20. ἐπιστήμων C. || ἐξιν] ἔχειν C. || 21. ἅμα om B. || 22. ταῦτόν C.

γὰρ ἀληθές· εἰπεῖν ὅτι οὐ λευκόν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστι λευκόν ἀληθές· ἀδύνατον γὰρ ἅμα εἶναι λευκόν καὶ εἶναι μὴ λευκόν, ἢ εἶναι ξύλον οὐ λευκόν καὶ εἶναι ξύλον λευκόν, ὥς εἰ μὴ ἡ κατάφασις, ἢ ἀπόφασις ὑπάρξει. τῷ δὲ Β τὸ Γ ἐκ αἰεὶ· ὁ γὰρ ὅλως μὴ ξύλον, ἔδδ' ξύλον ἔσαι ἐ λευκόν. ἀνάπαλιν τοῦτον, ὥ· τὸ Α, τὸ Δ παντί. ἡ γὰρ τὸ Γ ἢ τὸ Δ, ἐπεὶ δ' οὐχ οἷον τε ἅμα εἶναι μὴ λευκόν καὶ λευκόν, τὸ Δ ὑπάρξει. κατὰ γὰρ τοῦ ὄντος λευκοῦ ἀληθές· εἰπεῖν ὅτι ἐκ ἔστιν ἐ λευκόν. κατὰ δὲ τῶ· Δ ἐ πάντος τὸ Α· κατὰ γὰρ τῶ ὅλως μὴ ὄντος ξύλου ἐκ ἀληθές τὸ Α εἰπεῖν, ὥς 10 ἔστι ξύλον ἐ λευκόν. ὥς τε τὸ Δ ἀληθές, τὸ δ' Α ἐκ ἀληθές, ὅτι ξύλον λευκόν. δῆλον δ' ὅτι καὶ τὸ Α Γ οὐδενὶ τῷ αὐτῷ καὶ τὸ Β καὶ τὸ Δ ἐνδέχεται τινὶ τῷ αὐτῷ ὑπάρξαι.

Ὁμοίως δ' ἔχουσι καὶ αἱ ἐρημίσεις πρὸς τὰς κατὰ 15 γορίας ταύτη· τῇ θέσει· ἴσον ἐφ' οὗ τὸ Α, ἐκ ἴσον ἐφ' οὗ τὸ Β, ἄνισον ἐφ' ὧ· Γ, ἐκ ἄνισον ἐφ' ὧ· Δ.

Καὶ ἐπὶ πολλῶν δέ, ὧν τοῖς μὲν ὑπάρχει τοῖς δ' ἐχ 20 ὑπάρχει ταυτό, ἢ μὲν ἀπόφασις ὁμοίως ἀληθεύουσιν, ὅτι ἐκ ἔστι λευκὰ πάντα ἢ ὅτι ἐκ ἔστι λευκὸν ἕκαστον· ὅτι δ' ἐστὶν οὐ λευκὸν ἕκαστον ἢ πάντα ἐστὶν οὐ λευκὰ, ψεῦδος· ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἐστὶν πᾶν ζῶον λευκόν ἢ τὸ ἐστὶν ἐ λευκὸν ἅπαν ζῶον ἀπόφασις (ἄμφω γὰρ ψευδεῖς), ἀλλὰ τὸ ἐκ ἔστι πᾶν ζῶον λευκόν. ἐπεὶ δὲ δῆλον ὅτι ἕτερον σημαίνει τὸ ἐστὶν ἐ λευκόν καὶ οὐκ ἔστι λευκόν, καὶ τὸ μὲν κατὰ 25 τάφασις τὸ δ' ἀπόφασις, φανερόν· ὥς ἐχ' ὁ αὐτὸς τρόπος· τῶ δεικνύναι ἑκάτερον, οἷον ὅτι· ὁ ἀν' ἡ ζῶον, οὐκ ἔστι λευκόν ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι λευκόν, καὶ ὅτι ἀληθές· εἰπεῖν μὴ λευκόν· τοῦτο γὰρ ἐστὶν εἶναι μὴ λευκόν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀληθές· εἰπεῖν ἐστὶ λευκόν εἴτε μὴ λευκόν· ὁ αὐτὸς τρόπος· 30 κατὰ σκευαστικῶς γὰρ ἄμφω διὰ τῶ πρώτῃ δεικνύται σχήματος· τὸ γὰρ ἀληθές τῷ ἐστὶν ὁμοίως τάττεται· τῶ γὰρ ἀληθές· εἰπεῖν λευκόν· ὁ δὲ ἀληθές· εἰπεῖν μὴ λευκόν ἀπόφασις, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀληθές· εἰπεῖν λευκόν. εἰ δὲ ἐστὶν ἀληθές· εἰπεῖν, ὁ ἀν' ἡ ἀνθρώπος, μουσικὸν εἶναι ἢ μὴ μουσικὸν εἶναι, 35 ὁ ἀν' ἡ ζῶον, ληπτέον ἢ εἶναι μουσικόν ἢ εἶναι μὴ μουσικόν, καὶ δεδεικται. τὸ δὲ μὴ εἶναι μουσικόν· ὁ ἀν' ἡ ἀνθρώπος, ἀνασκειυαστικῶς δεικνύται κατὰ τὴς εἰρημένους τρόπους· τρεῖς.

Ἀπλῶς δ' ὅταν ἔτῳς ἐχῃ τὸ Α καὶ τὸ Β ὥσθ' ἅμα 40 μὲν τῷ αὐτῷ μὴ ἐνδέχεται, παντὶ δὲ ἐξ ἀνάγκης βάτε-

ρον, καὶ πάλιν τὸ Γ καὶ τὸ Δ ὡσαύτως, ἐπῆται δὲ τῷ Γ τὸ Α καὶ μὴ ἀντιστρέφει, καὶ τῷ Β τὸ Δ ἀκολουθήσει καὶ ἐκ ἀντιστρέφει· καὶ τὸ μὲν Α καὶ Δ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ, τὸ δὲ Β καὶ Γ οὐκ ἐνδέχεται. πρῶτον μὲν οὖν ὅτι τῷ Β 5 ἐπεται τὸ Δ, ἐνθένδε φανερόν. ἐπεὶ γὰρ παντὶ τῶν Γ Δ βάτερον ἐξ ἀνάγκης, ὥ· δὲ τὸ Β, ἐκ ἐνδέχεται τὸ Γ διὰ τὸ συνεπιφέρειν τὸ Α, τὸ δὲ Α καὶ Β μὴ ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ, φανερόν ὅτι τὸ Δ ἀκολουθήσει. πάλιν ἐπεὶ τῷ Α τὸ Γ ἐκ ἀντιστρέφει, παντὶ δὲ τὸ Γ ἢ τὸ Δ, ἐνδέχεται τὸ Α καὶ τὸ Δ τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. τὸ δὲ γε Β καὶ τὸ Γ οὐκ ἐνδέχεται διὰ τὸ συνακολουθεῖν τῷ Γ τὸ Α· συμβαίνει γάρ 10 τι ἀδύνατον. φανερόν οὖν ὅτι· ὅδε τῷ Δ τὸ Β ἀντιστρέφει, ἐπεὶ περ ἐγχωρεῖ ἅμα τὸ Δ καὶ τὸ Α ὑπάρχειν.

Συμβαίνει δ' ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ τάξει τῶν ὄρων ἀπατασθῆναι διὰ τὸ μὴ τὰ ἀντικείμενα λαμβάνειν ὀρθῶς, ὧν ἀνάγκη παντὶ βάτερον ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β μὴ ἐνδέχεται ἅμα τῷ αὐτῷ, ἀνάγκη δ' ὑπάρχειν, ὥ· μὴ βάτερον, βάτερον καὶ πάλιν τὸ Γ καὶ τὸ Δ ὡσαύτως, ὥ· δὲ τὸ Γ, παντὶ ἐπεται τὸ Α· συμβήσεται γὰρ ὥ· τὸ Δ, τὸ Β ὑπάρχειν ἐξ ἀνάγκης, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος. εἰλήθω γὰρ ἀπόφασις τῶν Α Β ἢ ἐφ' ὧ· Ζ, καὶ πάλιν τῶν Γ Δ ἢ ἐφ' ὧ· Θ. ἀνάγκη δὴ παντὶ ἢ τὸ Α ἢ τὸ Ζ· ἢ γὰρ τὴν φάσιν ἢ τὴν ἀπόφασιν. καὶ πάλιν ἢ τὸ Γ ἢ τὸ Θ· φάσις γὰρ καὶ ἀπόφασις. καὶ ὥ· τὸ Γ, παντὶ τὸ Α ὑπόκειται. 25 ὥς ὥ· τὸ Ζ, παντὶ τὸ Θ. πάλιν ἐπεὶ τῶν Ζ Β παντὶ βάτερον καὶ τῶν Θ Δ ὡσαύτως, ἀκολουθεῖ δὲ τῷ Ζ τὸ Θ, καὶ τῷ Δ ἀκολουθήσει τὸ Β· τῆτο γὰρ ἴσμεν· εἰ ἄρα τῷ Γ τὸ Α, καὶ τῷ Δ τὸ Β. τῆτο δὲ ψεῦδος· ἀνάπαλιν γὰρ ἦν ἐν τοῖς ἔτῳς ἐχῶσιν ἢ ἀκολουθήσεις· ἐ γὰρ ἴσως ἀνάγκη παντὶ τὸ Α ἢ τὸ Ζ, ἔδδ' τὸ Ζ ἢ τὸ Β· ἐ γὰρ ἐστὶν ἀπόφασις τῶ Α τὸ Ζ. τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ τὸ οὐκ ἀγαθὸν ἀπόφασις· ἐ ταυτό δ' ἐστὶ τὸ ἐκ ἀγαθὸν τῷ ἔτ' ἀγαθὸν ἔτ' ἐκ ἀγαθόν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Γ Δ· αἱ γὰρ ἀποφάσεις αἱ εἰλημμένας δύο εἰσὶν.

B.

Ἐν πόσοις μὲν οὖν σχήμασι καὶ διὰ ποίων καὶ πόσων προτάσεων καὶ πότε καὶ πῶς γίνεται συλλογισμός, 30 ἐτι δ' εἰς ποῖα βλεπτέον ἀνασκειυάζοντι καὶ κατασκειυά-

4. ἢ ante καταφ. om B. || 9. πάντως pr BC. || 11. οὐ supra versum B, om corr C. || 17. τὸ om BC. || 19. ταῦτά B. || 32. τάσσεται C. || 36. [ἄν] ἐὰν B. || 36. alterum εἶναι om B. || 39. οὕτως ἔγαν C.

2. ἀντιστρέφει B. || 4. καὶ τὸ γ C. || 5. φανερόν ἔσαι. ἐπεὶ C. || 8. τὸ Α τῷ B et fortasse pr A. || 15. ὡ pr A. || 32. ταῦτόν C. || tit. ἀριστοτέλους ἀναλυτικῶν προτέρων τὸ δευτέρων C.

ζῶντι, καὶ πῶς δεῖ ζητεῖν περὶ τῷ προκειμένῳ καθ' ὅποιαν οὖν μέθοδον, ἐτι δὲ διὰ ποίας ὁδοῦ ληφόμεθα τὰς περὶ ἑκάστων ἀρχάς, ἥδη διεληλύθαμεν. ἐπεὶ δ' οἱ μὲν καθόλου τῶν συλλογισμῶν εἰσὶν οἱ δὲ κατὰ μέρος, οἱ μὲν καθόλου πάντες αἰεὶ πλείω συλλογίζονται, τῶν δ' ἐν μέρει οἱ μὲν κατηγορικοὶ πλείω, οἱ δ' ἀποφατικοὶ τὸ συμπέρασμα μόνον. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι προτάσεις ἀντιστρέφουσιν, ἡ δὲ σερητικὴ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ δὲ συμπέρασμα τί κατὰ τινὲς ἔστιν. ὥσθ' οἱ μὲν ἄλλοι συλλογισμοὶ πλείω συλλογίζονται, οἷον εἰ τὸ Α' δέδεικται παντὶ τῷ Β' ἢ τινί, καὶ τὸ Β' τινὶ τῷ Α' ἀναγκαῖον ὑπάρχειν· καὶ εἰ μηδενὶ τῷ Β' τὸ Α', ἔδδ' τὸ Β' ἔδδεν τῷ Α'. τῆτο δ' ἕτερον τῷ ἐμπροσθεν. εἰ δὲ τινὶ μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἀνάγκη καὶ τὸ Β' τινὶ τῷ Α' μὴ ὑπάρχειν· ἐνδέχεται γὰρ παντὶ ὑπάρχειν.

Αὕτη μὲν οὖν κοινὴ πάντων αἰτία, τῶν τε καθόλου καὶ τῶν κατὰ μέρος· ἐστὶ δὲ περὶ τῶν καθόλου καὶ ἄλλως εἰπεῖν. ὅσα γὰρ ἢ ὑπὸ τὸ μέσον ἢ ὑπὸ τὸ συμπέρασμα ἔστιν, ἀπάντων ἔσαι ὁ αὐτὸς συλλογισμὸς, εἰάν τὰ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τὰ δ' ἐν τῷ συμπέρασματι τεθῇ, οἷον εἰ τὸ ΑΒ συμπέρασμα διὰ τοῦ Γ, ὅσα ὑπὸ τὸ Β' ἢ τὸ Γ ἐστὶν, ἀνάγκη κατὰ πάντων λέγεσθαι τὸ Α'· εἰ γὰρ τὸ Δ ἐν ὅλῳ τῷ Β', τὸ δὲ Β' ἐν τῷ Α', καὶ τὸ Δ ἔσαι ἐν τῷ Α'. πάλιν εἰ τὸ Ε' ἐν ὅλῳ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ ἐν τῷ Α', καὶ τὸ Ε' ἐν τῷ Α' ἔσαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς· ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματος τὸ ὑπὸ τὸ συμπέρασμα μόνον ἔσαι συλλογίσασθαι, οἷον εἰ τὸ Α' τῷ Β' μηδεὶ, τῷ δὲ Γ παντὶ· συμπέρασμα ὅτι ἔδδεν τῷ Γ τὸ Β'. εἰ δὲ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Γ ἐστὶ, φανερόν ὅτι οὐχ ὑπάρχει αὐτῷ τὸ Β'. τοῖς δ' ὑπὸ τὸ Α' ὅτι ἔχ ὑπάρχει, ἔ δὴλον διὰ τῷ συλλογισμοῦ. καίτοι οὐχ ὑπάρχει τῷ Ε', εἰ ἔστιν ὑπὸ τὸ Α'. ἀλλὰ τὸ μὲν τῷ Γ μηδενὶ ὑπάρχειν τὸ Β' διὰ τοῦ συλλογισμοῦ δέδεικται, τὸ δὲ τῷ Α' μὴ ὑπάρχειν ἀναπόδεικτον εἰληπται, ὥς' οὐ διὰ τὸν συλλογισμόν συμβαίνει τὸ Β' τῷ Ε' μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει τῶν μὲν ὑπὸ τὸ συμπέρασμα οὐκ ἔσαι τὸ ἀναγκαῖον (οὐ γὰρ γίνεται συλλογισμὸς, ὅταν αὕτη ληφθῇ ἐν μέρει), τῶν δ' ὑπὸ τὸ μέσον ἔσαι πάντων, πλὴν ἔ δὲ διὰ τὸν συλλογισμόν, οἷον εἰ τὸ Α' παντὶ τῷ Β', τὸ δὲ Β' τινὶ τῷ Γ· τῷ μὲν γὰρ ὑπὸ τὸ Γ τεθέντος ἔκ' ἔσαι συλλογισμὸς, τῷ δ' ὑπὸ τὸ Β' ἔσαι, ἀλλ' ἔ δὲ διὰ τὸν προγεγενημένον. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων σχημάτων· τοῦ μὲν γὰρ ὑπὸ τὸ συμπέρασμα οὐκ ἔσαι,

θατέρου δ' ἔσαι, πλὴν οὐ διὰ τὸν συλλογισμόν, ἢ καὶ ἐν τοῖς καθόλου· ἔξ ἀναποδείκτου τῆς προτάσεως τὰ ὑπὸ τὸ μέσον ἐδείκνυτο· ὥς' ἢ ἔδ' ἐκεῖ ἔσαι· ἢ καὶ ἐπὶ τῶν.

Ἐστὶ μὲν οὖν ἵσως ἔχειν ὥς' ἀληθεῖς εἶναι τὰς προτάσεις δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς, ἐστὶ δ' ὥς' ψευδεῖς, ἐστὶ δ' ὥς' τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ. τὸ δὲ συμπέρασμα ἢ ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ἐξ ἀνάγκης· ἐξ ἀληθῶν μὲν οὖν ἔκ' ἔσαι ψεῦδος συλλογίσασθαι, ἐκ ψευδῶν δ' ἔστιν ἀληθές, πλὴν ἔ δὲ διότι ἀλλ' ὅτι· τῷ γὰρ διότι ἔκ' ἔστιν ἐκ ψευδῶν συλλογισμὸς· δι' ἣν δ' αἰτίαν, ἐν τοῖς ἐπομένοις λεχθήσεται.

Πρῶτον μὲν οὖν ὅτι ἐξ ἀληθῶν οὐχ οἷον τε ψεῦδος συλλογίσασθαι, ἐντεῦθεν δὴλον. εἰ γὰρ τῷ Α' ὄντος ἀνάγκη τὸ Β' εἶναι, τῷ Β' μὴ ὄντος ἀνάγκη τὸ Α' μὴ εἶναι. εἰ ἔν' ἀληθὲς ἐστὶ τὸ Α', ἀνάγκη τὸ Β' ἀληθὲς εἶναι, ἢ συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα εἶναι τε καὶ ἔκ' εἶναι· τῆτο δ' ἀδύνατον· μὴ ὅτι δὲ κεῖται τὸ Α' εἰς ὅρος, ὑποληφθῆτω ἐνδέχασθαι ἐνός τινος ὄντος ἐξ ἀνάγκης τι συμβαίνειν· οὐ γὰρ οἷον τε· τὸ μὲν γὰρ συμβαίνειν ἐξ ἀνάγκης τὸ συμπέρασμα ἐστὶ, δι' ὧν δὲ τοῦτο γίνεται ἐλάχιστον, τρεῖς ὅροι, δύο δὲ διαστήματα καὶ προτάσεις. εἰ ἔν' ἀληθές, ὥ τὸ Β' ὑπάρχει, τὸ Α' παντὶ, ὥ δὲ τὸ Γ, τὸ Β, ὥ τὸ Γ, ἀνάγκη τὸ Α' ὑπάρχειν καὶ ἔχ οἷον τε τοῦτο ψεῦδος εἶναι· ἅμα γὰρ ὑπάρξει ταῦτό καὶ ἔχ ὑπάρξει. τὸ ἔν' Α' ὥσπερ ἐν κεῖται, δύο προτάσεις συλληφθεῖσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σερητικῶν ἔχει· ἔ γὰρ ἔστιν ἐξ ἀληθῶν δεῖξαι ψεῦδος.

Ἐκ ψευδῶν δ' ἀληθὲς ἐστὶ συλλογίσασθαι καὶ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων ψευδῶν ὥσων καὶ τῆς μιᾶς, ταύτης δ' ἔχ ὑποτέρας ἔτυχεν ἀλλὰ τῆς δευτέρας, εἴανπερ ὅλην λαμβάνη ψευδῇ· μὴ ὅλης δὲ λαμβανομένης ἔστιν ὑποτερασθῶν. ἔσω γὰρ τὸ Α' ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχον, τῶν δὲ Β' μηδενὶ, μηδὲ τὸ Β' τῷ Γ· ἐνδέχεται δὲ τῆτο, οἷον λίθῳ ἔδδεν ζῶν, ἔδδ' λίθος ἔδδεν ἀνθρώπῳ. εἰάν ἔν' ληφθῇ τὸ Α' παντὶ τῷ Β' καὶ τὸ Β' παντὶ τῷ Γ, τὸ Α' παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει, ὥς' ἐξ ἀμφοῖν ψευδῶν ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα· πᾶς γὰρ ἀνθρώπος ζῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ σερητικόν. ἐστὶ γὰρ τῷ Γ μήτε τὸ Α' ὑπάρχειν μηδενὶ μήτε τὸ Β', τὸ μέντοι Α' τῷ Β' παντὶ, οἷον εἰάν τῶν αὐτῶν ὥρων ληφθέντων μέσον τεθῇ ὁ ἀνθρώπος· λίθῳ γὰρ οὔτε ζῶν ἔτε ἀνθρώπος ἔδδεν ὑπάρχει, ἀνθρώπῳ δὲ παντὶ ζῶν. ὥς' εἰάν ὥ μὲν ὑπάρχει, λάβη μηδενὶ ὑπάρχειν, ὥ δὲ μὴ ὑπάρχει, παντὶ ὑπάρχειν, ἐκ ψευδῶν ἀμφοῖν ἀληθὲς ἔσαι τὸ συμ-

11. τῷ α' τινὶ C. || 24. ἐν ὅλῳ τῷ Β'. || 26. ἐστὶ C. || συλλογισμὸς Α'. || 36. αὕτη C.
1. ἢ Α', ἢ C. || 9. οὐδ' ὅτι pr A. || 16. ὑποληφθῆ τῷ ΑΒ. || 19. ἐλάχιστον C. || 20. καὶ αἱ C. || 21. ὑπάρχειν C. || 23. ἐν κεῖται || ἐκκεῖται B. || 25. ἀληθείας C. || 26. ἀλήθειαν C. || 27. τῶν om ABC. || 28. ἀλλὰ τῆς δευτέρας om B. || 36. ἔσω C. || 39. εἰάν μὲν ὡ ὑπάρχει παντὶ λάβη μ. C.

πέρασμα. ὁμοίως δὲ δείχνησται καὶ εἰς ἐπὶ τι ψευδὴς
ἐκατέρω ληφθῇ. εἰς δ' ἡ ἑτέρα τεθῇ ψευδὴς, τῆς μὲν πρώ-
της ὅλης ψευδοῦς ὕψης, οἷον τῆς ΑΒ, ἔσται τὸ συμπε-
ράσμα ἀληθές, τῆς δὲ ΒΓ ἔσται λέγω δ' ὅλην ψευδὴ τὴν
ἐναντίαν, οἷον εἰ μὴδενὶ ὑπάρχει παντὶ εἴληπται ἢ εἰ παντὶ
μὴδενὶ ὑπάρχειν. ἐξώ γὰρ τὸ Α τῷ Β μὴδενὶ ὑπάρχειν, τὸ
δὲ Β τῷ Γ παντί. ἂν δὴ τὴν μὲν ΒΓ πρότασιν λάβω-
αληθῆ, τὴν δὲ τὸ ΑΒ ψευδῇ ὅλην, καὶ παντὶ ὑπάρχειν τῷ
Β τὸ Α, ἀδύνατον τὸ συμπέρασμα ἀληθές εἶναι. ἔδεν γὰρ
ὑπῆρχε τῶν Γ, εἴπερ ᾧ τὸ Β, μὴδενὶ τὸ Α, τὸ δὲ Β παντὶ
τῷ Γ. ὁμοίως δ' ἔδ' εἰ τὸ Α τῷ Β παντὶ ὑπάρχει καὶ τὸ
Β τῷ Γ παντί, εἰλήφθη δ' ἡ μὲν τὸ ΒΓ ἀληθὴς πρότασις, ἡ
δὲ τὸ ΑΒ ψευδὴς ὅλη, καὶ μὴδενὶ ᾧ τὸ Β, τὸ Α, τὸ συμ-
πέρασμα ψευδὸς ἔσται. παντὶ γὰρ ὑπάρχει τῷ Γ τὸ Α,
εἴπερ ᾧ τὸ Β, παντὶ τὸ Α, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ. φανερόν
ἔστι οὖν τῆς πρώτης ὅλης λαμβανομένης ψευδοῦς, εἰς τε κατὰ
ταφαιτικῆς εἰς τε σερητικῆς, τῆς δ' ἑτέρας ἀληθῆς, ἔ-
γινε-
ται ἀληθὴς τὸ συμπέρασμα. μὴ ὅλης δὲ λαμβανομένης
ψευδοῦς ἔσται. εἰ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Γ παντὶ ὑπάρχει, τῷ
δὲ Β τινί, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οἷον ζῶον κύκῳ μὲν παντί,
λευκῷ δὲ τινί, τὸ δὲ λευκὸν παντὶ κύκῳ, εἰς ληφθῇ τὸ Α
παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρχει
ἀληθῶς. πᾶς γὰρ κύκνος ζῶον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸν
εἴη τὸ ΑΒ. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν
τῷ δὲ Γ μὴδενί, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οἷον ζῶον τινὶ λευ-
κῷ χιόνι δ' οὐδεμιᾷ, λευκὸν δὲ πᾶσι χιόνι. εἰ ἔν ληφθεῖ
τὸ μὲν Α μὴδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐδενὶ
τῷ Γ ὑπάρχει. εἰς δ' ἡ μὲν ΑΒ πρότασις ὅλη ληφθῇ
ἀληθῆς, ἡ δὲ ΒΓ ὅλη ψευδὴς, ἔσται συλλογισμὸς ἀλη-
θής. ἔδεν γὰρ καλύει τὸ Α τῷ Β καὶ τῷ Γ παντὶ ὑπάρ-
χειν, τὸ μέντοι Β μὴδενὶ τῷ Γ, οἷον ὅσα τοῦ αὐτοῦ γένους
εἶδη μὴ ὑπ' ἀλλήλα. τὸ γὰρ ζῶον καὶ ἵππῳ καὶ ἀνθρώπῳ
ὑπάρχει, ἵππῳ δ' οὐδενὶ ἀνθρώπῳ. εἰς οὖν ληφθῇ τὸ Α
παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, ἀληθές ἔσται τὸ συμ-
πέρασμα, ψευδὴς ὅλης ὕψης τῆς ΒΓ προτάσεως. ὁμοίως
δὲ καὶ σερητικῆς ὕψης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐνδέχεται γὰρ
τὸ Α μήτε τῷ Β μήτε τῷ Γ μὴδενὶ ὑπάρχειν, μὴδὲ τὸ Β
μὴδενὶ τῷ Γ, οἷον τοῖς ἐξ ἄλλου γένους εἶδεσι τὸ γένος
τὸ γὰρ ζῶον οὔτε μουσικῇ οὔτ' ἰατρικῇ ὑπάρχει, οὐδ'
ἡ μουσικὴ ἰατρικῇ. ληφθέντος ἔν τῃ μὲν Α μὴδενὶ τῷ Β,
τῇ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, ἀληθές ἔσται τὸ συμπέρασμα. καὶ εἰ
μὴ ὅλη ψευδὴς ἡ ΒΓ ἀλλ' ἐπὶ τι, καὶ ἔτως ἔσται τὸ συμ-
πέρασμα ἀληθές. ἔδεν γὰρ καλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ
Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ, οἷον τὸ γένος τῷ
εἶδει καὶ τῇ διαφορᾷ. τὸ γὰρ ζῶον παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ
παντὶ πεζῷ, ὃ δ' ἀνθρώπος τινὶ πεζῷ καὶ ἔ παντί. εἰ ἔν τῷ
Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ληφθεῖν, τὸ Α παντὶ
τῷ Γ ὑπάρχει. ὅπερ ἦν ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ σερητικῆς
ὕψης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐνδέχεται γὰρ τὸ Α μήτε τῷ Β
μήτε τῷ Γ μὴδενὶ ὑπάρχειν, τὸ μέντοι Β τινὶ τῷ Γ, οἷον
τὸ γένος τῷ ἐξ ἄλλου γένους. εἶδει καὶ διαφορᾷ. τὸ γὰρ
ζῶον οὔτε φρονήσει οὐδεμιᾷ ὑπάρχει ἔτε θεωρητικῇ, ἡ δὲ
φρόνησις τινὶ θεωρητικῇ. εἰ ἔν ληφθεῖν τὸ μὲν Α μὴδενὶ τῷ
Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, ἔδεν τῷ Γ τὸ Α ὑπάρχει. τοῦτο
δ' ἦν ἀληθές.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ἐνδέχεται καὶ τῆς
πρώτης προτάσεως ὅλης ὕψης ψευδὴς τῆς δ' ἑτέρας ἀληθῆς
ἀληθές εἶναι τὸ συμπέρασμα, καὶ ἐπὶ τι ψευδοῦς ὕψης τῆς
πρώτης τῆς δ' ἑτέρας ὅλης ἀληθῆς, καὶ τῆς μὲν ἀληθῆς τῆς
δ' ἐν μέρει ψευδοῦς, καὶ ἀμφοτέρων ψευδῶν. ἔδεν γὰρ κα-
λύει τὸ Α τῷ μὲν Β μὴδενὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινί, καὶ
τὸ Β τῷ Γ τινί, οἷον ζῶον οὐδεμιᾷ χιόνι. λευκῷ δὲ τινὶ
ὑπάρχει, καὶ ἡ χιὼν λευκῷ τινί. εἰ ἔ μέσον τεθεῖν ἡ χιὼν,
πρῶτον δὲ τὸ ζῶον, καὶ ληφθεῖν τὸ μὲν Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρ-
χειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, ἡ μὲν ΑΒ ὅλη ψευδὴς, ἡ δὲ
ΒΓ ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ
σερητικῆς ὕψης τῆς ΑΒ προτάσεως. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ
μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, τὸ μέ-
νοι Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, οἷον τὸ ζῶον ἀνθρώπῳ μὲν παντὶ
ὑπάρχει, λευκῷ δὲ τινὶ οὐχ ἔπεται, ὃ δ' ἀνθρώπος τινὶ
λευκῷ ὑπάρχει, ὥς εἰ μέσου τεθέντος τῷ ἀνθρώπῳ ληφθεῖν
τὸ Α μὴδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν,
ἀληθές ἔσται τὸ συμπέρασμα ψευδὴς ὕψης ὅλης τῆς ΑΒ
προτάσεως. καὶ εἰ ἐπὶ τι ψευδὴς ἡ ΑΒ πρότασις, ἔσται τὸ
συμπέρασμα ἀληθές. ἔδεν γὰρ καλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ
τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, οἷον τὸ
ζῶον τινὶ καλῷ καὶ τινὶ μεγάλῳ, καὶ τὸ καλὸν τινὶ μεγάλῳ
ὑπάρχειν. εἰς ἔν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ,

8. τὸ om BC. || 12. ληφθῇ B. || 13. ὦν AB. || 22. γ καὶ τὸ C. || τὸ Α—Γ om A. || 23. ἀληθές AC. || 37. τὸ α om C. ||
μὴδ' μήτε codices.

4. καὶ alterum om pr A. || 7. ὁ—πεζῷ om pr A. || 20. ὅλης om BC. || μὲν μείζονος ἀληθοῦς C. || 28. ὕψης ὅλης τῆς B. ||
35. τὸ om AB.

ἢ μὲν ΑΒ πρότασις ἐπὶ τι ψευδὴς ἔσαι, ἢ δὲ ΒΓ ἀλη-
θὴς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ σερητικῆς
οὐσης τῆς ΑΒ προτάσεως· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ἔσονται καὶ
ὡσαύτως κείμενοι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· πάλιν εἰ ἢ μὲν ΑΒ
ἀληθὴς ἢ δὲ ΒΓ ψευδὴς, ἀληθὴς ἔσαι τὸ συμπέρασμα.
ἔδεν γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ
τινί, καὶ τὸ Β τῷ Γ μὴδεν ὑπάρχειν, ὅσον ζῶον κύνῳ
μὲν παντὶ μέλανι, δὲ τινί, κύνος δὲ ἔδεν μέλανι. ὥς εἰ
ληφθεὶς παντὶ τῷ Β τὸ Α καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, ἀληθὴς
ἔσαι τὸ συμπέρασμα ψευδὴς ὅτις τῷ ΒΓ ὁμοίως δὲ καὶ
σερητικῆς λαμβανομένης τῆς ΑΒ προτάσεως· ἐγχωρεῖ γὰρ
τὸ Α τῷ μὲν Β μὴδεν τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, τὸ
μέντοι Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον τὸ γένος τῷ ἔξ ἄλλου γένους
εἶδει καὶ τῷ συμβεβηκότι τοῖς αὐτῶν εἶδεσι· τὸ γὰρ ζῶον
ἀριθμῷ μὲν ἔδεν ὑπάρχειν λευκῷ δὲ τινί, ὃ δ' ἀριθμὸς
ἔδεν λευκῷ· εἰ δ' ἐν μέτον τεθῇ ὁ ἀριθμὸς, καὶ ληφθῇ τὸ
μὲν Α μὴδεν τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ
οὐχ ὑπάρξει, ὅπερ ἔστιν ἀληθές· καὶ ἢ μὲν ΑΒ πρότασις
ἀληθὴς, ἢ δὲ ΒΓ ψευδὴς· καὶ εἰ ἐπὶ τι ψευδὴς ἢ ΑΒ,
ψευδὴς δὲ καὶ ἢ ΒΓ, ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ἔδεν
γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ Β τινὶ καὶ τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν ἐκα-
τέρῳ, τὸ δὲ Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον εἰ ἐναντίον τὸ Β τῷ Γ,
ἀμφω δὲ συμβεβηκότα τῷ αὐτῷ γένει· τὸ γὰρ ζῶον τινὶ
λευκῷ καὶ τινὶ μέλανι ὑπάρχει· λευκὸν δ' ἔδεν μέλανι.
εἰ δ' οὖν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ,
ἀληθὴς ἔσαι τὸ συμπέρασμα· καὶ σερητικῆς δὲ λαμβανο-
μένης τῆς ΑΒ ὡσαύτως· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι καὶ ὡσαύτως
τεθήσονται πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· καὶ ἀμφοτέρων δὲ ψευδῶν
οὐσῶν ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀληθές· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ
μὲν Β μὴδεν τῷ δὲ Γ τινὶ ὑπάρχειν, τὸ μὲντοι Β μὴδεν
τῷ Γ, ὅσον τὸ γένος τῷ ἔξ ἄλλου γένους· εἶδει καὶ τῷ συμ-
βεβηκότι τοῖς εἶδεσι τοῖς αὐτοῦ· ζῶον γὰρ ἀριθμῷ μὲν
ἔδεν λευκῷ δὲ τινὶ ὑπάρχει· καὶ ὁ ἀριθμὸς ἔδεν λευκῷ.
εἰ δ' ἐν ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ
μὲν συμπέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ πρότασις ἀμφω ψευδεῖς.
ὁμοίως δὲ καὶ σερητικῆς οὐσης τῆς ΑΒ· οὐδὲν γὰρ κωλύει
τὸ Α τῷ μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρ-
χειν, μὴδὲ τὸ Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον ζῶον κύνῳ μὲν παντὶ
μέλανι δὲ τινὶ ἔχ ὑπάρχει, κύνος δ' ἔδεν μέλανι. ὥς εἰ
ληφθεὶς τὸ Α μὴδεν τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ

τῷ Γ ἔχ ὑπάρχει· τὸ μὲν ἔν συμπέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ
πρότασις ψευδεῖς.
Ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι πάντως ἐγχωρεῖ διὰ ψευ-
δῶν ἀληθὴς συλλογισθῆναι, καὶ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων
ὅλων ψευδῶν λαμβανομένων καὶ ἐπὶ τι ἐκατέρας, καὶ τῆς
μὲν ἀληθὴς τῆς δὲ ψευδὴς οὐσης ἀληθῆς, ὁποτέρωσιν ψευδὴς τίθε-
μένης, καὶ εἰ ἀμφοτέραι ἐπὶ τι ψευδεῖς, καὶ εἰ ἢ μὲν ἀπλῶς
ἀληθὴς ἢ δ' ἐπὶ τι ψευδὴς, καὶ εἰ ἢ μὲν ὅλη ψευδὴς ἢ
δ' ἐπὶ τι ἀληθὴς, καὶ ἐν τοῖς καθόλου καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει
συλλογισμῶν· εἰ γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β μὴδεν ὑπάρχει τῷ
δὲ Γ παντὶ, ὅσον ζῶον λῖβα μὲν ἔδεν ἰππῳ δὲ παντὶ, εἰ
ἐναντίως τεθῶσιν αἱ πρότασις καὶ ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β
παντὶ τῷ δὲ Γ μὴδεν, ἐκ ψευδῶν ὅλων τῶν προτάσεων
ἀληθὴς ἔσαι τὸ συμπέρασμα· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τῷ μὲν Β
παντὶ τῷ δὲ Γ μὴδεν ὑπάρχει τὸ Α· εἰ γὰρ αὐτὸς ἔσαι
συλλογισμὸς· πάλιν εἰ ἢ μὲν ἑτέρα ὅλη ψευδὴς ἢ δ' ἑτέρα
ὅλη ἀληθὴς· οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ Γ
παντὶ ὑπάρχειν, τὸ μὲντοι Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον τὸ γένος
τοῖς μὴ ὑπ' ἀλλήλα εἶδεσιν· τὸ γὰρ ζῶον καὶ ἰππῳ παντὶ
καὶ ἀνθρώπῳ καὶ εἶδει ἀνθρώπου ἰππος· εἰ δ' ἐν ληφθῇ τὸ
ζῶον τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μὴδεν ὑπάρχειν, ἢ μὲν ὅλη ψευ-
δὴς ἔσαι ἢ δ' ὅλη ἀληθὴς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθὴς
πρὸς ὁποτέρων τεθέντος τῷ σερητικῷ· καὶ εἰ ἢ ἑτέρα ἐπὶ τι
ψευδὴς, ἢ δ' ἑτέρα ὅλη ἀληθὴς· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α τῷ
μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ παντὶ, τὸ μὲντοι Β μὴδεν
τῷ Γ, ὅσον ζῶον λευκῷ μὲν τινὶ κόρακι δὲ παντὶ, καὶ τὸ
λευκὸν ἔδεν κόρακι· εἰ δ' ἐν ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β μὴδεν
τῷ δὲ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, ἢ μὲν ΑΒ πρότασις ἐπὶ τι ψευ-
δὴς, ἢ δ' ΑΓ ὅλη ἀληθὴς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθὴς.
καὶ μετατιθεμένη δὲ τοῦ σερητικῷ ὡσαύτως· διὰ γὰρ τῶν
αὐτῶν ὁρῶν ἡ ἀπόδειξις· καὶ εἰ ἢ καταφατικὴ πρότασις ἐπὶ
τι ψευδὴς, ἢ δὲ σερητικὴ ὅλη ἀληθὴς· ἔδεν γὰρ κωλύει τὸ
Α τῷ μὲν Β τινὶ ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν,
καὶ τὸ Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον τὸ ζῶον λευκῷ μὲν τινὶ πίττῃ
δ' ἔδεμῳ, καὶ τὸ λευκὸν ἔδεμῳ πίττῃ· ὥς εἰ ληφθῇ τὸ
Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ μὴδεν, ἢ μὲν ΑΒ ἐπὶ τι
ψευδὴς, ἢ δ' ΑΓ ὅλη ἀληθὴς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀλη-
θές, καὶ εἰ ἀμφοτέραι αἱ πρότασις ἐπὶ τι ψευδεῖς, ἔσαι
τὸ συμπέρασμα ἀληθὴς· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ
τῷ Γ τινὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β μὴδεν τῷ Γ, ὅσον ζῶον καὶ

6. τῷ δὲ] τὸ δὲ Α. || 12. μὲν om C. || 16. ἐν om B. || 17. τὸ Α τινὶ τῷ Γ om A. || 34. ἐν om C.

1. ὑπάρχει C. || 3. μέσῳ] δευτέρῳ C. || 20. τὸ ζῶον om BC. || 24. ὅλη om C. || 27. τὸ Α om B. || μὲν om C. || 35. ἐν Α.

|| 36. ἀνθρώπῳ || 37. εἶδει ἀνθρώπου || 38. ἰππος || 39. λευκῷ μὲν τινὶ πίττῃ || 40. λευκὸν ἔδεμῳ πίττῃ || 41. ὥς εἰ ληφθῇ τὸ Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ μὴδεν, ἢ μὲν ΑΒ ἐπὶ τι ψευδὴς, ἢ δ' ΑΓ ὅλη ἀληθὴς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές.

λευκῷ τινὶ καὶ μέλανι τινι, τὸ δὲ λευκὸν ἔδενι μέλανι. εἰάν ἔν
ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ μηδενί, ἀμφω μὲν αἱ
προτάσεις ἐπὶ τι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως
δὲ καὶ μετατεθείσης τῆς σερητικῆς διὰ τῶν αὐτῶν ὄρων.

Φανερόν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν· οὐδὲν
γὰρ κωλύει τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ τινὶ ὑπάρχειν,
καὶ τὸ Β τῷ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῶον παντὶ ἀνθρώ-
πῳ λευκῷ δὲ τινί, ἄνθρωπος δὲ τινὶ λευκῷ ἔχῃ ὑπάρξει.
εἰάν ἔν τεβῇ τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενί ὑπάρχειν τῷ δὲ Γ τινὶ
ὑπάρχειν, ἢ μὲν καθόλου πρότασις ὅλη ψευδής, ἢ δ' ἐν μέ-
ρει ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὡσαύτως δὲ καὶ
καταφατικῆς λαμβανομένης τῆς ΑΒ· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α
τῷ μὲν Β μηδενί τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ
Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ ζῶον οὐδενὶ ἀψύχῳ, λευκῷ
δὲ τινὶ ἔχῃ ὑπάρχει, καὶ τὸ ἀψύχον ἔχῃ ὑπάρξει τινὶ λευκῷ.
εἰάν οὖν τεβῇ τὸ Α τῷ μὲν Β παντὶ τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρ-
χειν, ἢ μὲν ΑΒ πρότασις, ἢ καθόλου, ὅλη ψευδής, ἢ δὲ
ΑΓ ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. καὶ τῆς μὲν κα-
θόλου ἀληθοῦς θεθείσης, τῆς δ' ἐν μέρει ψευδοῦς, οὐδὲν γὰρ
κωλύει τὸ Α μήτε τῷ Β μήτε τῷ Γ οὐδενὶ ἔπεσθαι, τὸ μὲν
τοῖ Β τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῶον οὐδενὶ ἀριθμῷ ἔδ'
ἀψύχῳ, καὶ ὁ ἀριθμὸς τινὶ ἀψύχῳ ἔχῃ ἔπεται. εἰάν οὖν τεβῇ
τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενί τῷ δὲ Γ τινὶ, τὸ μὲν συμπέρασμα
ἔσαι ἀληθές καὶ ἢ καθόλου πρότασις ἀληθής, ἢ δ' ἐν μέρει
ψευδής, καὶ καταφατικῆς δὲ τῆς καθόλου τιθεμένης ὡσαύ-
τως. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α καὶ τῷ Β καὶ τῷ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν,
τὸ μὲντοι Β τινὶ τῷ Γ μὴ ἔπεσθαι, οἷον τὸ γένος τῷ εἰδεὶ
καὶ τῇ διαφορᾷ, τὸ γὰρ ζῶον παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ ὅλῳ πεζῷ
ἔπεται, ἄνθρωπος δ' ἔ παντὶ πεζῷ, ὥς' ἂν ληφθῇ τὸ Α τῷ
μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινὶ μὴ ὑπάρχειν, ἢ μὲν κα-
θόλου πρότασις ἀληθής, ἢ δ' ἐν μέρει ψευδής, τὸ δὲ συμ-
πέρασμα ἀληθές. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἐξ ἀμφοτέρων ψευδῶν
ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀληθές, εἴπερ ἐνδέχεται τὸ Α καὶ
τῷ Β καὶ τῷ Γ ὅλῳ ὑπάρχειν, τὸ μὲντοι Β τινὶ τῷ Γ μὴ
ἔπεσθαι, ληφθέντος γὰρ τῆ Α τῷ μὲν Β μηδενί τῷ δὲ Γ τινὶ
ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ἀμφοτέραι ψευδεῖς, τὸ δὲ
συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ κατηγορικῆς οὐσῆς τῆς
καθόλου προτάσεως, τῆς δ' ἐν μέρει σερητικῆς. ἐγχωρεῖ γὰρ
τὸ Α τῷ μὲν Β μηδενί τῷ δὲ Γ παντὶ ἔπεσθαι, καὶ τὸ Β
τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν, οἷον ζῶον ἐπιστήμη μὲν οὐδεμιᾷ ἀν-
θρώπῳ δὲ παντὶ ἔπεται, ἢ δ' ἐπιστήμη οὐ παντὶ ἀνθρώπῳ.

εἰάν οὖν ληφθῇ τὸ Α τῷ μὲν Β ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινὶ
μὴ ἔπεσθαι, αἱ μὲν προτάσεις ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα
ἀληθές.

Ἔσται δὲ καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ σχήματι διὰ ψευδῶν
ἀληθές, καὶ ἀμφοτέρων ψευδῶν ὡσὼν ὅλων καὶ ἐπὶ τι ἐκα-
τέρας, καὶ τῆς μὲν ἐτέρας ἀληθῆς ὅλης τῆς δ' ἐτέρας ψευδῆς,
καὶ τῆς μὲν ἐπὶ τι ψευδοῦς τῆς δ' ὅλης ἀληθοῦς, καὶ ἀνά-
παλιν, καὶ ὁσαυτῶς ἄλλως ἐγχωρεῖ μεταλαβεῖν τὰς προ-
τάσεις. οὐδὲν γὰρ κωλύει μήτε τὸ Α μήτε τὸ Β μηδενί τῷ
Γ ὑπάρχειν, τὸ μὲντοι Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν, οἷον ἔτ' ἄν-
θρωπος ἔτε πεζὸν ἔδενι ἀψύχῳ ἔπεται, ἄνθρωπος μὲντοι τινὶ
πεζῷ ὑπάρχει. εἰάν οὖν ληφθῇ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ
ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ὅλαι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρα-
σμα ἀληθές. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς μὲν σερητικῆς τῆς δὲ κα-
ταφατικῆς ὕψης. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν Β μηδενί τῷ Γ ὑπάρ-
χειν, τὸ δὲ Α παντὶ, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν,
οἷον τὸ μέλαν ἔδενι κύκνῳ, ζῶον δὲ παντί, καὶ τὸ ζῶον οὐ
παντὶ μέλανι. ὥς' ἂν ληφθῇ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ
Α μηδενί, τὸ Α τινὶ τῷ Β ἔχῃ ὑπάρξει, καὶ τὸ μὲν συμ-
πέρασμα ἀληθές, αἱ δὲ προτάσεις ψευδεῖς. καὶ εἰ ἐπὶ τι
ἐκατέρα ψευδής, ἔσαι τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ἔδεν γὰρ
κωλύει καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, καὶ τὸ
Α τινὶ τῷ Β, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ καλὸν τινὶ ζῳῷ ὑπάρ-
χει, καὶ τὸ λευκὸν τινὶ καλῷ. εἰάν οὖν τεβῇ τὸ Α καὶ τὸ
Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, αἱ μὲν προτάσεις ἐπὶ τι ψευδεῖς,
τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. καὶ σερητικῆς δὲ τῆς ΑΓ τι-
θεμένης ὁμοίως. ἔδεν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Α τινὶ τῷ Γ μὴ
ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τινὶ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Α τῷ Β μὴ παντὶ
ὑπάρχειν, οἷον τὸ λευκὸν τινὶ ζῳῷ ἔχῃ ὑπάρχει, τὸ δὲ κα-
λὸν τινὶ ὑπάρχει, καὶ τὸ λευκὸν ἔ παντὶ καλῷ. ὥς' ἂν
ληφθῇ τὸ μὲν Α μηδενί τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ, ἀμφοτέραι
μὲν αἱ προτάσεις ἐπὶ τι ψευδεῖς, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀλη-
θές. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς μὲν ὅλης ψευδοῦς τῆς δ' ὅλης
ἀληθοῦς λαμβανομένης. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β
παντὶ τῷ Γ ἔπεσθαι, τὸ μὲντοι Α τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν,
οἷον ζῶον καὶ λευκὸν παντὶ κύκνῳ ἔπεται, τὸ μὲντοι ζῶον
ἔ παντὶ ὑπάρχει λευκῷ. τεθέντων ἔν ὄρων τούτων, εἰάν ληφθῇ
τὸ μὲν Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν,
ἢ μὲν ΒΓ ὅλη ἔσαι ἀληθής, ἢ δὲ ΑΓ ὅλη ψευδής, καὶ
τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν ΒΓ ψευ-
δος, τὸ δὲ ΑΓ ἀληθές· οἱ γὰρ αὐτοὶ ὄροι πρὸς τὴν ἀπό-

15. ἔχ ὑπάρχει] ἔ περ, C, om B et pp C. || 24. ἀληθής om BC. || 29. λευκὸν] καλὸν AB. || καλόν] λευ-
κόν AB. || 37. ἔν τῶν ὄρων τούτων B. || 41. αἱ γὰρ] καὶ οἱ C. || αὐτοὶ] τοῖσιν corr C.

δειξιν, μέλαν-κύκνος-ἄψυχον. ἀλλὰ καὶ εἰ ἀμφοτέραι λαμβάνονται κατάφατικά. οὐδὲν γὰρ κωλύει τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ ἔπεσθαι, τὸ δὲ Α ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν, οἷον κύκνῳ μὲν παντὶ ζῶν, μέλαν δ' ἔδεν κύκνῳ, καὶ τὸ μέλαν ὑπάρχει τινὶ ζῶν. ὥς ἂν ληφθῇ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, ἢ μὲν ΒΓ ὅλη ἀληθής, ἢ δὲ ΑΓ ὅλη ψευδής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ΑΓ ληφθείσης ἀληθοῦς· διὰ γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἢ ἀποδείξεις. πάλιν τῆς μὲν ὅλης ἀληθοῦς ἔσης, τῆς δ' ἐπὶ τι ψευδοῦς. ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α τινί, καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Β, οἷον δίποδι μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ, καλὸν δ' ἔ παντί, καὶ τὸ καλὸν τινὶ δίποδι ὑπάρχει· ἐὰν οὖν ληφθῇ καὶ τὸ Α καὶ τὸ Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχειν, ἢ μὲν ΒΓ ὅλη ἀληθής, ἢ δὲ ΑΓ ἐπὶ τι ψευδής, τὸ δὲ συμπέρασμα ἀληθές. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς μὲν ΑΓ ἀληθοῦς τῆς δὲ ΒΓ ψευδοῦς ἐπὶ τι λαμβανομένης· μετατεθέντων γὰρ τῶν αὐτῶν ὅρων ἔσαι ἢ ἀποδείξεις. καὶ τῆς μὲν σερητικῆς τῆς δὲ καταφατικῆς ἔσης. ἐπεὶ γὰρ ἐγχωρεῖ τὸ μὲν Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α τινί, καὶ ὅταν ἔτως ἔχωσιν, ἔ παντὶ τῷ Β τὸ Α, ἐὰν ληφθῇ τὸ μὲν Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α μηδενί, ἢ μὲν σερητικὴ ἐπὶ τι ψευδής, ἢ δ' ἑτέρα ὅλη ἀληθής καὶ τὸ συμπέρασμα. πάλιν ἐπεὶ δεδεικται ὅτι τῷ μὲν Α μηδενὶ ὑπάρχοντος τῷ Γ, τῷ δὲ Β τινί, ἐγχωρεῖ τὸ Α τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν, φανερόν ὅτι καὶ τῆς μὲν ΑΓ ὅλης ἀληθοῦς ἔσης, τῆς δὲ ΒΓ ἐπὶ τι ψευδοῦς, ἐγχωρεῖ τὸ συμπέρασμα εἶναι ἀληθές. ἐὰν γὰρ ληφθῇ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντί, ἢ μὲν ΑΓ ὅλη ἀληθής, ἢ δὲ ΒΓ ἐπὶ τι ψευδής.

Φανερόν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ὅτι πάντως ἔσαι διὰ ψευδῶν ἀληθές. οἱ γὰρ αὐτοὶ ὅροι ληπτέοι καὶ ὅταν καθόλου ὦσιν αἱ προτάσεις, οἱ μὲν ἐν τοῖς κατηγορικοῖς, κατηγορικοί, οἱ δ' ἐν τοῖς σερητικοῖς σερητικοί. ἔδεν γὰρ διαφέρει μηδενὶ ὑπάρχοντος παντὶ λαβεῖν ὑπάρχειν, καὶ τινὶ ὑπάρχοντος καθόλου λαβεῖν ὑπάρχειν πρὸς τὴν τῶν ὅρων ἔκθεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σερητικῶν.

Φανερόν οὖν ὅτι ἂν μὲν ἢ τὸ συμπέρασμα ψεύδους, ἀνάγκη, ἐξ ὧν ὁ λόγος, ψευδὴ εἶναι ἢ πάντα ἢ ἓνα, ὅταν δ' ἀληθές, ἐκ ἀνάγκης ἀληθές εἶναι ἕτε τι ἕτε πάντα, ἀλλ' ἔστι μηδενὸς ὄντος ἀληθοῦς τῶν ἐν τῷ συλλογισμῷ τὸ συμπέρασμα ὁμοίως εἶναι ἀληθές, ἢ μὴν ἐξ ἀνάγκης. αἴτιον δ'

ὅτι ὅταν δύο ἔχῃ ἕτω πρὸς ἀλλήλα ὥς πατέρως ὄντος ἐξ ἀνάγκης εἶναι θάτερον, τούτου μὴ ὄντος μὲν ἔδεν θάτερον ἔσαι, ὄντος δ' ἐκ ἀνάγκης εἶναι θάτερον. τοῦ δ' αὐτῆς ὄντος καὶ μὴ ὄντος, ἀδύνατον ἐξ ἀνάγκης εἶναι τὸ αὐτό. λέγω δ' οἷον τῷ ὄντος λευκοῦ τὸ Β εἶναι μέγα ἐξ ἀνάγκης, καὶ μὴ ὄντος λευκοῦ τῷ Α τὸ Β εἶναι μέγα ἐξ ἀνάγκης. ὅταν γὰρ τὸ ὄντος λευκοῦ τῷ Α τοῦ ἀνάγκης μέγα εἶναι τὸ Β, μεγάλου δὲ τῷ Β ὄντος τὸ Γ μὴ λευκόν, ἀνάγκη, εἰ τὸ Α λευκόν, τὸ Γ μὴ εἶναι λευκόν, καὶ ὅταν δύο ὄντων πατέρως ὄντος ἀνάγκη θάτερον εἶναι, τούτου μὴ ὄντος ἀνάγκη τὸ Α μὴ εἶναι. τῷ δὲ Β μὴ ὄντος μεγάλου τὸ Α ἐκ οἷον τε λευκόν εἶναι. τῷ δὲ Α μὴ ὄντος λευκοῦ, εἰ ἀνάγκη τὸ Β μέγα εἶναι, συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης τῷ Β μεγάλου μὴ ὄντος αὐτοῦ τὸ Β εἶναι μέγα. τῷτο δ' ἀδύνατον. εἰ γὰρ τὸ Β μὴ ἔστι μέγα, τὸ Α ἐκ ἔσαι λευκόν ἐξ ἀνάγκης. εἰ οὖν μὴ ὄντος τῷ λευκοῦ τὸ Β ἔσαι μέγα, συμβαίνει, εἰ τὸ Β μὴ ἔστι μέγα, εἶναι μέγα, ὡς διὰ τριῶν.

Τὸ δὲ κύκλῳ καὶ ἐξ ἀλλήλων δεκνύσθαι ἐστὶ τὸ διὰ τοῦ συμπεράσματος καὶ τοῦ ἀνάπαλιν τῇ κατηγορίᾳ τὴν ἑτέραν λαβόντα πρότασιν συμπεράνασθαι τὴν λοιπὴν, ἣν ἐλάμβανεν ἐν πατέρω συλλογισμῷ. οἷον εἰ ἔδει δεῖξαι ὅτι τὸ Α τῷ Γ παντὶ ὑπάρχει, ἔδειξε δὲ διὰ τοῦ Β, πάλιν εἰ δεικνύοι ὅτι τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει, λαβὼν τὸ μὲν Α τῷ Γ ὑπάρχειν τὸ δὲ Γ τῷ Β, καὶ τὸ Α τῷ Β· πρότερον δ' ἀνάπαλιν ἔλαβε τὸ Β τῷ Γ ὑπάρχειν. ἢ εἰ ὅτι τὸ Β τῷ Γ δεῖ δεῖξαι ὑπάρχον, εἰ λαβὼν τὸ Α κατὰ τῷ Γ, ὃ ἦν συμπέρασμα, τὸ δὲ Β κατὰ τῷ Α ὑπάρχειν· πρότερον δ' ἐλήφθη ἀνάπαλιν τὸ Α κατὰ τῷ Β. ἄλλως δ' οὐκ ἔστιν ἐξ ἀλλήλων δεῖξαι. εἴτε γὰρ ἄλλο μέσον λήφεται, οὐ κύκλῳ· οὐδὲν γὰρ λαμβάνεται τῶν αὐτῶν· εἴτε τούτων τι, ἀνάγκη θάτερον μόνον· εἰ γὰρ ἄμφω, ταῦτο ἔσαι συμπέρασμα, δεῖ δ' ἕτερον. ἐν μὲν οὖν τοῖς μὴ ἀντιστρέφουσιν ἐξ ἀποδείκτου τῆς ἑτέρας προτάσεως γίνεται ὁ συλλογισμός· ἢ γὰρ ἔστιν ἀποδείξαι διὰ τούτων τῶν ὅρων ὅτι τῷ μέσῳ τὸ τρίτον ὑπάρχει ἢ τῷ πρώτῳ τὸ μέσον. ἐν δὲ τοῖς ἀντιστρέφουσιν ἔστι πάντα δεικνύει δι' ἀλλήλων, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β καὶ τὸ Γ ἀντιστρέφουσιν ἀλλήλοις. δεδείχθω γὰρ τὸ ΑΓ διὰ μέσου τοῦ Β, καὶ πάλιν τὸ ΑΒ διὰ τε τῷ συμπεράσματος καὶ διὰ τῆς ΒΓ προτάσεως ἀντιστραφείσης, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ΒΓ διὰ τε τοῦ συμπεράσματος καὶ τῆς ΑΒ

3. ὅλῳς Β. || 4. μὲν om Β. || 13. τινὶ τῷ δίποδι Α. || 16. ἐπὶ τι om pr C. || 20. ἐὰν ἔν ληφθῇ C. || 23. συμπέρασμα ἀληθές. πάλιν C. || 24. τῷ Γ] τῷ γ Β. || 36. ψευδὲς Β.

5. et 6. μέγα om ΑΒ. || 7. λευκὸς οἷον τῷ C. || εἶναι οἷον τὸ C. || 8. μὴ ἢ λευκόν C. || 12. εἶναι μέγα C. || 14. ἔσαι C. || 22. παντὶ τῷ γ C. || 23. δεικνύει C. || 25. ὑπάρχον ΒΓ. || ὅτι corr Α.

προτάσεως ἀντεσφραμμένης. δεῖ δὲ τὴν τε ΓΒ καὶ τὴν ΒΑ
 πρότασιν ἀποδείξαι· ταύταις γὰρ ἀναποδείκτοις κεχορήμεθα
 μόναις. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ Γ
 παντὶ τῷ Α, συλλογισμὸς ἔσται τῷ Β πρὸς τὸ Α. πάλιν
 ἐὰν ληφθῇ τὸ μὲν Γ παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Α παντὶ τῷ Β, 5
 παντὶ τῷ Β τὸ Γ ἀνάγκη ὑπάρχειν. ἐν ἀμφοτέροις δὴ τού-
 τοις τοῖς συλλογισμοῖς ἡ ΓΑ πρότασις εἰληπτα ἀναπό-
 δεικτος· αἱ γὰρ ἑτεραι δεδειγμέναι ἦσαν. ὥς' ἂν ταύτην
 ἀποδείξωμεν, ἅπασαι ἔσονται δεδειγμέναι δι' ἀλλήλων. ἐὰν
 οὖν ληφθῇ τὸ Γ παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Α ὑπάρ- 10
 χειν, ἀμφοτέραι τε αἱ προτάσεις ἀποδεδειγμέναι λαμβά-
 νονται, καὶ τὸ Γ τῷ Α ἀνάγκη ὑπάρχειν. φανερόν οὖν ὅτι
 ἐν μόνοις τοῖς ἀντιστρέφουσιν κύκλῳ καὶ δι' ἀλλήλων ἐνδέχε-
 ται γίνεσθαι τὰς ἀποδείξεις, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ὡς πρότερον
 εἵπομεν. συμβαίνει δὲ καὶ ἐν τούτοις αὐτῷ τῷ δεικνυμένῳ 15
 χρῆσθαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· τὸ μὲν γὰρ Γ κατὰ τῷ Β καὶ
 τὸ Β κατὰ τῷ Α δέκνυνται ληφθέντος τοῦ Γ κατὰ τῷ Α λέ-
 γεσθαι, τὸ δὲ Γ κατὰ τῷ Α διὰ τούτων δέκνυνται τῶν προ-
 τάσεων, ὥς τε τῷ συμπεράσματι χρώμεθα πρὸς τὴν ἀπό-
 δεῖξιν.

Ἐπὶ δὲ τῶν σερητικῶν συλλογισμῶν ὥδε δέκνυνται ἐξ
 ἀλλήλων. ἔσω τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχον, τὸ δὲ Α οὐ-
 δενὶ τῶν Β· συμπεράσμα ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῶν Γ. εἰ δὲ πάλιν
 δεῖ συμπεράνασθαι ὅτι τὸ Α οὐδενὶ τῶν Β, ὃ πάλαι ἔλα-
 βεν, ἔσται τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Γ παντὶ τῷ Β· ἔτω 25
 γὰρ ἀνάπαλιν ἡ πρότασις. εἰ δ' ὅτι τὸ Β τῷ Γ δεῖ συμπε-
 ράνασθαι, οὐκ ἐξ ὁμοίως ἀντιστρέπτον τὸ ΑΒ· ἡ γὰρ αὕτη
 πρότασις, τὸ Β μηδενὶ τῷ Α καὶ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρ-
 χειν. ἀλλὰ ληπτέον, ὅτι τὸ Α μηδενὶ ὑπάρχει, τὸ Β παντὶ
 ὑπάρχειν. ἔσω τὸ Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχον, ὅπερ ἦν τὸ 30
 συμπεράσμα· ὅτι δὲ τὸ Α μηδενὶ, τὸ Β εἰλήφθω παντὶ
 ὑπάρχον· ἀνάγκη οὖν τὸ Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχον. ὥς τε
 τριῶν ὄντων ἕκασον συμπεράσμα γέγονε, καὶ τὸ κύκλῳ
 ἀποδεικνύναι τῷ ἔστι, τὸ συμπεράσμα λαμβάνοντα καὶ
 ἀνάπαλιν τὴν ἑτέραν πρότασιν τὴν λοιπὴν συλλογίζεσθαι.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν τὴν μὲν καθόλου πρό-
 τασιν οὐκ ἔστιν ἀποδείξαι διὰ τῶν ἑτέρων, τὴν δὲ κατὰ μέ-
 ρος ἔστιν. ὅτι μὲν οὖν ἐκ ἑστὶν ἀποδείξαι τὴν καθόλου, φανε-
 ρόν· τὸ μὲν γὰρ καθόλου δέκνυνται διὰ τῶν καθόλου, τὸ δὲ
 συμπεράσμα οὐκ ἔστι καθόλου, δεῖ δ' ἐκ τοῦ συμπεράσμα- 40
 τος δεῖξαι καὶ τῆς ἑτέρας προτάσεως. ἔτι ὅλως ὁδε γίνεται

συλλογισμὸς ἀντισφραφείσης τῆς προτάσεως· ἐν μέρει γὰρ
 ἀμφοτέραι γίνονται αἱ προτάσεις. τὴν δ' ἐπὶ μέρους ἔστιν. δε-
 δείχθω γὰρ τὸ Α κατὰ τινὸς τῷ Γ διὰ τῷ Β. ἐὰν οὖν λη-
 φθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α καὶ τὸ συμπεράσμα μὲν, τὸ Β τινὶ
 τῷ Γ ὑπάρξει· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα, καὶ τὸ Α
 μέσον. εἰ δὲ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς, τὴν μὲν καθόλου πρό-
 τασιν ἐκ ἑστὶν δεῖξαι, διὸ καὶ πρότερον ἐλέχθη· τὴν δ' ἐν μέ-
 ρει, ἐὰν μὲν ὁμοίως ἀντισφραφῇ τὸ ΑΒ ὥσπερ κατὰ τῶν κα-
 θόλου, ἐκ ἑστὶ, διὰ προσλήψεως δ' ἔστιν, οἷον ὅτι τὸ Α τινὶ
 μὴ ὑπάρχει, τὸ Β τινὶ ὑπάρχειν· ἄλλως γὰρ οὐ γίνεται
 συλλογισμὸς διὰ τὸ ἀποφατικὴν εἶναι τὴν ἐν μέρει πρό-
 τασιν.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι τὸ μὲν καταφατικὸν οὐκ 6
 ἔστι δεῖξαι διὰ τούτου τῷ τρόπου, τὸ δὲ σερητικὸν ἔστιν. τὸ μὲν
 οὖν κατηγορικὸν οὐ δέκνυνται διὰ τὸ μὴ ἀμφοτέρας εἶναι
 τὰς προτάσεις καταφατικὰς· τὸ γὰρ συμπεράσμα σερητι-
 κὸν ἔστι, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐξ ἀμφοτέρων ἐδέκνυντο κατα-
 φατικῶν. τὸ δὲ σερητικὸν ὥδε δέκνυνται. ὑπαρχέτω τὸ Α
 παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί· συμπεράσμα τὸ Β οὐδενί 20
 τῷ Γ· ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α ὑπάρχον, τῷ δὲ Γ
 μηδενί, ἀνάγκη τὸ Α μηδενί τῷ Γ ὑπάρχειν· γίνεται γὰρ
 τὸ δεύτερον σχῆμα, μέσον τὸ Β. εἰ δὲ τὸ ΑΒ σερητικὸν
 ἐλήφθη, θάτερον δὲ κατηγορικόν, τὸ πρῶτον ἔσται σχῆμα.
 τὸ μὲν γὰρ Γ παντὶ τῷ Α, τὸ δὲ Β οὐδενί τῷ Γ, ὥς' οὐ-
 δενί τῷ Α τὸ Β· οὐδ' ἄρα τὸ Α τῷ Β. διὰ μὲν ἔν τῷ
 συμπεράσματός καὶ τῆς μιᾶς προτάσεως οὐ γίνεται συλ-
 λογισμὸς, προσληφθείσης δ' ἑτέρας ἔσται. ἢ δὲ μὴ καθό-
 λου ὁ συλλογισμὸς ἦ, ἡ μὲν ἐν ὅλῳ πρότασις οὐ δέκνυνται
 διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἣν περ εἵπομεν καὶ πρότερον, ἡ δ' ἐν μέ-
 ρει δέκνυνται, ὅταν ἦ τὸ καθόλου κατηγορικόν. ὑπαρχέτω
 γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ μὴ παντί· συμπεράσμα ΒΓ.
 ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Β παντὶ τῷ Α, τῷ δὲ Γ ὅτι παντί, τὸ Α
 τινὶ τῷ Γ οὐχ ὑπάρξει· μέσον Β. εἰ δ' ἔστιν ἡ καθόλου σερ-
 ητική, οὐ δειχθήσεται ἡ ΑΓ πρότασις ἀντισφραφέντος τῷ ΑΒ·
 35 συμβαίνει γὰρ ἡ ἀμφοτέρας ἢ τὴν ἑτέραν πρότασιν γίνεσθαι
 ἀποφατικὴν, ὥς' οὐκ ἔσται συλλογισμὸς. ἀλλ' ὁμοίως
 δειχθήσεται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν καθόλου, ἐὰν ληφθῇ, ὅτι τὸ Β
 τινὶ μὴ ὑπάρχει, τὸ Α τινὶ ὑπάρχειν.

Ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ σχήματος ὅταν μὲν ἀμφοτέραι αἱ 7
 προτάσεις καθόλου ληφθῶσιν, ἐκ ἐνδέχεται δεῖξαι δι' ἀλλή-
 λων· τὸ μὲν γὰρ καθόλου δέκνυνται διὰ τῶν καθόλου, τὸ

23. τῶν Β] τῷ Β C. || 25. τῶν γ B. || 32. τῷ γ παντὶ C. || 41. οὐδὲ ὅλως C. || 7. μέρει ἐστὶν ἐὰν ὁμοίως ΑΒ. || 9. ἐκ ἑστὶ, διὰ προσλήψεως δ' ἔστιν om AB. || ὅτι om A. || 10. μὴ ὑπάρχει A. || 20. τῷ δὲ γ μηδενί om B. || 24. γὰρ om B. || 30. τὸ om AB et pr C. || 33. ὑπάρχει BC. || 40. ἀλλήλων τὴν καθόλου πρότασιν. τὸ Α,

δ' ἐν τούτῳ συμπέρασμα αὖ κατὰ μέρος, ὥς φανερόν ὅτι ὅλως οὐκ ἐνδέχεται δεῖξαι διὰ τούτου τοῦ σχήματος τὴν καθόλου πρότασιν. ἐὰν δ' ἡ μὲν ἢ καθόλου ἢ δ' ἐν μέρει, ποτὲ μὲν ἔσαι ποτὲ δ' οὐκ ἔσαι. ὅταν μὲν οὖν ἀμφοτέραι κατηγορικαὶ ληφθῶσι καὶ τὸ καθόλου γένηται πρὸς τῷ ἐλάττωι ἄκρῳ, ἔσαι, ὅταν δὲ πρὸς θατέρῳ, οὐκ ἔσαι. ὑπαρχέτω γάρ τὸ Α παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινὶ συμπέρασμα τὸ ΑΒ. ἐὰν οὖν ληφθῇ τὸ Γ παντὶ τῷ Α ὑπάρχειν, τὸ μὲν Γ δέδεικται τινὶ τῷ Β ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ οὐ δέδεικται. καίτοι ἀνάγκη, εἰ τὸ Γ τινὶ τῷ Β, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐ ταυτόν ἐστι τὸδε τῷδε καὶ τὸδε τῷδε ὑπάρχειν· ἀλλὰ προσληπτέον, εἰ τὸδε τινὶ τῷδε, καὶ θατέρον τινὶ τῷδε. τούτου δὲ ληφθέντος οὐκέτι γίνεται ἐκ τῆς συμπέρασματος καὶ τῆς ἐτέρας προτάσεως ὁ συλλογισμός. εἰ δὲ τὸ μὲν Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Γ, ἔσαι δεῖ- 15 ξαι τὸ ΑΓ, ὅταν ληφθῇ τὸ μὲν Γ παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Α τινὶ. εἰ γὰρ τὸ Γ παντὶ τῷ Β, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Β, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν· μέσον τὸ Β. καὶ ὅταν ἢ ἡ μὲν κατηγορικὴ ἢ δὲ σερητικὴ, καθόλου δ' ἡ κατηγορικὴ, δειχθήσεται ἡ ἐτέρα. ὑπαρχέτω γάρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ 20 δὲ Α τινὶ μὴ ὑπαρχέτω· συμπέρασμα ὅτι τὸ Α τινὶ τῷ Β οὐκ ὑπάρχει. ἐὰν οὖν προσληφθῇ τὸ Γ παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν· μέσον τὸ Β. ὅταν δ' ἡ σερητικὴ καθόλου γένηται, οὐ δέκνυνται ἡ ἐτέρα, εἰ μὴ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πρότερον, ἐὰν ληφθῇ, ὥ τούτο τινὶ 25 μὴ ὑπάρχει, θατέρον τινὶ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β τινὶ· συμπέρασμα ὅτι τὸ Α τινὶ τῷ Β οὐκ ὑπάρχει. ἐὰν οὖν ληφθῇ, ὥ τὸ Α τινὶ μὴ ὑπάρχει, τὸ Γ τινὶ ὑπάρχειν, ἀνάγκη τὸ Γ τινὶ τῶν Β ὑπάρχειν. ἄλλως δ' οὐκ ἔστιν ἀντιστρέφοντα τὴν καθόλου πρότασιν δεῖξαι 30 τὴν ἐτέραν· οὐδαμῶς γὰρ ἔσαι συλλογισμός.

Φανερόν ἔν ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σχήματι ἡ δι' ἀλλήλων δεῖξις διὰ τε τῆ τρίτου καὶ διὰ τῆ πρώτης γίνεται σχήματος. κατηγορικῷ μὲν γὰρ ὄντος τῆς συμπέρασματος διὰ τῆ πρώτου, σερητικῷ δὲ διὰ τῆ ἐσχάτου· λαμβάνεται 35 γάρ, ὥ τῷ μηδενὶ, θατέρον παντὶ ὑπάρχειν. ἐν δὲ τῷ μέσῳ καθόλου μὲν ὄντος τῆς συλλογισμῶ δι' αὐτῆς τε καὶ διὰ τῆ πρώτης σχήματος, ὅταν δ' ἐν μέρει, δι' αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἐσχάτου. ἐν δὲ τῷ τρίτῳ δι' αὐτῆς πάντες. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἐν τῷ τρίτῳ καὶ τῷ μέσῳ οἱ μὴ δι' αὐτῶν γινόμενοι 40 συλλογισμοὶ ἢ οὐκ εἰσὶ κατὰ τὴν κύκλῳ δεῖξιν ἢ ἀτελεῖς.

Τὸ δ' ἀντιστρέφειν ἐστὶ τὸ μετατιθέντα τὸ συμπέρασμα 8 ποιεῖν τὸν συλλογισμόν ὅτι ἢ τὸ ἄκρον τῷ μέσῳ οὐκ ὑπάρχει ἢ τῷ τῷ τελευταίῳ. ἀνάγκη γὰρ τῆς συμπέρασματος ἀντιστραφέντος καὶ τῆς ἐτέρας μενούσης προτάσεως ἀναιρεῖσθαι τὴν λοιπὴν· εἰ γὰρ ἔσαι, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι. διαφέρει δὲ τὸ ἀντικειμένως ἢ ἐναντίως ἀντιστρέφειν τὸ συμπέρασμα· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς γίνεται συλλογισμὸς ἐκατέρως ἀντιστραφέντος· ὅλλον δὲ τῷ ἔσαι διὰ τῶν ἐπομένων. λέγω δ' ἀντικεῖσθαι μὲν τὸ παντὶ τῷ οὐ παντὶ καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐδενὶ, ἐναντίως δὲ τὸ παντὶ τῷ ὕδενι καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐ τινὶ ὑπάρχειν. ἔσω γὰρ δεδειγμένον τὸ Α κατὰ τῆς Γ διὰ μέσου τῆς Β. εἰ δὴ τὸ Α ληφθῇ μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β παντὶ, οὐδενὶ τῷ Γ ὑπάρξει. τὸ Β. καὶ εἰ τὸ μὲν Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β καὶ οὐχὶ ὅλως οὐδενὶ· οὐ γὰρ ἐδείκνυτο τὸ καθόλου διὰ τῆ ἐσχάτου σχήματος. ὅλως δὲ τὴν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ πρότασιν οὐκ ἔστιν ἀνασκευάσαι καθόλου διὰ τῆς ἀντιστροφῆς· αὖ γὰρ ἀναιρεῖται διὰ τῆ τρίτου σχήματος· ἀνάγκη γὰρ πρὸς τὸ ἐσχατον ἄκρον ἀμφοτέρας λαβεῖν τὰς προτάσεις. καὶ εἰ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς, ὡσαύτως. δεδείχθω γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν διὰ τοῦ Β. ἐκὼν ἐὰν ληφθῇ τὸ Α τῷ Γ παντὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β μηδενὶ, οὐδενὶ τῶν Γ τὸ Β ὑπάρξει. καὶ εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Β· ἀλλ' οὐδενὶ ὑπάρχειν.

Ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστραφῇ τὸ συμπέρασμα, καὶ οἱ συλλογισμοὶ ἀντικείμενοι καὶ οὐ καθόλου ἔσονται. γίνε- 45 ται γὰρ ἡ ἐτέρα πρότασις ἐν μέρει, ὥς καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι κατὰ μέρος. ἔσω γὰρ κατηγορικὸς ὁ συλλογισμὸς, καὶ ἀντιστρέφειν οὕτως· οὐκοῦν εἰ τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Γ, τῷ δὲ Β παντὶ, τὸ Β οὐ παντὶ τῷ Γ· καὶ εἰ τὸ μὲν Α μὴ παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Β παντὶ, τὸ Α οὐ παντὶ τῷ Β. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς. εἰ γὰρ τὸ Α τινὶ τῷ Γ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β μηδενὶ, τὸ Β τινὶ τῷ Γ οὐκ ὑπάρξει, οὐκ ἀπλῶς οὐδενὶ· καὶ εἰ τὸ μὲν Α τῷ Γ τινὶ, τὸ δὲ Β παντὶ, ὥσπερ ἐν ἀρχῇ ἐλήφθη, τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρξει.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐν μέρει συλλογισμῶν ὅταν μὲν ἀντικειμένως ἀντιστρέφηται τὸ συμπέρασμα, ἀναιροῦνται ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις, ὅταν δ' ἐναντίως, οὐδετέρα. οὐ γὰρ ἔστι συμβαίνει, καθάπερ ἐν τοῖς καθόλου, ἀναρεῖν ἐλλείποντος τοῦ συμπέρασματος κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν, ἀλλ' οὐδ' ὅλως

8. ὑπάρχειν, τὸ δὲ α τινὶ τῷ β, τὸ γ. || 15. μὲν om BC. || 26. ὑπάρχει C. || 28. μὴ om A. || ὑπάρχει τῷ τὸ C. || 38. σχήματος καὶ διὰ τῆ ἐσχάτου, ἔστιν AB. || 40. τῷ prius om C.

4. ἀντιστρέφοντος A. || 6. ἀντιστραφεῖν B. || 8. ἀντιστρέφοντος C. || 19. τὸ ἄκρον τὸ ἐσχατον C. || 21. τῶν γ ὑπάρχον AB.

ἀναιρεῖν. δεδείχθω γὰρ τὸ Α κατὰ τινὸς τοῦ Γ. οὐκοῦν ἂν
ληφθῇ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τινί, τὸ Α
τῷ Β τινὶ οὐχ ὑπάρξει· καὶ εἰ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ, τῷ δὲ
Β παντί, οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Β. ὥστ' ἀναιροῦνται ἀμφότεραι.
ἐὰν δ' ἐναντίως ἀντιστραφῇ, ὑδετέραι· εἰ γὰρ τὸ Α τινὶ τῷ
Γ μὴ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β παντί, τὸ Β τινὶ τῷ Γ ἔχ
ὑπάρξει. ἀλλ' οὕτω ἀναιρεῖται τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἐνδέχεται
γὰρ τινὶ ὑπάρχειν καὶ τινὶ μὴ ὑπάρχειν. τῆς δὲ καθόλου,
τῆς ΑΒ, ὅλως οὐδὲ γίνεται συλλογισμός· εἰ γὰρ τὸ μὲν
Α τινὶ τῶν Γ μὴ ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τινὶ ὑπάρχει, οὐδετέρα
καθόλου τῶν προτάσεων. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸς ὁ συλ-
λογισμός· εἰ μὲν γὰρ ληφθῇ τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρ-
χειν, ἀναιροῦνται ἀμφότεραι, εἰ δὲ τινί, οὐδετέρα. ἀπόδει-
ξις δ' ἡ αὕτη.

9. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ σχήματι τὴν μὲν πρὸς τῷ μείζονι
ἄκρῳ πρότασιν οὐκ ἔστιν ἀνελεῖν ἐναντίως, ὁποτέρωσούν τῆς
ἀντιστροφῆς γνωμένης· ἀεὶ γὰρ ἔσται τὸ συμπέρασμα ἐν τῷ
τρίτῳ σχήματι, καθόλου δ' οὐκ ἦν ἐν τούτῳ συλλογισμός.
τὴν δ' ἑτέραν ὁμοίως ἀναιρήσομεν τῇ ἀντιστροφῇ. λέγω δὲ
τὸ ὁμοίως, εἰ μὲν ἐναντίως ἀντιστρέφεται, ἐναντίως, εἰ δ'
ἀντικειμένως, ἀντικειμένως. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ
Β, τῷ δὲ Γ μηδενί· συμπέρασμα ΒΓ. ἐὰν ἔν ληφθῇ τὸ
Β παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ ΑΒ μένη, τὸ Α παντὶ τῷ
Γ ὑπάρξει· γίνεται γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα. εἰ δὲ τὸ Β
παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ Α ἔ παντὶ τῷ Β
σχῆμα τὸ ἔσχατον. ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστραφῇ τὸ ΒΓ,
ἢ μὲν ΑΒ ὁμοίως δειχθήσεται, ἢ δὲ ΑΓ ἀντικειμένως· εἰ
γὰρ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α μηδενὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ
Β οὐχ ὑπάρξει. πάλιν εἰ τὸ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α παντὶ
τῷ Β, τὸ Α τινὶ τῷ Γ, ὥς' ἀντικειμένως γίνεται ὁ συλλο-
γισμός. ὁμοίως δὲ δειχθήσεται καὶ εἰ ἀνάπαλιν ἔχοιεν αἱ
πρότασεις· εἰ δ' ἔστιν ἐπὶ μέρους ὁ συλλογισμός, ἐναντίως
μὲν ἀντιστρεφόμενός τῃ συμπεράσματός οὐδετέρα τῶν προ-
τάσεων ἀναιρεῖται, καθάπερ οὐδ' ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι,
ἀντικειμένως δ' ἀμφότεραι. κείσθω γὰρ τὸ Α τῷ μὲν Β
μηδενὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ τινί· συμπέρασμα ΒΓ. ἐὰν ἔν
τεθῇ τὸ Β τινὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ ΑΒ μένη, συμπε-
ρασμα ἔσται ὅτι τὸ Α τινὶ τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει· ἀλλ' οὐκ
ἀννήρηται τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἐνδέχεται γὰρ τινὶ ὑπάρχειν καὶ μὴ
ὑπάρχειν. πάλιν εἰ τὸ Β τινὶ τῷ Γ καὶ τὸ Α τινὶ τῷ Γ, ἔκ
ἔσται συλλογισμός· οὐδὲτερον γὰρ καθόλου τῶν εἰλημμένων.

ὥς' οὐκ ἀναιρεῖται τὸ ΑΒ. ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστρέφη-
ται, ἀναιροῦνται ἀμφότεραι· εἰ γὰρ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ
δὲ Α μηδενὶ τῷ Β, οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Α· ἦν δὲ τινί· πάλιν
εἰ τὸ Β παντὶ τῷ Γ, τὸ δὲ Α τινὶ τῷ Γ, τινὶ τῷ Β τὸ Α.
ἡ αὕτη δ' ἀπόδειξις καὶ εἰ τὸ καθόλου κατηγορικόν.
Ἐπὶ δὲ τῇ τρίτῳ σχήματι ὅταν μὲν ἐναντίως ἀντι-
στρέφεται τὸ συμπέρασμα, ὑδετέρα τῶν προτάσεων ἀναιρεῖ-
ται κατ' οὐδενὰ τῶν συλλογισμῶν, ὅταν δ' ἀντικειμένως,
ἀμφότεραι καὶ ἐν ἅπασιν. δεδείχθω γὰρ τὸ Α τινὶ τῷ Β
ὑπάρχον, μέσον δ' εἰληφθῇ τὸ Γ, ἔξωσαν δὲ καθόλου αἱ
πρότασεις. οὐκοῦν ἐὰν ληφθῇ τὸ Α τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχειν,
τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Γ, οὐ γίνεται συλλογισμός τῆ Α καὶ
τῆ Γ. οὐδ' εἰ τὸ Α τῷ μὲν Β τινὶ μὴ ὑπάρχει, τῷ δὲ Γ
παντί, οὐκ ἔσται τῆ Β καὶ τῆ Γ συλλογισμός. ὁμοίως δὲ
δειχθήσεται καὶ εἰ μὴ καθόλου αἱ πρότασεις. ἡ γὰρ ἀμφο-
τέρας ἀνάγκη κατὰ μέρος εἶναι διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, ἡ τὸ
καθόλου πρὸς τῷ ἐλάττωι ἄκρῳ γίνεσθαι· οὕτω δ' οὐκ ἦν
συλλογισμός οὗτ' ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι οὗτ' ἐν τῷ μέσῳ.
ἐὰν δ' ἀντικειμένως ἀντιστρέφονται αἱ πρότασεις, ἀναιροῦν-
ται ἀμφότεραι. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ
τῷ Γ, τὸ Α οὐδενὶ τῷ Γ· πάλιν εἰ τὸ Α τῷ μὲν Β μη-
δενί, τῷ δὲ Γ παντί, τὸ Β οὐδενὶ τῷ Γ. καὶ εἰ ἡ ἑτέρα
μὴ καθόλου, ὡσαύτως. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β
τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ οὐχ ὑπάρξει· εἰ δὲ τὸ Α τῷ
μὲν Β μηδενί, τῷ δὲ Γ παντί, οὐδενὶ τῷ Γ τὸ Β. ὁμοίως
δὲ καὶ εἰ σερητικὸς ὁ συλλογισμός. δεδείχθω γὰρ τὸ Α
τινὶ τῷ Β μὴ ὑπάρχον, ἔξω δὲ κατηγορικόν μὲν τὸ ΒΓ,
ἀποφατικόν δὲ τὸ ΑΓ· οὕτω γὰρ ἐγένετο ὁ συλλογισμός.
ὅταν μὲν ἔν τὸ ἐναντίον ληφθῇ τῷ συμπεράσματι, οὐκ ἔσται
συλλογισμός. εἰ γὰρ τὸ Α τινὶ τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ
Γ, ἔκ ἦν συλλογισμός τῆ Α καὶ τῆ Γ. ὅδ' εἰ τὸ Α τινὶ τῷ
Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, ἔκ ἦν τῆ Β καὶ τῆ Γ συλλογισμός.
ὥς' ἐκ ἀναιροῦνται αἱ πρότασεις. ὅταν δὲ τὸ ἀντικείμενον,
ἀναιροῦνται. εἰ γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τῷ Γ, τὸ
Α παντὶ τῷ Γ· ἀλλ' ὅθεν ὑπῆρχεν. πάλιν εἰ τὸ Α παντὶ
τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, τὸ Β οὐδενὶ τῷ Γ· ἀλλὰ παντὶ
ὑπῆρχεν. ὁμοίως δὲ δέονται καὶ εἰ μὴ καθόλου εἰσὶν αἱ
πρότασεις· γίνεται γὰρ τὸ ΑΓ καθόλου τε καὶ σερητικόν,
θάτερον δ' ἐπὶ μέρος καὶ κατηγορικόν. εἰ μὲν ἔν τὸ Α παντὶ
τῷ Β, τὸ δὲ Β τινὶ τῷ Γ, τὸ Α τινὶ τῷ Γ συμβαίνει·
ἀλλ' ὅθεν ὑπῆρχεν. πάλιν εἰ τὸ Α παντὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ

3. τινὶ τῷ Β C. || 9. ἢ C. || 11. εἰ] ὅτε C. || 12. ληφθήσεται BC. || 30. ἀντικείμενος A et fortasse pr B. || 38. ὑπάρξει C.

5. κατηγορικόν εἴη. B. || 13. τῶν μὲν A. || 15. ἀμφοτέρας post μέρος C. || 24. τὸ α τινὶ τῷ γ om A. || 31 et 32. καὶ] κατὰ B.

μηδενί, τὸ Β οὐδενί τῷ Γ· ἐκεῖτο δὲ τινί. εἰ δὲ τὸ Α τινί τῷ Β καὶ τὸ Β τινί τῷ Γ, οὐ γίνεται συλλογισμός· οὐδ' εἰ τὸ Α τινί τῷ Β, τῷ δὲ Γ μηδενί, οὐδ' οὕτως. ὥς· ἐκείνως μὲν ἀναιροῦνται, ἔτω δ' ἔκ ἀναιρῶνται αἱ προτάσεις.

Φανερόν οὖν διὰ τῶν εἰρημένων πῶς ἀντιστρέφόμενον τῶ συμπεράσματος ἐν ἐκάσῳ σχήματι γίνεται συλλογισμός, καὶ πότ' ἐναντίως τῇ προτάσει καὶ πότ' ἀντικειμένως, καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ σχήματι διὰ τῶ μέσου καὶ τῶ ἐσχάτου γίνονται οἱ συλλογισμοί, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ αἰεὶ διὰ τῶ μέσου ἀναιρεῖται, ἡ δὲ πρὸς τῷ μέζονι διὰ τῶ ἐσχάτου· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ διὰ τῶ πρώτου καὶ τῶ ἐσχάτου, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ ἐλάττονι ἄκρῳ αἰεὶ διὰ τῶ πρώτου σχήματος, ἡ δὲ πρὸς τῷ μέζονι διὰ τῶ ἐσχάτου· ἐν δὲ τῷ τρίτῳ διὰ τῶ πρώτου καὶ διὰ τοῦ μέσου, καὶ ἡ μὲν πρὸς τῷ μέζονι διὰ τοῦ πρώτου αἰεὶ, ἡ δὲ πρὸς τῷ ἐλάττονι διὰ τοῦ μέσου.

11 Τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἀντιστρέφειν καὶ πῶς ἐν ἐκάσῳ σχήματι καὶ τίς γίνεται συλλογισμός, φανερόν. ὁ δὲ διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμός δέκνυται μὲν, ὅταν ἡ ἀντίφασις τεθῇ τῶ συμπεράσματος καὶ προσληφθῇ ἄλλη πρότασις, γίνεται δ' ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασιν· ὅμοιον γάρ ἐστι τῇ ἀντιστροφῇ, πλην διαφέρει τοσούτον ὅτι ἀντιστρέφεται μὲν γεγενημένου συλλογισμοῦ καὶ εἰλημμένων ἀμφοῖν τῶν προτάσεων, ἀπάγεται δ' εἰς ἀδύνατον οὐ προομολογηθέντος τοῦ ἀντικειμένου πρότερον, ἀλλὰ φανεροῦ ὄντος ὅτι ἀληθές. οἱ δ' ὅροι ὁμοίως ἔχουσιν ἐν ἀμφοῖν, καὶ ἡ αὐτὴ λήψις ἀμφοτέρων. οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β παντὶ ὑπάρχει, μέσον δὲ τὸ Γ, ἐὰν ὑποτεθῇ τὸ Α ἢ μὴ παντὶ ἢ μηδενί τῷ Β ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντί, ὅπερ ἦν ἀληθές, ἀνάγκη τὸ Γ τῷ Β ἢ μηδενί ἢ μὴ παντὶ ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἀδύνατον, ὥς 30 ψεύδος τὸ ὑποτεθέν· ἀληθές ἄρα τὸ ἀντικείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σχημάτων· ὅσα γὰρ ἀντιστροφὴν δέχεται, καὶ τὸν διὰ τοῦ ἀδυνάτου συλλογισμὸν.

Τὰ μὲν οὖν ἄλλα προβλήματα πάντα δέκνυται διὰ τῶ ἀδυνάτου ἐν ἅπασιν τοῖς σχήμασι, τὸ δὲ καθόλου κα- 35 τηγορικὸν ἐν μὲν τῷ μέσῳ καὶ τῷ τρίτῳ δέκνυται, ἐν δὲ τῷ πρώτῳ δ' οὐ δέκνυται. ὑποκείσθω γὰρ τὸ Α τῷ Β μὴ παντὶ ἢ μηδενί ὑπάρχειν, καὶ προσειλήφθω ἄλλη πρότασις ὅπο- τερωθεῖν, εἴτε τῷ Α παντὶ ὑπάρχειν τὸ Γ εἴτε τὸ Β παντὶ τῷ Δ· οὕτω γὰρ ἂν εἴη τὸ πρῶτον σχῆμα. εἰ μὲν οὖν ὑπό- 40 κείται μὴ παντὶ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β, οὐ γίνεται συλλο-

γισμός ὅποτερωθεῖν τῆς προτάσεως λαμβανομένης, εἰ δὲ μηδενί, ὅταν μὲν ἡ ΒΔ προσληφθῇ, συλλογισμός μὲν ἔσαι τῶ ψεύδους, οὐ δέκνυται δὲ τὸ προκείμενον· εἰ γὰρ τὸ Α μηδενί τῷ Β, τὸ δὲ Β παντὶ τῷ Δ, τὸ Α οὐδενί τῷ Δ· τοῦτο δ' ἔσω ἀδύνατον· ψεύδος ἄρα τὸ μηδενί τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐκ εἰ τὸ μηδενί ψεύδος, τὸ παντὶ ἀληθές. ἐὰν δ' ἡ ΓΑ προσληφθῇ, οὐ γίνεται συλλογισμός, οὐδ' ὅταν ὑποτεθῇ μὴ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν· ὥς φανερόν ὅτι τὸ παντὶ ὑπάρχειν οὐ δέκνυται ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι διὰ τῶ ἀδυνάτου. τὸ δὲ γε τινί καὶ τὸ μηδενί καὶ μὴ παντὶ δέκνυται. ὑποκείσθω γὰρ τὸ Α μηδενί τῷ Β ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β εἰλήφθω παντὶ ἢ τινί τῷ Γ. οὐκοῦν ἀνάγκη τὸ Α μηδενί ἢ μὴ παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν. τῆτο δ' ἀδύνατον. ἔσω γὰρ ἀληθές, καὶ φανερόν ὅτι παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ τὸ Α, ὥς· εἰ τῆτο ψεύδος, ἀνάγκη τὸ Α τινί τῷ Β ὑπάρχειν. ἐὰν δὲ πρὸς τὸ Α ληφθῇ ἡ ἑτέρα πρότασις, οὐκ ἔσαι συλλογισμός. οὐδ' ὅταν τὸ ἐναντίον τῷ συμπεράσματος ὑποτεθῇ, οἷον τὸ τινί μὴ ὑπάρχειν. φανερόν ὅτι τὸ ἀντικείμενον ὑποθετόν. πάλιν ὑποκείσθω τὸ Α τινί τῷ Β ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ τὸ Γ παντὶ τῷ Α. ἀνάγκη οὖν τὸ Γ τινί τῷ Β ὑπάρχειν. τοῦτο δ' ἔσω ἀδύνατον, ὥς ψεύδος τὸ ὑποτεθέν. εἰ δ' οὕτως, ἀληθές τὸ μηδενί ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ σερητικὸν εἰλήφθω τὸ ΓΑ. εἰ δ' ἡ πρὸς τῷ Β εἰληπται πρότασις, οὐκ ἔσαι συλλογισμός. ἐὰν δὲ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, συλλογισμός μὲν ἔσαι καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐ δέκνυται δὲ τὸ προτεθέν. ὑποκείσθω γὰρ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, καὶ τὸ Γ τῷ Α εἰλήφθω παντὶ. οὐκοῦν ἀνάγκη τὸ Γ παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν. τῆτο δ' ἀδύνατον, ὥς ψεύδος τὸ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν. ἀλλ' οὕτω γε ἀναγκαῖον, εἰ μὴ παντὶ μηδενί ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ Β ληφθεῖν ἡ ἑτέρα πρότασις· συλλογισμός μὲν γὰρ ἔσαι καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐκ ἀναιρεῖται δ' ἡ ὑπόθεσις, ὥστε τὸ ἀντικείμενον ὑποθετόν. πρὸς δὲ τὸ μὴ παντὶ δεῖξαι ὑπάρχον τῷ Β τὸ Α, ὑποθετόν παντὶ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ Α, τὸ Γ παντὶ τῷ Β, ὥς· εἰ τοῦτο ἀδύνατον, ψεύδος τὸ ὑποτεθέν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρὸς τῷ Β εἰλήφθω ἡ ἑτέρα πρότασις. καὶ εἰ σερητικὸν ἦν τὸ ΓΑ, ὡς αὐτως· καὶ γὰρ οὕτω γίνεται συλλογισμός. ἐὰν δὲ πρὸς τῷ Β ἢ τὸ σερητικόν, οὐδενὶ δέκνυται. ἐὰν δὲ μὴ παντὶ ἀλλὰ τινί ὑπάρχειν ὑποτεθῇ, οὐ δέκνυται ὅτι οὐ παντὶ ἀλλ' ὅτι οὐδενί. εἰ γὰρ τὸ Α τινί τῷ Β, τὸ δὲ Γ παντὶ τῷ Α, τινί

1. ἐκεῖτο δὲ τινί om AB. || 7. ἐναντίος Α. || ἀντικείμενος Α. || 14. alterum καὶ om AC. || 39. τῷ β παντὶ τὸ Β.

2. alterum μὲν om C. || 5. ἔσαι C. || 16. τῷ BC. || 23. ΓΑ. ἡ γὰρ μέζων ἔσαι ἔτας. εἰ C. || 26. ὑπάρχειν om BC. || 27. prius τῷ om ABC. || 30. ληφθῇ C. || 37. α γ C. || 39. ἢ om C.

τῷ Β τὸ Γ ὑπάρξει. εἰ ἔν τούτ' ἀδύνατον, ψεῦδος τὸ τινὲς ὑπάρχειν τῷ Β τὸ Α, ὥς' ἀληθές τὸ μηδενί. τούτου δὲ δειχθέντος προσαναίρεται τὸ ἀληθές· τὸ γὰρ Α τῷ Β τινὲς μὲν ὑπῆρχε, τινὲς δ' οὐχ ὑπῆρχεν. ἔτι οὐ παρὰ τὴν ὑπόθεσιν συμβαίνει τὸ ἀδύνατον· ψεῦδος γὰρ ἂν εἴη, εἴπερ ἐξ 5 ἀληθῶν μὴ ἔστι ψεῦδος συλλογίσασθαι· νῦν δ' ἐστὶν ἀληθές· ὑπάρχει γὰρ τὸ Α τινὲς τῷ Β. ὥς' οὐχ ὑποθετέον τινὲς ὑπάρχειν, ἀλλὰ παντί. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὲς μὴ ὑπάρχον τῷ Β τὸ Α δεικνύομεν· εἰ γὰρ ταῦτο τὸ τινὲς μὴ ὑπάρχειν καὶ μὴ παντί ὑπάρχειν, ἡ αὐτὴ ἀμφοῖν ἀπόδειξις.

Φανερόν οὖν ὅτι οὐ τὸ ἐναντίον ἀλλὰ τὸ ἀντικείμενον ὑποθετέον ἐν ἅπασιν τοῖς συλλογισμοῖς. οὕτω γὰρ τὸ ἀναγκαῖον ἔσαι καὶ τὸ ἀξίωμα ἐνδοξόν. εἰ γὰρ κατὰ παντός ἡ φάσις ἢ ἀπόφασις, δειχθέντος ὅτι οὐχ ἡ ἀπόφασις, ἀνάγκη τὴν κατάφασιν ἀληθεύεσθαι. πάλιν εἰ μὴ τίθῃσιν 15 ἀληθεύεσθαι τὴν κατάφασιν, ἐνδοξόν τὸ ἀξιοῦσθαι τὴν ἀπόφασιν. τὸ δ' ἐναντίον οὐδετέρως ἀρμόττει ἀξιοῦν· ἔτε γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ τὸ μηδενὶ ψεῦδος, τὸ παντί ἀληθές, οὐτ' ἐνδοξόν ὡς εἰ θάτερον ψεῦδος, ὅτι θάτερον ἀληθές.

12 Φανερόν οὖν ὅτι ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι τὰ μὲν ἄλλα 20 προβλήματα πάντα δεικνύται διὰ τῆς ἀδυνατοῦς, τὸ δὲ καθόλου καταφατικὸν οὐ δεικνύται. ἐν δὲ τῷ μέσῳ καὶ τῷ ἐσχάτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ δεικνύται. κείσθω γὰρ τὸ Α μὴ παντί τῷ Β ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ τῷ Γ παντί ὑπάρχειν τὸ Α, οὐκοῦν εἰ τῷ μὲν Β μὴ παντί, τῷ δὲ Γ παντί, οὐ παντί 25 τῷ Β τὸ Γ. τῷτο δ' ἀδύνατον· ἔστω γὰρ φανερόν ὅτι παντί τῷ Β ὑπάρχει τὸ Γ, ὥςτε ψεῦδος τὸ ὑποκείμενον. ἀληθές ἄρα τὸ παντί ὑπάρχειν. ἐὰν δὲ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, συλλογισμὸς μὲν ἔσαι καὶ τὸ ἀδύνατον, ἔ μὴν δεικνύται τὸ προτεθέν. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τῷ δὲ Γ παντί, ἔδεν 30 τῷ Β τὸ Γ. τῷτο δ' ἀδύνατον, ὥςτε ψεῦδος τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐκ εἰ τῷτο ψεῦδος, τὸ παντί ἀληθές. ὅτε δὲ τινὲς τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α, ὑποκείσθω τὸ Α μηδενὶ τῷ Β ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ παντί ὑπαρχέτω. ἀνάγκη οὖν τὸ Γ μηδενὶ τῷ Β. ὥς' εἰ τῷτο ἀδύνατον, ἀνάγκη τὸ Α τινὲς τῷ Β 35 ὑπάρχειν. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ τινὲς μὴ ὑπάρχειν, ταῦτ' ἔσαι ἅπερ ἐπὶ τῷ πρώτῳ σχήματι. πάλιν ὑποκείσθω τὸ Α τινὲς τῷ Β ὑπάρχειν, τῷ δὲ Γ μηδενὶ ὑπαρχέτω. ἀνάγκη οὖν τὸ Γ τινὲς τῷ Β μὴ ὑπάρχειν. ἀλλὰ παντί ὑπῆρχεν, ὥςτε ψεῦδος τὸ ὑποτεθέν· οὐδενὶ ἄρα τῷ Β τὸ Α ὑπάρξει. ὅτε 40 δ' οὐ παντί τὸ Α τῷ Β, ὑποκείσθω παντί ὑπάρχειν, τῷ

δὲ Γ μηδενί. ἀνάγκη οὖν τὸ Γ μηδενί τῷ Β ὑπάρχειν. τῷτο δ' ἀδύνατον, ὥς' ἀληθές τὸ μὴ παντί ὑπάρχειν. φανερόν οὖν ὅτι πάντες οἱ συλλογισμοὶ γίνονται διὰ τῆς μέσου σχήματος.

Ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τοῦ ἐσχάτου. κείσθω γὰρ τὸ Α 13 τινὲς τῷ Β μὴ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Γ παντί· τὸ ἄρα Α τινὲς τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει. εἰ οὖν τῷτο ἀδύνατον, ψεῦδος τὸ τινὲς μὴ ὑπάρχειν, ὥς' ἀληθές τὸ παντί. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ μηδενὶ ὑπάρχειν, συλλογισμὸς μὲν ἔσαι καὶ τὸ ἀδύνατον, οὐ δεικνύται δὲ τὸ προτεθέν· ἐὰν γὰρ τὸ ἐναντίον ὑποτεθῇ, ταῦτ' 10 ἔσαι ἅπερ ἐπὶ τῶν πρότερον. ἀλλὰ πρὸς τὸ τινὲς ὑπάρχειν αὕτη ληπτέα ἡ ὑπόθεσις. εἰ γὰρ τὸ Α μηδενὶ τῷ Β, τὸ δὲ Γ τινὲς τῷ Β, τὸ Α οὐ παντί τῷ Γ. εἰ οὖν τοῦτο ψεῦδος, ἀληθές τὸ Α τινὲς τῷ Β ὑπάρχειν. ὅτε δ' οὐδενὶ τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α, ὑποκείσθω τινὲς ὑπάρχειν, εἰλήφθω δὲ καὶ τὸ Γ παντί τῷ Β ὑπάρχον. οὐκοῦν ἀνάγκη τῷ Γ τινὲς τὸ Α ὑπάρχειν. ἀλλ' οὐδενὶ ὑπῆρχεν, ὥςτε ψεῦδος τινὲς τῷ Β ὑπάρχειν τὸ Α. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ παντί τῷ Β ὑπάρχειν τὸ Α, ἔδεικνύται τὸ προτεθέν, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ παντί ὑπάρχειν 15 αὕτη ληπτέα ἡ ὑπόθεσις. εἰ γὰρ τὸ Α παντί τῷ Β καὶ τὸ Γ τινὲς τῷ Β, τὸ Α ὑπάρχει τινὲς τῷ Γ. τῷτο δὲ οὐκ ἔστιν, ὥςτε ψεῦδος τὸ παντί ὑπάρχειν. εἰ δ' οὕτως, ἀληθές τὸ μὴ παντί. ἐὰν δ' ὑποτεθῇ τινὲς ὑπάρχειν, ταῦτ' ἔσαι ἅ καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων.

Φανερόν οὖν ὅτι ἐν ἅπασιν τοῖς διὰ τοῦ ἀδυνατοῦς συλλογισμοῖς τὸ ἀντικείμενον ὑποθετέον. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν τῷ μέσῳ σχήματι δεικνύται πῶς τὸ καταφατικὸν καὶ ἐν τῷ ἐσχάτῳ τὸ καθόλου.

Διαφέρει δ' ἡ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀπόδειξις τῆς δεικτικῆς 14 τῷ τίθεται ὃ βούλεται ἀναίρεῖν, ἀπάγναι εἰς ὁμολογούμενον ψεῦδος· ἡ δὲ δεικτικὴ ἄρχεται ἐξ ὁμολογημένων θέσεων ἀληθῶν. λαμβάνουσι μὲν οὖν ἀμφότεραι δύο προτάσεις ὁμολογημένας· ἀλλ' ἡ μὲν ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς, ἡ δὲ μίαν μὲν τούτων, μίαν δὲ τὴν ἀντίφασιν τῆς συμπεράσματος. καὶ ἔνθα μὲν οὐκ ἀνάγκη γινώριμον εἶναι τὸ συμπεράσμα, οὐδὲ προὑπολαμβάνειν ὡς ἔστιν ἡ οὐ· ἔνθα δὲ ἀνάγκη ὡς οὐκ ἔστιν. διαφέρει δ' οὐδὲν φάσιν ἢ ἀπόφασιν εἶναι τὸ συμπεράσμα, ἀλλ' ὁμοίως ἔχει περὶ ἀμφοῖν. ἅπαν δὲ τὸ δεικτικῶς πειραζόμενον καὶ διὰ τῆς ἀδυνατοῦς δειχθήσε- 20 ται, καὶ τὸ διὰ τῆς ἀδυνατοῦς δεικτικῶς διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων, οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς δὲ σχήμασιν. ὅταν μὲν γὰρ ὁ συλλο-

5. γὰρ om AC et pr B. || 14. ἡ ἢ ἀπόφασις C. || 20. τῷ om C. || 21. δεικνύται C. || 30. τὸ δὲ γ Α. || 32. ὅτι ABC. || 40. ὅτι B; εἰ C.

10. τὸ παντί προτεθέν C. || 12. τῷ δὲ Γ τινὲς τὸ Β. || 14. ὅτι ABC. || 16. τὸ γ τινὲς τῷ α AB. || 21. τινὲς [παντί] AB et pr C. || Γ—Α] α—γ C. || 32. ἀληθῶν om BC. || 37. ἡ ἀπόφασιν supra lituram re A. || 41. οὐκ—σχήμασιν om ABC.

γισμὸς ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι γένηται, τὸ ἀληθὲς ἔσαι ἐν τῷ μέσω ἢ τῷ ἐσχάτῳ, τὸ μὲν σερητικὸν ἐν τῷ μέσω, τὸ δὲ κατηγορικὸν ἐν τῷ ἐσχάτῳ. ὅταν δ' ἐν τῷ μέσω ἢ ὁ συλλογισμὸς, τὸ ἀληθὲς ἐν τῷ πρώτῳ ἐπὶ πάντων τῶν προβλημάτων. ὅταν δ' ἐν τῷ ἐσχάτῳ ὁ συλλογισμὸς, τὸ 5 ἀληθὲς ἐν τῷ πρώτῳ καὶ τῷ μέσω, τὰ μὲν καταφατικά ἐν τῷ πρώτῳ, τὰ δὲ σερητικά ἐν τῷ μέσω. ἔσω γὰρ δεδειγμένον τὸ Α μηδενὶ ἢ μὴ παντὶ τῷ Β διὰ τῆ πρώτης σχήματος. οὐκοῦν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἦν τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν τὸ Α, τὸ δὲ Γ ἐλαμβάνετο τῷ μὲν Α παντὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β 10 οὐδενί· οὕτω γὰρ ἐγίνετο ὁ συλλογισμὸς καὶ τὸ ἀδύνατον. τῆτο δὲ τὸ μέσον σχῆμα, εἰ τὸ Γ τῷ μὲν Α παντὶ τῷ δὲ Β μηδενὶ ὑπάρχει. καὶ φανερόν ἐκ τῆτων ὅτι οὐδενὶ τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ παντὶ δεδεικται ὑπάρχον. ἢ μὲν γὰρ ὑπόθεσις ἔστι παντὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Γ 15 ἐλαμβάνετο τῷ μὲν Α παντί, τῷ δὲ Β οὐ παντί. καὶ εἰ σερητικὸν λαμβάνοιτο τὸ Γ Α, ὡσαύτως· καὶ γὰρ οὕτω γίνεται τὸ μέσον σχῆμα. πάλιν δεδείχθω τινὶ ὑπάρχον τῷ Β τὸ Α. ἢ μὲν οὖν ὑπόθεσις μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β ἐλαμβάνετο παντὶ τῷ Γ ὑπάρχειν καὶ τὸ Α ἢ παντί ἢ τινὶ 20 τῷ Γ. ἔτω γὰρ ἔσαι τὸ ἀδύνατον. τῆτο δὲ τὸ ἐσχάτον σχῆμα, εἰ τὸ Α καὶ τὸ Β παντὶ τῷ Γ. καὶ φανερόν ἐκ τούτων ὅτι ἀνάγκη τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὶ τῷ Γ ληφθῆναι ὑπάρχον τὸ Β ἢ τὸ Α.

Πάλιν ἐν τῷ μέσω σχήματι δεδείχθω τὸ Α παντὶ τῷ 25 Β ὑπάρχον. οὐκοῦν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἦν μὴ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ Β· οὕτω γὰρ ἔσαι τὸ ἀδύνατον. τῆτο δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα, τὸ Α παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ Β. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τινὶ δεδεικται ὑπάρχον· ἢ μὲν γὰρ ὑπόθεσις ἦν 30 μηδενὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ Β. εἰ δὲ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς, ἢ μὲν ὑπόθεσις τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ παντὶ τῷ Β, ὥστε γίνεται τὸ πρῶτον σχῆμα. καὶ εἰ μὴ καθόλου ὁ συλλογισμὸς, ἀλλὰ τὸ 35 Α τινὶ τῷ Β δεδεικται μὴ ὑπάρχειν, ὡσαύτως. ὑπόθεσις μὲν γὰρ παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ καὶ τὸ Γ τινὶ τῷ Β· οὕτω γὰρ τὸ πρῶτον σχῆμα.

Πάλιν ἐν τῷ τρίτῳ σχήματι δεδείχθω τὸ Α παντὶ τῷ 40 Β ὑπάρχον. οὐκοῦν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἦν μὴ παντὶ τῷ Β τὸ

Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Γ παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Α παντὶ τῷ Γ· οὕτω γὰρ ἔσαι τὸ ἀδύνατον. τοῦτο δὲ τὸ πρῶτον σχῆμα. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐπὶ τινος ἢ ἀπόδειξις· ἢ μὲν γὰρ ὑπόθεσις μηδενὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ 5 Γ τινὶ τῷ Β καὶ τὸ Α παντὶ τῷ Γ. εἰ δὲ σερητικὸς ὁ συλλογισμὸς, ὑπόθεσις μὲν τὸ Α τινὶ τῷ Β ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Γ τῷ μὲν Α μηδενί, τῷ δὲ Β παντί. τῆτο δὲ τὸ μέσον σχῆμα. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ μὴ καθόλου ἢ ἀπόδειξις. ὑπόθεσις μὲν γὰρ ἔσαι παντὶ τῷ Β τὸ Α ὑπάρχειν, εἰληπται δὲ τὸ Γ τῷ μὲν Α μηδενί, τῷ δὲ Β τινί. τῆτο δὲ τὸ μέσον σχῆμα.

Φανερόν οὖν ὅτι διὰ τῶν αὐτῶν ὅρων καὶ δεικτικῶς ἔστι δεικνύναι τῶν προβλημάτων ἕκασον καὶ διὰ τῆ ἀδυνατου. ὁμοίως δ' ἔσαι καὶ δεικτικῶν ὄντων τῶν συλλογισμῶν εἰς ἀδύνατον ἀπάγειν ἐν τοῖς εἰλημμένοις ὅροις, ὅταν ἢ ἀντικειμένη πρότασις τῷ συμπεράσματι ληφθῇ. γίνονται γὰρ αἱ αὐτοὶ συλλογισμοὶ τοῖς διὰ τῆς ἀντιστροφῆς, ὥς· εὐθὺς ἔχομεν καὶ τὰ σχήματα δι' ὧν ἕκασον ἔσαι. δῆλον οὖν ὅτι πᾶν πρόβλημα δεικνύται κατ' ἀμφοτέρους τοὺς τρόπους, 15 διὰ τε τοῦ ἀδυνατου καὶ δεικτικῶς, καὶ ἐκ ἐνδέχεται χωρίζεσθαι τὸν ἕτερον.

Ἐν ποίῳ δὲ σχήματι ἔστιν ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων 15 συλλογίσασθαι καὶ ἐν ποίῳ ἐκ ἑσιν, ὧδ' ἔσαι φανερόν. λέγω δ' ἀντικειμένας εἶναι προτάσεις κατὰ μὲν τὴν λέξιν τέτταρας, οἷον τὸ παντὶ τῷ οὐδενί, καὶ τὸ παντὶ τῷ ἢ παντί, καὶ τὸ τινὶ τῷ οὐδενί, καὶ τὸ τινὶ τῷ ἢ τινί, κατ' ἀλήθειαν δὲ τρεῖς· τὸ γὰρ τινὶ τῷ ἢ τινί κατὰ τὴν λέξιν ἀντίκειται μόνον. τέτων δ' ἐναντίας μὲν τὰς καθόλου, τὸ παντὶ τῷ μηδενὶ ὑπάρχειν, οἷον τὸ πᾶσαν ἐπιστήμην εἶναι σπουδαίαν τῷ 20 μηδεμίαν εἶναι σπουδαίαν, τὰς δ' ἄλλας ἀντικειμένας.

Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ σχήματι ἐκ ἑσιν ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων συλλογισμὸς, ἔτε καταφατικὸς ἔτε ἀποφατικὸς, καταφατικὸς μὲν ὅτι ἀμφοτέρας δεῖ καταφατικὰς εἶναι τὰς προτάσεις, αἱ δ' ἀντικείμεναι φάσις καὶ ἀπόφασις, σερητικὸς δὲ ὅτι αἱ μὲν ἀντικείμεναι τὸ αὐτὸ τῷ αὐτῷ κατηγοροῦσι καὶ ἀπαρνοῦνται, τὸ δ' ἐν τῷ πρώτῳ μέσον ἢ λέγεται κατ' ἀμφῶν, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἄλλο ἀπαρνεῖται, αὐτὸ δὲ ἄλλου κατηγορεῖται. αὗται δ' ἐκ ἀντικεινται.

Ἐν δὲ τῷ μέσω σχήματι καὶ ἐκ τῶν ἀντικειμένων καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἐνδέχεται γίνεσθαι συλλογισμὸν. ἔσω γὰρ

3. ἢ om BC. || 11. ὁ om C. || 14. ὑπάρχον τὸ α. ἢ Α. || 33. ὑπάρχειν om BC. || 13. καὶ διὰ τοῦ ἀδυνατου om AC. || 22. συλλογίσασθαι προτάσεων C. || 25 et 26. τῷ B quater. || 28. μὲν λέγομεν τὰς Α. || τῷ Β. || 38. αὐτῷ τὸ αὐτὸ Β.

ἀγαθὸν μὲν ἐφ' ἑ A, ἐπισήμη δὲ ἐφ' ἑ B καὶ Γ. εἰ δὴ
 πᾶσαν ἐπισήμην σπουδαίαν ἔλαβε καὶ μηδεμίαν, τὸ A τῷ
 B παντὶ ὑπάρχει καὶ τῷ Γ ὑδενί, ὥςτε τὸ B τῷ Γ ὑδενί.
 ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πᾶσαν
 λαβὼν σπουδαίαν τὴν ἱατρικὴν μὴ σπουδαίαν ἔλαβε. τῷ
 μὲν γὰρ B παντὶ τὸ A, τῷ δὲ Γ ὑδενί, ὥςτε ἡ τις ἐπισήμη
 ἔκ ἔσαι ἐπισήμη. καὶ εἰ τῷ μὲν Γ παντὶ τὸ A, τῷ δὲ B
 μηδενί, ἔστι δὲ τὸ μὲν B ἐπισήμη, τὸ δὲ Γ ἱατρική, τὸ δὲ
 A ὑπόληψις. οὐδεμίαν γὰρ ἐπισήμην ὑπόληψιν λαβὼν εἴ-
 ληφε τινὰ ἐπισήμην εἶναι ὑπόληψιν. διαφέρει δὲ τὸ πάλαι
 τῷ ἐπὶ τῶν ὅρων ἀντιστρέφειν· πρότερον μὲν γὰρ πρὸς τῷ
 B, νῦν δὲ πρὸς τῷ Γ τὸ καταφατικόν. καὶ ἂν ἦ δὲ μὴ κα-
 θόλου ἢ ἐτέρα πρότασις, ὡσαύτως· αἰεὶ γὰρ τὸ μέσον ἐστὶν
 ὁ ἀπὸ θατέρου μὲν ἀποφατικῶς λέγεται, κατὰ θατέρου δὲ
 καταφατικῶς. ὥς' ἐνδέχεται τἀντικείμενα περᾶναι, 15
 πλὴν οὐκ αἰεὶ οὐδὲ πάντως, ἀλλ' ἐὰν οὕτως ἔχη τὰ ὑπὸ
 τὸ μέσον ὥς' ἡ ταῦτα εἶναι ἢ ὅλον πρὸς μέρος. ἄλλως δ'
 ἀδύνατον· ὅ γὰρ ἔσονται ὑδαμῶς αἱ προτάσεις ἔτ' ἐναντία
 ἔτ' ἀντικείμενα.

Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σχήματι καταφατικὸς μὲν συλλο- 20
 γισμὸς ὑδέποτ' ἔσαι ἐξ ἀντικειμένων προτάσεων διὰ τὴν εἰ-
 ρημένην αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῷ πρώτῳ σχήματος, ἀποφατικὸς
 δ' ἔσαι, καὶ καθόλου καὶ μὴ καθόλου τῶν ὅρων ὄντων. ἔσω
 γὰρ ἐπισήμη ἐφ' οὗ τὸ B καὶ Γ, ἱατρικὴ δ' ἐφ' ἑ A. εἰ
 οὖν λάβοι πᾶσαν ἱατρικὴν ἐπισήμην καὶ μηδεμίαν ἱατρικὴν
 ἐπισήμην, τὸ B παντὶ τῷ A εἴληφε καὶ τὸ Γ ὑδενί, ὥς'
 ἔσαι τις ἐπισήμη ἔκ ἐπισήμη. ὁμοίως δὲ καὶ ἂν μὴ καθό-
 λου ληφθῇ ἢ A B πρότασις· εἰ γὰρ ἐστὶ τις ἱατρικὴ ἐπι- 25
 σήμη καὶ πάλιν μηδεμία ἱατρικὴ ἐπισήμη, συμβαίνει ἐπι-
 σήμην τινὰ μὴ εἶναι ἐπισήμην. εἰσὶ δὲ καθόλου μὲν τῶν
 ὅρων λαμβανομένων ἐναντία αἱ προτάσεις, ἐὰν δ' ἐν μέρει
 ἄτερος, ἀντικείμενα.

Δεῖ δὲ κατανοεῖν ὅτι ἐνδέχεται μὲν οὕτω τὰ ἀντικεί-
 μενα λαμβάνειν, ὥσπερ εἵπομεν πᾶσαν ἐπισήμην σπου-
 δαίαν εἶναι καὶ πάλιν μηδεμίαν, ἢ τινὰ μὴ σπουδαίαν 35
 ὅπερ ἐκ εἴθε λαμβάνειν. ἔστι δὲ δι' ἄλλων ἐρωτημάτων συλ-
 λογίσασθαι θατέρον, ἢ ὥς' ἐν τοπικοῖς ἐλέχθη λαβεῖν. ἐπεὶ
 δὲ τῶν καταφάσεων αἱ ἀντιθέσεις τρεῖς, ἕκαστῃς συμβαί-
 νει τἀντικείμενα λαμβάνειν, ἢ παντὶ καὶ μηδενί, ἢ παντὶ
 καὶ μὴ παντί, ἢ τινὶ καὶ μηδενί, καὶ τῷτο ἀντιστρέφαι ἐπὶ 40

τῶν ὅρων, οἷον τὸ A παντὶ τῷ B, τῷ δὲ Γ μηδενί, ἢ τῷ
 Γ παντί, τῷ δὲ B μηδενί, ἢ τῷ μὲν παντί, τῷ δὲ μὴ
 παντί, καὶ πάλιν τῷτο ἀντιστρέφαι κατὰ τοὺς ὅρους. ὁμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τῷ τρίτῳ σχήματος. ὥςτε φανερόν ὅσαχῶς τε
 καὶ ἐν ποίοις σχήματιν ἐνδέχεται διὰ τῶν ἀντικειμένων προ-
 τάσεων γενέσθαι συλλογισμὸν.

Φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ψευδῶν μὲν ἔστιν ἀληθὲς συλλο-
 γίσασθαι, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἐκ δὲ τῶν ἀντικειμέ-
 νων οὐκ ἔστιν· αἰεὶ γὰρ ἐναντίος ὁ συλλογισμὸς γίνεται τῷ
 πράγματι, οἷον εἰ ἔστιν ἀγαθόν, μὴ εἶναι ἀγαθόν, ἢ εἰ ζῶν,
 μὴ ζῶν, διὰ τὸ ἐξ ἀντιφάσεως εἶναι τὸν συλλογισμὸν καὶ
 τοὺς ὑποκειμένους ὅρους ἢ τοὺς αὐτοὺς εἶναι ἢ τὸν μὲν ὅλον
 τὸν δὲ μέρος. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς παραλογισμοῖς ὑδὲν
 κωλύει γίνεσθαι τῆς ὑποθέσεως ἀντίφασιν, οἷον εἰ ἔστι περιτ-
 τόν, μὴ εἶναι περιττόν. ἐκ γὰρ τῶν ἀντικειμένων προτάσεων
 ἐναντίος ἢ ὁ συλλογισμὸς· ἐὰν ἔν λάβῃ τοιαύτας, ἔσαι τῆς
 ὑποθέσεως ἀντίφασιν. δεῖ δὲ κατανοεῖν ὅτι ἔτω μὲν ἔκ ἔστιν
 ἐναντία συμπεράνασθαι ἐξ ἐνός συλλογισμοῦ, ὥς' εἶναι τὸ
 συμπέρασμα τὸ μὴ ὂν ἀγαθὸν ἀγαθόν ἢ ἄλλο τι τοῖσιν,
 ἐὰν μὴ εὐθύς ἢ πρότασις τοιαύτη ληφθῇ, οἷον πᾶν ζῶν λευ-
 κὸν εἶναι καὶ μὴ λευκόν, τὸν δ' ἄνθρωπον ζῶν. ἀλλ' ἢ προσ-
 λαβεῖν δεῖ τὴν ἀντίφασιν, οἷον ὅτι πᾶσα ἐπισήμη ὑπόλη-
 ψις καὶ ἔκ ὑπόληψις, εἴτα λαβεῖν ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἐπισήμη
 μὲν ἔστιν, ὑδεμία δ' ὑπόληψις, ὥσπερ οἱ ἐλεγχοὶ γίνονται,
 ἢ ἐκ δύο συλλογισμῶν. ὥςτε δ' εἶναι ἐναντία κατ' ἀλή-
 θειαν τὰ εἰλημμένα, ἔκ ἔστιν ἄλλον τρόπον ἢ τῷτον, καθά-
 περ εἴρηται πρότερον.

Τὸ δ' ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν ἔστι μὲν, ὡς 16
 ἐν γένει λαβεῖν, ἐν τῷ μὴ ἀποδεικνύειν τὸ προκείμενον, τῷτο
 δ' ἐπισυμβαίνει πολλαχῶς· καὶ γὰρ εἰ ὅλως μὴ συλλο-
 γίζεται, καὶ εἰ δι' ἀγνώστοτέρων ἢ ὁμοίως ἀγνώστων, καὶ
 εἰ διὰ τῶν ὑσέρων τὸ πρότερον· ἢ γὰρ ἀπόδειξις ἐκ πισυτέ-
 ρων τε καὶ προτέρων ἐστὶν. τῶτων μὲν οὖν ὑδὲν ἐστὶ τὸ αἰτεῖ-
 σθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς· ἀλλ' ἐπεὶ τὰ μὲν δι' αὐτῶν πέφυκε
 γνωρίζεσθαι τὰ δὲ δι' ἄλλων (αἱ μὲν γὰρ ἀρχαὶ δι' αὐ-
 τῶν, τὰ δ' ὑπὸ τὰς ἀρχὰς δι' ἄλλων), ὅταν τὸ μὴ δι'
 αὐτῶν γνωσθῶν δι' αὐτῶν τις ἐπιχειρῇ δεικνύναι, τότε αἰτεῖται
 τὸ ἐξ ἀρχῆς. τῷτο δ' ἔστι μὲν ἔτω ποιεῖν ὥς' εὐθύς ἀξιώ-
 σαι τὸ προκείμενον, ἐνδέχεται δὲ καὶ μεταβάνας ἐπ'
 ἄλλα ἄττα τῶν πεφυκῶτων δι' ἐκείνης δεικνύσθαι διὰ τῶτων

1. καὶ om C. || 6. τὸ α] τω A. || 12. alterum δὲ om C. || 15. τὰ ἀντικείμενα C. || 17. ταῦτα B. || ἢ τὸ μὲν ὅλον τὸ δὲ μέ-
 ρος C. || 26. τῷ γ B. || 28. β α C. || 37. ἐν τοῖς τοπικοῖς BC. || 39. τὰ ἀντικείμενα C. || 40. 3. τῷτον B. || 9. ὁ ἐναντίος C. || 18. συμπεράνασθαι C. || 21. ἢ om C. || 23. καὶ ἐκ ὑπόληψις om B. || 25. τὰ εἰλημμένα κατ'
 ἀλήθειαν C. || 33. τε om A. || 36. μὴ τὸ ABC. || 40. ἐκείνην AB.

ἀποδεικνύειν τὸ ἐξ ἀρχῆς, οἷον εἰ τὸ Α δεικνύοιτο διὰ τοῦ Β, τὸ δὲ Β διὰ τοῦ Γ, τὸ δὲ Γ πέφυκός εἴη δεικνύσθαι διὰ τοῦ Α· συμβαίνει γὰρ αὐτὸ δι' αὐτῶν τὸ Α δεικνύειν τοὺς ἕτῳ συλλογιζομένους. ὅπερ ποιοῦσιν οἱ τὰς παραλλήλους οἰόμενοι γράφειν· λανθάνουσι γὰρ αὐτοὶ, ἐαυτοὺς τοιαῦτα λαμβάνοντες, ἃ οὐχ οἷόν τε ἀποδείξαι μὴ ἔσῶν τῶν παραλλήλων. ὥς συμβαίνει τοῖς ἕτῳ συλλογιζομένοις ἑκάστον εἶναι λέγειν, εἰ ἔστιν ἑκάστον· ἕτῳ δ' ἅπαν ἔσαι δι' αὐτοῦ γνώσκον· ὅπερ ἀδύνατον.

Εἰ οὖν τις ἀδήλου ὄντος ὅτι τὸ Α ὑπάρχει τῷ Γ, ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι τῷ Β, αἰτοῖτο τῷ Β ὑπάρχειν τὸ Α, ἔπω δῆλον εἰ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἀποδεικνύουσι, δῆλον· οὐ γὰρ ἀρχὴ ἀποδείξεως τὸ ὁμοίως ἀδήλον. εἰ μέντοι τὸ Β πρὸς τὸ Γ ἕτως ἔχει ὥς τε αὐτὸν εἶναι, ἢ δῆλον ὅτι ἀντιστρέφουσιν, ἢ ὑπάρχει θάτερον θατέρῳ, τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖται· καὶ γὰρ ἂν, ὅτι τῷ Β τὸ Α ὑπάρχει, δι' ἐκείνων δεικνύει, εἰ ἀντιστρέφοι· νῦν δὲ τῷ Α κωλύει, ἀλλ' ἔχ' ὁ τρόπος· εἰ δὲ τῷ Α ποιοῖ, τὸ εἰρημένον ἂν ποιοῖ καὶ ἀντιστρέφοι ὡς διὰ τριῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ τὸ Β τῷ Γ λαμβάνοι ὑπάρχειν, ὁμοίως ἀδήλον ἂν καὶ εἰ τὸ Α, ἔπω τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖται, ἀλλ' ἐκ ἀποδεικνύουσιν. ἐὰν δὲ αὐτὸν ἢ τὸ Α καὶ Β ἢ τῷ ἀντιστρέφειν ἢ τῷ ἔπασθαι τῷ Β τὸ Α, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖται διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τί δύναται, εἰρηται ἡμῖν, ὅτι τὸ δι' αὐτῶν δεικνύει τὸ μὴ δι' αὐτῶν δῆλον.

Εἰ οὖν ἐστὶ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι τὸ δι' αὐτῶν δεικνύειν τὸ μὴ δι' αὐτῶν δῆλον, τῷ Α δ' ἐστὶ τὸ μὴ δεικνύειν, ὅταν ὁμοίως ἀδήλων ὄντων τῶν δεικνυμένων καὶ δι' ἑ δεικνύεται ἢ τῷ ταῦτα τῷ αὐτῷ ἢ τῷ ταῦτον τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχειν, ἐν μὲν τῷ μέσῳ σχήματι καὶ τρίτῳ ἀμφοτέρως ἂν ἐνδέχοιτο τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι, ἐν δὲ κατηγορικῷ συλλογισμῷ ἐν τε τῷ τρίτῳ καὶ τῷ πρώτῳ. ὅταν δ' ἀποφατικῶς, ὅταν τὰ αὐτὰ ἀπὸ τῶν αὐτῶν, καὶ ἔχ' ὁμοίως ἀμφοτέρω αἱ προτάσεις, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ διὰ τὸ μὴ ἀντιστρέφειν τοὺς ὅρους κατὰ τοὺς ἀποφατικούς συλλογισμούς. ἐστὶ δὲ τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτεῖσθαι ἐν μὲν ταῖς ἀποδείξεσι τὰ κατ' ἀλήθειαν ἕτως ἔχοντα, ἐν δὲ τοῖς διαλεκτικοῖς τὰ κατὰ δόξαν.

Τὸ δὲ μὴ παρὰ τῷ Α συμβαίνει τὸ ψεῦδος, ὃ πολυλάκις ἐν τοῖς λόγοις εἰσθάμεν λέγειν, πρῶτον μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον συλλογισμοῖς, ὅταν πρὸς ἀντίφασιν ἢ

τούτου ὃ ἐδείκνυτο τῷ εἰς τὸ ἀδύνατον. ἕτε γὰρ μὴ ἀντιφάσας ἐρεῖ τὸ οὐ παρὰ τῷ Α, ἀλλ' ὅτι ψεῦδος τι ἐτέθη τῶν πρότερον, ἕτ' ἐν τῇ δεικνύσει· ἢ γὰρ τίθησι τὴν ἀντίφασιν. ἐστὶ δ' ἔταν ἀναιρεθῇ τι δεικτικῶς διὰ τῶν ΑΒΓ, ἐκ ἔστιν εἰπεῖν ὡς οὐ παρὰ τὸ κείμενον γενέσθαι ὃ συλλογισμός. τὸ γὰρ μὴ παρὰ τοῦτο γίνεσθαι τότε λεγόμενον, ὅταν ἀναιρεθέντος τούτου μηδὲν ἥττον περαινῇται ὃ συλλογισμός, ὅπερ ἐκ ἔστιν ἐν τοῖς δεικτικοῖς ἀναιρεθείσης γὰρ τῆς θέσεως ἢ δ' ὁ πρὸς ταύτην ἔσαι συλλογισμός. φανερόν ἐν ὅτι ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον λέγεται τὸ μὴ παρὰ τῷ Α, καὶ ὅταν ἕτως ἔχη πρὸς τὸ ἀδύνατον ἢ ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσις, ὥς καὶ ἕως καὶ οὐσης ταύτης ἔδεν ἥττον συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον.

Ὁ μὲν ἔν φανερώτατος τρόπος ἐστὶ τῷ μὴ παρὰ τὴν θέσιν εἶναι τὸ ψεῦδος, ὅταν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ἀσύναπτος ἢ ἀπὸ τῶν μέσων πρὸς τὸ ἀδύνατον ὃ συλλογισμός, ὅπερ εἰρηται καὶ ἐν Τοπικοῖς. τὸ γὰρ τὸ ἀναίτιον ὡς αἰτίον τιθεῖναι τῷ Α ἐστὶν, οἷον εἰ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι ἀσύμμετρος ἢ διάμετρος, ἐπιχειροῖ τὸν Ζήνωνος λόγον δεικνύειν, ὡς ἐκ ἔστι κινεῖσθαι, καὶ εἰς τοῦτο ἀπάγει τὸ ἀδύνατον· οὐδαμῶς γὰρ οὐδαμῇ συνεχές ἐστὶ τὸ ψεῦδος τῇ φάσει τῇ ἐξ ἀρχῆς. ἄλλος δὲ τρόπος, εἰ συνεχές μὲν εἴη τὸ ἀδύνατον τῇ ὑπόθεσι, μὴ μέντοι δι' ἐκείνην συμβαίνει. τῷ Α γὰρ ἐγχωρεῖ γενέσθαι καὶ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ ἐπὶ τὸ κάτω λαμβάνοντι τὸ συνεχές, οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β κεῖται ὑπάρχον, τὸ δὲ Β τῷ Γ, τὸ δὲ Γ τῷ Δ, τῷ Α δ' εἴη ψεῦδος, τὸ τὸ Β τῷ Δ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ ἀφαιρεθέντος τῷ Α μηδὲν ἥττον ὑπάρχοι τὸ Β τῷ Γ καὶ τὸ Γ τῷ Δ, ἐκ ἂν εἴη τὸ ψεῦδος διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόθεσιν. ἢ πάλιν εἰ τις ἐπὶ τὸ ἄνω λαμβάνοι τὸ συνεχές, οἷον εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β, τῷ δὲ Α τὸ Ε καὶ τῷ Ε τὸ Ζ, ψεῦδος δ' εἴη τὸ ὑπάρχειν τῷ Α τὸ Ζ· καὶ γὰρ οὕτως οὐδὲν ἂν ἥττον εἴη τὸ ἀδύνατον ἀναιρεθείσης τῆς ἐξ ἀρχῆς ὑποθέσεως. ἀλλὰ δεῖ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὅρους συνάπτειν τὸ ἀδύνατον· ἕτῳ γὰρ ἔσαι διὰ τὴν ὑπόθεσιν, οἷον ἐπὶ μὲν τὸ κάτω λαμβάνοντι τὸ συνεχές πρὸς τὸν κατηγορούμενον τῶν ὅρων· εἰ γὰρ ἀδύνατον τὸ Α τῷ Δ ὑπάρχειν, ἀφαιρεθέντος τῷ Α ἐκείνι ἔσαι τὸ ψεῦδος. ἐπὶ δὲ τὸ ἄνω, καθ' ἃ κατηγόρεται· εἰ γὰρ τῷ Β μὴ ἐγχωρεῖ τὸ Ζ ὑπάρχειν, ἀφαιρεθέντος τῷ Β ἐκείνι ἔσαι τὸ ἀδύνατον. ὁμοίως δὲ καὶ σελητικῶν τῶν συλλογισμῶν ὄντων.

1. 1. δεικνύειν τὸ C. || 14. ἢ] εἰ corr AC. || 18. ποιεῖ C. || ποιεῖ καὶ ἀντιστρέφει C. || 20. δῆλον B. || 21. αἰτεῖται om B. || 22. τῷ ἀπ. || τὸ ἀπ. C. || 28. τῷ τε δεικνυμένῳ C. || δεικνύουσιν BC. || 29. αὐτῷ λαμβάνειν ἢ AC. || τῷ om C. || 30. καὶ τῷ τρίτῳ C. || 32. τε om B. || 33. καὶ om C.

1. γὰρ ὃ μὴ A. || ἀντιφάσας corr B. || 3. τὴν ἀντίφασιν] ὃ ἀντιφάσας A, ὃ ἀντιφάσας B et corr A. || 16. ἐν τοῖς τοπικοῖς B. || τὸ alterum om B. || 18. δεικνύειν om BC. || 34. τῷ κάτω B.

Φανερόν οὖν ὅτι τῷ ἀδύνατον μὴ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὄρους ὄντος ἔστι παρὰ τὴν θέσιν συμβαίνει τὸ ψεῦδος. ἢ ἐδ' ἔτιω αἰετὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἔσαι τὸ ψεῦδος. καὶ γὰρ εἰ μὴ τῷ Β ἀλλὰ τῷ Κ ἐτέθη τὸ Α ὑπάρχειν, τὸ δὲ Κ τῷ Γ καὶ τῷ Δ, καὶ ἔτιω μένει τὸ ἀδύνατον· ὁμοίως δὲ καὶ 5 ἐπὶ τὸ ἄνω λαμβάνοντι τοὺς ὄρους, ὥς· ἐπεὶ καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος τέτοιον συμβαίνει τὸ ἀδύνατον, οὐκ ἂν εἴη παρὰ τὴν θέσιν. ἢ τὸ μὴ ὄντος τέτοιον μηδὲν ἦττον γίνεσθαι τὸ ψεῦδος· ἔχ' ἔτιω ληπτέον ὥς· ἄλλως τιθεμένου συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον, ἀλλ' ὅταν ἀφαιρεθέντος τούτου διὰ τῶν λοιπῶν 10 προτάσεων ταῦτο περαίνηται ἀδύνατον, ἐπεὶ ταῦτό γε ψεῦδος συμβαίνειν διὰ πλείονων ὑποθέσεων ἔδεν ἴσως ἄτοπον, οἷον τὰς παραλλήλους συμπίπτειν καὶ εἰ μεῖζον ἐστὶν ἢ ἐντὸς τῆς ἐκτὸς καὶ εἰ τὸ τρίγωνον ἔχει πλείους ὀρθὰς 15 δυεῖν.

18 Ὁ δὲ ψευδὴς λόγος γίνεται παρὰ τὸ πρῶτον ψεῦδος. ἢ γὰρ ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἢ ἐκ πλείονων πᾶς ἐστὶ συλλογισμός. εἰ μὲν οὖν ἐκ τῶν δύο, τέτοιον ἀνάγκη τὴν ἑτέραν ἢ καὶ ἀμφοτέρας εἶναι ψευδεῖς· ἐξ ἀληθῶν γὰρ ἐκ ἧν ψευδὴς συλλογισμός. εἰ δ' ἐκ πλείονων, οἷον τὸ μὲν Γ διὰ τῶν 20 ΑΒ, ταῦτα δὲ διὰ τῶν ΔΕΖΗ, τούτων τι ἔσαι τῶν ἐπάνω ψεῦδος, καὶ παρὰ τῷ ὁ λόγος· τὸ γὰρ Α καὶ Β δι' ἐκείνων περαίνονται. ὥς παρ' ἐκείνων τι συμβαίνει τὸ συμπέρασμα καὶ τὸ ψεῦδος.

19 Πρὸς δὲ τὸ μὴ κατασυλλογίζεσθαι παρατηρητέον, 25 ὅταν ἄνευ τῶν συμπερασμάτων ἐρωτᾷ τὸν λόγον, ὅπως μὴ δοθῇ δις ταῦτόν ἐν ταῖς προτάσεσιν, ἐπειδὴ περ ἴσμεν ὅτι ἄνευ μέσου συλλογισμὸς ἔγνεται, μέσον δ' ἐστὶ τὸ πλεονάκις λεγόμενον. ὥς δὲ δεῖ πρὸς ἕνασον συμπέρασμα τηρεῖν τὸ μέσον, φανερόν ἐκ τῶν εἰδέναι ποῖον ἐν ἐκάστῳ σχή- 30 ματι δεικνύται. τέτοιον δ' ἡμᾶς ἔλκεται διὰ τὸ εἰδέναι πῶς ὑπέχομεν τὸν λόγον.

Χρὴ δ' ὅπερ φυλάττεσθαι παραγγέλλομεν ἀποκρινόμενους, αὐτοὺς ἐπιχειροῦντας πειρᾶσθαι λανθάνειν. τέτοιον δ' ἔσαι πρῶτον, ἐὰν τὰ συμπεράσματα μὴ προσυλλογίζων- 35 ται ἀλλ' εἰλημμένων τῶν ἀναγκαίων ἀδηλα ἦ, ἔτι δὲ ἂν μὴ τὰ σύνεγγυς ἐρωτᾷ, ἀλλ' ὅτι μάλιστα τὰ μέσα. οἷον ἔσω δεόν συμπεραίνεσθαι τὸ Α κατὰ τῶ Ζ· μέσα ΒΓΔΕ. δεῖ οὖν ἐρωτᾶν εἰ τὸ Α τῷ Β, καὶ πάλιν μὴ εἰ τὸ Β τῷ Γ, ἀλλ' εἰ τὸ Δ τῷ Ε, καίπειτα εἰ τὸ Β τῷ Γ, καὶ ἔτιω 40 σιν.

τὰ λοιπά. καὶ δι' ἐνὸς μέσου γίνηται ὁ συλλογισμός, ἀπὸ τῶ μέσου ἀρχεσθαι· μάλιστα γὰρ ἂν ἔτιω λανθάνοι τὸν ἀποκρινόμενον.

Ἐπεὶ δ' ἔχομεν πότε καὶ πῶς ἐχόντων τῶν ὅρων γί- 20 νεται συλλογισμός, φανερόν καὶ πότ' ἔσαι καὶ πότ' οὐκ ἔσαι ἔλεγχος. πάντων μὲν γὰρ συγχωρημένων, ἢ ἐναλλάξ τιθεμένων τῶν ἀποκρίσεων, οἷον τῆς μὲν ἀποφατικῆς τῆς δὲ καταφατικῆς, ἐγχωρεῖ γίνεσθαι ἔλεγχον. ἦν γὰρ συλλογισμός καὶ ἔτιω καὶ ἐκείνους ἐχόντων τῶν ὅρων, ὥς· εἰ τὸ καί 15 μενον ἢ ἐναντίον τῷ συμπεράσματι, ἀνάγκη γίνεσθαι ἔλεγχον· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἀντιφάσεως συλλογισμός. εἰ δὲ μὴ δὲν συγχωροῖτο, ἀδύνατον γίνεσθαι ἔλεγχον· οὐ γὰρ ἦν συλλογισμὸς πάντων τῶν ὅρων σερητικῶν ὄντων, ὥς· ἐδ' ἔλεγχος· εἰ μὲν γὰρ ἔλεγχος, ἀνάγκη συλλογισμὸν εἶναι, 20 συλλογισμοῦ δ' ὄντος ἐκ ἀνάγκης ἔλεγχον. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ μηδὲν τεθείη κατὰ τὴν ἀποκρίσιν ἐν ὅλῳ· ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσαι διορισμὸς ἐλέγχου καὶ συλλογισμοῦ.

Συμβαίνει δ' ἐνίοτε, καθάπερ ἐν τῇ θέσει τῶν ὅρων 21 ἀπατάμεθα, καὶ κατὰ τὴν ὑπόληψιν γίνεσθαι τὴν ἀπάτην, οἷον εἰ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ πλείοσι πρώτως ὑπάρχειν, καὶ τὸ μὲν λεληθέναι τινα καὶ οἶεσθαι μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ εἰδέναι. ἔσω γὰρ τὸ Α τῷ Β καὶ τῷ Γ καθ' αὐτὰ ὑπάρ- 25 χον, καὶ ταῦτα παντὶ τῷ Δ ὡσαύτως. εἰ δὲ τῷ μὲν Β τὸ Α παντὶ οἶεται ὑπάρχειν, καὶ τέτοιον τῷ Δ, τῷ δὲ Γ τὸ Α μηδενὶ, καὶ τέτοιον τῷ Δ παντί, τῷ αὐτῷ κατὰ ταῦτόν ἔξει ἐπισημνὴν καὶ ἄγνοιαν. πάλιν εἴ τις ἀπατηθεῖ περὶ τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς συσσειχίας, οἷον εἰ τὸ Α ὑπάρχει τῷ Β, τέτοιον δὲ τῷ Γ καὶ τὸ Γ τῷ Δ, ὑπολαμβάνοι δὲ τὸ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν καὶ πάλιν μηδενὶ τῷ Γ· ἅμα γὰρ εἴσεται τε καὶ οὐχ' ὑπολήφεται ὑπάρχειν. ἄρ' οὖν ἔδεν ἄλλο ἀξιοῖ ἐκ τέ- 30 των ἢ δ' ἐπίσεται, τέτοιον μὴ ὑπολαμβάνειν; ἐπίσεται γὰρ πῶς ὅτι τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει διὰ τῶ Β, ὥς τῇ καθόλου τὸ κατὰ μέρος, ὥς ὁ πῶς ἐπίσεται, τέτοιον ὅλως ἀξιοῖ μὴ ὑπολαμβάνειν· ὅπερ ἀδύνατον. ἐπὶ δὲ τῷ πρότερον λεχθέν- 35 τος, εἰ μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς συσσειχίας τὸ μέσον, καθ' ἐκάτε- ρον μὲν τῶν μέσων ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις ἐκ ἐγχωρεῖ ὑπολαμβάνειν, οἷον τὸ Α τῷ μὲν Β παντί, τῷ δὲ Γ μη- δενί, ταῦτα δ' ἀμφοτέρα παντὶ τῷ Δ. συμβαίνει γὰρ ἢ ἀπλῶς ἢ ἐπὶ τι ἐναντίαν λαμβάνεσθαι τὴν πρώτην πρότα- 40 σιν. εἰ γὰρ ᾧ τὸ Β ὑπάρχει, παντὶ τὸ Α ὑπολαμβάνει

2. ὄρος om pr C. || λαμβάνει A. || 5. τούτοι B. || 7. τοῦτο pr C. || συμβαίνει B. || 13. παραλλήλους corr (in vs) A. || 14. ἔχοι AB. || 16. πρῶτον om B. || 17. ἔσαι C. || 21. δὲ om BC. || 23. περαίνεται C. || 35. προσυλλογίζονται B. || 37. τὰ μέσα] ἅμιστα corr C.

8. κατηγορικῆς BC. || 20. πρώτοις ABC. || 22. γὰρ om AC. || 24. Δ] δ παντὶ C. || τῷ — 25. παντὶ om C. || 25. κατ' αὐτόν B.

ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τῷ Δ οἶδε, καὶ ὅτι τῷ Δ τὸ Α οἶδεν. ὥς· εἰ πάλιν, ᾧ τὸ Γ, μηδενὶ οἶεται τὸ Α ὑπάρχειν, ᾧ τὸ Β τινὶ ὑπάρχει, τότε ἔκ οἶεται τὸ Α ὑπάρχειν. τὸ δὲ παντὶ οἰόμενον ᾧ τὸ Β, πάλιν τινὶ μὴ οἶσθαι ᾧ τὸ Β, ἢ ἀπλῶς ἢ ἐπὶ τι ἐναντίον ἐσίν. ἔτω μὲν οὖν ἐκ ἐνδέχεται ὑπολαβεῖν, καθ' ἑκάτερον δὲ τὴν μίαν ἢ κατὰ θάτερον ἀμφοτέρας ἔδεν κωλύει, οἷον τὸ Α παντὶ τῷ Β καὶ τὸ Β τῷ Δ, καὶ πάλιν τὸ Α μηδενὶ τῷ Γ. ὁμοία γὰρ ἡ τοιαύτη ἀπάτη καὶ ὡς ἀπατάμεθα περὶ τὰ ἐν μέρει, οἷον εἰ τῷ Β παντὶ τὸ Α ὑπάρχει, τὸ δὲ Β τῷ Γ παντί, τὸ Α παντὶ τῷ Γ ὑπάρξει. εἰ ἔν τις οἶδεν ὅτι τὸ Α, ᾧ τὸ Β, ὑπάρχει παντί, οἶδε καὶ ὅτι τῷ Γ. ἀλλ' ἔδεν κωλύει ἀγνοεῖν τὸ Γ ὅτι ἐσίν, οἷον εἰ τὸ μὲν Α δύο ὀρθαί, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β τρίγωνον, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Γ αἰσθητὸν τρίγωνον. ὑπολάβοι γὰρ ἂν τις μὴ εἶναι τὸ Γ, εἰδὼς ὅτι πᾶν τρίγωνον ἔχει δύο ὀρθάς, ὥσθ' ἅμα εἴσεται καὶ ἀγνοήσει ταυτόν. τὸ γὰρ εἶδέναι πᾶν τρίγωνον ὅτι δύο ὀρθαῖς ἔχ' ἀπλοῦν ἐσίν, ἀλλὰ τὸ μὲν τῷ τὴν καθόλου ἔχειν ἐπισήμην, τὸ δὲ τὴν καθ' ἑκασον. ἔτω μὲν ἔν ὡς τῇ καθόλου οἶδε τὸ Γ ὅτι δύο ὀρθαί, ὡς δὲ τῇ καθ' ἑκασον ἐκ οἶδεν, ὥς· ἔχ' ἔξει τὰς ἐναντίας. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἐν τῷ Μένωνι λόγος, ὅτι ἡ μάθησις ἀνάμνησις. ἔδαμῃ γὰρ συμβαίνει προεπίσασθαι τὸ καθ' ἑκασον, ἀλλ' ἅμα τῇ ἐπαγωγῇ λαμβάνειν τὴν τῶν κατὰ μέρος ἐπισήμην ὥσπερ ἀναγνωρίζοντας. ἔνια γὰρ εὐθύς ἴσμεν, οἷον ὅτι δύο ὀρθαῖς, ἔαν' εἰδῶμεν ὅτι τρίγωνον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Τῇ μὲν ἔν καθόλου θεωρῶμεν τὰ ἐν μέρει, τῇ δ' οἰκείᾳ ἐκ ἴσμεν, ὥς· ἐνδέχεται καὶ ἀπατάσθαι περὶ αὐτά, πλὴν ἐκ ἐναντίας, ἀλλ' ἔχειν μὲν τὴν καθόλου, ἀπατάσθαι δὲ τῇ κατὰ μέρος. ὁμοίως ἔν καὶ ἐπὶ τῶν προειρημένων· ἔ γὰρ ἐναντία ἢ κατὰ τὸ μέσον ἀπάτη τῇ κατὰ τὸν συλλογισμόν ἐπισήμη, ἔδ' ἢ καθ' ἑκάτερον τῶν μέσων ὑπόληψις. ἔδεν δὲ κωλύει εἰδέναι καὶ ὅτι τὸ Α ὅλῳ τῷ Β ὑπάρχει καὶ πάλιν τῷ Γ, οἰκῆναι μὴ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Γ, οἷον ὅτι πᾶσα ἡμίονος ἄτοκος καὶ αὕτη ἡμίονος οἶσθαι κύειν ταύτην· ἔ γὰρ ἐπίσταιται ὅτι τὸ Α τῷ Γ, μὴ συνθεωρῶν τὸ καθ' ἑκάτερον. ὥς ἐδηλον ὅτι καὶ εἰ τὸ μὲν οἶδε τὸ δὲ μὴ οἶδεν, ἀπατηθήσεται· ὅπερ ἔχουσιν αἱ καθόλου πρὸς τὰς κατὰ μέρος ἐπισήμας. ἔδεν γὰρ τῶν αἰ-

σθητῶν ἔξω τῆς αἰσθήσεως γενόμενον ἴσμεν, ἔδ' ἂν ἡσθημένοι τυγχάνωμεν, εἰ μὴ ὡς τῷ καθόλου καὶ τῷ ἔχειν τὴν οἰκείαν ἐπισήμην, ἀλλ' οὐχ ὡς τῷ ἐνεργεῖν. τὸ γὰρ ἐπίσασθαι λέγεται τριχῶς, ἢ ὡς τῇ καθόλου ἢ ὡς τῇ οἰκείᾳ ἢ ὡς τῷ ἐνεργεῖν, ὥς καὶ τὸ ἡπατῆσθαι τοσαυταχῶς. ἔδεν ἔν κωλύει καὶ εἰδέναι καὶ ἡπατῆσθαι περὶ ταυτό, πλὴν ἐκ ἐναντίας. ὅπερ συμβαίνει καὶ τῷ καθ' ἑκατέραν εἰδέναι τὴν πρότασιν καὶ μὴ ἐπισκευμμένῳ πρότερον. ὑπολαμβάνων γὰρ κύειν τὴν ἡμίονον ἐκ ἔχει τὴν κατὰ τὸ ἐνεργεῖν ἐπισήμην, οὐδ' αὖ διὰ τὴν ὑπόληψιν ἐναντίαν ἀπάτην τῇ ἐπισήμῃ· συλλογισμὸς γὰρ ἢ ἐναντία ἀπάτη τῇ καθόλου.

Ὁ δ' ὑπολαμβάνων τὸ ἀγαθὸν εἶναι κακῷ εἶναι, τὸ αὐτὸ ὑπολήπεται ἀγαθῷ εἶναι καὶ κακῷ. ἔξω γὰρ τὸ μὲν ἀγαθῷ εἶναι ἐφ' ἧ Α, τὸ δὲ κακῷ εἶναι ἐφ' ἧ Β, πάλιν δὲ τὸ ἀγαθῷ εἶναι ἐφ' ἧ Γ. ἐπεὶ οὖν ταυτόν ὑπολαμβάνει τὸ Β καὶ τὸ Γ, καὶ εἶναι τὸ Γ τὸ Β ὑπολήπεται, καὶ πάλιν τὸ Β τὸ Α εἶναι ὡσαύτως, ὥς καὶ τὸ Γ τὸ Α. ὥσπερ γὰρ εἰ ἦν ἀληθές, καθ' οὗ τὸ Γ, τὸ Β, καὶ καθ' ἧ τὸ Β, τὸ Α, καὶ κατὰ τῆ Γ τὸ Α ἀληθές ἦν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆ ὑπολαμβάνειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆ εἶναι· ταύτῃ γὰρ ὄντος τῆ Γ καὶ Β, καὶ πάλιν τῆ Β καὶ Α, καὶ τὸ Γ τῷ Α ταυτόν ἦν. ὥς καὶ ἐπὶ τῆ δοξάζειν ὁμοίως. ἀρ' ἔν τῷ μὲν ἀναγκαῖον, εἰ τις δώσει τὸ πρῶτον, ἀλλ' ἴσως ἐκείνο ψεῦδος, τὸ ὑπολαβεῖν τινα κακῷ εἶναι τὸ ἀγαθῷ εἶναι, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός· πολλαχῶς γὰρ ἐγχαρεῖ τῷ ὑπολαμβάνειν. ἐπισκεπτέον δὲ τῷ βέλτιον.

Ὅταν δ' ἀντιτρέφῃ τὰ ἄκρα, ἀνάγκη καὶ τὸ μέσον ἀντιτρέφειν πρὸς ἄμφω. εἰ γὰρ τὸ Α κατὰ τῆ Γ διὰ τῆ Β ὑπάρχει, εἰ ἀντιτρέφει καὶ ὑπάρχει, ᾧ τὸ Α, παντὶ τὸ Γ, καὶ τὸ Β τῷ Α ἀντιτρέφει, καὶ ὑπάρχει, ᾧ τὸ Α, παντὶ τὸ Β διὰ μέσου τῆ Γ, καὶ τὸ Γ τῷ Β ἀντιτρέφει διὰ μέσου τῆ Α. καὶ ἐπὶ τῆ μὴ ὑπάρχειν ὡσαύτως, οἷον εἰ τὸ Β τῷ Γ ὑπάρχει, τῷ δὲ Β τὸ Α ἔχ' ὑπάρχει, ἔδ' τὸ Α τῷ Γ οὐχ ὑπάρξει. εἰ δὲ τὸ Β τῷ Α ἀντιτρέφει, καὶ τὸ Γ τῷ Α ἀντιτρέφει. ἔξω γὰρ τὸ Β μὴ ὑπάρχον τῷ Α· οὐδ' ἄρα τὸ Γ· παντὶ γὰρ τῷ Γ τὸ Β ὑπάρχει. καὶ εἰ τῷ Β τὸ Γ ἀντιτρέφει, καὶ τῷ Α ἀντιτρέφει· καθ' ἧ γὰρ ἅπαντος τὸ Β, καὶ τὸ Γ. καὶ εἰ τὸ Γ πρὸς τὸ Α ἀντιτρέφει, καὶ τὸ Β ἀντιτρέφει πρὸς τὸ Α. ᾧ γὰρ τὸ Β,

2. γ παντὶ μηδενὶ C. || 6. κατὰ θάτερον] καθεκάτερον AB. || 9. τὰ] τὰς ABC. || τῷ] οἶ τὸ B. || 11. τὸ β corr A. || 14. ᾧ] ἧ AC. || 18. τῷ om AC. || 25. οἷον om C. || ἴδωμεν C et corr A. || 29. μὲν om B. || 32. ἔτερον A. || 35. αὕτη ἢ ἡμίονος A. || 37. ἐκάτερον λῆμμα. ὥς A. || 39. καθόλου προτάσεις πρὸς A.

3. ὥς τὸ AB. || 5. τὸ A. || 11. γὰρ ἐσίν ἢ C. || 12. τὸ prius corr AC. || 13. τὸ corr AC. || 24. τὸ ἀγ.] καὶ ἀγ. B. || 37. τὸ β τῷ pr AB et corr C. || τὸ pr AB.

τὸ Γ· ὥς δὲ τὸ Γ, τὸ Α ἔχ' ὑπάρχει· καὶ μόνον τὸτο
ἀπὸ τῆ συμπεράσματος ἀρχεται, τὰ δ' ἄλλα ἔχ' ὁμοίως
καὶ ἐπὶ τῆ κατηγοριοῦ-συλλογισμῷ. πάλιν εἰ τὸ Α καὶ
τὸ Β ἀντιστρέφει, καὶ τὸ Γ καὶ τὸ Δ ὡσαύτως, ἅπαντι δ'
ἀνάγκη τὸ Α ἢ τὸ Γ ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β καὶ Δ ὅπως ἔξει
ὥς ἐ' παντὶ θάτερον ὑπάρχειν· ἐπεὶ γὰρ ὥς τὸ Α, τὸ Β, καὶ
ὥς τὸ Γ, τὸ Δ, παντὶ δὲ τὸ Α ἢ τὸ Γ καὶ οὐχ ἅμα, φα-
νερὸν ὅτι καὶ τὸ Β ἢ τὸ Δ παντὶ καὶ ἔχ' ἅμα· οἷον εἰ τὸ
ἀγέννητον ἀφθαρτὸν καὶ τὸ ἀφθαρτὸν ἀγέννητον, ἀνάγκη τὸ
γενόμενον φθαρτὸν καὶ τὸ φθαρτὸν γεγενῆσθαι· δύο γὰρ συλ-
λογισμοὶ σύγκεινται. πάλιν εἰ παντὶ μὲν τὸ Α ἢ τὸ Β καὶ
τὸ Γ ἢ τὸ Δ, ἅμα δὲ μὴ ὑπάρχει, εἰ ἀντιστρέφει τὸ Α
καὶ τὸ Γ, καὶ τὸ Β καὶ τὸ Δ ἀντιστρέφει· εἰ γὰρ τῶ μὴ
ὑπάρχει τὸ Β, ὥς τὸ Δ, ὅλον ἔστι τὸ Α ὑπάρχει· εἰ δὲ
τὸ Α, καὶ τὸ Γ, ἀντιστρέφει γὰρ· ὥς ἅμα τὸ Γ καὶ Δ,
τὸτο δ' ἀδύνατον· ὅταν δὲ τὸ Α ὅλῳ τῷ Β καὶ τῷ Γ
ὑπάρχει καὶ μηδενὸς ἄλλου κατηγορῇται, ὑπάρχει δὲ καὶ
τὸ Β παντὶ τῷ Γ, ἀνάγκη τὸ Α καὶ Β ἀντιστρέφειν· ἐπεὶ
γὰρ κατὰ μόνων τῶν Β Γ λέγεται τὸ Α, κατηγορεῖται δὲ
τὸ Β καὶ αὐτὸ αὐτῷ καὶ τῷ Γ, φανερόν ὅτι καθ' ὧν τὸ Α,
καὶ τὸ Β ληχθήσεται πάντων πλὴν αὐτῶ τῷ Α· πάλιν ὅταν
τὸ Α καὶ τὸ Β ὅλῳ τῷ Γ ὑπάρχει, ἀντιστρέφει δὲ τὸ Γ
τῷ Β, ἀνάγκη τὸ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχειν· ἐπεὶ γὰρ παντὶ
τῷ Γ τὸ Α, τὸ δὲ Γ τῷ Β διὰ τὸ ἀντιστρέφειν, καὶ τὸ Α
παντὶ τῷ Β ὑπάρχει· ὅταν δὲ δύο ὄντων τὸ Α τῷ Β αἰ-
ρετώτερον ἢ, ὄντων ἀντικείμενων, καὶ τὸ Α τῷ Γ ὡσαύτως,
εἰ αἰρετώτερον τὰ Α Γ τῶν Β Δ, τὸ Α τῷ Δ αἰρετώτερον.
ὁμοίως γὰρ διωκτὸν τὸ Α καὶ φευκτὸν τὸ Β· ἀντικείμενα
γὰρ καὶ τὸ Γ τῷ Δ· καὶ γὰρ ταῦτα ἀντίκειται· εἰ οὖν
τὸ Α τῷ Δ ὁμοίως αἰρετὸν, καὶ τὸ Β τῷ Γ φευκτὸν· ἐκά-
τερον γὰρ ἐκατέρῳ ὁμοίως, φευκτὸν διωκτῷ· ὥς καὶ τὰ
ἄμφω τὰ Α Γ τοῖς Β Δ· ἐπεὶ δὲ μᾶλλον, οὐχ οἷον τε
ὁμοίως· καὶ γὰρ ἂν τὰ Β Δ ὁμοίως ἦσαν· εἰ δὲ τὸ Δ τῷ Α
αἰρετώτερον, καὶ τὸ Β τῷ Γ ἥττον φευκτὸν· τὸ γὰρ ἑλατ-
τον τῷ ἑλάττω ἀντίκειται· αἰρετώτερον δὲ τὸ μείζον ἀγα-
θὸν καὶ ἑλάττω κακὸν ἢ τὸ ἑλάττω ἀγαθὸν καὶ μείζον
κακόν· καὶ τὸ ἅπαν ἄρα, τὸ Β Δ, αἰρετώτερον τῷ Α Γ.
νῦν δ' ἐκ ἑξίν· τὸ Α ἄρα αἰρετώτερον τῷ Δ, καὶ τὸ Γ ἄρα
τῷ Β ἥττον φευκτὸν· εἰ δὲ ἑλαιοῖτο πᾶς ὁ ἔρων κατὰ τὸν
ἔρωτα τὸ Α τὸ οὕτως ἔχειν ὥς χαρίζεσθαι, καὶ τὸ μὴ
χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' ἧ Γ, ἢ τὸ χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' ἧ Δ, καὶ

τὸ μὴ τοῖστον εἶναι οἷον χαρίζεσθαι τὸ ἐφ' ἧ Β, δῆλον ὅτι
τὸ Α τὰ τοῖστον εἶναι αἰρετώτερον ἔστι ἢ τὸ χαρίζεσθαι· τὸ
ἄρα φιλεῖσθαι τῆς συνουσίας αἰρετώτερον κατὰ τὸν ἔρωτα.
μᾶλλον ἄρα ὁ ἔρως ἐστὶ τῆς φιλίας ἢ τοῦ συνεῖναι· εἰ δὲ
μάλιστα τούτου, καὶ τέλος τὸτο· τὸ ἄρα συνεῖναι ἢ ἐκ ἑξίν
ὅλως ἢ τῷ φιλεῖσθαι ἔνεκεν· καὶ γὰρ αἱ ἄλλαι ἐπιθυμίαι
καὶ τέχναι οὕτω γίνονται.

Πῶς μὲν οὖν ἔχουσιν οἱ ὅροι κατὰ τὰς ἀντιστροφὰς
καὶ τὸ αἰρετώτερον ἢ φευκτότερον εἶναι, φανερόν· ὅτι δ' οὐ
μόνον οἱ διαλεκτικοὶ καὶ ἀποδεικτικοὶ συλλογισμοὶ διὰ
τῶν προειρημένων γίνονται σχημάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ ῥητορι-
καὶ καὶ ἀπλῶς ἠπιστῶν πείσεις καὶ ἡ καθ' ὁποιαῶν μέθοδον
νῦν ἂν εἴη λέκτέον· ἅπαντα γὰρ πιστεύομεν ἢ διὰ συλλο-
γισμοῦ ἢ ἐξ ἐπαγωγῆς.

Ἐπαγωγή μὲν ἔν ἐστὶ καὶ ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς συλλογι-
σμός τὰ διὰ τῆ ἑτέρου θάτερον ἄκρον τῷ μέσῳ συλλογίσα-
σθαι, οἷον εἰ τῶν Α Γ μέσον τὸ Β, διὰ τῆ Γ δεῖξαι τὸ Α
τῷ Β ὑπάρχειν· ἔτω γὰρ ποιόμεθα τὰς ἐπαγωγὰς· οἷον
ἔσω τὸ Α μακρόβιον, τὸ δ' ἐφ' ὧ Β τὸ χολὴν μὴ ἔχον,
ἐφ' ὧ δὲ Γ τὸ καθ' ἑκασὸν μακρόβιον, οἷον ἄνθρωπος καὶ
ἵππος καὶ ἡμίονος· τῷ δὲ Γ ὅλῳ ὑπάρχει τὸ Α· πᾶν γὰρ
τὸ ἄχολον μακρόβιον· ἀλλὰ καὶ τὸ Β, τὸ μὴ ἔχειν χολήν,
παντὶ ὑπάρχει τῷ Γ· εἰ ἔν ἀντιστρέφει τὸ Γ τῷ Β καὶ μὴ
ὑπερτείνει τὸ μέσον, ἀνάγκη τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν· δέδεικ-
ται γὰρ πρότερον ὅτι ἂν δύο ἅττα τῷ αὐτῷ ὑπάρχει καὶ
πρὸς θάτερον αὐτῶν ἀντιστρέφει τὸ ἄκρον, ὅτι τῷ ἀντιστρέ-
φοντι καὶ θάτερον ὑπάρχει τῶν κατηγορουμένων· δεῖ δὲ νοεῖν
τὸ Γ τὸ ἐξ ἀπάντων τῶν καθ' ἑκάστον συγκείμενον· ἢ γὰρ
ἐπαγωγή διὰ πάντων.

Ἐστὶ δ' ὁ τοιοῦτος συλλογισμὸς τῆς πρώτης καὶ ἀμέ-
σου προτάσεως· ὦν μὲν γὰρ ἔστι μέσον, διὰ τοῦ μέσου ὁ
συλλογισμός, ὦν δὲ μὴ ἔστι, δι' ἐπαγωγῆς· καὶ τρόπον
τινα ἀντίκειται ἢ ἐπαγωγή τῷ συλλογισμῷ· ὁ μὲν γὰρ διὰ
τῆ μέσου τὸ ἄκρον τῷ τρίτῳ δεικνυσιν, ἢ δὲ διὰ τῆ τρίτου
τὸ ἄκρον τῷ μέσῳ· φύσει μὲν ἔν πρότερος καὶ γνωριμώτε-
ρος ὁ διὰ τῆ μέσου συλλογισμὸς, ἡμῖν δ' ἐναργέστερος ὁ
διὰ τῆς ἐπαγωγῆς.

Παράδειγμα δ' ἔστιν ὅταν τῷ μέσῳ τὸ ἄκρον ὑπάρ-
χον δειχθῇ διὰ τῆ ὁμοίου τῷ τρίτῳ· δεῖ δὲ καὶ τὸ μέσον
τῷ τρίτῳ καὶ τὸ πρῶτον τῷ ὁμοίῳ γνώριμον εἶναι ὑπάρχον.
οἷον ἔσω τὸ Α κακόν, τὸ δὲ Β πρὸς ἐμόρους ἀναρῆσθαι

9. ἀγέννητον C bis. || 15. καὶ τὸ δ C. || 33. ΒΔ] βγ C. || 37. τὸ ΒΔ om C.

12. χαρίζεσθαι BC. || 7. γινώσκαι] ἡννοται αβγδ A, om BC. || 40. διάλεκτοι pr A. || 12. ἢ om BC. || 13. πιστεύομεν C. ||
18. ὑπάρχον B, om C. || 35. ἔν om C. || 39. δεῖ— 40. τρίτῳ om C.

πόλεμον, ἐφ' ᾧ δὲ Γ τὸ Ἀθηναίους πρὸς Θηβαίους, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Δ. Θηβαίους πρὸς Φωκεῖς. ἐὰν ἔνθουλώμεθα δεῖξαι ὅτι τὸ Θηβαίους πολεμεῖν κακὸν ἐστὶ, ληπτέον ὅτι τὸ πρὸς τοὺς ὁμόρους πολεμεῖν κακόν. τούτου δὲ πῆσις ἐκ τῶν ὁμοίων, οἷον ὅτι Θηβαίους ὁ πρὸς Φωκεῖς. ἐπεὶ ἔνθου τὸ πρὸς τοὺς ὁμόρους κακόν, τὸ δὲ πρὸς Θηβαίους πρὸς ὁμόρους ἐστὶ φανερόν ὅτι τὸ πρὸς Θηβαίους πολεμεῖν κακόν. ὅτι μὲν ἔνθου τὸ Β τῷ Γ καὶ τῷ Δ ὑπάρχει, φανερόν (ἄμφω γὰρ ἐστὶ πρὸς τοὺς ὁμόρους ἀναιρεῖσθαι πόλεμον), καὶ ὅτι τὸ Α τῷ Δ (Θηβαίους γὰρ ἔσθου συνηγεῖν ὁ πρὸς Φωκεῖς πόλεμος) ὅτι 10 δὲ τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει, διὰ τῶ Δ δειχθήσεται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἰ διὰ πλείωνων τῶν ὁμοίων ἢ πῆσις γίνοιτο τῶ μέσου πρὸς τὸ ἄκρον. φανερόν ἔνθου ὅτι τὸ παράδειγμα ἐστὶν ἔτε ὡς μέρος πρὸς ὅλον ἔτε ὡς ὅλον πρὸς μέρος, ἀλλ' ὡς μέρος πρὸς μέρος, ὅταν ἄμφω μὲν ἢ ὑπὸ ταυτῶ, 15 γινώριμον δὲ θατέρον. καὶ διαφέρει τῆς ἐπαγωγῆς, ὅτι ἢ μὲν ἐξ ἀπάντων τῶν ἀτόμων τὸ ἄκρον ἐδείκνυνεν ὑπάρχειν τῷ μέσῳ καὶ πρὸς τὸ ἄκρον ἔσθου συνηγῆτε τὸν συλλογισμὸν, τὸ δὲ καὶ συνάπτει καὶ ἐκ ἐξ ἀπάντων δείκνυσιν.

25 Ἀπαγωγή δ' ἐστὶν ὅταν τῷ μὲν μέσῳ τὸ πρῶτον δὴ λὸν ἢ ὑπάρχον, τῷ δ' ἐσχάτῳ τὸ μέσον ἀδελφὸν μὲν, ὁμοίως δὲ πῆσιν ἢ μᾶλλον τῶ συμπεράσματος, ἔτι ἂν ὀλίγα ἢ τὰ μέσα τῶ ἐσχάτου καὶ τῶ μέσου. πάντως γὰρ ἐγγύτερον εἶναι συμβαίνει τῆς ἐπισήμης. οἷον ἔσω τὸ Α τὸ διδασκόν, ἐφ' οὗ Β ἐπισήμη, τὸ Γ δικαιοσύνη. ἢ μὲν ἔνθου ἐπισήμη ὅτι 25 διδασκόν, φανερόν. ἢ δ' ἀρετὴ εἰ ἐπισήμη, ἀδελφόν. εἰ ἔνθου ὁμοίως ἢ μᾶλλον πῆσιν τὸ ΒΓ τῶ ΑΓ, ἀπαγωγή ἐστὶν: ἐγγύτερον γὰρ τῶ ἐπίσθαι διὰ τὸ προσειληφέναι τὴν ΑΓ ἐπισήμην πρότερον ἐκ ἔχοντα. ἢ πάλιν εἰ ὀλίγα τὰ μέσα τῶν ΒΓ. καὶ γὰρ ἔτῳς ἐγγύτερον τῶ εἰδέναι. οἷον εἰ τὸ Δ 30 εἴη τετραγωνίζεσθαι, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Ε εὐθύγραμμον, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Ζ κύκλος. εἰ τῶ ΕΖ ἐν μόνον εἴη μέσον, τὸ μετὰ μνησκῶν ἴσον γίνεσθαι εὐθυγράμμῳ τὸν κύκλον, ἐγγὺς ἂν εἴη τῶ εἰδέναι. ὅταν δὲ μήτε πιστότερον ἢ τὸ ΒΓ τῶ ΑΓ μήτ' ὀλίγα τὰ μέσα, ἔσθου λέγω ἀπαγωγήν. ἔδ' ὅταν ἄμεσον ἢ τὸ 35 ΒΓ. ἐπισήμη γὰρ τὸ τοῖστων.

26 Ἐνστάσις δ' ἐστὶν πρότασις προτάσει ἐναντία. διαφέρει δὲ τῆς προτάσεως, ὅτι τὴν μὲν ἐνστάσιν ἐνδέχεται εἶναι ἐπὶ μέρους, τὴν δὲ πρότασιν ἢ ὅλως ἐκ ἐνδέχεται ἢ ἐκ ἐν τοῖς

καθόλου: συλλογισμοῖς. φέρεται δὲ ἢ ἐνστάσις διχῶς καὶ διὰ δύο σχημάτων, διχῶς μὲν ὅτι ἢ καθόλου ἢ ἐν μέρει πᾶσα ἐνστάσις, ἐκ δύο δὲ σχημάτων ὅτι ἀντικείμενα φέρονται τῇ προτάσει, τὰ δ' ἀντικείμενα ἐν τῷ πρῶτῳ καὶ τῷ τρίτῳ σχήματι περαίνονται μόνοις. ὅταν γὰρ ἀξιώσῃ παῖν ὑπάρχειν, ἐνστάμεθα ὅτι οὐδενὶ ἢ ὅτι τινὶ ἐκ ὑπάρχει. τῶν δὲ τὸ μὲν μηδενὶ ἐκ τῶ πρῶτου σχήματος, τὸ δὲ τινὶ μὴ ἐκ τῶ ἐσχάτου: οἷον ἔσω τὸ Α μίαν εἶναι ἐπισήμην, ἐφ' ᾧ τὸ Β ἐναντία. προτεινάντος δὴ μίαν εἶναι τῶν ἐναντίων ἐπισήμην, ἢ ὅτι ὅλως ἐκ ἢ αὐτῇ τῶν ἀντικειμένων ἐνίσταται, τὰ δ' ἐναντία ἀντικείμενα, ὥστε γίνεταί τὸ πρῶτον σχῆμα, ἢ ὅτι τῶ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου ἔσθου μία. τῶ δὲ τὸ τρίτον κατὰ γὰρ τῶ Γ, τῶ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου, τὸ μὲν ἐναντία εἶναι ἀληθές, τὸ δὲ μίαν αὐτῶν ἐπισήμην εἶναι ψευδός. 15 πάλιν ἐπὶ τῆς σερητικῆς προτάσεως ὡσαύτως. ἀξιούντος γὰρ μὴ εἶναι μίαν τῶν ἐναντίων, ἢ ὅτι πάντων τῶν ἀντικειμένων ἢ ὅτι τινῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ λέγομεν, οἷον ὑγιεινῶ καὶ νοσήδους. τὸ μὲν ἔνθου πάντων ἐκ τῶ πρῶτου, τὸ δὲ τινῶν ἐκ τῶ τρίτου σχήματος. ἀπλῶς γὰρ ἐν πᾶσι καθόλου μὲν ἐνίσταμενον ἀνάγκη πρὸς τὸ καθόλου τῶν προτεινομένων τὴν ἀντίφασιν εἰπεῖν, οἷον εἰ μὴ τὴν αὐτὴν ἀξιοῦ τῶν ἐναντίων πάντων, εἰπόντα τῶ ἀντικειμένων μίαν. ἔτω δ' ἀνάγκη τὸ πρῶτον εἶναι σχῆμα. μέσον γὰρ γίνεταί τὸ καθόλου πρὸς τὸ ἐξ ἀρχῆς. ἐν μέρει δὲ, πρὸς ὃ ἐστὶ καθόλου καθ' οὗ λέγεται ἢ πρότασις, οἷον γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου μὴ τὴν αὐτὴν. 25 τὰ γὰρ ἐναντία καθόλου πρὸς ταῦτα. καὶ γίνεταί τὸ τρίτον σχῆμα. μέσον γὰρ τὸ ἐν μέρει λαμβανόμενον, οἷον τὸ γνωστοῦ καὶ τὸ ἀγνώστου. ἐξ ὧν γὰρ ἐστὶ συλλογίσασθαι τοῦναντίον, ἐκ τούτων καὶ τὰς ἐνστάσεις ἐπιχειροῦμεν λέγειν. διὸ 30 καὶ ἐκ μόνων τούτων τῶν σχημάτων φέρομεν. ἐν μόνοις γὰρ οἱ ἀντικείμενοι συλλογισμοί. διὰ γὰρ τῶ μέσου ἐκ ἢ κατὰφατικῶς. ἔτι δὲ καὶ λόγου δέοιτο πλείονος ἢ διὰ τῶ μέσου σχήματος, οἷον εἰ μὴ δοῖν τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν διὰ τὸ μὴ ἀκολουθεῖν αὐτῷ τὸ Γ. τῶ γὰρ δι' ἄλλων προτάσεων δὴλον. οὐδεὶ δὲ εἰς ἄλλα ἐκτρέπεσθαι τὴν ἐνστάσιν, ἀλλ' εὐθὺς φανεράν ἔχειν τὴν ἐτέραν πρότασιν. διὸ καὶ τὸ σημεῖον ἐκ μόνου τούτου τῶ σχήματος ἐκ ἔστιν.

Ἐπισκεπτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐνστάσεων, οἷον περὶ τῶν ἐκ τῶ ἐναντίου καὶ τῶ ὁμοίου καὶ τῶ κατὰ δόξαν, καὶ

11. τῶ β τὸ α C. || 12. γένοιτο C. || 13. ἔνθου om C. || 15. εἴη ὑπὸ τὸ αὐτὸ C. || 25. οὐ δὲ β B. || τὸ δὲ γ C. || 28. προσειληφέναι C. || 31. δ' prius om C. || 32. ἐφ' ᾧ om B. || 34. ἢ] εἴη C. || 35. ἢ om C.

1. διχῶς τε καὶ C. || 3. ἐκ] διὰ C. || 6. ἐπὶ—ὑπάρχει] ἢ ὅτι τινὶ ἢ ὅτι οὐδενὶ μὴ ὑπάρχει C. || 9. ὦν B, ἔ C. || τὸ om C. || τῶν ἐναντίων μίαν εἶναι C. || 15. ἀξιούται A, ἀξιούντες B. || 16. γὰρ τοῦ μὴ C. || 17. λέγομεν B. || 19. ἀπασι C. || 20. ἐνσταμένον B. || τῷ, προτεινομένῳ AB. || 28. τὸ om C. || τὰ ἐναντία C. || 30. σχημάτων, τυτέσι τῶ πρῶτῳ καὶ τῶ τρίτῳ, φέρομεν C. || 31. καταφατικές C. || 32. ἢ] εἰ C. || 38. οἷον καὶ περὶ τῶ ἐναντίου C.

εἰ τὴν ἐν μέρει ἐκ τῆ πρώτου ἢ τὴν σφαιρικὴν ἐκ τῆ μέσου
δυνατὸν λαβεῖν.

27 Εἰκὸς δὲ καὶ σημεῖον οὐ ταυτόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ μὲν
εἰκὸς ἐστὶ πρότασις ἐνδοξος· ὃ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἴσασιν
οὕτω γινόμενον ἢ μὴ γινόμενον ἢ ὃν ἢ μὴ ὄν, τῶν ἐστὶν εἰ-
κός, οἷον τὸ μισεῖν τοὺς φθονοῦντας ἢ τὸ φιλεῖν τοὺς ἐρω-
μένους. σημεῖον δὲ βούλεται εἶναι πρότασις ἀποδεικτικὴ
ἀναγκαία ἢ ἐνδοξος· οὗ γὰρ ὄντος ἔστιν ἢ ἔγνομένου πρό-
τερον ἢ ὕστερον γέγονε τὸ πρᾶγμα, τῆτο σημεῖον ἐστὶ τῷ γε-
γονέναι ἢ εἶναι. ἐνθὺμημα μὲν οὖν ἐστὶ συλλογισμὸς ἐξ εἰκό-
των ἢ σημείων, λαμβάνεται δὲ τὸ σημεῖον τριχῶς, ὅσα-
χῶς καὶ τὸ μέσον ἐν τοῖς σχήμασιν· ἢ γὰρ ὡς ἐν τῷ πρώτῳ
ἢ ὡς ἐν τῷ μέσῳ ἢ ὡς ἐν τῷ τρίτῳ, οἷον τὸ μὲν δεῖξαι κύ-
σαν διὰ τὸ γάλα ἔχειν ἐκ τοῦ πρώτου σχήματος· μέσον
γὰρ τὸ γάλα ἔχειν. ἐφ' ᾧ τὸ Α κύειν, τὸ Β γάλα ἔχειν,
γυνὴ ἐφ' ᾧ Γ. τὸ δ' ὅτι οἱ σοφοὶ σπουδαῖοι, Πιττακὸς γὰρ
σπουδαῖος, διὰ τῆ ἐσχάτου. ἐφ' ᾧ Α τὸ σπουδαῖον, ἐφ' ᾧ
Β οἱ σοφοί, ἐφ' ᾧ Γ Πιττακός. ἀληθὲς δὴ καὶ τὸ Α καὶ
τὸ Β τῇ Γ κατηγορεῖσθαι· πλὴν τὸ μὲν ἔλέγουσι διὰ τὸ εἶδε-
ναι, τὸ δὲ λαμβάνουσιν, τὸ δὲ κύειν, ὅτι ὥχρα, διὰ τοῦ
μέσου σχήματος βούλεται εἶναι· ἐπεὶ γὰρ ἔπεται ταῖς κύ-
σαις τὸ ὥχρον, ἀκολουθεῖ δὲ καὶ ταύτῃ, δεδειχθαι οἴονται
ὅτι κύει. τὸ ὥχρον ἐφ' οὗ τὸ Α, τὸ κύειν ἐφ' οὗ Β, γυνὴ
ἐφ' οὗ Γ. εἰ μὲν ἔν ἢ μία λεχθῇ πρότασις, σημεῖον γίνε-
ται μόνον, εἰ μὲν καὶ ἡ ἑτέρα προσληφθῇ, συλλογισμὸς,
οἷον ὅτι Πιττακὸς ἐλευθέριος· οἱ γὰρ φιλότιμοι ἐλευθέριοι,
Πιττακὸς δὲ φιλότιμος. ἢ πάλιν ὅτι οἱ σοφοὶ ἀγαθοί· Πιτ-
τακὸς γὰρ ἀγαθός, ἀλλὰ καὶ σοφός. οὕτω μὲν ἔν γίνονται
συλλογισμοί, πλὴν ὁ μὲν διὰ τῆ πρώτου σχήματος ἀλυ-
τος, ἂν ἀληθὲς ἢ (καθόλου γὰρ ἐστὶν), ὁ δὲ διὰ τῆ ἐσχάτης
λύσιμος, καὶ ἀληθὲς ἢ τὸ συμπέρασμα, διὰ τὸ μὴ εἶναι
καθόλου μηδὲ πρὸς τὸ πρᾶγμα τὸν συλλογισμὸν· οὐ γὰρ
εἰ Πιττακὸς σπουδαῖος, διὰ τῆτο καὶ τοὺς ἄλλους ἀνάγκη
σοφούς· ὁ δὲ διὰ τῆ μέσου σχήματος αἰεὶ καὶ πάντως λύ-
σιμος· ἐδέποτε γὰρ γίνεται συλλογισμὸς οὕτως ἐχόντων
τῶν ὁρων· οὐ γὰρ εἰ ἡ κύουσα ὥχρα, ὥχρα δὲ καὶ ἡδε,
κύειν ἀνάγκη ταύτῃ. ἀληθὲς μὲν ἔν ἐν ἅπασιν ὑπάρχει τοῖς
σημείοις, διαφορὰς δ' ἔχουσι τὰς εἰρημένους.

Ἡ δὲ οὕτω διαιρετὸν τὸ σημεῖον, τῶν δὲ τὸ μέσον
τεκμήριον ληπτέον (τὸ γὰρ τεκμήριον τὸ εἶδέναι ποιῶν φα-
σὶν εἶναι, τοιοῦτο δὲ μάλιστα τὸ μέσον), ἢ τὰ μὲν ἐκ τῶν
ἄκρων σημεία λεκτέον, τὸ δ' ἐκ τῆ μέσου τεκμήριον· ἐνδο-
ξότατον γὰρ καὶ μάλιστα ἀληθὲς τὸ διὰ τῆ πρώτου σχή-
ματος.

Τὸ δὲ φυσιογνωμονεῖν δυνατὸν ἐστὶν, εἴ τις δίδωσιν ἅμα
μεταβάλλειν τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, ὅσα φυσικὰ ἐστὶ
παθήματα· μαθὼν γὰρ ἴσως μουσικὴν μεταβέβληκε τι τὴν
ψυχὴν, ἀλλ' οὐ τῶν φύσει ἡμῖν ἐστὶ τῆτο τὸ πάθος, ἀλλ'
οἷον ὀργαί καὶ ἐπιθυμίαι τῶν φύσει κινήσεων. εἰ δὴ τῆτο τὸ
δοθεῖν καὶ ἐν ἐνὸς σημείου εἶναι, καὶ δυναίμεθα λαμβάνειν
τὸ ἴδιον ἐκάστου γένους πάθος καὶ σημεῖον, δυναίμεθα φυ-
σιογνωμονεῖν. εἰ γὰρ ἐστὶν ἰδίᾳ τινὶ γένει ὑπάρχον αὐτόμῳ
πάθος, οἷον τοῖς λέουσιν ἀνδρεία, ἀνάγκη καὶ σημεῖον εἶναι
τι· συμπάσχειν γὰρ ἀλλήλοις ὑπόκειται. καὶ ἔσω τῆτο τὸ
μεγάλα τὰ ἀκρωτήρια ἔχειν· ὃ καὶ ἄλλοις ὑπάρχειν γέ-
νεσι μὴ ὅλοις ἐνδέχεται. τὸ γὰρ σημεῖον οὕτως ἴδιον ἐστὶν,
ὅτι ὅλου γένους ἴδιον ἐστὶ τὸ πάθος, καὶ οὐ μόνου ἴδιον,
ὥσπερ εἰώθαμεν λέγειν. ὑπάρχει δὴ καὶ ἐν ἄλλῳ γένει
ταυτό, καὶ ἔσαι ἀνδρεῖος ὁ ἄνθρωπος καὶ ἄλλο τι ζῶν.
ἔξει ἄρα τὸ σημεῖον· ἐν γὰρ ἐνὸς ἦν. εἰ τοίνυν ταῦτ' ἐστὶ
καὶ δυναίμεθα τοιαῦτα σημεία συλλέξαι ἐπὶ τούτων τῶν
ζῶων ἂ μόνον ἐν πάθος ἔχει τι ἴδιον, ἕκαστον δ' ἔχει ση-
μεῖον, ἐπεὶ περ ἐν ἔχειν ἀνάγκη, δυναίμεθα φυσιογνωμο-
νεῖν. εἰ δὲ δύο ἔχει ἰδίᾳ ὅλον τὸ γένος, οἷον ὁ λέων ἀνδρεῖον
καὶ μεταδοτικόν, πῶς γνωσόμεθα πότερον ποτέρου σημεῖον
τῶν ἰδίᾳ ἀκολουθούντων σημείων; ἢ εἰ ἄλλῳ μὴ ὅλῳ τινὶ
ἄμφω, καὶ ἐν οἷς μὴ ὅλοις ἐκάτερον, ὅταν τὸ μὲν ἔχη τὸ
δὲ μή· εἰ γὰρ ἀνδρεῖος μὲν ἐλευθέριος δὲ μή, ἔχει δὲ τῶν
δύο τοδί, δήλον ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ λέοντος τῆτο σημεῖον τῆς
ἀνδρείας. ἔστι δὴ τὸ φυσιογνωμονεῖν τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχή-
ματι τὸ μέσον τῷ μὲν πρώτῳ ἄκρῳ ἀντιστρέφειν, τῷ δὲ τρί-
του ὑπερτείνειν καὶ μὴ ἀντιστρέφειν, οἷον ἀνδρεία τὸ Α, τὰ
ἀκρωτήρια μεγάλα ἐφ' οὗ Β, τὸ δὲ Γ λέων. ᾧ δὲ τὸ Γ,
τὸ Β παντί, ἀλλὰ καὶ ἄλλοις. ᾧ δὲ τὸ Β, τὸ Α παντί
καὶ οὐ πλείοσιν, ἀλλ' ἀντιστρέφει· εἰ δὲ μή, οὐκ ἔσαι ἐν
ἐνὸς σημείου.

7. ἀποδεικτικὴ ἢ ἀναγκαία C. || 10. μὲν ἔν] δὲ C. || συλλογισμὸς ἀτελής ἐξ pr C. || 11. ἢ καὶ σημείων C. || 15. α τὸ κύειν, τὸ β
τὸ γάλα C. || 16. γυνὴ δὲ ἐφ' ᾧ τὸ γ C. || 17. ᾧ τὸ α C. || 18. Β] τὸ β AC. || Γ] τὸ γ C. || 23. κύει ἢ γυνή C. || Β] τὸ γ C. || 24. Γ] τὸ γ C. ||
ἢ μία] ἡμῖν pr C. || λεχθῇ C. || 26. ἔτι ὁ πιττακὸς C. || 29. πλὴν] πάλιν A. || 33. ἀνάγκη ante διὰ C. || 38. σημείοις] σχήμασι pr C.

1. ᾧ δὲ A, εἰ δὲ C. || 3. τοῦτον C. || 4. σημεῖον AB. || τὰ AB. || 5. τὸ om B. || 8. ἐπὶ φυσικὰ C. || 9. ἴσως τις μουσικὴν C. ||
12. δυναίμεθα B. || 13. δυναίμεθα καὶ φυσιογνωμονεῖν C. || 15. ἀνδρεία C. || 19. τὸ om AB. || 20. ἐν om C. || 21. τοῦτο C. || 24. ἀ
καὶ μόνον C. || 28. εἴτε AB. || τινὶ μὴ ὅλῳ C. || 30. εἰ—δὲ μή om B. || 31. σημεῖον τοῦτο ἀνδρείας ἐστὶν. ἔστι C. || 32. τῶν] τὸ C. || 36. ἄλλοις] ἄλλας A.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΤΣΤΕΡΩΝ Α.

Πᾶσα διδασκαλία καὶ πᾶσα μάθησις διανοητικὴ ἐκ προϋπαρχούσης γίνεται γνώσεως. φανερόν δὲ τὸτο θεωρεῖσιν ἐπὶ πασῶν· αἷ τε γὰρ μαθηματικά καὶ τῶν ἐπιστημῶν διὰ τούτου τῷ τρόπῳ παραγίνονται καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστη τεχνῶν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς λόγους οἱ τε διὰ συλλογισμῶν καὶ 5 οἱ δι' ἐπαγωγῆς· ἀμφότεροι γὰρ διὰ προγνωσκομένων ποιῶνται τὴν διδασκαλίαν, οἱ μὲν λαμβάνοντες ὡς παρὰ ζυνιέντων, οἱ δὲ δεικνύντες τὸ καθόλου διὰ τῷ δῆλον εἶναι τὸ καθ' ἑκαστον. ὡς δ' αὐτως καὶ οἱ ῥητορικοὶ συμπεῖθουσιν· ἡ γὰρ διὰ παραδειγμάτων, ὅ ἐστιν ἐπαγωγή, ἡ δὲ ἐνθυμημάτων, 10 ὅπερ ἐστὶ συλλογισμός. διχῶς δ' ἀναγκαῖον προγινώσκειν· τὰ μὲν γάρ, ὅτι ἐστὶ, προῦπολαμβάνει ἀναγκαῖον, τὰ δὲ, τί τὸ λεγόμενόν ἐστι, ζυνιέναι δεῖ, τὰ δ' ἀμφω, οἷον ὅτι μὲν ἅπαν ἡ φῆσαι ἡ ἀποφῆσαι ἀληθές, ὅτι ἐστὶ, τὸ δὲ τρίγωνον, ὅτι τοδὶ σημαίνει, τὴν δὲ μονάδα ἀμφω, καὶ τί ση- 15 μαίνει καὶ ὅτι ἐστὶν· ἔ γὰρ ὁμοίως τούτων ἑκάστον δῆλον ἡμῖν. ἐστὶ δὲ γνωρίζειν τὰ μὲν πρότερον γνωρίζοντα, τῶν δὲ καὶ ἅμα λαμβάνοντα τὴν γνῶσιν, οἷον ὅσα τυγχάνει ὄντα ὑπὸ τὸ καθόλου, ὧν ἔχει τὴν γνῶσιν. ὅτι μὲν γὰρ πᾶν τρίγωνον ἔχει δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας, προήδει· ὅτι δὲ τόδε τὸ ἐν τῷ 20 ἡμικυκλίῳ τρίγωνόν ἐστιν, ἅμα ἐπαγόμενος ἐγνώρισεν. ἐνίων γὰρ τῷτον τὸν τρόπον ἡ μάθησις ἐστὶ, καὶ ἔ διὰ τῷ μέσου τὸ ἔσχατον γνωρίζεται, ὅσα ἤδη τῶν καθ' ἑκάστα τυγχάνει ὄντα καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένου τινός. πρὶν δ' ἐπαχθῆναι ἡ λαβεῖν συλλογισμὸν τρόπον μὲν τινα ἴσως φατέον ἐπίστα- 25 σθαι, τρόπον δ' ἄλλον ἔ. ὁ γὰρ μὴ ἤδει εἰ ἐστὶν ἀπλῶς, τῷτο πῶς ἤδει ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει ἀπλῶς· ἀλλὰ δῆλον ὡς ὠδὶ μὲν ἐπίσταται, ὅτι καθόλου ἐπίσταται, ἀπλῶς δ' οὐκ ἐπίσταται. εἰ δὲ μὴ, τὸ ἐν τῷ Μένωνι ἀπόρημα συμβήσεται· ἡ γὰρ ἔδεν μαθήσεται ἡ ἀ οἶδεν. οὐ γὰρ δὴ, ὡς γέ τινες 30 ἐγχειροῦσι λύειν, λεκτέον. ἄρ' οἶδας ἅπασαν δυάδα ὅτι ἀρτία ἡ ἔ; φήσαντος δὲ προήνεγκάν τινα δυάδα ἦν ἐκ φετ' εἶναι, ὡς' ἐδ' ἀρτίαν. λύουσι γὰρ ἔ φάσκοντες εἰδέναι πᾶσαν δυάδα ἀρτίαν οὔσαν, ἀλλ' ἦν ἴσασιν ὅτι δυάς. καίτοι

ἴσασιν μὲν ὅπερ τὴν ἀπόδειξιν ἔχουσι καὶ ἔ ἔλαβον, ἔλαβον δ' ἔχι παντὸς ἔ ἂν εἰδῶσιν ὅτι τρίγωνον ἡ ὅτι ἀριθμός, ἀλλ' ἀπλῶς κατὰ παντὸς ἀριθμοῦ καὶ τριγώνου· ἔδεμία γὰρ πρότασις λαμβάνεται τοιαύτη, ὅτι ὅν σὺ οἶδας ἀριθμὸν ἡ ὅ σὺ οἶδας εὐθύγραμμον, ἀλλὰ κατὰ παντός. ἀλλ' ἔδεν (οἶμαι) κωλύει, ὃ μανθάνει, ἐστὶν ὡς ἐπίσασθαι, ἐστὶ δ' ὡς ἀγνοεῖν· ἄποπον γὰρ ἐκ εἰ οἶδέ πως ὃ μανθάνει, ἀλλ' εἰ ὠδί, οἷον ἡ μανθάνει καὶ ὡς.

Ἐπίσασθαι δὲ οἰόμεθ' ἑκάστον ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ τὸν 2 σοφιστικὸν τρόπον τὸν κατὰ συμβεβηκός, ὅταν τὴν τ' αἰτίαν οἰώμεθα γινώσκειν δι' ἣν τὸ πρᾶγμα ἐστὶν, ὅτι ἐκείνη αἰτία ἐστὶ, καὶ μὴ ἐνδέχασθαι τῷτ' ἄλλως ἔχειν. δῆλον τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν τι τὸ ἐπίσασθαι ἐστὶ· καὶ γὰρ οἱ μὴ ἐπιστάμενοι καὶ οἱ ἐπιστάμενοι οἱ μὲν οἶονταὶ αὐτοὶ οὕτως ἔχειν, οἱ δ' ἐπιστάμενοι καὶ ἔχουσιν, ὡς ἔ ἀπλῶς ἐστὶν ἐπιστήμη, τῷτ' ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν. εἰ μὲν οὖν καὶ ἕτερός ἐστι τῷ ἐπίσασθαι τρόπος, ὕστερον ἐρῶμεν, φάμεν δὲ καὶ δι' ἀποδείξεως εἰδέναι. ἀποδείξιν δὲ λέγω συλλογισμὸν ἐπιστημονικόν. ἐπιστημονικὸν δὲ λέγω καθ' ὃν τῷ ἔχειν αὐτὸν ἐπιστάμεθα. εἰ τοίνυν ἐστὶ τὸ ἐπίσασθαι οἷον ἔθεμεν, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπιστήμην ἔξ ἀληθῶν τ' εἶναι καὶ πρώτων καὶ ἀμέσων καὶ γνωριμωτέρων καὶ προτέρων καὶ αἰτίων τῷ συμπεράσματος· ἔτω γὰρ ἔσονται καὶ αἱ ἀρχαὶ οἰκεῖαι τῷ δεικνυμένου. συλλογισμὸς μὲν γὰρ ἔσαι καὶ ἄνευ τῶτων, ἀπόδειξις δ' οὐκ ἔσαι· ἔ γὰρ ποιήσει ἐπιστήμην. ἀληθῆ μὲν ἔν δεῖ εἶναι, ὅτι ἐκ ἐστὶ τὸ μὴ ὃν ἐπίσασθαι, οἷον ὅτι ἡ διάμετρος σύμμετρος. ἐκ πρώτων δ' ἀναποδείκτων, ὅτι ἐκ ἐπιστήσεται μὴ ἔχων ἀποδείξιν αὐτῶν· τὸ γὰρ ἐπίσασθαι ὧν ἀπόδειξις ἐστὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, τὸ ἔχειν ἀποδείξιν ἐστὶν. αἰτία τε καὶ γνωριμωτέρα δεῖ εἶναι καὶ πρότερα, αἰτία μὲν ὅτι τότε ἐπιστάμεθα ὅταν τὴν αἰτίαν εἰδῶμεν, καὶ πρότερα, εἵπερ αἰτία, καὶ προγνωσκόμενα ἔ μόνον τὸν ἕτερον τρόπον τῷ ζυνιέναι, ἀλλὰ καὶ τῷ εἰδέναι ὅτι ἐστὶν. πρότερα δ' ἐστὶ καὶ γνωριμωτέρα διχῶς· ἔ γὰρ ταῦτον πρότερον τῇ φύσει καὶ πρὸς ἡμᾶς πρότερον,

Tit. ὑτέρων ἢ δευτέρων α C.

9. ὡσαύτως B, ὡσαύτως δὲ C. || 11. ὅπερ] ὃ C. || 13. συνιέναι C. || 14. ἅπαν μὲν B. || 17. πρότερα C. || 28. ὅτι τὸ καθόλου C.

13. τι om C. || 14. αὐτὸ C. || 20. ἐθέμεθα C. || 21. καὶ alterum om C. || 24. γὰρ ἐστὶ C. || 25. δεῖ εἶναι corr A. || 30. δεῖ εἶναι καὶ πρότερα corr B, ubi locus paucioribus.

ἔδὲ γνωριμώτερον καὶ ἡμῖν γνωριμώτερον. λέγω δὲ πρὸς ἡμᾶς μὲν πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ ἐγγύτερον τῆς αἰσθήσεως, ἀπλῶς δὲ πρότερα καὶ γνωριμώτερα τὰ πορρώτερον. ἔστι δὲ πορρωτάτω μὲν τὰ καθόλου μάλισα, ἐγγυτάτω δὲ τὰ καθ' ἑκάστα· καὶ ἀντίκειται ταῦτ' ἀλλήλοισι. ἐκ πρώ- 5 των δ' ἐστὶ τὸ ἐξ ἀρχῶν οἰκείων· ταῦτό γὰρ λέγω πρῶτον καὶ ἀρχήν. ἀρχὴ δ' ἐστὶν ἀποδείξεως πρότασις ἄμεσος, ἄμεσος δὲ ἥς μὴ ἐστὶν ἄλλη προτέρα. πρότασις δ' ἐστὶν ἀποφάνσεως τὸ ἕτερον μόνιον, ἐν καθ' ἑνός, διαλεκτικὴ μὲν ἢ ὁμοίως λαμβάνουσα ὁποτεροῦν, ἀποδεικτικὴ δὲ ἢ ὠρισ- 10 μένης θάτερον, ὅτι ἀληθές. ἀπόφανσις δὲ ἀντιφάσεως ὁποτεροῦν μόνιον. ἀντίφασις δὲ ἀντίθεσις ἥς ἐκ ἑξὶ μεταξὺ καθ' αὐτήν. μόνιον δ' ἀντιφάσεως τὸ μὲν τι κατὰ τινος κατὰ φασις, τὸ δὲ τι ἀπὸ τινος ἀπόφασις. ἀμεσου δ' ἀρχῆς συλλογιστικῆς θέσιν μὲν λέγω ἢν μὴ ἐστὶ δεῖξαι, μὴδ' 15 ἀνάγκη ἔχειν τὸν μαθησόμενόν τι· ἢν δ' ἀνάγκη ἔχειν τὸν ὁτιῦν μαθησόμενον, ἀξίωμα· ἔστι γὰρ ἕνια τοιαῦτα· τῷτο γὰρ μάλισ' ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰσθαμεν ἔνομα λέγειν. θέσεως δ' ἢ μὲν ὁποτεροῦν τῶν μορίων τῆς ἀποφάνσεως λαμβάνουσα, οἷον λέγω τὸ εἶναι τι ἢ τὸ μὴ εἶναι τι, ὑπόθεσις, ἢ 20 δ' ἄνευ τούτου ὀρίσμός· ὁ γὰρ ὀρίσμος θέσις μὲν ἐστὶ· τίθεται γὰρ ὁ ἀριθμητικὸς μονάδα τὸ ἀδιαίρετον εἶναι κατὰ τὸ ποσόν· ὑπόθεσις δ' ἐκ ἑξὶ· τὸ γὰρ τί ἐστὶ μονὰς καὶ τὸ εἶναι μονάδα ἐ ταυτόν.

Ἐπεὶ δὲ δεῖ πισεύειν τε καὶ εἰδέναι τὸ πρᾶγμα τῷ 25 τοιούτον ἔχειν συλλογισμόν ὃν καλῶμεν ἀπόδειξιν, ἔστι δ' ἔσθ' οὗ τῷ τὰδ' εἶναι ἐξ ὧν ὁ συλλογισμός, ἀνάγκη μὴ μόνον προγινώσκειν τὰ πρῶτα, ἢ πάντα ἢ ἕνα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον· αἰ γὰρ δι' ὃ ὑπάρχει ἑκάστον, ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει, οἷον δι' ὃ φιλοῦμεν, ἐκεῖνο φίλον μᾶλλον. ὥς· εἴπερ 30 ἴσμεν διὰ τὰ πρῶτα καὶ πισεύομεν, κακεῖνα ἴσμεν τε καὶ πισεύομεν μᾶλλον, ὅτι δι' ἐκεῖνα καὶ τὰ ὕστερον. ἔχ' οἷον τε δὲ πισεύειν μᾶλλον ὧν οἶδεν, ἢ μὴ τυγχάνει μήτε εἰδώς, μήτε βέλτιον διακείμενος ἢ εἰ εὐύγχανεν εἰδώς. συμβήσεται δὲ τῷτο, εἰ μὴ τις προγινώσεται τῶν δι' ἀπόδειξιν πισευόν- 35 των· μᾶλλον γὰρ ἀνάγκη πισεύειν ταῖς ἀρχαῖς ἢ πάσαις ἢ τισὶ τῶ συμπεράσματος. τὸν δὲ μέλλοντα ἔχεν τὴν ἐπισήμην τὴν δι' ἀποδείξεως ἐ μόνον· δεῖ τὰς ἀρχὰς μᾶλλον γνωρίζειν καὶ μᾶλλον αὐταῖς πισεύειν ἢ τῷ δεικνυμένῳ,

ἀλλὰ μὴδ' ἄλλο αὐτῷ πιστότερον εἶναι μὴδὲ γνωριμώτερον τῶν ἀντικειμένων ταῖς ἀρχαῖς, ἐξ ὧν ἔσαι συλλογισμὸς ὁ τῆς ἐναντίας ἀπάτης, εἴπερ δεῖ τὸν ἐπιστάμενον ἀπλῶς ἀμετάπεισον εἶναι.

Ἐνίοις μὲν ἔν δια τὸ δεῖν τὰ πρῶτα ἐπίσασθαι ἐ δοκεῖ 3 ἐπισήμη εἶναι, τοῖς δ' εἶναι μὲν, πάντων μέντοι ἀποδείξεις εἶναι· ὧν ὕδτερον ἔτ' ἀληθές ἔτ' ἀναγκαῖον. οἱ μὲν γὰρ ὑποθέμενοι μὴ εἶναι ὅλως ἐπίσασθαι, ἔτοι εἰς ἄπειρον ἀξίω- σιν ἀνάγεσθαι ὡς ἐκ ἂν ἐπισταμένους τὰ ὕστερα διὰ τὰ 10 πρότερα, ὧν μὴ ἐστὶ πρῶτα, ἐρθῶς λέγοντες· ἀδύνατον γὰρ τὰ ἄπειρα διελθεῖν. εἰ τε ἴσεται καὶ εἰσὶν ἀρχαί, ταύτας ἀγνώστους εἶναι ἀποδείξεως γε μὴ ἔσσης αὐτῶν, ὅπερ φασὶν εἶναι τὸ ἐπίσασθαι μόνον· εἰ δὲ μὴ ἐστὶ τὰ πρῶτα εἰδέναι, ἔδὲ τὰ ἐκ τούτων εἶναι ἐπίσασθαι ἀπλῶς ἔδὲ κυρίως, ἀλλ' 15 ἐξ ὑποθέσεως, εἰ ἐκεῖνά ἐστιν. οἱ δὲ περὶ μὲν τῶ ἐπίσασθαι ὁμολογῶσι· δι' ἀποδείξεως γὰρ εἶναι μόνον· ἀλλὰ πάντων εἶναι ἀπόδειξιν ἔδὲν κυλίειν· ἐνδέχεσθαι γὰρ κύκλῳ γίνε- σθαι τὴν ἀπόδειξιν καὶ ἐξ ἀλλήλων. ἡμεῖς δὲ φάμεν ἔτε πᾶσαν ἐπισήμην ἀποδεικτικὴν εἶναι, ἀλλὰ τὴν τῶν ἀμέστων ἀναπόδεικτον. καὶ τῷθ' ὅτι ἀναγκαῖον, φανερόν· εἰ γὰρ 20 ἀνάγκη μὲν ἐπίσασθαι τὰ πρότερα καὶ ἐξ ὧν ἢ ἀποδείξεις, ἴσεται δὲ ποτε τὰ ἄμεσα, ταῦτ' ἀναπόδεικτα ἀνάγκη εἶναι ταῦτά τ' ἔν οὕτω λέγομεν, καὶ ἐ μόνον ἐπισήμην ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν ἐπισήμης εἶναι τινά· φάμεν, ἢ τοὺς ὄρθως γνω- 25 ρίζομεν. κύκλῳ δ' ὅτι ἀδύνατον ἀποδεικνυσθαι ἀπλῶς, δῆ- λον, εἴπερ ἐκ προτέρων δεῖ τὴν ἀπόδειξιν εἶναι καὶ γνωριμώ- τερων· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ τὰ αὐτὰ τῶν αὐτῶν ἅμα πρότερα καὶ ὕστερα εἶναι, εἰ μὴ τὸν ἕτερον τρόπον, οἷον τὰ μὲν πρὸς ἡμᾶς τὰ δ' ἀπλῶς, ὅνπερ τρόπον ἢ ἐπαγωγὴ ποιεῖ γνωρι- 30 μόν· εἰ δ' οὕτως, ἐκ ἂν εἴη τὸ ἀπλῶς εἰδέναι καλῶς ὠρι- μένον, ἀλλὰ διττόν· ἢ ἐκ ἀπλῶς ἢ ἑτέρα ἀπόδειξις γνω- μένη ἐκ τῶν ἡμῖν γνωριμωτέρων. συμβαίνει δὲ τοῖς λέγουσι κύκλῳ τὴν ἀπόδειξιν εἶναι οὐ μόνον τὸ νῦν εἰρημένον, ἀλλ' 35 ἔδὲν ἄλλο λέγειν ἢ ὅτι τῷθ' ἔστιν εἰ τῷθ' ἔστιν· ἔτω δὲ πάντα ῥάδιον δεῖξαι. δῆλον δ' ὅτι τῷτο συμβαίνει τριῶν ὄρων τε- θέντων· τὸ μὲν γὰρ διὰ πολλῶν ἢ δι' ὀλίγων ἀνακάμπτειν φάναι ἔδὲν διαφέρει, δι' ὀλίγων δ' ἢ δυοῖν. ὅταν γὰρ τοῦ Α ὄντος ἐξ ἀνάγκης ἢ τὸ Β, τούτου δὲ τὸ Γ, τῶ Α ὄντος, 40 ἔσαι τὸ Γ. εἰ δὲ τῶ Α ὄντος ἀνάγκη τὸ Β εἶναι, τούτου δ'

6. ταυτὸν δὲ ἐστὶ πρῶτον C. || 12. ἐστὶ τι μεταξὺ καθ' αὐτήν. μόνιον C. || 16. τὸν ὁτιῦν μαθησόμενον C. || 17. ταῦτα C. || 18. ἔνομα om C. || 20. τὸ post ἢ om C. || 21. μὲν om C. || 30. εἴπερ] εἰπεῖν A. || 31. ἐκεῖνα C. || 32. ὕστερα C. || 33. πισεύομεν pr A. || 35. δι' om B.

5. ἐπίσασθαι τὰ πρῶτα C. || 8. ἄλλως ABC. || 10. ἔσαι C. || 11. εἰ δὲ C. || ἴσεται C, ἴσεταιται A. || 14. ἐπίσασθαι εἶναι B. || 17. ἐνδέχεται C. || 18. ἔδὲ B. || 22. τὰ ἄμεσά ποτε C. || 23. τ' om A. || 25. δ' ἔτι] το τι AB, τὸ ὅτι C. || 32. ἐκ] ἢ ἐκ BC. || 33. τὸν B. || 34. ῥάδιον πάντα C. || 37. δι' om C.

ὄντος τὸ Α (τοῦτο γὰρ ἦν τὸ κύκλω), κείσθω τὸ Α, ἐφ' ἧ
τὸ Γ. τὸ ἔν τοῦ Β ὄντος τὸ Α εἶναι λέγειν ἐς τὸ Γ εἶναι λέ-
γειν, τοῦτο δ' ὅτι τῷ Α ὄντος τὸ Γ ἐσί· τὸ δὲ Γ τῷ Α τὸ
αὐτό. ὥστε συμβαίνει λέγειν τοὺς κύκλω φάσκοντας εἶναι
τὴν ἀπόδειξιν ἔδεν ἕτερον πλὴν ὅτι τῷ Α ὄντος τὸ Α ἐσίν.
ἔτω δὲ πάντα δεῖξαι ῥάδιον. ἔ μὴν ἀλλ' ἔδεν τῷτο δυνατόν,
πλὴν ἐπὶ τέτων ὅσα ἀλλήλοις ἔπεται, ὥσπερ τὰ ἴδια. ἐνός
μὲν ἔν κειμένου δεδεικται ὅτι ἔδέποτ' ἀνάγκη τι εἶναι ἕτε-
ρον (λέγω δ' ἐνός, ὅτι ἔτε ὅρου ἐνός ἔτε θέσεως μιᾶς τεθεί-
σης), ἐκ δύο δὲ θέσεων πρώτων καὶ ἐλαχίστων ἐνδέχεται,
εἴπερ καὶ συλλογίσασθαι. εἰ μὲν ἔν τό τε Α τῷ Β καὶ τῷ
Γ ἔπεται, καὶ ταῦτ' ἀλλήλοις καὶ τῷ Α, ἔτω μὲν ἐνδέ-
χεται ἐξ ἀλλήλων δεικνύειν πάντα τὰ αἰτηθέντα ἐν τῷ
πρώτῳ σχήματι, ὡς δέδεικται ἐν τοῖς περὶ συλλογισμοῦ.
δεδεικται δὲ καὶ ὅτι ἐν τοῖς ἀλλοῖς σχήμασιν ἢ οὐ γίνεται
συλλογισμὸς ἢ οὐ περὶ τῶν ληφθέντων. τὰ δὲ μὴ ἀντικατη-
γορούμενα ἔδαμῶς ἐξ δεῖξαι κύκλω. ὥς' ἐπειδὴ ὀλίγα τοι-
αῦτα ἐν ταῖς ἀποδείξεσι, φανερόν ὅτι κενόν τε καὶ ἀδύνα-
τον τὸ λέγειν ἐξ ἀλλήλων εἶναι τὴν ἀπόδειξιν καὶ διὰ τῷτο
πάντων ἐνδέχασθαι εἶναι ἀπόδειξιν.

Ἐπεὶ δ' ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν οὐ ἐστὶν ἐπισήμη ἀπλῶς,
ἀναγκαῖον ἂν εἴη τὸ ἐπισήμῳ τὸ κατὰ τὴν ἀποδεικτικὴν ἐπι-
σήμην. ἀποδεικτικὴ δ' ἐστὶν ἢ ἔχομεν τῷ ἔχειν ἀπόδειξιν·
ἐξ ἀναγκαίων ἄρα συλλογισμὸς ἐστὶν ἢ ἀπόδειξις. ληπτέον
ἄρα ἐκ τίνων καὶ ποίων αἱ ἀποδείξεις εἰσὶν. πρώτον δὲ διορί-
σωμεν τί λέγομεν τὸ κατὰ παντός καὶ τί τὸ καθ' αὐτό καὶ
τί τὸ καθόλου.

Κατὰ παντός μὲν ἔν τῷτο λέγω δ' ἂν ἢ μὴ ἐπὶ τινὸς
μὲν τινὸς δὲ μὴ, μὴδὲ ποτὲ μὲν ποτὲ δὲ μὴ, οἷον εἰ κατὰ
παντός ἀνθρώπου ζῶν, εἰ ἀληθὲς τόνδ' εἰπεῖν ἀνθρώπον,
ἀληθὲς καὶ ζῶν, καὶ εἰ νῦν θάτερον, καὶ θάτερον, καὶ εἰ ἐν
πάσῃ γραμμῇ ζιγμῇ, ὡσαύτως. σημεῖον δὲ· καὶ γὰρ τὰς
ἐνστάσεις ἔτω φέρομεν ὡς κατὰ παντός ἐρωτῶμενοι, ἢ εἰ ἐπὶ
τινι μὴ, ἢ εἰ ποτε μὴ. καθ' αὐτὰ δ' ὅσα ὑπάρχει τε
ἐν τῷ τί ἐστιν, οἷον τριγώνῳ γραμμῇ καὶ γραμμῇ ζιγμῇ (ἢ
γὰρ ἔστια αὐτῶν ἐκ τούτων ἐσί, καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ λέγοντι
τί ἐστιν ἐνυπάρχει) καὶ ὅσοις τῶν ἐνυπαρχόντων αὐτοῖς αὐτὰ
ἐν τῷ λόγῳ ἐνυπάρχουσι τῷ τί ἐστὶ δηλῶντι, οἷον τὸ εὐθύ
ὑπάρχει γραμμῇ καὶ τὸ περιφερές, καὶ τὸ περιττόν καὶ
ἄρτιον ἀριθμῷ, καὶ τὸ πρῶτον καὶ σύνθετον καὶ ἰσόπλευ-

ρόν καὶ ἑτερόμηκες· καὶ πᾶσι τούτοις ἐνυπάρχουσιν ἐν τῷ
λόγῳ τῷ τί ἐστὶ λέγοντι ἔνθα μὲν γραμμῇ ἔνθα δ' ἀρι-
θμός. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὰ τοιαῦθ' ἐκάστοις καθ'
αὐτὰ λέγω, ὅσα δὲ μηδετέρως ὑπάρχει, συμβεβηκότα,
οἷον τὸ μουσικόν ἢ λευκόν τῷ ζῳῳ. ἔτι δ' μὴ καθ' ὑποκει-
μένῳ λέγεται ἄλλα τινός, οἷον τὸ βαδίζον ἕτερόν τι ὃν βα-
δίζον ἐς τὸ λευκόν, ἢ δ' ἔστια, καὶ ὅσα τότε τι σημαίνει,
ἔχ' ἕτερόν τι ὄντα ἐστὶν ὅπερ ἐστίν. τὰ μὲν δὲ μὴ καθ' ὑπο-
κειμένου καθ' αὐτὰ λέγω, τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου συμ-
βεβηκότα. ἔτι δ' ἄλλον τρόπον τὸ μὲν δι' αὐτὸ ὑπάρχον
ἐκάστῳ καθ' αὐτό, τὸ δὲ μὴ δι' αὐτὸ συμβεβηκός, οἷον εἰ
βαδίζοντος ἤσραψε, συμβεβηκός· ἔ γὰρ διὰ τὸ βαδίζειν
ἤσραψεν, ἀλλὰ συνέβη, φαρμέν, τῷτο. εἰ δὲ δι' αὐτό,
καθ' αὐτό, οἷον εἰ τι σφαττόμενον ἀπέθανε καὶ κατὰ τὴν
σφαγὴν, ὅτι διὰ τὸ σφαττέσθαι, ἀλλ' ἔ συνέβη σφαττό-
μενον ἀποθανεῖν. τὰ ἄρα λεγόμενα ἐπὶ τῶν ἀπλῶς ἐπισή-
μῳ καθ' αὐτὰ ἔτως ὡς ἐνυπάρχειν τοῖς κατηγορουμένοις
ἢ ἐνυπάρχεσθαι δι' αὐτὰ τέ ἐστι καὶ ἐξ ἀνάγκης. ἔ γὰρ
ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν ἢ ἀπλῶς ἢ τὰ ἀντικείμενα, οἷον
γραμμῇ τὸ εὐθύ ἢ τὸ καμπύλον καὶ ἀριθμῷ τὸ περιττόν
ἢ τὸ ἄρτιον. ἐστὶ γὰρ τὸ ἐναντίον ἢ ἐρήσις ἢ ἀντίφασις ἐν τῷ
αὐτῷ γένει, οἷον ἄρτιον τὸ μὴ περιττόν ἐν ἀριθμοῖς ἢ ἔπεται.
ὥς' εἰ ἀνάγκη φάναι ἢ ἀποφάναι, ἀνάγκη καὶ τὰ καθ'
αὐτὰ ὑπάρχειν.

Τὸ μὲν ἔν κατὰ παντός καὶ καθ' αὐτό διωρίσθω τὸν
τρόπον τῷτον· καθόλου δὲ λέγω δ' ἂν κατὰ παντός τε
ὑπάρχει καὶ καθ' αὐτό καὶ ἢ αὐτό. φανερόν ἄρα ὅτι ὅσα
καθόλου, ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν. τὸ καθ'
αὐτό δὲ καὶ ἢ αὐτό ταυτόν, οἷον καθ' αὐτὴν τῇ γραμμῇ
ὑπάρχει ζιγμῇ καὶ τὸ εὐθύ· καὶ γὰρ ἢ γραμμῇ. καὶ τῷ
τριγώνῳ ἢ τρίγωνον δύο ὀρθαί· καὶ γὰρ καθ' αὐτό τὸ τρί-
γωνον δύο ὀρθαῖς ἴσον. τὸ καθόλου δὲ ὑπάρχει τότε, ὅταν
ἐπὶ τῷ τυχόντος καὶ πρώτῳ δεικνύηται. οἷον τὸ δύο ὀρθὰς
ἔχειν ἔτε τῷ σχήματί ἐστι καθόλου· καίτοι ἐστὶ δεῖξαι
κατὰ σχήματος ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει, ἀλλ' ἔ τῷ τυχόντος
σχήματος· ἔδεν χρῆται τῷ τυχόντι σχήματι ὃ δεικνύς· τὸ
γὰρ τετράγωνον σχῆμα μὲν, ἔκ ἔχει δὲ δύο ὀρθαῖς ἴσας.
τὸ δ' ἰσοσκελὲς ἔχει μὲν τὸ τυχόν δύο ὀρθαῖς ἴσας, ἀλλ'
ἔ πρῶτον, ἀλλὰ τὸ τρίγωνον πρότερον. δ' τοῖνυν τὸ τυχόν
πρῶτον δεικνύται δύο ὀρθὰς ἔχον ἢ ὅτιν ἄλλο, τῷτο πρῶτῳ

2. τοῦ om A. || τὸ τὸ γ A et corr C. || εἶναι om AB. || 4. λέγειν post ἕτερον C. || 12. καὶ τῷ A om pr C. || 15. ὅτι καὶ B. || 17. τοιαῦτα ὀλίγα C. || 20. ἐνδέχεται BC. || 33. ἐρωτῶμενου AB. || 38. ὑπάρχουσι C. || 6. τὸ βαδίζειν B. || 29. αὐτῇ B et pr C. || τὴν γραμμὴν pr C. || 34. ἔτε] ὅτε A. || 36. δ' om BC. || 37. ὀρθὰς B.

ὑπάρχει καθόλου, καὶ ἡ ἀπόδειξις καθ' αὐτὸ τέττε καθόλου ἐστὶ, τῶν δ' ἄλλων τρόπον τινὰ ἔκ καθ' αὐτό· ἐδὲ τῷ ἰσοσκελεῦς ἐκ ἐστὶ καθόλου ἀλλ' ἐπὶ πλεον.

5 Δεῖ δὲ μὴ λαμβάνειν ὅτι πολλαῖς συμβαίνει διαμαρτάνειν καὶ μὴ ὑπάρχειν τὸ δεικνύμενον πρῶτον καθόλου, ἥ 5 δοκεῖ δεικνύσθαι καθόλου πρῶτον. ἀπατώμεθα δὲ ταύτην τὴν ἀπάτην, ὅταν ἡ μὴδὲν ἢ λαβεῖν ἀνώτερον παρὰ τὸ καθ' ἑκασον ἢ τὰ καθ' ἑκασα, ἢ ἡ μὲν. ἀλλ' ἀνώνυμον ἢ ἐπὶ διαφοροῖς εἶδει πράγμασιν, ἢ τυγχάνη ὃν ὡς ἐν μέρει ὅλον ἐφ' ᾧ δεικνύται· τοῖς γὰρ ἐν μέρει ὑπάρχει μὲν ἡ ἀπόδει- 10 ξις, καὶ ἔσαι κατὰ παντός, ἀλλ' ὅμως ἐκ ἔσαι τέττε πρῶτου καθόλου ἢ ἀποδείξις. λέγω δὲ τέττε πρῶτε, ἢ τέττο, ἀποδείξιν, ὅταν ἢ πρῶτε καθόλου. εἰ ἔν τις δείξειεν ὅτι αἱ ὀρθαὶ ἔκ συμπίπτεισι, δόξειεν ἂν τέττε εἶναι ἡ ἀποδείξις διὰ τὸ ἐπὶ πασῶν εἶναι τῶν ὀρθῶν. ἐκ ἐστὶ δέ, εἴπερ μὴ ὅτι ὠδὶ 15 ἴσαι γίνεται τέττο, ἀλλ' ἢ ὅπως ἴσαι. καὶ εἰ τρίγωνον μὴ ἦν ἄλλο ἢ ἰσοσκελές, ἢ ἰσοσκελές ἂν ἐδόκει ὑπάρχειν. καὶ τὸ ἀνάλογον ὅτι ἐναλλάξ, ἢ ἀριθμοὶ καὶ ἢ γραμμαὶ καὶ ἢ σφερά καὶ ἢ χρόνοι, ὥσπερ ἐδείκνυτο ποτε χωρὶς, ἐνδεχόμενόν γε κατὰ πάντων μιᾷ ἀποδείξει δειχθῆναι· ἀλλὰ 20 διὰ τὸ μὴ εἶναι ὠνομασμένον τι πάντα ταῦτα ἔν, ἀριθμοὶ μήκη χρόνος σφερά, καὶ εἶδει διαφέρειν ἀλλήλων, χωρὶς ἐλαμβάνετο. νῦν δὲ καθόλου δεικνύται· ἔκ γὰρ ἢ γραμμαὶ ἢ ἢ ἀριθμοὶ ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἢ τοδί, ὃ καθόλου ὑποτίθενται ὑπάρχειν. διὰ τέττο ἐδ' ἂν τις δείξη καθ' ἑκασον τὰ τρίγω- 25 νον ἀποδείξει ἢ μιᾷ ἢ ἑτέρᾳ ὅτι δύο ὀρθὰς ἔχει ἑκασον, τὰ ἰσόπλευρον χωρὶς καὶ τὸ σκαληνὸς καὶ τὸ ἰσοσκελές, ἔκ ὧ οἶδε τὸ τρίγωνον ὅτι δύο ὀρθαῖς, εἰ μὴ τὸν σοφιστικὸν τρόπον, ἐδὲ καθόλου τρίγωνον, ἐδ' εἰ μὴδὲν ἐστὶ παρὰ ταῦτα τρίγωνον ἕτερον. οὐ γὰρ ἢ τρίγωνον οἶδεν, ἐδὲ πᾶν τρίγωνον, 30 ἀλλ' ἢ κατ' ἀριθμόν· κατ' εἶδος δ' ἔκ πᾶν, καὶ εἰ μὴδὲν ἐστὶν ὃ ἐκ οἶδεν. πότ' ἔν ἐκ οἶδε καθόλου, καὶ πότ' οἶδεν ἀπλῶς; δῆλον δὲ ὅτι εἰ ταῦτόν ἦν τρίγωνον εἶναι καὶ ἰσοπλευρῶ ἢ ἐκάσῳ ἢ πᾶσιν. εἰ δὲ μὴ ταῦτόν ἀλλ' ἕτερον, ὑπάρχει δ' ἢ τρίγωνον, ἐκ οἶδεν. πρότερον δ' ἢ τρίγωνον ἢ 35 ἢ ἰσοσκελές, ὑπάρχει; καὶ πότε κατὰ τέθ' ὑπάρχει πρῶτον; καὶ καθόλου τίνος ἢ ἀποδείξις; δῆλον ὅτι ὅταν ἀφαιρῶμεν ὑπάρξῃ πρῶτω. οἶαν τῷ ἰσοσκελεῖ χαλκῷ τρίγωνον ὑπάρξῃσι δύο ὀρθαί, ἀλλὰ καὶ τῷ χαλκῷ εἶναι ἀφαιρε-

θέντος καὶ τῷ ἰσοσκελές. ἀλλ' ἔκ τῷ σχήματος ἢ πέρας. ἀλλ' ἔκ πρῶτων. τίνος ἔν πρῶτε; εἰ δὲ τρίγωνον, κατὰ τέττο ὑπάρχει καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ τέττο καθόλου ἐστὶν ἢ ἀποδείξις.

Εἰ ἔν ἐστὶν ἡ ἀποδεικτικὴ ἐπισήμη ἐξ ἀναγκαίων ἀρ- 6 χῶν (ὃ γὰρ ἐπίσταται, ἔκ δυνατόν ἄλλως ἔχειν), τὰ δὲ καθ' αὐτὰ ὑπάρχοντα ἀναγκαῖα τοῖς πράγμασιν (ἂ μὲν γὰρ ἐν τῷ τί ἐστὶν ὑπάρχει· τοῖς δ' αὐτὰ ἐν τῷ τί ἐστὶν ὑπάρχει κατηγορευμένοις αὐτῶν, ὧν θάτερον τῶν ἀντικειμένων ἀνάγκη 10 ὑπάρχειν), φανερόν ὅτι ἐκ τοιούτων τινῶν ἂν εἴη ὁ ἀποδεικτικὸς συλλογισμός· ἅπαν γὰρ ἢ ἔτως ὑπάρχει ἢ κατὰ συμβεβηκός, τὰ δὲ συμβεβηκότα ἐκ ἀναγκαῖα.

Ἡ δὲ ἔτω λεκτέον, ἢ ἀρχὴν θεμένοις ὅτι ἡ ἀπόδειξις ἀναγκαῖον ἐστὶ, καὶ εἰ ἀποδεδεικται, ἔκ οἶον τ' ἄλλως 15 ἔχειν· ἐξ ἀναγκαίων ἄρα δεῖ εἶναι τὸν συλλογισμόν. ἐξ ἀληθῶν μὲν γὰρ ἐστὶ καὶ μὴ ἀποδεικνύντα συλλογίσασθαι, ἐξ ἀναγκαίων δ' ἐκ ἐστὶν ἀλλ' ἢ ἀποδεικνύντα· τέττο γὰρ ἡδη ἀποδείξεώς ἐστιν. σημειῖον δ' ὅτι ἡ ἀπόδειξις ἐξ ἀναγκαίων, ὅτι καὶ τὰς ἐνστάσεις ἔτω φέρομεν πρὸς τοὺς οἰομένους ἀπο- 20 δεικνύναι, ὅτι ἐκ ἀνάγκη, ἂν οἰώμεθα ἢ ὅλως ἐνδέχασθαι ἄλλως ἢ ἑνεκά γε τῷ λόγῳ. δῆλον δ' ἐκ τέτων καὶ ὅτι εὐή- θεις οἱ λαμβάνειν οἰόμενοι καλῶς τὰς ἀρχάς, ἐὰν ἐνδοξος ἢ ἢ πρότασις καὶ ἀληθής, οἶον οἱ σοφισταὶ ὅτι τὸ ἐπίστα- σθαι τὸ ἐπισήμην ἔχειν. ἔκ γὰρ τὸ ἐνδοξον ἢ μὴ ἀρχὴ ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ πρῶτον τῷ γένους περὶ ὃ δεικνύται· καὶ τὰληθές 25 ἔκ πᾶν οἰκεῖον. ὅτι δ' ἐξ ἀναγκαίων εἶναι δεῖ τὸν συλλογι- σμόν, φανερόν καὶ ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ ὁ μὴ ἔχων λόγον τῷ διὰ τί ἔσης ἀποδείξεως ἐκ ἐπισήμων, εἴη δ' ἂν ὥς τὸ Α κατὰ τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, τὸ δὲ Β τὸ μέσον, δι' 30 ἔκ ἀπεδείχθη, μὴ ἐξ ἀνάγκης; ἐκ οἶδε διότι. ἔκ γὰρ ἐστὶ τέττο διὰ τὸ μέσον· τὸ μὲν γὰρ ἐνδέχεται μὴ εἶναι, τὸ δὲ σύμ- πέραςμα ἀναγκαῖον. ἔτι εἰ τις μὴ οἶδε νῦν ἔχων τὸν λόγον καὶ σωζόμενος, σωζόμενός τῷ πράγματος, μὴ ἐπιλεησμέ- 35 νος, ἐδὲ πρότερον ἤδει. φθαρέη δ' ἂν τὸ μέσον, εἰ μὴ ἀναγκαῖον. ὥς ἐξεί μὲν τὸν λόγον σωζόμενος σωζομένου τῷ πράγματος, ἐκ οἶδε δέ. ἐδ' ἄρα πρότερον ἤδει. εἰ δὲ μὴ ἐφθάρται, ἐνδέχεται δὲ φθαρῆναι, τὸ συμβαῖνον ἂν εἴη δυνατόν καὶ ἐνδεχόμενον. ἀλλ' ἔκ ἄδύνατον ἔτως ἔχοντα εἶδναι.

7. μὴδὲν C. || 8. ἢ τὰ καθ' ἑκασα om C. || 9. τυγχάνει B. || 16. γίνονται pr C. || 17. ἢ] ἔν A. || 19. ὥσπερ καὶ ἐδείκνυτο C. || 21. ταῦτα πάντα C. || 26. ἀποδείξει om B. || 27. σκαληνὸν DC. || 33. ταυτὸ BC. || τρίγωνον B. || 36. ἢ om B. || 37. ἀφαι- ρουμένων C.

3. τέττο] τῷ A. || 10. ὑπάρχει A. || 13. θετέον corr C. || 24. post γὰρ et 25. τῷ B et pr C. || 34. οἶδε ἄρα πρότερον C. || 35. σωζόμενος σ. B. || 37. δὲ om B. || εἴη καὶ δυνατόν C.

Ὅταν μὲν ὦν τὸ συμπέρασμα ἐξ ἀνάγκης ἦ, ἔδεν κω-
λύει τὸ μέσον μὴ ἀναγκαῖον εἶναι, δι' ἧς ἐδείχθη· ἐξί γὰρ
τὸ ἀναγκαῖον καὶ μὴ ἐξ ἀναγκαῖς συλλογισασθαι, ὥσπερ
καὶ ἀληθές μὴ ἐξ ἀληθῶν. ὅταν δὲ τὸ μέσον ἐξ ἀνάγκης,
καὶ τὸ συμπέρασμα ἐξ ἀνάγκης, ὥσπερ καὶ ἐξ ἀληθῶν ἀλη-
θές αἰεί. ἔσω γὰρ τὸ Α κατὰ τῷ Β ἐξ ἀνάγκης, καὶ τῷτο
κατὰ τῷ Γ· ἀναγκαῖον τοίνυν καὶ τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν.
ὅταν δὲ μὴ ἀναγκαῖον ἦ τὸ συμπέρασμα, ἔδὲ τὸ μέσον
ἀναγκαῖον οἷον τ' εἶναι. ἔσω γὰρ τὸ Α τῷ Γ μὴ ἐξ ἀνάγ-
κης ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β, καὶ τῷτο τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης· καὶ 10
τὸ Α ἄρα τῷ Γ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρξει. ἀλλ' ἔχ' ὑπέκειτο.
ἐπεὶ τοίνυν εἰ ἐπίσταται ἀποδεικτικῶς, δεῖ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
χειν, δῆλον ὅτι καὶ διὰ μέσων ἀναγκαῖς δεῖ ἔχειν τὴν ἀπό-
δειξιν· ἢ ἐκ ἐπισήσεται ὅτε διότι ὅτε ὅτι ἀνάγκη ἐκεῖνο εἶ-
ναι, ἀλλ' ἢ οἰήσεται ἐκ εἰδώς, ἐὰν ὑπολάβῃ ὡς ἀναγκαῖον 15
τὸ μὴ ἀναγκαῖον, ἢ ἔδ' οἰήσεται ὁμοίως, ἐάν τε τὸ ὅτι εἰδῇ
διὰ μέσων ἐάν τε τὸ διότι καὶ δι' ἀμέσων.

Τῶν δὲ συμβεβηκότων μὴ καθ' αὐτά, ὃν τρόπον διω-
ρίσθη τὰ καθ' αὐτά, ἐκ ἑξιν ἐπισήμη ἀποδεικτικῇ. ἢ γὰρ
ἑξιν ἐξ ἀνάγκης δεῖξαι τὸ συμπέρασμα· τὸ συμβεβηκός 20
γὰρ ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν· περὶ τοιούτου γὰρ λέγω συμ-
βεβηκός. καίτοι ἀπορήτειεν ἂν τις ἴσως τίος ἕνεκα ταῦτα
δεῖ ἐρωτᾶν περὶ τούτων, εἰ μὴ ἀνάγκη τὸ συμπέρασμα εἶναι·
ἔδεν γὰρ διαφέρει εἰ τις ἐρόμενος τὰ τυχόντα εἶτα εἴπειεν τὸ
συμπέρασμα. δεῖ δ' ἐρωτᾶν ἔχ' ὡς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τὰ 25
ἡρωτημένα, ἀλλ' ὅτι λέγειν ἀνάγκη τῷ ἐκεῖνα λέγοντι, καὶ
ἀληθῶς λέγειν, ἐὰν ἀληθῶς ἦ ὑπάρχοντα.

Ἐπεὶ δ' ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχει περὶ ἑκάστων γένους ὅσα
καθ' αὐτὰ ὑπάρχει, καὶ ἦ ἑκάστων, φανερόν ὅτι περὶ τῶν
καθ' αὐτὰ ὑπαρχόντων αἱ ἐπισημονικαὶ ἀποδείξεις καὶ ἐκ 30
τῶν τοιούτων εἰσίν. τὰ μὲν γὰρ συμβεβηκότα ἐκ ἀναγκαῖα,
ὡς· ἐκ ἀνάγκης τὸ συμπέρασμα εἶδέναι διότι ὑπάρχει, ἔδ'
εἰ αἰεὶ εἶη, μὴ καθ' αὐτὸ δέ, οἷον οἱ διὰ σημείων συλλογι-
σμοί. τὸ γὰρ καθ' αὐτὸ ἢ καθ' αὐτὸ ἐπισήσεται, ἔδὲ διότι.
τὸ δὲ διότι ἐπίσασθαι ἑξί τὸ διὰ τῷ αἰτίῃ ἐπίσασθαι. δι' 35
αὐτὸ ἄρα δεῖ καὶ τὸ μέσον τῷ τρίτῳ καὶ τὸ πρῶτον τῷ μέσῳ
ὑπάρχειν.

7 Οὐκ ἄρα ἑξιν ἐξ ἄλλης γένους μεταβάττα δεῖξαι, οἷον
τὸ γεωμετρικὸν ἀριθμητικῇ. τρία γὰρ ἐσὶ τὰ ἐν ταῖς ἀπο-
δείξεσιν, ἐν μὲν τὸ ἀποδεικνύμενον τὸ συμπέρασμα· τῷτο 40
δ' ἐστὶ τὸ ὑπάρχον γένει τινὶ καθ' αὐτό. ἐν δὲ τὰ ἀξιώ-
ματα· ἀξιώματα δ' ἐσὶν ἐξ ὧν. τρίτον τὸ γένος τὸ ὑποκεί-

μενον, ἢ τὰ πάθη καὶ τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα δηλοῦ
ἢ ἀποδείξεις. ἐξ ὧν μὲν ὦν ἢ ἀποδείξεις, ἐνδέχεται τὰ αὐτὰ
εἶναι· ὦν δὲ τὸ γένος ἕτερον, ὥσπερ ἀριθμητικῆς καὶ γεω-
μετρίας, ἐκ ἑξί τὴν ἀριθμητικὴν ἀπόδειξιν ἐφαρμόσαι ἐπὶ
τὰ τοῖς μεγέθεσι συμβεβηκότα, εἰ μὴ τὰ μεγέθη ἀριθμοί
εἰσιν· τῷτο δ' ὡς ἐνδέχεται ἐπὶ τινων, ὕψερὸν λεχθήσεται.
ἢ δ' ἀριθμητικῇ ἀπόδειξις αἰεὶ ἔχει τὸ γένος περὶ ὃ ἢ ἀπό-
δείξεις, καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως. ὡς· ἢ ἀπλῶς ἀνάγκη τὸ
αὐτὸ εἶναι γένος ἢ πῆ, εἰ μέλλει ἢ ἀποδείξεις μεταβαίνειν.
ἄλλως δ' ὅτι ἀδύνατον, δῆλον· ἐκ γὰρ τῷ αὐτῷ γένους
ἀνάγκη τὰ ἄκρα καὶ τὰ μέσα εἶναι. εἰ γὰρ μὴ καθ' αὐτά,
συμβεβηκότα ἔσαι. διὰ τῷτο τῇ γεωμετρίᾳ ἐκ ἑξί δεῖξαι
ὅτι τῶν ἐναντίων μία ἐπισήμη, ἀλλ' ἔδ' ὅτι οἱ δύο κύβοι
κύβος· ἔδ' ἄλλη ἐπισήμη τὸ ἐτέρας, ἀλλ' ἢ ὅσα ὅτως
ἔχει πρὸς ἄλληλα ὡς· εἶναι θάτερον ὑπὸ θάτερον, οἷον τὰ
ὀπτικά πρὸς γεωμετρίαν καὶ τὰ ἀρμονικά πρὸς ἀριθμητι-
κῇ. ἔδ' εἰ τι ὑπάρχει ταῖς γραμμαῖς μὴ ἢ γραμμαὶ καὶ
ἢ ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν ἰδίων, οἷον εἰ καλλιῆ τῶν γραμμῶν
ἢ εὐθεῖα ἢ εἰ ἐναντίως ἔχει τῇ περιφερείᾳ· ἢ γὰρ ἢ τὸ
ἴδιον γένος αὐτῶν, ὑπάρχει, ἀλλ' ἢ κοινόν τι.

Φανερόν δὲ καὶ ἐάν ὦσιν αἱ προτάσεις καθόλου ἐξ ὧν 8
ὁ συλλογισμός, ὅτι ἀνάγκη καὶ τὸ συμπέρασμα αἰδῖον
εἶναι τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀπλῶς εἰπεῖν ἀπο-
δείξεως. ἐκ ἑξιν ἄρα ἀποδείξεις τῶν φθαρτῶν ἔδ' ἐπισήμη
ἀπλῶς, ἀλλ' ὅτως ὥσπερ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι ἢ καθό-
λου αὐτῷ ἐσὶν ἀλλὰ ποτὲ καὶ πῶς. ὅταν δ' ἢ, ἀνάγκη
τὴν ἐτέραν μὴ καθόλου εἶναι πρότασιν καὶ φθαρτὴν, φθαρ-
τὴν μὲν ὅτι καὶ τὸ συμπέρασμα ἕστης, μὴ καθόλου δὲ
ὅτι ὦ μὲν ἔσαι ὦ δ' ἐκ ἔσαι ἐφ' ὧν, ὡς· ἐκ ἑξί συλ-
λογισασθαι καθόλου, ἀλλ' ὅτι νῦν. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ
περὶ ὀρισμούς, ἐπεὶ περ ἐξιν ὁ ὀρισμός ἢ ἀρχὴ ἀποδείξεως
ἢ ἀποδείξεις θέσει διαφέρουσα ἢ συμπέρασμα τι ἀποδείξεως.
αἱ δὲ τῶν πολλὰς γινόμενων ἀποδείξεις καὶ ἐπισήμαι, οἷον
σελήνης ἐκλειψῆς, δῆλον ὅτι ἢ μὲν τοιαῖδ' εἰσίν, αἰεὶ εἰσιν,
ἢ δ' ἐκ αἰεί, κατὰ μέρος εἰσίν. ὥσπερ δ' ἢ ἐκλειψῆς, ὡσαύ-
τως τοῖς ἄλλοις.

Ἐπεὶ δὲ φανερόν ὅτι ἑκάστων ἀποδείξαι ἐκ ἑξιν ἀλλ' 9
ἢ ἐκ τῶν ἐκάστων ἀρχῶν, ἂν τὸ δεικνύμενον ὑπάρχῃ ἢ ἐκεῖνα,
ἐκ ἑξί τὸ ἐπίσασθαι τῷτο, ἂν ἐξ ἀληθῶν καὶ ἀναποδείκτων
δειχθῇ καὶ ἀμέσων. ἑξί γὰρ ὅτω δεῖξαι, ὥσπερ Βρύσων
τὸν τετραγωνισμόν. κατὰ κοινόν τε γὰρ δεικνύσιν οἱ τοῖστοι
λόγοι, ὃ καὶ ἐτέρω ὑπάρχει· διὸ καὶ ἐπ' ἄλλων ἐφαρ-

2. τὸν C. || 5. καὶ ante τὸ om A. || 21. περὶ τῷ τοιούτω BC. || 22. ἂν τις om C. || ἴσως ὡς τίος B. || 35. διότι ἐπισήσασθαι A.
9. μέλλοι B. || 23. καὶ τῆς—ἀποδείξεως om pr C. || 29. τῷ—τῷ pr C, τὸ—τὸ re. || 34. μέντοι ἔδ' A, μὲν τοιούδ' B. || 40. ὥσπερ ὁ βρύσων C.

μόττουσιν οἱ λόγοι ἔσονται συγγενῶν. ἔκουν ἔχῃ ἐκεῖνο ἐπίσταται, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· ἔσονται γὰρ ἀν' ἐφήρμοττεν ἡ ἀπόδειξις καὶ ἐπ' ἄλλο γένος.

Ἐκαστον δ' ἐπιστάμεθα μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὅταν κατ' ἐκεῖνο γινώσκωμεν καθ' ὃ ὑπάρχει, ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν ἐκείνου ἢ ἐκεῖνο, οἷον τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν, ὥς ὑπάρχει καθ' αὐτὸ τὸ εἰρημένον, ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν τῆς. ὥς· εἰ καθ' αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο ὑπάρχει ὥς ὑπάρχει, ἀνάγκη τὸ μέσον ἐν τῇ αὐτῇ συγγενείᾳ εἶναι. εἰ δὲ μή, ἀλλ' ὡς τὰ ἀρμονικά δι' ἀριθμητικῆς. τὰ δὲ τοιαῦτα δέκνυνται μὲν ὡσαύτως, διαφέρει δὲ· τὸ μὲν γὰρ ὅτι ἐτέρας ἐπισήμης (τὸ γὰρ ὑποκειμένον γένος ἕτερον), τὸ δὲ διότι τῆς ἀνω, ἥς καθ' αὐτὰ τὰ πάθη ἐσὶν. ὥς καὶ ἐκ τῶν φανερόν ὅτι ἐκ ἑσιν ἀποδείξαι ἕκαστον ἀπλῶς, ἀλλ' ἢ ἐκ τῶν ἐκάστου ἀρχῶν. ἀλλὰ τούτων αἱ ἀρχαὶ ἔχουσι τὸ κοινόν.

Εἰ δὲ φανερόν τῆτο, φανερόν καὶ ὅτι ἐκ ἑσιν τὰς ἐκάστου ἰδίας ἀρχὰς ἀποδείξαι· ἔσονται γὰρ ἐκεῖναι ἀπάντων ἀρχαί, καὶ ἐπισήμη ἢ ἐκεῖνων κυρία πάντων. καὶ γὰρ ἐπίσταται μᾶλλον ὃ ἐκ τῶν ἀνώτερον αἰτίων εἰδώς· ἐκ τῶν προτέρων γὰρ οἶδεν, ὅταν ἐκ μὴ αἰτιατῶν εἰδῇ αἰτίων. ὥς· εἰ μᾶλλον οἶδε καὶ μάλιστα, καὶ ἐπισήμη ἐκεῖνη εἴη καὶ μᾶλλον καὶ μάλιστα. ἢ δ' ἀποδείξις ἐκ ἐφαρμοττεν ἐπ' ἄλλο γένος, ἀλλ' ἢ ὡς εἴρηται αἱ γεωμετρικαὶ ἐπὶ τὰς μηχανικὰς ἢ ὀπτικὰς καὶ αἱ ἀριθμητικαὶ ἐπὶ τὰς ἀρμονικάς.

Χαλεπὸν δ' ἐστὶ τὸ γινῶναι εἰ οἶδεν ἢ μὴ. χαλεπὸν γὰρ τὸ γινῶναι εἰ ἐκ τῶν ἐκάστου ἀρχῶν ἴσμεν ἢ μὴ· ὅπερ ἐστὶ τὸ εἰδέναι. οἰόμεθα δ', ἂν ἔχωμεν ἐξ ἀληθινῶν τινῶν συλλογισμόν καὶ πρώτων, ἐπίστασθαι. τὸ δ' ἐκ ἑσιν, ἀλλὰ συγγενῇ δεῖ εἶναι τοῖς πρώτοις.

10 Λέγω δ' ἀρχὰς ἐν ἐκάστῳ γένει ταύτας, ἃς ὅτι ἑσὶ μὴ ἐνδέχεται δεῖξαι. τί μὲν ἔστιν σημαίνει καὶ τὰ πρώτα καὶ τὰ ἐκ τούτων, λαμβάνεται· ὅτι δ' ἑσιν, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀνάγκη λαμβάνειν, τὰ δ' ἄλλα δεικνύναι, οἷον τί μονὰς ἢ τί τὸ εὐθύ καὶ τρίγωνον· εἶναι δὲ τὴν μονάδα λαβεῖν καὶ 35 μέγεθος, τὰ δ' ἕτερα δεικνύναι.

Ἐστὶ δ' ὧν χρῶνται ἐν ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπισήμαις τὰ μὲν ἴδια ἐκάστης ἐπισήμης τὰ δὲ κοινά, κοινὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν, ἐπεὶ χρησίμῳν γε ὅσον ἐν τῷ ὑπὸ τὴν ἐπισήμην γένει. ἴδια μὲν οἷον γραμμὴν εἶναι τοιανδί, καὶ τὸ εὐθύ, 40 κοινὰ δὲ οἷον τὸ ἴσα ἀπὸ ἴσων ἂν ἀφέλῃ, ὅτι ἴσα τὰ λοιπά. ἰκανὸν δ' ἕκαστον τῶν ὅσον ἐν τῷ γένει· ταυτὸ γὰρ ποιή-

σει, καὶ μὴ κατὰ πάντων λάβῃ ἀλλ' ἐπὶ μεγεθῶν μόνον, τῷ δ' ἀριθμητικῷ ἐπ' ἀριθμῶν.

Ἐστὶ δ' ἴδια μὲν καὶ ἃ λαμβάνεται εἶναι, περὶ ἃ ἢ ἐπισήμη θεωρεῖ τὰ ὑπάρχοντα καθ' αὐτά, οἷον μονάδας ἢ ἀριθμητικῆς, ἢ δὲ γεωμετρίας σημεῖα καὶ γραμμάς. ταῦτα γὰρ λαμβάνουσι τὸ εἶναι καὶ τοδί εἶναι. τὰ δὲ τῶν πάθῃ καθ' αὐτά, τί μὲν σημαίνει ἕκαστον, λαμβάνουσιν, οἷον ἢ μὲν ἀριθμητικῇ τί περιττὸν ἢ ἄρτιον ἢ τετράγωνον ἢ κύβος, ἢ δὲ γεωμετρίας τί τὸ ἄλογον ἢ τὸ κεκλάσθαι ἢ νεύειν, ὅτι δ' ἑστὶ, δεικνύουσι διὰ τε τῶν κοινῶν καὶ ἐκ τῶν ἀποδείκνυμένων. καὶ ἢ ἀστρολογία ὡσαύτως. πᾶσα γὰρ ἀποδεικτικῇ ἐπισήμῃ περὶ τρία ἐσὶν, ὅσα τε εἶναι τίθεται (ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ γένος, ἔσονται καθ' αὐτὰ παθημάτων ἐστὶ θεωρητικῇ), καὶ τὰ κοινὰ λεγόμενα ἀξιώματα, ἐξ ὧν πρώτων ἀποδείκνυσι, καὶ τρίτον τὰ πάθη, ὧν τί σημαίνει ἕκαστον λαμβάνει. ἐνίας μέντοι ἐπισήμης ἔδεν κωλύει ἕνα τούτων παρορᾶν, οἷον τὸ γένος μὴ ὑποτίθεσθαι εἶναι, ἂν ἢ φανερόν ὅτι ἑσιν (ἔσονται γὰρ ὁμοίως δῆλον ὅτι ἀριθμὸς ἐστὶ καὶ ὅτι ψυχρὸν καὶ θερμὸν), καὶ τὰ πάθη μὴ λαμβάνειν τί σημαίνει, ἂν ἢ δῆλα· ὡς περὶ ὅδε τὰ κοινὰ ἢ λαμβάνει τί σημαίνει τὸ ἴσα ἀπὸ ἴσων ἀφελῖν, ὅτι γνώριμον. ἀλλ' ἔδεν ἦττον τῇ γε φύσει τρία ταυτὰ ἐστὶ, περὶ ὃ τε δεικνύουσι καὶ ἃ δεικνύουσι καὶ ἐξ ὧν.

Οὐκ ἑστὶ δ' ὑπόθεσις ἔδ' αἴτημα, ὃ ἀνάγκη εἶναι δι' αὐτὸ καὶ δοκεῖν ἀνάγκη. ἔσονται γὰρ πρὸς τὸν ἔξω λόγον ἢ ἀπόδειξις, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐν τῇ ψυχῇ, ἐπεὶ ὅδε συλλογισμός. αἰεὶ γὰρ ἑσιν ἐνσημαίνει πρὸς τὸν ἔξω λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἔσω λόγον ἐκ αἰεὶ. ὅσα μὲν ἔστιν δεικτὰ ὄντα λαμβάνει αὐτὸς μὴ δείξας, ταῦτ', ἐάν μὲν δοκῇ λαμβάνῃ τῷ μανθάνοντι, ὑποτίθεται, καὶ ἑσιν ἔχ' ἀπλῶς ὑπόθεσις ἀλλὰ 30 πρὸς ἐκεῖνον μόνον, ἂν δὲ ἢ μηδεμίᾳ ἐνέσσης δόξης ἢ καὶ ἐναντίας ἐνέσσης λαμβάνῃ τὸ αὐτὸ αἰτεῖται. καὶ τούτῳ διαφέρει ὑπόθεσις καὶ αἴτημα· ἐστὶ γὰρ αἴτημα τὸ ὑπεναγνίον τῷ μανθάνοντι τῇ δόξῃ, ἢ ὃ ἂν τις ἀποδεικτὸν ὃν λαμβάνῃ καὶ χρῆται μὴ δείξας.

Οἱ μὲν ἔστιν ὅροι ἐκ εἰσὶν ὑποθέσεις (ὅδε γὰρ εἶναι ἢ μὴ λέγονται), ἀλλ' ἐν ταῖς προτάσεσιν αἱ ὑποθέσεις. τοὺς δ' ὅρους μόνον ξυνίσθαι δεῖ· τῆτο δ' ἔχ' ὑπόθεσις, εἰ μὴ καὶ τὸ ἀκούειν ὑπόθεσιν τις εἶναι φήσῃ. ἀλλ' ὅσων ὄντων τῷ ἐκεῖνα εἶναι γίνεται τὸ συμπέρασμα. ἔδ' ὃ γεωμέτρης ψευδῇ ὑποτίθεται, ὡς περὶ τινὲς ἐφασαν, λέγοντες ὡς ἔδ' ὅδε τῷ ψεύδει χρῆσθαι, τὸν δὲ γεωμέτρην ψεύδεσθαι λέγοντα ποδιᾶν τὴν ἢ ποδιᾶν ἢ εὐθείαν τὴν γεγραμμένην οὐκ εὐθείαν

8. κακεῖναι ABC. || 26. χαλεπὸν γὰρ τὸ γινῶναι om C. || 35. καὶ τί τρίγωνον C. || 37. οἷς corr C. || 40. τοιάνδε C. || 41. τὰ C. 31. ἐνούσης om B. || 35. οὐδὲν AB.

οὕσαν. ὁ δὲ γεωμέτρης ὕδεν συμπεραίνεται τῷ τήνδε εἶναι γραμμὴν, ἣν αὐτὸς ἐφθεγκται, ἀλλὰ τὰ διὰ τούτων δη-
λόμενα. ἔτι τὸ αἶτημα καὶ ὑπόθεσις πᾶσα ἢ ὡς ὅλον ἢ ὡς
ἐν μέρει, οἱ δ' ὅροι ὑδέτερον τέτων.

11 Εἶδη μὲν ἔν εἶναι ἢ ἐν τι παρὰ τὰ πολλὰ ἐκ ἀνάγκη, εἰ ἀποδείξεις ἔσαι, εἶναι μέντοι ἐν κατὰ πολλῶν ἀληθές εἰ-
πεῖν ἀνάγκη· ὃ γὰρ ἔσαι τὸ καθόλου, ἀν μὴ τῷτο ἢ· ἐὰν
δὲ τὸ καθόλου μὴ ἢ, τὸ μέσον ἐκ ἔσαι, ὥς· ὕδ' ἀποδείξεις.
δεῖ ἄρα τι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ πλείονων εἶναι μὴ ὁμῶνυμον.
τὸ δὲ μὴ ἐνδέχεσθαι ἅμα φάναι καὶ ἀποφάναι ὑδεμία
λαμβάνει ἀποδείξεις, ἀλλ' ἢ ἐὰν δεῖδει καὶ τὸ συμπέ-
ρασμα ὕτως. δεικνύται δὲ λαβῶσι τὸ πρῶτον κατὰ τῷ μέ-
σου, ὅτι ἀληθές, ἀποφάναι δ' ἐκ ἀληθές. τὸ δὲ μέσον οὐ-
δὲν διαφέρει εἶναι καὶ μὴ εἶναι λαβεῖν, ὡς δ' αὕτως καὶ
τὸ τρίτον. εἰ γὰρ ἐδόθη, καθ' ὃ ἀνθρωπον ἀληθές εἰπεῖν, εἰ
καὶ μὴ ἀνθρωπον ἀληθές, ἀλλ' εἰ μόνον ἀνθρωπον ζῶν εἶ-
ναι, μὴ ζῶν δὲ μὴ· ἔσαι γὰρ ἀληθές εἰπεῖν Καλλιαν, εἰ
καὶ μὴ Καλλιαν, ὅμως ζῶν, μὴ ζῶν δ' ὅ. αἴτιον δ' ὅτι
τὸ πρῶτον ἐ μόνον κατὰ τῷ μέσου λέγεται ἀλλὰ καὶ κατ'
ἄλλου διὰ τὸ εἶναι ἐπὶ πλείονων, ὥς· ὕδ' εἰ τὸ μέσον καὶ
αὐτὸ ἐς καὶ μὴ αὐτό, πρὸς τὸ συμπέρασμα ὕδεν διαφέρει.
τὸ δ' ἅπαν φάναι ἢ ἀποφάναι ἢ εἰς τὸ ἀδύνατον ἀποδείξεις
λαμβάνει, καὶ ταῦτα ὕδ' αἰ καθόλου, ἀλλ' ὅσον ἱκανόν,
ἱκανόν δ' ἐπὶ τοῦ γένους. λέγω δ' ἐπὶ τῷ γένους οἷον περὶ
δ' γένος τὰς ἀποδείξεις φέρει, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον.

Ἐπικοινωνῶσι δὲ πᾶσαι αἱ ἐπισήμαι ἀλλήλαις κατὰ
τὰ κοινά. κοινὰ δὲ λέγω οἷς χρῶνται ὡς ἐκ τέτων ἀπο-
δεικνύντες, ἀλλ' οὐ περὶ ὧν δεικνύουσιν οὐδ' ὃ δεικνύουσιν.
καὶ ἡ διαλεκτικὴ πᾶσαις. καὶ εἴ τις καθόλου πειρώτο δει-
κνύει τὰ κοινά, οἷον ὅτι ἅπαν φάναι ἢ ἀποφάναι, ἢ ὅτι
ἴσα ἀπὸ ἴσων, ἢ τῶν τοῖστων ἅττα. ἢ δὲ διαλεκτικὴ ἐκ ἔξιν
ὕτως ὠρισμένων τινῶν, ὕδὲ γένους τινὸς ἐνός. ὃ γὰρ ἂν ἡρώτα·
ἀποδεικνύντα γὰρ ἐκ ἔξιν ἐρωτᾶν διὰ τὸ τῶν ἀντικειμένων
ὄντων μὴ δεικνύσθαι τὸ αὐτό. δέδεικται δὲ τῷτο ἐν τοῖς
περὶ συλλογισμοῦ.

12 Εἰ δὲ τὸ αὐτὸ ἐξιν ἐρώτημα συλλογιστικὸν καὶ πρό-
τασις ἀντιφάσεως, προτάσεις δὲ καθ' ἐκάστην ἐπισήμην
ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς ὁ καθ' ἐκάστην, εἴη ἂν τι ἐρώτημα
ἐπισημονικόν, ἐξ ὧν ὁ καθ' ἐκάστην οἰκείος γίνεται συλλο-
γισμὸς. δῆλον ἄρα ὅτι οὐ πᾶν ἐρώτημα γεωμετρικὸν ἂν
εἴη ὕδ' ἱατρικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἐξ

ὧν ἢ δεικνύται τι περὶ ὧν ἡ γεωμετρία ἐξιν, ἢ ἐκ τῶν
αὐτῶν δεικνύται τῇ γεωμετρίᾳ, ὥσπερ τὰ ὀπτικά. ὁμοίως
δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ περὶ μὲν τέτων καὶ λόγον ὕφε-
κτέον ἐκ τῶν γεωμετρικῶν ἀρχῶν καὶ συμπερασμάτων,
5 περὶ δὲ τῶν ἀρχῶν λόγον ὕχ ὕφεκτέον τῷ γεωμέτρῃ ἢ
γεωμέτρῃ· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐπισημῶν. ὕτε
πᾶν ἄρα ἔκαστον ἐπισήμιμον ἐρώτημα ἐρωτητέον, ὕθ' ἅπαν
τὸ ἐρωτώμενον ἀποκριτέον περὶ ἐκάστου, ἀλλὰ τὰ κατὰ τὴν
ἐπισήμην διορισθέντα. εἰ δὲ διαλέσσεται γεωμέτρῃ ἢ γεω-
μέτρῃ οὕτως, φανερόν ὅτι καὶ καλῶς, ἐὰν ἐκ τέτων τι
δεικνύη, εἰ δὲ μὴ, ὃ καλῶς. δῆλον δ' ὅτι ὕδ' ἐλέγχει
γεωμέτρην ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, ὥς· ἐκ ἂν εἴη ἐν
ἀγεωμετρήτοις περὶ γεωμετρίας διαλεκτέον· λήσει γὰρ ὁ
φάυλως διαλεγόμενος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει
ἐπισημῶν.

Ἐπεὶ δ' ἐς γεωμετρικὰ ἐρωτήματα, ἄρ' ἐς καὶ
ἀγεωμέτρητα; καὶ παρ' ἐκάστην ἐπισήμην τὰ κατὰ τὴν
ἄγνοιαν τὴν ποῖαν γεωμετρικὰ ἐξιν ἢ ἀγεωμέτρητα; καὶ
πότερον ὁ κατὰ τὴν ἄγνοιαν συλλογισμὸς ὁ ἐκ τῶν ἀντι-
κειμένων συλλογισμὸς, ἢ παραλογισμὸς, κατὰ γεωμετρίαν
δέ, ἢ ἐξ ἄλλης τέχνης, οἷον τὸ μουσικόν ἐξιν ἐρώτημα
ἀγεωμέτρητον περὶ γεωμετρίας, τὸ δὲ τὰς παραλλήλους
συμπίπτειν οἶσθαι γεωμετρικόν πως καὶ ἀγεωμέτρητον ἄλ-
λον τρόπον; διττὸν γὰρ τῷτο, ὥσπερ τὸ ἄρρυθμον, καὶ τὸ
μὲν ἕτερον ἀγεωμέτρητον τῷ μὴ ἔχειν ὥσπερ τὸ ἄρρυθμον,
τὸ δ' ἕτερον τῷ φάυλως ἔχειν· καὶ ἡ ἄγνοια αὕτη, ἢ ἐκ
τῶν τοῖστων ἀρχῶν, ἐναντία. ἐν δὲ τοῖς μαθήμασιν ἐκ ἔξιν
ὁμοίως ὁ παραλογισμὸς, ὅτι τὸ μέσον ἐξιν αἰεὶ διττόν·
κατὰ τε γὰρ τέτε παντός, καὶ τῷτο πάλιν κατ' ἄλλου
λέγεται παντός. τὸ δὲ κατηγορέμενον ἐ λέγεται πᾶν. ταῦτα
δ' ἐξιν οἷον ὁρᾶν τῇ νοήσει, ἐν δὲ τοῖς λόγοις λανθάνει. ἄρα
πᾶς κύκλος σχῆμα; ἂν δὲ γράψῃ, δῆλον. τί δὲ; τὰ ἐπὶ
κύκλος; φανερόν ὅτι ἐκ ἔξιν.

Οὐ δεῖ δ' ἔνστασιν εἰς αὐτὸ φέρειν, ἂν ἢ ἡ πρότασις
35 ἐπακτική. ὥσπερ γὰρ ὕδὲ πρότασις ἐξιν ἢ μὴ ἐξιν ἐπὶ
πλείονων (ὃ γὰρ ἔσαι ἐπὶ πάντων, ἐκ τῶν καθόλου δ' ὁ
συλλογισμὸς), δῆλον ὅτι ὕδ' ἔνστασις. αἱ αὐταὶ γὰρ προ-
τάσεις καὶ ἐνστάσεις· ἣν γὰρ φέρει ἔνστασιν, αὕτη γένοιτ'
ἂν πρότασις ἢ ἀποδεικτικὴ ἢ διαλεκτικὴ.

Συμβαίνει δ' ἐνίους ἀσυλλογίστως λέγειν διὰ τὸ λαμ-
βάνειν ἀμφοτέροις τὰ ἐπόμενα, οἷον καὶ ὁ Καίνεὺς ποιεῖ,

14. ὡσαύτως C. || 16. εἰ] ἢ B. || εἶναι πᾶν μὴ AC. || 18. ὁμοίως B. || 24. λέγω δ' ἐπὶ τῷ γένους om C.

1. ἢ α ἐκ pr C. || 7. ἔκαστον ἐπισήμιμον om pr C. || 13. ἀγεωμετρήτω C. || 18. ἢ ἀγεωμέτρητα om ABC. || 20. ὃ ὁ παρασυλλογι-
σμός AB. || 26. αὕτη καὶ ἡ ABC. || 28. παρασυλλογισμὸς A. || αἰεὶ τὸ διττόν AB et pr C. || 29. γε B. || τέτων B. || 32. δαί; τὸ ἐπος C.

ὅτι τὸ πῦρ ἐν τῇ πολλαπλασίᾳ ἀναλογίᾳ· καὶ γὰρ τὸ πῦρ
ταχύ γιναῖται, ὡς φησί, καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία. ἔτω δ'
ἐκ ἑξὶ συλλογισμός· ἀλλ' εἰ τῇ ταχύσει ἀναλογία ἔπε-
ται ἡ πολλαπλασίωσις καὶ τῷ πυρὶ ἡ ταχύτης ἐν τῇ κινήσει
ἀναλογία. ἐνίοτε μὲν ἔν ἐκ ἐνδέχεται συλλογισθῆναι ἐκ τῶν
εἰλημμένων, ὅτε δ' ἐνδέχεται, ἀλλ' ἐχ' ὁράται. εἰ δ' ἦν
ἀδύνατον ἐκ ψεύδους ἀληθὲς δεῖξαι, ῥάδιον ἂν ἦν τὸ ἀνα-
λύνειν· ἀντιτρέφει γὰρ ἂν ἐξ ἀνάγκης. ἔσω γὰρ τὸ Α ὡν·
τούτου δ' ὄντος ταδί ἐσιν, ἃ οἶδα ὅτι ἐσιν, οἷον τὸ Β. ἐκ
τούτων ἄρα δείξω ὅτι ἐσιν ἐκεῖνο. ἀντιτρέφει δὲ μᾶλλον
τὰ ἐν τοῖς μαθήμασιν, ὅτι ὕδεν συμβεβηκὸς λαμβάνουσιν
(ἀλλὰ καὶ τέτω διαφέρουσι· τῶν ἐν τοῖς διαλόγοις) ἀλλ'-
ορισμούς.

Αὐξεται δ' ἐκ διὰ τῶν μέσων, ἀλλὰ τῷ προσλαμ-
βάνειν, οἷον τὸ Α τῷ Β, τῆτο δὲ τῷ Γ, πάλιν τῆτο τῷ Δ,
καὶ τῆτ' εἰς ἄπειρον. καὶ εἰς τὸ πλάνγιον, οἷον τὸ Α καὶ
κατὰ τῷ Γ καὶ κατὰ τῷ Ε, οἷον ἔσιν ἀριθμὸς ποσὸς ἢ
καὶ ἄπειρος τῆτο. ἐφ' ὧ Α, ὁ περιττὸς ἀριθμὸς ποσὸς ἐφ'
οὔ Β, ἀριθμὸς περιττὸς ἐφ' οὔ Γ· ἔσιν ἄρα τὸ Α κατὰ
τῷ Γ. καὶ ἔσιν ὁ ἄρτιος ποσὸς ἀριθμὸς ἐφ' οὔ Δ, ὁ ἄρ-
τιος ἀριθμὸς ἐφ' οὔ Ε· ἔσιν ἄρα τὸ Α κατὰ τῷ Ε.
Τὸ δ' ὅτι διαφέρει καὶ τὸ διότι ἐπίσασθαι, πρῶτον
μὲν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπισήμῃ, καὶ ἐν ταύτῃ διχῶς, ἓνα μὲν
τρόπον ἐὰν μὴ δι' ἀμέσων γίνηται ὁ συλλογισμὸς (ἐκ γὰρ
λαμβάνεται τὸ πρῶτον αἷτιον, ἢ δὲ τῷ διότι ἐπισήμη κατὰ
τὸ πρῶτον αἷτιον), ἄλλον δὲ εἰ δι' ἀμέσων μὲν, ἀλλὰ
μὴ διὰ τῷ αἰτίου ἀλλὰ τῶν ἀντιτρέφόντων διὰ τῷ γνωρι-
ματέρου. κωλύει γὰρ ὕδεν τῶν ἀντικατηγορουμένων γνωρι-
ματέρον εἶναι ἐνίοτε τὸ μὴ αἷτιον, ὥς' ἔσαι διὰ τούτου ἡ
ἀπόδειξις, οἷον ὅτι ἐγγὺς οἱ πλάνητες διὰ τῷ μὴ εἰλβεῖν.
ἔσω ἐφ' ὧ Γ πλάνητες, ἐφ' ὧ Β τὸ μὴ εἰλβεῖν, ἐφ' ὧ
Α τὸ ἐγγὺς εἶναι. ἀληθὲς δὴ τὸ Β κατὰ τῷ Γ εἰπεῖν· οἱ
γὰρ πλάνητες ἐκ εἰλβουσι. ἀλλὰ καὶ τὸ Α κατὰ τῷ Β· τὸ
γὰρ μὴ εἰλβεῖν ἐγγὺς ἐσιν· τῆτο δ' εἰλήφθω δι' ἐπαγω-
γῆς ἢ δι' αἰσθήσεως, ἀνάγκη ἔν τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν, ὥς'
ἀποδείκεται ὅτι οἱ πλάνητες ἐγγὺς εἰσιν. οὗτος ἔν ὁ συλ-
λογισμὸς ἐκ τῷ διότι ἀλλὰ τῷ ὅτι ἐσιν· ἐκ γὰρ διὰ τὸ μὴ
εἰλβεῖν ἐγγὺς εἰσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι ἐκ εἰλβουσι.
ἐγχωρεῖ δὲ καὶ διὰ θατέρου θάτερον δειχθῆναι, καὶ ἔσαι
τῷ διότι ἡ ἀπόδειξις, οἷον ἔσω τὸ Γ πλάνητες, ἐφ' ὧ Β

τὸ ἐγγὺς εἶναι, τὸ Α τὸ μὴ εἰλβεῖν· ὑπάρχει δὴ καὶ τὸ
Β τῷ Γ, καὶ τὸ Α τῷ Β τὸ μὴ εἰλβεῖν, ὥς καὶ τῷ Γ
τὸ Α. καὶ ἔσι τῷ διότι ὁ συλλογισμὸς· εἰληπται γὰρ τὸ
πρῶτον αἷτιον. πάλιν ὡς τὴν σελήνην δεικνύουσιν, ὅτι σφαι-
ροειδής, διὰ τῶν αὐξήσεων· εἰ γὰρ τὸ αὐξανόμενον ἔτω
σφαιροειδές, αὐξάνει δ' ἡ σελήνη, φανερόν ὅτι σφαιροει-
δής. ἔτω μὲν ἔν τῷ ὅτι γέγονεν ὁ συλλογισμὸς, ἀνάπαλιν
δὲ τεθέντος τῷ μέσου τῷ διότι· ἐκ γὰρ διὰ τὰς αὐξήσεις
σφαιροειδής ἐσιν, ἀλλὰ διὰ τὸ σφαιροειδής εἶναι λαμβά-
νει τὰς αὐξήσεις τοιαύτας. σελήνη ἐφ' ὧ Γ, σφαιροειδής
ἐφ' ὧ Β, αὐξήσεις ἐφ' ὧ Α. ἐφ' ὧν δὲ τὰ μέσα μὴ
ἀντιτρέφει καὶ ἔσι γνωριμώτερον τὸ ἀνάτιον, τὸ ὅτι μὲν
δείκνυται, τὸ διότι δ' ἐκ. ἔτι ἐφ' ὧν τὸ μέσον ἔξω τίθεται
καὶ γὰρ ἐν τούτοις τῷ ὅτι καὶ ἐκ τῷ διότι ἡ ἀπόδειξις· ἐκ
γὰρ λέγεται τὸ αἷτιον. οἷον διὰ τί ἐκ ἀναπνέει ὁ τοῖχος;
ὅτι ἐκ ζῶν. εἰ γὰρ τῆτο τῷ μὴ ἀναπνέειν αἷτιον, ἔδει τὸ
ζῶν εἶναι αἷτιον τῷ ἀναπνέειν, οἷον εἰ ἡ ἀπόφασις αἰτία τῷ
μὴ ὑπάρχειν, ἢ κατὰφασις τῷ ὑπάρχειν, ὥσπερ εἰ τὸ ἀσύμ-
μετρα εἶναι τὰ θερμὰ καὶ ψυχρὰ τῷ μὴ ὑγιαίνειν, τὸ
σύμμετρα εἶναι τῷ ὑγιαίνειν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ κατὰφα-
σις τῷ ὑπάρχειν, ἢ ἀπόφασις τῷ μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ
τῶν οὕτως ἀποδοδεμένων οὐ συμβαίνει τὸ λεχθέν· οὐ γὰρ
ἅπαν ἀναπνέει ζῶν. ὁ δὲ συλλογισμὸς γίνεται τῆς τοιαύ-
της αἰτίας ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. οἷον ἔσω τὸ Α ζῶν, ἐφ'
τὸ Β τὸ ἀναπνέειν, ἐφ' ὧ Γ τοῖχος. τῷ μὲν οὖν Β παντὶ
ὑπάρχει τὸ Α (πάν γὰρ τὸ ἀναπνέον ζῶν), τῷ δὲ Γ οὐ-
θενί, ὥς ἐδὲ τὸ Β τῷ Γ οὐθενί· οὐκ ἄρα ἀναπνέει ὁ τοῖ-
χος. εὐόκασι δ' αἱ τοιαῦται τῶν αἰτιῶν τοῖς καθ' ὑπερ-
βολὴν εἰρημένους· τῆτο δ' ἔσι τὸ πλεόν ἀποσῆσαντα τὸ μέ-
σον εἰπεῖν, οἷον τὸ τῷ Ἀναχάρσιος, ὅτι ἐν Σκύθαις ἐκ εἰ-
σιν αὐληταί, ἐδὲ γὰρ ἄμπελοι.

Κατὰ μὲν δὴ τὴν αὐτὴν ἐπισήμην καὶ κατὰ τὴν τῶν
μέσων θέσιν αὐταὶ διαφοραὶ εἰσι τῷ ὅτι πρὸς τὸν τῷ διότι
συλλογισμόν· ἄλλον δὲ τρόπον διαφέρει τὸ διότι τῷ ὅτι
τὸ δι' ἄλλης ἐπισήμης ἐκάτερον θεωρεῖν. τοιαῦτα δ' ἔσιν
ὅσα ἔτως ἔχει πρὸς ἄλληλα ὥς' εἶναι θάτερον ὑπὸ θάτε-
ρον, οἷον τὰ ὀπτικά πρὸς γεωμετρίαν καὶ τὰ μηχανικά
πρὸς σφαιρομετρίαν καὶ τὰ ἀρμονικά πρὸς ἀριθμητικὴν καὶ
τὰ φαινόμενα πρὸς ἀστρολογικὴν. σχεδὸν δὲ συνώνυμοι εἰ-
σιν ἐν αὐτοῖς τῶν ἐπισημῶν, οἷον ἀστρολογία ἢ τε μα-

2. δ' om pr C. || 18. ὡ τὸ α C. || 25. ἡ—26. αἷτιον om C. || 30. διὰ—31. πλάνητες om A. || 30. τὸ C. || 31. ἔ γ—ἔ β C || 35. Γ] β A et pr B.

2. καὶ τὸ Α τῷ Β τὸ μὴ εἰλβεῖν post 3. A ABC || τὸ α τῷ γ B. || 7. οὖν om B. || 11. δὲ om pr C. || 14. τὸ ἐπὶ B. || 15. οἷον ὅτι διὰ C. || 16. ἀναπνέειν C. || 19. ψυχρὰ καὶ θερμὰ C. || τὰ ABC. || 21. ἐπὶ εἰ B. || 25. τὸ alterum om C. || 26. τῷ δὲ Γ] τὸ δὲ β A. || 27. ἔτε AB. || 30. ἀναχάρσιος C. || 32. τῶν om C. || 33. μέσων] αὐτῶν AB et pr C. || 40. ἓνα B.

θηματικὴ καὶ ἡ ναυτικὴ, καὶ ἀρμονικὴ ἢ τε μαθηματικὴ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀκοήν. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ὅτι τῶν αἰσθη-
τικῶν εἰδέναι, τὸ δὲ διότι τῶν μαθηματικῶν· ἔτοι γὰρ ἔχουσι
τῶν αἰτίων τὰς ἀποδείξεις, καὶ πολλάκις ἐκ ἴσασι τὸ ὅτι, κα-
θάπερ οἱ τὸ καθόλου θεωρῶντες πολλάκις ἐνία τῶν καθ' ἕκαστον
ἐκ ἴσασι δι' ἀνεπισκεψίαν. ἔστι δὲ ταῦτα ὅσα ἑτερόν τι ὄντα
τὴν ἑστίαν κέχρηται τοῖς εἰδέναι. τὰ γὰρ μαθήματα περὶ εἶδη
ἐστίν· ἢ γὰρ καθ' ὑποκειμένους τινός· εἰ γὰρ καὶ καθ' ὑποκει-
μένους τινός τὰ γεωμετρικά ἐστιν, ἀλλ' ἐκ ἢ γε καθ' ὑποκειμέ-
να. ἔχει δὲ καὶ πρὸς τὴν ὀπτικήν, ὡς αὕτη πρὸς τὴν γεωμε-
τρίαν, ἄλλη πρὸς ταύτην, οἷον τὸ περὶ τῆς ἰρίδος· τὸ μὲν
γὰρ ὅτι φυσικῶς εἰδέναι, τὸ δὲ διότι ὀπτικῶς, ἢ ἀπλῶς ἢ
κατὰ τὸ μάθημα. πολλὰ δὲ καὶ τῶν μὴ ὑπ' ἀλλήλας
ἐπιστημῶν ἔχουσιν οὕτως, οἷον ἰατρικὴ πρὸς γεωμετρίαν· ὅτι
μὲν γὰρ τὰ ἔλκη τὰ περιφερῆ βραδύτερον ὑγιάζεται, τοῦ
ἱατρῶς εἰδέναι, διότι δὲ τῆ γεωμέτρως.

14 Τῶν δὲ σχημάτων ἐπιστημονικὸν μάλιστα τὸ πρῶτον
ἐστίν. αἱ τε γὰρ μαθηματικαὶ τῶν ἐπιστημῶν διὰ τοῦτου
φέρουσι τὰς ἀποδείξεις, οἷον ἀριθμητικὴ καὶ γεωμετρία καὶ
ὀπτική, καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ὅσαι τῆ διότι ποιοῦνται τὴν
σκέψιν· ἢ γὰρ ὅλως ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς πλεί-
στοις διὰ τοῦτου τῆ σχήματος ὁ τῆ διότι συλλογισμός. ὥστε
καὶ διὰ τῆς εἰς μάλιστα ἐπιστημονικόν· κυριώτατον γὰρ
τῆ εἰδέναι τὸ διότι θεωρεῖν. εἴτα τὴν τῆ τί ἐστιν ἐπιστημὴν
διὰ μόνου τοῦτου θεωρεῖσθαι δυνατόν. ἐν μὲν γὰρ τῷ μέσῳ
σχήματι οὐ γίνεται κατηγορικὸς συλλογισμός, ἢ δὲ τῆ
τί ἐστιν ἐπιστήμη καταφάσεως· ἐν δὲ τῷ ἐσχάτῳ γίνεται
μὲν ἀλλ' ἢ καθόλου, τὸ δὲ τί ἐστι τῶν καθόλου ἐστίν· οὐ
γὰρ πᾶς ἐστὶ ζῶον δίπουν ὁ ἄνθρωπος. ἔτι τῆς μὲν ἐκείνων
οὐδὲν προσδεῖται, ἐκεῖνα δὲ διὰ τοῦτου καταπυκνῶνται καὶ
αὖξεται, ἕως ἂν εἰς τὰ ἄμεσα ἔλθῃ. φανερόν ἐν ὅτι κυ-
ριώτατον τοῦ ἐπίστασθαι τὸ πρῶτον σχῆμα.

15 Ὡς περὶ δὲ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β ἐνδέχεται ἀτόμως, ἔτω
καὶ μὴ ὑπάρχειν ἐγχωρεῖ· λέγων δὲ τὸ ἀτόμως ὑπάρχειν ἢ
μὴ ὑπάρχειν τὸ μὴ εἶναι αὐτῶν μέσον· ἔτω γὰρ ἐκείνῃ ἔσαι
κατ' ἀλλοτρίαν τὸ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. ὅταν μὲν ἐν ἢ τὸ Α
ἢ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινὶ ἢ, ἢ καὶ ἀμφω, ἐκ ἐνδέχεται τὸ Α τῷ
Β πρῶτως μὴ ὑπάρχειν. ἔτω γὰρ τὸ Α ἐν ὅλῳ τῷ Γ,
ἐκκοῦν εἰ τὸ Β μὴ ἐστίν ἐν ὅλῳ τῷ Γ. (ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ μὲν
Α εἶναι ἐν τινὶ ὅλῳ, τὸ δὲ Β μὴ εἶναι ἐν τούτῳ), συλλο-
γισμὸς ἔσαι τῆ μὴ ὑπάρχειν τὸ Α τῷ Β· εἰ γὰρ τῷ μὲν

Α παντὶ τὸ Γ, τῷ δὲ Β μὴδενί, οὐδενὶ τῶν Β τὸ Α· ὁμοίως
δὲ καὶ εἰ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινὶ ἐστίν, οἷον ἐν τῷ Δ· τὸ μὲν
γὰρ Δ παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, τὸ δὲ Α ὕδενι τῶν Δ, ὥστε
τὸ Α οὐδενὶ τῶν Β ὑπάρξει διὰ συλλογισμοῦ. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον δεῖχθήσεται καὶ εἰ ἀμφω ἐν ὅλῳ τινὶ ἐστίν. ὅτι
δ' ἐνδέχεται τὸ Β μὴ εἶναι ἐν ὅλῳ ἐστὶ τὸ Α, ἢ πάλιν
τὸ Α ἐν ὅλῳ τῷ Β, φανερόν ἐκ τῶν συσσειχμῶν, ὅσαι μὴ ἐπαλ-
λάττουσιν ἀλλήλαις. εἰ γὰρ μὴδὲν τῶν ἐν τῇ ΑΓΔ συ-
σειχία κατὰ μὴδενὸς κατηγορεῖται τῶν ἐν τῇ ΒΕΖ, τὸ
δ' Α ἐν ὅλῳ ἐστὶ τῷ Θ συσειχμῶ ὄντι, φανερόν ὅτι τὸ Β
ἐκ ἔσαι ἐν τῷ Θ· ἐπαλλάξουσι γὰρ αἱ συσειχίαι. ὁμοίως
δὲ καὶ εἰ τὸ Β ἐν ὅλῳ τινὶ ἐστίν. ἐὰν δὲ μὴδέτερον ἢ ἐν
ὅλῳ μὴδενί, μὴ ὑπάρχει δὲ τὸ Α τῷ Β, ἀνάγκη ἀτόμως
μὴ ὑπάρχειν. εἰ γὰρ ἔσαι τι μέσον, ἀνάγκη θάτερον αὐ-
τῶν ἐν ὅλῳ τινὶ εἶναι. ἢ γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι ἢ ἐν
τῷ μέσῳ ἔσαι ὁ συλλογισμός. εἰ μὲν ἐν τῷ πρώτῳ,
τὸ Β ἔσαι ἐν ὅλῳ τινὶ (καταφατικὴν γὰρ δεῖ τὴν πρὸς τῆτος
γίνεσθαι πρότασιν), εἰ δ' ἐν τῷ μέσῳ, ὁπότερον ἔτυχεν·
πρὸς ἀμφοτέροις γὰρ ληφθέντος τοῦ ζεσητικῶς γίνεται συλ-
λογισμός· ἀμφοτέρων δ' ἀποφατικῶν ἔσων ἐκ ἔσαι.

Φανερόν ἐν ὅτι ἐνδέχεται τε ἄλλῳ μὴ ὑπάρχειν ἀτό-
μως, καὶ πότε ἐνδέχεται καὶ πῶς, εἰρήκαμεν.

Ἀγνοία δ' ἢ μὴ κατ' ἀπόφασιν ἀλλὰ κατὰ διάθε-
16 σιν λεγομένη ἔστι μὲν ἢ διὰ συλλογισμοῦ γινομένη ἀπάτη,
αὕτη δ' ἐν μὲν τοῖς πρώτως ὑπάρχουσιν ἢ μὴ ὑπάρχουσι
συμβαίνει διχῶς· ἢ γὰρ ὅταν ἀπλῶς ὑπολάβῃ ὑπάρχειν
ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἢ ὅταν διὰ συλλογισμοῦ λάβῃ τὴν ὑπό-
ληψιν. τῆς μὲν ἐν ἀπλῶς ὑπολήψεως ἀπλῆ ἢ ἀπάτη, τῆς
δὲ διὰ συλλογισμοῦ πλείους. μὴ ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α μὴ-
δενί τῶν Β ἀτόμως· ἐκὼν ἐὰν συλλογίζηται ὑπάρχειν τὸ
Α τῷ Β, μέσον λαβὼν τὸ Γ, ἡπατημένος ἔσαι διὰ συλ-
λογισμοῦ. ἐνδέχεται μὲν ἐν ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις εἶ-
ναι ψευδεῖς, ἐνδέχεται δὲ τὴν ἑτέραν μόνον. εἰ γὰρ μήτε
τὸ Α μὴδενί τῶν Γ ὑπάρχει μήτε τὸ Γ μὴδενί τῶν Β, εἰ-
λήπται δ' ἑκατέρω ἀνάπαλιν, ἀμφω ψευδεῖς ἔσονται. ἐγ-
χωρεῖ δ' ἔτι ὡς ἔχειν τὸ Γ πρὸς τὸ Α καὶ Β ὥστε μήτε ὑπὸ
τὸ Α εἶναι μήτε καθόλου τῷ Β. τὸ μὲν γὰρ Β ἀδύνατον
εἶναι ἐν ὅλῳ τινὶ· πρῶτως γὰρ ἐλέγετο αὐτῷ τὸ Α μὴ ὑπάρ-
χειν· τὸ δὲ Α ἐκ ἀνάγκης πᾶσι τοῖς ἔσιν εἶναι καθόλου,
ὥς ἀμφοτέρω ψευδεῖς. ἀλλὰ καὶ τὴν ἑτέραν ἐνδέχεται
ἀληθὴ λαμβάνειν, οὐ μέντοι ὁπότεραν ἔτυχεν, ἀλλὰ τὴν

4. αἰτίων C. || 9. γεωμετρικά AB, γεωμετρικά pr C. || ἐκ ἢ] ἐκ B. || 35. τῷ pr C.

3. τῶν—4. ὕδενι om AB. || 7. συσειχμῶ B. || 9. κατὰ] καὶ κατὰ AB. || 11. Θ] εθ A. || 16. ὁ om C. || 24. γεωμετρία B. || 25. ἢ
μὴ ὑπάρχουσι om pr C. || 34. ὑπάρχειν A, ὑπάρχει B. || 37. τῷ] τοῦ corr C. || 41. μέντοι] μέντοι γε C.

ΑΓ· ἡ γὰρ ΓΒ πρότασις αἰὲ ψευδὴς ἔσαι διὰ τὸ ἐν μηδενὶ εἶναι τὸ Β, τὴν δὲ ΑΓ ἐγχωρεῖ, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τῷ Γ καὶ τῷ Β ὑπάρχει ἀτόμως. ὅταν γὰρ πρῶτως κατηγορηθῇ ταῦτο πλείονων, οὐδέτερον οὐδετέρῳ ἔσαι. διαφέρει δ' ὑδὲν, ὑδ' εἰ μὴ ἀτόμως ὑπάρχει.

Ἡ μὲν ἔν τῷ ὑπάρχειν ἀπάτη διὰ τούτων τε καὶ ἔτω γίνεται μόνως (ἔ γὰρ ἦν ἐν ἄλλῳ σχήματι τοῦ ὑπάρχειν συλλογισμός), ἡ δὲ τοῦ μὴ ὑπάρχειν ἔν τε τῷ πρώτῳ καὶ ἐν τῷ μέσῳ σχήματι. πρῶτον ἔν εἰπωμεν ποσάχως ἐν τῷ πρώτῳ γίνεται, καὶ πῶς ἐχουσὼν τῶν προτάσεων. ἐνδέχεται μὲν ἔν ἀμφοτέρων ψευδῶν ὑστῶν, οἷον εἰ τὸ Α καὶ τῷ Γ καὶ τῷ Β ὑπάρχει ἀτόμως· ἐὰν γὰρ ληφθῇ τὸ μὲν Α τῷ Γ μηδενί, τὸ δὲ Γ παντὶ τῷ Β, ψευδεῖς αἱ προτάσεις. ἐνδέχεται δὲ καὶ τῆς ἐτέρας ψευδοῦς ὕψης, καὶ ταύτης ὅποτερας ἔτυχεν. ἐγχωρεῖ γὰρ τὴν μὲν ΑΓ ἀληθῆ εἶναι, τὴν δὲ ΓΒ ψευδῇ, τὴν μὲν ΑΓ ἀληθῆ ὅτι ἔ πασι τοῖς ὕσιν ὑπάρχει τὸ Α, τὴν δὲ ΓΒ ψευδῇ ὅτι ἀδύνατον ὑπάρχει τῷ Β τὸ Γ, ὅ μὲν ὑπάρχει τὸ Α· ἔ γὰρ ἔτι ἀληθὴς ἔσαι ἡ ΑΓ πρότασις· ἅμα δέ, εἰ καὶ εἰσὶν ἀμφοτέραι ἀληθεῖς, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι ἀληθές. ἀλλὰ καὶ τὴν ΓΒ ἐνδέχεται ἀληθῆ εἶναι τῆς ἐτέρας ὕψης ψευδοῦς, οἷον εἰ τὸ Β καὶ ἐν τῷ Γ καὶ ἐν τῷ Α ἔσιν· ἀνάγκη γὰρ θάτερον ὑπὸ θάτερον εἶναι, ὥς' ἂν λάβῃ τὸ Α μηδενὶ τῶν Γ ὑπάρχειν, ψευδὴς ἔσαι ἡ πρότασις. φανερόν ἔν ὅτι καὶ τῆς ἐτέρας ψευδοῦς οὔσης καὶ ἀμφοῖν ἔσαι ψευδὴς ὁ συλλογισμός.

Ἐν δὲ τῷ μέσῳ σχήματι ὅλας μὲν εἶναι τὰς προτάσεις ἀμφοτέρας ψευδεῖς ἔκ ἐνδέχεται· ὅταν γὰρ τὸ Α παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, ὑδὲν ἔσαι λαβεῖν ὃ τῷ μὲν ἐτέρῳ παντὶ θατέρῳ δ' ὑδενὶ ὑπάρξει· δεῖ δ' οὕτω λαμβάνειν τὰς προτάσεις ὥστε τῷ μὲν ὑπάρχειν τῷ δὲ μὴ ὑπάρχειν, εἴπερ ἔσαι συλλογισμός. εἰ ἔν ἔτω λαμβανόμεναι ψευδεῖς, δῆλον ὡς ἐναντίως ἀνάπαλιν ἔξουσιν· τῆτο δ' ἀδύνατον. ἐπὶ τι δ' ἐκατέραν ὑδὲν κωλύει ψευδῇ εἶναι, οἷον εἰ τὸ Γ καὶ τῷ Α καὶ τῷ Β τινὶ ὑπάρχει· ἂν γὰρ τῷ μὲν Α παντὶ ληφθῇ ὑπάρχον, τῷ δὲ Β μηδενί, ψευδεῖς μὲν ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις, ἔ μέντοι ὅλαι ἀλλ' ἐπὶ τι. καὶ ἀνάπαλιν δὲ τεθέντος τῷ ζερητικῷ ὡσαύτως. τὴν δ' ἐτέραν εἶναι ψευδῇ καὶ ὅποτεραν ἔν ἐνδέχεται. ὃ γὰρ ὑπάρχει τῷ Α παντί, καὶ τῷ Β ὑπάρξει· ἐὰν ἔν ληφθῇ τῷ μὲν Α ὅλῳ ὑπάρχειν

τὸ Γ, τῷ δὲ Β ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΓΑ ἀληθὴς ἔσαι, ἡ δὲ ΓΒ ψευδὴς. πάλιν ὃ τῷ Β μηδενὶ ὑπάρχει, ὑδὲ τῷ Α παντὶ ὑπάρξει· εἰ γὰρ τῷ Α, καὶ τῷ Β· ἀλλ' ἔκ ὑπῆρχεν. ἐὰν ἔν ληφθῇ τὸ Γ τῷ μὲν Α ὅλῳ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ πρότασις ἀληθὴς, ἡ δ' ἐτέρα ψευδὴς. ὁμοίως δὲ καὶ μετατεθέντος τῷ ζερητικῷ. ὃ γὰρ μηδενὶ ὑπάρχει τῷ Α, ὑδὲ τῷ Β ὑδενὶ ὑπάρξει· ἐὰν ἔν ληφθῇ τὸ Γ τῷ μὲν Α ὅλῳ μὴ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Β ὅλῳ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΑΓ πρότασις ἀληθὴς ἔσαι, ἡ ἐτέρα δὲ ψευδὴς. καὶ πάλιν, ὃ παντὶ τῷ Β ὑπάρχει, μηδενὶ λαβεῖν τῷ Α ὑπάρχον ψευδὸς. ἀνάγκη γάρ, εἰ τῷ Β παντὶ καὶ τῷ Α τινὶ ὑπάρχειν· ἐὰν ἔν ληφθῇ τῷ μὲν Β παντὶ ὑπάρχειν τὸ Γ, τῷ δὲ Α μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ ἀληθὴς ἔσαι, ἡ δὲ ΓΑ ψευδὴς. φανερόν ἔν ὅτι καὶ ἀμφοτέρων ὑστῶν ψευδῶν καὶ τῆς ἐτέρας μόνον ἔσαι συλλογισμὸς ἀπατητικός ἐν τοῖς ἀτόμοις.

Ἐν δὲ τοῖς μὴ ἀτόμως ὑπάρχουσιν ἡ μὴ ὑπάρχουσιν, ὅταν μὲν διὰ τῷ οἰκείῳ μέσου γίνηται τῷ ψεύδους ὁ συλλογισμός, ἔκ οἷον τε ἀμφοτέρας ψευδεῖς εἶναι τὰς προτάσεις, ἀλλὰ μόνον τὴν πρὸς τῷ μείζονι ἄκρῳ. λέγω δ' οἰκεῖον μέσον δι' οὗ γίνεται τῆς ἀντιφάσεως ὁ συλλογισμός. ὑπαρχέτω γὰρ τὸ Α τῷ Β διὰ μέσου τῷ Γ. ἐπεὶ ἔν ἀνάγκη τὴν ΓΒ καταφατικὴν λαμβάνεσθαι συλλογισμοῦ γινόμενης, δῆλον ὅτι αἰὲ αὕτη ἔσαι ἀληθὴς· οὐ γὰρ ἀντιζέφεται. ἡ δὲ ΑΓ ψευδὴς· ταύτης γὰρ ἀντιζεφομένης ἐναντίως γίνεται ὁ συλλογισμός. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἐξ ἄλλης συσσειχίας ληφθεῖν τὸ μέσον, οἷον τὸ Δ εἰ καὶ ἐν τῷ Α ὅλῳ ἐστὶ καὶ κατὰ τῷ Β κατηγορεῖται παντός· ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν ΔΒ πρότασιν μένειν, τὴν δ' ἐτέραν ἀντιζεφέσθαι, ὥσθ' ἡ μὲν αἰὲ ἀληθὴς, ἡ δ' αἰὲ ψευδὴς. καὶ σχεδὸν ἡ γε τοιαύτη ἀπάτη ἡ αὕτη ἐστὶ τῇ διὰ τῷ οἰκείῳ μέσου. ἐὰν δὲ μὴ διὰ τῷ οἰκείῳ μέσου γίνηται ὁ συλλογισμός, ὅταν μὲν ὑπὸ τὸ Α ἢ τὸ μέσον, τῷ δὲ Β μηδενὶ ὑπάρχει, ἀνάγκη ψευδεῖς εἶναι ἀμφοτέρας. ληπτέαι γὰρ ἐναντίως ἢ ὡς ἔχουσιν αἱ προτάσεις, εἰ μέλλει συλλογισμὸς ἔσεσθαι· ἔτω δὲ λαμβανομένων ἀμφοτέρων γίνονται ψευδεῖς. οἷον εἰ τὸ μὲν Α ὅλῳ τῷ Δ ὑπάρχει, τὸ δὲ Δ μηδενὶ τῶν Β· ἀντιγραφέτων γὰρ τούτων συλλογισμὸς τ' ἔσαι καὶ αἱ προτάσεις ἀμφοτέραι ψευδεῖς. ὅταν δὲ μὴ ἢ ὑπὸ τὸ Α τὸ μέσον, οἷον τὸ Δ, ἡ

2. τῷ τὸ Β. || 3. γὰρ corr C. || πρῶτον AB. || 4. διαφέρει — 5. ὑπάρχει om B et pr AC. || 8. τε om C. || 16. βγ B. || 29. ἐστὶ C. || 33. ἐκάτερον AB. || 37. δὲ om C. || 40. ὑπάρχει BC.

5. βγ B. || 17. ἀτόμοις B. || ἡ μὴ ὑπάρχουσιν om AB. || 23. βγ BC. || 24. ἐστὶ C. || 35. μέλλει C. || 36. ἀμφοτέρων B. || 39. τ' om C.

μὲν ΑΔ ἀληθὲς ἔσαι, ἡ δὲ ΔΒ ψευδής. ἡ μὲν γὰρ ΑΔ ἀληθής, ὅτι ἐκ ἧν ἐν τῷ Α τὸ Δ, ἡ δὲ ΔΒ ψευδής, ὅτι, εἰ ἦν ἀληθής, καὶ τὸ συμπέρασμα ἦν ἀληθές· ἀλλ' ἦν ψεῦδος.

Διὰ δὲ τοῦ μέσου σχήματος γινομένης τῆς ἀπάτης, ἀμφοτέρας μὲν ἐκ ἐνδέχεται ψευδεῖς εἶναι τὰς προτάσεις ὅλας (ὅταν γὰρ ἢ τὸ Β ὑπὸ τὸ Α, ἐδὲν ἐνδέχεται τῷ μὲν παντὶ τῷ δὲ μηδενὶ ὑπάρχειν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον), τὴν ἑτέραν δ' ἐγχωρεῖ, καὶ ὁποτέραν ἔτυχεν. εἰ γὰρ τὸ Γ καὶ τῷ Α καὶ τῷ Β ὑπάρχει, ἐὰν ληθῇ τῷ μὲν Α ὑπάρχειν τῷ δὲ Β μὴ ὑπάρχειν, ἡ μὲν ΑΓ ἀληθὲς ἔσαι, ἡ δ' ἑτέρα ψευδής· πάλιν δ' εἰ τῷ μὲν Β ληθῇ τὸ Γ ὑπάρχον, τῷ δὲ Α μηδενί, ἡ μὲν ΓΒ ἀληθὲς ἔσαι, ἡ δ' ἑτέρα ψευδής.

Ἐὰν μὲν ἔνι σερητικὸς ἢ τῆς ἀπάτης ὁ συλλογισμὸς, εἴρηται πότε καὶ διὰ τίνων ἔσαι ἡ ἀπάτη· ἐὰν δὲ καταφατικὸς, ὅταν μὲν διὰ τῶν οἰκείων μέσου, ἀδύνατον ἀμφοτέρας εἶναι ψευδεῖς· ἀνάγκη γὰρ τὴν ΓΒ μένειν, εἴπερ ἔσαι συλλογισμὸς, καθάπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον. ὥστε ἡ ΓΑ αἰεὶ ἔσαι ψευδής· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀντιστροφωμένη. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἐξ ἄλλης συσσειχίας λαμβάνοιτο τὸ μέσον, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἐπὶ τῆς σερητικῆς ἀπάτης· ἀνάγκη γὰρ τὴν μὲν ΔΒ μένειν, τὴν δ' ΑΔ ἀντιστρέφουσαν, καὶ ἡ ἀπάτη ἡ αὕτη τῇ πρότερον. ὅταν δὲ μὴ διὰ τῶν οἰκείων, ἐὰν μὲν ἢ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Α, αὕτη μὲν ἔσαι ἀληθής, ἡ ἑτέρα δὲ ψευδής· ἐγχωρεῖ γὰρ τὸ Α πλείοσιν ὑπάρχειν, ἢ ἐκ ἑστὶν ὑπ' ἄλληλα. ἐὰν δὲ μὴ ἢ τὸ Δ ὑπὸ τὸ Α, αὕτη μὲν αἰεὶ δῆλον ὅτι ἔσαι ψευδής (καταφατικὴ γὰρ λαμβάνεται), τὴν δὲ ΒΔ ἐνδέχεται καὶ ἀληθῆ εἶναι καὶ ψευδῇ· οὐδὲν γὰρ πωλύει τὸ μὲν Α τῷ Δ μηδενὶ ὑπάρχειν, τὸ δὲ Δ τῷ Β παντί, οἷον ζῶον ἐπισήμη, ἐπισήμη δὲ μουσική. ἐδ' αὖ μήτε τὸ Α μηδενὶ τῶν Δ μήτε τὸ Δ μηδενὶ τῷ Β φανερόν ἐστιν ὅτι μὴ ὄντος τοῦ μέσου ὑπὸ τὸ Α καὶ ἀμφοτέρας ἐγχωρεῖ ψευδεῖς εἶναι καὶ ὁποτέραν ἔτυχεν.

Ποσαχῶς μὲν οὖν καὶ διὰ τίνων ἐγχωρεῖ γίνεσθαι τὰς κατὰ συλλογισμὸν ἀπάτας ἐν τε τοῖς ἀμέσοις καὶ ἐν τοῖς δι' ἀποδείξεως, φανερόν.

Φανερόν δὲ καὶ ὅτι, εἰ τις αἰσθησις ἐκλείπειν, ἀνάγκη καὶ ἐπισήμην τινα ἐκλείπειν, ἢν ἀδύνατον λαβεῖν, εἴπερ μαθάνομεν ἢ ἐπαγωγῇ ἢ ἀποδείξει. ἔστι δ' ἡ μὲν ἀπόδει-

ξις ἐκ τῶν καθόλου, ἡ δ' ἐπαγωγὴ ἐκ τῶν κατὰ μέρος· ἀδύνατον δὲ τὰ καθόλου θεωρῆσαι μὴ δι' ἐπαγωγῆς, ἐπεὶ καὶ τὰ ἐξ ἀφαιρέσεως λεγόμενα ἔσαι δι' ἐπαγωγῆς γνώριμα ποιεῖν, ὅτι ὑπάρχει ἐκάσῳ γένει ἓνια, καὶ εἰ μὴ χωριστά ἐστίν, ἢ τοιούδ' ἕκαστον. ἐπαχθῆναι δὲ μὴ ἔχοντας αἰσθησιν ἀδύνατον. τῶν γὰρ καθ' ἕκαστον ἢ αἰσθησις· ἢ γὰρ ἐνδέχεται λαβεῖν αὐτῶν τὴν ἐπισήμην· ἔτε γὰρ ἐκ τῶν καθόλου ἄνευ ἐπαγωγῆς, ἔτε δι' ἐπαγωγῆς ἄνευ τῆς αἰσθήσεως.

Ἐστὶ δὲ πᾶς συλλογισμὸς διὰ τριῶν ὄρων, καὶ ὁ μὲν δεικνύει δυνάμενος ὅτι ὑπάρχει τὸ Α τῷ Γ διὰ τὸ ὑπάρχειν τῷ Β καὶ τῷ Γ, ὁ δὲ σερητικὸς, τὴν μὲν ἑτέραν πρότασιν ἔχων ὅτι ὑπάρχει τι ἄλλο ἄλλω, τὴν δ' ἑτέραν ὅτι ἔχ ὑπάρχει. φανερόν ἐστιν ὅτι αἱ μὲν ἀρχαὶ καὶ αἱ λεγόμεναι ὑποθέσεις αὐταὶ εἰσι· λαβόντα γὰρ ταῦτα οὕτως ἀνάγκη δεικνύειν, οἷον ὅτι τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει διὰ τὸ Β, πάλιν δ' ὅτι τὸ Α τῷ Β δι' ἄλλου μέσου, καὶ ὅτι τὸ Β τῷ Γ ὡσαύτως. κατὰ μὲν ἔνι δόξαν συλλογιζομένοις καὶ μόνον διαλεκτικῶς δῆλον ὅτι τῷ μόνον σκεπτόν, εἰ ἐξ ὧν ἐνδέχεται ἐνδοξοτάτων γίνεται ὁ συλλογισμὸς, ὥς· εἰ καὶ μὴ ἐστὶν τι τῇ ἀληθείᾳ τῶν ΑΒ μέσον, δοκεῖ δὲ εἶναι, ὁ δὲ διὰ τούτου συλλογιζόμενος συλλελογίζεσθαι διαλεκτικῶς· πρὸς δ' ἀλήθειαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων δεῖ σκοπεῖν. ἔχει δ' ἔτως. ἐπειδὴ ἐστὶν ὁ αὐτὸς μὲν κατ' ἄλλου κατηγορεῖται μὴ κατὰ συμβεβηκός, — λέγω δὲ τὸ κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ λευκὸν ποτ' ἐκεῖν φαινομεν εἶναι ἄνθρωπον, ἔχ ὁμοίως λέγοντες καὶ τὸν ἄνθρωπον λευκόν· ὁ μὲν γὰρ ἔχ ἑτερόν τι ὧν λευκὸν ἐστὶ, τὸ δὲ λευκόν, ὅτι συμβέβηκε τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι λευκῷ. ἐστὶν ἔνι ἓνια τοιαῦτα ὥστε καθ' αὐτὰ κατηγορεῖσθαι. ἔξω δὲ τὸ Γ τοιούτον, ὃ αὐτὸ μὲν μηκέτι ὑπάρχει ἄλλω, τούτῳ δὲ τὸ Β πρώτῳ, καὶ ἐκ ἑστὶν ἄλλο μεταξὺ. καὶ πάλιν τὸ Ε τῷ Ζ ὡσαύτως, καὶ τῷ Β. ἀρ' ἔνι τῷ Β ἀνάγκη σῆναι, ἢ ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἵεναι; καὶ πάλιν εἰ τῷ μὲν Α μηδὲν κατηγορεῖται καθ' αὐτό, τὸ δὲ Α τῷ Θ ὑπάρχει πρώτῳ, μεταξὺ δὲ μηδενὶ προτέρῳ, καὶ τὸ Θ τῷ Η, καὶ τῷ Β, ἄρα καὶ τῷ Η ἵστασθαι ἀνάγκη, ἢ καὶ τῷ Ε ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἵεναι; διαφέρει δὲ τῷ τῷ πρότερον τοσούτον, ὅτι τὸ μὲν ἐστὶν, ἄρα ἐνδέχεται ἀρξάμεν ἀπὸ τοιούτου ὃ μὴδενὶ ὑπάρχει ἑτέρῳ ἄλλ' ἄλλο ἐκεῖν, ἐπὶ τὸ ἄνω εἰς ἄπειρον ἵεναι, θάτερον δὲ ἀρξάμενον ἀπὸ τοιούτου

1. ἔσαι om C. || βδ C. || ἡ μὲν — 2. ψευδής om C. || 2. βδ AB. || 3. καὶ AB. || 7. μὲν α παντὶ C. || 9. δ' ἑτέραν B. || 13. βγ B. || 18. βγ B. || 25. δὲ ἑτέρα C. || 36. τε om C. || 38. φανερόν] δῆλον C.

5. εἰσιν C. || 6. τῶν om B, post γὰρ ponit A. || 21. μὴ om C. || δὲ μὴ εἶναι corr C. || 30. ὃ τὸ αὐτὸ C. || 31. τῷ τῷ B. || 32. τῷ ε τὸ ζ C. || 37. προτέρου CD. || 38. ἄρα ἐνδέχεται om C. || ἀρξάμενον C. || 39. ἀπὸ τοῦ τοιούτου D.

δ' αὐτὸ μὲν ἄλλου, ἐκεῖνου δὲ μὴδὲν κατηγορεῖται, ἐπὶ τὸ κάτω σκοπεῖν εἰ ἐνδέχεται εἰς ἄπειρον ἵεναι. ἔτι τὰ μεταξὺ ἄρ' ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι ὠρισμένων τῶν ἄκρων· λέγω δ' οἷον εἰ τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει, μέσον δ' αὐτῶν τὸ Β, τοῦ δὲ Β καὶ τοῦ Α ἕτερα, τούτων δ' ἄλλα, ἀρὰ καὶ ταῦτα 5 εἰς ἄπειρον ἐνδέχεται ἵεναι, ἢ ἀδύνατον; ἔτι δὲ τῆτο σκοπεῖν ταῦτ' καὶ εἰ αἱ ἀποδείξεις εἰς ἄπειρον ἔρχονται, καὶ εἰ ἔστιν ἀπόδειξις ἅπαντος, ἢ πρὸς ἄλληλα περαίνεται.

Ὁμοίως δὲ λέγω καὶ ἐπὶ τῶν σερητικῶν συλλογισμῶν καὶ προτάσεων, οἷον εἰ τὸ Α μὴ ὑπάρχει τῷ Β μὴδενί, ἦτοι 10 πρῶτῳ, ἢ ἔσαι τι μεταξὺ ᾧ προτέρῳ ἔχ' ὑπάρχει, οἷον εἰ τὸ Η, δ' τῷ Β ὑπάρχει παντί, καὶ πάλιν τούτου ἔτι ἄλλῳ προτέρῳ, οἷον εἰ τὸ Θ, δ' τῷ Η παντί ὑπάρχει. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ἡ ἄπειρα οἷς ὑπάρχει προτέροις, ἢ ἴσεται.

Ἐπὶ δὲ τῶν ἀντισρεφόντων ἔχ' ὁμοίως ἔχει. οὐ γὰρ 15 ἔστιν ἐν τοῖς κατηγορουμένοις οὐ πρῶτου κατηγορεῖται ἢ τελευταῖς· πάντα γὰρ πρὸς πάντα ταύτῃ γε ὁμοίως ἔχει, εἴτ' ἔστιν ἄπειρα τὰ κατ' αὐτῶν κατηγορούμενα, εἴτ' ἀμφοτέρω εἰς τὰ ἀπορρήντα ἄπειρα· πλὴν εἰ μὴ ὁμοίως ἐνδέχεται ἀντισρεφείν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς συμβεβηκός, τὸ δ' ὡς κατηγορίαν. 20

20 Ὅτι μὲν ἔν τα μεταξὺ ἐκ ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι, εἰ ἐπὶ τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω ἴσονται αἱ κατηγορίαι, δῆλον. λέγω δ' ἄνω μὲν τὴν ἐπὶ τὸ καθόλου μᾶλλον, κάτω δὲ τὴν ἐπὶ τὸ κατὰ μέρος. εἰ γὰρ τῷ Α κατηγορουμένου κατὰ τῷ Ζ ἄπειρα τὰ μεταξὺ, ἐφ' ὧν Β, δῆλον ὅτι ἐνδέχεται 25 ἂν ὥστε καὶ ἀπὸ τῷ Α ἐπὶ τὸ κάτω ἕτερον ἐτέρου κατηγορεῖσθαι εἰς ἄπειρον (πρὶν γὰρ ἐπὶ τὸ Ζ ἐλθεῖν, ἄπειρα τὰ μεταξὺ) καὶ ἀπὸ τῷ Ζ ἐπὶ τὸ ἄνω ἄπειρα, πρὶν ἐπὶ τὸ Α ἐλθεῖν. ὥς' εἰ ταῦτα ἀδύνατα, καὶ τῷ Α καὶ Ζ ἀδύνατον ἄπειρα εἶναι μεταξὺ. οὐδὲ γὰρ εἴ τις λέγοι ὅτι τὰ μὲν ἐς 30 τῶν ΑΒ ἐχόμενα ἀλλήλων ὥστε μὴ εἶναι μεταξὺ, τὰ δ' ἐκ ἔστι λαβεῖν, οὐδὲν διαφέρει. δ' γὰρ ἂν λάβω τῶν Β, ἔσαι πρὸς τὸ Α ἢ πρὸς τὸ Ζ ἢ ἄπειρα τὰ μεταξὺ ἢ ἔ. ἀφ' ἧ δὴ πρῶτον ἄπειρα, εἴτ' εὐθὺς εἴτε μὴ εὐθὺς, ὅθεν διαφέρει· τὰ γὰρ μετὰ ταῦτα ἄπειρά ἐστιν.

21 Φανερόν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς σερητικῆς ἀποδείξεως ὅτι γήσεται, εἴπερ ἐπὶ τῆς κατηγορικῆς ἴσεται ἐπ' ἀμφοτέρας. ἔσω γὰρ μὴ ἐνδεχόμενον μῆτε ἐπὶ τὸ ἄνω ἀπὸ τῷ ὑστάτου εἰς ἄπειρον ἵεναι (λέγω δ' ὑστατον δ' αὐτὸ μὲν ἄλλῳ

μὴδενί ὑπάρχει, ἐκεῖνῳ δὲ ἄλλο, οἷον τὸ Ζ) μῆτε ἀπὸ τῷ πρῶτῳ ἐπὶ τὸ ὑστατον (λέγω δὲ πρῶτον δ' αὐτὸ μὲν κατ' ἄλλου, κατ' ἐκεῖνῳ δὲ μὴδὲν ἄλλο). εἰ δὴ ταῦτ' ἐστὶ, καὶ ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως γήσεται. τριχῶς γὰρ δέκνται μὴ ὑπάρχον. ἢ γὰρ ᾧ μὲν τὸ Γ, τὸ Β ὑπάρχει παντί, ᾧ δὲ τὸ Β, ὅθεν τὸ Α. τῷ μὲν τοίνυν ΒΓ, καὶ αἰετῶν ἑτέρου διασῆματος, ἀνάγκη βαδίζειν εἰς ἄμεσα· κατηγορικὸν γὰρ τῆτο τὸ διάστημα. τὸ δ' ἕτερον δῆλον ὅτι εἰ ἄλλῳ ἔχ' ὑπάρχει προτέρῳ, οἷον τῷ Δ, τῆτο δεήσει τῷ Β παντί ὑπάρχειν. καὶ εἰ πάλιν ἄλλῳ τῷ Δ προτέρῳ ἔχ' ὑπάρχει, ἐκεῖνο δεήσει τῷ Δ παντί ὑπάρχειν. ὥς' ἐπεὶ ἢ ἐπὶ τὸ κάτω ἴσεται ὁδός, καὶ ἢ ἐπὶ τὸ ἄνω γήσεται, καὶ ἔσαι τι πρῶτον, ᾧ ἔχ' ὑπάρχει. πάλιν εἰ τὸ μὲν Β παντί τῷ Α, τῷ δὲ Γ μὴδενί, τὸ Α τῷ Γ ὅθεν ὑπάρχει. πάλιν τῆτο εἰ δεῖ δεῖξαι, δῆλον ὅτι ἢ διὰ τῷ ἄνω τρόπου δειχθήσεται ἢ διὰ τούτου ἢ τοῦ τρίτου. ὁ μὲν οὖν πρῶτος εἴρηται, ὁ δὲ δεύτερος δειχθήσεται. οὕτω δ' ἂν δεικνύοι, οἷον ὅτι τὸ Δ τῷ μὲν Β παντί ὑπάρχει, τῷ δὲ Γ ὅθεν, εἰ ἀνάγκη ὑπάρχειν τι τῷ Β. καὶ πάλιν εἰ τῆτο τῷ Γ μὴ ὑπάρχει, ἄλλο τῷ Δ ὑπάρχει, δ' τῷ Γ οὐχ ὑπάρχει. ἐκοῦν ἐπεὶ τὸ ὑπάρχειν αἰετῶν ἄνωτέρῳ ἴσεται, γήσεται καὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν. ὁ δὲ τρίτος τρόπος ἦν· εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β παντί ὑπάρχει, τὸ δὲ Γ μὴ ὑπάρχει, οὐ παντί ὑπάρχει τὸ Γ ᾧ τὸ Α. πάλιν δὲ τῆτο ἢ διὰ τῶν ἄνω εἰρημένων ἢ ὁμοίως δειχθήσεται. ἐκείνως μὲν δὴ ἴσεται, εἰ δ' οὕτω, πάλιν λήφεται τὸ Β τῷ Ε ὑπάρχειν, ᾧ τὸ Γ μὴ παντί ὑπάρχει. καὶ τῆτο πάλιν ὁμοίως. ἐπεὶ δ' ὑπόκειται ἴσασθαι καὶ ἐπὶ τὸ κάτω, δῆλον ὅτι γήσεται καὶ τὸ Γ ἔχ' ὑπάρχον.

Φανερόν δ' ὅτι καὶ ἐὰν μὴ μιᾷ ὁδῷ δεικνύηται ἀλλὰ πάσαις, ὅτε μὲν ἐκ τῷ πρῶτῳ σχήματος, ὅτε δὲ ἐκ τῷ δευτέρῳ ἢ τρίτῳ, ὅτι καὶ ἔτω γήσεται· πεπερασμένοι γὰρ εἰσιν αἱ ὁδοί, τὰ δὲ πεπερασμένα πεπερασμέναις ἀνάγκη πεπεράνθαι πάντα.

Ὅτι μὲν ἔν ἐπὶ τῆς σερήσεως, εἴπερ καὶ ἐπὶ τῷ ὑπαρ- 35 χειν, ἴσεται, δῆλον. ὅτι δ' ἐπ' ἐκείνων, λογικῶς μὲν θεωροῦσιν ὥδε φανερόν.

Ἐπὶ μὲν ἔν τῶν ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορουμένων δῆλον· 22 εἰ γὰρ ἔστιν ὀρίσασθαι ἢ εἰ γνωστὸν τὸ τί ἦν εἶναι, τὰ δ' ἄπειρα μὴ ἔστιν διελθεῖν, ἀνάγκη πεπεράνθαι τὰ ἐν τῷ τί

1. μὴδενί D. || 7. αἰ om B. || 13. θ ἢ δ A. || 14. οἷς ἔχ' ὑπάρχει D. || 16. ἔστιν om A. || ἀντικατηγορουμένοις D. || 17. πάντα γὰρ ταῦτα γὰρ B. || 18. εἴτ' ἐπ' D. || 22. καὶ ἐπὶ τὸ D. || 26. τὰ D. || 28. τὸ an τὰ habeat B non liquet. || 29. καὶ τοῦ ζ D. || 34. ὅθεν D.

1. ὑπὸ AB. || 5. γ τῷ β B. || 6. ὅθεν D. || 9. πρότερον B. || 10. προτέρῳ τοῦ δ D. || ἐκεῖνῳ AB. || 11. ἄνω AB. || 12. ἄνω δ AB, α D. || πρῶτῳ AB. || 13. B] $\frac{\alpha}{\beta}$ D. || A] $\frac{\beta}{\alpha}$ D. || 14. μὴδενί D. || τῶν AB. || 16. ἢ διὰ τῷ D. || 17. δεικνύη ABD. || 18. B] $\frac{\alpha}{\beta}$ D. || 19. ἀλλ' δ A. || 20. ἔχ' ὑπάρχει D. || 29. καὶ ἐκ] καὶ D. || δεικνύηται D. || 33. ἅπαντα D. || 37. τῶν om D.

ἐς κατηγορούμενα. καθόλου δὲ ὧδε λέγομεν. ἐς γὰρ εἰ-
πεῖν ἀληθῶς τὸ λευκὸν βαδίζειν καὶ τὸ μέγα ἐκείνο ξύλον
εἶναι, καὶ πάλιν τὸ ξύλον μέγα εἶναι καὶ τὸν ἄνθρωπον βα-
δίζειν. ἕτερον δὲ ἐς τὸ οὕτως εἰπεῖν καὶ τὸ ἐκεῖνος. ὅταν
μὲν γὰρ τὸ λευκὸν εἶναι φῶ ξύλον, τότε λέγω ὅτι ὧ συμ-
βεβηκε λευκῶ εἶναι ξύλον ἐξίν, ἀλλ' ἔχ' ὡς τὸ ὑποκείμε-
νον τῷ ξύλῳ τὸ λευκὸν ἐς· καὶ γὰρ ἔτε λευκὸν ὃν ἔθ' ὅπερ
λευκὸν τι ἐγένετο ξύλον, ὡς' ἐκ ἐξιν ἀλλ' ἢ κατὰ συμβε-
βηκός. ὅταν δὲ τὸ ξύλον λευκὸν εἶναι φῶ, οὐχ ὅτι ἕτερον
τί ἐς λευκόν, ἐκεῖν δὲ συμβέβηκε ξύλῳ εἶναι, οἷον ὅταν
τὸν μουσικὸν λευκὸν εἶναι φῶ· τότε γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος
λευκός ἐστιν, ὧ συμβέβηκεν εἶναι μουσικῶ, λέγω· ἀλλὰ
τὸ ξύλον ἐς τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ καὶ ἐγένετο, ἔχ' ἕτερον
τι ὃν ἢ ὅπερ ξύλον ἢ ξύλον τί. εἰ δὲ δεῖ νομοθετῆσαι, ἐξω
τὸ οὕτω λέγειν κατηγορεῖν, τὸ δ' ἐκεῖνος ἦτοι μηδαμῶς
κατηγορεῖν, ἢ κατηγορεῖν μὲν μὴ ἀπλῶς, κατὰ συμβεβη-
κός δὲ κατηγορεῖν. ἐς δ' ὡς μὲν τὸ λευκὸν τὸ κατηγορού-
μενον, ὡς δὲ τὸ ξύλον τὸ οὗ κατηγορεῖται. ὑποκείσθω δὴ
τὸ κατηγορούμενον κατηγορεῖσθαι ἀεί, οὗ κατηγορεῖται,
ἀπλῶς, ἀλλὰ μὴ κατὰ συμβεβηκός· ἔτω γὰρ αἱ ἀποδεί-
ξεις ἀποδεικνύουσιν. ὥστε ἢ ἐν τῷ τί ἐστιν ἢ ὅτι ποῖον ἢ πο-
σὸν ἢ πρὸς τι ἢ ποῖον ἢ πᾶσιν ἢ πῶς ἢ ποτέ, ὅταν ἐν καθ'
ἐνός κατηγορηθῇ.

*Εἰ ταὺ μὲν ὅσταν σημαίνοντα ὅπερ ἐκεῖνο ἢ ὅπερ
ἐκεῖνό τι σημαίνει, καθ' οὗ κατηγορεῖται· ὅσα δὲ μὴ οὐ-
σίαν σημαίνει, ἀλλὰ κατ' ἄλλου ὑποκειμένου λέγεται,
ὅ μὴ ἐς μῆτε ὅπερ ἐκεῖνο μῆτε ὅπερ ἐκεῖνό τι, συμβε-
βηκότα, οἷον κατὰ τῷ ἀνθρώπου τὸ λευκόν. οὐ γὰρ ἐστιν
ὁ ἄνθρωπος ἔτε ὅπερ λευκὸν ἔτε ὅπερ λευκόν τι. ἀλλὰ ζῶν
ἴσως· ὅπερ γὰρ ζῶν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος. ὅσα δὲ μὴ οὐσίαν
σημαίνει, δεῖ κατὰ τινος ὑποκειμένου κατηγορεῖσθαι, καὶ
μὴ εἶναι τι λευκόν, ὃ οὐχ ἕτερον τι ὃν λευκόν ἐστιν. τὰ
γὰρ εἶδη χαιρέτω· τερετίσματα τε γὰρ ἐς, καὶ εἰ ἐστιν,
οὐδὲν πρὸς τὸν λόγον ἐξίν· αἱ γὰρ ἀποδείξεις περὶ τῶν τοι-
ούτων εἰσίν.

*Εἰ εἰ μὴ ἐς τῷ τοῦδ' ποιότης καὶ ἐκεῖνο τούτε, μὴδὲ
ποιότητος ποιότης, ἀδύνατον ἀντικατηγορεῖσθαι ἀλλήλων
ἕτως. ἀλλ' ἀληθές μὲν ἐνδέχεται εἰπεῖν, ἀντικατηγορεῖσθαι
δ' ἀληθῶς οὐκ ἐνδέχεται. ἢ γὰρ τοι ὡς οὐσία κατηγορηθῇ-

σεται, οἷον ἢ γένος ὃν ἢ διαφορὰ τῷ κατηγορουμένῳ. ταῦτα
δὲ δεδεδεικται ὅτι ἐκ ἐξαι ἀπειρα, ἔτ' ἐπὶ τὸ κάτω οὐτ' ἐπὶ
τὸ ἄνω. οἷον ἄνθρωπος δῖπουν, τῷτο ζῶν, τῷτο δ' ἕτερον·
ἔδὲ τὸ ζῶν κατ' ἀνθρώπου, τῷτο δὲ κατὰ Καλλίαν, τῷτο
δὲ κατ' ἄλλου ἐν τῷ τί ἐστιν. τὴν μὲν γὰρ οὐσίαν ἅπασαν
ἐξιν ὀρίσασθαι τὴν τοιαύτην, τὰ δ' ἀπειρα οὐκ ἐς διεξελ-
θεῖν νοοῦντα. ὡς' οὐτ' ἐπὶ τὸ ἄνω οὐτ' ἐπὶ τὸ κάτω ἀπειρα·
ἐκεῖνη γὰρ ἐκ ἐξιν ὀρίσασθαι, ἥς τὰ ἀπειρα κατηγορεῖται.
ὡς μὲν δὴ γένη ἀλλήλων οὐκ ἀντικατηγορηθήσεται· ἐξαι
γὰρ αὐτὸ ὅπερ αὐτό τι. ἔδὲ μὴ τῷ ποιῶν ἢ τῶν ἄλλων
ἔδὲν, ἀν μὴ κατὰ συμβεβηκός κατηγορηθῇ· πάντα γὰρ
ταῦτα συμβέβηκε καὶ κατὰ τῶν ὅσων κατηγορεῖται. ἀλλὰ
δὴ ὅτι ἔδ' εἰς τὸ ἄνω ἀπειρα ἐξαι· ἐκάστου γὰρ κατηγορεῖ-
ται ὃ ἀν σημαίνει ἢ ποῖον τι ἢ ποσόν τι ἢ τι τῶν τοιούτων
ἢ τὰ ἐν τῇ οὐσίᾳ· ταῦτα δὲ πεπεράνται, καὶ τὰ γένη τῶν
κατηγοριῶν πεπεράνται· ἢ γὰρ ποῖον ἢ ποσόν ἢ πρὸς τι ἢ
ποιῶν ἢ πᾶσιν ἢ πῶς ἢ ποτέ. ὑπόκειται δὲ ἐν καθ' ἐνός
κατηγορεῖσθαι, αὐτὰ δὲ αὐτῶν, ὅσα μὴ τί ἐστι, μὴ κατη-
γορεῖσθαι. συμβεβηκότα γὰρ ἐς πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν
καθ' αὐτά, τὰ δὲ καθ' ἕτερον τρόπον· ταῦτα δὲ πάντα
καθ' ὑποκειμένῳ τινὸς κατηγορεῖσθαι φάμεν, τὸ δὲ συμβε-
βηκός ἐκ εἶναι ὑποκείμενον τι· ἔδὲν γὰρ τῶν τοιούτων τί-
θεμεν εἶναι, ὃ ἔχ' ἕτερον τι ὃν λέγεται ὃ λέγεται, ἀλλ'
αὐτὸ ἄλλου καὶ ἄλλ' ἅττα καθ' ἑτέρου. οὐτ' εἰς τὸ ἄνω
ἄρα ἐν καθ' ἐνός ἔτ' εἰς τὸ κάτω ὑπάρχειν λεχθήσεται.
καθ' ὧν μὲν γὰρ λέγεται τὰ συμβεβηκότα, ὅσα ἐν τῇ οὐ-
σίᾳ ἐκάστου· ταῦτα δὲ ἐκ ἀπειρα. ἄνω δὲ ταῦτά τε καὶ
τὰ συμβεβηκότα, ἀμφοτέρω ἐκ ἀπειρα. ἀνάγκη ἄρα εἶναι
τι ἢ πρῶτόν τι κατηγορεῖται καὶ τούτου ἄλλο, καὶ τῷτο
ἴσασθαι, καὶ εἶναι τι ὃ ἐκείν' ἔτε κατ' ἄλλου προτέρου ἔτε
κατ' ἐκεῖν' ἄλλο πρότερον κατηγορεῖται.

Εἰς μὲν ἔν τῷ τρόπῳ λέγεται ἀποδείξεως οὗτος, ἐπὶ δ'
ἄλλος, εἰ ὧν πρότερα ἅττα κατηγορεῖται, ἐς τούτων ἀπό-
δειξις· ὧν δ' ἐστὶν ἀποδείξεις, ἔτε βέλτιον ἔχειν ἐγχαρεῖ
πρὸς αὐτὰ τῷ εἶδέναι, ἔτ' εἶδέναι ἄνευ ἀποδείξεως. εἰ δὲ
τόδε διὰ τῶνδε γινώριμον, τάδε δὲ μὴ ἴσμεν· μὴδὲ βέλτιον
ἔχομεν πρὸς αὐτὰ τῷ εἶδέναι, ἔδὲ τὸ διὰ τῶνδε γινώριμον
ἐπιστησόμεθα. εἰ ἔν ἐστι τι εἶδέναι δι' ἀποδείξεως ἀπλῶς
καὶ μὴ ἐκ τινῶν μὴδ' ἐξ ὑποθέσεως, ἀνάγκη ἴσασθαι τὰς

11. τὸ BD. || λευκὸν om A. || 13. τὸ ὑποκείμενόν ἐστιν D. || 14. γὰρ νομοθετῆσαι D. || 21. ἢ ἐν corr B. || 25. σημαίνειν A. ||
27. μῆτε ἔπερ ἐκεῖνο om D. || 34. οὐδὲν D. || 36. τούτω] τῷδε D.

2. ἐστιν D. || 5. πᾶσαν A. || 8. ἐξαι D. || 9. ἀντικατηγορηθήσεται A. || 11. ἔδὲν D. || 14. τι alterum om D, tertium AB. || 18. δ'
ἐκείνων D. || μὴ alterum om A. || 24. ἄλλοις ABD. || ἄλλα τὰ καθ' B. || 27. ἐκάστῳ AB. || 33. ἐξαι ABD. || 34. ὧν δ'
ἐστιν ἀποδείξεις om D.

κατηγορίας τὰς μεταξὺ. εἰ γὰρ μὴ ἴσανται, ἀλλ' ἔσιν αἰ τῷ ληφθέντος ἐπάνω, ἀπάντων ἔσαι ἀποδείξεις· ὥς· εἰ τὰ ἄπειρα μὴ ἐγχωρεῖ διελθεῖν, ὧν ἔσιν ἀποδείξεις, ταῦτ' ἐκ εἰσόμεθα δι' ἀποδείξεως. εἰ ἔν μὴδὲ βέλτιον ἔχομεν πρὸς αὐτὰ τῷ εἶδέναι, ἐκ ἔσαι ἔδὲν ἐπίσασθαι δι' ἀποδείξεως 5 ἀπλῶς ἀλλ' ἐξ ὑποθέσεως.

Λογικῶς μὲν ἔν ἐκ τούτων· ἂν τις πισεύσειε περὶ τοῦ ληχθέντος, ἀναλυτικῶς δὲ διὰ τῶνδε φανερόν συντομώτερον, ὅτι ἔτ' ἐπὶ τὸ ἄνω ἔτ' ἐπὶ τὸ κάτω ἄπειρα τὰ κατηγορούμενα ἐνδέχεται εἶναι ἐν ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπισήμαις, 10 περὶ ὧν ἡ σκέψις ἔστιν. ἡ μὲν γὰρ ἀποδείξις ἐς τῶν ὅσα ὑπάρχει καθ' αὐτὰ τοῖς πράγμασιν. καθ' αὐτὰ δὲ διττῶς· ὅσα τε γὰρ ἐν ἐκείνοις ἐνυπάρχει ἐν τῷ τί ἐς, καὶ οἷς αὐτὰ ἐν τῷ τί ἐσιν ὑπάρχουσιν αὐτοῖς, οἷον τῷ ἀριθμῷ τὸ περιττόν, ὃ ὑπάρχει μὲν ἀριθμῷ, ἐνυπάρχει δ' αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς ἐν τῷ λόγῳ αὐτῷ, καὶ πάλιν πλήθος ἢ τὸ διαιρετόν ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἀριθμοῦ ἐνυπάρχει. τέτων δ' ἑδέτερα ἐνδέχεται ἄπειρα εἶναι, ἔθ' ὥς τὸ περιττόν τῷ ἀριθμοῦ· πάλιν γὰρ ἂν ἐν τῷ περιττῷ ἄλλο εἴη, ὃ ἐνυπῆρχεν ὑπάρχοντι· τῷτο δ' εἰ ἔσι, πρῶτον ὁ ἀριθμὸς ἐνυπάρχει ὑπάρ- 20 χουσιν αὐτῷ. εἰ οὖν μὴ ἐνδέχεται ἄπειρα τοιαῦτα ὑπάρχειν ἐν τῷ ἐν, ἔδ' ἐπὶ τὸ ἄνω ἔσαι ἄπειρα. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γε πάντα ὑπάρχειν τῷ πρώτῳ, οἷον τῷ ἀριθμῷ κἀκείνοις τὸν ἀριθμόν, ὥς· ἀντιστρέφοντα ἔσαι, ἀλλ' ἐκ ὑπερτείνοντα. ἔδὲ μὴν ὅσα ἐν τῷ τί ἐσιν ἐνυπάρχει, ἔδὲ 25 ταῦτα ἄπειρα· ἔδὲ γὰρ ἂν εἴη ὀρίσασθαι. ὥς· εἰ τὰ μὲν κατηγορούμενα καθ' αὐτὰ πάντα λέγεται, ταῦτα δὲ μὴ ἄπειρα, ἴσαίτο ἂν τὰ ἐπὶ τὸ ἄνω, ὥς καὶ ἐπὶ τὸ κάτω.

Εἰ δ' οὕτω, καὶ τὰ ἐν τῷ μεταξὺ δύο ὅρων αἰ πεπρασμένα. εἰ δὲ τῷτο, δῆλον ἤδη καὶ τῶν ἀποδείξεων ὅτι 30 ἀνάγκη ἀρχάς τε εἶναι, καὶ μὴ πάντων εἶναι ἀποδείξιν, ὅπερ ἔφαμέν τινας λέγειν κατ' ἀρχάς. εἰ γὰρ εἰσιν ἀρχαί, ἔτε πάντ' ἀποδεικτὰ ἔτ' εἰς ἄπειρον οἶοντε βαδίζουσιν· τὸ γὰρ εἶναι τούτων ὅποτερον ἔδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ τὸ εἶναι μηδὲν διάστημα ἄμεσον καὶ ἀδιαίρετον, ἀλλὰ πάντα διαιρετά. 35 τῷ γὰρ ἐντὸς ἐμβάλλεσθαι ὅρον, ἀλλ' οὐ τῷ προσλαμβάνεσθαι ἀποδείκνυται τὸ ἀποδεικνύμενον. ὥς· εἰ τῷτο· εἰς ἄπειρον ἐνδέχεται εἶναι, ἐνδέχοιτ' ἂν δύο ὅρων ἄπειρα μεταξὺ εἶναι μέσα. ἀλλὰ τοῦτ' ἀδύνατον, εἰ ἴσανται αἱ κα-

τηγοραὶ ἐπὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω. ὅτι δὲ ἴσανται, δέδεικται λογικῶς μὲν πρότερον, ἀναλυτικῶς δὲ νῦν.

Δεδειγμένων δὲ τούτων φανερόν ὅτι, ἐάν τι τὸ αὐτὸ 23 δυσὶν ὑπάρχει, οἷον τὸ Α τῷ τε Γ καὶ τῷ Δ, μὴ κατηγορούμεν θατέρω κατὰ θατέρου, ἢ μηδαμῶς ἢ μὴ κατὰ παντός, ὅτι ἐκ αἰ κατὰ κοινόν τι ὑπάρχει. οἷον τῷ ἰσοσκελεῖ καὶ τῷ σκαληνῷ τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν κατὰ κοινόν τι ὑπάρχει· ἢ γὰρ σχῆμά τι, ὑπάρχει, καὶ οὐχ ἢ ἕτερον. τῷτο δ' οὐκ αἰ οὕτως ἔχει. ἔσω γὰρ τὸ Β καθ' ὃ τὸ Α τῷ ΓΔ ὑπάρχει. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ τὸ Β τῷ Γ καὶ τῷ Δ κατ' ἄλλο κοινόν, κἀκεῖνο καθ' ἕτερον, ὥς τε δύο ὅρων μεταξὺ ἄπειροι ἂν ἐμπίπτοιεν ὅροι. ἀλλ' ἀδύνατον. κατὰ μὲν τοίνυν κοινόν τι ὑπάρχειν οὐκ ἀνάγκη αἰ τὸ αὐτὸ πλείοσιν, ἐπεὶ περ ἔσαι ἄμεσα διαστήματα. ἐν μέντοι τῷ αὐτῷ γένει καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν ἀτόμων ἀνάγκη τοὺς ὅρους εἶναι, εἴπερ τῶν καθ' αὐτὰ ὑπαρχόντων ἔσαι τὸ κοινόν· οὐ γὰρ ἦν ἐξ ἄλλου γένους εἰς ἄλλο διαβῆναι τὰ δεικνύμενα.

Φανερόν δὲ καὶ ὅτι, ὅταν τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει, εἰ μὲν ἐστὶ τι μέσον, ἔσι δεῖξαι ὅτι τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει. καὶ 35 φοιχεῖα τούτου ἐστὶ ταῦτα καὶ τοσαῦθ' ὅσα μέσα ἐστὶν· αἱ γὰρ ἄμεσα προτάσεις φοιχεῖα, ἢ πᾶσαι ἢ αἱ καθόλου. εἰ δὲ μὴ ἐσιν, οὐκέτι ἔσιν ἀποδείξεις, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὰς ἀρχὰς ὁδὸς αὕτη ἐστὶν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ Α τῷ Β μὴ ὑπάρχει, εἰ μὲν ἔσιν ἢ μέσον ἢ πρότερον ὃ ἔχ ὑπάρχει, ἔσιν ἀποδείξεις, εἰ δὲ μὴ, ἐκ ἔσιν, ἀλλ' ἀρχὴ καὶ φοιχεῖα τοσαῦτ' ἐστὶν ὅσοι ὅροι· αἱ γὰρ τούτων προτάσεις ἀρχαὶ τῆς ἀποδείξεως εἰσιν. καὶ ὥσπερ εἶναι ἀρχαί εἰσιν ἀναπόδεικτοι, ὅτι 40 ἔσι τότε τοδὶ καὶ ὑπάρχει τότε τωδί, ἔτω καὶ ὅτι ἐκ ἔσι τότε τοδὶ ἔδ' ὑπάρχει τότε τωδί, ὥσθ' αἱ μὲν εἶναι τι, αἱ δὲ μὴ εἶναι τι ἔσονται ἀρχαί. ὅταν δὲ δὲ δεῖξαι, ληπτέον δὲ τῷ Β πρῶτον κατηγορεῖται. ἔσω τὸ Γ, καὶ τοῦτε ὁμοίως τὸ Α. καὶ οὕτως αἰ βαδίζοντι ἔδεποτ' ἐξωτέρω πρότασις ἔδ' ὑπάρχον λαμβάνεται τῷ Α ἐν τῷ δεκνύναι, ἀλλ' αἰ τὸ μέσον πυκνοῦται, ἔως ἀδιαίρετα γένηται καὶ ἐν. ἔσι δ' 45 ἐν, ὅταν ἄμεσον γένηται καὶ μία πρότασις ἀπλῶς ἢ ἄμεσος. καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἢ ἀρχὴ ἀπλῆν, τοῦτο δ' οὐ ταῦτο πανταχοῦ, ἀλλ' ἐν βάρει μὲν μῖα, ἐν δὲ μέλει δέσις, ἄλλο δ' ἐν ἄλλῳ, οὕτως ἐν συλλογισμῷ τὸ ἐν

4. μὴδὲν B. || 5. ἔσιν D. || 6. ἀλλ' om A. || 11. τῶν] αὐτῇ AB, om D. || 15. ὁ ἀριθμὸς om D. || 16. ἀδιαίρετον pr D. || 17. ἐνυπάρχειν B. || 19. ἂν om AB, post περιττῷ ponit D. || ἐν om D. || 20. πρῶτος D. || 28. ἴσαντο B. || τὰ κάτω D. || 31. τε om D. || 32. κατ'] καὶ τὰς AB. || 34. ἔδὲν D. || εἶναι τούτων μὴδὲν D. || 35. διαιρετόν A. || 38. ἄπειρα τὰ μεταξὺ D. || 1. καὶ ἐπὶ τὸ D. || 8. ἐχ'] ἐχ'] B. || 11. τῷ om AB. || κἀκεῖνο om pr D. || 14. μέσα B, ἄμεσα τὰ D. || 16. αὐτὸ AD. || 17. τὰ] κατὰ τὰ B. || 20. τι] τὸ D. || 27. ἐστὶν om A. || ὅσοι οἱ ὅροι D. || 28. καί—εἰσιν om B. || 29. καὶ ὑπ.] ἔδ' ὑπ. pr D. || 30. τωδί B. || ἐχ B. || 33. βαδίζων AB.

πρότασις ἄμεσος, ἐν δ' ἀποδείξει καὶ ἐπισήμη ὁ νοῦς. ἐν μὲν ἔν τοις δεικτικοῖς συλλογισμοῖς τῷ ὑπάρχοντος ὕδεν ἔξω πίπτει, ἐν δὲ τοῖς φερητικοῖς, ἔνθα μὲν ὁ δεῖ ὑπάρχειν, ὕδεν τούτου ἔξω πίπτει, οἷον εἰ τὸ Α τῷ Β διὰ τῷ Γ μή. εἰ γὰρ τῷ μὲν Β παντὶ τὸ Γ, τῷ δὲ Γ μηδενὶ τὸ Α, πάλιν ἂν δέη ὅτι τῷ Γ τὸ Α ὕδεν ὑπάρχει, μέσον ληπτέον τῷ Α καὶ Γ, καὶ ὥτως αἰε πορεύσεται. ἐὰν δὲ δέη δεῖξαι ὅτι τὸ Δ τῷ Ε ἔχ ὑπάρχει τῷ τὸ Γ τῷ μὲν Δ παντὶ ὑπάρχειν, τῷ δὲ Ε μηδενὶ ἢ μὴ παντί, τῷ Ε ὕδεποτ' ἔξω πεσεῖται· τῷτο δ' ἐστὶν ὧ οὐ δεῖ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ τρόπου, οὔτε ἀφ' οὗ δεῖ οὔτε ὁ δεῖ φερῆσαι ὕδεποτ' ἔξω βαδιεῖται.

24 Οὕτως δ' ἀποδείξω τῆς μὲν καθόλου τῆς δὲ κατὰ μέρος, καὶ τῆς μὲν κατηγορικῆς τῆς δὲ φερητικῆς, ἀμφισβητεῖται ποτέρα βελτίων· ὡς δ' αὐτως καὶ περὶ τῆς ἀποδεικνύου λεγομένης καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγούσης ἀποδείξεως. πρῶτον μὲν ἔν ἐπισκεψόμεθα περὶ τῆς καθόλου καὶ τῆς κατὰ μέρος· δηλώσαντες δὲ τοῦτο, καὶ περὶ τῆς ἀποδεικνύου λεγομένης καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον εἰπωμεν.

Δόξιε μὲν ἔν τάχ' ἂν τισιν ὡδὶ σκοποῦσιν ἢ κατὰ μέρος εἶναι βελτίων. εἰ γὰρ καθ' ἣν μᾶλλον ἐπιστάμεθα ἀποδείξιν βελτίων ἀποδείξεις (αὕτη γὰρ ἀρετὴ ἀποδείξεως), μᾶλλον δ' ἐπιστάμεθα ἕκασον, ὅταν αὐτὸ εἰδῶμεν καθ' αὐτὸ ἢ ὅταν κατ' ἄλλο, οἷον τὸν μουσικὸν Κορίσκον, ὅταν ὅτι ὁ Κορίσκος μουσικός ἢ ὅταν ὅτι ἄνθρωπος μουσικός· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἢ δὲ καθόλου ὅτι ἄλλο, ἔχ ὅτι αὐτὸ τετύχηκεν ἐπιδεικνύσιν, οἷον ὅτι τὸ ἰσοσκελὲς ἔχ ὅτι ἰσοσκελὲς ἀλλ' ὅτι τρίγωνον, ἢ δὲ κατὰ μέρος ὅτι αὐτό· εἰ δὴ βελτίων μὲν ἢ καθ' αὐτό, τοιαύτη δ' ἢ κατὰ μέρος τῆς καθόλου μᾶλλον, καὶ βελτίων ἂν ἢ κατὰ μέρος ἀποδείξεις εἴη. ἔτι εἰ τὸ μὲν καθόλου μὴ ἐστὶ τι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ἢ δ' ἀποδείξεις δόξαν ἐμποιεῖ εἶναι τι τῷτο καθ' ὃ ἀποδείκνυσιν, καὶ τινα φύσιν ὑπάρχειν ἐν τοῖς οὗσι ταύτην, οἷον τριγώνου παρὰ τὰ τινα καὶ σχήματος παρὰ τὰ τινα καὶ ἀριθμοῦ παρὰ τοὺς τινας ἀριθμούς, βελτίων δ' ἢ περὶ ὧν τὸς ἢ μὴ ὄντος καὶ δι' ἣν μὴ ἀπατηθήσεται ἢ δι' ἣν, ἐστὶ δ' ἢ μὲν καθόλου τοιαύτη (προϊόντες γὰρ δεικνύουσιν, ὥσπερ περὶ τῷ ἀνὰ λόγον, οἷον ὅτι ὁ ἂν ἢ τι τοιοῦτον ἔσαι ἀνὰ λόγον, ὃ οὔτε γραμμὴ οὔτ' ἀριθμὸς οὔτε φερεὶν οὔτ' ἐπὶ

πεδον, ἀλλὰ παρὰ ταῦτά τι) εἰ ἔν καθόλου μὲν μᾶλλον αὕτη, περὶ ὄντος δ' ἥττον τῆς κατὰ μέρος καὶ ἐμποιεῖ δόξαν ψευδῆ, χείρων ἂν εἴη ἢ καθόλου τῆς κατὰ μέρος.

Ἡ πρῶτον μὲν ὕδεν μᾶλλον ἐπὶ τῷ καθόλου ἢ τῷ κατὰ μέρος ἄτερος λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ τὸ δυσὶν ὀρθαῖς ὑπάρχει μὴ ἢ ἰσοσκελὲς ἀλλ' ἢ τρίγωνον, ὃ εἰδὼς ὅτι ἰσοσκελὲς ἥττον οἶδεν ἢ αὐτὸ ἢ ὃ εἰδὼς ὅτι τρίγωνον. ὥτως τε, εἰ μὲν μὴ ὄντος ἢ τρίγωνον εἴτα δεικνύσιν, ἐκ ἂν εἴη ἀποδείξεις, εἰ δὲ ὄντος, ὃ εἰδὼς ἕκασον ἢ ἕκασον ὑπάρχει μᾶλλον οἶδεν. εἰ δὴ τὸ τρίγωνον ἐπὶ πλεόν ἐστὶ, καὶ ὁ αὐτὸς λόγος, καὶ μὴ καθ' ὁμωνυμίαν τὸ τρίγωνον, καὶ ὑπάρχει παντὶ τριγώνῳ τὸ δύο, ἐκ ἂν τὸ τρίγωνον ἢ ἰσοσκελὲς, ἀλλὰ τὸ ἰσοσκελὲς ἢ τρίγωνον, ἔχοι τοιαύτας τὰς γωνίας. ὥσε ὁ καθόλου εἰδὼς μᾶλλον οἶδεν ἢ ὑπάρχει ἢ ὃ τὸ κατὰ μέρος. βελτίων ἄρα ἢ καθόλου τῆς κατὰ μέρος. ἔτι εἰ μὲν εἴη τις λόγος εἰς καὶ μὴ ὁμωνυμία τὸ καθόλου, εἴη ἂν οὐδὲν ἥττον ἐνίων τῶν κατὰ μέρος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον, ὅσω τὰ ἀφθάρτα ἐν ἐκείνοις ἐστὶ, τὰ δὲ κατὰ μέρος φθάρτα μᾶλλον. ἔτι τε οὐδεμία ἀνάγκη ὑπολαμβάνειν τι εἶναι τῷτο παρὰ ταῦτα, ὅτι ἐν δηλοῖ, ὕδεν μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα μὴ τί σημαίνει ἀλλ' ἢ ποιὸν ἢ πρὸς τι ἢ ποιεῖν. εἰ δὲ ἄρα, ἔχ ἢ ἀποδείξεις αἰτία ἀλλ' ὁ ἀκούων.

Ἐτι εἰ ἢ ἀποδείξεις μὲν ἐστὶ συλλογισμὸς δεικτικὸς αἰτίας καὶ τῷ διὰ τί, τὸ καθόλου δ' αἰτιώτερον· ὧ γὰρ καθ' αὐτὸ ὑπάρχει τι, τῷτο αὐτὸ αὐτῷ αἰτιον· τὸ δὲ καθόλου πρῶτον· αἰτιον ἄρα τὸ καθόλου. ὥσε καὶ ἢ ἀποδείξεις βελτίων· μᾶλλον γὰρ τῷ αἰτίου καὶ τῷ διὰ τί ἐστίν. ἔτι μέχρι τούτου ζητῶμεν τὸ διὰ τί, καὶ τότε οἰόμεθα εἰδέναι, ὅταν μὴ ἢ ὅτι τι ἄλλο τούτο ἢ γινόμενον ἢ ἔν· τέλος γὰρ καὶ πέρας τὸ ἔσχατον ἤδη οὕτως ἐστίν. οἷον τίνος ἔνεκα ἦλθεν; ὅπως λάβη τὰργύριον, τῷτο δ', ὅπως ἀποδῶ ὃ ὥφειλε, τῷτο δ', ὅπως μὴ ἀδικήσῃ· καὶ ὥτως ἰόντες, ὅταν μηκέτι δι' ἄλλο μὴδ' ἄλλου ἔνεκα, διὰ τοῦτο ὡς τέλος φανερὸν εἶναι καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι, καὶ τότε εἰδέναι μάλιστα διὰ τί ἦλθεν. εἰ δὴ ὁμοίως ἔχει ἐπὶ πασῶν τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν διὰ τί, ἐπὶ δὲ τῶν ὅσα αἰτία οὕτως ὡς οὗ ἔνεκα οὕτως ἴσμεν μάλιστα, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἄρα τότε μάλιστα ἴσμεν, ὅταν μηκέτι ὑπάρχῃ τοῦτο ὅτι ἄλλο. ὅταν μὲν ἔν γινώσκωμεν ὅτι τέτταρσιν αἰ ἔξω ἴσαι, ὅτι ἰσοσκελὲς, ἔτι λείπεται διὰ

4. οὐδὲν D. || μὴ] μὴ ἢ D. || 5. τῷ] τὸ AB et pr D. || τὲ] τῷ AB. || τῷ] τὸ B. || μηδενὶ D. || τὲ] τῷ B. || 21. βελτίων ἀποδείξεις. εἰ D. || μάλιστα D. || 22. ἀποδείξιν om D. || ἀποδείξεις βελτίων D. || 23. ἴδωμεν A. || 26 et 28. ἢ] εἰ AB. || 38. δ om D.

3. ἢ om A. || 4. οὐδὲν D. || 5. ὑπάρχειν AB. || 7. ἢ] εἰ D. || 8. εἴη ἢ ἀποδείξεις AB. || 10. πλεόν D. || 11. ὑπάρχον D. || διὰ D. || 12. ἢ] ἰσ. B. || 13. ὥσε εἰ D. || 14. τὸ om BD. || 15. εἰς om AB. || 16. εἴη τ' ἂν AB. || οὐδὲν D. || 20. οὐδὲν D. || εἰα D. || 21. ἢ primum om A. || 23. εἰ om A. || 24. τὸ om D. || 29. τοῦτ' D. || 31. τὸ ἀργύριον D. || ἀποδῶ ὃφείλων ὧ D. et ὧ etiam A corr. || 34. διὰ εἰλεῖν D. || 35. τῶν alterum om D. || 36. ὡς] ὥσπερ AD. || 38. μὲν om A.

τί τὸ ἰσοσκελές, ὅτι τρίγωνον, καὶ τοῦτο, ὅτι σχῆμα εὐ-
θύγραμμον. εἰ δὲ τῆτο μηκέτι διότι ἄλλο, τότε μάλισα
ἴσμεν. καὶ καθόλου δὲ τότε· ἡ καθόλου ἄρα βελτίων. ἔτι
ὅσω ἂν μᾶλλον κατὰ μέρος ἤ, εἰς τὰ ἄπειρα ἐμπίπτει, ἡ
δὲ καθόλου εἰς τὸ ἀπλοῦν καὶ τὸ πέρασ. ἔστι δ', ἥ μὲν
ἄπειρα, ἐκ ἐπισητά, ἥ δὲ πεπέρανται, ἐπισητά. ἥ ἄρα κα-
θόλου, μᾶλλον ἐπισητά ἢ ἡ κατὰ μέρος. ἀποδεικτά ἄρα
μᾶλλον τὰ καθόλου. τῶν δ' ἀποδεικτῶν μᾶλλον μᾶλλον
ἀπόδειξις· ἅμα γὰρ μᾶλλον τὰ πρὸς τι. βελτίων ἄρα ἡ
καθόλου, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἀπόδειξις. ἔτι αἰρετωτέρα καθ'
ἣν τοῦτο καὶ ἄλλο ἢ καθ' ἣν τῆτο μόνον οἶδεν· ὁ δὲ τὴν
καθόλου ἔχων οἶδε καὶ τὸ κατὰ μέρος, οὗτος δὲ τὸ καθό-
λου ἐκ οἶδεν. ὥστε καὶ ὥτως αἰρετωτέρα εἶν. ἔτι δὲ ὥδε.
τὸ γὰρ καθόλου μᾶλλον δεικνύναι ἐς τὸ διὰ μέσου δει-
κνύναι ἐγγυτέρω ὄντος τῆς ἀρχῆς. ἐγγυτάτω δὲ τὸ ἄμε-
σον· τῆτο δ' ἀρχή. εἰ ἔν ἡ ἐξ ἀρχῆς τῆς μὴ ἐξ ἀρχῆς,
ἡ μᾶλλον ἐξ ἀρχῆς τῆς ἥττον ἀκριβεστέρα ἀπόδειξις. ἔστι
δὲ τοιαύτη ἡ καθόλου μᾶλλον· κρείττων ἄρ' ἂν εἴη ἡ κα-
θόλου. οἶον εἰ ἔδει ἀποδείξαι τὸ Α κατὰ τὸ Δ· μέσα τὰ
ἐφ' ὧν ΒΓ· ἀνωτέρω δὲ τὸ Β, ὥστε ἡ διὰ τούτου καθόλου
μᾶλλον.

Ἀλλὰ τῶν μὲν εἰρημένων ἐῖνα λογικά ἐστι· μάλισα
δὲ δῆλον ὅτι ἡ καθόλου κυριωτέρα, ὅτι τῶν προτάσεων τὴν
μὲν προτέραν ἔχοντες ἴσμεν πως καὶ τὴν ὑστέρα καὶ ἔχομεν
δυνάμει, οἶον εἰ τις οἶδεν ὅτι πᾶν τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς,
οἶδε πως καὶ τὸ ἰσοσκελές ὅτι δύο ὀρθαῖς, δυνάμει, καὶ
εἰ μὴ οἶδε τὸ ἰσοσκελές ὅτι τρίγωνον· ὁ δὲ ταύτην ἔχων
τὴν πρότασιν τὸ καθόλου οὐδαμῶς οἶδεν, ὥτε δυνάμει οὐτ'
ἐνεργείᾳ. καὶ ἡ μὲν καθόλου νοητή, ἡ δὲ κατὰ μέρος εἰς
αἴσθησιν τελευτά.

25 Ὅτι μὲν οὖν ἡ καθόλου βελτίων τῆς κατὰ μέρος, το-
σαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω· ὅτι δ' ἡ δεικτική τῆς σεληνικῆς, ἐντεῦ-
θεν δῆλον. ἔσω γὰρ αὕτη ἡ ἀπόδειξις. βελτίων τῶν ἄλλων
τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων, ἡ ἐξ ἐλαττόνων αἰτημάτων ἢ ὑπο-
θέσεων ἢ προτάσεων. εἰ γὰρ γινώρμιμοι ὁμοίως, τὸ βάττον
γινῶναι διὰ τέτων ὑπάρχει· τῆτο δ' αἰρετώτερον. λόγος δὲ
τῆς προτάσεως, ὅτι βελτίων ἡ ἐξ ἐλαττόνων, καθόλου δὲ
εἰ γὰρ ὁμοίως εἴη τὸ γινώριμα εἶναι τὰ μέσα, τὰ δὲ πρό-
τερα γνωριμώτερα, ἔσω ἡ μὲν διὰ μέσων ἀπόδειξις τῶν

ΒΓΔ ὅτι τὸ Α τῷ Ε ὑπάρχει, ἡ δὲ διὰ τῶν ΖΗ ὅτι
τὸ Α τῷ Ε. ὁμοίως δὲ ἔχει τὸ ὅτι τὸ Α τῷ Δ ὑπάρχει
καὶ τὸ Α τῷ Ε. τὸ δ' ὅτι τὸ Α τῷ Δ πρότερον καὶ γνω-
ριμώτερον ἢ ὅτι τὸ Α τῷ Ε· διὰ γὰρ τούτου ἐκεῖνο ἀπο-
δείκνυται, πιστώτερον δὲ τὸ δι' οὗ. καὶ ἡ διὰ τῶν ἐλατ-
τόνων ἄρα ἀπόδειξις βελτίων τῶν ἄλλων τῶν αὐτῶν ὑπαρ-
χόντων. ἀμφοτέραι μὲν ἔν διὰ τε ὅρων τριῶν καὶ προτά-
σεων δύο δεικνύνται, ἀλλ' ἡ μὲν εἶναι τι λαμβάνει, ἡ δὲ
καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τι· διὰ πλείονων ἄρα, ὥστε χείρων.

Ἐτι ἐπειδὴ δέδεικται ὅτι ἀδύνατον ἀμφοτέρων οὐσῶν
σεληνικῶν τῶν προτάσεων γενέσθαι συλλογισμόν, ἀλλὰ τὴν
μὲν δεῖ τοιαύτην εἶναι, τὴν δ' ὅτι ὑπάρχει, ἔτι πρὸς τούτῳ
δεῖ τὸδε λαβεῖν. τὰς μὲν γὰρ κατηγορικὰς αὐξανομένης τῆς
ἀποδείξεως ἀναγκαῖον γίνεσθαι πλείους, τὰς δὲ σεληνικὰς
ἀδύνατον πλείους εἶναι μίᾳς ἐν ἅπαντι συλλογισμῷ. ἔσω
γὰρ μηδενὶ ὑπάρχον τὸ Α ἐφ' ὅσων τὸ Β, τῷ δὲ Γ ὑπάρ-
χον παντὶ τὸ Β. ἂν δὲ δέη πάλιν αὖξιν ἀμφοτέρας τὰς
προτάσεις, μέσον ἐμβλητέον. τῷ μὲν ΑΒ ἔσω τὸ Δ, τῷ δὲ
ΒΓ τὸ Ε. τὸ μὲν δὲ Ε φανερόν ὅτι κατηγορικόν, τὸ δὲ Δ
τῷ μὲν Β κατηγορικόν, πρὸς δὲ τὸ Α ὡς σεληνικὸν κεῖται.
τὸ μὲν γὰρ Δ παντὸς τοῦ Β, τὸ δὲ Α ἐδενὶ δεῖ τῶν Δ
ὑπάρχειν. γίνεται ἔν μία σεληνικῇ πρότασις ἡ τὸ ΑΔ. ὁ
δ' αὐτὸς τρόπος καὶ ἐπὶ τῶν ἐτέρων συλλογισμῶν. αἰεὶ γὰρ
τὸ μέσον τῶν κατηγορικῶν ὅρων κατηγορικὸν ἐπ' ἀμφοτέρας·
τοῦ δὲ σεληνικοῦ ἐπὶ θάτερα σεληνικὸν ἀναγκαῖον εἶναι, ὥστε
αὕτη μία τοιαύτη γίνεται πρότασις, αἰ δ' ἄλλαι κατηγο-
ρικαί. εἰ δὲ γνωριμώτερον δι' ὅ δεικνύνται καὶ πιστώτερον,
δείκνυται δ' ἡ μὲν σεληνικὴ διὰ τῆς κατηγορικῆς, αὕτη δὲ
δι' ἐκείνης οὐ δεικνύνται, πρότερα καὶ γνωριμώτερα οὕτω
καὶ πιστώτερα βελτίων ἂν εἴη. ἔτι εἰ ἀρχὴ συλλογισμῷ ἡ
καθόλου πρότασις ἄμεσος, ἔστι δ' ἐν μὲν τῇ δεικτικῇ κα-
ταφατικῇ ἐν δὲ τῇ σεληνικῇ ἀποφατικῇ ἡ καθόλου πρό-
τασις, ἡ δὲ καταφατικὴ τῆς ἀποφατικῆς πρότερα καὶ
γνωριμώτερα· διὰ γὰρ τὴν κατάφασιν ἡ ἀπόφασιν γινώ-
ριμος, καὶ πρότερα ἡ κατάφασις, ὥσπερ καὶ τὸ εἶναι
τοῦ μὴ εἶναι· ὥστε βελτίων ἡ ἀρχὴ τῆς δεικτικῆς ἢ τῆς
σεληνικῆς· ἡ δὲ βελτίοσιν ἀρχαῖς χρωμένη βελτίων. ἔτι
ἀρχοειδεστέρα· ἄνευ γὰρ τῆς δεικνύσεως οὐκ ἔστιν ἡ σε-
ληνικὴ.

1. τὸ om D. || 2. τότε om D. || 4. τὰ om D. || 6. ἐπισητά τὰ ἀποδεικτά ἢ D. || 8. τῶν ἀποδεικτῶν δὲ D. || μᾶλλον alterum om ABD. || 10. καὶ om AB. || μᾶλλον ἡ ἀπόδειξις AB. || ἐτι] ἐτι εἰ AB. || 17. ἀπόδειξις ἐστιν. ἐτι D. || 18. ἄρ' om ABD. || 19. δεῖ B. || 20. δὲ] δ' ἢ D. || ἢ] εἰ AB. || 23. ὅτι τῶν—24. μὲν] ἐπὶ—μὲν γὰρ D. || 25. δύο D. || 33. ἔσαι D. || 37. δεῖ] εἶδε D. || 39. τῶν] τῆς AB. || 2. ὁμοίως—3. τῷ Ε] ὑπάρχει D. || ὑπάρχει—3. τῷ Δ om A. || 11. τῶν om D. || 16. μηδενὶ D. || 17. δὲ] δεῖ AB. || 20. μὲν om D. || ὡς om D. || 21. οὐδενὶ D. || 24. || τῶν μὲν κατηγορικῶν D. || 27. εἰ] codices d. || 38. τῆς et ἡ om D.

26 Ἐπει δ' ἡ κατηγορικὴ τῆς φερητικῆς βελτίων, δῆλον ὅτι καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγούσης. δεῖ δ' εἶδέναι τίς ἡ διαφορὰ αὐτῶν. ἔσω δὲ τὸ Α μὴδενὶ ὑπάρχον τῷ Β, τῷ δὲ Γ τὸ Β παντί· ἀνάγκη δὲ τῷ Γ μὴδενὶ ὑπάρχειν τὸ Α. ἔτω μὲν ἔν ληφθέντων δεικτικὴ ἡ φερητικὴ ἂν εἴη ἀποδείξις 5 ὅτι τὸ Α τῷ Γ ἔχ ὑπάρχει. ἡ δ' εἰς τὸ ἀδύνατον ὧδ' ἔχει. εἰ δέοι δεῖξαι ὅτι τὸ Α τῷ Β ἔχ ὑπάρχει, ληπτέον ὑπάρχειν, καὶ τὸ Β τῷ Γ, ὥς τε συμβαίνει τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχειν. τῷτο δ' ἔσω γνώριμον καὶ ὁμολογούμενον ὅτι ἀδύνατον. ἐκ ἄρα οἶόν τε τὸ Α τῷ Β ὑπάρχειν. εἰ ἔν τὸ 10 Β τῷ Γ ὁμολογεῖται ὑπάρχειν, τὸ Α τῷ Β ἀδύνατον ὑπάρχειν. οἱ μὲν οὖν ὅροι ὁμοίως τάττονται, διαφέρει δὲ τὸ ὁπότερα ἂν ἡ γνωριμωτέρα ἡ πρότασις ἡ φερητικὴ, πότερον ὅτι τὸ Α τῷ Β ἔχ ὑπάρχει ἢ ὅτι τὸ Α τῷ Γ. ὅταν μὲν ἔν ἡ τὸ συμπέρασμα γνωριμωτέρον ὅτι ἐκ ἔσιν, ἡ εἰς τὸ 15 ἀδύνατον γίνεται ἀποδείξις, ὅταν δ' ἡ ἐν τῷ συλλογισμῷ, ἡ ἀποδεικτικὴ. φύσει δὲ προτέρα ἡ ὅτι τὸ Α τῷ Β ἢ ὅτι τὸ Α τῷ Γ. πρότερα γὰρ ἐστὶ τῷ συμπεράσματος, ἐξ ὧν τὸ συμπέρασμα· ἐστὶ δὲ τὸ μὲν Α τῷ Γ μὴ ὑπάρχειν συμπε- 20 πέρασμα, τὸ δὲ Α τῷ Β ἐξ ἡ τὸ συμπέρασμα. οὐ γὰρ εἰ συμβαίνει ἀναιρεῖσθαι τι, τῷτο συμπεράσμα ἐστὶν, ἐκεῖνα δὲ ἐξ ὧν. ἀλλὰ τὸ μὲν ἐξ οὗ, συλλογισμὸς ἐστὶν, ὃ ἂν οὕτως ἔχῃ ὥς τε ὅλον πρὸς μέρος ἢ μέρος πρὸς ὅλον ἔχειν, αἱ δὲ τὸ ΑΓ καὶ ΑΒ προτάσεις ἐκ ἔχουσιν οὕτω πρὸς ἀλλήλας. εἰ οὖν ἡ ἐκ γνωριμωτέρων καὶ προτέρων κρείττων, 25 εἰσὶ δ' ἀμφοτέραι ἐκ τῷ μὴ εἶναι τι πιναί, ἀλλ' ἡ μὲν ἐκ προτέρου ἡ δ' ἐξ ὑσέρου, βελτίων ἀπλῶς ἂν εἴη τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἡ φερητικὴ ἀποδείξις, ὥς τε καὶ ἡ ταύτης βελτίων ἡ κατηγορικὴ δῆλον ὅτι καὶ τῆς εἰς τὸ ἀδύνατον ἐστὶ βελτίων.

27 Ἀκριβεστέρα δ' ἐπισήμη ἐπισήμης καὶ προτέρα ἡ τε τῷ ὅτι καὶ διότι ἡ αὐτή, ἀλλὰ μὴ χωρὶς τῷ ὅτι τῆς τοῦ διότι, καὶ ἡ μὴ καθ' ὑποκειμένου τῆς καθ' ὑποκειμένου, οἷον ἀριθμητικὴ ἀρμονικῆς, καὶ ἡ ἐξ ἐλαττόνων τῆς ἐκ προ- 30 σθέσεως, οἷον γεωμετρίας ἀριθμητικῆ. λέγω δ' ἐκ προσθέ- 35 σεως, οἷον μονὰς ὅσια ἄθετος, ζιγμὴ δὲ οὐσία θετός· ταύτην ἐκ προσθέσεως.

28 Μία δ' ἐπισήμη ἐστὶν ἡ ἐνὸς γένους, ὅσα ἐκ τῶν πρώ- των σύγκειται καὶ μέρη ἐστὶν ἡ πάθη τέτων καθ' αὐτά. ἑτέρα δ' ἐπισήμη ἐστὶν ἑτέρας, ὅσων αἱ ἀρχαὶ μὴτ' ἐκ τῶν αὐ- 40 ὧν ὡς ἀντιφράττουσαν τὴν γῆν, ἐκ ἂν ἡδεῖμεν τὴν αἰτίαν

τῶν μὴτ' ἑτέρας ἐκ τῶν ἐτέρων. τῷτο δὲ σημείον, ὅταν εἰς τὰ ἀναπόδεκτα ἔλθῃ· δεῖ γὰρ αὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶ- ναι τοῖς ἀποδοδεγμένοις. σημείον δὲ καὶ τούτου, ὅταν τὰ δεικνύμενα δι' αὐτῶν ἐν ταύτῳ γένει ὥσι καὶ συγγεῇ.

Πλείους δ' ἀποδείξεις εἶναι τῷ αὐτῷ ἐγχωρεῖ οὐ μόνον 29 ἐκ τῆς αὐτῆς συσσειχίας λαμβάνοντι μὴ τὸ συνεχὲς μέσον, οἷον τῶν ΑΒ τὸ Γ καὶ Δ καὶ Ζ, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρας. οἷον ἔσω τὸ Α μεταβάλλειν, τὸ δ' ἐφ' ὃ Δ κινεῖσθαι, τὸ δὲ Β ἡδεσθαι, καὶ πάλιν τὸ Η ἡρεμίζεσθαι. ἀληθὲς ἔν καὶ τὸ Δ τῷ Β καὶ τὸ Α τῷ Δ κατηγορεῖν· ὁ γὰρ ἡδόμενος κινεῖται καὶ τὸ κινούμενον μεταβάλλει. πάλιν τὸ Α τῷ Η καὶ τὸ Η τοῦ Β ἀληθὲς κατηγορεῖν· πᾶς γὰρ ὁ ἡδόμενος ἡρεμίζεται καὶ ὁ ἡρεμίζόμενος μεταβάλλει. ὥς τε δι' ἐτέρων μέσων καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς συσσειχίας ὁ συλλογισμὸς. οὐ μὴν ὥς τε μὴ- 30 δέτερον κατὰ μὴδετέρου λέγεσθαι τῶν μέσων· ἀνάγκη γὰρ τῷ αὐτῷ τινὶ ἄμφω ὑπάρχειν. ἐπισκέψασθαι δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων σχημάτων, ὅσα ὡς ἐνδέχεται τῷ αὐτῷ γενέσθαι συλλογισμὸν.

Τοῦ δ' ἀπὸ τύχης οὐκ ἔστιν ἐπισήμη δι' ἀποδείξεως. 30 ἔτε γὰρ ὡς ἀναγκαῖον οὐθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπὸ τύχης ἐστὶν, ἀλλὰ τὸ παρὰ ταῦτα γινόμενον· ἡ δ' ἀποδείξις θα- τέρου τούτων. πᾶς γὰρ συλλογισμὸς ἡ δι' ἀναγκαῖον ἡ διὰ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ προτάσεων· καὶ εἰ μὲν αἱ προτά- σεις ἀναγκαῖαι, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀναγκαῖον, εἰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὸ συμπέρασμα τοιοῦτον. ὥς· εἰ τὸ ἀπὸ 35 τύχης μὴτ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὴτ' ἀναγκαῖον, ἐκ ἂν εἴη αὐτῷ ἀποδείξις.

Οὐδὲ δι' αἰσθήσεως ἔστιν ἐπίσασθαι. εἰ γὰρ καὶ ἔστιν 31 ἡ αἰσθησις τῷ τοιοῦδε καὶ μὴ τῷδε τινος, ἀλλ' αἰσθάνεσθαι 30 γε ἀναγκαῖον τόδε τι καὶ πού καὶ νῦν. τὸ δὲ καθόλου καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀδύνατον αἰσθάνεσθαι· οὐ γὰρ τόδε ὅδε νῦν· οὐ γὰρ ἂν ἦν καθόλου· τὸ γὰρ αἰεὶ καὶ πανταχοῦ καθόλου φαιμέν εἶναι. ἐπεὶ ἔν αἱ μὲν ἀποδείξεις καθόλου, ταῦτα δ' ἐκ ἔστιν αἰσθάνεσθαι, φανερόν ὅτι ὅδ' ἐπίσασθαι δι' αἰσθή- 35 σεως ἔστιν. ἀλλὰ δῆλον ὅτι καὶ εἰ ἦν αἰσθάνεσθαι τὸ τρί- γωνον ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, ἐζητῶμεν ἂν ἀποδείξιν καὶ ἔχ ὥς τε φασὶ τινες ἡπισάμεθα· αἰσθάνε- σθαι μὲν γὰρ ἀνάγκη καθ' ἑκασον, ἡ δ' ἐπισήμη τῷ τὸ καθόλου γνωρίζειν ἐστὶν. διὸ καὶ εἰ ἐπὶ τῆς σελήνης ὄντες 40 ἐωρῶμεν ἀντιφράττουσαν τὴν γῆν, ἐκ ἂν ἡδεῖμεν τὴν αἰτίαν

4. τῶν Α. || μὴδεν D. || 17. β ἔχ ὑπάρχει ἡ D. || 18. πρότερον ΑΒ. || ἐξ] τὰ ἐξ D. || 22. δ α] ἐὰν D. || 24. α] ἡ ΑΒ. || καὶ τὸ αβ D. || 31. ἐπισήμης ἐπισήμη D. || 34. ἐκ om D. || 39. εἰσὶν D. || 40. ὅσον Α.

1. ἑτέρα Α, ἑτέρα Β. || 3. ἀποδοδεγμένοις ΑΒ. || 14. αὐτῆς om D. || 24. ἀναγκαῖον] τοιοῦτον D. || 25. τὸ post καὶ om D. || τοιοῦτον] ὡσαύτως D. || τὸ om Α. || 26. μὴτ' ὡς ἀναγκαῖον D. || 29. ἡ om D. || 31. νῦν· ἐ] νῦν· ἐδὲ D. || 32. ἂν om Α. || 37. ὡς pr D. || ἐπισάμεθα Β. || 38. τῷ] τὸ Β. || 39. εἰ om Α.

τῆς ἐκλείψεως. ἡσθάνομεθα γὰρ ἂν ὅτι ἵν' ἐκλείπει, καὶ
 ἔτι διότι ὅλως· ἔτι γὰρ ἦν τῷ καθόλου αἰσθήσεως. ἔτι μὴν ἀλλ'
 ἐκ τῆ θεωρεῖν τῷτο πολλάκις συμβαῖνον τὸ καθόλου ἂν θη-
 ρεύσαντες ἀποδείξιν εἴχομεν· ἐκ γὰρ τῶν καθ' ἑκάστα πλει-
 όνων τὸ καθόλου δῆλον. τὸ δὲ καθόλου τίμιον, ὅτι δηλοῖ τὸ
 αἴτιον· ὥς περὶ τῶν τοιούτων ἡ καθόλου τιμιωτέρα τῶν αἰ-
 σθήσεων καὶ τῆς νοήσεως, ὅσων ἕτερον τὸ αἴτιον· περὶ δὲ
 τῶν πρώτων ἄλλος λόγος.

Φανερόν ἔν ὅτι ἀδύνατον τῷ αἰσθάνεσθαι ἐπίσασθαι τι
 τῶν ἀποδεικτικῶν, εἰ μὴ τις τὸ αἰσθάνεσθαι τῷτο λέγει, τὸ
 ἐπιστήμην ἔχειν δι' ἀποδείξεως. ἔτι μέντοι ἔνια ἀναγόμενα
 εἰς αἰσθήσεως ἐκλείψιν ἐν τοῖς προβλήμασιν. ἔνια γὰρ εἰ
 ἐωρῶμεν ἐκ ἂν ἐζητῶμεν, ἐκ ὡς εἰδότες τῷ ὁρᾶν, ἀλλ' ὡς
 ἔχοντες τὸ καθόλου ἐκ τῆ ὁρᾶν. οἷον εἰ τὴν ὕελον τετρυπη-
 μένην ἐωρῶμεν καὶ τὸ φῶς διόν, δῆλον ἂν ἦν καὶ διὰ τί
 καίει, τῷ ὁρᾶν μὲν χωρὶς ἐφ' ἑκάστης, νοῆσαι δ' ἅμα ὅτι
 ἐπὶ πασῶν οὕτως.

32 Τὰς δ' αὐτὰς ἀρχὰς ἀπάντων εἶναι τῶν συλλογισμῶν
 ἀδύνατον, πρώτον μὲν λογικῶς θεωροῦσιν. οἱ μὲν γὰρ ἀλη-
 θεῖς εἰσὶ τῶν συλλογισμῶν, οἱ δὲ ψευδεῖς. καὶ γὰρ ἔστιν
 ἀληθές ἐκ ψευδῶν συλλογίσασθαι, ἀλλ' ἄπαξ τῷτο γίνεται,
 οἷον εἰ τὸ Α κατὰ τοῦ Γ ἀληθές, τὸ δὲ μέσον τὸ Β ψευ-
 δός· ἔτε γὰρ τὸ Α τῷ Β ὑπάρχει ἔτε τὸ Β τῷ Γ. ἀλλ'
 ἐὰν τούτων μέσα λαμβάνηται τῶν προτάσεων, ψευδεῖς
 ἔσονται διὰ τὸ πᾶν συμπέρασμα ψεῦδος ἐκ ψευδῶν εἶναι,
 τὰ δ' ἀληθῆ ἐξ ἀληθῶν, ἕτερα δὲ τὰ ψευδῆ καὶ τὰ ληθῆ.
 εἴτα ἔδὲ τὰ ψευδῆ ἐκ τῶν αὐτῶν ἑαυτοῖς· ἔτι γὰρ ψευδῆ
 ἀλλήλοισ καὶ ἐναντία καὶ ἀδύνατα ἅμα εἶναι, οἷον τὸ τὴν
 δικαιοσύνην εἶναι ἀδικίαν ἢ δειλίαν, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἵππον
 ἢ βοῦν, ἢ τὸ ἴσον μείζον ἢ ἑλαττον. ἐκ δὲ τῶν κειμένων
 ὡδε· οὐδὲ γὰρ τῶν ἀληθῶν αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ πάντων. ἕτεραι
 γὰρ πολλῶν τῷ γένει αἱ ἀρχαί, καὶ οὐδ' ἐφαρμόττουσαι,
 οἷον αἱ μονάδες ταῖς σιγμαῖς ἐκ ἐφαρμόττουσιν· αἱ μὲν
 γὰρ ἐκ ἔχουσι θέσιν, αἱ δὲ ἔχουσιν. ἀνάγκη δὲ γε ἢ εἰς
 μέσα ἀρμόττειν ἢ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν, ἢ τοὺς μὲν εἰσὼ ἔχειν
 τοὺς δ' ἔξω τῶν ὅρων. ἀλλ' ἔδὲ τῶν κοινῶν ἀρχῶν οἷον τ'
 εἶναι τινάς, ἐξ ὧν ἅπαντα δειχθήσεται· λέγω δὲ κοιναὶς

οἷον τὸ πᾶν φάναι ἢ ἀποφάναι. τὰ γὰρ γένη τῶν ὄντων
 ἕτερα, καὶ τὰ μὲν τοῖς ποσοῖς τὰ δὲ τοῖς ποιοῖς ὑπάρχει
 μόνοις, μεθ' ὧν δέκνυται διὰ τῶν κοινῶν. ἔτι αἱ ἀρχαὶ οὐ
 πολλῷ ἐλάττους τῶν συμπερασμάτων· ἀρχαὶ μὲν γὰρ αἱ
 προτάσεις, αἱ δὲ προτάσεις ἢ προσλαμβανομένης ὅρε ἢ ἐμ-
 βαλλομένης εἰσίν. ἔτι τὰ συμπεράσματα ἄπειρα, οἱ δ' ὅροι
 πεπερασμένοι. ἔτι αἱ ἀρχαὶ αἱ μὲν ἐξ ἀνάγκης, αἱ δ' ἐν-
 δεχόμεναι.

Οὕτω μὲν ἔν σκοπεύμενοις ἀδύνατον τὰς αὐτὰς εἶναι
 πεπερασμένας, ἀπείρων ὄντων τῶν συμπερασμάτων. εἰ δ'
 ἄλλως πως λέγοι τις, οἷον ὅτι αἰδὶ μὲν γεωμετρίας αἰδὶ δὲ
 λογισμῶν αἰδὶ δὲ ἱατρικῆς, τί ἂν εἴη τὸ λεγόμενον ἄλλο
 πλὴν ὅτι εἰσὶν ἀρχαὶ τῶν ἐπιστημῶν; τὸ δὲ τὰς αὐτὰς φά-
 ναι γελοῖον, ὅτι αὐταὶ αὐταῖς αἱ αὐταί· πάντα γὰρ ἔτω
 γίνεται ταυτά. ἀλλὰ μὴν ἔδὲ τὸ ἐξ ἀπάντων δέκνυσθαι
 ὅτις, τῷτο ἐξὶ τὸ ζητεῖν ἀπάντων εἶναι τὰς αὐτὰς ἀρχάς·
 λίαν γὰρ εὐθεῖς. ἔτε γὰρ ἐν τοῖς φανεροῖς μαθήμασι τῷτο
 γίνεται, ἔτι ἐν τῇ ἀναλύσει δυνατόν· αἱ γὰρ ἄμεσοι προ-
 τάσεις ἀρχαί, ἕτερον δὲ συμπέρασμα προσληφθείσης γίνε-
 ται προτάσεως ἀμέσου. εἰ δὲ λέγοι τις τὰς πρώτας ἀμέσους
 προτάσεις ταύτας εἶναι ἀρχάς, μία ἐν ἐκάστῳ γένει ἐστίν· εἰ
 δὲ μήτ' ἐξ ἀπασῶν ὡς δέον δέκνυσθαι ὅτις μὴτ' ἔως ἐτέ-
 ρας ὥσθ' ἐκάστης ἐπιστήμης εἶναι ἐτέρας, λείπεται εἰ συγ-
 γενεῖς αἱ ἀρχαὶ πάντων, ἀλλ' ἐκ τῶνδ' αὐτὰς ταδί, ἐκ δὲ
 τῶνδ' αὐτὰς ταδί. φανερόν δὲ καὶ τῷτο ὅτι ἐκ ἐνδέχεται· δέδει-
 κται γὰρ ὅτι ἄλλαι ἀρχαὶ τῷ γένει εἰσὶν αἱ τῶν διαφο-
 ρων τῷ γένει. αἱ γὰρ ἀρχαὶ διτταί, ἐξ ὧν τε καὶ περὶ ὅ·
 αἱ μὲν ἔν ἐξ ὧν κοιναί, αἱ δὲ περὶ ὅ ἰδιαί, οἷον ἀριθμός,
 μέγεθος.

Τὸ δ' ἐπιστήτὸν καὶ ἐπιστήμη διαφέρει τῷ δοξασῇ καὶ 33
 δοξῇ, ὅτι ἡ μὲν ἐπιστήμη καθόλου καὶ δι' ἀναγκαῖον, τὸ
 δ' ἀναγκαῖον ἐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν. ἔτι δὲ τινα ἀληθῆ
 μὲν καὶ ὄντα, ἐνδεχόμενα δὲ καὶ ἄλλως ἔχειν. δῆλον οὖν
 ὅτι περὶ μὲν ταῦτα ἐπιστήμη ἐκ ἔστιν· εἴη γὰρ ἂν ἀδύνατα
 ἄλλως ἔχειν τὰ δυνατότα ἄλλως ἔχειν. ἀλλὰ μὴν ἔδὲ νῦν·
 λέγω γὰρ νῦν ἀρχὴν ἐπιστήμης. ἔδ' ἐπιστήμη ἀναπόδεικτος·
 τῷτο δ' ἐστὶν ὑπόληψις τῆς ἀμέσου προτάσεως. ἀληθῆς δ'

1. ἵν' om AB. || 4. ἔχομεν D. || 7. ὅσον αἴτιον τὸ αἴτιον AB. || 9. τὸ B. || 15. εἴην AB. || 16. καίει corr D, καὶ αἰ pr D, καὶ AB. || τῷ feci ex A τὸ, D διὰ τὸ. B quid habeat, incertum. || 20. λογισμῶν A. || γὰρ om D. || 21. γινόμενον AB. || 23. τῷ B] τῷ γ pr D. || 25. συμβήσονται D. || 27. ἑαυτῶν AB. || αὐτοῖς D. || 28. καὶ ἀλλήλοισ D. || 32. ἐφαρμόττουσιν D. || 35. ἔσω D. || 37. ἅπαν D.

9. εἶναι ἢ πεπερασμένας D. || 11. λέγει AB. || ὅτι om D. || αἰδὲ D ter. || 13. τὰς αὐτὰς] τοσαύτας A. || 14. ἑαυταῖς D. || 16. τούτων AB. || 19. δὲ] δὲ τι B. || 20. προτάσεις ἀμέσους ταύτας εἶναι τὰς ἀρχάς D. || 22. μὴδ' οὕτως AB. || 23. εἰ] τι εἰ γὰρ D. || 26. ἄλλαι αἱ ἀρχαὶ D. || αἱ om D. || 27. εἰ] οὐ AB. || 28. εἰ] οὐ A. || ἰδιαί οἷον] ἕτεραι ὡς D. || 29. μεγέθους ABD. || 33. καὶ post δὲ om D. || 34. μὲν om D. || 35. ἄλλως ἔχειν post δυνατότα om D. || 37. ἀληθῆ D.

ἐστὶ νοῦς καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα καὶ τὸ διὰ τούτων λεγόμενον· ὥστε λείπεται δόξαν εἶναι περὶ τὸ ἀληθές μὲν ἢ ψευδός, ἐνδεχόμενον δὲ καὶ ἄλλως ἔχειν. τῆτο δ' ἐστὶν ὑπόληψις τῆς ἀμέσως προτάσεως καὶ μὴ ἀναγκαίας. καὶ ὁμολογούμενον δ' ἔτω τοῖς φαινομένοις· ἢ τε γὰρ δόξα ἀβεβαιον, καὶ ἡ φύσις ἡ τοιαύτη. πρὸς δὲ τούτοις οὐδεὶς οἶεται δοξάζειν, ὅταν οἴηται ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν, ἀλλ' ἐπίσασθαι· ἀλλ' ἔταν εἶναι μὲν ἔτως, ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλως ἔδεν κωλύειν, τότε δοξάζειν, ὡς τῷ μὲν τοιούτου δόξαν ἔσαν, τῷ δ' ἀναγκαίου ἐπιστήμην.

Πῶς ἔν ἐστι τὸ αὐτὸ δοξάσαι καὶ ἐπίστασθαι, καὶ διὰ τί ἔκ ἐστιν ἡ δόξα ἐπιστήμη, εἴ τις θήσκει ἅπαν ὃ οἶδεν ἐνδέχσθαι δοξάζειν; ἀκολουθήσει γὰρ ὁ μὲν εἰδὼς ὁ δὲ δοξάζων διὰ τῶν μέσων, ἔως εἰς τὰ ἄμεσα ἔλθῃ, ὡς· εἴπερ ἐκεῖνος οἶδε, καὶ ὁ δοξάζων οἶδεν. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ὅτι 15 δοξάζειν ἔστι, καὶ τὸ διότι· τῆτο δὲ τὸ μέσον. ἢ εἰ μὲν οὕτως ὑπολήφεται τὰ μὴ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν ὥσπερ ἔχειν τὸς ὀρισμὸς δι' ὧν αἱ ἀποδείξεις, ἢ δοξάσει ἀλλ' ἐπιστήσεται· εἰ δ' ἀληθῆ μὲν εἶναι, ἢ μέντοι ταῦτά γε αὐτοῖς ὑπάρχειν κατ' ἐρίαν καὶ κατὰ τὸ εἶδος, δοξάσει καὶ οὐκ 20 ἐπιστήσεται ἀληθῶς, καὶ τὸ ὅτι καὶ τὸ διότι, ἐὰν μὲν διὰ τῶν ἀμέσων δοξάσῃ· ἐὰν δὲ μὴ διὰ τῶν ἀμέσων, τὸ ὅτι μόνον δοξάσει; τοῦ δ' αὐτῷ δόξα καὶ ἐπιστήμη οὐ πάντως ἐστίν, ἀλλ' ὥσπερ καὶ ψευδὴς καὶ ἀληθὴς τοῦ αὐτοῦ τρόπον τινά, ἔτω καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα τοῦ αὐτῷ. καὶ γὰρ 25 δόξαν ἀληθῆ καὶ ψευδῆ· ὡς μὲν τινες λέγουσι τοῦ αὐτοῦ εἶναι, ἄτοπα συμβαίνει αἰρεῖσθαι ἄλλα τε καὶ μὴ δοξάζειν ὃ δοξάζει ψευδῶς· ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ πλεοναχῶς λέγεται, ἔστι μὲν ὡς ἐνδέχεται, ἔστι δ' ὡς οὐ. τὸ μὲν γὰρ σύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον ἀληθῶς δοξάζειν ἄτοπον· 30 ἀλλ' ὅτι ἡ διάμετρος, περὶ ἣν αἱ δόξαι, τὸ αὐτό, οὕτω τῷ αὐτῷ, τὸ δὲ τί ἦν εἶναι ἐκατέρῳ κατὰ τὸν λόγον ἢ τὸ αὐτό. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπιστήμη καὶ δόξα τοῦ αὐτῷ. ἢ μὲν γὰρ οὕτως τοῦ ζῶν ὥστε μὴ ἐνδέχσθαι μὴ εἶναι ζῶν, ἢ δ' ὥστ' ἐνδέχσθαι. οἷον εἰ ἢ μὲν ὅπερ ἀνθρώπου ἐστίν, ἢ δ' 35 ἀνθρώπου μὲν, μὴ ὅπερ δ' ἀνθρώπου. τὸ αὐτὸ γὰρ ὅτι ἀνθρώπος, τὸ δ' ὡς ἢ τὸ αὐτό.

Φανερὸν δ' ἐκ τούτων ὅτι οὐδὲ δοξάζειν ἅμα τὸ αὐτὸ καὶ ἐπίστασθαι ἐνδέχεται. ἅμα γὰρ ἂν ἔχοι ὑπόληψιν τῷ

ἄλλως ἔχειν καὶ μὴ ἄλλως τὸ αὐτό· ὅπερ ἐκ ἐνδέχεται. ἐν ἄλλῳ μὲν γὰρ ἐκάτερον εἶναι ἐνδέχεται τοῦ αὐτῷ, ὡς εἴρηται, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἔδ' ἔτως οἷον τε· ἔξει γὰρ ὑπόληψιν ἅμα, οἷον ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὅπερ ζῶν (τῆτο γὰρ ἦν τὸ 5 μὴ ἐνδέχσθαι εἶναι μὴ ζῶν) καὶ μὴ ὅπερ ζῶν· τῆτο γὰρ ἔσται τὸ ἐνδέχσθαι.

Τὰ δὲ λοιπὰ πῶς δεῖ διανεῖμαι ἐπὶ τε διανοίας καὶ νοῦ καὶ ἐπιστήμης καὶ τέχνης καὶ φρονήσεως καὶ σοφίας, τὰ μὲν φυσικῆς τὰ δὲ ἡθικῆς θεωρίας μᾶλλον ἐστίν.

10 'Η δ' ἀγχινοιά ἐστὶν εὐστοχία τις ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ 34 τῷ μέσῳ, οἷον εἴ τις ἰδὼν ὅτι ἡ σελήνη τὸ λαμπρὸν ἀεὶ ἔχει πρὸς τὸν ἥλιον, ταχὺ ἐνενόησε διὰ τί τῆτο, ὅτι διὰ τὸ λάμπειν ἀπὸ τῷ ἡλίου· ἢ διαλεγόμενον πλυσίῳ ἔγνω διότι δαγίζεται· ἢ διότι φίλοι, ὅτι ἐχθροὶ τῷ αὐτῷ. πάντα γὰρ τὰ αἷτια τὰ μέσα ὁ ἰδὼν τὰ ἄκρα ἐγνώρισεν. τὸ λαμπρὸν εἶναι τὸ πρὸς τὸν ἥλιον ἐφ' ὃ Α, τὸ λάμπειν ἀπὸ τῷ ἡλίου Β, σελήνη τὸ Γ. ὑπάρχει δὴ τῇ μὲν σελήνῃ τῷ Γ τὸ Β, τὸ λάμπειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου· τῷ δὲ Β τὸ Α, τὸ πρὸς τοῦτ' εἶναι τὸ λαμπρὸν, ἀφ' οὗ λάμπει· ὡς καὶ τῷ Γ τὸ Α 20 διὰ τῷ Β.

B.

Τὰ ζητούμενά ἐστὶν ἴσα τὸν ἀριθμὸν ὅσαπερ ἐπιστά- 1 μεθα. ζητῶμεν δὲ τέτταρα, τὸ ὅτι, τὸ διότι, εἰ ἔστι, τί ἐστίν. ὅταν μὲν γὰρ πότερον τὸδε ἢ τὸδε ζητῶμεν, εἰς ἀριθμὸν θέντες, οἷον πότερον ἐκλείπει ὁ ἥλιος ἢ οὐ, τὸ ὅτι ζητῶμεν. σημειὸν δὲ τούτου· εὐρόντες γὰρ ὅτι ἐκλείπει πεπαύμεθα· καὶ ἐὰν ἐξ ἀρχῆς εἰδῶμεν ὅτι ἐκλείπει, ἢ ζητῶμεν πότερον. ὅταν δὲ εἰδῶμεν τὸ ὅτι, τὸ διότι ζητῶμεν, οἷον εἰδότες ὅτι ἐκλείπει καὶ ὅτι κινεῖται ἡ γῆ, τὸ διότι ἐκλείπει ἢ διότι κινεῖται ζητοῦμεν. ταῦτα μὲν ἔν ἔτως, ἕνια δ' ἄλλον τρόπον ζητοῦμεν, οἷον εἰ ἔστιν ἢ μὴ ἐξὶ κένταυρος ἢ θεός. τὸ δ' εἰ ἔστιν ἢ μὴ ἀπλῶς λέγω, ἀλλ' οὐκ εἰ λευκὸς ἢ μὴ· γνόντες δὲ ὅτι ἐστίν, τί ἐξὶ ζητῶμεν, οἷον τί ἔν ἐξὶ θεός, ἢ 35 τί ἐστὶν ἀνθρώπος;

Ἄ μὲν ἔν ζητῶμεν καὶ ἂ εὐρόντες ἴσμεν, ταῦτα καὶ 2 τοσαῦτά ἐστιν. ζητῶμεν δὲ, ὅταν μὲν ζητῶμεν τὸ ὅτι ἢ τὸ εἰ ἔστιν ἀπλῶς, ἄρ' ἔστι μέσον αὐτῷ ἢ ἐκ ἐστίν· ὅταν δὲ γνόντες ἢ τὸ ὅτι ἢ εἰ ἔστιν ἢ τὸ ἐπὶ μέρους ἢ τὸ ἀπλῶς, πάλιν

1. τὸ] τὰ rc D; pr enim om. || λέγόμενα D. || 2. λείπεται] ἔσαι D. || ψευδὲς D. || 6. ἐθεὶς D. || 9. κωλύει C. || 13. ἀκολουθεῖ AB. || 18. ἔχει ABD. || αἱ om D. || 19. ὑπάρχειν αὐτοῖς D. || 22. δοξάσει D. || 23. δοξάσῃ A. || 27. ἄτοπον ABD. || 29. μὲν prius om B et pr A. || 30. ἀσύμμετρον AB. || 31. ἐδοξάζει D. || 33. δὲ om D. || 35. ὡς] ὡς D. || 36. δ'] δὲ τοῦ D. || 2. ἐνδέχεται ἐκάτερον εἶναι D. || ὡς] ὥσπερ D. || 3. αὐτῷ] ἔτως AD. || 4. ὁ om D. || 6. ἐξὶ D. || 11. ἰδὼν] εἶδεν D. || 12. ἐνόησε D. || 14. φίλοι ἢ ὅτι D. || 15. τὰ alterum om D. || 19. λάμπειν D. || 24. εἰ] τὸ εἰ D. || 25. πρὸς] τὸ τί D. || 25. πρὸς] τὸ τί D. || 25. πρὸς] τὸ τί D. || 28. ἰδῶμεν A. || 29. ὅτι τότε τὸ D. || 39. εἰ] τὸ εἰ D.

τὸ διὰ τί ζητῶμεν ἢ τὸ τί ἐστὶ, τότε ζητῶμεν τί τὸ μέσον. λέγω δὲ τὸ ὅτι ἢ εἰ ἔστιν ἐπὶ μέρους καὶ ἀπλῶς, ἐπὶ μέρους μὲν, ἄρ' ἐκλείπει ἢ σελήνη ἢ αὐξεται; εἰ γὰρ ἔστι τι ἢ μὴ ἔστι τι, ἐν τοῖς τοιούτοις ζητῶμεν ἀπλῶς δ', εἰ ἔστιν ἢ μὴ σελήνη ἢ νύξ. συμβαίνει ἄρα ἐν ἀπάσαις ταῖς ζη- 5 τήσεσι ζητεῖν ἢ εἰ ἔστι μέσον ἢ τί ἐστὶ τὸ μέσον. τὸ μὲν γὰρ αἴτιον τὸ μέσον, ἐν ἅπασι δὲ τῷτο ζητεῖται. ἄρ' ἐκλείπει; ἄρ' ἔστι τι αἴτιον ἢ οὐ; μετὰ ταῦτα γινόντες ὅτι ἔστι τι, τί ἔν τούτ' ἔστι ζητῶμεν. τὸ γὰρ αἴτιον τοῦ εἶναι μὴ τοῦδ' ἢ τοῦδ' ἀλλ' ἀπλῶς τὴν ὕσιν, ἢ τὸ μὴ ἀπλῶς ἀλ- 10 λά τι τῶν καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός, τὸ μέσον ἔστιν. λέγω δὲ τὸ μὲν ἀπλῶς τὸ ὑποκείμενον, οἷον σελήνην ἢ γῆν ἢ ἥλιον ἢ τρίγωνον, τὸ δὲ τί ἐκλείψιν ἰσότητα ἀνισότητα, εἰ ἐν μέσῳ ἢ μὴ. ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις φανερόν ἐστιν ὅτι τὸ αὐτὸ ἐστὶ τὸ τί ἐστὶ καὶ διὰ τί ἐστὶν. τί ἐστὶν ἐκλείψις; 15 ζέρεσις φωτὸς ἀπὸ σελήνης ὑπὸ γῆς ἀντιφράξεως. διὰ τί ἐστὶν ἐκλείψις, ἢ διὰ τί ἐκλείπει ἢ σελήνη; διὰ τὸ ἀπολείπειν τὸ φῶς ἀντιφραττέσης τῆς γῆς. τί ἐστὶ συμφωνία; λόγος ἀριθμῶν ἐν ὅξῃ ἢ βαρεῖ. διὰ τί συμφωνεῖ τὸ ὅξυ τῷ βαρεῖ; διὰ τὸ λόγον ἔχειν ἀριθμῶν τὸ ὅξυ 20 καὶ τὸ βαρύ. ἄρ' ἔστι συμφωνεῖν τὸ ὅξυ καὶ τὸ βαρύ; ἄρ' ἐστὶν ἐν ἀριθμοῖς ὁ λόγος αὐτῶν; λαβόντες δ' ὅτι ἔστι, τίς ἔν ἐστιν ὁ λόγος;

Ὅτι δ' ἐστὶ τοῦ μέσου ἡ ζήτησις, δηλοῖ ὅσων τὸ μέσον αἰσθητόν. ζητοῦμεν γὰρ μὴ ἡσθημένοι, οἷον τῆς ἐκλεί- 25 ψews, εἰ ἔστιν ἢ μὴ. εἰ δ' ἡμεῖς ἐπὶ τῆς σελήνης, ἐκ ἂν ἐζητοῦμεν οὗτ' εἰ γίνεταί οὔτε διὰ τί, ἀλλ' ἅμα δῆλον ἦν ἂν. ἐκ γὰρ τῆ αἰσθητοῦ καὶ τὸ καθόλου ἐγένετο ἂν ἡμῶν εἰδέναι. ἢ μὲν γὰρ αἰσθησις ὅτι νῦν ἀντιφράττει· καὶ γὰρ δῆ- 30 λον ὅτι νῦν ἐκλείπει· ἐκ δὲ τούτου τὸ καθόλου ἂν ἐγένετο.

Ὅσπερ ἔν λέγομεν, τὸ τί ἐστὶν εἰδέναι ταυτό· ἐστὶ καὶ διὰ τί ἐστὶν. τῷτο δ' ἢ ἀπλῶς καὶ μὴ τῶν ὑπαρχόντων τι, ἢ τῶν ὑπαρχόντων, οἷον ὅτι δύο ὀρθαί, ἢ ὅτι μεῖζον ἢ ἐλαττον.

3 Ὅτι μὲν ἔν πάντα τὰ ζητούμενα μέσου ζητήσις ἐστὶ, 35 δῆλον· πῶς δὲ τὸ τί ἐστὶ δεικνύται, καὶ τίς ὁ τρόπος τῆς ἀναγωγῆς, καὶ τί ἐστὶν ὁρισμός καὶ τίνων, εἰπώμεν, διαπο- ρήσαντες πρῶτον περὶ αὐτῶν. ἀρχὴ δ' ἔσω τῶν μελλόντων,

ἢ περ ἐστὶν οἰκειοτάτη τῶν ἐχομένων λόγων. ἀπορήσειε γὰρ ἂν τις, ἄρ' ἔστι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ὁρισμῷ εἰδέναι καὶ ἀποδείξει, ἢ ἀδύνατον; ὁ μὲν γὰρ ὁρισμὸς τῆς τί ἐστὶν εἶναι δοκεῖ, τὸ δὲ τί ἐστὶν ἅπαν καθόλου καὶ κατηγορικόν· συλλογισμοὶ δ' εἰσὶν οἱ μὲν ζερητικοί, οἱ δ' οὐ καθόλου, οἷον οἱ μὲν ἐν τῷ δευτέρῳ σχήματι ζερητικοὶ πάντες, οἱ δ' ἐν τῷ τρίτῳ ἢ καθόλου. εἴτα οὐδὲ τῶν ἐν τῷ πρώτῳ σχήματι κατηγορικῶν ἀπάντων ἐστὶν ὁρισμός, οἷον ὅτι πᾶν τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. τούτου δὲ λόγος, ὅτι τὸ ἐπί- 40 σασθαί ἐστὶ τὸ ἀποδεικτικῶς τὸ ἀπόδειξιν ἔχειν, ὥς' εἰ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀπόδειξις ἐστὶ, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη αὐτῶν καὶ ὁρισμός· ἐπίσαιτο γὰρ ἂν τις καὶ κατὰ τὸν ὁρισμόν, οὐκ ἔχων τὴν ἀπόδειξιν· οὐδὲν γὰρ κωλύει μὴ ἅμα ἔχειν. ἰκανὴ δὲ πείσις καὶ ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς· οὐδὲν γὰρ πώποτε ὁρισά- 45 μενοι ἔγνωμεν, ἔτε τῶν καθ' αὐτὸ ὑπαρχόντων ἔτε τῶν συμ- βεβηκότων. ἔτι εἰ ὁ ὁρισμὸς οὐσίας τις γνωρισμός, τά γε τοιαῦτα φανερόν ὅτι ἐκ οὐσίας.

Ὅτι μὲν ἔν οὐκ ἔστιν ὁρισμὸς ἅπαντος οὐπερ καὶ ἀπό- 50 δείξις, δῆλον. τί δ', ἔ ὁρισμός, ἄρα παντὸς ἀπόδειξις ἐστὶν ἢ ἔ; εἰς μὲν δὴ λόγος καὶ περὶ τούτου ὁ αὐτός. τῆ γὰρ ἐνός, ἢ ἐν, μία ἐπισήμη. ὥς' εἴπερ τὸ ἐπίσασθαί τὸ ἀπο- δεικτὸν ἐστὶ τὴν ἀπόδειξιν ἔχειν, συμβήσεται τι ἀδύνα- 55 τον· ὁ γὰρ τὸν ὁρισμὸν ἔχων ἀνευ τῆς ἀποδείξεως ἐπισήσε- ται. ἔτι αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀποδείξεων ὁρισμοί, ὧν ὅτι ἐκ ἔσον- ται ἀποδείξεις δέδεικται πρότερον. ἢ ἔσονται αἱ ἀρχαὶ ἀπο- δεικταὶ καὶ τῶν ἀρχῶν ἀρχαί, καὶ τῶν εἰς ἀπειρον βαδι- 60 εῖται· ἢ τὰ πρῶτα ὁρισμοὶ ἔσονται ἀναπόδεικτοι.

Ἄλλ' ἄρα, εἰ μὴ παντὸς τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ τίνος τῆ αὐτῆς ἐστὶν ὁρισμὸς καὶ ἀπόδειξις; ἢ ἀδύνατον; ἢ γὰρ ἐστὶν ἀπόδειξις οὗ ὁρισμός. ὁρισμὸς μὲν γὰρ τοῦ τί ἐστὶ καὶ οὐ- 65 σίας· αἱ δ' ἀποδείξεις φαίνονται πᾶσαι ὑποτιθέμεναι καὶ λαμβάνουσαι τὸ τί ἐστὶν, οἷον αἱ μαθηματικαὶ τί μονὰς καὶ τί τὸ περιττόν, καὶ αἱ ἄλλαι ὁμοίως. ἔτι πᾶσα ἀπόδειξις τί κατὰ τίνος δεικνύσιν, οἷον ὅτι ἐστὶν ἢ οὐκ ἐστὶν· ἐν δὲ τῷ 70 ὁρισμῷ οὐδὲν ἕτερον ἐτέρου κατηγορεῖται, οἷον οὔτε τὸ ζῶον κατὰ τῆς δίποδος οὔτε τῷτο κατὰ τῆς ζῴης, ἔδὲ δὴ κατὰ τῆς ἐπιπέδου τὸ σχῆμα· ἢ γὰρ ἐστὶ τὸ ἐπίπεδον σχῆμα, ἔδὲ τὸ σχῆμα ἐπίπεδον. ἔτι ἕτερον τὸ τί ἐστὶ καὶ ὅτι ἐστὶ δειξαι.

1. codices ζητῶμεν. || 2. ἢ εἰ ἔστιν om AB. || 6. ἢ prius om D. || 8. γων A. || 14. εἰ om A. || 15. ἐστὶν om D. || 17. ἢ σελήνη ἐκλείπει D. || 19. ἢ] καὶ D. || 21. συμφωνον D. || 24. ἔσον AB. || 26. ἐπεζητῶμεν D. || 27. ἔτ' εἰ διὰ ABD. || ἂν om D. || 28. αἰσθεσθαι D. || ἐγένετο B. || 30. ἐκ] εἰ A. || 31. ταυτόν D. || 32. τι ἢ τῶν ὑπαρχόντων] τισιν D. || 35. ἅπαντα D.

1. εἴπερ AB. || 2. καὶ om D. || 4. ἅπαν] ἅπαν καὶ D. || 8. οἷον om D. || 9. τὸ om D. || 10. τὸ om BD. || ἀποδεικτι- κόν A. || 11. καὶ om D. || 12. τις om AB. || 13 et 14. ἔδὲν D. || 16. ὁ om B et pr D. || τις] τίνος BD, om A. || γνώ- ριμος ABD. || 17. οὐσία D. || 18. οὖν] τούτων D. || 19. δ'] καὶ B. || οὐ] οὐ ὁ D. || 20. ὁ αὐτός om A. || 21. ἀποδεικτικόν D. || 25. ἀπόδειξις A. || αἱ om D. || 35. οὐδὲν D. || 36. ἔδὲ δὴ] οὔτε D.

ἀ μὲν ἔν ὁρισμὸς τί ἐστι δηλοῖ, ἡ δὲ ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἐστὶ τόδε κατὰ τὸδε ἢ ἔκ ἐστιν. ἐτέρου δὲ ἐτέρα ἀπόδειξις, εἰ μὴ ὡς μέρος ἢ τι τῆς ὅλης. τῷτο δὲ λέγω, ὅτι δέδεικται τὸ ἰσοσκελὲς δύο ὀρθαῖς, εἰ πᾶν τρίγωνον δέδεικται· μέρος γάρ, τὸ δ' ὅλον. ταῦτα δὲ πρὸς ἀλλήλα ἔκ ἔχει οὕτως, 5 τὸ ὅτι ἐστὶ καὶ τί ἐστίν· οὐ γὰρ ἐστὶ βατέρου θάτερον μέρος.

Φανερόν ἄρα ὅτι οὔτε ἔ ὁρισμὸς, τούτου παντὸς ἀπόδειξις, ἔτε ἔ ἀπόδειξις, τούτου παντὸς ὁρισμὸς· ὥς ὅλως τῷ αὐτῷ ὑδενὸς ἐνδέχεται ἀμφω ἔχειν. ὥς ὅλως ὡς ὑδὲ ὁρισμὸς καὶ ἀπόδειξις ἔτε τὸ αὐτὸ ἂν εἴη ἔτε θάτερον ἐν θά- 10 τέρῳ· καὶ γὰρ ἂν τὰ ὑποκείμενα ὁμοίως εἶχεν.

4 Ταῦτα μὲν οὖν μέχρι τούτου διηπορήσθω· τοῦ δὲ τί ἐστὶ πρότερον ἐστὶ συλλογισμὸς καὶ ἀπόδειξις ἢ ἔκ ἐστὶ, καθάπερ νῦν ὁ λόγος ὑπέθετο· ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς τί κατὰ τίνος δείκνυσσι διὰ τῷ μέσου· τὸ δὲ τί ἐστὶν ἰδίον τε, καὶ ἐν 15 τῷ τί ἐστὶν κατηγορεῖται. ταῦτα δ' ἀνάγκη ἀντιστρέφειν. εἰ γὰρ τὸ Α τῷ Γ ἰδίον, δῆλον ὅτι καὶ τοῦ Β καὶ τῷτο τῷ Γ, ὥς ὅς πάντα ἀλλήλων. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ τὸ Α ἐν τῷ τί ἐστὶν ὑπάρχει παντὶ τῷ Β, καὶ καθόλου τὸ Β παντὸς τῷ Γ ἐν τῷ τί ἐστὶ λέγεται, ἀνάγκη καὶ τὸ Α ἐν τῷ τί ἐστὶ τῷ Γ 20 λέγεσθαι. εἰ δὲ μὴ οὕτω τις λήφεται διπλῶσας, ἔκ ἀνάγκη ἔσαι τὸ Α τῷ Γ κατηγορεῖσθαι ἐν τῷ τί ἐστὶν, εἰ τὸ μὲν Α τῷ Β ἐν τῷ τί ἐστὶ, μὴ καθ' ὅσων δὲ τὸ Β ἐν τῷ τί ἐστὶν. τὸ δὲ τί ἐστὶν ἀμφω ταῦτα ἔχει. ἔσαι ἄρα καὶ τὸ Β κατὰ τῷ Γ, τὸ τί ἐστὶν. εἰ δὲ τὸ τί ἐστὶ καὶ τὸ τί ἦν εἶναι ἀμφω 25 ἔχει, ἐπὶ τοῦ μέσου ἔσαι πρότερον τὸ τί ἦν εἶναι. ὅλως τε, εἰ ἐστὶ δείξαι τί ἐστὶν ἄνθρωπος· ἔσω τὸ Γ ἄνθρωπος, τὸ δὲ Α τὸ τί ἐστὶν, εἴτε ζῶν δῖπουν εἴτ' ἄλλο τι. εἰ τοῖνυν συλλογιεῖται, ἀνάγκη κατὰ τῷ Β τὸ Α παντὸς κατηγορεῖσθαι. τούτου δ' ἔσαι ἄλλος λόγος μέσος, ὥς καὶ τῷτο ἔσαι τί 30 ἐστὶν ἄνθρωπος. λαμβάνει ἔν δ' δεῖ δείξαι· καὶ γὰρ τὸ Β ἐστὶ τί ἐστὶν ἄνθρωπος.

Δεῖ δ' ἐν ταῖς δυοῖ προτάσεσι καὶ τοῖς πρώτοις καὶ ἀμέτοις σκοπεῖν· μάλιστα γὰρ φανερόν τὸ λεγόμενον γίνε- 35 ται. οἱ μὲν ἔν διὰ τῷ ἀντιστρέφειν δεικνύντες τί ἐστὶ ψυχὴ ἢ τί ἐστὶν ἄνθρωπος ἢ ἄλλο ὅτιοῦν τῶν ὄντων, τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτοῦνται, οἷον εἰ τις ἀξιώσειε ψυχὴν εἶναι τὸ αὐτὸ αὐτῷ αἴτιον τῷ ζῆν, τῷτο δ' ἀριθμὸν αὐτὸν αὐτὸν κινῶντα· ἀνάγκη γὰρ αἰτῆσαι τὴν ψυχὴν ὅπερ ἀριθμὸν εἶναι αὐτὸν αὐτὸν κινῶντα, οὕτως ὡς τὸ αὐτὸ ὄν. οὐ γὰρ εἰ ἀκολουθεῖ τὸ Α τῷ Β καὶ τῷτο τῷ Γ, ἔσαι τῷ Γ τὸ Α τὸ τί ἦν εἶναι, ἀλλ' ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν ἔσαι μόνον. οὐδ' εἰ ἐστὶ τὸ Α ὅπερ τι καὶ κατὰ τοῦ Β κατηγορεῖται παντός. καὶ γὰρ τὸ ζῶν εἶναι κατηγορεῖται κατὰ τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι· ἀληθὲς γὰρ πᾶν τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι ζῶν εἶναι, ὥσπερ καὶ πάντα ἀνθρώπων ζῶν, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὥς ἐν εἶναι. εἰ μὲν ἔν μὴ οὕτω λάβῃ, οὐ συλλογιεῖται ὅτι τὸ Α ἐστὶ τῷ Γ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἡ ὕστα. εἰ μὲν δὲ ἔτω λάβῃ, πρότερον ἔσαι εἰληφὼς τῷ Γ τί ἐστὶ τὸ τί ἦν εἶναι τὸ Β. ὥς' ἔκ ἀποδέδεικται· τὸ γὰρ ἐν ἀρχῇ εἰληφεν.

Ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἡ διὰ τῶν διαιρέσεων ὁδὸς συλλογί- 5 ζεται, καθάπερ ἐν τῇ ἀναλύσει τῇ περὶ τὰ σχήματα εἴρηται. ὁδοῦ γὰρ ἀνάγκη γίνεταί τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο εἶναι τῶνδ' ὄντων, ἀλλ' ὥσπερ ὅδ' ὁ ἐπάγων ἀποδείκνυσιν. ἔ γὰρ δεῖ τὸ συμπέρασμα ἐρωτᾶν, ὑδὲ τῷ δοῦναι εἶναι· ἀλλ' ἀνάγκη εἶναι ἐκεῖνων ὄντων, καὶ μὴ φῆ ὁ ἀποκρινόμενος. ἄρ' ὁ ἄνθρωπος ζῶν ἢ ἀψυχος; εἴτ' ἔλαβε ζῶν, ἔ συλλεόγισαι. πάλιν ἅπαν ζῶν ἢ πεζόν ἢ ἐνυδρον· ἔλαβε 20 πεζόν. καὶ τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον, τὸ ὅλον, ζῶν πεζόν, ἔκ ἀνάγκη ἐκ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ λαμβάνει καὶ τοῦτο. διαφέρει δ' ὑδὲν ἐπὶ πολλῶν ἢ ὀλίγων ἔτω ποιεῖν· τὸ αὐτὸ γὰρ ἐστὶν. ἀσυλλόγιστος μὲν ἔν καὶ ἡ χρῆσις γίνεταί τοῖς ἔτω μετῖσι καὶ τῶν ἐνδεχομένων συλλογισθῆναι. τί γὰρ 25 καλύει τοῦτο ἀληθὲς μὲν τὸ πᾶν εἶναι κατὰ τῷ ἀνθρώπου, μὴ μέντοι τὸ τί ἐστὶ μὴδὲ τὸ τί ἦν εἶναι δηλοῦν; ἔτι τί κωλύει ἢ προσθεῖναι τι ἢ ἀφελεῖν ἢ ὑπερβεβηκέναι τῆς ὕστερας;

Ταῦτα μὲν ἔν παρίεται μὲν, ἐνδέχεται δὲ λῦσαι τῷ λαμβάνειν ἐν τῷ τί ἐστὶ πάντα, καὶ τὸ ἐφεξῆς τῇ διαιρέσει 30 ποιεῖν, αἰτούμενον τὸ πρῶτον, καὶ μὴδὲν παραλείπειν. τῷτο δ' ἀναγκαῖον, εἰ ἅπαν εἰς τὴν διαίρεσιν ἐμπέπτει καὶ μὴδὲν ἐλλείπει· τῷτο δ' ἀναγκαῖον, ἄτομον γὰρ ἡδὲ δεῖ εἶναι. ἀλλὰ συλλογισμὸς ὁμῶς ἔκ ἐνεσιν, ἀλλ' εἴπερ, ἄλλον τρόπον γνωρίζειν ποιεῖ. καὶ τῷτο μὲν οὐδὲν ἄτοπον· οὐδὲ γὰρ ὁ ἐπάγων ἴσως ἀποδείκνυσιν, ἀλλ' ὁμῶς δηλοῖ τι. συλλογισμὸν δ' οὐ λέγει ὁ ἐκ τῆς διαιρέσεως λέγων τὸν ὁρισμὸν. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς συμπεράσμασι τοῖς ἀνεῦ τῶν μέσων, εἰ μὲν τις εἴπῃ ὅτι τούτων ὄντων ἀνάγκη τοῦτο εἶναι, ἐνδέχεται ἐρωτῆσαι διὰ τί, οὕτως καὶ ἐν τοῖς διαιρητικοῖς ὅροις. τί ἐστὶν

3. ἢ ὥς τι Α. || 4. δέδεικται D. || 7 et 8. πάντως D. || 9. ὑδενὸς D. || 11. ἔχειν Α. || 18. καὶ] καὶ D. || 19. ὑπάρχει D. || 24. δὲ AB et pr D. || 25. δὲ pr D. || 33. καὶ ἐν τοῖς D. || 35. οὐ] δὴ D. || 1. οὐ γὰρ εἴ] εἰ γὰρ Α. || 4. ζῶν Α, omisso εἶναι. || 5. ἀληθὲς—6. ζῶν εἶναι in margine ponit D. || 5. πᾶν τὸ] παντὶ D. || 7. ἐν εἶναι] ἐνεῖναι Α. || 15. τῶν διόντων Α. || ὁ om Α. || 18. εἴτ' AB. || 22 et 34. ὑδὲν D. || 23. καὶ om D. || 26. ἐστὶ γε μὴδὲ D. || 27. ἢ ἀφελεῖν τι D. || 28. παρίεται D. || 29. τῷ D. || 30 et 31. μὴδὲν D. || 30. παραλείπειν AB. || 32. γὰρ om Α. || εἴδη Β. || δεῖ om Α, post εἶναι ponit D. || 33. ἔστιν D.

ἄνθρωπος; ζῶν θνητόν, ὑπόπουν, δίπυν, ἄπτερον. διὰ τί; παρ' ἐκάστην πρόσθεσιν· ἐρεῖ γάρ, καὶ δείξει τῇ διαίρεσει, ὡς οἶεται, ὅτι πᾶν ἢ θνητόν ἢ ἀθάνατον. ὁ δὲ τοῖστος λόγος ἅπας ἐκ ἑξιν ὀρισμὸς. ὥς· εἰ καὶ ἀποδείκνυτο τῇ διαίρεσει, ἀλλ' ὅ γ' ὀρισμὸς οὐ συλλογισμὸς γίνεται.

6 Ἀλλ' ἄρα ἑξιν καὶ ἀποδείξαι τὸ τί ἐστι κατ' ἑστίαν, ἐξ ὑποθέσεως δέ, λαβόντα τὸ μὲν τί ἦν εἶναι τὸ ἐκ τῶν ἐν τῷ τί ἐξιν ἰδιῶν, ταδὲ δὲ ἐν τῷ τί ἐστι μόνον, καὶ ἴδιον τὸ πᾶν; τῆτο γάρ ἐστι τὸ εἶναι ἐκεῖνον. ἢ πάλιν εἰληφε τὸ τί ἦν εἶναι καὶ ἐν τούτῳ; ἀνάγκη γὰρ διὰ τῆ μέσου δείξαι. 10 ἔτι ὥσπερ οὐδ' ἐν συλλογισμῷ λαμβάνεται τί ἐστι τὸ συλλελογισθαι (αἰεὶ γὰρ ὅλη ἢ μέρος ἢ πρότασις, ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς), οὕτως οὐδὲ τὸ τί ἦν εἶναι δεῖ ἐνεῖναι ἐν τῷ συλλογισμῷ, ἀλλὰ χωρὶς τῆτο τῶν κειμένων εἶναι, καὶ πρὸς τὸν ἀμφισβητοῦντα· εἰ συλλελογισαί ἢ μὴ τῆτο, ἀπαντᾶν 15 ὅτι· τοῦτο γὰρ ἦν συλλογισμὸς. καὶ πρὸς τὸν ὅτι ἔ τὸ τί ἦν εἶναι συλλελογισαί, ὅτι καί· τοῦτο γὰρ ἔκειτο ἡμῖν τὸ τί ἦν εἶναι. ὥσε ἀνάγκη καὶ ἀνευ τῆ τί συλλογισμὸς ἢ τῆ τί ἦν εἶναι συλλελογισθαι τι.

Καὶ ἐξ ὑποθέσεως δὲ δεικνύη, οἷον εἰ τῷ κακῷ ἐστὶ τὸ 20 διαιρετῷ εἶναι, τῷ δ' ἐναντίῳ τὸ τῷ ἐναντίῳ εἶναι, ὅσοις ἑστι ἐναντίον· τὸ δ' ἀγαθὸν τῷ κακῷ ἐναντίον καὶ τὸ ἀδιαίρετον τῷ διαιρετῷ· ἑξιν ἄρα τὸ ἀγαθῷ εἶναι τὸ ἀδιαίρετόν εἶναι. καὶ γὰρ ἐνταῦθα λαβὼν τὸ τί ἦν εἶναι δείκνυσιν· λαμβάνει δ' εἰς τὸ δείξαι τὸ τί ἦν εἶναι. ἕτερον μέντοι ἑξιν· 25 καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν, ὅτι ἐστὶ τόδε κατὰ τῆδε, ἀλλὰ μὴ αὐτό, μηδὲ ἔ οὗτος λόγος, καὶ ἀντιςρέφει. πρὸς ἀμφοτέρους δέ, τὸν τε κατὰ διαίρεσιν δεικνύντα καὶ πρὸς τὸν ἕτω συλλογισμὸν, τὸ αὐτὸ ἀπόρημα· διὰ τί ἑξαι ὁ ἄνθρωπος ζῶν δίπουν πεζόν, ἀλλ' ἔ ζῶν καὶ πεζόν; ἐκ γὰρ τῶν 30 λαμβανομένων ὑδεμία ἀνάγκη ἑξιν ἐν γίνεσθαι τὸ κατηγορούμενον, ἀλλ' ὥσπερ ἂν ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς εἴη μουσικὸς καὶ γραμματικὸς.

7 Πῶς οὖν δὴ ὁ ὀριζόμενος δείξει τὴν οὐσίαν ἢ τὸ τί ἐστιν; οὔτε γὰρ ὡς ἀποδεικνύς ἐξ ὁμολογουμένων εἶναι δὴ 35 λον ποιήσει ὅτι ἀνάγκη ἐκεῖνῶν ὄντων ἕτερόν τι εἶναι, ἀποδείξεις γὰρ τοῦτο, οὐθ' ὡς ὁ ἐπάγων διὰ τῶν καθ' ἑκάστα δήλων ὄντων, ὅτι πᾶν οὕτως τῷ μηδὲν ἄλλως· οὐ γὰρ τί

ἐστι δεικνυσιν, ἀλλ' ὅτι ἢ ἑξιν ἢ οὐκ ἑξιν. τίς οὖν ἄλλος τρόπος λοιπός; οὐ γὰρ δὴ δείξει γε τῇ αἰσθήσει ἢ τῷ δακτύλῳ.

Ἐτι πῶς δείξει τὸ τί ἐστιν; ἀνάγκη γὰρ τὸν εἰδὸτα τὸ 5 τί ἐστιν ἄνθρωπος ἢ ἄλλο ὅτιοῦν, εἰδέναι καὶ ὅτι ἑξιν· τὸ γὰρ μὴ ὄν οὐδεὶς οἶδεν ὅ τι ἐστίν, ἀλλὰ τί μὲν σημαίνει ὁ λόγος ἢ τὸ ὄνομα, ὅταν εἰπῶ τραγέλαφος, τί δ' ἑξιν τραγέλαφος, ἀδύνατον εἰδέναι. ἀλλὰ μὴν εἰ δείξει τί ἐστι καὶ ὅτι ἐστι, πῶς τῷ αὐτῷ λόγῳ δείξει; ὅ τε γὰρ ὀρισμὸς ἐν τι 10 δηλοῖ καὶ ἡ ἀπόδειξις· τὸ δὲ τί ἐστιν ἄνθρωπος καὶ τὸ εἶναι ἄνθρωπον ἄλλο.

Εἴτα καὶ δι' ἀποδείξεώς φαμεν ἀναγκαῖον εἶναι δεικνυσθαι ἅπαν ὅτι ἑξιν, εἰ μὴ οὐσία εἴη. τὸ δ' εἶναι οὐκ οὐσία οὐδενί· οὐ γὰρ γένος τὸ ὄν. ἀποδείξεις ἄρ' ἑξαι ὅτι 15 ἑξιν. ὅπερ καὶ νῦν ποῖσιν αἱ ἐπισήμαι. τί μὲν γὰρ σημαίνει τὸ τρίγωνον, ἔλαβεν ὁ γεωμέτρης, ὅτι δ' ἑξιν, δείκνυσιν. τί ἔν δείξει ὁ ὀριζόμενος τί ἐστιν; ἢ τὸ τρίγωνον; εἰδὼς ἄρα τις ὀρισμῷ τί ἐστιν, εἰ ἑξιν ἐκ εἴσεται. ἀλλ' ἀδύνατον.

Φανερὸν δὲ καὶ κατὰ τοὺς νῦν τρόπους τῶν ὄρων ὡς ἔ 20 δεικνύσιν οἱ ὀριζόμενοι ὅτι ἑξιν. εἰ γὰρ καὶ ἑξιν ἐκ τῆ μέσου τὸ ἴσον, ἀλλὰ διὰ τί ἐστι τὸ ὀρισθέν; καὶ διὰ τί τοῦτ' ἐστι κύκλος; εἴη γὰρ ἂν καὶ ὀρειχάλκου φάναί εἶναι αὐτόν. ἔτε γὰρ ὅτι δυνατόν εἶναι τὸ λεγόμενον προσδηλοῦσιν οἱ ὄροι, οὔτε ὅτι ἐκεῖνο οὐ φασὶν εἶναι ὀρισμοί. ἀλλ' αἰεὶ ἔξεστι 25 λέγειν τὸ διὰ τί.

Εἰ ἄρα ὁ ὀριζόμενος δεικνυσιν ἢ τί ἐστιν ἢ τί σημαίνει τοῦτομα, εἰ μὴ ἐστὶ μηδαμῶς τοῦ τί ἐστιν, εἴη ἂν ὁ ὀρισμὸς λόγος ὀνόματι τὸ αὐτὸ σημαίνων. ἀλλ' ἄτοπον. πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μὴ ὑσιῶν ἂν εἴη καὶ τῶν μὴ ὄντων· σημαίνειν γὰρ ἑξιν καὶ τὰ μὴ ὄντα. ἔτι πάντες οἱ λόγοι ὀρισμοὶ ἂν εἴεν· εἴη γὰρ ἂν ὄνομα θέσθαι ὁποιῶν λόγῳ, ὥσε ὅρας ἂν 30 διαλεγόμεθα πάντες καὶ ἡ Ἰλιάς ὀρισμὸς ἂν εἴη. ἔτι οὐδεμία ἐπισήμη ἀποδείξειεν ἂν ὅτι τοῦτο τοῦτομα τουτὶ δηλοῖ· οὐδ' οἱ ὀρισμοὶ τοῖνυν τῆτο προσδηλοῦσιν.

Ἐκ μὲν τοῖνυν τῶτων ἔτε ὀρισμὸς καὶ συλλογισμὸς φαίνεται ταυτὸν ὄν, ἔτε ταυτῆ συλλογισμὸς καὶ ὀρισμὸς· πρὸς δὲ τέτοις, ὅτι ἔτε ὁ ὀρισμὸς ὁδὲν ἔτε ἀποδείκνυσιν ἔτε δεικνυσιν, ἔτε τὸ τί ἐστιν ἔθ' ὀρισμῷ ἔτ' ἀποδείξει ἐστὶ γινῶναι.

3. ἢ prius om D. || 4. ἑξιν] ἐτι AB. || 5. συλλογισμῷ D. || 11. ἐν om AB. || 13. εἶναι D. || 18. τί ἐστι συλλογισμὸς D. || τῷ τὸ A. || 20. τὸ B. || 22. τι om D. || τῷ διαιρετῷ τὸ ἀδιαίρετον D. || 23. τὸ] τῷ D, om A. || τῷ A. || 24. λαμβάνειν ABD. || 25. μέντι ABD. || 27. αὐτῷ AB, τὸ αὐτὸ D. || 29. ταυτὸν D. || ἑξαι τε ὁ D. || 31. ἐν γίνεσθαι] ἐγγίνεσθαι AB. || 32. ἂν om B, post εἴη ponit D. || 34. ὁ om AB. || 35. ὡς ὁ ἀποδεικνύς D. || 38. πάνθ' D. || μὴδὲν D.

2. λοιπὸς] λόγων D. || 4. τὸ alterum om A. || 5. ἢ] εἰ AB. || 9. πῶς] καὶ πῶς AB. || 10. τίδε D. || 14. ἐθενί D. || 21. τὸ ἴσον] τι ἴσον AD. || 26. δεικνυσιν ἢ] δεικνυσιν εἰ A. || 27. εἴη ἂν ὅ] ἦν ἂν AB. || 32. ἐτι] ἐτι ἔτι D. || 33. ἐπισήμη om ABD. || ἀποδείξεις εἴη D. || 37. ἐδὲ AB. || ἐθεν D.

8 Πάλιν δὲ σκεπτέον τί τῶτων λέγεται καλῶς καὶ τί οὐ καλῶς, καὶ τί ἐστὶν ὁ ὀρισμός, καὶ τῷ τί ἐστὶν ἄρα πως ἐστὶν ἀποδείξεις καὶ ὀρισμούς ἢ ὑδαμῶς. ἐπεὶ δ' ἐστὶν, ὡς ἔφαμεν, ταῦτόν τὸ εἰδέναι τί ἐστὶ καὶ τὸ εἰδέναι τὸ αἴτιον τῷ τί ἐστὶ· λόγος δὲ τῷ, ὅτι ἐστὶ τὸ αἴτιον· καὶ τῷ ἢ τὸ αὐτὸ ἢ δ' ἄλλο, καὶ ἢ ἄλλο, ἢ ἀποδεικτόν ἢ ἀναποδεικτόν· εἰ τοίνυν ἐστὶν ἄλλο καὶ ἐνδέχεται ἀποδείξαι, ἀνάγκη μέσον εἶναι τὸ αἴτιον καὶ ἐν τῷ σχήματι τῷ πρώτῳ δεικνύσθαι· καὶ θόλου τε γὰρ καὶ κατηγορικὸν τὸ δεικνύμενον. εἰς μὲν δὲ τρόπος ἂν εἴη ὁ νῦν ἐξητασμένος, τὸ δὲ ἄλλο τὸ τί ἐστὶ δεικνύσθαι. τῶν τε γὰρ τί ἐστὶν ἀνάγκη τὸ μέσον εἶναι τί ἐστὶ, καὶ τῶν ἰδίων ἰδίων. ὥς τε μὲν δείξει, τὸ δ' ἔδειξει τῶν τί ἦν εἶναι τῷ αὐτῷ πράγματι.

Οὗτος μὲν ἔν ὁ τρόπος ὅτι ἐκ ἂν εἴη ἀποδείξεις, εἴρηται πρότερον· ἀλλ' ἐστὶ λογικὸς συλλογισμὸς τῷ τί ἐστὶν. ὃν δὲ 15 τρόπον ἐνδέχεται, λέγωμεν, εἰπόντες πάλιν ἐξ ἀρχῆς. ὥσπερ γὰρ τὸ διότι ζητῶμεν ἔχοντες τὸ ὅτι, ἐνίοτε δὲ καὶ ἅμα δῆλα γίνεται, ἀλλ' ἔτι πρότερόν γε τὸ διότι δυνατόν γνωρίσαι τῷ ὅτι, δῆλον ὅτι ὁμοίως καὶ τὸ τί ἦν εἶναι οὐκ ἄνευ τῷ ὅτι ἐστὶν. ἀδύνατον γὰρ εἰδέναι τί ἐστὶν, ἀγνοοῦντας εἰ ἐστὶν. 20 τὸ δ' εἰ ἐστὶν ὅτε μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ἔχομεν, ὅτε δ' ἔχοντες τι αὐτοῦ τῷ πράγματι, οἷον βροντῇ, ὅτι ψόφος τις νεφῶν, καὶ ἐκλείψιν, ὅτι σφηνίσ τις φωτός, καὶ ἀνθρωπον, ὅτι ζῶόν τι, καὶ ψυχὴν, ὅτι αὐτὸ αὐτὸ κινῶν. ὅσα μὲν ἔν κατὰ συμβεβηκὸς οἶδαμεν ὅτι ἐστὶν, ἀναγκαῖον μηδαμῶς 25 ἔχειν πρὸς τὸ τί ἐστὶν· οὐδὲ γὰρ ὅτι ἐστὶν ἴσμεν· τὸ δὲ ζητεῖν τί ἐστὶ μὴ ἔχοντας ὅτι ἐστὶ, μηδὲν ζητεῖν ἐστὶν. καθ' ὅσων δ' ἔχομεν τι, ῥᾶον. ὥς τε ὡς ἔχομεν ὅτι ἐστὶν, ὥς τε ἔχομεν καὶ πρὸς τὸ τί ἐστὶν. ὡν ἔν ἔχομεν τι τῷ τί ἐστὶν, ἔσω πρώτον μὲν ὦδε· ἐκλείψις ἐφ' οὗ τὸ Α, σελήνη ἐφ' οὗ Γ, ἀντίφραξις 30 γῆς ἐφ' οὗ Β. τὸ μὲν ἔν πότερον ἐκλείπει ἢ οὐ, τὸ Β ζητεῖν ἐστὶν, ἄρ' ἐστὶν ἢ οὐ. τῷ δ' ἔδδεν διαφέρει ζητεῖν ἢ εἰ ἐστὶ λόγος αὐτοῦ. καὶ εἰ ἂν ἢ τῷ, καὶ κείνῳ φαμέν εἶναι. ἢ ποτέρας τῆς ἀντιφάσεως ἐστὶν ὁ λόγος, πότερον τῷ ἔχειν δύο ὁρθὰς ἢ τῷ μὴ ἔχειν. ὅταν δ' εὖρωμεν, ἅμα τὸ ὅτι καὶ τὸ 35 διότι ἴσμεν, ἂν διὰ μέσων ἢ. εἰ δὲ μή, τὸ ὅτι, τὸ διότι δ' οὐ. σελήνη Γ, ἐκλείψις Α, τὸ πασσελήνου σκιαὴ μὴ δύνασθαι ποιεῖν μηδὲν ἡμῶν μεταξὺ ὄντος φανεροῦ, ἐφ' οὗ Β. εἰ τοίνυν τῷ Γ ὑπάρχει τὸ Β τὸ μὴ δύνασθαι ποιεῖν

σκιαὴν μηδὲν μεταξὺ ἡμῶν ὄντος, τούτῳ δὲ τὸ Α τὸ ἐκλείπειναι, ὅτι μὲν ἐκλείπει δῆλον, διότι δ' οὐπω, καὶ ὅτι μὲν ἐκλείψις ἐστὶν ἴσμεν, τί δ' ἐστὶν οὐκ ἴσμεν· δῆλον δ' ὄντος ὅτι τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει, ἀλλὰ διὰ τί ὑπάρχει, τὸ ζητεῖν τὸ Β τί ἐστὶ, πότερον ἀντίφραξις ἢ σφηνή τῆς σελήνης ἢ ἀπόσβεσις. τῷ δ' ἐστὶν ὁ λόγος τῷ ἑτέρου ἄκρου, οἷον ἐν τούτοις τοῦ Α· ἐστὶ γὰρ ἢ ἐκλείψις ἀντίφραξις ὑπο γῆς. τί ἐστὶ βροντῇ· πυρὸς ἀπόσβεσις ἐν νέφει. διὰ τί βροντῇ; διὰ τὸ ἀποσβέννυσθαι τὸ πῦρ ἐν τῷ νέφει. νέφος Γ, βροντῇ Α, ἀπόσβεσις πυρὸς τὸ Β. τῷ δὲ Γ τῷ νέφει ὑπάρχει τὸ Β· ἀποσβέννυται γὰρ ἐν αὐτῷ τὸ πῦρ. τούτῳ δὲ τὸ Α, ψόφος· καὶ ἐστὶ γε λόγος τὸ Β τοῦ Α τοῦ πρώτου ἄκρου. ἂν δὲ πάλιν τούτου ἄλλο μέσον ἢ, ἐκ τῶν παραλοίων ἐσαι λόγων.

Ὡς μὲν τοίνυν λαμβάνεται τὸ τί ἐστὶ καὶ γίνεται γνωρίμον, εἴρηται, ὥς τε συλλογισμὸς μὲν τοῦ τί ἐστὶν ἔν γίνεται οὐδ' ἀποδείξεις, δῆλον μέντοι διὰ συλλογισμοῦ καὶ δι' ἀποδείξεως· ὥς· οὐτ' ἄνευ ἀποδείξεως ἐστὶ γινῶναι τὸ τί ἐστὶν, οὐ ἐστὶν αἴτιον ἄλλο, ἔτ' ἐστὶν ἀποδείξεις αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς διαφορήμασιν εἴπομεν.

Ἐστὶ δὲ τῶν μὲν ἑτερόν τι αἴτιον, τῶν δ' οὐκ ἐστὶν. ὥς τε 9 δῆλον ὅτι καὶ τῶν τί ἐστὶ τὰ μὲν ἅμεσα καὶ ἀρχαί εἰσιν, ἢ καὶ εἶναι καὶ τί ἐστὶν ὑποθέσθαι δεῖ ἢ ἄλλον τρόπον φανερά ποιῆσαι. ὅπερ ὁ ἀριθμητικὸς ποιεῖ· καὶ γὰρ τί ἐστὶ τὴν μονάδα ὑποτίθεται, καὶ ὅτι ἐστὶν. τῶν δ' ἔχόντων μέσον, καὶ ὡν ἐστὶ τι ἑτερον αἴτιον τῆς οὐσίας, ἐστὶ δι' ἀποδείξεως, ὥσπερ εἴπομεν, δηλῶσαι, μὴ τὸ τί ἐστὶν ἀποδεικνύτας.

Ὅρισμός δ' ἐπειδὴ λέγεται εἶναι λόγος τῷ τί ἐστὶ, φα- 10 γερὸν ὅτι ὁ μὲν τις ἐσαι λόγος τῷ τί σημαίνει τὸ ὄνομα ἢ λόγος ἑτέρος ὀνοματώδης, οἷον τὸ τί σημαίνει, τί ἐστὶν ἢ τρίγωνον. ὅπερ ἔχοντες ὅτι ἐστὶ, ζητοῦμεν διὰ τί ἐστὶν. χαλεπὸν δ' οὕτως ἐστὶ λαβεῖν ἢ μὴ ἴσμεν ὅτι ἐστὶν. ἢ δ' αἰτία εἴρηται πρότερον τῆς χαλεπότητος, ὅτι οὐδ' εἰ ἐστὶν ἢ μὴ ἴσμεν, ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός. λόγος δ' εἰς ἐστὶ διχῶς, ὁ μὲν συνδεσμός, ὥσπερ ἢ Ἰλιάς, ὁ δὲ τῷ ἔν καθ' ἑνὸς δηλοῦν μὴ κατὰ συμβεβηκός.

Εἰς μὲν δὲ ὅρος ἐστὶν ὅρου ὁ εἰρημένος, ἄλλος δ' ἐστὶν ὅρος λόγος ὁ δηλῶν διὰ τί ἐστὶν. ὥς τε ὁ μὲν πρότερος σημαί-

3. καὶ] ἢ D. || 4. τοῦ τι] τοῦ εἰ A et corr B. || 5. τὸ utrumque om D. || 6. ἢ] εἰ BD. || ἀποδεικτικὸν D. || 9. δὲ] τοίνυν D. || 17. γὰρ om B. || 24. ψυχὴ B, om A. || ὅτι om AD. || 27. ἴσμεν B. || 28. ῥᾶον D. || 30. τὸ om D. || Γ] τὸ γ B. || 31. πρότερον AB. || 32. οὐδὲν D. || εἰ om A. || 35. τοῦ] τὸ AB. || 37. πανσελήνου BD. || 38. μηδὲν D. || 1. μηδὲν D. || 11. σβέννυται D. || τοῦτο AB. || 13. εἴη BD. || 21. οὐκ ἐστὶν] οὐ D. || 23. τόπον AB. || 26. μέσων A. || 27. ὥσπερ καὶ εἴπομεν D. || 29. ἐπὶ D. || 31. τὸ om D. || ἢ om BD. || 33. ἔτος A. || 35. ἀλλὰ κατὰ B. || 36. συνδεσμῶν D. || τὸ D. || δηλῶν D. || 38. προεξημένος D.

νει μὲν, δείκνυσι δ' ἔ, ὁ δ' ὕστερος φανερόν ὅτι ἔσαι οἶον ἀποδείξεις τοῦ τί ἐστίν, τῇ θέσει διαφέρων τῆς ἀποδείξεως· διαφέρει γὰρ εἰπεῖν διὰ τί βροντᾷ καὶ τί ἐστὶ βροντή· ἐρεῖ γὰρ ἔτω μὲν διότι ἀποσβέννυται τὸ πῦρ ἐν τοῖς νέφεσι· τί δ' ἐστὶ βροντή; ψόφος ἀποσβεννυμένου πυρὸς ἐν νέφεσιν. ὥστε ὁ αὐτὸς λόγος ἄλλον τρόπον λέγεται, καὶ ὥδι μὲν ἀποδείξεις συνεχῆς, ὥδι δὲ ὀρίσμός· ἔτι ἐστὶν ὅρος βροντῆς ψόφος ἐν νέφεσι· τῷ δ' ἐστὶ τῆς τοῦ τί ἐστίν ἀποδείξεως συμπέρασμα. ὁ δὲ τῶν ἀμέσων ὀρίσμος θέσις ἐστὶ τῷ τί ἐστίν ἀναπόδεικτος.

Ἐστὶν ἄρα ὀρίσμος εἰς μὲν λόγος τοῦ τί ἐστίν ἀναπόδεικτος, εἰς δὲ συλλογισμὸς τοῦ τί ἐστίν, πῶσαι διαφέρων τῆς ἀποδείξεως, τρίτος δὲ τῆς τοῦ τί ἐστίν ἀποδείξεως συμπέρασμα. φανερόν οὖν ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ πῶς ἐστὶ τῷ τί ἐστίν ἀπόδειξις καὶ πῶς ἐκ ἐστίν, καὶ τίνων ἐστίν καὶ τίνων ἐκ ἐστίν, ἔτι δ' ὀρίσμος ποσαχῶς τε λέγεται καὶ πῶς τὸ τί ἐστίν δείκνυσι καὶ πῶς ἔ, καὶ τίνων ἐστίν καὶ τίνων ἐκ ἐστίν, ἔτι δὲ πρὸς ἀπόδειξιν πῶς ἔχει, καὶ πῶς ἐνδέχεται τοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ πῶς ἐκ ἐνδέχεται.

11 Ἐπεὶ δὲ ἐπίστασθαι οἰόμεθα ἔταν εἰδῶμεν τὴν αἰτίαν, αἰτίαι δὲ τέτταρες, μία μὲν τὸ τί ἦν εἶναι, μία δὲ τὸ τίνων ὄντων ἀνάγκη τοῦτ' εἶναι, ἑτέρα δὲ ἡ τι πρῶτον ἐκίνησε, τετάρτη δὲ τὸ τίνας ἕνεκα, πᾶσαι αὗται διὰ τοῦ μέσου δείκνυνται. τό τε γὰρ οὗ ὄντος τοδὶ ἀνάγκη εἶναι μίᾳς μὲν προτάσεως ληφθείσης οὐκ ἐστίν, δυοῖν δὲ τοῦλάχισον· τῷ δ' ἐστίν, ὅταν ἐν μέσον ἔχωσιν. τούτου οὖν ἑνὸς ληφθέντος τὸ συμπέρασμα ἀνάγκη εἶναι. δῆλον δὲ καὶ ὧδε. διὰ τί ὀρθὴ ἢ ἐν ἡμικυκλίῳ; ἢ τίνας ὄντος ὀρθή; ἔσω δὲ ὀρθὴ ἐφ' ἧς Α, ἡμίσεια δυοῖν ὀρθαῖν ἐφ' ἧς Β, ἢ ἐν ἡμικυκλίῳ ἐφ' ἧς Γ. τῷ δὲ τὸ Α τὴν ὀρθὴν ὑπάρχειν τῷ Γ τῇ ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ αἰτίον τὸ Β. αὕτη μὲν γὰρ τῇ Α ἴση, ἢ δὲ τὸ Γ τῇ Β· δύο γὰρ ὀρθῶν ἡμίσεια. τοῦ Β οὖν ὄντος ἡμίσεος δύο ὀρθῶν τὸ Α τῷ Γ ὑπάρχει· τῷ δ' ἦν τὸ ἐν ἡμικυκλίῳ ὀρθὴν εἶναι. τῷ δὲ ταυτὸν ἐστὶ τῷ τί ἦν εἶναι, τῷ τῷ σημαίνει τὸν λόγον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τί ἦν εἶναι αἰτίον δέδεικται τὸ μέσον. τὸ δὲ διὰ τί ὁ Μηδικὸς πόλεμος ἐγένετο Ἀθηναίοις; τίς αἰτία τῷ πολεμῆσθαι Ἀθηναίους; ὅτι

εἰς Σάρδεϊς μετ' Ἐρετριέων ἐνέβαλον· τοῦτο γὰρ ἐκίνησε πρῶτον. πόλεμος ἐφ' οὗ Α, πρότερος εἰσβαλεῖν Β, Ἀθηναῖοι τὸ Γ. ὑπάρχει δὲ τὸ Β τῷ Γ, τὸ πρότερον ἐμβαλεῖν τοῖς Ἀθηναίοις, τὸ δὲ Α τῷ Β· πολέμοισι γὰρ τοῖς πρότερον ἀδικήσασιν. ὑπάρχει ἄρα τῷ μὲν Β τὸ Α, τὸ πολεμῆσθαι τοῖς πρότερον ἄρξασιν· τῷ δὲ τὸ Β τῷ Γ τοῖς Ἀθηναίοις· πρότερον γὰρ ἤρξαν. μέσον ἄρα καὶ ἐνταῦθα τὸ αἰτίον τὸ πρῶτον κινήσαν. ὅσων δ' αἰτίον τὸ ἕνεκά τινος, οἶον διὰ τί περιπατεῖ; ὅπως ὑγιαίνει· διὰ τί οἰκία ἐστίν; ὅπως σώζεται τὰ σκεύη· τὸ μὲν ἕνεκα τῷ ὑγιαίνειν, τὸ δ' ἕνεκα τοῦ σώζεσθαι· διὰ τί δὲ ἀπὸ δείπνου δεῖ περιπατεῖν, καὶ ἕνεκα τίνος δεῖ, ἔδεν διαφέρει. περίπατος ἀπὸ δείπνου Γ, τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία ἐφ' οὗ Β, τὸ ὑγιαίνειν ἐφ' οὗ Α. ἔσω δὲ τῷ ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν ὑπάρχον τὸ ποιεῖν μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία πρὸς τῷ σώματι τῆς κοιλίας, καὶ τῷ ὑγιεινόν. δοκεῖ γὰρ ὑπάρχειν τῷ περιπατεῖν τῷ Γ τὸ Β τὸ μὴ ἐπιπολάζειν τὰ σιτία, τούτῳ δὲ τὸ Α τὸ ὑγιεινόν. τί ἔν αἰτίον τῷ Γ τοῦ τὸ Α ὑπάρχειν τὸ οὗ ἕνεκα; τὸ Β τὸ μὴ ἐπιπολάζειν. τοῦτο δ' ἐστὶν ὥσπερ ἐκείνου λόγος· τὸ γὰρ Α οὕτως ἀποδοθῆσεται. διὰ τί τὸ Β τῷ Γ ἐστίν; ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τὸ ὑγιαίνειν, τὸ ἔτως ἔχειν. δεῖ δὲ μεταλαμβάνειν τοὺς λόγους, καὶ ἔτως μᾶλλον ἕκαστα φανεῖται. αἱ δὲ γενέσεις ἀνάπαλιν ἐνταῦθα καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ κίνησιν αἰτίων· ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ μέσον δεῖ γενέσθαι πρῶτον, ἐνταῦθα δὲ τὸ Γ τὸ ἔσχατον· τελευταῖον δὲ τὸ οὗ ἕνεκα.

Ἐνδέχεται δὲ τὸ αὐτὸ καὶ ἕνεκά τινος εἶναι καὶ ἐξ ἀνάγκης, οἶον διὰ τῷ λαμπτήρος τὸ φῶς· καὶ γὰρ ἐξ ἀνάγκης διέρχεται τὸ μικρομερέτερον διὰ τῶν μεζόνων πόρων, εἴπερ φῶς γίνεται τῷ διέναι, καὶ ἕνεκά τινος, ὅπως μὴ πταίωμεν. ἄρ' ἔν εἰ εἶναι ἐνδέχεται, καὶ γίνεσθαι ἐνδέχεται; ὥσπερ εἰ βροντᾷ ἀποσβεννυμένου τε τοῦ πυρὸς ἀνάγκη σίζειν καὶ ψοφεῖν, καὶ εἰ ὡς οἱ Πυθαγόρειοι φασὶν ἀπειλῆς ἕνεκα τοῖς ἐν τῷ ταρτάρῳ, ὅπως φοβῶνται. πλείστα δὲ τοιαῦτ' ἐστὶ, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς κατὰ φύσιν συνισαμένοις καὶ συνεσῶσιν· ἢ μὲν γὰρ ἕνεκά του ποιεῖ φύσις, ἢ δ' ἐξ ἀνάγκης, ἢ δ' ἀνάγκη διττὴ· ἢ μὲν γὰρ κατὰ φύ-

3. ἐρεῖ γὰρ ΑΒ. || 7. ἔτι εἰ ἔστιν Β. || 10. ἀποδεικτικός Α. || 11. ἄρα ὁ ὀρίσμος Α. || ἀναπόδεικτος Α. || 13. τί om Β. || 17. καὶ τίνων ἐστὶ om Α. || 22. ἢ om D. || 25. δυοῖν Β. || 26. οὖν τοῦ ἐνὸς D. || 28. ἢ om ΑΒ. || 29. ἦς Α] οὐ α D. || 30. ἦς Γ] οὐ γ D. || 32. τὸ om D. || 33. ἡμίσεως ΑΒ. || τὸ ἐν] τῷ ἐν Α. || 34. τούτῳ Α. || τὸ ΑΒD. || 35. τῷ τοῦ ΑΒ. || 37. ἀθηναίοις Β.

1. ἐκινήθη Α. || 2. εἰσβάλλειν D. || 3. πρότερος ΒD. || ἐμβάλλειν D. || 5. ἀδικήμασιν Α. || 6. πρότερος ΑΒ. || τούτῳ Α, τοῦ vel τούτου pr D. || τῷ vel τοῦ pr D. || τῷ Γ om ΑΒ et pr D. || 7. πρότερος D. || 8. αἰτίον ἐν οἷς τὸ αἰτίον τὸ Β. || 11. τί δεῖ ἀπὸ δείπνου D. || τί δεῖ ἀπὸ δείπνου D. || 12. ἔδεν D. || 14. τὸ Β. || 16. ὑπάρχει τὸ Α, ὑπάρχει δὲ τὸ Β, ὑπάρχει δὲ τῷ D. || 17. τοῦτο Β. || τῷ α Α. || ὑγιαίνειν D. || 29. λεπτομερέτερον D. || 30. διέναι ΑΒ. || 34. τῆς Α. || 35. ἐν] ἅμα ἐν Α, ἐπὶ D. || 36. συνισῶσιν Α. || ποιεῖν Β, ποιεῖ ἢ D.

σιν καὶ τὴν ὁρμήν, ἥ δὲ βία ἢ παρὰ τὴν ὁρμήν, ὥσπερ λί-
θος ἐξ ἀνάγκης καὶ ἀνω καὶ κάτω φέρεται, ἀλλ' ἐν δὲ
τὴν αὐτὴν ἀνάγκην. ἐν δὲ τοῖς ἀπὸ διανοίας τὰ μὲν ἔδεσθε
ἀπὸ τῆ αὐτομάτου ὑπάρχει, οἷον οἰκία ἢ ἀνδριάς, ἐδ' ἐξ
ἀνάγκης, ἀλλ' ἐνεκά του, τὰ δὲ καὶ ἀπὸ τύχης, οἷον ὑγι-
εια καὶ σωτηρία. μάλιστα δὲ ἐν ὅσοις ἐνδέχεται καὶ ὥδε
καὶ ἄλλως, ὅταν μὴ ἀπὸ τύχης ἢ γένεσις ᾖ, ὥς τὸ τέλος
ἀγαθὸν ἐνεκά του γίνεται καὶ ἡ φύσει ἢ τέχνῃ. ἀπὸ τύ-
χης δ' οὐδὲν ἐνεκά του γίνεται.

12. Τὸ δ' αὐτὸ αἰτίον ἐστὶ τοῖς γινομένοις καὶ τοῖς γεγενη-
μένοις καὶ τοῖς ἐσομένοις ὅπερ καὶ τοῖς οὖσι· τὸ γὰρ μέ-
σον αἰτίον, πλην τοῖς μὲν οὖσιν ὄν, τοῖς δὲ γινομένοις γινο-
μένοις, τοῖς δὲ γεγενημένοις γεγενημένοις καὶ ἐσομένοις ἐσο-
μενον. οἷον διὰ τί γέγονεν ἔκλειψις; διότι ἐν μέσῳ γέγονεν
ἡ γῆ· γίνεται δὲ διότι γίνεται, ἔσαι δὲ διότι ἔσαι ἐν μέσῳ, 15
καὶ ἔστι δὲ ὅτι ἔστιν. τί ἐστὶ κρύσταλλος; εἰλήφθω δὲ ὅτι ὕδωρ
πέπηγός. ὕδωρ ἐφ' οὗ Γ, πέπηγός ἐφ' οὗ Α, αἰτίον τὸ
μέσον ἐφ' οὗ Β, ἔκλειψις θερμοῦ παντελής. ὑπάρχει δὲ
τῷ Γ τὸ Β, τούτῳ δὲ τὸ πέπηγέστι τὸ ἐφ' οὗ Α· γίνεται
δὲ κρύσταλλος γινομένου τῆ Β, γεγένηται δὲ γεγενημένου, 20
ἔσαι δ' ἐσομένου.

Τὸ μὲν οὖν οὕτως αἰτίον καὶ οὗ αἰτίον ἅμα γίνεται,
ὅταν γίνηται, καὶ ἔστιν, ὅταν ᾖ· καὶ ἐπὶ τοῦ γεγενέσθαι καὶ
ἐσσεσθαι ὡσαύτως. ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ἅμα ἄρ' ἔστιν ἐν τῷ συ-
νεχεῖ χρόνῳ, ὥσπερ δοκεῖ ἡμῖν, ἀλλὰ ἄλλων αἰτία εἶναι, 25
τῇ τότε γενέσθαι ἕτερον γινόμενον, καὶ τῇ ἐσσεσθαι ἕτερον ἐσό-
μενον, καὶ τῇ γίνεσθαι δέ, εἴ τι ἔμπροσθεν ἐγένετο; ἔστι δὲ
ἀπὸ τοῦ ὕστερον γεγονότος ὁ συλλογισμός· ἀρχὴ δὲ καὶ
τούτων τὰ γεγονότα. διὸ καὶ ἐπὶ τῶν γινομένων ὡσαύτως.
ἀπὸ δὲ τοῦ προτέρου ἔκ ἔστιν, οἷον ἐπεὶ τότε γέγονεν, ὅτι 30
τόδ' ὕστερον γέγονεν. καὶ ἐπὶ τῇ ἐσσεσθαι ὡσαύτως. οὔτε
γὰρ ἀόριστον οὐθ' ὀρισθέντος ἔσαι τῷ χρόνῳ, ὥς ἐπεὶ τῷ
ἀληθὲς εἰπεῖν γεγενέσθαι, τόδ' ἀληθὲς εἰπεῖν γεγενέσθαι τὸ
ὕστερον. ἐν γὰρ τῷ μεταξύ ψεύδος ἔσαι τὸ εἰπεῖν τοῦτο,
ἡδὴ θατέρου γεγονότος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τοῦ ἐσο- 35
μένου. οὐδ' ἐπεὶ τότε γέγονε, τόδ' ἔσαι. τὸ γὰρ μέσον
ὁμόλογον δεῖ εἶναι, τῶν γενομένων γινόμενον, τῶν ἐσομένων
ἐσόμενον, τῶν γινομένων γινόμενον, τῶν ὄντων ὄν· τοῦ δὲ γέ-
γονε καὶ τοῦ ἔσαι οὐκ ἐνδέχεται εἶναι ὁμόλογον. εἴτι ὅτε
ἀόριστον ἐνδέχεται εἶναι τὸν χρόνον τὸν μεταξύ οὐθ' ὀρισ- 40
σον καὶ οἱ ἄλλοι· ἐν γὰρ τούτοις τὸ ἀντιστρέφειν ἔστιν. δέ-

μένον· ψεύδος γὰρ ἔσαι τὸ εἰπεῖν ἐν τῷ μεταξύ. ἐπισκε-
πτέον δὲ τί τὸ συνέχον, ὥς μετὰ τὸ γεγενέσθαι τὸ γίνεσθαι
ὑπάρχειν ἐν τοῖς πράγμασιν· ἡ δὲ ὁ δὴ ὅτι οὐκ ἔστιν ἐχόμε-
νον γεγονότος γινόμενον οὐδὲ γὰρ γινόμενον γενομένου· πέ-
ρατὰ γὰρ καὶ ἄτομα. ὥσπερ οὖν οὐδὲ σιγμαί· εἰσιν ἀλλή-
λων ἐχόμεναι, οὐδὲ γινόμενα· ἄμφω γὰρ ἀδιαίρετα. ἐδὲ
δὲ γινόμενον γεγενημένου διὰ τὸ αὐτό· τὸ μὲν γὰρ γινόμε-
νον διαίρετόν, τὸ δὲ γεγονός ἀδιαίρετον. ὥσπερ ἐν γραμμῇ
πρὸς σιγμὴν ἔχει, αὐτῷ τὸ γινόμενον πρὸς τὸ γεγονός· ἐνυ-
πάρχει γὰρ ἄπειρα γεγονότα ἐν τῷ γινομένῳ. μᾶλλον δὲ
φανερῶς ἐν τοῖς καθόλου· περὶ κινήσεως δεῖ λεχθῆναι περὶ
τούτων.

Περὶ μὲν οὖν τῆ πῶς ἂν ἐφεξῆς γινομένης τῆς γενέ-
σεως ἔχει τὸ μέσον τὸ αἰτίον ἐπὶ τοσούτοις εἰλήφθω. ἀνάγκη
γὰρ καὶ ἐν τούτοις τὸ μέσον καὶ τὸ πρῶτον ἄμεσα εἶναι,
οἷον τὸ Α γέγονεν, ἐπεὶ τὸ Γ γέγονεν. ὕστερον δὲ τὸ Γ γέ-
γονεν, ἔμπροσθεν δὲ τὸ Α. ἀρχὴ δὲ τὸ Γ διὰ τὸ ἐγγύτερον
τῷ νῦν εἶναι, ὃ ἐστὶν ἀρχὴ τοῦ χρόνου. τὸ δὲ Γ γέγονεν, εἰ
τὸ Δ γέγονεν. τοῦ δὲ Δ γενομένου ἀνάγκη τὸ Α γεγενέσθαι,
αἰτίον δὲ τὸ Γ· τοῦ γὰρ Δ γενομένου τὸ Γ ἀνάγκη γεγο-
νέναι, τοῦ δὲ Γ γεγονότος ἀνάγκη πρότερον τὸ Α γεγενέσθαι,
οὕτως δὲ λαμβάνοντι τὸ μέσον σῆσεται που εἰς ἄμεσον, ἡ
αἰε παρεμπεσεῖται διὰ τὸ ἄπειρον; οὐ γὰρ ἔστιν ἐχόμενον
γεγονός γεγονότος, ὥσπερ ἐλέχθη. ἀλλ' ἄρξασθαι γε ὅμως
ἀνάγκη ἀπὸ μέσου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν πρώτου. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τοῦ ἔσαι. εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι ἔσαι τὸ Δ,
ἀνάγκη πρότερον ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τὸ Α ἔσαι. τούτου δ'
αἰτίον τὸ Γ· εἰ μὲν γὰρ τὸ Δ ἔσαι, πρότερον τὸ Γ ἔσαι·
εἰ δὲ τὸ Γ ἔσαι, πρότερον τὸ Α ἔσαι. ὁμοίως δ' ἄπειρος
ἡ τομὴ καὶ ἐν τούτοις· οὐ γὰρ ἔστιν ἐσόμενα ἐχόμενα ἀλ-
λῆλων. ἀρχὴ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἄμεσος ληπτέα. ἔχει δὲ
οὕτως ἐπὶ τῶν ἔργων. εἰ γέγονεν οἰκία, ἀνάγκη τετυμῆσθαι
λίθους καὶ γεγενέσθαι. τῷτο διὰ τί; ὅτι ἀνάγκη θεμέλιον
γεγενέσθαι, εἴπερ καὶ οἰκίαν γεγενέσθαι. εἰ δὲ θεμέλιον, πρό-
τερον λίθους γεγενέσθαι ἀνάγκη. πάλιν εἰ ἔσαι οἰκία, ὡσαύ-
τως πρότερον ἔσονται λίθοι. δέκνυνται δὲ διὰ τῆ μέσου
ὁμοίως· ἔσαι γὰρ θεμέλιον πρότερον.

Ἐπεὶ δ' ὁρῶμεν ἐν τοῖς γινομένοις κύκλῳ τινὰ γένεσιν
οὕσαν, ἐνδέχεται τῷτο εἶναι, εἴπερ ἔποιντο ἀλλήλοις τὸ μέ-
σον καὶ οἱ ἄλλοι· ἐν γὰρ τούτοις τὸ ἀντιστρέφειν ἔστιν. δέ-

1. καὶ κατὰ τὴν D. || ὥσπερ ὁ λίθος D. || 4. ἡ] ἐδ' D. || 7. τὸ τέλος τὸ ἀγαθὸν D. || 9. οὐδὲν D. || 14. γέγονεν ἐν μέσῳ D. || 16. δὲ
ὅτι] διότι D. || 19. πέτω] αὐτῷ D. || 23. τοῦ corr B. || 29. τὰ om A. || δύο A. || 33. τόδ'—γεγενέσθαι om A.

1. τῷ A. || 6. διαίρετά AB. || 9. γινόμενον AB. || 14. μέσον τῷ μὲν A. || 15. καὶ prius om D. || 17. ἔμπροσθεν] πρῶ-
τον D. || Γ] α pr A. || 19. δὴ Δ] δὴ α A. || 25. ἀπὸ τοῦ μέσου D. || νῦν om A. || 26. Δ] α A. || 30. οὔτε D. || 31. δὲ
καὶ] γὰρ καὶ D. || 34. εἴπερ—γεγενέσθαι om D. || 37. θεμέλιος D. || 38. γένεσιν AB. || 40. ἄλλοι] ἄλλοι A.

δεικται δὲ τὸτο ἐν τοῖς πρώτοις, ὅτι ἀντιγράφει τὰ συμπεράσματα· τὸ δὲ κύκλω τὸτό ἐστιν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔργων φαίνεται ὡδε· βεβρεγμένης τῆς γῆς ἀνάγκη ἀτμίδα γίνεσθαι, τούτου δὲ γενομένου νέφος, τούτου δὲ γενομένου ὕδωρ· τούτου δὲ γενομένου ἀνάγκη βεβρέχθαι τὴν γῆν· τὸτο δ' ἦν τὸ 5 ἐξ ἀρχῆς, ὡς κύκλω περιελήλυθεν· ἐνὸς γὰρ αὐτῶν ὅτεν ὄντος ἑτερόν ἐστι, κακείνου ἄλλο, καὶ τούτου τὸ· πρῶτον.

Ἐστὶ δ' ἓνα μὲν γινόμενα καθόλου (αἰεὶ τε γὰρ καὶ ἐπὶ παντός ἔστω ἢ ἔχει ἢ γίνεταί), τὰ δὲ αἰεὶ μὲν οὐ, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δέ, οἷον ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἄρρην τὸ γένειον τρι- 10 χοῦται, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. τῶν δὲ τοιούτων ἀνάγκη καὶ τὸ μέσον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι. εἰ γὰρ τὸ Α κατὰ τῷ Β καθόλου κατηγορεῖται, καὶ τὸτο κατὰ τῷ Γ καθόλου, ἀνάγκη καὶ τὸ Α κατὰ τῷ Γ αἰεὶ καὶ ἐπὶ παντός κατηγορεῖσθαι· τὸτο γὰρ ἐστὶ τὸ καθόλου, καὶ ἐπὶ παντὶ καὶ αἰεὶ· ἀλλ' ὑπέ- 15 κειτο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ἀνάγκη ἄρα καὶ τὸ μέσον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἶναι τὸ ἐφ' οὗ τὸ Β. ἔσονται τοῖνυν καὶ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀρχαὶ ἄμεσοι, ὅσα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔστω ἐστιν ἢ γίνεταί.

13 Πῶς μὲν οὖν τὸ τί ἐστιν εἰς τὰς ὁρμὰς ἀποδίδεται, καὶ 20 τίνα τρόπον ἀπόδειξις ἢ ὁρισμὸς ἐστὶν αὐτῷ ἢ οὐκ ἐστὶν, εἴρηται πρότερον· πῶς δὲ δεῖ θηρεύειν τὰ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορήμενα, νῦν λέγωμεν.

Τῶν δὲ ὑπαρχόντων αἰεὶ ἐκάστω ἓνα ἐπεκτείνει ἐπὶ πλεόν, οὐ μέντοι ἔξω τῷ γένει· λέγω δὲ ἐπὶ πλεόν ὑπάρ- 25 χειν, ὅσα ὑπάρχει μὲν ἐκάστω καθόλου ὅ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλω. οἷον ἐστὶ τι ὃ πάσῃ τριάδι ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ μὴ τριάδι, ὥσπερ τὸ ὄν ὑπάρχει τῇ τριάδι, ἀλλὰ καὶ μὴ ἀριθμῷ. ἀλλὰ καὶ τὸ περιττὸν ὑπάρχει τε πάσῃ τριάδι καὶ ἐπὶ πλεόν ὑπάρχει· καὶ γὰρ τῇ πεντάδι ὑπάρχει· ἀλλ' 30 ἐκ ἔξω τῷ γένει· ἢ μὲν γὰρ πεντὰς ἀριθμὸς, ὅθεν δὲ ἔξω ἀριθμοῦ περιττόν. τὰ δὲ τοιαῦτα ληπτέον μέχρι τούτου, ἕως τοσαῦτα ληφθῇ πρῶτον, ὧν ἕκαστον μὲν ἐπὶ πλεόν ὑπάρχει, ἅπαντα δὲ μὴ ἐπὶ πλεόν· ταύτην γὰρ ἀνάγκη ὅσῃαν εἶναι τῷ πράγματι. οἷον τριάδι ὑπάρχει πάσῃ ἀριθμῷ, τὸ πε- 35 ριττόν, τὸ πρῶτον ἀμφοτέρως, καὶ ὡς μὴ μετρεῖσθαι ἀριθμῷ καὶ ὡς μὴ συγκεῖσθαι ἐξ ἀριθμῶν· τὸτο τοῖνυν ἡδὴ ἐστὶν ἢ τριάς, ἀριθμὸς περιττὸς πρῶτος καὶ ὁδὸς πρῶτος. τούτων γὰρ ἕκαστον, τὰ μὲν καὶ τοῖς περιττοῖς πᾶσιν ὑπάρχει,

τὸ δὲ τελευταῖον καὶ τῇ δυάδι, πάντα δὲ οὐδενί. ἐπεὶ δὲ δεδήλωται ἡμῖν ἐν τοῖς ἄνω ὅτι ἀναγκαῖα μὲν ἐστὶ τὰ ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορήμενα, τὰ καθόλου δὲ ἀναγκαῖα, τῇ δὲ τριάδι καὶ ἐφ' ὅ ἄλλω ἔτω λαμβάνεται ἐν τῷ τί ἐστὶ τὰ λαμβανόμενα, ἔστω ἐξ ἀνάγκης μὲν ἂν εἴη τριάς ταῦτα. ὅτι δ' ὅσῃα, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἀνάγκη γὰρ, εἰ μὴ τὸτο ἦν τριάδι εἶναι, οἷον γένος τι εἶναι τὸτο, ἢ ὀνομασμένον ἢ ἀνώ- 40 νυμον. ἔσαι τοῖνυν ἐπὶ πλεόν ἢ τῇ τριάδι ὑπάρχον. ὑποκείσθω γὰρ τοῖςτον εἶναι τὸ γένος, ὡς ὑπάρχειν κατὰ δύναμιν ἐπὶ πλεόν. εἰ τοῖνυν μηδενὶ ὑπάρχει ἄλλω ἢ ταῖς ἀτόμοις τριάσι, τὸτο ἂν εἴη τὸ τριάδι εἶναι. ὑποκείσθω γὰρ καὶ τὸτο, ἢ ὅσῃα ἢ ἐκάστω εἶναι ἢ ἐπὶ ταῖς ἀτόμοις ἔσχατος τοιαύτη κατηγορία. ὡς ὁμοίως καὶ ἄλλω ὁτῶν τῶν ἔτω δειχθέντων τὸ αὐτῷ εἶναι ἔσαι.

Χρή δέ, ὅταν ὅλον τι πραγματευῇται τις, διελθεῖν τὸ γένος εἰς τὰ άτομα τῷ εἶδει τὰ πρῶτα, οἷον ἀριθμὸν εἰς τριάδα καὶ δυάδα, εἴθ' ἔστω ἐκείνων ὁρισμὸς πειραῖσθαι λαμβάνειν, οἷον εὐθείας γραμμῆς καὶ κύκλου καὶ ὀρθῆς γωνίας, μετὰ δὲ τὸτο λαβόντα τί τὸ γένος, οἷον πότερον τῶν 45 ποσῶν ἢ τῶν ποιῶν, τὰ ἴδια πάθη θεωρεῖν διὰ τῶν καινῶν πρῶτων. τοῖς γὰρ συντιθεμένοις ἐκ τῶν ἀτόμων τὰ συμβαίνοντα ἐκ τῶν ὁρισμῶν ἔσαι δῆλα, διὰ τὸ ἀρχὴν εἶναι πάντων τὸν ὁρισμὸν καὶ τὸ ἀπλὸν καὶ τοῖς ἀπλοῖς καθ' αὐτὰ ὑπάρχειν τὰ συμβαίνοντα μόνοις, τοῖς δ' ἄλλοις κατ' ἐκείνα. αἱ δὲ διαιρέσεις αἱ κατὰ τὰς διαφορὰς χρησίμαι 50 εἰσιν εἰς τὸ ἔτω μετιέναι. ὡς μέντοι δεικνύουσιν, εἴρηται ἐν τοῖς πρότερον. χρήσιμοι δ' ἂν εἴεν ὡδε· μόνον πρὸς τὸ συλλογίζεσθαι τὸ τί ἐστὶν. καίτοι δόξειεν γ' ἂν ὅθεν, ἀλλ' εὐθὺς λαμβάνειν ἅπαντα, ὥσπερ ἂν εἰ ἐξ ἀρχῆς ἐλάβανέ 55 τις ἄνευ τῆς διαιρέσεως. διαφέρει δὲ τι τὸ πρῶτον καὶ ὕστερον τῶν κατηγορημένων κατηγορεῖσθαι, οἷον εἰπεῖν ζῶον ἡμερον· δίπην ἢ δίπην ζῶον ἡμερον. εἰ γὰρ ἅπαν ἐκ δύο ἐστὶ καὶ ἐν τι τὸ ζῶον ἡμερον, καὶ πάλιν ἐκ τέττε καὶ τῆς δια- 60 φορᾶς ὁ ἄνθρωπος ἢ ὅ τι δήποτ' ἐστὶ τὸ ἐν γινόμενον, ἀναγκάδιον διελόμενον αἰτεῖσθαι. ἔτι πρὸς τὸ μηδὲν παραλείπειν ἐν τῷ τί ἐστὶν ἔτω μόνως ἐνδέχεται. ὅταν γὰρ τὸ πρῶτον ληφθῇ γένος, ἂν μὲν τῶν κάτωθεν τίνα διαιρέσεων λαμβάνῃ, ἐκ ἐμπεσεῖται ἅπαν εἰς τὸτο, οἷον ὅτι πᾶν ζῶον ἢ ὁλόπτερον ἢ σχιζόπτερον, ἀλλὰ πτήνον ζῶον ἅπαν· τέττε 65

3. γινέσθαι BD. || 9. οὕτως om A, ἢ om B. || 14. καὶ ἐπὶ] τὸ ἐπὶ D. || 17. τὸ tertium et τῶν om D. || 18. ὡς om D. || 22. δεῖ] δὴ AB. || 23. λέγομεν D. || 25 et 34. πλεόν D. || 28. καὶ om A. || 33. ληφθῇ AB. || 35. πάσῃ ὑπάρχει D. || 1. οὐθενί D. || 2. ὅτι om A. || 8. πλεόν D. || 10. πλεόν AB. || 17. καὶ δυάδα om A. || 18. καὶ prius om D. || 23. τῶν B, om A. || ἐρισμῶν AB. || 28. δ' B, om D. || οὐθέν D. || 29. ἐλαμβάνετο ἄνευ D. || 30. τὸν A. || 33. καὶ ἐκ τῆς D. || 34. ὁ om A. || 35. παραλείπειν D. || 39. ἀλλ' ὅτι πτήνον A.

γὰρ διαφορὰ αὕτη. πρώτη δὲ διαφορὰ ἐς ζῶον, εἰς ἣν ἅπαν ζῶον ἐμπίπτει. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστου, καὶ τῶν ἔξω γενῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτό, οἷον ὀρνίθους, εἰς ἣν ἅπας ὀρνις, καὶ ἰχθύς, εἰς ἣν ἅπας ἰχθύς. ἔτω μὲν οὖν βαδίζοντι ἔστιν εἰδέναι ὅτι οὐδὲν παραλείπεται· ἄλλως δὲ 5 καὶ παραλείπειν ἀναγκαῖον καὶ μὴ εἰδέναι. ἔδεν δὲ δεῖ τὸν ὀρίζμενον καὶ διαιρούμενον ἅπαντα εἰδέναι τὰ ὄντα. καὶ τοὶ ἀδύνατον φασὶν τινες εἶναι τὰς διαφορὰς εἰδέναι τὰς πρὸς ἑκάστων μὴ εἰδῶτα ἑκάστων· ἄνευ δὲ τῶν διαφορῶν οὐκ εἶναι ἑκάστων εἰδέναι· ἔ γὰρ μὴ διαφέρει, ταῦτόν εἶναι τῷ, ἔ 10 δὲ διαφέρει, ἕτερον τῷ. πρῶτον μὲν ἔν τῷ ψεύδους· ἔ γὰρ κατὰ πᾶσαν διαφορὰν ἕτερον· πολλὰ γὰρ διαφοραὶ ὑπάρχουσι τοῖς αὐτοῖς τῷ εἶδει, ἀλλ' οὐ κατ' οὐσίαν ἔδεν καθ' αὐτά. εἴτα ὅταν λάβῃ τὰντικείμενα καὶ τὴν διαφορὰν καὶ ὅτι πᾶν ἐμπίπτει ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα, καὶ λάβῃ ἐν θατέρῳ 15 τὸ ζητούμενον εἶναι, καὶ τῷ γινώσκῃ, ἔδεν διαφέρει εἰδέναι ἢ μὴ εἰδέναι ἐφ' ὅσων κατηγοροῦνται ἄλλων αἱ διαφοραί. φανερόν γὰρ ὅτι ἂν οὕτω βαδίζων ἔλθῃ εἰς ταῦτα ὧν μηκέτι ἐστὶ διαφορὰ, ἔξει τὸν λόγον τῆς οὐσίας. τὸ δ' ἅπαν ἐμπίπτειν εἰς τὴν διαίρεσιν, ἂν ἢ ἀντικείμενα ὧν μὴ 20 ἐστὶ μετὰξὺ, οὐκ αἴτημα· ἀνάγκη γὰρ ἅπαν ἐν θατέρῳ αὐτῶν εἶναι, εἴπερ ἐκείνου διαφορὰ ἔσαι.

Εἰς δὲ τὸ κατασκευάζειν ὅρον διὰ τῶν διαίρεσεων τριῶν δεῖ σοχαζέσθαι, τῷ λαβεῖν τὰ κατηγορούμενα ἐν τῷ τί ἐστὶ, καὶ ταῦτα τάξαι τί πρῶτον ἢ δεύτερον, καὶ ὅτι ταῦτα 25 πάντα. ἐστὶ δὲ τούτων ἐν πρῶτον διὰ τῷ δύνασθαι, ὥσπερ πρὸς συμβεβηκὸς συλλογίσασθαι ὅτι ὑπάρχει, καὶ διὰ τῷ γένους κατασκευάσαι. τὸ δὲ τάξαι ὡς δεῖ ἔσαι, ἐὰν τὸ πρῶτον λάβῃ. τῷτο δ' ἔσαι, ἐὰν ληφθῇ ὁ πᾶσιν ἀκολουθεῖ, ἐκείνῳ δὲ μὴ πάντα· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τι τοῦτον. 30 ληφθέντος δὲ τούτου· ἤδη ἐπὶ τῶν κάτω ὁ αὐτὸς τρόπος· δεύτερον γὰρ τὸ τῶν ἄλλων πρῶτον ἔσαι, καὶ τρίτον τὸ τῶν ἐχομένων· ἀφαιρεθέντος γὰρ τῷ ἀνωθεν τὸ ἐχόμενον τῶν ἄλλων πρῶτον ἔσαι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὅτι δ' ἅπαντα ταῦτα, φανερόν ἐκ τῷ λαβεῖν τό τε πρῶ- 35 τον κατὰ διαίρεσιν, ὅτι ἅπαν ἢ τόδε ἢ τόδε ζῶον, ὑπάρχει δὲ τόδε, καὶ πάλιν τῷ ὅλου τὴν διαφορὰν· τοῦ δὲ τελευταίου μηκέτι εἶναι διαφορὰν, ἢ καὶ εὐθὺς μετὰ τῆς τελευταίας διαφορᾶς τοῦ συνόλου μὴ διαφέρειν εἶδει τῷτο.

ἄλλον γὰρ ὅτι ἔτε πλεῖον πρόσκειται· πάντα γὰρ ἐν τῷ τί ἐστὶν εἰληπται τῶν· ἔτε ἀπολείπει ἔδεν· ἢ γὰρ γένος ἢ διαφορὰ ἂν εἴη. γένος μὲν ἔν τό τε πρῶτον, καὶ μετὰ τῶν διαφορῶν τῷτο προσλαμβάνομενον. αἱ διαφοραὶ δὲ πᾶσαι ἔχονται· ἔ γὰρ ἔτι ἐστὶν ὑστέρα· εἶδει γὰρ ἂν διέφερε τὸ τελευταῖον, τοῦτο δ' εἴρηται μὴ διαφέρειν.

Ζητεῖν δὲ δεῖ ἐπιβλέποντα ἐπὶ τὰ ὅμοια καὶ ἀδιάφορα, πρῶτον τί ἅπαντα ταῦτόν ἔχουσιν, εἴτα πάλιν ἐφ' ἑτέροις, ἃ ἐν ταύτῳ μὲν γένει ἐκείνοις, εἰσὶ δὲ αὐτοῖς μὲν ταῦτά τῷ εἶδει, ἐκείνων δ' ἕτερα. ὅταν δ' ἐπὶ τούτων ληφθῇ τι πάντα ταῦτόν, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, ἐπὶ τῶν εἰλημμένων πάλιν σκοπεῖν εἰ ταῦτόν, ἕως ἂν εἰς ἓνα ἔλθῃ λόγον· ἔτος γὰρ ἔσαι τοῦ πράγματος ὀρισμός. ἐὰν δὲ μὴ βαδίζῃ εἰς ἓνα ἀλλ' εἰς δύο ἢ πλείω, δῆλον ὅτι ἐκ ἂν εἴη 15 ἐν τι εἶναι τὸ ζητούμενον, ἀλλὰ πλείω. οἷον λέγω, εἰ τί ἐστὶ μεγαλοψυχία ζητοῦμεν, σκεπτέον ἐπὶ τινων μεγαλοψύχων, ἕς ἴσμεν, τί ἔχουσιν ἐν πάντες ἢ τοιοῦτοι. οἷον εἰ Ἀλκιβιάδης μεγαλόψυχος ἢ ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ Αἴας, τί ἐν ἅπαντες; τὸ μὴ ἀνέχεσθαι ὑβριζόμενοι· ὁ μὲν γὰρ ἐπολέμησεν, ὁ δ' ἐμήνισεν, ὁ δ' ἀπέκτεινεν ἑαυτόν. πάλιν ἐφ' ἑτέρων, οἷον Λυσάνδρου ἢ Σωκράτους. εἰ δὴ τὸ ἀδιάφορον εἶναι εὐτυχοῦντες καὶ ἀτυχοῦντες, ταῦτα δύο λαβὼν σκοπῶ τί τὸ αὐτὸ ἔχουσιν ἢ τε ἀπάθεια ἢ περὶ τὰς τύχας καὶ ἢ μὴ ὑπομονὴ ἀτιμαζομένων. εἰ δὲ μηδέν, δύο εἶδη ἂν εἴη 25 τῆς μεγαλοψυχίας.

Αἰεὶ δ' ἐστὶ πᾶς ὅρος καθόλου· ἔ γὰρ τινι ὀφθαλμῷ λέγει τὸ ὑγιενόν ὁ ἰατρός, ἀλλ' ἢ παντὶ ἢ εἶδει ἀφορίσας. ῥᾶθιν τε τὸ καθ' ἑκάστων ὀρίσασθαι ἢ τὸ καθόλου, διὸ δεῖ ἀπὸ τῶν καθ' ἑκάστων ἐπὶ τὰ καθόλου μεταβαίνειν· καὶ γὰρ αἱ ὁμωνυμῖαι λανθάνουσι μᾶλλον ἐν τοῖς καθόλοις ἢ ἐν τοῖς ἀδιαφόροις. ὥσπερ δὲ ἐν ταῖς ἀποδείξεσι δεῖ τό γε συλλογίσασθαι ὑπάρχειν, ἔτω καὶ ἐν τοῖς ὅροις τὸ σαφές. τῷτο δ' ἔσαι, ἐὰν διὰ τῶν καθ' ἑκάστων εἰρημένων ἢ τὸ ἐν ἐκάστῳ γένει ὀρίσασθαι χωρὶς, οἷον τὸ ὅμοιον μὴ πᾶν ἀλλὰ τὸ ἐν χρώμασι καὶ σχήμασι, καὶ ὅξυ τὸ ἐν φωνῇ, καὶ ἔτως ἐπὶ τὸ κοινὸν βαδίζειν, εὐλαβέμενον μὴ ὁμωνυμία ἐντύχῃ. εἰ δὲ μὴ διαλέγεσθαι δεῖ μεταφοραῖς, δῆλον ὅτι 30 ἐδ' ὀρίσασθαι ἔτε μεταφοραῖς ἔτε ὅσα λέγεται μεταφοραῖς· διαλέγεσθαι γὰρ ἀνάγκη ἔσαι μεταφοραῖς.

3. ὑφ' αὐτὸ D. || 4. πᾶς D utrobique. || 5 et 16. ἔδεν D. || 6. παραλείπειν D. || 6. δὲ om B. || 10. οὐ γὰρ μὴ διαφέρει A. || τῷτο B. || ἔ AB. || 14. εἴτα om A. || τὰ ἀντικείμενα D. || 15. ἐμπίπτει ἢ ἐνταῦθα ἢ D. || 19. ἔσαι B. || 25. ἢ] ἢ τί D. || ὅτι πάντα ταῦτα ἐν D. || 29. ἅπασιν D. || 35. δὲ πάντα D. || 36. κατὰ] καὶ τὸ A. || 39. εἶδει] εἴ τι A, εἶδει ἔτι D.
1. πλείω D. || 2. ἔτε] δὲ D. || ἔδεν D. || 7. διαφορὰ οἷον πρῶτον D. || 8. πάντα D. || 9. ἃ om A. || 11. πάντῃ D. || ἐπὶ al-
teram om D. || 12. εἴ] ἢ B. || 13. ἐστὶ D. || 14. ἐν D. || 15. λέγω δὲ οἷον D. || 18. ὁ utrumque om D. || 21. οἷον] ἢ D. ||
24. μηδὲν D. || 28. δὲ D. || 31. διαφόροις pr B. || 32. συλλογίσασθαι B. || 35. χρώμασιν ἢ σχ. D. || 37. μὴ] μὴδὲ A.

14 Πρὸς δὲ τὸ ἔχειν τὰ προβλήματα ἐκλέγειν δεῖ τὰς τε ἀνατομὰς καὶ τὰς διαιρέσεις, ὥτω δὲ ἐκλέγειν, ὑποθέμενον τὸ γένος τὸ κοινόν πάντων, οἷον εἰ ζῶα εἴη τὰ τεθεωρημένα, ποῖα παντὶ ζῳῷ ὑπάρχει. ληφθέντων δὲ τούτων, πάλιν τῶν λοιπῶν τῷ πρώτῳ ποῖα παντὶ ἔπεται, οἷον εἰ 5 τὸτο ὄρνις, ποῖα παντὶ ἔπεται ὀρνίθι. καὶ ὥτως αἰετῷ ἐγγύτατα· δῆλον γὰρ ὅτι ἔχομεν ἤδη λέγειν τὸ διὰ τί ὑπάρχει τὰ ἐπόμενα τοῖς ὑπὸ τὸ κοινόν, οἷον διὰ τί ἀνθρώπῳ ἢ ἵππῳ ὑπάρχει. ἔσω δὲ ζῶον ἐφ' οὗ Α, τὸ δὲ Β τὰ ἐπόμενα παντὶ ζῳῷ, ἐφ' ὧν δὲ ΓΔΕ τὰ τινὰ ζῶα· δῆ- 10 λον δὲ διὰ τί τὸ Β ὑπάρχει τῷ Δ· διὰ γὰρ τοῦ Α. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις. καὶ αἰετὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος.

Νῦν μὲν ἔν. κατὰ τὰ παραδεδωμένα κοινὰ ὀνόματα λέγομεν, δεῖ δὲ μὴ μόνον ἐπὶ τούτων σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἂν ἄλλο τι ὁφθῇ ὑπάρχον κοινόν, ἐκλαμβάνοντα, εἴτα τίς 15 τῶν ἀκολουθεῖ καὶ ποῖα τούτῳ ἔπεται, οἷον τοῖς κέρατα ἔχουσι τὸ ἔχειν ἐχθρὸν, τὸ μὴ ἀμφώδοντ' εἶναι. πάλιν τὸ κέρατ' ἔχειν τίςιν ἔπεται; δῆλον γὰρ διὰ τί ἐκείνοις ὑπάρχει τὸ εἰρημένον· διὰ γὰρ τὸ κέρατ' ἔχειν ὑπάρχει.

Ἔτι δ' ἄλλος τρόπος ἐστὶ κατὰ τὸ ἀνάλογον ἐκλέγειν. 20 ἔν. γὰρ λαβεῖν ἔκ. ἐστὶ τὸ αὐτό, ὃ δεῖ καλέσαι σήπειον καὶ ἀκανθαν καὶ ὀσούν· ἐστὶ δ' ἐπόμενα καὶ τούτοις ὥσπερ μιᾶς τινὸς φύσεως τῆς τοιαύτης ὕλης.

15 Τὰ δ' αὐτὰ προβλήματά ἐστι τὰ μὲν τῷ τὸ αὐτὸ μέσον ἔχειν, οἷον ὅτι πάντα ἀντιπερίσσει. τούτων δ' ἓνια 25 τῷ γένει ταυτά, ὅσα ἔχει διαφορὰς τῷ ἄλλων ἢ ἄλλως εἶναι, οἷον διὰ τί ἡχεῖ, ἢ διὰ τί ἐμφαίνεται, καὶ διὰ τί ἱρίσκει. ἅπαντα γὰρ ταῦτα τὸ αὐτὸ πρόβλημα ἐστὶ γένει (πάντα γὰρ ἀνάγκη), ἀλλ' εἶδει ἕτερα. τὰ δὲ τῷ τὸ μέσον ὑπὸ τὸ ἕτερον μέσον εἶναι διαφέρει τῶν προβλημάτων, 30 οἷον διὰ τί ὁ Νεῖλος φθίνων τοῦ μηνὸς μᾶλλον ῥεῖ; διότι χειμεριώτερος φθίνων ὁ μῆν. διὰ τί δὲ χειμεριώτερος φθίνων; διότι ἡ σελήνη ἀπολείπει. ταῦτα γὰρ ὥτως ἔχει πρὸς ἄλληλα.

16 Περὶ δ' αἰτίου καὶ οὗ αἰτίου ἀπορήσειε μὲν ἂν τις, 35 ἄρα ὅτε ὑπάρχει τὸ αἰτιατόν, καὶ τὸ αἰτίον ὑπάρχει, ὥσπερ εἰ φυλλορροεῖ ἢ ἐκλείπει, καὶ τὸ αἰτίον τῷ ἐκλείπειν ἢ φυλλορροεῖν ἔσται. οἷον εἰ τῷτ' ἔστι τὸ πλατέα ἔχειν τὰ

φύλλα, τῷ δ' ἐκλείπειν τὸ τὴν γῆν ἐν μέσῳ εἶναι. εἰ γὰρ μὴ ὑπάρχει, ἄλλο τι ἔσται τὸ αἰτίον αὐτῶν. εἴτε τὸ αἰτίον ὑπάρχει, ἅμα καὶ τὸ αἰτιατόν, οἷον εἰ ἐν μέσῳ ἢ γῆ, ἐκλείπει, ἢ εἰ πλατύφυλλον, φυλλορροεῖ. εἰ δ' ὥτως, ἅμ' 5 ἂν εἴη καὶ δεικνύοιτο δι' ἀλλήλων. ἔσω γὰρ τὸ φυλλορροεῖν ἐφ' ὅ Α, τὸ δὲ πλατύφυλλον ἐφ' ὅ Β, ἄμπελος δὲ ἐφ' ὅ Γ. εἰ δὲ τῷ Β ὑπάρχει τὸ Α (πάν γὰρ πλατύφυλλον φυλλορροεῖ), τῷ δὲ Γ ὑπάρχει τὸ Β (πᾶσα γὰρ ἄμπελος πλατύφυλλον), τῷ Γ ὑπάρχει τὸ Α, καὶ πᾶσα ἄμπελος 10 φυλλορροεῖ. αἰτίον δὲ τὸ Β τὸ μέσον. ἀλλὰ καὶ ὅτι πλατύφυλλον ἢ ἄμπελος, ἔστι διὰ τῷ φυλλορροεῖν ἀποδείξαι. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Δ πλατύφυλλον, τὸ δὲ Ε τὸ φυλλορροεῖν, ἄμπελος δὲ ἐφ' ὅ Ζ. τῷ δὲ Ζ ὑπάρχει τὸ Ε (φυλλορροεῖ γὰρ πᾶσα ἄμπελος), τῷ δὲ Ε τὸ Δ (ἅπαν γὰρ τὸ φυλλορροεῖν πλατύφυλλον). πᾶσα ἄρα ἄμπελος 15 πλατύφυλλον. αἰτίον δὲ τὸ φυλλορροεῖν. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται αἰτία εἶναι ἀλλήλων (τὸ γὰρ αἰτίον πρότερον ἢ αἰτίον), καὶ τῷ μὲν ἐκλείπειν αἰτίον τὸ ἐν μέσῳ τὴν γῆν εἶναι, τῷ δ' ἐν μέσῳ τὴν γῆν εἶναι ἔκ. αἰτίον τὸ ἐκλείπειν. εἰ ἔν. ἢ μὲν διὰ τῷ αἰτίου ἀποδείξαι τοῦ διὰ τί, ἢ δὲ μὴ διὰ τοῦ αἰτίου τῷ ὅτι, ὅτι μὲν ἐν μέσῳ, οἷδε, διότι δ' ἔ. ὅτι δ' ἔ. τὸ ἐκλείπειν αἰτίον 20 τῷ ἐν μέσῳ, ἀλλὰ τοῦτο τῷ ἐκλείπειν, φανερόν· ἐν γὰρ τῷ λόγῳ τῷ τῷ ἐκλείπειν ἐνυπάρχει τὸ ἐν μέσῳ, ὥςτε δῆλον ὅτι διὰ τούτου ἐκεῖνο γνωρίζεται, ἀλλ' ἔ. τῷτ' δι' ἐκεῖνο.

Ἡ ἐνδέχεται ἐνός πλείω αἰτία εἶναι; καὶ γὰρ εἰ ἔστι 25 τὸ αὐτὸ πλείονων πρώτων κατηγορεῖσθαι, ἔσω τὸ Α τῷ Β πρώτῳ ὑπάρχον, καὶ τῷ Γ ἄλλῳ πρώτῳ, καὶ ταῦτα τοῖς ΔΕ. ὑπάρχει ἄρα τὸ Α τοῖς ΔΕ· αἰτίον δὲ τῷ μὲν Δ τὸ Β, τῷ δὲ Ε τὸ Γ· ὥςτε τῷ μὲν αἰτίῳ ὑπάρχοντος ἀνάγκη τὸ πρᾶγμα ὑπάρχειν, τῷ δὲ πράγματος ὑπάρχοντος οὐκ ἀνάγκη πᾶν ὃ ἂν ἢ αἰτίον, ἀλλ' αἰτίον μὲν, ἔ. μέντοι πᾶν. 30 ἢ εἰ αἰετὶ καθόλου τὸ πρόβλημα ἐστὶ, καὶ τὸ αἰτίον ὅλον τι, καὶ ἔ. αἰτίον, καθόλου. οἷον τὸ φυλλορροεῖν ὅλῳ τινὶ ἀφωρισμένον, καὶ εἰδὴ αὐτῷ ἢ, καὶ τοιοῦδ' καθόλου, ἢ φυτοῖς ἢ τοιοῦδε φυτοῖς. ὥςτε καὶ τὸ μέσον ἴσον δεῖ εἶναι ἐπὶ τούτων, καὶ ἔ. αἰτίον, καὶ ἀντισρέφειν. οἷον διὰ τί τὰ δένδρα φυλλορροεῖ; εἰ δὲ διὰ πῆξιν τῷ ὑγρῷ, εἴτε φυλλορροεῖ δένδρον, δεῖ ὑπάρχειν πῆξιν, 35 εἴτε πῆξις ὑπάρχει μὴ ὁτῶν ἀλλὰ δένδρῳ, φυλλορροεῖν.

1. τὰ] τὸ τὰ D. || λέγειν AB et pr D. || 2. δὲ om A et pr BD. || διαλέγειν A et pr B. || 5. ποίω B. || 6. ἐγγυτάτω D. || 11. Δ] γδε D. || τὸ D. || 15. ἂν] εἰ D. || 18. ὑπάρχει D. || 21. σηπεῖον B, σήπειον D. || 22. ἔσται D. || 25. ἔσται om A. || 26. τῶν AB. || 32. ὁ μῆν—33. φθίνων om AB. || 37. φυλλορροεῖ B, qui ita solet. || 38. ἐστὶν D. || τὰ om A.

6. ἄμπελος AB. || 9. πλατύφυλλον D. || 11. ἔσται D. || 12. Ε] β. Α. || τὸ om D. || 13. δὲ D. || 20. διὰ τοῦ] δι' D. || ὅτι ὁ D. || 21. αἰτίον—22. ἐκλείπειν om A. || 23. τῷ AB. || 24. ἐκεῖνο A. || 26. πρώτων AB. || 28. ὑπάρχει D. || 34. τοῖσδε B, τοῖς δ' εἰ A. || τοιοῦδ' D. || 35. φοιτοῖς A. || 37. δὲ ὑπάρχει B. || ὅτι οὖν B.

17 Πότερον δ' ἐνδέχεται μὴ τὸ αὐτὸ αἰτιὸν εἶναι τῷ αὐτῷ
 πᾶσιν ἀλλ' ἕτερον, ἢ ὅ; ἢ εἰ μὲν καθ' αὐτὸ ἀποδεδεικται
 καὶ μὴ κατὰ σημεῖον ἢ συμβεβηκός, ἔχ' οἶόν τε· ὁ γὰρ λό-
 γος τῷ ἄκρου τὸ μέσον ἐστίν· εἰ δὲ μὴ ὕτως, ἐνδέχεται. ἔστι
 δὲ καὶ οὗ αἰτιὸν καὶ ὃ σκοπεῖν κατὰ συμβεβηκός· ἢ μὴν
 δοκεῖ προβλήματα εἶναι. εἰ δὲ μή, ὁμοίως ἔξει τὸ μέσον·
 εἰ μὲν ὁμώνυμα, ὁμώνυμον τὸ μέσον, εἰ δ' ὡς ἐν γένει,
 ὁμοίως ἔξει. οἷον διὰ τί καὶ ἐναλλάξ ἀνάλογον; ἄλλο γὰρ
 αἰτιὸν ἐν γραμμαῖς καὶ ἀριθμοῖς· καὶ τὸ αὐτὸ γε, ἢ μὲν
 γραμμαί, ἄλλο, ἢ δ' ἔχον αὐξήσιν τοιανδί, τὸ αὐτό. οὐ-
 τως ἐπὶ πάντων. τῷ δ' ὁμοιον εἶναι χρῶμα χρώματι καὶ
 σχῆμα σχήματι ἄλλο ἄλλω. ὁμώνυμον. γὰρ τὸ ὁμοιον
 ἐπὶ τούτων· ἐνθα μὲν γὰρ ὡς τὸ ἀνάλογον ἔχειν τὰς πλευ-
 ρὰς καὶ ἴσας τὰς γωνίας, ἐπὶ δὲ χρωμάτων τὸ τὴν αἰσθη-
 σιν μίαν εἶναι ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον. τὰ δὲ κατ' ἀναλογίαν τὰ
 αὐτὰ καὶ τὸ μέσον ἔξει κατ' ἀναλογίαν. ἔχει δ' ὕτω τὸ
 παρακολουθεῖν τὸ αἰτιὸν ἀλλήλοις καὶ οὗ αἰτιὸν καὶ ὃ αἰ-
 τιον. καθ' ἕκαστον μὲν λαμβάνοντι τὸ οὗ αἰτιὸν ἐπὶ πλεόν,
 οἷον τὸ τέτταρσιν ἴσας τὰς ἔξω ἐπὶ πλεόν ἢ τρίγωνον ἢ τε-
 τράγωνον, ἅπασι δὲ ἐπ' ἴσον· ὅσα γὰρ τέτταρσιν ὀρθαῖς 20
 ἴσας τὰς ἔξω, καὶ τὸ μέσον ὁμοίως. ἔστι δὲ τὸ μέσον λό-
 γος τῷ πρώτῳ ἄκρου, διὸ πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι δι' ὀρισμῷ
 γίνονται. οἷον τὸ φυλλορροεῖν ἅμα ἀκολουθεῖ τῇ ἀμπέλῳ
 καὶ ὑπερέχει, καὶ συνῆ, καὶ ὑπερέχει· ἀλλ' ἢ πάντων,
 ἀλλ' ἴσον. εἰ δὴ λάβοις τὸ πρῶτον μέσον, λόγος τῷ φυλ- 25
 λορροεῖν ἐστίν. ἔσαι γὰρ πρῶτον μὲν ἐπὶ θάτερα μέσον, ὅτι
 τοιαυτὰ ἅπαντα· εἴτα τῆς μέσον, ὅτι ὁπὸς πηγνυται ἢ τι
 ἄλλο τοιοῦτον. τί δ' ἐστὶ τὸ φυλλορροεῖν; τὸ πηγνυσθαι τὸν
 ἐν τῇ συνάψει τῷ σπέρματος ὀπόν.

Ἐπὶ δὲ τῶν σχημάτων ὧδε ἀποδώσει ζητῶσι τὴν πα- 30
 ρακολογήσιν τῷ αἰτιῷ καὶ οὗ αἰτιῷ. ἔσω τὸ Α τῷ Β ὑπάρ-
 χειν παντί, τὸ δὲ Β ἐκὰς τῶν Δ, ἐπὶ πλεόν δέ. τὸ μὲν
 δὲ Β καθόλου ἂν εἴη τοῖς Δ· τῷ γὰρ λέγω καθόλου ὃ
 μὴ ἀντιστρέφει, πρῶτον δὲ καθόλου ὃ ἕκαστον μὲν μὴ ἀν-
 τιστρέφει, ἅπαντα δὲ ἀντιστρέφει καὶ παρεκτείνει. τοῖς δὲ 35
 Δ αἰτιὸν τῷ Α τὸ Β. δεῖ ἄρα τὸ Α ἐπὶ πλεόν τοῦ Β πα-
 ρεκτείνειν· εἰ δὲ μή, τί μᾶλλον αἰτιὸν ἔσαι τῷ ἐκείνῳ; εἰ
 δὲ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς Ε τὸ Α, ἔσαι τι ἐκεῖνα ἐν ἅπαντα
 ἄλλο τῷ Β. εἰ γὰρ μή, πῶς ἔσαι εἰπεῖν ὅτι ὃ τὸ Ε, τὸ

Α παντί, ὃ δὲ τὸ Α, ἢ παντί τὸ Ε; διὰ τί γὰρ ἔκ ἐσαι
 τι αἰτιὸν, οἷον τὸ Α ὑπάρχει πᾶσι τοῖς Δ; ἀλλ' ἄρα καὶ
 τὰ Ε ἔσαι τι ἐν; ἐπιστήσασθαι δεῖ τοῦτο, καὶ ἔσω τὸ Γ.
 ἐνδέχεται δὲ τοῦ αὐτῷ πλεόν αἰτία εἶναι, ἀλλ' ἢ τοῖς αὐ-
 τοῖς τῷ εἶδει, οἷον τῷ μακρόβια εἶναι τὰ μὲν τετράποδα
 τὸ μὴ ἔχειν χολήν, τὰ δὲ πτηνὰ τὸ ξηρὰ εἶναι ἢ ἕτερον
 τι. εἰ δὲ εἰς τὸ ἄτομον μὴ εὐθὺς ἔρχονται, καὶ μὴ μόνον
 ἐν τὸ μέσον ἀλλὰ πλεόν, καὶ τὰ αἰτία πλεόν.

Πότερον δ' αἰτιὸν τῶν μέσων τὸ πρὸς τὸ καθόλου πρῶ- 18
 τον ἢ τὸ πρὸς τὸ καθ' ἕκαστον τοῖς καθ' ἕκαστον; δῆλον δὲ ὅτι
 τὰ ἐγγύτατα ἐκὰς ὃ αἰτιὸν. τῷ γὰρ τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸ
 καθόλου ὑπάρχειν, τῷ αἰτιῷ, οἷον τῷ Δ τὸ Γ τῷ Β
 ὑπάρχειν αἰτιον. τῷ μὲν ἔν Δ τὸ Γ αἰτιον τῷ Α, τῷ δὲ Γ
 τὸ Β, τούτῳ δὲ αὐτό.

Περὶ μὲν ἔν συλλογισμῷ καὶ ἀποδείξεως, τί τε ἐκὰ- 19
 τερόν ἐστι καὶ πῶς γίνεται, φανερόν, ἅμα δὲ καὶ περὶ ἐπι-
 στήμης ἀποδεικτικῆς· ταυτὸν γὰρ ἐστίν. περὶ δὲ τῶν ἀρχῶν,
 πῶς τε γίνονται γνώριμοι καὶ τίς ἡ γνωρίζουσα ἔστι, ἐντε-
 θεῖ ἐστι δῆλον προαπορήσασιν πρῶτον.

Ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἐνδέχεται ἐπιστῆσαι δι' ἀποδείξεως
 μὴ γινώσκοντι τὰς πρώτας ἀρχὰς τὰς ἀμέσους, εἴρηται
 πρότερον. τῶν δ' ἀμέσων τὴν γνῶσιν, καὶ πότερον ἢ αὐτῇ
 ἐστὶν ἢ ἔχ' ἢ αὐτῇ, διαπορήσειεν ἂν τις, καὶ πότερον ἐπι-
 στήμη ἐκατέρη ἢ ὅ, ἢ τῷ μὲν ἐπιστήμη τῷ δ' ἕτερόν τι γέ-
 νος, καὶ πότερον ἐκ ἐνῆσαι αἱ ἔξεις ἐγγίνονται ἢ ἐνοῦσαι
 λεληθάσιν. εἰ μὲν δὲ ἔχομεν αὐτάς, ἄποπον· συμβαίνει
 γὰρ ἀκριβεστέρας ἔχοντας γνώσεις ἀποδείξεως λανθάνειν.
 εἰ δὲ λαμβάνομεν μὴ ἔχοντες πρότερον, πῶς ἂν γνωρίζου-
 μεν καὶ μαθάνοιμεν ἐκ μὴ προϋπαρχούσης γνώσεως; ἀδύ-
 νατον γάρ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῇ ἀποδείξεως ἐλέγομεν. φα-
 νερόν τοῦτον ὅτι ἔτ' ἔχειν οἶόν τε, ἔτ' ἀγνοῦσι καὶ μηδεμίαν
 ἔχουσιν ἔξιν ἐγγίνεσθαι. ἀνάγκη ἄρα ἔχειν μὲν τινα δύνα-
 μιν, μὴ τοιαύτην δ' ἔχειν ἢ ἔσαι τούτων τιμιωτέρα κατ'
 ἀκρίβειαν. φαίνεται δὲ τῷ γε πᾶσιν ὑπάρχον τοῖς ζώοις.
 ἔχει γὰρ δύναμιν σύμφυτον κριτικήν, ἣν καλῶσιν αἰσθησιν·
 ἐνόςσης δ' αἰσθήσεως τοῖς μὲν τῶν ζώων ἐγγίνεται μόνῃ τῇ
 αἰσθήματός, τοῖς δ' ἐκ ἐγγίνεται. ὅσοις μὲν ἔν μὴ ἐγγί-
 νεται, ἢ ὅλως ἢ περὶ ἃ μὴ ἐγγίνεται, ἐκ ἐστὶ τῷ τοῖς γνῶ-
 σις ἔξω τῷ αἰσθάνεσθαι· ἐν οἷς δ', ἐνεστὶν αἰσθανομένοις ἔχειν.

1. αἰτιον om pr D. || 4. τοῦ om A. || 5. δ AB. || 7. ἐν om A. || 11. χρώμα om A. || 15. τοιοῦτο D. || 16. τῷ παρ. corr D. || 18. μὲν] μὲν γὰρ D. || 19. ὡς D. || 20. ἐπίσων AB. || 21. τὰς] τὰ AB. || 25. ἴσων AB. || 30. ἀποδοσει A. || 32. πλεόν D. || 34. δ A. || ἀντιστρέφει A. || 2. ὑπάρχει] τῷ δ. ὑπάρχει γὰρ D. || 3. τὸ A. || E] ε εἴπερ corr D. || δὴ ABD. || 6. τὸ — τῷ] τῷ — τῷ B. || 7. εἰ D. || 10. τοῖς καθ' ἕκαστον om AD. || 11. τὰ om A. || τοῦ καθ. AB. || 15. ὅτι D. || 16. φανερόν ἐστιν ἅμα D. || 22. τῶν διαμέσων A. || 23. ἂν om A. || 25. γίνονται D. || ἐνοῦσία A. || 30. λέγομεν A. || 31. ἔτ' ἀγνοῦσι — 32. ἐγγίνεσθαι] ἢ γὰρ ἂν ἡγροῦμεν· ἔτε ἐγγίνεσθαι μὴ δὲ μίαν ἔχουσιν ἔξιν D. || 34. ὑπάρχειν D. || 39. ἐνεστὶν ἢ μὴ αἰσθ. D.

ἔτι ἐν τῇ ψυχῇ. πολλῶν δὲ τοιούτων γινομένων ἤδη διαφορὰ
 τις γίνεται, ὥς τε τοῖς μὲν γίνεσθαι λόγον ἐκ τῆς τῶν τοιού-
 των μονῆς, τοῖς δὲ μή. ἐκ μὲν ὅν αἰσθήσεως γίνεται μνήμη,
 ὥσπερ λέγομεν, ἐκ δὲ μνήμης πολλάκις τὴν αὐτὴν γινομέ-
 νης ἐμπειρία· αἱ γὰρ πολλαὶ μῆμαι τῷ ἀριθμῷ ἐμπειρία 5
 μία ἐστίν. ἐκ δ' ἐμπειρίας ἢ ἐκ παντὸς ἡρεμήσαντος τῆ κα-
 θόλου ἐν τῇ ψυχῇ, τῆ ἐνὸς παρὰ τὰ πολλά, ὃ ἂν ἐν ἅπα-
 σιν ἐν ἐνῇ ἐκείνοις τὸ αὐτό, τέχνης ἀρχὴ καὶ ἐπιστήμης,
 εἰ μὲν περὶ γένεσιν, τέχνης, εἰ μὲν δὲ περὶ τὸ ὄν, ἐπιστήμης.
 ὅτε δὴ ἐνυπάρχουσιν ἀφωρισμένοι αἱ ἔξεις, οὗτ' ἀπ' ἄλ- 10
 λων ἔξεων γίνονται γνωσικωτέρων, ἀλλ' ἀπὸ αἰσθήσεως,
 οἷον ἐν μάχῃ τροπῆς γενομένης ἐνὸς ζάντος ἕτερος ἔστι, εἴθ'
 ἕτερος, ὥς ἐπὶ ἀρχὴν ἦλθεν. ἡ δὲ ψυχὴ ὑπάρχει τοιαύτη
 ὥσα οἷα δύνασθαι πάσχειν τῷτο. ὃ δ' ἐλέγχθη μὲν πάλαι,
 οὐ σαφῶς δὲ ἐλέγχθη, πάλιν εἵπωμεν. ζάντος γὰρ τῶν 15
 ἀδιαφόρων ἐνός, πρῶτον μὲν ἐν τῇ ψυχῇ καθόλου (καὶ γὰρ
 αἰσθάνεται μὲν τὸ καθ' ἕκαστον, ἡ δ' αἰσθήσις τῇ καθόλου

ἐστίν, οἷον ἀνθρώπου, ἀλλ' ὁ Καλλὶς ἀνθρώπου) πάλιν ἐν τέ-
 τοις ἴσεται, ὥς ἂν τὰ ἀμερῇ σῇ καὶ τὰ καθόλου, οἷον τοι-
 ονδὶ ζῶον, ὥς ζῶον· καὶ ἐν τῷτῳ ὡσαύτως. δῆλον δὲ ὅτι
 ἡμῖν τὰ πρῶτα ἐπαγωγῇ γνωρίζει ἀναγκαῖον· καὶ γὰρ
 καὶ αἰσθήσις ὅτω τὸ καθόλου ἐμποιεῖ. ἐπεὶ δὲ τῶν περὶ τὴν
 διάνοιαν ἔξεων, αἷς ἀληθεύομεν, αἱ μὲν αἰεὶ ἀληθεῖς εἰσίν,
 αἱ δὲ ἐπιδέχονται τὸ ψεῦδος, οἷον δόξα καὶ λογισμός, ἀληθῆ
 δ' αἰεὶ ἐπιστήμη καὶ νῆς, καὶ ὅθεν ἐπιστήμης ἀκριβέστερον
 ἄλλο γένος ἢ νῆς, αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν ἀποδείξεων γνωριμώ-
 5 ται, ἐπιστήμη δ' ἅπαντα μετὰ λόγῳ ἐστίν, τῶν ἀρχῶν ἐπι-
 στήμη μὲν ἔκ ἂν εἴη, ἐπεὶ δ' ὅθεν ἀληθέστερον ἐνδέχεται εἶ-
 ναι ἐπιστήμης ἢ νῆς, νῆς ἂν εἴη τῶν ἀρχῶν, ἔκ τε τούτων
 σκοπῶσι καὶ ὅτι ἀποδείξεως ἀρχὴ ἔκ ἀποδείξεως, ὥς οὐδ'
 ἐπιστήμης ἐπιστήμη. εἰ ὅν μηδὲν ἄλλο παρ' ἐπιστήμην γέ-
 10 νος ἔχομεν ἀληθές, νῆς ἂν εἴη ἐπιστήμης ἀρχή· καὶ ἡ μὲν
 ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς εἴη ἂν, ἡ δὲ πάντα ὁμοίως ἔχει πρὸς τὸ
 ἅπαν πρᾶγμα.

ΤΟΠΙΚΩΝ Α.

Ἡ μὲν πρόθεσις τῆς πραγματείας μέθοδον εὑρεῖν, ἀφ' ἧς
 δυνασόμεθα συλλογίζεσθαι περὶ παντὸς τῆ προτεθέντος προ-
 βλήματος ἐξ ἐνδόξων, καὶ αὐτοὶ λόγον ὑπέχοντες μηδὲν 20
 ἐρῶμεν ὑπεναντίον. πρῶτον ὅν ῥητέον τί ἐστὶ συλλογισμός καὶ
 τίνες αὐτῆς διαφοραί, ὅπως ληφθῇ ὁ διαλεκτικὸς συλλογι-
 σμός· τῷτον γὰρ ζητῶμεν κατὰ τὴν προκειμένην πραγμα-
 τείαν.

Ἐστὶ δὴ συλλογισμός λόγος ἐν ᾧ τεθέντων τινῶν ἔτε- 25
 ρόν τι τῶν κειμένων ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ τῶν κειμέ-
 νων. ἀποδείξεις μὲν οὖν ἐστίν, ὅταν ἐξ ἀληθῶν καὶ πρῶτων
 ὁ συλλογισμός ᾗ, ἢ ἐκ τοιούτων ἂν διὰ τινων πρῶτων καὶ
 ἀληθῶν τῆς περὶ αὐτὰ γνώσεως τὴν ἀρχὴν εἰληφεν· δια-
 λεκτικὸς δὲ συλλογισμός ὁ ἐξ ἐνδόξων συλλογιζόμενος. ἐστὶ 30

δὲ ἀληθῆ μὲν καὶ πρῶτα τὰ μὴ δι' ἑτέρων ἀλλὰ δι' αὐ-
 τῶν ἔχοντα τὴν πίσιν· οὐ δὲ γὰρ ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς
 ἀρχαῖς ἐπιζητεῖσθαι τὸ διὰ τί, ἀλλ' ἐκάστη τῶν ἀρχῶν
 αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν εἶναι πιστήν. ἐνδοξα δὲ τὰ δοκοῦντα πᾶ-
 σιν ἢ τοῖς πλείοσι ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τούτοις ἢ πᾶσιν ἢ
 τοῖς πλείοσι ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις καὶ ἐνδόξοις. ἐριστι-
 κὸς δ' ἐστὶ συλλογισμός ὁ ἐκ φαινομένων ἐνδόξων, μὴ ὄν-
 25 των δέ, καὶ ὁ ἐξ ἐνδόξων ἢ φαινομένων ἐνδόξων φαινόμενος.
 ὁ γὰρ πᾶν τὸ φαινόμενον ἐνδοξον καὶ ἔστιν ἐνδοξον. ὅθεν γὰρ
 τῶν λεγομένων ἐνδόξων ἐπιπόλαιον ἔχει παντελῶς τὴν φαν-
 τασίαν, καθὰ περὶ τὰς τῶν ἐριστικῶν λόγων ἀρχὰς συμ-
 βέβηκεν ἔχειν· παραχρῆμα γὰρ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς
 καὶ μικρὰ συνορᾶν δυναμένοις καταδήλος ἐν αὐτοῖς ἡ τοῦ

1. ἔτι] τι D. || γινομένων D. || 5. ἐμπειρία D, omisso 6. μία. || 11. ἀλλ' om D. || 16. διαφορῶν A.
 4. ἡ μὲν pr AB. || 5. καὶ om D. || τὰ D. || 7. δὲ δέχονται καὶ τὸ D. || ἀληθῆς D. || 8 et 11. ὅθεν D. || 14. ὅθεν D. ||
 16. ἅπαντα D.
 Tit. A A, ἄλφα B, Ἄ C.
 21. ἐν] μὲν ὅν C. || 28. ᾗ post 27. ἀληθῶν ponit C.
 21. αὐτὴν C. || 26. ὅθεν C. || 28. καθάπερ BC. || τῆς — ἀρχῆς A. || 30. μικρὰ B.

ψεύδους ἐς φύσις. ὁ μὲν ἔν πρότερος τῶν ῥηθέντων ἐριστικῶν συλλογισμῶν καὶ συλλογισμὸς λεγέσθω, ὁ δὲ λοιπὸς ἐριστικὸς μὲν συλλογισμὸς, συλλογισμὸς δ' ἔ, ἐπειδὴ φαίνεται μὲν συλλογίζεσθαι, συλλογίζεται δ' ἔ.

Ἔτι δὲ παρὰ τοὺς εἰρημένους ἅπαντας συλλογισμοὺς 5 οἱ ἐκ τῶν περὶ τινὰς ἐπισήμας οἰκείων γινόμενοι παραλογισμοί, καθάπερ ἐπὶ τῆς γεωμετρίας καὶ τῶν ταύτῃ συγγενῶν συμβέβηκεν ἔχειν. ἔοικε γὰρ ὁ τρόπος ἔτος διαφέρειν τῶν εἰρημένων συλλογισμῶν· ἔτε γὰρ ἔξ ἀληθῶν καὶ πρῶτων συλλογίζεται ὁ ψευδογραφῶν, ἔτ' ἔξ ἐνδόξων. εἰς γὰρ 10 τὸν ὅρον ἐκ ἐμπίπτει· ἔτε γὰρ τὰ πᾶσι δοκῶντα λαμβάνει ἔτε τὰ τοῖς πλείοσι ἔτε τὰ τοῖς σοφοῖς, καὶ τέτοις ἔτε τὰ πᾶσιν ἔτε τοῖς πλείοσι ἔτε τοῖς ἐνδοξοτάτοις, ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων μὲν τῇ ἐπισήμῃ λημμάτων, ἐκ ἀληθῶν δὲ τὸν συλλογισμὸν ποιεῖται. τῷ γὰρ ἢ τὰ ἡμικύκλια περιγράφειν 15 μὴ ὡς δεῖ, ἢ γραμμάς τινὰς ἄγειν μὴ ὡς ἀν' ἀχθείσαν, τὸν παραλογισμὸν ποιεῖται.

Εἶδη μὲν ἔν τῶν συλλογισμῶν, ὡς τύπῳ περιλαβεῖν, ἔσω τὰ εἰρημένα. καθόλου δ' εἰπεῖν περὶ πάντων τῶν εἰρημένων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων, ἐπὶ τοσούτων ἡμῖν 20 διωρίσθω, διότι περὶ ὕδενος αὐτῶν τὸν ἀκριβῆ λόγον ἀποδύναι προαιρέμεθα, ἀλλ' ὅσον τύπῳ περὶ αὐτῶν βυλόμεθα διελθεῖν, παντελῶς ἱκανὸν ἡγούμενοι κατὰ τὴν προκειμένην μέθοδον τὸ δύνασθαι γνωρίζειν ὅπως ἔκασον αὐτῶν.

Ἐπόμενον δ' ἀν' εἴη τοῖς εἰρημένοις εἰπεῖν πρὸς πόσα 25 τε καὶ τίνα χρήσιμος ἢ πραγματεία. ἔστι δὴ πρὸς τρία, πρὸς γυμνασίαν, πρὸς τὰς ἐντεῦξεις, πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπισήμας. ὅτι μὲν ἔν πρὸς γυμνασίαν χρήσιμος, ἔξ αὐτῶν καταφανές ἐστι· μέθοδον γὰρ ἔχοντες ῥᾶον περὶ τῷ προτεθέντος ἐπιχειρεῖν δυνασόμεθα. πρὸς δὲ τὰς ἐντεῦξεις, 30 διότι τὰς τῶν πολλῶν κατηριθμημένοι δόξας ἐκ ἐκ τῶν ἀλλοτριῶν ἀλλ' ἐκ τῶν οἰκείων δογμάτων ὁμιλήσομεν πρὸς αὐτές, μεταβιβάζοντες ὅ τι ἀν' μὴ καλῶς φαίνονται λέγειν ἡμῖν. πρὸς δὲ τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπισήμας, ὅτι δυνάμενοι πρὸς ἀμφοτέρω διαπορῆσαι ῥᾶον ἐν ἐκάστοις κα- 35 τοφόμεθα τάληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος. ἔτι δὲ πρὸς τὰ πρῶτα τῶν περὶ ἐκάστην ἐπισήμην ἀρχῶν. ἐκ μὲν γὰρ τῶν οἰκείων τῶν κατὰ τὴν προτεθεῖσαν ἐπισήμην ἀρχῶν ἀδύνατον εἰπεῖν τι περὶ αὐτῶν, ἐπειδὴ πρῶται αἱ ἀρχαὶ ἀπάντων

εἰσί, διὰ δὲ τῶν περὶ ἕκαστα ἐνδόξων ἀνάγκη περὶ αὐτῶν διελθεῖν. τῆτο δ' ἴδιον ἢ μάλιστα οἰκείον τῆς διαλεκτικῆς ἐστίν· ἔξεταστική γὰρ ἔστα πρὸς τὰς ἀπασῶν τῶν μεθόδων ἀρχὰς ὁδὸν ἔχει.

Ἐξομεν δὲ τελέως τὴν μέθοδον, ὅταν ὁμοίως ἔχωμεν 3 ὥσπερ ἐπὶ ῥητορικῆς καὶ ἱατρικῆς καὶ τῶν τοιούτων δυνάμεων. τῆτο δ' ἐστὶ τὸ ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖν ἂν προαιρέμεθα, οὔτε γὰρ ὁ ῥητορικὸς ἐκ παντὸς τρόπου πείσει, ἔθ' ὁ ἱατρικὸς ὑγιάσει· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐνδεχομένων μηδὲν παραλείπῃ, ἱκανῶς αὐτὸν ἔχειν τὴν ἐπισήμην φήσομεν.

Πρῶτον ἔν θεωρητέον ἐκ τίνων ἢ μεθόδος. εἰ δὴ λάβοι- 4 μεν πρὸς πόσα καὶ ποῖα καὶ ἐκ τίνων οἱ λόγοι, καὶ πῶς τέτων εὐπορήσομεν, ἔχομεν ἀν' ἱκανῶς τὸ προκείμενον. ἔστι δ' ἀριθμῷ ἔστα καὶ ταῦτά, ἔξ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ περὶ ὧν οἱ συλλογισμοί. γίνονται μὲν γὰρ οἱ λόγοι ἐκ τῶν προτάσεων· περὶ ὧν δὲ οἱ συλλογισμοί, τὰ προβλήματα ἐστί. πᾶσα δὲ πρότασις καὶ πᾶν πρόβλημα ἢ γένος ἢ ἴδιον ἢ συμβεβηκὸς δηλοῖ· καὶ γὰρ τὴν διαφορὰν ὡς ἔσαν γενικὴν ὁμῶς τῷ γένει τακτέον. ἐπεὶ δὲ τῷ ἴδιῳ τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνει, τὸ δ' ἔ σημαίνει, διηρήσθω τὸ ἴδιον εἰς ἄμφω 5 τὰ προειρημένα μέρη, καὶ καλεῖσθω τὸ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι σημαῖνον ὅρος, τὸ δὲ λοιπὸν κατὰ τὴν κοινὴν περὶ αὐτῶν ἀποδοθεῖσαν ὀνομασίαν προσαγορευέσθω ἴδιον. δῆλον ἔν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι κατὰ τὴν νῦν διαίρεσιν τέτταρα τὰ πάντα συμβαίνει γίνεσθαι, ἢ ἴδιον ἢ ὅρον ἢ γένος ἢ συμβεβηκός. 10 μηδεὶς δ' ἡμᾶς ὑπολάβῃ λέγειν ὡς ἕκαστον τέτων καθ' αὐτὸ λεγόμενον πρότασις ἢ πρόβλημα ἐστίν, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τέτων καὶ τὰ προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις γίνονται. διαφέρει δὲ τὸ πρόβλημα καὶ ἡ πρότασις τῷ τρόπῳ. ἔτω μὲν γὰρ ῥηθέντος, ἀρά γε τὸ ζῶον πεζὸν δίπεν ὀρισμὸς ἐστίν ἀνθρώπου; καὶ ἀρά γε τὸ ζῶον γένος ἐστὶ τῷ ἀνθρώπου; πρό- 15 τασις γίνεταί. ἐὰν δέ, πότερον τὸ ζῶον πεζὸν δίπεν ὀρισμὸς ἐστίν ἀνθρώπου ἢ ἔ; καὶ πότερον τὸ ζῶον γένος ἐστίν; πρόβλημα γίνεταί. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥς· εἰκότως ἔστα τῷ ἀριθμῷ τὰ προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις εἰσίν. ἀπὸ πάσης γὰρ προτάσεως πρόβλημα ποιήσεις μεταβά- 20 λων τῷ τρόπῳ.

Λεκτέον δὲ τί ὅρος, τί ἴδιον, τί γένος, τί συμβεβηκός. 5 ἔστι δ' ὅρος μὲν λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. ἀποδίδο-

5. δὲ om C. || 7. ταύτη A, ταύτης B. || 17. ποιεῖται ὁ ψευδογραφῶν. εἶδη C. || 18. τῶν om C. || ὡς τύπῳ περιλαβεῖν om A. || 22. τύπῳ εἰπεῖν περὶ C. || 29. ὑπὲρ C. || 33. φαίνονται A et pr C. || 36. τὸ om C. || 38. ἔ δυνατόν C. || 39. πάντων C.

1. ἀνάγκη τι περὶ A. || διελθεῖν περὶ αὐτῶν C. 4. ἔξει C. || 7. ὁ C. || 9. παραλίπη AC. || 13. ἐκπορήσομεν pr A. || 14. τὰ αὐτὰ AB. || 16. δὲ γίνονται οἱ C. || 17. ἴδιον ἢ γένος C. || 19. τὸ μὲν om B. || 20. τὸ δ' οὐ σημαίνει om pr C. || 21. εἰρημένα C. || 24. διότι AB et pr C. || 25. ὅρον ἢ ἴδιον C. || 27. πρόβλημα ἢ πρότασις C. || 31. ἐστὶ om C. || 33. καὶ — ἐστίν om AB. || 35. τὰ] καὶ τὰ C. || 36. μεταβαλὼν C, μεταλαμβάνων A.

ται δὲ ἢ λόγος ἀντ' ὀνόματος ἢ λόγος ἀντὶ λόγου· δυνατόν γάρ· καὶ τῶν ὑπὸ λόγου τινὰ σημαينوμένων ὀρίσασθαι. ὅσοι δ' ὁπωσὺν ὀνόματι τὴν ἀπόδοσιν ποιοῦνται, δῆλον ὡς οὐκ ἀποδιδάσιν ἔτοι τὸν τῷ πράγματος ὀρισμὸν, ἐπειδὴ πᾶς ὀρισμὸς λόγος τίς ἐστιν. ὀρικὸν μέντοι καὶ τὸ τοῖστον θετόν, οἷον ὅτι καλὸν ἐστὶ τὸ πρόπον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πότερον ταῦτόν αἰσθησις καὶ ἐπιστήμη ἢ ἕτερον· καὶ γὰρ περὶ τῆς ὀρισμῶς, πότερον ταῦτόν ἢ ἕτερον, ἢ πλείεση γίνεται διατριβή. ἀπλῶς δὲ ὀρικά πάντα λεγέσθω. τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄντα μέθοδον τοῖς ὀρισμοῖς. ὅτι δὲ πάντα τὰ νῦν ῥηθέντα τοιαῦτ' ἐστὶ, δῆλον ἐξ αὐτῶν· δυνάμενοι γὰρ ὅτι ταῦτόν καὶ ὅτι ἕτερον διαλέγεσθαι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ πρὸς τῆς ὀρισμῶς ἐπιχειρεῖν εὐπορήσομεν· δείξαντες γὰρ ὅτι ἔταυτόν ἐστιν ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὀρισμὸν. ἢ μὴν ἀντιγράφει γε τὸ νῦν ῥηθέν· ἢ γὰρ ἱκανὸν πρὸς τὸ κατασκευάσαι τὸν ὀρισμὸν τὸ δεῖξαι ταῦτόν ὄν. πρὸς μέντοι τὸ ἀνασκευάσαι αὐταρκῆς τὸ δεῖξαι ὅτι ἔταυτόν.

Ἰδιον δ' ἐστὶν ὃ μὴ δηλοῖ μὲν τὸ τί ἦν εἶναι, μόνῳ δ' ὑπάρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος, οἷον ἴδιον ἀνθρώπου τὸ γραμματικῆς εἶναι δεκτικόν· εἰ γὰρ ἀνθρώπος ἐστὶ, γραμματικῆς δεκτικός ἐστι, καὶ εἰ γραμματικῆς δεκτικός ἐστιν, ἀνθρώπος ἐστιν. ἔθεις γὰρ ἴδιον λέγει τὸ ἐνδεχόμενον ἄλλῳ ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθεύδειν ἀνθρώπῳ, ἐδ' ἂν τύχη κατὰ τινὰ χρόνον μόνῳ ὑπάρχον. εἰ δ' ἄρα τι καὶ λέγοιτο τῶν τοιούτων ἴδιον, ἔχ' ἀπλῶς ἀλλὰ ποτὲ ἢ πρὸς τι ἴδιον ῥηθήσεται· τὸ μὲν γὰρ ἐκ δεξιῶν εἶναι ποτὲ ἴδιον ἐστὶ, τὸ δὲ δίκην πρὸς τι ἴδιον τυγχάνει λεγόμενον, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς ἵππον καὶ κύνα. ὅτι δὲ τῶν ἐνδεχομένων ἄλλῳ ὑπάρχειν ἔθεν ἀντικατηγορεῖται, δῆλον· ἢ γὰρ ἀναγκαῖον, εἴ τι καθεύδει, ἀνθρώπον εἶναι.

Γένος δ' ἐστὶ τὸ κατὰ πλείονων καὶ διαφερόντων τῷ εἶδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον. ἐν τῷ τί ἐστι δὲ κατηγορεῖσθαι τὰ τοιαῦτα λεγέσθω, ὅσα ἀρμόττει ἀποδοῖναι ἐρωτηθέντας τί ἐστι τὸ προκειμένον, καθάπερ ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ. ἀρμόττει, ἐρωτηθέντα τί ἐστι τὸ προκειμένον, εἰπεῖν ὅτι ζῶν. γενικὸν δὲ καὶ τὸ πότερον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἄλλο ἄλλῳ ἢ ἐν ἑτέρῳ. καὶ γὰρ τὸ τοῖστον ὑπὸ τὴν αὐτὴν μέθοδον πίπτει τῷ γένει· διαλεχθέντες γὰρ ὅτι τὸ ζῶν γένος τῷ ἀνθρώπῳ, ὁμοίως δὲ καὶ τῷ βοός, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι ἐν τῷ

αὐτῷ γένει. ἐὰν δὲ τῷ μὲν ἑτέρῳ δείξωμεν ὅτι γένος ἐστὶ, τῷ δὲ ἑτέρῳ ὅτι ἔκ' ἐστὶ, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ὅτι ἔκ' ἐν τῷ αὐτῷ γένει ταῦτ' ἐστὶν.

Συμβεβηκὸς δὲ ἐστὶν ὃ μὴδὲν μὲν τῶν ἐστὶ, μήτε ὅρος μήτε ἴδιον μήτε γένος, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι, καὶ ὃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν ὁπωσὺν ἐν καὶ τῷ αὐτῷ καὶ μὴ ὑπάρχειν, οἷον τὸ καθῆσθαι ἐνδέχεται ὑπάρχειν τινὶ τῷ αὐτῷ καὶ μὴ ὑπάρχειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευκόν· τὸ γὰρ αὐτὸ ἔθεν κωλύει ὅτε μὲν λευκὸν ὅτε δὲ μὴ λευκὸν εἶναι. ἐστὶ δὲ τῶν τῷ συμβεβηκὸς ὀρισμῶν ὃ δεύτερος βελτίων· τῷ μὲν γὰρ πρώτῳ ῥηθέντος ἀναγκαῖον, εἰ μέλλει τις συνήσειν, προειδέναι τί ἐστὶν ὅρος καὶ γένος καὶ ἴδιον, ὃ δὲ δεύτερος· αὐτοτελής ἐστὶ πρὸς τὸ γνωρίζειν τί ποτ' ἐστὶ τὸ λεγόμενον καθ' αὐτό. προσκείσθωσαν δὲ τῷ συμβεβηκῷ καὶ αἱ πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, ὁπωσὺν ἀπὸ τῷ συμβεβηκὸς λεγόμεναι, οἷον πότερον τὸ καλὸν ἢ τὸ συμφέρον αἰρετώτερον, καὶ πότερον ὁ κατ' ἀρετὴν ἢ ὁ κατ' ἀπόλαυσιν ἡδίων βίος, καὶ εἴ τι ἄλλο παραπλησίως τυγχάνει τοῖς λεγόμενον· ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν τοιούτων, ποτέρῳ μάλ' ὡς τὸ κατηγορούμενον συμβεβηκεν, ἢ ζήτησις γίνεται. δῆλον δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι τὸ συμβεβηκὸς ἔθεν κωλύει ποτὲ καὶ πρὸς τι ἴδιον γίνεσθαι, οἷον τὸ καθῆσθαι συμβεβηκὸς ὄν, ὅταν τις μόνος κάθηται, τότε ἴδιον ἔσαι, μὴ μόνος δὲ καθήμενός πρὸς τῆς μὴ καθήμενός ἴδιον. ὥς καὶ πρὸς τι καὶ ποτὲ ἔθεν κωλύει τὸ συμβεβηκὸς ἴδιον γίνεσθαι. ἀπλῶς δ' ἴδιον ἔκ' ἐστὶν.

Μὴ λανθανέτω δ' ἡμᾶς ὅτι τὰ πρὸς τὸ ἴδιον καὶ τὸ γένος καὶ τὸ συμβεβηκὸς πάντα καὶ πρὸς τῆς ὀρισμῶς ἀρμόσει λέγεσθαι. δείξαντες γὰρ ὅτι ἔκ' μόνῳ ὑπάρχει τῷ ὑπὸ τὸν ὀρισμὸν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῷ ἴδιῳ, ἢ ὅτι ἔκ' γένος τὸ ἀποδοθὲν ἐν τῷ ὀρισμῷ, ἢ ὅτι ἔκ' ὑπάρχει τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ ῥηθέντων, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῷ συμβεβηκὸς ἂν ῥηθείη, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὀρισμὸν· ὥς κατὰ τὸν ἔμπροσθεν ἀποδοθέντα λόγον ἅπαντ' ἂν εἴη τρόπον τινὰ ὀρικά τὰ κατηγορούμενα. ἀλλ' ἢ διὰ τῆςτο μίαν ἐπὶ πάντων καθόλου μέθοδον ζητητέον· ἔτε γὰρ ῥάδιον εὐρεῖν τῆς ἐστὶν, εἴ θ' εὐρεθείη, παντελῶς ἀσαφὴς καὶ δύσχρηστος ἂν εἴη πρὸς τὴν προκειμένην πραγματείαν. ἰδίας δὲ καθ' ἕκασον τῶν διορισθέντων γενῶν ἀποδοθείσης μεθόδῳ ῥᾶον ἐκ τῶν περὶ ἕκασον

7. ταῦτόν ἐστιν αἰσθησις C. || 10. μέθοδον ὄντα C. || 20. δεκτικὸν εἶναι C. || 22. οὐδαὶς γὰρ λέγει ἴδιον C. || 26. δεξιῶς C. || 29. ἄλλῳ] καὶ ἄλλῳ C. || 33. ἐρωτηθέντα B. || 35. ἐρωτηθέντας C. || τὸ προκειμένον om C. || 36. τὸ om AB. || 37. τῷ γένει πίπτει C. || 38. τὸ om pr C. || 39. ὅτι ταῦτα ἐν C.

[καὶ 7. τιμῇ] ὁπωσὺν ἐλ καὶ BC. || 11. τι B. || 12. ἴδιον καὶ γένος C. || 18. τοῖς τοῖς τυγχάνει C. || 23. μὴ supra versum C. || 25. ἐδὲν C. || 27. γένος καὶ τὸ ἴδιον C. || 28. συμβεβηκὸς λεγόμενα πάντα C. || 33. ὥς] καὶ ὥς A, ὥς καὶ BC.

οικείων ἢ διέξοδος τῆ προκειμένη γένοιτ' ἂν. ὥς τύπῳ μὲν, καθάπερ εἴρηται πρότερον, διαιρετέον, τῶν δὲ λοιπῶν τὰ μάλισθ' ἐκάστοις οἰκεία προσαπτεόν, ὀρικὰ τε καὶ γενικά προσαγορεύοντας αὐτά. σχεδὸν δὲ προσήπται τὰ ῥηθέντα πρὸς ἐκάστοις.

7 Πρῶτον δὲ πάντων περὶ ταυτῆ διορίσειον, ποσαχῶς λέγεται. δόξειε δ' ἂν τὸ ταυτὸν ὡς τύπῳ λαβεῖν τριχῇ διαιρεῖσθαι. ἀριθμῷ γὰρ ἢ εἶδει ἢ γένει τὸ ταυτὸν εἰώθαμεν προσαγορεύειν, ἀριθμῷ μὲν ὡν ὀνόματα πλείω τὸ δὲ πρᾶγμα ἔν, οἷον λῶπιον καὶ ἱμάτιον, εἶδει δὲ ὅσα πλείω ὄντα 10 ἀδιάφορα κατὰ τὸ εἶδος ἐσι, καθάπερ ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ καὶ ἵππος ἵππῳ· τὰ γὰρ τοιαῦτα τῷ εἶδει λέγεται ταῦτά, ὅσα ὑπὸ ταυτὸ εἶδος. ὁμοίως δὲ καὶ γένει ταῦτά, ὅσα ὑπὸ ταυτὸ γένος ἐσίν, οἷον ἵππος ἀνθρώπῳ. δόξειε δ' ἂν τὸ ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρήνης ὕδωρ ταυτὸν λεγόμενον ἔχειν τιτὰ 15 διαφορὰν παρὰ τῆς εἰρημένης τρόπῳ· ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῖστίον γε ἐν τῷ αὐτῷ τετάχθω τοῖς καθ' ἐν εἶδος ὅπως ἐν λεγομένοις. ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα συγγενῇ καὶ παραπλήσια ἀλλήλοις ἔοικεν εἶναι. πᾶν μὲν γὰρ ὕδωρ παντὶ ταυτὸν τῷ εἶδει λέγεται διὰ τὸ ἔχειν τινα ὁμοιότητα, τὸ 20 δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς κρήνης ὕδωρ ὕδενι ἄλλῳ διαφέρει ἀλλ' ἢ τῷ σφοδροτέραν εἶναι τὴν ὁμοιότητα· διὸ ἔ χωρίζομεν αὐτὸ τῶν καθ' ἐν εἶδος ὅπως ἐν λεγομένων. μάλισα δ' ὁμολογεμένως τὸ ἐν ἀριθμῷ ταυτὸν παρὰ πᾶσι δοκεῖ λέγεσθαι. εἰώθε δὲ καὶ τῷ ἀποδοῖσθαι πλεοναχῶς, κυριώτατα μὲν 25 καὶ πρῶτως ὅταν ὀνόματι ἢ ὄρῳ τὸ ταυτὸν ἀποδοθῇ, καθάπερ ἱμάτιον λωπίῳ καὶ ζῶον πεζὸν δίπνῳ ἀνθρώπῳ, δευτέρον δ' ὅταν τῷ ἰδίῳ, καθάπερ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν ἀνθρώπῳ καὶ τὸ τῇ φύσει ἄνω φερόμενον πυρί, τρίτον δ' ὅταν ἀπὸ τῆ συμβεβηκότος, οἷον τὸ καθήμενον ἢ τὸ μυσικὸν Σωκρά- 30 τεϊ. πάντα γὰρ ταῦτα τὸ ἐν ἀριθμῷ βύλεται σημαίνει. ὅτι δ' ἀληθές τὸ νῦν ῥηθέν ἐσίν, ἐκ τῶν μεταβαλλόντων τὰς προσηγορίας μάλιστ' ἂν τις καταμάθοι. πολλάκις γὰρ ἐπιτάσσοντες ὀνόματι καλέσαι τινα τῶν καθημένων μεταβάλλομεν, ὅταν τύχη μὴ συνεισ- ᾧ τὴν πρόσταξιν ποιού- 35 μεθα, ὡς ἀπὸ τῆ συμβεβηκότος αὐτῆ μᾶλλον συνήσοντας, καὶ κελεύομεν τὸν καθημένον ἢ διαλεγόμενον καλέσαι πρὸς ἡμᾶς, ὅλον ὡς ταυτὸν ὑπολαμβάνοντες κατὰ τε τοῦνομα καὶ κατὰ τὸ συμβεβηκὸς σημαίνει.

Τὸ μὲν ἐν ταυτὸν, καθάπερ εἴρηται, τριχῇ διηρήσθαι. 8 ὅτι δ' ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων οἱ λόγοι καὶ διὰ τούτων καὶ πρὸς ταῦτα, μία μὲν πῖσις ἢ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς· εἰ γὰρ τις ἐπισκοποῇ ἐκάστην τῶν προτάσεων καὶ τῶν προβλη- 5 μάτων, φαίνοιτ' ἂν ἢ ἀπὸ τῆ ὄρε ἢ ἀπὸ τῆ ἰδίου ἢ ἀπὸ τῆ γένους ἢ ἀπὸ τῆ συμβεβηκότος γεγενημένη. ἀλλὰ δὲ πῖσις ἢ διὰ συλλογισμοῦ· ἀνάγκη γὰρ πᾶν τὸ περὶ τίνος κατηγορούμενον ἦτοι ἀντικατηγορεῖσθαι τῆ πράγματος ἢ μὴ. καὶ εἰ μὲν ἀντικατηγορεῖται, ὅρος ἢ ἰδιὸν ἂν εἴη· εἰ μὲν γὰρ σημαίνει τὸ τί ἦν εἶναι, ὅρος, εἰ δὲ μὴ σημαίνει, ἰδιὸν· 10 τῷτο γὰρ ἦν ἰδιὸν, τὸ ἀντικατηγορούμενον μὲν, μὴ σημαῖνον δὲ τὸ τί ἦν εἶναι. εἰ δὲ μὴ ἀντικατηγορεῖται τοῦ πράγματος, ἦτοι τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ τῆ ὑποκειμένης λεγομένων ἐσίν ἢ οὐ. καὶ εἰ μὲν τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ λεγομένων, γένος ἢ διαφορὰ ἂν εἴη, ἐπειδὴ ὁ ὀρισμὸς ἐκ γένους καὶ δια- 15 φορῶν ἐσίν· εἰ δὲ μὴ τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ λεγομένων ἐσί, δῆλον ὅτι συμβεβηκὸς ἂν εἴη· τὸ γὰρ συμβεβηκὸς ἐλέγετο ὁ μῆτε ὅρος μῆτε γένος μῆτε ἰδιὸν ἐσίν, ὑπάρχει δὲ τῷ πράγματι.

9 Μετὰ τοῦτον ταῦτα δεῖ διορίσασθαι τὰ γένη τῶν κατηγοριῶν, ἐν οἷς ὑπάρχουσιν αἱ ῥηθεῖσαι τέτταρες. ἐσι δὲ ταῦτα τὸν ἀριθμὸν δέκα, τί ἐστι, ποσόν, ποιόν, πρὸς τι, ποῦ, ποτέ, κεῖσθαι, ἔχειν, ποιεῖν, πάσχειν. αἰ γὰρ τὸ συμβεβηκὸς καὶ τὸ γένος καὶ τὸ ἰδιὸν καὶ ὁ ὀρισμὸς ἐν 20 μιᾷ τέτων τῶν κατηγοριῶν ἐσαι· πᾶσαι γὰρ αἱ διὰ τούτων προτάσεις ἢ τί ἐσίν ἢ ποιὸν ἢ ποσὸν ἢ τῶν ἄλλων τινα κατηγοριῶν σημαίνουσιν. δῆλον δ' ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ τὸ τί ἐστι σημαίνων ὅτε μὲν ὅσιαν σημαίνει, ὅτε δὲ ποιόν, ὅτε δὲ τῶν ἄλλων τινα κατηγοριῶν. ὅταν μὲν γὰρ ἐκκειμένῳ ἀνθρώπῳ φῇ τὸ ἐκκειμένον ἀνθρώπον εἶναι ἢ ζῶον, τί ἐσι λέγει καὶ ὅσιαν σημαίνει· ὅταν δὲ χρώματος λευκῷ ἐκκειμένῳ φῇ τὸ ἐκκειμένον λευκὸν εἶναι ἢ χρῶμα, τί ἐσι λέγει καὶ ποιὸν σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν πηχυαῖς μεγέθους ἐκκειμένου φῇ τὸ ἐκκειμένον πηχυαῖον εἶναι μέγεθος, τί ἐσίν ἐρεῖ καὶ 25 ποσὸν σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἕκαστον γὰρ τῶν τοιούτων, ἐάν τε αὐτὸ περὶ αὐτῆ λέγεται ἐάν τε τὸ γένος περὶ τῆς, τί ἐσι σημαίνει. ὅταν δὲ περὶ ἐτέρου, ἢ τί ἐσι σημαίνει, ἀλλὰ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ τινα τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. ὥς περὶ ὧν μὲν οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν,

1. γένοιτ' AB. || 4. προσαγορεύοντες A. || 7. διαλαβεῖν C. || 8. ἢ γὰρ ἀριθμῷ C. || τὸ om C. || 14. εἰσὶν A. || 15. αὐτῆς om pr A. || διαφορὰν τινα C. || 17. γε om C. || 23. τοῦ — λεγομένου C. || 25. πλεοναχῶς C. || 26. ἀποδοδοθῇ C. || 34. ἐπιτάττοντες C. || 36. μᾶλλον αὐτοῦ C.

9. ἀντικ. τοῦ πράγματος ὅρος C. || 11. τοῦτο γὰρ ἦν ἰδιὸν om C. || 14. λεγομένων] εἴη C. || 16. ἐσίν om C. || 18. ἰδιὸν μῆτε γένος, ὑπάρχει C. || 20. ταῦτα διορίσειον C. || 25. ἐσαι τῶν κατηγοριῶν. ἅσαι γὰρ αἱ ἀπὸ C. || διὰ] ἀπὸ C. || 28. σημαίνει, ὅτε δὲ ποσόν, ὅτε B. || ὅτε δὲ ποιόν om C. || 33. καὶ ἐὰν om C. || 37 et 38. τ] τὸ τί C.

ταῦτα καὶ τσαῦτά ἐσι· πῶς δὲ ληψόμεθα καὶ δι' ὧν
εὐπορήσομεν, μετὰ ταῦτα λεκτέον.

- 10 Πρῶτον τοίνυν διωρίσθω, τί ἐστὶ πρότασις διαλεκτικῇ
καὶ τί πρόβλημα διαλεκτικόν. ὃ γὰρ πᾶσαν πρότασιν ὕδὲ
πᾶν πρόβλημα διαλεκτικὸν θετέον· ὕδεις γὰρ ἂν προτείνειε 5
ἢ ἔχων τὸ μηδενὶ δοκῆν, ὕδὲ προβάλοι τὸ πᾶσι φα-
νερὸν ἢ τοῖς πλείοσι· τὰ μὲν γὰρ ἔκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ
δ' ὕδεις ἂν θεῖν. ἐσι δὲ πρότασις διαλεκτικὴ ἐρώτησις ἐν-
δοξος ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσι ἢ τοῖς σοφοῖς, καὶ τέτοις
ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς πλείοσι ἢ τοῖς μάλιστα γνωρίμοις, μὴ πα- 10
ράδοξος· θεῖν γὰρ ἂν τις τὸ δοκῆν τοῖς σοφοῖς, ἐὰν μὴ
ἐναντίον ταῖς τῶν πολλῶν δόξαις ἦ. εἰσὶ δὲ προτάσεις δια-
λεκτικαὶ καὶ τὰ τοῖς ἐνδόξοις ὅμοια, καὶ τὰν ἀντία κατ'
ἀντίφασιν τοῖς δοκῆσιν ἐνδόξοις εἶναι προτεινόμενα, καὶ ὅσαι 15
δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶ τὰς εὐρημένας. εἰ γὰρ ἐνδοξὸν τὸ
τὴν αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων ἐπισήμην καὶ τὸ αἰσθῆσιν τὴν
αὐτὴν εἶναι τῶν ἐναντίων, ἐνδοξὸν ἂν φανεῖν καὶ εἰ μίαν
ἀριθμῷ γραμματικὴν εἶναι, καὶ αὐλητικὴν μίαν, εἰ δὲ 20
πλείους γραμματικὰς, καὶ αὐλητικὰς πλείους· πάντα γὰρ
ὅμοια καὶ συγγενῇ ταῦτ' εἴκειν εἶναι. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
τοῖς ἐνδόξοις ἐναντία κατ' ἀντίφασιν προτεινόμενα ἐνδοξα
φανεῖται· εἰ γὰρ ἐνδοξὸν ὅτι δεῖ τὸς φίλους εὖ ποιεῖν, καὶ
ὅτι ὃ δεῖ κακῶς ποιεῖν ἐνδοξόν. ἐσι δ' ἐναντίον μὲν ὅτι δεῖ 25
κακῶς ποιεῖν τὸς φίλους, κατ' ἀντίφασιν δὲ ὅτι ὃ δεῖ κα-
κῶς ποιεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ δεῖ τὸς φίλους εὖ ποιεῖν, τὸς
ἐχθροὺς ὃ δεῖ. ἐσι δὲ καὶ τῆτο κατ' ἀντίφασιν τῶν ἐναντίων
τὸ γὰρ ἐναντίον ἐστὶν ὅτι δεῖ τὸς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν. ὡσαύτως
δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐνδοξόν δ' ἐν παραβολῇ φανεῖται
καὶ τὸ ἐναντίον περὶ τῶ ἐναντίου, οἷον εἰ τὸς φίλους δεῖ εὖ 30
ποιεῖν, καὶ τὸς ἐχθροὺς δεῖ κακῶς. φανεῖν δ' ἂν καὶ ἐναν-
τίον τὸ τὸς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τὸς ἐχθροὺς κακῶς· πότερον
δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν ὥτως ἔχει ἢ ὅ, ἐν τοῖς ὑπὲρ τῶν
ἐναντίων λεγομένοις ῥηθήσεται. δῆλον δ' ὅτι καὶ ὅσαι δόξαι
κατὰ τέχνας εἰσὶ, διαλεκτικαὶ προτάσεις εἰσὶ· θεῖν γὰρ ἂν
τις τὰ δοκῆντα τοῖς ὑπὲρ τῶν ἐπεσκευασμένοις, οἷον περὶ 35
μὲν τῶν ἐν ἱατρικῇ ὡς ὁ ἱατρός, περὶ δὲ τῶν ἐν γεωμετρίᾳ
ὡς ὁ γεωμέτρης· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Πρόβλημα δ' ἐστὶ διαλεκτικὸν θεώρημα τὸ συντεῖναι ἢ 11
πρὸς αἵρεσιν καὶ φυγὴν ἢ πρὸς ἀλήθειαν καὶ γνῶσιν, ἢ
αὐτὸ ἢ ὡς συνεργὸν πρὸς τι ἕτερον τῶν τοιούτων· περὶ ὅ ἢ
ὑδτέρως δοξάζουσιν ἢ ἐναντίως οἱ πολλοὶ τοῖς σοφοῖς ἢ οἱ
σοφοὶ τοῖς πολλοῖς ἢ ἐκάτεροι αὐτοὶ ἑαυτοῖς. ἓν μὲν γὰρ
τῶν προβλημάτων χρήσιμον εἶδέναι πρὸς τὸ ἐλέσθαι ἢ φυ-
γεῖν, οἷον πότερον ἢ ἡδονὴ αἰρετὸν ἢ ὅ, ἓν μὲν πρὸς τὸ εἰ-
δέναι μόνον, οἷον πότερον ὁ κόσμος αἰδῖος ἢ ὅ, ἓν μὲν αὐτὰ
μὲν καθ' αὐτὰ πρὸς ὑδέτερον τῶν, συνεργὰ δὲ ἐσι πρὸς
τινα τῶν τοιούτων· πολλὰ γὰρ αὐτὰ μὲν καθ' αὐτὰ ὃ βου-
λόμεθα γνωρίζειν, ἑτέρων δ' ἔνεκα, ὅπως διὰ τῶν ἄλλο
τι γνωρίσωμεν. ἐσι δὲ προβλήματα καὶ ὧν ἐναντίοι εἰσὶ
συλλογισμοὶ (ἀπορίαν γὰρ ἔχει πότερον ὥτως ἔχει ἢ οὐχ
ὥτως διὰ τὸ περὶ ἀμφοτέρων εἶναι λόγους πιθανούς) καὶ περὶ
ὧν λόγον μὴ ἔχομεν ὄντων μεγάλων, χαλεπὸν οἰόμενοι εἶ-
ναι τὸ διὰ τί ἀποδοῦναι, οἷον πότερον ὁ κόσμος αἰδῖος ἢ ὅ·
καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ζητήσκειν ἂν τις.

Τὰ μὲν ἔν προβλήματα καὶ αἱ προτάσεις, καθάπερ
εἴρηται, διωρίσθω· θέσις δὲ ἐστὶν ὑπόληψις παράδοξος τῶν
γνωρίμων τινὸς κατὰ φιλοσοφίαν, οἷον ὅτι ἔκ ἐστιν ἀντιλέ-
γειν, καθάπερ ἔφη Ἀντισθένης, ἢ ὅτι πάντα κινεῖται καθ'
Ἡράκλειτον, ἢ ὅτι ἐν τὸ ὄν, καθάπερ Μελίσσος φησιν· τὸ
γὰρ τῶ τυχόντος ἐναντία ταῖς δόξαις ἀποφνημαμένε φροντί-
ζειν εὐήθες. ἢ περὶ ὧν λόγον ἔχομεν ἐναντίον ταῖς δόξαις,
οἷον ὅτι ὃ πᾶν τὸ ὄν ἦτοι γεγόμενόν ἐστιν ἢ αἰδῖον, καθάπερ
οἱ σοφισταὶ φασιν· μυσικὸν γὰρ ὄντα γραμματικὸν εἶναι
ἕτε γεγόμενον ἕτε αἰδῖον ὄντα. τῆτο γάρ, εἰ καὶ τινι μὴ δο-
κεῖ, δόξειεν ἂν διὰ τὸ λόγον ἔχειν.

Ἐσι μὲν ἔν καὶ ἡ θέσις πρόβλημα· ὃ πᾶν δὲ πρό-
βλημα θέσις, ἐπειδὴ ἓν μὲν τῶν προβλημάτων τοιαῦτ' ἐστὶ
περὶ ὧν ὑδτέρως δοξάζομεν. ὅτι δὲ ἐσι καὶ ἡ θέσις πρό-
βλημα, δῆλον· ἀνάγκη γὰρ ἐκ τῶν εἰρημένων ἢ τὸς πολ-
λὸς τοῖς σοφοῖς περὶ τῆν θέσιν ἀμφισβητεῖν ἢ ὅποτερουσῶν
ἑαυτοῖς, ἐπειδὴ ὑπόληψις τις παράδοξος ἢ θέσις ἐστὶν. σχε-
δὸν δὲ νῦν πάντα τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα θέσεις κα-
λῶνται. διαφερέτω δὲ μηδὲν ὅπως λεγόμενον· ὃ γὰρ ὀνο-
ματοποιῆσαι βουλόμενοι διείλομεν οὕτως αὐτά, ἀλλ' ἵνα

6. προβάλοιτο πᾶσι A. || 13. τὰ] κατὰ B. || κατ' ἀντίφασιν post εἶναι C. || 15. ὑρημένας B. || 16. τὸ] εἴη τὸ C. ||
17. τῶν ἐναντίων εἶναι C. || 19. γραμματικὰ A. || αὐλητικὰ A et pr C. || 22. φανεῖται εἶναι. εἰ C. || 26. τῶν κατ' ἀντίφασιν ἐναντίων
C. || 28. δ'] δὲ καὶ A. || 30. καὶ, τὸ ἐναντίον B. || 31. τὸ B. || ἐχθροὺς δεῖ κακῶς A. || 33. κατὰ τὰς τέχνας δόξαι C. || 36. ὃ om
AB. || 37. γεωμετρικὸς AB.

4. μηδέτερος C || πολλοὶ — οἱ om C. || 5. αὐτοῖς C. || 6. εἶδέναι μόνον πρὸς AB. || 9. καθ' αὐτὰ om A. || οὐδέτερα AB. ||
11. ἑτέρου δ' ἔνεκα C. || 12. εἰδὲν ἐναντίοι C. || 14. ἀμφοτέρα AB. || 22. δ'] πᾶν pr C. || ὥσπερ C. || 23. ἐναντία ταῖς δόξαις om
C. || 24. εὐήθες ἐστὶν. ἢ A. || 26. μυσικὸν γὰρ] τὸν μυσικὸν C. || 27. δοκῇ ABC. || 28. τὸν A. || 31. ἐσι τι πρόβλημα καὶ ἡ
θέσις C.

μη λανθάνωσιν ἡμᾶς τίνες αὐτῶν τυγχάνουσιν ἔσθαι δια-
φοραί.

Οὐ δὲ πᾶν πρόβλημα ἔδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκο-
πεῖν, ἀλλ' ἦν ἀπορήσειεν ἂν τις τῶν λόγων δεομένων καὶ μὴ
κολάσεως ἢ αἰσθήσεως· οἱ μὲν γὰρ ἀπορῶντες πότερον δεῖ
τὰς θεὰς τιμᾶν καὶ τὰς γόνεας ἀγαπᾶν ἢ τὴν κολάσεως δέον-
ται, οἱ δὲ πότερον ἢ χιῶν λευκὴ ἢ τὴν αἰσθήσεως. ἔδὲ δὴ
ὧν σύνεγγυς ἢ ἀπόδειξις, ἔδ' ὧν λίαν πόρρω· τὰ μὲν γὰρ
ἐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείω ἢ κατὰ γυμνασικὴν.

12 Διωρισμένων δὲ τέτων χρὴ διελέσθαι πόσα τῶν λό-
γων εἶδη τῶν διαλεκτικῶν. ἔστι δὲ τὸ μὲν ἐπαγωγὴ, τὸ δὲ
συλλογισμός. καὶ συλλογισμὸς μὲν τίς ἐστιν, εἴρηται πρό-
τερον, ἐπαγωγὴ δὲ ἢ ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐπὶ τὰ καθό-
λου ἔφοδος, οἷον εἰ ἐξὶ κυβερνήτης ὁ ἐπιστάμενος κράτιστος
καὶ ἡνίοχος, καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ ἐπιστάμενος περὶ ἕκαστον ἀρι-
στος. ἔστι δ' ἢ μὲν ἐπαγωγὴ πιθανώτερον καὶ σαφέστερον
καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν γνωριμώτερον καὶ τοῖς πολλοῖς
κοινόν, ὁ δὲ συλλογισμὸς βιασικώτερον καὶ πρὸς τὰς ἀν-
τιλογικὰς ἐνεργέστερον.

13 Τὰ μὲν οὖν γένη περὶ ὧν τε οἱ λόγοι καὶ ἐξ ὧν, 20
καθάπερ ἔμπροσθεν εἴρηται, διωρίσθω· τὰ δ' ὄργανα, δι'
ὧν εὐπορήσομεν τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν ἐπαγωγῶν, ἐστὶ
τέτταρα, ἐν μὲν τὸ προτάσεις λαβεῖν, δεύτερον δὲ ποσα-
χῶς ἕκαστον λέγεται δύνασθαι διελεῖν, τρίτον τὰς διαφο-
ρὰς εὐρεῖν, τέταρτον δὲ ἢ τῷ ὁμοίᾳ σκέψιν. ἐστὶ δὲ τρόπον 25
τινὰ καὶ τὰ τρία τέτων προτάσεις· ἔστι γὰρ καθ' ἕκαστον
αὐτῶν ποιῆσαι πρότασιν, οἷον ὅτι αἰρετόν ἐστι τὸ καλὸν ἢ
τὸ ἥδὺ ἢ τὸ συμφέρον, καὶ ὅτι διαφέρει αἴσθησις ἐπιστή-
μης τῷ τὴν μὲν ἀποβαλόντι δυνατὸν εἶναι πάλιν λαβεῖν,
τὴν δ' ἀδύνατον, καὶ ὅτι ὁμοίως ἔχει τὸ ὑγιεινὸν πρὸς ὑγι- 30
ειαν καὶ τὸ εὐεκτικὸν πρὸς εὐεξίαν. ἔστι δ' ἢ μὲν πρώτη
πρότασις ἀπὸ τῷ πολλαχῶς λεγομένη, ἢ δὲ δευτέρα ἀπὸ
τῶν διαφορῶν, ἢ δὲ τρίτη ἀπὸ τῶν ὁμοίων.

14 Τὰς μὲν οὖν προτάσεις ἐκλεκτέον ὁσαυχῶς διωρίσθῃ
περὶ προτάσεως, ἢ τὰς πάντων δόξας προχειρίζομενον ἢ 35
τὰς τῶν πλείων ἢ τὰς τῶν σοφῶν, καὶ τέτων ἢ πάντων
ἢ τῶν πλείων ἢ τῶν γνωριμωτάτων, ἢ τὰς ἐναντίας ταῖς

φαινομέναις, καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶν. δεῖ δὲ προ-
τείνειν καὶ τὰς ἐναντίας ταῖς φαινομέναις ἐνδόξοις κατ' ἀν-
τίφασιν, καθάπερ εἴρηται πρότερον. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ποιεῖν
αὐτάς. ἐν τῷ ἐκλέγειν μὴ μόνον τὰς ἑσας ἐνδόξους, ἀλλὰ
καὶ τὰς ὁμοίας ταύταις, οἷον ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ αὐτὴ αἰ-
σθησις (καὶ γὰρ ἢ ἐπιστήμη). καὶ ὅτι ὁρῶμεν εἰσδεχόμε-
νοί τι, ἐκ ἐκπέμποντες· καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων αἰ-
σθήσεων ἔτως· ἀκούομεν τε γὰρ εἰσδεχόμενοί τι, ἐκ ἐκ-
πέμποντες, καὶ γεγόμεθα ὡσαύτως. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων. ἔτι ὅσα ἐπὶ πάντων ἢ τῶν πλείων φαίνεται, λη-
πτέον ὡς ἀρχὴν καὶ ἀρκῆσαν θέσιν· τιθέασιν γὰρ οἱ μὴ συν-
ορῶντες ἐπὶ τινος οὕτως· ἐκλέγειν δὲ χρὴ καὶ ἐκ τῶν
γεγραμμένων λόγων, τὰς δὲ διαγραφὰς ποιεῖσθαι περὶ
ἐκάστω γένους ὑποτιθέοντας χωρὶς, οἷον περὶ ἀγαθοῦ ἢ περὶ
ζῳῆς καὶ περὶ ἀγαθοῦ παντός, ἀρξάμενον ἀπὸ τοῦ τίς ἐστιν.
παρασημαίνεσθαι δὲ καὶ τὰς ἐκάστων δόξας, οἷον ὅτι Ἐμ-
πεδοκλῆς τέτταρα ἔφησε τῶν σωματῶν σοιχεῖα εἶναι· θετὴ
γὰρ ἂν τις τὸ ὑπὸ τινος εἰρημένον ἐνδόξον.

Ἐστὶ δ' ὡς τύπῳ περιλαβεῖν τῶν προτάσεων καὶ τῶν
προβλημάτων μέρη τρία. αἱ μὲν γὰρ ἡθικαὶ προτάσεις εἰ-
σὶν, αἱ δὲ φυσικαί, αἱ δὲ λογικαί. ἡθικαὶ μὲν ἔναι αἱ τοι-
αῦται, οἷον πότερον δεῖ τοῖς γονεῦσι μᾶλλον ἢ τοῖς νόμοις
πειθαρχεῖν, ἐὰν διαφωνῶσιν· λογικαὶ δὲ οἷον πότερον τῶν
ἐναντίων ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη ἢ οὐ, φυσικαὶ δὲ οἷον πότερον
ὁ κόσμος ἀτίδιος ἢ ὅ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ προβλήματα. ποῖαι
δ' ἔκασται τῶν προειρημένων, ὁρισμῶ μὲν ἐκ εὐπετεῖς ἀπο-
δῆναι περὶ αὐτῶν, τῇ δὲ διὰ τῆς ἐπαγωγῆς συνηθεία πει-
ρατέον γνωρίζειν ἐκάστην αὐτῶν, κατὰ τὰ προειρημένα πα-
ραδείγματα ἐπισκοπῆντα.

Πρὸς μὲν οὖν φιλοσοφίαν κατ' ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν
πραγματευτέον, διαλεκτικῶς δὲ πρὸς δόξαν. ληπτέον δ' ὅτι
μάλιστα καθόλου πάσας τὰς προτάσεις, καὶ τὴν μίαν πολ-
λὰς ποιητέον, οἷον ὅτι τῶν ἀντικειμένων ἢ αὐτὴ ἐπιστήμη
εἶθ' ὅτι τῶν ἐναντίων καὶ ὅτι τῶν πρὸς τι. τὸν αὐτὸν δὲ τρό-
πον καὶ ταύτας πάλιν διαιρετέον, ἕως ἂν ἐνδέχεται διαι-
ρεῖν, οἷον ὅτι ἀγαθὸν καὶ κακὸν, καὶ λευκὸν καὶ μέλανος,
καὶ ψυχρὸν καὶ θερμὸν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

1. οὔσαι] αἱ C. || 6. γονεῖς AB. || 8. οὐθ' C. || 9. πλείον B. || 12. τίς C. || 13. ἢ ἀπὸ] διὰ C. || καθέκαστα C. || τὸ C. ||
14. εἰ om A. || 15. ἔστι. περὶ ἕκαστον ὁ ἐπιστάμενος C. || 19. ἐνεργέστερον C. || 22. εὐπορήσομεν C. || καὶ τῶν ἐπαγωγῶν om AB. ||
23. δὲ] δὲ τὸ C. || 24. λέγεται ἕκαστον C. || τὰς] τὸ τὰς C. || 27. πρότασιν ποιῆσαι C. || 29. ἀποβαλόντα C. || πάλιν om C. || 37. ἢ
καὶ τὰς C.

6. ἢ om pr C. || 7 et 8. τί] τι καὶ C. || 7. καὶ post γὰρ om C. || 9. γεγόμεθα καὶ ὁσώμεθα ὡσαύτως C. || 12. οὕτως] οὕτως
ἔχει C. || 14. ὑποτιθέοντα C. || alterum περὶ om C. || 15. παντός ἀγαθοῦ C. || 17. φησὶ τέτταρα C. || 18. ἐνδόξου εἰρημένον C. ||
23. πειθεσθαι C. || οἷον om C. || 24. ἢ αὐτὴ] μία C. || οἷον om AB. || 25. ὁποῖαι C. || 26. εἰρημένον C. || 28. ἐκάστην γνωρίζειν
C. || 31. πρὸς om A. || 33. αὐτὴ καὶ μία ἐπιστήμη C. || 37. καὶ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ om C.

15 Περὶ μὲν οὖν προτάσεως ἵκανὰ τὰ πρὸς ἐρημένα· τὸ δὲ ποσαχῶς, πραγματευτέον μὴ μόνον ὅσα λέγεται καθ' ἕτερον τρόπον, ἀλλὰ καὶ τὰς λόγους αὐτῶν πειρατέον ἀποδοῦναι, οἷον μὴ μόνον ὅτι ἀγαθὸν καθ' ἕτερον μὲν τρόπον λέγεται δικαιοσύνη καὶ ἀνδρία, εὐεκτικὸν δὲ καὶ ὑγιεινὸν 5 καθ' ἕτερον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ μὲν τῷ αὐτῷ ποιά τινα εἶναι, τὰ δὲ τῷ ποιητικῷ τινος καὶ οὐ τῷ ποιά αὐτὰ τινα εἶναι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Πότερον δὲ πολλαχῶς ἢ μοναχῶς τῷ εἶδει λέγεται, διὰ τῶνδε θεωρήτεον. πρῶτον μὲν ἐπὶ τῇ ἐναντίᾳ σκοπεῖν· εἰ 10 πολλαχῶς λέγεται, εἴαν τε τῷ εἶδει εἴαν τε τῷ ὀνόματι διαφανῇ. ἕνα γὰρ εὐθὺς καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἕτερά ἐστιν, οἷον τῷ ὀξεῖ ἐν φωνῇ μὲν ἐναντίον τὸ βαρὺ, ἐν ὄγκῳ δὲ τὸ ἀμβλύ. δῆλον ἔν ὅτι τὸ ἐναντίον τῷ ὀξεῖ πολλαχῶς λέγεται. εἰ δὲ τῷ, καὶ τὸ ὀξύ· καθ' ἑκάτερον γὰρ ἐκείνων 15 ἕτερον ἔσαι τὸ ἐναντίον. ἢ γὰρ τὸ αὐτὸ ὀξύ ἔσαι τῷ ἀμβλεῖ καὶ τῷ βαρεῖ ἐναντίον, ἑκατέρῳ δὲ τὸ ὀξύ ἐναντίον. πάλιν τῷ βαρεῖ ἐν φωνῇ μὲν τὸ ὀξύ ἐναντίον, ἐν ὄγκῳ δὲ τὸ κῆφον, ὥστε πολλαχῶς τὸ βαρὺ λέγεται, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ καλῷ τῷ μὲν ἐπὶ τῷ ζῶντι 20 τὸ αἰσχροῦ, τῷ δ' ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τὸ μοχθηρόν, ὥστε ὁμῶνυμον τὸ καλόν.

Ἐπ' ἐκείνων δὲ τοῖς μὲν ὀνόμασιν ἑδαμῶς διαφωνεῖ, τῷ δ' εἶδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς εὐθέως ἢ διαφορὰ ἐστίν, οἷον ἐπὶ τῷ λευκῷ καὶ μέλανος. φωνῇ γὰρ λευκῇ καὶ μέλαινα 25 λέγεται, ὁμοίως δὲ καὶ χρώμα. τοῖς μὲν ἔν ὀνόμασιν ἕδεν διαφωνεῖ, τῷ δ' εἶδει κατάδηλος ἐν αὐτοῖς εὐθέως ἢ διαφορὰ· ἢ γὰρ ὁμοίως τὸ τε χρώμα λευκὸν λέγεται καὶ ἡ φωνή. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ διὰ τῆς αἰσθήσεως· τῶν γὰρ αὐτῶν τῷ εἶδει ἢ αὐτῇ αἰσθήσει, τὸ δὲ λευκὸν τὸ ἐπὶ τῆς 30 φωνῆς καὶ τῷ χρώματι ἢ τῇ αὐτῇ αἰσθήσει κρίνομεν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄφει, τὸ δ' ἀκῆ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὀξύ καὶ τὸ ἀμβλὺ ἐν χυμοῖς καὶ ἐν ὄγκοις· ἀλλὰ τὸ μὲν ἀφῆ, τὸ δὲ γεύσει. ἕδεν γὰρ ταῦτα διαφωνεῖ τοῖς ὀνόμασιν, ἔτ' ἐπ' αὐτῶν ἔτ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων· ἀμβλὺ γὰρ καὶ τὸ ἐναντίον ἑκατέρῳ.

Ἐτι εἰ τῷ μὲν ἐστὶ τι ἐναντίον τῷ δ' ἀπλῶς μηδέν, οἷον τῇ μὲν ἀπὸ τοῦ πίνειν ἡδονὴ ἢ ἀπὸ τοῦ διψῆν λύπη· ἐναντίον, τῇ δ' ἀπὸ τῆ θεωρεῖν ὅτι ἡ διάμετρος τῇ πλευρᾷ

ἀσύμμετρος ἕδεν, ὥστε πλεοναχῶς ἢ ἡδονὴ λέγεται. καὶ τῷ μὲν κατὰ τὴν διάνοιαν φιλεῖν τὸ μισεῖν ἐναντίον, τῷ δὲ κατὰ τὴν σωματικὴν ἐνέργειαν ἕδεν· δῆλον οὖν ὅτι τὸ φιλεῖν ὁμώνυμον. ἔτι ἐπὶ τῶν ἀνὰ μέσον, εἰ τῶν μὲν ἐστὶ τι ἀνὰ μέσον, τῶν δὲ μηδέν, ἢ εἰ ἀμφὸν μὲν ἐστὶ, μὴ ταῦτον δέ, οἷον λευκῷ καὶ μέλανος ἐν χρώμασι μὲν τὸ φαῖόν, ἐν φωνῇ δ' ἕδεν, ἢ εἰ ἄρα, τὸ συμφόν, καθάπερ τινὲς φασι σμφῆν φωνῇ ἀνὰ μέσον εἶναι, ὥστ' ὁμώνυμον τὸ λευκόν, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μέλαν. ἔτι εἰ τῶν μὲν πλεῖν τὰ ἀνὰ μέσον, τῶν δὲ ἐν, καθάπερ ἐπὶ τῷ λευκῷ καὶ μέλανος· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν χρωμάτων πολλὰ τὰ ἀνὰ μέσον, ἐπὶ δὲ τῆς φωνῆς ἐν τὸ συμφόν.

Πάλιν ἐπὶ τῷ κατ' ἀντίφασιν ἀντικειμένῳ σκοπεῖν εἰ πλεοναχῶς λέγεται. εἰ γὰρ τῷτο πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ τῷτο ἀντικείμενον πλεοναχῶς ῥηθήσεται, οἷον τὸ μὴ βλέπειν πλεοναχῶς λέγεται, ἐν μὲν τὸ μὴ ἔχειν ὄψιν, ἐν δὲ τὸ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει. εἰ δὲ τῷτο πλεοναχῶς, ἀναγκαῖον καὶ τὸ βλέπειν πλεοναχῶς λέγεσθαι· ἑκατέρῳ γὰρ τῷ μὴ βλέπειν ἀντικείμεται τι, οἷον τῷ μὲν μὴ ἔχειν ὄψιν τὸ ἔχειν, τῷ δὲ μὴ ἐνεργεῖν τῇ ὄψει τὸ ἐνεργεῖν.

Ἐτι ἐπὶ τῶν κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν λεγομένων ἐπισκοπεῖν· εἰ γὰρ θάτερον πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ λοιπόν, οἷον εἰ τὸ αἰσθάνεσθαι πλεοναχῶς λέγεται κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὸ ἀναίσθητον εἶναι πλεοναχῶς ῥηθήσεται κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. ὅτι 35 δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν ἀντίκειται τὰ νῦν λεγόμενα, δῆλον, ἐπεὶ δὲ πέφυκεν ἑκατέραν τῶν αἰσθήσεων ἔχειν τὰ ζῶα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ κατὰ τὸ σῶμα.

Ἐτι δ' ἐπὶ τῶν πτώσεων ἐπισκεπτεῖν. εἰ γὰρ τὸ δικαίως πλεοναχῶς λέγεται, καὶ τὸ δίκαιον πλεοναχῶς ῥηθήσεται· καθ' ἑκάτερον γὰρ τῶν δικαίως ἐστὶ δίκαιον, οἷον εἰ τὸ δικαίως λέγεται τὸ τε κατὰ τὴν ἐαυτοῦ γνώμην κρίναι καὶ τὸ ὡς δεῖ, ὁμοίως καὶ τὸ δίκαιον. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ τὸ ὑγιεινὸν πλεοναχῶς, καὶ τὸ ὑγιεινῶς πλεοναχῶς ῥηθήσεται, οἷον εἰ ὑγιεινὸν τὸ μὲν ὑγιείας ποιητικὸν τὸ δὲ φυλακτικὸν τὸ δὲ σημαντικόν, καὶ τὸ ὑγιεινῶς ἢ ποιητικῶς ἢ φυλακτικῶς ἢ σημαντικῶς ῥηθήσεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅταν αὐτὸ πλεοναχῶς λέγῃται, καὶ

1. ὑπὲρ C. || εἰρημένα C. || 4. ἕτερον λέγεται τρόπον δικαιοσύνη μὲν καὶ C. || 6. ἕτερον τρόπον ἀλλ' C. || αὐτὰ ποιά C. || 9. μοναχῶς ἢ πολλαχῶς C. || 16. ἔσαι post βαρεῖ C. || 18. ὀξύ ἔσαι ἐναντίον C. || 24. ἐστίν om C. || 31. καὶ ἐπὶ τοῦ C. || 33. μὲν ἐν ἀφῆ τὸ δὲ ἐν γεύσει C.

4. ἔτι καὶ ἐπὶ C. || τῶν — τῶν] τῶν — τῶν AB. || 6. χρώματι C. || 7. οὐδεν C. || εἰ om A. || φασὶ τινες C. || 16. ἐν δὲ] ἕτερον δὲ C. || 17. πλεοναχῶς λέγεται ἀναγκαῖον C. || 19. τι om B. || 24. καὶ κατὰ τὸ σ C. || 25. τε om A. || 26. ἀντίκειται AB. || 27. τὸ ζῶον κατὰ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ C. || 29. δ' om C. || 31. δικαίως] δικαίον AB. || 32. εἰ τὸ om C. || 33. ὁμοίως δὲ καὶ C. || 34. εἰ καὶ C. || 35. ῥηθήσεται om C. || ὑγιεινῶς λέγεται τὸ C. || 38. αὐτὸ om A.

ἢ πτώσις ἢ ἀπ' αὐτοῦ πλεοναχῶς ρηθήσεται, καὶ εἰ ἢ πτώσις, καὶ αὐτό.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν κατὰ τὸνομα κατηγοριῶν, εἰ ταῦτά ἐστιν ἐπὶ πάντων. εἰ γὰρ μὴ ταῦτά, δῆλον ὅτι ὁμώνυμον τὸ λεγόμενον, οἷον τὸ ἀγαθὸν ἐν ἐδέσματι 5 μὲν τὸ ποιητικὸν ἡδονῆς, ἐν ἱατρικῇ δὲ τὸ ποιητικὸν ὑγείας, ἐπὶ δὲ ψυχῆς τὸ ποῖαν εἶναι, οἷον σάφρονα ἢ ἀνδρείαν ἢ δικαίαν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων· ἐν ἰατρικῇ δὲ τὸ ποτέ, οἷον τὸ ἐν τῷ καιρῷ ἀγαθόν· ἀγαθὸν γὰρ λέγεται τὸ ἐν τῷ καιρῷ. πολλάκις δὲ τὸ ποσόν, οἷον ἐπὶ τῷ 10 μετρίῳ· λέγεται γὰρ καὶ τὸ μέτριον ἀγαθόν· ὥςτε ὁμώνυμον τὸ ἀγαθόν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ λευκόν· ἐπὶ σώματος μὲν χρῶμα, ἐπὶ δὲ φωνῆς τὸ εὐήκοον· παραπλησίως δὲ καὶ τὸ ὀξύ· ἔ· γὰρ ὡσαύτως ἐπὶ πάντων τὸ αὐτὸ λέγεται· φωνῇ μὲν γὰρ ὀξεῖα ἢ ταχεῖα, καθάπερ· φασὶν οἱ κατὰ 15 τὴν ἀριθμὸν ἀρμονικοὶ, γωνίᾳ δ' ὀξεῖα ἢ ἐλάσσω· ὀρθῆς, μάχαιρά· δὲ ἢ ὀξυγώνιος.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τὰ γένη τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα, εἰ ἕτερα καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, οἷον ὄνος· τό τε ζῶον καὶ τὸ σκεῦος. ἕτερος γὰρ ὁ κατὰ τὸνομα λόγος αὐτῶν· τὸ μὲν 20 γὰρ ζῶον ποῖον τι ρηθήσεται, τὸ δὲ σκεῦος ποῖον τι· ἐὰν δὲ ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη ἦ, ἔκ ἀναγκαῖον ἕτερος τὴν λόγος εἶναι· οἷον τοῦ κόρακος τὸ ζῶον καὶ τὸ ὄρνειον γένος ἐστίν· ὅταν ἔν λέγωμεν τὸν κόρακα ὄρνειον εἶναι, καὶ ζῶον ποῖον τί φάμεν αὐτὸν εἶναι, ὥς' ἀμφότερα τὰ γένη περὶ αὐτῷ 25 κατηγορεῖται· ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ζῶον πτηνὸν δέπουν τὸν κόρακα λέγωμεν, ὄρνειον φάμεν αὐτὸν εἶναι· καὶ ὥτως ἔν ἀμφότερα τὰ γένη κατηγορεῖται κατὰ τὴν κόρακος, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν· ἐπὶ δὲ τῶν μὴ ὑπ' ἄλληλα γενῶν ἔ· συμβαίνει τῷτο· οὔτε γὰρ ὅταν σκεῦος λέγωμεν, ζῶον λέγο- 30 μεν, ἔ· ὅταν ζῶον, σκεῦος.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ τοῦ προκειμένου ἕτερα τὰ γένη καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐναντίου· εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον πολλαχῶς λέγεται, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκείμενον.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τὸν ὀρισμὸν ἐπιβλέπειν τὸν ἐκ τῆ συντιθεμένη γνώμενον, οἷον λευκῷ σώματος καὶ λευκῆς φωνῆς· ἀφαιρέμεν γὰρ τῷ ἰδίῳ τὸν αὐτὸν λόγον δεῖ λείπεσθαι· τοῦτο δ' οὐ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων, οἷον

ἐπὶ τῶν νῦν εἰρημένων· τὸ μὲν γὰρ ἔσται σῶμα τοῖονδε χρῶμα ἔχον, τὸ δὲ φωνῇ εὐήκοος· ἀφαιρέθέντος οὖν τοῦ σώματος καὶ τῆς φωνῆς οὐ ταῦτόν ἐν ἑκατέρῳ τὸ λειπό- 5 μενον· ἔδει δὲ γε, εἴπερ συνώνυμον ἦν τὸ λευκὸν τὸ ἐφ' ἑκατέρῳ λεγόμενον.

Πολλάκις δὲ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς λόγοις λανθάνει πα- 10 ρακολοβὴν τὸ ὁμώνυμον· διὸ καὶ ἐπὶ τῶν λόγων σκεπτέον· οἷον ἂν τις τὸ σημαντικὸν καὶ ποιητικὸν ὑγείας τὸ συμ- μέτρως ἔχον πρὸς ὑγείαν φῆ εἶναι, ἔκ ἀποσατέον· ἀλλ' ἐπισκεπτέον τί τὸ συμμετρώς καθ' ἑκάτερον εἴρηκεν, οἷον εἰ τὸ μὲν τὸ τοῖστον εἶναι ὥςτε ποιεῖν ὑγείαν, τὸ δὲ τὸ τοι- 15 ῦστον οἷον σημαίνειν ποῖα τις ἢ ἔστι.

Ἐτι· εἰ μὴ συμβλητὰ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ὁμοίως, οἷον λευκῇ φωνῇ καὶ λευκὸν ἱμάτιον καὶ ὀξύς· χυμὸς καὶ ὀξεῖα φωνή· ταῦτα γὰρ ἔ· ὁμοίως λέγεται λευκὰ ἢ ὀξεῖα, 20 ἔτε μᾶλλον θάτερον· ὥσθ' ὁμώνυμον τὸ λευκὸν καὶ τὸ ὀξύ· τὸ γὰρ συνώνυμον πᾶν συμβλητόν· ἢ γὰρ ὁμοίως ρηθήσε- 25 ται, ἢ μᾶλλον θάτερον.

Ἐπεὶ δὲ τῶν ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα ἕτε- 30 ραὶ τῷ εἶδει καὶ αἱ διαφοραί, οἷον ζῶον καὶ ἐπιστήμης (ἕτεραι γὰρ τῶν αἱ διαφοραί), σκοπεῖν εἰ τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἑτέρων γενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα διαφοραὶ εἰσιν, οἷον τὸ ὀξύ φωνῆς καὶ ὄγκου· διαφέρει γὰρ φωνῇ φωνῆς τῷ ὀξεῖα εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ὄγκος ὄγκου· ὥςτε ὁμώνυμον τὸ ὀξύ· ἑτέρων γὰρ γενῶν καὶ ἔ· ὑπ' ἄλληλα 35 διαφοραὶ εἰσιν.

Πάλιν· εἰ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἕτεραι αἱ 40 διαφοραί, οἷον χρώματος τῷ τε ἐπὶ τῶν σωμάτων καὶ τῷ ἐν τοῖς μέλεσιν· τῷ μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων διακριτικὸν καὶ συγκριτικὸν ὄψεως, τῷ δ' ἐπὶ τῶν μελῶν ἔ· αἱ αὐταὶ διαφοραί· ὥςτε ὁμώνυμον τὸ χρῶμα· τῶν γὰρ αὐτῶν αἱ αὐταὶ διαφοραί.

Ἐτι· ἐπεὶ τὸ εἶδος οὐδενός ἐστι διαφορὰ σκοπεῖν τῶν 45 ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα εἰ τὸ μὲν εἶδος ἐστὶ τὸ δὲ διαφορὰ, οἷον τὸ λευκὸν τὸ μὲν ἐπὶ τῷ σώματος εἶδος χρώματος, τὸ δ' ἐπὶ τῆς φωνῆς· διαφορὰ· διαφέρει γὰρ φωνῇ φωνῆς τῷ λευκῇ εἶναι.

Περὶ μὲν ἔ· τῶ πολλαχῶς διὰ τῶν καὶ τῶν τοιού- 16 των σκεπτέον· τὰς δὲ διαφορὰς ἐν αὐτοῖς τε τοῖς γένεσι

1. ἀπὸ τούτου C. || 3. δὲ δεῖ καὶ C. || κατὸνομα A. || 4. ἐπὶ πάντων ἐστὶν C. || 10. οἷον τὸ ἐπὶ C. || 12. τὸ post καὶ om C. || 14. λέγεται οἷον φωνῇ μὲν ὀξεῖα C. || 19. ὄνος τὸ μὲν γὰρ σκεῦος τὸ δὲ ζῶον C. || 21. ζ· ὁποῖον C. || 24. καὶ om C. || 27. λέγωμεν εἶναι ὄρνειον C. || 32. εἰ ἐπὶ C. || ἕτερα] εἰ ἕτερα rc C.

4. γε om C. || 8. ἐὰν C. || καὶ τὸ ποιητικὸν C. || 9. εἶναι φῆ C. || 11. μὲν τῷ μὲν τῷ C. || τοσοῦτον AB. || τῷ τοιοῦτον εἶναι οἷον C. || 19. ἑτερογενῶν C. || 21. τούτων καὶ αἱ C. || 21 et 27 et 35. ταυτὸν C. || 33. post διαφορὰ editi ὁ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς οὐκ ἐστὶν διαφορὰ, ἀλλ' εἶδος ἑκάστων αὐτῶν. || 34. σκοπεῖν χρὴ τῶν C.

πρὸς ἄλληλα θεωρητέον, οἷον τίνι διαφέρει δικαιοσύνη ἀνδρίας καὶ φρόνησις σωφροσύνης (ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐκ τῶ αὐτῷ γένους ἐσίν), καὶ ἐξ ἄλλου πρὸς ἄλλο τῶν μὴ πολὺ λίαν διεσκηκότων, οἷον τίνι αἰσθησις ἐπιστήμης· ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πολὺ διεσκηκότων κατάδηλοι παντελῶς αἱ 5 διαφοραί.

17 Τὴν δὲ ὁμοιότητα σκεπτέον ἐπὶ τε τῶν ἐν ἑτέροις γένεσιν, ὡς ἕτερον πρὸς ἕτερόν τι, οὕτως ἄλλο πρὸς ἄλλο, οἷον ὡς ἐπιστήμη πρὸς ἐπιστητόν, ἕτως αἰσθησις πρὸς αἰσθητόν· καὶ ὡς ἕτερον ἐν ἑτέρῳ τινί, ἕτως ἄλλο ἐν ἄλλῳ, 10 οἷον ὡς ὄψις ἐν ὀφθαλμῷ, νῆς ἐν ψυχῇ, καὶ ὡς γαλήνη ἐν θαλάσῃ, νημεία ἐν ἀέρι· μάλιστα δ' ἐν τοῖς πολὺ διεσῶσι γυμνάζεσθαι δεῖ· ῥᾶον γὰρ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δύνησόμεθα τὰ ὅμοια συνοῖαν· σκεπτέον δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει ὄντα, εἴ τι ἅπασιν ὑπάρχει ταυτόν, οἷον ἀνθρώπῳ 15 καὶ ἵππῳ καὶ κυνί· ἢ γὰρ ὑπάρχει τι αὐτοῖς ταυτόν, ταύτῃ ὁμοιά· ἐσίν.

18 Χρήσιμον δὲ τὸ μὲν ποσαχῶς λέγεται ἐπεσκέφθαι πρὸς τε τὸ σαφές (μᾶλλον γὰρ ἂν τις εἰδεῖν τί τίθῃσιν, ἐμφανισθέντος ποσαχῶς λέγεται) καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι 20 κατ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ μὴ πρὸς τὸ νόμα τῶν συλλογισμῶν. ἀδήλῳ γὰρ ὄντος ποσαχῶς λέγεται, ἐνδέχεται μὴ ἐπὶ ταυτόν τὸν τε ἀποκρινόμενον καὶ τὸν ἐρωτῶντα φέρειν τὴν διάνοιαν· ἐμφανισθέντος δὲ ποσαχῶς λέγεται καὶ ἐπὶ τί φέρων τίθῃσι, γελοῖος ἂν φαίνοιτο ὁ ἐρωτῶν, εἴ μὴ 25 πρὸς τῷ τὸν λόγον ποιοῖτο· χρήσιμον δὲ καὶ πρὸς τὸ μὴ παραλογισθῆναι καὶ πρὸς τὸ παραλογισθῆναι. εἰδότες γὰρ ποσαχῶς λέγεται ἢ μὴ παραλογισθῶμεν, ἀλλ' εἰδήσομεν εἰ μὴ πρὸς ταυτόν τὸν λόγον ποιῆται ὁ ἐρωτῶν· αὐτοὶ τε ἐρωτῶντες δύνησόμεθα παραλογισθῆναι, εἰ μὴ τυγχάνῃ 30 εἰδὼς ὁ ἀποκρινόμενος ποσαχῶς λέγεται· τῷ δ' ἐκ ἐπὶ πάντων δυνατόν, ἀλλ' ὅταν ἢ τῶν πολλαχῶς λεγομένων τὰ μὲν ἀληθῆ τὰ δὲ ψευδῆ· ἐξὶ δὲ οὐκ οἰκείος ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαλεκτικῆς· διὸ παντελῶς εὐλαβητέον τοῖς διαλεκτικοῖς τὸ τοιοῦτον, τὸ πρὸς τοῦ νόμα διαλέγεσθαι, 35 εἰ μὴ τις ἄλλως ἐξαδυνατῇ περὶ τοῦ προκειμένου διαλέγεσθαι.

Τὸ δὲ τὰς διαφορὰς εὖρεῖν χρήσιμον πρὸς τε τοὺς συλλογισμῶν τῶν περὶ ταῦτ' καὶ ἑτέρῳ καὶ πρὸς τὸ γνω-

ρίζειν τί ἑκαστὸν ἐσίν· ὅτι μὲν ἔν πρὸς τῶν συλλογισμῶν τῶν περὶ ταῦτ' καὶ ἑτέρῳ χρήσιμον, δῆλον· εὐρόντες γὰρ διαφορὰν τῶν προκειμένων ὁποιαῶν δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι ἢ ταυτόν· πρὸς δὲ τὸ γνωρίζειν τί ἐσίν, διότι τὸν ἴδιον τῆς ὕψις ἑκάστου λόγον ταῖς περὶ ἑκαστον οἰκείαις διαφοραῖς χωρίζειν· εἰώθαμεν.

Ἡ δὲ τῶ ὁμοίου θεωρία χρήσιμος πρὸς τε τῶν ἐπακτικῶν λόγῳ καὶ πρὸς τῶν ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμῶν καὶ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁρισμῶν· πρὸς μὲν ἔν τῶν ἐπακτικῶν λόγῳ, διότι τῇ καθ' ἑκαστα ἐπὶ τῶν ὁμοίων ἐπαγωγῇ τὸ καθόλου ἀξιῶμεν ἐπάγειν· ἢ γὰρ ῥαδίον ἐσίν ἐπάγειν μὴ εἰδόντας τὰ ὁμοία· πρὸς δὲ τῶν ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμῶν, διότι ἐνδοξόν ἐσίν, ὡς ποτε ἐφ' ἐνὸς τῶν ὁμοίων ἔχει, ἕτως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· ὥστε πρὸς ὃ τι ἂν αὐτῶν εὐπωρῶμεν 15 διαλέγεσθαι, προδιομολογησόμεθα, ὡς ποτε ἐπὶ τῶν ἔχει, ἕτω καὶ ἐπὶ τῶ προκειμένῳ ἔχειν· δείξαντες δὲ ἐκεῖνο καὶ τὸ προκειμένον ἐξ ὑποθέσεως δεδειχότες ἐσόμεθα· ὑποθέμενοι γὰρ, ὡς ποτε ἐπὶ τῶν ἔχει, ἕτω καὶ ἐπὶ τῶ προκειμένῳ ἔχειν, τὴν ἀποδείξιν πεποιήμεθα· πρὸς δὲ τὴν τῶν ὁρισμῶν ἀπόδοσιν, διότι δυνάμενοι συνοῖαν τί ἐν ἑκάστῳ ταυτόν, ἐκ ἀπορήσομεν εἰς τί δεῖ γένος ὀρίζομένους τὸ προκειμένον τίθεναι· τῶν γὰρ κοινῶν τὸ μάλιστα ἐν τῷ τί ἐσίν κατηγορέμενον γένος ἂν εἴη· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς πολὺ διεσῶσι 20 χρήσιμος πρὸς τῶν ὁρισμῶν ἢ τῶ ὁμοίῳ θεωρία, οἷον ὅτι ταῦτ' ὁ γαλήνη μὲν ἐν θαλάσῃ, νημεία δ' ἐν ἀέρι (ἐκάτερον γὰρ ἡσυχία), καὶ ὅτι σιγμὴ ἐν γραμμῇ καὶ μονὰς ἐν ἀριθμῷ· ἐκάτερον γὰρ ἀρχή· ὥστε τὸ κοινὸν ἐπὶ πάντων γένος ἀποδιδόντες δόξομεν ἐκ ἁλλοτρίως ὀρίζεσθαι· σχεδὸν δὲ καὶ οἱ ὀρίζομενοι ἕτως εἰώθασιν ἀποδιδόναι· τὴν τε γὰρ μονάδα 25 ἀρχὴν ἀριθμοῦ φατὶν εἶναι καὶ τὴν σιγμὴν ἀρχὴν γραμμῆς· δῆλον ἔν ὅτι εἰς τὸ κοινὸν ἀμφοτέρων γένος τίθεασιν.

Τὰ μὲν ἔν ὄργανα δι' ὧν οἱ συλλογισμοὶ ταῦτ' ἐσίν· οἱ δὲ τόποι πρὸς ὧν χρήσιμα τὰ λεχθέντα οἶδε εἰσίν.

B.

Ἐξὶ δὲ τῶν προβλημάτων τὰ μὲν καθόλου τὰ δ' ἐπὶ 1 μέρος· καθόλου μὲν ἔν οἷον ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθὸν καὶ ὅτι ὁδὴμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐπὶ μέρος δὲ οἷον ὅτι ἐξὶ τις ἡδονὴ

1. πρὸς] τοῖς πρὸς AB. || 2. πάντα γὰρ ταῦτα C. || 3. ἐξὶ τῆς ἀρετῆς ἐξὶ καὶ C. || 5. μὲν om C. || κατάλληλοι C. || 7. ληπτέον C. 9. ὡς om A. || 11. ἐν τῇ ψυχῇ A. || 19. τε om AB. || τί] ὁ C. || 23. ἐρωτῶντα καὶ τὸν ἀποκρινόμενον C. || 29. ἂν C. || τῷ C. || 30. παραλογίζεσθαι C.

1. ἐσίν ἑκαστον C. || 2. γὰρ τὴν διαφορὰν C. || 16. δε] γὰρ C. || 18. ἔχει om C. || 19. πεποιήμενοι ἐσόμεθα C. || 21. τίθεναι τὸ πρόκειμενον C. || 22. κατηγ. τὸ γένος C. || 26. ὅτι ὡς σιγμὴ ἐν γραμμῇ μονὰς C. || 28. ἐκ ἁλλοτρίως δόξομεν C. || 29. οἱ om A. || 33. λεγόμενα B.

Tit. B A, Bῆτα B, B ° C. neque aliter libris 3, 4, 5.

ἀγαθὸν καὶ ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. ἔστι δὲ πρὸς ἀμφοτέρωθεν τὰ γένη τῶν προβλημάτων κοινὰ τὰ καθόλου κατασκευαστικά καὶ ἀνασκευαστικά. δείξαντες γὰρ ὅτι παντὶ ὑπάρχει, καὶ ὅτι τινὶ ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ὑδενὶ ὑπάρχει δείξωμεν, καὶ ὅτι ὅτι παντὶ ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. πρῶτον οὖν περὶ τῶν καθόλου ἀνασκευαστικῶν ῥητέον διὰ τε τὸ κοινὰ εἶναι τὰ τοιαῦτα πρὸς τὰ καθόλου καὶ τὰ ἐπὶ μέρους, καὶ διὰ τὸ μᾶλλον τὰς θέσεις κομίζειν ἐν τῷ ὑπάρχειν ἢ μὴ, τοὺς δὲ διαλεγόμενους ἀνασκευάζειν. ἔστι δὲ χαλεπώτατον τὸ ἀντισρέφειν τὴν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος οἰκείαν ὀνομασίαν. τὸ γὰρ πῆ· καὶ μὴ καθόλου ἐπὶ μόνων ἐνδέχεται τῶν συμβεβηκότων. ἀπὸ μὲν γὰρ τῷ ὅτι καὶ τῷ ἰδίῳ καὶ τῷ γένους ἀναγκαῖον ἀντισρέφειν, οἷον εἰ ὑπάρχει τινὶ ζῳῷ πεζῷ διποδὶ εἶναι, ἀντισρέφοντι ἀληθὲς ἔσαι λέγειν ὅτι ζῶν πεζόν 15 δίπουν ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῷ γένους· εἰ γὰρ ζῷῳ ὑπάρχει τινὶ εἶναι, ζῶν ἐστίν. τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῷ ἰδίῳ· εἰ γὰρ ὑπάρχει τινὶ γραμματικῆς δεκτικῷ εἶναι, γραμματικῆς δεκτικὸν ἔσαι. ὑδὲν γὰρ τέτων ἐνδέχεται κατὰ τι ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, ἀλλ' ἀπλῶς ἢ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν. ἐπὶ δὲ τῶν συμβεβηκότων ὑδὲν καλύει κατὰ τι ὑπάρχειν, οἷον λευκότητα ἢ δικαιοσύνην, ὥς ἐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι ὅτι ὑπάρχει λευκότης ἢ δικαιοσύνη πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι λευκὸς ἢ δίκαιος ἐστίν. ἔχει γὰρ ἀμφισβήτησιν ὅτι κατὰ τι λευκὸς ἢ δίκαιός ἐστιν. ὥς· ἐκ ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν συμβε- 25 βηκότων τὸ ἀντισρέφειν.

Διορίσασθαι δὲ δεῖ καὶ τὰς ἀμαρτίας τὰς ἐν τοῖς προβλήμασιν, ὅτι εἰσὶ διτταί, ἢ τῷ ψεύδεσθαι ἢ τῷ παραβαίνειν τὴν κειμένην λέξιν. οἱ τε γὰρ ψευδόμενοι καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὑπάρχειν τινὶ λέγοντες ἀμαρτάνουσι· καὶ οἱ τοῖς 30 ἀλλοτρίοις ὀνόμασι τὰ πράγματα προσαγορεύοντες, οἷον τὴν πλάτανον ἄνθρωπον, παραβαίνουσι τὴν κειμένην ὀνομασίαν.

Εἰς μὲν δὴ τόπος τὸ ἐπιβλέπειν εἰ τὸ κατ' ἄλλον τινὰ τρόπον ὑπάρχον ὡς συμβεβηκὸς ἀποδεδωκεν. ἀμαρ- 35 τάνεται δὲ μάλιστα τῷτο περὶ τὰ γένη, οἷον εἰ τις τῷ λευκῷ φαίνε συμβεβηκέναι χρώματι εἶναι· οὐ γὰρ συμβεβηκε τῷ λευκῷ χρώματι εἶναι, ἀλλὰ γένος αὐτῷ τὸ χρώμα ἐστίν. ἐνδέχεται μὲν ἔν καὶ κατὰ τὴν ὀνομασίαν διορίσθαι τὸν τιθε-

μενον, οἷον ὅτι συμβεβηκε τῇ δικαιοσύνῃ ἀρετῇ εἶναι· πολ- λάκις δὲ καὶ μὴ διορίσαντι κατὰδὸλον ὅτι τὸ γένος ὡς συμβεβηκὸς ἀποδεδωκεν, οἷον εἰ τις τὴν λευκότητα κεχρῶσθαι φήσειεν ἢ τὴν βαδίσιν κινεῖσθαι. ἀπ' ὑδενὸς γὰρ γένος παρωνύμους ἢ κατηγορία κατὰ τῷ εἶδος λέγεται, ἀλλὰ πάντα συνωνύμως τὰ γένη τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται· καὶ γὰρ τὸνομα καὶ τὸν λόγον ἐπιδέχεται τῶν γενῶν τὰ εἶδη. ὁ ἔν κεχρωσμένον εἶπας τὸ λευκὸν οὔτε ὡς γένος ἀποδεδωκεν, ἐπειδὴ παρωνύμους εἴρηκεν, ὅθ' ὡς ἴδιον ἢ ὡς ὀρισμὸν· ὁ γὰρ ὀρισμὸς καὶ τὸ ἴδιον ὑδενὶ ἄλλω ὑπάρχει, κέχρωσται δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων, οἷον ξύλον λίθος ἄνθρωπος ἵππος. δηλὸν ἔν ὅτι ὡς συμβεβηκὸς ἀποδίδωσιν.

Ἄλλος τὸ ἐπιβλέπειν οἷς ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν ἢ μηδενὶ εἴρηται. σκοπεῖν δὲ κατ' εἶδη καὶ μὴ ἐν τοῖς ἀπείροις· ὁδῶ γὰρ μᾶλλον καὶ ἐν ἐλάττωσιν ἢ σκέψις. δεῖ δὲ σκοπεῖν καὶ ἀρχεσθαι ἀπὸ τῶν πρώτων, εἴτ' ἐφεξῆς ἕως τῶν ἀτόμων, οἷον εἰ τῶν ἀντικειμένων τὴν αὐτὴν ἐπισήμην ἔφησεν εἶναι, σκεπτέον εἰ τῶν πρὸς τι καὶ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν κατὰ σέ- ρησιν καὶ ἔξιν καὶ τῶν κατ' ἀντίφασιν λεγομένων ἢ αὐτῇ ἐπισήμην· καὶ ἐπὶ τέτων μήπω φανερόν ἢ, πάλιν ταῦτα διαιρετέον μέχρι τῶν ἀτόμων, οἷον εἰ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ἢ τῷ διπλασίς καὶ ἡμίσεος, ἢ τυφλότητος καὶ ὄψεως, ἢ τῷ εἶναι καὶ μὴ εἶναι. ἐὰν γὰρ ἐπὶ τίνος δειχθῇ ὅτι ἔχῃ ἢ αὐτῇ, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ πρόβλημα· ὁμοίως δὲ καὶ ἐὰν μηδενὶ ὑπάρχῃ. ἔτος δ' ὁ τόπος ἀντισρέφει πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν. ἐὰν γὰρ ἐπὶ πάντων φαί- νηται διαίρεσιν προεινέγκασιν ἢ ἐπὶ πολλῶν, ἀζιωτέον καὶ καθόλου τιθέναι ἢ ἔντασιν φέρειν ἐπὶ τίνος ἔχῃ ἔτως· ἐὰν γὰρ μηδέτερον τέτων ποιῇ, ἄτοπος φανέται μὴ τιθεῖς.

Ἄλλος τὸ λόγους ποιεῖν τοῦ τε συμβεβηκότος καὶ ὧ συμβεβηκεν, ἢ ἀμφοτέρων καθ' ἑκάτερον ἢ τῷ ἑτέρῳ, εἴτα σκοπεῖν εἰ τι μὴ ἀληθὲς ἐν τοῖς λόγοις ὡς ἀληθὲς εἴληπται. οἷον εἰ ἔστι θεὸν ἀδικεῖν, τί τὸ ἀδικεῖν; εἰ γὰρ τὸ βλάπτειν ἐκυσίως, δηλὸν ὡς ἐκ ἔστι θεὸν ἀδικεῖσθαι· ὁ γὰρ ἐνδέχεται βλάπτεσθαι τὸν θεόν. καὶ εἰ φθονερὸς ὁ σπυδαῖος, τίς ὁ φθονερὸς καὶ τίς ὁ φθόνος; εἰ γὰρ ὁ φθόνος ἐστὶ λύπη ἐπὶ φαινομένη· εὐπραγία τῶν ἐπικεικῶν τινός, δηλὸν ὅτι ὁ σπου- δαῖος ὁ φθονερὸς· φαῦλος γὰρ ἂν εἴη. καὶ εἰ ὁ νεμεσητι- κὸς φθονερὸς, τίς ἑκάτερος αὐτῶν; ἔτω γὰρ καταφανὲς

1. ὅτι om B. || 3. ἀνασκευαστικά καὶ κατασκευαστικά C. || 5. ὑπάρχει B, ὑπάρχειν C. || ὅτι τινὶ ἔχῃ ὑπάρχειν C. || 6. πρῶτον μὲν ἔν C. || 14. περὶ τῷ om C. || 18. τινὶ om C. || 19. ἐστίν. ὑδὲν C. || 20. ἢ μὴ ὑπάρχειν om C. || ἢ post ἀπλῶς om BC. || 21. ὑδὲν C. || 31. φάσκοντες C. || 36. τῷτο μάλιστα C. || τις om C. || τὸ λευκὸν B. || 7. τῶν] τὸν τῶν BC. || 8. εἰπὼν C. || 11. λίθος ξύλον C. || 12. ἀποδεδωκεν C. || 13. ἄλλος τόπος τὸ C. || 14. ὁδῶ τε γὰρ C. || 20. ταυτὰ C. || 22. καὶ] καὶ τοῦ C. || ἡμίσεως B. || 23. καὶ] ἢ C. || 24. καὶ ἐὰν] καὶ C. || 26. ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν C. || 29. φαίνεται C. || 30. ἄλλος τόπος τὸ C.

ἔσαι πότερον ἀληθές ἢ ψεῦδος τὸ ῥηθέν, οἷον εἰ φθονερός μὲν ὁ λυπόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν ἀγαθῶν εὐπραγίαις, νεμεσητικός δ' ὁ λυπόμενος ἐπὶ ταῖς τῶν κακῶν εὐπραγίαις, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη φθονερός ὁ νεμεσητικός. λαμβάνειν δὲ καὶ ἀντὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις ὀνομάτων λόγους, καὶ μὴ ἀφίστασθαι ἕως ἂν εἰς γνώριμον ἔλθῃ· πολλάνους γὰρ ὅλους μὲν τῷ λόγῳ ἀποδοθέντος ὕψω δῆλον τὸ ζητούμενον, ἀντὶ δὲ τίνος τῶν ἐν τῷ λόγῳ ὀνομάτων λόγος ῥηθείς, κατὰ δὲ λόγον γίνεται.

Ἔτι τὸ πρόβλημα πρότασιν ἑαυτῷ ποιούμενον ἐνίστασθαι· ἡ γὰρ ἔνστασις ἔσαι ἐπιχείρημα πρὸς τὴν θέσιν. ἔστι δ' ὁ τόπος ἔτος σχεδὸν ὁ αὐτὸς τῷ ἐπιβλέπειν οἷς ὑπάρχειν ἢ πᾶσιν ἢ μηδενὶ εἶρηται· διαφέρει δὲ τῷ τρόπῳ.

Ἔτι διορίζεσθαι ποῖα δεῖ καλεῖν ὡς οἱ πολλοὶ καὶ ποῖα ἔ. χρήσιμον γὰρ καὶ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν, οἷον ὅτι ταῖς μὲν ὀνομασίαις τὰ πράγματα προσαγορευτέον καθάπερ οἱ πολλοί, ποῖα δὲ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τοιαῦτα ἢ οὐ τοιαῦτα, ὑκέτι προσεκτέον τοῖς πολλοῖς. οἷον ὑγιεινὸν μὲν ῥητέον τὸ ποιητικὸν ὑγιείας, ὡς οἱ πολλοὶ λέγουσιν· πότερον δὲ τὸ προκειμένον ποιητικὸν ὑγιείας ἢ οὐ, οὐκέτι ὡς οἱ πολλοὶ κλητέον ἀλλ' ὡς ὁ ἱατρός.

Ἔτι εἰς πολλὰ λέγεται, κείμενον δὲ ἢ ὡς ὑπάρχει ἢ ὡς ἔχει ὑπάρχει, θάτερον δεικνύει τῶν πλεοναχῶς λεγομένων, εἰ μὴ ἀμφω ἐνδέχεται. χρήσιμον δ' ἐπὶ τῶν λανθανόντων· εἰ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον, ἐνστήσεται ὅτι ἔ. διείλεται ὅπερ αὐτὸς ἠπόρει, ἀλλὰ θάτερον. ἔτος δ' ὁ τόπος ἀντιστρέφει καὶ πρὸς τὸ κατασκευάσαι καὶ ἀνασκευάσαι. κατασκευάζειν μὲν γὰρ βυλόμενοι δείξομεν ὅτι θάτερον ὑπάρχει, εἰ μὴ ἀμφω δυνώμεθα· ἀνασκευάζοντες δὲ ὅτι ἔχει ὑπάρχει θάτερον δείξομεν, εἰ μὴ ἀμφω δυνώμεθα. πλὴν ἀνασκευάζοντι μὲν ἔδεν δεῖ ἐξ ὁμολογίας διαλέγεσθαι, ἔτ' εἰ πάντ' ἔτ' εἰ μηδενὶ ὑπάρχειν εἶρηται· εἰ μὴ γὰρ δείξωμεν ὅτι ἔχει ὑπάρχει ὁτῶν, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ παντὶ ὑπάρχειν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν δείξωμεν ὑπάρχον, ἀναρήσομεν τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. κατασκευάζουσι δὲ προδιομολογητέον ὅτι εἰ ὁτῶν ὑπάρχει παντὶ ὑπάρχει, ἂν πιθανὸν ἢ τὸ ἀξίωμα. ἔ. γὰρ

ἀπόρησιν πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι παντὶ ὑπάρχει τὸ ἐφ' ἑνὸς διαλεχθῆναι, οἷον εἰ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχὴ ἀθάνατος, διότι ψυχὴ πᾶσα ἀθάνατος, ὥς προομολογητέον ὅτι εἰ ἡτις ἓν ψυχὴ ἀθάνατος, πᾶσα ἀθάνατος. τὸ δ' ἐκ αἰεὶ ποιητέον, ἀλλ' ὅταν μὴ εὐπορῶμεν κοινὸν ἐπὶ πάντων ἓνα λόγον εἰπεῖν, καθάπερ ὁ γεωμέτρης ὅτι τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει.

Ἐὰν δὲ μὴ λανθάνῃ πολλαχῶς λεγόμενον, διελόμενον ὁσαχῶς λέγεται, καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν. οἷον εἰ τὸ δέον ἐστὶ τὸ συμφέρον ἢ τὸ καλόν, πειρατέον ἀμφω κατασκευάζειν ἢ ἀναιρεῖν περὶ τῷ προκειμένῳ, οἷον ὅτι καλὸν καὶ συμφέρον, ἢ ὅτι ἔτε καλὸν ἔτε συμφέρον. εἰ μὴ ἐνδέχεται ἀμφοτέρω, θάτερον δεικτέον, ἐπισημαινόμενον ὅτι τὸ μὲν τὸ δ' ἔ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ πλείω ἢ εἰς ἂ διαιρεῖται.

Πάλιν ὅσα μὴ καθ' ὁμωνυμίαν λέγεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον, οἷον ἐπισήμη μία πλείονων ἢ ὡς τῷ τέλος καὶ τῷ πρὸς τὸ τέλος, οἷον ἱατρικὴ τῷ ὑγίειαν ποιῆσαι καὶ τῷ διατηρῆσαι, ἢ ὡς ἀμφοτέρων τελῶν, καθάπερ τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ λέγεται ἐπισήμη (ἔδεν γὰρ μᾶλλον τέλος τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ), ἢ ὡς τῷ καθ' αὐτὸ καὶ τῷ κατὰ συμβεβηκός, οἷον καθ' αὐτὸ μὲν ὅτι τὸ τρίγωνον δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει, κατὰ συμβεβηκός δὲ ὅτι τὸ ἰσόπλευρον· ὅτι γὰρ συμβεβηκε τῷ τριγώνῳ ἰσοπλευρῶν τριγώνῳ εἶναι, κατὰ τὸ γινώσκον ὅτι δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχει. εἰ μὴ μὴδαμῶς ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν εἶναι πλείονων ἐπισήμην, δῆλον ὅτι ὅλως ἐκ ἐνδέχεται εἶναι, ἢ εἰ πως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι ἐνδέχεται. διαιρεῖσθαι δὲ ὁσαχῶς χρήσιμον. οἷον εἰ μὴ βυλόμεθα κατασκευάσαι, τὰ τοιαῦτα προσιεόν ὅσα ἐνδέχεται, καὶ διαιρετέον εἰς ταῦτα μόνον ὅσα καὶ χρήσιμα πρὸς τὸ κατασκευάσαι· ἂν δ' ἀνασκευάσαι, ὅσα μὴ ἐνδέχεται, τὰ δὲ λοιπὰ παραλείπετον. ποιητέον δὲ καὶ ἐπὶ τούτων, ὅταν λανθάνῃ ποσαχῶς λέγεται. καὶ εἶναι δὲ τότε τῷδε ἢ μὴ εἶναι ἐκ τῶν αὐτῶν τόπων κατασκευαστέον, οἷον ἐπισήμην τήνδε τῷδε ἢ ὡς τέλος ἢ ὡς τῶν πρὸς τὸ τέλος ἢ ὡς τῶν κατὰ συμβεβηκός, ἢ πάλιν μὴ εἶναι τι κατὰ μὴδὲνα τῶν ῥηθέντων τρόπων. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ἐπιθυμίας, καὶ ὅσα ἄλλα λέγεται πλείονων. ἔστι γὰρ ἢ

6. προαφίστασθαι C. || εἰς τι γνώριμον C. || 7. οὐπω] οὐ C. || 14. ἐτι δεῖ διορίζεσθαι C. || 16. πρὸς τὸ om C. || 28. ἀνασκευάσαι καὶ κατασκευάσαι C. at A om καὶ ἀνασκευάσαι. || 34. ἐτι τῷ οὐχ ὑπάρχει ὁπωσὺν C.

2. διαλεχθῆναι C. || 3. πᾶσα ψυχὴ C. || προσδιομολογητέον διότι C. || εἰ τις ἓν B. || 4. πᾶσα] καὶ πᾶσα C. || 7. ἔχει] ἔχει τὰς γνώσεις C. || 12. ὅτι ἔτε] ὅτι ἔ. A. || 13. ἐνδέχεται C. || 16. λέγεται B. || 18. καὶ τοῦ] καὶ τῶν BC. || οἷον ἡ ἱατρικὴ C. || 21. τέλος τέλος τὸ B. || 22. τὸ om B. || τρίγωνον τὰς τρεῖς γνώσεις δυσὶν C. || 24. τριγώνῳ τριγώνῳ ἰσοπλευρῶν C. || 25. κατὰ — ὅτι om pr C. || 26. ἔχει τὰς ἐντὸς εἰ C. || 26. πλείονων C. || 27. εἶναι om C. || 29. εἰ μὴ βουλ. C. || 29. εἰ μὴ C. || 30. μόνον C. || 31. εἰ μὴ C. || 32. παραλείπετον AB. || 36. τι om C.

ἐπιθυμία τῆς ἡς ὡς τέλος, οἷον ὑγείας, ἢ ὡς τῶν πρὸς τὸ τέλος, οἷον τῆ φαρμακευθῆναι, ἢ ὡς τῆ κατὰ συμβεβηκός, καθάπερ ἐπὶ τῇ οἴῃ ὁ φιλόγλυκος ἔχῃ ὅτι οἶνος. ἀλλ' ὅτι γλυκύς ἐστιν. καθ' αὐτὸ μὲν γὰρ τῆ γλυκεῖς ἐπιθυμεῖ, τῆ δ' οἴῃ κατὰ συμβεβηκός· ἐὰν γὰρ αὐτῆς ἦ, ἐκείνῃ ἐπιθυμεῖ. 5 κατὰ συμβεβηκός ἔν ἐπιθυμεῖ. χρήσιμος δ' ὁ τόπος ὅτος ἐν τοῖς πρὸς τι· σχεδὸν γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν πρὸς τί ἐστιν.

4 Ἐτι τὸ μεταλαμβάνειν εἰς τὸ γνωριμώτερον ὄνομα, οἷον ἀντὶ τῆ ἀκριβοῦς ἐν ὑπολήψει τὸ σαφές καὶ ἀντὶ τῆς πολυπραγμοσύνης τὴν φιλοπραγμοσύνην· γνωριμωτέρη γὰρ γι- 10 νομένου τῆ ῥηθέντος εὐπιχειρητοτέρα ἢ θέσις. ἔστι δὲ καὶ ὅτος ὁ τόπος πρὸς ἄμφω κοινός, καὶ πρὸς τὸ κατασκευάζειν καὶ ἀνασκευάζειν.

Πρὸς δὲ τὸ δεῖξαι τὰναντία τῷ αὐτῷ ὑπάρχοντα σκοπεῖν ἐπὶ τῇ γένεσι, οἷον ἐὰν βεβλόμεθα δεῖξαι ὅτι ἔστι περὶ 15 αἰσθησιν ὀρθότης καὶ ἀμαρτία, τὸ δ' αἰσθάνεσθαι κρίνειν ἐξί, κρίνειν δ' ἔστιν ὀρθῶς καὶ μὴ ὀρθῶς, καὶ περὶ αἰσθησιν ἂν εἴη ὀρθότης καὶ ἀμαρτία. νῦν μὲν ἔν ἐκ τῆ γένεσι περὶ τὸ εἶδος ἢ ἀποδείξις· τὸ γὰρ κρίνειν γένος τῆ αἰσθάνεσθαι· ὁ γὰρ αἰσθανόμενος κρίνει πως. πάλιν δ' ἐκ τῆ εἶδος τῷ γένει· ὅσα 20 γὰρ τῷ εἶδει ὑπάρχει, καὶ τῷ γένει, οἷον εἰ ἔστιν ἐπιστήμη φαῦλη καὶ σπυδαία, καὶ διάθεσις φαῦλη καὶ σπυδαία· ἢ γὰρ διάθεσις τῆς ἐπιστήμης γένος. ὁ μὲν ἔν πρότερος τόπος ψευδής ἐστι πρὸς τὸ κατασκευάσαι, ὁ δὲ δεύτερος ἀληθής. ἢ γὰρ ἀναγκαῖον, ὅσα τῷ γένει ὑπάρχει, καὶ τῷ εἶ- 25 δεῖ ὑπάρχειν· ζῶον μὲν γὰρ ἐστι πτηνὸν καὶ τετράπην, ἄνθρωπος δ' ἔ. ὅσα δὲ τῷ εἶδει ὑπάρχει, ἀναγκαῖον καὶ τῷ γένει· εἰ γὰρ ἐστὶν ἄνθρωπος σπυδαῖος, καὶ ζῶον ἐστὶ σπυδαῖον. πρὸς δὲ τὸ ἀνασκευάζειν ὁ μὲν πρότερος ἀληθής, ὁ δὲ ὕστερος ψευδής· ὅσα γὰρ τῷ γένει ἔχῃ ὑπάρχει, ὅδε τῷ εἶ- 30 δεῖ· ὅσα δὲ τῷ εἶδει μὴ ὑπάρχει, ἔκ ἀναγκαῖον τῷ γένει. μὴ ὑπάρχειν.

Ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται, καὶ τῶν εἰδῶν τι κατηγορεῖσθαι, καὶ ὅσα ἔχει τὸ γένος ἢ παρωνύμως ἀπὸ τῆ γένεσι λέγεται, καὶ τῶν εἰδῶν τι ἀναγκαῖον 35 ἔχειν ἢ παρωνύμως ἀπὸ τίνος τῶν εἰδῶν λέγεσθαι, οἷον εἰ τίνος ἐπιστήμη κατηγορεῖται, καὶ γραμματικὴ ἢ μουσικὴ ἢ τῶν ἄλλων τις ἐπιστήμη κατηγορηθήσεται, καὶ εἰ τις ἔχει

ἐπιστήμην ἢ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης λέγεται, καὶ γραμματικὴν ἔχει ἢ μουσικὴν ἢ τινὰ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν ἢ παρωνύμως ἀπὸ τίνος αὐτῶν ῥηθήσεται, οἷον γραμματικός ἢ μουσικός. ἐὰν ἔν τι τῇ λεγόμενον ἀπὸ τῆ γένεσι ὅπως ὦν, οἷον τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι, σκοπεῖν εἰ κατὰ τι τῶν εἰδῶν τῆς κινήσεως ἐνδέχεται τὴν ψυχὴν κινεῖσθαι, οἷον αὐ- 40 ξεσθαι ἢ φθεῖρεσθαι ἢ γίνεσθαι ἢ ὅσα ἄλλα κινήσεως εἶδη. εἰ γὰρ κατὰ μηδὲν, δῆλον ὅτι ἔκ κινεῖται. ὅτος δ' ὁ τόπος κοινός πρὸς ἄμφω, πρὸς τε τὸ ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν· εἰ γὰρ κατὰ τι τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι κινεῖται, καὶ εἰ κατὰ μηδὲν τῶν εἰδῶν κινεῖται, δῆλον ὅτι ἔκ κινεῖται.

Μὴ εὐπορεῖν δὲ ἐπιχειρήματος πρὸς τὴν θέσιν, σκοπεῖν ἐκ τῶν ὀρισμῶν ἢ τῶν ὄντων· τῆ προκειμένου πράγματος ἢ τῶν δοκάντων, καὶ μὴ ἀφ' ἐνὸς ἀλλ' ἀπὸ πλείονων. ῥᾶον γὰρ ὀρισταμένοις ἐπιχειρεῖν ἔσται· πρὸς γὰρ τῆς ὀρισμῶς ῥᾶον ἢ ἐπιχειρήσις.

Σκοπεῖν δὲ ἐπὶ τῇ προκειμένῃ, τίνος ὄντος τὸ προκειμένον ἐστίν, ἢ τί ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης εἰ τὸ προκειμένον ἐστίν, κατασκευάζειν μὲν βεβλόμενῳ, τίνος ὄντος τὸ προκειμένον ἔσται (ἐὰν γὰρ ἐκεῖνο δεῖχθῇ ὑπάρχον, καὶ τὸ προκειμένον δεδειγμένον ἔσται), ἀνασκευάζειν δὲ βεβλόμενῳ, τί ἐστὶν εἰ τὸ προκειμένον ἐστίν· ἐὰν γὰρ δείξωμεν τὸ ἀκόλουθον τῷ προκειμένῳ μὴ ὄν, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ προκειμένον.

Ἐτι ἐπὶ τὸν χρόνον ἐπιβλέπειν, εἰ πᾶς διαφανεῖ, οἷον εἰ τὸ τρεφόμενον ἔφησεν ἐξ ἀνάγκης αὐξεσθαι· τρέφεται μὲν γὰρ αἰεὶ τὰ ζῶα, αὖξεται δ' ἐκ αἰεὶ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπίσασθαι ἔφησε μεμνῆσθαι· τὸ μὲν γὰρ τῆ παρεληλυθότος χρόνου ἐστίν, τὸ δὲ καὶ τῆ παρόντος καὶ τῆ μέλλοντος. ἐπίσασθαι μὲν γὰρ λεγόμεθα τὰ παρόντα καὶ τὰ μέλ- 30 λοντα, οἷον ὅτι ἔσται ἔκλειψις, μνημονεύειν δ' ἐκ ἐνδέχεται ἀλλ' ἢ τὸ παρεληλυθός.

Ἐτι ὁ σοφιστικὸς τρόπος, τὸ ἄγειν εἰς τοῖστον πρὸς ὃ 5 εὐπορήσομεν ἐπιχειρημάτων. τῆτο δ' ἔσται ὅτε μὲν ἀναγκαῖον, ὅτε δὲ φαινόμενον ἀναγκαῖον, ὅτε δ' ἔτε φαινόμενον ἔτ' ἀναγκαῖον. ἀναγκαῖον μὲν ἔν, ὅταν ἀρνησαμένου τῆ ἀποκρινάμενης τῶν πρὸς τὴν θέσιν τι χρησίμων πρὸς τῆτο τῆς λόγος ποιῇται, τυγχάνη δὲ τῆτο τῶν τοιούτων ὃν πρὸς ὃ εὐπορεῖν ἔστιν ἐπιχειρημάτων. ὁμοίως δὲ καὶ ὅταν ἐπαγωγὴν

2. τοῦ alterum om C. || 4. ἐστὶν om C. || 6. τοῖς] τῷ A. || 7. τῶν ἐν τοῖς πρὸς C. || 9. ἀκριβοῦς A. || 10. ἡ φιλοπραγμοσύνη AB. || γενομένου C. || 11. θέσις ἐστίν. ἐστὶ C. || 20. κρίνει C. || δ' om A. || 22. διάθεσις ἐστὶν ἄρα φαῦλη C. || 30. δεύτερος C. || 31. ἔχ C. || ἀνάγκη BC. || 34. τι] δεῖ B. || 36. ἔχει B. || 37. ἢ μ.] καὶ μ. AB.

2. τῶν ἄλλων τινὰ C. || 5. οἷον τὸ τὴν C. || 8. ἔτι] ὅτι καὶ C. || δ' om C. || 14. καὶ] καὶ εἰ B, καὶ ἂν C. || ἀπὸ om A. || 15. ὀρισταμένους C. || 17. περὶ C. || 18. προκ. ἀνάγκη εἶναι κατ. C. || 19. ἔσται ἐξ ἀνάγκης ἂν C. || 25. ἐφ' ἧς ἐξ A. || 27. ἔφησέ τις μεμνῆσθαι C. || 30. ἔσται ἡλίῳ ἔκλειψις C. || 31. ἄλλο AB. || 32. τόπος C. || τοῖστον C. || 37. τυγχάνει BC. || εὐπορεῖ ἐπιχειρημάτων C.

πρός τι διὰ τῶ κειμένῳ ποιησάμενος ἀναιρεῖν ἐπιχειρῇ· τούτου γὰρ ἀναιρεθέντος καὶ τὸ προκείμενον ἀναιρεῖται. φαινόμενον δ' ἀναγκαῖον, ὅταν φαίνεται μὲν χρήσιμον καὶ οἰκεῖν τῆς θέσεως, μὴ ἢ δέ, πρὸς δὲ γίνονται οἱ λόγοι, εἴτε ἀρησαμένου τῷ τὸν λόγον ὑπέχοντος, εἴτε ἐπαγωγῆς ἐνδόξου διὰ τῆς θέσεως πρὸς αὐτὸ γινόμενης ἀναιρεῖν ἐπιχειροῖν αὐτό. τὸ δὲ λοιπὸν, ὅταν μὴτ' ἀναγκαῖον ἢ μῆτε φαινόμενον πρὸς δὲ γίνονται οἱ λόγοι, ἄλλως δὲ παρεξελέχσθαι συμβαίνει τῷ ἀποκρινόμενῳ. δεῖ δ' εὐλαβεῖσθαι τὸν ἔσχατον τῶν ῥηθέντων τρόπων· παντελῶς γὰρ ἀπρητημένος καὶ ἁλλότριος ἔοικεν εἶναι τῆς διαλεκτικῆς. διὸ δεῖ καὶ τὸν ἀποκρινόμενον μὴ δυσκολεῖν, ἀλλὰ τίθεναι τὰ μὴ χρήσιμα πρὸς τὴν θέσιν, ἐπισημαινόμενον ὅσα μὴ δοκεῖ, τίθησι δὲ μᾶλλον γὰρ ἀπορεῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει τοῖς ἐρωτῶσι πάντων τιθεμένων αὐτοῖς τῶν τριῶν, εἰ μὴ περαίνωσιν.

Ἔτι πᾶς ὁ εἰρηκὼς ὅτιεν τρόπον τινα πολλὰ εἴρηκεν, ἐπειδὴ πλείω ἐκάσῳ ἐξ ἀνάγκης ἀκόλουθα ἔσιν, οἷον ὁ εἰρηκὼς ἀνθρώπων εἶναι καὶ ὅτι ζῶν ἔσιν εἴρηκε καὶ ὅτι ἔμψυχον καὶ ὅτι δίπνῃ καὶ ὅτι ἔτι καὶ ἐπισήμης δεκτικόν, ὥς ὅποιον ἐνὸς τῶν ἀκολουθῶν ἀναιρεθέντος ἀναιρεῖται καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ. εὐλαβεῖσθαι δὲ χρὴ καὶ τὸ χαλεπωτέρως τὴν μεταληψιν ποιεῖσθαι· ἐνίοτε μὲν γὰρ ῥᾶον τὸ ἀκόλουθον ἀνελεῖν, ἐνίοτε δ' αὐτὸ τὸ προκείμενον.

6 Ὅσοις δ' ἀνάγκη θάτερον μόνον ὑπάρχειν, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ τὴν νόσον ἢ τὴν υἰγίαν, εἰ μὴ πρὸς θάτερον εὐπορώμεν, διαλέγεσθαι ὅτι ὑπάρχει ἢ ἔχ ὑπάρχει, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν εὐπορήσομεν. τῆτο δ' ἀντιτρέφει πρὸς ἄμφω· δείξαντες μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει θάτερον, ὅτι ἔχ ὑπάρχει τὸ λοιπὸν δεδειχότες ἐσόμεθα· εἰ δ' ὅτι ἔχ ὑπάρχει δείξωμεν, τὸ λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. δῆλον ἔν ὅτι πρὸς ἄμφω χρήσιμος ὁ τόπος.

Ἔτι τὸ ἐπιχειρεῖν μεταφέροντα τῆνομα ἐπὶ τὸν λόγον, ὡς μάλιστα προσήκον ἐκλαμβάνειν ἢ ὡς κείται τῆνομα, οἷον εὐψυχον μὴ τὸν ἀνδρεῖον, καθάπερ νῦν κεῖται, ἀλλὰ τὸν εὐτὴν ψυχὴν ἔχοντα, καθάπερ καὶ εὐελπιν τὸν ἀγαθὰ ἐλπίζοντα· ὁμοίως δὲ καὶ εὐδαίμονα, ἔτι ἂν ὁ δαίμων ἢ σπυδαῖος, καθάπερ Ξενοκράτης φησὶν εὐδαίμονα εἶναι τὸν τὴν ψυχὴν ἔχοντα σπυδαῖαν· ταύτην γὰρ ἐκάστω εἶναι δαίμονα.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐσὶ, τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ δ' ὁπότ' ἔτυχεν, εἰ μὴ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τεθῇ ἢ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀνάγκης, ἢ αὐτὸ ἢ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, αἰεὶ δίδωσι τόπον ἐπιχειρήματος. εἰ μὴ γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τεθῇ, δῆλον ὅτι ἔτι παντὶ φησὶν ὑπάρχειν, ὑπάρχοντος παντὸς, ὥς ἡμάρτηκεν· εἰ τε τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγόμενον ἐξ ἀνάγκης ἔφησε· παντὶ γὰρ φησὶν ὑπάρχειν, ἔχ ὑπάρχοντος παντὶ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν· αἰεὶ γὰρ ἐπ' ἑλαττον λέγεται τὸ ἐναντίον τῷ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, οἷον εἰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαῦλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀγαθοὶ ἐπ' ἑλαττον, ὥς ἔτι μᾶλλον ἡμάρτηκεν, εἰ ἀγαθὸς ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν. ὥσπερ δὲ καὶ εἰ τὸ ὁπότ' ἔτυχεν ἐξ ἀνάγκης ἔφησεν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ἔτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ ὁπότ' ἔτυχεν ἔφ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ἐνδέχεται δὲ, καὶ μὴ διορίσας εἴπῃ ὁπότ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ ἐξ ἀνάγκης εἴρηκεν, ἢ δὲ τὸ πρᾶγμα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διαλέγεσθαι ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρηκὼς αὐτῶ, οἷον εἰ φαύλης τὰς ἀποκλήρας ἔφησεν εἶναι μὴ διορίσας, ὡς ἐξ ἀνάγκης εἰρηκὼς αὐτῶ διαλέγεσθαι.

Ἔτι καὶ εἰ αὐτὸ αὐτῷ συμβεβηκὸς ἔθηκεν ὡς ἕτερον διὰ τὸ ἕτερον εἶναι ὄνομα, καθάπερ Πρίδοικος διηρεῖτο τὰς ἡδονὰς εἰς χαρὰν καὶ τέρψιν καὶ εὐφροσύνην· ταῦτα γὰρ πάντα τῶ αὐτῷ τῆς ἡδονῆς ὀνόματά ἐσιν. εἰ ἔν τις τὸ χαίρειν τῷ εὐφραίνεισθαι φήσῃ συμβεβηκέναι, αὐτὸ ἂν αὐτῷ φαίη συμβεβηκέναι.

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐναντία συμπλέκεται μὲν ἀλλήλοις ἕα-7 χῶς, ἐναντίωσιν δὲ ποιεῖ τετραχῶς συμπλεκόμενα, δεῖ λαμβάνειν τὰ ἐναντία, ὅπως ἂν χρήσιμον ἢ καὶ ἀναρῶντι καὶ κατασκευάζοντι. ὅτι μὲν ἔν ἑαχῶς συμπλέκεται, δῆλον· ἢ γὰρ ἐκάτερον τῶν ἐναντίων ἐκατέρῳ συμπλακίσσεται· τῆτο δὲ διχῶς, οἷον τὸ τὴν φίλῃς εὐ ποιεῖν καὶ τὸ τὴν ἐχθρὸς κακῶς, ἢ ἀνάπαλιν τὸ τὴν φίλῃς κακῶς καὶ τοὺς ἐχθρὸς εὐ. ἢ ὅταν ἄμφω περὶ τῶ ἐνός· διχῶς δὲ καὶ τῆτο, οἷον τὸ τὴν φίλῃς εὐ καὶ τὸ τὴν φίλῃς κακῶς, ἢ τὸ τὴν ἐχθρὸς εὐ καὶ τὴν ἐχθρὸς κακῶς. ἢ τὸ ἐν περὶ ἀμφοτέρων· διχῶς δὲ καὶ τῆτο, οἷον τὸ τὴν φίλῃς εὐ καὶ τὸ τὴν ἐχθρὸς εὐ, ἢ τὴν φίλῃς κακῶς καὶ τὴν ἐχθρὸς κακῶς.

1. ποιησάμενος AB, ποιησάμενου corr fortasse C. || 6. αὐτὸν B. || γινόμενης C. || 7. ἔτε C. || ἢ om C. || 9. συμβαίνει BC. || ἀποκρινόμενος C. || 10. τρόποι BC. || 13. ὅσα || ὡς ἅμα C. || 14. ἐρωτῶσιν ὅταν πάντων αὐτοῖς τιθεμένων τῶν τριῶν μηδὲν περαίνωσιν C. || 20. ἐνὸς ὁποῦν C. || ἀνήρηται C. || 21. χρῇ || χρῇ τα τοιαῦτα A. || καὶ τὸ || εἰς τὸ corr B. || ραδιαιτέρον τὸ ἀκολουθῶν C. || 22. χαλεπωτέρων B. || 25. τὴν utrumque om C. || 32. κατὰ BC. || 33. μᾶλλον C. || προσήκον A. || ἐκλαμβάνειν om BC. || 36. ἂν et ἢ om C. || 4. ἦται, αὐτὸ C. || τὸ B. || 5. εἰ μὴ γὰρ C. || 10. εἴρηκεν. τὸ γὰρ ἑλαττον C. || 13. εἴρηκεν εἶναι. ὥσπερ C. || 24. τῷ χαίρειν τὸ εὐφραίνεισθαι φαίη C. || 27. τὰναντία C. || συμπλέκεται AB. || ἑαχῶς ἀλλήλοις C. || 28. συμπλέκεται A. || λαμβάνειν δεῖ C. || 29. ἢ χρήσιμον C. || 30. συμπλέκεται A. || 33. κακῶς ποιεῖν καὶ τὸ τὴν C. || 34. ὅταν ἄμφω || ἀμφοτέρω C. || 35 et 36. εὐ || εὐ ποιεῖν C. || 36. καὶ || καὶ τὸ C.

Αἱ μὲν ἔν πρώται δύο ῥηθεῖσαι συμπλοκαὶ ὃ ποιῶσιν ἐναντίωσιν· τὸ γὰρ τὰς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τὰς ἐχθροὺς κακῶς ἔκ ἔστιν ἐναντίον· ἀμφοτέρω γὰρ αἰρετὰ καὶ τὰ αὐτῶ ἦθος. ὁδὲ τὸ τὰς φίλους κακῶς τῷ τὰς ἐχθροὺς εὖ· καὶ γὰρ ταῦτα ἀμφοτέρω φευκτὰ καὶ τὰ αὐτῶ ἦθος. ὃ δοκεῖ δὲ 5 φευκτὸν φευκτῷ ἐναντίον εἶναι, ἐὰν μὴ τὸ μὲν καθ' ὑπερβολὴν τὸ δὲ κατ' ἔνδειαν λεγόμενον ἤ· ἢ τε γὰρ ὑπερβολὴ τῶν φευκτῶν δοκεῖ εἶναι, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἔνδεια. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα τέτταρα ποιεῖ ἐναντίωσιν. τὸ γὰρ τὰς φίλους εὖ ποιεῖν τῷ τὰς φίλους κακῶς ἐναντίον· ἀπὸ τε γὰρ ἐναντίου 10 ἦθος ἐστὶ, καὶ τὸ μὲν αἰρετὸν τὸ δὲ φευκτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· καθ' ἑκάστην γὰρ συζυγίαν τὸ μὲν αἰρετὸν τὸ δὲ φευκτόν, καὶ τὸ μὲν ἐπικεκῶς ἦθος τὸ δὲ φαύλου. δῆλον ἔν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῷ αὐτῷ πλείονα ἐναντία συμβαίνει γίνεσθαι. τῷ γὰρ τὰς φίλους εὖ ποιεῖν καὶ 15 τὸ τὰς ἐχθροὺς εὖ ποιεῖν ἐναντίον καὶ τὸ τὰς φίλους κακῶς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστω τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπισκοπῶσι δύο τα ἐναντία φανήσεται. λαμβάνειν ἔν τῶν ἐναντίων ὁπότερον ἂν ἢ πρὸς τὴν θέσιν χρήσιμον.

*Εἰ εἰς τι ἐναντίον τῷ συμβεβηκότι, σκοπεῖν εἰ 20 ὑπάρχει ὥπερ τὸ συμβεβηκὸς εἴρηται ὑπάρχειν· εἰ γὰρ τῷτο ὑπάρχει, ἐκεῖνο ἔκ ἂν ὑπάρχοι· ἀδύνατον γὰρ τάναντία ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν.

*Ἡ εἰς τι τοῖσιν εἴρηται κατὰ τίνος, ὃ ὄντος ἀνάγκη τὰ ἐναντία ὑπάρχειν. οἷον εἰ τὰς ιδέας ἐν ἡμῖν ἐφήσεν εἰ- 25 ναι· κινεῖσθαι τε γὰρ καὶ ἡρεμεῖν αὐτὰς συμβήσεται, ἔτι δὲ αἰσθητὰς καὶ νοητὰς εἶναι. δοκῶσι γὰρ αἱ ιδέαι ἡρεμεῖν καὶ νοητὰ εἶναι τοῖς τιθεμένοις ιδέας εἶναι, ἐν ἡμῖν δὲ οὐσας ἀδύνατον ἀκινήτους εἶναι· κινεμένων γὰρ ἡμῶν ἀναγκαῖον καὶ τὰ ἐν ἡμῖν πάντα συγκινεῖσθαι. δῆλον δ' ὅτι 30 καὶ αἰσθηταί, εἴπερ ἐν ἡμῖν εἰσὶ· διὰ γὰρ τῆς περὶ τὴν ὄψιν αἰσθήσεως τὴν ἐν ἑκάστω μορφήν γνωρίζομεν.

Πάλιν εἰ κεῖται συμβεβηκὸς ὃ εἰς τι ἐναντίον, σκοπεῖν εἰ καὶ τὰ ἐναντίον δεκτικόν, ὅπερ καὶ τὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων δεκτικόν, οἷον εἰ τὸ μῖσος ἔσθαι 35 ἔργῃ ἐφήσεν, εἴη ἂν τὸ μῖσος ἐν τῷ θυμοειδεῖ· ἐκεῖ γὰρ

ἡ ἔργῃ. σκοπεῖν ἔν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ θυμοειδεῖ, ἡ φιλία· εἰ γὰρ μὴ, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ ἐστὶν ἡ φιλία, ἔκ ἂν ἔποιτο μῖσος ἔργῃ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἐπιθυμητικὸν ἀγνοεῖν ἐφήσεν. εἴη γὰρ ἂν καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν, εἴπερ καὶ ἀγνοίας· ὅπερ οὐ δοκεῖ, τὸ ἐπιθυμητικὸν δεκτικὸν εἶναι ἐπιστήμης. ἀνασκευάζοντι μὲν οὖν, καθάπερ εἴρηται, χρησέον· κατασκευάζοντι δέ, ὅτι μὲν ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός, ὃ χρήσιμος ὁ τόπος, ὅτι δ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν, χρήσιμος. δείξαντες μὲν γὰρ ὅτι ὃ δεκτικὸν τῷ ἐναντίον, δε- 40 δειχότες ἐσόμεθα ὅτι ἔτε ὑπάρχει τὸ συμβεβηκός ὅτ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν· ἐὰν δὲ δείξωμεν ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον ἢ ὅτι δεκτικὸν τῷ ἐναντίον ἐστὶν, ἔδωκεν δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι καὶ τὸ συμβεβηκός ὑπάρχει, ἀλλ' ὅτι ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ἐπὶ τοσούτον μόνον δεδειγμένον ἔσται.

*Επεὶ δ' αἱ ἀντιθέσεις τέτταρες, σκοπεῖν ἐκ μὲν τῶν 8 ἀντιφάσεων ἀνάπαλιν ἐκ τῆς ἀκολούθησως καὶ ἀναιρουντί καὶ κατασκευάζοντι, λαμβάνειν δ' ἐξ ἐπαγωγῆς, οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος ζῶν, τὸ μὴ ζῶν ἔκ ἀνθρώπου. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐνταῦθα γὰρ ἀνάπαλιν ἡ ἀκολούθησις· τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶν ἔπεται, τῷ δὲ μὴ ἀνθρώπῳ τὸ μὴ ζῶν. ὃ, ἀλλ' ἀνάπαλιν τῷ μὴ ζῶν τὸ ἔκ ἀνθρώπου. ἐπὶ πάντων ἔν τὸ τοῖσιν ἀξιωτέον, οἷον εἰ τὸ καλὸν ἡδύ, καὶ τὸ μὴ ἡδύ ὃ καλόν· εἰ δὲ μὴ τῷτο, ὅδ' ἐκεῖνο. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ μὴ ἡδύ ὃ καλόν, τὸ καλὸν ἡδύ. δῆλον ἔν ὅτι 15 πρὸς ἄμφο ἀντιτρέφει ἡ κατὰ τὴν ἀντίφασιν ἀκολούθησις ἀνάπαλιν γινομένη.

*Επὶ δὲ τῶν ἐναντίων σκοπεῖν εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἔπεται, ἢ ἐπὶ ταῦτα ἢ ἀνάπαλιν, καὶ ἀναιρῶντι καὶ κατασκευάζοντι· λαμβάνειν δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐξ ἐπαγωγῆς, ἐφ' ὅσον χρήσιμον. ἐπὶ ταῦτα μὲν ἔν ἡ ἀκολούθησις, οἷον τῇ ἀνδρίᾳ καὶ τῇ δειλίᾳ· τῇ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἀκολουθεῖ, τῇ δὲ κακία, καὶ τῇ μὲν ἀκολουθεῖ τὸ αἰρετόν, τῇ δὲ τὸ φευκτόν. ἐπὶ ταῦτα ἔν καὶ ἡ τῶν ἀκολούθησις· ἐναντίον γὰρ τὸ αἰρετόν τῷ φευκτῷ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀνά- 20 παλιν δὲ ἡ ἀκολούθησις, οἷον εὐεξία μὲν ἡ ὑγίεια ἀκολουθεῖ, καχεξία δὲ νόσος ὃ, ἀλλὰ νόσῳ καχεξία. δῆλον ἔν ὅτι

1. οὖν om A. || δύο πρώται C. || 4. ἔτε C. || 5. ἦθος. ἀπὸ κακίας γὰρ. οὐ B. || 7. ἢ post 6. μὴ C. || 9. τέτταρα πάντα C. || τό τε γὰρ C. || 10. γὰρ] γὰρ τῷ C. || 14. πλείω C. || 15. τὸ B. || 16. τὸ τοῖς — καὶ τὸ om C. || 17. ἑκάστω κατὰ τὸν C. || ἐπισκοπῶσιν C. || 18. τάναντία C. || 21. ὑπάρχειν om C. || 22. γὰρ ἀμφοτέρω τάναντία τῷ C. || 23. ὑπάρχειν. ἄλλος εἰς τι συμβεβηκέναι τινὲς φησιν, ἐφορᾷ εἰ τῷ συμβεβηκότι ἐναντίον ἐστὶ τι. εἰ ἔν τὸ ἐναντίον ὑπάρχει τοῦ συμβεβηκός ὃ φησὶ συμβεβηκέναι, ἐκεῖνο ἔκ ἂν ὑπάρχοι ὃ ἐξ ἀρχῆς ἐφ' ἡ συμβεβηκέναι. ἀδύνατον γὰρ τὰ ἐναντία ἅμα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν. ἢ C. || 25. τάναντία C. || 26. αὐτὰς καὶ ἡρεμεῖν C. || αὐτὰ A. || 26. ἡρεμεῖν καὶ ἀκίνητοι καὶ C. || 30. πάντα] ὄντα C.

1. ἡ φιλία om A. || 2. θυμητικῷ A. || ἐστὶν om C. || 3. ἔποιτο τὸ μῖσος BC. || 8. ὅτι δ' — χρήσιμος om C. || 15. ἀντιθέσεις εἰς τέσσαρες C. || 16. ἀναιρῶντα καὶ κατασκευάζοντα C. || 23. τοῦτο μὴ C. || 24. μὴ τὸ AB. || 26. γενομένη C. || 28. καὶ om C. || καὶ] ἢ C. || 30. ἐφ' ὅσον χρήσιμον om AB. || 33. καὶ ἔτι ἡ ἀκολούθησις A. || 34. τῷ αἰρετῷ τὸ φευκτόν A. || 35. οἷον εἰ εὐεξία C. || ἢ om C.

ἀνάπαλιν ἐπὶ τούτων ἢ ἀκολούθησις. σπάνιον δὲ τὸ ἀνάπαλιν ἐπὶ τῶν ἐναντίων συμβαίνει, ἀλλὰ τοῖς πλείοσις ἐπὶ ταῦτα ἢ ἀκολούθησις. εἰ ἔν μὴτ' ἐπὶ ταῦτα τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἀκολουθεῖ μῆτε ἀνάπαλιν, ὁῦλον ὅτι ἐδ' ἐπὶ τῶν ῥηθέντων ἀκολουθεῖ τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ. εἰ δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων, καὶ ἐπὶ 5 τῶν ῥηθέντων ἀναγκαῖον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἀκολουθεῖν.

Ὁμοίως δὲ τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐπὶ τῶν στερήσεων καὶ ἔξεων σκεπτόμεν. πλὴν ἔκ ἔστιν ἐπὶ τῶν σερήσεων τὸ ἀνάπαλιν, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα τὴν ἀκολούθησιν ἀναγκαῖον αἰεὶ γίνεσθαι, καθάπερ ὄφει μὲν αἰσθῆσιν, τυφλότητι δ' ἀναισθη- 10 σίαν. ἀντίκειται γὰρ ἡ αἰσθησις τῇ ἀναισθησίᾳ ὡς ἔστις καὶ σερήσις· τὸ μὲν γὰρ ἔστις αὐτῶν, τὸ δὲ σερήσις ἔστιν.

Ὁμοίως δὲ τῇ ἔξει καὶ τῇ σερήσει καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τι χρησέων· ἐπὶ ταῦτα γὰρ καὶ τούτων ἢ ἀκολούθησις. οἷον εἰ τὸ τριπλάσιον πολλαπλάσιον, καὶ τὸ τριτημόριον πολ- 15 λοσημόριον· λέγεται γὰρ τὸ μὲν τριπλάσιον πρὸς τὸ τριτημόριον, τὸ δὲ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ παλλοστημόριον. πάλιν εἰ ἡ ἐπιστήμη ὑπόληψις, καὶ τὸ ἐπιστητὸν ὑποληπτόν· καὶ εἰ ἡ ὄρασις αἰσθησις, καὶ τὸ ὁρατὸν αἰσθητόν. ἔνστασις ὅτι ἐκ ἀνάγκης ἐπὶ τῶν πρὸς τι τὴν ἀκολούθησιν γί- 20 νεσθαι, καθάπερ εἴρηται· τὸ γὰρ αἰσθητὸν ἐπιστητὸν ἔστιν, ἢ δ' αἰσθησις ἐκ ἐπιστήμης. ἢ μὴν ἀληθὴς γε ἡ ἔνστασις δοκεῖ εἶναι· πολλοὶ γὰρ ἔφασι τῶν αἰσθητῶν ἐπιστήμην εἶναι. ἔτι πρὸς τὸ ἐναντίον ἐχ ἥττον χρήσιμον τὸ ῥηθέν, οἷον ὅτι τὸ αἰσθητὸν ἐκ ἔστιν ἐπιστητόν· ἐδὲ γὰρ ἡ αἰσθησις ἐπιστήμη. 25

9 Πάλιν ἐπὶ τῶν σύσειχων καὶ ἐπὶ τῶν πτώσεων, καὶ ἀναιρῶντα καὶ κατασκευάζοντα. λέγεται δὲ σύσειχα μὲν τὰ τοιαῦτα οἷον τὰ δίκαια καὶ ὁ δίκαιος τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τὰ ἀνδρεία καὶ ὁ ἀνδρεὺς τῇ ἀνδρίᾳ. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ποιητικά ἢ φυλακτικά σύσειχα ἐκείνῃς ἔστι ποιητικά ἢ φυλακτικά, 30 οἷον τὰ ὑγιεινὰ ὑγιείας καὶ τὰ εὐεκτικά εὐεξίας. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. σύσειχα μὲν ἔν τὰ τοιαῦτα εἴωθε λέγεσθαι, πτώσεις δὲ οἷον τὸ δικάως καὶ ἀνδρείως καὶ ὑγιεινῶς καὶ ὅσα τῶτον τὸν τρόπον λέγεται. δοκεῖ δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς πτώσεις σύσειχα εἶναι, οἷον τὸ μὲν δι- 35 καίως τῇ δικαιοσύνῃ, τὸ δὲ ἀνδρείως τῇ ἀνδρίᾳ. σύσειχα δὲ λέγεται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν σύσειχίαν ἅπαντα, οἷον δικαιοσύνη, δίκαιος, δίκαιον, δικάως. ὁῦλον ἔν ὅτι ἐνὸς ὁποιοῦν δειχθέντος τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν σύσειχίαν ἀγαθῶν ἢ

ἐπαινετῶ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα δεδειγμένα ἔσαι, οἷον εἰ ἡ δικαιοσύνη τῶν ἐπαινετῶν, καὶ ὁ δίκαιος καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δικάως τῶν ἐπαινετῶν. ῥηθήσεται δὲ τὸ δικάως καὶ ἐπαινετῶς κατὰ τὴν αὐτὴν πτώσιν ἀπὸ τῆς ἐπαινετῆς, καθάπερ τὸ δικάως ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον ἐπ' αὐτῆς τῆς εἰρημένης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐναντίως τὸ ἐναντίον, οἷον ὅτι τὸ ἀγαθὸν ἐκ ἔξ ἀνάγκης ἡδύ· ἐδὲ γὰρ τὸ κακὸν λυπηρόν· ἢ εἰ τῆτο, ἀκάκεινο. καὶ εἰ ἡ δικαιοσύνη ἐπιστήμη, καὶ ἡ ἀδικία ἀγνοία· καὶ εἰ τὸ δικάως ἐπιστημονικῶς καὶ ἐμπείρως, τὸ ἀδίκως ἀγνοήτως καὶ ἀπείρως. εἰ δὲ ταῦτα μὴ, ἐδ' ἐκεῖνα, καθάπερ ἐπὶ τῆς νῦν ῥηθέντος· μᾶλλον γὰρ ἂν φανεῖν τὸ ἀδίκως ἐμπείρως ἢ ἀπείρως. ἔτος δ' ὁ τόπος εἴρηται πρότερον ἐν ταῖς τῶν ἐναντίων ἀκολουθήσεσιν· ἐδὲν γὰρ ἄλλο νῦν ἀξιοῦμεν ἢ τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ ἀκολουθεῖν.

Ἔτι ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ποιητικῶν καὶ φθαρτικῶν, καὶ ἀναιρῶντι καὶ κατασκευάζοντι. ὦν γὰρ αἱ γενέσεις τῶν ἀγαθῶν, καὶ αὐτὰ ἀγαθὰ, καὶ εἰ αὐτὰ ἀγαθὰ, καὶ αἱ γενέσεις· εἰ δὲ αἱ γενέσεις τῶν κακῶν, καὶ αὐτὰ τῶν κακῶν. ἐπὶ δὲ τῶν φθορῶν ἀνάπαλιν· εἰ γὰρ αἱ φθοραὶ τῶν ἀγαθῶν, αὐτὰ τῶν κακῶν, εἰ δ' αἱ φθοραὶ τῶν κακῶν, αὐτὰ τῶν ἀγαθῶν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ ποιητικῶν καὶ φθαρτικῶν· ὦν μὲν γὰρ τὰ ποιητικὰ ἀγαθὰ, καὶ αὐτὰ τῶν ἀγαθῶν, ὦν δὲ τὰ φθαρτικὰ ἀγαθὰ, αὐτὰ τῶν κακῶν.

10 Πάλιν ἐπὶ τῶν ὁμοίων, εἰ ὁμοίως ἔχει, οἷον εἰ ἐπιστήμη μία πλειόνων, καὶ δόξα, καὶ εἰ τὸ ὅψιν ἔχειν ὁρᾶν, καὶ τὸ ἀκοῇ ἔχειν ἀκείν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν δοκόντων. χρήσιμος δ' ὁ τόπος πρὸς ἀμφω· εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τίνος τῶν ὁμοίων ἔτως ἔχει, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοίων, εἰ δὲ ἐπὶ τίνος μὴ, ἐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐφ' ἐνὸς καὶ εἰ ἐπὶ πολλῶν ὁμοίως ἔχει· ἐνιαχῶ γὰρ διαφωνεῖ. οἷον εἰ τὸ ἐπίσασθαι διανοεῖσθαι, καὶ τὸ πολλὰ ἐπίσασθαι πολλὰ διανοεῖσθαι. τῆτο δ' οὐκ ἀληθές· ἐπίσασθαι μὲν γὰρ ἐνδέχεται πολλὰ, διανοεῖσθαι δ' ἔ. εἰ ἔν τῆτο μὴ, ἐδ' ἐκεῖνο τὸ ἐφ' ἐνός, ὅτι τὸ ἐπίσασθαι διανοεῖσθαι ἔστιν.

Ἔτι ἐκ τῆς μᾶλλον καὶ ἥττον. εἰσὶ δὲ τῆς μᾶλλον καὶ ἥττον τόποι τέσσαρες, εἰς μὲν εἰ ἀκολουθεῖ τὸ μᾶλλον τῷ μᾶλλον, οἷον εἰ ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ ἡ μᾶλλον ἡδονὴ μᾶλ-

2. τὸ αὐτὸ AB. || 3. τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ C. || 4. ἐπὶ om A. || 7. καὶ ἐπὶ τῶν ἔξεων C. || 11. γὰρ καὶ ἡ AB. || 15. πολλαπλάσιον om A. || 19. ὅψις C. || 20. ἀναγκαῖον C. || 22. γε om C. || 29. ἢ] καὶ τὰ C. || 30. ἐκεῖναι ἐστὶν ὦν ἐστὶν C. || 33. καὶ τὸ ἀνδρείως C. || 34. ὑγιεινῶς καὶ εὐεκτικῶς καὶ C.

1. γύεται C. || 2. τὸ δίκαιον καὶ ὁ δίκαιος C. || 14. ἐδὲν C. || 18. καὶ εἰ αὐτὰ ἀγαθὰ om C. || 19. εἰ δὲ] καὶ ὦν C. || 29. ἔχει om C. || 31. σκοπεῖν] τῶν ὁμοίων. σκοπεῖν C. || 34. πολλὰ ἐνδέχεται C. || 37. καὶ ἥττον om B. || 38. τόποι ante τοῦ BC. || τέτταρες C. || 39. ἀγαθόν — ἡδονὴ om pr C.

λον ἀγαθόν, καὶ εἰ τὸ ἀδικεῖν κακόν, καὶ τὸ μᾶλλον ἀδικεῖν μᾶλλον κακόν. χρήσιμος δ' ἔν πρὸς ἄμφω ὁ τόπος· εἰ μὲν γὰρ ἀκολουθεῖ τῇ τῷ ὑποκειμένῃ ἐπιδόσει ἢ τῷ συμβεβηκότος ἐπιδόσει, καθάπερ εἴρηται, δῆλον ὅτι συμβέβηκεν, εἰ δὲ μὴ ἀκολουθεῖ, ἔ συμβεβήκεν. τῷτο δ' ἐπαγωγῇ 5 ληπτέον. ἄλλος· ἐνὸς περὶ δύο λεγομένῃ, εἰ ὧ μᾶλλον εἰκὸς ὑπάρχειν μὴ ὑπάρχει, οὐδ' ὧ ἥττον, καὶ εἰ ὧ ἥττον εἰκὸς ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ ὧ μᾶλλον. πάλιν δυοῖν περὶ ἐνὸς λεγομένων εἰ τὸ μᾶλλον ὑπάρχειν δοκῶν μὴ ὑπάρχει, ἔδὲ τὸ ἥττον, ἢ εἰ τὸ ἥττον δοκῶν ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ 10 τὸ μᾶλλον. ἔτι δυοῖν περὶ δύο λεγομένων εἰ τὸ θατέρω μᾶλλον ὑπάρχειν δοκῶν μὴ ὑπάρχει, ἔδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, ἢ εἰ τὸ ἥττον δοκῶν τῷ ἐτέρῳ ὑπάρχειν ὑπάρχει, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.

Ἐτι ἐκ τοῦ ὁμοίως ὑπάρχειν ἢ δοκεῖν ὑπάρχειν 15 τριῶν, καθάπερ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ὕστερον ρηθέντων τριῶν τόπων ἐλέγετο. εἴτε γὰρ ἔν τι δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει ἢ δοκεῖ ὑπάρχειν, εἰ τῷ ἐτέρῳ μὴ ὑπάρχει, ἔδὲ τῷ ἐτέρῳ, εἰ δὲ θατέρῳ ὑπάρχει, καὶ τῷ λοιπῷ· εἴτε δύο τῷ αὐτῷ ὁμοίως, εἰ τὸ ἕτερον μὴ ὑπάρχει, ἔδὲ τὸ λοιπόν, εἰ 20 δὲ θάτερον, καὶ τὸ λοιπόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἰ δύο δυσὶν ὁμοίως ὑπάρχει· εἰ γὰρ τὸ ἕτερον τῷ ἐτέρῳ μὴ ὑπάρχει, οὐδὲ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ, εἰ δὲ ὑπάρχει τὸ ἕτερον, τῷ ἐτέρῳ, καὶ τὸ λοιπὸν τῷ λοιπῷ.

Ἐκ μὲν ἔν τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ τῷ ὁμοίως 25 τριῶν σαυταχῶς ἐνδέχεται ἐπιχειρεῖν· ἔτι δ' ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ ἄν ἕτερον πρὸς ἕτερον προστεθὲν ποιῇ ἀγαθὸν ἢ λευκόν, μὴ ὃν πρότερον λευκὸν ἢ ἀγαθόν, τὸ προστεθὲν ἔσαι λευκόν ἢ ἀγαθόν, οἷον περ καὶ τὸ ὅλον ποιεῖ. ἔτι εἰ πρὸς τὸ ὑπάρχον προστεθὲν τι μᾶλλον ποιεῖ τοῦτον οἷον ὑπῆρχε, καὶ 30 αὐτὸ ἔσαι τοῦτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. χρήσιμος δὲ ἐκ ἐν ἅπασιν ὁ τόπος, ἀλλ' ἐν οἷς τὴν τῷ μᾶλλον ὑπεροχὴν συμβαίνει γίνεσθαι. ἔτος δὲ ὁ τόπος ἐκ ἀντιστρέφει πρὸς τὸ ἀνασκευάζειν. εἰ γὰρ μὴ ποιεῖ τὸ προστιθέμενον ἀγαθόν, ἔδὲπω δῆλον εἰ αὐτὸ μὴ ἀγαθόν· τὸ γὰρ 35

ἀγαθὸν κακῷ προστιθέμενον ἐκ ἐξ ἀνάγκης ἀγαθὸν τὸ ὅλον ποιεῖ, ἔδὲ λευκὸν μέλανι.

Πάλιν εἴ τι μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἀπλῶς ὑπάρχει· τὸ γὰρ μὴ ὃν ἀγαθόν ἢ λευκὸν ἔδὲ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀγαθόν ἢ λευκόν ρηθήσεται· τὸ γὰρ κακόν οὐδενὸς μᾶλλον ἢ ἥττον ἀγαθόν, ἀλλὰ μᾶλλον κακόν ἢ ἥττον ρηθήσεται. ἐκ ἀντιστρέφει δ' ἔδ' ἔτος ὁ τόπος πρὸς τὸ ἀνασκευάσαι· πολλὰ γὰρ τῶν οὐ λεγομένων μᾶλλον ἀπλῶς ὑπάρχει· ἄνθρωπος γὰρ ἔ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀλλ' 40 ἔ διὰ τῷτο ἐκ ἔξιν ἄνθρωπος.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκεπτέον καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ τι καὶ ποτὲ καὶ πῶ· εἰ γὰρ κατὰ τι ἐνδέχεται, καὶ ἀπλῶς ἐνδέχεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ποτὲ ἢ πῶ· τὸ γὰρ ἀπλῶς ἀδύνατον ἔτε κατὰ τι ἔτε πῶ ἔτε ποτὲ ἐνδέχεται. ἔντασις 45 ὅτι κατὰ τι μὲν εἰσι φύσει σπευδαῖοι, οἷον ἐλευθέροι ἢ σωφρονικοί, ἀπλῶς δὲ οὐκ εἰσι φύσει σπευδαῖοι· οὐδεὶς γὰρ φύσει φρόνιμος. ὁμοίως δὲ καὶ ποτὲ μὲν ἐνδέχεται τῶν φθαρτῶν τι μὴ φθαρῆναι, ἀπλῶς δ' ἐκ ἐνδέχεται μὴ φθαρῆναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ πῶ μὲν συμφέρει τοιαύτη διαίτη χρῆσθαι, οἷον ἐν τοῖς νοσήδεσι τόποις, ἀπλῶς δ' οὐ συμφέρει. ἔτι δὲ πῶ μὲν ἔνα μόνον δυνατόν εἶναι, ἀπλῶς δὲ ἔ δυνατόν ἔνα μόνον εἶναι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ πῶ μὲν καλὸν τὸν πατέρα θύειν, οἷον ἐν Τριβαλλοῖς, ἀπλῶς δ' ἔ καλόν. ἢ τῷτο μὲν ἔ πῶ σημαίνει ἀλλὰ τισὶν οὐδὲν 50 γὰρ διαφέρει ὅπερ ἂν ὦσιν· πανταχῶ γὰρ αὐτοῖς ἔσαι καλὸν ἔστι Τριβαλλοῖς. πάλιν ποτὲ μὲν συμφέρει φαρμακεύεσθαι, οἷον ὅταν νοσῇ, ἀπλῶς δ' ἔ. ἢ ἔδὲ τῷτο ποτὲ σημαίνει, ἀλλὰ τῷ διακειμένῳ πως· ἔδὲν γὰρ διαφέρει ὅποτεν, εἰ ἂν ἔτω μόνον διακείμενος ἢ. τὸ δ' ἀπλῶς ἐξιν ὃ μὴ δενὸς προστεθέντος ἐρεῖς ὅτι καλόν ἐξιν ἢ τὸ ἐναντίον. οἷον τὸ τὸν πατέρα θύειν ἐκ ἐρεῖς καλόν εἶναι, ἀλλὰ τισὶ καλόν εἶναι· ἐκ ἄρα ἀπλῶς καλόν. ἀλλὰ τὸ τὸς θεὸς τιμᾶν ἐρεῖς καλόν ἔδὲν προστιθείς· ἀπλῶς γὰρ καλόν ἐξιν. ὥς ἐ δ' ἂν μὴδενὸς προστιθεμένου δοκῇ εἶναι καλόν ἢ αἰσχρὸν ἢ ἄλλο 55 τι τῶν τοιούτων, ἀπλῶς ρηθήσεται.

2. δ' ἐν] δὲ C. || 6. δυοῖν C. || 7. μὴ] ἐκ C. || 9. τὸ θατέρω μᾶλλον B. || 10. ἢ εἰ] εἰ δὲ C, om A. || τὸ ἥττον om A. || 11. δυοῖν C. || 13. ἢ εἰ] εἰ δὲ C. ἢ εἰ — λοιπῷ om A. || ὑπάρχειν τῷ ἐτέρῳ C. || 18. ἢ εἰ δοκεῖ C. || ἔδὲ θατέρω, καὶ εἰ θατέρω ὑπάρχει C. || 22. δυσὶ τισιν ὁμοίως C. || 25. καὶ τῷ ἥττον C. || 26. δ' om C. || 27. ἀγαθὸν ἢ λευκὸν C. || 28. τὸ — ἀγαθόν om B. || 29. οἷον περ] καὶ τοιοῦτον οἷον περ C.

2. ἔδὲ τὸ λευκόν C. || 4. ἔδὲν BC. || 8. ἔ] μὴ C. || μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπλῶς C. || 10. ἔσαι C. || 12. εἰ] δ C. || 13. καὶ ποτὲ καὶ πῶ C. || 15. ἐξιν A. || 16. οὐδεὶς — φρόνιμος om A. || 21. μόνον om C. || 23 et 26. τριβαλλοῖς C. || 25. ἔτι C. || 26. ἔστι] τοῖς A. || 29. ἂν C. || 30. ἐναντίον C. || 32. εἶναι om C. || 33. προσθείς AB.

Γ.

Πότερον δ' αἰρετώτερον ἢ βέλτιον δυεῖν ἢ πλείονων, ἐν τῶνδε σκεπτέον. πρῶτον δὲ διωρίσθω ὅτι τὴν σκέψιν ποιούμεθα ἔχ' ὑπὲρ τῶν πολὺ διεσώτων καὶ μεγάλην πρὸς ἀλλήλα διαφοράν· ἐχόντων (οὐδεὶς γὰρ ἀπορεῖ πότερον ἢ εὐδαιμονία ἢ ὁ πλεῖστος αἰρετώτερον) ἀλλ' ὑπὲρ τῶν σύνεγγυς, καὶ περὶ ὧν ἀμφισβητῶμεν ποτέρῳ δεῖ πρόσθεσθαι μᾶλλον, διὰ τὸ μηδεμίαν ὁρᾶν τῶ ἐτέρῳ πρὸς τὸ ἕτερον ὑπεροχὴν. δῆλον ὅν ἐπὶ τῶν τοιούτων ὅτι δειχθείσης ὑπεροχῆς ἢ μᾶς 10 ἢ πλείονων σύγκαταθήσεται ἡ διάνοια· ὅτι τῶν ἐξ ἡμῶν αἰρετώτερον, ἂν ποτέρῳ τυγχάνει αὐτῶν ὑπερέχει.

Πρῶτον μὲν ὅν τὸ πολυχρονιώτερον ἢ βεβαιώτερον αἰρετώτερον τῶ ἥττον τοιούτων. καὶ ὁ μᾶλλον ἀνέλοιτο ὁ φρόνιμος ἢ ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ, ἢ ὁ νόμος ὁ ὀρθός, ἢ οἱ σπουδαῖοι 15 περὶ ἑκάστω αἰρήμενοι ἢ τοῖστί· εἰσιν, ἢ οἱ ἐν ἑκάσῳ γένει ἐπιστήμονες, ἢ ὅσα οἱ πλείους ἢ πάντες, οἷον ἐν ἰατρικῇ ἢ τεκτονικῇ ἢ οἱ πλείους τῶν ἰατρῶν ἢ πάντες, ἢ ὅσα ὅλως οἱ πλείους ἢ πάντες ἢ πάντα, οἷον τὰ γὰρ πάντα ἀγαθὰ ἐφίεται. δεῖ δ' ἄγειν πρὸς ὅτι ἂν ἢ χρησίμων τὸ ῥῆ- 20 θισόμενον. ἐξὶ δ' ἀπλῶς μὲν βέλτιον καὶ αἰρετώτερον τὸ κατὰ τὴν βελτίω ἐπιστήμην, τινὲ δὲ τὸ κατὰ τὴν οἰκίαν.

Ἐπειτα δὲ τὸ ὑπὲρ τόδε τι τῶ μὴ ἐν γένει, οἷον ἡ δικαιοσύνη τῶ δικαίῳ· τὸ μὲν γὰρ ἐν γένει τῶ ἀγαθῷ, τὸ δ' 25 ἔξ, καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ ἀγαθόν, τὸ δ' ἔξ· ὅθεν γὰρ λέγεται ὑπὲρ τὸ γένος, ὁ μὴ τυγχάνει ἐν τῷ γένει ὅν, οἷον ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἐκ ἐξ ὅπου χρῶμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Καὶ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν τῶ δι' ἕτερον αἰρετῶν αἰρετώτερον, οἷον τὸ ὑγιαίνειν τῶ γυμνάζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ δι' αὐτὸ 30 αἰρετὸν, τὸ δὲ δι' ἕτερον. καὶ τὸ καθ' αὐτὸ τῶ κατὰ συμβεβηκός, οἷον τὸ τῶ φίλος δικαίως εἶναι τῶ τῶ ἐχθρὸς. τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ αἰρετὸν, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός· τὸ γὰρ τῶ ἐχθρὸς δικαίως εἶναι κατὰ συμβεβηκός αἰρέμεθα, ὅπως μηδὲν ἡμᾶς βλάπτωσιν. ἐξὶ δὲ τῶ τοιαύτου 35 τῶ πρὸς τῶ, διαφέρει δὲ τῶ τρόπῳ· τὸ μὲν γὰρ τῶ φίλος δικαίως εἶναι δι' αὐτὸ αἰρέμεθα, καὶ εἰ μηδὲν ἡμῶν μέλλει ἔσθαι, καὶ ἐν Ἰνδοῖς ὥσιν· τὸ δὲ τῶ ἐχθρὸς δι' ἕτερον, ὅπως μηδὲν ἡμᾶς βλάπτωσιν.

Καὶ τὸ αἰτίον ἀγαθὸν καθ' αὐτὸ τῶ κατὰ συμβεβηκός αἰτίῳ, καθάπερ ἡ ἀρετὴ τῆς τύχης· ἡ μὲν γὰρ καθ' αὐτὴν ἢ δὲ κατὰ συμβεβηκός αἰτία τῶν ἀγαθῶν, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιούτων. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶ ἐναντίῳ· τὸ γὰρ καθ' αὐτὸ κακὸν αἰτίον· φευκτώτερον τῶ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἡ κακία καὶ ἡ τύχη· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κακόν, ἢ δὲ τύχη κατὰ συμβεβηκός.

Καὶ τὸ ἀπλῶς ἀγαθὸν τῶ τινὲ αἰρετώτερον, οἷον τὸ ὑγιαίνειν τῶ τέμνεσθαι· τὸ μὲν γὰρ ἀπλῶς ἀγαθόν, τὸ δὲ τινὲ τῶ δεομένῳ τομῆς. καὶ τὸ φύσει τῶ μὴ φύσει, οἷον ἡ δικαιοσύνη τῶ δικαίῳ· τὸ μὲν γὰρ φύσει, τὸ δ' ἐπίκτητον. καὶ τὸ τῶ βελτίονι καὶ τιμιωτέρῳ ὑπάρχον αἰρετώτερον, οἷον θεῶν ἢ ἀνθρώπων καὶ ψυχῇ ἢ σώματι. καὶ τὸ τῶ βελτίονος ἰδίου βέλτιον ἢ τὸ τῶ χείρονος, οἷον τὸ τῶ θεῶν ἢ τῶ ἀνθρώπων· κατὰ μὲν γὰρ τὰ κοινὰ ἐν ἀμφοτέροις ὅθεν διαφέρει ἀλλήλων, τοῖς δ' ἰδίῳ τὸ ἕτερον τῶ ἐτέρῳ ὑπερέχει. καὶ τὸ ἐν βελτίονι ἢ προτέροις ἢ τιμιωτέροις βέλτιον, οἷον ὑγίεια ἰσχύος καὶ κάλλος. ἡ μὲν γὰρ ἐν ὑγροῖς καὶ ξηροῖς καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς, ἀπλῶς δ' εἰπεῖν ἐξ ὧν 20 πρῶτων συνέστηκε τὸ ζῶν, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑστέροις· ἡ μὲν γὰρ ἰσχύς ἐν τοῖς νεύροις καὶ ὁσίοις, τὸ δὲ κάλλος τῶν μελῶν τίς συμμετρία δοκεῖ εἶναι. καὶ τὸ τέλος τῶν πρὸς τὸ τέλος αἰρετώτερον δοκεῖ εἶναι, καὶ δυοῖν τὸ ἔγγιον τῶ τέλους. καὶ ὅλως τὸ πρὸς τὸ τῶ βίῃ τέλος αἰρετώτερον μᾶλλον ἢ τὸ πρὸς ἄλλο τι, οἷον τὸ πρὸς εὐδαιμονίαν συντείνειν ἢ τὸ πρὸς φρόνησιν. καὶ τὸ δυνατόν τῶ ἀδύνατον. ἐτι δύο ποιητικῶν, ἔτι τὸ τέλος βέλτιον. ποιητικῶν δὲ καὶ τέλους ἐκ τῶ ἀνάλογον, ὅταν πλείονι ὑπερέχει τὸ τέλος τῶ τέλους ἢ ἐκείνο τῶ οἰκείῳ ποιητικῶν, οἷον εἰ ἡ εὐδαιμονία πλείονι ὑπερέχει ὑγείας ἢ ὑγίεια ὑγίειᾶς, τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας βέλτιον ὑγείας. ὥσπερ γὰρ ἡ εὐδαιμονία ὑγείας ὑπερέχει, τοσάτω καὶ τὸ ποιητικὸν τὸ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ὑγιανοῦ ὑπερέχει. ἢ δὲ ὑγίεια τῶ ὑγίειᾶς ἐλάττωι ὑπερέχει, ὥστε πλείονι ὑπερέχει τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τῶ ὑγίειᾶς ἢ ἡ ὑγίεια τῶ ὑγίειᾶς. 25 δῆλον ἄρα ὅτι αἰρετώτερον τὸ ποιητικὸν εὐδαιμονίας τῆς ὑγείας· τῶ γὰρ αὐτῶ πλείονι ὑπερέχει.

Ἐτι τὸ κάλλιον καθ' αὐτὸ καὶ τιμιώτερον καὶ ἐπαινετώτερον, οἷον φιλία πλούτου καὶ δικαιοσύνη ἰσχύος. τὰ μὲν γὰρ καθ' αὐτὰ τῶν τιμῶν καὶ ἐπαινετῶν, τὰ δ'

5 ἀλλήλα τὴν διαφοράν C. || 8. ἀμφισβητούμεν C. || 15. ὁ ante ἀγαθὸς om C. || οἱ σπουδαῖοι οἱ περὶ C. || 16. οἱ om AB. || om C. || 18. τεκτονικῇ ἢ ἀ B. || ἢ ἀ οἱ πάντες C. || 24. τι ἐν τῶ C. || 32. τῶ ἢ τὸ C. || 35. μηδὲν C. || ταῦτ ἐν τῷ πρὸ αὐτῶ 17. ὅσα C. || 39. μηδὲν C.

1. ἀγαθῶ et 2. αἰτίον om C. || 6. ἢ δὲ τύχη] τὸ δὲ C. || 9. γυμνάζεσθαι BC. || 15. οὐδὲν C. || 16. ὑπάρχει A, διαφέρειν ὑπάρχει C. || 19. καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς om AB. || 20. πρῶτον AB. || τὸ] καὶ τὸ C. || 21. ὁσίοις C. || 23. δοκεῖ εἶναι om C. || 25. τὸ post ἢ om A. || 26. ποιητικῶν ὅταν οὐ C. || 27. βέλτιον, καὶ αὐτὸ βέλτιον C. || 32. τὸ om C. || 33. ἐλ. ὑπερέχει ἢ ἡ εὐδαιμονία τῆς ὑγείας, ὥστε C. || 35. οὐν C.

οὐ καθ' αὐτὰ ἀλλὰ δι' ἕτερον· οὐδεὶς γὰρ τιμᾷ τὸν πλεῖστον δι' εἰαυτὸν ἀλλὰ δι' ἕτερον, τὴν δὲ φιλίαν καθ' αὐτό, καὶ εἰ μὴδὲν μέλλει ἡμῖν ἕτερον ἀπ' αὐτῆς ἔσθαι.

2 Ἐτι ὅταν δύο τιὰ ἢ σφόδρα ἀλλήλοισ παραπλήσια 5 καὶ μὴ δυνάμεθα ὑπεροχὴν μηδεμίαν συνιδεῖν τῷ ἑτέρῳ πρὸς τὸ ἕτερον, ὅρᾳ ἀπὸ τῶν παρεπομένων· ὧ γὰρ ἔπεται μεῖζον ἀγαθόν, τῷθ' αἰρετώτερον. ἂν δ' ἢ τὰ ἐπόμενα κακά, ὧ τὸ ἐλαττον ἀκολουθεῖ κακόν, τῷθ' αἰρετώτερον. ὄντων γὰρ ἀμφοτέρων αἰρετῶν ἔδεν κωλύει δυσχερές τι παρέπεσθαι. 10 διχῶς δ' ἀπὸ τῷ ἔπεται ἢ σκέψις· καὶ γὰρ πρότερον καὶ ὕστερον ἔπεται, οἷον τῷ μανθάνοντι τὸ μὲν ἀγνοεῖν πρότερον, τὸ δ' ἐπίσασθαι ὕστερον. βέλτιον δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὕστερον ἐπόμενον. λαμβάνειν ἔν τῶν ἐπομένων ὁπότερον ἂν ἢ χρήσιμον.

Ἐτι τὰ πλείω ἀγαθὰ τῶν ἐλαττόνων, ἢ ἀπλῶς, ἢ ὅταν τὰ ἕτερα ἐν τοῖς ἑτέροις ὑπάρχη, τὰ ἐλάττω ἐν τοῖς πλείοσιν. ἔνσασις, εἴ πε θάτερον θατέρῳ χάριν· ἔδεν γὰρ αἰρετώτερα τὰ ἀμφο τῷ ἐνός, οἷον τὸ ὑγιάζεσθαι καὶ ἡ 15 ὑγίεια τῆς ὑγείας, ἐπειδὴ τὸ ὑγιάζεσθαι τῆς ὑγείας ἐνεκεν αἰρέμεθα. καὶ μὴ ἀγαθὰ δὲ ἀγαθῶν ἔδεν κωλύει εἶναι αἰρετώτερα, οἷον εὐδαιμονίαν καὶ ἄλλο τι ὃ μὴ ἐστίν ἀγαθόν δικαιοσύνης καὶ ἀνδρίας. καὶ ταῦτα μετ' ἡδονῆς μᾶλλον ἢ ἄνευ ἡδονῆς. καὶ ταῦτα μετ' ἀλυσίας μᾶλλον ἢ μετὰ λύπης.

Καὶ ἔκαστον ἐν ᾧ καιρῷ μεῖζον δύναται, ἐν τῷ καὶ αἰρετώτερον, οἷον τὸ ἀλύπως ἐν τῷ γῆρα μᾶλλον ἢ ἐν τῇ νεότητι· μεῖζον γὰρ ἐν τῷ γῆρα δύναται. κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ φρόνησις ἐν τῷ γῆρα αἰρετώτερον· ἔδεις γὰρ τοὺς νέους αἰρεῖται ἡγεμόνας διὰ τὸ μὴ ἀξίον φρονίμους εἶναι. ἢ 20 δ' ἀνδρία ἀνάπαλιν· ἐν τῇ νεότητι γὰρ ἀναγκαιοτέρα ἢ κατὰ τὴν ἀνδρίαν ἐνέργεια. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ σωφροσύνη· μᾶλλον γὰρ οἱ νέοι τῶν πρεσβυτέρων ὑπὸ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐνοχλῶνται.

Καὶ ὃ ἐν παντὶ καιρῷ ἢ ἐν τοῖς πλείοσις χρησιμώτε- 35 ρον, οἷον δικαιοσύνη καὶ σωφροσύνη ἀνδρίας· αἱ μὲν γὰρ αἰεὶ ἢ δὲ ποτὲ χρησίμη. καὶ ὃ πάντων ἐχόντων μὴδὲν θατέρῳ δεόμεθα, ἢ ὃ ἐχόντων προσδεόμεθα τῷ λοιπῷ, καθάπερ ἐπὶ δικαιοσύνης καὶ ἀνδρίας· δικαίων μὲν γὰρ πάντων

ὄντων ἔδεν χρήσιμος ἢ ἀνδρία, ἀνδρείῳ δὲ πάντων ὄντων χρήσιμος ἢ δικαιοσύνη.

Ἐτι ἐκ τῶν φθορῶν καὶ τῶν ἀποβολῶν καὶ τῶν γενέσεων καὶ τῶν λήψεων καὶ τῶν ἐναντίων· ὧν γὰρ αἱ φθοραὶ φευκτότεραι, αὐτὰ αἰρετώτερα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀποβολῶν καὶ τῶν ἐναντίων· ἔ· γὰρ ἢ ἀποβολὴ ἢ τὸ ἐναντίον φευκτότερον, αὐτὸ αἰρετώτερον. ἐπὶ δὲ τῶν γενέσεων καὶ τῶν λήψεων ἀνάπαλιν· ὧν γὰρ αἱ λήψεις καὶ αἱ γενέσεις αἰρετώτεραι, καὶ αὐτὰ αἰρετώτερα.

Ἄλλος τόπος, τὸ ἐγγύτερον τὰγαθῷ βέλτιον καὶ αἰρετώτερον. καὶ τὸ ὁμοιότερον τὰγαθῷ, οἷον ἡ δικαιοσύνη δικαίᾳ. καὶ τὸ τῷ βελτίονι αὐτῷ ὁμοιότερον, καθάπερ τὸν Αἴαντα τοῦ Ὀδυσσεὺς φασὶ βελτίῳ τινὲς εἶναι, διότι ὁμοιότερος τῷ Ἀχιλλεῖ. ἔνσασις τῷ ὅτι ἐκ ἀληθές· οὐ 15 δὲν γὰρ κωλύει, μὴ ἢ βέλτιστος ὁ Ἀχιλλεύς, ταύτῃ ὁμοιότερον εἶναι τὸν Αἴαντα, τῷ ἑτέρῳ ὄντος μὲν ἀγαθῷ μὴ ὁμοίᾳ δὲ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἐπὶ τὸ γελοιότερον εἴη ὁμοιον, καθάπερ ὁ πίθηκος τῷ ἀνθρώπῳ, τῷ ἵππῳ μὴ ὄντος ὁμοίᾳ· ἔ γὰρ καλλίον ὁ πίθηκος, ὁμοιότερον δὲ τῷ ἀνθρώπῳ. πάλιν ἐπὶ θυοῦ εἰ τὸ μὲν τῷ βελτίονι τὸ δὲ τῷ χείρονι ὁμοιότερον, εἴη ἂν βέλτιον τὸ τῷ βελτίονι ὁμοιότερον. ἔχει δὲ καὶ τῷτο ἔνσασιν· ἔδεν γὰρ κωλύει τὸ μὲν τῷ βελτίονι ἡρέμα ὁμοιον εἶναι, τὸ δὲ τῷ χείρονι σφόδρα, οἷον εἰ ὁ μὲν Αἴας τῷ Ἀχιλλεῖ ἡρέμα, ὁ δ' Ὀδυσσεὺς τῷ Νέστορι 25 σφόδρα. καὶ εἰ τὸ μὲν τῷ βελτίονι ὁμοιον ἐπὶ τὰ χεῖρω ὁμοιον εἴη, τὸ δὲ τῷ χείρονι ἐπὶ τὰ βελτίῳ, καθάπερ ἵππος ὄνῳ καὶ πίθηκος ἀνθρώπῳ.

Ἄλλος, τὸ ἐπιφανέστερον τῷ ἥττον τοιούτῳ, καὶ τὸ χαλεπώτερον· μᾶλλον γὰρ ἀγαπῶμεν ἔχοντες ἢ μὴ ἔξι βαδίσας λαβεῖν. καὶ τὸ ἰδιαιτέρον τῷ κοινοτέρῳ. καὶ τὸ τοῖς κακοῖς ἀκοινωνητότερον· αἰρετώτερον γὰρ ὧ μὴδεμία δυσχέρεια ἀκολουθεῖ ἢ ὧ ἀκολουθεῖ.

Ἐτι εἰ ἀπλῶς τῷτο τῷ βέλτιον, καὶ τὸ βέλτιστον τῶν ἐν τῷ βέλτιον τῷ ἐν τῷ ἑτέρῳ βελτίῳ, οἷον εἰ βέλ- 35 τιον ἄνθρωπος ἵππῳ, καὶ ὁ βέλτιστος ἄνθρωπος τῷ βελτίῳ ἵππῳ βελτίων. καὶ εἰ τὸ βέλτιστον τῷ βελτίῳ βέλτιον, καὶ ἀπλῶς τοῦτο τοῦτου βέλτιον, οἷον εἰ ὁ βέλτιστος ἄνθρωπος τῷ βελτίῳ ἵππῳ βελτίων, καὶ ἀπλῶς ἄνθρωπος ἵππῳ βελτίων.

2. αὐτὸν C. || 5. αὐτοῖς BC. || 8. ἂν δ' — αἰρετώτερον om B. || 10. et 18. ἔδεν C. || 14. ὄν om C. || 17. ἐν om A. || ἐνπάρχη AC. || 18. τοῦ ἑτέρου C. || 23. ταῦτα AB. || 24. μᾶλλον om B. || 28. ταῦτα C. || 37. χρήσιμος C. || 38. ἔ om C. || ἔχοντες AB.

6. οὐ] εἴτε AB. || 7. φευκτότερα AB. || 8. αἱ om C. || 11. δικαιοσύνη τοῦ δικαίου C. || 12. αὐτῷ corr C. || 14. τῷ] ἢ τῷ C. || 17. τὰ γελοιότερα C. || ὁμοιος AB. || 18. τῷ om C. || 19. καλλίον C. || 21. ἂν om C. || 25. ὁμοιον om BC. || 30. λαβεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ C. || 31 et 32. ὃ B. || 37. εἰ om A.

Ἔτι ὧν ἔσι τὸς φίλους μετασχεῖν, αἰρετώτερα ἢ ὧν μή. καὶ ἂ πρὸς τὸν φίλον πράττει μᾶλλον βεβλόμεθα ἢ ἂ πρὸς τὸν τυχόντα, ταῦτα αἰρετώτερα; οἷον τὸ δικαιοπραγεῖν καὶ εὖ ποιεῖν μᾶλλον ἢ τὸ δοκεῖν· τὸς γὰρ φίλους εὖ ποιεῖν βεβλόμεθα μᾶλλον ἢ δοκεῖν, τὸς δὲ τυχόντας ἀνάπαλιν.

Καὶ τὰ ἐκ περισίας τῶν ἀναγκαίων βελτίω, ἐνίοτε δὲ καὶ αἰρετώτερα· βέλτιον γὰρ τῷ ζῆν τὸ εὖ ζῆν, τὸ δὲ εὖ ζῆν ἐστὶν ἐκ περισίας, αὐτὸ δὲ τὸ ζῆν ἀναγκαῖον. ἐνίοτε δὲ τὰ βελτίω ἔχῃ καὶ αἰρετώτερα· ἔ γὰρ εἰ βελτίω, ἀναγκαῖον καὶ αἰρετώτερα· τὸ γὰρ φιλοσοφεῖν βέλτιον τῷ χρη-
ματίζεσθαι, ἀλλ' ἔχῃ αἰρετώτερον τῷ ἐνδεεῖ τῶν ἀναγκαίων. τὸ δ' ἐκ περισίας ἐστίν, ὅταν ὑπαρχόντων τῶν ἀναγκαίων ἄλλα τινα προσκατασκευάζηται τις τῶν καλῶν. σχεδὸν δὲ ἴσως αἰρετώτερον τὸ ἀναγκαῖον ἐστὶ, βέλτιον δὲ τὸ ἐκ περισίας.

Καὶ ὃ μὴ ἔσι παρ' ἄλλης πορίσασθαι ἢ ὃ ἔσι καὶ παρ' ἄλλης, οἷον πέπονθεν ἡ δικαιοσύνη πρὸς τὴν ἀνδρίαν. καὶ εἰ τόδε μὲν ἄνευ τῆς αἰρετόν, τόδε δὲ ἄνευ τῆς μή, οἷον δύναμις ἄνευ φρονήσεως ἔχῃ αἰρετόν, φρόνησις δ' ἄνευ δυνάμεως αἰρετόν. καὶ δυσὶν ἐθώτερον ἀρνέμεθα, ἵνα τὸ λοι-
πὸν δόξῃ ἡμῖν ὑπάρχειν, ἐκεῖνο αἰρετώτερον ὃ βεβλόμεθα δοκεῖν ὑπάρχειν, οἷον φιλοπονεῖν ἀρνέμεθα, ἢν' εὐφυνεῖς εἶ-
ναι δόξωμεν.

Ἔτι ἔ τῇ ἀπυσίᾳ ἦττον ἐπιτιμητέον δυσφοροῦσι, τῷτο αἰρετώτερον. καὶ ἔ τῇ ἀπυσίᾳ μὴ δυσφοροῦντι μᾶλλον ἐπι-
τιμητέον, τῷτο αἰρετώτερον.

3 Ἔτι τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος τὸ ἔχον τὴν οἰκείαν ἀρετὴν τῷ μὴ ἔχοντος. ἄμφω δ' ἔχόντων τὸ μᾶλλον ἔχον.

Ἔτι εἰ τὸ μὲν ποιεῖ ἀγαθὸν ἐκεῖνο ᾧ ἂν παρῇ, τὸ δὲ μὴ ποιεῖ, τὸ ποιεῖν αἰρετώτερον, καθάπερ καὶ θερμώτερον τὸ
θερμαῖνον τῷ μὴ. εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον ποιεῖν· ἢ εἰ τὸ βέλτιον καὶ κυριώτερον ποιεῖ ἀγαθόν, οἷον εἰ τὸ μὲν τὴν ψυχὴν τὸ δὲ τὸ σῶμα.

Ἔτι ἀπὸ τῶν πτώσεων καὶ τῶν χρήσεων καὶ τῶν πρά-
ξεων καὶ τῶν ἔργων, καὶ ταῦτα δὲ ἀπ' ἐκείνων· ἀκολου-
θεῖ γὰρ ἀλλήλοις, οἷον εἰ τὸ δικαίως αἰρετώτερον τῷ ἀν-
δρείως, καὶ ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρίας αἰρετώτερον· καὶ εἰ ἡ δικαιοσύνη τῆς ἀνδρίας αἰρετώτερον, καὶ τὸ δικαίως τῷ ἀν-
δρείως. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Ἔτι εἴ τις τῶ αὐτῷ τὸ μὲν μείζον ἀγαθόν ἔσι τὸ δὲ ἔλαττον, αἰρετώτερον τὸ μείζον. ἢ εἰ μείζονος μείζον θά-
τερον. ἀλλὰ καὶ εἰ δύο τινα τινὸς εἴη αἰρετώτερα, τὸ μᾶλ-
λον αἰρετώτερον τῷ ἦττον αἰρετωτέρου αἰρετώτερον. ἔτι ἔ ἡ ὑπερβολὴ τῆς ὑπερβολῆς αἰρετωτέρα, καὶ αὐτὸ αἰρετώτερον, οἷον φιλία χρημάτων· αἰρετωτέρα γὰρ ἡ τῆς φιλίας ὑπερ-
βολὴ τῆς τῶν χρημάτων. καὶ ἔ μᾶλλον ἂν ἔλοιτο αὐ-
τὸς αὐτῷ αἷτιος εἶναι ἢ ἔ ἕτερον, οἷον τὸς φίλους τῶν χρη-
μάτων.

Ἔτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ προστιθέμενόν τι τὸ ὅλον αἰρετώτερον ποιεῖ. εὐλαβεῖσθαι δὲ δεῖ προτείνειν ἐφ' ὧν τῷ μὲν ἐτέρῳ τῶν προστιθεμένων χρῆται τὸ κοινόν ἢ ἄλλως πῶς συνεργόν ἔσι, τῷ δὲ λοιπῷ μὴ χρῆται μηδὲ συ-
νεργόν ἔστιν, οἷον πρίονα καὶ δρέπανον μετὰ τεκτονικῆς· αἰ-
ρετώτερον γὰρ ὁ πρίων συνδυαζόμενος, ἀπλῶς δὲ ἔχῃ αἰρε-
τώτερον. πάλιν εἰ ἐλάττονι προσθεῖν τι τὸ ὅλον μείζον ποιεῖ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· οὗ γὰρ ἀφαιρεθέντος ἀπὸ τῶ αὐτῷ τὸ λειπόμενον ἔλαττον, ἐκεῖνο μείζον ἂν εἴη, ὅποτε ἀφαιρεθὲν τὸ λειπόμενον ἔλαττον ποιεῖ.

Καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὐτὸ τὸ δὲ διὰ τὴν δόξαν αἰρετόν, οἷον ὑγίεια κάλλης. ἕρος δὲ τῷ πρὸς δόξαν τὸ μηδενὸς συ-
νειδὸτος μὴ ἂν σπυδαῖται ὑπάρχειν. καὶ εἰ τὸ μὲν δι' αὐτὸ καὶ διὰ τὴν δόξαν αἰρετόν, τὸ δὲ διὰ θάτερον μόνον. καὶ ὁπότερον μᾶλλον δι' αὐτὸ τίμιον, τῷτο καὶ βέλτιον καὶ αἰ-
ρετώτερον. τιμιώτερον δ' ἂν εἴη καθ' αὐτό, ὃ μηδενὸς ἄλλως μέλλοντος ὑπάρξειν δι' αὐτὸ αἰρέμεθα μᾶλλον.

Ἔτι διελέσθαι ποσαχῶς τὸ αἰρετόν λέγεται καὶ τίνων χάριν, οἷον τῷ συμφέροντος ἢ τῷ καλῷ ἢ τῷ ἡδέος· τὸ γὰρ πρὸς ἅπαντα ἢ πρὸς τὰ πλείω χρησίμων αἰρετώτερον ἂν ὑπάρχοι τῷ μὴ ὁμοίως. τῶν δ' αὐτῶν ἀμφοτέροις ὑπαρ-
χόντων, ὁποτέρῳ μᾶλλον ὑπάρχει σκεπτόν, πότερον ἡδίων ἢ κάλλιον ἢ συμφερώτερον. πάλιν τὸ τῷ βελτίονος ἕνεκεν αἰρετώτερον, οἷον τὸ ἀρετῆς ἕνεκεν ἢ ἡδονῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φευκτῶν· φευκτότερον γὰρ τὸ μᾶλλον ἐμποδιζικόν τῶν αἰρετῶν, οἷον νόσος αἵσχυς· καὶ γὰρ ἡδονῆς καὶ τῷ σπυ-
δαῖον εἶναι κωλυτικώτερον ἢ νόσος.

Ἔτι ἐκ τῶ ὁμοίως δεικνύναι φευκτὸν καὶ αἰρετόν τὸ προκείμενον· ἦττον γὰρ αἰρετόν τὸ τοῖστον, ὃ καὶ ἔλοιτ' ἂν τις ὁμοίως καὶ φύγοι, τῷ ἐτέρῳ ὄντος αἰρετῷ μόνον.

2. μᾶλλον πράττει C. || 10. γὰρ C. || 14. αἰρετώτερον μὲν τὸ C. || 25. δυσφοροῦσι C. || 28. ἔχοντος αἰρετώτερον, ἄμφω C. || 30. τῷ ποιοῦντι B. || θερμὸν C. || 34. ἔτι δὲ ἀπὸ C. || 37. αἰρετώτερον om C. || καὶ εἰ — αἰρετώτερον om A.

2. ἢ om C. || μείζον ἢ θάτερον C. || 8. ἕτερος BC. || 10. προσθέσεως C. || τι om A. || 12. προσχρῆται C. || 13. τῷ δὲ — ἐστὶν om A. || 15. συνδυαζόμενον ABC. || 18. ἐλαττοῦ AB. || 21. μηδενὸς ὄντος τοῦ συνειδότος C. || 29. πρὸς om C. || 30. ὑπάρχει A. || 31. ἴδιον B. || 35. ἀρετῶν AB. || 38. τοιοῦτο C.

4 Τὰς μὲν ἔν πρὸς ἄλληλα συγκρίσεις, καθάπερ εἴρη-
ται, ποιητέον. οἱ αὐτοὶ δὲ τόποι χρήσιμοι καὶ πρὸς τὸ δει-
κνύειν ὅτις αἰρετὸν ἢ φευκτόν· ἀφαιρεῖν γὰρ μένον δεῖ τὴν
πρὸς ἕτερον ὑπεροχὴν. εἰ γὰρ τὸ τιμιώτερον αἰρετώτερον, καὶ
τὸ τίμιον αἰρετόν, καὶ εἰ τὸ χρησιμώτερον αἰρετώτερον, καὶ
τὸ χρησίμον αἰρετόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὅσα
τοιαύτην ἔχει τὴν σύγκρισιν. ἐπ' ἐνίων γὰρ εὐθέως κατὰ
τὴν πρὸς ἕτερον σύγκρισιν καὶ ὅτι αἰρετὸν ἐκάτερον ἢ τὸ ἕτε-
ρον λέγομεν, οἷον ὅταν τὸ μὲν φύσει ἀγαθὸν τὸ δὲ μὴ φύ-
σει λέγωμεν· τὸ γὰρ φύσει ἀγαθὸν δῆλον ὅτι αἰρετόν 10
ἐστίν.

5 Δητέον δ' ὅτι μάλιστα καθόλου τὰς τόπους περὶ τῶ
μᾶλλον καὶ τῶ μείζονος· ληφθέντες γὰρ ἔτι πρὸς πλείω
χρήσιμοι ἂν εἴησαν. ἐστὶ δ' αὐτῶν τῶν εἰρημένων ἐνὶς κα-
θόλου μᾶλλον ποιεῖν μικρὸν παραλλάσσοντα τῇ προσηγο- 15
ρίᾳ, οἷον τὸ φύσει τοῖστο τῶ μὴ φύσει τοῖστῃ μᾶλλον τοι-
ῖστο. καὶ εἰ τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ μὴ ποιεῖ τὸ ἔχον τοιούδε ἢ
ᾧ ἂν ὑπάρχει, μᾶλλον τοῖστο ὅ ποτε ποιεῖ ἢ ὁ μὴ ποιεῖ
εἰ δ' ἄμφω ποιεῖ, τὸ μᾶλλον ποιεῖν τοῖστο.

Ἔτι εἰ τῶ αὐτῷ τινὸς τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δὲ ἥττον τοι- 20
ῖστο· καὶ εἰ τὸ μὲν τοῖστῃ μᾶλλον τοῖστο, τὸ δὲ μὴ τοῖστῃ
τοιῖστον, δῆλον ὅτι τὸ πρῶτον μᾶλλον τοῖστο. ἔτι ἐκ τῆς
προσθέσεως, εἰ τῶ αὐτῷ προστιθέμενον τὸ ὅλον μᾶλλον ποιεῖ
τοῖστο, ἢ εἰ τῶ ἥττον τοῖστῳ προστιθέμενον τὸ ὅλον μᾶλλον
ποιεῖ τοῖστο. ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως· ἔ γὰρ ἀφαι- 25
ρεθέντος τὸ λειπόμενον ἥττον τοῖστο, αὐτὸ μᾶλλον τοῖστο.
καὶ τὰ τοῖς ἐναντίοις ἀμιγέστερα μᾶλλον τοιαῦτα, οἷον λευ-
κότερον τὸ τῷ μέλανι ἀμιγέστερον. ἔτι παρὰ τὰ εἰρημένα
πρότερον, τὸ μᾶλλον ἐπιδεχόμενον τὸν οἰκτεῖον τῷ προκειμένῳ
λόγον, οἷον εἰ τῷ λευκῷ ἐστὶ λόγος χρώμα διακριτικὸν ὄψεως, 30
λευκότερον ὅ ἐστι μᾶλλον χρώμα διακριτικὸν ὄψεως.

6 Ἄν δ' ἐπὶ μέρος καὶ μὴ καθόλου τὸ πρόβλημα τεθῇ,
πρῶτον μὲν οἱ εἰρημένοι καθόλου κατασκευαστικοὶ ἢ ἀνασκευ-
αστικοὶ τόποι πάντες χρήσιμοι. καθόλου γὰρ ἀναιρεῖντες ἢ κα-
τασκευάζοντες καὶ ἐπὶ μέρος δείκνυμεν· εἰ γὰρ παντὶ ὑπάρ- 35
χει, καὶ τινί· καὶ εἰ μηδενί, ὅδε τινί. μάλιστα δ' ἐπὶ και-
ροὶ καὶ κοινοὶ τῶν τόπων οἱ τ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν
συσείχων καὶ τῶν πτώσεων· ὁμοίως γὰρ ἔνδοξον τὸ ἀξιῶ-
σαι, εἰ πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην πᾶσαν εἶναι κακόν,

τῷ εἰ τις ἡδονὴ ἀγαθόν, καὶ λύπην εἶναι τινα κακόν. ἔτι εἰ
τις αἰσθησὶς μὴ ἐστὶ δύναμις, καὶ ἀναισθησία τις ἔκ ἐστιν
ἀδυναμία. καὶ εἰ τι ὑποληπτόν ἐπιστήτόν, καὶ ὑπόληψις τις
ἐπιστήμη. πάλιν εἰ τι τῶν ἀδίκων ἀγαθόν, καὶ τῶν δικαίων
5 τι κακόν· καὶ εἰ τι τῶν δικαίως κακόν, καὶ τῶν ἀδίκως τι
ἀγαθόν. καὶ εἰ τι τῶν ἡδέων φευκτόν, ἡδονὴ τις φευκτόν.
κατὰ ταῦτα δὲ καὶ εἰ τι τῶν ἡδέων ὠφέλιμον, ἡδονὴ τις
ὠφέλιμον. καὶ ἐπὶ τῶν φθαρτικῶν δὲ καὶ τῶν γενέσεων καὶ
φθορῶν ὡσαύτως. εἰ γὰρ τι φθαρτικὸν ἡδονῆς ἢ ἐπιστήμης
10 ὃν ἀγαθόν ἐστιν, εἴη ἂν τις ἡδονὴ ἢ ἐπιστήμη τῶν κακῶν.
ὁμοίως δὲ καὶ εἰ φθορά τις ἐπιστήμης τῶν ἀγαθῶν ἢ ἡ γε-
νέσις τῶν κακῶν, ἔσαι τις ἐπιστήμη τῶν κακῶν, οἷον εἰ τὸ
ἐπιλανθάνεσθαι ἃ τις αἰσχυρὰ ἔπραξε τῶν ἀγαθῶν ἢ τὸ ἀνα-
μιμνήσκεσθαι τῶν κακῶν, εἴη ἂν τὸ ἐπίσασθαι ἃ τις αἰσχυρὰ
ἔπραξε τῶν κακῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐν
ἅπασιν γὰρ ὁμοίως τὸ ἔνδοξον.

Ἔτι ἐκ τῶ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ ὁμοίως. εἰ γὰρ μᾶλ-
λον μὲν τῶν ἐξ ἄλλης γένεσις τι τοῖστο ἐκείνων δὲ μηδὲν ἐστίν,
ἔδ' ἂν τὸ εἰρημένον εἴη τοῖστον, οἷον εἰ μᾶλλον μὲν ἐπιστήμη
15 τις ἀγαθόν ἢ ἡδονή, μηδεμίαν δ' ἐπιστήμη ἀγαθόν, ἔδ' ἂν
ἡδονὴ εἴη. καὶ ἐκ τῶ ὁμοίως δὲ καὶ ἥττον ὡσαύτως· ἔσαι
γὰρ καὶ ἀναιρεῖν καὶ κατασκευάζειν, πλὴν ἐκ μὲν τῶ ὁμοίως
ἀμφοτέρω, ἐκ δὲ τῶ ἥττον κατασκευάζειν μόνον, ἀνασκευ-
άζειν δὲ ὅ. εἰ γὰρ ὁμοίως δύναμις τις ἀγαθόν καὶ ἐπιστήμη,
25 ἐστὶ δὲ τις δύναμις ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη ἐστίν. εἰ δὲ μηδε-
μία δύναμις, ἔδ' ἐπιστήμη. εἰ δ' ἥττον δύναμις τις ἀγα-
θόν ἢ ἐπιστήμη, ἔσαι δὲ τις δύναμις ἀγαθόν, καὶ ἐπιστήμη.
εἰ δὲ μηδεμίαν δύναμις ἀγαθόν, ἔκ ἀνάγκη καὶ ἐπιστήμην
μηδεμίαν εἶναι ἀγαθόν. δῆλον ἔν ὅτι κατασκευάζειν μόνον
30 ἐκ τῶ ἥττον ἐστίν.

Οὐ μόνον δ' ἐξ ἄλλης γένεσις ἐστὶν ἀνασκευάζειν, ἀλλὰ
καὶ ἐκ τῶ αὐτῷ λαμβάνοντι τὸ μάλιστα τοῖστον, οἷον εἰ κεῖ-
ται ἐπιστήμη τις ἀγαθόν, δειχθεῖν δ' ὅτι φρόνησις ἔκ ἀγα-
θόν, ἔδ' ἄλλη ὕδερμία ἔσαι, ἐπεὶ ἔδ' ἡ μάλιστα δοκῶσα.
ἔτι ἐξ ὑποθέσεως, ὁμοίως ἀξιῶσαντα, εἰ ἐνί, καὶ πᾶσιν ὑπάρ-
χειν ἢ μὴ ὑπάρχειν, οἷον εἰ ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ψυχὴ ἀθάνατος,
καὶ τὰς ἄλλας, εἰ δ' αὕτη μὴ, μηδὲ τὰς ἄλλας. εἰ μὲν
ἔν ὑπάρχειν τινὶ κεῖται, δεικτέον ὅτι ἔχ ὑπάρχειν τινί· ἀκο-
λῡθῇ γὰρ διὰ τὴν ὑπόθεσιν τὸ μηδενὶ ὑπάρχειν. εἰ δὲ

1. ἀλλήλας B. || 6. καὶ om C. || 9. λέγομεν— γὰρ φύσει ἀγαθόν rc supra lituram A. || 12. τοὺς om A. || 14. μᾶλλον κα-
θόλου C. || 15. παραλλάττοντας C. || 16 et 19, 20, 22, 24. τοῖστον C. || 17. ἢ om A et corr C. || 23. τὸ αὐτὸ B. || 31. ὅ ἐστι
ἐστὶ τὸ C. || 32. ἐάν C. || 33. πρῶτον B. || 35. καὶ τὰ ἐπὶ C.

3. τις om A. || 5. καὶ] πάλιν BC. || εἰ— ἀδίκως om A. || δικαίως] ἀδίκων C. || 6. ἀγαθόν] κακόν C. || ἡδέως φευκτῶν AB. ||
φευκτῇ C. || 7. κατατὰ AB. || ὠφέλιμος καὶ ἀγαθόν καὶ C. || 11. ἢ om C. || 14. ἂν καὶ τὸ C. || 18. τοῖστον C. || 19. τις ἐπιστήμη C. ||
20. ἂν ἢ ἡδονή C. || 32. λαμβάνοντα C. || ὅποιον A. || 33. ὅτι ἢ φρονησις C. || 34. ἐπειδὴ C.

τινι μὴ ὑπάρχον κεῖται, δεικτέον ὅτι ὑπάρχει τινί· καὶ γὰρ ἔτις ἀκολουθήσει τὸ πᾶσιν ὑπάρχειν. δῆλον δ' ἐστὶν ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος ποιεῖ τὸ πρόβλημα καθόλου ἐπὶ μέρους τεθέν· τὸν γὰρ ἐπὶ μέρους ὁμολογῶντα καθόλου ἀξιοῖ ὁμολογεῖν, ἐπειδὴ, εἰ ἐνί, καὶ πᾶσιν ὁμοίως ἀξιοῖ ὑπάρχειν.

Ἀδιορίστου μὲν ἔν ὄντος τῆ πρόβληματος μοναχῶς ἀνασκευάζειν ἐνδέχεται, οἷον εἰ ἐφησεν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι ἢ μὴ ἀγαθόν, καὶ μηδὲν ἄλλο προσδιώρισεν· εἰ μὲν γὰρ τινα ἐφησεν ἡδονὴν ἀγαθὸν εἶναι, δεικτέον καθόλου ὅτι ὑδεμία, εἰ μέλλει ἀναιρεῖσθαι τὸ προκείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινα 10 ἐφησεν ἡδονὴν μὴ εἶναι ἀγαθόν, δεικτέον καθόλου ὅτι πᾶσα ἄλλως δ' ἐκ ἐνδέχεται ἀναιρεῖν· ἐὰν γὰρ δείξωμεν ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ ἐκ ἀγαθόν ἢ ἀγαθόν, ἔπω ἀναιρεῖται τὸ προκείμενον· δῆλον ἔν ὅτι ἀναιρεῖν μὲν μοναχῶς ἐνδέχεται, κατασκευάζειν δὲ διχῶς· ἂν τε γὰρ καθόλου δείξωμεν ὅτι πᾶσα 15 ἡδονὴ ἀγαθόν, ἂν τε ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ ἀγαθόν, δεδειγμένον ἔσαι τὸ προκείμενον. ὁμοίως δὲ καὶ δὴ διαλεχθῆναι ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ ἐκ ἀγαθόν, ἐὰν δείξωμεν ὅτι ὑδεμία ἀγαθόν ἢ ὅτι τις ἐκ ἀγαθόν, διειλεγμένοι ἐσόμεθα ἀμφοτέρως, καὶ καθόλου καὶ ἐπὶ μέρους, ὅτι ἐστὶ τις ἡδονὴ ἐκ ἀγαθόν. διωρισθ 20 μένης δὲ τῆς θέσεως ἕτης, διχῶς ἀναιρεῖν ἔσαι, οἷον εἰ θεῖναι τινὲ μὲν ὑπάρχειν ἡδονὴν ἀγαθὴν εἶναι, τινὲ δ' ἔχ ὑπάρχειν· εἴτε γὰρ πᾶσα δειχθεῖ ἡδονὴ ἀγαθὸν εἴτε μηδεμία, ἀνηρημένον ἔσαι τὸ προκείμενον. εἰ δὲ μίαν ἡδονὴν μόνην ἀγαθὸν ἔθηκεν εἶναι, τριχῶς ἐνδέχεται ἀναιρεῖν· δείξαντες γὰρ ὅτι 25 πᾶσα ἢ ὅτι ὑδεμία ἢ ὅτι πλείους μιᾶς ἀγαθόν, ἀνηρηκότες ἐσόμεθα τὸ προκείμενον. ἐπὶ πλείον δὲ τῆς θέσεως διορισθείσης, οἷον ὅτι ἡ φρόνησις μόνῃ τῶν ἀρετῶν ἐπισήμη, τετραχῶς ἔστιν ἀναιρεῖν· δειχθέντος γὰρ ὅτι πᾶσα ἀρετὴ ἐπισήμη ἢ ὅτι ὑδεμία ἢ ὅτι καὶ ἄλλη τις, οἷον ἡ δικαιοσύνη, ἢ ὅτι αὐτὴ 30 ἡ φρόνησις ἐκ ἐπισήμη, ἀνηρημένον ἔσαι τὸ προκείμενον.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὰ καθ' ἑκάστα· ἐν οἷς ὑπάρχειν τι ἢ μὴ εἴρηται, καθάπερ ἐν τοῖς καθόλου προβλήμασιν. ἐτι δ' ἐν τοῖς γένεσιν ἐπιβλεπτέον, διαίρωντα κατ' εἶδη μέχρι τῶν ἀτόμων, καθὰ προεῖρηται· ἂν τε γὰρ 35 παντὶ φαίνονται ὑπάρχον ἂν τε μηδενί, πολλὰ προεῖρηται ἀξιωτέον καθόλου ὁμολογεῖν ἢ φέρειν ἕνασιν ἐπὶ τίνος ἔχ ἔτις. ἐτι ἐφ' ὧν ἔστιν ἢ εἶδει ἢ ἀριθμῷ διορίσται τὸ συμβεβηκός, σκεπτέον εἰ μηδὲν τῶν ὑπάρχει, οἷον ὅτι ὁ χρό-

νος ἐκινεῖται· ἐδ' ἐστὶ κίνησις, καταριθμησάμενον πῶτα εἶδη κινήσεως· εἰ γὰρ μηδὲν τῶν ὑπάρχει τῷ χρόνῳ, δῆλον ὅτι ἐκινεῖται· ἐδ' ἐστὶ κίνησις. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ ἐκ ἀριθμός, διελόμενον ὅτι πᾶς ἀριθμός ἢ περιττός ἢ ἄρτιος· 5 εἰ γὰρ ἡ ψυχὴ μήτε περιττὸν μήτε ἄρτιον, δῆλον ὅτι ἐκ ἀριθμός.

Πρὸς μὲν ἔν τὸ συμβεβηκός διὰ τῶν ταιύτων καὶ οὕτως ἐπιχειρητέον.

Δ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον ἐπισκεπτέον· ἔστι δὲ ταῦτα σειχεῖα τῶν πρὸς τὰς ὁρας· περὶ αὐτῶν δὲ τῶν ὀλιγάκις αἱ σκέψεις γίνονται τοῖς διαλεγόμενοις. ἂν δὲ τεθῇ γένος τινὸς τῶν ὄντων, πρῶτον μὲν ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάντα τὰ συγγενῇ τῷ λεχθέντι, εἴ τις μὴ κατηγορεῖται, καθάπερ ἐπὶ τῷ συμβεβηκός, οἷον εἰ τῆς ἡδονῆς τὰγαθόν γένος κεῖται, εἴ τις ἡδονὴ μὴ ἀγαθόν· εἰ γὰρ τῆτο, δῆλον ὅτι ἐ γένος τὰγαθόν τῆς ἡδονῆς· τὸ γὰρ γένος κατὰ πάντων τῶν ὑπὸ τὸ αὐτὸ εἶδος κατηγορεῖται. εἴτα εἰ μὴ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται, ἀλλ' ὡς συμβεβηκός, καθάπερ τὸ λευκὸν τῆς χιόνος, ἢ ψυχῆς τὸ κινέμενον ὑφ' αὐτῆς. ἔτε γὰρ ἡ χιὼν ὅπερ λευκόν, διόπερ ἐ γένος τὸ λευκὸν τῆς χιόνος, ἔθ' ἡ ψυχὴ ὅπερ κινέμενον· συμβέβηκε δ' αὐτῇ κινεῖσθαι, καθάπερ καὶ τῷ ζῳῳ πολλάκις βαδί- 10 ζειν τε καὶ βαδίζοντι εἶναι. ἐτι τὸ κινέμενον ἐ τί ἐστιν, ἀλλὰ τι ποῖον ἢ πάσχον σημαίνειν ἔοικεν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λευκόν· ἐ γὰρ τί ἐστιν ἡ χιὼν, ἀλλὰ ποῖον τι δηλοῖ· ὥς' οὐδέτερον αὐτῶν ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται.

Μάλιστα δ' ἐπὶ τὸν τῷ συμβεβηκός ὁρισμὸν ἐπιβλέπειν, εἰ ἐφαρμόττει ἐπὶ τὸ ῥῆθὲν γένος, οἷον καὶ τὰ νῦν εἰρημένα. ἐνδέχεται γὰρ κινεῖν τι αὐτὸ ἑαυτὸ καὶ μὴ, ὁμοίως δὲ καὶ λευκὸν εἶναι καὶ μὴ. ὥς' ἐδὲτερον αὐτῶν γένος ἀλλὰ συμβεβηκός, ἐπειδὴ συμβεβηκός ἐλέγομεν ὃ ἐνδέχεται ὑπάρ- 15 χειν τινὲ καὶ μὴ.

Ἐτι εἰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ διαίρεσει τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, ἀλλὰ τὸ μὲν ὅσια τὸ δὲ ποῖον, ἢ τὸ μὲν πρὸς τι τὸ δὲ ποῖον, οἷον ἡ μὲν χιὼν καὶ ὁ κύκνος ὅσια, τὸ δὲ λευκὸν ἐκ ὅσια ἀλλὰ ποῖον, ὥς' ἐ γένος τὸ λευκὸν τῆς χιόνος ἐδὲ τῷ κύκνῳ.

1. ὑπάρχειν C. || 3. τεθέντος C. || 4. ὁμολογῶντα] τιθέντα C. || 9. ὅτι καθόλου C. || 10. μέλλει A. || 13. ἐκ ἀγαθόν ἢ om C. || 16. ἐάντε C. || 18. ἐκ. — ἀγαθόν, om C. || 19. ἐκ om pr A. || 22. ἡδονὴ ἀγαθόν, omisso εἶναι, C. || 23. ἀγαθόν εἶναι εἴτε C. || 25. πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν ἢ C. || 28. μόνῃ om C. || 30. ὅτι ἐδ' αὐτὴ ἡ φρόνησις ἀνηρημένον C. || 34. διαίρωντας C. || 35. καθάπερ εἴρηται πρότερον BC. || 36. προσεῖρηται C. || 38. ἔτις ἔχειν. ἐτι C. || 2. ὑπάρχει C. || 8. ἐπιχειρητέον, μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πρὸς τὸ γένος A. || 18 et 19. τὸ ἀγαθόν C. || 24. ἐδ' C. || 29. κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται, μάλιστα BC. || 31. οἷα C. || 32. τι κινεῖν C. || 38. τὸ δὲ — ὅσια om A.

πάλιν ἢ μὲν ἐπισήμη τῶν πρὸς τι, τὸ δ' ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ποίον, ὥς· ἔ γένος τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ καλὸν τῆς ἐπισήμης· τὰ γὰρ τῶν πρὸς τι γένη καὶ αὐτὰ τῶν πρὸς τι δεῖ εἶναι, καθάπερ ἐπὶ τῇ διπλασίᾳ· καὶ γὰρ τὸ πολλαπλασίον, ὃν γένος τῇ διπλασίᾳ, καὶ αὐτὸ τῶν πρὸς τί ἐστιν. κα- 5 θόλῃ δ' εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν δεῖ τὸ γένος τῷ εἶδει εἶναι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος ἑστία, καὶ τὸ γένος, καὶ εἰ ποίον τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος ποίον τι, οἷον εἰ τὸ λευκὸν ποίον τι, καὶ τὸ χρῶμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Πάλιν εἰ ἀνάγκη ἢ ἐνδέχεται τῷ τεθέντος ἐν τῷ γένει 10 μετέχειν τὸ γένος. ὅρος δὲ τῷ μετέχειν τὸ ἐπιδέχσθαι τὸν τῷ μετεχομένῳ λόγον. δῆλον ἔν ὅτι τὰ μὲν εἶδη μετέχει τῶν γενῶν, τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν ἔ· τὸ μὲν γὰρ εἶδος ἐπιδέχεται τὸν τῷ γένους λόγον, τὸ δὲ γένος τὸν τῷ εἶδος ἔ. σκεπτόν ἔν εἰ μετέχει ἢ ἐνδέχεται μετέχειν τῷ εἶδος τὸ ἀπο- 15 δοθὲν γένος, οἷον εἰ τις τῷ ὄντος ἢ τῷ ἐνὸς γένος τι ἀποδοίη· συμβήσεται γὰρ μετέχειν τὸ γένος τῷ εἶδος· κατὰ πάντων γὰρ τῶν ὄντων τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν κατηγορεῖται, ὥς τε καὶ ὁ λόγος αὐτῶν.

Ἔτι εἰ κατὰ τινος τὸ ἀποδοθὲν εἶδος ἀληθεύεται, τὸ 20 δὲ γένος μὴ, οἷον εἰ τὸ ὄν ἢ τὸ ἐπιστητὸν τοῦ δοξασῆ· γένος τεθεῖν. κατὰ γὰρ τῷ μὴ ὄντος τὸ δοξασθὲν κατηγορηθήσεται· πολλὰ γὰρ τῶν μὴ ὄντων δοξασά· ὅτι δὲ τὸ ὄν ἢ τὸ ἐπιστητὸν ἔ κατηγορεῖται κατὰ τῷ μὴ ὄντος, δῆλον. ὥς· ἔ γένος τὸ ὄν ἐδὲ τὸ ἐπιστητὸν τῷ δοξασῆ· καθ' ὧν γὰρ τὸ εἶ- 25 δος κατηγορεῖται, καὶ τὸ γένος· δεῖ κατηγορεῖσθαι.

Πάλιν εἰ μηδενὸς τῶν εἰδῶν ἐνδέχεται μετέχειν τὸ τε- 30 θεν ἐν τῷ γένει· ἀδύνατον γὰρ τῷ γένους μετέχειν μηδενὸς τῶν εἰδῶν μετέχον, ἂν μὴ τι τῶν κατὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν εἰδῶν ἦ· ταῦτα δὲ τῷ γένους μόνον μετέχει. ἂν ἔν ἢ κί- 30 νησις γένος τῆς ἡδογῆς τεθῇ, σκεπτόν· εἰ μὴτε φορὰ μὴτ' ἀλλοίωσις ἢ ἡδογὴ μὴτε τῶν λοιπῶν τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων μηδεμία· δῆλον γὰρ ὅτι ἐδενὸς ἂν τῶν εἰδῶν μετέχοι· ὥς· ἐδὲ τῷ γένους, ἐπειδὴ ἀναγκαῖον ἐστὶ τὸ τῷ γένους μετέ- 35 χον καὶ τῶν εἰδῶν τινὸς μετέχειν· ὥς· ἔκ ἂν εἴη εἶδος ἢ ἡδογὴ κινήσεως, ἐδὲ τῶν ἀτόμων [ἐδὲ] τῶν ὑπὸ τὸ εἶδος τὸ τῆς κινήσεως ὄντων· καὶ γὰρ τὰ ἅτομα μετέχει τῷ γένους καὶ τῷ εἶδος, οἷον ὁ τις ἄνθρωπος καὶ ἀνθρώπου μετέχει καὶ ζῷον.

Ἔτι εἰ ἐπὶ πλέον λέγεται τῷ γένους τὸ ἐν τῷ γένει τε- 40 θεν, οἷον τὸ δοξασθὲν τῷ ὄντος· καὶ γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν δοξασθὲν, ὥς· ἔκ ἂν εἴη τὸ δοξασθὲν εἶδος τῷ ὄντος· ἐπὶ πλέον γὰρ αἰεὶ τὸ γένος τῷ εἶδος λέγεται. πάλιν εἰ ἐπ' ἴσων τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται, οἷον εἰ τῶν πᾶσιν ἐπομένων τὸ μὲν εἶδος τὸ δὲ γένος τεθεῖν, καθάπερ τὸ ὄν καὶ τὸ ἔν· παντὶ γὰρ τὸ ὄν καὶ τὸ ἔν, ὥς· ἐδύτερον ἐδύτερον γένος, ἐπει- 45 δὴ ἐπ' ἴσων λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ πρῶτον καὶ ἡ ἀρχὴ ἐπ' ἄλληλα τεθεῖν· ἢ τε γὰρ ἀρχὴ πρῶτον καὶ τὸ πρῶτον ἀρχή, ὥς· ἢ ἀμφοτέρω τὰ εἰρημένα ταυτὸν ἐστὶν ἢ ἐδύτερον ἐδύτερον γένος. σοιχεῖον δὲ πρὸς ἅπαντα τὰ τοιαῦτα τὸ ἐπὶ πλέον τὸ γένος ἢ τὸ εἶδος καὶ τὴν διαφορὰν λέγεσθαι· ἐπ' ἔλαττον γὰρ καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ γένους λέγεται.

Ὅρᾶν δὲ καὶ εἴ τις τῶν ἀδιαφόρων εἶδει μὴ ἐστὶ τὸ 50 εἰρημένον γένος ἢ μὴ δόξειεν ἂν, κατασκευάζοντι δὲ, εἰ ἐστὶ τινός. ταυτὸν γὰρ πάντων τῶν ἀδιαφόρων εἶδει γένος. ἂν ἔν ἐνὸς δειχθῇ, δῆλον ὅτι πάντων, καὶ ἐνὸς μὴ, δῆλον ὅτι ἐδενός, οἷον εἰ τις ἀτόμους τιθέμενος γραμμάς τὸ ἀδιαίρετον γέ- 55 νος αὐτῶν φήσειεν εἶναι. τῶν γὰρ διαίρεσιν ἐχουσῶν γραμμῶν ἔκ ἐστὶ τὸ εἰρημένον γένος, ἀδιαφόρων ἑστῶν κατὰ τὸ εἶδος· ἀδιαφοροὶ γὰρ ἀλλήλαις κατὰ τὸ εἶδος αἰ εὐθεταὶ γραμμαὶ πᾶσαι.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο γένος ἐστὶ τῷ ἀποδοθέντος 2 εἶδος, ὃ μὴτε περιέχει τὸ ἀποδοθὲν γένος μὴτ' ὑπ' ἐκείνῳ ἐστὶν, οἷον εἰ τις τῆς δικαιοσύνης τὴν ἐπιστήμην θεῖν γένος. ἐστὶ γὰρ καὶ ἡ ἀρετὴ γένος, καὶ ἐδύτερον τῶν γενῶν τὸ λοιπὸν περιέχει, ὥς· ἔκ ἂν εἴη ἡ ἐπιστήμη γένος τῆς δικαιοσύνης· δοκεῖ γὰρ, ὅταν ἐν εἶδος ὑπὸ δύο γένη ἦ, τὸ ἕτερον ὑπὸ τῷ 30 ἑτέρου περιέχεσθαι. ἔχει δ' ἀπορίαν ἐπ' ἐνίων τὸ τοῖστω. δοκεῖ γὰρ ἐνίοις ἢ φρόνησις ἀρετὴ τε καὶ ἐπιστήμη εἶναι, καὶ ἐδύτερον τῶν γενῶν ὑπ' ἐδύτερου περιέχεσθαι· ἔ μὴν ὑπὸ πάντων γε συγχωρεῖται τὴν φρόνησιν ἐπιστήμην εἶναι. εἰ δ' ἔν τις συγχωροῖ τὸ λεγόμενον ἀληθὲς εἶναι, ἀλλὰ τό 35 γε ὑπ' ἄλληλα ἢ ὑπὸ ταυτὸ ἀμφω γίνεσθαι τὰ τῷ αὐτῷ γένει τῶν ἀναγκαίων δόξειεν ἂν εἶναι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἐπιστήμης συμβαίνει· ἀμφω γὰρ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐστὶν· ἐκάτερον γὰρ αὐτῶν ἕξις καὶ διαθέσις ἐστὶν. σκεπτόν ἔν εἰ μηδέτερον ὑπάρχει τῷ ἀποδοθέντι γένει. εἰ

1. πάλιν ὁμοίως ἢ C. || 2. ποίον τι ὥς· C. || 4. καθάπερ] οἷον C. || 5. γένος ὃν C. || 7. εἴτε γὰρ C. || καὶ ante εἰ om C. || ποίον τι τὸ C. || 10. εἰ κατ' ἀνάγκην ἐνδέχεται C. || 16. τοῦ ὄντος τὸ ἐν ἢ τῷ ἐνὸς τὸ ὄν γένος ἀποδοίη C. || 23. ἔτι δὲ τὸ ὄν ἢ τὸ δὲ ὄν ἢ C. || 24. δῆλον om C. || 27. δέχεται A. || 31. φθορὰ C. || 36. ἡδογὴ τῆς κινήσεως C. || τὸ τῆς] τῶν τῆς codices. || 37. μετέχει καὶ τοῦ C. || 1 et 3 et 12. πλέον C. || 1. τὸ εἶδος τὸ ἐν C. || 7. πᾶν γὰρ τὸ ὄν ἐν καὶ τὸ ἐν ὄν ὥς· C. || 9. εἰς C. || 15 et 17. εἶδει] τῷ εἶδει C. || 16. ἢ] ἢ εἰ C. || δόξα AB. || 17. ἐάν C. || 18. καὶ A. || μὴ δειχθῇ δῆλον C. || 21. ἔσαι C. || γένος] ἐνὸς C. || 29. εἴη A. || 32. περιέχεται C. || 34. γε τὸ B. || 35 et 37. ταυτὸν C.

γὰρ μήθ' ὑπ' ἄλληλά ἐσι τὰ γένη μήθ' ὑπὸ ταυτὸν ἀμφω, ἐκ ἂν εἴη τὸ ἀποδοθὲν γένος.

Σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὸ γένος τοῦ ἀποδοθέντος γένους, καὶ ὅτως αἰετὸν τὸ ἐπάνω γένος, εἰ πάντα κατηγορεῖται τῷ εἶδους καὶ εἰ ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται· πάντα γὰρ τὰ ἐπάνω γένη κατηγορεῖσθαι δεῖ τῷ εἶδους ἐν τῷ τί ἐστιν. εἰ ἔν περ διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι ἔστι γένος τὸ ἀποδοθὲν. πάλιν εἰ μετέχει τὸ γένος τῷ εἶδους, ἢ αὐτὸ ἢ τῶν ἐπάνω τι γενῶν· ἔθενος γὰρ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω μετέχει, ἀνασκειάζοντι μὲν ἔν καθάπερ εἴρηται χρῆσθαι· κατασκευάζοντι δὲ, ὁμολο- 10 γημένῃ μὲν ὑπάρχειν τῷ εἶδει τῷ ῥηθέντος γένους, ὅτι δ' ὡς γένος ὑπάρχει ἀμφισβητημένῃ, ἀπόχρη τὸ δεῖξαι τι τῶν ἐπάνω γενῶν ἐν τῷ τί ἐστι τῷ εἶδους κατηγορούμενον· ἐνός γὰρ ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορούμεν, πάντα καὶ τὰ ἐπάνω τέττα καὶ τὰ ὑποκάτω, ἂν περ κατηγορῇται τῷ εἶδους, ἐν τῷ τί ἐστιν 15 κατηγορηθῆσεται· ὥς καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται. ὅτι δ' ἐνός ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορούμεν πάντα τὰ λοιπά, ἂν περ κατηγορῇται, ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορηθῆσεται, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον. εἰ δ' ἀπλῶς ὑπάρχειν ἀμφισβητεῖται τὸ ἀποδοθὲν γένος, ἐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι τῶν 20 ἐπάνω τι γενῶν ἐν τῷ τί ἐστι τῷ εἶδους κατηγορούμενον. οἷον εἴ τις τῆς βαδίσσεως γένος ἀπέδωκε τὴν φορὰν, ἐκ ἀπόχρη τὸ δεῖξαι διότι κινήσις ἐστίν ἢ βαδισίς πρὸς τὸ δεῖξαι ὅτι φορὰ ἐστίν, ἐπεὶ καὶ ἄλλαι κινήσεις εἰσὶν, ἀλλὰ προσδεικτέον ὅτι ἔθενος μετέχει ἢ βαδισίς τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν 25 εἰ μὴ τῆς φορᾶς. ἀνάγκη γὰρ τὸ τῷ γένους μετέχον καὶ τῶν εἰδῶν τινὸς μετέχειν τῶν κατὰ τὴν πρώτην διαίρεσιν. εἰ ἔν ἢ βαδισίς μὴτ' αὐξήσεως μῆτε μειώσεως μῆτε τῶν ἄλλων κινήσεων μετέχει, δῆλον ὅτι τῆς φορᾶς ἂν μετέχει, ὥς· εἴη ἂν γένος ἢ φορὰ τῆς βαδίσσεως.

Πάλιν ἐφ' ὧν τὸ εἶδος τὸ τεθὲν ὡς γένος κατηγορεῖται, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἀποδοθὲν γένος ἐν τῷ τί ἐστιν αὐτῶν τῶν κατηγορεῖται ὧν περ τὸ εἶδος, ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὰ ἐπάνω τῷ γένους πάντα, εἰ γὰρ περ διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι ἔστι γένος τὸ ἀποδοθὲν· εἰ γὰρ ἦν γένος, ἅπαντ' ἂν καὶ τὰ 35 ἐπάνω τέττα καὶ αὐτὸ τέττα ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖτο, ὧν περ καὶ τὸ εἶδος ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται. ἀνασκειάζοντι μὲν ἔν χρήσιμον, εἰ μὴ κατηγορεῖται τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστιν ὧν περ καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖται· κατασκευάζοντι δ', εἰ

κατηγορεῖται ἐν τῷ τί ἐστι, χρήσιμον. συμβῆσεται γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος τῷ αὐτῷ ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖσθαι, ὥς τὸ αὐτὸ ὑπὸ δύο γένη γίνεται. ἀναγκαῖον ἔν ὑπ' ἄλληλα τὰ γένη εἶναι. ἂν ἔν δειχθῇ, ὃ βεβλόμεθα γένος κατασκευάσαι, μὴ ὃν ὑπὸ τὸ εἶδος, δῆλον ὅτι τὸ εἶδος ὑπὸ τῆς ἂν εἴη, ὥς δεδειγμένον ἂν εἴη ὅτι γένος τέττα.

Σκοπεῖν δὲ καὶ τὰς λόγους τῶν γενῶν, εἰ ἐφαρμόττονται ἐπὶ τε τὸ ἀποδοθὲν εἶδος καὶ τὰ μετέχοντα τῷ εἶδους. ἀνάγκη γὰρ τὰς τῶν γενῶν λόγους κατηγορεῖσθαι τῷ εἶδους καὶ τῶν μετεχόντων τῷ εἶδους· εἰ ἔν περ διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι ἔστι γένος τὸ ἀποδοθὲν.

Πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν ὡς γένος ἀπέδωκεν, οἷον εἰ τὸ ἀθάνατον γένος θεῶν. διαφορὰ γὰρ ἐστὶ ζῶν τὸ ἀθάνατον, ἐπεὶ τῶν ζῶν τὰ μὲν θνητὰ τὰ δ' ἀθάνατα. δῆλον ἔν ὅτι διημάρτηται· ἔθενος γὰρ ἢ διαφορὰ γένος ἐστίν. ὅτι δὲ τῆς ἀληθῆς, δῆλον· ἔθενία γὰρ διαφορὰ σημαίνει τί ἐστιν, ἀλλὰ μᾶλλον ποῖόν τι, καθάπερ τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπνον.

Καὶ εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ γένος ἔθηκεν, οἷον τὸ περιττὸν ὅπερ ἀριθμὸν. διαφορὰ γὰρ ἀριθμῷ τὸ περιττόν, ἐκ εἶδους ἐστίν. ἔθενος δὲ δοκεῖ μετέχειν ἢ διαφορὰ τῷ γένους· πᾶν γὰρ τὸ μετέχον τῷ γένους ἢ εἶδος ἢ αὐτόμῳ ἐστίν, ἢ δὲ διαφορὰ ἔτε εἶδος ἔτε αὐτόμῳ ἐστίν. δῆλον ἔν ὅτι ἔμετέχει τῷ γένους ἢ διαφορὰ, ὥς· ἔθενος τὸ περιττὸν εἶδος ἂν εἴη ἀλλὰ διαφορὰ, ἐπεὶ δὲ ἔμετέχει τῷ γένους.

Ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὴν ἄψιν ὅπερ συνοχήν ἢ τὴν μίξιν ὅπερ κράσιν, ἢ ὡς Πλάτων ὀρίζεται φορὰν τὴν κατὰ τόπον κινήσιν. ἔστι γὰρ ἀναγκαῖον τὴν ἄψιν συνοχήν εἶναι, ἀλλ' ἀνάπαλιν τὴν συνοχήν ἄψιν· ἔστι γὰρ πᾶν τὸ ἀπτόμενον συνεχέται, ἀλλὰ τὸ συνεχόμενον 30 ἄπτεται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν· ἔτε γὰρ ἢ μίξις ἅπαντα κράσις (ἢ γὰρ τῶν ξηρῶν μίξις ἐκ ἐκ κράσις) ἔστι ἢ κατὰ τόπον μεταβολὴ πᾶσα φορὰ· ἢ γὰρ βαδισίς ἔστι δοκεῖ φορὰ εἶναι· σχεδὸν γὰρ ἢ φορὰ ἐπὶ τῶν ἀκυσίως τόπον ἐκ τόπου μεταβαλλόντων λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀψύχων συμβαίνει. δῆλον δ' ὅτι καὶ ἐπὶ πλέον λέγεται τὸ εἶδος τῷ γένους ἐν τοῖς ἀποδοθεῖσι, δέον ἀνάπαλιν γίνεσθαι.

Πάλιν εἰ τὴν διαφορὰν εἰς τὸ εἶδος ἔθηκεν, οἷον τὸ ἀθάνατον ὅπερ θεόν. συμβῆσεται γὰρ ἐπ' ἴσης ἢ ἐπὶ πλείον τὸ εἶδος λέγεσθαι· αἰετὸν γὰρ ἢ διαφορὰ ἐπ' ἴσης ἢ ἐπὶ

1. codices μὴδ' — μὴδ'. || 12. γένους C. || τῶν ἐπάνω τι C. || 14. ἐστὶ τῷ εἶδους, κατηγορούμενον C. || 15. ὑποκάτω γένη ἂν C. || 19. ληπτέον] ῥηθῆσεται C. || 22. ἀπέδωκε BC. || διαφορὰν A. || 23. διότι AB. || 26. εἰ μὴ om B, εἰ μὴ τῆς re supra lituram A. || 32. ἐστὶ τῶν αὐτῶν C. || 33. τὸ καὶ τὸ C. || 35. πάντα C. || 36. κατηγορεῖται pr C. || 37. κατηγορεῖται ante ἐν C. || 6. ὅτι τὸ γένος C. || 8. καὶ ἐπὶ τὰ C. || 10. ὅτι om A. || 12. ἀποδεδωκεν BC. || 13. θεῶν γένος C. || 15. ἡμάρτηται C. || 17. τὸ καὶ τὸ C. || τὸ om B. || 18. διαφορὰν ὡς εἶδος εἰς τὸ γένος τέθεικεν C. || 21. ἢ δὲ — ἐστίν, om C. || 25 et 28. συναψιν C. || 29. ἅπαν C. || 30. ἄλλων C. || 31. ἔθ'] codices οὐδ'. || 33. ἢ φορὰ om A. || 35. πλείον C. || 39. ἐπὶ ἴσιν C.

πλεόν τῷ εἶδος λέγεται. ἔτι εἰ τὸ γένος εἰς τὴν διαφοράν, οἷον τὸ χρώμα ὅπερ συγκριτικὸν ἢ τὸν ἀριθμὸν ὅπερ περιττόν. καὶ εἰ τὸ γένος ὡς διαφορὰν εἶπεν· ἐγὼ χωρεῖ γὰρ τινα καὶ τοιαύτην κομίσαι θέσιν, οἷον κράσεως τὴν μίξιν διαφορὰν ἢ φορᾶς τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. σκεπτέον δὲ πάντα τὰ 5 τοιαῦτα διὰ τῶν αὐτῶν· ἐπικοινωνοῦσι γὰρ οἱ τόποι· ἐπὶ πλεόν τε γὰρ τὸ γένος τῆς διαφορᾶς δεῖ λέγεσθαι, καὶ μὴ μετέχειν τῆς διαφορᾶς. ἔτω δ' ἀποδοθέντος ὑδέρου τῶν εἰρημένων δυνατόν συμβαίνειν· ἐπ' ἐλαττόν τε γὰρ ῥηθήσεται, καὶ μεθέξει τὸ γένος τῆς διαφορᾶς.

Πάλιν εἰ μηδεμία διαφορὰ κατηγορεῖται τῶν τῷ γένους κατὰ τῷ ἀποδοθέντος εἶδος, ὑδὲ τὸ γένος κατηγορηθήσεται, οἷον ψυχῆς ἔτε τὸ περιττόν ἔτε τὸ ἄρτιον κατηγορεῖται, ὡς· ὑδ' ἀριθμός· ἔτι εἰ πρότερον φύσει τὸ εἶδος καὶ συναναίρει τὸ γένος· δοκεῖ γὰρ τὸ ἐναντίον. ἔτι εἰ ἐνδέχεται 15 ἀπολείπειν τὸ εἰρημένον γένος ἢ τὴν διαφοράν, οἷον ψυχὴν τὸ κινεῖσθαι ἢ δόξαν τὸ ἀληθὲς καὶ ψῦδος, ἕκ ἂν εἴη τῶν εἰρημένων ὑδέρου γένος· ὑδὲ διαφορὰ· δοκεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ παρακολυθεῖν, ἕως ἂν ἢ τὸ εἶδος.

3 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ ἐν τῷ γένει κείμενον μετέχει τινὸς ἐναντίου τῷ γένει ἢ εἰ ἐνδέχεται μετέχειν· τὸ γὰρ αὐτὸ τῶν ἐναντίων ἅμα μεθέξει, ἐπειδὴ τὸ μὲν γένος οὐδέποτε ἀπολείπει, μετέχει δὲ καὶ τὸ ἐναντίον ἢ ἐνδέχεται μετέχειν. ἔτι εἴ τις κοινῶναι τὸ εἶδος, ὃ ἀδύνατον ὅλως ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ τὸ γένος. οἷον εἰ ἡ ψυχὴ τῆς ζωῆς κοινῶναι, τῶν δ' ἀριθμῶν 25 μηδὲν δυνατόν ζῆν, ἕκ ἂν εἴη εἶδος ἀριθμῶν ἢ ψυχῆ.

Σκεπτέον δὲ καὶ εἰ ὁμώνυμον τὸ εἶδος τῷ γένει, σοιχείους χρώμενον τοῖς εἰρημένοις πρὸς τὸ ὁμώνυμον· συνώνυμον γὰρ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος.

Ἐπεὶ δὲ παντὸς γένους εἶδη πλείω, σκοπεῖν εἰ μὴ ἐν 30 δέχεται ἕτερον εἶδος εἶναι τῷ εἰρημένῳ γένει· εἰ γὰρ μὴ ἐστὶ, δῆλον ὅτι ἕκ ἂν εἴη ὅλως γένος τὸ εἰρημένον.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μεταφορᾶ λεγόμενον ὡς γένος ἀποδεδωκεν, οἷον τὴν σωφροσύνην συμφωνίαν· πᾶν γὰρ γένος κυρίως κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, ἢ δὲ συμφωνία 35 κατὰ τῆς σωφροσύνης· ὃ κυρίως ἀλλὰ μεταφορᾶ· πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγγοις.

Ἐπεὶ ἂν ἢ ἐναντίον τι τῷ εἶδει, σκοπεῖν. ἔστι δὲ πλεοναχῶς ἢ σκέψις, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ αὐτῷ γένει καὶ τὸ ἐναντίον, μὴ ὅντος ἐναντίου τῷ γένει· δεῖ γὰρ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ γένει εἶναι, ἂν μὴδὲν ἐναντίον τῷ γένει ἢ ὅντος δ' ἐναντίου τῷ γένει, σκοπεῖν εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· ἀνάγκη γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ εἶναι, ἄνπερ ἢ ἐναντίον τι τῷ γένει. φανερόν δὲ τῶν ἑκαστὸν διὰ τῆς ἐπαγωγῆς. πάλιν εἰ ὅλως ἐν μὴδενὶ γένει τὸ τῷ εἶδει ἐναντίον, ἀλλ' αὐτὸ γένος, οἷον τὰγαθόν· εἰ γὰρ τῆτο μὴ ἐν γένει, 10 ὑδὲ τὸ ἐναντίον τῆτο ἐν γένει ἔσται, ἀλλ' αὐτὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ συμβαίνει· ὑδέρου γὰρ τῶν ἐν γένει, ἀλλ' ἐκότερον αὐτῶν γένος. ἔτι εἰ ἐναντίον τινὶ καὶ τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος, καὶ τῶν μὲν ἔστι τι μεταξύ, τῶν δὲ μὴ· εἰ γὰρ τῶν γενῶν ἔστι τι μεταξύ, καὶ τῶν εἰδῶν, καὶ εἰ τῶν εἰδῶν, καὶ τῶν γενῶν, καθάπερ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἐκατέρων γὰρ ἔστι τι μεταξύ. ἔσται οὖν τῆτο ὅτι ὑγιείας καὶ νόσου ὑδὲν μεταξύ, κακῷ δὲ καὶ ἀγαθῷ. ἢ εἰ ἔστι μὲν τι ἀμφοῖν ἀνὰ μέσον, καὶ τῶν εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν, μὴ ὁμοίως δέ, ἀλλὰ τῶν μὲν κατὰ ἀπόφασιν τῶν δ' ὡς ὑποκείμενον· ἔνδοξον γὰρ τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν, καθάπερ ἐπ' ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· ἀμφοῖν γὰρ κατὰ ἀπόφασιν τὰ ἀνὰ μέσον. ἔτι ὅταν μὴ ἢ ἐναντίον τῷ γένει, σκοπεῖν μὴ μόνον εἰ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένει, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνὰ μέσον· ἐν ᾧ γὰρ τὰ ἄκρα, καὶ τὰ ἀνὰ μέσον, οἷον ἐπὶ λευκῷ καὶ μέλανος· τὸ γὰρ χρώμα γένος τῶν τε καὶ τῶν ἀνὰ μέσον χρωμάτων ἀπάντων. ἔσται οὖν ἢ μὲν ἔνδεα καὶ ὑπερβολὴ ἐν τῷ αὐτῷ γένει (ἐν τῷ κακῷ γὰρ ἀμφοῖν), τὸ δὲ μέτριον ἀνὰ μέσον ὃν τῶν ἐν τῷ κακῷ ἀλλ' ἐν τῷ ἀγαθῷ. σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ τὸ μὲν γένος ἐναντίον τινὶ, τὸ δὲ εἶδος μὴδενὶ· εἰ γὰρ τὸ γένος ἐναντίον τινὶ, καὶ τὸ εἶδος, καθάπερ ἀρετῆς κακίας καὶ δικαιοσύνης ἀδικίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκοποῦντι φανερόν ἂν δόξειεν εἶναι τὸ τοῖτον. ἔσται οὖν ἐπὶ τῆς ὑγιείας καὶ νόσου· ἀπλῶς μὲν γὰρ πᾶσα ὑγίεια νόσῳ ἐναντίον, ἢ δὲ τις νόσος εἶδος ὃν νόσῳ ὑδὲν ἐναντίον, οἷον ὁ πυρετὸς καὶ ἡ ὀφθαλμία καὶ τῶν ἄλλων ἑκάστον.

1. διαφορὰν εἶπεν οἷον C. || 4. κομίσασθαι C. || οἷον τῆς κράσεως C. || 5. διαφορᾶς A. || τὰ τοιαῦτα πάντα C. || 7. πλεόν C. || 14. ὑδ' ὁ ἀριθμός C. || 15. τὸν ἐναντίον, ἕκ ἂν εἴη γένος, ἔτι C. || 16. ἀπολείπειν C. || 17. τὸ ante ἀλ. om A. || 25. τῆς om C. || 26. ἀριθμῶν εἶδος C. || 28. τὴν ὁμώνυμιν C. || 31. εἶδος om A. || 33. τὸ κατὰ μεταφορὰν C. || 34. γὰρ τὸ γένος AB. || 36. ἀλλὰ κατὰ μεταφορὰν C.

1. εἴη τὸ εἶδος ἐναντίον τινὶ σκ. C. || τι om A. || 4. εἶναι γένει, ἐκὼν μὴδὲν ἢ ἐναντίον τῷ γένει C. || 5. ἐναντίον ἐστὶν ἀνάγκη C. || 6. τι ἐναντίον C. || 7. ἑκάστον ἐστὶ διὰ C. || 9. γένει καὶ τῷ οὐδὲ C. || 10. τούτω C. || 11. τοῦ κακοῦ καὶ ἀγαθοῦ C. || 13. τινὶ om C. || 18. τοῖ BC. || 23. ἢ ἢ τι C. || 24. καὶ] εἰ καὶ C. || 25. τὸ ἀνὰ C. || 27. ἔσται οὖν τῆτο ἔτι C. || 28. καὶ] καὶ ἢ C. || 29. κακῷ] αὐτῷ C. || 32. εἶδος ἐστὶ καθάπερ C. || ἀρετῆς καὶ κακίας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας C. || 35. πᾶσα om C. || ἢ] εἰ B. || 36. ὃν] οὐσα C. || ἢ om C.

Ἀναιρῶντι μὲν ἔν τῳ αὐταχῶς ἐπισκεπτέον· εἰ γὰρ μὴ ὑπάρχει τὰ εἰρημένα, δῆλον ὅτι ὃ γένος τὸ ἀποδοθέν κατασκευάζοντι δὲ τριχῶς, πρῶτον μὲν εἰ τὸ ἐναντίον τῷ εἶδει ἐν τῷ εἰρημένῳ γένει, μὴ ὄντος ἐναντίῳ τῷ γένει· εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ τῷ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκείμενον· ἔτι 5 εἰ τὸ ἀνὰ μέσον ἐκ τῶ εἰρημένῳ γένει· ἐν τῷ γὰρ τὸ ἀνὰ μέσον, καὶ τὰ ἄκρα. πάλιν ἂν ἢ ἐναντίον τι τῷ γένει, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ· ἂν γὰρ ἢ, δῆλον ὅτι καὶ τὸ προκείμενον ἐκ τῷ προκειμένου.

Πάλιν ἐπὶ τῶν πτώσεων καὶ ἐπὶ τῶν συσείχων, εἰ 10 ὁμοίως ἀκολουθεῖσι, καὶ ἀναιρῶντι καὶ κατασκευάζοντι. ἅμα γὰρ ἐν καὶ πᾶσιν ὑπάρχει ἢ ἔχ ὑπάρχει, οἷον εἰ ἡ δικαιοσύνη ἐπισήμη τις, καὶ τὸ δικαίως ἐπιστημόνως καὶ ὁ δίκαιος ἐπισήμων· εἰ δὲ τῶν τι μὴ, ὅδε τῶν λοιπῶν ὅθεν.

4 Πάλιν ἐπὶ τῶν ὁμοίως ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα, οἷον τὸ 15 ἡδὺ ὁμοίως ἔχει πρὸς τὴν ἡδονὴν καὶ τὸ ὠφέλιμον πρὸς τὰγαθόν· ἐκάτερον γὰρ ἐκατέρου ποιητικόν· εἰ οὖν ἐστὶν ἡ ἡδονὴ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ τὸ ἡδὺ ὅπερ ὠφέλιμον ἔσται· δῆλον γὰρ ὅτι ἀγαθὸν ἂν εἴη ποιητικόν, ἐπεὶ δὴ ἡ ἡδονὴ ἀγαθόν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν γενέσεων καὶ φθορῶν, οἷον· εἰ 20 τὸ οἰκοδομεῖν ἐνεργεῖν, τὸ ὠκοδομηκέναι ἐνηργηκέναι, καὶ εἰ τὸ μανθάνειν ἀναμνησκέσθαι, καὶ τὸ μεμαθηκέναι ἀναμνησθαι, καὶ εἰ τὸ διάλυεσθαι φθεῖρεσθαι, τὸ διαλυέσθαι ἐφθάρθαι καὶ ἡ διάλυσις φθορά τις. καὶ ἐπὶ τῶν γεννητικῶν δὲ καὶ φθαρτικῶν ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ χρήσεων, καὶ ὅλως καθ' ὅποιαν ὁμοιότητα καὶ ἀναιρῶντι καὶ κατασκευάζοντι σκοπεῖν, καθάπερ ἐπὶ τῆς γενέσεως καὶ φθορᾶς ἐλέγομεν. εἰ γὰρ τὸ φθαρτικόν διαλυτικόν, καὶ τὸ φθεῖρεσθαι διαλύεσθαι· καὶ εἰ τὸ γεννητικόν ποιητικόν, τὸ γίνεσθαι ποιεῖσθαι καὶ ἡ γένεσις ποιησις. 30 ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δυνάμεων καὶ χρήσεων· εἰ γὰρ ἡ δύναμις διάθεσις, καὶ τὸ δύνασθαι διακείσθαι, καὶ εἰ τις ἡ χρήσις ἐνεργεῖα, τὸ χρῆσθαι ἐνεργεῖν καὶ τὸ κεχρησθαι ἐνηργηκέναι.

Ἄν δὲ ζήτησις ἢ τὸ ἀντικείμενον τῷ εἶδει, διχῶς ἔστιν 35 ἀνελεῖν, πρῶτον μὲν εἰ ἐν τῷ ἀποδοθέντι γένει τὸ ἀντικείμενον· ἢ γὰρ ἀπλῶς ἐν ὅθεν γένει τῷ αὐτῷ ἢ ζήτησις, ἢ ἐκ ἐν τῷ ἐσχάτῳ, οἷον εἰ ἡ ὄψις ἐν ἐσχάτῳ γένει τῇ αἰσθήσει, ἢ τυφλότης ἐκ ἔσται αἰσθήσεως. δευτέρον δ' εἰ καὶ τῷ γένει

καὶ τῷ εἶδει ἀντίκειται ζήτησις, μὴ ἔστι δὲ τὸ ἀντικείμενον ἐν τῷ ἀντικείμενῳ, ὅδ' ἂν τὸ ἀποδοθέν ἐν τῷ ἀποδοθέντι εἴη. ἀναιρῶντι μὲν ἔν καθάπερ εἴρηται χρῆσθαι, κατασκευάζοντι δὲ μοναχῶς· εἰ γὰρ τὸ ἀντικείμενον ἐν τῷ ἀντικείμενῳ, καὶ τὸ προκείμενον ἐν τῷ προκειμένῳ ἂν εἴη, οἷον εἰ ἡ τυφλότης αἰσθησις τις, ἢ ὄψις αἰσθησις τις.

Πάλιν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων σκοπεῖν ἀνάπαλιν, καθάπερ ἐπὶ τῇ συμβεβηκότος ἐλέγετο, οἷον εἰ τὸ ἡδὺ ὅπερ ἀγαθόν, τὸ μὴ ἀγαθόν ἔχ ἡδύ. εἰ γὰρ μὴ ὅπως ἔχοι, εἴη ἂν τι καὶ ἐκ ἀγαθόν ἡδύ. ἀδύνατον δέ, εἴπερ τὸ ἀγαθόν γένος τῆς ἡδέος, εἶναι τι μὴ ἀγαθόν ἡδύ· ὡν γὰρ τὸ γένος μὴ κατηγορεῖται, ὅδε τῶν εἰδῶν ὅθεν. καὶ κατασκευάζοντι δὲ ὡσαύτως σκοπεῖν· εἰ γὰρ τὸ μὴ ἀγαθόν ἔχ ἡδύ, τὸ ἡδύ ἀγαθόν, ὥς ἐ γένος τὸ ἀγαθόν τῆς ἡδέος.

Ἐὰν δ' ἢ πρὸς τι τὸ εἶδος, σκοπεῖν εἰ καὶ τὸ γένος πρὸς τι· εἰ γὰρ τὸ εἶδος τῶν πρὸς τι, καὶ τὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τῇ διπλάσις καὶ πολλαπλασίῳ· ἐκάτερον γὰρ τῶν πρὸς τι· εἰ δὲ τὸ γένος τῶν πρὸς τι, ἐκ ἀνάγκη καὶ τὸ εἶδος· ἢ μὲν γὰρ ἐπισήμη τῶν πρὸς τι, ἢ δὲ γραμματικὴ ὧς. ἢ ὅδε τὸ πρότερον ρηθὲν ἀληθὲς ἂν δοξείεν· ἢ γὰρ ἀρετὴ ὅπερ καλόν καὶ ὅπερ ἀγαθόν, καὶ ἡ μὲν ἀρετὴ τῶν πρὸς τι, τὸ δ' ἀγαθόν καὶ τὸ καλόν ἐ τῶν πρὸς τι ἀλλὰ ποιά.

Πάλιν εἰ μὴ πρὸς ταῦτο λέγεται τὸ εἶδος καθ' αὐτὸ τε καὶ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος λέγεται διπλάσιον, καὶ τὸ πολλαπλασίον ἡμίσεος δεῖ λέγεσθαι. εἰ δὲ μὴ, ἐκ ἂν εἴη τὸ πολλαπλασίον γένος τῆς διπλάσιου.

Ἐπὶ εἰ μὴ πρὸς ταῦτο κατὰ τε τὸ γένος λέγεται καὶ κατὰ πάντα τὰ τῆς γένος γένει. εἰ γὰρ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος πολλαπλασίον ἐστι, καὶ τὸ ὑπερέχον ἡμίσεος ρηθήσεται, καὶ ἀπλῶς κατὰ πάντα τὰ ἐπάνω γένει πρὸς τὸ ἡμισυ ρηθήσεται. ἔνθασις ὅτι ἐκ ἀνάγκη καθ' αὐτὸ καὶ κατὰ τὸ γένος πρὸς ταῦτο λέγεσθαι· ἢ γὰρ ἐπισήμη ἐπιστητὴ λέγεται, ἔστις δὲ καὶ διάθεσις ἐκ ἐπιστητῆς ἀλλὰ ψυχῆς.

Πάλιν εἰ ὡσαύτως λέγεται τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος κατὰ τὰς πτώσεις, οἷον εἰ τινὲς ἢ τινός ἢ ὅσαχῶς ἄλλως· ὡς γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, καθάπερ ἐπὶ τῇ διπλάσις καὶ τῶν ἐπάνω· τινός γὰρ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ πολλαπλασίον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπισήμης· τινός γὰρ

2. δῆλον δ' ὅτι A. || 6. γὰρ τὸ] γὰρ τὰ C. || 10. ἐπὶ post καὶ om C. || 14. ἐκ C. || μὴ ἢ οὐδὲ C. || 22. καὶ om C. || 23. φθ. καὶ τὸ C. || 24. γεννητικῶν C. || 29. γεννητικῶν AC. || 30. τε] καὶ τὸ C. || γένεσις B. || 31. καὶ τῶν χρήσεων C. || 33. ἢ om A. || χρᾶσθαι AB. || 35. ἐκ C. || 37. ἢ γὰρ] εἰ γὰρ B. || 6. εἰ om A. || 9. ἀγαθόν ἐστὶ καὶ τὸ C. || 10. δεῖ] γὰρ AB. || 13. τὸ μὴ corr A. || 20. δοξείεν εἶναι ἢ C. || ἀγαθόν καὶ ὅπερ καλόν C. || 29 et 30. τὸ om AB. || 29. ἡμίσεος καὶ π. C. || 33. ταυτὸν B.

καὶ αὐτὴ καὶ τὰ γένη, οἷον ἢ τε διάθεσις καὶ ἡ ἔξις· ἐν-
 ζατις ὅτι ἐνιαχθεῖ ἔχ' ὅτως· τὸ μὲν γὰρ διάφορον καὶ τὸ
 ἐναντίον τινί, τὸ δ' ἕτερον, γένος ὃν τέτων, ἢ τινὶ ἀλλὰ τι-
 νός· ἕτερον γὰρ τινος λέγεται.

Πάλιν εἰ ὁμοίως τὰ πρὸς τι κατὰ τὰς πτώσεις λε-
 γόμενα μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, καθάπερ ἐπὶ τῶ διπλασίῳ
 καὶ τῷ πολλαπλασίῳ· ἐκάτερον γὰρ τέτων τινός καὶ αὐτὸ
 καὶ κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν λέγεται· τινός γὰρ καὶ τὸ ἡμισυ
 καὶ τὸ πολλοσημόριον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπισήμης
 καὶ τῆς ὑπολήψεως· αὗται γὰρ τινός, καὶ ἀντιστρέφει
 ὁμοίως· τὸ τε ἐπισητόν καὶ τὸ ὑποληπτόν τινός· εἰ ἔν' ἐπι-
 τινων μὴ ὁμοίως ἀντιστρέφει, δηλοῦν ὅτι οὐ γένος θατέ-
 ρον θατέρου.

Πάλιν εἰ μὴ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεται
 ὁμοίως γὰρ καὶ ἰσαχῶς ἐκάτερον δοκεῖ λέγεσθαι, καθάπερ
 ἐπὶ τῆς δωρεᾶς καὶ τῆς δόσεως· ἢ τε γὰρ δωρεὰ τινός ἢ
 τινὶ λέγεται, καὶ ἡ δόσις τινός καὶ τινί· ἐστὶ δὲ ἡ δόσις γέ-
 νος τῆς δωρεᾶς· ἢ γὰρ δωρεὰ δόσις ἐστὶν ἀναπόδοτος· ἐπ'
 ἐνίων δ' ἢ συμβαίνει πρὸς ἴσα λέγεσθαι· τὸ μὲν γὰρ δι-
 πλάσιον τινός διπλασίον, τὸ δ' ὑπερέχον καὶ τὸ μείζον τι-
 νός καὶ τινί· πᾶν γὰρ τὸ ὑπερέχον καὶ τὸ μείζον τινὶ ὑπερ-
 ἔχει καὶ τινός ὑπερέχει· ὥς' ἢ γένῃ τὰ εἰρημένα τῷ διπλα-
 σίῳ, ἐπειδὴ ἢ πρὸς ἴσα τῷ εἶδει λέγεται· ἢ ἢ καθόλου ἀλη-
 θεῖς τὸ πρὸς ἴσα τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος λέγεσθαι.

Ὅραν δὲ καὶ εἰ τῷ ἀντικείμενον τὸ ἀντικείμενον γένος
 οἷον εἰ τῷ διπλασίῳ τὸ πολλαπλασίον, καὶ τῷ ἡμισυ τὸ
 πολλοσημόριον· δεῖ γὰρ τὸ ἀντικείμενον τῷ ἀντικείμενῳ γέ-
 νος εἶναι· εἰ ἔν' τις θεῖν τὴν ἐπισήμην ὅπερ αἰσθησιν, δεῖσει
 καὶ τὸ ἐπισητόν ὅπερ αἰσθητόν εἶναι· ἐκ ἑξὶ δὲ· ἢ γὰρ πᾶν
 τὸ ἐπισητόν αἰσθητόν· καὶ γὰρ τῶν νοητῶν ἕνα ἐπισητόν.
 ὥς' ἢ γένος τὸ αἰσθητόν τῷ ἐπισητῷ· εἰ δὲ τὸτο μὴ, ἔδ'
 αἰσθησις ἐπισήμης.

Ἐπεὶ δὲ τῶν πρὸς τι λεγομένων τὰ μὲν ἐξ ἀνάγκης
 ἐν ἐκείνοις ἢ περὶ ἐκεῖνά· ἐστὶ πρὸς ᾧ ποτε τυγχάνει λεγό-
 μενα, οἷον ἡ διάθεσις καὶ ἡ ἔξις καὶ ἡ συμμετρία (ἐν
 ἄλλῳ γὰρ ἔδεν· δυνατόν· ὑπάρχειν τὰ εἰρημένα ἢ ἐν ἐκεί-
 νοις πρὸς ᾧ λέγεται), τὰ δ' οὐκ ἀνάγκη μὲν ἐν ἐκείνοις
 ὑπάρχειν πρὸς ᾧ ποτε λέγεται, ἐνδέχεται δὲ (οἷον εἰ ἐπι-
 σητόν ἢ ψυχὴ· ἔδεν γὰρ καλύπει τὴν αὐτῆς ἐπισήμην ἔχειν
 τὴν ψυχὴν, ἐκ ἀναγκαῖον δὲ· δυνατόν γὰρ καὶ ἐν ἄλλῳ

ὑπάρχειν τὴν αὐτὴν ταύτην), τὰ δ' ἀπλῶς οὐκ ἐνδέχεται
 ἐν ἐκείνοις ὑπάρχειν πρὸς ᾧ ποτε τυγχάνει λεγόμενα, οἷον
 τὸ ἐναντίον ἐν τῷ ἐναντίῳ ἔδεν τὴν ἐπισήμην ἐν τῷ ἐπισητῷ,
 εἰ μὴ τυγχάνῃ τὸ ἐπισητόν ψυχὴ ἢ ἀνθρώπος ἐν· σφο-
 δρῶν ἔν' ἔχῃ· εἰ μὴ τις εἰς γένος θῇ τὸ τοῦτον εἰς τὸ μὴ τοῦ-
 τον, οἷον εἰ τὴν μνήμην μόνῃ ἐπισήμης εἶπεν· πᾶσα γὰρ
 μονὴ ἐν τῷ μένοντι καὶ περὶ ἐκεῖνο, ὥστε καὶ ἡ τῆς ἐπι-
 σήμης μονὴ ἐν τῇ ἐπισήμῃ· ἡ μνήμη ἄρα ἐν τῇ ἐπισήμῃ,
 ἐπειδὴ μονὴ τῆς ἐπισήμης ἐστίν· τὸτο δ' ἐκ ἐνδέχεται· μνήμη
 γὰρ πᾶσα ἐν ψυχῇ· ἐστὶ δ' ὁ εἰρημένος τόπος καὶ πρὸς τὸ
 συμβεβηκὸς κοινός· ἔδεν γὰρ διαφέρει τῆς μνήμης γένος
 τὴν μόνῃ· εἶπεν ἡ συμβεβηκέναι φάσκων αὐτῇ τοῦτο· εἰ
 γὰρ ὅπως οὖν ἐστὶν ἡ μνήμη μονὴ ἐπισήμης, ὁ αὐτὸς ἀρ-
 μόσει περὶ αὐτῆς λόγος.

Πάλιν εἰ τὴν ἔξιν εἰς τὴν ἐνέργειαν ἔθηκεν ἢ τὴν ἐνέρ-
 γειαν εἰς τὴν ἔξιν, οἷον τὴν αἰσθησιν κίνησιν διὰ σώματος·
 ἢ μὲν γὰρ αἰσθησις ἔξις, ἢ δὲ κίνησις ἐνέργεια· ὁμοίως δὲ
 καὶ εἰ τὴν μνήμην ἔξιν καθεκτικὴν ὑπολήψεως εἶπεν· οὐ-
 δερμία γὰρ μνήμη ἔξις, ἀλλὰ μᾶλλον ἐνέργεια.
 Διαμαρτάνει δὲ καὶ οἱ τὴν ἔξιν εἰς τὴν ἀκολοῦθσαν
 δύναμιν τάττοντες, οἷον τὴν πραότητα ἐγκράτειαν ὀργῆς καὶ
 τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην φόβων καὶ κερδῶν· ἀνδρείος
 μὲν γὰρ καὶ πρᾶος ὁ ἀπαθὴς λέγεται, ἐγκρατὴς δὲ ὁ πά-
 σχων καὶ μὴ ἀγόμενος· ἴσως μὲν ἔν' ἀκολουθεῖ δύναμεις
 ἐκατέρω τοιαύτη, ὥς' εἰ πάθοι, μὴ ἄγεσθαι ἀλλὰ κρά-
 τεῖν· ἢ μὴν τὸτο γ' ἐστὶ τῷ μὲν ἀνδρείῳ τῷ δὲ πρᾶῳ εἶναι,
 ἀλλὰ τὸ ὅλως μὴ πάσχειν ὑπὸ τῶν τοιούτων μηδέν.

Ἐνότε δὲ καὶ τὸ παρακολοῦθον ὅπως οὖν ὡς γένος τι-
 θέασιν, οἷον τὴν λύπην τῆς ὀργῆς καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς
 πίσεως· ἀμφω γὰρ τὰ εἰρημένα παρακολοῦθε μὲν τρόπον
 τινὰ τοῖς ἀποδοθεῖσιν εἶδεσιν, οὐδέτερον δ' αὐτῶν γένος ἐστίν·
 οἱ μὲν γὰρ ὀργιζόμενος λυπεῖται προτέρας ἐν αὐτῷ τῆς λύ-
 πης γενομένης· οὐ γὰρ ἡ ὀργὴ τῆς λύπης, ἀλλ' ἡ λύπη
 τῆς ὀργῆς αἰτία, ὥσθ' ἀπλῶς ἡ ὀργὴ ἐκ ἑστὶ λύπη· κατὰ
 ταῦτα δ' ἔδ' ἡ πίσις ὑπόληψις· ἐνδέχεται γὰρ τὴν αὐτὴν
 ὑπόληψιν καὶ μὴ πισεύοντα ἔχειν· ἐκ ἐνδέχεται δ', εἴπερ
 εἶδος ἡ πίσις ὑπόληψις· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ εἶναι
 διαμένειν, ἀνπερ ἐκ τοῦ εἶδους ὅλως μεταβάλλῃ, καθάπερ
 οὐδὲ τὸ αὐτὸ ζῶον ὅτε μὲν ἀνθρωπον εἶναι ὅτε δὲ μὴ· ἀν-
 δὲ τις φῆ' ἐξ ἀνάγκης τὸν ὑπολαμβάνοντα καὶ πιστεύειν,

2. ἕνα C. || διαφέρων C. || 8. καὶ ante κατὰ om C. || 10. καὶ ἐπὶ τῆς ὑπ. αὗται τε γὰρ C. || 14. ἴσα καὶ τὸ C. || 16. ἢ καὶ
 τινὶ C. || 20. μείζον καὶ τινός B. || 29. πᾶν om A. || 31. ἔδ' ἡ αἰσθησις τῆς ἐπισήμης C. || 39. ψυχὴ εἴη οὐδὲν C.

3. ἐν post ἐναντίον om A. || 4. ἀν C. || 6. εἶποι C. || 9. ἢ γὰρ μνήμη C. || 26. ταῦτο C. || 32. πρότερον C. || 35. ταυτὰ C. ||
 36. δ'] δὲ τὴν αὐτὴν C. || 39. ὅτι — ὅτι B.

ἐπ' ἴσον ἢ ὑπόληψις καὶ ἡ πίσις ῥηθήσεται, ὥς οὐδ' ἀν-
ῆτως εἶη γένος· ἐπὶ πλέον γὰρ δεῖ λέγεσθαι τὸ γένος.

Ὅρα ὃν καὶ εἰ ἐν τινι τῷ αὐτῷ πέφυκεν ἄμφω γί-
νεσθαι· ἐν ᾧ γὰρ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος, οἷον ἐν ᾧ τὸ λευ-
κόν, καὶ τὸ χροῖμα, καὶ ἐν ᾧ γραμματικὴ, καὶ ἐπισήμη. 5
ἐὰν ἔν τις τὴν αἰσχύνην φόβον εἴπῃ ἢ τὴν ὀργὴν λύπην, ἢ
συμβήσεται ἐν τῷ αὐτῷ τὸ εἶδος καὶ τὸ γένος ὑπάρχειν·
ἢ μὲν γὰρ αἰσχύνη ἐν τῷ λογιστικῷ, ὃ δὲ φόβος ἐν τῷ θυ-
μοειδεῖ, καὶ ἢ μὲν λύπη ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ (ἐν τῷ γὰρ
καὶ ἡ ἡδονή), ἢ δὲ ὀργὴ ἐν τῷ θυμοειδεῖ, ὥστ' ἢ γένη 10
τὰ ἀποδοθέντα, ἐπειδὴ ἔκ ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς εἶδεσι πέφυκε
γίνεσθαι· ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ φιλία ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ,
ἔκ ἀν εἶη βέλῃσις τις· πᾶσα γὰρ βέλῃσις ἐν τῷ λογιστικῷ.
χρήσιμος δ' ὁ τόπος καὶ πρὸς τὸ συμβεβηκός· ἐν τῷ αὐτῷ
γὰρ τὸ συμβεβηκός καὶ ᾧ συμβέβηκεν, ὥς· ἀν μὴ ἐν τῷ 15
αὐτῷ φαίνεται, δῆλον ὅτι ἢ συμβέβηκεν.

Πάλιν εἰ κατὰ τι τὸ εἶδος, τῷ εἰρημένῳ γένος μετέ-
χει· ἢ δοκεῖ γὰρ κατὰ τι μετέχεσθαι τὸ γένος· ἢ γὰρ
ἐξιν ὁ ἄνθρωπος κατὰ τι ζῶν, ἢ δ' ἡ γραμματικὴ κατὰ
τι ἐπισήμη· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκοπεῖν ἔν εἰ 20
ἐπὶ τινων κατὰ τι μετέχεται τὸ γένος, οἷον εἰ τὸ ζῶν ὅπερ
αἰσθητὸν ἢ ὁρατὸν εἴρηται· κατὰ τι γὰρ αἰσθητὸν ἢ ὁρατὸν
τὸ ζῶν· κατὰ τὸ σῶμα γὰρ αἰσθητὸν καὶ ὁρατὸν, κατὰ
δὲ τὴν ψυχὴν ἢ, ὥς· ἔκ ἀν εἶη γένος τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ αἰ-
σθητὸν τῷ ζῶν.

Λαμβάνουσι δ' ἐνίοτε καὶ τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη τιθέντες,
οἷον τὸ ζῶν σῶμα ἐμφυχον· ὑδαμῶς δὲ τὸ μέρος τῷ ὅλῳ
κατηγορεῖται, ὥς· ἔκ ἀν εἶη τὸ σῶμα γένος τῷ ζῶν, ἐπει-
δὴ μέρος ἐξιν.

Ὅρα ὃν καὶ εἰ τι τῶν ψεκτῶν ἢ ψευκτῶν εἰς δύνα- 30
μιν ἢ τὸ δυνατόν ἔθηκεν, οἷον τὸν σοφιστὴν ἢ διάβολον ἢ
κλέπτην τὸν δυνάμενον τὰ ἀλλότρια ὑφαιρεῖσθαι ἢ δυνάμε-
νον διαβάλλειν ἢ σοφίζεσθαι· ὑδεῖς γὰρ τῶν εἰρημένων τῷ
δυνατὸς εἶναι τι τῶν τοιούτων λέγεται· δυναταὶ μὲν γὰρ καὶ
ὁ θεὸς καὶ ὁ σπυδαῖος τὰ φαῦλα δρᾶν, ἀλλ' ἔκ εἰσὶ τοῖς 35
ἔτοι· πάντες γὰρ οἱ φαῦλοι κατὰ προαίρεσιν λέγονται· ἔτι
πᾶσα δύναμις τῶν αἰρετῶν· καὶ γὰρ αἱ τῶν φαύλων δυ-
νάμεις αἱρεταί, διὸ καὶ τὸν θεὸν καὶ τὸν σπυδαῖον ἔχειν
φαιμέν αὐτάς· δυνατὸς γὰρ εἶναι τὰ φαῦλα πράσσειν ὥς·

ὑδεῖος ἀν εἶη ψεκτῶ γένος ἢ δύναμις, εἰ δὲ μὴ, συμβήσε-
ται τῶν ψεκτῶν τι αἰρετὸν εἶναι· ἔσαι γὰρ τις δύναμις
ψεκτῆ.

Καὶ εἰ τι τῶν δι' αὐτὸ τιμίων ἢ αἰρετῶν εἰς δύναμιν
ἢ τὸ δυνατόν ἢ τὸ ποιητικὸν ἔθηκεν, πᾶσα γὰρ δύναμις καὶ
πᾶν τὸ δυνατόν ἢ τὸ ποιητικὸν δι' ἄλλο αἰρετόν.

Ἡ εἰ τι τῶν ἐν δύο γένεσιν ἢ πλείοσιν εἰς θάτερον ἔθη-
κεν, ἔνια γὰρ ἔκ ἐξιν εἰς ἓν γένος θεῖται, οἷον τὸν φένακα
καὶ τὸν διάβολον· ἔτε γὰρ ὁ προαιρέμενος ἀδυνατῶν δέ,
ἔθ' ὁ δυνάμενος μὴ προαιρέμενος δὲ διάβολος ἢ φέναξ,
ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτα ἔχων, ὥς· ἢ θετέον εἰς ἓν γένος ἀλλ'
εἰς ἄμφότερα τὰ εἰρημένα.

Ἐτι ἐνίοτε ἀνάπαλιν τὸ μὲν γένος ὡς διαφορὰν τὴν δὲ
διαφορὰν ὡς γένος ἀποδιδάσκειν, οἷον τὴν ἐκπληξιν ὑπερβο-
λῆν θαυμασιότητος καὶ τὴν πίσιν σφοδρότητα ὑπολήψεως.
ἔτε γὰρ ἡ ὑπερβολὴ ἔθ' ἡ σφοδρότης γένος, ἀλλὰ διαφορὰ
δοκεῖ γὰρ ἡ ἐκπληξίς θαυμασιότητος· εἶναι ὑπερβάλλουσα καὶ
ἡ πίσις ὑπόληψις σφοδρά, ὥς· γένος ἡ θαυμασιότης καὶ
ἡ ὑπόληψις, ἢ δ' ὑπερβολὴ καὶ ἡ σφοδρότης διαφορὰ.
ἔτι εἰ τις τὴν ὑπερβολὴν καὶ σφοδρότητα ὡς γένος ἀποδώ-
σει, τὰ ἀψυχα πισεύσει καὶ ἐκπλαγήσεται· ἡ γὰρ ἐκά-
στου σφοδρότης καὶ ὑπερβολὴ πάρεσιν ἐκείνῳ ἢ ἐστὶ σφοδρό-
της καὶ ὑπερβολή· εἰ ἔν ἡ ἐκπληξίς ὑπερβολὴ ἐστὶ θαυμα-
σιότητος, παρέσαι τῇ θαυμασιότητι ἢ ἐκπληξίς, ὥστ' ἡ
θαυμασιότης ἐκπλαγήσεται· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πίσις παρέσαι
τῇ ὑπόληψι, εἴπερ σφοδρότης ὑπόληψέως ἐξιν, ὥς· ἡ
ὑπόληψις πισεύσει· ἔτι συμβήσεται τῷ ἔτως ἀποδιδόντι
σφοδρότητα σφοδρὰν λέγειν καὶ ὑπερβολὴν ὑπερβάλλουσαν.
ἐξιν γὰρ πίσις σφοδρά· εἰ ἔν ἡ πίσις σφοδρότης ἐστὶ, σφο-
δρότης ἀν εἶη σφοδρά· ὁμοίως δὲ καὶ ἐκπληξίς ἐξιν ὑπερ-
βάλλουσα· εἰ ἔν ἡ ἐκπληξίς ὑπερβολὴ ἐξιν, ὑπερβολὴ ἀν
εἶη ὑπερβάλλουσα· ἢ δοκεῖ δ' ὑδέτερον τῶν, ὥσπερ ἔδ'
ἐπισήμη ἐπιστητὸν ὑδὲ κίνησις κινέμενον.

Ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσι καὶ τὸ πάθος εἰς γένος τὸ πε-
πονθὸς τιθέντες, οἷον ὅσοι τὴν ἀθανασίαν ζωὴν ἀτιδόν φασιν
εἶναι· πάθος γὰρ τι ζωῆς ἢ σύμπτωμα ἢ ἀθανασία ἔοικεν
εἶναι· ὅτι δ' ἀληθές τὸ λεγόμενον, δῆλον ἀν γένοιτο, εἰ τις
συχχωρήσειεν ἐκ θνητῶ τινὰ ἀθάνατον γίνεσθαι· ὑδεῖς γὰρ
φήσει ἐτέραν αὐτὸν ζωὴν λαμβάνειν, ἀλλὰ σύμπτωμά τι

2. πλέον C. || 3. τὸ αὐτὸ B. || 7. τό τε εἶδος C. || 13. τις om A. || 14. ἐν — συμβεβηκός om A. || 23. γὰρ] γὰρ καὶ C. ||
24. γένη C. || 31. ἢ post σοφιστὴν om A. || 32. ὑφαιρεῖσθαι — σοφίζεσθαι] λαβῶν ἀλλότρια κλέπτειν AB. || 39. πράττειν C.
1. γένος B. || 7. δυοῖ C. || 11. ὥς· οὐδέτερον εἰς τὸ ἐν C. || 12. εἰρημένα θετέον, ἔτι C. || 14. ἀποδιδόναι C, idque ante 14. τὴν δὲ. ||
18. θ. καὶ ὑπόληψις ἐξιν, ἢ C. || 20. καὶ τὴν σφ. C. || 22. καὶ] καὶ ἢ C. || 24. ἢ ante ἐκπληξίς om C. || 29. γὰρ τις πίσις C. ||
σφοδρά καὶ ἐκπληξίς ὑπερβάλλουσα, εἰ ABC. || 30. ἐκπληξίς τις ἐξιν C. || 32. οὐδὲ ἢ ἐπισήμη ἐπιστημὸν ἔδ' ἢ κίνησις C. || 34. καὶ οἱ τὸ
re C. || 38. συγχωρήσοι AB. || τι C. || γένεσθαι AB. || 39. αὐτὸ C.

ἢ πάθος αὐτῇ ταύτῃ παραγενέσθαι. ὥς' οὐ γένος ἢ ζωῇ
τῆς ἀθανασίας.

Πάλιν εἰ τὸ πάθος, ἔξ ἐξ ἑκείνου γένος φασὶν εἶ-
ναι, οἷον τὸ πνεῦμα ἀέρα κινούμενον. μᾶλλον γὰρ κίνησις ἀέρος
τὸ πνεῦμα· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀὴρ διαμένει, ὅταν τε κινῆται καὶ
ὅταν μὲν. ὥς' ἐκ ἑστίν ὅλως ἀὴρ τὸ πνεῦμα· ἦν γὰρ ἂν
καὶ μὴ κινούμενος τῷ ἀέρος πνεύματι, εἴπερ ὁ αὐτὸς ἀὴρ δια-
μένει ὥσπερ ἦν πνεῦμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν
τοιούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ ἐπὶ τούτοις δεῖ συγχωρῆσαι ὅτι ἀὴρ
ἐξιν κινούμενος τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ὅτι κατὰ πάντων τὸ τοῖ-
τον ἀποδεκτόν κατ' ὧν μὴ ἀληθεύεται τὸ γένος, ἀλλ' ἐφ'
ὅσων ἀληθῶς κατηγορεῖται τὸ ἀποδοθὲν γένος. ἐπ' ἐνίων γὰρ
ὁδοκεῖ ἀληθεύεσθαι, οἷον ἐπὶ τῷ πηλῷ καὶ τῆς χιόνης. τὴν
μὲν γὰρ χιόνα φασὶν ὕδωρ εἶναι πεπηγός, τὸν δὲ πηλὸν
γῆν ὕγρῳ πεφυραμένην· ἐξιν δ' ἔθ' ἡ χιών ὕδωρ ἔθ' ὁ πη-
λὸς γῆ, ὥς' ἐκ ἂν εἴη γένος ὑδέτερον τῶν ἀποδοθέντων· δεῖ
γὰρ τὸ γένος ἀληθεύεσθαι ἀεὶ κατὰ τῶν εἰδῶν. ὁμοίως δ'
ἐδ' ὁ οἶνός ἐστιν ὕδωρ σεσηπός, καθάπερ Ἐμπροδοκλῆς φησὶ
σαπὲν ἐν ζύλῳ ὕδωρ· ἀπλῶς γὰρ ἐκ ἑστίν ὕδωρ.

Ἔτι εἰ ὅλως τὸ ἀποδοθὲν μηδενός ἐστι γένος· δῆλον γὰρ
ὡς ἐδὲ τῷ λεχθέντος. σκοπεῖν δ' ἐκ τῆς μηδὲν διαφέρειν εἴ-
δει τὰ μετέχοντα τῷ ἀποδοθέντος γένους, οἷον τὰ λευκά·
ἐδὲν γὰρ διαφέρει τῷ εἶδει ταῦτ' ἀλλήλων. πάντος δὲ γε-
νους ἐξιν τὰ εἶδη διάφορα, ὥς' ἐκ ἂν εἴη τὸ λευκὸν γένος
ὑδένης.

Πάλιν εἰ τὸ πᾶσιν ἀκολουθῶν γένος ἢ διαφορὰν εἴπεν.
πλείω γὰρ τὰ πᾶσιν ἐπόμενα, οἷον τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν τῶν πᾶ-
σιν ἐπομένων ἐστίν. εἰ ἔν τὸ ὄν γένος ἀπέδωκε, δῆλον ὅτι
πάντων ἂν εἴη γένος, ἐπεὶ καὶ κατηγορεῖται αὐτῶν κατ' οὐ-
δενός γὰρ τὸ γένος ἀλλ' ἢ κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται.
ὥς καὶ τὸ ἐν εἶδος ἂν εἴη τῷ ὄντος· συμβαίνει ἔν κατὰ
πάντων, ὧν τὸ γένος κατηγορεῖται, καὶ τὸ εἶδος κατηγορεῖ-
σθαι, ἐπεὶ τὸ ὄν καὶ τὸ ἐν κατὰ πάντων ἀπλῶς κατηγο-
ρεῖται, ὅθεν ἐπ' ἐλάττω τὸ εἶδος κατηγορεῖσθαι. εἰ δὲ τὸ
πᾶσιν ἐπόμενον διαφορὰν εἴπε, δῆλον ὅτι ἐπ' ἴσον ἢ ἐπὶ
πλέον ἢ διαφορὰ τῷ γένους ῥηθήσεται. εἰ μὲν γὰρ καὶ τὸ
γένος τῶν πᾶσιν ἐπομένων, ἐπ' ἴσον, εἰ δὲ μὴ πᾶσιν ἔπεται
τὸ γένος, ἐπὶ πλέον ἢ διαφορὰ λέγοιτ' ἂν αὐτῶ.

Ἔτι εἰ ἐν ὑποκειμένῳ τῷ εἶδει τὸ ἀποδοθὲν γένος λε-
γεται, καθάπερ τὸ λευκὸν ἐπὶ τῆς χιόνης, ὥς δῆλον ὅτι
ἐκ ἂν εἴη γένος· κατ' ὑποκειμένου γὰρ τῷ εἶδος μόνον τὸ γέ-
νος λέγεται.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ μὴ συνώνυμον τὸ γένος τῷ εἶδει
κατὰ πάντων γὰρ τῶν εἰδῶν συνώνυμῳ τὸ γένος κατηγο-
ρεῖται.

Ἔτι ὅταν ὄντος καὶ τῷ εἶδει καὶ τῷ γένει ἐναντίον τὸ
βέλτιον τῶν ἐναντίων εἰς τὸ χεῖρον γένος· θῆ· συμβήσεται
γὰρ τὸ λοιπὸν ἐν τῷ λοιπῷ εἶναι, ἐπεὶ τὰναντία ἐν τοῖς
ἐναντίοις γένεσιν, ὥς τὸ βέλτιον ἐν τῷ χεῖρον εἶναι καὶ τὸ
χεῖρον ἐν τῷ βελτίονι· δοκεῖ δὲ τῷ βελτίονος καὶ τὸ γένος
βέλτιον εἶναι· καὶ εἰ τῶ αὐτῶ εἶδος ὁμοίως πρὸς ἄμφω
ἔχοντος εἰς τὸ χεῖρον καὶ μὴ εἰς τὸ βέλτιον γένος ἔθηκεν,
οἷον τὴν ψυχὴν ὥσπερ κίνησιν ἢ κινούμενον· ὁμοίως γὰρ ἢ αὐτῇ
στατικῇ καὶ κινήτικῃ δοκεῖ εἶναι, ὥς' εἰ βέλτιον ἢ στασις,
εἰς τὸ εἶδος τοῦ γένους θεῖναι.

Ἔτι ἐκ τῆς μᾶλλον καὶ ἥττον, ἀνασκευάζοντι μὲν, εἰ
τὸ γένος δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται μήτ'
αὐτὸ μήτε τὸ κατ' ἐκεῖνο λεγόμενον. οἷον εἰ ἡ ἀρετὴ δέχε-
ται τὸ μᾶλλον, καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ὁ δίκαιος· λέγεται
γὰρ δικαιοτέρος ἕτερος ἐτέρου. εἰ ἔν τὸ μὲν ἀποδοθὲν γένος
τὸ μᾶλλον δέχεται, τὸ δ' εἶδος μὴ δέχεται μήτ' αὐτὸ
μήτε τὸ κατ' ἐκεῖνο λεγόμενον, ἐκ ἂν εἴη γένος τὸ ἀπο-
δοθέν.

Πάλιν εἰ τὸ μᾶλλον δοκῶν ἢ ὁμοίως μὴ ἐστὶ γένος,
δῆλον ὅτι ἐδὲ τὸ ἀποδοθέν· χρήσιμος δ' ὁ τόπος ἐπὶ τῶν
τοιούτων μάλιστ' ἐφ' ὧν πλείω φαίνεται τῷ εἶδος ἐν τῷ τί
ἐστὶ κατηγορούμενα, καὶ μὴ διώριζαι, μηδ' ἔχοντες εἰπεῖν
ποῖον αὐτῶν γένος, οἷον τῆς ὀργῆς καὶ ἡ λύπη καὶ ἡ υπό-
ληψις ὀλιγωρίας· ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖσθαι δοκεῖ· λυπεῖ-
ται γὰρ ὁ ὀργιζόμενος καὶ ὑπολαμβάνει ὀλιγωρεῖσθαι.
ἢ αὐτῇ δὲ σκέψις καὶ ἐπὶ τῷ εἶδος πρὸς ἄλλο τι συγ-
κρίνοντι· εἰ γὰρ τὸ μᾶλλον ἢ τὸ ὁμοίως δοκῶν εἶναι ἐν τῷ
ἀποδοθέντι γένει μὴ ἐστὶν ἐν τῷ γένει, δῆλον ὅτι ἐδὲ τὸ ἀπο-
δοθέν εἶδος εἴη ἂν ἐν τῷ γένει.

Ἀναίρωντι μὲν ἔν καθάπερ εἴρηται χρῆσθαι· κατα-
σκευάζοντι δὲ, εἰ μὲν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον τὸ τε ἀπο-

1. παραγενέσθαι C. || 3. τὸ πάθος ABC. || ἐκεῖνου B. || 6. εἶναι A. || 7. τοῦ] τὸ A. || 8. ὥσπερ ὅτε ἦν τὸ πνεῦμα C. || 9. ἐξιν
ἀὴρ C. || 10. ὅτε γε κατὰ π. τῶν τοιούτων C. || 13. τῆς χιόνης καὶ τῷ πηλῷ C. || καὶ ἐπὶ τῆς A. || 16. ὑδέτερον γένος C. || 21. μηδὲν
et 23 οὐδὲν C. || 32. ταῦτα τῷ εἶδει C. || δὲ] γὰρ C. || 24. τὰ om C. || 25. ὑδένης C. || 28. ἀποδόθηκε C. || 32. εἶδος] γένος C. ||
33. ἐπεὶ καὶ τὸ C. || 36. εἰ 38. πλείον C. || 38. γένος] B. || 40. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 41. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 42. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 43. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 44. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 45. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 46. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 47. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 48. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 49. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 50. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 51. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 52. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 53. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 54. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 55. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 56. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 57. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 58. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 59. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 60. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 61. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 62. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 63. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 64. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 65. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 66. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 67. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 68. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 69. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 70. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 71. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 72. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 73. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 74. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 75. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 76. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 77. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 78. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 79. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 80. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 81. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 82. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 83. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 84. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 85. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 86. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 87. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 88. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 89. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 90. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 91. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 92. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 93. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 94. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 95. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 96. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 97. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 98. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 99. κατὰ τῶν εἰδῶν C. || 100. κατὰ τῶν εἰδῶν C.

8. τὸ] καὶ τὸ C. || 12. καὶ τὸ] τὸ δὲ C. || 22. μᾶλλον δίκαιος C. || 23. δέχεται τὸ μᾶλλον C. || μήτε τοῦτο C. || 27. τόπος ἔτος
ἐπὶ C. || 28. ἐφ' ὅσων φαίνεται πλείω C. || 31. δοκεῖ κατηγορεῖσθαι C. || 32. τε om AC. || 36. εἶδος ὅλως εἴη C.

δοθὲν γένος καὶ τὸ εἶδος, ὃ χρησίμος ὁ τόπος· ὁδὲν γὰρ καλῶς ἀμφοτέρων ἐπιδεχομένων μὴ εἶναι θάτερον θατέρῃ γένος. τό τε γὰρ καλὸν καὶ τὸ λευκὸν ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον, καὶ ὁδὲτερον ὁδὲτέρῃ γένος. ἡ δὲ τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν πρὸς ἀλλήλα σύγκρισις χρησίμος, οἷον εἰ ὁμοίως τὸδε καὶ τὸδε γένος, εἰ θάτερον γένος, καὶ θάτερον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὸ ἥττον καὶ τὸ μᾶλλον, οἷον εἰ τῆς ἐγκρατείας μᾶλλον ἢ δυνάμεις ἢ ἡ ἀρετὴ γένος, ἢ δ' ἀρετὴ γένος, καὶ ἡ δυνάμεις. τὰ δ' αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῷ εἶδός· ἀρμόσει λέγεσθαι. εἰ γὰρ ὁμοίως τὸδε καὶ τὸδε τῷ προκειμένῳ εἶδος, 10 εἰ θάτερον εἶδος, καὶ τὸ λοιπὸν· καὶ εἰ τὸ ἥττον δοκῶν εἶδος ἐστὶ, καὶ τὸ μᾶλλον.

Ἐτι πρὸς τὸ κατασκευάζειν σιεπτέον. εἰ καθ' ὧν ἀπεδόθη τὸ γένος, ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται, μὴ ὄντος ἐνός τῷ ἀποδοθέντος εἶδους, ἀλλὰ πλείονων καὶ διαφόρων· δὴ 15 λον γὰρ ὅτι γένος ἔσται. εἰ δ' ἐν τῷ ἀποδοθέντι εἶδος ἐστὶ, σκοπεῖν εἰ καὶ κατ' ἄλλων εἰδῶν τὸ γένος ἐν τῷ τί ἐστὶ κατηγορεῖται· πάλιν γὰρ συμβήσεται κατὰ πλείονων καὶ διαφόρων αὐτὸ κατηγορεῖσθαι.

Ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τισὶ καὶ ἡ διαφορά ἐν τῷ τί ἐστὶ τῶν 20 εἰδῶν κατηγορεῖσθαι, χωριζέον τὸ γένος ἀπὸ τῆς διαφορᾶς χρώμενον τοῖς εἰρημένοις ζοιχείοις, πρῶτον μὲν ὅτι τὸ γένος ἐπὶ πλέον λέγεται τῆς διαφορᾶς, εἴθ' ὅτι κατὰ τὴν τῷ τί ἐστὶν ἀπόδοσιν μᾶλλον ἀρμόττει τὸ γένος ἢ τὴν διαφορὰν εἰπεῖν· ὁ γὰρ ζῶν εἶπας τὸν ἄνθρωπον μᾶλλον δηλοῖ 25 τί ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἢ ὁ πεζόν. καὶ ὅτι ἡ μὲν διαφορά ποιότητα τῷ γένος ἀεὶ σημαίνει, τὸ δὲ γένος τῆς διαφορᾶς ὅ· ὁ μὲν γὰρ εἶπας πεζὸν ποῖον τι ζῶν λέγει, ὁ δὲ ζῶν εἶπας ὃ λέγει ποῖον τι πεζόν.

Τὴν μὲν ὅν διαφοράν ἀπὸ τῷ γένος ἔτω χωριζέον. 30 ἐπεὶ δὲ δοκεῖ τὸ μουσικόν, ἢ μουσικόν ἐστὶν, ἐπισήμῳ τ' εἶναι καὶ ἡ μουσικὴ ἐπισήμη τις εἶναι, καὶ εἰ τὸ βαδίζον τῷ βαδίζειν κινεῖται, ἢ βαδισίς κίνησίς τις εἶναι, σίοπεῖν ἐν ᾧ ἂν γένει βύλη τι κατασκευάσαι, τὸν εἰρημένον τρόπον, οἷον εἰ τὴν ἐπισήμην ὅπερ πῖσιν, εἰ ὁ ἐπισάμενος ἢ 35 ἐπίσεται πισεύει· δῆλον γὰρ ὅτι ἡ ἐπισήμη πῖσις ἂν τις εἴη. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων.

Ἐτι ἐπεὶ τὸ παρεπόμενόν τινα ἀεὶ καὶ μὴ ἀντιστρέφον χαλεπὸν χωρίσαι τῷ μὴ γένος εἶναι, ἂν τὸδε μὲν τῷδ' ἔπη-

ταὶ παντί, τὸδε δὲ τῷδὲ μὴ παντί, οἷον τῇ γνημείᾳ ἢ ἡρεμία καὶ τῷ ἀριθμῷ τὸ διαιρετόν, ἀνάπαλιν δ' ὅ (τὸ γὰρ διαιρετόν ὃ πᾶν ἀριθμός, ὅδ' ἢ ἡρεμία γνημεία), αὐτὸν μὲν χρῆσθαι ὡς γένος ὄντος τῷ ἀεὶ ἀκολουθόντος, ὅταν μὴ ἀντιστρέφῃ θάτερον, ἀλλὰ δὲ προτείνοντος μὴ ἐπὶ πάντων ὑπακύνειν. ἐν τῷ δ' αὐτῷ ὅτι τὸ μὴ ὄν ἐπεται παντὶ τῷ γινόμενῳ (τὸ γὰρ γινόμενον ἐκ ἑσὶ) καὶ ἐκ ἀντιστρέφει (ὃ γὰρ πᾶν τὸ μὴ ὄν γίνεται); ἀλλ' ὁμοίως ἐκ ἑσὶ γένος τὸ μὴ ὄν τῷ γινόμενῳ· ἀπλῶς γὰρ ἐκ ἑσὶ τῷ μὴ ὄντος εἶδη. Περὶ μὲν ὅν τῷ γένος, καθάπερ εἴρηται, μετιτέον.

Ε.

Πότερον δ' ἴδιον ἢ ἐκ ἰδίων ἐστὶ τὸ εἰρημένον, διὰ τῶνδε σιεπτέον.

Ἀποδίδεται δὲ τὸ ἴδιον ἢ καθ' αὐτὸ καὶ ἀεὶ ἢ πρὸς ἕτερον καὶ ποτέ, οἷον καθ' αὐτὸ μὲν ἀνθρώπου τὸ ζῶν ἡμερόν· φύσει, πρὸς ἕτερον δὲ οἷον ψυχῆς πρὸς σῶμα, ὅτι τὸ μὲν προστακτικόν τὸ δ' ὑπηρετικόν ἐστὶν, ἀεὶ δὲ οἷον θεῶ τὸ ζῶν ἀθάνατον, πατέ δ' οἷον τῷ τινὸς ἀνθρώπου τὸ περιπατεῖν ἐν τῷ γυμνασίῳ.

Ἐστὶ δὲ τὸ πρὸς ἕτερον ἴδιον ἀποδιδόμενον ἢ δύο προβλήματα ἢ τέτταρα. εἰ μὲν γὰρ τῷ μὲν ἀποδῶ τῷ δ' ἀρνήσεται ταῦτ' ὅτι, δύο μόνον προβλήματα γίνονται, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου πρὸς ἵππον ἴδιον ὅτι δίπνη ἐστὶν. καὶ γὰρ ὅτι ἀνθρώπος ὃ δίπνη ἐστὶν ἐπιχειροῖ τις ἂν, καὶ ὅτι ὁ ἵππος δίπνη· ἀμφοτέρως δ' ἂν κινῶι τὸ ἴδιον. εἰ δ' ἐκατέρου ἐκάτερον ἀποδῶ καὶ ἐκατέρῃ ἀπαρνήσῃ, τέτταρα προβλήματα ἔσται, καθάπερ τὸ ἀνθρώπου ἴδιον πρὸς ἵππον, ὅτι τὸ μὲν δίπνη τὸ δὲ τετράπνη ἐστὶν. καὶ γὰρ ὅτι ἀνθρώπος ὃ δίπνη καὶ ὅτι τετράπνη πέφυκεν ἐστὶν ἐπιχειρεῖν, καὶ διότι ὁ ἵππος δίπνη καὶ διότι ὃ τετράπνη οἷον τ' ἐπιχειρεῖν, ὅπως δ' ἐν δειχθέντος ἀναιρεῖται τὸ προκείμενον.

Ἐστὶ δὲ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἴδιον ὃ πρὸς ἅπαντα ἀποδίδεται καὶ πάντος χωρίζει, καθάπερ ἀνθρώπου τὸ ζῶν θνητὸν ἐπισήμης δεκτικόν. τὸ δὲ πρὸς ἕτερον ὃ μὴ ἀπὸ πάντος ἀλλ' ἀπὸ τινος τακτῇ διορίζει, καθάπερ ἀρετῆς πρὸς ἐπισήμην, ὅτι τὸ μὲν ἐν πλείοσι, τὸ δ' ἐν λογιστικῷ μόνον καὶ τοῖς ἔχουσι λογιστικὸν πέφυκε γίνεσθαι. τὸ δ' ἀεὶ ὃ

4. εἰδῶν καὶ τῶν γενῶν C. || 8. ἢ δ' || εἰ δ' ABC. || 14. ἐνός τινος τοῦ C. || 17. κατὰ τῶν ἄλλων C. || 22. μὲν om B. || 23. πλείον C. || 25. εἰπῶν C. || 26. διαφορά τὴν ποιότητα AB. || 28. γὰρ om A. || εἰπῶν corr C. || 29. εἰπῶν ποῖον τι ὃ λέγει πεζόν C. || 31. τ' || τι C, om A. || 32. εἶναι ἐστὶν καὶ A. || 34. βούλη γένει B.

3. μὲν οὖν χρῆσθαι C. || 5. προτείνοντος C. || 16. ἥτοι κ. C. || 23. ἂν C. || μὲν post ἐκ om BC. || 24. ἀπαρνήσεται C. || μόνον δύο προβλήματα γίνονται C. || 25. τοῦ C. || 27. κινῶι BC. || ἂν C. || 28. ἀποδῶ C. || 30. ὅτι ὁ ἀνθρώπος ὃ δίπνη ἐστὶ καὶ C. || 31. ἐστὶ πέφυκεν C. || 33. κείμενον B. || 38. ἐν τῷ λ. C.

κατὰ πάντα χρόνον ἀληθεύεται καὶ μηδέποτε ἀπολείπεται, καθάπερ τῷ ζῶντι τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγχεόμενον· τὸ δὲ ποτὲ δὲ κατὰ τινὰ χρόνον ἀληθεύεται καὶ μὴ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ παρέπεται, καθάπερ τῷ τινὸς ἀνθρώπῳ τὸ περιπατεῖν ἐν ἀγορᾷ.

Ἐστὶ δὲ τὸ πρὸς ἄλλο ἴδιον ἀποδοῖναι τὸ διαφορὰν εἶπεῖν ἢ ἐν ἅπασιν καὶ αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, οἷον ἐν ἅπασιν μὲν καὶ αἰεὶ, καθάπερ τὸ ἀνθρώπῳ ἴδιον πρὸς ἵππον ὅτι δίπνῃ· ἄνθρωπος μὲν γὰρ καὶ αἰεὶ καὶ πᾶς ἐστὶ δίπνῃς, ἵππος δ' ὑδαίς· ἐστὶ δίπνῃς ὑδεποτε· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις, καθάπερ τὸ λογιστικοῦ ἴδιον πρὸς ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν τῷ τὸ μὲν προστάττει τὸ δ' ὑπηρετεῖν· ἔτε γὰρ τὰ λογιστικὸν πάντα προστάττει, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ προστάττεται, ἔτε τὸ ἐπιθυμητικὸν καὶ θυμικὸν αἰεὶ προστάττεται, ἀλλὰ καὶ προστάττει ποτέ, ὅταν ἢ μοχθηρὰ ἢ ψυχὴ τῷ ἀνθρώπῳ.

Τῶν δ' ἰδίων ἐστὶ λογικὰ μάλιστα τὰ τε καὶ αὐτὰ καὶ αἰεὶ καὶ τὰ πρὸς ἕτερον· τὸ μὲν γὰρ πρὸς ἕτερον ἴδιον πλείω προβλήματά ἐστι, καθάπερ εἵπομεν καὶ πρότερον· ἢ γὰρ δύο ἢ τέτταρα ἐξ ἀνάγκης γίνονται τὰ προβλήματα· πλείους ἢ οἱ λόγοι γίνονται πρὸς ταῦτα· τὸ δὲ καὶ αὐτὸ καὶ τὸ αἰεὶ πρὸς πολλὰ ἐστὶν ἐπιχειρεῖν ἢ πρὸς πλείους χρόνους παρατηρεῖν, τὸ μὲν καὶ αὐτὸ πρὸς πολλὰ· πρὸς ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων δεῖ ὑπάρχειν αὐτῷ τὸ ἴδιον, ὥς· εἰ μὴ πρὸς ἅπαντα χωρίζεται, ἢ ἂν εἴη καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ ἴδιον, τὸ δ' αἰεὶ πρὸς πολλὰς χρόνους τηρεῖν· καὶ γὰρ εἰ μὴ ὑπάρχει καὶ εἰ μὴ ὑπῆρξε καὶ εἰ μὴ ὑπάρξει, ἢ ἔσται ἴδιον· τὸ δὲ ποτὲ ἢ ἐν ἄλλοις ἢ πρὸς τὸν νῦν λεγόμενον χρόνον ἐπισκοποῦμεν· ἔκταν εἰσὶ λόγοι πρὸς αὐτὸ πολλοί, λογικὸν δὲ τῷτ' ἐστὶ πρόβλημα πρὸς δὲ λόγοι γέγονται· ἂν καὶ συγχοὶ καὶ καλοὶ.

Τὸ μὲν ἔν πρὸς ἕτερον ἴδιον ῥηθὲν ἐκ τῶν περὶ τὸ σύμβεβηκός τόπων ἐπισκοπετέον· ἐστὶν, εἰ τῷ μὲν σύμβεβηκε τῷ δὲ μὴ σύμβεβηκεν· περὶ δὲ τῶν αἰεὶ καὶ τῶν καὶ αὐτὸ διὰ τῶνδε θεωρητέον.

Πρῶτον μὲν εἰ μὴ καλῶς ἀποδοδεται τὸ ἴδιον ἢ καλῶς, τῷ δὲ μὴ καλῶς ἢ καλῶς ἐστὶ ἐν μὲν, εἰ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἢ γνωριμωτέρων κεῖται τὸ ἴδιον, ἀνασκειάζοντα μὲν εἰ μὴ διὰ γνωριμωτέρων, κατασκευάζοντα δὲ εἰ διὰ γνωριμωτέρων· τῷ δὲ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸ μὲν, εἰ ὅλως ἀγνωστότερον ἐστὶ τὸ ἴδιον· ἀποδίδωσι τῷτ' ἢ τὸ ἴδιον εἰρηκεν· ἢ γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον, γνώσεως γὰρ ἕνεκα τὸ ἴδιον ποιούμεθα· διὰ γνωριμωτέρων ἔν ἀποδοτέον· ἔτω γὰρ ἔσαι καταννοεῖν ἰκανῶς· μᾶλλον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς πυρὸς ἴδιον εἶναι τὸ ὁμοίωτατον ψυχῇ ἀγνωστότερον κέχρηται τῷ πυρὸς τῇ ψυχῇ (μᾶλλον γὰρ ἴσμεν τί ἐστὶ πῦρ ἢ ψυχὴ), ἢ ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πυρὸς τὸ ὁμοίωτατον ψυχῇ· τὸ δ' εἰ μὴ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸδε τῷτ' ὑπάρχον· δεῖ γὰρ μὴ μόνον εἶναι γνωριμώτερον τῷ πράγματι, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῷτ' ὑπάρχον γνωριμώτερον ὑπάρχει· ὁ γὰρ μὴ εἰδὼς εἰ τῷτ' ὑπάρχει, ἔδδ' εἰ τῷτ' ὑπάρχει μόνον γνωρίει· ὥστ' ἐποτέρου τῶν συμβάντος ἀσαφὲς γίνεταί τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς πυρὸς ἴδιον τὸ ἐν ᾧ πρῶτον ψυχῇ πέφυκεν εἶναι ἀγνωστότερον κέχρηται τῷ πυρὸς τῷ εἰ ἐν τῷτ' ὑπάρχει ψυχῇ καὶ εἰ ἐν πρῶτῳ ὑπάρχει, ἢ ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πυρὸς τὸ ἐν ᾧ πρῶτον ψυχῇ πέφυκεν εἶναι· κατασκευάζοντα δὲ εἰ διὰ γνωριμωτέρων κεῖται τὸ ἴδιον, καὶ εἰ διὰ γνωριμωτέρων καὶ ἑκάτερον τῶν τρόπων· ἔσαι γὰρ καλῶς κατὰ τῷτ' κείμενον τὸ ἴδιον· τῶν γὰρ κατασκευαζομένων τόπων τῷ καλῶς οἱ μὲν κατὰ τῷτ' μόνον οἱ δ' ἀπλῶς δείξουσιν ὅτι καλῶς· οἷον ἐπεὶ ὁ εἰπας ζῶν ἴδιον τὸ αἰσθῆσθαι ἔχειν διὰ γνωριμωτέρων καὶ γνωριμώτερον ἀποδοδουκέν τὸ ἴδιον καὶ ἑκάτερον τῶν τρόπων, εἴη ἂν καλῶς ἀποδοδόμενον κατὰ τῷτ' τῷ ζῶντι ἴδιον τὸ αἰσθῆσθαι ἔχειν.

Ἐπειτα ἀνασκειάζοντα μὲν εἴ τι τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τῷ ἴδιῳ ἀποδοδόμενων πλεοναχῶς λέγεται ἢ καὶ ὁλός· ὁ λόγος πλείω σημαίνει· ἢ γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τὸ αἰσθάνεσθαι πλείω σημαίνει, ἐν μὲν τὸ αἰσθῆσθαι ἔχειν ἐν δὲ τὸ αἰσθῆσαι χρῆσθαι, ἢ ἂν εἴη τοῦ ζῶντος ἴδιον καλῶς κείμενον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκός· διὰ τῷτ'

2. τῷ om C. || 10. οὐδαίς δίπνῃς ἐστὶν C. || 11. τοῦ C. || ἴδιον τὸ ἄρχειν πρὸς ἐπιθυμ. καὶ θυμικὸν C. || 14. καὶ τὸ θυμικὸν C. || 15. ἀλλ' ἐνίοτε καὶ προστάττει, ὅταν C. || 16. ἢ om A. || 18. ἕτερα AB. || 20. γίγεται C. || 21. αὐτὰ C. || 25. ἅπαν C. || 26. πλείους χρ. παρατηρεῖν C. || γὰρ om C. || 27. ὑπάρχει ὑπάρχει AB, ὑπῆρξε C. || ὑπῆρξε ὑπάρχει C. || ὑπάρχει AB. || 28. ἢ ἐν ἄλλοις ἢ om A. || 29. ἐπισκοποῦμεν om C. || 30. γίνονται καὶ C. || 31. καλοὶ, κατασκευάζονται δὲ ἢ διὰ γνωριμωτέρων τὸ B. || 33. ἐν τόπων ἐπισκοπετέον C. || 34. δ' ἢ. περὶ C.

1 et 2. μὴ post ἢ C. || 3. ἢ ἢ διὰ C. || γνωριμώτερον B. || 5. ἐστὶ δι' οὗ τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι C. || 7. γνώσεως — ποιούμεθα] τοῦ γὰρ μαθεῖν ἕνεκεν, καθάπερ τὸν ὄντα καὶ τὸ ἴδιον ποιούμεν C. || 8. χωρίσεν B, χρησέον A. || 12. ὁμοίωτατον τῇ ψυχῇ C. || 13. ἐστὶ τὸ ἀποδοδέναι τὸ δ' C. || 14. οὗ μόνον γνωριμώτερον εἶναι C. || 15. ἐστὶ om C. || τὸ δ' B. || ὑπάρχει om C. || 18. ψυχῇ B. || 22. εἰ] τὸ AB. || 27. καὶ γνωριμώτερον om C. || 29. ἴδιον τοῦ ζῶντος C. || 30. ἔπειτα δὲ ἀνασκ. C. || 31. ὅλως A.

δ' ἔχρησέν· ἐστὶν ἔτι ὀνόματι πλεοναχῶς λεγόμενον· οὐτε λόγῳ τῷ τὸ ἴδιον σημαίνοντι, διότι τὸ πλεοναχῶς λεγόμενον ἀσαφές ποιεῖ τὸ ῥηθέν· ἀπορούτος τοῦ μέλλοντος ἐπιχειρεῖν πότερον λέγει τῶν πλεοναχῶς λεγόμενων· τὸ γὰρ ἴδιον τῷ μαθεῖν χάριν ἀποδίδωσιν· ἐπὶ δὲ πρὸς ταῖς ἀναγκαστικαῖς ἐλεγχόντινα γίνεσθαι ταῖς ἕτως ἀποδίδουσι τὰ ἴδια, ὅταν ἐπὶ τῷ διάφωοντός τις ποιῇ τὸν συλλογισμόν· τὰ πλεοναχῶς λεγόμενα κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ πλείω σημαίνει μῆτε τῶν ὀνομάτων μὴδὲ μῆθ' ὅλος· ὁ λόγος ἔσαι γὰρ καλῶς κατὰ τὸ κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἔτε 10 τὸ σῶμα πολλά· δηλοῖ ἔτε τὸ εὐκίνητότατον εἰς τὸν ἄνω τόπον ἔτε τὸ σύνολον τὸ ἐκ τῶν συντιθέμενων, εἴη ἂν καλῶς κείμενον κατὰ τὸ πυρὸς ἴδιον σῶμα· τὸ εὐκίνητότατον εἰς τὸν ἄνω τόπον· ὅτε τὸ σῶμα ἔτε τὸ εὐκίνητότατον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλεοναχῶς λέγεται 15 τῶν ἑνὶ τῷ ἴδιον ἀποδίδωσι, μὴ διώριζαι δὲ τὸ τίος αὐτῶν ἴδιον τίθησιν· ἔχει γὰρ ἔσαι καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ ἴδιον· διὸ ἂν αἰτίας, ἔχει ἀδελφόν· ἐστὶν ἐκ τῶν πρότερον εἰρημένων· τὰ γὰρ αὐτὰ συμβαίνειν ἀναγκαῖα ἐστίν· οἷον ἐπεὶ τὸ ἐπίστασθαι τὸ πολλὰ σημαίνει (τὸ μὲν γὰρ ἐπιστήμην ἔχειν 20 αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμη χρῆσθαι αὐτό, τὸ δ' ἐπιστήμην εἶναι αὐτὴν, τὸ δ' ἐπιστήμη χρῆσθαι αὐτῇ), ἔχει ἂν εἴη τῷ ἐπίστασθαι τὸ καλῶς ἴδιον ἀποδοδόμενον μὴ διορισθέντος τῷ τίος τίθησιν αὐτῶν τὸ ἴδιον· κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ λέγεται 25 πολλὰχῶς τῶν ἑνὶ τῷ ἴδιον τίθησιν, ἀλλ' ἔσαι ἐν καὶ ἀπλῶς ἔσαι γὰρ καλῶς κατὰ τὸ κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος λέγεται ἐν, εἴη ἂν καλῶς κείμενον κατὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ ζῶν ἡμερον φύσει.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλεονάκεις εἴρηται τὸ αὐτὸ ἐν τῷ ἴδιῳ· πολλάκις γὰρ λανθάνει τὸ ποῖντες 30 καὶ ἐν τοῖς ἴδιοις, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ὅροις· ἔχει δὲ καλῶς κείμενον τὸ τῶν πεπονηδὲς ἴδιον· ταραττεῖ γὰρ τὸν ἀκούοντα πλεονάκεις λεχθέν· ἀσαφές ἔπ' ἀναγκαῖον ἐστὶ γίνεσθαι, καὶ πρὸς ταῖς ἀδολοσχέιν δοκῶσιν· ἔσαι δὲ συμπύπτον τὸ πλεονάκεις· εἰπεῖν τὸ αὐτὰ κατὰ δύο τρόπους, καθ' 35 ἓνα μὲν ὅταν ὀνομάσῃ πλεονάκεις τὸ αὐτό, καθάπερ εἰ τις ἴδιον ἀποδοῖ πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον τῶν σωμάτων (ἔτος γὰρ πλεονάκεις εἴρηκε τὸ σῶμα), δεύτερον δ' ἂν τις μεταλαμβάνῃ τὰς λόγους ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, καθάπερ εἰ

τις ἀποδοῖ γῆς ἴδιον ἔστω ἡ μάλις κατὰ φύσιν φερόμενη τῶν σωμάτων· εἰς τὸν κάτω τόπον, ἔπειτα μεταλάβει ἀπὸ τῶν σωμάτων τὸ ἔστιον τοιωνδί· ἐν γὰρ καὶ ταῦτόν ἐστι σῶμα καὶ ἔστω τοιαυδὶ· ἔσαι γὰρ ἔτος τὸ ἔστω πλεονάκεις εἰρηκῶς, ὥς ὑδέτερον ἂν εἴη καλῶς κείμενον τῶν ἰδίων· κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδὲν χρήται πλεονάκεις ὀνόματι τῷ αὐτῷ· ἔσαι γὰρ κατὰ τὸ καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ εἷπας ἀνθρώπου ἴδιον ζῶν ἐπιστήμης δεκτικόν· ἔχειρηται τῷ αὐτῷ πολλάκις ὀνόματι, εἴη ἂν κατὰ τὸ καλῶς ἀποδοδόμενον τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοῖστίον τι ἀποδεδωκεν ἐν τῷ ἴδιῳ ὄνομα, ὃ πᾶσιν ὑπάρχει· ἀχρεῖον γὰρ ἔσαι τὸ μὴ χωρίζον ἀπὸ τινος, τὸ δ' ἐν τοῖς ἴδιοις λεγόμενον χωρίζειν δὲ, καθάπερ καὶ τὰ ἐν τοῖς ὅροις· ἔχειν ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἐπιστήμης ἴδιον ὑπόληψιν ἀμετάπεισον ὑπὸ λόγου, ἐν ᾧ, τοῖστίον τι κέχρηται ἐν τῷ ἴδιῳ τῷ ἐν δ' πᾶσιν ὑπάρχει, ἔχει ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ τῆς ἐπιστήμης ἴδιον· κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδὲν κέχρηται κινῶ, ἀλλ' ἀπὸ τινος χωρίζοντι· ἔσαι γὰρ καλῶς κείμενον κατὰ τὸ τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ εἷπας ζῶν ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν ὑδὲν κέχρηται κοινῷ, εἴη ἂν κατὰ τὸ καλῶς κείμενον· ζῶν ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ πλείω ἴδια ἀποδίδωσι τῷ αὐτῷ, μὴ διορίσας ὅτι πλείω τίθησιν· ἔχει γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· καθάπερ γὰρ ὑδὲν ἐν τοῖς ὅροις δὲ παρὰ τὸν δηκόντα λόγον τὴν ἑστίαν προσκείσθαι τι πλέον, ἔτος ὑδὲν ἐν τοῖς ἴδιοις παρὰ τὸν ποῖντα λόγον ἴδιον τὸ ῥηθέν ὑδὲν προσαποδοτέον· ἀχρεῖον γὰρ γίνεται τὸ τοῖστίον· οἷον ἐπεὶ ὁ εἷπας ἴδιον πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον καὶ κρυφώτατον πλείω ἀποδεδωκεν ἴδια (ἐκάτερον γὰρ κατὰ μόνον τῷ πυρὸς ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν), ἔχει ἂν εἴη καλῶς κείμενον ἴδιον πυρὸς σῶμα τὸ λεπτότατον καὶ κρυφώτατον· κατασκευάζοντα δ' εἰ μὴ πλείω τῷ αὐτῷ τὰ ἴδια ἀποδεδωκεν, ἀλλ' ἐν ἔσαι γὰρ κατὰ τὸ καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ εἷπας ὑγρῷ ἴδιον σῶμα τὸ εἰς ἅπαν σχῆμα ἀγόμενον ἐν ἀποδεδωκε τὸ ἴδιον ἀλλ' ἔχει πλείω, εἴη ἂν κατὰ τὸ καλῶς κείμενον τὸ τῷ ὑγρῷ ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτῷ προσκέρχεται οὐ 3 τὸ ἴδιον ἀποδίδωσιν, ἢ τῶν αὐτῶν τινὶ· ἔχει γὰρ ἔσαι καλῶς

1. ὀνόμασι πλ. λεγόμενοις ἔτε λόγοις τοῖς τὸ ἴδιον σημαίνουσι C. || 2. τὸ alterum om A. || 4. πότερον ποτε λέγει C. || 6. τι A, om C. || 7. ποιῇ τις C. || 9. μὴδὲν C. || μὴδ' AB. || ὅλος om C. || 22. εἴη ἐπὶ τοῦ C. || 23. ἀποδιδόμενον AB. || 27. λέγεται ἐν ἀπλῶς λέγεται C. || κατὰ τὸ τῷ C. || 29. εἴρηκε C. || 31. δὴ C. || 33. ἀκούοντα τὸ πλεονάκεις C. || 37. ἀποδοῖ C. || 38. ἐάν C.

1. ἀποδοῖ — οὕτως τὴν — φερομένην C. || 4. τοιαυδε. ἔσαι γὰρ καὶ ἔτος C. || 9. χρῆται C. || πλεονάκεις BC. || 13. δ' γὰρ C. || 14. τὸ C. || 16. ἀμετάπεισον BC. || 22. κείμενον τὸ ζῶν C. || 26. πλείον C.

κείμενον τὸ ἴδιον. τῷ γὰρ μαθεῖν χάριν ἀποδίδεται τὸ ἴδιον· αὐτὸ μὲν ἐν αὐτῷ ὁμοίως ἀγνοῶν ἐστίν, τὸ δὲ τι τῶν αὐτῷ ὕστερον· ἔκκειν ἐστὶ γνωριμώτερον. ὥστ' οὐ γίνεται διὰ τούτων μᾶλλον τι μαθεῖν. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας· ζῶν ἴδιον ἐστὶν ἡς εἰδός, ἐστὶν ἄνθρωπος τινὶ προσκέρχεται τῶν τέττι, ἐκ ἂν εἴη 5 καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μήτε αὐτῷ μήτε τῶν αὐτῷ μηδενὶ χρήται. ἔσαι γὰρ καλῶς κατὰ τὸ κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζῶν ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεκείμενον ὅτε αὐτῷ ὅτε τῶν αὐτοῦ οὐδενὶ προσκέρχεται, εἴη ἂν καλῶς κατὰ τὸ ἀποδοδόμενον τὸ 10 τῷ ζῶν ἴδιον.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σκεπτέον ἐστὶ τῶν μὴ ποιόντων ἢ ποιόντων γνωριμώτερον, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰς τινὶ προσκέρχεται ἢ ἀντικειμένῳ ἢ ὅλως ἅμα τῇ φύσει ἢ ὕστερῳ τινὶ· ἔ· γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. 15 τὸ μὲν γὰρ ἀντικείμενον ἅμα τῇ φύσει, τὸ δ' ἅμα τῇ φύσει καὶ τὸ ὕστερον ἔ· ποιεῖ γνωριμώτερον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀγαθὸν ἴδιον ὁ κακῷ μάλισ' ἀντίκειται, τῷ ἀντικειμένῳ προσκέρχεται· τῷ ἀγαθῷ, ἐκ ἂν εἴη τῷ ἀγαθῷ καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μηδενὶ προσ- 20 κέρχεται μήτ' ἀντικειμένῳ μήτε ὅλως ἅμα τῇ φύσει μήτ' ὕστερῳ· ἔσαι γὰρ κατὰ τὸ καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἐπιστήμης ἴδιον· ὑπόληψιν τὴν πιστοτάτην οὐδενὶ προσκέρχεται ὅτ' ἀντικειμένῳ ὅτ' ἅμα τῇ φύσει ὅτ' ὕστερῳ, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ τῆς ἐπιστή- 25 μης ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μὴ αἰεὶ παρεπόμενον ἴδιον ἀποδεδωκεν, ἀλλὰ τὸ ὅ· γίνεται ποτὲ μὴ ἴδιον· τοῦ γὰρ ἔσαι καλῶς εἰρημένον τὸ ἴδιον. ὅτε γὰρ ἐφ' ᾧ καταλαμβάνομεν ὑπάρχον αὐτό, κατὰ τούτου καὶ τοῦνομα ἐξ 30 ἀνάγκης ἀληθεύεται· ὅτ' ἐφ' ᾧ καταλαμβάνεται μὴ ὑπάρχον, κατὰ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἔ· ρηθῆσεται τῷνομα· ἔτι δὲ πρὸς τέτοις ὅτ' ὅτε ἀποδεδωκεν τὸ ἴδιον, ἔσαι· φανερόν εἰ ὑπάρχει, εἴπερ τοῦτόν ἐστιν οἷον ἀπολείπειν. ἔκκειν ἔσαι σαφές· τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζῶν ἴδιον τὸ κινεῖσθαι ποτε 35 καὶ ἐξάναι τοιαῦτον ἀποδεδωκεν· τὸ ἴδιον ὅ οὐ γίνεται ποτὲ ἴδιον, ἐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ ὃν ἴδιον ἀποδεδωκεν· ἔσται γὰρ

καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον κατὰ τὸ τοῖον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀρετῆς ἴδιον ὁ τὸν ἔχοντα ποιεῖ σπουδαῖον τὸ αἰεὶ παρεπόμενον ἴδιον ἀποδεδωκεν, εἴη ἂν κατὰ τὸ καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ τῆς ἀρετῆς ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδίδους μὴ διωρίσατο ὅτι τὸ νῦν ἴδιον ἀποδίδωσιν· ἔ· γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· πρῶτον μὲν γὰρ τὸ παρὰ τὸ ἔθος γινόμενον ἅπαν διορισμῷ προσδεῖται· εἰώθασιν δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες τὸ αἰεὶ παρακολούθῃν ἴδιον ἀποδίδουσι· δευτέρον δὲ ἀδελφὸς ἐστὶν ὁ μὴ διορισάμενος· εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἐβέλετο 40 θεῖναι· ἔκκειν· δευτέρῳ ἐστὶν ἐπιτιμῆσεως σκῆψιν· οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος τῷ πρὸς ἄνθρωπον ἴδιον· τὸ καθῆσθαι μετὰ τινος· τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν, ἐκ ἂν εἴη καλῶς τὸ ἴδιον ἀποδοδωκώς, εἴπερ μὴ διορισάμενος εἶπεν· κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ νῦν ἴδιον ἀποδίδους διορισάμενος ἔθηκεν ὅτι τὸ νῦν ἴδιον τίθησιν· ἔσαι γὰρ καλῶς κείμενον κατὰ τὸ τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας· τῷ τινὸς ἄνθρωπον ἴδιον· τὸ περιπατεῖν νῦν διασειλάμε- 45 νος ἔθηκεν τὸτο, καλῶς ἂν εἴη κείμενον τὸ ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τοιοῦτο ἀποδεδωκεν τὸ ἴδιον, ὃ φανερόν μὴ ἐστὶν ἄλλως ὑπάρχον ἢ αἰσθητὸν· οὐ γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· ἅπαν γὰρ τὸ αἰσθητὸν ἔξω γινόμενον τῆς αἰσθησεως ἀδελφὸν γίνεται· ἀφανὲς γὰρ ἐστὶν εἰ ἐπὶ ὑπάρχει, διὰ τὸ τῇ αἰσθησει μόνον γνωρίζεσθαι. ἔσαι δ' ἀληθὲς τὸτο· ἐπὶ τῶν μὴ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ παρακο- 50 λούτων. οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος ἡλίου ἴδιον· ἄστρον φερόμενον ὑπὲρ γῆς τὸ λαμπρότατον τοῖσιν κέρχεται ἐν τῷ ἴδιῳ τῷ ὑπὲρ γῆς φέρεσθαι, ὃ τῇ αἰσθησει γνωρίζεται· ἐκ ἂν εἴη καλῶς τὸ τῷ ἡλίῳ ἀποδοδόμενον ἴδιον· ἀδελφὸν γὰρ ἔσαι, ὅταν δὴ ὁ ἡλῖος, εἰ φέρεται ὑπὲρ γῆς, διὰ τὸ πῃ αἰσθη- 55 σιν τότε ἀπολείπειν ἡμᾶς. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τοῖσιν ἀποδεδωκεν τὸ ἴδιον, ὃ μὴ τῇ αἰσθησει φανερόν ἐστιν ἢ ὃ αἰσθητὸν ὃν ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχον δῆλον ἐστὶν· ἔσαι γὰρ κατὰ τὸ καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ θέμενος ἐπιφανείας ἴδιον ὃ πρῶτον κέρχεται αἰσθητῷ μὲν τινὶ προσκέρχεται τῷ κέρχῳσθαι, τοῖσιν δ' ὃ φανερόν ἐστιν ὑπάρχον αἰεὶ, εἴη ἂν κατὰ τὸ καλῶς ἀποδοδόμενον τὸ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸν ὅρον ὡς ἴδιον ἀποδεδωκεν· ἔ· γὰρ ἔσαι καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον· ἔ· γὰρ δεῖ

2. ἐστὶν ἀγνοῶν, τὸ δὲ αὐτὸ τι ὕς. C. || 3. γίνονται B. || 4. οὐσία C. || 5. ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος C. || 7. κέρχεται C. || 9. ἔδεν A. || 10. κατὰ τοῦτο καλῶς C. || 15. ἐστὶ AB. || 19. τῷ ἀγαθῷ ἐκ ἂν εἴη rc supra lituram A. || τῷ ἀγαθῷ om A. || 22. καλῶς κατὰ τοῦτο C. || 29. ἐν ᾧ καταλαμβάνεται C. || 31. ἐν ᾧ μὴ κατ. ὑπάρχον τοῦνομα, κατὰ — ρηθῆσεται ἔτι C. || 32. τοῦνομα, ὡς ἐκ ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. ἔτι B. || 36. καὶ ἢ C. || 1. κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον C. || 3. καλῶς κατὰ τοῦτο C. || 6. διότι AB. || 10. ἐβέλετο C. || 15. διότι AC. || 16. κατὰ τὸτο καλῶς κείμενον C. || 21. τὸ post γὰρ om ABC. || 23. τῇ τῇ ἰδία C, om A. || μίση C. || 26. τὸ ante 25. φερόμενον C. || 26. ἐν τῷ om C. || 27. φέρεσθαι ὑπὲρ γῆς C. 32. καλῶς κατὰ τοῦτο C. || 34. τὸ πρῶτον κέρχῳσθαι C. || [... et de

δηλὸν τὸ τί ἦν εἶναι τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον περὶ δὲ τὸ τί ἦν εἶναι σημαῖνον ἀποδεδῶκε τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον, ἔκ' ἂν εἴη τὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον καλῶς ἀποδεδωμένον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀντικατηγορούμενον μὲν ἀποδεδῶκε τὸ ἴδιον, μὴ τὸ τί ἦν εἶναι δὲ δηλόν. ἔσαι γὰρ κατὰ τῷτο καλῶς ἀποδεδωμένον τὸ ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀνθρώπῳ ἴδιον ζῶον ἡμερὸν φύσει ἀντικατηγορούμενον μὲν ἀποδεδῶκε τὸ ἴδιον, ἔκ' ἂν εἴη τὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον καλῶς ἀποδεδωμένον τὸ ἴδιον τῷ ἀνθρώπῳ.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ εἰς τὸ τί ἐστὶν ὁ θεὸς ἀποδεδῶκε τὸ ἴδιον, δεῖ γὰρ τῶν ἰδίων, καθάπερ καὶ τῶν ὄρων, τὸ πρῶτον ἀποδίδοσθαι γένος, ἐπειδ' ἔτας ἡδὴ προσάπτειν τὰ λοιπὰ, καὶ χωρίζειν· ὥστε τὸ μὴ τῷτον τὸν τρόπον κείμενον ἴδιον ἔκ' ἂν εἴη καλῶς ἀποδεδωμένον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ζῶν ἴδιον τὸ ψυχὴν ἔχειν ἔκ' ἔθικεν εἰς τὸ τί ἐστὶν τὸ ζῶον, ἔκ' ἂν εἴη καλῶς κείμενον τὸ τῷ ζῷῳ ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τις εἰς τὸ τί ἐστὶν θεὸς ἔκ' ἂν εἴη τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι, τὰ λοιπὰ προσάπτει· ἔσαι γὰρ κατὰ τῷτο καλῶς ἀποδεδωμένον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀνθρώπῳ ἴδιον ζῶον ἐπισήμης δεκτικὸν εἰς τὸ τί ἐστὶν θεὸς ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, εἴη ἂν κατὰ τῷτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον τῷ ἀνθρώπῳ.

Πότερον μὲν οὖν καλῶς ἢ οὐ καλῶς ἀποδεδόται τὸ ἴδιον, διὰ τῶνδε σκεπτέον. πότερον δ' ἴδιον ἐστὶν ὅλως τὸ εἰρημένον ἢ ἔκ' ἰδίων, ἔκ' τῶνδε θεωρητέον. οἱ γὰρ ἀπλῶς κατασκευάζοντες τὸ ἴδιον ὅτι καλῶς κεῖται τόποι· οἱ αὐτοὶ ἔσονται τοῖς ἴδιον ὅλως ποῖσιν· ἐν ἐκείνοις ἐν ῥηθῆσονται.

Πρῶτον μὲν ἔκ' ἀνασκευάζοντα ἐπιβλέπειν ἐφ' ἑκάστον ἔκ' τὸ ἴδιον ἀποδεδῶκεν, [οἷον] εἰ μὴδὲν ὑπάρχει, ἢ εἰ μὴ κατὰ τῷτο ἀληθεύεται, ἢ εἰ μὴ ἐστὶν ἴδιον ἑκάστῳ αὐτῶν κατὰ ἑκείνῳ ἔκ' τὸ ἴδιον ἀποδεδῶκεν· ἔκ' γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ κατὰ τῷ γεωμετρικῷ ἔκ' ἀληθεύεται τὸ ἀνεξάπαττον εἶναι ὑπὸ λόγου (ἀπατᾶται γὰρ ὁ γεωμετρικὸς ἐν τῷ ψευδογραφείσθαι), ἔκ' ἂν εἴη τῷ ἐπισήμονος ἴδιον τὸ μὴ ἀπατᾶσθαι ὑπὸ λόγου· κατασκευάζοντα δ' εἰ κατὰ παντὸς ἀληθεύεται καὶ κατὰ τῷτο ἀληθεύεται· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ

ζῶον ἐπισήμης δεκτικὸν κατὰ παντὸς ἀνθρώπῳ ἀληθεύεται καὶ ἢ ἀνθρώπος, εἴη ἂν ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ ζῶον ἐπισήμης δεκτικόν. ἐστὶ δ' ὁ τόπος ἔτος ἀνασκευάζοντι μὲν, εἰ μὴ καθ' ἔκ' τῷτομα, καὶ ὁ λόγος ἀληθεύεται, καὶ εἰ μὴ καθ' ἔκ' ὁ λόγος, καὶ τῷτομα ἀληθεύεται· κατασκευάζοντι δὲ, εἰ καθ' ἔκ' τῷτομα, καὶ ὁ λόγος, καὶ εἰ καθ' ἔκ' ὁ λόγος, καὶ τῷτομα κατηγορεῖται.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ καθ' ἔκ' τῷτομα, καὶ ὁ λόγος, καὶ εἰ μὴ καθ' ἔκ' ὁ λόγος, καὶ τῷτομα λέγεται· ἔκ' γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι. οἷον ἐπεὶ τὸ μὲν ζῶον ἐπισήμης μετέχον ἀληθεύεται κατὰ τῷ θεῷ, ὁ δ' ἀνθρώπος ἔκ' κατηγορεῖται, ἔκ' ἂν εἴη τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον ζῶον ἐπισήμης μετέχον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ καθ' ἔκ' ὁ λόγος, καὶ τῷτομα κατηγορεῖται, καὶ καθ' ἔκ' τῷτομα, καὶ ὁ λόγος κατηγορεῖται· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ καθ' ἔκ' τὸ ψυχὴν ἔχειν, τὸ ζῶον ἀληθεύεται, καὶ καθ' ἔκ' τὸ ζῶον, τὸ ψυχὴν ἔχειν, εἴη ἂν τὸ ψυχὴν ἔχειν τῷ ζῷῳ ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὑποκείμενον ἴδιον ἀπέδωκε τῷ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ λεγόμενῳ· ἔκ' γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἀποδῶς ἴδιον τῷ λεπτομερεστάτῳ σώματος τὸ πῦρ τὸ ὑποκείμενον ἀποδεδῶκε τῷ κατηγορούμενῳ ἴδιον, ἔκ' ἂν εἴη τὸ πῦρ σώματος τῷ λεπτομερεστάτῳ ἴδιον· διὰ τῷτο δ' ἔκ' ἔσαι τὸ ὑποκείμενον τῷ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἴδιον, ὅτι τὸ αὐτὸ πλείονων ἔσαι καὶ διαφορῶν τῷ εἶδει ἴδιον. τῷ γὰρ αὐτῷ πλείω τινὰ διάφορα τῷ εἶδει ὑπάρχει κατὰ μόνον λεγόμενα, ὧν ἔσαι πάντων ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ἐάν τις ἔτῳ τιθῆται τὸ ἴδιον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἀπέδωκεν ἴδιον τῷ ὑποκειμένῳ. ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον, ἐάνπερ κατὰ μόνων κατηγορηται, ὧν εἴρηται τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας γῆς ἴδιον σῶμα τὸ βαρύτατον τῷ εἶδει τῷ ὑποκειμένῳ ἀπέδωκε τὸ ἴδιον κατὰ μόνον λεγόμενον τῷ πράγματός, καὶ ὡς τὸ ἴδιον κατηγορεῖται, εἴη ἂν τὸ τῆς γῆς ἴδιον ὁρθῶς κείμενον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον· ἔκ' γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. τὸ γὰρ

3. ἀνθρώπῳ τὸ ἴδιον C. || 5. ἀπέδωκε AB. || ἦν om C. || 10. ἐκ' εἰς C. || 12. ἀποδεδόσθαι C. || προσάπτει C. || 15. εἶπας τοῦ ζῴου ἴδιον ψυχῇ C. || 20. ἀποδεδῶκε D. || 21. τοῦ ἀνθρώπου ἴδιον D. || 22. ἢ οὐ καλῶς om A. || 23. διὰ C. || 26. τοῖς τὸ ἴδιον D. || 27. ἀνασκευάζοντα D. || 28. οἷον C. || AB. || 30. ἀπέδωκε AB. || 31. ἴδιον εἶναι D. || 33. γεωμετρικῷ D. || τοῦ τοῦτο D. || 36. εἶναι C. || μὴ εἶναι AB.

2. C. || καθ' D. || ἂν om AB. || 8. οὐ ὁ λόγος καὶ τῷτομα ἀληθεύεται, καὶ εἰ μὴ καθ' οὐ τῷτομα καὶ ὁ λόγος, οὐ D. || 11 et 13. μετέχον D. || 12. ἀνθρώπου C. || 20. ἀνθρώπου D. || 22. καὶ εἰ καθ' D. || 15. κατηγορεῖται om D. || 16 et 17. τὸ ante ψ. om D. || 20 et 29 et 32 et 33. ἀποδεδῶκε D. || 21. κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον εἴ τις ἀποδοῇ D. || 22. τῷ κατηγορούμενῳ AB. || 25. ὑπὸ λεγόμενον ἴδιον διότι D. || 26. πλείονα D. || 27. μόνου τοῦ πύρρος λεγόμενα D. || 31. ἂν C. || 33. λεγόμενον D. || 36. τὸ ἴδιον C. || ὡς ἴδιον D.

κατὰ μέθεξιν ὑπάρχον εἰς τὸ τί ἦν εἶναι συμβάλλεται·
εἴη δ' ἂν τὸ τοῦτο διαφορά τις κατὰ τινος ἐνὸς εἶδους λε-
γομένη· οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπου ἴδιον τὸ πεζὸν δῖπνν
κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, ἔκ ἂν εἴη τὸν ἀνθρώπου ἴδιον
τὸ πεζὸν δῖπνν· κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ κατὰ μέθεξιν
ἀπέδωκε τὸ ἴδιον, μηδὲ τὸ τί ἦν εἶναι, δηλῶν, ἀντικατηγο-
ρούμενος τῷ πράγματι· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι
ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ζῶν ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι πεφυκὸς ἔτε
κατὰ μέθεξιν ἀπέδωκεν ἴδιον ἔτε τὸ τί ἦν εἶναι δηλῶν, ἀντι-
κατηγορούμενος τῷ πράγματι· εἴη ἂν ζῶν ἴδιον τὸ αἰσθάνε-
σθαι πεφυκός.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ μὴ ἐνδέχεται ἅμα ὑπ-
άρχειν τὸ ἴδιον, ἀλλ' ἢ ὑσέρον ἢ πρότερον ἢ ἔ· τὸνομα οὐ
γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον, ἢ ὑδέποτε ἢ ἔκ· ἀεὶ.
οἷον ἐπεὶ ἐνδέχεται καὶ πρότερον τινὶ ὑπάρχειν καὶ ὑσέρον
τὸ βαδίζειν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἢ τὸ ἀνθρώπος, ἔκ ἂν εἴη τὸ
βαδίζειν διὰ τῆς ἀγορᾶς τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον, ἢ ὑδέποτε ἢ ἔκ
ἀεὶ· κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἅμα ἔξ ἀνάγκης ἀεὶ ὑπάρχει,
μήτε ὅρος ἂν μήτε διαφορά· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ
εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τὸ ζῶν ἐπιστήμης δεκτικὸν ἅμα ἔξ
ἀνάγκης ἀεὶ ὑπάρχει καὶ τὸ ἀνθρώπος, ἔτε διαφορά· ἂν
οὐθ' ὅρος, εἴη ἂν τὸ ζῶν ἐπιστήμης δεκτικὸν τῷ ἀνθρώ-
που ἴδιον.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν, ἢ ταυτὰ
ἐστὶ, μὴ ἐστὶ τὸ αὐτὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον
εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἔκ· ἐστὶ δικῶν τὸ φαίνεσθαι τισὶν ἀγα-
θὸν ἴδιον, ἔδ' ἂν αἰρετὸν εἴη ἴδιον τὸ φαίνεσθαι τισὶν ἀγαθόν·
ταυτὸν γὰρ ἐστὶ τὸ δικῶν καὶ τὸ αἰρετόν· κατασκευάζοντα
δ' εἰ τῷ αὐτῷ, ἢ ταυτὸ ἐστὶ, ταυτὰ ἴδιον· ἔσαι γὰρ ἴδιον
τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἀνθρώπων, ἢ ἀνθρώπων
ἐστὶ, λέγεται ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν καὶ βροτῶν, ἢ
βροτῶν ἐστὶν, εἴη ἂν ἴδιον τὸ τριμερῆ ψυχὴν ἔχειν· χρήσιμος
δ' ὁ τόπος ἔτος καὶ ἐπὶ τοῦ συμβεβηκός· τοῖς γὰρ αὐ-
τοῖς, ἢ ταυτὰ ἐστὶ, ταυτὰ δεῖ ὑπάρχειν ἢ μὴ ὑπάρχειν.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν αὐτῶν τῷ εἶδει μὴ
ταυτὸν ἀεὶ τῷ εἶδει τὸ ἴδιον ἐστὶν· ὅδε γὰρ τῷ εἰρημένῳ ἔσαι

ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ταυτέν· ἐστὶ τῷ εἶδει
ἀνθρώπος καὶ ἵππος, ἔκ ἀεὶ δὲ τῷ ἵππῳ ἐστὶν ἴδιον τὸ ἐσά-
ναι ὑφ' αὐτῷ, ἔκ ἂν εἴη τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ κινεῖσθαι ὑφ'
αὐτῷ· ταυτὸν γὰρ ἐστὶ τῷ εἶδει τὸ κινεῖσθαι καὶ ἐσάναι
ὑφ' αὐτῷ, ἢ ζῶν ἐστὶν ἑκατέρῳ αὐτῶν τῷ συμβεβηκέναι,
κατασκευάζοντα δ' εἰ τῶν αὐτῶν τῷ εἶδει ταυτὸν ἀεὶ, τὸ
ἴδιον· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ
ἀνθρώπων ἐστὶν ἴδιον τὸ εἶναι πεζὸν δῖπνν, καὶ ὄρνιθος ἂν εἴη
ἴδιον τὸ εἶναι πτηνὸν δῖπνν· ἑκάτερον γὰρ τῶν ἐστὶ ταυτὸν
τῷ εἶδει, ἢ τὰ μὲν ὡς ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος ἐστὶν εἶδος, ὑπὸ
τῷ ζῶν ὄντα, τὰ δὲ ὡς γένος διαφοραὶ, τῷ ζῶν ἔτος δ' ὁ
τόπος ψευδὴς ἐστὶν, ὅταν τὸ μὲν ἕτερον τῶν λεχθέντων ἐνί
τινὶ μόνῳ ὑπάρχῃ εἶδει, τὸ δ' ἕτερον πολλοῖς, καθάπερ τὸ
πεζὸν τετράπνν.

Ἐπεὶ δὲ τὸ ταυτὸν καὶ τὸ ἕτερον πολλὰ ὥς λέγεται,
ἔργον ἐστὶ σοφιστικῶς λαμβάνοντι ἐνὸς ἀποδοῦναι καὶ μόνῳ
τινὸς τὸ ἴδιον· τὸ γὰρ ὑπάρχον τινὶ ὧ συμβεβηκέναι, καὶ
τῷ συμβεβηκὸτι ὑπάρχει λαμβανόμενῳ μετὰ τῷ ὧ συμ-
βεβηκεν, οἷον τὸ ὑπάρχον ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ
ὑπάρχει, ἂν ἢ λευκὸς ἀνθρώπος, καὶ τὸ λευκῷ δὲ ἀνθρώπῳ
ὑπάρχον καὶ ἀνθρώπῳ ὑπάρχει· διαβάλλοι δ' ἂν τις τὰ
πολλὰ τῶν ἰδίων, τὸ ὑποκείμενον ἄλλο μὲν καθ' αὐτὸ
ποιῶν ἄλλο δὲ μετὰ τῷ συμβεβηκός, οἷον ἄλλῳ μὲν
ἀνθρώπων εἶναι λέγων ἄλλο δὲ λευκὸν ἀνθρώπων, ἐπὶ δὲ
ἕτερον ποιῶν τὴν ἔξιν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἔξιν λεγόμενον· τὸ
γὰρ τῇ ἔξει ὑπάρχον καὶ τῷ κατὰ τὴν ἔξιν λεγόμενῳ ὑπ-
άρχει, καὶ τὸ τῷ κατὰ τὴν ἔξιν λεγόμενῳ ὑπάρχον καὶ
τῇ ἔξει ὑπάρχει· οἷον ἐπεὶ ὁ ἐπιστήμων κατὰ τὴν ἐπιστήμην
λέγεται διακρίσθαι, ἔκ ἂν εἴη τῆς ἐπιστήμης ἴδιον τὸ ἀμε-
τάπεισον ὑπὸ λόγῳ· καὶ γὰρ ὁ ἐπιστήμων ἔσαι ἀμετάπειστος
ὑπὸ λόγῳ· κατασκευάζοντα δὲ ῥητέον ὅτι οὐκ ἐστὶν ἕτερον
ἀπλῶς τὸ ὧ συμβεβηκε καὶ τὸ συμβεβηκός μετὰ τῷ ὧ
συμβεβηκε λαμβανόμενον, ἀλλ' ἄλλο λέγεται τῷ ἕτερον
εἶναι αὐτοῖς τὸ εἶναι· ἔ· ταυτὸν γὰρ ἐστὶν ἀνθρώπῳ τε τὸ
εἶναι ἀνθρώπῳ καὶ λευκῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἶναι ἀνθρώπῳ λευ-
κῷ· ἐπὶ δὲ θεωρητέον ἐστὶ παρὰ τὰς πτώσεις, λέγοντα διότι

1. τί ἦν om AB. || 21. τοῦτον D. || ἐνὸς om D. || 4 et 9. ἀποδεδωκε D. || τὸ ἀνθρώπου D. || 6. μήτε D. || 7. εἶναι μὴ D. ||
9. ἀπ. τὸ ἴδιον BD. || τὴ om AB. || 14. οὐκ· οὐ τῶν αὐτῶν AB, οὕτε D. || 16. ἀγορᾶς τὴν ἀνθρώπων D. || 18. ἀεὶ om A. || 19. τὸ
— ἴδιον om A. || 23. ἴδιον· τὸ ἴδιον D. || 27. οὐκ ἂν εἴη αἰρετόν· τὸ φαίνεσθαι τισὶν ἀγαθὸν ἴδιον D. || 28. alterum τὸ om D. || 29. ταυ-
τόν ἐστὶ τὸ αὐτὸ D. || 34. δὴ B. || 36. εἶδει ἡγουν τῷ γένει τὸ D.

3 et 4 et 5. αὐτοῦ D. || 3. οὐδ' D. || ἴδιον ἀεὶ τὸ D. || 4. καὶ καὶ τὸ D. || 6. ἀεὶ om D. || 8. ἂν om A. || 10. ἢ καθδ
D. || 11. διαφορά A. || δ' om A. || 17. ὦν D. || 18. λαμβανόμενῳ B. || 20. δὴ AB. || 21. ὑπάρχει καὶ ἀνθρώπῳ D. || διαβάλλοι
D. || 22. πολλὰ τοῦτο D. || τὸ — 24. ἐπὶ δὲ om AB. || 26. ὑπάρχει — 28. ὑπάρχει re supra lituram A. || 29. ἀμετάπεισον B. ||
31. ἕτερον om BD. || 32. ἀπλῶς ταυτὸν τὸ B, ἀπλῶς καὶ ταυτὸ τὸ D. || συμβεβηκε λαμβανόμενον καὶ B.

ἔθ' ὁ ἐπισήμιον ἔσαι τὸ ἀμετάπεισον ὑπὸ λόγου· ἀλλ' ὁ ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου, οὐθ' ἡ ἐπισήμη τὸ ἀμετάπεισον ὑπὸ λόγου· ἀλλ' ἡ ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου· πρὸς γὰρ τὸν πάντως ἐνσάμενον πάντως ἀντικατέον ἐστίν.

5 Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ φύσει ὑπάρχον βε-
λόμενος ἀποδοῦναι τῆτον τὸν τρόπον τίθησι τῇ λέξει, ὥστε
τὸ αἰεὶ ὑπάρχον σημαίνει· ὁδῶει (γὰρ ἂν κινεῖσθαι τὸ κεί-
μενον εἶναι ἴδιον, οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ δῖπν
βούλεται μὲν τὸ φύσει ὑπάρχον ἀποδιδόναι, σημαίνει δὲ
τῇ λέξει τὸ αἰεὶ ὑπάρχον, ἔκ ἂν εἴη ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ δῖ-
πν· οὐ γὰρ πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ δύο πόδας ἔχων, κατα-
σκευάζοντα δ' εἰ βέλεται τὸ φύσει ὑπάρχον ἴδιον ἀποδι-
δόναι καὶ τῇ λέξει τῆτον τὸν τρόπον σημαίνει· ἔ- γὰρ κί-
νῆσθαι κατὰ τὸτο τὸ ἴδιον, οἷον ἐπεὶ ὁ ἀνθρώπῳ ἴδιον ἀπο-
διδούς τὸ ζῶν ἐπιστήμης δεκτικὸν καὶ βούλεται καὶ τῇ
λέξει σημαίνει τὸ φύσει ὑπάρχον ἴδιον, ἔκ ἂν κινεῖτο κατὰ
τὸτο, ὡς ἔκ ἔστιν ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ ζῶν ἐπιστήμης δεκτικόν.

Ἐτι ὅσα λέγεται ὡς κατ' ἄλλο τι πρῶτον ἢ ὡς
πρῶτον αὐτό, ἔργον ἐστὶ ἀποδοῦναι τῶν τοιούτων τὸ ἴδιον·
ἐὰν μὲν γὰρ τῷ κατ' ἄλλο τι ἴδιον ἀποδῶς, καὶ κατὰ τὸ
πρῶτον ἀληθεύεται, ἐὰν δὲ τοῦ πρῶτου θῆς, καὶ τοῦ κατ'
ἄλλο κατηγορηθῆσεται, οἷον ἐὰν μὲν τις ἐπιφανείας ἴδιον
ἀποδῶ τὸ κεχρῶσθαι, καὶ κατὰ σώματος ἀληθεύεται τὸ
κεχρῶσθαι, ἐὰν δὲ σώματος, καὶ κατ' ἐπιφανείας κατηγορη-
θῆσεται, ὥστε ἔ- καθ' ἔ- ὁ λόγος, καὶ τὸνομα ἀληθεύεται.

Συμβαίνει δ' ἐν ἐρίοις τῶν ἰδίων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γί-
νεσθαι τινα ἀμαρτίαν παρὰ τὸ μὴ διορίζεσθαι πῶς καὶ
τίνων τίθησι τὸ ἴδιον. ἀπαντες γὰρ ἐπιχειροῦσιν ἀποδιδόναι
τὸ ἴδιον ἢ τὸ φύσει ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπῳ τὸ δῖ-
πν, ἢ τὸ ὑπάρχον, καθάπερ ἀνθρώπῳ τινὸς τὸ τέττα-
ρα, δακτύλους ἔχειν, ἢ εἶδει, καθάπερ πυρὸς τὸ λεπτο-
μερέςατον, ἢ ἀπλῶς, καθάπερ ζῶν τὸ ζῆν, ἢ κατ' ἄλλο,
καθάπερ ψυχῆς τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τὸ πρῶτον, καθάπερ
λογιστικὸν τὸ φρόνιμον, ἢ ὡς τῷ ἔχειν, καθάπερ ἐπι-
σῆμιος τὸ ἀμετάπεισον ὑπὸ λόγου (οὐδὲν γὰρ ἕτερον ἢ
τῷ ἔχειν τι ἔσαι ἀμετάπειστος ὑπὸ λόγου), ἢ τῷ ἔχεσθαι,

καθάπερ ἐπισήμιος τὸ ἀμετάπεισον ὑπὸ λόγου, ἢ τῷ με-
χεσθαι, καθάπερ ζῶν τὸ αἰσθάνεσθαι (αἰσθάνεται μὲν γὰρ
καὶ ἄλλο τι, οἷον ἀνθρώπος, ἀλλὰ μετέχον ἤδη τῆτο αἰ-
σθάνεται), ἢ τῷ μετέχειν, καθάπερ τῷ τινὸς ζῶν τὸ ζῆν.
5 μὴ προσθεῖς, μὲν ἔν τῷ φύσει ἀμαρτάνει, διότι ἐνδέχεται
τὸ φύσει ὑπάρχον μὴ ὑπάρχειν ἐκείνῳ, ὃ φύσει ὑπάρχει,
καθάπερ ἀνθρώπῳ τὸ δύο πόδας ἔχειν, μὴ διορίσας δ' ὅτι
τὸ ὑπάρχον ἀποδιδῶσιν, ὅτι οὐκ ἔσαι τοῖστον οἷον γυν ὑπ-
άρχει ἐκεῖνο, καθάπερ τὸ τέτταρας δακτύλους ἔχειν τὸν
ἀνθρώπον, μὴ δηλώσας δὲ διότι ὡς πρῶτον ἢ ὡς κατ' ἄλλο
τίθησιν, ὅτι ἔ- καθ' ἔ- ὁ λόγος, καὶ τὸνομα ἀληθεύεται,
καθάπερ τὸ κεχρῶσθαι, εἴτε τῆς ἐπιφανείας εἴτε τῷ σώ-
ματος ἀποδοθῆν ἴδιον, μὴ προείπας δὲ διότι ἢ τῷ ἔχειν
ἢ τῷ ἔχεσθαι τὸ ἴδιον ἀποδεδῶκε, διότι οὐκ ἔσται ἴδιον.
15 ὑπάρξει γὰρ, ἐὰν μὲν τῷ ἔχεσθαι ἀποδιδῶ τὸ ἴδιον, τῷ
ἔχοντι, ἐὰν δὲ τῷ ἔχοντι, τῷ ἐχομένῳ, καθάπερ τὸ ἀμε-
τάπεισον ὑπὸ λόγου τῆς ἐπιστήμης ἢ τοῦ ἐπιστήμιος τεθῆν
ἴδιον, μὴ προσσημίνας δὲ τῷ μετέχειν ἢ τῷ μετέχεσθαι,
ὅτι καὶ ἄλλοις τίςιν ὑπάρξει τὸ ἴδιον· ἐὰν μὲν γὰρ τῷ
μετέχεσθαι ἀποδῶ, τοῖς μετέχουσιν, ἐὰν δὲ τῷ μετέχειν,
τοῖς μετεχομένοις, καθάπερ εἰ τῷ τινὸς ζῶν ἢ τῷ ζῶν τι-
θεῖν τὸ ζῆν ἴδιον, μὴ διαστείλας δὲ τὸ τῷ εἶδει, ὅτι ἐνὶ
μόνῳ ὑπάρξει τῶν ὑπὸ τοῦτο ὄντων οὐ τὸ ἴδιον τίθησι· τὸ
γὰρ καθ' ὑπερβολὴν ἐν μόνῳ ὑπάρχει, καθάπερ τῷ πυρὸς
τὸ κεφύοτατον, ἐνίστε δὲ καὶ τὰ τῷ εἶδει προσθεῖς διήμαρτεν.
25 δεῖται γὰρ ἐν εἶδος εἶναι τῶν λεχθέντων, ὅταν τὸ τῷ εἶδει
προσθεῖν· τῆτο δ' ἐπ' εἰῶν ἔ- συμπίπτει, καθάπερ ὅδ' ἐπὶ
τῷ πυρὸς, οὐ γὰρ ἐστὶ ἐν εἶδος τῷ πυρὸς· ἕτερον γὰρ ἐστὶ
τῷ εἶδει ἀνθράξ καὶ φλόξ καὶ φῶς, ἕκαστον αὐτῶν πῦρ
ἂν, διὰ τὸτο δ' ἔ- δεῖ, ὅταν τῷ εἶδει προσθεῖν, ἕτερον εἶναι
εἶδος τοῦ λεχθέντος, ὅτι τοῖς μὲν μᾶλλον τοῖς δ' ἦττον
ὑπάρξει τὸ λεχθέν ἴδιον, καθάπερ ἐπὶ τῷ πυρὸς τὸ λεπτο-
μερέςατον· λεπτομερέςατον γὰρ ἐστὶ τὸ φῶς τοῦ ἀνθράκος
καὶ τῆς φλογός, τῆτο δ' ἔ- δεῖ γίνεσθαι, ὅταν μὴ καὶ τὸ
ἄνομα μᾶλλον κατηγορηται, καθ' ἔ- ὁ λόγος μᾶλλον ἀλη-
θεύεται· εἰ δὲ μὴ, ἔκ ἔσαι, καθ' ἔ- ὁ λόγος μᾶλλον, καὶ

1. ἔδ' D. || ἐστὶ D. || 2. ἀμετάπειστος AB. || ἔδ' AB. || 4. πάντα AD. || 8. εἶναι om D. || 9. et 12. ἀποδοῦναι, D. || 11. ἀν-
θρώπος om D. || 15. καὶ ante β. om D. || 16. σημαίνει D. || 17. ἴδιον ἀνθρώπῳ D. || 18. τι om A. || 19. τὸ om D. || 20. ἀπο-
δῶς, D. || 21 et 23 et 25. ἀληθεύεται D. || 23. ἀποδεδῶκε D. || 26. ἐν om AB. || 27. τῷ AB. || 29. τὸ τῇ φύσει D. || 34. τὸ
BD. || 36. ἀμετάπεισον AB.

1. καθάπερ — μετέχεσθαι om A. || 3. μετέχων D. || 6. ὃ φύσει τι ὑπάρχει A. || 7. δὲ διότι D. || 8. γυν om AB. || ὑπάρχειν A. ||
9. ἐκείνῳ B. || 11. ἀληθεύεται D. || 13. ἀποδοθῆν D. || καθότι D. || 14. ἐστὶν, D. || 15. ὑπάρχει A. || ἴδιον καὶ τῷ D. || 16. εἰ δὲ τῷ
ἔχοντι καὶ τῷ D. || 18. προσσημίνας B, προσσημινας D. || 19. διότι D. || γὰρ om D. || 21. εἰ] ἢ A. || τεθεῖν BD. || 22. ἴδιον ἐστὶ μὴ
D. || 24. ὑπάρξει D. || 29. τῷ εἶδει post φῶς D. || ἕκαστον δ' αὐτῶν πῦρ, διὰ D. || 30. ἕτερον om AB. || τῷ] τὸ τῷ D. || εἶναι τὸ εἶ-
δος D. || 33. λεπτομερέςατον A. || 35. ἀληθεύεται — 36. λόγος μᾶλλον om A et pr D.

ἔνομα μᾶλλον· ἔτι δὲ πρὸς τούτοις ταῦτόν εἶναι συμβαίνει·
ταὶ τὸ ἴδιον τοῦ τε ἀπλῶς καὶ τοῦ μάλιστα ὄντος· ἐν τῷ
ἀπλῶς τοῦτω· καθάπερ ἐπὶ τῷ πυρὸς ἔχει τὸ λεπτομέ-
ριστον· καὶ γὰρ τῷ φωτὸς ἔσαι ταῦτο· τὸτο ἴδιον· λεπτο-
μέριστον γὰρ ἐστὶ τὸ φῶς· ἀλλὰ μὲν ἐν ὅτις ἀποδιδόντος
τὸ ἴδιον ἐπιχειρητέον, αὐτῷ δ' ὅτις δότεον ἐστὶ ταύτην τὴν ἐν-
στασιν, ἀλλ' εὐθὺς τίθεμεν τὸ ἴδιον διορίζον ὅν τρόπον τί-
θησι τὸ ἴδιον.

Ἐπει· ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ αὐτὸ αὐτῷ ἴδιον ἔθηκεν·
ὅ· γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. αὐτὸ γὰρ αὐτῷ
πάν τοῦ εἶναι δηλοῖ, τὸ δὲ τὸ εἶναι δηλὸν ἐκ ἴδιον ἀλλ' ὅρος
ἐστίν· οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας καλοῦ τὸ πρέπον ἴδιον εἶναι αὐτὸ
ἐαυτῷ ἴδιον ἀπέδωκε (ταῦτόν γάρ ἐστι τὸ καλὸν καὶ πρέπον),
ὅ· ἂν εἴη τὸ πρέπον τῷ καλῷ ἴδιον· κατασκευάζοντα δὲ εἰ
μὴ αὐτὸ μὲν αὐτῷ ἴδιον ἀπέδωκεν, ἀντικατηγορούμενον δ'
ἔθηκεν· ἔσται γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ
ὁ θεὸς ζῶς ἴδιον τὸ οὐσία ἐμφυχὸς ἐκ αὐτὸ μὲν αὐτῷ ἴδιον
ἔθηκεν, ἀντικατηγορούμενον δ' ἀποδεδωκεν, εἴη ἂν ἴδιον τῷ
ζῶς τὸ οὐσία ἐμφυχος.

Ἐπει· ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν σκεπτέον ἐστὶν ἀνασκευά-
ζοντα μὲν εἰ τὸ τῷ συνόλῳ ἴδιον μὴ ἀληθεύεται κατὰ τῷ
μέρῳ, ἢ εἰ τὸ τῷ μέρος μὴ λέγεται κατὰ τῷ σύμπαντος·
ὅ· γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον ἴδιον εἶναι· συμβαίνει δ' ἐπὶ
ἐνίων τῷτο γίνεσθαι· ἀποδοῖ γὰρ ἂν τις ἐπὶ τῶν ὁμοιομε-
ρῶν ἴδιον ἐνὸς μὲν ἐπὶ τὸ σύμπαν· βλέψας, ἐνὸς δ' ἐπὶ
τὸ κατὰ μέρος λεγόμενον· αὐτὸς αὐτὸν ἐπιστήσας· ἔσαι δ'
ἄλλοτερον ὁρῶς ἀποδεδωμένον· οἷον ἐπὶ μὲν τῷ σύμπαντος,
ἐπεὶ ὁ εἶπας θαλάττης ἴδιον τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἀλμυρὸν
ὁμοιομερὲς μὲν τινὸς ἔθηκε τὸ ἴδιον, τοῖστον δ' ἀπέδωκεν ὅ·
ἐκ ἀληθεύεται κατὰ τῷ μέρος (ὅ· γὰρ ἐστὶν ἢ τις θάλαττα
τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἀλμυρὸν), ἐκ ἂν εἴη τῷ θαλάττης ἴδιον·
τὸ πλεῖστον ὕδωρ ἀλμυρὸν· ἐπὶ δὲ τῷ μέρος, οἷον ἐπεὶ ὁ
θεὸς ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευστὸν ὁμοιομερὲς μὲν τινὸς εἴρηκε
τὸ ἴδιον, τοῖστον δ' ἀπέδωκεν ὅ κατὰ τῷ τινὸς ἀέρος ἀλη-
θεύεται, κατὰ δὲ τῷ σύμπαντος ὅ λέγεται (ὅ· γὰρ ἐστὶν ὁ
σύμπας ἀναπνευστός), ἐκ ἂν εἴη τῷ ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευ-

ζῶν· κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἀληθεύεται μὲν καθ' ἑκάστη τῶν
ὁμοιομερῶν, ἔστι δ' ἴδιον αὐτῶν κατὰ τὸ σύμπαν· ἔσται
γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἀληθεύεται
κατὰ πάσης τῆς γῆς τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, ἐστὶ
δὲ τῷτο ἴδιον καὶ τῆς τινὸς γῆς κατὰ τὴν γῆν, εἴη ἂν τῆς
γῆς ἴδιον τὸ κάτω φέρεσθαι κατὰ φύσιν.
Ἐπει· ἐκ τῶν ἀντικειμένων σκεπτέον ἐστὶ πρῶτον μὲν
ἐκ τῶν ἐναντίων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῷ ἐναντίου μὴ ἐστὶ
τὸ ἐναντίον ἴδιον· ὅδε γὰρ τῷ ἐναντίῳ ἔσαι τὸ ἐναντίον ἴδιον·
οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἐστὶ δικαιοσύνη· μὲν ἀδικία, τῷ βελτίῳ
δὲ τὸ χεῖρισον, ἐκ ἔστι δὲ τῆς δικαιοσύνης ἴδιον τὸ βελτί-
ζον, ἐκ ἂν εἴη τῆς ἀδικίας ἴδιον τὸ χεῖρισον· κατασκευά-
ζοντα δὲ εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ἴδιον ἐστίν· καὶ γὰρ τοῦ
ἐναντίου τὸ ἐναντίον ἴδιον ἔσαι· οἷον ἐπεὶ ἐναντίον ἐστὶν ἀγα-
θὸ μὲν κακόν, αἰρετὸν δὲ φευκτόν, ἐστὶ δὲ τῷ ἀγαθῷ ἴδιον
τὸ αἰρετόν, εἴη ἂν κακῷ ἴδιον τὸ φευκτόν.

Δεύτερον δ' ἐκ τῶν πρὸς τι ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ
πρὸς τι τῷ πρὸς τι μὴ ἐστὶν ἴδιον· ὅδε γὰρ τὸ πρὸς τι τῷ
πρὸς τι ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ λέγεται διπλάσιον μὲν πρὸς
ἡμισυ, ὑπερέχον δὲ πρὸς ὑπερεχόμενον, ἐκ ἔστι δὲ τῷ δι-
πλάσιον τὸ ὑπερέχον ἴδιον, ἐκ ἂν εἴη τῷ ἡμίσεος τὸ ὑπε-
εχόμενον ἴδιον· κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῷ πρὸς τι τὸ πρὸς
τί ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τοῦ πρὸς τι τὸ πρὸς τι ἔσαι ἴδιον·
οἷον ἐπεὶ λέγεται τὸ μὲν διπλάσιον πρὸς τὸ ἡμισυ, τὰ δὲ
δύο πρὸς ἓν, ἐστὶ δὲ τῷ διπλάσιον ἴδιον τὸ ὡς δύο πρὸς ἓν,
εἴη ἂν τῷ ἡμίσεος ἴδιον τὸ ὡς ἓν πρὸς δύο.

Τρίτον ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῆς ἕξως τὸ καθ' ἕξιν
λεγόμενον μὴ ἐστὶν ἴδιον· ὅδε γὰρ τῆς ζερήσεως τὸ κατὰ
ζέρησιν λεγόμενον ἔσαι ἴδιον· καὶ εἰ δὲ τῆς ζερήσεως τὸ
κατὰ ζέρησιν λεγόμενον μὴ ἐστὶν ἴδιον, οὐδὲ τῆς ἕξως τὸ
κατὰ τὴν ἕξιν λεγόμενον ἴδιον ἔσαι· οἷον ἐπεὶ οὐ λέγεται
τῆς κοφότητος ἴδιον τὸ ἀναισθησίαν εἶναι, ὅδε ἂν τῆς ἀναι-
σθεως εἴη ἴδιον τὸ αἰσθησιν εἶναι· κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ
καθ' ἕξιν λεγόμενον ἐστὶ τῆς ἕξως ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς ζερή-
σεως τὸ κατὰ ζέρησιν λεγόμενον ἔσαι ἴδιον· καὶ εἰ τῆς ζε-
ρήσεως τὸ κατὰ ζέρησιν λεγόμενον ἐστὶν ἴδιον, καὶ τῆς ἕξως

2. τε om D. || 3. τοῖτω AB. || 4. ταῦτο τῷτο] τὲ τὸ τοῖστον D. || 5. μὲν ὅτις ἀποδοῖτος A. || 9. ἐαυτῷ et 10. ἐαυτῷ D. ||
11. τὸ om D. || 12. εἶπας τοῦ καλοῦ D. || 12. αὐτοῦ D. || ἀποδεδωκε D. || 13. καὶ τὸ πρέπον D. || 14. αὐτὸν ἐαυτοῦ ἴδιον
ἀποδεδωκε D. || 18. ἴδιον post ἐμφυχὸς D. || 21. ὅλον D. || μὴ om pr D. || 22. εἰ om D. || 26. ἐαυτὸν D. || 28. ἐπὶ om D. ||
29 et 34. ἀποδεδωκεν D. || 30. θάλαττα D. || 31. οὐκ — 32. ἀλμυρὸν om D. || 33. εἴρηκε] ἔθηκε D.

1. κατασκευάζοντι BD. || μὲν om D. || 2. ἐστὶ δ'] ὅ ἐστὶν D. || 5. καὶ om AB. || κατὰ τὴν γῆν] κατὰ τὴν γῆν κατὰ γὰρ τὴν γῆν
καὶ τὸ γῆν εἶναι B. κατὰ τὸ σύμπαν· κατὰ γὰρ τὴν γῆν D. || 9. ἔσαι ἴδιον τὸ ἐναντίον D. || 10. τὸ βελτίστον δὲ τῷ χεῖρισον D. || 11. τὸ
βελτίστον ἴδιον D. || 12. κατασκευάζοντι AB. || 13. γὰρ om D. || 18. γὰρ om AB. || 22. κατασκευάζοντι AB. || 23. ἔσαι D. || γὰρ
om D. || ἐστὶν A. || 24. ἡμισυ, τὸ δὲ ἐν πρὸς δύο, τὰ AB. || 27. τρίτον δ' ἀνασκ. D. || 29. καὶ εἰ δὲ] καὶ εἰ D. || 30. οὐδὲ γὰρ τῆς A. ||
31. καθ' ἕξιν λ. ἔσαι ἴδιον D. || 32. κοφότητος D. || ἀκοῆς D. || 34. γὰρ] γὰρ καὶ D. || 35. καὶ εἰ — 36. ἴδιον om D.

τὸ καθ' ἑξίν λεγόμενον ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τῆς ὀψέως ἔσιν ἴδιον τὸ βλέπειν, καθὸ ἔχομεν ὄψιν, εἴη ἂν τῆς πυφλότῃτος ἴδιον τὸ μὴ βλέπειν, καθὸ ἔκχομεν ὄψιν πεφυκότες ἔχειν.

Ἐπειτα ἐκ τῶν φάσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων, πρῶτον μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν κατηγορουμένων ἐστὶ δὲ ὁ τρόπος ἕως χρησῖμος ἀνασκευάζοντι μόνον· οἷον εἰ ἡ φάσις ἢ τὰ κατὰ τὴν φάσιν λεγόμενα αὐτῶν ἴδιαν ἔσιν· καὶ γὰρ ἔσαι αὐτὴ ἡ ἀπόφασις ὕδὲ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν λεγόμενον ἴδιον· καὶ εἰ δ' ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ κατὰ τὴν ἀπόφασιν λεγόμενον ἔσιν αὐτὴ ἴδιον, ἐκ ἔσαι ἡ φάσις ὕδὲ τὸ κατὰ τὴν φάσιν λεγόμενον ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τῷ ζῷ ἐστὶν ἴδιον τὸ ἐμφύχον, ἐκ ἂν εἴη τῷ ζῷ ἴδιον τὸ ἐκ ἐμφύχον.

Δεύτερον δ' ἐκ τῶν κατηγορουμένων ἢ μὴ κατηγορουμένων, καὶ καθ' ὧν κατηγορεῖται ἢ μὴ κατηγορεῖται, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ φάσις τῆς φάσεως μὴ ἔσιν ἴδιον· ὕδὲ γὰρ ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως ἔσαι ἴδιον· καὶ εἰ δ' ἡ ἀπόφασις τῆς ἀποφάσεως μὴ ἔσιν ἴδιον, ὕδ' ἡ φάσις τῆς φάσεως ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἐκ ἔσιν τῷ ἀνθρώπῳ ἴδιον τὸ ζῶν, ὕδ' ἂν τῷ μὴ ἀνθρώπῳ εἴη ἴδιον τὸ μὴ ζῶν. καὶ εἰ δὲ τῷ μὴ ἀνθρώπῳ φαίνεται μὴ ἴδιον τὸ μὴ ζῶν, ὕδὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἔσαι ἴδιον τὸ ζῶν. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῆς φάσεως ἡ φάσις ἔσιν ἴδιον· καὶ γὰρ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἀπόφασις ἔσαι ἴδιον· καὶ εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἀπόφασις ἔσιν ἴδιον, καὶ ἡ φάσις τῆς φάσεως ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τοῦ μὴ ζῶν ἴδιον ἐστὶ τὸ μὴ ζῆν, εἴη ἂν τῷ ζῷ ἴδιον τὸ ζῆν· καὶ εἰ δὲ τῷ ζῷ φαίνεται ἴδιον τὸ ζῆν, καὶ τῷ μὴ ζῷ φανέται ἴδιον τὸ μὴ ζῆν.

Τρίτον δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ἀποδοδόμενον ἴδιον τῆς φάσεως ἔσιν ἴδιον· καὶ γὰρ ἔσαι τὸ αὐτὸ καὶ τῆς ἀποφάσεως ἴδιον· καὶ εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἴδιον τὸ ἀποδοθῆν, ἐκ ἔσαι τῆς φάσεως ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τῷ ζῷ ἴδιον τὸ ἐμφύχον, ἐκ ἂν εἴη τῷ μὴ ζῷ ἴδιον τὸ ἐμφύχον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἀποδοθῆν μὴ τῆς φάσεως ἴδιον, εἴη ἂν τῆς ἀποφάσεως ἕως δ' ὁ τόπος ψευδὴς ἔσιν· φάσις γὰρ ἀποφάσεως καὶ ἀπόφασις φάσεως ἐκ ἔσιν ἴδιον. φάσις μὲν γὰρ ἀποφάσει ὕδ' ὅλως ὑπάρ-

χει, ἀπόφασις δὲ φάσει ὑπάρχει μὲν, ἐκ ὧς ἴδιον δὲ ὑπάρχει.

Ἐπειτα δ' ἐκ τῶν ἀντιδιηρημένων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῶν ἀντιδιηρημένων μηδὲν μηδενὸς τῶν λοιπῶν ἀντιδιηρημένων ἔσιν ἴδιον· ὕδὲ γὰρ τὸ κείμενον ἔσαι ἴδιον τούτου ἔκκειται ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ζῶν αἰσθητὸν ὕδενος τῶν ἄλλων θητῶν ζῶν ἔσιν ἴδιον, ἐκ ἂν εἴη τὸ ζῶν νοητὸν τοῦ θεῷ ἴδιον. κατασκευάζοντα δ' εἰ τῶν λοιπῶν τῶν ἀντιδιηρημένων ὅτιν ἔσιν ἴδιον τῶν ἑκάστου τῶν ἀντιδιηρημένων· καὶ γὰρ τὸ λοιπὸν ἔσαι τούτου ἴδιον, ἔκκειται μὴ εἶναι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ φρονήσεως ἔσιν ἴδιον τὸ καθ' αὐτὸ πεφυκέναι λογιστικοῦ ἀρετὴν εἶναι, καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ὅπως ἐκάστης λαμβανομένης, εἴη ἂν σωφροσύνης ἴδιον τὸ καθ' αὐτὸ πεφυκέναι ἐπιθυμητικῆς ἀρετὴν εἶναι.

Ἐπειτ' ἐκ τῶν πτώσεων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ πῶσις τῆς πτώσεως μὴ ἔσιν ἴδιον· ὕδὲ γὰρ ἡ πῶσις τῆς πτώσεως ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ἐκ ἔσιν τῷ δικαίῳ ἴδιον τὸ καλῶς, ὕδ' ἂν τῷ δικαίῳ εἴη ἴδιον τὸ καλόν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἡ πῶσις τῆς πτώσεως ἔσιν ἴδιον· καὶ γὰρ ἡ πῶσις τῆς πτώσεως ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἔσιν ἴδιον τὸ πεζὸν δίπναι, καὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἴη ἂν ἴδιον τὸ πεζῷ δίποδι λεγέσθαι· καὶ μόνον δ' ἐπ' αὐτῷ τῷ εἰρημένῳ κατὰ τὰς πτώσεις ἐστὶ σκεπτέον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον τόπων εἴρηται, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἡ τῷ ἀντικειμένῳ πῶσις μὴ ἔσιν ἴδιον τῆς τῷ ἀντικειμένῳ πτώσεως· ὕδὲ γὰρ ἡ τῷ ἀντικειμένῳ πῶσις ἔσαι ἴδιον τῆς τῷ ἀντικειμένῳ πτώσεως· οἷον ἐπεὶ ἐκ ἔσιν τῷ δικαίῳ ἴδιον τὸ ἀγαθῶς, ὕδ' ἂν τῷ ἀδίκῳ εἴη ἴδιον τὸ κακῶς. κατασκευάζοντα δὲ εἰ ἡ τῷ ἀντικειμένῳ πῶσις ἔσιν ἴδιον τῆς τῷ ἀντικειμένῳ πτώσεως· καὶ γὰρ ἡ τῷ ἀντικειμένῳ πῶσις ἔσαι ἴδιον τῆς τῷ ἀντικειμένῳ πτώσεως· οἷον ἐπεὶ τῷ ἀγαθῷ ἔσιν ἴδιον τὸ βέλτιστον, καὶ τῷ κακῷ ἂν εἴη ἴδιον τὸ χείριστον.

Ἐπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ἔχοντων ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὁμοίως ἔχον τῷ ὁμοίως ἔχοντος μὴ ἔσιν ἴδιον· ὕδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ἔχον τῷ ὁμοίως ἔχοντος ἔσαι ἴδιον· οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔχει ὁ οἰκοδόμος πρὸς τὸ ποιεῖν οἰκίαν· καὶ ὁ ἰατρὸς πρὸς τὸ ποιεῖν ὑγίαν, ἐκ ἔσιν δὲ ἰατρῷ ἴδιον τὸ ποιεῖν ὑγίαν,

12. βλέπειν] ὄρα D. || 7. ἡ] καὶ D. || 8. αὐτὴ λεγόμενον AD. || ἔσιν ἴδιον D. || 10. εἴ] εἴη D. || ἔσιν om D. || 11. ἴδιον αὐτῷ B. || 12. ἴδιον ἐστὶ D. || 13. οὐκ] μὴ D. || 14. ἡ] ἡ καὶ D. || ἡ μὴ κατηγορουμένων om A. || 15. καθ' om A. || 16. B. || 17. καὶ A. || εἰ δ' om D. || 19. ἔσιν D. || 20. ἴδιον εἴη D. || 21. τῷ μὴ corr A. μὴ τοῦ D. || φαίνεται D. || 24. ἔσιν D. || εἰ om D. || 25. ἔσαι AB. || 26. ἔσιν ἴδιον D. || 27. εἰ om D. || ἴδιον φαίνεται D. || 28. ἴδιον φανέται D. || 31. εἰ om D. || 32. ἀποφάσεως ἔσιν ἴδιον AD. || 33. ἴδιον ἐστὶ A. || ἐκ — ζῶν] τοῦ μὴ ζῶν οὐκ ἔσαι D. || 34. μὴ] ἴδιον μὴ D. μὴ ἔσιν A. || 35. ἴδιον] ἔσιν ἴδιον D. || 37. ὅλως οὐκ D. || 3. δ' om D. || 4. μηδὲν] τι D. || 6. κείται εἶναι ἴδιον D. || βητῶν om AB. || 9. ἐστὶ τὸ ληφθῆν ἴδιον D. || 12. εἶναι om AB. || 17. ἔσαι] μὴ ἔσιν A. || 18. ἴδιον εἴη D. || 21. ἂν εἴη D. || τῷ AD. || 27. ἐπειδὴ D. || 34. τοῦ ὁμοίως] τοῦ ὁμοῦ D. || γὰρ om D. || 36. ὁ οἰκοδόμος post οἰκίαν D.

ἐκ ἂν εἴη οἰκοδόμος ἴδιον τὸ ποιεῖν οἰκίαν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ἔχον τῷ ὁμοίως ἔχοντός ἐστιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ὁμοίως ἔχον τῷ ὁμοίως ἔχοντος ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἔχει ἱατρός τε πρὸς τὸ ποιητικὸς ὑγείας, εἶναι καὶ γυμναστῆς πρὸς τὸ ποιητικὸς εὐεξίας, ἐστὶ δ' ἴδιον γυμναστῆς τὸ ποιητικὸν εἶναι εὐεξίας, εἴη ἂν ἴδιον ἱατροῦ τὸ ποιητικὸν εἶναι ὑγείας.

Ἐπειτ' ἐκ τῶν ὡσαύτως ἐχόντων, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὡσαύτως ἔχον τῷ ὡσαύτως ἔχοντος μὴ ἐστὶν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ ὡσαύτως ἔχον τῷ ὡσαύτως ἔχοντος ἔσαι ἴδιον. εἰ δ' ἐστὶ τῷ ὡσαύτως ἔχοντος τὸ ὡσαύτως ἔχον ἴδιον, τότε ἔκ ἐστι ἴδιον ὅτι κείται εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὡσαύτως ἔχει φρονήσις πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὸ αἰσχροὺς τῷ ἐπισήμῳ ἑκατέρου αὐτῶν εἶναι, ἔκ ἐστι δ' ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπισήμῳ εἶναι καλῷ, ἔκ ἂν εἴη ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπισήμῳ εἶναι αἰσχροῦ. εἰ δ' ἐστὶν ἴδιον φρονήσεως τὸ ἐπισήμῳ εἶναι καλῷ, ἔκ ἂν εἴη ἴδιον αὐτῆς τὸ ἐπισήμῳ εἶναι αἰσχροῦ· ἀδύνατον γὰρ εἶναι τὸ αὐτὸ πλείονων ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ ὁδὲν ἔτος ὁ τόπος ἐστὶ χρήσιμος· τὸ γὰρ ὡσαύτως ἔχον ἐν πρὸς πλείω συγκρίνεται.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ κατὰ τὸ εἶναι λεγόμενον μὴ ἐστὶ τῷ κατὰ τὸ εἶναι λεγομένῳ ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ φθείρεσθαι τῷ κατὰ τὸ φθείρεσθαι, ὁδὲ τὸ γίνεσθαι τῷ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγομένῳ ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἔκ ἐστιν ἀνθρώπου ἴδιον τὸ εἶναι ζῶον, ὁδὲ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ γίνεσθαι εἴη ἴδιον τὸ γίνεσθαι ζῶον· ὁδὲ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ φθείρεσθαι εἴη ἴδιον τὸ φθείρεσθαι ζῶον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον ἐστὶ καὶ ἐκ τῷ γίνεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ φθείρεσθαι καὶ ἐκ τῷ φθείρεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ πρὸς τὸ γίνεσθαι, καθάπερ εἴρηται νῦν ἐκ τῷ εἶναι πρὸς τὸ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῷ κατὰ τὸ εἶναι τεταγμένῳ ἐστὶ τὸ κατ' αὐτὸ τεταγμένον ἴδιον· καὶ γὰρ τῷ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγομένῳ ἔσαι τὸ κατὰ τὸ γίνεσθαι λεγόμενον ἴδιον καὶ τῷ κατὰ τὸ φθείρεσθαι τὸ κατὰ τὸ ἀποδιδόμενον. οἷον ἐπεὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶν ἴδιον τὸ εἶναι βροτόν, καὶ τῷ γίνεσθαι ἀνθρώπου εἴη ἂν ἴδιον τὸ γίνεσθαι βροτόν καὶ τῷ φθείρεσθαι ἀνθρώπου τὸ φθείρεσθαι βροτόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ληπτέον

ἐστὶ καὶ ἐκ τῷ γίνεσθαι καὶ φθείρεσθαι πρὸς τὸ εἶναι καὶ πρὸς τὰ ἐξ αὐτῶν, καθάπερ καὶ ἀνασκευάζοντι εἴρηται.

Ἐπειτ' ἐπιβλέπειν ἐπὶ τὴν ἰδέαν τῷ κείμενῳ, ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τῇ ἰδέᾳ μὴ ὑπάρχει, ἢ εἰ μὴ κατὰ τὸτο καθ' ὃ λέγεται τὸτο ὅτι τὸ ἴδιον ἀπεδόθη· ἔκ γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ αὐτοανθρώπῳ ἔκ ὑπάρχει τὸ ἡρεμεῖν, ἢ ἀνθρώπος ἐστὶν, ἀλλ' ἢ ἰδέα, ἔκ ἂν εἴη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἡρεμεῖν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῇ ἰδέᾳ ὑπάρχει, καὶ κατὰ τὸτο ὑπάρχει, ἢ λέγεται κατ' αὐτὸ ἐκείνῳ ὅτι κείται μὴ εἶναι ἴδιον· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὑπάρχει τῷ αὐτοζῶνι τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεῖσθαι, καὶ ἢ ζῶον αὐτῷ ὑπάρχει τὸτο, εἴη ἂν ζῆν ἴδιον τὸ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συγκεῖσθαι.

Ἐπειτα ἐκ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον, πρῶτον μὲν ἀνασκευάζοντα εἰ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον μὴ ἐστὶν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ ἥττον τῷ ἥττον ἔσαι ἴδιον, ὁδὲ τὸ ἥκιστα τῷ ἥκιστα, ὁδὲ τὸ μάλιστα τῷ μάλιστα, ὁδὲ τὸ ἀπλῶς τῷ ἀπλῶς. οἷον ἐπεὶ ἔκ ἐστι τὸ μᾶλλον κεχρῶσθαι τῷ μᾶλλον σώματος ἴδιον, ὁδὲ τὸ ἥττον κεχρῶσθαι τῷ ἥττον σώματος εἴη ἂν ἴδιον, ὁδὲ τὸ κεχρῶσθαι σώματος ὅλως. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ μᾶλλον τῷ μᾶλλον ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ἥττον τῷ ἥττον ἔσαι ἴδιον, καὶ τὸ ἥκιστα τῷ ἥκιστα, καὶ τὸ μάλιστα τῷ μάλιστα, καὶ τὸ ἀπλῶς τῷ ἀπλῶς. οἷον ἐπεὶ τῷ μᾶλλον ζῶντος τὸ μᾶλλον αἰσθάνεσθαι ἐστὶν ἴδιον, καὶ τῷ ἥττον ζῶντος τὸ ἥττον αἰσθάνεσθαι εἴη ἂν ἴδιον, καὶ τῷ μάλιστα δὲ τὸ μάλιστα, καὶ τῷ ἥκιστα τὸ ἥκιστα, καὶ τῷ ἀπλῶς τὸ ἀπλῶς.

Καὶ ἐκ τῷ ἀπλῶς δὲ πρὸς ταῦτα σκεπτέον ἐστὶν ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ἀπλῶς τῷ ἀπλῶς μὴ ἐστὶν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ μᾶλλον τῷ μᾶλλον, ὁδὲ τὸ ἥττον τῷ ἥττον, ὁδὲ τὸ μάλιστα τῷ μάλιστα, ὁδὲ τὸ ἥκιστα τῷ ἥκιστα ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἔκ ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ τὸ σπυδαῖον ἴδιον, ὁδὲ ἂν τῷ μᾶλλον ἀνθρώπῳ τὸ μᾶλλον σπυδαῖον ἴδιον εἴη. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἀπλῶς τῷ ἀπλῶς ἐστὶν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τῷ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τῷ ἥττον καὶ τὸ ἥκιστα τῷ ἥκιστα καὶ τὸ μάλιστα τῷ μάλιστα ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τοῦ πυρός ἐστὶν ἴδιον τὸ ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύσιν, καὶ τῷ μᾶλλον

1. οὐδ' ἂν εἴη τοῦ οἰκ. D. || 2. ὁμοῦ D utrobique. || 4. τε om D. || 5. εὐεξίας εἶναι ἐστὶ D. || 6. εἶναι om D. || ἴδιον ἂν εἴη καὶ ἱατροῦ D. || εἶναι om D. || 11. τούτου οὐκ om AB. || 13. ἐπισήμῳ D. || 15. καλοῦ — εἶναι om A. || 16. φρονήσεως] αὐτῆς D. || 19. ὁ τόπος οὗτος χρήσιμος D. || 24. ἐστὶ τοῦ ἀνθρώπου D. || 26. τὸ A. || 29. πρὸς post καὶ om D. || 30. καὶ τὸ φθ. D. || 31. τεταγμένῳ ἴδιον κατὰ τὸ εἶναι τεταγμένον καὶ D. || 34. τοῦτο] τὸ φθείρεσθαι D.

1. τε et 2. πρὸς om D. || 2. τὰ] τὸ γίνεσθαι αὐτὰ B. || 3. ἀνασκευάζοντι D. || 6. αὐτοανθρώπῳ D. || 10. μὴ om D. || 12. ζῶον D. || 14. καὶ τοῦ ἥττον D. || 25. εἴη ἂν] ἐστὶν B. || 26. δὴ AB, om D. || 28. δὴ AB. || 30. οὐδὲ — τοῦ ἥττον om AB. || 33. εἴη ἴδιον D. || 34. ἐστὶν ante τοῦ D.

λον πυρὸς εἶη ἂν ἴδιον τὸ μᾶλλον ἄνω φέρεσθαι κατὰ φύ-
σιν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σκεπτέον ἐξὶ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων
πρὸς ἅπαντα ταῦτα.

Δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον τῷ μάλ-
λον μὴ ἐξιν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ ἦττον τοῦ ἦττον ἔσαι ἴδιον. 5
οἷον ἐπεὶ μᾶλλον ἐξιν ἴδιον ζῶν τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ ἀνθρώπου
τὸ ἐπίσασθαι, ἔκ ἐξιν δὲ ζῶν ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι, ἔκ ἂν
εἶη ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἐπίσασθαι. κατασκευάζοντα δ' εἰ τὸ
ἦττον τῷ ἦττον ἐξιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον τοῦ μᾶλλον
ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἦττον ἐξιν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ ἡμερον φύ- 10
σει ἢ ζῶν τὸ ζῆν, ἔξιν δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ἡμερον φύσει,
εἶη ἂν ζῶν ἴδιον τὸ ζῆν.

Τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ἢ μᾶλλον ἐξιν ἴδιον,
μὴ ἐξιν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ ἢ ἦττον ἐξιν ἴδιον, ἔσαι τέτς ἴδιον.
εἰ δ' ἐκείνς ἐξιν ἴδιον, ἔκ ἔσαι τέτς ἴδιον. οἷον ἐπεὶ τὸ κε- 15
χρῶσθαι μᾶλλον τῆς ἐπιφανείας ἢ τῷ σώματός ἐξιν ἴδιον,
ἔκ ἐξιν δὲ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, ἔκ ἂν εἶη τῷ σώματος ἴδιον
τὸ κεχρῶσθαι. εἰ δ' ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας ἴδιον, ἔκ ἂν εἶη
τῷ σώματος ἴδιον. κατασκευάζοντι δὲ ὁ τόπος ἔτος ἔκ ἐξιν
χρήσιμος· ἀδύνατον γὰρ ἐξιν ταυτὸ πλείονων ἴδιον εἶναι.

Τέταρτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ μᾶλλον αὐτοῦ
ἴδιον μὴ ἐξιν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ ἦττον αὐτῷ ἴδιον ἔσαι ἴδιον.
οἷον ἐπεὶ μᾶλλον ἐξιν τοῦ ζῶν ἴδιον τὸ αἰσθητὸν ἢ τὸ μερι-
ζόν, ἔκ ἐξιν δὲ τοῦ ζῶν τὸ αἰσθητὸν ἴδιον, ἔκ ἂν εἶη τοῦ
ζῶν τὸ μεριζόν ἴδιον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ἦττον αὐτῷ 25
ὄν ἴδιον ἐξιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ μᾶλλον αὐτῷ ὄν ἴδιον ἔσαι
ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ἦττον ἐξιν ἴδιον ζῶν τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ ζῆν,
ἔξιν δὲ τῷ ζῶν τὸ αἰσθάνεσθαι ἴδιον, εἶη ἂν τῷ ζῶν τὸ ζῆν
ἴδιον.

Ἐπειτ' ἐκ τῶν ὁμοίως ὑπαρχόντων πρῶτον μὲν ἀνα- 30
σκευάζοντα εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον μὴ ἐξιν ἴδιον τέτς ἢ ὁμοίως
ἐξιν ἴδιον· ὁδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἔσαι ἴδιον τέτς οὐ
ὁμοίως ἐξιν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον ἐπιθυμητικοῦ
τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ λογιστικῷ τὸ λογίζεσθαι, ἔκ ἐξιν δ' ἴδιον
ἐπιθυμητικῷ τὸ ἐπιθυμεῖν, ἔκ ἂν εἶη ἴδιον λογιστικῷ τὸ λο- 35
γίζεσθαι. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἐξιν τέ-
του ἴδιον ἢ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον· ἔσαι γὰρ καὶ τὸ ὁμοίως ὄν

ἴδιον τέτου ἴδιον ἢ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐξιν
ἴδιον λογιστικῷ τὸ πρῶτον φρόνιμον καὶ ἐπιθυμητικοῦ τὸ
πρῶτον σῶφρον, ἔξιν δὲ τοῦ λογιστικῷ ἴδιον τὸ πρῶτον
φρόνιμον, εἶη ἂν τοῦ ἐπιθυμητικοῦ ἴδιον τὸ πρῶτον σῶ-
φρον.

Δεύτερον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον
μὴ ἐξιν ἴδιον αὐτῷ· οὐδὲ γὰρ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἔσαι ἴδιον
αὐτῷ. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον ἀνθρώπου τὸ ὁρᾶν καὶ τὸ
ἀκούειν, οὐκ ἐξιν δ' ἀνθρώπου ἴδιον τὸ ὁρᾶν, οὐκ ἂν εἶη ἀν-
θρώπου ἴδιον τὸ ἀκούειν. κατασκευάζοντα δὲ εἰ τὸ ὁμοίως
αὐτοῦ ὄν ἴδιον ἐξιν ἴδιον· καὶ γὰρ τὸ ὁμοίως αὐτῷ ὄν ἴδιον
ἔσαι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον ψυχῆς τὸ μέρος αὐ-
τῆς ἐπιθυμητικὸν εἶναι καὶ λογιστικὸν πρῶτον, ἔξιν δὲ ψυχῆς
ἴδιον τὸ μέρος αὐτῆς εἶναι ἐπιθυμητικὸν πρῶτον, εἶη ἂν ἴδιον
ψυχῆς τὸ μέρος αὐτῆς εἶναι λογιστικὸν πρῶτον.

Τρίτον δ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ οὐ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον,
μὴ ἐξιν ἴδιον· οὐδὲ γὰρ ἢ ὁμοίως ἐξιν ἴδιον, ἔσαι ἴδιον. εἰ
δ' ἐκείνς ἐξιν ἴδιον, οὐκ ἔσαι θατέρως ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁμοίως
ἐξιν ἴδιον τὸ καίειν φλογὸς καὶ ἀνθρακος, οὐκ ἐξιν δ' ἴδιον
φλογὸς τὸ καίειν, οὐκ ἂν εἶη ἴδιον ἀνθρακος τὸ καίειν. εἰ δ'
ἐπὶ φλογὸς ἴδιον, οὐκ ἂν εἶη ἀνθρακος ἴδιον. κατασκευά-
ζοντι δὲ οὐδὲν ἔτος ὁ τόπος ἐστὶ χρήσιμος.

Διαφέρει δ' ὁ ἐκ τῶν ὁμοίως ἐχόντων τοῦ ἐκ τῶν ὁμοίως
ὑπαρχόντων, ὅτι τὸ μὲν κατ' ἀναλογίαν λαμβάνεται, οὐκ
ἐπὶ τοῦ ὑπάρχειν τι ἰσχυρούμενον, τὸ δ' ἐκ τῷ ὑπάρχειν τι
συγκρίνεται.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ δυνάμει τὸ ἴδιον ἀποδι- 9
δους καὶ πρὸς μὴ ὄν ἀποδεδῶκε τὸ ἴδιον τῇ δυνάμει, μὴ ἐν-
δεχομένης τῆς δυνάμεως ὑπάρχειν τῷ μὴ ὄντι· οὐ γὰρ ἔσαι
ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ εἶπας ἀέρος ἴδιον τὸ
ἀναπνευσθὲν τῇ δυνάμει μὲν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον (τὸ γὰρ τοιοῦ-
τον οἷον ἀναπνεῖσθαι ἀναπνευσθὲν ἐξιν), ἀποδεδῶκε δὲ καὶ πρὸς
τὸ μὴ ὄν τὸ ἴδιον· καὶ γὰρ μὴ ὄντος ζῶντος, οἷον ἀναπνεῖν
πέφυκε τὸν ἀέρα, ἐνδέχεται ἀέρα εἶναι· οὐ μέντοι μὴ ὄντος
ζῶντος δυνατόν ἐξιν ἀναπνεῖν· ὥς· οὐδ' ἀέρος ἔσαι ἴδιον τὸ
τοιοῦτον οἷον ἀναπνεῖσθαι, τότε ὅτε ζῶντος οὐκ ἔσαι τοιοῦτον
οἷον ἀναπνεῖν. οὐκ ἂν οὖν εἶη ἀέρος ἴδιον τὸ ἀναπνευσθὲν.

1. ἂν εἶη D. || 4. μὴ ἐξιν τοῦ μᾶλλον D. || 6 et 11 et 16 et 23 et 28. ἥπερ D. || 7. ἴδιον ζῶν D. || 11. ἴδιον ἀνθρώπου D. ||
12. ἴδιον τοῦ ζῶν D. || 13. ἴδιον ἐξιν D. || 14. ἴδιον ante ὁδὲ om D. || 19. κατασκευάζοντα δὲ οὐδὲν ὁ τόπος χρήσιμος D. || 21. δ' om
D. || 22. μὴ] οὐκ D. || 23. ἴδιον τοῦ ζῶν D. || 27. ἐξιν om D. || 32. ἴδιον ante τέτς om D. || 34. δ' om A. || 35. ἴδιον τοῦ
λογιστικῷ D. || 36. τοῦτου ἐξιν D. || 37. καὶ γὰρ τὸ ὁμοίως ὄν ἴδιον ἐξιν ἴδιον τοῦτου D.

2 et 3 et 4. ἴδιον om D. || 4. τοῦ om AB. || 5. δ' om B. || 6. μὴ] αὐτοῦ μὴ B. || 11. ὄν αὐτοῦ D. || ἔσται AB. || ὄν αὐτοῦ
D. || 12. μέρος B. || 13. ἴδιον ψυχῆς D. || 14. μέρος ABD. || 15. μέρος D. || 20. ἀνθρακος ἴδιον D. || εἰ — 21. ἀνθρακος ἴδιον om
D. || 22. δὲ οὗτος ὁ τόπος χρήσιμος οὐκ ἔστιν D. || 25. τι] τί μόνον D. || τι] D. || 29. τῷ μὴ ὄντι ὑπάρχειν D. || 31. ἀποδεδῶκε D. ||
τοιοῦτον ἴδιον οἷον AB. || 33. τὸ ante μὴ om D. || οἷον] δ D. || 35. ὥς δ' ὁ ἀνρ ἔσται τοιοῦτός οἷος C. || 36. οἷον τὸ ἀναπν. A. || τότε
om D. || 37. εἶη οὖν D.

Κατασκευάζοντα δὲ εἰ τῇ δυνάμει ἀποδιδούς τὸ ἴδιον ἢ πρὸς ὃν ἀποδίδωσι τὸ ἴδιον ἢ πρὸς μὴ ὃν, ἐνδεχομένης τῆς δυνάμεως τῷ μὴ ὄντι ὑπάρχειν· ἔσαι γὰρ ἴδιον τὸ κείμενον μὴ εἶναι ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ ἀποδιδούς ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυνατόν παθεῖν ἢ ποιῆσαι, δυνάμει ἀποδιδούς τὸ ἴδιον, πρὸς 5 ὃν ἀπέδωκε τὸ ἴδιον· ὅτε γὰρ ὃν ἔστι, καὶ δυνατόν παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι ἔσαι· ὥστε εἴη ἂν ἴδιον τοῦ ὄντος τὸ δυνατόν παθεῖν ἢ ποιῆσαι.

Ἐπειτ' ἀνασκευάζοντα μὲν εἰ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον· οὐ γὰρ ἔσαι ἴδιον τὸ κείμενον εἶναι ἴδιον. συμβαίνει γὰρ 10 τοῖς οὕτως ἀποδιδούσι τὸ ἴδιον οὐ καθ' ἕ τὸν λόγον, τῆνομα ἀληθεύεσθαι· φθαρέντος γὰρ τοῦ πράγματος οὐδὲν ἦττον ἔσαι ὁ λόγος· τῶν γὰρ ὄντων τινὶ μάλιστα ὑπάρχει. οἷον εἴ τις ἀποδοῖη τοῦ πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ κουφότατον· φθαρέντος γὰρ τοῦ πυρὸς ἔσαι τι τῶν σωμάτων ὃ κουφότατον 15 ἔσαι, ὥς· οὐκ ἂν εἴη τῷ πυρὸς ἴδιον σῶμα τὸ κουφότατον. κατασκευάζοντα δὲ εἰ μὴ ὑπερβολῇ τέθεικε τὸ ἴδιον· ἔσαι γὰρ κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον. οἷον ἐπεὶ ὁ θεὸς ἀνθρώπου ἴδιον ζῶον ἡμερον φύσει οὐχ ὑπερβολῇ ἀποδεδώκε τὸ ἴδιον, εἴη ἂν κατὰ τοῦτο καλῶς κείμενον τὸ ἴδιον.

Z.

Τῆς δὲ περὶ τοὺς ὄρους πραγματείας μέρη πέντε ἐσίν· ἡ γὰρ ὅτι ὅλως οὐκ ἀληθές εἰπεῖν, καθ' οὗ τούνομα, καὶ 25 τὸν λόγον (δεῖ γὰρ τὸν τοῦ ἀνθρώπου ὀρισμὸν κατὰ παντὸς ἀνθρώπου ἀληθεύεσθαι), ἡ ὅτι ὄντος γένος οὐκ ἔθηκεν εἰς τὸ γένος ἡ ἕκ εἰς τὸ οἰκεῖον γένος ἔθηκεν (δεῖ γὰρ τὸν ὀριζόμενον εἰς τὸ γένος θέντα τὰς διαφορὰς προσάπτειν· μάλιστα γὰρ τῶν ἐν τῷ ὀρισμῷ τὸ γένος δοκεῖ τὴν τοῦ ὀριζομένου οὐσίαν 30 σημαίνειν), ἡ ὅτι οὐκ ἴδιος ὁ λόγος (δεῖ γὰρ τὸν ὀρισμὸν ἴδιον εἶναι, καθάπερ καὶ πρότερον εἴρηται, ἡ εἰ πάντα τὰ εἰρημένα πεποιηκῶς μὴ ὥρισαι μὴδ' εἴρηκε τὸ τί ἦν εἶναι τῷ ὀριζομένῳ. λοιπὸν δὲ παρὰ τὰ εἰρημένα, εἰ ὥρισαι μὲν, μὴ καλῶς δ' ὥρισαι.

Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀληθεύεται, καθ' οὗ τούνομα, καὶ ὁ λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ συμβεβηκὸς τόπων ἐπισκεπτέον. καὶ γὰρ ἐκεῖ, πότερον ἀληθές ἢ οὐκ ἀληθές, πᾶσα ἡ σκέψις

γίνεται· ὅταν μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὸ συμβεβηκὸς διαλεγώμεθα, ὅτι ἀληθές λέγομεν, ὅταν δ' ὅτι οὐκ ὑπάρχει, ὅτι οὐκ ἀληθές. εἰ δὲ μὴ ἐν τῷ οἰκείῳ γένει ἔθηκεν, ἡ εἰ μὴ ἴδιος ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, ἐκ τῶν πρὸς τὸ γένος καὶ τὸ ἴδιον ῥηθέντων τόπων ἐπισκεπτέον.

Λοιπὸν δ', εἰ μὴ ὥρισαι· ἡ εἰ μὴ καλῶς ὥρισαι, πῶς μετιτέον, εἰπεῖν. πρῶτον μὲν ἔν ἐπισκεπτέον εἰ μὴ καλῶς ὥρισαι. ῥᾶον γὰρ ὅτι οὖν ποιῆσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι. δῆλον οὖν ὅτι ἡ ἀμαρτία περὶ τοῦτο πλείων, ἐπειδὴ ἐργωδέσμερον, ὥσθ' ἡ ἐπιχείρησις ῥᾶον ἢ περὶ τοῦτο ἡ ἢ περὶ ἐκεῖνο γίνεται.

Ἐστὶ δὲ τοῦ μὴ καλῶς μέρη δύο, ἐν μὲν τὸ ἀσαφεῖ τῇ ἐρμηνείᾳ κεχρησθαι (δεῖ γὰρ τὸν ὀριζόμενον ὡς ἐνδέχεται σαφεστάτῃ τῇ ἐρμηνείᾳ κεχρησθαι, ἐπειδὴ τοῦ γνωρίσαι χάριν ἀποδίδεται ὁ ὀρισμός), δεύτερον δ', εἰ ἐπὶ πλείον εἴρηκε τὸν λόγον τοῦ δέοντος· πᾶν γὰρ τὸ προσκείμενον ἐν τῷ ὀρισμῷ περιέργον. πάλιν δ' ἐκάτερον τῶν εἰρημένων εἰς πλείω μέρη διείληπται.

Εἰς μὲν οὖν τόπος τοῦ ἀσαφῶς, εἰ ὁμώνυμόν ἐστὶ τινὶ 20 τὸ εἰρημένον, οἷον ὅτι ἡ γένεσις ἀγωγή εἰς οὐσίαν ἢ ὅτι ἡ ὑγεία συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν. ὁμώνυμος γὰρ ἡ ἀγωγή καὶ ἡ συμμετρία· ἀδελον οὖν ὀπότερον βούλεται λέγειν τῶν δηλημένων ὑπὸ τοῦ πλεοναχῶς λεγομένων. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τοῦ ὀριζομένου πλεοναχῶς λεγομένους μὴ διελὼν εἴ- 25 πεν· ἀδελον γὰρ ὀποτέρου τὸν ὅρον ἀποδεδώκεν, ἐνδέχεται τε συκοφαντεῖν ὡς οὐκ ἐφαρμοστικόν· τοῦ λόγου ἐπὶ πάντα ὧν τὸν ὀρισμὸν ἀποδεδώκεν. μάλιστα δ' ἐνδέχεται τὸ τοιοῦτον ποιεῖν λανθανόνσης τῆς ὁμωνυμίας. ἐνδέχεται δὲ καὶ διελόμενον αὐτόν, ποσαχῶς λέγεται τὸ ἐν τῷ ὀρισμῷ ἀποδοθέν, 30 συλλογισμὸν ποιῆσαι· εἰ γὰρ κατὰ μηδὲνα τῶν τρόπων ἰκανῶς εἴρηται, δῆλον ὅτι ἕκ ἂν ὀρισμένους εἴη κατὰ τρόπον.

Ἄλλος, εἰ κατὰ μεταφορὰν εἴρηκεν, οἷον εἰ τὴν ἐπισημνὴν ἀμετάπτωτον ἢ τὴν γῆν τιθήνην ἢ τὴν σωφροσύνην συμφωνίαν. πᾶν γὰρ ἀσαφές τὸ κατὰ μεταφορὰν λεγόμενον. ἐνδέχεται δὲ καὶ τὴν μεταφορὰν εἰπόντα συκοφαν- 35 τεῖν ὡς κυρίως εἰρηκότα· ἔ γὰρ ἐφαρμοσθεῖ ὁ λεχθεὶς ὅρος, οἷον ἐπὶ τῆς σωφροσύνης· πᾶσα γὰρ συμφωνία ἐν φθόγγοις. ἔτι εἰ γένος ἢ συμφωνία τῆς σωφροσύνης, ἐν δύο γέ-

1. κατασκευάζοντι D. || 4. ἀποδός C. || 6. ἀποδεδώκε BD. || παθεῖν ἢ ποιεῖν C. || 7. ἔσαι] ἐσιν C, om D. || 8. ἡ] τι ἡ D. || 9. ὑπερβολῶν D. || 13. ὑπάρχει CD. || 16. κουφότατον εἶναι. κατασκ. C. || 17. ὑπερβολῶν D. || 18. κατὰ τῆτο om D. || 19. ἴδιον τὸ ζῶον D. || Tit. Z A, ζῆτα B, εἴ C. || 24. ἐστὶ πέντε C. || 26. τῷ om A. || 28. ἡ ἔτι ἐκ C. || 33. διάρρσαι C. || 34. ὀριζομένῳ C.

2. λέγομεν] διαλεγόμεθα C. || 6. εἰ post ἡ om C. || 7. εἰπεῖν ἐσιν. πρῶτον ἔν C. || 10. ῥᾶον B. || ἡ om C. || 14. τῇ om C. || 16. ἄπαν C. || 19. ἀσαφές C. || ἐστὶ om C. || 20. ῥηθὲν C. || ἡ] καὶ B. || 24. μὴ] εἰ μὴ AB. || 25. τῶν ὄρων A. || ἀπέδωκεν C. || 29. ὁσαχῶς C. || 30. μηδὲνα C. || 33. γῆν] ὕλην C. || τιθήνητις AB.

νεσιν ἔσαι ταῦτον ὃ περιέχουσιν ἀλλήλα· οὔτε γὰρ ἡ συμφωνία τὴν ἀρετὴν ἔσθ' ἡ ἀρετὴ τὴν συμφωνίαν περιέχει.

*Ἐτι εἰ μὴ κειμένοις ὀνόμασι χρῆται, οἷον Πλάτων ὀφρυόσκιον τὸν ὀφθαλμόν, ἢ τὸ φαλαγγίον σιφιδανέες, ἢ τὸν μυελὸν ὀσεογενέες· πᾶν γὰρ ἀσαφές τὸ μὴ εἰσθός.

*Ἐνια δ' ἔτε καθ' ὁμωνυμίαν ἔτε κατὰ μεταφορὰν οὔτε κυρίως εἴρηται, οἷον ὁ νόμος μέτρον ἢ εἰκὼν τῶν φύσει δικαίων. ἔτι δὲ τὰ τοιαῦτα χεῖρων τῆς μεταφορᾶς· ἢ μὲν γὰρ μεταφορὰ ποιεῖ πῶς γνῶριμον τὸ σημαϊνόμενον διὰ τὴν ὁμοιότητα· πάντες γὰρ οἱ μεταφέροντες κατὰ τινα ὁμοιότητα μεταφέρουσιν· τὸ δὲ τοῖσιν ὃ ποιεῖ γνῶριμον· ἔτε γὰρ ἡ ὁμοιότης ὑπάρχει, καθ' ἣν μέτρον ἢ εἰκὼν ὁ νόμος ἐστίν, ἔτε κυρίως εἴωθε λέγεσθαι. ὥς εἰ μὲν κυρίως μέτρον ἢ εἰκόνα τὸν νόμον φησὶν εἶναι, ψεύδεται· εἰκὼν γὰρ ἐστὶν οὗ ἡ γένεσις διὰ μιμήσεως, τῆτο δ' ἔχ ὑπάρχει τῷ νόμῳ· εἰ δὲ μὴ κυρίως, δῆλον ὅτι ἀσαφῶς εἴρηκε καὶ χεῖρον ὅποιον τῶν κατὰ μεταφορὰν λεγομένων.

*Ἐτι εἰ μὴ δῆλος ὁ τῷ ἐναντίῳ λόγος ἐκ τῆ λεχθέντος· οἱ γὰρ καλῶς ἀποδοδόμενοι καὶ τὰς ἐναντίας προσσημαίνουσιν, ἢ εἰ καθ' αὐτὸν λεχθεὶς μὴ φανερός εἴη τίς ἐστιν ὁρίσμος, ἀλλὰ καθάπερ τὰ τῶν ἀρχαίων γραφῶν, εἰ μὴ τις ἐπιγράφαι, ἐκ ἐγνωρίζετο τί ἐστὶν ἕκαστον.

3. Εἰ μὲν ἔν μὴ σαφῶς, ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶν ἐπισκεπτόν. εἰ δ' ἐπὶ πλεῖον εἴρηκε τὸν ὅρον, πρῶτον μὲν σκοπεῖν εἰ τινὶ κέχρηται ὁ πᾶσιν ὑπάρχει, ἢ ὅλως τοῖς οὖσιν ἢ τοῖς ὑπὸ ταῦτο γένος τῷ ὀρίζομένῳ· ἐπὶ πλεῖον γὰρ εἴρησθαι ἀναγκαῖον τῆτο. δεῖ γὰρ τὸ μὲν γένος ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρίζειν, τὴν δὲ διαφορὰν ἀπὸ τίνος τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει. τὸ μὲν ἔν πᾶσιν ὑπάρχον ἀπλῶς ἀπ' οὐδενὸς χωρίζει, τὸ δὲ τοῖς ὑπὸ ταῦτο γένος πᾶσιν ὑπάρχον ὃ χωρίζει ἀπὸ τῶν ἐν ταύτῳ γένει, ὥς ματαίον τὸ τοιούτου προσκείμενον.

*Ἡ εἰ ἐστὶ μὲν ἴδιον τὸ προσκείμενον, ἀφαιρεθέντος δὲ τοῦτε καὶ ὁ λοιπὸς λόγος ἴδιος ἐστὶ καὶ δηλοῖ τὴν ἑσῖαν. οἷον ἐν τῷ τῷ ἀνθρώπῳ λόγῳ τὸ ἐπιστήμης δεκτικὸν προσε-

περίεργον οὗ ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν δῆλον ποιεῖ τὸ ὀρίζομενον. τοῖστος δὲ καὶ ὁ τῆς ψυχῆς ὅρος, εἰ ἀριθμὸς αὐτὸς αὐτὸν κινῶν ἐστίν· καὶ γὰρ τὸ αὐτὸ αὐτὸ κινῶν ψυχῇ, καθάπερ Πλάτων ὤρισαι. ἢ ἴδιον μὲν ἐστὶ τὸ εἰρημένον, ὃ δὲ 5 λοῖ δὲ τὴν ἑσῖαν ἀφαιρεθέντος τῆ ἀριθμοῦ. ποτέρως μὲν ἔν ἔχει, χαλεπὸν διασαφῆσαι· χρῆσθαι δ' ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων πρὸς τὸ συμφέρον. οἷον ὅτι ὁ τῆ φλέγματος ὅρος ὑγρὸν πρῶτον ἀπὸ τροφῆς ἀπεπτον. ἐν γὰρ τὸ πρῶτον, ὃ πολλὰ, ὥς περιεργον τὸ ἀπεπτον προσκείμενον· καὶ γὰρ 10 τῆς ἀφαιρεθέντος ὁ λοιπὸς ἔσαι ἴδιος λόγος· ὃ γὰρ ἐνδέχεται ἀπὸ τῆς τροφῆς καὶ τῆτο καὶ ἄλλο τι πρῶτον εἶναι. ἢ ἔχ ἀπλῶς πρῶτον ἀπὸ τροφῆς τὸ φλέγμα, ἀλλὰ τῶν ἀπέπτων πρῶτον, ὥς προσθετέον τὸ ἀπεπτον· ἐκείνως μὲν γὰρ βηθέντος ἐκ ἀληθῆς ὁ λόγος, εἴπερ μὴ πάντων πρῶτον ἐστίν.

*Ἐτι εἰ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ὑπὸ ταῦτο εἶδος· ὁ γὰρ τοῖστος χεῖρον ὤρισαι τῶν χωρῶν μὲν ὃ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἔσιν. ἐκείνως μὲν γὰρ ἂν ὁ λοιπὸς ἴδιος ἢ λόγος, καὶ ὁ πᾶς ἴδιος ἔσαι· ἀπλῶς γὰρ 20 πρὸς τὸ ἴδιον ὁ τοῦτον προσεθέντος ἀληθῆς ὁλος ἴδιος γίνεται. εἰ δὲ τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ μὴ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ὑπὸ ταῦτο εἶδος, ἀδύνατον ὅλον τὸν λόγον ἴδιον εἶναι· ὃ γὰρ ἀντικατηγορησέται τῷ πράγματι. οἷον τὸ ζῶον πεζὸν δίπην τετράπην· ὁ γὰρ τοῖστος λόγος ἐκ ἀντικατηγορεῖται τοῦ 25 πράγματος διὰ τὸ μὴ πᾶσιν ὑπάρχειν τοῖς ὑπὸ ταῦτον εἶδος τὸ τετράπην.

Πάλιν εἰ ταῦτον πλεονάκεις εἴρηκεν, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν ὀρεξὶν ἡδέος εἰπών· πᾶσα γὰρ ἐπιθυμία ἡδέος ἐστίν, ὥς καὶ τὸ ταῦτον τῇ ἐπιθυμίᾳ ἡδέος ἔσαι. γίνεται ἔν ὅρος τῆς ἐπιθυμίας ὀρεξὶς ἡδέος ἡδέος· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἐπιθυμίαν εἰπεῖν ἢ ὀρεξὶν ἡδέος, ὥσθ' ἐκάτερον αὐτῶν ἡδέος ἔσαι. ἢ τῆτο 30 μὲν ὅθεν ἄτοπον· καὶ γὰρ ὁ ἀνθρώπος δίπουν ἐστίν, ὥς καὶ τὸ ταῦτον τῷ ἀνθρώπῳ δίπουν ἔσαι. ἔστι δὲ ταῦτον τῷ ἀνθρώπῳ ζῶον πεζὸν δίπην, ὥς ζῶον πεζὸν δίπην δίπην ἐστίν. ἀλλ' ὃ διὰ τῆτο ἄτοπον τι συμβαίνει· οὐ γὰρ κατὰ ζῶον πεζὸν τὸ δίπην κατηγορεῖται (ἔτω μὲν γὰρ ἂν δις περὶ τῆ αὐτῆς τὸ δίπην ἂν κατηγοροῖτο), ἀλλὰ περὶ ζῶον πεζὸν δίπο-

3. οἷον ὁ πλάτων C. || 5. ὀσεογενέες A. || 7. οὔτε κυρίως om A. || 13. κυρίως post ἔτε om C. || 16. ἐτεῦν C. || 18. ὅρος C. || 19. ἀποδοδόμενοι AB. || 20. αὐτὸ B. || 23. ἐστὶν om C. || 24. ὀρισμὸν C. || 26. τοῖς om C. || τῶν ὀριζομένων B. || 27. τῆτω C. || 28. ταυτῷ C. || 29. οὐδενὸς C. || 31. ἀπὸ om AB. || 35. ἐν om C.

1. δηλοῖ τί ἐστὶ τὸ C. || 2. δὲ ἐστὶ καὶ C. || εἴπερ C. || 3. αὐτὸ om AB. || 4. ἐστὶ τοῦτο τὸ C. || 5. ἐποτέρως C. || 11. ἀπὸ τροφῆς (omisso τῆς) post πρῶτον C. || τι καὶ ἄλλο B. || 13. πεπτόν A. || κείνως B. || 17 et 22. ταυτὸν C. || 18. κείνως AB. || ἐὰν C. || 20. ὅλος ὁ λόγος ἴδιος C. || 21. ἐὰν C. || 22. τὸν ὅλον C. || 23. τὸ om AB. || 24. ὃ κατηγορησέται C. || 25. ταυτὸ C. || 27. οἷον ὃ τὴν C. || 29. ἐστὶν B. || 30. ἐπιθυμίας re supra lituram A. || ὅρος τῆς ἐπιθυμίας] ἢ ὀρεξὶς B. || 30. ἡδέος alterum supra verbum habet C, om AB. || 31. ἐστὶν AB. || 32. ὃ om AB. || 37. ἂν om C.

δος τὸ δίπνυ λέγεται, ὥς ἀπαξ μόνον τὸ δίπνυ κατηγορεῖται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἐπιθυμίας· ἢ γὰρ κατὰ τῆς ὁρέξεως τὸ ἡδέος εἶναι κατηγορεῖται, ἀλλὰ κατὰ τοῦ συμπαντος, ὥς ἀπαξ καὶ ἐνταῦθα ἡ κατηγορία γίνεται. οὐκ ἔστι δὲ τὸ δις φθέγγασθαι ταυτόν ὄνομα τῶν ἀτόπων, ἀλλὰ τὸ πλεονάκεις περί τινος τὸ αὐτὸ κατηγορεῖται, οἷον ὡς Ξενοκράτης τὴν φρόνησιν ὀριστικὴν καὶ θεωρητικὴν τῶν ὄντων φησὶν εἶναι. ἡ γὰρ ὀριστικὴ θεωρητικὴ τίς ἐστιν, ὥς δις τὸ αὐτὸ λέγει προσθεὶς πάλιν καὶ θεωρητικὴν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι τὴν κατάψυξιν ζέρησιν τῷ κατὰ φύσιν θερμοῦ φασὶν εἶναι· πᾶσα γὰρ ζέρησις ἐστὶ τῷ κατὰ φύσιν ὑπάρχοντος, ὥς περιέργον τὸ προσθεῖναι τῷ κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἱκανὸν ἦν εἰπεῖν ζέρησιν θερμοῦ, ἐπειδὴ αὐτὴ ἡ ζέρησις γνωρίζον ποιεῖ ὅτι τῷ κατὰ φύσιν λέγεται.

Πάλιν εἰ τῷ καθόλου εἰρημένῳ προσθεῖν καὶ ἐπὶ μέρος, 15 οἷον εἰ τὴν ἐπιείκειαν ἐλάττωσιν τῶν συμφερόντων καὶ δικαίων· τὸ γὰρ δίκαιον συμφέρον τι, ὥς περιέχεται ἐν τῷ συμφέροντι. περιττὸν ἔν τὸ δίκαιον, ὥς καθόλου εἶπας ἐπὶ μέρος προσέθηκεν. καὶ εἰ τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην τῶν ὑγιεινῶν ζώων καὶ ἀνθρώπων, ἢ τὸν νόμον εἰκόνα τῶν φύσει καλῶν καὶ 20 δικαίων· τὸ γὰρ δίκαιον καλόν τι, ὥς πλεονάκεις τὸ αὐτὸ λέγει.

4 Πότερον μὲν ἔν καλῶς ἢ ἔκ καλῶς, διὰ τῶν καὶ τῶν τοιούτων ἐπισκεπτέον· πότερον δ' εἴρηκε καὶ ὥρισαι τὸ τί ἦν εἶναι ἢ ἔχρει, ἐκ τῶνδε.

Πρῶτον μὲν εἰ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων πεποιήται τὸν ὀρισμόν. ἐπεὶ γὰρ ὁ ὅρος ἀποδίδεται τοῦ γνωρίσθαι χάριν τὸ λεχθέν, γνωρίζομεν δ' ἐκ ἐκ τῶν τυχευόντων ἀλλ' ἐκ τῶν προτέρων καὶ γνωριμωτέρων, καθάπερ ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν (οὕτω γὰρ πᾶσα διδασκαλία καὶ μάθησις ἔχει), 30 φανερόν ὅτι ὁ μὴ διὰ τοιούτων ὀριζόμενος οὐχ ὥρισαι. εἰ δὲ μὴ, πλείους ἔσονται τῷ αὐτῷ ὀρισμῷ. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ ὁ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων βέλτιον ὥρισαι, ὥς ἀμφοτέροι ἀν εἴησαν ὅροι τοῦ αὐτοῦ. τὸ δὲ τοῖς οὐ δοκεῖ· ἐκάστω γὰρ τῶν ὄντων ἐν ἐστὶ τὸ εἶναι ὅπερ ἐστίν· ὥς· εἰ πλείους 35 ἔσονται τοῦ αὐτοῦ ὀρισμοί, ταυτόν ἔσαι τῷ ὀριζομένῳ τὸ εἶναι ὅπερ καὶ ἑκάτερον τῶν ὀρισμῶν δηλῆται. ταῦτα δ'

οὐ ταῦτά ἐστιν, ἐπειδὴ οἱ ὀρισμοὶ ἕτεροι. δῆλον ἔν ὅτι οὐχ ὥρισαι ὁ μὴ διὰ προτέρων καὶ γνωριμωτέρων ὀριστάμενος.

Τὸ μὲν ἔν μὴ διὰ γνωριμωτέρων εἰρησθαι τὸν ὅρον διχῶς ἐστιν ἐκλαβεῖν· ἢ γὰρ εἰ ἀπλῶς ἐξ ἀγνωστοτέρων ἢ εἰ 5 ἡμῖν ἀγνωστοτέρων· ἐνδέχεται γὰρ ἀμφοτέρως. ἀπλῶς μὲν οὖν γνωριμώτερον τὸ πρότερον τοῦ ὑσέρου, οἷον σιγμῇ γραμμῆς καὶ γραμμῇ ἐπίπεδου καὶ ἐπίπεδον σφαιροῦ, καθάπερ καὶ μόνος ἀριθμοῦ· πρότερον γὰρ καὶ ἀρχὴ παντός ἀριθμοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ σιγμῇ συλλαβῆς. ἡμῖν δ' ἀνάπαλιν ἐνίοτε συμβαίνει· μάλιστα γὰρ τὸ σφαιρὸν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πίπτει, τὸ δ' ἐπίπεδον μᾶλλον τῆς γραμμῆς, γραμμὴ δὲ 10 σημεῖς μᾶλλον. οἱ πολλοὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα προγνωρίζουσιν· τὰ μὲν γὰρ τῆς τυχεύσεως τὰ δ' ἀκριβῆς καὶ περιττῆς διανοίας καταμαθεῖν ἐστίν.

Ἀπλῶς μὲν οὖν βέλτιον τὸ διὰ τῶν πρότερον τὰ ὑσέρα πειραῖσθαι γνωρίζειν· ἐπιστημονικώτερον γὰρ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. οὐ μὴν ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀδυνατοῦντας γνωρίζειν διὰ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖον ἴσως διὰ τῶν ἐκείνοις γνωρίμων ποι- 15 εῖσθαι τὸν λόγον. εἰσὶ δὲ τῶν τοιούτων ὀρισμῶν ὃ τε τῆς σιγμῆς καὶ ὃ τῆς γραμμῆς καὶ ὁ τοῦ ἐπίπεδου· πάντες γὰρ διὰ τῶν ὑσέρων τὰ πρότερα δηλοῦσιν· τὸ μὲν γὰρ γραμμῆς, τὸ δ' ἐπίπεδον, τὸ δὲ σφαιροῦ φασὶ πέρας εἶναι. οὐ δεῖ δὲ λανθάνειν ὅτι τοὺς οὕτως ὀριζομένους οὐκ ἐνδέχεται τὸ τί ἦν εἶναι τῷ ὀριζομένῳ δηλοῦν, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ ταυτόν ἡμῖν τε 25 γνωριμώτερον καὶ ἀπλῶς γνωριμώτερον, εἴπερ δεῖ μὲν διὰ τοῦ γένους καὶ τῶν διαφορῶν ὀρίζεσθαι τὸν καλῶς ὀριζόμενον, ταῦτα δὲ τῶν ἀπλῶς γνωριμωτέρων καὶ προτέρων τοῦ εἶδους ἐστίν. συναναιρεῖ γὰρ τὸ γένος καὶ ἡ διαφορὰ τὸ εἶδος, ὥς πρότερα ταῦτα τοῦ εἶδους. ἔστι δὲ καὶ γνωριμώτερα· τῷ μὲν γὰρ εἶδος γνωρίζομενος ἀνάγκη καὶ τὸ γένος καὶ τὴν δια- 30 φορὰν γνωρίζεσθαι (ὁ γὰρ ἀνθρώπων γνωρίζων καὶ ζῶων καὶ πεζῶν γνωρίζει), τῷ δὲ γένους ἢ τῆς διαφορᾶς γνωρίζομενης ἐκ ἀνάγκης καὶ τὸ εἶδος γνωρίζεσθαι, ὥς ἀγνωστότερον τὸ εἶδος. ἔτι τοῖς κατ' ἀλήθειαν τῆς τοιούτους ὀρισμῶν φάσκουσιν εἶναι, τῶν ἐκ τῶν ἐκάστω γνωρίμων, πολλὰς τοῦ αὐτοῦ συμβήσεται λέγειν ὀρισμῶς εἶναι· ἕτερα γὰρ ἑτέροις καὶ οὐ ταῦτά πασι τυγχάνει γνωριμώτερα ὄντα, ὥς πρὸς ἕκασον

4. κατὰ τὸν C. || 6. τιναν C. || κατηγορεῖν C. || οἷον εἰ ὡς AB. || 8. τίς om A. || ταυτόν C. || 11. ἐστὶ ante ὡς C. || 13. ἦν om C. || 15. τῷ om C. || 17. περιέχεται — 18. ὥστε om AB. || 18. ὥστε καθόλου] καθόλου γὰρ C. || 20. ζῶων καὶ ἀνθρώπων C. || 21. ταυτὸ C. || 23. καλῶς ὥρισαι διὰ τῶνδ' ἐπισκεπτέον C. || 24. ὥρισαι καὶ εἴρηκε C. || 26. μὲν ἔν εἰ C. || 27. ἐπειδὴ C. || 31. τοῦτων C. || δὲ καὶ] γὰρ ὥρισαι C. || 33. γνωριμωτέρων ἐπὶ βέλτιον C. || 35. ἑκάστον B. || 37. ταῦτα δ' ἔ om pr C. 4. εἰ utrumque om C. idem post ἀπλῶς hiat. || 7. καὶ γραμμῇ ἐπίπεδον om C. || 11. πίπτει] πίπτει ἐπίπεδον AB, om C. || ἡ δὲ γραμμὴ τῆς σιγμῆς. διὰ μᾶλλον οἱ πολλοὶ τὰ τοιαῦτα γνωρίζουσι C. || 15. τὸ om C. || πρότερον C. || 22. πέρας φασιν C. || 24. ἀν C. || 25. ἀπλῶς γνωριμώτερον C. || διὰ τῷ γένους μὲν C. || 28. γὰρ καὶ τὸ C. || 31. καὶ alterum om C. || 35. ἐκάστοις C.

ἕτερος ἂν εἴη ὁρισμὸς ἀποδοτέος, εἴπερ ἐκ τῶν ἐκάστοις γνω-
ριμωτέρων τὸν ὁρισμὸν ποιεῖσθαι χρή. ἔτι τοῖς αὐτοῖς ἄλ-
λοτ' ἄλλα μᾶλλον γνώριμα, ἐξ ἀρχῆς μὲν τὰ αἰσθητά,
ἀκριβεστέροις δὲ γινόμενοις ἀνάπαλιν, ὥς' ἔδὲ πρὸς τὸν αὐ-
τὸν αἰεὶ ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς ἀποδοτέος τοῖς διὰ τῶν ἐκάστοις 5
γνωριμωτέρων τὸν ὁρισμὸν φάσκουσιν ἀποδοτέον εἶναι. δῆλον
ἔν ὅτι ἔχ' ὁρίσαντες διὰ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀπλῶς
γνωριμωτέρων· μόνως γὰρ ἂν ἔως εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὁρισμὸς
αἰεὶ γίνοιτο. ἴσως δὲ καὶ τὸ ἀπλῶς γνωρῖμον οὐ τὸ πᾶσι
γνωρῖμόν ἐστιν, ἀλλὰ τὸ τοῖς εὖ διακειμένοις τὴν διάνοιαν, 10
καθάπερ καὶ τὸ ἀπλῶς ὑγιεινὸν τὸ τοῖς εὖ ἔχουσι τὸ σῶμα.
δεῖ μὲν ἔν ἑκαστῇ τῶν τοιούτων ἐξακριβῆναι, χρῆσθαι δὲ δια-
λεγόμενους πρὸς τὸ συμφέρον. μάλιστα δ' ὁμολογούμενως
ἀναιρεῖν ἐνδέχεται τὸν ὁρισμὸν, ἐὰν μήτ' ἐκ τῶν ἀπλῶς
γνωριμωτέρων μήτ' ἐκ τῶν ἡμῖν τυγχάνῃ τὸν λόγον πε- 15
ποιημένους.

Εἰς μὲν ἔν τῷ τρόπῳ τῷ μὴ διὰ γνωριμωτέρων ἐστὶ τὸ διὰ
τῶν ὑστέραν τὰ πρότερα δηλῶν, καθάπερ πρότερον εἶπαμεν.
ἄλλος, εἰ τῷ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ τῷ ὠρισμένῳ διὰ τῷ ἀορίστῳ καὶ
τῷ ἐν κινήσει ἀποδεδόται ὁ λόγος· πρότερον γὰρ τὸ μένον 20
καὶ τὸ ὠρισμένον τῷ ἀορίστῳ καὶ ἐν κινήσει ὄντος.

Τῷ δὲ μὴ ἐκ προτέρων τρεῖς εἰσὶ τρόποι, πρῶτος μὲν εἰ
διὰ τῷ ἀντικείμενῳ τὸ ἀντικείμενον ὠρίζαι, οἷον διὰ τῷ κακῷ
τὸ ἀγαθόν· ἅμα γὰρ τῇ φύσει τὰ ἀντικείμενα. ἐνόησεν δὲ
καὶ ἡ αὐτὴ ἐπισήμη ἀμφοτέρων δοκεῖ εἶναι, ὥς' ἔδὲ γνω- 25
ριμωτέρων τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ. δεῖ δὲ μὴ λανθάνειν ὅτι ἔνια
ἴσως ἐκ ἑστίν ὀρίσασθαι ἄλλως, οἷον τὸ διπλάσιον ἀνευ τῷ
ἡμίσεος, καὶ ὅσα καθ' αὐτὰ πρὸς τι λέγεται· πᾶσι γὰρ
τοῖς τοιούτοις ταύτῳ τὸ εἶναι τῷ πρὸς τί πως ἔχειν, ὥς'
ἀδύνατον ἀνευ θατέρου θάτερον γνωρίζειν, διόπερ ἀναγκαῖον 30
ἐν τῷ τῷ ἑτέρῳ λόγῳ συμπεριελθῆναι καὶ θάτερον γνωρί-
ζειν μὲν ἔν δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα, χρῆσθαι δ' αὐτοῖς ὡς
ἂν δοκῇ συμφέρειν.

* Ἄλλος, εἰ αὐτῷ κέχρηται τῷ ὀριζομένῳ. λανθάνει δ',
ὅταν μὴ αὐτῷ τῷ τῷ ὀριζομένῳ ὀνόματι χρήσῃται, οἷον εἰ 35
ἐπειδὴ πλείους ἐκ ἐνδέχεται ταυτὲ ὁρισμὸς εἶναι. ἐπ' ἐνίων

τὸν ἥλιον ἄστρον ἡμεροφανὲς ὠρίσασθαι· ὁ γὰρ ἡμέρα χρώ-
μενος ἡλίῳ χρῆται. δεῖ δ' ὅπως φωραβῇ τὰ τοιαῦτα μετα-
λαμβάνειν ἀντὶ τῷ ὀνόματος τὸν λόγον, οἷον ὅτι ἡμέρα ἡλίῳ
φορὰ ὑπὲρ γῆς ἐστίν· δῆλον γὰρ ὅτι ὁ τὴν φορὰν ἡλίῳ ὑπὲρ
γῆς εἰρηκὼς τὸν ἥλιον εἰρηκεν, ὥς κέχρηται τῷ ἡλίῳ ὁ τῇ
ἡμέρᾳ χρῆσάμενος.

Πάλιν εἰ τῷ ἀντιδιηρημένῳ τὸ ἀντιδιηρημένον ὠρίζαι,
οἷον περιττὸν τὸ μονάδι μείζον ἀρτίκ. ἅμα γὰρ τῇ φύσει
τὰ ἐκ τῷ αὐτῷ γένους ἀντιδιηρημένα, τὸ δὲ περιττὸν καὶ ἄρ-
τιον ἀντιδιηρηται· ἄμφω γὰρ ἀριθμῷ διαφοραῖ.

* Ὁμοίως δὲ καὶ εἰ διὰ τῶν ὑποκάτω τὸ ἐπάνω ὠρίζαι,
οἷον ἄρτιον ἀριθμὸν τὸν δίχα διαιρέμενον ἢ τὸ ἀγαθὸν ἔξιν
ἀρετῆς· τὸ γὰρ δίχα ἀπὸ τῶν δύο εἰληπται, ἀρτίων ὄν-
των, καὶ ἡ ἀρετὴ ἀγαθὸν τί ἐστίν, ὥσθ' ὑποκάτω ταῦτα
ἐκείνων ἐστίν. ἔτι δ' ἀνάγκη τὸν τῷ ὑποκάτω χρώμενον καὶ
αὐτῷ χρῆσθαι. ὁ γὰρ τῇ ἀρετῇ χρώμενος χρῆται τῷ
ἀγαθῷ, ἐπειδὴ ἀγαθὸν τι ἡ ἀρετὴ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τῷ
δίχα χρώμενος τῷ ἀρτίῳ χρῆται, ἐπειδὴ εἰς δύο διηρῆσθαι
σημαίνει τὸ δίχα, τὰ δὲ δύο ἄρτιά ἐστιν.

Καθόλου μὲν ἔν εἰπεῖν εἰς ἐστὶ τόπος τὸ μὴ διὰ προτέρων 5
καὶ γνωριμωτέρων ποιήσασθαι τὸν λόγον, μέρη δ' αὐτῷ τὰ
εἰρημένα. δεύτερος, εἰ ἐν γένει τῷ πράγματός ὄντος μὴ κεῖται
ἐν γένει. ἐν ἅπασιν δὲ τὸ τοῖσιν ἀμάρτημά ἐστιν, ἐν οἷς οὐ
πρόκειται τῷ λόγῳ τὸ τί ἐστίν, οἷον ὁ τῷ σώματος ὁρισμὸς,
τὸ ἔχον τρεῖς διαστάσεις, ἢ εἴ τις τὸν ἄνθρωπον ὀρίσαιο τὸ
ἐπιστάμενον ἀριθμεῖν. ὁ γὰρ εἰρηται τί ὃν τρεῖς ἔχει διαστά-
σεις ἢ τί ὃν ἐπίσταται ἀριθμεῖν· τὸ δὲ γένος βύλεται τὸ τί
ἐστὶ σημαίνειν, καὶ πρῶτον ὑποτίθεται τῶν ἐν τῷ ὁρισμῷ
λεγομένων.

* Ἐτι εἰ πρὸς πλείω λεγομένῳ τοῦ ἐρίζομένῳ μὴ πρὸς
πάντα ἀποδεδωκεν, οἷον εἰ τὴν γραμματικὴν ἐπισήμην τῷ
γράψαι τὸ ὑπαγορευθῆναι· προσδεῖται γὰρ ὅτι καὶ τῷ ἀνα-
γνῶναι· ἔδεν γὰρ μᾶλλον τῷ γράψαι ἢ τῷ ἀναγνῶναι ἀπο-
δοῦς ὠρίζαι, ὥς' ἔδετερος, ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτ' εἰπών,
δοῦς ὠρίζαι, ὥς' ἔδετερος, ἀλλ' ὁ ἄμφω ταῦτ' εἰπών,

1. γνωριμωτάτων δεῖ τὸν ὁρισμὸν ποιεῖσθαι. ἔτι C. || 3. γνώριμα μᾶλλον C. || μὲν γὰρ τὰ C. || 5. ἀποδίδεται C. || 6. γνωριμωτά-
των C. || δῆλον ἔν] δηλὸν A. || 12. τῶν τοιούτων ἑκαστὰ C. || 17. τόπος C. || 18. εἵπομεν C. || 20. κινήσει ὄντος ἀπ. ὁ λόγος. γνω-
ριμωτέρων γὰρ καὶ πρότερον τὸ C. || 22. εἰσὶ τρόποι τρεῖς C. || πρῶτον AB. || 23. οἷον εἰ διὰ C. || 25. ἔδεν C. || 27. ἐκ ἔστιν ἴσως C. ||
28. ὅσα μὴ καθ' C. || αὐτὰ ἀλλὰ πρὸς BC. || 29. τὸ εἶναι τῷ] εἶναι τὸ A, ἐστὶ τὸ εἶναι τῷ C. || 30. θάτερον ἀνευ θατέρου C. || 31. τῷ
om B. || 32. αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τούτω ὡς C.

1. χρώμενος καὶ ἡλίῳ C. || 2. δὲ πρὸς τὸ φωραβῆναι C. || 3. ἔτι ἡ ἡμέρα C. || 4. ὑπὲρ γῆς om C. || ὁ om AB. || 5. χρῆ-
ται AB. || 7. τὸν A. || 17. ἡ om C. || ὁ om B. || 18. διαιρεῖσθαι συμβαίνει C. || 20. τρόπος AB. || 21. πεποιθῆσθαι C. || 22. δεύ-
τερος δὲ εἰ C. || 24. τοῦ om C. || ἐστὶν om AB. || 25. ἢ] καὶ C. || τὸ om C. || 30. εἰ om A. || 33. ἀποδίδας C, ὁ ἀποδίδας
B. || 35. τῷ αὐτῷ C.

μὲν ἔν κατ' ἀλήθειαν ἔχει καθάπερ εἴρηται, ἐπ' ἐνίων δ' ἔ, οἷον ἐφ' ὅσων μὴ καθ' αὐτὸ πρὸς ἄμφω λέγεται, καθάπερ ἱατρικὴ τῷ νόσον καὶ ὑγίειαν ποιῆσαι· τῷ μὲν γὰρ καθ' αὐτὴν λέγεται, τῷ δὲ κατὰ συμβεβηκός· ἀπλῶς γὰρ ἀλλότριον τῆς ἱατρικῆς τὸ νόσον ποιεῖν. ὥς· ἔδεν μᾶλλον ὥριζαι 5 ὁ πρὸς ἄμφω ἀποδοὺς τῷ πρὸς θάτερον, ἀλλ' ἴσως καὶ χειρόν, ἐπειδὴ καὶ τῶν λοιπῶν ὅστις ἔν δυνατός ἐστι νόσον ποιῆσαι.

*Ετι εἰ μὴ πρὸς τὸ βέλτιον ἀλλὰ πρὸς τὸ χειρόν ἀποδεδῶκε, πλειόνων ὄντων πρὸς ἃ λέγεται τὸ ὀριζόμενον· 10 πᾶσα γὰρ ἐπισήμη καὶ δύναμις τῷ βελτίστῳ δοκεῖ εἶναι.

Πάλιν εἰ μὴ κεῖται ἐν τῷ οἰκείῳ γένει τὸ λεχθέν, σκοπεῖν ἐκ τῶν περὶ τὰ γένη ζοιχείων, καθάπερ πρότερον εἴρηται.

*Ετι εἰ ὑπερβαίνειν λέγει τὰ γένη, οἷον ὁ τὴν δικαιο- 15 σύνην ἔξιν ἰσότητος ποιητικὴν ἢ διανεμητικὴν τῷ ἴσῳ. ὑπερβαίνει γὰρ ἔτως ὀριζόμενος τὴν ἀρετὴν. ἀπολιπὼν ἔν τῷ δικαιοσύνης γένος ἔ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι· ἢ γὰρ ὑσία ἐκάστω μετὰ τῷ γένει. ἐξὶ δὲ τῷ ταύτῳ τῷ μὴ εἰς τὸ ἐγγυτάτω γένος θεῖναι· ὁ γὰρ εἰς τὸ ἐγγυτάτω θεῖς πάντα 20 τὰ ἐπάνω εἴρηκεν, ἐπειδὴ πάντα τὰ ἐπάνω γένη τῶν ὑποκάτω κατηγορεῖται. ὥς· ἢ εἰς τὸ ἐγγυτάτω γένος θετέον, ἢ πᾶσας τὰς διαφορὰς τῷ ἐπάνω γένει προσαπτέον, δι' ὧν ὀρίζεται τὸ ἐγγυτάτω γένος. ἔτως γὰρ ἔδεν ἂν εἴη παραλελοιπώς, ἀλλ' ἀντ' ὀνόματος λόγῳ εἰρηκῶς ἂν εἴη τὸ ὑπο- 25 κάτω γένος. ὁ δ' αὐτὸ μόνον τὸ ἐπάνω γένος εἶπας ἔ λέγει καὶ τὸ ὑποκάτω γένος· ὁ γὰρ φυτὸν εἶπας οὐ λέγει δένδρον.

Πάλιν ἐπὶ τῶν διαφορῶν ὁμοίως σκεπτέον εἰ καὶ τὰς διαφορὰς εἶπε τὰς τῷ γένει. εἰ γὰρ μὴ ταῖς τῷ πράγμα- 30 τος ἰδίαις ὥριζαι διαφοραῖς, ἢ καὶ παντελῶς τοῖς τὸν εἴρηκεν ὁ μηδενὸς ἐνδέχεται διαφορὰν εἶναι, οἷον τὸ ζῶον ἢ τὴν ὑσίαν, δῆλον ὅτι ἔχ ὥριζαι· ἔδενος γὰρ διαφοραὶ τὰ εἰρημένα. ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ ἔξιν ἀντιδιηρημένον τι τῇ εἰρημένῃ δια- 35 φορᾷ. εἰ γὰρ μὴ ἔξιν, δῆλον ὅτι ἔκ ἂν εἴη ἢ εἰρημένη τῷ γένει διαφορά· πᾶν γὰρ γένος ταῖς ἀντιδιηρημέναις διαφο-

ραῖς διαιρεῖται, καθάπερ τὸ ζῶον τῷ πεζῷ καὶ τῷ πτηνῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ καὶ τῷ δίποδι. ἢ εἰ ἔξιν μὲν ἢ ἀντιδιηρημένη διαφορά, μὴ ἀληθεύεται δὲ κατὰ τῷ γένει. δῆλον γὰρ ὅτι ἔδενος ἂν εἴη τῷ γένει διαφορά· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀντιδιηρημέναι διαφοραὶ ἀληθεύονται κατὰ τοῦ οἰκείου γένους. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀληθεύεται μὲν, μὴ ποιεῖ δὲ προστιθεμένη τῷ γένει εἶδος. δῆλον γὰρ ὅτι ἔκ ἂν εἴη αὕτη εἰδοποιὸς διαφορὰ τοῦ γένους· πᾶσα γὰρ εἰδοποιὸς διαφορὰ μετὰ τῷ γένει εἶδος ποιεῖ. εἰ δ' αὕτη μὴ ἔξιν διαφορά, ἔδ' ἢ λεχθεῖσα, ἐπεὶ ταύτη ἀντιδιήρηται.

*Ετι ἐὰν ἀποφάσει διαιρῇ τὸ γένος, καθάπερ οἱ τὴν γραμμὴν ὀριζόμενοι μῆκος ἀπλατὲς εἶναι. ἔδεν γὰρ ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἐκ ἔχει πλάτος. συμβῆσται ἔν τῷ γένει μετέχειν τῷ εἶδος· πᾶν γὰρ μῆκος ἢ ἀπλατὲς ἢ πλάτος 5 ἔχον ἔξιν, ἐπεὶ κατὰ παντὸς ἢ ἢ κατὰ φασιν ἢ ἢ ἀπόφασις ἀληθεύεται, ὥς καὶ τὸ γένος τῆς γραμμῆς μῆκος ὄν ἢ ἀπλατὲς ἢ πλάτος ἔχον ἔξιν. μῆκος δ' ἀπλατὲς εἶδους ἐστὶ λόγος, ὁμοίως δὲ καὶ μῆκος πλάτος ἔχον· τὸ γὰρ ἀπλατὲς καὶ πλάτος ἔχον διαφοραὶ εἰσιν, ἐκ δὲ τῆς δια- 10 φορᾶς καὶ τῷ γένει ὁ τῷ εἶδος ἐστὶ λόγος, ὥς καὶ τὸ γένος ἐπιδέχοιτο ἂν τὸν τῷ εἶδος λόγον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν τῆς διαφορᾶς, ἐπειδὴ ἢ ἑτέρα τῶν εἰρημένων διαφορῶν ἐξ ἀνάγκης κατηγορεῖται τοῦ γένους. ἐστὶ δ' ὁ εἰρημένος τόπος χρήσιμος πρὸς τὰς τιθεμένους ιδέας εἶναι. εἰ γὰρ ἔξιν αὐτὸ 15 μῆκος, πῶς κατηγορηθήσεται κατὰ τῷ γένει ὅτι πλάτος ἔχον ἔξιν ἢ ἀπλατὲς ἔξιν; δεῖ γὰρ κατὰ παντὸς μῆκος τὸ ἕτερον αὐτῶν ἀληθεύεσθαι, εἴπερ κατὰ τῷ γένει ἀληθεύεσθαι μέλλει. τῷ δ' ἔ συμβαίνει· ἐξὶ γὰρ ἀπλατῇ καὶ 20 πλάτος ἔχοντα μῆκη. ὥς πρὸς ἐκεῖνος μόνος χρήσιμος ὁ τόπος, οἱ τὸ γένος ἐν ἀριθμῷ φασὶν εἶναι. τῷ δὲ ποιῶσιν οἱ τὰς ιδέας τιθέμενοι· αὐτὸ γὰρ μῆκος καὶ αὐτὸ ζῶον γένος φασὶν εἶναι.

*Ἰσως δ' ἐπ' ἐνίων ἀναγκαῖον καὶ ἀποφάσει χρῆσθαι τὸν ὀριζόμενον, οἷον ἐπὶ τῶν σερήσεων· τυφλὸν γὰρ ἔξιν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, ὅτε πέφυκεν ἔχειν. διαφέρει δ' ἔδεν ἀποφάσει διελεῖν τὸ γένος, ἢ τοιαύτη καταφάσει ἢ ἀπόφασιν

2. καθάπερ ἢ ἱατρικὴ τῷ ὑγίειαν καὶ νόσον ἐμποιῆσαι C. || αὐτὸ C. || 4. γὰρ καθ' αὐτὴν λέγεται ἀλλ. C. || 5. νοσοποιεῖν C. || 11. πᾶσα C. || 12. οἰκείῳ αὐτῷ γένει C. || 15. ὁ om C. || 17. γὰρ ὁ ἔτως BC. || ἔν γὰρ C. || 21. ἐπάνω γένει εἴρηκεν C. || 24. ἔδεν ἂν εἴη C. || παραλελοιπώς — ἂν εἴη om A. || 25. ἂν εἴη om C. || 29. ἐπισκεπτέον C. || 31. ἰδίαις om C. || παντελῶς τι τοῖς τὸν C. || 33. διαφορὰ C. || 34. εἰρημένη τῷ γένει διαφορὰ C. || 2. καὶ τῷ ἐνύδρῳ om BC. || εἰ om A. || ἢ post ἀντιδιηρημένη C. || 3. γὰρ om AB. || 4. ἔδ' ἢ ἑτέρα C. || 7. εἰδοποιὸς ἢ διαφορὰ C. || 8. εἰδοποιὸς om C. || 11. ἂν C. || 14. μῆκος corr A, om B et pr C. || 15. ἐστὶ. κατὰ π. γὰρ ἢ κατ. ἢ ἀπ. C. || 20. λόγος ἔξιν C. || 26. ἔχον ἔξιν] ἔχει C. || μῆκος — 28. δ' ἔ re supra lituram A. || 26. θάτερον C et re A. || 27. τῷ om C. || 28. γὰρ] γὰρ καὶ C. || 29. μόνον C. || 30. ὅσοι C, ὁ B. || τῷ πᾶν AB. || 31. ιδέας μόνον τιθέμενοι C. || 33. καὶ om C. || χρῆσθαι C. || 36. τὸ om C. || ἢ ἀπόφασιν om pr C.

ἀναγκαῖον ἀντιδιαίρεσθαι, οἷον εἰ μῆκος πλάτος ἔχον ὠρίσται· τῷ γὰρ πλάτος ἔχοντι τὸ μὴ ἔχον πλάτος ἀντιδιήρηται, ἄλλο δ' ἔδεν, ὥστε ἀποφάσει πάλιν διαίρεται τὸ γένος.

Πάλιν εἰ τὸ εἶδος ὡς διαφορὰν ἀπέδωκε, καθάπερ οἱ 5 τὸν προπηλακισμόν ὕβριν μετὰ χλευασίας ὀρίζόμενοι· ἡ γὰρ χλευασία ὕβρις τις, ὥστ' οὐ διαφορὰ ἀλλ' εἶδος ἡ χλευασία.

Ἔτι εἰ τὸ γένος ὡς διαφορὰν εἴρηκεν, οἷον τὴν ἀρετὴν ἔξιν ἀγαθὴν ἢ σπυδαίαν· γένος γὰρ τὰγαθὸν τῆς ἀρε- 10 τῆς ἐστίν· ἢ ἔ γένος τὰγαθόν, ἀλλὰ διαφορὰ, εἴπερ ἀληθές· ὅτι ἐκ ἐνδέχεται ταυτὸν ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περιέχουσιν ἀλλήλα. ἔτε γὰρ τὰγαθὸν τὴν ἔξιν περιέχει ἔθ' ἢ ἔξιν τὰγαθόν· ἔ γὰρ πᾶσα ἔξιν ἀγαθόν, ἔδὲ πᾶν ἀγαθόν ἔξιν, ὥστ' ἐκ ἀν' εἰῆ γένη ἀμφοτέρω. εἰ ἔν ἢ ἔξιν τῆς ἀρετῆς 15 γένος, δῆλον ὅτι τὰγαθόν ἔ γένος, ἀλλὰ μᾶλλον διαφορὰ. ἔτι ἢ μὲν ἔξιν τί ἐστὶ σημαίνει ἢ ἀρετὴ, τὸ δ' ἀγαθόν ἔ τί ἐστὶν ἀλλὰ ποῖόν· δοκεῖ δ' ἢ διαφορὰ ποῖόν τι σημαίνει.

Ὅρᾶν δὲ καὶ εἰ μὴ ποῖόν τι ἀλλὰ τὸδε σημαίνει ἢ 20 ἀποδοθεῖσα διαφορὰ· δοκεῖ γὰρ ποῖόν τι πᾶσα διαφορὰ δηλοῦν.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχει τῷ ὀριζομένῳ ἡ διαφορὰ. οὐδεμία γὰρ διαφορὰ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπαρχόντων ἐστὶ, καθάπερ οὐδὲ τὸ γένος· 25 οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὴν διαφορὰν ὑπάρχειν τινὶ καὶ μὴ ὑπάρχειν.

Ἔτι εἰ κατηγορεῖται τῷ γένει ἡ διαφορὰ ἢ τὸ εἶδος ἢ τῶν κατωθέν τι τῷ εἶδει, ἐκ ἀν' εἰῆ ὠρισμένους· ἔδεν γὰρ τῶν εἰρημένων ἐνδέχεται τῷ γένει κατηγορεῖσθαι, ἐπειδὴ τὸ 30 γένος ἐπὶ πλείστον πάντων λέγεται. πάλιν εἰ κατηγορεῖται τὸ γένος τῆς διαφορᾶς· ἔ γὰρ κατὰ τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ καθ' ὧν ἡ διαφορὰ, τὸ γένος δοκεῖ κατηγορεῖσθαι, οἷον τὸ ζῶον κατὰ τῷ ἀνθρώπου καὶ τῷ βοῷ καὶ τῶν ἄλλων πε- 35 ζῶν· ζῶων, ἐκ αὐτῆς τῆς διαφορᾶς τῆς κατὰ τῷ εἶδος λε- γομένης· εἰ γὰρ καθ' ἐκάστης τῶν διαφορῶν τὸ ζῶον κα- τηγορηθήσεται, πολλὰ ζῶα τῷ εἶδει ἀν' κατηγοροῖτο· αἱ

γὰρ διαφοραὶ τῷ εἶδει κατηγοροῦνται. ἔτι διαφοραὶ πᾶσαι ἢ εἶδη ἢ ἄτομα ἔσαι, εἴπερ ζῶα· ἕκασον γὰρ τῶν ζῶων ἢ εἶδος ἐστὶν ἢ ἄτομον.

Ὅμοιως δὲ σκεπτέον καὶ εἰ τὸ εἶδος ἢ τῶν ὑποκάτω 5 τι τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς κατηγορεῖται· ἀδύνατον γὰρ ἐπειδὴ ἐπὶ πλεόν ἢ διαφορὰ τῶν εἰδῶν λέγεται. ἔτι συμβήσεται τὴν διαφορὰν εἶδος εἶναι, εἴπερ κατηγορεῖται τι αὐτῆς τῶν εἰδῶν· εἰ γὰρ κατηγορεῖται ἀνθρώπος, δῆλον ὅτι ἡ διαφορὰ ἀνθρωπός ἐστιν. πάλιν εἰ μὴ πρότερον ἢ διαφορὰ τῷ εἶδει· τῷ μὲν γὰρ γένει ὕστερον, τῷ δ' εἶδει πρότερον τὴν διαφορὰν δεῖ εἶναι.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ ἑτέρω γένει ἢ βηθεῖτα διαφορὰ μὴ περιεχομένη μὴδὲ περιέχοντος· ἔ δοκεῖ γὰρ ἢ αὐτὴ δια- 10 φορὰ δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἀλλήλα. εἰ δὲ μὴ, συμβήσεται καὶ εἶδος τὸ αὐτὸ ἐν δύο γένεσιν εἶναι μὴ περιέχουσιν ἀλλήλα· ἐπιφέρει γὰρ ἐκάστη τῶν διαφορῶν τὸ οἰκεῖον γένος, καθάπερ τὸ πεζὸν καὶ τὸ δίπνον τὸ ζῶον συνεπιφέρει. ὥστε εἰ καθ' ἢ ἡ διαφορὰ, καὶ τῶν γενῶν ἐκά- 15 τερον, δῆλον ἔν ὅτι τὸ εἶδος ἐν δύο γένεσιν ἔ περιέχουσιν ἀλλήλα. ἢ ἐκ ἀδύνατον τὴν αὐτὴν διαφορὰν δύο γενῶν εἶναι μὴ περιεχόντων ἀλλήλα, ἀλλὰ προσθετέον μὴδ' ἄμ- 20 φω ὑπὸ ταυτὸν ὄντων. τὸ γὰρ πεζὸν ζῶον καὶ τὸ πτηνὸν ζῶον γένη ἐστὶν οὐ περιέχοντα ἀλλήλα, καὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν ἐστὶ τὸ δίπνον διαφορὰ. ὥστε προσθετέον ὅτι μὴδ' ὑπὸ 25 ταυτὸ ὄντων ἄμφω· ταῦτα γὰρ ἄμφω ὑπὸ τὸ ζῶον ἐστίν. δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐκ ἀνάγκη τὴν διαφορὰν πᾶν τὸ οἰκεῖον ἐπιφέρειν γένος, ἐπειδὴ ἐνδέχεται τὴν αὐτὴν δύο γενῶν εἶ- 30 ναι μὴ περιεχόντων ἀλλήλα· ἀλλὰ τὸ ἕτερον μόνον ἀν- ἀγκη συνεπιφέρειν καὶ τὰ ἐπάνω τέτα, καθάπερ τὸ δίπνον τὸ πτηνὸν ἢ τὸ πεζὸν συνεπιφέρει ζῶον.

Ὅρᾶν δὲ καὶ εἰ τὸ ἐν τινι διαφορὰν ἀποδεδωκεν οὐ- 35 σίας· ἔ δοκεῖ γὰρ διαφέρειν ἐστὶς ἐστὶς τῷ πᾶ εἶναι. διὸ καὶ τοῖς τῷ πεζῷ καὶ τῷ ἐνδρῷ διαιρῶσι τὸ ζῶον ἐπιτι- μῶσιν ὡς τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἐνδρῶν πᾶ σημαῖνον. ἢ ἐπὶ μὲν 40 τέτων ἐκ ὁρθῶς ἐπιτιμῶσιν· ἔ γὰρ ἐν τινι ἔδὲ πᾶ σημαίνει τὸ ἐνδρῶν, ἀλλὰ ποῖόν τι· καὶ γὰρ ἀν' ἢ ἐν τῷ ξηρῷ, ὁμοίως ἐνδρῶν· ὁμοίως δὲ τὸ χερσαῖον, καὶ ἐν ὑγρῷ, χερ-

1. ἀνάγκη ἀντιδιηρῆσθαι C. || ὠρίσαστο C. || 2. ἀντιδιαίρεται C. || 5. ἀποδεδωκε C. || 11. ἐστὶν, ἢ διαφορὰ. ἢ AC. || διαφορὰ τῆς ἀρετῆς ἐστίν. εἴπερ C. || 14. ἔ γὰρ πᾶσα ἔξιν ἀγαθόν om A. || 15. τῆς om C. || 16. διαφορὰ ἐστίν. ἔτι C. || 20. τὸδε τι σημαίνει C. || 29. ὠρισμένον AB. || 30. τῶν ὠρισμένως εἰρημένων C. || 35. ἔ κατ' αὐτῆς C. || 36. ἐκάστη AB. || τὸ om AB. || 37. ἀν' om A. || 1. ἔτι αἱ διαφοραὶ C. || 2. ἐσονται, εἴπερ εἰῆ ζῶα C. || 3. ἢ om AB. || ἐστὶν post ἄτομον C. || 6. πλείον C. || 8. κατηγορηθήσεται AB. || 11. εἰδέναι A. || 17. τὸ ante ζῶον om B. || 18. εἰ ἢ A, om C. || 21. μὴ A. || 23. ζῶον om A. || εἰσὶν A. || 25. ταυτὸν ὄντων ἄμφω C. || 26. διότι AB. || 29. τέτα πάντα καθάπερ καὶ τὸ δίπνον, τὸ πεζὸν ἢ τὸ πτηνὸν C. || 30. [ζῶον] τὸ ζῶον BC. || 31. τῷ ὡς διαφ. C. || 34. ἐνδρῶν] χερσαῖον C. || 36. ἢ ἐν — 145, 1. ἔσαι] ἐν τῷ ὑγρῷ ἢ, ὁμοίως χερσαῖον C.

σαῖον ἀλλ' ἐκ ἐνυδρον ἔσαι. ἀλλ' ὅμως ἐάν ποτε σημαίνῃ τὸ ἐν τινι ἡ διαφορά, δῆλον ὅτι διημαρτηκῶς ἔσαι.

Πάλιν εἰ τὸ πάθος διαφορὰν ἀποδεδωκεν. πᾶν γὰρ πάθος μᾶλλον γινόμενον ἐξίσησι τῆς ὑσίας, ἢ δὲ διαφορὰ οὐ τοῖσιν· μᾶλλον γὰρ σῶζεν δοκεῖ ἡ διαφορὰ οὐ ἐξί 5 δ' ἐδ' ἡ ἀπορία ὑπάρχει τοῖς ἐναντίοις λογισμοῖς, ἐδ' ἡ ἀλγηδὼν τοῖς συμφύτοις μέρεσιν· ἀλγῆται γὰρ τὰ ἀψυχα, εἴπερ ἀλγηδὼν αὐτοῖς παρέσαι. τοῖστος δὲ καὶ ὁ τῆς ὑγείας ὀρισμός, εἴπερ συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἐστίν· ἀνάγκη γὰρ ὑγιαίνειν τὰ θερμὰ καὶ ψυχρά· ἡ γὰρ ἐκάστω συμμετρία ἐν ἐκείνοις ὑπάρχει ὧν ἐστὶ συμμετρία, ὥσθ' ἡ ὑγεία ὑπάρχοι ἀν' αὐτοῖς. ἐτι τὸ ποιούμενον εἰς τὸ ποιητικὸν ἢ ἀνάπαλιν συμβαίνει τιθέναι τοῖς ὕτως ὀριζομένοις. ὁ γὰρ ἐστὶν ἀλγηδὼν ἢ διάσσις τῶν συμφύτων μερῶν, ἀλλὰ ποιητικὸν ἀλγηδόνος· ἐδ' ἡ ἀδυναμία τῆς αἰσθήσεως ὕπνος, ἀλλὰ ποιητικὸν θάτερον θατέρω· ἦτοι γὰρ διὰ τὴν ἀδυναμίαν ὑπνῶμεν, ἢ διὰ τὸν ὕπνον ἀδυνατῶμεν. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀπορίας δόξειεν ἀν' ποιητικὸν εἶναι ἢ τῶν ἐναντίων ἰσότης λογισμῶν· ὅταν γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρω λογιζομένοις ἡμῖν ὁμοίως ἅπαντα φαίνεται καθ' ἐκάτερον γίνεσθαι, ἀπορῶ- 10 μεν ὁπότερον πράττωμεν.

Καὶ εἴ τινος τῶν πρὸς τι μὴ πρὸς ἄλλο τὴν διαφορὰν ἀποδεδωκεν· τῶν γὰρ πρὸς τι καὶ αἱ διαφοραὶ πρὸς τι, καθάπερ καὶ τῆς ἐπιστήμης· θεωρητικὴ γὰρ καὶ πρα- 15 κτικὴ καὶ ποιητικὴ λέγεται, ἕκαστον δὲ τῶν πρὸς τι σημαίνει· θεωρητικὴ γὰρ τινος καὶ ποιητικὴ τινος καὶ πρακτικὴ.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ πρὸς ὃ πέφυκεν ἕκαστον τῶν πρὸς τι ἀποδίδωσιν ὁ ὀριζόμενος. ἐνίοις μὲν γὰρ πρὸς ὃ πέφυ- 20 κεν ἕκαστον τῶν πρὸς τι μόνον ἐστὶ χρῆσθαι, πρὸς ἄλλο δ' ἐδὲν, ἐνίοις δὲ καὶ πρὸς ἄλλο, οἷον τῇ ὄψει πρὸς τὸ ἰδεῖν μόνον, τῇ δὲ σλεγγίδι καὶ ἀρύσαιτό τις· ἀλλ' ὅμως εἴ τις ὀρίσταιτο τὴν σλεγγίδα ὄργανον πρὸς τὸ ἀρύειν, ἡμάρτηκεν· ὁ γὰρ πρὸς τῷ πέφυκεν. ὅρος δὲ τῷ πρὸς ὃ πέ- 25 φυκεν, ἐφ' ὃ ἀν' χρῆσταιτο ὁ φρόνιμος ἢ φρόνιμος, καὶ ἡ περὶ ἕκαστον οἰκεία ἐπιστήμη.

Ἡ εἰ μὴ τῷ πρώτῳ ἀπέδωκεν, ὅταν τυγχάνῃ πρὸς πλείω λεγόμενον, οἷον τὴν φρόνησιν ἀρετὴν ἀνθρώπου ἢ ψυχῆς καὶ μὴ τῷ λογιστικῷ· πρώτῳ γὰρ τῷ λογιστικῷ ἀρετὴ 30 ἢ φρόνησις· κατὰ γὰρ τῷ καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος φρονεῖν λέγεται.

Ἐτι εἰ μὴ δεκτικὸν ἐστὶν εἴρηται τὸ ὠρισμένον πάθος ἢ ἡ διάθεσις ἢ ὅτιν ἄλλο, ἡμάρτηκεν. πᾶσα γὰρ διάθεσις καὶ πᾶν πάθος ἐν ἐκείνῳ πέφυκε γίνεσθαι ὅτι ἐστὶ διάθεσις 35 ἢ πάθος, καθάπερ καὶ ἡ ἐπιστήμη ἐν ψυχῇ διάθεσις ἔσα ψυχῆς· ἐνίοτε δὲ διαμαρτάνουσιν ἐν τοῖς τοῖστοις, οἷον ὅσοι

λέγουσιν ὅτι ὕπνος ἐστὶν ἀδυναμία αἰσθήσεως, καὶ ἡ ἀπορία ἰσότης ἐναντίων λογισμῶν, καὶ ἡ ἀλγηδὼν διάσσις τῶν συμφύτων μερῶν μετὰ βίας· ὅτε γὰρ ὁ ὕπνος ὑπάρχει τῇ αἰσθήσει, ἔδει δ', εἴπερ ἀδυναμία αἰσθήσεως ἐστίν. ὁμοίως δ' ἐδ' ἡ ἀπορία ὑπάρχει τοῖς ἐναντίοις λογισμοῖς, ἐδ' ἡ ἀλγηδὼν τοῖς συμφύτοις μέρεσιν· ἀλγῆται γὰρ τὰ ἀψυχα, εἴπερ ἀλγηδὼν αὐτοῖς παρέσαι. τοῖστος δὲ καὶ ὁ τῆς ὑγείας ὀρισμός, εἴπερ συμμετρία θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἐστίν· ἀνάγκη γὰρ ὑγιαίνειν τὰ θερμὰ καὶ ψυχρά· ἡ γὰρ ἐκάστω συμμετρία ἐν ἐκείνοις ὑπάρχει ὧν ἐστὶ συμμετρία, ὥσθ' ἡ ὑγεία ὑπάρχοι ἀν' αὐτοῖς. ἐτι τὸ ποιούμενον εἰς τὸ ποιητικὸν ἢ ἀνάπαλιν συμβαίνει τιθέναι τοῖς ὕτως ὀριζομένοις. ὁ γὰρ ἐστὶν ἀλγηδὼν ἢ διάσσις τῶν συμφύτων μερῶν, ἀλλὰ ποιητικὸν ἀλγηδόνος· ἐδ' ἡ ἀδυναμία τῆς αἰσθήσεως ὕπνος, ἀλλὰ ποιητικὸν θάτερον θατέρω· ἦτοι γὰρ διὰ τὴν ἀδυναμίαν ὑπνῶμεν, ἢ διὰ τὸν ὕπνον ἀδυνατῶμεν. ὁμοίως δὲ καὶ τῆς ἀπορίας δόξειεν ἀν' ποιητικὸν εἶναι ἢ τῶν ἐναντίων ἰσότης λογισμῶν· ὅταν γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρω λογιζομένοις ἡμῖν ὁμοίως ἅπαντα φαίνεται καθ' ἐκάτερον γίνεσθαι, ἀπορῶ- 10 μεν ὁπότερον πράττωμεν.

Ἐτι κατὰ τὴν χρόνους πάντας ἐπισκοπεῖν εἴ περ διαφωρεῖ, οἷον εἰ τὸ ἀθάνατον ὠρίσταιτο ζῶον ἀφθαρτον νῦν εἶναι· τὸ γὰρ νῦν ἀφθαρτον ζῶον νῦν ἀθάνατον ἔσαι. ἢ ἐπὶ μὲν τῷ εἰ συμβαίνει· ἀμφίβολον γὰρ τὸ νῦν ἀφθαρτον εἶναι· ἢ γὰρ ὅτι ἐκ ἐφθαρται νῦν σημαίνει, ἢ ὅτι οὐ δυνατὸν φθαρῆναι νῦν, ἢ ὅτι τοῖστος ἐστὶ νῦν οἷον μηδέποτε φθαρῆναι. ὅταν ἔν λέγωμεν ὅτι ἀφθαρτον νῦν ἐστὶ ζῶον, τῷ λέγομεν ὅτι νῦν τοῖστος ἐστὶ ζῶον οἷον μηδέποτε φθαρῆναι. τῷ δὲ τῷ ἀθανάτῳ τὸ αὐτὸ ἦν, ὥς· οὐ συμβαίνει νῦν αὐτὸ ἀθάνατον εἶναι. ἀλλ' ὅμως ἀν' συμβαίνει τὸ μὲν κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν ὑπάρχειν νῦν ἢ πρότερον, τὸ δὲ κατὰ τοῦνομα μὴ ὑπάρχειν, ἐκ ἀν' εἴη ταυτόν. χρῆσθαι ἔν τῷ τόπῳ καθάπερ εἴρηται.

Σκεπτέον δὲ καὶ εἰ καθ' ἕτερόν τι μᾶλλον λέγεται 7 τὸ ὀρίσθαι ἢ κατὰ τὸν ἀποδοθέντα λόγον, οἷον εἰ ἡ δικαιοσύνη δύναμις τῷ ἴσῳ διανεμητική. δίκαιος γὰρ μᾶλλον ὁ προαιρέμενος τὸ ἴσον διανεῖμαι τῷ δυναμένῳ, ὥς· ἐκ ἀν' εἴη

1. ἀν C. || 3. διαφορὰ C. || 5. ὅτι ἐστὶ διαφορὰ om C. || 8. ἐδὲν C. || 10. ἀποδίδωκεν διημαρτηκεν C. || 15. καὶ ἐπὶ τῆς C. || 21. ἕκαστον τῶν πρὸς τι om C. || μόνον om B et pr A. || χρῆσθαι, οἷον τῇ ὄψει πρὸς τὸ ἰδεῖν, ἐνίοις δὲ καὶ πρὸς ἄλλο, οἷον τῇ σλεγγίδι C. || 22. οἷον τῇ τῇ δὲ AB. || 28. ἢ ἐτι β, om pr C. || ἀποδίδωκεν C. || 33. δεκτικόν — ὠρισμένον corr A, τὸ δεκτικὸν εἴρηκεν ὀριζόμενος πάθος ἢ τὴν διάθεσιν B, cuius margo ἐν ἄλλῳ ἔτῳ (ut supra). || 34. τὴν διάθεσιν etiam pr A.

1. ὅτι om AB. || αἰσθήσεως ὁ γὰρ αἰσθήσεως ἀλλὰ ζῶν margo C. || καὶ] ὁμοίως καὶ C. || 5. ἐναντίοις] ἴσοις C, om A. || 8. συμμετρία καὶ θερμῶν C. || 9. ὑγ. καὶ τὰ θ. καὶ τὰ ψ. C. || ἐκάστων C. || 13. ἀλλὰ τὸ π. C. || 16. ὑπνῶσμεν AB. || 19. πάντα C. || ἕτερον B. || 23. ἀφθαρτον ζῶον om pr C. || ἀθάνατον νῦν, νῦν in litura sito, C. || 27. ζῶον ἐ τῷ BC. || 28. ζῶον ἀλλ' οἷον C. || 29. ταυτὸν C. || 30. ἀν] ἐάν περ C.

ἡ δικαιοσύνη δύναμις τῷ ἴσῳ διανεμητική· καὶ γὰρ δίκαιος εἶη ἂν μάλιστα ὁ δυνάμενος μάλιστα τὸ ἴσον διανεῖμαι.

Ἔτι εἰ τὸ μὲν πρᾶγμα δέχεται τὸ μᾶλλον, τὸ δὲ κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν μὴ δέχεται, ἢ ἀνάπαλιν τὸ μὲν κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν δέχεται, τὸ δὲ πρᾶγμα μὴ· δεῖ γὰρ ἀμφότερα δέχεσθαι ἢ μηδέτερον, εἴπερ δὴ ταυτόν ἐστι τὸ κατὰ τὸν λόγον ἀποδοθὲν τῷ πράγματι. ἔτι εἰ δέχεται μὲν ἀμφότερα τὸ μᾶλλον, μὴ ἅμα δὲ τὴν ἐπίδοσιν ἀμφότερα λαμβάνει, οἷον εἰ ὁ ἔρως ἐπιθυμία συνείας ἐστίν· ὁ γὰρ μᾶλλον ἐρῶν ἢ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ τῆς συνείας, ὥς ἔχ᾽ ἅμα ἀμφότερα τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεται· ἔδει δὲ γε, εἴπερ ταυτόν ἦν.

Ἔτι εἰ δύο τινῶν προτεθέντων, καθ' οὗ τὸ πρᾶγμα μᾶλλον λέγεται, τὸ κατὰ τὸν λόγον ἥττον λέγεται, οἷον εἰ τὸ πῦρ ἐστὶ σῶμα τὸ λεπτομερέστατον· πῦρ μὲν γὰρ μᾶλλον ἢ φλόξ ἐστι τῷ φωτός, σῶμα δὲ τὸ λεπτομερέστατον ἥττον φλόξ τῷ φωτός· ἔδει δ' ἀμφότερα μᾶλλον τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, εἴπερ ταυτὰ ἦν. πάλιν εἰ τὸ μὲν ὁμοίως ἀμφοτέροις ὑπάρχει τοῖς προτεθεῖσι, τὸ δ' ἕτερον μὴ ὁμοίως ἀμφοτέροις, ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ μᾶλλον.

Ἔτι ἐὰν πρὸς δύο τὸν ὁρισμὸν ἀποδῶ καθ' ἑκάτερον, οἷον τὸ καλὸν τὸ δι' ὀφείας ἢ τὸ δι' ἀκοῆς ἡδύ, καὶ τὸ ὃν τὸ δυνατόν παθεῖν ἢ ποιῆσαι· ἅμα γὰρ ταυτόν καλὸν τε καὶ ἔκαστον ἔσαι, ὁμοίως δὲ καὶ ὃν τε καὶ ἔκαστον. τὸ γὰρ δι' ἀκοῆς ἡδὺ ταυτόν τῷ καλῷ ἔσται, ὥστε τὸ μὴ ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ μὴ καλῷ ταυτόν· τοῖς γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ ἀντικείμενα ταυτὰ, ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν καλῷ τὸ οὐ καλόν, τῷ δὲ δι' ἀκοῆς ἡδεῖ τὸ ἔχ᾽ ἡδὺ δι' ἀκοῆς. δῆλον ἔν ὅτι ταυτόν τὸ ἔχ᾽ ἡδὺ δι' ἀκοῆς τῷ ἔκαστῳ. εἰ ἔν τι ἐστὶ δι' ὀφείας μὲν ἡδὺ δι' ἀκοῆς δὲ μὴ, καλόν τε καὶ ἔκαστον καλὸν ἔσαι. ὁμοίως δὲ δείξομεν καὶ διότι ταυτόν ὃν τε καὶ ἔκαστον ἐστίν.

Ἔτι καὶ τῶν γενῶν καὶ τῶν διαφορῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν ἐν τοῖς ὁρισμοῖς ἀποδιδομένων λόγους ἀντὶ τῶν ὀνομάτων ποιεῖντα σκοπεῖν εἴ τι διαφωνεῖ.

Ἐὰν δ' ἢ πρὸς τι τὸ ὀριζόμενον ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ τὸ γένος, σκοπεῖν εἰ μὴ εἴρηται ἐν τῷ ὁρισμῷ πρὸς ὃ λέ-

γεται ἢ αὐτὸ ἢ κατὰ τὸ γένος, οἷον εἰ τὴν ἐπισήμην ὠρίστατο ὑπόληψιν ἀμετάπεισον ἢ τὴν βέλησιν ὀρεξιν ἄλυπον. παντὸς γὰρ τῷ πρὸς τι ἢ ἔστια πρὸς ἕτερον, ἐπειδὴ ταυτόν ἦν ἐκάστῳ τῶν πρὸς τι τὸ εἶναι ὅπερ τὸ πρὸς τί πως ἔχειν. ἔδει ἔν τὴν ἐπισήμην εἰπεῖν ὑπόληψιν ἐπισήμῃ καὶ τὴν βέλησιν ὀρεξιν ἀγαθοῦ. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν γραμματικὴν ὠρίστατο ἐπισήμην γραμμάτων· ἔδει γὰρ ἢ πρὸς ὃ αὐτὸ λέγεται ἢ πρὸς ὃ ποτε τὸ γένος ἐν τῷ διορισμῷ ἀποδίδεσθαι. ἢ εἰ πρὸς τι εἰρημένον μὴ πρὸς τὸ τέλος ἀποδίδεσθαι. τέλος δ' ἐν ἐκάστῳ τὸ βέλτιστον ἢ ἕχ᾽ χάριν τᾶλλα. ῥητέον δὲ ἢ τὸ βέλτιστον ἢ τὸ ἔσχατον, οἷον τὴν ἐπιθυμίαν ἔχ᾽ ἡδεός ἀλλ' ἡδονῆς· ταύτης γὰρ χάριν καὶ τὸ ἡδὺ αἰρέμεθα.

Σκοπεῖν δὲ καὶ εἰ γένεσις ἐστὶ πρὸς ὃ ἀποδεδωκεν ἢ ἐνεργεῖα· ἔδεν γὰρ τῶν τοιούτων τέλος· μᾶλλον γὰρ τὸ ἐνεργηκεῖν καὶ γεγενησθαι τέλος ἢ τὸ γίνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν. ἢ ἔκ ἐπὶ πάντων ἀληθές τὸ τοιούτων· σχεδὸν γὰρ οἱ πλείστοι ἡδεσθαι μᾶλλον βούλονται ἢ πεπαῦσθαι ἡδόμενοι, ὥστε τὸ ἐνεργεῖν μᾶλλον τέλος ἂν ποιοῖντο τοῦ ἐνηργηκεῖν.

Πάλιν ἐπ' ἐνίων εἰ μὴ διώρικε τῷ πόσῳ ἢ ποίῳ ἢ πῶς ἢ κατὰ τὰς ἄλλας διαφοράς, οἷον φιλότιμος ὁ ποίας καὶ ὁ πόσης ὀρεγόμενος τιμῆς· πάντες γὰρ ὀρέγονται τιμῆς, ὥς οὐκ ἀπόχρη φιλότιμον εἰπεῖν τὸν ὀρεγόμενον τιμῆς, ἀλλὰ προσθετέον τὰς εἰρημένας διαφοράς. ὁμοίως δὲ καὶ φιλοχρήματος ὁ πόσῳ ὀρεγόμενος χρημάτων ἢ ἀκρατῆς ὁ περὶ ποίας ἡδονάς· ἔκ γὰρ ὁ ὑφ' οἰασποτῆν ἡδονῆς κρατούμενος ἀκρατῆς λέγεται, ἀλλ' ὁ ὑπὸ τίνος. ἢ πάλιν, ὥς ὀρίζονται τὴν νύκτα σκιάν γῆς, ἢ τὸν σεισμὸν κίνησιν γῆς, ἢ τὸ νέφος πύκνωσιν ἀέρος, ἢ τὸ πνεῦμα κίνησιν ἀέρος· προσθετέον γὰρ πόσῳ καὶ ποίῳ καὶ ὑπὸ τίνος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· ἀπολείπων γὰρ διαφορὰν ἡγνιν ἔκ λέγει τὸ τί ἦν εἶναι. δεῖ δ' αἰεὶ πρὸς τὸ ἐνδεές ἐπιχειρεῖν· ἔκ γὰρ ὅπως γῆς κινήσεως ἔκ ὀποσησῶν σεισμὸς ἔσαι, ὁμοίως δ' ἔκ ἀέρος ὅπως ἔκ ὀποσησῶν κίνησις θέντος πνεύματος.

Ἔτι ἐπὶ τῶν ὀρέξεων εἰ μὴ πρόσκειται τὸ φαινόμενον, καὶ ἐφ' ὅσων ἄλλων ἀρμόττει, οἷον ὅτι ἢ βέλησις

1. ἢ om C. || 2. ἂν εἶη C. || μάλιστα alterum om C. || 3. ἐνδέχεται A. || 5. μὴ] μὴ δέχεται τὸ μᾶλλον C. || 6. γὰρ ἢ ἀμφ. C. || δὴ om C. || 16. ἢ φλόξ τῷ φωτός ἐστὶ C. || 18. τῷ om C. || 21. ἐκ] δ' ἂν C. || πρὸς — ἀποδῶ om pr C. || 22. τὸ post ἢ om C. || 23. τὸ om AB. || 24. ἐστὶν AB. || καὶ post δὲ om C. || 27. ταυτὰ ἐστὶν, ἀντ. C. || 29. τῷ C, om AB. || 31. ὅτι C. || 33. καὶ post ἔτι om AC. || 35. ποιῶντας C. || τι] πη C. || 36. ἐαυτὸ C.

4. ὅπερ] ὅπερ ἐστὶ C. || τῷ AC. || 7. δεῖ C. || 8. ποτε om C. || ὁρισμῷ C. || 11. δὴ] ἐν C. || ἢ post δὴ om AB. || 13. ἀπέδωκεν A. || 14. ἔθεν C. || 15. καὶ τὸ ἐνεργεῖν C. || 17. πλείστοι τὸ ἡδεσθαι C. || 20. ποῖ ἢ ποσὺ C. || 22. ὁ om C. || πάντες — τιμῆς om AC. || 23. εἰπεῖν φιλότιμον C. || τὸν om C. || 24. καὶ] καὶ ὁ C. || 26. ἔδεν γὰρ ὁ ὑφ' ὀποιασῶν C. || 28. γῆς] γῆς τῷ ἡλίῳ ὑπὸ γῆν ὅπως ἢ re C. || ἢ τὸν σεισμὸν κίνησιν γῆς re C. || γῆς ἢ τὸ νέφος πύκνωσιν om A. || 31. ἀπολιπὼν C. || 34. ἐδὲ τῷ ἀέρος C. || 35. πνεῦμα] τὸ πνεῦμα ἐστὶν C.

ὄρεξις ἀγαθῆς, ἢ δ' ἐπιθυμία ὄρεξις ἡδέος, ἀλλὰ μὴ φαινομένη ἀγαθῆς ἢ ἡδέος. πολλάκις γὰρ λανθάνει τὸς ὀρεγομένους ὅτι ἀγαθὸν ἢ ἡδύ ἐστιν, ὥς' ἐκ ἀναγκαῖον ἀγαθὸν ἢ ἡδύ εἶναι, ἀλλὰ φαινόμενον μόνον. ἔδει ἔν τω καὶ τὴν ἀπόδοσιν ποιήσασθαι. ἐὰν δὲ καὶ ἀποδῶ τὸ εἰρημένον, ἐπὶ τὰ εἶδη ἀκτέον τὸν τιθέμενον ἰδέας εἶναι· ὅ γὰρ ἐστὶν ἰδέα φαινόμενης ὑδεός, τὸ δ' εἶδος πρὸς τὸ εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, οἷον αὐτὴ ἐπιθυμία αὐτῆς ἡδέος καὶ αὐτὴ βύλησις αὐτῆς ἀγαθῆς. ἐκ ἐστὶν ἔν φαινόμενης ἀγαθῆς ὑδὲ φαινομένου ἡδέος· ἀτοπον γὰρ τὸ εἶναι αὐτὸ φαινόμενον ἀγαθὸν ἢ ἡδύ.

9 Ἐτι ἐὰν μὲν ἡ τῆς ἔξεως ὁ ὀρισμός, σκοπεῖν ἐπὶ τῷ ἔχοντος, ἐὰν δὲ τῷ ἔχοντος, ἐπὶ τῆς ἔξεως· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. οἷον εἰ τὸ ἡδύ ὅπερ ὠφέλιμον, καὶ ὁ ἡδόμενος ὠφελούμενος. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐν τοῖς τοιούτοις ὀρισμοῖς τρόπον τινὰ πλείω ἐνὸς συμβαίνει τὸν ὀριζόμενον ὀρίζεσθαι· ὁ γὰρ τὴν ἐπισήμην ὀριζόμενος τρόπον τινὰ καὶ τὴν ἄγνοιαν ὀρίζεται, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπισήμον καὶ τὸ ἀνεπισήμον καὶ τὸ ἐπίσασθαι καὶ τὸ ἀγνοεῖν· τῷ γὰρ πρῶτῃ δὴλὰ γενομένου τρόπον τινὰ καὶ τὰ λοιπὰ δὴλὰ γίνονται. σκεπτέον ἔν ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων μὴ τι διαφωνῇ, σοιχείοις χρώμενον τοῖς ἐκ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν συσσίχων.

Ἐτι ἐπὶ τῶν πρὸς τι σκοπεῖν εἰ πρὸς ὃ τὸ γένος ἀποδίδεται, τὸ εἶδος πρὸς ἐκεῖνό τι ἀποδίδεται, οἷον εἰ ἡ ὑπόληψις πρὸς ὑποληπτόν, ἢ τίς ὑπόληψις πρὸς τι ὑποληπτόν, καὶ εἰ τὸ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ πολλοσημόριον, τὸ τὶ πολλαπλάσιον πρὸς τὸ τὶ πολλοσημόριον· εἰ γὰρ μὴ ὅτως ἀποδίδεται, δῆλον ὅτι ἡμάρτηται.

Ὁρᾶν δὲ καὶ εἰ τοῦ ἀντικειμένου ὁ ἀντικείμενος λόγος, οἷον τῷ ἡμίσεος ὁ ἀντικείμενος τῷ τῷ διπλασίῳ· εἰ γὰρ διπλασίον τὸ ἴσω ὑπερέχον, ἡμισυ τὸ ἴσω ὑπερεχόμενον. καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων δ' ὡσαύτως. ὁ γὰρ ἐναντίος τῷ ἐναντίῳ λόγος ἔσται κατὰ μίαν τινὰ συμπλοκὴν τῶν ἐναντίων, οἷον εἰ ὠφέλιμον τὸ ποιητικὸν ἀγαθῶς, βλαβερὸν τὸ ποιητικὸν κακῶς ἢ τὸ φθαρτικὸν ἀγαθῶς· θάτερον γὰρ τῶν ἀναγκαῖον ἐναντίον

τίον εἶναι τῷ ἐξ ἀρχῆς ῥηθέντι. εἰ ἔν μὴδὲτερον ἐναντίον τῷ ἐξ ἀρχῆς ῥηθέντι, δῆλον ὅτι ὑδέτερος ἂν εἴη τῶν ὕστερον ἀποδοθέντων τῷ ἐναντίῳ λόγος, ὥς' ὑδὲ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἀποδοθεὶς ὀρθῶς ἀποδεδόταί. ἐπεὶ δ' ἓν τῶν ἐναντίων σέρησκει θάτερον λέγεται, οἷον ἡ ἀνισότης σέρησις ἰσότητος δοκεῖ εἶναι (ἅπαντα γὰρ τὰ μὴ ἴσα λέγεται), δῆλον ὅτι τὸ μὲν κατὰ σέρησιν λεγόμενον ἐναντίον ἀναγκαῖον ὀρίζεσθαι διὰ θάτερον, τὸ δὲ λοιπὸν ἐκείνι διὰ τῷ κατὰ σέρησιν λεγόμενον· συμβαίνει γὰρ ἂν ἐκάτερον δι' ἐκάτερον γνωρίζεσθαι. ἐπισκεπτέον ἔν ἐν τοῖς ἐναντίοις τὴν τοιαύτην ἀμαρτίαν, οἷον εἰ τις ὀρίσαιο τὴν ἰσότητα εἶναι τὸ ἐναντίον ἀνισότητι· διὰ γὰρ τῷ κατὰ σέρησιν λεγόμενον ὀρίζεται· ἔτι τὸν ὅτως ὀριζόμενον ἀναγκαῖον αὐτῷ τῷ ὀριζομένῳ χρῆσθαι. δῆλον δὲ τῷτο, ἐὰν μεταληφθῇ ἀντὶ τῷ ὀνόματος ὁ λόγος· εἰπεῖν γὰρ ἡ ἀνισότης ὑδὲν διαφέρει ἢ σέρησιν ἰσότητος, ἔσαι ἔν ἡ ἰσότης τὸ ἐναντίον σέρησκει ἰσότητος, ὥς' αὐτῷ ἂν εἴη κεχρημένος. ἂν δὲ μὴδὲτερον τῶν ἐναντίων κατὰ σέρησιν λέγεται, ἀποδοθῇ δ' ὁ λόγος ὁμοίως, οἷον ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον κακῶς, δῆλον ὅτι κακὸν τὸ ἐναντίον ἀγαθῶς ἔσαι· τῶν γὰρ ὅτως ἐναντίων ὁμοίως ὁ λόγος ἀποδοτέος. ὥςτε πάλιν αὐτῷ τῷ ὀριζομένῳ συμβαίνει χρῆσθαι· ἐνυπάρχει γὰρ ἐν τῷ τῷ κακῷ λόγῳ τὸ ἀγαθόν. ὥς' εἰ ἀγαθὸν ἐστὶ τὸ κακῶς ἐναντίον, τὸ δὲ κακὸν ὑδὲν διαφέρει ἢ τὸ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίον, ἔσαι ἀγαθὸν τὸ ἐναντίον τῷ τῷ ἀγαθῷ ἐναντίῳ. δῆλον οὖν ὅτι αὐτῷ κέχρηται.

Ἐτι εἰ τὸ κατὰ σέρησιν λεγόμενον ἀποδίδῃς μὴ ἀποδίδωκεν ὅτι ἐστὶ σέρησις, οἷον τῆς ἔξεως ἢ τῷ ἐναντίῳ ἢ ὅτε ἔστιν ἢ σέρησις· καὶ εἰ μὴ ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι προσέθηκεν, ἢ ἀπλῶς ἢ ἐν ᾧ πρῶτῳ πέφυκε γίνεσθαι, οἷον εἰ τὴν ἄγνοιαν εἰπὼν σέρησιν μὴ ἐπισήμης σέρησιν εἶπεν, ἢ μὴ προσέθηκεν ἐν ᾧ πέφυκε γίνεσθαι, ἢ προσθεὶς μὴ ἐν ᾧ πρῶτῳ ἀπέδωκεν, οἷον ὅτι ἐκ ἐν τῷ λογιστικῷ ἀλλ' ἐν ἀνθρώπῳ ἢ ψυχῇ· ἐὰν γὰρ ὅτι ἔστιν τῶν μὴ ποιήσῃ, ἡμάρτηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τὴν τυφλότητα μὴ ὅψεως σέρησιν ἐν ὀφθαλμῷ εἶπεν· δεῖ γὰρ τὸν καλῶς ἀποδιδόντα τὸ

2. ἢ om B. || γὰρ om A. || 3. ἐστι om C. || 4. ἢ om A. || 5. δὲ προσποδῶ C. || 8. αὐτοεπιθυμία αὐτοῦδεος καὶ αὐτοβέλησις αὐτοαγαθῆς C. || 9. ἐκ — ἡδέος] φαινόμενης δ' ἀγαθῆς ἐκ ἔσαι αὐτοβέλησις, ὑδὲ φαινόμενης ἡδέος αὐτοεπιθυμία C. || ἔσαι B. || 13. ἂν C. || καὶ om A. || 18. καὶ τὸ ἀνεπισήμον om A. || 19. πρῶτῃ γὰρ A. || 20. γνωμένη καὶ τὰ λοιπὰ τρόπον τινὰ δὴλὰ γίνεται C. || 21. διαφάνει pr C. || 24. ἐκεῖνος C. || 25. ἢ] καὶ ἡ C. || 27. ἀποδεδόταί C. || 30. οἷον εἰ τοῦ C. || 31. ἡμισυ τὸ ἐν ἴσω C. || 32. ἐναντίων] ἄλλων A.

1. ῥηθέντι — 2. ὅτι corr A. || 1. ἐναντίον ἐστὶ τῷ C. || 2. ὑδέτερον A. || 5. θάτερον λέγονται B, λέγεται θάτερον C. || 6. δῆλον] δῆλον ἔν AB. || 7. ἐστὶ] ὡς C. || 7. ἐναντίον om C. || 8. διὰ] δεῖ διὰ C. || λέγομένη ὀρίζεσθαι. ὅ γὰρ ἐνδέχεται ἐκάτερον δι' C. || 10. ἔν] δ' B, om A. || 11. εἶναι om C. || 13. ἀνάγκη C. || 14. εἰπεῖν — 15. σέρησιν] ἐπειδὴ γὰρ ἡ ἀνισότης ὑδὲν διαφέρει καὶ ἡ σέρησις C. || 16. εἴη] ἢ C. || 17. δὲ om B. || 19. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ κακὸν C. || 21. χρῆσθαι συμβαίνει C. || 22. εἰ] ἐπεὶ C. || τὸ] τὸ τῷ C. || κακὸν B. || 26. ἀποδίδῃς om A. || 27. ἐστὶν ἢ στέρησις C. || ὅτε ἔστι] εἰ τῶν C. || 29. πέφυκε πρῶτῳ C. || εἰ om AB. || 30. στέρησιν εἰπὼν C. || 32. ἀποδίδωκεν C. || 33. ἂν C. || τῶν τοιούτων C.

τί ἐστι, καὶ τίνος ἐστὶν ἡ ζήτησις ἀποδῆναι καὶ τί ἐστι τὸ ἐξηρημένον.

Ὅραὶν δὲ καὶ εἰ μὴ λεγομένον κατὰ ζήτησιν ζηρήσει ὠρίσασθαι, οἷον καὶ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας δοῖεν ἂν ὑπάρχειν ἡ τοιαυτὴ ἀμαρτία τοῖς μὴ κατ' ἀπόφασιν τὴν ἀγνοίαν λέ- 5 γουσιν. τὸ γὰρ μὴ ἔχον ἐπισήμην ἔδοκεῖ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ διηπατημένον, διὸ ὅτε τὰ ἄψυχα ὅτε τὰ παι- δία φανερὸν ἀγνοεῖν, ὥς' ἔστι κατὰ ζήτησιν ἐπισήμης ἡ ἀγνοία λέγεται.

10 Ἔτι εἰ τῶν ὁμοίων τοῦ ὀνόματος πτώσεων αἱ ὅμοιαι 10 τῷ λόγῳ πτώσεις ἐφαρμόττεσιν, οἷον εἰ ὠφελίμον τὸ ποιη- τικὸν ὑγιείας, ὠφελίμως τὸ ποιητικῶς ὑγιείας καὶ ὠφελι- κὸς τὸ πεποιηκὸς ὑγιείαν.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ιδέαν εἰ ἐφαρμόσει ὁ λεχθεὶς ὅρος. ἐπ' ἐνίων γὰρ οὐ συμβαίνει, οἷον ὡς Πλάτων ὀρίζε- 15 ται τὸ θνητὸν προσάπτων ἐν τοῖς τῶν ζώων ὀρίσμοις· ἡ γὰρ ιδέα ἔκ ἐξαι ἡ θνητή, οἷον αὐτοάνθρωπος, ὥς' ἔκ ἐφαρμό- σει ὁ λόγος ἐπὶ τὴν ιδέαν. ἀπλῶς δ' οἷς πρόσκειται τὸ ποιητικὸν ἢ παθητικόν, ἀνάγκη διαφανεῖν ἐπὶ τῆς ιδέας τὸν ὅρον· ἀπαθεῖς γὰρ καὶ ἀκίνητοι δοκοῦσιν αἱ ιδέαι τοῖς λέ- 20 γουσιν ιδέας εἶναι. πρὸς δὲ τούτους καὶ οἱ τοιοῦτοι λόγοι χρήσιμοι.

Ἔτι εἰ τῶν καθ' ὁμωνυμίαν λεγομένων ἓνα λόγον ἀπάν- των κοινὸν ἀπέδωκεν. συνώνυμα γὰρ ὧν εἰς ὁ κατὰ τοῦ- νομα λόγος, ὥς' οὐδενὸς τῶν ὑπὸ τοῦνομα ὁ ἀποδοθεὶς 25 ὅρος, εἰ δὴ ὁμοίως ἐπὶ πᾶν τὸ ὁμώνυμον ἐφαρμόττει. πέ- πονθε δὲ τῷτο καὶ ὁ Διονυσίῳ τῆς ζωῆς ὅρος, εἴπερ ἐστὶ κί- νησις γένεσις θρεπτὴ σύμφυτος παρακολυθῆσα· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τῷτο τοῖς ζώοις ἢ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει· ἡ δὲ ζωὴ 30 ἔστι καθ' ἓν εἶδος δοκεῖ λέγεσθαι, ἀλλ' ἑτέρα μὲν τοῖς ζώοις 30 ἑτέρα δὲ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχειν. ἐνδέχεται μὲν ἔτι καὶ κατὰ προαίρεσιν ὅπως ἀποδῆναι τὸν ὅρον ὡς συνώνυμον καὶ καθ' ἓν εἶδος πάσης τῆς ζωῆς λεγομένης· ὅθεν δὲ καλῶσι καὶ συγορῶντα τὴν ὁμωνυμίαν, καὶ θατέρω βεβλόμενον τὸν ὀρι- σμὸν ἀποδῆναι, λαθεῖν μὴ ἴδιον ἀλλὰ κοινὸν ἀμφοῖν λό- 35 γον ἀποδόντα. ἀλλ' οὐδὲν ἥττον, εἰ ὁποτέρωσιν πεποίη- κεν, ἡμάρτηκεν. ἐπεὶ δ' ἓνα λαμβάνει τῶν ὁμωνύμων, ἔρω-

τῶντι μὲν ὡς συνώνυμοις χρησέον (ὃ γὰρ ἐφαρμόσει ὁ θα- τέρος ὅρος ἐπὶ θατέρω, ὥςτε δοῖεν ἔχει ὠρίσθαι κατὰ τρόπον· δεῖ γὰρ ἐπὶ πᾶν τὸ συνώνυμον ἐφαρμόττειν), αὐτῷ δ' ἀπο- κρινόμενῳ διαιρετέον. ἐπεὶ δ' ἐνίοι τῶν ἀποκρινόμενων τὸ μὲν συνώνυμον ὁμώνυμόν φασιν εἶναι, ὅταν μὴ ἐφαρμόττῃ ἐπὶ πᾶν ὁ ἀποδοθεὶς λόγος, τὸ δ' ὁμώνυμον συνώνυμον, ἐὰν ἐπ' ἁμῶν ἐφαρμόττῃ, προδιομολογητέον ὑπὲρ τῶν τοιά- των ἢ προσυλλογισέον ὅτι ὁμώνυμον ἢ συνώνυμον, ὁπότε- ρον ἂν ᾖ· μᾶλλον γὰρ συγχωρῶσιν ἢ προορῶντες τὸ συμ- 40 βησόμενον. ἂν δὲ μὴ γενομένης ὁμολογίας φῇ τις τὸ συνώ- νυμον ὁμώνυμον εἶναι διὰ τὸ μὴ ἐφαρμόττειν καὶ ἐπὶ τῷτο τὸν ἀποδοθέντα λόγον, σκοπεῖν εἰ ὁ τῷτο λόγος ἐφαρμόττει καὶ ἐπὶ τὰ λοιπὰ· δῆλον γὰρ ὅτι συνώνυμον ἂν εἴη τοῖς 45 λοιποῖς. εἰ δὲ μή, πλείους ἔσονται ὀρίσμοι τῶν λοιπῶν· δύο γὰρ οἱ κατὰ τοῦνομα λόγοι ἐφαρμόττεσιν ἐπ' αὐτά, ὃ τε πρότερον ἀποδοθεὶς καὶ ὁ ὕστερον. πάλιν εἰ τις ὀρίσάμενος τῶν πολλαχῶς τι λεγομένων, καὶ τῷ λόγῳ μὴ ἐφαρμότ- τοντος ἐπὶ πάντα, ὅτι μὲν ὁμώνυμον μὴ λέγοι, τὸ δ' ὄνομα μὴ φαίη· ἐπὶ πάντα ἐφαρμόττειν, ὅτι ὅδ' ὁ λόγος, ῥητέον 50 πρὸς τὸν τοῖτον ὅτι τῇ μὲν ὀνομασίᾳ δεῖ χρῆσθαι τῇ πα- ραδεδομένη καὶ παρεπομένη καὶ μὴ κινεῖν τὰ τοιαῦτα, ἓνα δ' ἔστι λεκτέον ὁμοίως τοῖς πολλοῖς.

Ἐὰν δὲ τῶν συμπεπλεγμένων τινὸς ἀποδοθῇ ὅρος, σκο- 11 πεῖν ἀφαιρῶντα τὸν θατέρου τῶν συμπεπλεγμένων λόγον, εἰ καὶ ὁ λοιπὸς τῷ λοιπῷ· εἰ γὰρ μή, δῆλον ὅτι ὅδ' ὁ ὅλος τῷ ὅλῳ. οἷον εἰ ὠρίσασθαι γραμμὴν πεπερασμένην εὐ- θεῖαν πέρας ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, ἔστι τὸ μέσον ἐπιπρο- σθεῖ τοῖς πέρασιν, εἰ τῆς πεπερασμένης γραμμῆς ὁ λόγος ἐστὶ πέρας ἐπιπέδου ἔχοντος πέρατα, τῷ εὐθέος δεῖ εἶναι τὸ 55 λοιπόν, ἔστι τὸ μέσον ἐπιπροσθεῖ τοῖς πέρασιν. ἀλλ' ἡ ἀπει- ρος ἔστι μέσον ὅτε πέρατα ἔχει, εὐθεῖα δ' ἐστὶν, ὥς' ἔκ ἐξιν ὁ λοιπὸς τῷ λοιπῷ λόγος.

Ἔτι εἰ συνθετὸς ὄντος τῷ ὀρίζομένῳ ἰσόκωλος ὁ λόγος ἀπεδόθη τῷ ὀρίζομένῳ. ἰσόκωλος δὲ λέγεται ὁ λόγος εἶναι, ὅταν ὅσαπερ ἂν ᾖ τὰ συγχεόμενα, τοσαῦτα καὶ ἐν τῷ λόγῳ ὀνόματα καὶ ῥήματα ᾖ. ἀνάγκη γὰρ τῶν ὀνομάτων ἐν τοῖς 60 τοιάτοις μεταλλαγὴν γίνεσθαι, ἢ πάντων ἢ τινῶν, ἐπειδὴ

1. ἀποδιδόναι C. || 10. ὅμοιαι C. || 12. ὠφελίμως τὸ π. ὑγ. om C. || 18. ἐπὶ τὴν ιδέαν ὁ λόγος. ἀπλῶς δ' ἐν οἷς C. || 19. ἡ πα- θητικὸν om C. || 20. δοκεῖν εἶναι αἱ C. || 21. ιδέας. πρὸς δὲ τὴν τοιάτης C. || 23. εἰ] ἐπὶ cor B. || πάντων C. || 24. ἀποδεδωκε C. || 25. ἀποθεὶς C. || 26. ἐπειδὴ C. || 30. ζώοις — 31. φυτοῖς om pr C. || 31. ὑπάρχει C. || 34. ὁμ. καθ' ἑτέρω C. || 36. εἰ om C.

2. ὅρος] λόγος C. || 3. πάντες συνώνυμοι A, πάντες συνώνυμον B. || 7. ἀμφοῖν C. || 11. τῷτο C. || 13. δῆλον — λοιποῖς om A. || ἂν om C. || 16. πρότερος — ὕστερος C. || 17. τι τῶν πολλαχῶς C. || 18. ὁμώνυμον C. || 19. φαίη μὴ C. || ἐπὶ πάντα om A. || 21. καὶ παρεπομένη om C. || 23. ὁ λόγος C. || 26. ὠρίσασθαι AB. || 27. ἔχον AB et pr C. || 28. ὁ λόγος γραμμῆς AB. || 29. ἔχον pr C. || τὸ λοιπὸν δεῖ εἶναι C. || 34. δ' ὁ λόγος λέγεται C. || 35. ἂν om AB. || καὶ τὰ ἐν C. || 36. γὰρ αὐτῶν τῶν BC. || 37. ἢ prius om C. || ἐπεὶ A.

ἔδεν πλείω νῦν ἢ πρότερον ὀνόματα εἶρηται· δεῖ δὲ τὸν ὀρίζον-
μενον λόγον ἀντὶ τῶν ὀνομάτων ἀποδοῦναι, μάλιστα μὲν πάν-
των, εἰ δὲ μή, τῶν πλείων. ἔτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἀπλῶν ὁ
τῶνομα μεταλαβὼν ὠρισμένος ἂν εἴη, οἷον ἀντὶ λευκῆς ἱματίου.

Ἔτι δὲ μείζων ἀμαρτία, εἰ καὶ ἀγνωστότερον ὀνόμα- 5
των τὴν μετάληψιν ἐποιήσατο, οἷον ἀντὶ ἀνθρώπου λευκῆς
βροτὸν ἀργόν· ἔτε γὰρ ὠρίζαι ἡττόν τε σαφὲς ἔτω ῥηθέν.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν ὀνομάτων εἰ οὐ
ταυτὸν ἔτι σημαίνει, οἷον ὁ τὴν θεωρητικὴν ἐπιστήμην ὑπόλη-
ψιν θεωρητικὴν εἰπῶν. ἡ γὰρ ὑπόληψις τῇ ἐπιστήμῃ ἔταυ- 10
τόν, δεῖ δὲ γε, εἴπερ μέλλει καὶ τὸ ὅλον ταυτὸν εἶναι· τὸ
μὲν γὰρ θεωρητικὸν κοινὸν ἐν ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις ἐστὶ,
τὸ δὲ λοιπὸν διάφορον.

Ἔτι εἰ θατέρως τῶν ὀνομάτων τὴν μετάληψιν ποιέμενος
μὴ τῆς διαφορᾶς ἀλλὰ τῆς γένεως τὴν μεταλλαγὴν ἐποιή- 15
σατο, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἀρτίως ῥηθέντος. ἀγνωστότερον γὰρ ἢ
θεωρητικὴ τῆς ἐπιστήμης· τὸ μὲν γὰρ γένος, τὸ δὲ διαφορὰ,
πάντων δὲ γνωριμώτατον τὸ γένος· ὥς· ἢ τῆς γένεως ἀλλὰ
τῆς διαφορᾶς ἔδει τὴν μετάληψιν ποιήσασθαι, ἐπειδὴ ἀγνω-
στότερόν ἐστιν. ἢ τῷτο μὲν γελοῖον τὸ ἐπιτίμημα· ἔδεν γὰρ 20
κωλύει τὴν μὲν διαφορὰν τῷ γνωριμωτάτῳ ὀνόματι εἰρη-
σθαι, τὸ δὲ γένος μὴ· ἔτω δ' ἐχόντων δῆλον ὅτι τῆς γένεως
καὶ ἢ τῆς διαφορᾶς κατὰ τῶνομα καὶ τὴν μετάληψιν ποιη-
τέον. εἰ δὲ μὴ ὄνομα ἀντ' ὀνόματος ἀλλὰ λόγον ἀντ' ὀνό-
ματος μεταλαμβάνει, δῆλον ὅτι τῆς διαφορᾶς μᾶλλον ἢ 25
τῆς γένεως ὀρισμὸν ἀποδοτέον, ἐπειδὴ τῆς γνωρίσαι χάριν ὁ
ὀρισμὸς ἀποδίδεται· ἡττον γὰρ ἢ διαφορὰ τῆς γένεως γνω-
ριμον.

12 Εἰ δὲ τῆς διαφορᾶς τὸν ὅρον ἀποδεδῶκε, σκοπεῖν εἰ
καὶ ἄλλου τινὸς κοινὸς ὁ ἀποδοθεὶς ὅρος, οἷον ὅταν περὶ τὸν 30
ἀριθμὸν ἀριθμὸν μέσον ἔχοντα εἴπῃ· ἐπιδιοριζέον τὸ πῶς μέ-
σον ἔχοντα· ὁ μὲν γὰρ ἀριθμὸς κοινὸς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς
λόγοις ὑπάρχει, τῷ δὲ περὶ τῷ μετεῖληπται ὁ λόγος. ἔχει
δὲ καὶ γραμμὴ καὶ σῶμα μέσον, ἢ περὶ τῷ ὄντα. ὥς· ἢ
ἂν εἴη ὀρισμὸς ἔτος τῷ περὶ τῷ. εἰ δὲ πολλαχῶς λέγεται 35
τὸ μέσον ἔχον, διοριζέον τὸ πῶς μέσον ἔχον. ὥς· ἢ ἐπιτί-
μησις ἔσαι, ἢ συλλογισμὸς ὅτι ἔχ ὠρίζαι.

Πάλιν εἰ ἢ μὲν τὸν λόγον ἀποδίδωσι τῶν ὄντων ἐστὶ,
τὸ δ' ὑπὸ τὸν λόγον μὴ τῶν ὄντων, οἷον εἰ τὸ λευκὸν ὠρί-

σατο χρῶμα πυρὶ μεμιγμένον· ἀδύνατον γὰρ τὸ ἀσώμα-
τον μεμίσχθαι σώματι, ὥς· ἢ ἂν εἴη χρῶμα πυρὶ μεμι-
γμένον· λευκὸν δ' ἔστιν.

Ἔτι ὅσοι μὴ διαίρῃσιν ἐν τοῖς πρὸς τι πρὸς ὃ λέγεται,
ἀλλ' ἐν πλείοσι περιλαβόντες εἶπαν, ἢ ὅλως ἢ ἐπὶ τι ψεύ-
δονται, οἷον εἰ τις τὴν ἱατρικὴν ἐπιστήμην ὄντος εἶπεν. εἰ μὲν
γὰρ μηδενὸς τῶν ὄντων ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη, δῆλον ὅτι ὅλως
ἔψευσαι, εἰ δὲ τινὸς μὲν τινὸς δὲ μή, ἐπὶ τι ἔψευσαι· δεῖ
γὰρ παντός, εἴπερ καθ' αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ὄντος
εἶναι λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει τῶν πρὸς τι·
πάν γὰρ ἐπιστητὸν πρὸς ἐπιστήμην λέγεται. ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ἀντιτρέφει πάντα τὰ πρὸς τι. ἔτι
εἴπερ ὁ μὴ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς τὴν ἀπό-
δοσιν ποιέμενος ὀρθῶς ἀποδίδωσιν, ἢ πρὸς ἐν ἀλλὰ πρὸς
πλείω ἕκασον ἂν τῶν πρὸς τι λέγοιτο. ἔδεν γὰρ κωλύει τὸ
αὐτὸ καὶ ὃν καὶ λευκὸν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, ὥς πρὸς ὅποι-
ον τῶν ἀποδιδῶν ὀρθῶς ἂν εἴη ἀποδιδῶν, εἴπερ ὁ κατὰ συμ-
βεβηκὸς ἀποδιδῶν ὀρθῶς ἀποδίδωσιν. ἔτι δ' ἀδύνατον τὸν
τοιῦτον λόγον ἴδιον τῷ ἀποδοθέντος εἶναι· ἢ γὰρ μόνον ἡ ἱα-
τρικὴ ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν αἱ πολλαὶ πρὸς ὃν
λέγονται, ὥσθ' ἐκάστη ὄντος ἐπιστήμη ἔσαι. δῆλον ἔν ὅτι ὁ
τοιῦτος ὑδεμιάς ἐστιν ἐπιστήμης ὀρισμὸς· ἴδιον γὰρ καὶ ἢ κοι-
νὸν δεῖ τὸν ὀρισμὸν εἶναι.

Ἐνίοτε δ' ὀρίζονται ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα
εὔ ἔχον ἢ τετελεσμένον. τοῖστος δ' ὁ τῷ ῥήτορος καὶ ὁ τῷ
κλέπτου ὅρος, εἴπερ ἐστὶ ῥήτωρ μὲν ὁ δυνάμενος τὸ ἐν ἐκά-
στῳ πιθανὸν θεωρεῖν καὶ μηδὲν παραλείπειν, κλέπτῃς δ' ὁ
λάβρα λαμβάνων· δῆλον γὰρ ὅτι τοῖστος ὢν ἐκάτερος ὁ μὲν
ἀγαθὸς ῥήτωρ ὁ δ' ἀγαθὸς κλέπτῃς ἔσαι· οὐ γὰρ ὁ λάβρα
λαμβάνων ἀλλ' ὁ βυλόμενος λάβρα λαμβάνειν κλέπτῃς ἐστίν.

Πάλιν εἰ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν ὡς ποιητικὸν ἢ πρακτι-
κὸν ἢ ὁπωσῶν δι' ἄλλο αἰρετὸν ἀποδεδῶκεν, οἷον τὴν δικαιο-
σύνην νόμων σωσικὴν εἰπῶν ἢ τὴν σοφίαν ποιητικὴν εὐδαι-
μονίας· τὸ γὰρ ποιητικὸν ἢ σωσικὸν τῶν δι' ἄλλο αἰρετῶν.
ἢ ἔδεν μὲν κωλύει τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν καὶ δι' ἄλλο εἶναι
αἰρετὸν, ἢ μὴν ἀλλ' ἔδεν ἡττον ἡμάρτηκεν ὁ ἔτος ὀρισμέ-
νος τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν· ἐκάστη γὰρ τὸ βέλτιστον ἐν τῇ ἐστὶ
μάλιστα, βέλτιον δὲ τὸ δι' αὐτὸ αἰρετὸν εἶναι τῷ δι' ἕτερον,
ὥς τῷτο καὶ τὸν ὀρισμὸν ἔδει μᾶλλον σημαίνειν.

1. ἔδεν C. || 3. ἔτω μὲν γὰρ C. || 4. μεταβαλὼν A. || 5. ἔχ ὠρισμένος C. || 6. ἀντὶ τῷ ἀνθρώπῳ C. || 7. ἀσαφὲς ἔτω τὸ ῥηθέν C. ||
11. ἔδει B et corr C. || 12. ἀμφοτέροις τοῖς λόγοις BC. || 20. τὸ om C. || 23. καὶ ante τὴν om B. || 25. ἀπὸ μεταλαμβάνει AB. ||
30. ὀρισμὸς BC. || 31. ἀριθμὸν alterum om pr C. || ἐπιδιοριζέον — ἔχοντα om C. || 35. εἴη ὁ ὀρισμὸς C.
1. πῶρ pr C. || 5. εἰπόν C. || 7. ἢ om AB. || 9. ὅπος om A. || 10. εἶναι om C. || ἐπὶ καὶ ἐπὶ C. || 13. ὁ om A. ||
17. ἀποδῶς AC. || 20. ἄλλων δ' ἐπιστημῶν pr C. || 22. ἐπιστήμης ἐστὶν C. || 27. παραλείπειν B, παραλείπων C. || 32. ὅλως ἐν B. ||
34. διασωστικὸν C. || 38. εἶναι αἰρετὸν C.

13 Σκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τιος ὀρισμὸν ἀποδίδῃς τάδε ἢ τὸ ἐκ τῶν ἢ τότε μετὰ τῶδε ὠρίσατο. εἰ μὲν γὰρ τάδε, συμβήσεται ἀμφοῖν καὶ μηδετέρῳ ὑπάρχειν, οἷον εἰ τὴν δικαιοσύνην σωφροσύνην καὶ ἀνδρίαν ὠρίσατο· δύο γὰρ ὄντων ἐὰν ἐκάτερος θάτερον ἔχῃ, ἀμφοτέροι δίκαιοι ἔσονται καὶ ὑδότερος, ἐπειδὴ ἀμφοτέροι μὲν ἔχουσιν δικαιοσύνην, ἐκάτερος δ' ἔκ ἔχει. εἰ δὲ μήπω τὸ εἰρημένον σφόδρα ἄτοπον διὰ τὸ καὶ ἐπ' ἄλλων συμβαίνειν τὸ τοῦτον (ὅθεν γὰρ κωλύει ἀμφοτέρους ἔχειν μὴ μὴδετέρῳ ἔχοντος), ἀλλ' ἔν τὸ γε τάναντία ὑπάρχειν αὐτοῖς παντελῶς ἄτοπον ἂν δόξειεν 10 εἶναι. συμβήσεται δὲ τῆτο, ἐὰν ὁ μὲν αὐτῶν σωφροσύνην καὶ δειλίαν ἔχῃ, ὁ δὲ ἀνδρίαν καὶ ἀκολασίαν· ἀμφω γὰρ δικαιοσύνην καὶ ἀδικίαν ἔχουσιν. εἰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη σωφροσύνη καὶ ἀνδρία ἐστίν, ἡ ἀδικία δειλία καὶ ἀκολασία ἔσται. ὅλως τε ὅσα ἔστιν ἐπιχειρεῖν ὅτι ἔ ταυτόν ἐστι τὰ μέρη καὶ 15 τὸ ὅλον, πάντα χρήσιμα πρὸς τὸ νῦν εἰρημένον· ὅμοιος γὰρ ὁ ἔως ὀριζόμενος τὰ μέρη τῷ ὅλῳ ταῦτα φάσκειν εἶναι. μάλιστα δ' οἰκεῖοι γίνονται οἱ λόγοι, ἐφ' ὅσων καταδήλός ἐστιν ἡ τῶν μερῶν σύνθεσις, καθάπερ ἐπ' οἰκίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· δῆλον γὰρ ὅτι τῶν μερῶν ὄντων ὅθεν κω- 20 λυεῖ τὸ ὅλον μὴ εἶναι, ὥς ἔ ταυτόν τὰ μέρη τῷ ὅλῳ.

Εἰ δὲ μὴ ταῦτα ἀλλὰ τὸ ἐκ τῶν ἔφησεν εἶναι τὸ ὀριζόμενον, πρῶτον μὲν ἐπισκοπεῖν· εἰ μὴ πέφυκεν ἐν γίνεσθαι ἐκ τῶν εἰρημένων· ἔνια γὰρ ἔως ἔχει πρὸς ἀλληλα ὥστε μὴδὲν ἐξ αὐτῶν γίνεσθαι, οἷον γραμμὴ καὶ ἀριθμός. 25 ἔτι εἰ τὸ μὲν ὠρισμένον ἐν ἐνί τινι πέφυκε τῷ πρώτῳ γίνεσθαι, ἐξ ὧν δ' ἔφησεν αὐτὸ εἶναι, μὴ ἐν ἐνί τῷ πρώτῳ, ἀλλ' ἐκίτερον ἐν ἐκατέρῳ· δῆλον γὰρ ὅτι ἐκ ἂν εἴη ἐκ τῶν ἐκείνων· ἐν οἷς γὰρ τὰ μέρη, καὶ τὸ ὅλον ἀνάγκη ὑπάρχειν, ὥς ἔκ ἐν ἐνί τὸ ὅλον πρώτῳ, ἀλλ' ἐν πλείοσιν. εἰ 30 δὲ καὶ τὰ μέρη καὶ τὸ ὅλον ἐν ἐνί τινι πρώτῳ, σκοπεῖν εἰ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ ἀλλ' ἐν ἐτέρῳ τὸ ὅλον καὶ ἐν ἐτέρῳ τὰ μέρη· πάλιν εἰ τῷ ὅλῳ συμφθεῖρεται τὰ μέρη· ἀνάπαλιν γὰρ δεῖ συμβαίνειν, τῶν μερῶν φθαρέντων φθειρεσθαι τὸ ὅλον· τῷ δ' ὅλου φθαρέντος ἐκ ἀναγκαῖον καὶ τὰ μέρη 35 ἐφθάρθαι. ἢ εἰ τὸ μὲν ὅλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, τὰ δὲ μηδέτερα, ἢ ἀνάπαλιν τὰ μὲν ἀγαθὰ ἢ κακά, τὸ δ' ὅλον μηδέτερον· ἔτε γὰρ ἐκ μηδετέρου δυνατόν ἢ ἀγαθόν τι ἢ κακόν

γινέσθαι, ἔτ' ἐκ κακῶν ἢ ἀγαθῶν μηδέτερον. ἢ εἰ μᾶλλον μὲν θάτερον ἀγαθὸν ἢ θάτερον κακόν, τὸ δ' ἐκ τῶν μὴ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν, οἷον εἰ ἡ ἀναίδεια ἐξ ἀνδρίας καὶ ψευδὲς δόξης. μᾶλλον γὰρ ἀγαθὸν ἢ ἀνδρία ἢ κακόν ἢ 5 ψευδὲς δόξα· ἔδει ἔν καὶ τὸ ἐκ τῶν ἀκολουθεῖν τῷ μᾶλλον, καὶ εἶναι ἢ ἀπλῶς ἀγαθὸν ἢ μᾶλλον ἀγαθὸν ἢ κακόν. ἢ τῆτο μὲν ἐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ ἐκάτερον ἢ καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν· πολλὰ γὰρ τῶν ποιητικῶν καθ' αὐτὰ μὲν ἐκ ἔστιν ἀγαθὰ, μιχθέντα δὲ, ἢ ἀνάπαλιν, ἐκάτερον μὲν ἀγαθόν, μιχθέντα δὲ κακόν ἢ ὑδότερον. μάλιστα δὲ καταφανὲς τὸ νῦν ῥηθὲν ἐπὶ τῶν ὑγιεινῶν καὶ νοσῶδων· ἔνια γὰρ τῶν φαρμάκων ἔως ἔχει ὥσθ' ἐκάτερον μὲν εἶναι ἀγαθόν, ἐὰν δ' ἀμφω δοθῇ μιχθέντα, κακόν.

Πάλιν εἰ ἐκ βελτίονος καὶ χείρονος ὃν μὴ ἐστὶ τὸ ὅλον τῷ μὲν βελτίονος χείρον, τῷ δὲ χείρονος βέλτιον. ἢ ὅδε τῆτο ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ καθ' αὐτὰ ἢ τὰ ἐξ ὧν σύγκειται ἀγαθὰ, ἀλλ' ὅθεν κωλύει τὸ ὅλον μὴ γίνεσθαι ἀγαθόν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀρτίως ῥηθέντων.

Ἔτι εἰ συνώνυμον τὸ ὅλον θατέρῳ· ἔ δεῖ γάρ, καθάπερ ὅδ' ἐπὶ τῶν συλλαβῶν· ὅθεν γὰρ τῶν ζοιχαίων ἐξ ὧν 10 σύγκειται ἡ συλλαβὴ συνώνυμός ἐστίν.

Ἔτι εἰ μὴ εἴρηκε τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως. ἔ γὰρ αὐτὰρ κες πρὸς τὸ γνωρίσαι τὸ εἰπεῖν ἐκ τῶν· ἔ γὰρ τὸ ἐκ τῶν, ἀλλὰ τὸ ἔως ἐκ τῶν ἐκάστου τῶν συνθέτων ἢ ἔστια, καθάπερ ἐπ' οἰκίας· ἔ γὰρ ἂν ὁπωσὺν συντεθῇ ταῦτα, οἰκία ἐστίν.

Εἰ δὲ τότε μετὰ τῶδε ἀποδέδωκε, πρῶτον μὲν ῥητέον ὅτι τότε μετὰ τῶδε ἢ τοῖσδε ταυτόν ἢ τῷ ἐκ τῶνδε· ὁ γὰρ λέγων μέλι μεθ' ὕδατος ἤτοι μέλι καὶ ὕδωρ λέγει ἢ τὸ ἐκ μέλιτος καὶ ὕδατος, ὥς· ἐὰν ὁποτέρῳ τῶν εἰρημένων ταυτόν ὁμολογήσῃ εἶναι τὸ τότε μετὰ τῶδε, ταῦτα ἀρμο- 15 σει λέγειν ἄπερ πρὸς ἐκάτερον τῶν ἐμπροσθεν εἰρηται. ἔτι διελόμενον ὅσαχῶς λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέρου, σκοπεῖν εἰ μὴδαμῶς τότε μετὰ τῶδε. οἷον εἰ λέγεται ἕτερον μεθ' ἐτέρου ἢ ὡς ἐν τινι ταύτῳ δεκτικῷ, καθάπερ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἀνδρία ἐν ψυχῇ, ἢ ἐν τόπῳ τῷ αὐτῷ ἢ ἐν χρόνῳ τῷ αὐτῷ, μὴδαμῶς δ' ἀληθὲς τὸ εἰρημένον ἐπὶ τῶν, δῆλον ὅτι ὅδε- 20 νος ἂν εἴη ὁ ἀποδοθεὶς ὀρισμός, ἐπειδὴ ὅδαμῶς τότε μετὰ

5. εἰ C. || ἔχει C. || 6. ἐπὶ C. || 9. τό om B. || 12. ἀμφοτέροι C. || 14. ἐστὶν C. || 19. ἢ τῶν μερῶν ἐστι C. || 22. τὸ prius om C. || 25. μὴδὲν C. || 28. εἴη τὸ ἐκ C. || 31. τινι τῷ πρώτῳ C. || 35. ἀνάγκη C. || 36. δε] δὲ μέρη C. || 38. μὴδετέρων C. || δυνατόν post b 1. γίνεσθαι (ita enim) C.

5. τὸ B. || 10. κακὰ BC. || 11. καὶ] καὶ τῶν C. || 13. ἂν C. || μιχθέντα δοθῇ C. || 15. μὲν om B. || 16. ἂν C. || τὰ om C. || 17. ἀλλ' ἐπὶ γὰρ τῶν μὴ καθ' αὐτὰ ἀγαθῶν re C. || 21. συνώνυμον C. || 24. ἐκάστου C. || ἢ om C. || 26. ἔσται C. || 28. ἢ τὸ τοῖσδε C. || τῷ A. || 30. ἂν C. || 31. τὸ om corr C. || μετὰ τῶδε om pr C. || ταῦτα ἀρμόττει C. || 33. ποσαχῶς C. || 36. τῷ αὐτῷ om C. || 37. ἐπὶ τῶν εἰρημένων C. || 38. ἐπὶ C.

τῷδε ἔστιν. εἰ δὲ τῶν διαιρεθέντων ἀληθὲς τὸ ἐν ταύτῳ χρόνῳ
ἐκάτερον ὑπάρχειν, σκοπεῖν εἰ ἐνδέχεται μὴ πρὸς ταυτόν
λέγεσθαι ἐκάτερον. οἷον εἰ τὴν ἀνδρίαν ἀρίστατο τόλμαν μετὰ
διανοίας ὀρθῆς· ἐνδέχεται γὰρ τόλμαν μὲν ἔχειν τῷ ἀποσε-
ρεῖν, ὀρθὴν δὲ διάνοιαν περὶ τὰ ὑγιεινά· ἀλλ' ἔδεπω ἀν- 5
δρεῖος ὁ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τότε μετὰ τῷδε ἔχων. ἔτι εἰ
καὶ πρὸς ταυτόν ἀμφω λέγεται, οἷον πρὸς τὰ ἱατρικά·
ἔδεν γὰρ κωλύει καὶ τόλμαν καὶ ὀρθὴν διάνοιαν ἔχειν πρὸς
τὰ ἱατρικά· ἀλλ' ὅμως ἔδ' ἔτος ἀνδρεῖος ὁ τότε μετὰ τῷδε
ἔχων. ἔτε γὰρ πρὸς ἕτερον αὐτῶν ἐκάτερον δεῖ λέγεσθαι 10
ἔτε πρὸς ταυτόν τὸ τυχόν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἀνδρίας τέ-
λος, οἷον πρὸς τὰς πολεμικὰς κινδύνους ἢ εἰ τι μᾶλλον τέτε
τέλος.

*Εἴνα δὲ τῶν ἔτι ἀποδοδόμενων ἑδαμῶς ὑπὸ τὴν εἰ-
ρημένην πίπτει διαίρεσιν, οἷον εἰ ἡ ὀργὴ λύπη μεθ' ὑπόλη- 15
ψέως τῷ ὀλιγωρεῖσθαι. ὅτι γὰρ διὰ τὴν ὑπόληψιν τὴν τοι-
αύτην ἡ λύπη γίνεται, τῷτο βέλεται δηλῶν· τὸ δὲ διὰ τὸδε
γίνεσθαι τι ἕκ ἐξὶ ταύτων τῷ μετὰ τέτε τόδ' εἶναι κατ'
ἑδὲνα τῶν εἰρημένων τρόπων.

14 Πάλιν εἰ τὴν τέτων σύνθεσιν εἴρηκε τὸ ὅλον, οἷον τῆς 20
ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος σύνθεσιν ζῶν, πρῶτον μὲν σκο-
πεῖν εἰ μὴ εἴρηκε ποία σύνθεσις, καθάπερ εἰ σάρκα ὀριζό-
μενος ἢ ὅσῃν τὴν πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος εἶπε σύνθεσιν. ἢ
γὰρ ἀπόχρη τὸ σύνθεσιν εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ ποία τις προσ-
διορίζον· ἢ γὰρ ὅπως συντεθέντων τέτων σὰρξ γίνεται, 25
ἀλλ' ἔτι μὲν συντεθέντων σὰρξ, ἔτι μὲν δ' ὅσῃν. εἰκοι δ'
ἔδ' εἶναι τὸ παράπαν συνθέσει ταυτόν ἑδῆτερον τῶν εἰρημένων·
συνθέσει μὲν γὰρ πάσῃ διάλυσιν ἐναντίον, τῶν δ' εἰρημένων
ἑδῆτέρω ἑδέν. ἔτι εἰ ὁμοίως πιθανόν πᾶν τὸ σύνθετον σύνθεσιν
εἶναι ἢ μὴδέν, τῶν δὲ ζῶν ἕκαστον σύνθετον ὃν μὴ ἐξὶ σύν- 30
θεσις, ἑδὲ τῶν ἄλλων ἑδέν τῶν συνθέτων σύνθεσις ἂν εἴη.

Πάλιν εἰ ὁμοίως ἔν τινι πέφυκεν ὑπάρχειν τὰνάντια,
ᾧριζαι δὲ διὰ θατέρω, δηλὸν ὅτι ἔχ ᾧριζαι. εἰ δὲ μὴ,
πλείους τῷ αὐτῷ συμβήσεται ὀρισμὸς εἶναι· τί γὰρ μᾶλλον
ὁ διὰ τέτε ἢ ὁ διὰ τῷ ἑτέρω ὀριστάμενος εἴρηκεν, ἐπειδὴ 35
ὁμοίως ἀμφοτέρω πέφυκε γίνεσθαι ἐν αὐτῷ; τοῖστος δ' ὁ

τῆς ψυχῆς ὅρος, εἰ ἔστιν ἐστία ἐπιστήμης δεκτικῆ· ὁμοίως
γὰρ καὶ ἀγνοίας ἐστὶ δεκτικῆ.

Δεῖ δὲ καὶ ἐὰν μὴ πρὸς ὅλον ἔχη τις ἐπιχειρεῖν τὸν
ὀρισμὸν διὰ τὸ μὴ γινώριμον εἶναι τὸ ὅλον, πρὸς τῶν μερῶν
τι ἐπιχειρεῖν, ἐὰν ἢ γινώριμον καὶ μὴ καλῶς ἀποδοδόμενον
φαίνεται· τῷ γὰρ μέρος ἀναιρεθέντος καὶ ὁ πᾶς ὀρισμὸς
ἀναιρεῖται. ὅσοι τ' ἀσαφεῖς τῶν ὀρισμῶν, συνδιορθώσαντα
καὶ συσχηματίσαντα πρὸς τὸ δηλῶν τι καὶ ἔχειν ἐπιχειρή-
μα, ἔτι μὲν ἐπισκοπεῖν· ἀναγκαῖον γὰρ τῷ ἀποκρινόμενῳ ἢ
δέχεσθαι τὸ ἐκλαμβανόμενον ὑπὸ τῷ ἐρωτῶντος, ἢ αὐτὸν
διασαφῆσαι τί ποτε τυγχάνει τὸ δηλῶμενον ὑπὸ τῷ λόγου.
ἔτι καθάπερ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις νόμον εἰώθασιν ἐπισφύρειν,
καὶ ἢ βελτίων ὁ ἐπισφερόμενος, ἀναιρεῖσι τὸν ἔμπροσθεν,
ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν ὀρισμῶν ποιητέον καὶ αὐτὸν ὀρισμὸν ἕτερον
οἰδεόν· ἐὰν γὰρ φαίνεται βελτίων καὶ μᾶλλον δηλῶν τὸ
ὀριζόμενον, δηλὸν ὅτι ἀνηρημένος ἔστι ὁ κείμενος, ἐπειδὴ
ἕκ ἐστὶ πλείους τῷ αὐτῷ ὀρισμοί.

Πρὸς ἅπαντας δὲ τὰς ὀρισμῶν ἕκ ἐλάχιζον σοιχεῖον
τὸ πρὸς ἑαυτὸν εὐσέχως ὀρίσασθαι τὸ προκείμενον ἢ καλῶς
εἰρημένον ὅρον ἀναλαβεῖν· ἀνάγκη γὰρ, ὥσπερ πρὸς παρά-
δειγμα θεώμενον, τό τ' ἐλλείπον ὦν προσῆκεν ἔχειν τὸν
ὀρισμὸν καὶ τὸ προσκείμενον περιέργως καθορᾶν, ὥς μᾶλ-
λον ἐπιχειρημάτων εὐπορεῖν.

Τὰ μὲν ἔν περὶ τὰς ὀρισμῶν ἐπὶ τοσούτων εἰρήσθω.

Η.

Πότερον δὲ ταυτόν ἢ ἕτερον κατὰ τὸν κυριώτατον τῶν
ῥηθέντων περὶ ταύτῃ τρόπων (ἐλέγετο δὲ κυριώτατα ταυτόν
τὸ τῷ ἀριθμῷ ἔν) σκοπεῖν ἕκ τε τῶν πτώσεων καὶ τῶν συ-
ζόχων καὶ τῶν ἀντικειμένων. εἰ γὰρ ἡ δικαιοσύνη ταυτόν
τῇ ἀνδρίᾳ, καὶ ὁ δίκαιος τῷ ἀνδρείῳ καὶ τὸ δικαίως τῷ
ἀνδρείως· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων· εἰ γὰρ τάδε
ταυτά, καὶ τὰ ἀντικείμενα τέτοις ταυτά καθ' ὅποιαν τῶν
λεγομένων ἀντιθέσεων. ἑδέν γὰρ διαφέρει τὸ τέτω ἢ τέτω
ἀντικείμενον λαβεῖν, ἐπειδὴ ταυτόν ἐστιν. πάλιν ἕκ τῶν ποιη-

1. διαιρεθέντων ὁσαυτῶς λέγεται ἕτερον μεθ' ἑτέρω ἀληθὲς corr AC. || αὐτῷ A, τῷ αὐτῷ C. || 3. ἐκάτερον λέγεσθαι C. || 5. ἔπω C. ||
6. ταύτῳ C. || 9. ἔδ' ἔτι, idque supra versum, C. || 10. ἐκάτερον αὐτῶν C. || 12. πρὸς om C. || 15. λύπη ἀποδοθῆ μεθ' C. ||
17. τότε] τῷτο C. || 18. ταυτὸ B. || 21. τῷ om C. || 23. σύνθεσιν εἶπεν C. || 24. τ' om C. || 29. ἑδῆτερον B. || ἔτι δ' εἰ C. ||
33. ἔχ ᾧριζαι] ἕκ ἐστὶ C. || 35. ὁ διὰ post ἢ om C. || ἐπειδὴ C. || 36. ἐν om C.
3. καὶ ἐὰν] καὶ C. || 5. ἀν C. || φαίνεται ἀποδοδόμενον C. || 7. δ' C. || συνδιορθώσαντα corr C. || 8. σχηματίσαντα C. ||
12. εἰώθασιν νόμον C. || 13. ἐπισφύρειν C. || 14. καὶ post π. om C. || ἕτερον ὀρισμὸν C. || 17. ταυτῷ πλείονες C. || 18. ὅρος C. || 19. ἢ
καὶ καλῶς C. || Tit. H A, ἦτα B, ζ' C. || 23. δὲ om A. || 29. τρέπων] τρέπων ῥητέον A, —τρέπον ῥητέον C. || 30. τὸ om C. ||
32. τὸ] τῷ B. || 34. καὶ — ταυτά om A. || 35. ἢ] ἢ τὸ C. || 36. ταυτά C.

τικῶν καὶ φθαρτικῶν καὶ γενέσεων καὶ φθορῶν καὶ ὅλως τῶν ὁμοίως ἐχόντων πρὸς ἑκάτερον· ὅσα γὰρ ἀπλῶς ταυτά, καὶ αἱ γενέσεις αὐτῶν καὶ αἱ φθοραὶ αἱ αὐταί, καὶ τὰ ποιητικά καὶ φθαρτικά.

Σκοπεῖν δὲ καὶ ὧν θάτερον μάλιστα λέγεται ἐστίν, εἰ 5 καὶ θάτερον τῶν αὐτῶν τάτων κατὰ τὸ αὐτὸ μάλιστα λέγεται, καθάπερ Ξενοκράτης τὸν εὐδαίμονα βίον καὶ τὸν σπυδαῖον ἀποδείκνυσιν τὸν αὐτόν, ἐπειδὴ πάντων τῶν βίων αἰρετώτατος ὁ σπυδαῖος καὶ ὁ εὐδαίμων· ἐν γὰρ τὸ αἰρετώτατον καὶ μέγιστον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. 10 δεῖ δ' ἑκάτερον ἐν ἀριθμῷ εἶναι τὸ λεγόμενον μέγιστον ἢ αἰρετώτατον. εἰ δὲ μή, ἔκ εἰς δεδειγμένον ὅτι ταυτόν· οὐ γὰρ ἀναγκαῖον, εἰ ἀνδρείστατοι τῶν Ἑλλήνων Πελοποννήσιοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, τὴς αὐτῆς εἶναι Πελοποννησίους Λακεδαιμόνιους, ἐπειδὴ ἔκ εἰς ἀριθμῷ Πελοποννήσιος ὑδὲ Λακε- 15 δαιμόνιος. ἀλλὰ περιέχεσθαι μὲν τὸν ἕτερον ὑπὸ τῆς ἑτέρου ἀναγκαῖον, καθάπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων. εἰ δὲ μή, συμβήσεται ἀλλήλων εἶναι βελτίους, ἐὰν μὴ περιέχωνται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων. ἀναγκαῖον γὰρ τὴς Πελοποννησίους βελτίους εἶναι τῶν Λακεδαιμονίων, εἴπερ 20 μὴ περιέχονται οἱ ἕτεροι ὑπὸ τῶν ἑτέρων· πάντων γὰρ τῶν λοιπῶν εἰσι βελτίους. ὁμοίως δὲ καὶ τὴς Λακεδαιμονίας ἀνάγκη βελτίους εἶναι τῶν Πελοποννησίων· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι πάντων τῶν λοιπῶν εἰσι βελτίους. ὥστε ἀλλήλων βελτίους γίνονται. δῆλον ἔν ὅτι ἐν ἀριθμῷ δεῖ εἶναι τὸ βέλτιστον καὶ 25 μέγιστον λεγόμενον, εἰ μέλλει ὅτι ταυτόν ἀποδείκνυσθαι. διὸ καὶ Ξενοκράτης ἐκ ἀποδείκνυσιν· ἔκ γὰρ εἰς ἀριθμῷ ὁ εὐδαίμων ὑδὲ ὁ σπυδαῖος βίος, ὥς· ἔκ ἀναγκαῖον τὸν αὐτὸν εἶναι, διότι ἄμφω αἰρετώτατοι, ἀλλὰ τὸν ἕτερον ὑπὸ τὸν ἕτερον.

Πάλιν σκοπεῖν εἰ ᾧ θάτερον ταυτόν, καὶ θάτερον· εἰ γὰρ μὴ ἄμφοτερά τῷ αὐτῷ ταυτά, δῆλον ὅτι ὑδὲ ἀλλήλοισ.

Ἐτι ἐκ τῶν τέτοις συμβεβηκότων, καὶ οἷς ταῦτα συμβέβηκεν, ἐπισκοπεῖν· ὅσα γὰρ θατέρῳ συμβέβηκε, καὶ θατέρῳ δεῖ συμβεβηκέναι, καὶ οἷς θάτερον αὐτῶν συμβέβηκε, 30 καὶ θάτερον δεῖ συμβεβηκέναι. εἰ δὲ τι τέτων διαφωνεῖ, δῆλον ὅτι οὐ ταυτά.

Ὅραν δὲ καὶ εἰ μὴ ἐν ἑνὶ γένει κατηγορίας ἄμφοτερά, ἀλλὰ τὸ μὲν ποῖον τὸ δὲ ποσὸν ἢ πρὸς τι δηλοῦ. πάλιν εἰ

τὸ γένος ἑκατέρω μὴ ταυτόν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀγαθὸν τὸ δὲ κακόν, ἢ τὸ μὲν ἀρετὴ τὸ δ' ἐπισήμη. ἢ εἰ τὸ μὲν γένος ταυτόν, αἱ διαφοραὶ δὲ μὴ αἱ αὐταὶ ἑκατέρω κατηγοροῦνται, ἀλλὰ τῆς μὲν ὅτι θεωρητικῆς ἐπισήμη, τῆς δ' ὅτι πρακτικῆς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Ἐτι ἐκ τῆς μᾶλλον, εἰ τὸ μὲν δέχεται τὸ μᾶλλον τὸ δὲ μή, ἢ εἰ ἄμφω μὲν δέχεται, μὴ ἅμα δέ, καθάπερ ὁ μᾶλλον ἐρᾷν ἢ μᾶλλον ἐπιθυμεῖ τῆς συνουσίας, ὥς· ἢ ταῦτον ἐρῶς καὶ ἐπιθυμία συνουσίας.

Ἐτι ἐκ τῆς προσθέσεως, εἰ τῷ αὐτῷ ἑκάτερον προστιθέμενον μὴ ποιεῖ τὸ ὅλον ταυτόν. ἢ εἰ τῆς αὐτῆς ἀφ' ἑκατέρω ἀφαιρεθέντος τὸ λοιπὸν ἕτερον, οἷον εἰ διπλάσιον ἡμίσεος καὶ πολλαπλάσιον ἡμίσεος ταυτόν ἐφησεν εἶναι. ἀφαιρεθέντος γὰρ ἀφ' ἑκατέρω τῆς ἡμίσεος τὰ λοιπὰ ταυτόν ἔδει 15 δηλῆν, ἢ δηλοῦ δέ· τὸ γὰρ διπλάσιον καὶ πολλαπλάσιον ἢ ταυτόν δηλοῦ.

Σκοπεῖν δὲ μὴ μόνον εἰ ἤδη τι συμβαίνει ἀδύνατον διὰ τῆς θέσεως, ἀλλὰ καὶ εἰ δυνατόν ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρξει, καθάπερ τοῖς τὸ κενὸν καὶ τὸ πλήρες ἀέρος ταυτόν φάσκουσιν. δῆλον γὰρ ὅτι ἐὰν ἐξέλθῃ ὁ ἀήρ, κενὸν μὲν ἔκ ἥττον ἀλλὰ μᾶλλον ἔσαι, πλήρες δ' ἀέρος ἔκ ἐκτι ἔσαι. ὥστε ὑποθεθέντος τινὸς εἴτε ψευδὲς εἴτ' ἀληθὲς (ὑδὲν γὰρ διαφέρει) τὸ μὲν ἕτερον ἀναιρεῖται αὐτῶν, τὸ δ' ἕτερον ἔ. ὥς· ἢ ταυτόν.

Καθὼς δ' εἰπεῖν, ἐκ τῶν ὁπωσὶν ἑκατέρου κατηγορημένων, καὶ ὧν ταῦτα κατηγορεῖται, σκοπεῖν εἰ πᾶς διαφωνεῖ· ὅσα γὰρ θατέρω κατηγορεῖται, καὶ θατέρω κατηγορεῖσθαι δεῖ, καὶ ὧν θάτερον κατηγορεῖται, καὶ θάτερον κατηγορεῖσθαι δεῖ.

Ἐτι ἐπεὶ πολλαχῶς ταυτόν λέγεται, σκοπεῖν εἰ καὶ καθ' ἕτερόν τινα τρόπον ταυτά ἐσιν· τὰ γὰρ εἶδει ἢ γένει ταυτά ἢ ἐκ ἀνάγκης ἢ ἐκ ἐνδέχεται ἀριθμῷ ταυτά εἶναι, ἐπισκοπῶμεν δὲ πότερον ἔτω ταυτά ἢ ἔκ ἔτους.

Ἐτι. εἰ δυνατόν θάτερον ἀνευ θατέρω εἶναι· ἢ γὰρ ἀν 35 εἶναι ταυτόν.

Οἱ μὲν ἔν πρὸς ταυτόν τόποι τοσῶτοι λέγονται. δῆλον 2 δ' ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἅπαντες οἱ πρὸς ταυτόν ἀνασκευαστικοὶ τόποι καὶ πρὸς ὅρον χρήσιμοι, καθάπερ ἐμπροσθεν εἴρηται· εἰ γὰρ μὴ ταυτόν δηλοῦ τό τ' ὄνομα καὶ ὁ λόγος,

1. καὶ τῶν φθαρτ. C. || 3. αὐτῶν om A. || αἱ ante φθοραὶ om C. || 6. τῶν αὐτῶν om C. || 9. ὁ post καὶ om C. || 13. εἰ] εἰ οἱ C. || 14. πελ. τοῖς λακ. C. || 15. ὑδὲ] καὶ C. || 21. οἱ ἕτεροι om pr C. || 23. καὶ post γὰρ om C. || 25. τὸν AB. || 26. μέλ-λοι AB. || 28. ὑδ'] καὶ C. || 29. διότι ἄμφω αἰρετώτατοι om C.

3. δὲ διαφοραὶ C. || 6. ἐπιδέχεται C. || 11. ταυτοῦ C. || 17. σκεπτέον C. || 19. φάσκουσιν εἶναι. δῆλον C. || 20. ἀν C. || ἥττον C. || 22. γὰρ om corr C. || 30. πολλαχῶς τὸ ταυτόν BC. || καὶ om C. || 32. ἢ ἐκ ἀνάγκης om C. || ἢ alterum om codices. || ἐνδέχεται καὶ ἀριθμῷ C.

δῆλον ὅτι ἐκ αὐτῶν εἴη ὁρίσμιος ὁ ἀποδοθεὶς λόγος. τῶν δὲ κατασκευαστικῶν τόπων ἔδει χρησίμος πρὸς ὅρον· ὁ γὰρ ἀπόχρη δειξάι ταῦτον τὸ ὑπὸ τὸν λόγον καὶ τὸνομα πρὸς τὸ κατασκευάσαι ὅτι ὁρίσμιος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα πάντα δεῖ ἔχειν τὰ παρηγγελμένα τὸν ὁρίσμιον.

3 Ἀναίρειν μὲν ἔν ὅρον ἔτως καὶ διὰ τέτων ἀει-πειρατέον· ἐὰν δὲ κατασκευάζειν βελώμεθα, πρῶτον μὲν εἰδέναι δεῖ ὅτι ἔδει ἢ ὀλίγοι τῶν διαλεγόμενων ὅρον συλλογίζονται, ἀλλὰ πάντες ἀρχὴν τὸ τοῖστον λαμβάνουσιν, οἷον οἱ τε περὶ γεωμετρίαν καὶ ἀριθμὸς καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας μα- 10 θήσεις· εἴθ' ὅτι δι' ἀκριβείας μὲν ἄλλης ἐστὶ πραγματείας ἀποδοῖναι καὶ τί ἐστὶν ὅρος καὶ πῶς ὀρίζεσθαι δεῖ, νῦν δ' ὅσον ἱκανὸν πρὸς τὴν παῖσαν χρεῖαν, ὥς τε τοῖστον μόνον λεκτέον ὅτι δυνατόν γενέσθαι ὁρίσμιον καὶ τῷ τί ἦν εἶναι συλλογισμὸν. εἰ γὰρ ἐστὶν ὅρος λόγος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι τῷ πρά- 15 γματι δηλῶν, καὶ δεῖ τὰ ἐν τῷ ὅρῳ κατηγορούμενα καὶ ἐν τῷ τί ἐστὶ τῷ πράγματός μόνον κατηγορεῖσθαι, κατηγορεῖται δ' ἐν τῷ τί ἐστὶ τὰ γένη καὶ αἱ διαφοραὶ, φανερόν· ὡς εἴ τις λάβοι ταῦτα μόνον ἐν τῷ τί ἐστὶ τῷ πράγματός κα- 20 τηγορεῖσθαι, ὅτι ὁ ταῦτα ἔχων λόγος ὅρος ἐξ ἀνάγκης αὐτῷ εἴη· ὁ γὰρ ἐνδέχεται ἕτερον εἶναι ὅρον, ἐπεὶ δὲ ἔστιν ἕτερον ἐν τῷ τί ἐστὶ τῷ πράγματός κατηγορεῖται.

Ὅτι μὲν ἔν ἐγχωρεῖ συλλογισμὸν ὅρος γενέσθαι, φα- 25 νερόν· ἐκ τίνων δὲ δεῖ κατασκευάζειν, διώριζαι μὲν ἐν ἐτέροις ἀκριβέστερον, πρὸς δὲ τὴν προκειμένην μέθοδον οἱ αὐτοὶ τόποι χρησιμοί. σκεπτέον γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀντικειμένων, καὶ ὅλως τὴν λόγος καὶ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶντα· εἰ γὰρ ὁ ἀντικείμενος τῷ ἀντικείμενῳ, καὶ τὸν εἰρημένον τῷ προκειμένῳ ἀνάγκη εἶναι. ἐπεὶ δὲ τῶν ἐναντίων πλείους συμπλοκαί, ληπτέον τῶν ἐναντίων, ὅπως 30 αὐτῶν μάλιστα φανῇ ὁ ἐναντίος ὁρίσμιος. ὅλως μὲν ἔν τὴν λόγος καθάπερ εἴρηται σκεπτέον, κατὰ μέρος δ' ὡς. πρῶτον μὲν ἔν ὅτι τὸ ἀποδοθέν γένος ὁρθῶς ἀποδεδόται. εἰ γὰρ τὸ ἐναν- 35 τίον ἐν τῷ ἐναντίῳ, τὸ δὲ προκειμένον μὴ ἐστὶν ἐν τῷ αὐτῷ, δῆλον ὅτι ἐν τῷ ἐναντίῳ αὐτῷ εἴη, ἐπεὶ δὲ ἀνάγκη τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ ἢ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν εἶναι. καὶ τὰς δια- 40 φοράς δὲ τὰς ἐναντίας τῶν ἐναντίων ἀξιῶμεν κατηγορεῖσθαι, καθάπερ λευκῷ καὶ μέλανος· τὸ μὲν γὰρ διακριτικὸν τὸ

δὲ συγκριτικὸν ὄψεως. ὡς· εἰ τῷ ἐναντίῳ αἱ ἐναντία κατη- 45 γορεῖνται, τῷ προκειμένῳ αἱ ἀποδοθεῖσαι κατηγοροῦνται· αὐτῷ γὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γένος καὶ αἱ διαφοραὶ ὁρθῶς ἀποδεδόται, δῆλον ὅτι ὁρίσμιος αὐτῷ εἴη ὁ ἀποδοθεὶς· ἢ ἐκ ἀναγκαῖον τῶν 5 ἐναντίων τὰς ἐναντίας διαφορὰς κατηγορεῖσθαι, αὐτῷ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἢ τὰ ἐναντία· ὡς δὲ τὰ γένη ἐναντία, ἔστιν κωλύει τὴν αὐτὴν διαφορὰν κατ' ἀμφοῖν λέγεσθαι, οἷον κατὰ δικαιοσύνης καὶ ἀδικίας· τὸ μὲν γὰρ ἀρετὴ τὸ δὲ κακία ψυχῆς, ὡς τὸ ψυχῆς διαφορὰ ἐν ἀμφοῖν λέγε- 10 ται, ἐπεὶ δὲ καὶ σώματος ἐστὶν ἀρετὴ καὶ κακία. ἀλλ' ἔν τῷ γ' ἀληθές, ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ ἐναντίας ἢ αἱ αὐταὶ διαφοραὶ εἰσιν. εἰ ἔν τῷ ἐναντίῳ ἢ ἐναντία κατηγορεῖται, τότε δὲ μὴ, δῆλον ὅτι ἢ εἰρημένη τότε αὐτῷ κατηγοροῖτο. καθόλου δ' εἰπεῖν, ἐπεὶ ὁ ὁρίσμιος ἐστὶν ἐκ γένους καὶ διαφο- 15 ρῶν, αὐτῷ ὁ τῷ ἐναντίῳ ὁρίσμιος φανερός ἦ, καὶ ὁ τῷ προκει- μένῳ ὁρίσμιος φανερός ἔσται. ἐπεὶ γὰρ τὸ ἐναντίον ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἢ ἐν τῷ ἐναντίῳ, ὁμοίως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ ἢ ἐναντίας τῶν ἐναντίων ἢ αἱ αὐταὶ κατηγορεῖνται, δῆλον ὅτι τῷ προκειμένῳ ἦτοι τὸ αὐτὸ γένος αὐτῷ κατηγοροῖτο ὅπερ καὶ 20 τῷ ἐναντίῳ, αἱ δὲ διαφοραὶ ἐναντίας, ἢ ἀπασαὶ ἢ τινές, αἱ δὲ λοιπαὶ αἱ αὐταὶ ἢ ἀνάπαλιν αἱ μὲν διαφοραὶ αἱ αὐταὶ τὰ δὲ γένη ἐναντία· ἢ ἀμφοῖν ἐναντία, καὶ τὰ γένη καὶ αἱ διαφοραὶ ἀμφοτέρω γὰρ ταῦτα εἶναι ἐκ ἐνδέχε- 25 ται· εἰ δὲ μὴ, ὁ αὐτὸς ὁρίσμιος τῶν ἐναντίων ἔσται.

Ἐτι ἐκ τῶν πτώσεων καὶ τῶν συσφύζων ἀνάγκη γὰρ 30 ἀκολουθεῖν τὰ γένη τοῖς γένεσι καὶ τὴν ὅρος τοῖς ὅροις. οἷον εἰ ἡ λήθη ἐστὶν ἀποβολὴ ἐπισήμης, καὶ τὸ ἐπιλανθάνεσθαι ἀποβάλλειν ἐπιστήμην ἔσται καὶ τὸ ἐπιλεῖσθαι ἀποβε- 35 βληκέναι ἐπισήμην. ἐνὸς ἔν ὅποιον τῶν εἰρημένων ὁμολογή- θέντος ἀνάγκη καὶ τὰ λοιπὰ ὁμολογεῖσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἡ φθορὰ διάλυσις οὐσίας, καὶ τὸ φθεῖρεσθαι διαλύεσθαι οὐσίαν καὶ τὸ φθαρτικῶς διαλυτικῶς, εἰ τε τὸ φθαρτικὸν 40 διαλυτικὸν οὐσίας, καὶ ἡ φθορὰ διάλυσις οὐσίας. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὡς· ἐνὸς ὅποιον ληφθέντος καὶ τὰ 45 λοιπὰ πάντα ὁμολογεῖται.

Καὶ ἐκ τῶν ὁμοίως δ' ἐχόντων πρὸς ἀλλήλα. εἰ γὰρ τὸ υγιεινὸν ποιητικὸν ἐγχείας, καὶ τὸ εὐεκτικὸν ποιητικὸν 50 εὐεξίας ἔσται καὶ τὸ ὠφέλιμον ποιητικὸν ἀγαθῷ. ὁμοίως

4. ἀλλὰ — 5. ὁρίσμιον om C. || 8. διότι AB. || ὅρον A. || 14. τῷ τὸ A. || 16. καὶ ante ἐν om BC. || 19. ταῦτα] & C, deletis post μόνον litteris quinque. || κατηγορεῖσθαι δεῖ ὅτι C. || 23. γένεσθαι C. || 25. κειμένη A. || 28. εἴτε B. || γὰρ ὁ corr A. || 29. καὶ ὁ εἰρημένος τῷ εἰρημένῳ ἐξ ἀνάγκης ἔσαι C. || εἶναι om A. || ἐπὶ AC. || 30. ὅποιος pr C. || 31. αὐτῷ om C. || φανείη C et corr A, φανε- 35 ρὸν ἢ B. || 33. ἀποδίδεται AB. || τὸ ἐναντίον ἐν om pr C. || 35. ἐν τῷ om pr C. || 38. τὸ — τῷ] τοῦ — τοῦ C. || 4. ἀποδοθεὶς λόγος ἢ B. || 5. ἐὰν B. || 10. οὐκ om B. || 11. αἱ om B. || 14. ἐπεὶ δὲ C. || 17. δ. ἢ] δ. αἱ C. || 20. πᾶσαι C. || 23. γὰρ] μὲν γὰρ pr C. || ταῦτα BC. || εἶναι om AB et pr C. || 25. καὶ ἐκ τῶν C. || 31. διαφορὰ AB. || 32. φθαρτικὸν διαλυτι- 40 κὸν C. || γε C et pr A. || 33. διαλυτικὸν — φθορὰ om B. || καὶ ἡ — οὐσίας om A. || 36. καὶ om C.

γὰρ ἕκαστον τῶν εἰρημένων πρὸς τὸ οἰκεῖον τέλος ἔχει, ὥς
εἰ ἐνὸς αὐτῶν ὁ ὀρισμός ἐστι τὸ ποιητικὸν εἶναι τῷ τέλει,
καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστος ὅπως ἀν' εἰς ὀρισμός.

Ἐπὶ ἐκ τῶ μᾶλλον καὶ τῷ ὁμοίως, ὅσα ὡς ἐνδέχεται
κατασκευάσαι δύο πρὸς δύο συγκρίνοντα, οἷον εἰ μᾶλλον
ὁδε τῷδε ἢ ὁδε τῷδε ὀρισμός, ὁ δὲ ἥτιον ὀρισμός, καὶ ὁ
μᾶλλον, καὶ εἰ ὁμοίως ὁδε τῷδε καὶ ὁδε τῷδε, εἰ ὁ ἕτερος
τῷ ἑτέρῳ, καὶ ὁ λοιπὸς τῷ λοιπῷ. ἐνὸς δ' ὀρισμῷ πρὸς δύο
συγκρινόμενῳ, ἢ δύο ὀρισμῶν πρὸς ἑνῷ, ὅθεν χρήσιμος ἢ ἐκ
τῶ μᾶλλον ἐπίσκεψις· ὅτε γὰρ ἑνα· δύο ἢ ἑτε· δύο τῶ αὐτῷ
ὅπως δυνατόν ἐστὶν εἶναι.

4 Εἰσὶ δὲ καὶ ἐπικαιρότατοι τῶν τόπων οἱ τε νῦν εἰρημέ-
γοι καὶ οἱ ἐκ τῶν συσφίχων καὶ οἱ ἐκ τῶν πτώσεων. διὸ καὶ
δεῖ μάλιστα κατέχειν καὶ προχεῖρος ἔχειν τέττας· χρησιμώ-
τατοι γὰρ πρὸς πλεῖστα, καὶ τῶν ἄλλων δὲ τὰς μάλιστα
κοινὰς· ὅτοι γὰρ ἐνεργότατοι τῶν λοιπῶν, οἷον τὸ ἐπὶ βλε-
πεῖν ἐπὶ τῷ καθ' ἕκαστα, καὶ ἐπὶ τῶν εἰδῶν σκοπεῖν εἰ
ἐφαρμόζεται ὁ λόγος, ἐπειδὴ συνώνυμον τὸ εἶδος, ἐστὶ δὲ
χρήσιμον τὸ τοῦτον πρὸς τὰς τιθεμένους ιδέας εἶναι, καθά-
περ πρότερον εἰρήται. ἔτι εἰ μεταφέρων εἰρήκε τὸ νομα, ἢ
αὐτὸ αὐτῷ κατηγορήκεν ὡς ἕτερον. καὶ εἰ τις ἄλλος κοινὸς
καὶ ἐνεργὸς τῶν τόπων ἐστὶ, τῷ τῷ χρῆσθαι.

5 Ὅτι δὲ χαλεπώτερον κατασκευάζειν ἢ ἀνασκευάζειν
ὅρον, ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων φανερόν. καὶ γὰρ
ἰδεῖν αὐτὸν καὶ λαβεῖν παρὰ τῶν ἐρωτημένων τὰς τοιαύτας
προτάσεις ἢ εὐπετές, οἷον ἅτι τῶν ἐν τῷ ἀποδοθέντι λόγῳ
τὸ μὲν γένος τὸ δὲ διαφορὰ, καὶ ὅτι ἐν τῷ τί ἐστι τὸ γένος
καὶ αἱ διαφοραὶ κατηγοροῦνται, ἀνευ δὲ τέτων ἀδύνατον
ὀρισμῷ γενέσθαι συλλογισμὸν· εἰ γὰρ τινὰ καὶ ἄλλα ἐν
τῷ τί ἐστι τῷ πράγματι κατηγορεῖται, ἄδηλον πότερον ὁ
ῥηθεὶς ἢ ἕτερος αὐτῷ ὀρισμός ἐστιν, ἐπειδὴ ὀρισμός ἐστι λό-
γος ὁ τὸ τί ἦν εἶναι σημαίνων. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶνδε· ῥᾶον
γὰρ ἐν συμπεράνασθαι ἢ πολλὰ ἀναρῶντι μὲν ἐν ἀπόχρη
πρὸς ἑνα διαλεγῆναι (ἐν γὰρ ὁποιοῦν ἀνασκευάσαντες ἀνη-
ρηκότες ἐσόμεθα τὸν ὅρον), κατασκευάζοντι δὲ πάντα ἀν-
ἀγκη συμβιβάζειν ὅτι ὑπάρχει τὰ ἐν τῷ ὅρῳ, ἔτι κατα-
σκευάζοντι μὲν καθόλου αἰτέον συλλογισμὸν· δεῖ γὰρ κατὰ

παντὸς ἔ. τὸ νομα κατηγορεῖσθαι τὸν ὅρον, καὶ ἐπὶ πρὸς τέ-
τοις ἀντιτρέφειν, εἰ μέλλει ἴδιος εἶναι ὁ ἀποδοθεὶς ὅρος.
ἀνασκευάζοντα δ' ἐκείνῃ ἀνάγκη δεῖξαι τὸ καθόλου· ἀπόχρη
γὰρ τὸ δεῖξαι ὅτι ἐκ ἀληθεύεται περὶ τινὸς τῶν ὑπὸ τὸ νο-
μα ὁ λόγος. εἴ τε καὶ καθόλου· δεῖ ἀνασκευάσαι, ὅδ' ὡς
τὸ ἀντιτρέφειν ἀναγκαῖον ἐπὶ τῷ ἀνασκευάζειν· ἀπόχρη
γὰρ ἀνασκευάζοντι καθόλου τὸ δεῖξαι ὅτι κατὰ τινὸς ὧν
τὸ νομα κατηγορεῖται ὁ λόγος ἔ. κατηγορεῖται. τὸ δ' ἀνά-
παλιν ἐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὸ δεῖξαι, ὅτι καθ' ὧν ὁ λόγος
μὴ κατηγορεῖται τοῦ νομα κατηγορεῖται. ἔτι εἰ καὶ παντὶ
ὑπάρχει τῷ ὑπὸ τὸ νομα, μὴ μόνῳ δέ, ἀνηρημένος γίνεται
ὁ ὀρισμός.

Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τὸ ἴδιον καὶ τὸ γένος ἔχει· ἐν
ἀμφοτέροις γὰρ ἀνασκευάζειν ἢ κατασκευάζειν ῥᾶον. περὶ
μὲν ἐν τῷ ἴδιῳ φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ
πολὺ ἐν συμπλοκῇ τὸ ἴδιον ἀποδίδεται, ὥς ἀνασκευάζειν
μὲν ἔστιν ἐν ἀνελόντα, κατασκευάζοντι δὲ ἀνάγκη πάντα
συλλογίζεσθαι. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ὅσα πρὸς
τὸν ὀρισμὸν, καὶ πρὸς τὸ ἴδιον ἀρμόσει λέγεσθαι· παντὶ τε
γὰρ δεῖ τῷ ὑπὸ τὸ νομα τὸν κατασκευάζοντα δεικνύειν ὅτι
ὑπάρχει, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἐν δεῖξαι μὴ ὑπάρ-
χον· εἴ τε καὶ παντὶ ὑπάρχει, μὴ μόνῳ δέ, καὶ ὅπως ἀνε-
σκευασμένον γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τῷ ὀρισμῷ λέγεται. περὶ
δὲ τῷ γένος, ὅτι κατασκευάζειν μὲν ἀνάγκη μοναχῶς παντὶ
δείξαντα ὑπάρχειν, ἀνασκευάζοντι δὲ διχῶς· καὶ γὰρ εἰ
μηδὲν καὶ εἰ τινὶ δεδείκται μὴ ὑπάρχον, ἀνήρηται τὸ ἐν
ἀρχῇ· ἔτι κατασκευάζοντι μὲν ἐκ ἀπόχρη ὅτι ὑπάρχει
δεῖξαι, ἀλλὰ καὶ διότι ὡς γένος ὑπάρχει δεικτέον· ἀνα-
σκευάζοντι δ' ἰκανὸν τὸ δεῖξαι μὴ ὑπάρχον ἢ τινὶ ἢ μὴ
παντὶ. εἴκει δ', ὥστε καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ διαφθεῖραι
τῷ ποιῆσαι ῥᾶον, ὅτε καὶ ἐπὶ τέτων τὸ ἀνασκευάσαι τῷ
κατασκευάσαι.

Ἐπὶ δὲ τῷ συμβεβηκότος τὸ μὲν καθόλου ῥᾶον ἀνα-
σκευάζειν ἢ κατασκευάζειν· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ δει-
κτέον ὅτι παντὶ, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἐν δεῖξαι μὴ
ὑπάρχον. τὸ δ' ἐπὶ μέρους ἀνάπαλιν ῥᾶον κατασκευά-
σαι ἢ ἀνασκευάσαι· κατασκευάζοντι μὲν γὰρ ἀπόχρη δει-
ξαι ὅτι παντὶ, ἀνασκευάζοντι δ' ἀπόχρη ἐν δεῖξαι μὴ

2. ὁ om C. || 3. αὐτὸς B. || 4. ἔτι δ' ἐκ C. || ποσαχῶς C. || ἐνδέχεται A. || 6. ὀρισμὸς ante ἢ C. || 9. ἐν C. || 10. δεῖν B. ||
13. οἱ om B. || οἱ om C. || 18. συνώνυμος A. || εἶδος ἐστὶν, ἐστὶ C. || 19. χρήσιμος ὁ τόπος πρὸς C. || τοῦτο B. || 22. τῷ τῷ χρῆσθαι
om C. || 27. διότι AB. || γένος μόνον καὶ C. || 33. συμπεραίνεσθαι C. || 34. ἐν C. || ἀνασκ.] ἀναρῶντες C. || 36. κατασκευάζοντα C.

1. κατηγορεῖσθαι C. || 2. ἀντιτρέφειν, καθ' ἔ. τὸν λόγον καὶ τὸ νομα, εἰ C. || 3. δ' ἐκ ἀνάγκη καθόλου C. || 5. ἔτι εἰ AB. || 7. κατ'
ἰδεῖν ὧν τὸ νομα κατ. καὶ ὁ λόγος κατ. C. || 10. τὸ νομα, ὅδε τὸ νομα C. || 21. ἐν B. || 23. ἐλέγετο C. || 24. κατασκευάζοντι C. ||
25. δεῖξαι ὑπάρχον C. || 28. ὅτι C. || 34. κατασκευάζειν, καὶ δι' ἐνὸς γὰρ ἀνασκευάζεται τὸ καθόλου ἢ κατασκευάζεται, κατασκευάζοντι C. ||
36. πάλιν B. || ῥᾶον γὰρ κατασκ. C. || 37. ἀπόχρη τὸ δεῖξαι C.

ξαι τινὶ ὑπάρχον, ἀνασκευάζοντι δὲ δεικτέον ὅτι οὐδενὶ ὑπάρχει.

Φανερὸν δὲ καὶ διότι πάντων ῥᾶσον ὅρον ἀνασκευάσαι· πλείεστα γὰρ ἐν αὐτῷ τὰ δεδομένα πολλῶν εἰρημένων, ἐκ δὲ τῶν πλειόνων θάττον γίνεται συλλογισμός· εἰκὸς γὰρ ἐν 5 τοῖς πολλοῖς μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ὀλίγοις ἀμάρτημα γίνεσθαι. ἔτι πρὸς μὲν ὅρον ἐνδέχεται καὶ διὰ τῶν ἄλλων ἐπιχειρεῖν· εἴτε γὰρ μὴ ἴδιος ὁ λόγος, εἴτε μὴ γένος τὸ ἀποδοθῆναι, εἴτε μὴ ὑπάρχει τι τῶν ἐν τῷ λόγῳ, ἀνιημένος γίνεται ὁ ὀρισμός· πρὸς δὲ τὰλλα ὅτε τὰ ἐκ τῶν ὅρων ὅτε τὰλλα ἐν 10 δέχεται πάντ' ἐπιχειρεῖν· μόνα γὰρ τὰ πρὸς τὸ συμβεβηκὸς κοινὰ πάντων τῶν εἰρημένων ἐσίν. ὑπάρχειν μὲν γὰρ δεῖ ἕκαστον τῶν εἰρημένων· εἰ δὲ μὴ ὡς ἴδιον ὑπάρχει τὸ γένος, ὁδὲ ἀνιηται τὸ γένος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἴδιον ἐκ ἀνάγκης καὶ ὡς γένος, ὁδὲ τὸ συμβεβηκὸς ὡς γένος ἢ ἴδιον, ἀλλ' 15 ὑπάρχειν μόνον. ὡς· ὃ δυνατόν ἐκ τῶν ἐτέρων πρὸς τὰ ἕτερα ἐπιχειρεῖν ἀλλ' ἢ ἐπὶ τῷ ὀρισμῷ. δῆλον ὅτι ῥᾶσον πάντων ὅρον ἀναιρεῖν, κατασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον· ἐκεῖνά τε γὰρ δεῖ πάντα συλλογίσασθαι (καὶ γὰρ ὅτι ὑπάρχει τὰ εἰρημένα καὶ ὅτι γένος τὸ ἀποδοθῆναι καὶ ὅτι ἴδιος ὁ λόγος), καὶ ἔτι παρὰ ταῦτα, ὅτι δηλοῖ τὸ τί ἦν εἶναι ὁ λόγος, καὶ τῷτο καλῶς δεῖ πεποιημέναι.

Τῶν δ' ἄλλων τὸ ἴδιον μάλιστα τοῖσιν ἀναιρεῖν μὲν γὰρ ῥᾶσον διὰ τὸ ἐκ πολλῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, κατασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον, ὅτι τε πολλὰ δεῖ συμβιβασαί, 25 καὶ πρὸς τῷτο ὅτι μόνον ὑπάρχει καὶ ἀντικατηγορεῖται τῷ πράγματι.

Ῥᾶσον δὲ πάντων κατασκευάσαι τὸ συμβεβηκός· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ὃ μόνον ὑπάρχον, ἀλλὰ καὶ ὅτι οὕτως ὑπάρχει, δεικτέον· ἐπὶ δὲ τῷ συμβεβηκότος, ὅτι ὑπάρχει μόνον, ἱκανὸν δεῖξαι. ἀνασκευάζειν δὲ χαλεπώτατον τὸ συμβεβηκός, ὅτι ἐλάχιστα ἐν αὐτῷ δέδοται· ὃ γὰρ προσσημαίνει ἐν τῷ συμβεβηκότι πῶς ὑπάρχει, ὡς· ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων διχῶς ἐσίν ἀνελεῖν, ἢ δεῖξαντα ὅτι ἔχ ὑπάρχει ἢ ὅτι ἔχ ὅπως ὑπάρχει, ἐπὶ δὲ τῷ συμβεβηκότος 35 ὃ ἐσίν ἀνελεῖν ἀλλ' ἢ δεῖξαντα ὅτι ἔχ ὑπάρχει.

Οἱ μὲν ὅν τοιοῦτοι δι' ὧν εὐπορήσομεν πρὸς ἕκαστα τῶν προβλημάτων ἐπιχειρεῖν, σχεδὸν ἱκανῶς ἐξηρήθηται.

Θ.

Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τάξεως, καὶ πῶς δεῖ ἐρωτᾶν, λεκτέον. δεῖ δὲ πρῶτον μὲν ἐρωτηματίσαι μέλλοντα τὸν τόπον εὐρεῖν ὅθεν ἐπιχειρητέον, δεύτερον δὲ ἐρωτηματίσαι καὶ 5 τάσαι καθ' ἕκαστά πρὸς ἑαυτόν, τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τρίτον εἰπεῖν ταῦτα ἢ πρὸς ἕτερον· μέχρι μὲν ὅν τῷ εὐρεῖν τὸν τόπον ὁμοίως τῷ φιλοσόφῳ καὶ τῷ διάλεκτικῷ ἢ σκέψις, τὸ δ' ἢ πρὸς ταῦτα τάττειν καὶ ἐρωτηματίσαι ἴδιον τῷ διαλεκτικῷ· πρὸς ἕτερον γὰρ πᾶν τὸ τοῖσιν, τῷ δὲ φιλοσόφῳ καὶ ζητῶντι καθ' ἑαυτόν ὅθεν μέλει· ἐὰν ἀληθὴ μὲν ἢ καὶ γνῶριμα δι' ὧν ὁ συλλογισμός, μὴ θῆ· δ' αὐτὰ ὁ ἀποκρινόμενος διὰ τὸ σύνεγγυς εἶναι τῷ ἔξ ἀρχῆς καὶ προορᾶν τὸ συμβεβητόμενον· ἀλλ' ἴσως καὶ σπουδάσειεν ὅτι μάλιστα 15 γνῶριμα καὶ σύνεγγυς εἶναι τὰ ἀξιώματα· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐπιστημονικοὶ συλλογισμοί.

Τὸς μὲν ὅν τοῖσιν ὅθεν δεῖ λαμβάνειν, εἰρηται πρότερον· περὶ τάξεως δὲ καὶ τῷ ἐρωτηματίσαι λεκτέον· διελόμενον τὰς προτάσεις, ὅσαι ληπτέαι παρὰ τὰς ἀναγκαίας, ἀναγκαῖαι δὲ λέγονται δι' ὧν ὁ συλλογισμός γίνεται. αἱ δὲ παρὰ ταύτας λαμβανόμεναι τέτταρες εἰσιν· ἢ γὰρ ἐπαγωγῆς χάριν τῷ δοθῆναι τὸ καθόλου, ἢ εἰς ὄγκον τῷ λόγῳ, ἢ πρὸς κρύψιν τῷ συμπεράσματος, ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον εἶναι τὸν λόγον. παρὰ δὲ ταύτας ὁδεμίαν ληπτέον πρότασιν, ἀλλὰ διὰ τούτων αὔξειν καὶ ἐρωτηματίσαι πειρατέον. εἰσὶ δ' αἱ πρὸς κρύψιν ἀγῶνος χάριν· ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα ἢ τοιαυτὴ πραγματεία πρὸς ἕτερον ἐσίν, ἀνάγκη καὶ ταύταις χρῆσθαι.

Τὰς μὲν ὅν ἀναγκαίας, δι' ὧν ὁ συλλογισμός, ἐκ εὐθὺς προτατέον, ἀλλ' ἀποσατέον ὅτι ἀνωτάτω, οἷον μὴ τῶν ἐναντίων ἀξιώντα τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην, ἀν' ὅτε βέληται λαβεῖν, ἀλλὰ τῶν ἀντικειμένων· τεθέντος γὰρ τούτου, καὶ ὅτι τῶν ἐναντίων ἢ αὐτὴ συλλογίζεται, ἐπειδὴ ἀντικείμενα τὰ ἐναντία. ἀν' δὲ μὴ τίθῃ, δι' ἐπαγωγῆς ληπτέον, προτείνοντα ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος ἐναντίων. ἢ γὰρ διὰ συλλογισμῶν ἢ δι' ἐπαγωγῆς τὰς ἀναγκαίας ληπτέον, ἢ τὰς μὲν ἐπαγωγῇ τὰς δὲ συλλογισμῶν, ὅσαι δὲ λίαν προφανεῖς εἰσὶ, καὶ αὐτὰς προτείνοντα· ἀδηλότερόν τε γὰρ αἰεὶ ἐν τῇ ἀπο-

7. διὰ corr A, τὰ B. || ἐπιχειρεῖν AB. || 8. ὁ om A. || 10. ὅρων τέτακται ὅτε C. || 18. κεῖνά AB. || 19. πάντα δεῖ συλλογίσασθαι C. || 20. εἰρημένα πάντα καὶ C. || 24. πολὺ συνίστασθαι κατασκ. C. || 36. ἀναιρεῖν C.

Tit. Θ A, ὅητα B, η C. || 4. ἐρωτηματίσαι A, ἐρωτᾶν C. || 6. ἕκαστον C. || 7. ἢ πρὸς ταῦτα C. || τὸν om C. || 9. ἢ πρὸς om C. || 12. ὁ post αὐτὰ om B. || 14. καὶ] ἀ καὶ C. || 25. ἀλλ' ἢ C. || 30. εὐθὺς αὐτὰς προτ. AB, || 34. ἐὰν C. || 38. ταύτας A. || ἀπὸ om C. || ἀποτάσει B.

φάσει καὶ τῇ ἐπαγωγῇ τὸ συμβησόμενον, καὶ ἅμα τὸ αὐτὰς τὰς χρησίμους προτείνει καὶ μὴ δυνάμενον ἐκείνως λαβεῖν ἔτοιμον. τὰς δὲ παρὰ ταύτας εἰρημνίας ληπτέον μὲν τῶν χάριν, ἐκάστη δ' ὡδὲ χρησέον, ἐπάγοντα μὲν ἀπὸ τῶν καθ' ἑκάστον ἐπὶ τὸ καθόλου καὶ τῶν γινώσκων 5 ἐπὶ τὰ ἀγνώστα γινώσκοντα δὲ μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἢ ἀπλῶς ἢ τοῖς πολλοῖς. κρύπτοντα δὲ προσυλλογίζεσθαι δι' ὧν ὁ συλλογισμὸς τῷ ἐξ ἀρχῆς μέλλει γίνεσθαι, καὶ ταῦτα ὡς πλείους· εἴη δ' ἂν τῶτο, εἴ τις μὴ μόνον τὰς ἀναγκαίους ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς ταύτας χρησίμων τινα συλ- 10 λογίζοιτο. ἐτι τὰ συμπέρασματα μὴ λέγειν, ἀλλ' ὕψερρον ἀθρόα συλλογίζεσθαι· ἔτω γὰρ ἂν πορρωτάτω ἀποσῇσεις τῆς ἐξ ἀρχῆς θέσεως· καθόλου δ' εἰπεῖν, ἔτω δὲ ἐρωτῶν τὸν κρυπτικῶς πυνθανόμενον, ὡς ἡρωτημένον τῷ παντός λόγῳ καὶ εἰπόντος τὸ συμπέρασμα ζητεῖσθαι τὸ διὰ τί. τῶτο δ' 15 ἔσαι μάλιστα διὰ τῷ λεχθέντος ἔμπροσθεν τρόπῳ· μόνος γὰρ τῷ ἐσχάτῳ ῥηθέντος συμπέρασματος ἀδελον πῶς συμβαίνει, διὰ τὸ μὴ προσωρᾶν τὸν ἀποκρινόμενον ἐκ τῶν συμβαίνει, μὴ διαβρωθέντων τῶν πρότερον συλλογισμῶν. ἥκιστα δ' ἂν διαβρωτοῖτο ὁ συλλογισμὸς τῷ συμπέρασματος· μὴ τὰ 20 τῶτο λήμματα ἡμῶν τιθέντων, ἀλλ' ἐκεῖνα ὅφ' ὧν ὁ συλλογισμὸς γίνεται.

Χρήσιμον δὲ καὶ τὸ μὴ συνεχῇ τὰ ἀξιώματα λαμβάνειν ἐξ ὧν οἱ συλλογισμοί, ἀλλ' ἐναλλάξ τὸ πρὸς ἕτερον καὶ ἕτερον συμπέρασμα· τιθεμένων γὰρ τῶν οἰκείων παρ' 25 ἀλλήλα μᾶλλον τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτῶν προφανές.

Χρὴ δὲ καὶ ὁρίσμῳ λαμβάνειν, ἐφ' ὧν ἐνδέχεται, τὴν καθόλου πρότασιν, μὴ ἐπ' αὐτῶν ἀλλ' ἐπὶ τῶν συσσί- 30 χων· παραλογίζονται γὰρ ἑαυτὰς, ὅταν ἐπὶ συσσίχῳ ληφθῇ ὁ ὁρίσμος, ὡς ἔ' τὸ καθόλου συγχωρῶντες, οἷον εἰ δέοι λαβεῖν ὅτι ὁ ὀργιζόμενος ὀρέγεται τιμωρίας διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν, ληφθεὶς δ' ἡ ὀργὴ ὀρεγίς εἶναι τιμωρίας διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν· δῆλον γὰρ ὅτι τῶτο ληφθέντος ἔχοι- 35 μεν ἂν καθόλου ὁ προαιρέμεθα. τοῖς δ' ἐπ' αὐτῶν προτείνουσι πολλάκις ἀνάνυσιν συμβαίνει τὸν ἀποκρινόμενον διὰ τὸ μᾶλλον ἔχειν ἐπ' αὐτῷ τὴν ἔνστασιν, οἷον ὅτι ὁ ὀργιζόμενος ἐκ ὀρέγεται τιμωρίας· τοῖς γὰρ γονεύσιν ὀργιζόμεθα μὲν, ἐκ ὀρεγόμεθα δὲ τιμωρίας. ἴσως μὲν ἔν ἐκ ἀληθείας ἡ ἔνστα- 40 σις· παρ' ἐνίων γὰρ ἰκανὴ τιμωρία τὸ λυπῆσαι μόνον καὶ

ποιῆσαι μετὰμέλεισθαι· ἔ' μὴν ἀλλ' ἔχει τι πιθανόν πρὸς τὸ μὴ δοκεῖν ἀλόγως ἀρνεῖσθαι τὸ προτεινόμενον. ἐπὶ δὲ τῷ τῆς ὀργῆς ὁρίσμῳ ἔχ' ὁμοίως ῥαδίον ἐστὶν εὐρεῖν ἔνστασιν.

Ἐτι τὸ προτείνειν μὴ ὡς δι' αὐτὸ ἀλλ' ἄλλης χάριν προτείνοντα· εὐλαβεῖνται γὰρ τὰ πρὸς τὴν θέσιν χρησίμα. ἀπλῶς δ' εἰπεῖν, ὅτι μάλιστα ποιεῖν ἀδελον πότερον τὸ προ- 45 τεινόμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον βέλεται λαβεῖν· ἀδελος γὰρ ὅτος τῷ πρὸς τὸν λόγον χρησίμῳ μᾶλλον τὸ δοκεῖν αὐτοῖς τιθέασιν.

Ἐτι διὰ τῆς ὁμοιότητος πυνθάνεσθαι· καὶ γὰρ πιθα- 50 νόν καὶ λανθάνει μᾶλλον τὸ καθόλου· οἷον ὅτι ὥσπερ ἐπισημή καὶ ἀγνοία τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ, ἔτω καὶ αἰσθησις τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ, ἢ ἀνάπαλιν, ἐπειδὴ αἰσθησις ἢ αὐτῇ, καὶ ἐπισημή. τῶτο δ' ἐστὶν ὅμοιον ἐπαγωγῇ, ἔ' μὴ ταυτόν γε· ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν καθ' ἑκάστον τὸ καθόλου λαμ- 55 βάνεται, ἐπὶ δὲ τῶν ὁμοίων ἐκ ἑξὶ τὸ λαμβανόμενον τὸ καθόλου, ὅφ' ὃ πάντα τὰ ὁμοιά ἐστιν.

Δεῖ δὲ καὶ αὐτὸν ποτε αὐτῷ ἔνστασιν φέρειν· ἀνυπό- 60 πτως γὰρ ἔχουσιν οἱ ἀποκρινόμενοι πρὸς τὰς δοκῦντας δι- καίως ἐπιχειρεῖν. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ ἐπιλέγειν ὅτι σύνθετος καὶ λεγόμενον τὸ τοῖσιν· ὁκῶσι γὰρ κινεῖν τὸ εἰσθὺς ἔνστα- 65 σιν μὴ ἔχοντες. ἅμα δὲ καὶ τῷ χρῆσθαι καὶ αὐτοὶ τοῖς τοῖσιν φυλάττονται κινεῖν αὐτά. ἐτι τὸ μὴ σπευδάξιν, καὶ ὅλως χρήσιμον ἢ πρὸς γὰρ τὰς σπευδάζοντας μᾶλλον ἀντιτείνουσιν. καὶ τὸ ὡς ἐν παραβολῇ προτείνειν· τὸ γὰρ δι' 70 ἄλλο προτεινόμενον καὶ μὴ δι' αὐτὸ χρήσιμον τιθέασιν μᾶλλον. ἐτι μὴ αὐτὸ προτείνειν ὃ δεῖ ληφθῆναι, ἀλλ' ὅφ' τῶτο ἔπεται ἐξ ἀνάγκης· μᾶλλον τε γὰρ συγχωρῶσι διὰ τὸ μὴ ὁμοίως ἐκ τῶτο φανερόν εἶναι τὸ συμβησόμενον, καὶ λη- 75 φθέντος τῶτο εἰληπται κακεῖνο. καὶ τὸ ἐπ' ἐσχάτῳ ἐρωτῶν ὃ μάλιστα βέλεται λαβεῖν· μάλιστα γὰρ τὰ πρῶτα ἀνα- γένουσι διὰ τὸ τὰς πλείους τῶν ἐρωτῶντων πρῶτα λέγειν περὶ ἃ μάλιστα σπευδάξουσιν. πρὸς ἐνίαν δὲ πρῶτα τὰ τοι- 80 αὐτα προτείνειν· οἱ γὰρ δύσκολοι τὰ πρῶτα μάλιστα συγ- χωρῶσιν, ἂν μὴ παντελῶς φανερόν ἢ τὸ συμβησόμενον, ἐπὶ τελευτῆς δὲ δυσκολεύουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι οἰόνται δριμυεῖς εἶναι ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι· θέντες γὰρ τὰ πλείους ἐπὶ τέλους τεθρῆνούνται ὡς ἔ' συμβαινόντος ἐκ τῶν κειμένων· 85 τιθέασιν δὲ προχειρῶς, πιστεύοντες τῇ ἔξει καὶ ὑπολαμβάνου-

1. τὸ καὶ αὐτὰς C. || 2. καὶ om C. || ἐκείνως corr A. || 3. ἔτοιμον corr A, ἐτοιμῶς B. || 14. κρυπτικῶς A. || 19. προτέρων C. || 20. διαβρωθεὶς C. || 24. ὧν εἰσὶν οἱ C. || 25. παράλληλον C. || 29. αὐτὰς C. || 30. ὁ om B. || 31. διὰ φαινομένην ὀλιγωρίαν margo rc C. || 32. ἡ om C. || 37. ἐκ] ἔ' πᾶς corr C. || 38. ἐκ ἰκανῇ AB. || ἔνστασις ὑπάρχει· παρ' ἐνίων μὲν γὰρ C. ||

1. μετὰμελεῖσθαι C. || 3. ἐστὶν om C. || 11. ὅτι om AB. || 12. καὶ ἡ αἰσθησις C. || 13. ἐπειδὴ ἡ αἰσθ. C. || αὐτῇ τῶν ἐναντίων καὶ corr C. || 17. ὧν AB. || ἅπαντα ὁμοία C. || 18. ἐαυτῷ C. || 22. τῷ διὰ τὸ BC. || αὐτὰς C. || 30. ἐκεῖνο. καὶ ἔ' τὸ C. || 31. πρῶτα τῶν ἐρωτημάτων ἀναγέουσι BC. || 35. ἐάν C. || 37. γὰρ πρὸς τὰ πρῶτα τὰ B. || 39. προχειρῶς om C.

νοντες ὁδὲν πείσσεσθαι. ἔτι τὸ μηκύνειν καὶ παρεμβάλλειν τὰ μηδὲν χρήσιμα πρὸς τὸν λόγον, καθάπερ οἱ ψευδογράφοντες· πολλῶν γὰρ ὄντων ἀδύλον ἐν ὁποῖῳ τὸ ψεῦδος. διὸ καὶ λαμβάνουσιν ἐνίοτε οἱ ἐρωτῶντες ἐν παραβύςῳ προσιθύντες ἂ καὶ αὐτὰ προτεινόμενα ἐκ ἂν τεθείη.

Εἰς μὲν ἔν κρύψιν τοῖς εἰρημένοις χρῆσθον, εἰς δὲ κόσμον ἐπαγωγῇ καὶ διαίρεσει τῶν συγγενῶν. ἡ μὲν ἔν ἐπαγωγῇ ὁποῖον τί ἐστὶ δῆλον, τὸ δὲ διαίρεισθαι τοῖσιν οἷον ὅτι ἐπισήμη ἐπισήμης βελτίων ἢ τῷ ἀκριβεστέρα εἶναι ἢ τῷ βελτιόνων, καὶ ὅτι τῶν ἐπισήμῶν αἱ μὲν θεωρητικαὶ αἱ δὲ 10 πρακτικαὶ αἱ δὲ ποιητικαί. τῶν γὰρ τοῖσιν ἕκαστον συνεπικοσμεῖ μὲν τὸν λόγον, ἐκ ἀναγκαῖα δὲ ῥηθῆναι πρὸς τὸ συμπέρασμα.

Εἰς δὲ σαφήνειαν παραδείγματα καὶ παραβολὰς οἰσέον, παραδείγματα δὲ οἰκεία καὶ ἐξ ὧν ἴσμεν, οἷα Ὁμη- 15 ρος, μὴ οἷα Χοιρίλος· ἔτω γὰρ ἂν σαφέστερον εἴη τὸ προτεινόμενον.

2 Χρῆσθον δ' ἐν τῷ διαλέγεσθαι τῷ μὲν συλλογισμῷ πρὸς τὰς διαλεκτικὰς μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς πολλὰς, τῇ δ' ἐπαγωγῇ τὴν ἀντίον πρὸς τὰς πολλὰς μᾶλλον· εἴρηται δ' 20 ὑπὲρ τούτων καὶ πρότερον. ἔστι δὲ ἐπ' ἐνίῳ μὲν ἐπάγοντα δυνατὸν ἐρωτῆσαι τὸ καθόλου, ἐπ' ἐνίῳ δ' οὐ ῥάδιον διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ὁμοιότησιν ὄνομα πάσαις κοινόν· ἀλλ' ὅταν δὲ τὸ καθόλου λαβεῖν, ἔσως ἐπὶ πάντων τῶν τοῖσιν φασίν· τῷ δὲ διορίσθαι τῶν χαλεπωτάτων, ὅποια τῶν προφερομέ- 25 νων τοιαῦτα καὶ ποῖα ἔ. καὶ παρὰ τῷ πολλὰκις ἀλλήλως παρακρούονται κατὰ τὰς λόγους, οἱ μὲν φάσκοντες ὅμοια εἶναι τὰ μὴ ὄντα ὅμοια, οἱ δ' ἀμφισβητῶντες τὰ ὅμοια μὴ εἶναι ὅμοια. διὸ πειρατέον ἐπὶ πάντων τῶν τοῖσιν ὀνοματοποιεῖν αὐτόν, ὅπως μήτε τῷ ἀποκρινομένῳ ἐξῆ ἀμφι- 30 σβητεῖν ὡς ἔχ ὁμοίως τὸ ἐπιφερόμενον λέγεται, μήτε τῷ ἐρωτῶντι συκοφαντεῖν ὡς ὁμοίως λεγομένῳ, ἐπειδὴ πολλὰ τῶν ἔχ ὁμοίως λεγομένων ὁμοίως φαίνεται λέγεσθαι.

Ὅταν δ' ἐπάγοντος ἐπὶ πολλῶν μὴ διδῷ τὸ καθόλου, τότε δίκαιον ἀπαιτεῖν ἔντασιν. μὴ εἰπόντα δ' αὐτὸν ἐπὶ τί- 35 νων ἔσως, ἔ δίκαιον ἀπαιτεῖν ἐπὶ τίνων ἔχ ἔσως· δεῖ γὰρ ἐπάγοντα πρότερον ἔτω τὴν ἔντασιν ἀπαιτεῖν. ἀξιωτέον τε τὰς ἐντάσεις μὴ ἐπ' αὐτῷ τῷ προτεινόμενῳ φέρειν, ἐὰν μὴ ἐν μόνον ἢ τὸ τοῖσιν, καθάπερ ἡ δυὰς τῶν ἀρτίων μίνος.

ἀριθμὸς πρῶτος· δεῖ γὰρ τὸν ἐνισάμενον ἐφ' ἑτέρῃ τὴν ἔν- 5 τασιν φέρειν, ἢ λέγειν ὅτι τῷ μόνον τοῖσιν. πρὸς δὲ τὰς ἐνισαμένους τῷ καθόλου, μὴ ἐν αὐτῷ δὲ τὴν ἔντασιν φέροντας ἀλλ' ἐν τῷ ὁμωνίμῳ, οἷον ὅτι ἔχοι ἂν τις τὸ μὴ αὐ- 5 τοῦ χρώμα ἢ πόδα ἢ χεῖρα (ἔχοι γὰρ ἂν ὁ ζωγράφος χρώμα καὶ ὁ μάγειρος πόδα τὸν μὴ αὐτῷ) διελόμενον ἔν ἐπὶ τῶν τοῖσιν ἐρωτητέον· λαμβάνουσι γὰρ τῆς ὁμωνιμίας εὔ δόξει ἐνσηῖναι τῇ προτάσει. ἐὰν δὲ μὴ ἐν τῷ ὁμωνίμῳ ἀλλ' ἐν αὐτῷ ἐνισάμενος κωλύῃ τὴν ἐρώτησιν, ἀφαιρῶντα 5 δεῖ ἐκ ὧ ἢ ἔντασις προτείνειν τὸ λοιπὸν καθόλου ποιῶντα, ἔως ἂν λάβῃ τὸ χρήσιμον. οἷον ἐπὶ τῆς λήθης καὶ τῷ ἐπι- λελησθαι· ἔ γὰρ συγχωρεῖν τὸν ἀποβεβληκότα ἐπισήμην ἐπιλελῆσθαι, διότι μεταπεσόντος τῷ πράγματος ἀποβέ- 5 βληκε μὲν τὴν ἐπισήμην, ἐπιλέλῃσαι δ' ἔ. ῥητέον ἔν ἀφε- λόντα ἐν ὧ ἢ ἔντασις τὸ λοιπόν, οἷον εἰ διαμένοντος τῷ πρά- γματος ἀποβέβληκε τὴν ἐπισήμην, διότι ἐπιλέλῃσαι. ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐνισαμένους διότι τῷ μείζονι ἀγαθῷ 5 μείζον ἀντίκειται κακόν· προφέρουσι γὰρ ὅτι τῇ ὑγιείᾳ, ἐλάττονι ὄντι ἀγαθῷ τῆς εὐεξίας, μείζον κακὸν ἀντίκειται· 20 τὴν γὰρ νόσον μείζον κακὸν εἶναι τῆς καχεξίας. ἀφαιρετέον ἔν καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐν ὧ ἢ ἔντασις· ἀφαιρεθέντος γὰρ μᾶλλον ἂν θεῖη, οἷον ὅτι τῷ μείζονι ἀγαθῷ μείζον κακὸν ἀντίκει- 5 ται, ἐὰν μὴ συνεπιφέρῃ θάτερον θάτερον, καθάπερ ἡ εὐεξία τὴν ὑγιείαν. ἔ μόνον δ' ἐνισαμένῳ τῷ ποιητέον, ἀλλὰ καὶ 25 ἄνευ ἐντάσεως ἀρνήται διὰ τὸ προορᾶν τι τῶν τοῖσιν· ἀφαι- ρθέντος γὰρ ἐν ὧ ἢ ἔντασις, ἀναγκασθήσεται τιθέναι διὰ τὸ μὴ προορᾶν ἐν τῷ λοιπῷ· ἐπὶ τίνος ἔχ ἔσως· ἐὰν δὲ μὴ τιθῇ, ἀπαιτούμενος ἔντασιν ἔ μὴ ἔχῃ ἀποδῶναι. εἰσὶ δὲ τοι- 5 αῦται τῶν προτάσεων αἱ ἐπὶ τὴν μὲν ψευδεῖς ἐπὶ τὴν δ' ἀλη- θεῖς· ἐπὶ τούτων γὰρ ἐστὶν ἀφελόντα τὸ λοιπὸν ἀληθὲς κατὰ- 5 λιπεῖν. ἐὰν δ' ἐπὶ πολλῶν προτείνοντος μὴ φέρῃ ἔντασιν, ἀξιωτέον τιθέναι· διαλεκτικῇ γὰρ ἐστὶν πρότασις πρὸς ἣν οὕ- 5 τως ἐπὶ πολλῶν ἔχουσιν μὴ ἐστὶν ἔντασις.

Ὅταν δ' ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἄνευ τε τῷ ἀδυνάτῃ καὶ 5 διὰ τῷ ἀδυνάτῃ συλλογίσασθαι, ἀποδεικνύντι μὲν καὶ μὴ διαλεγόμενῳ ὁδὲν διαφέρει ἔσως ἢ ἐκείνῳ συλλογίσασθαι, διαλεγόμενῳ δὲ πρὸς ἄλλον ἔ χρῆσθον τῷ διὰ τῷ ἀδυνάτῃ 5 συλλογισμῷ. ἄνευ μὲν γὰρ τῷ ἀδυνάτῃ συλλογισαμένῳ ἔκ ἐστὶν ἀμφισβητεῖν· ὅταν δὲ τὸ ἀδύνατον συλλογίσῃται,

1. πῆσσεσθαι AB. || 2. μηδὲν C. || 3. ἀδύλον τὸ ψ. C. || 4. τιθέντες C. || 10. αἱ δὲ πρακτικαὶ om C. || 12. εἰς C. || 16. σα- 5 φέστερον ἂν C. || 21. τέτω BC. || 22. τὸ μὴ om C. || 24. τὸ om A. || 37. δὲ C. || 38. ἂν μὴ μόνον ἐν C.

1. ἀριθμὸς om pr C. || 2. τοῖσιν μόνον τῷ C. || 4. ἐαυτῷ C. || 11. λάβης C. || 13. διὰ τὸ μ. τ. πρ. ἀποβεβληκέναι C. || 14. μὲν 5 om AB. || ἐπιλελῆσθαι C. || 20. εἶναι om pr C. || 21. τούτων C. || 23. θάτερον θάτερον B, θάτερον C. || 24. τέτω C. || 27. ἐχῇ C. || 28. οὕχ ἔξει C. || 31. φέρῃ τὴν ἔντασιν C. || 34. ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ καὶ ἄνευ τῷ C. || 35. συλλογίσασθαι C. || καὶ μὴ διαλεγόμενῳ om C. || 38. συλλογισαμένῳ C. || 39. συλλογίζονται C.

ἀν μὴ λίαν ἢ περιφανὲς ψεῦδος ὄν, ἐκ ἀδύνατόν φασιν εἶναι, ὥς ὃ γίνεται τοῖς ἐρωτῶσιν ὃ βέλονται.

Δεῖ δὲ προτείνειν ὅσα ἐπὶ πολλῶν μὲν ἔτῳς ἔχει, ἔν-
σασις δὲ ἢ ὅλως μὴ ἔσιν ἢ μὴ ἐπιπολῆς τὸ συνιδεῖν· μὴ
δυνάμενοι γὰρ συνορᾶν ἐφ' ὧν ἔχ' ἔτῳς, ὡς ἀληθὲς ὃν τι- 5
θέασιν.

Οὐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρασμα ἐρώτημα ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ,
ἀνανεύσαντος ὃ δοκεῖ γεγονέναι συλλογισμός. πολλάκις γὰρ
καὶ μὴ ἐρωτῶντος ἀλλ' ὡς συμβαῖνον ἐπιφέροντος ἀρνῶνται,
καὶ τῆτο ποῖντες ὃ δοκῶσιν ἐλέγχεσθαι τοῖς μὴ συνορῶσιν 10
ὃ τι συμβαίνει ἐκ τῶν τεθέντων. ὅταν ἔν μὴδὲ φήσας συμ-
βαίνειν ἐρωτήσῃ, ὃ δ' ἀρνηθῇ, παντελῶς ὃ δοκεῖ γεγονέναι
συλλογισμός.

Οὐ δοκεῖ δὲ πᾶν τὸ καθόλου διαλεκτικὴ πρότασις εἶναι
οἷον τί ἐσιν ἄνθρωπος, ἢ ποσαχῶς λέγεται τάγαθόν; ἐσι 15
γὰρ πρότασις διαλεκτικὴ πρὸς ἣν ἔσιν ἀποκρίνασθαι καὶ ἢ
ἔ· πρὸς δὲ τὰς εἰρημένας ἔκ ἔσιν. διὸ ὃ διαλεκτικὰ ἐς τὰ
τοιαῦτα τῶν ἐρωτημάτων, ἀν μὴ αὐτὸς διορίσας ἢ διελόμε-
νος εἴπῃ, οἷον ἄρα γε τάγαθόν ἔτῳς ἢ ἔτῳς λέγεται; πρὸς
γὰρ τὰ τοιαῦτα ῥάδιον ἢ ἀπέκρισις ἢ καταφύσαντι ἢ ἀπο- 20
φύσαντι. διὸ πειρατέον ἔτω προτείνειν τὰς τοιαύτας τῶν
προτάσεων. ἅμα δὲ καὶ δίκαιον ἴσως παρ' ἐκείνῃ ζητεῖν πο-
σαχῶς λέγεται τάγαθόν, ὅταν αὐτῷ διαιρημένῳ καὶ προτεί-
νοντος μηδαμῶς συγχωρῇ.

Ὅστις δ' ἓνα λόγον πολλὸν χρόνον ἐρωτᾷ, κακῶς πυν- 25
θάνεται. εἰ μὲν γὰρ ἀποκρινομένη τῷ ἐρωτῶμένῳ τὸ ἐρωτώ-
μενον, δῆλον ὅτι πολλὰ ἐρωτήματα ἐρωτᾷ ἢ πολλάκις
ταυτά, ὥς ἢ ἀδολεσχεῖ ἢ ἐκ ἔχει συλλογισμὸν· ἐξ ὁλί-
γων γὰρ πᾶς συλλογισμός· εἰ δὲ μὴ ἀποκρινομένη, ὅτι ἐκ
ἐπιτιμᾶ ἢ ἀφίσταται.

3. Ἐσι δ' ἐπιχειρεῖν τε χαλεπὸν καὶ ὑπέχειν ῥάδιον τὰς
αὐτὰς ὑποθέσεις. ἐσι δὲ τοιαῦτα τά τε φύσει πρῶτα καὶ
τὰ ἔσχατα. τὰ μὲν γὰρ πρῶτα ὅρς δεῖται, τὰ δ' ἔσχατα
διὰ πολλῶν περαίνεται βυλομένῳ τὸ συνεχὲς λαμβάνειν
ἀπὸ τῶν πρώτων, ἢ σοφισματώδῃ φαίνεται τὰ ἐπιχειρή- 35
ματα· ἀδύνατον γὰρ ἀποδείξαι τί μὴ ἀρξάμενόν ἀπὸ τῶν
οἰκείων ἀρχῶν καὶ συνεύρυντα μέχρι τῶν ἐσχατῶν. ὀρί-
σθαι μὲν ἔν ἔτ' ἀξιοῦσιν οἱ ἀποκρινόμενοι, ἔτ' ἂν ὃ ἐρωτῶν
ὀρίσῃται προσέχουσιν· μὴ γενομένη δὲ φανερῶ τί ποτ' ἐστὶ τὸ

προκείμενον, ὃ ῥάδιον ἐπιχειρεῖν. μάλιστα δὲ τὸ τοῖστον περὶ
τὰς ἀρχὰς συμβαίνει· τὰ μὲν γὰρ ἄλλα διὰ τῶν δει-
κνυται, ταῦτα δ' ἐκ ἐνδέχεται δι' ἐτέρων, ἀλλ' ἀναγκαῖον
ὀρισμῷ τῶν τοιούτων ἕκασον γνωρίζειν.

Ἐσι δὲ δυσεπιχειρήτα καὶ τὰ λίαν ἐγγὺς τῆς ἀρχῆς·
ὃ γὰρ ἐνδέχεται πολλὰς πρὸς αὐτὰ λόγους πορίσασθαι, ὁλί-
γων ὄντων τῶν ἀνὰ μέσον αὐτῶν τε καὶ τῆς ἀρχῆς, δι' ὧν
ἀνάγκη δεικνυσθαι τὰ μετὰ ταῦτα. τῶν δὲ ὅρων δυσεπι-
χειρητότατοι πάντων εἰσιν ὅσοι κέχρηται τοιούτοις ἐνόμασιν,
ἃ πρῶτον μὲν ἀδηλὰ ἐσιν εἴτε ἀπλῶς εἴτε πολλαχῶς λέ-
γεται, πρὸς δὲ τέτοις μὴδὲ γνώριμα πότερον κυρίως ἢ κατὰ
μεταφορὰν ὑπὸ τῷ ὀρισαμένῳ λέγεται. διὰ μὲν γὰρ τὸ
ἀσαφὲς εἶναι ἐκ ἔχει ἐπιχειρήματα, διὰ δὲ τὸ ἀγνωεῖσθαι
εἰ παρὰ τὸ κατὰ μεταφορὰν λέγεσθαι τοιαῦτ' ἐστίν, οὐκ
ἔχει ἐπιτίμησιν.

Ὅλως δὲ πᾶν πρόβλημα, ὅταν ἢ δυσεπιχειρήτον, ἢ
ὅρς δεῖσθαι ὑποληπτέον, ἢ τῶν πολλαχῶς ἢ τῶν κατὰ με-
ταφορὰν εἶναι λεγομένων, ἢ ὃ πόρρω τῶν ἀρχῶν, ἢ διὰ τὸ
μὴ φανερόν εἶναι πρῶτον ἡμῖν τῆτ' αὐτό, κατὰ τίνα ποτὲ
τῶν εἰρημένων τρόπον ἐστίν ὃ τὴν ἀπορίαν παρέχεται· φανε-
ροῦ γὰρ ὄντος τῶν τρόπων δῆλον ὅτι ἢ ὀρίσθαι ἂν δεοί ἢ
διαιεῖσθαι ἢ τὰς ἀνὰ μέσον προτάσεις πορίζεσθαι· διὰ τῶ-
ν γὰρ δεικνύται τὰ ἔσχατα.

Πολλαῖς τε τῶν θέσεων μὴ καλῶς ἀποδιδόμενου τοῦ
ὀρισμῷ ὃ ῥάδιον διαλέγεσθαι καὶ ἐπιχειρεῖν, οἷον πότερον
ἐν ἐνὶ ἐναντίον ἢ πλείῳ· ὀρισθέντων δὲ τῶν ἐναντίων κατὰ
τρόπον ῥάδιον συμβιβάζει πότερον ἐνδέχεται πλείῳ τῷ
αὐτῷ εἶναι ἐναντία ἢ ἔ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων τῶν ὀρισμοῦ δεομένων. εἴκοι δὲ καὶ ἐν τοῖς μαθη-
μασιν ἓνα δι' ὀρισμῷ ἑλλειψίν ὃ ῥάδιως γράφεσθαι, οἷον
καὶ ὅτι ἢ παρὰ τὴν πλευρὰν τέμνεσθαι τὸ ἐπίπεδον ὁμοίως
διαιεῖ τὴν τε γραμμὴν καὶ τὸ χωρίον. τῷ δὲ ὀρισμῷ ῥη-
θέντος εὐθέως φανερόν τὸ λεγόμενον· τὴν γὰρ αὐτὴν ἀντα-
ναίρεσιν ἔχει τὰ χωρία καὶ αἱ γραμμαί· ἐσι δ' ὀρισμὸς
τῷ αὐτῷ λόγῳ ἔτος. ἀπλῶς δὲ τὰ πρῶτα τῶν σοιχείων τι-
θεμένων μὲν τῶν ὀρισμῶν, οἷον τί γραμμὴ καὶ τί κύκλος,
ῥᾶς δεῖξαι, πλὴν ὃ πολλὰ γε πρὸς ἕκασον ἐσι τέτων ἐπι-
χειρεῖν διὰ τὸ μὴ πολλὰ τὰ ἀνὰ μέσον εἶναι· ἀν δὲ μὴ
τιδῶνται οἱ τῶν ἀρχῶν ὀρισμοί, χαλεπὸν, τάχα δ' ὅλως

1. ἐὰν C. || περιφανὲς τὸ ψ. C. || 2. γίνονται A. || 3. C. || 4. τὸ] ἢ (vel ἢ) τὸ ABC. || 16. ἀποκρίνεσθαι B. || 18. ἐὰν C. || 24. συγχωρήσῃ C. || 26. τῷ ἐρωτῶμένῳ om C. || 28. ἢ ante ἀδ. om C. || 37. συνεύρυντα C. || 38. ἔτ' — ἔτ'] ἐκ — ἐδ' C. || 39. τί] τῷ τί C.

1. τοῖστο C. || 5. τῆς om C. || 6. πορίσασθαι λόγους C. || 7. αὐτῶν C. || 8. μετ' αὐτὰ B. || 9. πάντων] μάλιστα C. || 11. πό-
τερα A. || 14. τοῖτό B. || 18. ἢ alterum om C. || 23. δὲ τρόπον et 29. τῶν ὀρισμῷ δεομένων om pr C. || 31. ἐπίπεδον γραμμὴ ὁμοί-
ως corr C. || 37. αὐτῶν C. || ἐπιχειρεῖν AB. || 38. ὃ C. || ἐὰν C.

ἀδύνατον· ὁμοίως δὲ τέτοις καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὰς λόγους ἔχει.

Οὐκ ἐνδεῖ λανθάνειν, ὅταν δυσεπιχειρήτος ᾖ ἡ θέσις, ὅτι πέπονθέ τι τῶν εἰρημένων. ὅταν δ' ᾖ πρὸς τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν πρότασιν μείζον ἔργον διαλεγῆναι ἢ τὴν θέσιν, δια-
πορήσειεν ἂν τις πότερον θετέον τὰ τοιαῦτα ἢ ὅ. εἰ γὰρ μὴ
θήσει ἀλλ' ἀξιώσει καὶ πρὸς τοῦτο διαλέγεσθαι, μείζον
προστάζει τῷ ἐν ἀρχῇ κειμένῳ· εἰ δὲ θήσει, πισεύσει ἐξ ἥτ-
τον πιστῶν. εἰ μὲν ἔνδεῖ μὴ χαλεπώτερον τὸ πρόβλημα
ποιεῖν, θετέον, εἰ δὲ διὰ γνωριμωτέρων συλλογίζεσθαι, οὐ
θετέον· ἢ τῷ μὲν μανθάνοντι ὃ θετέον, ἂν μὴ γνωριμώτερον
ᾖ, τῷ δὲ γυμναζομένῳ θετέον, ἂν ἀληθές· μόνον φαίνεται.
ὥστε φανερόν ὅτι ἐχ' ὁμοίως ἐρωτῶντί τε καὶ διδάσκοντι
ἀξιωτέον τίθεναι.

Πῶς μὲν ἔνδεῖ ἐρωτηματίζειν καὶ τάττειν δεῖ, σχεδὸν
ἱκανὰ τὰ εἰρημένα· περὶ δ' ἀποκρίσεως πρῶτον μὲν διορι-
ζέον τί ἐσιν ἔργον τῷ καλῶς ἀποκρινομένῳ, καθάπερ τῷ κα-
λῶς ἐρωτῶντος. ἐστὶ δὲ τῷ μὲν ἐρωτῶντος τὸ ὅπως ἐπαγα-
γεῖν τὸν λόγον ὥστε ποιῆσαι τὸν ἀποκρινόμενον τὰ ἀδοξό-
τατα λέγειν τῶν διὰ τὴν θέσιν ἀναγκαίων, τοῦ δ' ἀποκρι-
νομένου τὸ μὴ δι' αὐτὸν φαίνεσθαι συμβαίνειν τὸ ἀδύνατον
ἢ τὸ παραδόξον, ἀλλὰ διὰ τὴν θέσιν· ἑτέρα γὰρ ἴσως ἀμαρ-
τία τὸ θέσθαι πρῶτον ὃ μὴ δεῖ καὶ τὸ θέμενον μὴ φυλάττειν
κατὰ τρόπον.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδιόριστος τοῖς γυμνασίαις καὶ πείρας ἕνεκα
τὰς λόγους ποικιμένοις· ὃ γὰρ οἱ αὐτοὶ σκοποὶ τοῖς διδάσκου-
σιν ἢ μανθάνουσιν καὶ τοῖς ἀγωνιζομένοις, ὅδε τέτοις τε καὶ
τοῖς διατρίβουσι μετ' ἀλλήλων σκέψεως χάριν. τῷ μὲν γὰρ
μανθάνοντι θετέον αἰεὶ τὰ δοκῦντα· καὶ γὰρ ὅδ' ἐπιχειρεῖ
ψευδὸς ὁδοὺς διδάσκειν· τῶν δ' ἀγωνιζομένων τὸν μὲν ἐρω-
τῶντα φαίνεσθαι τι δεῖ ποιεῖν πάντως, τὸν δ' ἀποκρινόμενον
μηδὲν φαίνεσθαι πάσχειν. ἐν δὲ ταῖς διαλεκτικαῖς συνόδοις
τοῖς μὴ ἀγῶνος χάριν ἀλλὰ πείρας καὶ σκέψεως τὰς λόγους
ποικιμένοις ὃ διήρρωται πῶς τίνος δεῖ σοχαζέσθαι τὸν ἀπο-
κρινόμενον καὶ ὅποια δίδου· καὶ ποῖα μὴ πρὸς τὸ καλῶς
ἢ μὴ καλῶς φυλάττειν τὴν θέσιν. ἐπεὶ ἔνδεῖ ἔχοντες πα-
ραδοξομένον ὑπ' ἄλλων, αὐτοὶ τι πειραθῶμεν εἰπεῖν.

Ἀνάγκη δὴ τὸν ἀποκρινόμενον ὑπέχειν λόγον θέμενον
ἥτοι ἔνδοξον ἢ ἀδοξον θέσιν ἢ μηδέτερον, καὶ ἥτοι ἀπλῶς

ἔνδοξον ἢ ἀδοξον ἢ ὠρισμένως, οἷον τῷδ' ἑνὶ ἢ αὐτῷ ἢ ἄλλῳ.
διαφέρει δ' ὅδεν ὁπωσὺν ἐνδόξῳ ἢ ἀδόξῳ ὅσης· ὁ γὰρ αὐτὸς
τρόπος ἔσαι τῷ καλῶς ἀποκρίνεσθαι, καὶ δένα ἢ μὴ δένα
τὸ ἐρωτηθέν. ἀδόξου μὲν ἔνδεῖ ὅσης τῆς θέσεως ἔνδοξον ἀνάγκη
τὸ συμπέρασμα γίνεσθαι, ἐνδόξῳ δ' ἀδοξον· τὸ γὰρ ἀντικεί-
μενον αἰεὶ τῇ θέσει ὁ ἐρωτῶν συμπεραίνεται. εἰ δὲ μήτ' ἀδοξον
μήτ' ἐνδόξον τὸ κείμενον, καὶ τὸ συμπέρασμα ἔσαι τοῦτον.
ἐπεὶ δ' ὁ καλῶς συλλογίζόμενος ἐξ ἐνδοξοτέρων καὶ γνωριμω-
τέρων τὸ προβληθέν ἀποδείκνυσσι, φανερόν ὡς ἀδόξῳ μὲν ὄν-
τος ἀπλῶς τῷ κειμένῳ ὃ δοτέον τῷ ἀποκρινομένῳ ὅθ' ὁ μὴ
δοκεῖ ἀπλῶς, ὅθ' ὁ δοκεῖ μὲν ἥττον δὲ τῷ συμπεράσματος
δοκεῖ. ἀδόξῳ γὰρ ὅσης τῆς θέσεως ἔνδοξον τὸ συμπέρασμα,
ὥς δὲ τὰ λαμβανόμενα ἐνδόξα πάντ' εἶναι καὶ μᾶλλον
ἐνδόξα τῷ προκειμένῳ, εἰ μέλλει διὰ τῶν γνωριμωτέρων τὸ
ἥττον γνώριμον περαίνεσθαι. ὥς· εἴ τι μὴ τοῦτόν ἐστι τῶν
ἐρωτωμένων, ὃ θετέον τῷ ἀποκρινομένῳ. εἰ δ' ἐνδοξὸς ἀπλῶς
ἢ θέσις, δῆλον ὅτι τὸ συμπέρασμα ἀπλῶς ἀδοξον. θετέον
ἔνδεῖ τὰ τε δοκῦντα πάντα, καὶ τῶν μὴ δοκῦντων ὅσα ἥττον
ἐστὶν ἀδοξα τῷ συμπεράσματος· ἱκανῶς γὰρ ἂν δόξειε διει-
λέχθαι. ὁμοίως δὲ εἰ μήτ' ἀδοξὸς μήτ' ἐνδοξὸς ἐστὶν ἢ θέ-
σις· καὶ γὰρ ὅπως τὰ τε φαινόμενα ἅπαντα δοτέον, καὶ
τῶν μὴ δοκῦντων ὅσα μᾶλλον ἐνδόξα τῷ συμπεράσματος·
ἔτω γὰρ ἐνδοξοτέρως συμβήσεται τὰς λόγους γίνεσθαι. εἰ
μὲν ἔνδεῖ ἀπλῶς ἔνδοξον ἢ ἀδοξον τὸ κείμενον, πρὸς τὰ δο-
κῦντα ἀπλῶς τὴν σύγκρισιν ποιητέον· εἰ δὲ μὴ ἀπλῶς ἐν-
δοξον ἢ ἀδοξον τὸ κείμενον ἀλλὰ τῷ ἀποκρινομένῳ, πρὸς
αὐτὸν τὸ δοκεῖν καὶ μὴ δοκεῖν κρίνοντα θετέον ἢ ὃ θετέον. ἂν
δ' ἑτέρῃ δόξαν διαφυλάττῃ ὁ ἀποκρινόμενος, δῆλον ὅτι πρὸς
τὴν ἐκείνην διάνοιαν ἀποβλέποντα θετέον ἕκαστα καὶ ἀρνητέον.
διὸ καὶ οἱ κομίζοντες ἀλλοτρίας δόξας, οἷον ἀγαθὸν καὶ
κακὸν εἶναι ταῦτόν, καθάπερ Ἡράκλειτός φησιν, ὃ διδάσκει
μὴ παρῆναι ἅμα τῷ αὐτῷ τάναντία, ἐχ' ὡς ὃ δοκεῖν αὐ-
τοῖς τῷτο, ἀλλ' ὅτι καὶ Ἡράκλειτος ἔτω λεκτέον. ποιεῖσι
δὲ τῷτο καὶ οἱ παρ' ἀλλήλων δεχόμενοι τὰς θέσεις· σο-
χαζονται γὰρ ὡς ἂν εἴπειεν ὁ θέμενος.

Φανερόν ἔνδεῖ τίνων σοχαζέον τῷ ἀποκρινομένῳ, εἴτε ἀπ-
λῶς ἐνδοξον εἴτε τινὲς τὸ κείμενόν ἐστιν. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη πᾶν
τὸ ἐρωτώμενον ἢ ἐνδόξον εἶναι ἢ ἀδόξον ἢ μηδέτερον, καὶ
ἢ πρὸς τὸν λόγον ἢ μὴ πρὸς τὸν λόγον εἶναι τὸ ἐρωτώμενον,

3. δεῖ om B. || ἢ om C. || 4. πρὸς om AB. || 6. εἰ μὲν γὰρ τίθῃ C. || 7. ἀξιώσει B. || 22. τὸ om C. || 25. ἕνεκεν καὶ πείρας C. || 27. ἢ
καὶ C. || καὶ prius om AB. || 34. πῶς C. || 35. ποῖα C. || 37. τι om C. || 39. ἢ μηδέτερον om B. et pr A. || μηδετέραν C.

1. ἀδοξον ἢ ἐνδοξον C. || τῷδ' C. || ἐαυτῷ C. || 3. ἀποκρίνασθαι C. || μὴ δίδου AB. || 4. ἔνδεῖ om B. || 6. ἐνδοξον μήτ' ἀδοξον C. ||
13. πάντ' ἐνδόξα C. || 14. κειμένον C. || 17. ἀπλῶς om C. || 18. ἅπαντα C. || 20. δὲ καὶ εἰ C. || 21. τὰ φαινόμενα πάντα C. || 24. ἢ
ἀδοξον om A. || 27. καὶ μὴ δοκεῖν om A. et pr C. καὶ τὸ μὴ δ. re C. || ἐὰν C. || 30. καὶ οἱ κομ corr A. || 33. δεκτέον C. || 35. εἴ-
ποιεῖ BC. || οἱ θέμενοι C. || 39. ἢ prius om C.

εάν μὲν ἢ δοκῇ καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον, δοτέον φήσαντα δοκεῖν, εἰ δὲ μὴ δοκῇ καὶ μὴ πρὸς τὸν λόγον, δοτέον μὲν, ἐπισημαντέον δὲ τὸ μὴ δοκῇ πρὸς εὐλάβειαν εὐθείας. ὁ-
τος δὲ πρὸς τὸν λόγον καὶ δοκῆντος λεκτέον ὅτι δοκεῖ μὲν, ἀλλὰ λίαν σύνεγγυς τῷ ἐν ἀρχῇ ἐστὶ καὶ ἀναιρεῖται τήν 5
τεθέντος τὸ κείμενον. εἰ δὲ πρὸς τὸν λόγον, λίαν δ' ἄδοξον τὸ ἀξίωμα, συμβαίνει μὲν φατέον τῷ τεθέντος, ἀλλὰ λίαν εὐθες εἶναι τὸ προτεινόμενον. εἰ δὲ μήτ' ἄδοξον μήτ' ἔνδοξον, εἰ μὲν μηδὲν πρὸς τὸν λόγον, δοτέον μηδὲν διορί-
σαντι, εἰ δὲ πρὸς τὸν λόγον, ἐπισημαντέον ὅτι ἀναιρεῖται 10
τεθέντος τὸ ἐν ἀρχῇ. ἔτω γὰρ ὁ τ' ἀποκρινόμενος ἔδεν δό-
ξει δι' αὐτὸν πάσχειν, εἰ προορῶν ἕκαστα τίθῃ, ὁ τ' ἐρω-
τῶν τεύζεται συλλογισμῷ τιθεμένων αὐτῷ πάντων τῶν ἐνδο-
ξοτέρων τῷ συμπεράσματος. ὅσοι δ' ἐξ ἄδοξοτέρων τῷ συμ-
περάσματος ἐπιχειρῶσι συλλογίζεσθαι, δῆλον ὡς ἔ καλῶς 15
συλλογίζονται· διὸ τοῖς ἐρωτῶσιν ἔ θετέον.

7 Ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀσαφῶς καὶ πλεοναχῶς λε-
γομένων ἀπαντητέον. ἐπεὶ γὰρ δέδοται τῷ ἀποκρινομένῳ
μὴ μαυθάνοντι εἰπεῖν ὅτι ἔ μαυθάνω, καὶ πλεοναχῶς λε-
γομένῳ μὴ ἐξ ἀνάγκης ὁμολογῆσαι ἢ ἀρνήσασθαι, δῆλον 20
ὡς πρῶτον μὲν, ἂν μὴ σαφὲς ἢ τὸ ῥηθέν, οὐκ ἀποκητέον
τὸ φάναι μὴ συνίεναι· πολλάκις γὰρ ἐκ τοῦ μὴ σαφῶς
ἐρωτηθέντας· διδοῖναι ἀπαντᾷ τι δυσχερές. ἂν δὲ γνώριμον
μὲν ἢ πλεοναχῶς δὲ λεγόμενον, εἰ μὲν ἐπὶ πάντων ἀλη-
θές ἢ ψεῦδος ἢ τὸ λεγόμενον, δοτέον ἀπλῶς ἢ ἀρνητέον, 25
εἰ δ' ἐπὶ τὴν μὲν ψεῦδος ἢ ἐπὶ τὴν δ' ἀληθές, ἐπισημαν-
τέον ὅτι πλεοναχῶς λέγεται καὶ διότι τὸ μὲν ψεῦδος τὸ
δ' ἀληθές· ὕστερον γὰρ διαιρεμένῳ δῆλον εἰ καὶ ἐν ἀρχῇ
συνεώρα τὸ ἀμφίβολον. εἰ δὲ μὴ προῖδῃ τὸ ἀμφίβολον
ἀλλ' εἰς θάτερον βλέψας θῇ, ῥητέον πρὸς τὸν ἐπὶ θάτερον 30
ἄγοντα ὅτι ἐκ εἰς τῷ βλέπων ἔδωκε· ἀλλ' εἰς θάτερον αὐ-
τῶν. πλειόνων γὰρ ὄντων τῶν ὑπὸ ταῦτόν ὄνομα ἢ λόγον
ῥαδίᾳ ἢ ἀμφισβήτησις. εἰ δὲ καὶ σαφές ἢ καὶ ἀπλῶν
τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ναί ἢ ἔ ἀποκριτέον.

8 Ἐπεὶ δὲ πᾶσα πρότασις συλλογιστικὴ ἢ τῶν τίς ἐστίν 35
ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς ἢ τινος τῶν ἑνεκα, δῆλον δ' ὅταν
ἐτέρῃ χάριν λαμβάνηται τῷ πλείω τὰ ὅμοια ἐρωτᾶν (ἢ γὰρ
δι' ἐπαγωγῆς ἢ δι' ὁμοιότητος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ καθόλου
λαμβάνον), τὰ μὲν ἔν καθ' ἕκαστα πάντα θετέον, ἂν ἢ

ἀληθῆ καὶ ἔνδοξα, πρὸς δὲ τὸ καθόλου πειρατέον ἔνστασι
φέρειν· τὸ γὰρ ἀνεῖ ἔνστασις, ἢ ἔσης ἢ δοκῆσις, κωλύει
τὸν λόγον δυσκολαίνειν ἐστίν. εἰ ἔν ἐπὶ πολλῶν φαινομένων
μὴ δίδωσι τὸ καθόλου μὴ ἔχων ἔνστασις, φανερόν ὅτι δυσκο-
5 λαίνει. ἔτι εἰ μὴδ' ἀντεπιχειρεῖν ἔχει ὅτι ἐκ ἀληθές, πολ-
λῷ μᾶλλον ἂν δόξειε δυσκολαίνειν. καίτοι ἔδε τῷ ἱκα-
νόν· πολλὰς γὰρ λόγους ἔχομεν ἐναντίας ταῖς δόξαις, οὐς
χαλεπὸν λύειν, καθάπερ Ζήνωνος ὅτι ἐκ ἐνδέχεται κινεῖσθαι
ἔδε τὸ σάδιον διελθεῖν· ἀλλ' ἔ δια τῷ τάντικείμενα τέτοις
ἔ θετέον. εἰ ἔν μὴτ' ἐνίστασθαι μὴτ' ἀντεπιχειρεῖν ἔχων μὴ
τίθῃσι, δῆλον ὅτι δυσκολαίνει· ἐστὶ γὰρ ἢ ἐν λόγοις δυσκο-
λία ἀποκρισὶς παρὰ τὴν εἰρημένους τρόπους, συλλογισμοῦ
φθαρτική.

Ἐπέχειν δὲ καὶ θέσιν καὶ ὀρισμὸν αὐτὸν αὐτῷ δεῖ 9
προεγχειρήσαντα· ἐξ ὧν γὰρ ἀναιρῶσιν οἱ πυθανόμενοι τὸ
κείμενον, δῆλον ὅτι τέτοις ἐναντιωτέον.

Ἄδοξον δ' ὑπόθεσιν εὐλαβητέον ὑπέχειν. εἴη δ' ἂν
ἄδοξος διχῶς· καὶ γὰρ ἐξ ἧς ἄτοπα συμβαίνει λέγειν,
οἷον εἰ πάντα φαίη τις κινεῖσθαι ἢ μηδέν, καὶ ὅσα χείρο-
νος ἢ ἔκτος ἐλέσθαι καὶ ὑπεναντία ταῖς βελήσεσιν, οἷον ὅτι ἡδονή
τάγαθόν καὶ τὸ ἀδικεῖν βέλτιον τῷ ἀδικεῖσθαι. ἔ γὰρ ὡς λό-
γου χάριν ὑπέχοντα ἀλλ' ὡς τὰ δοκῆντα λέγοντα μισῶσιν.

Ὅσοι δὲ τῶν λόγων ψεῦδος συλλογίζονται, λυτέον 10
ἀναιρῶντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος. ἔ γὰρ οἷον ἀνελών
λέλυκεν, ἔδ' εἰ ψεῦδος ἐστὶ τὸ ἀναιρῶμενον. ἔχει γὰρ ἂν
πλείω ψεύδη ὁ λόγος, οἷον εἰ τις λάβῃ τὸν καθήμενον
γράφειν, Σωκράτη δὲ καθῆσθαι· συμβαίνει γὰρ ἐκ τῶν
Σωκράτη γράφειν. ἀναιρεθέντος ἔν τῷ Σωκράτη καθῆσθαι
ἔδεν μᾶλλον λέλυται ὁ λόγος· καίτοι ψεῦδος τὸ ἀξίωμα.
ἀλλ' ἔ παρὰ τῷ τὸ λόγος ψευδής· ἂν γὰρ τις τύχῃ κα-
θήμενος μὲν μὴ γράφῃν δέ, ἐκτεῖ ἐπὶ τῷ τοιαύτῳ ἢ αὐτῇ λύ-
σις ἀρμόσει. ὥς ἔ τῷ ἀναιρετέον, ἀλλὰ τὸ τὸν καθήμε-
νον γράφειν· ἔ γὰρ πᾶς ὁ καθήμενος γράφει. λέλυκε μὲν
ἔν πάντως ὁ ἀνελών παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεῦδος, οἷδε δὲ τὴν
λύσιν ὁ εἰδὼς ὅτι παρὰ τῷ τὸ λόγος, καθάπερ ἐπὶ τῶν
ψευδογραφημένων· ἔ γὰρ ἀπόχρη τὸ ἐνστῆναι, ἔδ' ἂν ψεῦ-
δος ἢ τὸ ἀναιρῶμενον, ἀλλὰ καὶ διότι ψεῦδος ἀποδεικτέον·
ἔτω γὰρ ἂν εἴη φανερόν ὅτερον προορῶν τι ἢ ἔ ποιεῖται
τὴν ἔνστασι.

1 et 2 et 23 et 24 et 26. ἂν C. || 1. μὲν ἔν ἢ B. || 5. ἐστὶ om C. || 7. συμβαίνει A. || μὲν om C. || 12. ἐάνπερ C. || 17. ἀσα-
φῶν pr A. || 22. μὴ φάναι C. || 24. δε om B. || 30. βλέψας θῇ] βιασθῇ C. || θῇ] θῇ ἢ μή AB. || 32. ταυτὸ C. || 36. ὁ om
pr C. || 39. εἰδὲ B.

3. φαινόμενα BC. || 5. ἔτι δ' εἰ C. || ἔχει C, qui pr om || 9. τὰ ἀντικείμενα C. || 10. ἐνίστασθαι] ἔνστασις B et pr A. || ἀν-
τεπιχειρεῖν ἔχων μὴτ' ἐνίστασθαι C. || 15. προεγχειρήσαντα A, προεπιχειρήσαντα C. || 18. πλεοναχῶς C. || 21. ἀγαθόν C. || 22. ὑπεχό-
μενον AB. || 24. τὸ om C. || γὰρ] γὰρ ὁ ABC. || 26. εἰ τις λάβοι C. || 30. εἰδὲ C.

Ἐξί δὲ λόγον κωλύσαι συμπεράνασθαι τετραχῶς. ἡ γὰρ ἀνελόντα παρ' ὃ γίνεται τὸ ψεύδος, ἢ πρὸς τὸν ἐρωτῶντα ἐνστασιν εἰπόντα· πολλάκις γὰρ ἔδδ' ἐλέυκεν, ὁ μὲν τοι πυνθανόμενος ἔδδ' δύναται πορρωτέρω προαγαγεῖν. τρίτον δὲ πρὸς τὰ ἠρωτημένα· συμβαίνει γὰρ ἂν ἐκ μὲν τῶν ἠρωτημένων μὴ γίνεσθαι ὃ βέλεται διὰ τὸ κακῶς ἠρωτῆσθαι, προστεθέντος δὲ τινος γίνεσθαι τὸ συμπέρασμα. εἰ μὲν ἔν μὴ κέτι δύναται προάγειν ὁ ἐρωτῶν, πρὸς τὸν ἐρωτῶντα εἴη ἂν ἐνστασις, εἰ δὲ δύναται, πρὸς τὰ ἠρωτημένα. τετάρτη δὲ καὶ χειρίστη τῶν ἐνστάσεων ἡ πρὸς τὸν χρόνον· ἐνιοὶ γὰρ τοι αὐτὰ ἐνίστανται πρὸς ἃ διαλεχθῆναι πλείονός ἐστι χρόνος ἢ τῆς παρώσης διατριβῆς.

Αἱ μὲν ἔν ἐνστάσει, καθάπερ εἶπαμεν, τετραχῶς γίνονται· λύσις δ' ἐστὶ τῶν εἰρημένων ἢ πρώτη μόνον, αἱ δὲ λοιπαὶ κωλύσεις τινὲς καὶ ἐμποδισμοὶ τῶν συμπερασμάτων. 15 Ἐπιτίμησις δὲ λόγου κατ' αὐτόν τε τὸν λόγον, καὶ ὅταν ἐρωτᾶται, ἔχῃ ἡ αὐτή· πολλάκις γὰρ τῷ μὴ καλῶς διειλέχθαι τὸν λόγον ὁ ἐρωτῶμενος αἴτιος διὰ τὸ μὴ συγχωρεῖν ἐξ ὧν ἦν διαλεχθῆναι καλῶς πρὸς τὴν θέσιν· ἔ γάρ ἐξιν ἐπὶ θατέρῳ μόνον τὸ καλῶς ἐπιτελεσθῆναι τὸ κοινόν 20 ἔργον. ἀναγκαῖον ἔν ἐνίῳτε πρὸς τὸν λέγοντα καὶ μὴ πρὸς τὴν θέσιν ἐπιχειρεῖν, ὅταν ὁ ἀποκρινόμενος τάναντία τῷ ἐρωτῶντι παρατηρῇ προσετηρεῶζων. δυσκολαίνοντες ἔν ἀγωνιστικῶς καὶ ἔ διαλεκτικῶς ποῖνται τὰς διατριβὰς. ἐτι δ' ἐπεὶ γυμνασίας καὶ πείρας χάριν ἀλλ' ἔ διδασκαλίας οἱ 25 τοῖστοι τῶν λόγων, δῆλον ὡς ἔ μόνον τάλῃθ' συλλογιστέον ἀλλὰ καὶ ψεύδος, ἔδδ' δι' ἀληθῶν ἀεὶ ἀλλ' ἐνίῳτε καὶ ψευδῶν. πολλάκις γὰρ ἀληθὺς τεθέντος ἀναιρεῖν ἀνάγκη τὸν διαλεγόμενον, ὡς ἐπρωτατέον τὰ ψευδῆ. ἐνίῳτε δὲ καὶ ψεύδους τεθέντος ἀναιρετέον διὰ ψευδῶν· ἔδδ' γὰρ κωλύει 30 τινὶ δοκεῖν τὰ μὴ ὄντα μᾶλλον τῶν ἀληθῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐκείνῳ δοκόντων τῷ λόγῳ γνωμένῳ μᾶλλον ἔσαι πεπεισμένος ἢ ὠφελῆμένος. δεῖ δὲ τὸν καλῶς μεταβιβάζοντα διαλεκτικῶς καὶ μὴ ἐριστικῶς μεταβιβάζειν, καθάπερ τὸν γεωμέτρην γεωμετρικῶς, ἂν τε ψεῦδος ἂν τ' ἀληθές ἢ τὸ συμπε- 35 ραινόμενον· ποῖοι δὲ διαλεκτικοὶ συλλογισμοί, πρότερον εἴρηται. ἐπεὶ δὲ φαῦλος κοινῶς ὁ ἐμποδίζων τὸ κοινὸν ἔργον, δῆλον ὅτι καὶ ἐν λόγῳ. κοινόν γάρ τι καὶ ἐν τέτοις προκειμένον ἐστὶ, πλὴν τῶν ἀγωνιζομένων. τέτοις δ' ἔκ ἐξιν ἀμφοτέροις τυχεῖν τῷ αὐτῷ τέλει· πλείους γὰρ ἐνὸς ἀδύνα- 40

τον νικᾶν· διαφέρει δ' ἔδδ' ἂν τε διὰ τῷ ἀποκρίνεσθαι ἂν τε διὰ τῷ ἐρωτᾶν ποιῇ τῆτο· ὃ τε γὰρ ἐριστικῶς ἐρωτῶν φαῦλως διαλέγεται, ὃ τ' ἐν τῷ ἀποκρίνεσθαι μὴ διδῶς τὸ φαινόμενον μὴδ' ἐκδεχόμενος ὃ τί ποτε βέλεται ὁ ἐρωτῶν πυθέσθαι. δῆλον ἔν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἔχ' ὁμοίως ἐπιτιμητέον καθ' αὐτόν τε τῷ λόγῳ καὶ τῷ ἐρωτῶντι· ἔδδ' γὰρ κωλύει τὸν μὲν λόγον φαῦλόν εἶναι, τὸν δ' ἐρωτῶντα ὡς ἐκδεχεται βέλτιστα πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον διειλέχθαι. πρὸς γὰρ τὰς δυσκολαίνοντας ἔ δύνατον ἴσως εὐθὺς οἷς τις βέλεται ἀλλ' οἷς ἐκδεχεται ποιεῖσθαι τὰς συλλογισμῶς.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀδιόριστον πότε τάναντία καὶ πότε τὰ ἐν ἀρχῇ λαμβάνουσιν οἱ ἄνθρωποι (πολλάκις γὰρ καθ' αὐτὰς λέγοντες τὰ ἐναντία λέγουσι, καὶ ἀνανεύσαντες πρότερον διδῶσιν ὕστερον· διόπερ ἐρωτῶμενοι τάναντία καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ 5 πολλάκις ὑπακύνουσιν), ἀνάγκη φαῦλως γίνεσθαι τὰς λόγους. αἴτιος δ' ὁ ἀποκρινόμενος, τὰ μὲν ἔ διδῶς, τὰ δὲ τοιαῦτα διδῶς. φανερόν ἔν ὡς ἔχ' ὁμοίως ἐπιτιμητέον τοῖς ἐρωτῶσι καὶ τοῖς λόγοις.

Καθ' αὐτόν δὲ τῷ λόγῳ πέντ' εἰσὶν ἐπιτιμήσεις, πρώτη μὲν ὅταν ἐκ τῶν ἐρωτωμένων μὴ συμπεραίνεται μήτε τὸ προτεθέν μήτε ὅλως μηδὲν ὄντων ψευδῶν ἢ ἀδόξων, ἢ ἀπάντων ἢ τῶν πλείων, ἐν οἷς τὸ συμπέρασμα, καὶ μήτ' ἀφαιρεθέντων τινῶν μήτε προστεθέντων μηδὲ τῶν μὲν ἀφαιρεθέντων τῶν δὲ προστεθέντων γίνηται τὸ συμπέρασμα. δευτέρα δὲ εἰ πρὸς τὴν θέσιν μὴ γίνωτο ὁ συλλογισμὸς ἐκ τοιούτων 10 τε καὶ ἔτῳς ὡς εἴρηται πρότερον. τρίτη δ' εἰ προστεθέντων τινῶν γίνωτο συλλογισμὸς, ταῦτα δ' εἴη χεῖρῳ τῶν ἐρωτηθέντων καὶ ἥττον ἐνδοξα τοῦ συμπεράσματος. πάλιν εἰ ἀφαιρεθέντων τινῶν· ἐνίῳτε γὰρ πλείω λαμβάνουσι τῶν ἀναγκαίων, ὡς ἐ τῷ ταῦτ' εἶναι γίνεται ὁ συλλογισμὸς. ἐτι εἰ ἐξ ἀδοξοτέρων καὶ ἥττον πιστῶν τῷ συμπεράσματος, ἢ εἰ ἐξ ἀληθῶν ἀλλὰ πλείονος ἔργου δεομένων ἀποδείξαι τοῦ προβλήματος.

Οὐ δεῖ δὲ πάντων τῶν προβλημάτων ὁμοίως ἀξιῶν τὰς συλλογισμῶς ἐνδοξῶς εἶναι καὶ πιθανῶς· φύσει γὰρ εὐ- 15 θὺς ὑπάρχει τὰ μὲν ῥᾶω τὰ δὲ χαλεπώτερα τῶν ζητούμενων, ὡς ἂν ἐξ ὧν ἐκδεχεται μάλιστα ἐνδοξῶν συμβιβάζῃ, διελέκται καλῶς. φανερόν ἔν ὅτι ἔδδ' λόγῳ ἢ αὐτῇ ἐπιτίμησις πρὸς τε τὸ προβληθέν καὶ καθ' αὐτόν. ἔδδ' γὰρ κωλύει καθ' αὐτόν μὲν εἶναι τὸν λόγον ψεκτόν, πρὸς δὲ τὸ

3. ἔ ἐλέυκε μὲν, ὁ C. || 4. προάγειν C. || 8. πρὸς] εἰς C, εἰ πρὸς A. || 13. εἴπομεν C. || 16. λόγῳ καθ' αὐτόν C. || 25. οἱ] χάριν οἱ C. || 30. γὰρ om A. || 34. γεωμετρικὸν AB. || 36. ὁποῖοι C. || εἴρηται AB. || 38. τέτοις τὸ προκειμένον A.

1. ἔδδ' C. || 1 εἰ 3. ἀποκρίνασθαι C. || 13. τὰ om C. || 14. τὰ ἐναντία C. || 19. τῷ om BC. || λόγῳ] B. || 20. ἠρωτη- μένῳ C. || μήτε πρὸς τὸ τεθέν C. || 21. πάντων C. || 23. μήτε AB.

πρόβλημα ἐπαινετόν, καὶ πάλιν ἀντεσφραμμένως καθ' αὐ-
τὸν μὲν ἐπαινετόν, πρὸς δὲ τὸ πρόβλημα ψεκτόν, ὅταν ἐκ
πολλῶν ἢ ῥάδιον ἐνδόξων συμπεράνασθαι καὶ ἀληθῶν. εἴη
δ' ἂν ποτε λόγος καὶ συμπεπερασμένος μὴ συμπεπερα-
σμένου χείρων; ὅταν ὁ μὲν ἐξ εὐθῶν συμπεραίνεται μὴ
τοιαῦτα τῷ προβλήματος ὄντος, ὁ δὲ προσδένται τοιαύτω ἄ-
ἐσιν ἐνδόξα καὶ ἀληθῆ, καὶ μὴ ἐν τοῖς πρόσλαμβανομέ-
νοις ἢ ὁ λόγος, τοῖς δὲ διὰ ψευδῶν ἀληθές συμπεραίνόμε-
νοις ἢ δίκαιον ἐπιτιμᾷν· ψεύδους μὲν γὰρ αἰεὶ ἀνάγκη διὰ
ψεύδους συλλογίζεσθαι, τὸ δ' ἀληθές ἐστὶ καὶ διὰ ψευ-
δῶν ποτε συλλογίζεσθαι. φανερὸν δ' ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν.

Ὅταν δ' ἀποδείξῃς ἢ τινὸς ὁ εἰρημένος λόγος, εἰ τί
ἐστὶν ἄλλο πρὸς τὸ συμπεράσμα μὴδαμῶς ἔχον, ἢ ἔσαι
παρὰ ἐκείνους συλλογισμούς· ἂν δὲ φαίνεται, σόφισμα ἔσαι,
ἢ ἀποδείξῃς, ἐστὶ δὲ φιλοσόφημά μὲν συλλογισμὸς ἀπο-
δεικτικός, ἐπιχείρημα δὲ συλλογισμὸς διαλεκτικός, σόφι-
σμα δὲ συλλογισμὸς ἐριστικός, ἀπόρημα δὲ συλλογισμὸς
διαλεκτικός ἀντιφάσεως.

Εἰ δ' ἐξ ἀμφοτέρων τι δοκῶντων δειχθεῖν, μὴ ὁμοίως
δὲ δοκῶντων, ἔδεν καλύπει τὸ δειχθέν μᾶλλον ἑκατέρω
κεῖν· ἀλλ' εἰ τὸ μὲν δοκοῖ τὸ δὲ μὴδετέρως, ἢ εἰ τὸ μὲν
δοκοῖ τὸ δὲ μὴ δοκοῖ, εἰ μὲν ὁμοίως, ὁμοίως ἂν εἴη καὶ
μὴ, εἰ δὲ μᾶλλον θάτερον, ἀκολουθήσει τῷ μᾶλλον.

Ἐστὶ δὲ τις ἀμαρτία καὶ αὕτη περὶ τὴν συλλογι-
σμός, ὅταν δείξῃ διὰ μακροτέρων, ἐνὸν δὲ ἐλαττόνων καὶ
ἐν τῷ λόγῳ ὑπαρχόντων, οἷον ὅτι ἐστὶ δόξα μᾶλλον ἐτέρα
ἐτέρας; εἴ τις αἰτήσαιο αὐτοέκαστον μάλιστα εἶναι, εἶναι δὲ
δοξασθὲν ἀληθῶς αὐτό, ὥστε τῶν τινῶν μᾶλλον εἶναι αὐτό·
πρὸς δὲ τὸ μᾶλλον μᾶλλον τὸ λεγόμενον εἶναι· εἶναι δὲ
καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ, ἢ ἔσαι μᾶλλον ἀκριβῆς τῶν τινῶν
ἢ τῆται δὲ καὶ αὐτοδόξαν ἀληθῆ εἶναι καὶ αὐτοέκαστον μά-
λιστα εἶναι· ὥστε αὕτη ἡ δόξα ἡ μάλιστα ἀληθῆς ἀκρι-
βεστέρα ἐστίν. τίς δὲ ἡ μοχθηρία; ἢ ὅτι ποιεῖ, παρ' ὃ ὁ
λόγος, λανθάνειν τὸ αἴτιον.

12 Λόγος δ' ἐστὶ δῆλος ἓνα μὲν τρόπον καὶ δημοσιώτα-
τον, ἐὰν ἢ συμπεπερασμένος ἔστω ὥστε μὴδὲν δεῖν ἐπερω-
τῆσαι· ἓνα δὲ, καὶ ὅς μάλιστα λέγεται, ὅταν εἰλημμένα

μὲν ἢ ἐξ ὧν ἀναγκαῖον εἶναι, ἢ δὲ διὰ συμπερασμάτων
συμπεραίνόμενα· ἔτι εἰ ἐλλείπει σφόδρα ἐνδόξων.

13 Ψευδὴς δὲ λόγος καλεῖται τετραχῶς, ἓνα μὲν τρόπον
ὅταν φαίνεται συμπεραίνεσθαι μὴ συμπεραίνόμενος, ὅς κα-
λεῖται ἐριστικός συλλογισμός· ἄλλον δὲ ὅταν συμπεραίνεται
μὲν μὴ μέντοι πρὸς τὸ προκείμενον, ὅπερ συμβαίνει μάλιστα
τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον ἄγουσιν· ἢ πρὸς τὸ προκείμενον μὲν
συμπεραίνεται, μὴ μέντοι κατὰ τὴν οἰκείαν μέθοδον. τῆτο
δ' ἐστὶν, ὅταν μὴ ὦν ἱατρικὸς δοκῇ ἱατρικὸς εἶναι ἢ γεωμε-
τρικὸς μὴ ὦν γεωμετρικὸς ἢ διαλεκτικὸς μὴ ὦν διαλεkti-
κός, ἂν τε ψεύδους ἂν τ' ἀληθές ἢ τὸ συμβαῖνον. ἄλλον δὲ
τρόπον ἐὰν διὰ ψευδῶν συμπεραίνεται. τότε δ' ἔσαι ποτε
μὲν τὸ συμπεράσμα ψεύδους, ποτε δ' ἀληθές· τὸ μὲν γὰρ
ψεύδους αἰεὶ διὰ ψευδῶν περαίνεται, τὸ δ' ἀληθές ἐγχωρεῖ
καὶ μὴ ἐξ ἀληθῶν, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον.

Τὸ μὲν ἔν ψευδῇ τὸν λόγον εἶναι τῷ λέγοντος ἀμαρ-
τημα μᾶλλον ἢ τῷ λόγῳ, καὶ ἔδὲ τῷ λέγοντος αἰεὶ, ἀλλ'
ὅταν λανθάνῃ αὐτόν, ἐπεὶ καθ' αὐτόν γε πολλῶν ἀληθῶν
ἀποδεχόμεθα μᾶλλον, ἂν ἐξ ὅτι μάλιστα δοκῶντων ἀναίρη
τι τῶν ἀληθῶν. τοῖσδε γὰρ ἂν ἐτέρων ἀληθῶν ἀποδείξῃς
ἐστὶν· δεῖ γὰρ τῶν κειμένων τι μὴ εἶναι παντελῶς, ὥς ἔσαι
τῆτος ἀποδείξῃς. εἰ δ' ἀληθές συμπεραίνοιτο διὰ ψευδῶν καὶ
λίαν εὐθῶν, πολλῶν ἂν εἴη χείρων ψεύδους συλλογισμομέ-
νων· εἴη δ' ἂν τοιοῦτος καὶ ψεύδους συμπεραίνόμενος. ὥστε
δῆλον ὅτι πρώτη μὲν ἐπιστάσις λόγῳ καθ' αὐτόν· εἰ συμ-
περαίνεται, δευτέρα δὲ πότερον ἀληθές ἢ ψεύδους, τρίτη δ'
ἐκ ποίων τινῶν· εἰ μὲν γὰρ ἐκ ψευδῶν ἐνδόξων δέ, λογικός,
εἰ δ' ἐξ ὄντων μὲν ἀδόξων δέ, φαῦλος. εἰ δὲ καὶ ψευδῇ
καὶ λίαν ἀδόξα, δῆλον ὅτι φαῦλος, ἢ ἀπλῶς ἢ τῷ πρά-
γματος.

Τὸ δ' ἐν ἀρχῇ καὶ τὰ ἐναντία πῶς αἰτεῖται ὁ ἐρω-
τῶν, κατ' ἀλήθειαν μὲν ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς εἴρηται, κατὰ
δόξαν δὲ νῦν λεκτέον.

Αἰτεῖσθαι δὲ φαίνονται τὸ ἐν ἀρχῇ πενταχῶς, φανε-
ρώτατα μὲν καὶ πρῶτον εἰ τις αὐτὸ τὸ δεικνύσθαι δεόν αἰ-
τήσῃ. τῆτο δ' ἐπ' αὐτῇ μὲν ἔ ῥάδιον λανθάνειν, ἐν δὲ τοῖς
συνωνύμοις, καὶ ἐν ὅσοις τὸ ὄνομα καὶ ὁ λόγος τὸ αὐτὸ

2. ὅτι C. || 3. ἢ om C. || 8. συμπεραίνουσιν corr A. || 9. γὰρ αἰε om C. || 10. ψευδῶν C. || 11. συλλογίσασθαι C. || 14. ἐκεῖ-
νος B. || ἐὰν C. || 15. ἀποδεικτικός, ἐπιχ. δὲ συλλ. om pr C. || 24. καὶ αὕτη ἀμαρτία C. || κατὰ BC. || 27. αἰτῆσαι τὸ B. || 28.
αὐτὸ ἀληθῶς C. || 33. ἢ om C. || 34. λανθάνει A. || 36. μὴδὲν C. || 37. ὡς BC.

1. ἀναγκαῖον B. || 2. συμπεραίνόμενος AB et pr C. || ἐνδόξων corr C. || 5. συλλογισμὸς ἐριστικός C. || 6. κείμενον C. || 7. τὸ post
εἰς om C. || κείμενον AC. || 9. ἐὰν ὁ μὴ C. || 12. ἂν C. || τὸ συμπεράσμα ποτε μὲν C. || 15. δι' C. || 16. τὸν om B. || 17. ἀλ
τὸ ἀμαρτημα ἀλλ' AB. || 18. αὐτόν, ὅτι ψευδῇ λόγον, ἐπεὶ τινα, ἐπεὶ C. || 19. ἀποδεχόμεθα corr A, ἀντεχόμεθα B. || 23. συλλογίζο-
μένω B. || 24. αἰ || ὁ C. || 29. καὶ ἀνάδοξα B. || 35. αἰτήσῃ C. || 36. ῥῶν λαβεῖν C. || 37. ταυτὸν C.

σημαίνει, μᾶλλον. δεύτερον δὲ ὅταν κατὰ μέρος δέον ἀπο-
δεῖξαι καθόλου τις αἰτήσῃ, οἷον ἐπιχειρῶν ὅτι τῶν ἐναντίων
μία ἐπισήμη, ὅπως τῶν ἀντικειμένων ἀξιώσειε μίαν εἶναι·
δοκεῖ γὰρ ὁ ἔδει καθ' αὐτὸ δεῖξαι μετ' ἄλλων αἰτεῖσθαι
πλείονων. τρίτον· εἴ τις καθόλου δεῖξαι προκειμένη κατὰ μέ-
ρος αἰτήσκειν, οἷον εἰ πάντων τῶν ἐναντίων προκειμένων τῶνδε
τινων ἀξιώσειε· δοκεῖ γὰρ καὶ ὅτος, ὁ μετὰ πλείονων ἔδει
δεῖξαι, καθ' αὐτὸ χωρὶς αἰτεῖσθαι. πάλιν· εἴ τις διελὼν
αἰτεῖται τὸ προβληθέν, οἷον εἰ δέον δεῖξαι τὴν ἰατρικὴν ὕγι-
ειν καὶ νοσῶδες, χωρὶς ἐκάτερον ἀξιώσειεν. ἢ εἴ τις τῶν
ἐπομένων ἀλλήλοις ἐξ ἀνάγκης θάτερον αἰτήσκειν, οἷον τὴν
πλευρὰν ἀσύμμετρον τῇ διαμέτρῳ, δέον ἀποδεῖξαι ὅτι ἡ
διάμετρος τῇ πλευρᾷ.

Ἰσαχῶς δὲ καὶ τὰναντία αἰτῶνται τῷ ἐξ ἀρχῆς. πρῶ-
τον μὲν γὰρ εἴ τις τὰς ἀντικειμένας αἰτήσαιο φάσιν καὶ
ἀπόφασιν, δεύτερον δὲ τὰναντία κατὰ τὴν ἀντίθεσιν, οἷον
ἀγαθὸν καὶ κακὸν ταυτόν. τρίτον· εἴ τις τὸ καθόλου ἀξιώσας
ἐπὶ μέρος αἰτοῖτο τὴν ἀντίφασιν, οἷον εἰ λαβὼν τῶν ἐναν-
τίων μίαν ἐπισήμην, ὕγιειν καὶ νοσῶδες· ἑτέραν ἀξιώσειεν,
ἢ τὸ αἰτησάμενος ἐπὶ τῇ καθόλου τὴν ἀντίθεσιν πειρῶτο
λαμβάνειν. πάλιν ἐάν τις αἰτήσῃ τὰ ἐναντίον τῷ ἐξ ἀνάγκης
συμβαίνοντι διὰ τῶν κειμένων, καὶ εἴ τις αὐτὰ μὲν μὴ
λάβοι τὰντικείμενα, τοιαῦτα δ' αἰτήσαιο δύο ἐξ ὧν ἓσαι
ἢ ἀντικειμένη ἀντίφασις. διαφέρει δὲ τὸ τὰναντία λαμβά-
νειν τῷ ἐν ἀρχῇ ὅτι τῷ μὲν ἔστιν ἡ ἀμαρτία πρὸς τὸ συμ-
πέρασμα (πρὸς γὰρ ἐκεῖνο βλέποντες τὸ ἐν ἀρχῇ λέγομεν
αἰτεῖσθαι), τὰ δ' ἐναντία ἔστιν ἐν ταῖς προτάσεσι τῷ ἔχειν
πῶς ταύτας πρὸς ἀλλήλας.

14 Πρὸς δὲ γυμνασίαν καὶ μελέτην τῶν τοιούτων λόγων
πρῶτον μὲν ἀντιγράφειν ἐθίζεσθαι χρὴ τὰς λόγους. ὥτως γὰρ
πρὸς τε τὸ λεγόμενον εὐπωρότερον ἔχομεν, καὶ ἐν ὀλίγοις
πολλὰς ἐξεπισήσομεθα λόγους. τὸ γὰρ ἀντιγράφειν ἐστὶ τὸ
μεταλάβοντά τὸ συμπέρασμα μετὰ τῶν λοιπῶν ἐρωτημά-
των ἀνελεῖν ἐν τῶν δοθέντων· ἀνάγκη γὰρ, εἰ τὸ συμπέ-
ρασμα μὴ ἐστὶ, μίαν τινὰ ἀναιρεῖσθαι τῶν προτάσεων, εἴ-
περ πασῶν τεθειτῶν ἀνάγκη ἦν τὸ συμπέρασμα εἶναι. πρὸς
ἀπασάν τε θεσίν, καὶ ὅτι ὥτως καὶ ὅτι ἔχ' ὥτως, τὸ ἐπι-

χείρημα ἐκπετέον, καὶ εὐρόντα τὴν λύσιν εὐθὺς ζητητέον·
ἔτω γὰρ ἅμα συμβήσεται πρὸς τε τὸ ἐρωτᾶν καὶ πρὸς τὸ
ἀποκρίνεσθαι γεγυμνάσθαι. καὶ πρὸς μηδένα ἄλλον ἔχω-
μεν, πρὸς αὐτὰς. παράλληλά τε παραβάλλειν, ἐκλεγόν-
τας πρὸς τὴν ἀντίθεσιν ἐπιχειρήματα· τὸ γὰρ πρὸς τε τὸ
βιάζεσθαι πολλὴν εὐπορίαν ποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐλέγχειν με-
γάλην· ἔχει βοήθειαν, ὅταν εὐπορῇ τις καὶ ὅτι ὥτως καὶ ὅτι
ἔχ' ὥτως· πρὸς τὰ ἐναντία γὰρ συμβαίνει ποιεῖσθαι τὴν
φυλακὴν· πρὸς τε γινώσκειν καὶ τὴν κατὰ φιλοσοφίαν φρό-
νησιν τὸ δύνασθαι συνορᾶν καὶ συνεωρακέναι τὰ ἀφ' ἐκατέ-
ρας συμβαίνοντα τῆς ὑποθέσεως ἡ μικρὸν ὄργανον· λοιπὸν
γὰρ τῶν ὁρθῶς ἐλεῖσθαι θάτερον. δεῖ δὲ πρὸς τὸ τοῖστο
ὑπάρχειν εὐφύᾳ· καὶ τῆς ἔστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν εὐφυΐα,
τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλεῖσθαι τάληδες καὶ φυγεῖν τὸ ψεύ-
δος· ὅπερ οἱ πεφυκότες εὐδύνανται ποιεῖν· εὐ γὰρ φιλοῦντες
καὶ μισῶντες τὸ προσφερόμενον εὐκρίνῃ τὸ βέλτερον.

Πρὸς τε τὰ πλείστας ἐμπίπτοντα τῶν πρόβλημάτων
ἐξεπίσασθαι δεῖ λόγους, καὶ μάλιστα περὶ τῶν πρώτων θέ-
σεων· ἐν ταῖς γὰρ ἀποδοστέουσιν οἱ ἀποκρινόμενοι πολ-
λάκις. ἔτι τε ὅρων εὐπορεῖν δεῖ, καὶ τῶν ἐνδόξων τε καὶ
τῶν πρώτων ἔχειν προχείρους· διὰ γὰρ τῶν οἱ συλλογι-
σμοὶ γίνονται. πειρατέον δὲ καὶ εἰς ἡ πλείστας ἐμπίπτουσιν
οἱ ἄλλοι λόγοι κατέχειν. ὥσπερ γὰρ ἐν γεωμετρίᾳ πρὸ
ἔργου τὸ περὶ τὰ σοιχεῖα γεγυμνάσθαι, καὶ ἐν ἀριθμοῖς τὸ
περὶ τὰς κεφαλαισμούς προχείρως ἔχειν μέγα διαφέρει πρὸς
τὸ καὶ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν γινώσκειν· πολλαπλασιούμενον,
ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς λόγοις τὸ πρόχειρον εἶναι περὶ τὰς ἀρ-
χὰς καὶ τὰς προτάσεις ἀπὸ σώματος ἐξεπίσασθαι· καθά-
περ γὰρ ἐν τῷ μνημονικῷ μόνον οἱ τόποι τεθέντες εὐθὺς
ποιῶσιν αὐτὰ μνημονεύειν, καὶ ταῦτα ποιήσει συλλογιστί-
κάτερον διὰ τὸ πρὸς ὀρίσμενας αὐτὰς βλέπειν κατ' ἀριθ-
μόν. πρότασιν τε κοινὴν μᾶλλον ἢ λόγον εἰς μνήμην θετέον·
ἀρχὴς γὰρ καὶ ὑποθέσεως εὐπορῆσαι μετρίως χαλεπόν.

Ἐτι τὸν ἓνα λόγον πολλὰς ποιεῖν ἐθίσειν, ὥς ἀδηλό-
τατα κρύπτοντας. εἴη δ' ἂν τὸ τοῖστον, εἴ τις ὅτι πλείζον
ἀφισαῖν τῆς συγγενείας περὶ ὧν ὁ λόγος. ἔσονται δὲ δυ-
νατοὶ τῶν λόγων οἱ μάλιστα καθόλου τὸτο πάσχειν, οἷον ὅτι

4. μετὰ καὶ ἄλλων C. || 5. τις τὸ καθόλου B. || προσκειμένη C. || 7. δεῖ pr C. || 8. καὶ καθ' αὐτὸ καὶ χωρὶς C. || 9. πρόβλημα AB. || 12. τῇ] εἶναι· τῇ C. || 15. τὰ ἀντικείμενα C. || 20. πειρῶτο τὴν ἀντίφασιν C. || 22. καὶ C. || 23. λάβη A. || 25. ἀρχῇ τοῦτον ὅτι C. || 27. τῷ γὰρ ἔχειν C. || 31. τε om C. || 37. πᾶσαν C. || ὅτι ante ἐχ om C.

4. πρὸς] καθ' C. || προβάλλειν A, om C. || ἐκλεπτέον τὰ πρὸς C. || 5. τὴν αὐτὴν θεσιν ABC. || 6. ἐλέγχειν καὶ μεγάλην C. || 7. ὅτι] τὸ A. || 8. γὰρ ἂν συμβαίνει C. || 10. καὶ τὸ συνεωρακέναι τὰ ἐφ' ἐκτέρα C. || 12. τοῖστον ὑπάρχειν εὐφυΐ C. || 15. εὐ] οἱ C. || 20. τε om A. || 22. γίνονται om C. || τε C. || 23. διάλογοι C. || 25. ἔχειν καὶ μέγα AB. || 26. καὶ] δὲ καὶ C. || 27. ἐν τοῖς — ἀρχῆς] τὰς λόγους C. || 31. ὀρίσμενας αὐτὰ C. || κατ' C. || 32. εἰς λόγον ἢ AB. || 36. ἀφισαῖτο corr C. || 37. τὸτο] τὸ pr C. || πάσχειν δύναται οἷον AB.

ἐκ ἑξὶ μία πλειόνων ἐπισήμη· ὅτω γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς
τι καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων καὶ συσφίχων ἔστιν.

Δεῖ δὲ καὶ τὰς ἀπομνημονεύσεις καθόλου ποιῆσθαι
τῶν λόγων, καὶ ἢ διειλεγμένους ἐπὶ μέρους· ὅτω γὰρ καὶ
πολλὰς ἔχειται τὸν ἕνα ποιῆν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ῥητορικοῖς
ἐπὶ τῶν ἐνθυμημάτων. αὐτὸν δ' ὅτι μάλιστα φεύγειν ἐπὶ
τὸ καθόλου φέρειν τὰς συλλογισμούς. αἰετὲ δὲ σκοπεῖν τὰς
λόγους, εἰ ἐπὶ κοινῶν διαλέγονται· πάντες γὰρ οἱ ἐν μέρει
καὶ καθόλου διελεγμένοι εἰσὶ, καὶ ἕνεστιν ἐν τῇ κατὰ μέρος
ἢ τῷ καθόλου ἀπόδειξις διὰ τὸ μὴ εἶναι συλλογίσασθαι
μηδὲν ἄνευ τῷ καθόλου.

Τὴν δὲ γυμνασίαν ἀποδοτέον τῶν μὲν ἐπακτικῶν πρὸς
νέον, τῶν δὲ συλλογιστικῶν πρὸς ἔμπειρον. πειρατέον δὲ
λαμβάνειν παρὰ μὲν τῶν συλλογιστικῶν τὰς προτάσεις,
παρὰ δὲ τῶν ἐπακτικῶν τὰς παραβολάς· ἐν ταῖσι γὰρ
ἐκάτεροι γεγυμνασμένοι εἰσὶν. ὅλως δ' ἐκ τῷ γυμνάζεσθαι
διαλεγόμενον πειρατέον ἀποφέρεσθαι ἢ συλλογισμὸν περὶ
τινος ἢ λύσιν ἢ πρότασιν ἢ ἑνάσιν, ἢ εἰ ὁρθῶς τις ἤρετο
ἢ εἰ μὴ ὁρθῶς, ἢ αὐτὸς ἢ ἕτερος, καὶ παρὰ τί ἐκάτερον.

ἐκ τούτων γὰρ ἡ δύναμις, τὸ δὲ γυμνάζεσθαι δυνάμει
χάριν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς προτάσεις καὶ ἑνάσεις· ἔστι
γὰρ ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν διαλεκτικὸς ὁ προτατικὸς καὶ ἑνα-
τικὸς· ἔστι δὲ τὸ μὲν προτείνεσθαι ἐν ποιῆν τὰ πλείω (δεῖ
γὰρ ἐν ὅλῳ ληφθῆναι πρὸς ὃ ὁ λόγος), τὸ δ' εἰσάσθαι τὸ
ἐν πολλὰ· ἢ γὰρ διαιρεῖ ἢ ἀναιρεῖ, τὸ μὲν διδούς τὸ δ' ἔ
τῶν προτεινομένων.

Οὐχ ἅπαντι δὲ διαλεκτέον, ἔδὲ πρὸς τὸν τυχόντα
γυμνασέον. ἀνάγκη γὰρ πρὸς ἐνὺς φαῦλως γίνεσθαι τὰς
λόγους· πρὸς γὰρ τὸν πάντως πειρώμενον φαίνεσθαι διαφεύ-
γειν δίκαιον μὲν πάντως πειρᾶσθαι συλλογίσασθαι, ἐκ εὐ-
σχημον δὲ διόπερ ἔδει συνεχᾶναι εὐχερῶς πρὸς τὰς τυ-
χόντας· ἀνάγκη γὰρ πονηρολογίαν συμβαίνειν· καὶ γὰρ οἱ
γυμναζόμενοι ἀδυνατῶσιν ἀπέχεσθαι τῷ διαλέγεσθαι μὴ
ἀγωνιστικῶς.

Δεῖ δὲ καὶ πεποιημένους ἔχειν λόγους πρὸς τὰ τοιαῦτα
τῶν προβλημάτων, ἐν οἷς ἐλαχίστων εὐπορήσαντες πρὸς
πλείστα χρησίμους ἔχομεν. ὅτοι δ' εἰσὶν οἱ καθόλου, καὶ
πρὸς ὅς πορίζεσθαι χαλεπώτερον ἐκ τῶν παρὰ πόδας.

ΠΕΡΙ ΣΟΦΙΣΤΙΚΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ.

Περὶ δὲ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων καὶ τῶν φαινομένων μὲν
ἐλέγχων ὄντων δὲ παραλογισμῶν ἀλλ' ἐκ ἐλέγχων λέγω-
μεν, ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν ἀπὸ τῶν πρώτων.

Ὅτι μὲν ἔν οἱ μὲν εἰσὶ συλλογισμοί, οἱ δ' ἐκ ὄντες
δοκῶσι, φανερόν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶτο γί-
νεται διὰ τινος ὁμοιότητος, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ὡσαύτως
ἔχει. καὶ γὰρ τὴν ἔξιν οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ, οἱ δὲ φαίνονται,
φυλετικῶς φუსήσαντες καὶ ἐπισκευάσαντες αὐτούς, καὶ

καλοὶ οἱ μὲν διὰ κάλλος, οἱ δὲ φαίνονται, κομμώσαντες
αὐτὰς. ἐπὶ τε τῶν ἀψύχων ὡσαύτως· καὶ γὰρ τῶν τὰ
μὲν ἀργυρὸς τὰ δὲ χρυσὸς ἐστὶν ἀληθῶς, τὰ δ' ἔστι μὲν ἔ,
φαίνεται δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν, οἷον τὰ μὲν λιθαργύρινα
καὶ τὰ καττιτέρινα ἀργυρᾶ, τὰ δὲ χολοβάφινα χρυσᾶ.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ συλλογισμὸς καὶ ἐλεγχος ὁ μὲν
ἔστιν, ὁ δ' ἐκ ἑξὶ μὲν, φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἀπειρίαν· οἱ
γὰρ ἀπείροι ὥσπερ ἂν ἀπέχοντες πόρρωθεν θεωρῶσιν. ὁ μὲν

2. εἰσι C. || 6. ἐπὶ post φεύγειν om pr C. || 8. κοινῶν] πλειόνων A, πλειόνων κοινῶν B. || 9. ἔστιν C. || 11. μηδὲν C. || τῶν ABC. ||
14. ἐλαμβάνειν C. || 15. τῶτω ABC. || 18. ἢ ἑνάσιν om C.

2. περὶ] καὶ περὶ C. || καὶ τὰς ἑνάσεις C. || 3. ὁ — τὸ re supra lituram A. || 5. ἐν ὅλως ABC. || 6. ἔ διδούς τῶν C. ||
11. συλλογίσασθαι, idque re, C. || 14. μὴ om corr C. || 17. πρὸς τὰ πλείστα C.

Tit. σοφιστικὰ ἔλεγχαι C, περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων AB.

26. φαίνονται εὐεκτικοὶ φυλ. C.

20. κομμώσαντες A. || 2. ἐαυτὸς C. || ἀψύχων] μετὰλλων C. || 24. καὶ κασιτέρινα C.

γὰρ συλλογισμὸς ἐκ τινῶν ἐπὶ τεθέντων ὥς ἐ λέγειν ἕτερόν τι ἐξ ἀνάγκης τῶν κειμένων διὰ τῶν κειμένων, ἔλεγχος δὲ συλλογισμὸς μετ' ἀντιφάσεως τῆ συμπεράσματος. οἱ δὲ τῆτο ποιῆσι μὲν ἔ, δοκῶσι δὲ διὰ πολλὰς αἰτίας, ὧν εἰς τόπος εὐφύεστος ἐστὶ καὶ δημοσιώτατος ὁ διὰ τῶν ὀνομάτων. ἐπεὶ γὰρ ἔκ ἐστιν αὐτὰ τὰ πράγματα διαλέγεσθαι φέροντας, ἀλλὰ τοῖς ὀνόμασιν ἀντὶ τῶν πραγμάτων χρώμεθα συμβόλοις, τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἡγούμεθα συμβαίνειν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ψήφων τοῖς λογιζομένοις. τὸ δ' ἔκ ἐστιν ὁμοιον. τὰ μὲν 10 γὰρ ὀνόματα πεπέρανται καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος, τὰ δὲ πράγματα τὸν ἀριθμὸν ἀπειρά ἐστιν. ἀναγκαῖον ἔν πλείω τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τὸ ὄνομα τὸ ἐν σημαίνειν. ὥσπερ οὖν κακεῖ οἱ μὴ δεινοὶ τὰς ψήφους φέρειν ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων παρακρόνται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν λόγων οἱ τῶν 15 ὀνομάτων τῆς δυνάμεως ἀπειροὶ παραλογίζονται καὶ αὐτοὶ διαλεγόμενοι καὶ ἄλλων ἀκρόντες. διὰ μὲν ἔν ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ τὰς λεχθησομένας ἐστὶ καὶ συλλογισμὸς καὶ ἔλεγχος φαινόμενος μὲν ἔκ ὧν δέ. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τισι μᾶλλον πρὸ ἔργου τὸ δοκεῖν εἶναι σοφοῖς ἢ τὸ εἶναι καὶ μὴ δοκεῖν (ἐστὶ γὰρ ἡ σοφιστικὴ φαινόμενη σοφία ἔσα δ' ἔ, καὶ ὁ σοφιστὴς χρηματιστὴς ἀπὸ φαινομένης σοφίας ἀλλ' ἔκ ἔσης), ὁ δὴλον ὅτι ἀναγκαῖον τέτοις καὶ τὸ τῆ σοφῆ ἔργον δοκεῖν ποιεῖν μᾶλλον ἢ ποιεῖν καὶ μὴ δοκεῖν. ἐστὶ δ' ὡς ἐν πρὸς ἐν εἰπεῖν ἔργον περὶ ἑκάστων τῶν εἰδῶτος ἀψευδεῖν μὲν 25 αὐτὸν περὶ ὧν οἶδε, τὸν δὲ ψευδόμενον ἐμφανίζειν δύνασθαι. ταῦτα δ' ἐστὶ τὸ μὲν ἐν τῷ δύνασθαι δεῖναι λόγον, τὸ δ' ἐν τῷ λαβεῖν. ἀνάγκη ἔν τῆς βυλομένης σοφιστεύειν τὸ τῶν εἰρημένων λόγων γένος ζητεῖν. πρὸ ἔργου γὰρ ἐστὶν ἢ γὰρ τοιαύτη δύναμις ποιήσει φανέσθαι σοφόν, ἔ. τυγ- 30 χάνουσι τὴν προαίρεσιν ἔχοντες.

Ὅτι μὲν ἔν ἐστὶ τι τοῖσιν λόγοις γένος, καὶ ὅτι τοιαύτης ἐφίενται δυνάμεως οὗς καλῶμεν σοφιστάς, ὁ δὴλον. πόσα δ' ἐστὶν εἶδη τῶν λόγων τῶν σοφιστικῶν, καὶ ἐκ πόσων τὸν ἀριθμὸν ἢ δύναμις αὕτη συνέστηκε, καὶ πόσα μέρη 35 τυγχάνει τῆς πραγματείας ὄντα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν συντελεσάντων εἰς τὴν τέχνην ταύτην ἡδὴ λέγωμεν.

2. Ἐστὶ δὴ τῶν ἐν τῷ διαλέγεσθαι λόγοις τέτταρα γένη, διδασκαλικοὶ καὶ διαλεκτικοὶ καὶ πειραστικοὶ καὶ ἐριστικοί,

διδασκαλικοὶ μὲν οἱ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἐκάς μαθήματος καὶ ἐκ ἐκ τῶν τῆ ἀποκρινόμεν δοξῶν συλλογισμένοι (δεῖ γὰρ πιστεύειν τὸν μανθάνοντα), διαλεκτικοὶ δ' οἱ ἐκ τῶν ἐνδόξων συλλογιστικοὶ ἀντιφάσεως, πειραστικοὶ δ' οἱ ἐκ τῶν δοκούντων τῷ ἀποκρινόμενῳ καὶ ἀναγκαῖον εἶδεναι τῷ προσποιεμένῳ ἔχειν τὴν ἐπιστήμην (ὃν τρόπον δέ, διώρισαι ἐν ἑτέροις), ἐριστικοὶ δ' οἱ ἐκ τῶν φαινόμενων ἐνδόξων μὴ ὄντων δὲ συλλογιστικοὶ ἢ φαινόμενοι συλλογιστικοί. περὶ μὲν ἔν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς εἰρηται, περὶ δὲ τῶν διαλεκτικῶν καὶ πειραστικῶν ἐν τοῖς ἄλλοις. περὶ δὲ τῶν ἀγωνιστικῶν καὶ ἐριστικῶν νῦν λέγωμεν.

3. Πρῶτον δὴ ληπτέον πόσων σοχάζονται οἱ ἐν τοῖς λόγοις ἀγωνιζόμενοι καὶ διαφιλονεικῶντες. ἐστὶ δὲ πέντε ταῦτα τὸν ἀριθμὸν, ἔλεγχος καὶ ψεῦδος καὶ παράδοξον καὶ σο- 3 λοικισμὸς καὶ πέμπτον τὸ ποιῆσαι ἀδολεσχεῖσαι τὸν προσ- διαλεγόμενον. τῆτο δ' ἐστὶ τὸ πολλάκις ἀναγκάζεσθαι ταῦτὸ λέγειν ἢ τὸ μὴ ὄν, ἀλλὰ τὸ φαινόμενον ἑκάστων εἶναι τέ- των. μάλιστα μὲν γὰρ προαιρῶνται φαίνεσθαι ἐλέγχοντες, δεύτερον δὲ ψευδόμενον τι δεικνύναι, τρίτον εἰς παράδοξον 4 ἄγειν, τέταρτον δὲ σολοικίζειν ποιεῖν. τῆτο δ' ἐστὶ τὸ ποιῆσαι τῇ λέξει βαρβαρίζειν ἐκ τῆ λόγου τὸν ἀποκρινόμενον. τελευταῖον δὲ τὸ πλεονακίαι. ταῦτὸ λέγειν.

4. Τρόποι δ' εἰσὶ τῆ μὲν ἐλέγχειν δύο. οἱ μὲν γὰρ εἰσι παρὰ τὴν λέξιν, οἱ δ' ἔξω τῆς λέξεως. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν παρὰ τὴν λέξιν ἐμποιοῦντα τὴν φαντασίαν ἐξ τὸν ἀριθμὸν. ταῦτα δ' ἐστὶν ὁμωνυμία, ἀμφιβολία, σύνθεσις, διαίρεσις, προσωδία, σχῆμα λέξεως. τέτα δὲ πίσις ἢ τε διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ συλλογισμὸς, ἂν τε ληθῇ τις ἄλλος, καὶ ὅτι τοσαυταχῶς ἂν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι καὶ λόγοις μὴ ταῦτὸ δηλώσαιμεν. εἰσὶ δὲ παρὰ μὲν τὴν ὁμωνυμίαν οἱ τοιοῦδε τῶν λόγων, οἷον ὅτι μανθάνουσιν οἱ ἐπιστάμενοι. τὰ γὰρ ἀποσοματιζόμενα μανθάνουσιν οἱ γραμματικοί. τὸ γὰρ μανθάνειν ὁμώνυμον, τό τε ζυνιέναι χρώμενον τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τὸ λαμβάνειν ἐπιστήμην. καὶ πάλιν ὅτι τὰ κακὰ ἀγα- 5 θὰ. τὰ γὰρ δέοντα ἀγαθὰ, τὰ δὲ κακὰ δέοντα. διττὸν γὰρ τὸ δέον, τό τ' ἀναγκαῖον, ὃ συμβαίνει πολλάκις καὶ ἐπὶ τῶν κακῶν (ἐστὶ γὰρ κακόν τι ἀναγκαῖον), καὶ τὰ γὰρ δὲ δέοντά φαμεν εἶναι. ἐπὶ τὸν αὐτὸν καθῆσθαι καὶ ἐσάναι, καὶ κάμνειν καὶ ὑγιαίνειν. ὥσπερ γὰρ ἀνίστατο, ἔστηκεν, καὶ ὥσπερ

1. λέγειν] συνάγειν B. || 2. διὰ τῶν κειμένων om AC. || 3. καὶ om C. || 13. τὸ ἐν om C. || 14. ἐπιστάμενον C. || 17. ταύτην τε τὴν C. || 21. ἢ om C. || 25. ἐκάς A. || 26. δὲ om A. || ψευδ.] φαινόμενον C. || 27. λαμβάνειν. ἀναγκαῖον ἔν τοῖς βυλομένοις C. || 30. ἢ γὰρ om pr C. || 32. τι om C. || τοῖσιν B. || 35. αὕτη A, αὕτη C.

1. μὲν ἔν οἱ C. || 2. ἐκ om B. || 5. ἀναγκαῖον BC. || 6. δὲ τρόπον C. || 7. μὴ — 8. ἢ om AC. || 20. τέταρτον] τελευταῖον C. || ποιεῖν καὶ πλεονακίαι ταῦτὸ λέγειν. σολοικισμὸς δ' C. || 22. τελευταῖον — λέγειν om C. || 23. μὲν post τοῦ om C. || 27. ἢ om C. || 30. μὲν om AB. || 39. ὥσπερ — ὥσπερ] ὥπερ — ὥπερ C.

ὕγιαζετο, ὕγιαίνει· ἀνίστατο δ' ὁ καθήμενος καὶ ὕγιαζετο ὁ κάμνων. τὸ γὰρ τὸν κάμνοντα ὅτιεν ποιεῖν ἢ πάσχειν ἔχ' ἐν σημαίνει, ἀλλ' ὅτε μὲν ὅτι ὁ νῦν κάμνων ἢ καθήμενος, ὅτε δ' ὅς ἐκαμνε πρότερον. πλὴν ὕγιαζετο μὲν καὶ κάμνων καὶ ὁ κάμνων· ὕγιαίνει δ' ὁ κάμνων, ἀλλ' ὁ κάμνων, ἔ νῦν, ἀλλ' ὁ 5 πρότερον. παρὰ δὲ τὴν ἀμφιβολίαν οἱ τοιοῦδε, τὸ βούλεσθαι λαβεῖν με τὰς πολεμίας, καὶ ἄρ' ὅ τις γινώσκει, τῆτο γινώσκει; καὶ γὰρ τὸν γινώσκοντα καὶ τὸ γνωσκόμενον ἐνδέχεται ὡς γινώσκοντα σημῆναι τῷ λόγῳ, καὶ ἄρα ὁ ὅρᾳ τις, τῆτο ὅρᾳ; ὅρᾳ δὲ τὸν κίονα, ὥς ἐ ὅρᾳ ὁ κίων. καὶ ἄρα 10 ὁ σὺ φῆς εἶναι, τῆτο σὺ φῆς εἶναι; φῆς δὲ λίθον εἶναι, σὺ ἄρα φῆς λίθος εἶναι. καὶ ἄρ' ἐσι σιγῶντα λέγεις; διττὸν γὰρ καὶ τὸ σιγῶντα λέγειν, τό τε τὸν λέγοντα σιγῶν καὶ τὰ λέγόμενα. εἰσι δὲ τρεῖς τρόποι. τῶν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν, εἰς μὲν ὅταν ἢ ὁ λόγος 15 ἢ τὸνομα κυρίως σημαίνῃ, πλείω, οἷον αἰτὸς καὶ κύων· εἰς δὲ ὅταν εἰωθότες ᾖμεν ἔτω λέγειν· τρίτος δὲ ὅταν τὸ συντεθὲν πλείω σημαίνῃ, κεχωρισμένον δὲ ἀπλῶς, οἷον τὸ ἐπίσταται γράμματα. ἐκάτερον μὲν γὰρ, εἰ ἔτυχεν, ἐν τῇ σημαίνει, τὸ ἐπίσταται καὶ τὰ γράμματα· ἄμφω δὲ πλείω, ἢ τὸ τὰ 20 γράμματα αὐτὰ ἐπισήμην ἔχειν ἢ τῶν γραμμάτων ἄλλον.

Ἡ μὲν ἔν ἀμφιβολίᾳ καὶ ὁμωνυμίᾳ παρὰ τέτλες τὰς τρόπους ἐστίν, παρὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τὰ τοιαῦδε, οἷον τὸ δυνασθαι καθήμενον βαδίζειν καὶ μὴ γράφοντα γράφειν. οὐ γὰρ ταῦτ' σημαίνει, ἂν διελὼν τις εἴπῃ καὶ συνθεῖς, ὡς 25 δυνατόν τὸν καθήμενον βαδίζειν καὶ μὴ γράφοντα γράφειν· καὶ τῶθ' ὡσαύτως ἂν τις συνθῇ, τὸν μὴ γράφοντα γράφειν· σημαίνει γὰρ ὡς ἔχει δύναμιν τῷ μὴ γράφοντα γράφειν. ἐὰν δὲ μὴ συνθῇ, ὅτι ἔχει δύναμιν, ὅτε ὁ γράφει τῷ γράφειν καὶ μανθάνει νῦν γράμματα, εἴπερ ἐμάν- 30 θανεν ἂ ἐπίσταται. ἐστὶ τὸ ἐν μόνον δυνάμενον φέρειν πολλὰ δύνασθαι φέρειν.

Παρὰ δὲ τὴν διαίρεσιν, ὅτε τὰ πέντ' ἐστὶ δύο καὶ τρία, καὶ περιττὰ καὶ ἄρτια, καὶ τὸ μεῖζον ἴσον· τοσούτον γὰρ καὶ ἐπὶ πρὸς. ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος διηρημένος καὶ συγχεί- 35 μένος ἐκ αἰεὶ ταῦτ' σημαίνειν ἂν δόξειεν, οἷον “ἐγὼ σ' ἔθηκα· δοῦλός σου· ἐλεύθερος” καὶ τὸ “πεντήκοντ' ἀνδρῶν ἑκά- τὸν λίπε· δῖος Ἀχιλλεύς.”

Παρὰ δὲ τὴν προσωδίαν ἐν μὲν τοῖς ἀνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς ἔ· ῥᾶδιον ποιῆσαι λόγον, ἐν δὲ τοῖς γεγραμμένοις καὶ ποιήμασι μᾶλλον, οἷον καὶ τὸν Ὀμηρον ἐνιοι διορθῶνται πρὸς τὰς ἐλέγχοντας ὡς ἀτόπως εἰρηκότα “τὸ μὲν ἔ καταπύθεται ὄμβρῳ.” λύσει γὰρ αὐτὸ τῇ προσωδίᾳ, λέγοντες τὸ ἔ ὀξύτερον· καὶ τὸ περὶ τὸ ἐνυπνιον τῷ Ἀγαμέμνονος, ὅτι ἐκ αὐτοῦ ὁ Ζεὺς εἶπεν “δίδομεν δέ οἱ εὖχος ἀρέσθαι,” ἀλλὰ τῷ ἐνυπνίῳ ἐνετέλλετο δίδοναι. τὰ μὲν ἔν τοιαῦτα παρὰ τὴν προσωδίαν ἐστίν.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ σχῆμα τῆς λέξεως συμβαίνασιν, ὅταν τὸ μὴ ταῦτ' ὡσαύτως ἐρμηνεύηται, οἷον τὸ ἄρρεν βῆλυ ἢ τὸ βῆλυ ἄρρεν, ἢ τὸ μεταξύ θάτερον τέτων, ἢ πάλιν τὸ ποῖον ποσὸν ἢ τὸ ποσὸν ποῖον, ἢ τὸ ποῖον πάσχον ἢ τὸ διακείμενον ποιεῖν, καὶ τᾶλλα δ', ὡς διήρηται πρότερον. ἔστι γὰρ τὸ μὴ τῶν ποιεῖν ὃν ὡς τῶν ποιεῖν τι τῇ λέξει ση- 40 μαίνειν. οἷον τὸ ὕγιαίνει ὁμοίως τῷ σχήματι τῆς λέξεως λέγεται τῷ τέμνειν ἢ οἰκοδομεῖν· καίτοι τὸ μὲν ποῖον τι καὶ διακείμενόν πως δηλοῖ, τὸ δὲ ποιεῖν τι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Οἱ μὲν ἔν παρὰ τὴν λέξιν ἑλεγχοὶ ἐκ τέτων τῶν τόπων εἰσίν· τῶν δ' ἔξω τῆς λέξεως παραλογισμῶν εἰδὴ ἐστίν ἐπτά, ἐν μὲν παρὰ τὸ συμβεβηκός, δεύτερον δὲ τὸ ἀπλῶς ἢ μὴ ἀπλῶς ἀλλὰ πῇ ἢ πῶ ἢ ποτε ἢ πρὸς τι λέγεσθαι, τρίτον δὲ τὸ παρὰ τὴν τῷ ἐλέγχῳ ἄγνωσιν, τέταρτον δὲ τὸ παρὰ τὸ ἐπόμενον, πέμπτον δὲ τὸ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν, ἕκτον δὲ τὸ μὴ αἰτίον ὡς αἰτίον τίθεναι, ἑβδομον δὲ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἐν ποιεῖν.

Οἱ μὲν ἔν παρὰ τὸ συμβεβηκός παραλογισμοὶ εἰσιν, ὅταν ὁμοίως ὅτιεν ἀξιωθῇ τῷ πράγματι καὶ τῷ συμβεβηκότη ὑπάρχειν. ἐπεὶ γὰρ τῷ αὐτῷ πολλὰ συμβεβήκειν, ἐκ ἀνάγκῃ πᾶσι τοῖς κατηγορημένοις, καὶ καθ' ἕν κατηγορεῖται, ταῦτα πάντα ὑπάρχειν. οἷον εἰ ὁ Κορίσκος ἕτερον 45 ἀνθρώπου, αὐτὸς αὐτῷ ἕτερος· ἐστὶ γὰρ ἄνθρωπος. ἢ εἰ Σωκράτης ἕτερος, ὁ δὲ Σωκράτης ἄνθρωπος, ἕτερον ἀνθρώπου φασὶν ὁμολογηκέναι· διὰ τὸ συμβεβηκέναι, ἔ· εἶπεν ἕτερον εἶναι, τῆτον εἶναι ἄνθρωπον.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἀπλῶς· τοῦδε ἢ πῇ λέγεσθαι καὶ μὴ κυρίως, ὅταν τὸ ἐν μέρει λεγόμενον ὡς ἀπλῶς εἰρημένον

3. ὁ om A. || 5. κάμνων καὶ om C. || 7. ἄρ' om C. || 9. σημαίνει C. || τέτω om C. || 10. ἄρα om C. || 12. διττὸν — 13. λέγειν om pr. C. || 13. καὶ om pr. C. || τὰ om C. || 15. ἔ· B. || 16. πλείω om C. || 18. ἐπίσταται τὰ γράμματα C. || 20. ἐπίσταται C. || 21. ἐαυτὸ C. || 25. ἐὰν C. || 26. δύναται C. || τὸ ABC. || καὶ τὸ μὴ γράφον C. || 27. βῆ· A. || τὸ ABC. || 28. σημαίνει AB. || ἔχει B. || τῷ — 29. δύναμιν om A. || 28. γράφον B, γράφον C. || 30. μανθάνειν AB. || 31. γὰρ τὸ μεῖζον καὶ B. || 36. ταῦτον C. || 4. ἀτοπος BC. || εἰρηκότος AB. || 5. ἔ ABC. || αὐτὸ om C. || 6. ἔ AB. || 11. τὸ αὐτὸ C. || 14. εἰρηται A. || 15. τῶν μὴ τὸ B. || 23. ἀλλὰ ἢ πῇ C. || 29. πράγματι τῷ υποκειμένῳ καὶ C. || 32. οἷον εἰ] πάντα γὰρ ἔτως ἐστὶ ταῦτά, οἷον φασὶν οἱ σοφισταί, εἰ C. || 34. ἄνθρωπον A.

ληφθῆ, οἷον εἰ τὸ μὴ ὂν ἐστὶ δοξασθόν, ὅτι τὸ μὴ ὂν ἔστιν·
 ἔ γάρ ταυτὸν εἶναι τέ τι καὶ εἶναι ἀπλῶς. ἢ πάλιν ὅτι τὸ
 ὂν ἐκ ἔστιν ὂν, εἰ τῶν ὄντων τι μὴ ἔστιν, οἷον εἰ μὴ ἀνθρώ-
 πος. ἔ γάρ ταυτὸ μὴ εἶναι τί καὶ ἀπλῶς μὴ εἶναι· φαί-
 νεται δὲ διὰ τὸ πάρεγγυς τῆς λέξεως, καὶ μικρὸν διαφέ-
 ρειν τὸ εἶναι τι τῷ εἶναι· καὶ τὸ μὴ εἶναι τι τῷ μὴ εἶναι.
 ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παρὰ τὰ πῆ καὶ τὸ ἀπλῶς. οἷον· εἰ ὁ
 Ἰνδὸς ὅλος μέλας ὡς λευκός· ἐστὶ τὸς ὀδόντας· λευκός ἄρα
 καὶ ὁ λευκός ἔστιν. ἢ εἰ ἄμφω πῆ, ὅτι ἅμα τὰ ἐναντία.
 ὑπάρχει. τὸ δὲ τοῖσιν ἐπ' ἐνίων μὲν παντὶ θεωρῆται ῥά-
 διον, οἷον εἰ λαβὼν τὸν Αἰθίοπα εἶναι μέλανα τὸς ὀδόντας
 ἔροιτο· εἰ λευκός· εἰ ἔν ταύτῃ λευκός, ὅτι μέλας καὶ ὁ μέ-
 λας, οἷοιτο· διειλέχθαι συλλογιστικῶς τελειώσας τὴν ἐρώ-
 τήσιν. ἐπ' ἐνίων δὲ λανθάνει πολλάκις, ἐφ' ὅσων, ὅταν πῆ
 λέγῃται, καὶ τὸ ἀπλῶς δοξείεν ἀκολουθεῖν, καὶ ἐν ὅσοις
 μὴ ῥάδιον θεωρῆσαι πότερον αὐτῶν κυρίως ἀποδοτέον. γίνε-
 ται δὲ τὸ τοῖσιν ἐν οἷς ὁμοίως ὑπάρχει τὰ ἀντικείμενα·
 δοκεῖ γὰρ ἢ ἄμφω ἢ μηδέντερον δοτέον ἀπλῶς εἶναι κατη-
 γορεῖν, οἷον· εἰ τὸ μὲν ἡμίση λευκὸν τὸ δ' ἡμίση μέλαν,
 πότερον λευκὸν ἢ μέλαν;

Οἱ δὲ παρὰ τὸ μὴ διωρίσθαι τί ἐστὶ συλλογισμὸς ἢ
 τί ἐλέγχος, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἑλλειψιν γίνονται τῷ λόγῳ·
 ἐλέγχος μὲν γὰρ ἀντίφασις τῷ αὐτῷ καὶ ἐνός, μὴ ὀνόμα-
 τος ἀλλὰ πράγματος, καὶ ὀνόματος μὴ συνωνύμου ἀλλὰ τῷ
 αὐτοῦ, ἐκ τῶν δοθέντων, ἐξ ἀνάγκης, μὴ συναριθμημένων· τῷ
 ἐν ἀρχῇ, κατὰ ταυτὸ καὶ πρὸς ταυτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν
 τῷ αὐτῷ χρόνῳ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ ψεύσασθαι
 περὶ τίνος. ἐνίοι δὲ ἀπολιπόντες τι τῶν λεχθέντων φαίνονται
 ἐλέγχειν, οἷον ὅτι ταυτὸ διπλάσιον καὶ ὁ διπλάσιον· τὰ
 γὰρ δύο τῷ μὲν ἐνός διπλάσια, τῶν δὲ τριῶν ὁ διπλάσιον.
 ἢ εἰ τὸ αὐτὸ τῷ αὐτῷ διπλάσιον καὶ ὁ διπλάσιον, ἀλλ' ὁ
 κατὰ ταυτὸ· κατὰ μὲν γὰρ τὸ μήκος διπλάσιον, κατὰ δὲ
 τὸ πλάτος ὁ διπλάσιον. ἢ εἰ τῷ αὐτῷ καὶ κατὰ ταυτὸ καὶ
 ὡσαύτως, ἀλλ' ἔχ' ἅμα· διόπερ' ἐστὶ φαινόμενος ἐλέγχος.
 ἔλκοι δ' ἂν τις τῶτον καὶ εἰς τὸς παρὰ τὴν λέξιν.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν γίνονται μὲν ὥτως
 καὶ τοσαυταχῶς ὡσαυχῶς ἐνδέχεται τὸ ἐξ ἀρχῆς αἰτεῖσθαι,
 φαίνονται δ' ἐλέγχειν διὰ τὸ μὴ δύνασθαι συνορᾶν τὰ ταύ-
 τόν καὶ τὸ ἕτερον.

Οὗ δὲ παρὰ τὸ ἐπόμενον ἐλέγχος διὰ τὸ οἰεσθαι ἀν-
 τιστρέφειν τὴν ἀκολουθήσιν. ὅταν γὰρ τῷδε ὄντος ἐξ ἀνάγκης
 τοδὶ ἦ, καὶ τῷδε ὄντος οἴονται καὶ ἄλλοτερον εἶναι ἐξ ἀνάγκης.
 ὅθεν καὶ αἱ περὶ τὴν δόξαν ἐκ τῆς αἰσθήσεως ἀπάται γίνον-
 ται. πολλάκις γὰρ τὴν χολὴν μέλι ὑπέλαβον διὰ τὸ ἐπε-
 σθαι τὸ ξανθὸν χρώμα τῷ μέλιτι· καὶ ἐπεὶ συμβαίνει τὴν
 γῆν ὕψαντος γίνεσθαι διάβροχον, καὶ ἢ διάβροχος, ὑπολαμ-
 βάνομεν ὕσαι. τὸ δ' ἐκ ἀναγκαῖον. ἐν τε τοῖς ῥητορικοῖς αἱ
 κατὰ τὸ σημεῖον ἀποδείξεις ἐκ τῶν ἐπομένων εἰσὶν. βεβλόμε-
 νοι γὰρ δεῖξαι ὅτι μοιχός, τὸ ἐπόμενον ἔλαβον, ὅτι καλλω-
 πιστὴς ἢ ὅτι νύκτωρ ὁράται πλανώμενος. πολλοῖς δὲ ταῦτα
 μὲν ὑπάρχει, τὸ δὲ κατηγορούμενον ἔχ' ὑπάρχει. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἐν τοῖς συλλογιστικαῖς, οἷον ὁ Μελίσσης λόγος ὅτι ἄπει-
 ρον τὸ ἅπαν, λαβὼν τὸ μὲν ἅπαν ἀγέννητον (ἐκ γὰρ μὴ
 ὄντος ὕδεν ἂν γενέσθαι), τὸ δὲ γινόμενον ἐξ ἀρχῆς γενέ-
 σθαι. εἰ μὴ ἔν γέγονεν, ἀρχὴν ἐκ ἔχει τὸ πᾶν, ὥς· ἄπει-
 ρον· ἐκ ἀνάγκης δὲ τῷτο συμβαίνειν· ἔ γάρ εἰ τὸ γινόμενον
 ἅπαν ἀρχὴν ἔχει, καὶ εἴ τι ἀρχὴν ἔχει, γέγονεν, ὥς-
 περ' ἐδ' εἰ ὁ πυρέττων θερμός, καὶ τὸν θερμὸν ἀνάγκη πυ-
 ρέττειν.

Οὗ δὲ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς αἴτιον, ὅταν προσληφθῇ
 τὸ ἀναίτιον ὡς παρ' ἐκεῖνο γινομένης τῷ ἐλέγχῳ. συμβαίνει
 δὲ τὸ τοῖσιν ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον συλλογισμοῖς· ἐν τῷ
 τοῖς γὰρ ἀναγκαῖον ἀναιρεῖν τι τῶν κειμένων. εἰ ἔν ἐγκα-
 τὰριθμηθῇ ἐν τοῖς ἀναγκαῖοις ἐρωτήμασι πρὸς τὸ συμβαῖνον
 ἀδύνατον, δοξεί παρὰ τῷτο γίνεσθαι πολλάκις ὁ ἐλέγχος,
 οἷον ὅτι ἐκ ἔστι ψυχὴ καὶ ζῶη ταυτὸν· εἰ γὰρ φθορὰ γέ-
 νεσις ἐναντίον, καὶ τῇ τινὶ φθορᾷ ἔσαι τις γένεσις ἐναντίον·
 ὁ δὲ θάνατος φθορὰ τις καὶ ἐναντίον ζῶῃ, ὥς· γένεσις ἢ
 ζῶη καὶ τὸ ζῆν γίνεσθαι· τῷτο δ' ἀδύνατον· ἐκ ἅρα ταυτὸν
 ἢ ψυχὴ καὶ ἢ ζῶη· ὁ δὲ συλλελογίσατο· συμβαίνει γάρ,
 καὶ μὴ τις ταυτὸ πῆ τὴν ζῶην τῇ ψυχῇ, τὸ ἀδύνατον,
 ἀλλὰ μόνον ἐναντίον ζῶην μὲν θανάτῳ ὄντι φθορᾷ, φθορᾷ
 δὲ γένεσιν. ἀσυλλόγιστοι μὲν ἔν ἀπλῶς ἐκ εἰσὶν οἱ τοῖσιν
 λόγοι, πρὸς δὲ τὸ προκείμενον ἀσυλλόγιστοι, καὶ λανθάνει
 πολλάκις ἔχ' ἥττον αὐτὸς τὸς ἐρωτῶντας τὸ τοῖσιν.

Οἱ μὲν ἔν παρὰ τὸ ἐπόμενον καὶ παρὰ τὸ μὴ αἴτιον
 λόγοι τοῖσιν εἰσιν· οἱ δὲ παρὰ τὸ τὰ δύο ἐρωτήματα ἐν
 ποιεῖν, ὅταν λανθάνῃ πλείω ὄντα καὶ ὡς ἐνός ὄντος ἀποδοθῇ

4. ταυτὸν C, ταυτὸ τὸ AB. || εἶναι τε τι C. || 6. καὶ τῷ μὴ εἶναι τι τὸ ABC. || 7. τὸ ante ἀπλῶς om C. || εἰ om A. ||
 9. ἐστὶν om C. || τάναντία C. || 15. καὶ A. || 23. γὰρ ἐστὶν ἀντ. C. || 26. κατὰ] καὶ κατὰ C. || 28. ἀπολείποντες C. || 29-et 33.
 τὸ αὐτὸ C. || 35. ἐλάττω pr A. || 36. οἱ μὲν ἔν παρὰ rc C; pr om. || τὸ] τὸ τὸ B. || 37. αἰτήσασθαι C.

1. ἐλέγχος δοκεῖ ἐλέγχειν διὰ C. || 3. οἰόμεθα C. || 16. ἔν μὴ C. || 21. παρὰ τὸ μὴ αἴτιον ὡς corr A. || 25. ἐν om C. || πρὸς
 om corr C. || 27. γὰρ τῇ φθ. C. || 28. ἐναντίον om AB. || 31. ἢ ζῶη καὶ ἢ ψυχὴ C. || 33. μόνον] μόνον τὸ C. || 37. καὶ τῶν
 παρὰ B.

ἀποκρίσις μία. ἐπ' ἐνίων μὲν ἔν ῥάδιον ἰδεῖν ὅτι πλείω καὶ ὅτι ἔδοτεον ἀποκρίσιν, οἷον πότερον ἢ γῆ θάλαττά ἐστιν ἢ ὁ ἕρπας; ἐπ' ἐνίων δ' ἦτιον, καὶ ὡς ἐνός ὄντος ἢ ὁμολογῶσι τῷ μὴ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἐλέγχεσθαι φαίνονται, οἷον ἄρ' ἔστος καὶ ἔτος ἐστὶν ἄνθρωπος; ὡς ἂν τις τύπτῃ τῆτον καὶ τῆτον, ἄνθρωπον ἀλλ' ἔκ ἀνθρώπου τυπτήσῃ. ἢ πάλιν, ὦν τὰ μὲν ἐστὶν ἀγαθὰ τὰ δ' ἔκ ἀγαθὰ, πάντα ἀγαθὰ ἢ ἐκ ἀγαθὰ; ὁπότερον γὰρ ἂν φῇ, ἐστὶ μὲν ὡς ἐλέγχον ἢ ψεῦδος φαινόμενον δόξειεν ἂν ποιεῖν. τὸ γὰρ φάναι τῶν μὴ ἀγαθῶν τι εἶναι ἀγαθὸν ἢ τῶν ἀγαθῶν μὴ ἀγαθὸν ψεῦδος. ὅτε δὲ προσληφθέντων τινῶν καὶ ἐλέγχος γένοιτο ἀληθινός, οἷον εἴ τις δοῖν ὁμοίως ἐν καὶ πολλὰ λέγεσθαι λευκὰ καὶ γυμνὰ καὶ τυφλά. εἰ γὰρ τυφλὸν τὸ μὴ ἔχον ὄψιν πεφυκός· δ' ἔχειν, καὶ τυφλὰ ἔσαι τὰ μὴ ἔχοντα ὄψιν πεφυκότα δ' ἔχειν. ὅταν ἔν τὸ μὲν ἔχῃ τὸ δὲ μὴ ἔχῃ, τὰ ἄμφω ἔσαι ἢ ὁρῶντα ἢ τυφλά· ὅπερ ἀδύνατον.

6 Ἡ δὲ ὅτως διαιρετέον τοὺς φαινόμενους συλλογισμοὺς καὶ ἐλέγχους, ἢ πάντας ἀνακτεόν εἰς τὴν τῷ ἐλέγχῳ ἀγνοίαν, ἀρχὴν ταύτην ποιησαμένους· ἐστὶ γὰρ ἅπαντας ἀναλῦσαι τὰς λεχθέντας τρόπους εἰς τὸν τῷ ἐλέγχῳ διορισμόν. 20 πρῶτον μὲν εἰ ἀσυλλόγιστοι· δεῖ γὰρ ἐκ τῶν κειμένων συμβαίνειν τὸ συμπέρασμα, ὥστε λέγειν ἐξ ἀνάγκης ἀλλὰ μὴ φαίνεσθαι. ἔπειτα καὶ κατὰ τὰ μέρη τοῦ διορισμοῦ. τῶν μὲν γὰρ ἐν τῇ λέξει οἱ μὲν εἰσι παρὰ τὸ διττόν, οἷον ἢ τε ὁμωνυμία καὶ ὁ λόγος καὶ ἡ ὁμοιοσχημοσύνη (σύνθεσις 25 γὰρ τὸ πάντα ὡς τόδε τι σημαίνει), ἢ δὲ σύνθεσις καὶ διαίρεσις καὶ προσωδία τῷ μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι τὸν λόγον ἢ τοῦνομα διαφέρων. ἔδει δὲ καὶ τοῦτο, καθάπερ καὶ τὸ πρᾶγμα ταῦτόν, εἰ μέλλει ἐλέγχος ἢ συλλογισμὸς ἔσεσθαι, οἷον εἰ λῶπιον, μὴ ἱμάτιον συλλογίσασθαι ἀλλὰ λῶ- 30 πιον. ἀληθές μὲν γὰρ κἀκεῖνο, ἀλλ' ἔστι συλλελογίσαι, ἀλλ' ἔτι ἐρωτήματος δεῖ, ὅτι ταῦτόν σημαίνει, πρὸς τὸν ζητῶντα τὸ διὰ τί.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ὀρισθέντος τῷ συλλογισμοῦ φανεροὶ γίνονται. τὸν αὐτὸν γὰρ ὀρισμὸν δεῖ καὶ τοῦ 35 ἐλέγχου γίνεσθαι, πληρὴν προσκείμεναι τὴν ἀντίφασιν· ὁ γὰρ ἐλέγχος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως. εἰ ἔν μὴ ἐστὶ συλλογισμὸς τῷ συμβεβηκότος, ἔστι γίνεσθαι ἐλέγχος. ἔστι γὰρ εἰ τέτων ὄντων ἀνάγκη τόδ' εἶναι, τῆτο δ' ἐστὶ λευκόν, ἀνάγκη λευκὸν εἶναι διὰ τὸν συλλογισμὸν. ἔδ' εἰ τὸ τρίγωνον 40

δυοῖν ὀρθαῖν ἴσας ἔχει, συμβέβηκε δ' αὐτῷ σχήματι εἶναι ἢ πρῶτῳ ἢ ἀρχῇ, ὅτι σχῆμα ἢ ἀρχὴ ἢ πρῶτον τῆτο. οὐ γὰρ ἢ σχῆμα ἔδ' ἢ πρῶτον, ἀλλ' ἢ τρίγωνον, ἢ ἀπόδειξις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὡς· εἰ ὁ ἐλέγχος συλλογισμὸς τις, ἐκ ἂν εἴη ὁ κατὰ συμβεβηκὸς ἐλέγχος. ἀλλὰ παρὰ τῆτο καὶ οἱ τεχνῆται καὶ ὅλως οἱ ἐπισήμονες ὑπὸ τῶν ἀνεπιστημόνων ἐλέγχονται· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ ποιεῖνται τὰς συλλογισμὰς πρὸς τὰς εἰδύτας. οἱ δ' ἔστι δυνάμενοι διαίρειν ἢ ἐρωτῶμενοι διδάσκειν ἢ οὐ δόντες οἶοντα δὲ δακνέαι.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ πῇ καὶ ἀπλῶς, ὅτι ἔστι αὐτῶν ἡ κατάφασις καὶ ἡ ἀπόφασις. τῷ γὰρ πῇ λευκοῦ τὸ πῇ οὐ λευκόν, τῷ δ' ἀπλῶς λευκῷ τὸ ἀπλῶς ἔστι λευκὸν ἀπόφασις. εἰ ἔν δόντος πῇ εἶναι λευκὸν ὡς ἀπλῶς εἰρημένε λαμβάνει, ἔστι ποιεῖ ἐλέγχον, φαίνεται δὲ διὰ τὴν ἀγνοίαν τοῦ τί ἐστὶν ἐλέγχος.

Φανερώτατοι δὲ πάντων οἱ πρότερον λεχθέντες παρὰ τὸν τῷ ἐλέγχῳ διορισμόν· διὸ καὶ προσηγορεύθησαν οὕτως· παρὰ γὰρ τῷ λόγῳ τὴν ἑλλειψιν ἢ φαντασίαν γίνεται, καὶ διακριμένοις ὅτως κοινὸν ἐπὶ πᾶσι τέτοις θετέον τὴν τῷ λόγῳ ἑλλειψιν.

Οἱ τε παρὰ τὸ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ καὶ τὸ ἀναγίγνωσκον ὡς αἴτιον τιθέναι δῆλοι διὰ τῶν ὀρισμῶν. δεῖ γὰρ τὸ συμπέρασμα τῷ ταῦτ' εἶναι αἴτια τῷ συμβαίνειν, ὅπερ ἐκ ἦν ἐν τοῖς ἀναγίγνωσκον· καὶ πάλιν μὴ ἀριθμημένους τῷ ἐξ ἀρχῆς, ὅπερ ἐκ ἔχουσιν οἱ παρὰ τὴν αἴτησιν τῷ ἐν ἀρχῇ.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ ἐπόμενον μέρος εἰσὶ τῷ συμβεβηκότος· τὸ γὰρ ἐπόμενον συμβέβηκε, διαφέρει δὲ τῷ συμβεβηκότος, ὅτι τὸ μὲν συμβεβηκὸς ἐστὶν ἐφ' ἐνός μόνου λαβεῖν, οἷον ταῦτόν εἶναι τὸ ξανθὸν καὶ μέλι καὶ τὸ λευκὸν καὶ κύκνον, τὸ δὲ παρεπόμενον αἰεὶ ἐν πλείοσιν· τὰ γὰρ ἐν ταῦτ' αὐτὰ καὶ ἀλλήλοις ἀξιοῦμεν εἶναι ταῦτά· διὸ γίνεται παρὰ τὸ ἐπόμενον ἐλέγχος. ἐστὶ δ' ἔστι πάντως ἀληθές, οἷον ἂν ἢ λευκὸν κατὰ συμβεβηκός· καὶ γὰρ ἢ χιὼν καὶ ὁ κύκνος τῷ λευκῷ ταῦτόν. ἢ πάλιν, ὡς ἐν τῷ Μερίστου λόγῳ, τὸ αὐτὸ εἶναι λαμβάνει τὸ γεγενῆσθαι καὶ ἀρχὴν ἔχειν, ἢ τὸ ἴσοις γίνεσθαι καὶ ταῦτόν μέγεθος λαμβάνειν. ὅτι γὰρ τὸ γεγενῆσθαι ἔχει ἀρχὴν, καὶ τὸ ἔχον ἀρχὴν γεγενῆσθαι ἀξιοῖ, ὡς ἄμφω ταῦτά ὄντα τῷ ἀρχὴν ἔχειν, τὸ τε γεγενῆσθαι καὶ τὸ πεπερασμένον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἴσων γινομένων

4. τὸ ἀποκρίνεσθαι pr C. || 5. ὅταν BC. || 8. πάντα ταῦτα ἀγαθὰ C. || 9. ἐλέγχος C. || 26 et 27. καὶ] καὶ ἡ C. || 35. γὰρ αὐτὸν C.

7. κατὰ τὸ συμβ. C. || 8. οἱ] εἰ A. || 22. οἱ δὲ C. || 25. ἀριθμημένους BC. || 31. παρὰ τὸ ἐπόμενον corr C. || ἐν]. εἶνα C. || 32. γίνεται ὁ παρὰ C. || 33. ἐὰν C. || 34. λευκὸν om AB. || 35. τῷ post ἐν om C.

εἰ τὰ τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ ἐν λαμβάνοντα ἴσα γίνεται, καὶ τὰ ἴσα γινόμενα ἐν μέγεθος λαμβάνει. ὥστε τὸ ἐπόμενον λαμβάνει. ἐπεὶ ἔν ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἔλεγχος ἐν τῇ ἀγνοίᾳ τῷ ἐλέγχου, φανερόν ὅτι καὶ ὁ παρὰ τὸ ἐπόμενον. ἐπισκεπτόν δὲ τὸτο καὶ ἄλλως.

Οἱ δὲ παρὰ τὸ τὰ πλείω ἐρωτήματα ἐν ποιεῖν ἐν τῷ μὴ διαθρῆν ἡμᾶς ἢ μὴ διαιρεῖν τὸν τῆς προτάσεως λόγον. ἢ γὰρ πρότασις ἐστὶν ἐν καθ' ἑνός. ὁ γὰρ αὐτὸς ὅρος ἐνὸς μόνου καὶ ἀπλῶς τῷ πράγματι, οἷον ἀνθρώπου καὶ ἐνὸς μόνου ἀνθρώπου· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ ἔν 10 μία πρότασις ἢ ἐν καθ' ἑνός ἀξίῃσα, καὶ ἀπλῶς ἔσαι πρότασις ἢ τοιαύτη ἐρώτησις. ἐπεὶ δ' ὁ συλλογισμὸς ἐκ προτάσεων, ὁ δ' ἔλεγχος συλλογισμὸς, καὶ ὁ ἔλεγχος ἔσαι ἐκ προτάσεων. εἰ ἔν ἢ πρότασις ἐν καθ' ἑνός, φανερόν ὅτι καὶ ἔτος ἐν τῇ τῷ ἐλέγχου ἀγνοίᾳ· φαίνεται γὰρ εἶναι προ- 15 τας ἢ ἐκ ἑσά προτάσεις. εἰ μὲν ἔν δέδωκεν ἀποκρίσιν ὡς πρὸς μίαν ἐρώτησιν, ἔσαι ἔλεγχος, εἰ δὲ μὴ δέδωκεν ἀλλὰ φαίνεται, φαινόμενος ἔλεγχος. ὥστε πάντες οἱ τύποι πίπτουσιν εἰς τὴν τῷ ἐλέγχου ἀγνοίαν, οἱ μὲν ἔν παρὰ τὴν λέξιν, ὅτι φαινόμενη ἀντίφασις, ὅπερ ἦν ἴδιον τῷ ἐλέγχῳ, οἱ 20 δ' ἄλλοι παρὰ τὸν τῷ συλλογισμῷ ὅρον.

7 Ἡ δ' ἀπάτη γίνεται τῶν μὲν παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν καὶ τὸν λόγον τῷ μὴ δύνασθαι διαιρεῖν τὸ πολλαχῶς λεγόμενον (ἐνία γὰρ ἐκ εὐπορον διελεῖν, οἷον τὸ ἐν καὶ τὸ ὄν καὶ τὸ ταῦτόν), τῶν δὲ παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν τῷ μὴδὲν 25 οἶσθαι διάφέρειν συντιθέμενον ἢ διαίρμενον τὸν λόγον, καθάπερ ἐπὶ τῶν πλείων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὴν προσωδίαν· ὃ γὰρ ἄλλο δοκεῖ σημαίνειν ἀνιέμενος καὶ ἐπιτεινόμενος ὁ λόγος, ἐπ' ὅδεος ἢ ἐκ ἐπὶ πολλῶν. τῶν δὲ παρὰ τὸ σχῆμα διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς λέξεως. χαλεπὸν γὰρ 30 διελεῖν ποῖα ὡσαύτως καὶ ποῖα ὡς ἑτέρως λέγεται· σχεδὸν γὰρ ὁ τῷτο δυνάμενος ποιεῖν ἐγγύς ἐστι τῷ θεωρεῖν τὰ ληθές, μάλιστα δ' ἐπίσταιται συνεπινεύειν, ὅτι πᾶν τὸ κατηγορούμενόν τινος ὑπολαμβάνομεν. τότε τι καὶ ὡς ἐν ὑπακόμεν· τῷ γὰρ ἐνὶ καὶ τῇ ὅσῃ μάλιστα δοκεῖ παρέπεσθαι 35 τὸ τίδε τι καὶ τὸ ὄν. διὸ καὶ τῶν παρὰ τὴν λέξιν ἔτος ὁ τρόπος θετός, πρῶτον μὲν ὅτι μᾶλλον ἢ ἀπάτη γίνεται μετ' ἄλλων σκοπευμένοις ἢ καθ' αὐτές (ἢ μὲν γὰρ μετ' ἄλλῃ σκέψιν διὰ λόγων, ἢ δὲ καθ' αὐτὸν οὐχ ἦττον δι' αὐτῷ τῷ πράγματι), εἴτα καὶ καθ' αὐτὸν ἀπατᾶσθαι συμ-

βαίνει, ὅταν ἐπὶ τῷ λόγῳ ποιῇται τὴν σκέψιν· ἐτι ἢ μὲν ἀπάτη ἐκ τῆς ὁμοιότητος, ἢ δ' ὁμοιότης ἐκ τῆς λέξεως. τῶν δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι διακρίνειν τὸ ταῦτόν καὶ τὸ ἕτερον καὶ ἐν καὶ πολλά, μὴδὲ τοῖς 5 ποίοις τῶν κατηγορημάτων πάντα ταῦτα καὶ τῷ πράγματι συμβέβηκεν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παρὰ τὸ ἐπόμενον· μέρες γὰρ τι τῷ συμβεβηκὸς τὸ ἐπόμενον. ἐτι καὶ ἐπὶ πολλῶν φαίνεται καὶ ἀξίεται ἔτως, εἰ τόδε ἀπὸ τῷδε μὴ χωρίζεται, μὴδ' ἀπὸ θατέρῃ χωρίζεσθαι θάτερον. τῶν δὲ παρὰ τὴν ἑλλειψίν τῷ λόγῳ καὶ τῶν παρὰ τὸ πῇ καὶ ἀπλῶς ἐν τῷ παρὰ μικρόν ἢ ἀπάτη· ὡς γὰρ ὅδε προσσημαῖνον τὸ τί ἢ πῇ ἢ πῶς ἢ τὸ νῦν καθόλου συγχωρῶμεν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβανόντων καὶ τῶν ἀναιτίων, καὶ ὅσοι τὰ πλείω ἐρωτήματα ὡς ἐν ποιεῖσιν· ἐν ἅσιν γὰρ 15 ἢ ἀπάτη διὰ τὸ παρὰ μικρόν· ὃ γὰρ διακριβύμεν ἔτε τῆς προτάσεως ἔτε τῷ συλλογισμοῦ· τὸν ὅρον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν.

8 Ἐπεὶ δ' ἔχομεν παρ' ὅσα γίνονται οἱ φαινόμενοι συλλογισμοί, ἔχομεν καὶ παρ' ὅποσα οἱ σοφιστικοὶ γέγοντ' ἂν 20 συλλογισμοὶ καὶ ἔλεγχοι. λέγω δὲ σοφιστικὸν ἔλεγχον καὶ συλλογισμὸν οὐ μόνον τὸν φαινόμενον συλλογισμὸν ἢ ἔλεγχον, μὴ ὄντα δὲ, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄντα μὲν, φαινόμενον δὲ οἰκείον τῷ πράγματι. εἰσὶ δ' ἔτος οἱ μὴ κατὰ τὸ πρᾶγμα ἐλέγχοντες καὶ δεικνύντες ἀγνοήσας, ὅπερ ἦν τῆς πειρασι- 25 κῆς. ἐστὶ δ' ἢ πειρασικὴ μέρος τῆς διαλεκτικῆς· αὕτη δὲ δύναται συλλογίζεσθαι ψεῦδος δι' ἀγνοίαν τῷ διδότος τὸν λόγον. οἱ δὲ σοφιστικοὶ ἔλεγχοι, ἂν καὶ συλλογίζωνται τὴν ἀντίφασιν, οὐ ποιεῖσι δῆλον εἰ ἀγνοεῖ· καὶ γὰρ τὸν εἰδῶτα ἐμποδίζουσι τοῦτοις τοῖς λόγοις.

9 Ὅτι δ' ἔχομεν αὐτὰς τῇ αὐτῇ μεθόδῳ, δῆλον· παρ' ὅσα γὰρ φαίνεται τοῖς ἀκούσιν ὡς ἠρωτημένα συλλελογίσθαι, παρὰ ταῦτα καὶ τῷ ἀποκρινομένῳ δόξειεν, ὡς ἔσονται συλλογισμοὶ ψευδεῖς διὰ τῶν ἢ πάντων ἢ ἐνίων· ὃ γὰρ μὴ ἐρωτηθεὶς αἰεταὶ δέδωκεναι, καὶ ἐρωτηθεὶς θείη. πλὴν ἐπὶ γέ τινων ἅμα συμβαίνει προσερωτᾶν τὸ ἐνδεὲς καὶ τὸ 35 ψεῦδος ἐμφανίζειν, οἷον ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν καὶ τὸν σολοικισμόν. εἰ ἔν οἱ παραλογισμοὶ τῆς ἀντιφάσεως παρὰ τὸν φαινόμενον ἔλεγχόν εἰσι, δῆλον ὅτι παρὰ τοσαῦτα ἂν καὶ τῶν ψευδῶν εἴησαν συλλογισμοὶ παρ' ὅσα καὶ ὁ φαινόμενος ἔλεγχος. ὁ δὲ φαινόμενος παρὰ τὰ μόρια τῷ ἀλη-

7. ἡμᾶς om B. || ἢ μὴ διαιρεῖν om A. || τὸν] ἡμαρτον B. || 8. ἐν καὶ καθ' C. || 11. μία μόνη πρ. C. || 24. καὶ om C, καὶ τὸ δὲ om B. || 25. μὴδὲν C. || 33. ἐπίσταιται pr C. || 36. ἂν A, ἐν C. || 40. εαυτὸν C.

2. ἀπ. ἐκ] ἀπ. διὰ C. || 4. ταῦτό C. || 5. ταῦτα πάντα C. || 6. μέρος—7. ἐπόμενον om A. || 7. ἐτι δὲ καὶ C. || 11. προσσημαῖνον B. || 12. πῇ ἢ τὸ ἀπλῶς ἢ τὸ πῶς B. || 15. ἀκριβύμεν C. || 32. δόξῃ C. || 40. φαιν. ἔλεγχος παρὰ C.

θνοῦ· ἐκάστου γὰρ ἐκλείποντος φανείη ἂν ἔλεγχος, οἷον ὁ
παρὰ τὸ μὴ συμβαίνειν διὰ τὸν λόγον, ὁ εἰς τὸ ἀδύνατον
καὶ ὁ τὰς δύο ἐρωτήσεις μίαν ποίων παρὰ τὴν πρότασιν, καὶ
ἀντὶ τῆ καθ' αὐτὸ ὁ παρὰ τὸ συμβεβηκός, καὶ τὸ ταύτου
μόριον, ὁ παρὰ τὸ ἐπόμενον· ἐπὶ τὸ μὴ ἐπὶ τῆ πράγματος
ἀλλ' ἐπὶ τῆ λόγου συμβαίνειν· εἴτ' ἀντὶ τῆ καθόλου τὴν ἀν-
τιφάσιν καὶ κατὰ ταῦτο καὶ πρὸς ταῦτο καὶ ὡσαύτως παρὰ
τε τὸ ἐπὶ τι ἢ παρ' ἐκαστὸν τέτων· ἐπὶ παρὰ τὸ μὴ ἐναρι-
θμουμένῃ τῇ ἐν ἀρχῇ τὸ ἐν ἀρχῇ λαμβάνειν. ὥς· ἔχομεν
ἂν παρ' ὅσα γίνονται οἱ παραλογισμοί· παρὰ πλείω μὲν
γὰρ ἢ ἂν εἶεν, παρὰ δὲ τὰ εἰρημένα ἔσονται πάντες.

Ἔστι δ' ὁ σοφιστικὸς ἔλεγχος ἔχ' ἀπλῶς ἔλεγχος,
ἀλλὰ πρὸς τινὰ· καὶ ὁ συλλογισμὸς ὡσαύτως· ἂν μὲν
γὰρ μὴ λάβῃ ὅ· τε παρὰ τὸ ὁμώνυμον ἐν σημαίνειν καὶ ὁ
παρὰ τὴν ὁμοιοσχημοσύνην τὸ μόνον τόδε καὶ οἱ ἄλλοι
ὡσαύτως, ἔτ' ἔλεγχος ὅτε συλλογισμοὶ ἔσονται, ἔθ' ἀπλῶς
ὅτε πρὸς τὸν ἐρωτῶμενον· ἐὰν δὲ λάβωσι, πρὸς μὲν τὸν
ἐρωτῶμενον ἔσονται, ἀπλῶς δ' ἢ ἔσονται· ἢ γὰρ ἐκ τῆ μα-
θῆναι εἰλήφασιν, ἀλλὰ φαινόμενον, καὶ παρὰ τῷδε·
9 Παρὰ πόσα δ' ἐλέγχονται οἱ ἐλεγχόμενοι, ἢ δεῖ περὶ
ρᾶσθαι λαμβάνειν ἀνευ τῆς τῶν ὄντων ἐπιστήμης ἀπάντων.
τῷτο δ' ὁδεμῖας ἐστὶ τέχνης· ἀπειροὶ γὰρ ἴσως αἱ ἐπιστήμαι,
ὥς· δηλοῦν ὅτι καὶ αἱ ἀποδείξεις· ἔλεγχος δ' εἰσὶ καὶ ἀλη-
θεῖς· ὅσα γὰρ ἐστὶν ἀποδείξεις, ἐστὶ καὶ ἐλέγχει τὸν θέμε-
νον τὴν ἀντιφάσιν τῆ ἀληθείας, οἷον εἰ σύμμετρον τὴν διάμε-
τρον ἔθηκεν, ἐλέγξειεν ἂν τις τῇ ἀποδείξει ὅτι ἀσύμμετρος.
ὥς· πάντων δεήσει ἐπιστήμονας εἶναι· οἱ μὲν γὰρ ἔσονται
παρὰ τὰς ἐν γεωμετρίας ἀρχὰς καὶ τὰ τέτων συμπεράσ-
ματα, οἱ δὲ παρὰ τὰς ἐν ἱατρικῇ, οἱ δὲ παρὰ τὰς τῶν
ἄλλων ἐπιστημῶν. ἀλλὰ μὴν καὶ οἱ ψευδεῖς ἔλεγχος ὁμοίως
ἐν ἀπειροῖς· καθ' ἐκάστην γὰρ τέχνην· ἐστὶ ψευδὴς συλλογι-
σμός, οἷον κατὰ γεωμετρίαν ὁ γεωμετρικὸς καὶ κατὰ ἱα-
τρικὴν ὁ ἱατρικὸς. λέγω δὲ τὸ κατὰ τὴν τέχνην τὸ κατὰ
τὰς ἐκείνης ἀρχάς. δηλον ὅτι ἢ πάντων τῶν ἐλεγχῶν
ἀλλὰ τῶν παρὰ τὴν διαλεκτικὴν ληπτέον τοὺς τόπους· ὅτοι
γὰρ κοινοὶ πρὸς ἅπασαν τέχνην καὶ δύναμιν· καὶ τὸν μὲν
καθ' ἐκάστην ἐπιστήμην ἔλεγχον τῇ ἐπιστήμονός ἐστὶ θεωρεῖν,
εἴτε μὴ ὧν φαίνεται· εἴ π' ἔστι, διὰ τί ἔστι· τὸν δ' ἐκ τῶν
κοινῶν καὶ ὑπὸ μηδεμίαν τέχνην τῶν διαλεκτικῶν· εἰ γὰρ
ἔχομεν ἐξ ὧν οἱ ἐνδοχοὶ συλλογισμοὶ περὶ ὅτιν, ἔχομεν

ἐξ ὧν οἱ ἔλεγχος· ὁ γὰρ ἔλεγχος ἐστὶν ἀντιφάσεως συλ-
λογισμός, ὥς· ἢ εἰς ἢ δύο συλλογισμοὶ ἀντιφάσεως ἔλεγ-
χός ἐστιν. ἔχομεν ἄρα παρ' ὅποσα πάντες· εἰσὶν οἱ τοῦτοι.
εἰ δὲ τῷτ' ἔχομεν, καὶ τὰς λύσεις ἔχομεν· αἱ γὰρ τέτων
ἐνστάσεις λύσεις· εἰσὶν. ἔχομεν δὲ, παρ' ὅποσα γίνονται,
καὶ τὰς φαινόμενες, φαινόμενες δὲ ἔχ' ὁτῶν ἀλλὰ τοῖς
τοῖσδε· ἀρίστια γὰρ ἐστὶν, ἐὰν τις σκοπῇ παρ' ὅποσα φαι-
νονται τοῖς τύχουσιν· ὥς· φανερόν· ὅτι τῷ διαλεκτικῷ ἐστὶ τὸ
δύνασθαι λαβεῖν παρ' ὅσα γίνεται διὰ τῶν κοινῶν ἢ ὧν ἔλεγ-
χος ἢ φαινόμενος ἔλεγχος, καὶ ἢ διαλεκτικὸς ἢ φαινόμε-
νος διαλεκτικὸς ἢ πειραστικός.

Οὐκ ἔστι δὲ διαφορὰ τῶν λόγων ἢν λέγουσιν τινες, 10
τὰ εἶναι τῶς μὲν πρὸς τὸ νομα λόγος, ἑτέρος δὲ πρὸς τὴν
διάνοιαν· ἄτοπον γὰρ τὸ ὑπολαμβάνειν ἄλλος μὲν εἶναι
πρὸς τὸ νομα λόγος, ἑτέρος δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν, ἀλλ' ἢ
τῶς αὐτῆς· τί γὰρ ἐστὶ τὸ μὴ πρὸς τὴν διάνοιαν ἀλλ' ἢ
ὅταν μὴ χρῆται τῷ ὀνόματι, οἷος· ἐρωτᾶσθαι, ἐφ' ᾧ
ἢ ἐρωτῶμενος ἔδωκεν· τὸ δ' αὐτὸ τῷτ' ἐστὶ καὶ πρὸς τὸ νομα
τὸ δὲ πρὸς τὴν διάνοιαν, ὅταν ἐφ' ᾧ ἔδωκεν διανοηθεῖς· εἰ
15 δὲ τις πλείω σημαίναντος τῷ ὀνόματος οἷοιτο ἐν σημαίνειν
καὶ ὁ ἐρωτῶν καὶ ὁ ἐρωτῶμενος, οἷον ἴσως τὸ ὄν ἢ τὸ ἐν
πολλὰ σημαίνει, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀποκρινόμενος καὶ ὁ ἐρωτῶν
Ζήνων· ἐν οἷος· εἶναι ἠρώτησε, καὶ ἐστὶν ὁ λόγος ὅτι ἐν
πάντα, ἕως πρὸς τὸ νομα ἔστι· ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν τῷ ἐρω-
τωμένῃ διειλεγμένος· εἰ δὲ γέ τις πολλὰ οἶται σημαίνειν,
δηλον ὅτι ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν· πρῶτον μὲν γὰρ περὶ τῶς
τοιούτους· ἐστὶ λόγος τὸ πρὸς τὸ νομα καὶ πρὸς τὴν διάνοιαν
ὅσοι πλείω σημαίνουσιν, εἴτα περὶ ὄντιν· ἐστὶν ἢ γὰρ ἐν τῷ
λόγῳ ἐστὶ τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ τὸν ἀπο-
κρινόμενον ἔχειν πῶς πρὸς τὰ δεδομένα· εἴτα πρὸς τὸ νομα
πάντας ἐνδέχεται αὐτῆς εἶναι· τὸ γὰρ πρὸς τὸ νομα τὸ μὴ πρὸς
τὴν διάνοιαν εἶναι ἐστὶν ἐνταῦθα· εἰ γὰρ μὴ πάντες, ἔσονται
τινες ἑτέροι ὅτε πρὸς τὸ νομα ὅτε πρὸς τὴν διάνοιαν· οἱ δὲ φασὶ
πάντας, καὶ διαίρῃνται ἢ πρὸς τὸ νομα ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν
εἶναι πάντας, ἄλλος δ' ἢ· ἀλλὰ μὴν ὅσοι συλλογισμοὶ εἰσὶ
παρὰ τὸ πλεοναχῶς, τέτων εἰσὶ τινες οἱ παρὰ τὸ νομα· ἀτό-
πως μὲν γὰρ καὶ εἴρηται τὸ παρὰ τὸ νομα φάναι πάντας
τῶς παρὰ τὴν λέξιν· ἀλλ' ἐν εἰσὶ τινες παραλογισμοὶ ἢ τῷ
τὸν ἀποκρινόμενον πρὸς τῶς ἔχειν πῶς, ἀλλὰ τῷ τοιοῦδὶ
ἐρώτημα τὸν λόγον αὐτὸν ἔχειν, ὁ πλείω σημαίνει.

2. ὁ om pr C. || 4. ἐαυτὸ C. || 10. πρὸς ὃ B. || 11. γὰρ] γὰρ ἂν C. || 17. πρὸς τὸν] πρὸς τὸ C. || 22. πολλὰ γὰρ καὶ ἀπει-
ροι ἴσως C. || 25. σύμμετρον ἔφησε τὴν πλευρὰν τῇ διαμέτρῳ, ἐξελέγξειεν C. || 30. ὁμοίως ἂν εἶεν ἐν C.

2. ἢ post ὥς om C. || 11. ἢ πειραστικός om C. || 16. ἀλλ' om corr C. || 17. ὃ B. || 19. ὃ AB et pr C. || 21. ἢ καὶ C. ||
37. πάντας εἶναι τῶς C. || 38. τινες εἰσὶ C. || 39. αὐτῶς C.

Ὡς τε ἄποπον τὸ περὶ ἐλέγχου διαλέγεσθαι, ἀλλὰ μὴ πρότερον περὶ συλλογισμοῦ· ὁ γὰρ ἐλεγχος συλλογισμός ἐστιν, ὥς τε καὶ περὶ συλλογισμοῦ πρότερον ἢ περὶ ψευδὸς ἐλέγχου· ἐστὶ γὰρ ὁ τοῦτος ἐλεγχος φαινόμενος συλλογισμὸς ἀντιφάσεως. διὸ ἢ ἐν τῷ συλλογισμῷ ἔσται τὸ αἴτιον ἢ ἐν τῇ ἀντιφάσει (προσκειῖται γὰρ δεῖ τὴν ἀντίφασιν), ὅτε δ' ἐν ἀμφοῖν, ἀν' ἣ φαινόμενος ἐλεγχος· ἐστὶ δὲ ὁ μὲν τῷ σιγῶντα λέγειν ἐν τῇ ἀντιφάσει, ἐκ ἐν τῷ συλλογισμῷ, ὁ δὲ, ἂ μὴ ἔχῃ τις, δοῦναι, ἐν ἀμφοῖν, ὁ δὲ ὅτι ἢ Ὀμήρου ποιήσις σχῆμα διὰ τῷ κύκλῳ ἐν τῷ συλλογισμῷ. ὁ δ' ἐν μικρότερω ἀληθὲς συλλογισμός.)

Ἀλλὰ δὴ ὅθεν ὁ λόγος ἦλθε, πρότερον οἱ ἐν τοῖς μαθήμασι λόγοι πρὸς τὴν διάνοιαν εἰσιν ἢ ἔξ; καὶ εἴ τι δοκεῖ πολλὰ σημαίνειν τὸ τρίγωνον, καὶ ἔδωκε μὴ ὡς τοῦτο τὸ σχῆμα ἐφ' ὃ συνεπεράνατο ὅτι δύο ἐρβαί, πρότερον πρὸς τὴν διάνοιαν οὗτος διελέκται τὴν ἐκείνην ἢ οὐ;

Ἐτι εἰ πολλὰ μὲν σημαίνει τὸνομα, ὁ δὲ μὴ νοεῖ μὴδ' αἶσται, πῶς ἔτος ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν διελέκται; ἢ πῶς δεῖ ἐρωτᾶν πλὴν διδόναι διαίρεσιν, εἴτ' ἐρωτήσει τις εἰ ἐστὶ σιγῶντα λέγειν ἢ ἔξ, ἢ ἐστὶ μὲν ὡς ἔξ, ἐστὶ δ' ὡς καί; εἰ δὴ τις δοῖη μὴδαμῶς, ὁ δὲ διαλεχθεῖν, ἄρ' ἢ πρὸς τὴν διάνοιαν διελέκται; καίτοι ὁ λόγος δοκεῖ τῶν παρὰ τὸνομα εἶναι. ἐκ ἄρα ἐστὶ γένος τι λόγων τὸ πρὸς τὴν διάνοιαν. ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τὸνομα εἰσιν· καὶ τοῖτοι ἢ πάντες, ἐκ ὅτι οἱ ἐλεγχοί, ἀλλ' ἔδ' οἱ φαινόμενοι ἐλεγχοί. εἰσι γὰρ καὶ μὴ παρὰ τὴν λέξιν φαινόμενοι ἐλεγχοί, οἷον οἱ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς καὶ ἕτεροι.

Εἰ δὲ τις ἀξιοῖ διαιρεῖν, ὅτι λέγω δὲ σιγῶντα λέγειν τὰ μὲν ὡδὶ τὰ δ' ὡδί· ἀλλὰ τοῦτο γ' ἐστὶ πρῶτον μὲν ἄποπον, τὸ ἀξίον (ἐνίοτε γὰρ οὐ δοκεῖ τὸ ἐρωτῶμενον πολλὰ ὥς ἔχειν, ἀδύνατον δὲ διαιρεῖν ὃ μὴ οἶεται)· ἔπειτα τὸ διδάσκειν τί ἄλλο ἔσται; φανερόν γὰρ ποιήσει ὡς ἔχει τῷ μὴ ἐσκειμένῳ μὴτ' εἰδῶτι μὴτ' ὑπολαμβάνοντι ὅτι ἄλλως λέγεται. ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς μὴ διπλοῖς τί κωλύει τὸ παθεῖν; ἄρα ἴσαι αἱ μονάδες ταῖς δυάσιν ἐν τοῖς τέταρσι; εἰσι δὲ δυάδες αἱ μὲν ὡδί ἐνῆσαι αἱ δὲ ὡδί. καὶ ἄρα τῶν ἐναντίων μία ἐπισήμη ἢ ἔξ; ἐστὶ δ' ἐναντία τὰ μὲν γνωστὰ τὰ δ' ἀγνωστα. ὥς· εἰκοὴν ἀγνοεῖν ὁ τῷ ἀξίῳ ὅτι ἕτερον

τὸ διδάσκειν τὸ διαλέγεσθαι, καὶ ὅτι δεῖ τὸν μὲν διδάσκοντα μὴ ἐρωτᾶν ἀλλ' αὐτὸν δῆλα ποιεῖν, τὸν δ' ἐρωτᾶν.

Ἐτι τὸ φάναι ἢ ἀποφάναι ἀξίον ἢ δεικνύντος ἐστὶν, 11 ἀλλὰ πείραν λαμβάνοντος. ἢ γὰρ πειραστική ἐστὶ διαλεκτική τις καὶ θεωρεῖ ἢ τὸν εἰδῶτα ἀλλὰ τὸν ἀγνοοῦντα καὶ προσποιούμενον. ὁ μὲν ἐν κατὰ τὸ πρᾶγμα θεωρῶν τὰ κοινὰ διαλεκτικός, ὁ δὲ τοῦτο φαινόμενος ποιῶν σοφιστικός. καὶ συλλογισμός ἐριστικός καὶ σοφιστικός ἐστὶν εἰς μὲν ὁ φαινόμενος συλλογισμός, περὶ ὧν ἡ διαλεκτικὴ πειραστικὴ ἐστὶ καὶ ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα. ἢ τῷ γὰρ διὰ τί ἀπατητικός ἐστὶ· καὶ ὅσοι μὴ ὄντες κατὰ τὴν ἐκάστου μέθοδον παραλογισμοὶ δοκοῦσιν εἶναι κατὰ τὴν τέχνην. τὰ γὰρ ψευδογράφηματα οὐκ ἐριστικά (κατὰ γὰρ τὰ ὑπὸ τὴν τέχνην οἱ παραλογισμοί), αὐδέ γ' εἴ τί ἐστι ψευδογράφημα περὶ ἀληθές, οἷον τὸ Ἰπποκράτους ἢ ὁ τετραγωνισμός, ὁ διὰ τῶν μὴ νίσκων. ἀλλ' ὡς Βρύσαν ἐτετραγωνίζε τὸν κύκλον, εἰ καὶ τετραγωνίζεται ὁ κύκλος, ἀλλ' ὅτι ἢ κατὰ τὸ πρᾶγμα, διὰ τῷ σοφιστικός. ὥς τε περὶ τῶνδε φαινόμενος συλλογισμός ἐριστικός λόγος, καὶ ὁ κατὰ τὸ πρᾶγμα φαινόμενος συλλογισμός, καὶ ὁ κατὰ τὸ πρᾶγμα φαινόμενος γὰρ ἐστὶ κατὰ τὸ πρᾶγμα, ὥς ἀπατητικός καὶ ἄδικος. ὥσπερ γὰρ ἡ ἐν ἀγῶνι ἀδικία εἰδὸς τι ἔχει καὶ ἐστὶν ἀδικομαχία τις, ἔτος ἐν ἀντιλογίᾳ ἀδικομαχία ἢ ἐριστικὴ ἐστὶν· ἐκεῖ τε γὰρ οἱ πάντως νικῶν προαιρέμενοι πάντων ἀπονται καὶ ἐνταῦθα οἱ ἐριστικοί. οἱ μὲν ἐν τῇ νίκῃ αὐτῇ χάριν τοῖτοι ἐριστικοὶ ἀνθρώποι καὶ φιλέριδες δοκῶσιν εἶναι, οἱ δὲ δόξης χάριν τῆς εἰς χρηματισμὸν σοφιστικοί· ἢ γὰρ σοφιστικὴ ἐστὶν, ὥσπερ εἵπομεν, χρηματιστικὴ τις ἀπὸ σοφίας φαινόμενης, διὸ φαινόμενης ἀποδείξεως ἐφίενται. καὶ τῶν λόγων τῶν αὐτῶν μὲν εἰσιν οἱ φιλέριδες καὶ σοφισταί, ἀλλ' ἢ τῶν αὐτῶν ἕνεκα. καὶ λόγος ὁ αὐτὸς μὲν ἔσται σοφιστικός καὶ ἐριστικός, ἀλλ' ἢ κατὰ ταῦτόν, ἀλλ' ἢ μὲν νίκῃ φαινόμενης, ἐριστικός, ἢ δὲ σοφίας, σοφιστικός· καὶ γὰρ ἡ σοφιστικὴ ἐστὶ φαινόμενη σοφία τις ἀλλ' ἐκ ἑσῶ. ὁ δ' ἐριστικός ἐστὶ πῶς ἔτος ἔχων πρὸς τὸν διαλεκτικὸν ὡς ὁ ψευδογράφος πρὸς τὸν γεωμετρικόν· ἐκ γὰρ τῶν αὐτῶν τῇ διαλεκτικῇ παραλογίζεται καὶ ὁ ψευδογράφος τὸν γεωμέτρην. ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ ἐριστικός, ὅτι ἐκ τῶν ἀρχῶν καὶ συμπερα-

3. καὶ om C. || συλλογισμοῦ corr AC, παραλογισμοῦ B || 5. ἐξ C. || 6. τὴν ἀντίφασιν om A. || 9. ἔχει C. || δοῖη corr C. || 13. διελέκται; καίτοι ὁ λόγος δοκεῖ τῶν παρὰ τὸ νόμα ἢ C. || 19. διδόντα C. || 20. ὡς ἔξ || ὡς ἐκ A. || 24. καίτοι ἔτος A et pr C. || 25. ἀλλ' — ἐλεγχοί om C. || μὴ om C. || 30. ποσαχῶς C. || 35. ταῖς δυσιν δυσιν pr C. || τέσσαρσιν C.

5. τις. διὸ περὶ πάντων ἐπισκοπεῖ καὶ C. || 9. συλλογιστικός ABC. || 11. ἐκάστων AC, ἐκάστω B. || 16. ὡς || ὡς ὁ C. || 20. καὶ A. || 23. ἐν ἀντιλογίᾳ || ἐναντιολογία AC. || ἢ om C. || 31. ἕνεκα C. || 32. κατ' αὐτόν A. || 34. ἔσται A. || 37. παραλογίζεται καθάπερ παραλογίζεται καὶ C. || γεωμετρικόν C.

σμάτων τῶν ὑπὸ τὴν τέχνην ψευδογραφεῖ· ὁ δ' ὑπὸ τὴν δια-
λεκτικὴν περὶ μὲν τᾶλλα· ὅτι ἐριστικός ἐστὶ· δηλον· οἷον· ὁ
τετραγωνισμὸς ὁ μὲν διὰ τῶν μνήστικων ἔκ ἐριστικός, ὁ δὲ
Βρύωνος ἐριστικός· καὶ τὸν μὲν ἔκ ἐξι μετενεργεῖν ἀλλ' ἢ
πρὸς γεωμετρίαν μόνον διὰ τὸ ἐκ τῶν ἰδίων εἶναι ἀρχῶν, τὸν δὲ
πρὸς πολλὰς, ὅσοι μὴ ἴσασιν τὸ δυνατόν ἐν ἐκάστῳ καὶ
τὸ ἀδύνατον· ἀρμόσει γάρ· ἢ ὡς Ἀντιφῶν ἐτετραγώνιζεν.
ἢ εἴ τις μὴ φαίη βέλτιον εἶναι ἀπὸ δείπνου περιπατεῖν διὰ
τὸν Ζήνωνος λόγον, ἔκ ἱατρικός· κοινὸς γάρ· εἰ μὲν ἔν παντὶ
ὁμοίως εἶχεν ὁ ἐριστικός πρὸς τὸν διαλεκτικὸν τῷ ψευδογρά-
φῳ πρὸς τὸν γεωμέτρην, ἔκ ἂν ἦν περὶ ἐκείνων ἐριστικός· νῦν
δ' ἔκ ἐστιν ὁ διαλεκτικός περὶ γένος τι ὠρισμένον, ὃ δὲ δει-
κτικός ὁδεός, ὃ δὲ τοῖστος οἷος ὁ καθόλου· ὅτε γάρ ἐστιν
ἅπαντα ἐν ἐνί τινι γένει, ὅτε εἰ εἴη, οἷον τε ὑπὸ τὰς αὐτὰς
ἀρχὰς εἶναι τὰ ὄντα· ὡς ὁδεμία τέχνη τῶν δεικνουσῶν
τινὰ φύσιν ἐρωτητική ἐστιν· ὃ γὰρ ἔξεστιν ὅποτερον ἂν τῶν μο-
ρίων δύναι· συλλογισμὸς γάρ ὃ γίνεται ἐξ ἀμφοῖν· ἢ δὲ
διαλεκτικὴ ἐρωτητικὴ ἐστιν· εἰ δ' ἐδείκνυνεν, εἰ καὶ μὴ πάν-
τα, ἀλλὰ τὰ γε πρῶτα καὶ τὰς οἰκείας ἀρχὰς ἔκ ἂν
ἠρώτα· μὴ δίδοντας γάρ ἔκ ἂν ἔτι εἶχεν ἐξ ὧν ἔτι διαλέ-
ξεται πρὸς τὴν ἐνστάσιν· ἢ δ' αὐτὴ καὶ πειραστική· ὃ δὲ γάρ
ἢ πειραστικὴ τοιαύτη ἐστὶν οἷα ἢ γεωμετρία, ἀλλ' ἦν ἂν
ἔχοι καὶ μὴ εἰδῶς τις· ἔξεστι γὰρ πείραν λαβεῖν καὶ τὸν
μὴ εἰδῶτα τὸ πρᾶγμα τῷ μὴ εἰδῶτος, εἴπερ καὶ δίδωσιν
ἔκ ἐξ ὧν οἶδεν ὃ δ' ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπομένων, 25
ὅσα τοιαῦτά ἐστιν ἂν εἰδῶτα μὲν ὃδὲν κωλύει μὴ εἰδέναι
τὴν τέχνην, μὴ εἰδῶτα δ' ἀνάγκη ἀγνοεῖν· ὥς φανερόν ὅτι
ὁδεὸς ὠρισμένου ἢ πειραστικὴ ἐπιστήμη ἐστὶν· διὸ καὶ περὶ
πάντων ἐστὶ· πᾶσαι γὰρ αἱ τέχναι χρῶνται καὶ κοινοῖς τι-
σίν· διὸ πάντες καὶ οἱ ἰδιώται τρόπον τινὰ χρῶνται τῇ δια-
λεκτικῇ καὶ πειραστικῇ· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς ἐγχειρῶσιν
ἀνακρίνειν τοὺς ἐπαγγελλομένους· ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κοινά·
ταῦτα γὰρ ὃδὲν ἥττον ἴσασιν αὐτοί, καὶ δικῶσι λίαν ἔξω
λέγειν· ἐλέγχουσιν ἔν ἅπαντες· ἀτέχνως γὰρ μετέχουσι τέτ-
ε ἐντέχνως ἢ διαλεκτικῇ ἐστὶ, καὶ ὁ τέχνη συλλογιστικῇ 35
πειραστικός διαλεκτικός· ἐπεὶ δ' ἐστὶ πολλὰ μὲν ταῦτα καὶ
κατὰ πάντων, ὃ τοιαῦτα δ' ὥς φύσιν τινὰ εἶναι καὶ γέ-
νος, ἀλλ' οἷον αἱ ἀποφάσεις, τὰ δ' ὃ τοιαῦτα ἀλλὰ ἴδια,
ἐστὶν ἐκ τέτων περὶ ἀπάντων πείραν λαμβάνειν, καὶ εἶναι

τέχνην τινὰ, καὶ μὴ τοιαύτην εἶναι οἷα αἱ δεικνύσαι· διό-
περ ὁ ἐριστικός ἔκ ἐστιν ὅπως ἔχων πάντα ὡς ὁ ψευδογρά-
φος· ὃ γὰρ ἐστὶν παραλογιστικός ἐξ ὠρισμένους τινὸς γένους
ἀρχῶν, ἀλλὰ περὶ πᾶν γένος ἐστὶ ὁ ἐριστικός.

Τρόποι μὲν ἔν ἐστιν ὅτοι τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων· ὅτι
δ' ἐστὶ τῷ διαλεκτικῷ τὸ θεωρεῖσθαι περὶ τέτων καὶ δύνασθαι
ταῦτα ποιεῖν, ὃ χαλεπὸν ἰδεῖν· ἢ γὰρ περὶ τὰς προτάσεις
μέθοδος ἅπασαν ἔχει ταύτην τὴν θεωρίαν.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐλέγχων εἴρηται τῶν φαινομένων· 12
περὶ δὲ τῷ ψευδόμενόν τι δεῖξαι καὶ τὸν λόγον εἰς ἄδοξον
ἀγαγεῖν (τῆτο γάρ ἦν δεύτερον τῆς σοφιστικῆς προαιρέσεως)
πρῶτον μὲν ἔν ἐκ τῷ πυθάνεσθαι πως καὶ διὰ τῆς ἐρωτή-
σεως συμβαίνει μάλιστα· τὸ γὰρ πρὸς μηδὲν ὀρίσанта κεί-
μενον ἐρωτᾶν θηρευτικόν ἐστι τέτων· εἰκὴ γὰρ λέγοντες ἀμαρ-
τάνοι μᾶλλον· εἰκὴ δὲ λέγουσιν, ὅταν μηδὲν ἔχῃσι προκεί-
μενον· τό τε ἐρωτᾶν πολλά, καὶ ὠρισμένον ἢ πρὸς ὁ δια-
λέγεται, καὶ τὸ τὰ δοκῶντα λέγειν ἄξιον ποιεῖ τιν' εὐπορίαν
τῷ εἰς ἄδοξον ἀγαγεῖν ἢ ψεύδος· εἰάν τε ἐρωτῶμενος φῇ ἢ
ἀποφῇ τέτων τι, ἄγειν πρὸς ἂ ἐπιχειρήματος εὐπορεῖ· δυ-
νατὸν δὲ νῦν ἥττον κακουργεῖν διὰ τέτων ἢ πρότερον· ἀπαι-
τῶνται γὰρ τί τῆτο πρὸς τὸ ἐν ἀρχῇ· φοιχεῖον δὲ τῷ τυχεῖν
ἢ ψεύδους τινὸς ἢ ἄδοξου τὸ μηδεμίαν εὐθὺς ἐρωτᾶν θέσιν,
ἀλλὰ φάσκειν ἐρωτᾶν μαθεῖν βεβλόμενον· χώραν γὰρ ἐπι-
χειρήματος ἢ σκέψις ποιεῖ.

Πρὸς δὲ τὸ ψευδόμενον δεῖξαι ἴδιος τόπος ὁ σοφιστι-
κός, τὸ ἄγειν πρὸς τοιαῦτα πρὸς ἂ εὐπορεῖ λόγων· ἐστὶ δὲ
καὶ καλῶς καὶ μὴ καλῶς τοῦτο ποιεῖν, καθάπερ ἐλέχθη
πρότερον.

Πάλιν πρὸς τὸ παράδοξα λέγειν σκοπεῖν ἐκ τίνος γέ-
νους ὁ διαλεγόμενος, εἴτ' ἐπερωτᾶν ὁ τοῖς πολλοῖς ὅτοι λέ-
γουσι παράδοξον· ἐστὶ γὰρ ἐκάστοις τι τοῖστων· φοιχεῖον δὲ
τέτων τὸ τὰς ἐκάστων εἰληφέναι θέσεις ἐν ταῖς προτάσεσιν.
λύσις δὲ καὶ τέτων ἢ προσήκοντα φέρεται τὸ ἐμφανίζειν ὅτι
ὃ διὰ τὸν λόγον συμβαίνει τὸ ἄδοξον· αἰεὶ δὲ τῆτο καὶ βέ-
λεται ὁ ἀγωνιζόμενος.

Ἐτι δ' ἐκ τῶν βεβλήσεων καὶ τῶν φανερῶν δοξῶν· οὐ
γὰρ ταῦτα βέλονται τε καὶ φασίν, ἀλλὰ λέγουσι μὲν τοὺς
εὐσχημονεσάτους τῶν λόγων, βούλονται δὲ τὰ φαινόμενα
λυσιτελεῖν, οἷον τεθνήσκειν καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν ἢ δέως φασί

2. τὰ ἄλλα C. || 16. ἐρωτηματικὴ A. || 23. ἐνεστὶ C. || 24. μὴ post τῷ om C. || 26. τὴν τέχνην μὴ εἰδέναι C. || 29. αἱ om C. || 36. ταυτὰ C. || καὶ om AB.

1. οἷαν ABC. || 3. ἐστὶ C. || 4. ὁ om C. || 6. καὶ δ. τ. ποιεῖν om C. || 10. ἄδοξόν τι ἀγαγεῖν C. || 17. τὴν A. || 18. ἢ εἰς ψ. C. || 22. ἢ τίνος C. || 23. μαυθάνειν C. || ἐγχειρήματος AB. || 24. ἢ] εὐθὺς ἢ C. || σκέψις corr C. || 25. ὁ om C. || 26. πρὸς τ.] εἰς τ. C. || ἐστὶ BC. || 31. ἄδοξον C. || 39. οἷον τὸ τ. C.

δεῖν καὶ πένεσθαι δικαίως μᾶλλον ἢ πλατεῖν αἰσχροῶς, βέλονται δὲ τάναντία. τὸν μὲν ἔν λέγοντα κατὰ τὰς βελήσεις εἰς τὰς φανεράς δόξας ἀκτέον, τὸν δὲ κατὰ ταύτας εἰς τὰς ἀποκεκρυμμένας· ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγκαῖον παράδοξα λέγειν· ἢ γὰρ πρὸς τὰς φανεράς ἢ πρὸς τὰς ἀφανεῖς δόξας 5 ἐρῶσιν ἐναντία.

Πλείστος δὲ τόπος ἐστὶ τῷ ποιεῖν παράδοξα λέγειν, ὥσπερ καὶ ὁ Καλλικλῆς ἐν τῷ Γοργία γέγραπται λέγων, καὶ αἱ ἀρχαῖοι δὲ πάντες ὥντο συμβαίνειν, παρὰ τὸ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ τὸν νόμον· ἐναντία γὰρ εἶναι φύσιν καὶ νόμον, 10 καὶ τὴν δικαιοσύνην κατὰ νόμον μὲν εἶναι καλὸν κατὰ φύσιν δ' ἔκ καλόν. δεῖν ἔν πρὸς μὲν τὸν εἰπόντα κατὰ φύσιν κατὰ νόμον ἀπαντᾶν, πρὸς δὲ τὸν κατὰ νόμον ἐπὶ τὴν φύσιν ἄγειν· ἀμφοτέρως γὰρ εἶναι λέγειν παράδοξα. ἦν δὲ τὸ μὲν κατὰ φύσιν αὐτοῖς τὸ ἀληθές, τὸ δὲ κατὰ νόμον 15 τὸ τοῖς πολλοῖς δοκοῦν. ὥςτε δῆλον ὅτι κἀκεῖνοι, καθάπερ καὶ οἱ νῦν, ἢ ἐλέγχει ἢ παράδοξα λέγειν τὸν ἀποκρινόμενον ἐπεχείρουν ποιεῖν.

*Ενια δὲ τῶν ἐρωτημάτων ἔχει ἀμφοτέρως ἄδοξον εἶναι τὴν ἀπόκρισιν, οἷον πότερον τοῖς σοφοῖς ἢ τῷ πατρὶ δεῖ 20 πείθεσθαι, καὶ τὰ συμφέροντα πράττειν ἢ τὰ δίκαια, καὶ ἀδικεῖσθαι αἰρετώτερον ἢ βλάπτειν. δεῖ δ' ἄγειν εἰς τὰ τοῖς πολλοῖς καὶ τοῖς σοφοῖς ἐναντία, ἐὰν μὲν λέγῃ τις ὡς οἱ περὶ τὰς λόγους, εἰς τὰ τοῖς πολλοῖς, ἐὰν δ' ὡς οἱ πολλοί, ἐπὶ τὰ τοῖς ἐν λόγῳ. φασὶ γὰρ οἱ μὲν ἐξ ἀνάγκης τὸν εὐ- 25 δαίμονα δίκαιον εἶναι· τοῖς δὲ πολλοῖς ἄδοξον τὸ βασιλέα μὴ εὐδαιμονεῖν. ἔστι δὲ τὸ εἰς τὰ ἔτως ἄδοξα συνάγειν τὸ αὐτὸ τῷ εἰς τὴν κατὰ φύσιν καὶ κατὰ νόμον ὑπεναντίωσιν ἄγειν· ὁ μὲν γὰρ νόμος δόξα τῶν πολλῶν, οἱ δὲ σοφοὶ κατὰ φύσιν καὶ κατ' ἀλήθειαν λέγουσιν.

3 Καὶ τὰ μὲν παράδοξα ἐκ τούτων δεῖ ζητεῖν τῶν τόπων περὶ δὲ τῷ ποιῆσαι ἀδολεσχεῖν, ὃ μὲν λέγομεν τὸ ἀδολεσχεῖν, εἰρήκαμεν ἤδη. πάντες δὲ οἱ τοιοῦδε λόγοι τῷτο βέλονται ποιεῖν· εἰ μὴδὲν διαφέρει τὸ ὄνομα ἢ τὸν λόγον εἰπεῖν, διπλάσιον δὲ καὶ διπλάσιον ἡμίσεος ταυτό, εἰ ἄρα 35 ἐστὶν ἡμίσεος διπλάσιον, ἔσαι ἡμίσεος ἡμίσεος διπλάσιον. καὶ πάλιν ἂν ἀντὶ τῷ διπλάσιον διπλάσιον ἡμίσεος τεθῇ, τρίς ἔσαι εἰρημένον, ἡμίσεος ἡμίσεος ἡμίσεος διπλάσιον. καὶ ἄρα ἐστὶν ἢ ἐπιθυμία ἡδέος· τῷτο δ' ἐστὶν ὄρεξις ἡδέος· ἔστιν ἄρα ἢ ἐπιθυμία ὄρεξις ἡδέος ἡδέος.

Εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοῖστοι τῶν λόγων ἐν τε τοῖς πρὸς τι, ὅσα μὴ μόνον τὰ γένη ἀλλὰ καὶ αὐτὰ πρὸς τι λέγεται, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν ἀποδίδοται. οἷον ἢ τε ὄρεξις τινὸς ὄρεξις καὶ ἢ ἐπιθυμία τινὸς ἐπιθυμία, καὶ τὸ διπλάσιον τινὸς διπλάσιον καὶ διπλάσιον ἡμίσεος. καὶ ὅσων ἢ οὐσία ἐκ ὄντων πρὸς τι ὅλως, ὧν εἰσὶν ἔξεις ἢ πάθη ἢ τι τοῦτον, ἐν τῷ λόγῳ αὐτῶν προσδηλῆται κατηγορουμένων ἐπὶ τούτοις. οἷον τὸ περιττὸν ἀριθμὸς μέσον ἔχων· ἔστι δ' ἀριθμὸς περιττός· ἔστιν ἄρα ἀριθμὸς μέσον ἔχων ἀριθμός. καὶ εἰ τὸ σιμὸν κοιλότης ῥινὸς ἐστὶν, ἔστι δὲ ῥίς σιμή, ἔστιν ἄρα ῥίς ῥίς κοίλη.

Φαίνονται δὲ ποιεῖν ἢ ποιῶντες ἐνὸς διὰ τὸ μὴ προσπυθάνεσθαι εἰ σημαίνει τι καθ' αὐτὸ λεχθέν τὸ διπλάσιον ἢ ὑδέν, καὶ εἰ τι σημαίνει, πότερον τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον, ἀλλὰ τὸ συμπέρασμα λέγειν εὐθύς. ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ τὸ ὄνομα ταῦτο εἶναι ταῦτο καὶ σημαίνειν.

Σολοικισμὸς δ' οἷον μὲν ἐστὶν εἰρηται πρότερον. ἔστι δὲ 14 τῷτο καὶ ποιεῖν καὶ μὴ ποιῶντα φαίνεσθαι καὶ ποιῶντα μὴ δοκεῖν, καθάπερ ὁ Πρωταγόρας ἔλεγεν, εἰ ὁ μῆνις καὶ ὁ πῆληξ ἄρρεν ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ λέγων οὐλομένην σολοικίζει μὲν κατ' ἐκείνον, ἢ φαίνεται δὲ τοῖς ἄλλοις, ὁ δὲ ἐλόμενον φαίνεται μὲν ἀλλ' ἢ σολοικίζει. δῆλον ἔν ὅτι καὶ τέχνη τις τῷτο δύναται ποιεῖν· διὸ πολλοὶ τῶν λόγων ἢ συλλογίζεσθαι σολοικισμὸν φαίνονται συλλογίζεσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς ἐλέγχοις.

Εἰσὶ δὲ πάντες σχεδὸν οἱ φαινόμενοι σολοικισμοὶ παρὰ τὸ τόδε, καὶ ὅταν ἢ πτώσις μῆτε ἄρρεν μῆτε θῆλυ δηλοῖ ἀλλὰ τὸ μεταξύ. τὸ μὲν ἔτος ἄρρεν σημαίνει, τὸ δ' αὕτη θῆλυ· τὸ δὲ τῷτο θέλει μὲν τὸ μεταξύ σημαίνειν, πολλὰ 30 κίς δὲ σημαίνει κἀκεῖνων ἐκάτερον, οἷον τί τῷτο; Καλλιόπη, ἔχολον, Κορίσκος. τῷ μὲν ἔν ἄρρενος καὶ τῷ θήλεος διαφέρωσιν αἱ πτώσεις ἅπασαι, τῷ δὲ μεταξύ αἱ μὲν αἱ δ' ἔ. δοθέντος δὴ πολλάκις τῷτο, συλλογίζονται ὡς εἰρημένον τῷτον ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλην πτώσιν ἀντ' ἄλλης. ὁ δὲ παραλογισμὸς γίνεται διὰ τὸ κοινὸν εἶναι τὸ τῷτο πλείωνων πτώσεων· τὸ γὰρ τῷτο σημαίνει ὅτε μὲν ἔτος ὅτε δὲ τῷτον. δεῖ δ' ἐναλλάξ σημαίνειν, μετὰ μὲν τῷ ἔστι τὸ ἔτος, μετὰ δὲ τῷ εἶναι τὸ τῷτον, οἷον ἔστι Κορίσκος, εἶναι Κορίσκον. καὶ ἐπὶ τῶν θηλέων ὀνομάτων ὡσαύτως, καὶ ἐπὶ τῶν λεγομένων 40 μὲν σκευῶν, ἐχόντων δὲ θηλείας ἢ ἄρρενος κλησίν. ὅσα γὰρ

6. ἐναντίον C. || 12. codices δεῖ. || 14. λέγειν εἶναι C. || 20. δεῖ om C. || 22. ἢ] ἢ τὸ C. || 25. ἐν λόγῳ] σοφοῖς C. || 36. ἐστὶν] ἐστὶ διπλάσιον C. || 37. καὶ πάλιν ἀντὶ C. || διπλάσιον alterum om C. || 40. ἄρα καὶ ἢ C.

6. ὅλως ὧν] καὶ ὅλων corr C. || εἰσὶν] εἰσὶν ἢ C. || 9. ἀριθμὸς μέσον ἔχων C. || 14. ταυτὸν C. || 27. τὸ om C. || 31. ἔν om A. || 33. εἰρημένον C. || 35. τούτο] τότε AB, τούτο ταυτὸ C.

εἰς τὸ δ καὶ τὸ ν τελευταῖα, ταῦτα μόνον σκεύς ἔχει κλη-
σιν, οἷον ζύλον, σχοινίον, τὰ δὲ μὴ ἔτιως ἄρρενος ἢ θήλεος,
ὧν ἓνα φέρομεν ἐπὶ τὰ σκεύη, οἷον ἀσκὸς μὲν ἄρρεν τῆνο-
μα, κλῆν δὲ θήλυ. διόπερ καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὡσαύτως
τὸ ἐξὶ καὶ τὸ εἶναι διόσκει. καὶ τρόπον τινα ὁμοίως ἐστὶν ὁ
σολοικισμὸς τοῖς παρὰ τὸ τὰ μὴ ὁμοία ὁμοίως λεγομένοις
ἐλέγχους. ὥσπερ γὰρ ἐκείνοις ἐπὶ τῶν πραγμάτων, τοῦτοις
ἐπὶ τῶν ὀνομάτων συμπίπτει σολοικίζειν· ἄνθρωπος γὰρ καὶ
λευκὸν καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα ἐστὶν.

Φανερόν ἐν ὅτι τὸν σολοικισμὸν πειρατέον ἐκ τῶν εἰρη-
μένων πτώσεων συλλογίζεσθαι.

Εἶδη μὲν ἐν ταῦτα τῶν ἀγωνιστικῶν λόγων καὶ μέρη
τῶν εἰδῶν καὶ τρόποι οἱ εἰρημένοι· διαφέρει δ' ἐμικρόν, ἐάν
ταχῇ πῶς τὰ περὶ τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸ λανθάνειν, ὥσπερ
ἐν τοῖς διαλεκτικοῖς. ἐφεξῆς ἐν τοῖς εἰρημένοις ταῦτα πρᾶ-
τον λεκτέον.

15 Ἐστὶ δὴ πρὸς τὸ ἐλέγχειν ἐν μὲν μῆκος· χαλεπὸν γὰρ
ἅμα πολλὰ συνορᾶν· εἰς δὲ τὸ μῆκος τοῖς προειρημένοις σοι-
χεῖσις χρηστέον· ἐν δὲ τάχος· ὑπερίζοντες γὰρ ἦττον προο-
ρῶσιν· ἔτι δ' ὀργή καὶ φιλονεικία· ταραττόμενοι γὰρ ἦττον
δύνανται φυλάττεσθαι πάντες. σοιχεῖα δὲ τῆς ὀργῆς τό τε
φανερὸν ἑαυτὸν ποιεῖν βεβλόμενον ἀδικεῖν καὶ τὸ παράπαν
ἀναίσχυτεῖν· ἔτι τὸ ἐναλλάξ τὰ ἐρωτήματα τίθεσθαι, ἐάν
τε πρὸς ταῦτο πλείους τις ἔχῃ λόγους, ἐάν τε καὶ ὅτι ἔτιως
καὶ ὅτι οὐχ οὕτως· ἅμα γὰρ συμβαίνει ἢ πρὸς πλείω ἢ
πρὸς τάναντία ποιεῖσθαι τὴν φυλακὴν. ὅλως δὲ πάντα τὰ
πρὸς τὴν κρύψιν, λεχθέντα πρότερον χρήσιμα καὶ πρὸς τοὺς
ἀγωνιστικὰς λόγους· ἢ γὰρ κρύψις ἐστὶ τῷ λαθεῖν χάριν, τὸ
δὲ λαθεῖν τῆς ἀπάτης.

Πρὸς δὲ τὴν ἀνανεύοντας ἅτι· ἂν οἰθώσιν εἶναι πρὸς
τὸν λόγον, ἐξ ἀποφάσεως ἐρωτητέον, ὡς τῆναντίον βεβλόμε-
νον, ἢ καὶ ἐξ ἴσου ποιεῖν τὴν ἐρώτησιν· ἀδήλως γὰρ ὄντος
τῷ τί βέλεται λαβεῖν ἦττον δυσκολαινῶσιν. ὅταν τ' ἐπὶ τῶν
μερῶν διδῶ τις τὸ καθ' ἕκαστον, ἐπάγοντα τὸ καθόλου πολ-
λάκις ἐκ ἐρωτητέον, ἀλλ' ὡς δεδομένως χρηστέον· ἐνίοτε γὰρ
οἴονται καὶ αὐτοὶ δεδομέναι καὶ τοῖς ἀκέραις φαίνονται διὰ
τὴν τῆς ἐπαγωγῆς μνείαν, ὡς ἐκ ἂν ἠρωτημένα μάτην. ἐν
οἷς τε μὴ ὀνόματι σημαίνεται τὸ καθόλου, ἀλλὰ τῇ ὁμοιό-
τητι χρηστέον πρὸς τὸ συμφέρον· λανθάνει γὰρ ἡ ὁμοιότης
πολλάκις. πρὸς τε τὸ λαβεῖν τὴν πρότασιν τῆναντίον παρα-
40

βάλλοντα χρὴ πυνθάνεσθαι. οἷον εἰ δεῖ λαβεῖν ὅτι δεῖ
πάντα τῷ πατρὶ πείθεσθαι, πότερον ἅπαντα δεῖ πείθεσθαι
τοῖς γονεῦσιν ἢ πάντ' ἀπειθεῖν; καὶ τὸ πολλάκις πολλά,
πότερον πολλὰ συγχωρητέον ἢ ὀλίγα; μᾶλλον γάρ, εἴπερ
ἀνάγκη, δόξειεν ἂν εἶναι πολλά· παρατιθεμέναν γὰρ ἐγγὺς
τῶν ἐναντίων, καὶ μείζω καὶ μεγάλα φαίνεται καὶ χείρων
καὶ βελτίω τοῖς ἀνθρώποις.

Σφόδρα δὲ καὶ πολλάκις ποιεῖ δοκεῖν ἐληλέγχθαι τὸ
μάλιστα σοφιστικὸν συκοφάνημα τῶν ἐρωτῶντων, τὸ μηδὲν
συλλογισαμένους μὴ ἐρώτημα ποιεῖν τὸ τελευταῖον, ἀλλὰ
σὺμπεραντικῶς εἰπεῖν, ὡς συλλελογισμένους, ἐκ ἄρα τὸ καὶ τό.

Σοφιστικὸν δὲ καὶ τὸ κειμένον παραδόξως τὸ φαινόμενον
ἄξιον ἀποκρίνεσθαι προκειμένους τῷ δοκῶντος ἐξ ἀρχῆς, καὶ
τὴν ἐρώτησιν τῶν τοιούτων ἔτι ποιεῖσθαι, πότερόν τοι δοκεῖ;
ἀνάγκη γάρ, ἂν ἢ τὸ ἐρώτημα ἐξ ὧν ὁ συλλογισμὸς, ἢ
ἔλεγχον ἢ παραδόξον γίνεσθαι, δόντος μὲν ἔλεγχον, μὴ
δόντος δὲ μηδὲ δοκεῖν φάσκειντος ἄδοξον, μὴ δόντος δὲ δο-
κεῖν δ' ὁμολογῶντος ἐλεγχουσιδὲς.

Ἐτι καθάπερ καὶ ἐν τοῖς ῥητορικοῖς, καὶ ἐν τοῖς ἐλεγ-
κτικοῖς ὁμοίως τὰ ἐναντιώματα θεωρητέον· ἢ πρὸς τὰ ὑφ'
ἑαυτῷ λεγόμενα, ἢ πρὸς τὴν ὁμολογεῖ καλῶς λέγειν ἢ πράτ-
τειν, ἔτι πρὸς τὰς δοκῶντας τοιούτας ἢ πρὸς τὰς ὁμοίας ἢ
πρὸς τὰς πλείους ἢ πρὸς πάντας. ὥσπερ τε καὶ ἀποκρινό-
μενοι πολλάκις, ὅταν ἐλέγχωνται, ποῖσι διπτόν, ἂν μέλ-
λη συμβαίνειν ἐλεγχθῆναι, καὶ ἐρωτῶντας χρηστέον ποτὲ
τῷ πρὸς τὰς ἐνισταμένας, ἂν ὡδὲ μὲν συμβαίνει ὡδὲ δὲ μή,
ὅτι ἔτιως εἴληφεν, οἷον ὁ Κλεοφῶν ποιεῖ ἐν τῷ Μανδροβέλει.
δεῖ δὲ καὶ ἀφισταμένους τῷ λόγῳ τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιχειρη-
μάτων ἐπιτέμνειν, καὶ τὸν ἀποκρινόμενον, ἂν προαισθάνη-
ται, προεῖναισθαι καὶ προαγορεύειν· ἐπιχειρητέον δ' ἐνίοτε
καὶ πρὸς ἄλλα τὰ εἰρημένα, ἐκείνο ἐνλαβόντας, ἐάν μὴ
πρὸς τὸ κείμενον ἔχῃ τις ἐπιχειρεῖν· ὅπερ ὁ Λυκόφρων ἐπο-
ήτε προβληθέντος λύραν ἐγκωμιάζειν. πρὸς δὲ τὰς ἀπαιτεῖ-
ντας πρὸς τι ἐπιχειρεῖν, ἐπειδὴ δοκεῖ δεῖν ἀποδιδόναι τὴν ἀν-
τίαν, λεχθέντων δ' ἐνῶν εὐφυλακτότερον τὸ καθόλου σύμ-
βαίνειν ἐν τοῖς ἐλέγχουσι, λέγειν τὴν ἀντίφασιν, ὃ τι ἔφησεν
ἀποφῆσαι, ἢ ὃ ἀπέφησε φῆσαι, ἀλλὰ μὴ ὅτι τῶν ἐναν-
τίων ἢ αὐτῇ ἐπισήμη ἢ ἐχ ἢ αὐτῇ. ἐ δεῖ δὲ τὸ συμπέρα-
σμα προτατικῶς ἐρωτᾶν· ἔφα δ' ἐδ' ἐρωτητέον, ἀλλ' ὡς
ὁμολογεμένως χρηστέον.

6. τὸ om pr C. || 17. δὲ C. || 22. παρὰ πάντας C. || 24. αὐτὸ B. || 26. ποιῆσθαι C. || 32. καὶ om C. || 33. δ' corr. C, om pr. || 34. ἐπαγαγόντα AB. || 40. χρὴ παραβαλόντα C.

2. πάντα C. || 9. μηδὲν C. || 15. ἀναγκάειν A. || 17. δόντος δὲ] διδόντος δὲ C. || 23. γε B. || 24. ἐκ C. || 25. ἐλέγχε-
σθαι C. || 30. προεῖναισθαι B. || 36. εἰ τι] ὅτι δ ABC. || 39. προτατικῶς C.

16 Ἐξ ὧν μὲν οὖν αἱ ἐρωτήσεις, καὶ πῶς ἐρωτήτεον ἢ ταῖς ἀγωνιστικαῖς διατριβαῖς, εἰρηται· περὶ δὲ ἀποκρίσεως, καὶ πῶς χρὴ λύνειν καὶ τί, καὶ πρὸς τίνα χρῆσιν οἱ τοῖστοι τῶν λόγων ὠφέλιμοι, μετὰ ταῦτα λεκτέον.

Χρήσιμοι μὲν ἔν εἰσι πρὸς μὲν φιλοσοφίαν διὰ δύο. 5 πρῶτον μὲν γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενοι παρὰ τὴν λέξιν ἄμεινον ἔχουσιν ποιῶσι πρὸς τὸ ποσαχῶς ἕκαστον λέγεται, καὶ ποῖα ὁμοίως καὶ ποῖα ἑτέρως ἐπὶ τε τῶν πραγμάτων συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων. δευτέρον δὲ πρὸς τὰς καθ' αὐτὸν ζητήσεις· ὁ γὰρ ὑφ' ἑτέρου ῥαδίως παραλογίζο- 10 μένος καὶ τῆτο μὴ αἰσθανόμενος καὶ αὐτὸς ὑφ' αὐτῆς τῆτο πάθει πολλάκις. τρίτον δὲ καὶ τὸ λοιπὸν ἔτι πρὸς δόξαν, τὸ περὶ πάντα γεγυμνάσθαι δοκεῖν καὶ μηδενὸς ἀπείρως ἔχειν· τὸ γὰρ κοιναῶντα λόγων ψέγειν λόγους, μηδὲν ἔχον- τα διορίζει περὶ τῆς φαιλότητος αὐτῶν, ὑποψίαν δίδωσι 15 τῇ δοκεῖν δυσχεραίνειν ἢ διὰ τάληθές ἀλλὰ δι' ἀπειρίαν.

Ἀποκρινομένοις δὲ πῶς ἀπαντήτεον πρὸς τὰς τοιοῦτους λόγους, φανερόν, εἶπερ ὀρθῶς εἰρήκαμεν πρότερον· ἐξ ὧν εἰ- σὶν οἱ παραλογισμοί, καὶ τὰς ἐν τῷ πυκνῶνσθαι πλεονε- 20 ζίας ἱκανῶς διεύλομεν. οὐ ταῦτόν δ' ἐστὶ λαβόντα τε τὸν λόγον ἰδεῖν καὶ λῦσαι τὴν μοχθηρίαν, καὶ ἐρωτώμενον ἀπαν- τῶν δύνασθαι ταχέως. ὁ γὰρ ἴσμεν, πολλάκις μετατιθέ- μενον ἀγνοῶμεν. ἔτι δ', ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ βάττον καὶ τὸ βραδύτερον ἐκ ταῦ γεγυμνάσθαι γίνεταί μᾶλλον, ἔτω καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἔχει, ὥς, ἂν δῆλον μὲν ἡμῖν ἦ, 25 ἀμελέτητοι δ' ὦμεν, ὑσερῶμεν τῶν καιρῶν πολλάκις. συμ- βαίνει δὲ ποτε, καθάπερ ἐν τοῖς διαγράμμασιν· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἀναλύσαντες ἐνίοτε συνθεῖναι πάλιν ἀδυνατῶμεν· οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἐλέγχοις εἰδότες παρ' ὃ ὁ λόγος συμβαίνει συνεῖραι διαλύσαι τὸν λόγον ἀπορῶμεν.

17 Πρῶτον μὲν ἔν, ὥσπερ συλλογίζεσθαι φαμεν ἐνδόξως ποτὲ μᾶλλον ἢ ἀληθῶς προαιρεῖσθαι δεῖν, ἔτω καὶ λυτέον ποτὲ μᾶλλον ἐνδόξως ἢ κατὰ τάληθές. ὅλως γὰρ πρὸς τὰς ἐριστικὰς μαχετέον ἔχ ὡς ἐλέγχοντας ἀλλ' ὡς φαινομέ- 30 νας· ἢ γὰρ φαμεν συλλογίζεσθαι γε αὐτῆς, ὥς πρὸς τὸ μὴ δοκεῖν διορθωτέον. εἰ γὰρ ἐξιν ὁ ἔλεγχος ἀντίφασις μὴ ὁμῶνυμος ἐκ τινων, ἔδεν ἂν δύο διαιρεῖσθαι πρὸς τὰμφί- βολα καὶ τὴν ὁμῶνυμίαν· ἢ γὰρ ποιεῖ συλλογισμόν. ἀλλ' οὐδενὸς ἄλλου χάριν προσδιαιρέτεον ἀλλ' ἢ ὅτι τὸ συμπέ- 35 ρασμα φαίνεται ἐλεγχοειδές. ἔκκεν τὸ ἐλεγχθῆναι ἀλλὰ τὸ δοκεῖν εὐλαβητέον, ἐπεὶ τό γ' ἐρωτῶν ἀμφίβολα καὶ τὰ

παρὰ τὴν ὁμῶνυμίαν, ὅσαι τ' ἄλλαι τοιαῦται παρακρύσεις, καὶ τὸν ἀληθινὸν ἐλεγχον ἀφανίζει καὶ τὸν ἐλεγχόμενον καὶ μὴ ἐλεγχόμενον ἀδελον ποιεῖ. ἐπεὶ γὰρ ἐξεῖν ἐπὶ τέ- 40 λει συμπεραναμένῃ μὴ ὅπερ ἔφησεν ἀποφῆσαι λέγειν, ἀλλ' ὁμῶνυμῶς, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα ἔτυχεν ἐπὶ ταῦτόν φέρων, ἀδελον εἰ ἐλήλεγκται· ἀδελον γὰρ εἰ ἀληθῆ λέγει νῦν. εἰ δὲ διελὼν ἤρετο τὸ ὁμῶνυμον ἢ τὸ ἀμφίβολον, ἐκ ἂν ἀδελος ἦν ὁ ἔλεγχος. ὁ τ' ἐπιζητῆσι νῦν μὲν ἦττον πρό- 45 τερον δὲ μᾶλλον οἱ ἐριστικοί, τὸ ἢ καὶ ἢ οὐ ἀποκρίνεσθαι τὸν ἐρωτώμενον, ἐγίνετ' ἂν. νῦν δὲ διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐρω- τῶν τὰς πυκνῶνσθαι ἀνάγκη προσαποκρίνεσθαι τι τὸν ἐρω- τώμενον, διορθῶντα τὴν μοχθηρίαν τῆς προτάσεως, ἐπεὶ διε- 50 λομένῃ γε ἱκανῶς ἢ καὶ ἢ οὐ ἀνάγκη λέγειν τὸν ἀποκρι- νόμενον.

Εἰ δὲ τις ὑπολήφεται τὸν κατὰ ὁμῶνυμίαν ἐλεγχον εἶναι, τρόπον τινὰ οὐκ ἔσαι διαφυγεῖν τὸ ἐλέγχεσθαι τὸν ἀποκρινόμενον· ἐπὶ γὰρ τῶν ὁρατῶν ἀναγκαῖον ὃ ἔφησεν ἀποφῆσαι ὄνομα, καὶ ὃ ἀπέφησε φῆσαι. ὡς γὰρ διορθῶν- 55 ται τινες, ἔδεν ὄφελος. ἢ γὰρ Κορίσκον φασὶν εἶναι μυστι- κὸν καὶ ἄμυσον, ἀλλὰ τῆτον τὸν Κορίσκον μυστικὸν καὶ τῆ- τον τὸν Κορίσκον ἄμυσον. ὁ γὰρ αὐτὸς ἔσαι λόγος τὸ τὸν Κορίσκον τῷ τῆτον τὸν Κορίσκον ἄμυσον εἶναι ἢ μυστικόν· ὅπερ ἅμα φησὶ τε καὶ ἀπόφησιν. ἀλλ' ἴσως ἢ ταῦτό ση- 60 μαίνει· ἔδεν γὰρ ἐκεῖ τῆνομα. ὥς, τι διαφέρει. εἰ δὲ τῷ μὲν τὸ ἀπλῶς λέγειν Κορίσκον ἀποδώσει, τῷ δὲ προσθή- σει τὸ τινὰ ἢ τόνδε, ἄτοπον· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον θατέρω· ὁποτέρω γὰρ ἂν οὐδὲν διαφέρει.

Οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ ἀδελος μὲν ἐξιν ὁ μὴ διορισά- 65 μενος τὴν ἀμφίβολίαν πότερον ἐλήλεγκται ἢ οὐκ ἐλήλεγ- κται, δέδοται δ' ἐν τοῖς λόγοις τὸ διελεῖν, φανερόν ὅτι τὸ μὴ διορίσαντα δύναι τὴν ἐρώτησιν ἀλλ' ἀπλῶς ἀμάρτημά ἐξιν, ὥς, καὶ εἰ μὴ αὐτός, ἀλλ' ὁ γε λόγος ἐληλεγκμένῳ ὁμοίως ἐξιν. συμβαίνει μέντοι πολλάκις ἐρώντας τὴν ἀμ- 70 φίβολίαν ὀκνεῖν διαιρεῖσθαι διὰ τὴν πυκνότητά τῶν τὰ τοι- αῦτα προτεινόντων, ὅπως μὴ πρὸς ἅπαν δοκῶσι δυσκολεῖ- νειν· εἴτ' οὐκ ἂν οἰκθέντων παρὰ τοῦτο γενέσθαι τὸν λόγον, 75 πολλάκις ἀπήντησε παράδοξον. ὥς· ἐπειδὴ δέδοται διαιρεῖν, ἐκ ἀνήκτεον, καθάπερ ἐλέγχθη πρότερον.

Εἰ δὲ τὰ δύο ἐρωτήματα μὴ ἐν ποιεῖ τις ἐρώτημα, 80 ἔδ' ἂν ὁ παρὰ τὴν ὁμῶνυμίαν καὶ τὴν ἀμφίβολίαν ἐγίνετο παραλογισμός, ἀλλ' ἢ ἔλεγχος ἢ ἔ. τί γὰρ διαφέρει ἐρω-

8. ἐπὶ om C. || 10. εαυτὸν C. || παραλογίζόμενος ῥαδίως C. || 11. διαισθανόμενος C. || 14. λόγῳ C. || 20. ταυτὸ BC. || 34. μαχητέον BC.

4. λόγῳ A. || 5. ταυτὸ BC. || 7. εἴρετο A. || 10. διὰ om A. || 21. τῷ τοῦ AB. || 22. τὸν om AB.

τῆσαι εἰ Καλλίας καὶ Θεμιστοκλῆς μουσικοί εἰσιν ἢ εἰ ἀμφοτέροις ἐν ὄνομα ἦν ἑτέροις ὕσιν; εἰ γὰρ πλείω δηλοῖ ἑνός, πλείω ἡρώτησεν. εἰ οὖν μὴ ὀρθὸν πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ἀποκρίσιν ἀξῖν λαμβάνειν ἀπλῶς, φανερόν ὅτι ὑδὲν προσήκει τῶν ὁμωνύμων ἀποκρίνεσθαι ἀπλῶς, ὑδ' εἰ κατὰ πάντων ἀληθές, ὥσπερ ἀξίῃσι τινες. ὑδὲν γὰρ τῆτο διαφέρει ἢ εἰ ἤρετο, Κορίσκος καὶ Καλλίας πότερον οἴκοι εἰσὶν ἢ οὐκ οἴκοι, εἴτε παρόντων ἀμφοῖν εἴτε μὴ παρόντων· ἀμφοτέρως γὰρ πλείως αἱ προτάσεις· ὃ γὰρ εἰ ἀληθές εἰπεῖν, διὰ τῆτο μία ἢ ἐρώτησις. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ μυρία ἕτερα ἐρωτηθέντα ἐρωτήματα ἅπαντα ἢ ναί ἢ οὐ ἀληθές εἶναι λέγειν· ἀλλ' ὅμως ἐκ ἀποκριτέον μιᾷ ἀποκρίσει· ἀναιρεῖται γὰρ τὸ διαλέγεσθαι. τῆτο δ' ὅμοιον ὡς εἰ καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα τεθείη τοῖς ἑτέροις. εἰ ἔν μὴ δεῖ πρὸς δύο ἐρωτήσεις μίαν ἀποκρίσιν δίδοναι, φανερόν ὅτι ὑδ' ἐπὶ τῶν ὁμωνύμων τὸ ναί ἢ 15 λέκτέον. ὑδὲ γὰρ ὁ εἰπὼν ἀποκρίνεται ἀλλ' εἴρηκεν. ἀλλ' ἀξιοῦνται πως ἐν τοῖς διαλεγομένοις διὰ τὸ λανθάνειν τὸ συμβαῖν.

Ὡς περ ἔν εἵπομεν, ἐπειδή περ ὑδ' ἐλεγχοί τινες ὄντες δοκῶσιν εἶναι, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ λύσεις δόξουσιν 20 εἶναι τινες ἐκ ὅσων λύσεις· ὥς δὴ φαμεν ἐνίοτε μᾶλλον δεῖν φέρειν ἢ τὰς ἀληθεῖς ἐν τοῖς ἀγωνιστικοῖς λόγοις καὶ τῇ πρὸς τὸ διττὸν ἀπαντήσει. ἀποκριτέον δ' ἐπὶ μὲν τῶν δοκόντων τὸ ἔσω λέγοντα· καὶ γὰρ ἔτως ἦκιστα γίνονται ἂν παραεξέλεγχος· ἂν δέ τι παράδοξον ἀναγκάζεται λέγειν, ἐν 25 ταῦθα μάλιστα προσθετέον τὸ δοκεῖν· ἔτω γὰρ ἂν ἔτ' ἐλεγχος ἔτε παράδοξον γίνεσθαι δόξειεν. ἐπεὶ δὲ πῶς αἰτεῖται τὸ ἐν ἀρχῇ δῆλον, οἶοντα δὲ πάντες, ἂν ἢ σύνεγγυς, ἀναιρετέον καὶ μὴ συγχωρητέον εἶναι ἕνα ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ αἰτήτος, ὅταν τε τοῖσιν ἀξιοῖ τις ὃ ἀναγκαῖον μὲν συμβαίνει 30 νειν ἐκ τῆς θέσεως, ἢ δὲ ψεῦδος ἢ ἄδοξον, ταῦτα λέκτέον· τὰ γὰρ ἐξ ἀνάγκης συμβαίνοντα τῆς αὐτῆς εἶναι δοκεῖ θέσεως. ἔτι ὅταν τὸ καθόλου μὴ ὀνόματι ληφθῇ ἀλλὰ παρὰ βολῇ, λέκτέον ὅτι ἐχ' ὡς ἐδόθη ὑδ' ὡς πρῶτεινε λαμβάνει· καὶ γὰρ παρὰ τῆτο γίνεται πολλάκις ἐλεγχος.

Ἐξαιρουμένον δὲ τέτων ἐπὶ τὸ μὴ καλῶς δεδειχθαι πορευτέον, ἀπαντῶντα κατὰ τὸν εἰρημένον διορισμόν.

Ἐν μὲν οὖν τοῖς κυρίως λεγομένοις ὀνόμασιν ἀνάγκη ἀποκρίνεσθαι ἢ ἀπλῶς ἢ διαιρούμενον. ἂ δὲ συνυπονοῦντες τίθεμεν, οἷον ὅσα μὴ σαφῶς ἀλλὰ κολοβῶς ἐρωτᾶται, 40 ἡρωτημένων, καὶ τῷ δεῖξαι τὸ συμπέρασμα ἔχον ἐχ' ἔτως·

πρὶν τῆτο συμβαίνει ὁ ἐλεγχος, οἷον ἄρ' ὃ ἂν ἢ Ἀθηναίων, κτῆμά ἐστιν Ἀθηναίων; ναί. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀλλὰ μὴν ὁ ἀνθρωπός ἐστι τῶν ζώων; ναί. κτῆμα ἄρα ὁ ἀνθρωπος τῶν ζώων. τὸν γὰρ ἀνθρώπον τῶν ζώων λέγομεν, ὅτι ζῶν ἐστί, καὶ Λύσανδρον τῶν Λακωνίων, ὅτι Λάκων. δῆλον οὖν ὡς ἐν οἷς ἀσαφές τὸ προτεινόμενον ὃ συγχωρητέον ἀπλῶς.

Ὅταν δὲ δυοῖν ὄντων θατέρου μὲν ὄντος ἐξ ἀνάγκης θατέρου εἶναι δοκῇ, θατέρου δὲ τῆτο μὴ ἐξ ἀνάγκης, ἐρωτώμενον πρότερον δεῖ τὸ ἔλαττον δίδοναι· χαλεπώτερον γὰρ συλλογίσασθαι ἐκ πλείονων. ἐὰν δ' ἐπιχειρῇ ὅτι τῷ μὲν ἐστὶν ἐναντίον τῷ δ' ἐκ ἐστίν, ἂν ὁ λόγος ἀληθής ἢ, ἐναντίον φάναι, ὄνομα δὲ μὴ κεῖσθαι τῷ ἑτέρῳ.

Ἐπεὶ δ' ἕνα μὲν ὦν λέγουσιν οἱ πολλοὶ τὸν μὴ συγχωρῶντα ψεύδεσθαι ἂν φαῖεν ἕνα δ' ὅ, οἷον ὅσα ἀμφιδοξοῦσιν (πότερον γὰρ φθαρτὴ ἢ ἀθάνατος ἢ ψυχὴ τῶν ζώων, ὃ διώρισαι τοῖς πολλοῖς) ἐν οἷς ἔν ἀδῆλον ποτέρως εἴωθε λέγεσθαι τὸ προτεινόμενον, πότερον ὡς αἱ γινώμαι (καλῶσι γὰρ γνώμας καὶ τὰς ἀληθεῖς δόξας καὶ τὰς ὅλας ἀποφάσεις), ἢ ὡς ἡ διάμετρος ἀσύμμετρος. ἔτι ὃ τάλυθες ἀμφιδοξεῖται, μάλιστα μεταφέρων ἂν τις λανθάνοι τὰ ὀνόματα περὶ τέτων. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἀδῆλον εἶναι ποτέρως ἔχει τάλυθες, ὃ δόξει σοφίζεσθαι, διὰ δὲ τὸ ἀμφιδοξεῖν ὃ δόξει ψεύδεσθαι· ἢ δὲ μεταφορὰ ποιήσει τὸν λόγον ἀνεξέλεγκτον.

Ἐπὶ ὅσα ἂν τις προαισθάνηται τῶν ἐρωτημάτων, προενατέον καὶ προαγορευτέον· ἔτω γὰρ ἂν μάλιστα τὸν πιθανόμενον κωλύσειεν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἢ μὲν ὀρθὴ λύσις ἐμφάνις ψευδοῦς 18 συλλογισμῶ, παρ' ὁποίαν ἐρώτησιν συμβαίνει τὸ ψεῦδος, ὃ δὲ ψευδὴς συλλογισμὸς λέγεται διχῶς (ἢ γὰρ εἰ συλλογισαὶ ψεῦδος, ἢ εἰ μὴ ἂν συλλογισμὸς δοκεῖ εἶναι συλλογισμὸς), εἴη ἂν ἢ τε εἰρημένη νῦν λύσις καὶ ἢ τῷ φαινομένῳ συλλογισμῷ παρὰ τί φαίνεται τῶν ἐρωτημάτων διόρθωσις. ὥς τε συμβαίνει τῶν λόγων τὰς μὲν συλλελογισμένους ἀνελόντα, τὰς δὲ φαινομένους διελόντα λύειν. πάλιν δ' ἐπεὶ τῶν συλλελογισμένων λόγων οἱ μὲν ἀληθεῖς οἱ δὲ ψεῦδος ἔχουσι τὸ συμπέρασμα, τοὺς μὲν κατὰ τὸ συμπέρασμα ψευδεῖς διχῶς ἐνδέχεται λύειν· καὶ γὰρ τῷ ἀνελεῖν τι τῶν ἡρωτημένων, καὶ τῷ δεῖξαι τὸ συμπέρασμα ἔχον ἐχ' ἔτως·

1. μετιστοκλῆς A. || 7. εἰ om B et pr C. || εἴρετο AB. || 15. ἢ τὸ οὐ C. || 25. ἐὰν C. || 27. παρ. ἂν γν. BC. || 28. πάντως AC. || 31. ἢ δε] ἢ B et pr C. || 36. ἐξαιρουμένους ABC. || 39. ἀποκρίνεσθαι BC.

2. ἐστὶν om C. || 10. πότερον corr C. || 12. ἐὰν C. || 19. γνώμην D. || 20. ἢ om AD. || 23. δε om D. || 24. δε] γὰρ AB. || 26. προαναγετέον pr AB. || 30. παρὰ ποῖαν BC. || 31. γήγεται D. || 36. δ' om D. || 39 et 40. τὸ B.

τὸς δὲ κατὰ τὰς προτάσεις τῷ ἀνελεῖν τι μόνον· τὸ γὰρ συμπέρασμα ἀληθές. ὥστε τοῖς βουλομένοις λύειν λόγον πρῶτον μὲν σκεπτόν εἰ συλλελόγισαι ἢ ἀσυλλόγιστος, εἴτα πρότερον ἀληθὲς τὸ συμπέρασμα ἢ ψεῦδος, ὅπως ἢ διαίρωντες ἢ ἀναιρῶντες λύωμεν, καὶ ἀναιρῶντες ἢ ὥδε ἢ ὧδε, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον. διαφέρει δὲ πλείστον ἐρωτώμενόν τε καὶ μὴ λύειν λόγον· τὸ μὲν γὰρ προϋδεῖν χαλεπόν, τὸ δὲ κατὰ σχολὴν ἰδεῖν ῥᾶον.

19 Τῶν μὲν ἔν παρὰ τὴν ὁμωυμίαν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν ἐλέγχων οἱ μὲν ἔχουσι τῶν ἐρωτημάτων τι πλείω σημαῖον, οἱ δὲ τὸ συμπέρασμα πολλαχῶς λεγόμενον, οἷον ἐν μὲν τῷ σιγῶντα λέγειν τὸ συμπέρασμα διττόν, ἐν δὲ τῷ μὴ συνεπίσασθαι τὸν ἐπίσάμενον ἐν τῶν ἐρωτημάτων ἀμφίβολον. καὶ τὸ διττόν ὅτε μὲν ἔστιν, ὅτε δ' ἐκ ἔστιν ἀλλὰ σημαίνει τὸ διττόν τὸ μὲν ὃν τὸ δ' ἐκ ὃν.

Ὅσοις μὲν ἔν ἐν τῷ τέλει τὸ πολλαχῶς, ἀν μὴ προσλάβῃ τὴν ἀντίφασιν, ἢ γίνεταί ἔλεγχος, οἷον ἐν τῷ τὸν τυφλὸν ὁρᾶν· ἀνευ γὰρ ἀντιφάσεως ἐκ ἦν ἔλεγχος. ὅσοις δ' ἐν τοῖς ἐρωτήμασιν, ἐκ ἀνάγκη προαποφῆσαι τὸ διττόν· ἢ γὰρ πρὸς τὸτο ἀλλὰ διὰ τὸτο ὁ λόγος. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν τὸ διπλὸν καὶ ὄνομα καὶ λόγον ἔτῳς ἀποκριτέον, ὅτι ἔστιν ὡς, ἔστι δ' ὡς ἔ. ὥσπερ τὸ σιγῶντα λέγειν, ὅτι ἔσῳ ὡς, ἔστι δ' ὡς ἔ. καὶ τὰ δέοντα πρακτέον ἔστιν ἄ, ἔστι δ' ἄ οὐ· τὰ γὰρ δέοντα λέγεται πολλαχῶς. ἐὰν δὲ λάθῃ, ἐπὶ τέλει προστιθέντα τῇ ἐρωτῇ διορθώτεον. ἄρ' ἔστι σιγῶντα λέγειν; ἔ, ἀλλὰ τόνδε σιγῶντα. καὶ ἐν τοῖς ἔχουσιν δὲ τὸ πλεοναχῶς ἐν ταῖς προτάσεσιν ὁμοίως. ἐκ ἄρα συνεπίσανται ὅτι ἐπίσανται; ναί, ἀλλ' ἔχ οἱ ἔτῳς ἐπισάμενοι· οὐ γὰρ ταῦτόν ἐστιν ὅτι ἐκ ἔστι συνεπίσασθαι καὶ ὅτι τοὺς ὠδὲ ἐπισαμένους ἐκ ἔστιν. ὅλως τε μαχετέον, ἀν καὶ ἀπλῶς συλλογίζεται, ὅτι οὐχ ὁ ἔφησεν ἀπέφησε πρᾶγμα, ἀλλ' ὄνομα· ὡς οὐκ ἔλεγχος.

20 Φανερόν δὲ καὶ τὸς παρὰ τὴν διαίρεσιν καὶ σύνθεσιν πῶς λυτέον· ἀν γὰρ διαίρετός καὶ συντιθέμενος ὁ λόγος ἕτερον σημαίνει, συμπερινομένης τούναντίον λεκτέον. εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τὴν σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν. ἄρ' ὦ εἶδες σὺ τῶτον τυπτόμενον, τούτῳ ἐτύπτετο ἔτος; καὶ ὦ ἐτύπτετο, τούτῳ σὺ εἶδες; ἔχει μὲν ἔν τι καὶ τῶν ἀμφι-

βόλων ἐρωτημάτων, ἀλλ' ἐστὶ παρὰ σύνθεσιν. οὐ γὰρ ἐστὶ διττόν τὸ παρὰ τὴν διαίρεσιν· οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς λόγος γίνεταί διαίρετός, εἴπερ μὴ καὶ τὸ ὅρος καὶ ὅρος τῇ προσωδία λεχθέν σημαίνει ἕτερον. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς γεγραμμένοις ταῦτον ὄνομα, ὅταν ἐκ τῶν αὐτῶν σιγῶν γεγραμμένον ἢ καὶ ὡσαύτως, κακεῖ δ' ἤδη παράσημα ποιεῖνται, τὰ δὲ φθιγγόμενα ἢ ταῦτά. ὡς ἢ διττόν τὸ παρὰ διαίρεσιν. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἢ πάντες οἱ ἔλεγχοι παρὰ τὸ διττόν, καθάπερ τινὲς φασιν.

Διαιρετέον ἔν τῷ ἀποκρινομένῳ· ἢ γὰρ ταῦτόν ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον καὶ τὸ φάναι ἰδεῖν τοῖς ὀφθαλμοῖς τυπτόμενον. καὶ ὁ Εὐθυδήμου δὲ λόγος, ἄρ' οἶδας σὺ νῦν οὔσας ἐν Πειραιεὶ τριῆρεις ἐν Σικελίᾳ ὦν; καὶ πάλιν, ἄρ' ἔστιν ἀγαθὸν ὄντα σκυτεὰ μοχθηρὸν εἶναι; εἴη δ' ἂν τις ἀγαθὸς ὦν σκυτεὺς μοχθηρὸς· ὡς ἔσαι ἀγαθὸς σκυτεὺς μοχθηρὸς. ἄρ' ὦν αἱ ἐπιστῆμαι σπυδαῖται, σπυδαῖα τὰ μαθήματα; τῷ δὲ κακοῦ σπυδαῖον τὸ μάθημα· σπυδαῖον ἄρα μάθημα τὸ κακόν. ἀλλὰ μὴν καὶ κακὸν καὶ μάθημα τὸ κακόν, ὥστε κακὸν μάθημα τὸ κακόν. ἀλλ' ἐστὶ κακῶν σπυδαῖα ἐπιστήμη. ἄρ' ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν ὅτι σὺ γέγονας; γέγονας ἄρα νῦν. ἢ ἄλλο σημαίνει διαιρεθέν· ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν νῦν ὅτι σὺ γέγονας, ἀλλ' ἢ νῦν γέγονας. ἄρ' ὡς δύνασαι καὶ ἄ δύνασαι, οὕτως καὶ ταῦτα ποιήσεις ἂν; οὐ καθαρίζων δ' ἔχεις δύναμιν τοῦ καθαρίζειν· καθαρίσαις ἂν ἄρα ἢ καθαρίζων. ἢ ἢ τούτου ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ οὐ καθαρίζων καθαρίζων, ἀλλ' ὅτε οὐ ποιεῖ, τῷ ποιεῖν.

Δύοσι δὲ τινες τῶτον καὶ ἄλλως. εἰ γὰρ ἔδωκεν ὡς δύναται ποιεῖν, οὐ φασὶ συμβαίνειν μὴ καθαρίζοντα καθαρίζειν· οὐ γὰρ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν, δεδοσθαι ποιῆσιν· οὐ ταῦτόν δ' εἶναι ὡς δύναται καὶ πάντως ὡς δύναται ποιεῖν. ἀλλὰ φανερόν ὅτι ἢ καλῶς λύουσιν· τῶν γὰρ παρὰ ταῦτόν λόγων ἢ αὐτὴ λύσις, αὕτη δ' οὐχ ἀρμόσει ἐπὶ πάντας οὐδὲ πάντως ἐρωτωμένους, ἀλλ' ἔστι πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, οὐ πρὸς τὸν λόγον.

Παρὰ δὲ τὴν προσωδίαν λόγοι μὲν οὐκ εἰσὶν, ἔτε τῶν γεγραμμένων οὔτε τῶν λεγομένων, πλην εἴ τινες ὀλίγοι γένοιντο ἂν, οἷον οὗτος ὁ λόγος, ἄρά γ' ἐστὶ τὸ οὐ καταλύεις οἰκία; ναί, οἶκον τὸ οὐ καταλύεις τοῦ καταλύεις ἀπόφα-

1. γὰρ om D. || 3. συσκειπτόν D. || 9. τὴν post καὶ om D. || 16. προλάβῃ B. || 17. ἢ ἀντίφασιν D. || τὸν om B. || 30. ἔστιν] ἔστι συνεπίσασθαι B. || μαχετέον D. || 34. ὁ om D. || 36. ἢ διαίρεσιν om D. || 38. τοῦτο B, οὗτος D. || καὶ D.

3. καὶ ὁ ὅρος D. || 4. λεγθέν D. || 5. γεγραμμένων D. || 6. δ' ἔστι] δὴ τὰ D. || 10 et 30. ταῦτο B. || 11. καὶ — 12. τυπτόμενον om D. || 12. δὲ om D. || 13. ὅσας D. || 17. ἄρα] ἄρα τὸ D. || 19. ἀλλ' — ἐπιστήμη om pr D. || 21. νῦν om D. || 22. ἀλλ' — γέγονας om D. || 23. καὶ ἔτῳς D. || 25. οὐ post ἢ om D. || καθαρίζει D. || 26. τῷ] τῶτο D. || 27. τῶτόν τινες D. || || 35. μὲν ἔν] ἐκ D. || 37. ἔτος ὁ] ὁ αὐτός A. || ἢ καταλύσεις A. || 38. ναί om D.

σις; ναί. ἔφησας δ' εἶναι τὸ ἔ καταλύεις οὐκίαν· ἡ αἰκία
ἄρα ἀπέφασις. ὡς δὴ λυτέον, δῆλον· οὐ γὰρ ταυτὸ ση-
μαίνει ὀξύτερον τὸ δὲ βαρύτερον ῥηθέν.

22 Δῆλον δὲ καὶ τοῖς παρὰ τὸ ὡσαύτως λέγεσθαι τὰ μὴ
ταυτὰ πῶς ἀπαντήτεον, ἐπεὶ περ ἔχομεν τὰ γένη τῶν κα-
τηγοριῶν. ὁ μὲν γὰρ ἔδωκεν ἐρωτηθεὶς μὴ ὑπάρχειν τι τῶν
ὅσα τί ἐστι σημαίνει· ὁ δ' ἔδειξεν ὑπάρχον τι τῶν πρὸς
τι ἢ ποσῶν, δοκύντων δὲ τί ἐστι σημαίνει διὰ τὴν λέξιν,
οἷον ἐν τῷδε τῷ λόγῳ. ἄρ' ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ ἅμα ποιεῖν
τε καὶ πεποινηκέναι; οὐ. ἀλλὰ μὴν ὁρᾶν γέ τι ἅμα καὶ
ἑωρακέναι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ ταυτὸ ἐνδέχεται. ἄρ' ἐστὶ τι
τῶν πάσχειν ποιεῖν τι; οὐ. οὐκοῦν τὸ τέμνεται καίεται αἰ-
σθάνεται ὁμοίως λέγεται, καὶ πάντα πάσχειν τι σημαίνει·
πάλιν δὲ τὸ λέγειν τρέχειν ὁρᾶν ὁμοίως ἀλλήλοις λέγεται·
ἀλλὰ μὴν τό γ' ὁρᾶν αἰσθάνεσθαι τί ἐστίν, ὥς τε καὶ πᾶ-
σχειν τι ἅμα καὶ ποιεῖν. εἰ δὲ τις ἐκεῖ ὁδὸς μὴ ἐνδέχεται
ἅμα ταυτὸ ποιεῖν καὶ πεποινηκέναι, τὸ ὁρᾶν καὶ ἑωρακέναι
φραὴν ἐγχωρεῖν, ἔπω ἐλήλεγκται, εἰ μὴ λέγοι τὸ ὁρᾶν ποιεῖν
τι ἀλλὰ πάσχειν· προσδεῖ γὰρ τούτου τοῦ ἐρωτήματος·
ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἀκούοντος ὑπολαμβάνεται δεδοκέναι, ὅτε τὸ
τέμνεται ποιεῖν τι καὶ τὸ τετμηκέναι πεποινηκέναι ἔδωκε, καὶ
ὅσα ἄλλα ὁμοίως λέγεται. τὸ γὰρ λοιπὸν αὐτὸς προστί-
θισιν ὁ ἀκούων ὡς ὁμοίως λεγόμενον· τὸ δὲ λέγεται μὲν
ἐχ ὁμοίως, φαίνεται δὲ διὰ τὴν λέξιν. τὸ αὐτὸ δὲ συμ-
βαίνει ὅπερ ἐν ταῖς ὁμωνυμίαις· οἶεται γὰρ ἐν τοῖς ὁμωνύ-
μοις ὁ ἀγνώστῳ τῶν λόγων· ὁ ἔφησεν ἀποφῆσαι πρᾶγμα, ἐπὶ
ὄνομα· τὸ δὲ ἐπὶ προσδεῖ ἐρωτήματος, εἰ ἐφ' ἐν βλέπω λέ-
γει τὸ ὁμωνύμων· ἔτι γὰρ δόντος ἔσαι ἐλεγχος.

Ὅμοιοι δὲ καὶ οἶδε οἱ λόγοι τέτοις, εἰ ὁ τις ἔχων
ὕστερον μὴ ἔχει ἀπέβαλεν· ὁ γὰρ ἓνα μόνον ἀποβαλὼν
ἀσφράγαλον οὐχ ἔχει δέκα ἀσφράγλους. ἡ δὲ μὲν μὴ ἔχει
πρότερον ἔχων, ἀποβέβληκεν, ὅσον δὲ μὴ ἔχει ἢ ὅσα, ἐκ
ἀνάγκης τὸσαῦτα ἀποβαλεῖν. ἐρωτήσας ἔν ὁ ἔχει, συνάγει
ἐπὶ τῷ ὅσα· τὰ γὰρ δέκα ποσά. εἰ ἔν ἤρετο ἐξ ἀρχῆς εἰ
ὅσα τις μὴ ἔχει πρότερον ἔχων, ἄρα γε ἀποβέβληκε το-
σαῦτα, ὅδεῖς ἂν ἔδωκεν, ἀλλ' ἢ τὸσαῦτα ἢ τούτων τι. καὶ
ὅτι δοίη ἂν τις ὁ μὴ ἔχει. ἔ γὰρ ἔχει ἓνα μόνον ἀσφράγα-
λον· ἢ οὐ δέδωκεν· ὁ οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ὡς οὐκ εἶχε, τὸν ἓνα.
τὸ γὰρ μόνον ἔ τὸδε σημαίνει ὅδε τοῖόνδε ὅδε τὸσόνδε, ἀλλ'

ὡς ἔχει πρὸς τι, οἷον ὅτι ἔ μετ' ἄλλου. ὥσπερ ἔν εἰ ἤρετο
ἄρ' ὁ μὴ τις ἔχει δοίη ἂν, μὴ φάντος δὲ ἔροιτο εἰ δοίη ἂν
τίς τι ταχέως μὴ ἔχων ταχέως, φήσαντος δὲ συλλογίζοιτο
ὅτι δοίη ἂν τις ὁ μὴ ἔχει. καὶ φανερόν ὅτι ἔ συλλελογί-
σαι· τὸ γὰρ ταχέως ἔ τὸδε διδόναι ἀλλ' ὥδε διδόναι. ἐστίν·
ὡς δὲ μὴ ἔχει τις; δοίη ἂν, οἷον ἡδέως ἔχων δοίη ἂν λυ-
πηρῶς.

Ὅμοιοι δὲ καὶ οἱ τοιοῦδε πάντες. ἄρ' ἢ μὴ ἔχει χειρὶ
τύπτοι ἂν; ἢ ὦ μὴ ἔχει ὀφθαλμῷ ἴδοι ἂν; ἔ γὰρ ἔχει
ἓνα μόνον. λύουσι μὲν ἔν τινες λέγοντες καὶ ὡς ἔχει ἓνα
μόνον καὶ ὀφθαλμὸν καὶ ἄλλ' ὅτις ὁ πλείω ἔχων. οἱ δὲ
καὶ ὡς ὁ ἔχει ἔλαβεν· ἐδίδου γὰρ μίαν μόνον ἔτος ψῆφον·
καὶ ἔτος γ' ἔχει, φασί, μίαν μόνον παρὰ τούτου ψῆφον.
οἱ δ' εὐθὺς τὴν ἐρώτησιν ἀναίρουσιν, ὅτι ἐνδέχεται ὁ μὴ
ἔλαβεν ἔχειν, οἷον οἶνον λαβόντα ἡδύν, διαφθαρέντος ἐν τῇ
λήφει, ἔχειν ὀξύ. ἀλλ' ὅπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον, οὗτοι
πάντες οὐ πρὸς τὸν λόγον ἀλλὰ πρὸς τὸν ἀνθρώπον λύουσιν.
εἰ γὰρ ἦν αὕτη λύσις, δόντα τὸ ἀντικείμενον οὐχ οἷόν τε
λύειν· καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων· οἷον εἰ ἔστι μὲν ὁ ἔστι δ'
ὁ οὐ, ἢ λύσις, ἂν ἀπλῶς δῶ λέγεσθαι, συμπεραίνεται·
εἰάν δὲ μὴ συμπεραίνεται, οὐκ ἂν εἴη λύσις· ἐν δὲ τοῖς
προειρημένοις πάντων διδομένων οὐδέ φαμεν γίνεσθαι συλ-
λογισμόν.

Ἔτι δὲ καὶ οἷδ' εἰσι τούτων τῶν λόγων. ἄρ' ὁ γέ-
γραπται, ἔγραφέ τις; γέγραπται δὲ ἦν ὅτι· σὺ κάθησαι,
ψευδὴς λόγος· ἦν δ' ἀληθὴς, ὅτ' ἐγράφετο· ἅμα ἄρα
ἐγράφετο ψευδὴς καὶ ἀληθὴς. τὸ γὰρ ψευδὴ ἢ ἀληθὴ λό-
γον ἢ δόξαν εἶναι ἔ τὸδε ἀλλὰ τοῖόνδε σημαίνει· ὁ γὰρ αὐ-
τὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. καὶ ἄρ' ὁ μαθάνει ὁ μαθάν-
ων, τῶν ἐστίν ὁ μαθάνει; μαθάνει δὲ τις τὸ βραδὺ ταχύ.
ἔ τούτων ὁ μαθάνει ἀλλ' ὡς μαθάνει εἴρηκεν. καὶ ἄρ' ὁ βα-
δίξει τις πατεῖ; βαδίξει δὲ τὴν ἡμέραν ὅλην. ἢ ἐχ ὁ βαδί-
ζει ἀλλ' ὅτε βαδίξει εἴρηκεν· ἐδ' ὅταν τὴν κύλικα πίνειν,
ὁ πίνει ἀλλ' ἐξ ἔ. καὶ ἄρ' ὁ τις οἶδεν ἢ μαθὼν ἢ εὐρὼν οἶ-
δεν; ὦν δὲ τὸ μὲν εὐρε τὸ δ' ἔμαθε, τὰ ἄμφω ὕστερον.
ἢ ὁ μὲν ἅπαν, τὸ δ' ἅπαντα. καὶ ὅτι ἔστι τις τρίτος ἀν-
θρώπος παρ' αὐτὸν καὶ τὸς καθ' ἑάσον. τὸ γὰρ ἄνθρωπος
καὶ ἅπαν τὸ κοινὸν οὐ τὸδε τι, ἀλλὰ τοῖόνδε τι ἢ πρὸς τι
ἢ πῶς ἢ τῶν τοιούτων τι σημαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ Κο-

3. βαρύτερον AB. || 4. ταῖς om B. || 8. ποσόν B. || 10. οὐ om A. || 11. καὶ om D. || 12. ἔ om ABD. || 16. καὶ] δὲ καὶ
ABD. || δὴ BD. || 17. ταυτὸ om D. || 18. λέγει D. || 19. προσδεῖται BD. || 22. προτίθισιν AB. || 26. ἐχ] D. || 27. τῷ AB. ||
29. δὲ — λόγοι corr A. || 39. ὅδε τὸ τοῖόνδε, omisiss ὅδε τὸσόνδε, D.

2. ἔχει ἢ δοίη D. || 3. τι om A. || 6. οἷον — ἂν om D. || 10. μὲν ἐν] δὲ D. || 11. ὁ om D. || 12 et 13. οὕτως D. || 13. γ'
om D. || μόνον B. || τούτω D. || ψῆφον ἔλαβεν γὰρ παρὰ τούτω. αἱ AB et qui τούτω, D. || 21. εἴη] ἢ ἢ D. || 25. γέγραφέ D. ||
26. ἄρ' ἅμα D. || 30. ὁ μαθάνει om D. || βραχὺ B. || 33. πῆν D. || 36. δὲ D. || δ'] δ' ἐχ D.

ρίσκος καὶ Κορίσκος μουσικός, πότερον ταυτὸν ἢ ἕτερον; τὸ μὲν γὰρ τόδε τι τὸ δὲ τοιόνδε σημαίνει, ὥς' ἐκ ἑξιν αὐτὸ ἐκθέσθαι· ὃ τὸ ἐκτίθεσθαι δὲ ποιεῖ τὸν τρίτον ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ὅπερ τόδε τι εἶναι συγχωρεῖν. ὃ γὰρ ἔσαι, τόδε τι εἶναι, ὅπερ Καλλίας καὶ ὅπερ ἄνθρωπός ἐστιν. ὃ δ' εἰ τις τὸ ἐκτιθέ-
μενον μὴ ὅπερ τόδε τι εἶναι λέγοι ἀλλ' ὅπερ ποιόν, ὅθεν διό-
σει· ἔσαι γὰρ τὸ παρὰ τοὺς πολλὰς ἐν τι, οἷον ὁ ἄνθρω-
πος. φανερόν ἐν ὅτι οὐ δοτέον τόδε τι εἶναι τὸ κοινῇ κατη-
γορούμενον ἐπὶ πᾶσιν, ἀλλ' ἥτοι ποιόν ἢ πρὸς τι ἢ ποσὸν ἢ
τῶν τοιούτων τι σημαίνειν.

23 Ὅλως δ' ἐν τοῖς παρὰ τὴν λέξιν λόγοις αἰεὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον ἔσαι ἢ λύσις ἢ παρ' ἃ ἐξιν ὁ λόγος. οἷον εἰ παρὰ σύνθεσιν ὁ λόγος, ἢ λύσις διελόντι, εἰ δὲ παρὰ δι-
αίρεσιν, συνθέντι. πάλιν εἰ παρὰ προσωδίαν ὀξεῖαν, ἢ βα-
ρεῖα προσωδία λύσις, εἰ δὲ παρὰ βαρεῖαν, ἢ ὀξεῖα. εἰ δὲ
παρ' ὁμωνυμίαν, ἔστι τὸ ἀντικείμενον ὄνομα εἰπόντα λύειν,
οἷον εἰ ἐμφυχον συμβαίνειν λέγειν, ἀποφήσαντα μὴ εἶναι,
δηλοῦν ὡς ἐξιν ἐμφυχον· εἰ δ' ἀψυχον ἔφησεν, ὃ δ' ἐμ-
ψυχον συνελογίσατο, λέγειν ὡς ἐξιν ἀψυχον. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῆς ἀμφιβολίας. εἰ δὲ παρ' ὁμοιότητα λέξεως, τὸ
ἀντικείμενον ἔσαι λύσις. ἄρ' ὃ μὴ ἔχει, δοῖν ἂν τις; ἢ ἔχ
ὃ μὴ ἔχει, ἀλλ' ὡς ἐκ ἔχει, οἷον ἕνα μόνον ἀσράγαλον.
ἄρ' ὃ ἐπίσταιται, μαθὼν ἢ εὐρὼν ἐπίσταιται; ἀλλ' ἔχ' ἃ ἐπί-
σταιται. καὶ εἰ δ' βαδίζει κατεῖ, ἀλλ' οὐχ ὅτε. ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

24 Πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς μία μὲν ἢ αὐτὴ λύσις πρὸς ἅπαντας. ἐπεὶ γὰρ ἀδιόριστόν ἐστι τὸ πότε λεκ-
τέον ἐπὶ τῷ πράγματι, ὅταν ἐπὶ τοῦ συμβεβηκὸς ὑπάρ-
χῃ, καὶ ἐπ' ἐνίων μὲν δοκεῖ καὶ φασίν, ἐπ' ἐνίων δ' ἢ φα-
σιν ἀναγκαῖον εἶναι, ῥητέον οὖν συμβεβασθέντας ὁμοίως πρὸς
ἅπαντας ὅτι οὐκ ἀναγκαῖον ἔχειν δὲ δεῖ πραφέρειν τὸ οἷον.
εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι τῶν λόγων παρὰ τὸ συμβεβηκὸς.
ἄρ' οἶδας ὃ μέλλω σε ἐρωτᾶν; ἄρ' οἶδας τὸν προσιόντα ἢ
τὸν ἐγκεκαλυμμένον; ἄρ' ὁ ἀνδριάς σὸν ἐστιν ἔργον, ἢ σὸς
ὁ κίων πατήρ; ἄρα τὰ ὀλιγάκις ὀλίγα ὀλίγα; φανερόν
γὰρ ἐν ἅπασιν τούτοις ὅτι ἐκ ἀνάγκῃ τὸ κατὰ τοῦ συμβε-
βηκὸς καὶ κατὰ τοῦ πραγματος ἀληθεύεσθαι· μόνους γὰρ
τοῖς κατὰ τὴν οὐσίαν ἀδιαφόροις καὶ ἐν οὐσίᾳ ἅπαντα δο-
κεῖ ταῦτα ὑπάρχειν· τῷ δ' ἀγαθῷ οὐ ταυτὸν ἐξιν ἀγαθῷ

τ' εἶναι καὶ μέλλοντι ἐρωτᾶσθαι, ὃ δὲ τῷ προσιόντι ἢ ἐγ-
κεκαλυμμένῳ προσιόντι τε εἶναι καὶ Κορίσκῳ· ὥς' οὐκ εἰ
οἶδα τὸν Κορίσκον, ἀγνοῶ δὲ τὸν προσιόντα, τὸν αὐτὸν οἶδα
καὶ ἀγνοῶ· ὃ δ' εἰ τῷ ἐξιν ἐμόν, ἐστὶ δ' ἔργον, ἐμόν ἐστιν
ἔργον, ἀλλ' ἢ κτῆμα ἢ πρᾶγμα ἢ ἄλλο τι· τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Δύοσι δὲ τινες ἀναιρῶντες τὴν ἐρώτησιν· φασὶ γὰρ
ἐνδέχεσθαι ταῦτο πρᾶγμα εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μὴ
κατὰ ταυτό· τὸν ἐν προσιόντα οὐκ εἰδότες, τὸν δὲ Κορίσκον
εἰδότες, ταῦτο μὲν εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν φασίν, ἀλλ' ἢ κατὰ
ταυτό. καίτοι πρῶτον μὲν, καθάπερ ἤδη εἵπομεν, δεῖ τῶν
παρὰ ταυτό λόγων τὴν αὐτὴν εἶναι διόρθωσιν· αὕτη δ' ἐκ
ἔσαι, ἂν τις μὴ ἐπὶ τῷ εἰδέναι ἀλλ' ἐπὶ τῷ εἶναι ἢ πῶς ἔχειν
τὸ αὐτὸ ἀξίωμα λαμβάνῃ, οἷον εἰ ὅδε ἐστὶ πατήρ, ἐστὶ δὲ
σός· εἰ γὰρ ἐπ' ἐνίων τῷ ἐξιν ἀληθές καὶ ἐνδέχεται ταῦτο
εἰδέναι καὶ ἀγνοεῖν, ἀλλ' ἐνταῦθα ὅθεν κοινῶναι τὸ λεχθέν.
οὐδὲν δὲ κωλύει τὸν αὐτὸν λόγον πλείους μοχθηρίας ἔχειν.
ἀλλ' ἔχ' ἢ πάσης ἀμαρτίας ἐμφάνισις λύσις ἐστίν· ἐγχω-
ρεῖ γὰρ ὅτι μὲν ψεύδους συλλελογίσαι δεῖξαι τινα, παρ'
ὃ δὲ μὴ δεῖξαι, οἷον τὸν Ζήνωνος λόγον, ὅτι ἐκ ἔστι κινή-
θῆναι. ὥς τε καὶ εἰ τις ἐπιχειροῖ συνάγειν ὡς ἀδύνατον,
ἀμαρτάνει, καὶ εἰ μυριάκις ἢ συλλελογισμένος· ὃ γὰρ ἐξιν
αὕτη λύσις. ἢ γὰρ ἢ λύσις ἐμφάνισις ψευδὲς συλλογι-
σμοῦ, παρ' ὃ ψευδής· εἰ ἢ μὴ συλλελογίσαι ἢ καὶ ἀλη-
θές ἢ ψευδὲς ἐπιχειρεῖ συνάγειν, ἢ ἐκεῖνον δήλωσις λύσις
ἐστίν. ἴσως δὲ καὶ τῷ ἐπ' ἐνίων οὐδὲν κωλύει συμβαίνειν
πλὴν ἐπὶ γε τούτων οὐδὲ τῷτο δοξεῖν ἂν· καὶ γὰρ τὸν
Κορίσκον ὅτι Κορίσκος οἶδα, καὶ τὸ προσιόν ὅτι προσιόν.
ἐνδέχεσθαι δὲ δοκεῖ τὸ αὐτὸ εἰδέναι καὶ μὴ, οἷον ὅτι μὲν
λευκὸν εἰδέναι, ὅτι δὲ μουσικὸν μὴ γνωρίζειν· οὕτω γὰρ
τὸ αὐτὸ οἶδα καὶ οὐκ οἶδεν, ἀλλ' οὐ κατὰ ταυτόν. τὸ δὲ
προσιόν καὶ Κορίσκον, καὶ ὅτι προσιόν καὶ ὅτι Κορίσκος,
οἶδεν.

Ὅμοιως δ' ἀμαρτάνουσι καὶ οἱ λύοντες, ὅτι ἅπας
ἀριθμὸς ὀλίγος, ὥσπερ ὅς εἵπομεν· εἰ γὰρ μὴ συμπεραι-
νομένου, τῷτο παραλιπόντες, ἀληθές συμπεπεράνθαι φασί,
πάντα γὰρ εἶναι καὶ πολὺν καὶ ὀλίγον, ἀμαρτάνουσιν.
Ἐνίοι δὲ καὶ τῷ διττῷ λύουσι τὸς συλλογισμούς, οἷον
ὅτι σός ἐστι πατήρ ἢ υἱὸς ἢ δοῦλος. καίτοι φανερόν ὡς εἰ

7. ὃ] τὸ AD. || 9. ἥτοι] ἢ τι D. || 18. ὅς A, ὅτι D. || ἐξιν ἐμφυχον] ἀψυχον D. || 19. ὅς A. || ἀψυχος AD. || 21. ἔχει A. ||
23. ἔχ' ἃ] ἐχ' D. || 29. δοκεῖ B. || 30. συμβεβασθέντας A. || 37. ἀληθεύεσθαι om D.

7. τινὲς ὃ διαίρετες D. || 9. μὴ D. || 18. ἀμαρτίας] μοχθηρίας BD. || 21. ἀδύνατον] εἰς ἀδύνατον D, ἀδύνατον συνάγειν εἰς ἀδύνατον.
AB. || 22. καὶ A. || συλλελογισμένον A. || 25. ἢ] ὡς D. || 27. δοξεῖν] ὃ δοξεῖν D. || 29. δε om D. || 30. ἴσως D. || 35. συμπε-
ρανομένου B. || 36. ἀληθές A.

παρὰ τὸ πολλαχῶς λέγεσθαι φαίνεται ὁ ἔλεγχος, δεῖ τοῦνομα ἢ τὸν λόγον κυρίως εἶναι πλείονων· τὸ δὲ τόνδ' εἶναι τῷδε τέκνον οὐδεὶς λέγει κυρίως, εἰ δεσπότης ἐστὶ τέκνου· ἀλλὰ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἢ σύνθεσις ἐστίν. ἄρ' ἐστὶ τῷτο σὸν; ναί. ἐστὶ δὲ τοῦτο τέκνον· σὸν ἄρα τῷτο τέκνον· 5 ὅτι συμβεβηκέν εἶναι καὶ σὸν καὶ τέκνον, ἀλλ' οὐ σὸν τέκνον.

Καὶ τὸ εἶναι τῶν κακῶν τι ἀγαθόν· ἢ γὰρ φρόνησις ἐστὶν ἐπισήμη τῶν κακῶν. τὸ δὲ τῷτο τούτων εἶναι οὐ λέγεται πολλαχῶς, ἀλλὰ κτῆμα. εἰ δ' ἄρα πολλαχῶς 10 (καὶ γὰρ τὸν ἄνθρωπον τῶν ζώων φαιμέν εἶναι, ἀλλ' οὐ τι κτῆμα) καὶ ἐάν τι πρὸς τὰ κακὰ λέγεται ὡς τινός, διὰ τοῦτο τῶν κακῶν ἐστίν, ἀλλ' οὐ τῷτο τῶν κακῶν. παρὰ τὸ πῇ ἔν καὶ ἀπλῶς φαίνεται. καίτοι ἐνδέχεται ἴσως ἀγαθὸν εἶναι τι τῶν κακῶν διττῶς, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ, 15 ἀλλ' εἴ τι δοῦλον εἴη ἀγαθὸν μοχθηροῦ, μᾶλλον. ἴσως δ' οὐδ' οὕτως· οὐ γὰρ εἰ ἀγαθὸν καὶ τούτου, ἀγαθὸν τούτου ἅμα. ἔδδ' τὸ τὸν ἄνθρωπον φάναι τῶν ζώων εἶναι οὐ λέγεται πολλαχῶς· οὐ γὰρ εἴ ποτέ τι σημαίνομεν ἀφελόντες, τῷτο λέγεται πολλαχῶς· καὶ γὰρ τὸ ἥμισυ εἰπόντες 20 τοῦ ἔπης δὸς μοι Ἰλιάδα σημαίνομεν, οἷον τὸ μῆνιν αἰεῖδε θεά.

25 Τῆς δὲ παρὰ τὸ κυρίως· τόδε ἢ πῇ ἢ πῶς ἢ πῶς ἢ πρὸς τι λέγεσθαι καὶ μὴ ἀπλῶς, λυτέον σκοποῦντι τὸ συμπέρασμα πρὸς τὴν ἀντίφασιν, εἰ ἐνδέχεται τούτων τι πεπονημέναι. τὰ γὰρ ἐναντία καὶ τὰ ἀντικείμενα καὶ φάσιν καὶ ἀπόφασιν ἀπλῶς μὲν ἀδύνατον ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ, πῇ μέντοι ἑκατέρω ἢ πρὸς τι ἢ πῶς, ἢ τὸ μὲν πῇ τὸ δ' ἀπλῶς, ἔδδ' κωλύει. ὥς· εἰ τόδε μὲν ἀπλῶς τόδε δὲ πῇ, 30 ἔπω ἔλεγχος. τῷτο δ' ἐν τῷ συμπεράσματι θεωρητέον πρὸς τὴν ἀντίφασιν.

Εἰσὶ δὲ πάντες οἱ τοιοῦτοι λόγοι τῶν ἔχοντες. ἄρ' ἐνδέχεται τὸ μὴ ὂν εἶναι; ἀλλὰ μὴν ἐστὶ γέ τι μὴ ὂν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὂν ἐκ ἔξαι· οὐ γὰρ ἔξαι τι τῶν ὄντων. ἄρ' ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν ἅμα εὐορκεῖν καὶ ἐπιορκεῖν; ἄρ' ἐγγω- 35 ρεῖ τὸν αὐτὸν ἅμα τῷ αὐτῷ πείθεσθαι καὶ ἀπειθεῖν; ἢ ὅτε τὸ εἶναι τι καὶ εἶναι ταυτόν; τὸ δὲ μὴ ὂν, ἐκ εἰ ἐστὶ τι, καὶ ἐστὶν ἀπλῶς· ἔτ' εἰ εὐορκεῖ τόδε ἢ τῷδε, ἀνάγκη καὶ εὐορκεῖν, ὁ δ' ὁμόσας ἐπιορκήσκειν εὐορκεῖ ἐπιορκῶν τοῦτο

μόνον, εὐορκεῖ δὲ οὐ· οὐδ' ὁ ἀπειθῶν πείθεται, ἀλλὰ τι πείθεται. ὅμοιος δ' ὁ λόγος καὶ περὶ τοῦ ψεύδεσθαι τὸν αὐτὸν ἅμα καὶ ἀληθεύειν· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ εἶναι εὐθεώρητον, ποτέρως ἂν τις ἀποδοῇ τὸ ἀπλῶς ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι, δύσκολον φαίνεται. κωλύει δ' αὐτὸν οὐδὲν ἀπλῶς μὲν εἶναι ψευδῆ, πῇ δ' ἀληθῆ ἢ τινός, καὶ εἶναι ἀληθῆ τινά, ἀληθῆ δὲ μὴ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς τι καὶ πῇ καὶ πότε· πάντες γὰρ οἱ τοιοῦτοι λόγοι παρὰ τῷτο συμβαίνουσιν. ἄρ' ἢ ὑγίεια ἢ ὁ πλεῖστος ἀγαθόν; ἀλλὰ τῷ ἄφρονι καὶ μὴ ὀρθῶς χρωμένῳ ἐκ ἀγαθόν· ἀγαθόν ἄρα καὶ οὐκ ἀγαθόν. ἄρα τὸ ὑγιαίνειν ἢ δύνασθαι ἐν πόλει ἀγαθόν; ἀλλ' ἐστὶν ὅτα ἔβέλτιον· ταῦτόν ἄρα τῷ αὐτῷ ἀγαθόν καὶ οὐκ ἀγαθόν. ἢ οὐδὲν κωλύει ἀπλῶς ὂν ἀγαθόν τῷδε μὴ εἶναι ἀγαθόν, ἢ τῷδε μὲν ἀγαθόν, ἀλλ' ἔ νῦν ἢ ἐκ ἐνταῦθ' ἀγαθόν. ἄρ' ὁ μὴ βούλοιτ' ἂν ὁ φρόνιμος, κακόν; ἀποβαλεῖν δ' οὐ βέλ- 40 λεται τὰγαθόν· κακόν ἄρα τὰγαθόν. οὐ γὰρ ταῦτόν εἰπεῖν τὰγαθόν εἶναι κακόν καὶ τὸ ἀποβαλεῖν τὰγαθόν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ τοῦ κλέπτου λόγος. οὐ γὰρ εἰ κακόν ἐστὶν ὁ κλέπτης, καὶ τὸ λαβεῖν ἐστὶ κακόν· οὐκ ἐν τῷ κακόν βούλεται, ἀλλὰ τὰγαθόν· τὸ γὰρ λαβεῖν ἀγαθόν ἀγαθόν. καὶ ἡ νόσος κακόν ἐστίν, ἀλλ' οὐ τὸ ἀποβαλεῖν νόσον. ἄρα τὸ δίκαιον τῷ ἀδίκῳ καὶ τὸ δικαίως τῷ ἀδίκως αἰρετώτερον; ἀλλ' ἀποθανεῖν ἀδίκως αἰρετώτερον. ἄρα δίκαιόν ἐστὶν τὰ αὐτοῦ ἔχειν ἑκάστων; ἂν δ' ἂν τις κρίνῃ κατὰ δόξαν τὴν αὐτοῦ, καὶ ἢ ψευδῆ, κύρια ἐστὶν ἐκ τῆ νόμου· τὸ αὐτὸ ἄρα δίκαιον καὶ ἔ δίκαιον. καὶ πότερα δεῖ κρίνειν τὸν τὰ δίκαια λέγοντα ἢ τὸν τὰ ἀδίκως; ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν ἀδικούμενον δίκαιόν ἐστὶν ἱκανῶς λέγειν ἂ ἔπαθεν· ταῦτα δ' ἦν ἀδίκως. ἔ γὰρ εἰ παθεῖν τι ἀδίκως αἰρετόν, τὸ ἀδίκως αἰρετώτερον τῷ δικαίως· ἀλλ' ἀπλῶς μὲν τὸ δικαίως, τοδὶ μέντοι ἔδδ' κωλύει ἀδίκως ἢ δικαίως. καὶ τὸ ἔχειν τὰ αὐτῷ δίκαιον, τὸ δὲ τάλ- 45 λότριά οὐ δίκαιον· κρίσιν μέντοι ταύτην δικαίαν εἶναι ἔδδ' κωλύει, οἷον ἂν ἢ κατὰ δόξαν τῷ κριναντος· οὐ γὰρ εἰ δίκαιον τοδὶ ἢ ὠδί, καὶ ἀπλῶς δίκαιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἀδίκως ὅτα ἔδδ' κωλύει λέγειν γε αὐτὰ δίκαιον εἶναι· οὐ γὰρ εἰ λέγειν δίκαιον, ἀνάγκη δίκαια εἶναι, ὥσπερ ἔδ' εἰ ὠφέλι- μόν λέγειν, ὠφέλιμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δικαίων. ὥς· ἐκ εἰ τὰ λεγόμενα ἀδίκως, ὁ λέγων ἀδίκως νικά· λέγει γὰρ ἂ λέγειν ἐστὶ δίκαια, ἀπλῶς δὲ καὶ παθεῖν ἀδίκως.

2. κύριον D. || 5. τῷτο τὸ τέκνον D. || 11. καὶ γὰρ καὶ τῶν ζώων φ. εἶναι τὸν ἄνθρωπον D. || ἔτι] ἔτε D. || 16. ἀγαθὸν ὂν μοχθ. D. || 18. ἅμα δ' ἔδδ' D. || 19. σημαίνόμενον A. || 25. τὴν om D. || 33. τι om D. || 37. τι καὶ εἶναι om A. || 38. τόδε] τῷδε D. || 39. τοῦτο] πλὴν τοῦτο D.

5. δυσκόλως AD. || 7. πῇ] πῶς D. || 11. ἐστὶν ἄρα ὅτε D. || 12. ταῦτο BD. || 20. ἀγαθὸν alterum om D. || 21. ἀποβάλ- λειν D. || 26. καὶ om D. || 27. τὸν ante τὰ om D. || 28. ἱκανός A. || 29. τινὰ D. || 30. τῷ D. || 31. τὰ ἀλλότριά D.

- 26 Τοῖς δὲ παρὰ τὸν ὀρισμὸν γινομένοις τῷ ἐλέγχῳ, κα-
θάπερ ὑπεγράφη πρότερον, ἀπαντήτεον σκοποῦσι τὸ συμ-
πέρασμα πρὸς τὴν ἀντίφασιν, ὅπως ἔξαι τὸ αὐτὸ καὶ κατὰ
τὸ αὐτὸ καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ
χρόνῳ. εἰ δ' ἐν ἀρχῇ προσέρχεται, οὐχ ὁμολογητέον ὡς
ἀδύνατον τὸ αὐτὸ εἶναι διπλάσιον καὶ μὴ διπλάσιον, ἀλλὰ
φρατέον, μὴ μέντοι ὡδί, ὡς ποτ' ἦν τὸ ἐλέγχεσθαι διωμο-
λογημένον. εἰσὶ δὲ πάντες οἱ οἱ λόγοι παρὰ τὸ τοιοῦτο. ἄρ'
ὁ εἰδὼς ἔκασον ὅτι ἔκασον, οἶδε τὸ πρᾶγμα; καὶ ὁ ἀγνοῶν
ὡσαύτως; εἰδὼς δὲ τις τὸν Κορίσκον ὅτι Κορίσκος, ἀγνοοῖ
ἂν ὅτι μουσικός, ὥς τε ταῦτ' ἐπίσταται καὶ ἀγνοεῖ. ἄρα τὸ
τετράπηχυ τῷ τριπλήχεος μεῖζον; γένοιτο δ' ἂν ἐκ τριπλήχεος
τετράπηχυ κατὰ τὸ μήκος· τὸ δὲ μεῖζον ἐλαττόνος μεῖζον·
αὐτὸ ἄρα αὐτῷ μεῖζον καὶ ἐλαττον.
- 27 Τοὺς δὲ παρὰ τὸ αἰτεῖσθαι καὶ λαμβάνειν τὸ ἐν ἀρχῇ
πυνθανομένῳ μὲν, ἂν ἢ δῆλον, ἢ δοτέον, οὐδ' ἂν ἐνδοξον ἢ,
λέγοντα τάληθές. ἂν δὲ λάθῃ, τὴν ἀγνοίαν διὰ τὴν μοχθη-
ρίαν τῶν τοιούτων λόγων εἰς τὸν ἐρωτῶντα μετασφρεπτεόν ὡς ἢ
διειλεγμένον· ὁ γὰρ ἐλεγχος ἀνευ τῷ ἐξ ἀρχῆς. εἴθ' ὅτι ἐδόθη
αὐχ ὡς τούτῳ χρησομένου, ἀλλ' ὡς πρὸς τῷ συλλογιου-
μένου τούναντίον, ἢ ἐπὶ τῶν παρεξελέγχων.
- 28 Καὶ τὰς διὰ τῷ παρεπομένου συμβιβάζοντας ἐπ' αὐτῷ
τοῦ λόγου δεικτέον. ἔστι δὲ διττὴ ἡ τῶν ἐπομένων ἀκολούθη-
σις. ἢ γὰρ ὡς τῷ ἐν μέρει τὸ καθόλου, οἷον ἀνθρώπῳ ζῶον·
ἀξιοῦται γὰρ, εἰ τόδε μετὰ τῷδε, καὶ τόδ' εἶναι μετὰ τῷδε. 25
ἢ κατὰ τὰς ἀντιθέσεις· εἰ γὰρ τόδε τῷδε ἀκολουθεῖ, τῷ ἀν-
τικείμενῳ τὸ ἀντικείμενον. παρ' ὃ καὶ ὁ τοῦ Μελίσσου λό-
γος· εἰ γὰρ τὸ γεγονὸς ἔχει ἀρχήν, τὸ ἀγέννητον ἀξιοῖ μὴ
ἔχειν, ὥς· εἰ ἀγέννητος ὁ ἕρανός, καὶ ἄπειρος. τὸ δ' ἐκ ἔστιν·
ἀνάπαλιν γὰρ ἢ ἀκολουθήσις.
- 29 Ὅσοι τε παρὰ τὸ προσθίναί τι συλλογίζονται, σκο-
πεῖν εἰ ἀφαιρμένου συμβαίνει μηδὲν ἦττον τὸ ἀδύνατον.
κάπειτα τοῦτο ἐμφανισέον, καὶ λεκτέον ὡς ἔδωκεν ἔχ ὡς
δοκῶν ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν λόγον, ὁ δὲ κέχρηται οὐδὲν πρὸς
τὸν λόγον.
- 30 Πρὸς δὲ τὰς τὰ πλείω ἐρωτήματα ἐν ποιοῦντας εὐθὺς
ἐν ἀρχῇ διαριστέον. ἐρώτησις γὰρ μία πρὸς ἡν μία ἀπόκρι-
σίς ἐστιν, ὥς· οὔτε πλείω καθ' ἑνὸς ἔτε ἐν κατὰ πολλῶν,
ἀλλ' ἐν καθ' ἑνὸς φρατέον ἢ ἀποφρατέον. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν
ὁμωμένων ὅτε μὲν ἀμφοῖν ὅτε δ' οὐδετέρῳ ὑπάρχει, ὥς τε
μὴ ἀπλοῦ ὄντος τοῦ ἐρωτήματος ἀπλῶς ἀποκρινομένοις
οὐδὲν συμβαίνει πάσχειν, ὁμοίως καὶ ἐπὶ τούτων. ὅταν
μὲν ἔν τὰ πλείω τῷ ἐν ἢ τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς ὑπάρχῃ, τῷ
ἀπλῶς δόντι καὶ ἀμαρτάνῃ ταύτην τὴν ἀμαρτίαν ἔδδεν ὑπε-
ναντίωμα συμβαίνει· ὅταν δὲ τῷ μὲν τῷ δὲ μὴ, ἢ πλείω
κατὰ πλείονων, καὶ ἔστιν ὡς ὑπάρχει ἀμφοτέρῳ ἀμφοτέ-
ροις, ἔστι δ' ὡς ἔχ· ὑπάρχει πάλιν, ὥς τε τῷ εὐλαβητέον.
οἷον ἐν τοῖσδε τοῖς λόγοις. εἰ τὸ μὲν ἐστὶν ἀγαθὸν τὸ δὲ κα-
κόν, ὅτι ταῦτα ἀληθές· εἰπεῖν ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ πάλιν
μὴτ' ἀγαθὸν μῆτε κακόν· οὐκ ἔστι γὰρ ἐκάτερον ἐκά-
τερον, ὥς τε ταῦτ' ἀγαθὸν καὶ κακὸν καὶ οὐτ' ἀγαθὸν οὔτε
κακόν. καὶ εἰ ἔκασον αὐτὸ αὐτῷ ταυτόν, καὶ ἄλλῃ ἑτερόν·
ἐπεὶ δ' ἐκ ἄλλοις ταῦτα ἀλλ' αὐτοῖς, καὶ ἑτέρα αὐτῶν,
ταῦτα ἑαυτοῖς ἑτέρα καὶ ταῦτά. ἔτι εἰ τὸ μὲν ἀγαθὸν κα-
κὸν γίνεται, τὸ δὲ κακὸν ἀγαθὸν ἐστίν, δύο γένοιτ' ἂν. δυοῖν
τε καὶ ἀνίσων ἐκάτερον αὐτὸ αὐτῷ ἴσον, ὥς τε ἴσα καὶ ἀνίστα
αὐτὰ αὐτοῖς.
- Ἐμπίπτουσι μὲν ἔντοι καὶ εἰς ἄλλας λύσεις· καὶ
γὰρ τὸ ἀμφοῖν καὶ τὸ ἀπαντα πλείω σημαίνει· ἔκκεν ταυ-
τόν, πλὴν ὄνομα, συμβαίνει φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι· τοῦτο
δ' οὐκ ἦν ἐλεγχος. ἀλλὰ φανερόν ὅτι μὴ μίᾳς ἐρωτήσεως
τῶν πλείονων γινομένων, ἀλλ' ἐν καθ' ἑνὸς φάντος ἢ ἀπο-
φάντος, ἐκ ἔξαι τὸ ἀδύνατον.
- Περὶ δὲ τῶν ἀπαγόντων εἰς ταῦτ' ἀποφάσεις· εἰπεῖν, 31
φανερόν ὡς οὐ δοτέον τῶν πρὸς τι λεγομένων σημαίνει τι
χωριζομένης καθ' αὐτὰς τὰς κατηγορίας, οἷον διπλάσιον
ἀνευ τῷ διπλάσιον ἡμίσεος, ὅτι ἐμφαίνεται. καὶ γὰρ τὰ
δέκα ἐν τοῖς ἐνὸς δέουσιν δέκα καὶ τὸ ποιῆσαι ἐν τῷ μὴ ποι-
ῆσαι, καὶ ὅλως ἐν τῇ ἀποφάσει ἢ φάσις· ἀλλ' ὅμως οὐκ
εἴ τις λέγῃ τοδὶ μὴ εἶναι λευκόν, λέγει αὐτὸ λευκὸν εἶναι.
τὸ δὲ διπλάσιον ἔδδεν σημαίνει ἔδδεν ἴσως, ὥσπερ ἔδδεν τὸ ἐν
τῷ ἡμίσει· εἰ δ' ἄρα καὶ σημαίνει, ἀλλ' ἢ ταῦτ' οὐ καὶ συνη-
ρημένον. ἔδδεν ἢ ἐπισήμη ἐν τῷ εἶδει, οἷον εἰ ἔστιν ἡ ἱατρικὴ
ἐπισήμη, ὅπερ τὸ κοινόν· ἐκεῖνο δ' ἦν ἐπισήμη ἐπισήμη. ἐν
δὲ τοῖς δι' ἂν δηλοῦνται κατηγορουμένοις τῷ λεκτέον, ὡς
ἢ τὸ αὐτὸ χωρὶς καὶ ἐν τῷ λόγῳ τὸ δηλούμενον. τὸ γὰρ
κοῖλον κοινῇ μὲν τὸ αὐτὸ δηλοῖ ἐπὶ τῷ σιμοῦ καὶ τοῦ ροι-
κοῦ, προσθιθέμενον δὲ ἔδδεν κωλύει, ἀλλὰ τὸ μὲν τῇ ῥαὶ τὸ

1. γινομένοις D. || 3. πρὸς] τὸ πρὸς AB. || 8. δὲ] δ' οἱ D. || τοῦτον D. || 10. ἀγνοεῖ D. || 12. δ' om D. || 13. τὸ prius om D. || 16. πυνθανομένῳ ἂν D. || 18. μετασφρεπτεόν D. || 20. τέτω] ἔτω D. || 22. συμβιβάζοντας D. || 24. τὸ AB. || 28. ἀγέννητον et 29. ἀγέννητος D. || 34. ὦ D.

3. καὶ] δὲ καὶ AD. || 4. πλείονα D. || 5. ἀμαρτάνοντι A. || 6. μεν] μεν ἢ D. || 8. ἔχ om D. || 12. ταῦτ'] ταῦτ' οὐ τὸ D. || 13. ταῦτ' B. || 16. γένοιτ' BD. || 19. ἔν om D. || 20. τὰ B. || τὰ ABD. || πάντα D. || 31. λέγει A. || 32. ἴσως μόνον ὥσπερ D. || τὸ om A. || 34. ἢ post ἔστιν om D. || 36. δηλοῦνται D. || 38. ροίπυ D.

δὲ τῷ σκέλει συμβαίνει· ἐνθα μὲν γὰρ τὸ σιμόν, ἐνθα δὲ τὸ βαιβὸν σημαίνει· καὶ ἔδεν διαφέρει εἰπεῖν ῥίς σιμῇ ἢ ῥίς κοίλῃ. ἔτι οὐ δοτέον τὴν λέξιν κατ' εὐθύ· ψεύδος γάρ ἐστιν. ἢ γὰρ ἐστὶ τὸ σιμόν ῥίς-κοίλῃ ἀλλὰ ῥίος τοδί, οἷον πάθος, ὡς' οὐδὲν ἄτοπον, εἰ ἢ ῥίς ἢ σιμῇ ῥίς ἐστιν ἔχουσα κοιλό-
τητα ῥίος.

32 Περὶ δὲ τῶν σολοικισμῶν, παρ' ὃ τι μὲν φαίνονται συμβαίνειν, εἵπομεν πρότερον, ὡς δὲ λυτέον, ἐπ' αὐτῶν τῶν λόγων ἔσαι φανερόν. ἅπαντες γὰρ οἱ τοιοῦτε τῆτο βέλονται κατασκευάζειν. ἄρ' ὁ λέγεις ἀληθῶς, καὶ ἐστὶ τῆτο ἀλη-
θῶς; φῆς δ' εἶναι τι λίθον· ἐστὶν ἄρα τι λίθον. ἢ τὸ λέγειν λίθον ἢ ἐστὶ λέγειν ὁ ἀλλ' ὄν, ἔδὲ τῆτο ἀλλὰ τῆτον· εἰ ἔν ἔροίτο τις, ἄρ' ὄν ἀληθῶς λέγεις, ἐστὶ τῆτον, ἢ ἂν δοκοῖτο ἐλληνίζειν, ὥσπερ ἔδ' εἰ ἔροίτο, ἄρ' ἢν λέγεις εἶναι, ἐστὶν ἔτος; ζύλον δ' εἶπεν ἔτος, ἢ ὅσα μήτε θῆλυ μήτ' ἄρ-
15 ρεν σημαίνει, ἔδεν διαφέρει. διὸ καὶ ἢ γίνεται σολοικισμός, εἰ δὲ λέγεις εἶναι, ἐστὶ τῆτο; ζύλον δὲ λέγεις εἶναι· ἐστὶν ἄρα ζύλον. ὁ δὲ λίθος καὶ τὸ ἔτος ἄρρενος ἔχει κλῆσιν. εἰ δὴ τις ἔροίτο, ἄρ' ἔτος ἐστὶν αὐτῇ; εἰτά πάλιν, τί δ'; ἐχ' ἔτος ἐστὶ Κορίσκος; εἰτ' εἶπεν, ἐστὶν ἄρα ἔτος αὐτῇ, ἢ συλλελό-
20 γισαι τὸν σολοικισμόν, ἔδ' εἰ τὸ Κορίσκος σημαίνει ὅπερ αὐτῇ, μὴ δίδωσι δὲ ἀποκρινόμενος, ἀλλὰ δεῖ τῆτο προσ-
ερωτηθῆναι· εἰ δὲ μήτ' ἔστιν μήτε δίδωσιν, οὐ συλλελό-
γισαι οὔτε τῷ ὄντι ἔτε πρὸς τὸν ἠρωτημένον. ὁμοίως οὖν
δεῖ κακεῖ τὸν λίθον σημαίνειν οὗτος. εἰ δὲ μήτε ἐστὶ μήτε
25 δίδεται, ἢ λεκτέον τὸ συμπέρασμα· φαίνεται δὲ παρὰ τὸ τὴν ἀνόμοιον πτώσιν τοῦ ὀνόματος ὁμοίαν φαίνεσθαι. ἄρ' ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν ὅτι ἐστὶν αὐτῇ, ὅπερ εἶναι φῆς αὐτῇ;
εἶναι δὲ φῆς ἀσπίδα· ἐστὶν ἄρα αὐτῇ ἀσπίδα· ἢ ἢ ἀνάγκη,
εἰ μὴ τὸ αὐτῇ ἀσπίδα σημαίνει ἀλλ' ἀσπίς, τὸ δ' ἀσπίδα
30 ταύτην· ἔδ' εἰ δὲ φῆς εἶναι τῆτον, ἐστὶν ἔτος, φῆς δ' εἶναι Κλέωνα, ἐστὶν ἄρα ἔτος Κλέωνα· ἢ γὰρ ἐστὶν ἔτος Κλέωνα·
εἴρηται γὰρ ὅτι ὁ φημι εἶναι τῆτον, ἐστὶν ἔτος, ἢ τῆτον· ἔδὲ
γὰρ ἂν ἐλληνίζει ἔτως τὸ ἐρώτημα λεχθέν. ἄρ' ἐπίσασται
τῆτο; τῆτο δ' ἐστὶ λίθος· ἐπίσασται ἄρα λίθος. ἢ ἢ ταὐτό
35 σημαίνει τὸ τῆτο ἐν τῷ ἄρ' ἐπίσασται τῆτο καὶ ἐν τῷ τῆτο
δὲ λίθος, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ πρώτῳ τῆτον, ἐν δὲ τῷ ὑσέρῳ
ἔτος· ἄρ' ἢ ἐπισήμην ἔχεις, ἐπίσασται τῆτο; ἐπισήμην δ'
ἔχεις λίθον· ἐπίσασται ἄρα λίθον· ἢ τὸ μὲν τέτυ λίθον λέγεις,

τὸ δὲ τῆτον λίθον· ἐδόθη δ', ἢ ἐπισήμην ἔχεις, ἐπίσασται,
ἢ τέτυ, ἀλλὰ τῆτο, ὡς' ἢ λίθον ἀλλὰ τὸν λίθον.

Ὅτι μὲν ἔν οἱ τοῖστοι τῶν λόγων ἢ συλλογίζονται σο-
λοικισμὸν ἀλλὰ φαίνονται, καὶ διὰ τί τε φαίνονται καὶ
5 πῶς ἀπαντητέον πρὸς αὐτάς, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Δεῖ δὲ καὶ κατανοεῖν ὅτι πάντων τῶν λόγων οἱ μὲν 33
εἰσι ῥάγες κατιδεῖν οἱ δὲ χαλεπώτεροι, παρὰ τί καὶ ἐν τίνι
παραλογίζονται τὸν ἀκρόντα, πολλάκις οἱ αὐτοὶ ἐκείνοις
όντες. τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον δεῖ καλεῖν τὸν παρὰ ταῦτο γι-
νόμενον· ὁ αὐτὸς δὲ λόγος τοῖς μὲν παρὰ τὴν λέξιν τοῖς
δὲ παρὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῖς δὲ παρ' ἕτερον δόξειεν ἂν εἶ-
ναι διὰ τὸ μεταφερόμενον ἕκαστον μὴ ὁμοίως εἶναι δῆλον.
ὥσπερ ἔν ἐν τοῖς παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν, ὥσπερ δοκεῖ τρόπος
εὐθέςατος εἶναι τῶν παραλογισμῶν, τὰ μὲν καὶ τοῖς τυ-
χῶσιν ἐστὶ δῆλα (καὶ γὰρ οἱ λόγοι σχεδὸν οἱ γελοῖοι πάν-
τες εἰσι παρὰ τὴν λέξιν, οἷον ἀνὴρ ἐφέρετο κατὰ κλίμακος
δίφρον, καὶ ὅπνι σέλλεσθε; πρὸς τὴν κεραίαν. καὶ ποτέρα
τῶν βοῶν ἔμπροσθεν τέζεται; ἔδετέρα, ἀλλ' ὅπισθεν ἄμφω
καὶ καθαρὸς ὁ βορέας; ἢ δῆτα· ἀπεκτόνῃ γὰρ τὸν πτωχὸν
καὶ τὸν ὠνόμενον. ἄρ' Εὐαρχος; ἢ δῆτα, ἀλλ' Ἀπολλω-
νίδης. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν οἱ πλεῖ-
στοι. τὰ δὲ καὶ τὰς ἐμπειροτάτας φαίνεται λανθάνειν· ση-
μεῖον δὲ τούτων ὅτι μάχονται πολλάκις περὶ τῶν ὀνομά-
των, οἷον πότερον ταῦτόν σημαίνει κατὰ πάντων τὸ ὄν καὶ
τὸ ἐν ἢ ἕτερον. τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ ταῦτόν σημαίνειν τὸ ὄν
καὶ τὸ ἐν· οἱ δὲ τὸν Ζήνωνος λόγον καὶ Παρμενίδου λύσει
διὰ τὸ πολλαχῶς φάναι τὸ ἐν λέγεσθαι καὶ τὸ ὄν. ὁμοί-
ως δὲ καὶ περὶ τοῦ συμβεβηκός καὶ περὶ τῶν ἄλλων
ἕκαστον οἱ μὲν ἔσονται ῥάγες ἰδεῖν οἱ δὲ χαλεπώτεροι τῶν
λόγων· καὶ λαβεῖν ἐν τίνι γένει, καὶ πότερον ἔλεγχος ἢ ἢ
ἐλεγχος, οὐ ῥάδιον ὁμοίως περὶ πάντων.

Ἐστὶ δὲ ὀριμὸς λόγος ὅστις ἀπορεῖν ποιεῖ μάλιστα·
δάκνει γὰρ οὗτος μάλισα. ἀπορία δ' ἐστὶ διττή, ἢ μὲν ἐν
τοῖς συλλελογισμένοις, ὃ τι ἀνέλη τις τῶν ἐρωτημάτων, ἢ
δ' ἐν τοῖς ἐριστικοῖς, πῶς εἴπη τις τὸ προταθέν. διόπερ ἐν
τοῖς συλλογιστικοῖς οἱ ὀριμώτεροι λόγοι ζητεῖν μᾶλλον ποι-
οῦσιν. ἐστὶ δὲ συλλογιστικὸς μὲν λόγος ὀριμύτατος, ἂν ἐξ
ὅτι μάλισα δοκῶντων ὅτι μάλισα ἐνδοξον ἀναιρή. εἰς γὰρ
ὧν ὁ λόγος μετατιθεμένης τῆς ἀντιφάσεως ἅπαντας ὁμοίως

1. σημαίνει ABD. || ἐνθα μὲν — 2. σημαίνει om AD. || 5. ἢ post ῥίς om ABD. || 7. φαίνεται D. || 13. λέγειν D. ||
15. ἔτος D. || εἰπεῖν D. || 18. κλῆσιν D. || 19. ἔτως ἐστὶν αὐτῇ D. || 20. εἶπεν D. || 23. συλλελογισθῆναι A. || 26. δίδεται D. ||
30. σημαίνει D. || 33. ὅτι om A. || ὄν D. || 37. δὲ ante λίθος om D. || ὑσέρῳ D. || 39. λίθον. ἢ] λίθος. ἢ D.
2. ἢ τῆτον λίθον B. || 4. καὶ διὰ τί τε φαίνονται om A. || 5. πρὸς] ὡς D. || 8. παραλογίζεται D. || ἐκείνοις A. || 9. τὸν post ὄντες
om A. || 13. ὥσπερ D. || 14. μὲν] μέντοι D. || 17. σέλλεσθαι BD. || καρτερίαν A. || 20. ὀριμύτατος D. || 24. ταῦτα B. ταῦτα D. ||
25. ταῦτα B. || τὸ ὄν — 26. δὲ] καὶ εἶναι δὲ D. || 37. λόγος μὲν B. || 39. ὁ om D.

ἔχει τοὺς συλλογισμοὺς· αἰ γὰρ ἐξ ἐνδοξῶν ὁμοίως ἐνδοξον ἀναίρησαι ἢ κατασκευάσαι, διόπερ ἀπορεῖν ἀναγκαῖον. μάλιστα μὲν ὅν οἱ τοῖστος δριμύς, ὁ ἐξ ἴσου τὸ συμπέρασμα ποίῳν τοῖς ἐρωτήμασι, δεύτερος δ' ὁ ἐξ ἀπάντων ὁμοίων· οὗτος γὰρ ὁμοίως ποιήσει ἀπορεῖν ὁποῖον τῶν ἐρωτημάτων ἀναιρετέον. τοῦτο δὲ χαλεπὸν ἀναιρετέον μὲν γάρ, ὅτι δ' ἀναιρετέον, ἀδύνατον. τῶν δ' ἐριστικῶν δριμύτατος μὲν ὁ πρῶτον εὐθύς ἀδύνατος πότερον συλλελογίσαι ἢ ὅ, καὶ πότερον παρὰ ψευδὸς ἢ διαίρεσιν ἐστὶν ἡ λύσις, δεύτερος δὲ τῶν ἄλλων ὁ δῆλος μὲν ὅτι παρὰ διαίρεσιν ἢ ἀναίρεσιν ἐστὶ, 10 μὴ φανερόν δ' ὅν διὰ τίνος τῶν ἡρωτημένων ἀναίρεσιν ἢ διαίρεσιν λυτέος ἐστίν, ἀλλὰ πότερον αὕτη παρὰ τὸ συμπέρασμα ἢ παρὰ τι τῶν ἐρωτημάτων ἐστίν.

Ἐνίστε μὲν ὅν ὁ μὴ συλλογισθεὶς λόγος εὐήθης ἐστίν, εἰ μὴ ἢ λίαν ἀδοξᾷ ἢ ψευδῇ τὰ λήμματα· ἐνίστε δ' οὐκ 15 ἄξιός καταφρονεῖσθαι. ὅταν μὲν γὰρ ἐλλείπῃ τι τῶν τοιούτων ἐρωτημάτων, περὶ ὅ ὁ λόγος καὶ δι' ὅ, καὶ μὴ προσλαβῶν τοῦτο καὶ μὴ συλλογισάμενος εὐήθης ὁ συλλογισμός, ὅταν δὲ τῶν ἐξωθεν, ἢ ἐν καταφρόνητος ὑδαμῶς, ἀλλ' ὁ μὲν λόγος ἐπεικῆς, ὁ δ' ἐρωτῶν ἡρώτηκεν ὃ καλῶς.

Ἐς τε, ὥσπερ λύειν ὅτε μὲν πρὸς τὸν λόγον ὅτε δὲ πρὸς τὸν ἐρωτῶντα καὶ τὴν ἐρώτησιν ὅτε δὲ πρὸς ὑδέρτερον τῶν, ὁμοίως καὶ ἐρωτᾶν ἐς καὶ συλλογίζεσθαι καὶ πρὸς τὴν θέσιν καὶ πρὸς τὸν ἀποκρινόμενον καὶ πρὸς τὸν χρόνον, ὅταν ἢ πλείονος χρόνος δεομένη ἢ λύσις ἢ τῷ παρόντος και- 25 ρὲ τὸ διαλεχθῆναι πρὸς τὴν λύσιν.

Ἐκ πόσων μὲν ὅν καὶ ποίων γίνονται τοῖς διαλεγόμενοις οἱ παραλογισμοί, καὶ πῶς δεῖξομέν τε ψευδόμενον καὶ παράδοξα λέγειν ποιήσομεν, ἔτι δ' ἐκ τίνων συμβαίνει ὁ συλλογισμός, καὶ πῶς ἐρωτητέον καὶ τίς ἢ τάξις τῶν ἐρω- 30 τημάτων, ἔτι πρὸς τί χρήσιμοι πάντες εἰσὶν οἱ τοῖστοι λόγοι, καὶ περὶ ἀποκρίσεως ἀπλῶς τε πάσης καὶ πῶς λυτέον τὰς λόγους καὶ τὰς συλλογισμῶς, εἰρήσθω περὶ ἀπάντων ἡμῶν ταῦτα. λοιπὸν δὲ περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς προθέσεως ἀναμνήσασιν εἰπεῖν τι βραχὺ περὶ αὐτῆς καὶ τέλος ἐπιθεῖ- 35 ναι τοῖς εἰρημένοις.

Προειλόμεθα μὲν ὅν εὐρεῖν δυνάμιν τινα συλλογιστικὴν περὶ τῷ προβληθέντος ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐνδοξοτάτων· τῷτο γὰρ ἔργον ἐστὶ τῆς διαλεκτικῆς καθ' αὐτὴν καὶ τῆς

πειραστικῆς. ἐπεὶ δὲ προσκατασκευάζεται πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν τῆς σοφιστικῆς γεινῆσιν, ὡς ὃ μόνον πείραν δύναται λαβεῖν διαλεκτικῶς ἀλλὰ καὶ ὡς· εἰδῶς, διὰ τῷτο ὃ μόνον τὸ λεχθὲν ἔργον ὑπεθέμεθα τῆς πραγματείας, τὸ λόγον δύνασθαι λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅπως λόγον ὑπέχοντες φυλά- 5 ξομεν τὴν θέσιν ὡς δι' ἐνδοξοτάτων ὁμοτρόπως. τὴν δ' αἰτίαν εἰρήκαμεν τέττε, ἐπεὶ καὶ διὰ τῷτο Σωκράτης ἡρώτα, ἀλλ' ἢ ἀπεκρίνετο· ὡμολόγει γὰρ ἢ εἰδῆναι. δεδήλωται δ' ἐν τοῖς πρότερον καὶ πρὸς πόσα καὶ ἐκ πόσων τῷτο ἔσαι, 10 καὶ ὅθεν εὐπορήσομεν τέτων, ἔτι δὲ πῶς ἐρωτητέον ἢ ταῦτέον τὴν ἐρώτησιν πᾶσαν, καὶ περὶ τε ἀποκρίσεων καὶ λύσεων τῶν πρὸς τοὺς συλλογισμῶς. δεδήλωται δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τῆς αὐτῆς μεθόδου τῶν λόγων ἐστίν. πρὸς δὲ τέτοις περὶ τῶν παραλογισμῶν διεληλύθαμεν, ὥσπερ εἰ- 15 ρήκαμεν ἡδὴ πρότερον. ὅτι μὲν οὖν ἔχει τέλος ἱκανῶς ἀπροειλόμεθα, φανερόν· δεῖ δ' ἡμᾶς μὴ λελθῆναι τὸ συμβεβηκός περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν. τῶν γὰρ εὐρισκομένων ἀπάντων τὰ μὲν παρ' ἐτέρων ληφθέντα πρότερον πεπονημένα κατὰ μέρος ἐπιδέδωκεν ὑπὸ τῶν παραλαβόντων 20 ὕψερ· τὰ δ' ἐξ ὑπαρχῆς εὐρισκόμενα μικρὰν τὸ πρῶτον ἐπίδοσιν λαμβάνειν εἴωθε, χρησιμωτέραν μέντοι πολλῷ τῆς ὕψερ ἐκ τέτων αὐξήσεως. μέγιστον γὰρ ἴσως ἀρχὴ παντός, ὥσπερ λέγεται· διὸ καὶ χαλεπώτατον· ὅσω γὰρ κρά- 25 τισον τῇ δυνάμει, τοσούτω μικρότατον ὃν τῷ μεγέθει χαλεπώτατον ἐστὶν ὀφθῆναι. ταύτης δ' εὐρημένης ῥᾶν τὸ προστιθέναι καὶ συναύξιν τὸ λοιπὸν ἐστίν· ὅπερ καὶ περὶ τὰς ῥητορικὰς λόγους συμβέβηκε, σχεδὸν δὲ καὶ περὶ τὰς ἄλλας πάσας τέχνας. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀρχὰς εὐρόντες παντελῶς ἐπὶ μικρόν τι προήγαγον· οἱ δὲ ὡν εὐδοκίμῳντες παραλα- 30 βόντες παρὰ πολλῶν ὅσων ἐκ διαδοχῆς κατὰ μέρος προαγαγόντων οὕτως ηὐξήκασι, Τισίας μὲν μετὰ τὴν πρώτην, Θρασύμαχος δὲ μετὰ Τισίαν, Θεόδωρος δὲ μετὰ τοῦτον, καὶ πολλοὶ πολλὰ συνενηνόχασι μέρη· διόπερ ὅθεν θαυμασὸν ἔχειν τι πλῆθος τὴν τέχνην. ταύτης δὲ τῆς πραγ- 35 ματείας ὃ τὸ μὲν ἦν τὸ δ' ἢ ἐκ ἦν προεξεργασμένον, ἀλλ' ὅθεν παντελῶς ἐπῆρχεν. καὶ γὰρ τῶν περὶ τοὺς ἐριστικούς λόγους μισθαρνόντων ὁμοία τις ἦν ἢ παιδευσίς τῇ Γοργίου πραγματεία. λόγους γὰρ οἱ μὲν ῥητορικῶς οἱ δὲ ἐρωτητικῶς ἐδίδουσαν ἐκμανθάνειν, εἰς ὅς πλείστας ἐμπίπτειν ὥθησαν

9. ἐστὶν om D. || 12. λυτέον D. || 16. ἐλλείπει A, ambiguo B. || 17. ε] ὅ D. || 20. ἡρώτησεν BD. || -21. τε] δὲ D. || λύει D. || 31. ἔτι δὲ πρὸς D. || 38. προληφθέντος D.

4. τὸν A. || 5. φυλάξομεν A, φυλάξαιμεν B. || 7. τοῦτων, ἐπεὶ διὰ D. || 9. πόσων καὶ ἐκ ποίων τῷτο B. || 10. πῶθεν BD. || εὐπορήσομεν AD. || πῶς γε ἐρωτ. D. || 11. ἀποκρίσεις D. || 19. παραλαμβανόντων D. || 25. ληφθῆναι γὰρ A. || τὸ om BD. || 26. πολιτικῶς γὰρ A. || 23. ἀπάσας B, om D. || ἐλόντες D. || 30. παραγαγόντων A, προταγόντων D. || 34. τῆς πραγματείας om D. || 38. ἐριστικούς D.

ἐκάτεροι τὸς ἀλλήλων λόγους. διόπερ ταχεῖα μὲν ἀτεχνος
δ' ἦν ἡ διδασκαλία τοῖς μανθάνουσι παρ' αὐτῶν· οὐ γὰρ
τέχνην ἀλλὰ τὰ ἀπὸ τῆς τέχνης διδόντες παιδεύειν ὑπε-
λάμβανον, ὥσπερ ἂν εἴ τις ἐπιστήμην φάσκων παραδῶσειν
ἐπὶ τὸ μηδὲν πόνειν τὸς πόδας, εἴτα σκυτοτομικὴν μὲν μὴ
διδάσκει, μὴδ' ὅθεν δυνήσεται πορίζεσθαι τὰ τοιαῦτα, δόη
δὲ πολλὰ γένη παντοδαπῶν ὑποδημάτων· οὗτος γὰρ βε-
βοήθηκε μὲν πρὸς τὴν χρεῖαν, τέχνην δ' ὅ παρεδωκεν. καὶ
περὶ μὲν τῶν ῥητορικῶν ὑπῆρχε πολλὰ καὶ παλαιὰ τὰ

λεγόμενα, περὶ δὲ τῶ συλλογίζεσθαι παντελῶς ὅθεν εἶχο-
μεν πρότερον ἄλλο λέγειν, ἀλλ' ἡ τριβὴ ζητοῦντες πολὺν
χρόνον ἐπονούμεν. εἰ δὲ φαίνεται θεασαμένοις ὑμῖν ὡς ἐκ
τοιούτων ἐξ ἀρχῆς ὑπαρχόντων ἔχειν ἡ μέθοδος ἰκανῶς παρὰ
5 τὰς ἄλλας πραγματείας τὰς ἐκ παραδόσεως ἡυξημένας,
λοιπὸν ἂν εἴη πάντων ὑμῶν ἢ τῶν ἡκροαμένων ἔργον τοῖς
μὲν παραλελειμμένοις τῆς μεθόδου συγγνώμην τοῖς δ' εὖ-
ρημένοις πολλὴν ἔχειν χάριν.

ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΚΡΟΑΣΕΩΣ Α.

Επειδὴ τὸ εἶδέναι καὶ τὸ ἐπίσασθαι συμβαίνει περὶ πά- 10
σας τὰς μεθόδους, ὧν εἰσὶν ἀρχαὶ ἢ αἰτία ἢ στοίχεῖα, ἐκ
τοῦ ταῦτα γνωρίζειν. (τότε γὰρ οἰόμεθα γινώσκειν ἕκαστον,
ὅταν τὰ αἰτία γνωρίσωμεν τὰ πρῶτα καὶ τὰς ἀρχὰς τὰς
πρώτας καὶ μέχρι τῶν φοιχείων), δῆλον ὅτι καὶ τῆς περὶ
φύσεως ἐπιστήμης πειρατέον διορίσασθαι πρῶτον τὰ περὶ 15
τὰς ἀρχάς. πέφυκε δὲ ἐκ τῶν γνωριμωτέρων ἡμῖν ἡ ὁδὸς
καὶ σαφεσέρων ἐπὶ τὰ σαφέστερα τῇ φύσει καὶ γνωριμώ-
τερα· οὐ γὰρ ταῦτα ἡμῖν τε γνῶριμα καὶ ἀπλῶς. διόπερ
ἀνάγκη τὸν τρόπον τῆτον προάγειν ἐκ τῶν ἀσαφεσέρων μὲν
τῇ φύσει ἡμῖν δὲ σαφεσέρων ἐπὶ τὰ σαφέστερα τῇ φύσει 20
καὶ γνωριμώτερα. ἔστι δ' ἡμῖν πρῶτον δῆλα καὶ σαφῆ τὰ
συγκεχυμένα μᾶλλον· ὕστερον δ' ἐκ τούτων γίνεταί γνῶριμα
τὰ φοιχεῖα καὶ αἱ ἀρχαὶ διαιρῶσι ταῦτα. διὸ ἐκ τῶν κα-
θόλου ἐπὶ τὰ καθ' ἕκαστα δεῖ προϊέναι. τὸ γὰρ ὅλον κατα-
τὴν αἰσθησιν γνωριμωτερον, τὸ δὲ καθόλου ὅλον τί ἐστίν· 25
πολλὰ γὰρ περιλαμβάνει ὡς μέρη τὸ καθόλου. πέπονθε δὲ

ταῦτὸ τῆτο τρόπον τινὰ καὶ τὰ ὀνόματα πρὸς τὸν λόγον·
ὅλον γάρ τι καὶ ἀδιορίσως σημαίνει, οἷον ὁ κύκλος· ὁ δὲ
ὀρισμὸς αὐτῷ διαιρεῖ εἰς τὰ καθ' ἕκαστα. καὶ τὰ παιδία τὸ
μὲν πρῶτον προσαγορεύει πάντας τὸς ἀνδρας πατέρας καὶ
μητέρας τὰς γυναῖκας, ὕστερον δὲ διορίζει τάτων ἐνάτερον.

Ἀνάγκη δ' ἥτοι μίαν εἶναι τὴν ἀρχὴν ἢ πλείους, καὶ εἰ 2
μίαν, ἥτοι ἀκίνητον, ὡς φησι Παρμενίδης καὶ Μελισσος, ἢ κί-
νητέην, ὥσπερ οἱ φυσικοί, οἳ μὲν ἀέρα φάσκοντες εἶναι οἱ δ'
ὕδωρ τὴν πρώτην ἀρχὴν· εἰ δὲ πλείους, ἢ πεπερασμένας ἢ ἀπεί-
ρους, καὶ εἰ πεπερασμένας πλείους δὲ μιάς, ἢ δύο ἢ τρεῖς ἢ τέτ-
ταρας ἢ ἄλλον τινὰ ἀριθμὸν, καὶ εἰ ἀπείρους, ἢ ὥτως ὥσπερ
Δημόκριτος, τὸ γένος ἐν, σχήματι δὲ ἢ εἶδει διαφερέσας, ἢ
καὶ ἐναντίας. ὁμοίως δὲ ζητῶσι καὶ οἱ τὰ ὄντα ζητῶντες πό-
σα· ἐξ ὧν γὰρ τὰ ὄντα ἐστί, πρῶτον ζητῶσι ταῦτα πότερον ἐν
ἢ πολλά, καὶ εἰ πολλά, πεπερασμένα ἢ ἀπείρα, ὥς τε τὴν
ἀρχὴν καὶ τὸ φοιχεῖον ζητῶσι πότερον ἐν ἢ πολλά. τὸ μὲν
ἐν εἰ ἐν καὶ ἀκίνητον τὸ δὲ σκοπεῖν ὅ περὶ φύσεώς ἐστι σκο-

3. τῆς om D. || 6. δυνήσεται BD.

3. ἡμῖν ABD. || 6. ἡμῶν ABD.

Codices EFI. Tit. ἀκροάσεως] ἀκροάσεως ἢ περὶ ἀρχῶν F. om titulum I.

15. πρῶτον διορίσασθαι F. || 16. ἡ om I. || 18. τὰ αὐτὰ F. || 19. τοῦτον τὸν τρόπον F. || μὲν om FI. || 20. τῇ om I. || τῇ
φύσει om pr E. || 21. πρῶτον] τὸ πρῶτον FI. || 22. συγκρίμενα F. || γίνεταί post γνῶριμα I, om F. || 24. ἐπὶ] εἰς E. ||
26. ὡς] ὥσπερ E.

2. ἀδιορίστων I et corr E. || 12. τὸ] δὲ τὸ I. || 13. μὲν om F. || ὑπολαμβάνει I, ὑπολαμβάνει προσαγορεύει πατέρας E. || 14. δὲ
om F. || 16. ὥσπερ FI. || φασί I. || 21. δὲ om F. || καὶ om I. || 23. ζητοῦσι πρῶτον FI. || 26. ὅ] ἐν I.

πειν· ὥσπερ γὰρ καὶ τῷ γεωμέτρῃ ἐκείνῳ λόγος ἐστὶ πρὸς
τὸν ἀνελόντα τὰς ἀρχάς, ἀλλ' ἦτοι ἐτέρας ἐπισήμης ἢ πα-
σῶν κοινῆς, οὕτως οὐδὲ τῷ περὶ ἀρχῶν· οὐ γὰρ ἐτι ἀρχή
ἐστίν, εἰ ἐν μόνον καὶ ὅπως ἐν ἐστίν. ἢ γὰρ ἀρχὴ τινὸς ἢ τι-
νῶν. ὅμοιον δὲ τὸ σκοπεῖν εἰ ὅπως ἐν καὶ πρὸς ἄλλην θέσιν
ὁποιαύτην διαλέγεσθαι τῶν λόγου ἕνεκα λεγομένων, οἷον τὴν
Ἡρακλείτειον, ἢ εἴ τις φαίη ἀνθρώπον ἓνα τὸ ὄν εἶναι, ἢ
λύειν λόγον ἐριστικόν, ὅπερ ἀμφοτέροι μὲν ἔχουσιν οἱ λόγοι,
καὶ ὁ Μελίσσου καὶ ὁ Παρμενίδου· καὶ γὰρ ψευδῇ λαμ-
βάνουσι καὶ ἀσυλλόγιστοί εἰσιν· μάλλον δ' ὁ Μελίσσος φορ-
τικὸς καὶ ἐκ ἔχων ἀπορίαν, ἀλλ' ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος, τὰ
ἄλλα συμβαίνει· τοῦτο δὲ οὐδὲν χαλεπόν. ἡμῖν δ' ὑποκεί-
σθω τὰ φύσει ἢ πάντα ἢ ἓνα κινούμενα εἶναι· ὁ λόγος δ' ἐκ
τῆς ἐπαγωγῆς. ἅμα δ' οὐδὲ λύειν ἅπαντα προσήκει, ἀλλ'
ἢ ὅσα ἐκ τῶν ἀρχῶν τις ἐπιδεικνύς ψευδεται, ὅσα δὲ μή,
οὐ, οἷον τὸν τετραγωνισμόν τὸν μὲν διὰ τῶν τμημάτων γεω-
μετρικοῦ διαλύσαι, τὸν δ' Ἀντιφῶντος οὐ γεωμετρικοῦ. οὐ
μὴν ἀλλ' ἐπεὶ περὶ φύσεως μὲν ἔστι, φυσικὰς δὲ ἀπορίας
συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς, ὥς ἔχει καλῶς ἐπὶ μικρὸν δια-
λεχθῆναι περὶ αὐτῶν· ἔχει γὰρ φιλοσοφίαν ἢ σκέψιν· ἀρχὴ
δὲ οἰκειοτάτη πασῶν, ἐπεὶ πολλὰ λέγεται τὸ ὄν,
ιδεῖν πῶς λέγουσιν οἱ λέγοντες εἶναι ἐν τὰ πάντα, πότερον
οὐσίαν τὰ πάντα ἢ ποσὰ ἢ ποιὰ, καὶ πάλιν πότερον οὐσίαν
μίαν τὰ πάντα, οἷον ἀνθρώπον ἓνα ἢ ἵππον ἓνα ἢ ψυχὴν
μίαν, ἢ ποῖον ἐν δὲ τῷτο, οἷον λευκὸν ἢ θερμὸν ἢ τῶν ἄλλων
τι τῶν τοιούτων. ταῦτα γὰρ πάντα διαφέρει τε πολὺ καὶ
ἀδύνατα λέγειν. εἰ μὲν γὰρ ἔσαι καὶ οὐσία καὶ ποσὸν καὶ
ποιόν, καὶ ταῦτα εἴτ' ἀπολελυμένα ἀπ' ἀλλήλων εἴτε μή,
πολλὰ τὰ ὄντα. εἰ δὲ πάντα ποῖον ἢ ποσόν, εἴτ' ὅσῃς ὕσας
εἴτε μὴ οὕσῃς, ἄτοπον, εἰ δὲ ἄτοπον λέγειν τὸ ἀδύνατον.
οὐθὲν γὰρ τῶν ἄλλων χωρίζον ἐστὶ παρὰ τὴν ὕσιν· πάντα
γὰρ καθ' ὑποκειμένου τῆς ὕσας λέγεται. Μελίσσος δὲ τὸ
ὄν ἄπειρον φησὶν εἶναι. ποσὸν ἄρα τι τὸ ὄν· τὸ γὰρ ἄπει-
ρον ἐν τῷ ποσῷ, ὕσιν δὲ ἄπειρον εἶναι ἢ ποιότητα ἢ πά-

θος ἐκ ἐνδέχεται εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, εἰ ἅμα καὶ πό-
σά· ἅττα εἶεν· ὁ γὰρ τοῦ ἀπείρου λόγος τῷ ποσῷ προσ-
χρῆται, ἀλλ' οὐκ ὕσας ἔδὲ τῷ ποιῷ. εἰ μὲν τοῖνυν καὶ οὐ-
σία ἐστὶ καὶ ποσόν, δύο καὶ ἔχ' ἐν τὸ ὄν· εἰ δ' οὐσία μόνον,
ἐκ ἄπειρον, οὐδὲ μέγεθος ἔχει ἔδὲν· ποσὸν γὰρ τι ἔσαι. ἔτι
ἐπεὶ καὶ αὐτὸ τὸ ἐν πολλὰ λέγεται ὥσπερ καὶ τὸ ὄν,
σκεπτόν τινα τρόπον λέγουσιν εἶναι ἐν τὸ πᾶν. λέγεται δ'
ἐν ἢ τὸ συνεχές ἢ τὸ ἀδιαίρετον ἢ ὡς ὁ λόγος ὁ αὐτὸς καὶ
εἰς ὁ τῷ τί ἦν εἶναι, ὥσπερ μέθυ καὶ οἶνος. εἰ μὲν τοῖνυν
συνεχές, πολλὰ τὸ ἐν· εἰς ἄπειρον γὰρ διαίρετον τὸ συνε-
χές, ἔχει δ' ἀπορίαν περὶ τῆς μέρας καὶ τοῦ ὅλου, ὥς δὲ
οὐ πρὸς τὸν λόγον ἀλλ' αὐτὴν καθ' αὐτήν, πότερον ἐν ἢ
πλείω τὸ μέρος καὶ τὸ ὅλον, καὶ πῶς ἐν ἢ πλείω, καὶ εἰ
πλείω, πῶς πλείω, καὶ περὶ τῶν μερῶν τῶν μὴ συνεχῶν·
καὶ εἰ τῷ ὅλῳ ἐν ἐκάτερον ὡς ἀδιαίρετον, ὅτι καὶ αὐτὰ αὐ-
τοῖς, ἀλλὰ μὴν εἰ ὡς ἀδιαίρετον, οὐθὲν ἔσαι ποσὸν ἔδὲ
ποιόν, ἔδὲ δὴ ἄπειρον τὸ ὄν, ὥσπερ Μελίσσος φησὶν, οὐδὲ
πεπερασμένον, ὥσπερ Παρμενίδης· τὸ γὰρ πέρας ἀδιαίρε-
τον, οὐ τὸ πεπερασμένον. ἀλλὰ μὴν εἰ τῷ λόγῳ ἐν τὰ
ὄντα πάντα ὡς λώπιον καὶ ἱμάτιον, τὸν Ἡρακλείτου λόγον
συμβαίνει λέγειν αὐτοῖς· ταυτὸν γὰρ ἔσαι ἀγαθῷ καὶ κακῷ
εἶναι καὶ μὴ ἀγαθῷ καὶ ἀγαθῷ, ὥς ταυτὸν ἔσαι ἀγα-
θὸν καὶ οὐκ ἀγαθὸν καὶ ἀνθρώπος καὶ ἵππος, καὶ οὐ περὶ
τοῦ ἐν εἶναι τὰ ὄντα ὁ λόγος ἔσαι αὐτοῖς ἀλλὰ περὶ τοῦ
μηδέν, καὶ τὸ τοιῷδ' εἶναι καὶ τοσῷδ' ταυτὸν. ἐθору-
βοῦντο δὲ καὶ οἱ ὕστεροι τῶν ἀρχαίων ὅπως μὴ ἅμα γένη-
ται αὐτοῖς τὸ αὐτὸ ἐν καὶ πολλὰ. διὸ οἱ μὲν τὸ ἐστὶν ἀφεί-
λον, ὥσπερ Λυκόφρων, οἱ δὲ τὴν λέξιν μετερρῦθμιζον, ὅτι
ὁ ἀνθρώπος ἢ λευκός ἐστὶν ἀλλὰ λελευκῶται, οὐδὲ βαδί-
ζων ἐστὶν ἀλλὰ βαδίζει, ἵνα μὴ ποτε τὸ ἐστὶν προσάπτοντες
πολλὰ εἶναι ποιῶσι τὸ ἐν, ὡς μοναχῶς λεγομένου τοῦ ἐνός
ἢ τοῦ ὄντος. πολλὰ δὲ τὰ ὄντα ἢ λόγῳ (οἷον ἄλλο τὸ
λευκῷ εἶναι καὶ μουσικῷ, τῷ δ' αὐτῷ ἄμφω· πολλὰ ἄρα
τὸ ἐν) ἢ διαιρέσει, ὥσπερ τὸ ὅλον καὶ τὰ μέρη. ἐνταῦθα

1. ἔσαι I. || 3. τῶν I. || 5. εἰ ἔστιν ὅπως F. || 8. ὅπερ — 12. χαλεπόν] haec delenda esse censeo collatis 186,6—10. || 10. μά-
λιστα I. || 16. τετραγωνισμόν τῷ κύκλῳ τὸν μὲν τῶν τμ. γεωμέτρῃ I. || 17. οὐ μὴ om pr E. || 19. αὐτοῖς I. || 21. ἐπεὶ E. ||
22. ιδεῖν om FI. || εἶναι om F. || πότερον] πότερον ὡς F et corr I. || 23. τὰ πάντα] ἅπαντα E. || 24. τὰ] δὲ τὰ I, δὲ E. || 25. δὲ]
καὶ F. || τῶν ἄλλων] ἄλλο F. || 27. ποῖον καὶ ποσόν E. || 29. ἅπαντα FI. || 31. ἔδὲν FI, qui raro aliter. || 32. λέγεται τῆς οὐσίας
FI. || ὁ μέλισσος I. || 33. εἶναι φησὶν E. || 34. εἶναι post πάθος I.

2. γὰρ] δὲ FI. || 5. ἄπειρον τὸ ὄν ἔδὲ I. || 6. τὸ αὐτὸ F. || 7. ἐν εἶναι FI. || 8. ἐν om I. || 9. ἦν om pr E. || τοῖνυν] ἐν F. ||
10. ἐν F. et corr E. || ἄπειρα E. || 11. τῷ post καὶ om EF. || 16. ἔδὲν ἐστὶ F. || ἔδὲν F. || 18. ἀδιαίρετον πέρας I. || 19. πάντα τὰ
ὄντα I. || 21. ταυτὸ I. || 22. εἶναι post μὴ ἀγαθῷ F. || μὴ ἀγαθῷ καὶ ἀγαθῷ] ἀγαθῷ καὶ μὴ ἀγαθῷ εἶναι E. || τὸ αὐτὸ FI. || ἔσαι]
ἔσαι καὶ I. || 24. αὐτοῖς om FI. || 25. καὶ τὸ τοσῷδ' I. || 26. ὕστεροι — 27. αὐτοῖς] ὕστερον, καθάπερ οἱ ἀρχαῖοι, μὴ ποτε συμβαίη (σύμ-
βαίνει I) αὐτοῖς ἅμα FI. || 28. ὡς ὁ λυκόφρων F. || 29. λελευκῶται] λελευκῶμένος EFI. || 30. ποτε om FI. || 31. τὸ ἐν om pr E. ||
33. τὸ δὲ αὐτὸ E.

δὲ ἤδη ἠπόρην, καὶ ὠμολόγουν τὸ ἐν πολλὰ εἶναι, ὥσπερ
ἐκ ἐνδεχόμενον ταῦτον ἐν τε καὶ πολλὰ εἶναι, μὴ τάντικει-
μενα δέ· ἔστι γὰρ τὸ ἐν καὶ δυνάμει καὶ ἐντελεχείᾳ.

3 Τὸν τε δὴ τρόπον τῆτον ἐπιούσιν ἀδύνατον φαίνεται
τὰ ὄντα ἐν εἶναι, καὶ ἐξ ὧν ἐπιδεικνύουσι, λύειν οὐ χα-
λεπόν. ἀμφοτέροι· γὰρ ἐριστικῶς συλλογίζονται, καὶ Μέ-
λισσος καὶ Παρμενίδης· καὶ γὰρ ψευδῇ λαμβάνουσι καὶ
ἀσυλλογιστοὶ εἰσιν αὐτῶν οἱ λόγοι· μᾶλλον δ' ὁ Μελίσσου
φορτικός καὶ οὐκ ἔχων ἀπορίαν, ἀλλ' ἐνὸς ἀτόπου δοθέντος
τάλλα συμβαίνει· τῆτο δ' οὐθεν χαλεπόν. ὅτι μὲν ἐν πα-
10 ραλογίζεται Μελίσσος, δῆλον· οἴεται γὰρ εἰληφέναι, εἰ
τὸ γενόμενον ἔχει ἀρχὴν ἅπαν, ὅτι καὶ τὸ μὴ γενόμενον
ἐκ ἔχει. εἴτα καὶ τῆτο ἀτοπον, τὸ παντὸς οἰεσθαι εἶναι
ἀρχὴν τοῦ πράγματος καὶ μὴ τοῦ χρόνου, καὶ γεένσεως
μὴ τῆς ἀπλῆς ἀλλὰ καὶ ἀλλοιώσεως, ὥσπερ οὐκ ἀθρόως
15 γινομένης μεταβολῆς. ἔπειτα διὰ τί ἀκίνητον, εἰ ἐν; ὥσπερ
γὰρ καὶ τὸ μέρος ἐν ὄν, τοῦ τὸ ὕδωρ, κινεῖται ἐν ἑαυτῷ,
διὰ τί οὐ καὶ πᾶν; ἔπειτα ἀλλοιώσις διὰ τί οὐκ ἂν εἴη;
ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῷ εἶδει οἶόν τε ἐν εἶναι, πλὴν τῷ ἐξ οὗ.
οὕτως δὲ ἐν καὶ τῶν φυσικῶν τινὲς λέγουσιν, ἐκείνως δ'
20 οὐ· ἄνθρωπος γὰρ ἵππου ἕτερον τῷ εἶδει καὶ τάναντία ἀλ-
λήλων. καὶ πρὸς Παρμενίδην δὲ ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν λό-
γων, καὶ εἰ τινες ἄλλοι εἰσὶν ἴδιοι· καὶ ἡ λύσις τῇ μὲν ὅτι
ψευδὴς τῇ δὲ ὅτι οὐ συμπεραίνεται, ψευδὴς μὲν ἢ ἀπλῶς
λαμβάνει τὸ ὄν λέγεσθαι, λεγόμενου πολλαχῶς, ἀσυμ-
25 πέρατος δὲ ὅτι, εἰ μόνον τὰ λευκὰ ληφθῆναι, σημαίνοντος
ἐν τοῦ λευκοῦ, οὐθεν ἦττον πολλὰ τὰ λευκὰ καὶ οὐχ' ἐν·
ἔτε γὰρ τῇ συνεχείᾳ ἐν ἔσται τὸ λευκὸν ἔτε τῷ λόγῳ. ἄλλο
γὰρ ἔσται τὸ εἶναι λευκῷ καὶ τὸ δεδεγμένῳ, καὶ ἐκ ἔσται
παρὰ τὸ λευκὸν οὐθεν χωριστόν· οὐ γὰρ ἢ χωριστόν, ἀλλὰ
30 τῷ εἶναι ἕτερον τὸ λευκὸν καὶ ὧ ὑπάρχει. ἀλλὰ τοῦτο
Παρμενίδης ἔπω· εἴρα. ἀνάγκη δὴ λαβεῖν μὴ μόνον ἐν
σημαίνειν τὸ ὄν, καθ' ἧ ἂν κατηγορηθῇ, ἀλλὰ καὶ ὅπερ
ὄν καὶ ὅπερ ἐν· τὸ γὰρ συμβεβηκὸς καθ' ὑποκειμένον τινὸς
λέγεται. ὥς τε ὧ συμβεβήκε τὸ ὄν, ἐκ ἔσται· ἕτερον γὰρ
35 ρον καὶ τὸ ἐκ τούτων λεγέσθω· ἐξ ἀδιαιρέτων ἄρα τὸ πᾶν.

τοῦ ὄντος· ἔσται τι ἄρα ἐκ ὄν· οὐ δὴ ἔσται ἄλλῳ ὑπάρ-
χον τὸ ὅπερ ὄν. οὐ γὰρ ἔσται ὄν τι αὐτῷ εἶναι, εἰ μὴ
πολλὰ τὸ ὄν σημαίνει ἕτως ὥς εἶναι τι ἕνασον. ἀλλ'
ὑπόκειται τὸ ὄν σημαίνειν ἐν. εἰ ἐν τὸ ὅπερ ὄν μηδὲν συμ-
βέβηκεν ἀλλ' ἐκείνῳ, τί μᾶλλον τὸ ὅπερ ὄν σημαίνει τὸ
ὄν ἢ μὴ ὄν; εἰ γὰρ ἔσται τὸ ὅπερ ὄν ταῦτο καὶ λευκόν,
τὸ λευκῷ δ' εἶναι μὴ ἐστὶν ὅπερ ὄν· ἐδὲ γὰρ συμβεβηκέ-
ναι αὐτῷ οἶόν τε τὸ ὄν· οὐθεν γὰρ ὄν δ' οὐχ' ὅπερ ὄν. ἐκ ἄρα
ὄν τὸ λευκόν· ἐχ' οὕτω δὲ ὥσπερ τι μὴ ὄν, ἀλλ' ὅλως μὴ
ὄν. τὸ ἄρα ὅπερ ὄν ἐκ ὄν· ἀληθὲς γὰρ εἰπεῖν ὅτι λευκόν,
τοῦτο δὲ ἐκ ὄν ἐσημαίνειν· ὥς· εἰ καὶ τὸ λευκὸν σημαίνει
ὅπερ ἐν, πλείω ἄρα σημαίνει τὸ ὄν. ἢ τοίνυν ἐδὲ μέγεθος
ἔχει τὸ ὄν, εἴπερ ὅπερ ὄν τὸ ὄν· ἐκατέρῳ γὰρ ἕτερον τὸ εἶ-
ναι τῶν μορίων. ὅτι δὲ διαιρεῖται τὸ ὅπερ ὄν εἰς ὅπερ ὄν τι
ἄλλο, καὶ τῷ λόγῳ φανερόν, οἶον ὁ ἄνθρωπος εἰ ἐστὶν ὅπερ
ὄν τι, ἀνάγκη καὶ τὸ ζῶον ὅπερ ὄν τι εἶναι καὶ τὸ δίπουν.
εἰ γὰρ μὴ ὅπερ ὄν τι, συμβεβηκὸς ἔσται. ἢ ἐν τῷ ἀνθρώ-
πῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ ὑποκειμένῳ. ἀλλ' ἀδύνατον· συμβεβηκὸς
τε γὰρ λέγεται τῆτο, ἢ δ' ἐνδέχεται ὑπάρχειν καὶ μὴ ὑπαρ-
χειν, ἢ ἔ ἐν τῷ λόγῳ ὑπάρχει τὸ ὧ συμβεβήκει, ἢ ἐν ὧ
ὁ λόγος ὑπάρχει ὧ συμβεβήκει, οἶον τὸ μὲν καθῆσθαι ὡς
χωριζόμενον, ἐν δὲ τῷ σιμῷ ὑπάρχει ὁ λόγος ὁ τῆς ῥινὸς
ἢ φαρμὲν συμβεβηκέναι τὸ σιμόν. ἔτι ὅσα ἐν τῷ ὀριστικῷ
λόγῳ ἔνεσιν ἢ ἐξ ὧν ἐστὶν, ἐν τῷ λόγῳ τῷ τούτων οὐκ ἐνυ-
πάρχει ὁ λόγος ὁ τῷ ὅλῳ, οἶον ἐν τῷ δίποδι ὁ τῷ ἀνθρώ-
που ἢ ἐν τῷ λευκῷ ὁ τῷ λευκῷ ἀνθρώπου. εἰ τοίνυν ταῦτα
τούτων ἔχει τὸν τρόπον καὶ τῷ ἀνθρώπῳ συμβεβήκει τὸ δί-
πουν, ἀνάγκη χωριστόν εἶναι αὐτό, ὥστε ἐνδέχοιτο ἂν μὴ
δίπουν εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἐν τῷ λόγῳ τῷ τῷ δίποδος
ἐνέσται ὁ τῷ ἀνθρώπου λόγος. ἀλλ' ἀδύνατον· ἐκεῖνο γὰρ ἐν
τῷ ἐκείνου λόγῳ ἔνεσιν. εἰ δ' ἄλλῳ συμβεβήκει τὸ δίπουν
καὶ τὸ ζῶον, καὶ μὴ ἐστὶν ἐκάτερον ὅπερ ὄν τι, καὶ ὁ ἄν-
θρωπος ἂν εἴη τῶν συμβεβηκότων ἐτέρῳ. ἀλλὰ τὸ ὅπερ ὄν
τι ἔστω μηδὲν συμβεβηκός, καὶ καθ' ἧ ἄμφο, καὶ ἐκάτε-
ρον καὶ τὸ ἐκ τούτων λεγέσθω· ἐξ ἀδιαιρέτων ἄρα τὸ πᾶν.

2. τὸ αὐτὸ ἐν καὶ FI. || τὰ ἀντικείμενα FI. || 3. ὄν F. || 8. αὐτῶν οἱ λόγοι om FI. || 13. οἰεσθαι om F. || 15. ἀθρόως γενομένης I. || 16. ἔπειτα καὶ διὰ FI. || 18. οὐχὶ καὶ I. || 21. τῷ om pr E. || 23. ἴδιοι εἰσι FI. || 23 et 24. τῇ—τῇ] πῇ—πῇ I. || 24.] ἢ καὶ F. || 25. ἀσυμπεράσας F. || 28. γὰρ om pr E. || ἄλλο—29. δεδεγμένῳ om pr E. || 29. τῷ FI. || 31. τὸ F. || τῷ λευκῷ F. || 32. συνεύρα FI. || λαβεῖν τοῖς λέγουσιν ἐν τὸ ὄν εἶναι μὴ I.

1. οὐ δὴ—4. σημαίνειν ἐν post 6. μὴ ὄν E. || 1. ἔσται τι ἄλλῳ F. || 2. αὐτὸ I. || 3. σημαίνει ὥς καὶ τὸ ὅπερ ὄν καὶ τὸ τέτω συμβεβηκὸς ἕτως E. || 6. τὸ αὐτὸ FI. || 7. γὰρ] γὰρ ἐδὲ FI. || 8. ὄν om pr E. || οὐδὲν I, οὐδὲ F. || γὰρ om pr E. || 9. μὴ ὄν τι E. || 10. τὸ ἄρα] ἔσται ἄρα τὸ I. || ὅτι] ὅτι τὸ ὄν I. || 11. εἰ om pr E. || ἐσημαίνειν I. || 12. ἐδὲ τὸ μέγεθος F. || 13. τὸ ὄν post ὄν om E. || 16. τι prius om E. || 17. ὅτ'α F. || 19. γὰρ ἔσται καὶ λέγεται I. || 20. ὑπάρχει ἐν τῷ λόγῳ FI. || τὸ] τοῦτο I. || ἢ ἐν—21. συμβεβήκει om FI. || 22. ἐνυπάρχει E. || 32. ὄν om E. || ὁ om F. || 33. ὄν om F et rc E. || 34. τι om I et pr E. || συμβεβηκὸς μηδὲν F. || καὶ ἐκάτερον om E.

ἐνιοὶ δ' ἐνέδοσαν τοῖς λόγοις ἀμφοτέροις, τῷ μὲν ὅτι πάντα
 ἔν, εἰ τὸ ὄν ἐν σημαίνει, ὅτι ἔστι τὸ μὴ ὄν, τῷ δὲ ἐκ τῆς
 διχοτομίας, ἄτομα ποιήσαντες μεγέθη. φανερόν δὲ καὶ ὅτι
 οὐκ ἀληθές, ὡς εἰ ἐν σημαίνει τὸ ὄν καὶ μὴ οἶόν τε ἅμα
 τὴν ἀντίφασιν, ἔκ ἑξαι ἔθεν μὴ ὄν· ἔθεν γὰρ κωλύει μὴ
 ἀπλῶς εἶναι ἀλλὰ μὴ ὄν τι εἶναι τὸ μὴ ὄν. τὸ δὲ δὴ φά-
 ναι παρ' αὐτὸ τὸ ὄν, ὡς εἰ μὴ τι ἔσαι ἄλλο, ἐν πάντα ἔσε-
 σθαι, ἄτοπον. τίς γὰρ μαθάνει αὐτὸ τὸ ὄν εἰ μὴ τὸ ὅπερ
 ὄν τι εἶναι; εἰ δὲ τῷτο, οὐδὲν ὁμῶς κωλύει πολλὰ εἶναι τὰ
 ὄντα, ὥσπερ εἴρηται. ὅτι μὲν ἔν ἔτως ἐν εἶναι τὸ ὄν ἀδύνα-
 τον, ὅλλον.

4 Ὡς δ' οἱ φυσικοὶ λέγουσι, δύο τρόποι εἰσὶν. οἱ μὲν
 γὰρ ἐν ποιήσαντες τὸ ὄν σῶμα τὸ ὑποκείμενον, ἢ τῶν τριῶν
 τι ἢ ἄλλο, ὃ ἐξὶ πυρὸς μὲν πυκνότερον ἀέρος δὲ λεπτότε-
 ρον, τᾶλλα γεννώσι πυκνότητι καὶ μανότητι πολλὰ ποι-
 οῦντες. ταῦτα δ' ἐστὶν ἐναντία, καθόλου δ' ὑπεροχὴ καὶ
 ἔλλειψις, ὥσπερ τὸ μέγα φησὶ Πλάτων καὶ τὸ μικρόν,
 πλὴν ὅτι ὁ μὲν ταῦτα ποιεῖ ὕλην τὸ δὲ ἐν τὸ εἶδος, οἱ
 δὲ τὸ μὲν ἐν τὸ ὑποκείμενον ὕλην, τὰ δ' ἐναντία διαφορὰς
 καὶ εἶδη. οἱ δ' ἐκ τοῦ ἑνὸς ἐνούσας τὰς ἐναντιότητας ἐκ-
 κρίνεσθαι, ὥσπερ Ἀναξίμανδρος φησὶ καὶ ὅσοι δ' ἐν καὶ
 πολλὰ φασιν εἶναι, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξα-
 γόρας· ἐκ τῆς μίγματος γὰρ καὶ ἔτσι ἐκκρίνῃσι τᾶλλα. δια-
 φέρεται δ' ἀλλήλων τῷ τὸν μὲν περίοδον ποιεῖν τέτων, τὸν
 δ' ἅπαξ, καὶ τὸν μὲν ἄπειρα τὰ τε ὁμοιομερῆ καὶ τάναν-
 25 τία, τὸν δὲ τὰ καλούμενα σφαιρεῖα μόνον. ἔοικε δὲ Ἀναξα-
 γόρας ἄπειρα ἔτως οἰσθῆναι διὰ τὸ ὑπολαμβάνειν τὴν κοι-
 νὴν δόξαν τῶν φυσικῶν εἶναι ἀληθῆ, ὡς οὐ γνωμένου οὐδε-
 νὸς ἐκ τῆς μὴ ὄντος· διὰ τῷτο γὰρ οὕτω λέγουσιν, ἢν ὁμοῦ
 τὰ πάντα, καὶ τὸ γίνεσθαι τοιούδε καθέστηκεν ἀλλοιοῦσθαι.
 30 οἱ δὲ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν. ἔτι δ' ἐκ τῆς γίνεσθαι ἐξ ἀλ-
 λήλων τάναντία· ἐνυπῆρχεν ἄρα· εἰ γὰρ πᾶν μὲν τὸ γι-
 νόμενον ἀνάγκη γίνεσθαι ἢ ἐξ ὄντων ἢ ἐκ μὴ ὄντων, τέτων
 δὲ τὸ μὲν ἐκ μὴ ὄντων γίνεσθαι ἀδύνατον (περὶ γὰρ ταύτης
 ὁμογνωμονοῦσι τῆς δόξης ἅπαντες οἱ περὶ φύσεως), τὸ λοι-
 35 πὸν ἤδη συμβαίνειν ἐξ ἀνάγκης ἐνόμισαν ἐξ ὄντων μὲν καὶ
 ἐνυπαρχόντων γίνεσθαι, διὰ μικρότητα δὲ τῶν ὄγκων ἐξ

ἀναισθῆτων ἡμῶν. διό φασιν πᾶν ἐν παντὶ μεμῖχθαι, διότι
 πᾶν ἐκ παντὸς ἑώρων γινόμενον· φαίνεσθαι δὲ διαφέροντα
 καὶ προσαγορεύεσθαι ἕτερα ἀλλήλων ἐκ τῆς μάλιστα ὑπερ-
 ἔχοντος διὰ πλῆθος ἐν τῇ μίξει τῶν ἀπείρων· εἰλικρινῶς μὲν
 γὰρ ὅλον λευκὸν ἢ μέλαν ἢ γλυκὺ ἢ σάρκα ἢ ὀσοῦν οὐκ
 εἶναι, ὅτου δὲ πλεῖζόν ἕκαστον ἔχει, τοῦτο δοκεῖν εἶναι τὴν
 φύσιν τῆς πράγματος. εἰ δὴ τὸ μὲν ἄπειρον ἢ ἄπειρον ἄγνω-
 5 ζον, τὸ μὲν κατὰ πλῆθος ἢ κατὰ μέγεθος ἄπειρον ἄγνω-
 ζον πόσον τι, τὸ δὲ κατ' εἶδος ἄπειρον ἄγνωζον ποῖον τι.
 τῶν δ' ἀρχῶν ἀπείρων ὕσων καὶ κατὰ πλῆθος καὶ κατ' εἶ-
 10 δος, ἀδύνατον εἰδέναι τὰ ἐκ τούτων· οὕτω γὰρ εἰδέναι τὸ
 σύνθετον ὑπολαμβάνομεν, ὅταν εἰδῶμεν ἐκ τίνων καὶ πόσων
 ἐστίν. ἔτι δ' εἰ ἀνάγκη, ὃ τὸ μῶριον ἐνδέχεται ὀηλικονοῦν
 εἶναι κατὰ μέγεθος καὶ μικρότητα, καὶ αὐτὸ ἐνδέχεσθαι
 15 (λέγω δὲ τῶν τοιούτων τι μῶριον, εἰς δ' ἐνυπάρχον διαιρεῖ-
 ται τὸ ὅλον). εἰ δὲ ἀδύνατον ζῶον ἢ φυτὸν ὀηλικονοῦν εἶναι
 κατὰ μέγεθος καὶ μικρότητα, φανερόν ὅτι οὐδὲ τῶν μῶριων
 ὀτιῶν· ἔσαι γὰρ καὶ τὸ ὅλον ὁμοίως. σὰρξ δὲ καὶ ὀσοῦν
 καὶ τὰ τοιαῦτα μῶρια ζῶου, καὶ οἱ καρποὶ τῶν φυτῶν.
 20 ὅλλον τοῖνυν ὅτι ἀδύνατον σάρκα ἢ ὀσοῦν ἢ ἄλλο τι ὀηλι-
 κονοῦν εἶναι τὸ μέγεθος, ἐπὶ τὸ μεῖζον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλαττον.
 ἔτι εἰ πάντα μὲν ἐνυπάρχει τὰ τοιαῦτα ἐν ἀλλήλοις, καὶ
 μὴ γίνεται ἀλλ' ἐκκρίνεται ἐνόντα, λέγεται δὲ ἀπὸ τῆς πλεί-
 25 ονος, γίνεται δὲ ἐξ ὁτουῦν ὀτιῶν, οἷον ἐκ σαρκὸς ὕδωρ ἐκ-
 κρίνόμενον καὶ σὰρξ ἐξ ὕδατος, ἅπαν δὲ σῶμα πεπερασμέ-
 νον ἀναιρεῖται ὑπὸ σώματος πεπερασμένου, φανερόν ὅτι ἐκ
 ἐνδέχεται ἐν ἐκᾶσῳ ἕκαστον ὑπάρχειν· ἀφαιρεθείσης γὰρ
 ἐκ τῆς ὕδατος σαρκὸς, καὶ πάλιν ἄλλης γνωμένης ἐκ τοῦ
 30 λοιποῦ ἀποκρίσει, εἰ καὶ αἰεὶ ἐλαττων ἔσαι ἢ ἐκκρινομένη,
 ἀλλ' ὁμῶς οὐχ ὑπερβαλεῖ μέγεθος τι τῇ σμικρότητι. ὥς·
 εἰ μὲν σῆσεται ἢ ἐκκρισὶς, οὐχ ἅπαν ἐν παντὶ ἐνέσαι (ἐν
 γὰρ τῷ λοιπῷ ὕδατι ἐκ ἐνυπάρξει σὰρξ), εἰ δὲ μὴ σῆσε-
 35 ται ἀλλ' αἰεὶ ἔξει ἀφαίρεσιν, ἐν πεπερασμένῳ μεγέθει ἴσα
 πεπερασμένα ἐνέσαι ἄπειρα τὸ πλῆθος· τῷτο δ' ἀδύνατον.
 πρὸς δὲ τούτοις, εἰ ἅπαν μὲν σῶμα ἀφαιρεθέντος τινὸς ἐλατ-
 τον ἀνάγκη γίνεσθαι, τῆς δὲ σαρκὸς ὥριζαι τὸ ποσὸν καὶ
 μεγέθει καὶ μικρότητι, φανερόν ὅτι ἐκ τῆς ἐλαχίστης σαρ-

2. ἐκ om FI. || 5. ἐκ] εἶναι ἐκ F. || 6. εἶναι] μὴ εἶναι F. || εἶναι om pr E. || 8. μαθάνει E. || 9. ὁμῶς] ἔτως I. || τὰ ὅταν
 εἶναι FI. || 22. εἶναι τὰ ὄντα ὥσπερ E. || 23. μίγματος E. || καὶ ἔτσι om F. || τὰ ἄλλα FI. || 25. ἄπειρα ποιεῖν τὰ E. || 27. ἔτως
 ἄπειρα FI. || οἰσθῆναι τὰ σφαιρεῖα διὰ I. || ὑπολαβεῖν F. || 29. ὄντος ἀλλ' ἐξ ὄντος διὰ F. || 30. τὰ om pr E. || 37. δὲ σμικρότητα FI.
 1. πᾶν om pr E. || 3. ὑπάρχοντος E. || 4. διὰ τὸ πλῆθος FI. || 6. ἕκαστον om E. || δοκεῖ I. || 8. κατὰ τὸ πλῆθος ἢ μέγεθος FI. ||
 10. κατὰ τὸ πλῆθος E. || 11. γὰρ ἅπαν εἰδέναι E. || 12. ἴδωμεν E. || 14 et 17. σμικρότητα FI. || 18. ὁποιοῦν F. || 19. μῶρια τοῦ ζῶου
 F. || 20. σ. ἦ] σ. καὶ F. || ἐν ὀηλικόν E. || 21. μέγεθος ἢ ἐπὶ FI. || 22. ἅπαντα FI. || 28. γενομένης EI. || 29. ἔσαι om I. || 30. ὑπερ-
 βάλλει I. || 32. σῆσεται E. || 33. πεπερασμένῳ — ἴσα om E. || 37. σμικρότητι FI.

κός οὐθέν ἐκκριθήσεται σῶμα· ἔσαι γὰρ ἑλάττον τῆς ἐλα-
 χίστης. ἔτι δ' ἐν τοῖς ἀπείροις σώμασιν ἐνυπάρχοντες ἂν ἦδη
 σὰρξ ἀπείρος καὶ αἷμα καὶ ἐγκέφαλος, κενωρισμένα μέ-
 νοι ἀπ' ἀλλήλων, οὐθέν δ' ἦττον ὄντα, καὶ ἀπείρον ἕκαστον·
 τῆτο δ' ἄλογον. τὸ δὲ μηδέποτε διακριθήσεται οὐκ εἰδώς
 μὲν λέγεται, ὁρθῶς δὲ λέγεται· τὰ γὰρ πάθη ἀχώριστα.
 εἰ ἔν ἐμέμικτο τὰ χρώματα καὶ αἱ ἔξεις, ἐὰν διακριθῶσιν,
 ἔσαι τι λευκὸν ἢ ὑγεινὸν οὐχ ἕτερον τι ὃν οὐδὲ καθ' ὑπο-
 κειμένου· ὥςτε ἀτοπος τὰ ἀδύνατα ζητῶν ὁ νῦν, εἴπερ βέ-
 λεται μὲν διακρίναι, τῆτο δὲ ποιῆσαι ἀδύνατον καὶ κατὰ
 τὸ ποσὸν καὶ κατὰ τὸ ποιόν, κατὰ μὲν τὸ ποσὸν ὅτι οὐκ
 ἔστιν ἐλάχιστον μέγεθος, κατὰ δὲ τὸ ποιόν ὅτι ἀχώριστα τὰ
 πάθη. οὐκ ὁρθῶς δὲ οὐδὲ τὴν γένεσιν λαμβάνει τῶν ὁμοιο-
 ειδῶν. ἔστι μὲν γὰρ ὡς ὁ πηλὸς εἰς πηλὸς διαιρεῖται, ἔστι
 δ' ὡς ἔ. καὶ ἔχ' ὁ αὐτὸς τρόπος, ὡς πλῆθος ἐξ οἰκίας καὶ
 οἰκία ἐκ πλῆθους, ἔτω δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ ἐξ ἀλλήλων
 καὶ εἰσὶ καὶ γίνονται. βέλτιον δ' ἐλάττω καὶ πεπερασμένα
 λαβεῖν, ὅπερ ποιεῖ Ἐμπεδοκλῆς.
 5 Πάντες δὲ τὰναντία ἀρχὰς ποιοῦσιν οἳ τε λέγοντες ὅτι
 ἐν τῷ πᾶν καὶ μὴ κινούμενον (καὶ γὰρ Παρμενίδης θερμὸν
 καὶ ψυχρὸν ἀρχὰς ποιεῖ, ταῦτα δὲ προσαγορεύει πῦρ καὶ
 γῆν) καὶ οἱ μανὸν καὶ πυκνόν, καὶ Δημόκριτος τὸ σκερὸν καὶ
 κενόν, ὧν τὸ μὲν ὡς ὃν τὸ δ' ὡς οὐκ ὃν εἶναι φησιν· ἔτι θέ-
 σει, σχήματι, τάξει. ταῦτα δὲ γένη ἐναντίων· θέσεως ἄνω
 κάτω, πρόσθεν ὀπίσθεν, σχήματος γωνία εὐθὺ περιφερές.
 25 ὅτι μὲν ἔν τὰναντία πως πάντες ποιοῦσι τὰς ἀρχὰς, δῆλον.
 καὶ τῆτο εὐλόγως· δεῖ γὰρ τὰς ἀρχὰς μήτε ἐξ ἀλλήλων
 εἶναι μήτε ἐξ ἄλλων, καὶ ἐκ τούτων πάντα· τοῖς δ' ἐναν-
 τίοις τοῖς πρώτοις ὑπάρχει ταῦτα, διὰ μὲν τὸ πρῶτα εἶναι
 μὴ ἐξ ἄλλων, διὰ δὲ τὸ ἐναντία μὴ ἐξ ἀλλήλων. ἀλλὰ
 30 δεῖ τῆτο καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ σκέψασθαι πῶς συμβαίνει. λη-
 πτέον δὲ πρῶτον ὅτι πάντων τῶν ὄντων ἔθεν ἕτε ποιεῖν πέ-
 φυκεν ἕτε πάσχειν τὸ τυχὸν ὑπὸ τῷ τυχόντος, ἔθεν γίνεται
 ὁτιῦν ἐξ ὅτου, ἂν μὴ τις λαμβάνῃ κατὰ συμβεβηκός·
 πῶς γὰρ ἂν γένοιτο τὸ λευκὸν ἐκ μωσικῆς, πλὴν εἰ μὴ συμ-
 35 βεβηκός· εἴη τῷ λευκῷ ἢ τῷ μέλανι τὸ μωσικόν· ἀλλὰ
 λευκὸν μὲν γίνεταί ἐξ οὐ λευκοῦ, καὶ τούτου ἔκ ἐκ παντός
 ἀλλ' ἐκ μέλανος ἢ τῶν μεταξύ, καὶ μουσικὸν ἔκ ἐκ μου-
 σικαῦ, πλὴν οὐκ ἐκ παντός ἀλλ' ἐξ ἀμουσοῦ ἢ εἴ τι αὐτῶν
 ἐστὶ μεταξύ. οὐδὲ δὴ φθείρεται εἰς τὸ τυχὸν πρῶτον, οἷον
 τὸ λευκὸν οὐκ εἰς τὸ μουσικόν, πλὴν εἰ μὴ ποτε κατὰ συμ-
 βεβηκός, ἀλλ' εἰς τὸ μὴ λευκόν, καὶ οὐκ εἰς τὸ τυχὸν ἀλλ'
 εἰς τὸ μέλαν ἢ τὸ μεταξύ· ὡς δ' αὐτως καὶ τὸ μουσικόν
 εἰς τὸ μὴ μουσικόν, καὶ τῆτο οὐκ εἰς τὸ τυχὸν ἀλλ' εἰς τὸ
 ἀμουσον ἢ εἴ τι αὐτῶν ἐστὶ μεταξύ. ὁμοίως δὲ τῆτο καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ καὶ τὰ μὴ ἀπλᾶ τῶν ὄντων ἀλλὰ
 σύνθετα κατὰ τὸν αὐτὸν ἔχει λόγον· ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ τὰς
 ἀντικειμένας διαθέσεις ὠνομάσθαι λανθάνειν τῆτο συμβαίνει.
 ἀνάγκη γὰρ πᾶν τὸ ἡρμοσμένον ἐξ ἀναρμοσίου γίνεσθαι καὶ
 τὸ ἀναρμοσὶον ἐξ ἡρμοσμένου, καὶ φθείρεσθαι τὸ ἡρμοσμέ-
 νον εἰς ἀναρμοσίαν, καὶ ταύτην ἢ τὴν τυχούσαν ἀλλὰ τὴν
 15 ἀντικειμένην. διαφέρει ἔθεν ἐπὶ ἀρμονίας εἰπεῖν ἢ τάξεως
 ἢ συνθέσεως· φανερόν γὰρ ὅτι ὁ αὐτὸς λόγος. ἀλλὰ μὴν
 καὶ οἰκία καὶ ἀνδριάς καὶ ὁτιῦν ἄλλο γίνεται ὁμοίως· ἢ
 τε γὰρ οἰκία γίνεται ἐκ τοῦ μὴ συγκαίεσθαι ἀλλὰ διηρη-
 σθαι ταδὶ ὠδί, καὶ ὁ ἀνδριάς καὶ τῶν ἐσχηματισμένων τι
 20 ἐξ ἀσχημοσύνης· καὶ ἕκαστον τῶν τὰ μὲν τάξις, τὰ δὲ
 σύνθεσις τις ἐστίν. εἰ τοῖνυν τῆτ' ἐστὶν ἀληθές, ἅπαν ἂν γί-
 γνοιτο τὸ γιγνόμενον καὶ φθείροιτο τὸ φθειρόμενον ἢ ἐξ ἐναν-
 τίων ἢ εἰς ἐναντία καὶ τὰ τούτων μεταξύ. τὰ δὲ μεταξύ
 ἐκ τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον χρώματα ἐκ λευκοῦ καὶ μέλα-
 25 νος· ὥςτε πάντ' ἂν εἴη τὰ φύσει γινόμενα ἢ ἐναντία ἢ ἐξ
 ἐναντίων. μέχρι μὲν ἔν τούτου σχεδὸν συνηκολυθῆκασι καὶ
 τῶν ἄλλων οἱ πλείστοι, καθάπερ εἵπομεν πρότερον· πάντες
 γὰρ τὰ σωματικὰ καὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν καλυμένας ἀρχὰς, καὶ
 περ ἄνευ λόγου τίθεντες, ὅμως τὰναντία λέγουσιν, ὥσπερ ὑπ'
 30 αὐτῆς τῆς ἀληθείας ἀναγκασθέντες. διαφέρουσι δ' ἀλλή-
 λων τῷ τοῖς μὲν πρότερα τῶν δ' ὕστερα λαμβάνειν, καὶ τῶν
 μὲν γνωριμώτερα κατὰ τὸν λόγον τῶν δὲ κατὰ τὴν αἴσθη-
 σιν· οἱ μὲν γὰρ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, οἱ δ' ὑγρὸν καὶ ξηρὸν,
 ἕτεροι δὲ περιττόν καὶ ἄρτιον, οἱ δὲ νεῖκος καὶ φιλίας αἰ-
 35 τίας τίθενται τῆς γενέσεως· ταῦτα δ' ἀλλήλων διαφέρει
 κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον. ὥςτε ταῦτα λέγειν πως καὶ ἕτερα
 ἀλλήλων, ἕτερα μὲν ὥσπερ καὶ δοκεῖ τοῖς πλείστοις, ταῦτα

6. μὲν λέγει E. || 7. μέμικται FI. || 8. ἢ καὶ E. || ὑγεινόν EI. || 10. μὲν αὐτὰ δ' E. || ἀδύναται I. || 11. τὸ primum et secundum om E. || 14. μὲν om FI. || 15. πλῆθος E. || 17. καὶ om F. || δ' τε E. || 22. τὸ om I. || σκερὸν corr E, πλήρες (ἢ σκερὸν) I. || 24. θέσεως I. || 25. σχήματι I. || γεγονωμένον FI. || τὸ εὐθὺ τὸ π. F. || 31. σκεπτέον F, supra posito λη. || 32. ἀπείρων FI. || 33. ἀπὸ I. || 34. ἐὰν FI. || 35. τὸ om F. || μωσικῆς F. || μὴ κατὰ συμβ. I. || 36. τῷ μὴ λευκῷ E. || 37. ἐκ ἐκ I.
 4. τὸ om FI. || εἰ μὴ] εἰκῇ F, εἰ I. || 5. μὴ om F. || καὶ] καὶ εἰς μὴ λευκὸν FI. || 6. ἢ εἰς τὸ E. || δ' om F. || 7. εἰς τὸ μὴ μουσικόν om E. || 8. τι om pr F. || τῶ F. || 9. ἐπεὶ] ἐπιτα pr E. || 11. ἀντιθέσεις F. || λανθάνει τῆτο συμβαίνει FI. || 14. ἐκ FI. || 16. λόγος ἐστίν. ἀλλὰ I. || μὴν ὅτι καὶ F. || 18. διαιρεῖσθαι F. || 19. τάδε I. || 21. τοῖνυν] δὴ F. || 23. εἰς] εἰς τὰ F. || 24. χρώμα F. || 26. τούτῳ] ἐπὶ τούτῳ pr E. || 34. φιλίας I. || 35. δ' om I. || 37. καὶ om F.

δὲ ἢ ἀνάλογον· λαμβάνουσι γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς συζοιχίας· τὰ μὲν γὰρ περιέχει, τὰ δὲ περιέχεται τῶν ἐναντίων. ταύτη δὲ δὴ ὡσαύτως λέγουσι καὶ ἐτέρως, καὶ χεῖρον καὶ βέλτιον, καὶ οἱ μὲν γνωριμώτερα κατὰ τὸν λόγον, ὥσπερ εἰρηται πρότερον, οἱ δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν· τὸ μὲν γὰρ καθόλου 5 κατὰ τὸν λόγον γνωρίμων, τὸ δὲ καθ' ἕκαστον κατὰ τὴν αἴσθησιν· ὁ μὲν γὰρ λόγος τῷ καθόλου, ἡ δ' αἴσθησις τῷ κατὰ μέρος, οἷον τὸ μὲν μέγα καὶ τὸ μικρὸν κατὰ τὸν λόγον, τὸ δὲ πυκνὸν καὶ μακρὸν κατὰ τὴν αἴσθησιν· ὅτι μὲν οὖν ἐναντίας δεῖ τὰς ἀρχὰς εἶναι, φανερόν.

6 Ἐχόμενον δ' ἂν εἴη λέγειν πρότερον δύο ἢ τρεῖς ἢ πλείους εἶσιν. μίαν γὰρ ἔχουσιν τε, ὅτι ἔχ' ἐν τῷ ἐναντίον, ἀπείρους δ', ὅτι ἐκ ἐπιστητῶν τὸ ἂν ἔσαι. μία τε ἐναντιώσις ἐν παντὶ γένει ἐνί, ἡ δ' ὅσα ἐν τι γένος. καὶ ὅτι ἐνδέχεται ἐκ πεπερασμένων. βέλτιον δ' ἐκ πεπερασμένων, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς, ἡ ἐξ ἀπείρων· πάντα γὰρ ἀποδιδόναι οἰεῖται, ὅσα περ Ἀναξαγόρας ἐκ τῶν ἀπείρων. ἔτι δὲ ἐστὶν ἄλλα ἄλλων πρότερα ἐναντία, καὶ γίνονται ἕτερα ἐξ ἄλλων, οἷον γλυκὺ καὶ πικρὸν καὶ λευκὸν καὶ μέλαν, τὰς δ' ἀρχὰς αἰεὶ δεῖ μένειν. ὅτι μὲν ἔν τε μία ἔτε ἀπειροί, δῆλον ἐκ τούτων· 15 ἐπεὶ δὲ πεπερασμέναι, τὸ μὴ ποιεῖν δύο μόνον ἔχει τινὰ λόγον· ἀπορήσειε γὰρ ἂν τις πῶς ἢ ἡ πυκνότης τὴν μακρότητα ποιεῖν τι πέφυκεν ἢ αὕτη τὴν πυκνότητα. ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλῃ ὁποιοῦν ἐναντιότης· ὁ γὰρ ἡ φιλία τὸ νεῖκος συνάγει καὶ ποιεῖ τι ἐξ αὐτῆς, ὅδε τὸ νεῖκος ἐξ ἐκείνης, ἀλλ' ἄμφω 25 ἕτερόν τι τρίτον. ἐνιοὶ δὲ καὶ πλείω λαμβάνουσιν ἐξ ὧν κατασκευάζουσι τὴν τῶν ὄντων φύσιν. πρὸς δὲ τούτοις ἔτι καὶ τότε τις ἀπορήσειεν, εἰ μὴ τις ἕτεραν ὑποτίθῃσι τοῖς ἐναντίοις φύσιν· οὐθενὸς γὰρ ὁρῶμεν τῶν ὄντων ἕσταν τῶν ἐναντίων. τὴν δ' ἀρχὴν ὁ καθ' ὑποκειμένου· δεῖ λέγεσθαι τινος. ἔσαι 30 γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς· τὸ γὰρ ὑποκείμενον ἀρχή, καὶ πρότερον δοκεῖ τῷ κατηγορουμένου εἶναι. ἔτι οὐκ εἶναι φαμεν οὐσίαν ἐναντίαν οὐσίᾳ· πῶς ἔν ἐκ μὴ ἑστιῶν ἑστία ἂν εἴη; ἢ πῶς ἂν πρότερον μὴ οὐσία οὐσίας εἴη; διόπερ εἴ τις τὸν τε πρότερον ἀληθῆ νομίσαιεν εἶναι λόγον καὶ τῆτον, ἀναγκαῖον, 35

εἰ μέλλει διασώσῃ ἀμφοτέρους αὐτὰς, ὑποτιθέναι τι τρίτον, ὥσπερ φασὶν οἱ μίαν τινὰ φύσιν εἶναι λέγοντες τὸ πᾶν, οἷον ὕδωρ ἢ πῦρ ἢ τὸ μεταξύ τούτων. δοκεῖ δὲ τὸ μεταξύ μᾶλλον· πῦρ γὰρ δὴ καὶ γῆ καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ μετ' ἐναντιότητων συμπεπλεγμένα ἐστίν. διὸ καὶ ἐκ ἀλόγως ποῖσιν οἱ τὸ ὑποκείμενον ἕτερον τούτων ποῖντες, τῶν δ' ἄλλων οἱ ἀέρα· καὶ γὰρ ὁ ἀήρ ἡκιστα ἔχει τῶν ἄλλων διαφορὰς αἰσθητάς· ἐχόμενον δὲ τὸ ὕδωρ. ἀλλὰ πάντες γε τὸ ἐν τούτῳ τοῖς ἐναντίοις σχηματίζουσιν, οἷον πυκνότητι καὶ μακρότητι καὶ τῷ 10 μᾶλλον καὶ ἥττον. ταῦτα δ' ἐστὶν ὅλως ὑπεροχὴ δηλονότι καὶ ἔλλειψις, ὥσπερ εἰρηται πρότερον. καὶ εἴκοι παλαιὰ εἶναι καὶ αὕτη ἡ δόξα, ὅτι τὸ ἐν καὶ ὑπεροχὴ καὶ ἔλλειψις ἀρχαὶ τῶν ὄντων εἰσὶ, πλην οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' οἱ μὲν ἀρχαῖοι τὰ δύο μὲν ποιεῖν τὸ δὲ ἐν πάσχειν, τῶν δ' ὕστερον τινες τοῦναντίον τὸ μὲν ἐν ποιεῖν τὰ δὲ δύο πάσχειν φασὶ μᾶλλον. τὸ μὲν ἔν τρία φάναι τὰ ζοιχεῖα εἶναι ἐκ 15 τε τούτων καὶ ἐκ τοιούτων ἄλλων ἐπισκοπῆσι δόξειεν ἂν ἔχειν τινὰ λόγον, ὥσπερ εἵπομεν, τὸ δὲ πλείω τριῶν ἐκεί· πρὸς μὲν γὰρ τὸ πάσχειν ἱκανὸν τὸ ἐν, εἰ δὲ τεττάρων ὄντων δύο ἔσονται ἐναντιώσεις, δεήσει χωρὶς ἑκατέρας ὑπάρχειν ἕτεραν τινὰ μεταξύ φύσιν· εἰ δ' ἐξ ἀλλήλων δύναται γενεῶν δύο ἔσαι, περιεργὸς ἂν ἡ ἕτερα τῶν ἐναντιώσεων εἴη. ἄμα δὲ καὶ ἀδύνατον πλείους εἶναι ἐναντιώσεις τὰς πρώτας. ἢ γὰρ ἑστία 20 ἐν τι γένος ἐστὶ τοῦ ὄντος, ὥς τε τῷ πρότερον καὶ ὕστερον διοίσουσιν ἀλλήλων αἱ ἀρχαὶ μόνον, ἀλλ' οὐ τῷ γένει· αἰεὶ γὰρ ἐν ἐνί γένει μία ἐναντιώσις ἐστίν, πᾶσαι τε αἱ ἐναντιώσεις ἀνάγεσθαι δοκοῦσιν εἰς μίαν. ὅτι μὲν ἔν τε ἐν τῷ ζοιχεῖον ἔτε πλείω δυοῖν ἢ τριῶν, φανερόν· τούτων δὲ πρότερον, καθάπερ εἵπομεν, ἀπορίαν ἔχει πολλήν.

Ἐπεὶ οὖν ἡμεῖς λέγομεν πρῶτον περὶ πάσης γενέσεως 7 ἐπελθόντες· ἐστὶ γὰρ κατὰ φύσιν τὰ κοινὰ πρῶτον εἰπόντας ἔτω τὰ περὶ ἕκαστον ἴδια θεωρεῖν. φαμεν γὰρ γίνεσθαι ἐξ ἄλλης ἄλλο καὶ ἐξ ἐτέρου ἕτερον ἢ τὰ ἀπλᾶ λέγοντες ἢ τὰ συγκεῖμενα. λέγω δὲ τούτῳ ὡδί· ἐστὶ γὰρ γίνεσθαι ἀνθρωπὸν 30 μυσικόν, ἐστὶ δὲ τὸ μὴ μυσικόν τι γίνεσθαι μυσικόν ἢ τὸν

2. γὰρ om F. || 3. δὲ] τε E. || 8. μὲν om FI. || μικρὸν I. || τὸν om pr E. || 9. μακρὸν καὶ τὸ πυκνὸν FI. || 12. μία I. || τὰ ἐναντία I. || 13. ὅτι ἐκ] ὅτι ἐδὲ F, om E. || ὃν ἔσαι corr I. || 15. ὥσπερ] ὡς δ' F. || 16. ὥσπερ FI. || 17. δὲ om F. || ἄλλα ἀλλήλων πρότερα E. || 18. ἀλλήλων FI. || οἷον] οἷον τὸ I, οἷον καὶ E. || 20. ἐδεμία ἐδὲ I. || 22. ἢ om FI. || 23. τι om I. || ὅμως pr E. || 24. ἔτε E. || 28. ὑποβήσεται F. || 30. οὐ om I. || 31. ὑποκείμενον pr E. || 33. ἑστία ἐναντίαν πᾶς ἂν ἔν I. || 34. τε om pr E.

1. διασώζων (ω altero corr) I. || 4. ἥδη E. || ἐναντιότητος F. || 5. καὶ om FI. || 6. ὑποκείμενον] περιέχον pr E. || 9. οἷον om pr E. || 10. ὑπεροχὴ τε καὶ ἔλλειψις δηλονότι F. || 15. ὕστερον FI. || τὸ ἐναντίον F. || 16. φάσκειν E. || 19. μὲν om E. || 21. δύναται F. || δύο ἔσαι om F. || 24. τοῦ ὄντος] ταυτὸ pr E. || τὸ I. || 26. ἐστὶν ἐτι πᾶσαι I. || δὲ F, om I. || αἰ om FI. || 27. ἐν ζοιχεῖον F, ἐν τῶν ζοιχεῖων I. || 28. ὁπότερον I. || 30. ἡμεῖς] ἡμεῖς γε FI. || λέγωμεν E. || 32. ἴδια F. || 34. γὰρ] γὰρ πε I. || 35. τι om E.

μὴ μουσικὸν ἄνθρωπον ἄνθρωπον μουσικόν· ἀπλὴν μὲν οὖν λέγω τὸ γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ μὴ μουσικὸν καὶ ὃ γίγνεται ἀπλὴν, τὸ μουσικόν· συγκεείμενον δὲ καὶ ὃ γίγνεται καὶ τὸ γιγνόμενον, ὅταν τὸν μὴ μουσικὸν ἄνθρωπον φῶμεν γίνεσθαι μουσικὸν ἄνθρωπον. τῶν δὲ τὸ μὲν ἔμμενον 5 λέγεται τόδε τι γίνεσθαι ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶδε, οἷον ἐκ μὴ μουσικοῦ μουσικός, τὸ δ' ἔμμεται ἐπὶ πάντων· ἔγάρ ἐξ ἀνθρώπου ἐγένετο μουσικός, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο μουσικός. τῶν δὲ γινομένων ὡς τὰ ἀπλᾶ λέγομεν γίνεσθαι, τὸ μὲν ὑπομένον γίγνεται τὸ δ' ἔμμε υπομένον· ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος 10 ὑπομένει μουσικὸς γινόμενος ἄνθρωπος καὶ ἔστι, τὸ δὲ μὴ μουσικὸν καὶ τὸ ἄμμεσον ἔτε ἀπλῶς ἔτε συντιθέμενον ὑπομένει. διωρισμένων δὲ τῶν, ἐξ ἀπάντων τῶν γιγνόμενων τῶτο ἔστι λαβεῖν, εἰάν τις ἐπιβλέψῃ, ὥσπερ λέγομεν, ὅτι δεῖ τι αἰεὶ ὑποκεῖσθαι τὸ γινόμενον, καὶ τῶτο εἰ καὶ ἀριθμῶ ἐστὶν 15 ἐν, ἀλλ' εἶδει γε ἔμμε· τὸ γὰρ εἶδει λέγω καὶ λόγῳ ταυτόν· ἔμμε γὰρ ταυτόν τὸ ἀνθρώπῳ καὶ τὸ ἀμμέσῳ εἶναι. καὶ τὸ μὲν ὑπομένει, τὸ δ' ἔμμε υπομένει· τὸ μὲν μὴ ἀντικείμενον ὑπομένει (ὁ γὰρ ἄνθρωπος ὑπομένει), τὸ μουσικὸν δὲ καὶ τὸ ἄμμεσον ἔμμε υπομένει, ἔδδ· τὸ ἐξ ἀμμέσῳ συγκεείμενον, οἷον 20 ὁ ἄμμεσος ἄνθρωπος. τὸ δ' ἔμμε ἐκ τινὸς γίνεσθαι τι καὶ μὴ τόδε γίνεσθαι τι μᾶλλον μὲν λέγεται ἐπὶ τῶν μὴ ὑπομένων τῶν, οἷον ἐξ ἀμμέσου μουσικὸν γίνεσθαι, ἐξ ἀνθρώπου δὲ οὐ· ἔμμε μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὑπομενόντων ἐνίστε λέγεται ὡσαύτως· ἐκ γὰρ χαλκοῦ ἀνδριάντα γίνεσθαι φάμεν, οὐ τὸν 25 χαλκὸν ἀνδριάντα. τὸ μέντοι ἐκ τοῦ ἀντικείμενου καὶ μὴ ὑπομενόντος ἀμφοτέρως λέγεται, καὶ ἐκ τοῦδε τόδε καὶ τόδε· τόδε καὶ γὰρ ἐξ ἀμμέσου καὶ ὁ ἄμμεσος γίνεται μουσικός. διὸ καὶ ἐπὶ τῷ συγκεείμενῳ ὡσαύτως· καὶ γὰρ ἐξ ἀμμέσου ἀνθρώπου καὶ ὁ ἄμμεσος ἄνθρωπος γίνεσθαι λέγεται 30 μουσικός. πολλὰ γὰρ δὲ λεγόμενα τῷ γίνεσθαι, καὶ τῶν μὲν ἔμμε γίνεσθαι ἀλλὰ τόδε τι γίνεσθαι, ἀπλῶς δὲ γίνεσθαι τῶν οὐσιῶν μόνον, κατὰ μὲν τὰλλα φανερόν· ὅτι ἀνάγκη ὑποκεῖσθαι τι τὸ γιγνόμενον· καὶ γὰρ ποσὸν καὶ ποῖον καὶ πρὸς ἕτερον καὶ ποτε καὶ πῶ γίγνεται ὑποκεείμενος τινὸς διὰ 35 τὸ μόνον τὴν ἔσταν μνηθεὶς κατ' ἄλλα λέγεσθαι ὑποκεείμενος,

τὰ δ' ἄλλα πάντα κατὰ τῆς ἔστας· ὅτι δὲ καὶ αἱ ἔστας καὶ ὅσα ἄλλα ἀπλῶς ὄντα ἐξ ὑποκεείμενου τινὸς γίνονται, ἐπισκοπεῖντι γένοιτ' ἂν φανερόν. αἰεὶ γὰρ ἔστι τι ὃ ὑποκεῖται, ἐξ ἔμμε γίγνεται τὸ γιγνόμενον, οἷον τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα ἐκ σπέρματος. γίγνεται δὲ τὰ γιγνόμενα ἀπλῶς τὰ μὲν με- 40 τασχηματίζει, οἷον ἀνδριάς ἐκ χαλκοῦ, τὰ δὲ προσθέσει, οἷον τὰ αὐξανόμενα, τὰ δ' ἀφαιρέσει, οἷον ἐκ τῆς λίθου ὁ Ἑρμῆς, τὰ δὲ συνθέσει, οἷον οἰκία, τὰ δ' ἀλλοιώσει, οἷον τὰ τρεπόμενα κατὰ τὴν ὕλην. πάντα δὲ τὰ ἔμμε γινόμενα φανερόν· ὅτι ἐξ ὑποκεείμενων γίνονται. ὥστε δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τὸ γινόμενον ἅπαν αἰεὶ σύνθετόν ἐστι, καὶ ἔστι μὲν τι γινόμενον, ἔστι δὲ τι ὃ τῶτο γίγνεται, καὶ τῶτο διττόν· ἢ γὰρ τὸ ὑποκεείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον. λέγω δὲ ἀντικεῖ- 45 σθαι μὲν τὸ ἄμμεσον, ὑποκεῖσθαι δὲ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὴν μὲν ἀσχημοσύνην καὶ τὴν ἀμορφίαν ἢ τὴν ἀταξίαν τὸ ἀντικείμενον, τὸν δὲ χαλκὸν ἢ τὸν λίθον ἢ τὸν χρυσόν τὸ ὑποκεείμενον. φανερόν ἐν ὧς, εἴπερ εἰσὶν αἰτίαι καὶ ἀρχαὶ τῶν φύσει ὄντων, ἐξ ὧν πρώτων εἰσὶ, καὶ γεγόνασιν μὴ κατὰ συμβεβηκὸς ἀλλ' ἕκαστον ὃ λέγεται κατὰ τὴν ἔσταν, ὅτι γίγνεται πᾶν ἐκ τε τῆς ὑποκεείμενης καὶ τῆς μορφῆς· σύγ- 50 κεῖται γὰρ ὁ μουσικὸς ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου καὶ μουσικοῦ τρόπου τινά· διαλύσεις γὰρ τὰς λόγους εἰς τὰς λόγους τὰς ἐκεῖνων. δῆλον ἐν ὧς γίνοιτ' ἂν τὰ γιγνόμενα ἐκ τῶν. ἔστι δὲ τὸ ὑποκεείμενον ἀριθμῶ μὲν ἐν, εἶδει δὲ δύο· ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ χρυσὸς καὶ ὅλως ἡ ὕλη ἀριθμητή· τόδε γὰρ τι μᾶλλον, καὶ ἔμμε κατὰ συμβεβηκὸς ἐξ αὐτῆς γίγνεται τὸ γινόμενον· ἢ δὲ σέρησις καὶ ἡ ἐναντίωσις συμβεβηκός· ἐν δὲ τὸ εἶδος, οἷον ἡ τάξις ἢ ἡ μουσικὴ ἢ τῶν ἄλλων τι τῶν ἔμμε κατηγορημένων. διὸ ἔστι μὲν ὡς δύο λεκτέον εἶναι 55 τὰς ἀρχάς, ἔστι δ' ὡς τρεῖς· καὶ ἔστι μὲν ὡς τὰναντία, οἷον εἰ τις λέγοι τὸ μουσικὸν καὶ τὸ ἄμμεσον ἢ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἢ τὸ ἡρμοσμένον καὶ τὸ ἀνάρμοσον, ἔστι δ' ὡς ἔμμε ὑπ' ἀλλήλων γὰρ πάσχειν τὰναντία ἀδύνατον. λύεται δὲ καὶ τῶτο διὰ τὸ ἄλλο εἶναι τὸ ὑποκεείμενον· τῶτο γὰρ ἐκ ἐναντίον. ὥστε ἔτε πλείους τῶν ἐναντίων αἱ ἀρχαὶ τρόπον τινά, ἀλλὰ δύο ὡς εἰπεῖν τῷ ἀριθμῶ, ἔμμε αὖ παντελῶς δύο διὰ

1. ἀπλὴν μὲν ἐν om E. || 5. γίνεσθαι ἢ μουσικὸν E. || ἄνθρωπον om F. || 6. τι om E. || 7. ἔμμε γὰρ] οἷον EF. || 8. ὁ om E. || 11. μὴ] δὴ I, om pr E. || 12. συντιθέμενον FI. || 14. ἂν FI. || 15. καὶ post εἰ om F. || 16. ἀλλ' ἐκ εἶδει ἐν I. || τῷ F. || 17. τὸ primum om FI. || τῷ I. || 18. ἀντικείμενον αὐτῷ ὑπ. E. || 19. μουσικὸν δὲ] μὴ μουσικὸν F. || 21. ὁ om E. || 22. γίγνεται om pr E. || μὴ] τὸ μὴ rc E. || 24. ἔμμε μὴν ἀλλὰ] ἀλλὰ μὴν I et rc E. || 30. ὁ om A. || λέγεται γίνεσθαι I. || 31. δὴ F. || 33. μόνον I. || 1. καὶ ὁσία I. || 2. ἐξ ὑποκεείμενου τινὸς in litura E. || 3. αἰ I. || 4. γίγνεται om E. || 5. τὰ om pr E. || 6. ἐκ χαλκοῦ om EF. || 7. ὁ om E. || 9. κατὰ] καὶ κατὰ E. || 11. ἅπαν om F. || 12. μὲν τι] μέντοι I. || 15. ἢ] καὶ E. || τὴν om FI. || 18. καὶ] ἢ E. || 20. ἅπαν I. || 22. λόγους εἰς] ὅρους εἰς E. || 23. ἐκεῖνη I. || 24. τὸ μὲν ὑπ. E. || 25. ἡ om E. || 26. τι γὰρ F. || 27. ἢ δὲ — συμβεβηκός om I. || 30. τὰς ἀρχάς om E. || 32. τὸ tertium om E.

τὸ ἕτερον ὑπάρχειν τὸ εἶναι αὐτοῖς, ἀλλὰ τρεῖς· ἕτερον γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῷ ἀμύσῳ τὸ εἶναι, καὶ τῷ ἀσχηματίσῳ καὶ χαλκῷ. πόσαι μὲν ἔναι αἱ ἀρχαὶ τῶν περὶ γένεσιν φυσικῶν, καὶ πῶς πόσαι, εἴρηται· καὶ δῆλόν ἐστι δεῖ ὑποκεῖσθαι τι τοῖς ἐναντίοις καὶ τὰναντία δύο εἶναι. τρόπον δὲ 5 τινὰ ἄλλον ἔκ ἀναγκαῖον· ἱκανὸν γὰρ ἔσαι τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ποιεῖν τῇ ἀπυσίᾳ καὶ παρουσίᾳ τὴν μεταβολήν. ἢ δ' ὑποκειμένη φύσις ἐπιστητὴ κατ' ἀναλογίαν. ὥς γὰρ πρὸς ἀνδριάντα χαλκὸς ἢ πρὸς κλίνην ξύλον ἢ πρὸς τῶν ἄλλων τι τῶν ἐχόντων μορφήν ἢ ὕλην καὶ τὸ ἀμορφον ἔχει πρὶν 10 λαβεῖν τὴν μορφήν, οὕτως αὕτη πρὸς οὐσίαν ἔχει καὶ τὸ τότε τι καὶ τὸ ὄν. μία μὲν ἔν ἀρχῇ αὕτη, οὐχ ἔτι μία ἔσα οὐδὲ οὕτως ἐν ὥς τὸ τότε τι, μία δὲ ἢ ὁ λόγος, ἔτι δὲ τὸ ἐναντίον τέτρω ἢ σέρησις. ταῦτα δὲ πῶς δύο καὶ πῶς πλείω, εἴρηται ἐν τοῖς ἄνω. πρῶτον μὲν ἔν ἐλέχθη ὅτι ἀρ- 15 χαὶ τὰναντία μόνον, ὕστερόν δ' ὅτι ἀνάγκη καὶ ἄλλο τι ὑποκεῖσθαι καὶ εἶναι τρία· ἐκ δὲ τῶν νῦν φανερόν τις ἢ διαφορὰ τῶν ἐναντίων, καὶ πῶς ἔχουσιν αἱ ἀρχαὶ πρὸς ἀλλήλας, καὶ τί τὸ ὑποκείμενον. πότερον δὲ ἔσα τὸ εἶδος ἢ τὸ ὑποκείμενον, οὕτω δῆλον. ἀλλ' ὅτι αἱ ἀρχαὶ τρεῖς 20 καὶ πῶς τρεῖς, καὶ τίς ὁ τρόπος αὐτῶν, δῆλον. πόσαι μὲν ἔναι καὶ τίνες εἰσὶν αἱ ἀρχαί, ἐκ τέτων θεωρεῖσθωσαν.

8 Ὅτι δὲ μοναχῶς οὕτω λύεται καὶ ἡ τῶν ἀρχαίων ἀπορία, λέγομεν μετὰ ταῦτα. ζητῶντες γὰρ οἱ κατὰ φιλοσοφίαν πρῶτοι τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν φύσιν τὴν τῶν ὄν- 25 των ἐξετράπησαν οἷον ὁδὸν τινα ἄλλην ἀπωσθέντες ὑπὸ ἀπειρίας, καὶ φασὶν ἔτε γίνεσθαι τῶν ὄντων ὅδεν ἔτε φθεῖρεσθαι διὰ τὸ ἀναγκαῖον μὲν εἶναι γίνεσθαι τὸ γιγνόμενον ἢ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος, ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων ἀδύνατον εἶναι· οὔτε γὰρ τὸ ὄν γίνεσθαι (εἶναι γὰρ ἤδη) ἐκ τε μὴ 30 ὄντος οὐδὲν ἂν γενέσθαι· ὑποκεῖσθαι γὰρ τι δεῖ. καὶ οὕτω δὴ τὸ ἐφεξῆς συμβαῖνον αὖξοντες ὅδ' εἶναι πολλὰ φασιν ἀλλὰ μόνον αὐτὸ τὸ ὄν. ἐκεῖνοι μὲν ἔν ταύτῃ ἔλαβον τὴν δόξαν διὰ τὰ εἰρημένα· ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι τὸ ἐξ ὄντος ἢ ἐκ μὴ ὄντος γίνεσθαι, ἢ τὸ μὴ ὄν ἢ τὸ ὄν ποιεῖν τι ἢ 35 πάσχειν ἢ ὁτιοῦν τόδε γίνεσθαι, ἔνα μὲν τρόπον ὅδεν δια-

φέρει ἢ τὸ τὸν ἱατρὸν ποιεῖν τι ἢ πάσχειν ἢ τὸ ἐξ ἱατρῶ εἶναι τι ἢ γίγνεσθαι, ὥς ἐπεὶ διχῶς λέγεται, δῆλον ὅτι καὶ τὸ ἐξ ὄντος καὶ τὸ ὄν ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν. οἰκοδομεῖ μὲν οὖν ὁ ἱατρὸς οὐχ ἢ ἱατρὸς ἀλλ' ἢ οἰκοδόμος, καὶ λευκὸς γίνεται ἔχ' ἢ ἱατρὸς ἀλλ' ἢ μέλας· ἱατρεύει δὲ καὶ ἀνίατρος γίνεται ἢ ἱατρός. ἐπεὶ δὲ μάλιστα λέγομεν κυρίως τὸν ἱατρὸν ποιεῖν τι ἢ πάσχειν ἢ γίγνεσθαι ἐξ ἱατροῦ, ἐὰν ἢ ἱατρὸς ταῦτα πάσχει ἢ ποιῇ ἢ γίνηται, δῆλον ὅτι καὶ τὸ μὴ ἐξ ὄντος γίγνεσθαι τέτο σημαίνει τὸ 40 ἢ μὴ ὄν. ὅπερ ἐκεῖνοι μὲν ἔ διελόντες ἀπέστησαν, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἄγνοιαν τοσῶτον προσηγνόσαν, ὥς ἐ μὴθεν οἶεσθαι γίγνεσθαι μὴδὲ εἶναι τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἀνελεῖν πᾶσαν τὴν γένεσιν· ἡμεῖς δὲ καὶ αὐτοὶ φαμεν γίγνεσθαι μὲν ὅδεν ἀπλῶς ἐκ μὴ ὄντος, ὅμως μέντοι γίγνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος, οἷον κατὰ συμβεβηκός· ἐκ γὰρ τῆς σερήσεως, ὃ ἐστὶ κατ' αὐτὸ μὴ ὄν, ἐκ ἐνυπάρχοντος γίγνεται τι. θαυμάζεται δὲ τέτο καὶ ἀδύνατον ἔτι δοκεῖ, γίγνεσθαι τι ἐκ μὴ ὄντος. ὡσαύτως δὲ ὅδ' ἐξ ὄντος ὅδεν τὸ ὄν γίγνεσθαι, πλην κατὰ συμβεβη- 45 κός· ἔτι δὲ καὶ τέτο γίγνεσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον, οἷον εἰ ἐκ ζῶου ζῶον γίγνοιτο καὶ ἐκ τινὸς ζῶου τι ζῶον, οἷον εἰ κύων ἐξ ἵππου γίγνοιτο. γίγνοιτο μὲν γὰρ ἂν ἔ μόνον ἐκ τινὸς ζῴου ὁ κύων, ἀλλὰ καὶ ἐκ ζῴου, ἀλλ' ἔχ' ἢ ζῶον· ὑπάρχει γὰρ ἤδη τέτο· εἰ δὲ τι μέλλει γίγνεσθαι ζῶον μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἐκ ἐκ ζῴου ἔσαι, καὶ εἰ τι ὄν, ἐκ ἐξ ὄντος, ὅδ' ἐκ μὴ ὄντος· τὸ γὰρ ἐκ μὴ ὄντος εἴρηται ἡμῖν 50 τί σημαίνει, ὅτι ἢ μὴ ὄν. ἔτι δὲ καὶ τὸ εἶναι ἅπαν ἢ τὸ μὴ εἶναι ἐκ ἀναιρέμεν. εἰς μὲν δὴ τρόπος ἔτος, ἄλλος δ' ὅτι ἐνδέχεται ταῦτα λέγειν κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐνέργειαν· τέτο δ' ἐν ἄλλοις διάρρις δι' ἀκριβείας μᾶλλον. ὥσθ' (ὅπερ ἐλέγομεν) αἱ ἀπορίαι λύονται δι' ἃς ἀναγκα- 55 ζόμενοι ἀναιρέσι τῶν εἰρημένων ἔνα· διὰ γὰρ τέτο τοσῶτον καὶ οἱ πρότερον ἐξετράπησαν τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τὴν γένεσιν καὶ φθορὰν καὶ ὅλως μεταβολήν· αὕτη γὰρ ἂν ὀφθεῖσα ἢ φύσις ἔλυσεν αὐτῶν πᾶσαν τὴν ἄγνοιαν.

Ἡμεῖνοι μὲν ἔναι καὶ ἕτεροὶ τίνες εἰσὶν αὐτῆς, ἀλλ' ἔχ' 9 ἱκανῶς. πρῶτον μὲν γὰρ ὁμολογοῦσιν ἀπλῶς γίνεσθαι ἐκ μὴ

1. γὰρ τῷ γὰρ τὸ E. || 2. τὸ om pr E. || τὸ E. || 3. ἔναι εἰσὶν αἱ E. || αἱ om I. || 4. εἴρηται E. || ἔσαι F. || 4. τι ὑποκεῖσθαι F. || 8. ὡς περ E. || 9. τῶν om F. || 13. ἐν ὄν E. || 14. δὲ alterum om pr E. || 15. ἀναιρέ E. || 15. ἔτι αἱ ἀρχαὶ E. || 21. τρεῖς om F. || ὁ τρόπος τίς E. || 22. θεωρεῖσθωσαν I. θεωρεῖσθω F. || 24. λέγομεν EI. || 25. τὴν ante τῶν om E. || 26. ἀπειρίας E. || 31. γίγνεσθαι pr E. || 35. ἐκ om E. || τὸ ὄν ἢ τὸ μὴ ὄν F. || τι om pr E. || 36. ἢ om E.

1. τὸ ante ἐξ om E. || 2. διχῶς ἢ πλεοναχῶς λέγεται E. || 3. ὄν ποιεῖν τι ἢ F. || 4. ἔναι om F. || 8. ἢ γίγνεται om FI. || 9. ἐκ μὴ E. || τέτο καὶ τέτο F. || 10. μὲν om F. || 13. τὴν om E. || μὴθεν E. || 14. ὅπως E. || 16. τι om F. || 17. δοκεῖ οὕτω F. || 19. τὸν κατὰ τὸν E. || 20. ζῶον ἂν γ. FI et rc E. || καὶ καὶ εἰ I. || 21. ἵππου γίγνοιτο ἵππου γένοιτο E. || μὲν om F. || 25. ἡμῖν corr I. || 26. τὸ post ἢ om E. || 28. ταῦτα ταῦτα ταῦτα E. ταῦτα F. || κατὰ καὶ κατὰ I. || 30. λέγομεν I. || 31. γὰρ γὰρ I. || 32. τὴν om E. || 34. πᾶσαν ἔλυσεν αὐτῶν ταύτην τὴν FI. || 36. ἐκ τι ἐκ I.

όντος, ἥ Παρμενίδην ὁρῶς λέγειν· εἴτα φαίνεται αὐτοῖς, εἴπερ ἐξ ἑνὸς ἀριθμοῦ μία, καὶ δυνάμει μία μόνον εἶναι. τὸτο δὲ διαφέρει πλείστον. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὕλην καὶ ζέρεσιν ἑτερόν φαμεν εἶναι, καὶ τῶν τὸ μὲν ἐκ ὧν εἶναι κατὰ συμβεβηκός, τὴν ὕλην, τὴν δὲ ζέρεσιν καθ' αὐτήν, καὶ τὴν μὲν 5 ἐγγὺς καὶ ὑσίου πῶς, τὴν ὕλην, τὴν δὲ ζέρεσιν ἰδαμῶς. οἱ δὲ τὸ μὴ ὧν τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ὁμοίως, ἢ τὸ συγκαμφοτέρων ἢ τὸ χωρὶς ἐκατέρων. ὥς παντελῶς ἕτερος ὁ τρόπος ἔτος τῆς τριάδος κακείνης. μέχρι μὲν γὰρ δεῦρο προῆλθον, ὅτι δεῖ τινὰ ὑποκείσθαι φύσιν, ταύτην μὲντοι μίαν 10 ποῖσιν· καὶ γὰρ εἴ τις δυάδα ποιεῖ, λέγων μέγα καὶ μικρὸν αὐτήν, ἔθεν ἡττον ταῦτο ποιεῖ· τὴν γὰρ ἑτέραν παρεῖδεν. ἢ μὲν γὰρ ὑπομένοντα συναιτία τῇ μορφῇ τῶν γνωσμένων ἐσίν, ὥσπερ μήτηρ· ἢ δ' ἑτέρα μοῖρα τῆς ἐναντιώσεως πολυλάκεις ἂν φαντασθῇ τῷ πρὸς τὸ κακοποιῶν αὐτῆς ἀπενί- 15 ζοντι τὴν διάνοιαν· ὅθεν εἶναι τὸ παράπαν· ὄντος γὰρ τινος θεῖς καὶ ἀγαθῶ καὶ ἐφετῷ, τὸ μὲν ἐναντίον αὐτῷ φαμεν εἶναι, τὸ δὲ ὁ πέφυκεν ἐφίσσθαι καὶ ὀρέγεσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν. τοῖς δὲ συμβαίνει τὸ ἐναντίον ὀρέγεσθαι τῆς ἑαυτοῦ φθορᾶς, καίτοι ἔτε αὐτὸ ἑαυτῷ οἷον τε ἐφίσσθαι 20 τὸ εἶδος διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐνδεές, ἔτε τὸ ἐναντίον· φθαρτικὰ γὰρ ἀλλήλων τὰ ἐναντία. ἀλλὰ τῶν ἔσιν ἡ ὕλη, ὥσπερ ἂν εἰ θῆλυ ἄρρενος καὶ αἰσχροῦ καλῶ· πλὴν ἔ καὶ αὐτὸ αἰσχροῦ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός, ὅθεν θῆλυ, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. φθείρεται δὲ καὶ γίνεται· ἐξί μὲν ὥς, ἐξί δ' 25 ὥς ἔ. ὥς μὲν γὰρ τὸ ἐν ᾧ, καθ' αὐτὸ φθείρεται· τὸ γὰρ φθειρόμενον ἐν τῷ ἐξί ἢ ζέρεσις· ὥς δὲ κατὰ δυνάμιν, ἔ καὶ αὐτό, ἀλλ' ἀφθαρτον καὶ ἀγέννητον ἀνάγκη αὐτὴν εἶναι. εἴτε γὰρ ἐγίγνετο, ὑποκείσθαι τι δεῖ πρῶτον, τὸ ἐξ ἔ ἐνυπάρχοντος· τὸτο δ' ἐσίν αὐτῇ ἢ φύσις, ὥς ἔσαι πρὶν 30 γενέσθαι. λέγω γὰρ ὕλην τὸ πρῶτον ὑποκείμενον ἐκαστῷ, ἐξ ἔ γίνεται τι ἐνυπάρχοντος μὴ κατὰ συμβεβηκός. εἴτε φθείρεται, εἰς τοῦτο ἀφίξεται ἔσχατον, ὥς ἐφθαρμένη ἔσαι πρὶν φθαρῆναι. περὶ δὲ τῆς κατὰ τὸ εἶδος ἀρχῆς, πότερον μία ἢ πολλαὶ καὶ τίς ἢ τίνες εἰσί, δι' ἀκριβείας τῆς πρώ- 35 τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἐστὶ διορίσαι, ὥς εἰς ἐκεῖνον τὸν και-

ρὸν ἀποκείσθω. περὶ δὲ τῶν φυσικῶν καὶ τῶν φθαρτῶν εἰδῶν ἐν τοῖς ὕστερον δεικνυμένοις ἐρῶμεν. ὅτι μὲν ἔν εἰσὶν ἀρχαί, καὶ τίνες, καὶ πόσαι τὸν ἀριθμὸν, διωρίσθω ἡμῖν εὐθὺς· πάλιν δὲ ἄλλην ἀρχὴν ἀρξάμενοι λέγωμεν.

B.

Τῶν ὄντων τὰ μὲν ἐξί φύσει, τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας, φύσει μὲν τὰ τε ζῶα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ἀπλά τῶν σωμάτων, οἷον γῆ καὶ πῦρ καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ· ταῦτα γὰρ εἶναι καὶ τὰ τοιαῦτα φύσει φαμέν. πάντα δὲ τὰ ῥηθέντα φαίνεται διαφέροντα πρὸς τὰ μὴ φύσει συνεχῶτα. τὰ μὲν γὰρ φύσει ὄντα πάντα φαίνεται ἔχοντα ἐν ἑαυτοῖς ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως, τὰ μὲν κατὰ τὸν τρόπον, τὰ δὲ κατ' αὐξήσιν καὶ φθίσιν, τὰ δὲ κατ' ἀλλοίωσιν· κλίνη δὲ καὶ ἱμάτιον, καὶ εἴ τι τοῖστον ἄλλο γένος ἐσίν, ἢ μὲν τετύχηκε τῆς κατηγορίας ἐκείνης καὶ καθ' ὅσον ἐσίν ἀπὸ τέχνης, ὅδε μὲν ὁρμὴν ἔχει μεταβολῆς ἐμφυτοῦ, ἢ δὲ συμβεβηκεν αὐτοῖς εἶναι λιθίνους ἢ γηίνους ἢ μικτοῖς ἐκ τούτων, ἔχει, καὶ κατὰ τοσούτον, ὡς ὕψους τῆς φύσεως ἀρχῆς τινὸς καὶ αἰτίας τῷ κινεῖσθαι καὶ ἡρεμεῖν ἐν ᾧ ὑπάρχει πρῶτως καθ' αὐτὸ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός. λέγω δὲ τὸ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὅτι γέ- νοιτ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ τις αἴτιος ὑγείας ὡς ἰατρός· ἀλλ' ὅμως ἔ καὶ καθ' ὑγιάζεται τὴν ἰατρικὴν ἔχει, ἀλλὰ συμβεβηκε τὸν αὐτὸν ἰατρὸν εἶναι καὶ ὑγιαζόμενον· διὸ καὶ χωρίζεται ποτ' ἀπ' ἀλλήλων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐκαστον τῶν ποιημένων· ὅθεν γὰρ αὐτῶν ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐν ἑαυτῷ τῆς ποιήσεως, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν ἄλλοις καὶ ἔξωθεν, οἷον οἰκία καὶ τῶν ἄλλων τῶν χειροκμητῶν ἐκαστον, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς μὲν ἀλλ' ἔ καὶ αὐτά, ὅσα κατὰ συμβεβηκός αἰτία γένοιτ' ἂν αὐτοῖς. φύσις μὲν ἔν ἐστὶ τὸ ῥηθέν· φύσιν δὲ ἔχει ὅσα τοιαύτην ἔχει ἀρχὴν. καὶ ἐξί πάντα ταῦτα ὑσίου ὑποκείμενον γὰρ τι καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἐσίν ἢ φύσις αἰεί 35 κατὰ φύσιν δὲ ταῦτα τε καὶ ὅσα τοῖτοις ὑπάρχει καθ' αὐτά, οἷον τῷ πυρὶ φέρεσθαι ἄνω· τὸτο γὰρ φύσις μὲν ἐκ

2. μόνον μίαν F. || μόνον corr E. || 4. εἶναι φαμεν FI. || τὸ F. || ἐκ ὧν ἐκ εἶναι E in litura. || 6. καὶ om. I. || ζέρεσιν om pr E. || 11. συμικρὸν I. || 12. αὐτὸ F. || ταυτὸν FI. || παρεῖδεν τὴν ζέρεσιν ἢ I. || 18. ὁ om F. || 19. αὐτῷ FI. || 20. αὐτοῦ EF. || αὐτῷ E. || 23. θῆλυ] θῆλυ καὶ F. || 24. ὅθεν — 25. συμβεβηκός om F. || 26. φθειρόμενον γὰρ I. || 27. κατὰ τὴν δ. I. || 28. ἀγέννητον I. || 29. τὸ om E. || 30. αὐτῆς I. || 33. εἰς] τι εἰς F. || 36. ἐσίν ἔργον F. || ὡς E.

1. ἀποσοβείσθω I. || τῶν post καὶ om E. || 3. ἡμῶν F. || 4. ἄλλην om pr E. || λέγομεν. τῶν γὰρ ὄντων τὰ μὲν ἐξί φύσει, τὰ δὲ δι' ἄλλας αἰτίας E. || 9. μὲν] δὲ φαμεν εἶναι E. || 10. γῆν καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα E. || 12. ῥηθέντα corr E. || 13. τὰ μὲν — 14. ἀρχὴν] τῶν μὲν γὰρ ἐκαστον ἐν ἑαυτῷ ἀρχὴν ἔχει E. || 16. καὶ εἰ] ἢ E. || 19. εἶναι post γηίνους FI. || 20. καὶ om FI. || τοσούτον ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ὡς I. || 21. τῷ om E. || 22. ἑαυτῷ FI. || κατὰ om E. || 24. ἑαυτῷ FI. || τις om F. || 25. καθότι E. || 27. ἀπ' om I. || 28. τῆς ποιήσεως ἐν αὐτῷ F. || 31. ἑαυτῷ FI. || 33. ὅσα τὴν τ. I. || ταῦτα πάντα FI. || 36. πυρὶ τὸ φ. FI.

ἔστιν, ἔδ' ἔχει φύσιν, φύσει δὲ καὶ κατὰ φύσιν ἐστίν. τί μὲν
 ἔν ἐστίν ἡ φύσις, εἴρηται, καὶ τί τὸ φύσει καὶ κατὰ φύσιν.
 ὡς δ' ἔστιν ἡ φύσις, πειρᾶσθαι δεικνύναι γελοῖον· φανερόν
 γὰρ ὅτι τοιαῦτα τῶν ὄντων ἐστὶ πολλὰ. τὸ δὲ δεικνύναι τὰ
 φανερά δια τῶν ἀφανῶν ἔδυναμείναι κήρειν ἐστὶ τὸ δι' αὐτό
 καὶ μὴ δι' αὐτό γνώριμον. ὅτι δ' ἐνδέχεται τὸτο πάσχειν, ἐκ
 ἀδύνατον· συλλογίσαιτο γὰρ ἂν τις, ἐκ γενετῆς ὦν τυφλὸς
 περὶ χρωμάτων, ὥς ἀνάγκη τοῖς τοῖστοις περὶ τῶν ὀνομά-
 των εἶναι τὸν λόγον, νοεῖν δὲ μηδέν. δοκεῖ δ' ἡ φύσις καὶ ἡ
 ἔστιά τῶν φύσει ὄντων ἐνίοις εἶναι τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον ἐκά-
 10 στῳ ἀρρύθμιστον καθ' ἑαυτό, οἷον κλῆνις φύσις τὸ ξύλον,
 ἀνδριάντος δ' ὁ χαλκός. σημειῶν δὲ φησιν Ἀντιφῶν ὅτι, εἴ
 τις κατορύξει κλῆνην καὶ λάβοι δυνάμειν ἡ σηπεδῶν ὥστε
 ἀνεῖναι βλασόν, ἐκ ἂν γενέσθαι κλῆνην ἀλλὰ ξύλον, ὡς τὸ
 μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὑπάρχον, τὴν κατὰ νόμον διάθεσιν
 καὶ τὴν τέχνην, τὴν δ' ἔστίαν ἔσαν ἐκείνην ἢ καὶ διαμένει
 ταῦτα πάσχεσθαι συνεχῶς. εἰ δὲ καὶ τέτων ἕκαστον πρὸς ἑτε-
 ρόν τι ταῦτὸ τὸτο πέπονθεν, οἷον ὁ μὲν χαλκός καὶ ὁ χρυσὸς
 πρὸς ὕδωρ, τὰ δ' ὅσα καὶ ξύλα πρὸς γῆν, ὁμοίως δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων ὁτιῦν, ἐκεῖνα τὴν φύσιν εἶναι καὶ τὴν ἔστίαν αὐ-
 20 τῶν. διόπερ οἱ μὲν γῆν, οἱ δὲ πῦρ, οἱ δ' ἀέρα φασίν, οἱ δὲ
 ὕδωρ, οἱ δ' ἔνα τέτων, οἱ δὲ πάντα ταῦτα τὴν φύσιν εἶ-
 ναι τὴν τῶν ὄντων. ὁ γὰρ τις αὐτῶν ὑπέλαβε τοῖστον, εἴτε
 ἐν εἴτε πλείω, τὸτο καὶ τοσαῦτά φησιν· εἶναι τὴν ἅπασαν
 ἔστίαν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα πάθῃ τέτων καὶ ἔξεις καὶ δια-
 25 θέσεις· καὶ τέτων μὲν ὁτιῦν εἶναι αἰδῖον (ἔ γὰρ εἶναι μετα-
 βολὴν αὐτοῖς ἐξ αὐτῶν), τὰ δ' ἄλλα γίνεσθαι καὶ φθεί-
 ρεσθαι ἀπειράκις. εἶνα μὲν ἔν τῷ τρόπῳ ἔτως ἡ φύσις λέγεται,
 ἡ πρώτη ἐκάστῳ ὑποκειμένη ὕλη τῶν ἔχόντων ἐν αὐτοῖς ἀρ-
 χὴν κινήσεως καὶ μεταβολῆς, ἄλλον δὲ τρόπον ἡ μορφὴ
 30 καὶ τὸ εἶδος τὸ κατὰ τὸν λόγον. ὥσπερ γὰρ τέχνη λέγεται
 τὸ κατὰ τέχνην καὶ τὸ τεχνικόν, ἔτω καὶ φύσις τὸ κατὰ
 φύσιν λέγεται καὶ τὸ φυσικόν. ἔτε δὲ ἐκεῖ πῶ φαῖμεν ἂν
 ἔχειν κατὰ τὴν τέχνην ὅδεν, εἰ δυνάμει μόνον ἐστὶ κλῆνη, μὴ
 πῶ δ' ἔχει τὸ εἶδος τῆς κλῆνης, οὐδ' εἶναι τέχνην, οὐτ' ἐν
 35 τοῖς φύσει συνισαμένοις· τὸ γὰρ δυνάμει σὰρξ ἢ ὅσῃν ἔτ'

ἔχει πῶ τὴν ἑαυτῆς φύσιν, πρὶν ἂν λάβῃ τὸ εἶδος τὸ κατὰ
 τὸν λόγον, ὃ ὀριζόμενοι λέγομεν τί ἐστὶ σὰρξ ἢ ἔσῳν, οὔτε
 φύσει ἐστίν. ὥς ἄλλον τρόπον ἡ φύσις ἂν εἴη τῶν ἔχόντων
 ἐν αὐτοῖς κινήσεως ἀρχὴν ἢ μορφὴν καὶ τὸ εἶδος, ἔ χωρι-
 5 ζῶν ὃν ἀλλ' ἢ κατὰ τὸν λόγον. τὸ δ' ἐκ τέτων φύσις μὲν
 ἐκ ἐστὶ, φύσει δὲ, οἷον ἄνθρωπος. καὶ μᾶλλον αὕτη φύσις
 τῆς ὕλης· ἕκαστον γὰρ τότε λέγεται· ὅταν ἐντελεχθεῖ ἢ,
 μᾶλλον ἢ ὅταν δυνάμει. ἔτι γίνεταί ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου,
 ἀλλ' ἔ κλῆνη ἐκ κλῆνης· διὸ καὶ φασιν ἔ τὸ σχῆμα εἶναι
 τὴν φύσιν ἀλλὰ τὸ ξύλον, ὅτι γένοιτ' ἂν, εἰ βλασάνοι, ἔ
 κλῆνη ἀλλὰ ξύλον. εἰ δ' ἄρα τὸτο τέχνη; καὶ ἡ μορφὴ
 φύσις· γίνεταί γὰρ ἐξ ἀνθρώπου ἄνθρωπος. ἔτι δ' ἡ φύσις
 ἢ λεγόμενη ὡς γένεσις ὁδός ἐστιν εἰς φύσιν. ἔ γὰρ ὥσπερ
 ἡ ἰατρικὴς λέγεται ἐκ εἰς ἰατρικὴν ὁδός ἀλλ' εἰς ὑγίειαν·
 ἀνάγκη μὲν γὰρ ἀπὸ ἰατρικῆς ἐκ εἰς ἰατρικὴν εἶναι τὴν ἰά-
 10 τρευσιν, ἐκ ἔτω δ' ἡ φύσις ἔχει πρὸς τὴν φύσιν, ἀλλὰ τὸ
 φυόμενον ἐκ τινὸς εἰς τὴν ἔρχεται ἢ φύεται. εἰς τί ἔν φύε-
 ται; ἐκ ἐξ ἔ, ἀλλ' εἰς ὅ. ἢ ἄρα μορφὴ φύσις. ἡ δὲ γε
 μορφὴ καὶ ἡ φύσις διχῶς λέγεται· καὶ γὰρ ἡ σέρησις εἴ-
 15 δός πῶς ἐστιν. εἰ δ' ἐστὶν ἡ σέρησις καὶ ἐναντίον τί περὶ τὴν
 ἀπλὴν γένεσιν ἢ μὴ ἐστίν, ὕστερον ἐπισκεπτέον.

Ἐπεὶ δὲ διώριζαι ποσαχῶς ἡ φύσις λέγεται, μετὰ 2
 τοῦτο θεωρητέον τίνι διαφέρει ὁ μαθηματικὸς τοῦ φυσικοῦ.
 καὶ γὰρ ἐπίπεδα καὶ σφαιρὰ ἔχει τὰ φυσικὰ σώματα καὶ
 μήκη καὶ σιγμάς, περὶ ὧν σκοπεῖ ὁ μαθηματικὸς. ἔτι ἡ
 ἀστρολογία ἐτέρα ἢ μέρος τῆς φυσικῆς· εἰ γὰρ τὴ φυσικῇ
 τὸ τί ἐστὶν ἥλιος ἢ σελήνη εἰδέναι, τῶν δὲ συμβεβηκότων
 καθ' αὐτὰ μηδέν, ἀτοπον, ἄλλως τε καὶ ὅτι φαίνονται λέ-
 5 γοντες οἱ περὶ φύσεως καὶ περὶ σχήματος σελήνης καὶ
 ἡλίου, καὶ πότερον σφαιροειδὴς ἢ γῆ καὶ ὁ κόσμος ἢ οὐ·
 περὶ τούτων μὲν οὖν πραγματεύεται καὶ ὁ μαθηματικὸς,
 ἀλλ' ἐκ τῆ φυσικῆ σώματος πέρας ἕκαστον· ὅδε τὰ συμ-
 10 βεβηκότα θεωρεῖ ἢ τοῖστοις ἔστι συμβεβηκέν. διὸ καὶ χωρί-
 ζει· χωρίζα γὰρ τῇ νοήσει κινήσεως ἐστὶ, καὶ ὅδεν διαφέ-
 ρει, ὅδε γίνεται ψεύδος χωρίζόντων. λανθάνει δὲ τὸτο ποι-
 15 ὦντες καὶ οἱ τὰς ιδέας λέγοντες· τὰ γὰρ φυσικὰ χωρίζου-

1. καὶ om E. || 2. ἡ φύσις ἐστίν I, φύσις ἐστίν F. || καὶ ante κατὰ om pr E. || 7. τυφλὸς ὦν F. || 9. ἡ post καὶ om F. ||
 10. τῶν] ἡ τῶν fortasse E, qui τῶν φύσει ὄντων ἐστὶ τὸ πρῶτον ἐνυπάρχον re in litura. || ἐνίοις εἶναι om F. || 15. κατὰ τὸν νόμον pr
 E. || 20. ἐκεῖνο E. || 21. γῆν, οἱ δὲ πῦρ] πῦρ, οἱ δὲ γῆν E. || 24. φασιν FI. || 25. καὶ ante ἔξεις om F. || 27. ἑαυτῶν I. || 28. ἡ φύσις
 ἔτω FI. || 29. ἑαυτοῖς F. || κινήσεως ἀρχὴν FI. || 32. κατὰ τὴν τ. E. || 33. ἐκεῖν FI et rc E. || πῶς FI. || φαμεν E. || 36. ἐκ E.

1. πῶ F. || ἂν λάβοι FI, ἀναλάβῃ E. || 2. ὦ pr E. || 4. ἑαυτοῖς I. || 6. φύσις αὕτη FI. || 9. διὸ φασὶ τὸ σχῆμα ἐκ E. ||
 10. ὅτι — 11: ξύλον om E. || 12. γὰρ] γ' E. || 17. ἢ fortasse E. || εἰς τί ἔν φύεται om pr E. || 18. ἐκ εἰς τὸ ἐξ ἔ ἀλλ' εἰς τὸ
 εἰς ὅ I. || γε om pr E. || 20. ἡ om I. || τ.] ὅτι E, om I. || 22. λέγεται om pr E. || 24. φυσικὰ καὶ σ. καὶ E. || 25 et 31.
 μαθηματικὸς E. || 27. ἢ] καὶ E. || 29. ἡλῖος καὶ σελήνης F. || 30. καὶ π.] καὶ δὴ π. I et rc E, καὶ δὴ καὶ π. F. || ὁ κόσμος καὶ ἡ γῆ
 E. || 31. μὲν ἔν τέτων I. || 36. οἱ περὶ τὰς F.

σιν ἦττον ὄντα χωριστὰ τῶν μαθηματικῶν. γίγνεται δ' ἂν
 τῷτο δῆλον, εἰ τις ἐκατέρων πειρᾷτο λέγειν τοὺς ὄρους, καὶ
 αὐτῶν καὶ τῶν συμβεβηκότων. τὸ μὲν γὰρ περιττὸν ἔσαι
 καὶ τὸ ἄρτιον καὶ τὸ εὐθὺ καὶ τὸ καμπύλον, ἔτι δὲ ἀριθμὸς
 καὶ γραμμὴ καὶ σχῆμα ἄνευ κινήσεως, σὰρξ δὲ καὶ ὅσ' ἔστιν
 καὶ ἄνθρωπος ἐκέτι, ἀλλὰ ταῦτα ὥσπερ ῥίς σιμὴ ἀλλ' ἔχ
 ὡς τὸ καμπύλον λέγεται. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ φυσικώτερα
 τῶν μαθημάτων, οἷον ὀπτική καὶ ἀρμονική καὶ ἀστρολογία.
 ἀνάπαλιν γὰρ τρόπον τιν' ἔχουσι τῇ γεωμετρίας. ἀλλ' ἡ μὲν
 γεωμετρία περὶ γραμμῆς φυσικῆς σκοπεῖ, ἀλλ' ἔχ' ἡ φυ-
 σική, ἡ δ' ὀπτική μαθηματικὴν μὲν γραμμὴν, ἀλλ' ἔχ' ἡ
 μαθηματικὴ ἀλλ' ἡ φυσική. ἐπεὶ δ' ἡ φύσις διχῶς, τό τε
 εἶδος καὶ ἡ ὕλη, ὡς ἂν εἰ περὶ σιμότητος σκοποῦμεν τί ἐστίν,
 ἔτω θεωρητέον. ὥς' ἔτ' ἄνευ ὕλης τὰ τοιαῦτα ἔτε κατὰ τὴν
 ὕλην. καὶ γὰρ δὴ καὶ περὶ τῆς διχῶς ἀπορήσειεν ἂν τις,
 ἐπεὶ δύο αἱ φύσεις, περὶ ποτέρας τῆ φυσικῆς, ἡ περὶ τῆ ἐξ
 ἀμφοῖν. ἀλλ' εἰ περὶ τοῦ ἐξ ἀμφοῖν, καὶ περὶ ἐκατέρας.
 πότερον ἔν τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης ἐκατέραν γνωρίζειν; εἰς μὲν
 γὰρ τὰς ἀρχαίας ἀποβλέψαντι δόξειεν ἂν εἶναι τῆς ὕλης.
 ἐπὶ μικρὸν γὰρ τι μέρος Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος τοῦ
 εἶδους καὶ τοῦ τί ἦν εἶναι ἠψαντο. εἰ δὲ ἡ τέχνη μιμεῖται
 τὴν φύσιν, τῆς δὲ αὐτῆς ἐπισήμης εἰδέναι τὸ εἶδος καὶ τὴν
 ὕλην μέχρι τῆς (οἷον ἰατρῆς ὑγίειαν καὶ χολὴν καὶ φλέγμα,
 ἐν οἷς ἡ ὑγίεια, ὁμοίως δὲ καὶ οἰκοδόμου τό τε εἶδος τῆς
 οἰκίας καὶ τὴν ὕλην, ὅτι πλῆθος καὶ ξύλα· ὡσαύτως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων), καὶ τῆς φυσικῆς ἂν εἴη τὸ γνωρίζειν
 ἀμφοτέρως τὰς φύσεις. ἔτι τὸ ἔνεκα καὶ τὸ τέλος τῆς
 αὐτῆς, καὶ ὅσα τῶν ἐνεκα. ἡ δὲ φύσις τέλος καὶ ἔνεκα.
 ὦν γὰρ συνεχῶς τῆς κινήσεως ἔστις ἐστὶν τὸ τέλος τῆς
 κινήσεως, τῷτο ἔσχατον καὶ τὸ ἔνεκα. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς
 γελοῖως προήχθη εἰπεῖν "ἔχει τελευτήν, ἥσπερ ἔνεκ' ἐγένε-
 το." βέλεται γὰρ ἔπ' ἅν εἶναι τὸ ἔσχατον τέλος, ἀλλὰ
 τὸ βέλτερον, ἐπεὶ καὶ ποῖσιν αἱ τέχναι τὴν ὕλην αἱ μὲν
 ἀπλῶς αἱ δὲ εὐεργόν, καὶ χρώμεθα ὡς ἡμῶν ἐνεκα πάν-
 των ὑπαρχόντων. ἐσμὲν γὰρ πως καὶ ἡμεῖς τέλος· διχῶς
 γὰρ τὸ ἔνεκα· εἴρηται δ' ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας. δύο

δὴ αἱ ἀρχαίαι τῆς ὕλης καὶ αἱ γνωρίζουσαι τέχναι, ἡ τε
 χρωμένη καὶ τῆς ποιητικῆς ἢ ἀρχιτεκτονικῆς. διὸ καὶ ἡ
 χρωμένη ἀρχιτεκτονική πως, διαφέρει δὲ ἡ ἢ μὲν τῷ εἶ-
 δους γνωριστική, ἢ ἀρχιτεκτονική, ἢ δὲ ὡς ποιητικὴ τῆς
 ὕλης· ὁ μὲν γὰρ κυβερνήτης ποῖον τι τὸ εἶδος τῆς πηδαλίας
 γνωρίζει καὶ ἐπιτάττει, ὁ δ' ἐκ ποῖας ξύλης καὶ ποῶν κινή-
 σεων ἔσαι. ἐν μὲν ἔν τοῖς κατὰ τέχνην ἡμεῖς ποῖμεν τὴν
 ὕλην τῷ ἔργῳ ἕνεκα, ἐν δὲ τοῖς φυσικοῖς ὑπάρχει ἔσα. ἔτι
 τῶν πρὸς τι ἡ ὕλη· ἄλλω γὰρ εἶδει ἄλλη ὕλη. μέχρι δὴ
 πόσου τὸν φυσικὸν δεῖ εἰδέναι τὸ εἶδος καὶ τὸ τί ἐστίν; ἡ
 ὥσπερ ἰατρὸν νεῦρον ἢ χαλκίαν χαλκόν, μέχρι του. τινὲς
 γὰρ ἕνεκα ἕκαστον, καὶ περὶ ταῦτα ἃ ἐστὶ χωριστὰ μὲν εἴ-
 δει, ἐν ὕλῃ δέ. ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γενᾷ καὶ ἥλιος
 πῶς δ' ἔχει τὸ χωριστὸν καὶ τί ἐστὶ, φιλοσοφίας τῆς πρώ-
 τῆς διορίσαι ἔργον.

Διωρισμένων δὲ τούτων ἐπισκεπτέον περὶ τῶν αἰτίων,
 ποῖα τε καὶ πόσα τὸν ἀριθμὸν ἐστίν. ἐπεὶ γὰρ τοῦ εἰδέναι
 χάριν ἢ πραγματεία, εἰδέναι δ' ἔπ' ἄπ' ὁμολογία ἕκαστον
 πρὶν ἂν λάβωμεν τὸ διὰ τί περὶ ἕκαστον (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ
 λαβεῖν τὴν πρώτην αἰτίαν), δῆλον ὅτι καὶ ἡμῖν τῷτο ποιη-
 τέον καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς καὶ πάσης τῆς φυσικῆς
 μεταβολῆς, ὅπως εἰδότες αὐτῶν τὰς ἀρχὰς ἀνάγειν εἰς
 αὐτὰς πειρώμεθα τῶν ζητημένων ἕκαστον. ἕνα μὲν ἔν τῷ
 πον αἴτιον λέγεται τὸ ἐξ ἔ γίνεται τι ἐνυπάρχοντος, οἷον ὁ
 χαλκὸς τοῦ ἀνδριάντος καὶ ὁ ἀργυρὸς τῆς φιάλης καὶ τὰ
 τῶν γένῃ, ἄλλον δὲ τὸ εἶδος καὶ τὸ παράδειγμα· τοῦτο
 δ' ἐστὶν ὁ λόγος ὁ τῷ τί ἦν εἶναι καὶ τὰ τῶν γένῃ, οἷον τοῦ
 διὰ πασῶν τὰ δύο πρὸς ἕν, καὶ ὅλως ὁ ἀριθμὸς καὶ τὰ
 μέρη τὰ ἐν τῷ λόγῳ. ἔτι ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἢ
 πρώτη ἢ τῆς ἡρεμῆσεως, οἷον ὁ βυλεύσας αἴτιος, καὶ ὁ πα-
 τὴρ τῶ τέκνῳ, καὶ ὅλως τὸ ποῖον τῆς ποιμένης καὶ τὸ μετα-
 βάλλον τῆς μεταβαλλομένης. ἔτι ὡς τὸ τέλος· τῷτο δ' ἐστὶ
 τὸ ἔνεκα, οἷον τῷ περιπατεῖν ἡ ὑγίεια· διὰ τί γὰρ περι-
 πατεῖς; φαιμέν ἵνα ὑγιαίνῃ, καὶ εἰπόντες ἔτως οἰόμεθα ἀπο-
 δεδωκέναι τὸ αἴτιον. καὶ ὅσα δὴ κινήσαντος ἄλλῃ μεταξὺ
 γίγνεται τῷ τέλει, οἷον τῆς ὑγείας ἢ ἰσχυασίας ἢ ἡ καθαρ-

1. μαθητικῶν et 11. μαθητικῆν E. || 3. ἐστὶ F. || 4. ἐπὶ δὲ] αἰτία corr E. || 6. ἐκέτι] ἐκ αἰτία in litura E. || ἀλλ' αὐτὰ E. ||
 8. μαθητῶν pr E, μαθηματικῶν F. || 9. ἔχουσι τρόπον τινὰ F. || ἀλλ' ἡ μὲν γ. || ἡ μὲν γὰρ γ. F et re E: pr enim om. || 12. ἐπειδὴ
 FI. || δὲ καὶ ἡ F. || 13. σιμῶ E. || τί ἐστὶ σκοποῦμεν FI. || 15. διχῶς om pr E. || 16. ἐπειδὴ F. || 17. εἰ] ἀδ E. || 19. βλέψαντι
 E. || ἂν om F. || 24. ὑγίεια ἄπερ ὡς ὕλη ὁμοίως E. || 27. ἀμφοτέρως om F. || 28. φύσις τὸ τέλος οὐ F. || 29. τι ἐστὶ I. || τῆς κί-
 νήσεως om pr E. || 30. καὶ εὐεργόντος ὁ F. || 36. εἴρηται I.

1. δὲ E, δὴ καὶ F. || αἱ om F. || 3. ἡ om EF. || 6. καὶ ἐκ ποῖαν FI. || 7. κατὰ τὴν τ. E. || 9. τι ἢ] τῇ pr E. || ἄλλω—ὕλη
 post 10. ἐστὶν F. || 10. τὸν om F. || 11. ὥσπερ τὸν ἰ. I. || ἡ] καὶ FI. || τῷ] τῷ εἰδέναι F. || 12. α om pr E. || 13. καὶ ὁ ἥλιος F. ||
 14. ἔργον διορίσαι τῆς πρώτης I, τῆς πρώτης ἐστὶν E. || 18. χάριν τὰ φυσικὰ ἢ I. || 21. καὶ περὶ πάσης FI. || 22. τὰς ἀρχὰς αὐτῶν E. ||
 26. ἄλλο I. || 27. ὁ post λόγος om F. || τοῦ δ.] τὸν δ. E. || 31. τοῦ ante τέκνου om I. || 34. ὑγιάνη FI. || 36. γένηται E. || ἰσχυασία I.

σις ἢ τὰ φάρμακα ἢ τὰ ὄργανα· πάντα γὰρ ταῦτα τοῦ
τέλους ἕνεκά ἐστι, διαφέρει δ' ἀλλήλων ὡς ὄντα τὰ μὲν
ἔργα τὰ δ' ὄργανα. τὰ μὲν ἔν αἰτία σχεδὸν τοσαυταχῶς
λέγεται, συμβαίνει δὲ πολλαχῶς λεγομένων τῶν αἰτίων καὶ
πολλὰ τῷ αὐτῷ αἰτία εἶναι, ὡς κατὰ συμβεβηκός, οἷον τοῦ
ἀνδριάντος καὶ ἡ ἀνδριαντοποιικὴ καὶ ὁ χαλκός, ὡς κατ'
ἕτερόν τι ἀλλ' ἢ ἀνδριάς, ἀλλ' ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ
τὸ μὲν ὡς ὕλη τὸ δ' ὡς ὅθεν ἡ κίνησις. ἔστι δὲ τίνα καὶ
ἀλλήλων αἰτία, οἷον τὸ πονεῖν τῆς εὐεξίας καὶ αὕτη τοῦ
πονεῖν· ἀλλ' οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸ μὲν ὡς τέλος
τὸ δ' ὡς ἀρχὴ κινήσεως. ἔτι δὲ τὸ αὐτὸ τῶν ἐναντίων ἐστὶν
αἷτιον· ὁ γὰρ παρὸν αἷτιον τῷδε, τῷτο καὶ ἀπὸν αἰτιώμεθα
ἐνίοτε τοῦ ἐναντίου, οἷον τὴν ἀπυσίαν τοῦ κυβερνήτου τῆς τοῦ
πλοίου ἀνατροπῆς, οὗ ἦν ἡ παρουσία αἰτία τῆς σωτηρίας.
ἅπαντα δὲ τὰ νῦν εἰρημένα αἰτία εἰς τέτταρας πίπτει τόποις
τὰς φανερωτάτας. τὰ μὲν γὰρ ζοιχεῖα τῶν συλλαβῶν καὶ
ἡ ὕλη τῶν σκευαστῶν καὶ τὸ πῦρ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν σω-
μάτων καὶ τὰ μέρη τῷ ὅλῳ καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ συμπε-
ράσματος ὡς τὸ ἐξ οὗ αἰτιά ἐστιν· τῶν δὲ τὰ μὲν ὡς τὸ
ὑποκείμενον, οἷον τὰ μέρη, τὰ δὲ ὡς τὸ τί ἦν εἶναι, τὸ τε
ὅλον καὶ ἡ σύνθεσις καὶ τὸ εἶδος. τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ ἰα-
τρὸς καὶ ὁ βουλευσας καὶ ὅλως τὸ ποιοῦν, πάντα ὅθεν ἡ
ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἢ στάσεως ἢ κινήσεως. τὰ δ' ὡς τὸ
τέλος καὶ ἀγαθὸν τῶν ἄλλων· τὸ γὰρ οὗ ἕνεκα βέλτιστον
καὶ τέλος τῶν ἄλλων ἐθέλει εἶναι· διαφερέτω δὲ μηδὲν εἰ-
πεῖν αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ φαίνόμενον ἀγαθόν· τὰ μὲν οὖν αἰτία
ταῦτα καὶ τοσαῦτά ἐστι τῷ εἶδει· τρόποι δὲ τῶν αἰτίων
ἀριθμῷ μὲν εἰσι πολλοί, κεφαλαίως μὲν δὲ καὶ ὅτοι ἐλάτ-
τους. λέγεται γὰρ αἰτία πολλαχῶς, καὶ αὐτῶν τῶν ὁμοει-
δῶν προτέρως καὶ ὑσέρως ἄλλο ἄλλῃ, οἷον ὑγιείας ἰατρός
καὶ τεχνίτης, καὶ τῷ διὰ πασῶν τὸ διπλάσιον καὶ ὁ ἀριθ-
μός, καὶ αἰεὶ τὰ περιέχοντα πρὸς τὸ καθ' ἕκαστα. ἔτι δ'
ὡς τὸ συμβεβηκός καὶ τὰ τέτων γένη, οἷον ἀνδριάντος ἄλ-
λως Πολύκλειτος καὶ ἄλλως ἀνδριαντοποιός, ὅτι συμβεβηκός
τῷ ἀνδριαντοποιῷ τὸ Πολυκλείτω εἶναι. καὶ τὰ περιέχοντα δὲ
τὸ συμβεβηκός, οἷον εἰ ὁ ἄνθρωπος αἰτίος εἴη ἀνδριάντος ἢ

ὅλως ζῶν. ἔστι δὲ καὶ τῶν συμβεβηκόντων ἄλλα ἄλλων
πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον, οἷον εἰ ὁ λευκὸς καὶ ὁ μουσικὸς αἰ-
τίος λέγοιτο τῷ ἀνδριάντος. πάντα δὲ καὶ τὰ οἰκείως λεγό-
μενα καὶ τὰ κατὰ συμβεβηκός τὰ μὲν ὡς δυνάμενα λέ-
γεται τὰ δ' ὡς ἐνεργῆντα, οἷον τῷ οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν οἰ-
κοδόμος ἢ οἰκοδομῶν οἰκοδόμος. ὁμοίως δὲ λεχθήσεται καὶ
ἐφ' ὧν αἰτία τὰ αἰτία τοῖς εἰρημένοις, οἷον τῷδε τῷ ἀνδριάν-
τος ἢ ἀνδριάντος ἢ καὶ ὅλως εἰκόνας, καὶ χαλκῷ τῷδε ἢ
χαλκῷ ἢ ὅλως ὕλης· καὶ ἐπὶ τῶν συμβεβηκόντων ὡσαύ-
τως. ἔτι δὲ συμπλεκόμενα καὶ ταῦτα κάκεινα λεχθήσεται,
οἷον ὁ Πολύκλειτος ὅδε ἀνδριαντοποιός, ἀλλὰ Πολύκλειτος
ἀνδριαντοποιός. ἀλλ' ὅμως ἅπαντα ταῦτά ἐστι τὸ μὲν πλῆ-
θος ἔξ, λεγόμενα δὲ διχῶς· ἡ γὰρ ὡς τὸ καθ' ἕκαστον,
ἢ ὡς τὸ γένος, ἢ ὡς τὸ συμβεβηκός, ἢ ὡς τὸ γένος τοῦ
συμβεβηκός, ἢ ὡς συμπλεκόμενα ταῦτα, ἢ ὡς ἀπλῶς
λεγόμενα· πάντα δὲ ἢ ἐνεργῆντα ἢ κατὰ δύναμιν. δια-
φέρει δὲ τοσῶτον, ὅτι τὰ μὲν ἐνεργῆντα καὶ τὰ καθ' ἕκα-
στον ἅμα ἔστι καὶ οὐκ ἔστι ὧν αἰτία, οἷον ὁδ' ὁ ἰα-
τρεύων τῷδε τῷ ὑγιαζομένῳ καὶ ὁδε ὁ οἰκοδομῶν τῷδε
τῷ οἰκοδομουμένῳ, τὰ δὲ κατὰ δύναμιν οὐκ αἰεὶ· φθεί-
ρεται γὰρ οὐχ ἅμα ἡ οἰκία καὶ ὁ οἰκοδόμος· δεῖ δ' αἰεὶ
τὸ αἷτιον ἐκάστου τὸ ἀκρότατον ζητεῖν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων, οἷον ἄνθρωπος οἰκοδομεῖ ὅτι οἰκοδόμος, ὁ δ' οἰκο-
δόμος κατὰ τὴν οἰκοδομικὴν· τοῦτο τοῖνυν πρότερον τὸ αἰ-
τιον· καὶ οὕτως ἐπὶ πάντων. ἔτι τὰ μὲν γένη τῶν γενῶν,
τὰ δὲ καθ' ἕκαστον τῶν καθ' ἕκαστον, οἷον ἀνδριαντο-
ποιὸς μὲν ἀνδριάντος, ὁδὲ δὲ τουδί. καὶ τὰς μὲν δυνάμεις
τῶν δυνατῶν, τὰ δ' ἐνεργοῦντα πρὸς τὰ ἐνεργήμενα. ὅσα
μὲν ἔν τα αἰτία καὶ ὁν τρόπον αἰτία, ἔξω ἡμῶν διωρισμένα
ἰκανῶς.

Λέγεται δὲ καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματόν τῶν αἰτίων,
καὶ πολλὰ καὶ εἶναι καὶ γίνεσθαι διὰ τύχην καὶ διὰ τὸ
αὐτόματον· τίνα ἔν τρόπον ἐν τέτοις ἐστὶ τοῖς αἰτίοις ἡ τύχη
καὶ τὸ αὐτόματον, καὶ πρότερον τὸ αὐτὸ ἢ τύχη καὶ τὸ
αὐτόματον ἢ ἕτερον, καὶ ὅλως τί ἐστὶν ἡ τύχη καὶ τὸ αὐ-
τόματον, ἐπισκεπτέον. ἐνιοὶ γὰρ καὶ εἰ ἔστιν ἢ μὴ ἀπορῶσιν·

1. ἢ τὰ φάρμακα om E. || 4. λέγεται om F. || 6. καὶ om FI. || ἀνδριαντοποιητικὴ FI. || 8. κίνησις ἐστὶν. E. || 9. πονεῖν αἰτίον τῆς FI. || 12. αἰτίον ante δὲ om EF. || 13. τῆς τῷ om E. || 15. τέσσαρας I. || τρόπος πίπτει FI. || 17. ἢ om E. || κατασκευαστῶν E. || 23. ἢ κινήσεως om E. || δ' ἄλλα ὡς E. || 24. τὸ — 25. ἄλλων om E. || 25. αὐτὸ μηδὲν εἰπεῖν FI. || 27. ταῦτα] τοιαῦτα I. || 29. γὰρ τὰ αἰτία F. || 30. ἄλλῃ ἄλλο F. || ὁ ἰατρός FI. || 31. καὶ ὁ τεχν. I. || ὁ om E. || 32. περιέχοντα om E. || τῷ καθέκαστον F. || 33 et 34. ἄλλος I. || 36. ἀνδριάντος εἴη E.

1. ὅλως τὸ ζῶν I. || 2. καὶ ὁ μουσικὸς om E. || 3. πάντα] παρὰ πάντα I. || 5. οἰκίας om E. || ὁ οἰκ. ἢ ὁ οἰκ. FI. || 6. δεικνύσεται F. || 7. τῷδε FI. || τῷ om E. || 8. ἢ ἀνδριάντος om E. || καὶ post ἢ om E. || 9. ἢ καὶ ὅλως F. || 10. καὶ ἐκεῖνα F. || 11. ὁδε — Πολύκλειτος om I. || 18. αἰτία corr E. || 18 et 19. ὁ om E. || 20. τὸ E. || 24. κατὰ] ὅτι κατὰ E. || 26. ἕκαστα — ἕκαστα FI. || 32. διὰ] διὰ τὴν E, καὶ διὰ F. || διὰ om I. || 34. ἢ om I. || 35. ἐστὶν αὐτόματον καὶ ἡ τύχη E. || 36. εἰ καὶ I.

ἔδεν γὰρ γίνεσθαι ἀπὸ τύχης φασίν, ἀλλὰ πάντων εἶναι
 τι αἴτιον ὠρισμένον, ὅσα λέγομεν ἀπ' αὐτομάτου γίνεσθαι
 ἢ τύχης, οἷον τῷ ἐλθεῖν ἀπὸ τύχης εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ
 καταλαβεῖν ὃν ἐβέλετο μὲν ἐκ ὥρετο δέ, αἴτιον τὸ βέλεσθαι
 ἀγοράσαι ἐλθόντα· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ
 τύχης λεγομένων· αἰεὶ τι εἶναι λαβεῖν τὸ αἴτιον, ἀλλ' ὃ τύ-
 χην, ἐπεὶ εἴ γε τι ἦν ἡ τύχη, ἄτοπον ἂν φανείη ὡς ἀλη-
 θῶς, καὶ ἀπορήσειεν ἂν τις διὰ τί ποτ' ἔδειξεν τῶν ἀρχαίων
 σοφῶν τὰ αἴτια περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς λέγων περὶ τύ-
 χης ἔδεν διώρισεν, ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ἔδεν ὥντο ἔδ' ἐκείνοι εἴ-
 ναι ἀπὸ τύχης, ἀλλὰ καὶ τῆτο θαυμάσιον· πολλὰ γὰρ
 καὶ γίνεται καὶ ἔστιν ἀπὸ τύχης καὶ ἀπὸ ταυτομάτου, ἃ
 ἐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἔστιν ἐπανεγκεῖν ἕκαστον ἐπὶ τι αἴτιον τῶν
 γινομένων, καθάπερ ὁ παλαιὸς λόγος εἶπεν ὁ ἀναιρῶν τὴν
 τύχην, ὁμῶς τῶν τὰ μὲν εἶναι φασὶ πάντες ἀπὸ τύχης
 τὰ δ' ἐκ ἀπὸ τύχης· διὸ καὶ ἀμῶς γε πως ἦν ποιητέον αὐ-
 τοῖς μυθίαν· ἀλλὰ μὴν ἔδ' ἐκείνων γε τι ὥντο εἶναι τὴν
 τύχην, οἷον φιλίαν ἢ νεῖκος ἢ νῦν ἢ πῦρ ἢ ἄλλο γε τι τῶν
 τοιούτων· ἄτοπον ὅν εἴτε μὴ ὑπελάμβανον εἶναι εἴτε οἴμε-
 νοι παρέλειπον, καὶ ταῦτ' ἐνόησε χρώμενοι, ὥσπερ Ἐμπε-
 δοκλῆς ἐκ αἰεὶ τὸν ἀέρα ἀνωτάτω ἀποκρίνεσθαι φησιν, ἀλλ'
 ὅπως ἂν τύχη· λέγει γὰρ ἐν τῇ κοσμοποιίᾳ ὡς ἔτω συνέ-
 κυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως· καὶ τὰ μόρια τῶν
 ζώων ἀπὸ τύχης γενέσθαι τὰ πλεῖστα φησίν· εἰσὶ δὲ τινες
 οἳ καὶ τῶν τῶδε καὶ τῶν κοσμικῶν πάντων αἰτιῶνται, τὸ
 αὐτόματον· ἀπὸ ταυτομάτου γὰρ γίνεσθαι τὴν δὴν καὶ
 τὴν κίνησιν τὴν διακρίνασθαι καὶ καταστήσασθαι εἰς ταύτην
 τὴν τάξιν τὸ πᾶν· καὶ μάλα τῆτο θαυμάσαι ἄξιον· λέ-
 γοντες γὰρ τὰ μὲν ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἀπὸ τύχης μήτε
 εἶναι μήτε γίνεσθαι, ἀλλ' ἤτοι φύσιν ἢ νῦν ἢ τι τοιούτων
 ἕτερον εἶναι τὸ αἴτιον (ὃ γὰρ ὅτι ἔτυχεν ἐκ τῆ σπέρματος
 ἐκαστοῦ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ μὲν τῷ τοιούτῳ ἐλαίᾳ ἐκ δὲ τοῦ
 τοιούτῳ ἀνθρώπου), τὸν δ' ἔρανον καὶ τὰ θεϊότατα τῶν φα-
 νερῶν ἀπὸ τῆ αὐτομάτου γενέσθαι, τοιαύτην δ' αἰτίαν μη-
 δεμίαν εἶναι οἷαν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν· καίτοι εἰ ἔως
 ἔχει, τῶν αὐτῶν ἄξιον ἐπιστάσεως, καὶ καλῶς ἔχει λεχ-

θῆναι τι περὶ αὐτῆς· πρὸς γὰρ τῷ καὶ ἄλλως ἄτοπον εἶναι
 τὸ λεγόμενον, ἔτι ἄτοπώτερον τὸ λέγειν ταῦτα ὀρώντας ἐν
 μὲν τῷ ἔρανῳ ἔδεν ἀπὸ ταυτομάτου γιγνώμενον, ἐν δὲ τοῖς
 ἐκ ἀπὸ τύχης πολλὰ συμβαίνοντα ἀπὸ τύχης· καίτοι εἰκός
 γε ἦν τὴν αὐτίαν γίνεσθαι· εἰσὶ δὲ τινες οἳ δοκεῖ εἶναι αἰτία
 μὲν ἡ τύχη, ἀδελγὸς δὲ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ, ὡς θεῖον τι ἔσθαι
 καὶ δαιμονιώτερον· ὥς σκεπτέον καὶ τί ἐκότερον, καὶ εἰ
 ταῦτον ἢ ἕτερον τὸ τε αὐτόματον καὶ ἡ τύχη, καὶ πῶς εἰς
 τὰ διωρισμένα αἴτια ἐμπίπτειν.

Πρῶτον μὲν ἔν, ἐπειδὴ ὀρώμεν τὰ μὲν αἰεὶ ὡσαύτως
 γινομένα τὰ δὲ ὡς ἐπὶ πολὺ, φανερόν ὅτι οὐδετέρῃ τῶν
 αἰτίᾳ ἡ τύχη λέγεται ἔδεν τὸ ἀπὸ τύχης, ὅτε τῷ ἐξ ἀνάγκης
 καὶ αἰεὶ ὅτε τῷ ὡς ἐπὶ πολὺ· ἀλλ' ἐπειδὴ ἔστιν ἃ γίγνε-
 ται καὶ παρὰ ταῦτα, καὶ ταῦτα πάντες φασὶν εἶναι ἀπὸ
 τύχης, φανερόν ὅτι ἔστι τι ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον· τὰ
 τε γὰρ τοιαῦτα ἀπὸ τύχης καὶ τὰ ἀπὸ τύχης τοιαῦτα
 ὄντα ἴσμεν· τῶν δὲ γινομένων τὰ μὲν ἐνεκά του γίνεσθαι,
 τὰ δ' ὅ· τούτων δὲ τὰ μὲν κατὰ προαίρεσιν, τὰ δ' οὐ κατὰ
 προαίρεσιν, ἅμφω δ' ἐν τοῖς ἐνεκά του, ὥς δῆλον ὅτι καὶ
 ἐν τοῖς παρὰ τὸ ἀναγκάζον καὶ τὸ ὡς ἐπὶ πολὺ ἔστιν ἕνα
 περὶ ἃ ἐνδέχεται ὑπάρχειν τὸ ἐνεκά του· ἔστι δ' ἐνεκά του
 ὅσα τε ἀπὸ διανοίας ἂν πραχθεῖν καὶ ὅσα ἀπὸ φύσεως.
 τὰ δὲ τοιαῦτα ὅταν κατὰ συμβεβηκὸς γένηται, ἀπὸ τύ-
 χης φασὶν εἶναι· ὥσπερ γὰρ καὶ ὃν ἐς τὸ μὲν καθ' αὐτὸ
 τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός, ἔτω καὶ αἴτιον ἐνδέχεται εἶναι,
 οἷον οὐκίας καθ' αὐτὸ μὲν αἴτιον τὸ οἰκοδομικόν, κατὰ συμ-
 βεβηκός δὲ τὸ λευκὸν ἢ τὸ μουσικόν· τὸ μὲν ἔν καθ' αὐτὸ
 αἴτιον ὠρισμένον, τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἀόριστον· ἄπειρα
 γὰρ ἂν τῷ ἐν συμβαίῃ· καθάπερ ἔν ἐλέχθη, ὅταν ἐν τοῖς
 ἐνεκά του γιγνομένοις τῆτο γένηται, τότε λέγεται ἀπὸ ταυ-
 τομάτου καὶ ἀπὸ τύχης· αὐτῶν δὲ πρὸς ἀλλήλα τὴν δια-
 φορὰν τῶν ὕστερον διαιρέσειον· νῦν δὲ τῆτο ἔσω φανερόν, ὅτι
 ἅμφω ἐν τοῖς ἐνεκά τῆ ἔστιν, οἷον ἐνεκά τῆ ἀπολαβεῖν τὸ ἀρ-
 γύριον ἦλθεν ἂν, κομισόμενος τὸν ἔρανον, εἰ ἥδει ἦλθε δ' ὃ τῆ
 ἐνεκά, ἀλλὰ συνέβη αὐτῷ ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι τῆτο τῆ κο-
 μίσασθαι ἐνεκά· τῆτο δὲ ἔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φοιτῶν εἰς τὸ

1. γὰρ] γὰρ δὲ E. || 2. τι om F. || λεγόμενα I. || ἀπὸ ταυτομάτου FI. || 3. ἢ] καὶ F. || καὶ καταλαβεῖν εἰς τὴν ἀγοράν I. ||
 5. ἐλθόντα ἀγοράσαι FI. || 6. λεγομένων om E. || 12. τοῦ αὐτομάτου E. || 13. ἐπανεγκεῖν F. || 15. ὁμοίως E. || 18. πῦρ ἢ νοῦν FI. ||
 20. παρέλειπον I. || 21. ἀποκρίνεσθαι ἀνωτάτω FI. || 22. γὰρ] ἐν F. || 24. φησὶν ἔτος. εἰς I. E. || 25. τῷ οὐρανῷ FI. || κόσμων E. || 26. γί-
 νεσθαι φασὶ τὴν I. || 28. τοῦτο γε αὐτὸ θαυμάσαι FI. || λέγοντας τὰ F. || 30. τι om F. || 32. ἐλαίαν I. || 33. ἀνθρώπον I. || θεϊότερα
 FI. || 34. γίνεσθαι E. || δ' om E. || 35. εἰ] γε εἰ I. || 36. τοῦτο γε αὐτὸ FI.

1. αὐτοῦ τούτου. πρὸς E. || ἄλογον E. || 4. τύχης εἶναι πολλὰ E. || 5. γε om E. || γενέσθαι I. || μὲν αἰτία FI. || 8. τε om F. ||
 11. ἐπὶ τὸ πολὺ FI. || ὅτι] ὡς F. || 13. καὶ om F. || τοῦ] τὸ F. || ἐπὶ τὸ πολὺ I. || ἔστι τινα 2 I, τινα F. || 14. περὶ F. || πάντες
 ταῦτα FI. || 16. καὶ τὰ ἀπὸ τύχης om F. || 17. του om E. || 18. κατὰ προαίρεσιν om F. || 20. περὶ F. || ἐπὶ τὸ πολὺ FI. || 22. τε
 om F. || 24. ὅν] ο E. || 29. ἂν ἐν τῷ F. || 30. του γιγνομένοις om E. || 31. αὐτὴν F. || 34. κομισάμενος E. || 35. αὐτῷ om FI.

χωρίον ἔτι ἐξ ἀνάγκης· ἐξί δὲ τὸ τέλος, ἡ κομιδὴ, ἢ τῶν ἐν αὐτῷ αἰτίων, ἀλλὰ τῶν προαίρετῶν καὶ ἀπὸ διανοίας· καὶ λέγεται γε τότε ἀπὸ τύχης ἐλθεῖν. εἰ δὲ προελόμενος καὶ τούτου ἕνεκα, ἡ αἰεὶ φοιτῶν ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κομιζόμενος, ἐκ ἀπὸ τύχης. δῆλον ἄρα ὅτι ἡ τύχη αἰτία κατὰ 5 συμβεβηκὸς ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν τῶν ἕνεκά του. διὸ περὶ τὸ αὐτὸ διάνοια καὶ τύχη· ἡ γὰρ προαίρεσις ἐκ ἀνενδιανοίας. ἀόριστα μὲν οὖν τὰ αἰτία ἀνάγκη εἶναι, ἀφ' ὧν ἂν γένοιτο τὸ ἀπὸ τύχης. ὅθεν καὶ ἡ τύχη τῷ ἀόριστῳ εἶναι δοκεῖ καὶ ἀδύνατον ἀνθρώπῳ, καὶ ἔστιν ὡς ἔδεν ἀπὸ τύχης 10 δόξειεν ἂν γίνεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα ὁρθῶς λέγεται, ὅτι εὐλόγως. ἐξί μὲν γὰρ ὡς γίνεταί ἀπὸ τύχης· κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ γίνεταί, καὶ ἔστιν αἰτίον ὡς συμβεβηκὸς ἢ τύχη, ὡς δ' ἀπλῶς οὐδενός, οἷον οἰκίας οἰκοδόμος μὲν αἰτίος, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ αὐλητής, καὶ τοῦ ἐλθόντα κο- 15 μίσασθαι τὸ ἀργύριον, μὴ τούτου ἕνεκα ἐλθόντα, ἅπειρα τὸ πλῆθος· καὶ γὰρ ἰδεῖν τινα βυλόμενος καὶ διώκων καὶ φεύγων. καὶ τὸ φάναι εἶναι τι παράλογον τὴν τύχην ὁρθῶς· ὁ γὰρ λόγος ἢ τῶν αἰεὶ ὄντων ἢ τῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἢ δὲ τύχη ἐν τοῖς γιγνομένοις παρὰ ταῦτα. ὥς· ἐπειδὴ ἀόριστα 20 τὰ οὕτως αἰτία, καὶ ἡ τύχη ἀόριστον. ὅμως δ' ἐπ' ἐνίων ἀπορήσειεν ἂν τις, ἄρ' ἔν τὰ τυχόντα αἰτί· ἂν γένοιτο τῆς τύχης, οἷον ὑγιείας ἢ πνεύμα ἢ εἰλησις, ἀλλ' ἢ τὸ ἀποκεκάρθαι· ἐξί γὰρ ἄλλα ἄλλων ἐγγύτερα τῶν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίων. τύχη δὲ ἀγαθὴ μὲν λέγεται, ὅταν ἀγα- 25 θόν τι ἀποβῇ, φαῦλη δέ, ὅταν φαῦλόν τι, εὐτυχία δὲ καὶ δυστυχία, ὅταν μέγεθος ἔχοντα ταῦτα· διὸ καὶ τὸ παρὰ μικρὸν κακὸν ἢ ἀγαθὸν μέγα λαβεῖν ἢ δυσχερὲν ἢ εὐτυχεῖν ἐστίν, ὅτι ὡς ὑπάρχον λέγει ἡ διάνοια· τὸ γὰρ παρὰ μικρὸν ὥσπερ ἔδεν ἀπέχειν δοκεῖ. ἔτι ἀβέβαιον ἡ εὐτυχία 30 εὐλόγως· ἡ γὰρ τύχη ἀβέβαιος· ἔτε γὰρ αἰεὶ ἔθ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἷον τ' εἶναι τῶν ἀπὸ τύχης ἔθεν. ἐξί μὲν ἔν ἅμφω αἰτία, καθάπερ εἴρηται, κατὰ συμβεβηκός, καὶ ἡ τύχη καὶ τὸ αὐτόματον, ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις γίνεσθαι μὴ ἀπλῶς μὴδ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τέτων ὅς· ἂν γένοιτο ἕνεκά τε. 35 Διαφέρει δ' ὅτι τὸ αὐτόματον ἐπὶ πλεῖον ἐστὶ· τὸ μὲν γὰρ ἀπὸ τύχης πᾶν ἀπὸ ταυτομάτου, τοῦτο δ' οὐ πᾶν

ἀπὸ τύχης. ἡ μὲν γὰρ τύχη καὶ τὸ ἀπὸ τύχης ἐστὶν ὅσοις καὶ τὸ εὐτυχεῖσθαι ἂν ὑπάρξειεν καὶ ὅλως πράξις. διὸ καὶ ἀνάγκη περὶ τὰ πρακτὰ εἶναι τὴν τύχην· σημειῖον δ' ὅτι δοκεῖ ἦτοι ταυτὸν εἶναι τῇ εὐδαιμονίᾳ ἢ εὐτυχίᾳ ἢ ἐγγύς, ἢ δ' εὐδαιμονία πράξις τις· εὐπράξια γὰρ. ὥσθ' ὅπόσοις μὴ ἐνδέχεται πράξαι, οὐδὲ τὸ ἀπὸ τύχης τι ποιῆσαι. καὶ διὰ τῆτο ἔτε ἀψυχον ἔδεν ἔτε θηρίον οὔτε παιδίον ἔδεν ποιεῖ ἀπὸ τύχης, ὅτι ἐκ ἔχει προαίρεσιν· οὐδ' εὐτυχία οὐδ' ἀτυ- χία ὑπάρχει τέτοις, εἰ μὴ καθ' ὁμοιότητα, ὥσπερ ἔφη Πρωτάρχος εὐτυχεῖς εἶναι τὰς λίθους ἐξ ὧν οἱ βωμοί, ὅτι τιμῶνται, οἱ δὲ ὁμόζυγες αὐτῶν καταπατοῦνται. τὸ δὲ πάσχειν ἀπὸ τύχης ὑπάρχει πως καὶ τέτοις, ὅταν ὁ πρα- 40 τῶν τι περὶ αὐτὰ πράξῃ ἀπὸ τύχης· ἄλλως δὲ ἐκ ἔστιν. τὸ δ' αὐτόματον καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ πολλοῖς τῶν ἀψύ- χων, οἷον ὁ ἵππος αὐτόματος, φαμέν, ἦλθεν, ὅτι ἐσώθη μὲν ἐλθὼν, ἢ τῷ σωθῆναι δὲ ἕνεκα ἦλθεν. καὶ ὁ τρίπους αὐτό- ματος κατέπεσεν· ἔση μὲν γὰρ τῷ καθῆσθαι ἕνεκά, ἀλλ' ἢ τῷ καθῆσθαι ἕνεκα κατέπεσεν. ὥς· φανερόν ὅτι ἐν τοῖς ἀπλῶς ἕνεκά τε γινομένοις, ὅταν μὴ τῷ συμβάντος ἕνεκα γέ- 45 νηται ἢ ἔξω τὸ αἰτίον, τότε ἀπὸ ταυτομάτου λέγομεν· ἀπὸ τύχης δέ, τέτων ὅσα ἀπὸ ταυτομάτου γίνεταί τῶν προαι- ρετῶν τοῖς ἔχουσι προαίρεσιν. σημεῖον δὲ τὸ μάτην, ὅτι λέ- ται ὅταν μὴ γένηται τὸ ἕνεκα ἄλλου ἐκείνῳ ἕνεκα, οἷον τὸ βαδίσαι λαπάξως ἕνεκά ἐστιν· εἰ δὲ μὴ ἐγένετο βαδίσαντι, μάτην φαμέν βαδίσαι καὶ ἡ βαδίσαις ματαία, ὡς τῆτο ἂν τὸ μάτην, τὸ πέφυκός ἄλλου ἕνεκα, ὅταν μὴ περαίνῃ ἐκεῖνο ἢ ἕνεκα ἐπεφύκει, ἐπεὶ εἴ τις λῦσασθαι φαίη μάτην ὅτι ἐκ ἐξέλιπεν ὁ ἥλιος, γελοῖος ἂν εἴη· οὐ γὰρ ἦν τοῦτο ἐκεῖ- 50 νου ἕνεκα. ἔτω δὴ τὸ αὐτόματον καὶ κατὰ τὸ ὄνομα, ὅταν αὐτὸ μάτην γένηται· κατέπεσε γὰρ οὐ τῷ πατάξαι ἕνεκα ὁ λίθος· ἀπὸ τῷ αὐτομάτου ἄρα κατέπεσεν ὁ λίθος, ὅτι πέσοι ἂν ὑπὸ τινός καὶ τοῦ πατάξαι ἕνεκα. μάλιστα δ' ἐστὶ χωριζόμενον τὸ ἀπὸ τύχης ἐν τοῖς φύσει γινομένοις· ὅταν γὰρ γένηται τι παρὰ φύσιν, τότε οὐκ ἀπὸ τύχης ἀλλὰ μᾶλλον ἀπὸ ταυτομάτου γεγόνεναί φαμέν. ἐστὶ 55 δὲ καὶ τοῦτο ἕτερον· τοῦ μὲν γὰρ ἔξω τὸ αἰτίον, τοῦ δ' ἐντός.

2. ἀπροαίρετον καὶ ἐκ ἀπὸ 98 I. || 3. γε τότε] το E. || καὶ om E. || 9. ἀπὸ τῆς τύχης E. || καὶ om FI. || ἀρίστου I. || 10. δοκεῖ ante 9. ἢ FI. || ἀπὸ τύχης ἔδεν I. || 11. ὅτι om E. || 17. καὶ θεασόμενος καὶ φ. FI. || 18. εἶναι φάναι τι I, εἶναι τι φάναι F. || 20. ἐπεὶ F. || 21. ὁμοίως E. || 23. εἰλησις F. || ἀποκεκαθάρθαι I. || 25. αἰτίων εὐτυχία δὲ ἐστὶν ὅταν ὡς προεἰλετο ἀποβῇ, ἀτυχία δ' ὅταν παρὰ τὴν προαίρεσιν. τύχη E. || 27 et 29. περὶ F. || 28. λαβεῖν μέγα FI. || εὐτυχεῖν ἢ ἀτυχεῖν E. || F. || 32. ἅμφω om E. || 35. γένοιτο ἐν τοῖς ἕνεκά I. || 37. πᾶν om FI.

1. ἐστὶν ἐν ὅσοις I. || 3. τὴν om E. || 4. ἡ εὐτυχία om F. || 5. ὅσοις FI. || 12. ὑπάρχει F. || 13. πράξῃ τι ἀπὸ E. || 14. καὶ ante π. om I. || πολλοῖς om F. || τοῖς ἀψύχοις F. || 16 et 17 et 18. ἕνεκα FI. || 17. ἐστὶ E. || 19. ἕνεκα γ. F. || 20. οὐ] ἂν F. || ταυτομάτου F. || 24. βαδίσαι εἰ λαπ. FI. || 25. ἔφαμεν FI. || 27. ἐπεφύκει] ἦν καὶ ἐπεφύκει FI. || 28. ἐξέλειπεν E. || 29. καὶ om FI. || 30. οὐ] ὁ F. || ἕνεκα E. || 31. ὁ post ἕνεκα om F. || 33. τοῦ E. || 34. τι om E.

Τί μὲν ἔν ἐς τὸ αὐτόματον καὶ τί ἡ τύχη, εἴρηται, καὶ τί διαφέρουσιν ἀλλήλων. τὸν δὲ τρόπον τῆς αἰτίας ἐν τοῖς ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἐκάτερον αὐτῶν· ἡ γὰρ τῶν φύσει τι ἢ τῶν ἀπὸ διανοίας αἰτίων αἰεὶ ἐστίν· ἀλλὰ τούτων τὸ πλῆθος ἀόριστον. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ αὐτόματον καὶ ἡ τύχη 5 αἰτία ὧν ἂν ἡ φύσις γένοιτο αἰτίος ἢ φύσις, ὅταν κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίον τι γένηται τούτων αὐτῶν, ὁδὸν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἐστὶ πρότερον τῶν καθ' αὐτό, δῆλον ὅτι ὁδὸν τὸ κατὰ συμβεβηκὸς αἰτίον πρότερον τῶν καθ' αὐτό. ὕστερον ἄρα τὸ αὐτόματον καὶ ἡ τύχη καὶ ἡ φύσις· ὥς· εἴ ὅτι μά- 10 λιστα τοῦ οὐρανοῦ αἰτίον τὸ αὐτόματον, ἀνάγκη πρότερον ναῦν καὶ φύσιν αἰτίαν εἶναι καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ τοῦδε παντός.

7 Ὅτι δ' ἐστὶν αἰτία, καὶ ὅτι τοσαῦτα τὸν ἀριθμὸν ὅσα φασί, δῆλον· τοσαῦτα γὰρ τὸν ἀριθμὸν τὸ διὰ τί περιέ- ληφεν· ἡ γὰρ εἰς τὸ τί ἐστὶν ἀνάγεται τὸ διὰ τί ἔσχατον ἐν τοῖς ἀκίνητοις, οἷον ἐν τοῖς μαθήμασιν (εἰς ὁρισμὸν γὰρ τοῦ εὐθέος ἢ συμμετρου ἢ ἄλλου τινὸς ἀνάγεται ἔσχατον), ἡ εἰς τὸ κινῆσαν πρῶτον, οἷον διὰ τί ἐπολέμησαν; ὅτι ἐσύ- λησαν· ἡ τίνος ἕνεκα; ἢ ἄρξωσιν· ἡ ἐν τοῖς γινόμενοις 20 ὕλη. ὅτι μὲν ἔν τὰ αἰτία ταῦτα καὶ τοσαῦτα, φανερόν· ἐπεὶ δ' αἱ αἰτίαι τέτταρες, περὶ πασῶν τοῦ φυσικοῦ εἰδέναι, καὶ εἰς πάσας ἀνάγων τὸ διὰ τί ἀποδώσει φυσικῶς, τὴν ὕλην, τὸ εἶδος, τὸ κινῆσαν, τὸ ἕ ἕνεκα. ἔρχεται δὲ τὰ τρία εἰς τὸ ἐν πολλάκις· τὸ μὲν γὰρ τί ἐστὶ καὶ τὸ ἕ ἕνεκα ἐν 25 ἐστὶ, τὸ δ' ὅθεν ἡ κίνησις πρῶτον τῷ εἶδει ταῦτο τούτοις· ἄνθρωπος γὰρ ἄνθρωπον γενᾷ. καὶ ὅλως ὅσα κινέμενα κινεῖ· ὅσα δὲ μὴ, ἕκτι φυσικῆς· ὅ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα κίνησιν ὁδὸν ἀρχὴν κινήσεως κινεῖ, ἀλλ' ἀκίνητα ἔντα. διὸ τρεῖς αἱ πραγματεῖαι, ἡ μὲν περὶ ἀκίνητον, ἡ δὲ περὶ κινέμενον μὲν 30 ἀφθαρτον δέ, ἡ δὲ περὶ τὰ φθαρτά. ὥς· τὸ διὰ τί καὶ εἰς τὴν ὕλην ἀνάγοντι ἀποδίδονται, καὶ εἰς τὸ τί ἐστὶ, καὶ εἰς τὸ πρῶτον κινῆσαν. περὶ γενέσεως γὰρ μάλιστα τῶτον τὸν τρόπον τὰς αἰτίας σκοπεῖσι, τί μετὰ τί γίνεται, καὶ τί πρῶτον ἐποίησεν ἢ τί ἔπαθε, καὶ ὥτως αἰεὶ τὸ ἐφεξῆς. διτταὶ 35 δὲ αἱ ἀρχαὶ αἱ κινῆσαι φυσικῶς, ὧν ἡ ἑτέρα ἢ φυσικὴ· οὐ

γὰρ ἔχει κινήσεως ἀρχὴν ἐν αὐτῇ. τοῖσιν δ' ἐστὶν εἴ τι κινεῖ μὴ κινέμενον, ὥσπερ τό τε παντελῶς ἀκίνητον καὶ τὸ πάντων πρῶτον καὶ τὸ τί ἐστὶ καὶ ἡ μορφή· τέλος γὰρ καὶ οὐδ' ἕνεκα· ὥς· ἐπεὶ ἡ φύσις ἕνεκά του, καὶ ταύτην εἰδέναι δεῖ, καὶ πάντως ἀποδοτέον τὸ διὰ τί, οἷον ὅτι ἐκ τῶδε ἀνάγκη τόδε· τὸ δὲ ἐκ τῶδε ἢ ἀπλῶς ἢ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ εἰ μέλλει τοδὶ ἐσσεσθαι, ὥσπερ ἐκ τῶν προτάσεων τὸ συμπέρασμα· καὶ ὅτι τῷτ' ἦν τὸ τί ἦν εἶναι, καὶ διότι βέλ- 40 τιον ἔστω, ἐκ ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν ἐκάστου ἕσιν.

Δεκτέον δὲ πρῶτον μὲν διότι ἡ φύσις τῶν ἕνεκά του 8 αἰτίων, ἔπειτα περὶ τοῦ ἀναγκαίως, πῶς ἔχει ἐν τοῖς φυσι- κοῖς· εἰς γὰρ ταύτην τὴν αἰτίαν ἀνάγουσι πάντες, ὅτι ἐπειδὴ τὸ θερμὸν τοιοῦδ' ἐπέφυκε καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ ἕκαστον δὴ τῶν τοιούτων, ταδὶ ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ καὶ γίνεται· καὶ γὰρ ἐάν 15 ἄλλην αἰτίαν εἴπωσιν, ὅσον ἀψάμενοι χαίρειν ἑῶσιν, ὁ μὲν τὴν φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος, ὁ δὲ τὸν νῦν. ἔχει δ' ἀπορίαν τί κωλύει τὴν φύσιν μὴ ἕνεκά τε ποιεῖν μηδ' ὅτι βέλτιον, ἀλλ' ὥσπερ ὕει ὁ Ζεὺς οὐχ ὅπως τὸν σῖτον αὐξήσει, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ ἀναχθεὶν ψυχθῆναι δεῖ, καὶ τὸ ψυχθεὶν 20 ὕδωρ γενόμενον κατελθεῖν· τὸ δ' αὐξάνεσθαι τούτου γενομέ- νου τὸν σῖτον συμβαίνει. ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τῳ ἀπόλλυται ὁ σῖτος ἐν τῇ ἄλφῃ, οὐ τούτου ἕνεκα ὕει ὅπως ἀπόλλεται, ἀλλὰ τῷτο συμβέβηκεν. ὥς· τί κωλύει οὕτω καὶ τὰ μέρη ἔχειν ἐν τῇ φύσει, οἷον τὰς ὀδόντας ἐξ ἀνάγκης ἀνατεῖλαι τοὺς μὲν ἐμπροσθίους ὀξείας, ἐπιτηδεύεις πρὸς τὸ διατερεῖν, τὰς δὲ 25 γομφίους πλατεῖς καὶ χρησίμους πρὸς τὸ λεαίνειν τὴν τροφήν, ἐπεὶ οὐ τούτου ἕνεκα γενέσθαι, ἀλλὰ συμπεσεῖν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων μερῶν, ἐν ὅσοις δοκεῖ ὑπάρχειν τὸ ἕνεκά του. ὅπερ μὲν ἔν ἅπαντα συνέβη ὥσπερ κἀν' εἰ ἕνεκά τε ἐγί- νετο, ταῦτα μὲν ἐσώθη ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου συσάντα ἐπο- 30 τηδεῖας· ὅσα δὲ μὴ οὕτως, ἀπώλετο καὶ ἀπόλλυται, κα- θάπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει τὰ βουγενῆ ἀνδρόπρωρα. ὁ μὲν οὖν λόγος, ὃ ἂν τις ἀπορήσειεν, οὗτος, καὶ εἴ τις ἄλλος τοιούτος ἐστίν· ἀδύνατον δὲ τῷτον ἔχειν τὸν τρόπον. ταῦτα μὲν γὰρ καὶ πάντα τὰ φύσει ἢ αἰεὶ οὕτω γίνεται ἢ ὥς ἐπὶ 35 τὸ πολὺ, τῶν δ' ἀπὸ τύχης καὶ τῶ αὐτομάτου οὐδέν. οὐ

1. τί ante ἡ om I. || 2. διαφέρει F. || τῆς δ' αἰτίας τὸν τρόπον I. || 3. ἐκάτερος I. || 6. ἢ post ἂν om E. || 7. ὅθεν I. || 8. αὐτό, ὥς· οὐδ' αἰτίον, δῆλον E. || 9. πρότερον F. || αὐτό I. || 12. αἰτίον καὶ φύσιν FI. || τοῦδε τοῦ παντός FI. || 14. ὅτι ἐκ τοσαῦτα FI. || 17. γὰρ om I. || 21. ταῦτα] τοιαῦτα I. || 22. δ' αἰ] δὲ FI. || τέσσαρες F. || 25. ἐν om E. || 26. τὸ αὐτὰ F. || 27. γὰρ] μὲν γὰρ FI. || 28. αὐτοῖς FI. || 30. ἀκίνητος E. || 32. τὸ τί ἐστὶ καὶ εἰς om F. || 34. τί post μετὰ om E. || 35. ἐπό- ησαν, supra posito εν, F. || τῷ E.

1. ἐκαστῇ FI. || τοῦτο I. || 2. ὥσπερ γὰρ τό E. || καὶ τὸ] καὶτοι E. || 3. καὶ ante ἡ om F. || 4. ἐπὶ καὶ ἡ I. || 5. καὶ om E. || ὅτι om F. || 6. τῷ τόδε E. || ἡ ante ὥς om F. || 8. βέλτιον I. || 10. δὲ FI. || 13. καὶ τὸ ἕκαστον F. || 14. γίνεται καὶ ἐπέφυκε καὶ FI. || ἐκ] κἀν F. || 18. αὐξήσει I. || 19. τὸ ante ψ. om E. || 21. συμβαίνει τὸν σῖτον FI. || 22. ὕει I. || 28. οἷς E. || 32. βου- γενῆ καὶ ἀνδρ. F. || ἀνδρόπρωρα E. || 33. ὃ] δι I. || 34. δὲ ταῦτα τῶτον FI. || 35. οὕτως αἰεὶ F. || 36. οὐ — οὐδ' οὔτε — οὔτε FI.

γὰρ ἀπὸ τύχης ἐδ' ἀπὸ συμπτώματος δοκεῖ ὕειν πολλαῖς
 τῷ χειμῶνος, ἀλλ' ἐὰν ὑπὸ κῦνα· ἐδὲ καύματα ὑπὸ κῦνα,
 ἀλλ' ἂν χειμῶνος. εἰ ἔν ἢ ὡς ἀπὸ συμπτώματος δοκεῖ ἢ
 ἕνεκά του εἶναι, εἰ μὴ οἷόν τε ταῦτ' εἶναι μήτε ἀπὸ συμ-
 πτώματος μήτ' ἀπὸ ταυτομάτου, ἕνεκά του ἂν εἴη. ἀλλὰ
 μὴν φύσει γ' ἐστὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὡς καὶ αὐτοὶ φαῖεν
 αἱ ταῦτα λέγοντες. ἔστιν ἄρα τὸ ἕνεκά τε ἐν τοῖς φύσει γι-
 νομένοις καὶ ἔστιν. ἔτι ἐν ὅσοις τέλος ἐστὶ τι, τέττε ἕνεκα
 πράττεται τὸ πρότερον καὶ τὸ ἐφεξῆς. ἔκκιν ὡς πράττεται,
 ἔτω πέφυκε, καὶ ὡς πέφυκεν, ἔτω πράττεται ἕκαστον, ἂν
 μὴ τι ἐμποδίσῃ. πράττεται δ' ἕνεκά τε· καὶ πέφυκεν ἄρα
 τέττε ἕνεκα. οἷον εἰ οἰκία τῶν φύσει γινομένων ἦν, ἔτῳς ἂν
 ἐγίνετο ὡς νῦν ὑπὸ τῆς τέχνης· καὶ δὲ τὰ φύσει μὴ μόνον
 φύσει ἀλλὰ καὶ τέχνῃ γίνοντο, ὡσαύτως ἂν γίνοντο ἢ πέ-
 φυκεν. ἕνεκα ἄρα θατέρῃ θατέρον. ὅλως τε ἡ τέχνη τὰ
 μὲν ἐπιτελεῖ ἢ ἡ φύσις ἀδυνατεῖ ἀπεργάσασθαι, τὰ δὲ μι-
 μεῖται. εἰ ἔν τὰ κατὰ τὴν τέχνην ἕνεκά του, δῆλον ὅτι
 καὶ τὰ κατὰ τὴν φύσιν· ὁμοίως γὰρ ἔχει πρὸς ἀλλήλα
 ἐν τοῖς κατὰ τέχνην καὶ ἐν τοῖς κατὰ φύσιν τὰ ὕστερα πρὸς
 τὰ πρότερα. μάλιστα δὲ φανερόν ἐπὶ τῶν ζώων τῶν ἄλλων,
 ἃ ἔτε τέχνη ἔτε ζητήσαντα ἔτε βουλευσάμενα ποιεῖ· ὅθεν
 διαπορῶσι τινες πότερον νῶ ἢ τινι ἄλλῳ ἐργάζονται οἱ τ' ἀρ-
 άχαι καὶ οἱ μύρμηκες καὶ τὰ τοιαῦτα. κατὰ μικρὸν δ'
 ἔτω προϊόντι καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς φαίνεται τὰ συμφέροντα γι-
 νόμενα πρὸς τὸ τέλος, οἷον τὰ φύλλα τῆς τῷ καρπῷ ἕνεκα
 σκέπης. ὡς· εἰ φύσει τε ποιεῖ καὶ ἕνεκά τε ἡ χελιδὼν τὴν
 νεοττιὰν καὶ ὁ ἀράχνης τὸ ἀράχνην, καὶ τὰ φυτὰ τὰ
 φύλλα ἕνεκα τῶν καρπῶν καὶ τὰς ρίζας ἕκ ἑκὼν ἀλλὰ
 κάτω ἕνεκα τῆς τροφῆς, φανερόν ὅτι ἔστιν ἡ αἰτία ἡ τοι-
 αῦτη ἐν τοῖς φύσει γινομένοις καὶ ἔστιν. καὶ ἐπεὶ ἡ φύσις
 αὐτῇ, ἡ μὲν ὡς ὕλη ἡ δ' ὡς μορφή, τέλος δ' αὕτη, τοῦ
 τέλους δ' ἕνεκα τὰλλα, αὕτη ἂν εἴη ἡ αἰτία ἡ οὐ ἕνεκα.
 ἀμαρτία δὲ γίνεταί καὶ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην· ἔγραψε γὰρ
 οὐκ ὀρθῶς ὁ γραμματικὸς, καὶ ἐπότισεν οὐκ ὀρθῶς ὁ ἱατρὸς
 τὸ φάρμακον· ὥς δῆλον ὅτι ἐνδέχεται καὶ ἐν τοῖς κατὰ

φύσιν. εἰ δὲ ἔστιν ἕνια κατὰ τέχνην ἐν οἷς τὸ ὀρθῶς ἕνεκά
 του, ἐν δὲ τοῖς ἀμαρτανόμενοις ἕνεκα μὲν τινος ἐπιχειρεῖ-
 ται ἀλλ' ἀποτυγχάνεται, ὁμοίως ἂν ἔχοι καὶ ἐν τοῖς φυ-
 σικοῖς, καὶ τὰ τέρατα ἀμαρτήματα ἐκείνου τῷ ἕνεκά του
 καὶ ἐν ταῖς ἐξ ἀρχῆς ἄρα συζάσσει τὰ βουγενῆ, εἰ μὴ
 πρὸς τινὰ ὅρον καὶ τέλος δυνατὰ ἦν ἔλθειν, διαφθειρομένης
 ἂν ἀρχῆς τινὸς ἐγίνετο, ὥσπερ νῦν τοῦ σπέρματος. ἔτι
 ἀνάγκη σπέρμα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλὰ μὴ εὐθὺς τὰ ζῶα
 καὶ τὸ “ἐλοφυῆς μὲν πρῶτα” σπέρμα ἦν. ἔτι καὶ ἐν τοῖς
 φυτοῖς ἔστι τὸ ἕνεκά του, ἦττον δὲ διήρθρωται· πότερον
 ἔν καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς ἐγίνετο, ὥσπερ τὰ βουγενῆ ἀνδρό-
 πρῳα, οὕτω καὶ ἀμπελογενῆ ἐλαιόπρῳα, ἢ ἔ; ἀποπον
 γὰρ· ἀλλὰ μὴν ἔδει γε, εἶπερ καὶ ἐν τοῖς ζώοις. ἔτι ἔδει
 ἐν τοῖς σπέρμασι γίνεσθαι ὅπως ἔτυχεν· ὅλως δ' ἀναιρεῖ
 ὁ ἔτω λέγων τὰ φύσει τε καὶ φύσιν· φύσει γάρ, ὅσα
 ἀπὸ τινος ἐν αὐτοῖς ἀρχῆς συνεχῶς κινούμενα ἀφικνεῖται
 εἰς τι τέλος· ἀφ' ἐκείνης δὲ οὐ τὸ αὐτὸ ἐκείσοις οὐδὲ τὸ
 τυχόν, ἀεὶ μέντοι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἂν μὴ τι ἐμποδίσῃ. τὸ
 δὲ οὐ ἕνεκα, καὶ ὁ τούτου ἕνεκα, γένοιτο ἂν καὶ ἀπὸ τύ-
 χης, οἷον λέγομεν ὅτι ἀπὸ τύχης ἦλθεν ὁ ξένος καὶ λου-
 σάμενος ἀπῆλθεν, ὅταν ὥσπερ ἕνεκα τούτου ἐλθὼν πράξῃ,
 μὴ ἕνεκα δὲ τούτου ἔλθῃ. καὶ τοῦτο κατὰ συμβεβηκός·
 ἡ γὰρ τύχη τῶν κατὰ συμβεβηκός αἰτίων, καθάπερ καὶ
 πρότερον εἵπομεν· ἀλλ' ὅταν τῶτο αἰεὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γί-
 νηται, οὐ συμβεβηκός οὐδ' ἀπὸ τύχης· ἐν δὲ τοῖς φυσι-
 κοῖς αἰεὶ ἔτῳς, ἂν μὴ τι ἐμποδίσῃ. ἀποπον δὲ τὸ μὴ οἶε-
 σθαι ἕνεκά του γίνεσθαι, ἐὰν μὴ ἴδωσι τὸ κινεῖν βουλευ-
 σάμενον. καίτοι καὶ ἡ τέχνη κ βελεύεται· καὶ γὰρ εἰ ἐνῆν
 ἐν τῷ ξύλῳ ἡ ναυπηγική, ὁμοίως ἂν φύσει ἐποίει· ὡς
 εἰ ἐν τῇ τέχνῃ ἔστι τὸ ἕνεκά του, καὶ ἐν φύσει. μάλιστα
 δὲ δῆλον, ὅταν τις ἱατρὸς αὐτὸς ἑαυτόν· τέτῳ γὰρ ὅκειν
 ἡ φύσις. ὅτι μὲν οὖν αἰτία ἡ φύσις, καὶ ἔτῳς ὡς ἕνεκά
 τε, φανερόν.

Τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης πότερον ἐξ ὑποθέσεως ὑπάρχει 9
 ἢ καὶ ἀπλῶς; νῦν μὲν γὰρ οἶονται τὸ ἐξ ἀνάγκης εἶναι

2. ἂν FI. || 3. εἰ] ἢ I. || ἢ ὡς om FI. || 6. τ' E. || τὰ τοιαῦτα] ταῦτα E. || πάντα] γε πάντα FI. || 8. τι ἐστὶ FI. ||
 10. οὕτω πρ. ἐκ. post ἐμποδίσῃ FI. || 12. ἕνεκα] ἕνεκά τε E. || 13. τὰ φύσει om EI. || 15. δὲ E. || 16. ἀπεργάσασθαι FI. ||
 17 et 18. τὴν om FI. || 18. ἔχει ἐν τοῖς πρὸς E. || 19. πρὸς τὰ πρότερα om E. || 21. ὅθεν διαπ.] διὰ ἀπ. FI. || 24. προϊόντα
 FI. || 25. ἕνεκα ante τῆς FI. || 26. ὡς· εἰ] ὡς ἢ E. || τὴν ἢ τε περιφερῆ νεοττιὰν F. || 27. τὸ φύλλον E. || 29. ἕνεκα om E. || ἡ
 ante αἰτία om F. || 32. ἡ ante αἰτία om E. || 34. οὐκ ὀρθῶς post ἐπότισεν om E.

3. ἔχοι om F. || 4. ἀμαρτήματα om E. || τε om E. || 8. πρῶτον μὲν ἀλλὰ I. || 9. πρότερον I. || 10. ἐστὶ E. || ἠρθρωται E. ||
 πρότερον F. || 11. καὶ om F. || τὰ om FI. || βουγενῆ F. || 12. ἀμπελογενῆ καὶ FI. || 13. γε om E. || 14. ἐν] καὶ ἐν F. ||
 ὥσπερ F. || 15. ὁ om I. || 16. ἑαυτοῖς FI. || 18. ἐὰν FI. || 19. ὁ om E. || καὶ om FI. || 20. γὰρ καὶ λουσάμενος τετέτι λυτρω-
 σάμενος τὸν αἰχμαλῆτον I. || 22. τούτου δ' FI. || 23. ἢ — συμβεβηκός om E. || 24. ἀλλ' ὅταν om E. || γίνεταί E. || 26. ἐὰν F. ||
 27. κοινῶν I. || 28. γὰρ om E. || 29. ἂν τῇ φ. FI. || 30. καὶ ἐν φ.] καὶ ἐν τῇ φ. ἔστι FI. || 31. αὐτόν I.

ἐν τῇ γενέσει, ὥσπερ ἂν εἴ τις τὸν τοῖχον ἐξ ἀνάγκης γε-
γενῆσθαι νομίζοι, ὅτι τὰ μὲν βαρέα κάτω πέφυκε φέρε-
σθαι τὰ δὲ κῆφα ἐπιπολῆς, διὸ οἱ λίθοι μὲν κάτω καὶ τὰ
θεμέλια, ἡ δὲ γῆ ἄνω διὰ κηφότητα, ἐπιπολῆς δὲ μάλισα
τὰ ξύλα· κηφότατα γάρ. ἀλλ' ὅμως ἔκ ἄνευ μὲν τούτων
γέγονεν, ἔ μέντοι διὰ ταῦτα πλὴν ὡς δι' ὕλην, ἀλλ' ἕνεκα
τῷ κρύπτειν ἅττα καὶ σώζειν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
πᾶσιν, ἐν ὅσοις τὸ ἕνεκά τε ἐστίν, ἔκ ἄνευ μὲν τῶν ἀναγ-
καίαν ἐχόντων τὴν φύσιν, ἔ μέντοι γε διὰ ταῦτα ἀλλ' ἢ ὡς
ὕλην, ἀλλ' ἕνεκά τε, οἷον διὰ τί ὁ πρίων τοιοσδ'; ὅπως τοδὶ 10
καὶ ἕνεκα τοδὶ. τῷτο μέντοι τὸ ἔ ἕνεκα ἀδύνατον γενέσθαι,
ἂν μὴ σιδηρὺς ἦ· ἀνάγκη ἄρα σιδηρὺν εἶναι, εἰ πρίων ἔσαι
καὶ τὸ ἔργον αὐτῷ. ἐξ ὑποθέσεως δὲ τὸ ἀναγκαῖον, ἀλλ' ἔχ
ὡς τέλος· ἐν γὰρ τῇ ὕλῃ τὸ ἀναγκαῖον, τὸ δ' ἔ ἕνεκα ἐν
τῷ λόγῳ. ἔστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον ἐν τε τοῖς μαθήμασι καὶ ἐν 15
τοῖς κατὰ φύσιν γινομένοις τρόπον τινα παραπλησίως· ἐπεὶ
γὰρ τὸ εὐθύ τοδὶ ἐστίν, ἀνάγκη τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαῖς ἴσας
ἔχειν· ἀλλ' ἔκ ἐπεὶ τῷτο, ἐκεῖνο· ἀλλ' εἴγε τῷτο μὴ ἐστίν,
ἔδὲ τὸ εὐθύ ἐστίν. ἐν δὲ τοῖς γινομένοις ἕνεκά τε ἀνάπαλιν,
εἰ τὸ τέλος ἔσαι ἢ ἔστι, καὶ τὸ ἔμπροσθεν ἔσαι ἢ ἐστίν· εἰ 20
δὲ μή, ὥσπερ ἐκεῖ μὴ ὄντος τοῦ συμπεράσματος ἡ ἀρχὴ
οὐκ ἔσαι, καὶ ἐνταῦθα τὸ τέλος καὶ τὸ ἔ ἕνεκα· ἀρχὴ γὰρ
καὶ αὕτη, ἔ τῆς πράξεως ἀλλὰ τῷ λογισμῷ· ἐκεῖ δὲ τοῦ
λογισμῷ· πράξεις γὰρ ἔκ εἰσίν. ὥς· εἰ ἔσαι οἰκία, ἀνάγκη
ταῦτα γενέσθαι ἢ ὑπάρχειν ἢ εἶναι, ἢ ὅλως τὴν ὕλην τὴν 25
ἕνεκά τοῦ, οἷον πλῆθους καὶ λίθους, εἰ οἰκία· ἔ μέντοι διὰ
ταῦτά ἐστι τὸ τέλος· ἀλλ' ἢ ὡς ὕλην. ἔδ' ἔσαι διὰ ταῦτα.
ὅλως μέντοι μὴ ὄντων ἔκ ἔσαι ἔδ' ἡ οἰκία ἔδ' ὁ πρίων, ἡ
μὲν εἰ μὴ οἱ λίθοι, ὁ δ' εἰ μὴ ὁ σίδηρος· ἔδὲ γὰρ ἐκεῖ αἱ
ἀρχαί, εἰ μὴ τὸ τρίγωνον δύο ὀρθαῖς. φανερόν δὲ ὅτι τὸ 30
ἀναγκαῖον ἐν τοῖς φυσικοῖς τὸ ὡς ὕλη λεγόμενον καὶ αἱ κι-
νήσεις αἱ ταύτης. καὶ ἄμφω μὲν τῷ φυσικῷ λεκτέαι αἱ
αἰτίαι, μᾶλλον δὲ ἡ τινὸς ἕνεκα· αἴτιον γὰρ τῷτο τῆς ὕλης,
ἀλλ' ἔχ αὕτη τῷ τέλει· καὶ τὸ τέλος τὸ ἔ ἕνεκα, καὶ ἡ
ἀρχὴ ἀπὸ τῷ ὀρίσμι καὶ τοῦ λόγου, ὥσπερ ἐν τοῖς κατὰ 35

τέχνην, ἐπεὶ ἡ οἰκία τοιόνδε, τὰδε δεῖ γίνεσθαι καὶ ὑπάρ-
χειν ἐξ ἀνάγκης, καὶ ἐπεὶ ἡ ὑγίεια τοδὶ, τὰδε δεῖ γίγε-
σθαι ἐξ ἀνάγκης καὶ ὑπάρχειν. ὥτως καὶ εἰ ἄνθρωπος τοδὶ
ταδὶ· εἰ δὲ ταδὶ, ταδὶ. ἴσως δὲ καὶ ἐν τῷ λόγῳ ἐστὶ τὸ
ἀναγκαῖον. ὀρίσμεν γὰρ τὸ ἔργον τῷ πρίην ὅτι διαίρεσις
τοιαδὶ· αὕτη δ' ἔκ ἔσαι, εἰ μὴ ἔξει ὀδόντας τοιοσδὶ· ὅτοι
δ' οὐ, εἰ μὴ σιδηρὺς. ἔστι γὰρ καὶ ἐν τῷ λόγῳ ἕνια μόρια
ὡς ὕλη τῷ λόγῳ.

Γ.

Ἐπεὶ δ' ἡ φύσις μὲν ἐστὶν ἀρχὴ κινήσεως καὶ μετα-
βολῆς, ἡ δὲ μέθοδος ἡμῶν περὶ φύσεως ἐστὶ, δεῖ μὴ λα-
θάνειν τί ἐστὶ κίνησις· ἀναγκαῖον γὰρ ἀγνωσμένης αὐτῆς ἀγ-
νοεῖσθαι καὶ τὴν φύσιν. διορισμένοις δὲ περὶ κινήσεως πει-
ρατέον τὸν αὐτὸν ἐπελθεῖν τρόπον περὶ τῶν ἐφεξῆς. δοκεῖ δ'
ἡ κίνησις εἶναι τῶν συνεχῶν, τὸ δ' ἄπειρον ἐμφαίνεται πρῶ-
τον ἐν τῷ συνεχεῖ· διὸ καὶ τοῖς ὀρίζομένοις τὸ συνεχὲς συμ-
βαίνει προσχρησασθαι πολλάκις τῷ λόγῳ τῷ τῷ ἀπείρῳ,
ὡς τὸ εἰς ἄπειρον διαιρετὸν συνεχὲς ὄν. πρὸς δὲ τούτοις ἄνευ
τόπου καὶ κενῷ καὶ χρόνῳ κίνησιν ἀδύνατον εἶναι. δῆλον ἔν
ὡς διὰ τε ταῦτα, καὶ διὰ τὸ πάντων εἶναι κοινὰ καὶ κα-
θόλου ταῦτα πᾶσι, σκεπτόν προχειρισμένοις περὶ ἐκάστων
τέτων· ὑτέρα γὰρ ἡ περὶ τῶν ἰδίων θεωρία τῆς περὶ τῶν
κοινῶν ἐστίν. καὶ πρῶτον, καθάπερ εἶπαμεν, περὶ κινήσεως.
ἔστι δὲ τι τὸ μὲν ἐντελεχεῖα μόνον, τὸ δὲ δυνάμει καὶ ἐν-
τελεχεῖα, τὸ μὲν τόδε τι, τὸ δὲ τοσόνδε, τὸ δὲ τοιόνδε, καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τῷ ὄντος κατηγοριῶν ὁμοίως. τῷ δὲ πρὸς
τι τὸ μὲν καθ' ὑπεροχὴν λέγεται καὶ κατ' ἔλλειψιν, τὸ δὲ
κατὰ τὸ ποιητικὸν καὶ παθητικόν, καὶ ὅλως κινήτικόν τε
καὶ κινήτόν· τὸ γὰρ κινήτικόν κινήτικόν τῷ κινήτῳ καὶ τὸ κι-
νητὸν κινήτόν ὑπὸ τῷ κινήτικῳ. ἔκ ἐστι δὲ κίνησις παρὰ τὰ
πράγματα· μεταβάλλει γὰρ τὸ μεταβάλλον αἰεὶ ἢ κατ'
ὑσίαν ἢ κατὰ ποσὸν ἢ κατὰ ποιὸν ἢ κατὰ τόπον. κοινὸν δ'
ἐπὶ τέτων ἔδὲν ἔστι λαβεῖν, ὡς φαμέν, ὃ ὅτε τόδε ὅτε πο-

1. ἂν om E. || γενεσθαι ἐξ ἀνάγκης FI. || 3. ἐξἐπιπολῆς E. || 4. διὰ τὴν κηφ. F. || 7. ἅττα om EI. || 9. γε om F. || 10. τοιῶτος E. || 15. καὶ ἐν τοῖς κ. φ. om E. || 17. ὀρθὰς F. || ἴσας om E. || 18. ἐπὶ E, εἰ FI. || 19. ἔδὲ τὸ εὐθύ ἐστιν om pr E. || ἀνάπαλιν om E. || 20. τὸ om E. || καὶ om FI. || 21. τῷ συμπεράσματος om E. || 23. πράξεως δὲ ἀλλὰ F. || 24. ταῦτα ἀνάγκη I. || 27. ὕλης corr E, ὕλη I, ἡ ὕλη F. || 30. ὀρθαῖς I. || 32. αἱ post λ. om F. || 34. ἐκ αὐτῇ I. || 34. τὸ ἔ E. || ἡ om I. || 1. ἡ om E. || γενέσθαι FI. || ὑπάρχειν I. || 2. γενέσθαι FI. || 3. τοδὶ om E. || 4. τὰ ἀναγκαῖα I. || 5. ὀρίσμενοι E, ὀρίσμεν I. || 7. ἔ om EI. || Tit. Γ] φυσικῶν γ I. || 12. κινήσεως καὶ εἰσεσεως καὶ μετ. F. || 13. ἐστὶ, δεῖ — κίνησις om pr E, qui in litura ἀναγκαῖον πρῶτον μὲν εἰπεῖν τί ἐστὶ κίνησις, ἔπειτα τοῦτο διορισμένους περὶ τῶν ἐφεξῆς τὸν αὐτὸν ἐπελθεῖν τρόπον. δοκεῖ || 18. συμβαίνει ἀνάγκη pr. E. || 19. προσχρησθαι I. || ἀπείρῳ ὡς τὸ εἰς om E. || 21. ἀδύνατον κίνησιν FI. || 22. τε om E. || 23. ταῦτα om E. || 25. καὶ πρῶτον] πρῶτον δὲ FI. || εἶπομεν FI. || 27. τὸ δὲ ante τοῖδε om F. || 29. ὑπεροχὴν καὶ ἔλλειψιν λέγεται FI. || 30. τὸ] τό τε F, om E. || κινήτόν τε καὶ κινήτικόν E. || 31. τὸ μὲν γὰρ F. || 32. δὲ] δέ τις I. || 33. ἀὰ ante τὸ FI. || 34. κατὰ τὸ ποσὸν FI. || κατὰ τὸ ποιὸν FI, ποιὸν E. || 35. ἐστὶ — ποιὸν om E. || φαμέν I.

τὸν ὅτε ποῖον ἔτε τῶν ἄλλων κατηγορημάτων ἔθεν. ὥς' ὅδε κίνησις ἔδε μεταβολὴ ἔθενος ἔσαι παρὰ τὰ εἰρημένα, μηδενός γε ὄντος παρὰ τὰ εἰρημένα. ἔκασον δὲ διχῶς ὑπάρχει πᾶσιν, οἷον τὸ τόδε· τὸ μὲν γὰρ μορφὴ αὐτῆ, τὸ δὲ 5 φέρσις· καὶ κατὰ τὸ ποῖον· τὸ μὲν γὰρ λευκὸν τὸ δὲ μέλαν· καὶ κατὰ τὸ ποσὸν τὸ μὲν τέλειον τὸ δ' ἀτελές. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν φορὰν τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω, ἢ τὸ μὲν κῆφον τὸ δὲ βαρὺ. ὥςτε κινήσεως καὶ μεταβολῆς ἐστὶν εἶδη τοσαῦτα ὅσα τῷ ὄντος. διηρημένου δὲ καθ' ἑκάσον γένος τῷ μὲν ἐντελεχείᾳ τῷ δὲ δυνάμει, ἢ τῷ 10 νάμει ὄντος ἐντελεχεία, ἢ τοῖσιν, κίνησις ἐστὶν, οἷον τῷ μὲν ἀλλοιωτῇ, ἢ ἀλλοιωτόν, ἀλλοιώσις, τῷ δὲ αὐξητῇ καὶ τῷ ἀντικειμένῳ φθίτῃ (ἔθεν γὰρ ὄνομα κοινὸν ἐπ' ἀμφοῖν) αὐξησις καὶ φθίσις, τοῦ δὲ γεννητοῦ καὶ φθαρτῆ γένεσις καὶ φθορά, τῷ δὲ φορητοῦ φορά. ὅτι δὲ τοῦτο ἐστὶν ἡ κίνησις, 15 ἐντεῦθεν δῆλον. ὅταν γὰρ τὸ οἰκοδομητόν, ἢ τοῖσιν αὐτὸ λέγομεν εἶναι, ἐντελεχεία ἢ, οἰκοδομεῖται, καὶ ἐστὶ τοῦτο οἰκοδόμησις· ὁμοίως δὲ καὶ μάθησις καὶ ἰατροῦσις καὶ κύλισις καὶ ἄλλαι καὶ ἄδρυνσις καὶ γήρανσις. ἐπεὶ δ' ἔνια ταῦτα καὶ δυνάμει καὶ ἐντελεχείᾳ ἐστὶν, ἔχῃ ἅμα δὲ ἢ 20 κατὰ τὸ αὐτό, ἀλλ' οἷον θερμὸν μὲν δυνάμει ψυχρὸν δὲ ἐντελεχείᾳ, πολλὰ ἤδη ποιῆται καὶ πείσεται ὑπ' ἀλλήλων· ἅπαν γὰρ ἔσαι ἅμα ποιητικὸν καὶ παθητικόν. ὥστε καὶ τὸ κινεῖν φυσικῶς κινήτόν· πᾶν γὰρ τὸ τοῖσιν κινεῖ κινούμενον καὶ αὐτό. δοκεῖ μὲν ἔν τισιν ἅπαν κινεῖσθαι τὸ κιν- 25 εῖναι, οὐ μὴν ἀλλὰ περὶ τούτου μὲν ἐξ ἄλλων ἔσαι δῆλον ὅπως ἔχει (ἐστὶ γὰρ τι κινεῖν καὶ ἀκίνητον), ἢ δὲ τῷ δυνάμει ὄντος, ὅταν ἐντελεχεία ὢν ἐνεργῇ ἢ αὐτὸ ἢ ἄλλο, ἢ κινήτόν, κίνησις ἐστὶν. λέγω δὲ τὸ ἢ ὡδί. ἐστὶ γὰρ ὁ χαλκὸς δυνάμει ἀνδριάς, ἀλλ' ὅμως ἔχῃ ἢ τῷ χαλκῷ ἐντελέ- 30 χείᾳ, ἢ χαλκός, κίνησις ἐστὶν· ἔ γὰρ τὸ αὐτὸ τὸ χαλκῷ εἶναι καὶ δυνάμει τινὶ κινήτῳ, ἐπεὶ εἰ ταῦτόν ἦν ἀπλῶς καὶ κατὰ τὸν λόγον, ἦν ἂν ἢ τῷ χαλκοῦ, ἢ χαλκός, ἐντελέχεια κίνησις· ἐκ ἐστὶ δὲ ταῦτόν ὡς εἴρηται. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν ἐναντίων· τὸ μὲν γὰρ δύνασθαι ὑγιαίνειν καὶ δύ- 35

νασθαι κάμνειν ἕτερον· καὶ γὰρ ἂν τὸ κάμνειν καὶ τὸ ὑγιαίνειν ταῦτόν ἦν· τὸ δὲ ὑποκείμενον καὶ τὸ ὑγιαῖνον καὶ τὸ νοεῖν, εἴθ' ὑγρότης εἴθ' αἷμα, ταῦτόν καὶ ἔν. ἐπεὶ δ' ἔ ταῦτόν, ὥσπερ ἔδε χρῶμα ταῦτόν καὶ ὁρατόν, ἢ τῷ δυνατοῦ, ἢ δυνατόν, ἐντελέχεια φανερόν ὅτι κίνησις ἐστὶν. ὅτι μὲν ἔν ἐστὶν αὕτη, καὶ ὅτι συμβαίνει τότε κινεῖσθαι ὅταν ἢ ἐντελέχεια ἢ αὕτη, καὶ ἔτε πρότερον ἔτε ἕτερον, δῆλον· ἐνδέχεται γὰρ ἕκασον ὅτε μὲν ἐνεργεῖν ὅτε δὲ μὴ, οἷον τὸ οἰκοδομητόν καὶ ἢ τῷ οἰκοδομητῇ ἐνέργεια, ἢ οἰκοδομητόν, οἰκοδόμησις ἐστὶν· ἢ γὰρ οἰκοδόμησις ἢ ἐνέργεια τῷ οἰκοδομητοῦ ἢ ἡ οἰκία· ἀλλ' ὅταν οἰκία ἢ, ἐκεῖ οἰκοδομητόν ἐστὶν· οἰκοδομεῖται δὲ τὸ οἰκοδομητόν· ἀνάγκη ἄρα τὴν οἰκοδόμησιν τὴν ἐνέργειαν εἶναι· ἢ δ' οἰκοδόμησις κίνησις τίς ἐστὶν. ἀλλὰ μὴν ὁ αὐτὸς ἐφαρμόσει λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κινήσεων.

Ὅτι δὲ καλῶς εἴρηται, δῆλον καὶ ἐξ ὧν οἱ ἄλλοι 2 περὶ αὐτῆς λέγουσι, καὶ ἐκ τῆ μὴ ῥᾶδιον εἶναι διορίσαι ἄλλως αὐτήν. ἔτε γὰρ τὴν κίνησιν καὶ τὴν μεταβολὴν ἐν ἄλλῳ γένει θεῖναι δύναται ἂν τις. δῆλον δὲ σκοπεῖν ὡς τι θεάσιν αὐτὴν ἔνιοι, ἐτερότητα καὶ ἀνίσότητα καὶ τὸ μὴ ὄν φάσκοντες εἶναι τὴν κίνησιν· ὧν οὐδὲν ἀναγκαῖον κινεῖσθαι, ἔτ' ἂν ἕτερα ἢ ἔτ' ἂν ἄνισα ἔτ' ἂν ἐκ ὄντα· ἀλλ' ἔδε ἢ μεταβολὴ ἔτ' εἰς ταῦτα ἔτ' ἐκ τῶν μᾶλλον ἐστὶν ἢ ἐκ τῶν ἀντικειμένων. αἴτιον δὲ τῷ εἰς ταῦτα τιθέναι ὅτι ἀόριστον 25 τι δοκεῖ εἶναι ἡ κίνησις, τῆς δὲ ἐτέρας συστοιχίας αἱ ἀρχαὶ διὰ τὸ φερητικαὶ εἶναι ἀόριστοι· ἔτε γὰρ τόδε ἔτε τοῖονδε ἔδεμία αὐτῶν ἐστὶν, ὅτι ἔδε τῶν ἄλλων κατηγοριῶν. τῷ δὲ δοκεῖν ἀόριστον εἶναι τὴν κίνησιν αἴτιον ὅτι οὔτε εἰς δυνάμιν τῶν ὄντων οὔτε εἰς ἐνέργειαν ἐστὶ θεῖναι αὐτὴν ἀπλῶς· οὔτε γὰρ τὸ δυνατόν ποσὸν εἶναι κινεῖται ἐξ ἀνάγκης ἔτε τὸ ἐν ἐργείᾳ ποσόν, ἢ τε κίνησις ἐνέργεια μὲν τις εἶναι δοκεῖ, ἀτελής δὲ. αἴτιον δ' ὅτι ἀτελές τὸ δυνατόν, ἔ ἐστὶν ἢ ἐνέργεια. καὶ διὰ τῆτο δὴ χαλεπὸν αὐτὴν λαβεῖν τί ἐστὶν· ἢ γὰρ εἰς φέρησιν ἀναγκαῖον θεῖναι ἢ εἰς δυνάμιν ἢ εἰς ἐν- 35

2. οὔτε FI. || μηθένος I. || 6. μὲν γὰρ τ. E. || 11. τοιοῦτον] τι τοιοῦτόν ἐστι F, τοιοῦτόν ἐστι I. || 14. γεννητοῦ FI. || 15. τῷ δὲ φορητοῦ φορά om. F. || δ' ἐπὶ τούτῳ F. || 16. τοιοῦτο αὐτόν E. || 18. ὁμοίως — μάθησις om. E. || καὶ μάθησις] καὶ ἡ μάθησις I, om. F. || 19. ἀνδρῶσις, supra posito υγ, I. || 26. οὐ μὴ] οὐκ οὖν F. || μὲν τούτου F, μὲν οὖν τούτων I. || 27. πῶς ἔχει F, om. E. || τι τῶν κινεῖσθαι καὶ FI. || 28. ἢ αὐτὸ—] ἢ αὐτὸ I, ἔχῃ ἢ αὐτὸ ἀλλ' ἢ γρ I. || 29. ὡδί post γὰρ E. || 31. αὐτῷ τῷ F, αὐτὸ E. || 32. ταῦτο ἢ ἀπλῶς ἢ κ. τ. λόγον ἢ τοῦ χ. ἢ χ. ἐντ. κίνησις ἂν ἦν E. || 34. ταῦτο ὥσπερ FI.

2 et 3 et 4. τὰ αὐτὸ F. || 5. ὅτι] τὸ E. || ἐστὶν. εἰ δὲ μὴ τὸ αὐτὸ ἀλλ' ὡς χρῶμα τὸ αὐτὸ καὶ ὁρατόν, ἢ δυνάμει ἐστὶν, τὴν τοῦ δυνατοῦ ἢ δυνατόν ἐντελέχειαν εἶναι λέγω κίνησιν. ὅτι E. || 6. αὕτη τοῦτο καὶ E. || ἢ et 7. ἢ om. F. || 7. φανερόν E. || 8. γὰρ] μὲν γὰρ F. || τὸ om. E. || 9. ἐντελέχεια E. || 10. γὰρ. τῷτο ἐστὶν οἰκοδόμησις FI. || ἢ om. EF. || τοῦ οἰκοδομητοῦ om. FI. || 11. ἢ om. FI. || ἐστὶ FI. || 12. οὖν E. || τὴν om. EI. || 13. ἐστὶν om. FI. || 19. post τις editi οὔτε οἱ ἐτέρας εἰρηκότες περὶ αὐτῆς κατορθοῦσι || τε E. || 20. ἔνιοι αὐτὴν FI. || 22. ἂν ante ἄνισα om. FI. || 23. ἐκ post ἢ om. FI. || 24. post τιθέναι deletum nescio quid E. || 26. τοσόνδε I. || 27. ἐστὶ om. FI. || 29. οὐδέ F. || ἀπλῶς om. I. || 30. εἶναι ποσόν FI. || 31. αποσῶν E. || εἶναι δοκεῖ τις E. || 32. ἢ om. FI. || 33. αὕτη E.

τοῖν ὁ εἰρημένος τρόπος, ἐνέργειαν μὲν τινα εἶναι, τοιαύτην δ' ἐνέργειαν οἷον εἶπαμεν, χαλεπὴν μὲν ἰδεῖν, ἐνδεχομένην δ' εἶναι. κινεῖται δὲ καὶ τὸ κινῆν, ὥσπερ εἴρηται, πᾶν τὸ δυνάμει ὄν κινητόν, καὶ οὐ ἡ ἀκίνησία ἡρεμία ἐστίν· ὥ γὰρ ἡ κίνησις ὑπάρχει, τότε ἡ ἀκίνησία ἡρεμία· τὸ γὰρ πρὸς τὸτο ἐνεργεῖν, ἢ τοῖσιν, αὐτὸ τὸ κινεῖν ἐστίν· τὸτο δὲ ποιεῖ θίξει, ὥς ἅμα καὶ πάσχει· διὸ ἡ κίνησις ἐντελέχεια τῆς κινήσεως, ἢ κινήσεως. συμβαίνει δὲ τὸτο θίξει τῆς κινήσεως, ὥσθ' ἅμα καὶ πάσχει. εἶδος δὲ αἰεὶ οἴεται τι τὸ κινῆν, ἥτοι τόδε ἢ τοῖονδε ἢ τοσόνδε, ὃ ἔσαι ἀρχὴ καὶ αἴτιον τῆς κινήσεως, ὅταν κινή, οἷον ὁ ἐντελέχεια ἄνθρωπος ποιεῖ ἐκ τοῦ δυνάμει ὄντος ἀνθρώπου ἄνθρωπον.

3. Καὶ τὸ ἀπορέμενον δὲ φανερόν, ὅτι ἐστὶν ἡ κίνησις ἐν τῷ κινήτῳ· ἐντελέχεια γὰρ ἐστὶ τότε, καὶ ὑπὸ τῆς κινήσεως, καὶ ἡ τῆς κινήσεως δὲ ἐνέργεια ἐκ ἄλλῃ ἐστίν· δεῖ μὲν γὰρ εἶναι ἐντελέχειαν ἀμφοῖν· κινήσις μὲν γὰρ ἐστὶ τῷ δυνάσθαι, κινῆν δὲ τῷ ἐνεργεῖν· ἀλλ' ἐστὶν ἐνεργητικὸν τῆς κινήσεως, ὥς ὁμοίως μία ἡ ἀμφοῖν ἐνέργεια· ὥσπερ τὸ αὐτὸ διὰ σημεῖον ἐν πρὸς δύο καὶ δύο πρὸς ἓν, καὶ τὸ ἀναντες καὶ τὸ κἀναντες· ταῦτα γὰρ ἐν μὲν ἐστὶν, ὁ μέντοι λόγος ἔχῃ εἶς. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς κινήσεως καὶ κινήσεως. ἔχει δ' ἀπορίαν λογικὴν· ἀναγκαῖον γὰρ ἴσως εἶναι τινα ἐνέργειαν ἄλλην τῆς ποιητικῆς καὶ τῆς παθητικῆς· τὸ μὲν δὲ ποιήσις, τὸ δὲ πάθῃσις, ἔργον δὲ καὶ τέλος τοῦ μὲν ποιήματος, τοῦ δὲ πάθους· ἐπεὶ ἂν ἀμφω κινήσεις, εἰ μὲν ἕτεραι, ἐν τίνι; ἢ γὰρ ἀμφω ἐν τῷ πάσχειν καὶ κινεῖν, ἢ ἡ μὲν ποιήσις ἐν τῷ ποιεῖν, ἢ δὲ πάθῃσις ἐν τῷ πάσχειν· εἰ δὲ δεῖ καὶ ταύτην ποιήσιν καλεῖν, ὁμώνυμος ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν εἰ τὸτο, ἡ κίνησις ἐν τῷ κινῆντι ἔσαι· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἐπὶ κινήσεως καὶ κινήσεως. ὥς ἢ πᾶν τὸ κινῆν κινῆσθαι, ἢ ἔχον κίνησιν οὐ κινῆσθαι· εἰ δ' ἀμφω ἐν τῷ κινουμένῳ καὶ πάσχειν, καὶ ἡ ποιήσις καὶ ἡ πάθῃσις, καὶ ἡ διδάξις καὶ ἡ μάθησις δύο οὐσαι ἐν τῷ μαθάνοντι, πρῶτον μὲν ἡ ἐνέργεια ἢ ἐκείνη ἐκ ἐν ἐκείνῳ ὑπάρχει, εἴτα ἄτοπον δύο κινήσεις ἅμα κινεῖσθαι· τίνες γὰρ ἔσονται ἀλλοιώσεις δύο τῆς ἐνὸς καὶ εἰς ἐν εἶδος; ἀλλ' ἀδύνατον. ἀλλὰ μία ἔσαι ἡ ἐνέργεια. ἀλλ'

ἀλόγον δύο ἐτέρων τῷ εἶδει τὴν αὐτὴν καὶ μίαν εἶναι ἐνέργειαν· καὶ ἔσαι, εἴπερ ἡ διδάξις καὶ ἡ μάθησις ταῦτο καὶ ἡ ποιήσις καὶ ἡ πάθῃσις, καὶ τὸ διδάσκειν τῷ μαθάνειν ταῦτο καὶ τὸ ποιεῖν τῷ πάσχειν, ὥς τὸν διδάσκοντα ἀνέγκη ἔσται πάντα μαθάνειν καὶ τὸν ποιοῦντα πάσχειν. ἢ ἔτε τοὺς ἄλλους ἐνέργειαν ἐν ἐτέρῳ εἶναι ἄτοπον (ἐστὶ γὰρ ἡ διδάξις ἐνέργεια τῆς διδασκαλικῆς, ἐν τινι μέντοι, καὶ ἐκ ἀποτετμημένη, ἀλλὰ τῷδε ἐν τῷδε) ἔτε μίαν δύσιν τὴν αὐτὴν εἶναι καὶ λυεῖ, μὴ ὡς τὸ εἶναι τὸ αὐτό, ἀλλ' ὡς ὑπάρχει τὸ δυνάμει ὄν πρὸς τὸ ἐνεργεῖν. ἔτ' ἀνάγκη τὸν διδάσκοντα μαθάνειν, ἔδ' εἰ τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν τὸ αὐτό ἐστὶ, μὴ μέντοι ὡς τὸν λόγον εἶναι ἓνα τὸν τί ἢν εἶναι λέγοντα, ὡς λωπίον καὶ ἱμάτιον, ἀλλ' ὡς ἡ ὁδὸς ἡ Θήβην ἂν Ἀθήνας καὶ ἡ Ἀθήνας εἰς Θήβας, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον· ἔ γὰρ ταῦτα πάντα ὑπάρχει τοῖς ὁπωσὺν τοῖς αὐτοῖς, ἀλλὰ μόνον οἷς τὸ εἶναι τὸ αὐτό. ἔ μὴν ἀλλ' ἔδ' εἰ ἡ διδάξις τῇ μαθήσει τὸ αὐτό, καὶ τὸ μαθάνειν τῷ διδάσκειν, ὥσπερ ἔδ' εἰ ἡ διδάξις μία τῶν διεσκηκότων, καὶ τὸ διδασκῆναι ἐνθάδε ἐκεῖσε καὶ ἐκεῖθεν δεῦρο ἐν καὶ τὸ αὐτό. ὅλως δ' εἰπεῖν ἔδ' ἡ διδάξις τῇ μαθήσει ἔδ' ἡ ποιήσις τῇ παθήσει τὸ αὐτό κυρίως, ἀλλ' ὥ γὰρ ὑπάρχει ταῦτα, ἡ κίνησις· τὸ γὰρ τῷδε ἐν τῷδε καὶ τῷδε ὑπὸ τῷδε ἐνέργειαν εἶναι ἕτερον τῷ λόγῳ.

Τί μὲν ἔν ἐστὶ κίνησις εἴρηται καὶ καθόλου καὶ κατὰ μέρος· ἔ γὰρ ἀδηλόν ὡς ὁρισθῆσεται τῶν εἰδῶν ἕκαστον αὐτῆς· ἀλλοιώσεις μὲν γὰρ ἡ τῆς ἀλλοιωτῆς, ἢ ἀλλοιωτόν, ἐντελέχεια. ἔτι δὲ γνωριμώτερον, ἡ τῆς δυνάμει ποιητικῆς καὶ παθητικῆς, ἢ τοῖσιν, ἀπλῶς τε καὶ πάλιν καθ' ἕκαστον, ἢ οἰκοδόμησις ἢ ἰατρικὴ. τὸν αὐτὸν δὲ λεχθήσεται τρόπον καὶ περὶ τῶν ἄλλων κινήσεων ἐκείνης.

Ἐπεὶ δ' ἔστιν ἡ περὶ φύσεως ἐπιστήμη περὶ μεγέθους καὶ κινήσεως καὶ χρόνου, ὧν ἕκαστον ἀναγκαῖον ἢ ἀπείρον ἢ πεπερασμένον εἶναι, εἰ καὶ μὴ πᾶν ἐστὶν ἀπείρον ἢ πεπερασμένον, οἷον πάθος ἢ ζιγμὴ (τῶν γὰρ τοιούτων ἴσως οὐδὲν ἀναγκαῖον ἐν θατέρῳ τέτων εἶναι), προσήκον ἂν εἴη τὸν περὶ φύσεως πραγματευόμενον θεωρητὰ περὶ ἀπείρου, εἰ ἔστιν ἢ μή, καὶ εἰ ἔστι, τί ἐστὶν. σημεῖον δ' ὅτι τῆς ἐπιστή-

1. τοῖν] δὴ E. || 2. εἴπαμεν FI. || 3. εἶναι. ὅτι δὲ καλῶς εἴρηται, ὅλον οὐ γὰρ αὐτὴν κίνησιν καὶ τὴν μεταβολὴν ἐν ἄλλῳ γένει εἶναι δύναται· ἂν τις, ἢ τε κίνησις ἐνέργεια μὲν εἶναι δοκεῖ τις, ἀτελής δὲ, αἴτιον δ' ὅτι ἀτελής τὸ δυνατόν. κινεῖται E. || 8. δὲ om F. || 9. αὐτὸ ἅμα κ. π. om E. || 10. τι om E. || 11. ἢ τοσόνδε om E. || 12. κινήσις I. || 13. πρὸς δύο F. || 14. τινι εἶναι F. || 15. ἄλλην om E. || 16. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 17. γὰρ FI. || 18. ἐπεὶ εἰ F. || 19. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 20. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 21. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 22. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 23. δὴ] γὰρ FI. || 24. ἐπεὶ εἰ F. || 25. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 26. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 27. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 28. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 29. δὴ] γὰρ FI. || 30. ἐπεὶ εἰ F. || 31. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 32. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 33. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 34. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 35. δὴ] γὰρ FI. || 36. ἐπεὶ εἰ F. || 37. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 38. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 39. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 40. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 41. δὴ] γὰρ FI. || 42. ἐπεὶ εἰ F. || 43. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 44. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 45. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 46. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 47. δὴ] γὰρ FI. || 48. ἐπεὶ εἰ F. || 49. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 50. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 51. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 52. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 53. δὴ] γὰρ FI. || 54. ἐπεὶ εἰ F. || 55. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 56. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 57. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 58. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 59. δὴ] γὰρ FI. || 60. ἐπεὶ εἰ F. || 61. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 62. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 63. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 64. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 65. δὴ] γὰρ FI. || 66. ἐπεὶ εἰ F. || 67. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 68. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 69. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 70. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 71. δὴ] γὰρ FI. || 72. ἐπεὶ εἰ F. || 73. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 74. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 75. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 76. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 77. δὴ] γὰρ FI. || 78. ἐπεὶ εἰ F. || 79. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 80. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 81. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 82. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 83. δὴ] γὰρ FI. || 84. ἐπεὶ εἰ F. || 85. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 86. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 87. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 88. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 89. δὴ] γὰρ FI. || 90. ἐπεὶ εἰ F. || 91. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 92. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 93. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 94. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 95. δὴ] γὰρ FI. || 96. ἐπεὶ εἰ F. || 97. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 98. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 99. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 100. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 101. δὴ] γὰρ FI. || 102. ἐπεὶ εἰ F. || 103. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 104. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 105. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 106. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 107. δὴ] γὰρ FI. || 108. ἐπεὶ εἰ F. || 109. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 110. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 111. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 112. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 113. δὴ] γὰρ FI. || 114. ἐπεὶ εἰ F. || 115. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 116. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 117. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 118. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 119. δὴ] γὰρ FI. || 120. ἐπεὶ εἰ F. || 121. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 122. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 123. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 124. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 125. δὴ] γὰρ FI. || 126. ἐπεὶ εἰ F. || 127. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 128. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 129. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 130. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 131. δὴ] γὰρ FI. || 132. ἐπεὶ εἰ F. || 133. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 134. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 135. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 136. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 137. δὴ] γὰρ FI. || 138. ἐπεὶ εἰ F. || 139. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 140. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 141. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 142. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 143. δὴ] γὰρ FI. || 144. ἐπεὶ εἰ F. || 145. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 146. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 147. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 148. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 149. δὴ] γὰρ FI. || 150. ἐπεὶ εἰ F. || 151. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 152. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 153. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 154. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 155. δὴ] γὰρ FI. || 156. ἐπεὶ εἰ F. || 157. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 158. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 159. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 160. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 161. δὴ] γὰρ FI. || 162. ἐπεὶ εἰ F. || 163. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 164. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 165. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 166. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 167. δὴ] γὰρ FI. || 168. ἐπεὶ εἰ F. || 169. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 170. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 171. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 172. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 173. δὴ] γὰρ FI. || 174. ἐπεὶ εἰ F. || 175. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 176. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 177. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 178. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 179. δὴ] γὰρ FI. || 180. ἐπεὶ εἰ F. || 181. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 182. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 183. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 184. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 185. δὴ] γὰρ FI. || 186. ἐπεὶ εἰ F. || 187. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 188. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 189. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 190. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 191. δὴ] γὰρ FI. || 192. ἐπεὶ εἰ F. || 193. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 194. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 195. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 196. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 197. δὴ] γὰρ FI. || 198. ἐπεὶ εἰ F. || 199. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 200. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 201. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 202. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 203. δὴ] γὰρ FI. || 204. ἐπεὶ εἰ F. || 205. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 206. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 207. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 208. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 209. δὴ] γὰρ FI. || 210. ἐπεὶ εἰ F. || 211. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 212. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 213. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 214. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 215. δὴ] γὰρ FI. || 216. ἐπεὶ εἰ F. || 217. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 218. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 219. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 220. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 221. δὴ] γὰρ FI. || 222. ἐπεὶ εἰ F. || 223. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 224. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 225. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 226. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 227. δὴ] γὰρ FI. || 228. ἐπεὶ εἰ F. || 229. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 230. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 231. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 232. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 233. δὴ] γὰρ FI. || 234. ἐπεὶ εἰ F. || 235. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 236. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 237. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 238. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 239. δὴ] γὰρ FI. || 240. ἐπεὶ εἰ F. || 241. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 242. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 243. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 244. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 245. δὴ] γὰρ FI. || 246. ἐπεὶ εἰ F. || 247. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 248. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 249. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 250. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 251. δὴ] γὰρ FI. || 252. ἐπεὶ εἰ F. || 253. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 254. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 255. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 256. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 257. δὴ] γὰρ FI. || 258. ἐπεὶ εἰ F. || 259. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 260. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 261. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 262. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 263. δὴ] γὰρ FI. || 264. ἐπεὶ εἰ F. || 265. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 266. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 267. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 268. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 269. δὴ] γὰρ FI. || 270. ἐπεὶ εἰ F. || 271. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 272. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 273. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 274. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 275. δὴ] γὰρ FI. || 276. ἐπεὶ εἰ F. || 277. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 278. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 279. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 280. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 281. δὴ] γὰρ FI. || 282. ἐπεὶ εἰ F. || 283. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 284. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 285. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 286. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 287. δὴ] γὰρ FI. || 288. ἐπεὶ εἰ F. || 289. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 290. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 291. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 292. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 293. δὴ] γὰρ FI. || 294. ἐπεὶ εἰ F. || 295. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 296. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 297. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 298. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 299. δὴ] γὰρ FI. || 300. ἐπεὶ εἰ F. || 301. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 302. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 303. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 304. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 305. δὴ] γὰρ FI. || 306. ἐπεὶ εἰ F. || 307. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 308. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 309. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 310. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 311. δὴ] γὰρ FI. || 312. ἐπεὶ εἰ F. || 313. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 314. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 315. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 316. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 317. δὴ] γὰρ FI. || 318. ἐπεὶ εἰ F. || 319. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 320. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 321. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 322. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 323. δὴ] γὰρ FI. || 324. ἐπεὶ εἰ F. || 325. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 326. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 327. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 328. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 329. δὴ] γὰρ FI. || 330. ἐπεὶ εἰ F. || 331. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 332. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 333. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 334. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 335. δὴ] γὰρ FI. || 336. ἐπεὶ εἰ F. || 337. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 338. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 339. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 340. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 341. δὴ] γὰρ FI. || 342. ἐπεὶ εἰ F. || 343. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 344. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 345. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 346. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 347. δὴ] γὰρ FI. || 348. ἐπεὶ εἰ F. || 349. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 350. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 351. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 352. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 353. δὴ] γὰρ FI. || 354. ἐπεὶ εἰ F. || 355. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 356. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 357. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 358. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 359. δὴ] γὰρ FI. || 360. ἐπεὶ εἰ F. || 361. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 362. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 363. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 364. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 365. δὴ] γὰρ FI. || 366. ἐπεὶ εἰ F. || 367. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 368. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 369. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 370. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 371. δὴ] γὰρ FI. || 372. ἐπεὶ εἰ F. || 373. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 374. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 375. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 376. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 377. δὴ] γὰρ FI. || 378. ἐπεὶ εἰ F. || 379. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 380. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 381. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 382. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 383. δὴ] γὰρ FI. || 384. ἐπεὶ εἰ F. || 385. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 386. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 387. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 388. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 389. δὴ] γὰρ FI. || 390. ἐπεὶ εἰ F. || 391. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 392. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 393. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 394. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 395. δὴ] γὰρ FI. || 396. ἐπεὶ εἰ F. || 397. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 398. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 399. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 400. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 401. δὴ] γὰρ FI. || 402. ἐπεὶ εἰ F. || 403. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 404. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 405. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 406. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 407. δὴ] γὰρ FI. || 408. ἐπεὶ εἰ F. || 409. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 410. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 411. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 412. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 413. δὴ] γὰρ FI. || 414. ἐπεὶ εἰ F. || 415. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 416. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 417. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 418. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 419. δὴ] γὰρ FI. || 420. ἐπεὶ εἰ F. || 421. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 422. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 423. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 424. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 425. δὴ] γὰρ FI. || 426. ἐπεὶ εἰ F. || 427. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 428. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 429. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 430. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 431. δὴ] γὰρ FI. || 432. ἐπεὶ εἰ F. || 433. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 434. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 435. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 436. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 437. δὴ] γὰρ FI. || 438. ἐπεὶ εἰ F. || 439. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 440. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 441. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 442. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 443. δὴ] γὰρ FI. || 444. ἐπεὶ εἰ F. || 445. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 446. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 447. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 448. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 449. δὴ] γὰρ FI. || 450. ἐπεὶ εἰ F. || 451. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 452. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 453. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 454. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 455. δὴ] γὰρ FI. || 456. ἐπεὶ εἰ F. || 457. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 458. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 459. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 460. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 461. δὴ] γὰρ FI. || 462. ἐπεὶ εἰ F. || 463. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 464. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 465. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 466. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 467. δὴ] γὰρ FI. || 468. ἐπεὶ εἰ F. || 469. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 470. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 471. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 472. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 473. δὴ] γὰρ FI. || 474. ἐπεὶ εἰ F. || 475. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 476. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 477. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 478. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 479. δὴ] γὰρ FI. || 480. ἐπεὶ εἰ F. || 481. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 482. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 483. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 484. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 485. δὴ] γὰρ FI. || 486. ἐπεὶ εἰ F. || 487. ἕτεραι εἰσιν ἐν E. || 488. ἢ ἐν ἐκείνῳ F. || 489. δύο] τὸ δύο F, τὰς δύο I. || 490. καὶ ἄλλην τοῦ I. || 491. δὴ] γὰ

μης οἰκεία ἡ θεωρία ταύτης· πάντες γὰρ οἱ δοκῶντες ἀξιολόγως ἤφθαι τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας πεποίνονται λόγον περὶ τῆ ἀπειρᾶς, καὶ πάντες ὡς ἀρχὴν τινα τιθέασιν τῶν ὄντων, οἱ μὲν, ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι καὶ Πλάτων, καθ' αὐτό, ἔχ' ὡς συμβεβηκός τινι ἐτέρῳ ἀλλ' ἔστιν αὐτὸ ὃν τὸ ἀπειρον. πλὴν οἱ μὲν Πυθαγόρειοι ἐν τοῖς αἰσθητοῖς (ὃ γὰρ χωρὶς ὄν ποῖσιν τὸν ἀριθμὸν), καὶ εἶναι τὸ ἔξω τῷ ἔραν ἄπειρον· Πλάτων δὲ ἔξω μὲν ὕδεν εἶναι σῶμα, ὑδὲ τὰς ἰδέας, διὰ τὸ μηδὲ πε εἶναι αὐτάς, τὸ μέντοι ἄπειρον καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἐν ἐκείναις εἶναι. καὶ οἱ μὲν τὸ ἄπειρον εἶναι τὸ ἄρτιον· τῷτο γὰρ ἐναπολαμβάνομενον καὶ ὑπὸ τῆ περιτοῦ περαινώμενον παρέχειν τοῖς ὅσι τὴν ἀπειρίαν· σημειὸν δ' εἶναι τότε τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν· περιτιθεμένων γὰρ τῶν γνωμόνων περὶ τὸ ἐν καὶ χωρὶς ὅτε μὲν ἄλλο αἰετὶ γίνεσθαι τὸ εἶδος, ὅτε δὲ ἔν· Πλάτων δὲ δύο τὰ ἄπειρα, 15 τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν. οἱ δὲ περὶ φύσεως ἅπαντες αἰετὶ ὑποτιθέασιν ἐτέραν τινα φύσιν τῷ ἀπείρῳ τῶν λεγομένων ζοιχείων, ὅσον ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ τὸ μεταξὺ τῶν. τῶν δὲ πεπερασμένα ποιούντων ζοιχεῖα οὐθεὶς ἄπειρα ποιεῖ· ὅσοι δ' ἄπειρα ποῖσιν τὰ ζοιχεῖα, καθάπερ Ἀναξαγόρας καὶ Δη- 20 μόκριτος, ὁ μὲν ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν, ὁ δ' ἐκ τῆς πανσπερμίας τῶν σχημάτων, τῇ ἀφ᾽ ἧς συνεχὲς τὸ ἄπειρον εἶναι φαίν· καὶ ὁ μὲν ὅτι τῶν μορίων εἶναι μίγμα ὁμοίως τῷ παντὶ διὰ τὸ ὁρᾶν ὅτι ἔξ' ὅτουθεν γιγνόμενον· ἐντεῦθεν γὰρ ἔοικε καὶ ὁμῶς ποτε πάντα χρήματα φάναι εἶναι, ὅσον ἦδε 25 ἢ σὰρξ, καὶ τότε τὸ ὅσῃν· καὶ ὅτως ὅτι ἔστιν· καὶ πάντα ἀρα καὶ ἅμα τοῖνυν· ἀρχὴ γὰρ ὃ μόνον ἐν ἐκάστῳ ἐστὶ τῆς διακρίσεως, ἀλλὰ καὶ πάντων. ἐπεὶ γὰρ τὸ γιγνόμενον ἐκ τῆ τοιούτου γίνεται σώματος, πάντων δ' ἐστὶ γένεσις πλὴν οὐχ ἅμα, καὶ τινα ἀρχὴν δεῖ εἶναι τῆς γενέσεως, αὕτη δ' ἐστὶ 30 μία, ὃν ἐκεῖνος καλεῖ ἦν, ὁ δὲ ἦς ἀπ' ἀρχῆς τινὸς ἐργάζεται νοήσας· ὥς ἀνάγκη ὁμῶς ποτε πάντα εἶναι καὶ ἄρξασθαι ποτε κινούμενα. Δημόκριτος δ' ὕδεν ἕτερον ἔξ' ἐτέρου γίνεσθαι τῶν πρώτων φησὶν· ἀλλ' ὅμως γε αὐτὸ τὸ κοινὸν

σῶμα πάντων ἐστὶν ἀρχή, μεγέθει κατὰ μόρια καὶ σχήματι διαφέρειν.

Ὅτι μὲν ἔν προσήκοντα τοῖς φυσικοῖς ἡ θεωρία, δῆλον ἐκ τῶν. εὐλόγως δὲ καὶ ἀρχὴν αὐτὸ τιθέασιν πάντες· ἔτε γὰρ μάτην αὐτὸ οἶον τε εἶναι, οὔτε ἄλλην ὑπάρχειν αὐτῷ δυνάμιν πλὴν ὡς ἀρχὴν· ἅπαντα γὰρ ἢ ἀρχὴ ἢ ἐξ ἀρχῆς, τῷ δὲ ἀπείρῳ ἐκ ἐστὶν ἀρχή· εἴη γὰρ ἂν αὐτὸς πέρας. ἐτι δὲ καὶ ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον ὡς ἀρχή τις ἔστα· τό τε γὰρ γενόμενον ἀνάγκη τέλος λαβεῖν, καὶ τελευτὴ πάσης ἐστὶ φθορᾶς. διὸ καθάπερ λέγομεν, ὃ ταύτης ἀρχή, ἀλλ' αὕτη τῶν ἄλλων εἶναι δοκεῖ καὶ περιέχειν ἅπαντα καὶ πάντα κυβερνᾶν, ὡς φασιν ὅσοι μὴ ποῖσιν παρὰ τὸ ἄπειρον ἄλλας αἰτίας, οἷον ἦν ἢ φιλίαν· καὶ τῷ εἶναι τὸ θεῖον· ἀθάνατον γὰρ καὶ ἀνώλεθρον, ὡς φησὶν ὁ Ἀναξίμανδρος καὶ οἱ πλείστοι τῶν φυσιολόγων. τῷ δ' εἶναι τί ἄπειρον ἢ πῆσις ἐκ πέντε 15 μάλιστα· ἂν συμβαίνοι σκοπῶσιν, ἐκ τε τῆ χρόνου (ἔτος γὰρ ἄπειρος) καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς μεγέθεσι διαιρέσεως (χρῶνται γὰρ καὶ οἱ μαθηματικοὶ τῷ ἀπείρῳ), ἐτι τῷ ἔτῳ· ἂν μόνως μὴ ὑπολείπειν γένεσιν καὶ φθοράν, εἰ ἄπειρον εἴη ὕδεν ἀφαιρεῖται τὸ γιγνόμενον. ἐτι τῷ τὸ πεπερασμένον αἰετὶ πρὸς τι περαίνειν, ὥστε ἀνάγκη μηδὲν εἶναι πέρας, εἰ αἰετὶ περαίνειν ἀνάγκη ἕτερον πρὸς ἕτερον. μάλιστα δὲ καὶ κυριώτατον, ὃ τὴν κοινὴν ποιεῖ ἀπορίαν πᾶσιν· διὰ γὰρ τὸ ἐν τῇ νόσει μὴ ὑπολείπειν καὶ ὁ ἀριθμὸς δοκεῖ ἄπειρος εἶναι καὶ τὰ μαθηματικὰ μεγέθη καὶ τὸ ἔξω τῷ ἔραν ἄπειρου δ' ὄντος τῷ ἔξω, καὶ σῶμα ἄπειρον εἶναι δοκεῖ καὶ κόσμοι· τί γὰρ μᾶλλον τῷ κενῷ ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα; ὡς εἴπερ μοναχῷ, καὶ πανταχῷ εἶναι τὸν ὄγκον. ἅμα δ' εἰ καὶ ἐστὶ κενὸν καὶ τόπος ἄπειρος, καὶ σῶμα ἄπειρον εἶναι ἀναγκαῖον· ἐνδέχεσθαι γὰρ ἢ εἶναι οὐδὲν διαφέρει ἐν τοῖς αἰδίοις· ἔχει δ' ἀπορίαν ἢ περὶ τῷ ἀπείρῳ θεωρία· καὶ γὰρ μὴ εἶναι τι θεμενίως πόλλ' ἀδύνατα συμβαίνει καὶ εἶναι· ἐτι δὲ ποτε- 25 ρως ἐστὶ, πότερον ὡς ὅσια ἢ συμβεβηκός καθ' αὐτὸ φύσει τινί; ἢ ὑδετέρως; ἀλλ' οὐδὲν ἥττον ἐστὶν ἄπειρον ἢ ἄπειρα

1. ἢ περὶ αὐτὸ θεωρία *rc E* in litura. || ταύτης] περὶ αὐτοῦ *F*, ἢ περὶ αὐτοῦ *I*. || οἱ δοκῶντες *om F*. || 2. ἤφθαι *corr E*: locus pluribus. || 3. τοῦ *om E*. || τινα — 4. αὐτὸ *om F*. || 3. ὅτι καὶ οἱ *I*. || 7. ποῖσιν] εἶναι λέγουσι *E*. || εἶναι δὲ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ τὸ ἄπειρον *F*. || 8. οὐδὲ *F*. || 9. αὐτάς εἶναι *E*. || 10. ἐκείνοις *EL*. || εἶναι post *ἀπ.* *om F*. || 11. γὰρ] γὰρ τὸ *E*. || 12. παρέχειν *EF*. || 16. ἀὰ πάντες *E*. || 18. δὲ *om E*. || 22. εἶναι τὸ ἄπειρον *F*. || 23. τῶν μορίων] μορίων *I*. || ὁμοίως μίγμα *FI*. || 25. καὶ τὸ ὁμῶς *I*. || ἅπαντα *I*, πάντα τὰ *E*, *om F*. || χρήματα *om E*, post φάναι *ponit F*. || 28. τοῦ *om I*. || 30. εἶναι, δεῖ *FI*. || 31. οἷον *E*. || 32. πάντα ποτε *I*. || 34. φησὶν] φύσιν *F*. || γε *om FI*. || αὐτῶν *E*.

1. ἀπάντων *FI*. || ἀρχή *om E*. || κατὰ τὰ μόρια *I*. || 5. αὐτὸ οἶοντα *E*, οἶον τε αὐτὸ *FI*. || αὐτῷ ὑπάρχειν *FI*. || 7. ἂν *om I*. || 8. ἀγένητον *FI*. || 9. λαβεῖν τέλος *FI*. || 10. διόπερ καθά *I*. || 14. ὥσπερ *FI*. || ὁ *om I*. || 15. ἐκ πέντε *om F*. || 18. μαθητικοὶ *E*. || 19. γένεσιν] τὴν γένεσιν *F*. || εἰ — 20. γιγνόμενον *om E*. || 19. εἴη] ἢ *F*. || 20. τὸ post τῷ *om F*. || αἰετὶ *F*. || 21. μηδὲ *E*. || 25. μαθητικά *E*. || 29. ἄπειρον *om E*. || ἀναγκαῖον εἶναι *FI*. || 30. τὸ γὰρ ἐνδέχεσθαι *FI*. || ἢ] τοῦ *FI*. || 31. μὴ] καὶ μὴ *I*. || 33. ἢ *om E*. || 34. ἢ ἀπ.] καὶ ἀπ. *FI*.

τῷ πλήθει. μάλιστα δὲ φυσικῶς ἐστὶ σκέψασθαι εἰ ἐστὶ μέγεθος αἰσθητὸν ἄπειρον. πρῶτον ἔν διοριζέον ποσαχῶς λέγεται τὸ ἄπειρον. ἓνα μὲν δὴ τρόπον τὸ ἀδύνατον διελθεῖν τῷ μὴ πεφυκέναι διέναι, ὥσπερ ἡ φωνὴ ἀόρατος· ἄλλως δὲ τὸ διεξοδὸν ἔχον ἀτελεύτητον, ἢ δὲ μόλις, ἢ δὲ πεφυκὸς 5 ἔχειν μὴ ἔχει διεξοδὸν ἢ πέρας. ἔτι ἄπειρον ἅπαν ἢ κατὰ πρόσθεσιν ἢ κατὰ διαίρεσιν ἢ ἀμφοτέρως.

5 Χωριστὸν μὲν ἔν εἶναι τὸ ἄπειρον τῶν αἰσθητῶν, αὐτό τι δὲν ἄπειρον, ἔχ οἶόν τε. εἰ γὰρ μήτε μέγεθος ἐστὶ μήτε πλήθος, ἀλλ' ὅστια αὐτὸ ἐστὶ τὸ ἄπειρον καὶ μὴ συμβεβη- 10 κός, ἀδιαίρετον ἔσαι· τὸ γὰρ διαίρετον ἢ μέγεθος ἔσαι ἢ πλήθος· εἰ δὲ ἀδιαίρετον, οὐκ ἄπειρον, εἰ μὴ ὡς ἡ φωνὴ ἀόρατος. ἀλλ' ἔχ ὅτως ὅτε φάσιν εἶναι οἱ φάσκοντες εἶναι τὸ ἄπειρον οὔτε ἡμεῖς ζητοῦμεν, ἀλλ' ὡς ἀδιεξοδόν· εἰ δὲ κατὰ συμβεβηκός ἐστὶ τὸ ἄπειρον, ἔκ ἂν εἴη φοιχείον τῶν 15 ὄντων, ἢ ἄπειρον, ὥσπερ ἐδὲ τὸ ἀόρατον τῆς διαλέκτου, καί τοι ἡ φωνὴ ἐστὶν ἀόρατος. ἔτι πῶς ἐνδέχεται εἶναι τι αὐτὸ ἄπειρον, εἴπερ μὴ καὶ ἀριθμὸν καὶ μέγεθος, ὧν ἐστὶ καθ' αὐτὸ πάθος τι τὸ ἄπειρον; ἔτι γὰρ ἦττον ἀνάγκη ἢ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὸ μέγεθος. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ἐκ ἐνδέχεται εἶ- 20 ναι τὸ ἄπειρον ὡς ἐνεργεία δὲ καὶ ὡς οὐσίαν καὶ ἀρχήν· ἔσαι γὰρ ὅτιον αὐτῷ ἄπειρον τὸ λαμβανόμενον, εἰ μεριστόν. τὸ γὰρ ἀπείρω εἶναι καὶ ἄπειρον τὸ αὐτό, εἴπερ οὐσία τὸ ἄπειρον καὶ μὴ καθ' ὑποκειμένον, ὥστ' ἢ ἀδιαίρετον ἢ εἰς ἄπειρα διαίρετόν· πολλὰ δ' ἄπειρα τὸ αὐτὸ εἶναι ἀδύνα- 25 τον. ἀλλὰ μὴν ὥσπερ ἀέρος ἀὴρ μέρος, οὕτω καὶ ἄπειρον ἀπείρω, εἰ γε ὅστια ἐστὶ καὶ ἀρχή. ἀμερίστον ἄρα καὶ ἀδιαίρετον. ἀλλ' ἀδύνατον τὸ ἐντελεχεῖα δὲν ἄπειρον· πόσόν γὰρ τι εἶναι ἀναγκαῖον. κατὰ συμβεβηκός ἄρα ὑπάρχει τὸ ἄπειρον· ἀλλ' εἰ ὅτως, εἰρηται ὅτι ἐκ ἐνδέχεται αὐτὸ λέ- 30 γειν ἀρχήν, ἀλλ' ἐκεῖνο ᾧ συμβεβηκεν, τὸν ἀέρα ἢ τὸ ἄρτιον. ὥς ἀτόπως ἂν ἀποφαίνοντο οἱ λέγοντές ὅτως ὥσπερ οἱ Πυθαγόρειοι φασιν· ἅμα γὰρ ὅστια ποιεῖσι τὸ ἄπειρον καὶ μερίζουσιν. ἀλλ' ἴσως αὕτη μὲν ἐστὶ καθόλου ἡ ζήτησις μᾶλλον, εἰ ἐνδέχεται τὸ ἄπειρον καὶ ἐν τοῖς μαθηματικοῖς 35

εἶναι καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς καὶ μηδὲν ἔχουσι μέγεθος· ἡμεῖς δ' ἐπισκοποῦμεν περὶ τῶν αἰσθητῶν καὶ περὶ ὧν ποιούμεθα τὴν μέθοδον, ἄρ' ἐστὶν ἐν αὐτοῖς ἢ οὐκ ἐστὶ σῶμα ἄπειρον περὶ τὴν αὐξήσιν. λογικῶς μὲν ἔν σκοπεμένοις ἐκ τῶν τοι- 5 ᾗδε δόξειεν ἂν οὐκ εἶναι. εἰ γὰρ ἐστὶ σώματος λόγος τὸ ἐπιτέδω ὠρισμένον, ἔκ ἂν εἴη σῶμα ἄπειρον, ὅτε νοητὸν ὅτε αἰσθητὸν. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ἀριθμὸς ὅτως ὡς κεχωρισμένος καὶ ἄπειρος· ἀριθμητὸν γὰρ ἀριθμὸς ἢ τὸ ἔχον ἀριθμόν· εἰ οὖν τὸ ἀριθμητὸν ἐνδέχεται ἀριθμῆσαι, καὶ διεξελθεῖν ἂν εἴη δυνατόν τὸ ἄπειρον. φυσικῶς δὲ μᾶλλον θεωροῦσιν ἐκ τῶνδε. οὔτε γὰρ σύνθετον οἶόν τε εἶναι οὔτε ἀπλῆν. σύν- 10 θετον μὲν οὖν οὐκ ἔσαι τὸ ἄπειρον σῶμα, εἰ πεπερασμένα τῷ πλήθει τὰ φοιχεία. ἀνάγκη γὰρ πλείω εἶναι, καὶ ἰσάζειν αἰετὰν ἅντα, καὶ μὴ εἶναι ἐν αὐτῶν ἄπειρον· εἰ γὰρ ὅποσῶν λείπεται ἢ ἐν ἐνὶ σώματι δύναμις θατέρω, οἶόν ἐστ' ὅτι πῦρ πεπεράνται, ὁ δ' ἀὴρ ἄπειρος, ἐστὶ δὲ τὸ ἴσον πῦρ τῷ ἴσῳ ἀέρος τῇ δυνάμει ὅποσαπλασιοῦν, μόνον δὲ ἀριθμόν τινα ἔχον, ὅμως φανερόν ὅτι τὸ ἄπειρον ὑπερβαλεῖ καὶ φθέρει τὸ πεπερασμένον. ἕκασον δ' ἄπειρον εἶναι ἀδύνατον· σῶμα μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ πάντῃ ἔχον διάσασιν, ἄπειρον δὲ τὸ ἀπεράντως διεσθηκός, ὥς τὸ ἄπειρον σῶμα πανταχῇ ἔσαι 15 διεσθηκός εἰς ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν ἐδὲ ἐν καὶ ἀπλῆν εἶναι ἐνδέχεται τὸ ἄπειρον σῶμα, ὅτε ὡς λέγουσιν τινες τὸ παρὰ τὰ φοιχεία, ἐξ ἧ ταῦτα γενῶσιν, ἔθ' ἀπλῶς. εἰσὶ γὰρ τινες οἱ τῶτο ποιεῖσι τὸ ἄπειρον, ἀλλ' ἐκ ἀέρα ἢ ὕδωρ, ὡς μὴ τᾶλλα φθερίται ὑπὸ τοῦ ἀπείρου αὐτῶν· ἔχουσι γὰρ πρὸς ἀλλήλα ἐναντιώσιν, οἷον ὁ μὲν ἀὴρ ψυχρός, τὸ δ' ὕδωρ ὑγρόν, τὸ δὲ πῦρ θερμόν· ὧν εἰ ἢ ἐν ἄπειρον, ἐφθαρτο ἂν ἦδη τᾶλλα· νῦν δ' ἕτερον εἶναι φασιν ἐξ ἧ ταῦτα· ἀδύ- 20 νατόν δ' εἶναι τοῖσιν, ἔχ ὅτι ἄπειρον (περὶ τούτου μὲν γὰρ κοινόν τι λεκτέον ἐπὶ πάντος ὁμοίως, καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ ὅτῳ), ἀλλ' ὅτι ἐκ ἐστὶ τοῖσιν σῶμα αἰσθητὸν παρὰ τὰ φοιχεία καλούμενα· ἅπαντα γὰρ ἐξ ἧ ἐστὶ, καὶ διαλύεται εἰς τοῦτο, ὥς ἢ ἐν ἐνταῦθα παρὰ ἀέρα καὶ πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ· φαίνεται δ' ἐδὲν. ἐδὲ δὴ πῦρ ἐδ' ἄλλο τι 25

2. οὖν om F. || 4. ἢ δ' ἢ E. || 5. μόλις FI. || 10. ἀλλ' οὐσία] οὐσία δὲ FI. || 11. γὰρ μέγεθος καὶ τὸ πλήθος διαίρετόν. εἰ E. || 11. ἀδιαίρετον] τοιοῦτον E. || 13. εἶναι ante οἱ om I. || 14. ἀδιεξήτητον E. || εἰ δ] ἔτι εἰ E. || 15. τῶν ὄντων φοιχείον ἢ δ' ἄπειρον I. || 16. ἐδὲ om E. || 17. αὐτὸ εἶναι τι FI. || 18. καὶ μὴ E. || 19. αὐτὰ E. || 21. ἀρχή. ἀλλ' ἦττον ἢ τὸν ἀριθμὸν καὶ μέγεθος. ἔτι ἀδύνατον ὅστιον εἶναι τὸ ἄπειρον ἐντελεχεῖα ὅντος τοῦ ἀπείρου. ἔσαι E. || 25. δ' om E. || εἶναι τὸ αὐτὸ FI. || 26. ἀὴρ μέρος ἀέρος F. || 27. γε et ἐστὶ om E. || 30. αὐτὸ] τὸ αὐτὸ F. || 31. ἐκεῖνο om E. || ἄρτιον ἂν λέγοντο ἀρχή. ὥς E. || 32. οὕτως ὥσπερ] ἐκεῖνο καθάπερ FI. || 34. ἴσως] γὰρ E. || μὲν ἂν εἴη καθόλου ζήτησις, εἰ E. || 35. τὸ om E.

1. καὶ ἐν τοῖς μηδὲν FI. || ἡμεῖς δ' ἐπισκοποῦμεν corr E. || 3. ἐν αὐτοῖς ante σῶμα E. || 4. τῶν τοιῶνδε] τῶνδε F. || 7. ἐδ'] οὔτε I. || 9. διελθεῖν F. || 11. οἶόν εἶναι τὸ ἄπειρον σῶμα οὔτε E. || 12. ἐστὶ F. || 13. φοιχεία εἴη. ἀνάγκη F. || 14. τὰ ἐναντία F. || 15. ὅσα. σοῦν FI. || 16. πεπεράσαι FI. || 18. ὑπερβάλλει καὶ φθέρει EI. || 20. μὲν om FI. || 21. πανταχοῦ F. || ἐστὶν E, om F. || 22. εἰς] καὶ εἰς E. || εἶναι om F. || 23. σῶμα ἄπειρον ἐνδέχεται, omisso τὸ F. || 25. ποιοῦντες E. || ὅπως I. || 29. ἂν om F. || φάσιν εἶναι τὸ ἐξ FI. || 30. μὲν om F. || 33. καλούμενα φοιχεία FI. || ἅπαν I, ἅπαν μὲν F. || 35. τι om F, post 205, 1. εἶναι ponit I.

τῶν σφαιρίων ὑδὲν ἄπειρον ἐνδέχεται εἶναι. ὅλως γὰρ καὶ
χωρὶς τῆς ἄπειρον εἶναι τι αὐτῶν, ἀδύνατον τὸ πᾶν, καὶ ἡ
πεπερασμένον, ἢ εἶναι ἢ γίνεσθαι ἐν τι αὐτῶν, ὥσπερ Ἡρά-
κλειτός φησιν ἅπαντα γίνεσθαι ποτε πῦρ. ὁ δ' αὐτὸς λόγος
καὶ ἐπὶ τῆς ἐνός, οἷον ποιῆσαι παρὰ τὰ σφαιρεῖα οἱ φυσικοί.⁵
πάντα γὰρ μεταβάλλει ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον, οἷον ἐκ θερμῆς
εἰς ψυχρόν. δεῖ δὲ κατὰ παντὸς ἐκ τῶνδε σκοπεῖν, εἰ ἐνδέχεται
ἢ ἐκ ἐνδέχεται εἶναι σῶμα ἄπειρον αἰσθητόν. ὅτι δ' ὅλως
ἀδύνατον εἶναι σῶμα ἄπειρον αἰσθητόν, ἐκ τῶνδε δῆλον.
πέφυκε γὰρ πᾶν τὸ αἰσθητόν πε εἶναι, καὶ ἔστι τόπος τις¹⁰
ἐκείνου, καὶ ὁ αὐτὸς τοῦ μορίου καὶ παντός, οἷον ὅλης τε
τῆς γῆς καὶ βώλου μιᾶς, καὶ πυρὸς καὶ σπινθήρος. ὥστε
εἰ μὲν ὁμοειδές, ἀκίνητον ἔσται ἢ αὖ οἰσθήσεται. καίτοι
ἀδύνατον· τί γὰρ μᾶλλον κάτω ἢ ἄνω ἢ πού; λέγω δ',
οἷον εἰ βῶλος εἴη, πῶς αὕτη κινήσεται ἢ πῶς μενεῖ; ὁ γὰρ¹⁵
τόπος ἄπειρος τῆς συγγενεῖς αὐτῇ σώματος. πότερον ἢ κα-
θέξει τὸν ὅλον τόπον; καὶ πῶς; τίς ἢ ἢ πού ἢ μονή καὶ
ἢ κίνησις αὐτῆς; ἢ πανταχῶς μενεῖ; ἢ κινήσεται ἄρα. ἢ
πανταχῶς κινήσεται; ἐκ ἄρα γίγνεται. εἰ δ' ἀνόμοιον τὸ
πᾶν, ἀνόμοιοι καὶ οἱ τόποι· καὶ πρῶτον μὲν οὐχ ἐν τῷ²⁰
σῶμα τῆς παντός ἀλλ' ἢ τῷ ἄπτεσθαι· ἔπειτα ἦτοι πεπε-
ρασμένα ταῦτ' ἔξαι ἢ ἄπειρα τῷ εἶδει. πεπερασμένα μὲν
οὐκ οἷον τε· ἔσται γὰρ τὰ μὲν ἄπειρα τὰ δ' οὐ,
εἰ τὸ πᾶν ἄπειρον, οἷον τὸ πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ· φθορά δὲ
τὸ τοιοῦτον τοῖς ἐναντίοις, καθάπερ εἰρηται πρότερον. καὶ²⁵
διὰ τοῦτ' οὐθεὶς τὸ ἐν καὶ ἄπειρον πῦρ ἐποίησεν οὐδὲ
γῆν τῶν φυσιολόγων, ἀλλ' ἢ ὕδωρ ἢ ἀέρα ἢ τὸ μέσον
αὐτῶν, ὅτι τόπος ἐκατέρω δῆλος ἢ διωρισμένος, ταῦτα δ'
ἐπαμφοτερίζει τῷ ἄνω καὶ κάτω. εἰ δ' ἄπειρα καὶ ἀπλά,
καὶ οἱ τόποι ἄπειροι, καὶ ἔξαι ἄπειρα τὰ σφαιρεῖα. εἰ δὲ³⁰
τῆς ἀδύνατον καὶ πεπερασμένοι οἱ τόποι, καὶ τὸ ὅλον πε-
περάνθαι ἀναγκαῖον· ἀδύνατον γὰρ μὴ ἀπαρτίζειν τὸν τό-
πον καὶ τὸ σῶμα· ἔτε γὰρ ὁ τόπος ὁ πᾶς μεῖζων ἢ ὅσον
ἐνδέχεται τὸ σῶμα ἅμα εἶναι· ἅμα δ' ἐδ' ἄπειρον ἔξαι
τὸ σῶμα· ἔτε τὸ σῶμα μεῖζον ἢ ὁ τόπος· ἢ γὰρ κενὸν³⁵

2. τὸ om E. || καὶ ἡ || ἢ καὶ E. || 6. ἐναντία E. || 7. κατὰ || περὶ I et corr F. || ἐκ || καὶ ἐκ FI. || ἢ οὐκ ἐνδέχεται om F. ||
8. σῶμα εἶναι I. || σῶμα ἄπειρον αἰσθητόν om E. || 12. μιᾶς βώλου FI. || 14. πού || ὁποῖον F. || 16. αὐτῆς E. || 17. ἡ || καὶ I. ||
ἢ om F. || 18. αὐτῇ E. || οὐ κ. — 19. γίγνεται om E. || 20. ἅπαν E. || 21. τῷ || τοῦ E. || 22. ἐξαι E. || εἶδει. καὶ πεπ. I. ||
23. οὐκ om I. || 25. καθάπερ εἰρηται πρότερον om E. || 26. ἄπειρον καὶ ἐν F. || 27. ἢ post ἀλλ' om E. || 29. καὶ τὰ ἀπλά E. ||
30. ἔξαι post σφαιρεῖα F. || 31. τόποι ὥς καὶ E. || 32. πεπεράνθαι ἀναγκαῖον om E. || 34. ἅμα post σῶμα om E. || οὐδ' om E. ||
35. σῶμα ἔτι οὕτε E.

3. αὐτῷ E. || ἐαυτῷ I. || 4. εἶναι || ἐν E. || 6. γὰρ || γὰρ ἐν FI. || 9. ὅτι δὲ ἄλλο || ὅτι ἐκ ἔχει ἀλλαχῇ κινεῖσθαι E. || 11. ἡργμένη E. ||
12. μένει F, μένειν I. || 13. ἐπὶ τῆς μέσου om E. || ἢ om E. || λέγειν ἂν I. || 14. ἐαυτὴν FI. || 16. ἢ δὲ γῆ ἐπὶ τῆς μέσου om I. || 17. μένοι
ἂν ἐν I. || 18. ἐαυτὸ F, αὐτῷ EI. || 19. δέοι ἂν μένειν F. || αὐτῷ F. || 20. μέρος ληψῆς F. || μένει F. || 23. τὸ ἐν αὐτῷ om E. || 24. ἄπει-
ρον ἅμα E. || 25. ἄπειρον om F. || 28. ἄπειρον σῶμα. ἀδύνατον I. || ἢ ἅπαν || εἶναι πᾶν corr E. || 30. τὸ μὲν ἄνω ἔξαι I. || 32. τὸ
ἄνω FI. || καὶ || τὸ I, καὶ τὸ F. || καὶ τὸ ἐμπροσθεν F, τὸ πρόσθεν I. || 34. θέσει ἐξαι ἄλλα I. || 35. ἀπείρω σώματι εἶναι E.

τόπον ἄπειρον εἶναι, ἐν τόπῳ δὲ πᾶν σῶμα, ἀδύνατον ἄπει-
ρόν τι εἶναι σῶμα. ἀλλὰ μὴν τό γε πᾶν ἐν τόπῳ, καὶ τὸ
ἐν τόπῳ πᾶν. εἰ ἔν μὴδὲ ποσὸν οἶόν τ' εἶναι τὸ ἄπειρον· πό-
σον γὰρ τι ἔσαι, οἶον δίπληχην ἢ τρίπληχυν· ταῦτα γὰρ ση-
μαίνει τὸ ποσόν· ἔτω καὶ τὸ ἐν τόπῳ ὅτι πᾶν· τὸτο δὲ ἢ
ἄνω ἢ κάτω ἢ ἐν ἄλλῃ τινὶ διασάσκει τῶν ἑξ· τέτων δ'
ἕκαστον πέρας τί ἐστιν· ὅτι μὲν οὖν ἐνεργείᾳ ἐκ ἑστὶ σῶμα
ἄπειρον, φανερόν ἐκ τέτων.

6 Ὅτι δ' εἰ μὴ ἐστὶν ἄπειρον ἀπλῶς, πολλὰ ἀδύνατα
συμβαίνει, δῆλον· τῷ τε γὰρ χρόνῳ ἔσαι τις ἀρχὴ καὶ τε-
λευτή, καὶ τὰ μεγέθη ἔχει διαιρετὰ εἰς μεγέθη, καὶ ἀριθμὸς
ἐκ ἔσαι ἄπειρος. ὅταν δὲ διωρισμένων ἔτῳς μηδετέρως φαί-
νεται ἐνδέχσθαι, διαιτητὴ δεῖ, καὶ δῆλον ὅτι πῶς μὲν ἐστὶ
πῶς δ' οὐ. λέγεται δὴ τὸ εἶναι τὸ μὲν δυνάμει τὸ δὲ ἐντε-
λεχείᾳ, καὶ τὸ ἄπειρον ἐστὶ μὲν προσθέσει ἐστὶ δὲ καὶ ἀφαι-
ρέσει. τὸ δὲ μέγεθος ὅτι μὲν κατ' ἐνεργείαν ἐκ ἑστὶν ἄπειρον,
εἴρηται, διαιρέσει δ' ἐστὶν· ἔχει γὰρ χαλεπὸν ἀνελεῖν τὰς ἀτό-
μους γραμμάς· λείπεται ἔν δυνάμει εἶναι τὰ ἄπειρον. ἔχει δὲ
τὸ δυνάμει ὅν λαμβάνειν, ὥσπερ εἰ δυνατόν τῷτ' ἀνδρι-
άνα εἶναι, ὡς καὶ ἔσαι τῷτ' ἀνδριάς, ἔτω καὶ ἄπειρόν τι,
ὃ ἔσαι ἐνεργείᾳ· ἀλλ' ἐπεὶ πολλαχῶς τὰ εἶναι, ὥσπερ ἡ
ἡμέρα ἐστὶ καὶ ὁ ἀγὼν τῷ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γίνεσθαι,
ἔτω καὶ τὸ ἄπειρον· καὶ γὰρ ἐπὶ τέτων ἐστὶ καὶ δυνάμει
καὶ ἐνεργείᾳ· Ὀλύμπια γὰρ ἐστὶ καὶ τῷ δύνασθαι τὸν ἀγῶνα
γίνεσθαι καὶ τῷ γίνεσθαι· ἄλλως δ' ἔν τε τῷ χρόνῳ δῆλον
τὸ ἄπειρον καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως
τῶν μεγεθῶν· ὅλως μὲν γὰρ ἔτῳς ἐστὶ τὸ ἄπειρον, τῷ αἰεὶ
ἄλλο καὶ ἄλλο λαμβάνεσθαι, καὶ τὸ λαμβανόμενον μὲν
αἰεὶ εἶναι πεπερασμένον, ἀλλ' αἰεὶ γε ἕτερον καὶ ἕτερον. ὥς
τὰ ἄπειρον οὐ δεῖ λαμβάνειν ὡς τὸδε τι, οἷον ἀνθρώπον ἢ
αἰκίαν, ἀλλ' ὡς ἡ ἡμέρᾳ λέγεται καὶ ὁ ἀγὼν, οἷς τὸ εἶναι
ἔχει ὡς ὅτι· τίς γέγονεν, ἀλλ' αἰεὶ ἐν γενέσει ἢ φθορᾷ, εἰ
καὶ πεπερασμένον, ἀλλ' αἰεὶ γε ἕτερον καὶ ἕτερον. ἀλλ' ἐν

μὲν τοῖς μεγέθεσιν ὑπομένουτος τῷ ληφθέντος τῷτο συμβαί-
νει, ἐπὶ δὲ τῷ χρόνῳ καὶ τῶν ἀνθρώπων φθειρομένων ἔτῳς ὥς
μὴ ἐπιλείπειν. τὸ δὲ κατὰ πρόσθεσιν τὸ αὐτὸ ἐστὶ πῶς καὶ
τὸ κατὰ διαίρεσιν· ἐν γὰρ τῷ πεπερασμένῳ κατὰ πρόσθε-
σιν γίνεται ἀντεστραμμένως· ἢ γὰρ διαιρέμενον ὁρᾶται εἰς
ἄπειρον, ταύτῃ προστιθέμενον φανέται πρὸς τὸ ὠρισμένον.
ἐν γὰρ τῷ πεπερασμένῳ μεγέθει ἂν λαβὼν τις ὠρισμένον
προσλαμβάνῃ τῷ αὐτῷ λόγῳ, μὴ τὸ αὐτὸ τι μέγεθος τῷ
ὅλῳ περιλαμβάνων, ἔχει διέξεισι τὸ πεπερασμένον· εἰ δ' οὐ-
τως αὖτις τὸν λόγον ὥς αἰεὶ τι τὸ αὐτὸ περιλαμβάνειν μέ-
γεθος, διέξεισι, διὰ τὸ πᾶν τὸ πεπερασμένον ἀναρῆσθαι
ἀτρωθῆναι ὠρισμένῳ. ἄλλως μὲν ἔν ἐκ ἑστὶν, ἔτῳς δ' ἐστὶ τὸ
ἄπειρον, δυνάμει τε καὶ ἐπὶ καθαίρεται. καὶ ἐντελεχεία δὲ
ἐστὶν, ὡς τὴν ἡμέραν εἶναι λέγομεν καὶ τὸν ἀγῶνα, καὶ δυ-
νάμει ἔτῳς ὡς ἡ ὕλη, καὶ ἔχει καθ' αὐτό, ὡς τὸ πεπερασμέ-
νον. καὶ κατὰ πρόσθεσιν δὴ ἔτῳς ἄπειρον δυνάμει ἐστὶν, ὃ
ταῦτο λέγομεν τρόπον τινὰ εἶναι τῷ κατὰ διαίρεσιν· αἰεὶ μὲν
γὰρ τι αὐτοῦ ἔξω ἔσαι λαμβάνειν, οὐ μόντοι ὑπερβαλεῖ
παντός ὠρισμένους μεγέθους, ὥσπερ ἐπὶ τὴν διαίρεσιν ὑπερ-
βάλλει παντός ὠρισμένον, καὶ ἔσαι ἑλαττον. ὥς δὲ παν-
τός ὑπερβάλλειν κατὰ τὴν πρόσθεσιν, ὥδὲ δυνάμει οἶόν τε
εἶναι, εἴπερ μὴ ἐστὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἐντελεχεία ἄπειρον,
ὥσπερ φασὶν οἱ φυσιολόγοι τὸ ἔξω σῶμα τῷ κόσμῳ, ἔχει ἢ
ὅτις ἢ ἀήρ ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἄπειρον εἶναι. ἀλλ' εἰ μὴ
οἶόν τε εἶναι ἄπειρον ἐντελεχεία σῶμα αἰσθητὸν ἔτω, φανε-
ρόν ὅτι ὥδὲ δυνάμει ἂν εἴη κατὰ πρόσθεσιν, ἀλλ' ἢ ὥσπερ
εἴρηται ἀντεστραμμένως τῇ διαιρέσει, ἐπεὶ καὶ Πλάτων διὰ
τῷτο δύο τὰ ἄπειρα ἐποίησεν, ὅτι καὶ ἐπὶ τὴν αὖτις δοκεῖ
ὑπερβάλλειν καὶ εἰς ἄπειρον ἵέναι καὶ ἐπὶ τὴν καθαίρεσιν.
ποιήσας μόντοι δύο ἔχει καὶ· ἔτε γὰρ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς τὸ
ἐπὶ τὴν καθαίρεσιν ἄπειρον ὑπάρχει, ἢ γὰρ μονὰς ἐλάττω-
σον, ἔτε ἐπὶ τὴν αὖτις· μέχρι γὰρ δεκάδος ποιεῖ τὸν ἀριθ-
μόν. συμβαίνει δὲ τοῦναντίον εἶναι ἄπειρον ἢ ὡς λέγουσιν.

1. τόπον] τὸ τόπον *I.* || εἶναι ἄπειρον *FI.* || πᾶν τὸ σῶμα *E.* || 2. εἶναι τι *EI.* || 4. τρίπληχυν ἢ δίπληχυν *E.* || 5. τὸ ἐν *om E.* ||
ἢ *om F.* || 6. κάτω ἢ ἄνω *E.* || 7. σῶμα οὐκ ἐστὶν *I.* || 8. τούτων] τῶν εἰρημένων *F.* || 11. μέγεθος *FI.* || 12. ὠρίσμενον οὕτως καὶ *μ.*
E. || φαίνεται *F.* || 14. δεῖ *F.* || 15. καὶ ἀφ.] διαιρέσει. *F.* || 17. αὐτομάτως *F.* || 20. τοῦτ' *om E.* || τι post οὕτω *I, om E.* || 21. ἢ
σημ. *EI.* || 23. καὶ γὰρ — 25. τῷ γίνεσθαι *om E.* || 23. καὶ ante δ. *om F.* || 25. ἄλλως δὲ] καὶ ἄλλως τε *E.* || τε *om F.* ||
26. τὸ ἄπειρον *om E.* || 28. καὶ εἰ λαμβάνεσθαι καὶ τὸ *om E.* || 29. πεπερασμένον εἶναι *FI.* — καὶ ἕτερον. ὅτι τὸ εἶναι πλεοναχῶς
λέγεται ὥς *E.* || 30. οὐδεὶς λαμβάνει *E.* || 31. ἢ *om EI.* || οἷς] ἢ *E.* || 32. ἢ] καὶ *E et pr F.* || εἰ καὶ] εἰ *corr. E, om I.* ||
33. γε *om F.*

1. μὲν *om EI.* || τοῦτο συμβαίνει *om E.* || 2. τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ χρόνου *FI.* || οὕτως *om E.* || 3. ὑπολείπειν *FI.* || πῶς ἐστὶ
FI. || 6. αὕτη *E.* || 7. ἐν γὰρ] εἰς ἐν *E.* || ἂν *om E.* || τί *E.* || 8. τι] τι τοῦ ὅλου *F, om E.* || τῷ ὅλῳ] τῷ λόγῳ *I, om F.* ||
9. διαφέρει *E.* || τὰ *om F.* || ἂν *FI.* || 11. τὸ post πᾶν *om EF.* || 12. ἄλλως μὲν οὖν οὐκ ἐστὶν *om E.* || 13. δεῖ ἐστὶν *om E.* || 14. λέγε-
μεν εἶναι *F.* || 15. ἢ εἰ, ὡς τὸ *om E.* || 17. εἶναι τρόπον τινὰ *F.* || 18. αὐτοῦ *om E.* || ἐστὶ *F.* || ὑπερβάλλει *FI.* || 19. ὠρισμένον *om*
E. || 20. καὶ αἰεὶ ἔσαι *E.* || 21. τὴν *om F.* || 22. ἔσαι *E.* || 23. ἔξωθεν *E.* || 24. ἢ ante ἀήρ. εἰ εἶναι *om FI.* || 25. εἶναι ἄπειρον *om*
E. || 28. δύο τὰ ἄπειρα] ἄπειρα, δύο *FI.* || καὶ *om F.* || 29. καὶ ante ἐπὶ *om F.* || 32. περὶ *E.* || γὰρ *om F.* || 33. ἢ *om E.*

ὃ γὰρ ἔ μὴδὲν ἔξω, ἀλλ' ἔ αἰεὶ τι ἔξω ἐστί, τὸτο ἄπειρόν
 ἐστίν. σημειῖον δέ· καὶ γὰρ τὸς δακτυλῖνας ἀπείρους λέγουσι
 τὸς μὴ ἔχοντας σφενδόνην, ὅτι αἰεὶ τι ἔξω ἐστὶ λαμβάνειν,
 καθ' ὁμοιότητα μὲν τινα λέγοντες, οὐ μέντοι κυρίως· δεῖ
 γὰρ τοῦτο τε ὑπάρχειν καὶ μὴδέ ποτε τὸ αὐτὸ λαμβά- 5
 νεσθαι· ἐν δὲ τῷ κύκλῳ οὐ γίνεται οὕτως, ἀλλ' αἰεὶ τὸ
 ἐφεξῆς μόνον ἕτερον. ἄπειρον μὲν οὖν ἐστὶν οὗ κατὰ ποσὸν
 λαμβάνουσιν αἰεὶ τι λαβεῖν ἔστιν ἔξω. ἔ δὲ μὴδὲν ἔξω,
 τῷτ' ἐστὶ τέλειον καὶ ὅλον· ἔτω γὰρ ὀρίζομεθα τὸ ὅλον, ἔ
 μὴδὲν ἄπειρον, οἷον ἄνθρωπον ὅλον ἢ κιβωτόν. ὥσπερ δὲ 10
 τὸ καθ' ἑκάστον, ἔτω καὶ τὸ κυρίως, οἷον τὸ ὅλον· ἔ μὴδὲν
 ἐστὶν ἔξω· ἔ δ' ἐστὶν ἀπουσία ἔξω, οὐ πᾶν, ὅ· τι ἂν ἀπῆ.
 ὅλον δὲ καὶ τέλειον ἢ τὸ αὐτὸ πᾶμπαν· ἢ σύνεγγυς τὴν
 φύσιν ἐστίν. τέλειον δ' οὐδὲν μὴ ἔχον τέλος· τὸ δὲ τέλος
 πέρας. διὸ βέλτιον οἰητέον Παρμενίδην Μελίστου εἰρηκέναι· 15
 ὁ μὲν γὰρ τὸ ἄπειρον ὅλον φησὶν, ὁ δὲ τὸ ὅλον πεπερά-
 ναι μετὰ σθένος ἰσοπαλές. ἔ γὰρ λῖνον λῖνον συνάπτειν ἐστὶ
 τῷ ἄπαντι καὶ ὅλῳ τὸ ἄπειρον, ἐπεὶ ἐντεῦθεν γὰρ λαμβά-
 νουσι τὴν σεμνότητα κατὰ τοῦ ἀπείρου, τὸ πᾶν περιέχον
 καὶ τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ ἔχον, διὰ τὸ ἔχειν τινα ὁμοιότητα 20
 τῷ ὅλῳ. ἐστὶ γὰρ τὸ ἄπειρον τῆς τῷ μεγέθους τελειότητος
 ὕλη καὶ τὸ δυνάμει ὅλον, ἐντελεχεία δ' ἔ, διαιρετόν δ' ἐπὶ
 τε τὴν καθαίρεσιν καὶ τὴν ἀντεσφραμμένην πρόσθεσιν, ὅλον
 δὲ καὶ πεπερασμένον ἔ καθ' αὐτὸ ἀλλὰ κατ' ἄλλο· καὶ
 ἔ περιέχει ἀλλὰ περιέχεται, ἢ ἄπειρον. διὸ καὶ ἄγνωστον 25
 ἢ ἄπειρον· εἶδος γὰρ ἔκ ἔχει ἢ ὕλη. ὥς φανερόν ὅτι
 μᾶλλον ἐν μορίῳ λόγῳ τὸ ἄπειρον ἢ ἐν ὅλῳ· μῶριον γὰρ
 ἢ ὕλη τῷ ὅλῳ ὥσπερ ὁ χαλκὸς τῷ χαλκοῦ ἀνδριάτος,
 ἐπεὶ εἴ γε περιέχει ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τὸ
 μέγα καὶ τὸ μικρόν, ἔδει περιέχειν τὰ νοητά. ἄτοπον δὲ 30
 καὶ ἀδύνατον τὸ ἄγνωστον καὶ τὸ ἀόριστον περιέχειν καὶ
 ὀρίζειν.

7 Κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει καὶ τὸ κατὰ πρόσθεσιν μὲν
 μὴ εἶναι δοκεῖν ἄπειρον ἔτις ὥς παντὸς ὑπερβάλλειν μέ-
 γεθος, ἐπὶ τὴν διαίρεσιν δὲ εἶναι· περιέχεται γὰρ ὡς ἡ ὕλη 35

ἐντὸς καὶ τὸ ἄπειρον, περιέχει δὲ τὸ εἶδος. εὐλόγως δὲ καὶ
 τὸ ἐν μὲν τῷ ἀριθμῷ εἶναι ἐπὶ τὸ ἐλάχιστον πέρας, ἐπὶ δὲ
 τὸ πλεῖον αἰεὶ παντὸς ὑπερβάλλειν πλήθος, ἐπὶ δὲ τῶν
 μεγεθῶν τούναντίον ἐπὶ μὲν τὸ ἔλαττον πάντος ὑπερβάλλειν
 μεγέθος, ἐπὶ δὲ τὸ μείζον μὴ εἶναι μέγεθος ἄπειρον. αἴτιον
 δ' ὅτι τὸ ἐν ἐστὶν ἀδιαίρετον, ὅ· τι περ ἂν ἐν ἢ, οἷον ἄνθρωπος
 εἰς ἄνθρωπος καὶ ἔ πολλοί· ὁ δ' ἀριθμὸς ἐστὶν ἓνα πλείον καὶ
 πῶς ἄττα· ὥς ἀνάγκη εἶναι ἐπὶ τὸ ἀδιαίρετον· τὰ γὰρ δύο
 καὶ τρία παρὼνυμα ὀνόματά ἐστιν, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων
 ἀριθμῶν ἑκάστος· ἐπὶ δὲ τὸ πλεῖον αἰεὶ ἐστὶ νοῆσαι· ἄπειροι
 γὰρ αἱ διχοτομίαι τοῦ μεγέθους. ὥς δυνάμει μὲν ἐστὶν,
 ἐνεργείᾳ δ' ἔ· ἀλλ' αἰεὶ ὑπερβάλλει τὸ λαμβανόμενον παν-
 τὸς ὠρισμένου πλήθους. ἀλλ' οὐ χωριστὸς ὁ ἀριθμὸς οὗτος
 τῆς διχοτομίας, οὐδὲ μένει ἢ ἀπειρία ἀλλὰ γίνεται, ὥσπερ
 καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῷ χρόνῳ. ἐπὶ δὲ τῶν μεγα-
 θῶν τῶναντίον ἐστίν· διαίρεται μὲν γὰρ εἰς ἄπειρα τὸ συν-
 χές, ἐπὶ δὲ τὸ μείζον ἐκ ἐστὶν ἄπειρον. ὅσον γὰρ ἐνδέχε-
 ται δυνάμει εἶναι, καὶ ἐνεργείᾳ ἐνδέχεται τοσούτον εἶναι.
 ὥς ἐπεὶ ἄπειρον οὐδὲν ἐστὶ μέγεθος αἰσθητόν, ἐκ ἐνδέχεται
 πάντος ὑπερβολὴν εἶναι ὠρισμένου μεγέθους· εἴη γὰρ ἂν τι
 τοῦ ἡρακλῆ μείζον. τὸ δ' ἄπειρον οὐ ταῦτόν ἐν μεγέθει καὶ
 κινήσει καὶ χρόνῳ, ὡς μία τις φύσις, ἀλλὰ τὸ ὕψιον
 λέγεται κατὰ τὸ πρότερον, οἷον κήσις μὲν ὅτι τὸ μέγεθος
 ἐφ' ἔ κινεῖται ἢ ἀλλοιοῖται ἢ αὐξάνεται, ὁ χρόνος δὲ διὰ
 τὴν κίνησιν. νῦν μὲν ἔν χρώμεθα τέτοις, ὕψιον δὲ πειρα-
 σόμεθα λέγειν καὶ τί ἐστὶν ἑκάστον, καὶ διότι πᾶν μέγεθος
 εἰς μεγέθη διαιρετόν. ἐκ ἀφαιρεῖται δ' ὁ λόγος ὅδε τοὺς
 μαθηματικὰς τὴν θεωρίαν, ἀναίρων ἔτις εἶναι τὸ ἄπειρον
 ὥς ἐνεργείᾳ εἶναι ἐπὶ τὴν αὐξάν ὡς ἀδιεξήτητον· οὐδὲ γὰρ
 νῦν δεόνται τοῦ ἀπείρου ὅδε χρῶνται, ἀλλὰ μόνον εἶναι ὅσην
 αὐτὸν βούλονται τὴν πεπερασμένην· τῷ δὲ μεγίστῳ μεγέθει
 πὸν αὐτὸν ἐστὶ τετμηθῆαι λόγον ὀπηλικονῶν μεγέθους ἕτερον.
 ὥς πρὸς μὲν τὸ δεῖξαι ἐκείνοις ὅδὲν διοίσει, τὸ δ' εἶναι ἐν
 τοῖς ἔστιν ἔσαι μεγέθεσιν. ἐπεὶ δὲ τὰ αἰτία διήρηται τετρα-
 χῶς, φανερόν ὅτι ὡς ὕλη τὸ ἄπειρόν ἐστὶν αἴτιον, καὶ ὅτι

3. τι] τι ἄλλο E. || ἐστὶν ἔξω λ. I, ἔξω λ. ἐστὶ E. || 7. ἐν τῷτ' ἐστὶν FI. || κατὰ τὸ π. I. || 8. λαμβάνειν E. || ἔ πρὸς τὰ μέρη
 μὴδὲν ἄπειρον ἔξω I. || 10. ὅλον post κιβωτίον F: κιβωτίον enim FI. || δε] δὲ καὶ E, om F. || 13. τὸ ὅλον FI. || 14. ἐξω om E. ||
 17. μέσοθεν E. || ἐστὶ συνάπτειν FI. || 18. γε] δὴ I. || 19. σεμνότητα corr E. || περιέχειν E. || 20. καὶ τὸ — ἔχον om E. || αὐτῷ I. ||
 21. τῷ om E. || 23. ἀντεσφραμμένη E. || 25. ἐκ ὑπερέχει ἀλλ' ὑπερέχεται EI. || 26. ἢ ἄπειρον om F. || 27. ὅλον E et pr F. || 29. πε-
 ρέχει E. || ἐν post καὶ om I. || 31. τὸ utrumque om E. || 33. μὲν] ὡς F. || 34. ἔτις ἄπειρον F. || 35. ὡς om E.

1. καὶ post ἐντὸς om E. || 2. ἐν EI. || μὲν post ἐπὶ E. || 3. τὰ πλείω I. || δὲ om F. || 4. ἐλάχιστον F. || 6. περ om E. || 7. εἰς
 ἄνθρωπος om I. || ἐνδὲς I et corr E. || 8. τρία καὶ δύο E. || 9. παρὼνυμα om E. || 10. ἐπεὶ E. || 13. μεγέθος I. || ἔτος ὁ ἀριθμὸς I. ||
 14. τῆς] τῷ τῆς E. || 18. εἶναι τοσούτον F. || 21. δὲ τὸ E. || κινήσει καὶ μεγέθει F. || 23. ὅτι] ἐπὶ πρότερον FI. || τὸ om FI. || 25. πει-
 ρασόμεθα λέγειν] ἐρῶμεν E. || 26. τί ἐστὶν] ἐπὶ E. || 28. μαθηματικὰς E. || ἔτις εἶναι] μὴ εἶναι ἔτις E. || 29. αὐξάνειν E. || ὡς om E et
 corr F. || 30. οὐδὲ] οὐ γὰρ E, οὐδὲ γὰρ I. || 31. τὴν om FI. || 33. ἐκείνως FI. || 34. ἔσαι] ἐστὶ F, litteras tres deletas E. || με-
 γέθεσιν ὅδὲ ἐστὶν ἀναγκαῖον, ἐπεὶ E, ἐστὶν quidem corr. || 35. ὅτι] τι E. || αἴτιον ἐστὶ FI.

τὸ μὲν εἶναι αὐτῶν σέρισις, τὸ δὲ καθ' αὐτὸ ὑποκείμενον
τὸ συνεχὲς καὶ αἰσθητόν. φαίνονται δὲ πάντες καὶ οἱ ἄλ-
λοι ὡς ὕλη χρώμενοι τῷ ἀπείρῳ· διὸ καὶ ἄτοπον τὸ περι-
έχον ποιεῖν αὐτὸ ἀλλὰ μὴ τὸ περιεχόμενον.

8 Λοιπὸν δ' ἐπελθεῖν καθ' οὗς λόγους τὸ ἄπειρον εἶναι δο-
κεῖ οὐ μόνον δυνάμει ἀλλ' ὡς ἀφωρισμένον· τὰ μὲν γὰρ
ἐστὶν αὐτῶν ἐκ ἀναγκαῖα, τὰ δ' ἔχει τινὰς ἐτέρας ἀληθεῖς
ἀπαντήσεις. ἔτε γὰρ ἵνα ἡ γένεσις μὴ ἐπιλείπῃ, ἀναγκαῖον
ἐνεργεῖα ἄπειρον εἶναι σῶμα αἰσθητόν· ἐνδέχεται γὰρ τὴν
βατέραν φθορὰν βατέραν εἶναι γένεσιν, πεπερασμένον ὅντος τοῦ 10
παϊτός. ἔτι τὸ ἄπτεσθαι καὶ τὸ πεπεράσθαι ἕτερον. τὸ μὲν
γὰρ πρὸς τι καὶ τινός (ἄπτεται γὰρ πᾶν τινός) καὶ τῶν πε-
περασμένων τινὲ συμβέβηκεν· τὸ δὲ πεπερασμένον ἔπρὸς τι,
ἐδ' ἀφασθαι τῷ τυχόντι τῷ τυχόντος ἐστίν. τὸ δὲ τῇ νοήσει
πιστεύειν ἄτοπον· ἔ γὰρ ἐπὶ τῷ πράγματι ἡ ὑπεροχὴ καὶ ἡ 15
ἐλλειψις, ἀλλ' ἐπὶ τῇ νοήσεως. ἕκαστον γὰρ ἡμῶν νοήσειεν
ἂν τις πολλαπλάσιον ἑαυτοῦ αὐξῶν εἰς ἄπειρον· ἀλλ' οὐ
διὰ τῆς ἐξω τῷ ἄσέος τίς ἐστὶν ἡ τοῦ τηλικούτου μεγέθους
ὁ ἔχουμεν, ὅτι νοεῖ τις, ἀλλ' ὅτι ἐστίν· τῆς δὲ συμβέβηκεν.
ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ κίνησις ἄπειρά ἐστι, καὶ ἡ νόσις οὐχ 20
ὑπομένοντος τῷ λαμβανομένῳ. μέγεθος δὲ ἔτε τῇ καθαίρε-
σει ἔτε τῇ νοητικῇ αὐξήσει ἐστὶν ἄπειρον. ἀλλὰ περὶ μὲν
τῷ ἀπείρου, πῶς ἐστὶ καὶ πῶς ἐκ ἐστὶ καὶ τί ἐστίν, εἴρηται.

Δ.

Ὁμοίως δ' ἀνάγκη καὶ περὶ τόπου τὸν φυσικὸν ὥσπερ
καὶ περὶ ἀπείρου γνωρίζειν, εἰ ἐστὶν ἢ μή, καὶ πῶς ἐστὶ, καὶ
τί ἐστίν. τὰ τε γὰρ ὄντα πάντες ὑπολαμβάνουσι εἶναι πού
(τὸ γὰρ μὴ ὄν ἑδαμοῦ εἶναι· πού γὰρ ἐστὶ τραγέλαφος ἢ 30
σφίγξ;) καὶ τῆς κινήσεως ἡ κοινὴ μάστις καὶ κυριωτάτη
κατὰ τόπον ἐστίν, ἣν καλοῦμεν φορὰν. ἔχει δὲ πολλὰς
ἀπορίας τί ποτ' ἐστὶν ὁ τόπος· οὐ γὰρ ταῦτόν φαίνεται θεω-
ροῦσιν ἐξ ἀπάντων τῶν ὑπαρχόντων. ἔτι δ' ἐδ' ἔχουμεν ἐδὲν
παρὰ τῶν ἄλλων ἔτε προηπορημένον ἔτε προεுπορημένον περὶ 35
τέρων πάντων· ἔ γὰρ ἄνευ τῶν ἄλλων ἐδὲν ἐστίν, ἐκείνο δ'

αὐτῆ. ὅτι μὲν ἔν ἐστιν ὁ τόπος, δοκεῖ δὴλον εἶναι ἐκ τῆς
ἀντιμετασάσεως· ὅπου γὰρ ἐστὶ νῦν ὕδωρ, ἐνταῦθα ἐξεληθόν-
τος ὥσπερ ἐξ ἀγγεῖα πάλιν ἀήρ ἔνεστιν· ὅτε δὲ τὸν αὐτὸν
τόπον τῆτον ἄλλο τι τῶν σωμάτων κατέχει, τῆς δὲ τῶν
ἐγγιγομένων καὶ μεταβαλλόντων ἕτερον πάντων εἶναι δοκεῖ·
ἐν ᾧ γὰρ ἀήρ ἐστὶ νῦν, ὕδωρ ἐν τῷ πρότερον ἦν, ὥς τε δὴ-
λον ὡς ἦν ὁ τόπος τι καὶ ἡ χώρα ἕτερον ἀμφοῖν, εἰς ἣν
καὶ ἐξ ἧς μετέβαλον. ἔτι δὲ αἱ φοραὶ τῶν φυσικῶν σω-
μάτων καὶ ἀπλῶν, οἷον πυρὸς καὶ γῆς καὶ τῶν τοιούτων, ἔ
μόνον δηλοῦσιν ὅτι ἐστὶ τι ὁ τόπος, ἀλλ' ὅτι καὶ ἔχει τινὰ
δύναμιν. φέρεται γὰρ ἕκαστον εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον μὴ κω-
λύμενον, τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω· ταῦτα δ' ἐστὶ τόπου μέρη
καὶ εἶδη, τὸ τε ἄνω καὶ τὸ κάτω καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν ἐξ
διασάσεων. ἐστὶ δὲ τὰ τοιαῦτα ἔ μόνον πρὸς ἡμᾶς, τὸ ἄνω καὶ
κάτω καὶ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν· ἡμῶν μὲν γὰρ οὐκ αἰεὶ τὸ
αὐτό, ἀλλὰ κατὰ τὴν θέσιν, ὅπως ἂν γραφόμεν, γίνεται,
διὸ καὶ ταῦτο πολλακίς δεξιὸν καὶ ἀριστερόν ἐστὶ καὶ ἄνω καὶ
κάτω καὶ πρόσθεν καὶ ὀπίσθεν. ἐν δὲ τῇ φύσει διώριζαι χωρὶς
ἕκαστον. ἔ γὰρ ὅτι ἔτυχεν ἐστὶ τὸ ἄνω, ἀλλ' ὅπως φέρεται
20 τὸ πῦρ καὶ τὸ κῆφον· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάτω ἔχ' ὅτι ἔτυχεν,
ἀλλ' ὅπως τὰ ἔχοντα βάρος καὶ τὰ γεγρά, ὡς ἔ τῇ θέσει
διαφέροντα μόνον ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ
μαθηματικά· ἐκ ὄντα γὰρ ἐν τόπῳ ὅμως κατὰ τὴν θέσιν
τὴν πρὸς ἡμᾶς ἔχει δεξιὰ καὶ ἀριστερά, ὥς τε μόνον αὐτῶν
25 νοεῖσθαι τὴν θέσιν, ἀλλὰ μὴ ἔχει φύσιν τέτων ἕκαστον. ἔτι
οἱ τὸ κενὸν φάσκοντες εἶναι τόπον λέγουσιν· τὸ γὰρ κενὸν
τόπος ἂν εἴη ἐξερημένος σώματος. ὅτι μὲν ἔν ἐστι τι ὁ τό-
πος παρὰ τὰ σώματα, καὶ πᾶν σῶμα αἰσθητόν ἐν τόπῳ,
διὰ τέτων ἂν τις ὑπολάβῃ· δόξειε δ' ἂν καὶ Ἡσίοδος ὁρ-
30 θῶς λέγειν ποιήσας πρῶτον τὸ χάος. λέγει γοῦν “πάντων
μὲν πρῶτις χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα γαῖ' εὐρύς τερος,”
ὡς δέον πρῶτον ὑπάρχειν χώραν τοῖς ἔστι, διὰ τὸ νομίζειν,
ὥσπερ οἱ πολλοί, πάντα εἶναι πρὸς καὶ ἐν τόπῳ. εἰ δ' ἐστὶ
τοῦτο, θαυμασὴ τις ἂν εἴη ἡ τοῦ τόπου δύναμις καὶ προ-
35 τέρα πάντων· ἔ γὰρ ἄνευ τῶν ἄλλων ἐδὲν ἐστίν, ἐκείνο δ'

1. αὐτῶν *E*. || σέρισις ἐστὶ τὸ *FI*. || 3. καὶ *om E*. || 4. τὸ *om E*. || 6. ἀφωρισμένον ἐπελθεῖν. τὰ *E*. || 7. ἀληθεῖς ἐτέρας *FI*. ||
8. ἐπιλείπει *E*. || 10. γένεσιν βατέραν εἶναι *FI*. || τοῦ *om F*. || 12. τινός ἀπτεται. ἀπτεται *E*. || καὶ *F*. || 14. δὲ ἐπὶ τῇ *E*. || 16. ἂν
ἡμῶν νοήσει *FI*. || 17. ἑαυτῷ *om E*. || 22. νοητῇ *F*. || ἄπειρον *om E*. || 23. τοῦ *om E*.

Codices *EFGI*. || Tit. Δ] φυσικῶν δ *GI*. || 27. περὶ τοῦ τόπου *GI*. || 30. μὴ] τὸ μὴ *E*. || μηδαμοῦ *F*. || post εἶναι litteras do-
ccm deletas *E*. || 31. καὶ ante κ. *om F*. || 33. ταῦτο *G*, τὰ αὐτὰ *I*. || 35. προηπορημένον *F*.

1. ἐστὶ τι ὁ *E*. || 3. ἀήρ ἐκεῖ ἔνεστιν *E*. || 4. τοῦτον ante τόπον ponit *I*, *om F*. || κατέχει *om E*. || δὲ *FGI*. || 5. πάντως *I*. ||
6. ἐν τούτῳ πρότερον ὕδωρ *F*. || 8. μετέβαλλον *I*. || δὲ καὶ αἱ *I*. || διαφοραὶ *E*. || 10. τις *G*. || ὅτι καὶ] ὁ καὶ *G*, καὶ ὅτι *F*. || 11. δύ-
ναμιν ὁ τόπος. φ. *GI*. || αὐτὸν *F*. || 13. τε et τὸ *om E*. || 14. τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω *FGI*. || 15. μὲν *om*
F. || αἰεὶ *FG*. || 16. τὴν *om F*. || 17. καὶ post διδ *om FGI*. || ἐστὶ *om E*. || 18. τῇ δὲ *E*. || ἐκότερον *pr F*. || 19. τὸ ἄνω ἐστὶν *FI*. ||
23. μαθητικά *E*. || 24. τὴν *om E*. || νοεῖσθαι αὐτῶν *FGI*. || 25. ἀλλὰ — φύσιν] ἐκ ἔχοντα φύσει *FGI*. || 28. περὶ *F*. || 30. μὲν ἔν *I*, γὰρ
F. || 31. γένετ' *F*. || 34. τοιοῦτον *I*, τοῦτο *F*. || ἡ *om E*. || 35. τῶν — ἐστίν] ἀδυνατόν τι τῶν ἄλλων εἶναι *F*. || ἐδὲν — 209, 1. ἄλλων *om E*.

ἀνευ τῶν ἄλλων, ἀνάγκη πρῶτον εἶναι· ὃ γὰρ ἀπόλλυται
ὁ τόπος τῶν ἐν αὐτῷ φθειρομένων. ὃ μὴν ἄλλ' ἔχει γ' ἀπο-
ρίαν, εἰ ἐστὶ, τί ἐστὶ, πότερον ὅγκος τις σώματος ἢ τις ἑτέρα
φύσις. ζητητέον γὰρ τὸ γένος αὐτῶ πρῶτον. διαζήματα
μὲν ἔν ἔχει τρία, μήκος καὶ πλάτος καὶ βάθος, οἷς ὀρί- 5
ζεται σῶμα πᾶν. ἀδύνατον δὲ σῶμα εἶναι τὸν τόπον· ἐν
ταύτῳ γὰρ ἂν εἴη δύο σώματα. ἔτι εἴπερ ἐστὶ σώματος
τόπος καὶ χώρα, δῆλον ὅτι καὶ ἐπιφανείας καὶ τῶν λοιπῶν
περάτων· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀρμόσει λόγος· ὅπερ γὰρ ἦν πρότε- 10
ρον τὰ τοῦ ὕδατος ἐπίπεδα, ἔσαι πάλιν τὰ τοῦ ἀέρος.
ἀλλὰ μὴν ὑδεμίαν διαφορὰν ἔχομεν σιγῆς καὶ τόπῳ σιγ-
μῆς, ὥς· εἰ μὴδὲ ταύτης ἑτερόν ἐστὶν ὁ τόπος, ὃδὲ τῶν ἄλ-
λων ὑδεός, ὃδ' ἔστι τι παρ' ἑκαστον τούτων ὁ τόπος. τί γὰρ
ἂν ποτε καὶ θείημεν εἶναι τὸν τόπον; ὅτε γὰρ σιγχεῖον οὐτ'
ἐκ σιγχεῖων οἷον τ' εἶναι τοιαύτην ἔχοντα φύσιν, ὅτε τῶν σω- 15
ματικῶν ὅτε τῶν ἀσωμάτων· μέγεθος μὲν γὰρ ἔχει, σῶ-
μα δ' ὕδεν· ἐστὶ δὲ τὰ μὲν τῶν αἰσθητῶν σωμάτων σιγχεῖα
σώματα, ἐκ δὲ τῶν νοητῶν ὕδεν γίνεται μέγεθος. ἔτι δὲ
καὶ τίνος ἂν τις θεῖη τοῖς ἔστιν αἴτιον εἶναι τὸν τόπον; ὕδε- 20
μία γὰρ αὐτῷ ὑπάρχει αἰτία τῶν τεττάρων· ὅτε γὰρ ὡς
ὕλη τῶν ὄντων (ὕδεν γὰρ ἔξ αὐτῆς συνέστηκεν) ὅτε ὡς εἶδος
καὶ λόγος τῶν πραγμάτων ὅθ' ὡς τέλος, ὅτε κινεῖ τὰ ὄντα.
ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς εἰ ἐστὶ τι τῶν ὄντων, πῶ ἔσαι; ἢ γὰρ Ζή-
ωνος ἀπορία ζητεῖ τινὰ λόγον· εἰ γὰρ πᾶν τὸ ὄν ἐν τόπῳ,
δῆλον ὅτι καὶ τῆ τόπῳ τόπος ἔσαι, καὶ τοῦτο εἰς ἀπειρον 25
πρόεισιν. ἔτι ὥσπερ ἅπαν σῶμα ἐν τόπῳ, οὕτω καὶ ἐν τόπῳ
ἅπαντι σῶμα· πῶς ἔν ἐροῦμεν περὶ τῶν αὐξανομένων; ἀν-
άγκη γὰρ ἐκ τέτων συναυξέσθαι τὸν τόπον αὐτοῖς, εἰ μὴτ'
ἐλάττων μῆτε μείζων ὁ τόπος ἐκάστου. διὰ μὲν οὖν τέτων
ὃ μόνον τί ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ εἰ ἐστὶν, ἀπορεῖν ἀναγκαῖον.

Ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ τὸ δὲ κατ' ἄλλο λέγεται,
καὶ τόπος ὁ μὲν κοινός, ἐν ᾧ ἅπαντα τὰ σώματά ἐστὶν,
ὁ δ' ἴδιος, ἐν ᾧ πρῶτον· λέγω δ' οἷον σὺ νῦν ἐν τῷ ἕρανῳ
ὅτι ἐν τῷ ἀέρι, ὅτος δ' ἐν τῷ ἕρανῳ, καὶ ἐν τῷ ἀέρι δὲ ὅτι
ἐν τῇ γῇ, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν ταύτῃ ὅτι ἐν τῷδε τῷ τόπῳ, 35
ἀριθμοί, εἴπερ τὸ μεθεκτικὸν ὁ τόπος, εἴτε τοῦ μεγάλου

ὃς περιέχει ὕδεν πλέον ἢ σέ. εἰ δὲ ἐστὶν ὁ τόπος τὸ πρῶτον
περιέχον τῶν σωμάτων ἑκαστον, πέρας τι ἂν εἴη, ὥς·ε δό-
ξειεν ἂν τὸ εἶδος καὶ ἡ μορφή ἐκάστου ὁ τόπος εἶναι, ὡ
ὀρίζεται τὸ μέγεθος καὶ ἡ ὕλη ἢ τοῦ μεγέθους· τῆτο γὰρ
ἐκάστῃ πέρας. ὕτω μὲν ἔν σκοποῦσιν ὁ τόπος τὸ ἐκάστῃ εἶ-
δός ἐστὶν· ἢ δὲ δοκεῖ ὁ τόπος εἶναι τὸ διάστημα τῆς μεγέ-
θους, ἢ ὕλη· τῆτο γὰρ ἑτερον τοῦ μεγέθους· τῆτο δ' ἐστὶ τὸ
περιεχόμενον ὑπὸ τοῦ εἶδους καὶ ὠρισμένον, οἷον ὑπὸ ἐπιπέδῳ
καὶ πέρατος. ἐστὶ δὲ τοῦτον ἡ ὕλη καὶ τὸ ἀόριστον· ὅταν
γὰρ ἀφαιρεθῇ τὸ πέρας καὶ τὰ πάθη τῆς σφαίρας, λεί-
πεται ὕδεν παρὰ τὴν ὕλην. διὸ καὶ Πλάτων τὴν ὕλην καὶ
τὴν χώραν ταῦτό φησιν εἶναι ἐν τῷ Τιμαίῳ· τὸ γὰρ με-
ταληπτικὸν καὶ τὴν χώραν ἐν καὶ ταῦτόν. ἄλλον δὲ τρό-
πον ἐκεῖ τε λέγων τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἐν τοῖς λεγομένοις
ἀγράφοις δόγμασιν, ὅμως τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν τὸ
αὐτὸ ἀπεφήνατο. λέγουσι μὲν γὰρ πάντες εἶναι τι τὸν τό-
πον, τί δ' ἐστὶν, ὅτος μόνος ἐπεχειρήσεν εἰπεῖν. εἰκότως δ'
ἐκ τέτων σκοπυμένοις δόξειεν ἂν εἶναι χαλεπὸν γνωρίσαι τί
ἐστὶν ὁ τόπος, εἴπερ τούτων ὅποτερον ἐστὶν, εἴτε ἡ ὕλη εἴτε
τὸ εἶδος· ἄλλως τε γὰρ τὴν ἀκροτάτην ἔχει θέαν, καὶ χω- 20
ρὶς ἀλλήλων ὃ ῥάδιον γνωρίσειν. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε ἀδύνα-
τον ὅποτερον ἐστὶν τέτων εἶναι τὸν τόπον, ὃ χαλεπὸν ἰδεῖν. τὸ
μὲν γὰρ εἶδος καὶ ἡ ὕλη οὐ χωρίζεται τῆ πράγματος,
τὸν δὲ τόπον ἐνδέχεται· ἐν ᾧ γὰρ ἀπὸ ἦν, ἐν τούτῳ πάλιν
ὕδωρ, ὡς ἔφαμεν, γίνεται, ἀντιμεθεισταμένων ἀλλήλοις τῆ
τε ὕδατος καὶ τῆ ἀέρος, καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὁμοίως,
ὥς·ε τε μόνον ὅθ' ἔστι ἀλλὰ χωριστός ὁ τόπος ἐκάστου
ἐστὶν. καὶ γὰρ δοκεῖ τοιοῦτό τι εἶναι ὁ τόπος οἷον τὸ ἀγ-
γεῖον· ἐστὶ γὰρ τὸ ἀγγεῖον τόπος μεταφορητός· τὸ δ' ἀγγεῖον
30 ὕδεν τῆ πράγματος ἐστὶν. ἢ μὲν ἔν χωριστός ἐστὶ τῆ πρά-
γματος, ταύτῃ μὲν ἐκ ἐστὶ τὸ εἶδος· ἢ δὲ περιέχει, ταύτῃ
δ' ἑτερος τῆς ὕλης. δοκεῖ δὲ αἰετὸν τὸ ὄν που αὐτὸ τε εἶναι
τι καὶ ἑτερόν τι ἐκτὸς αὐτῆς. Πλάτωνι μέντοι λεκτέον, εἰ
δεῖ παρεκβάντας εἰπεῖν, διὰ τί ἐκ ἐν τόπῳ τὰ εἶδη καὶ οἱ
ἀριθμοί, εἴπερ τὸ μεθεκτικὸν ὁ τόπος, εἴτε τοῦ μεγάλου

3. πότερον γὰρ ὅγκος *E*. || τίνος σ. *I*. || 5. μήκος καὶ βάθος καὶ πλάτος *F*, μήκος καὶ πλάτος καὶ βάθος *E*. || 6. ἅπαν *E*. || τὸν τόπον
εἶναι *F*. || 10. τῆ ante ὕδατος om *F*. || 11. διαφορὰν ὑδεμίαν *GI*, διαφορὰ ὃδὲ μία (omisso ἔχομεν) *F*. || 12. ἐστὶν ὁ τόπος ἑτερον *FGI*. ||
14. ποτε om *E*. || 15. ἐκ] ἑκαστον *E*. || εἶναι τὸν τόπον τ. *EI*. || 17. αἰσθητῶν om *G*. || 18. νοητῶν σιγχεῖων ὕδεν *FGI*. || 19. τὸν τόπον
αἴτιον εἶναι *F*. || 20. αἰτία ὑπάρχει αὐτῷ *FGI*. || οὔτε — ὄντων om *E*. || 21. ὕδεν] ὃ pr *F*. || 22. ὡς om *E*. || τὰ] τινὰ corr *E*. ||
23. εἰ om *E*. || τι om *EI*. || 26. πρόεισιν om *E*. || ἔτι εἰ ὥσπερ *FGI*. || πᾶν *E*. || 28. συναυξέσθαι *FGI*. || 29. ἐλάττων *FGI*. ||
32. καὶ] καὶ ὁ *G*. || 33. πρῶτως *F*. || δ' ὅτι οἷον *I*. || τῷ om *E*. || 34. δὲ om *FGI*.

1. ὅσπερ ἔχει *G*. || εἰ δὲ corr *E*. || 2. ἑκαστον τῶν σωμάτων *FGI*. || 4. ἢ post ὕλη om *E*. || 6. τὸ om *E*. || 10. σφαίρας corr *E*. ||
11. καὶ ὁ πλάτων *FGI*. || 12. τὸ αὐτὸ *FGI*. || 14. ἐκάσῃ *F*. || λεγομένοις corr *E*. || 15. ἀγράφοις om pr *E*. || 16. ἅπαντες *FGI*. ||
τὸν om *E*. || 19. ἢ om *FG*. || 21. ῥάδιον αὐτὰ γν. *G*. || μὴν καὶ ὅτι *E*. || 23. οὐ om *E*. || 24. ἦν om *F*. || 25. φαμεν *FGI*. ||
26. ἀέρος καὶ τοῦ ὕδατος *GI*, ἀέρος καὶ ὕδατος *F*. || 27. ἐστὶν ἐκάστῃ *FGI*. || 28. καὶ γὰρ δοκεῖ] δοκεῖ γὰρ *E*. || τοιοῦτόν *FGI*. || τὸ om
FG. || 30. γ. τοῦ πράγματος ἐστὶ *E*. || 32. δ' om *F*. || τὸ αἰετ. *I*.

καὶ τῷ μικροῦ ὄντος τῷ μεθεκτικοῦ εἴτε τῆς ὕλης, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραφε. ἐτι πῶς ἂν φέροιτο εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, εἰ ὁ τόπος ἦν ἡ ὕλη ἢ τὸ εἶδος; ἀδύνατον γὰρ ἔμην κινήσεις μηδὲ τὸ ἄνω ἢ κάτω ἐξί, τόπον εἶναι. ὥς (ζητητέος ἐν τοῖς τοιαύτοις ὁ τόπος. εἰ δ' ἐν αὐτῷ ὁ τόπος (δεῖ γάρ, εἴπερ ἡ μορφή ἢ ὕλη), ἔσαι ὁ τόπος ἐν τοῦ· μεταβάλλει γὰρ ἅμα τῷ πράγματι καὶ κινεῖται καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ ἀόριστον, ἔκκει ἐν τῷ αὐτῷ ἀλλ' ἔπερ καὶ τὸ πρᾶγμα· ὥς τῷ τόπου ἔσαι τόπος, ἐτι ὅταν ἐξ ἀέρος ὕδωρ γένηται, ἀπόλωνται ὁ τόπος· ὁ γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ τὸ γενόμενον σῶμα· τίς ἔν ἡ φθορά; ἐξ ὧν μὲν τοῖν ἀναγκαῖον εἶναι τι τὸν τόπον, καὶ πάλιν ἐξ ὧν ἀπορήσειεν ἂν τις αὐτῷ περὶ τῆς ὕλης, εἴρηται.

3 Μετὰ δὲ ταῦτα ληπτέον ποσαχῶς ἄλλο ἐν ἄλλῳ λέγεται. ἓνα μὲν δὴ τρόπον ὡς ὁ δάκτυλος ἐν τῇ χειρὶ καὶ ὅλως τὸ μέρος ἐν τῷ ὅλῳ. ἄλλον δὲ ὡς τὸ ὅλον ἐν τοῖς μέρεσιν· ὁ γὰρ ἐξὶ παρὰ τὰ μέρη τὸ ὅλον. ἄλλον δὲ τρόπον ὡς ὁ ἄνθρωπος ἐν ζώῳ καὶ ὅλως εἶδος ἐν γένει. ἄλλον δὲ ὡς τὸ γένος ἐν τῷ εἶδει καὶ ὅλως τὸ μέρος τοῦ εἶδους ἐν τῷ τῷ εἶδος λόγῳ. ἐτι ὡς ἡ ὑγίεια ἐν θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ ὅλως τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ. ἐτι ὡς ἐν βασιλεῖ τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅλως ἐν τῷ πρώτῳ κινήτικῳ. ἐτι ὡς ἐν τῷ ἀγαθῷ καὶ ὅλως ἐν τῷ τέλει· τῆτο δ' ἐξί τὸ ἔνεκα πάντων δὲ κυριώτατον τὸ ὡς ἐν ἀγγείῳ καὶ ὅλως ἐν τόπῳ ἀπορήσειε δ' ἂν τις, ἄρα καὶ αὐτό τι ἐν αὐτῷ ἐνδέχεται εἶναι, ἢ ὅθεν, ἀλλὰ πᾶν ἢ ὕδαμῦ ἢ ἐν ἄλλῳ. διχῶς δὲ τῶτ' ἐξίν, ἥτοι καθ' αὐτὸ ἢ καθ' ἕτερον. ὅταν μὲν γὰρ ἡ μόρια τῷ ὅλῳ τὸ ἐν ᾧ καὶ τὸ ἐν τῷ, λεχθήσεται τὸ ὅλον ἐν αὐτῷ· λέγεται γὰρ καὶ κατὰ μέρη, οἷον λευκὸς ὅτι ἡ ἐπιφάνεια λευκή, καὶ ἐπισήμων ὅτι τὸ λογιστικόν. μὲν ἔν ἀμφορεύς ἐκ ἔσαι ἐν αὐτῷ, οὐδ' ὁ οἶνος· ὁ δὲ τῷ οἶν ἀμφορεύς ἔσαι· οἷτε γὰρ καὶ ἐν ᾧ, ἀμφοτέρα τῷ αὐτῷ μόρια. ἔτω μὲν ἔν ἐνδέχεται αὐτό τι ἐν αὐτῷ εἶναι, πρώτως δ' ἐκ ἐνδέχεται, οἷον τὸ λευκὸν ἐν σώματι. ἡ ἐπιφάνεια

γὰρ ἐν σώματι, ἡ δ' ἐπισήμη ἐν ψυχῇ. κατὰ ταῦτα δ' αἱ προσηγορίαι μέρη ὄντα, ὡς γε ἐν ἀνθρώπῳ. ὁ δ' ἀμφορεύς καὶ ὁ οἶνος χωρὶς μὲν ὄντα ὁ μέρη, ἅμα δέ. διὸ ὅταν ἡ μέρη, ἔσαι αὐτὸ ἐν αὐτῷ, οἷον τὸ λευκὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὅτι ἐν σώματι, καὶ ἐν τούτῳ ὅτι ἐν ἐπιφάνειᾳ· ἐν δὲ ταύτῃ ἐκείνι κατ' ἄλλο. καὶ ἕτερα γὰρ τῷ εἶδει ταῦτα, καὶ ἄλλην φύσιν ἔχει ἑκάτερον καὶ δύναμιν, ἢ τ' ἐπιφάνεια καὶ τὸ λευκόν. ἔτε δὴ ἐπακτικῶς σκοπεῖσιν ὕδεν ὁρῶμεν ἐν αὐτῷ κατ' οὐδένα τῶν διορισμῶν, τῷ τε λόγῳ δὴλον ὅτι ἀδύνατον· δεήσει γὰρ ἀμφοτέρα ἑκάτερον ὑπάρχειν, οἷον τὸν ἀμφορέα ἀγγεῖον τε καὶ οἶνον εἶναι καὶ τὸν οἶνον οἶνόν τε καὶ ἀμφορέα, εἴπερ ἐνδέχεται αὐτό τι ἐν αὐτῷ εἶναι. ὥς ἐι ὅτι μάλιστα ἐν ἀλλήλοις εἶεν, ὁ μὲν ἀμφορεύς δεχεται τὸν οἶνον οὐχ ἡ αὐτὸς οἶνος ἀλλ' ἡ ἐκείνος, ὁ δ' οἶνος ἐνέσται ἐν τῷ ἀμφορεῖ οὐχ ἡ αὐτὸς ἀμφορεύς ἀλλ' ἡ ἐκεῖνος. κατὰ μὲν ἔν τὸ εἶναι ὅτι ἕτερον, δὴλον· ἄλλος γὰρ ὁ λόγος τοῦ ἐν ᾧ καὶ τῷ ἐν τούτῳ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἐνδέχεται· ἅμα γὰρ δύο ἐν ταύτῳ ἔσαι· αὐτὸς τε γὰρ ἐν αὐτῷ ὁ ἀμφορεύς ἔσαι, εἰ ἔν ἡ φύσις δεκτικὴ, τῶτ' ἐνδέχεται ἐν αὐτῷ εἶναι καὶ ἐτι ἐκεῖνο ἔν δεκτικόν, οἷον, εἰ οἶνος, ὁ οἶνος. ὅτι μὲν ἔν ἀδύνατον ἐν αὐτῷ τι εἶναι πρώτως, δὴλον. ὁ δὲ Ζήνων ἠπόρει, ὅτι εἰ ἔστι τι ὁ τόπος, ἐν τίνι ἔσαι, λύειν ὁ χαλεπόν· ὕδεν γὰρ καλύει ἐν ἄλλῳ μὲν εἶναι τὸν πρῶτον τόπον, μὴ μέντοι ὡς ἐν τόπῳ ἐκεῖνῳ, ἀλλ' ὥσπερ ἡ μὲν ὑγίεια ἐν τοῖς θερμοῖς ὡς ἐξίς, τὸ δὲ θερμὸν ἐν σώματι ὡς πάθος. ὥς ἐκ ἀνάγκῃ εἰς ἄπειρον ἰέναι. ἐκεῖνο δὲ φανερόν, ὅτι ἐπεὶ ὕδεν τὸ ἀγγεῖον τῷ ἐν αὐτῷ (ἕτερον γὰρ τὸ πρώτως ὁ τε καὶ ἐν ᾧ), ἐκ ἂν εἴη ἔτε ἡ ὕλη ἔτε τὸ εἶδος ὁ τόπος, ἀλλ' ἕτερον. ἐκεῖνος γὰρ τι ταῦτα τῷ ἐνότος, καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ μορφή. ταῦτα μὲν ἔν ἐξω διηγορημένα.

Τί δὲ ποτ' ἐξίν ὁ τόπος, ὡδ' ἂν γένοιτο φανερόν. λά-4 βωμεν δὲ περὶ αὐτῷ ὅσα δοκεῖ ἀληθῶς καθ' αὐτὸ ὑπάρχειν αὐτῷ. ἀξίμεν δὴ τὸν τόπον εἶναι πρῶτον μὲν περιέ-

3. ἦν om E. || 4. τῷ pr F. || εἶναι τοῦτο ὡς I. || ζητητέον εἰ ἐν F. || 6. ἡ μορφή ἢ ἡ ὕλη G. || 8. καὶ post ἔπερ om E. || 9. ἔσαι ὁ τόπος G. || 14. ταῦτα δὲ F. || λεκτέον E. || 16. δὲ τρόπον ὡς E. || 17. ἐξίν ὅλον παρὰ τὰ μέρη E. || 18. ἐν τῷ ζώῳ F. || 20. τοῦ εἶδους om E et pr G. || ἡ om FGI. || 23. ὅλως ὡς ἐν E. || 24. ὅλως τὸ ἐν I. || 26. πάντα FI. om G. || ἢ οὐδαμῶς ἢ ἐν ἄλλῳ F, ἢ ἐν ἄλλῳ ἢ ὕδαμῳ G. || 27. αὐτὸ I. || 28. τό τ' ἐν ᾧ FGI. || 29. αὐτῷ FG. || κατὰ τὰ μέρη I. || 30. ὅτι καὶ τὸ E. || 31 et 33. αὐτῷ FG. || 34. οἷον τὸ λ. ἐν σώματι. om E. || ἡ om F, ἡ ἐπιφ. — σώματι om I.

2. γε] τε F. || 3. διότι F. || 4. ὅταν μὲν ἦ E. || αὐτὸς EI. || αὐτῷ FG. || ἐν τῷ ἀνθρώπῳ GI. || 5. ἐν τῷ σώματι et ἐν τῇ ἐπιφάνειᾳ FGI. || 7. ἑκάτερα F. || 8. ἐν αὐτῷ ὁρῶμεν FI, ἐν αὐτῷ ὁρῶμεν G. || 9. τοῦ διορισμένου E. || 12. τι αὐτὸ GI. || 13. αὐτῷ F. || 15. ὁ δ' I. || καὶ ὁ I. || ἔσαι FI. || ἀμφορεύς αὐτὸς GI, ἀμφορεύς αὐτὸς ἢ F. || 16. ἐκεῖνος ἀμφορεύς. κατὰ FGI. || οὐ om F. || 17. ἄλλως E. || καὶ ὁ τοῦ GI. || 19. δύο σώματά ἐν τῷ αὐτῷ GI. || ἐξίς F. || τε om E. || αὐτῷ I. || 20. αὐτῷ FG. || 21. ἐκεῖνος δεκτικὸν E. || ὁ om EF. || 22. αὐτῷ FG. || τι om E. || πρώτως εἶναι F. || 23. ὁ τόπος ἐξί τι GI, ὁ τόπος ἔσαι τι F. || λύειν οὐ χαλεπόν om pr E. || 24. μὲν om E. || 26. τοῖς om E. || ἐν om I. || 27. εἰς] ἐπ' GI. || 28. οὐδὲ τὸ ἀγγεῖον ἐν αὐτῷ I. || 29. ἡ om G. || οὐτε om G. || 30. ἐν ὅτις G. || 32. δὴ G. || 33. αὐτὸν G. || 34. περιέχων FI.

χον ἐκεῖνο ὁ τόπος ἐστὶ καὶ μηδὲν τῷ πράγματι εἶναι, ἐτι
τὸν πρῶτον τόπον μήτ' ἐλάττω μήτε μείζω, ἐτι ἀπολείπε-
σθαι ἐκάστου καὶ χωριστὸν εἶναι, πρὸς δὲ τέτοις πάντα τό-
πον ἔχειν τὸ ἄνω καὶ κάτω, καὶ φέρεσθαι φύσει καὶ μέ-
νειν ἐν τοῖς οὐκείοις τόποις ἕκαστον τῶν σωμάτων, τῷτο δὲ 5
ποιεῖν ἢ ἄνω ἢ κάτω. ὑποκειμένων δὲ τέτων τὰ λοιπὰ θεω-
ρητέον. δεῖ δὲ πειρᾶσθαι τὴν σκέψιν οὕτω ποιεῖσθαι, ὅπως
τὸ τί ἐστὶν ἀποδοθῆσεται, ὥστε τὰ τε ἀπορέμενα λύεσθαι,
καὶ τὰ δοκῶντα ὑπάρχειν τῷ τόπῳ ὑπάρχοντα ἔσαι, καὶ
ἐτι τὸ τῆς δυσκολίας αἴτιον καὶ τῶν περὶ αὐτὸν ἀπορημά- 10
των ἔσαι φανερόν. ἔτω γὰρ ἂν κάλλιφα δεικνύοιτο ἕκαστον.
πρῶτον μὲν ἔν δει κατανοῆσαι ὅτι ἐκ ἂν ἐξητεῖτο ὁ τόπος,
εἰ μὴ κινήσις τις ἦν ἢ κατὰ τόπον· διὰ γὰρ τῷτο καὶ τὸν
ἕρπην μάλιστα οἰόμεθα ἐν τόπῳ, ὅτι αἰεὶ ἐν κινήσει. ταύτης
δὲ τὸ μὲν φορὰ, τὸ δ' αὖξήσις καὶ φθίσις· καὶ γὰρ ἐν 15
τῇ αὖξήσει καὶ φθίσει μεταβάλλει, καὶ ὁ πρότερον ἦν ἐν-
ταῦθα, πάλιν μετέστηκεν εἰς ἐλάττω ἢ μείζον. ἐστὶ δὲ κι-
νούμενον τὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἐνεργεία, τὸ δὲ κατὰ συμβεβη-
κός· τῷ δὲ κατὰ συμβεβηκός τὸ μὲν ἐνδεχόμενον κινεῖσθαι
καθ' αὐτό, οἷον τὰ μέρη τοῦ σώματος καὶ ὁ ἐν τῷ πλοῖῳ 20
ἥλος, τὰ δ' ἐκ ἐνδεχόμενα ἀλλ' αἰεὶ κατὰ συμβεβηκός,
αἷον ἢ λευκότης καὶ ἢ ἐπισήμη· ταῦτα γὰρ ἔτω μεταβέ-
βληκε τὸν τόπον, ὅτι ἐν ᾧ ὑπάρχουσι μεταβάλλει. ἐπεὶ
δὲ λέγομεν εἶναι ὡς ἐν τόπῳ τῷ οὐρανῷ, διότι ἐν τῷ ἀέρι,
ἕως δ' ἐν τῷ ἕρπην· καὶ ἐν τῷ ἀέρι δὲ ἐκ ἐν παντί, ἀλλὰ 25
διὰ τὸ ἔσχατον αὐτῶ καὶ περιέχον ἐν τῷ ἀέρι φανερὸν εἶναι·
εἰ γὰρ πᾶς ὁ ἀὴρ τόπος, ἐκ ἂν ἴσος εἴη ἐκάστου ὁ τόπος
καὶ ἕκαστον, δοκεῖ δὲ γε ἴσος εἶναι. τοιοῦτος δ' ὁ πρῶτος
ἐν ᾧ ἐστίν. ὅταν μὲν οὖν μὴ διηρημένον ἦ τὸ περιέχον ἀλλὰ
συνεχές, οὐχ ὡς ἐν τόπῳ λέγεται εἶναι ἐν ἐκείνῳ, ἀλλ' 30
ὡς μέρος ἐν ὅλῳ· ὅταν δὲ διηρημένον ἦ καὶ ἀπτόμενον, ἐν
πρῶτῳ ἐστὶ τῷ ἔσχατῳ τοῦ περιέχοντος, ὁ οὗτ' ἐστὶ μέρος
τοῦ ἐν αὐτῷ ὄντος ἔτε μείζον τῷ διαστήματι ἀλλ' ἴσον· ἐν
γὰρ τῷ αὐτῷ τὰ ἔσχατα τῶν ἀπτομένων, καὶ συνεχές
μὲν ὅν ἐκ ἐν ἐκείνῳ κινεῖται ἀλλὰ μετ' ἐκεῖνο, διηρημένον 35
δὲ ἐν ἐκείνῳ. καὶ εἰάν τε κινῆται τὸ περιέχον εἰάν τε μὴ,

ἔδεν ἦττον. ἐτι ὅταν μὴ διηρημένον ἦ, ὡς μέρος ἐν ὅλῳ λέ-
γεται, οἷον ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἢ ὄψις ἢ ἐν τῷ σώματι ἢ
χεῖρ, ὅταν δὲ διηρημένον, οἷον ἐν τῷ κἀδῳ τὸ ὕδωρ ἢ ἐν
τῷ κεραμῷ ὁ οἶνος· ἢ μὲν γὰρ χεῖρ κατὰ τοῦ σώματος
κινεῖται, τὸ δὲ ὕδωρ ἐν τῷ κἀδῳ. ἤδη τοίνυν φανερόν ἐκ
τούτων τί ἐστὶν ὁ τόπος. σχεδὸν γὰρ τέτταρά ἐστιν ὡς ἀνάγκη
τὸν τόπον ἐν τι εἶναι· ἢ γὰρ μορφή ἢ ὕλη ἢ διάστημα τι
τὸ μεταξὺ τῶν ἔσχατων, ἢ τὰ ἔσχατα εἰ μὴ ἐστὶ μηδὲν
διάστημα παρὰ τὸ τῷ ἐγγινομένῳ σώματος μέγεθος. τέτων
δ' ὅτι ἐκ ἐνδέχεται τὰ τρία εἶναι, φανερόν· ἀλλὰ διὰ μὲν
τὸ περιέχειν δοκεῖ ἢ μορφή εἶναι· ἐν ταύτῳ γὰρ τὰ ἔσχατα
τῷ περιέχοντος καὶ τῷ περιεχομένου. ἐστὶ μὲν ἔν ἅμφω πέ-
ρατα, ἀλλ' ὃ τῷ αὐτῷ, ἀλλὰ τὸ μὲν εἶδος τῷ πράγματι,
ὁ δὲ τόπος τῷ περιέχοντος σώματος. διὰ δὲ τὸ μεταβάλλειν
πολλάκις μένοντος τοῦ περιέχοντος τὸ περιεχόμενον
καὶ διηρημένον, οἷον ἐξ ἀγγείου ὕδωρ, τὸ μεταξὺ εἶναι τι
δοκεῖ διάστημα, ὡς ὅν τι παρὰ τὸ σῶμα τὸ μεθιστάμενον.
τὸ δ' ἐκ ἐστίν, ἀλλὰ τὸ τυχερὸν ἐμπίπτει σῶμα τῶν μεθι-
σταμένων καὶ ἀπτεσθαι πεφυκότων. εἰ δ' ἦν τι τὸ διάστημα
τὸ πεφυκὸς καὶ μένον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἀπειροὶ ἂν ἦσαν
τόποι· μεθισταμένου γὰρ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἀέρος ταῦτο
ποιήσει τὰ μέρη πάντα ἐν τῷ ὅλῳ ὅπερ ἅπαν τὸ ὕδωρ
ἐν τῷ ἀγγεῖῳ· ἅμα δὲ καὶ ὁ τόπος ἔσαι μεταβάλλων.
ὥς ἔσαι τοῦ τόπου τ' ἄλλος τόπος, καὶ πολλοὶ τόποι
ἅμα ἔσονται. ἐκ ἐστὶ δὲ ἄλλος τόπος ὁ τοῦ μορίου, ἐν ᾧ
κινεῖται, ὅταν ὅλον τὸ ἀγγεῖον μεθίσταται, ἀλλ' ὁ αὐτός·
ἐν ᾧ γὰρ ἐστίν, ἀντιμεθίσταται ὁ ἀὴρ καὶ τὸ ὕδωρ ἢ τὰ
μέρη τοῦ ὕδατος, ἀλλ' ἐκ ἐν ᾧ γίνονται τόπων, ὅς μέρος
ἐστὶ τοῦ τόπου ὅς ἐστὶ τόπος ὅλου τοῦ ἕρπην. καὶ ἢ ὕλη δὲ
ὁδεῖεν ἂν εἶναι τόπος, εἰ γε ἐν ἡμεροῦντι τις σκοποῖ καὶ
μὴ κεχωρισμένῳ ἀλλὰ συνεχεῖ. ὥσπερ γὰρ εἰ ἀλλοιοῦται,
ἐστὶ τι ὁ νῦν μὲν λευκὸν πάλαι δὲ μέλαν, καὶ νῦν μὲν
σιληρὸν πάλαι δὲ μαλακόν (διὸ φανερὸν εἶναι τι τὴν ὕλην),
ἔτω καὶ ὁ τόπος διὰ τοιαύτης τινὸς εἶναι δοκεῖ φαντασίας,
πλὴν ἐκεῖνο μὲν διότι ὁ ἦν ἀὴρ, τῷτο νῦν ὕδωρ, ὁ δὲ τό-
πος ὅτι ὁ ἦν ἀὴρ, ἐνταῦθα ἐστὶ νῦν ὕδωρ. ἀλλ' ἢ μὲν ὕλη,

1. εἶναι om E. || 2. τόπον om FG. || ἐλάττω εἶναι μήτε I. || ἐτι μήτ' ἀπολ. FGI. || 3. εἶναι om EGI. || 4. καὶ τὸ κάτω G. || 6. τῷτο] τῶν τοιούτων G. || 13. τις om F. || 14. ἐν τόπῳ οἰόμεθα FGI. || 16. δ] ὅπερ F. || 19. τοῦ δὲ κ. σ.] κ. σ. δὲ E. || τὰ μὲν ἐνδεχόμενα FG. || 20. μέρη F. || 22. οἷον ἢ] ἢ τε corr E. || 24. εἶναι om F. || ἐν τόπῳ ἐν τῷ E. || 27. ἅπας GI. || 28. ἴσος om G, εἶναι om GI. || δ' om G. || 30. εἶναι om FGI. || 32. ἐστὶν τι τῷ GI. || 33. ὄντος om E. || 36. κινεῖται G.

1. ἢ διηρημένον I. || 2. οἷον ὡς ἐν GI. || 3 et 5. κἀδῳ FI. || 3. ἢ ὡς ἐν G. || 6. ὁ om F. || 8. τὸ om E. || 10. τὰ τρία ἐκ ἐνδέχεται GI. || τὸ μὲν F. || 11. μορφή μὴ εἶναι E. || τῷ αὐτῷ FGI. || 12. τοῦ post καὶ om EG. || 14. βάλλειν E. || 17. τὰ post σῶμα om E. || 20. τόπῳ om F. || 21. τὸ αὐτὸ GI. || 22. ἅπαντα F. || 23. δ' ἔσαι καὶ ὁ τόπος GI. || 24. ἔσαι καὶ τοῦ F, ἔσαι τέ τις τῷ G. || τ' γ' E, τις I, om FG. || 25. ὁ om F. || 26. τὸ ὅλον F. || 30. γε om pr E. || 31. κεχωρισμένον ἀλλὰ συνεχές E. || 32. ἐστὶν τι τοῦτο δ' G, ἔσαι τοῦτο δ' I. || 32 et 33. πάλαι GI. || 33. τι om I. || 34. δοκεῖ εἶναι GI. || 35. ὁ om E. || τοῦτο—36. ἀὴρ om G. || 36. οὐ] οὐ νῦν I, ἐν αὐτῷ G. || ἢν ὁ ἀὴρ GI. || νῦν om G.

ὥσπερ ἐλέχθη ἐν τοῖς πρότερον, ἔτε χωριστὴ τῆ πράγματος ἔτε περιέχει, ὁ δὲ τόπος ἄμφω. εἰ τοῖνυν μηδὲν τῶν τριῶν ὁ τόπος ἐστὶ, μήτε τὸ εἶδος μήτε ἡ ὕλη μήτε διάσημά τι αἰεὶ ὑπάρχον ἕτερον παρὰ τὸ τοῦ πράγματος τῆ μεθισταμένου, ἀνάγκη τὸν τόπον εἶναι τὸ λοιπὸν τῶν τεσσάρων, τὸ πέρασ τοῦ περιέχοντος σώματος. λέγω δὲ τὸ περιεχόμενον σῶμα τὸ κινητὸν κατὰ φοράν. δοκεῖ δὲ μέγα τι εἶναι καὶ χαλεπὸν ληφθῆναι ὁ τόπος διὰ τε τὸ παρεμφαίνεσθαι τὴν ὕλην καὶ τὴν μορφήν, καὶ διὰ τὸ ἐν ἡρεμύντι τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τὴν μετὰσασιν τῆ φερομένης· ἐνδέχεσθαι γὰρ φαίνεται εἶναι διάσημα μεταξὺ ἄλλο τι τῶν κινουμένων μεγεθῶν. συμβάλλεται δὲ τι καὶ ὁ ἀπὸ δοκῶν ἀσώματος εἶναι· φαίνεται γὰρ ἔ μόνον τὰ πέρατα τῆ ἀγγείας εἶναι ὁ τόπος, ἀλλὰ καὶ τὸ μεταξὺ ὡς κενόν. ἐστὶ δ' ὥσπερ τὸ ἀγγεῖον τόπος μεταφορητός, οὕτω καὶ ὁ τόπος ἀγγεῖον ἀμετακί- 15 νητον. διὸ ὅταν μὲν ἐν κινουμένῳ τι κινῆται καὶ μεταβάλλῃ τὸ ἐντός, οἷον ἐν ποταμῷ πλοῖον, ὡς ἀγγεῖω χρῆται μᾶλλον ἢ τόπῳ τῷ περιέχοντι. βέλεται δ' ἀκίνητος εἶναι ὁ τόπος· διὸ ὁ πᾶς μᾶλλον ποταμὸς τόπος, ὅτι ἀκίνητος ὁ πᾶς. ὥς τε τὸ τῆ περιέχοντος πέρασ ἀκίνητον πρῶτον, τοῦτ' 20 ἐστὶν ὁ τόπος. καὶ διὰ τῆτο τὸ μέσον τῆ ἑρανεῖ καὶ τὸ ἔσχατον τὸ πρὸς ἡμᾶς τῆς κύκλῳ φορέας δοκεῖ εἶναι τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω μάλιστα πᾶσι κυρίως, ὅτι τὸ μὲν αἰεὶ μένει, τῆ δὲ κύκλου τὸ ἔσχατον ὡσαύτως ἔχον μένει. ὥς· ἐπεὶ τὸ μὲν κοῦφον τὸ ἄνω φερόμενόν ἐστὶ φύσει, τὸ δὲ βαρὺ τὸ 25 κάτω, τὸ μὲν πρὸς τὸ μέσον περιέχον πέρασ κάτω ἐστὶ, καὶ αὐτὸ τὸ μέσον, τὸ δὲ πρὸς τὸ ἔσχατον ἄνω, καὶ αὐτὸ τὸ ἔσχατον· καὶ διὰ τῆτο δοκεῖ ἐπίπεδόν τι εἶναι καὶ οἷον ἀγγεῖον ὁ τόπος καὶ περιέχον. ἐστὶ ἅμα τῷ πράγματι ὁ τόπος· ἅμα γὰρ τῷ πεπερασμένῳ τὰ πέρατα.

5 Ὡ μὲν ἐν σώματι ἐστὶ τι ἐκτὸς σώματι περιέχον αὐτό, τῆτο ἐστὶν ἐν τόπῳ, ὃ δὲ μή, ἔ. διὸ καὶ ὕδωρ γέννεται τοῦτο, τὰ μὲν μόρια κινῆσεται αὐτοῦ (περιέχεται γὰρ ὑπ' ἀλλήλων), τὸ δὲ πᾶν ἐστὶ μὲν ὡς κινῆσεται ἐστὶ δ' ὡς οὐ. ὡς μὲν γὰρ ὅλον, ἅμα τὸν τόπον ἔ μεταβάλλει, κύκλῳ 35

δὲ κινῆσεται· τῶν μορίων γὰρ ἕτος ὁ τόπος· καὶ ἄνω μὲν καὶ κάτω ἔ, κύκλῳ δ' ἔνια. τὰ δὲ καὶ ἄνω καὶ κάτω, ὅσα ἔχει πύκνωσιν καὶ μάνωσιν. ὥσπερ δ' ἐλέχθη, τὰ μὲν ἐστὶν ἐν τόπῳ κατὰ δύναμιν, τὰ δὲ κατ' ἐνέργειαν. διὸ ὅταν μὲν 5 συνεχῆς ἢ τὸ ὁμοιομερές, κατὰ δύναμιν ἐν τόπῳ τὰ μέρη, ὅταν δὲ χωρισθῇ μὲν ἀπτηται δ' ὥσπερ σωρός, κατ' ἐνέργειαν. καὶ τὰ μὲν κατ' αὐτά, οἷον πᾶν σῶμα ἢ κατὰ φοράν ἢ κατ' αὔξῃσιν κινητὸν κατ' αὐτό πρ, ὁ δ' ἑρανός, ὥσπερ εἴρηται, ἔ πρ ὅλος ἔδ' ἐν τινι τόπῳ ἐστὶν, εἴ γε μηδὲν αὐτὸν περιέχει 10 σῶμα. ἐφ' ὃ δὲ κινεῖται, ταύτῃ καὶ τόπος ἐστὶ τοῖς μορίοις· ἕτερον γὰρ ἑτέρῃ ἐχόμενον τῶν μορίων ἐστὶν. τὰ δὲ κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἡ ψυχὴ καὶ ὁ ἑρανός· τὰ γὰρ μόρια ἐν τόπῳ πως πάντα· ἐπὶ τῷ κύκλῳ γὰρ περιέχει ἄλλο ἄλλο. διὸ κινεῖται μὲν κύκλῳ τὸ ἄνω, τὸ δὲ πᾶν ἔ πρ. τὸ γὰρ πρ αὐτό τ' ἐστὶ τι, καὶ ἔτι ἄλλο τι δεῖ εἶναι παρὰ τοῦτο ἐν 15 ὃ δὲ περιέχει· παρὰ δὲ τὸ πᾶν καὶ ὅλον ἔδεν ἐστὶν ἔξω τῆ παντός, καὶ διὰ τῆτο ἐν τῷ ἑρανωῖ πάντα· ὁ γὰρ οὐρανός τὸ πᾶν ἴσως. ἐστὶ δ' ὁ τόπος ἐκ ὁ ἑρανός, ἀλλὰ τῆ ἑρανεῖ τι τὸ ἔσχατον καὶ ἀπτόμενον τοῦ κινητοῦ σώματος πέρασ ἡρεμῆς· καὶ διὰ τῆτο ἢ μὲν γῆ ἐν τῷ ὕδατι, τοῦτο δ' ἐν τῷ αἰέρι, οὗτος δ' ἐν τῷ αἰθέρι, ὁ δ' αἰθήρ ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ δ' ἑρανός οὐκέτι ἐν ἄλλῳ. φανερόν δ' ἐκ τέτων ὅτι καὶ αἱ ἀπορίαι πᾶσαι λύουσιν· ἂν ἔτω λεγομένου τῆ τόπῳ. ἔτε γὰρ συναύξεσθαι ἀνάγκη τὸν τόπον, ἔτε σιγμῆς εἶναι τό- 20 πον, ἔτε δύο σώματα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ, ἔτε διάσημά τι εἶναι σωματικόν. σῶμα γὰρ τὸ μεταξὺ τῆ τόπῳ τὸ τυχόν, ἀλλ' ἔ διάσημα σώματος· καὶ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ πῶ, ἐκ ὡς ἐν τόπῳ δέ, ἀλλ' ὡς τὸ πέρασ ἐν τῷ πεπερασμένῳ. ἔ γὰρ πᾶν τὸ ὄν ἐν τόπῳ, ἀλλὰ τὸ κινητὸν σῶμα. καὶ φέ- 30 ρεται δὴ εἰς τὸν αὐτῆ τόπον ἕκαστον εὐλόγως· ὁ γὰρ ἐφε- ζῆς καὶ ἀπτόμενον μὴ βία, συγγενές· καὶ συμπεφυκότα μὲν ἀπαθῆ, ἀπτόμενα δὲ παθητικά καὶ ποιητικά ἀλλή- λων. καὶ μένει δὴ φύσει πᾶν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἕκαστον ἐκ ἀλόγως· καὶ γὰρ τὸ μέρος τόδε ἐν ὅλῳ τῷ τόπῳ ὡς 35 διαιρετὸν μέρος πρὸς ὅλον ἐστὶν, οἷον ὅταν ὕδατος κινήσῃ τις

1. προτέροις *F.* || 2. περιέχει *F.* || τῶν] τούτων τῶν *GI.* || 3. τὸ et ἡ om corr *E.* || αἰεὶ τι *F.* || 4. ὑπάρχειν *E.* || 5. τεσσάρων *GI.* || 7. εἶναι τι *F.* || 15. καὶ om *FGI.* || 16. τι om *EFG.* || μεταβάλλει fortasse *G.* || 17. ὡς ἐν ἀγγεῖῳ *I.* || 18. ἀκίνητον *F.* || ὁ τόπος εἶναι *GI.* || 19. τόπος ἐστὶν ὅτι *I.* || ὁ πᾶς] ἅπας *G.* || 21. τὸ ante μ. om *I.* || 24. κύκλῳ *FGI.* || 25. φύσει ἐστὶ *GI.* || 27. ἄνω — 28. ἔσχατον καὶ om *E.* || 28. τε *G.* || 29. περιέχον *F.* || πράγματι πως ὁ *GI.* || 30. γὰρ — πέρατα] γὰρ τὰ πέρατα καὶ ὁ τόπος *GI.* || 32. ἐν τόπῳ ἐστὶν *GI.* || τοιοῦτον *GI.* || 35. ὥς *E.*

2. κάτω καὶ ἄνω *GI.* || 3. δ' om *I.* || ἐλέγομεν corr *E.* || 7. αὐτὸ *FGI.* || κατ' om *FGI.* || 10. ὁ *E.* || 13. τὸ *EGI.* || περιέχει om *E.* || ἄλλο ἄλλῳ *I.* || 14. μὲν om *I.* || κύκλῳ μόνον τὸ *GI.* || 16. ὁ περιέχει] περιέχεται *E.* || ἔξωθεν *FGI.* || 19. πέρασ ἡρεμοῦν om *E.* || 22. ὅτι om *F.* || 24. εἶναι τὸν τόπον *I.* || 25. οὐδὲ *GI.* || ἐ] ἐστὶν ἐν *E.* || τόπῳ om *F.* || οὐδὲ *GI.* || 28. δέ om *F.* || 29. τὸ ὄν om *E.*, post ἐν τόπῳ ponit *F.* || 30. εὐλόγως om *E.* || ὦ *EG.* || 33. ἕκαστον om *FG.*, post πᾶν ponit *E.* || 34. οὐκ ἀλόγως] εὐλόγως *I.* || οὐκ — τόπῳ om *G.* || ὅλῳ om *E.*, post τῷ ponit *I.* || 35. ἔταν] εἰ *I.* || κινήσῃ τι *F.*, τις κινήσῃ *G.*, τις κινήσει *I.*

μόριον ἢ αἶρος. ἔτω δὲ καὶ ἀήρ ἔχει πρὸς ὕδωρ· οἷον ὕλη γάρ, τὸ δὲ εἶδος, τὸ μὲν ὕδωρ ὕλη αἶρος, ὁ δ' ἀήρ οἷον ἐνέργειά τις ἐκείνης· τὸ γὰρ ὕδωρ δυνάμει ἀήρ ἐστίν, ὁ δ' ἀήρ δυνάμει ὕδωρ ἄλλον τρόπον. διοριζέον δὲ περὶ τούτων ὕστερον· ἀλλὰ διὰ τὸν καιρὸν ἀνάγκη μὲν εἰπεῖν, ἀσαφῶς δὲ νῦν ῥηθὲν τότε ἔσαι σαφέστερον. εἰ οὖν τὸ αὐτὸ ἢ ὕλη καὶ ἡ ἐντελέχεια (ὕδωρ γὰρ ἄμφω, ἀλλὰ τὸ μὲν δυνάμει τὸ δ' ἐντελεχεία), ἔχοι ἂν ὡς μόριον πως πρὸς ὅλον. διὸ καὶ τέτοις ἀφή ἐστίν· σύμφυσις δέ, ὅταν ἄμφω ἐνεργείᾳ ἐν γένωνται. καὶ περὶ μὲν τόπου, καὶ ὅτι ἐστὶ καὶ τί 10 ἐστίν, εἴρηται.

6 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὑποληπτέον εἶναι τῷ φυσικῷ θεωρῆσαι καὶ περὶ κενῷ, εἰ ἐστίν ἢ μὴ, καὶ πῶς ἐστίν ἢ τί ἐστίν, ὥσπερ καὶ περὶ τόπου· καὶ γὰρ παραπλησίαν ἔχει τήν τε ἀπιστίαν καὶ τὴν πίσιν διὰ τῶν ὑπολαμβάνομένων· οἷον γὰρ 15 τόπον τινα καὶ ἀγγεῖον τὸ κενὸν τιθέασιν οἱ λέγοντες, δοκεῖ δὲ πλήρες μὲν εἶναι, ὅταν ἔχῃ τὸν ὄγκον οὗ δεκτικόν ἐστίν, ὅταν δὲ στερηθῇ, κενόν, ὡς τὸ αὐτὸ μὲν ὂν κενὸν καὶ πλήρες καὶ τόπον, τὸ δ' εἶναι αὐτοῖς ἢ ταυτὸ ὂν. ἀρξασθαι δὲ δεῖ τῆς σκέψεως λαβῆσιν ἃ τε λέγουσιν οἱ φάσκοντες εἶναι καὶ 20 πάλιν ἃ λέγουσιν οἱ μὴ φάσκοντες, καὶ τρίτον τὰς κοινὰς περὶ αὐτῶν δόξας. οἱ μὲν ἔν δεικνύναι πειρώμενοι ὅτι οὐκ ἐστίν, ἔχ' ὁ βούλονται λέγειν οἱ ἄνθρωποι κενόν, τῷτ' ἐξελέγχουσιν, ἀλλ' ἀμαρτάνοντες λέγουσιν, ὥσπερ Ἀναξαγόρας καὶ οἱ τῶτον τὸν τρόπον ἐλέγχοντες. ἐπιδεικνύσιν γὰρ ὅτι ἐστὶ 25 ὁ ἀήρ, σρεβλύντες τὰς ἀσκήσας καὶ δεικνύντες ὡς ἰσχυρὸς ὁ ἀήρ, καὶ ἐναπολαμβάνοντες ἐν ταῖς κλεψύδραις. οἱ δ' ἄνθρωποι βούλονται κενὸν εἶναι διάστημα ἐν ᾧ μηδὲν ἐστὶ σῶμα αἰσθητόν· οἰόμενοι δὲ τὸ ὂν ἅπαν εἶναι σῶμα φασίν, ἐν ᾧ ὅλως μηδὲν ἐστὶ, τῷτ' εἶναι κενόν, διὸ τὸ πλήρες αἶρος 30 κενὸν εἶναι. ἔκιν τῷτο δεῖ δεικνύναι, ὅτι ἐστὶ τι ὁ ἀήρ, ἀλλ' ὅτι ἐκ ἐστὶ διάστημα ἕτερον τῶν σωμάτων, ἕτε χωριστὸν ἕτε ἐνεργείᾳ ὂν, ὃ διαλαμβάνει τὸ πᾶν σῶμα ὥς· εἶναι μὴ συνεχές, καθάπερ λέγουσι Δημόκριτος καὶ Δεύκιππος καὶ

ἕτεροι πολλοὶ τῶν φυσιολόγων, ἢ καὶ εἴ τι ἔξω τῷ παντός σώματος ἐστίν ὄντος συνεχές. ἔτοι μὲν οὖν οὐ κατὰ θύρας πρὸς τὸ πρόβλημα ἀπαντῶσιν, ἀλλ' οἱ φάσκοντες εἶναι μᾶλλον. λέγουσι δ' ἐν μὲν ὅτι κίνησις ἢ κατὰ τόπον ἐκ ἂν εἴη (αὕτη δ' ἐστὶ φορὰ καὶ αὐξήσις)· ἢ γὰρ ἂν δοκεῖν εἶναι κίνησιν, εἰ μὴ εἴη κενόν· τὸ γὰρ πλήρες ἀδύνατον εἶναι δέξασθαι τι. εἰ δὲ δέξεται καὶ ἔσαι δύο ἐν ταύτῳ, ἐνδέχοιτο ἂν καὶ ὅποσα ἔναι ἅμα σώματα· τὴν γὰρ διαφοράν, δι' ἣν ἐκ ἂν εἴη τὸ λεχθέν, ἐκ ἐστίν εἰπεῖν. εἰ δὲ τῷτο ἐνδέχεται, καὶ τὸ μικρότατον δέξεται τὸ μέγιστον· πολλὰ γὰρ 40 μικρά ἐστὶ τὸ μέγα· ὥστ' εἰ πολλὰ ἴσα ἐνδέχεται ἐν ταύτῳ εἶναι, καὶ πολλὰ ἄνισα. Μέλισσος μὲν ἔν καὶ δεικνυσὶν ὅτι τὸ πᾶν ἀκίνητον ἐκ τούτων· εἰ γὰρ κινῆσεται, ἀνάγκη εἶναι (φησί) κενόν, τὸ δὲ κενὸν ἢ τῶν ὄντων. ἔνα μὲν ἔν τὸν τρόπον ἐκ τῶν δεικνύσιν ὅτι ἐστὶ τι κενόν, ἄλλον δ' ὅτι φαίνεται ἔνα συνιοντα καὶ πιλούμενα, οἷον καὶ τὸν οἶνόν φασὶ δέχεσθαι μετὰ τῶν ἀσκήων τοὺς πίθους, ὡς εἰς τὰ ἐρόντα κενὰ συνιόντος τῷ πυκνυμένῳ σώματος· ἐτὶ δὲ καὶ ἡ αὐξήσις δοκεῖ πᾶσι γίγνεσθαι διὰ κενῷ· τὴν μὲν γὰρ τροφήν σῶμα εἶναι, δύο δὲ σώματα ἀδύνατον ἅμα εἶναι. μαρτύριον δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς τέφρας ποιεῖνται, ἢ δέχεται 45 ἴσον ὕδωρ ὅσον τὸ ἀγγεῖον τὸ κενόν. εἶναι δ' ἔφασαν καὶ οἱ Πυθαγόρειοι κενόν, καὶ ἐπεισιεῖναι αὐτὸ τῷ ἕρανῳ ἐκ τῷ ἀπίερα πνεύματος ὡς ἀναπνέοντι καὶ τὸ κενόν, ὃ διορίζει τὰς φύσεις, ὡς ὄντος τοῦ κενῷ χωρισμῷ τινὸς τῶν ἐφεξῆς καὶ τῆς διορίσεως· καὶ τῷτ' εἶναι πρῶτον ἐν τοῖς ἀριθμοῖς· τὸ γὰρ κενὸν διορίζει τὴν φύσιν αὐτῶν. ἐξ ὧν μὲν οὖν οἱ μὲν φασιν εἶναι οἱ δ' οὐ φασὶ, σχεδὸν τοιαῦτα καὶ τοιαῦτά ἐστίν.

Πρὸς δὲ τὸ ποτέρως ἔχει δεῖ λαβεῖν τί σημαίνει τῷ 7 νομα. δοκεῖ δὴ τὸ κενὸν τόπος εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐστίν. τῷτο δ' αἰτίον ὅτι τὸ ὂν σῶμα οἶονταί εἶναι, πᾶν δὲ σῶμα ἐν τόπῳ, κενὸν δ' ἐν ᾧ τόπῳ μηδὲν ἐστὶ σῶμα, ὥστ' εἴ που μὴ ἐστὶ σῶμα, κενὸν εἶναι ἐνταῦθα. σῶμα δὲ πάλιν ἅπαν

1. καὶ ὁ ἀήρ *FG I*. || 2. γάρ — ὕλη *om E*. || αἶρος ὕλη *F*. || οἷον *om E*. || 3. γάρ] δὲ *I*. || ἐστὶν ἀήρ *GI*. || 6. λεχθέν *GI*. || 7. καὶ ἐντελέχεια ἔχει ὕδ. *E*. || 9. δὲ ἐστίν ὅταν *E*. || 10. γένηται *F*. || μὲν τοῦ τόπου *F*. || 13. ἢ μὴ, καὶ πῶς ἐστίν *om E*. || 14. γὰρ *om E*. || τὴν τε ἀπιστίαν καὶ *om F*, τε *om E*. || 16. τινα τόπον *F*. || 17. δ' εἶναι πλήρες μὲν *GI*. || 18. ὡς *om E*. || κενὸν *om F*. || 19. ταῦτόν. ἀρξασθαι *I*. || 20. τῆς *om F*. || λαβούσης *G*. || 21. φάσκοντες εἶναι καὶ *FGI*. || 22. δόξας περὶ αὐτῶν *FGI*. || 24. ἀμαρτάνουσι λέγοντες *F*. || 26. δεικνύσιν *FI*. || 28. βούλονται λέγειν κενόν *E*. || μηδὲν τί ἐστὶ *F*. || 29. ἅπαν ὂν *I*. || 30. διὸ δέ] διότι *E*. || 31. δεικνύναι δεῖ *F*.

1. τι τῶν ἔξω *E*. || 4. ὅτι] ὅτι ἢ *F*. || 5. δοκοῖν εἶναι κίνησις *FGI*. || 6. ἢ *F*. || 7. τι *om FGI*. || δέξαιτο *FGI*. || ἐστὶ *GI*. || τῷ αὐτῷ *GI*. || 8. ἅμα εἶναι *FGI*. || 10. συμικρότατον δέξασθαι *F*. || 11. τὸ μέγα ἐστίν *FGI*. || 15. ἐκ τούτων *om F*. || 16. φαίνονται *GI*. || 17. μετὰ τῶν ἀσκήων δέχεσθαι *FGI*. || 19. γίγνεσθαι πᾶσι *FG*. || 20. εἶναι σῶμα *FGI*. || 22. ἴσον *om F*. || 23. αὐτῷ *G*. || 24. ὡς ἂν ἀναπνέοντι *FGI*. || 27. διορίζει *F*. || 28. μὲν ὧν *post om F*. || φασὶ *om I*. || 29. σχεδὸν — 32. οἶονταί εἶναι *supra litteram* *E*. || 29. τοιαῦτά τε καὶ τοιαῦτα *re E*, τοιαῦτα καὶ τοιαῦτα *GI*. || ἐστὶ *om re-E*. || 31. εἶναι *om F*. || 33. ἐστὶ *om G*. || 34. κενόν] οὐδὲν *EGI*.

οἶνται εἶναι ἀπτόν· τοῖστο δὲ ὃ ἂν ἔχη βάρος ἢ κουφότητα. συμβαίνει ἔν ἐκ συλλογισμῶ τῶτο εἶναι κενόν, ἐν ᾧ μηδὲν ἐστὶ βαρὺ ἢ κοῦφον. ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ εἵπομεν καὶ πρότερον, ἐκ συλλογισμοῦ συμβαίνει. ἄτοπον δὲ εἰ ἡ σιγμὴ κενόν· δεῖ γὰρ τόπον εἶναι, ἐν ᾧ σώματός ἐστι διά- 5 σιγμα ἀπτόν. ἀλλ' ἔν φαίνεται λέγεσθαι τὸ κενόν ἕνα μὲν τρόπον τὸ μὴ πλήρες αἰσθητοῦ σώματος κατὰ τὴν ἀφήν· αἰσθητὸν δ' ἐστὶ κατὰ τὴν ἀφήν τὸ βάρος ἔχον καὶ κουφότητα. διὸ καὶ ἀπορήσειε τις, τί ἂν φαῖεν, εἰ ἔχοι τὸ διά- σιγμα χρώμα ἢ ψόφον, πότερον κενὸν ἢ ὅ; ἢ δὴλον ὅτι 10 εἰ μὲν δέχοιτο σῶμα ἀπτόν, κενὸν εἶναι, εἰ δὲ μή, ὅ. ἄλλον δὲ τρόπον, ἐν ᾧ μὴ τότε τι μὴδ' ὅσια τις σωματικῇ. διὸ φασί· τινες εἶναι τὸ κενὸν τὴν τῷ σώματος ὕλην, οἵπερ καὶ τὸν τόπον, τὸ αὐτὸ τοῦτο λέγοντες οὐ καλῶς· ἢ μὲν γὰρ ὕλη ὃ χωρὶς τῶν πραγμάτων, τὸ δὲ κενὸν ζητοῦσιν 15 ὡς χωριστόν. ἐπεὶ δὲ περὶ τόπου διαίρειται, καὶ τὸ κενὸν ἀνάγκη τόπον εἶναι εἰ ἔστιν ἐστερημένον σώματος, τόπος δὲ καὶ πῶς ἔστι καὶ πῶς οὐκ ἔστιν εἴρηται, φανερόν ὅτι οὕτω μὲν κενὸν ἐκ ἔστιν, ὅτε ἀχωρίζον ὅτε κεχωρισμένον· τὸ γὰρ κενὸν οὐ σῶμα ἀλλὰ σώματος διάστημα βούλεται εἶναι. 20 διὸ καὶ τὸ κενὸν δοκεῖ τι εἶναι, ὅτι καὶ ὁ τόπος, καὶ διὰ ταῦτά. ἥκει γὰρ δὴ ἡ κίνησις ἢ κατὰ τόπον καὶ τοῖς τὸν τόπον φάσκουσιν εἶναι τι παρὰ τὰ σώματα τὰ ἐμπύπτοντα καὶ τοῖς τὸ κενόν. αἴτιον δὲ κινήσεως οἶνται εἶναι τὸ κενὸν ἕτως ὡς ἐν ᾧ κινεῖται· τῶτο δ' ἂν εἴη οἶον τὸν τόπον φασί 25 τινες εἶναι. οὐδεμία δ' ἀνάγκη, εἰ κίνησις ἔστι, εἶναι κενόν. ὅλως μὲν οὖν πάσης κινήσεως οὐδαμῶς, διὸ καὶ Μέλισσον ἔλαθεν· ἀλλοῦσθαι γὰρ τὸ πλήρες ἐνδέχεται. ἀλλὰ δὴ ὅδε τὴν κατὰ τόπον κίνησιν· ἅμα γὰρ ἐνδέχεται ὑπεξίστασθαι ἀλλήλοις; ὅθεν ὅτος διασήματος χωρὶς παρὰ τὰ σώ- 30 ματα τὰ κινέμενα. καὶ τῶτο δὴλον καὶ ἐν ταῖς τῶν συν- εχῶν ὁναις, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς τῶν ὑγρῶν. ἐνδέχεται δὲ καὶ πυκνῶσθαι μὴ εἰς τὸ κενόν ἀλλὰ διὰ τὸ τὰ ἐνόντα ἐκ-

πυρηνίζειν, οἷον ὕδατος συνθλιβομένη τὸν ἐνόντα ἀέρα, καὶ αὐξάνεσθαι οὐ μόνον εἰσιόντος τινὸς ἀλλὰ καὶ ἀλλοιάσει, οἷον εἰ ἐξ ὕδατος γένοιτο ἀήρ. ὅλως δὲ ὃ τε περὶ τῆς αὐ- ξήσεως λόγος καὶ τοῦ εἰς τὴν τέφραν ἐγχεομένου ὕδατος αὐτὸς αὐτὸν ἐμποδίζει. ἢ γὰρ ἐκ αὐξάνεται οἰοῦν, ἢ οὐ σώματι, ἢ ἐνδέχεται δύο σώματα ἐν ταύτῳ εἶναι. ἀπο- ρίαν ἔν κοινήν ἀξίῃσι λύειν, ἀλλ' οὐ κενὸν δεικνύουσιν ὡς ἔστιν. ἢ πᾶν εἶναι ἀναγκαῖον τὸ σῶμα κενόν, εἰ πάντῃ αὐ- ξάνεται καὶ αὐξάνεται διὰ κενῷ. ὃ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς τέφρας. ὅτι μὲν ἔν ἐξ ὧν δεικνύουσιν εἶναι τὸ κενὸν λύ- ειν ῥάδιον, φανερόν.

Ὅτι δ' ἐκ ἔστι κενὸν ἔτω κεχωρισμένον, ὡς ἐνίοι φασί, 8 λέγωμεν πάλιν. εἰ γὰρ ἔστιν ἐνάσου φορά τις τῶν ἀπλῶν σωμάτων φύσει, οἷον τῷ πυρὶ μὲν ἄνω τῇ δὲ γῇ κάτω καὶ πρὸς τὸ μέσον, δὴλον ὅτι ἐκ ἂν τὸ κενὸν αἴτιον εἴη τῆς φοράς. τίνος ἔν αἴτιον ἔσαι τὸ κενόν; δοκεῖ γὰρ αἴτιον εἶναι κινήσεως τῆς κατὰ τόπον, ταύτης δ' ἐκ ἔστιν. ἔτι εἰ ἔστι τι οἷον τόπος ἐστερημένος σώματος, ὅταν ἢ κενόν, πῶς οἰσθήσε- 10 ται τὸ εἰσθεθὲν εἰς αὐτὸ σῶμα; ὃ γὰρ δὴ εἰς ἅπαν. ὃ δ' αὐτὸς λόγος καὶ πρὸς τὴν τὸν τόπον οἰομένους εἶναι τι κε- χωρισμένον, εἰς ὃν φέρεται· πῶς γὰρ οἰσθήσεται τὸ ἐντε- θεν ἢ μενεῖ; καὶ περὶ τῷ ἄνω καὶ κάτω καὶ περὶ τῷ κενῷ ὃ αὐτὸς ἀρμόσει λόγος εἰκότως· τὸ γὰρ κενὸν τόπον ποι- 15 ὦσιν οἱ εἶναι φάσκοντες· καὶ πῶς δὴ ἐνέσαι ἢ ἐν τῷ τόπῳ ἢ ἐν τῷ κενῷ; οὐ γὰρ συμβαίνει, ὅταν ὅλον τεθῇ ὡς ἐν κεχωρισμένῳ τόπῳ καὶ ὑπομένοντι σώματι· τὸ γὰρ μέρος ἂν μὴ χωρὶς τίθεται, ἐκ ἔσαι ἐν τόπῳ ἀλλ' ἐν τῷ ὅλῳ. ἔτι εἰ μὴ τόπος, ὅδε κενὸν ἔσαι. συμβαίνει δὲ τοῖς λέγον- 20 σιν εἶναι κενόν ὡς ἀναγκαῖον, εἴπερ ἔσαι κίνησις, τὸναντίον μᾶλλον, ἂν τις ἐπισκοπῇ, μὴ ἐνδέχεσθαι μηδὲ ἐν κινεῖ- σθαι, ἐὰν ἢ κενόν· ὥσπερ γὰρ οἱ διὰ τὸ ὅμοιον φάμενοι τὴν γῆν ἡρεμεῖν, ἕτως καὶ ἐν τῷ κενῷ ἀνάγκη ἡρεμεῖν· ὃ γὰρ ἔστιν ὃ μᾶλλον ἢ ἥττον κινήσεται· ἢ γὰρ κενόν, ἐκ

1. οἷον τε *EG*. || τοιοῦτον *FGI*. || ἐάν *E*. || 3. βαρὺ τι ἢ *FGI*. || 5. ᾧ] ᾧ τόπῳ *GI*. || 8. αἰσθητὸν — ἀφήν *om E*. || 11. εἶναι *om E*. || 12. μὴ] μὴδὲν *E*. || τι] ἐστὶ *I*. || 13. εἶναι τινες *F*. || τῶν σωμάτων *F*. || 14. οὐ] ὡς *E*. || 15. σωμάτων *F*. || 16. ὡς χω- ριστόν *om E*. || δὲ καὶ περὶ *F*. || τόπον *G*, τοῦ τόπου *I*. || τόπον ἀνάγκη εἶναι *GI*, τόπον εἶναι ἀνάγκη *F*. || 18. ἔστι καὶ πῶς *om E*, πῶς *om F*. || 19. κεχωρισμένον οὔτε ἀχωρίζον *FGI*. || 20. βούλονται *GI*. || 22. τὰ αὐτὰ *FI*. || ἥκει *et* δὴ ἢ *corr E*. || τὸν *om E*. || 23. τὰ post σ. *om E*. || 24. τὸ κενὸν εἶναι *F*. || 26. εἰ] εἶναι εἰ *I*. || ἔσαι κίνησις *F*. || εἶναι καὶ κενόν *G*. || 27. κινήσεως οὐδαμῶς ἀπάσης *G*. *et* ἀπάσης *etiam FI*. || 28. ἐνδέχεται τὸ πλήρες *FGI*. || 29. ὑπεξ. ἀλλ. ἐνδέχεται *FGI*. || 30. χωρὶς τοῦ *EGI*. || 31. τὰ *om E*.

3. γένοιτο *F*. || 5. αὐτὸν *I*. || 6. ἢ *om F*. || τῷ αὐτῷ *FGI*. || 7. ἀξίῃσι κοινήν *FGI*. || 8. τὸ σῶμα ἀναγκαῖον *FGI*. || 10. ὅτι] οὕτω *G*. || τὸ κενὸν εἶναι *FGI*. || 13. λέγωμεν *GI*. || 15. εἴη αἴτιον *FGI*. || τῆς *om E*. || 16. ἔσαι κινήσεως τὸ *I*. || 17. ἔστιν αἴτιον. ἔτι *F*. || 18. ἐστερημένον *GI*. || 19. ἐντεθὲν *FI*. || 20. τὸν τόπον] τόπος *G*. || εἶναι τι οἰομένους *FGI*. || 21. ὃ *I*. || φέρεται τὸ φερόμενον πῶς *F*. || γὰρ *om E*. || τεθὲν *FGI*. || 23. ἀρμόσει ante ὃ *GI*, post λόγος *F*. || 24. δὴ *om E*. || ἐν ἔσαι *G*. || 25. ὅταν ὅλον τεθῇ *om F*. || ὡς *om E*. || 26. τόπῳ ὅταν ὅλον τεθῇ καὶ pr *F*. || 27. ἐάν *FGI*. || ἐν τῷ τόπῳ *FGI*. || 28. μὴδὲ *FGI*. || οὐδὲν *GI*. || 30. ἐάν *I*. || κινεῖσθαι μὴδὲν *FGI*. || 33. οὐ *om G*. || ἢ] καὶ *EGI*. || οὐκ *om pr G*.

ἔχει διαφοράν. πρῶτον μὲν ἔν, ὅτι πᾶσα κίνησις ἢ βία ἢ κατὰ φύσιν. ἀνάγκη δ' ἂν περ ἢ βίαιος, εἶναι καὶ τὴν κατὰ φύσιν· ἢ μὲν γὰρ βίαιος παρὰ φύσιν ἐστίν, ἢ δὲ παρὰ φύσιν ὑτέρα τῆς κατὰ φύσιν. ὥς· εἰ μὴ κατὰ φύσιν ἐστὶν ἐκαστῶ τῶν φυσικῶν σωμάτων κινήσεις, οὐδὲ τῶν ἄλλων ἔσται κινήσεων οὐδεμία. ἀλλὰ μὴν φύσει γε πῶς ἔσαι μηδεμιᾶς ἕτης διαφορᾶς κατὰ τὸ κενὸν καὶ τὸ ἀπειρον; ἢ μὲν γὰρ ἀπειρον, οὐδὲν ἔσται ἄνω οὐδὲ κάτω οὐδὲ μέσον, ἢ δὲ κενόν, ἔδεν διαφέρει τὸ ἄνω τῷ κάτω· ὥσπερ γὰρ τῷ μηδενὸς ὑδεμία ἐστὶ διαφορά, ἕτως καὶ τῷ μὴ ὄν-
 5 τος. τὸ δὲ κενὸν μὴ ὄν τι καὶ ζήτησις δοκεῖ εἶναι, ἢ δὲ φύσει φορὰ διάφορος. ὥς· ἔσαι τὰ φύσει διάφορα. ἢ ἔν ἐκ ἑξὶ φύσει οὐδαμῶς ὑδενὶ φορὰ, ἢ εἰ τέτ' ἔσω, οὐκ ἔστι κενόν. ἔτι νῦν μὲν κινεῖται τὰ ῥιπτούμενα τῷ ὥσαντος οὐχ ἀπτομένου, ἢ δι' ἀντιπερίστασιν, ὥσπερ ἑνοί φασιν, ἢ διὰ
 15 τὸ ὠθεῖν τὸν ὠσθέντα ἀέρα θάττω κίνησιν τῆς τοῦ ὠσθέντος φορᾶς, ἣν φέρεται εἰς τὸν οἰκτεῖον τόπον. ἐν δὲ τῷ κενῷ ὑδεν τέτων ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ὑδ' ἔσαι φέρεσθαι ἀλλ' ἢ ὡς τὸ ὀχόμενον. ἔτι ὑδεῖς ἂν ἔχοι εἰπεῖν διὰ τί κινήθην ζήσεται· τί γὰρ μᾶλλον ἐνταῦθα ἢ ἐνταῦθα; ὥς· ἢ ἥρε-
 20 μήσει ἢ εἰς ἀπειρον ἀνάγκη φέρεσθαι, ἐὰν μὴ τι ἐμποδίσῃ κρείττον. ἔτι νῦν μὲν εἰς τὸ κενὸν διὰ τὸ ὑπέκειν φέρεσθαι δοκεῖ· ἐν δὲ τῷ κενῷ πάντῃ ὁμοίως τὸ τοῖστον, ὥς τε πάντῃ οἰσθήσεται. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν τὸ λεγόμενον. ὁρῶμεν γὰρ τὸ αὐτὸ βάρος καὶ σῶμα θάττον φε-
 25 ρόμενον διὰ δύο αἰτίας, ἢ τῷ διαφέρειν τὸ δι' ἕ, οἷον δι' ὕδατος ἢ γῆς ἢ ἀέρος, ἢ τῷ διαφέρειν τὸ φερόμενον, ἐὰν τᾶλλα ταῦτα ὑπάρχη, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῷ βάρει ἢ τῆς κρυφότητος. τὸ μὲν ἔν δι' ἕ φέρεται αἴτιον, ὅτι ἐμποδίζει μάλιστα μὲν ἀντιφερόμενον, ἔπειτα καὶ μένον· μᾶλλον δὲ
 30 τὸ μὴ εὐδιαίρετον· τοῖστο δὲ τὸ παχύτερον. τὸ δὲ ἐφ' οὗ

Α οἰσθήσεται διὰ τῷ Β τὸν ἐφ' ὧ Γ χρόνον, διὰ δὲ τῷ Δ λεπτομερεῶς ὄντος τὸν ἐφ' ὧ Ε, εἰ ἴσον τὸ μήκος τὸ τῷ Β τῷ Δ, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῷ ἐμποδίζοντος σώματος. ἔσω γὰρ τὸ μὲν Β ὕδωρ, τὸ δὲ Δ ἀήρ· ὅσω δὲ λεπτότερον
 5 ἀήρ ὕδατος καὶ ἀσωματώτερον, τοσῶν θάττον τὸ Α διὰ τῷ Δ οἰσθήσεται ἢ διὰ τῷ Β. ἐχέτω δὲ τὸν αὐτὸν λόγον ὅνπερ διέσχεν ἀήρ πρὸς ὕδωρ, τὸ τάχος πρὸς τὸ τάχος. ὥς· εἰ διπλασίως λεπτόν, ἐν διπλασίῳ χρόνῳ τὴν τὸ Β διείσιν ἢ τὴν τὸ Δ, καὶ ἔσαι ὁ ἐφ' ὧ Γ χρόνος διπλασίως τῷ ἐφ' ὧ Ε. καὶ αἰεὶ δὴ ὅσω ἂν ἢ ἀσωματώτερον καὶ ἥττον ἐμποδισκόν καὶ εὐδιαίρετώτερον δι' οὗ φέρεται, θάττον οἰσθήσεται. τὸ δὲ κενὸν ὑδὲνα ἔχει λόγον ὧ ὑπερέχεται ὑπὸ τῷ σώματος, ὥσπερ ὑδὲ τὸ μηδὲν πρὸς ἀριθμόν. εἰ γὰρ τὰ τέτταρα τῶν τριῶν ὑπερέχει ἐνί, πλείονι δὲ τοῖν δυοῖν, καὶ
 10 ἔτι πλείονι τοῦ ἐνὸς ἢ τοῖν δυοῖν, τοῦ δὲ μηδενὸς ἐκεί· ἔχει λόγον ὧ ὑπερέχει· ἀνάγκη γὰρ τὸ ὑπερέχον διαιρεῖσθαι εἰς τε τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὸ ὑπερεχόμενον, ὥς τε ἔσαι τὰ τέτταρα ὅσω τε ὑπερέχει καὶ ὑδεν. διὸ οὐδὲ γραμμὴ ζιγμῆς ὑπερέχει, εἰ μὴ σύγκειται ἐκ ζιγμῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κενὸν πρὸς τὸ πλήρες οὐδὲνα οἷον τε ἔχειν λόγον, ὥς· οὐδὲ τὴν κίνησιν, ἀλλ' εἰ διὰ τῷ λεπτοτάτῃ ἐν τοσῶδὲ τὴν τοσῆδε φέρεται διὰ τῷ κενού, παντὸς ὑπερβάλλει λόγου. ἔσω γὰρ τὸ Ζ κενόν, ἴσον δὲ τῷ μεγέθει τοῖς Β καὶ Δ. τὸ δὲ Α εἰ δέισι καὶ κινήσεται ἐν τινὶ μὲν χρόνῳ, τῷ ἐφ' οὗ Η, ἐν
 25 ἐλάττω δὲ ἢ τῷ ἐφ' οὗ Ε, τοῦτον ἔξει τὸν λόγον τὸ κενὸν πρὸς τὸ πλήρες. ἀλλ' ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὅσος ἐφ' οὗ τὸ Η, τοῦ Δ τὸ Α δέισι τὴν τὸ Θ. δέισι δὲ γε, καὶ ἢ τι λεπτότητι διαφέρων τοῦ ἀέρος ἐφ' ὧ τὸ Ζ, ταύτην τὴν ἀναλογίαν ἣν ἔχει ὁ χρόνος ἐφ' ὧ Ε πρὸς τὸν ἐφ' ὧ Η. ἂν γὰρ ἢ τοσούτῳ λεπτότερον τὸ ἐφ' ὧ Ζ σῶμα τοῦ Δ, ὅσω ὑπερέχει τὸ Ε τοῦ Η, ἀντεγραμμένως δέισι τῷ

1. πρῶτον μὲν οὖν] ἔπειτ' **EI**. || ὅτι] ὅτε ἢ **E**. || κινήσις πρῶτον μὲν ὅτι πᾶσα κίνησις ἢ **E**. || βία κινήσεται ἢ **pr F**. || 2. τὴν **om F**. || 3. ἢ μὲν γ. β. π. φ. **om G**. || ἐστὶν **om FGI**. || 5. ἐκάστῳ post σωμάτων **F**. || 6. κινήσεων. ἔσαι **E**. || 7. τὸ post καὶ **om E**. || 8. γὰρ] *hinc antiqua manus codicis* **H**. || κάτω οὐδὲ ἄνω **FGHI**. || 9. διαφορὸν **GHI**, διαφέρον **E**. || τὸ] τὰ **E**. || κάτω τοῦ ἄνω **FGHI**. || 10. ἔσαι **FHI**, **om E**. || μὴ ὄντος] κενού **H**. || 11. δὲ] γὰρ **H**. || καὶ ἢ ζήτησις **E**. || 12. τὰ **om E**. || 13. ἔσαι **I**. || φορὰ οὐδενὶ **F**. || 14. τὰ ῥιπτούμενα **om E**. || μὴ **E**. || 18. ἐνδ. ὑπ.] ὑπάρχει **E**. || ἔστι **FH**. || 22. ἔτι δὲ νῦν **FGI**. || 23. παντὶ **E**. || 24. πάντῃ ὁμοίως οἰσθ. **I**. || δὲ **om EG**. || 25. βάρος καὶ **om I**. || 26. τὸ **EH**. || διαφέροντι **G**. || 27. ἢ δι' ἀέρος **E**. || τὸ **GH**. || ἂν **FGHI**. || 28. ἢ **om E**. || 29. οὖν **om F**. || 30. ἔπειτα δὲ καὶ **FGHI**. || 31. τοιοῦτον **FGHI**. || δὴ **I**.

1. οὗ **HI**. || 2. λεπτοτέρου **E**. || τὸν — εἰ **om FG et corr E**. || εἰ] εἰς **GH et corr E**, **om F**. || τὸ τοῦ] τῶν **E**. || 3. τῷ τοῦ δ **H**. || ἔσω μὲν γὰρ **FHI**. || 4. μὲν **om F**. || β. τὸ ὕδωρ **H**. || 7. δ. ὁ ἀήρ **FH**. || πρὸς τὸ ὕδωρ **H**. || τάχος] τέλος **G**. || 8. χρόνῳ **om H**. || 9. ὁ **om E**. || οὗ **H**. || διπλασίον **F**, διπλασίῳ **H**. || 10. δὴ **om F**. || ἴσον **H**. || ἀσωματώτερον ἢ **E**. || 11. ἀδιαίρετώτερον **I**. || 13. πρὸς τὸν ἀριθμόν **GH**. || 14. πλείονι **G**. || δὲ **om E**. || 15. τοῦ ἐνὸς πλείονι **FGHI**. || δὲ **om I**. || 16. διαιρεῖσθαι τὸ ὑπερέχον **FGHI**. || 17. καὶ εἰς τὸ **FGI**. || ὑπερεχόμενον **G**. || τέσσαρα **E**. || 19. ἐπεὶ **I**. || 22. ἔσω] τὸ **E**. || 23. δὲ καὶ τῷ **G**. || τῷ μεγέθει **om E**. || 24. μὲν ante ἐν **F**, post χρόνῳ **I**. || 25. τοῦ **EFGH**. || ἀφ' **I**. || ὧ **G**. || ε καὶ τοῦτον **I**. || 25. πλήρες πρὸς τὸ κενόν **E**. || 26. ἀφ' **I**. || 27. γε **om H**. || ἢ] εἰ **G**. || 28. ταύτην τὴν] τὴν αὐτὴν **H**. || 29. ὧ τὸ ἐν **FGHI**. || τὴν **GI**. || ὧ τὸ ἐν **FGHI**. || 30. ἐὰν **FGHI**. || τοῦ] τοῦ ἐφ' οὗ **E**.

τάχει ἐν τῷ τοσούτῳ, ὅσον τὸ Η, τὴν τὸ Ζ τὸ ἐφ' ἧ Α, ἐὰν
 φέρεται. ἐὰν τοίνυν μηδὲν ἢ σῶμα ἐν τῷ Ζ, ἔτι θάττον. ἀλλ'
 ἦν ἐν τῷ Η. ὥς' ἐν ἴσῳ χρόνῳ δίδεισι πλήρες τε ὃν καὶ κενόν.
 ἀλλ' ἀδύνατον. φανερόν τοίνυν ὅτι, εἰ ἔστι τις χρόνος ἐν ᾧ τῷ
 κενῷ οἰσθῆται, συμβήσεται τῷτο το ἀδύνατον· ἐν ἴσῳ ὅθεν ἥττον ἕτερον τῷ εἶναι πάντων τῶν παθημάτων ἐς, καὶ
 γὰρ ληθθήσεται πλήρες τε ὃν διεξιέναι τι καὶ κενόν· ἔσται γὰρ
 τι ἀνάλογον σῶμα ἕτερον πρὸς ἕτερον ὡς χρόνος πρὸς χρόνον.
 ὡς δ' ἐν κεφαλαιῷ εἰπεῖν, δῆλον τὸ τῷ συμβαινόντος αἴτιον,
 ὅτι κινήσεως μὲν πρὸς κίνησιν πάσης ἐστὶ λόγος (ἐν χρόνῳ
 γὰρ ἐστὶ, χρόνου δὲ παντός ἐστι πρὸς χρόνον, πεπερασμένων
 ἀμφοῖν), κενῷ δὲ πρὸς πλήρες ἔκ ἐστιν. ἢ μὲν ἔν διαφέρουσι
 δι' ὧν φέρονται, ταῦτα συμβαίνει, κατὰ δὲ τὴν τῶν φερο-
 μένων ὑπεροχὴν τάδε· ὁρῶμεν γὰρ τὰ μείζω ῥοπήν ἔχοντα
 ἢ βάρους ἢ κοφότητος, ἐὰν τὰλλα ὁμοίως ἔχη τοῖς σχή-
 μασι, θάττον φερόμενα τὸ ἴσον χωρίον, καὶ κατὰ λόγον ὃν
 ἔχουσι τὰ μεγέθη πρὸς ἀλλήλα. ὥς τε καὶ διὰ τοῦ κενοῦ.
 ἀλλ' ἀδύνατον· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν οἰσθήσεται θάττον; ἐν
 μὲν γὰρ τοῖς πλήρεσιν ἐξ ἀνάγκης· θάττον γὰρ διαιρεῖ τῇ
 ἰσχυρί τὸ μείζον· ἢ γὰρ σχήματι διαιρεῖ, ἢ ῥοπῇ ἢν ἔχει
 τὸ φερόμενον ἢ τὸ ἀφεθέν. ἰσοταχῇ ἄρα πάντ' ἔσται. ἀλλ'
 ἀδύνατον. ὅτι μὲν ἔν εἰ ἔστι κενόν, συμβαίνει τὸναντίον ἢ δι'
 ὃ κατασκευάζουσιν οἱ φάσκοντες εἶναι κενόν, φανερόν ἐκ τῶν
 εἰρημένων. οἱ μὲν οὖν οἰοῦνται τὸ κενὸν εἶναι, εἴπερ ἔσται ἢ
 κατὰ τόπον κινήσις, ἀποκρινόμενον καθ' αὐτό· τῷτο δὲ ταυ-
 τόν ἐστι τῷ τὸν τόπον φάναι εἶναι τι κεχωρισμένον· τῷτο δ'
 ὅτι ἀδύνατον, εἴρηται πρότερον. καὶ καθ' αὐτό δὲ σκοποῦσι
 φανείν ἂν τὸ λεγόμενον κενὸν ὡς ἀληθῶς κενόν. ὥσπερ γὰρ
 ἐὰν ἐν ὕδατι τιθῇ τις κύβον, ἐκσθήσεται τοσούτον ὕδωρ ὅσος ὁ
 κύβος, οὕτω καὶ ἐν ἀέρι· ἀλλὰ τῇ αἰσθήσει ἀδύνατον. καὶ
 αἰεὶ δὴ ἐν παντὶ σώματι ἔχοντι μετάστασιν, ἐφ' ὃ πέφυκε
 μεθίστασθαι, ἀνάγκη, ἂν μὴ συμπιλῆται, μεθίστασθαι ἢ
 κάτω αἰεῖ, εἰ κάτω ἢ φορὰ ὥσπερ γῆς, ἢ ἄνω, εἰ πῦρ,
 ἢ ἐπ' ἄμφω, ἢ ὁποῖον ἂν τι ἢ τὸ ἐντιθέμενον. ἐν δὲ δὴ τῷ
 κενῷ τῷτο μὲν ἀδύνατον· ὅθεν γὰρ σῶμα· διὰ δὲ τῷ κύβου
 τὸ ἴσον διάστημα διεληλυθέναι δόξειεν, ὅπερ ἦν καὶ πρότερον

ἐν τῷ κενῷ, ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ὕδωρ μὴ μεθίστατο τῷ ξυλίνῳ
 κύβῳ μηδ' ὁ ἀήρ, ἀλλὰ πάντα διήεσαν δι' αὐτοῦ. ἀλλὰ
 μὴν καὶ ὁ κύβος ἔχει τοσούτον μέγεθος, ὅσον κατέχει τὸ
 κενόν· ὃ εἰ καὶ θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἐστὶν ἢ βαρὺ ἢ κοῦφον,
 ὅθεν ἥττον ἕτερον τῷ εἶναι πάντων τῶν παθημάτων ἐς, καὶ
 εἰ μὴ χωριστόν· λέγω δὲ τὸν ὄγκον τῷ ξυλίνῳ κύβῳ. ὥς' εἰ
 καὶ χωρισθείη τῶν ἄλλων πάντων καὶ μήτε βαρὺ μήτε κοῦ-
 φον εἴη, καθέξει τὸ ἴσον κενόν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔσται τῷ τῷ
 τόπῳ καὶ τῷ τῷ κενῷ μέρει ἴσῳ αὐτῷ. τί οὖν διοίσει τὸ τοῦ
 κύβου σῶμα τῷ ἴσῳ κενῷ καὶ τόπῳ; καὶ εἰ δύο τοιαῦτα, διὰ
 τί ἔστι καὶ ὁποσαῦν ἐν τῷ αὐτῷ ἔσται; ἐν μὲν δὴ τῷτο ἄτοπον
 καὶ ἀδύνατον. ἔτι δὲ φανερόν ὅτι τοῦτο ὁ κύβος ἔχει καὶ
 μεθιστάμενος, ὃ καὶ τὰ ἄλλα σώματα πάντ' ἔχει. ὥς' εἰ
 τῷτο που μηδὲν διαφέρει, τί δεῖ ποιεῖν τόπον τοῖς σώμασι
 παρὰ τὸν ἐκάστω ὄγκον, εἰ ἀπαθὲς ὁ ὄγκος; ὅθεν γὰρ συμ-
 βάλλεται, εἰ ἕτερον περὶ αὐτὸν ἴσον διάστημα τοιοῦτον εἴη.
 [ἔτι δὲ δῆλον εἶναι οἷον κενόν ἐν τοῖς κινημένοις. νῦν δ' ὅδα-
 μοῦ ἐντὸς τῷ κόσμῳ· ὁ γὰρ ἀήρ ἐστὶ τι, ὃ δοκεῖ δὲ γε. ὅθεν
 τὸ ὕδωρ, εἰ ἦσαν οἱ ἰχθύες σιδηροῖ· τῇ ἀφῇ γὰρ ἢ κρίσις
 τῷ ἀπῇ.] ὅτι μὲν τοίνυν ἔκ ἐστι κεχωρισμένον κενόν, ἐκ τῶ-
 των ἐστὶ δῆλον.

Εἰσὶ δὲ τινες οἱ διὰ τοῦ μανοῦ καὶ πυκνῷ οἰοῦνται φα-
 νερόν εἶναι ὅτι ἔστι κενόν. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐστὶ μανὸν καὶ
 πυκνόν, ὅθεν συνιέναι καὶ πιλεῖσθαι οἷον τε. εἰ δὲ τῷτο μὴ
 εἴη, ἢ ὅλως κινήσις οὐκ ἔσται, ἢ κυμανεῖ τὸ ὅλον, ὥσπερ
 ἔφη Πλούταρχος, ἢ εἰς ἴσον αἰεὶ μεταβάλλειν ἀέρα καὶ ὕδωρ.
 λέγω δ' οἷον εἰ ἐξ ὕδατος κυάθῳ γέγονεν ἀήρ, ἅμα ἐξ ἴσου
 ἀέρος ὕδωρ τοσούτον γεγενῆσθαι, ἢ κενὸν εἶναι ἐξ ἀνάγκης·
 συμπιλεῖσθαι γὰρ καὶ συνεπекτείνεσθαι ἔκ ἐνδέχεται ἄλ-
 λως. εἰ μὲν ἔν τὸ μανὸν λέγουσι τὸ πολλὰ κενὰ κεχωρι-
 σμένα ἔχον, φανερόν ὡς εἰ μὴδὲ κενὸν ἐνδέχεται εἶναι χω-
 ριστόν ὥσπερ μὴδὲ τόπον ἔχοντα διάστημα αὐτῷ, οὐδὲ μανὸν
 ἕτως· εἰ δὲ μὴ χωριστόν, ἀλλ' ὅμως ἐνεῖναι τι κενόν, ἥττον
 μὲν ἀδύνατον, συμβαίνει δὲ πρῶτον μὲν οὐ πάσης κινήσεως
 αἴτιον τὸ κενόν, ἀλλὰ τῆς ἄνω (τὸ γὰρ μανὸν κοῦφον, διὸ

1. τῷ om F. || ὅσος E. || τὴν ζ FGHI. || 3. ἦν, ἢ E. || 4. τοίνυν ἔν H. || ἔσται FGHI. || τις om E. || 5. οἰσθῆται E. ||
 τῷ δὲ E, om I. || 6. ὃν et γὰρ om E. || 7. πρὸς ἕτερον om E. || ὡς ὁ χρόνος FGH. || 8. αἰτίαν ἐστὶν ὅτι F. || 11. κενόν corr
 E. || 12. οὐ FGHI. || φέρεται F. || 13. τάδε ταῦτα I. || 18. θάττον ἐξ ἀνάγκης E. || 20. ἔσται πάντα H. || 21. ἔσται I. ||
 22. ἢ I. || 23. ἔστιν H. || 26. ἀδ. εἶναι εἴρ. G. || καὶ om E. || αὐτὸ E. || 27. κενόν om F. || γὰρ ἐν ὕδατι ἂν ὅτι FGHI. || 28.
 ὅσον F. || 30. ὡ F. || 32. ἢ εἰ I. || 33. εἴη FH. || 34. οὐδὲν EGH. || κύβου F. || 35. δόξειεν om E.

1. ἂν om E. || 2. πάντα EHI. || 3. κύβος γε ἔχει E. || τοσούτου G. || τὸ om E. || 4. καὶ om GH. || ἐστὶν ἢ ψυχρὸν FGHI. ||
 5. ἕτερον ἀλλὰ καὶ μάλλον τῷ I. || τὸ F. || 7. πάντων τῶν ἄλλων FGHI. || 9. τῷ τοῦ om E, τοῦ om I. || μέρει τῷ ἴσῳ H. ||
 αὐτῷ GH. || 11. ἐν om F. || 15. ἀπαθὲς H. || 17. ἔτι ἄλλως ἔτι GH. || 19. γὰρ ἀφῇ I. || 21. ἔσται I. || 23. εἶναι om E. ||
 ἐστὶ τι κενόν H, κενόν ἐστὶ F. || 24. ὅθεν E. || πιλεῖσθαι EI. || οἷον τε ante καὶ F. || 25. εἴη ἢ εἴη ὅλως ἢ G, εἴη I, ἢ ἢ F, ἢ E. ||
 26. εἰς om E. || 27. εἰ om E. || 28. τοσούτον ὕδωρ F. || γέγενεσθαι E. || 29. συμπιλεῖσθαι EI. || ἐπекτείνεσθαι E. || ἐνδέχεσθαι GH. ||
 ἄλλως ante ἔκ F. || 31. μὴ GH. || 32. ὅθεν F. || 35. αἴτιον εἶναι F.

καὶ τὸ πῦρ μανὸν εἶναι φαίνεται), ἔπειτα κινήσεως αἴτιον ἔχ-
 ῖτω τὸ κενὸν ὡς ἐν ᾧ, ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἀσκοὶ τῷ φέρεσθαι αὐ-
 τοῖ ἀνω φέροντι τὸ συνεχές, ῖτω τὸ κενὸν ἀνωφέρές. καίτοι
 πῶς οἶόν τε φορὰν εἶναι κενῆ ἢ τόπον κενῆ; κενῆ γὰρ γίγνε-
 ται κενόν, εἰς δ' φέρεται. ἔτι δὲ πῶς ἐπὶ τῇ βαρέος ἀποδώ-
 σσι τὸ φέρεσθαι κάτω; καὶ δῆλον ὅτι εἰ ὅσω ἂν μανότε-
 ρον καὶ κενώτερον ἢ ἀνω οἰσθήσεται, εἰ ὅλως εἴη κενόν, τά-
 χις' ἂν φέροιτο. ἴσως δὲ καὶ τῷτ' ἀδύνατον κινήσθαι. λό-
 γος δ' ὁ αὐτός, ὥσπερ ὅτι ἐν τῷ κενῷ ἀκίνητα πάντα, ῖτω
 καὶ τὸ κενόν ὅτι ἀκίνητον· ἀσύμβλητα γὰρ τὰ τάχῃ. ἐπεὶ 10
 δὲ κενὸν μὲν ἔφαμεν εἶναι, τάλλα δ' ἡπύρηνται ἀληθῶς,
 ὅτι ἡ κίνησις ἐκ ἔξαι, εἰ μὴ ἔξαι πύκνωσις καὶ μάνωσις,
 ἡ κυμανεῖ ὁ οὐρανός, ἡ αἰεῖ ἴσον ὕδωρ ἐξ αἰέρος ἔξαι καὶ
 ἀῆρ ἐξ ὕδατος· δῆλον γὰρ ὅτι πλείων ἀῆρ ἐξ ὕδατος γίνε-
 ται. ἀνάγκη τοίνυν, εἰ μὴ ἐξαι πύκνωσις, ἡ ἐξωθούμενον τὸ 15
 ἐχόμενον τὸ ἔσχατον κυμαίνειν ποιεῖν, ἡ ἀλλοθί που ἴσον
 μεταβάλλειν ἐξ αἰέρος ὕδωρ, ἵν' ὁ πᾶς ὄγκος τῷ ὅλου ἴσος
 ᾖ, ἡ μηδὲν κινεῖσθαι. αἰεὶ γὰρ μεθισταμένε τῷτο συμβήσε-
 ται, ἂν μὴ κύκλω περίσῃται· ἐκ αἰεῖ δ' εἰς τὸ κύκλω ἡ
 φορὰ, ἀλλὰ καὶ εἰς εὐθύ. οἱ μὲν δὴ διὰ ταῦτα κενόν τι 20
 φαῖεν ἂν εἶναι· ἡμεῖς δὲ λέγομεν ἐκ τῶν ὑποκειμένων ὅτι
 ἐστὶν ὕλη μία τῶν ἐναντιῶν, θερμὴ καὶ ψυχρὴ καὶ τῶν ἄλ-
 λων τῶν φύσικων ἐναντιώσεων, καὶ ἐκ δυνάμει ὄντος ἐνε-
 ργεία δὴ γίνεται, καὶ ἔχωριση μὲν ἡ ὕλη, τῷ δ' εἶναι ἕτε-
 ρον, καὶ μία τῷ ἀριθμῷ, εἰ ἔτυχε, χροιάς καὶ θερμοῦ 25
 καὶ ψυχροῦ. ἐστὶ δὲ καὶ σώματος ὕλη καὶ μεγάλου καὶ
 μικρῆς ἡ αὐτῆς. δῆλον δέ· ὅταν γὰρ ἐξ ὕδατος ἀῆρ γένηται,
 ἡ αὐτὴ ὕλη οἱ προσλαβοῦσά τι ἄλλο ἐγένετο, ἀλλ' ὃ ἦν
 δυνάμει, ἐνεργεία ἐγένετο. καὶ πάλιν ὕδωρ ἐξ αἰέρος ὡσαύ-
 τως, ὅτε μὲν εἰς μέγεθος ἐκ μικρότητος, ὅτε δ' εἰς μικρό- 30
 τητα ἐκ μεγέθους. ὁμοίως τοίνυν καὶ ἀῆρ πολὺς ὢν ἐν ἐλάττονι
 γίγνεται ὄγκω καὶ ἐξ ἐλάττονος μείζων, ἡ δυνάμει ἕστα γίνε-
 ται ὕλη ἁμφω. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐκ ψυχρῆς θερμὸν καὶ ἐκ
 θερμῆς ψυχρὸν ἡ αὐτῆς, ὅτι ἦν δυνάμει, ῖτω καὶ ἐκ θερμῆς

μᾶλλον θερμὸν, ὕδενος γενομένου ἐν τῇ ὕλῃ θερμῆς, ὃ οὐκ ἦν
 θερμὸν, ὅτε ἦττον ἦν θερμὸν. ὥσπερ γὰρ ἐδ' ἡ τῆς μείζονος
 κύκλῳ περιφέρεια καὶ κυρτότης ἐὰν γίνηται ἐλάττονος κύ-
 κλῳ, ἡ αὐτὴ ἕστα ἢ ἄλλη, ἐν ὕλῃ γέγονε τὸ κυρτόν ὃ ἦν ἔ-
 κυρτόν ἀλλ' εὐθύ· ἔ γὰρ τῷ διαλείπειν τὸ ἦττον ἢ τὸ μᾶλλον
 ἐστίν· ἐδ' ἐστὶ τῆς φλογὸς λαβεῖν τι μέγεθος ἐν ᾧ ἔ καὶ θερ-
 μότης καὶ λευκότης ἐνεστίν. ῖτω τοίνυν καὶ ἡ πρότερον θερμότης
 τῇ ὕσερον. ὥς καὶ τὸ μέγεθος καὶ ἡ μικρότης τοῦ αἰσθητοῦ
 ὄγκου ἔ προσλαβέσθης τι τῆς ὕλης ἐπεκτείνεται, ἀλλ' ὅτι δυ-
 νάμει ἐστὶν ἡ ὕλη ἁμφω· ὥς' ἐστὶ τὸ αὐτὸ πυκνὸν καὶ μα-
 νόν, καὶ μία ὕλη αὐτῶν. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν πυκνὸν βαρὺ, τὸ
 δὲ μανὸν κῆφον. [ἔτι ὥσπερ ἡ τῆς κύκλῳ περιφέρεια συν-
 αγομένη εἰς ἐλάττον ἐκ ἄλλο τι λαμβάνει τὸ κοῖλον, ἀλλ'
 ὃ ἦν συνήχη, καὶ τῇ πυρὸς ὃ τι ἂν τις λάβῃ πᾶν ἔξαι
 θερμὸν, οὕτω καὶ τὸ πᾶν συναγωγῇ καὶ διασολῇ τῆς αὐ-
 τῆς ὕλης.] δύο γὰρ ἐστὶν ἐφ' ἐκατέρου, τοῦ τε πυκνοῦ καὶ
 τοῦ μανῶ· τὸ τε γὰρ βαρὺ καὶ τὸ σκληρὸν πυκνὰ δοκεῖ
 εἶναι, καὶ τὰναντία μανὰ τὸ τε κῆφον καὶ τὸ μαλακόν·
 διαφανεῖ δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ σκληρὸν ἐπὶ μολύβδῳ καὶ σι-
 δήρῳ. ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων φανερόν ὡς ἔτ' ἀποκεκριμένον
 κενόν ἐστὶν ἔθ' ἀπλῶς ἔτ' ἐν τῷ μανῷ ἕτε δυνάμει, εἰ μὴ
 τις βούλεται πάντως καλεῖν κενόν τὸ αἴτιον τοῦ φέρεσθαι.
 ῖτω δ' ἡ τῆς βαρέος καὶ κῆφῃ ὕλῃ, ἡ τοιαύτη, εἴη ἂν τὸ
 κενόν· τὸ γὰρ πυκνὸν καὶ τὸ μανὸν κατὰ ταύτην τὴν ἐναν-
 τίσιν φορᾶς ποιητικά, κατὰ δὲ τὸ σκληρὸν καὶ μαλακὸν
 πάθος καὶ ἀπαθείας, καὶ ἔ φορᾶς ἀλλ' ἑτεροιώσεως μάλ-
 λον. καὶ περὶ μὲν κενοῦ, πῶς ἐστὶ καὶ πῶς ἐκ ἔστι, διω-
 ρίσθω τὸν τρόπον τῷτον.

Ἐχόμενον δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶν ἐπελθεῖν περὶ χρόνου· 10
 πρῶτον δὲ καλῶς ἔχει διαπορῆσαι περὶ αὐτῆς καὶ διὰ τῶν
 ἐξωτερικῶν λόγων, πρότερον τῶν ὄντων ἐστὶν ἢ τῶν μὴ ὄντων,
 εἴτα τίς ἡ φύσις αὐτῆς. ὅτι μὲν ἔν ἡ ὅλως ἐκ ἔστι ἢ μό-
 λης καὶ ἀμυδρῶς, ἐκ τῶνδ' ἐστὶς ἂν ὑποπτεύσειεν. τὸ μὲν
 γὰρ αὐτῆς γέγονε καὶ ἐκ ἔστι, τὸ δὲ μέλλει καὶ ῖτω ἐστίν.

1. εἶναι om F. || 2. αὐτὰ E. || 3. ἀνω φέρει EFGH. || 5. βαρέος F. || 6. εἰ om EG, ante ὅτι ponit I. || 7. καὶ κενώτερον om G. || 9. ὅτι ὥσπερ ὅτι F. || ἐν] καὶ ἐν I. || 11. οὐ φαμεν om pr G. || 12. ὅτι om FGI. || 13. ὕδωρ ἐξ αἰέρος ἴσον H. || 16. πυρὸς ἴσον I. || 17. αἰέρος εἰς ὕδωρ GHI. || 19. ἐὰν FGH. || ἂν — περίσῃται om I. || περιέσεται H. || 20. μὲν διὰ ταῦτα F. || καινόν I. || 21. δὲ om F. || λέγομεν EI. || 23. ἐνεργεία om E. || 24. τὸ EFG. || 26. δὲ] δεῖ E. || 27. ἀῆρ ἐξ ὕδατος I. || γίγνεται E. || 28. ἄλλο τι FGHI. || 30. συμικρότητος ὅτι G. || 31. τοίνυν] δὲ H. || καὶ ἂν I, καὶ ἐὰν GH. || ὃ ἀῆρ F. || γίγνεται F. || 32. ὕλη γίγνεται E. || 33. γὰρ] γε E. || ἐκ θερμῆς ψυχρὸν καὶ ἐκ ψυχροῦ θερμὸν H.

1. μηδενὸς γενομένου F. || 2. γε] γὰρ GH. || 3. γίγνεται GHI. || 4. ἡ] ἢ I. || ἐγγέγονε EI. || 6. οὐδ'] οὐ γὰρ F. || μέγεθος τι F. || οὐ om pr G. || λευκότης καὶ θερμότης ἐστὶν G. || 8. τῆς F. || καὶ post ὥς om H. || 10. ἡ om E. || 12. ἔτι — 16. ὕλης] ἀλετῶται margo G. || 14. ἦν om E. || καὶ] οὕτω καὶ om FGI. || ἐστὶ GHI et post θερμὸν F. || 16. ἀφ' EI. || 17. γὰρ om pr H. || 19. τὸ post καὶ om E. || μολύβδῳ G. || 20. ὅτι] ὡς FGHI. || 21. ἔτ' ἐν] οὐθεν E. || 22. καλεῖν τι κενὸν παντός E. || 23. δ' ἢ] δὴ G. || ἢ] ἢ G. || ἂν εἴη F. || 24. τὸ post καὶ om E. || 27. διάρῃται E. || 28. τοῦτον τὸν τρόπον F. || 29. περὶ τοῦ χρόνου H. || 32. αὐτῶν F. || ἢ post ἔν om FGHI. || μόλῃς FGHI. || 33. ἂν] ἂν καὶ E, om F.

ἐκ δὲ τούτων καὶ ὁ ἄπειρος καὶ ὁ αἰεὶ λαμβανόμενος χρό-
νος σύγκειται. τὸ δ' ἐν μὴ ὄντων συγκείμενον ἀδύνατον ἂν
εἶναι δοξείε μετέχειν οὐσίας. πρὸς δὲ τούτοις παντὸς μερι-
στοῦ, εἴαν περ ἦ, ἀνάγκη, ὅτε ἔστιν, ἥτοι πάντα τὰ μέρη
εἶναι ἢ ἓνια· τῷ δὲ χρόνου τὰ μὲν γέγονε τὰ δὲ μέλλει,
ἔστι δ' ὁδὸν, ὄντος μεριστοῦ. τὸ δὲ νῦν οὐ μέρος· μετρεῖ τε
γὰρ τὸ μέρος, καὶ συγκεῖσθαι δεῖ τὸ ὅλον ἐκ τῶν μερῶν.
ὁ δὲ χρόνος ὃ δοκεῖ συγκεῖσθαι ἐκ τῶν νῦν. ἔτι δὲ τὸ νῦν,
ὃ φαίνεται διορίζειν τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον, πότερον
ἐν καὶ ταυτόν αἰεὶ διαμένει ἢ ἄλλο καὶ ἄλλο, οὐ ῥᾶδιον
ἰδεῖν. εἰ μὲν γὰρ αἰεὶ ἕτερον καὶ ἕτερον, μηδὲν δ' ἐστὶ τῶν
ἐν τῷ χρόνῳ ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος ἅμα, ὃ μὴ περιέχει,
τὸ δὲ περιέχεται, ὥσπερ ὁ ἐλάττων χρόνος ὑπὸ τῷ πλείο-
νος, τὸ δὲ νῦν μὴ ὄν πρότερον δὲ ὄν ἀνάγκη ἐφθάρθαι ποτε,
καὶ τὰ νῦν ἅμα μὲν ἀλλήλοις οὐκ ἔσται, ἐφθάρθαι δὲ
ἀνάγκη αἰεὶ τὸ πρότερον. ἐν ἑαυτῷ μὲν οὖν ἐφθάρθαι οὐχ
οἷόν τε διὰ τὸ εἶναι τότε, ἐν ἄλλῳ δὲ νῦν ἐφθάρθαι τὸ
πρότερον νῦν οὐκ ἐνδέχεται. ἔστω γὰρ ἀδύνατον ἐχόμενα
εἶναι ἀλλήλων τὰ νῦν ὥσπερ ζιγμὴ ζιγμῆς. εἴπερ οὖν ἐν
τῷ ἐφεξῆς οὐκ ἐφθάρθαι ἀλλ' ἐν ἄλλῳ, ἐν τοῖς μεταξύ
τοῖς νῦν ἀπείροις ἔστιν ἅμα ἂν εἴη· τῷτο δ' ἀδύνατον. ἀλλὰ
μὴν ὅδ' αἰεὶ τὸ αὐτὸ διαμένει δυνατόν· οὐδενὸς γὰρ διαί-
ρετῷ πεπερασμένου ἐν πέρας ἐστίν, ὅτ' ἂν ἐφ' ἐν ἡ συνεχὲς
οὗτ' ἂν ἐπὶ πλείῳ· τὸ δὲ νῦν πέρας ἐστὶ, καὶ χρόνον ἔστι
λαβεῖν πεπερασμένον. ἔτι εἰ τὸ ἅμα εἶναι κατὰ χρόνον καὶ
μῆτε πρότερον μῆτε ὕστερον τὸ ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι καὶ ἐν τῷ
νῦν ἐστίν, εἰ τὰ τε πρότερον καὶ τὰ ὕστερον ἐν τῷ νῦν τῷδε
ἐστίν, ἅμα ἂν εἴη τὰ εἰς ἔτος γεγόμενα μυριοσδὸν τοῖς γε-
νομένοις τήμερον, καὶ οὔτε πρότερον οὐθ' ὕστερον ὁδὸν ἄλλο
ἄλλῳ. περὶ μὲν ἔν τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ τῷσαυτ' ἔξω διη-
πορημένα· τί δ' ἐστίν ὁ χρόνος καὶ τίς αὐτῷ ἡ φύσις, ὁμοίως
ἐκ τε τῶν παραδεδομένων ἀδηλόν ἐστι, καὶ περὶ ὧν τυγχά-
νομεν διεληλυθότες πρότερον. οἱ μὲν γὰρ τὴν τῷ ὅλῳ κίνη-

σιν εἶναι φασιν, οἱ δὲ τὴν σφαῖραν αὐτήν. καίτοι τῆς πε-
ριφορᾶς καὶ τὸ μέρος χρόνος τίς ἐστι, περιφορὰ δὲ γε ὃ
μέρος γὰρ περιφορᾶς τὸ ληφθέν, ἀλλ' ὃ περιφορὰ. ἔτι δ'
εἰ πλείους ἦσαν οἱ ὕρανοί, ὁμοίως ἂν ἦν ὁ χρόνος ἢ οἰοῦν
αὐτῶν κινήσεις, ὥστε πολλοὶ χρόνοι ἅμα. ἡ δὲ τοῦ ὅλου
σφαῖρα ἔδοξε μὲν τοῖς εἰποῦσιν εἶναι ὁ χρόνος, ὅτι ἐν τε
τῷ χρόνῳ πάντα ἐστὶ καὶ ἐν τῇ τῷ ὅλου σφαίρᾳ· ἔστι δ'
εὐθυκώτερον τὸ εἰρημένον ἢ ὥστε περὶ αὐτοῦ τὰ ἀδύνατα
ἐπισκοπεῖν. ἐπεὶ δὲ δοκεῖ μάλιστα κινήσεις εἶναι καὶ μετα-
βολή τις ὁ χρόνος, τῷτο ἂν εἴη σκεπτόν. ἡ μὲν ἔν ἐκάστῃ
μεταβολῇ καὶ κινήσει ἐν αὐτῷ τῷ μεταβάλλοντι μόνον
ἐστίν, ἡ δ' ἂν τύχη ὄν αὐτὸ τὸ κινούμενον καὶ μεταβάλλον·
ὁ δὲ χρόνος ὁμοίως καὶ πανταχῷ καὶ παρὰ πᾶσιν. ἔτι δὲ
μεταβολὴ μὲν ἐστὶ πᾶσα θάπτων καὶ βραδυτέρα, χρόνος
δ' ἔκ ἐξιν· τὸ γὰρ βραδὺ καὶ ταχὺ χρόνῳ ὥριζαι, ταχὺ
μὲν τὸ ἐν ὀλίγῳ πολὺ κινούμενον, βραδὺ δὲ τὸ ἐν πολλῷ
ὀλίγον· ὁ δὲ χρόνος ἐκ ὥριζαι χρόνῳ, ὅτε τῷ ποσὸς τις
εἶναι ὅτε τῷ ποῖός. ὅτι μὲν τοῖνυν ἐκ ἐξὶ κινήσεις, φανερόν·
μηδὲν δὲ διαφερέτω λέγειν ἡμῖν ἐν τῷ παρόντι κινήσιν ἢ
μεταβολῇ.

Ἀλλὰ μὴν ὅδ' ἄνευ γε μεταβολῆς· ὅταν γὰρ μηδὲν
αὐτοὶ μεταβάλλωμεν τὴν διάνοιαν ἢ λάθωμεν μεταβάλ-
λοντες, ὃ δοκεῖ ἡμῖν γεγονέναι χρόνος, καθάπερ οὐδὲ τοῖς
ἐν Σαρδοῖ μυθολογουμένοις καθευδεῖν παρὰ τοῖς ἥρωσιν,
ὅταν ἐγερθῶσιν· συνάπτει γὰρ τὸ πρότερον νῦν τῷ ὕστερον
νῦν καὶ ἐν ποῖσιν, ἐξαίρυντες διὰ τὴν ἀναισθησίαν τὸ με-
ταξύ. ὥσπερ οὖν εἰ μὴ ἦν ἕτερον τὸ νῦν ἀλλὰ ταυτό καὶ
ἐν, ἐκ ἂν ἦν χρόνος, ὅτως καὶ ἐπεὶ λανθάνει ἕτερον ὄν, οὐ
δοκεῖ εἶναι τὸ μεταξύ χρόνος. εἰ δὴ τὸ μὴ οἶσθαι εἶναι
χρόνον τότε συμβαίνει ἡμῖν, ὅταν μὴ ὀρίζωμεν μηδεμίαν
μεταβολήν, ἀλλ' ἐν ἐν καὶ ἀδιαιρέτῳ φαίνεται ἡ ψυχὴ μέ-
νειν, ὅταν δ' αἰσθῶμεθα καὶ ὀρίσῳμεν, τότε φανερὸν γεγονέναι
χρόνον, φανερόν ὅτι ἐκ ἐξιν ἄνευ κινήσεως καὶ μεταβολῆς

2. ἂν om I, post δοξείεν ponit (omisso εἶναι) F. || 3. μετέχειν] μετέχειν ποτὲ FG, ποτὲ μετέχειν I. || 4. ἥτοι εἶναι ἢ πάντα τὰ μέρη εἶναι FGHI. || 6. τε] ται pr H, om G. || 7. μέρος] μέρος, τὸ δὲ νῦν οὐ μετρεῖ F. || δεῖ] δὴ I, δοκεῖ H. || 8. οὐ om F. || 9. ὀρίζειν E. || 10. τὸ αὐτὸ FGHI. || οὐ] ὁ E. || 11. συνιδεῖν H. || 12. ἅμα post περιέχει H. || 13. πλείονος HI. || 14. τὸ δὲ] τό τε H. || 15. καὶ τὰ νῦν ἅμα om E in litura. || οὐκ ἔσαι ἀλλήλοις διέφθαρθαι H. || δὲ et 16. ἀὰ τὸ πρότερον om E. || 16. οὖν om I. || ἐκ] τὸ νῦν ἐκ H. || 17. τε] τ' αἰεὶ H. || τότε om E. || 18. ἐξιν E. || 19. ζιγμῇ] ζιγμῇ E. || 23. εἴαν E. || 24. ἂν om F. || 27. ἡγε H. || πρότερα καὶ τὰ ὕστερα F. || 28. εἰς om E. || μυριοσδὸν γεγόμενα F. || γινομένοις F. || 29. ἄλλο ἄλλου οὐδὲν H. || 30. ἔσαι διηπορημένα F, εἰρήσθω H. || 31. τις F. || αὐτῷ ἢ φύσις F, ἢ φύσις αὐτοῦ H.

3. μέρος — περιφορὰ om I. || λεχθέν E. || δ' om F. || 4. οἰοῦν H. || 6. εἰποῦσιν E. || τε om F. || 7. χρόνῳ τὰ πάντα I. || 8. ἡ om H. || 9. κινήσεις τις εἶναι F. || 10. τοῦ τε ἂν σκεπτόν G. || 11. ἑαυτῷ H. || ἐξὶ μόνον FGI. || 13. καὶ ante πανταχοῦ om H. || δὲ] δὲ καὶ E. || 14. πᾶσα om E. || 15. καὶ τὸ ταχὺ I. || 19. δὲ om E. || 21. ἀλλ' οὐ μὴν οὐδ' G. || αὐτοὶ μηδὲν H, αὐτοὶ μηδὲν F. || 22. μεταβάλλωμεν H. || 23. ὁ χρόνος FGHI. || 24. ἐν] ἐν τῇ GHI, om E. || 25. τὸ E. || 26. μεταξύ] μέσον I. || 27. ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ E. || ἐν καὶ ταυτόν H. || 28. ἦν ὁ χρόνος FH. || λανθάνει G. || 29. δὲ E. || εἶναι om G. || 30. ὀρίσῳμεν FGHI. || 31. ἐν om H. || φαίνεται GH. || 32. αἰσθῶμεν I. || 33. μεταβολῆς καὶ κινήσεως ἄνευ H. || καὶ μεταβολῆς om I.

χρόνος. ὅτι μὲν οὖν ἔτε κινήσις οὐτ' ἀνευ κινήσεως ὁ χρόνος ἐστὶ, φανερόν. ληπτέον δὲ, ἐπεὶ ζητῶμεν τί ἐστὶν ὁ χρόνος, ἐντεῦθεν ἀρχομένους, τί τῆς κινήσεως ἐστὶν. ἅμα γὰρ κινήσεως αἰσθανόμεθα καὶ χρόνον· καὶ γὰρ ἐὰν ἢ σκότος καὶ μὴδὲν διὰ τοῦ σώματος πάσχωμεν, κινήσις δὲ τις ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶ, εὐθὺς ἅμα δοκεῖ τις γεγενῆσθαι καὶ χρόνος. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅταν γε χρόνος δοκῇ γεγενῆσθαι τις, ἅμα καὶ κινήσις τις φαίνεται γεγενῆσθαι. ὥστε ἦτοι κινήσις ἢ τῆς κινήσεως τι ἐστὶν ὁ χρόνος. ἐπεὶ οὖν οὐ κινήσις, ἀνάγκη τῆς κινήσεως τι εἶναι αὐτόν. ἐπεὶ δὲ τὸ κινούμενον κινεῖται ἐκ τίνος εἰς τι καὶ πᾶν μέγεθος συνεχές, ἀκολουθεῖ τῷ μεγέθει ἢ κινήσις· διὰ γὰρ τὸ τὸ μέγεθος εἶναι συνεχές καὶ ἡ κινήσις ἐστὶ συνεχής, διὰ δὲ τὴν κίνησιν ὁ χρόνος· ὅση γὰρ ἡ κινήσις, τοσούτος καὶ ὁ χρόνος αἰεὶ δοκεῖ γεγενῆσθαι. τὸ δὲ δὴ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν τόπῳ πρῶτον ἐστὶν. ἐνταῦθα μὲν δὴ τῇ θέσει· ἐπεὶ δ' ἐν τῷ μεγέθει ἐστὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ἀνάγκη καὶ ἐν κινήσει εἶναι τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, ἀνάλογον τοῖς ἐκεῖ. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν χρόνῳ ἐστὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον διὰ τὸ ἀκολουθεῖν αἰεὶ θατέρῳ θατέρων αὐτῶν. ἐστὶ δὲ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον αὐτῶν ἐν τῇ κινήσει, ὃ μὲν ποτε ὄν κινήσις ἐστὶν· τὸ μέντοι εἶναι αὐτῷ ἕτερον καὶ ἢ κινήσις. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν χρόνον γε γνωρίζομεν, ὅταν ὀρίσῃμεν τὴν κίνησιν, τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ὀρίζοντες· καὶ τότε φαιμέν γεγενῆσθαι χρόνον, ὅταν τοῦ προτέρου καὶ ὕστερου ἐν τῇ κινήσει αἰσθῇσιν λάβωμεν. ὀρίζομεν δὲ τῷ ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ ὑπολαβεῖν αὐτά, καὶ μεταξύ τι αὐτῶν ἕτερον· ὅταν γὰρ ἕτερα τὰ ἄκρα τῶ μέσου νοήσωμεν, καὶ δύο εἴη ἢ ψυχὴ τὰ νῦν, τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕστερον, τότε καὶ τοῦτό φαιμέν εἶναι χρόνον· τὸ γὰρ ὀρίζομενον τῷ νῦν χρόνος εἶναι δοκεῖ· καὶ ὑποκείμενον. ὅταν μὲν ἔν ὥς ἐν τῷ νῦν αἰσθανώμεθα, καὶ μὴ ἦτοι ὥς πρότερον καὶ ὕστερον ἐν τῇ κινήσει ἢ ὥς τὸ αὐτὸ μὲν πρότερον δὲ καὶ ὕστερον τινός, ἢ δοκεῖ χρόνος γεγενῆσθαι ὑθείς, ὅτι οὐδὲ κινήσις. ὅταν δὲ τὸ πρότερον

καὶ ὕστερον, τότε λέγομεν χρόνον· τῆτο γὰρ ἐστὶν ὁ χρόνος, ἀριθμὸς κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον. ἔκ ἄρα κινήσεως ὁ χρόνος ἀλλ' ἢ ἀριθμὸν ἔχει ἢ κινήσις. σημεῖον δὲ τὸ μὲν γὰρ πλεῖον καὶ ἐλάττω κινούμενον ἀριθμῷ, κίνησιν δὲ πλεῖον καὶ ἐλάττω χρόνῳ· ἀριθμὸς ἄρα τις ὁ χρόνος. ἐπεὶ δ' ἀριθμὸς ἐστὶ διχῶς (καὶ γὰρ τὸ ἀριθμύμενον καὶ τὸ ἀριθμητὸν ἀριθμὸν λέγομεν, καὶ ᾧ ἀριθμύμεν), ὃ δὲ χρόνος ἐστὶ τὸ ἀριθμύμενον καὶ καὶ ἔχῃ ᾧ ἀριθμύμεν. ἐστὶ δ' ἕτερον ᾧ ἀριθμύμεν καὶ τὸ ἀριθμύμενον. καὶ ὥσπερ ἡ κινήσις αἰεὶ ἄλλη καὶ ἄλλη, καὶ ὁ χρόνος, ὃ δ' ἅμα πᾶς χρόνος ὁ αὐτός· τὸ γὰρ νῦν τὸ αὐτὸ ὅ ποτ' ἦν· τὸ δ' εἶναι αὐτῷ ἕτερον. τὸ δὲ νῦν τὸν χρόνον μετρεῖ, ἢ πρότερον καὶ ὕστερον. τὸ δὲ νῦν ἐστὶ μὲν ὡς τὸ αὐτό, ἐστὶ δ' ὡς ἢ τὸ αὐτό· ἢ μὲν γὰρ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ, ἕτερον (τῆτο δ' ἦν αὐτῷ τὸ νῦν), ἢ δὲ ὁ ποτε ὄν ἐστὶ τὸ νῦν, τὸ αὐτό· ἀκολουθεῖ γὰρ, ὡς ἐλέχθη, τῷ μὲν μεγέθει ἢ κινήσει, ταύτῃ δ' ὁ χρόνος, ὡς φαιμέν. καὶ ὁμοίως δὴ τῇ συγμῇ τὸ φερόμενον, ᾧ τὴν κίνησιν γνωρίζομεν καὶ τὸ πρότερον ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ὕστερον. τῆτο δὲ ὃ μὲν ποτε ὄν τὸ αὐτό (ἢ συγμῇ γὰρ ἢ λίθος ἢ τι ἄλλο τοιοῦτόν ἐστι), τῷ λόγῳ δὲ ἄλλο, ὥσπερ οἱ σοφισταὶ λαμβάνουσιν ἕτερον τὸ Κορίσκον ἐν Λυκίῳ εἶναι καὶ τὸ Κορίσκον ἐν ἀγορᾷ, καὶ τῆτο δὴ τῷ ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι εἶναι ἕτερον. τῷ δὲ φερόμενῳ ἀκολουθεῖ τὸ νῦν, ὥσπερ ὁ χρόνος τῇ κινήσει· τῷ γὰρ φερομένῳ γνωρίζομεν τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν κινήσει· ἢ δ' ἀριθμητὸν τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, τὸ νῦν ἐστὶν· ὥστε καὶ ἐν τούτοις, ὃ μὲν ποτε ὄν νῦν, ἐστὶ τὸ αὐτό· πρότερον γὰρ καὶ ὕστερον ἐστὶ τὸ ἐν κινήσει· τὸ δ' εἶναι ἕτερον ἢ ἀριθμητὸν γὰρ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον, τὸ νῦν ἐστὶν. καὶ γνώριμον δὲ μάλιστα τῶ ἐστὶν· καὶ γὰρ ἡ κινήσις διὰ τὸ κινούμενον καὶ ἡ φορὰ διὰ τὸ φερόμενον· τότε γὰρ τι τὸ φερόμενον, ἢ δὲ κινήσις ἔσθ'. ἐστὶ μὲν ἔν ὥς τὸ αὐτὸ τὸ νῦν λεγόμενον αἰεὶ, ἐστὶ δ' ὡς ἢ τὸ αὐτό· καὶ γὰρ τὸ φερόμενον. φανερόν δὲ καὶ ὅτι εἴτε χρόνος μὴ εἴη, τὸ νῦν οὐκ ἂν

1. ὁ χρόνος FI. || 2. ἐπειδὴ FGI. || 3. ἀρχόμενοι E. || ἐστὶν] ἔσαι E, ὁ χρόνος ἐστὶν H. || 6. δοκεῖ τι F, τις δοκεῖ H. || 7. γε om FH. || γενέσθαι δοκῇ F, δοκῇ γενέσθαι I. || 8. τις om H. || φαίνεται] δοκεῖ E. || 9. ἐστὶν — 10. τι om G. || 9. ἐπειδὴ FGI. || 10. εἶναι τι H. || 12. alterum τὸ om FG. || 13. διὰ — χρόνος om EFGI. || 14. καὶ om E. || δὲ om EH. || 16. ἐστὶ om E. || 16 et 17. καὶ τὸ ὕστερον H. || 18. ἐν τῷ χρόνῳ I. || ἐστὶ om H. || 19. καὶ τὸ ὕστερον HI. || 20. καὶ τὸ ὕστερον GHI. || αὐτῶν om H. || ποτε ἐν] πρότερον E. || 22. γε om I. || 23. τῷ EFG. || 25. ἄλλο καὶ ἄλλο καὶ ἄλλο G. || 29. εἶναι post χρόνος om E. || 30. οὖν om E. || αἰσθανόμεθα τὸ νῦν F. || 31. τοι E. || ὡς τὸ πρ. GHI. || καὶ τὸ ὕστερον H. || 32. μὲν] μὴ H, μὲν οὐ F. || δὲ καὶ ὕστερον om E. || γεγενῆσθαι χρόνος F. || 33. τὸ om G.

1. καὶ τὸ ὕστερον E. || 6. δ'] δ' ὁ G. || ἐστὶ om E. || ἀριθμητὸν καὶ τὸ ἀριθμύμενον H. || ἀριθμητὸν] ἀριθμὸν E. || 7. δὴ FG. || 9. καὶ ἄλλη om GI. || 12. ὕστερον ὀρίξει. τὸ E. || 13. ἐστὶ δ' — αὐτό om G. || γὰρ om H. || 14. καὶ ἄλλῳ om G. || ἢ] ὁ GHI. || ὁ ποτε GI, ποτε H. || 15. ὥσπερ FGHI. || 17. τῇ om E. || 18. ταύτῃ H. || τὸ om G. || δὴ FGHI. || ὄν ἐστὶ τὸ H. || 19. τοιούτο E. || 20. τὸ om E. || 21. κορίσκον G. || 24. ἐν — 25. ὕστερον om G. || 24. ἐν τῇ κ. H. || 25. καὶ τὸ ὕς. EH. || 26. ὥστε καὶ ἐν τούτοις om F. || τὸ αὐτὸ ἐστὶ F. || τὸ πρότερον EHI. || 27. καὶ] ἢ FGI. || τὸ om E. || ἐν] ἐν τῇ H. || τῷ H, om E. || 28. ἐστὶ τὸ νῦν F, νῦν ἐστὶ H. || 29. μάλιστα τὸ νῦν τῶτ' H. || 31. τε E. || τὸ om I. || 32. λεγόμενον om E, ante τὸ νῦν ponit H. || τὸ φ.] καὶ τὸ φ. I.

εἴη, εἴτε τὸ νῦν μὴ εἴη, χρόνος ἔκ ἂν εἴη· ἅμα γὰρ ὥσπερ τὸ φερόμενον καὶ ἡ φορά, ἔτως καὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ τῷ φερομένῳ καὶ ὁ τῆς φοράς. χρόνος μὲν γὰρ ὁ τῆς φοράς ἀριθμὸς, τὸ νῦν δὲ ὡς τὸ φερόμενον οἶον μονὰς ἀριθμοῦ. καὶ συνεχῆς τε δὴ ὁ χρόνος τῷ νῦν, καὶ διήρηται κατὰ τὸ νῦν· ἀκολουθεῖ γὰρ καὶ τῷ τῇ φορά καὶ τῷ φερομένῳ· καὶ γὰρ ἡ κίνησις καὶ ἡ φορά μία τῷ φερομένῳ, ὅτι ἐν, καὶ ἔχ ὅ ποτε ὄν (καὶ γὰρ ἂν διαλίποι) ἀλλὰ τῷ λόγῳ. καὶ γὰρ ὁρίζει τὴν πρότερον καὶ ὑστερον κίνησιν τῷ τῷ. ἀκολουθεῖ δὲ καὶ τῷ πῶς τῇ ζιγμῇ· καὶ γὰρ ἡ ζιγμῇ καὶ συνέχει 10 τὸ μῆκος καὶ ὁρίζει· ἐστὶ γὰρ τῷ μὲν ἀρχὴ τῷ δὲ τελευτῇ. ἀλλ' ὅταν μὲν ἔτω λαμβάνῃ τις ὡς δυσὶ χρόνους τῇ μιᾷ, ἀνάγκη ἵσασθαι, εἰ ἔξαι ἀρχὴ καὶ τελευτῇ ἡ αὐτὴ ζιγμῇ. τὸ δὲ νῦν διὰ τὸ κινεῖσθαι τὸ φερόμενον αἰετὲς ἕτερον· ὥσθ' ὁ χρόνος ἀριθμὸς ἔχ ὡς τῆς αὐτῆς ζιγμῆς, ὅτι ἀρχὴ καὶ 15 τελευτῇ, ἀλλ' ὡς τὰ ἔσχατα τῆς αὐτῆς μάλλον, καὶ οὐχ ὡς τὰ μέρη, διὰ τε τὸ εἰρημένον (τῇ γὰρ μέσῃ ζιγμῇ ὡς δυσὶ χρήσεται, ὥστε ἡρεμεῖν συμβήσεται), καὶ ἐτι φανερόν ὅτι ἔδδ' ὁμοῖον τὸ νῦν τῷ χρόνῳ, ἔδδ' ἡ διαιρέσις τῆς κινήσεως, ὥσπερ ἔδδ' αἱ ζιγμαὶ τῆς γραμμῆς· αἱ δὲ γραμμαὶ 20 αἱ δύο τῆς μιᾶς μόρια. ἡ μὲν ἐν πέρας τὸ νῦν, ὁ χρόνος, ἀλλὰ συμβέβηκεν ἡ δ' ἀριθμεῖ, ἀριθμὸς· τὰ μὲν γὰρ πέρατα ἔκείνη μόνον ἐστὶν ὁ ἐστὶν πέρατα, ὁ δ' ἀριθμὸς ὁ τῶνδε τῶν ἵππων, ἡ δεκάς, καὶ ἄλλοι· ὅτι μὲν τοῖνυν ὁ χρόνος ἀριθμὸς ἐστὶ κινήσεως κατὰ τὸ πρότερον καὶ ὑστερον, καὶ 25 συνεχῆς (συνεχῆς γὰρ), φανερόν.

12 Ἐλάχιστος δὲ ἀριθμὸς ὁ μὲν ἀπλῶς ἐστὶν, ἡ δὲ δύο. τις δ' ἀριθμὸς ἐστὶ μὲν ὡς ἐστὶν, ἐστὶ δ' ὡς ἐκ ἐστὶν, οἶον γραμμῆς ἐλάχιστος πλήθει μὲν ἐστὶν αἱ δύο ἢ ἡ μία, μεγέθει δ' ἐκ ἐστὶν ἐλάχιστος· αἰετὲς γὰρ διαιρεῖται πᾶσα γραμμῇ. 30 ὥσθ' ὁμοῖως καὶ ὁ χρόνος· ἐλάχιστος γὰρ κατὰ μὲν ἀριθμὸν ἐστὶν ὁ εἰς ἢ οἱ δύο, κατὰ μέγεθος δ' ἐκ ἐστὶν. φανερόν

δὲ καὶ ὅτι ταχύς μὲν καὶ βραδύς ὁ λέγεται, πολὺς δὲ καὶ ὀλίγος καὶ μακρὸς καὶ βραχύς. ἡ μὲν γὰρ συνεχῆς, μακρὸς καὶ βραχύς, ἡ δ' ἀριθμὸς, πολὺς καὶ ὀλίγος. ταχύς δὲ καὶ βραδύς ἐκ ἐστὶν· ὁδὲ γὰρ ἀριθμὸς ὡς ἀριθμοῦ· μὲν ταχύς καὶ βραδύς ἔδει· καὶ ὁ αὐτὸς δὲ πανταχοῦ ἅμα· πρότερον δὲ καὶ ὑστερον ἔχ ὁ αὐτός, ὅτι καὶ ἡ μεταβολὴ ἡ μὲν παρῶσα μία, ἡ δὲ γεγεννημένη καὶ ἡ μέλ- 5 λουσα ἑτέρα· ὁ δὲ χρόνος ἀριθμὸς ἐστὶν ἔχ ὡς ἀριθμοῦμεν ἀλλ' ὁ ἀριθμοῦμενος. ἔτος δὲ συμβαίνει πρότερον καὶ ὑστερον αἰετὲς ἕτερος· τὰ γὰρ νῦν ἕτερα. ἐστὶ δὲ ὁ ἀριθμὸς εἰς μὲν καὶ ὁ αὐτὸς ὁ τῶν ἑκατὸν ἵππων καὶ ὁ τῶν ἑκατὸν ἀνθρώπων, ὧν δ' ἀριθμὸς, ἕτερα, οἱ ἵπποι τῶν ἀνθρώπων. ἐτι ὡς ἐνδέχεται κίνησιν εἶναι τὴν αὐτὴν καὶ μίαν πάλιν καὶ πάλιν, ἔτω καὶ χρόνον, οἶον ἐνιαυτὸν ἢ ἔαρ ἢ μετόπωρον. ὁ μόνον δὲ τὴν κίνησιν τῷ χρόνῳ μετρεῖμεν, ἀλλὰ καὶ τῇ κινήσει τὸν χρόνον διὰ τὸ ὁρίεσθαι ὑπ' ἀλλήλων· ὁ μὲν γὰρ χρόνος ὁρίζει τὴν κίνησιν ἀριθμὸς ὧν αὐτῆς, ἡ δὲ κίνησις τὸν χρόνον. καὶ λέγομεν πολὺν ἢ ὀλίγον χρόνον τῇ κινήσει μετρεῖντες, καθάπερ καὶ τῷ ἀριθμητῷ τὸν ἀριθμόν, οἶον τῷ ἐν ἵππῳ τὸν τῶν ἵππων ἀριθμόν. τῷ μὲν γὰρ ἀριθμῷ τὸ τῶν ἵππων πλήθος γνωρίζομεν, πάλιν δὲ τῷ ἐν ἵππῳ τὸν τῶν ἵππων ἀριθμόν αὐτόν. ὁμοῖως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ χρόνῳ καὶ τῆς κινήσεως· τῷ μὲν γὰρ χρόνῳ τὴν κίνησιν, τῇ δὲ κινήσει τὸν χρόνον μετρεῖμεν. καὶ τῷ εὐλόγως συμβέβηκεν· ἀκολουθεῖ γὰρ τῷ μὲν μεγέθει ἡ κίνησις, τῇ δὲ κινήσει ὁ χρόνος, τῷ καὶ ποσὰ καὶ συνεχῆ καὶ διαιρετὰ εἶναι· διὰ μὲν γὰρ τὸ τὸ μέγεθος εἶναι τοῖστον ἡ κίνησις ταῦτα πέπονθεν, 10 διὰ δὲ τὴν κίνησιν ὁ χρόνος. καὶ μετρεῖμεν καὶ τὸ μέγεθος τῇ κινήσει καὶ τὴν κίνησιν τῷ μεγέθει· πολλὴν γὰρ εἶναι φαμεν τὴν ὁδόν, ἂν ἡ πορεία πολλή, καὶ ταύτην πολλήν, ἂν ἡ ὁδὸς ἢ πολλή· καὶ τὸν χρόνον, ἂν ἡ κίνησις, καὶ τὴν κίνησιν, ἂν ὁ χρόνος· ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὁ χρόνος μέτρον 20

1. μὴ εἴη] μὴ ἔξαι *E*. || ὁ χρόνος *FGHI*. || 2. ὁ post καὶ om *F*. || 4. δὲ νῦν *H*. || 6. καὶ post γὰρ om *G*. || καὶ γὰρ — φερομένῳ om *G*. || 7. γὰρ] γὰρ καὶ *E*. || καὶ post ἐν om *H*. || 8. διαλίποι *GI*. || τῷ] καὶ τῷ *F*. || 9. γὰρ ὁρίζει] ὁρίζει δὴ *HI*. || τὴν πρότεραν καὶ ὑστεραν κίνησιν *F*, τῇ πρότερον καὶ ὑστερον κινήσει *pr H*. || 10. καὶ γὰρ ἡ ζιγμῇ om *E*. || 12. ὡς om *E*. || 13. ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ τ. *E*. || 16. αὐτῆς om *I*. || 17. τε om *E*. || ὡς om *EG*. || 19. ἔδδ' *EG*. || νῦν τε om *pr F*. || τῆς κινήσεως post χρόνος *pr F*. || 20. ἡ ζιγμῇ *H*. || τῆς om *F*. || 21. αἱ om *F*. || 23. μόνον *G*. || ἐστὶν] ἐστὶν πέρατα *HI*. || ἀρ. τῶνδε *E*, ἀρ. τῶν τῶνδε *F*. || 25. καὶ τὸ ὑστερον *I*. || 26. γὰρ] μὲν γὰρ *F*. || 27. δύο — 28. ὁ ὡς *rc supra lituram E*. || 28. δ'] δὲ ὁ *G*. || ἐστὶ μὲν ὡς ἐστὶν] ἐστὶν, ἐστὶ μὲν ὡς *F*, ἐστὶ μὲν ὡς *GH*. || 29. ἐλάχιστος ἀριθμὸς πλ. *H*. || ἡ om *F*. || 31. ὁ om *EGI*. || γὰρ κατὰ μὲν] μὲν κατὰ *I*. || 32. ὁ εἰς] οἶον *E*. || οἱ om *EF*.

1. δὲ] δὲ δὴ *I*. || διότι *FGH*. || βραδύς μὲν καὶ ταχύς *H*. || 2. ἡ μὲν — 3. βραχύς om *G*. || 2. γὰρ om *I*. || 3. ἡ] ὁ *G*. || 4. δὲ om *G*. || γὰρ] γὰρ ὁ *E*. || 5. ἔδδ' εἰς *H*. || δὲ] δὴ *E*. || 6. πρότερος δὲ καὶ ὑστερος *G*. || 9. πρότερον] κατὰ τὸ πρότερον *I*. || ὑστερον καὶ πρότερον *H*. || 10. τὰ corr *E*. || μὲν om *E*. || 11. καὶ τῶν *I*, τῶν τε *H*. || 12. δ'] δ' ὁ *H*. || οἱ ἵπποι τῶν] οἶον ἵππων καὶ *E*. || 14. χρόνον ἐνδέχεται οἶον *FGHI*. || 18. ἡ] καὶ *E*. || χρόνον om *H*. || 19. καὶ om *F*. || οἶον — 20. ἀριθμόν om *I*. || 20. τῷ μὲν — 22. αὐτόν om *H*. || 21. ἐν] ἐν *E*. || 22. τῶν ἵππων ἀρ. αὐτόν] αὐτῶν ἀρ. *E*. || δὲ om *H*. || τῇ] τῆς *F*. || καὶ τῆς om *EF*. || 25. μὲν om *FI*. || 27. alterum τὸ om *EFL*. || εἶναι om *GH*. || τοσούτον καὶ ἡ *II*. || 29. φαμεν εἶναι *GHI*. || 30. ἡ om *EFGH*. || ἡ om *I*. || καὶ — 31. πολλή om *G*. || 30. ταύτην φαμεν εἶναι πολλήν *H*. || 32. ἐστὶν post 221, 1. κινήσεως *I*.

κινήσεως καὶ τῷ κινεῖσθαι, μετρεῖ δ' ἔτος τὴν κίνησιν τῷ ὀρί-
σαι τινὰ κίνησιν ἢ καταμετρήσει τὴν ὅλην, ὥσπερ καὶ τὸ
μῆκος ὁ πῆχυς τῷ ὀρίσθαι τι μέγεθος ὃ ἀναμετρήσει τὸ
ὅλον, καὶ ἔστι τῇ κινήσει τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι τὸ μετρεῖσθαι
τῷ χρόνῳ καὶ αὐτὴν καὶ τὸ εἶναι αὐτῆς· ἅμα γὰρ τὴν κί- 5
νησιν καὶ τὸ εἶναι τῇ κινήσει μετρεῖ, καὶ τοῦτ' ἐστὶν αὐτῇ
τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι, τὸ μετρεῖσθαι αὐτῆς τὸ εἶναι. δῆλον δ'
ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν ἐστὶ τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι, τὸ μετρεῖ-
σθαι αὐτῶν τὸ εἶναι ὑπὸ τῷ χρόνῳ. τὸ γὰρ ἐν χρόνῳ εἶναι
δυσὸν ἐστὶ θάτερον, ἐν μὲν τὸ εἶναι τότε ὅτε ὁ χρόνος ἐστίν, 10
ἐν δὲ τὸ ὥσπερ ἔνια λέγομεν ὅτι ἐν ἀριθμῷ ἐστίν. τῷτο δὲ
σημαίνει ἥτοι ὡς μέρος ἀριθμοῦ καὶ πάθος, καὶ ὅλως ὅτι
τῷ ἀριθμοῦ τι, ἢ ὅτι ἐστὶν αὐτῷ ἀριθμός. ἐπεὶ δ' ἀριθμός
ὁ χρόνος, τὸ μὲν νῦν καὶ τὸ πρότερον, καὶ ὅσα τοιαῦτα
ἔτις ἐν χρόνῳ ὡς ἐν ἀριθμῷ μονὰς καὶ τὸ περιττὸν καὶ ἄρ- 15
τιον (τὰ μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ τι, τὰ δὲ τῷ χρόνῳ τί ἐστι),
τὰ δὲ πράγματα ὡς ἐν ἀριθμῷ τῷ χρόνῳ ἐστίν. εἰ δὲ τῷτο,
περιέχεται ὑπ' ἀριθμοῦ ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τόπῳ ὑπὸ τόπου.
φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἔκ ἐστι τὸ ἐν χρόνῳ εἶναι τὸ εἶναι ὅτε ὁ
χρόνος ἐστίν, ὥσπερ ἔδδ τὸ ἐν κινήσει εἶναι οὐδὲ τὸ ἐν τόπῳ 20
ὅτε ἡ κίνησις καὶ ὁ τόπος ἐστίν. εἰ γὰρ ἔσαι τὸ ἐν τινὶ ἔτις,
πάντα τὰ πράγματα ἐν ὅτῳ ἔσαι, καὶ ὁ ἕρανός ἐν τῇ κέ-
χρω· ὅτε γὰρ ἡ κέγχρος ἐστίν, ἔσαι καὶ ὁ ἕρανός. ἀλλὰ τῷτο
μὲν συμβεβηκεν, ἐκεῖνο δ' ἀνάγκη παρακολουθεῖν καὶ τῷ ὄντι
ἐν χρόνῳ εἶναι τινὰ χρόνον, ὅτε καὶ ἐκεῖνο ἐστίν, καὶ τῷ ἐν κινήσει 25
ὄντι εἶναι τότε κίνησιν. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὡς ἐν ἀριθμῷ τὸ ἐν χρόνῳ,
ληφθήσεται τις πλείων χρόνος παντὸς τῷ ἐν χρόνῳ ὄντος·
διὸ ἀνάγκη πάντα τὰ ἐν χρόνῳ ὄντα περιέχεσθαι ὑπὸ χρόνου,
ὥσπερ καὶ τὰλλα ὅσα ἐν τινὶ ἐστίν, οἷον τὰ ἐν τόπῳ ὑπὸ
τῷ τόπου. καὶ πάσχειν δὴ τι ὑπὸ τῷ χρόνῳ, καθάπερ καὶ 30
λέγειν εἰώθαμεν ὅτι κατατῆκε ὁ χρόνος, καὶ γηράσκει
πάνθ' ὑπὸ τῷ χρόνῳ, καὶ ἐπιλανθάνεται διὰ τὸν χρόνον, ἀλλ'

ἢ μεμάθηκεν, ἔδδ νέον γέγονεν ἔδδ καλόν· φθορᾶς γὰρ αἰ-
τιος καθ' αὐτὸν μᾶλλον ὁ χρόνος· ἀριθμὸς γὰρ κινήσεως,
ἢ δὲ κίνησις ἐξίστησι τὸ ὑπάρχον. ὥς φανερὸν ὅτι τὰ αἰε-
όντα, ἢ αἰεὶ ὄντα, ἔκ ἐστὶν ἐν χρόνῳ· ἢ γὰρ περιέχεται ὑπὸ
χρόνου, ἔδδ μετρεῖται τὸ εἶναι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου· ση- 5
μεῖον δὲ τούτου ὅτι οὐδὲ πάσχει ἔδδ ὑπὸ τοῦ χρόνου ὡς
ἔκ ὄντα ἐν χρόνῳ. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ὁ χρόνος μέτρον κινήσεως,
ἔσαι καὶ ἡρεμίας μέτρον κατὰ συμβεβηκός· πάντα γὰρ
ἡρεμία ἐν χρόνῳ. ἢ γὰρ ὥσπερ τὸ ἐν κινήσει ὄν ἀνάγκη κι-
νεῖσθαι, οὕτω καὶ τὸ ἐν χρόνῳ· ἢ γὰρ κίνησις ὁ χρόνος,
ἀλλ' ἀριθμὸς κινήσεως· ἐν ἀριθμῷ δὲ κινήσεως ἐνδέχεται εἶ-
ναι καὶ τὸ ἡρεμῆς. ἢ γὰρ πᾶν τὸ ἀκίνητον ἡρεμεῖ, ἀλλὰ
τὸ ἐξηρημένον κινήσεως πεφυκός δὲ κινεῖσθαι, καθάπερ εἰρη-
ται ἐν τοῖς πρότερον. τὸ δ' εἶναι ἐν ἀριθμῷ ἐστὶ τὸ εἶναι τινὰ
ἀριθμὸν τῷ πράγματι, καὶ μετρεῖσθαι τὸ εἶναι αὐτοῦ τῷ
ἀριθμῷ ἐν ᾧ ἐστίν, ὡς· εἰ ἐν χρόνῳ, ὑπὸ χρόνου. μετρήσει
δ' ὁ χρόνος τὸ κινούμενον καὶ τὸ ἡρεμῆς, ἢ τὸ μὲν κινούμενον τὸ
δὲ ἡρεμῆς· τὴν γὰρ κίνησιν αὐτῶν μετρήσει καὶ τὴν ἡρεμίαν,
πόση τις. ὥς τὸ κινούμενον ἔκ ἀπλῶς ἔσαι μετρητὸν ὑπὸ χρό-
νου, ἢ ποσὸν τί ἐστίν, ἀλλ' ἢ ἡ κίνησις αὐτῷ ποσῇ. ὥσθ' ὅσα 15
μήτε κινεῖται μήτ' ἡρεμεῖ, ἔκ ἐστὶν ἐν χρόνῳ· τὸ μὲν γὰρ ἐν
χρόνῳ εἶναι τὸ μετρεῖσθαι ἐστὶ χρόνῳ, ὁ δὲ χρόνος κινήσεως
καὶ ἡρεμίας μέτρον. φανερὸν ἔν ὅτι ἔδδ τὸ μὴ ὄν ἔσαι πᾶν ἐν
χρόνῳ, οἷον ὅσα μὴ ἐνδέχεται ἄλλως, ὥσπερ τὸ τὴν διά-
μετρον εἶναι τῇ πλευρᾷ σύμμετρον. ὅλως γὰρ, εἰ μέτρον
μὲν ἐστὶ κινήσεως ὁ χρόνος καθ' αὐτό, τῶν δ' ἄλλων κατὰ
συμβεβηκός, δῆλον ὅτι ὦν τὸ εἶναι μετρεῖ, τούτοις ἅπασιν
ἔσαι τὸ εἶναι ἐν τῷ ἡρεμῆς ἢ κινεῖσθαι. ὅσα μὲν ἔν φθαρτὰ
καὶ γενητὰ καὶ ὅλως ὅτε μὲν ὄντα ὅτε δὲ μὴ, ἀνάγκη ἐν
χρόνῳ εἶναι· ἐστὶ γὰρ χρόνος τις πλείων, ὃς ὑπερέχει τοῦ τε
εἶναι αὐτῶν καὶ τῷ μετροῦντος τὴν ὅσιν· τῶν δὲ μὴ ὄντων
ὅσα μὲν περιέχει ὁ χρόνος, τὰ μὲν ἦν, οἷον Ὀμηρός ποτε

1. ἔτις *FGI*. || ὀρίσθαι *G*. || 2. καταμετρήσει *I*. || τὴν ὅλην — 3. ἀναμετρήσει *om F*. || 2. τὸ μῆκος καὶ πῆχυς *G*, ὁ πῆχυς τὸ μῆκος *HI*. || 3. ὀρίσαι *EG*. || 4. τῷ *G*. || 5. τῷ χρόνῳ — 7. μετρεῖσθαι *om F*. || 5. αὐτὴν *E*. || 6. μετρεῖ *om E*. || αὐτῇ *om H*. || 7. δὲ δῆλον *H*. || 9. αὐτοῖς *I*. || 10. δυσὸν *E*, δυσὸν γὰρ *G*. || ὁ *om FI*. || 11. τὸ *om E*. || 12. ἥτοι] τὸ ἢ *E*. || ὅτε *G*. || 13. δ'] δ' ἐστὶν *E*. || 14. ὅσα ἄλλα *τ. H*. || 15. μονὰς *τε καὶ H*. || καὶ τὸ ἄρτιον *FH*. || 16. τι] ὅτι *E*. || 17. ἐστὶν] τι ἐστὶν *I*. || 18. ὑπ'] ὑπὸ τοῦ *H*. || ὑπὸ τοῦ τόπου *FGHI*. || 19. ὅτι καὶ *G*. || ὁ *om E*. || 21. ἔτε] εἶναι ὅτε *H*. || 23. ἐστὶ *post* ἕρανός *ponunt HI*, *om F*. || 25. χρόνῳ τὸ εἶναι *H*. || 28. τὰ *om E*. || ὑπὸ τοῦ χρόνου *FHI*. || 29. ἔτις *E*. || 30. καὶ *om F*. || πάσχει *EH*. || καθάπερ καὶ λ. εἰώθαμεν *om F*. || 32. πᾶν *E*. || καὶ ἐπιλ. διὰ τὸν χρόνον] ἔδδ μετρεῖται τὰ εἶναι αὐτῶν ὑπὸ τοῦ χρόνου *F*.

1. αἴτιον καθ' αὐτὸν *E*. || 3. τὰ *om E*. || 4. ὑπὸ τῷ χρόνῳ *F*. || 5. ἔδδ — χρόνος *om G*. || 7. ἐν τῷ χρόνῳ *I*. || 8. κατὰ συμβεβη-
κός *om E*. || 10. καὶ ἐν τῷ χρόνῳ· ἢ γὰρ ἡ κίνησις *I*. || 12. ἡρεμῆς] ἡρεμῆς *F*. || 15. αὐτῷ *E*. || 16. ὥς καὶ ἐν χρόνῳ τὸ ὑπὸ χρόνου καὶ
μέρος χρόνου μετρήσει *E*. || 19. χρόνῳ *pr F*, τῷ χρόνῳ *EH*. || 20. ἢ ποσὸν τι ἐστὶν *om pr E*. || ἢ *om EI*. || ποσῇ *τ. H*. || 21. μήτε] *μὴ FH*. || ἔδδ *E*. || μὲν *om F*. || 22. εἶναι — χρόνῳ *om pr E*. || ἐστὶ τὸ μετρεῖσθαι *FGI*. || 23. καὶ] ἐστὶ καὶ *H*. || 24. μὴ *om E*. ||
25. ὅλως μὲν γὰρ *H*. || 26. μὲν *om G*. || κινήσεως *ante* ἐστὶ *ponit H*, *post* χρόνος *FGI*. || 28. ἐστὶ *F*. || 29. γενητὰ *FI*. || μὴ] *μὴ*
ὄντα *H*. || 30. δὲ] ὅσων *G*. || ὑπάρχει *I*. || *τε om Fghi*. || 31. ὅσιν αὐτῶν τῶν *E*.

ἦν, τὰ δὲ ἔσαι, οἷον τῶν μελλόντων τι, ἐφ' ὅποτε περι-
έχει· καὶ εἰ ἐπ' ἀμφω, ἀμφοτέρω καὶ ἦν καὶ ἔσαι· ὅσα
δὲ μὴ περιέχει μηδαμῇ, ἔτ' ἦν ἔτ' ἔστιν ἔτ' ἔσαι. ἐστὶ δὲ τὰ
τοιαῦτα τῶν μὴ ὄντων, ὅσων τἀντικείμενα αἰεὶ ἐστίν, οἷον τὸ
ἀσύμμετρον εἶναι τὴν διάμετρον αἰεὶ ἐστίν, καὶ ἔκ ἔσαι τῶν
ἐν χρόνῳ. ὁ τοῖνον ὁδὲ τὸ σύμμετρον· διὸ αἰεὶ ἔκ ἔστιν, ὅτι
ἐναντίον τῷ αἰεὶ ὄντι. ὅσων δὲ τὸ ἐναντίον μὴ αἰεὶ, ταῦτα
δὲ δύναται καὶ εἶναι καὶ μὴ, καὶ ἐστὶ γενέσεις καὶ φθορὰ
αὐτῶν.

- 13 Τὸ δὲ νῦν ἐστὶ συνέχεια χρόνος, ὥσπερ ἐλέχθη· συνέχει
γὰρ τὸν χρόνον τὸν παρελθόντα καὶ ἐσόμενον, καὶ ὅλως
πέρας χρόνου ἐστίν· ἐστὶ γὰρ τῷ μὲν ἀρχῇ, τῷ δὲ τελευτῇ.
ἀλλὰ τῶν ἔκ ὥσπερ ἐπὶ τῆς σιγῆς μενύσης φανερόν.
διαίρει δὲ δύναται. καὶ ἡ μὲν τοῖστο, αἰεὶ ἕτερον τὸ νῦν,
ἡ δὲ συνδεῖ, αἰεὶ τὸ αὐτό, ὥσπερ ἐπὶ τῶν μαθηματικῶν
γραμμῶν. ὁ γὰρ ἡ αὐτὴ αἰεὶ μία σιγὴ τῇ νοήσει· διαί-
ρυντων γὰρ ἄλλη· ἡ δὲ μία, ἡ αὐτὴ πάντη. ἔτω καὶ τὸ
νῦν τὸ μὲν τῷ χρόνῳ διαίρεσις κατὰ δύναμιν, τὸ δὲ πέρας
ἀμφοῶν καὶ ἐνότης· ἐστὶ δὲ ταῦτό καὶ κατὰ ταῦτό ἡ διαί-
ρεσις καὶ ἡ ἐνωσις, τὸ δ' εἶναι οὐ ταῦτό. τὸ μὲν ἔτω λέ-
γεται τῶν νῦν, ἀλλὰ δ' ὅταν ὁ χρόνος ὁ τούτου ἐγγὺς ἦ.
ἥξει νῦν, ὅτι τήμερον ἥξει· ἥκει νῦν, ὅτι ἦλθε τήμερον. τὰ
δ' ἐν Ἰλίῳ γέγονεν ὁ νῦν, ὅδ' ὁ κατακλυσμὸς γέγονε νῦν·
καίτοι συνεχὴς χρόνος εἰς αὐτά, ἀλλ' ὅτι ἔκ ἐγγύς. τὸ δὲ
ποτέ χρόνος ὠρισμένος πρὸς τὸ πρότερον νῦν, οἷον ποτέ ἐλ-
φθῇ Τροία, καὶ ποτέ ἔσαι κατακλυσμὸς· δεῖ γὰρ πεπε-
ράνθαι πρὸς τὸ νῦν. ἔσαι ἄρα ποσὸς τις ἀπὸ τῶδε χρόνος
καὶ εἰς ἐκείνο, καὶ ἦν εἰς τὸ παρελθόν· εἰ δὲ μηδεὶς χρόνος
ὅς ἔ ποτε, πᾶς ἂν εἴη χρόνος πεπερασμένος. ἄρ' ἔν ὑπο-
λείψει; ἡ ἔ, εἴπερ αἰεὶ ἐστὶ κίνησις. ἄλλος ἔν ἡ ὁ αὐτὸς
πολλάκις; δῆλον ὅτι ὡς ἂν ἡ κίνησις, ἔτω καὶ ὁ χρόνος·
εἰ μὲν γὰρ ἡ αὐτὴ καὶ μία γίνεται ποτε, ἔσαι καὶ χρόνος
εἰς καὶ ὁ αὐτός, εἰ δὲ μὴ, ἔκ ἔσαι. ἐπεὶ δὲ τὸ νῦν τελευτῇ

καὶ ἀρχῇ χρόνος, ἀλλ' ὁ τῷ αὐτῷ, ἀλλὰ τῷ μὲν παρήκοντος
τελευτῇ, ἀρχῇ δὲ τῷ μέλλοντος, ἔχει ἂν ὥσπερ ὁ κύκλος
ἐν τῷ αὐτῷ πως τὸ κυρτόν καὶ τὸ κοῖλον, ἔτω καὶ ὁ χρό-
νος αἰεὶ ἐν ἀρχῇ καὶ τελευτῇ, καὶ διὰ τῶτο δοκεῖ αἰεὶ ἔτε-
ρος. ὁ γὰρ τῷ αὐτῷ ἀρχῇ καὶ τελευτῇ τὸ νῦν· ἅμα γὰρ
ἂν καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ τὰ ἀντικείμενα εἴη καὶ ἔκ ὑπολείψει
δὴ· αἰεὶ γὰρ ἐν ἀρχῇ. τὸ δ' ἡδη τὸ ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ παρόν-
τος νῦν ἀτόμου μέρος τῷ μέλλοντος χρόνος. πότε βαδίζεις;
ἡδη, ὅτι ἐγγὺς ὁ χρόνος ἐν τῷ μέλλει. καὶ τῷ παρελθού-
τος χρόνος τὸ μὴ πόρρω τῷ νῦν. πότε βαδίζεις; ἡδη βε-
βάδιχα. τὸ δὲ Ἰλίον φάναι ἡδη ἐαλωκέναι ὁ λέγομεν, ὅτι
πόρρω λίαν τοῦ νῦν. καὶ τὸ ἄρτι τὸ ἐγγὺς τοῦ παρόντος
νῦν, τὸ μόριον τοῦ παρελθόντος. πότε ἦλθες; ἄρτι, ἐὰν ἡ
ὁ χρόνος ἐγγὺς τῷ ἐνεσῶτος νῦν. πάλαι δὲ τὸ πόρρω. τὸ
δ' ἐξαίφνης τὸ ἐν ἀναισθήτῳ χρόνῳ διὰ μικρότητα ἐκείνῃ
μεταβολὴ δὲ πᾶσα φύσει ἐκσαπτικόν. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ πάντα
γίνεται καὶ φθίρεται· διὸ καὶ οἱ μὲν σοφώτατον ἔλεγον, ὁ
δὲ Πυθαγόρειος Πάρων ἀμαθέστατον, ὅτι καὶ ἐπιλανθάνονται
ἐν τῷ, λέγων ὀρθότερον· δῆλον ἔν ὅτι φθορὰς μᾶλλον
ἔσαι καθ' αὐτὸν αἴτιος ἢ γενέσεως, καθάπερ ἐλέχθη καὶ
πρότερον (ἐκσαπτικὸν γὰρ ἢ μεταβολὴ καθ' αὐτήν), γενέσεως
δὲ καὶ τῷ εἶναι κατὰ συμβεβηκός. σημειῖον δὲ ἰκανὸν ὅτι
γίνεται μὲν οὐδὲν ἄνευ τῷ κινεῖσθαι πως αὐτὸ καὶ πράττειν,
φθίρεται δὲ καὶ μηδὲν κινέμενον. καὶ ταύτην μάλις λέ-
γειν εἰώθαμεν ὑπὸ τῷ χρόνῳ φθοράν. ὁ μὴν ἀλλ' οὐδὲ ταύ-
την ὁ χρόνος ποιεῖ, ἀλλὰ συμβαίνει ἐν χρόνῳ γίνεσθαι καὶ
ταύτην τὴν μεταβολήν. ὅτι μὲν ἔν ἔστιν ὁ χρόνος καὶ τί,
καὶ ποσαχῶς λέγομεν τὸ νῦν, καὶ τί τὸ ποτέ καὶ τὸ ἄρτι
καὶ τὸ ἡδη καὶ τὸ πάλαι καὶ τὸ ἐξαίφνης, εἴρηται.

Τούτων δ' ἡμῖν ἔτω διηριθμημένων φανερόν ὅτι πᾶσα
μεταβολὴ καὶ ἅπαν τὸ κινέμενον ἐν χρόνῳ· τὸ γὰρ θάπτον
καὶ βραδύτερον κατὰ πᾶσάν ἐστι μεταβολήν· ἐν πᾶσι γὰρ
ἔτω φαίνεται. λέγω δὲ θάπτον κινεῖσθαι τὸ πρότερον μετα-

1. οἷον om E. || 2. ὁ πότερος I. || 3. καὶ εἰ — ἔσαι om E. || ἀμφω om H. || ὅσα] ὡν III. || 3. περιέχει om E. || μηδὲν H, om E. ||
οὐτ' ἔστιν om I. || 5. ἔσαι H. || 6. σύμμετρον εἶναι διὸ H. || 8. δὲ om F. || καὶ ante εἶναι om E. || 11. τὸν χρόνον om F. || παρελ-
λόντα G. || ἐρχόμενον χρόνον καὶ F. || ὅλως om E. || 14. τοῖστον FGHI. || 16. μία ante αἰεὶ F, om EH. || νοήσει καὶ αἰεὶ διαίρ. E. ||
17. γὰρ om E. || ἄλλη καὶ ἄλλη· ἡ F. || πάντῃ om G. || ἔτω δὲ καὶ H. || 19. κατ' αὐτὸ EH. || 20. ταυτὸν H. || μὲν ἔν ἔτω GHI. ||
21. τῶν] τὸ corr E. || ἄλλο δ' ὅταν] τὸ δ' ἄλλως corr E. || ἡ] ἡ ἔτω corr E. || 22. ἥξει γὰρ νῦν ὅτι τήμερον ἥξει, καὶ ἥκει νῦν ὅτι ἥκει
H. || 23. ὅδ' — νῦν om E. || γέγονε] ἔσαι H. || 24. συνεχὴς ὁ χρ. E, συνεχὴς ἐστὶ χρ. H. || εἰς αὐτά] εἰς ὁ αὐτός H. || 26. ἡ τροία F. ||
27. ὁ χρόνος F. || 28. καὶ ante εἰς om GH. || εἰς post καὶ om G. || μὴ εἰς F, μὴδὲ εἰς GI. || 30. αἰεὶ EG. || ὁ om H. ||
31. ὅτι] δ' ὅτι H. || ἂν εἴη ἡ F. || 32. καὶ ante χρ. om FGHI. || 33. ἐπειδὴ τὸ E.

1. ἀρχῇ τῷ χρόνῳ F. || 3. τὸ om H. || 6. τὰ ἀντ.] τὰν ἀντὰ ἂν E. || 8. βαδίζεις GH, δὴ βαδίζεις F. || 9. πλῆθους FGHI. ||
10. βαδίζεις FH. || 11. δὲ] δὲ τὸ EH. || 12. λίαν πόρρω EH. || 13. ἦλθεν G. || 14. ὁ χρόνος ὁ ἐγγύς E. || 15. ἀναισθήτῳ H. ||
διὰ μικρ. ἐκείνῃ om E, ἐκείνῃ om GH. || 16. ἐκσαπτικὴ F. || 22. ὅτι γίν. μὲν] γίν. μὲν γὰρ H. || 23. μηδὲν G. || 24. δὲ] γὰρ G. ||
25. εἰώθα E. || ὁ μὴ om E. || 27. καὶ τίς E, om H. || 28. λέγεται H, τί τε E. || τὸ post καὶ om E. || 29. καὶ τί τὸ ἡδη
GHI. || τὸ ante π. om EG. || 30. ἔτω διηριθμῶν I, ὥδε διηριθμῶν H. || ἅπαντα ἢ μεταβολὴ H, ἅπαντα μεταβολήν FGI. || 31. ἐν
ἀνάγκῃ κινεῖσθαι ἐν FGHI. || 32. κατὰ] καὶ G. || πᾶσι] ἀπάσαις H.

βάλλον εἰς τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα καὶ ὁμα-
λὴν κίνησιν κινούμενον, οἷον ἐπὶ τῆς φορᾶς, εἰ ἄμφω κατὰ
τὴν περιφερῆ κινεῖται ἢ ἄμφω κατὰ τὴν εὐθεῖαν· ὁμοίως δὲ
καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἀλλὰ μὴν τό γε πρότερον ἐν χρόνῳ ἐστίν·
πρότερον γὰρ καὶ ὕστερον λέγομεν κατὰ τὴν πρὸς τὸ νῦν ἀπό- 5
στασιν, τὸ δὲ νῦν ὅρος τῆ παρήκοντος καὶ τῆ μέλλοντος· ὥς
ἐπεὶ τὰ νῦν ἐν χρόνῳ, καὶ τὸ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν χρόνῳ
ἔσαι· ἐν ᾧ γὰρ τὸ νῦν, καὶ ἡ τῶ νῦν ἀπόστασις. ἐναντίως
δὲ λέγεται τὸ πρότερον κατὰ τε τὸν παρεληλυθότα χρόνον
καὶ τὸν μέλλοντα· ἐν μὲν γὰρ τῷ παρεληλυθότι πρότερον 10
λέγομεν τὸ πορρώτερον τῶ νῦν, ὕστερον δὲ τὸ ἐγγύτερον, ἐν
δὲ τῷ μέλλοντι πρότερον μὲν τὸ ἐγγύτερον, ὕστερον δὲ τὸ
πορρώτερον. ὥς· ἐπεὶ τὸ μὲν πρότερον ἐν χρόνῳ, πάσῃ δ'
ἀκολουθεῖ κινήσει τὸ πρότερον, φανερόν ὅτι πᾶσα μεταβολὴ
καὶ πᾶσα κίνησις ἐν χρόνῳ ἐστίν.

Ἄξιον δ' ἐπισκέψωμαι καὶ πῶς ποτὲ ἔχει ὁ χρόνος πρὸς
τὴν ψυχὴν, καὶ διὰ τί ἐν παντὶ δοκεῖ εἶναι ὁ χρόνος, καὶ
ἐν γῇ καὶ ἐν θαλάττῃ καὶ ἐν ἑρανῶ. ἢ ὅτι κινήσεώς τι πά-
θος ἢ ἔξις, ἀριθμὸς γε ὢν, ταῦτα δὲ κινητὰ πάντα. ἐν τόπῳ
γὰρ πάντα· ὁ δὲ χρόνος καὶ ἡ κίνησις ἅμα κατὰ τε δύνα- 20
μιν καὶ κατ' ἐνέργειαν. πρότερον δὲ μὴ οὕσης ψυχῆς εἴη ἂν
ὁ χρόνος ἢ ἔξ, ἀπορήσειεν ἂν τις· ἀδύνατον γὰρ ὅπως εἶναι
τῶ ἀριθμήσαντος ἀδύνατον καὶ ἀριθμητόν τι εἶναι, ὥς τε δῆ-
λον ὅτι ἐδ' ἀριθμὸς· ἀριθμὸς γὰρ ἢ τὸ ἠριθμημένον ἢ τὸ
ἀριθμητόν. εἰ δὲ μηδὲν ἄλλο πέφυκεν ἀριθμεῖν ἢ ψυχὴ καὶ 25
ψυχῆς νῦς, ἀδύνατον εἶναι χρόνον ψυχῆς μὴ ὕσης, ἀλλ'
ἢ τῷτο ὅ ποτε ὢν ἐστίν ὁ χρόνος, οἷον εἰ ἐνδέχεται κίνησιν εἶ-
ναι ἄνευ ψυχῆς. τὸ δὲ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν κινήσει ἐστίν·
χρόνος δὲ ταῦτ' ἐστίν ἢ ἀριθμητὰ ἐστίν. ἀπορήσειε δ' ἂν τις
καὶ ποίας κινήσεως ὁ χρόνος ἀριθμὸς. ἢ ὅποιαν; καὶ γὰρ 30
γίνεται ἐν χρόνῳ καὶ φθίρεται καὶ αὐξάνεται, καὶ ἀλλοι-
ζεται ἐν χρόνῳ καὶ φέρεται· ἢ ἔν κινήσει ἐστίν, ταύτῃ ἐστίν
ἐκάστης κινήσεως ἀριθμὸς. διὸ κινήσεως ἐστίν ἀπλῶς ἀριθμὸς

συνεχοῦς, ἀλλ' ἔτι τινός. ἀλλ' ἔτι νῦν κεκινήσθαι καὶ ἄλλα,
ὧν ἐκατέρας τῆς κινήσεως εἴη ἂν ἀριθμὸς. ἕτερος ἔν χρόνῳ
ἐστίν, καὶ ἅμα δύο ἴσοι χρόνοι ἂν εἴεν, ἢ ἔξ· ὁ αὐτὸς γὰρ
χρόνος εἰς ὁμοίως καὶ ἅμα· εἶδει δὲ καὶ οἱ μὴ ἅμα· εἰ
γὰρ εἴεν κύνες, οἱ δ' ἵπποι, ἐκατέροι δ' ἑπτὰ, ὁ αὐτὸς ἀρι-
θμὸς. ἔτω καὶ τῶν κινήσεων τῶν ἅμα περαινομένων ὁ αὐ-
τὸς χρόνος, ἀλλ' ἢ μὲν ταχέα ἴσως ἢ δ' οὐ, καὶ ἢ μὲν
φορὰ ἢ δ' ἀλλοιώσις. ὁ μέντοι χρόνος ὁ αὐτός, εἴπερ καὶ
ὁ ἀριθμὸς ἴσος, καὶ ἅμα, τῆς τε ἀλλοιώσεως καὶ τῆς
φορᾶς· καὶ διὰ τῷτο αἱ μὲν κινήσεις ἕτεραι καὶ χωρὶς, ὁ
δὲ χρόνος πανταχοῦ ὁ αὐτός, ὅτι καὶ ὁ ἀριθμὸς εἰς καὶ ὁ
αὐτὸς πανταχοῦ ὁ τῶν ἴσων καὶ ἅμα. ἐπεὶ δ' ἐστὶ φορὰ
καὶ ταύτης ἡ κύκλῳ, ἀριθμεῖται δ' ἕκαστον ἐνί τινι συγγενεῖ,
μονάδες μονάδι, ἵπποι δ' ἵππῳ, ἔτω καὶ ὁ χρόνος χρόνῳ
15 τινὶ ὠρισμένῳ. μετρεῖται δ' ὥσπερ εἴπομεν, ὅ τε χρόνος κι-
νῆσει καὶ ἡ κίνησις χρόνῳ. τῷτο δ' ἐστίν, ὅτι ὑπὸ τῆς ὠρι-
μένης κινήσεως χρόνῳ μετρεῖται τῆς τε κινήσεως τὸ ποσὸν
καὶ τοῦ χρόνου. εἰ ἔν τὸ πρῶτον μέτρον πάντων τῶν συγ-
γενῶν, ἡ κυκλοφορία ἢ ὁμαλῆς μέτρον μάλιστα, ὅτι ὁ ἀρι-
θμὸς ὁ ταύτης γνωριμώτατος. ἀλλοιώσις μὲν ἔν ἐδ' αὐξή-
σις ἐδὲ γένεσις ἐκ εἰσὶν ὁμαλεῖς, φορὰ δ' ἐστίν. διὸ καὶ δε-
κεῖ ὁ χρόνος εἶναι ἢ τῆς σφαίρας κινήσις, ὅτι ταύτῃ μετρεῖ-
ται αἱ ἄλλαι κινήσεις καὶ ὁ χρόνος ταύτῃ τῇ κινήσει. διὰ
δὲ τῷτο καὶ τὸ εἰσθὸς λέγεσθαι συμβαίνει· φασι γὰρ κύκ-
λον εἶναι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν κί-
νησιν ἐχόντων φυσικὴν καὶ γένεσιν καὶ φθοράν. τοῦτο δ',
ὅτι ταῦτα πάντα τῷ χρόνῳ κρίνεται, καὶ λαμβάνει τελευ-
τὴν καὶ ἀρχὴν ὥσπερ ἂν εἰ κατὰ τινα περίοδον· καὶ γὰρ ὁ
χρόνος αὐτὸς εἶναι δοκεῖ κύκλος τις. τῷτο δὲ πάλιν δοκεῖ,
διότι τοιαύτης ἐστὶ φορᾶς μέτρον καὶ μετρεῖται αὐτὸς ὑπὸ
τοιαύτης. ὥς τε τὸ λέγειν εἶναι τὰ γινόμενα τῶν πραγμάτων
κύκλον τὸ λέγειν ἐστὶ τῶ χρόνῳ εἶναι τινα κύκλον· τοῦτο δ',
ὅτι μετρεῖται τῇ κυκλοφορίᾳ· παρὰ γὰρ τὸ μέτρον οὐδὲν

2. οἷον om E. || 3. περιφέρειαν H. || 4. γε om F. || 7. χρόνῳ δηλονότι καὶ τὰ πρότερον καὶ τὰ ὕστερον ἐν H. || 8. νῦν ἐστὶ καὶ H. ||
9. καὶ τὸν μέλλοντα χρόνον E. || 13. τὸ om E. || 15. πᾶσα om H. || 17. δοκεῖ ἐν ἅπαντι H. || ὁ om F. || χρόνος οἷον καὶ H. || 18. ἐν
ante θ. om F, ante ἑρ. om FG. || ἢ om EI. || διότι I. || 20. χρόνος] τόπος I. || 21. ὕσης τῆς ψυχῆς FGHI. || 22. εἶναι om
F. || 24. ἐδ' ὁ ἀριθμὸς G. || ἀριθμύμενον F. || 25. ἢ ψυχὴ ἀριθμεῖν FGI. || 27. ἢ] αἰ E. || εἶναι om F. || 28. δε] τε H. || ἐστίν. ὁ
χρόνος E. || 30. ἀριθμὸς ὁ χρόνος H. || 31. ἐν χρόνῳ om I. || καὶ φθίρεται om FEG, ante καὶ ἀλλοιῖται ponit H. || αὐξεται GH. ||
32. φθίρεται pr E. || ἢ] εἰ E. || 33. ἀπλῶς ἀριθμὸς ἐστὶ FGHI.

1. καὶ κινεῖσθαι H, κινεῖσθαι G. || ἄλλο G. || 3. χρόνοι ἴσοι H. || ἢ ἔξ om E. || αὐτὸς] ἅπας GI. || 4. ὁμοίως καὶ] καὶ ἴσος καὶ πᾶς
H. || καὶ post δὲ om E. || 5. εἴεν] οἱ μὲν εἴεν E, εἴεν οἱ μὲν H. || 6. ἔτω δὲ καὶ FGI. || 9. φορᾶς καὶ τῆς ἀλλοιώσεως H. || 11. παν-
ταχοῦ H. || 12. πανταχοῦ E. || 13. ἐν] ἐν I. || τινι om E. || 14. δ' om H. || ὁ om E. || ὠρισμένῳ τινὶ χρόνῳ H. || 17. τε] δὲ E,
om F. || 18. ἀπάντων H. || 19. ὁμαλῇ I. || ὁ om E. || 22. ὁ om F. || σφαίρας ἢ κ. F. || 27. ταῦτα om E. || 29. αὐτὸς om H. ||
εἶναι post τις F. || 30. φορᾶς ἐστὶ FGI. || αὐτὸς] ὁ αὐτός G. || 31. τοιαύτης φορᾶς. ὡς τὸ E. || 32. τὸ — κύκλον om H. || ἐστὶ τὸ τοῦ
F. || τινα εἶναι I. || 33. μέτρον] μετρεῖν F.

ἄλλο παρεμφαίνεται τὸ μετρώμενον, ἀλλ' ἢ πλείω μέτρα τὸ ὅλον. λέγεται δ' ὁρθῶς καὶ ὅτι ἀριθμὸς μὲν ὁ αὐτὸς ὁ τῶν προβάτων καὶ τῶν κυνῶν, εἰ ἴσος ἑκάτερος, δεκάς δὲ ἔχῃ ἡ αὐτὴ οὐδὲ δέκα ταῦτά, ὥσπερ οὐδὲ τρίγωνα τὰ αὐτὰ τὸ ἰσόπλευρον, καὶ τὸ σκαληνές. καίτοι σχῆμά γε ταυτό, ὅτι τρίγωνα ἄμφω· ταυτό γὰρ λέγεται οὐ μὴ διαφέρει διαφορά, ἀλλ' ἔχῃ ἔ διαφέρει, οἷον τρίγωνον τριγώνῳ διαφορά διαφέρει· τοιγαρῶν ἕτερα τρίγωνα· σχήματος δὲ οὐ, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ διαιρέσει καὶ μιᾷ. σχῆμα γὰρ τὸ μὲν τοιόνδε κύκλος, τὸ δὲ τοιόνδε τρίγωνον, τέτῳ δὲ τὸ μὲν τοι- 10 ὂνδε ἰσόπλευρον, τὸ δὲ τοιόνδε σκαληνές. σχῆμα μὲν ἔν τὸ αὐτὸ καὶ τέτῳ (τρίγωνον γάρ), τρίγωνον δ' ἔ τὸ αὐτό. καὶ ὁ ἀριθμὸς δὴ ὁ αὐτός· οὐ γὰρ διαφέρει ἀριθμοῦ διαφορά ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν· δεκάς δ' ἔχῃ ἡ αὐτή· ἐφ' ὧν γὰρ λέγεται, διαφέρει· τὰ μὲν γὰρ κύνες, τὰ δ' ἵπποι. καὶ περὶ μὲν 15 χρόνου καὶ αὐτῶ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν οἰκείων τῇ σκέψει εἴρηται.

Ε.

Μεταβάλλει δὲ τὸ μεταβάλλον πᾶν τὸ μὲν κατὰ συμβεβηκός, οἷον ὅταν λέγωμεν τὸ μουσικὸν βαδίζειν, ὅτι ὦ συμβέβηκε μουσικῶ εἶναι, τοῦτο βαδίζει· τὸ δὲ τῷ τέ- 20 του τι μεταβάλλειν ἀπλῶς λέγεται μεταβάλλειν, οἷον ὅσα λέγεται κατὰ μέρη· ὑγιαίνεται γὰρ τὸ σῶμα, ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς ἢ ὁ θώραξ, ταῦτα δὲ μέρη τῷ ὅλου σώματος. ἔστι δὲ δὴ τι ὃ ἔτε κατὰ συμβεβηκός κινεῖται ἔτε τῷ ἄλλο τι τῶν αὐτῶ, ἀλλὰ τῷ αὐτὸ κινεῖσθαι πρῶτον. καὶ τέτ' ἐστὶ τὸ κατ' αὐτὸ κινητόν, κατ' ἄλλην δὲ κίνησιν ἕτερον, οἷον ἀλλοιωτόν, καὶ ἀλλοιωσεως ὑγιαντόν ἢ θερμαντόν ἕτερον. ἔστι 30 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κινῆντος ὡσαύτως· τὸ μὲν γὰρ κατὰ συμβεβηκός κινεῖ, τὸ δὲ κατὰ μέρος τῷ τῶν τέτου τι, τὸ δὲ κατ' αὐτὸ πρῶτον, οἷον ὁ μὲν ἱατρὸς ἰᾶται, ἢ δὲ χεῖρ πλήττει. ἐπεὶ δ' ἔστι μὲν τι τὸ κινῶν πρῶτον, ἔστι δὲ τι τὸ κινώμενον, ἔτι ἐν ᾧ, ὁ χρόνος, καὶ παρὰ ταῦτα ἐξ οὗ καὶ εἰς 35

ᾧ· πᾶσα γὰρ κίνησις ἐκ τινος καὶ εἰς τι· ἕτερον γὰρ τὸ πρῶτον κινούμενον καὶ εἰς ὃ κινεῖται καὶ ἐξ οὗ, οἷον τὸ ξύλον καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν. τῶν δὲ τὸ μὲν ὅ, τὸ δ' εἰς ὃ, τὸ δ' ἐξ οὗ. ἢ δὴ κίνησις δῆλον ὅτι ἐν τῷ ξύλῳ, ἐκ 5 ἐν τῷ εἶδει· οὔτε γὰρ κινεῖ οὔτε κινεῖται τὸ εἶδος ἢ ὁ τόπος ἢ τὸ τοσόνδε, ἀλλ' ἐστὶ κινῶν καὶ κινούμενον καὶ εἰς ὃ κινεῖται. μᾶλλον γὰρ εἰς ὃ ἢ ἐξ οὗ κινεῖται, ὀνομάζεται ἢ μεταβολή. διὸ καὶ ἡ φθορὰ εἰς τὸ μὴ ὂν μεταβολή ἐστίν· καίτοι καὶ ἐξ ὄντος μεταβάλλει τὸ φθειρόμενον· καὶ ἡ γένεσις εἰς ὂν, καίτοι καὶ ἐκ μὴ ὄντος. τί μὲν ἔν ἐστὶν ἡ κίνησις, εἴρηται πρότερον· τὰ δ' εἶδη καὶ τὰ πάθη καὶ ὁ τόπος, εἰς ᾧ κινῶνται τὰ κινούμενα, ἀκίνητά ἐστιν, οἷον ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ θερμότης. καίτοι ἀπορήσειεν ἂν τις, εἰ τὰ πάθη κινήσεις, ἢ δὲ λευκότης πάθος· ἔσαι γὰρ εἰς κίνησιν 20 μεταβολή. ἀλλ' ἴσως ἔχῃ ἡ λευκότης κίνησις, ἀλλ' ἡ λεύκανσις. ἔστι δὲ καὶ ἐν ἐκείνοις καὶ τὸ κατὰ συμβεβηκός καὶ τὸ κατὰ μέρος καὶ τὸ κατ' ἄλλο καὶ τὸ πρῶτως καὶ τὸ μὴ κατ' ἄλλο, οἷον τὸ λευκανόμενον εἰς μὲν τὸ νοούμενον μεταβάλλει κατὰ συμβεβηκός (τῷ γὰρ χρώματι συμβέβηκε 20 νοεῖσθαι), εἰς δὲ χρώμα, ὅτι μέρος τὸ λευκὸν τῷ χρώματος, καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην, ὅτι μέρος αἰ' Ἀθῆναι τῆς Εὐρώπης, εἰς δὲ τὸ λευκὸν χρώμα κατ' αὐτό. πῶς μὲν ἔν κατ' αὐτὸ κινεῖται, καὶ πῶς κατὰ συμβεβηκός, καὶ πῶς κατ' ἄλλο τι, καὶ πῶς τὸ αὐτὸ πρῶτον, καὶ ἐπὶ κινούντος καὶ ἐπὶ κινουμένου, δῆλον, καὶ ὅτι ἡ κίνησις ἐκ ἐν τῷ εἶδει ἀλλ' ἐν τῷ κινεμένῳ καὶ κινητῷ κατ' ἐνέργειαν. ἢ μὲν οὖν κατὰ συμβεβηκός μεταβολή ἀφείσθω· ἐν ἁπασί τε γὰρ ἐστὶ καὶ αἰεὶ καὶ πάντων· ἢ δὲ μὴ κατὰ συμβεβηκός ἐκ ἐν ἁπασιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐν τοῖς μεταξύ καὶ ἐν ἀντιφάσει. 30 τοῦτου δὲ πίσις ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐκ δὲ τῷ μεταξύ μεταβάλλει· χρήται γὰρ αὐτῷ ὡς ἐναντίῳ ὄντι πρὸς ἑκάτερον· ἔστι γὰρ πῶς τὸ μεταξύ τὰ ἄκρα. διὸ καὶ τέτῳ πρὸς ἐκεῖνα κἀκεῖνα πρὸς τέτῳ λέγεται πῶς ἐναντία, οἷον ἡ μέση βαρεῖα πρὸς τὴν νητὴν καὶ ὀξεία πρὸς τὴν ὑπάτην, καὶ τὸ φαιδὸν λευκὸν πρὸς τὸ μέλαν καὶ μέλαν πρὸς τὸ λευκόν. ἐπεὶ δὲ

2. ὅτι ὁ ἀρ. *FHI*. || δ post αὐτὸς om *E*. || 3. καὶ ὁ τῶν *H*. || 4. ἐδὲ δ. ταυτά om *F*. || τὰ αὐτά *EI*. || 5. τὸ ante σκ. om *E*. || σκαληνόν *FH*, σκαληνὸς ἀλλα *E*. || 6. ταυτὸν *H*. || 7. διαφορά *F*. || τρίγωνον om *E*. || 8. σχήματα *F*, σχῆμα *I*. || δὲ] δὲ σχήματος *I*, δὲ γε *GH* et corr *E*. || 9. γὰρ ἐστὶ τὸ *H*. || 11. σκαληνόν *FH*. || μὲν om *H*. || 12. τέτῳ τρίγωνον γὰρ] τὸ τρίγωνον *E*. || 13. ὁ ante ἀρ. om *F*. || δὲ *H*.

Codices *EFHI*. || Tit. *E*] φυσικῶν πέμπτον *I*. || 22. οἷον ὅταν corr *E*. || ante τὸ litteras quattuor deletas *E*. || τὸν *HI*. || 23. εἶναι om pr *E*. || 27. δὲ om *F*. || 29. ἐαυτὸ *I*. || 31. κατὰ om *E*. || 32. κινῶν *H*. || τῶν om *F*. || 33. ἐαυτὸ *FI*. || πλήσσει *FI*. || 34. τι om *F*.

1. πρῶτως *H*. || 4. δὲ *EF*. || 6. τὸ om *E*. || καὶ om *EF*. || καὶ om *E*. || 8. καὶ om *EH*. || 9. καὶ om *F*. || 10. δὴ] δ *I*. || καὶ om *FI*. || 11. ἢ om *F*. || τὰ post καὶ om *E*. || 14. γὰρ] δὲ *F*. || κίνησιν ἢ μετ. *H*. || 15. ἀλλ' ἢ λεύκανσις om *E*. || 16. ἔσαι *I*. || 17. καὶ τὸ κατ' ἄλλο om *H*, ἄλλο καὶ τὸ om *E*. || τὸ ante μὴ om *F*. || 18. ἄλλον *E*. || 23. καὶ πῶς κατ' ἄλλο τι om *E*. || 25. ἐπὶ om *E*. || 27. γὰρ τε *EH*. || 29. ἐν ante τοῖς μ. om *F*. || 30. μεταβάλλει ὡς ἐξ ἐναντίου· χρήται *H*. || 33. καὶ ἐκεῖνα *HI*. || πῶς] ὡς *E* fortasse corr. || μέση—34. καὶ τὸ in litura rc. *E*. || 34. τὴν ante ὑπ. om *F*.

πάντα μεταβολή ἐστιν ἢ τις εἰς τι (δηλοῖ δὲ καὶ τοῦτομα· μετ' ἄλλο γὰρ τι καὶ τὸ μὲν πρότερον δηλοῖ, τὸ δ' ὕστερον), μεταβάλλοι ἂν τὸ μεταβάλλον τετραχῶς· ἢ γὰρ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον, ἢ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον, ἢ ἐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον, ἢ ἐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον· λέγω δὲ ὑποκείμενον τὸ καταφάσει δηλούμενον. ὥστε ἀνάγκη ἐκ τῶν εἰρημένων τρεῖς εἶναι μεταβολάς, τήν τε ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον, καὶ τήν ἐξ ὑποκειμένου εἰς μὴ ὑποκείμενον, καὶ τήν ἐκ μὴ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον. ἢ γὰρ ἐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς 10 μὴ ὑποκείμενον ἐκ ἑξὶ μεταβολῇ διὰ τὸ μὴ εἶναι κατ' ἀντίθεσιν· ὅτε γὰρ ἐναντία ὅτε ἀντίφασίς ἐστιν. ἢ μὲν ἔν οὐκ ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον μεταβολή κατ' ἀντίφασιν γένεσις ἐστιν, ἢ μὲν ἀπλῶς ἀπλῇ, ἢ δὲ τις τινός, οἷον ἢ μὲν ἐκ μὴ λευκῆ εἰς λευκὸν γένεσις τέτοιο, ἢ δ' ἐκ τῆ μὴ ὄντος 15 ἀπλῶς εἰς ὅτιαν γένεσις ἀπλῶς, καθ' ἣν ἀπλῶς γίνεσθαι καὶ ἢ τί γίνεσθαι λέγομεν· ἢ δ' ἐξ ὑποκειμένου εἰς οὐχ ὑποκείμενον φθορά, ἀπλῶς μὲν ἢ ἐκ τῆς ὅτιας εἰς τὸ μὴ εἶναι, τίς δὲ ἢ εἰς τὴν ἀντικείμενην ἀπόφασιν, καθάπερ ἐλέχθη καὶ ἐπὶ τῆς γένεσεως. εἰ δὲ τὸ μὴ ὄν λέγεται πλεοναχῶς, 20 καὶ μήτε τὸ κατὰ σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν ἐνδέχεται κινεῖσθαι μήτε τὸ κατὰ δύναμιν, τὸ τῷ ἀπλῶς κατ' ἐνέργειαν ὅντι ἀντικείμενον· τὸ μὲν γὰρ μὴ λευκὸν ἢ μὴ ἀγαθὸν ὅμως ἐνδέχεται κινεῖσθαι κατὰ συμβεβηκός (εἴη γὰρ ἂν ἄνθρωπος τὸ μὴ λευκόν), τὸ δ' ἀπλῶς μὴ τότε οὐδαμῶς· ἀδύνατον γὰρ 25 τὸ μὴ ὄν κινεῖσθαι, εἰ δὲ τέτοιο, καὶ τὴν γένεσιν κίνησιν εἶναι· γίνεται γὰρ τὸ μὴ ὄν. εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλιστα κατὰ συμβεβηκός γίνεται, ἀλλ' ὅμως ἀληθές εἰπεῖν ὅτι ὑπάρχει τὸ μὴ ὄν κατὰ τῆ γινομένου ἀπλῶς· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἡρεμεῖν. ταῦτά τε δὴ συμβαίνει δυσχερῇ τῷ κινεῖσθαι τὸ μὴ 30 ὄν, καὶ εἰ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν τόπῳ, τὸ δὲ μὴ ὄν ἐκ ἑστὶν ἐν τόπῳ· εἴη γὰρ ἂν πού. ἐδὲ δὴ ἢ φθορά κινήσις· ἐναντίον μὲν γὰρ κινήσει ἢ κίνησις ἢ ἡρεμία, ἢ δὲ φθορά γένεσις ἐναντίον. ἐπεὶ δὲ πάντα κίνησις μεταβολή τις, μεταβολαὶ δὲ τρεῖς αἱ εἰρημέναι, τούτων δὲ αἱ κατὰ γένεσιν καὶ φθοράν 35

ἢ κινήσεις, αὗται δ' εἰσὶν αἱ κατ' ἀντίφασιν, ἀνάγκη τὴν ἐξ ὑποκειμένου εἰς ὑποκείμενον μεταβολὴν κίνησιν εἶναι μόνην. τὰ δ' ὑποκείμενα ἢ ἐναντία ἢ μεταξύ· καὶ γὰρ ἢ ζέρησις κείσθω ἐναντίον, καὶ δηλοῖται καταφάσει, τὸ γυμνὸν καὶ λευκὸν καὶ μέλαν. εἰ ἔν αἱ κατηγορίαι διήρηται ὅτιαι καὶ ποιότητι καὶ τῷ ποῦ καὶ τῷ ποτέ καὶ τῷ πρὸς τι καὶ τῷ ποσῷ καὶ τῷ ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἀνάγκη τρεῖς εἶναι κινήσεις, τήν τε τοῦ ποιοῦ καὶ τὴν τοῦ ποσοῦ καὶ τὴν κατὰ τόπον.

Κατ' ὅτιαν δ' ἐκ ἑξὶ κινήσεις διὰ τὸ μὴδεν εἶναι ὅτιαι 2 τῶν ὄντων ἐναντίον. ἐδὲ δὴ τῷ πρὸς τι· ἐνδέχεται γὰρ θατέρου μεταβάλλοντος ἀληθεύσθαι θάτερον μὴδεν μεταβάλλον, ὥστε κατὰ συμβεβηκός ἢ κινήσεις αὐτῶν. οὐδὲ δὴ ποιῆντος καὶ πάσχοντος, ἐδὲ παντὸς κινεμένου καὶ κινέντος, ὅτι ἐκ ἑξὶ κινήσεως κινήσις ἐδὲ γένεσεως γένεσις, ἐδ' ὅλως μεταβολὴ μεταβολῆς. πρῶτον μὲν γὰρ διχῶς ἐνδέχεται κινήσεως εἶναι κίνησιν, ἢ ὡς ὑποκείμενα, οἷον ὁ ἄνθρωπος κινεῖται, ὅτι ἐκ λευκῆ εἰς μέλαν μεταβάλλει. ἄρα γε ἔτω καὶ ἢ κινήσις ἢ θερμαίνεται ἢ ψύχεται ἢ τόπον μεταλλάττει ἢ αὐξάνεται ἢ φθίνει· τέτοιο δὲ ἀδύνατον· οὐ γὰρ τῶν ὑποκειμένων τι ἢ μεταβολή. ἢ τῷ ἑτερόν τι ὑποκείμενον ἐκ μεταβολῆς μεταβάλλειν εἰς ἕτερον εἶδος, οἷον ἄνθρωπος ἐκ νόσου εἰς ὑγίειαν. ἀλλ' ἐδὲ τέτοιο δυνατόν πλην κατὰ συμβεβηκός· αὕτη γὰρ ἢ κινήσις ἐξ ἄλλης εἶδος εἰς ἄλλο ἐστὶ μεταβολή. καὶ ἢ γένεσις δὲ καὶ ἢ φθορά ὡσαύτως, πλην αἱ μὲν εἰς ἀντικείμενα ὡδί, ἢ δὲ κινήσις ἐκ ὁμοίως. ἄρα ἔν μεταβάλλει ἐξ ὑγιείας εἰς νόσον καὶ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς μεταβολῆς εἰς ἄλλην. δῆλον δ' ὅτι ὅταν νοσήσῃ, μεταβεβηκός ἔσται εἰς ὁποιαῦν· ἐνδέχεται γὰρ ἡρεμεῖν. καὶ ἔτι εἰς μὴ τὴν τυχεύσαν αἰε, κακείνη ἐκ τινος εἰς τι ἕτερον. ὥστε καὶ ἢ ἀντικείμενη ἔσται ἢ ὑγίανσις· ἀλλὰ τῷ συμβεβηκέναι, οἷον εἰ ἐξ ἀναμνήσεως εἰς λήθην μεταβάλλει, ὅτι ὦ ὑπάρχει, ἐκεῖνο μεταβάλλει ὅτε μὲν εἰς ἐπιστήμην ὅτε δ' εἰς ὑγίειαν. ἔτι εἰς ἄπειρον βαδιεῖται, εἰ ἔσται μεταβολῆς μεταβολή καὶ γένεσεως γένεσις. ἀνάγκη δὴ καὶ τὴν προτέραν, εἰ ἢ ὑτέρα

1. πάντα om pr F. || ἐστιν om F. || δὲ] γὰρ E. || 3. ἀν] δ' ἂν E. || 4. ἢ ἐκ ἐξ HI. || μὴ] ἐκ FHI. || 5. ἐκ] μὴ FH. || εἰς] εἰς ἐκ F. || ἐκ ἐξ] ἐξ ἐκ F, ἐξ HI. || 6. δὲ τὸ ὑπ. FHI. || 10. ἐκ] μὴ FHI. || 11. μὴ] ἐκ FHI. || 12. ἐκ ἐξ] ἐξ I, ἐκ μὴ H. || 14. ἐστιν om I. || 15. μὴ post ἐκ om I. || 18. ἢ om EH. || 19. ἢ om F. || 23. γὰρ om H. || ἀγαθὸν ὄν ὅμως H. || 24. ἂν om cod. || 26. εἶναι κίνησιν F. || 30. τε] δὲ E, om I. || δὴ πάντα συμβαίνει FI. || τῷ κινεῖσθαι τὸ μὴ ὄν om EH. || 33. ἢ κ.] ἢ κ. EH, κ. F. || 1. εἰσὶν om I. || αἱ] καὶ EHI. || 2. μόνον FI. || 4. καταφυσιν E. || τὸ λευκὸν καὶ τὸ γυμνὸν καὶ τὸ μέλαν H. || 6. τῷ ποῦ] τόπῳ E. || τῷ om I, τῷ ποτέ om EH. || 7. τῷ ante ποσῷ om EH. || 8. ποσῷ FI. || τὴν om I. || ποῖ FI. || 11. τῷ om E. || 14. ἐδὲ — κινεμένου] ἢ κινεμένου κινέντος E. || 17. ὁ om FI. || 18. ἄρα γε om EH. || 19. ἀλλάττει E. || 21. ἐκ] εἶναι ἐκ I. || 24. εἶδος om EH. || καὶ γὰρ ἢ E || 26. ὡδὴ ἢ ὡδί ἢ in litura rc E. || δὲ om E. || ἐκ ὁμοίως om EH. || 28. δὴ EHI. || 30. αἰε] δεῦ γὰρ H, om I. || κακείνη H. || ἕτερον ἔσται ὥστε E. || 31. ἢ om F. || εἰ om EH. || 32. ὅτι — 33. μεταβάλλει om F. || 34. εἰς] δ' εἰς FI. || 35. εἰ ὑτέρα I, εἰ ὑτέρα F.

ἔσαι, οἷον εἰ ἡ ἀπλῆ γένεσις ἐγίνετο ποτε, καὶ τὸ γινόμενον ἐγίνετο, ὥςτε ἂν ἦν γινόμενον ἀπλῶς, ἀλλὰ τι γινόμενον καὶ γινόμενον ἤδη, καὶ πάλιν τῷ ἐγίνετο ποτε, ὥς· ἐκ ἦν πῶς τότε γινόμενον. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀπείρων ἐκ ἔστι τι πρῶτον, ἐκ ἔσαι τὸ πρῶτον, ὥς· ὅδε τὸ ἐχόμενον. ἔτε γί-
νεσθαι ἔν τε κινεῖσθαι οἷον τε ἔτε μεταβάλλειν ὑδέν. ἔτι τῷ αὐτοῦ κινήσις ἢ ἐναντία καὶ ἔτι ἡρέμησης καὶ γένεσις καὶ φθορά, ὥστε τὸ γινόμενον ὅταν γίγηται γινόμενον, τότε φθερεται· ἔτε γὰρ εὐθὺς γινόμενον ἔθ' ὕστερον· εἶναι γὰρ δεῖ τὸ φθειρόμενον. ἔτι ὕλην δεῖ ὑπεῖναι καὶ τῷ γινόμενῳ
καὶ τῷ μεταβάλλοντι. τίς ἔν ἔσαι; ὥσπερ τὸ ἀλλοιωτὸν ἢ σῶμα ἢ ψυχὴ, ἔτω δὴ τὸ γινόμενον κινήσις ἢ γένεσις. καὶ πάλιν τι εἰς ὃ κινῆται· δεῖ γὰρ εἶναι τι τὴν τῷδε ἐκ τῷδε εἰς τότε κίνησιν καὶ μὴ κίνησιν ἢ γένεσιν. ἅμα δὲ πῶς καὶ ἔσαι; ἔ· γὰρ ἔσαι μάθησις ἢ τῆς μαθήσεως γένεσις, ὥς·
ὅδε γενέσεως γένεσις, οὐδὲ τις τινός. ἔτι εἰ τρία εἶδη κινήσεως ἐστὶ, τέτων τινὰ ἀνάγκη εἶναι τὴν ὑποκειμένην φύσιν καὶ εἰς ἃ κινῆται, οἷον τὴν φορὰν ἀλλοιοῦσθαι ἢ φέρεσθαι. ὅλως δ' ἐπεὶ κινεῖται τὸ κινούμενον πᾶν τριχῶς, ἢ τῷ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ τῷ μέρος τι ἢ τῷ καθ' αὐτό, κατὰ συμβε-
βηκὸς μόνον ἂν ἐνδέχοντο μεταβάλλειν τὴν μεταβολήν, οἷον εἰ ὁ ὑγιαζόμενος τρέχει ἢ μανθάνει· τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἀφαιμεν πάσαι. ἐπεὶ δὲ ἔτε ὕσας οὔτε τοῦ πρὸς τι ἔτε τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν, λείπεται κατὰ τὸ ποιὸν καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ πῶς κίνησιν εἶναι μόνον· ἐν ἑκάστῳ γὰρ ἐστὶ τῷ
των ἐναντίωσις. ἢ μὲν οὖν κατὰ τὸ ποιὸν κινήσις ἀλλοιώσις ἔσω· τῷτο γὰρ ἐπέξευκται κοινὸν ὄνομα. λέγω δὲ τὸ ποιὸν οὐ τὸ ἐν τῇ ὕσῃ (καὶ γὰρ ἡ διαφορὰ ποιότητος) ἀλλὰ τὸ παθητικόν, καθ' ὃ λέγεται πάσχειν ἢ ἀπαθεῖν εἶναι. ἢ δὲ κατὰ τὸ ποσόν, τὸ μὲν κοινὸν ἀνώνυμον; καθ' ἑκάτερον δ'
αὕξησις καὶ φθίσις, ἢ μὲν εἰς τὸ τέλειον μέγεθος αὕξησις, ἢ δ' ἐκ τέτου φθίσις. ἢ δὲ κατὰ τόπον καὶ τὸ κοινόν καὶ τὸ ἴδιον ἀνώνυμος, ἔσω δὲ φορὰ καλυμένη τὸ κοινόν· καί-
τοι λέγεται γε ταῦτα φέρεσθαι μόνον κυρίως, ὅταν μὴ ἐπ' αὐτοῖς ἢ τὸ ζῆναι τοῖς μεταβάλλουσι τὸν τόπον, καὶ ὅσα

μὴ αὐτὰ ἑαυτὰ κινεῖ κατὰ τόπον. ἢ δ' ἐν τῷ αὐτῷ εἶδει μεταβολὴ ἐπὶ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀλλοιώσις ἐστίν· ἢ γὰρ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον κινήσις ἐστίν, ἢ ἀπλῶς ἢ πῇ· ἐπὶ μὲν γὰρ τὸ ἥττον ἴσος εἰς τὸ ἐναντίον λεχθήσεται μεταβάλ-
λιν, ἐπὶ δὲ τὸ μᾶλλον ὡς ἐκ τούναντίου εἰς τὸ αὐτό. διαφέρει γὰρ οὐδὲν πῇ μεταβάλλειν ἢ ἀπλῶς, πλὴν πῇ δεῖται τάναντία ὑπάρχειν· τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐστὶ τῷ πλέον ἢ ἔλαττον ἐνυπάρχειν τούναντίου καὶ μὴ. ὅτι μὲν οὖν αὐταὶ τρεῖς μόναι κινήσεις εἰσὶν, ἐκ τούτων δὴ-
λον· ἀκίνητον δ' ἐστὶ τό τε ὅλως ἀδύνατον κινήσθαι, ὥσπερ ὁ ψόφος ἀόρατος, καὶ τὸ ἐν πολλῷ χρόνῳ μολίς κινούμε-
νον ἢ τὸ βραδέως ἀρχόμενον, ὃ λέγεται δυσκίνητον, καὶ τὸ πεφυκὸς μὲν κινεῖσθαι καὶ δυνάμενον, μὴ κινούμενον δὲ τότε ὅτε πέφυκε καὶ ἔ· καὶ ὥς, ὅπερ ἡρεμεῖν καλῶ τῶν ἀκινή-
των μόνον· ἐναντίον γὰρ ἡρεμία κινήσει, ὥςτε ζέρεσις ἂν εἴη τῷ δεκτικῷ. τί μὲν ἔν ἐστὶ κινήσις καὶ τί ἡρεμία, καὶ πόσαι μεταβολαὶ καὶ πόσαι κινήσεις, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Μετὰ δὲ ταῦτα λέγωμεν τί ἐστὶ τὸ ἅμα καὶ χωρὶς, 3 καὶ τί τὸ ἅπτεσθαι, καὶ τί τὸ μεταξὺ καὶ τί τὸ ἐφεξῆς καὶ τί τὸ ἐχόμενον καὶ συνεχές, καὶ τοῖς ποίοις ἕκαστον τέτων ὑπάρχειν πέφυκεν. ἅμα μὲν ἔν λέγεται ταῦτ' εἶναι κατὰ τόπον, ὅσα ἐν ἐνὶ τόπῳ ἐστὶ πρῶτον, χωρὶς δὲ ὅσα ἐν ἐτέρῳ, ἅπτεσθαι δὲ ὡς τὰ ἄκρα ἅμα, μεταξὺ δὲ εἰς ὃ πέφυκε πρῶτον ἀφικνεῖσθαι τὸ μεταβάλλον, ἢ εἰς ὃ ἔσχατον μεταβάλλει κατὰ φύσιν συνεχῶς μεταβάλλον. ἐν ἐλαχίστοις δ' ἐστὶ τὸ μεταξὺ τρισὶν· ἔσχατον μὲν γὰρ ἐστὶ τῆς μεταβολῆς τὸ ἐναντίον, συνεχῶς δὲ κινεῖται τὸ μη-
θεν ἢ τὸ ὀλίγιστον διαλείπον τῷ πράγματι, μὴ τῷ χρόνῳ (ὅθεν γὰρ καλῶς διαλείποντα, καὶ εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν ὑπά-
την φθέγγασθαι τὴν νεάτην) ἀλλὰ τῷ πράγματι, ἐν ᾧ κινεῖται. τῷτο δὲ ἐν τε ταῖς κατὰ τόπον καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς φανερόν. ἐναντίον δὲ κατὰ τόπον τὸ κατ' εὐθεῖαν ἀπέχον πλείον· ἢ γὰρ ἐλαχίστη πεπεράνται, μέ-
τρον δὲ τὸ πεπερασμένον. ἐφεξῆς δὲ ἔ· μετὰ τὴν ἀρχὴν μόνον ὄντος ἢ θέσει ἢ φύσει ἢ ἄλλῳ τινὶ ἔτως ἀφορισθέντος

2. ἦν τὸ γινόμενον *F*. || τι om *E*. || 3. καὶ γινόμενον] τὸ *E*, om *H*. || 4. δὴ *E*. || ἐκ ἔστι τι πρῶτον om *F*, τι om *E*. || 8. γένηται *EF*. || 10. δεῖ ὕλην *FHI*. || 11. τῷ om *E*. || ἢ om *EH*. || 12. δὴ] τί *F*, om *EH*. || 14. καὶ om *F*, καὶ μὴ κινήσιν om *HI*, in ἢ γένεσιν (haec enim deerant) mutavit *E*. || καὶ πᾶς *FHI*. || 16. γένεσις γενέσεως *H*. || τινός om *F*. || 17. τὴν] καὶ τὴν *EH*. || 18. κινεῖται *I*. || οἷον ἀνάγκη *F*, om *E* et pr *H*. || 19. τὸ κινούμενον om *E*. || τῷ om *EH*. || 21. μόνως *FI*, μὲν *E*. || 22. ὁ ὕγ.] ὕγ. τις *E*. || τρέχει ἢ μανθάνει *I*. || 24. καὶ κατὰ τὸ *F*. || τὸ om *E*. || 28. ποῖον *F*. || 30. ἀνώνυμος *E*. || ἔτερον *EH*. || 32. ἴδιον καὶ τὸ κοινόν *I*. || 33. ἀνώνυμοι *I*. || 34. γε φέρεσθαι ταῦτα *I*, φέρεσθαι γε ταῦτα *H*, φέρεσθαι ταῦτα *F*. || μόνον *EH*. || ἐφ' αὐτοῖς *E*, ἐφ' ἑαυτοῖς *FH*.

1. μὴ om *E*. || 3. εἰς] ἢ εἰς *E*. || 5. τῷ ἐναντίῳ *FHI*. || τὸ om *F*. || 8. τὸ *E*. || τοῦ ἐναντίου ἐνυπάρχειν *FHI*. || μὴ] μὴ ἐνυπάρχειν πῇ *EI*. || 11. μόνως *FHI*. || 12. ἢ τὸ om *E*, || τὸ post καὶ om *I*. || 16. ἐπὶ om *F*. || 17. πόσαι *FI*. || 18. λέγομεν *I*. || καὶ τί τὸ χωρὶς *I*. || 20. καὶ τί τὸ συνεχές *HI*. || 21. λέγω *E*. || 22. πρῶτον ἐπὶ τόπῳ *H*, ἐπὶ τόπῳ πρῶτον *I*. πρῶτον etiam *E*, sed rc. || 23. ἐτέρῳ τόπῳ ἅπτ. *I*. || 25. μεταβάλλειν *E*. || 28. τὸ] ὅτι *E*. || ὀλιγοσὸν pr *E*. || 29. καλῶς γὰρ *EI*. || 31. δὲ om *H*. || καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις om *I*. || 32. μεταβολαῖς] κινήσεσι *F*. || 35. μόνον om *E*. || φύσει] εἶδει *EH*. || ὁὔτως] οὐ *E*.

μηδὲν μεταξὺ ἐστὶ τῶν ἐν ταύτῳ γένει καὶ οὗ ἐφεξῆς ἐστίν. λέγω δ' οἷον γραμμὴ γραμμῆς ἢ γραμμαί, ἢ μονάδος μονὰς ἢ μονάδες, ἢ οὐκίας οὐκία. ἄλλο δ' ἔδδεν κωλύει μεταξὺ εἶναι· τὸ γὰρ ἐφεξῆς τινὶ ἐφεξῆς καὶ ὑπερόν τι· οὐ γὰρ τὸ ἐν ἐφεξῆς τοῖν δυοῖν, οὐδ' ἡ νεμηνία τῆς δευτέρας 5 ἐφεξῆς, ἀλλὰ ταῦτ' ἐκείνων. ἐχόμενον δὲ δ' ἂν ἐφεξῆς ἂν ἀπτηται. ἐπεὶ δὲ πᾶσα μεταβολὴ ἐν τοῖς ἀντικειμένοις, τὰ δ' ἀντικείμενα τὰ τε ἐναντία καὶ τὰ κατὰ ἀντίφασιν, ἀντιφάσεως δ' ἔδδεν ἀνὰ μέσον, φανερόν ὅτι ἐν τοῖς ἐναντίοις ἔσαι τὸ μεταξὺ. τὸ δὲ συνεχές ἐστὶ μὲν ὅπερ ἐχόμενόν τι, 10 λέγω δ' εἶναι συνεχές, ὅταν ταῦτὸ γένηται καὶ ἐν τὸ ἐκατέρω πέρασ οἷς ἀπτονται, καὶ ὥσπερ σημαίνει τῆνομα, συνέχεται. τῆτο δ' ἔχ οἷον τε δυοῖν ὄντων εἶναι τοῖν ἐσχάτοι. τῆτο δὲ διωρισμένου φανερόν ὅτι ἐν τῆτοις ἐστὶ τὸ συνεχές, ἐξ ὧν ἐν τι πέφυκε γίνεσθαι κατὰ τὴν σύναψιν. καὶ ὥς ποτε 15 γίνεται τὸ συνέχον ἐν, οὕτω καὶ τὸ ὅλον ἔσαι ἐν, οἷον ἡ γόμφω ἢ κόλλῃ ἢ ἀφῇ ἢ προσφύσει. φανερόν δὲ καὶ ὅτι πρῶτον τὸ ἐφεξῆς ἐστίν· τὸ μὲν γὰρ ἀπτόμενον ἐφεξῆς ἀνάγκη εἶναι, τὸ δ' ἐφεξῆς ἔ πάν ἀπτεσθαι· διὸ καὶ ἐν προτέροις τῷ λόγῳ τὸ ἐφεξῆς ἐστίν, οἷον ἐν ἀριθμοῖς, ἀφῇ δ' 20 ἔσαι. καὶ εἰ μὲν συνεχές, ἀνάγκη ἀπτεσθαι, εἰ δ' ἀπτεται, ἔπω συνεχές· ἔ γὰρ ἀνάγκη ἐν εἶναι αὐτῶν τὰ ἄκρα, εἰ ἅμα εἶεν· ἀλλ' εἰ ἐν, ἀνάγκη καὶ ἅμα. ὥς ἡ σύμφυσις ὑσάτη κατὰ τὴν γένεσιν· ἀνάγκη γὰρ ἀψασθαι, εἰ συμφύσεται τὰ ἄκρα· τὰ δὲ ἀπτόμενα ἔ πάντα συμπέ- 25 φυκεν· ἐν οἷς δὲ μὴ ἔστιν ἀφῆ, δῆλον ὅτι οὐκ ἔστιν ἔδδὲ σύμφυσις ἐν τῆτοις. ὥς· εἰ ἔστι ζιγμὴ καὶ μονὰς οἷας λεγουσι κεχωρισμένας, ἔχ οἷον τε εἶναι μονάδα καὶ ζιγμὴν τὸ αὐτό· ταῖς μὲν γὰρ ὑπάρχει τὸ ἀπτεσθαι, ταῖς δὲ μονάσι τὸ ἐφεξῆς. καὶ τῶν μὲν ἐνδέχεται εἶναι τι μεταξὺ 30 (πᾶσα γὰρ γραμμὴ μεταξὺ ζιγμῶν), τῶν δ' ἔκ ἀνάγκη· οὐδὲν γὰρ μεταξὺ δυάδος καὶ μονάδος. τί μὲν οὖν ἐστὶ τὸ ἅμα καὶ χωρὶς, καὶ τί τὸ ἀπτεσθαι, καὶ τί τὸ μεταξὺ

καὶ τὸ ἐφεξῆς, καὶ τί τὸ ἐχόμενον καὶ συνεχές, καὶ τοῖς ποίοις ἕκαστον τῶτων ὑπάρχει, εἴρηται.

Μία δὲ κίνησις λέγεται πολλαχῶς· τὸ γὰρ ἐν πολ- 4 λαχῶς λέγομεν. γένει μὲν ἐν μία κατὰ τὰ σχήματα τῆς κατηγορίας ἐστίν· φορὰ μὲν γὰρ πάσῃ φορᾷ τῷ γένει μία, ἀλλοίωσις δὲ φορᾶς ἑτέρα τῷ γένει. εἶδει δὲ μία, ὅταν τῷ γένει μία οὕσα καὶ ἐν ἀτόμῳ εἶδει ἦ. οἷον χρώματος μὲν εἰσι διαφοραί· τοιγαρὶν ἄλλῃ τῷ εἶδει μέλανσις καὶ λευκανσις· πᾶσα οὖν λεύκανσις πάσῃ λευκάνσει ἢ αὐτὴ κατ' εἶδος ἔσαι καὶ πᾶσα μέλανσις μελάντει. λευκότητος δ' οὐκέτι· διὸ τῷ εἶδει μία λεύκανσις λευκάνσει πάσῃ. εἰ δ' ἔστιν 5 αὐτὴ ἂ καὶ γένῃ ἅμα καὶ εἶδη ἐστίν, δῆλον ὡς εἶδει μία ἔσαι, ἀπλῶς δὲ μία εἶδει ἔ, οἷον ἡ μάθησις, εἰ ἡ ἐπιστήμη εἶδος μὲν ὑπολήψεως, γένος δὲ τῶν ἐπιστημῶν. ἀπορήσειε δ' ἂν τις εἰ εἶδει μία κίνησις, ὅταν ἐκ τῶ αὐτῆς τὸ αὐτὸ εἰς τὸ αὐτὸ μεταβάλλῃ, οἷον ἡ μία ζιγμὴ ἐκ τῆδε τῆ τόπου εἰς τόδε τὸν τόπον πάλιν καὶ πάλιν. εἰ δὲ τοῦτ', ἔσαι ἡ κυκλοφορία τῇ εὐθυφορίᾳ ἢ αὐτὴ καὶ ἡ κύλισις τῇ βαδίσει. ἢ διώριζαι τὸ ἐν ᾧ ἂν ἕτερον ἢ τῷ εἶδει, ὅτι ἑτέρα κίνησις, 10 τὸ δὲ περιφερὲς τῆ εὐθέος ἕτερον τῷ εἶδει. γένει μὲν ἐν καὶ εἶδει κίνησις μία οὕτως, ἀπλῶς δὲ μία κίνησις ἢ τῇ οὐσίᾳ μία καὶ τῷ ἀριθμῷ· τίς δ' ἡ τοιαύτη, δῆλον διελομένοις. τρία γὰρ ἐστὶ τὸν ἀριθμὸν περὶ ἃ λέγομεν τὴν κίνησιν, ὃ καὶ ἐν ᾧ καὶ ὅτε. λέγω δ' ὅ, ὅτι ἀνάγκη εἶναι τι τὸ κινούμενον, οἷον ἄνθρωπον ἢ χρυσόν, καὶ ἐν τινι τῆτο κινεῖσθαι, οἷον ἐν τόπῳ ἢ ἐν πάθει, καὶ ποτέ· ἐν χρόνῳ γὰρ πᾶν κινεῖται. τῶτων δὲ τὸ μὲν εἶναι τῷ γένει ἢ τῷ εἶδει μίαν ἐστὶν ἐν τῷ πράγματι ἐν ᾧ κινεῖται, τὸ δ' ἐχόμενον ἦν ἐν τῷ χρόνῳ, τὸ δ' ἀπλῶς μίαν ἐν ᾧ πασι τῆτοις· καὶ ἐν ᾧ γὰρ ἐν δεῖ 15 εἶναι καὶ ἄτομον, οἷον τὸ εἶδος, καὶ τὸ ὅτε, οἷον τὸν χρόνον ἓνα καὶ μὴ διαλείπειν, καὶ τὸ κινούμενον ἐν εἶναι μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὥσπερ τὸ λευκὸν μελαίνεσθαι καὶ Κορίσκον βα- 20 δίζειν· ἐν δὲ Κορίσκος καὶ λευκός, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός.

1. τῷ αὐτῷ *F*. || ἐστὶν ἐφεξῆς *F*. || 4. εἶναι μεταξὺ *I*. || 5. ἐφεξῆς τὸ ἐν *H*. || τῶν δύο *E*. || νεμηνία *F*. || 6. ἐκείνοις *E*. || 7. ὅν post ἀπτηται *II*, om *E*. || 8. τε om *E*. || τὰ κατὰ ἀντίφασιν ἀντιφάσις *E*. || 10. μὲν om *I*. || 11. τὸ αὐτὸ *FHI*. || 13. τῶν ἐσχάτων *E*. || 14. δὲ om *E*. || 15. τὴν om *F*. || ὥς] ὥσπερ *FH*. || 16. συνεχές *HI*. || ἢ] εἰ *H*. || 18. ἀνάγκη ἐφεξῆς *III*. || 19. ἐν τοῖς πρ. *FI*. || 20. ἀρμοῖς *E*. || ἀφῇ *F*. || 21. μὲν] μὲν οὖν *H*. || 23. εἶεν et ἐν om *E*. || 24. τῇ] τὴν τε *E*. || ἀψασθαι *I*. || 25. πάντως *EH*. || 26. ἐκ ἔστιν om *H*. || 27. εἰ] εἰ τις *I*. || λέγουσιν εἶναι κεχ. *I*. || 31. ζιγμῶν] δύο ζιγμῶν *H*. || 32. μεταξὺ γὰρ ἔδδεν *E*. || μονάδος καὶ δυάδος *F*.

1. τὸ post καὶ om *E*. || καὶ τὸ συνεχές *EH*. || τοῖς om *II*. || 4. τὰ om *E*. || 7. ἀτόμου εἶδει οἷον *E*. || 9. ἐν] δ' ἐν *EH*. || κατὰ τὸ εἶδος *F*. || 10. οὐκ ἔστι. *EI*, οὐκ ἔσαι *H*. || 11. τῷ] πῶς *II*. || εἰ — 16. ἐκ τοῦδε om pr *E*. || 12. δῆλόν ἐστιν ὡς *II*, δῆλον οὖν ὡς *I*. || 13. εἶδει μία *H*. || ἢ post εἰ om *F*. || 15. εἰς τὸ αὐτὸ τὸ αὐτὸ *F*. || 16. οἷον εἰ ἢ *H*. || 18. τῇ εὐθυφορίᾳ om pr *E*. || 19. ἢ διώριζαι] ὠριζαι *E*. || ἔδδεν *F*. || ἑτέρα ἢ κίνησις *II*. || 23. κίνησιν μίαν δ *H*. || 24. δ om *EF*, ὅτι om *F*. || 25. οἷον ἢ ἐν *EH*. || 26. ὁπότε *E*. || γὰρ] δὲ *F*. || 27. μία *EH*. || ἐν om *F*. || 29. γὰρ ἐν ᾧ *FI*. || 30. καὶ αὐτὸ τὸ *I*. || οἷον om *FI*. || 31. εἶναι] οὐ *E*.

μηδὲ κοινόν· εἴη γὰρ ἂν ἅμα δύο ἄνθρωπος ὑγιαίνειν τὴν αὐτὴν ὑγίανσιν, οἷον ὀφθαλμίας· ἀλλ' οὐ μία αὕτη, ἀλλ' εἶδει μία. τὸ δὲ Σωκράτη τὴν αὐτὴν μὲν ἀλλοιώσιν ἀλλοιῶσθαι τῷ εἶδει, ἐν ἄλλῳ δὲ χρόνῳ καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ, εἰ μὲν ἐνδέχεται τὸ φθαρὲν πάλιν ἐν γίνεσθαι τῷ ἀριθμῷ, εἴη δ' ἂν καὶ αὕτη μία, εἰ δὲ μή, ἡ αὕτη μὲν, μία δ' οὐ. ἔχει δ' ἀπορίαν ταύτη παραπλησίαν καὶ πότερον μία ἡ ὑγίεια καὶ ὅλως αἱ ἔξεις καὶ τὰ πάθη τῇ οὐσίᾳ εἰσὶν ἐν τοῖς σώμασιν· κινούμενα γὰρ φαίνεται τὰ ἔχοντα καὶ ρέοντα. εἰ δὲ ἡ αὕτη καὶ μία ἡ ἑαθεν καὶ νῦν ὑγίεια, διὰ τί ἐκ ἂν καὶ ὅταν διαλιπὼν λάβῃ πάλιν τὴν ὑγίαν, καὶ αὕτη ἡ κινήσις· μία τῷ ἀριθμῷ ἂν εἴη; ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος· πλὴν τοσῶτον διαφέρει, ὅτι εἰ μὲν δύο, τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὡς τῷ ἀριθμῷ μία, καὶ τὰς ἔξεις ἀνάγκη· μία γὰρ ἀριθμῷ ἐνέργεια ἐνὸς ἀριθμῷ. εἰ δ' ἡ ἔξις μία, ἴσως οὐκ ἂν τῷ δόξειέ πω μία καὶ ἡ ἐνέργεια εἶναι. ὅταν γὰρ παύσῃται βαδίζων, οὐκέτι ἐστὶν ἡ βადίσις, πάλιν δὲ βαδίζοντος ἔσαι. εἰ δ' ἔν μίᾳ καὶ ἡ αὕτη, ἐνδέχεται ἂν τὸ αὐτὸ καὶ ἐν καὶ φθιβεῖσθαι καὶ εἶναι πολλάκις. αὗται μὲν εἰσιν αἱ ἀπορίαι ἔξω τῆς νῦν σκέψεως, ἐπεὶ δὲ συνεχὴς πᾶσα κίνησις, τὴν τε ἀπλῶς μίαν ἀνάγκη καὶ συνεχῇ εἶναι, εἴπερ πᾶσα διαιρετή, καὶ εἰ συνεχὴς, μία. ὁ γὰρ πᾶσα γένεται ἂν συνεχὴς πᾶσι, ὥσπερ ὅδ' ἄλλο ὅθεν τῷ τυχόντι τὸ τυχόν, ἀλλ' ὅσων ἐν τὰ ἔσχατα. ἔσχατα δὲ τῶν μὲν ἐκ ἔξι, τῶν δ' ἐστὶν ἄλλα. τῷ εἶδει καὶ ὁμώνυμα· πῶς γὰρ ἂν ἄψαιτο ἡ ἐν γένοιτο τὸ ἔσχατον γραμμῆς καὶ βαδίσεως; ἐχόμενα μὲν ἔν εἰεν ἂν καὶ αἱ μὴ αὐταὶ τῷ εἶδει μηδὲ τῷ γένει· δραμῶν γὰρ ἂν τις πυρέξειεν εὐθύς, καὶ οἷον ἡ λαμπὰς ἐκ διαδοχῆς φορὰ ἐχομένη, συνεχὴς δ' ἔσται γὰρ τὸ συνεχές, ὧν τὰ ἔσχατα ἔν. ὡς' ἐχόμενα καὶ ἐφεξῆς εἰσὶ τῷ τὸν χρόνον εἶναι συνεχῇ, συνεχές δὲ τῷ τὰς κινήσεις· τοῦτο δ', ὅταν ἐν τὸ ἔσχατον γίνηται ἀμφοῖν. διὸ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν εἶναι τῷ εἶδει καὶ ἐνὸς καὶ ἐν ἐνὶ χρόνῳ τὴν ἀπλῶς συνεχῇ κίνησιν καὶ μίαν, τῷ χρόνῳ μὲν, ὅπως μὴ ἀκίνησία μεταξὺ ἢ ἐν τῷ διαλείποντι γὰρ ἡρεμεῖν ἀνάγκη. πολλὰ ἔν καὶ οὐ μία ἡ κίνησις, ὧν ἐστὶν ἡρεμία μεταξὺ. ὥς εἰ τις κινήσις γάται διαλαμβάνεται, οὐ μία οὐδὲ συνεχὴς· διαλαμβάνεται δὲ, εἰ μεταξὺ χρόνος. τῆς δὲ τῷ εἶδει μὴ μιᾶς ἔσται, καὶ εἰ μὴ διαλείπεται ὁ χρόνος· ὁ μὲν γὰρ χρόνος εἷς, τῷ εἶδει δ' ἡ κίνησις ἄλλη· τὴν μὲν γὰρ μίαν ἀνάγκη καὶ τῷ εἶδει μίαν εἶναι, ταύτην δ' ἀπλῶς μίαν ἐκ ἀνάγκη. τίς μὲν ἔν κινήσις ἀπλῶς μία, εἴρηται· ἔτι δὲ λέγεται μία καὶ ἡ τέλειος, ἐάν τε κατὰ γένος ἐάν τε κατ' εἶδος ἢ ἐάν τε κατ' ὅσιν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ τέλειον καὶ ὅλον τῷ ἐνός. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀτελής ἢ μία λέγεται, ἐάν ἢ μόνον συνεχὴς. ἔτι δ' ἄλλως παρὰ τὰς εἰρημένας λέγεται μία κίνησις ἡ ὁμαλὴς. ἡ γὰρ ἀνώμαλος ἔστιν ὡς οὐ δικεῖ μία, ἀλλὰ μαῖλλον ἢ ὁμαλὴς, ὥσπερ ἡ εὐθεία. ἡ γὰρ ἀνώμαλος διαιρετή. ἔοικε δὲ διαφέρειν ὡς τὸ μαῖλλον καὶ ἥττον. ἔστι δ' ἐν ἀπάσῃ κινήσει τὸ ὁμαλῶς ἢ μὴ· καὶ γὰρ ἂν ἀλλοιοῖτο ὁμαλῶς, καὶ φέροιτο ἐφ' ὁμαλῶς οἷον κύκλος ἢ εὐθείας, καὶ περὶ αὐξὴν ὡσαύτως καὶ φθίσιν. ἀνωμαλίας δ' ἐστὶ διαφορὰ ἢ τὸ μὲν ἐφ' ᾧ κινεῖται· ἀδύνατον γὰρ ὁμαλὴν εἶναι τὴν κίνησιν μὴ ἐπὶ ὁμαλῷ μεγέθει, οἷον ἢ τῆς κεκλασμένης κινήσις ἢ ἡ τῆς ἑλικος ἢ ἄλλου μεγέθους, ὧν μὴ ἐφαρμόττει τὸ τυχόν ἐπὶ τὸ τυχόν μέρος. ὅτε δὲ ὅτε ἐν τῷ ποῦ ἔτ' ἐν τῷ ποτὲ ὅτε εἰς ὅ, ἀλλ' ἐν τῷ ὡς. ταχυτῆτι γὰρ καὶ βραδυτῆτι ἐνίοτε διώριζται· ἥς μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ τάχος, ὁμαλὴς, ἥς δὲ μή, ἀνώμαλος. διὸ οὐκ εἶδη κινήσεως οὐδὲ διαφορὰ τάχος καὶ βραδυτῆς, ὅτι πάσαις ἀκολουθεῖ ταῖς διαφοραῖς κατ' εἶδος. ὡς' ἐδὲ βαρύτης καὶ κουφότης ἢ εἰς τὸ αὐτό, οἷον γῆς πρὸς αὐτὴν ἢ πυρὸς πρὸς

1. ἂν om F. || 2. ὑγίαν H. || ὀφθαλμίας F. || 3. σωκράτην τὴν μὲν αὐτὴν H. || 6. καὶ ἡ αὕτη F. || 10. μία ὑγίεια ἢ F. || 11. λάβῃ καὶ πάλιν FHI. || καὶ ἐκείνη F. || 12. πλὴν om E. || 13. μὲν] αἱ μὲν ἔξεις pr F. || τὸ] δι' EH, om I. || ὡς γὰρ τῷ H. || 14. μία ante καὶ om EH. || 16. ἢ om F. || 17. ἐστὶν H. || δ' om FHI. || 18. καὶ ante ἐν om EH, ἐν om H. || 19. μὲν ἔν εἰσὶν FHI. || 22. εἰ] ἢ om I. || 25. ἄψαιτο F. || 26. μὲν om H. || 27. μὴ αἱ E. || 29. ἔ] ἐκ ἔξι F. || γὰρ om E. || τὸ om FI. || 30. ἐχόμενα EH.

2. τῷ εἶδει εἶναι FHI. || 3. μεταξὺ] ἐν τῷ μεταξὺ F, ἐν τῷ μεταξὺ τι HI. || 4. οὐ] καὶ οὐ H. || 5. εἴ] ἢ H. || 6. οὐτε μία οὐτε FI. || 7. δὲ om F. || 8. οὐ om E. || ὁ om pr H, ὁ χρόνος ὁ μὲν γὰρ om E. || 9. δ' εἶδει FHI. || ἢ κίνησις om EF. || ἄλλο H. || ἀνάγκη post 10. εἶδει H. || 10. μίαν ante καὶ I. || τὴν αὐτὴν pr E. || ἀπλῶς εἶναι μίαν ἐκ ἀνάγκη I, ἐκ ἀνάγκη ἀπλῶς μίαν εἶναι F. || ἀνάγκη. λείπει. τὰ δὲ λείποντα μετὰ φύλλα τρία, ὅπου τὸ σημείον. ἔτι δὲ (229, 7) E fol. 39. v. deficit σημείον: quae omissa sunt (11. τίς μὲν ἔν — 229, 6. ἂν ἐφαρμόττειν) inferuntur (231, 2) fol. 41. r. || 11. ἔν] ἔν ἢ I. || δὲ om E. || 12. ἐάν τε κατὰ γένος om E. || 13. καὶ τὸ ὅλον H. || 14. μόνον ἢ FHI. || 15. δ'] δὲ καὶ F. || 16. ὁμαλῶς E. || ἢ γὰρ — 17. ὁμαλὴς om H. || 18. δὲ E. || 20. ἀλλοιοῖτο F. || ὁμαλῶς E. || 21. αὐξήσιν EH. || ἀνωμαλίας E. || 22. ὅτι E. || ὧν E. || ὁμαλῶς F. || 23. ὁμαλεῖ F. || 24. ἢ ἢ] ἢ F. || 25. ἐφαρμόζει F. || ἐπὶ τὸ τυχόν om E. || ὅτε] ἢ EFI. || 26. πῶ] ο E. || εἰς] ἐν τῷ εἰς I. εἰς ipsam corr E. || post ἀλλ' litteras quattuor deletas E. || 27. γὰρ om E. || 28. οὐδ' H. || 31. τὸ om F. || αὕτη] αὕτην γῆν H.

αὐτό· μία μὲν ἔν ἡ ἀνώμαλος τῷ συνεχῆς, ἥττον δέ, ὅπερ·
τῇ κεκλασμένη συμβαίνει φορᾶ· τὸ δ' ἥττον μίξις αἰετῶ
ἐναντίου· εἰ δὲ πᾶσαν τὴν μίαν ἐνδέχεται καὶ ὀμαλὴν εἶναι
καὶ μὴ, οὐκ ἂν εἴσαν αἱ μὴ κατ' εἶδος ἐχόμεναι αὗται
μία καὶ συνεχῆς· πῶς γὰρ ἂν εἴη ὀμαλῆς ἡ ἐξ ἀλλοιω-
σεως συγχειμένη καὶ φορᾶς; δεοὶ γὰρ ἂν ἐφαρμόττειν.

5 Ἐπεὶ δὲ διοριζέον ποία κίνησις ἐναντία κινήσει, καὶ περὶ
μονῆς δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον· διαιρετέον δὲ πρῶτον πότερον·
ἐναντία κίνησις ἢ ἐκ τῶ αὐτῷ τῇ εἰς τὸ αὐτό, οἷον ἡ ἐξ ὑγι-
είας τῇ εἰς ὑγίειαν, οἷον καὶ γένεσις καὶ φθορὰ δοκεῖ, ἢ ἡ
ἐξ ἐναντίων, οἷον ἡ ἐξ ὑγείας τῇ ἐκ νόσου, ἢ ἡ εἰς ἐναντία,
οἷον ἡ εἰς ὑγίειαν τῇ εἰς νόσον, ἢ ἡ ἐξ ἐναντίου τῇ εἰς ἐναν-
τίον, οἷον ἡ ἐξ ὑγείας τῇ εἰς νόσον, ἢ ἡ ἐξ ἐναντίας εἰς ἐναν-
τίον τῇ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον, οἷον ἡ ἐξ ὑγείας εἰς νόσον,
τῇ ἐκ νόσου εἰς ὑγίειαν· ἀνάγκη γὰρ ἢ ἓνα τινὰ τῶτων εἶναι
τῶν τρόπων ἢ πλείους· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλως ἀντιβεῖναι· ἔστι
δ' ἡ μὲν ἐξ ἐναντίου τῇ εἰς ἐναντίον οὐκ ἐναντία, οἷον ἡ ἐξ
ὑγείας τῇ εἰς νόσον· ἡ αὕτη γὰρ καὶ μία· τὸ μέντοι γ' εἴ-
ναι ἢ ταῦτ' αὐταῖς, ὥσπερ ἢ ταῦτ' οὗ ἐξ ὑγείας μετα-
βάλλειν καὶ τὸ εἰς νόσον· ἢ δ' ἡ ἐξ ἐναντίου τῇ ἐξ ἐναντίου·
ἅμα μὲν γὰρ συμβαίνει ἐξ ἐναντίου καὶ εἰς ἐναντίον ἢ με-
ταξύ· ἀλλὰ περὶ τούτου μὲν ὕστερον ἐρῶμεν· ἀλλὰ μᾶλλον
τὸ εἰς ἐναντίον μεταβάλλειν δόξειεν ἂν εἶναι αἴτιον τῆς ἐναν-
τιώσεως ἢ τὸ ἐξ ἐναντίου· ἡ μὲν γὰρ ἀπαλλαγὴ ἐναντιό-
τητος, ἡ δὲ λήψις· καὶ λέγεται δ' ἐκάστη εἰς τὸ μεταβάλ-
λει μᾶλλον ἢ ἐξ οὗ, οἷον ὑγιάνσις ἢ εἰς ὑγίειαν, νόσωσις
δ' ἢ εἰς νόσον· λείπεται δὲ ἡ εἰς ἐναντία καὶ ἡ εἰς ἐναντία
ἐξ ἐναντίων· τάχα μὲν ἔν συμβαίνει τὰς εἰς ἐναντία καὶ ἐξ
ἐναντίων εἶναι, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἴσως οὐ ταῦτό, λέγω δὲ τὸ
εἰς ὑγίειαν τῷ ἐκ νόσου καὶ τὸ ἐξ ὑγείας τῷ εἰς νόσον· ἐπεὶ
δὲ διαφέρει μεταβολὴ κινήσεως (ἢ ἐκ τίνος γὰρ ὑποκειμέ-
νου εἰς τι ὑποκειμένον μεταβολὴ κινήσεως ἐστίν), ἢ ἐξ ἐναντίας

εἰς ἐναντίον τῇ ἐξ ἐναντίου εἰς ἐναντίον κίνησις ἐναντία, οἷον
ἡ ἐξ ὑγείας εἰς νόσον τῇ ἐκ νόσου εἰς ὑγίειαν· δῆλον δὲ καὶ
ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς, ὅποια δοκεῖ τὰ ἐναντία εἶναι· τὸ νοσά-
ζεσθαι γὰρ τῷ ὑγιάζεσθαι καὶ τὸ μαρθάνειν τῷ ἀπατά-
σθαι μὴ δι' αὐτῶ· εἰς ἐναντία γὰρ ὥσπερ γὰρ ἐπιστήμη,
ἔστι καὶ ἀπάτην καὶ δι' αὐτῶ κτᾶσθαι καὶ δι' ἄλλων· καὶ ἡ
ἄνω φορὰ τῇ κάτω· ἐναντία γὰρ ταῦτα ἐν μήκει· καὶ ἡ
εἰς δεξιά τῇ εἰς ἀριστερά· ἐναντία γὰρ ταῦτα ἐν πλάτει·
καὶ ἡ εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῇ εἰς τὸ ὀπίσθεν· ἐναντία γὰρ καὶ
ταῦτα· ἢ δ' εἰς ἐναντίον μόνον ἢ κίνησις ἀλλὰ μεταβολή,
οἷον τὸ γίνεσθαι λευκὸν μὴ ἐκ τίνος· καὶ ὅσοις δὲ μὴ ἐστίν
ἐναντίον· ἢ ἐξ αὐτῶ τῇ εἰς αὐτὸ μεταβολὴ ἐναντία· διὸ γέ-
νεσις φθορᾶ ἐναντία καὶ ἀποβολὴ λήψει· αὗται δὲ μετα-
βολαὶ μὲν, κινήσεις δ' ἔ· τὰς δ' εἰς τὸ μεταξύ κινήσεις,
ὅσοις τῶν ἐναντίων ἐστὶ μεταξύ, ὡς εἰς ἐναντία πῶς θετέον·
ὡς ἐναντίω γὰρ χρῆται τῷ μεταξύ ἢ κίνησις, ἐφ' ὁπότερα
ἂν μεταβάλλῃ, οἷον ἐκ φαιού μὲν εἰς τὸ λευκὸν ὡς ἐκ
μέλανος, καὶ ἐκ λευκοῦ εἰς φαιὸν ὡς εἰς μέλαν, ἐκ δὲ
μέλανος εἰς φαιὸν ὡς εἰς λευκὸν τὸ φαιόν· τὸ γὰρ μέσον
πρὸς ἐκάτερον λέγεται πῶς τῶν ἄκρων, καθάπερ εἴρηται καὶ
πρότερον· κίνησις μὲν δὴ κινήσει ἐναντία ἔτως ἢ ἐξ ἐναντίου·
εἰς ἐναντίον τῇ ἐξ ἐναντίας εἰς ἐναντίον.

Ἐπεὶ δὲ κινήσει οὐ μόνον δοκεῖ κίνησις εἶναι, ἐναντία 6
ἀλλὰ καὶ ἡρεμία, τῷτο διοριζέον· ἀπλῶς μὲν γὰρ ἐναντίον
κίνησις κινήσει, ἀντίκειται δὲ καὶ ἡρεμία· σέρησις γάρ· ἔστι
δ' ὡς καὶ ἡ σέρησις ἐναντία λέγεται· ποία δὲ ποία; οἷον
τῇ κατὰ τόπον ἢ κατὰ τόπον· ἀλλὰ τοῦτο νῦν λέγεται
ἀπλῶς· πότερον γὰρ τῇ ἐνταυθοῖ μονῇ ἢ ἐκ τούτου ἢ ἡ εἰς
τῷτο κίνησις ἀντίκειται; δῆλον δὲ ὅτι, ἐπεὶ ἐν δυσὶν ἢ κίνη-
σις ὑποκειμένοις, τῇ μὲν ἐκ τούτου εἰς τὸ ἐναντίον ἢ ἐν τῷ
μονῇ, τῇ δ' ἐκ τῶναντίς εἰς τῷτο ἢ ἐν τῷ ἐναντίω· ἅμα δὲ
καὶ ἀλλήλαις ἐναντία αὗται· καὶ γὰρ ἄτοπον, εἰ κινήσεις

1. αὐτό] αὐτὸ πῦρ *H*. || 3. ὀμαλῇ *F*. || 4. αἱ om *E*. || ἐκ] καὶ αὗται *I*. || 5. μία] ἡ μία *E*. || 7. κινήσει ἐναντία *H*. || 8. δὲ
τὸν] δὴ τὸν *F*, τὸν *E*. || 9. ἡ ante ἐξ om *E*. || 10. γένεσις φθορᾶ *H*. || ἡ om *EH*. || 11. ἡ ἢ εἰς — 13. εἰς νόσον om *F*, ἢ om *I*. ||
13. οἷον — νόσον om *H* et corr *E*. || ἡ post ἡ om *E*. || εἰς ἐναντίον om *I*. || 15. εἶναι τῶτων *F*. || 16. ἀντιβεῖναι *FHI*. || 18. γ'
om *FI*. || 19. τὸ αὐτὸ *FHI* utrobique. || ἢ δὲ *II*. || τῇ] δὴ *EH*. || 21. μὲν om *I*. || καὶ ante ἐξ *F*. || 22. μὲν τούτου *I*, μὲν τούτων
F. || 23. εἶναι post αἴτιον ponunt *FI*; om *H*. || 24. ἀπαλλαγὴ ἐξ ἐναντ. *FI*. || ἐναντιώσεως *H*. || 26. ὑγιάνσις ἢ εἰς om *E*. || νό-
σωσις *FHI*. || 27. ἡ post δὴ om *E*. || εἰς ἐναντία om *II*. || 28. ἐξ] καὶ ἐξ *I*. || τάχα — 29. ἐναντίων om pr *F*. || 28. τὰ *E*. ||
29. δὲ τῷ] δὲ τῷ *I*. || 30. καὶ — νόσον om *E*. || τῷ *I*. || 31. γὰρ ἐκ τίνος *H*.

1. τῇ — ἐναντίον om pr *E*. || 2. ἡ om *E*. || 3. ποία *H* et fortasse pr *E*. || νοσίζεσθαι *E*. || 4. γὰρ τῷ ὑγιάζεσθαι om *E*. ||
5. αὐτῶ *F*. || 6. ἔστιν ἔτω καὶ *FHI*. || 7. ταῦτη *E*. || 9. τὸ om *H*. || εἰς τὸ om *EH*. || 10. ταῦτα ἐν βάθει. ἢ rc *F*. || 11. μὴ]
καὶ μὴ *I*. || καὶ om *F*. || δὲ om *E*. || ἐστίν] ἐστὶ τι *I*. || 12. τῇ] καὶ *II*, om *E*. || ταῦτ' *I*. || 15. εἰς om *E*. || 17. μεταβάλλῃ
E. || 17. ἐκ post ὡς om *E*. || 18. ὡς εἰς μέλαν om *E*. || ἐκ δὲ] καὶ ἐκ *I*. || 20. πῶς λέγεται *H*. || καὶ om *E*. || 21. ἡ om *E*. ||
22. τῇ — ἐναντίον om *FI*. || 24. ἀπλῶς — 25. κίνησις om *E*. || 24. κίνησις ἐναντίον *H*. || 25. καὶ ἡ ἡρεμία *I*. || 26. οἷον] ἢ *II*. ||
27. ἡ κατὰ τόπον om *E*. || νῦν] μὲν νῦν *I*. || 28. ἡ om *E*. || ἡ om *EF*. || 29. ἀντικεινείται *E*. || ἐπειδὴ *FH*. || ὑποκειμένοις ἢ κίνη-
σις *II*. || 30. τούναντίον *I*. || 31. τῷ ἐναντίου *F*. || δὲ ἐναντία ἀλλήλαις *II*.

μὲν ἐναντία εἰσὶν, ἡρεμῖαι δ' ἀντικείμεναι ἐκ εἰσὶν. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τοῖς ἐναντίοις, οἷον ἡ ἐν ὑγείᾳ τῇ ἐν νόσῳ ἡρεμία, κινήσει δὲ τῇ ἐξ ὑγείας εἰς νόσον. τῇ γὰρ ἐκ νόσου εἰς ὑγίαν ἀλογόν· ἡ γὰρ εἰς αὐτὸ κίνησις ἐν ᾧ ἔζηκεν, ἡρεμῖαις μᾶλλον ἔστιν, ἢ συμβαίνει γε ἅμα γίνεσθαι τῇ κινήσει. 5 ἀνάγκη δὲ ἢ ταύτην ἢ ἐκείνην εἶναι· ὃ γὰρ ἢ γ' ἐν λευκότητι ἡρεμία ἐναντία τῇ ἐν ὑγείᾳ. ὅσοις δὲ μὴ ἔστιν ἐναντία, τούτων μεταβολὴ μὲν ἔστιν ἀντικειμένη ἢ ἐξ αὐτοῦ τῇ εἰς αὐτό, κίνησις δ' οὐκ ἔστιν, οἷον ἡ ἐξ ὄντος τῇ εἰς ὄν. καὶ μονὴ μὲν τούτων ἐκ ἔστιν, ἀμεταβλησία δέ. καὶ εἰ μὲν τι 10 εἴη ὑποκείμενον, ἢ ἐν τῷ ὄντι ἀμεταβλησία τῇ ἐν τῷ μὴ ὄντι ἐναντία. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ τι τὸ μὴ ὄν, ἀπορήσειεν ἂν τις τίνι ἐναντία ἢ ἐν τῷ ὄντι ἀμεταβλησία, καὶ εἰ ἡρεμία ἔστιν. εἰ δὲ τῆτο, ἢ οὐ πᾶσα ἡρεμία κινήσει ἐναντία, ἢ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορὰ κινήσις. δῆλον τοίνυν ὅτι ἡρεμία μὲν ἔκ λεκτέα, 15 εἰ μὴ καὶ αὗται κινήσεις, ὅμοιον δέ τι καὶ ἀμεταβλησία· ἐναντία δὲ ἢ ἐδὲν ἢ τῇ ἐν τῷ μὴ ὄντι ἢ τῇ φθορᾷ· αὕτη γὰρ ἐξ αὐτῆς, ἢ δὲ γένεσις εἰς ἐκείνην. ἀπορήσεις δ' ἂν τις διὰ τί ἐν μὲν τῇ κατὰ τόπον μεταβολῇ εἰσὶ καὶ κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν καὶ μοναὶ καὶ κινήσεις, ἐν δὲ ταῖς ἀλ- 20 λαῖς οὐ, οἷον ἀλλοιώσις ἢ μὲν κατὰ φύσιν ἢ δὲ παρὰ φύσιν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἢ ὑγιάνσις ἢ ἡ νόσανσις κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν, οὐδὲ λεύκανσις ἢ μέλανσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' αὐξήσεως καὶ φθίσεως· ἔτε γὰρ αὗται ἀλλήλαις ἐναντία ὡς φύσει ἢ παρὰ φύσιν, ἔτ' αὐξήσις αὐξή- 25 σει. καὶ ἐπὶ γενέσεως δὲ καὶ φθορᾶς ὁ αὐτὸς λόγος· οὔτε γὰρ ἡ μὲν γένεσις κατὰ φύσιν ἢ δὲ φθορὰ παρὰ φύσιν (τὸ γὰρ γῆρας κατὰ φύσιν), ἔτε γένεσιν ὁρῶμεν τὴν μὲν κατὰ φύσιν τὴν δὲ παρὰ φύσιν. εἰ δὲ ἐστὶ τὸ βίᾳ παρὰ φύσιν, καὶ φθορὰ ἂν εἴη φθορὰ ἐναντία ἢ βίαιος ὡς παρὰ 30 φύσιν ἔστα τῇ κατὰ φύσιν. ἀρ' ἔν καὶ γενέσεις εἰσὶν εἶναι βίαιοι καὶ οὐχ εἰμαρμέναι, αἷς ἐναντία αἱ κατὰ φύσιν,

καὶ αὐξήσεις βίαιοι καὶ φθίσεις, οἷον αὐξήσεις αἱ τῶν ταχυῶν διὰ τρυφὴν ἡβώντων, καὶ οἱ σῖτοι οἱ ταχυῶν ἀδρυνόμενοι καὶ μὴ πύλθεντες. ἐπὶ δ' ἀλλοιώσεως πῶς; ἢ ὡσαύτως· εἴην γὰρ ἂν τινες βίαιοι, αἱ δὲ φυσικαί, οἷον ἀφίεμενοι μὴ ἐν κρισίμοις ἡμέραις, οἱ δ' ἐν κρισίμοις· οἱ μὲν ἔν παρὰ φύσιν ἡλλοιώνται, οἱ δὲ κατὰ φύσιν. ἔσονται δ' ἐναντία αἱ φθοραὶ ἀλλήλαις, ὃ γενέσεις. καὶ τί γε καλύει; ἔστι γὰρ ὡς. καὶ γὰρ εἰ ἡ μὲν ἡδεῖα ἢ δὲ λυπηρὰ εἴη· ὥς ἐκ ἀπλῶς φθορὰ φθορὰ ἐναντία, ἀλλ' ἢ ἡ μὲν τοιαυτὴ ἢ δὲ τοιαυτὴ αὐτῶν ἔστιν. ὅλως μὲν οὖν ἐναντία κινήσεις καὶ ἡρεμῖαι τὸν εἰρημένον τρόπον εἰσὶν, οἷον ἡ ἄνω τῇ κάτω· τόπος γὰρ ἐναντιώσεις αὗται. φέρεται δὲ τὴν μὲν ἄνω φορὰν φύσει τὸ πῦρ, τὴν δὲ κάτω ἡ γῆ· καὶ ἐναντία αὐτῶν αἱ φοραί. τὸ δὲ πῦρ ἄνω μὲν φύσει, κάτω δὲ παρὰ φύσιν· καὶ ἐναντία 35 γε ἡ κατὰ φύσιν αὐτῇ τῇ παρὰ φύσιν. καὶ μοναὶ δ' ὡσαύτως· ἡ γὰρ ἄνω μονὴ τῇ ἄνωθεν κάτω κινήσει ἐναντία. γίνεσθαι δὲ τῇ γῇ ἢ μὲν μονὴ ἐκείνη παρὰ φύσιν, ἢ δὲ κινήσις αὕτη κατὰ φύσιν. ὥς κινήσει μονὴ ἐναντία ἢ παρὰ φύσιν τῇ κατὰ φύσιν τοῦ αὐτοῦ· καὶ γὰρ ἡ κίνησις ἢ τοῦ αὐτοῦ ἐναντία οὕτως· ἢ μὲν γὰρ κατὰ φύσιν ἔσαι αὐτῶν, ἢ ἄνω ἢ ἡ κάτω, ἢ δὲ παρὰ φύσιν. ἔχει δὲ ἀπορίαν εἰ ἔστι πάσης ἡρεμίας τῆς μὴ αἰετὶ γένεσις, καὶ αὕτη τὸ ἴσασθαι. τοῦ δὲ παρὰ φύσιν μένοντος, οἷον τῆς γῆς ἄνω, εἴη ἂν γένεσις. ὅτε ἄρα ἐφέρετο ἄνω βία, ἴσατο. ἀλλὰ τὸ μὲν ἰσάμενον αἰετὶ δοκεῖ φέρεσθαι θάπτον, τὸ δὲ βία τὴν ἐναντίον. ὃ γένόμενον ἄρα ἡρεμῶν ἔσαι ἡρεμῶν. ἔτι δοκεῖ τὸ ἴσασθαι ἢ ὅλως εἶναι τὸ εἰς τὸν αὐτοῦ τόπον φέρεσθαι ἢ συμβαίνειν ἅμα. ἔχει δ' ἀπορίαν εἰ ἐναντία ἢ μονὴ ἢ ἐνταῦθα τῇ ἐντεῦθεν κινήσει· ὅταν γὰρ κινήται ἐκ τῆς ἐνταῦθα καὶ ἀποβάλλῃ, 40 ἔτι δοκεῖ ἔχειν τὸ ἀποβαλλόμενον. ὥς· εἰ αὕτη ἡρεμία ἐναντία τῇ ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἐναντίον κινήσει, ἅμα ὑπάρξει τὰν ἐναντία. ἢ πῇ ἡρεμεῖ, εἰ ἔτι μένει; ὅλως δὲ τοῦ κινουμένου τὸ μὲν

2. ἢ om I. || ἐν om E. || 4. ταυτὸ I. || ἐσῆζει corr E. || 5. γε om E. || 6. δὲ om E. || γ' om II. || 7. μὴδὲν ἔστιν ἐναντίον H. || 8. τούτων om E. || 9. οἷον — 10. ἐκ ἔστιν om H. || 9. εἰς τὸ μὴ ὄν pr E. || καὶ om E. || 10. καὶ εἰ μὲν om E. || τι εἴη corr E. || 11. ἢ] οἷον η E. || τῇ ἐν — 13. ἀμεταβλησία om F. || 13. εἰ om E. || 15. ἢ om EI. || κινήσεις H. || 16. αὗται F. || 19. καὶ om EF. || παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν H. || 20. καὶ παρὰ φύσιν om E. || 22. ἢ utrumque om F. || νόσανσις corr E. || 24. γὰρ om EI. || αὗται I. || ἐναντία ἀλλήλαις H. || 25. ἢ] ἢ δὲ I. || 28. τὸ γὰρ γῆρας I, ἢ γὰρ γῆρανσις EH. || γένεσιν ἢ γῆρανσιν ὁρῶμεν H. || 29. εἰ δὲ FI, ἢ εἰ EH. || 32. αἱ κατὰ φύσιν ἐναντία F.

3. εἴσαν FIII. || 4. ἂν om I. || τινες] αἱ μὲν τινες FI. || οἷον εἰ ἀφ. EHI. || 5. τ' F. || ἐν om FII. || 6. δ'] δὲ III. || αἱ φθοραὶ ἐναντία E. || αἱ om H. || 7. ἀλλήλαις καὶ ὃ γενέσει μόνον. καὶ τί δὲ κ. H. || γὰρ om E. || 9. ἢ om E. || 10. ἐν αἱ ἐναντία H. || 12. αὗται, καθόλου δὲ πρῶτως ταῦτα καὶ κυρίως ὑπάρχει. φέρεται E. || μὲν et. φορὰν om E. || 13. ἐναντία γ' αὐτῶν H. || αἱ om E. || 16. κάτω om E. || 17. ἐκείνη ἢ ἄνω παρὰ II. || 18. αὕτη II, om E. || μόνον E. || ἢ κατὰ φύσιν τῇ τῇ αὐτῇ παρὰ φύσιν F. || 20. αὐτῶν ἔσαι FI. || 21. φύσιν. καθόλου δὲ καὶ πρῶτως ταῦτα κυρίως ὑπάρχει. ἔχει H. || 24. ὅτε] ὃ E. || ἄρα] γὰρ E, om I. || μὲν om E. || 26. ἔτι] τι E. || δοκεῖ λέγεσθαι τὸ I. || ἴσασθαι] ἴσασθαι κυρίως λέγεσθαι ἐπὶ τῇ κατὰ φύσιν εἰς τὸν οἰκείον τόπον ἰόντος, ἀλλ' ἐκ ἐπὶ τῇ παρὰ φύσιν H. || 27. τὸ] τὸν E. || συμβαίνει E. || 28. ἢ ἐνταῦθα μονὴ H, ἢ μονὴ ἐνταῦθα F, μονὴ ἢ ἐνταῦθα E. || ἐνταῦθα pr H. || 29. ἢ om EH. || ἀποβάλλῃ — 30. τὸ om E. || 30. εἰ ἢ αὕτη FH, εἰ αὕτη ἢ I, ambiguo E. || 32. ἢ] εἰ H. || εἰ] ἢ EH.

ἐκεῖ, τὸ δ' εἰς δ' μεταβάλλει. διὸ καὶ μᾶλλον κίνησις κινήσει· ἐναντίον ἢ ἡρέμῃσι. καὶ περὶ μὲν κινήσεως καὶ ἡρεμίας, καὶ πῶς ἐκάτερα μία, καὶ τίνες ἐναντίαί τισιν, εἰρηται.

Ἀπορήτει δ' ἂν τις καὶ περὶ τῆ ἴσασθαι, εἰ καὶ ὕσαι⁵ παρὰ φύσιν κινήσεις, ταύταις ἐσὶν ἡρεμία ἀντίκειμένη. εἰ μὲν οὖν μὴ ἔσαι, ἄτοπον. μένει γάρ, βία δέ. ὥς ἡρεμοῦν τι ἔσαι οὐκ αἰετὸν τοῦ γενέσθαι. ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἔσαι· ὥσπερ γὰρ κινεῖται παρὰ φύσιν, καὶ ἡρεμοῖ ἂν τι παρὰ φύσιν. ἐπεὶ δ' ἐσὶν ἐνίαις κίνησις κατὰ φύσιν καὶ παρὰ¹⁰ φύσιν, οἷον πυρὶ ἢ ἄνω κατὰ φύσιν ἢ δὲ κάτω παρὰ φύσιν, πότερον αὕτη ἐναντία ἢ ἡ τῆς γῆς; αὕτη γὰρ φέρεται κατὰ φύσιν κάτω. ἢ δῆλον ὅτι ἄμφω, ἀλλ' ἐχ' ὡσαύτως, ἀλλ' ἢ μὲν κατὰ φύσιν ὡς κατὰ φύσιν ὕψους τῆσδ' αὐτῆς· ἢ ἄνω τῆ πυρὸς τῇ κάτω, ὡς ἢ κατὰ φύσιν ὕστα τῇ παρὰ¹⁵ φύσιν ὕσῃ. ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς μοναῖς. ἴσως δ' ἡρεμία κινήσεως πῃ ἀντίκειται.

Z.

Εἰ δ' ἐστὶ συνεχὲς καὶ ἀπτόμενον καὶ ἐφεξῆς, ὡς διώρισαι πρότερον, συνεχῇ μὲν ὧν τὰ ἔσχατα ἓν, ἀπτόμενα δ' ὧν ἅμα, ἐφεξῆς δ' ὧν μηδὲν μεταξὺ συγγενές, ἀδύνατον ἐξ ἀδιαίρετων εἶναι τι συνεχές, οἷον γραμμὴν ἐκ²⁵ σιγμῶν, εἴπερ ἢ γραμμὴ μὲν συνεχές, ἢ σιγμὴ δὲ ἀδιαίρετον. ἔτε γὰρ ἐν τὰ ἔσχατα τῶν σιγμῶν· ἢ γὰρ ἐστὶ τὸ μὲν ἔσχατον τὸ δ' ἄλλο τι μόνον τῶ ἀδιαίρετου· ἢ θ' ἅμα τὰ ἔσχατα· οὐ γὰρ ἐσὶν ἔσχατον τῶ ἀμερῶς ὕδεν· ἔτερον γὰρ τὸ ἔσχατον καὶ οὐ ἔσχατον. ἔτι δ' ἀνάγκη ἦτοι συνεχεῖς εἶναι τὰς σιγμὰς ἢ ἀπτομένας ἀλλήλων, ἐξ ὧν ἐστὶ³⁰ τὸ συνεχές· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀδιαίρε-

των. συνεχεῖς μὲν δὴ ἐκ ἂν εἶεν διὰ τὸν εἰρημένον λόγον· ἄπτεται δ' ἅπαν ἢ ὅλον ὅλου ἢ μέρος μέρος ἢ ὅλου μέρος. ἐπεὶ δ' ἀμερῆς τὸ ἀδιαίρετον, ἀνάγκη ὅλον ὅλου ἄπτεσθαι. ὅλον δ' ὅλου ἀπτόμενον· ἐκ ἔσαι συνεχές· τὸ γὰρ συνεχές⁵ ἔχει τὸ μὲν ἄλλο τὸ δ' ἄλλο μέρος, καὶ διαιρεῖται εἰς ἕτως ἕτερα καὶ τόπων κεχωρισμένα. ἀλλὰ μὴν ὕδ' ἐφεξῆς ἔσαι σιγμὴ σιγμῆς ἢ τὸ νῦν τῶ νῦν, ὥς· ἐκ τέτων εἶναι τὸ μῆκος ἢ τὸν χρόνον· ἐφεξῆς μὲν γὰρ ἐσὶν ὧν μὴθὲν ἐστὶ μεταξὺ συγγενές, σιγμῶν δ' αἰετὸν τὸ μεταξὺ γραμμὴ καὶ τῶν¹⁰ νῦν χρόνος. ἔτι διαιροῦν· ἂν εἰς ἀδιαίρετα, εἴπερ ἐξ ὧν ἐσὶν ἐπ' αὐτὸν, εἰς ταῦτα διαιρεῖται. ἀλλ' ὕδεν ἢ τῶν συνεχῶν εἰς ἀμερῇ διαιρετόν. ἄλλο δὲ γένος ἐχ' οἷον τ' εἶναι μεταξὺ τῶν σιγμῶν καὶ τῶν νῦν ὕδεν. εἰ γὰρ ἔσαι, δῆλον· ὡς ἦτοι ἀδιαίρετον ἔσαι ἢ διαιρετόν, καὶ εἰ διαιρετόν, ἢ εἰς ἀδιαίρετα ἢ εἰς αἰετὸν διαιρέτά· τῆτο δὲ συνεχές. φανερόν δὲ καὶ¹⁵ ὅτι πᾶν συνεχές διαιρετόν εἰς αἰετὸν διαιρέτά· εἰ γὰρ εἰς ἀδιαίρετα, ἔσαι ἀδιαίρετον ἀδιαίρετου ἀπτόμενον· ἐν γὰρ τὸ ἔσχατον, καὶ ἄπτεται τῶν συνεχῶν. τῶ δ' αὐτῶ λόγος καὶ μέγεθος καὶ χρόνον καὶ κίνησιν ἐξ ἀδιαίρετων συγγεῖσθαι,²⁰ καὶ διαιρεῖσθαι εἰς ἀδιαίρετα ἢ μὴθὲν. δῆλον δ' ἐκ' τῶνδε· εἰ γὰρ τὸ μέγεθος ἐξ ἀδιαίρετων σύγκειται, καὶ ἡ κίνησις ἢ τέτου ἐξ ἴσων κινήσεων ἔσαι ἀδιαίρετων, οἷον εἰ τὸ ΑΒΓ ἐκ τῶν ΑΒΓ ἐσὶν ἀδιαίρετων, ἢ κίνησις ἐφ' ἧς ΔΕΖ, ἢ ἐκινήθη τὸ Ω ἐπὶ τῆς ΑΒΓ, ἔκασον τὸ μέρος ἔχει ἀδιαίρετον. εἰ δὲ παρούσης κινήσεως ἀνάγκη κινεῖσθαι τι, καὶ εἰ²⁵ κινεῖται τι, παρεῖναι κίνησιν, καὶ τὸ κινεῖσθαι ἔσαι ἐξ ἀδιαίρετων. τὸ μὲν δὴ Α ἐκινήθη τὸ Ω τὴν τὸ Δ κινούμενον κίνησιν, τὸ δὲ Β τὴν τὸ Ε, καὶ τὸ Γ ὡσαύτως τὴν τὸ Ζ. εἰ δὴ ἀνάγκη τὸ κινούμενον ποθὲν ποι μὴ ἅμα κινεῖσθαι καὶ³⁰ κενεῖσθαι ὅτι ἐκινεῖτο ὅτε ἐκινεῖτο, οἷον εἰ Θήβαζε τις βαδίζει, ἀδύνατον ἅμα βαδίζειν Θήβαζε καὶ βεβαδικέναι

1. μετέβαλλεν E. || 2. ἡρέμῃσι. τίς μὲν ἐν κίνησις ἀπλῶς μία εἰρηται. καὶ Ambrosianus M 46 et Vaticanus 250. ἡρέμῃσι. τὰ ἄνω λείποντα ἔθεν ἕως τῆ σημείου τέτου· ἔτι λέγεται — ἐφαρμύττειν (228, 11 — 229, 6.) E. || καὶ ἡρ. || 3. καὶ om EI. || ἐπ' αὐτὸν E. || 5. ἀπορήσει δ' ἂν τις — 17. ἀντίκειται om H cum Ambrosianus 250, 307, 935, 1025: habent EFIQ, Barroccianus 79, Coislirianus 166, Marciani 206 et 214 et cl. 4 c. 4; Oxoniensis collegii corporis Christi E 2, 2; Parisiensis Regii 1859, 1860, 1861, 1866, 2032, 2033, 2595; Vaticanus 152, 249, 251 (a), 256 (T), 1028; Vossianus 3. || 6. παρὰ καὶ παρὰ E. || 7. μενεῖ α. || 9. ἡρεμοῖ IT. || 10. κίνησις ἐνίαις F. || 12. π. αὐτῆς E. || 14. ὡς post μὲν F. || ὕστα F. || 15. ἢ om E. || ὡς ἢ] οὐσ E. || τῇ om E. || 17. πῇ om E. || post ἀντίκειται omisi cum E, quae ceteri iterum ponunt, ὅταν γὰρ — τίσι, εἰρηται (230, 29 — 231, 3.)

Codices EFHIK. || Tit. Z.] φυσικῶν ἔκτον I, περὶ κινήσεως τῶν εἰς γ τὸ β. ζῆ. E. || 21. ἐπ' αὐτὸν I. || 24. ἀδύνατον ἐξ om pr F. || 25. μὲν γραμμὴ σ. ἢ δὲ σιγμὴ H. || 28. ὕδεν (vol ὕδεν) τῶ ἀμερῶς FHIK. || 29. ὕδ' ἐκ E. || δ' om FK.

2. ὅλον μέρος] ὅλον μέρος F. || 4. ἔσαι K. || 6. ἕτερα] διαιρέτα HI et corr E. || 7. τῶ] τῶ EFK, τῶν H. || 8. μὴθὲν τι ἐστὶ F. || 01. ἔτι δὲ διαιροῦν E. || 13. τῶν σιγμῶν — ὡς ἦτοι γὰρ E. || 14. ἀδιαίρετον ἢ διαιρετόν ἔσαι F, διαιρετόν ἢ ἀδιαίρετον ἔσαι HIK. || 15. ἢ εἰς αἰετὸν διαιρέτα om E, αἰετὸν om pr F. || 16. ἀδιαίρετα] ἀδιαίρετον F, ἀδιαίρετα διαιροῦν τὸ συνεχές EH. || 18. καὶ post λόγου om EI. || 19. καὶ κίνησιν καὶ χρόνον H. || 22. τὸ μὲν α F. || γ μέγεθος ἐκ H. || 23. ἐσὶν] ἐστὶ μερῶν EH. || ἢ] καὶ ἢ FK. || Δ] ἢ δ EH. || 24. Γ] γ διαστάσεις EFH. || τὸ om FHIK. || 25. δὴ EHIK. || 27. τὸ ante Δ om E. || 28. β δὲ F. || τὸ ante Z om I. || 30. ὅτι ἐκινεῖτο om FK et in lacuna H. || ὅτε ἐκινεῖτο om I. || τῇ] ἔτι K, τῇ EHI.

Θήβαζε. τὴν δὲ τὸ Α τὴν ἀμερῇ ἐκινεῖτο τὸ Ω, ἥ ἢ τὸ Δ κίνησις παρῇν. ὥς· εἰ μὲν ὕστερον διήλθεν ἢ διήει, διαιρετὴ ἂν εἴη· ὅτε γὰρ διήει, οὔτε ἡρέμει οὔτε διεκλήλυθε, ἀλλὰ μεταξὺ ἦν. εἰ δ' ἅμα διέρχεται καὶ διεκλήλυθε τὸ βαδίζον ὅτε βαδίζει, βεβαδικὸς ἐκεῖ ἔσαι καὶ κεκινημένον ὅ κινεῖται. εἰ δὲ τὴν μὲν ὅλην τὴν ΑΒΓ κινεῖται τι, καὶ ἡ κίνησις ἦν κινεῖται τὰ ΔΕΖ ἐς, τὴν δ' ἀμερῇ τὴν Α ὕθεν κινεῖται ἀλλὰ κεκίνηται, εἴη ἂν ἡ κίνησις οὐκ ἐκ κινήσεων ἀλλ' ἐκ κινήματων καὶ τὸ κεκινήσθαι τι μὴ κινόμενον· τὴν γὰρ Α διεκλήλυθεν ὃ διεξίον. ὥς ἔσαι τι βεβαδικέναι μηδέποτε βαδίζον· ταύτην γὰρ βεβαδικεῖν ὃ βαδίζον ταύτην. εἰ οὖν ἀνάγκη ἢ ἡρεμεῖν ἢ κινεῖσθαι πᾶν, ἡρεμεῖ δὲ καθ' ἑκάστων τῶν ΑΒΓ, ὥς· ἔσαι τι συνεχῶς ἡρεμῶν ἅμα καὶ κινόμενον. τὴν γὰρ ΑΒΓ ὅλην ἐκινεῖτο καὶ ἡρέμει ὅτις μέρους, ὥς καὶ πᾶσαν. καὶ εἰ μὲν τὰ ἀδιαίρετα τῆς ΔΕΖ, κινήσεις κινήσεως παρουσίας ἐνδέχοιτ' ἂν μὴ κινεῖσθαι ἀλλ' ἡρεμεῖν· εἰ δὲ μὴ κινήσεις, τὴν κίνησιν μὴ ἐκ κινήσεων εἶναι. ὁμοίως δ' ἀνάγκη τῷ μήκει καὶ τῇ κινήσει ἀδιαίρετον εἶναι τὸν χρόνον, καὶ συγκεῖσθαι ἐκ τῶν ἡν ὄντων ἀδιαίρετων· εἰ γὰρ πᾶσα διαιρετός, ἐν τῷ ἐλάττονι δὲ τὸ ἰσοταχὲς δίδεισιν ἐλάττον, διαιρετός ἔσαι καὶ ὁ χρόνος. εἰ δ' ὁ χρόνος διαιρετός ἐν ᾧ φέρεται τι τὴν Α, καὶ ἡ τὸ Α ἔσαι διαιρετή.

2 Ἐπεὶ δὲ πᾶν μέγεθος εἰς μεγέθη διαιρετόν (δεδείκναι γὰρ ὅτι ἀδύνατον ἐξ ἀτόμων εἶναι τι συνεχές, μέγεθος δ' ἐστὶν ἅπαν συνεχές), ἀνάγκη τὸ θάττον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ μείζον καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι ἴσον καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι πλεῖον κινεῖσθαι, καθάπερ ὀρίζονται τινες τὸ θάττον. ἔσω γὰρ τὸ ἐφ' ᾧ Α τῷ ἐφ' ᾧ Β θάττον. ἐπεὶ τοίνυν θάττον ἐστὶ τὸ πρότερον μεταβάλλοι, ἐν ᾧ χρόνῳ τὸ Α μεταβεβλήκεν ἀπὸ τῷ Γ εἰς τὸ Δ, οἷον τῷ ΖΗ, ἐν τῷ τῷ Β ἔσω πρὸς τῷ Δ, ἀλλ' ἀπολείπει, ὥς ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ πλεῖον δίδεισιν τὸ θάττον. ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι πλεῖον· ἐν ᾧ γὰρ τὸ Α γεγένηται πρὸς τῷ Δ, τὸ Β ἔσω πρὸς τῷ Ε τὸ βραδύτερον ὄν· ἔκκιν' ἐπεὶ

τὸ Α πρὸς τῷ Δ γεγένηται ἐν ἅπαντι τῷ ΖΗ χρόνῳ, πρὸς τῷ Θ ἔσαι ἐν ἐλάττονι τέτς· καὶ ἔσω ἐν τῷ ΖΚ. τὸ μὲν ἔν ΓΔ, ὃ διεκλήλυθε τὸ Α, μείζον ἐστὶ τῷ ΓΕ, ὃ δὲ χρόνος ὁ ΖΚ ἐλάττων τοῦ παντός τοῦ ΖΗ, ὥστε ἐν ἐλάττονι μείζον δίδεισιν. φανερόν δὲ ἐκ τούτων καὶ ὅτι τὸ θάττον ἐν ἐλάττονι χρόνῳ δίδεισιν τὸ ἴσον. ἐπεὶ γὰρ τὴν μείζω ἐν ἐλάττονι διέρχεται τῷ βραδύτερου, αὐτὸ δὲ καθ' αὐτὸ λαμβανόμενον ἐν πλείονι χρόνῳ τὴν μείζω τῆς ἐλάττονος, οἷον τὴν ΑΜ τῆς ΑΞ, πλείων ἂν εἴη ὁ χρόνος ὁ ΠΡ, ἐν ᾧ τὴν ΑΜ διέρχεται, ἢ ὁ ΠΞ, ἐν ᾧ τὴν ΑΞ. ὥς εἰ ὁ ΠΡ χρόνος ἐλάττων ἐστὶ τοῦ ΠΧ, ἐν ᾧ τὸ βραδύτερον διέρχεται τὴν ΑΞ, καὶ ὁ ΠΞ ἐλάττων ἔσαι τῷ ἐφ' ᾧ ΠΧ· τῷ γὰρ ΠΡ ἐλάττων, τὸ δὲ τοῦ ἐλάττονος ἐλάττον καὶ αὐτὸ ἐλάττον. ὥς ἐν ἐλάττονι κινήσεται τὸ ἴσον. ἐπὶ δ' εἰ πᾶν ἀνάγκη ἢ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἢ ἐν ἐλάττονι ἢ ἐν πλείονι κινεῖσθαι, καὶ τὸ μὲν ἐν πλείονι βραδύτερον, τὸ δ' ἐν ἴσῳ ἰσοταχές, τὸ δὲ θάττον ὅτε ἰσοταχές ὅτε βραδύτερον, ὅτ' ἂν ἐν ἴσῳ ὅτ' ἐν πλείονι κινεῖτο τὸ θάττον. λείπεται ἔν ἐν ἐλάττονι, ὥς ἀνάγκη καὶ τὸ ἴσον μέγεθος ἐν ἐλάττονι χρόνῳ δινεῖν τὸ θάττον. ἐπεὶ δὲ πᾶσα μὲν κίνησις ἐν χρόνῳ καὶ ἐν ἅπαντι χρόνῳ δυνατόν κινήσθαι, πᾶν δὲ τὸ κινούμενον ἐνδέχεται καὶ θάττον κινεῖσθαι καὶ βραδύτερον, ἐν ἅπαντι χρόνῳ ἔσαι τὸ θάττον κινεῖσθαι καὶ βραδύτερον. τούτων δ' ὄντων ἀνάγκη καὶ τὸν χρόνον συνεχῇ εἶναι. λέγω δὲ συνεχές τὸ διαιρετόν εἰς ἀεὶ διαίρετά· τέτοι γὰρ ὑποκειμένου τῷ συνεχῆς, ἀνάγκη συνεχῇ εἶναι τὸν χρόνον. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι τὸ θάττον ἐν ἐλάττονι χρόνῳ δίδεισιν τὸ ἴσον, ἔσω τὸ μὲν ἐφ' ᾧ Α θάττον, τὸ δ' ἐφ' ᾧ Β βραδύτερον, καὶ κεκινήσθω τὸ βραδύτερον τὸ ἐφ' ᾧ ΓΔ μέγεθος ἐν τῷ ΖΗ χρόνῳ. δῆλον τοίνυν ὅτι τὸ θάττον ἐν ἐλάττονι τέτοι κινήσεται τὸ αὐτὸ μέγεθος· καὶ κεκινήσθω ἐν τῷ ΖΘ. πάλιν δ' ἐπεὶ τὸ θάττον ἐν τῷ ΖΘ διεκλήλυθε τὴν ὅλην τὴν ΓΔ, τὸ βραδύτερον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν ἐλάττω δίδεισιν· ἔσαι ἔν ἐφ'

1. δὴ *HIK*. ἢ ἡ τὸ Δ *om E*, ἢ *om K*. ἢ 3. διήει | διήει ὅτε γὰρ διήει *E*. ἢ 4. ἐκλήλυθε *F*. ἢ βαδίζει vel βαδίζειν *H*, *omissis* ὅτε βαδίζει. ἢ 5. ἔσαι ἐκεῖ *HK*. ἢ 7. τὰ | ἡ *H*. ἢ 8. εἴη | εἴτ' *E*. ἢ ἐκ — 9. ἀλλ' *om E*. ἢ 8. κινήσεως *H*. ἢ 9. τὸ *om FHI*. ἢ κινεῖσθαι *K*. ἢ 10. βεβαδικέναι τι *H*. ἢ 12. ἢ ἡρεμῶν | ἅπαν ἢ ἡρεμῶν *F*, ἡρεμῶν *I*. ἢ πᾶν *om FIK*. ἢ δὲ *om FK*. ἢ 15. τῆς | τὰ *HK*, τὰς *E*. ἢ 16. κινήσις *E*. ἢ 17. κινήσις *E*, κινήσεις εἰς *I*. ἢ 19. τὸν | καὶ τὸν *HI*. ἢ 20. πᾶς *pr E*. ἢ ἀδιαίρετος *F* et *pr I*, qui *pr* καὶ ἅπας διαιρετός καὶ πᾶς ἀδιαίρετος. ἢ ἐν | καὶ ἐν *K*, *omissa* δὲ. ἢ 21. καὶ ὁ χρόνος ἔσαι διαιρετός *K*. ἢ διαιρετός ἔσαι ἐν *FI*. ἢ 23. μέγεθος *EF*. ἢ 24. συνεχές | μέγεθος *EHI*. ἢ 26. ἐν *om E*. ἢ ἴσον καὶ ἐν τῷ ἐλάττονι *om FK*. ἢ πλεόν *I*. ἢ 27. ᾧ τὸ α *IK*. ἢ 28. ἐφ' ᾧ *om E*, ἐφ' ᾧ τὸ *H*. ἢ 30. οἷον ἐν τῷ *FI*. ἢ 32. πλεόν *FHK*, τὸ πλεόν *E*, πλεόν τέτοι *I*. ἢ 33. τὸ Β — 1. τῷ Δ *om K*. ἢ ἔσαι *F*. ἢ τὸ *om E*. ἢ ὅν *om FI*.

2. ἔσαι *EI*. ἢ 3. ἐστὶ *om K*. ἢ 4. ἐλάττον *I*. ἢ 5. δίδεισιν μείζον *FHIK*. ἢ δὴ *E*. ἢ 6. ἐπειδὴ *FIK*. ἢ ἐν *om I*. ἢ 11. τῷ ΠΧ — 12. ἐλάττων ἔσαι *om K*. ἢ 11. Π *om E*. ἢ 12. Π ante X *om EHI*. ἢ 13. αὐτῷ *pr E*. ἢ 14. κινήσεται *FHIK*. ἢ 15. ἢ μέρος ἢ *K*, μὲν ἢ *FHI*. ἢ χρόνῳ *om FHIK*. ἢ ἐν ante ἐλ. *om E*. ἢ 16. καὶ *om I*. ἢ 17. ἰσοταχὲς *E*. ἢ ἐν ἴσῳ ἂν *FHIK*. ἢ 18. ἐν ante πλ. *om F*. ἢ 19. ὥς — ἐλάττονι *om pr K*. ἢ 20. δὲ | δὲ εἰ *K*. ἢ 22. καὶ ante θ. *om II*. ἢ ἐν — 23. βραδύτερον *om pr I*. ἢ 23. ἔξω *II*. ἢ 26. εἶναι *om H*. ἢ 27. τὸ ante θ. *om H*, ante μὲν *om I*. ἢ 28. κινεῖσθαι *I*. ἢ 30. κινήσεται *FHIK*. ἢ 31. πάλιν — 32. ΖΘ *om I*.

ἥς ΓΚ. ἐπεὶ δὲ τὸ βραδυτέρον τὸ Β ἐν τῷ ΖΘ χρόνῳ τὴν ΓΚ διελήλυθε, τὸ θάττον ἐν ἐλάττονι δίεισιν, ὥς πάλιν διαιρεθῆσεται ὁ ΖΘ χρόνος. τέτου δὲ διαιρουμένου καὶ τὸ ΓΚ μέγεθος διαιρεθῆσεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. εἰ δὲ τὸ μέγεθος, καὶ ὁ χρόνος. καὶ αἰεὶ τῶν ἑξαι μεταλαμβάνουσιν ἀπὸ τῶ θάττονος τὸ βραδυτέρον καὶ ἀπὸ τῶ βραδυτέρου τὸ θάττον, καὶ τῷ ἀποδεδειγμένῳ χρωμένοις· διαιρήσει γὰρ τὸ μὲν θάττον τὸν χρόνον, τὸ δὲ βραδυτέρον τὸ μῆκος. εἰ ἔν αἰεὶ μὲν ἀντιστρέφειν ἀληθές, ἀντιστρεφόμενον δὲ αἰεὶ γίνεται διαίρεσις, φανερόν ὅτι πᾶς χρόνος ἔσαι συνεχής. ἅμα δὲ 10 δῆλον καὶ ὅτι μέγεθος ἅπαν ἐστὶ συνεχές· τὰς αὐτὰς γὰρ καὶ τὰς ἴσας διαιρέσεις ὁ χρόνος διαιρεῖται καὶ τὸ μέγεθος. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰωθότων λόγων λέγεσθαι φανερόν ὡς εἴπερ ὁ χρόνος ἐστὶ συνεχής, ὅτι καὶ τὸ μέγεθος, εἴπερ ἐν τῷ ἡμίσει χρόνῳ ἡμισυ διέρχεται καὶ ἀπλῶς ἐν τῷ ἐλάτ- 15 ττονι ἐλάττον· αἱ γὰρ αὐταὶ διαιρέσεις ἔσονται τοῦ χρόνου καὶ τοῦ μεγέθους. καὶ εἰ ὁποτερονῶν ἄπειρον, καὶ θάτερον, καὶ ὡς θάτερον, καὶ θάτερον, οἷον εἰ μὲν τοῖς ἐσχάτοις ἄπειρος ὁ χρόνος, καὶ τὸ μῆκος τοῖς ἐσχάτοις, εἰ δὲ τῇ διαιρέσει, τῇ διαιρέσει καὶ τὸ μῆκος, εἰ δὲ ἀμφοῖν ὁ χρό- 20 νος, ἀμφοῖν καὶ τὸ μέγεθος. διὸ καὶ ὁ Ζήνωνος λόγος ψευδὸς λαμβάνει τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι τὰ ἄπειρα διελθεῖν ἢ ἀψασθαι τῶν ἀπείρων καθ' ἕνασον ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. διχῶς γὰρ λέγεται καὶ τὸ μῆκος καὶ ὁ χρόνος ἄπειρον, καὶ ὅλως πᾶν τὸ συνεχές, ἥτοι κατὰ διαίρεσιν ἢ τοῖς ἐσχά- 25 τοις. τῶν μὲν ἔν κατὰ ποσὸν ἀπείρων ἐκ ἐνδέχεται ἀψασθαι ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, τῶν δὲ κατὰ διαίρεσιν ἐνδέχεται· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ χρόνος ὅπως ἄπειρος. ὥς ἐν τῷ ἀπείρῳ καὶ οὐκ ἐν τῷ πεπερασμένῳ συμβαίνει διέναι τὸ ἄπειρον, καὶ ἄπτεσθαι τῶν ἀπείρων τοῖς ἀπείροις, οὐ τοῖς 30 πεπερασμένοις. ἔτε δὴ τὸ ἄπειρον οἷόν τε ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ διελθεῖν, ἔτ' ἐν ἀπείρῳ τὸ πεπερασμένον· ἀλλ' ἐάν τε ὁ χρόνος ἄπειρος ἦ, καὶ τὸ μέγεθος ἔσαι ἄπειρον, ἐάν τε τὸ μέγεθος, καὶ ὁ χρόνος. ἔξω γὰρ πεπερασμένον μέγεθος ἐφ' ᾧ ΑΒ, χρόνος δὲ ἄπειρος ἐφ' ᾧ Γ· εἰλήφθω δέ τι τῶ 35

χρόνου πεπερασμένον, ἐφ' ᾧ ΓΔ. ἐν τούτῳ οὖν δίδειται τοῦ μεγέθους, καὶ ἔξω διεληλυθὸς ἐφ' ᾧ ΒΕ. τῆτο δὲ ἡ καταμετρήσει τὸ ἐφ' ᾧ ΑΒ, ἡ ἔλλειψι, ἡ ὑπερβαλεῖ· διαφέρει γὰρ ἑνὲν· εἰ γὰρ αἰεὶ τὸ ἴσον τῷ ΒΕ μέγεθος ἐν ἴσῳ χρόνῳ δίεισι, τῆτο δὲ καταμετρεῖ τὸ ὅλον, πεπερασμέ- νος ἔσαι ὁ πᾶς χρόνος ἐν ᾧ διήλθεν· εἰς ἴσα γὰρ διαιρεθῆ- σεται, ὡς καὶ τὸ μέγεθος. ἔτι δ' εἰ μὴ πᾶν μέγεθος ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ δίεισιν, ἀλλ' ἐνδέχεται τι καὶ ἐν πεπερα- σμένῳ διελθεῖν, οἷον τὸ ΒΕ, τῆτο δὲ καταμετρήσει τὸ πᾶν, καὶ τὸ ἴσον ἐν ἴσῳ δίεισιν, ὥς πεπερασμένους ἔσαι καὶ ὁ χρόνος. ὅτι δ' οὐκ ἐν ἀπείρῳ δίεισι τὸ ΒΕ, φανερόν, εἰ ληφθῆναι ἐπὶ θάτερα πεπερασμένους ὁ χρόνος· εἰ γὰρ ἐν ἐλάττονι τὸ μέρος δίεισι, τοῦτο ἀνάγκη πεπεράνθαι, θα- τέρου γε πέρατος ὑπάρχοντος. ἡ αὐτὴ δ' ἀπόδειξις καὶ εἰ τὸ μὲν μῆκος ἄπειρον, ὁ δὲ χρόνος πεπερασμένος. φα- νερόν οὖν ἐκ τῶν εἰρημμένων ὡς οὔτε γραμμὴ οὔτε ἐπίπεδον οὔτε ὅλως τῶν συνεχῶν οὐθεν ἔσαι ἄτομον, οὐ μόνον διὰ τὸ νῦν λεχθέν, ἀλλὰ καὶ ὅτι συμβήσεται διαιρεῖσθαι τὸ ἄτομον. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἅπαντι χρόνῳ τὸ θάττον καὶ βραδυ- τέρον ἐστὶ, τὸ δὲ θάττον πλεῖον διέρχεται ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἐνδέχεται καὶ διπλάσιον καὶ ἡμιόλιον διέναι μῆκος· εἴη γὰρ ἂν ἔτος ὁ λόγος τοῦ τάχους. ἐνηνέχθω οὖν τὸ θάττον ἡμιόλιον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ, καὶ διηρήσθω τὰ μεγέθη τὰ μὲν τοῦ θάττονος, ἐφ' ᾧ ΑΒ ΒΓ ΓΔ, εἰς τρία ἄτομα, τὰ δὲ τοῦ βραδυτέρου εἰς δύο, ἐφ' ᾧ ΕΖ ΖΗ. οὐκοῦν καὶ ὁ χρόνος διαιρεθῆσεται εἰς τρία ἄτομα· τὸ γὰρ ἴσον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ δίεισιν. διηρήσθω οὖν ὁ χρόνος εἰς τὰ ΚΛ ΛΜ ΜΝ. πάλιν δ' ἐπεὶ τὸ βραδυτέρον ἐνήνεται τὴν ΕΖ ΖΗ, καὶ ὁ χρόνος τμηθήσεται δίχα. διαιρεθῆ- σεται ἄρα τὸ ἄτομον, καὶ τὸ ἀμερές οὐκ ἐν ἀτόμῳ δίδει- σιν ἀλλ' ἐν πλείονι. φανερόν οὖν ὅτι οὐδὲν ἐστὶ τῶν συνε- χῶν ἀμερές.

Ἀνάγκη δὲ καὶ τὸ νῦν τὸ μὴ καθ' ἕτερον ἀλλὰ καθ' ὅ 3 αὐτὸ καὶ πρῶτον λεγόμενον ἀδιαίρετον εἶναι, καὶ ἐν ἅπαντι τοιοῦτο χρόνῳ ἐνυπάρχειν. ἔστι γὰρ ἔσχατόν τι τῶ γε-

1. ἥς τὸ γκ Ε. || 12. αἰρέσεις Ε. || 3. τε χρόνος καὶ τὸ μέγεθος διαιρεῖται FHIK. || 14. ἐν καὶ ἐν Ε. || 18. καὶ θάτερον om Ε. || τοῖς FI. || 20. τῇ διαιρέσει om Ε. || ὁ χρόνος om Ε. || 21. μέγεθος μῆκος F. || 24. διχῶς — 27. χρόνῳ om F. || 24. καὶ ante τὸ om H. || ὁ χρόνος καὶ τὸ μῆκος HK. || ἄπειρος Ε. || 25. ἥτοι] ἡ τὸ III, ἡ τῷ FK. || 26. κατὰ τὸ πόσον FHIK. || 29. τὰ ἀπειρα F. || 31. ἐδὲ EFHIK. || δὴ οὖν τὸ F. || 32. ἐδ' codices. || ἂν FHIK. || 33. μέγεθος — τε τὸ om pr K. || 35. ἔ Ι. || δὴ FHIK. || πεπ. τοῦ χρόνου F.

2. ᾧ τὸ β Ε. || δὴ Ι. || 4. τὸ Ε. || 5. καταμετρήσει H. || 6. χρόνος πᾶς F. || εἰς om Ε. || 7. ὡς om Ε. || 8. τι om H. || 9. τοῦτο — 11. ΒΕ om K. || 12. θάτερον F. || ἐν om F. || 14. γε] γὰρ F. || πεπερασμένου Ε. || 17. ἔτε] ἔτε τι Ε, om Ι. || ἐσιν F. || 18. καὶ om H. || διότι Ι. || συμβαίνει H. || 19. τὸ θάττον καὶ τὸ βραδυτέρον ἐστὶ Ι, τὸ βραδυτέρον ἐστὶ καὶ τὸ θάττον H. || 20. τῷ om Ε. || 21. ἐνδ. δὲ καὶ EIK. || 24. ἂν H. || αβγδ EIK. || 25. τὸ Ε. || τὰ δὲ — 26. ἄτομα om pr F. || alterum Z om EIK. || 27. τὰ] τὴν FK, om Ε. || 28. κλμν EIK. || δ' om H. || 29. εζ η EI. || 31. πλείονι H, πλείονι τοῦ θάττονος Ε. || τῶν συνεχῶν ἐσιν H. || 34. εἶνα om EIK. || 35. τὸ om FK. || τοιοῦτον FHIK. || γάρ] γὰρ τὸ Ε.

γονότος, οὗ ἐπὶ τὰδε οὐθέν ἐστι τοῦ μέλλοντος, καὶ πάλιν τῷ μέλλοντος, ὃ ἐπὶ τὰδε ὑθέν ἐστι τῷ γεγονότος· ὃ δὲ ἔφα-
 μιν ἀμφοῖν εἶναι πέρας. τῷτο δὲ ἂν δειχθῇ ὅτι τοῦτ' ἐστι
 καθ' αὐτὸ καὶ ταυτόν, ἅμα φανερόν ἐστι καὶ ὅτι ἀδιαίρε-
 τον. ἀνάγκη δὴ τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ νῦν τὸ ἔσχατον ἀμφοτέ-
 ρων τῶν χρόνων· εἰ γὰρ ἕτερον, ἐφεξῆς μὲν ἔκ ἂν εἴη θά-
 τερον θατέρῳ διὰ τὸ μὴ εἶναι συνεχὲς ἐξ ἡμερῶν, εἰ δὲ χω-
 ρίς ἑκάτερον, μεταξύ ἔσαι χρόνος· πᾶν γὰρ τὸ συνεχὲς
 τοιοῦτον ὥς· εἶναι τι συνώνυμον μεταξύ τῶν περάτων. ἀλλὰ
 μὴν εἰ χρόνος τὸ μεταξύ, διαιρετὸν ἔσαι· πᾶς γὰρ χρόνος¹⁰
 δέδεικται ὅτι διαιρετός. ὥςτε διαιρετὸν τὸ νῦν. εἰ δὲ διαιρε-
 τὸν τὸ νῦν, ἔσαι τι τῷ γεγονότος ἐν τῷ μέλλοντι καὶ τῷ
 μέλλοντος ἐν τῷ γεγονότι· καθ' ὃ γὰρ ἂν διαιρεθῇ, τοῦτο
 διοριεῖ τὸν παρήκοντα καὶ τὸν μέλλοντα χρόνον. ἅμα δὲ
 καὶ ἔκ ἂν καθ' αὐτὸ εἴη τὸ νῦν, ἀλλὰ καθ' ἕτερον· ἢ γὰρ¹⁵
 διαίρεσις ἔστι καθ' αὐτό. πρὸς δὲ τέτοις τοῦ νῦν τὸ μὲν τι γε-
 γονὸς ἔσαι τὸ δὲ μέλλον, καὶ ἔκ ἀεὶ τὸ αὐτὸ γεγονὸς ἢ
 μέλλον. ὃδὲ δὴ τὸ νῦν τὸ αὐτό· πολλαχῇ γὰρ διαιρετός
 ὁ χρόνος. ὥς· εἰ ταῦτα ἀδύνατον ὑπάρχειν τῷ νῦν, ἀνάγκη
 τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ ἐν ἑκατέρῳ νῦν. ἀλλὰ μὴν εἰ ταυτό, φα-
 νερόν ὅτι καὶ ἀδιαίρετον· εἰ γὰρ διαιρετόν, πάλιν ταῦτα
 συμβήσεται ἂ καὶ ἐν τῷ πρότερον. ὅτι μὲν τοίνυν ἐστὶ τι ἐν
 τῷ χρόνῳ ἀδιαίρετον, ὃ φαμεν εἶναι τὸ νῦν, δηλὸν ἐστὶν ἔκ
 τῶν εἰρημένων· ὅτι δ' ὃδὲν ἐν τῷ νῦν κινεῖται, ἐκ τῶνδε φα-
 νερόν ἐστιν. εἰ γὰρ ἐστὶν, ἐνδέχεται καὶ θάπτον κινεῖσθαι ἐν²⁵
 αὐτῷ καὶ βραδύτερον. ἔσω δὴ τὸ νῦν ἐφ' ᾧ Ν, κενιήσθω
 δ' ἐν αὐτῷ τὸ θάπτον τὴν ΑΒ. ἐκὼν τὸ βραδύτερον ἐν τῷ
 αὐτῷ ἐλάττω τῆς ΑΒ κινήσεται, οἷον τὴν ΑΓ. ἐπεὶ δὲ
 τὸ βραδύτερον ἐν ὅλῳ τῷ νῦν κενιήται τὴν ΑΓ, τὸ θάπτον
 ἐν ἐλάττωι τούτου κινήσεται. ὥςτε διαιρεθήσεται τὸ νῦν.³⁰
 ἀλλ' ἢν ἀδιαίρετον. ἔκ ἄρα ἐστὶ κινεῖσθαι ἐν τῷ νῦν. ἀλλὰ
 μὴν ὃδ' ἡρεμεῖν· ἡρεμεῖν γὰρ ἐλέγμεν τὸ πεφυκὸς κινεῖ-
 σθαι· μὴ κινούμενον ὅτε πέφυκε καὶ οὗ καὶ ὥς, ὥς· ἐπεὶ
 ἐν τῷ νῦν οὐθέν πέφυκε κινεῖσθαι, δηλὸν ὡς ὃδ' ἡρεμεῖν. ἔτι
 δ' εἰ τὸ αὐτὸ μὲν ἐστὶ τὸ νῦν ἐν ἀμφοῖν τοῖν χρόνοις, ἐνδέ-

χεται δὲ τὸν μὲν κινεῖσθαι τὸν δ' ἡρεμεῖν ὅλον, τὸ δ' ὅλον
 κινούμενον τὸν χρόνον ἐν ὁτῶν κινήσεται τῶν τούτου καθ'
 ὃ πέφυκε κινεῖσθαι, καὶ τὸ ἡρεμεῖν ὡσαύτως ἡρεμήσει, συμ-
 βήσεται τὸ αὐτὸ ἅμα ἡρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι· τὸ γὰρ αὐτὸ
 ἔσχατον τῶν χρόνων ἀμφοτέρων, τὸ νῦν. ἔτι δ' ἡρεμεῖν μὲν
 λέγομεν τὸ ὁμοίως ἔχον καὶ αὐτὸ καὶ τὰ μέρη νῦν καὶ
 πρότερον· ἐν δὲ τῷ νῦν ἔκ ἐστὶ τὸ πρότερον, ὥς· οὐδ' ἡρεμεῖν.
 ἀνάγκη ἄρα καὶ κινεῖσθαι τὸ κινούμενον ἐν χρόνῳ καὶ ἡρε-
 μεῖν τὸ ἡρεμεῖν.

Τὸ δὲ μεταβάλλον ἅπαν ἀνάγκη διαιρετὸν εἶναι. ἐπεὶ⁴
 γὰρ ἔκ τινος εἰς τι πᾶσα μεταβολή, καὶ ὅταν μὲν ἦ ἐν
 τῷ εἰς ὃ μετέβαλεν, ἐκέτι μεταβάλλει, ὅταν δὲ ἐξ οὗ
 μετέβαλε, καὶ αὐτὸ καὶ τὰ μέρη πάντα οὐ μεταβάλλει·
 τὸ γὰρ ὡσαύτως ἔχον καὶ αὐτὸ καὶ τὰ μέρη ἔ μεταβάλ-
 λει. ἀνάγκη ἔν τὸ μὲν τι ἐν τούτῳ εἶναι, τὸ δ' ἐν θατέρῳ
 τῷ μεταβάλλοντος· ἔτε γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἔτ' ἐν μηδετέρῳ
 δυνατόν. λέγω δ' εἰς ὃ μεταβάλλει τὸ πρῶτον κατὰ τὴν
 μεταβολήν, οἷον ἐκ τῆς λευκῆς τὸ φαιόν, ἢ τὸ μέλαν· οὐ
 γὰρ ἀνάγκη τὸ μεταβάλλον ἐν ὁποτέρῳ εἶναι τῶν ἄκρων.
 φανερόν ἔν ὅτι πᾶν τὸ μεταβάλλον ἔσαι διαιρετόν.

Κίνησις δ' ἐστὶ διαιρετὴ διχῶς, ἓνα μὲν τρόπον τῷ
 χρόνῳ, ἄλλον δὲ κατὰ τὰς τῶν μερῶν τοῦ κινημένου κινή-
 σεις, οἷον εἰ τὸ ΑΓ κινεῖται ὅλον, καὶ τὸ ΑΒ κινήσεται
 καὶ τὸ ΒΓ. ἔσω δὴ τῷ μὲν ΑΒ ἢ ΔΕ, τῷ δὲ ΒΓ ἢ ΕΖ
 κίνησις τῶν μερῶν. ἀνάγκη δὴ τὴν ὅλην, ἐφ' ἧς ἢ ΔΖ, τῷ
 ΑΓ εἶναι κίνησιν· κινήσεται γὰρ κατὰ ταύτην, ἐπεὶ περ ἑκά-
 τερον τῶν μερῶν κινεῖται καθ' ἑκατέραν. οὐθέν δὲ κινεῖται
 κατὰ τὴν ἄλλου κίνησιν, ὥςτε ἢ ὅλη κίνησις τῷ ὅλου ἐστὶ
 μεγέθους κίνησις. ἔτι δ' εἰ πᾶσα μὲν κίνησις τινός, ἢ δ' ὅλη
 κίνησις ἢ ἐφ' ἧς ΔΖ μήτε τῶν μερῶν ἐστὶ μηδετέρου (μέρος
 γὰρ ἑκατέρα) μήτ' ἄλλου μηδεός (ἔ γὰρ ἢ ὅλη ὅλου, καὶ
 τὰ μέρη τῶν μερῶν· τὰ δὲ μέρη τοῦ ΔΖ τῶν ΑΒΓ καὶ
 ὑδένων ἄλλων· πλειόνων γὰρ ἔκ ἢν μία κίνησις), καὶ ἢ ὅλη
 κίνησις εἴη ἂν τῷ ΑΒΓ μεγέθους. ἔτι δ' εἰ μὲν ἐστὶν ἄλλη
 τῷ ὅλῳ κίνησις, οἷον ἐφ' ἧς ΘΙ, ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς³⁵

1. οὗ — 2. γεγονότος om K, καὶ — γεγονότος om pr I. || 2. φαμεν H, ἔφαμεν ἐν E. || 4. καθ' αὐτό om EI. || ταυτό H. || ἀδι-
 αίρετόν ἐστιν E. || 5. δὲ F. || τῶν χρόνων ἀμφοτέρων H. || 8. ἐστὶν ὁ χρόνος H. || ἅπαν E. || 9. τι om H. || 10. εἰ] εἰ ὁ FH. || διαι-
 ρετός FHIK. || 13. ἂν] ἂν τι E. || 14. ὁρίετ' EFHK. || 16. οὐ om H. || τί] τοι F. || 18. αὐτὸ ἅμα π. E. || 19. τὸ νῦν K, om
 EH. || 21. ταῦτα HK. || 22. πρότερον FI. || 23. διαιρετόν I. || 25. ἐστὶν post γὰρ om E. || κινεῖσθαι καὶ θάπτον H. || ἐν αὐτῷ om
 E. || 27. τ' I. || 30. τούτο E. || 32. λέγομεν I. || 33. καὶ ante οὐ om H. || 34. ὥς] ὅτι FHIK.

1. τὸ μὲν κ. τὸ H. || τὸν δ' ὅλον E. || 4. ἡρεμεῖν ἅμα K. || 5. ἀμφοτέρων τῶν χρόνων K. || μὲν om HK. || 8. ἡρεμεῖν τὸ om E. ||
 10. διαιρετόν ἀνάγκη F. || 11. γὰρ καὶ ἐκ FK. || καὶ om I. || μετὰ E. || 12 et 13. μετέβαλεν EK. || 14. ἔχον H. || 16. ἀμφοτέρῳ
 F. || μηδετέρῳ ὅλον δ. I. || 17. δ'] δὲ τὸ E. || 19. ὁποτέρῳ E. || 23. αβγ E. || κινήσεται H. || 24. δὴ om E. || 25. δὲ I. || ἢ
 om E. || 27. ἐτέραν K. || 28. τὴν τοῦ ἄλλου I. || μεγέθους ἐπὶ H. || 29. ἅπανα FHIK. || 30. ἢ ἐφ' ἧς] ἐφ' ἧς ἢ FK. || μέρος pr
 E. || 31. ἑκατέρῳ F. || ἢ om EI. || 32. τῷ ΔΖ om E. || 33. ὑδένων E, ἐκ FHIK. || καὶ ἢ] καὶ H. || ἢ ὅλη corr E. || 34. εἴη
 om F. || ἂν om EF. || B om HK. || μὲν om EI. || τῷ ὅλῳ κίνησις ἄλλη FHIK. || 35. I om pr I.

ἡ ἐκατέρων τῶν μερῶν κίνησις· αὐταὶ δ' ἴσαι ἔσονται ταῖς ΔΕ ΕΖ· μία γὰρ ἐνὸς κίνησις. ἄς' εἰ μὲν ὅλη διαιρεθῆσεται ἡ ΘΙ εἰς τὰς τῶν μερῶν κινήσεις, ἴση ἔσται ἡ ΘΙ τῇ ΔΖ· εἰ δ' ἀπολείπει τι, οἶον τὸ ΚΙ, αὕτη ὑδενὸς ἔσται κίνησις· ὅτε γὰρ τῷ ὅλῳ ὅτε τῶν μερῶν διὰ τὸ μίαν εἶναι 5 ἐνός, ὅτ' ἄλλου ὑδενός· ἡ γὰρ συνεχῆς κίνησις ἐστὶ συνεχῶν τινῶν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ὑπερβάλλει κατὰ τὴν διαίρεσιν ὥς' εἰ τῷτο ἀδύνατον, ἀνάγκη τὴν αὐτὴν εἶναι καὶ ἴσην. αὕτη μὲν ἔν ἡ διαίρεσις κατὰ τὰς τῶν μερῶν κινήσεις ἐστίν, καὶ ἀνάγκη παντός εἶναι τῷ μεριστοῦ αὐτῇ. ἄλλη δὲ κατὰ 10 τὸν χρόνον· ἐπεὶ γὰρ ἅπαντα κίνησις ἐν χρόνῳ, χρόνος δὲ πᾶς διαιρετός, ἐν δὲ τῷ ἐλάττω ἐλάττω ἡ κίνησις, ἀνάγκη πᾶσαν κίνησιν διαιρεῖσθαι κατὰ τὸν χρόνον. ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν τινι κινεῖται καὶ χρόνον τινά, καὶ παντός ἐστὶ κίνησις, ἀνάγκη τὰς αὐτὰς εἶναι διαίρεσεις τοῦ τε χρόνου 15 καὶ τῆς κινήσεως καὶ τῷ κινεῖσθαι καὶ τοῦ κινουμένου καὶ ἐν ᾧ ἡ κίνησις. πλὴν ὅ πάντων ὁμοίως, ἐν οἷς ἡ κίνησις, ἀλλὰ τῷ μὲν ποῦ καθ' αὐτό, τῷ δὲ ποῦ κατὰ συμβεβηκός. εἰλήφθω γὰρ ὁ χρόνος ἐν ᾧ κινεῖται ἐφ' ᾧ Α, καὶ ἡ κίνησις ἐφ' ᾧ Β. εἰ ἔν τὴν ὅλην ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κινείται, ἐν 20 τῷ ἡμίτει ἐλάττω, καὶ πάλιν τούτῳ διαιρεθέντος ἐλάττω ταύτης, καὶ αὖ ἐτῶς. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ κίνησις διαιρετὴ καὶ ὁ χρόνος διαιρετός· εἰ γὰρ τὴν ὅλην ἐν τῷ παντί, τὴν ἡμίσειαν ἐν τῷ ἡμίτει, καὶ πάλιν τὴν ἐλάττω ἐν τῷ ἐλάττω. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ κινεῖσθαι διαιρεθῆσεται. ἔσω 25 γὰρ ἐφ' ᾧ Γ τὸ κινεῖσθαι. κατὰ δὲ τὴν ἡμίσειαν κίνησιν ἐλάττω ἔσται τοῦ ὅλου, καὶ πάλιν κατὰ τὴν τῆς ἡμίσειας ἡμίσειαν, καὶ αὖ ἐτῶς. ἔστι δὲ καὶ ἐκθέμενον τὸ καθ' ἐκατέραν τῶν κινήσεων κινεῖσθαι, οἷον κατὰ τε τὴν ΔΓ καὶ τὴν ΓΕ, λέγειν ὅτι τὸ ὅλον ἔσται κατὰ τὴν ὅλην· εἰ γὰρ ἄλλο, 30 πλείω ἔσται κινεῖσθαι κατὰ τὴν αὐτὴν κίνησιν, ὥσπερ ἐδείξαμεν καὶ τὴν κίνησιν διαιρετὴν εἰς τὰς τῶν μερῶν κινήσεις ἔσαν· ληφθέντος γὰρ τῷ κινεῖσθαι καθ' ἐκατέραν συνεχῆς ἔσται τὸ ὅλον. ὡσαύτως δὲ δειχθήσεται καὶ τὸ μῆκος διαιρετόν, καὶ ὅλως πᾶν ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ μεταβολή. πλὴν ἔνια 35 κατὰ συμβεβηκός, ὅτι τὸ μεταβάλλον ἐστὶ διαιρετόν· ἐνός γὰρ διαιρεμένης πάντα διαιρεθῆσεται. καὶ ἐπὶ τῷ πεπερασ-

μένα εἶναι ἡ ἀπειρα ὁμοίως ἔχει κατὰ πάντων. ἠκολούθηκε δὲ μάλιστα τὸ διαιρεῖσθαι πάντα καὶ ἀπειρά εἶναι ἀπὸ τῷ μεταβάλλοντος· εὐθὺς γὰρ ἐνυπάρχει τῷ μεταβάλλοντι τὸ διαιρετόν καὶ τὸ ἀπειρον. τὸ μὲν ἔν διαιρετόν δέδεικται πρό- 5 τερον, τὸ δ' ἀπειρον ἐν τοῖς ἐπομένοις ἔσται δῆλον.

Ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ μεταβάλλον ἐκ τινος εἰς τι μετα- 5 βάλλει, ἀνάγκη τὸ μεταβεβληκός, ὅτε πρῶτον μεταβεβληκεν, εἶναι ἐν ᾧ μεταβεβληκεν. τὸ γὰρ μεταβάλλον, ἔξ ἧ μεταβάλλει, ἐξίσταται ἡ ἀπολείπει αὐτό, καὶ ἡτοι ταυτόν ἐστὶ τὸ μεταβάλλειν καὶ τὸ ἀπολείπειν, ἡ ἀκολουθεῖ τῷ μετα- 10 βάλλειν τὸ ἀπολείπειν. εἰ δὲ τῷ μεταβάλλειν τὸ ἀπολείπειν, τῷ μεταβεβληκεναι τὸ ἀπολελοιπέναι· ὁμοίως γὰρ ἐκάτερον ἔχει πρὸς ἐκάτερον. ἐπεὶ ἔν μία τῶν μεταβολῶν ἡ κατ' ἀντί- 15 φασιν, ὅτε μεταβεβληκεν ἐκ τῷ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, ἀπολέ- 15 λαιπε τὸ μὴ ὄν. ἔσται ἄρα ἐν τῷ ὄντι· πᾶν γὰρ ἀνάγκη ἡ εἶναι ἢ μὴ εἶναι. φανερόν ἔν ὅτι ἐν τῇ κατ' ἀντίφασιν με- 20 ταβολῇ τὸ μεταβεβληκός ἔσται ἐν ᾧ μεταβεβληκεν. εἰ δ' ἐν ταύτῃ, καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις· ὁμοίως γὰρ ἐπὶ μιᾷς καὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ καθ' ἐκάστην λαμβάνουσι φανερόν, εἴπερ ἀνάγκη τὸ μεταβεβληκός εἶναι πού ἢ ἐν τινι. ἐπεὶ γὰρ ἔξ 25 οὐ μεταβεβληκεν ἀπολέλοιπεν, ἀνάγκη δ' εἶναι πᾶ, ἢ ἐν τῷ ἢ ἐν ἄλλῳ ἔσται. εἰ μὲν ἔν ἐν ἄλλῳ, οἶον ἐν τῷ Γ, τὸ εἰς τὸ Β μεταβεβληκός, πάλιν ἐκ τοῦ Γ μεταβάλλει εἰς τὸ Β· οὐ γὰρ ἦν ἐχόμενον τῷ Β· ἡ γὰρ μεταβολὴ συ- 30 νεχῆς. ὥς τε τὸ μεταβεβληκός, ὅτε μεταβεβληκεν, μεταβάλ- 30 λει εἰς ὃ μεταβεβληκεν. τῷτο δ' ἀδύνατον· ἀνάγκη ἄρα τὸ μεταβεβληκός εἶναι ἐν τῷ εἰς ὃ μεταβεβληκεν. φανερόν ἔν ὅτι καὶ τὸ γεγονός, ὅτε γέγονεν, ἔσται, καὶ τὸ ἐφθαρ- 35 μένον οὐκ ἔσται· καθόλου τε γὰρ εἴρηται περὶ πάσης με- 35 ταβολῆς, καὶ μάλιστα ὅλον ἐν τῇ κατ' ἀντίφασιν. ὅτι μὲν τοῖνον τὸ μεταβεβληκός, ὅτε μεταβεβληκεν πρῶτον, ἐν ἐκείνῳ ἐστὶ, δῆλον· ἐν ᾧ δὲ πρῶτῳ μεταβεβληκεν τὸ μετα- 40 βεβληκός, ἀνάγκη ἄτομον εἶναι. λέγω δὲ πρῶτον ὃ μὴ τῷ ἑτερόν τι αὐτῷ εἶναι τοῦτόν ἐστιν. ἔσω γὰρ διαιρετόν τὸ 45 ΑΓ, καὶ διηρήσθω κατὰ τὸ Β. εἰ μὲν ἔν ἐν τῷ ΑΒ μετα- 45 βεβληκεν ἢ πάλιν ἐν τῷ ΒΓ, ἐκ αὐτῶν ἐν πρῶτῳ τῷ ΑΓ με- 45 ταβεβληκός εἴη. εἰ δ' ἐν ἐκατέρῳ μετέβαλλεν (ἀνάγκη γὰρ

2. alterum E om EI. || 3. εἰς — ΘΙ om I. || τὴν τ. μ. κίνησιν F. || κινήσεις — 4. ἔσται om E. || 4. ἀπολείπει F. || ἐστὶ HK. || 5. τοῦ om E. || εἶναι τοῦ ἐνός FHK. || 6. ἔσται I. || 7. ὑπερβάλλει I. || 11. πᾶσα F. || 14. τινι H. || ἐστὶ ἐστὶν ἢ pr E, ἔσται κινουμένη F. || 15. διαίρεσεις εἶναι FH. || 17. πλὴν — κίνησις om I. || 22. καὶ εἰ ἢ FHK. || 23. ἐν τῷ om E. || 26. δὴ om E. || 28. ἐτέραν E. || 29. γδ E. || 30. Γ] τρίτην E. || 36. τὸ om E.

1. ἠκολούθησε FHK. || 4. τὸ post καὶ om I. || 6. δὲ et ἐκ τινος om E. || 8. εἶναι ἐν ᾧ μετ. om E. || τὸ μὲν γὰρ E. || βάλλον I. || 10. τὸ post καὶ om FK. || 11. εἰ δὲ τῷ — 12. τῷ τῷ δὲ FHK. || 15. ἅπαν E. || ἡ om FHK. || 18. γὰρ γὰρ καὶ F. || 19. δὲ καὶ καθ' FHK. || 20. πᾶ ἐξ ἧ μεταβεβληκεν ἢ H et pr F. || 22. ἄλλῳ ἢ ἐν τῷ E. || εἰ μὲν ἔν om E. || 25. μεταβάλλει εἰς ὃ μεταβ. om I. || 27. ἐν om E. || 30. κατ'] κατὰ τὴν EIK. || 32. μεταβεβληκός πρῶτον ἀνάγκη I. || 36. τῷ Α] τὸ α F. || 37. μετέβαλεν H.

ἢ μεταβεβληκέναι ἢ μεταβάλλειν ἐν ἑκατέρῳ), καὶ ἐν τῷ ὅλῳ μεταβάλλει· ἀλλ' ἦν μεταβεβληκός. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ εἰ ἐν τῷ μὲν μεταβάλλει, ἐν δὲ τῷ μεταβεβληκεν· ἔσαι γὰρ τι τῷ πρώτῳ πρότερον· ὥς' ἐκ ἂν εἴη διαιρετὸν ἐν ᾧ μεταβεβληκεν. φανερόν ἔν ὅτι καὶ τὸ ἐφθαρμένον καὶ τὸ γεγονός ἐν ἀτόμῳ τὸ μὲν ἐφθαρταὶ τὸ δὲ γέγονον ν. λέγεται δὲ τὸ ἐν ᾧ πρώτῳ μεταβεβληκε διχῶς, τὸ μὲν ἐν ᾧ πρώτῳ ἐπετελέσθη ἢ μεταβολή (τότε γὰρ ἀληθές εἰπεῖν ὅτι μεταβεβληκεν), τὸ δ' ἐν ᾧ πρώτῳ ἤρξατο μεταβάλλειν. τὸ μὲν ἔν κατὰ τὸ τέλος τῆς μεταβολῆς πρῶτον λεγόμενον ὑπάρχει τε καὶ ἔστιν· ἐνδέχεται γὰρ ἐπιτελεσθῆναι μεταβολήν καὶ ἔστι μεταβολῆς τέλος, ὃ δὴ καὶ δέδεικται ἀδιαίρετον ὃν διὰ τὸ πέρασ εἶναι. τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὅλως ἐκ ἔστιν· ἔ γὰρ ἔστιν ἀρχὴ μεταβολῆς, οὐδ' ἐν ᾧ πρώτῳ τοῦ χρόνου μετέβαλλεν. ἔσω γὰρ πρῶτον ἐφ' ᾧ τὸ ΑΔ. τῆτο δὴ ἀδιαίρετον μὲν οὐκ ἔστιν· συμβήσεται γὰρ ἐχόμενα εἶναι τὰ νῦν. ἔτι δ' εἰ ἐν τῷ ΓΑ χρόνῳ παντὶ ἡρεμεῖ (κεῖσθω γὰρ ἡρεμοῦν), καὶ ἐν τῷ Α ἡρεμεῖ, ὥς' εἰ ἀμερές ἐστὶ τὸ ΑΔ, ἅμα ἡρεμήσει καὶ μεταβεβληκός ἔσαι· ἐν μὲν γὰρ τῷ Α ἡρεμεῖ, ἐν δὲ τῷ Δ μεταβεβληκεν. ἐπεὶ δ' ἐκ ἔστιν ἀμερές, ἀνάγκη διαιρετὸν εἶναι καὶ ἐν ὅτῳ τῶν τέττα μεταβεβληκέναι· διαιρεθέντος γὰρ τῷ ΑΔ, εἰ μὲν ἐν μηδετέρῳ μεταβεβληκεν, ὅδ' ἐν τῷ ὅλῳ· εἰ δ' ἐν ἀμφοῖν μεταβάλλει, καὶ ἐν τῷ παντί· εἰ δ' ἐν θατέρῳ μεταβεβληκεν, ἐκ ἐν τῷ ὅλῳ πρώτῳ. ὥς, ἀνάγκη ἐν ὅτῳ μεταβεβληκέναι. φανερόν τοίνυν ὅτι ἐκ ἔστιν ἐν ᾧ πρώτῳ μεταβεβληκεν· ἀπειροὶ γὰρ αἱ διαιρέσεις. οὐδὲ δὴ τοῦ μεταβεβληκότος ἐστὶ τι πρῶτον ὃ μεταβεβληκεν. ἔσω γὰρ τὸ ΔΖ πρῶτον μεταβεβληκός τῷ ΔΕ· πᾶν γὰρ δέδεικται διαιρετὸν τὸ μεταβάλλον. ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ τὸ ΔΖ μεταβεβληκεν ἔσω ἐφ' ᾧ ΘΙ. εἰ οὖν ἐν τῷ παντί τὸ ΔΖ μεταβεβληκεν, ἐν τῷ ἡμίσει ἔλαττον ἔσαι τὸ μεταβεβληκός καὶ πρότερον τοῦ ΔΖ, καὶ πάλιν τούτου ἄλλο, κακείνου ἕτερον, καὶ αἰεὶ ἕτως, ὥς' οὐθὲν ἔσαι πρῶτον τῷ μεταβάλλοντος ὃ μεταβεβληκεν. ὅτι μὲν ἔν ἔτε τῷ μεταβάλλοντος ἔτι ἐν ᾧ μεταβάλλει χρόνῳ πρῶτον ἔθεν ἔστι, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων.

αὐτὸ δὲ ὃ μεταβάλλει ἢ καθ' ὃ μεταβάλλει, οὐκέθ' ὁμοίως ἔξει. τρία γὰρ ἐστὶν ἃ λέγεται κατὰ τὴν μεταβολήν, τό τε μεταβάλλον καὶ ἐν ᾧ καὶ εἰς ὃ μεταβάλλει, οἷον ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ χρόνος καὶ τὸ λευκόν. ὁ μὲν ἔν ἄνθρωπος καὶ ὁ χρόνος διαίρετοί, περὶ δὲ τοῦ λευκοῦ ἄλλος λόγος. πλὴν κατὰ συμβεβηκός γε πάντα διαιρετά· ᾧ γὰρ συμβεβηκε τὸ λευκόν ἢ τὸ ποιόν, ἐκεῖνο διαιρετὸν ἐστὶν, ἐπεὶ ὅσα γε καθ' αὐτὰ λέγεται διαιρετά καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὅδ' ἐν τέτοις ἔσαι τὸ πρῶτον, οἷον ἐν τοῖς μεγέθεσιν. ἔσω γὰρ τὸ ἐφ' ᾧ ΑΒ μέγεθος, κενικήσθω δ' ἐκ τοῦ Β εἰς τὸ Γ πρῶτον. ἐκὼν εἰ μὲν ἀδιαίρετον ἔσαι τὸ ΒΓ, ἀμερές ἀμερές ἔσαι ἐχόμενον· εἰ δὲ διαιρετόν, ἔσαι τι τῷ Γ πρότερον, εἰς ὃ μεταβεβληκεν, κακείνου πάλιν ἄλλο, καὶ αἰεὶ ἕτως διὰ τὸ μηδέποτε ὑπολείπειν τὴν διαίρεσιν. ὥς' ἐκ ἔσαι πρῶτον εἰς ὃ μεταβεβληκεν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς τῷ ποσὶ μεταβολῆς· καὶ γὰρ αὕτη ἐν συνεχεῖ ἐστὶν. φανερόν ἔν ὅτι ἐν μόνῃ τῶν κινήσεων τῇ κατὰ τὸ ποιὸν ἐνδέχεται ἀδιαίρετον καθ' αὐτὸ εἶναι.

Ἐπεὶ δὲ τὸ μεταβάλλον ἅπαν ἐν χρόνῳ μεταβάλλει, ὃ λέγεται δ' ἐν χρόνῳ μεταβάλλειν καὶ ὡς ἐν πρώτῳ καὶ ὡς καθ' ἕτερον, οἷον ἐν τῷ ἐναιαυτῷ, ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ μεταβάλλει, ἐν ᾧ πρώτῳ χρόνῳ μεταβάλλει τὸ μεταβάλλον, ἐν ὅτῳ ἀνάγκη τέττα μεταβάλλειν. δῆλον μὲν ἔν καὶ ἐκ τῷ ὁρισμῷ (τὸ γὰρ πρῶτον ἕτως ἐλέγομεν), ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν. ἔσω γὰρ ἐν ᾧ πρώτῳ κινεῖται τὸ κινούμενον ἐφ' ᾧ ΧΡ, καὶ διηρήσθω κατὰ τὸ Κ· πᾶς γὰρ χρόνος διαιρετός. ἐν δὴ τῷ ΧΚ χρόνῳ ἦτοι κινεῖται ἢ οὐ κινεῖται, καὶ πάλιν ἐν τῷ ΚΡ ὁσαύτως. εἰ μὲν ἔν ἐν μηδετέρῳ κινεῖται, ἡρεμοίᾳ ἂν ἐν τῷ παντί· κινεῖσθαι γὰρ ἐν μηδενὶ τῶν τέττα κινούμενον ἀδύνατον. εἰ δ' ἐν θατέρῳ μόνῳ κινεῖται, ἐκ ἂν ἐν πρώτῳ κινεῖτο τῷ ΧΡ· καθ' ἕτερον γὰρ ἢ κινήσις. ἀνάγκη ἄρα ἐν ὅτῳ τῷ ΧΡ κενικήσθαι. δεδειγμένου δὲ τέττα φανερόν ὅτι πᾶν τὸ κινούμενον ἀνάγκη κενικήσθαι πρότερον. εἰ γὰρ ἐν τῷ ΧΡ πρώτῳ χρόνῳ τὸ ΚΛ κενίηται μέγεθος, ἐν τῷ ἡμίσει τὸ ὁμοταχῶς κινούμενον καὶ ἅμα ἀρξάμενον τὸ ἡμισυ ἔσαι κενιημένον. εἰ δὲ τὸ

2. μεταβάλλει Ι. || δὲ om ΙΙ. || 3. τῷ δὲ ΙΙ. || 7. λέγω corr F. || ἤρξατο μεταβάλλειν pr F. || 8. πρώτῳ om E. || ἐτελέσθη ΙΙΚ, ἐτελείωθη pr F. || ἀληθές ἦν εἰπεῖν F. || 9. ἐν ᾧ om E. || 10. λεγόμενον πρῶτον ΙΙ. || 15. μετέβαλεν FK. || 16. τὸ om ΙΚ. || δὴ om E. || 18. ἡρεμήσει Ι. || 20. μὲν om ΙΙ. || 21. εἶναι om E. || 25. πρῶτον pr F. || 28. ἐστὶ] ἔσαι FIK. || 29. μεταβεβληκός E. || 30. τὸ ΔΖ om E. || 31. παντὶ χρόνῳ τὸ Ι. || 32. τὸ om ΕΗ. || 34. πρῶτον om E. || δ — 35. μεταβάλλοντος om pr F.

1. ἢ καθ' ὃ μεταβάλλει om Ι. || οὐκέθ' ὅτι ὁμοίως E. || 2. τε om E. || 3. εἰς om FHIK. || 5. διαιρετὸν corr E. || 7. ποιὸν ἢ τὸ λευκόν HK. || 8. διαιρετά λέγεται F. || 9. καὶ μὴ κατὰ συμβ. om Ι. || 13. εἰς om Ι. || 18. τὸ om E. || ἀδιαίρετον om pr F. || 21. ἐν τῷ om E. || 22. πρώτως FK. || 23. τούτο E. || ἐν om F. || καὶ om HK. || 24. λέγομεν E. || ἀλλὰ] δὲ ἀλλὰ Ι, om ΙΙ. || 25. τῶνδε ΙΙ. || 27. δὲ E. || καὶ E. || 31. ἐκάτερον F et pr Η. || 32. ἀνάγκη — 33. τούτου om Ι. || 32. κινεῖσθαι E.

ὁμοταχῆς ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ κενήνται τι, καὶ θάτερον ἀνάγκη ταῦτ' οὕτως κενῆσθαι μέγεθος, ὥς κε κενημένον ἔσαι τὸ κινούμενον. ἔτι δὲ εἰ ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ τῷ ΧΡ κενῆσθαι λέγομεν, ἢ ὅλως ἢ ἐν ὁρισμένῳ χρόνῳ τῷ λαβεῖν τὸ ἔσχατον αὐτῷ νῦν (τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ ὀρίζον, καὶ τὸ μεταξὺ τῶν νῦν χρόνος), καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως λέγοιτο κενῆσθαι. τῷ δ' ἡμίσεος ἔσχατον ἢ διαίρεσις. ὥς καὶ ἐν τῷ ἡμίσει κενημένον ἔσαι καὶ ὅλως ἐν ὁρισμένῳ τῶν μερῶν· αἰετὶ γὰρ ἅμα τῇ τομῇ χρόνος ἐστὶν ὁρισμένος ὑπὸ τῶν νῦν. εἰ δ' ἅπας μὲν χρόνος διαιρετός, τὸ δὲ μεταξὺ τῶν νῦν χρόνος, ἅπαν τὸ μεταβάλλον ἀπειρα ἔσαι μεταβεβληκός. ἔτι δ' εἰ τὸ συνεχῶς μεταβάλλον καὶ μὴ φθαρὲν μηδὲ πεπαυμένον τῆς μεταβολῆς ἢ μεταβάλλειν ἢ μεταβεβληκέναι ἀναγκαῖον ἐν ὁρισμένῳ, ἐν δὲ τῷ νῦν ἔκ ἐστι μεταβάλλειν, ἀνάγκη μεταβεβληκέναι καθ' ἑκάστον τῶν νῦν· ὥς· εἰ τὰ νῦν ἀπειρα, πᾶν τὸ μεταβάλλον ἀπειρα ἔσαι μεταβεβληκός. οὐ μόνον δὲ τὸ μεταβάλλον ἀνάγκη μεταβεβληκέναι, ἀλλὰ καὶ τὸ μεταβεβληκός ἀνάγκη μεταβάλλειν πρότερον· ἅπαν γὰρ τὸ ἐκ τινος εἰς τι μεταβεβληκός ἐν χρόνῳ μεταβεβληκεν. ἔσω γὰρ ἐν τῷ νῦν ἐκ τῷ Α εἰς τὸ Β μεταβεβληκός. ἐκείν ἐν μὲν τῷ αὐτῷ νῦν ἐν ᾧ ἐστὶν ἐν τῷ Α, ὃ μεταβεβληκεν· ἅμα γὰρ ἂν εἴη ἐν τῷ Α καὶ τῷ Β· τὸ γὰρ μεταβεβληκός, ὅτε μεταβεβληκεν, ὅτι ἐκ ἐστὶν ἐν τῷ Α, δέδεικται πρότερον. εἰ δ' ἐν ἄλλῳ, μεταξὺ ἔσαι χρόνος· οὐ γὰρ ἦν ἐχόμενα τὰ νῦν. ἐπεὶ δ' ἐν χρόνῳ μεταβεβληκεν, χρόνος δ' ἅπας διαιρετός, ἐν τῷ ἡμίσει ἄλλο ἔσαι μεταβεβληκός, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἐκείνου ἡμίσει ἄλλο, καὶ αἰετὶ ὕτως· ὥς κε μεταβάλλοι ἂν πρότερον. ἔτι δ' ἐπὶ τῷ μεγέθους φανερώτερον τὸ λεχθέν διὰ τὸ συνεχῆς εἶναι τὸ μέγεθος ἐν ᾧ μεταβάλλει τὸ μεταβάλλον. ἔσω γὰρ τὸ μεταβεβληκός ἐκ τῷ Γ εἰς τὸ Δ. ἐκεῖν εἰ μὲν ἀδιαίρετόν ἐστι τὸ ΓΔ, ἀμερὲς ἀμερὲς ἔσαι ἐχόμενον. ἐπεὶ δὲ τῆτο ἀδύνατον, ἀνάγκη μέγεθος εἶναι τὸ μεταξὺ καὶ εἰς ἀπειρα διαιρετόν· ὥς· εἰς ἐκεῖνα μεταβάλλει πρότερον. ἀνάγκη ἄρα πᾶν τὸ μεταβεβληκός μεταβάλλειν πρότερον· ἢ γὰρ αὐτὴ ἀποδείξις

καὶ ἐν τοῖς μὴ συνεχέσιν, οἷον ἐν τε τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐν ἀντιφάσει· ληφόμεθα γὰρ τὸν χρόνον ἐν ᾧ μεταβεβληκεν, καὶ πάλιν ταῦτα ἐροῦμεν. ὥς κε ἀνάγκη τὸ μεταβεβληκός μεταβάλλειν καὶ τὸ μεταβάλλον μεταβεβληκέναι, καὶ ἔστι τῷ μὲν μεταβάλλειν τὸ μεταβεβληκέναι πρότερον, τοῦ δὲ μεταβεβληκέναι τὸ μεταβάλλειν, καὶ ὁδὲποτε ληφθήσεται τὸ πρῶτον. αἴτιον δὲ τούτου τὸ μὴ εἶναι ἀμερὲς ἀμερὲς ἐχόμενον· ἐπ' ἀπειρον γὰρ ἢ διαίρεσις, καθάπερ ἐπὶ τῶν αὐξανόμενων καὶ καθαιρουμένων γραμμῶν. φανερόν ἐστι καὶ τὸ γεγονὸς ἀνάγκη γίνεσθαι πρότερον καὶ τὸ γινόμενον γεγονέναι, ὅσα διαιρετὰ καὶ συνεχῆ, οὐ μέντοι αἰετὶ γίνεται, ἀλλ' ἄλλο ἐνίοτε, οἷον τῶν ἐκείναις τι, ὥσπερ τῆς οὐκίας τὸν θεμέλιον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ φθειρομένου καὶ ἐφθαρμένου· εὐθὺς γὰρ ἐνυπάρχει τῷ γινόμενῳ καὶ τῷ φθειρομένῳ ἀπειρόν τι συνεχεῖ γε ὄντι, καὶ ἐκ ἐστὶν ὅτε γίνεσθαι μὴ γεγονός τι ὅτε γεγονέναι μὴ γινόμενόν τι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ φθέρεσθαι καὶ ἐπὶ τῷ ἐφθάρθαι· αἰετὶ γὰρ ἔσαι τοῦ μὲν φθέρεσθαι τὸ ἐφθάρθαι πρότερον, τῷ δ' ἐφθάρθαι τὸ φθέρεσθαι. φανερόν ἐστι καὶ τὸ γεγονὸς ἀνάγκη γίνεσθαι πρότερον καὶ τὸ γινόμενον γεγονέναι· πᾶν γὰρ μέγεθος καὶ πᾶς χρόνος αἰετὶ διαιρετός. ὥς· ἐν ᾧ ἂν ἦ, ἐκ ἂν εἴη ὡς πρῶτον.

Ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ κινούμενον ἐν χρόνῳ κινεῖται, καὶ ἐν τῷ πλείονι μείζον μέγεθος, ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ ἀδύνατόν ἐστι πεπερασμένην κινεῖσθαι, μὴ τὴν αὐτὴν αἰετὶ καὶ τῶν ἐκείνης τι κινούμενον, ἀλλ' ἐν ἅπαντι ἅπασαν. ὅτι μὲν ἔν ἐστι ἰσοταχῶς κινεῖτο, ἀνάγκη τὸ πεπερασμένον ἐν πεπερασμένῳ κινεῖσθαι, δῆλον· ληφθέντος γὰρ μορίου ὃ καταμετρήσει τὴν ὅλην, ἐν ἵσοις τοῖς χρόνοις τοσούτοις ὅσα τὰ μόρια ἐστὶν τὴν ὅλην κενήνται. ὥς· ἐπεὶ ταῦτα πεπεράνται καὶ τῷ πόσον ἕκαστον καὶ τῷ ποσάκις ἅπαντα, καὶ ὁ χρόνος ἂν εἴη πεπερασμένος· τοσαυτάνικς γὰρ ἔσαι τοσούτους ὅσους ὁ τοῦ μορίου χρόνος πολλαπλασιασθεὶς τῷ πλήθει τῶν μορίων. ἀλλὰ δὴ καὶ εἰ μὴ ἰσοταχῶς, διαφέρει ἐθέν. ἔσω γὰρ ἐφ' ἧς τὸ Α καὶ τὸ Β διάστημα πεπερασμένον, ὃ κενήνται

1. τι om pr I. || 2. τὸ αὐτὸ FHIK. || 4. ἢ ante ἐν om EHIK. || 5. αὐτὸ τὸ ἔσχατον H. || 6. καὶ E. || 8. καὶ om E. || 10. τὸ] ὁ FHIK. || 12. μὴ] μὴδὲ I. || 14. ἐν ὁρισμένῳ ἀναγκαῖον H. || 15. τῶν om HK. || 16. ἔσαι μεταβεβληκός ἀπειρα. ἔτι δ' εἰ τὸ συνεχῆς μετ. — νῦν οὐκ ἔτι μετ. — ἔσαι ἀπειρα μεταβεβληκός (11—16). οὐ F. || 17. μεταβεβληκέναι — 18. ἀνάγκη om I. || 20. μεταβεβληκεν AB. ἔσω E. || 22. καὶ ἐν τῷ FHIK. || 23. ὅτε] ὁ E. || 26. χρόνος δὲ πᾶς FHI, πᾶς δὲ χρόνος K. || 27. ἡμίσει ἐκείνου F. || 28. μεταβάλλοι F. || ἐπὶ om E. || 30. γὰρ τι μετ. F. || 31. ἔσαι E. || 33. διαιρετόν EΔ ὡς E. || εἰς] εἰ I. || 35. γὰρ ἢ E.

1. ἐν τῇ ἀπ. I. || 5. ἔσαι E. || 7. πρότερον F. || 8. ἐπ' ἀπειρον] ἀπειρος E. || 9. γραμμῶν om E. || 10. πρότερον] ποτε H. || 11. ὅσα] ὁ E. || 12. ἀλλ'] ἀλλὰ καὶ F. || ἄλλο τι ἐνίοτε I. || οἷον] ὥσπερ F. || 14. τῷ post καὶ om FHIK. || 16. γινόμενόν H. || 19. καὶ om E. || 20. γινόμενον E. || 21. ἦ] εἴη H. || 22. πρῶτως K, πρῶτον E. || 25. πεπερασμένον K. || 26. ἐν] ἐν τῷ FK. || πᾶσαν E. || 29. τοῖς om E. || τοσούτοις om H. || 30. ἐπεὶ] ἰ E. || πεπεράσαι HIK, πεπεράται F. || τὸ E. || ποσῶ I. || 31. τὸ E. || 34. εἰ om E. || διαφέρει I. || 35. δ] ου E.

ἐν τῷ ἀπείρῳ, καὶ ὁ χρόνος ἄπειρος ἐφ' ὃ τὸ ΓΔ. εἰ δὲ ἀνάγκη πρότερον ἕτερον ἑτέρου κενιῆσθαι, τὸτο δὲ δῆλον ὅτι τοῦ χρόνου ἐν τῷ προτέρῳ καὶ ὑτέρῳ ἕτερον κενιῆται· αἰ γὰρ ἐν τῷ πλείονι ἕτερον ἔσαι κενιημένον, ἐάν τε ἰσοταχῶς ἐάν τε μὴ ἰσοταχῶς μεταβάλλῃ, καὶ ἐάν τε ἐπι- 5 τεῖνῃ ἢ κίνησις ἐάν τε ἀνῆι ἐάν τε μένῃ, ὅθεν ἤττον. εἰλήφθω δὲ τι τοῦ ΑΒ διαστήματος, τὸ ΑΕ, ὃ καταμετρήσει τὴν ΑΒ. τὸτο δὲ τῷ ἀπείρῳ ἐν τινι ἐγένετο χρόνῳ· ἐν ἀπείρῳ γὰρ ἔχ' οἷον τε· τὸ γὰρ ἅπαν ἐν ἀπείρῳ. καὶ πάλιν ἕτερον δὲ ἐάν λάβω ὅσον τὸ ΑΕ, ἀνάγκη ἐν πεπερασμένῳ 10 χρόνῳ· τὸ γὰρ ἅπαν ἐν ἀπείρῳ. καὶ ἔτω δὲ λαμβάνων, ἐπειδὴ τῷ μὲν ἀπείρου ὅθεν ἐξί μύριον ὃ καταμετρήσει (ἀδύνατον γὰρ τὸ ἄπειρον εἶναι ἐκ πεπερασμένων καὶ ἴσων καὶ ἀνίσων, διὰ τὸ καταμετρηθῆσθαι τὰ πεπερασμένα πλήθει καὶ μεγέθει ὑπὸ τινος ἐνός, ἐάν τε ἴσα ἢ ἐάν τε ἀνίστα· 15 ὠρισμένα δὲ τῷ μεγέθει ὅθεν ἤττον), τὸ δὲ διάστημα τὸ πεπερασμένον ποσοῖς τοῖς ΑΕ μετρεῖται, ἐν πεπερασμένῳ ἂν χρόνῳ τὸ ΑΒ κινῶτο. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ ἡρεμίσσεως· ὥς τε ἔτε γίνεσθαι ἔτε φθίρεσθαι οἷον τε αἰεὶ τι τὸ αὐτὸ καὶ ἐν. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ὅτι ὅδ' ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἄπει- 20 ρον οἷον τε κινεῖσθαι ὅδ' ἡρεμίζεσθαι, ὅθ' ὁμαλῶς κινούμενον αὐτ' ἀνωμάλως. ληφθέντος γὰρ τινος μέρους ὃ ἀναμετρήσει τὸν ὅλον χρόνον, ἐν τῷ ποσὸν τί διεξιεισι τῷ μεγέθει καὶ ἔχ' ὅλον· ἐν γὰρ τῷ παντὶ τὸ ὅλον, καὶ πάλιν ἐν τῷ ἴσῳ ἄλλο, καὶ ἐν ἐκάσῳ ὁμοίως, εἴτε ἴσον εἴτε ἀνίσον τῷ ἐξ 25 ἀρχῆς· διαφέρει γὰρ ὅθεν, εἰ μόνον πεπερασμένον τι ἔκασον· δῆλον γὰρ ὡς ἀναιρεμένῳ τῷ χρόνῳ τὸ ἄπειρον οὐκ ἀναιρεθῆσεται, πεπερασμένης τῆς ἀφαιρέσεως γνωμένης καὶ τῷ ποσῷ καὶ τῷ ποσάνις· ὥς' ὃ δίδεισιν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ ἄπειρον. ὅθεν τε διαφέρει τὸ μέγεθος ἐπὶ θάτερα 30 ἢ ἐπ' ἀμφοτέρα εἶναι ἄπειρον· ὃ γὰρ αὐτὸς ἔσαι λόγος. ἀποδεδειγμένων δὲ τῶν φανερόν ὅτι ὅδ' ἐν τῷ πεπερασμένῳ μέγεθος τὸ ἄπειρον ἐνδέχεται διελθεῖν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ἐν γὰρ τῷ μορίῳ τῷ χρόνῳ πεπερασμένον δίδεισι, καὶ ἐν ἐκάσῳ ὡσαύτως, ὥς' ἐν τῷ παντὶ πε- 35 περασμένον. ἐπεὶ δὲ τὸ πεπερασμένον ὃ δίδεισι τὸ ἄπειρον

ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, δῆλον ὡς ὅδ' ἐν τῷ ἀπείρῳ τὸ πεπερασμένον· εἰ γὰρ τὸ ἄπειρον τὸ πεπερασμένον, ἀνάγκη καὶ τὸ πεπερασμένον διέναι τὸ ἄπειρον. ὅθεν γὰρ διαφέρει ὁπο- 5 τερονεῖν εἶναι τὸ κινούμενον· ἀμφοτέρως γὰρ τὸ πεπερασμένον δίδεισι τὸ ἄπειρον. ὅταν γὰρ κινῆται τὸ ἄπειρον ἐφ' ὃ τὸ Α, ἔσαι τι αὐτῷ κατὰ τὸ Β πεπερασμένον, οἷον τὸ ΓΔ, καὶ πάλιν ἄλλο καὶ ἄλλο, καὶ αἰεὶ ἕτως. ὥσθ' ἅμα συμβῆσεται τὸ ἄπειρον κενιῆσθαι τὸ πεπερασμένον καὶ τὸ πεπερασμένον διελθῆναι τὸ ἄπειρον· ὅδ' ἐν γὰρ ἴσως δυ- 10 νατὸν ἄλλως τὸ ἄπειρον κινηθῆναι τὸ πεπερασμένον ἢ τῷ τὸ πεπερασμένον διέναι τὸ ἄπειρον, ἢ φερόμενον ἢ ἀναμετροῦν. ὥς' ἐπεὶ τῷ ἀδύνατον, οὐκ ἂν δύοι τὸ ἄπειρον τὸ πεπερασμένον. ἀλλὰ μὴν ὅδ' ἐν τῷ ἄπείρῳ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τὸ ἄπειρον δίδεισιν· εἰ γὰρ τὸ ἄπειρον, καὶ τὸ πε- 15 περασμένον· ἐνυπάρχει γὰρ τῷ ἀπείρῳ τὸ πεπερασμένον. ἔτι δὲ καὶ τοῦ χρόνου ληφθέντος ἢ αὐτῇ ἔσαι ἀποδείξει. ἐπεὶ δ' ἔτε τὸ πεπερασμένον τὸ ἄπειρον δίδεισιν οὔτε τὸ ἄπειρον τὸ πεπερασμένον, ἔτε τὸ ἄπειρον ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ κινεῖται, φανερόν ὅτι ὅδ' ἐν κίνησις ἔσαι ἄπειρος ἐν πεπε- 20 ρμένῳ χρόνῳ· τί γὰρ διαφέρει τὴν κίνησιν ἢ τὸ μέγεθος ποιεῖν ἄπειρον; ἀνάγκη γὰρ, εἰ ὁποτερονεῖν, καὶ θάτερον εἶναι ἄπειρον· πάντα γὰρ φορὰ ἐν τόπῳ.

Ἐπεὶ δὲ πᾶν ἢ κινεῖται ἢ ἡρεμεῖ τὸ πεφυκὸς ὅτε πέ- 30 φυκε καὶ ἔ καὶ ἄς, ἀνάγκη τὸ ἰσάμενον ὅτε ἰσάται κινεῖσθαι· εἰ γὰρ μὴ κινεῖται, ἡρεμῆσει· ἀλλ' ἐν ἐνδέχεται ἡρεμίζεσθαι τὸ ἡρεμῶν. τέττε δ' ἀποδεδειγμένου φανερόν ὅτι καὶ ἐν χρόνῳ ἰσασθαι ἀνάγκη· τὸ γὰρ κινούμενον ἐν χρόνῳ κινεῖται, τὸ δ' ἰσάμενον δέδεικται κινούμενον, ὥς τε ἀνάγκη ἐν χρόνῳ ἰσασθαι. ἔτι δ' εἰ τὸ μὲν βάττον καὶ βραδύτερον ἐν χρόνῳ λέγομεν, ἰσασθαι δ' ἐξί θάττον καὶ βραδύτερον· ἐν ᾧ δὲ χρόνῳ πρώτῳ τὸ ἰσάμενον ἰσάται, ἐν ὅτῳ ἀνάγκη τέττε ἰσασθαι. διαιρεθέντος γὰρ τῷ χρόνῳ εἰ μὲν ἐν μηδε- 35 τέρῳ τῶν μερῶν ἰσάται, ὅδ' ἐν τῷ ὅλῳ, ὥς' ἐκ ἂν ἰσάιτο τὸ ἰσάμενον· εἰ δ' ἐν θατέρῳ, ἐκ ἂν ἐν πρώτῳ ὅλῳ ἰσάιτο· καὶ ἐκάτερον γὰρ ἐν τούτῳ ἰσάται, καθάπερ ἐλέγχθη καὶ ἐπὶ τοῦ κινουμένου πρότερον. ὥσπερ δὲ τὸ κινούμενον ἐκ ἔστιν

5. μεταβάλλῃ *I*. || 7. τὸ om *HK*. || 8. τῷ *E*. || 10. ἂν λαβὼν *E*. || 13. τὸ om *I*. || 14. πλήθει καὶ μεγέθει *FI*. || 15. ἢ ἐάν τε ἀνίστα om *E*. || 17. τοῖς] τῶν *H*. || μετρήσεται *E*. || χρόνῳ ἂν *F*. || 19. τι om *F*. || 21. τε] τὸ *E*. || 22. μέρους τοῦ χρόνου ὃ *I*. || 25. εἴτε ἂν.] ἔσαι ἂν. *E*. || 26. γὰρ] δὲ *H*. || τι ante πεπερασμένον ponit *F*, om *E*. || 27. γὰρ om *E*. || οὐκ om *F*. || 28. ἀνδιαιρεθῆσεται *E*, συναναιρεθῆσεται *F*. || 29. ἐν τῷ πεπ. *F*. || 30. ἐπ' ἀμφοτέρα ἢ ἐπὶ θάτερα *H*. ἢ ἐπ' ἀμφοτέρα om *E*. || 31. ἄπειρον om *E*. || 33. χρόνῳ om *E*. || 35. ἐν post καὶ om *F*. || 35. παντὶ τὸ πεπ. *F*. || 36. δὲ] οὖν *HK*.

1. πεπερασμένον χρόνῳ. εἰ *F*. || 3. ὁπότερον *HK*. || 6. β τὸ πεπ. *E*. || 7. ὡσαύτως *H*. || 10. τὸ ἄπειρον ἄλλως *HK*. || ἢ τῷ πεπερασμένῳ *E*. || 11. διελθῆναι *H*. || 12. ταῦτ' *HI*. || ἀδύνατα *H*. || 14. εἰ γὰρ om *E*. || 15. ἐνυπάρχει — πεπερασμένον om *H*. || 16. ἢ] γὰρ ἢ *E*. || 17. τὸ ante πεπ. om *F*. || δίδεισιν om *E*. || 18. ἄπειρον τὸ ἄπειρον ἐν *FHK* et rc *I*. || 21. εἰ om *FHK*. || 29. εἰ om *E*. || 30. ἐν — βραδύτερον om pr *K*. || δ' ἔστι corr *E*. || 31. δὲ om *E*. || πρώτῳ *FHK*. || 32. μὲν] μὴ *F*. || 33. ἰσάιτο] ἰσα *E*, ἰσάται *FH* et pr *I*. || 34. ἰσάται *HI*. || 35. ἕτερον *EF*.

ἐν ᾧ πρώτῳ κινεῖται, οὕτως ὅδ' ἐν ᾧ ἴσεται τὸ ἰσάμενον· ὅτε γὰρ τὸ κινεῖσθαι ὅτε τοῦ ἴσασθαι ἐστὶ τι πρῶτον. ἔστω γὰρ ἐν ᾧ πρώτῳ ἴσεται ἐφ' ᾧ τὸ ΑΒ. τῆτο δὲ ἀμερές μὲν ἔκ ἐνδέχεται εἶναι· κίνησις γὰρ ἔκ ἐστιν ἐν τῷ ἀμερεῖ διὰ τὸ κενεῖσθαι τι αὐτῷ, τὸ δ' ἰσάμενον δέδεικται κινέμε- 5 νον. ἀλλὰ μὴν εἰ διαμερόν ἐστιν, ἐν ὅτῳ αὐτῷ τῶν μερῶν ἴσεται· τῆτο γὰρ δέδεικται πρότερον, ὅτι ἐν ᾧ πρώτῳ ἴσεται, ἐν ὅτῳ τῶν ἐκείνου ἴσεται. ἐπεὶ οὖν χρόνος ἐστὶν ἐν ᾧ πρώτῳ ἴσεται, καὶ οὐκ ἄτομον, ἅπας δὲ χρόνος εἰς ἄπειρα μεριστός, ἔκ ἐστι ἐν ᾧ πρώτῳ ἴσεται. ὅδ' ἐν τῷ 10 ἡμεῖν ὅτε πρῶτον ἡμεῖν ἐστὶν· ἐν ἀμερεῖ μὲν γὰρ οὐκ ἡμεῖν διὰ τὸ μὴ εἶναι κίνησιν ἐν ἀτόμῳ· ἐν ᾧ δὲ τὸ ἡμεῖν, καὶ τὸ κινεῖσθαι· τότε γὰρ ἔφαμεν ἡμεῖν, ὅτε καὶ ἐν ᾧ πεφυκὸς κινεῖσθαι μὴ κινεῖται τὸ πεφυκός. ἔτι δὲ καὶ τότε λέγομεν ἡμεῖν, ὅταν ὁμοίως ἔρχῃ νῦν καὶ πρό- 15 τερον, ὡς οὐχ ἐνί τινι κρῶντες ἀλλὰ δυοῖν τοῖν ἐλαχίστοις· ὥς· οὐκ ἔσαι ἐν ᾧ ἡμεῖν ἀμερές. εἰ δὲ μεριστόν, χρόνος ἂν εἴη, καὶ ἐν ὅτῳ αὐτῷ τῶν μερῶν ἡμεῖν· τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον δειχθήσεται ὅν καὶ ἐπὶ τῶν πρότερον· ὥς· ὅθεν ἔσαι πρῶτον. τῆτο δ' αἴτιον ὅτι ἡμεῖν μὲν καὶ 20 κινεῖται πᾶν ἐν χρόνῳ, χρόνος δ' ἔκ ἐστι πρῶτος οὐδὲ μέγεθος ὅδ' ὅλως συνεχὲς ὅθεν· ἅπαν γὰρ εἰς ἄπειρα μεριστόν. ἐπεὶ δὲ πᾶν τὸ κινέμενον ἐν χρόνῳ κινεῖται καὶ ἔκ τινος εἰς τι μεταβάλλει, ἐν ᾧ χρόνῳ κινεῖται καθ' αὐτὸ καὶ μὴ τῶν ἐν ἐκείνῳ τινί, ἀδύνατον τότε κατὰ τι εἶναι πρῶτον τὸ κινέ- 25 μενον. τὸ γὰρ ἡμεῖν ἐστὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι χρόνον τινὰ καὶ αὐτὸ καὶ τῶν μερῶν ἕκαστον. ἔτω γὰρ λέγομεν ἡμεῖν, ὅταν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ τῶν νῦν ἀληθὲς ἢ εἰπεῖν ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ καὶ αὐτὸ καὶ τὰ μέρη. εἰ δὲ τῆτ' ἐστὶ τὸ ἡμεῖν, ἔκ ἐνδέχεται τὸ μεταβάλλον κατὰ τι εἶναι ὅλον κατὰ 30 τὸν πρῶτον χρόνον· ὁ γὰρ χρόνος διαμερόν ἅπας, ὥς ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ αὐτῷ μέρει ἀληθὲς ἔσαι εἰπεῖν ὅτι ἐν ταύτῳ ἐστὶ καὶ αὐτὸ καὶ τὰ μέρη· εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἀλλ' ἐν ἐνὶ μόνῳ τῶν νῦν, ἔκ ἐστι χρόνον ὁδεῖα κατὰ τι, ἀλλὰ κατὰ τὸ πέραν τῷ χρόνῳ. ἐν δὲ τῷ νῦν ἐστὶ μὲν αἰεὶ κατὰ τι μέ- 35

νον, ἔκ μὲντοι ἡμεῖν. ὅτε γὰρ κινεῖσθαι ὅτ' ἡμεῖν ἐστὶν ἐν τῷ νῦν, ἀλλὰ μὴ κινεῖσθαι μὲν ἀληθὲς ἐν τῷ νῦν καὶ εἶναι κατὰ τι, ἐν χρόνῳ δ' ἔκ ἐνδέχεται εἶναι κατὰ τὸ ἡμεῖν· συμβαίνει γὰρ τὸ φερόμενον ἡμεῖν.

Ζήνων δὲ παραλογίζεται· εἰ γὰρ αἰεὶ, φησὶν, ἡμε- 9 μεῖ πᾶν ἢ κινεῖται, ὅταν ἢ κατὰ τὸ ἴσον, ἔστι δ' αἰεὶ τὸ φερόμενον ἐν τῷ νῦν, ἀκίνητον τὴν φερομένην εἶναι οἰσόν. τῆτο δ' ἐστὶ ψεῦδος· ἔκ γὰρ σύγκειται ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν τῶν ἀδιαίρετων, ὥσπερ οὐδ' ἄλλο μέγεθος οὐδέν. τέττα- 10 ρες δ' εἰσὶ λόγοι περὶ κινήσεως Ζήνωνος οἱ παρέχοντες τὰς δυσκολίας τοῖς λύσειν, πρῶτος μὲν ὁ περὶ τοῦ μὴ κινεῖσθαι διὰ τὸ πρότερον εἰς τὸ ἡμισυ δεῖν ἀφικέσθαι τὸ φερόμενον ἢ πρὸς τὸ τέλος, περὶ οὗ διείλομεν ἐν τοῖς πρότερον λόγοις. δεύτερος δ' ὁ καλούμενος Ἀχιλλεύς· ἐστὶ δ' οὗτος, ὅτι τὸ βραδύτερον οὐδέποτε καταληφθήσεται θέον ὑπὸ τοῦ ταχίστου· ἔμπροσθεν γὰρ ἀναγκαῖον ἐλθεῖν τὸ διώ- 15 κον, ὅθεν ὥρμησε τὸ φεῦγον, ὥς· αἰεὶ τι πρόεχει ἀναγκαῖον τὸ βραδύτερον. ἐστὶ δὲ καὶ οὗτος ὁ αὐτὸς λόγος τῷ διχοτομεῖν, διαφέρει δ' ἐν τῷ διαρεῖν μὴ ἄλλα τὸ προσλαμβανόμενον μέγεθος. τὸ μὲν οὖν μὴ καταλαμβάνε- 20 σθαι τὸ βραδύτερον συμβεβήκειν ἐκ τοῦ λόγου, γίνεται δὲ παρὰ ταῦτο τῇ διχοτομίᾳ (ἐν ἀμφοτέροις γὰρ συμβαίνει μὴ ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸ πέραν διαιρουμένου πως τοῦ μεγέθους· ἀλλὰ πρόσκειται ἐν τούτῳ ὅτι οὐδὲ τὸ τάχιστον τετραγωνημένον ἐν τῷ διώκειν τὸ βραδύτατον), ὥς· ἀν- 25 ἀγκη καὶ τὴν λύσιν εἶναι τὴν αὐτήν. τὸ δ' ἀξιοῦν ὅτι τὸ πρόεχον οὐ καταλαμβάνεται, ψεῦδος· ὅτε γὰρ πρόεχει, οὐ καταλαμβάνεται· ἀλλ' ὅμως καταλαμβάνεται, εἴ- 30 περ δώσει διεξιέναι τὴν πεπερασμένην. οὔτοι μὲν οὖν οἱ δύο λόγοι, τρίτος δ' ὁ νῦν ῥηθείς, ὅτι ἢ οἰσὸς φερομένη ἔσκηεν. συμβαίνει δὲ παρὰ τὸ λαμβάνειν τὸν χρόνον σύγκεισθαι ἐκ τῶν νῦν· μὴ διδομένου γὰρ τούτου οὐκ ἔσαι ὁ συλλογισ- 35 μός. τέταρτος δ' ὁ περὶ τῶν ἐν τῷ σταδίῳ κινουμένων· ἐξ ἐναντίας ἴσων ὄγκων παρ' ἴσους, τῶν μὲν ἀπὸ τέλους τοῦ σταδίου τῶν δ' ἀπὸ μέσου, ἴσῳ τάχει, ἐν ᾧ συμβαίνειν

1. πρώτως *H.* || 2. πρότερον *H.* || 5. τι αν αὐτῷ *E.* || 7. πρώτως *FHK.* || 8. τῶν om *I.* || 9. πρώτως *HK.* || 10. αἰετός *E.* || 11. γὰρ *E.* || 12. ἐστὶν *F.* || 13. πρώτως *H.* || 14. ὅδ' *E.* || 15. μὲν om *HK.* || 16. ὅτε—17. ἡμεῖν om *F.* || 18. κινεῖται *K.* || 19. τότε om *E.* || 20. ᾧ] οἷς *I.* || 21. προτέρων *HIK.* || 22. αὐτόν *I.* || 23. τῷ *EHI.* || 24. ἐν om *FK.* || 25. πρῶτον εἶναι *I.* || 26. χρόνῳ εἶναι τινὰ *EK.* || 27. χρόνον τινὰ εἶναι *I.* || 28. καὶ ἐν ἄλλῳ *EF.* || 29. τῷ *FHIK.* || 30. αὐτῷ] ᾧ τῆτο *E.* || 31. καὶ ἐν ἄλλῳ *F.* || 32. εἰπεῖν ἐστὶν *F.* || 33. ἐν τῷ αὐτῷ *FHK.* || 34. ἐν αὐτῷ *I.* || 35. ἐν om *F.* || 36. τῷ *FHIK.*

1. ἡμεῖν *E.* || 2. μὴν *E.* || 3. ἐν τῷ νῦν ἀληθὲς καὶ κατὰ τι εἶναι *II.* || 4. γὰρ καὶ τὸ *I.* || 5. νῦν τῷ κατὰ τὸ ἴσον ἀκίνητον *rc. F.* || 6. τῶν om *FHIK.* || 7. τέσσαρες *F.* || 8. εἰσὶν οἱ λόγοι *FHIK.* || 9. δεῖν εἰς τὸ ἡμισυ πρότερον *II.* || 10. ἐν om *I.* || 11. πρόσθεν *FHIK.* || 12. πρόσκειναι *E.* || 13. τὸ αὐτὸ *E.* || 14. ἐν om *HK.* || 15. βραδύτερον *FHK.* || 16. καὶ om *F.* || 17. εἶναι ἐκατέρων τὴν *E.* || 18. τὸ post ὅτι om *HK.* || 19. οἱ λόγοι δύο *FI.* || 20. λόγοι δύο *HK.* || 21. δεδομένου *E.* || 22. τῷ om *FHIK.* || 23. ὄγκος *I.* || 24. ἀπὸ τοῦ τέλους *FI.* || 25. ἀπὸ τῷ μέσῳ *FHIK.*

οἶται ἴσον εἶναι χρόνον τῷ διπλασίῳ τὸν ἡμισυν. ἔστι δ' ὁ
 παραλογισμὸς ἐν τῷ τὸ μὲν παρὰ κινούμενον τὸ δὲ παρ'
 ἡρεμῶν τὸ ἴσον μέγεθος ἀξίων τῷ ἴσῳ τάχει τὸν ἴσον φέρε-
 σθαι χρόνον· τοῦτο δ' ἐστὶ ψεῦδος. οἷον ἔξωσαν οἱ ἐξῶτες
 ἴσοι ὄγκοι ἐφ' ὧν τὰ ΑΑ, οἱ δ' ἐφ' ὧν τὰ ΒΒ ἀρχόμε- 5
 νοι ἀπὸ τῆ μέσου τῶν Α, ἴσοι τὸν ἀριθμὸν τέτοις ὄντες καὶ
 τὸ μέγεθος, οἱ δ' ἐφ' ὧν τὰ ΓΓ ἀπὸ τῆ ἐσχάτης, ἴσοι τὸν
 ἀριθμὸν ὄντες τέτοις καὶ τὸ μέγεθος, καὶ ἰσοταχεῖς τοῖς Β.
 συμβαίνει δὴ τὸ πρῶτον Β ἅμα ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ εἶναι καὶ
 τὸ πρῶτον Γ, παρ' ἀλλήλα κινουμένων. συμβαίνει δὴ τὸ 10
 Γ παρὰ πάντα τὰ Β διεκκληλυθέναι, τὰ δὲ Β παρὰ τὰ
 ἡμίση· ὥςτε ἡμισυν εἶναι τὸν χρόνον· ἴσον γὰρ ἐκατέρον ἐστὶ
 παρ' ἑκαστον. ἅμα δὲ συμβαίνει τὰ Β παρὰ πάντα τὰ Γ
 παρεκκληλυθέναι· ἅμα γὰρ ἔσται τὸ πρῶτον Γ καὶ τὸ πρῶ-
 τον Β ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἐσχάτοις, ἴσον χρόνον παρ' ἑκαστον 15
 γινόμενον τῶν Β ὅσον περ τῶν Α, ὥς φησι, διὰ τὸ ἀμ-
 φότερα ἴσον χρόνον παρὰ τὰ Α γίνεσθαι. ὁ μὲν ἔν λό-
 γος οὕτως ἐστίν, συμβαίνει δὲ παρὰ τὸ εἰρημένον ψεῦδος.
 αὐτὸ δὲ κατὰ τὴν ἐν τῇ ἀντιφάσει μεταβολὴν οὐθεν ἡμῖν
 ἔσται ἀδύνατον, οἷον εἰ ἐκ τῆ μὴ λευκῆ εἰς τὸ λευκὸν μετα- 20
 βάλλει καὶ ἐν μηδετέρῳ ἐστίν, ὥς ἄρα ὅτε λευκὸν ἔσται ὅτε
 οὐ λευκόν· ἔτι γὰρ εἰ μὴ ὅλον ἐν ὁποτέρῳ ἐστίν, ἔτι λευκὴ-
 σεται λευκὸν ἢ οὐ λευκόν· λευκὸν γὰρ λέγομεν ἢ οὐ λευκόν·
 οὐ τῷ ὅλον εἶναι τοῖσιν, ἀλλὰ τῷ τὰ πλεῖστα ἢ τὰ κυ-
 ριώτατα μέρη· οὐ ταῦτο δ' ἐστὶ μὴ εἶναι τε ἐν τούτῳ καὶ 25
 μὴ εἶναι ἐν τούτῳ ὅλον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ὄντος καὶ
 ἐπὶ τῆ μὴ ὄντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' ἀντίφασιν· ἔσται
 μὲν γὰρ ἔξ ἀνάγκης ἐν θατέρῳ τῶν ἀντικειμένων, ἐν ἑδε-
 τέρῳ δ' ὅλον αἰεὶ. πάλιν ἐπὶ τῆ κύκλις καὶ ἐπὶ τῆς σφαί-
 ρας καὶ ὅλως τῶν ἐν αὐτοῖς κινουμένων, ὅτι συμβήσεται 30
 αὐτὰ ἡρεμῶν· ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τόπῳ χρόνον τινὰ ἔσται
 καὶ αὐτὰ καὶ τὰ μέρη, ὥς ἡρεμήσει ἅμα καὶ κινήσεται.
 πρῶτον μὲν γὰρ τὰ μέρη ἐκ ἔστιν ἐν τῷ αὐτῷ ὕθνα χρό-

νον, εἴτα καὶ τὸ ὅλον μεταβάλλει αἰεὶ εἰς ἕτερον· οὐ γὰρ
 ἡ αὐτὴ ἐστὶν ἢ ἀπὸ τῆ Α λαμβανόμενη περιφέρεια καὶ ἡ
 ἀπὸ τῆ Β καὶ τῆ Γ καὶ τῶν ἄλλων ἐκάστω σημείων, πλὴν
 ὥς ὁ μουσικὸς ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος, ὅτι συμβέβηκεν·
 ὥςτε μεταβάλλει αἰεὶ ἢ ἑτέρα εἰς τὴν ἑτέραν, καὶ ὁδεποτε
 ἡρεμήσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς σφαίρας καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν αὐτοῖς κινουμένων.

Ἀποδοδειγμένων δὲ τούτων λέγομεν ὅτι τὸ ἀμερές ἐκ 10
 ἐνδέχεται κινεῖσθαι πλὴν κατὰ συμβεβηκός, οἷον κινουμένου
 τοῦ σώματος ἢ τοῦ μεγέθους τοῦ ἐν ᾧ ὑπάρχει, καθάπερ
 ἂν εἰ τὸ ἐν τῷ πλοίῳ κινεῖτο ὑπὸ τῆς τοῦ πλοίου φορᾶς
 ἢ τὸ μέρος τῇ τῆ ὅλου κινήσει. ἀμερές δὲ λέγω τὸ κατὰ
 ποσὸν ἀδιαίρητον· καὶ γὰρ αἱ τῶν μερῶν κινήσεις ἑτεραί
 εἰσι κατ' αὐτὰ τε τὰ μέρη καὶ κατὰ τὴν τῆ ὅλης κινήσιν.
 ἴδιοι δ' ἂν τις ἐπὶ τῆς σφαίρας μάλιστα τὴν διαφορὰν· οὐ
 γὰρ ταῦτον τάχος ἔσται τῶν τε πρὸς τῷ κέντρῳ καὶ τῶν
 ἐκτὸς καὶ τῆς ὅλης, ὥς οὐ μᾶς ὕψους κινήσεως. καθάπερ
 οὖν εἴπομεν, ὅτω μὲν ἐνδέχεται κινεῖσθαι τὸ ἀμερές ὥς ὁ
 ἐν τῷ πλοίῳ καθήμενος τοῦ πλοίου θέαντος, καθ' αὐτὸ δ'
 οὐκ ἐνδέχεται. μεταβαλλέτω γὰρ ἐκ τῆ ΑΒ εἰς τὸ ΒΓ,
 εἴτ' ἐκ μεγέθους εἰς μέγεθος εἴτ' ἐξ εἶδους εἰς εἶδος εἴτε
 κατ' ἀντίφασιν· ὁ δὲ χρόνος ἔστω ἐν ᾧ πρῶτον μεταβάλλει
 ἐφ' οὗ Δ. ἐκὸς ἀνάγκη αὐτὸ καθ' ὃν μεταβάλλει χρόνον
 ἢ ἐν τῷ ΑΒ εἶναι ἢ ἐν τῷ ΒΓ, ἢ τὸ μὲν τι αὐτοῦ ἐν 25
 τούτῳ τὸ δ' ἐν θατέρῳ· πᾶν γὰρ τὸ μεταβάλλον οὕτως
 εἶχεν. ἐν ἐκατέρῳ μὲν οὖν ἐκ ἔσται τι αὐτοῦ· μεριστὸν γὰρ
 ἂν εἴη. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐν τῷ ΒΓ· μεταβεβηκὸς γὰρ
 ἔσται, ὑπόκειται δὲ μεταβάλλειν.λείπεται δὲ αὐτὸ ἐν τῷ
 ΑΒ εἶναι, καθ' ὃν μεταβάλλει χρόνον. ἡρεμήσει ἄρα· τὸ
 γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι χρόνον τινὰ ἡρεμῶν ἦν. ὥς οὐκ ἐν-
 δέχεται τὸ ἀμερές κινεῖσθαι οὐδ' ὅλως μεταβάλλειν· μο-
 ναχῶς γὰρ ἂν οὕτως ἦν αὐτοῦ κίνησις, εἰ ὁ χρόνος ἦν ἐκ
 τῶν νῦν· αἰεὶ γὰρ ἐν τῷ νῦν κεινημένον ἂν ἦν καὶ μετα-

1. ἡμισυ F. || 5. τὸ E. || ααα FHK, αααα I. || τὰ om E. || β HIK, ββββ F. || ἄρχονται E. || 6. τῶν Α-om EHI. ||
 7. γ FHIK. || ἐσχάτου τῶν β ἴσοι F. || 8. τέτοις ὅπως FHK. || τοῖς] τῷ K. || 9. β πρῶτον E. || ἐσχάτω γ εἶναι re H. || 10. γ ἐπὶ
 τῷ ἐσχάτῳ β παρ' H. || δὲ FHK. || τὰ EI. || 11. τὰ om E. || α FK. || διεκκληλυθέναι H. || τὸ E. || δὲ om I. || 12. ὥς] ὥς
 καὶ H. || ἡμισυ FH. || ἴσα H. || 13. ἑκαστον αὐτῶν ἅμα E. || τὰ B] τὸ αβ E. || 14. ἐστὶ FHIK. || 16. περὶ FK. || αα E. ||
 17. αα E. || 19. τῇ om H. || φάσει E. || 21. ἔσται I, εἶναι H. || 21. ἐν om F. || 24. εἶναι ὅλον E. || τὰ post ἢ om FHIK. ||
 κυριώτερα H. || 25. ταυτὸν FHIK. || τε om H. || 26. εἶναι τοῦτο ἐν τ. E. || ὄγτος] μὴ ὄγτος H. || καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄγτος om E, μὴ
 οὔτι H. || 27. καὶ ἐπὶ τῶν E. || τῶν post ἄλλων om K. || 29. πάλιν δ' ἐπὶ H. || 31. αὐτῷ om I. || ἐστὶ FK.

1. τὸ om E. || αἰεὶ om I. || γὰρ αἰεὶ ἢ F. || 4. ὥς om E. || καὶ om I. || 5. τὴν om F. || 7. ἐπὶ om F. || 9. τοῦ σώματος
 κινουμένου FHIK. || 10. τοῦ] τὸ H, τῶν E. || ἐν ᾧ ὑπάρχει] ἐνυπάρχειν E. || 12. κατὰ] κατὰ τὸ HIK. || 14. καθ' αὐτὰ E, κατὰ
 ταῦτά I. || 15. τις καὶ ἐπὶ FK. || 16. ταυτὸ FHIK. || ἐστὶν E. || 17. ἐ] ὅδε F. || 18. εἶπον HIK. || μὲν ἔν ἐνδέχεται I. || κινεῖσθαι
 om H. || 19. δ'] γὰρ FHIK. || 20. μεταβάλλεται K. || 22. πρῶτως H. || 24. αὐτῷ F. || 26. ἐν om H. || 27. οὐδ' αὐτὸ ἐν E. ||
 28. αὐτὸ ἐν] αὐτὸν E. || 30. χρόνον εἶναι FHIK. || 32. αὐτοῦ ἢ κίνησις FHIK.

βεβληκός, ὥστε κινεῖσθαι μὲν μηδέποτε, κενιῆσθαι δ' αἰεί. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, δέδεικται καὶ πρότερον· ἔτε γὰρ ὁ χρόνος ἐκ τῶν νῦν οὐθ' ἡ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν ἔθ' ἡ κίνησις ἐκ κινήματων· ἔθεν γὰρ ἄλλο ποιεῖ ὁ τοῦτο λέγων ἢ τὴν κίνησιν· ἐξ ἡμερῶν, καθάπερ ἂν εἰ τὸν χρόνον ἐκ τῶν νῦν 5 ἢ τὸ μέγεθος ἐκ στιγμῶν. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν ὅτι ἔτε στιγμήν ἔτ' ἄλλο ἀδιαίρετον οὐθεν ἐνδέχεται κινεῖσθαι. ἅπαν γὰρ τὸ κινούμενον ἀδύνατον πρότερον μείζον κινήσθαι αὐτῷ, πρὶν ἂν ἢ ἴσον ἢ ἑλάττω. εἰ δὴ τοῦτο, φανερόν ὅτι καὶ ἡ στιγμή ἑλάττω ἢ ἴσον κινήσεται πρῶτον. ἐπεὶ δ' 10 ἀδιαίρετος, ἀδύνατον ἑλάττω κινήσθαι πρότερον· ἴσην ἄρα ἑαυτῇ. ὥστε ἔσαι ἡ γραμμὴ ἐκ στιγμῶν· αἰεὶ γὰρ ἴσην κινουμένη τὴν πᾶσαν γραμμὴν στιγμήν καταμετρήσει. εἰ δὲ τοῦτο ἀδύνατον, καὶ τὸ κινεῖσθαι τὸ ἀδιαίρετον ἀδύνατον. ἔτι δ' εἰ ἅπαν ἐν χρόνῳ κινεῖται, ἐν δὲ τῷ νῦν μὴθέν, ἅπας 15 δὲ χρόνος διαιρετός, εἴη ἂν τις χρόνος ἐλάττω ὁτῶν τῶν κινουμένων ἐν ᾧ κινεῖται ὅσον αὐτό. οὗτος μὲν γὰρ ἔσται χρόνος ἐν ᾧ κινεῖται διὰ τὸ πᾶν ἐν χρόνῳ κινεῖσθαι, χρόνος δὲ πᾶς διαιρετός δέδεικται πρότερον. εἰ δ' ἄρα στιγμή κινεῖται, ἔσαι τις χρόνος ἐλάττω ἐν ᾧ αὐτὴ ἐκινήθη. ἀλλ' 20 ἀδύνατον· ἐν γὰρ τῷ ἐλάττω ἑλάττω ἀνάγκη κινεῖσθαι. ὥς ἔσαι διαιρετὸν τὸ ἀδιαίρετον εἰς τὸ ἑλάττω, ὥσπερ καὶ ὁ χρόνος εἰς τὸν χρόνον· μοναχῶς γὰρ ἂν κινεῖτο τὸ ἡμερῆς καὶ ἀδιαίρετον, εἰ ἦν ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι δυνατόν τῷ ἀτόμῳ· τοῦ γὰρ αὐτοῦ λόγου ἐν τῷ νῦν κινεῖσθαι καὶ 25 ἀδιαίρετόν τι κινεῖσθαι. μεταβολὴ δ' ἐκ ἑξιν οὐδεμίᾳ ἄπειρος· ἅπαντα γὰρ ἦν ἐκ τινος εἰς τι, καὶ ἡ ἐν ἀντιφάσει καὶ ἡ ἐν ἐναντίοις. ὥστε τῶν μὲν κατ' ἀντίφασιν ἢ φάσις καὶ ἡ ἀπόφασις πέρασ, οἷον γενέσεως μὲν τὸ ὄν, φθορᾶς δὲ τὸ μὴ ὄν, τῶν δ' ἐν τοῖς ἐναντίοις τὰ ἐναντία· ταῦτα 30 γὰρ ἄκρα τῆς μεταβολῆς, ὥστε καὶ ἀλλοιώσεως πάσης· ἐξ ἐναντιῶν γὰρ τινων ἢ ἀλλοιώσις. ὁμοίως δὲ καὶ αὐξήσεως καὶ φθίσεως· αὐξήσεως μὲν γὰρ τὸ πέρασ τοῦ

κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν τελείου μεγέθους, φθίσεως δὲ ἡ τοῦτου ἕκτασις. ἡ δὲ φορὰ οὕτω μὲν οὐκ ἔσαι πεπερασμένη· οὐ γὰρ πᾶσα ἐν ἐναντίοις· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀδύνατον τμηθῆναι οὕτω, τῷ μὴ ἐνδέχεται τμηθῆναι (πλεοναχῶς γὰρ λέγεται τὸ ἀδύνατον), οὐκ ἐνδέχεται τὸ οὕτως ἀδύνατον τέμνεσθαι, οὐδ' ὅλως τὸ ἀδύνατον γενέσθαι· γίνεσθαι, οὐδὲ τὸ μεταβάλλειν ἀδύνατον ἐνδέχεται· ἂν μεταβάλλειν εἰς τὸ ἀδύνατον μεταβάλλειν. εἰ οὖν τὸ φερόμενον μεταβάλλοι εἰς τι, καὶ δυνατόν ἔσαι μεταβάλλειν. ὥς· οὐκ ἄπειρος ἡ κίνησις, οὐδ' οἰσθήσεται τὴν ἄπειρον· ἀδύνατον γὰρ διελθεῖν αὐτήν. ὅτι μὲν ἔν ἔτῳ οὐκ ἔστιν ἄπειρος μεταβολὴ ὥστε μὴ ὀρίσθαι πέρασι, φανερόν. ἀλλ' εἰ οὕτως ἐνδέχεται ὥστε τῷ χρόνῳ εἶναι ἄπειρον τὴν αὐτήν, ἔσαν καὶ μίαν, σκεπτέον. μὴ μιᾶς μὲν γὰρ γινομένης οὐθεν ἴσως κωλύει, οἷον εἰ μετὰ τὴν φορὰν ἀλλοίωσις εἴη καὶ μετὰ τὴν ἀλλοίωσιν αὐξήσις καὶ πάλιν γενέσις· ἔτω γὰρ αἰεὶ μὲν ἔσαι τῷ χρόνῳ κίνησις, ἀλλ' οὐ μία διὰ τὸ μὴ εἶναι μίαν ἐξ ἀπασῶν. ὥστε δὲ γίνεσθαι μίαν, οὐκ ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι τῷ χρόνῳ πλὴν μιᾶς· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ κύκλῳ φορὰ.

Η.

Ἄπαν τὸ κινούμενον ἀνάγκη ὑπὸ τινος κινεῖσθαι. εἰ μὲν ἔν ἐν ἑαυτῷ μὴ ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, φανερόν ὅτι ὑφ' ἑτέρου κινεῖται. εἰ δ' ἐν αὐτῷ, εἰλήφθω ἐφ' οὗ τὸ ΑΒ, ὃ κινεῖται μὴ τῷ τῶν τούτου τί κινεῖσθαι. πρῶτον μὲν οὖν τὸ ὑπολαμβάνειν τὸ ΑΒ ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι διὰ τὸ ὅλον τε κινεῖσθαι καὶ ὑπὸ μὴθενος τῶν ἔξωθεν ὁμοίον ἐστὶν ὥσπερ ἂν εἰ τις τοῦ ΔΕ κινούντος τὸ ΕΖ καὶ αὐτοῦ κινουμένου ὑπολαμβάνοι τὸ ΔΕΖ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖσθαι, διὰ τὸ μὴ συννοᾶν πότερον ὑπὸ ποτέρου κινεῖται, πότερον τὸ ΔΕ ὑπὸ τοῦ ΕΖ ἢ τὸ ΕΖ ὑπὸ τοῦ ΔΕ. ἔτι τὸ ὑφ' αὐτοῦ κιν-

2. καὶ om *FHIK*. || 3. ἐκ τῶν στιγμῶν *F*. || 7. στιγμή *IK*. || ἄλλο om *F*. || οὐδὲν ἀδιαίρετον *K*. || 9. ἑαυτοῦ *FH*. || ἂν om *EH*. || ἑλαττω *E*. || 11. ἀδιαίρετον *E*. || ἐλάττω *I*. || ἴση *E*. || 12. αὕτη *FHIK*. || ἴση *K*. || κινουμένην *E*. || 13. στιγμήν *E*. || 14. τὸ ante ἀδ. om *E*. || 15. ἐν δὲ] εἰ δὲ *E*. || πᾶς *FHIK*. || 16. τις ἂν *K*. || ὁτῶν *FHIK*. || 17. ἐν] ἢ ἐν *E*. || ὅσον — 18. κινεῖται om *HK*. || 19. δ' om *FHK*. || 20. ἐν] ἢ ἐν *E*. || αὕτη *FHK*. || 22. ἀδ.] διαιρετόν *E*. || 23. εἰς] πρὸς *E*. || γὰρ om *EI*. || ἂν] ἄρα *I*. || 27. τιφάσις *E*. || 28. ἐν om *E*. || κατάφασις *H* et corr *F*. || 29. ἡ om *HIK*. || 31. καὶ] ἐξ *K*. || πάσης om *I*.

2. ἕκτασις *E*. || ἔσι *F*. || 3. ἅπαντα *FHIK*. || ἐπεὶ *HK*. || τὸ om *F*. || 4. οὕτω om *E*, deletis litteris duabus. || πολλοαχῶς *FHIK*. || 7 et 8 et 9. μεταβαλεῖν *K*. || 9. μεταβάλλει *I*. || 10. ἄπειρος ἔσαι ἢ *K*. || τὴν om *E*. || 11. ἐκ ἑξιν οὕτως *F*. || ἄπειρος ἢ μεταβολὴ *I*. || 13. ἐνδέχεται *K*. || τῷ] ἔστιν ἐν τινι *E*, om *HK*. || ἔσαν τὴν αὐτὴν *F*. || 19. εἶναι ἄπειρον *H*. || ἐστὶν] ἄρα *K*. || 20. ἡ κύκλῳ] ἢ κύκλῳ μία *E*, ἢ μία ἢ κύκλῳ *FHIK*.

Tit. H] φυσικῆς ἀκροάσεως ζ' II, φυσικῶν ἐξδομον *I*, περὶ κινήσεως τῶν εἰς γ' τὸ α' α. ζη. *E*. || 25. αὐτῷ *FHK*. || 26. κινεῖται. ἄλλο γὰρ ἔσαι τὸ κινεῖν. εἰ. *EF*. || 27. δ — 28. τὸ ΑΒ om *I*, δ om *E*. || κινεῖται κατ' αὐτό ἀλλὰ μὴ *F*. || τῷ ante μὴ ponit *H*, om *E*. || 28. αὐτῷ *I*, οὐ το *E*. || 30. ἂν om *E*. || 31. ὑπολαμβάνει *K*. || Δ om *E*. || ἑαυτῷ *FH*. || 32. πότερον τὲ] πότερα τὸ *EH*. || 33. τὸ ΕΖ] τὸ ζε *K*. || ἑαυτοῦ *FI*.

κινούμενον οὐδέποτε παύσεται κινούμενον τῷ ἑτερόν τι στήναι κινούμενον. ἀνάγκη τοίνυν, εἴ τι παύεται κινούμενον τῷ ἑτερόν τι στήναι, τοῦθ' ὑφ' ἑτέρου κινεῖσθαι. τούτου γὰρ φανερὸν γινόμενον ἀνάγκη πᾶν τὸ κινούμενον κινεῖσθαι ὑπὸ τινος. ἐπεὶ γὰρ εἰληπται, τὸ ΔB κινούμενον, διαιρετὸν ἔσται· 5 πᾶν γὰρ τὸ κινούμενον διαιρετὸν ἦν. διηρήσθω τοίνυν ἡ τὸ Γ . ἀνάγκη δὴ τοῦ $B\Gamma$ ἡρεμούντος ἡρεμεῖν καὶ τὸ ΔB . εἰ γὰρ μή, εἰλήφθω κινούμενον. τῷ τοίνυν $B\Gamma$ ἡρεμούντος κινεῖτο ἂν τὸ ΓA . ἐκ ἄρα καθ' αὐτὸ κινεῖται τὸ ΔB . ἀλλ' ὑπέκειτο καθ' αὐτὸ κινεῖσθαι πρῶτον. δῆλον τοίνυν ὅτι τοῦ ΓB ἡρε- 10 μούντος ἡρεμήσει καὶ τὸ BA , καὶ τότε παύσεται κινούμενον. ἀλλ' εἴ τι τῷ ἄλλῳ ἡρεμεῖν ἴσεται καὶ παύεται κινούμενον, τῷθ' ὑφ' ἑτέρου κινεῖται. φανερόν δὴ ἔτι πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ τινος κινεῖται· διαιρετὸν τε γὰρ ἐξί πᾶν τὸ κινούμενον, καὶ τῷ μέρους ἡρεμούντος ἡρεμήσει καὶ τὸ ὅλον. ἐπεὶ 15 δὲ τὸ κινούμενον πᾶν ὑπὸ τινος κινεῖται, ἀνάγκη καὶ τὸ κινούμενον πᾶν ἐν τόπῳ κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου. καὶ τὸ κινεῖν τοίνυν ὑφ' ἑτέρου, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ κινεῖται, καὶ πάλιν τῷτο ὑφ' ἑτέρου. οὐ δὴ εἰς ἄπειρον πρόεισι, ἀλλὰ σήσεται πού καὶ ἔσαι τι ὃ πρῶτως αἴτιον ἔσαι τοῦ κινεῖσθαι. εἰ 20 γὰρ μή, ἀλλ' εἰς ἄπειρον πρόεισιν, ἔσω τὸ μὲν A ὑπὸ τῷ B κινούμενον, τὸ δὲ B ὑπὸ τοῦ Γ , τὸ δὲ Γ ὑπὸ τοῦ Δ . καὶ τοῦτον δὴ τὸν τρόπον εἰς ἄπειρον προβαίνετω. ἐπεὶ οὖν ἅμα τὸ κινεῖν καὶ αὐτὸ κινεῖται, δῆλον ὡς ἅμα κινήσεται τό τε A καὶ τὸ B . κινούμενον γὰρ τοῦ B κινήσεται καὶ 25 τὸ A . καὶ τοῦ B δὴ κινούμενου τὸ Γ καὶ τοῦ Γ τὸ Δ . ἔσαι τοίνυν ἅμα ἡ τε τοῦ A κίνησις καὶ τοῦ B καὶ τοῦ Γ καὶ τῶν λοιπῶν ἑκάστου. καὶ λαβεῖν τοίνυν αὐτῶν ἕκασον διηγήσμεθα. καὶ γὰρ εἰ ἕκασον ὑφ' ἑκάστου κινεῖται, οὐθέν ἦτον μία τῷ ἀριθμῷ ἡ ἑκάστου κίνησις, καὶ οὐκ ἄπειρον τοῖς 30 ἐσχάτοις, ἐπειδὴ περ τὸ κινούμενον πᾶν ἐκ τινος εἰς τι κινεῖται. ἡ γὰρ ἀριθμῷ συμβαίνει τὴν αὐτὴν κίνησιν εἶναι ἢ γένει ἢ εἶδει. ἀριθμῷ μὲν οὖν λέγω τὴν αὐτὴν κίνησιν τὴν ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ αὐτὸ τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τῷ

ἀριθμῷ γινόμενην, οἷον ἐκ τοῦδε τοῦ λευκοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ἀριθμῷ, εἰς τόδε τὸ μέλαν κατὰ τόδε τὸν χρόνον, ἕνα ὄντα τῷ ἀριθμῷ· εἰ γὰρ κατ' ἄλλον, οὐκέτι μία ἔσαι τῷ ἀριθμῷ ἀλλὰ τῷ εἶδει. γένει δ' ἡ αὐτὴ κίνησις ἢ ἐν τῇ αὐτῇ κατηγορίᾳ τῆς οὐσίας ἢ τοῦ γένους, εἶδει δὲ ἢ ἐκ τῷ αὐτῷ τῷ εἶδει εἰς ταῦτο τῷ εἶδει, οἷον ἢ ἐκ τοῦ λευκοῦ εἰς τὸ μέλαν ἢ ἐκ τῷ ἀγαθοῦ εἰς τὸ κακόν. ταῦτα δ' εἴρηται καὶ ἐν τοῖς πρότερον. εἰλήφθω τοίνυν ἡ τοῦ A κίνησις καὶ ἔστω ἐφ' οὗ τὸ E , καὶ ἡ τοῦ B ἐφ' οὗ τὸ Z , καὶ ἡ τοῦ $\Gamma\Delta$ ἐφ' οὗ τὸ $H\Theta$, καὶ ὁ χρόνος ἐν ᾧ κινεῖται τὸ A ὁ K . ὠρισμένης δὴ τῆς κινήσεως τοῦ A , ὠρισμένος ἔσαι καὶ ὁ χρόνος καὶ οὐκ ἄπειρος ὁ K . ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἐκινεῖτο τὸ A καὶ τὸ B καὶ τῶν λοιπῶν ἕκασον. συμβαίνει τοίνυν τὴν κίνησιν τὴν $EZH\Theta$ ἄπειρον οὔσαν ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ κινεῖσθαι τῷ K . ἐν ᾧ γὰρ τὸ A ἐκινεῖτο, καὶ τὰ τῷ A ἐφεξῆς ἅπαντα ἐκινεῖτο ἄπειρα ὄντα. ὥς· ἐν τῷ αὐτῷ κινεῖται. καὶ γὰρ ἦτοι ἴση ἡ κίνησις ἔσαι ἢ τοῦ A τῇ τῷ B , ἢ μείζων. διαφέρει δ' οὐθέν· πάντως γὰρ τὴν ἄπειρον κίνησιν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ συμβαίνει κινεῖσθαι, τῷτο δ' ἀδύνατον. οὕτω μὲν ἂν δόξειεν ἂν δείκνυσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἢ μὴν δείκνυται γε διὰ τὸ μηδὲν ἄτοπον συμβαίνειν· ἐνδέχεται γὰρ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ κίνησιν ἄπειρον εἶναι, μὴ τὴν αὐτὴν δὲ ἀλλ' ἑτέραν καὶ ἑτέραν πολλῶν κινουμένων καὶ ἀπείρων, ὅπερ συμβαίνει καὶ τοῖς νῦν. ἀλλ' εἰ τὸ κινούμενον πρῶτως κατὰ τόπον καὶ σωματικὴν κίνησιν ἀνάγκη ἄπτεσθαι ἢ 35 συνεχῆς εἶναι τῷ κινῶντι, καθάπερ ὁρῶμεν ἐπὶ πάντων τῷτο συμβαίνειν· ἔσαι γὰρ ἐξ ἀπάντων ἐν τῷ πᾶν ἢ συνεχῆς. τὸ δὴ ἐνδεχόμενον εἰλήφθω, καὶ ἔστω τὸ μὲν μέγεθος ἢ τὸ συνεχῆς ἐφ' οὗ τὸ $\Delta B\Gamma\Delta$, ἢ δὲ τῷτου κίνησις ἢ $EZH\Theta$. διαφέρει δ' οὐθέν ἢ πεπερασμένον ἢ ἄπειρον· ὁμοίως γὰρ ἐν πεπερασμένῳ τῷ K κινήσεται ἢ ἄπειρον ἢ πεπερασμένον. τῶν δ' ἑκάτερον τῶν ἀδυνάτων. φανερόν οὖν ὅτι σήσεται ποτε καὶ ἐκ εἰς ἄπειρον πρόεισι τὸ αἰεὶ ὑφ' ἑτέρου, ἀλλ' ἔσαι τι ὃ πρῶτον κινήσεται. μηδὲν δὲ διαφερέτω τὸ ὑπο-

2. παύσεται *E*. || 3. τῷθ' αὐτοῦ *E*. || 4. γινόμενον *EI*. || κινούμενον διαιρετὸν κινεῖσθαι *E*. || 6. τ] εἰς *H*. || 7 et 8. $\gamma\beta$ *E*. || 10. $\beta\gamma$ *FK*. || 12. εἴ τι] ὅτι *K*. || κινεῖ *E*. || 13. ὅτι] δὲ ὅτι *E*, διότι *K*. || 15. καὶ ante τὸ om *FHIK*. || 16. πᾶν τὸ κινούμενον *F*. || 17. ὑπὸ τινος ἄλλου κινεῖσθαι ἐν τόπῳ *I*. || 18. ἐπειδὴ — 19. ἑτέρου om *E*. || 19. οὐ δὴ] οὐκ *II*. || 20. ὃ om *E*. || 21. ἀλλ' om *HK* et corr *F*. || 25. τὸ om *F*. || γὰρ καὶ τοῦ *E*. || 27. καὶ τοῦ β om *EFHIK*. || 28. αὐτῶν ἑκάστην *E*, ἕκαστον αὐτῶν *FH*. || 29. ὑφ' ἑκάστου αἰεὶ κινεῖται *I*, κινεῖται ὑφ' ἑκάστου *H*. || 30. ἢ om *E*. || ἄπειροι *E*, ἄπειρος *HI*. || 33. τὴν αὐτὴν] μίαν *I*. || 34. τῷ ἀριθμῷ] τῷ αὐτῷ ἀριθμῷ *E*.

1. γινόμενην om *E*. || τῷ] τ *E*. || 2. τόδε τὸν] τὸν τόδε *F*, δὲ τὸν *EH*. || 3. ἄλλο *EH*. || 4. ἢ post δ' om *I*. || 6. εἰς] κατὰ *F*. || ταυτὸ] αὐτὸ *H*, τὸ αὐτὸ *F*. || τοῦ αὐτοῦ λευκοῦ *EI*. || 7. δ' εἴρηται] διήρηται *E*. || 11. δὲ *FHIK*. || τοῦ A] οὓσης *F*. || 13. συμβαίνει δὲ τοίνυν *I*. || 15. καὶ τὰ] κατὰ *E*. || ἐκινεῖτο ἐφεξῆς ἅπαντα *II*. || 17. ἢ ante κ . om *II*. || τῇ τοῦ B om *E*. || 20. ἂν δόξειεν *E*. || ἢ μὴ ἢ δείκνυται *K*. || 23. καὶ ante ἄπ. om *III* et corr *F*. || 25. κατὰ τόπον καὶ om *E*. || 27. τὸ δὴ] τῷτο δὴ *F*. || 28. τὸ ante μὲν om *E*. || 29. $\Gamma\Delta$ om *E*. || 30. τοῦτο δ' οὐθέν διαφέρει εἴτε πεπερασμένον εἴτε *I*. || 31. πεπερασμένην *E*. || 32. δὲ καθ' ἑτερον *E*. || τῶν ἀδυνάτων] ἀδύνατον *FHK*. || 33. τότε *E*. || εἰς om *E*. || 34. διαφέρει *E*.

τεθέντος τινός τῆτο δείκνυσθαι· τὴ γὰρ ἐνδεχομένου τεθέντος ἔθεν ἄτοπον ἔδει συμβαίνειν.

2 Τὸ δὲ πρῶτον κινῆν, μὴ ὡς τὸ 8 ἔνεκεν, ἀλλ' ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἐξὶν ἅμα τῷ κινημένῳ. ἅμα δὲ λέγω, διότι ἔθεν αὐτῶν μεταξύ ἐξιν· τῆτο γὰρ κοινὸν ἐπὶ παντός 5 κινουμένου καὶ κινῆτος ἐξιν. ἐπεὶ δὲ τρεῖς εἰσὶ κινήσεις, ἡ τε κατὰ τόπον καὶ κατὰ τὸ ποιὸν καὶ κατὰ τὸ ποσόν, ἀνάγκη καὶ τὰ κινήμενα τρία. ἡ μὲν ἔν κατὰ τόπον φορά, ἡ δὲ κατὰ τὸ ποιὸν ἀλλοιώσις, ἡ δὲ κατὰ τὸ ποσὸν αὐξή- 10 σις καὶ φθίσις. πρῶτον μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς φορᾶς εἵπωμεν· αὕτη γὰρ πρώτη τῶν κινήσεων ἐξιν. ἅπαν δὴ τὸ φερόμενον ἢ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖται ἢ ὑπ' ἄλλου. ὅσα μὲν οὖν αὐτὰ ὑφ' αὐτῶν κινεῖται, φανερόν ἐν τέτοις ὅτι ἅμα τὸ κινήμενον καὶ τὸ κινῆν ἐξιν· ἐνυπάρχει γὰρ αὐτοῖς τὸ πρῶτον κινῆν, ὥς 15 ἔθεν ἐξιν ἀναμεταξύ. ὅσα δ' ὑπ' ἄλλου κινεῖται, τετραχῶς ἀνάγκη γίνεσθαι· τέτταρα γὰρ εἶδη τῆς ὑπ' ἄλλου φορᾶς, ἑλξίς, ὥσις, ὄχνησις, δίνησις. ἅπανται γὰρ αἱ κατὰ τόπον κινήσεις ἀναγονταὶ εἰς ταύτας· ἡ μὲν γὰρ ἔπωσις ὥσις τίς ἐξιν, ὅταν τὸ ἀπ' αὐτῆς κινῆν ἐπακολουθῇ ὡς, ἡ δ' ἄπω- 20 σις, ὅταν μὴ ἐπακολουθῇ κινήσαν, ἡ δὲ ῥίψις, ὅταν σφο-

δρύτεραν παύσῃ τὴν ἀπ' αὐτῆς κίνησιν τῆς κατὰ φύσιν φε- 5 ρᾶς, καὶ μέχρι τοσούτου φέρεται ἕως ἀν κρατῇ ἡ κίνησις. πάλιν ἡ διώσις καὶ σύνωσις ἄπωσις καὶ ἑλξίς εἰσὶν· ἡ μὲν γὰρ διώσις ἄπωσις (ἡ γὰρ ἀπ' αὐτῆς ἢ ἀπ' ἄλλου ἐξιν ἢ ἄπωσις), ἡ δὲ σύνωσις ἑλξίς (καὶ γὰρ πρὸς αὐτὸ καὶ πρὸς ἄλλο ἢ ἑλξίς). ὥστε καὶ ὅσα τούτων εἶδη, οἷον σπάθησις καὶ κέρκισις· ἡ μὲν γὰρ σύνωσις, ἡ δὲ διώσις. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι συγκρίσεις καὶ διακρίσεις· ἅπανται γὰρ 10 ἔσονται διώσεις ἢ συνώσεις, πλην ὅσαι ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ εἰσὶν. ἅμα δὲ φανερόν ὅτι ὁδ' ἐξιν ἄλλο τι γένος κινήσεως ἢ σύγκριστις καὶ διάκρισις· ἅπανται γὰρ διανέμονται εἰς τινὰς τῶν εἰρημένων. ἔτι δ' ἡ μὲν εἰσπνοὴ ἑλξίς, ἡ δ' ἐκπνοὴ ὥσις. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ πτύσις, καὶ ὅσαι ἄλλαι· διὰ τῆς σώματος ἢ ἐκκριτικαὶ ἢ ληπτικαὶ κινήσεις· αἱ μὲν γὰρ ἑλξίς εἰσὶν, 15 αἱ δ' ἄπώσεις. δεῖ δὲ καὶ τὰς ἄλλας τὰς κατὰ τόπον ἀν- ἀγειν· ἅπανται γὰρ πίπτουσιν εἰς τέσσαρας ταύτας. τέτων δὲ πάλιν ἡ ὄχνησις καὶ ἡ δίνησις εἰς ἑλξιν καὶ ὥσιν. ἡ μὲν γὰρ ὄχνησις κατὰ τέτων τινὰ τῶν τριῶν τρόπων ἐξιν· τὸ μὲν γὰρ ὀχούμενον κινεῖται κατὰ συμβεβηκός, ὅτι ἐν κινουμένῳ 20 ἐξιν ἢ ἐπὶ κινουμένου τινός, τὸ δ' ὀχῶν ὀχεῖ ἢ ἐλκόμενον ἢ

1. δείκνυσθαι τῆτο *H*. || 4. ἅμα τῷ κινουμένῳ ἐξιν *F*. || 5. αὐτῶν ἔθεν *EI*. || μεταξύ αὐτῶν *F*. || κοινῶς *HIK*. || 6. εἰσὶν αἱ κινήσεις *HI*. || 7. τὸ ante ποσόν om *E*. || 8. καὶ om *I*. || οὖν om *F*. || τόπον — 9. ἀλλοιώσις ἢ δὲ κατὰ τὸ om pr *E*. || 10. περὶ *FHI*. || εἵπωμεν *K*. || 11. ἅπαν δὴ — πλην κατὰ συμβεβηκός (248, 8)] horum loco in libris plerisque est, quam infra posui (vs. 21), paraphrasis Themistii, velut in *EFKT*, in Marciano 206 (*f*), in Oxoniensi collegii corporis Christi, in Regio 1866, in Vaticanis 152 (*g*), 249, 251, 935, 1028. Aristotelis verba prima (243 a 11—244 b 5) soli habent Regii 1859 (*b*) et 1861 (*c*) et 2033, reliqua (244 b 5—248 a 9) plures. miscent utrumque genus *HIH^a*, Baroccianus 79 (*h*), Marcianus cl. 4 c. 4, Regius 2032 (*i*), Vaticanus 250 (*d*), 307, 1025 (*e*). || 12. ἑαυτοῦ *b*. || 16. τέτταρα γὰρ εἶδη] τετάρτης ἤδη *b*. || 17. ὥσις om *c*. || 19. ἐπακολουθῶν *b*. 12. εἰσπνοὴ] πνοὴ *b*. || 17 et 18. ὄχνησις *c*. || 20. ὁδῶν *c*. || ἔχει *b*.

ἅπαν δὴ τὸ φερόμενον ἤτοι αὐτὸ ὑφ' αὐτοῦ κινεῖται ἢ ὑφ' ἑτέρου. εἰ μὲν οὖν ὑφ' αὐτοῦ, φανερόν ὡς ἐν ἑαυτῷ· τὴ κινήτος ὑπάρχοντος ἅμα τὸ κινῆν καὶ τὸ κινούμενον ἔσαι, καὶ ἔθεν αὐτῶν μεταξύ. τὸ δ' ὑπ' ἄλλου κινούμενον τετραχῶς κινεῖται· αἱ γὰρ ὑφ' ἑτέρου κινήσεις τέτταρες εἰσιν, ὥσις, ἑλξίς, ὄχνησις, δίνησις. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας πάσας εἰς ταύτας ἀνάγεσθαι 25 συμβαίνει. τῆς μὲν οὖν ὥσεως τὸ μὲν ἔπωσις τὸ δ' ἄπωσις ἐξιν. ἔπωσις μὲν ἔν ἐξιν ὅταν τὸ κινῆν τῷ κινουμένῳ μὴ ἀπολείπηται, ἄπωσις δὲ ὅταν τὸ ἀπὸ αὐτοῦ ἀπολείπηται. ἡ δὲ ὄχνησις ἐν ταῖς τρισὶν ἐξιν κινήσεων. τὸ μὲν γὰρ ὀχούμενον οὐ καθ' αὐτὸ κινεῖται ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· τῷ γὰρ

ἐν κινουμένῳ εἶναι ἢ ἐπὶ κινουμένου κινεῖται. τὸ δὲ ὀχῶν κινεῖται ἢ ὁδόμενον ἢ ἐλκόμενον ἢ διούμενον. φανερόν οὖν ὅτι ἡ ὄχνησις ἐν ταῖς τρισὶν ἔσαι κινήσεων. ἡ δ' ἑλξίς ἤτοι ὅταν πρὸς αὐτὸν ἢ πρὸς ἕτερον θάπτων ἢ ἢ κίνησις ἢ τοῦ ἐλκόμενου μὴ χαρίζομένη τῆς αὐτοῦ ἐλκόμενου. καὶ γὰρ καὶ πρὸς αὐτὸν ἐξιν ἢ ἑλξίς καὶ πρὸς ἕτερον. καὶ αἱ λοιπαὶ δὲ ἑλξίς αἱ αὐ- 30 τὰ τῷ εἶδει εἰς ταῦτα ἀναχθήσονται, οἷον ἡ εἰσπνευσις καὶ ἡ ἐκπνευσις καὶ ἡ πτύσις καὶ ὅσαι τῶν σωμάτων ἢ ἐκκριτικαὶ ἢ ληπτικαὶ εἰσι, καὶ ἡ σπάθησις δὲ καὶ ἡ κέρκισις· τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν σύγκριστις τὸ δὲ διάκρι- σις. καὶ πᾶσα δὴ κίνησις ἢ κατὰ τόπον σύγκριστις καὶ διάκρισις ἐξιν. ἢ

21. ἤτοι] ἢ το *E*. || 21 et 22. ἑαυτοῦ *f*. || 21. ἑτέρου γίνεται ἀλλοιουμένου τινὸς ταῦτα. εἰ *h*. || 22. αὐτῷ *HTH^a fgh*. || 23. τὸ om *f*. || ἔσονται· ἐνυπάρχει γὰρ αὐτοῖς τὸ πρῶτον κινῶν καὶ *T*. || 24. τέσσαρες *HH^a fh*. || 25. ὄχνησις καὶ δίνησις *H^a f*, δίνησις ὄχνησις *Fh*. || ταῦτα *F*. || 26. οὖν om *h*. || 27. ἀπολείπηται *EIef*. || ἄπωσις — 28. ἀπολείπηται om *F*. || 28. ἀπώσαν *E*. || ἀπολείπηται *EIe*. || ἔσται *EK*. || 29. ἀλλὰ — 21. κινεῖται om *h*.

21. κινουμένῳ *E*. || ὁδόμενον] ὀχούμενον *H^a*. || 23. ἐξιν *FHIH^a ef*. || ὅτε *H*. || αὐτὸν *EIe*: ceteri αὐτὸ. || θάπτων *h*. || θάπτων *KT*, ὅταν θάπτων *EIe*. || 24. ἢ prius om *E*, alterum *F*. || τῆς om *HTH^a efh*. || γὰρ] γὰρ καὶ *H^a*. || 25. αὐτὸ *H*. || ἢ om *FHIK^a efh*. || ἑλξίς καὶ ὥσις αἱ *h*. || αἱ ante αὐταὶ om *E*. || 26. ταύτας *HIKTH^a ef*, τὰς αὐτάς *h*. || 27. ἢ post σ. om *HIef*. || 28. σπά- 35 θησις *HTH^a efh*. || δὲ om *f*. || διάκρισις — 29. σύγκριστις καὶ om *K*. || 29. δὲ] δὲ *b*, δ' ἢ *h*.

ὠθέμενον ἢ δινύμενον, ὥς τε κοινή ἐστιν ἀπασάν των τριῶν ἢ ὀχησις. ἡ δὲ δίνησις σύγκειται ἐξ ἑλξεώς τε καὶ ὤσεως· ἀνάγκη γὰρ τὸ δινοῦν τὸ μὲν ἔλκειν τὸ δ' ὠθεῖν· τὸ μὲν γὰρ ἀφ' αὐτῆς τὸ δὲ πρὸς αὐτὸν ἄγει. ὥς· εἰ τὸ ὠθεῖν καὶ τὸ ἔλκον ἅμα τῷ ὠθουμένῳ καὶ τῷ ἐλκομένῳ, φανερόν ἐστι τῆς κατὰ τόπον κινουμένου καὶ κινουίντος οὐδὲν ἐστὶ μεταξύ. ἀλλὰ μὴν τῷτο δῆλον καὶ ἐκ τῶν ὀρισμῶν· ὥς τις μὲν γὰρ ἐστὶν ἢ ἀφ' αὐτῆς ἢ ἀπ' ἄλλου πρὸς ἄλλο κίνησις, ἑλξίς δὲ ἢ ἀπ' ἄλλου πρὸς αὐτὸ ἢ πρὸς ἄλλο, ὅταν βάττον ἢ κίνησις ἢ τῆς ἑλκοντος, ἢ χωρίζουσα ἀπ' ἀλλήλων τὰ συνεχῆ· οὕτω γὰρ συνεφέλλεται θάτερον. τάχα δὲ δόξειεν ἂν εἶναί τις ἑλξίς καὶ ἄλλως· τὸ γὰρ ζύλον ἔλκει τὸ πῦρ οὐχ οὕτως. τὸ δ' ὠθεῖν διαφέρει κινουμένου τῆς ἑλκοντος ἢ μένοντος ἑλκεῖν· ὅτε μὲν γὰρ ἔλκει ἔστιν, ὅτε δὲ οὐ ἔστιν. ἀδύνατον δὲ ἢ ἀφ' αὐτῆς πρὸς ἄλλο ἢ ἀπ' ἄλλου πρὸς αὐτὸ κινεῖν

μὴ ἀπτόμενον, ὥς τε φανερόν ἐστι τῆς κατὰ τόπον κινουμένου καὶ κινεῖντος ὕδεν ἐστὶ μεταξύ. ἀλλὰ μὴν ὕδεν τῆς ἀλλοιουμένου καὶ τῆς ἀλλοιούντος. τοῦτο δὲ δῆλον ἐξ ἐπαγωγῆς· ἐν ἅπασιν γὰρ συμβαίνει ἅμα εἶναι τὸ ἔσχατον ἀλλοιῖν καὶ τῆς ὑποκειμένης ποιότητος· ἢ γὰρ θερμαινόμενον ἢ γλυκαίνόμενον ἢ πυκνόμενον ἢ ξηραίνόμενον ἢ λευκαίνόμενον ἀλλοιοῦσθαι φαμεν, ὁμοίως τὸ ἀψυχον καὶ τὸ ἐμφυχον λέγοντες, καὶ πάλιν τῶν ἐμφύχων τὰ τε μὴ αἰσθητικά των μερῶν καὶ αὐτὰς τὰς αἰσθήσεις. ἀλλοιῖνται γὰρ πως καὶ αἱ αἰσθήσεις· ἢ γὰρ αἰσθησις ἢ κατ' ἐνέργειαν κίνησις ἐστὶ διὰ σώματος, πασχέσης τι τῆς αἰσθήσεως. καθ' ὅσα μὲν ἔν τὸ ἀψυχον ἀλλοιοῦνται, καὶ τὸ ἐμφυχον, καθ' ὅσα δὲ τὸ ἐμφυχον, ἢ κατὰ πάντα τὸ ἀψυχον· ἢ γὰρ ἀλλοιοῦνται κατὰ τὰς αἰσθήσεις, καὶ τὸ μὲν λανθάνει, τὸ δ' οὐ

4. et. 8. εἰαυτοῦ c. || 8. βάττων b. || 10. τῆς χωρίζουσης b. || 12. τὸ πῦρ om bc. || 15. εἰαυτοῦ b.

6. εἰρημένης d. || 9. ὁμοίως τε τὸ bc. || 10. πως om H¹ d. || 12. διὰ τῆς σώματος bc. || 14. πάντα] ταῦτα πάντα bc, πάντα καὶ H¹.

δὲ δίνησις σύγκειται ἐξ ἑλξεως καὶ ὤσεως. τὸ μὲν γὰρ ὠθεῖν τὸ κινεῖν, τὸ δ' ἔλκει. φανερόν οὖν ὡς ἐπεὶ ἅμα τὸ ὠθεῖν καὶ τὸ ἔλκον τῷ ὠθουμένῳ καὶ ἐλκομένῳ ἐστίν, οὕθεν μεταξύ τοῦ κινουμένου καὶ τοῦ κινουίντος ἐστίν. τοῦτο δὲ δῆλον καὶ ἐκ των εἰρημένων· ἢ μὲν γὰρ ὥς τις ἢ ἀφ' εἰαυτοῦ ἢ ἀπ' ἄλλου πρὸς ἄλλο κίνησις, ἢ δ' ἑλξίς ἀπ' ἄλλου πρὸς αὐτὸ ἢ πρὸς ἄλλο, ἔτι ἢ σύνωσις καὶ ἢ δίωσις. ἢ δὲ ῥίψις ὅταν βάττων ἢ κίνησις γένηται τῆς κατὰ φύσιν τοῦ φερομένου σφοδροτέρως γενομένης τῆς ὤσεως, καὶ μέχρι τούτου συμβαίνει φέρεσθαι μέχρι ἂν οὐ σφοδρότερα ἢ ἢ κίνησις τοῦ φερομένου. φανερόν δὲ ὅτι τὸ κινούμενον καὶ τὸ κινεῖν ἅμα, καὶ ὠθεῖν αὐτῶν ἐστὶ μεταξύ. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ ἀλλοιουμένου καὶ τοῦ ἀλλοιούντος οὐδὲν ἐστὶ μεταξύ. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. ἐν ἅπασιν γὰρ συμβαίνει ἅμα εἶναι τὸ ἀλλοιοῦν ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον. τὸ γὰρ ποῖον ἀλλοιοῦνται τῷ αἰσθητῶν εἶναι, αἰσθητὰ δ' ἐστὶν οἷς διαφέρουσι

τὰ σώματα ἀλλήλων, οἷον βαρύτης κορυφότης, σκληρότης μαλακότης, ψόφος ἀψοφία, λευκότης μελαρότης, γλυκύτης πικρότης, ὑγρότης ξηρότης, πυκνότης μαρότης καὶ τὰ μεταξύ τούτων, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, ὧν ἐστὶ καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης καὶ ἡ λειότης καὶ ἡ τραχύτης. ταῦτα γὰρ ἐστὶ πάθῃ τῆς ὑποκειμένης ποιότητος. τούτοις γὰρ διαφέρουσι τὰ αἰσθητὰ των σωμάτων ἢ κατὰ τὸ τούτων τι μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ τῷ τούτων τι πάσχειν. θερμαινόμενα γὰρ ἢ ψυχόμενα ἢ γλυκαίνόμενα ἢ πικραίνόμενα ἢ κατὰ τι ἄλλο των προειρημένων ὁμοίως τὰ τε ἐμφυχα των σωμάτων καὶ τὰ ἀψυχα καὶ των ἐμφύχων ὅσα των μερῶν ἀψυχα. καὶ αὐτὰ δὲ αἱ αἰσθήσεις ἀλλοιοῦνται. πάσχει γὰρ ἢ γὰρ ἐνέργεια αὐτῶν κίνησις ἐστὶ διὰ σώματος πασχέσης τι τῆς αἰσθήσεως. καθ' ὅσα μὲν οὖν ἀλλοιοῦνται τὰ ἀψυχα, καὶ τὰ ἐμφυχα κατὰ πάντα ταῦτα ἀλλοιοῦνται· καθ' ὅσα δὲ τὰ ἐμφυχα ἀλλοι-

16. ante ἐξ omisi μὲν cum EITE. || 17. ὅτι f. || ἐπεὶ EIE: ceteri εἴπερ. || ἐλκομένῳ καὶ ὠθουμένῳ EFIKTH¹ c. || 18. κινεῖντος καὶ τοῦ κινουμένου Kb. || 19. ὀρισμῶν ET, ὀρισμῶν FH¹ gh. || μὲν om H¹. || ἅπασιν E. || ἐφ' H¹. || εἰαυτῷ πρὸς ἄλλο ἢ h. || 20. ἄλλα καὶ πρὸς T. || ἀπ' — 21. δίωσις] ἥδη σύνωσις E. || 21. ἔτι δ' ἢ g. || ἢ post καὶ addiderunt HITEh. || ῥίψις E, ἑλξίς h. || βάττων IKTG. || 22. φερομένου φορέας σφ. h. || γενομένης E. || 23. τέττον] τέττον γενομένης FKH¹ bg. || συμφέρει γίνεσθαι K. || μέχρι Efg: ceteri μέχρις. || ἂν om HIKTH¹ ef. || ἢ] εἴη FIE, om E. || 24. φερ.] κινούμενη H. || δὴ] γὰρ δὴ g. || διότι K. || κινεῖν καὶ τὸ κινούμενον F. || 25. ἐστὶ om T. || ἀλλὰ — 26. μεταξύ om F. || 25. ὕδεν om E. || τοῦ post καὶ om K. || 26. ὕδεν post μεταξύ ponunt bf, om H¹. || 27. εἶναι τὸ E: ceteri εἶναι τὸ τε. || 28. ποῖον H¹. || οἷς om E.

17. μελανά HIT. || 18. πυκνότης μαλακότης μαρότης H¹. || τὸ F. || ὁμοίως — 20. ποιότητος re margo E. || 19. αἰσθήσεις. ἅπαν γὰρ σῶμα σώματος διαφέρει τοῖς αἰσθητοῖς ἢ (καὶ f et Vaticanus 307) πλείοσιν ἢ ἐλάττωσιν ἢ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον τοῖς αὐτοῖς· ἀλλὰ μὴν καὶ ἀλλοιοῦνται τὸ ἀλλοιούμενον ὑπὸ των προειρημένων bf et 307 et Parisiensis 1860, ἐτέρων H¹). ταῦτα γὰρ et quae supra leguntur v. 5. HH¹ bf et 307 et 1860. || 19 et 20. ἢ ante ψ. et tr. om Ie. || 20. πάθῃ FHTgh et margo E: ceteri πάθος. || 21. τὸ om eh et pr EI. || τι om pr I. || 23. ἢ γλυκαίνόμενα om E. || ἢ πικραίνόμενα om T. || ἄλλο τι FKTh. || προειρημένων ἀλλοιοῦσθαι φαμέν. ὁμοίως margo F. || 24. ἀψυχα λέγοντες καὶ των ἐμφύχων πάλιν ὅσα Ie. || 25. αὐτὰ K. || 26. γὰρ κατ' ἐνέργειαν Ieh. || αὐτῶν] αἰσθησις Ie. || διὰ — 27. αἰσθήσεως om pr E. || 27. ἀλλοιοῦνται FEh. || τὰ ante ἄψ. om E. || 28. ἀλλοιοῦνται Tgh. || ἀλλοιοῦνται FTgh.

λανθάνει πάσχον. ἔδεν δὲ κωλύει καὶ τὸ ἐμφύχον λανθάνειν, ὅταν μὴ κατὰ τὰς αἰσθήσεις γίνηται ἢ ἀλλοιώσις. εἴπερ οὖν ἀλλοιοῦνται τὰ ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, ἐν ἁπασί γε τέτοις φανερόν ἐστι ἅμα ἐξ τὸ ἐσχατον ἀλλοιῶν καὶ τὸ πρῶτον ἀλλοιούμενον. τῷ μὲν γὰρ συνεχῆς ὁ ἀήρ, 5 τῷ δ' ἀέρι τὸ σῶμα. πάλιν δὲ τὸ μὲν χροῶμα τῷ φωτί, τὸ δὲ φῶς τῇ ὄψει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἡ ὁσφρησις· πρῶτον γὰρ κινεῖν πρὸς τὸ κινούμενον ὁ ἀήρ· καὶ ἐπὶ τῆς γεύσεως ὁμοίως· ἅμα γὰρ τῇ γεύσει ὁ χυμός· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων καὶ ἀναίσθητων. ὥς οὐ- 10 δὲν ἔσαι μεταξύ τῆ ἀλλοιουμένου καὶ τῆ ἀλλοιόντος. ἔδεν μὴν τῆ αὐξανομένης τε καὶ αὐξοντος· αὐξάνει γὰρ τὸ πρῶτον αὐξον προσγιγόμενον, ὥς ἐν γίγνεσθαι τὸ ὅλον. καὶ πάλιν φθίνει τὸ φθίνον ἀπογιγόμενον. τινὸς τῶν τῆ φθίνοντος. ἀνάγκη ἔν συνεχεῖ εἶναι καὶ τὸ αὐξον καὶ τὸ φθίνον, τῶν 15 δὲ συνεχῶν ἔδεν μεταξύ. φανερόν ἐν ὅτι τῆ κινουμένου καὶ

τῆ κινούντος πρῶτου καὶ ἐσχατου πρὸς τι κινούμενον οὐδὲν ἔστιν ἀνά μέσον.

Ὅτι δὲ τὸ ἀλλοιούμενον ἅπαν ἀλλοιοῦται ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, καὶ ἐν μόνοις ὑπάρχει τούτοις ἀλλοιώσις ὅσα καθ' αὐτὰ λέγεται πάσχειν ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, ἐκ τῶνδε θεωρητέον. τῶν γὰρ ἄλλων μάλισ' ἂν τις ὑπολάβοι ἐν τε τοῖς σχήμασι καὶ ἐν ταῖς μορφαῖς καὶ ἐν ταῖς ἔξεσι καὶ ταῖς τούτων λήψεσι καὶ ἀποβολαῖς ἀλλοίωσιν ὑπάρχειν· ἐν ἑτεροῖς δ' ἔστιν. τὸ μὲν γὰρ σχηματίζόμενον καὶ ῥυθμιζόμενον ὅταν ἐπιτελεσθῇ, ἢ λέγομεν ἐκείνο ἐξ ἧς ἐστίν, οἷον τὸν ἀνδριάντα χαλκὸν ἢ τὴν πυραμίδα κηρὸν ἢ τὴν κλίνην ξύλον, ἀλλὰ παρω- 5 νυμιάζοντες τὸ μὲν χαλκὸν, τὸ δὲ κήρινον, τὸ δὲ ξύλινον. τὸ δὲ πεπονηδὸς καὶ ἡλλοιωμένον προσαγορεύομεν· ὑγρὸν γὰρ καὶ θερμὸν καὶ σκληρὸν τὸν χαλκὸν λέγομεν καὶ τὸν κηρὸν. καὶ οὐ μόνον οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν χαλκὸν λέγομεν, ὁμωνύμως τῷ πάθει προσαγορεύοντες τὴν

1. δὲ] γὰρ *H^a*, qui hinc redit ad v. 18. || 4. γε om *d*. || 8. ὁσφρησις τῷ πρῶτον κινεῖν· τὸ γὰρ πρῶτον κινεῖν *Hd*. || 10. καὶ τῶν ἀναίσθητων *Hd*. || 11. ἀλλοιόντος καὶ τοῦ ἀλλοιουμένου *Hd*. || 12. μὲν *b*. || αὐξάντος *c*, αὐξάνοντος *Hd*. || αὐξεί *d*. || 13. ἐν om *Hd*. || 14. ἀπογιγόμενον — 15. φθίνον om *d*.

1. τῇ] τὸ *bcd*. || 4. καὶ ἐν — 5. αἰσθητῶν om *c*. || 6. θεωρήσωμεν *d*. || 7. ἐν ante ταῖς *μ*. om *Hd*. || καὶ ἐξ.] ἢ ἐξ. *Hd*, καὶ ἐν ἐξ. *c*. || 9. ἑτεροῖς *Hd*. || καὶ ῥυθμιζόμενον om *bc*. || 11. παρωνυμιάζοντες *b*. || 12. τὸ μὲν *χ*. τὸ] τὸν μὲν *χ*. τὸν *cd*. || 13. ξηρὸν γὰρ καὶ ὑγρὸν καὶ σκληρὸν καὶ θερμὸν *bcd*. || 14. καὶ τὸν κηρὸν λέγομεν *Ideh*. || 16. λέγομεν — ὅλην] ὁμωνύμως λέγοντες τῷ πάθει *Hd* et pr *I*, ὁμωνύμως λέγοντες τὴν ὅλην τῷ πάθει *h*.

οὔνται, κατὰ ταῦτα ἐκ ἀλλοιόνται τὰ ἀψύχα. κατὰ γὰρ τὰς αἰσθήσεις οὐκ ἀλλοιοῦνται, καὶ λανθάνει ἀλλοιούμενα τὰ ἀψύχα. οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ τὰ ἐμφύχα λανθάνειν ἀλλοιούμενα, ὅταν μὴ κατὰ τὰς αἰσθήσεις συμβαίῃ τὸ τῆς ἀλλοιώσεως αὐτοῖς. εἴπερ οὖν αἰσθητὰ μὲν τὰ πάθη, 20 διὰ δὲ τούτων ἢ ἀλλοιώσις, τοῦτο γὰρ φανερόν, ὅτι τὸ πάσχον καὶ τὸ πάθος ἅμα, καὶ τούτων ἑνὲν ἐστὶ μεταξύ. τῷ μὲν γὰρ ὁ ἀήρ συνεχῆς, τῷ δ' ἀέρι συνάπτει τὸ σῶμα. καὶ ἡ μὲν ἐπιφάνεια πρὸς τὸ φῶς, τὸ δὲ φῶς πρὸς τὴν ὄψιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή καὶ ἡ ὁσφρησις πρὸς τὸ κινεῖν αὐτὰς πρῶτον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἅμα καὶ ἡ γεύσις καὶ ὁ χυμός 25 ἔστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀψύχων καὶ τῶν ἀναίσθητων. καὶ τὸ αὐξανομένης δὲ καὶ τὸ αὐξον· πρόσθεσις γὰρ τις ἢ αὐξήσις, ὥσθ' ἅμα τὸ τ' αὐξάνομενον καὶ τὸ αὐξον. καὶ ἡ φθίσις δέ· τὸ γὰρ τῆς φθίσεως αἵτιον ἀφαίρεσις τις. φανερόν δὲ ὡς τοῦ κινούτος ἐσχατου καὶ τοῦ κινου-

μένου πρῶτου οὐδὲν ἐστὶ μεταξύ, ἀνὰ μέσον τοῦ τε κινούτος καὶ τοῦ κινουμένου.

Ὅτι δὲ τὰ ἀλλοιούμενα ἀλλοιῶνται πάντα ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν, καὶ μόνων τούτων ἐστὶν ἀλλοιώσις ὅσα καθ' αὐτὰ λέγεται πάσχειν ὑπὸ τούτων, ἐκ τῶνδε θεωρήσωμεν. τῶν γὰρ ἄλλων μάλισ' ἂν τις ὑπολάβοι ἐν τε τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς μορφαῖς καὶ ταῖς ἔξεσι καὶ ταῖς τούτων ἀποβολαῖς καὶ λήψεσιν ἀλλοίωσιν ὑπάρχειν. δοκεῖ γὰρ ὑπάρχειν τὸ τῆς ἀλλοιώσεως, οὐκ ἐστὶ δ' οὐδ' ἐν τούτοις, ἀλλὰ γίνεται τὸ σχῆμα ἀλλοιουμένων τινῶν ταῦτα· πυκνουμένης γὰρ ἢ μαρνουμένης ἢ θερμαινόμενης ἢ ψυχόμενης τῆς ὕλης. ἀλλοιώσις δὲ ἐκ ἔστιν. ἐξ ἧς μὲν γὰρ ἡ μορφή τῆ ἀνδριάντος, ἢ λέγομεν τὴν μορφήν, ἔδ' ἐξ ἧς τὸ σχῆμα τῆς πυραμίδος ἢ τῆς κλίνης, ἀλλὰ παρωνυμιάζοντες τὸ μὲν χαλκὸν τὸ δὲ κήρινον τὸ δὲ ξύλινον τὸ δ' ἀλλοιούμενον λέγομεν· τὸν γὰρ χαλκὸν ὑγρὸν εἶναι λέγομεν ἢ θερμὸν ἢ σκλη-

17. ἀλλοιοῦται *Fh*. || 18. ἀλλοιῖται *E*. || καὶ τὰ μὲν λανθάνει *Ie*. || τὰ — 19. ἀλλοιούμενα] τὰ δ' οὐ λανθάνει. ἐντα δὲ λανθάνει *Ieh*. || 18. δὲ] γὰρ *H^a*. || 19. λανθάνει δὲ ἀλλοιούμενα *E*. || 20. αὐτῆς *FI*. || 21. τέτοις *E*. || γε] γε δὴ *FKTH^a gh*; om *E*. || 22. πάθος] παῖς *h*. || καὶ τούτων — 25. τρόπον ἅμα om pr *F*. || 22. τῷ] αὐτῷ *h*, om *E*. || ὁ ante μὲν ponit *E*, om *T*. || 23. ἡ μὲν ἐπιφάνεια] τὸ μὲν χροῶμα *K*. || 24. πρὸς] τὸ πρὸς *Ie*. || 25. αὐτὰ *EIKTH^a eh*. || δὲ om *h*. || 26. ὡσαύτως — ἀναίσθητων om pr *E*. || καὶ ἐπὶ τῶν *h*. || αἰσθητῶν *Kg* et margo *E*. || αὐξομένης *H^a*. || 27. πρόσθεσις — 28. αὐξον om *h* et pr *F*. || 28. αὐξόμενον *H^a*.

17. ἀνὰ — κινούμενη om *Ieh*. || μέσου *H^a*. || 19. τὰ om *E*. || ἀλλοιῖται *E*. || τῶν] πασῶν *H^a*. || 20. ἐν μόνοις τέτοις *Ieh*. || ὅσα] ἢ ὅσα *E*. || λέγεται πάσχειν] πάσχει *E*. || 21. τῶν μὲν γὰρ *H^a*. || ἂν τις ὑπολάβοι om *Ee* et pr *I*. || ἐν τε om *E*. || 22. τούτων δὲ ἀποβολαῖς *I*. || 23. ἀλλοίωσιν ὑπάρχειν om *EFKTH^a egi* et pr *I*. || δοκεῖ om *h*. || γὰρ om *Eeh* et pr *I*. || 24. ἀλλὰ γίνεται om *Ieh*, qui posthac ut supra. || τὸ σχῆμα om *EFKTH^a g*. || 28. παρωνυμιάζοντες *g*, παρονομάζοντες *h*. || μὲν] μὲν γὰρ *T*. || χαλκὸν *I*. || 29. φαμεν θερμὸν *E*.

ὕλην. ὥς' εἰ κατὰ μὲν τὸ σχῆμα τὴν μορφήν ἔ λέγεται τὸ γεγονὸς ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ σχῆμα, κατὰ δὲ τὰ πάθη καὶ τὰς ἀλλοιώσεις λέγεται, φανερόν ὅτι οὐκ ἂν εἴην αἱ γενέσεις αὗται ἀλλοιώσεις. ἔτι δὲ καὶ εἰπεῖν ἕτως ἄτοπον ἂν δο-
 ξειεν, ἡλλοιωῖσθαι τὸν ἄνθρωπον ἢ τὴν οἰκίαν ἢ ἄλλο ὅτι-
 τῶν γεγενημένων· ἀλλὰ γίνεσθαι μὲν ἴσως ἕκαστον ἀναγ-
 καῖον ἀλλοιομένου τινός, οἷον τῆς ὕλης πυκνουμένης ἢ μα-
 νουμένης ἢ θερμαινόμενης ἢ ψυχρομένης, ἢ μέντοι τὰ γινώ-
 μενά γε ἀλλοιοῦνται, οὐδ' ἡ γενέσις αὐτῶν ἀλλοιώσις ἐστίν.
 ἀλλὰ μὴν ὅδ' αἱ ἔξεις ὅθ' αἱ τῷ σώματος ὅθ' αἱ τῆς ψυ-
 χῆς ἀλλοιώσεις. αἱ μὲν γὰρ ἀρεταὶ αἱ δὲ κακίαι τῶν
 ἔξεων· ἐκ ἐξὶ δὲ οὐτὲ ἡ ἀρετὴ οὔτε ἡ κακία ἀλλοιώσις,
 ἀλλ' ἡ μὲν ἀρετὴ τελείωσις τις (ὅταν γὰρ λάβῃ τὴν ἐαυτῷ
 ἀρετὴν, τότε λέγεται τέλειον ἕκαστον· τότε γὰρ μάλιστα
 ἐστὶ τὸ κατὰ φύσιν, ὥσπερ κύκλος τέλειος, ὅταν μάλιστα
 γένηται κύκλος βέλτιστος), ἡ δὲ κακία φθορὰ τούτου καὶ
 ἕκασσις. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ τῆς οἰκίας τελείωμα λέγομεν
 ἀλλοιώσιν (ἄτοπον γὰρ εἰ ὁ θριγκὸς καὶ ὁ κέραμος ἀλ-
 λοιώσις, ἢ εἰ θριγγυμένη καὶ κεραμυκμένη ἀλλοιοῦνται ἀλλὰ
 μὴ τελειῖται ἡ οἰκία), τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀρε-

τῶν καὶ τῶν κακιῶν καὶ τῶν ἐχόντων ἢ λαμβανόντων· αἱ
 μὲν γὰρ τελειώσεις αἱ δὲ ἕκασται εἰσὶν, ὥς' οὐκ ἀλλοιω-
 σεις. ἔτι δὲ καὶ φάμεν ἀπάσας εἶναι τὰς ἀρετὰς ἐν τῷ
 πρὸς τι πῶς ἔχειν. τὰς μὲν γὰρ τῷ σώματος, οἷον ὑγίαν
 καὶ εὐεξίαν, ἐν κράτει καὶ συμμετρίας θερμῶν καὶ ψυχρῶν
 τίθεμεν, ἢ αὐτῶν πρὸς αὐτὰ τῶν ἐντὸς ἢ πρὸς τὸ περιέχον
 ὁμοίως· δὲ καὶ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὰς ἄλλας
 ἀρετὰς καὶ κακίας. ἐκάσῃ γὰρ ἐστὶ τῷ πρὸς τι πῶς ἔχειν,
 καὶ περὶ τὰ οἰκεία πάθη εὖ ἢ κακῶς διατίθῃσι τὸ ἔχον·
 οἰκεία δ' ὑφ' ᾧ γίνεσθαι καὶ φθεῖρεσθαι πέφυκεν. ἐπεὶ ἔν
 τὰ πρὸς τι ἔτε αὐτὰ ἐστὶν ἀλλοιώσεις, ἔτε αὐτῶν ἐστὶν ἀλ-
 λοιώσις ὅδὲ γενέσις οὐθ' ὅλως μεταβολὴ οὐδεμία, φανερόν
 ὅτι οὐθ' αἱ ἔξεις οὐθ' αἱ τῶν ἔξεων ἀποβολαὶ καὶ λήψεις
 ἀλλοιώσεις εἰσὶν, ἀλλὰ γίνεσθαι μὲν ἴσως αὐτὰς καὶ
 φθεῖρεσθαι ἀλλοιομένων τινῶν ἀνάγκη, καθάπερ καὶ τὸ εἴ-
 δος καὶ τὴν μορφήν, οἷον θερμῶν καὶ ψυχρῶν ἢ ξηρῶν καὶ
 ὑγρῶν, ἢ ἐν οἷς τυγχάνουσιν ἔσαι πρώτοις. περὶ ταῦτα γὰρ
 ἐκάσῃ λέγεται κακία καὶ ἀρετὴ, ὑφ' ᾧ ἀλλοιοῦσθαι πέ-
 φυκε τὸ ἔχον· ἢ μὲν γὰρ ἀρετὴ ποιεῖ ἢ ἀπαθὲς ἢ ὡς δεῖ
 παθητικόν, ἢ δὲ κακία παθητικὸν ἢ ἐναντίως ἀπαθὲς. ὁμοίως

4. μὲν κατὰ *H.* || αὐ] μὴ *H.* || 4. αὗται om *H.* || οὕτως εἰπεῖν *H.* || 5. ante ἡλλοιωῖσθαι omisi ἢ cum *H.* || ἀλλοιοῦσθαι *bc.*
 ἡλλοιωῖσθαι post ἄνθρωπον *Ie.* || 6. γινέσθαι *Hbc.* || 9. γε om *Id.* || ἀλλοιοῦνται *Ibeh.* || 10. ἀλλὰ — 11. ἀλλοιώσεις om *c.* || 13. τις
 τις ἐστὶν *bc.* || γὰρ om *c.* || αὐτοῦ *Hie.* || 14. ἕκαστον τέλειον *Ieh.* || γὰρ] γὰρ καὶ *Ie.* || 16. κύκλος καὶ ὅταν βέλτιστος *Hie.* || τότε]
 τε *d.* || 17. τελείωμα *Heh.* || 18. ἀλλοιώσεις *HI.* || 19. εἰ] ἢ *Hieh.* || θριγγυμένη *Hch.*, qui et θριγγός. || καὶ] ἢ *I.* ἢ ἢ *deh.* ||
 20. ἢ om *Hieh.* || αὐτὸν δὲ τρόπον *h.* || ἀρετῶν καὶ ἐπὶ τῶν κακιῶν *Hieh.*, κακιῶν καὶ τῶν ἀρετῶν *d.*

1. καὶ ἐπὶ τῶν ἐχ. *Hh.* || 3. ἔτι] ἀλλὰ γενέσις ἔτι *d.* || πάσας *Ieh.* || εἶναι om *Ideh.* || 5. ψυχρῶν ἢ θερμῶν *Hieh.* || 6. αὐτῶν
Ibdeh.: ceteri αὐτὰ. || ἢ] καὶ *H.* || 8. τὸ *dh.* || 11. εἰσὶν *h.* || ἐστὶν αὐτῶν *H.* || 12. ὅθ' ὅλως ὅδὲ μετ. *bc.* || 19. ἢ post ποιεῖ ad-
 diderunt *Hieh.* || ὡς δεῖ] ὡδὲ *Hieh.* || 20. παθητικὸν μὲν ἐναντίως καὶ ἀπαθὲς *bc.*

ρόν, καὶ οὐ μόνον οὕτως, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ θερμὸν χαλκόν,
 ὁμαλῶς λέγοντες τῷ πάθει τὴν ὕλην. ἐπεὶ οὖν ἐξ ἧς μὲν ἡ μορφή καὶ
 τὸ σχῆμα καὶ τὸ γεγονὸς ὁμαλῶς ἔ λέγεται τοῖς ἐξ ἐκείνου σχήμασι,
 τὸ δ' ἀλλοιοῦμενον τοῖς πάθεσιν ὁμαλῶς λέγεται, φανερόν ὡς ἐν μόναις
 τοῖς αἰσθητοῖς ἡ ἀλλοιώσις. ἔτι καὶ ἄλλως ἄτοπον. τὸ γὰρ λέγειν τὸν
 ἄνθρωπον ἡλλοιωῖσθαι ἢ τὴν οἰκίαν λαβῶσαν τέλος γελοῖον, εἰ τὴν τελείω-
 σιν τῆς οἰκίας τὸν θριγκὸν ἢ τὴν κεραμίδα φήσομεν ἀλλοιώσιν εἶναι, θριγ-
 κουμένης τῆς οἰκίας ἢ κεραμιδουμένης ἀλλοιοῦσθαι τὴν οἰκίαν. ὁ γὰρ δὴ
 ὅτι τὸ τῆς ἀλλοιώσεως οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς γνωμένοις. ὅδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἔξε-
 σιν. αἱ γὰρ ἔξεις ἀρεταὶ καὶ κακίαι, ἀρετὴ δὲ πᾶσα καὶ κακία τῶν

πρὸς τι, καθάπερ ἢ μὲν ὑγεία θερμῶν καὶ ψυχρῶν συμμετρία τις ἢ τῶν
 ἐντὸς ἢ πρὸς τὸ περιέχον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κάλλος καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν
 πρὸς τι. διαθέσεις γὰρ τινες τοῦ βελτίστου πρὸς τὸ ἄριστον, λέγω δὲ τὸ
 βέλτιστον τὸ σῶζον καὶ διατιθέν περὶ τὴν φύσιν. ἐπεὶ οὖν αἱ μὲν ἀρεταὶ
 καὶ αἱ κακίαι τῶν πρὸς τι, ταῦτα δὲ ἔτε γενέσεις εἰσὶν ἔτε γενέσεις αὐ-
 τῶν οὐθ' ὅλως ἀλλοιώσις, φανερόν ὡς οὐκ ἐστὶν ὅλως τὸ τῆς ἀλλοιώσεως
 περὶ τὰς ἔξεις. οὐδὲ δὴ περὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀρετὰς καὶ κακίας. ἢ μὲν
 γὰρ ἀρετὴ τελείωσις τις (ἕκαστον γὰρ τότε μάλιστα τέλειον ἐστίν, ὅταν
 τύχῃ τῆς οἰκίας ἀρετῆς, καὶ μάλιστα κατὰ φύσιν, καθάπερ ὁ κύκλος
 τότε μάλιστα κατὰ φύσιν ἐστίν, ὅταν μάλιστα κύκλος ᾖ), ἢ δὲ κακία

21. θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν *Kh.* || 22. ὁμαλῶς δὲ λέγοντες *E.* || ἢ om *E.* || 23. καὶ om *EH.* || 26. ἀλλοιοῦσθαι *H^a.* || 27. οἰκίας
 ἢ τὸν *Fh.* || θριγγὸν et θριγγουμένης *FTgh.* || 28. ἀλλοιοῦσθαι *F.* || 29. γιν.] ἀλλοιοῦμένης *h.* || ἐν ταῖς om *E.* || 30. καὶ] ἢ *h.* ||
 πᾶσα om *T.*

21. ψυχρῶν καὶ θερμῶν *Tg.* || 22. ἢ om *E.* || 23. τινος *T.* || τὸ βέλτιστον *E.*: ceteri τοῦ βελτίστου. || 24. διατιθέν καὶ περὶ *h.* ||
 25. αἱ om *K.* || γενέσεις et οὔτε om *E.*, εἰσὶν post γενέσεις posito. pro quo ἐστὶν *T.* || 26. ἀλλοιώσις — ὅλως om *pr E.* || ὡς] οὐν ὡς
h. || 27. παρὰ *T.* || οὐδὲ δὴ] οὐ *E.*, οὐ γὰρ δὴ *K.* || ἀρετὰς τῆς ψυχῆς *H^a.* || 28. τι *h.* || τότε] τὸ *K.* || μάλιστα om *h.*, post ἐστὶν
 ponit *K.* || ὅταν om *E.* || 30. μάλιστα om *h.* || κακία φθορὰ] παραφορὰ *E.*

δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἔξω· ἅπαντα γὰρ καὶ αὗται τῷ πρὸς τι πῶς ἔχειν, καὶ αἱ μὲν ἀρεταὶ τελειώσεις, αἱ δὲ κακίαι ἐκτάσεις. ἔτι ἡ μὲν ἀρετὴ εὖ διατίθησι πρὸς τὰ οἰκία πάθη, ἡ δὲ κακία κακῶς. ὥς· οὐδ' αὗται ἔσονται ἀλλοιωσίαι· οὐδὲ δὴ αἱ ἀποβολαὶ καὶ αἱ λήψεις αὐτῶν. 5 γίνεσθαι δ' αὐτὰς ἀναγκαῖον ἀλλοιούμενου τῷ αἰσθητικῷ μέρους. ἀλλοῖται δ' ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν· ἅπαντα γὰρ ἡ ἡθικὴ ἀρετὴ περὶ ἡδονὰς καὶ λύπας τὰς σωματικὰς, αὗται δὲ ἡ ἐν τῷ πράττειν ἢ ἐν τῷ μεμνησθαι ἢ ἐν τῷ ἐλπίζειν. αἱ μὲν ὅν ἐν τῇ πράξει κατὰ τὴν αἰσθησὶν εἰσιν, ὥσθ' ὑπ' αἰσθητοῦ τινὸς κινεῖσθαι, αἱ δ' ἐν τῇ μνήμῃ καὶ ἐν τῇ ἐλπίδι ἀπὸ ταύτης· ἡ γὰρ οἷα ἔπαθον μεμνημένοι ἡδοῦνται, ἡ ἐλπίζοντες οἷα μέλλουσιν. ὥς· ἀνάγκη πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἡδονὴν ὑπὸ τῶν αἰσθητῶν γίνεσθαι. ἐπεὶ δ' ἡδονῆς καὶ λύπης ἐγγιγνομένης καὶ ἡ κακία καὶ ἡ ἀρετὴ ἐγγίνεται (περὶ 15 ταύτας γὰρ εἰσιν), αἱ δ' ἡδοῦναι καὶ αἱ λύπαι ἀλλοιωσίαι τῷ αἰσθητικῷ, φανερόν ὅτι ἀλλοιουμένου τινὸς ἀνάγκη καὶ ταύτας ἀποβάλλειν καὶ λαμβάνειν. ὥσθ' ἡ μὲν γένεσις αὐτῶν μετ' ἀλλοιώσεως, αὐταὶ δ' οὐκ εἰσιν ἀλλοιώσεις.

ἀλλὰ μὴν ἐδ' αἱ τῷ νοητικῷ μέρος ἔξεις ἀλλοιωσίαι, οὐδ' ἔσιν αὐτῶν γένεσις. πολὺ γὰρ μάλιστα τὸ ἐπιστήμον ἐν τῷ πρὸς τι πῶς ἔχειν λέγομεν. ἔτι δὲ καὶ φανερόν ὅτι ἐκ ἔσιν αὐτῶν γένεσις. τὸ γὰρ κατὰ δύναμιν ἐπιστήμον ἐδὲν αὐτὸ κινήθην ἀλλὰ τῷ ἄλλο ὑπάρξει γίνεται ἐπιστήμον. ὅταν γὰρ γένηται τὸ κατὰ μέρος, ἐπισταταὶ πῶς τῇ καθόλου τὸ ἐν μέρει. πάλιν δὲ τῆς χρήσεως καὶ τῆς ἐνεργείας οὐκ ἔσι γένεσις, εἰ μὴ τις καὶ τῆς ἀναβλέψεως καὶ τῆς ἀφῆς οἰεται γένεσιν εἶναι, καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὅμοιον τέτοις. ἡ δ' ἐξ ἀρχῆς λήψις τῆς ἐπιστήμης γένεσις ἐκ ἔσιν. τῷ γὰρ ἡρεμῆσαι καὶ σῆναι τὴν διάνοιαν ἐπίσασθαι καὶ φρονεῖν λέγομεν. εἰς δὲ τὸ ἡρεμεῖν ἐκ ἔσι γένεσις· ὅλως γὰρ ὑδεμιάς μεταβολῆς, καθάπερ εἴρηται πρότερον. ἔτι δ' ὥσπερ ὅταν ἐκ τῷ μεθεῖν ἢ καθεύδειν ἢ νοσεῖν εἰς τάναντία μεταστῇ τις, οὗ φαιμεν ἐπιστήμονα γεγονέναι πάλιν (καίτοι ἀδύνατος ἦν τῇ ἐπιστήμῃ χρῆσθαι πρότερον), ὥτως ἐδ' ὅταν ἐξ ἀρχῆς λαμβάνῃ τὴν ἔξω· τῷ γὰρ καθίστασθαι τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς φυσικῆς ταραχῆς φρόνιμόν τι γίνεται καὶ ἐπιστήμον. διὸ καὶ τὰ παιδία ὅτε μανθάνειν δύναται ὅτε κατὰ τὰς αἰσθήσεις

2. τὸ *h*. || τελειώσεις εἰσιν αἱ *HIeh*. || 3. ἔτι δὲ ἡ *bc*. || διατίθησι τὸ ἔχον πρὸς *Ieh*. || 5. αἱ, καὶ *c*, om *I*. || 7. ἀλλοιωθήσεται *bc*. || ἡ om *H*. || 11. κινεῖσθαι om *HIeh*. || ἐν post καὶ om *bc*. || 12. ταύτης εἰσὶν ἡ *Hbc*. || 13. μένουσιν *H*. || 16. αἱ ante λ. om *HIeh*. || 17. αἰσθητικῷ εἰσι *φ. d*. || καὶ om *d*. || 18. ὥσθ' ἔτι *c*. || 19. αὕτη δ' ἐκ ἔσιν ἀλλοιώσεις *bc*.

1. οὐδ' — μέρους] οὐδὲ τῷ νοητικῷ μέρος αἱ *Iei*. || αἱ om *c*, post μέρους ponit *h*. || νοητοῦ *bc*. || 2. μάλιστα om *Iehi*. || 4. τὸ γὰρ *bc*: ceteri ὅτι τὸ. || οὐδὲ] οὐδὲ *Iei*, οὐκ *d*. || 6. τῇ *bc*, τῷ *d*: ceteri τὰ. || τὸ *c*, τὸ *b*, τὰ *d*: ceteri τῷ. || 8. ἀναβλ. τε καὶ *b*. || οἷοιο *HIeh*. || 9. εἶναι τὸ γὰρ οἰεσθαι καὶ *HIeh*. || 10. οὐκ] μὲν οὐκ *Heh*, μὲν οὖν οὐκ *I*. || ἔσιν] ἔσιν οὐδ' ἀλλοιώσεις *bc*. || τὸ *cd*. || ἡρεμίας *Ie*. || 11. λεγόμεθα *bc*. || 12. οὐδεμία μεταβολὴ *HIeh*. || 13. ἔταν om *h*. || 15. ἀδύνατον ἢ *c*. || 17. ἡθικῆς *c*. || 18. ἀρετῆς *bc*. || γένηται *c*. || ἐπιστήτὸν *eh*. || 19. δύναται *Hbc*.

φθορὰ τέτων καὶ ἐκτασις. γίνεται μὲν ὅν ἀλλοιουμένου τινὸς καὶ ἡ λήψις 20 τινος· ἐκ γὰρ τῆς κατὰ μέρος ἐμπειρίας τὴν καθόλου λαμβάνομεν ἐπιστήμης ἀρετῆς καὶ ἡ τῆς κακίας ἀποβολή, ἀλλοιώσεις μέντοι τέτων ἰδέτερον. ὅτι δ' ἀλλοιεῖται τι, δῆλον. ἡ μὲν γὰρ ἀρετὴ ἥτοι ἀπάθειά τις ἢ παθητικὸν ὥδι, ἡ δὲ κακία παθητικὸν ἢ ἐναντία πάθησις τῇ ἀρετῇ. καὶ τὸ ὅλον τὴν ἡθικὴν ἀρετὴν ἐν ἡδοναῖς καὶ λύπαις εἶναι συμβέβηκεν· ἡ γὰρ κατ' ἐνέργειαν τὸ τῆς ἡδονῆς ἢ διὰ μνήμην ἢ ἀπὸ τῆς ἐλπίδος. εἰ μὲν ὅν 25 καθεύδων ἐγερβῇ τις ἢ μεθυσιν παύσεται ἢ νοσῶν καταστῇ, γέγονεν ἐπιστήμον· καίτοι πρότερον ἐκ ἐδύνατο χρῆσθαι καὶ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἐνεργεῖν, ἀλλ' ἀπαλλαγείσης τῆς ταραχῆς καὶ εἰς κατάστασιν ἐλθούσης τῆς διαγοίας ὑπῆρξεν ἡ δύναμις ἢ πρὸς τὴν τῆς ἐπιστήμης χρῆσιν. τοιοῦτον δὴ τι γίνεται καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ τῆς ἐπιστήμης ὑπαρχῇ· τῆς γὰρ ταραχῆς ἡρεμία τις καὶ κατάστασις. οὐδὲ δὴ τὰ παιδία δύναται μαθεῖν οὐδὲ

23. παθητικῇ *K*. || 24. ἡθικῇ] οἰκίαν *g*. || εἶναι om *h*. || 25. μνήμην *E*: ceteri μνήμης. || εἰ] ἡ *EH*. || ὅν] γὰρ *H^a*. || 26. εἰ] ἡ *h*. || μνήμην *h*: ceteri μνήμης. || δι' ἐλπίδος *FH^a*, τὴν ἐλπίδα *E*. || ἀπὸ] τὸ ἀπὸ *h*. || 27. οἷα om *h*. || μεμνημένοι *h*. || τὸ addit *E*. || ἡ οἷα] ποῖα *E*. || 28. ἡ om *E*. || 29. δὲ om *E*. || 30. κινεῖσθαι ἡμῖν γίνεται *h*.

21. ἡ om *E*. || καὶ post τις om *h*. || 22. φήσει *KI^a*. || 23. τὸ *gh*. || 24. οὖν om *Th*. || 26. καὶ τὸ πρ. *E*. || ἡδύνατο *H^a h*. || χρῆσθαι *E*. || 27. ἀλλ' εἴτα *E*. || εἰς ἡρεμίαν καὶ κατάστασιν *E*. an ἡρεμίαν? || 28. τοιοῦτο *E*. || 29. ἀπαρχῇ *h*. || 30. καὶ] ἡ *T*. || δύναται *h*, δύναται τι *F*.

ὁμοίως κρίνειν τοῖς πρεσβυτέροις· πολλή γὰρ ἡ ταραχὴ καὶ ἡ κίνησις. καθίσταται δὲ καὶ ἡρεμίζεται πρὸς ἓνα μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς, πρὸς ἓνα δ' ὑπ' ἄλλων, ἐν ἀμφοτέροις δὲ ἀλλοιούμενων τινῶν τῶν ἐν τῷ σώματι, καθάπερ ἐπὶ τῆς ἐγέρσεως καὶ τῆς ἐνεργείας, ὅταν νήφων γένηται καὶ ἐγερθῇ. φανερόν ἐν ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τὸ ἀλλοιοῦσθαι καὶ ἡ ἀλλοίωσις ἐν τε τοῖς αἰσθητοῖς γίγεται καὶ ἐν τῷ αἰσθητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς, ἐν ἄλλῳ δ' οὐδενὶ πλὴν κατὰ συμβεβηκός.

4 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις πότερόν ἐστι κίνησις πᾶσα πάσῃ 10 συμβλητῇ ἢ ὕ. εἰ δὲ ἐστὶ πᾶσα συμβλητῇ καὶ ὁμοσταχὲς τὸ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἴσον κινούμενον, ἔσαι περιφερὲς τις ἴση εὐθείᾳ, καὶ μείζων δὴ καὶ ἐλάττων. ἔτι ἀλλοίωσις καὶ φορὰ τις ἴση, ὅταν ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὸ μὲν ἀλλοιωθῇ τὸ δ' ἐνεχθῇ. ἔσαι ἄρα ἴσον πάθος μήκει. ἀλλ' ἀδύνατον. ἀλλ' 15 ἄρα ὅταν ἐν ἴσῳ ἴσον κινήθῃ, τότε ἰσοταχὲς ἴσον δ' οὐκ ἔστι πάθος μήκει. ὥς οὐκ ἔστιν ἀλλοίωσις φορᾶ ἴση οὐδ' ἐλάττων. ὥστ' οὐ πᾶσα συμβλητῇ. ἐπὶ δὲ τοῦ κύκλου καὶ τῆς εὐθείας πῶς συμβήσεται; ἀτοπὸν τε γάρ, εἰ μὴ ἔστι κύκλῳ ὁμοίως τουτὶ κινεῖσθαι καὶ τοῦτο ἐπὶ τῆς εὐ 20 θέας, ἀλλ' εὐθὺς ἀνάγκη ἢ βάττον ἢ βραδύτερον, ὥσπερ εἰ κάταντες, τὸ δ' ἀναντες. ἔτι οὐδὲν διαφέρει οὐδ' ἐν τῷ λόγῳ, εἴ τις φήσειεν ἀνάγκη εἶναι βάττον εὐθὺς ἢ βραδύτερον κινεῖσθαι· ἔσαι γὰρ μείζων καὶ ἐλάττων ἢ περιφερὲς τῆς εὐθείας, ὥς καὶ ἴση. εἰ γὰρ ἐν τῷ Α χρόνῳ τὸ μὲν 25 γάρ.

τὴν Β διήλθε τὸ δὲ τὴν Γ, μείζων ἂν εἴη ἢ Β τῆς Γ· ἔτω γὰρ τὸ βάττον ἐλέγετο. ἐκὼν καὶ εἰ ἐν ἐλάττονι ἴσον, βάττον· ὥς ἔσαι τι μέρος τοῦ Α ἐν-ῶ τὸ Β τοῦ κύκλου τὸ ἴσον δίεσι, καὶ τὸ Γ ἐν ὅλῳ τῷ Α τὴν Γ. ἀλλὰ μὴν εἰ 5 ἔστι συμβλητά, συμβαίνει τὸ ἄρτι ῥηθέν, ἴσην εὐθεῖαν εἶναι κύκλῳ. ἀλλ' οὐ συμβλητά· ὅδ' ἄρα αἱ κινήσεις. ἀλλ' ὅσα μὴ ὁμώνυμα, πάντα συμβλητά. οἷον διὰ τί οὐ σύμβλητόν, πότερον ὀξύτερον τὸ γραφεῖον ἢ ὁ οἶνος ἢ ἡ νήτη; ὅτι ὁμώνυμα, οὐ συμβλητά· ἀλλ' ἡ νήτη τῇ παρανήτῃ συμβλητόν, ὅτι ταῦτο σημαίνει τὸ ὀξὺ ἐπ' ἀμφοῖν. ἄρ' ἐν οὐ ταῦτόν τὸ ταχὺ ἐνταῦθα ἀνακεῖ; πολὺ δ' ἔτι ἥττον ἐν ἀλλοιωσει καὶ φορᾷ. ἡ πρώτη μὲν τῆτο ἐκ ἀληθές, ὥς εἰ μὴ ὁμώνυμα συμβλητά. τὸ γὰρ πολὺ ταῦτο σημαίνει ἐν ὕδατι καὶ αέρι, καὶ ὕ συμβλητά. εἰ δὲ μή, τό γε διπλάσιον ταυτό (δύο γὰρ πρὸς ἓν), καὶ ὕ συμβλητά. ἡ καὶ ἐπὶ τούτων ὁ αὐτὸς λόγος· καὶ γὰρ τὸ πολὺ ὁμώνυμον. ἀλλ' ἐκὼν καὶ οἱ λόγοι ὁμώνυμοι, οἷον εἰ λέγοι τις ὅτι τὸ πολὺ τὸ τοσοῦτον καὶ ἔτι ἄλλο τὸ τοσοῦτον, καὶ τὸ ἴσον ὁμώνυμον, καὶ τὸ ἐν δέ, εἰ ἔτυχεν, εὐθὺς ὁμώνυμον. εἰ δὲ τῆτο, καὶ τὰ δύο, ἐπεὶ διὰ τί τὰ μὲν συμβλητά τὰ δ' οὐ, εἴπερ ἦν μία φύσις; ἢ ὅτι ἐν ἄλλῳ πρώτῳ δεκτικῷ. ὁ μὲν ἐν ἵππῳ καὶ ὁ κύων συμβλητά, πότερον λευκότερον· ἐν ῶ γὰρ πρώτῳ, τὸ αὐτό, ἢ ἐπιφάνεια· καὶ κατὰ μέγεθος ὡσαύτως. ὕδωρ δὲ καὶ φωνὴ ὕ· ἐν ἄλλῳ γάρ. ἡ δὴλον ὅτι ἔσαι οὕτω γε πάντα ἐν ποιεῖν, ἐν ἄλλῳ

1. κρίνει *Ie*. || 2. δὲ] γὰρ *Ieh*. || ἡρεμίζει *bc*. || πρὸς — 3. αὐτῆς *om bc*. || 4. τῷ *om cd*. || 5. χρήσεως *IIIbc*, κρίσεως *h*. || τῆς *om Ideh*. || 7. καὶ ἡ ἐν *bc*. || 8. μορίῳ *bc*. || 9. post συμβεβηκός *h* πυκνουμένου γὰρ ἢ μεινομένου ἢ θερμαινομένου τῆς (245, 25) — πλὴν κατὰ συμβεβηκός (248, 28) *ca* varietate cui appositum *h*. margo γράφεται τῆτο καὶ ἄλλως ὥς τῷ ἀπορήσειε δ' ἂν τις. || 11. ὁμοσταχὲς *EI*. || 12. ἐν τῷ ἴσῳ *F*. || ἴση καὶ εὐθεία *K*. || 14. φορὰ *E*. || ἴση] καὶ *H*. || ἀλλοιωθῇ τι τὸ *FK*. || 15. ἴσον τὸ πάθος *F*. || 16. ἄρα *om corr F*. || ἴσον ἐν ἴσῳ *I*. || 17. ἔσαι *I*. || πάθος πᾶν μήκει *F et corr K*. || 19. τῆς *om F*. || τε *om H*. || 20. τουτὶ *F*. || 22. εἰ] ἂν εἰ *F*. || ἔτι *om EK*. || οὐδ' ἐν *om F*. || 23. φήσει *K*, φησὶν *E*. || ἀνάγκη *EK*. || ἡ *om E*. || 25. τὸ μὲν *om E et pr K*.

1. διελήλυθε *III*. διήλθε — ἢ *B om E*. || τὴν — ἢ *B om pr K*. || 3. ἔσαι *om K*. || τὸ ante *B om EK*. || τὸ ἴσον δίεσι τὸ ἴσον *pr F*: *om* τὸ ἴσον *EHIK*. || 5. ξυμβλητά *FK*. || συμβαίνει — 6. συμβλητά *om pr F*. || 5. εἶναι εὐθεῖαν *II*. || 6. ξυμβλητά *K*. || 7. συνώνυμα *EH*. || ἅπαντα *H*. || ἀσύμβλητα *HI*. || συμβλητόν τὸ πότερον *E*. || 8. ὅτι] ὅτι γὰρ *FHI*. || 9. ὁμώνυμον *EIK*. || συμβλητόν *K*, ξυμβλητά *FHI*. || νήτη *F*. || τῇ *om E*. || 10. τὸ αὐτὸ *EFIK*. || συμβαίνει *EFK*. || 14. καὶ ἐν αέρι *H*. || 16. τὸ] καὶ τὸ *F*. || 18. τὸ post πολὺ *om EK*. || ἔτι] εἰ τι *E*. || ἀλλὰ *HI*. || τὸ *om E*, τὸ τοσοῦτον *om F*. || 20. καὶ] καὶ *E*. || 21. ἦν *om I*. || ἄλλῳ τρόπῳ πρώτῳ *E*. || 23. τῷ αὐτῷ *I*. || καὶ *om EK*. || 24. κατὰ τὸ μέγεθος *FHI*. || καὶ ἡ φωνή *F*. || 25. γε ἔτω *F*. || ποιεῖν ἐν *K*. || ἐν *om K*.

κρίνειν ταῖς αἰσθήσεσιν ὁμοίως τοῖς πρεσβυτέροις. πολλή γὰρ ἡ ταραχὴ περὶ αὐτὰ καὶ ἡ κίνησις. καθίσταται δὲ καὶ παύεται τῆς ταραχῆς τοτὲ μὲν ὑπὸ τῆς φύσεως τοτὲ δ' ὑπ' ἄλλων. ἐν ἀμφοτέροις δὲ τούτοις ἀλ-

λοιοῦσθαι τι συμβαίνει, καθάπερ ὅταν ἐγερθῇ καὶ γένηται νήφων πρὸς τὴν ἐνέργειαν. φανερόν ἐν ὅτι τὸ τῆς ἀλλοιώσεως ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ ἐν τῷ αἰσθητικῷ μέρει τῆς ψυχῆς, ἐν ἄλλῳ δ' ὅθεν πλὴν κατὰ συμβεβηκός.

26. κρίνειν *H^a*, κινωγεῖν *E*. || 27. ταῦτα *E*. || 28. ἀλλήλων *Eg*.

27. ἐν ante τῷ *om Fh*.

δὲ ἔκαστον φάσκειν εἶναι, καὶ ἔσαι ταῦτόν ἴσον καὶ γλυκὺ καὶ λευκόν, ἀλλ' ἄλλο ἐν ἄλλῳ. ἔτι δεκτικὸν οὐ τὸ τυ-
χόν ἐστιν, ἀλλ' ἐν ἐνὸς τὸ πρῶτον. ἀλλ' ἄρα οὐ μόνον δεῖ
τὰ συμβλητὰ μὴ ὁμώνυμα εἶναι ἀλλὰ καὶ μὴ ἔχειν δια-
φοράν, μήτε δ' μήτ' ἐν ᾧ; λέγω δὲ οἷον χρώμα ἔχει διαί- 5
ρεσιν. ταιγαρὲν οὐ συμβλητὸν κατὰ τοῦτο, οἷον πότερον κε-
χρωμάτισται μᾶλλον, μὴ κατὰ τι χρώμα, ἀλλ' ἢ χρώμα,
ἀλλὰ κατὰ τὸ λευκόν. ἔτω καὶ περὶ κίνησιν ὁμοταχὲς τὸ
ἐν ἴσῳ χρόνῳ κινήθην ἴσον τοσονδί· εἰ δὴ τὴ μήκῃς ἐν τῷδὲ
τὸ μὲν ἡλλοιώθη τὸ δ' ἠνέχθη, ἴση ἄρα αὕτη ἡ ἀλλοιώσις 10
καὶ ὁμοταχὲς τῇ φορᾷ; ἀλλ' ἄτοπον. αἴτιον δ' ὅτι ἡ κί-
νησις ἔχει εἶδη, ὥς· εἰ τὰ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἐνεχθέντα ἴσον
μήκος ἰσοταχῇ ἔσαι, ἴση ἡ εὐθεῖα καὶ ἡ περιφερὴς. πό-
τερον ἔν αἴτιον, ὅτι ἡ φορὰ γένος ἢ ὅτι ἡ γραμμὴ γένος;
ὁ μὲν γὰρ χρόνος αἰεὶ ἄτομος τῷ εἶδει. ἡ ἅμα κάκεινα 15
εἶδει διαφέρει; καὶ γὰρ ἡ φορὰ εἶδη ἔχει, ἀν' ἐκεῖνο ἔχη
εἶδη ἐφ' ᾧ κινεῖται. ἔτι δ' ἐὰν ᾧ, οἷον εἰ πόδες, βᾶδισις,
εἰ πτέρυγες, πτήσις. ἢ ἔ, ἀλλὰ τοῖς σχήμασιν ἡ φορὰ
ἄλλη, ὥς· τὰ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ταῦτ' ὁ μέγεθος κινούμενα ἰσο-
ταχῇ· τὸ αὐτὸ δὲ ἀδιάφορον εἶδει καὶ κινήσει ἀδιάφορον. 20
ὥς· τῷτο σκεπτέον· τίς διαφορὰ κινήσεως. καὶ σημαίνει ὁ
λόγος ὅτος ὅτι τὸ γένος ἔχ' ἐν τι, ἀλλὰ παρὰ τοῦτο λαν-
θάνει πολλά, εἰσὶ τε τῶν ὁμωνυμιῶν αἱ μὲν πολὺ ἀπέχου-
σαι, αἱ δὲ ἔχουσιν αἱ ὁμοιότητα, αἱ δ' ἐγγὺς ἢ γένει ἢ
ἀναλογίᾳ, διὸ οὐ δοκῶσιν ὁμωνυμίαι εἶναι οὕσαι. πότε ἔν 25
ἕτερον τὸ εἶδος, ἐὰν ταῦτ' ἐν ἄλλῳ, ἢ ἀν' ἄλλο ἐν ἄλλῳ;
καὶ τίς ὁρος; ἢ τῷ κρινόμεν ὅτι ταῦτόν τὸ λευκὸν καὶ τὸ
γλυκὺ ἢ ἄλλο; ὅτι ἐν ἄλλῳ φαίνεται ἕτερον; ἢ ὅτι ὅλως
οὐ ταῦτό; περὶ δὲ δὴ ἀλλοιώσεως, πῶς ἔσαι ἰσοταχὲς
ἐτέρα ἐτέρα; εἰ δὴ ἐς τὸ ὑγιαίνεισθαι ἀλλοιοῖσθαι, ἐς τὸν 30
μὲν ταχὺ τὸν δὲ βραδέως ἰαθῆναι, καὶ ἅμα τινάς, ὥς·

ἔστιν ἀλλοιώσις ἰσοταχὲς· ἐν ἴσῳ γὰρ χρόνῳ ἡλλοιώθη.
ἀλλὰ τί ἡλλοιώθη; τὸ γὰρ ἴσον ἔχει ἐνταῦθα λεγόμε-
νον, ἀλλ' ὥς ἐν τῷ ποσῷ ἰσότης, ἐνταῦθα ὁμοιότης.
ἀλλ' ἔσω ἰσοταχὲς τὸ ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὸ αὐτὸ μεταβάλλον.
πότερον ἔν ἐν ᾧ τὸ πάθος ἢ τὸ πάθος δεῖ συμβάλλειν; ἐν-
ταῦθα μὲν δὴ ὅτι ὑγίεια ἢ αὐτὴ, ἐς λαβεῖν ὅτι ἔτε μᾶλ-
λον ἔτε ἥττον ἀλλ' ὁμοίως ὑπάρχει. ἐὰν δὲ τὸ πάθος ἄλλο
ᾧ, οἷον ἀλλοιοῖται τὸ λευκαίνόμενον καὶ τὸ ὑγιαζόμενον,
τούτοις οὐδὲν τὸ αὐτὸ οὐδ' ἴσον οὐδ' ὅμοιον, ἢ ἡδὴ ταῦτα
εἶδη ποιεῖ ἀλλοιώσεως, καὶ ἔκ ἐξί μία ὥσπερ οὐδ' αἱ φο-
ραί· ὥς· ληπτέον πόσα εἶδη ἀλλοιώσεως καὶ πόσα φορᾶς.
εἰ μὲν ἔν τα κινούμενα εἶδει διαφέρει, ὧν εἰσὶν αἱ κινήσεις
καθ' αὐτὰ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, καὶ αἱ κινήσεις εἶδει
διόουσιν· εἰ δὲ γένει, γένει, εἰ δ' ἀριθμῷ, ἀριθμῷ. ἀλλὰ
δὴ πότερον εἰς τὸ πάθος δεῖ βλεῖναι, ἐὰν ἢ ταῦτόν ἢ ὅμοιον,
εἰ ἰσοταχεῖς αἱ ἀλλοιώσεις, ἢ εἰς τὸ ἀλλοιούμενον, οἷον εἰ
τὴ μὲν τοσονδί λελεύκονται τοῦ δὲ τοσονδί; ἢ εἰς ἀμφῶ,
καὶ ἡ αὐτὴ μὲν ἢ ἄλλη τῷ πάθει, εἰ τὸ αὐτό, ἴση δ' ἢ
ἄνισος, εἰ ἐκεῖνο ἄνισον. καὶ ἐπὶ γενέσεως δὲ καὶ φθορᾶς
τὸ αὐτὸ σκεπτέον· πῶς ἰσοταχὲς ἢ γένεσις; εἰ ἐν ἴσῳ χρόνῳ
τὸ αὐτὸ καὶ ἄτομον, οἷον ἄνθρωπος ἀλλὰ μὴ ζῶν· θάτ-
των δ', εἰ ἐν ἴσῳ ἕτερον· οὐ γὰρ ἔχομεν τινα δύο, ἐν οἷς
ἡ ἐτερότης ὥς ἡ ἀνομοιότης. καὶ εἰ ἔστιν ἀριθμὸς ἡ ὕψια,
πλείων καὶ ἐλάττων ἀριθμὸς ὁμοειδής, ἀλλ' ἀνώνυμον τὸ
κοινόν, καὶ τὸ ἐκάτερον [ποιόν· τὸ μὲν ποιόν,] ὥσπερ τὸ
πλείον πάθος ἢ τὸ ὑπερέχον μᾶλλον, τὸ δὲ ποσὸν μείζον.

Ἐπεὶ δὲ τὸ κινῶν κινεῖ τι αἰεὶ καὶ ἐν τινι καὶ μέχρι 5
του· λέγω δὲ τὸ μὲν ἐν τινι, ὅτι ἐν χρόνῳ, τὸ δὲ μέχρι
του, ὅτι ποσόν τι μήκος· αἰεὶ γὰρ ἅμα κινεῖ καὶ κεκίνηκεν,
ὥς· ποσόν τι ἔσαι ὁ ἐκινήθη, καὶ ἐν ποσῷ. εἰ δὴ τὸ μὲν
Α τὸ κινῶν, τὸ δὲ Β τὸ κινούμενον, ὅσον δὲ κεκίνηται μῆ-

2. ἄλλο om *FHIK*. || ἄλλῳ] ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ *I*. || 3. ἐν om *EK*. || δεῖ] δὴ *H*. || 5. μήτε τὸ ἐν *F*. || ἔχει διαφορὰν ἢ διαρε-
σιν *H*. || 6. οὐ om *E*. || κέχρωσαι *H*. || 8. ἀλλὰ] ἀλλ' ἢ *E*, ἀλλ' ἢ *H*. || καὶ om *H*. || 9. κινεῖσθαι *EIK*. || τοσονδί *FH*. || εἰ δὴ]
ἐπεὶ *H*, om *F*. || τῷδὲ εἰ δὲ τὸ *F*. || 10. ἄρα om *pr F*. || αὐτὴ *K*. || 12. ἐν τῷ ἴσῳ *F*. || κινήθῃτα μήκος ἴσον *H*. || 13. ἢ post καὶ
om *F*. || 14. ὅτι ἔσω ἢ *EIK*. || ἢ om *EK*. || 15. χρόνος ὁ αὐτὸς αἰεὶ *F*. || ἄτομος ἐν δὲ τῷ *K*. || ἐκεῖνα *F*, om *K*. || 16. εἶδη ἔχη
H. || 17. ἔτι] ὅτε *EFK*. || ἐὰν δι' οὗ corr *I*, ἀν' δι' ἔ *K*, ἐν ᾧ *F*. || εἰ] οἱ *I*. || 18. εἰ δὲ πτ. *EIK*. || 19. χρόνῳ om *EHK*. ||
τὸ αὐτὸ *FH*. || 20. δὲ] δὲ καὶ *EK*. || διάφορον *FK*. || ἀδιάφορον, εἶδει ὥς *F*. || 21. ὁ] γε ὁ *F*. || 23. δὲ *F*. || 24. αἱ δὲ ἔχουσαι om
E. || ὁμοιότητά τινα *H*. || 25. οὐδὲ *I*. || πότερον *K*. || 26. ταυτὸν *H*, ταῦτα *K*. || ἀν' om *IK*. || 27. ταυτὸν καὶ γλυκὺ καὶ λευκόν *H*. ||
28. ἐν ἄλλῳ om *H*. || 29. ταυτὴν *HI*. || δὴ om *K*. || ἐς *FK*. || 30. ἐς δὲ τὸν *FHI*. || 31. καὶ] ἐς δὲ καὶ *I*.

1. ἔσαι *H*. || 2. ἐκείνι *H*. || ἔσαι *FHK*. || 3. ποσῷ ἢ ἰσότης *H*. || 4. ἔσω τὸ τὸ αὐτὸ μεταβάλλον τὸ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἰσοταχὲς *H* et
omisso τὸ altero et tertio *F*, omissis τὸ αὐτὸ et τὸ tertio *K*. || 5. ἔν om *H*. || 6. ὅτι] ἢ *F*. || ὅτι] ἢ ὅτι *F*. || 8. ἢ οἷον] ποῖον
E. || καὶ] ἢ *F*. || 9. εἶδη *pr I*, om corr *F*. || 10. ὥσπερ om *K*. || ἰδὲ φορὰ *F*. || 11. πόσα om *K*. || 13. αὐτὸ *F*. || 15. ἢ om
E. || 16. εἰ] ἢ *F*, ἢ *EK*, om *I*. || ἀλλοιώσεις ἢ εἰς τὸ om *pr E*. || ἢ εἰς τὸ ἀλλοιούμενον om *pr K*. || 17. τοιονδί *EHK*. || 18. τὸ
πάθος *K*. || εἰ] εἴη *E*, εἰ εἴη *K*. || αὐτὸ αὐτὸ ἴση *E*. || δὲ om *EK*. || 21. οἷον] οἷον εἰ *I*. || βᾶττον *EK*. || 22. δὴ εἰ ἐν ἀνίσῳ· ἐ
EK. || τι *EFHK*. || ἐν οἷς om *EHIK*. || 23. ἢ] εἰ *F*. || καὶ] ἢ *HIK*, om *E*. || 24. ὁμοιοειδής *FK*. || 25. ποῖον τὸ μὲν ποῖον om
EFHK. || 27. κινεῖται ἀεὶ *E*, κινεῖ τε ἀεὶ τι *F*. || 29. ἀεὶ] εἰ *EK*. || καὶ om *K*. || κεκίνηται *H*.

κος τὸ Γ, ἐν ὧσιν δὲ ὁ χρόνος ἐφ' ὃ Δ, ἐν δὲ τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἡ ἴση δύναμις ἢ ἐφ' ὃ Α τὸ ἥμισυ τοῦ Β διπλασίαν τῆς Γ κινήσει, τὴν δὲ τὸ Γ ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Δ· οὕτω γὰρ ἀνάλογον ἔσαι. καὶ εἰ ἡ αὐτὴ δύναμις τὸ αὐτὸ ἐν τῷδι τῷ χρόνῳ τοσόνδε κινεῖ, καὶ τὴν ἡμίσειαν ἐν τῷ ἡμίσει 5 καὶ ἡ ἡμίσεια ἰσχύς τὸ ἥμισυ κινήσει ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ τὸ ἴσον. οἷον τῆς Α δυνάμεως ἔσω ἡμίσεια ἢ τὸ Ε καὶ τοῦ Β τὸ Ζ ἥμισυ· ὁμοίως δὲ ἔχουσι καὶ ἀνάλογον ἢ ἰσχύς πρὸς τὸ βάρος, ὥςτε ἴσον ἐν ἴσῳ χρόνῳ κινήσουσιν. καὶ εἰ τὸ Ε τὸ Ζ κινεῖ ἐν τῷ Δ τὴν Γ, οὐκ ἀνάγκη ἐν τῷ ἴσῳ 10 χρόνῳ τὸ ἐφ' ὃ Ε τὸ διπλασίον τῆς Ζ κινεῖν τὴν ἡμίσειαν τῆς Γ. εἰ δὲ τὸ Α τὴν τὸ Β κινήσει ἐν τῷ Δ ὅσην ἢ τὸ Γ, τὸ ἥμισυ τῆς Α τὸ ἐφ' ὃ Ε τὴν τὸ Β ἢ κινήσει ἐν τῷ χρόνῳ ἐφ' ὃ Δ, οὐδ' ἐν τινὶ τῷ Δ τῆς Γ, ἢ ἀνάλογον πρὸς τὴν ὅλην τὴν Γ, ὥς τὸ Α πρὸς τὸ Ε· ὅλως γὰρ εἰ ἔτυχεν 15 ἢ κινήσει ὅθεν· ἢ γὰρ εἰ ἡ ὅλη ἰσχύς τοσόνδε ἐκίνησεν, ἢ ἡμίσεια οὐ κινήσει οὔτε ποσὴν ὅτ' ἐν ὁποσῶν· εἰς γὰρ ἂν κινῶν τὸ πλοῖον, εἴπερ ἢ τε τῶν νεωλικῶν τέμνεται ἰσχύς εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μήκος, ὃ πάντες ἐκίνησαν. διὰ τῆτο ὁ Ζήνωνες λόγος ἐκ ἀληθείας, ὥς ὑποφεί τῆς κέγχρου ὅτι 20 μέρος· ὅθεν γὰρ κωλύει μὴ κινεῖν τὸν αέρα ἐν μηδεὶ χρόνῳ τοῦτον ὃν ἐκίνησεν ἐμπεισὼν ὁ ὅλος μέδιμνος. οὐδὲ δὲ τοσόντον μόνον, ὅσον ἂν κινήσει τῷ ὅλου, εἰ εἴη κατ' αὐτὸ τῆτο, ἢ κινεῖ. ὅθεν γὰρ ὅθεν ἔστιν ἀλλ' ἢ δυνάμει ἐν τῷ ὅλῳ. εἰ δὲ τὰ δύο, ἐκάτερον δὲ τῶνδε ἐκάτερον κινεῖ το- 25 σόνδε ἐν τοσῶδε, καὶ συντιθέμεναι αἱ δυνάμεις τὸ σύνθετον ἐκ τῶν βαρῶν τὸ ἴσον κινήσουσι μήκος καὶ ἐν ἴσῳ χρόνῳ· ἀνάλογον γάρ. ἄρ' ἔν ἔτω καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως καὶ ἐπ' αὐξήσεως; τί μὲν γὰρ τὸ αὖξον, τί δὲ τὸ αὖξανόμενον, ἐν ποσῷ δὲ χρόνῳ καὶ ποσὸν τὸ μὲν αὖξει τὸ δὲ αὖξάνεται. 30 καὶ τὸ ἀλλοῖν καὶ τὸ ἀλλοιζόμενον ὡσαύτως τί καὶ ποσὸν

κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀλλοιῶνται, καὶ ἐν ποσῷ χρόνῳ, ἐν διπλασίῳ διπλασίον, καὶ τὸ διπλασίον ἐν διπλασίῳ τὸ δ' ἥμισυ ἐν ἡμίσει χρόνῳ, ἢ ἐν ἡμίσει ἥμισυ ἢ ἐν ἴσῳ διπλασίον. εἰ δὲ τὸ ἀλλοῖν ἢ αὖξον τὸ τοσόνδε ἐν τῷ τοσῶδε ἢ αὖξει ἢ ἀλλοῖν, ἐκ ἀνάγκη καὶ τὸ ἥμισυ ἐν ἡμίσει καὶ ἐν ἡμίσει τὸ ἥμισυ, ἀλλ' ὅθεν, εἰ ἔτυχεν, ἀλλοιῶσει ἢ αὖξῇται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ βάρους.

Θ.

Πότερον δὲ γέγονε ποτε κίνησις ἐκ οὐσα πρότερον, καὶ φθίρεται πάλιν ἔτις ὥς κινεῖσθαι μηδὲν, ἢ ἔτ' ἐγένετο ἔτε φθίρεται, ἀλλ' αἰεὶ ἦν καὶ αἰεὶ ἔσαι, καὶ τῶτ' ἀθάνατον καὶ ἀπαύσον ὑπάρχει τοῖς οὖσιν, οἷον ζωὴ τις οὖσα τοῖς φύσει 5 συνεῶσι πᾶσιν; εἶναι μὲν οὖν κίνησιν πάντες φασὶν οἱ περὶ φύσεως· τι λέγοντες διὰ τὸ κοσμοποιεῖν καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς εἶναι τὴν θεωρίαν πᾶσαν αὐτοῖς, ἢν ἀδύνατον ὑπάρχειν μὴ κινήσεως ἔσης. ἀλλ' ὅσοι μὲν ἀπείρους τε κόσμους εἶναι φασιν, καὶ τὰς μὲν γίνεσθαι τὰς δὲ φθεῖσθαι 10 τῶν κόσμων, αἰεὶ φασιν εἶναι κίνησιν (ἀναγκαῖον γὰρ τὰς γενέσεις καὶ τὰς φθοράς εἶναι μετὰ κινήσεως αὐτῶν)· ὅσοι δ' ἓνα ἢ μὴ αἰεὶ, καὶ περὶ τῆς κινήσεως ὑποτιθέμεναι κατὰ λόγον. εἰ δὲ ἐνδέχεται ποτε μηδὲν κινεῖσθαι, διχῶς ἀνάγκη τῆτο συμβαίνειν· ἢ γὰρ ὡς Ἀναξαγόρας λέγει (φησὶ γὰρ 15 ἐκεῖνος, ὁμοῦ πάντων ὄντων καὶ ἡρεμούντων τὸν ἄπειρον χρόνον, κίνησιν ἐμποῖσθαι τὸν ἦν καὶ διακρίναι), ἢ ὡς Ἐμπεδοκλῆς ἐν μέρει κινεῖσθαι καὶ πάλιν ἡρεμεῖν, κινεῖσθαι μὲν ὅταν ἡ φιλία ἐκ πολλῶν ποιῇ τὸ ἐν ἢ τὸ νεῖκος πολλὰ ἐξ ἐνός, ἡρεμεῖν δ' ἐν τοῖς μεταξύ χρόνοις, λέγων ἔτις — ἡμὲν ἐν ἐκ πλεόνων μεμαθήκε φύεσθαι, 20 ἡδὲ πάλιν διαφύντος ἐνός πλεόν' ἐκτελέθουσιν.

1. δὲ χρόνῳ ἐφ' ὃ K. || 2. ἴση om HI. || ἢ om EK. || ὃ FH. || A] τὸ α FHIK. || τὸ] τὸ μὲν I. || διπλασίαν E. || τῆς] τῆς τοῦ I. || 3. κινήσει τὴν ζ τὴν HI. || 4. τῷδι τῷ τῷ διττῷ E. || 5. ἡμίσει χρόνῳ κινήσει καὶ I. || 7. ἔσω ἢ ἡμίσεια ἢ τὸ H, ἔσω ἡμίσεια ἢ τοῦ E, ἔσω ἡμισυ τὸ K. || 8. ἀναλόγως H. || ἢ om EK. || 10. οὐκ om EK. || ἀναγκαῖον EFK. || 11. E] τὸ ε pr F. || 12. δὲ EK. || τὸ A] τὴν τὸ α pr F. || α κινεῖ τὴν K. || τὸ om EIK. || κινεῖ H, om K. || ὅση EHK. || ἢ om I. || 13. E] τὸ ε HI. || τὸ I. || 14. ὃ τὸ δ EIK. || τῆς] τις τῆς K. || ἢ om F, ἢ — 15. Γ om EK. || 15. τὴν post ὅλην om F. || E] ε' E, simile quid K. || 16. οὐ γὰρ εἰ] εἰ γὰρ FK. || ἢ] εἴη K, om E. || κίνησιν ἢ ἢ K. || 17. οὐ om HIK. || ποσὸν HI. || εἴς] εἰ E. || 18. τε om K. || νεωλικῶν EK. || 20. Ζήνων ὡς λόγος I. || ἀληθὲς K. || τοῦ EI. || 22. τοῦτον om F. || πεσὼν H. || ὁ om H, post ὅλος. ponit K. || δὴ] δὴ τὸ HI. || 24. οὐ κινεῖ οὐδὲ γὰρ om EK. || δυνάμει om H. || 25. δύο] δύο καὶ F. || δὲ om EFHK et pr I. || τῶνδε] τῶνδε καὶ K, τῶνδε καὶ εἰς E. || ἐκίνοι HI, ἐκίνοι τὸ K, κινεῖ τὸ E. || 28. ἐπ' ante ἀλλ. om HI. || 29. αὖξόμενον F. || 30. δὲ ante χρ., om EK.

1. ἀλλοιῶνται FK. || 2. διπλασίον K, om E. || διπλασίον om K. || καὶ] κατὰ I. || 3. χρ. ἢ] χρ. καὶ H. || 4. τοσῶδι H. || 5. ἢ ante αὖξ. om EFK. || ἀναγκαῖον F. || καὶ ἐν ἡμίσει] ἢ καὶ F. || 6. τὸ om FK. || οὐδὲ F.

Tit. || περὶ κινήσεως τῶν εἰς γ τὸ γ E, φυσικῆς ἀκρόασις ἢ H.

11. δὲ om K. || ποτε om E. || 12. ὥς om E. || 15. μὲν] μὴ E. || 17. καὶ περὶ φθορᾶς K. || 18. ἐπὶ οἱ FHI. || τε om FK. || 19. εἶναι om K. || 20. τὸν κόσμον I. || 21. τὰς om E. || 23. δὲ K. || μὴ K. || 24. τῆτο om H. || 27. κινεῖσθαι post μέρει om E. || 30. ἢ μὲν FHIK. || 31. ἢ δὲ FHI.

τῇ μὲν γίνονται τε, καὶ ὅσφισιν ἔμπεδος αἰών·
ἥ δὲ τὰδ' ἀλλάσσοντα διαμπερὲς οὐδ' αὖτε λήγει,
ταύτη δ' αἰὲν ἔστιν ἀκίνητος κατὰ κύκλον.

δεῖ γὰρ ὑπολαβεῖν λέγειν αὐτὸν ἥ δὲ τὰδ' ἐνθένδε τὰ ἀ-
λάττοντα. σκεπτέον δὲ περὶ τούτων πῶς ἔχει· πρὸ ἔργου 5
γὰρ ὅ μόνον πρὸς τὴν περὶ φύσεως θεωρίαν ἰδεῖν τὴν ἀλή-
θειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν μέθοδον τὴν περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς
πρώτης. ἀρξάμεθα δὲ πρῶτον ἐκ τῶν διωρισμένων ἡμῶν ἐν
τοῖς φυσικοῖς πρότερον. φαινόμενον δὲ τὴν κίνησιν εἶναι ἐντελέ-
χειαν τοῦ κινήτου ἢ κινήτου. ἀναγκαῖον ἄρα ὑπάρχειν τὰ 10
πράγματα τὰ δυνάμενα κινεῖσθαι καθ' ἐκάστην κίνησιν. καὶ
χωρὶς δὲ τοῦ τῆς κινήσεως ὁρισμοῦ, πᾶς ἂν ὁμολογήσειεν
ἀναγκαῖον εἶναι κινεῖσθαι τὸ δυνατόν κινεῖσθαι καθ' ἐκάστην
κίνησιν, οἷον ἀλλοιωθῆναι μὲν τὸ ἀλλοιωτόν, φέρεσθαι δὲ τὸ
κατὰ τόπον μεταβλητόν, ὥςδε δεῖ πρότερον καυσὸν εἶναι 15
πρὶν καίεσθαι καὶ καυσικὸν πρὶν καίειν. ἔκ' ἐν καὶ ταῦτα
ἀναγκαῖον ἢ γενέσθαι ποτὲ οὐκ ὄντα ἢ αἰδία εἶναι. εἰ μὲν
τοῖνυν ἐγένετο τῶν κινήτων ἕκαστον, ἀναγκαῖον πρότερον τῆς
ληφθείσης ἄλλην γενέσθαι μεταβολὴν καὶ κίνησιν, καθ' ἣν
ἐγένετο τὸ δυνατόν κινήσθαι ἢ κινήσει. εἰ δ' ὄντα προὔπῃ- 20
χεν αἰὲν κινήσεως μὴ ἔσσης, ἄλογον μὲν φαίνεται καὶ αὐ-
τόθεν ἐπιστήσασιν, ὅ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ἔτι προῖοῦσι τοῦτο
συμβαίνειν ἀναγκαῖον. εἰ γὰρ τῶν μὲν κινήτων ὄντων τῶν
δὲ κινήτικῶν ὅτε μὲν ἔσαι τι πρῶτον κινεῖν, τὸ δὲ κινούμε-
νον, ὅτε δ' οὐθέν, ἀλλ' ἡρεμεῖ, ἀναγκαῖον τῷ μεταβάλ- 25
λειν πρότερον· ἦν γὰρ τι αἴτιον τῆς ἡρεμίας· ἢ γὰρ ἡρέμη-
σις ἐρήσις τῆς κινήσεως. ὥςδε πρὸ τῆς πρώτης μεταβολῆς
ἔσαι μεταβολὴν προτέρα. τὰ μὲν γὰρ κινεῖ μοναχῶς, τὰ
δὲ καὶ τὰς ἐναντίας κινήσεις, οἷον τὸ μὲν πῦρ θερμαίνει,
ψύχει δ' ὁ ἥλιος, ἢ δ' ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν ἐναντίων εἶναι μία. 30
φαίνεται μὲν ἔν κακῇ τι εἶναι ὁμοιότροπον· τὸ γὰρ ψυ-
χρὸν θερμαίνει γραφέν πως καὶ ἀπελθόν, ὥσπερ καὶ ἀμαρ-
τάνει ἐκὰν ὁ ἐπιστήμων, ὅταν ἀνάπαλιν χρήσεται τῇ ἐπι-

στήμη. ἀλλ' ἐν ὅσα γε δυνατόν ποιεῖν καὶ πάσχειν ἢ κινεῖν,
τὰ δὲ κινεῖσθαι, οὐ πάντως δυνατόν ἔστιν, ἀλλ' ὡδὲ ἔχοντα
καὶ πλησιάζοντα ἀλλήλοις. ὥσθ' ὅταν πλησιάζῃ, κινεῖ,
τὸ δὲ κινεῖται, καὶ ὅταν ὑπάρξῃ ὡς εἶναι τὸ μὲν κινήτικόν
τὸ δὲ κινήτον. εἰ τοῖνυν μὴ αἰὲν ἐκινεῖτο, ὅλ' ὡς ἔχ. οὐ-
τως εἶχον ὡς δυνάμενα τὸ μὲν κινεῖσθαι τὸ δὲ κινεῖν, ἀλλ'
ἔδει μεταβάλλειν θάτερον αὐτῶν· ἀνάγκη γὰρ ἐν τοῖς πρὸς
τι τῷ συμβαίνειν, οἷον εἰ μὴ ὅν διπλάσιον νῦν διπλάσιον,
μεταβάλλειν, εἰ μὴ ἀμφοτέρω, θάτερον. ἔσαι ἄρα τις προ-
τέρα μεταβολὴ τῆς πρώτης. πρὸς δὲ τέτοις τὸ πρότερον
καὶ ὕστερον πῶς ἔσαι χρόνος μὴ ὄντος; ἢ ὁ χρόνος μὴ ὕστε-
ρος κινήσεως; εἰ δὲ ἔστιν ὁ χρόνος κινήσεως ἀριθμὸς ἢ κινήσις
τις, εἴπερ αἰὲν χρόνος ἔστιν, ἀνάγκη καὶ κίνησιν αἰδίων εἶναι.
ἀλλὰ μὴν περὶ γε χρόνου ἔξω ἐνὸς ὁμονοητικῶς ἔχοντες
φαίνονται πάντες· ἀγέννητον γὰρ εἶναι λέγουσιν. καὶ διὰ
τοῦτο Δημόκριτός γε δεικνύσιν ὡς ἀδύνατον ἅπαντα γεγε-
νέαι· τὸν γὰρ χρόνον ἀγέννητον εἶναι. Πλάτων δ' αὐτὸν
γενεᾷ μόνος· ἅμα μὲν γὰρ αὐτὸν τῷ οὐρανῷ γεγενέσθαι,
τὸν δ' ἔραν ὡς γεγενέσθαι φησὶν. εἰ ἔν ἀδύνατον ἔστι καὶ εἶναι
καὶ νοῆσαι χρόνον ἄνευ τοῦ νῦν, τὸ δὲ νῦν ἐστὶ μεσότης τις,
καὶ ἀρχὴν καὶ τελευτὴν ἔχον ἅμα, ἀρχὴν μὲν τοῦ ἔσο-
μένους χρόνου, τελευτὴν δὲ τῆ παρελθόντος, ἀνάγκη αἰὲν εἶναι
χρόνον· τὸ γὰρ ἔσχατον τοῦ τελευταίου ληφθέντος χρόνου
ἐν τινι τῶν νῦν ἔσαι· ὅθεν γὰρ ἔστι λαβεῖν ἐν τῷ χρόνῳ
παρὰ τὸ νῦν. ὥς' ἐπεὶ ἔστι ἀρχὴ τε καὶ τελευτὴ τὸ νῦν,
ἀνάγκη αὐτῷ ἐπ' ἀμφοτέρω εἶναι αἰὲν χρόνον. ἀλλὰ μὴν
εἴγε χρόνον, φανερόν ὅτι ἀνάγκη εἶναι καὶ κίνησιν, εἴπερ ὁ
χρόνος πάθος τι κινήσεως. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ
ἄφθαρτον εἶναι τὴν κίνησιν· καθάπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ γενέσθαι
κίνησιν συνέβαινε προτέρα εἶναι τινα μεταβολὴν τῆς πρώ-
της, οὕτως ἐνταῦθα ὑστέρα τῆς τελευταίας· οὐ γὰρ ἅμα
παύεται κινούμενον καὶ κινήτον ὄν, οἷον καίμενον καὶ καυ-
σὸν ὄν (ἐνδέχεται γὰρ καυσὸν εἶναι μὴ καίμενον), οὐδὲ

2. τὰ διαλάττοντα *F*, τὰδ' ἀλλάσσοντα *K*. || διαμπερὲς *om H*. || 3. δ' *om H*. || 4. δεῖ—ἀλλάσσοντα] τὸ γὰρ ἥ δὲ (τῆδε *FI*)
τὰδ' ἀλλάσσοντα (διαλάττοντα *I*) ἐνθένδε ἐκεῖσε λέγειν αὐτὸν ὑποληπτέον *FHI*. || 5. ἢ *E*. || τούτω *HIK*. || 7. τὴν ante *perl om F*. ||
9. ἐντ.] ἐνέργειαν *EK*. || 11. τὰ *om K*. || καὶ *om H*. || 14. τὸ post τόπον *ponit H*, *om K*. || 15. δὴ *E*. || 16. καίεσθαι *H*. ||
18. κινήτικῶν *K*. || ἀνάγκη *H*, *om E*. || 22. προῖοῦσι *E*, προῖοῦσι (supra positis *ion*) *H*. || ἀναγκαῖον τοῦτο συμβαίνειν *F*. || 24. ὅτι
E. || ἔστι *F*. || τι] τὸ *pr F*. || 25. ἡρεμεῖν *I*. || ἀναγκαῖον] δεῖ *FHI*, ἀναγκαῖον δεῖ *K*. || 26. ἦν *om E*. || 27. τῆς ante *x*. *om*
FHIK. || 28. τὰ μὲν] τῷ μὲν *K*. 29. καὶ *om H*. || 31. καὶ ἐκεῖ *FHIK*. || τι *om E*.

1. καὶ] ἢ *EK*. || 3. πλησιάζῃ *FHI*. || 4. εἶναι] ἦν *E*. || κινήτον τὸ δὲ κινήτικόν *F*. || 6. ὡς] ὡς μὴ *I* et *pr F*, ὡς ἦν *EK*. || 7. ἔδει
μεταβάλλειν] μετέβαλεν *E*, μετέβαλλεν *K*. || 9. μεταβάλλει *HK*. || εἰ] καὶ εἰ *I*. || τις ἄρα *I*. || 11. ὁ *om K*. || 12. ὁ χρόνος ἔστιν
FHIK. || ἀριθμὸς κινήσεως *F*. || 15. πάντες· *om H*. || ἀγέννητον *FK*. || 16. τούτω *EH*. || τε *FHI*. || ἅπαν *E*. || 17. τὸν—εἶναι *om*
pr F. || ἀγ. εἶναι] ἀγέννητον γεγενέσθαι *K*, ἀδύνατον γεγενέσθαι *HI* et *re F*. || 18. μὲν *om IK*. || αὐτὸν *om EK*. || 19. ἐν] δὲ *E*. || καὶ *om*
FHI. || 21. καὶ ante-ἀρχὴν *om FHI*. || ἅμα] ἀλλ' *E*. || 22. χρόνος *om F*. || παρελθούτος *FHI*. || αἰὲν *om H*. || 24. ἔξω *F*. || ἔσαι
E. || ἐν τῷ χρόνῳ λαμβάνειν *FHI*. || 25. παρὰ τὸν *E*. || τε *om FH*. || 26. αἰὲν *om EK*. || 29. γὰρ *om I*. || γενέσθαι καὶ
κίνησιν *E*. || 30. τινὰ εἶναι *FHIK*. || 32. παύεται *FHI*. || καίμενον *EK*. || 33. ὄν *om K*. || γὰρ] γὰρ καὶ *F*. || καίμενον *EK*.

κινητικὸν καὶ κινῶν. καὶ τὸ φθαρτὸν δὲ δεῖται φθαρῆναι, ὅταν φθείρηται· καὶ τὸ τούτου φθαρτικὸν πάλιν ὕσπερ· καὶ γὰρ ἡ φθορὰ μεταβολή τις ἐστίν. εἰ δὴ ταῦτ' ἀδύνατα, δῆλον ὡς ἐστὶν αἰδὶος κίνησις, ἀλλ' ἔχ' ὅτε μὲν ἦν ὅτε δ' ἔ· καὶ γὰρ ἔοικε τὸ ἔτω λέγειν πλάσματι μᾶλλον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λέγειν ὅτι πέφυκεν ἔτως καὶ ταύτην δεῖ νομίζειν εἶναι ἀρχήν, ὅπερ ἔοικεν Ἐμπεδοκλῆς ἀν εἰπεῖν, ὡς τὸ κρατεῖν καὶ κινεῖν ἐν μέρει τὴν φιλίαν καὶ τὸ νεῖκος ὑπάρχει τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀνάγκης, ἡρεμεῖν δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον. τάχα δὲ καὶ οἱ μίαν ἀρχὴν ποιοῦντες, ὥσπερ Ἀναξαγόρας, ἔτως ἀν εἴποιεν. ἀλλὰ μὴν ὕδεν γε ἄτακτον τῶν φύσει καὶ κατὰ φύσιν· ἡ γὰρ φύσις αἰτία πᾶσι τάξεως. τὸ δ' ἄπειρον πρὸς τὸ ἄπειρον ὕδενά λόγον ἔχει· τάξις δὲ πᾶσα λόγος. τὸ δ' ἄπειρον χρόνον ἡρεμεῖν, εἴτα κινήθηναί ποτε, τούτου δὲ μηδεμίαν εἶναι διαφοράν, ὅτι νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, μὴδ' αὖ τινα τάξιν ἔχειν, ἕκети φύσεως ἔργον. ἡ γὰρ ἀπλῶς ἔχει τὸ φύσει, καὶ ἔχ' ὅτε μὲν ἔτως ὅτε δ' ἄλλως, οἷον τὸ πῦρ ἀνω φύσει φέρεται καὶ ἔχ' ὅτε μὲν ὅτε δὲ ἔ· ἡ λόγον ἔχει τὸ μὴ ἀπλῶν. διόπερ βέλτιον ὡς Ἐμπεδοκλῆς, καὶ εἰ τις ἕτερος εἴρηκεν ἔτως ἔχειν, ἐν μέρει τὸ πᾶν ἡρεμεῖν καὶ κινεῖσθαι πάλιν· τάξιν γὰρ ἤδη τιν' ἔχει τὸ τοῖστον. ἀλλὰ καὶ τῆτο δεῖ τὸν λέγοντα μὴ φάναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῆ λέγειν, καὶ μὴ τίθεσθαι μὴδὲν μὴδ' ἀξίον ἀξίωμ' ἄλογον, ἀλλ' ἡ ἐπαγωγὴν ἢ ἀποδείξιν φέρειν· αὐτὰ μὲν γὰρ ἐκ αἰτίας τὰ ὑποτεθέντα, ὕδεν τῆτ' ἦν τὸ φιλότῃ ἢ νεῖκει εἶναι, ἀλλὰ τῆς μὲν τὸ συνάγειν, τοῦ δὲ τὸ διακρίνειν. εἰ δὲ προσοριεῖται τὸ ἐν μέρει, λεκτέον ἐφ' ὧν ἔτως, ὥσπερ ὅτι ἔστι τι ὁ συνάγει τὴς ἀνθρώπου, ἡ φιλίας, καὶ φεύγουσιν οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλους· τοῦτο γὰρ ὑποτίθεται καὶ ἐν τῷ ὅλῳ εἶναι· φαίνεται γὰρ ἐπὶ τινων ἔτως. τὸ δὲ καὶ δι' ἴσων χρόνων δεῖται λόγου τινός. ὅλως δὲ τὸ νομίζειν ἀρχὴν εἶναι ταύτην ἱκανήν, ὅτι αἰεὶ ἡ ἔστιν ἔτως ἡ γίνεταί, ἐκ ὁρθῶς ἔχει ὑπολαβεῖν, ἐφ' ὃ Δημόκριτος ἀνάγει τὰς περὶ φύσεως αἰτίας, ὡς οὕτω καὶ τὸ πρότερον ἐγίνετο· τοῦ δὲ αἰεὶ οὐκ

ἀξιοῦ ἀρχὴν ζητεῖν, λέγων ἐπὶ τινων ὁρθῶς, ὅτι δ' ἐπὶ πάντων, ἐκ ὁρθῶς. καὶ γὰρ τὸ τρίγωνον ἔχει δυσὶν ὁρθαῖς αἰετὰς γωνίας ἴσας, ἀλλ' ὅμως ἐστὶ τῆς αἰδιότητος ταύτης ἕτερον αἷτιον· τῶν μέντοι ἀρχῶν ἐκ ἔστιν ἕτερον αἷτιον αἰδιῶν οὕτων· ὅτι μὲν ἐν ὁδεῖς ἦν χρόνος ὕδ' ἔσαι ὅτε κίνησις ἐκ ἦν ἢ ἐκ ἔσαι, εἰρήσθω τοσαῦτα.

Τὰ δ' ἐναντία τούτοις οὐ χαλεπὸν λύειν. δοξεῖ δ' ἂν ἐκ τῶν τοιῶνδε σκοπεῖσιν ἐνδέχεσθαι μάλιστα κίνησιν εἶναι ποτε μὴ οὕσαν ὅλως, πρῶτον μὲν ὅτι ὕδεν αἰδὶος μεταβολή· μεταβολή γὰρ ἅπαντα πέφυκεν ἐκ τινος εἰς τι, ὥς ἀνάγκη πάσης μεταβολῆς εἶναι πέρας τᾶναντία ἐν οἷς γίνεταί, εἰς ἄπειρον δὲ κινεῖσθαι μὴδὲν. ἐτι ὁρῶμεν ὅτι δυνατὸν κινήθηναί μήτε κινούμενον μήτ' ἔχον ἐν ἑαυτῷ μηδεμίαν κίνησιν, οἷον ἐπὶ τῶν ἀψύχων, ὧν ἔτε μέρος ὕδεν ἔτε τὸ ὅλον κινούμενον ἀλλ' ἡρεμῶν κινεῖται ποτε. προσήκει δὲ ἡ αἰεὶ κινεῖσθαι ἢ μὴδέποτε, εἴπερ μὴ γίνεταί ἐκ ἔσαι. πολὺ δὲ μάλιστα τὸ τοῖστον ἐπὶ τῶν ἐμφύχων εἶναι φανερὸν· οὐδεμιᾶς γὰρ ἐν ἡμῶν ἐνούσης κινήσεως ἐνίστε, ἀλλ' ἡσυχάζοντες ὅμως κινούμεθα ποτε, καὶ ἐγγίνεται ἐν ἡμῶν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ἀρχὴ κινήσεως ἐνίστε, καὶ μὴθεν ἔξωθεν κινήση. τῆτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἀψύχων οὐχ ὁρῶμεν ὁμοίως, ἀλλ' αἰεὶ κινεῖ τι αὐτὰ τῶν ἔξωθεν ἕτερον· τὸ δὲ ζῶον αὐτὸ φάμεν ἑαυτὸ κινεῖν. ὥς· εἴπερ ἡρεμεῖ ποτε πᾶμπαν, ἐν ἀκινήτῳ κίνησις ἀν γένοιτο ἐξ αὐτῆ καὶ οὐκ ἔξωθεν. εἰ δ' ἐν ζῳῳ τοῦτο δυνατὸν γενέσθαι, τί κωλύει τὸ αὐτὸ συμβῆναι καὶ κατὰ τὸ πᾶν; εἰ γὰρ ἐν μικρῷ κόσμῳ γίνεταί, καὶ ἐν μεγάλῳ· καὶ εἰ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐν τῷ ἀπείρῳ, εἴπερ ἐνδέχεται κινεῖσθαι τὸ ἄπειρον καὶ ἡρεμεῖν ὅλον. τῶν δὴ τὸ μὲν πρῶτον λεχθέν, τὸ μὴ τὴν αὐτὴν αἰεὶ καὶ μίαν τῷ ἀριθμῷ εἶναι τὴν κίνησιν τὴν εἰς τὰ ἀντικείμενα, ὁρθῶς λέγεται. τῆτο μὲν γὰρ ἴσως ἀναγκαῖον, εἴπερ μὴ αἰεὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι δυνατὸν τὴν τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς κίνησιν· λέγω δ' οἷον πότερον τῆς μιᾶς χορδῆς εἰς καὶ ὁ αὐτὸς φθόγγος, ἢ αἰεὶ ἕτερος, ὁμοίως ἐχούσης καὶ κινεμένης. ἀλλ' ὅμως ὁποτέρως ποτ' ἔχει, ὕδεν κωλύει τὴν αὐ-

1. κινήτῳ pr I. || φθαρτικὸν EK. || δὴ EI. || 2. φθείρη K, φθαρῆ E. || 3. τοῦτ' FH. || ἀδύνατον FHI. || 6. δεῖ ταύτην E, ταύτην δὲν F. || εἶναι νομίζειν E. || 8. ὑπάρχειν FK. || 10. ὥσπερ καὶ αναξ. FHI. || 12. ἢ εἰ pr F. || τάξεως πᾶσι H. || 14. λόγῳ H. || 15. δὴ E. || 16. οὐκ ἔστι K. || 17. καὶ om FHIK. || 19. βέλτιον] ἄμενον K. || ὡς] ὡς ὁ H. || 20. ἕτερος ἔτως εἴρηκεν οὕτως F. || 23. ἀποφάναι FHI. || 24. ἢ αἰεὶ I. || 25. γὰρ et τὰ om E. || 27. προσοριεῖται K. || 28. ὅτι] τι E. || ὁ συνάγει] τὸ συνάγειν FH. || 30. εἶναι om I. || 31. δι' om E. || δεῖται καὶ λόγῳ H. || 33. εἴτι K. || ἢ ante ἔστιν om EK. || ἔχειν E. || 34. εἰς K. || 35. ὅτι E. || τὰ πρότερα K. || ἐγένετο H.

1. ὅτι—2. ὁρθῶς om E. || 3. τι om K. || αἰδιότητος E. || 5. οὐ] τοῖσιν FH. || ἦν corr E. || κίνησις ἢ ἐκ HK. || 10. πᾶσα K. || 11. ἀπάσης HI. || 13. αὐτῷ K. || 16. γίνεσθαι E. || 17. τὸ τοῖστον μάλιστα I. || εἶναι] ἐστὶ FH. || 18. ἐν ἡμῶν om FH. || οὐσης F. || 19. ὁμοίως E. || 20. αὐτῶν om E. || ἐνίστε om EK. || 22. κινεῖ post τι H, post αὐτὰ F. || αὐτὰ om I. || 23. αὐτὸ I. || 24. γένοιτο EHI. || 25. ἐν om E. || τῆ] τοῦτο τὸ E. || 26. τὸ κατὰ E. || γίνεσθαι HI. || 27. καὶ ἐν] καὶ E. || καὶ] καὶ F, καὶ ἐν IHK. || 30. τὰ] τ' I, om F. || 34. αἰεὶ om I. || ἡχούσης corr H. || 35. ποτ'] πως H, om F.

τὴν εἶναι τινὰ τῷ συνεχῇ εἶναι καὶ αἰδίων· ὁ γὰρ δ' ἔσαι μᾶλλον ἐκ τῶν ὕστερον. τὸ δὲ κινεῖσθαι μὴ κινούμενον ὕδεν ἄτοπον, ἐάν ὅτε μὲν ἢ τὸ κινήσαν ἔξωθεν, ὅτε δὲ μή. τὸ μὲντοι πῶς ἂν εἴη, ζητητέον, λέγω δὲ ὥστε τὸ αὐτὸ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κινητικοῦ ὄντος ὅτε μὲν κινεῖσθαι ὅτε δὲ μή· οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἀπορεῖ ὁ τῷ λέγων ἢ διὰ τί οὐκ αἰεὶ τὰ μὲν ἡρεμεῖ τῶν ὄντων τὰ δὲ κινεῖται. μάλιστα δ' ἂν δόξειε τὸ τρίτον ἔχειν ἀπορίαν, ὡς ἐγγιγνομένης ἐκ ἐνούσης πρότερον κινήσεως, τὸ συμβαίνειν ἐπὶ τῶν ἐμφύχων· ἡρεμῶν γὰρ πρότερον μετὰ ταῦτα βιάδιζει, κινήσαντος τῶν ἔξωθεν ὕδενός, ὡς δοκεῖ. τοῦτο δ' ἐστὶ ψεύδος. ὁρῶμεν γὰρ αἰεὶ τι κινούμενον ἐν τῷ ζῳῷ τῶν συμφύτων· τούτου δὲ τῆς κινήσεως οὐκ αὐτὸ τὸ ζῶον αἴτιον, ἀλλὰ τὸ περιέχον ἴσως. αὐτὸ δὲ φαμεν ἑαυτὸ κινεῖν οὐ πᾶσαν κίνησιν, ἀλλὰ τὴν κατὰ τόπον. ὕδεν ἔν κωλύει, μᾶλλον δ' ἴσως ἀναγκαῖον, τῷ σώματι πολλὰς ἐγγίγνεσθαι κινήσεις ὑπὸ τῶ περιέχοντος, τούτων δ' ἐνίας τὴν διάνοιαν ἢ τὴν ὄρεξιν κινεῖν, ἐκείνην δὲ τὸ ὅλον ἡδὴ ζῶον κινεῖν, ὅποιον συμβαίνειν περὶ τὰς ὕπνου· αἰσθητικῆς μὲν γὰρ οὐδεμιᾶς ἐνούσης κινήσεως, ἐνούσης μὲντοι τινός, ἐγείρεται τὰ ζῷα πάλιν. ἀλλὰ γὰρ φανερόν ἔσαι καὶ περὶ τούτων ἐκ τῶν ἐπομένων.

3 Ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως ἔσαι ἥπερ καὶ περὶ τῆς λεχθείσης ἀπορίας, διὰ τί ποτε ἔνια τῶν ὄντων ὅτε μὲν κινεῖται ὅτε δὲ ἡρεμεῖ πάλιν. ἀνάγκη δ' ἥτοι πάντα ἡρεμεῖν αἰεὶ, ἢ πάντ' αἰεὶ κινεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν κινεῖσθαι τὰ δ' ἡρεμεῖν, καὶ πάλιν τούτων ἥτοι τὰ μὲν κινούμενα κινεῖσθαι αἰεὶ τὰ δ' ἡρεμῶντα ἡρεμεῖν, ἢ πάντα πεφυκέναι ὁμοίως κινεῖσθαι καὶ ἡρεμεῖν, ἢ τὸ λοιπὸν ἔτι καὶ τρίτον· ἐνδέχεται γὰρ τὰ μὲν αἰεὶ τῶν ὄντων ἀκίνητα εἶναι, τὰ δ' αἰεὶ κινούμενα, τὰ δ' ἀμφοτέρων μεταλαμβάνειν. ὅπερ ἡμῖν λεκτέον ἐστίν· τοῦτο γὰρ ἔχει λύσιν τε πάντων τῶν ἀπορουμένων, καὶ τέλος ἡμῖν ταύτης τῆς πραγματείας ἐστίν. τὸ μὲν ἔν πάντ' ἡρεμεῖν, καὶ τούτου ζητεῖν λόγον ἀφέντας τὴν αἴσθησιν, ἀρρωστία τίς ἐστι διανοίας, καὶ περὶ ὅλου τινός ἀλλ' οὐ περὶ μέρους ἀμφισβήτησις· οὐδὲ μόνον πρὸς τὸν φυσικόν, ἀλλὰ πρὸς πάσας τὰς

ἐπιστήμας ὡς εἰπεῖν καὶ πάσας τὰς δόξας διὰ τὸ κινήσει χρῆσθαι πάσας. ἔτι δ' αἰεὶ περὶ τῶν ἀρχῶν ἐνστάσεις, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ τὰ μαθήματα λόγοις ὕδεν εἰσι πρὸς τὸν μαθηματικόν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, οὕτως οὐδὲ περὶ τοῦ νῦν ῥηθέντος πρὸς τὸν φυσικόν· ὑπόθεσις γὰρ ὅτι ἡ φύσις ἀρχὴ τῆς κινήσεως. σχεδὸν δὲ τι καὶ τὸ φάναι πάντα κινεῖσθαι ψεύδος μὲν, ἥτιον δὲ τάτι παρὰ τὴν μέθοδον· ἐτέθη μὲν γὰρ ἡ φύσις ἐν τοῖς φυσικοῖς ἀρχὴ καθάπερ κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ὁμοίως δὲ φυσικὸν ἢ κίνησις· καὶ φασί τινες κινεῖσθαι τῶν ὄντων οὐ τὰ μὲν τὰ δ' οὐ, ἀλλὰ πάντα καὶ αἰεὶ, ἀλλὰ λανθάνειν τῷ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν. πρὸς οὗς καίπερ οὐ διορίζοντας ποίαν κίνησιν λέγασιν, ἢ πάσας, οὐ χαλεπὸν ἀπαντῆσαι· οὔτε γὰρ αὐξάνεσθαι ἔτε φθίνειν οἶόν τε συνεχῶς, ἀλλ' ἔστι καὶ τὸ μέσον. ἔστι δ' ὁμοίος ὁ λόγος τῷ περὶ τοῦ τὸν σαλαγμὸν κατατρίβειν καὶ τὰ ἐκφυόμενα τὰς λίθους διαρεῖν· οὐ γὰρ εἰ τοσόνδε ἐξέωσεν ἢ ἀφείλεν ὁ σαλαγμός, καὶ τὸ ἥμισυ ἐν ἡμίσει χρόνῳ πρότερον· ἀλλ' ὥσπερ ἡ νεωλκία, καὶ οἱ σαλαγμοὶ οἱ τοσοῦδ' ὅσοι κινῶσι, τὸ δὲ μέρος αὐτῶν ἐν ὕδρι χρόνῳ τοσούτον. διαιρεῖται μὲν ἔν τὸ ἀφαιρεθὲν εἰς πλείω, ἀλλ' ὕδεν αὐτῶν ἐκινήθη χωρὶς, ἀλλ' ἅμα. φανερόν οὖν ὡς οὐκ ἀναγκαῖον αἰεὶ τι ἀπιέναι, ὅτι διαιρεῖται ἢ φθίσις εἰς ἀπειρα, ἀλλ' ὅλον ποτὲ ἀπιέναι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀλλοιώσεως ὁποιασοῦν· οὐ γὰρ εἰ μεριστὸν εἰς ἀπειρον τὸ ἀλλοιούμενον, διὰ τῷ καὶ ἢ ἀλλοιώσις, ἀλλ' ἀθρόα γίνεται πολλάκις, ὥσπερ ἡ πῆξις. ἔτι ὅταν τις νοσήσῃ, ἀνάγκη χρόνον γενέσθαι ἐν ᾧ ὕγιασθήσεται, καὶ μὴ ἐν πέρατι χρόνου μεταβάλλειν· ἀνάγκη δὲ εἰς ὕγιαν μεταβάλλειν καὶ μὴ εἰς ἄλλο μηθέν. ὥστε τὸ φάναι συνεχῶς ἀλλοιῖσθαι λίαν ἐστὶ τοῖς φανεροῖς ἀμφισβητεῖν. εἰς τούναντίον γὰρ ἡ ἀλλοιώσις· ὁ δὲ λίθος ἔτε σκληρότερος γίνεται ἔτε μαλακώτερος. κατὰ τε τὸ φέρεσθαι θαυμαστὸν εἰ λελήθεν ὁ λίθος κάτω φερόμενος ἢ μένων ἐπὶ τῆς γῆς. ἔτι δ' ἡ γῆ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ἐξ ἀνάγκης μέναι μὲν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις, κινεῖνται δὲ βιαίως ἐν τῶν· εἴπερ ἔν ἐν αὐτῶν ἐστὶν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις,

3. ἂν *EK*. || κινήσαν *H*, || τοῦτο — 5. δὲ μή *om H*, in margine ponit *F*. || 9. ὑπὸ *I*. || 11. γὰρ δὴ αἰεὶ *K*. || 12. τούτων *E*. || 14. αὐτὸ *FHI*, αὐτὸ *K*. || 15. ἴσως δ' *F*. || 16. τῷ ἐν μὲν τῷ *EK*. || τῷ σώματι post κινήσεις *F*. || 17. ἔνια *K*. || ἐκείνη *K*. || 18. οἶον *E*. || 20. τὰ πάντα τὰ *E*. || πάλιν *om E*. || 22. ἔσαι *om E*. || 23. ποτε *om F*. || 24. δὴ ἥτοι *FK*, δὴ τοι *H*. || πάντα καὶ ἡρεμεῖν *F*. || 27. κινεῖσθαι *om pr F*. || 31. πάντων τε *FHI*. || 33. ἀφέντα *K*. || 35. τὸ *III*. || ἀπάσας *EK*.

3. ἐσιν *E*. || τὸ *FI*, τὰ *K*. || μαθητικὸν *E*, μαθηματικὸν *K*. || 4. περὶ *F*. || ὅτως *om K*. || οὐδὲν *H*. || 5. τὸ *I*. || 6. τῆς τις *HI*. || τι *om EFHK*. || κινεῖσθαι πάντα *EK*. || 7. τοῦτο *FHI*, *om H*. || 9. καὶ ante φασί *om E*. || 12. πᾶσαν *I*. || 14. ἐς καὶ τὸ μέσον *om E*. || ὁ *om E*. || 15. τοῦ *om I*. || 16. ἔωσεν *FHIK*. || 17. πρότερον *om H*. || 18. τοσοῦδε *FH*. || τοσόνδε *FHIK*. || 21. ἅμα ὅλον φανερόν *II*. || 22. ὅτι — 23. ἀπιέναι *om I*. || 23. ὁποιασὲν *FHIK*. || 24. ἀπειρα *EK*. || 26. τι νοσήσῃ *E*, νοσήσῃ τι *FI*, νοσήσῃ τις *IK*. || 27. πέρασι *F* et corr *K*. || ἀνάγκη δὲ εἰς καὶ *E*. ἀνάγκη — μεταβάλλειν *om pr F*. || 28. μὴ *om FHIK*. || 30. δ τε *FIK*. || 34. μὲν *om F*. || κινεῖται *FHI*. || 35. ἐστὶν αὐτῶν *K*.

ἀνάγκη μὴδὲ κατὰ τόπον πάντα κινεῖσθαι. ὅτι μὲν ἔν ἀδύ-
 νατον ἢ αἰεὶ πάντα κινεῖσθαι ἢ αἰεὶ πάντα ἡρεμεῖν, ἐκ τού-
 των καὶ ἄλλων τοιούτων πιεσέουσιν ἂν τις. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ
 τὰ μὲν αἰεὶ ἐνδέχεται ἡρεμεῖν, τὰ δ' αἰεὶ κινεῖσθαι, ποτὲ δ'
 ἡρεμεῖν καὶ ποτὲ κινεῖσθαι μὴδέν. λεκτέον δ' ὅτι ἀδύνατον,
 ὥσπερ ἐπὶ τῶν εἰρημένων πρότερον, καὶ ἐπὶ τούτων· ὁρῶμεν
 γὰρ ἐπὶ τῶν αὐτῶν γιγνομένων τὰς εἰρημένας μεταβολὰς.
 καὶ πρὸς τούτοις ὅτι μάχεται τοῖς φανεροῖς ὁ ἀμφισβητῶν·
 ἔτε γὰρ ἢ αὐξήσις οὐθ' ἢ βίαιος ἔσαι κινήσις, εἰ μὴ κινή-
 σεται παρὰ φύσιν ἡρεμοῦν πρότερον. γένεσιν οὖν ἀναρρεῖ καὶ
 φθορὰν ἔτος ὁ λόγος. σχεδὸν δὲ καὶ τὸ κινεῖσθαι γίνεσθαι
 τι καὶ φθεῖσθαι δοκεῖ πᾶσιν. εἰς δ' μὲν γὰρ μεταβάλλει,
 γίνεται τῆτο ἢ ἐν τούτῳ, ἐξ οὗ δὲ μεταβάλλει, φθέρεται
 τῆτο ἢ ἐντεῦθεν. ὥστε δῆλον ὅτι τὰ μὲν κινεῖται, τὰ δ' ἡρε-
 μεῖ ἐνίοτε. τὸ δὲ πάντα ἀξιοῦν ὅτε μὲν ἡρεμεῖν ὅτε δὲ κιν-
 εῖσθαι, τοῦτ' ἤδη συναπτεόν πρὸς τὰς πάλαι λόγους. ἀρχὴν
 δὲ πάλιν ποιητέον ἀπὸ τῶν νῦν διορισθέντων, τὴν αὐτὴν ἡνπερ
 ἡρξάμεθα πρότερον. ἢ γὰρ τοῖς πάντα ἡρεμεῖ, ἢ πάντα κιν-
 εῖται, ἢ τὰ μὲν ἡρεμεῖ τὰ δὲ κινεῖται τῶν ὄντων. καὶ εἰ
 τὰ μὲν ἡρεμεῖ τὰ δὲ κινεῖται, ἀνάγκη ἦτοί πάντα ὅτε μὲν
 ἡρεμεῖν ὅτε δὲ κινεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν αἰεὶ ἡρεμεῖν τὰ δ' αἰεὶ
 κινεῖσθαι αὐτῶν, τὰ δ' ὅτε μὲν ἡρεμεῖν ὅτε δὲ κινεῖσθαι. ὅτι
 μὲν τοίνυν ἔχῃ οἷον τε πάντ' ἡρεμεῖν, εἰρηται μὲν καὶ πρότε-
 ρον, εἵπωμεν δὲ καὶ νῦν. εἰ γὰρ καὶ κατ' ἀλήθειαν ἔτως ἔχει,
 καθάπερ φασὶν τινες εἶναι τὸ ὄν ἀπειρον καὶ ἀκίνητον, ἀλλ'
 ἔτι φαίνεται γε κατὰ τὴν αἰσθησιν, ἀλλὰ κινεῖσθαι πολλὰ
 τῶν ὄντων. εἵπερ οὖν ἐστὶ δόξα ψευδὴς ἢ ὅλως δόξα, καὶ
 κινήσις ἐστὶ, καὶ εἰ φαντασία, καὶ εἰ ὅτε μὲν ἔτως δοκεῖ
 εἶναι ὅτε δ' ἐτέρως· ἢ γὰρ φαντασία καὶ ἢ δόξα κινήσεις
 τινὲς εἶναι δοκῶσιν. ἀλλὰ τὸ μὲν περὶ τούτου σκοπεῖν, καὶ
 ζητεῖν λόγον ὧν βέλτιον ἔχομεν ἢ λόγου δεῖσθαι, κακῶς
 κρίνειν ἐστὶ τὸ βέλτιον καὶ τὸ χεῖρον καὶ τὸ πιστὸν καὶ τὸ
 μὴ πιστὸν καὶ ἀρχὴν καὶ μὴ ἀρχήν. ὁμοίως δὲ ἀδύνατον
 καὶ τὸ πάντα κινεῖσθαι, ἢ τὰ μὲν αἰεὶ κινεῖσθαι τὰ δ' αἰεὶ
 ἡρεμεῖν. πρὸς ἅπαντα γὰρ ταῦτα ἰκανὴ μία πίστις· ὁρῶ-

μεν γὰρ ἓνα ὅτε μὲν κινούμενα ὅτε δ' ἡρεμύντα. ὥστε φα-
 νερόν ὅτι ἀδύνατον ὁμοίως τὸ πάντα ἡρεμεῖν καὶ τὸ πάντα
 κινεῖσθαι συνεχῶς τῷ τὰ μὲν αἰεὶ κινεῖσθαι τὰ δ' ἡρεμεῖν
 αἰεὶ. λοιπὸν ἔν θεωρῆσαι πότερον πάντα τοιαῦτα εἶα κινεῖ-
 σθαι καὶ ἡρεμεῖν, ἢ ἓνα μὲν οὕτως, ἓνα δ' αἰεὶ ἡρεμεῖ, ἓνα
 δ' αἰεὶ κινεῖται· τῆτο γὰρ δεικτέον ἡμῖν.

Τῶν δὲ κινόντων καὶ κινουμένων τὰ μὲν κατὰ συμβε-
 βηκὸς κινεῖ καὶ κινεῖται, τὰ δὲ καθ' αὐτά, κατὰ συμβε-
 βηκὸς μὲν οἷον ὅσα τε τῷ ὑπάρχειν τοῖς κινουσιν ἢ κινου-
 μέοις καὶ τὰ κατὰ μόριον, τὰ δὲ καθ' αὐτά, ὅσα μὴ τῷ
 ὑπάρχειν τῷ κινῶντι ἢ τῷ κινουμένῳ, μὴδὲ τῷ μόριόν τι
 αὐτῶν κινεῖν ἢ κινεῖσθαι. τῶν δὲ καθ' αὐτά τὰ μὲν ὑφ'
 ἑαυτῶν τὰ δ' ὑπ' ἄλλου, καὶ τὰ μὲν φύσει τὰ δὲ βία
 καὶ παρὰ φύσιν· τὸ τε γὰρ αὐτὸ ὑφ' αὐτοῦ κινούμενον φύ-
 σει κινεῖται, οἷον ἕκαστον τῶν ζώων· κινεῖται γὰρ τὸ ζῶον
 αὐτὸ ὑφ' αὐτοῦ, ὅσων δ' ἡ ἀρχὴ ἐν αὐτοῖς τῆς κινήσεως,
 ταῦτα φύσει φανερὸν κινεῖσθαι. διὸ τὸ μὲν ζῶον ὅλον φύσει
 αὐτὸ ἑαυτὸ κινεῖ, τὸ μέντοι σῶμα ἐνδέχεται καὶ φύσει καὶ
 παρὰ φύσιν κινεῖσθαι· διαφέρει γὰρ ὁποῖαν τε ἂν κίνησιν
 κινέμενον τύχῃ καὶ ἐκ ποίου σωμαίου συνεσηκός. καὶ τῶν
 ὑπ' ἄλλου κινουμένων τὰ μὲν φύσει κινεῖται τὰ δὲ παρὰ
 φύσιν, παρὰ φύσιν μὲν οἷον τὰ γεγρά ἄνω καὶ τὸ πῦρ κάτω.
 ἔτι δὲ τὰ μόρια τῶν ζώων πολλάκις κινεῖται παρὰ φύσιν,
 παρὰ τὰς θέσεις καὶ τοὺς τρόπους τῆς κινήσεως· καὶ μά-
 λιστα τὸ ὑπό τινας κινεῖσθαι τὸ κινέμενον ἐν τοῖς παρὰ φύ-
 σιν κινουμένοις ἐστὶ φανερόν διὰ τὸ δῆλον εἶναι ὑπ' ἄλλης κι-
 νέμενον. μετὰ δὲ τὰ παρὰ φύσιν τῶν κατὰ φύσιν τὰ αὐτὰ
 ὑφ' αὐτῶν, οἷον τὰ ζῶα· οὐ γὰρ τῶν ἀδελφῶν, εἰ ὑπό τινας
 κινεῖται, ἀλλὰ πῶς δεῖ διαλαβεῖν αὐτοῦ τὸ κινῶν καὶ τὸ
 κινούμενον· ἔοικε γὰρ ὥσπερ ἐν τοῖς πλοίοις καὶ τοῖς μὴ
 φύσει συνησμένοις, ἔτω καὶ ἐν τοῖς ζώοις εἶναι διηρημένον
 τὸ κινῶν καὶ τὸ κινέμενον, καὶ οὕτω τὸ ἅπαν αὐτὸ αὐτὸ κι-
 νεῖν. μάλιστα δ' ἀπορεῖται τὸ λοιπὸν τῆς εἰρημένης τελευ-
 ταίας διαιρέσεως· τῶν γὰρ ὑπ' ἄλλου κινουμένων τὰ μὲν
 παρὰ φύσιν ἐθήκαμεν κινεῖσθαι, τὰ δὲ λείπεται ἀντιθεῖναι

1. οὐκ οὐ δυνατὸν *HI.* || 3. τοιούτων ἄλλων *F.* || οὐτε *FHI.* || 7. γὰρ καὶ ἐπὶ *E.* || 9. ἢ post γὰρ om *FHIK.* || ἐστὶ *F.* ||
 11. δὲ om *F.* || 13. ἐξ — 14. τῆτο om *pr K.* || 18. ἦτοι γὰρ *K.* || κινεῖται ἢ πάντα ἡρεμεῖ *F.* || 20. κινεῖται τῶν ὄντων ἀνάγκη *FHIK.* ||
 21. κινεῖσθαι. καὶ πάλιν τούτων ἢ τὰ μὲν κινέμενα κινεῖται αἰεὶ τὰ δ' ἡρεμύντα ἡρεμεῖ, ἢ ὁμοίως πάντα ὅτε μὲν ἡρεμεῖ ὅτε δὲ κινεῖται. ὅτι
margo K. || 23. μὲν οὖν τοίνυν *HI.* || 24. εἵπωμεν *E.* || καὶ post γὰρ om *K.* || 25. τινὲς φασιν *FHIK.* || 26. οὗτοι *I.* || κινεῖται *FHI.* ||
 27. καὶ] εἰ *H.* || 28. ἐστὶ καὶ] ἐστὶ καὶ *HK.* || εἰ ante ὅτε om *F.* || 29. εἶναι om *K.* || 30. εἶναι om *HI.* || τούτων *F.* τοῦ *I.* ||
 31. ὧν om *E.* || 32. τὸ ante χεῖρον et ante πιστὸν om *E.* || 34. αἰεὶ om *H.* || ἡρεμεῖν αἰεὶ *HI.* || 35. μία ἰκανὴ *FHI.*

4. θεωρητέον *FHI.* || 8. αὐτὸ *FH.* || 9. οἷον om *pr K.* || 10. τὰ post καὶ om *E* et *pr K.* || ἑαυτὰ *HI.* || 11. τῷ post ἢ
 om *EL.* || 12. ἑαυτὰ *FH.* || τὰ — ἑαυτῷ om *E.* τὰ om *K.* || 13. αὐτῷ *I.* || 14. ἑαυτοῦ *HI.* || 16. δ'] τε *K.* || 18. αὐτὸ om *I.* ||
 αὐτὸ *FIK.* || μέντοι] δὲ *K.* || 19. διαφέρει *H.* || ἂν om *FHIK.* || 20. καὶ ante τῶν om *E.* || 21. κινεῖσθαι *K.* || 23. δὲ καὶ τὰ
K. || 27. τῶν κατὰ φύσιν om *pr E.* || 28. τὰ om *E.* || 30. γὰρ] γὰρ τάχα *F* et *rc K.* || 32. κινεῖ *HI.* || 35. τιθεῖναι *E.*
 ἀντιτιθέναι *K.*

ὅτι φύσει. ταῦτα δ' ἐστὶν ἂν τὴν ἀπορίαν παράσχοι ἂν ὑπὸ
 τίνος κινεῖται, οἷον τὰ κῆφα καὶ τὰ βαρέα. ταῦτα γὰρ εἰς
 μὲν τὰς ἀντικειμένους τόπους βία κινεῖται, εἰς δὲ τὰς οἰκείας,
 τὸ μὲν κοῦφον ἄνω τὸ δὲ βαρὺ κάτω, φύσει· τὸ δ' ὑπὸ
 τίνος οὐκέτι φανερόν, ὥσπερ ὅταν κινῶνται παρὰ φύσιν. τὸ
 τε γὰρ αὐτὰ ὑφ' αὐτῶν φάναι ἀδύνατον· ζωτικόν τε γὰρ
 τοῦτο καὶ τῶν ἐμφύχων ἰδίον, καὶ ἰσάναί ἂν ἐδύνατο αὐτά·
 λέγω δ' οἷον, εἰ τῷ βαδίζειν αἴτιον αὐτῷ, καὶ τῷ μὴ βα-
 δίζειν, ὥς· ἐπεὶ ἐπ' αὐτῷ τὸ ἄνω φέρεσθαι τῷ πυρί, δῆ-
 λον ὅτι ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ κάτω. ἄλογον δὲ καὶ τὸ μίαν
 κίνησιν κινεῖσθαι μόνην ὑφ' αὐτῶν, εἴγε αὐτὰ ἑαυτὰ κινῶσιν.
 εἰ πῶς ἐνδέχεται συνεχές τι καὶ συμφυές· αὐτὸ ἑαυτὸ
 κινεῖν; ἢ γὰρ ἐν καὶ συνεχές μὴ ἀφῆ, ταύτῃ ἀπαθές·
 ἀλλ' ἢ κεχωρίζαι, ταύτῃ τὸ μὲν πέφυκε ποιεῖν τὸ δὲ πά-
 σχειν. ἔτ' ἂρα τῶν ὕθεν αὐτὸ ἑαυτὸ κινεῖ (συμφυῆ γάρ),
 ἔτ' ἄλλο συνεχές ὕδεν, ἀλλ' ἀνάγκη διηρηθῆναι τὸ κινῆν ἐν
 ἐκάσῳ πρὸς τὸ κινούμενον, οἷον ἐπὶ τῶν ἀψύχων ὁρῶμεν;
 ὅταν κινῇ τι τῶν ἐμφύχων αὐτά. ἀλλὰ συμβαίνει καὶ
 ταῦτα ὑπὸ τίνος ἀεὶ κινεῖσθαι· γένοιτο δ' ἂν φανερόν δια-
 ῤῃσι τὰς αἰτίας. ἔστι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν κινῶντων λαβεῖν τὰ εἰ-
 ρημένα· τὰ μὲν γὰρ παρὰ φύσιν αὐτῶν κηητικά ἐστὶν, οἷον
 ὁ μοχλὸς ὃ φύσει τῷ βάρει κηητικός, τὰ δὲ φύσει, οἷον
 τὸ ἐνεργεῖα θερμὸν κηητικὸν τῷ δυνάμει θερμῷ. ὁμοίως δὲ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. καὶ κηητὸν δ' ὡσαύτως
 φύσει τὸ δυνάμει ποῖον ἢ ποσὸν ἢ πῶ, ὅταν ἔχῃ τὴν ἀρχὴν
 τὴν τοιαύτην ἐν αὐτῷ καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός· εἴη γὰρ
 ἂν τὸ αὐτὸ καὶ ποῖον καὶ ποσόν, ἀλλὰ θατέρω θατερον
 συμβέβηκε καὶ οὐ καθ' αὐτὸ ὑπάρχει. τὸ δὲ πῦρ καὶ ἡ
 γῆ κινῶνται ὑπὸ τίνος βία μὲν, ὅταν παρὰ φύσιν, φύσει
 δ', ὅταν εἰς τὰς αὐτῶν ἐνεργείας δυνάμει ὄντα. ἐπεὶ δὲ τὸ
 δυνάμει πλεοναχῶς λέγεται, τῷτ' αἴτιον τῷ μὴ φανερόν εἶ-
 ναι ὑπὸ τίνος τὰ τοιαῦτα κινεῖται, οἷον τὸ πῦρ ἄνω καὶ
 ἡ γῆ κάτω. ἔστι δὲ δυνάμει ἄλλως ὁ μανθάνων ἐπισήμων
 καὶ ὁ ἔχων ἤδη καὶ μὴ θεωρῶν. ἀεὶ δ', ὅταν ἅμα τὸ ποι-
 ητικὸν καὶ τὸ παθητικὸν ᾧσι, γίνεται ἐνίοτε ἐνεργεῖα τὸ δυ-

νατόν, οἷον τὸ μανθάνον ἐκ δυνάμει ὄντος ἕτερον γίνεται δυ-
 νάμει. ὁ γὰρ ἔχων ἐπισήμην μὴ θεωρῶν δὲ δυνάμει ἐστὶν
 ἐπισήμων πως, ἀλλ' ἔχ' ὡς καὶ πρὶν μαθεῖν. ὅταν δ' ὕτως
 ἔχῃ, εἰάν τι μὴ κωλύῃ, ἐνεργεῖ καὶ θεωρεῖ, ἢ ἔσαι ἐν τῇ
 ἀντιφάσει καὶ ἀγνοίᾳ. ὁμοίως δὲ ταῦτ' ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν
 φυσικῶν· τὸ γὰρ ψυχρὸν δυνάμει θερμὸν, ὅταν δὲ μετα-
 βάλλῃ, ἤδη πῦρ, καίει δέ, ἂν μὴ τι κωλύῃ καὶ ἐμποδίζῃ.
 ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ τὸ βαρὺ καὶ κῆφον· τὸ γὰρ κῆ-
 φον γίνεται ἐκ βαρέος, οἷον ἐξ ὕδατος ἀήρ· τῷτο γὰρ δυ-
 νάμει πρῶτον, καὶ ἤδη κῆφον, καὶ ἐνεργήσκει γ' εὐθύς, ἂν
 μὴ τι κωλύῃ. ἐνεργεῖα δὲ τῷ κῆφῳ τὸ πῶ εἶναι καὶ ἄνω,
 κωλύεται δ', ὅταν ἐν τῷ ἐναντίῳ τόπῳ ἦ. καὶ τῷτ' ὁμοίως
 ἔχει καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ποῖου. καίτοι τῷτο ζη-
 τεῖται, διὰ τί ποτε κινεῖται εἰς τὸν αὐτῶν τόπον τὰ κῆφα
 καὶ τὰ βαρέα. αἴτιον δ' ὅτι πέφυκε ποῖ, καὶ τῷτ' ἐστὶ τὸ
 κῆφῳ καὶ βαρεῖ εἶναι, τὸ μὲν τῷ ἄνω τὸ δὲ τῷ κάτω
 διαρισμένον. δυνάμει δ' ἐστὶ κοῦφον καὶ βαρὺ πολλαχῶς,
 ὥσπερ εἴρηται· ὅταν τε γὰρ ἡ ὕδωρ, δυνάμει γέ πῶς ἐστὶ
 κοῦφον, καὶ ὅταν ἀήρ, ἔστιν ἐτι δυνάμει· ἐνδέχεται γὰρ
 ἐμποδιζόμενον μὴ ἄνω εἶναι, ἀλλ' ἐὰν ἀφαιρεθῇ τὸ ἐμπο-
 δίζον, ἐνεργεῖ καὶ ἀεὶ ἄνωτέρω γίνεται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ
 ποῖον εἰς τὸ ἐνεργεῖα εἶναι μεταβάλλει· εὐθύς γὰρ θεωρεῖ
 τὸ ἐπισήμον, ἂν μὴ τι κωλύῃ. καὶ τὸ ποσὸν ἐκτείνεται,
 ἐὰν μὴ τι κωλύῃ. ὁ δὲ τὸ ὑφίσταμενον καὶ κωλύον κηη-
 σας ἔστι μὲν ὡς κινεῖ ἔστι δ' ὡς οὐ, οἷον ὁ τὸν κίονα ὑπο-
 σπάσας ἢ ὁ τὸν λίθον ἀφελὼν ἀπὸ τῷ ἀσκή ἐν τῷ ὕδατι·
 κατὰ συμβεβηκός γὰρ κινεῖ, ὥσπερ καὶ ἡ ἀνακλασθεῖσα
 σφαῖρα ἔχ' ὑπὸ τοῦ τοίχου ἐκινήθη ἀλλ' ὑπὸ τοῦ βάλλον-
 τος, ὅτι μὲν τοῖνον ὕδεν τούτων αὐτὸ κινεῖ ἑαυτό, δῆλον.
 ἀλλὰ κηησεως ἀρχὴν ἔχει, οὐ τοῦ κινεῖν οὐδὲ τοῦ ποι-
 εῖν, ἀλλὰ τοῦ πάσχειν. εἰ δὲ πάντα τὰ κινούμενα ἢ φύ-
 σει κινεῖται ἢ παρὰ φύσιν καὶ βία, καὶ τὰ τε βία καὶ
 παρὰ φύσιν πάντα ὑπὸ τίνος καὶ ὑπ' ἄλλου, τῶν δὲ φύ-
 σει πάλιν τὰ θ' ὑφ' αὐτῶν κινούμενα ὑπὸ τίνος κινεῖται
 καὶ τὰ μὴ ὑφ' αὐτῶν, οἷον τὰ κοῦφα καὶ τὰ βαρέα

2. τὰ post καὶ om *H*. || γάρ] γάρ ἂν *F* et *rc K*. || 3. μὲν om *HI*. || βία· κινεῖται τόπος *I*. || 7. δύνατο *F*. || αὐτὰ *F*, αὐτο αὐτο
E, αὐτὸ ἑαυτὸ *K*. || 9. εἰ *EK*. || 10. τὸ ante κάτω om *E*. || 11. μόνον *K*, om *I*. || 12. συμφυές τι καὶ συνεχές *I*. || αὐτὸ *FI*. ||
 13. ταύτη — κεχωρίζαι om *pr E*. || 15. συμφυῆς *E*. || 16. διαρῖσθαι *H*. || 18. αὐτὰ om *E*. || 19. αὐτὰ *H*. || ἀεὶ om *I*. || ἂν om
F. || 26. ἑαυτῷ *HI*. || 27. ἂν om *F*. || αὐτὸ καὶ] αὐτὸ κατὰ *F*. || ποσὸν καὶ ποῖον *FI*. || 29. κινεῖται *F*. || 30. τὴν *F*. || ἑαυτῶν *K*.
 ἐνεργεῖαν *F*. || 34. θ.] ἐνεργῶν *E*. || 35. τὸ om *E*. || ἐνίοτε om *I* et *pr F*.

2. ἐστὶν om *H*. || 4. μήτι *K*. || 5. καὶ ἐν ἀγνοίᾳ *H*. || 6. μεταβάλλῃ *H*. || 7. δὴ *E*. || ἐὰν *H*. || κωλύση καὶ ἐμποδίσῃ *FHI*. ||
 8. καὶ τὸ κοῦφον *K*. || τὸ γὰρ κοῦφον om *E* et *pr K*. || 10. γ' om *F*. || ἐὰν *FHIK*. || 12. δ' om *E*. || ἐν τῷ om *pr K*. || 13. ἐπὶ
 τῷ ante ποῖον om *F*. || ζητεῖται *E*. || 14. αὐτόν *EF*. || κοῦφά τε καὶ βαρέα *H*. || 16. καὶ] ἢ *H*. || κάτω τὸ δὲ τῷ ἄνω *FH*. || 17. πλεο-
 ναχῶς *FH*. || 18. τε om *H* et *pr K*. || γέ] δέ *F*, om *H*. || 19. ἐτι] ὡς ἐτι *H*. || γάρ om *E*. || 20. ἐμποδιζόμενος *E*. || ἂν *K*. ||
 21. φέρεται *FH*. || 23. ἐὰν *FHIK*. || 25. μὲν om *EFIK*. || κινεῖται *pr F*. || 26. ὁ om *FK*. || ἐν δὲ τῷ *E*. || 27. ἢ om *F*. ||
 29. ἑαυτὸ κινεῖ *F*. || 32. καὶ τὰ παρὰ *K*. || 35. τὰ τε κῆφα *FHI*.

(ἡ γὰρ ὑπὸ τοῦ γενήσαντος καὶ ποιήσαντος κοῦφον ἢ βαρὺ, ἢ ὑπὸ τῆς ἐμποδιζόντος καὶ κωλύοντος λύσαντος), ἅπαντα ἂν τὰ κινύμενα ὑπὸ τινος κινῶτο.

5 Τῆτο δὲ διχῶς· ἡ γὰρ ἐστὶ δι' αὐτὸ τὸ κινῆν, ἀλλὰ δι' ἕτερον δὲ κινεῖ τὸ κινεῖν, ἡ δὲ αὐτό, καὶ τοῦτο ἡ πρῶτον μετα τὸ ἔσχατον ἢ διὰ πλείονων, οἷον ἡ βακτηρία κινεῖ τὸν λίθον καὶ κινεῖται ὑπὸ τῆς χειρὸς κινουμένης ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἔτος δ' ἐκείνῃ τῷ ὑπ' ἄλλου κινεῖσθαι. ἄμφω δὲ κινεῖν φαμέν, καὶ τὸ τελευταῖον καὶ τὸ πρῶτον τῶν κινούντων, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πρῶτον· ἐκεῖνο γὰρ κινεῖ τὸ τελευ- 10 ταῖον, ἀλλ' ἐν τῷ τὸ πρῶτον, καὶ ἄνευ μὲν τῆς πρώτης τὸ τελευταῖον ἐκινήσει, ἐκεῖνο δ' ἄνευ τήτου, οἷον ἡ βακτηρία ἐκινήσει μὴ κινῶντος τῆς ἀνθρώπου. εἰ δὲ ἀνάγκη πᾶν τὸ κινύμενον ὑπὸ τινός τε κινεῖσθαι, καὶ ἡ ὑπὸ κινουμένου ὑπ' ἄλλου ἢ μή, καὶ εἰ μὲν ὑπ' ἄλλου κινουμένου, ἀνάγκη τι 15 εἶναι κινῆν δ' ἐχ' ὑπ' ἄλλου πρῶτον, εἰ δὲ τοῖσδε τὸ πρῶτον, ἐκ ἀνάγκης θάτερον (ἀδύνατον γὰρ εἰς ἄπειρον ἵνα τὸ κινῆν καὶ τὸ κινύμενον ὑπ' ἄλλου αὐτό· τῶν γὰρ ἀπείρων ἐκ ἑσιν ἔδεν πρῶτον) — εἰ ἔν ἅπαν μὲν τὸ κινύμενον ὑπὸ τινος κινεῖται, τὸ δὲ πρῶτον κινῆν κινεῖται μὲν, ἐχ' ὑπ' ἄλλου δέ, 20 ἀνάγκη αὐτὸ ὑφ' αὐτῆς κινεῖσθαι. ἔτι δὲ καὶ ὥδε τὸν αὐτὸν τῆτον λόγον ἔσιν ἐπελθεῖν. πᾶν γὰρ τὸ κινῆν τί τε κινεῖ καὶ τινί. ἡ γὰρ αὐτῷ κινεῖ τὸ κινῆν ἢ ἄλλω, οἷον ἄνθρωπος ἢ αὐτὸς ἢ τῇ βακτηρίᾳ, καὶ ὁ ἄνεμος κατέβαλεν ἢ αὐτὸς ἢ ὁ λίθος ὃν ἔωσεν. ἀδύνατον δὲ κινεῖν ἄνευ τῆς αὐτοῦ αὐτῷ 25 κινεῖντος τὸ ὧ κινεῖ· ἀλλ' εἰ μὲν αὐτὸ αὐτῷ κινεῖ, οὐκ ἀνάγκη ἄλλο εἶναι ὧ κινεῖ, ἂν δὲ ἢ ἕτερον τὸ ὧ κινεῖ, ἔστι τι δὲ κινήσει οὐ τινί ἀλλ' αὐτῷ, ἢ εἰς ἄπειρον εἶσιν. εἰ οὖν κινύμενόν τι κινεῖ, ἀνάγκη σῆναι καὶ μὴ εἰς ἄπειρον ἵνα· εἰ γὰρ ἡ βακτηρία κινεῖ τῷ κινεῖσθαι ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἢ 30 χεὶρ κινεῖ τὴν βακτηρίαν· εἰ δὲ καὶ ταύτην ἄλλο κινεῖ, καὶ ταύτην ἕτερόν τι τὸ κινεῖν. ὅταν δὲ τινί κινῇ αἰετῆρον, ἀνάγκη εἶναι πρότερον τὸ αὐτὸ αὐτῷ κινεῖν. εἰ ἔν κινεῖται μὲν τῆτο, μὴ ἄλλο δὲ τὸ κινῆν αὐτό, ἀνάγκη αὐτὸ αὐτὸ

κινεῖν· ὥς καὶ κατὰ τῆτον τὸν λόγον ἦτοι εὐθὺς τὸ κινεῖν- 5 μενον ὑπὸ τῆς αὐτοῦ κινῶντος κινεῖται, ἢ ἔρχεται ποτε εἰς τὸ τοιοῦτον. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις καὶ ὥδε σκοποῦσι ταῦτα συμβῆσεται ταῦτα. εἰ γὰρ ὑπὸ κινουμένου κινεῖται τὸ κινύμενον πᾶν, ἦτοι τῆτο ὑπάρχει τοῖς πράγμασι κατὰ συμβεβηκός, ὥς κινεῖ μὲν κινύμενον, ἐκ μέρους διὰ τὸ κινεῖσθαι αὐτὸ αἰετῆ, ἢ ἔ, ἀλλὰ καθ' αὐτό. πρῶτον μὲν ἔν εἰ κατὰ συμβεβηκός, ἐκ ἀνάγκης κινεῖσθαι τὸ κινύμενον. εἰ δὲ τῆτο, δῆλον ὡς ἐνδέχεται ποτε μὴδὲν κινεῖσθαι τῶν ὄντων· ἐ γὰρ ἀναγκαῖον τὸ συμβεβηκός, ἀλλ' ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι. ἐὰν οὖν θῶμεν τὸ δυνατόν εἶναι, οὐδὲν ἀδύνατον συμβῆσεται, ψεῦδος δ' ἴσως. ἀλλὰ τὸ κινήσειν μὴ εἶναι ἀδύνατον· δέ- 10 δεικται γὰρ πρότερον ὅτι ἀνάγκη κινήσειν αἰετῆ εἶναι. καὶ εὐλόγως δὲ τῆτο συμβεβηκεν. τρία γὰρ ἀνάγκη εἶναι, τὰ τε κινύμενον καὶ τὸ κινῆν καὶ τὸ ὧ κινεῖ. τὸ μὲν ἔν κινύμενον ἀνάγκη μὲν κινεῖσθαι, κινεῖν δ' ἐκ ἀνάγκης, τὸ δ' ὧ κινεῖ, καὶ κινεῖν καὶ κινεῖσθαι· συμμεταβάλλει γὰρ τοῦτο ἅμα καὶ κατὰ τὸ αὐτὸ τῷ κινουμένῳ ὄν. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν κατὰ τόπον κινεῖντων· ἄπτεσθαι γὰρ ἀλλήλων ἀνάγκη μέχρι τι- 15 νός· τὸ δὲ κινῆν ἔτις ὥς· εἶναι μὴ ὧ κινεῖ, ἀκίνητον. ἐπεὶ δ' ὀρώμεν τὸ ἔσχατον, οὐ κινεῖσθαι μὲν δύναται, κινήσεως δ' ἀρχὴν ἐκ ἔχει, καὶ ὁ κινεῖται μὲν, ἐχ' ὑπ' ἄλλου δὲ ἀλλ' ὑφ' αὐτῆς, εὐλογον, ἵνα μὴ ἀναγκαῖον εἴπωμεν, καὶ τὸ τρίτον· εἶναι δὲ κινεῖ ἀκίνητον ὄν. διὸ καὶ Ἀναξαγόρας ὁρ- 20 θῶς λέγει, τὸν ἔν ἀπαθὴ φάσκων καὶ ἀμιγῆ εἶναι, ἐπει- δὴ περ κινήσεως ἀρχὴν αὐτὸν ποιεῖ εἶναι· ἔτω γὰρ ἂν μό- νως κινεῖ ἀκίνητος ὄν καὶ κρατοῖ ἀμιγῆς ὄν. ἀλλὰ μὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης κινεῖται τὸ κινεῖν, εἰ δὲ μὴ κινεῖτο, οὐκ ἂν κινεῖτο, ἀνάγκη τὸ κινεῖν, ἢ 30 κινεῖται, ἦτοι οὕτω κινεῖσθαι ὥστε κατὰ τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς κινήσεως, ἢ καθ' ἕτερον. λέγω δ' ἦτοι τὸ θερμαῖνον καὶ αὐτὸ θερμαίνεσθαι καὶ τὸ ὑγιάζον, ὑγιάζεσθαι καὶ τὸ φέρον φέρεσθαι, ἢ τὸ ὑγιάζον φέρεσθαι, τὸ δὲ φέρον αὐξέσθαι. ἀλλὰ φανερόν ὅτι ἀδύνατον· δεῖ γὰρ μέχρι

3. ἂν — τινος] ἄρα — τινος ἂν *FHI*. || 4. αὐτὸ *HI*. || ἀλλὰ — 5. κινῶν *om pr F*. || 8. δὲ *H*. || 13. κινῶντος] κινουμένη ὑπὸ *FI*. || 14. τε] αὐτὸ *F*. || ὑπὸ τῆς κινουμένου *F*, ὑπὸ κινεμένου *I*. || 16. τοῖσδε *FHIK*. || 18. τὸ *om EK*. || ἀπείρων οὐδὲν ἐστὶ *pr K*. || 19. τινος] κινῶντος *K*. || 21. αὐτῆς *H*. || 22. γὰρ *om K*. || 23. ἢ αὐτῆς] αὐτῷ *F*, αὐτὸς *I*. || 25. αὐτῷ] αὐτὸ *EHI*, αὐτὸ *F*, *om K*. || 26. κινεῖται *pr F*. || ἀλλ' — κινεῖ *om I*. || αὐτὸ *om K*. || 27. ἐὰν *FHI*, εἰ *K*. || ἢ *om K*. || 28. τι καὶ ὁ *EK*. || ἴσιν *K*. || 31. κινεῖται *F*. || τῇ βακτηρίᾳ *E*. || ἄλλο τι κινεῖ *E*. || 32. τι *om K*. || τι *EH*. || 33. αὐτῷ αὐτό *F*, αὐτῷ αὐτό *I*, αὐτὸ αὐτὸ *EH*. || 34. αὐτῷ *F* et *re K*. || αὐτῷ *K*.

1. καὶ *om H*. || τὸ κινύμενον ἦτοι εὐθὺς *FHI*. || 2. κινήσεται *FHI*. || τι *F*. || 3. συμβῆσεται ταῦτα *FHI*, ταῦτα πάντα ἄτοπα συμβῆσεται *re K*. || 4. ταῦτα] πάντα *F*. || 5. τοῖς πράγμασι ὑπάρχει *FHI*. || 6. κινεῖν *EHI*. || μὴ *FI*. || 7. αἰ *om K* et *corr F*. || 8. κινῶν *F*. || 10. μὴ] μὲν μὴ *I*. || 11. εἶναι] μὴ εἶναι *EF*. || 13. γὰρ] γὰρ ἡδὲ τῆτο *H*, γὰρ τῆτο *FI*. || 14. δὲ *K*, *om FHI*. || εἶναι ἀνάγκη *H*. || 16. μὲν *om EK*. || 17. τῆτο] τήτου τὸ *E*. || 19. ἀνάγκη ἀλλήλων ἔτω μέχρι *FHI*. || μέχρι γὰρ τινος *F*. || 20. ἔτις αἰετῆ *F* et *re K*. || 22. μὲν ὑπ' ἄλλου δέ, ἀλλ' ἐχ' ὑφ' *FHI*. || 23. αὐτῆς *HI*. || 26. περ] γὰρ *E*. || εἶναι ποιεῖ *EK*. || μόνας ἂν *EK*. || 27. κινεῖ *FI*. || 29. ἢ] εἰ *EK*. || 30. ὥς] ὥς τὸ *E*. || 31. δ'] δ' ἔτι *FHIK*. || 33. αὐξάνεσθαι *EK*.

τῶν ἀτόμων διαιροῦντα λέγειν, ὅσον εἴ τι διδάσκει γεωμετρῆν, τοῦτο διδάσκεισθαι γεωμετρῆν τὸ αὐτό, ἢ εἰ ρίπτει, ρίπτεσθαι τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ῥίψεως· ἢ ἔτω μὲν μή, ἄλλο δ' ἐξ ἄλλου γένους, ὅσον τὸ φέρον μὲν αὖξεσθαι, τὸ δὲ τοῦτο αὖξον ἀλλοιοῦσθαι ὑπ' ἄλλου, τὸ δὲ τοῦτο ἀλλοῖον ἐτέραν τινα κινεῖσθαι κίνησιν. ἀλλ' ἀνάγκη 5 εἶναι· πεπερασμένοι γὰρ αἱ κινήσεις. τὸ δὲ πάλιν ἀνακάμπτειν καὶ τὸ ἀλλοῖον φάναι φέρεσθαι τὸ αὐτό ποιεῖν ἐστὶ καὶ εἰ εὐθύς ἔφη τὸ φέρον φέρεσθαι καὶ διδάσκεισθαι τὸ διδάσκον. ὁῦλον γὰρ ὅτι κινεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ 10 ἀνωτέρω κινῆτος τὸ κινούμενον πᾶν, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ προτέρου τῶν κινῶντων. ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε ἀδύνατον· τὸ διδάσκον γὰρ συμβαίνει μαθάνειν, ὡς τὸ μὲν μὴ ἔχειν τὸ δ' ἔχειν ἐπιστήμην ἀναγκαῖον. ἐτι δὲ μᾶλλον· τοῦτων ἀλογον, ὅτι συμβαίνει πᾶν τὸ κινήτικόν κινήτῳ, εἴπερ ἅπαν 15 ὑπὸ κινημένου κινεῖται τὸ κινούμενον· ἔσαι γὰρ κινήτῳ, ὥσπερ εἰ τις λέγοι πᾶν τὸ ὑγιαστικὸν καὶ ὑγιαζὼν ὑγιαστὸν εἶναι, καὶ τὸ οἰκοδομητικὸν οἰκοδομητὸν, ἢ εὐθύς ἢ διὰ πλειόνων· λέγω δ' ὅσον εἰ κινήτῳ μὲν ὑπ' ἄλλου πᾶν τὸ κινήτικόν, ἀλλ' οὐ ταύτην τὴν κίνησιν κινήτῳ ἢν κινεῖ τὸ 20 πλησίον, ἀλλ' ἐτέραν, ὅσον τὸ ὑγιαστικὸν μαθητὸν· ἀλλὰ τῷτο ἐπαναβαῖνον ἥξει ποτὲ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος, ὥσπερ εἴπομεν πρότερον. τὸ μὲν ἔν τῶν ἀδύνατον, τὸ δὲ πλάσματῶδες· ἄτοπον γὰρ τὸ ἐξ ἀνάγκης τὸ ἀλλοιωτικὸν αὖξητὸν εἶναι. ἐκ ἄρα ἀνάγκης αἰεὶ κινεῖσθαι τὸ κινούμενον ὑπ' ἄλλου, 25 καὶ τότε κινουμένου· σήσεται ἄρα. ὥς ἔστι ὑπὸ ἡρεμῆτος κινήσεται τὸ κινούμενον πρῶτον, ἢ αὐτὸ ἑαυτὸ κινήσει. ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ γε δύο σκοπεῖν πότερον αἴτιον κινήσεως καὶ ἀρχὴ τὸ αὐτὸ αὐτὸ κινῶν ἢ τὸ ὑπ' ἄλλου κινούμενον, ἐκεῖνο πᾶς ἂν θεῖ· τὸ γὰρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὃν αἴτιον αἰεὶ πρότε- 30 ρον τῷ καθ' ἕτερον καὶ αὐτῷ ὄντος. ὥς τῷτο σκεπτέον λαβῆσιν ἄλλην ἀρχήν, εἴ τι κινεῖ αὐτὸ αὐτό, πῶς κινεῖ καὶ τίνα τρόπον. ἀναγκαῖον δὲ τὸ κινούμενον ἅπαν εἶναι διαιρετὸν εἰς αἰεὶ διαιρετά· τῷτο γὰρ δέδεικται πρότερον ἐν τοῖς καθό-

λου περὶ φύσεως, ὅτι πᾶν τὸ καθ' αὐτὸ κινούμενον συνεχές. ἀδύνατον δὲ τὸ αὐτὸ αὐτὸ κινῶν πάντῃ κινεῖν αὐτὸ αὐτό· φέροιτο γὰρ ἂν ὅλον καὶ φέροι τὴν αὐτὴν φορὰν, ἐν ὃν καὶ ἄτομον τῷ εἶδει, καὶ ἀλλοιοῖτο καὶ ἀλλοιοῖ, ὥς διδάσκει 5 ἂν καὶ διδάσκειτο ἅμα, καὶ ὑγιαῖοι καὶ ὑγιαῖζοι τὴν αὐτὴν ὑγίειαν. ἐτι διώριζαι ὅτι κινεῖται τὸ κινήτῳ· τῷτο δ' ἐξὶ δυνάμει κινούμενον, ἐκ ἐντελεχείᾳ· τὸ δὲ δυνάμει εἰς ἐντελέχειαν βαδίζει. ἐξὶ δ' ἡ κίνησις ἐντελέχεια κινήτῳ ἀτελής. τὸ δὲ κινῶν ἥδη ἐνεργεῖα ἐστίν, ὅσον θερμαίνει τὸ θερμὸν καὶ ὅλως γεννᾷ τὸ ἔχον τὸ εἶδος. ὥσθ' ἅμα τὸ αὐτὸ κατὰ 10 τὸ αὐτὸ θερμὸν ἔσαι καὶ ἐ θερμὸν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ὅσων τὸ κινῶν ἀνάγκη ἔχειν τὸ συνώνυμον. τὸ μὲν ἄρα κινεῖ τὸ δὲ κινεῖται τῷ αὐτὸ αὐτὸ κινῶντος. ὅτι δ' ἐκ ἐστὶν αὐτὸ αὐτὸ κινεῖν ἔτῳς ὥσθ' ἐκάτερον ὑφ' ἐκατέρου κινεῖσθαι, ἐκ τῶνδε φανερόν. ἔτε γὰρ ἔσαι πρῶτον κινῶν οὐδὲν, εἴ γε ἐκάτερον κινήσει ἐκάτερον· τὸ γὰρ πρότερον αἰτιώτερον τῷ κινεῖσθαι τῷ ἐχομένῳ καὶ κινήσει μᾶλλον· δι- 15 χῶς γὰρ κινεῖν ἦν, τὸ μὲν τὸ ὑπ' ἄλλου κινούμενον αὐτό, τὸ δ' αὐτῷ· ἐγγύτερον δὲ τὸ πορρώτερον τῷ κινουμένου τῆς ἀρχῆς ἢ τὸ μεταξὺ. ἐτι ἐκ ἀνάγκης τὸ κινῶν κινεῖσθαι εἰ μὴ ὑφ' αὐτοῦ· κατὰ συμβεβηκὸς ἄρα ἀντικινεῖ θάτερον· ἔλαβον τοίνυν ἐνδέχεσθαι μὴ κινεῖν· ἔσαι ἄρα τὸ μὲν κινούμενον τὸ δὲ κινῶν ἀκίνητον. ἐτι ἐκ ἀνάγκης τὸ κινῶν ἀντικινεῖσθαι, ἀλλ' ἢ ἀκίνητὸν γέ τι κινεῖν ἀνάγκη ἢ αὐτὸ ὑφ' 20 αὐτῷ κινούμενον, εἴπερ ἀνάγκη αἰεὶ κίνησιν εἶναι. ἐτι ἦν κινεῖ κίνησιν, καὶ κινεῖτ' ἂν, ὥς τὸ θερμαῖνον θερμαίνεται. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦ πρώτως αὐτὸ αὐτὸ κινῶντος οὔτε ἐν μόριον οὔτε πλεῖον κινήσει αὐτὸ αὐτὸ ἕκαστον. τὸ γὰρ ὅλον εἰ κινεῖται αὐτὸ ὑφ' αὐτῷ, ἦτοι ὑπὸ τῶν αὐτῷ τινὸς κινήσεται ἢ ὅλον ὑφ' ὅλου. εἰ μὲν ἔν τῷ κινεῖσθαι τι μόριον αὐτὸ ὑφ' αὐτῷ, τῷτ' ἂν εἴη τὸ πρῶτον αὐτὸ αὐτὸ κινῶν· χωρισθὲν γὰρ τῷτο μὲν κινήσει αὐτὸ αὐτό, τὸ δὲ ὅλον ἐκέτι. εἰ δὲ ὅλον ὑφ' ὅλου κινεῖται, κατὰ συμβεβηκὸς ἂν ταῦτα κινεῖ αὐτὰ ἑαυτά. ὥς· εἰ μὴ ἀναγκαῖον, εἰλήφθω μὴ κινούμενα

2. ρίπτεσθαι *K*. || 4. φέρον μὲν] φερόμενον *E*. || αὖξασθαι *EK*. || 6. κίνησιν κινεῖσθαι *H*. || 7. γὰρ εἰσιν αἱ *FHI*. || 9. τὸ διδάσκον διδάσκεισθαι *FHI*. || 16. ὡς ἐάν *E*. || 17. λέγει *FH*. || πᾶν] ὅτι *FHI*. || ὑγιαστὸν εἶναι] καὶ ὑγιαζὼν ἔσαι *FHI*. || 18. καὶ τὸ om *pr E*. || οἰκοδομητικὸν om *K* et *pr E*. || 20. κινήτῳ *E*. || 21. μαθητικὸν *EFI*, μαθηματικὸν *K*. || 24. γὰρ τὸ ἀλλοιωτικὸν ἐξ ἀνάγκης αὖξητὸν *FHI*. || 25. αἰε] εἶναι αἰε *H*. || κινῶν *pr K*. || 27. ἢ] ἢ τὸ *F*. || αὐτὸ *FHI*. || 29. κινούμενον om *FHI*. || 30. αἰε πρότερον αἴτιον *EK*. || 31. αὐτῷ αἴτιον ὄντος *I*. || 33. τὸ om *E*. || 34. αἰε om *E*.

1. περὶ] τοῖς περὶ *EK*. || κινούμενον καθ' αὐτὸ *K*. || 2. παντὶ *E*. || ἑαυτὸ *FHI*. || 3. φέροι *E*. || ἂν om *H*. || φέροιτο *E*. || 4. καὶ] ἢ *E*. || ἀλλοιοῖτο καὶ *K*, om *E*. || 5. μαθάνει *EK*. || καὶ ὑγιαῖοι om *E*. || 7. δυνάμει εἰς] κινούμενον εἰς *EK*. || 10. γίνεταί *E*. || τὸ ante εἶδος om *HI*. || κατὰ τὸ αὐτὸ om *E*. || 12. ὅσον *pr K*, ὅσα *rc*. || 13. αὐτὸ om *E*. || 14. ἐκ om *E*. || ἔτῳ] ἐνδέχεται *HI*, ἐνδέχεται τὸ *F*. || κινῶν *EK*. || ὥσθ'] ὡς καθ' *E*. || 16. ἐκάτερον] αὐτὸ αὐτὸ *E*, αὐτὸ ἑαυτὸ *K*. || κινεῖ *F*. || ἐκάτερον om *I*, ante κινήσει ponit *H*. || αἰτιώτερον om *E*. || 18. τὸ ante ὑπ' om *FK*. || 21. ἑαυτῷ *HI*. || 22. τοίνυν ἔλαβον *pr K*, δεῖ λαβεῖν *rc*. || ἔστιν *H*, ἐτι *E*. || 24. ἢ om *E*. || τι om *FK*. || ὑπ' αὐτῷ *F*. || 26. καὶ om *EK*. || 29 et 31. ἑαυτῷ *FHI*. || 32. μὲν γὰρ τῷτο *E*. || ἑαυτὸ *FHI*. || 33. ἂν om *H*. || κινεῖ ταῦτα *FI*, κινεῖ ταῦτα *II*. || 34. ἀναγκαῖα *HI*.

ὕφ' αὐτῶν. τῆς ὅλης ἄρα τὸ μὲν κινήσει ἀκίνητον ὃν τὸ δὲ
κινήσεται· μόνως γὰρ οὕτως οἶόν τε τι αὐτοκίνητον εἶναι.
ἐτι εἴπερ ἡ ὅλη αὐτὴ αὐτὴν κινεῖ, τὸ μὲν κινήσει αὐτῆς, τὸ
δὲ κινήσεται. ἡ ἄρα ΑΒ ὕφ' αὐτῆς τε κινήσεται καὶ ὑπὸ
τῆς Α. ἐπεὶ δὲ κινεῖ τὸ μὲν κινούμενον ὑπ' ἄλλης τὸ δ' ἀκίνη-
τον ὃν, καὶ κινεῖται τὸ μὲν κινῶν τὸ δὲ ὅδεν κινῶν, τὸ αὐτὸ
αὐτὸ κινῶν ἀνάγκη ἐξ ἀκινήτου εἶναι κινῶτος δέ, καὶ ἐτι ἐκ
κινημένου μὴ κινῶτος δ' ἐξ ἀνάγκης, ἀλλ' ὁποτέρ' ἐτυχεν.
ἔσω γὰρ τὸ Α κινῶν μὲν ἀκίνητον δέ, τὸ δὲ Β κινούμενον τε
ὑπὸ τῆς Α καὶ κινῶν τὸ ἐφ' ᾧ Γ, τῷτο δὲ κινούμενον μὲν ὑπὸ 10
τῆς Β, μὴ κινῶν δὲ μηδέν· εἴπερ γὰρ καὶ διὰ πλείονων ἥξει
ποτέ εἰς τὸ Γ, ἔσω δὲ ἐνὸς μόνου. τὸ δὲ ἅπαν ΑΒΓ αὐτὸ
ἑαυτὸ κινεῖ. ἀλλ' ἐὰν ἀφέλῃ τὸ Γ, τὸ μὲν ΑΒ κινήσει
αὐτὸ ἑαυτό, τὸ μὲν Α κινῶν τὸ δὲ Β κινούμενον, τὸ δὲ Γ ὅ
κινήσει αὐτὸ ἑαυτό, ὅδ' ὅλως κινήσεται. ἀλλὰ μὴν ὅδ' ἡ 15
ΒΓ κινήσει αὐτὴ ἑαυτὴν ἄνευ τῆς Α· τὸ γὰρ Β κινεῖ τῷ
κινεῖσθαι ὑπ' ἄλλου, ὅ τῷ ὕφ' αὐτῆς τινὸς μέρους. τὸ ἄρα
ΑΒ μόνον αὐτὸ ἑαυτὸ κινεῖ. ἀνάγκη ἄρα τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ
κινῶν ἔχειν τὸ κινῶν ἀκίνητον δέ, καὶ τὸ κινούμενον μηδέν
δὲ κινῶν ἐξ ἀνάγκης, ἀπτόμενα ἥτοι ἄμφω ἀλλήλων ἢ 20
θατέρου θατέρον. εἰ μὲν οὖν συνεχῆς ἐστὶ τὸ κινῶν (τὸ γὰρ
κινούμενον ἀναγκαῖον εἶναι συνεχῆς), δῆλον ὅτι τὸ πᾶν αὐτὸ
ἑαυτὸ κινεῖ ὅ τῷ αὐτῷ τι εἶναι τοιοῦτον οἶον αὐτὸ αὐτὸ κι-
νεῖν, ἀλλ' ὅλον κινεῖ αὐτὸ ἑαυτό, κινούμενον τε καὶ κινῶν
τῷ αὐτῷ τι εἶναι τὸ κινῶν καὶ τὸ κινούμενον. ὅ γὰρ ὅλον κι- 25
νεῖ ὅδ' ὅλον κινεῖται, ἀλλὰ κινεῖ μὲν τὸ Α, κινεῖται δὲ τὸ
Β μόνον· τὸ δὲ Γ ὑπὸ τῆς Α ἐκείτι· ἀδύνατον γάρ. ἀπορίαν
δ' ἔχει, ἐὰν ἀφέλῃ τις ἡ τῆς Α, εἰ συνεχῆς τὸ κινῶν μὲν
ἀκίνητον δέ, ἢ τῆς Β τῆς κινουμένης· ἡ λοιπὴ ἄρα κινήσει
τῆς Α ἢ τῆς Β κινήσεται; εἰ γὰρ τῷτο, ἐκ ἂν εἴη πρῶ- 30
τως κινουμένη ὕφ' αὐτῆς ἢ ΑΒ· ἀφαιρεθείσης γὰρ ἀπὸ
τῆς ΑΒ, ἐτι κινήσει ἑαυτὴν ἢ λοιπὴ ΑΒ. ἢ δυνάμει μὲν

ἐκάτερον ὅδεν καλύει ἢ θατέρον τὸ κινούμενον διαιρετὸν εἶναι,
ἐντελεχεῖα δ' ἀδιαίρετον· ἐὰν δὲ διαιεσθῇ, μηκέτι εἶναι ἔχον
τὴν αὐτὴν δύναμιν· ὥς' ὅδεν καλύει ἐν διαιετοῖς δυνάμει
πρώτως ἐνεῖναι. φανερόν τοίνυν ἐκ τούτων ὅτι ἐστὶ τὸ πρώτως
κινῶν ἀκίνητον· εἴτε γὰρ εὐθὺς ἴσται τὸ κινούμενον, ὑπὸ τι-
νος δὲ κινούμενον, εἰς ἀκίνητον τὸ πρῶτον, εἴτε εἰς κινού-
μενον μὲν, αὐτὸ δ' αὐτὸ κινῶν καὶ ἰσταν, ἀμφοτέρως
συμβαίνει τὸ πρώτως κινῶν ἐν ἅπασιν εἶναι τοῖς κινουμέ-
νοις ἀκίνητον.

Ἐπεὶ δὲ δεῖ κινήσιν αἰε εἶναι καὶ μὴ διαλείπειν, ἀν- 6
ἀγκη εἶναι τι ὃ πρῶτον κινεῖ, εἴτε ἐν εἴτε πλείω, καὶ τὸ
πρῶτον κινῶν ἀκίνητον. ἔκαστον μὲν ἐν αἰδίον εἶναι τῶν ἀκι-
νήτων μὲν κινῶντων δὲ ὅδεν πρὸς τὸν νῦν λόγον· ὅτι δ' ἀναγ-
καῖον εἶναι τι τὸ ἀκίνητον μὲν αὐτὸ πάσης τῆς ἐκτὸς μετα-
βολῆς, καὶ ἀπλῶς καὶ κατὰ συμβεβηκός, κινήτικόν δ'
ἐτέρου, δῆλον ὡς σκοπεῖσιν. ἔσω δ', εἰ τις βύλεται, ἐπὶ
τινῶν ἐνδεχόμενον ὥς' εἶναι ποτε καὶ μὴ εἶναι ἄνευ γενέ-
σεως καὶ φθορᾶς· τάχα γὰρ ἀναγκαῖον, εἴ τι ἀμερές ὅτε
μὲν ἔστιν ὅτε δὲ μὴ ἔστιν ἄνευ τῆς μεταβάλλειν, ὅτε μὲν εἴ-
ναι ὅτε δὲ μὴ εἶναι πᾶν τὸ τοιοῦτον. καὶ τῶν ἀρχῶν τῶν
ἀκινήτων μὲν κινήτικῶν δ' ἐνίας ὅτε μὲν εἶναι ὅτε δὲ μὴ εἴ-
ναι, ἐνδεχέσθω καὶ τοῦτο. ἀλλ' ὅ τι πάσας γε δυνατόν·
δῆλον γὰρ ὡς αἰτίον τι τοῖς αὐτὰ ἑαυτὰ κινῶσιν ἐστὶ τῷ ὅτε
μὲν εἶναι ὅτε δὲ μὴ. τὸ μὲν γὰρ αὐτὸ ἑαυτὸ κινῶν ἅπαν
ἔχειν ἀνάγκη μέγεθος, εἰ μηδὲν κινεῖται ἀμερές, τὸ δὲ κι- 25
νῶν ὅδεμιά ἀνάγκη ἐκ τῶν εἰρημένων. τῷ δὲ τὰ μὲν γίγνε-
σθαι τὰ δὲ φθίρεσθαι, καὶ τῷτι εἶναι συνεχῶς, ὅδεν αἰτίον
τῶν ἀκινήτων μὲν μὴ αἰε δ' ὄντων, οὐδ' αὖ τῶν αἰε μὲν
ταδὶ κινῶντων, τῶν δ' ἑτέρα. τῷ γὰρ αἰε καὶ συνεχῶς ἔτε
ἔκαστον αὐτῶν αἰτίον ἔτε πάντα· τὸ μὲν γὰρ ὅτως ἔχειν
αἰδίον καὶ ἐξ ἀνάγκης, τὰ δὲ πάντα ἄπειρα, καὶ ἐχ' ἅμα
πάντα ὄντα. δῆλον τοίνυν ὅτι, εἰ καὶ μυριάκις εἶναι ἀρχαὶ

1. ὃν om E. || 2. μόνως — εἶναι om E et pr K. || αὐτὸ κινήτον H. || 4. κινήσεται FI. || κινήσεται FHI. || 5. ἐπειδὴ FHIK. || 6. ἑαυτὸ FI. || 9. δὲ om E. || 10. ὅ FHI. || 11. ἐπεὶ E. || πολλῶν EK. || ἥξει — 12. τὸ Γ om E. || 12. Α] τὸ α E. || 13. αὐτὸ FK. || ὃν K. || αὐτὸ ἑαυτὸ κινήσει FHI. || 14. μὲν γὰρ α FH. || 15. ἢ] τὸ K. || 16. αὐτὸ ἑαυτὸ K. || γάρ] δὲ H, μὲν γὰρ F. || τῷ] τὸ K. || 17. ὑπ' ἄλλου κινεῖσθαι FHI. || 18. αὐτὸ FHI. || ἄρα] γὰρ E. || 19. καὶ om E. || 20. ἥτοι] ὅ H, δὲ ἥτοι FK. || 21. τὸ μὲν γὰρ EK. || 22. συνεχῆς ἀναγκαῖον εἶναι FHI. || δῆλον] ἄψεται ἐκάτερον ἐκατέρω δῆλον I. || ὅτι] δὲ ὅτι FHI. || 23. τι εἶναι τι α. E. || κινεῖν ἑαυτὸ F. || 24. κινεῖ] κινεῖν H. || δὲ EFHI. || 26. κινεῖται ἀλλὰ om E. || μὲν ἢ τὸ E. || τὸ δὲ β κινεῖται FHI, κινεῖται δὲ ἢ τὸ β E. || 27. τὸ δὲ Γ — γὰρ om E. || Α] β FHI. || 28. ὃν H. || 31. ἢ] ἢ τὸ F. || 32. αὐτὴν EFH. || Α] ἢ α K.

3. δύναμιν] φύσιν EK. || ἐν om I. || 4. πρῶτον H. || ἐν εἶναι HI, ἐν εἶναι τι K. τι etiam E. || πρῶτον EK. || 8. πρῶτον EK. || κινῶν om EK. || ἐν om pr K. || πᾶσιν E. || 10. εἶναι αἰε HK. || διαλείπειν K. || ἀναγκαῖον FHI. || 11. τι εἶναι FHI. || εἴτε ἐν ἐν FH. || 12. πρώτως H. || ἴδιον E. || 14. τὸ] τὸ αἰε K. || αὐτὸ καὶ πάσης K. || τῆς] τε F, om EK. || 15. καὶ post ἀπλῶς om E. || 18. ὅ, μὲν ἔστιν ὅ, δὲ E. || 20. πᾶν — 21. μὴ εἶναι om F. || 22. γε πάσας EF. || 23. τι om E. || ἐστὶ τι τοῦ E. || 24. μὴ] μὴ εἶναι FHI. || ἀνάγκη ἅπαν μέγεθος ἔχειν FHI. || 26. δὲ E. || 29. ταδὶ] αὐτὰ E. || καὶ om F. || 30. οὕτε πάντα αἰτία EK.

τῶν ἀκινήτων μὲν κινουστῶν δέ, καὶ πολλὰ τῶν αὐτὰ ἑαυτὰ
κινόντων φθίρεται, τὰ δ' ἐπιγίνεται, καὶ τότε μὲν ἀκίνητον
ὃν τότε κινεῖ, ἕτερον δὲ τοδί· ἀλλ' ὅθεν ἥττον ἔστι τι ὃ πε-
ριέχει, καὶ τῆτο παρ' ἑκασον, ὃ ἐστὶν αἴτιον τῷ τὰ μὲν εἴ-
ναι τὰ δὲ μὴ καὶ τῆς συνεχῆς μεταβολῆς· καὶ τῆτο μὲν
5 τῆτοις, ταῦτα δὲ τοῖς ἄλλοις αἴτια κινήσεως. εἴπερ ἔν αἰ-
τίος ἡ κίνησις, αἰδίδιον καὶ τὸ κινῶν ἔσαι πρῶτον, εἰ ἔν· εἰ
δὲ πλείω, πλείω τὰ αἰδία. ἐν δὲ μᾶλλον ἢ πολλὰ καὶ
πεπερασμένα ἢ ἄπειρα δεῖ νομίζειν. τῶν αὐτῶν γὰρ συμ-
βαινόντων αἰεὶ τὰ πεπερασμένα μᾶλλον ληπτέον· ἐν γὰρ
10 τοῖς φύσει δεῖ τὸ πεπερασμένον καὶ τὸ βέλτιον, ἂν ἐνδέχθη-
ται, ὑπάρχειν μᾶλλον. ἰκανὸν δὲ καὶ εἰ ἔν, ὃ πρῶτον τῶν
ἀκινήτων αἰδίδιον ὃν ἔσαι ἀρχὴ τοῖς ἄλλοις κινήσεως. φανε-
ρὸν δὲ καὶ ἐκ τοῦδε ὅτι ἀνάγκη εἶναι τι ἐν καὶ αἰδίδιον τὸ
πρῶτον κινῶν. δέδεικται γὰρ ὅτι ἀνάγκη αἰεὶ κίνησιν εἶναι.
15 εἰ δὲ αἰεὶ, ἀνάγκη καὶ συνεχῆ εἶναι· καὶ γὰρ τὸ αἰεὶ συνε-
χές, τὸ δ' ἐφεξῆς ἢ συνεχές. ἀλλὰ μὴν εἴ γε συνεχές,
μία· μία δ', εἰ ὑφ' ἐνός τε τῷ κινῶντος καὶ ἐνός τῷ κινου-
μένου· εἰ γὰρ τι ἄλλο καὶ ἄλλο κινήσει, ἢ συνεχές ἢ
ὅλη κίνησις, ἀλλ' ἐφεξῆς. ἐκ τε δὴ τῶν πιεσέουσιν ἂν
20 τις εἶναι τι πρῶτον ἀκίνητον, καὶ πάλιν ἐπιβλέψας ἐπὶ τὰς
ἀρχὰς τῶν κινόντων. τὸ μὲν δὴ εἶναι ἅττα τῶν ὄντων ἃ ὅτε
μὲν κινεῖται ὅτε δ' ἡρεμεῖ φανερόν. καὶ διὰ τούτου γέγονε
ἄλλοις ὅτι ἔτε πάντα κινεῖται ἔτε πάντα ἡρεμεῖ ἔτε τὰ μὲν
αἰεὶ ἡρεμεῖ τὰ δ' αἰεὶ κινεῖται· τὰ γὰρ ἐπαμφοτερίζοντα
25 καὶ δύνανται ἔχοντα τοῦ ὅτε μὲν κινεῖσθαι ὅτε δ' ἡρεμεῖν
δείκνυσσι περὶ αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα ὅλα πᾶσι,
βουλόμεθα δὲ δεῖξαι καὶ τοῖν δυοῖν ἑκατέραν τὴν φύσιν,
ὅτι ἔστι τὰ μὲν αἰεὶ ἀκίνητα τὰ δ' αἰεὶ κινύμενα, προϊόντες
δ' ἐπὶ τῆτο καὶ θέντες ἅπαν τὸ κινύμενον ὑπο τινος κινεῖ-
30 σθαι, καὶ τῶτ' εἶναι ἢ ἀκίνητον ἢ κινύμενον, καὶ κινύμενον
ἢ ὑφ' αὐτῷ ἢ ὑπ' ἄλλου αἰεὶ, προήλθομεν ἐπὶ τὸ λαβεῖν
ὅτι τῶν κινουμένων ἐστὶν ἀρχὴ κινουμένων μὲν ὃ αὐτὸ ἑαυτὸ

κινεῖ, πάντων δὲ τὸ ἀκίνητον· ὁρῶμεν δὲ καὶ φανερώς ὄντα
τοιαῦτα ἃ κινεῖ αὐτὰ ἑαυτά, οἷον τὸ τῶν ἐμφύχων καὶ τὸ
τῶν ζώων γένος. ταῦτα δὴ καὶ δόξαν παρῆχε μὴ ποτ' ἐν-
δέχεται κίνησιν ἐγγίνεσθαι μὴ ὅσαν ὅλως, διὰ τὸ ἐν τῆτοις
ὁρᾶν ἡμᾶς τῆτο συμβαῖνον· ἀκίνητα γὰρ ποτε ὄντα κινεῖ-
ται πάλιν, ὡς δοκεῖ. τῆτο δὴ δεῖ λαβεῖν, ὅτι μίαν κίνησιν
αὐτὰ κινεῖ, καὶ ὅτι ταύτην ἢ κυρίως· ἢ γὰρ ἐξ αὐτῷ τὸ
αἴτιον, ἀλλ' ἔνεστιν ἄλλαι κινήσεις φυσικαὶ τοῖς ζώοις, ἃς
ἢ κινῶνται δι' αὐτῶν, οἷον αὖξισις φθίσις ἀναπνοή, ἃς κι-
νεῖται τῶν ζώων ἑκασον ἡρεμοῦν καὶ οὐ κινύμενον τὴν ὑφ'
αὐτῷ κίνησιν. τῆτου δ' αἴτιον τὸ περιέχον καὶ πολλὰ τῶν
εἰσιόντων, οἷον ἐνίων τροφή· πεπτομένης γὰρ καθευδουσι,
διακρινόμενης δ' ἐγείρονται καὶ κινῶσιν ἑαυτὰς, τῆς πρώτης
ἀρχῆς ἐξῶθεν ὅσης. διὸ ἐκ αἰεὶ κινῶνται συνεχῶς ὑφ' αὐ-
τῶν· ἄλλο γὰρ τὸ κινῶν αὐτὸ κινύμενον καὶ μεταβάλλον
πρὸς ἑκασον τῶν κινόντων ἑαυτά. ἐν πᾶσι δὲ τῆτοις κινεῖ-
ται τὸ κινῶν πρῶτον καὶ τὸ αἴτιον τοῦ αὐτὸ ἑαυτὸ κινεῖν
ὑφ' αὐτῷ, κατὰ συμβεβηκὸς μέντοι· μεταβάλλει γὰρ τὸν
τόπον τὸ σῶμα, ὥς τε καὶ τὸ ἐν τῷ σώματι ὃν καὶ τὸ ἐν
τῇ μοχλείᾳ κινῶν ἑαυτό. ἐξ ὧν ἔστι πιεσέεται ὅτι εἰ τί ἐστὶ
τῶν ἀκινήτων μὲν κινουμένων δὲ καὶ αὐτῶν κινουμένων κατὰ
συμβεβηκός, ἀδύνατον συνεχῆ κίνησιν κινεῖν· ὥστ' εἴπερ
ἀνάγκη συνεχῶς εἶναι κίνησιν, εἶναι τι δεῖ τὸ πρῶτον κινῶν
ἀκίνητον, καὶ μὴ κατὰ συμβεβηκός, εἰ μέλλει, καθάπερ
εἴπομεν, ἔσεσθαι ἐν τοῖς οὖσιν ἄπαστος τις καὶ ἀθάνατος
κίνησις, καὶ μένειν τὸ ὃν αὐτὸ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ·
τῆς γὰρ ἀρχῆς μενέσης ἀνάγκη καὶ τὸ πᾶν μένειν συνεχές
ὃν πρὸς τὴν ἀρχήν. οὐκ ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ τὸ κινεῖσθαι κατὰ
συμβεβηκός ὑφ' αὐτῷ καὶ ὑφ' ἑτέρου· τὸ μὲν γὰρ ὑφ'
ἐτέρου ὑπάρχει καὶ τῶν ἐν τῷ ἱρανῷ ἐνίαις ἀρχαῖς, ὅσα
πλείους φέρεται φοράς, θάτερον δὲ τοῖς φθαρτοῖς μόνον.
ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἐστὶ τι αἰεὶ τοῖστον, κινῶν μὲν τι ἀκίνητον
δὲ αὐτὸ καὶ αἰδίδιον, ἀνάγκη καὶ τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆτου κι-

1. μὲν om E. || αὐτὰ FH. || 2. τὰ] τινὰ H. || ἀκίνητον F. || 3. τότε δὲ κινεῖ E. || δ] δ καὶ E. || 8. τὰ αἰδία πλείω K. ||
11. δὲ] δὴ E. || τὸ post καὶ om E. || ἐν FH. || 12. εἰ om EK. || 13. ὃν om E. || 14. ἐν] αἰ H. || 15. κίνησιν αἰεὶ εἶναι
HI, εἶναι κίνησιν αἰεὶ F. || 16. αἰεὶ] δεῖ FH et pr I, δεῖ αἰεὶ κίνησιν εἶναι rc K. || καὶ ante σ. om EK. || αἰεὶ] αἰεὶ εἶναι F et rc K. ||
17. γε om FI. || 18. εἰ] ἢ EIK, om H. || ἐφ' I. || καὶ ὑφ' ἐνός E. || 19. γὰρ τι] τι γὰρ I, γὰρ καὶ F, γὰρ EK. || 22. ὄντων
om K. || 23. τῆτο γεγονός E. || 25. αἰεὶ om I. || 26. ὅτε μὲν om EK. || ὅτε δ'] καὶ EK. || 28. ἐκάτερον E. || 31. καὶ κινύμενον
om F. || 32. ἢ om E. || ἑαυτῷ H. || προσήλθομεν E. || 33. ἐστὶν om E. || κινύμενον K. || μὲν om E.
3. δὴ om E. || ἐνδέχεται H. || 5. ἡμᾶς ὁρᾶν FH. || ὄντα ποτὲ FH. || 9. ἐαυτῶν FH. || 11. τῶν FK. || 12. ἐνίων ἢ τροφή·
πεπτομένων μὲν γὰρ K. || 14. ἐαυτῶν FH. || 16. ἐαυτό HI. || 17. πρώτως κινῶν F. || τὸ om E. || 18. ἐαυτῷ F. || 19. τὸ ante ἐν
om I. || τὸ ἐν] ὡς rc K, om HIK. || 21. αὐτὸ E, ἐαυτὰ K. || κινουμένων om EK. || 22. κινεῖν om E. || 23. τι] τι πρῶτον I. ||
24. μὴ om H. || εἰ μέλλει om E. || 25. εἴπομεν ἔμπροσθεν ἔσεσθαι E. || ἔσεσθαι ante καθάπερ K, post ὅσον FHI. || τις om E,
post ἀθάνατος ponit I. || 26. ἐν αὐτῷ] ἐαυτῷ I, ἐν αὐτῷ F. || 27. συνεχές ὃν μένειν I. || 28. τὸ ante κινεῖσθαι om E. || 29. ἐαυτοῦ
FHI. || 30. ὑπάρχειν I. || 32. γε om FHI. || τοῖστο HI. || μέντοι I. || 33. καὶ αὐτὸ I. || ὑπὸ τῆτου om F, post κινούμενον po-
nunt HI.

νούμενον αἰδίον εἶναι. ἔστι δὲ τοῦτο δῆλον μὲν καὶ ἐκ τοῦ
μὴ ἄν' ἄλλως εἶναι γένεσιν καὶ φθοράν καὶ μεταβολὴν τοῖς
ἄλλοις, εἰ μὴ τι κινήσει κινούμενον· τὸ μὲν γὰρ ἀκίνητον
τὴν αὐτὴν αἰεὶ κινήσει τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ μίαν κίνησιν,
ἄτε ὕδεν αὐτὸ μεταβάλλον πρὸς τὸ κινούμενον· τὸ δὲ κινού- 5
μενον ὑπὸ τῆς κινουμένου μὲν, ὑπὸ τῆς ἀκινήτου δὲ κινουμένου
ἤδη, διὰ τὸ ἄλλως καὶ ἄλλως ἔχειν πρὸς τὰ πράγματα,
ὃ τῆς αὐτῆς ἔσαι κινήσεως αἷτιον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν ἐναν-
τίοις εἶναι τόποις ἢ εἰδεσιν ἐναντίως παρέξεται κινούμενον
ἕκαστον τῶν ἄλλων, καὶ ὅτε μὲν ἡρεμῶν ὅτε δὲ κινούμενον. 10
φανερὸν δὲ γέγονεν ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ ὃ κατ' ἀρχὰς
ἠπορεύμεν, τί δὴ ποτε ὃ πάντα ἢ κινεῖται ἢ ἡρεμεῖ, ἢ τὰ
μὲν κινεῖται αἰεὶ τὰ δ' αἰεὶ ἡρεμεῖ, ἀλλ' ἔνια ὅτε μὲν ὅτε
δ' ἔ. τῆτου γὰρ τὸ αἷτιον δῆλόν ἐστι νῦν, ὅτι τὰ μὲν ὑπὸ
ἀκινήτου κινεῖται αἰδίου, διὸ αἰεὶ μεταβάλλει, τὰ δ' ὑπὸ 15
κινουμένου καὶ μεταβάλλοντος, ὥς τε καὶ αὐτὰ ἀναγκαῖον
μεταβάλλειν. τὸ δ' ἀκίνητον, ὥσπερ εἰρηται, ἄτε ἀπλῶς
καὶ ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ αὐτῷ διαμένον, μίαν καὶ ἀπλὴν
κινήσει κίνησιν.

7 Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλην ποιησαμένοις ἀρχὴν μάλ- 20
λον ἔσαι περὶ τῶν φανερόν. σκεπτόεν γὰρ πότερον ἐνδέ-
χεται τινα κίνησιν εἶναι συνεχῇ ἢ ἔ, καὶ εἰ ἐνδέχεται, τίς
αὕτη, καὶ τίς πρώτη τῶν κινήσεων· δῆλον γὰρ ὡς εἴπερ
ἀναγκαῖον μὲν αἰεὶ κίνησιν εἶναι, πρώτη δ' ἡδε καὶ συνεχῆς,
ὅτι τὸ πρῶτον κινῶν κινεῖ ταύτην τὴν κίνησιν, ἣν ἀναγκαῖον 25
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν εἶναι καὶ συνεχῇ καὶ πρώτῃ. τριῶν δ'
ἔσων κινήσεων, τῆς τε κατὰ μέγεθος καὶ τῆς κατὰ πάθος
καὶ τῆς κατὰ τόπον, ἣν καλεῖμεν φορὰν, ταύτην ἀναγκαῖον
εἶναι πρώτην. ἀδύνατον γὰρ αὐξῆσιν εἶναι ἀλλοιώσεως μὴ
προὔπαρχουσας· τὸ γὰρ αὐξανόμενον ἔστι μὲν ὡς ὁμοίῳ αὐ- 30
ξάνεται, ἔστι δ' ὡς ἀνομοίῳ· τροφή γὰρ λέγεται τῷ ἐναν-
τίῳ τὸ ἐναντίον. προσγίνεται δὲ πᾶν γινόμενον ὅμοιον ὁμοίῳ.
ἀνάγκη οὖν ἀλλοίωσιν εἶναι τὴν εἰς τὰναντία μεταβολήν.

ἀλλὰ μὴν εἴ γε ἀλλοιοῦνται, δεῖ τι εἶναι τὸ ἀλλοιοῦν καὶ
ποῖον ἐκ τῆς δυνάμει θερμῆς τὸ ἐνεργεῖα θερμὸν. δῆλον οὖν
ὅτι τὸ κινῶν ἔχει ὁμοίως ἔχει, ἀλλ' ὅτε μὲν ἐγγύτερον ὅτε
δὲ πορρώτερον τῆς ἀλλοιουμένου ἐστίν. ταῦτα δ' ἀνευ φορᾶς
ἔκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν. εἰ ἄρα ἀνάγκη αἰεὶ κίνησιν εἶναι,
ἀνάγκη καὶ φορὰν αἰεὶ εἶναι πρώτην τῶν κινήσεων, καὶ φο-
ρᾶς, εἰ ἐστίν ἢ μὲν πρώτη ἢ δ' ὑστέρα, τὴν πρώτην. ἔτι δὲ
πάντων τῶν παθημάτων ἀρχὴ πύκνωσις καὶ μάνωσις· καὶ
γὰρ βαρὺ καὶ κῆφον καὶ μαλακὸν καὶ σκληρὸν καὶ θερμὸν
καὶ ψυχρὸν πυκνότητες δοκῶσι καὶ ἀραιότητες εἶναι τινες.
πύκνωσις δὲ καὶ μάνωσις σύγκρισις καὶ διάκρισις, καθ' ἃς
γένεσις καὶ φθορὰ λέγεται τῶν ὄντων. συγκρινόμενα δὲ καὶ
διακρινόμενα ἀνάγκη κατὰ τὸν τρόπον μεταβάλλειν. ἀλλὰ μὴν
καὶ τῆς αὐξανόμενου καὶ φθίνοντος μεταβάλλει κατὰ τὸν
τὸ μέγεθος. ἔτι καὶ ἐντεῦθεν ἐπισκοπήσιν ἔσαι φανερόν ὅτι
ἢ φορὰ πρώτη. τὸ γὰρ πρῶτον ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
οὕτω καὶ ἐπὶ κινήσεως ἂν λέγοιτο πλεοναχῶς. λέγεται δὲ
πρότερον, ἔτι μὴ ὅντος ἔκ ἔσαι τὰλλα, ἐκείνο δ' ἀνευ τῶν
ἄλλων, καὶ τὸ τῷ χρόνῳ, καὶ τὸ κατ' ὅσιν. ὥς· ἐπεὶ κί-
νησιν μὲν ἀναγκαῖον εἶναι συνεχῶς, εἴη δ' ἂν συνεχῶς ἢ ἢ
συνεχῆς ἢ ἢ ἐφεξῆς, μᾶλλον δ' ἢ συνεχῆς, καὶ βέλτιον
συνεχῇ ἢ ἐφεξῆς εἶναι, τὸ δὲ βέλτιον αἰεὶ ὑπολαμβάνομεν
ἐν τῇ φύσει ὑπάρχειν, ἂν ἢ δυνατόν, δυνατόν δὲ συνεχῇ
εἶναι (δειχθήσεται δ' ὑσέρον· νῦν δὲ τῷ ὑποκείσθω), καὶ
ταύτην ὕδατιαν ἄλλην οἶόν τ' εἶναι ἀλλ' ἢ φορὰν, ἀνάγκη
τὴν φορὰν εἶναι πρώτην. ὕδατιαν γὰρ ἀνάγκη ἔτε αὐξέσθαι
ἔτε ἀλλοιοῦσθαι τὸ φερόμενον, οὐδὲ δὴ γίνεσθαι ἢ φθείρε-
σθαι· τῶν δὲ ὕδατιαν ἐνδέχεται τῆς συνεχῆς μὴ οὕσης,
ἣν κινεῖ τὸ πρῶτον κινῶν. ἔτι χρόνῳ πρώτη· τοῖς γὰρ αἰ-
δίοις μόνον ἐνδέχεται κινεῖσθαι ταύτην. ἀλλ' ἐφ' ἐνὸς μὲν
ὁτοῦν τῶν ἐχόντων γένεσιν τὴν φορὰν ἀναγκαῖον ὑσάτην εἶ-
ναι τῶν κινήσεων· μετὰ γὰρ τὸ γενέσθαι πρῶτον ἀλλοιώ-
σις καὶ αὐξῆσις, φορὰ δ' ἡδη τετελείωμένων κινήσις ἐστίν.

3. γὰρ] ἀρ *E.* || 4. τὴν αὐτὴν *om EK.* || τὸν αὐτὸν κινήσει *K.* || 5. τὸ δὲ κινούμενον *om E.* || 6. ὑπὸ τῆς κινουμένου μὲν *om EK.* ||
δὲ] ἢ *K.* || 7. ἡδη post ἔχειν *E.* || 8. ἐν *om E.* || 10. καὶ *om I.* || 11. δὲ *E.* || 12. ἢ *om H.* || ἡρεμεῖ ἢ κινεῖται *FHI.* ||
13. αἰεὶ κινεῖται *FHI.* || αἰεὶ ante ἡρ. *om E.* || 15. μεταβ.] κινεῖται *EK.* || 16. ἀναγκαῖον καὶ αὐτὰ *I.* || 17. ἄτε *om E.* || 21. ἔσαι
om I. || εἶναι τινα κίνησιν ἐνδέχεται *HI* et *omisso* εἶναι *F.* || 24. κίνησιν μὲν αἰεὶ *I.* || εἶναι *om K.* || 25. ἣν *om E.* || 26. καὶ
post εἶναι *om EK.* || 27. κατὰ τὸ μέγεθος *FHI.* || κατὰ τὸ πάθος *HI.* || 29. πρῶτον *E.* || 30. ὑπαρχούσης *E.* || αὐξανόμενον *F.* ||
31. τὸ γὰρ ἐναντίον τροφή λέγεται τῷ ἐναντίῳ *FHI.* || 32. προσγίνεσθαι *K.* || 33. εἶναι post μεταβολήν *H.*

1. δεήσει εἶναι *FHI.* || 2. τὸ *om EK.* || ἔν] ὅν ἐστίν *FHI.* || 3. ὅτε — ὅτε] ποτὲ — ποτὲ *F,* ποτὲ — ποτὲ *HI.* || 5. εἰ *om E.* ||
κίνησιν αἰεὶ ἀνάγκη *H.* || 6. εἶναι αἰεὶ *H.* || vocis φορᾶς litteram ε corr *E.* || 11. ἄς] ἄς καὶ *F.* || 14. καὶ ante φθ. *om F.* || 15. ἐν-
ταῦθα *F.* || 16. καὶ *om EK.* || ἐφ' ἐτέρων *EK.* || 17. ἐπὶ τῆς κ. *F.* || ἂν *om EHK.* || λέγεται *K,* λέγοιτο πρῶτον *FI.* || 19. τὸ
ante κατ' *om E.* || 20. μὲν *om H.* || εἴη δ' ἂν συνεχῶς ἢ *om E.* || ἢ *om K.* || 21. συνεχῆς ὅσα ἢ εἰ ἐφ. *K,* συνεχῆς ἢ ἐφεξῆς
E. || 23. ἐάν *FHI.* || εἴη *E.* || δὲ] δ' ἐστὶ *FHI.* || 25. ἄλλην *om FHI.* || ἀλλὰ φ. *FHIK.* || 26. αὐξανέσθαι *FHIK.* || 29. πρώτη
E. || 30. ἐνδέχεται μόνον *FI,* ἐνδέχεται μόνον *H.* || ἐν *I.* || 31. τῶν ἐχόντων ὁτοῦν *F.* || τῶν κινήσεων εἶναι *E.* || 32. ἀλλοίωσιν καὶ
αὐξῆσιν *F,* αὐξῆσις καὶ ἀλλοιώσις *K.* || 33. τελευτούμενων *H,* τελευτούμενων *FI.*

ἀλλ' ἕτερον ἀνάγκη κινούμενον εἶναι κατὰ φοράν πρότερον, ὃ καὶ τῆς γενέσεως αἷτιον ἔσαι τοῖς γινομένοις, ἢ γινόμενον, οἷον τὸ γενήσθαι τῷ γεννηθέντος, ἐπεὶ δόξειε γ' ἂν ἡ γένεσις εἶναι πρώτη τῶν κινήσεων διὰ τῆτο, ὅτι γενέσθαι δεῖ τὸ πρᾶγμα πρῶτον. τὸ δ' ἐφ' ἐνὸς μὲν οὐκ ἔστι τῶν γινομένων ὥτως ἔχει, 5 ἀλλ' ἕτερον ἀναγκαῖον πρότερον τι κινεῖσθαι τῶν γινομένων ὃν αὐτὸ καὶ μὴ γινόμενον, καὶ τέτοιον ἕτερον πρότερον. ἐπεὶ δὲ γένεσιν ἀδύνατον εἶναι πρώτην (πάντα γὰρ ἂν εἴη τὰ κινούμενα φθορά), ὁῦλον ὡς ἔδὲ τῶν ἐφεξῆς κινήσεων ὑδεμία προτέρα· λέγω δ' ἐφεξῆς αὐξήσιν, εἴτ' ἀλλοιώσιν καὶ φθί- 10 σιν καὶ φθοράν· πᾶσαι γὰρ ὕστεραι γενέσεως, ὥς· εἰ μὴδὲ γένεσις προτέρα φορᾶς, ἔδὲ τῶν ἄλλων ὑδεμία μεταβολῶν. ὁλως δὲ φαίνεται τὸ γινόμενον ἀτελὲς καὶ ἐπ' ἀρχὴν ἰόν, ὥς· τὸ τῇ γενέσει ὕστερον τῇ φύσει πρότερον εἶναι. τελευταῖον δὲ φορά· πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἐν γενέσει. διὸ τὰ μὲν ὁλως 15 ἀκίνητα τῶν ζώων δι' ἐνδειαν τοῦ ὀργάνου, οἷον τὰ φυτὰ καὶ πολλὰ γένη τῶν ζώων, τοῖς δὲ τελειούμενοις ὑπάρχει. ὥς· εἰ μᾶλλον ὑπάρχει φορά τοῖς μᾶλλον ἀπειληφόσι τὴν φύσιν, καὶ ἡ κίνησις αὕτη πρώτη τῶν ἄλλων ἂν εἴη κατ' ἐσίαν, διὰ τε ταῦτα καὶ διότι ἡκιστα τῆς ἐσίας ἐξίσταται τὸ 20 κινούμενον τῶν κινήσεων ἐν τῷ φέρεσθαι· κατὰ μόνον γὰρ ἔδὲν μεταβάλλει τῷ εἶναι, ὥσπερ ἀλλοιωμένον μὲν τὸ ποῖον, αὐξανόμενον δὲ καὶ φθίνοντος τὸ ποσόν. μάλιστα δὲ ὁῦλον ὅτι τὸ κινῶν αὐτὸ αὐτὸ μάλιστα ταύτην κινεῖ κυρίως τὴν κατὰ τόπον· καίτοι φαμέν τῆτ' εἶναι τῶν κινουμένων καὶ κινόντων 25 ἀρχὴν καὶ πρῶτον τοῖς κινουμένοις τὸ αὐτὸ αὐτὸ κινῶν.

Ὅτι μὲν τοῖνυν τῶν κινήσεων ἡ φορά πρώτη, φανερόν ἐκ τούτων· τίς δὲ φορά πρώτη, νῦν δεικτέον. ἅμα δὲ καὶ τὸ νῦν καὶ τὸ πρότερον ὑποθεθέν, ὅτι ἐνδέχεται τινα κίνησιν εἶναι συνεχῇ καὶ αἰδίον, φανερόν ἔσαι τῇ αὐτῇ με- 30 θόδῳ. ὅτι μὲν οὖν τῶν ἄλλων κινήσεων ὑδεμίαν ἐνδέχεται συνεχῇ εἶναι, ἐκ τῶνδε φανερόν. ἅπασαι γὰρ ἐξ ἀντικειμένων εἰς ἀντικειμενά εἰσιν αἱ κινήσεις καὶ μεταβολαί, οἷον γένεσις μὲν καὶ φθορά τὸ ὄν καὶ τὸ μὴ ὄν ὅροι, ἀλλοιώσει δὲ τὰναντία πάθη, αὐξήσει δὲ καὶ φθίσει ἢ μέγεθος καὶ 35 μικρότης ἢ τελειότης μεγέθους καὶ ἀτέλεια· ἐναντία δ' αἱ

εἰς τὰ ἐναντία. τὸ δὲ μὴ αἰεὶ κινούμενον τήνδε τὴν κίνησιν, ὃν δὲ πρότερον, ἀνάγκη προτερον ἡρεμεῖν. φανερόν ἔν ὅτι ἡρεμήσει ἐν τῷ ἐναντίῳ τὸ μεταβάλλον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μεταβολῶν· ἀντίκειται γὰρ φθορά καὶ γένεσις ἀπλῶς καὶ ἡ καθ' ἑκάστον τῇ καθ' ἑκάστον. ὥς· εἰ ἀδύνατον ἅμα μεταβάλλειν τὰς ἀντικειμένας, ἐκ ἔσαι συνεχῆς ἡ μεταβολή, ἀλλὰ μεταξὺ ἔσαι αὐτῶν χρόνος. ἔδὲν γὰρ διαφέρει ἐναντίας ἢ μὴ ἐναντίας εἶναι τὰς κατ' ἀντίφασιν μεταβολάς, εἰ μόνον ἀδύνατον ἅμα τῷ αὐτῷ παρεῖναι· τοῦτο γὰρ τῷ ὁλῳ ἔδὲν χρήσιμον. ἔδ'· εἰ μὴ ἀνάγκη ἡρεμεῖν ἐν τῇ ἀντιφάσει, μὴδ' ἐξὶ μεταβολῇ ἡρεμία ἐναντίον· οὐ γὰρ ἴσως ἡρεμεῖ τὸ μὴ ὄν, ἢ δὲ φθορά εἰς τὸ μὴ ὄν. ἀλλ' εἰ μόνον μεταξὺ γίγνεται χρόνος· ἔτω γὰρ ἐκ ἔσιν ἡ μεταβολή συνεχῆς· οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς πρότερον ἢ ἐναντίωσις 40 χρήσιμον, ἀλλὰ τὸ μὴ ἐνδέχεται ἅμα ὑπάρχειν. ἢ δὲ δὲ ταραττεσθαι, ὅτι τὸ αὐτὸ πλείοσιν ἔσαι ἐναντίον, οἷον ἡ κίνησις καὶ στάσις καὶ κινήσει τῇ εἰς τὸναντίον, ἀλλὰ μόνον τῆτο λαμβάνειν, ὅτι ἀντίκειται πως καὶ τῇ κινήσει καὶ τῇ ἡρεμίᾳ ἢ κίνησις ἢ ἐναντία, καθάπερ τὸ ἴσον καὶ τὸ μέτριον τῷ ὑπερέχοντι καὶ τῷ ὑπερεχομένῳ, καὶ ὅτι ἐκ ἐνδέχεται ἅμα τὰς ἀντικειμένας ἔτε κινήσεις οὔτε μεταβολὰς ὑπάρχειν. ἔτι δ' ἐπὶ τε τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς καὶ παν- 45 τελῶς ἄτοπον ἂν εἶναι δόξειεν, εἰ γενόμενον εὐθὺς ἀνάγκη φθαρῆναι καὶ μηδὲνα χρόνον διαμεῖναι. ὥς· ἐκ τούτων ἂν ἢ πῆσις γένοιτο ταῖς ἄλλαις· φυσικὸν γὰρ τὸ ὁμοίως ἔχειν ἐν ἀπάσαις.

Ὅτι δ' ἐνδέχεται εἶναι τινα ἄπειρον, μίαν οὔσαν καὶ 8 συνεχῇ, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ κύκλῳ, λέγωμεν νῦν. πᾶν γὰρ κινεῖται τὸ φερόμενον ἢ κύκλῳ ἢ εὐθείᾳ ἢ μικτῇ, ὥς· εἰ μὴδ' ἐκεῖν ἢ ἑτέρα συνεχῆς, οὐδὲ τὴν ἐξ ἀμφοῖν οἷον τ' εἶναι συγκειμένην. ὅτι δὲ τὸ φερόμενον τὴν εὐθείαν καὶ πεπερασμένην οὐ φέρεται συνεχῶς, ὁῦλον· ἀνακάμπτει γὰρ, τὸ δ' ἀνακάμπτον τὴν εὐθείαν τὰς ἐναντίας κινεῖται κινήσει· ἐναντία γὰρ κατὰ τόπον ἢ ἄνω τῇ κάτω καὶ ἢ 9 εἰς τὸ πρόσθεν τῇ εἰς τοῦπισθεν καὶ ἢ εἰς ἀριστερά τῇ εἰς δεξιὰ· τόπου γὰρ ἐναντιώσεις αὗται. τίς δ' ἐστὶν ἡ μία καὶ

3. ἐπειδὴ *F.* || γ' || δ' *H.* om *FI.* || 4. γίνεσθαι *H.* || 5. πρότερον *K.* || 7. ὄν || ὄν καὶ *H.* || 9. ante φθορά litteram deletam *E.* || 10. πρότερον *E.* || 13. δὲ || τε εἰ *K.* om *E.* || 16. ζώων *H.* || τῷ ὀργάνῳ om *K.* || ὀργάνου ὑπάρχει οἷον *F.* || 17. ὑπάρχει om *pr F.* || 19. καὶ || καὶ *K.* || αὕτη *K.* || 25. τῷ κινουμένῳ *re K.* || καὶ τῶν κινόντων *HI.* || 26. αὐτὸ om *H.* || αὐτὸ *E.* om *F.* || 28. δεδεικταιον *E.* || 29. τὸν *K.* || τὸ om *EK.* || 33. αἰ || καὶ *K.* || 34. τὸ post καὶ om *FHI.*

2. εἴ || δ' *E.* || 10. ἔδὲν om *FK.* || 11. μεταβολῇ ἡρεμία *HI.* || 13. ἔσαι *HIK.* || 14. ἢ om *E.* || 15. χρήσιμος *FH.* || 16. ἢ || εἰ *HI.* || 18. λαβεῖν *K.* || 20. τῷ post καὶ om *HI.* || 22. καὶ ante π. om *H.* || 23. ἀνάγκη εὐθὺς *FHI.* || 25. γένοιτο *EI.* || 26. πάσαις *E.* || 27. τινα εἶναι *E.* || 28. ἐστὶν ἢ τέχνη ἢ *E.* || λέγωμεν *FHK.* || πᾶν μὲν γὰρ *EK.* || 32. συνεχῇ *I.* || 34. τῇ ἄνω ἢ κάτω κατὰ τόπον *F.* κατὰ τόπον τῇ ἄνω ἢ κάτω *I.* || 35. τὸ ὀπισθεν *HK.* || εἰς τὰ δεξιὰ τῇ εἰς τὰ ἀριστερά *FHI.*

συνεχῆς κίνησις, διαίρεται πρότερον, ὅτι ἡ τοῦ ἐνὸς καὶ ἐν ἐνὶ χρόνῳ καὶ ἐν ἀδιαφόρῳ κατ' εἶδος. τρία γὰρ ἐσι, τό τε κινούμενον, οἷον ἄνθρωπος ἢ θεός, καὶ ὅτε, οἷον χρόνος, καὶ τρίτον τὸ ἐν ᾧ· τοῦτο δ' ἐστὶ τόπος ἢ πάθος ἢ εἶδος ἢ μέγεθος. τὰ δ' ἐναντία διαφέρει τῷ εἶδει, καὶ ἔχ' ἐν. τό- 5 πού δ' αἱ εἰρημέναι διαφοραί. σημεῖον δ' ὅτι ἐναντία κίνησις ἢ ἀπὸ τῆς Α πρὸς τὸ Β τῇ ἀπὸ τοῦ Β πρὸς τὸ Α, ὅτι ἰσαῖσι καὶ παύουσιν ἀλλήλας, ἐὰν ἅμα γίνωνται. καὶ ἐπὶ κύκλου ὡσαύτως, οἷον ἢ ἀπὸ τοῦ Α ἐπὶ τὸ Β τῇ ἀπὸ τοῦ Α ἐπὶ τὸ Γ· ἰσαῖσι γάρ. καὶ συνεχεῖς ὡσι καὶ μὴ γί- 10 νηται ἀνακάμψις διὰ τὸ τάναντία φθεῖρειν καὶ κυλύνειν ἀλλήλα, ἀλλ' ἔχ' ἡ εἰς τὸ πλάγιον τῇ ἄνω. μάλιστα δὲ φανερόν ὅτι ἀδύνατον εἶναι συνεχῆ τὴν ἐπὶ τῆς εὐθείας κίνησιν, ὅτι ἀνακάμπτων ἀναγκαῖον εἶναι, οὐ μόνον ἐπ' εὐθείας, ἀλλὰ καὶ κύκλον φέρεται. οὐ γὰρ ταῦτον κύκλῳ φέρε- 15 σθαι καὶ κύκλον· ἐστὶ γὰρ ὅτε μὲν συνείρειν κινούμενον, ὅτε δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐλθὼν ὅθεν ὠρμήθη ἀνακάμψαι πάλιν. ὅτι δ' ἀνάγκη ἰσασθαι, ἡ πῖσις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ λόγου. ἀρχὴ δ' ἦδε. τριῶν γὰρ ὄντων ἀρχῆς μέσου τελευτῆς, τὸ μέσον πρὸς ἐκάτερον ἄμφω ἐσί, 20 καὶ τῷ μὲν ἀριθμῷ ἐν, τῷ λόγῳ δὲ δύο. ἐστὶ δὲ ἄλλο ἐστὶ τὸ δυνάμει καὶ τὸ ἐνεργείᾳ. ὥστε τῆς εὐθείας τῶν ἐντὸς τῶν ἄκρων ὁτιῶν σημεῖον. δυνάμει μὲν ἐστὶ μέσον, ἐνεργείᾳ δ' ἔκ' ἐστιν, ἐὰν μὴ διέλῃ ταύτην καὶ ἐπιστῇ πάλιν ἄρξεται κινεῖσθαι· οὕτω δὲ τὸ μέσον ἀρχὴ γίνεται καὶ τελευτῇ, 25 ἀρχὴ μὲν τῆς ὑπερον, τελευτῇ δὲ τῆς πρώτης. λέγω δ' οἷον ἐὰν φερόμενον τὸ Α εἴη ἐπὶ τῆς Β καὶ πάλιν φέρεται ἐπὶ τὸ Γ· ὅταν δὲ συνεχῶς φέρεται, οὔτε γεγενῆσθαι οὔτε ἀπογεγενῆσθαι οἷον τε τὸ Α κατὰ τὸ Β σημεῖον, ἀλλὰ μόνον εἶναι ἐν τῷ νῦν, ἐν χρόνῳ δ' ἔδεναι πλὴν οὗ τὸ νῦν διαί- 30 ρεσίς ἐστιν ἐν τῷ ὅλῳ τῷ ΑΒΓ. εἰ δὲ γεγενῆσθαι τις θήσει καὶ ἀπογεγενῆσθαι, αἰεὶ εἴσεται τὸ Α φερόμενον· ἀδύνατον

γὰρ τὸ Α ἅμα γεγενῆσθαι τε ἐπὶ τῆς Β καὶ ἀπογεγενῆσθαι. ἐν ἄλλῳ ἄρα καὶ ἄλλῳ σημείῳ χρόνου. χρόνος ἄρα ἔσται ὁ ἐν μέσῳ. ὥστε ἡρεμήσει τὸ Α ἐπὶ τοῦ Β. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων σημείων· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἐπὶ πάντων. ὅταν δὲ χρήσεται τὸ φερόμενον Α τῷ Β μέσῳ καὶ τελευτῇ καὶ ἀρχῇ, ἀνάγκη εἶναι διὰ τὸ δύο ποιεῖν, ὥσπερ ἂν εἴη καὶ νοήσειεν. ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς Α σημείου ἀπογέγονε τῆς ἀρχῆς, ἐπὶ δὲ τῆς Γ γέγονεν, ὅταν τελευτήσῃ καὶ εἴη. διὸ καὶ πρὸς τὴν ἀπορίαν τῆτο λεκτέον· ἔχει γὰρ ἀπορίαν τήν- 35 δε. εἰ γὰρ εἴη ἡ τὸ Ε τῇ Ζ ἴση καὶ τὸ Α φέροιτο συνεχῶς ἀπὸ τοῦ ἄκρου πρὸς τὸ Γ, ἅμα δ' εἴη τὸ Α ἐπὶ τῷ Β σημείῳ, καὶ τὸ Δ φέροιτο ἀπὸ τῆς Ζ ἄκρας πρὸς τὸ Η ὁμαλῶς καὶ τῷ αὐτῷ τάχει τῷ Α, τὸ Δ ἔμπροσθεν ἤξει ἐπὶ τὸ Η ἢ τὸ Α ἐπὶ τὸ Γ· τὸ γὰρ πρότερον ὁρμήσαν καὶ ἀπελθὼν πρότερον ἐλθεῖν ἀνάγκη. ἐκ ἄρα ἅμα γέγονε τὸ Α ἐπὶ τῷ Β καὶ ἀπογέγονεν ἀπ' αὐτῆς, διὸ ὑπερίξει. εἰ γὰρ ἅμα, ἔχ' ὑπερεῖ, ἀλλ' ἀνάγκη ἔσαι ἰσασθαι. ἐκ ἄρα θε- 40 τέον, ὅτε τὸ Α ἐγένετο κατὰ τὸ Β, τὸ Δ ἅμα κινεῖσθαι ἀπὸ τοῦ Ζ ἄκρου· εἰ γὰρ ἔσαι γεγενοὺς τὸ Α ἐπὶ τῆς Β, ἔσαι καὶ τὸ ἀπογενέσθαι, καὶ ἔχ' ἅμα, ἀλλ' ἦν ἐν τομῇ χρόνου καὶ ἐκ ἐν χρόνῳ. ἐνταῦθα μὲν οὖν ἀδύνατον οὕτω λέγειν ἐπὶ τοῦ συνεχῆς· ἐπὶ δὲ τῆς ἀνακάμπτοντος ἀνάγκη λέγειν οὕτως. εἰ γὰρ ἡ τὸ Η φέροιτο πρὸς τὸ Δ καὶ πάλιν ἀνακάμψασα κάτω φέροιτο, τῷ ἄκρῳ ἐφ' οὗ Δ τε- 45 λευτῇ καὶ ἀρχῇ κέχρηται τῷ ἐνὶ σημείῳ ὡς δύο· διὸ εἴη ἀνάγκη· καὶ ἔχ' ἅμα γέγονεν ἐπὶ τῷ Δ καὶ ἀπελή- λυθεν ἀπὸ τῆς Δ· ἐκεῖ γὰρ ἂν ἅμα εἴη καὶ οὐκ εἴη ἐν τῷ αὐτῷ νῦν. ἀλλὰ μὴν τὴν γε πάλαι λύσιν οὐ λεκτέον· οὐ γὰρ ἐνδέχεται λέγειν ὅτι ἐστὶ κατὰ τὸ Δ ἢ τὸ Η ἐν τομῇ, οὐ γέγονε δὲ οὐδ' ἀπογέγονεν. ἀνάγκη γὰρ ἐπὶ τέ- 50 λος ἐλθεῖν τὸ ἐνεργείᾳ ὄν, μὴ δυνάμει. τὸ μὲν ἐν ἐν μέσῳ δυνάμει ἐσί, τοῦτο δ' ἐνεργείᾳ, καὶ τελευτῇ μὲν κάτωθεν,

1. ἐν om I. || 2. ἐστὶ] ἦν EK. || 4. τὸ ante τρίτον E, om K. || δ' om I. || ἐστὶ] ἐστὶν ἢ H. || πάθος ἢ εἶδος ἢ τόπος FHI. || 6. κίνησις] ἢ κίνησις K. || 9. ἢ] εἰ I. || B] γ K. || τῇ — 10. Γ om E. || 10. Γ] β K. || καὶ ἐὰν FHI. || γίνεσθαι K. || 11. τὰ ἐναντία FHIK. || 12. ἐχ' F. || 14. ἐπὶ τῆς εὐθείας FHI. || 15. τὸ αὐτὸ FHI. || κύκλον φ. καὶ κύκλῳ FH. || 17. ἀνακάμπτειν FHI. || 19. ἀπὸ F. || 21. διὰ λόγῳ FI. || δὲ post ἐστὶ om H. || 23. μὲν om E. || 24. ἂν K. || διέλῃται F. || 25. κινεῖσθαι E. || 27. ἐπὶ τῷ β εἴη F. || 29. κατὰ] καὶ E. || 30. ἐν ante χρ. om E. || πλὴν εἰ F. || ἐστὶ διαίρεσις EK. || 31. ἐν om EK. || τῷ ὅλῳ τινός rc K. || τῷ ΑΒΓ om EK. || φήσει K. θήσει ἐν τοῖς δυνάμει σημείοις rc K.

1. τὸ Α om HI. || τε] τὸ α HI. || ἐπὶ τὸ β F, κατὰ τὸ β HI, om K. || 2. ἐν] ἀλλ' ἐν I. || ἄρα] γὰρ K. || καὶ ἄλλῳ om E. || 5. ἀρχῇ καὶ τελευτῇ FHI. || 7. τῆς — 8. γέγονεν om K. || 9. τοῦτο — ἀπορίαν om E. || 11. τὸ β σημεῖον I. || 13. τῷ Α om β FHI. || 15. ἅμα ἄρα K. || 16. διὰ] διὰ καὶ F. || 17. ὑπερεῖ HI. || ἔσαι om FK. || 18. ἐγένετο E. || κινεῖσθαι ἅμα E. || 19. τῷ Β] τῷ E. || 20. τομῇ] τὸ μ I. || 22. τῷ σ. τῆς σ. EFK. || 23. λύειν F. || πρὸς — 24. φέροιτο om E. || 24. ἐφ' E] τῷ FHI, ἐφ' ὅ τὸ K. || 25. κέχρηται καὶ ἀρχῇ FHI. || 26. τῷ FHI. || 27. ἂν om HK. || 29. τὰ δ E. || 30. τομῇ] τῷ μ I. || οὐ] οὔτε HI, οὐδὲ F. || 31. μὴ] καὶ μὴ F, ὃ K, om H. || 32. τελευτῇ K.

ἀρχὴ δὲ ἄνωθεν· καὶ τῶν κινήσεων ἄρα ὡσαύτως· ἀνάγκη ἄρα ζῆναι τὸ ἀνακάμπτειν ἐπὶ τῆς εὐθείας· ἔκ ἄρα ἐνδέχεται συνεχῇ κίνησιν εἶναι ἐπὶ αἰδίον τῆς εὐθείας.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἀπαντητέον καὶ πρὸς τὰς ἐρωτῶν-
τας τὸν Ζήνωνος λόγον, καὶ ἀξιῶντας, εἰ αἰεὶ τὸ ἥμισυ διέναι
δεῖ, ταῦτα δ' ἄπειρα, τὰ δ' ἄπειρα ἀδύνατον διεξελθεῖν, ἢ
ὡς τὸν αὐτὸν τῆτον λόγον τινὲς ἄλλως ἐρωτῶσιν, ἀξιούντες
ἅμα τῷ κινεῖσθαι τὴν ἡμίσειαν πρότερον ἀριθμεῖν καθ' ἕκα-
στον γιγνόμενον τὸ ἥμισυ, ὥς τε διελθόντος τὴν ὅλην ἄπειρον
συμβαίνει ἡριθμηκεῖν ἀριθμόν· τῆτο δ' ὁμολογεμένως ἐστὶν
ἀδύνατον· ἐν μὲν οὖν τοῖς πρώτοις λόγοις τοῖς περὶ κινή-
σεως ἐλύομεν διὰ τοῦ τὸν χρόνον ἄπειρα ἔχειν ἐν αὐτῷ·
ἔθεν γὰρ αὐτοπον, εἰ ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ ἄπειρα διέρχεται
τις· ὁμοίως δὲ τὸ ἄπειρον ἐν τε τῷ μήκει ὑπάρχει καὶ
ἐν τῷ χρόνῳ· ἀλλ' αὕτη ἡ λύσις πρὸς μὲν τὸν ἐρωτῶντα
ἰκανῶς ἔχει (ἡρωτάτο γὰρ εἰ ἐν πεπερασμένῳ ἄπειρα ἐν-
δέχεται διεξελθεῖν ἢ ἀριθμῆσθαι), πρὸς δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ
τὴν ἀλήθειαν ἔκ ἰκανῶς· ἂν γὰρ τις ἀφόμενος τοῦ μήκους
καὶ τοῦ ἐρωτᾶν εἰ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἐνδέχεται ἄπειρα
διεξελθεῖν, πυνθάνεται ἐπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου ταῦτα (ἔχει
γὰρ ὁ χρόνος ἀπείρους διαιρέσεις), ἔκτετι ἰκανῇ ἔσαι αὕτη
ἡ λύσις, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς λεκτέον, ὅπερ· εἵπομεν ἐν τοῖς
ἄρτι λόγοις· ἂν γὰρ τις τὴν συνεχῇ διαιρῇ εἰς δύο ἡμίση,
ἕτος τῷ ἐνὶ σημείῳ ὡς δυσὶ χρῆται· ποιῇ γὰρ αὐτὸ ἀρ-
χὴν καὶ τελευτήν· οὕτω δὲ ποιῇ ὅ τε ἀριθμῶν καὶ ὁ εἰς
τὰ ἡμίση διαιρῶν· ἔτω δὲ διαιρῶντος ἔκ ἔσαι συνεχῆς ἕθ'
ἢ γραμμῇ ἕθ' ἢ κίνησις· ἢ γὰρ συνεχῆς κίνησις συνεχῶς
ἐστίν, ἐν δὲ τῷ συνεχῇ ἔνεσι μὲν ἄπειρα ἡμίση, ἀλλ' οὐκ
ἐντελεχεῖα ἀλλὰ δυνάμει· ἂν δὲ ποιῇ ἐντελεχεῖα, ἢ ποιῇ
συνεχῇ, ἀλλὰ ζήσει, ὅπερ ἐπὶ τῷ ἀριθμῶντος τὰ ἡμί-
σεα φανερόν ἐστιν ὅτι συμβαίνει· τὸ γὰρ ἐν σημείῳ ἀνάγκη

αὐτῷ ἀριθμεῖν δύο· τοῦ μὲν γὰρ ἑτέρου τελευτὴ ἡμίσεος
τῆ δ' ἑτέρου ἀρχὴ ἔσαι, ἂν μὴ μίαν ἀριθμῇ τὴν συνεχῇ,
ἀλλὰ δύο ἡμίσειας· ὥς τε λεκτέον πρὸς τὸν ἐρωτῶντα εἰ ἐν-
δέχεται ἄπειρα διεξελθεῖν ἢ ἐν χρόνῳ ἢ ἐν μήκει, ὅτι ἔστιν
ὥς, ἔστι δ' ὡς ἔ· ἐντελεχεῖα μὲν γὰρ ὄντα ἔκ ἐνδέχεται,
δυνάμει δ' ἐνδέχεται· ὁ γὰρ συνεχῶς κινούμενος κατὰ συμ-
βεβηκὸς ἄπειρα διελέλυθεν, ἀπλῶς δ' ἔ· συμβέβηκε γὰρ
τῇ γραμμῇ ἄπειρα ἡμίσεα εἶναι, ἢ δ' ὅσα ἐστὶν ἑτέρα καὶ
τὸ εἶναι· δῆλον δὲ καὶ ὅτι ἐὰν μὴ τις ποιῇ τῷ χρόνῳ τὸ
διαίρειν σημεῖον τὸ πρότερον καὶ ὕστερον αἰεὶ τῷ ὕστερου τῷ
πράγματι, ἔσαι ἅμα τὸ αὐτὸ ὃν καὶ ἔκ ὄν, καὶ ὅτε γέ-
γονεν οὐκ ὄν· τὸ σημεῖον μὲν οὖν ἀμφοῖν κοινόν, καὶ τοῦ
προτέρου καὶ τῷ ὕστερου, καὶ ταῦτόν καὶ ἐν ἀριθμῷ, λόγῳ
δ' οὐ ταῦτόν· τοῦ μὲν γὰρ τελευτῇ, τοῦ δ' ἀρχῇ· τῷ δὲ
πράγματι αἰεὶ τῷ ὕστερου πάθος ἐστίν· χρόνος ἐφ' ᾧ ΑΒΓ,
πρᾶγμα ἐφ' ᾧ Δ· τῆτο ἐν μὲν τῷ Α χρόνῳ λευκόν, ἐν δὲ
τῷ Β ἢ λευκόν· ἐν τῷ ἄρα Γ λευκὸν καὶ ἢ λευκόν· ἐν ὅτῳ
γὰρ τῷ Α λευκὸν ἀληθὲς εἰπεῖν, εἰ πάντα τὸν χρόνον τῆτον
ἢ λευκόν, καὶ ἐν τῷ Β μὴ λευκόν· τὸ δὲ Γ ἐν ἀμφοῖν·
ἐκ ἄρα δοτέον ἐν παντί, ἀλλὰ πλὴν τῷ τελευταίῳ νῦν ἐφ' ἔ
τὸ Γ· τῆτο δ' ἤδη τὸ ὕστερον, καὶ εἰ ἐγγίγντο ἢ λευκόν, καὶ
εἰ ἐφθέρτο λευκόν ἐν τῷ Α παντί, γέγονεν ἢ ἐφθαρταὶ ἐν
τῷ Γ· ὥς τε λευκόν ἢ μὴ λευκόν πρῶτον ἐν ἐκείνῳ ἀληθὲς
εἰπεῖν, ἢ ὅτε γέγονεν ἔκ ἔσαι, καὶ ὅτε ἐφθαρταὶ ἔσαι, ἢ
ἅμα λευκόν καὶ ἢ λευκόν καὶ ὅλως ὃν καὶ μὴ ὃν ἀνάγκη
εἶναι· εἰ δ' ὁ ἂν ἢ πρότερον μὴ ὄν, ἀνάγκη γίγνεσθαι ὄν,
καὶ ὅτε γίγνεται μὴ ἐστίν, ἔκ ὅσον τε εἰς ἀτόμους χρόνους
διαιρεῖσθαι τὸν χρόνον· εἰ γὰρ ἐν τῷ Α χρόνῳ τὸ Δ ἐγγί-
γντο λευκόν, γέγονε δ' ἅμα καὶ ἔστιν ἐν ἑτέρῳ ἀτόμῳ
χρόνῳ ἐχομένῳ δ' ἐν τῷ Β, εἰ ἐν τῷ Α ἐγγίγντο, ἔκ ἦν,
ἐν δὲ τῷ Β ἐστὶ, γένεσιν δεῖ τινὰ εἶναι μεταξὺ, ὥς τε καὶ

1. ἄρα om *EK*. || 3. αἰδίον ante εἶναι *FHI*, post εἶναι *K*. || 5. εἰ om *K*. || 6. δεῖ ante διέναι ponit *H*, om *K*. || ἀδύνατον
ἐξελεθεῖν *I*, διεξελεθεῖν ἀδύνατον *FH*. || 7. τινες λόγον *I*. || ἄλλως ἐρωτῶσιν] ἐρωτῶσιν ἄλλ' ὡς *K*. || 9. γινόμενον *II*. || συμβαίνει ἄπειρον *K*,
ἄπειρον συμβαίνει *F*. || 11. ἀδύνατον — κινήσεως rc. supra lituram *E*. || τοῖς om *K*. || 12. διατῶν *E*, διὰ τὸ *FHK*. || ἔχειν ἄπειρα
HI. || ἐν om *E*. || ἑαυτῷ *I*. || 14. ὑπάρχει post χρόνῳ *FI*, om *H*: ὑπάρχων *K*. || 16. πεπερασμένῳ χρόνῳ ἄπειρα *K*. || 17. διελεθεῖν
FH. || 19. διεξελεθεῖν ἄπειρα *FHI*. || 25. ἔτω] τῆτο *HI*. || ἀριθμόν *K*. || 26. ἐκ ἔστι *HI*, ἐκτετι *F*. || 28. ἔνεσι] ἐστίν *E*, ἔσαι *H*. ||
29. ἐὰν *FI* || 30. ἡμίση *FK*.

1. αὐτὸ *F*. || δύο ἀριθμεῖν *K*. || γὰρ ἡμίσεος τῷ ἑτέρῳ ἀρχῇ τῷ δ' ἑτέρῳ τελευτῇ *FH* et, qui γὰρ ἑτέρῳ ἡμίσεος, *I*. || 2. ἐὰν *FHI*. ||
7. διελέλυθεν ἀνάγκη ἀπλῶς pr *F*. || δ'] γὰρ *I*. || 9. δὴ *H*, γὰρ *I*. || καὶ om *HI*. || καὶ *K*. || μὴ et τῷ χρόνῳ om *E*. || 10. τὸ
τὸν *FH*, τῶν *I*. || 11. ἅμα om *H*. || γέγονεν] γενόμενον *F*. || 12. τὸ om *E*. || κοινὸν post προτέρου *EK*. || 13. καὶ ἐν καὶ ἀρ.
F. || 14. ταυτό *K*, τὸ αὐτὸ *F*. || 15. πάθος *H*. || 15 et 16. ᾧ ἢ *I*. || 16. μὲν om *E*. || Α] α ὅλως *EK*. || 17. γ. ἄρα *FH*. ||
18. ἀληθὲς εἰπεῖν λευκόν *FHI*. || 19. ἐν om *EFK*. || τῷ] τὸ *EHK*. || ἢ *EFI*. || 20. ἄπαντι *K*. || ἀλλὰ] ἅμα *E*. || ὑφ' *E*. || ᾧ
H. || 21. τὸ om *FHI*. || δὲ δὴ *E*, δ' ἤδη τῷ α *K*. || εἰ om *E*. || ἢ] καὶ ἢ *E*, om *I*. || 22. εἰ om *E*. || 23. ὥς τε ἢ λ. *K*, ὥς τε
εἰ ἦν λ. *E*. || ἐν ἐκείνῳ πρῶτον *EK*. || 24. ἐκ ἔστιν *F*. || 25. μὴ *K*. || ἐκ *FI*. || 26. ὃν post μὴ om *E*. || 28. χρόνῳ om *E*. ||
29. χρόνῳ ἀτόμῳ *H*. || 30. ἐκ] καὶ ἐκ *F*. || 31. δεῖ] ἔν δεῖ rc *K*. || εἶναι τινὰ *FHIK*.

χρόνον ἐν ᾧ ἐγίγνετο. οὐ γὰρ ὁ αὐτὸς ἔσαι λόγος καὶ τοῖς μὴ ἄτομα λέγουσιν, ἀλλ' αὐτῷ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ ἐγίγνετο, γέγονε καὶ ἔστιν ἐν τῷ ἔσχατῳ σημείῳ, οὗ οὐδὲν ἐχόμενόν ἐστιν ἐδ' ἐφεξῆς· οἱ δ' ἄτομοι χρόνοι ἐφεξῆς. φανερόν δ' ὅτι εἰ ἐν τῷ Α ὅλῳ χρόνῳ ἐγίγνετο, ἔκ ἐστι πλείων χρόνος ἐν ᾧ 5 γέγονε καὶ ἐγίγνετο ἢ ἐν ᾧ ἐγίγνετο μόνον παντί.

Οἷς μὲν οὖν ἂν τις ὡς οἰκείους πιεύσειε λόγοις, ἔτοι καὶ τοῖστί τινές εἰσιν· λογικῶς δ' ἐπισκοπῶσι καὶ ἐκ τῶνδε δόξειέ τῳ ταῦτο τῷτο συμβαίνειν. ἅπαν γὰρ τὸ κινούμενον συνεχῶς, ἂν ὑπὸ μηδενὸς ἐκκρήνται, εἰς ὅπερ ἦλθε κατὰ 10 τὴν φοράν, εἰς τῷτο καὶ ἐφέρετο πρότερον, οἷον εἰ ἐπὶ τὸ Β ἦλθε, καὶ ἐφέρετο ἐπὶ τὸ Β, καὶ ἔχ' ὅτε πλησίον ἦν, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἤρξατο κινεῖσθαι· τί γὰρ μᾶλλον νῦν ἢ πρότερον; ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. τὸ δ' ἀπὸ τῷ Α ἐπὶ τὸ Γ φερόμενον, ὅταν ἐπὶ τὸ Γ ἔλθῃ, πάλιν ἤξει ἐπὶ τὸ Α συν- 15 εχῶς κινούμενον. ὅτε ἄρα ἀπὸ τῷ Α φέρεται πρὸς τὸ Γ, τότε καὶ εἰς τὸ Α φέρεται τὴν ἀπὸ τῷ Γ κίνησιν, ὥσθ' ἅμα τὰς ἐναντίας· ἐναντία γὰρ αἱ κατ' εὐθείαν. ἅμα δὲ καὶ ἐκ τῷτου μεταβάλλει ἐν ᾧ ἔκ ἐστιν. εἰ ἔν τῷτ' ἀδύνατον, ἀνάγκη ἵσασθαι ἐπὶ τῷ Γ. ἔκ ἄρα μία ἢ κίνησις· ἢ γὰρ διαλαμ- 20 βανομένη γάσσει ἢ μία. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν καθόλου μᾶλλον περὶ πάσης κινήσεως. εἰ γὰρ ἅπαν τὸ κινούμενον τῶν εἰρημένων τινὰ κινεῖται κινήσεων καὶ ἡρεμειῖ τῶν ἀντικειμένων ἡρεμιῶν (ἢ γὰρ ἦν ἄλλη παρὰ ταύτας), τὸ δὲ μὴ αἰεὶ κινούμενον τῇδε τὴν κίνησιν (λέγω δ' ὅσαι ἑτεροι τῷ εἶ- 25 δει, καὶ μὴ εἴ τι μώριον ἐξί τῆς ὅλης) ἀνάγκη πρότερον ἡρεμεῖν τὴν ἀντικειμένην ἡρεμίαν· ἢ γὰρ ἡρεμία σέρησις κινήσεώς ἐστιν. εἰ ἔν ἐναντία μὲν κινήσεις αἱ κατ' εὐθείαν, ἅμα δὲ μὴ ἐνδέχεται κινεῖσθαι τὰς ἐναντίας, τὸ ἀπὸ τῷ Α πρὸς τὸ Γ φερόμενον ἔκ ἂν φέροιτο ἅμα καὶ ἀπὸ τῷ Α πρὸς τὸ 30 Α. ἐπεὶ δ' ἔχ' ἅμα φέρεται, κινήσεται δὲ ταύτην τὴν κίνησιν, ἀνάγκη πρότερον ἡρεμῆσαι τὴν πρὸς τῷ Γ· αὕτη γὰρ ἦν ἢ ἀντικειμένη ἡρεμία τῇ ἀπὸ τῷ Γ κινήσει. δῆλον τοίνυν

ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι ἔκ ἐστι συνεχῆς ἢ κίνησις. ἔτι δὲ καὶ ὁδε ὁ λόγος μᾶλλον οἰκείος τῶν εἰρημένων. ἅμα γὰρ ἐφθαρται τὸ ἢ λευκὸν καὶ γέγονε λευκόν. εἰ ἔν συνεχῆς ἢ ἀλ- λούσις εἰς λευκόν καὶ ἐκ λευκῆ καὶ μὴ μένει τινὰ χρόνον, ἅμα ἐφθαρται τὸ ἢ λευκὸν καὶ γέγονε λευκόν καὶ γέγονεν ἢ λευκόν· τριῶν γὰρ ἔσαι ὁ αὐτὸς χρόνος. ἔτι ἔκ εἰ συνεχῆς ὁ χρόνος, καὶ ἢ κίνησις, ἀλλ' ἐφεξῆς. πῶς δ' ἂν εἴη τὸ ἔσχατον τὸ αὐτὸ τῶν ἐναντίων, οἷον λευκότητος καὶ μελα- νίας; ἢ δ' ἐπὶ τῆς περιφερῆς ἔσαι μία καὶ συνεχῆς· οὐδὲν γὰρ ἀδύνατον συμβαίνει· τὸ γὰρ ἐκ τῷ Α κινούμενον ἅμα κινήσεται εἰς τὸ Α κατὰ τὴν αὐτὴν πρόθεσιν· εἰς δὲ γὰρ ἤξει, καὶ κινεῖται εἰς τῷτο, ἀλλ' ἔχ' ἅμα κινήσεται τὰς ἐναντίας· ὁδὲ τὰς ἀντικειμένας· ἢ γὰρ ἅπαντα ἢ εἰς τῷτο τῇ ἐκ τῷτ' ἐναντία οὐδ' ἀντικειμένη, ἀλλ' ἐναντία μὲν ἢ ἐπ' εὐθείας (ταύτη γὰρ ἐστιν ἐναντία κατὰ τόπον, οἷον ἢ κατὰ διάμε- 35 τρον· ἀπέχει γὰρ πλείστον) ἀντικειμένη δὲ ἢ κατὰ τὸ αὐτὸ μῆκος. ὥς' ὁδὲν κωλύει συνεχῶς κινεῖσθαι καὶ μηδὲνα χρό- νον διαλείπειν· ἢ μὲν γὰρ κύκλῳ κινήσις ἐστιν ἀφ' αὐτῷ εἰς τὸ αὐτό, ἢ δὲ κατ' εὐθείαν ἀφ' αὐτῷ εἰς ἄλλο, καὶ ἢ μὲν ἐν τῷ κύκλῳ ὁδέποτε ἐν τοῖς αὐτοῖς, ἢ δὲ κατ' εὐθείαν πολ- λάκις ἐν τοῖς αὐτοῖς. τὴν μὲν οὖν αἰεὶ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ γιγνομένην ἐνδέχεται κινεῖσθαι συνεχῶς, τὴν δ' ἐν τοῖς αὐ- τοῖς πολλάκις οὐκ ἐνδέχεται· ἀνάγκη γὰρ ἅμα κινεῖσθαι τὰς ἀντικειμένας. ὥς' οὐδ' ἐν τῷ ἡμικυκλίῳ οὐδ' ἐν ἄλλῃ περιφερείᾳ οὐδεμιᾷ ἐνδέχεται συνεχῶς κινεῖσθαι· πολλάκις γὰρ ἀνάγκη ταῦτα κινεῖσθαι καὶ τὰς ἐναντίας μεταβάλλειν μεταβολάς· οὐ γὰρ συνάπτει τῇ ἀρχῇ τὸ πέρασ. ἢ δὲ τοῦ κύκλου συνάπτει, καὶ ἔστι μόνῃ τέλειος. φανερόν δὲ καὶ ἐκ ταύτης τῆς διαιρέσεως ὅτι οὐδὲ τὰς ἄλλας ἐνδέχεται κινή- 40 σεις εἶναι συνεχεῖς· ἐν ἀπάσαις γὰρ ταῦτα συμβαίνει κινεῖσθαι πολλάκις, οἷον ἐν ἀλλοιώσει τὰ μεταζύ, καὶ ἐν τῇ τοῦ ποσοῦ τὰ ἀνὰ μέσον μεγέθει, καὶ ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ διαφέρει ὀλίγα ἢ πολλὰ ποιῆσαι, ἐν

1. χρόνος ἦν ἐν *FHI*. || ἐγένετο *I*. || ὁ om *F*. || λόγος ἔσαι *FHIK*. || τοῖς om *EK*. || 3. ὦ *K*. || ἐστὶν ἐχόμενον *FHI*. || 4. οἱ — ἐφε-
ξῆς om *H*. || 5. χρόνῳ om *H*. || 6. ἐγίγνετο ἢ om *E*. || 7. λόγοις πιεύσειεν *H*. || 8. καὶ τοῖστί om *E*. || καὶ *EF*. || 9. τὸ αὐτὸ συμ-
βαίνειν τῷτο *F*. || 10. ἐὰν *K*. || 12. καὶ ἔκ ἐφέρετο *I*. || 14. δ' || δὴ *EK*. || ἐπὶ τὸ Γ om *EK*. || 15. ὅτα γὰρ τὸ Γ ἔλθῃ om *FHI*. || ἐπὶ]
πρὸς *E*. || 16. εἰς τὸ γ ἐφέρετο *FHI*. || 20. ἢ post μία om *E*. || 21. ἢ || ἐκ ἐξί *FHI*. || δὲ om *FHIK*. || 23. κινεῖται τινὰ τῶν εἰρημέ-
νων *FHI*. || ἡρεμείται *I*. || 27. σέρησις τῆς κ. *FK*. || 28. ἐστὶν ante σέρησις *K*, ante κινήσεως *HI*. || 31. κινεῖται *F*. || 32. πρότερον ἡρεμῆσαι *I*,
πρότερον ἡρεμεῖν *H*. || τὴν om *FHIK*. || τὸ *E*. || 33. ἦν om *FHIK*.

1. ἐκ] ἀπὸ *FI*. || ὅτι — 2. εἰρημένων om pr *F*. || 1. ἔσαι *E*. || 4. εἰς] ἢ εἰς *K*, om *E*. || ἐκ] μὴ ἐκ *H* et pr *I*. || 5. τὸ] τε *F*. ||
καὶ γέγονε λευκὸν om *F*. || καὶ γέγονεν ἢ λευκόν om *EL*. || 7. δ' om *FHI*. || ἀν] ἂν ἔν *H*. || 9. περιφορᾶς *II*. || ὁδὲ *I*. || 14. κατ' εὐθείαν
EK. || 15. ταῦτα *EK*. || ἢ] εἰ *I*, τὸ *E*, τὰ *K*. || 18. διαλείπειν *K*. || ἀφ'] ἢ ἀφ' *H*. || εαυτῷ *HI*. || εἰς τὸ — 19. ἀφ' αὐτῷ om *K*. ||
19. τὸ om *FHI*. || εαυτὸ *F*. || εαυτῷ *FH*. || 21. αἰεὶ] αὐτὴν *I*. || καὶ ἐν ἄλλῳ *F*. || 22. ἐνδέχεται om *E*. || 23. ἅμα γὰρ ἀνάγκη *F*. ||
26. τὰς αὐτὰς *K*. || μεταβολὰς μεταβάλλειν *FH*. || 28. καὶ post δὲ om *E*. || 29. ἐδὲ] ἢ *E*. || ὁδὲ — ἐνδέχεται] ἐκ ἐνδέχεται ἐδὲ τὰς ἄλ-
λας *FHI*. || 30. εἶναι] γίνεσθαι *E*, γίνεσθαι *K*. || ταύταις συμβαίνει *E*, συμβαίνει ταυτὰ *FHI*. || κινεῖσθαι post γὰρ *I*. || 31. τὸ *F*. ||
33. ἐδὲ *I*. || ποιεῖν *H*.

οἷς ἐστὶν ἡ μεταβολή, ὁδὲ μεταξὺ θεῖναι τι ἢ ἀφελεῖν· ἀμφοτέρως γὰρ συμβαίνει ταῦτα κινεῖσθαι πολλάκις. δῆλον ὅν ἐκ τούτων ὅτι ὁδὸ οἱ φυσιολόγοι καλῶς λέγουσιν οἱ πάντα τὰ αἰσθητὰ κινεῖσθαι φάσκοντες αἰεὶ κινεῖσθαι γὰρ ἀνάγκη τούτων τινὰ τῶν κινήσεων, καὶ μάλιστα κατ' ἐκείνας ἐστὶν ἀλλοιοῦσθαι· ῥεῖν γὰρ φασιν αἰεὶ καὶ φθίνειν, ἔτι δὲ καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν ἀλλοίωσιν λέγουσιν. ὁ δὲ λόγος νῦν εἰρηκε καθόλου περὶ πάσης κινήσεως ὅτι κατ' ὑδεμίαν κίνησιν ἐνδέχεται κινεῖσθαι συνεχῶς ἔξω τῆς κύκλω, ὥς τε κατ' ἀλλοίωσιν οὔτε κατ' αὔξισιν. ὅτι μὲν οὖν οὗτ' ἀπειρός ἐστὶ μεταβολὴ ὑδεμία ἔτε συνεχῆς ἔξω τῆς κύκλω φορᾶς ἔξω τοσαύτῃ ἡμῖν εἰρημένα.

9 Ὅτι δὲ τῶν φορῶν ἡ κυκλοφορία πρώτη, δῆλον. πᾶσα γὰρ φορὰ, ὥσπερ καὶ πρότερον εἵπομεν, ἢ κύκλω ἢ ἐπ' εὐθείας ἢ μικτῇ. ταύτης δ' ἀνάγκη προτέρας εἶναι ἐκείνας· ἐξ ἐκείνων γὰρ συνέστηκεν. τῆς δ' εὐθείας ἢ κύκλω· ἀπλῇ γὰρ καὶ τέλειος μᾶλλον. ἀπειρον μὲν γὰρ ἐκ ἐστὶν εὐθείαν φέρεσθαι· τὸ γὰρ οὕτως ἀπειρον ἐκ ἐστὶν. ἀλλ' ὁδὸ εἰ ἦν, ἐκινεῖτ' ἂν ὑδέν· ἢ γὰρ γίνεταί τὸ ἀδύνατον, διελθεῖν δὲ τὴν ἀπειρον ἀδύνατον. ἢ δ' ἐπὶ τῆς πεπερασμένης εὐθείας ἀνακάμπουσα μὲν συνθετὴ καὶ δύο κινήσεις, μὴ ἀνακάμπουσα δὲ ἀτελής καὶ φθαρτή. πρότερον δὲ καὶ φύσει καὶ λόγῳ καὶ χρόνῳ τὸ τέλειον μὲν τῷ ἀτελεῖ, τῷ φθαρτῷ δὲ τὸ ἀφθαρτον. ἔτι προτέρα ἦν ἐνδέχεται αἰδῖον εἶναι τῆς μὴ ἐνδεχομένης· τὴν μὲν ὅν κύκλω ἐνδέχεται αἰδῖον εἶναι, τῶν δ' ἄλλων οὔτε φορὰν οὔτ' ἄλλην οὐδεμίαν· εἰσὶν γὰρ δεῖ γίνεσθαι, εἰ δὲ εἰσὶς, ἐφθαρταὶ ἢ κινήσεις. εὐλόγως δὲ συμβέβηκε τὸ τὴν κύκλω μίαν εἶναι καὶ συνεχῆ, καὶ μὴ τὴν ἐπ' εὐθείας· τῆς μὲν γὰρ ἐπ' εὐθείας ὥρισαι καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος καὶ μέσον, καὶ πάντ' ἔχει ἐν αὐτῇ, ὥς ἔστιν ὅθεν ἀρξεται τὸ κινούμενον καὶ ἔτε τελευτήσῃ (πρὸς γὰρ τοῖς περὶ ἡρεμεῖ πᾶν, ἢ ὅθεν ἢ ὅ), τῆς δὲ περιφερῆς ἀόριστα· τί γὰρ μᾶλλον ὁποιοῦν πέρας τῶν ἐπὶ τῆς γραμμῆς; ὁμοίως γὰρ ἔκασον καὶ ἀρχὴ καὶ μέσον καὶ τέλος, ὥς αἰεὶ τέ τινα

εἶναι ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει καὶ μηδέποτε. διὸ κινεῖται καὶ ἡρεμεῖ πῶς ἢ σφαῖρα· τὸν αὐτὸν γὰρ κατέχει τόπον. αἴτιον δ' ὅτι πάντα συμβέβηκε ταῦτα τῷ κέντρῳ· καὶ γὰρ ἀρχὴ καὶ μέσον τῷ μεγέθους καὶ τέλος ἐστὶν, ὥς τε διὰ τὸ ἔξω εἶναι τούτο τῆς περιφερείας ἐκ ἐστὶν ὅπου τὸ φερόμενον ἡρεμῇσιν ὥς διεληλυθός· αἰεὶ γὰρ φέρεται περὶ τὸ μέσον, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ ἔσχατον. διὰ δὲ τούτο μένει, αἰεὶ τε ἡρεμεῖ πῶς τὸ ὅλον καὶ κινεῖται συνεχῶς. συμβαίνει δ' ἀντιστρόφως· καὶ γὰρ ὅτι μέτρον τῶν κινήσεων ἡ περιφορά ἐστὶ, πρώτην ἀναγκαῖον αὐτὴν εἶναι (ἅπαντα γὰρ μετρεῖται τῷ πρώτῳ), καὶ διότι πρώτη, μέτρον ἐστὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ καὶ ὁμαλῇ ἐνδέχεται εἶναι τὴν κύκλω μόνον· τὰ γὰρ ἐπ' εὐθείας ἀνωμαλῶς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς φέρεται καὶ πρὸς τὸ τέλος· πάντα γὰρ ὅσω περ ἂν ἀφίσχεται πλεον τοῦ ἡρεμοῦντος, φέρεται βάττον· τῆς δὲ κύκλω μόνῃς οὗτ' ἀρχὴ οὔτε τέλος ἐν αὐτῇ πέφυκεν, ἀλλ' ἐκτός.

Ὅτι δ' ἡ κατὰ τόπον φορὰ πρώτη τῶν κινήσεων, μαρτυροῦσι πάντες ὅσοι περὶ κινήσεως πεποιήνται· μείναι· τὰς γὰρ ἀρχὰς αὐτῆς ἀποδιδοῦσι τοῖς κινῶσι τοιαύτην κίνησιν. διακρίσις γὰρ καὶ σύγκρισις κινήσεις κατὰ τόπον εἰσὶν, οὕτω δὲ κινῶσιν ἢ φιλία καὶ τὸ νεῖκος· τὸ μὲν γὰρ διακρίνει, τὸ δὲ συγκρίνει αὐτῶν. καὶ τὸν νῦν δὲ φησὶν Ἀναξαγόρας διακρίνειν τὸν κινήσαντα πρώτον. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι τοιαύτην μὲν ὑδεμίαν αἰτίαν λέγουσι, διὰ δὲ τὸ κενὸν κινεῖσθαι φασιν· καὶ γὰρ ὅτοι τὴν κατὰ τόπον κίνησιν κινεῖσθαι τὴν φύσιν λέγουσιν· ἢ γὰρ διὰ τὸ κενὸν κινήσεις φορὰ ἐστὶ καὶ ὥς ἐν τόπῳ. τῶν δ' ἄλλων ὑδεμίαν ὑπάρχειν τοῖς πρώτοις ἀλλὰ τοῖς ἐκ τούτων οἶονταί· αὐξάνεσθαι γὰρ καὶ φθίνειν καὶ ἀλλοιοῦσθαι συγκρινόμενων καὶ διακρινόμενων τῶν ἀτόμων σωμάτων φασίν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅσοι διὰ πυκνότητα ἢ μακρότητα κατασκευάζουσι γένεσιν ἢ φθορὰν· συγκρίσει γὰρ καὶ διακρίσει ταῦτα διακοσμήσιν. ἔτι δὲ παρὰ τούτους οἱ τὴν ψυχὴν αἰτίαν ποιοῦντες κινήσεως· τὸ γὰρ αὐτὸ ἑαυτὸ κινῶν ἀρχὴν εἶναι φασὶ τῶν κινουμένων, κινεῖ δὲ τὸ ζῶον καὶ πᾶν τὸ ἔμ-

1. προσθεῖναι K. || 2. ταῦτα συμβαίνει K. || 5. τινα τέτων FH. || 6. αἰεὶ φασι FHI. || 7. ἀλλοίωσιν δὲ λέγουσιν E. || 14. ἢ ante ἐπ' om E. || ἐπ' εὐθείας] εὐθεῖα EK. || 16. γὰρ om H. || 17. μὲν γὰρ] μὲν ἔν FH. || 18. ἀλλ' αἶμα δ' EK. || 19. οὐ] οὐδὲ E. || τὸ om pr H. || 20. τὴν] τὸ H. || εὐθείας om EK. || 23. μὲν om H. ante τελείον ponit F. || 25. αἰδῖον ἐνδέχεται εἶναι FH, αἰδῖον εἶναι ἐνδέχεται I. || 27. γενέσθαι EII. || εἰ] ἢ E. || εἰσὶν I. || ἐφθαρμένη κινήσεις E. || 30. ἑαυτῇ FIK. || 32. ἢ ὅθεν ἢ οὐ] τὸ πόθεν ποῖ K. || 33. γραμμῆς] περιφεροῦς FH. || 34. καὶ τέλος om EFHI. || τινα om EK.

1. ἐν post καὶ om E. || κινεῖτε K. || 3. ταῦτα πάντα συμβέβηκε HI. || τῷ] ἐν τῷ rc K. || 4. τούτο εἶναι FH. || 5. φερείας ἐκ ἐστὶν ὅπου τὸ om E. || 7. διὰ E. || τε] καὶ F. || 9. ἐστὶ om EK. || 10. πάντα HI. || πρώτη] πρώτον E. || 11. μέτρον] μέσον H. || ὁμαλῇ FIK. || 12. ἐπὶ τῆς εὐθ.] ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἀνωμαλῶς F. || 14. ἀφίσχεται H. || πλεῖν FHK. || βάττον FHI. || 15. ἀρχὴ οὔτε] ἢ ἀρχὴ οὔτε τὸ H. || πέφυκεν ἐν αὐτῇ F. || 19. διακρίσεις γὰρ καὶ συγκρίσεις K. || 23. πρότερον FHI. || καὶ om H. || 24. μηδεμίαν αἰτίαν IK, αἰτίαν μηδεμίαν FH. || φασὶ κινεῖσθαι F. || 25. κίνησιν om E. || 26. καὶ om EK. || 27. τοῖς πρώτοις ἀλλὰ om E. || 28. οἶοντε I. || 30. δὴ FH. || 31. ἢ] καὶ EK. || διακρίσει ταῦτα om E. || 33. ἑαυτὸ αὐτὸ III. || 34. κινήσει FHI. || καὶ] ἥτοι rc K.

ψυχον τὴν κατὰ τόπον αὐτὸ κίνησιν. καὶ κυρίως δὲ κινεῖσθαι φαμεν μόνον τὸ κινούμενον τὴν κατὰ τόπον κίνησιν· ἂν δ' ἡρεμῇ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ, αὐξάνηται δ' ἢ φθύνῃ ἢ ἀλλοιούμενον τυγχάνῃ, πῇ κινεῖσθαι, ἀπλῶς δὲ κινεῖσθαι οὐ φαμεν.

Ὅτι μὲν οὖν αἰεὶ τε κινήσεις ἦν καὶ ἔσαι τὸν ἅπαντα χρόνον, καὶ τίς ἀρχὴ τῆς αἰδίου κινήσεως, ἔτι δὲ τίς πρώτη κινήσις, καὶ τίνα κινήσιν αἰδίον ἐνδέχεται μόνῃ εἶναι, καὶ τὸ κινῆν πρῶτον ὅτι ἀκίνητον, εἴρηται.

10 Ὅτι δὲ τῷτ' ἀμερές ἀναγκάσιον εἶναι καὶ μηδὲν ἔχειν 10 μέγεθος, οὗν λέγωμεν, πρῶτον περὶ τῶν προτέρων αὐτῷ διορίσαντες. τῶν δ' ἐν μὲν ἔστιν ὅτι ἔχουσιν τὸ ἔδεν πεπερασμένον κινεῖν ἄπειρον χρόνον. τρία γάρ· ἔστι, τὸ κινῆν, τὸ κινούμενον, τὸ ἐν ᾧ τρίτον, ὁ χρόνος. ταῦτα δὲ ἢ πάντα ἄπειρα ἢ πάντα πεπερασμένα ἢ ἕνα, οἷον τὰ δύο ἢ τὸ ἓν. ἔσω δὲ 15 τὸ Α τὸ κινῆν, τὸ δὲ κινούμενον Β, χρόνος ἄπειρος ἐφ' ᾧ Γ. τὸ δὲ Δ κινεῖται τὴν μέρους τῆς Β, τὸ ἐφ' ᾧ Ε. ἢ δὲ ἐν ἴσῳ τῷ Γ· ἐν πλείονι γάρ τὸ μείζον ὥς· ἐν ἄπειρος ὁ χρόνος ὁ τῷ Ζ. οὕτω δὲ τῇ Δ προστιθείς καταναλώσω τὸ Α καὶ τῇ Ε τὸ Β· τὸν δὲ χρόνον ἔ καταναλώσω αἰεὶ ἀφαιρῶν ἴσον· 20 ἄπειρος γάρ ἔσται ἢ πάντα Α τὴν ὅλην Β κινήσει ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ τῷ Γ. οὐκ ἄρα οἶόν τε ὑπὸ πεπερασμένου κινεῖσθαι ἔδεν ἄπειρον κίνησιν. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἐνδέχεται τὸ πεπερασμένον ἄπειρον κινεῖν χρόνον, φανερόν· ὅτι δ' ὅλως ἐκ ἐνδέχεται ἐν πεπερασμένῳ μεγέθει ἄπειρον εἶναι δύναμιν, ἐκ 25 τῶνδε δῆλον. ἔσω γάρ ἢ πλείων δύναμις αἰεὶ ἢ τὸ ἴσον ἐν ἐλάττω χρόνῳ ποῖστα, οἷον θερμαίνουσα ἢ γλυκαίνουσα ἢ ρίπτουσα καὶ ὅλως κινούσα. ἀνάγκη ἄρα καὶ ὑπὸ τῷ πεπερασμένῳ μὲν ἄπειρον δ' ἔχοντος δύναμιν πάσχειν τι τὸ πᾶσχεον, καὶ πλείω ἢ ὑπ' ἄλλου· πλείων γάρ ἢ ἄπειρος δύ- 30 ναμίας, ἀλλὰ μὴν χρόνον γε οὐκ ἐνδέχεται εἶναι οὐδένα· εἰ γάρ ἔστιν ὁ ἐφ' ᾧ Α χρόνος, ἐν ᾧ ἢ ἄπειρος ἰσχύος ἐθέρημην ἢ ἔωσεν, ἐν ᾧ δ' ὁ ΑΒ, πεπερασμένη τις, πρὸς ταύτην

μείζω αἰεὶ λαμβάνων πεπερασμένην ἤξω ποτὲ εἰς τὸ ἐν τῷ Α χρόνῳ κεινημένη· πρὸς πεπερασμένον γὰρ αἰεὶ προστιθείς ὑπερβαλὼν παντὸς ὀρίσμένου, καὶ ἀφαιρῶν ἐλλείψω ὡσαύτως. ἐν ἴσῳ ἄρα χρόνῳ κινήσει ἢ πεπερασμένη τῇ 5 ἀπείρῳ. τῷτο δ' ἀδύνατον· ἔδεν ἄρα πεπερασμένον ἐνδέχεται ἄπειρον δύναμιν ἔχειν. οὐ τοῖον οὐδ' ἐν ἀπείρῳ πεπερασμένην· καίτοι ἐνδέχεται ἐν ἐλάττω μεγέθει πλείω δύναμιν εἶναι, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐν μείζονι πλείω. ἔσω δὲ τὸ ἐφ' ᾧ ΑΒ ἄπειρον. τὸ δὲ ΒΓ ἔχει δύναμιν τινα, ἢ ἐν τινι 10 χρόνῳ ἐκίνησε τὴν Δ, ἐν τῷ χρόνῳ ἐφ' ᾧ ΕΖ. ἂν δὲ τῆς ΒΓ διπλασίαν λαμβάνω, ἐν ἡμίσει κινήσει χρόνῳ τῷ ΕΖ (ἔσω γὰρ αὕτη ἡ ἀναλογία), ὥς· ἐν τῷ ΖΘ κινήσει. ἐκὼν ἔτω λαμβάνων αἰεὶ τὴν μὲν ΑΒ ὁδεποτε διέξειμι, χρόνος δὲ τοῦ δοθέντος αἰεὶ ἐλάττω λήψομαι. ἄπειρος ἄρα ἢ δύναμις 15 ἔσαι· πάσης γὰρ πεπερασμένης ὑπερβάλλει δυνάμεως. πάσης δὲ πεπερασμένης δυνάμεως ἀνάγκη πεπερασμένον εἶναι καὶ τὸν χρόνον· εἰ γὰρ ἐν τινι ἢ τοσθδὲ, ἢ μείζον ἐν ἐλάττω τῶν μὲν ὀρίσμένῳ δὲ κινήσει χρόνῳ, κατὰ τὴν ἀντιστροφὴν τῆς ἀναλογίας· ἄπειρος δὲ πᾶσα δύναμις, ὥσπερ καὶ πλῆ- 20 θος καὶ μέγεθος τὸ ὑπερβάλλον παντὸς ὀρίσμένου. ἔστι δὲ καὶ ὧδε δεῖξαι τοῦτο· ληψόμεθα γὰρ δὴ τινα δύναμιν τὴν αὐτὴν τῷ γένει τῇ ἐν τῷ ἀπείρῳ μεγέθει, ἐν πεπερασμένῳ μεγέθει ἔσται, ἢ καταμετρήσει τὴν ἐν τῷ ἀπείρῳ πεπερασμένην δύναμιν.

Ὅτι μὲν οὖν ἐκ ἐνδέχεται ἄπειρον εἶναι δύναμιν ἐν πεπερασμένῳ μεγέθει, ἔδεν πεπερασμένην ἐν ἀπείρῳ, ἐκ τούτων δῆλον. περὶ δὲ τῶν φερομένων καλῶς ἔχει διαπορῆσαι τινα ἀπορίαν πρῶτον. εἰ γὰρ πᾶν τὸ κινούμενον κινεῖται ὑπὸ τίνος, ὅσα μὴ αὐτὰ αὐτὰ κινεῖ, πῶς κινεῖται ἕνα συνεχῶς μὴ ἀποτομένου τῷ κινήσαντος; οἷον τὰ ριπτόμενα· εἰ δ' ἅμα κινεῖ καὶ ἄλλο τι ὁ κινήσας, οἷον τὸν ἀέρα, ὃς κινούμενος κινεῖ, ὁμοίως ἀδύνατον τοῦ πρώτου μὴ ἀποτομένου μηδὲ κινουμένου κινεῖσθαι, ἀλλ' ἅμα πάντα καὶ κινεῖσθαι καὶ πε- 25

1. αὐτὸ *III*, αὐτὸ *F*. || 2. τὴν *om E*. || κίνησιν *om EK*. || 6. τε *om K*. || 7. δὲ τίς || δὲ τίς ἢ *K*. || κινήσεις πρώτη *FHI*. || 8. ἐνδέχεται αἰδίον *E*. || μόνῃ καὶ μόνῃ *K*. || 10. ἀναγκάσιον εἶναι ἀμερές *F*, ἀναγκάσιον ἀμερές, εἶναι *II*. || 11. λέγομεν *FH*. || 12. ἔστι μὲν ἐν *K*. || 13. κινούμενον τὸ κινῆν *FHI*. || 14. τὸ καὶ *H*. || 16. τὸ post *A om FHI*. || β κινούμενον *F*. || ᾧ *H*. || 17. τῆς *B post Δ ponit E*, *om K*. || τὸ *om II*. || ᾧ *FHI*. || 18. γὰρ *om E*. || 19. ὁ *om H*. || τῇ τῷ *EH*, τὸ *IK*. || 21. β ὅλην *FHI*. || 24. ἐκ ἐνδέχεται post μεγέθει *FHI*. || 26. αἰεὶ post γὰρ *EK*. || ἢ et ἐν *om E*. || 29. τὸ *om FI*. || 30. πλείων πλείω *K*. || δύναμις *om EK*. || 32. ἐφ' ᾧ ἐφ' ᾧ *K*. || ἢ *om E*. || ἐθέρημην *EF*, ἐθέρμαινεν *I*, ἢ ἐθέρμηνεν *H*. || 33. ἔωσεν *E*. || ὁ *om EK*.

1. λαμβάνων αἰεὶ *EK*. || ἤξω || δὲ ἤξω *H*. || τὸ ἐν *om pr K*. || 3. ὑπερβάλλον *E*. || ἀφαιρῶν αἰεὶ ἐλλείψω *K*. || 4. χρόνῳ ἄρα *I*. || τῇ ἀπείρῳ ἢ πεπερασμένῃ *EK*. || 6. ἔχειν δύναμιν *F*. || 7. καίτοι, γε ἐνδ. *K*. || πλείονα *FHI*. || 8. πλείων *I et pr H*. || 9. βα *I*. || ἢ *K*. || 11. διπλασίον *F*. || κινήσεις *F*, *om EH*. || 12. ζ καὶ θ *FHI*. || 13. χρόνον *I*, τὸ χρόνος *EK*. || 15. ὑπερβάλλει. — 16. πεπερασμένης *om pr E*. || 15. πάσης δὲ || εἴγε πάσης *K*. || 17. τὸν *om E*. || ἐν *om F*. || 18. χρόνῳ κινήσει *EK*. || 21. δὴ *om EH*. || 22. τῇ τὴν *I*. || 23. τὴν πεπ. δύν. ἐν τῷ ἀπείρῳ *E*, τὴν πεπ. δύν. τὴν ἐν τῷ ἀπείρῳ *K*. || 26. ἐδ' ἐν ἀπείρῳ πεπερασμένην *EK*. || ἐν *om F*. || τῶνδε *H*. || 27. ἔχει καλῶς *EK*. || 29. συνεχῶς ἕνα *E*. || 32. κινεῖ *III*. || 33. πάντα *om K*. || καὶ *om FHIK*. || κεινῆσθαι *H*.

παύσθαι, ὅταν τὸ πρῶτον κινεῖν παύσῃται, καὶ εἰ ποιεῖ
ὥσπερ ἡ λίθος, οἷον κινεῖ ὁ ἐκίνησέν. ἀνάγκη δὲ τοῦτο μὲν
λέγειν, ὅτι τὸ πρῶτον κινήσαν ποιεῖ οἷον τε κινεῖν, ἢ τὸν ἀέρα
τοιοῦτον ἢ τὸ ὕδωρ ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον ὃ πέφυκε κινεῖν καὶ
κινεῖσθαι. ἀλλ' ἔχ' ἅμα παύεται κινῆν καὶ κινούμενον, ἀλλὰ
κινούμενον μὲν ἅμα, ὅταν ὁ κινῶν παύσῃται κινῶν, κινῶν δὲ
ἔτι ἐξίν. διὸ καὶ κινεῖται τι ἄλλῃ ἐχόμενον· καὶ ἐπὶ τούτῳ
ὁ αὐτὸς λόγος. παύεται δέ, ὅταν ἐλάττων ἡ δύναμις τοῦ
κινεῖν ἐγγένηται τῷ ἐχόμενῳ. τέλος δὲ παύεται, ὅταν μη-
κέτι ποιῇ τὸ πρότερον κινῶν, ἀλλὰ κινούμενον μόνον. ταῦτα
δ' ἀνάγκη ἅμα παύεσθαι, τὸ μὲν κινῶν τὸ δὲ κινούμενον, καὶ
τὴν ὅλην κίνησιν. αὕτη μὲν ἔν ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις ὅτε μὲν
κινεῖσθαι ὅτε δ' ἡρεμεῖν ἐγγίγνεται ἡ κίνησις, καὶ ὁ συνεχής,
ἀλλὰ φαίνεται· ἡ γὰρ ἐφεξῆς ὄντων ἡ ἀπομακρυνῶν ἐξίν· οὐ
γὰρ ἐν τῷ κινεῖν, ἀλλ' ἐχόμενα ἀλλήλων. διὸ καὶ ἐν ἀέρι
καὶ ἐν ὕδατι γίνεται ἡ τοιαύτη κίνησις, ἣν λέγουσιν ἀντι-
περίσσειαν εἶναι. ἀδύνατον δὲ ἄλλως τὰ ἀπορηθέντα λύειν, εἰ
μὴ τὸν εἰρημένον τρόπον. ἡ δ' ἀντιπερίσσεια ἅμα πάντα κί-
νεῖσθαι ποιεῖ καὶ κινεῖν, ὥςτε καὶ παύεσθαι. νῦν δὲ φαίνεται
τι ἐν κινούμενον συνεχῶς· ὑπὸ τίνος ἔν; ὃ γὰρ ὑπὸ τῷ αὐτῷ
ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς ἔσιν ἀνάγκη κίνησιν εἶναι συνεχῇ, αὕτη δὲ
μία ἐξίν, ἀνάγκη δὲ τὴν μίαν μεγέθος τέ τινος εἶναι (ὃ γὰρ
κινεῖται τὸ ἀμέγεθες) καὶ ἐνός καὶ ὑφ' ἐνός· οὐ γὰρ ἔσαι
συνεχής, ἀλλ' ἐχόμενη ἐτέρα ἐτέρας καὶ διηρημένη. τὸ δὲ
κινῶν εἰ ἐν, ἢ κινούμενον κινεῖ ἢ ἀκίνητον ὄν. εἰ μὲν δὲ κινῶν
μικρὸν, συνακολουθεῖν δεήσει καὶ μεταβάλλειν αὐτό, ἅμα δὲ

κινεῖσθαι ὑπὸ τίνος· ὥςτε ζησεται καὶ ἥξει εἰς τὸ κινεῖσθαι
ὑπὸ ἀκινήτου. τούτο γὰρ ἐκ ἀνάγκης συμμεταβάλλειν, ἀλλ'
ἀεὶ τε δυνήσεται κινεῖν (ἀπονον γὰρ τὸ ἔτω κινεῖν) καὶ ὁμα-
λῆς αὕτη ἡ κίνησις ἢ μόνῃ ἢ μάλισα· οὐ γὰρ ἔχει μετα-
βολὴν τὸ κινῶν ἐδεμίαν. δεῖ δὲ ἐδὲ τὸ κινούμενον πρὸς ἐκείνῳ
ἔχειν μεταβολήν, ἵνα ὁμοία ἢ ἡ κίνησις. ἀνάγκη δὲ ἢ ἐν
μέσῳ ἢ ἐν κύκλῳ εἶναι· αὐταὶ γὰρ αἱ ἀρχαί· ἀλλὰ τά-
χιστα κινεῖται τὰ ἐγγύτατα τοῦ κινουμένου. τοιαύτη δ' ἡ τοῦ
ἄλλου κίνησις· ἐκεῖ ἄρα τὸ κινῶν. ἔχει δ' ἀπορίαν, εἰ ἐνδέχε-
ται τι κινούμενον κινεῖν συνεχῶς, ἀλλὰ μὴ ὥσπερ τὸ ὠθεῖν
πάλιν καὶ πάλιν, τῷ ἐφεξῆς εἶναι συνεχῶς· ἡ γὰρ αὐτὸ
δεῖ ὠθεῖν ἢ ἔλκειν, ἢ ἄμφω, ἢ ἑτερόν τι ἐκδεχόμενον ἄλλο
παρ' ἄλλου, ὥσπερ πάλαι ἐλέχθη ἐπὶ τῶν ῥιπτουμένων· εἰ
δὲ διαιρετὸς ὢν ὁ ἀήρ ἢ τὸ ὕδωρ κινεῖ, ἀλλ' ὥς ἀεὶ κινέμε-
νος, ἀμφοτέρως δ' οὐχ οἷον τε μίαν εἶναι, ἀλλ' ἐχόμενην.
μόνη ἄρα συνεχῆς ἣν κινεῖ τὸ ἀκίνητον· ἀεὶ γὰρ ὁμοίως ἔχον
καὶ πρὸς τὸ κινούμενον ὁμοίως ἔχει καὶ συνεχῶς. διωρισμέ-
νων δὲ τούτων φανερόν ὅτι ἀδύνατον τὸ πρῶτον κινῶν καὶ ἀκί-
νητον ἔχειν τι μέγεθος. εἰ γὰρ μέγεθος ἔχει, ἀνάγκη ἢ τοι-
πεπερασμένον αὐτὸ εἶναι ἢ ἀπείρον. ἀπείρον μὲν οὐκ ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται μέγεθος εἶναι, δέδεικται πρότερον ἐν τοῖς φυσικ-
οῖς· ὅτι δὲ τὸ πεπερασμένον ἀδύνατον ἔχειν δύναμιν ἀπει-
ρον, καὶ ὅτι ἀδύνατον ὑπὸ πεπερασμένου κινεῖσθαι τι ἀπει-
ρον χρόνον, δέδεικται νῦν. τὸ δὲ γε πρῶτον κινῶν ἀάδιον κινεῖ
κίνησιν καὶ ἀπείρον χρόνον. φανερόν τοίνυν ὅτι ἀδιαίρετόν ἐστι
καὶ ἀμερές καὶ ἐδὲν ἔχον μέγεθος.

2. ὁ *F*. || κινεῖν *H*, τε κινεῖ *K*. || δὲ *FHI*. || 3. τὸ *om F*. || τε] καὶ *E*, τι καὶ *F*. || 4. ἄλλο τι *FH*. || τοῖσιν *om EK*. ||
ὁ *om E*. || 7. καὶ *om HIK*. || κινεῖται ἄλλῃ *FI*, κινεῖται ἄλλο *H*, κινεῖ τι ἄλλο *K*. *E* ambiguous. || 8. [ταῦ] ὅταν ἀεὶ *EK*. || 9. ἐγ-
γίγνεται *FH*. || δὲ *om E*. || 11. κινούμενον τὸ δὲ κινῶν *K*. || 15. καὶ *om EK*. || 16. ἐν *om EK*. || 19. παύεται *FHI*. || 20. ἐν τι
FHI. || 21. ἀνάγκη] ἀνάγκη ἀεὶ *FI*. || εἶναι κίνησιν *E*, εἶναι τινα κίνησιν *K*. || 22. γὰρ *FHK*. || 23. κινεῖ *E*. || τὸ *om EH*. || ἀμέ-
γεθος *I*. || 24. ἐτέρα *om E*. || δὲ *E*. || 26. δεῖ] δὲ καὶ *K*.

2. συμβάλλειν *I*. || 3. τε *om FH*. || 5. ἐδεμίαν τὸ κινῶν *FHI*. || ἐκείνῳ *EHK*. || 6. ἢ *om F*. || δὲ *FI*. || 7. ἐν *om H*. ||
αἰ *om I*. || 9. κύκλῳ *HK*. || 10. τι] τὸ *EK*. || 11. τῷ] καὶ τῷ *H*, καὶ τὸ *K*. || συνεχῆς *K*, συνεχῇ *FHI*. || 12. δεῖ] δὲ *F*, δεῖ
ἀεὶ *EK*. || ἄλλῃ *F*. || 13. ὥσπερ] ὥς καὶ *H*. || εἰ δὲ δι *om pr E*, δὲ *om K*. || 14. ὧν] γὰρ ὧν *E*. || ἢ] καὶ *E*. || ἀλλ' ὥς] ἄλλος
F, ἄλλος *K*. || 16. μόνῃ] μένει *FK*. || 17. ἥξει *E*. || 18. τὸ τὸ *pr. E*. || ἀκίνητον ὃν ἔχειν *H*. || 19. τί] τὸ *E*. || γὰρ τὸ *μ. E*. ||
21. πρότερον δέδεικται *F*. || 22. ἀπείρον δύναμιν *FHI*. || 23. ἀδύνατόν ἐστιν ὑπὸ *FK*. || 24. νῦν] τὰ νῦν *H*. || δὲ *om K*, ante τὸ *ponit*
E. || κίνησιν κινεῖ *H*.

ΠΕΡΙ ΟΥΡΑΝΟΥ Α.

Η περὶ φύσεως ἐπισήμη σχεδὸν ἡ πλείη φαίνεται περὶ
 τε σώματα καὶ μεγέθη καὶ τὰ τούτων οὔσα πάθη καὶ τὰς
 κινήσεις, ἔτι δὲ περὶ τὰς ἀρχάς, ὅσαι τῆς τοιαύτης οὐσίας
 εἰσὶν· τῶν γὰρ φύσει συνεστώτων τὰ μὲν ἐστὶ σώματα καὶ
 μεγέθη, τὰ δ' ἔχει σῶμα καὶ μέγεθος, τὰ δ' ἀρχαὶ τῶν
 ἔχόντων εἰσὶν· συνεχὲς μὲν ἔν ἐστι τὸ διαιρετὸν εἰς αἰεὶ διαι-
 ρετὰ, σῶμα δὲ τὸ πάντῃ διαιρετὸν· μεγέθος δὲ τὸ μὲν ἐφ'
 ἓν γραμμὴ, τὸ δ' ἐπὶ δύο ἐπίπεδον, τὸ δ' ἐπὶ τρία σῶμα·
 καὶ παρὰ ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄλλο μέγεθος διὰ τὸ τὰ τρία
 πάντα εἶναι καὶ τὸ τρις πάντῃ· καθάπερ γὰρ φασι καὶ οἱ
 Πυθαγόρειοι, τὸ πᾶν καὶ τὰ πάντα τοῖς τρισὶν ὥρισαι· τε-
 λευτὴ γὰρ καὶ μέσον καὶ ἀρχὴ τὸν ἀριθμὸν ἔχει τὸν τοῦ
 παντός, ταῦτα δὲ τὸν τῆς τριάδος· διὸ παρὰ τῆς φύσεως
 εἰληφότες ὥσπερ νόμους ἐκείνης, καὶ πρὸς τὰς ἀγιστείας
 χρώμεθα τῶν θεῶν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ· ἀποδίδομεν δὲ καὶ
 τὰς προσηγορίας τὸν τρόπον τῶτον· τὰ γὰρ δύο ἄμφω μὲν
 λέγομεν καὶ τὰς δύο ἀμφοτέρους, πάντας δ' οὐ λέγομεν,
 ἀλλὰ κατὰ τῶν τριῶν ταύτην τὴν προσηγορίαν φαρμὲν πρῶ-
 τον· ταῦτα δ', ὥσπερ εἴρηται, διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν οὕ-
 τως ἐπάγειν ἀκολουθεῖν· ὥς' ἐπεὶ τὰ πάντα καὶ τὸ πᾶν
 καὶ τὸ τέλειον οὐ κατὰ τὴν ἰδέαν διαφέρουσιν ἀλλήλων,
 ἀλλ' εἴπερ ἄρα, ἐν τῇ ὕλῃ καὶ ἐφ' ὣν λέγονται, τὸ σῶμα
 μόνον ἂν εἴη τῶν μεγεθῶν τέλειον· μόνον γὰρ ὥρισαι τοῖς
 τρισὶν· τῆτο δ' ἐστὶ πᾶν· τριχῇ δὲ ὃν διαιρετὸν πάντῃ διαιρε-
 τόν ἐστιν· τῶν δ' ἄλλων τὸ μὲν ἐφ' ἓν, τὸ δ' ἐπὶ δύο· ὥς
 γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ τετυχήκασιν, οὕτω καὶ τῆς διαιρέσεως
 καὶ τοῦ συνεχοῦς· τὸ μὲν γὰρ ἐφ' ἓν συνεχές, τὸ δ' ἐπὶ
 δύο, τὸ δὲ πάντῃ τοῖσιν· ὅσα μὲν ἔν διαιρετὰ τῶν μεγε-
 θῶν, καὶ συνεχῇ ταῦτα· εἰ δὲ καὶ τὰ συνεχῇ πάντα διαι-
 ρετὰ, ἔπω δῆλον ἐκ τῶν νῦν· ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν δῆλον, ὡς ἐκ

ἔστιν ἄλλο γένος μετάβασις, ὥσπερ ἐκ μήκους εἰς ἐπιφά-
 νειαν, εἰς δὲ σῶμα ἐξ ἐπιφανείας· ἔ γὰρ ἂν ἔτι τὸ τοῖσιν
 τέλειον εἴη μέγεθος· ἀνάγκη γὰρ γίνεσθαι τὴν ἐκβασιν
 κατὰ τὴν ἑλλειψιν, οὐχ οἷόν τε δὲ τὸ τέλειον ἑλλείπειν·
 πάντῃ γὰρ ἐστιν· τῶν μὲν ἔν ἐν μορίου εἶδει σωμάτων κατὰ
 τὸν λόγον ἕκαστον τοῖσιν ἐστὶν· πάσας γὰρ ἔχει τὰς διαστά-
 σεις· ἀλλ' ὥρισαι πρὸς τὸ πλησίον ἀφ᾽ ἧς, διὸ τρόπον τινα
 πολλὰ τῶν σωμάτων ἕκαστόν ἐστιν· τὸ δὲ πᾶν ἔ τὰυτα μό-
 ρια, τέλειον ἀναγκαστὸν εἶναι καὶ καθάπερ τῆνομα σημαίνει,
 πάντῃ, καὶ μὴ τῇ μὲν τῇ δ' ἔ.

Περὶ μὲν ἔν τῆς τῆ παντός φύσεως, εἴτ' ἀπειρός ἐστι
 κατὰ τὸ μέγεθος εἴτε πεπεράνται τὸν σύνολον ὄγκον, ὕστερον
 ἐπισκεπτέον· περὶ δὲ τῶν κατ' εἶδος αὐτῶ μορίων νῦν λέγω-
 μεν ἀρχὴν ποιησάμενοι τήνδε· πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ σώ-
 ματα καὶ μεγέθη καθ' αὐτὰ κινητὰ λέγομεν εἶναι κατὰ
 τόπον· τὴν γὰρ φύσιν κινήσεως ἀρχὴν εἶναι φαρμὲν αὐτοῖς·
 πᾶσα δὲ κίνησις ὅση κατὰ τόπον, ἣν καλεῖμεν φορὰν, ἢ
 εὐθεῖα ἢ κύκλῳ ἢ ἐκ τέτων μικτή· ἀπλᾶ γὰρ αὗται δύο
 μόναι· αἴτιον δ' ὅτι καὶ τὰ μεγέθη ταῦτα ἀπλᾶ μόνον,
 ἢ τ' εὐθεῖα καὶ ἢ περιφερής· κύκλῳ μὲν ἔν ἐστιν ἢ περὶ τὸ
 μέσον, εὐθεῖα δ' ἢ ἄνω καὶ κάτω· λέγω δ' ἄνω μὲν τὴν
 ἀπὸ τοῦ μέσου, κάτω δὲ τὴν ἐπὶ τὸ μέσον· ὥς' ἀνάγκη
 πᾶσαν εἶναι τὴν ἀπλὴν φορὰν τὴν μὲν ἀπὸ τῆ μέσου, τὴν
 δ' ἐπὶ τὸ μέσον, τὴν δὲ περὶ τὸ μέσον· καὶ ἔοικεν ἡκολου-
 θῆναι κατὰ λόγον τῆτο τοῖς ἐξ ἀρχῆς· τὸ τε γὰρ σῶμα
 ἀπετελέσθαι ἐν τρισὶ καὶ ἢ κινήσις αὐτῆς· ἐπεὶ δὲ τῶν σω-
 μάτων τὰ μὲν ἐστὶν ἀπλᾶ τὰ δὲ σύνθετα ἐκ τέτων (λέγω
 δ' ἀπλᾶ ὅσα κινήσεως ἀρχὴν ἔχει κατὰ φύσιν, οἷον πῦρ
 καὶ γῆν καὶ τὰ τέτων εἶδη καὶ τὰ συγγενῆ τέτοις), ἀνάγκη
 καὶ τὰς κινήσεις εἶναι τὰς μὲν ἀπλᾶς τὰς δὲ μικτάς πως,

Codices *EFHLM* et ab initio *k*.

2. τε om *pr E*. || 4. εἰσι *M*. || 5. σώματα *F*. || 6. ἀδιαίρετον *pr E*. || αἰεὶ *L*. || 7. μέγεθος *k*. || 9. τὰ om *EM*. || 10. τρεῖς
F. || γὰρ om *L* cum *pr E* et corr *F*. || 11. τοῖς om *M*. || 12. τὸν om *k*. || τὸν om *M*. || 16. τῶτον τὸν τρόπον *M*. || μὲν om
M. || 18. κατηγορίαν *EM*. || κατάφαρμεν *H*, εἰλήφαμεν *E*. || 19. ἐπάγειν ἔτως *FM*. || 21. τὸ om *k*. || 22. ἄρα om *EL*. || λέγε-
 ται *H*. || 23. ἂν εἴη μόνον *F*. || 24. πᾶν] πᾶν τριχῇ διαιρετὸν *k*. || διαιρετέον *E*. || 25. μὲν ἐπὶ δύο, τὸ δὲ ἐφ' ἓν *L*. || ἐνός *pr E*. ||
 29. ἅπαντα *FLM*. || διαιρετὰ εἰς ἄπειρον ἔπω *k*.

2. ἂν ante εἴη *F*, utroque loco *M*. || 3. μετάβασιν *H*. || 4. τέλος *E*. || ἐκλείπειν *L*. || 5. ἕκαστον κατὰ τὸν λόγον τῆτόν *M*. ||
 9. ἀνάγκη *L*. || 10. πᾶν *L* et *pr E*. || δὲ μὴ *HL*. || 12. τὸ om *M*. || πεπεράται *M*. || 13. λέγομεν *L*. || 16. ἀρχὴν κινήσεως
HLM. || λέγομεν εἶναι *M*. || ἐν αὐτοῖς *LM*. || 17. ὅση] ἢ *L*, om *E*. || 18. μικτὴ ἐκ τέτων *M*. || 20. ἢ περὶ τὸ μέσον ἐστὶν *M*. ||
 25. κατὰ] καὶ κατὰ *E*. || τῆτο ante κατὰ *F*. || 26. ἀπετελέσθαι *M*. || 28. ὅσα] μὲν ὅσα *FH*. || 29. καὶ ante γῆν om *F*.

καὶ τῶν μὲν ἀπλῶν ἀπλᾶς, μικτὰς δὲ τῶν συνθέτων, κινεῖσθαι δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατέον. εἴπερ ἔν ἐξ ἰν ἀπλῇ κίνησις, ἀπλῇ δ' ἡ κύκλῳ κίνησις, καὶ τῆ τε ἀπλῆ σώματος ἀπλῇ ἡ κίνησις καὶ ἡ ἀπλῇ κίνησις ἀπλῆ σώματος (καὶ γὰρ ἂν συνθέτου ἤ, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἔξαι), ἀναγκαῖον εἶναι τι 5 σῶμα ἀπλῆν ὃ πέφυκε φέρεσθαι τὴν κύκλῳ κίνησιν κατὰ τὴν ἑαυτῆ φύσιν· βία μὲν γὰρ ἐνδέχεται τὴν ἄλλου καὶ ἑτέρου, κατὰ φύσιν δὲ ἀδύνατον, εἴπερ μία ἐκάστου κίνησις ἡ κατὰ φύσιν τῶν ἀπλῶν. ἔτι εἰ ἡ παρὰ φύσιν ἐναντία τῇ κατὰ φύσιν καὶ ἐν ἐν ἐναντίον, ἀνάγκη, ἐπεὶ ἀπλῇ ἡ κύ- 10 κλῳ, εἰ μὴ ἔσται κατὰ φύσιν τοῦ φερομένου σώματος, παρὰ φύσιν αὐτῆ εἶναι. εἰ ἔν πῦρ ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων ἐστὶ τὸ κύκλῳ φερόμενον, ἐναντία ἡ κατὰ φύσιν αὐτῆ φορά ἔξαι τῇ κύκλῳ. ἀλλ' ἐν ἐν ἐναντίον· ἡ δ' ἄνω καὶ κάτω ἀλλήλαις ἐναντία. εἰ δ' ἑτερόν τί ἐξί σῶμα τὸ φερόμενον 15 κύκλῳ παρὰ φύσιν, ἔσται τις αὐτοῦ ἄλλη κίνησις κατὰ φύσιν. τῷτο δ' ἀδύνατον· εἰ μὲν γὰρ ἡ ἄνω, πῦρ ἔξαι ἡ ἀήρ, εἰ δ' ἡ κάτω, ὕδωρ ἡ γῆ. ἀλλὰ μὴν καὶ πρώτην γε ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τοιαύτην φοράν· τὸ γὰρ τέλειον πρότερον τῇ φύσει τῷ ἀτελεῖς, ὃ δὲ κύκλος τῶν τελείων, εὐθεία 20 δὲ γραμμὴ ὑδεμία· ἔτε γὰρ ἡ ἀπειρος (ἔχει γὰρ ἂν πέρας καὶ τέλος) ἔτε τῶν πεπερασμένων ὑδεμία (πασῶν γὰρ ἐστὶ τι ἐκτός· αὐξῆσαι γὰρ ἐνδέχεται ὅποιανῦν). ὥς· εἴπερ ἡ μὲν προτέρα κίνησις προτέρου τῇ φύσει σώματος, ἡ δὲ κύκλῳ προτέρα τῆς εὐθείας, ἡ δ' ἐπ' εὐθείας τῶν ἀπλῶν 25 σωματῶν ἐστὶ (τό τε γὰρ πῦρ ἐπ' εὐθείας ἄνω φέρεται καὶ τὰ γεγρά καὶ κάτω πρὸς τὸ μέσον), ἀνάγκη καὶ τὴν κύκλῳ κίνησιν τῶν ἀπλῶν τινὲς εἶναι σωματῶν· τῶν γὰρ μικτῶν τὴν φοράν ἐφαμεν εἶναι κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ μίξει τῶν ἀπλῶν. ἔκ τε δὴ τούτων φανερόν ἐστι πέφυκε τις οὐσία 30 σώματος ἄλλη παρὰ τὰς ἐνταῦθα συστάσεις, θειότερα καὶ προτέρα τούτων ἀπάντων, καὶ εἰ τις ἔτι λάβοι πᾶσαν εἶναι κίνησιν ἡ κατὰ φύσιν ἡ παρὰ φύσιν, καὶ τὴν ἄλλω παρὰ φύσιν ἑτέρω κατὰ φύσιν, οἷον ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω πέπονθεν· ἡ μὲν γὰρ τῷ πυρί, ἡ δὲ τῇ γῇ παρὰ φύσιν καὶ κατὰ 35 φερομένων. παρὰ φύσιν δ' ἐνεχθέντος, εἰ μὲν ἡ κάτω

φύσιν· ὥς· ἀναγκαῖον καὶ τὴν κύκλῳ κίνησιν, ἐπειδὴ τέτοις παρὰ φύσιν, ἑτέρου τινὲς εἶναι κατὰ φύσιν. πρὸς δὲ τέτοις εἰ μὲν ἐξί ἡ κύκλῳ τινὲ φορά κατὰ φύσιν, ὁῦλον ὥς εἴη ἂν τι σῶμα τῶν ἀπλῶν καὶ πρώτων, ὃ πέφυκεν, ὥσπερ τὸ πῦρ ἄνω καὶ ἡ γῆ κάτω, ἐκεῖνο κύκλῳ φέρεσθαι κατὰ φύσιν. εἰ δὲ παρὰ φύσιν φέρεται τὰ φερόμενα κύκλῳ τὴν περίξ· φοράν, θαυμαστὸν καὶ παντελῶς ἄλογον τὸ μόνον εἶναι συνεχῇ ταύτην τὴν κίνησιν καὶ αἰδίον, οὗσαν παρὰ φύσιν· φαίνεται γὰρ ἔν γε τοῖς ἄλλοις τάχιστα φθειρό- 10 μενα τὰ παρὰ φύσιν. ὥτ'· εἴπερ ἐξί πῦρ τὸ φερόμενον, καθάπερ φασί· τινες, ἔθεν ἤττον αὐτῷ παρὰ φύσιν ἡ κίνησις ἐξί αὐτῇ ἡ ἡ κάτω· πυρὸς γὰρ κίνησιν ὁρῶμεν τὴν ἀπὸ τῷ μέσου κατ' εὐθείαν. διόπερ ἐξ ἀπάντων ἂν τις τῶν συλλογιζόμενος πιστεύσειεν ὥς ἐξί τι παρὰ τὰ σώ- 15 ματα τὰ δεῦρο καὶ περὶ ἡμᾶς ἕτερον κεχωρισμένον, τοσῷ τιμιωτέραν ἔχον τὴν φύσιν ὅσῳπερ ἀφέστηκε τῶν ἐνταῦθα πλείον.

Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν ὑπόκειται τὰ δ' ἀποδεδείκται τῶν 3 εἰρημένων, φανερόν ἐστι οὔτε κουφότητα οὔτε βάρος ἔχει σῶμα ἅπαν. δεῖ δὲ ὑποθέσθαι τί λέγομεν τὸ βαρὺ καὶ τὸ κῆφον, νῦν μὲν ἰκανῶς ὥς πρὸς τὴν παρῶσαν χρεῖαν, ἀκριβέστερον δὲ πάλιν, ὅταν ἐπισκοπῶμεν περὶ τῆς οὐσίας αὐτῶν. βαρὺ μὲν ἔν ἐξω τὸ φέρεσθαι πεφυκὸς ἐπὶ τὸ μέσον, κῆφον δὲ τὸ ἀπὸ τῷ μέσου, βαρύτατον δὲ τὸ πᾶσιν ὑφιστάμενον τοῖς κάτω φερομένοις, κουφώτατον δὲ τὸ πᾶσιν ἐπιπολάζον τοῖς ἄνω φερομένοις. ἀνάγκη δὲ πᾶν τὸ φερόμενον ἡ κάτω ἡ ἄνω ἡ κουφότητ' ἔχειν ἡ βάρος ἡ ἀμφω, μὴ πρὸς τὸ αὐτὸ δέ· πρὸς ἀλλήλα γὰρ ἐξί βαρέα καὶ κῆφα, οἷον ἀήρ πρὸς ὕδωρ, καὶ πρὸς γῆν ὕδωρ. τὸ δὴ κύκλῳ σῶμα φερόμενον ἀδύνατον ἔχειν βάρος ἡ κουφότητα· ἔτε γὰρ κατὰ φύσιν ἔτε παρὰ φύσιν ἐνδέχεται αὐτῷ κινεῖσθαι ἐπὶ τὸ μέσον ἡ ἀπὸ τῷ μέσου. κατὰ φύ- 10 σιν μὲν γὰρ ἐκ ἐξί αὐτῷ ἡ ἐπ' εὐθείας φορά· μία γὰρ ἦν ἐκάστου τῶν ἀπλῶν, ὥστ'· ἔσται τὸ αὐτὸ τῶν ἔτω τινὲ φερομένων. παρὰ φύσιν δ' ἐνεχθέντος, εἰ μὲν ἡ κάτω

1. καὶ om FM. || 3. γε II. || 4. ἂν om pr E. || 5. σύνθετον E. || 6. ἡ om H. || 7. αὐτῶ E. || 8. μία] βία L. || 9. ἔτι om pr E. || ἐναντία τῇ κ. φ. om E. || 10. ἡ κύκλῳ ἀπλῇ F. || 11. ἐξί M. || 14. ἐν om pr E. || καὶ] τῇ F. || 16. αὐτῶ ante ἔξαι M, ante κατὰ F. || 17. τῷτο δ'] ἀλλὰ τῷτ' FHM. || 21. ὑδεμία γραμμὴ L. || ἂν om pr E. || τέλος καὶ πέρας EL. || 22. οὔτε δὲ τῶν L. || 23. ἔξαι L, om E. || 24. τῇ] τινὲς τῇ M. || 27. κάτω] κάτω σῶματα M, σῶματα κάτω H. || 30. τε om M. || 31. καὶ προτέρα om E. || 32. πάντων L. || 33. παρὰ φ. ἑτέρω κατὰ] κατὰ φ. ἑτέρω παρὰ HM. || 35. κατὰ φ. καὶ παρὰ H.

2. εἶναι τινος M. || 3. φορά τινι F. || ἂν εἴη EL. || 5. κακεῖνο L, κείνο E. || φέρεσθαι κύκλῳ H. || 9. τε EF. || 12. ἡ ἡ κάτω] τῆς κάτω L, om E. || 14. συλλογιζόμενοις E. || πιστεύσαιεν F. || 15. τὰ om E. || 17. πλείον M, πλέον F. || 19. βάρος ἔτε κουφότητα M. || 20. πᾶν M. || καὶ τί τὸ L. || 21. ὥς om E. || τὴν om F. || 22. σκοπῶμεν F. || 26. δὴ EHL. || 27. ἡ ἄνω ἡ κάτω FH. || 28. κα] ἡ E. || τὸ om M. || ἄλλα H. || 29. ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ πρὸς γῆν καὶ ἀέρα ὕδωρ M. || 30. δὲ EH. || ἀδύνατον] ἀνάγκη μὴ F. || βάρος ἔχειν M. || 32. αὐτὸ FM.

παρὰ φύσιν, ἢ ἄνω ἔσαι κατὰ φύσιν, εἰ δ' ἢ ἄνω παρὰ φύσιν, ἢ κάτω κατὰ φύσιν· ἔθεμεν γὰρ τῶν ἐναντίων ὧς ἢ ἑτέρα παρὰ φύσιν, τὴν ἑτέραν εἶναι κατὰ φύσιν. ἐπεὶ δ' εἰς τὸ αὐτὸ φέρεται τὰ ὅλον καὶ τὸ μόνιον κατὰ φύσιν, οἷον πᾶσα γῆ καὶ μικρὰ βῶλος, συμβαίνει πρῶτον μὲν μήτε κουφότητ' ἔχειν αὐτὸ μηδεμίαν μήτε βάρος (ἢ γὰρ ἂν πρὸς τὸ μέσον ἢ ἀπὸ τῆς μέσου ἡδύνατο φέρεσθαι κατὰ τὴν ἑαυτῆς φύσιν), ἔπειθ' ὅτι ἀδύνατον κινήσθαι τὴν κατὰ τόπον κίνησιν ἢ ἄνω ἢ κάτω κατασπώμενον· ἔτε γὰρ κατὰ φύσιν ἐνδέχεται κινήσθαι κίνησιν αὐτῷ ἄλλαν οὔτε παρὰ φύσιν, ἔτ' αὐτῷ ἔτε τῶν μορίων ὅθεν· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος περὶ ὅλου καὶ μέρους. ὁμοίως δ' εὐλογον ὑπολαβεῖν περὶ αὐτοῦ καὶ ὅτι ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον καὶ ἀναυξέες καὶ ἀναλλοιώτων, διὰ τὸ γίγνεσθαι μὲν ἅπαν τὸ γιγνόμενον ἐξ ἐναντίου τε καὶ ὑποκειμένου τινός, καὶ φθεῖρεσθαι ὡσαύτως ὑποκειμένου τε τινος καὶ ὑπ' ἐναντίου καὶ εἰς ἐναντίον, καθάπερ ἐν τοῖς πρώτοις εἴρηται λόγοις· τῶν δ' ἐναντίων καὶ αἱ φοραὶ ἐναντίαι· εἰ δὴ τέτω μηδὲν ἐναντίον ἐνδέχεται εἶναι διὰ τὸ καὶ τῇ φορᾷ τῇ κύκλῳ μὴ εἶναι ἂν τιν' ἐναντίαν κίνησιν, ὁρθῶς ἔοικεν ἢ φύσις τὸ μέλλον ἐσσεσθαι ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον ἐξελέσθαι ἐκ τῶν ἐναντίων· ἐν τοῖς ἐναντίοις γὰρ ἡ γένεσις καὶ ἡ φθορά· ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ αὐξανόμενον ἅπαν αὐξάνεται καὶ τὸ φθίνον φθίνει ὑπὸ συγγενοῦς προσιόντος καὶ ἀναλυομένου εἰς τὴν ὕλην· τέτω δ' ἐκ ἑξιν ἐξ ἧς γέγονεν· εἰ δ' ἐξὶ καὶ ἀναυξήτων καὶ ἀφθαρτων, τῆς αὐτῆς διανοίας ἐστὶν ὑπολαβεῖν καὶ ἀναλλοιώτων εἶναι· ἔξι μὲν γὰρ ἢ ἀλλοιώσις κίνησις κατὰ τὸ ποιόν, τῷ δὲ ποῖν αἱ μὲν ἔξεις καὶ διαβάσεις ἐκ ἄνευ τῶν κατὰ πάθος γίνονται μεταβολῶν, οἷον ὑγεία καὶ νόσος. κατὰ δὲ πάθος ὅσα μεταβάλλει τῶν φυσικῶν σωμάτων, ἔχονθ' ὁρῶμεν πάντα καὶ αὐξήσιν καὶ φθίσιν, οἷον τὰ τε τῶν ζώων σώματα καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ τὰ τῶν φυτῶν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τῶν ζοιχείων· ὥς· εἴπερ τὸ κύκλῳ σῶμα μήτ' αὐξήσιν ἔχειν ἐνδέχεται μήτε φθίσιν, εὐλογον καὶ ἀναλλοιώτων εἶναι.

Διότι μὲν ἔν αἰδίον καὶ ἔτ' αὐξήσιν ἔχον ἔτε φθίσιν, ἀλλ' ἀγήρατον καὶ ἀναλλοιώτων καὶ ἀπαθές ἐστι τὸ πρῶτον τῶν σωμάτων, εἰ τις τοῖς ὑποκειμένοις πιστεύει, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων ἐστίν. ἔοικε δ' ὅτε λόγος τοῖς φαινόμενοις μαρτυρεῖν καὶ τὰ φαινόμενα τῷ λόγῳ. πάντες γὰρ ἄνθρωποι περὶ θεῶν ἔχουσιν ὑπόληψιν, καὶ πάντες τὸν ἀνωτάτῳ τῷ θεῷ τόπον ἀποδιδάσιν, καὶ βάρβαροι καὶ Ἑλληνες, ὅσοι περ εἶναι νομίζουσι θεούς, δῆλον ὅτι ὡς τῷ ἀθανάτῳ τὸ ἀθάνατον συνηρημένον· ἀδύνατον γὰρ ἄλλως. εἴπερ ἔν ἐστι τι θεῖον, ὥσπερ ἔστι, καὶ τὰ νῦν εἰρημένα περὶ τῆς πρώτης ὑσίας τῶν σωμάτων εἴρηται καλῶς. συμβαίνει δὲ τῷτο καὶ διὰ τῆς αἰσθήσεως ἱκανῶς, ὥς γε πρὸς ἀνθρώπινον εἰπεῖν πίστιν· ἐν ἅπαντι γὰρ τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ κατὰ τὴν παραδεδομένην ἀλλήλοισι μνήμην οὐθὲν φαίνεται μεταβεβληκός ἔτε καθ' ὅλον τὸν ἔσχατον ἔρανόν ἔτε κατὰ μόνιον αὐτῷ τῶν οἰκείων ὅθεν. ἔοικε δὲ καὶ τοῦτο παρὰ τῶν ἀρχαίων διαδεδοσθαι· μέχρι καὶ τοῦ νῦν χρόνου, τῷτον τὸν τρόπον ὑπολαμβάνοντων ὅνπερ καὶ ἡμεῖς λέγομεν· ἢ γὰρ ἅπαξ ὅδε δις ἀλλ' ἀπειράκις δεῖ νομίζειν τὰς αὐτὰς ἀφικνεῖσθαι δόξας εἰς ἡμᾶς. διόπερ ὡς ἑτέρου τινός ὄντος τοῦ πρώτου σώματος παρὰ γῆν καὶ πῦρ καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ, αἰθέρα προσωνόμασαν τὸν ἀνωτάτῳ τόπον, ἀπὸ τοῦ θεῖν αἰετὸν τὸν αἰδίον χρόνον θέμενοι τὴν ἐπωνυμίαν αὐτῷ. Ἀναξαγόρας δὲ κατακέρχεται τῷ ὀνόματι τέτω ἢ καλῶς· ὀνομάζει γὰρ αἰθέρα ἀπὸ πυρός.

Φανερόν δ' ἐκ τῶν εἰρημένων καὶ διότι τὸν ἀριθμὸν ἀδύνατον εἶναι πλεῖον τὸν τῶν λεγομένων σωμάτων ἀπλῶν τοῦ μὲν γὰρ ἀπλοῦ σώματος ἀνάγκη τὴν κίνησιν ἀπλὴν εἶναι, μόνας δὲ ταύτας εἶναι φαινομένης ἀπλᾶς, τὴν τε κύκλῳ καὶ τὴν ἐπ' εὐθείας, καὶ ταύτης δύο μέρη, τὴν μὲν ἀπὸ τῆς μέσης, τὴν δ' ἐπὶ τὸ μέσον.

Ὅτι δ' ἐκ ἑξὶ τῇ κύκλῳ φορᾷ ἐναντία ἄλλη φορᾷ, πλεοναχόθεν ἂν τις λάβοι τὴν πίστιν, πρῶτον μὲν ὅτι τῇ περιφερεῖ τὴν εὐθείαν ἀντικεῖσθαι μάλιστα τίθεμεν. τὸ γὰρ

1. ἔσαι om *EL*. || εἰ — 2. κατὰ φύσιν om *M*. || 2. ἔθεμεν — 3. κατὰ φύσιν om *EL*. || 4. ταῦτό *F*. || 6. μὴ δὲ *F*. || μὴ δὲ μίαν μὴ δὲ *F*. || 7. ἡδύνατο *M*. || 8. αὐτῷ *FHL*. || 9. ἢ om *E*. || ἄνω ἐλκόμενον ἢ *F*. || 11. αὐτὸ *H*. || 13. ἀγένητον *FHL*. || ἀναυξέες *M*. || 16. τί om *E*. || 18. δὲ *EL*. || τῷτο *L*. || ὅθεν *H*. || 20. ἂν τιν' om *H*. || 21. ἀγένητον *F*. || καὶ ἀφθαρτον om *E*. || 22. γὰρ ἢ γὰρ εἰ pr *E*. || 23. αὐξεται *M*. || καὶ τὸ φθίνον φθίνει om *EF*. || 24. ὑπὸ τῆς *M*. || συγγενὲς τινὲς pr. *H*. || προϊόντος *L*. || 25. ἀναυξέες *L*. || 26. ἀφθιτον *H*. || 28. κατὰ τὰ πάθος *HLM*, κατὰ πάθος *F*. || 29. καὶ ἡ νόσος *L*. || 30. δὲ] δὲ τὸ *L*, om *E*. || 31. ἅπαντα *L*. || 3. πιστεύει *L*. || 4. ἐστίν om *M*. || τε om *E*. || 6. ἄνω τῷ θεῷ *M*. || 7. Ἑλληνες καὶ βάρβαροι *M*. || 8. τὸ ἀθάνατον τῷ ἀθανάτῳ *M*. || 9. τὸν ἀθάνατον ἔρανόν συνηρημένον *E*. || 10. τί] τὸ *EHM*. || 11. ὥσπερ ἔν ἐστι *FM*. || 13. πίστιν εἰπεῖν *H*. || 14. χρόνῳ om *H*. || 17. μέχρι τῷ χρόνῳ τῷ νῦν *EL*. || 18. ὑπολαμβάνοντων *FH*. || 19. ἀλλὰ πλεοναχίς *EL*. || δεῖν *H*. || 22. ἄνω *FM*. || 24. κατακέρχεται *EL*. || 26. διότι καὶ *FH*, καὶ διότι καὶ *M*. || 27. ἀδύνατον om *M*. || τὸν om *HL*. || 29. εἶναι post φαινομένη *M*, om *FH*. || 30. δύο] τὰ δύο *FHM*. || 33. λάβοι *M*. || 35. τὸ om *F*. || ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοισι *F*.

ἀλλὰ καὶ τῷ εὐθεῖ, συνδυαζόμενα καὶ λαβόντα σύνθεσιν·
ὥστ' εἴπερ ἐναντία τίς ἐστι, τὴν ἐπὶ τῆς εὐθείας μάλιστα
ἀναγκαῖον ἐναντίαν εἶναι πρὸς τὴν κύκλῳ κίνησιν. αἱ δ' ἐπὶ
τῆς εὐθείας ἀλλήλαις ἀντίκεινται διὰ τοὺς τόπους· τὸ γὰρ
ἄνω καὶ κάτω τόπος τέ ἐστι διαφορὰ καὶ ἐναντιώσις. ἔπειτ'
εἴ τις ὑπολαμβάνει τὸν αὐτὸν εἶναι λόγον ὅνπερ ἐπὶ τῆς
εὐθείας, καὶ ἐπὶ τῆς περιφερὲς (τὴν γὰρ ἀπὸ τῆ Α πρὸς
τὸ Β φορὰν ἐναντίαν εἶναι τῇ ἀπὸ τῆ Β πρὸς τὸ Α), τὴν
ἐπὶ τῆς εὐθείας λέγει· αὕτη γὰρ πεπεράνται· περιφερεῖς
δ' ἄπειροι ἂν εἴεν περὶ τὰ αὐτὰ σημεῖα. ὁμοίως δὲ καὶ
ἐπὶ τῆ ἡμικυκλίου τῆ ἐνός, οἷον ἀπὸ τῆ Γ ἐπὶ τὸ Δ καὶ
ἀπὸ τῆ Δ ἐπὶ τὸ Γ· ἡ γὰρ αὕτη τῇ ἐπὶ τῆς διαμέτρου
ἐξήν· αἰ γὰρ ἕκαστον ἀπέχων τὴν εὐθεῖαν τίθεμεν. ὁμοίως
δὲ καὶ εἴ τις κύκλον ποιήσας τὴν ἐπὶ θατέρου ἡμικυκλίου
φορὰν ἐναντίαν θεῖη τῇ ἐπὶ θατέρου, οἷον ἐν τῷ ὅλῳ κύ-
κλῳ τὴν ἀπὸ τῆ Ε πρὸς τὸ Ζ τῆ Η ἡμικυκλίου τῇ ἀπὸ
τοῦ Ζ πρὸς τὸ Ε ἐν τῷ Θ ἡμικυκλίῳ, εἰ δὲ καὶ αὐταὶ
ἐναντία, ἀλλ' ὅτι γε αἱ ἐπὶ τῆ ὅλου κύκλου φοραὶ ἀλ-
λήλαις διὰ τῆτο ἐναντία. ἀλλὰ μὴν ὅδ' ἡ ἀπὸ τῆ Α ἐπὶ
τὸ Β κύκλῳ φορὰ ἐναντία τῇ ἀπὸ τοῦ Α ἐπὶ τὸ Γ· ἐκ
ταύτῃ γὰρ εἰς ταῦτ' ἡ κίνησις, ἡ δ' ἐναντία διωρίσθη φορὰ
ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰς τὸ ἐναντίον εἶναι. εἰ δὲ καὶ ἦν ἡ κύ-
κλῳ τῇ κύκλῳ ἐναντία, μάτην ἂν ἦν ἡ ἑτέρα· ἐπὶ τὸ αὐτὸ
γάρ. ἔτι ἀνάγκη τὸ κύκλῳ φερόμενον ὁποθεῖν ἀρξάμε-
νον εἰς πάντας ὁμοίως ἀφικνεῖσθαι τοὺς ἐναντίους τόπους·
εἰσὶ δὲ τόπου ἐναντιότητες τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τὸ πρό-
σθεν καὶ ὀπίσθεν καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν. αἱ δὲ τῆς
φορᾶς ἐναντιώσεις κατὰ τὰς τῶν τόπων εἰσὶν ἐναντιώσεις·
εἰ μὲν γὰρ ἴσαι ἦσαν, οὐκ ἂν ἦν κίνησις αὐτῶν, εἰ δ' ἡ
ἑτέρα κίνησις ἐκράτει, ἡ ἑτέρα οὐκ ἂν ἦν. ὥς· εἰ ἀμφοτέρω
ἦν, μάτην ἂν θατέρων ἦν σῶμα μὴ κινούμενον τὴν αὐτοῦ
κίνησιν· μάτην γὰρ ὑπόδημα τοῦτο λέγομεν, οὐ μὴ ἐξιν
ὑπόδεσις. ὁ δὲ θεὸς καὶ ἡ φύσις ὅδεν μάτην ποιεῖσιν.

Ἀλλ' ἐπεὶ δῆλον περὶ τούτων, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν
σκεπτόμεν, καὶ πρῶτον πότερον ἔστι τι σῶμα ἄπειρον, ὥσ-
περ οἱ πλείους τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων εἰρήθησαν, ἢ τῶτ'
ἐξιν ἔν τι τῶν ἀδυνάτων· τὸ γὰρ ὅτως ἢ ἐκείνως ἔχειν οὐ
τι μικρὸν ἀλλ' ὅλον διαφέρει καὶ πᾶν πρὸς τὴν περὶ τῆς
ἀληθείας θεωρίαν. σχεδὸν γὰρ αὕτη πασῶν ἀρχῇ τῶν ἐναν-
τιώσεων τοῖς ἀποφηναιμένοις τι περὶ τῆς ὅλης φύσεως καὶ
γένεον καὶ γένοιτ' ἂν, εἴπερ καὶ τὸ μικρὸν παραβῆναι τῆς
ἀληθείας ἀφισταμένοις γίνεταί πορρω μυριοπλάσιον, οἷον εἴ
τις ἐλάχιστον εἶναι τι φαίη μέγεθος· ὅτος γὰρ ἐλάχιστον
εἰσαγαγὼν τὰ μέγιστ' ἂν κινήσειε πῶν μαθηματικῶν. τῶτ'
δ' αἴτιον ὅτι ἡ ἀρχὴ δυνάμει μείζων ἢ μεγέθει, διόπερ τὸ
ἐν ἀρχῇ μικρὸν ἐν τῇ τελευτῇ γίνεται παμμέγεθες. τὸ δ'
ἄπειρον καὶ ἀρχῆς ἔχει δύνάμει καὶ τοῦ ποσοῦ τὴν μεγέ-
την, ὥς· ὅδεν ἄτοπον οὐδ' ἄλογον τὸ θαυμαστὸν εἶναι τὴν
διαφορὰν ἐκ τῆ λαβεῖν ὥς ἐστι τι σῶμα ἄπειρον. διὸ περὶ
αὐτῆς λεκτέον· ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβόντων, ἀνάγκη δὴ πᾶν σῶμα
ἢ τῶν ἀπλῶν εἶναι ἢ τῶν συνθέτων, ὥστε καὶ τὸ ἄπειρον
ἢ ἀπλὸν ἔσαι ἢ σύνθετον. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅτι γε πεπερα-
σμένων τῶν ἀπλῶν ἀνάγκη πεπερασμένον εἶναι τὸ σύνθε-
τον, δῆλον· τὸ γὰρ ἐκ πεπερασμένων καὶ πλήθει καὶ με-
γέθει συγκεείμενον πεπεράνται καὶ πλήθει καὶ μεγέθει· το-
σῶτον γὰρ ἐξιν ἐξ ὧσιν ἐστὶ συγκεείμενον. λοιπὸν τοῖνυν ἰδεῖν
πότερον ἐνδέχεται τι τῶν ἀπλῶν ἄπειρον εἶναι τὸ μέγεθος,
ἢ τῶτ' ἀδύνατον. προχειριστάμενοι δὴ περὶ τῆ πρώτου τῶν
σωμάτων, οὕτω σκοπῶμεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. ὅτι μὲν
τοῖνυν ἀνάγκη τὸ σῶμα τὸ κύκλῳ φερόμενον πεπεράνθαι
πᾶν, ἐκ τῶνδε δῆλον. εἰ γὰρ ἄπειρον τὸ κύκλῳ φερόμε-
νον σῶμα, ἄπειροι ἔσονται αἱ ἀπὸ τῆ μέσου ἐκβαλλόμε-
ναι. τῶν δ' ἀπείρων τὸ διάστημα ἄπειρον. διάστημα δ' λέγω
τῶν γραμμῶν, ἢ μηδὲν ἐξιν ἐξω λαβεῖν μέγεθος ἀπτόμε-
νον τῶν γραμμῶν. τῶτ' ἔν ἀνάγκη ἄπειρον εἶναι· τῶν γὰρ
πεπερασμένων αἰεὶ ἔσαι πεπερασμένον. ἔτι δ' αἰεὶ ἐστὶ τοῦ

1. θέσιν corr F. || 2. ἐξιν τῇ περιφερείᾳ τὴν F. || 5. καὶ κ. M. τῷ κ. H. || 6. ὑπολαμβάνει M. || ὅνπερ καὶ ἐπὶ M. || 7. ἀπὸ
τῆ Α om pr E. || 9. εὐθείας φορὰν λέγει F. || πεπεράνται F. || 10. ταυτὰ L, τὰ (omisso αὐτὰ) E. || καὶ ἡ ἐπὶ F. || 11. οἷον ἡ ἀπὸ
F. || καὶ ἡ ἀπὸ M. || 13. τὴν] κατὰ τὴν γε F. || 16. τῇ] τῆ M. || 17. αὐταὶ] αὐταὶ γε M. || 18. γε καὶ αἱ L. || 22. εἶναι om
EFM, ante eis ponit H. || δὲ καὶ] δ' corr E. || 23. τῇ κύκλῳ om pr E. || ἢ] τῇ F. || ἐπὶ τὸ αὐτὸ γὰρ om EL. || 24. ὁποθ.
ἀρξ. om L. || 26. καὶ τὸ κάτω H. || καὶ om F. || ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν FM, πρόσθιον καὶ ὀπίσθιον E, πρόσθιον καὶ τὸ ὀπίσθιον L,
ὀπίσθεν καὶ τὸ ἔμπροσθεν H. || 27. τὸ om E. || καὶ τὸ ἀρ. M. || δὲ] γὰρ L. || 29. γὰρ om pr E. || 30. κίνησις αὐτῶν ἐκράτει F. ||
31. ἦν θατέρων FHM. || 33. ποιεῖ F.

1. καὶ om EHM. || 2. καὶ om E. || 3. φιλοσόφων om F. || 4. κένως E. || 5. μικρὸν L. || περὶ om EL. || 6. πᾶσιν
FH. || 10. τὸ ἐλάχιστον F. || 11. μέγιστα κινήσει H, μέγιστα κινεῖ EL. || 17. δὲ F. || 18. ἦτοι FH, ἢ τι M. || 19. ἢ om E. || εἶναι
E. || 22. πεπερασμένον L, incerto E. || καὶ πλήθει καὶ μεγέθει om EL. || 23. ἔσαι FM. || ἐξ om F. || 25. τῆ om E. || 26. σκο-
ποῦμεν F. || 27. τοῖνυν] οὖν F. || 29. σῶμα om EL. || 30. διάστημα δὲ] διάστημα γὰρ E, ἄπειρον δὲ διάστημα L. || 31. ἢ — 32. γραμ-
μῶν om L. || 31. λαβεῖν ἐξω F.

δοθέντος μείζον λαβεῖν, ὥστε καθάπερ ἀριθμὸν λέγομεν ἄπειρον, ὅτι μέγιστος ἐκ ἔσιν, ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῆ διασημάτος. εἰ ἔν τὸ μὲν ἄπειρον μὴ ἔσι διελθεῖν, ἀπείρα δ' ὄντος ἀνάγκη ἄπειρον τὸ διάστημα εἶναι, οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο κινηθῆναι κύκλῳ· τὸν δ' ἕρανὸν ὁρῶμεν κύκλῳ σρε- 5 φόμενον, καὶ τῷ λογῶ δὲ διωρίσασμεν ὅτι ἐξί τινος ἡ κύκλῳ κίνησις. ἔτι ἀπὸ πεπερασμένου χρόνου εἰάν ἀφέλῃς πεπερασμένον, ἀνάγκη καὶ τὸν λοιπὸν εἶναι πεπερασμένον καὶ ἔχειν ἀρχήν. εἰ δ' ὁ χρόνος ὁ τῆς βαδίσσεως ἔχει ἀρχήν, ἔστιν ἀρχὴ καὶ τῆς κινήσεως, ὥστε καὶ τῷ μεγέθους δ' 10 βεβάδικεν. ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἔσω δὴ γραμμὴ ἄπειρος, ἐφ' ἣ ΑΓΕ, ἐπὶ θάτερα, ἣ τὸ Ε'· ἡ δ' ἐφ' ἣ τὰ ΒΒ, ἐπ' ἀμφοτέρω ἄπειρος. εἰ δὲ γράφει κύκλον ἡ τὸ ΑΓΕ ἀπὸ τοῦ Γ κέντρου, τέμνουσά ποτε οἰσθήσεται κύκλῳ τὴν ΒΒ ἢ τὸ ΑΓΕ πεπερασμένον χρό- 15 νον· ὁ γὰρ πᾶς χρόνος ἐν ὧσιν κύκλῳ ἠνέχθη ὁ οὐρανός, πεπερασμένος. καὶ ὁ ἀφηρημένος ἄρα, ὃν ἡ τέμνουσα ἐφέρετο. ἔσται ἄρα τις ἀρχὴ ἢ πρῶτον ἢ τὰ ΑΓΕ τὴν τὰ ΒΒ ἔτεμεν. ἀλλ' ἀδύνατον. ἐκ ἄρα ἔστι κύκλῳ σφαῖρῃ τὸ ἄπειρον. ὥς· ὅδε τὸν κόσμον, εἰ ἦν ἄπειρος.

Ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν, ὅτι τὸ ἄπειρον ἀδύνατον κινηθῆναι. ἔσω γὰρ ἡ τὸ Α φερόμενη παρὰ τὴν Β, πεπερασμένη παρὰ πεπερασμένην. ἀνάγκη δὴ ἅμα τὴν τε Α τῆς Β ἀπολελύσθαι καὶ τὴν Β τῆς Α· ὅσον γὰρ ἡ ἑτέρα ἐπιβάλλει τῆς ἑτέρας, καὶ ἡ ἑτέρα ἐκείνης τοσούτον. εἰ μὲν 25 ἔν ἅμφω κινεῖτο εἰς τὸναντίον, θάττον ἂν ἀπολύνοντο, εἰ δὲ παρὰ μένουσαν παραφέροιτο, βραδύτερον, τῷ αὐτῷ τάχει κινουμένου τῷ παραφερομένου. ἀλλ' ἐκεῖνό γε φανερόν, ὅτι ἀδύνατον τὴν ἄπειρον διελθεῖν ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ. ἐν ἀπείρῳ ἄρα· δέδεικται γὰρ τῷτο πρότερον ἐν τοῖς περὶ κινήσεως. διαφέρει δὲ γε οὐθεν ἢ τὴν πεπερασμένην φέρεσθαι παρὰ τὴν ἄπειρον ἢ τὴν ἄπειρον παρ' ἐκείνην· ὅταν

γὰρ ἐκείνη παρ' ἐκείνην, καὶ ἐκείνη παρ' ἐκείνην, ὁμοίως κινουμένη καὶ ἀκίνητος· πλὴν θάττον, εἰάν κινῶνται ἀμφοτέρω, ἀπολυθήσονται. καίτοι ἐνίστ' ἔθεν κωλύει τὴν κινουμένην παρ' ἡρεμῆσαν θάττον παρελθεῖν ἢ τὴν ἀντικινουμένην, εἰάν τις ποιήσῃ τὰς μὲν ἀντικινουμένας ἀμφοτέρας φερομένας βραδέως, τὴν δὲ παρὰ τὴν ἡρεμοῦσαν πολλῶ ἐκείνῳ θάττον φερομένην. οὐδὲν οὖν πρὸς τὸν λόγον ἐμπόδιον ὅτι παρ' ἡρεμῆσαν, ἐπεὶ περ κινουμένην ἐνδέχεται τὴν Α παρὰ κινουμένην τὴν Β βραδύτερον παρελθεῖν. εἰ οὖν ἄπειρος ὁ χρόνος ὃν ἡ πεπερασμένη ἀπολύεται κινουμένη, καὶ ἐν ᾧ ἡ ἄπειρος τὴν πεπερασμένην ἐκινήθη, ἀνάγκη ἄπειρον εἶναι. ἀδύνατον ἄρα τὸ ἄπειρον κινεῖσθαι ὅλως· εἰάν γὰρ καὶ τὸλάχιστον κινήσῃ, ἀνάγκη ἄπειρον γίνεσθαι χρόνον. ἀλλὰ μὴν ὁ γ' ἕρανός περιέρεται καὶ σρέφεται ὅλως κύκλῳ ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ, ὥστε περίεστιν ἅπασαν τὴν ἐντός, οἷον τὴν ΑΒ πεπερασμένην. ἀδύνατον ἄρα ἄπειρον εἶναι τὸ κύκλῳ. ἔτι ὥσπερ γραμμὴν ἥς πέρας ἐστὶν ἀδύνατον εἶναι ἄπειρον, ἀλλ' εἴπερ, ἐπὶ μῆκος, καὶ ἐπίπεδον ὡσαύτως ἢ πέρας ἐκ ἐνδέχεται· ὅταν δ' ὀρισθῇ, ἔθαμῃ, οἷον τετράγωνον ἄπειρον ἢ κύκλον ἢ σφαῖραν, ὥσπερ ὅδε ποδιαῖαν ἄπει- 20 ρον. εἰ ἔν μήτε σφαῖρα μήτε τετράγωνον μήτε κύκλος ἐστὶν ἄπειρος, μὴ ὄντος δὲ κύκλου ὅδ' ἂν ἡ κύκλῳ εἴη φορά, ὁμοίως δὲ μὴδ' ἀπείρου ὄντος ἐκ ἂν εἴη ἄπειρος, εἰ μὴδ' ὁ κύκλος ἄπειρός ἐστιν, ἐκ ἂν κινεῖτο κυκλικῶς ἄπειρον σῶμα. ἔτι εἰ τὸ Γ κέντρον, ἡ δὲ τὸ ΑΒ ἄπειρος καὶ ἡ τὸ Ε πρὸς ὀρθὴν ἄπειρος καὶ ἡ τὸ ΓΔ κινουμένη, ὅδε ποτ' ἀπολυθήσεται τῆς Ε, ἀλλ' αἰετ' ἔξει ὥσπερ ἡ ΓΕ· τέμνει γὰρ ἢ τὸ Ζ. ἐκ ἄρα περίεστι κύκλῳ ἢ ἄπειρος. ἔτι εἴπερ ἄπειρος ὁ ἕρανός, κινεῖται δὲ κύκλῳ, ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ ἄπειρον ἔσαι διεληλυθώς. ἔσω γὰρ ὁ μὲν μένων ἕρανός ἄπειρος, ὁ δ' ἐν τῷ κινούμενος ἴσος. ὥς· εἰ περιελήλυθε κύκλῳ ἄπειρος ὢν, ἄπειρον τὸ ἴσον αὐτῷ διελήλυθεν ἐν πεπερασμένῳ

1. λαβεῖν μείζον *F*. || 2. μέγεθος *M*. || 3. ἐκ *HL*. || διεξελεῖν *H*. || 4. ἀναγκαῖον *H*. || ἄπειρον ante εἶναι *EL*, post εἶναι *M*. || 5. περιστρεφόμενον *FM*. || 8. πεπερασμένον χρόνον ἀνάγκη *L*. || 9. ὁ ante τῆς om *FHM*. || 11. δὴ *EL*. || τούτω *H*. || 12. ἥς *M*, ἥς τὰ *FH*. || 13. τὰ] τὰ δύο *L*, om *E*. || γράφει *M*. || 14. τοῦ α *F*. || κέντρου om *EL*. || 15. κύκλῳ margo *F*. || τὴν τὰ ββ *ELM*. || 16. ἢ τὰ *EL*, ἢ τὸ *M*. || ἐν πεπερασμένῳ χρόνῳ *L*. || 17. ὁ om *FH*. || 18. ἥς *F*, dubio *E*. || τὰ] τὸ *FHM*. || τὰ om *E*. || 21. δὲ om *H*. || 22. πεπερασμένη παρὰ om pr *E*. || 23. δὲ *E*. || τε τὸ α *M*. || 24. ἑτέρα om pr *E*. || 25. ἐπιβάλλει *M*, ὑπερβάλλει *F*. || 25. ἑτέρα κινήσις ἐκείνης *E*. || 27. φέροιτο *HLM*.

1. παρ'] παραλλάττει *L*. || παρ'] παραλλάττει *FHM*, παραλλάττει *L*. || ὁμοίως om *E*. || 2. πλὴν ὅτι θάττον *H*. || ἀμφοτέρω *M*. || 3. καίτοι γ' ἐνίστ' *FM*, καὶ ἐνίστ' pr *E*. || 4. τὴν om *EL*. || 6. κείνην *E*. || 7. θάττον om *F*. || 8. παρ' om *E*. || ἐνδέχεται τὴν Α] ἐνδέχεται *E*, τὴν β ἐνδέχεται *L*. || 9. Β] α *L* et pro litteris sex septemve (π — τινα) corr *E*. || 10. ἢ post ᾧ om *E*. || 12. ὅλον *E*. || 13. ἀνάγκη om *E*. || γενέσθαι *EL*. || 14. γ' om *H*. || περιέρεται (omissis καὶ σρέφεται) *E*, καὶ περιέρεται (idque post καὶ σρέφεται) *F*. || 15. ἅπασαν τῷ κύκλῳ τὴν *L*. || 19. ἔθαμῃ *FHLM*. || 20. ποδιαῖον *HM*. || 24. ἐκ ἂν — σῶμα om pr *E* et corr *F*. || 25. εἰ] δ' εἰ *FL*. || ἢ δὲ τὸ] ἢ τὸ δὲ *M*. || 26. δγ *EL*. || ἀπολύσεται *F*. || 27. ἢ] ἡ *EHM*. || 28. περίεστι κύκλον *H*, κύκλον περίεστι *F*, κύκλῳ περίεστι *M*. || 30. ἄπειρος om *E*. || 31. εἰ] εἴπερ *EFL*. || ἐλήλυθε *F*. || ἄπειρος om *EL*. || 32. ἂν om *E*, ante ἄπειρος ponit *L*. || τὸν *E*.

χρόνῳ. ἀλλὰ τὰτ' ἦν ἀδύνατον. ἔστι δὲ καὶ ἀντετραμμένους εἶπειν, ὅτι εἰ πεπερασμένος ὁ χρόνος ἐν ᾧ περιεσφάφη, καὶ τὸ μέγεθος δ' διεκλήλυθεν ἀνάγκη εἶναι πεπερασμένον· ἴσον δ' αὐτῷ διεκλήλυθεν· πεπεράνται ἄρα καὶ αὐτός. ὅτι μὲν ἔν τὸ κύκλῳ κινούμενον ἐκ ἔστιν ἀτελεύτητον ἐδ' ἄπειρον, ἀλλ' ἔχει τέλος, φανερόν.

6 Ἀλλὰ μὴν ἐδὲ τὸ ἐπὶ τὸ μέσον ἐδὲ τὸ ἀπὸ τῆ μέσης φερόμενον ἄπειρον ἔσαι· ἐναντία γὰρ αἱ φοραὶ ἢ ἄνω καὶ ἢ κάτω, αἱ δ' ἐναντία εἰς ἐναντίους τόπους. τῶν δ' ἐναντίων εἰ θάτερον ὥριζαι, καὶ θάτερον ὠρισμένον ἔσαι. τὸ δὲ μέσον ὥριζαι· εἰ γὰρ ὁποθεὲν φέροιτο κάτω τὸ ὑφιστάμενον, ἐκ ἐνδέχεται παρρωτέρω διελθεῖν τῇ μέσῳ. ὠρισμένου οὖν τῆ μέσου καὶ τὸν ἄνω τόπον ἀνάγκη ὠρίσθαι. εἰ δ' οἱ τόποι ὠρισμένοι καὶ πεπερασμένοι, καὶ τὰ σώματα ἔσαι πεπερασμένα. ἔτι εἰ τὸ ἄνω καὶ κάτω ὥριζαι, καὶ τὸ μέ- 10 ταξὺ ἀνάγκη ὠρίσθαι. εἰ γὰρ μὴ ὥριζαι, ἄπειρος ἂν εἴη κίνησις· τῷτο δ' ὅτι ἀδύνατον, δέδεικται πρότερον. ὥρισταί ἄρα τὸ μέσον, ὥς καὶ τὸ ἐν τῷ σώματι ἢ ὄν ἢ γενέσθαι δυνατόν. ἀλλὰ μὴν τὸ ἄνω καὶ κάτω φερόμενον σῶμα δύναται ἐν τῷ γενέσθαι· πέφυκε γὰρ τὸ μὲν ἀπὸ τῆ μέσης 20 κινεῖσθαι, τὸ δ' ἐπὶ τὸ μέσον. ἐκ τε δὴ τῶν φανερόν ὅτι ἐκ ἐνδέχεται σῶμα εἶναι ἄπειρον, καὶ πρὸς τέτοις εἰ βάρος μὴ ἔστιν ἄπειρον, ἐδ' ἂν τῶν τῶν σωμάτων ἔθεν εἴη ἄπειρον· ἀνάγκη γὰρ τῷ ἀπείρου σώματος ἄπειρον εἶναι καὶ τὸ βάρος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἔσαι καὶ ἐπὶ τῇ κύβητι· εἰ γὰρ 25 ἔστιν ἄπειρος βαρύτης, ἔστι καὶ κουφότης, ἂν ἄπειρον ἦ τὸ ἐπιπολάζον. δῆλον δ' ἐκ τῶνδε. ἔσω γὰρ πεπερασμένον, καὶ εἰλήφθω τὸ μὲν ἄπειρον σῶμα ἐφ' ᾧ τὸ ΑΒ, τὸ δὲ βάρος αὐτῷ ἐφ' ᾧ τὸ Γ. ἀφῆρησθω ἔν ἀπὸ τοῦ ἀπείρου πεπερασμένον μέγεθος· ἐφ' ᾧ τὸ ΒΔ· καὶ τὸ βάρος αὐτῷ ἔσω ἐφ' 30 ᾧ τὸ Ε. τὸ δὲ Ε τῷ Γ ἔλαττον ἔσαι· τὸ γὰρ τῷ ἐλάττονος βάρος ἔλαττον. κατὰμετρεῖται δὲ τὸ ἔλαττον ὁποσακισοῦν,

καὶ ὡς τὸ βάρος τελαττον πρὸς τὸ μείζον, τὸ ΒΔ πρὸς τὸ ΒΖ γεγενήσθω· ἐνδέχεται γὰρ ἀφελεῖν τοῦ ἀπείρου ὅποσον. εἰ ταῦν ἀνάλογον τὰ μεγέθη τοῖς βάρεσι, τὸ δ' ἔλαττον βάρος τῷ ἐλάττονός ἐστι μεγέθους, καὶ τὸ μείζον ἂν εἴη τῷ μείζονος. ἴσον ἄρα ἔσαι τὸ τῷ πεπερασμένου καὶ τὸ τῷ ἀπείρου βάρος. ἔτι εἰ τῷ μείζονος σώματος μείζον τὸ βάρος, τὸ τῷ ΗΒ μείζον ἔσαι βάρος ἢ τὸ τῷ ΖΒ, ὥς καὶ τὸ τῷ πεπερασμένου βάρος μείζον ἢ τὸ τῷ ἀπείρου. καὶ τῶν ἀνίσων δὲ μεγεθῶν ταῦτον βάρος ἔσαι· ἄνισον γὰρ τῷ πεπερασμένῳ τὸ ἄπειρον. ἐθεν δὲ διαφέρει τὰ βάρη σύμμετρα· εἶναι ἢ ἀσύμμετρα· καὶ γὰρ ἀσύμμετρων ὄντων ὁ αὐτὸς ἔσαι λόγος, οἷον εἰ τὸ Ε τρίτον ὑπερβάλλει μετροῦν τὸ Γ βάρος· τῶν γὰρ ΒΔ μεγεθῶν τριῶν ὅλων ληφθέντων μείζον ἔσαι τὸ βάρος ἢ τὸ ἐφ' ᾧ Γ. ὥς καὶ τὸ αὐτὸ ἔσαι ἀδύνατον. ἔτι δὲ καὶ ἐγχωρεῖ σύμμετρα λαβεῖν· ἐθεν γὰρ διαφέρει ἀρχεσθαι ἀπὸ τῷ βάρους ἢ ἀπὸ τῷ μεγέθους, οἷον ἂν ληφθῇ σύμμετρον βάρος τῷ Γ τὸ ἐφ' ᾧ τὸ Ε, καὶ ἀπὸ τῷ ἀπείρου ἀφαιρεθῇ τὸ ἔχον τὸ ἐφ' ᾧ τὸ Ε βάρος, οἷον τὸ ΒΔ, εἴτα ὡς τὸ βάρος πρὸς τὸ βάρος, τὸ ΒΔ πρὸς ἄλλο γένηται μέγεθος, οἷον πρὸς τὸ ΒΖ· ἐνδέχεται γὰρ ἀπείρου ὄντος τῷ μεγέθους ὅποσον ἀφαιρεθῇ· τῶν γὰρ ληφθέντων σύμμετρα ἔσαι καὶ τὰ μεγέθη καὶ τὰ βάρη ἀλλήλοις. ἐδὲ δὴ τὸ μέγεθος ὁμοιοβαρὲς εἶναι ἢ ἀνομοιοβαρὲς ἐθεν διόσει πρὸς τὴν ἀπόδειξιν· αἰεὶ γὰρ ἔσαι λαβεῖν ἴσο- 35 βαρῇ σώματα τῷ ΒΔ, ἀπὸ τῷ ἀπείρου ὅποσα ἢ ἀφαιρῶντας ἢ προστιθέντας. ὥς δὲ δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐκ ἔσαι τῷ ἀπείρου σώματος πεπερασμένον τὸ βάρος. ἄπειροι ἄρα. εἰ τοῖνυν τῷτ' ἀδύνατον, καὶ τὸ ἄπειρόν τι εἶναι σῶμα ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' ἄπειρόν τι εἶναι βάρος ἀδύνατον, ἐκ τῶνδε φανερόν. εἰ γὰρ τὸ τοσονδὲ βάρος τὴν τοσὴνδε ἐν τῷδε τῷ χρόνῳ κινεῖται, τὸ τοσὴνδε καὶ ἔτι ἐν ἐλάττονι, καὶ τὴν ἀναλογίαν ἦν τὰ βάρη ἔχει, οἱ χρόνοι ἀνάπαλιν

2. εἰ] ἐπὶ Ε, ἐπειδὴ F. || 3. ἀναγκαῖον FHM. || 4. περιεκλήλυθε· πεπεράσαι FM. || 7. τὸ ante ἐπὶ om L, ante ἀπὸ om E. || 8. αἱ ἄνω καὶ αἱ F. || 10. τὸ δὲ μέσον ὥριζαι om F. || 12. παρρωτέρω ἐλθεῖν EH. || 13. μέσον τόπον καὶ FHM. || 15. ἔτι δ' εἰ H. || καὶ τὸ κάτω FHL. || καὶ τὸ μ. — 16. ὥριζαι om M. || 16. εἰ γὰρ μὴ ὥριζαι om E. || εἴη ἢ κίνησις FHM. || 17. ἔτι om E. || 19. μὴν καὶ τὸ HIL. || καὶ τὸ κάτω HLM. || 21. τῷτο L. || 23. εἴη ἂν ἄπειρον F, ἄπειρον εἴη H. || 24. εἶναι καὶ τὸ βάρος ἄπειρον H. || καὶ om E. || 25. εἰ δ' αὐτὸς om E. || ἐπὶ EL. || 26. ἐὰν FHM. || 27. τῶν M. || πεπερασμένον τὸ βάρος καὶ F. || 29. τὸ om FHM. || 30. τὸ ante ΒΔ om FHM. || 31. τὸ ante Ε om E. || δὲ LM. || 32. δὲ] ἐν F.

1. ὥς] εἰς E. || 3. ὁσονδὲ E. || ἀνάλογα F. || 4. μεγέθους ἐπὶ H. || 5. τὸ om H. || 6. ἔτι δ' εἰ FHM. || 7. βζ E. || 8. μείζον ἢ τῷ ἀπείρου E, ἔσαι μείζον ἢ τὸ τῷ ἀπείρου L, ἢ τὸ τῷ ἀπείρου ἔσαι μείζον F, ἢ τὸ τῷ ἀπείρου μείζον βάρος ἔσαι HM. || καὶ τὸ τῶν FHM. || 9. ἔσαι βάρος FH, βάρος ἔσαι M. || 12. εἰ om E. || τὸ Ε om H. || τρίτον om E. || 13. Γ om EH. || Β] ε M. || 14. Γ] τὸ γ M. || 15. καὶ om F. || 17. ἐὰν HM. || τῷ] τὸ EM. || τὸ ante Ε om H. || 18. τὸ ante Ε om EM. || 19. δβ E. || πρὸς τὸ βάρος om E. || 20. γεγενῆται FHL. || 23. ὁμοιομερὲς εἶναι ἢ ἀνομοιομερὲς M. || 24. ἐπὶ F. || 26. ἐκ τῶν εἰρημένων om E. || 28. τοσὴν] ἐν τούτῳ M. || σῶμα εἶναι F. || 29. γ' et τι om EL. || βάρος εἶναι F. || 30. τοσονδὲ H. || 31. τὸ om E. || 32. ἔχει om M.

ἔξουσιν, οἷον εἰ τὸ ἡμῖσι βάρος ἐν τῷδε, τὸ διπλάσιον ἐν ἡμίσει τέτε. ἔτι τὸ πεπερασμένον βάρος ἅπασαν πεπερασμένην δίδεισιν ἐν τινι χρόνῳ πεπερασμένῳ. ἀνάγκη ἄρα ἐκ τούτων, εἴ τι ἔστιν ἄπειρον βάρος, κινεῖσθαι μὲν ἢ τοσόνδε ὅσον τὸ πεπερασμένον, καὶ ἔτι μὴ κινεῖσθαι δέ, ἢ ἀνάλογον μὲν δεῖ κατὰ τὰς ὑπεροχὰς κινεῖσθαι, ἐναντίως δὲ τὸ μείζον ἐν τῷ ἐλάττω. λόγος δ' ὕθει ἐς τὴν ἀπείρου πρὸς τὸ πεπερασμένον, τοῦ δ' ἐλάττωτος χρόνου πρὸς τὸν μείζον πεπερασμένον· ἀλλ' αἰεὶ ἐν ἐλάττω. ἐλάχιστος δ' οὐκ ἔστιν. ἐδ' εἴ ἦν, ὄφελός τι ἂν ἦν· ἄλλο γὰρ ἂν τι πεπερασμένον ἐλήφθη ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ, ἐν ᾧ τὸ ἄπειρον πρὸς ἕτερον μείζον, ὥς ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὴν ἴσην ἂν ἐκινεῖτο τὸ ἄπειρον τῷ πεπερασμένῳ. ἀλλ' ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γε, εἴπερ ἐν ὀηλικῶν χρόνῳ πεπερασμένῳ δὲ κινεῖται τὸ ἄπειρον, καὶ ἄλλο ἐν τῷ αὐτῷ τῷ πεπερασμένῳ βάρος κινεῖσθαι τινα πεπερασμένην. ἀδύνατον ἄρα ἄπειρον εἶναι βάρος, ὁμοίως δὲ καὶ κορυφότητα. καὶ σώματα ἄρ' ἄπειρον βάρος ἔχοντα καὶ κορυφότητα ἀδύνατον.

Ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἔστιν ἄπειρον σῶμα, δῆλον διὰ τε τῶν κατὰ μέρος θεωρῶσι τῆτον τὸν τρόπον, καὶ καθόλου σκοπεύ-
 μένοις μὴ μόνον κατὰ τὰς λόγους τὰς ἐν τοῖς περὶ τὰς ἀρχαῖς εἰρημένους ἡμῖν (διωρίσθη γὰρ καθεὶ καθόλου πρότερον περὶ ἀπείρου πῶς ἔστι καὶ πῶς ἐκ ἔστιν) ἀλλὰ καὶ νῦν ἄλλον τρόπον. μετὰ δὲ ταύτ' ἐπισκεπτέον καὶ εἰ μὴ ἄπειρον μὲν τὸ σῶμα τὸ πᾶν, ἐ μὴν ἀλλὰ τοσούτον γε ὥς εἶναι
 25 πλείους ὕρανός· τάχα γὰρ ἂν τις τῶν ἀπορήσειεν, ὅτι καθάπερ ὁ περὶ ἡμᾶς κόσμος συνέστηκεν, οὐδὲν κωλύει καὶ ἕτερος εἶναι πλείους μὲν ἐνός, μὴ μέντοι γε ἀπείρου· πρῶτον δ' εἴπωμεν καθόλου περὶ τῆς ἀπείρου.

7 Ἀνάγκη δὴ σῶμα πᾶν ἦτοι ἄπειρον εἶναι ἢ πεπε-
 30 ρασμένον, καὶ εἰ ἄπειρον, ἦτοι ἀνομοιομερές ἅπαν ἢ ὁμοιομερές, καὶ εἰ ἀνομοιομερές, ἦτοι ἐκ πεπερασμένων· εἰδὼν ἢ ἐξ ἀπείρων. ὅτι μὲν τοῖον ἐχ οἷον τε ἐξ ἀπείρων, φανερόν, εἴ τις ἡμῖν ἑάσει μένειν τὰς πρώτας ὑποθέσεις· πε-

περασμένων γὰρ τῶν πρώτων κινήσεων οὐσῶν ἀνάγκη καὶ τὰς ἰδέας τῶν ἀπλῶν σωμάτων εἶναι πεπερασμένας. ἀπλῇ μὲν γὰρ ἢ τῇ ἀπλῇ σώματος κινήσει, αἱ δ' ἀπλᾶι πεπερασμένα κινήσεις εἰσὶν· ἀνάγκη δὲ αἰεὶ κινήσιν ἔχειν σῶμα πᾶν φυσικόν. ἀλλὰ μὴν εἴγε ἐκ πεπερασμένων ἔσαι τὸ ἄπειρον, ἀνάγκη καὶ τῶν μορίων ἕκαστον εἶναι ἄπειρον, λέγω δ' οἷον τὸ ὕδωρ ἢ τὸ πῦρ. ἀλλ' ἀδύνατον· δέδεικται γὰρ ὅτι ἔτε βάρος ἔτε κορυφότης ἐστὶν ἄπειρος. ἔτι ἀναγκαῖον ἀπείρου τῷ μεγέθει εἶναι καὶ τὰς τόπους αὐτῶν, ὥς καὶ τὰς κινήσεις ἀπείρου εἶναι πάντων. τῆτο δ' ἀδύνατον, εἰ θήσομεν ἀληθεῖς εἶναι τὰς πρώτας ὑποθέσεις καὶ μήτε τὸ κάτω φερόμενον εἰς ἄπειρον ἐνδέχεται φέρεσθαι μήτε τὸ ἄνω κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ἀδύνατον γὰρ γίνεσθαι ὃ μὴ ἐνδέχεται γενέσθαι, ὁμοίως ἐπὶ τῷ τοιόνδε καὶ τοσόνδε καὶ τῷ πᾶσι. λέγω δ', εἰ ἀδύνατον γενέσθαι λευκὸν ἢ περὶ χυαῖον ἢ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ γίνεσθαι τι τῶν ἀδύνατον. ἀδύνατον ἄρα καὶ φέρεσθαι ἐκεῖ ὃ μὴ ἐν δυνατὸν ἀφικέσθαι φερόμενον. ἔτι εἰ καὶ διεσπασμένον ἐστὶν, οὐδὲν ἦττον ἐνδέχεται ἂν τὸ ἐξ ἀπάντων πῦρ ἄπειρον εἶναι. ἀλλὰ σῶμα ἦν τὸ πάντῃ διάσασιν ἔχον· ὥς οἷον τε πλείω μὲν ἀνόμοια, ἕκαστον δ' αὐτῶν ἄπειρον εἶναι; πάντῃ γὰρ ἕκαστον δεῖ ἄπειρον εἶναι. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ πᾶν ὁμοιομερές ἐνδέχεται τὸ ἄπειρον εἶναι. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ ἔστιν ἄλλη παρὰ ταύτας κινήσεις. ἔξει οὖν μίαν τούτων. εἰ δὲ τοῦτο, συμβήσεται ἢ βάρος ἄπειρον ἢ κορυφότητα εἶναι ἄπειρον. ἀλλὰ μὴν οὐδ' οἷον τε τὸ κύκλῳ σῶμα φερόμενον ἄπειρον. ἀδύνατον γὰρ τὸ ἄπειρον φέρεσθαι κύκλῳ· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τῆτο λέγειν ἢ τὸ τὸν ὕρανὸν φάναι ἄπειρον εἶναι, τῆτο δὲ δέδεικται ὅτι ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ὅλως γε τὸ ἄπειρον ἐνδέχεται κινεῖσθαι. ἢ γὰρ κατὰ φύσιν κινήσεται ἢ βίᾳ· καὶ εἰ βίᾳ, ἔστιν αὐτῷ καὶ ἢ κατὰ φύσιν, ὥς καὶ τόπος ἄλλος ἴδιος εἰς ὃν οἰσθήσεται. τῆτο δ' ἀδύνατον.

Ὅτι δ' ὅλως ἀδύνατον ἄπειρον ὑπὸ πεπερασμένῳ παθεῖν τι ἢ ποιῆσαι τὸ πεπερασμένον, ἐκ τῶνδε φανερόν. ἔσω

1. οἷον om EF. || ἐν τῷ ἡμῖσι F. || 2. πᾶσαν FHM. || 4. τούτου EL. || 5. καὶ ἐτε ante ὅσον H. || 6. μὲν δεῖ corr E. || κινεῖσθαι ante μὲν M. || 8. μείζονα F. || 10. τι ante ἂν om EL. || 11. ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ om M. || 12. ἐκίνοι E. || 16. ἀδύνατον] ἀλλ' ἀδύνατον E. || 19. σῶμα ἄπειρον F. || τε om EL. || 20. τόνδε F. || 21. κατὰ τὰς λόγους om M. || 22. εἰρημένους EHL. || 25. μὲν ante τὸ om E. || 28. πλείους ὕρανός, πλείους μὲν F. || 30. δὴ τὸ σῶμα HL. || ἅπαν H.

1. πρώτων om E. || 2. ἰδίας E. || 4. αἰεὶ om HM. || πᾶν σῶμα FM. || 5. εἴπερ γε EL. || 6. εἶναι ἕκαστον M. || 7. πῦρ ἢ τὸ ὕδωρ L. || 8. ἄπειρον EM. || 9. εἶναι τῷ μεγέθει M. || 10. εἶναι om E, post ἁπάντων ponunt FM; ἀπάντων enim FLM. || 11. τὰς πρώτας εἶναι M. || 12. ἐνδέχεται M. || 14. ὁμοίως καὶ ἐπὶ L. || 15. τῷ om E. || 17. μὴδὲ M, μὴ L. || ἐφικέσθαι L, ἀφικνεῖσθαι FHM. || 18. ἔτι δ' εἰ FHM. || διεσπασμένα EL. || 20. παν E. || διασάσεις L. || 21. πάντῃ - 22. εἶναι om pr F. || 22. ἐδ' ἅπαν H. || 23. τὸ om F. || παρὰ ταύτας ἄλλη M. || 24. κινήσεις EF. || 26. οὐχ FH. || φερόμενον] εἶναι F, || ἄπειρον om EHM. || 29. οὐ δυνατὸν EL. || 31. ἔσαι H. || αὐτῷ M. || καὶ ante ἢ om E. || 32. πόλος M. || ἴδιος ante ἄλλος ponit H, om M; ἴσας EL.

γὰρ ἄπειρον ἐφ' ἧς Α, πεπερασμένον ἐφ' ἧς Β, χρόνος ἐν ᾧ ἐκίνησέ τι ἢ ἐκινήθη Γ. εἰ δὴ ὑπὸ τοῦ Β τὸ Α ἐθερμάνθη ἢ ὥσθη ἢ ἄλλο τι ἔπαθεν ἢ καὶ ὅτιον ἐκινήθη ἐν τῷ χρόνῳ ἐφ' ἧς Γ, ἔσω τὸ Δ τῷ Β ἔλαττον, καὶ τὸ ἔλαττον ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ ἔλαττον κινεῖται· ἔσω δὲ τὸ ἐφ' ᾧ Ε ὑπὸ τῷ Δ ἡλλοιωμένον. ὁ δὲ ἐξὶ τὸ Δ πρὸς τὸ Β, τὸ Ε ἔσαι πρὸς πεπερασμένον τι. ἔσω δὴ τὸ μὲν ἴσον ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἴσον ἀλλοιῶν, τὸ δ' ἔλαττον ἐν τῷ ἴσῳ ἔλαττον, τὸ δὲ μείζον μείζον, τοσῶτον δὲ ὅσον ἀνάλογον ἔσαι ὅπερ τὸ μείζον πρὸς τὸ ἔλαττον. ἔκ ἄρα τὸ ἄπειρον ὑπ' οὐδενὸς πεπερασμένου κινή-
σεται ἐν οὐθενὶ χρόνῳ· ἔλαττον γὰρ ἄλλο ἐν τῷ ἴσῳ ὑπὸ ἐλάττονος κινήσεται, πρὸς ὃ τὸ ἀνάλογον πεπερασμένον ἔσαι· τὸ γὰρ ἄπειρον πρὸς τὸ πεπερασμένον ἐν ὁθενὶ λόγῳ ἔσιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἄπειρον ἐν οὐθενὶ χρόνῳ κινήσει τὸ πεπερασμένον. ἔσω γὰρ ἐφ' ᾧ τὸ Α ἄπειρον, τὸ δὲ Β πε-
περασμένον, χρόνος ἐν ᾧ τὸ Γ. ἔκιν' τὸ Δ ἐν τῷ Γ ἔλαττον τῷ Β κινήσει· ἔσω τὸ Ζ. ὁ δὲ ἐξὶ τὸ ΒΖ ὅλον πρὸς τὸ Ζ, τὸ Ε ἔχον τὸν λόγον τῶτον ἔσω πρὸς τὸ Δ. κινήσει ἄρα τὸ Ε τὸ ΒΖ ἐν τῷ Γ. τὸ πεπερασμένον τοῖνυν καὶ τὸ ἄπειρον ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἀλλοιώσει. ἀλλ' ἀδύνατον· ἐν ἐλάττονι γὰρ
τὸ μείζον ὑπέκειτο. ἀλλ' αἰεὶ ὁ ληφθεὶς χρόνος ταῦτό ποιή-
σει, ὥς' ἔκ ἔσαι χρόνος οὐθείς ἐν ᾧ κινήσει. ἀλλὰ μὴν ἐν ἀπείρῳ γε ἔκ ἐξὶ κινήσει ὅδε κινήσθαι· πέρας γὰρ ἔκ ἔχει, ἢ δὲ ποίησις καὶ τὸ πάθος ἔχει. ὅδ' ἄπειρον δὴ ὑπ' ἀπείρου ἐνδέχεται οὐθεν παθεῖν. ἔσω γὰρ τὸ Α ἄπειρον καὶ τὸ Β,
25 χρόνος δ' ἐν ᾧ ἔπαθε τὸ Β ὑπὸ τῷ Α, ἐφ' ᾧ ΓΔ. τὸ δὴ ἐφ' ᾧ τὸ Ε τῷ ἀπείρῳ μέρος, ἐπεὶ ὅλον πέπονθε τὸ Β, οὐκ ἐν ἴσῳ χρόνῳ τὸ αὐτό· ὑποκείσθω γὰρ ἐν ἐλάττονι κινεῖσθαι τὸ ἔλαττον χρόνῳ. ἔσω τὸ Ε κινημένον ὑπὸ τῷ Α ἐν τῷ Δ. ὁ δὲ τὸ Δ πρὸς τὸ ΓΔ, τὸ Ε ἐστὶ πρὸς τι τῷ Β πεπερασμέ-
30 νον, τῶτο τοῖνυν ἀνάγκη ὑπὸ τῷ Α κινήσθαι ἐν τῷ ΓΔ χρόνῳ· ὑπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὑποκείσθω ἐν τῷ πλείονι καὶ ἐλάττονι

χρόνῳ τὸ μείζον καὶ τὸ ἐλάττον πάσχειν, ὅσα ἀνάλογον τῷ χρόνῳ διήρηται. ἐν ὁθενὶ ἄρα χρόνῳ δυνατόν πεπερασμένῳ ἄπειρον ὑπ' ἀπείρου κινήσθαι· ἐν ἀπείρῳ ἄρα. ἀλλ' ὁ μὲν ἄπειρος χρόνος οὐκ ἔχει τέλος, τὸ δὲ κινημένον ἔχει. εἰ τοῖνυν πᾶν σῶμα αἰσθητὸν ἔχει δύναμιν ποιητικὴν ἢ παθητικὴν ἢ ἀμφω, ἀδύνατον σῶμα ἄπειρον αἰσθητὸν εἶναι. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅσα γε σώματα ἐν τόπῳ, πάντα αἰσθητά. ἔκ ἐξὶν ἄρα σῶμα ἄπειρον ἔσω τῷ ἔρανθ' ὁθέν. ἀλλὰ μὴν ὅδε μέχρι τινός. ὁθέν ἄρα ὅλως σῶμα ἔσω τῷ ἔρανθ'. εἰ μὲν γὰρ νοη-
τόν, ἔσαι ἐν τόπῳ· τὸ γὰρ ἔσω καὶ ἔσω τόπον σημαίνει. ὥς' ἔσαι αἰσθητὸν αἰσθητὸν· ὁθέν μὴ ἐν τόπῳ.

Λογικώτερον δ' ἔστιν ἐπιχειρεῖν καὶ ὧδε. οὔτε γὰρ κύκλῳ οἷον τε κινεῖσθαι τὸ ἄπειρον ὁμοιομερές ὄν· μέσον μὲν γὰρ τοῦ ἀπείρου οὐκ ἔστι, τὸ δὲ κύκλῳ περὶ τὸ μέ-
σον κινεῖται. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐπ' εὐθείας οἷον τε φέρε-
σθαι τὸ ἄπειρον· δεήσει γὰρ ἕτερον εἶναι τοσοῦτον τοπον ἄπειρον εἰς ὃν οἰσθήσεται κατὰ φύσιν, καὶ ἄλλον τοσῶτον εἰς ὃν παρὰ φύσιν. ἐτι εἴτε φύσει ἔχει κίνησιν τῷ εἰς εὐθὺς εἴτε βίᾳ κινεῖται, ἀμφοτέρως δεήσει ἄπειρον εἶναι τὴν κινῶ-
σαν ἰσχύν· ἢ τε γὰρ ἄπειρος ἀπείρου καὶ τῷ ἀπείρῳ ἄπει-
ρος ἢ ἰσχύς. ὥς' ἔσαι καὶ τὸ κινῶν ἄπειρον, λόγος δ' ἐν τοῖς περὶ κινήσεως ὅτι οὐθεν ἔχει ἄπειρον δύναμιν τῶν πε-
περασμένων, ὅδε τῶν ἀπείρων πεπερασμένων. εἰ ἔν τὸ κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν ἐνδέχεται κινήσθαι, ἔσαι δύο ἄπειρα,
τό τε κινῶν ἔτω καὶ τὸ κινούμενον. ἐτι τὸ κινῶν τὸ ἄπειρον τί ἐξιν; εἰ μὲν γὰρ αὐτὸ ἑαυτοῦ, ἐμψύχον ἔσαι. τῶτο δὲ πῶς δυνατόν ἄπειρον εἶναι ζῶον; εἰ δ' ἄλλο τι τὸ κινῶν, δύο ἔσαι ἄπειρα, τό τε κινῶν καὶ τὸ κινούμενον, διαφέροντα τὴν μορφήν καὶ τὴν δύναμιν. εἰ δὲ μὴ συνεχὲς τὸ πᾶν, ἀλλ' ὥσπερ λέγει Δημόκριτος καὶ Λεύκιππος, διωρισμένα τῷ κενῷ, μίαν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων τὴν κίνησιν, διώρισαι μὲν γὰρ τοῖς σχήμασιν· τὴν δὲ φύσιν εἶναι φασιν αὐτῶν μίαν, ὥσπερ

1. Α] τὸ α EFL. || πεπερασμένον — B om M. || ἐφ' δὲ ἐφ' F. || Β] τὸ β L. || ἐν] δὲ ἐν F. || 2. Γ] τὸ γ L. || 3. ὅτι ἐκ L. || 4. Γ] τὸ γ E. || τὸ α τῷ β ἔλαττον L, τὸ δ' ἔλαττον τῷ β F, δὴ τῷ β τὸ δ' ἔλαττον M. || 8. μείζον alterum om E. || 9. ὅπερ om E. || 10. κινήσεται FHLM. || 11. ἐν, ante οὐθενὶ om F. || ἴσω χρόνῳ ὑπὸ FHM. || 12. ὁ om EM. || 13. τὸ om pr E. || τὸ om E. || ἐν om EF. || 15. τὸ δὲ] καὶ τὸ E. || 16. τῷ Γ] τῷ γ χρόνῳ M. || 17. κινήσει τῷ β L. || ἔσω τὸ] ἐν τῷ E. || δ — τὸ Ζ om E. || 18. ἔχον] ἐχέτω L. || τὸν om pr E. || ἔσω om EL. || τὸ om pr E. || ἄρα τὸ E om E. || 19. τὸ π. τοῖνυν καὶ τὸ ἄπειρον HM et omisso τὸ priore F, τὸ τοῖνυν ἄπειρον καὶ τὸ π. L, τὸ τοῖνυν ἄπειρον E. || 20. ἐν τῷ ἴσῳ FHLM. || 21. τῶτο E. || 23. γε χρόνῳ ἐκ L. || 26. δ' om E. || ὡ τὸ γ L. || δ' EL. || 27. τὸ om F. || μέρος L, om E. || pro B lacunam M. || 29. τὸ ante ἔλαττον om E. || 30. Γ om E. || 32. πλείονι H.

2. διήρηται — χρόνῳ om E. || 4. πέρας H. || 10. τόπῳ, εἰ δ' αἰσθητὸν, ἔσαι ἐν χρόνῳ, τὸ M. || ἔσω καὶ τὸ ἔσω H. || εἰσω FM. || 11. μὴ ὃν ἐν τόπῳ L, om pr E. || 14. μὲν om M. || 16. φανέσθαι M. || 17. καὶ — 18. φύσιν om pr F. || 18. ἔχει φύσει M. || π. E. || 21. ἢ om L. || καὶ om E. || 23. καὶ παρὰ φύσιν τὸ κατὰ φύσιν ἐνδέχεται M. || 24. ἄπειρα δύο FM. || 26. αὐτὸ H, om E. || 27. εἶναι ἄπειρον F. || τι om E. || τὸ om FH. || ἔσαι τὰ F. || 28. ἄπειρα τό τε] καὶ τὸ E. || διαφέρον E. || 29. καὶ τὴν om pr E. || ὥς λέγει περ E. || 30. διωρισμένον L. || 31. διαφέρουσιν L. || 32. φασιν αὐτῶν εἶναι μίαν H, αὐτοῖς μίαν, εἶναι φασιν F.

ἀν εἰ χρυσὸς ἕκασον εἶη κεχωρισμένον. τῶτων δέ, καθάπερ λέγομεν, ἀναγκαῖον εἶναι τὴν αὐτὴν κίνησιν· ὅπερ γὰρ μία βῶλος, καὶ ἡ σύμπασα γῆ φέρεται, καὶ τό τε πᾶν πῦρ καὶ σπινθήρ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. ὥς· οὔτε κοῦφον ἀπλῶς ἔθεν ἔσαι τῶν σωμάτων, εἰ πάντ' ἔχει βάρος· εἰ δὲ κου- 5 φότητα, βαρὺ ἔδεν. ἔτι εἰ βάρος ἔχει ἢ κηφότητα, ἔσαι ἢ ἔσχατόν τι τῷ παντός ἢ μέσον. τῆτο δ' ἀδύνατον ἀπεῖρα γ' ὄντος. ὅλως τε, ἢ μὴ ἐξί μέσον μὴδ' ἔσχατον, μηδὲ τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω, τόπος οὐθεὶς ἔσαι τοῖς σώμασι τῆς φορᾶς. τούτου δὲ μὴ ὄντος κινήσεις οὐκ ἔσαι· ἀνάγκη γὰρ 10 κινεῖσθαι ἥτοι κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν, ταῦτα δ' ὥρι- σται τοῖς τόποις τοῖς τ' οἰκείοις καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις. ἔτι εἰ ἢ παρὰ φύσιν τι μένει ἢ φέρεται, ἀνάγκη τινὸς ἄλλου εἶ- ναι τοῦτον τὸν τόπον κατὰ φύσιν (τούτῳ δὲ πιστὸν ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς), ἀνάγκη δὲ μὴ πάντα ἢ βάρος ἔχειν ἢ κηφό- 15 τητά, ἀλλὰ τὰ μὲν τὰ δ' οὔ. ὅτι μὲν τοῖνυν οὐκ ἔστι τὸ σῶμα τῷ παντός ἀπειρον, ἐκ τῶτων φανερόν.

8 Διότι δ' οὐδὲ πλείους οἶόν τ' οὐρανούς εἶναι, λέγωμεν· τῆτο γὰρ ἔφαμεν ἐπισκεπτέον, εἴ τις μὴ νομίζει καθόλου δεδεῖχθαι περὶ τῶν σωμάτων ὅτι ἀδύνατον ἐκτὸς εἶναι τοῦ 20 κόσμου τοῦδε ὁτιοῦν αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν ἀορίσως κειμένων εἰρησθαι τὸν λόγον. ἅπαντα γὰρ καὶ μένει καὶ κινεῖται βία καὶ κατὰ φύσιν, καὶ κατὰ φύσιν μὲν, ἐν ᾧ μένει μὴ βία, καὶ φέρεται, καὶ εἰς ὃν φέρεται, καὶ μένει, ἐν ᾧ δὲ βία, καὶ φέρεται βία, καὶ εἰς ὃν βία φέρεται, 25 βία· καὶ μένει. ἔτι εἰ βία ἦδε ἢ φορὰ, ἢ ἐναντία κατὰ φύσιν· ἐπὶ δὲ τὸ μέσον τὸ ἐνταῦθα εἰ βία οἰσθήσεται ἢ γῆ ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν οἰσθήσεται ἐκεῖ κατὰ φύσιν· καὶ εἰ μέ- νει ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖθεν μὴ βία, καὶ οἰσθήσεται κατὰ φύσιν δεῦρο· μία δ' ἢ κατὰ φύσιν. ἔτι ἀνάγκη πάντας τὰς κόσμους 30 ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι σωμάτων, ὁμοίους γ' ὄντας τὴν φύσιν. ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν σωμάτων ἕκασον ἀναγκαῖον τὴν αὐτὴν

ἔχειν δύναμιν, οἷον λέγω πῦρ καὶ γῆν καὶ τὰ μεταξὺ τού- των· εἰ γὰρ ὁμωνύμα ταῦτα καὶ μὴ κατὰ τὴν αὐτὴν ἰδέαν λέγονται τάκεῖ τοῖς παρ' ἡμῖν, καὶ τὸ πᾶν ὁμωνύμως ἀν λέγοιτο κόσμος. δῆλον τοῖνυν ὅτι τὸ μὲν ἀπὸ τῆ μέσης φέ- ρεσθαι πέφυκε, τὸ δ' ἐπὶ τὸ μέσον αὐτῶν, εἴπερ πᾶν ὁμοι- οειδὲς τὸ πῦρ τῷ πυρὶ καὶ τῶν ἄλλων ἕκασον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ μύρια τῷ πυρός. ὅτι δ' ἀνάγκη ὥτως ἔχειν, ἐκ τῶν περὶ τὰς κινήσεις ὑποθέσεων φανερόν· αἱ τε γὰρ κινήσεις πεπερασμέναι, ἕκαστόν τε τῶν σωματικῶν λέγεται καθ' ἐκά- 5 στην τῶν κινήσεων. ὥς· εἴπερ καὶ αἱ κινήσεις αἱ αὐταί, καὶ τὰ σωματικὰ ἀνάγκη εἶναι πανταχοῦ ταῦτά. πέφυκεν ἄρα φέρεσθαι καὶ ἐπὶ τὸδε τὸ μέσον τὰ ἐν ἄλλῳ κόσμῳ τῆς γῆς μύρια, καὶ πρὸς τὸδε τὸ ἔσχατον τὸ ἐκεῖ πῦρ. ἀλλ' ἀδύνατον· τούτου γὰρ συμβαίνοντος ἀνάγκη φέρεσθαι ἄνω μὲν τὴν γῆν ἐν τῷ οἰκίῳ κόσμῳ, τὸ δὲ πῦρ ἐπὶ τὸ μέσον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐντεῦθεν γῆν ἀπὸ τῆ μέσης φέρεσθαι κατὰ φύσιν, πρὸς τὸ ἐκεῖ φερομένην μέσον διὰ τὸ τοὺς κόσμους ὥτω κεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους. ἡ γὰρ ἢ βετέον τὴν αὐτὴν εἶναι φύσιν τῶν ἀπλῶν σωμάτων ἐν τοῖς πλείοσιν ὕρανοις, ἢ λέ- 10 γοντας οὕτως τὸ μέσον ἐν ποιεῖν ἀνάγκη καὶ τὸ ἔσχατον· τῆτε δ' ὄντος ἀτόπῃ· ἀδύνατον εἶναι κόσμους πλείους ἑνός. τὸ δ' ἀξίον ἄλλην εἶναι φύσιν τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἀν ἀπο- σχῶσιν ἑλαττον ἢ πλεον τῶν οἰκείων τόπων, ἀλογον· τί γὰρ διαφέρει τοσονδὲ φάναι μῆκος ἀποσχεῖν ἢ τοσονδὲ· διοίσει γὰρ κατὰ λόγον, ὥσ' ὅτι πλεον μᾶλλον, τὸ δ' εἶδος τὸ αὐτό. ἀλλὰ μὴν ἀνάγκη γ' εἶναι τινα κίνησιν αὐτῶν· ὅτι μὲν γὰρ κινούνται, φανερόν. πότερον ἔν βία πάσας ἐροῦμεν κινεῖσθαι καὶ τὰς ἐναντίας· ἀλλ' ὃ μὴ πέφυκεν ὅλως κινεῖσθαι, ἀδύ- 15 νατον τοῦτο κινεῖσθαι βία. εἰ τοῖνυν ἐξί τις κίνησις αὐτῶν κατὰ φύσιν, ἀνάγκη τῶν ὁμοιοειδῶν καὶ τῶν καθ' ἕκασον πρὸς ἓνα ἀριθμῷ τόπον ὑπάρχειν τὴν κίνησιν, οἷον πρὸς τὸδε τι μέσον καὶ πρὸς τὸδε τι ἔσχατον· εἰ δὲ πρὸς εἶδει ταῦτά,

1. εἶη] ἀν εἶη *F*. || κεχωρισμένος *EM*. || 4. ἀπλῶς ἔσαι ἔδεν *F*, ἔδεν ἀπλῶς ἔσαι *HM*. || 6. ἔδεν βαρὺ *F*, βαρὺ ἔδεν ἐξιν *LM*. || ἔχοι *EL*. || 8. γ' om *H*. || τε] δ' *EL*. || μὴδ'] ἢ *F*. || 11. δ' ὥρισαι] διώρισαι *M*. || 12. τ' om *E*. || ἰδίους *M*. || εἰ om *EH*. || 13. μένει τι *F*. || ἀναγκαῖον *H*. || εἶναι ἄλλῃ *EL*. || 14. τὸν τόπον τῆτον *M*. || 15. δὴ] ἄρα *L*, om pr *E*. || μὴδ' *EL*. || ἢ post πάντα om *EL*. || 16. οὐ] μὴ *FHM*. || τοῖνυν om *F*. || 17. τῶνδε *F*. || 18. οἷον τ' εἶναι ὕρανός *M*, οἷον τ' εἶναι *F*. || 23. κατὰ φύσιν καὶ βία *HLM*. || καὶ om *HL*. || 24. καὶ ante μένει om pr *E*. || 25. βία post φέρεται om *E*, post ὃν om *H*. || 26. ἢ post ἦδε om *H*. || 27. δὴ *EFHL*. || 29. ἢ] ἢ *L*, om *M*. || κεῖθεν *E*. || δεῦρο κατὰ φύσιν *FHM*. || 30. δ'] γὰρ *HL* et pr *F*. || ἔτι δ' ἀνάγκη *M*. || τὰς κόσμους om *E*. || 31. γ' om *H*. || 32. σωμάτων γε ἕκασον *L*. || ἀνάγκη *HM*.

1. ἔχειν om *L*. || 2. αὐτὴν om pr *E*. || 3. τὰ ἐκεῖ *FLM*. || λέγοιτο ἀν *FM*. || 4. ὁ κόσμος *FHM*. || πέφυκε φέρεσθαι *M*. || 7 et 11. ἀναγκαῖον *FHM*. || 8. φανερόν ἀεὶ ἔσαι αἶ *FM*. || 9. ἕκαστόν τε] καὶ ἕκασον *FHM*. || 10. αἱ post κινήσεις om pr *E*. || 11. τὰ αὐτά *FHM*. || 12. ἔλω *M*. || 15. τὴν om pr *E*. || ἐν] ἐπὶ *F*. || κόσμῳ] τόπῳ *H*. || 17. πρὸς om pr *E*. || φερόμενοι *FH*. || διὰ τῶ κόσμῳ pr *E*. || 18. κινεῖσθαι *E*. || 19. τῶν γε ἀπλῶν *H*. || 21. τῶ ἀτόπου *F*, om *EHL*. || κόσμους εἶναι *M*. || ἑνός om pr *E*. || 22. φύσιν εἶναι *FM*. || ἐὰν *FHM*. || 23. πλείων *L*. || 24. τοσονδὲ *M*, τὸ τοσονδὲ *FH*. || μῆκος φάναι *F*. || ἀπέχεν *EL*. || τοσονδὲ *M*. || 25. κατὰ τὸν *L*. || ἴσον *M*, ὥσ' αὐ pr *F*. || πλείων *M*. || 26. κίνησιν τινα *F*. || 27. κινεῖσθαι om pr *E*. || 28. ἀλλ' ὃ om pr *E*. || 30. ἀνάγκη πρότερον τῶν *L*, ἀνάγκη καὶ τῶν *M*. || καθ' om pr *E*. || 31. ἀριθμὸν *M*. || 32. εἶδη *EL*, τῷ εἶδει *F*.

πλείω δέ, διότι καὶ τὰ καθ' ἑκάστα πλείω μὲν, εἶδει δ' ἑκά-
 στον ἀδιάφορον, ὃ τῷ μὲν τῷ δ' ὃ τοῖσιν ἑσσι τῶν μορίων,
 ἀλλ' ὁμοίως πᾶσιν· ὁμοίως γὰρ ἅπαντα κατ' εἶδος ἀδιά-
 φορα ἀλλήλων, ἀριθμῷ δ' ἕτερον ὅτις οὐτοῦν. λέγω δὲ
 τῆτο, ὅτι εἰ τὰ ἐνταῦθα μόρια πρὸς ἀλλήλα καὶ τὰ ἐν ἑτέρῳ
 κόσμῳ ὁμοίως ἔχει, καὶ τὸ ληφθέν ἐντεῦθεν ὕδεν διαφερόν-
 τως πρὸς τῶν ἐν ἄλλῳ τινὶ κόσμῳ μορίων καὶ πρὸς τῶν ἐν
 τῷ αὐτῷ, ἀλλ' ὡσαύτως· διαφέρουσι γὰρ ὅθεν εἶδει ἀλλή-
 λων. ὥς ἀναγκαῖον ἢ κινεῖν ταύτας τὰς ὑποθέσεις, ἢ τὸ
 μέσον ἐν εἶναι καὶ τὸ ἔσχατον. τούτου δ' ὄντος ἀνάγκη καὶ
 τὸν οὐρανὸν ἓνα μόνον εἶναι καὶ μὴ πλεῖς, τοῖς αὐτοῖς τεκμη-
 ρίοις τούτοις καὶ ταῖς αὐταῖς ἀνάγκαις· ὅτι δ' ἔστι τι ὃ πέ-
 φυκεν ἢ γῇ φέρεσθαι καὶ τὸ πῦρ, δῆλον καὶ ἐκ τῶν ἄλ-
 λων. ὅλως γὰρ τὸ κινούμενον ἐκ τίνος εἰς τι μεταβάλλει,
 καὶ ταῦτα ἐξ οὗ καὶ εἰς ὃ εἶδει διαφέρει. πᾶσα δὲ πέπε-
 ρασμένη μεταβολή, οἷον τὸ ὑγιαζόμενον ἐκ νόσου εἰς ὑγίαν
 καὶ τὸ αὐξανόμενον ἐκ μικρότητος εἰς μέγεθος, καὶ τὸ φε-
 ρόμενον ἄρα· καὶ γὰρ τῆτο γίνεται ποθεν ποῦ. δεῖ ἄρα εἶδει
 διαφέρειν ἐξ ὅ καὶ εἰς ὃ πέφυκε φέρεσθαι, ὥσπερ τὸ ὑγια-
 ζόμενον, ἐκ ὅ ἐτυχεν, ὅδ' ὅ βύλεται ὁ κινῶν. καὶ τὸ πῦρ
 ἄρα καὶ ἡ γῆ ἐκ εἰς ἄπειρον φέρονται, ἀλλ' εἰς ἀντικείμενα.
 ἀντίκειται δὲ κατὰ τόπον τὸ ἄνω τῷ κάτω, ὥς ταῦτα ἔσαι
 πέρατα τῆς φορᾶς, ἐπεὶ καὶ ἡ κύκλῳ ἔχει πως ἀντικεί-
 μενα τὰ κατὰ διάμετρον· τῇ δ' ὅλη ἐκ ἑσιν ἐναντίον ὕδεν.
 ὥς καὶ τούτοις τρόπον τινὰ ἢ κινήσεις εἰς τὰ ἀντικείμενα
 καὶ πεπερασμένα. ἀνάγκη ἄρα εἶναι τι τέλος καὶ μὴ εἰς
 ἄπειρον φέρεσθαι. τεκμήριον δὲ τοῦ μὴ εἰς ἄπειρον φέρε-
 σθαι καὶ τὸ τὴν γῆν μὲν, ὅσω ἂν ἐγγυτέρω ἢ τοῦ μέσου,
 θάττον φέρεσθαι, τὸ δὲ πῦρ, ὅσω ἂν τῷ ἄνω. εἰ δ' ἄπει-
 ρον ἦν, ἄπειρος ἂν ἦν καὶ ἡ ταχυτῆς καὶ τὸ βάρος καὶ ἡ
 κούφότης· ὥς γὰρ τὸ κατωτέρω ταχυτέρι ἐτέρῳ τῷ βαρεῖ
 ἂν ἦν ταχύ, ὅτως εἰ ἄπειρος ἦν ἡ τούτου ἐπίδοσις, καὶ ἡ
 τῆς ταχυτῆτος ἐπίδοσις ἄπειρος ἂν ἦν. ἀλλὰ μὴν ὅδ' ὑπ'

ἀλλ' φέρεται αὐτῶν τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω· οὐδὲ βία,
 ὥσπερ τινὲς φασι τῇ ἐκθλίψει· βραδύτερον γὰρ ἂν ἐκινεῖτο
 τὸ πλεῖον πῦρ ἄνω καὶ ἡ πλείων γῆ κάτω· οὐν δὲ τὴν ἀν-
 τίων αἰετὶ τὸ πλεῖον πῦρ θάττον φέρεται καὶ ἡ πλείων γῆ
 εἰς τὸν αὐτῆς τόπον. ὅδε θάττον ἂν πρὸς τῷ τέλει ἐφέρετο,
 εἰ τῇ βίᾳ καὶ τῇ ἐκθλίψει· πάντα γὰρ τοῦ βιασαμένου
 πορρωτέρω γιγνόμενα βραδύτερον φέρεται, καὶ ὅθεν βία,
 ἐκεῖ φέρεται ὃ βία. ὥς ἐκ τῶν θεωρῶν ἔστι λαβεῖν τὴν
 πίστιν περὶ ὧν λέγομεν ἰκανῶς. ἔτι δὲ καὶ διὰ τῶν ἐκ
 τῆς πρώτης φιλοσοφίας λόγων δειχθεῖν ἂν, καὶ ἐκ τῆς
 κύκλῳ κινήσεως ἢ ἀναγκαῖον αἰδίων ὁμοίως ἐνταῦθα τ' εἶ-
 ναι καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις κόσμοις. δῆλον δὲ καὶ ὡς γένοιτο
 σκοπούμενοις ὅτι ἀνάγκη ἓνα εἶναι τὸν οὐρανόν. τριῶν γὰρ
 ὄντων τῶν σωματικῶν ζοιχείων, τρεῖς ἔσονται καὶ οἱ τόποι
 τῶν ζοιχείων, εἰς μὲν ὃ τῷ ὑφισταμένῳ σώματος ὁ περὶ τὸ
 μέσον, ἄλλος δὲ ὃ τῷ κύκλῳ φερομένῳ, ὅσπερ ἐστὶν ἔσχατος,
 τρίτος δ' ὃ μεταξύ τῶν ὃ τῷ μέσῳ σώματος. ἀνάγκη γὰρ
 ἐν τῇ τῷ εἶναι τὸ ἐπιπολάζον· εἰ γὰρ μὴ ἐν τῇ, ἔξω ἔσαι.
 ἀλλ' ἀδύνατον ἔξω· τὸ μὲν γὰρ ἀβαρὲς τὸ δ' ἔχον βάρος,
 κατωτέρω δὲ ὃ τοῦ βάρους ἔχοντος σώματος τόπος, εἴπερ ὃ
 πρὸς τῷ μέσῳ τοῦ βαρέος. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ παρὰ φύσιν·
 ἄλλω γὰρ ἔσαι κατὰ φύσιν, ἄλλο δ' οὐκ ἦν. ἀνάγκη ἄρα ἐν
 τῷ μεταξύ εἶναι. τούτου δ' αὐτοῦ τίνες εἰσὶ διαφοραὶ, ὕστερον
 εἰρήμεν. περὶ μὲν οὖν τῶν σωματικῶν ζοιχείων, ποῖά τ' ἐστὶ
 καὶ πόσα, καὶ τίς ἐκάστη τόπος, ἔτι δ' ὅλως πόσοι τὸ πλῆ-
 θος οἱ τόποι, δῆλον ἡμῖν ἐκ τῶν εἰρημένων.

Ὅτι δ' οὐ μόνον εἰς ἐστὶν οὐρανός, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον
 γενέσθαι πλεῖς, ἔτι δ' ὥς αἰδῖος ἀφθαρτος ὢν καὶ ἀγένη-
 τος, λέγωμεν, πρῶτον διαπερήσαντες περὶ αὐτοῦ. δόξειε γὰρ
 ἂν ὡδὲ σκοπούμενοις ἀδύνατον εἶναι καὶ μόνον εἶναι αὐτόν· ἐν
 ἅπασι γὰρ καὶ τοῖς φύσει καὶ τοῖς ἀπὸ τέχνης συνεσῶσι
 καὶ γεγενημένοις ἑτερόν ἐστιν αὐτῇ καθ' αὐτὴν ἢ μορφήν καὶ
 μεμιγμένη μετὰ τῆς ὕλης, οἷον τῆς σφαίρας ἕτερον τὸ εἶδος

1. ὅτι *E*. || 2. τὸ μὲν τὸ *EHM*. || τοῖσιν *E*. || 3. διάφορα *pr E*. || 4. οὐτοῦν *M*. || 5. εἰ *om EFL*. || τὰ *om M*. ||
 πρὸς ἀλλήλα μόρια *M*. || 6. καὶ *om EL*. || διαφερόντων *FHL*. || 7. ἄλλων *E*. || τινι *om F*. || 11. καὶ μὴ πλείους *om pr E*. ||
 13. καὶ ante ἐκ *om M*. || 15. οὐ. || οὐρανοῦ *L*. || εἶδει δὲ *δ. HM*. || 17. ἀμικρότητος *FL*. || 18. δεῖ *εἰ pr E*. || 20. οὐχ. || φέρεσθαι
 οὐχ *H*. || 22. φέρεται οὐδ' *M*. || 22. ἀντίκειται *F*. || ἔσαι ταῦτα *H*. || 23. ἐπὶ δὲ καὶ *E*. || ἢ ἐν κύκλῳ *L*. || 25. ὥς — 26. πε-
 περασμένα *om H et pr EF*. || 25. τὰ *om M et re E*. || 27. τοῦ μὴ εἰς ἄπειρα *FL*. || 28. τὸ τὴν — 29. φέρεσθαι *om pr F*. ||
 30. ἂν *om M*. || ἦν *om EM*. || 31. ἕτερον *EHL*, ἕτερον καὶ *M*. || βάρει *M*. || 32. εἰ *εἰ οὖν E*. || 33. ἐπίδοσις *om M*.

1. τὰ — τὰ *L*. || 4. καὶ ἡ *om pr E*. || 5. αὐτῆς *E*, αὐτὸν *M*, αὐτῶν *FHL*. || 6. τῇ *utrumque om FHL*. || πᾶν *LM*. || βια-
 ζόμενος *E*. || 7. πόρρω γινόμενος *M*. || ὅθεν ἂν βία *FHM*. || 8. φέρονται *FM*. || οὐ *om pr E*. || ἔσαι *M*. || 9. τῶν λεγομένων
EL. || 10. λόγων *et ἐκ om E*. || 11. ἰδίων *pr E*. || τ' *om FM*. || 13. εἶναι ἓνα *FH*. || 14. τῶν *om FH*. || 15. σώματος *om EL*. ||
 17. δ' *om FH*. || μέσῳ μεταξύ *H*. || 18. ἔσαι ἔξω *L*, ἔξω ἔξω *F*. || 19. ἀλλ' *om pr E*. || 20. τόπος οὐκ ἔστιν εἴπερ *L*. || 22. ἄλλο
M. || ἄλλο δ' ἀλλ' *E*. || ἐν τῇ *om E*. || 23. τούτου τοῦ *F*. || 24. τ' *om H*. || 25. τίς ἐστὶν ἐκάστη *F*. || τοῦ πλῆθους τόποι *M*. || 27. οὐ-
 ρανός] ὁ οὐρανός *M*, *om EHL*. || 28. πλείους γενέσθαι *HM*. || ἀγέννητος *E*. || 29. λέγομεν *M*. || 31. γεγενημένοις καὶ συνεσῶσιν *F*. ||
 32. αὐτῇ τε καθ' *FHM*. || αὐτὴν *M*. || καὶ ἡ μεμ. *LM*. || 33. τῆς post μετὰ *om F*.

καὶ ἡ χρυσὴ καὶ ἡ χαλκὴ σφαῖρα, καὶ πάλιν τοῦ κύκλῳ
 ἑτέρα· ἡ μορφὴ καὶ ὁ χαλκοῦς καὶ ὁ ξύλινος κύκλος· τὸ
 γὰρ τί ἦν εἶναι λέγοντες σφαῖρα ἡ κύκλῳ ἐκ ἑρῶμεν ἐν τῷ
 λόγῳ χρυσὸν ἢ χαλκόν, ὡς ἐκ ὅντα ταῦτα τῆς ὑσίας· ἐὰν
 δὲ τὴν χαλκὴν ἢ χρυσὴν, ἐροῦμεν, καὶ ἐὰν μὴ δυνάμεθα
 νοῆσαι μηδὲ λαβεῖν ἄλλο τι παρὰ τὸ καθ' ἑκασον. ἐνόησε
 γὰρ ἔθεν καλῶς τὸτο συμβαίνειν, οἷον εἰ μόνος εἰς ληφθεῖν
 κύκλος· ἔθεν γὰρ ἦττον ἄλλο ἔσαι τὸ κύκλῳ εἶναι καὶ τῷδε
 τῷ κύκλῳ, καὶ τὸ μὲν εἶδος, τὸ δ' εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ καὶ
 τῶν καθ' ἑκασον. ἐπεὶ ἔν ἐστιν ὁ ὕρανός αἰσθητός, τῶν καθ' 10
 ἑκασον ἂν εἴη· τὸ γὰρ αἰσθητὸν ἅπαν ἐν τῇ ὕλῃ ὑπῆρχεν.
 εἰ δὲ τῶν καθ' ἑκασον, ἕτερον ἂν εἴη τῷδε τῷ ὕρανῳ εἶναι
 καὶ ὕρανῳ ἀπλῶς. ἕτερον ἄρα ὁδε ὁ ὕρανός καὶ ὕρανός ἀπλῶς,
 καὶ τὸ μὲν ὡς εἶδος καὶ μορφὴ τὸ δ' ὡς τῇ ὕλῃ μεμιγμέ-
 νον. ὧν δ' ἐστὶ μορφὴ τις καὶ εἶδος, ἥτοι ἔστιν ἡ ἐνδέχεται 15
 πλείω γενέσθαι τὰ καθ' ἑκασα. εἴτε γὰρ ἔστιν εἶδη, καθάπερ
 φασὶ τινες, ἀνάγκη τὸτο συμβαίνειν, εἴτε καὶ χωριστὸν μη-
 θεν τῶν τοιούτων, ἔθεν ἦττον· ἐπὶ πάντων γὰρ ὅπως ἰρῶμεν,
 ὅσων ἡ ὕσία ἐν ὕλῃ ἐστίν, πλείω καὶ ἄπειρα ὄντα τὰ ὁμοιο-
 εἰδῆ, ὥστε ἥτοι εἰς πλείους οἱ ὕρανοί ἡ ἐνδέχεται πλείους εἶ- 20
 ναι. ἐκ μὲν ἔν τέτων ὑπολάβοι τις ἂν καὶ εἶναι καὶ ἐνδέχε-
 σθαι πλείους εἶναι ὕρανός· σκεπτέον δὲ πάλιν τί τέτων λέ-
 γεται καλῶς καὶ τί οὐ καλῶς. τὸ μὲν ἔν· ἕτερον εἶναι τὸν
 λόγον τὸν αἰετὸς τῆς ὕλης καὶ τὸν ἐν τῇ ὕλῃ τῆς μορφῆς κα-
 λῶς τέ λέγεται, καὶ ἔσω τῷτ' ἀληθές. ἀλλ' ἔθεν ἦττον οὐ- 25
 δεμία ἀνάγκη διὰ τὸτο πλείους εἶναι κόσμους, ἐδ' ἐνδέχεται
 γενέσθαι πλείους, εἴπερ ὅτος ἐξ ἀπάσης ἐστὶ τῆς ὕλης, ὥσπερ
 ἔστιν. ὥδὲ δὲ μᾶλλον ἴσως τὸ λεγόμενον ἔσαι δῆλον. εἰ γὰρ
 ἔστιν ἡ γρυπότης καμπυλότης ἐν ῥινὶ ἢ σαρκί, καὶ ἔστιν ὕλη
 τῇ γρυπότητι ἢ σάρξ, εἰ ἐξ ἀπασῶν τῶν σαρκῶν μία γέ- 30
 νοιτο σὰρξ καὶ ὑπάρξειεν ταύτῃ, τὸ γρυπὸν, οὐθεν ἂν ἄλλ'
 ἔτ' εἴη γρυπὸν ἔτ' ἐνδέχοιτο γενέσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τῷ
 ἀνθρώπῳ ἐστὶν ὕλη σάρκες καὶ ὅσα, εἰ ἐκ πάσης τῆς σαρ-
 κὸς καὶ πάντων τῶν ὁσῶν ἄνθρωπος γένοιτο ἀδυνάτων ὄντων
 διαλυθῆναι, ἐκ ἂν ἐνδέχοιτο εἶναι ἄλλον ἄνθρωπον. ὥσαύ- 35
 ταῦτα. οὐκ ἄρ' ἐστὶ δυνατὸν ἔθεν τῶν ἀπλῶν ἔξω εἶναι τοῦ

τως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ὅλως γὰρ ὅσων ἐστὶν ἡ ὕσία ἐν
 ὑποκειμένη τινὶ ὕλῃ, τούτων οὐδὲν ἐνδέχεται γενέσθαι μὴ
 ὑπαρχούσης τινὸς ὕλης. ὁ δ' ὕρανός ἐστι μὲν τῶν καθ' ἑκασα
 καὶ τῶν ἐκ τῆς ὕλης· ἀλλ' εἰ μὴ ἐκ μορίῃ αὐτῆς συνέστηκεν
 ἀλλ' ἐξ ἀπάσης, τὸ μὲν εἶναι αὐτῷ οὐρανῷ καὶ τῷδε τῷ
 ὕρανῳ ἕτερον ἐστίν, ἢ μέντοι οὐτ' ἂν εἴη ἄλλος οὐτ' ἂν ἐνδε-
 χοίτο γενέσθαι πλείους διὰ τὸ πᾶσαν τὴν ὕλην περιειληφέναι
 τῶτον.λείπεται ἄρα τὸτο δεῖξαι, ὅτι ἐξ ἅπαντος τῆ φυσικ-
 οῦ καὶ τοῦ αἰσθητοῦ συνέστηκε σῶματος. εἴπωμεν δὲ πρῶ-
 τον τί λέγομεν εἶναι τὸν οὐρανὸν καὶ ποσαχῶς, ἵνα μᾶλλον
 ἡμῖν δῆλον γένηται τὸ ζητούμενον. ἕνα μὲν ἔν τρόπον ὕρα-
 νὸν λέγομεν τὴν οὐσίαν τὴν τῆς ἐσχάτης τοῦ παντός περι-
 φορᾶς, ἢ σῶμα φυσικόν τὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ περιφορᾷ τοῦ
 παντός· εἰώθαμεν γὰρ τὸ ἐσχατὸν καὶ τὸ ἄνω μάλιστα
 καλεῖν οὐρανόν, ἐν ᾧ καὶ τὸ θεῖον πᾶν ἰδρῦσθαι φαμεν.
 ἄλλον δ' αὖ τρόπον τὸ συνεχὲς σῶμα τῇ ἐσχάτῃ περι-
 φορᾷ τοῦ παντός, ἐν ᾧ σελήνη καὶ ἥλιος καὶ ἕνια τῶν
 ἄσρων· καὶ γὰρ ταῦτα ἐν τῷ οὐρανῷ εἶναι φαμεν. ἔτι δ'
 ἄλλως λέγομεν οὐρανόν, τὸ περιεχόμενον σῶμα ὑπὸ τῆς
 ἐσχάτης περιφορᾶς· τὸ γὰρ ὅλον καὶ τὸ πᾶν εἰώθαμεν λέ-
 γειν ὕρανόν· τριχῶς δὲ λεγομένους τῶ ὕρανῳ, τὸ ὅλον τὸ ὑπὸ
 τῆς ἐσχάτης περιεχόμενον περιφορᾶς ἐξ ἅπαντος ἀνάγκη
 συνεχᾶναι τῷ φυσικῷ καὶ τῷ αἰσθητῷ σῶματος διὰ τὸ μήτ'
 εἶναι μηδὲν ἔξω σῶμα τῷ ὕρανῳ μήτ' ἐνδέχεσθαι γενέσθαι
 εἰ γὰρ ἔστιν ἔξω τῆς ἐσχάτης περιφορᾶς σῶμα φυσικόν,
 ἀνάγκη αὐτὸ ἥτοι τῶν ἀπλῶν εἶναι σωματίων ἢ τῶν συνθέ-
 των, καὶ ἡ κατὰ φύσιν ἢ παρὰ φύσιν ἔχειν. τῶν μὲν ἔν
 ἀπλῶν ἔθεν ἂν εἴη. τὸ μὲν γὰρ κύκλῳ φερόμενον δέδεικται
 ὅτι ἐκ ἐνδέχεται μεταλλάξαι τὸν αὐτὸ τόπον. ἀλλὰ μὴν
 οὐδὲ τὸ ἀπὸ τῆ μέσης δυνατόν, οὐδὲ τὸ ὑφιστάμενον. κατὰ
 φύσιν μὲν γὰρ ἐκ ἂν εἴησαν (ἄλλοι γὰρ αὐτῶν οἰκεῖοι τό-
 ποι), παρὰ φύσιν δ' εἴπερ εἰσὶν, ἄλλῳ τινὶ ἔσαι κατὰ φύ-
 σιν ὁ ἔξω τόπος· τὸν γὰρ τούτῳ παρὰ φύσιν ἀναγκαῖον
 ἄλλῳ εἶναι κατὰ φύσιν. ἀλλ' οὐκ ἦν ἄλλο σῶμα παρὰ
 ταῦτα. οὐκ ἄρ' ἐστὶ δυνατὸν ἔθεν τῶν ἀπλῶν ἔξω εἶναι τοῦ

1. σφαῖρα καὶ ἡ χαλκὴ *M.* || 3. ἡ om *pr E.* || 4. ἂν *FHLM.* || 5. χρυσὴν ἢ χαλκὴν *M.* || καὶ ἐν] καὶ *HM,* καὶ *F.* || 7. μό-
 νον *F.* || 9. καὶ τῶν] καὶ τὸ *E.* || 11. ὑπάρχει *F.* || 12. τῷ *HM.* || 13. ἀπλῶς] καὶ ἀπλῶς *M.* || ὁ om *pr E.* || καὶ] καὶ ὁ *HM.* ||
 14. τῇ om *L.* || 17. τινὲς φασιν *HM.* || καὶ] καὶ μὴ *E.* || μηδὲν τῶν τοιούτων χωριστὸν *F.* || 18. ἐροῦμεν *F.* || 19. ὁμοειδῆ *M.* || 20. ἥτοι
 om *E.* || πλείους εἰσὶν *HM.* || οἱ om *FHLM,* dubio *E.* || ἡ — εἶναι om *pr E.* || εἴη] γενέσθαι *LM.* || 21. οὐ] δὴ *FHM.* || ἂν τις *F.* ||
 καὶ post ἂν om *M.* || 22. εἶναι om *E.* || 23. οὐ, om *E.* || 25. ἐστὶ *HM.* || τοῦτ' om *H.* || 27. ὥσπερ καὶ ἔστιν *F.* || 28. ἴσως om *FH.* ||
 ἔσαι τὸ λεγόμενον *FH.* || γὰρ] περ *L.* || 31. ἂν om *ELM.* || 32. εἰ ἐν τῷ *F.* || 33. ὕλη ἐστὶ *HM.* || 34. καὶ ἐκ *π. LM.* || 35. ἄλλος
 εἶναι *HLM.*

2. ὕλη τινὲς *F.* τῇ ὕλῃ *H.* || ἔθεν ἐνδ.] ἐνδ. μὴδὲν *F.* || γίνεσθαι *EL.* || 3. τινός om *E.* || ἑκασον *M.* || 6. ἂν ante εἴη om *E.* ||
 7. προειληφέναι *L.* || 8. τοῦτο] αὐτὸ τοῦτο *FHM.* || διότι *E.* || 14. εἰώθαμεν — 17. τῷ παντός om *L.* || 15. πᾶν] περὶ *H.* || 16. τρόπον
 φαμεν τὸ *M.* || 21. τῷ παντός ὕρανῳ *FHM.* || 26. ἀναγκαῖον *H.* || 28. μὲν om *E.* || 29. αὐτοῦ *LM.* || 30. ἐπὶ *pr E.* || τοῦ] τοῦδε
 τοῦ *F.* || 33. τὸν] τὸ μὲν *F.* || ἄλλῳ ἀναγκαῖον *F.* || 35. ἄρ'] ἐπὶ *F.* || ἔσαι *E.*

ἑραῦ σῶμα. εἰ δὲ μὴ τῶν ἀπλῶν, ἐδὲ τῶν μικτῶν ἀνάγκη γὰρ εἶναι καὶ τὰ ἀπλᾶ τῷ μικτῷ ὄντος. ἀλλὰ μὴ οὐδὲ γενέσθαι δυνατόν· ἦτοι γὰρ κατὰ φύσιν ἔσαι ἢ παρὰ φύσιν, καὶ ἢ ἀπλῶν ἢ μικτῶν. ὥστε πάλιν ὁ αὐτὸς ἔχει λόγος· οὐθέν γὰρ διαφέρει σκοπεῖν εἰ ἔστιν ἢ εἰ γενέσθαι δυνατόν. 5 φανερόν τούτων ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι οὐτ' ἔστιν. ἔξω οὐτ' ἐγκωρεὶ γενέσθαι σώματος ὄγκον ὑθενός· ἐξ ἀπάτης γὰρ ἐστὶ τῆς οἰκείας ὕλης ὁ πᾶς κόσμος· ὕλη γὰρ ἦν αὐτῷ τὸ φυσικὸν σῶμα καὶ αἰσθητόν. ὥστε οὐτε οὖν εἰσι πλείους οὐρανοὶ οὐτ' ἐγένοντο, οὐτ' ἐνδέχεται γενέσθαι πλείους· ἀλλ' εἰς καὶ 10 μόνος καὶ τέλειος ὅτος ἑραῖος ἐστίν. ἅμα δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ τόπος οὐδὲ κενὸν οὐδὲ χρόνος ἐστίν· ἔξω τῷ ἑραῖῳ ἢ ἐν ἅπαντι γὰρ τόπῳ δυνατόν ὑπάρχει σῶμα· κενὸν δ' εἶναι φασι ἐν ᾧ μὴ ἐνυπάρχει σῶμα, δυνατόν δ' ἐστὶ γενέσθαι· χρόνος δὲ ἀριθμὸς κινήσεως· κίνησις δ' ἀνευ φυσικοῦ σώματος οὐκ 15 ἔστιν. ἔξω δὲ τῷ ἑραῖῳ δέδεται ὅτι οὐτ' ἔστιν οὐτ' ἐνδέχεται γενέσθαι σῶμα. φανερόν ἄρα ὅτι οὐτε τόπος οὐτε κενὸν οὐτε χρόνος ἐστίν· ἔξωθεν· διόπερ ἔτ' ἐν τόπῳ τάκει· πέφυκέν· ἔτε χρόνος αὐτὰ ποιεῖ γηράσκειν, ἐδ' ἐστὶν ὑθενός ὑδεμία μεταβολὴ τῶν ὑπὲρ τὴν ἔξωτάτων τεταγμένων φοράν, ἀλλ' ἀναλ- 20 ούωτα καὶ ἀπαθῆ τὴν ἀρίστην ἔχοντα ζωὴν καὶ τὴν αὐταρκεστάτην διατελεῖ τὸν ἅπαντα αἰῶνα. καὶ γὰρ τῷτο τοῦνομα θείως ἐφθεγεται παρὰ τῶν ἀρχαίων. τὸ γὰρ τέλος τὸ περιέχον τὸν τῆς ἐκάσθῃ ζωῆς χρόνον, ὃ μὴθεν ἔξω κατὰ φύσιν, αἰὼν ἐκάσθῃ κέκληται. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τὸ τῷ 25 παντός ἑραῖο τέλος καὶ τὸ τὸν πάντα χρόνον καὶ τὴν ἀπειρίαν περιέχον τέλος αἰῶν ἐστίν, ἀπὸ τοῦ αἰεῖ εἶναι εἰληφώς τὴν ἐπανωμίαν, ἀθάνατος καὶ θεός. ὅθεν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήρηται, τοῖς μὲν ἀκριβεστέρον τοῖς δ' ἀμυρῶς, τὸ εἶναι τε καὶ ζῆν. καὶ γὰρ καθάπερ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις φιλοσοφῆ- 30 μασι περὶ τὰ θεῖα πολλάκις προφαίνεται τοῖς λόγοις ὅτι τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ἀναγκαῖον εἶναι πᾶν τὸ πρῶτον καὶ ἀκρότατον· ὃ ὅτως ἔχον μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις· ἔτε γὰρ ἄλλο κρεῖττον ἐστίν· ὃ τι κινήσει (ἐκεῖνο γὰρ ἂν εἴη θεϊότερόν) ἔτ' ἔχει φαῦλον ὑθέν, ἔτ' ἐνδεὲς τῶν αὐτῶν καλῶν ὑθενός ἐστίν. 35

καὶ ἄπαυσον δὴ κίνησιν κινεῖται εὐλόγως· πάντα γὰρ παύ-
εται κινέμενα, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸν οἰκείον τόπον· τῷ δὲ κύκλῳ
σώματος ὁ αὐτὸς τόπος ὅθεν ἤρξατο καὶ εἰς ὃν τελευτᾷ.
Τούτων δὲ διαρίσμενων λέγωμεν μετὰ ταῦτα πότερον 10
ἀγέννητος ἢ γενητός καὶ ἀφθαρτος ἢ φθαρτός, διεξελθόντες
πρότερον τὰς τῶν ἄλλων ὑπολήψεις· αἱ γὰρ τῶν ἐναντίων
ἀποδείξεις ἀπορίαι περὶ τῶν ἐναντίων εἰσὶν. ἅμα δὲ καὶ
μᾶλλον ἂν εἴη πιστὰ τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι προακη-
κοόσι τὰ τῶν ἀμφισβητητῶν λόγων δικαιώματα· τὸ γὰρ
ἐρήμην καταδικάζεσθαι δοκεῖν ἦτον ἂν ἡμῖν ὑπάρχοι· καὶ
γὰρ δεῖ διαιτητὰς ἀλλ' ἐκ ἀντιδίκους εἶναι· τὰς μέλλοντας
τάληθες κρίνειν ἱκανῶς. γενόμενον μὲν ἔν ἅπαντες εἶναι φα-
σι, ἀλλὰ γενόμενον οἱ μὲν αἰδίων, οἱ δὲ φθαρτὸν ὥστε
ὅτις ἄλλο τῶν φύσει συνισαμένων, οἱ δ' ἐναλλάξ ὅτε μὲν
ἔτῳς ὅτε δὲ ἄλλως ἔχειν φθειρόμενον, καὶ τῷτο αἰεὶ διατε-
λεῖν ὅτως, ὥστε Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκράγαντινος καὶ Ἡρά-
κλειτος ὁ Ἐφέσιος. τὸ μὲν ἔν γενέσθαι μὲν αἰδίων δ' ὅμως
εἶναι φάναι τῶν ἀδυνάτων. μόνον γὰρ ταῦτα θετέον· εὐλόγως
ὅσα ἐπὶ πολλῶν ἢ πάντων ἐρῶμεν ὑπάρχοντα, περὶ δὲ τῷτο
συμβαίνει τοῦναντίον· ἅπαντα γὰρ τὰ γινόμενα καὶ φθειρό-
μενα φαίνεται. ἔτι δὲ τὸ μὴ ἔχον ἀρχὴν τῷ ὁδῷ ἔχειν, ἀλλ'
ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν πρότερον τὸν ἅπαντα αἰῶνα, ἀδύνατον
καὶ μεταβάλλειν· ἔσαι γὰρ τι αἰτίον, ὃ εἰ ὑπῆρχε πρότερον,
δυνατόν ἂν ἦν ἄλλως ἔχειν τὸ ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν. εἰ δὲ
πρότερον ἐξ ἄλλως ἐχόντων συνέξη ὁ κόσμος, εἰ μὲν αἰεὶ ὅτως
ἐχόντων καὶ ἀδυνάτων ἄλλως ἔχειν, ἐκ ἂν ἐγένετο. εἰ δὲ
γέγονε, ἀνάγκη δηλονότι κακεῖνα δυνατὰ εἶναι ἄλλως ἔχειν
καὶ μὴ αἰεὶ ὅτως ἔχειν, ὥστε καὶ συνεστῶτα διαλυθήσεται
καὶ διαλελυμένα συνέξη ἔμπροσθεν, καὶ τῷτο ἀπειράκις ἢ
ἔτῳς εἴχεν ἢ δυνατόν ἦν. εἰ δὲ τοῦτ', οὐκ ἂν εἴη ἀφθαρ-
τος, οὐτ' εἰ ἄλλως εἴχε ποτε ἔτ' εἰ δυνατόν ἄλλως ἔχειν.
ἦν δὲ τινες βοήθειαν ἐπιχειρήσει φέρειν ἑαυτοῖς τῶν λεγόντων
ἀφθαρτον μὲν εἶναι γενόμενον δὲ, οὐκ ἔστιν ἀληθές· ὁμοίως
γὰρ φασι τοῖς τὰ διαγράμματα γράφουσι καὶ σφᾶς εἰ-
ρημέναι περὶ τῆς γενέσεως, ἐκ ὧς γενομένου ποτέ, ἀλλὰ

3. παρὰ φ. ἢ κατὰ φ. (omisso ἔσαι) F. || ἔσαι ἢ παρὰ φύσιν om E. || 4. ἢ post καὶ om E. || 5. εἰ post ἢ om FH. || 6. ἐνδέχεται F. ||
7. ἔχων M. || γὰρ] ἀρ' HM. || ἐστίν ante ὁ M. || 9. πλείους οἱ οὐρανοὶ F. || 10. πλείους γενέσθαι M. || καὶ om F. || 11. οὗτος καὶ
τέλειος M. || 12. παντὶ II. || 13. τόπῳ om pr F. || 14. ἐνυπάρχειν E, ὑπάρχει FHM. || ἐστὶ om EL. || ἐστὶ δὲ χρόνος L, χρόνος δὲ
ἐστὶν FM. || 16. ἀποδέδεται M. || 18. ἔξω FH. || 20. περιφοράν M. || 26. ἅπαντα FHL. || καὶ τὸ τὴν FM. || 27. αἰεὶ L. ||
29. ἀμυρῶτερον LM. || 30. καθάπερ γὰρ, ommissa καὶ, H. γὰρ om corr F. || 33. ὁ om E. || 34. κινήσειεν F. || κείνο E. || ἂν om F.
1. ἅπαντα FHM. || γὰρ δὴ π. F. || 3. ὁ αὐτὸς τόπος om pr F. || δ F. || 4. δὲ om F. || 5. ἀγέννητος ἢ γενητός FHL. ||
7. περὶ om corr F. || 9. ἀμφισβητημένων L. || 10. ἡρέμην E. || ὑπάρχει H. || 12. τάληθῃ M. || 14. φύσει om EHL. || 15. ἔχειν
ὅτε δὲ ἄλλως H. || αἰεὶ L, om H. || 18. εἶναι om M, post φάναι ponit II. || 23. πρότερον ὑπῆρχε F. || 24. ἂν om F. || τὸ — ἔχειν
om H et corr E. || δὴ E. || 26. ἐγένετο L. || 29. καὶ δ.] εἰ καὶ δ. II. || 30. ἔσχε F. || ἦν] ἂν ἦν F. || 31. ἔσχε LM. || 32. ἐπι-
χειροῦσιν, ἐπιφέρειν FH, ἐπιφέρειν ἐπιχειροῦσιν M. || 33. ἀληθές M. || 34. φησι L.

διδασκαλίας χάριν ὡς μᾶλλον γνωρίζοντων, ὥσπερ τὸ διά-
 γραμμα γιγνόμενον θεαταμένους. τῆτο δ' ἐστίν, ὥσπερ λέ-
 γομεν, ὅτι τὸ αὐτό· ἐν μὲν γὰρ τῇ ποιήσει τῶν διαγραμ-
 μάτων πάντων τεθέσθαι εἶναι ἅμα τὸ αὐτὸ συμβαίνει, ἐν
 δὲ ταῖς τούτων ἀποδείξεσιν οὐ ταυτόν. ἀλλ' ἀδύνατον· τὰ
 γὰρ λαμβανόμενα πρότερον καὶ ὕστερον ὑπεναντία ἐστίν· ἐξ
 ἀτάκτων γὰρ ποτε τεταγμένα γενέσθαι φασί, ἅμα δὲ τὸ
 αὐτὸ ἄτακτον εἶναι καὶ τεταγμένον ἀδύνατον, ἀλλ' ἀνάγκη
 γένεσιν εἶναι τὴν χωρίζουσιν καὶ χρόνον· ἐν δὲ τοῖς δια-
 γράμμασιν ἔστιν ὅθεν τῷ χρόνῳ κεχώρισται. ὅτι μὲν ἔν
 ἀδύνατον 10 αὐτὸν ἅμ' αἰδίον εἶναι καὶ γενέσθαι, φανερόν· τὸ δ' ἐναλ-
 λαξ συνιστάει καὶ διαλύειν ἔστιν ἀλλοιότερον ποιεῖν· ἐστίν ἡ
 τὸ κατασκευάζειν αὐτὸν αἰδίον μὲν ἀλλὰ μεταβάλλοντα
 τὴν μορφήν, ὥσπερ εἴ τις ἐκ παιδὸς ἄνδρα γινόμενον καὶ
 ἐξ ἀνδρὸς παῖδα ὅτε μὲν φθείρεσθαι ὅτε δ' εἶναι οἴοιτο· 15
 ὁ δὲ γὰρ ὅτι καὶ εἰς ἄλληλα τῶν σωματικῶν συνιόντων ἔχ
 ἡ τυχεύουσα τάξις γίγνεται καὶ σύσασις, ἀλλ' ἡ αὐτή, ἄλ-
 λως τε καὶ κατὰ τῆς τῆτον τὸν λόγον εἰρηκότας, ὅτι τῆς
 διαθέσεως ἐκατέρως αἰτιῶνται τὸ ἐναντίον. ὥς· εἰ τὸ ὅλον
 σῶμα συνεχὲς ὂν ὅτε μὲν οὕτως ὅτε δ' ἐκείνως διατίθεται 20
 καὶ διακεκόσμηται, ἡ δὲ τῆ ὅλου σύσασις ἐξὶ κόσμος καὶ
 ὕρανος, ἐκ ἧν ὁ κόσμος γίγνοιτο καὶ φθείροιτο, ἀλλ' αἰ
 διαθέσεις αὐτοῦ. τὸ δ' ὅλως· γινόμενον φθαρῆναι καὶ μὴ
 ἀνακάμπειν ὄντος μὲν ἐνὸς ἀδύνατον ἐστίν· πρὶν γὰρ γενέ-
 σθαι αἰεὶ ὑπῆρχεν ἡ πρὸ αὐτῆς σύσασις, ἣν μὴ γενομένην 25
 ἔχ' οἶόν τ' εἶναι· φαμεν μεταβάλλειν· ἀπείρων δ' ὄντων ἐν-
 δέχεται μᾶλλον. ἀλλὰ μὴν καὶ τῆτο πρότερον ἀδύνατον ἢ
 δυνατόν, ἔσαι δὴλον ἐκ τῶν ὕστερον· εἰσι γὰρ τινες οἷς ἐν-
 δέχεται δοκεῖ καὶ ἀγέννητόν τι ὂν φθαρῆναι καὶ γινόμενον
 ἀφθαρτον διατελεῖν, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ· ἐκεῖ γὰρ φησι 30
 τὸν ὕραν γενέσθαι μὲν, ὃ μὴν ἀλλ' ἔσσεσθαι γε-
 τὸν αἰεὶ χρόνον. πρὸς ὅς φυσικῶς μὲν περὶ τῆ ὕρανος μόνον εἴρηται,
 καθόλου δὲ περὶ ἅπαντος σκεψαμένοις ἔσαι καὶ περὶ τούτου
 ὁκλόν.

Πρῶτον δὲ διαιρετέον πῶς ἀγέννητα καὶ γενητὰ φαμεν 11
 καὶ φθαρτὰ καὶ ἀφθαρτα· πολλαχῶς γὰρ λεγομένων, καὶ
 μηδὲν διαφέρει πρὸς τὸν λόγον, ἀνάγκη τὴν διάνοιαν ἀορίσως
 ἔχειν, ἂν τις τῷ διαιρουμένῳ πολλαχῶς ὡς ἀδιαιρέτῳ χρῆ-
 5 ται· ὁ δὲ γὰρ κατὰ ποῖαν φύσιν αὐτῷ συμβαίνει τὸ
 λεχθέν. λέγεται δ' ἀγέννητον ἓνα μὲν τρόπον ἐὰν ἢ τι νῦν
 πρότερον μὴ ὂν αἰεὶ γενέσεως καὶ μεταβολῆς, καθάπερ εἴποι
 τὸ ἄπτεσθαι καὶ τὸ κινεῖσθαι λέγουν· ὃ γὰρ εἶναι γίνεσθαι
 φασιν ἀπτόμενον, ὃ δὲ κινούμενον. ἓνα δ' εἴ τι ἐνδεχόμενον
 10 γίνεσθαι ἢ γενέσθαι μὴ ἐστίν· ὁμοίως γὰρ καὶ τῆτο ἀγέννητον,
 ὅτι ἐνδέχεται γενέσθαι. ἓνα δ' εἴ τι ὅλως ἀδύνατον γενέσθαι,
 ὥσθ' ὅτε μὲν εἶναι ὅτε δὲ μὴ. τὸ δ' ἀδύνατον λέγεται διχῶς·
 ἢ γὰρ τῷ μὴ ἀληθὲς εἶναι εἰπεῖν ὅτι γένοιτο· ἂν, ἢ τῷ μὴ
 ῥαδίως μηδὲ ταχὺ ἢ καλῶς. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὸ
 15 γενητὸν ἓνα μὲν εἰ μὴ ὂν πρότερον ὕστερον ἔστιν, εἴτε γινόμενον
 εἴτ' ἄνευ τῆς γίνεσθαι, ὅτε μὲν μὴ ὂν, πάλιν δ' ὂν· ἓνα δ' εἰ
 δυνατόν, εἴτε τῷ ἀληθεῖ διορισθέντος τῆς δυνατῆς εἴτε τῷ ῥα-
 δίως· ἓνα δ' ἐὰν ἢ γένεσις αὐτῆς ἐκ τῆς μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν, εἴτ'
 ἤδη ὄντος, διὰ τῆς γίνεσθαι δ' ὄντος, εἴτε καὶ μήπω ὄντος, ἀλλ'
 ἐνδεχομένου. καὶ φθαρτὸν δὲ καὶ ἀφθαρτον ὡσαύτως· εἴτε
 γὰρ πρότερον τι ὂν ὕστερον ἢ μὴ ἐστίν ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι,
 φθαρτὸν εἶναι φαμεν, εἴτε φθειρόμενον ποτε καὶ μεταβάλ-
 λον, εἴτε μὴ. ἐστὶ δ' ὅτε καὶ τὸ διὰ τῆς φθείρεσθαι ἐνδεχό-
 20 μενον μὴ εἶναι φθαρτὸν εἶναι φαμεν, καὶ ἐτι ἄλλως τὸ
 ῥαδίως φθειρόμενον, ὃ εἴποι ἂν τις εὐφθαρτον. καὶ περὶ τῆς
 ἀφθάρτου ὁ αὐτὸς λόγος· ἢ γὰρ τὸ ἄνευ φθορᾶς ὅτε μὲν
 ὂν ὅτε δὲ μὴ ὂν, οἷον τὰς ἀφάς, ὅτι ἄνευ τοῦ φθείρεσθαι
 πρότερον ἔσαι ὕστερον ἐκ εἰσίν, ἢ τὸ ὂν μὲν δυνατόν δὲ μὴ
 εἶναι, ἢ ἐκ ἐσόμενον ποτε, νῦν δ' ὂν· σὺ γὰρ εἴ, καὶ ἡ
 30 ἀφῆ νῦν· ἀλλ' ὅμως φθαρτόν, ὅτι ἔσαι ποτὲ ὅτε ἐκ ἀλη-
 θὲς σε εἰπεῖν· ὅτι εἴ, ὃ δὲ ταῦτα ἄπτεσθαι. τὸ δὲ μάλιστα
 κυρίως, τὸ ὂν μὲν, ἀδύνατον δὲ φθαρῆναι ὥτως ὥστε νῦν ὂν
 ὕστερον μὴ εἶναι ἢ ἐνδέχεται μὴ εἶναι, ἢ καὶ τὸ μήπω
 ἐφθαρμένον, ὂν δὲ, ἐνδεχόμενον δ' ὕστερον μὴ εἶναι. λέγεται

2. γινόμενον *H*. || 3. μὲν *om M*. || 4. ταυτόν *H*. || 7. ποτε] τὰ *H*, *om E*. || τὸ αὐτὸ *om EH*. || 8. ἀνάγκη *om E*. || 10. ἅμ' αὐτὸν ἀδύνατον εἶναι αἰδίον *H*, ἀδύνατον ἅμ' αἰδίον αὐτὸν εἶναι *F*. || 16. καὶ *om F*. || 23. γινόμενον *F*. || 25. πρὸς αὐτὸς *E*. || 26. ὄντων κόσμον ἐνδέχεται *M*, ὄντων τῶν κόσμων ἐνδέχεται *HL*. || 27. ἀλλὰ μὴν] οὐ μὴν ἀλλὰ *FHLM*. || 29. ἀγέννητον *E*. || 30. φησιν ὁ τιμαίος τὸν *FM*. || 31. ὃ] ἀλλ' ὃ *pr F*. || μὴν] μὴν φθαρτὸν *FM*. || τὸν] τὸν λοιπὸν *FHLM*. || δὲ *om F*. || 32. φυσικῶς — εἴρηται *om E*. || τῆ *om H* cum corr *F* et *rc E*. || μόνου *margo F*: *pr enim om*. || 33. δὲ *om pr E*. || περὶ *om corr F*. || πάντως ἐπισκεψαμένοις *H*.

1. καὶ γενητὰ *om E*. || λέγομεν *H*. || 2. καὶ ἀφθαρτα *om E*. || καὶ *E*. || 5. ὁκλόν *E*. || αὐτῶν *EFHM*. || 6. ἀγέννητον *E*. || μὲν τὸν τρόπον *M*. || 8. οὐ] ἐδὲ *F*. || 9. ἐδὲ] ἐδὲ καὶ *F*. || 10. γίνεσθαι ἢ *om E*. || 13. τῷ] τὸ *F*. || 14. καὶ τὸ] κατὰ *E*. || 15. γινόμενον *ELM*. || 18. ἢ] ἢ ἡ *H*. || 20. καὶ ante φθ. *om E*. || 21. ἢ post ὕς. *om L*. || μὴ εἶναι ἐνδέχεται *EL*. || 22. εἴτε — 24. εἶναι φαμεν *om M*. || 23. εἴτε μὴ corr *E*. || 24. φαμεν εἶναι φθαρτόν *H*. || 28. ἀδύνατον δὲ *L*, καὶ δυνατόν δὲ *E*, καὶ δυνατόν *H*. || 29. ἢ καὶ ἐκ *L*. || εἴ νῦν καὶ *F*. || 30. φθαρτὰ *M*. || ἔστιν *EL*. || ὅτι *LM*, *om E*. || 31. σε *om H* et corr *E*. || ταύτην *M*. || 33. ἐνδέχεται — ἢ καὶ *om H*. || 34. ὂν *om E*. || δὲ *om FHLM*.

δ' ἀφθαρτον καὶ τὸ μὴ ῥαδίως φθειρόμενον. εἰ δὲ ταῦθ' ὅπως ἔχει, σκεπτέον πῶς λέγομεν τὸ δυνατόν καὶ ἀδύνατον· τό τε γὰρ κυριώτατα λεγόμενον ἀφθαρτον τῷ μὴ δύνασθαι φθαρῆναι ἂν, μηδ' ὅτε μὲν εἶναι ὅτε δὲ μή· λέγεται δὲ καὶ τὸ ἀγέννητον τὸ ἀδύνατον, καὶ τὸ μὴ δυνάμενον γενέ- 5 σθαι ὅπως ὥςτε πρότερον μὲν μὴ εἶναι ὕστερον δὲ εἶναι, οἷον τὴν διάμετρον σύμμετρον. εἰ δὲ τι δύναται κινήσθαι ζάδια ἑκατὸν ἢ ἄραι βάρος, αἰεὶ πρὸς τὸ πλείονος λέγομεν, οἷον τάλαντα ἄραι ἑκατὸν ἢ ζάδια βαδίσαι ἑκατόν (καίτοι καὶ τὰ μόρια δύναται τὰ ἐντός, εἴπερ καὶ τὴν ὑπεροχὴν), ὡς 10 δέον ὀρίεσθαι πρὸς τὸ τέλος καὶ τὴν ὑπεροχὴν τὴν δύναμιν. ἀνάγκη μὲν ἔν τὸ δυνατόν καθ' ὑπεροχὴν τοσαυτὴ καὶ τὰ ἐντός δύνασθαι, οἷον εἰ τάλαντα ἑκατὸν ἄραι, καὶ δύο, καὶ εἰ ζάδια ἑκατόν, καὶ δύο δύνασθαι βαδίσαι. ἡ δὲ δύναμις τῆς ὑπεροχῆς ἐστίν· καὶ εἰ τι ἀδύνατον τοσονδὲ καθ' 15 ὑπερβολὴν εἰπόντων, καὶ τὰ πλείω ἀδύνατον, οἷον ὁ χίλια βαδίσαι ζάδια μὴ δυνάμενος δηλὸν ὅτι καὶ χίλια καὶ ἔν. μηθέν δ' ἡμᾶς παρενοχλεῖτω· διωρίσθω γὰρ κατὰ τῆς ὑπεροχῆς τὸ τέλος λεγόμενον τὸ κυρίως δυνατόν. τάχα γὰρ ἐνσταίη τις ἂν ὡς ἐκ ἀνάγκης τὸ λεχθέν· ὁ γὰρ ὁρῶν 20 ζάδιον ἔ· καὶ τὰ ἐντός ὀφεται μεγέθη, ἀλλὰ τούναντίον μᾶλλον ὁ δυνάμενος ἰδεῖν ζηγμὴν ἢ ἀκῆσαι μικρὸ ψόφου καὶ τῶν μειζόνων ἔχει αἴσθησιν. ἀλλ' ἔθεν διαφέρει πρὸς τὸν λόγον· διωρίσθω γὰρ ἥτοι ἐπὶ τῆς δυνάμεως ἢ ἐπὶ τοῦ πράγματος ἢ ὑπερβολῇ. τὸ γὰρ λεγόμενον δηλὸν· ἡ μὲν 25 γὰρ ὄψις ἢ τοῦ ἐλάττονος ὑπερέχει, ἢ δὲ ταχυτῆς ἢ τοῦ πλείονος.

12 - Διωρισμένων δὲ τούτων λεκτέον τὸ ἐφεξῆς. εἰ δὲ ἐστὶν ἔνια δυνατόν καὶ εἶναι καὶ μή, ἀνάγκη χρόνον τινὰ ὥρισθαι τὸν πλείονος καὶ τοῦ εἶναι καὶ τῷ μὴ, λέγω δ' ὅν δυνατόν 30 τὸ πρᾶγμα εἶναι καὶ ὅν δυνατόν μὴ εἶναι καθ' ὅποιαν οὖν κατηγορίαν, οἷον ἀνθρώπον ἢ λευκὸν ἢ τρίπηχυν ἢ ἄλλ' ὅτι οὖν τῶν τοιούτων. εἰ γὰρ μὴ ἔσται ποσὸς τις, ἀλλ' αἰεὶ πλείων τοῦ προτεθέντος καὶ οὐκ ἔστιν οὗ ἐλάττων, ἀπειρον

ἔσται χρόνον τὸ αὐτὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ἄλλον ἀπειρον. ἀλλὰ τοῦτ' ἀδύνατον. ἀρχὴ δ' ἔσω ἐντεῦθεν· τὸ γὰρ ἀδύνατον καὶ τὸ ψεῦδος ἔ· ταυτὸ σημαίνει. ἐστὶ δὲ τὸ ἀδύνατον καὶ τὸ δυνατόν καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές τὸ μὲν ἐξ ὑποθέσεως (λέγω δ', οἷον τὸ τρίγωνον ἀδύνατον 5 δύο ὀρθὰς ἔχειν, εἰ τὰδε, καὶ ἡ διάμετρος σύμμετρος, εἰ τὰδε), ἐστὶ δ' ἀπλῶς καὶ δυνατόν καὶ ἀδύνατον καὶ ψεῦδῃ καὶ ἀληθῇ. οὐ δὲ ταυτὸν ἐστὶ ψεῦδός τε τι εἶναι ἀπλῶς καὶ ἀδύνατον ἀπλῶς· τὸ γὰρ σε μὴ ἐξῶτα φάναι ἐξάναι ψεῦδος μὲν, ἐκ ἀδύνατον δέ. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τὸν καθα- 10 ρίζοντα μὲν μὴ ἄδοντα δὲ ἄδειν φάναι ψεῦδος, ἀλλ' οὐκ ἀδύνατον. τὸ δ' ἅμα ἐξάναι καὶ καθῆσθαι, καὶ τὴν διάμετρον σύμμετρον εἶναι, οὐ μόνον ψεῦδος ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον. οὐ δὲ ταυτὸν ἐστὶν ὑποθέσθαι ψεῦδος καὶ ἀδύνατον. 15 συμβαίνει δ' ἀδύνατον ἐξ ἀδυνάτου. τῷ μὲν οὖν καθῆσθαι καὶ ἐστάναι ἅμα ἔχει τὴν δύναμιν, ὅτι ὅτε ἔχει ἐκείνην, καὶ τὴν ἑτέραν· ἀλλ' ἔχ' ὥςτε ἅμα καθῆσθαι καὶ ἐξάναι, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ χρόνῳ. εἰ δὲ τι ἀπειρον χρόνον ἔχει πλείονων δυνάμιν, οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, ἀλλὰ τῷθ' ἅμα. 20 ὥς· εἰ τι ἀπειρον χρόνον ὅν φθαρτόν ἐστι, δύναμιν ἔχει ἂν τοῦ μὴ εἶναι. εἰ δὲ ἀπειρον χρόνον ἐστίν, ἔστω ὑπάρχον ὃ δύναται μὴ εἶναι. ἅμα ἄρ' ἔσται τε καὶ οὐκ ἔσται κατ' ἐνέργειαν. ψεῦδος μὲν ἔν συμβαίνει ἂν, ὅτι ψεῦδος ἐτέθη. ἀλλ' εἰ μὴ ἀδύνατον ἦν, ἐκ ἂν καὶ ἀδύνατον ἦν τὸ συμ- 25 βαίνειν. ἅπαν ἄρα τὸ αἰεὶ ὅν ἀπλῶς ἀφθαρτον. ὁμοίως δὲ καὶ ἀγέννητον· εἰ γὰρ γενητόν, ἔσαι δυνατόν χρόνον τινὰ μὴ εἶναι. φθαρτόν μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ πρότερον μὲν ὄν, νῦν δὲ μὴ ὄν ἢ ἐνδεχόμενον ποτε ὕστερον μὴ εἶναι· γενητόν δὲ ὃ ἐνδέ- 30 χεται πρότερον μὴ εἶναι, ἀλλ' ἐκ ἔστιν ἐν ᾧ χρόνῳ δυνατόν τὸ αἰεὶ ὄν. ὥςτε μὴ εἶναι ἔτ' ἀπειρον ὅτε πεπερασμένον· καὶ γὰρ τὸν πεπερασμένον χρόνον δύναται εἶναι, εἴπερ καὶ τὸν ἀπειρον. ἐκ ἄρα ἐνδέχεται τὸ αὐτὸ καὶ ἐν αἰεὶ τε δύνασθαι εἶναι καὶ μὴ εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἐκδὲ τὴν ἀπόφασιν, οἷον λέγω μὴ αἰεὶ εἶναι. ἀδύνατον ἄρα καὶ αἰεὶ μὲν τι εἶναι, φθαρτόν

1. δὲ *EL*. || 2. καὶ τὸ ἀδ. *FH*. || 3. τῷ *M*. || 4. ἂν φθαρῆναι *FHM*. || λέγεται δὲ] λέγεται δὲ *FM*. || 5. τὸ ante μὴ om *EFM*. || 6. ὥσπερ *E*, ὡς *M*. || 7. τὴν om *M*. || 11. τὴν ὑποχὴν *E*, τῆς ὑπεροχῆς *L*. || 13. ἄραι ἑκατόν *H*. || 14. καὶ *HM*. || 17. στάδια βαδίσαι *H*. || 18. ἡμᾶς] ἡμᾶς τὸ τελευταῖον ὧν δύναται margo *L*. || 20. ἂν ἐνσταίη τις *L*. || 21. οὐ καὶ] οὐκ ἂν *EL*, καὶ *M*. || ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ *H*. || 22. ἰδεῖν ἢ ζηγμὴν ἢ *M*. || μικροῦ *H*. || 24. τοῦ om *E*. || 26. ἐλάσσονος *F*. || ὑπερέχει — 27. πλείονος om pr *E*. || 28. τὸ om *M*. || 29. καὶ ante εἶναι om *M*. || τινὰ χρόνον *FHM*. || 30 et 31. ὅν *F*. || 31. καθ' om pr *E*. || 32. ἄλλο τι ὅτι οὖν *F*. || 34. οὐ οὐκ ἔστιν *F*.

1. τὸ αὐτὸ om *EH*, in margine ponit *F*. || 3. ταυτὸν *M*. || 4. τὸ om *E* ter. || 5. οἷον καὶ τὸ *EM*. || ἀδύνατον om *E*. || 6. σύμμετρος om *E*. || εἰ τὰδε om *EFHM*. || 8. ταυτὸ *EL*. || τέ om *H*. || τι om *F*. || 9. ἀπλῶς om *E*. || 10. ὁμοίως δὲ om *FH*. || καὶ τὸ om *EL*. || 11. μὲν om *EHL*. || 13. σύμμετρον om *E*. || εἶναι om *EH*. || 14. οὐ δὲ — ἀδύνατον om pr *F*. || ἐστὶν om *H*. || 15. δὲ *H*. || ἐξάναι καὶ καθῆσθαι *H*. || 16. ὅτε om *H*. || κείνη *E*. || 18. δὲ *FHM*. || χρόνων ἔχει *M*, ἔχει χρόνον *F*. || 20. ὅν om *E*. || ἔχει (supra posito ei) *F*. || 21. ἐστὶν om *EH*. || ἔσαι *E*. || 22. μὴ εἶναι om *EL*. || 23. ὅτι] τι *E*. || 24. ἔν om *H*. || οὐκ — ἦν om *E*. || 26. εἰ γὰρ γενητόν om *E*. || 33. καὶ αἰεὶ μὴ *F*.

δ' εἶναι. ὁμοίως δ' ἔδδ' γενητόν. δυοῖν γὰρ ὅροι ἐὶ ἀδύνατον τὸ ὕστερον ἄνεν τῷ προτέρου ὑπάρξαι, ἐκεῖνο δ' ἀδύνατον ὑπάρξαι, καὶ τὸ ὕστερον. ὥστ' εἰ τὸ αἰεὶ ὄν μὴ ἐνδέχεται ποτε μὴ εἶναι, ἀδύνατον καὶ γενητόν εἶναι. ἐπεὶ δ' ἡ ἀπόφασις τῷ μὲν αἰεὶ δυνάμενον εἶναι τὸ μὴ αἰεὶ δυνάμενον εἶναι, τὸ δ' αἰεὶ δυνάμενον μὴ εἶναι ἐναντίον, ἢ ἀπόφασις τὸ μὴ αἰεὶ δυνάμενον μὴ εἶναι, ἀνάγκη τὰς ἀποφάσεις ἀμφοῖν τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, καὶ εἶναι μέσον τῷ αἰεὶ ὄντος καὶ τοῦ αἰεὶ μὴ ὄντος τὸ δυνάμενον εἶναι καὶ μὴ εἶναι· ἡ γὰρ ἐκατέρου ἀπόφασίς ποτε ὑπάρχει, εἰ μὴ εἴη αἰεὶ. ὥς καὶ 10 τὸ μὴ αἰεὶ μὴ ὄν ἔσαι ποτε καὶ ἔν ἔσαι, καὶ τὸ μὴ αἰεὶ δυνάμενον εἶναι δηλονότι, ἀλλὰ ποτε ὄν· ὥς καὶ μὴ εἶναι. τὸ αὐτὸ ἄρ' ἔσαι δυνατόν εἶναι καὶ μὴ, καὶ τῷ ἔξιν ἀμφοῖν μέσον. λόγος δὲ καθόλου ὅδε. ἔξω γὰρ τὸ Α καὶ τὸ Β μηδενὶ τῷ αὐτῷ δυνάμενα ὑπάρχειν, ἅπαντι δὲ τὸ Α ἢ 15 τὸ Γ καὶ τὸ Β ἢ τὸ Δ. ἀνάγκη δὴ ὡς μήτε τὸ Α ὑπάρχει μήτε τὸ Β, παντὶ ὑπάρχειν τὰ ΓΔ. ἔξω δὴ τὸ Ε τὸ μεταξὺ τῶν ΑΒ· ἐναντίων γὰρ τὸ μῆτέρον μέσον. τούτῳ δὴ ἀνάγκη ἀμφοῦ ὑπάρχειν τὸ τε Γ καὶ τὸ Δ. παντὶ γὰρ ἢ τὸ Α ἢ τὸ Γ, ὥς καὶ τῷ Ε· ἐπεὶ ἔν τὸ Α ἀδύνατον, τὸ 20 Γ ὑπάρχει. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῷ Δ. ἔτε δὴ τὸ αἰεὶ ὄν γενητόν ἔδδ' φθαρτόν, ἔτε τὸ αἰεὶ μὴ ὄν. δῆλον δ' ὅτι καὶ εἰ γενητόν ἢ φθαρτόν, ἐκ αἰδίου. ἅμα γὰρ ἔσαι δυνάμενον αἰεὶ εἶναι καὶ δυνάμενον μὴ αἰεὶ εἶναι· τῷ δ' ὅτι ἀδύνατον, δέδεικται πρότερον. ἄρ' οὖν εἰ καὶ ἀγένητον, ὄν δέ, τοῦτ' ἀνάγκη αἰδίου εἶναι; ὁμοίως δὲ καὶ εἰ ἀφθαρτόν, ὄν δέ. λέγω δὲ τὸ ἀγένητον καὶ ἀφθαρτόν τὰ κυρίως λεγόμενα, ἀγένητον μὲν ὃ ἔξιν νῦν, καὶ πρότερον ἐκ ἀληθὲς ἢν εἰπεῖν τὸ μὴ εἶναι, ἀφθαρτόν δὲ ὃ νῦν ὄν ὕστερον μὴ ἀληθὲς ἔσαι εἰπεῖν μὴ εἶναι. ἢ εἰ μὲν ταῦτα ἀλλήλοις ἀκολουθεῖ καὶ 30 τὸ τε ἀγένητον ἀφθαρτόν καὶ τὸ ἀφθαρτόν ἀγένητον, ἀνάγκη καὶ τὸ αἰδίου ἐκατέρω ἀκολουθεῖν, καὶ εἴτε τι ἀγένη-

τόν, αἰδίου, ἔτε τι ἀφθαρτόν, αἰδίου. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὀρισμῶς αὐτῶν· καὶ γὰρ ἀνάγκη, εἰ φθαρτόν, γενητόν. ἢ γὰρ ἀγένητον ἢ γενητόν· εἰ δὲ ἀγένητον, ἀφθαρτόν ὑπόκειται. καὶ εἰ γενητόν δὴ, φθαρτόν ἀνάγκη· ἢ γὰρ φθαρτόν ἢ ἀφθαρτόν· ἀλλ' εἰ ἀφθαρτόν, ἀγένητον ὑπέκειτο. εἰ δὲ μὴ ἀκολουθοῦσιν ἀλλήλοις τὸ ἀφθαρτόν καὶ τὸ ἀγένητον, οὐκ ἀνάγκη ἔτε τὸ ἀγένητον ἔτε τὸ ἀφθαρτόν αἰδίου εἶναι. ὅτι δ' ἀνάγκη ἀκολουθεῖν, ἐκ τῶνδε φανερόν. τὸ γὰρ γενητόν καὶ τὸ φθαρτόν ἀκολουθεῖσιν ἀλλήλοις. δῆλον δὲ καὶ τῷτο 5 ἐκ τῶν πρότερον· τῷ γὰρ αἰεὶ ὄντος καὶ τῷ αἰεὶ μὴ ὄντος ἐστὶ μεταξὺ ὧς μῆτέρον ἀκολουθεῖ, τῷτο δ' ἐστὶ τὸ γενητόν καὶ φθαρτόν. δυνατόν γὰρ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι ὀρισμένον χρόνον ἐκάτερον· λέγω δ' ἐκάτερον καὶ εἶναι ποσόν τινα χρόνον καὶ μὴ εἶναι. εἰ τοῖον ἐστὶ τι γενητόν ἢ φθαρτόν, ἀνάγκη τῷτο μεταξὺ εἶναι. ἔξω γὰρ τὸ Α τὸ αἰεὶ ὄν, τὸ δὲ Β τὸ αἰεὶ μὴ ὄν, τὸ δὲ Γ γενητόν, τὸ δὲ Δ φθαρτόν. ἀνάγκη δὴ τὸ Γ μεταξὺ εἶναι τῷ Α καὶ τοῦ Β. τῶν μὲν γὰρ ἐκ ἔξιν χρόνος ἐπ' ὑδέτερον τὸ πέραν ἐν ὧς ἢ τὸ Α ἐκ ἢν ἢ τὸ Β ἢν· τῷ δὲ γενητῷ ἀνάγκη ἢ ἐνεργείᾳ εἶναι ἢ 25 δυνάμει, τοῖς δὲ ΑΒ ὑδέτερος. ποσὸν ἄρα τινα καὶ ὀρισμένον χρόνον καὶ ἔσαι καὶ πάλιν ἐκ ἔσαι τὸ Γ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῷ Δ φθαρτῷ. γενητόν ἄρα καὶ φθαρτόν ἐκάτερον ἀκολουθεῖσιν ἄρα ἀλλήλοις τὸ γενητόν καὶ τὸ φθαρτόν. ἔξω δὴ τὸ ἐφ' ὧς Ε ἀγένητον, τὸ δ' ἐφ' ὧς Ζ γενητόν, τὸ δ' ἐφ' ὧς Η ἀφθαρτόν, τὸ δ' ἐφ' ὧς Θ φθαρτόν. τὰ δὴ Ζ Θ δέ- 30 δεικται ὅτι ἀκολουθεῖ ἀλλήλοις. ὅταν δ' ἢ ἔτω κείμενα ὡς ταῦτα, οἷον τὸ μὲν Ζ καὶ τὸ Θ ἀκολουθεῖντα, τὸ δὲ Ε καὶ τὸ Ζ μῆθεν τῷ αὐτῷ, ἅπαντι δὲ θάτερον, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ΗΘ, ἀνάγκη καὶ τὰ ΕΗ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις. ἔξω γὰρ τῷ Η τὸ Ε μὴ ἀκολουθεῖν. τὸ ἄρα Ζ ἀκολουθήσει· παντὶ γὰρ τὸ Ε ἢ τὸ Ζ. ἀλλὰ μὴν ὧς τὸ Ζ, καὶ τὸ Θ. τῷ ἄρα Η τὸ Θ ἀκολουθήσει. ἀλλ' ὑπέκειτο ἀδύνατον

2. ὑπάρξειν *M*. || ἐκεῖνο δ' || εἰ ἐκεῖνο *F*. || 3. ὑπάρχειν *FHM* et corr *E*. || 4. ἢ om *E*. || 5. μὴδ' *M*. || αἰε — 6. τὸδ' om *E*. || 6. τοῦ *H*. || δυνατόν *EHLM*. || ἐναντίου, omisso οὔ, *H*. ἐναντίον — 7. εἶναι in litura *E*. || 7. δυνατόν *L* et rc *E*. || 9. τοῦ om *E*. || 10. εἴη om *H*, post αἰε ponunt *FL*. || αἰε, ὥς καὶ τὸ μὴ om *E*. || ὥς καὶ || ὥς εἰ *FHM*. || 12. ὄν om *E*. || 13. ἔσαι τὸ δ. *EL*. || 14. γὰρ α καὶ β *E*. || 15. παντὶ *F*. || 16. τὸ ante Δ om *M*. || 17. τὰ || τὸ *FM*. || δὲ *F*. || 20. γ ἢ τὸ α *EL*. || 22. οὐδὲ φθαρτόν — 23. γενητόν om pr *F*. || 22. οὐδὲ *FL*. || δ' om *L*. || 24. καὶ — εἶναι om pr *E*. || 25. ἀγένητον *E*. || 27. καὶ τὸ ἀφθαρτόν *M*. || 28. δ δὴ ἐστὶ *F*. || 30. εἰ om *E*. || ἀκολουθεῖσιν *EHL*. || 32. τι om *EFLM*. || αἰδίου ἀγένητον *F*.

1. εἴτε || καὶ εἴτε *M*. || τι om *EHLM*. || αἰδίου om *E*. || καὶ om *H*. || 2. γὰρ post καὶ om pr *E*. || 3. ἀγένητον *E*. || ἢ — ἀγένητον om pr *E*. || δὲ || γὰρ *L* et rc *E*. || 4. δὲ *HL*. || ἢ γὰρ φθ. ἢ ἀφθαρτόν om pr *E*. || 6. τὸ post καὶ om *EHL*. || ἀγένητον *L*. || 9. τὸ om *EHLM*. || 11. γενητόν *L*. || 13. καὶ om *L*. || 14. ἔξιν ἢ γενητόν τι *M*. || ἢ τι φθ. *E*. || 15. Α — 16. Β τὸ om *E*. || 17. τοῦ α καὶ β *FH*, τῶν α β *M*. || 18. ἢ om *EFL*. || 19. ἢ post ἀνάγκη om *E*. || εἶναι om *E*, post δυνάμει ponit *L*. || 21. τὸ Γ om *EL*. || 22. φθαρτοῦ om *EL*. || 23. ἀλλήλοις post φθαρτόν *M*. || τὸ post καὶ om *FH*. || 25. τὰ || τὸ *M*. || δὲ *L*. || 26. ἀκολουθεῖσιν *M*. || δ' || δὴ *FL*. || 27. τὸ μὲν || τὰ μὲν *HL*. || τὸ Θ || τὰ θ *HL*, θ *FM*. || τὸ δὲ Ε καὶ τὰ || τὰ δὲ ε καὶ τὰ *HL*. || 28. ἅπαντα δὲ θάτερα *M*. || 29. καὶ post ἀνάγκη om *L*. || τὸ pr *F*. || η ε *E*. || 30. ἔξιν *M*. || τὸ ζ ἄρα ἀκολουθεῖ *E*. || 32. ἀκολουθεῖ *M*.

εἶναι. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ὅτι τὸ Η τῷ Ε. ἀλλὰ μὴν
 ἔτις ἔχει τὸ ἀγένητον, ἐφ' ᾧ Ε, πρὸς τὸ γενητόν, ἐφ' ᾧ
 Ζ, καὶ τὸ ἀφθαρτον, ἐφ' ᾧ Η, πρὸς τὸ φθαρτόν, ἐφ' ᾧ
 Θ. τὸ δὲ φάναι μηδὲν κωλύειν γινόμενόν τι ἀφθαρτον εἶ-
 ναι καὶ ἀγένητον ὃν φθαρήναι, ἀπαξ ὑπαρχέσης τῷ μὲν
 τῆς γενέσεως τῷ δὲ τῆς φθορᾶς, ἀναιρεῖν ἐς τὴν δεδομέ-
 νων τι. ἡ γὰρ ἄπειρον ἢ ποσὸν τινα ὀρισμένον χρόνον δύ-
 ναται ἅπαντα ἢ ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, καὶ
 τὸν ἄπειρον διὰ τῆτο, ὅτι ὀρισαί πως ὁ ἄπειρος χρόνος, ὅ-
 ὃν ἐς πλείων. τὸ δὲ πῇ ἄπειρον ἔτ' ἄπειρον ἔθ' ὀρισμένον.
 10 ἔτι τί μᾶλλον ἐπὶ τῷδε τῷ σημείῳ ἀεὶ ὃν πρότερον ἐφθάρη
 ἢ μὴ ὃν ἄπειρον ἐγένετο; εἰ γὰρ μὴδὲν μᾶλλον, ἄπειρα δὲ
 τὰ σημεία, δῆλον ὅτι ἄπειρον χρόνον ἦν τι γενητόν καὶ
 φθαρτόν. δύναται ἄρα μὴ εἶναι τὸν ἄπειρον χρόνον· ἅμα
 γὰρ ἔξει δύναμιν τῷ μὴ εἶναι καὶ εἶναι, τὸ μὲν πρότερον,
 15 εἰ φθαρτόν, τὸ δ' ὕστερον, εἰ γενητόν. ὥστ' ἐὰν ὑπάρχειν
 θῶμεν ἀδύνατα, τὰ ἀντικείμενα ἅμα ὑπάρχει. ἔτι δὲ καὶ
 τῶθ' ὁμοίως ἐν ἅπαντι σημείῳ ὑπάρξει, ὥς' ἄπειρον χρόνον
 τῷ μὴ εἶναι καὶ τῷ εἶναι ἔξει δύναμιν· ἀλλὰ δεδεικται ὅτι
 ἀδύνατον τῆτο. ἔτι εἰ πρότερον ἢ δύναμις ὑπάρχει τῆς ἐνε-
 20 γείας, ἅπανθ' ὑπάρξει τὸν χρόνον, καὶ ὃν ἀγένητον ἦν, καὶ
 μὴ ὃν τὸν ἄπειρον χρόνον, γίγνεσθαι δὲ δυνάμενον. ἅμα δὲ
 ἔκ ἦν καὶ τῷ εἶναι δύναμιν εἶχε, καὶ τῷ τότε μὴ εἶναι καὶ
 ὕστερον ἄπειρον ἄρα χρόνον. φανερόν δὲ καὶ ἄλλως ὅτι ἀδύ-
 νατον φθαρτόν ὃν μὴ φθαρήναι ποτε· ἀεὶ γὰρ ἔσται ἅμα
 25 καὶ φθαρτόν καὶ ἀφθαρτον ἐντελεχεία, ὥς' ἅμα ἔσαι δυ-
 νατὸν ἀεὶ τε εἶναι καὶ μὴ ἀεὶ. φθείρεται ἄρα ποτὲ τὸ
 φθαρτόν, καὶ εἰ γενητόν, γέγονεν· δυνατὸν γὰρ γεγενῆσθαι,
 καὶ μὴ ἀεὶ ἄρα εἶναι. ἐς δὲ καὶ ὥδε θεωρήσαι ὅτι ἀδύνα-
 30 τον ἢ γενόμενον ποτε ἀφθαρτόν τι διατελεῖν, ἢ ἀγένητον ὃν
 καὶ ἀεὶ πρότερον ὃν φθαρήναι. ὕδεν γὰρ ἀπὸ τῆς αὐτομάτου
 ἔτ' ἀφθαρτον ἔτ' ἀγένητον οἷόν τ' εἶναι. τὸ μὲν γὰρ αὐτό-
 ματόν ἐς καὶ τὸ ἀπὸ τύχης παρὰ τὸ ἀεὶ καὶ τὸ ὥς ἐπὶ

τὸ πολὺ ἢ ὃν ἢ γινόμενον· τὸ δ' ἄπειρον χρόνον ἢ ἀπλῶς
 ἢ ἀπὸ τινος χρόνου ἢ ἀεὶ ἢ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ὑπάρχει ὄν.
 ἀνάγκη τοῖνυν φύσει τὰ τοιαῦτα ὅτε μὲν εἶναι ὅτε δὲ μὴ.
 τῶν δὲ τοιούτων ἡ αὐτὴ δύναμις τῆς ἀντιφάσεως, καὶ ἡ
 ὕλη αἰτία τοῦ εἶναι καὶ μὴ. ὥστ' ἀνάγκη ἅμα ὑπάρχειν
 ἐνεργείᾳ ἀντικείμενα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲν γ' ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν
 ὅτι ἐς πέρυσιν, ὕδεν πέρυσιν ὅτι νῦν ἐστίν. ἀδύνατον ἄρα μὴ
 ὃν ποτε ὕστερον αἰδίων εἶναι· ἔξει γὰρ ὕστερον καὶ τὴν τοῦ
 μὴ εἶναι δύναμιν. πλὴν ὅτι τῷ τότε μὴ εἶναι ὅτε ἐστίν (ὑπάρ-
 5 χει γὰρ ἐνεργείᾳ ὄν), ἀλλὰ τῷ πέρυσιν καὶ ἐν τῷ παρελ-
 θόντι χρόνῳ. ἔσω δὲ ἔχει τὴν δύναμιν ὑπάρχον ἐνεργείᾳ·
 ἔσαι ἄρα ἀληθὲς εἰπεῖν νῦν ὅτι ἔκ ἐς πέρυσιν. ἀλλ' ἀδύ-
 νατον· ὕδεν γὰρ δύναμις τῷ γεγενῆσθαι ἐστίν, ἀλλὰ τοῦ
 εἶναι ἢ ἔσεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ πρότερον ὃν αἰδίων ὕστερον
 μὴ ἐστίν· ἔξει γὰρ δύναμιν ἢ ἐνεργείᾳ ἔκ ἐστίν. ὥς' ἂν θῶ-
 10 μεν τὸ δυνατόν, ἀληθὲς ἔσαι εἰπεῖν νῦν ὅτι τῷτ' ἐς πέρυσιν
 καὶ ὅλως ἐν τῷ παρελθόντι χρόνῳ. καὶ φυσικῶς δὲ καὶ μὴ
 καθόλου σκοπεῖσιν ἀδύνατον ἢ αἰδίων ὃν πρότερον φθαρήναι
 ὕστερον, ἢ πρότερον μὴ ὃν ὕστερον αἰδίων εἶναι. τὰ γὰρ
 15 φθαρτὰ καὶ γενητὰ καὶ ἀλλοιωτὰ πάντα· ἀλλοιοῦνται δὲ
 τοῖς ἐναντίοις καὶ ἐξ ὧν συνίσταται τὰ φύσει ὄντα, καὶ ὑπὸ
 τῶν αὐτῶν τέτων φθείρεται.

B.

Ὅτι μὲν οὖν οὔτε γέγονεν ὁ πᾶς ἕρως ἔτ' ἐνδέχεται
 φθαρήναι, καθάπερ τινὲς φασιν αὐτόν, ἀλλ' ἔστιν εἰς καὶ
 αἰδίων, ἀρχὴν μὲν καὶ τελευτὴν ἔκ ἔχων τῷ παντός αἰῶνος,
 ἔχων δὲ καὶ περιέχων ἐν αὐτῷ τὸν ἄπειρον χρόνον, ἔκ τε
 5 τῶν εἰρημένων ἔξει λαβεῖν τὴν πίσιν, καὶ διὰ τῆς δόξης
 τῆς παρὰ τῶν ἄλλως λεγόντων καὶ γενώντων αὐτόν· εἰ
 γὰρ ἔτις μὲν ἔχειν ἐνδέχεται, καθ' ὃν δὲ τρόπον ἐκείνοι
 γενέσθαι λέγουσιν ἔκ ἐνδέχεται, μεγάλην ἂν ἔχοι καὶ τῆτο

2. ᾧ τὸ ε L. || ᾧ τὸ ζ FHL. || 3. ᾧ — ᾧ] οἱ — οἱ EL. || ἀφθαρτον L. || 4. δὲ FHM. || 7. δύναται F, οὐ δύναται E. ||
 9. χρόνος om EM. || 10. ἔτ' ἄπειρον om pr E. || 11. φθαρται M. || 14. τὸν om EL. || 15. γὰρ] ἄρα EL. || 17. ἀ δύναται FM,
 ἀ δύναται EL. || ὑπάρχει, supra posito ξ, H. || 20. τῆτο om H. || εἰ] εἴπερ FHM. || 21. ὑπάρχει L. || ἐν HLM. || 22. δὲ om
 EHM. || δὲ] δὲ ELM. || 23. μὴ om EFLM. || 25. ἀεὶ καὶ γὰρ M. || ἔσαι τε ἅμα F. || 26. καὶ ἀφθαρτον om pr E. || 28. ἀφθα-
 ρτον FM. || γε γονέαι E. || γεγονέαι om E. || 29. ἄρα om FHM. || οὕτω H. || 30. τι om E. || 33. ἐς] εἶναι F. || τὸ ante ὡς
 om E.

1. τὸ om E. || γενόμενον L. || 2. χρόνος om EFHL. || 5. αἰτία ante ἢ FM, om pr E. || ἅμα] καὶ ἅμα EHL. || 6. τὰ
 ἀντι-κείμενα FHM. || 7. ὅτι ἐκ ἐς H. || 7 et 10 et 12. περίσω F. || 8. καὶ om EH. || 9. ἐ τὴν τῷ HM et margo F. || ὅτε ἐστίν
 om EL. || 10. ἀλλ' ἐν τῷ π. καὶ ἐν τῷ παρελθόντι L. || 11. ἐνεργείαν M. || 12. ἐστίν H. || ἄρα et οὐκ om E. || 14. εἰ καὶ F. ||
 15. ἐστίν] ἔσαι L. || ὡς L. || ἐὰν M. || 16. περίσω F. || 18. ὕστερον φθαρήναι H. || 20. γενητὰ καὶ φθαρτὰ H. || δὲ] δὲ ἐν F, δὲ πως
 L, om E. || 21. συνίσταται L. || καὶ om E. || 26. οὖν om E. || 27. φασί τινες M. || αὐτόν om FH. || εἰς ἐς M. || 29. ἐαυτῷ
 FHM. || 30. λαμβάνειν EHL. || 31. τῆς παρὰ om E. || ἄλλως E. || 33. γενέσθαι om F.

ρόπῃν εἰς πίσιν περὶ τῆς ἀθανασίας αὐτῆ καὶ τῆς αἰδιότη-
τος. διόπερ καλῶς ἔχει συμπεῖθειν ἑαυτὸν τὴν ἀρχαίαν καὶ
μάλις πατρίους ἡμῶν ἀληθεῖς εἶναι λόγους, ὡς ἐξὶν ἀθά-
νατόν τι καὶ θεῖον τῶν ἐχόντων μὲν κίνησιν, ἐχόντων δὲ τοι-
αύτην ὥς ἐ μὴθεν εἶναι πέρας αὐτῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ταύτην 5
τῶν ἄλλων πέρας· τὸ τε γὰρ πέρας τῶν περιεχόντων ἐστί,
καὶ αὕτη ἡ κυκλοφορία τέλειος ἔσα περιέχει τὰς ἀτελεῖς
καὶ τὰς ἐχέσας πέρας καὶ παῦλαν, αὕτη μὲν ὑδεμίαν· ἔτ'
ἀρχὴν ἔχουσα ἔτε τελευταίην, ἀλλ' ἀπαυτος ἔσα τὸν ἀπει-
ρον χρόνον, τῶν δ' ἄλλων τῶν μὲν αἰτία τῆς ἀρχῆς, τῶν 10
δὲ δεχομένη τὴν παῦλαν. τὸν δ' ὕρανὸν καὶ τὸν ἄνω τόπον
οἱ μὲν ἀρχαῖοι τοῖς θεοῖς ἀπένειμαν ὡς ὄντα μόνον ἀθάνα-
τον· ὁ δὲ νῦν μαρτυρεῖ λόγος ὡς ἀφθαρτος καὶ ἀγένητος;
ἔτι δ' ἀπαθὴς πάσης θνητῆς δυσχερείας ἐστίν, πρὸς δὲ τέτοις
ἀπονος διὰ τὸ μηδεμιᾶς προσδεῖσθαι βιαίας ἀνάγκης, ἡ 15
κατέχει κωλύουσα φέρεσθαι πεφυκότα αὐτὸν ἄλλως· πᾶν
γὰρ τὸ τοῖσιν ἐπίπουν, ὅσῳπερ ἂν αἰδιώτερον ᾖ, καὶ δια-
θέσεως τῆς ἀρίστης ἄμοιρον. διόπερ ἔτε κατὰ τὸν τῶν πα-
λαιῶν μῦθον ὑποληπτέον ἔχειν, οἱ φασι Ἀτλαντός τις
αὐτῷ προσδεῖσθαι τὴν σωτηρίαν· εὐκασί γὰρ καὶ τῆτον οἱ 20
συζητήσαντες τὸν λόγον τὴν αὐτὴν ἔχειν ὑποληψιν τοῖς ὕσε-
ρον· ὡς γὰρ περὶ βάρους ἐχόντων καὶ γενηρῶν ἀπάντων τῶν
ἄνω σωμάτων ὑπέστησαν αὐτῷ μυθικῶς ἀνάγκην ἔμφυχον.
οὔτε δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ὑποληπτέον, οὔτε διὰ τὴν δί-
ησιν θάττονος τυγχάνοντα· φορᾶς, τῆς οἰκειᾶς ῥοπῆς ἔτι 25
σώζεσθαι τοσοῦτον χρόνον, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησίν.
ἀλλὰ μὴν οὐδ' ὑπὸ ψυχῆς εὐλογον ἀναγκαζούσης μένειν
αἰδίων· ὅδε γὰρ τῆς ψυχῆς οἶόν τ' εἶναι τὴν τοιαύτην ζωὴν
ἄλυτον καὶ μακαρίαν· ἀνάγκη γὰρ καὶ τὴν κίνησιν μετὰ
βίας ἔσαν, εἴπερ κινεῖσθαι πεφυκότος τῆ πρώτου σώματος 30
ἄλλως κινεῖ συνεχῶς, ἄσυχλον εἶναι καὶ πάσης ἀπηλλαγ-
μένην ῥαζώνης ἔμφρονος, εἴ γε μὴδ' ὥσπερ τῇ ψυχῇ τῇ
τῶν θνητῶν ζῶων ἐστὶν ἀνάπαυσις ἡ περὶ τὸν ὕπνον γινομένη
τοῦ σώματος ἄνεσις, ἀλλ' ἀναγκαῖον Ἰζιονός τινος μοῖραν
κατέχειν αὐτὴν αἰδίων καὶ ἀτρυτον. εἰ δὲ, καθάπερ εἶπο- 35

μὲν, ἐνδέχεται τὸν εἰρημένον ἔχειν τρόπον περὶ τῆς πρώτης
φορᾶς, ὃ μόνον αὐτῆ περὶ τῆς αἰδιότητος ἔτως ὑπολαβεῖν
ἐμμελέστερον, ἀλλὰ καὶ τῇ μαντείᾳ τῇ περὶ τὸν θεὸν μόνως
ἂν ἔχοιμεν ἔτως ὁμολογουμένως ἀποφάνεσθαι συμφώνους
λόγους. ἀλλὰ τῶν μὲν τοιούτων λόγων ἄλις ἔσω τὰ νῦν.

Ἐπειδὴ δὲ τινὲς εἰσιν οἱ φασι εἶναι τι δεξιὸν καὶ ἀρι- 2
στερόν τῷ ὕρανῳ, καθάπερ οἱ καλέμενοι Πυθαγόρειοι (ἐκείνων
γὰρ οὗτος ὁ λόγος ἐστίν), σκεπτέον πότερον τοῦτον ἔχει τὸν
τρόπον ὡς ἐκεῖνοι λέγουσιν, ἢ μᾶλλον ἐτέρως, εἴπερ δεῖ
πρόσάπτειν τῷ τῆ παντὸς σώματι ταύτας τὰς ἀρχάς. εὐ-
θύς γὰρ πρῶτον, εἰ τὸ δεξιὸν ὑπάρχει καὶ τὸ ἀριστερόν, ἔτι
πρότερον τὰς προτέρας ὑποληπτέον ὑπάρχειν ἀρχάς ἐν
αὐτῷ. διώρισαι μὲν οὖν περὶ τούτων ἐν τοῖς περὶ τὰς τῶν
ζῶων κινήσεις διὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκειᾶ τῆς ἐκείνων εἶναι·
φανερῶς γὰρ ἐν γε τοῖς ζῴοις ὑπάρχοντα φαίνεται τοῖς μὲν
πάντα τὰ τοιαῦτα μόρια, λέγω δ' οἷον τὸ δεξιὸν καὶ τὸ
ἀριστερόν, τοῖς δ' ἔνια, τοῖς δὲ φυτοῖς τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω
μόνον. εἰ δὲ δεῖ καὶ τῷ οὐρανῷ προσάπτειν τι τῶν τοιούτων,
καὶ τὸ πρῶτον, καθάπερ εἵπομεν, ἐν τοῖς ζῴοις ὑπάρχον εὐ-
λογον ὑπάρχειν ἐν αὐτῷ· τριῶν γὰρ ὄντων ἕκαστον οἷον ἀρχή
τις ἐστίν. λέγω δὲ τὰ τρία τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, καὶ τὸ
πρόσθεν καὶ τὸ ἀντικείμενον, καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν·
ταύτας γὰρ τὰς διαστάσεις εὐλογον ὑπάρχειν τοῖς σώμασι
τοῖς τελείοις πάσας. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν ἄνω τῆ μήκους ἀρχή, τὸ
δε δεξιὸν τῆ πλατύς, τὸ δὲ πρόσθεν τῆ βάθους. ἔτι δ' ἄλ-
λως κατὰ τὰς κινήσεις· ἀρχάς γὰρ ταύτας λέγω ὅθεν ἀρ-
χονται πρῶτον αἱ κινήσεις τοῖς ἔχουσιν. ἐστὶ δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ
ἄνω ἡ αὐξήσις, ἀπὸ δὲ τῶν δεξιῶν ἡ κατὰ τόπον, ἀπὸ δὲ
τῶν ἔμπροσθεν ἡ κατὰ τὴν αἰσθήσιν· ἔμπροσθεν γὰρ λέγω
ἐφ' ὃ αἱ αἰσθήσεις. διὸ καὶ οὐκ ἐν ἅπαντι σώματι τὸ ἄνω
καὶ κάτω καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν καὶ τὸ ἔμπροσθεν καὶ
ὀπίσθεν ζητητέον, ἀλλ' ὅσα ἔχει κινήσεως ἀρχὴν ἐν αὐτοῖς
ἔμφυχα ὄντα· τῶν γὰρ ἀψύχων. ἐν οὐθενὶ ὀρώμεν ὅθεν ἡ
ἀρχὴ τῆς κινήσεως. τὰ μὲν γὰρ ὅλως ὃ κινεῖται, τὰ δὲ κι-
νεῖται μὲν ἀλλ' ὃ πανταχόθεν ὁμοίως, οἷον τὸ πῦρ ἄνω μό-

1. τῆς post καὶ om *EL*. || 2. ἑαυτῷ *M*. || 3. μάλις τοὺς πατρίους *L*. || ἡμῶν *FHM*. || 4. δὲ] μέντοι *M*. || 7. αὕτη *M*. || ἡ
κυκλοφορία om *EFHM*. || 8. παῦλην *L*, πάλιν *E*. || αὕτη *L*. || οὗτ' om *E*. || 10. τῶν μὲν — ἀρχῆς om *pr E*. || 13. ἀγένητος] ἀθά-
νατος *H*. || 15. ἡ *L*. || 16. ἄλλως αὐτὸν *H*. || 18. ἄμοιρον] μόριον *E*. || οὐδὲ *FHM*. || τῶν παλαιῶν] παλαιὸν *F*. || 22. ὥσπερ *FH*
M. || γὰρ om *E*. || 25. ἐλάττωτος *EL*. || ἔτι *M*. || 27. ἔτε *EL*. || ὑπὸ τῆς ψυχῆς *FHM*. || 30. κινεῖσθαι] κινεῖ φέρεσθαι *FHLM*. ||
31. ἄλλως καὶ κινεῖ *FHLM*. || 33. ἀνάπνευστις *E*.

1. τρόπον ἔχειν *FH*. || 2. ὑπολαμβάνειν *FH*. || 3. τῶν θεῶν *FM*. || 5. τὸ *EL*. || 6. ἐπεὶ *HL*. || δὲ om *E*. || 8. ἐξὶν οὗτος ὁ
λόγος *H*. || 9. ἡ om *E*. || 10. σώματι καὶ ταύτας *M*. || 12. πρότερον τὰς om *E*. || ὑπάρχειν om *F*. || 16. ἀριστερόν καὶ τὸ δεξιὸν
FHM. || 17. τὸ post καὶ om *E*. || 20. οἷον om *E*. || 21. τὸ ante x. et ante *pr*. om *E*. || 22. πρόσθεν *EL*. || 25. δ' ἔμπροσθεν *FL*
M. || 27. αἱ κινήσεις πρῶτον *FM*. || 29. γὰρ] δὲ *F*. || 30. ὃ *LM*. || καὶ om *E*. || 31. καὶ τὸ κάτω et καὶ τὸ ἀριστερόν et καὶ τὸ ὀπίσθεν
FHLM. || 32. ἑαυτοῖς *FHM*.

νον καὶ ἡ γῆ ἐπὶ τὸ μέσον. ἀλλ' ἐν μὲν τέτοις λέγομεν τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀρισερὸν πρὸς ἡμᾶς ἐπα-
ναφέροντες· ἡ γὰρ κατὰ τὰ ἡμέτερα δεξιά, ὥσπερ οἱ μάν-
τεις, ἡ καὶ ὁμοιότητα τοῖς ἡμετέροις, οἷον τὰ τῷ ἀνδριάν-
τος, ἡ τὰ ἐναντίως ἔχοντα τῇ θέτει, δεξιὸν μὲν τὸ κατὰ τὸ
ἡμέτερον ἀρισερόν, ἀρισερόν δὲ τὸ κατὰ τὸ ἡμέτερον δεξιόν,
[καὶ ὅπισθεν τὸ κατὰ τὸ ἡμέτερον ἔμπροσθεν]. ἐν αὐτοῖς δὲ
τέτοις ὁδεμίαν ὁρῶμεν διαφοράν· ἐάν γὰρ ἀνάπαλιν γραφῇ,
τὰ ἐναντία ἐρῶμεν δεξιά καὶ ἀρισερά καὶ ἄνω καὶ κάτω καὶ
ἔμπροσθεν καὶ ὅπισθεν. διὸ καὶ τῶν Πυθαγορείων ἂν τις θαυ-
μάσειεν ὅτι δύο μόνους ταύτας ἀρχὰς ἔλεγον, τὸ δεξιὸν καὶ
τὸ ἀρισερόν, τὰς δὲ τέτταρας παρέλιπον ὅθεν ἥττον κυρίας
οὐσας· οὐθέν γὰρ ἐλάττω διαφοράν ἔχει τὰ ἄνω πρὸς τὰ
κάτω καὶ τὰ ἔμπροσθεν πρὸς τὰ ὅπισθεν ἢ τὰ δεξιά πρὸς
τὰ ἀρισερά ἐν ἅπασιν τοῖς ζώοις. τὰ μὲν γὰρ τῇ δυνάμει
διαφέρει μόνον, τὰ δὲ καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τὸ μὲν ἄνω
καὶ τὸ κάτω πᾶσι τοῖς ἐμφύχοις ἐστὶν ὁμοίως ζώοις καὶ
φυτοῖς, τὸ δὲ δεξιὸν καὶ τὸ ἀρισερόν ἐκ ἐνυπάρχει τοῖς φυ-
τοῖς. ἔτι δ' ὡς τὸ μήκος τῷ πλάτει πρότερον, εἰ τὸ μὲν ἄνω
τῷ μήκους ἀρχή, τὸ δὲ δεξιὸν τῷ πλάτει, ἡ δὲ τῷ προτέρῳ
ἀρχὴ προτέρα, πρότερον ἂν εἴη τὸ ἄνω τῷ δεξιῷ κατὰ γέ-
νεσιν, ἐπειδὴ πολλαχῶς λέγεται τὸ πρότερον. πρὸς δὲ τέ-
τοις, εἰ τὸ μὲν ἄνω ἐστὶ τὸ ὅθεν ἡ κίνησις, τὸ δὲ δεξιὸν ἀφ'
οὔ, τὸ δ' εἰς τὸ πρόσθεν ἐφ' ὃ, καὶ ὅπως ἂν ἔχοι τινὰ δύ-
ναμιν ἀρχῆς τὸ ἄνω πρὸς τὰς ἄλλας ιδέας. διὰ τε δὴ τὸ
παραλειπὲν τὰς κυριωτέρας ἀρχὰς δίκαιον αὐτοῖς ἐπιτιμᾶν,
καὶ διότι ταύτας ἐν ἅπασιν ὁμοίως ἐνόμιζον ὑπάρχειν. ἡμῖν
δ' ἐπειδὴ ὥρισαι πρότερον ὅτι ἐν τοῖς ἔχουσιν ἀρχὴν κινήσεως
αἱ τοιαῦται δυνάμεις ἐνυπάρχουσιν, ὁ δ' οὐρανὸς ἐμφύχος
καὶ ἔχει κινήσεως ἀρχήν, δῆλον ὅτι ἔχει καὶ τὸ ἄνω καὶ
τὸ κάτω καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀρισερόν. ἔδει γὰρ ἀπορεῖν
διὰ τὸ σφαιροειδὲς εἶναι τὸ σχῆμα τοῦ παντός, ὅπως ἔσται
τέττα τὸ μὲν δεξιὸν τὸ δὲ ἀρισερόν ὁμοίον γ' ὄντων τῶν μο-

ρίων ἀπάντων καὶ κινυμένων τὸν ἅπαντα χρόνον, ἀλλὰ νοεῖν
ὥσπερ ἂν εἴ τις, ἐν οἷς ἔχει τὸ δεξιὸν πρὸς τὸ ἀρισερόν δια-
φοράν καὶ τοῖς σχήμασιν, εἴτα περιβείη σφαῖραν· ἔξει μὲν
γὰρ τὴν δύναμιν διαφέρουσαν, δόξει δ' ἔτι διὰ τὴν ὁμοιότητα
τῷ σχήματος. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τῷ
κινεῖσθαι· καὶ γὰρ εἰ μηδέποτε ἤρξατο, ὅμως ἔχειν ἀναγκ-
καῖον ἀρχήν, ὅθεν ἂν ἤρξατο, εἰ ἤρχετο κινούμενον, καὶ εἰ
σταῖν, κινήσει ἂν πάλιν. λέγω δὲ μήκος μὲν αὐτῷ τὸ κατὰ
τοὺς πόλους διάστημα, καὶ τῶν πόλων τὸν μὲν ἄνω τὸν δὲ
κάτω· διαφοράν γὰρ ἐν τέτοις μόνους ὁρῶμεν τῶν ἡμισφαί-
ρίων, τῷ μὴ κινεῖσθαι τοὺς πόλους. ἅμα δὲ καὶ εἰσθαμεν
λέγειν τὰ πλάγια ἐν τῷ κόσμῳ οὐ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω,
ἀλλὰ τὰ περὶ τὰς πόλους, ὡς τέττα μήκος ὄντος· τὸ γὰρ εἰς
τὸ πλάγιόν ἐστὶ τὸ περὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω. τῶν δὲ πόλων
ὁ μὲν ὑπὲρ ἡμᾶς φαίνόμενος τὸ κάτω μέρος ἐστίν, ὁ δ' ἡμῖν
ἀδελὸς τὸ ἄνω. δεξιὸν γὰρ ἐκείνου λέγομεν, ὅθεν ἡ ἀρχὴ
τῆς κατὰ τόπον κινήσεως· τῷ δ' ἑρανῷ ἀρχὴν τῆς περιφο-
ρᾶς, ὅθεν αἱ ἀνατολαὶ τῶν ἄστρων, ὥς τε τὸ ἂν εἴη δεξιόν,
ἔδει δ' αἱ δύσεις, ἀρισερόν. εἰ ἔν ἄρχεται τε ἀπὸ τῶν δεξιῶν
καὶ ἐπὶ τὰ δεξιά περιφέρεται, ἀνάγκη τὸ ἄνω εἶναι τὸν
ἀφανῆ πόλον· εἰ γὰρ ἔσαι ὁ φανερός, ἐπ' ἀρισερά ἔσαι ἡ
κίνησις, ὅπερ οὐ φαμεν. δῆλον τοίνυν ὅτι ὁ ἀφανὴς πόλος
ἐστὶ τὸ ἄνω. καὶ οἱ μὲν ἐκεῖ οἰκῶντες ἐν τῷ ἄνω εἰσὶν ἡμι-
σφαίριον καὶ πρὸς τοῖς δεξιοῖς, ἡμεῖς δ' ἐν τῷ κάτω καὶ
πρὸς τοῖς ἀρισεροῖς, ἐναντίως ἢ ὡς οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν·
ἐκεῖνοι γὰρ ἡμᾶς ἄνω τε ποίησι καὶ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει, τὰς
δ' ἐκεῖ κάτω καὶ ἐν τῷ ἀρισερῷ. συμβαίνει δὲ τὸναντίον.
ἀλλὰ τῆς μὲν δευτέρας περιφορᾶς, οἷον τῆς τῶν πλανήτων,
ἡμεῖς μὲν ἐν τοῖς ἄνω καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς ἐσμέν, ἐκεῖνοι δὲ
ἐν τοῖς κάτω καὶ ἐν τοῖς ἀρισεροῖς· ἀνάπαλιν γὰρ τούτοις
ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστὶ διὰ τὸ ἐναντίας εἶναι τὰς φο-
ρὰς, ὥστε συμβαίνει ἡμᾶς μὲν εἶναι πρὸς τῇ ἀρχῇ ἐκεῖ-
νους δὲ πρὸς τῷ τέλει. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὰς δια-

1. μὲν om *E*. || 2. καὶ τὸ κάτω *FHLM*. || καὶ τὸ ἀρισερόν *FHM*. || ἀναφέροντες *HL*. || 3. ἢ εἰ *E*. || 4. οἷον] ὥσπερ *EL*. ||
5. τὴν θέσιν *M*. || μὲν γὰρ καὶ ἔμπροσθεν τὸ *H*. || 6. ἀρισερόν καὶ ὅπισθεν ἀρισερόν *II*. || τὸ κατὰ τὸ ἡμ. δεξιόν] τὸναντίον *FM*. || 7. καὶ
— ἔμπροσθεν om *E*. || ἐπίπροσθεν *FM*, δεξιὸν καὶ ἔμπροσθεν *HL*. || 10. ὅπισθεν καὶ ἔμπροσθεν *E*. || πυθαγορίαν *E*, ut solet. || θαυμάσειεν
ἂν τις *II*. || 12. τὸ om *EL*. || παρέλειπον *H*, παρέλκον *E*. || 13. ὅθεν *M*. || τὸ ἄνω πρὸς τὸ *H*. || 14. τὸ *H*. || ἔμπρ. πρὸς τὰ]
ἔμπρ. καὶ τὸ *H*. || 15. πᾶσι *L*. || 16. μόνον διαφέρει *FHM*. || 18. τὸ post καὶ om *E*. || 24. εἰς τὸ corr *E*, om *L*. || ἔμπροσθεν *L*
et pr *E*. || καὶ *FM*. || ἂν om *EFM*. || ἔχῃ *F*. || 25. τὸ ἄνω] τὰ ἄνω *L*. || 26. παραλείπειν *E*. || κυριωτάτας *F*. || 27. διὸ *E*. ||
πᾶσιν *II*. || ἐνόμιζον ante ἐν *F*. || 28. ἐπεὶ διάρκειαι *FHM*. || 29. ὑπάρχουσιν *E*. || 30. ἔχει post ὅτι om *FM*. || καὶ post ἔχει om
II. || 33. αὐτοῦ *FM*.

1. ἀλλ' ἐνοεῖν *M*. || 4. δόξει *M*. || 5. δὴ *M*, om *EF*. || 6. ὅμως — 7. ἤρξατο margo *F*. || 7. κινούμενον] κινούμενον κινεῖσθαι *EHL*. ||
καὶ *F*. || 8. ἂν om *E*. || 9. τὸ — τὸ *E*. || 11. καὶ om *F*. || 13. τὸ παρὰ *EHL*. || 14. παρὰ *EHL*. || 15. πρὸς *FM*. || 17. ἀρ-
χή *HM*. || 18. ἀστέρων *E*. || 19. αἱ om *E*. || τε om *EH*. || 20. εἶναι τὸ ἄνω *H*. || 24. κατωτάτας *M*. || 26. τε ante γὰρ *H*, om
E. || 29. ἐν post καὶ om *E*. || ἐσμέν om *F*. || 30. ἐν post καὶ om *E*. || τούτοις ἀρχὴ *E*, ἡ ἀρχὴ τούτοις *FHM*. || 31. εἶναι om *E*. ||
32. συμβαίνει *EM*. || μὲν om *F*. || 33. διασάσεις τῶν μ. *E*.

στάσεις μορίων καὶ τῶν κατὰ τόπον ὠρισμένων τσαυτὰ εἰρήσθω.

3 Ἐπεὶ δ' ἔκ ἐξιν ἐναντία κήσις ἡ κύκλω τῇ κύκλω, σκεπτέον διὰ τί πλείους εἰσι φοραί, καίπερ πόρρωθεν πειρωμένοις ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν, πόρρω δ' ἔχ' ἔτω τῷ τόπῳ, πολὺ δὲ μᾶλλον τῷ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς περί παμπαν ὀλίγην ἔχειν αἰσθῆσιν. ὅμως δὲ λέγωμεν. ἡ δ' αἰτία περὶ αὐτῶν ἐνθένδε ληπτέα. ἕκαστόν ἐστιν, ὧν ἐστὶν ἔργον, ἕνεκα τῆς ἔργου. θεῶ δ' ἐνέργεια ἀθανασία· τὸτο δ' ἐστὶ ζῶν αἰδίου. ὥς ἀνάγκη τῷ θεῷ κίνησιν αἰδίου ὑπάρχειν. ἐπεὶ δ' ὁ οὐ-
ρανὸς τοῖστος (σῶμα γὰρ τι θεῶν), διὰ τὸτο ἔχει τὸ ἐγκύκλιον σῶμα, ὃ φύσει κινεῖται κύκλω ἀεὶ. διὰ τί ἔν ἔχ' ὅλον τὸ σῶμα τῷ ὕραν τοῖστος; ὅτι ἀνάγκη μένειν τι τοῦ σώματος τῷ φερομένῳ κύκλω τὸ ἐπὶ τῷ μέσῳ, τότε δ' οὐ-
θεν οἶόν τε μένειν μόριον, ἔθ' ὅλως ἔτ' ἐπὶ τῷ μέσῳ. καὶ
γὰρ ἂν ἡ κατὰ φύσιν κήσις ἦν αὐτῇ ἐπὶ τὸ μέσον· φύ-
σει δὲ κύκλω κινεῖται· ἔ γὰρ ἂν ἦν αἰδίου ἡ κήσις· ἔθεν γὰρ παρὰ φύσιν αἰδίου. ὕστερον δὲ τὸ παρὰ φύσιν τῷ κατὰ φύσιν, καὶ ἕκαστὸς τίς ἐστιν ἐν τῇ γενέσει τὸ παρὰ φύσιν τῷ κατὰ φύσιν· ἀνάγκη τοῦτον γῆν εἶναι· τὸτο γὰρ ἡρεμεί-
ἐπὶ τῷ μέσῳ. νῦν μὲν ἔν ὑποκείσθω τὸτο, ὕστερον δὲ λεχθή-
σεται περὶ αὐτῶν. ἀλλὰ μὴν εἰ γῆν, ἀνάγκη καὶ πῦρ εἶναι·
τῶν γὰρ ἐναντίων εἰ θάτερον φύσει, ἀνάγκη καὶ θάτερον εἶ-
ναι φύσει, ἐάν περ ἢ ἐναντίον, καὶ εἶναι τινα αὐτῶν φύσιν·
ἡ γὰρ αὕτη ὕλη τῶν ἐναντίων, καὶ τῆς σφαιρῆσεως πρότερον
ἢ κατὰφασις, λέγω δ' οἷον τὸ θερμὸν τῆς ψυχρῆς. ἡ δ' ἡρε-
μία καὶ τὸ βαρὺ λέγονται κατὰ σφαιρῆσιν κουφότητος καὶ
κινήσεως. ἀλλὰ μὴν εἴπερ ἐστὶ πῦρ καὶ γῆ, ἀνάγκη καὶ τὰ
μεταξὺ αὐτῶν εἶναι σῶματα· ἐναντίωσιν γὰρ ἔχει ἕκαστον
τῶν σφαιρῶν πρὸς ἕκαστον. ὑποκείσθω δὲ καὶ τὸτο νῦν, ὕστε-
ρον δὲ πειρατέον δεῖξαι. τῶν δ' ὑπαρχόντων φανερόν· ὅτι
ἀνάγκη γενέσιν εἶναι διὰ τὸ μηδὲν οἶόν τ' αὐτῶν εἶναι αἰδίου·
πάσχει γὰρ καὶ ποιεῖ τὰναντία ὑπ' ἀλλήλων, καὶ φθαρ-
τικὰ ἀλλήλων ἐστίν. ἔτι δ' ἔκ εὐλογον εἶναι τι κινήτὸν αἰ-
δίου, οὗ μὴ ἐνδέχεται εἶναι κατὰ φύσιν τὴν κίνησιν αἰδίου·

τῶν δ' ἐστὶ κήσις. ὅτι μὲν τοῦτον ἀναγκαῖον εἶναι γενέσιν, ἐκ τούτων δῆλον. εἰ δὲ γενέσιν, ἀναγκαῖον καὶ ἄλλην εἶναι φοράν, ἢ μίαν ἢ πλείους· κατὰ γὰρ τὴν τῷ ὅλῳ ὡσαύτως ἀναγκαῖον ἔχειν τὰ σφαιρῶν τῶν σωμάτων πρὸς ἀλλήλα. λεχθήσεται δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς ἐπομένους σαφέστερον. νῦν δὲ τοσούτον ἐστὶ δῆλον, διὰ τίνα αἰτίαν πλείω τὰ ἐγκύκλια ἐστὶ σῶματα, ὅτι ἀνάγκη γενέσιν εἶναι, γενέσιν δ', εἴπερ καὶ πῦρ, τοῦτο δὲ καὶ τὰλλα, εἴπερ καὶ γῆν· ταύτην δ' ὅτι ἀνάγκη μένειν τι ἀεὶ, εἴπερ κινεῖσθαι τι ἀεὶ.

Σχῆμα δ' ἀνάγκη σφαιροειδὲς ἔχειν τὸν ὕραν· τὸτο
γὰρ οἰκειότατόν τε τῇ ὕσσει καὶ τῇ φύσει πρῶτον. εἴπωμεν δὲ καθόλου περὶ τῶν σχημάτων, τὸ ποῖον ἐστὶ πρῶτον, καὶ ἐν ἐπιπέδοις καὶ ἐν σφαιρῶν. ἅπαν δὲ σχῆμα ἐπίπεδον ἢ εὐ-
θύγραμμον ἐστὶν ἢ περιφερύγραμμον. καὶ τὸ μὲν εὐθύγραμ-
μον ὑπὸ πλείονων περιέχεται γραμμῶν, τὸ δὲ περιφερό-
γραμμον ὑπὸ μιᾶς. ἐπεὶ δὲ πρότερον τῇ φύσει ἐν ἑκάσῳ γένει τὸ ἐν τῶν πολλῶν καὶ τὸ ἀπλοῦν τῶν συνθέτων, πρῶ-
τον ἂν εἴη τῶν ἐπιπέδων σχημάτων ὁ κύκλος. ἔτι δὲ εἴπερ τέλειόν ἐστιν ἢ μηδὲν ἔξω λαβεῖν αὐτῷ δυνατόν, ὥσπερ ὠρι-
σαι πρότερον, καὶ τῇ μὲν εὐθείᾳ πρόσθεσις ἐστὶν ἀεὶ, τῇ δὲ τῷ κύκλῳ ὑδέποτε, φανερόν ὅτι τέλειος ἂν εἴη ἢ περιέχουσα τὸν κύκλον· ὥς· εἰ τὸ τέλειον πρότερον τῷ ἀτελεῖ, καὶ διὰ ταῦτα πρότερον ἂν εἴη τῶν σχημάτων ὁ κύκλος. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ σφαῖρα τῶν σφαιρῶν· μόνη γὰρ περιέχεται μιᾷ ἐπιφανείᾳ, τὰ δ' εὐθύγραμμα πλείοσιν· ὥς γὰρ ἔχει ὁ κύκλος ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, οὕτως ἡ σφαῖρα ἐν τοῖς σφαιροῖς. ἔτι δὲ καὶ οἱ διαίρουντες εἰς ἐπίπεδα καὶ ἐξ ἐπιπέδων τὰ σῶματα γεννῶντες μεμαρτυρηκέναι φαίνονται τούτοις· μόνην γὰρ τῶν σφαιρῶν ἢ διαίρησι τὴν σφαῖραν ὥς ἔκ ἔχουσιν πλείους ἐπιφανείας ἢ μίαν· ἡ γὰρ εἰς τὰ ἐπίπεδα διαίρεσις ἔχ' ὥς ἂν τέμνων τις εἰς τὰ μέρη διέλοι τὸ ὅλον, τῶν δὲ διαίρεται τὸν τρόπον, ἀλλ' ὥς εἰς ἕτερα τῷ εἶδει. ὅτι μὲν ἔν πρῶτον ἐστὶν ἡ σφαῖρα τῶν σφαιρῶν σχημάτων, δῆλον. ἐστὶ δὲ καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τὴν τάξιν ἀποδιδούσιν ἔτω τιθεμένοις εὐ-
λογώτατον, τὸν μὲν κύκλον κατὰ τὸ ἐν, τὸ δὲ τρίγωνον

2. εἰρήσθωσαν *M.* || 4. εἰσὶν αἱ φ. *M.* || 6. μ. τῶν τῶν καθ' αὐτὰ συμβ. *M.* || 7. ὀλίγων *E.* || 8. ἐνθένδε *H.* || ἔργον ἐστὶν *FM.* || 10. θεῶ *HLM* et pr *F.* || 11. τοῖστος *FHM.* || 13. τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα *F.* || 14. τούτε — 15. μέσιν om pr *F.* || 18. δι] γὰρ *FM.* || 19. καὶ — 20. φύσιν om *FM.* || 21. δευχθήσεται *EL.* || 23. ὧν *HM.* || ἐναντίον *F.* || εἰ om *FHM.* || 24. ὧν *FHLM.* || 27. λέγεται *EL.* || 30. πρὸς ἕκαστα *L.* om pr *E.* || 34. εἰσὶν *F.* om *E.* || κινήτὸν τι αἰδίου εἶναι *F.* τι κινήτὸν εἶναι αἰδίου *M.* || 35. εἶναι in margine *F.* post φύσιν *H.*

2. ἀνάγκη *M.* ἀναγκαῖον post εἶναι *F.* || 4. ἔχειν καὶ τὰ *L.* || 7. εἰσι *FM.* || 8. τὰ ἄλλα *EF.* || 9. εἴπερ καὶ κ. *FH.* || τι δεῖ ἀεὶ *L.* || 10. σφαιροειδὲς ἀνάγκη *EL.* || 11. τε post τῇ *F.* om *E.* || 12. δι] δὲ πρῶτον *E.* || 13. ἐν post καὶ om *EF.* || ἢ om *E.* || 14. καὶ τὸ — 15. περιφερύγραμμον om pr *F.* || 16. τῇ φύσει om *E.* || 17. τοῦ συνθέτου *FM.* || 18. ἐπεὶ *EL.* || 19. αὐτοῦ λαβεῖν *F.* τῶν αὐτοῦ λαβεῖν *HM.* λαβεῖν τῶν αὐτοῦ *L.* || 20. πρόσθεσις *H.* || τῇ ἐπὶ *H.* || 22. καὶ *L.* || 23. πρότερος *FH.* || 24. μόνη γὰρ] ἐκείνη γὰρ μόνη *L.* || 31. ἀν] ἀνεί *E.* || διαίρει *F.* || 32. πρότερον *F.* || 33. σωμάτων *H.* || ἐστὶ δῆλον *E.* || 34. ἔτω om *E.* || θεμένοις *EL.* || εὐλογώτερον *F.*

κατὰ τὴν δύαδα, ἐπειδὴ δύο ὄρθαι· ἐὰν δὲ τὸ ἐν κατὰ τὸ
 τρίγωνον, ὁ κύκλος οὐκέτι ἔσαι σχῆμα. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν πρῶ-
 τον σχῆμα τοῦ πρώτου σώματος, πρῶτον δὲ σῶμα τὸ ἐν τῇ
 ἐσχάτῃ περιφορᾷ, σφαιροειδὲς ἂν εἴη τὸ τὴν κύκλῳ περι-
 φερόμενον φοράν. καὶ τὸ συνεχὲς ἄρα ἐκείνῳ· τὸ γὰρ τῷ 5
 σφαιροειδεῖ συνεχὲς σφαιροειδές. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ πρὸς
 τὸ μέσον τῶν· τὰ γὰρ ὑπὸ τῷ σφαιροειδοῦς περιεχόμενα
 καὶ ἀπτόμενα ὅλα σφαιροειδῇ ἀνάγκη εἶναι· τὰ δὲ κατὰ
 τῆς τῶν πλανητῶν ἄπτεται τῆς ἐπάνω σφαίρας. ὥς σφαι-
 ροειδὲς ἂν εἴη πᾶσα· πάντα γὰρ ἄπτεται καὶ συνεχῇ ἐστὶ 10
 ταῖς σφαίραις. ἐτι δὲ ἐπεὶ φαίνεται καὶ ὑπόκειται κύκλῳ
 περιφέρεσθαι τὸ πᾶν, δέδεικται δ' ὅτι τῆς ἐσχάτης περι-
 φορᾶς οὔτε κενόν ἐστιν ἔξωθεν οὔτε τόπος, ἀνάγκη καὶ διὰ
 ταῦτα σφαιροειδῇ εἶναι αὐτόν. εἰ γὰρ ἔσαι εὐθύγραμμος,
 συμβήσεται καὶ τόπον ἔξω εἶναι καὶ σῶμα καὶ κενόν. κύ- 15
 κλῳ γὰρ σφαιρόμενον τὸ εὐθύγραμμον οὐδέποτε τὴν αἰτὴν
 ἐφ' ἑξὶ χώραν, ἀλλ' ὅπως πρότερον ἦν σῶμα, νῦν οὐκ ἔσαι,
 καὶ ὅτι νῦν ἐκ ἑξί, πάλιν ἔσαι διὰ τὴν παράλλαξιν τῶν γω-
 νιῶν. ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τι ἄλλο σχῆμα γένοιτο μὴ ἴσας
 ἔχον τὰς ἐκ τῷ μέσῳ γραμμάς, οἷον φακοειδὲς ἢ ὠοειδές· 20
 ἐν ἅπασι γὰρ συμβήσεται καὶ τόπον ἔξω καὶ κενὸν εἶναι
 τῆς φορᾶς διὰ τὸ μὴ τὴν αὐτὴν χώραν κατέχειν τὸ ὅλον.
 ἐτι δ' εἰ τῶν μὲν κινήσεων τὸ μέτρον ἢ τῷ ἔραν φορὰ διὰ
 τὸ εἶναι μόνῃ συνεχὲς καὶ ὁμαλὴ καὶ αἰδίος, ἐν ἐκάστῳ δὲ
 μέτρον τὸ ἐλάχιστον, ἐλάχιστη δὲ κίνησις ἢ ταχύτης· δῆλον 25
 ὅτι ταχύτης ἂν εἴη πασῶν τῶν κινήσεων ἢ τῷ ἔραν κίνησις.
 ἀλλὰ μὴν τῶν ἀπὸ τῷ αὐτῷ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐλάχιστη ἐστὶν ἢ
 τῷ κύκλῳ γραμμῇ· κατὰ δὲ τὴν ἐλάχιστην ταχύτην ἢ κίνη-
 σιν· ὥς· εἰ δ' ἔρανὸς κύκλῳ τε φέρεται καὶ τάχιστα κινεῖ-
 ται, σφαιροειδῇ αὐτὸν ἀνάγκη εἶναι. λάβοι δ' ἂν τις καὶ 30
 ἐκ τῶν περὶ τὸ μέσον ἰδρυμένων σωμάτων ταύτην τὴν πίσιν.
 εἰ γὰρ τὸ μὲν ὕδωρ ἐστὶ περὶ τὴν γῆν, ὁ δ' αἰὲρ περὶ τὸ
 ὕδωρ, τὸ δὲ πῦρ περὶ τὸν αἶρα, καὶ τὰ ἄνω σώματα κατὰ
 τὸν αὐτὸν λόγον· συνεχῇ μὲν γὰρ ἐκ ἑξίν, ἄπτεται δὲ τῷ

τῶν· ἢ δὲ τῷ ὕδατος ἐπιφάνεια σφαιροειδὲς ἐστίν, τὸ δὲ τῷ
 σφαιροειδεῖ συνεχὲς ἢ κείμενον περὶ τὸ σφαιροειδὲς καὶ αὐτὸ
 τοῖσιν ἀναγκαῖον εἶναι. ὥς καὶ διὰ τῆς φανερόν εἴη ὅτι
 σφαιροειδὲς ἐστὶν ὁ ἔρανός. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε ἢ τῷ ὕδατος
 ἐπιφάνεια τοιαύτη, φανερόν ὑπόθεσιν λαβόντι ὅτι πέφυκεν
 αἰετὶ συρρεῖν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ κοιλότερον· κοιλότερον δὲ ἐστὶ τὸ
 τῷ κέντρῳ ἐγγύτερον. ἤχθωσαν οὖν ἐκ τῷ κέντρῳ ἢ ΑΒ καὶ
 ἢ ΑΓ, καὶ ἐπέξτεται ἐφ' ἧς ΒΓ. ἢ ἐν ἀρχεῖσα ἐπὶ τὴν
 βάσιν, ἐφ' ἧς ΑΔ, ἐλάττων ἐστὶ τῶν ἐκ τῷ κέντρῳ· κοιλό-
 τερός ἄρα ὁ τόπος. ὥς περιρρέσεται τὸ ὕδωρ, ὥς ἂν ἴσα-
 σθῇ. ἴση δὲ ταῖς ἐκ τῷ κέντρῳ ἢ ΑΕ. ὥς· ἀνάγκη πρὸς ταῖς
 ἐκ τῷ κέντρῳ εἶναι τὸ ὕδωρ· τότε γὰρ ἡρεμήσει. ἢ δὲ τῶν
 ἐκ τῷ κέντρῳ ἀπτομένη περιφερὲς· σφαιροειδὲς ἄρα ἢ τοῦ
 ὕδατος ἐπιφάνεια, ἐφ' ἧς ΒΕΓ. ὅτι μὲν οὖν σφαιροειδὲς
 ἐστὶν ὁ κόσμος, δῆλον ἐκ τῶν, καὶ ὅτι κατ' ἀκρίβειαν ἐν-
 τόνος ἔσται ὥς μὴθὲν μήτε χειρόνηκτον ἔχειν παραπλη-
 σιως μήτ' ἄλλο μὴθὲν τῶν παρ' ἡμῖν ἐν ὀφθαλμοῖς φαινο-
 μένων. ἐξ ὧν γὰρ τὴν σύστασιν εἰληφεν, οὐδὲν οὕτω δυνα-
 τὸν ὁμαλότητα δεῖξασθαι καὶ ἀκρίβειαν ὥς ἢ τῷ περίξ σώ-
 ματος φύσις· δῆλον γὰρ ὡς ἀνάλογον ἔχει, καθάπερ ὕδωρ
 πρὸς γῆν, καὶ τὰ πλεῖον αἰετὶ ἀπέχοντα τῶν ζοιχείων.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶ διχῶς ἐπὶ τῷ κυκλῷ κινήθηναι, οἷον ἀπὸ 5
 τῷ Α τὴν μὲν ἐπὶ τὸ Β τὴν δ' ἐπὶ τὸ Γ, ὅτι μὲν οὖν οὐκ
 εἰσὶν ἐναντία αὗται, πρότερον εἴρηται. ἀλλ' εἰ μὴθὲν ὥς
 ἔτυχε μὴδ' ἀπὸ ταυτομάτου ἐνδέχεται ἐν τοῖς αἰδίοις εἶναι,
 ὁ δ' ἔρανός αἰδῖός καὶ ἢ κύκλῳ φορὰ, διὰ τίνα ποτ' αἰτίαν
 ἐπὶ θάτερα φέρεται, ἀλλ' ἐκ ἐπὶ θάτερα; ἀνάγκη γὰρ καὶ
 τοῦτο ἢ ἀρχὴν εἶναι ἢ εἶναι αὐτοῦ ἀρχήν. ἴσως μὲν οὖν τὸ
 περὶ ἐνίων ἀποφαίνεσθαι τι πειρᾶσθαι καὶ τὸ περὶ πάντων
 καὶ τὸ παριέναι μὴθὲν τάχ' ἂν δόξειεν εἶναι σημειῖον ἢ πολ-
 λῆς εὐηθείας ἢ πολλῆς προθυμίας. ὅ μὴν δίκαιόν γε πᾶσιν
 ὁμοίως ἐπιτιμᾶν, ἀλλ' ὅραν δεῖ τὴν αἰτίαν τοῦ λέγειν τίς
 ἐστίν, ἐτι δὲ πῶς ἔχων τῷ πιστεύειν, πρότερον ἀνθρωπίνως ἢ
 καρτερικώτερον. ταῖς μὲν οὖν ἀκριβεστέrais ἀνάγκαις ὅταν

1. ἐπεὶ FHM. || ὄρθαι δύο EL, δύο ὄρθας ἔχει HM. || τὸ post κατὰ om E. || 2. οὐκέτι] οὐκ EL. || 4. φερόμενον FHM. || 9. τῆς om EL. || πλανήταν M. || ἄνω φορᾶς HM. || 11. ταῖς om E. || 13. δι' αὐτὰ H. || 14. ἐστὶν F. || εὐθύγραμμόν H. || 15. καὶ] ἢ καὶ M. || εἶναι ἔξω FHM. || καὶ σῶμα καὶ] ἢ καὶ σῶμα ἢ καὶ M. || 16. φερόμενον M. || 17. ὅπως] ὅπως M. || 20. μέσῳ] κέντρῳ F. || 21. ἅπαντι M. || εἶναι καὶ κενὸν ἔξω F. || 23. εἰ] εἴπερ F. || μὲν τῶν M. || τὸ om HM. || 24. μόνῃ εἶναι HM. || μόνῃ συνεχῇ καὶ ὁμαλῇ καὶ αἰδίῳ F. || 25. μέτρῳ M. || δῆλον ὅτι om EL. || 27. ἀπ' αὐτῆς L, ἀφ' αὐτῆς EHM. || ἐπ' αὐτὸ E, ἐφ' αὐτὸ HL, ἐφ' αὐτὸ M. || 28. ταχύτης κίνησις E, κίνησις ταχύτης L. || 29. τε om EL. || 33. τὸν om M. || 34. αὐτὸν om E.

1. δῆς — 2. κείμενον rc supra lituram E. || 2. κείμενον] κινούμενον L. || 3. ἀναγκαῖον margo F. || εἶναι om E. || καὶ FLM. || τὸ EL. || εἴη] ἂν εἴη FM. || 5. λαμβάνουσιν E. || 6. αἰετὶ om corr E. || 8. ἧς] ἢ τὸ EH. || ἢ ἐν] ἐπεὶ ἐν ἢ H. || 9. ἐφ' ἧς om pr E. || ΑΔ] ἢ αδ FL. || 10. περιρρέσκει καὶ E, ἐπιρρέσκει F. || 11. ἢ δε E, αἰ αε M. || 14. βγει M. ἢ βγει H, δεύτερον εγ E. || 16. μήτε om H. || 17. γινόμενων EL. || 18. σύνθεσιν EL et pr F. || 19. τῷ πρώτῳ περίξ M et corr F. || 23. τὸ B] τὸ β EM. || οὖν om EM. || 24. εἰ] ἢ E. || 25. μὴδ'] ἢ F. || 27. φέρεται om E. || 32. ἥτις M. || 34. καρτερώτερον EFHM. || τὰς μὲν ἐν ἀκριβεστέrais ἀνάγκαις EHL.

τις ἐπιτύχη, τότε χάριν ἔχειν δεῖ τοῖς εὐρίσκεισι, νῦν δὲ τὸ φαινόμενον ῥητέον· εἰ γὰρ ἡ φύσις αἰεὶ ποιεῖ τῶν ἐνδεχομένων τὸ βέλτιστον, ἔσι δὲ καθάπερ τῶν ἐπὶ τῆς εὐθείας φορῶν ἢ πρὸς τὸν ἄνω τόπον τιμιωτέρα (θειότερος γὰρ ὁ ἄνω τόπος τῆς κάτω), τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ εἰς τὸ πρόσθεν τῆς 5 εἰς τῷπισθεν ἔχει, εἴπερ καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀρισερόν, καθάπερ ἐλέγχθη πρότερον. καὶ μαρτυρεῖ δ' ἡ ῥηθείσα ἀπορία, ὅτι ἔχει τὸ πρότερον καὶ ὕστερον· αὕτη γὰρ ἡ αἰτία λῖπει τὴν ἀπορίαν. εἰ γὰρ ἔχει ὡς ἐνδέχεται βέλτιστα, αὕτη ἂν εἴη αἰτία καὶ τοῦ εἰρημένου· βέλτιστον γὰρ κινεῖ- 10 σθαι ἀπλῆν τε κίνησιν καὶ ἀπαυσον, καὶ ταύτην ἐπὶ τὸ τιμιώτερον.

6 Περὶ δὲ τῆς κινήσεως αὐτῆς, ὅτι ὁμαλῆς ἐστὶ καὶ οὐκ ἀνώμαλος, ἐφεξῆς ἂν εἴη τῶν εἰρημένων διελθεῖν. λέγω δὲ τῆτο περὶ τῆς πρώτης ἑραῦ καὶ περὶ τῆς πρώτης φορᾶς· ἐν 15 γὰρ τοῖς ὑποκάτω πλείους ἤδη αἱ φοραὶ συνεληλύθασιν εἰς ἓν. εἰ γὰρ ἀνωμάλως κινήσεται, δῆλον ὅτι ἐπίτασις ἔσαι καὶ ἀκμὴ καὶ ἄνεσις τῆς φορᾶς· ἅπαντα γὰρ ἡ ἀνώμαλος φορὰ καὶ ἄνεσιν ἔχει καὶ ἐπίτασιν καὶ ἀκμὴν. ἀκμὴ δ' ἐστὶν ἡ ὅθεν φέρεται ἡ οἷ ἡ ἀνὰ μέσον, οἷον ἴσως τοῖς 20 μὲν κατὰ φύσιν οἱ φέρονται, τοῖς δὲ παρὰ φύσιν ὅθεν, τοῖς δὲ ῥίπτουμένοις ἀνὰ μέσον. τῆς δὲ κύκλῳ φορᾶς οὐκ ἔστιν ὅθεν ὅθεν ὅτε οἱ ὅτε μέσον· ὅτε γὰρ ἀρχὴ ὅτε πέρας οὔτε μέσον ἐστὶν αὐτῆς ἀπλῶς· τῷ τε γὰρ χρόνῳ αἰδῖος καὶ τῷ μήκει συνηγμένη καὶ ἀκλαστος, ὡς· εἰ μὴ ἐστὶν ἀκμὴ 25 αὐτῆς τῆς φορᾶς, ὅδ' ἂν ἀνωμαλία εἴη· ἡ γὰρ ἀνωμαλία γίγνεται διὰ τὴν ἄνεσιν καὶ ἐπίτασιν. ἔτι ἐπεὶ πᾶν τὸ κινούμενον ὑπὸ τινος κινεῖται, ἀνάγκη τὴν ἀνωμαλίαν γίνεσθαι τῆς κινήσεως ἢ διὰ τὸ κινεῖν ἢ διὰ τὸ κινούμενον ἢ δι' ἄμφω· εἴτε γὰρ τὸ κινεῖν μὴ τῇ αὐτῇ δυνάμει κινεῖ, 30 εἴτε τὸ κινούμενον ἀλλοιοῖτο καὶ μὴ διαμένει τὸ αὐτό, εἴτε ἄμφω μεταβάλλοι, οὐδὲν καλῶς ἀνωμάλως κινεῖσθαι τὸ κινούμενον. ὅθεν δὲ τῶν δυνατῶν περὶ τὸν ἑραὸν γενέσθαι· τὸ μὲν γὰρ κινούμενον δεδεικται ὅτι πρῶτον καὶ ἀπλῆν καὶ

ἀγένητον καὶ ἀφθαρτον καὶ ὅλως ἀμετάβλητον, τὸ δὲ κινεῖν πολὺ μᾶλλον εὐλογον εἶναι τοῖςτον· τὸ γὰρ πρῶτον τῆς πρώτης καὶ τὸ ἀπλῆν τῆς ἀπλῆς καὶ τὸ ἀφθαρτον καὶ ἀγένητον τῆς ἀφθάρτε καὶ ἀγενήτε κινήτικόν. ἐπεὶ ἔν τὸ κινεῖν 5 μενον· ἢ μεταβάλλει σῶμα ὃν, ὅδ' ἂν τὸ κινεῖν μεταβάλλοι ἀσώματον ὃν. ὥς τε καὶ τὴν φορὰν ἀδύνατον ἀνώμαλον εἶναι. καὶ γὰρ· εἰ γίνεται ἀνώμαλος, ἦτοι ὅλη μεταβάλλει καὶ ὅτε μὲν γίνεται θάττων ὅτε δὲ βραδυτέρα πάλιν, ἢ τὰ μέρη αὐτῆς. τὰ μὲν ἔν μέρη ὅτι ἐκ ἑσιν ἀνώμαλα, φανερόν· ἡδὴ γὰρ ἂν γεγόνει διάστασις τῶν ἄσρων ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ, τῆ μὲν θάττων κινεμένη τῆ δὲ βραδυτέρον· οὐ φαίνεται δ' οὐδὲν ἄλλως ἔχον τοῖς διαστήμασιν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὴν ὅλην ἐγχωρεῖ μεταβάλλειν· ἡ γὰρ ἄνεσις 10 ἐκάστω γίνεται δι' ἀδυναμίαν, ἡ δ' ἀδυναμία παρὰ φύσιν, καὶ γὰρ αἱ ἐν τοῖς ζώοις ἀδυναμίαι πᾶσαι παρὰ φύσιν εἰσὶν, οἷον γῆρας καὶ φθίσις. ὅλη γὰρ ἴσως ἡ σύστασις τῶν ζώων ἐκ τοιούτων συνέστηκεν ἃ διαφέρει τοῖς οἰκείοις τόποις· οὐδὲν γὰρ τῶν μερῶν ἔχει τὴν αὐτῇ χώραν. εἰ οὖν ἐν τοῖς πρώτοις μὴ ἐστὶ τὸ παρὰ φύσιν (ἀπλᾶ γὰρ καὶ ἄμικτα 15 καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ, καὶ ὅθεν αὐτοῖς ἐναντίον), οὐδ' ἂν ἀδυναμία εἴη, ὡς· ὅδ' ἄνεσις ὅδ' ἐπίτασις· εἰ γὰρ ἐπίτασις, καὶ ἄνεσις. ἔτι δὲ καὶ ἄλογον ἄπειρον χρόνον ἀδύνατον εἶναι τὸ κινεῖν, καὶ πάλιν ἄλλον ἄπειρον δυνατόν· ὅθεν γὰρ φαίνεται ὃν ἄπειρον χρόνον παρὰ φύσιν (ἡ δ' ἀδυναμία 20 παρὰ φύσιν), οὐδὲ τὸν ἴσον χρόνον παρὰ φύσιν καὶ κατὰ φύσιν, ὅδ' ὅλως δυνατόν καὶ ἀδύνατον. ἀνάγκη δ', εἰ ἀνίστην ἢ κινήσεις, ἄπειρον ἀνιέναι χρόνον. ἀλλὰ μὲν ὅδ' ἐπιτείνειν αἰεὶ ἢ πάλιν ἀνιέναι δυνατόν· ἄπειρος γὰρ ἂν εἴη καὶ ἀόριστος ἢ κινήσεις, ἅπαντα δὲ φάμεν ἐκ τινος εἰς τι εἶναι καὶ ὠρισμένην. ἔτι δ' εἴ τις λάβοι εἶναι τινα χρόνον ἐλά- 30 χιστον, οὗ οὐκ ἐνδέχεται ἐν ἐλάττω κινήσθαι τὸν οὐρανόν· ὥσπερ γὰρ ὅδὲ βαδίσαι ὅδὲ καθαρίσαι ἐν ὁπωσὺν χρόνῳ δυνατόν, ἀλλ' ἐκάστης ἐστὶ πράξεως ὠρισμένος ὁ ἐλάχιστος χρόνος κατὰ τὸ μὴ ὑπερβάλλειν, ὥτως ὅδὲ κινήσθαι τὸν ἑρα-

1. ἔχειν ἐφ' οἷς δεῖ *E*. || 4. τόπος ὁ ἄνω *E*, ὁ τόπος ὁ ἄνω *L*. || 5. καὶ *om M*. || ἔμπροσθεν *F*. || 6. τὸ ὅπισθεν *EF*. || ἔχει δὲ εἴπερ *EL*. || 8. καὶ τὸ ὕστερον *FH*. || 9. κάλλιπα *F*. || 10. εἴη ἡ αἰτία *H*. || 11. τε *om HM*. || 12. τιμιώτατον *FM*. || 13. τῆς *om F*. || ὁμαλή *M*. || ἐκ *om M*. || 17. κινήσεται *L*. || 18. ἡ *om EM*. || 19. καὶ ἐπίτασιν ἔχει *F*. || 20. οἷον *om E*. || ἴσως *corr E*. || 21. οἷς *δ FM*. || 22. δὲ *κ.* | δὲ *γε κ. F*. || οὐκ ἐστὶν *om M*. || 24. ἀπλῶς *om E*. || τε *om H*. || 25. αὐτῆς ἀκμὴ *F*. || 26. ἂν *om EF*. || 27. καὶ τὴν ἐπίτασιν *FHM*. || ἐπὶ *E*, δ' ἐπὶ *HM*, δ' εἰ *F*. || 28. ἐμαλίαν *L*. || γίγνεσθαι *om H*. || 29. κινεῖν εἶναι ἢ *H*. || 30. κινεῖ *M*, κινεῖ *F*. || 31. τὸ αὐτό *om E*. || 32. μεταβάλλοι *M*. || κινεῖσθαι ἀνωμάλως *M*. || 33. περὶ — γενέσθαι *om pr E*. || 34. γὰρ *om F*.

5. μεταβάλλοι *M*. || 6. εἶναι ἀνώμαλον *M*. || 7. ἀνωμάλως *E*. || 8. θάττων *ELM*. || 10. ἂν *om E*. || ἐγγιγνέει *FHLM*. || 15. ἐν τοῖς ζώοις αἱ *HM*. || πᾶσαι *om M*. || 16. ἴσως *om F*, ante ἐκ ponunt *ELM*. || 18. μερῶν αὐτῆς ἔχει *L*. || 22. ἄλογον καὶ (*supra posito κατὰ*) ἄπειρον *F*. || εἶναι τὸ *corr E*. || 26. ἄλλως *E*. || καὶ *om E*. || 29. δ' ἐφάμεν *M*, γὰρ φάμεν *L*. || 30. δ' καὶ *F*. || 32. γὰρ *ἐν H*. || καθαρίσαι ὅδὲ βαδίσαι *HL*. || 33. ἐστὶν ἐκάστης *HL*. || 34. ὅτε *E*.

νὸν ἐν ὁπωῦν χρόνῳ δυνατόν· εἰ οὖν τοῦτ' ἀληθές, ἐκ ἂν εἴη αἰεὶ ἐπίτασις τῆς φορᾶς, εἰ δὲ μὴ ἐπίτασις, οὐδ' ἀνεσις· ὁμοίως γὰρ ἄμφω καὶ θάτερον, εἴπερ τῷ αὐτῷ τε ἐπιτείνεται τάχει ἢ μείζονι, καὶ ἄπειρον χρόνον.λείπεται δὲ λέγειν ἐναλλάξ εἶναι τῇ κινήσει τὸ θάττον καὶ τὸ βραδύτερον· 5 τῷτο δὲ παντελῶς ἄλογον καὶ πλάσματι ὅμοιον. ἔτι δὲ καὶ τὸ μὴ λανθάνειν ἐπὶ τέτων εὐλογώτερον· εὐαισθητότερα γὰρ τὰ παρ' ἀλλήλα τιθέμενα. ὅτι μὲν ἔν. εἰς τε μόνος ἐστὶν οὐρανός, καὶ ἔστος ἀγέννητος καὶ αἰδίδος, ἔτι δὲ κινόμενος ὁμαλῶς, ἐπὶ τοσῷτον ἡμῖν εἰρήσθω.

7 Περὶ δὲ τῶν καλουμένων ἀστρων ἐπόμενον ἂν εἴη λέγειν, ἐκ τίνων τε συνεστᾶσι καὶ ἐν ποίοις σχήμασι καὶ τίνες αἱ κινήσεις αὐτῶν. εὐλογώτατον δὲ καὶ τοῖς εἰρημένοισι ἐπόμενον ἡμῖν τὸ ἕκασον τῶν ἄσρων ποιεῖν ἐκ τέτου τῷ σώματος ἐν ᾧ τυγχάνει τὴν φορὰν ἔχον, ἐπειδὴ ἔφαμέν τι εἶναι 15 δὲ κύκλῳ φέρεσθαι πέφυκεν· ὥσπερ γὰρ οἱ πύρινα φάσκοντες εἶναι διὰ τοῦτο λέγουσιν, ὅτι τὸ ἄνω σῶμα πῦρ εἰναί φασι, ὡς εὐλογον ἂν ἕκασον συνεστᾶναι ἐκ τούτων ἐν οἷς ἕκασον ἐστίν, ὁμοίως καὶ ἡμεῖς λέγομεν. ἢ δὲ θερμότης ἀπ' αὐτῶν καὶ τὸ φῶς γίνεται παρεκτριβομένου τῷ ἀέρος ὑπὸ 20 τῆς ἐκείνων φορᾶς. πέφυκε γὰρ ἡ κίνησις ἐκπυρᾶν καὶ ζύλα καὶ λίθους καὶ σίδηρον· εὐλογώτερον οὖν τὸ ἐγγύτερον τοῦ πυρός, ἐγγύτερον δὲ ὁ ἀήρ οἶον καὶ ἐπὶ τῶν φερομένων βελῶν· ταῦτα γὰρ αὐτὰ ἐκπυρᾶται οὕτως ὥστε τήκεσθαι τὰς μολυβδίδας, καὶ ἐπεὶ περ αὐτὰ ἐκπυρᾶται, ἀνάγκη καὶ τὸν 25 κύκλῳ αὐτῶν αἶρα τὸ αὐτὸ τῷτο πάσχειν. ταῦτα μὲν οὖν αὐτὰ ἐκθερμαίνεται διὰ τὸ ἐν ἀέρι φέρεσθαι, ὅς διὰ τὴν πληγὴν τῇ κινήσει γίγνεται πῦρ· τῶν δὲ ἄνω ἕκασον ἐν τῇ σφαίρᾳ φέρεται, ὥς· αὐτὰ μὲν μὴ ἐκπυρᾶσθαι, τῷ δ' ἀέρος ὑπὸ τὴν τοῦ κυκλικοῦ σώματος σφαῖραν ὄντος ἀνάγκη 30 φερομένης ἐκείνης ἐκθερμαίνεσθαι, καὶ ταύτῃ μάλιστα ἢ ὁ ἥλιος τετύχηκεν ἐνδεδεμένος. διὸ δὲ πλησιάζοντός τε αὐτοῦ καὶ ἀνίσχοντος καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ὄντος γίγνεται ἡ θερμότης. ὅτι μὲν ἔν. ἕτε πύρινά ἐστιν ἕτ' ἐν πυρὶ φέρεται, ταῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν.

Ἐπεὶ δὲ φαίνεται καὶ τὰ ἄσρα μεθιστάμενα καὶ ὅλος 8 ὁ οὐρανός, ἀναγκαῖον ἦτοι ἡμερῶντων ἀμφοτέρων γίνεσθαι τὴν μεταβολήν, ἢ κινεμένων, ἢ τῷ μὲν ἡμερῶντος τῷ δὲ κινουμένου. ἀμφοτέρα μὲν τοῖνυν ἡμερεῖν ἀδύνατον ἡμερούσης γε τῆς γῆς· ἢ γὰρ ἂν ἐγίγνετο τὰ φαινόμενα. τὴν δὲ γῆν ὑποκείσθω ἡμερεῖν. λείπεται δὲ ἢ ἀμφοτέρα κινεῖσθαι, ἢ τὸ μὲν κινεῖσθαι τὸ δ' ἡμερεῖν. εἰ μὲν ἔν. ἀμφοτέρα κινήσεται, ἄλογον τὸ ταῦτά τάχει τῶν ἄσρων εἶναι καὶ τῶν κύκλων· ἕκασον γὰρ ὁμοταχὲς ἔσαι τῷ κύκλῳ καθ' ὃν φέ- 10 ρεται. φαίνεται γὰρ ἅμα τοῖς κύκλοις καθιστάμενα πάλιν εἰς τὸ αὐτό. συμβαίνει ἔν. ἅμα τό τε ἄσρον διεληλυθῆναι τὸν κύκλον καὶ τὸν κύκλον ἐννέχθαι τὴν αὐτῇ φορᾷ, διεληλυθότα τὴν αὐτῇ περιφέρειαν. ἐκ ἑστὶ δ' εὐλογον τὸ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν τὰ τάχει τῶν ἄσρων καὶ τὰ μεγέθει τῶν 15 κύκλων. τὰς μὲν γὰρ κύκλους ἔθεν ἄτοπον ἀλλ' ἀναγκαῖον ἀνάλογον ἔχειν τὰ τάχει τοῖς μεγέθεσι, τῶν δ' ἄσρων ἕκασον τῶν ἐν τέτοις ὑθαμῶς εὐλογον. εἴτε γὰρ ἐξ ἀνάγκης τὸ τὸν μείζω κύκλον φερόμενον θάττον ἔσται, δῆλον ὅτι καὶ μετατεθῇ τὰ ἄσρα εἰς τὰς ἀλλήλων κύκλους, τὸ μὲν ἔσαι 20 θάττον τὸ δὲ βραδύτερον· ἔτω δ' ἐκ ἂν ἔχοιεν οἰκειᾶν κινήσιν, ἀλλὰ φέροντ' ἂν ὑπὸ τῶν κύκλων. εἴτε ἀπὸ ταυτομάτου συνέπεσεν, οὐδ' οὕτως εὐλογον ὥς· ἐν ἅπασιν ἅμα τόν τε κύκλον εἶναι μείζω καὶ τὴν φορὰν θάττω τῷ ἐν αὐτῷ ἄσρῳ· τὸ μὲν γὰρ ἐν ἡ δύο τῷτον τὸν τρόπον ἔχειν ἔθεν 25 ἄτοπον, τὸ δὲ πάνθ' ὁμοίως πλάσματι ἔοικεν. ἅμα δὲ καὶ ἐκ ἑστὶν ἐν τοῖς φύσει τὸ ὡς ἔτυχε, ἔδδ' τὸ πανταχῶς καὶ πᾶσιν ὑπάρχον τὸ ἀπὸ τύχης. ἀλλὰ μὴν πάλιν εἰ οἱ μὲν κύκλοι μένουσιν, αὐτὰ δὲ τὰ ἄσρα κινεῖται, ταῦτα καὶ ὁμοίως ἔσαι ἀλόγα· συμβήσεται γὰρ θάττον κινεῖσθαι τὰ 30 ἔξω, καὶ τὰ τάχει εἶναι κατὰ τὰ μεγέθει τῶν κύκλων. ἐπεὶ τοῖνυν ἔτ' ἀμφοτέρα κινεῖσθαι εὐλογον ἔτε τὸ ἄσρον μόνον, λείπεται τὰς μὲν κύκλους κινεῖσθαι, τὰ δὲ ἄσρα ἡμερεῖν καὶ ἐνδεδεμένα τοῖς κύκλοις φέρεσθαι· μόνως γὰρ ἔτως ἔθεν ἄλογον συμβαίνει· τό τε γὰρ θάττον εἶναι τῷ μείζονος κύ- 35 κλου τὸ τάχος εὐλογον περὶ τὸ αὐτὸ κέντρον ἐνδεδεμένων

1. χρόνῳ om E. || 3. τε om M. || 5. ἐναλλάξιν (omisso εἶναι) E. || τὴν κίνησιν εἰς τὸ M. || 8. τε om F. || ἐστὶν om M. || ὁ οὐρανός HLM. || 13. δὲ FL. || 14. ἐκ τῷ αὐτῷ σώματος HM. || 15. ἐπεὶ δὲ E. || 16. πέφυκε φέρεσθαι H. || 18. ὃν om E. || 20. παρεκτριβομένου L. || 21. καὶ τὰ ζύλα H. || 22. σίδηρα F. || 23. ὁ om E. || 24. αὐτὰ τε ἐκπ. F. || 25. μολυβδίδας HLM, μολυβδίδας E. || περ om HM. || αὐτὰ ἐκπυρᾶνται L. || 26. ταυτὸ M. || τῷτο om L. || 27. αὐτὰ om EL. || δὲ] ὅσω L. || 28. δὴ F. || 30. κύκλου E, κύκλω FL. || 31. θερμαίνεσθαι F. || 32. δὴ om HM. || 33. ἡμῶν EM. || ἢ] καὶ F. || 34. ἐδδ' EL. || 5. γε om F. || ἐδδ' γὰρ F. || γνωμένα L. || 6. δὴ] δι E, δ' HL. || ἢ post δὴ om EF. || 7. ἐν om F. || κινήσεται L, κινεῖται M. || 9. γὰρ δὴ ὁμ. EL. || ἐστὶ F. || ὁ E. || 12. ἐνέχθαι EL. || 13. αὐτῷ om EH. || 14. ἄσρων E. || 15. ἀλλ' ἀλλὰ καὶ FL. || 17. τῶν om FHM. || 18. μείζονα F. || 23. μείζονα (supra posito ω) F. || θάττον L. || τῶν — ἄσρων M. || 28. μένουσιν οἱ αὐτοὶ αὐτὰ M. || τὰ αὐτὰ EFHLM. || 31. ἄσρων] ἕτερον EL. || 33. περιφέρεσθαι F. || γὰρ] γὰρ ἂν L. || ἐδδ' ἔτως F. || 34. συμβαίνει L. || 35. τὸ ante τάχος om HM et corr F.

(ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ μείζον σῶμα βάττον· φέρεται τὴν οἰκίαν φορὰν, ὥτως καὶ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις· μείζον γὰρ τῶν ἀφαιρουμένων ὑπὸ τῶν ἐκ τῆ κέντρου τὸ τοῦ μείζονος κύκλου τμήμα, ὥς· εὐλόγως ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ ὁ μείζων περιοισθήσεται κύκλος), τό τε μὴ διασπᾶσθαι τὸν ἕρῶν διὰ τε τῆτο συμβήσεται καὶ ὅτι δέδεικται συνεχῆς ὂν τὸ ὅλον· ἔτι δ' ἐπεὶ σφαιροειδῆ τὰ ἄσρα, καθάπερ οἱ τ' ἄλλοι φασὶ καὶ ἡμῖν ὁμολογούμενον εἰπεῖν, ἐξ ἐκείνου γε τῆ σώματος γενῶσιν. τῆ δὲ σφαιροειδοῦς δύο κινήσεις εἰσι· καθ' αὐτό, κύλισις καὶ δῆνσις. εἴπερ, ἔν κινῶντο τὰ ἄσρα δι' αὐτῶν, τὴν ἐτέραν ἂν κινῶντο τέταν· ἀλλ' ὑδετέραν φαίνεται. δινόμενα μὲν γὰρ ἔμενεν ἂν ἐν ταύτῳ καὶ ἔμετέβαλλε τὸν τόπον, ὅπερ φαίνεται τε καὶ πάντες φασίν· ἔτι δὲ πάντα μὲν εὐλογον τὴν αὐτὴν κίνησιν κινεῖσθαι, μόνος δὲ δοκεῖ τῶν ἄσρων ὁ ἥλιος τῆτο δρᾶν, ἀνατέλλων· ἡ δὲ δύναμις, καὶ ἔτος ἔ δι' αὐτὸν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόσασιν τῆς ἡμετέρας ὄψεως· ἡ γὰρ ὄψις ἀποτενιμένη μακρὰν ἐλίσσεται διὰ τὴν ἀσθένειαν. ὅπερ· αἴτιον ἴσως καὶ τῆ σῆλβειν φαίνεται τοὺς ἀσέρας τοὺς ἐνδεδεμένους, τὰς δὲ πλάνητας μὴ σῆλβειν· οἱ μὲν γὰρ πλάνητες ἐγγύς εἰσιν, ὥς· ἐγκρατὴς ἔσα πρὸς αὐτὰς ἀφικνεῖται ἡ ὄψις· πρὸς δὲ τὰς μένοντας κραδαίνεται διὰ τὸ μῆκος, ἀποτενιμένη πόρρω λίαν. ὁ δὲ τρόμος αὐτῆς ποιεῖ τῆ ἄσρου δοκεῖν εἶναι τὴν κίνησιν· οὐθεν γὰρ διαφέρει κινεῖν τὴν ὄψιν ἢ τὸ ὁρώμενον· ἀλλὰ μὴν ὅτι οὐδὲ κυλίσεται τὰ ἄσρα, φανερόν· τὸ μὲν γὰρ κυλίσ- μενον στρέφεσθαι ἀνάγκη, τῆς δὲ σελήνης αἰεὶ δῆλόν ἐστι τὸ καλῶμενον πρόσωπον. ὥς· ἐπεὶ κινόμενα μὲν δι' αὐτῶν τὰς οἰκίας κινεῖσθαι κινήσεις εὐλογον, ταύτας δ' οὐ φαίνεται κινόμενα, δῆλον ὅτι ἐκ ἂν κινῶντο δι' αὐτῶν· πρὸς δὲ τέτοις, ἄλογον τὸ μὴθεν ὄργανον αὐτοῖς ἀποδῆναι τὴν φύσιν πρὸς τὴν κίνησιν· οὐθεν γὰρ ὡς ἔτυχε ποιεῖ ἡ φύσις, ἐδὲ τῶν μὲν ζώων φροντίσαι, τῶν δ' ἔτω τιμίον· ὑπεριδεῖν, ἀλλ' ἔοικεν ὥσπερ ἐπίτηδες ἀφελεῖν πάντα δι' ὧν ἐνεδέχετο προῖέναι καθ' αὐτά, καὶ ὅτι πλείστον ἀποσῆναι τῶν ἐχόντων ὄργανα πρὸς κινήσιν. διὸ καὶ εὐλόγως ἂν δόξειεν ὅ

ἅλος ἕρῶν σφαιροειδὴς εἶναι καὶ ἕκασον τῶν ἄσρων· πρὸς μὲν γὰρ τὴν ἐν τῷ αὐτῷ κίνησιν ἢ σφαῖρα τῶν σχημάτων χρησιμώτατον (ἔτω γὰρ ἂν καὶ τάχιστα κινῶντο καὶ μάλιστα κατέχει τὸν αὐτὸν τόπον), πρὸς δὲ τὴν εἰς τὸ πρόσθεν ἀχρηστότατον· ἦκιστα γὰρ ὅμοιον τοῖς δι' αὐτῶν κινήτικοις· ἐδὲν γὰρ ἀπρητῆμένον ἔχει ἐδὲ προέχον, ὥσπερ τὸ εὐθύγραμμον, ἀλλὰ πλείστον ἀφέστηκε τῷ σχήματι τῶν πορευτικῶν σωμάτων. ἐπεὶ ἔν δὲ τὸν μὲν ἕρῶν κινεῖσθαι τὴν ἐν αὐτῷ κίνησιν, τὰ ἄλλα δ' ἄσρα μὴ προῖέναι δι' αὐτῶν, εὐλόγως ἂν ἐκάτερον εἴη σφαιροειδές· οὕτω γὰρ μάλιστα τὸ μὲν κινῆσεται τὸ δ' ἡρεμήσει.

Φανερόν δ' ἐκ τῶν ὅτι καὶ τὸ φάναι γίνεσθαι φερόμενων ἀρμονίαν, ὡς συμφῶνων γινόμενων τῶν ψόφων, κομφῶς μὲν εἴρηται καὶ περιττῶς ὑπὸ τῶν εἰπόντων, οὐ μὴν ἔτως ἔχει ἀληθές. δοκεῖ γὰρ τισιν ἀναγκαῖον εἶναι τηλικύτων φερομένων σωμάτων γίνεσθαι ψόφον, ἐπεὶ καὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἔτε τοὺς ὄγκους ἐχόντων ἴσους ἔτε τοιούτῳ τάχει φερομένων· ἡλίου δὲ καὶ σελήνης, ἔτι τε τοσούτων τὸ πλῆθος ἄσρων καὶ τὸ μέγεθος φερομένων τῷ τάχει τοιαύτην φορὰν ἀδύνατον μὴ γίνεσθαι ψόφον ἀμήχανόν τινα τὸ μέγεθος. ὑποβέμενοι δὲ ταῦτα καὶ τὰς ταχυτήτας ἐκ τῶν ἀποσάσεων ἔχειν τὰς τῶν συμφωνιῶν λόγους, ἐναρμόνιον φασὶ γίνεσθαι τὴν φωνὴν φερομένων κύκλῳ τῶν ἄσρων. ἐπεὶ δ' ἄλογον ἐδοκεῖ τὸ μὴ συνακοῦειν ἡμᾶς τῆς φωνῆς ταύτης, αἴτιον τέτε φασίν εἶναι τὸ γιγνομένοις εὐθὺς ὑπάρχειν τὸν ψόφον, ὥς μὴ διάδηλόν εἶναι πρὸς τὴν ἐναντίαν σιγῇ· πρὸς ἀλλήλα γὰρ φωνῆς καὶ σιγῆς εἶναι τὴν διάγνωσιν, ὥς καθάπερ τοῖς χαλκοτύποις διὰ συνήθειαν οὐθεν δοκεῖ διαφέρειν, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ταῦτο συμβαίνειν. ταῦτα δὲ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἐμμελῶς μὲν λέγεται καὶ μουσικῶς, ἀδύνατον δὲ τέτον ἔχειν τὸν τρόπον· ἔ γὰρ μόνον τὸ μὴθεν ἀκχεῖν ἄτοπον, περὶ ἔ λύνειν ἐγχειρῶσι τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴθεν πάσχειν χωρὶς αἰσθήσεως. οἱ γὰρ ὑπερβάλλοντες ψόφοι διακινᾶσι καὶ τῶν ἀψύχων σωμάτων τὰς ὄγκους, οἷον ὁ τῆς βροντῆς δίσησι λίθος καὶ

1. φέρεται βάττον *H*. || 3. ἀφαιρουμένην *E*. || ἐκ *om F*. || 4. κύκλου *om E*. || 5. διασπᾶσθαι *FHM*. || 6. διότι *F*. || 7. ἐπειδὴ *EL*. || 9. δὲ *om M*. || 10. κινεῖται *FHM*. || 11. ἂν *om F*. || κινῶντο *M*. || ὑδετέραν εἶναι φ. *pr F*. || 12. μὲν *om M*. || ἂν ἔμενεν *E*, ἂν ἔμενεν *F*, ἔμενεν ἂν *H*, ἔμενεν *L*. || μετέβαλλε *H*. || 13. τὸν *om EH*. || ὅπερ κινόμενα φαίνεται *F*. || τε *om EL*. || 14. κινεῖσθαι κινήσιν *F*. || 15. τοῦτο τὸ δινεῖσθαι δρᾶν *pr F*. || ἢ καὶ *HM*. || 17. ἐλίσσεται *L*. || 18. ἴσως αἴτιον *M*. || 19. τοὺς *post ἄς. om L*. || 23. οὐδὲ *M*. || 25. κυλούμενον *F*. || 28. κινήσεις κινεῖσθαι *HM*. || 30. αὐτοῖς ὄργανον *M*. || 34. αὐτὸ *E*. || ἐχόντων *om E*.

1. ἅλος *om M*. || σφαῖρ. ἂν εἶναι *M*. || 2. ταυτῶ *M*, ἐαυτῶ *H*. || 3. καὶ *post ἂν om HM*. || 4. αὐτοῦ *H*, αὐτοῦ *F*. || 5. ἐαυτῶν *M*. || 6. προσεχῆς *EL*. || 9. ἐαυτῶ *E*, τῷ αὐτῷ *F*. || ἄλλα *om HM*. || δ' *om F*. || προῖέναι δι' ἐαυτῶν *E*. || 11. κινήσει *γρ M*. || 18. δὲ] *codices τε*. || τε] δὲ *FHLM*. || 19. τοσαύτην *F*. || 21. ἐκ *om E*. || 23. γίνεσθαι φασὶ *FHM*. || 24. δοκεῖ *EL*. || τῆς φωνῆς *om E*. || 25. γινόμεναι *H*, γινόμενῳ *M*, γινόμενον *E*. || 30. λέγεται] εἴρηται *E*. || 32. τὴν αἰτίαν ἐγχειροῦσιν *HM*. || 33. τὸ *om E*. || μὴδὲ *M*. || 35. δίσησι καὶ λίθους καὶ *H*.

τὰ καρτερώτατα τῶν σωμάτων. τούτων δὲ φερόμενων, καὶ
τῷ ψόφῳ διόντος πρὸς τὸ φερόμενον μέγεθος, πολλαπλά-
σιον μέγεθος ἀναγκαῖον ἀφικνεῖσθαι τε δεῦρο καὶ τὴν ἰσχύ-
ν ἀμύχανον εἶναι τῆς βίας. ἀλλ' εὐλόγως ἔτ' ἀκούμεν οὔτε
πάσχοντα φαίνεται τὰ σώματα βίαιον. οὐδὲν πάθος, διὰ
τὸ μὴ ψοφεῖν. ἅμα δ' ἐς τό τ' αἴτιον τέτων δῆλον, καὶ
μαρτύριον τῶν εἰρημένων ἡμῖν λόγων, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς· τὸ
γὰρ ἀπορήθεν καὶ ποιῆσαν τὸς Πυθαγορείους φάναί γίγνε-
σθαι συμφωνίαν τῶν φερομένων ἡμῖν ἐστὶ τεκμήριον. ὅσα
μὲν γὰρ αὐτὰ φέρεται, ποιεῖ ψόφον καὶ πληγὴν· ὅσα δ'
ἐν φερομένῳ ἐνδέδεται ἢ ἐνυπάρχει, καθάπερ ἐν τῷ πλοῖῳ
τὰ μόρια, ἔχ' οἷον τε ψοφεῖν, οὐδ' αὖ τὸ πλοῖον, εἰ φέ-
ροιο ἐν ποταμῷ. καίτοι τὸς αὐτοὺς λόγους ἂν ἐξείη λέ-
γειν, ὡς ἄτοπον εἰ μὴ φερόμενος ὁ ἰστός καὶ ἡ πρύμνα
ποιεῖ ψόφον πολὺν τηλικαύτης νεώς, ἢ πάλιν αὐτὸ τὸ
πλοῖον κινούμενον. τὸ δ' ἐν μὴ φερομένῳ φερόμενον ποιεῖ
ψόφον· ἐν φερομένῳ δὲ συνεχὲς καὶ μὴ ποιοῦντι πληγὴν
ἀδύνατον ψοφεῖν. ὥστ' ἐνταῦθα λεκτέον ὡς εἴπερ ἐφέρετο
τὰ σώματα τέτων εἴτ' ἐν ἀέρος πλήθει κεχυμένῳ κατὰ τὸ
πᾶν εἴτε πυρός, ὥσπερ πάντες φασὶν, ἀναγκαῖον ποιεῖν
ὑπερφύᾳ τῷ μεγέθει τὸν ψόφον, τούτου δὲ γινόμενου καὶ
δεῦρ' ἀφικνεῖσθαι καὶ διακναίειν. ὥς· ἐπεὶ περ οὐ φαίνεται
τέτο συμβαίνειν, ἔτ' ἂν ἐμψυχον ἔτε βίαιον φέροιο φορὰν
ἔθεν αὐτῶν, ὥσπερ τὸ μέλλον ἐσσεῖσθαι προνοήσεως τῆς φύ-
σεως, ὅτι μὴ τέτον τὸν τρόπον ἐχέσης τῆς κινήσεως οὐδὲν
ἂν ἦν τῶν περὶ τὸν δεῦρό τόπον ὁμοίως ἔχον. ὅτι μὲν οὖν
σφαιροειδῇ τὰ ἄστρα καὶ ὅτι οὐ κινεῖται δι' αὐτῶν, εἴ-
ρηται.

Περὶ δὲ τῆς τάξεως αὐτῶν, ὃν μὲν τρόπον ἕκαστον
κεῖται τῷ τὰ μὲν εἶναι πρότερα τὰ δ' ὕστερα, καὶ πῶς
ἔχει πρὸς ἀλλήλα τοῖς ἀποσήμασι, ἐκ τῶν περὶ ἀστρο-
λογίαν θεωρεῖσθαι· λέγεται γὰρ ἰκανῶς. συμβαίνει δὲ κατὰ
λόγον γίγνεσθαι τὰς ἑκάστου κινήσεις τοῖς ἀποσήμασι τῷ
τὰς μὲν εἶναι θάττους τὰς δὲ βραδυτέρας· ἐπεὶ γὰρ ὑπό-
κειται τὴν μὲν ἐσχάτην τῷ ἕρᾳ περιφορὰν ἀπλὴν τ' εἶναι

καὶ ταχίστην, τὰς δὲ τῶν ἄλλων βραδυτέρας τε καὶ πλείους
(ἕκασον γὰρ ἀντιφέρεται τῷ οὐρανῷ κατὰ τὸν αὐτοῦ κύ-
κλον), εὐλογον ἤδη τὸ μὲν ἐγγυτάτῳ τῆς ἀπλῆς καὶ πρῶ-
της περιφορᾶς ἐν πλείῳ χρόνῳ διέναι τὸν αὐτὸν κύκλον,
τὸ δὲ πορρωτάτῳ ἐν ἐλαχίσῳ, τῶν δ' ἄλλων αἰετὸν τὸ ἐγ-
γύτερον ἐν πλείονι, τὸ δὲ πορρωτέρω ἐν ἐλάττω. τὸ μὲν
γὰρ ἐγγυτάτῳ μάλιστα κρατεῖται, τὸ δὲ πορρωτάτῳ πάν-
των ἥκιστα διὰ τὴν ἀπόστασιν· τὰ δὲ μεταξὺ κατὰ λό-
γον ἤδη τῆς ἀποστάσεως, ὥσπερ καὶ δεικνύουσιν οἱ μα-
θηματικοί.

Τὸ δὲ σχῆμα τῶν ἄσρων ἑκάστου σφαιροειδὲς μά-
λιστα· ἂν τις εὐλόγως ὑπολάβοι. ἐπεὶ γὰρ δέδεικται ὅτι οὐ
πεφύκασιν κινεῖσθαι δι' αὐτῶν, ἢ δὲ φύσις οὐδὲν ἀλόγως
οὐδὲ μάτην ποιεῖ, ὅδῃλον ὅτι καὶ σχῆμα τοῖσιν ἀπέδωκε
τοῖς ἀκινήτοις ὃ ἥκιστα ἐστὶ κινήτικόν. ἥκιστα δὲ κινήτικόν ἢ
σφαῖρα διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ὄργανον πρὸς τὴν κίνησιν. ὥς
δῆλον ὅτι σφαιροειδῇ ἂν εἴη τὸν ὄγκον. ἔτι δ' ὁμοίως μὲν
ἅπαντα καὶ ἐν, ἢ δὲ σελήνῃ δεικνύται διὰ τῶν περὶ τὴν
ὄψιν ὅτι σφαιροειδῆς· οὐ γὰρ ἂν ἐγίνετο αὐξανομένη καὶ
φθίνουσα τὰ μὲν πλείεα μηναιοειδῆς ἢ ἀμφικυρτός, ἅπαζ
δὲ διχότομος. καὶ πάλιν διὰ τῶν ἀστρολογικῶν, ὅτι ἐκ ἂν
ἦσαν αἱ τῆς ἡλίου ἐκλείψεις μηναιοειδεῖς. ὥς· εἴπερ ἐν τοιοῦ-
τόν, δῆλον ὅτι καὶ τὰλλα ἂν εἴη σφαιροειδῇ.

Διούτῳ δ' ἀπορίαν ἔσταιν, περὶ ὧν εἰκότως ἂν ὀρίσσοιεν
ἀπορήσειε, πειρατέον λέγειν τὸ φαινόμενον, αἰδοῦς ἀξίαν
εἶναι νομίζοντας τὴν προθυμίαν μᾶλλον ἢ θράσους, εἰ τις
διὰ τὸ φιλοσοφίας διψῇ καὶ μικρὰς εὐπορίας ἀγαπᾷ
περὶ ὧν τὰς μεγίστας ἔχομεν ἀπορίας· ἐστὶ δὲ πολλῶν ὄν-
των τοιούτων ἔχ' ἥκιστα θαυμαστόν, διὰ τίνα ποτ' αἰτίαν ἐκ
αἰετὸν πλείον ἀπέχονται τῆς πρώτης φορᾶς κινεῖται πλείους
κινήσεις, ἀλλὰ τὰ μεταξὺ πλείεας. εὐλογον γὰρ ἂν δό-
ξειεν εἶναι τοῦ πρώτου σώματος μίαν κινουμένου φορὰν τὸ
πλησιαίτατον ἐλαχίστας κινεῖσθαι κινήσεις, οἷον δύο, τὸ δ'
ἐχόμενον τρεῖς ἢ τίνα ἄλλην τοιαύτην τάξιν. νῦν δὲ συμ-
βαίνει τέναντιον· ἐλάττους γὰρ ἥλιος καὶ σελήνη κινούνται

1. καρτερώτατα *L.* || 3. μέγεθος *om HM et corr F.* || 8. φάναί τι γίγνεσθαι *L.* || 9. τὴν συμφωνίαν *F.* || ἐστὶ *om E.* || 10. γὰρ καὶ αὐτὰ *F.* || 12. αὐτὸ *HM.* || 14. ἄτοπος *M.* || 15. νῆς *M.* || 17. ποιοῦν *FHM.* || 18. ἐφέροιο *F.* || 20. ὑπερφύᾳ τῷ μεγέθει ποιεῖν *HM.* || 21. τὸν *om EL.* || 22. εἴπερ *HM.* || 23. ἂν *om HM.* || 25. τῆς κινήσεως ἐχούσης *HM.* || 26. ἂν ἦν] οἷον *E.* || δεῦρο] δεύτερον *M.* || 29. ἕκαστα *EM,* ἕκασον αὐτῶν *F.* || 30. κινεῖται *EHLM.* || 31. περὶ] πρὸς *M.* || ἀστρολογίας *F.* || 35. περιφορὰν τοῦ οὐρανοῦ *M.*

1. τε *om F.* || 3. τὸ τὰ μὲν ἐγγύτατα *F.* || 5. αἰετὸν τὸ ἐγγύτερον αἰετὸν *EL.* || 11. ἀστέρων *H.* || 12. ὑπολάβοι εὐλόγως *F.* || 13. ἐαυτῶν *F.* || 14. ἀποδεδωκε *F.* || 16. μὴ δὲ ἐν *H.* || ἔχειν ἐν ὄργανον *M.* || 17. σφαιροειδῇ δηλονότι ἂν εἴη τὰ ἄστρα κατὰ τὸν ὄγκον *H.* || 20. ἦ] καὶ *F.* || 22. μηναιοειδῆς *M.* || εἴπερ ἐστὶν ἐν *F.* || 24. ἀπορίαν ἔσταιν *F.* || ἂν *om E.* || ὀρίσσοιεν ἀντὶ εἰκότως *H.* || 27. διψᾷ *M.* || 28. ἔτι *FHLM.* || 31. κινήσεις] φορὰς *F.* || ἂν *om H.* || εἶναι δόξειεν *FHM.* || 35. γὰρ δ' ἥλιος καὶ ἡ σ. κινεῖται *FHM.*

κινήσεις ἢ τῶν πλανωμένων ἄσρων ἓνα· καίτοι πορρώτερον
τῷ μέσῳ καὶ πλησιαίτερον τῷ πρώτῳ σώματός εἰσιν αὐ-
τῶν. δῆλον δὲ τοῦτο περὶ ἐνίων καὶ τῇ ὄψει γέγονεν· τὴν
γὰρ σελήνην ἐωράκαμεν διχότομον μὲν ἔσαν, ὑπελθούσαν
δὲ τὸν ἀστέρα τὸν Ἄρεος, καὶ ἀποκρυφθέντα μὲν κατὰ τὸ
μέλαν αὐτῆς, ἐξελθόντα δὲ κατὰ τὸ φανὸν καὶ λαμπρόν·
ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀσέρας λέγουσιν· οἱ πάλαι
τετηρηκότες ἐκ πλείων ἐτῶν Αἰγύπτιοι καὶ Βαβυλώνιοι,
παρ' ὧν πολλὰς πίστεις ἔχομεν περὶ ἐκάστου τῶν ἄσρων.
τῆτό τε δὴ δικαίως ἀπορήσειεν ἂν τις, καὶ διὰ τίνα ποτ'
αἰτίαν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ φορᾷ τοσούτον ἐσιν ἄσρων πλήθος
ὥς τῶν ἀναριθμήτων εἶναι δοκεῖν τὴν πᾶσαν τάξιν, τῶν δ'
ἄλλων ἐν χωρὶς ἕκαστον, δύο δ' ἢ πλείω ἔφαινεται ἐν τῇ
αὐτῇ ἐνδεδεμένα φορᾷ. περὶ δὴ τῶν ζητεῖν μὲν καλῶς
ἔχει καὶ τὴν ἐπὶ πλείον σύνεσιν, καίπερ μικρὰς ἔχοντας
ἀφορμὰς καὶ τοσαύτην ἀπόστασιν ἀπέχοντας τῶν περὶ αὐτὰ
συμβαίνοντων· ὅμως δ' ἐκ τῶν τοιούτων θεωρῶσιν ἔδεν ἄλο-
γον ἂν δόξειεν εἶναι τὸ νῦν ἀπορέμενον. ἀλλ' ἡμεῖς ὡς περὶ
σωμάτων αὐτῶν μόνον, καὶ μονάδων τάξιν μὲν ἐχόντων,
ἀψύχων δὲ πάμπαν, διανοούμεθα· δεῖ δ' ὡς μετεχόντων
ὑπολαμβάνειν πράξεως καὶ ζωῆς· ἔτω γὰρ ἔθεν δόξει πα-
ράλογον εἶναι τὸ συμβαῖνον. εἴκοι γὰρ τῷ μὲν ἄριστα ἔχοντι
ὑπάρχειν τὸ εὖ ἄνευ πράξεως, τῷ δ' ἐγγύτατα διὰ ὀλίγης
καὶ μιᾶς, τοῖς δὲ πορρωτάτῳ διὰ πλείονων, ὥσπερ ἐπὶ σώ-
ματος τὸ μὲν ἔδεν γυμναζόμενον εὖ ἔχει, τὸ δὲ μικρὰ πε-
ριπατήσαν, τῷ δὲ καὶ δρόμου δεῖ καὶ πάλης καὶ κούσεως,
πάλιν δ' ἐτέρῳ ἔδ' ὅποσάν ποῦντι τῆτό γ' ἂν ἔτι ὑπάρξαι
τάγαθόν, ἀλλ' ἕτερον τι. ἔστι δὲ τὸ κατορθῶν χαλεπὸν ἢ τὸ
πολλὰ ἢ τὸ πολλάκις, οἷον μυρὶς ἀσραγάλης Χίς βαλεῖν
ἀμήχανον, ἀλλ' ἓνα ἢ δύο ῥᾶον. καὶ πάλιν ὅταν τοδὶ μὲν δέη
τῷ δ' ἕνεκα ποιῆσαι, τῆτο δ' ἄλλου καὶ τῆτο ἐτέρου, ἐν μὲν
ἐνὶ ἢ δυσὶ ῥᾶον ἐπιτυχεῖν, ὅσω δ' ἂν διὰ πλείονων, χαλε-

πώτερον. διὸ δεῖ νομίζειν καὶ τὴν τῶν ἄσρων πρᾶξιν εἶναι
τοιαύτην οἷα περὶ ἢ τῶν ζώων καὶ φυτῶν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα
αἱ τῷ ἀνθρώπου πλεῖσαι πράξεις· πολλῶν γὰρ τῶν εὖ δύ-
ναιται τυχεῖν, ὥς πολλὰ πράττει, καὶ ἄλλων ἕνεκα. τῷ
δ' ὡς ἄριστα ἔχοντι ἔθεν δεῖ πράξεως· ἔστι γὰρ αὐτὸ τὸ ἔ
ἕνεκα, ἢ δὲ πράξις αἰεὶ ἐσιν ἐν δυσὶν, ὅταν καὶ ἔ ἕνεκα ἢ
καὶ τὸ τέτοιον ἕνεκα. τῶν δ' ἄλλων ζώων ἐλάττους, τῶν δὲ
φυτῶν μικρά τις καὶ μία ἴσως· ἢ γὰρ ἐν τί ἐσιν ἔ τύχοι
ἂν, ὥσπερ καὶ ἄνθρωπος, ἢ καὶ τὰ πολλὰ πάντα πρὸ ὁδοῦ
ἐστὶ πρὸς τὸ ἄριστον. τὸ μὲν ἔν ἔχει καὶ μετέχει τῷ ἀρίστῳ,
τὸ δ' ἀφικνεῖται ἐγγύς-δι' ὀλίγων, τὸ δὲ διὰ πολλῶν, τὸ
δ' ἔδ' ἐγχειρεῖ, ἀλλ' ἵκανόν εἰς τὸ ἐγγύς τῷ ἐσχατοῦ ἐλ-
θεῖν, οἷον εἰ ὑγίεια τέλος. τὸ μὲν δὴ αἰεὶ ὑγιαίνει, τὸ δ'
ἰσχυανθέν, τὸ δὲ δραμὸν καὶ ἰσχυανθέν, τὸ δὲ καὶ ἄλλο τι
πρᾶξαν τῷ δραμεῖν ἕνεκα, ὥς πλείους αἱ κινήσεις. ἕτερον
δ' ἀδυνατεῖ πρὸς τὸ ὑγιαίνει ἐλθεῖν, ἀλλὰ πρὸς τὸ δραμεῖν
μόνον ἢ ἰσχυανθῆναι· καὶ τῶν θάτερον τέλος αὐτοῖς. μά-
λιστα μὲν γὰρ ἐκείνου τυχεῖν ἄριστον πᾶσι τῷ τέλους· εἰ δὲ
μή, αἰεὶ ἄμεινόν ἐσιν ὅσω ἂν ἐγγύτερον ἢ τοῦ ἀρίστου. καὶ
διὰ τοῦτο ἢ μὲν γῆ ὅλως ἔ κινεῖται, τὰ δ' ἐγγύς ὀλίγας
κινήσεις· ἔ γὰρ ἀφικνεῖται πρὸς τὸ ἐσχατον, ἀλλὰ μέχρι
οὔτου δύναται τυχεῖν τῆς θειοτάτης ἀρχῆς. ὁ δὲ πρῶτος οὐ-
ρανὸς εὐθὺς τυγχάνει διὰ μιᾶς κινήσεως. τὰ δ' ἐν μέσῳ τῷ
πρώτῳ καὶ τῶν ἐσχατῶν ἀφικνεῖται μὲν, διὰ πλείονων δ'
ἀφικνεῖται κινήσεων. περὶ δὲ τῆς ἀπορίας ὅτι κατὰ μὲν
τὴν πρώτην μίαν ἔσαν φορὰν πολὺ πλήθος συνέστηκεν ἄσρων,
τῶν δ' ἄλλων χωρὶς ἕκαστον εἰλήφεν ἰδίας κινήσεις, δι' ἐν
μὲν ἂν τις πρῶτον εὐλόγως οἰηθείη τῷ ὑπάρχειν· νοῆσαι
γὰρ δεῖ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκάστης πολλὴν ὑπεροχὴν
εἶναι τῆς πρώτης πρὸς τὰς ἄλλας, εἴη δ' ἂν ἥδε συμβαί-
νουσα κατὰ λόγον· ἢ μὲν γὰρ πρώτη μία ἔσα πολλὰ κι-
νεῖ τῶν σωμάτων τῶν θείων, αἱ δὲ πολλὰ οὕσαι ἐν μόνον

2. αὐτῶν εἰσιν *F*. || 4. σελήνην] ὕλην ἢ *E*. || ὑπελθούσαν *F*. || 5. τῶν ἀσέρων τὸν τῷ *FHM*, τῶν ἄσρων τῷ *L*. || ἄρεως *M*. || ἀποκρυ-
φέντα *E*. || 6. φανερόν *H*. || 7. οἱ παρατετηρηκότες *FHM*. || 8. πλείων αἰτωλῶν ἐτῶν *F*. || 10. δὴ *om EM*. || καὶ ὅτι διὰ *M*. ||
11. φορᾷ *om F*. || 12. τῶν δ'] ἐπὶ δὲ τῶν *FHM*. || 13. δ'] τε *L*. || 14. δὴ] μὲν δὴ *L*, δὲ *FH*. || 15. πλεόν *L*, πλείω *F*. ||
ἔχοντα ἀφορμὰς *M*, ἀφορμὰς ἔχοντας *H*. || 16. ἀπέστασιν *om L*. || 17. δ' ἐκ τῶν τοιούτων] ἐκ τῶν δὲ *EL*. || 18. εἶναι *om FM*. ||
19. αὐτῶν μόνων *F*, μόνον αὐτῶν *HM*. || 20. πάντη *M*. || 21. δόξειεν εἶναι παράλογον *H*, παράλογον εἶναι δόξειε *F*, ἂν παράλογον εἶναι δό-
ξειε *M*. || 23. εὖ *om E*. || 24. πορρωτάτα *M*, πορρωτέρω *EL*. || 25. ἔχειν *EL*. || μικρὰ καὶ π. *M*. || 26. τὸ *L*. || πάλης δεῖ καὶ δρό-
μου *FM*, πάλης καὶ δρόμου *L*. || κινήσεως *FM*. || 28. τὸ *om E*. || τὸ πολλὰ] τὰ πολλὰ *FM*. || 29. κώους *H* et margo *L*, χίους
ἢ κώους *FM*. || βάλλειν *F*. || 30. ἢ] καὶ *H*. || 32. ἢ] καὶ *FHM*. || δύο *M*. || ῥάδιον *EHL*.

1. νομίζειν *om E*. || 2. καὶ τῶν φυτῶν *F*. || 3. τῶν *om E*. || 4. πράττειν *EL*. || 5. ὡς] ἴσως *E*. || αὐτῷ *FHL*. || τὸ *om E*. ||
6. ἐσιν *om F*, ante αἰεὶ ponunt *HM*. || 9. καὶ ὁ ἄνθρωπος *FHM*. || καὶ ἢ *E*. || τὰ ἄλλα πολλὰ *M*, τὰ ἄλλα *F*, τᾶλλα *H*. || ὁδους
pr *E*. || 12. οὐδ' *om E*. || ἐγχειρεῖ *H*. || 13. εἰ] εἰ ἢ *HM*. || δὴ *om FHM*. || 14. ἰσχυανθέν *M*. || 10. ἀε] γε *H*. || ὅσον *F*. ||
21. μέχρις *FHLM*. || 22. οὔτου] ἔ *L*, *om E*. || 23. ἐν τῷ μέσῳ *EM*. || 25. μὲν μετὰ *F*. || 26. τὴν *om pr E*. || 27. ἰδίας εἰλήφε
M. || 29. δεῖ ζωῆς τῆς ἐκάστης καὶ τῆς ἀρχῆς π. *H*. || 30. πρὸς τὰς ἄλλας τῆς πρώτης *F*. || ἥδε] ἢ *E*. || 32. τὸ θεῖον *M*.

ἐκάσῃ· τῶν γὰρ πλανώμενων ἐν ὁτίῃν πλείους φέρεται φο-
ράς. ταύτῃ τε ἢ ἀνισάζει ἡ φύσις καὶ ποιεῖ τινὰ τάξιν,
τῇ μὲν μιᾷ φορᾷ πολλὰ ἀποδοῦσα σώματα, τῷ δ' ἐν
σώματι πολλὰς φοράς· καὶ ἐτι διὰ τὸδε ἐν ἔχουσι σώμα
αἱ ἄλλαι φοραί, ὅτι πολλὰ σώματα κινῶσιν αἱ πρὸ τῆς
τελευταίας καὶ τῆς ἐν ἄστρον ἐχούσης· ἐν πολλαῖς γὰρ
σφαίραις ἡ τελευταία σφαῖρα ἐνδεδεμένη φέρεται, ἐκάσῃ
δὲ σφαῖρα σῶμα τυγχάνει ὄν. ἐκείνης ἂν ἢ κοινὸν εἴη τὸ
ἔργον· αὕτη μὲν γὰρ ἐκάσῃ ἡ ἴδιος φύσει φορά, αὕτη δὲ
οἷον πρόσκειται. παντὸς δὲ πεπερασμένον σώματος πρὸς πε-
περασμένον ἡ δύναμις ἐστίν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν τὴν ἐγκύ-
κλιον φερομένων κινήσιν ἄσρων εἴρηται ποῖ' ἅττα κατὰ τε
τὴν οὐσίαν ἐστὶ καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ περὶ τῆς φοράς
καὶ τῆς τάξεως αὐτῶν.

13 Λοιπὸν δὲ περὶ τῆς γῆς εἰπεῖν, ὅτε τυγχάνει κειμένη, 15
καὶ πότερον τῶν ἡρεμνύτων ἐστίν ἢ τῶν κινουμένων, καὶ περὶ
τῆς σχήματος αὐτῆς. περὶ μὲν ἢ τῆς θέσεως ἢ τὴν αὐτὴν
ἅπαντες ἔχουσι δόξαν, ἀλλὰ τῶν πλείων ἐπὶ τοῦ μέσου
κεῖσθαι λεγόντων, ὅσοι τὸν ὅλον ὕρανὸν πεπερασμένον εἶναι
φασιν, ἐναντίας οἱ περὶ τὴν Ἰταλίαν, καλέμενοι δὲ Πυθα-
γόρειοι λέγουσιν· ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς μέσου πῦρ εἶναι φασί,
τὴν δὲ γῆν ἐν τῶν ἄσρων ὕσαν, κύκλῳ φερομένην περὶ τὸ
μέσον νύκτα τε καὶ ἡμέραν ποιεῖν. ἐτι δ' ἐναντίαν ἄλλην
ταύτη κατασκευάζουσι γῆν, ἣν ἀντίχθονα ὄνομα καλῶσιν,
ἢ πρὸς τὰ φαινόμενα τὰς λόγους καὶ τὰς αἰτίας ζητῶντες,
ἀλλὰ πρὸς τινὰς λόγους καὶ δόξας αὐτῶν τὰ φαινόμενα
προσέλκοντες καὶ πειρώμενοι συγκοσμεῖν. πολλοῖς δ' ἂν
καὶ ἑτέροις συνδόξειε μὴ δεῖν τῇ γῇ τὴν τῆς μέσου χώραν
ἀποδιδόναι, τὸ πιστὸν ἢ ἐκ τῶν φαινομένων ἀθρῆσιν ἀλλὰ
μᾶλλον ἐκ τῶν λόγων. τῷ γὰρ τιμιωτάτῳ οἶονται προσή-
κειν τὴν τιμιωτάτην ὑπάρχειν χώραν, εἶναι δὲ πῦρ μὲν γῆς
τιμιώτερον, τὸ δὲ πέρας τῶν μετὰξυ, τὸ δ' ἔσχατον καὶ
τὸ μέσον πέρας· ὥς' ἐκ τῶν ἀναλογιζόμενοι ἢ οἶονται
ἐπὶ τῆς μέσου κεῖσθαι τῆς σφαίρας αὐτήν, ἀλλὰ μᾶλλον

τὸ πῦρ. ἐτι δ' οἷγε Πυθαγόρειοι καὶ διὰ τὸ μάλιστα προσ-
ήκειν φυλάττεσθαι τὸ κυριώτατον τῆς παντός· τὸ δὲ μέσον
εἶναι τοῖσιν· ὁ Διὸς φυλακὴν ὀνομαζούσι, τὸ ταύτην ἔχον
τὴν χώραν πῦρ, ὥσπερ τὸ μέσον ἀπλῶς λεγόμενον, καὶ τὸ
τοῦ μεγέθους μέσον καὶ τοῦ πράγματος ὃν μέσον καὶ τῆς
φύσεως. καίτοι καθάπερ ἐν τοῖς ζώοις οὐ ταῦτόν τοῦ ζώου
καὶ τῆς σώματος μέσον, ὥτως ὑποληπτέον μᾶλλον καὶ περὶ
τὸν ὅλον ὕρανόν. διὰ μὲν ἢ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔθεν αὐτοὺς
δεῖ θορυβεῖσθαι περὶ τὸ πᾶν, ἔδ' εἰσάγειν φυλακὴν ἐπὶ τὸ
κέντρον, ἀλλ' ἐκεῖνο ζητεῖν τὸ μέσον, ποῖόν τε καὶ πῶς πέ-
φυκεν. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀρχὴ τὸ μέσον καὶ τίμιον, τὸ δὲ τῆς
τόπου μέσον ὅσοι τελευτῇ μᾶλλον ἢ ἀρχῇ· τὸ μὲν γὰρ
ὀριζόμενον τὸ μέσον, τὸ δ' ὀρίζον τὸ πέρας. τιμιώτερον δὲ
τὸ περιέχον καὶ τὸ πέρας ἢ τὸ περαινόμενον· τὸ μὲν γὰρ
ὑλὴ τὸ δ' ὁσία τῆς συστασεώς ἐστίν. περὶ μὲν ἢ τῆς τόπου
τῆς γῆς ταύτην ἔχουσι τινες τὴν δόξαν, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ
μοῆς καὶ κινήσεως· ἢ γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον ἅπαντες ὑπο-
λαμβάνουσιν, ἀλλ' ὅσοι μὲν μὴδ' ἐπὶ τῆς μέσου κεῖσθαι
φασιν αὐτήν, κινεῖσθαι κύκλῳ περὶ τὸ μέσον, ἢ μόνον δὲ
ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίχθονα, καθάπερ εἶπομεν πρότε-
ρον. ἐνίοις δὲ δοκεῖ καὶ πλείω σώματα τοιαῦτα ἐνδέχεσθαι
φέρεσθαι περὶ τὸ μέσον, ἡμῖν δὲ ἄδηλα διὰ τὴν ἐπιπρόσθη-
σιν τῆς γῆς. διὸ καὶ τὰς τῆς σελήνης ἐκλείψεις πλείους ἢ
τὰς τοῦ ἡλίου γίνεσθαι φασιν· τῶν γὰρ φερομένων ἕκαστον
ἀντιφράττει αὐτήν, ἀλλ' ἢ μόνον τὴν γῆν. ἐπεὶ γὰρ ἢ ἐστίν
ἢ γῆ κέντρον, ἀλλ' ἀπέχει τὸ ἡμισφαίριον αὐτῆς ὅλον, οὐ-
θεν κωλύειν οἶονται τὰ φαινόμενα συμβαίνειν ὁμοίως μὴ
κατοικοῦσιν ἡμῖν ἐπὶ τῆς κέντρῳ, ὥσπερ καὶ εἰ ἐπὶ τῆς μέσου
ἦν ἢ γῆ· οὐθεν γὰρ οὐδὲ νῦν ποιεῖν ἐπίδηλον τὴν ἡμίσειαν
ἀπέχοντα ἡμᾶς διάμετρον. ἐνίοι δὲ καὶ κειμένην ἐπὶ τοῦ
κέντρῳ φασὶν αὐτὴν ἵλλεσθαι περὶ τὸν διὰ παντὸς τεταμένον
πόλον, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραπται· παραπλησίως δὲ
καὶ περὶ τῆς σχήματος ἀμφισβητεῖται· τοῖς μὲν γὰρ δοκεῖ
εἶναι σφαιροειδῆς, τοῖς δὲ πλατεῖα καὶ τὸ σχῆμα τυμπα-

1. φοράς, φέρ. *F.* || 2. ἂν ἰσάζῃ τε ἡ φύσις καὶ ποιῇ *L.* || 3. φορᾶ om *E.* || ἀποδοῦσα *FH.* || 4. τὸδε] τὸ *E.* || 5. αἱ om *E.* ||
σφαῖραι *FH.* || 8. σῶμα τι τυγχάνει *EH.* || ἐκείνης *E.* || εἴη κοινόν *H.* ἢ *E.* || 9. αὕτη *M.* || ἢ om *F.* || αἰδῖος *E.* || αὐταὶ *E.* ||
10. πρόσκειται *E.* || 12. ὅποι' *L.* || τε om *FHM.* || 13. καὶ περὶ] περὶ τε *EL.* || 15. πῦρ *H.* || 18. ἔχουσιν ἅπαντες *FHM.* ||
24. ταύτην *F.* || ὄνομα om *FHM.* || 26. δόξας καὶ λόγους *FM.* || 31. τιμιωτέραν *M.* || ὑπάρχειν] εἶναι *F.* om *H.* || γῆς μὲν *H.* ||
32. τῶν] τοῦ *E.* || 33. τὸ om *E.* || 34. τῆς σφαίρας κεῖσθαι *EL.* || αὐτῆς *FH.* || μᾶλλον] μὴν pr *F.*

1. γε] τε *E.* om *M.* || τὸ] τοῦτο *L.* || 5. καὶ τὸ τῆς *FM.* || 6. τοῦ σώματος καὶ τοῦ ζώου *M.* || τὸ τοῦ ζώου καὶ τὸ τοῦ σώματος
H. || τὸ τοῦ ζώου καὶ τοῦ σώματος *L.* || 7. τὸ μέσον *F.* || 9. ἐπὶ] περὶ pr *F.* || 10. τι *EHM.* || 11. γὰρ om *F.* || 12. τελευτῇ —
ἀρχῇ *M.* || 16. περὶ om *F.* || 17. πάντες *FHM.* || λαμβάνουσιν *E.* || 19. φασὶν αὐτὴν κινεῖσθαι om *E.* || 21. τοιαῦτα σώματα *F.* ||
22. δὲ om *EHL.* || ἐπιπρόσθεν *EL.* || 25. μόνῃ *L.* || 26. οὐθεν] ὅθεν *M.* || 27. οἶον τε (supra positis αἱ) *H.* || μὴ] καὶ μὴ *L.* ||
28. καὶ *H.* || εἰ om *ELM.* || τοῦ om *M.* || 29. οὕτε *E.* || 30. ἀπεχόντων τῆς διαμέτρου *FM.* || ἀπέχον τῶν τῆς διαμέτρου *H.* ||
καὶ om *F.* || 31. ἵλλεσθαι καὶ κινεῖσθαι *M.* || εἰλίσθαι καὶ κινεῖσθαι *EF.* || εἰλίσθαι *HL.* || τεταγμένον *M.* || 33. σχήματος αὐτῆς ἀμφ.
F. || εἶναι δοκεῖ *FHM.*

νοειδής· ποῖνται δὲ τεκμήριον ὅτι δύνων καὶ ἀνατέλλων ὁ ἥλιος εὐθείαν καὶ ἔκ περιφερῆ τὴν ἀποκρυψίν φαίνεται ποιεῖ-
 μενος ὑπὸ τῆς γῆς, ὡς δέον, εἴπερ ἦν σφαιροειδής, περι-
 φερῇ γίνεσθαι τὴν ἀποτομήν, ἔκ προσλογιζόμενοι τό τε ἀπό-
 σημα τῆ ἥλης πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ τῆς περιφερείας μέγε-
 θος, ὡς ἐν τοῖς φαινομένοις μικροῖς κύκλοις εὐθεῖα φαίνεται
 πόρρωθεν, διὰ μὲν ἐν ταύτῃ τὴν φαντασίαν ἔδεν αὐτὸς ἀπι-
 σεῖν δεῖ μὴ κυκλωτέρῃ τὸν ὄγκον εἶναι τῆς γῆς· ἀλλ' ἐτι
 προστιθέασι, καὶ φασὶ διὰ τὴν ἡρεμίαν ἀναγκαῖον τὸ σχῆ-
 μα τῷ ἔχειν αὐτὴν. καὶ γὰρ δὴ οἱ περὶ τῆς κινήσεως καὶ
 τῆς μονῆς εἰρημέται τρόποι πολλοὶ τυγχάνουσιν. τὸ μὲν οὖν
 ἀπορῆσαι πᾶσιν ἀναγκαῖον ἐπελθεῖν· τάχα γὰρ ἀλυποτέ-
 ρας διανοίας τὸ μὴ θαυμάζειν πῶς ποτὲ μικρὸν μὲν μόριον
 τῆς γῆς, ἂν μετεωρισθὲν ἀφελθῇ, φέρεται καὶ μένειν ἐκ ἐθέ-
 λει, καὶ τὸ πλεῖον αἰετῶν, πᾶσαν δὲ τὴν γῆν εἴ τις
 ἀφελθῇ μετεωρίσας, οὐκ ἂν φέροιτο. νῦν δ' ἡρεμεῖ τοσούτον
 βάρος· ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ τις τῶν φερομένων μορίων αὐτῆς,
 πρὶν πεσεῖν, ὑφαιροῇ τὴν γῆν, οἰσθήσεται κάτω μηθενὸς
 ἀντερείσαντος. ὥς τε τὸ μὲν ἀπορεῖν εἰκότως ἐγένετο φιλο-
 σόφημα πᾶσιν· τὸ δὲ τὰς περὶ τούτου λύσεις μὴ μᾶλλον
 ἀτόπως εἶναι δοκεῖν τῆς ἀπορίας θαυμάσειεν ἂν τις. οἱ μὲν
 γὰρ διὰ ταῦτα ἀπειρον τὸ κάτω τῆς γῆς εἶναι φασιν, ἐπ'
 ἀπειρον αὐτὴν ἐρριζώσθαι λέγοντες, ὥσπερ Ξενοφάνης ὁ Κο-
 λοφώνιος, ἵνα μὴ πράγματ' ἔχῃσι ζητῶντες τὴν αἰτίαν· διὸ
 καὶ Ἐμπεδοκλῆς ἔτως ἐπέπληξεν, εἰπὼν ὡς “εἴ περ ἀπεί-
 ρονα γῆς τε βᾶθῃ καὶ θαψιλὸς αἰθήρ, ὡς διὰ πολλῶν δὴ
 γλώσσης ρηθέντα ματαιῶς ἐκκέχυται σωμαίων, ὀλίγον τοῦ
 παντός ἰδόντων.” οἱ δ' ἐφ' ὕδατος κεῖσθαι. τοῦτον γὰρ ἀρ-
 χαϊότατον παρεκλήσαμεν τὸν λόγον, ὃν φασιν εἰπεῖν Θα-
 λῆν τὸν Μιλήσιον, ὡς διὰ τὸ πλωτὴν εἶναι μένουσαν ὥσπερ
 ξύλον ἢ τι τοιούτον ἕτερον (καὶ γὰρ τῶν ἐπ' αἰέρος μὲν οὐ-
 θεν πέφυκε μένειν, ἀλλ' ἐφ' ὕδατος), ὥσπερ οὐ τὸν αὐτὸν
 λόγον ὄντα περὶ τῆς γῆς καὶ τῷ ὕδατος τῷ ὀχῶντος τὴν γῆν·
 οὐδὲ γὰρ τὸ ὕδωρ πέφυκε μένειν μετέωρον, ἀλλ' ἐπὶ τινός

ἔστιν. ἐτι δ' ὥσπερ αἰὲρ ὕδατος κουφότερον, καὶ γῆς ὕδωρ,
 ἄς τε πῶς οἶόν τε τὸ κουφότερον κατωτέρω κεῖσθαι τῷ βαρυ-
 τέρου τὴν φύσιν; ἐτι δ' εἴπερ ὅλη πέφυκε μένειν ἐφ' ὕδα-
 τος, ὁῖον ὅτι καὶ τῶν μορίων ἕκαστον· νῦν δ' οὐ φαίνεται
 τῷτο γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ τυχὸν μόριον φέρεται εἰς βυθόν,
 καὶ θάπτον τὸ μείζον. ἀλλ' εὐκασί μεχρὶ τινὸς ζητεῖν, ἀλλ'
 ἔκ μεχρὶ περ ἔστι δυνατόν τῆς ἀπορίας. πᾶσι γὰρ ἡμῖν τοῦτο
 εὐνήθες, μὴ πρὸς τὸ πρᾶγμα ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν· ἀλλὰ
 πρὸς τὸν τᾶναντία λέγοντα· καὶ γὰρ αὐτὸς ἐν αὐτῷ ζητεῖ
 μέχρῃ περ ἂν ἔσθ' ἡμεῖς ἔχῃ ἀντιλέγειν αὐτὸς αὐτῷ. διὸ δεῖ
 τὸν μέλλοντα καλῶς ζητήσιν ἐνστατικὸν εἶναι διὰ τῶν οἰ-
 κείων ἐνστάσεων τῷ γένει, τῷτο δ' ἐστὶν ἐκ τῆ πάσας τεθεω-
 ρηκέναι τὰς διαφοράς. Ἀναξιμένης δὲ καὶ Ἀναξαγόρας καὶ
 Δημοκρίτος τὸ πλάτος αἰτίον εἶναι φασὶ τοῦ μένειν αὐτὴν.
 οὗ γὰρ τέμνειν ἀλλ' ἐπιπωματίζει τὸν αἶρα τὸν κάτωθεν,
 ὅπερ φαίνεται τὰ πλάτος ἔχοντα τῶν σωμάτων ποιεῖν· ταῦ-
 τα γὰρ καὶ πρὸς τὰς ἀνέμους ἔχει δυσκινήτως διὰ τὴν ἀντέ-
 ρεισιν. ταῦτο δὴ τῷτο ποιεῖν τῷ πλάτει φασὶ τὴν γῆν πρὸς
 τὸν ὑποκείμενον αἶρα· τὸν δ' οὐκ ἔχοντα μεταστῆναι τόπον
 ἱκανὸν ἀθρόον τῷ κάτωθεν ἡρεμεῖν, ὥσπερ τὸ ἐν ταῖς κλε-
 ψύδραις ὕδωρ. ὅτι δὲ δύναται πολὺ βάρος φέρειν ἀπο-
 λαμβανόμενος καὶ μένων ὁ αἰὲρ, τεκμήρια πολλὰ λέγου-
 σιν. πρῶτον μὲν ἐν εἰ μὴ πλατὺ τὸ σχῆμα τῆς γῆς ἐστὶ,
 διὰ τῷτο μὲν ἐκ ἂν ἡρεμοῖ. καίτοι τῆς μονῆς ἔκ τὸ πλά-
 τος αἰτίον ἐξ ὧν λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ μέγεθος μᾶλλον. διὰ
 γὰρ τὴν ξενοχωσίαν ἐκ ἔχων τὴν πάροδον ὁ αἰὲρ μένει διὰ
 τὸ πλῆθος· πολλὺς δ' ἐστὶ διὰ τὸ ὑπὸ μεγέθους πολλῶ ἐνα-
 πολαμβάνεσθαι τοῦ τῆς γῆς. ὥς τε τῷτο μὲν ὑπάρξει, καὶ
 σφαιροειδὴς μὲν ἡ γῆ ἢ, τιλικαυτὴ δὲ τὸ μέγεθος· μενεῖ
 γὰρ κατὰ τὸν ἐκεῖνων λόγον. ὅλως δὲ πρὸς γε τοὺς οὕτω
 λέγοντας περὶ τῆς κινήσεως οὐ περὶ μερῶν ἐστὶν ἡ ἀμφισ-
 βήτης, ἀλλὰ περὶ ὅλης τινὸς καὶ παντός. ἐξ ἀρχῆς γὰρ
 διορίσειον πότερόν ἐστὶ τις τοῖς σώμασι φύσει κίνησις ἢ ἔδε-
 μία, καὶ πότερον φύσει μὲν ἐκ ἐστὶ, βία δ' ἔστιν. ἐπεὶ δὲ

2. καὶ] ἀλλ' *FHM*. || 4. τὴν ἀποτομήν γίνεσθαι *F*. || 7. αὐτοῖς *F*. || 9. ἀνάγκη *F*. || 10. δὴ *om EL*. || 12. ἀλογωτέρας *M et rc F et γ E*. || 14. ἐὰν *FHM*. || 16. ἀφίη *H*, ἀφίει *L*. || 17. καὶ *HLM*. || 18. ὑφαιροῖ *H*. || 19. ἐγένετο *F*. || 20. περὶ τὰς *EL*. || τούτων *M*. || 22. ἐπ' — 23. λέγοντες *om EL*. || 24. ἔχῃσι *om M*. || 25. ὡς *om EL*. || 26. δὴ *om M*. || 27. γλώσση *E*. || ἐκκέχυται *F*. || 28. ἰδόντων *H*. || γὰρ *om E*. || 29. ὃν *om E*. || φασὶ μὲν εἰπεῖν *HM*. || τὸν θαλῆν *F*. || 34. ἀλλ' ἐπὶ τινός] ἐπὶ τίνος δέ *E*.

2. οἶονται *EF*. || κεῖσθαι *post φύσιν F*. || 4. ἕκαστον αὐτῆς. νῦν *EHL*. || 5. φέρεται μόριον *F*. || 9. ἔτος *L*. || 10. μηδὲν *H*. || ἔχει *L*. || 11. καλῶς ζητήσιν *om pr E*. || οἰκειώς *EHM*. || 14. αἰτίον τοῦ μένειν αὐτὴν φασιν *F*. || 15. οὐδὲ γὰρ *M*. || ἐπιπωματίζειν *pr E*. || τὸν *post αἶρα om E*. || 16. ὥσπερ *H*. || 17. γὰρ *om F*. || δυσκινήτως ἔχει *F*. || 18. ποιεῖν *ante τὴν FH*. || φασὶ *om E*. || 19. ἔχοντα *πρ μ. L*. || 20. ἀθρόως *FM*, ἀθρόω *EL*. || 22. καὶ — αἰὲρ *om F*, ὁ *om M*. || 23. ἐν *om EL*. || 24. ἡρεμεῖ *M*, ἡρεμοῖ *H*. || 25. αἰτίον] μόνον αἰτίον ἐστὶν *FM*. || 27. τὸ *om EL*. || ἐστὶν ὁ αἰὲρ διὰ *FHM*. || ἀπολαμβάνεσθαι *FHM*. || 28. ὑπάρχει *F*, ὑπάρξει *H*. || 29. ἡ γῆ *om EM*, *post ἢ ponit L*. || μένει *EFL*. || 30. γε *om EHL*. || 31. ἔδε *E*. || μορίων *EL*. || 32. τινος ὅλης *F*. || 33. τις *om EL*.

περὶ τῶν διώρισται πρότερον ὅσα κατὰ τὴν παρῶσαν δύνα-
μιν εἴχομεν, χρῆσθον ὡς ὑπάρχουσιν. εἰ γὰρ μηδεμία φύ-
σει κινήσις ἐστὶν αὐτῶν, ἔδδ' βίαιος ἔσται· εἰ δὲ μὴ ἐξί μῆτε
φύσει μῆτε βίᾳ, ὅλως ἔδδ' ἐκινήσεται· περὶ γὰρ τούτων
ὅτι ἀναγκαῖον συμβαίνειν, διώρισται πρότερον, καὶ πρὸς τῶ- 5
τοῖς ὅτι ἔδδ' ἡρεμεῖν ἐνδέχεται· ὥσπερ γὰρ κινήσις ὑπάρχει
ἢ βίᾳ ἢ φύσει, ἔτω καὶ ἡρεμία· ἀλλὰ μὴ εἴ γε ἐξί κινή-
σις τις κατὰ φύσιν, οὐκ ἂν ἡ βίαιος εἴη φορὰ μόνον οὐδ'
ἡρεμῆσις· ὥς· εἰ βίᾳ νῦν ἡ γῆ μένει, καὶ συνῆλθεν ἐπὶ τὸ
μέσον φερομένη διὰ τὴν δίνην· ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν πάντες 10
λέγουσιν ἐκ τῶν ἐν τοῖς ὑγροῖς καὶ περὶ τὸν αέρα συμβαίνον-
των· ἐν τέτοις γὰρ ἀεὶ φέρεται τὰ μείζω καὶ τὰ βαρύτερα
πρὸς τὸ μέσον τῆς δίνης. διὸ δὴ καὶ τὴν γῆν πάντες ὅσοι
τὸν οὐρανὸν γεννώσιν, ἐπὶ τὸ μέσον συνελθεῖν φασίν· ὅτι δὲ
μένει, ζητῶσι τὴν αἰτίαν, καὶ λέγουσιν οἱ μὲν τῶτον τὸν τρώ- 15
πον, ὅτι τὸ πλάτος καὶ τὸ μέγεθος αὐτῆς αἰτίον, οἱ δ' ὥσ-
περ Ἐμπεδοκλῆς, τὴν τῷ ἑραῦ φορὰν κύκλῳ περιθέουσιν
καὶ θάττον φερομένην τὴν τῆς γῆς φορὰν κωλύειν· καθάπερ
τὸ ἐν τοῖς κυάθοις ὕδωρ· καὶ γὰρ τῷ κύκλῳ τοῦ κυάθου
φερομένης πολλάκις κάτω τῷ χαλκῷ γινόμενον ὁμῶς ἔ 20
ρεται κάτω πεφυκὸς φέρεσθαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. καί-
τοι μῆτε τῆς δίνης κωλύσεως μῆτε τῷ πλάτει, ἀλλ' ὑπελ-
θόντος τῷ αέρος, ποῦ ποτ' οἰσθήσεται; πρὸς μὲν γὰρ τὸ μέ-
σον βίᾳ, καὶ μένει βίᾳ· κατὰ φύσιν δὲ γε ἀναγκαῖον εἶ-
ναι τινα αὐτῆς φορὰν. αὕτη ἔν ποτερον ἄνω ἢ κάτω, ἢ πᾶ 25
ἐξίν; εἶναι μὲν γὰρ τινα ἀναγκαῖον· εἰ δὲ μηδὲν μᾶλλον
κάτω ἢ ἄνω, ὃ δ' ἄνω ἄλλ' μὴ κωλύει τὴν ἄνω φορὰν, ἔδδ'
ἂν ὃ ὑπὸ τῇ γῇ κωλύει τὴν κάτω· τὰ γὰρ αὐτὰ τῶν αὐ-
τῶν ἀναγκαῖον εἶναι αἰτία τοῖς αὐτοῖς. ἔτι δὲ πρὸς Ἐμπε-
δοκλέα καὶ ἐκεῖνό τις εἴπειεν. ὅτε γὰρ τὰ στρογγύλα διεσπείκεται 30
χωρὶς ὑπὸ τοῦ νεύκας, τίς ἡ αἰτία τῇ γῇ τῆς μοῆς ἦν; οὐ
γὰρ δὴ καὶ τότε αἰτιάσεται τὴν δίνην. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μὴ
συννοεῖν ὅτι πρότερον μὲν διὰ τὴν δίνην ἐφέρετο τὰ μόρια
τῆς γῆς πρὸς τὸ μέσον· νῦν δὲ διὰ τὴν αἰτίαν πάντα τὰ βί-
ρος ἔχοντα φέρεται πρὸς αὐτήν; ἔ γὰρ ἢ γε δίνη πλησιᾶ- 35

ζει πρὸς ἡμᾶς. ἔτι δὲ καὶ τὸ πῦρ ἄνω φέρεται διὰ τὴν αἰ-
τίαν; ἔ γὰρ διὰ γε τὴν δίνην. εἰ δὲ τῷτο φέρεσθαι πᾶς πέ-
φυκεν, ὁδῶν ὅτι καὶ τὴν γῆν οἰητέον. ἀλλὰ μὴ οὐδὲ τῇ
δίνῃ γε τὸ βαρὺ καὶ τὸ κῆφον ὥριζαι, ἀλλὰ τῶν πρότερον
ὑπαρχόντων βαρέων καὶ κῆφων τὰ μὲν εἰς τὸ μέσον ἔρχε-
ται, τὰ δ' ἐπιπολάζει διὰ τὴν κίνησιν. ἦν ἄρα καὶ πρὶν γε-
νεσθαι τὴν δίνην βαρὺ τε καὶ κοῦφον, ἃ τίνι διώριστο καὶ
πῶς ἐπεφυκὶ φέρεσθαι ἢ πᾶ; ἀπείρ· γὰρ ὅντος ἀδύνατον
εἶναι ἄνω ἢ κάτω, διώρισται δὲ τούτοις τὸ βαρὺ καὶ κῆφον.
οἱ μὲν ἔν πλείοις περὶ τὰς αἰτίας ταύτας διατρίβουσιν· εἰσὶ
δὲ τινες οἱ διὰ τὴν ὁμοιότητά φασιν αὐτὴν μένειν, ὥσπερ
τῶν ἀρχαίων Ἀναξίμανδρος· μᾶλλον μὲν γὰρ οὐθεν ἄνω ἢ
κάτω ἢ εἰς τὰ πλάγια φέρεσθαι προσήκει τὸ ἐπὶ τῷ μέσῳ
ἰδρυμένον καὶ ὁμοίως πρὸς τὰ ἑσχατὰ ἔχον· ἅμα δ' ἀδύ-
νατον εἰς τὰναντία ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν· ὥς· ἔξ ἀνάγκης
μένειν. τῷτο δὲ λέγεται κομψῶς μὲν, ἐκ ἀληθῶς δὲ· κατὰ
γὰρ τῷτον τὸν λόγον ἀναγκαῖον ἅπαν, ὃ τι ἂν τεθῇ ἐπὶ τῷ
μέσῳ, μένειν, ὥς καὶ τὸ πῦρ ἡρεμήσει· τὸ γὰρ εἰρημένον
ἐκ ἰδίων ἐστὶ τῆς γῆς. ἀλλὰ μὴ ἔδδ' ἀναγκαῖον· ἔ γὰρ μό-
νον φαίνεται μένουσα ἐπὶ τοῦ μέσου, ἀλλὰ καὶ φερομένη
πρὸς τὸ μέσον. ὅπερ γὰρ ὅτιν φέρεται μέρος αὐτῆς, ἀναγ-
καῖον ἐνταῦθα φέρεσθαι καὶ τὴν ὅλην· οὐ δὲ φέρεται κατὰ
φύσιν, καὶ μένει ἐνταῦθα κατὰ φύσιν. οὐκ ἄρα διὰ τὸ
ὁμοίως ἔχειν πρὸς τὰ ἑσχατὰ· τοῦτο μὲν γὰρ πᾶσι κοινόν,
τὸ δὲ φέρεσθαι πρὸς τὸ μέσον ἴδιον τῆς γῆς. ἄτοπον δὲ καὶ
τοῦτο μὲν ζητεῖν, διὰ τί ποτε μένει ἢ γῇ ἐπὶ τῷ μέσῳ, τὸ
δὲ πῦρ μὴ ζητεῖν διὰ τί ἐπὶ τοῦ ἑσχατοῦ. εἰ μὲν γὰρ κά-
κῶν φύσει τόπος ὁ ἑσχατος, ὁδῶν ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι
τινα καὶ τῇ γῇ φύσει τόπον· εἰ δὲ μὴ ταύτη ἔτος ὁ τόπος,
ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην μένει τὴν τῆς ὁμοιότητος, ὥσπερ ὁ
περὶ τῆς τριχὸς λόγος τῆς ἰσχυρῶς μὲν ὁμοίως δὲ πάντῃ
τεινομένης, ὅτι οὐ διαρραγίσεται, καὶ τῷ πεινώντος καὶ δι-
ψῶντος σφόδρα μὲν ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐδωδύμων καὶ πο-
τῶν ἴσον ἀπέχοντος (καὶ γὰρ τῷτον ἡρεμεῖν ἀναγκαῖον), ζη-
τήτεον αὐτοῖς περὶ τῆς τοῦ πυρὸς μοῆς ἐπὶ τῶν ἑσχατῶν.

2. ἔχομεν *H.* || φύσιν *EL.* || 3. ἔδδ' ἢ *EL.* || ἐξίν *H.* || δὲ γὰρ *M.* || 4. γὰρ] τε γὰρ δὴ *HM.* || 6. γὰρ] γὰρ καὶ *FM.* om *E.* || 7. γε] μὴ *L.* om *E.* || 8. τις κινήσις *M.* || 9. συνῆλθεν *M.* || 10. ἅπαντες *H.*, πάντες ante γὰρ *L.* || 11. ὑγροῖς φερομένων καὶ *FHM.* || 13. δὴ om *FHM.* || καὶ om *E.* || 14. συνελθεῖν *F.* || 16. πλάτος αὐτῆς καὶ *E.* || 18. θάττω *L.* || τὴν] ἢ τὴν *EF.* || 20. γιγνομένης *LM.* || 22. κωλύσεως *F.* || 24. βίᾳ ἦλθε καὶ *H.* || βίᾳ] καὶ *E.* || γε om *EL.* || 26. δὴ *E.* || 28. τὴν γῆν *H.* || 29. ἔμπ. κακῶς τις ἂν *FHM.* || 30. εἴποι *FHLM.* || ἰσηκεῖ *E.* || 31. ἢ om *EL.* || 34. δὲ δὴ διὰ *L.* || 35. δύναιτο *FM.*

2. γὰρ δὴ γε διὰ *F.* || 4. τὸ post καὶ om *EL.* || 6. δίνην *M.* || 7. δίνην τὸ μὲν βαρὺ τὸ δὲ κῆφον *FHM.* || διώρισται *FHL.* || 8. πέφυκε *H.* || 9. ἄνω ἢ] τὸ ἄνω καὶ τὸ *FHM.* || καὶ τὸ κῆφον *FHLM.* || 13. προσήκειν *FM.* || τὸ om *E.* || 15. τὸ ἐναντίον *EL.* || 19. ἐστὶ] ἐπὶ *E.* || μὴν om *H.* || ἐκ *EL.* || 20. ἐπὶ τοῦ μέσου μένουσα *M.* || φερομένη *FM.* || 21. ὅτιν om pr *E.* || 21. πρὸς] ἐπὶ *F.* || μόριον *EL.* || 22. καὶ om *E.* || φέρεται τί κατὰ *H.* || 23. μένειν *M.* || ἐνταῦθα *FHM.* || 29. μὴδὲ *M.*, μῆτε *L.*, ἔδδ' *E.* || 30. μέ-
νειν *L.* || τὴν om *FH.* || 32. διψῶντος καὶ πεινώντος *FHM.*

θαυμασὸν δὲ καὶ τὸ περὶ μὲν τῆς μονῆς ζητεῖν, περὶ δὲ τῆς
φορᾶς αὐτῶν μὴ ζητεῖν, διὰ τὴν αἰτίαν τὸ μὲν ἄνω φέρεται
τὸ δ' ἐπὶ τὸ μέσον μηδενὸς ἐμποδιζόντος. ἀλλὰ μὴν οὐδ'
ἀληθές ἐστι τὸ λεγόμενον. κατὰ συμβεβηκὸς μέντοι τοῦτ'
ἀληθές, ὡς ἀναγκαῖον μένειν ἐπὶ τοῦ μέσου πᾶν ὃ μὴδεν
μᾶλλον δεῦρο ἢ δεῦρο κινεῖσθαι προσήκει. ἀλλὰ διὰ γε
τῆτον τὸν λόγον οὐ μινεῖ ἀλλὰ κινηθήσεται, οὐ μέντοι ὅλον
ἀλλὰ διεσπασμένον. ὁ γὰρ αὐτὸς ἀρμόσει λόγος καὶ ἐπὶ
τῇ πυρός· ἀνάγκη γὰρ τεθεὶν μένειν ὁμοίως ὥσπερ τὴν γῆν·
ὁμοίως γὰρ ἔχει πρὸς τῶν σημείων τῶν ἐσχάτων ὅτιν· ἀλλ'
ὁμως οἰσθήσεται ἀπὸ τῆ μέσης, ὥσπερ καὶ φαίνεται φερό-
μενον, ἂν μὴ τι κωλύῃ, πρὸς τὸ ἔσχατον· πλὴν οὐχ ὅλον
πρὸς ἓν σημεῖον (τοῦτο γὰρ ἀναγκαῖον μόνον συμβαίνειν ἐκ
τῆ λόγου τῆ περὶ τῆς ὁμοιότητος) ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον μῶριον
πρὸς τὸ ἀνάλογον τοῦ ἐσχάτου, λέγω δ' οἷον τὸ τέταρτον
μέρος πρὸς τὸ τέταρτον μέρος τοῦ περιέχοντος· οὐθεν γὰρ
σιγμῇ τῶν σωμάτων ἐστίν. ὥσπερ δὲ καὶ ἐκ μεγάλης συνελ-
θοι πυκνήμενον εἰς ἐλάττω τόπον, ἔτω καὶ ἐξ ἐλάττονος εἰς
μείζω μακρότερον γιγνόμενον· ὥςτε καὶ ἡ γῆ τοῦτον τὸν τρό-
πον ἐκινεῖτο ἀπὸ τῆ μέσης διὰ γε τὸν τῆς ὁμοιότητος λόγον,
εἰ μὴ φύσει τῆς γῆς ἔτος τόπος ἦν. ὅσα μὲν οὖν τυγχάνει
περὶ τε τῆ σχήματος αὐτῆς ὑπολαμβανόμενα καὶ περὶ τό-
που καὶ μονῆς καὶ κινήσεως, σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν.

14 Ἡμεῖς δὲ λέγωμεν πρῶτον πότερον ἔχει κίνησιν ἢ μέ-
νει· καθάπερ γὰρ εἵπομεν, οἱ μὲν αὐτὴν ἐν τῶν ἄστρον ποι-
ῆσιν, οἱ δ' ἐπὶ τῆ μέσης θέντες ἵλλεσθαι καὶ κινεῖσθαι φασι
περὶ τὸν πόλον μέσον. ὅτι δ' ἐστὶν ἀδύνατον, δῆλον λαβοῦ-
σιν ἀρχὴν ὡς εἶπερ φέρεται· εἴτ' ἐκτὸς οὔσα τῆ μέσης εἴτ'
ἐπὶ τοῦ μέσης, ἀναγκαῖον αὐτὴν βίᾳ κινεῖσθαι ταύτην τὴν
κίνησιν· οὐ γὰρ αὐτῆς γε τῆς γῆς ἐστίν· καὶ γὰρ ἂν τῶν
μορίων ἕκαστον ταύτην εἶχε τὴν φορὰν· νῦν δ' ἐπ' εὐθείας
πάντα φέρεται πρὸς τὸ μέσον. διόπερ ἔχ' οἷον τ' αἰδίων εἴ-
ναι, βίαιόν γ' οὔσαν καὶ παρὰ φύσιν· ἡ δὲ γε τῆ κόσμου
τάξις αἰδίας ἐστίν. ἔτι πάντα τὰ φερόμενα τὴν φορὰν τὴν
ἐγκύκλιον ὑπολειπόμενα φαίνεται καὶ κινούμενα πλείους

μίας φορᾶς ἔξω τῆς πρώτης σφαίρας, ὥςτε καὶ τὴν γῆν
ἀναγκαῖον, εἴτε περὶ τὸ μέσον εἴτ' ἐπὶ τοῦ μέσου κειμένη
φέρεται, δύο κινεῖσθαι φορᾶς. τότε δὲ συμβαίνοντος ἀνα-
καῖον γίγνεσθαι παρόδους καὶ τροπὰς τῶν ἐνδεδεμένων ἄστρον.
τῆτο δ' ὅ φαινεται γιγνόμενον, ἀλλ' αἰ ταῦτα κατὰ τὰς
αὐτὰς ἀνατέλλει τε καὶ δύεται τόπως αὐτῆς. ἔτι δ' ἡ φορὰ
τῶν μορίων καὶ ὅλης αὐτῆς ἢ κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ μέσον τῆ
παντός ἐστίν· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τυγχάνει κειμένη νῦν ἐπὶ
τῆ κέντρῳ· διαπορήσειε δ' ἂν τις, ἐπεὶ ταῦτον ἀμφοτέρων
ἐστὶ τὸ μέσον, πρὸς πότερον φέρεται τὰ βάρος ἔχοντα καὶ
τὰ μῶρια τῆς γῆς κατὰ φύσιν· πότερον ὅτι τῆ παντός ἐστὶ
μέσον, ἢ διότι τῆς γῆς· ἀνάγκη δὲ πρὸς τὸ τοῦ παντός·
καὶ γὰρ τὰ κῆφα καὶ τὸ πῦρ εἰς τὸναντίον φερόμενα τοῖς
βάρεσι πρὸς τὸ ἔσχατον φέρεται τῆ περιέχοντος τόπου τὸ
μέσον. συμβεβηκε δὲ ταῦτὸ μέσον εἶναι τῆς γῆς καὶ τοῦ
παντός· φέρεται γὰρ καὶ ἐπὶ τὸ τῆς γῆς μέσον, ἀλλὰ
κατὰ συμβεβηκός, ἢ τὸ μέσον ἔχει ἐν τῷ τοῦ παντός
μέσῳ· ὅτι δὲ φέρεται καὶ πρὸς τὸ τῆς γῆς μέσον, ση-
μεῖον ὅτι τὰ φερόμενα βάρη ἐπὶ ταύτην ἢ παρ' ἄλληλα
φέρεται ἀλλὰ πρὸς ὁμοίας γωνίας, ὥςτε πρὸς ἓν τὸ μέσον
φέρεται, καὶ τὸ τῆς γῆς. φανερόν τοῖνυν ὅτι ἀνάγκη ἐπὶ
τῆ μέσου εἶναι τὴν γῆν καὶ ἀκίνητον, διὰ τε τὰς εἰρημέ-
νας αἰτίας, καὶ διότι τὰ βίᾳ ῥιπτούμενα ἄνω βάρη κατὰ
στάθμην πάλιν φέρεται εἰς ταυτό, καὶ εἰς ἄπειρον ἢ δύ-
ναμις ἐκρίπτῃ· ὅτι μὲν ἔν ἔτε κινεῖται ἔτ' ἐκτὸς κεῖται τῆ
μέσου, φανερόν ἐκ τούτων· πρὸς δὲ τούτοις δῆλον ἐκ τῶν
εἰρημένων τὸ αἴτιον τῆς μονῆς· εἰ γὰρ φύσει πέφυκε φέ-
ρεσθαι πάντοθεν πρὸς τὸ μέσον, ὥσπερ φαίνεται, καὶ τὸ
πῦρ ἀπὸ τῆ μέσου πάλιν πρὸς τὸ ἔσχατον, ἀδύνατον ἐνε-
χθῆναι ὅτιν μῶριον αὐτῆς ἀπὸ τῆ μέσης μὴ βιασθέν· μία
γὰρ φορὰ τῆ ἐνός καὶ ἀπλῇ τῆ ἀπλῇ, ἀλλ' ἔχ' αἰ ἐναν-
τίαι· ἢ δ' ἀπὸ τῆ μέσου τῇ ἐπὶ τὸ μέσον ἐναντία· εἰ τοί-
νυν ὅτιν μῶριον ἀδύνατον ἐνεχθῆναι ἀπὸ τῆ μέσου, φανε-
ρόν ὅτι καὶ τὴν ὅλην ἔτι ἀδυνατώτερον· εἰς δὲ γὰρ τὸ μῶ-
ριον πέφυκε φέρεσθαι, καὶ τὸ ὅλον ἐνταῦθα πέφυκεν ὥς.

1. μὲν, om E. || 2. τῆς ποτὲ αἰτίας H. || 3. δ' δὲ κάτω F. || 4. ἀληθές γε ἐστὶ F. || τοῦτ' τὸ E, τοῦτό γε HM. || 5. πᾶν ὃ
παρὰ pr E. || 6. γε διὰ H. || 8. διασπῶμενον FHM. || 9. τεθέντος FHM. || μένειν μὲν ὁμοίως H. || 16. τὸ om E. || 17. συνελθῇ
L. || 19. μείζων F. || 21. τῇ γῇ F. || ἔτος ὁ τόπος HL, ὁ τόπος ἔτος M, ὁ τόπος F. || 22. ὑπολαμβανόμενον M. || 25. γὰρ om E. ||
ἄστρον εἶναι π. EL. || 26. εἰλεῖσθαι H, om F. || φασὶν ante 27. ἔτι F. || 27. μέσον πόλον FHM. || 29. κινεῖσθαι βίᾳ H. || 30. ἐστὶν
ἢ κίνησις· καὶ L. || 33. γ' τε FH. || γε om H. || 34. ἐστὶν om EL. || τὴν φορὰν om E.

1. σφαίρας] φορᾶς H, om ELM. || 4. παρόδον M, παράδον E. || 5. φαίνεται om E. || 8. διὰ om EL. || γὰρ τοῦτο F. || καὶ]
καὶ εἰ EL. || 9. δ' om EL. || 10. πρὸς] πῶς M. || 14. βάρει τῆς γῆς πρὸς FHM. || 18. καὶ om E. || 20. μέσον μόνον φ. L. ||
21. ἐπὶ] καὶ ἐπὶ E. || 24. ταυτὸν L, τὸ αὐτὸ FM. || 25. ἐκρίπτῃ M. || 28. πρὸς τὸ μέσον πάντοθεν M. || ὥσπερ καὶ φ. H. || 29. πό-
λον ἀπὸ τῆ μέσης HM. || 30. ἰσασθέν E. || 34. ἀδυνατώτερον ante καὶ F, ante ἔτι H. || 35. πεφ. φέρ.] φέρεται H.

εἴπερ ἀδύνατον κινήσθαι μὴ ὑπὸ κρείττονος ἰσχύος, ἀναγκά-
 καὶ ἂν εἴη μένειν αὐτὴν ἐπὶ τῷ μέσῳ. μαρτυρεῖ δὲ τῶ-
 τοις καὶ τὰ παρὰ τῶν μαθηματικῶν λεγόμενα· περὶ τὴν
 ἀστρολογίαν· τὰ γὰρ φαινόμενα συμβαίνει μεταβαλλόν-
 των τῶν σχημάτων οἷς ὄρῃσαι τῶν ἄσρων ἡ τάξις, ὡς ἐπὶ
 τῷ μέσῳ· κειμένης τῆς γῆς. περὶ μὲν ἔν τῷ τόπῳ καὶ μο-
 ρῆς καὶ κινήσεως, ὃν τρόπον ἔχει, τσαῦτά· εἰρήσθω περὶ
 αὐτῆς. σχῆμα δ' ἔχειν σφαιροειδὲς ἀναγκαῖον αὐτὴν· ἕκα-
 σον γὰρ τῶν μορίων βάρος ἔχει μέχρι πρὸς τὸ μέσον, καὶ
 τὸ ἑλαττον ὑπὸ τῷ μείζονος ὠθούμενον· ἔχ' οἶόν τε κυμαί-
 νειν, ἀλλὰ συμπιέζεσθαι μᾶλλον· καὶ συγχωρεῖν ἕτερον
 ἐτέρῳ, ἕως ἂν ἔλθῃ ἐπὶ τὸ μέσον· δεῖ δὲ νοῆσαι τὸ λεγό-
 μενον ὥσπερ ἂν εἰ γιγνομένης· τρόπον ὃν καὶ τῶν φυσιολό-
 γων λέγουσί τινες γενέσθαι. πλὴν ἐκεῖνοι μὲν βίαν αἰτιῶν-
 ται τῆς κάτω φορᾶς· βέλτιον δὲ τιθέναι τὰ ληθέες, καὶ
 φάναι τοῦτο συμβαίνειν διὰ τὸ φύσιν ἔχειν φέρεσθαι τὸ
 βάρος· ἔχον πρὸς τὸ μέσον. ἔν δυνάμει οὖν ὄντος τῆς μίγ-
 ματος τὰ διακρινόμενα ἐφέρετο ὁμοίως πάντοθεν πρὸς τὸ
 μέσον· εἴτ' ἔν ὁμοίως ἀπὸ τῶν ἐσχατῶν διηρημένα τὰ μό-
 ρια συνήχθη πρὸς τὸ μέσον, εἴτ' ἄλλως ἔχοντά, ποιήσει
 ταυτόν· ὅτι μὲν ἔν ὁμοίως γε πάνταχόθεν ἀπὸ τῶν ἐσχα-
 τῶν φερομένων πρὸς ἔν τὸ μέσον ἀναγκαῖον ὁμοίον γίγνε-
 σθαι πάντῃ τὸν ὄγκον, φανερόν· ἴσου γὰρ πάντῃ προστι-
 μεμένου ἴσον ἀνάγκη ἀπέχειν τῷ μέσῳ· τὸ ἔσχατον· τῷτο
 δὲ τὸ σχῆμα σφαίρας ἐστίν· οὐδὲν δὲ διοίσει πρὸς τὸν λό-
 γον, ὅδ' εἰ μὴ πάνταχόθεν ὁμοίως συνθεῖ πρὸς τὸ μέσον
 τὰ μόρια αὐτῆς. τὸ γὰρ πλεῖον αἰεὶ τὸ πρὸ αὐτῆς ἑλαττον
 προωθεῖν ἀναγκαῖον μέχρι τοῦ μέσου τὴν ῥοπὴν ἔχόντων
 ἀμφοῖν, καὶ τοῦ βαρυτέρου προωθούντος μέχρι τούτου τὸ
 ἑλαττον βάρος, ὃ γὰρ ἂν τις ἀπορήσειε, τὴν αὐτὴν ἔχει
 τέτοις λύσιν· εἰ γὰρ ἔσσης ἐπὶ τῷ μέσῳ καὶ σφαιροειδὲς
 τῆς γῆς πολλαπλάσιον βάρος ἐπιγένοιτο πρὸς θάτερον ἡμι-
 σφαίριον, ἔκ ἑσσι τὸ αὐτὸ μέσον τῷ ὅλῳ καὶ τὸ τῆς γῆς·
 ὥσε ἡ ἔ μενεῖ ἐπὶ τῷ μέσῳ, ἡ εἴπερ, ἡρεμήσει γε καὶ μὴ

τὸ μέσον ἔχουσα, ἢ πέφυκε κινεῖσθαι καὶ νῦν. τὸ μὲν ἔν
 ἀπορέμενον τῷ ἐστίν· ἰδεῖν δ' ἔ' χαλεπὸν μικρὸν ἐπιτείναν-
 τας, καὶ διεκόντας πῶς ἀξίῃμεν ὅσποσιν μέγεθος φέρεσθαι
 πρὸς τὸ μέσον, βάρος ἔχον· δῆλον γὰρ ὡς ἔχι μέχρι τοῦ
 5 ἀψασθαι τοῦ κέντρου· τὸ ἔσχατον, ἀλλὰ δεῖ κρατεῖν τὸ
 πλεόν· ἕως ἂν λάβῃ τῷ αὐτῷ μέτῳ τὸ μέσον· μέχρι τούτου
 γὰρ ἔχει τὴν ῥοπὴν· ὅθεν τοίνυν τοῦτο διαφέρει λέγειν ἐπὶ
 βώλου καὶ μωρίου τῷ τυχόντος ἢ ἐπὶ ὅλης τῆς γῆς· ἔ' γὰρ
 διὰ μικρότητα ἢ μέγεθος εἴρηται τὸ συμβαῖνον, ἀλλὰ
 10 κατὰ πάντος τῷ ῥοπὴν ἔχοντος ἐπὶ τὸ μέσον· ὥσε εἴτε ὅλη
 ὅθεν ἐφέρετο, εἴτε κατὰ μέρος, ἀναγκαῖον· μέχρι· τούτου
 φέρεσθαι ἕως ἂν παγτάχθεν ὁμοίως λάβῃ τὸ μέσον, ἀνι-
 σαζομένων τῶν ἐλαττόνων ὑπὸ τῶν μείζονων τῇ προώσει τῆς
 ῥοπῆς· εἴτ' ἔν ἐγένετο, τῷτον ἀναγκαῖον γενέσθαι τὸν τρόπον,
 ὥσε φανερόν ὅτι σφαιροειδὲς ἡ γένεσις αὐτῆς, εἴτ' ἀγένητος
 αἰεὶ μένουσα, τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχειν ὥνπερ καὶ εἰ γιγνομένη
 τὸ πρῶτον ἐγένετο· κατὰ ταῦτόν τε δὴ τὸν λόγον ἀναγκαῖον
 εἶναι τὸ σχῆμα σφαιροειδὲς αὐτῆς, καὶ ὅτι πάντα φέρεται
 τὰ βαρέα πρὸς ὁμοίαν γωνίαν, ἀλλ' ἔ' παρ' ἄλληλα· τῷτο δὲ
 πέφυκε πρὸς τὸ φύσει σφαιροειδὲς· ἡ ἔν ἐστὶ σφαιροειδὲς,
 ἡ φύσει γε σφαιροειδὲς. δεῖ δ' ἕκαστον λέγειν τοῖστον εἶναι
 ὃ φύσει βέλτεται εἶναι καὶ ὃ ὑπάρχει, ἀλλὰ μὴ ὃ βία
 καὶ παρὰ φύσιν. ἔτι δὲ καὶ διὰ τῶν φαινομένων κατὰ τὴν
 αἰσθήσιν· αὐτε γὰρ ἂν αἰ· τῆς σελένης ἐκλείψεις τοιαύτας
 25 ἂν εἶχον τὰς ἀποτομάς· νῦν γὰρ ἔν μὲν τοῖς κατὰ μῆνα
 σχηματισμοῖς πάσας λαμβάνει τὰς διαιρέσεις (καὶ γὰρ
 εὐθεῖα γίνεται καὶ ἀμφίκυρτος καὶ κοίλη), περὶ δὲ τὰς
 ἐκλείψεις αἰεὶ κυρτὴν ἔχει τὴν· ὀρίζουσάν γραμμὴν, ὥστ'
 ἐπεὶ περ ἐκλείπει διὰ τὴν τῆς γῆς ἐπιπρόσθησιν, ἡ τῆς γῆς
 30 ἂν εἴη περιφέρεια τῷ σχήματος αἰτία σφαιροειδὲς ἔσθαι· ἔτι
 δὲ διὰ τῆς τῶν ἄσρων φαντασίας ἔ' μόνον φανερόν ὅτι πε-
 ριφερὲς, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγεθος ἐκ ἔσθαι μεγάλη· μικρᾶς
 γὰρ γιγνομένης μεταστάσεως ἡμῖν πρὸς μεσημβρίαν· καὶ
 ἄρκτον ἐπιδήλως ἕτερος γίνεται ὁ ὀρίζων κύκλος, ὥσε τὰ

1. αὐτὴν μένειν *EFL*. || 3. καὶ om. *H*. || 5. οἷς] οἱ *F*. || 6. οὖν om. *F*. || 7. δν] ἂν γὰρ *F*, δν καὶ *M*. || 9. μέρων *FHM*. ||
 10. ἐκ οἰοῦναι *E*. || 12. ἐπὶ τὸ μέσον ἔλθῃ *F*. || 13. γιν. τὸν τρ. *EFHM*. || 14. γενέσθαι τινὲς *H*. || μὲν τὴν β. *L*. || 16. φύσει *F*. ||
 17. μίγματος] βαρέος *EL*. || 21. γε] τὸ *F*, om. *MM*. || 22. φερόμενον *F*. || ἐν om. *F*. || τὸ om. *EM*. || μέρος *H*. || 24. ἀνάγκη
 ἀπέχειν ἴσον *H*. || 25. σφαῖρα *L* et fortasse *E*. || 26. συνέλθῃ *F*. || 27. πλεόν *L*. || τὸ om. *E*. || 28. προωθεῖν *F*. || 29. προωθεῖν
 31. τὸ μέσον *F*, τῷ μέσῳ corr. *M*. || 32. πολλαπλάσιος *F*. || ἐπιγίγνοιτο *L*. || 34. γε] τε *E*. || μὴ om. *E*. ||
 1. ἢ] ἡ *L*. || 2. ἐπισήσαντας *FH*. || 3. πρὸς τὸ μέσον φέρεσθαι *LM*. || 4. ἔ' *F*. || 5. κρατεῖν] γὰρ λαβεῖν margo *E*. || 6. πλεόν
FHM. || αὐτῷ *M*. || γὰρ τέττω *L*. || 7. τὴν om. *EL*. || διαφέρει τῷτο *EL*. || ἐπὶ τῷ β. *FM*. || 8. ἢ] καὶ pr. *F*. || 11. ποθον *E*, τυ-
 χον (supra posito ποθεν) *F*. || 12. ἂν om. *M*. || λάβῃ *F*. || ἀναγκαζομένων *L*. || 13. τῆς ῥοπῆς om. *F*. || 14. εἰ γὰρ *H*. || 16. αἰ
 διατελεῖ μ. *FHM*. || καὶ εἰ] καὶ *EL*. || 17. τὸ] ἂν τὸ *L*. || τε] δὲ *H*. || δὴ om. *HM*. || 19. πρὸς τὰς ὁμοίας *EL*. || 21. γε om.
EL. || δ'] γὰρ *M*. || 22. καὶ ὑπάρχειν (omisso δ) *EL*. || 24. ἂν om. *FHM*. || 25. μὲν γὰρ ἐν *FHM*. || 28. ὀρίζουσιν *F*. ||
 31. δὲ om. *M*. || τὰς *E*, nescio an corr. || περιφερὲς] σφαιροειδὲς *H*. || 33. γὰρ] δὲ *M*. || ἡμῖν μεταβάσεως *FHM*.

ὑπὲρ κεφαλῆς ἄσρα μεγάλην ἔχειν τὴν μεταβολήν, καὶ
μὴ ταῦτα φαίνεσθαι πρὸς ἄρκτον τε καὶ μεσημβρίαν με-
ταβαίνουσιν· εἵνοι γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ μὲν ἀσέρες ὀρῶνται καὶ
περὶ Κύπρον, ἐν τοῖς πρὸς ἄρκτον δὲ χωρίοις ἔχ' ὀρῶνται,
καὶ τὰ διὰ παντός ἐν τοῖς πρὸς ἄρκτον φαινόμενα τῶν
ἄσρων ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις ποιεῖται δύσιν· ὥς· ἢ μόνον ἐκ
τέτων δῆλον περιφερὲς ὅν τὸ σχῆμα τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ
σφαίρας ἢ μεγάλης· ἢ γὰρ ἂν ἔτω ταχυ ἐπίδηλον ἐποίει
μεθισαμένους οὕτω βραχύ· διὸ τοὺς ὑπολαμβάνοντας συν-
άπτειν τὸν περὶ τὰς Ἡράκλειους σήλας τόπον τῷ περὶ τὴν
Ἰνδικήν, καὶ τῆτον τὸν τρόπον εἶναι τὴν θάλατταν μίαν, μὴ
λίαν ὑπολαμβάνειν ἅπιστα δοκεῖν· λέγουσι δὲ τεκμαιρόμενοι
καὶ τοῖς ἐλέφασιν, ὅτι περὶ ἀμφοτέρους τοὺς τόπους τοὺς
ἐσχατεύοντας τὰ γένος αὐτῶν ἐσίν, ὡς τῶν ἐσχατῶν διὰ τὰ
συνάπτειν ἀλλήλοις τοῦτο πέποιθότων· καὶ τῶν μαθηματι-
κῶν ὅσοι τὸ μέγεθος ἀναλογίζεσθαι πειρῶνται τῆς περιφε-
ρείας, εἰς τετταράκοντα λέγουσιν· εἶναι μυριάδας σταδίων·
ἐξ ὧν τεκμαιρόμενοις ἢ μόνον σφαιροειδῆ τὸν ὄγκον ἀναγ-
καίον εἶναι τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ μὴ μέγαν πρὸς τὸ τῶν ἄλ-
λων ἄσρων μέγεθος.

Γ.

Περὶ μὲν ἔν τῃ πρώτῳ ὕρανοῦ καὶ τῶν μερῶν, ἔτι δὲ
περὶ τῶν ἐν αὐτῷ φαινομένων ἄσρων, ἐκ τίνων τε συνεσῶσι
καὶ ποῦ ἅττα τὴν φύσιν ἐσίν, πρὸς δὲ τέτοις ὅτι ἀγένητα
καὶ ἀφθαρτα, διεληλύθαμεν πρότερον· ἐπεὶ δὲ τῶν φύσει
λεγομένων τὰ μὲν ἐσίν ὕσαι τὰ δ' ἔργα καὶ πάθη τέτων
(λέγω δ' οὐσίας μὲν τὰ τε ἀπλᾶ σώματα, οἷον πῦρ καὶ
γῆν καὶ τὰ σύσειχα τέτοις, καὶ ὅσα ἐκ τέτων, οἷον τὸν τε
σύνολον ὕραν καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, καὶ πάλιν τὰ τε ζῷα
καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ μέρη τέτων, πάθη δὲ καὶ ἔργα τὰς
τε κινήσεις τὰς τούτων ἐνάστου καὶ τῶν ἄλλων, ὧσων ἐσίν
αἷτια ταῦτα κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἑαυτῶν, ἔτι δὲ τὰς ἀλ-

λοιώσεις καὶ τὰς εἰς ἀλλήλα μεταβάσεις), φανερόν ὅτι τὴν
πλείστην συμβαίνει τῆς περὶ φύσεως ἱστορίας περὶ σωμάτων
εἶναι· πᾶται γὰρ αἱ φυσικαὶ ὕσαι ἢ σώματα ἢ μετὰ σω-
μάτων γίνονται καὶ μεγεθῶν· τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τε τῆ διω-
ρίσθαι τὰ ποῖα ἐστὶ φύσει, καὶ ἐκ τῆς καθ' ἑκάστα θεωρίας.
περὶ μὲν ἔν τῃ πρώτῳ τῶν σοιχείων εἴρηται, καὶ ποῖόν τι
τὴν φύσιν, καὶ ὅτι ἀφθαρτον καὶ ἀγένητον· λοιπὸν δὲ περὶ
τοῦν δυὸν εἰπεῖν· ἅμα δὲ συμβήσεται περὶ τέτων λέγουσι
καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς διασκέψασθαι· γενέσεις γὰρ
ἦτοι τὸ παράπαν ἐκ ἐσίν, ἢ μόνον ἐν τέτοις τοῖς σοιχείοις
καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐσίν· αὐτὸ δὲ τῆτο πρώτον ἴσως θεωρη-
τέον, πότερον ἐσίν ἢ ἐκ ἐσίν· οἱ μὲν ἔν πρότερον φιλοσοφῆ-
σαντες, περὶ τῆς ἀληθείας καὶ πρὸς οὓς νῦν λέγομεν ἡμεῖς
λόγους καὶ πρὸς ἀλλήλους διηρέχθησαν· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν
ὅλως ἀνεῖλον γενέσιν καὶ φθοράν· ἔθεν γὰρ ἔτε γίνεσθαι
φασιν ἔτε φθεῖρεσθαι τῶν ὄντων, ἀλλὰ μόνον δοκεῖν ἡμῖν,
οἷον οἱ περὶ Μελισσόν τε καὶ Παρμενίδην, ὅς, εἰ καὶ τᾶλλα
λέγουσι καλῶς, ἀλλ' οὐ φυσικῶς γε δεῖ νομίσαι λέγειν·
τὸ γὰρ εἶναι ἅττα τῶν ὄντων ἀγένητα καὶ ὅλως ἀκίνητα
μᾶλλον ἐσίν ἐτέρας καὶ προτέρας ἢ τῆς φυσικῆς σκέψεως.
ἐκείνοι δὲ διὰ τὸ μὴθέν μὲν ἄλλο παρὰ τὴν τῶν αἰσθητῶν
οὐσίαν ὑπολαμβάνειν εἶναι, τοιαύτας δὲ τινὰς νοῆσαι πρῶ-
τοι φύσει, εἴπερ ἔσαι τις γῶσις ἢ φρόνησις, ἔτω μετ-
νεγκαν ἐπὶ ταῦτα τὰς ἐκείθεν λόγους· ἕτεροι δὲ τινες ὥσπερ
ἐπίτηδες τὴν ἐναντίαν τέτοις ἔσχον δόξαν· εἰσι γὰρ τινες οἱ
φασιν οὐθέν ἀγένητον εἶναι τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ πάντα
γίνεσθαι, γινόμενα δὲ τὰ μὲν ἀφθαρτα διαμένειν τὰ δὲ
πάλιν φθεῖρεσθαι, μάλιστα μὲν οἱ περὶ Ἡσίοδον, εἴτα καὶ
τῶν ἄλλων· οἱ πρῶτοι φυσιολογήσαντες· οἱ δὲ τὰ μὲν ἅλλα
πάντα γίνεσθαι τέ φασιν καὶ βεῖν, εἶναι δὲ παγίως ἔθεν, ἐν
δὲ τι μόνον ὑπομένειν, ἐξ ὧν ταῦτα πάντα μετασχηματί-
ζεσθαι πέφυκέν· ὅπερ ἐκάστω βούλεσθαι λέγειν ἄλλοι τε
πολλοὶ καὶ Ἡράκλειτος δ' Εφεσίσιος· εἰσι δὲ τινες οἱ καὶ
πᾶν σῶμα γενητὸν ποιοῦσι, συντιθέντες καὶ διαλύοντες εἰς

11. ὑπὲρ τῆς κ. F. || 3. γὰρ] μὲν γὰρ F. || 5. τὰ om E. || φαινόμενα om pr F, post ἄσρων ponit margo F. || 10. τὰς om L, τὰς — τῶν re in litura E. || Ἡράκλειος H. || 12. δὲ om E. || 13. ἀμφ' τὸς ἐσχατεύοντας τόπους FH, ἀμφ. τοὺς τέπους τοὺς ἐσχατοὺς ὄντας EL. || 15. μαθητικῶν E. || 16. ὅσοι] δὲ ὅσοι FHM. || 17. τεσσαράκοντα M. || σταδίων om E. || 20. ἄσρων E. || 24. οὐν om L. || 25. φερόμενῶν EL. || 26. ἐποῖα HLM. || ὅτι] καὶ ὅτι F. || 27. ἐπὶ F. || 28. εἰσιν FM. || τέτων om E. || 29. τε om F. || οἷον om F. || 30. τὰ] ἔσα FM. || 33. τὰς om F. || ἄλλων καὶ τῶν E. || 34. ταῦτα τὰ στοιχεῖα κατὰ FM. || τὴν ante δύναμιν om M.

1. μεταβολὰς HL. || 2. ἱστορίαν E. || 5. ἐστὶ om E. || 6. τι om E. || 8. δυεῖν L. || 11. πρότερον E. || ἴσως] ἔτως F. || 12. πρότεροι φιλοσοφῆσαντες. HM, φιλοσοφῆσαντες πρότερον F. || 13. νῦν om E. || 14. λόγους καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ pr F. || καὶ πρὸς ἀλλήλους om pr E. || 15. ὅλως om F, post ἀνεῖλον ponunt HM. || 16. δοκεῖ F. || 17. οἱ om L. || 19. ὄντων ὅλως ἀγ. HM. || 21. μὲν om E. || παρὰ] διὰ M. || 22. πρώτον νοῆσαι HM. || 23. ἐστὶ HM. || τις om E. || 24. τινες om F. || 26. φᾶσιν ὅτι ἔθεν F. || 30. γε- νέσθαι E. || τέ om EL. || 31. πάντα ταῦτα HM. || 32. πέφυκέν· ὅπερ βύλεται ἢ ἐν τῷ τιμαίῳ πραγματείᾳ· ὅπερ pr E. || βύλεσθαι om L, post λέγειν ponit F. || 33. καὶ alterum om E, ante οἱ ponunt HM.

ἐπίπεδα καὶ ἐξ ἐπιπέδων. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἕτερος
 ἔσω λόγος· τοῖς δὲ τοῦτον τὸν τρόπον λέγουσι καὶ πάντα
 τὰ σώματα συνιστάσιν ἐξ ἐπιπέδων ὅσα μὲν ἄλλα συμ-
 βαίνει λέγειν ὑπεναντία τοῖς μαθήμασιν, ἐπιπολῆς ἔστιν
 ἰδεῖν· καίτοι δίκαιον ἦν ἢ μὴ κινεῖν ἢ πισυτέροις αὐτὰ λό- 5
 γοῖς κινεῖν τῶν ὑποθέσεων. ἔπειτα δὴλον ὅτι τὰ αὐτὰ λόγου
 ἐστὶ στερεὰ μὲν ἐξ ἐπιπέδων συγκεῖσθαι, ἐπίπεδα δ' ἐκ
 γραμμῶν, ταύτας δ' ἐκ στιγμῶν· οὕτω δ' ἐχόντων οὐκ
 ἀνάγκη τὸ τῆς γραμμῆς μέρος γραμμὴν εἶναι. περὶ δὲ τέ-
 των ἐπέσκεπται πρότερον ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις, ὅτι 10
 ἐκ ἑξιν ἀδιαίρετα μήκη. ὅσα δὲ περὶ τῶν φυσικῶν σωμά-
 των ἀδύνατα συμβαίνει λέγειν τοῖς ποιούσι τὰς ἀτόμους
 γραμμάς, ἐπὶ μικρὸν θεωρήσωμεν καὶ ἡν· τὰ μὲν γὰρ
 ἐπ' ἐκείνων ἀδύνατα συμβαίνοντά καὶ τοῖς φυσικοῖς ἀκό-
 λουθήσει, τὰ δὲ τέτοις ἐπ' ἐκείνων οὐχ ἅπαντα διὰ τὸ τὰ 15
 μὲν ἐξ ἀφαιρέσεως λέγεσθαι τὰ μαθηματικά, τὰ δὲ φυ-
 σικὰ ἐκ προσθέσεως. πολλὰ δ' ἐξιν ἃ τοῖς ἀδιαίρετοις οὐχ
 οἷον τε ὑπάρχειν, τοῖς δὲ φυσικοῖς ἀναγκαῖον, οἷον εἴ τί
 ἐξιν ἀδιαίρετον· ἐν ἀδιαίρετῳ γὰρ διαιρετὸν ἀδύνατον ὑπάρ-
 χειν, τὰ δὲ πάθη διαίρετα πάντα διχῶς· ἢ γὰρ κατ' εἶδος 20
 ἢ κατὰ συμβεβηκός, κατ' εἶδος μὲν οἷον χρώματος τὸ
 λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, κατὰ συμβεβηκός δὲ, ἂν ὧ ὑπάρ-
 χει ἢ διαιρετὸν, ὥς τε ὅσα ἀπλᾶ τῶν παθημάτων, πάντ'
 ἐς διαιρετὰ τῶν τὸν τρόπον. διὸ τὸ ἀδύνατον ἐν τοῖς τοιού-
 τοις ἐπισκεπτόμεν. εἰ δὴ τῶν ἀδυνάτων ἐξιν ἐκατέρου μέρους 25
 μηδὲν ἔχοντος βάρος τὰ ἄμφω ἔχειν βάρος, τὰ δ' αἰσθητὰ
 σώματα ἢ πάντα ἢ ἕνα βάρος ἔχει, οἷον ἡ γῆ καὶ τὸ
 ὕδωρ, ὡς καὶ αὐτοὶ φαῖν, εἰ ἡ σιγμὴ μηδὲν ἔχει βάρος,
 δὴλον ὅτι ἐδ' αἱ γραμμαί, εἰ δὲ μὴ αὗται, ἐδὲ τὰ ἐπί-
 πεδα· ὥς ἐδὲ τῶν σωμάτων οὐθέν. ἀλλὰ μὴν ἔτι τὴν σι- 30
 γμὴν ἔχ οἷον τε βάρος ἔχειν, φανερόν. τὸ μὲν γὰρ βαρὺ
 ἅπαν καὶ βαρύτερον καὶ τὸ κῆφον καὶ κουφότερον ἐνδέχε-

ταί τινός εἶναι· τὸ δὲ βαρύτερον ἢ κουφότερον ἴσως οὐκ
 ἀνάγκη βαρὺ ἢ κῆφον εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ μὲν μέγα με-
 ζον, τὸ δὲ μεῖζον ἢ πάντα μέγα· πολλὰ γάρ ἐξιν ἃ μι-
 κρὰ ὄντα ἀπλῶς ὁμῶς μεῖζω τινῶν ἑτέρων ἐξιν. εἰ δὴ δ' ἂν
 βαρὺ ἐν βαρύτερον ἢ, ἀνάγκη βαρεῖ μεῖζον εἶναι, καὶ τὸ
 βαρὺ ἅπαν διαιρετὸν ἂν εἴη. ἢ δὲ σιγμὴ ἀδιαίρετον ὑπό-
 κειται· ἔτι εἰ τὸ μὲν βαρὺ πυκνὸν τι, τὸ δὲ κῆφον μανόν,
 ἐξιν δὲ πυκνὸν μανῶ διαφέρων τῷ ἐν ἴσῳ ὄγκῳ πλεῖον ἐνυ-
 πάρχειν. εἰ οὖν ἐστὶ σιγμὴ βαρεῖα καὶ κούφη, ἔσαι καὶ
 πυκνὴ καὶ μανή. ἀλλὰ τὸ μὲν πυκνὸν διαιρετὸν, ἢ δὲ
 σιγμὴ ἀδιαίρετος. εἰ δὲ πᾶν τὸ βαρὺ ἢ μαλακὸν ἢ σκληρὸν
 ἀνάγκη εἶναι, ῥάδιον ἐκ τούτων ἀδύνατον τι συναγαγεῖν.
 μαλακὸν μὲν γὰρ τὸ εἰς ἑαυτὸ ὑπεῖκον, σκληρὸν δὲ τὸ μὴ
 ὑπεῖκον· τὸ δὲ ὑπεῖκον διαιρετὸν. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ἐκ μὴ
 ἐχόντων βάρος ἔσαι βάρος. τό τε γὰρ ἐπὶ πόσων σύμβη-
 σεται τοῦτο καὶ ἐπὶ ποίων, πῶς διορίῃσι μὴ βούλομενοι
 πλάττειν; καὶ εἰ πᾶν μεῖζον βάρος βάρους βαρεῖ, συμ-
 βήσεται καὶ ἕκασον τῶν ἀμερῶν βάρος ἔχειν· εἰ γὰρ αἱ
 τέτταρες σιγμαὶ βάρος ἔχουσι, τὸ δ' ἐκ πλείονων ἢ τοδὲ
 βαρέος ὅντος βαρύτερον, τὸ δὲ βαρέος βαρύτερον ἀνάγκη 35
 βαρὺ εἶναι, ὥσπερ καὶ τὸ λευκὸν λευκότερον λευκόν, ὥστε
 τὸ μεῖζον μιᾷ σιγμῇ βαρύτερον ἔσται ἀφαιρεθέντος τοῦ
 ἴσου. ὥς τε καὶ ἡ μία σιγμὴ βάρος ἔξει. ἔτι εἰ μὲν τὰ ἐπί-
 πεδα μόνον κατὰ γραμμὴν ἐνδέχεται συντίθεσθαι, ἄτοπον·
 ὥσπερ γὰρ καὶ γραμμὴ πρὸς γραμμὴν ἀμφοτέρως συντί-
 θεται, καὶ κατὰ μήκος καὶ κατὰ πλάτος, δεῖ καὶ ἐπίπε-
 δον ἐπιπέδῳ τὸν αὐτὸν τρόπον. γραμμὴ δὲ δύναται γραμμῇ
 συντίθεσθαι κατὰ γραμμὴν ἐπιτίθεμένην, ἢ μὴν προστιθεμέ-
 νην. ἀλλὰ μὴν εἴ γε καὶ κατὰ πλάτος ἐνδέχεται συντίθε-
 σθαι, ἔσαι τι σῶμα δ' ὅτε φοιχείον ἔτε ἐκ φοιχείων συντι-
 θέμενον ἐκ τῶν ἔτω συντιθεμένων ἐπιπέδων. ἔτι εἰ μὲν πλή-
 θει βαρύτερα τὰ σώματα τὰ τῶν ἐπιπέδων, ὥσπερ ἐν τῷ

2. ἔσαι *F*. || τὸν τρόπον τῶν *F*, τοῦτον τρόπον *M*. || 3. συμβαίνει *M*. || 4. ἐπιπολῆς *F*. || ἔξιν om *HL*. || 5. ἦν om *EFM*. ||
 6. ἔπειτα δὲ δ. *FM*. || 8. ἦν δ' ὡς *HM*. || 12. συμβαίνει *HM*. || 13. θεωρήσωμεν *L*. || 14. συμβαίνοντα *HM*. || 16. μαθη-
 τικά *E*. || 18. τι *L*. || 19. διαιρετὸν *M*. || 20. πάντῃ *M*. || 21. συμβεβηκός *M*. || τό τε *L*. *F*. || 22. καὶ ἢ *EL*. || συμβεβηκός
HM. || ὑπάρχει *FHLM*, μὴ ὑπάρχει *E*. || 23. ἢ om *E*. || ἀπλᾶ ante πάντῃ *H*. || παθημάτων παθητῶν σωμάτων *E*. || 24. τὸν om
F. || 25. μέρους om *E*. || 26. βάρος post ἔχειν om *HM*. || 27. ἢ post σώματα om *E*. || ἕνα *HM*. || ἔχειν *F*. || 28. καὶ *L*. ||
 φαῖν ἂν εἰ *HM*. || ἢ μὲν *ς*. *F*. || ἔχειν *M*. || 29. μὴ μὴδ' *HM*. || αὐτὰ *M*, αὗται δηλονότι *F*. || 32. καὶ τὸ κῆφον om *E*.
 2. καὶ *E*. || μὲν om *E*. || 3. πᾶν *FHM*. || μέγα ἀνάγκη *π*. *F*. || 4. ὁμῶς om *FHM*. || τινῶν om *EL*. || δὴ *EL*. ||
 5. ἦ *E*. || εἰ δὲ *E*. || καὶ om *EL*. || 7. τι om *EM*. || μανόν τί ἐστι, τὸ δὲ *π*. *μ*. διαφέρει *F*. || 8. πλεῖον *F*. || 9. ἔσαι *E*. || *FHLM*. ||
 καὶ εἰ *π*. *H*. || 11. εἰ δὲ πᾶν *E*. || επαν *E*. || ἢ om *F*. || σκληρὸν ἢ μαλακὸν *H*. || 12. ξυνάγειν *HM*. || 13. μὲν om *M*. || αὐτὸ *H*,
 αὐτὸ *FM*. || σκληρὸν δὲ τὸ μὴ ὑπεῖκον post 14. διαιρετὸν *EL*. || 15. τό τε *καὶ FHM*. || 15 et 17. ξυνβήσεται *HM*. || 16. ἐπὶ
 om *F*. || ποίων ἢ πῶς *FHM*, dubio *E*. || 18. ἀβαρῶν *HM*. || 19. τέσσαρες *FHM*. || τοδὲ dubium *E*. || 20. τὸ δὲ *L*. || τὸ δὲ βα-
 ρέος βαρύτερον om *E*. || 21. ὥς τε καὶ τὸ *F*. || 25. καὶ om *E*. || 26. δεῖ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπίπεδον ἐπιπέδῳ *F*, δεῖ καὶ ἐπίπεδον τρόπον
E. || 28. ἐπιτιθεμένη ἢ μὴν προστιθεμένη *M*. || 29. μὴν om *EF*. || συντίθεσθαι ἐνδέχεται *F*, ἐνδ. *ζυγ*. *H*. || 30. δ' om *E*. || ἐκ τῶν *ς*.
F. || 32. τὰ ante τῶν om *FHLM*.

Τιμαίω διαρίσται, δῆλον ὡς ἔχει καὶ ἡ γραμμὴ καὶ ἡ
 ζηγμὴ βάρος· ἀνάλογον γὰρ πρὸς ἀλλήλα ἔχουσιν, ὥσπερ
 καὶ πρότερον εἰρήκαμεν. εἰ δὲ μὴ τῆτον διαφέρει, τὸν τρόπον
 ἀλλὰ τῷ τὴν μὲν γῆν εἶναι βαρὺ τὸ δὲ πῦρ κοῦφον, ἔσαι
 καὶ τῶν ἐπιπέδων τὸ μὲν κοῦφον τὸ δὲ βαρὺ, καὶ τῶν γραμ- 5
 μῶν δὴ καὶ τῶν ζηγμῶν ὡσαύτως· τὸ γὰρ τῆς γῆς ἐπίπε-
 δον ἔσαι βαρυτέρον ἢ τὸ τοῦ πυρός. ὅλως δὲ συμβαίνει ἢ
 μηδὲν ποτ' εἶναι μέγεθος, ἢ δύνασθαι γε ἀναιρέθῃναι, εἴπερ
 ὁμοίως ἔχει ζηγμὴ μὲν πρὸς γραμμὴν, γραμμὴ δὲ πρὸς
 ἐπίπεδον, τοῦτο δὲ πρὸς σῶμα· πάντα γὰρ εἰς ἀλλήλα 10
 ἀναλύόμενα εἰς τὰ πρῶτα ἀναλυθήσεται· ὥς· ἐνδέχονται ἂν
 ζηγμάς μόνον εἶναι, σῶμα δὲ μηθέν. πρὸς δὲ τοῖς καὶ εἰ
 ὁ χρόνος ὁμοίως ἔχει, ἀναιροῦν ἂν ποτε ἢ ἐνδέχεται ἀναιρε-
 θῆναι· τὸ γὰρ νῦν τὸ ἄτομον οἶον ζηγμὴ γραμμῆς ἐστίν· τὸ
 δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ τοῖς ἐξ ἀριθμῶν συντιθεῖσι τὸν οὐρα- 15
 νόν· οἱ γὰρ τὴν φύσιν ἐξ ἀριθμῶν συνισαῖσιν, ὥσπερ τῶν
 Πυθαγορείων τινές· τὰ μὲν γὰρ φυσικὰ σώματα φαίνεται
 βάρος ἔχοντα καὶ κορυφότητα, τὰς δὲ μονάδας ὅτε σῶμα
 ποιεῖν οἶον τε συντιθεμένας ὅτε βάρος ἔχειν.

2. Ὅτι δ' ἀναγκαῖον ὑπάρχειν κίνησιν τοῖς ἀπλοῖς σώ- 20
 μασι φύσει τινὰ πᾶσιν, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἐπεὶ γὰρ κινούμενα
 φαίνεται, κινεῖσθαι γε ἀναγκαῖον βία, εἰ μὴ οἰκείαν ἔχει
 κίνησιν· τὸ δὲ βία καὶ παρὰ φύσιν ταυτόν· ἀλλὰ μὴν· εἰ
 παρὰ φύσιν ἐστὶ τις κίνησις, ἀνάγκη εἶναι καὶ κατὰ φύσιν,
 παρ' ἣν αὕτη· καὶ εἰ πολλὰ αἰ. παρὰ φύσιν, τὴν κατὰ 25
 φύσιν μίαν· κατὰ φύσιν μὲν γὰρ ἀπλῶς, παρὰ φύσιν δ'
 ἔχει πολλὰς ἑκάστου. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς ἡρεμίας δῆλον·
 καὶ γὰρ ἡρεμεῖν ἀναγκαῖον ἢ βία ἢ κατὰ φύσιν· βία δὲ
 μένει ἔκ καὶ φέρεται· βία· καὶ κατὰ φύσιν ἔκ κατὰ φύσιν.
 ἐπεὶ ἔν φαίνεται τί μένον ἐπὶ τοῦ μέσου, εἰ μὲν κατὰ φύ- 30
 σιν, δῆλον ὅτι καὶ ἡ φορὰ ἢ ἐνταῦθα κατὰ φύσιν αὐτῷ·
 εἰ δὲ βία, τί τὸ φέρεσθαι κωλύον; εἰ μὲν ἡρεμεῖν, τὸν αὐ-
 τὸν κυκλήσομεν λόγον· ἀνάγκη γὰρ ἢ κατὰ φύσιν εἶναι τὸ

πρῶτον ἡρεμοῦν ἢ εἰς ἀπείρον ἵέναι, ὅπερ ἀδύνατον· εἰ δὲ
 κινούμενον τὸ κωλύον φέρεσθαι, καθάπερ φησὶν Ἐμπεδο-
 κλῆς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς δυνῆς ἡρεμεῖν, πῶς ἂν ἐφέρετο, ἐπει-
 δὴ εἰς ἀπείρον ἀδύνατον· οὐδὲν γὰρ γίνεταί ἀδύνατον, τὸ
 δ' ἀπείρον διελθεῖν ἀδύνατον. ὥς· ἀνάγκη ζῆναί πᾶν τὸ φε-
 ρόμενον, καὶ κεῖ μὴ βία μένειν ἀλλὰ κατὰ φύσιν. εἰ δ' ἐξ
 ἡρεμίας κατὰ φύσιν, ἔστι καὶ κίνησις κατὰ φύσιν ἢ εἰς τῶ-
 ν τὸν τόπον φορὰ. διὸ καὶ Δευκίπῳ καὶ Δημοκρίτῳ,
 τοῖς λέγουσιν αἰεὶ κινεῖσθαι τὰ πρῶτα σώματα ἐν τῷ κενῷ
 καὶ τῷ ἀπείρῳ, λεκτέον τίνα κίνησιν καὶ τίς ἢ κατὰ φύσιν
 αὐτῶν κίνησις. εἰ γὰρ ἄλλο ὑπ' ἄλλου κινεῖται βία τῶν
 σοικείων, ἀλλὰ καὶ κατὰ φύσιν ἀνάγκη τινὰ εἶναι κίνησιν
 ἐκάστου, παρ' ἣν ἢ βιαίος ἐστίν· καὶ δεῖ τὴν πρώτην κινῆσαν
 μὴ βία κινεῖν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν· εἰς ἀπείρον γὰρ εἴστιν,
 εἰ μὴ τί ἔσαι κατὰ φύσιν κινῶν πρῶτον, ἀλλ' αἰεὶ τὸ πρό- 15
 τερον βία κινούμενον κινήσει. τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο συμβαίνειν
 ἀναγκαῖον καὶ εἰ καθάπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραπται, πρὶν
 γενέσθαι τὸν κόσμον ἐκινεῖτο τὰ σοικεῖα ἀτάκτως· ἀνάγκη
 γὰρ ἢ βίαιον εἶναι τὴν κίνησιν ἢ κατὰ φύσιν· εἰ δὲ κατὰ
 φύσιν ἐκινεῖτο, ἀνάγκη κόσμον εἶναι, ἐάν τις βύληται θεω-
 ρεῖν ἐπισήσας· τὸ τε γὰρ πρῶτον κινῶν ἀνάγκη κινεῖν αὐτό,
 κινούμενον κατὰ φύσιν, καὶ τὰ κινούμενα μὴ βία, ἐν τοῖς
 οἰκείοις ἡρεμῶντα τόποις, ποιεῖν ἥνπερ ἔχουσι νῦν τάξιν, τὰ
 μὲν βάρος ἔχοντα ἐπὶ τὸ μέσον, τὰ δὲ κορυφότητα ἀπὸ τῆς
 μέσου· ταύτην δ' ὁ κόσμος ἔχει τὴν διάταξιν. ἔτι δὲ το-
 σῶτον ἐπαινεῖται· ἂν τις, πότερον δυνατόν ἢ ἔχῃ οἶον τ' ἢ κιν-
 ούμενα ἀτάκτως καὶ μίγνυσθαι τοιαύτας μίξεις ἕνια, ἐξ
 ὧν συνίσταται τὰ κατὰ φύσιν συνιστάμενα σώματα, λέγω
 δ' οἶον ὅσα καὶ σάρκας, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ γίνε-
 σθαι ἐπὶ τῆς φιλοπότητος· λέγει γὰρ ὡς πολλὰ μὲν κόρσαι
 ἀναρχεῖς ἐβλάσθησαν· τοῖς δ' ἀπείρα ἐν ἀπείρῳ τὰ κινού-
 μενα ποιοῦσιν, εἰ μὲν ἐν τὸ κινεῖν, ἀνάγκη μίαν φέρεσθαι
 φορὰν, ὥς· ἐκ ἀτάκτως κινήσεται, εἰ δ' ἀπείρα τὰ κιν-

1. ζηγμὴ καὶ ἡ γραμμὴ *HM.* || 5. βαρὺ τὸ δὲ κοῦφον *F.* || 6. τῶν *om M.* || ὡσαύτως. καὶ γὰρ τὸ *F.* || 7. συμβαίνει *HM.* || ἢ *om E.* || 8. ἐπειτέρ *H.* || 9. ὁμοίως γ' ἔχει *F.* || ζηγμὴ] μονάς *EM.* || 10. ἀπάντα *HLM.* || εἰς] πρὸς *HM.* || 11. ἐνδέχεται *ς.* *E.* || 13. ἔχοι *F.* || ἐνδέχεται ἂν ἀναιρεθῆναι *FL.* || 15. συμβαίνει *H.* || συνισαῖσι vel συνισαῖσι *E.* || 16. ὥσπερ καὶ τῶν *L.* || 18. σώματα *E.* || 19. συντιθεμένας *F.* || συντιθεμένας *H.* || 20. ἀνάγκη *F.* || ὑπάρχειν καὶ *κ. FHM.* || 21. φύσει τινὰ πᾶσιν *om pr E.* || ἐπειδὴ *FH.* || γὰρ *om E.* || 22. γε] τε *H.* || κίνησιν ἔχει *F.* || 23. δὲ *om E.* || ταυτό *E.* || 24. καὶ κατὰ φύ- σιν εἶναι *M.* || 25. αἰ *om EH.* || 27. πολλὰ *E.* || 28. δὲ *om E.* || 29. καὶ *post ἔ om M.* || ἔ κατὰ φύσιν *om pr E.* || 31. αὐτῷ *E.* || 32. τί *om E.*

1. ἵέναι] εἶναι *L.* || 2. Ἐμπεδοκλῆς φησὶν *HLM.* || 5. ἀδύνατον *om M.* || 10. καὶ ἐν τῷ *F.* || 12. τινὰ *om E.* || 13. τὴν μὲν *pr. HM.* || κινῶσαν] κινῶ *M.* || 14. ἀλλὰ καὶ κατὰ *FH.* || εἴσιν] ἐστίν *M.* || 15. ἐστὶ *F.* || τὸ *om E.* || πρῶτον *FHM.* || 16. κινού- μενον βία *FM.* || βία φερέμενον *M.* || δ' αὐτὸ *M.* || 20. βύλοιο *F.* || 23. νῦν ἔχουσι *L.* || 24. μὲν γὰρ βάρος *F.* || κορυφότητα ἔχοντα ἀπὸ *BHLM.* || 25. διάστασιν *E.* || 26. δυνατόν ἢ *om E.* || 27. τοιαύτας μίξεις *om E.* || 28. συνιστάμενα *M.* || 29. γίνεσθαι φησὶν *HLM.* || 30. πολλῶν *HL.* || 32. φέρεσθαι μίαν *F.*

τούτα, καὶ τὰς φάρας ἀναγκαῖον ἀπειροῦς εἶναι· εἰ γὰρ πεπερασμένοι, τάς τις ἔξει· ὃ γὰρ τῷ μὴ φέρεσθαι εἰς τὸ αὐτὸ ἢ ἀταξία συμβαίνει· ὅθεν γὰρ τὸν εἰς τὸ αὐτὸ φέρεται πάντα, ἀλλὰ τὰ συγγενῆ μόνον· ἐτι πὸ ἀτάκτως ἔθεν· ἐς ἕτερον ἢ τὸ παρὰ φύσιν· ἢ γὰρ τάξιν ἢ αἰκίαν τῶν αἰσθητῶν φύσις, ἐστὶν ἀλλὰ μὴ καὶ τὸ αὐτοπὸν καὶ ἀδύνατον, τὸ ἀπειρὸν ἀτακτικὸν ἔχειν κίνησιν· ἐς γὰρ ἢ φύσις ἐκείνη τῶν πραγμάτων οὐκ ἔχει τὰ πλείω καὶ τὸν πλείω χρόνον· συμβαίνειν ἔν αὐτοῖς τὴν αὐτὴν τὴν μὲν ἀταξίαν εἶναι κατὰ φύσιν, τὴν δὲ τάξιν καὶ τὸν κόσμον παρὰ φύσιν· καίτοι ὅθεν ὡς ἐτυχε γίγνεται τῶν κατὰ φύσιν, δοικα δὲ τοῦτα γε αὐτὸ καλῶς· Ἀναξαγόρας λαβεῖν· ἐξ ὑκινήσεως γὰρ ἀρχεται κοσμοποιεῖν· πειρῶνται δὲ καὶ οἱ ἄλλοι αὐτὰ κρινόντες· πῶς πάλιν κινεῖν καὶ διακρίνειν ἐν διεσπῶτων· δε καὶ κινεμένων οὐκ εὐλογον· ποιεῖν τὴν γένεσιν· διὸ καὶ Ἐμπεδοκλῆς παραλείπει τὴν ἐπὶ τῆς φιλοτήτος· ὃ γὰρ ἀνὴρ δύναται συστῆναι τὸν οὐρανὸν ἐκ κεχωρισμένων· μὲν κατὰ σκευάσιν, σύγκρισιν δὲ ποιῶν διὰ τὴν φιλοτήτα· ἐκ διακεκαμένων γὰρ συνέστηκεν ὁ κόσμος τῶν ζοιχείων· ὡς ἀναγκαῖον γίνεσθαι ἐξ ἐνός καὶ συγκεκαυμένους· ὅτι μὲν τοῦν ἐστὶ φύσιν τις κίνησις ἐκάστω τῶν σωμάτων, ἢν οὐ βία κινεῖνται οὐδὲ παρὰ φύσιν, φανερόν ἐκ τούτων· ὅτι δ' ἐνία ἔχειν ἀναγκαῖον ῥοπὴν βάρους καὶ κοφότητος, ἐκ τῶνδε· δὴλον· κινεῖσθαι μὲν γὰρ φαιμεν ἀναγκαῖον εἶναι· εἰ δὲ μὴ ἔξει φύσει ῥοπὴν τὸ κινούμενον, ἀδύνατον κινεῖσθαι· ἢ πρὸς τὸ μέσον· ἢ ἀπὸ τοῦ μέσου· ἐξ ὧ γὰρ τὸ μὲν ἐφ' οὗ Α' ἀβαρές, τὸ δ' ἐφ' οὗ Β' βάρους ἔχον, ἐννεχθῶ· δε τὸ ἀβαρὲς τὴν ΓΔ, τὸ δὲ Β' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ τὴν ΓΕ· μείζω γὰρ οἰσθήσεται τὸ βάρους ἔχον· ἐάν δὲ διαιρεθῇ τὸ σῶμα τὸ ἔχον βάρους ὡς ἡ ΓΕ πρὸς τὴν ΓΔ (δυνατὸν γὰρ ἕτως ἔχειν πρὸς τι τῶν ἐν αὐτῷ μορίων), εἰ τὸ ὅλον φέρεται τὴν ὅλην τὴν ΓΕ, τὸ μᾶλλον ἀνάγκη ἐκ τῷ αὐτῷ χρόνῳ τὴν ΓΔ φέρεσθαι, ὡς ἂν ἴσον οἰσθήσεται τὸ ἀβαρὲς καὶ τὸ βάρους ἔχον· ὅπερ ἀδύνα-

τόν· δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ κοφότητος· ἐτι δ' εἰ ἔσαι τι σῶμα κινεμένον μὴτε κοφότητι μὴτε βάρους ἔχον, ἀνάγκη τὸτο βίαν κινεῖσθαι, βία δὲ κινούμενον ἀπειρον· ποιεῖν τὴν κίνησιν· ἐπεὶ γὰρ δύναμις τις ἢ κινεῖται, τὸ δ' ἐλάττον καὶ τὸ κοφότερον ὑπὸ τῆς αὐτῆς δυνάμεως πλεον κινήσεται, κενιῆσθαι τὸ μὲν ἐφ' ὧ τὸ Α', τὸ ἀβαρὲς, τὴν ΓΕ, τὸ δ' ἐφ' ὧ τὸ Β', τὸ βάρους ἔχον, ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ τὴν ΓΔ· διαμεθέντος δὲ τοῦ βάρους ἔχοντος σώματος ὡς ἡ ΓΕ πρὸς τὴν ΓΔ, συμβήσεται τὸ ἀφαιρέμενον ἀπὸ τῆς βάρους ἔχοντος σώματος τὴν ΓΕ· φέρεσθαι ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ, ἐπεὶ περ τὸ ὅλον ἐφέρετο τὴν ΓΔ· τὸ γὰρ τάχος ἔξει τὰ τοῦ ἐλάττωτος πρὸς τὸ πλεον ὡς τὸ μείζον σῶμα πρὸς τὸ ἐλάττωτον· ὡς οὐκ ἀρὰ τὸ ἀβαρὲς οἰσθήσεται σῶμα καὶ τὸ βάρους ἔχον ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· τὸτο δ' ἀδύνατον· ὡς· ἐπεὶ παντὸς τῆς πρόσθετος μείζον κινήσεται διάστημα τὸ ἀβαρὲς, ἀπειρον ἂν φέροισα· φανερόν τοῦν ὅτι ἀνάγκη πᾶν σῶμα βάρους ἔχειν ἢ κοφότητα τὸ διωρισμένον· ἐπεὶ δὲ φύσις μὲν ἐστὶν ἢ ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσα κινήσεως ἀρχή, δύναμις δ' ἢ ἐν ἄλλῳ ἢ ἄλλοι, κίνησις δὲ ἢ μὲν κατὰ φύσιν ἢ δὲ βίαιας· πᾶσα, τὴν μὲν κατὰ φύσιν, οἷον τῷ λίθῳ τὴν κάτω, θάψον ποιήσει τὸ κατὰ δύναμιν, τὴν δὲ παρὰ φύσιν ὅλως αὐτῇ· πρὸς ἀμφοτέρω δὲ ὡς περ ἐργάνῳ χρήται τῷ αἰρί· πέφυκε γὰρ ἕτος καὶ κοφός εἶναι καὶ βαρὺς· τὴν μὲν ἔν ἄνῳ ποιήσῃ φάραν ἢ κοφός, ὅταν ὠσθῇ καὶ λάβῃ· τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς δυνάμεως, τὴν δὲ κάτω πάλιν ἢ βαρὺς· ὡς περ ἐναφάσασα παραδίδωσιν ἑκατέρω· διὸ καὶ ἢ παρακολουθούτος τοῦ κινήσαντος φέρεται τὸ βίαν κινεθῆν· εἰ γὰρ μὴ τοιοῦτόν τι τὸ σῶμα ὑπῆρχεν, οὐκ ἂν ἦν ἢ βία κίνησις· καὶ τὴν κατὰ φύσιν δ' ἐκάστω κίνησιν συνεποριζει τὸν αὐτὸν τρόπον· ὅτι μὲν ἔν ἅπαν ἢ κοφόν ἢ βαρὺ, καὶ πῶς αἰ παρὰ φύσιν ἔχουσιν κινήσεις, ἐκ τέτων φανερόν· ὅτι δ' ἔτε πάντων ἐστὶ γένεσις ἔθ' ἀπλῶς ἕθενός, δὴλον ἐκ τῶν προειρημένων· ἀδύνατον γὰρ παντὸς σώματος εἶναι γένεσιν,

2. πεπερασμένα *HM* || τῆς *om. H* || 3. ἕως *E* || πὸ *F*, *om. E* || 4. συγγενῆ *HM* || 6. τῶν αἰσθητῶν *om. E* || ἐπὶ φύσιν *L* || 7. τὸ || τὸ *F*; τὸ γὰρ *HM* || ἢ || τῆς *H*, *om. E* || 9. πλείονα *L* || συμβαίνει *HM* || αὐτὸ *E* || 11. καίτοιγε *F* || 12. καλῶς καὶ *L* || λαβῇ || ἔχειν *F*; λαβεῖν καλῶς *L* || 13. κρινόντες *E* || 14. τε *E* || 16. ἀπολείπει *H* || ὅδε *F* || 17. ζυγῆσαι *HM* || 18. ζυγ-
κρινειν *HM* || 19. διέσκηκεν *F*; ζυγῆκεν *HM* || γενεσθαι *H* || 20. τῶν || *FHM* || 22. φανερόν ἐκ τ. || ἐκ τ. ὄλον *H* || ἔχειν ἐνία *FHM* || 23. κοφότητα *M* || ἐκ τ. ὄλον || φανερόν ἐκ τ. *H* || 26. βάρους *E* || 27. βάρους *om. E* || 28. μείζον *LM* || 32. φέρε-
σθαι τὴν γδ *HM* || 33. ἔχον βάρους *L* || 1. ἐπὶ || ἐτι *H* || δ' εἰ || δὴ *E* || 2. βάρους μὴτε κοφότητα *F* || 3. ποιεῖ τὴν κ. *ELM*, τὴν κ. ποιεῖν *F* || 5. τὸ *om. F* || ἀπὸ *E* || αὐτῆς *om. E* || 6. ὧ τὸ || *HM* || γ δὲ *E* || 7. τὸ post ὧ *om. F* || 8. δὴ || ἐν *FHM* || ὡς ἡ — 10. σώματος *rc margo. E* || 9. συμβήσεται *H* || 10. φέρεσθαι post χρόνῳ *F* || 11. τὸ ante τῆς *om. M* || 12. τῆς *om. E* || 15. πρόσθετος *EFHL* || κινήσεται *FHM* || 16. πᾶν ante ἀνάγκη *HM*, post σῶμα *L*, *om. E* || 17. τὸ *om. EL* || μὲν *om. EL* || 18. ἐν post δ' *om. E* || 19. ἄλλω *H* et *pr. L* || ἢ δὲ — 20. φύσιν *om. pr. E* || 19. βία *FHM* et *rc. E* || 20. τὴν μὲν ἢ μὲν *rc. E* || θάψον *EHLM* || 22. αὐτῇ *E* || 24. ὅταν — 25. δυνάμεως *om. M* || 25. κατὰ ἐν αἰρί πάλιν *pr. F* || 26. ἐφάσασα *E* || 27. βίαν παρὰ φύσιν *FHM* et *rc. E* || εἰ γὰρ — 29. κίνησις *om. F* || 28. ἢ *om. E* || 29. ἐποριζει *E* || 30. αὐτῷ *L* || 31. κινήσεις ἔχουσιν ἐν τέτοις *FHM* || 33. εἰρημένων *FHM* || ἀπαντος *F*

εἰ μὴ καὶ κενὸν εἶναι τι δυνατόν κεχωρισμένον· ἐν ᾧ γὰρ
ἔσται τόπω τὸ γινόμενον, εἰ ἐγένετο, ἐν τούτῳ πρότερον τὸ
κενὸν ἀναγκαῖον εἶναι σώματος μηδενός ὄντος. ἄλλο μὲν
γὰρ ἐξ ἄλλου σώμα γίγνεσθαι δυνατόν, οἷον ἐξ αἵματος πῦρ
ἔλως δ' ἐκ μηδενός ἄλλου προϋπάρχοντος μεγέθους ἀδύνα-
τον· μάλιστα μὲν γὰρ ἐκ δυνάμει τινός ὄντος σώματος ἐνε-
ργεία γένοιτ' ἂν σῶμα. ἀλλ' εἰ τὸ δυνάμει ὂν σῶμα μηδὲν
ἔστιν ἄλλο σῶμα ἐνεργείᾳ πρότερον, κενὸν ἔσται κεχωρι-
σμένον.

3. Λοιπὸν δ' εἰπεῖν τίνων τέ ἐστι γένεσις σωμάτων, καὶ 10
διὰ τί ἐστιν. ἐπεὶ οὖν ἐν ἅπασιν ἡ γυνώσις διὰ τῶν πρώτων,
πρῶτα δὲ τῶν ἐνυπαρχόντων τὰ φοιχεῖα, σκεπτέον ποῖα
τῶν τοιούτων σωμάτων ἐστὶ φοιχεῖα, καὶ διὰ τί ἐστιν, ἔπειτα
μετὰ ταῦτα πόσα τε καὶ ποῖ' ἅττα. τῆτο δ' ἔσται φανερόν
ὑποθεμένοισι τίς ἐστιν ἡ τῶ φοιχεῖς φύσις. ἔστω δὴ φοιχεῖον 15
τῶν σωμάτων, εἰς δ' ἅλλα σώματα διαιρεῖται, ἐνυπάρχον
δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ· τῆτο γὰρ ποτέρως, ἔτι ἀμφισβητήσι-
μον. αὐτὸ δ' ἐστὶν ἀδιαίρετον εἰς ἕτερα τῶ εἶδει τοῖσιν γὰρ
τι τὸ φοιχεῖον ἅπαντες καὶ ἐν ἅπασιν βούλονται λέγειν. εἰ
δὴ τὸ εἰρημένον ἐστὶ φοιχεῖον, ἀνάγκη εἶναι ἅττα τοιαῦτα 20
τῶν σωμάτων· ἐν μὲν γὰρ σαρκὶ καὶ ξύλῳ καὶ ἐκάσῳ τῶν
τοιούτων ἔνεστι δυνάμει πῦρ καὶ γῆ· φανερά γὰρ ταῦτα ἐξ
ἐκείνων ἐκκρινόμενα. ἐν δὲ πυρὶ σάρξ ἢ ξύλον οὐκ ἐνυπάρ-
χουσιν, ὅτε κατὰ δυνάμιν ὅτε κατ' ἐνεργειαν· ἐξεκρίνωτο γὰρ
ἂν. ὁμοίως δ' ὅδ' εἰ ἐν τι μόνον εἴη τοῖσιν, ὅδ' ἐν ἐκείνῳ 25
οὐ γὰρ εἰ ἔσται σάρξ ἢ ὅσῃν ἢ τῶν ἄλλων ὅτιον, ἔπω φα-
τέον ἐνυπάρχειν δυνάμει, ἀλλὰ προσθεωρητέον τίς ὁ τρόπος
τῆς γενέσεως. Ἀναξαγόρας δ' Ἐμπεδοκλεῖ ἐναντίως λέγει
περὶ τῶν φοιχεῖων. ὁ μὲν γὰρ πῦρ καὶ γῆν καὶ τὰ σύσειχα
τούτοις φοιχεῖα φησὶν εἶναι τῶν σωμάτων καὶ συγκεῖσθαι 30
πάντ' ἐκ τούτων, Ἀναξαγόρας δὲ τὸναντίον· τὰ γὰρ ὁμοιο-
μερῇ φοιχεῖα (λέγω δ' οἷον σάρκα καὶ ὅσῃν καὶ τῶν τοι-

ούτων ἕκαστον), αἰετὰ δὲ καὶ πῦρ μίγμα τῶν καὶ τῶν ἄλ-
λων σπερμάτων πάντων· εἶναι γὰρ ἐκάτερον αὐτῶν ἐξ ὁ-
μοιότητος ὁμοιομερῶν πάντων ἡθροισμένων· διὸ καὶ γίγνεσθαι
πάντ' ἐκ τούτων· τὸ γὰρ πῦρ καὶ τὸν αἰετὰ προσαγορεύει
ταῦτό. ἐπεὶ δ' ἐστὶ πάντος φυσικῆς σώματος κινήσεως οἰκεία,
τῶν δὲ κινήσεων αἱ μὲν ἀπλᾶι αἱ δὲ μικταί, καὶ αἱ μὲν
μικταὶ τῶν μικτῶν αἱ δὲ ἀπλᾶι τῶν ἀπλῶν εἰσὶ, φανερόν
ὅτι ἔσται ἅττα σώματα ἀπλᾶ· εἰσὶ γὰρ καὶ κινήσεις ἀπλᾶι·
ὥςτε δῆλον καὶ ὅτι ἐστὶ φοιχεῖα καὶ διὰ τί ἐστιν.

Πότερον δὲ πεπερασμένα ἢ ἀπείρα, καὶ εἰ πεπερασ- 4
μένα, πόσα τὸν ἀριθμόν, ἐπόμενον ἂν εἴη σκοπεῖν. πρώτον
μὲν αὖν ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπείρα, καθάπερ οἰοῦνται τινες, θεωρη-
τέον καὶ πρῶτον τοὺς πάντα τὰ ὁμοιομερῇ φοιχεῖα ποιοῦν-
τας, καθάπερ Ἀναξαγόρας. ὅθεις γὰρ τῶν ὅτως ἀξιούτων
ὁρθῶς λαμβάνει τὰ φοιχεῖον· ὁρῶμεν γὰρ πολλὰ καὶ τῶν
μικτῶν σωμάτων εἰς ὁμοιομερῇ διαιρούμενα, λέγω δ' οἷον
σάρκα καὶ ὅσῃν καὶ ξύλον καὶ λίθον ὥς· εἴπερ τὸ σύνθετον
οὐκ ἔστι φοιχεῖον, οὐχ ἅπαν ἔσται τὸ ὁμοιομερὲς φοιχεῖον,
ἀλλὰ τὸ ἀδιαίρετον εἰς ἕτερα τῶ εἶδει, καθάπερ εἴρηται
πρότερον. ἔτι δ' ὅδ' ὅτως λαμβάνοντας τὸ φοιχεῖον ἀνάγκη
ποιεῖν ἀπείρα· πάντα γὰρ ταῦτα ἀποδοθήσεται καὶ πεπε-
ρασμένων ὄντων, ἐάν τις λάβῃ· τὸ αὐτὸ γὰρ ποιήσει, καὶ
δύο ἢ τρία μόνον ἢ τοιαῦτα, καθάπερ ἐπιχειρεῖ καὶ Ἐμπε-
δοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ καὶ ὡς αὐτοῖς συμβαίνει μὴ πάντα ποιεῖν
ἐξ ὁμοιομερῶν (πρῶτον γὰρ ἐκ ἐκ προσώπων ποιοῦσιν, ὅδ'
ἄλλο τῶν κατὰ φύσιν ἐσχηματισμένων ὅθεν), φανερόν ὅτι
πολλῷ βέλτιον πεπερασμένας ποιεῖν τὰς ἀρχάς, καὶ ταύτας
ὡς ἐλαχίστας πάντων γὰρ τῶν αὐτῶν μελλόντων δεικνύσθαι,
καθάπερ ἀξιούσι καὶ οἱ ἐν ποῖς μαθήμασιν· αἰεὶ γὰρ τὰς πε-
περασμένας λαμβάνουσιν ἀρχὰς ἢ τῶ εἶδει ἢ τῶ ποσῷ. ἔτι
εἰ σῶμα σώματος ἕτερον λέγεται κατὰ τὰς οἰκείας δια-
φοράς, αἱ δὲ τῶν σωμάτων διαφοραὶ πεπερασμέναι (δια-

1. τι εἶναι *F*. || 2. τὸ] τὸ νῦν *EL*. || γινόμενον *L*. || εἰ ἐγένετο *EL*, ὅτε ἐγένετο *FH*, εἰ ἐγένετο ὅτε ἐγένετο *M*. || 3. εἶναι post
2. πρότερον *HM*. || 3. ἐνός *M*. || 4. γίγνεσθαι σῶμα *F*, σώματος γίγνεσθαι *HM*. || ἀδύνατον *E*. || 5. ἄλλου om *HM*. || 6. μὲν om *EL*. ||
γὰρ ἂν ἐκ *L*. || 7. ἀλλ' — σῶμα om pr *E*. || 8. ἐστὶ *FHM*. || 10. σωμάτων om *H*, ante γένεσις ponit *F*. || 11. ἐν om *L*. || 13. τοι-
ούτων om *E*. || ἐστὶ om *M*, ante τῶν ponit *F*. || 14. ὅποσα *FHL*. || τε om *LM*. || ποῖα *L*. || 15. τί *EL*. || δὴ τὸ γ' *L*. ||
17. γὰρ] δὲ *F*. || ποτέρως *HM*. || 18. ἕτερον *M*. || 19. τῶν φοιχεῖων *M*. || πάντες τε καὶ *HM*. || 20. ἅττα εἶναι τῶν σωμάτων τοι-
αῦτα *H*, ἅττα τῶν σωμάτων εἶναι τοιαῦτα *M*. || 21. καὶ ἐν ἐκάσῳ *HM*. || 22. ἐστὶ *EL*. || ταῦτα] τὰ τῶδε *H*, τὰ τοιαῦτα *M*. || 23. ἢ]
καὶ *F*. || ἐνυπάρχει *F*. || 24. ὅτε κατ' ἐνεργειαν om pr *E*, post ἐνυπάρχουσιν ponunt *HM*. || 25. ὅδ' ἐ] ὅθεν *E*. || 26. ὅδ' γὰρ *FM*. ||
27. προσθεωρητέον *H*. || 28. ἐναντίως ἐμπεδοκλεῖ *FHM*. || 30. συγκεῖσθαι *H*. || 31. πᾶν *HM*. || 32. δ'] δὴ *E*. || οἷον ξύλα σάρ-
κα *F*.

1. μίγματα *EL*. || 2. αὐτῶν ἐκάτερον *HM*. || ἀοράτων τῶν ὁμ. *E*. || 3. ἡθροισμένον *M*. || γένεσθαι *EL*. || 5. δὲ πάντος τῷ φυσικῷ
σώματος ἐστὶ *F*. || 7. εἰσὶ om *F*. || 9. φοιχεῖον *M*. || 10. εἰ om *F*. || 13. τὰ om *E*. || 14. καθάπερ καὶ ἀναξ. *EL*. || 16. ὁμοιομερῇ]
μερῇ *E*. || 17. ὅσα καὶ ξύλα *F*. || εἴπερ] ἐπὶ *E*. || 19. ἕτερον *M*. || 20. ὅδ' *H* et margo *F*, om *EL*. || τὸ om *E*. || 21. ἀποδοθῆ-
σθαι *E*. || 22. ἂν *EL*. || 23. ἐπιχειρεῖ *EL*. || 24. γὰρ om *M*. || συμβαίνει *HM*. || 25. προσώπων π. *F*. || 26. μακροῦ *F*. || 28. αὖν
τῶν] οὐκ *E*. || 29. τὰ *EHM*, om *L*. || πεπερασμένα *EHL*. || 31. σῶμα om *E*.

φέρουσι γὰρ τοῖς αἰσθητοῖς, ταῦτα δὲ πεπεράνται· ἀεὶ δὲ
 τοῦτο δεῖχθῆναι); φανερόν ἐστι καὶ τὰ σῶμα ἄναγκη πε-
 περασμένα εἶναι· ἀλλὰ μὴ οὐδ' ὡς ἕτεροί τινες λέγουσιν,
 οἷον Λεοντίππος τε καὶ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης, εὐλογα τὰ
 συμβαίνοντα· φασὶ γὰρ εἶναι τὰ πρῶτα μεγέθει πλήθει μὲν
 ἄπειρα μεγέθει δὲ ἀδιαίρετα, καὶ ἔτι ἐξ ἑνὸς πολλὰ γίνε-
 σθαι οὔτε ἐκ πολλῶν ἓν, ἀλλὰ τῇ τούτων συμπλοκῇ καὶ
 περιπλέξει πάντα γενᾶσθαι· τρόπον γὰρ τίνα καὶ ἔτι πάντα
 τὰ ὄντα ποιοῦσιν ἀριθμούς καὶ ἐξ ἀριθμῶν· καὶ γὰρ εἰ μὴ
 σαφῶς δηλῶσιν, ὅμως τὸτο βέλονται λέγειν· καὶ πρὸς τού-
 τοις, ἐπεὶ διαφέρει τὰ σώματα σχήμασιν, ἄπειρα δὲ τὰ
 σχήματα, ἄπειρα καὶ τὰ ἀπλᾶ σώματα φασὶ εἶναι· ποῖον
 δὲ καὶ τί ἐκάστω τῶν σχημάτων τῶν σῶματι, ἔθεν ἐπιδιώρισαν,
 ἀλλὰ μόνον τῷ πυρὶ τὴν σφαῖραν ἀπέδωκαν· αἶρα δὲ καὶ
 ὕδωρ καὶ τᾶλλα μεγέθει καὶ μικρότητι διείλοντο, ὡς οὕτως
 αὐτῶν τὴν φύσιν οἷον πανσπερίαν πάντων τῶν σῶματι,
 πρῶτον μὲν οὖν καὶ τούτοις ταυτὸν ἀμαρτήμα· τὸ μὴ πεπε-
 ρασμένας λαβεῖν τὰς ἀρχάς, ἐξ ὧν ἅπαντα ταῦτα λέγειν·
 ἔτι δ' εἰ μὴ ἄπειροι τῶν σῶματι αἱ διαφοραί, δηλονότι
 ἐκ ἑσῶν τὰ σῶματι ἄπειρα, πρὸς δὲ τούτοις ἄναγκη μάχε-
 σθαι ταῖς μαθηματικαῖς ἐπισήμαις ἄτομα σώματα λέγον-
 τας, καὶ πολλὰ τῶν ἐνδόξων καὶ τῶν φαινομένων κατὰ τὴν
 αἴσθησιν ἀναίρειν, περὶ ὧν εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ χρό-
 νου καὶ κινήσεως· ἅμα δὲ καὶ ἐναντία λέγειν αὐτὰς αὐτοῖς
 ἄναγκη· ἀδύνατον γὰρ ἁτομῶν ὄντων τῶν σῶματι μεγέθει
 καὶ μικρότητι διαφέρειν αἶρα καὶ γῆν καὶ ὕδωρ, οὐ γὰρ
 οἷον τ' ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι· ὑπολείπει γὰρ αἰεὶ τὰ μέ-
 γιστα σώματα ἐκκρινόμενα, φασὶ δ' οὕτως γίνεσθαι ὕδωρ
 καὶ αἶρα καὶ γῆν ἐξ ἀλλήλων· ἔτι οὐδὲ κατὰ τὴν τούτων
 ὑπόληψιν δόξειεν ἂν ἄπειρα γίνεσθαι τὰ σῶματι, εἴπερ
 τὰ μὲν σώματα διαφέρει σχήμασι, τὰ δὲ σχήματα πάντα
 σύγκειται ἐκ πυραμίδων, τὰ μὲν εὐθύγραμμα ἐξ εὐθύ-

γράμμων, ἡ δὲ σφαῖρα ἐξ ὀκτώ μορίων· ἄναγκη γὰρ εἶ-
 ναι τινὰς ἀρχὰς τῶν σχημάτων· ὥς εἴτε μία εἴτε δύο εἴτε
 πλείους, καὶ τὰ ἀπλᾶ σώματα τούτῳ ἑσῶν τὸ πλήθος,
 ἔτι δ' εἰ ἐκάστω μὲν τῶν σῶματι ἐστὶ τις οἰκία κινήσεις, καὶ
 ἡ τοῦ ἀπλῶ σώματος ἀπλῆ, μὴ εἰσὶ δ' αἱ ἀπλᾶ κινήσεις
 ἄπειροι διὰ τὸ μήτε τὰς ἀπλᾶς φορὰς πλείους εἶναι, δυοῖν
 μήτε τοὺς τόπους ἀπείρους, ἐκ ἂν εἴη οὐδ' ὅπως ἄπειρα τὰ
 σῶματι.

Ἐπεὶ δ' ἄναγκη πεπεράνθαι τὰ σῶματι, λοιπὸν σκέ-
 ψασθαι πότερον πλείω ἑσῶν ἢ ἓν· ἐνιοὶ γὰρ ἐν μόνον ὑπο-
 τίθενται, καὶ τοῦτο οἱ μὲν ὕδωρ, οἱ δ' αἶρα, οἱ δὲ πῦρ, οἱ
 δ' ὕδατος μὲν λεπτότερον αἶρος δὲ πυκνότερον, ὃ περιέχει
 φασὶ πάντας τὰς ἑσῶν ἄπειρον ὄν· ὅσοι μὲν ἓν τὸ ἐν τού-
 το ποιοῦσιν ὕδωρ ἢ αἶρα ἢ ὕδατος μὲν λεπτότερον αἶρος δὲ
 πυκνότερον, εἴτε ἐκ τούτου πυκνότητι καὶ μανότητι τᾶλλα
 γενῶσιν, ἔτοι λαμβάνουσιν αὐτοὶ αὐτὰς ἄλλα τι πρότερον τοῦ
 σῶματι ποιοῦντες· ἔστι γὰρ ἡ μὲν ἐκ τῶν σῶματι γένεσις
 σύνθεσις, ὡς φασὶν, ἡ δ' εἰς τὰ σῶματι διάλυσις, ὡς
 ἄναγκη πρότερον εἶναι τῇ φύσει τὸ λεπτομέρερον· ἐπεὶ ἓν
 φασὶ πάντων τῶν σῶματι τὸ πῦρ λεπτότατον εἶναι, πρῶ-
 τὸν ἂν εἴη τῇ φύσει τὸ πῦρ, διαφέρει δ' ἕθεν· ἄναγκη γὰρ
 εἶναι τῶν ἄλλων εἶναι πρῶτον, καὶ μὴ τὸ μέσον· ἔτι δὲ τὸ
 μὲν πυκνότητι καὶ μανότητι τᾶλλα γενᾶν οὐθέν διαφέρει ἢ
 λεπτότητι καὶ παχύτητι· τὸ μὲν γὰρ λεπτὸν μανόν, τὸ δὲ
 παχὺ βούλονται εἶναι πυκνόν· πάλιν δὲ τὸ λεπτότητι καὶ
 παχύτητι ταυτὸν καὶ τὸ μεγέθει καὶ μικρότητι· λεπτόν
 μὲν γὰρ τὸ μικρομέρες, παχὺ δὲ τὸ μεγαλομέρες· τὸ γὰρ
 ἐπεκτεινόμενον ἐπὶ πολὺ λεπτόν, τοιοῦτον δὲ τὸ ἐκ μικρῶν
 μερῶν συνεχές· ὡς αὐτοῖς συμβαίνει μεγέθει καὶ μικρότητι
 διαιρεῖν τὴν τῶν ἄλλων ἑσῶν· ἔτω δὲ διοριζόμενοις ἅπαντα
 συμβήσεται λέγειν πρὸς τί, καὶ οὐκ ἑσῶν ἀπλῶς τὸ μὲν
 πῦρ τὸ δ' ὕδωρ τὸ δ' αἶρ, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρὸς μὲν τόδε

1. πεπερασμένα *HM*. || 2. φανερόν *om E*. || ἄναγκη post ὅτι *F*, post εἶναι *HM*. || 3. ὡς δ' ἕτεροι *H*. || 4. τε *om F*. || 5. συμ-
 βαίνοντα *HM*. || 7. συμπλοκῇ *H*. || 8. ἐπαλλάξει *FHM*. || γένεσθαι *M*. || γὰρ δὲ *EL*. || 13. καὶ τί *om FHM*. || ἐκάστω post
 σχῆμα *ponit L*, *om E*. || τὸ *om FHM*. || τῶν σῶματι *om F*. || ἐκείνι διώρισαν *F*, ἔθεν ἔτι διώρισαν *HM*. || 14. μόνον *FHM*. ||
 15. σμικρότητι *FL*. || 16. ἁπάντων *HM*. || τῶν *om E*. || 17. ταυτὸ καὶ τούτοις *H*, ταυτὸ καὶ τούτοις εἰσὶν ἀκολουθεῖν *FM*. || πεπερασμέ-
 νον *L*. || 18. πάντα ταυτὰ *E*, ἅπαντα ταυτὰ *L*. || 19. σχημάτων *FL*. || 21. μαθηματικαῖς *E*. || ἐπισήμαις ἄναγκαις *M*. || 22. τῶν post
 καὶ *om FHM*. || 23. πρῶτον *L*. || 25. τῶν *om E*. || 26. σμικρότητι *F*. || ὕδωρ καὶ γῆν *F*. || 27. οἶονται *E*. || ἐπιλείπει *M*. || αἰεὶ
HL. || 28. ἐκκρινόμενα *M*. || 29. ἔτι δ' ἔθεν *HM*. || 30. ἐπεὶ *EL*. || 31. διαφ. τοῖς σχ. *HM*. || 32. σύγκειται *H*, σύγκεινται *M*. ||
 τὰ καὶ τὰ *HM*.

2. τῶν *om H*. || 3. ἀπλᾶ αὐτὰ *L*. || 4. ἐκάστων *E*. || σῶματι *F*. || 5. αἰ αὖ *M*. || 6. δυοῖν *L*. || 7. ἀπείρους εἶναι
 ἐκ *EL*. || ὅπως δὲ *HM*. || 9. τὰ σῶματι *om F*. || 10. πρότερον *L*. || εἰ δ' *L*. || 11. τούτων *FM*. || 15. μανότητι καὶ πυκνότητι *FH*,
 μανότατον καὶ πυκνότατον *M*. || 16. ἔτοι δὲ *L*. || 18. σύνθεσις *HM*. || 21. φύσει τὸ λεπτομέρερον τὸ *F*. || 23. πυκνότερον καὶ μανό-
 τατον *M*. || 26. καὶ τὸ σμικρότητι *F*, καὶ τὸ μικρότητι *HLM*. || 27. σμικρομέρες *F*. || 29. συνεχές *FHLM*. || συμβαίνει *H*, συμβαίνει *M*. ||
 σμικρότητι *F*. || 31. συμβήσεται *HM*, συμβαίνει *F*. || τὸ μὲν ἀπλῶς *M*.

πῦρ πρὸς δὲ πῖ ἄλλο ἀήρ, ὅπερ συμβαίνει καὶ τοῖς πλείω
 μὲν τὰ φοιχεῖα λέγουσι, μεγέθει δὲ καὶ μικρότητι διαφέ-
 ρειν φάσκουσιν· ἐπεὶ γὰρ τῷ ποσῷ διώρισαι ἕκασον, ἔσαι
 τις λόγος πρὸς ἄλληλα τῶν μεγεθῶν, ὥστε τὰ τῶν ἔχοντ᾽ αὐ-
 τὸν λόγον πρὸς ἄλληλα ἀνάγκη τὸ μὲν αἶρα εἶναι τὸ δὲ
 πῦρ τὸ δὲ γῆν τὸ δὲ ὕδωρ διὰ τὸ ἐνυπάρχειν ἐν ταῖς με-
 ζοσι τῆς τῶν ἐλαττωτέρων ἀλάγεσσι· ὅσοι δὲ πῦρ ὑποτίθενται τὸ
 φοιχεῖον, τοῦτο μὲν διαφεύγουσιν, ἀλλὰ δ' αὐτοῖς ἀναγ-
 καῖον ἀλογα συμβαίνει· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν σχήμα περι-
 ἀπτυσιν τῷ πυρὶ, καθάπερ οἱ τὴν πυραμίδα ποιοῦντες, καὶ
 τούτων οἱ μὲν ἀπλουστέως λέγοντες ὅτι τῶν μὲν σχημάτων
 τμητικώτατον ἡ πυραμὶς, τῶν δὲ σωμάτων τὸ πῦρ, οἱ δὲ
 κομφοτέρως τῷ λόγῳ προσάγοντες ὅτι τὰ μὲν σώματα
 πάντα σύγκειται ἐκ τοῦ λεπτομερεστάτου, τὰ δὲ σχήματα
 τὰ στερεὰ ἐκ τῶν πυραμίδων, ὥς· ἐπεὶ τῶν μὲν σωμάτων
 τὸ πῦρ λεπτότατον, τῶν δὲ σχημάτων ἡ πυραμὶς μικρο-
 μερεστάτον καὶ πρῶτον, τὸ δὲ πρῶτον σχῆμα τοῦ πρώτου
 σώματος, πυραμὶς ἂν εἴη τὸ πῦρ· οἱ δὲ περὶ μὲν σχή-
 ματος οὐδὲν ἀποφαίνονται, λεπτομερεστάτον δὲ μόνον ποί-
 οῦσιν, ἔπειτ' ἐκ ταύτης συντιθεμένη φασὶ γίνεσθαι τὰλλα
 καθάπερ ἂν εἰ σύμφυτον μὲν ψήγματος· ἀμφότεροι δὲ
 ταῦτα συμβαίνει δυσχερῆ· εἰ μὲν γὰρ ἄτομον τὸ πρῶτον
 σῶμα ποιοῦσι, πάλιν ἤξουσιν αἱ πρότερον εἰρημένοι λόγοι
 πρὸς ταύτην τὴν ὑπόθεσιν· ἐτι οὐκ εὐδέχεται τὸτο λέγειν
 φυσικῶς βυλομένους θεωρεῖν· εἰ γὰρ ἅπαν σῶμα σώματι
 συμβλητὸν κατὰ τὸ πρῶτον, ἔχει δ' ἀνολόγον τὰ μεγέθη
 τὰ τε τῶν ὁμοιομερῶν πρὸς ἄλληλα καὶ τὰ τῶν φοιχεῖων,
 οἷον τὰ τῷ παντὸς ὕδατος πρὸς τὸν ἅπαντ' αἶρα καὶ τοῦ
 φοιχεῖου πρὸς τὸ φοιχεῖον· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
 ὁ δὲ ἀήρ πλείων τοῦ ὕδατος καὶ ὅλως τὸ λεπτομερεστέρον
 τοῦ παχυμερεστέρου, φανερὸν ὅτι καὶ τὸ φοιχεῖον ἐλάττω
 ἔσαι τὸ τῷ ὕδατος ἢ τὸ τῷ αἰρός· εἰ ἄν τὸ ἐλάττω μέγε-
 θος ἐνυπάρχει τῷ μείζονι, διαιρετὸν ἂν εἴη τὸ τοῦ αἰρός

φοιχεῖον· ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ τῷ πυρὸς καὶ ὅλως τῶν λε-
 πτομερεστέρων· εἰ δὲ διαιρετὸν τοῖς μὲν σχηματίζουσι τὸ
 πῦρ συμβήσεται μὴ εἶναι τὸ τοῦ πυρὸς μέρος πῦρ διὰ τὸ
 μὴ συγκεῖσθαι τὴν πυραμίδα ἐκ πυραμίδων, ἐτι δὲ μὴ
 πᾶν σῶμα εἶναι ἢ φοιχεῖον ἢ ἐκ φοιχεῖων (τὸ γὰρ μέρος
 τῷ πυρὸς οὔτε πῦρ οὔθ' ἕτερον φοιχεῖον οὐδέν), τοῖς δὲ τῷ
 μεγέθει διορίζουσι πρότερόν τι τῷ φοιχεῖ· φοιχεῖον εἶναι, καὶ
 τὰ τοῖς ἀπειρον βαδίζειν, εἴπερ ἅπαν σῶμα διαιρετὸν καὶ
 τὸ μικρομερεστάτον φοιχεῖον· ἐτι δὲ καὶ τούτοις συμβαίνει
 λέγειν ὡς ταῦτον πρὸς μὲν τόδε πῦρ ἐστὶ πρὸς ἄλλο δ'
 ἀήρ, καὶ πάλιν ὕδωρ καὶ γῆ κοινόν· δεῖ πᾶσι ἀμάρτημα
 τοῖς ἐν τῷ φοιχεῖον ὑποτιθεμένοις τὸ μίαν μόνην κίνησιν ποι-
 εῖν φυσικῇ, καὶ πάντων τὴν ταύτην· ὁρῶμεν γὰρ πᾶν τὸ
 φυσικὸν σῶμα κινήσεως ἔχον ἀρχήν· εἰ ἔν ἅπαντα τὰ σώ-
 ματα ἐκ τῆς ἐξ αὐτῶν πάντων ἂν εἴη μία κίνησις· καὶ ταύτην
 ἀνάγκαῖον ὅσῳ περ ἂν πλείων γίγνηται, κινεῖσθαι μᾶλλον,
 ὥστε καὶ τὸ πῦρ ὅσῳ ἂν πλείων γίγνηται, φέρεται θάτ-
 ταν ἢ τὴν γῆν αὐτῇ φέρειν· συμβαίνει δὲ πολλὰ κατὰ φέρε-
 σθαι θάττον ὥστε διαίτε ταῦτα, καὶ πρὸς τοῖς ἐπεὶ διώ-
 ρισαὶ πρότερόν τι πλείους αἱ φυσικαὶ κινήσεις, δῆλον ὅτι
 ἀδύνατον ἐν εἶναι τὸ φοιχεῖον· ἐπεὶ δὲ ὅτε ἀπειρα ὅτε ἐν,
 πλείω ἀνάγκη εἶναι καὶ πεπερασμένα· ὅτε ἐν ὅτε ἀπει-
 ρόν· Ἐπισκεπτέον δὲ πρῶτον πότερον αἰδία ἐστὶν ἢ γενό-
 μενα φθίρεται· τούτου γὰρ δειχθέντος φανερὸν ἔσαι καὶ
 πότ' ἅττα καὶ ποτ' αἰδία ἐστὶν αἰδία μὲν οὖν εἶναι ἀδύνατον·
 ὁρῶμεν γὰρ καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἕκασον τῶν ἀπλῶν σω-
 μάτων διαλύμενον· ἀνάγκη δὲ ἢ ἀπειρον εἶναι ἢ ἵσασθαι
 τὴν διάλυσιν· εἰ μὲν ἔν ἀπειρον, ἔσαι καὶ ὁ χρόνος ὁ τῆς
 διαλύσεως ἀπειρος, καὶ πάλιν ὁ τῆς συνθέσεως· ἕκασον
 γὰρ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ διαλύεται καὶ συντίθεται τῶν μορίων·
 ὥστε συμβήσεται ἐξ ὧν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ ἄλλον εἶναι ἀπειρόν·
 ὅταν δὲ τῆς συνθέσεως ἀπείρος ἢ καὶ ἐτι τότε πρότερος
 ὁ τῆς διαλύσεως· ὥστε τοῦ ἀπείρου ἐξῶ γίγνεται ἀπειρον·

1. τι om *HM*. || 2. μικρότητι *F*. || 4. ἔχοντα ὁμοία τὸν *FH*. || 6. ὑπάρχειν *M*. || ἐν om *F*. || 7. ἐλασσόνων *HM*. || 9. συμ-
 βαίνειν *HM*. || 11. ἀπλουστέρον *EL*. || λέγουσιν *E*. || μὲν om *M*. || 12. τμητικώτατη *F*, τμητικώτερον *M*. || 15. τῶν post ἐκ om *EL*. ||
 16. μικρ.] λεπτομερεστάτον *EL*. || 17. καὶ τὸ πρῶτον *M*. || 18. μὲν om *F*. || 19. μόνον τὸ φοιχεῖον ποίωσιν *F*. || 20. γίνεσθαι φασὶ *FHM*,
 φασὶ γίνεσθαι *L*. || 21. σύμφυτον *EL*, συμφομένον *HM*. || 22. συμβαίνει *M*. || μὲν om *H*. || 23. ποιήσουσι *HM*. || 24. πρὸς τὴν
 αὐτὴν ὑπὸ *FHM*. || 25. φυσικῶς βυλομένοις *E*, βυλομένους φυσ. *F*, || εἰ] αἰ *E*. || 26. τὸ om *E*. || 28. τὰ] τὸ *F*. || 30. καὶ om *M*. ||
 ὅλως om *E*. || λεπτομερεστάτον *EHLM*. || 31. τῷ om *M*. || παχυμερεστάτον *EL*, μεγαλομερεστέρον *HM*. || 32. τὸ ante ὕδατος om *M*. ||
 3. συμβ. *HM*. || 5. ἢ ante ἐκ om *E*. || 7. πλείω *HLM*. || 9. ἐξῶ *EL*. || 10. μὲν om *HL*. || 11. μὲν om *E*. || 12. μό-
 νον ποιεῖν κίνησιν *HM*. || 13. τὸ om *HM*. || 16. πλείω *HLM*. || γίγνηται *EL*. || 17. καὶ τὸ πῦρ ὅσῳ] om *E*. || ἂν] περ. ἂν *L*. || πλείω
EFL. || 18. ἄνω -- 19. θάττον om *L*. || 18. αὐτῇ *FL*. || θάττον φέρεσθαι κατὰ *H*. || 20. αἱ φορεὶ καὶ φ. *H*. || 21. ἐν om *E*. ||
 τὸ om *F*. || ἐπειδὴ *FHLM*. || 22. ἀνάγκη πλείω *FHM*. || πεπερασμένα τὰ φοιχεῖα *HM*. || 23. πότερον om *E*. || γενόμενα *L*. ||
 24. φθίρεται om *E*. || γὰρ] δὲ *F*. || ἔσαι καὶ om *H*. || 25. πῶς *L*. || καὶ ποτ' ἅττα *HM*. || 26. καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ *FHM*. ||
 27. ἢ post δὲ om *E*. || 28. ἀπειρος *F*. || 30. ἄλλῳ] ὅλῳ *M*. || συντίθεται *HM*. || 31. ἀπειρον εἶναι *F*. || 32. εἴη *HM*. || πρότερος
 τότε *EL*, τότε πρότερον *M*. || 33. τοῦ om *E*. || γίνεσθαι *FHLM*.

ὑπερ ἀδύνατον. εἰ δὲ γήσεται πῦρ ἢ διάλυσις, ἥτοι ἄτομον
ἔσαι τὸ σῶμα ἐν ᾧ ἴσεται, ἢ διαιρετὸν μὲν ἔ μέντοι δι-
αιρεθσόμενον ὑδέποτε, καθάπερ ἔοικεν Ἐμπειδοκλῆς βύλε-
σθαι λέγειν. ἄτομον μὲν ἔν. ἐκ ἔσαι διὰ τὴν πρότερον εἰρη-
μένους λόγους· ἀλλὰ μὴν ὑδὲ διαιρετὸν μὲν ὑδέποτε δὲ δια-
λυθσόμενον. τὸ γὰρ ἔλαττον σῶμα τῷ μείζονος εὐφθαρ-
τότερόν ἐστιν. εἴπερ οὖν καὶ τὸ πολὺ φθίρεται κατὰ ταύ-
την τὴν φθοράν, ὥςτε διαλύεσθαι εἰς ἐλάττω, ἔτι μᾶλλον
τοῦτο πάσχειν εὐλογον τὸ ἔλαττον. δύο δὲ τρόπους ὁρῶμεν
φθειρόμενον τὸ πῦρ· ὑπὸ τῷ γὰρ τῷ ἐναντίῳ φθίρεται σβεν-
κόμενον, καὶ αὐτὸ ὑφ' αὐτῷ μαραινόμενον. τὸτο δὲ πάσχει
τὸ ἔλαττον ὑπὸ τῷ πλείονος, καὶ θάττον, ὅσῳ ἂν ᾖ ἔλατ-
τον. ὥς· ἀνάγκη φθαρτὰ καὶ γενητὰ εἶναι τὰ στροχεῖα τῶν
σωμάτων. ἐπεὶ δ' ἐστὶ γενητὰ, ἥτοι ἐξ ἀσωμάτου ἢ ἐκ σώ-
ματος ἔσαι ἢ γένεσις, καὶ εἰ ἐκ σώματος, ἥτοι ἐξ ἄλλης
ἢ ἐξ ἀλλήλων. ὁ μὲν ἔν. ἐξ ἀσωμάτου γενῶν λόγος ποιῇ
γεννόμενον κενόν. πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐν τινι γίνεται, καὶ
ἥτοι ἀσωμάτου. ἔσαι ἐν ᾧ ἢ γένεσις, ἢ ἔξει σῶμα· καὶ εἰ
μὲν ἔξει σῶμα, δύο· ἔσαι σῶματα ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ, τό-
τε γιγνόμενον καὶ τὸ προϋπάρχον· εἰ δ' ἀσωμάτου, ἀνάγκη
κενὸν εἶναι ἀφώρισμένον. τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, δέδεικται
καὶ πρότερον. ἀλλὰ μὴν ὑδ' ἐκ σώματός τινος ἐγχωρεῖ γί-
νεσθαι τὰ στροχεῖα· συμβήσεται γὰρ ἄλλο σῶμα πρότερον
εἶναι τῶν στροχειῶν. τὸτο δ' εἰ μὲν ἔχει βάρος ἢ κουφότητα,
τῶν στροχειῶν ἔσαι τι, μηδεμίαν δ' ἔχον ῥοπὴν ἀκίνητον ἔσαι
καὶ μαθηματικόν· τοῖσδε δὲ ὃν ἐκ ἔσαι ἐν τόπῳ. ἐν ᾧ γὰρ
ἡρεμεῖ, ἐν τῷ καὶ κινεῖσθαι δυνατόν. καὶ εἰ μὲν βία, παρὰ
φύσιν, εἰ δὲ μὴ βία, κατὰ φύσιν. εἰ μὲν ἔν. ἔσαι ἐν τόπῳ,
καὶ πού ἔσαι τι τῶν στροχειῶν· εἰ δὲ μὴ ἐν τόπῳ, οὐδὲν ἐξ
αὐτοῦ ἔσαι· τὸ γὰρ γινόμενον, καὶ ἐξ ἧς γίνεσθαι, ἀνάγκη
ἅμα εἶναι. ἐπεὶ δ' οὔτε ἐξ ἀσωμάτου γίνεσθαι δυνατόν
ἔτ' ἐξ ἄλλης σώματος, λείπεται ἐξ ἀλλήλων γίνεσθαι.

7 Πάλιν οὖν ἐπισκεπτέον τίς ὁ τρόπος τῆς ἐξ ἀλλήλων
γένεσεως, πότερον ὡς Ἐμπειδοκλῆς λέγει καὶ Δημόκριτος,
ἢ ὡς οἱ εἰς τὰ ἐπίπεδα διαλύοντες, ἢ ἔστιν ἄλλος τις τρό-

πος παρὰ τούτους. οἱ μὲν ἔν. περὶ Ἐμπειδοκλέα καὶ Δημό-
κριτον λανθάνουσιν αὐτοὶ αὐτὰς ἢ γένεσιν ἐξ ἀλλήλων ποι-
ῶντες ἀλλὰ φαινόμενην γένεσιν· ἐνυπάρχον γὰρ ἕκαστον ἐκ-
κρίνεσθαι φασίν, ὥςπερ ἐξ ἀγγείας τῆς γενέσεως ἕσης ἀλλ'
οὐκ ἐκ τινος ὕλης, οὐδὲ γίνεσθαι μεταβάλλοντος. ἔπειτα
καὶ ὅτως ὑδὲν ἦττον ἄλογα τὰ συμβαίνοντα. τὸ γὰρ αὐτὸ
μέγεθος ἢ δοκεῖ συμπιληθὲν γίνεσθαι βαρύτερον. ἀνάγκη δὲ
τὸτο λέγειν τοῖς φάσκουσιν ἐκκρίνεσθαι τὸ ὕδωρ ἐκ τῷ ἀέρος
ἐνυπάρχον· ὅταν γὰρ ὕδωρ ἐξ ἀέρος γένηται, βαρύτερόν
ἐστίν. ἔτι δὲ τῶν μεμιγμένων σωμάτων ἐκ ἀνάγκης χωρισθὲν
θάτερον αἰεὶ πλείω τόπον ἐπέχειν· ὅταν δ' ἐξ ὕδατος ἀήρ
γένηται, πλείω καταλαμβάνει τόπον· τὸ δὲ λεπτομερέστε-
ρον ἐν πλείονι τόπῳ γίνεσθαι. φανερόν δὲ τὸτο γε καὶ ἐν τῇ
μεταβάσει· διατμιζομένου γὰρ καὶ πνευματουμένου τοῦ
ὕδατος ῥήγνυνται τὰ περιέχοντα τοὺς ὄγκους ἀγγεῖα διὰ τὴν
σφοδρωτάτην. ὥς· εἰ μὲν ὅλως μὴ ἐστὶ κενὸν μὴδ' ἐπεκτείνε-
ται τὰ σώματα, καθάπερ φασίν οἱ ταῦτα λέγοντες, φα-
νερόν τὸ ἀδύνατον· εἰ δ' ἐστὶ κενὸν καὶ ἐπέκτασις, ἄλογον
τὸ ἐξ ἀνάγκης αἰεὶ πλείω τόπον ἐπιλαμβάνειν τὸ χωριζόμε-
νον. ἀλλ' ἀνάγκη καὶ ὑπολείπειν τὴν ἐξ ἀλλήλων γένεσιν,
εἴπερ ἐν τῷ πεπερασμένῳ μεγέθει μὴ ἐνυπάρχει ἄπειρα
μεγέθη πεπερασμένα. ὅταν γὰρ ἐκ γῆς ὕδωρ γένηται,
ἀφήρηται τι τῆς γῆς, εἴπερ ἐκκρίσει ἢ γένεσις· καὶ πάλιν
ὅταν ἐκ τῆς ὑπολειπομένης, ὡσαύτως. εἰ μὲν ἔν. αἰεὶ τοῦτ'
ἔσαι, συμβήσεται ἐν τῷ πεπερασμένῳ ἄπειρά ἐνυπάρχειν·
ἐπεὶ δὲ τὸτ' ἀδύνατον, ἐκ ἂν αἰεὶ γίνοιτο ἐξ ἀλλήλων. ὅτι
μὲν ἔν. ἐκ ἐστὶ τῇ ἐκκρίσει ἢ εἰς ἄλλα μεταβάσις, εἰρη-
ται. λείπεται δ' εἰς ἄλλα μεταβάλλοντα γίνεσθαι.
τὸτο δὲ διχῶς· ἢ γὰρ τῇ μετασχηματίσει, καθάπερ ἐκ
τῆς αὐτῆς κηρῆς γίνοιτο ἂν σφαῖρα καὶ κύβος, ἢ τῇ διαλύσει
τῇ εἰς τὰ ἐπίπεδα, ὥςπερ ἐνίοι φασίν. εἰ μὲν ἔν. τῇ μετα-
σχηματίσει γίνεται, συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης ἄτομα λέγειν
τὰ σώματα· διαιρετῶν γὰρ ὄντων οὐκ ἔσαι τὸ τοῦ πυρὸς
μέρος πῦρ, οὐδὲ τὸ τῆς γῆς γῆ, διὰ τὸ μὴ εἶναι μήτε τὸ
τῆς πυραμίδος μέρος πάντως πυραμίδα μήτε τὸ τῆς κύβου

1. συγίσεται *M.* || 7. κατὰ *om H.* || 8. τὸτο μᾶλλον *H.* μᾶλλον τὸ *E.* || 11. ὑφ' αὐτοῦ *F.* ὑπ' αὐτοῦ *M.* || 14. γενητὸν *M.* ||
ἥτοι *ἢ F.* || 15. ἢ *FHM.* || 17. γεννόμενον *om FHM.* || ἐν τινι γίνεσθαι *om EFHL.* || καὶ *om EFHLM.* || 18. ἐν *ἢ ἐν E.* || ἢ
ἔξει σῶμα *om E.* || 19. ἔσαι *ἔξει EL.* || ἅμα *post δύο EL, post αὐτῷ F.* || 22. καὶ *om FHM.* || τινος *ἔνδος HM.* || γενέσθαι
E. || 24. ἔξει *EL.* || 25. ἀκ. ἔσαι *ἢ ἀκ. ἐστὶ EF.* || 26. μαθητικὸν *E.* || 27. καὶ *ante εἰ om H.* || 29. καὶ πού *om M.* || ὑδὲ τι ἐξ
F. || 35. εἰς *om HL.* || ἔστιν *om E.*

1. περὶ *om E.* || 2. αὐτοῦ *F.* || ἔτε *EL.* || 5. οὐδὲ *ὁ F, ἢ L.* || 6. καὶ (*supra posito καὶ*) *FL.* || 7. συμπιληθὲν *HM.* ||
9. ὑπάρχον *E.* || 10. δὲ καὶ τῶν *E.* || 13. μείζονι *FHM.* || γε *om HM.* || 14. πνευματιζομένου *H.* πνευμα *E.* || τῷ *om L.* ||
15. ἀγγεῖα *om E.* || 18. τὸ *ἔστι L.* || 20. ἀλλ' ἀνάγκη *ἀνάγκη δὲ FHM.* || 21. ἐνυπάρχει *L.* || 22. μεγέθη *om EF.* || 24. ὡσαύ-
τως *post ὅταν HM.* || ἐν *om F.* || 25. πεπ. αἰεὶ ὑπάρχων *E.* || 27. ἢ *om M.* || ἄλλα *F.* || 28. δι *HM.* || 30. γίνοιτο ἂν *om*
F. || 31. ὥςπερ *καθάπερ FHM.* || 31. ἔν. ἐν τῇ *F.* || 32. γιγνόμεναι *E.* || 33. ἐστὶ *H.* || 34. μήτε *om M.* || 35. πάντως *om HM.* ||
τὸ *om E.*

κύβον. εἰ δὲ τῇ τῶν ἐπιπέδων διαλύσει, πρῶτον μὲν ἄτοπον
τὸ μὴ πάντα γενεᾶν ἐξ ἀλλήλων, ὅπερ ἀνάγκη λέγειν αὐ-
τοῖς, καὶ λέγουσιν. ὅτε γὰρ εὐλογον ἐν μόνον ἄμοιρον γε-
νέσθαι τῆς μεταβάσεως, ὅτε φαίνεται κατὰ τὴν αἰσθησιν,
ἀλλ' ὁμοίως πάντα μεταβάλλειν εἰς ἀλλήλα. συμβαίνει
δὲ περὶ τῶν φαινομένων λέγουσι μὴ ὁμολογούμενα λέγειν
τοῖς φαινομένοις. τῆτος δ' αἰτίον τὸ μὴ καλῶς λαβεῖν τὰς
πρώτας ἀρχάς, ἀλλὰ πάντα βέλεσθαι πρὸς τινὰς δόξας
ὠρισμένας ἀνάγειν. δεῖ γὰρ ἴσως τῶν μὲν αἰσθητῶν αἰσθη-
τάς, τῶν δὲ αἰδιῶν αἰδέας, τῶν δὲ φθαρτῶν φθαρτάς εἶναι
τὰς ἀρχάς, ὅλως δ' ὁμογενεῖς τοῖς ὑποκειμένοις. οἱ δὲ διὰ
τὴν τέτων φιλίαν ταῦτ' ποιεῖν εἰκάσι τοῖς τὰς θέσεις ἐν
τοῖς λόγοις διαφυλάττουσιν. ἅπαν γὰρ ὑπομένουσιν τὸ συμ-
βαῖνον ὡς ἀληθεῖς ἔχοντες ἀρχάς, ὥσπερ οὐκ ἐνίας δέον
κρίνειν ἐκ τῶν ἀποβαινόντων, καὶ μάλιστα ἐκ τοῦ τέλους.
τέλος δὲ τῆς μὲν ποιητικῆς ἐπισήμης τὸ ἔργον, τῆς δὲ φυ-
σικῆς τὸ φαινόμενον αἰεὶ κυρίως κατὰ τὴν αἰσθησιν. συμ-
βαίνει δ' αὐτοῖς μάλιστα τὴν γῆν εἶναι ζοιχείον, καὶ μόνην
ἄφθαρτον, εἴπερ τὸ ἀδιάλυτον ἄφθαρτόν τ' ἐστὶ καὶ στοι-
χεῖον. ἡ γὰρ γῆ μόνη ἀδιάλυτος εἰς ἄλλο σῶμα. ἀλλὰ
μὴν οὐδ' ἐν τοῖς διαλυομένοις ἢ τῶν τριγώνων παραιώρησις
εὐλογος. συμβαίνει δὲ καὶ τῆτος ἐν τῇ εἰς ἀλλήλα μετα-
βάσει διὰ τὸ ἐξ ἀνίσων τῷ πλήθει συνεχᾶναι τριγώνων. ἐπὶ δ'
ἀνάγκη τοῖς ταῦτα λέγουσιν ἐκ ἐκ σώματος ποιεῖν γένεσιν.
ὅταν γὰρ ἐξ ἐπιπέδων γένηται, ἐκ ἐκ σώματος ἔσαι γεγο-
νός. πρὸς δὲ τέτοις ἀνάγκη μὴ πᾶν σῶμα λέγειν διαιρετόν,
ἀλλὰ μάχεσθαι ταῖς ἀκριβεστάταις ἐπιστήμαις· αἱ μὲν γὰρ
καὶ τὸ νοητὸν λαμβάνουσι διαιρετόν, αἱ μαθηματικά, οἱ
δὲ ἔδὲ τὸ αἰσθητὸν ἅπαν συγχωρῶσι διὰ τὸ βέλεσθαι σώ-
ζειν τὴν ὑπόθεσιν. ἀνάγκη γὰρ ὅσοι σχῆμα ποιεῖσιν ἐκάστω
τῶν ζοιχείων καὶ τῶν διορίζουσι τὰς ἐσίας αὐτῶν, ἀδιαί-
ρετα ποιεῖν αὐτά· τῆς γὰρ πυραμίδος ἢ τῆς σφαίρας διαι-
ρεθείσης πῶς οὐκ ἔσται τὸ λειπόμενον σφαῖρα ἢ πυραμῖς.
ὥς ἢ τὸ τῆ πυρὸς μέρος ἢ πῦρ, ἀλλ' ἔσαι τι πρότερον τῶ

ζοιχείου, διὰ τὸ πᾶν εἶναι ἢ ζοιχείον ἢ ἐκ ζοιχείων, ἢ ἔχ
ἅπαν σῶμα διαιρετόν.

Ὅλως δὲ τὸ πειρᾶσθαι τὰ ἀπλᾶ σώματα σχηματί-
ζειν ἄλογόν ἐστι, πρῶτον μὲν ὅτι συμβήσεται μὴ ἀναπλη-
ρῶσθαι τὸ ὅλον· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἐπιπέδοις τρία σχήματα
δοκεῖ συμπληρῆν τὸν τόπον, τρίγωνον καὶ τετράγωνον καὶ
ἐξάγωνον, ἐν δὲ τοῖς σφαιροῖς δύο μόνα, πυραμῖς καὶ κύ-
βος· ἀνάγκη δὲ πλείω τύπων λαμβάνειν διὰ τὸ πλείω τὰ
ζοιχεῖα ποιεῖν. ἔπειτα φαίνεται πάντα μὲν τὰ ἀπλᾶ σώ-
ματα σχηματιζόμενα τῷ περιέχοντι τόπῳ, μάλιστα δὲ τὸ
ὑδὼρ καὶ ὁ ἀήρ. διαμένειν μὲν ἐν τῷ τῆ ζοιχείου σχῆμα
ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἂν ἦπτετο πανταχῇ τῷ περιέχοντι τὸ
ὅλον· ἀλλὰ μὴν εἰ μεταρρυθμισθήσεται, ἐκείνῃ ἔσαι ὑδὼρ,
εἴπερ τῷ σχήματι διέφερεν. ὥς φανερόν ὅτι ἐκ ἑξιν ὠρι-
σμένα τὰ σχήματα αὐτῶν. ἀλλ' εἰσιν ἡ φύσις αὐτῆ τοῦτο
σημαίνειν ἡμῶν, ἢ καὶ κατὰ λόγον ἐστίν· ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν
τοῖς ἄλλοις, αἰεὶδὲς καὶ ἄμορφον δεῖ τὸ ὑποκείμενον εἶναι·
μάλιστα γὰρ ἂν ἔτω δύναιτο ρυθμίζεσθαι, καθάπερ ἐν τῷ
Τιμαίῳ γέγραπται, τὸ πανδεχές. ἔτω καὶ τὰ ζοιχεῖα δεῖ
νομίζειν ὥσπερ ὕλην εἶναι τοῖς συνθέτοις· διὸ καὶ δύναται
μεταβάλλειν εἰς ἀλλήλα χωριζομένων τῶν κατὰ πάθος
διαφορῶν. πρὸς δὲ τέτοις πῶς ἐνδέχεται γίνεσθαι σάρκα
καὶ ὀστέον ἢ ὅτιον σῶμα τῶν συνεχῶν; ὅτε γὰρ ἐξ αὐτῶν
τῶν ζοιχείων ἐγχωρεῖ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι συνεχές ἐκ τῆς
συνθέσεως, ἔτ' ἐκ τῶν ἐπιπέδων συντιθεμένων· τὰ γὰρ ζοι-
χεῖα γενᾶται τῇ συνθέσει καὶ ἢ τὰ ἐκ τῶν ζοιχείων. ὥς
ἐάν τις ἀκριβολογεῖσθαι βέλῃται καὶ μὴ ἐκ παρόδου τὴς
λόγους ἀποδέχεσθαι τὴς τοιούτους, ἀναιρῶντας ὅφεται τὴν
γένεσιν ἐκ τῶν ὄντων. ἀλλὰ μὴν καὶ πρὸς τὰ πάθος τε καὶ
τὰς δυνάμεις καὶ τὰς κινήσεις ἀσύμφωνα τὰ σχήματα
τοῖς σώμασιν, εἰς ἃ μάλιστα βλέφαντες οὕτω διέειμαν.
οἶον ἐπεὶ τὸ πῦρ εὐκίνητόν ἐστι καὶ θερμαντικὸν καὶ καυσικόν,
οἱ μὲν ἐποίησαν αὐτὸ σφαῖραν, οἱ δὲ πυραμίδα· ταῦτα
γὰρ εὐκνητότατα μὲν διὰ τὸ ἐλαχίστων ἄπτεσθαι καὶ ἡμι-

1. δὲ τις τῇ *L.* || ἄτομον *E.* || 2. πάντα μόριον γ. *pr F.* || 3. μόνον] μόριον *FM.* || 5. ἅπαντα *FHM.* || 6. δὴ *L.* || μὴ *om M.* || ἀνομολογούμενα *HM.* || 9. διωρισμένας *HL.* || 11. οἱ] εἰ *FH.* || 13. φυλάττουσιν *HM.* || 17. αἰεὶ τὸ φ. *L.* || 18. τὴν γῆν μάλιστα *FHM.* || 19. ἀδ. καὶ ἀφθ. *E.* || τ'] γ' *H,* *om M.* || 21. λυομένοις *E.* || 24. ἐκ ἐκ *om E.* || σωματῶν ποιεῖν τὴν γένεσιν *F.* || 25. σωματῶν *F.* || 26. λέγειν] εἶναι *F.* || 28. μαθητικά *EF.* || 30. σχηματοποιεῖσιν ἐκασον *F.* || 34. τῶ post τὸ *om E.*

1. ζοιχείων] ζοιχείων *E.* || 6. καὶ ante τετρ. *om F.* || 7. μόνον *E.* || 9. πάντα *om H.* || 12. ἔδὲ γὰρ *HM.* || 13. μεταρρυθμίζεται *pr F.* || ἑξιν *M.* || 15. αὐτοῦ] τούτων *F,* αὐτῶν *LM.* || αὐτῶν (*supra posito*) *F.* || 16. δὲ καὶ *FHM.* || καὶ post γὰρ *om EL.* || ἐν *om E.* || 18. ἂν *om M.* || μεταρρυθμίζεσθαι *L.* || 19. ἔτω δὲ καὶ *M.* || 20. συνθ. αἰσθητοῖς. διόπερ *HM.* || 21. κατὰ τὰ π. *FHL.* || 22. γίνεσθαι κατὰ σ. *M.* || 23. ὅτιον τῶν σωματῶν ὅτε *HM.* || 26. ἢ τὰ] ἐκ αὐτὰ *L.* || 28. τὴς τοιούτης] τῆ ζοιχείου αὐτῆς *L,* τῆ ζοιχείου αὐτῆς *E.* || ὅφεται γένεσιν *F,* τὴν γένεσιν ὅφεται *HM.* || 29. ἐκ τῶν ὄντων *om E.* || καὶ *om E.* || τὰ *om F.* || τε *om M.* || 30. τὰς ante δ. *om H.* || ἀσύμφωνα *HM.* || τοῖς σώμασι τὰ σχήματα *M.* || 34. εὐκνητότερα *F.*

στα βεβηκέναι, θερμαντικώτατα δὲ καὶ καυστικώτατα, διότι τὸ μὲν ὅλον ἐστὶ γωνία, τὸ δὲ ὀξυγωνιώτατον· καίει δὲ καὶ θερμαίνει ταῖς γωνίαις, ὡς φασίν. πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τὴν κίνησιν ἀμφοτέροι διημαρτήκασιν· εἰ γὰρ καὶ ἔξιν εὐκίνητότατα ταῦτα τῶν σχημάτων, ἀλλ' ἔτι τὴν τοῦ πυρὸς κίνησιν εὐκίνητα· ἡ μὲν γὰρ τῷ πυρὸς ἄνω καὶ κατ' εὐθείαν, ταῦτα δ' εὐκίνητα κύκλῳ, τὴν καλουμένην κύλινδρον. ἔπειτ' εἰ ἔξιν ἡ γῆ κύβος διὰ τὸ βεβηκέναι καὶ μένειν, μένει δ' ἔτι ἔτιυθεν ἀλλ' ἐν τῷ αὐτῆς τόπῳ, ἐκ δὲ τῷ ἀλλοτρίῳ φέρεται μὴ κωλυομένη, καὶ τὸ πῦρ δὲ καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως, δῆλον ὅτι καὶ τὸ πῦρ καὶ ἕκαστον τῶν στοιχείων ἐν μὲν τῷ ἀλλοτρίῳ τόπῳ σφαῖρα ἔσται ἢ πυραμῖς, ἐν δὲ τῷ οἰκίῳ κύβος. ἔτι δ' εἰ θερμαίνει καὶ καίει τὸ πῦρ διὰ τὰς γωνίας, ἅπαντα ἔσαι τὰ στοιχεῖα θερμαντικά, μᾶλλον δ' ἴσως ἕτερον ἑτέρου· πάντα γὰρ ἔχει γωνίας, οἷον τὸ τε ὀκταέδρον καὶ τὸ δωδεκάεδρον. Δημοκρίτῳ δὲ καὶ ἡ σφαῖρα ὡς γωνία τις οὔσα τέμνει ὡς εὐκίνητον. ὥστε διοίσει τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον. τῷτο δ' ὅτι ἐστὶ ψεύδος, φανερόν. ἅμα δὲ συμβήσεται καὶ τὰ μαθηματικά σώματα καίειν καὶ θερμαίνειν· ἔχει γὰρ καίκεϊνα γωνίας, καὶ ἔνευσιν ἐν αὐτοῖς ἄτομοι καὶ σφαῖραι καὶ πυραμίδες, ἄλλως τε καὶ εἰ ἔξιν ἄτομα μεγέθη, καθάπερ φασίν. εἰ γὰρ τὰ μὲν τὰ δὲ μή, λεκτέον τὴν διαφορὰν, ἀλλ' οὐχ ἀπλῶς ἔτω λεκτέον ὡς λέγουσιν. ἔτι εἰ τὸ καϊόμενον πυρῶται, τὸ δὲ πῦρ ἐστὶ σφαῖρα ἢ πυραμῖς, ἀνάγκη τὸ καϊόμενον γίνεσθαι σφαῖρας ἢ πυραμίδας. τὸ μὲν οὖν τέμνειν καὶ τὸ διαρῖν ἔτως ἔσω κατὰ λόγον συμβαῖνον τῷ σχήματι· τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης τὴν πυραμίδα ποιεῖν πυραμίδας ἢ τὴν σφαῖραν σφαῖρας παντελῶς ἄλογον καὶ ὅμοιον ὥσπερ εἴ τις ἀξιοῖ τὴν μάχαιραν εἰς μαχάρας διαρῖν ἢ τὸν πρόιονα εἰς πρόιονας. ἔτι δὲ γελοῖον πρὸς τὸ διαρῖν μόνον ἀποδῶναι τὸ σχῆμα τῷ πυρὶ· δοκεῖ γὰρ μᾶλλον συγκρίνειν καὶ συνορίζειν ἢ διακρίνειν. διακρίνει μὲν γὰρ τὰ μὴ

ὁμόφυλα, συγκρίνει δὲ τὰ ὁμόφυλα· καὶ ἡ μὲν σύγκρισις καθ' αὐτὸ ἐστὶ (τὸ γὰρ συνορίζειν καὶ εἶναι τῷ πυρὸς), ἡ δὲ διάκρισις κατὰ συμβεβηκός (συγκρίνον γὰρ τὸ ὁμόφυλον ἐξαιρεῖ τὸ ἀλλότριον). ὥστ' ἡ πρὸς ἀμφῶ ἐχρῶν ἀποδοῦναι ἢ μᾶλλον ἐπὶ τὸ συγκρίνειν. πρὸς δὲ τούτοις, ἐπεὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐναντία τῇ δυνάμει, ἀδύνατον ἀποδοῦναι τῷ ψυχρῷ σχῆμά τι· δεῖ γὰρ ἐναντίον εἶναι τὸ ἀποδιδόμενον, οὐθεν δ' ἐναντίον ἐστὶ σχήματι. διὸ καὶ πάντες ἀπολείπειναι τῷτο· καίτοι προσήκειν ἢ πάντα ἀφορίσαι σχήμασιν ἢ μηδέν. εἵνοι δὲ περὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς πειραθέντες εἰπεῖν ἐναντία λέγουσιν αὐτοὶ αὐτοῖς. φασὶ γὰρ εἶναι ψυχρὸν τὸ μεγαλομερές διὰ τὸ συνθλίβειν καὶ μὴ διέναι διὰ τῶν πόρων. δῆλον τοῦτον ὅτι καὶ τὸ θερμὸν ἂν εἴη τὸ διόν. τοιοῦτον δ' αἰεὶ τὸ λεπτομερές. ὥστε συμβαίνει μικρότητι καὶ μεγέθει διαφέρειν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, ἀλλ' ἔτι τοῖς σχήμασιν. ἔτι δ' εἰ ἄνιστοι αἱ πυραμίδες, αἱ μεγάλας ἂν εἴην ἢ πῦρ ἢ αἴτιον τὸ σχῆμα τῷ καίειν, ἀλλὰ τὴν ἐναντίον. ὅτι μὲν οὖν ἔτι τοῖς σχήμασι διαφέρει τὰ στοιχεῖα, φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων· ἐπεὶ δὲ κυριώταται διαφοραὶ σωμάτων αἷ τε κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα καὶ τὰς δυνάμεις (ἐκάστῃ γὰρ εἶναι φαινομένων τῶν φύσει καὶ ἔργα καὶ πάθη καὶ δυνάμεις), πρῶτον ἂν εἴη περὶ τῶν λεκτέων, ὅπως θεωρήσαντες ταῦτα λάβωμεν τὰς ἐκάστου πρὸς ἕκαστον διαφοράς.

Δ.

Περὶ δὲ βαρέος καὶ κέφου, τί τ' ἐστὶν ἐκάτερον καὶ τίς ἡ φύσις αὐτῶν, σκεπτέον, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἔχουσι τὰς δυνάμεις ταύτας. ἔστι γὰρ ἡ περὶ αὐτῶν θεωρία τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις οἰκεία· βαρὺ γὰρ καὶ κέφον τῷ δύνασθαι κινεῖσθαι φυσικῶς πως λέγομεν. ταῖς δὲ ἐνεργείαις ὀνόματι αὐτῶν ἢ κεῖται, πλὴν εἴ τις οἴοιτο τὴν ῥοπὴν εἶναι τοιοῦτον.

1. δὲ καὶ καυστικώτατα om E. || 3. ὡς om EHL. || 5. σωμάτων pr F. || 7. κύκλῳ om EL. || κύλινδρον E, κίνησιν M. || 9. δ' ἐ πανταχῶ ἀλλ' EL. || 13. εἰ] δ M. || 14. ἔσαι post στοιχ. F. || τὰ] δὲ τὰ E. || 15. ἕτερον om E. || 16. δωδ.] δωδ. καὶ πυραμῖς E, δωδ. καὶ ἡ πυραμῖς HLM. || 17. τέμνει ὡς εὐκίνητος HM, καίει FL. || 18. τῷτο δ' ἔτι] διότι δὲ E. || ἔσαι L, om HM. || ψευδὲς E. || 19. μαθητικά E. || 21. ἄτομοι καὶ κύβοι καὶ σφ. F, ἄτομοι κύβοι καὶ σφ. H. || 22. καθάπερ φασίν om EL. || 23. γὰρ] δὲ EL. || 24. ὡς λέγουσιν om E. || 25. δὲ om E. || ἐστὶ post σφαῖρα F, om H. || τὰ καϊόμενα F. || 26. τὸ om EL. || 27. ἔτως om FH M. || 28. πυραμίδας ποιεῖν FHM. || 29. σφαῖρας margo F. || ὡς εἴπερ τις M. || 30. ἀξιοῖ F. || 31. γελοῖον τὸ πρὸς τὸ HM. || 32. τὸ om HM. || 33. καὶ συνορίζειν om H. || διακρίνειν om E. || διακρίνει] διακρίνειν FHL.

1. συγκρίνειν FL. || 2. ξυνορίζειν HM. || 4. χρῆν M, χρῆ H. || 7. τι om E. || δεῖ γὰρ] διὰ τὸ δεῖν μὲν FHM. || 8. μηδέν F. || ἐστὶ] εἶναι FHM. || 9. ἀπολείπουσι F. || 11. ἑαυτοῖς F. || 12. ψυχρὸν εἶναι F. || 13. τὸ om H. || 14. αἰ] ἂν εἴη F, om H M. || 15. σμικρότητι F, καὶ μικρότητι E. || ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν F. || 18. τοῦ ἐναντίου E. || διέφερε pr L. || 20. διαφορὰ τῶν σωμάτων FHL. || τὰ ante πάθη om E. || 21. τὰς om E. || 28. τ' om EF. || τίς] πῶς H. || 31. τὸ E.

διὰ δὲ τὸ τὴν φυσικὴν μὲν εἶναι πραγματείαν περὶ κινή-
σεως, ταῦτα δ' ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς οἷον ζώπυρ' ἅττα κινήσεως,
πάντες μὲν χρώνται ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν, ἢ μὴν διωρίκασί
γε, πλὴν ὀλίγων. ἰδόντες ἔν πρῶτον τὰ παρὰ τῶν ἄλλων
εἰρημένα, καὶ διαπορήσαντες ὅσα πρὸς τὴν σκέψιν ταύτην
διελεῖν ἀναγκαῖον, οὕτω καὶ τὸ φαινόμενον ἡμῖν εἰπωμεν
περὶ αὐτῶν. λέγεται δὴ τὸ μὲν ἀπλῶς βαρὺ καὶ κοῦφον,
τὸ δὲ πρὸς ἕτερον· τῶν γὰρ ἐχόντων βάρος φάμεν τὸ μὲν
εἶναι κοῦφότερον τὸ δὲ βαρύτερον, οἷον ξύλου χαλκόν· περὶ
μὲν ἔν τῶν ἀπλῶς λεγομένων ὕδεν εἴρηται παρὰ τῶν πρό-
τερον, περὶ δὲ τῶν πρὸς ἕτερον· ἢ γὰρ λέγουσι τί ἐστὶ τὸ
βαρὺ καὶ τί τὸ κοῦφον, ἀλλὰ τί τὸ βαρύτερον καὶ κοῦφό-
τερον ἐν τοῖς ἔχουσιν βάρος. μᾶλλον δ' ἔσται δῆλον τὸ λε-
γόμενον ὧδε. τὰ μὲν γὰρ αἰεὶ πέφυκεν ἀπὸ τοῦ μέσου φέ-
ρεσθαι, τὰ δ' αἰεὶ πρὸς τὸ μέσον. τούτων δὲ τὸ μὲν ἀπὸ
τῆς μέσου φερόμενον ἄνω λέγω φέρεσθαι, κάτω δὲ τὸ πρὸς
τὸ μέσον. ἄτοπον γὰρ τὸ μὴ νομίζειν εἶναι τι ἐν τῷ ὕρανῳ.
τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω, καθάπερ τινὲς ἀξέῃσιν· ἢ γὰρ εἴ-
ναι τὸ μὲν ἄνω τὸ δὲ κάτω φασί, εἴτερ πάντῃ ὁμοίος ἐστὶ,
καὶ πανταχόθεν ἀντίπους ἔσται πορευόμενος ἕκαστος αὐτὸς
αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ τὸ τῆς παντός ἔσχατον ἄνω λεγόμενον, ὃ καὶ
κατὰ τὴν θέσιν ἐστὶν ἄνω καὶ τῇ φύσει πρῶτον· ἐπεὶ δ' ἐστὶ
τι τῆς ὕρανῳ ἔσχατον καὶ μέσον, δῆλον ὅτι ἔσται καὶ ἄνω
καὶ κάτω, ὥσπερ καὶ οἱ πολλοὶ λέγουσι, πλὴν ἔχ' ἱκανῶς.
τέτου δ' αἴτιον ὅτι νομίζουσιν ἔχ' ὁμοίον εἶναι πάντῃ τὸν
ὕρανόν, ἀλλ' ἐν εἶναι μόνον τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς ἡμισφαίριον, ἐπεὶ
προσυπολαβόντες καὶ κύκλῳ τοῖστον, καὶ τὸ μέσον ὁμοίως
ἔχειν πρὸς ἅπαν, τὸ μὲν ἄνω φήσουσιν εἶναι, τὸ δὲ μέσον
κάτω. ἀπλῶς μὲν ἔν κοῦφον λέγομεν τὸ ἄνω φερόμενον καὶ
πρὸς τὸ ἔσχατον, βαρὺ δὲ τὸ ἀπλῶς κάτω καὶ πρὸς τὸ
μέσον· πρὸς ἄλλο δὲ κοῦφον καὶ κοῦφότερον, ὃ δυοῖν ἐχόν-
των βάρος καὶ τὸν ὅγκον ἴσον κάτω φέρεται θάτερον φύ-
σει βάττον.

2 Τῶν δὴ πρότερον ἐλθόντων ἐπὶ τὴν περὶ τέτων σκέψιν
σχεδὸν οἱ πλείους περὶ τῶν ἔτω βαρέων καὶ κοῦφων εἰρή-
κασι μόνον, ὅσων ἀμφοτέρων ἐχόντων βάρος θάτερόν ἐστι

κουφότερον. οὕτω δὲ διελθόντες οἴονται διωρίσθαι καὶ περὶ
τῆς ἀπλῶς κοῦφου καὶ βαρέος· ὃ δὲ λόγος αὐτοῖς ἐκ ἐφαρ-
μόττει. δῆλον δ' ἔσται τοῦτο μᾶλλον προελθόντων. λέγουσι
γὰρ τὸ κοῦφότερον καὶ βαρύτερον οἱ μὲν ὥσπερ ἐν τῷ Τι-
μαίῳ τυγχάνει γεγραμμένον, βαρύτερον μὲν τὸ ἐκ πλείο-
νων τῶν αὐτῶν συνεστὸς, κοῦφότερον δὲ τὸ ἐξ ἐλαττόνων,
ὥσπερ μόλιβδου μόλιβδος ὁ πλείων βαρύτερος καὶ χαλκῷ
χαλκός. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοιοειδῶν ἕκαστον
ἐν ὑπεροχῇ γὰρ τῶν ἴσων μορίων βαρύτερον ἕκαστόν ἐστιν. τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ξύλου μόλιβδόν φασιν· ἐκ τινων γὰρ
τῶν αὐτῶν εἶναι πάντα τὰ σώματα καὶ μιᾶς ὕλης, ἀλλ'
οὐ δοκεῖν. ἔτω δὴ διωρισμένων ἐκ εἴρηται περὶ τῆς ἀπλῶς
κοῦφου καὶ βαρέος· νῦν γὰρ τὸ μὲν πῦρ αἰεὶ κοῦφον καὶ ἄνω
φέρεται, ἡ δὲ γῆ καὶ τὰ γεγραπὰ πάντα κάτω καὶ πρὸς τὸ
μέσον. ὥς· ἢ δι' ὀλιγότητα τῶν τριγώνων ἐξ ὧν συνεστάναι
φασὶν ἕκαστον αὐτῶν, τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι πέφυκεν· τό
τε γὰρ πλείον ἦττον ἂν ἐφέρετο καὶ βαρύτερον ἂν ἦν ἐκ
πλείονων ἢ τριγώνων. νῦν δὲ φαίνεται τούναντίον· ὅσω γὰρ
ἂν ἦ πλείον, κοῦφότερόν ἐστι καὶ ἄνω φέρεται βάττον. καὶ
ἄνωθεν δὲ κάτω τὸ ὀλιγον οἰσθήσεται βάττον πῦρ, τὸ δὲ
πολύ βραδύτερον. πρὸς δὲ τούτοις, ἐπεὶ τὸ μὲν ἐλάσσω
ἔχον τὰ ὁμογενῆ κοῦφότερον εἶναι φασί, τὸ δὲ πλείω βα-
ρύτερον, αἶρα δὲ καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ ἐκ τῶν αὐτῶν εἶναι
τριγώνων, ἀλλὰ διαφέρειν ὀλιγότητι καὶ πλήθει, διὸ τὸ
μὲν αὐτῶν εἶναι κοῦφότερον τὸ δὲ βαρύτερον, ἔσται τι πλή-
θος αἰέρος ὃ βαρύτερον ὕδατος ἔσται. συμβαίνει δὲ πᾶν τῶ-
ναντίον· αἰεὶ τε γὰρ ὁ πλείων ἀήρ ἄνω φέρεται μᾶλλον,
καὶ ὅλως ὅτις μέρους αἰέρος ἄνω φέρεται ἐκ τῆς ὕδατος. οἱ
μὲν ἔν τῷστον τὸν τρόπον περὶ κοῦφου καὶ βαρέος διώρισαν·
τοῖς δ' ἔχ' ἱκανὸν ἔδοξεν οὕτω διελεῖν, ἀλλὰ καίτερ ὄντες
ἀρχαιότεροι τῆς νῦν ἡλικίας καινότερώς ἐνόησαν περὶ τῶν
νῦν λεχθέντων. φαίνεται γὰρ ἐνία τὸν ὅγκον μὲν ἐλάττω
τῶν σωμάτων ὄντα, βαρύτερα δέ. δῆλον ἔν ὥς ἔχ' ἱκανὸν
τὸ φάσκειν ἐξ ἴσων συγκεῖσθαι τῶν πρώτων τὰ ἰσοβαρῆ·
ἴσα γὰρ ἂν ἦν τὸν ὅγκον. τὰ δὲ πρῶτα καὶ ἄτομα τοῖς
μὲν ἐπίπεδα λέγουσιν ἐξ ὧν συνέστηκε τὰ βάρος ἔχοντα

1. μὲν om *E*. || κίνησιν *E*. || 2. αὐτοῖς *F*. || ἅττα τῆς κιν. *FHM*. || 3. οὐ μὴν] πλὴν οὐ *EL*. || 10. οὐδὲν post πρότερον *M*. || 12. τί τὸ post καὶ om *E*. || καὶ τί τὸ κοῦφότερον *F*. || 13. ἐστὶ *F*. || ὃ λέγομεν *FL*. || 16. λέγομεν *F*. || 17. τι εἶναι *F*. || 23. καὶ post ἔσται om *M*. || 24. ὅπερ *E*, ὡς ὅπερ *L*. || 26. μένον om *HM*. || 30. κάτω] καὶ τὸ pr *E*. || 31. δυεῖν *L*. || 32. ἴσον ὅγκον *F*. || 34. ἐλθόντων post σκέψιν *F*. || 35. κοῦφον τε καὶ βαρέων *F*. || 36. μόνων *F*. || ὅσον *L*.

1. ὀρίσθαι *E*. || 3. μᾶλλον τῷτο *HM*. || 6. συνεστὸς *FL*, συνεστηκὸς *HM*. || 7. μόλιβδου om *E*. || ὃ πλείων] πλείονων *E*. || 8. τῶν ἄλλων om *E*. || ὁμοιοειδῶν *EM*. || 10. δὴ *H*. || ξύλου] ξύλον καὶ *F*. || 12. δὲ *F*. || 17. τε om *F*. || ἂν πλείον ἦττον *E*, ἂν πλείον ἦττον *L*. || ἂν om *EHM*. || 18. τριγώνων *F*. || 21. ἐπειδὴ *F*. || 22. ἔχον ante κοῦφότερον *HM*. || ὁμοιογενῆ *FH*. || 23. πῦρ καὶ ὕδωρ *FHM*. || 25. βραδύτερον *E*. || 27. μᾶλλον φέρεται ἄνω *F*. || 29. τὸν τρόπον τῷστον *L*. || 31. ταῖς ἡλικίαις *FHM*. || 33. δὲ βαρύτερα *EHLM*. || ὡς om *E*.

τῶν σωμάτων, ἄτοπον τὸ φάναι· τοῖς δὲ στερεὰ μᾶλλον ἐνδέχεται λέγειν τὸ μείζον εἶναι βαρύτερον αὐτῶν. τῶν δὲ συνθέτων, ἐπειδήπερ ὃ φαίνεται τῆτον ἔχειν ἕκασον τὸν τρόπον, ἀλλὰ πολλὰ βαρύτερα ὁρῶμεν ἐλάττω τὸν ὄγκον ὄντα, καθάπερ ἐρίου χαλκόν, ἕτερον τὸ αἷτιον οἴονται τε 5 καὶ λέγουσιν ἔνιοι· τὸ γὰρ κενὸν ἐμπεριλαμβανόμενον κουφίσειν τὰ σώματά φασι καὶ ποιεῖν ἔστιν ὅτε τὰ μείζω κουφότερα· πλείον γὰρ ἔχειν κενόν. διὰ τῆτο γὰρ καὶ τὸν ὄγκον εἶναι μείζω συγκείμενα πολλάκις ἐξ ἴσων σφαιρῶν ἢ καὶ ἐλαττόνων. ὅλως δὲ καὶ παντὸς αἷτιον εἶναι τῷ κουφο- 10 τέρου τὸ πλείον ἐνυπάρχειν κενόν. λέγουσι μὲν ἔν τῆτον τὸν τρόπον, ἀνάγκη δὲ προσθεῖναι τοῖς ἕττω διορίζουσι μὴ μόνον τὸ κενὸν ἔχειν πλείον, ἀν ἢ κουφότερον, ἀλλὰ καὶ τὸ σφαιρῶν ἐλάττω· εἰ γὰρ ὑπερέξει τῆς τοιαύτης ἀναλογίας, ἔκ 15 ἔσαι κουφότερον. διὰ γὰρ τῆτο καὶ τὸ πῦρ εἶναι φασὶν κουφότερον, ὅτι πλείον ἔχει κενόν. συμβήσεται ἔν μικρῷ πυρὸς πολὺν χρυσὸν πλείον ἔχοντα τὸ κενὸν εἶναι κουφότερον, εἰ μὴ καὶ σφαιρῶν ἔξει πολλαπλάσιον· ὥστε τῆτο λεκτέον. ἔνιοι μὲν οὖν τῶν μὴ φασκόντων εἶναι κενὸν οὐδὲν διώρισαν περὶ κούφου καὶ βαρέος, οἷον Ἀναξαγόρας καὶ Ἐμπεδο- 20 κλῆς· οἱ δὲ διορίσαντες μὲν, οὐ φάσκοντες δὲ εἶναι κενόν, ὅθεν εἶπον διὰ τί τὰ μὲν ἀπλῶς κούφα τὰ δὲ βαρέα τῶν σωμάτων, καὶ φέρεται τὰ μὲν αἰεὶ ἄνω τὰ δὲ κάτω. ἔτι δὲ περὶ τῷ ἔνι μείζω τὸν ὄγκον ὄντα κουφότερα τῶν ἐλαττόνων εἶναι σωμάτων ὅθεν ἐπεμνήσθησαν, ὅδε δῆλον πῶς ἐκ 25 τῶν εἰρημένων ὁμολογούμενα τοῖς φαινομένοις συμβήσεται λέγειν αὐτοῖς. ἀναγκαῖον δὲ καὶ τοῖς περὶ τῆς τοῦ πυρὸς κουφότητος αἰτιωμένοις τὸ πολὺ κενὸν ἔχειν σχεδὸν ἐν ταῖς αὐταῖς ἐνέχεσθαι δυσχερεῖαις. ἐλάττω μὲν γὰρ ἔξει σφαιρῶν τῶν ἄλλων σωμάτων, καὶ τὸ κενὸν πλείον· ἀλλὰ ὅμως ἔσαι 30 τι πυρὸς πλῆθος ἐν ᾧ τὸ σφαιρῶν καὶ τὸ πλῆρες ὑπερβάλλει τῶν περιεχομένων σφαιρῶν ἐν τινι μικρῷ πλῆθει γῆς. ἐὰν δὲ φῶσι καὶ τὸ κενόν, πῶς διοριῶσι τὸ ἀπλῶς βαρὺ; ἢ γὰρ τῷ πλείον σφαιρῶν ἔχειν ἢ τῷ ἐλάττω κενόν. εἰ μὲν ἔν τῆτο

φῆσιν, ἔσαι τι πλῆθος γῆς ἕτως ὀλίγον ἐν ᾧ σφαιρῶν ἔσαι ἐλάττω ἢ ἐν πολλῷ πλῆθει πυρός. ὁμοίως δὲ καὶ τῷ κενῷ διορίσωσι, ἔσαι τι κουφότερον τῷ ἀπλῶς κούφου καὶ φερο- μένης αἰεὶ ἄνω αὐτὸ φερόμενον αἰεὶ κάτω. τῆτο δὲ ἀδύνατον· τὸ γὰρ ἀπλῶς κούφον αἰεὶ κουφότερον τῶν ἐχόντων βάρος καὶ κάτω φερομένων, τὸ δὲ κουφότερον ἔκ αἰεὶ κούφον διὰ τὸ λέγεσθαι καὶ ἐν τοῖς ἔχουσιν βάρος ἕτερον ἑτέρου κούφ- 5 τερον, οἷον γῆς ὑδῶρ. ἀλλὰ μὴν ὅδε τῷ τὸ κενὸν ἀνάλογον ἔχειν πρὸς τὸ πλῆρες ἵκανὸν λύσαι τὴν λεγομένην νῦν ἀπο- ρίαν. συμβήσεται γὰρ καὶ τῆτον τὸν τρόπον λέγεσθαι ὥσαύ- τως τὸ ἀδύνατον. ἐν γὰρ τῷ πλείον πυρὶ καὶ ἐν τῷ ἐλάτ- τω τὸν αὐτὸν ἔξει λόγον τὸ σφαιρῶν πρὸς τὸ κενόν. φέρεται δὲ γε θάττω τὸ πλείον ἄνω πῦρ τῷ ἐλάττω, καὶ κάτω δὲ πάλιν ὥσαύτως· ὁ πλείον χρυσὸς καὶ ὁ μόλις βδός· ὁμοίως 10 δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκασον τῶν ἐχόντων βάρος. ἔκ ἔδει δὲ τῆτο συμβαίνειν, εἴπερ τῆτω διώρισται τὸ βαρὺ καὶ κούφον. ἄτοπον δὲ καὶ εἰ διὰ τὸ κενὸν μὲν ἄνω φέρονται, τὸ δὲ κε- νὸν αὐτὸ μὴ. ἀλλὰ μὴν εἰ γε τὸ μὲν κενὸν ἄνω πέφυκε φέρεσθαι, κάτω δὲ τὸ πλῆρες, καὶ διὰ τῆτο τοῖς ἄλλοις αἷτια τῆς φορᾶς ἑκατέρας, οὐθὲν περὶ τῶν συνθέτων ἔδει σκοπεῖν διὰ τί τὰ μὲν κούφα τὰ δὲ βαρέα τῶν σωμάτων, ἀλλὰ περὶ τῆτων αὐτῶν εἰπεῖν διὰ τί τὸ μὲν κούφον, τὸ δ' 15 ἔχει βάρος· ἔτι δὲ τί τὸ αἷτιον τῷ μὴ διεσῆναι τὸ πλῆρες καὶ τὸ κενόν. ἄλογον δὲ καὶ τὸ χώραν τῷ κενῷ ποιεῖν, ὥσ- περ ἔκ αὐτῶν χώραν τινὰ ἔσαν· ἀναγκαῖον δ' εἴπερ κινεῖται τὸ κενόν, εἶναι αὐτῷ τινὰ τόπον, ἐξ ὃ μεταβάλλει καὶ εἰς ὄν. πρὸς δὲ τέτοις τί τῆς κινήσεως αἷτιον; ὃ γὰρ δὴ τό γε κενόν· οὐ γὰρ αὐτὸ κινεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ στερεόν. ὥσαύτως δὲ συμβαίνει καὶ τις ἄλλως διορίζῃ, μεγέθει καὶ 20 σμικρότητι ποιῶν βαρύτερα καὶ κούφτερα θάτερα τῶν ἐτέ- ρων, καὶ ἄλλον ὀντινῶν τρόπον κατασκευάζων, μόνον δὲ τὴν αὐτὴν ὕλην ἅπασιν ἀποδιδέας, ἢ πλείους μὲν ὑπεναντίας δὲ μόνον. μιᾶς μὲν γὰρ οὐσης οὐκ ἔσαι τὸ ἀπλῶς βαρὺ καὶ κούφον, ὥσπερ τοῖς ἐκ τῶν τριγώνων συνισῶσιν· ἐναντίας δέ,

1. τὸ om FM. || 2. εἶναι καὶ β. F. || δὲ τῶν E. || 3. ἔχον M. || ἕκασον post τοῦτον ponit E, om L. || 4. ἀλλὰ — 11. τὸν τρόπον om M. || 6. τὰ σώματα κουφίσειν FH. || 8. γὰρ καὶ] δὲ καὶ FH. || 9. ἔχειν μείζονα FH. || 10. καὶ ante ἐλ. om F. || 18. εἰ μὴ post σφαιρῶν L. || καὶ τὸ σ. F. || 22. τί] τὸ E. || 23. ἔτι] ὃ HM. || 24. ὄντα] ἔχοντα M, τὰ EL. || 25. ὅδε] οἱ δὲ E. || ὅπως HLM. || 26. ὁμολογούμενον F. || 27. αὐτῶς F. || τῆς om F. || 29. ἔξει τὸ σφαιρῶν HM. || 31. ὑπερβάλλει M. || 32. ἀν HLM. || 33. καὶ — διορίσωσι om E. || γὰρ τοι τῷ πλείον F. || 34. τῆτο] ἕτω F.

1. ὦ τὸ σ. FL. || 2. κενῷ om E. || 3. τῷ om E. || 4. αὐτὸ] τὸ FHLM. || 5. κούφον om E. || αἰεὶ] ἔσαι αἰεὶ M, αἰεὶ καὶ L, om E. || 8. ὑδῶρ γῆς FHM. || τῷ om F. || 9. νῦν om F. || 11. πλείον L. || ἐν om FHM. || 12. λόγον ἔξει L. || πρὸς] καὶ H. || 13. γε om FHM. || θάττω post πῦρ HM. || 14. πάλιν] θάττω F. || μόλις βδός F. || 15. καὶ ἐπὶ τῶν F. || 16. καὶ τὸ κούφον HM. || 17. καὶ] καὶ HM. || φέρεται H, φέρεται M. || 18. φέρεσθαι πέφυκε F. || 20. ἑκατέρας om E. || 21. βαρέα τὰ δὲ κούφα FHM. || 23. ἔχει τι βάρος F. || 24. κενὸν αἰεὶ. ἄλογον E. || τῷ — 25. χώραν rc margo E. || 25. αὐτὸ FHM et rc E. || 26. τινὰ αὐτῷ FH M. || 27. τί τὸ τῆς F. || κινήσεως τὸ αἷτιον H. || γε om F. || 29. καὶ εἰ τις ἄλλος L. || 30. σμικρότητι F. || 31. καὶ] καὶ FHM. || 32. μὲν om F. || ἐναντίας E. || 33. γὰρ μὲν F.

καθάπερ οἱ τὸ κενὸν καὶ πλήρες, οὐκ ἔσαι τὰ μεταξύ τῶν ἀπλῶς βαρέων καὶ κούφων διὰ τίν' αἰτίαν βαρύτερα καὶ κηφότερα ἀλλήλων καὶ τῶν ἀπλῶν ἐστίν. τὸ δὲ μεγέθει καὶ μικρότητι διορίζειν πεπλασμένῳ μὲν ἔοικε μᾶλλον τῶν πρό-
τερον, ὅτι δ' ἐνδέχεται καθ' ἕκαστον ποιεῖν διαφορὰν τῶν
τεττάρων στοιχείων, ἀσφαλεστέως ἔχει πρὸς τὰς ἐμπρο-
σθεν ἀπορίας. τὸ δὲ μίαν ποιεῖν φύσιν τῶν τῷ μεγέθει δια-
φερόντων ἀναγκαῖον ταύτῳ συμβαίνειν τοῖς μίαν ποιοῦσιν
ὑλῇν, καὶ μὴδ' ἀπλῶς εἶναι μηδὲν κούφον μῆτε φερόμενον
ἄνω, ἀλλ' ἢ ὑπερίζον ἢ ἐλθλιβόμενον, καὶ πολλὰ μικρὰ
ὀλίγων μεγάλων βαρύτερα εἶναι. εἰ δὲ τοῦτο ἔσται, συμ-
βήσεται πολὺν ἀέρα καὶ πολὺ πῦρ ὕδατος εἶναι βαρύ-
τερα καὶ γῆς ὀλίγης. τοῦτο δ' ἐστὶν ἀδύνατον. τὰ μὲν ἔν
πὰρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα ταῦτα καὶ τοῦτον λέγεται τὸν
τρόπον.

3. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν πρῶτον διορίσαντες περὶ τῆς μάστιχα
ἀπορῆσι τινες, διὰ τί τὰ μὲν ἄνω φέρεται τὰ δὲ κάτω τῶν
σωμάτων αἰετὰ κατὰ φύσιν, τὰ δὲ καὶ ἄνω καὶ κάτω, μετὰ
δὲ ταῦτα περὶ βαρέος καὶ κούφου καὶ τῶν συμβαινόντων
περὶ αὐτὰ παθημάτων, διὰ τίν' αἰτίαν ἕκασον γίνεται. περὶ
μὲν ἔν τῃ φέρεσθαι εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον ἕκασον ὁμοίως ὑπο-
ληπτέον ὥσπερ καὶ περὶ τὰς ἄλλας γενέσεις καὶ μετα-
βολάς. ἐπεὶ γὰρ εἰσι τρεῖς αἱ κινήσεις, ἡ μὲν κατὰ μέ-
γεθος, ἡ δὲ κατ' εἶδος, ἡ δὲ κατὰ τόπον, ἐν ἑκάσῃ τού-
των τὴν μεταβολὴν ὁρῶμεν γνωσμένην ἐκ τῶν ἐναντίων εἰς τὰ
ἐναντία καὶ τὰ μεταξύ καὶ οὐκ εἰς τὸ τυχὸν τῷ τυχόντι
μεταβολὴν ἔσαν· ὁμοίως δὲ ὁδὸν κινήτικόν τὸ τυχὸν τῆς τυ-
χόντος· ἀλλ' ὥσπερ τὸ ἀλλοιωτὸν καὶ τὸ αὐξητὸν ἕτερον,
οὕτω καὶ τὸ ἀλλοιωτικὸν καὶ τὸ αὐξητικόν. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον ὑποληπτέον καὶ τὸ κατὰ τόπον κινήτικόν καὶ κινή-
τὸν οὐ τὸ τυχὸν εἶναι τῆς τυχόντος. εἰ οὖν εἰς τὸ ἄνω καὶ
τὸ κάτω κινήτικόν μὲν τὸ βαρυτικὸν καὶ τὸ κουφιστικόν,
κινήτὸν δὲ τὸ δυνάμει βαρὺ καὶ κῦφον, τὸ δ' εἰς τὸν αὐ-
τὸν τρόπον φέρεσθαι ἕκασον τὸ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος εἰς φέρε-

σθαι. καὶ ταύτῃ μᾶλλον ἂν τις ὑπολάβῃ ὃ ἔλεγον οἱ ἀρ-
χαῖοι, ὅτι τὸ ὅμοιον φέροισι πρὸς τὸ ἑαυτοῦ. τὸτο γὰρ ἔ
συμβαίνει πάντως· οὐ γὰρ ἐάν τις μεταβῇ τὴν γῆν οὐ οὖν
ἢ σελήνῃ, οἰσθήσεται τῶν μορίων ἕκασον πρὸς αὐτήν, ἀλλ'
ὅπως περ καὶ νῦν. ὅλως μὲν ἔν τοις ὁμοίοις καὶ ἀδιαφόροις
ὑπὸ τῆς αὐτῆς κινήσεως ἀνάγκη τὸτο συμβαίνειν, ὥσθ' ὅπως
πέφυκεν ἔν τι φέρεσθαι μόριον, καὶ τὸ πᾶν. ἐπεὶ δ' ὁ τό-
πος ἐστὶ τὸ τοῦ περιέχοντος πέρας, περιέχει δὲ πάντα τὰ
κινέμενα ἄνω καὶ κάτω τό τε ἔσχατον καὶ τὸ μέσον, τὸτο
δὲ τρόπον τινὰ γίνεται τὸ εἶδος τῆς περιεχομένης, τὸ εἰς τὸν
αὐτὸν τρόπον φέρεσθαι πρὸς τὸ ὅμοιον εἰς φέρεσθαι· τὰ γὰρ
ἐξῆς ὁμοιά ἐστιν ἀλλήλοις, οἷον ὕδωρ ἀέρι καὶ ἀήρ πυρὶ. ἀνά-
παλιν δὲ λέγειν τοῖς μὲν μέσοις ἔστι, τοῖς δ' ἄκροις ἔ, οἷον
ἀέρα μὲν ὕδατι, ὕδωρ δὲ γῇ· αἰετὰ γὰρ τὸ ἀνώτερον πρὸς τὸ
ὑφ' αὐτὸ, ὡς εἶδος πρὸς ὑλῇν, οὕτως ἔχει πρὸς ἄλληλα.
τὸ δὲ ζητεῖν διὰ τί φέρεται τὸ πῦρ ἄνω καὶ ἡ γῆ κάτω,
τὸ αὐτὸ εἰς καὶ διὰ τί τὸ ὑγίαιον ἂν κινήται καὶ μετα-
βάλλῃ ἢ ὑγίαιον, εἰς ὑγίαιον ἔρχεται ἀλλ' ἔν εἰς λευκό-
τητα. ὁμοίως δὲ καὶ τὰλλα πάντα τὰ ἀλλοιωτά. ἀλλὰ
μὴν καὶ τὸ αὐξητὸν ὅταν μεταβάλλῃ ἢ αὐξητὸν, οὐκ εἰς
ὑγίαιον ἔρχεται ἀλλ' εἰς μεγέθους ὑπεραχὴν. ὁμοίως δὲ καὶ
τέτων ἕκασον τὸ μὲν ἐν τῷ ποιῶ τὸ δ' ἐν τῷ ποσῶ μετα-
βάλλει, καὶ ἐν τόπῳ τὰ μὲν κούφα ἄνω τὰ δὲ βαρέα
κάτω, πλην ὅτι τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς δοκεῖ ἔχειν ἀρχὴν τῆς
μεταβολῆς, λέγω δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κούφον, τὰ δ' οὐ,
ἀλλ' ἐξῶθεν, οἷον τὸ ὑγίαιον καὶ τὸ αὐξητὸν. καίτοι ἐνίοτε
καὶ ταῦτα ἐξ αὐτῶν μεταβάλλει, καὶ μικρὰς γενομένης
ἐν τοῖς ἔξω κινήσεως τὸ μὲν εἰς ὑγίαιον ἔρχεται τὸ δ' εἰς
αὐξήν· καὶ ἐπεὶ ταῦτ' ἐν τῷ ὑγίαιον καὶ τὸ νόσος δεκτικόν,
ἐάν μὲν κινήθῃ ἢ ὑγίαιον, εἰς ὑγίαιον φέρεται, ἐάν δ' ἢ
νόσον, εἰς νόσον. μᾶλλον δὲ τὸ βαρὺ καὶ τὸ κούφον τέτων
ἐν ἑαυτοῖς ἔχειν φαίνεται τὴν ἀρχὴν διὰ τὸ ἐγγύτατα τῆς
ἐσίας εἶναι τὴν τέτων ὑλῇν· σημειὸν δ' ὅτι ἡ φορὰ ἀπολε-
λυμένων ἐστὶ, καὶ γενέσει ὑσάτη τῶν κινήσεων, ὥς τε πρώτη

1. καὶ τὸ πλήρες *FHM*. || 2. τίνα γ' αἰτίαν *M*. || 4. προτέρων *F*. || 5. διαφορὰς *EL*. || 6. τεσσάρων *FM*. || ἀσφαλέστερον *F*. ||
7. τῷ δὲ μίαν ποιεῖν *HM*. τῷ etiam *L*. || 9. μηδὲν εἶναι *HM*, εἶναι μηδὲ *F*. || μηδὲ *HM*. || 10. ὑπερίζόμενον *FH*. || 12. ἀέρα πο-
λὺν *M*. || βαρύτερον *M*. || 13. ἐστὶν *om F*. || 16. λέγωμεν πρῶτον *E*, πρῶτον λέγωμεν *H*, πρῶτον λέγωμεν *FM*. || 18. καὶ post δὲ *om*
FHM. || 20. ἕκασον *FHM*. || 21. ἐαυτῇ *H*. || 23. αἰ *om HM*. || 24. ἡ δὲ κατὰ τόπον, ἡ δὲ κατ' εἶδος *HM*. || 25. τὴν *om F*. ||
26. καὶ εἰς τὰ *FH*. || τυχὸν τῷ *om E*. || τυχόντι τὴν *μ. F*. || 27. κινήτικα *F*. || 30. κινήτὸν καὶ κινήτικόν *F*, κινήτικόν καὶ τὸ κινήτὸν
EL. || 31. εἰ ἔν εἰς] εἰς ἔν *M*, εἰ ἔν *FH*. || 32. κινήτικα *F*. || τὸ post καὶ *om HM*. || 33. κινήτικόν *L*. || καὶ *om L*. || 34. τόπον
om L. || ἕκασον — φέρεσθαι *om E*. || εἰς τὸ] εἰς αὐτὸ *L*.

1. μᾶλλον *om E*. || 2. φέρεται *FL*. || 7. ἐν *om E*. || μόριον φέρεσθαι *F*. || 8. τὸ *om M*. || 10. τὸν αὐτὸν *om E*. || 11. τρόπον
M. || 12. ἐφεξῆς *FHLM*. || ἀήρ] ἔτος *FHM*. || 13. μὲν *om EHL*. || 14. γὰρ *om E*. || ἀνωτέρω *F*. || 16. τὸ πῦρ φέρεται ἄνω ἢ δὲ
γῇ *HM*. || 19. τὰ *om EF*. || 21. καὶ *om HM*. || 24. ἐν *om E*. || 25. δὴ *F*. || τὸ post καὶ *om EL*. || 26. καὶ] ἢ *H*, ἢ *M*. ||
27. ἐαυτῶν *F*. || 28. ἐξῶθεν *F*. || 29. αὐξήσιν *FHLM*. || ταυτὸ *E*. || τὸ post καὶ *om E*. || 30. ὑγίαιον *H*. || εἰς] ἐφ' *HM*. ||
31. εἰς νόσον *om E*. || καὶ κούφον *FHLM*. || 32. αὐτοῖς *F*. || 33. ἀπολελυμένη *FL*.

ἀν εἴη κατὰ τὴν ὕσιν αὕτη κίνησις. ὅταν μὲν οὖν γίγνηται
ἐξ ὕδατος ἀήρ καὶ ἐκ βαρέος κοῦφον, ἔρχεται εἰς τὸ ἄνω.
ἅμα δ' ἐς κοῦφον, καὶ ἐκεῖ γίνεται, ἀλλ' ἐκεῖ ἐστίν. φα-
νερὸν δὲ ὅτι δυνάμει ὄν, εἰς ἐντελέχειαν ἰὸν ἔρχεται ἐκεῖ
καὶ εἰς τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον, ὅ ἡ ἐντελέχεια καὶ ὅσα καὶ 5
οἷς καὶ ὅπν. τὸ δ' αὐτὸ αἴτιον καὶ τὸ ἥδη ὑπάρχοντα καὶ
ὄντα γῆν καὶ πῦρ κινεῖσθαι εἰς τοὺς αὐτῶν τόπους μηδεὶς
ἐμποδίζοντος. καὶ γὰρ ἡ τροφή, ὅταν τὸ κωλύον, καὶ τὸ
ὑγιασόν, ὅταν τὸ ἐπίσχον μὴ ᾖ, φέρεται εὐθύς· καὶ κινεῖ
δὲ τό τε ἐξ ἀρχῆς ποιῆσαν καὶ τὸ ὑποσπᾶσαν ἢ ὅθεν ἀπε- 10
πῆδησεν, καθάπερ εἴρηται ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, ἐν οἷς διω-
ρίζομεν ὅτι οὐθεν τῶν αὐτῶν αὐτὸ ἐαυτὸ κινεῖ. διὰ τίνα μὲν οὖν
αἰτίαν φέρεται τῶν φερομένων ἕκαστον, καὶ τὸ φέρεσθαι εἰς
τὸν αὐτὸν τόπον τί ἐστίν, εἴρηται.

Τὰς δὲ διαφορὰς καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ αὐτὰ νῦν 15
λέγωμεν. πρῶτον μὲν ἐν διωρίσθῳ, καθάπερ φαίνεται πᾶσι,
βαρὺ μὲν ἀπλῶς τὸ πᾶσιν ὑφίσταμενον, κοῦφον δὲ τὸ πᾶσιν
ἐπιπολάζον. ἀπλῶς δὲ λέγω εἰς τε τὸ γένος βλέπων, καὶ
ὅσοις μὴ ἀμφοτέρα ὑπάρχει· οἷον φαίνεται πυρὸς μὲν τὸ
τυχὸν μέγεθος ἄνω φερόμενον, ἐὰν μὴ τι τύχη κωλύον ἔτε- 20
ρον, γῆς δὲ κάτω· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ θάττον τὸ πλεῖον.
ἄλλως δὲ βαρὺ καὶ κοῦφον, οἷς ἀμφοτέρα ὑπάρχει· καὶ
γὰρ ἐπιπολάζουσί τισι καὶ ὑφίστανται, καθάπερ ἀήρ καὶ
ὕδωρ· ἀπλῶς μὲν γὰρ ὑδρὸν τῶν κοῦφον ἢ βαρὺ· γῆς
μὲν γὰρ ἀμφοῦ κοφώτερα (ἐπιπολάζει γὰρ αὐτῇ τὸ τυχόν 25
αὐτῶν μόνον), πυρὸς δὲ βαρύτερα (ὑφίσταται γὰρ αὐτῶν ὀπί-
σον ἢ ἢ μόνον), πρὸς ἑαυτὰ δὲ ἀπλῶς τὸ μὲν βαρὺ τὸ δὲ
κοῦφον· ἀήρ μὲν γὰρ ὀπίσος ἢ ἢ, ἐπιπολάζει ὕδατι, ὕδωρ
δὲ ὀπίσος ἢ ἢ, ἀέρι ὑφίσταται. ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων τὰ
μὲν ἔχει βάρους τὰ δὲ κοφώτητα, δῆλον ὅτι τῶν μὲν αἰ- 30
τία πάντων ἢ ἐν τοῖς ἀσυνθέτοις διαφορὰ· κατὰ γὰρ τὸ
ἐκείνων τετυχηκέναι τῷ μὲν πλεῖον τοῦ δ' ἔλαττον, ἔσαι τὰ
μὲν κοῦφα τὰ δὲ βαρέα τῶν σωμάτων. ὥς περὶ ἐκείνων
λεκτέον· τᾶλλα γὰρ ἀκολουθεῖ τοῖς πρώτοις, ὅπερ ἔφαμεν
χεῖναι ποιεῖν καὶ τοὺς διὰ τὸ πλήρες τὸ βαρὺ λέγοντας 35
καὶ διὰ τὸ κενὸν τὸ κοῦφον. συμβαίνει δὲ μὴ πανταχῶς ταῦτα
βαρέα δοκεῖν εἶναι καὶ κοῦφα διὰ τὴν τῶν πρώτων διαφο-
ράν· λέγω δ' οἷον ἐν μὲν ἀέρι βαρύτερον ἔσαι ταλαντιαῖον
ξύλον μολλάδου μναίαις, ἐν δὲ ὕδατι κοφώτερον· αἴτιον δ'
ὅτι πάντα βάρους ἔχει πλήν πυρὸς καὶ κοφώτητα πλήν γῆς.
γῆν μὲν ἐν καὶ ὅσα γῆς ἔχει πλείον, πανταχῶς βάρους ἔχειν
ἀναγκαῖον, ὕδωρ δὲ πανταχῶς πλήν ἐν γῇ, ἀέρα δὲ πλήν ἐν
ὕδατι καὶ γῇ· ἐν τῇ αὐτοῦ γὰρ χώρα πάντα βάρους ἔχει
πλήν πυρὸς, καὶ ὁ ἀήρ· σημειὸν δ' ὅτι ἔλκει πλεῖον ὁ πε-
φύσημένος ἀσκός τοῦ κενοῦ· ὥς· εἴ τι ἀέρος ἔχει πλεῖον ἢ
γῆς καὶ ὕδατος, ἐν μὲν ὕδατι ἐνδέχεται κοφώτερον εἶναι
τινός, ἐν δὲ ἀέρι βαρύτερον· ἀέρι μὲν γὰρ οὐκ ἐπιπολάζει,
τῷ δὲ ὕδατι ἐπιπολάζει. ὅτι δ' ἔστι τι ἀπλῶς κοῦφον καὶ
ἀπλῶς βαρὺ, ἐκ τῶνδ' ἐστὶ φανερόν. λέγω δ' ἀπλῶς κοῦ-
φον ὃ αἰεὶ ἄνω καὶ βαρὺ ὃ αἰεὶ κάτω πέφυκε φέρεσθαι μὴ
κωλυόμενον· τοιαῦτα γὰρ ἐστὶν τινα, καὶ οὐχ ὥσπερ οἰονταί
τινες πάντ' ἔχον βάρους· βαρὺ μὲν γὰρ δοκεῖ τισὶν εἶναι καὶ
ἐτέροις, καὶ αἰεὶ φέρεσθαι πρὸς τὸ μέσον. ἔστι δ' ὁμοίως καὶ
τὸ κοῦφον· ὁρῶμεν γὰρ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ὅτι τὰ
γενηρὰ πᾶσιν ὑφίσταται καὶ φέρεται πρὸς τὸ μέσον. ἀλλὰ
μὴν ὥριςαι τὸ μέσον. εἰ τοίνυν ἔστι τι ὃ πᾶσιν ἐπιπολάζει,
καθάπερ φαίνεται τὸ πῦρ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀέρι ἄνω φερό-
μενον, ὃ δ' ἀήρ ἡσυχάζων, δῆλον ὅτι τὸτο φέρεται πρὸς τὸ
ἔσχατον. ὥς περὶ βάρους ὑδρὸν οἷον τ' ἔχον αὐτό· ὑφίστατο γὰρ
ἂν ἄλλω· εἰ δὲ τοῦτο, εἴη ἂν τι ἕτερον, ὃ φέρεται ἐπὶ τὸ
ἔσχατον, ὃ πᾶσι τοῖς φερομένοις ἐπιπολάζει. νῦν δ' οὐδὲν
φαίνεται. τὸ ἄρα πῦρ ὑδρὸν ἔχει βάρους, ὑδρὸς ἢ γῆ κοφώ-
τητα οὐδεμίαν, εἴπερ ὑφίσταται πᾶσι καὶ τὸ ὑφίσταμενον
φέρεται ἐπὶ τὸ μέσον. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' ἐστὶ μέσον πρὸς ὃ
ἢ φορὰ τοῖς ἔχουσι βάρους καὶ ἀφ' οὗ τοῖς κοφείοις, δῆλον
πολλαχόθεν, πρῶτον μὲν τῷ εἰς ἄπειρον μὴ ἐνδέχασθαι
φέρεσθαι μηθέν· ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ὑδρὸς ἀδύνατον, ὥτως
ὑδρὸς γίγνεται· ἢ δὲ φορὰ γένεσις ποθέν ποι. ἔπειτα πρὸς
ὁμοίως φαίνεται γωνίας τὸ μὲν πῦρ ἄνω φερόμενον, ἢ δὲ
γῆ κάτω καὶ πᾶν τὸ βάρους ἔχον. ὥς· ἀνάγκη φέρεσθαι

1. εἴη καὶ κατὰ *L.* || αὕτη ἢ κ. *FHM.* || 2. τὰ *F.* || 4. δὲ *F.* || ὅτι τὸ δ. *M.* || 5. εἰς τὸ τοσοῦτον *HM* et pr *F.* || καὶ τὸ τοῖσιν *EH* et pr *F.* καὶ εἰς τὸ τοῖσιν *M.* || ἢ om *M.* || 6. καὶ ὅπν om *F.* || ἥδη καὶ ὑπ. pr *F.* || 7. τόπος καὶ μ. *E.* || 9. ἐπι-σχὸν plerique. || μὴ ᾖ] ἀρῇ *FM.* || εὐθύς *F.* || καὶ om *E.* || 10. ὑπὸ πᾶσαν *L.* || 12. αὐτὸ om *L.* || αὐτὸ *H.* om *E.* || 18. τε wo *EL.* || 20. μέγεθος] μόνον *M.* || ἂν *HM.* || 21. τρόπον δὲ *EL.* || 24. ἔδ' ἕτερον *EFM.* || 26. βαρύτερον *M.* || 27. αὐτὰ *FHM.* || μὴ γὰρ β. *EM.* || 30. ὅτι τῶν μὲν] μὲν ὅτι τῶν *E.* || 31. κατὰ] καὶ *H.* || γὰρ ἐκείνων τὸ *F.* τὸ ἐκείνων γὰρ *EL.* || 34. ἀλλὰ *E.* || 1. καὶ τὸς διὰ *HM.* || δὲ *F.* || πανταχῇ *M.* || 3. ἔσαι τὸ τ. *M.* || 6. γῆ *EM.* || 7. πανταχῇ *HLM.* || 8. ἅπαντα βάρους ἔχει *M.* βάρους ἔχει ἅπαντα *F.* || 9. πλεῖον ἔλκει *F.* || 11. γῆς ἢ καὶ *F.* || 13. τι om *E.* || βαρὺ καὶ ἀπλῶς κοῦφον *FHM.* || 16. τινα om *E.* || 17. ἔχει *M.* || 18. ἔστι — 20. πρὸς τὸ μέσον om *L.* || 20. γενηρὰ σώματα π. *M.* || ὑφίσταται τε καὶ *F.* || 22. αὐτῷ] ταυτῷ *E.* || 24. ὑδρὸν ἔχειν οἷον τε αὐτό *H.* ὑδρὸν ἔχειν αὐτό οἷον τε *F.* ἔχειν αὐτὸ ὑδρὸν οἷον τε *M.* pro αὐτὸ *E* αὐτέν. || ὑφίστατο *EF.* || 25. ἕτερον] ἄλλο *EL.* || 26. ἐπιπολάσει *EL.* || 30. βάρους ἔχουσι *M.* || 31. τὸ *EF.* || 32. ὥσπερ γὰρ ἐκ ἔστιν om pr *E.* || 34. φέρεται *FH.* || μὲν γὰρ πῦρ *H.*

πρὸς τὸ μέσον. τῆτο δὲ πότερον συμβαίνει πρὸς τὸ τῆς γῆς μέσον ἢ πρὸς τὸ τῆ παντός, ἐπεὶ ταυτόν ἐστιν, ἄλλος λόγος. ἐπεὶ δὲ τὸ πᾶσιν ὑφίσταμενον φέρεται πρὸς τὸ μέσον, ἀνάγκη τὸ πᾶσιν ἐπιπολάζον φέρεσθαι πρὸς τὸ ἔσχατον τῆς χώρας, ἐν ᾗ ποιεῖται τὴν κίνησιν· ἐναντίον γὰρ τὸ μὲν μέσον τῷ ἔσχατῳ, τὸ δὲ ὑφίσταμενον αἰεὶ τῷ ἐπιπολάζοντι. διὸ καὶ εὐλόγως τὸ βαρὺ καὶ κῆφον δύο ἐστίν· καὶ γὰρ οἱ τόποι δύο, τὸ μέσον καὶ τὸ ἔσχατον. ἐστὶ δὲ δῆ τι καὶ τὸ μεταξὺ τούτων, ὃ πρὸς ἑκάτερον αὐτῶν λέγεται θάτερον· ἐστὶ γὰρ ὡς ἔσχατον καὶ μέσον ἀμφοτέρων τὸ μεταξὺ. διὰ τῆτο ἐστὶ τι καὶ ἄλλο· βαρὺ καὶ κῆφον, οἷον ὕδωρ καὶ ἀήρ· φαμὲν δὲ τὸ μὲν περιέχον τῆ εἶδος εἶναι, τὸ δὲ περιεχόμενον τῆς ὕλης· ἐστὶ δ' ἐν πᾶσι τοῖς γένεσιν αὕτη ἡ διάσασις· καὶ γὰρ ἐν τῷ ποιῶ καὶ ἐν τῷ ποσῶ ἐστὶ τὸ μὲν ὡς εἶδος μᾶλλον, τὸ δ' ὡς ὕλη. καὶ ἐν τοῖς κατὰ τόπον ὡσαύτως τὸ μὲν ἄνω τῷ ὠρισμένῳ, τὸ δὲ κάτω τῆς ὕλης. ὥστε καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ὕλῃ τῇ τῆ βαρέος καὶ κῆφου, ἥ μὲν τοῦτον δυνάμει, βαρέος ὕλη, ἥ δὲ τοῦτον, κῆφου· καὶ ἐστὶ μὲν ἡ αὕτη, τὸ δ' εἶναι οὐ ταυτόν, ὥσπερ καὶ τὸ νοσερόν καὶ τὸ ὑγιαζόν, τὸ δ' εἶναι ὃ ταυτόν· διόπερ ὅδε τὸ νοσώ-
5 δει εἶναι ἢ ὑγιεινῶ.

5 Τὸ μὲν οὖν ἔχον τοιαύτην ὕλην κοῦφον καὶ αἰεὶ ἄνω, τὸ δὲ τὴν ἐναντίαν βαρὺ καὶ αἰεὶ κάτω· τὸ δ' ἐτέρας μὲν τάτων, ἐχούσας δ' οὕτω πρὸς ἀλλήλας ὡς αὐται, ἀπλῶς καὶ ἄνω καὶ κάτω φερομένας· διὸ ἀήρ καὶ ὕδωρ ἔχουσι
10 καὶ κορυφήτητα καὶ βάρος ἑκάτερον, καὶ ὕδωρ μὲν πλὴν γῆς πᾶσιν ὑφίσταται, ἀήρ δὲ πλὴν πυρὸς πᾶσιν ἐπιπολάζει. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἐν μόνον ὃ πᾶσιν ἐπιπολάζει καὶ ἐν ὃ πᾶσιν ὑφίσταται, ἀνάγκη δύο ἄλλα εἶναι ἃ καὶ ὑφίσταται τινὶ καὶ ἐπιπολάζει τινί. ὥστε ἀνάγκη καὶ τὰς ὕλας εἶναι το-
15 σαύτας ὥσπερ ταῦτα, τέτταρας, ὥτω δὲ τέτταρας ὡς μίαν μὲν ἀπάντων τὴν κοινήν, ἄλλως τε καὶ εἰ γίνονται ἐξ ἀλλήλων, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἕτερον. οὐδὲ γὰρ κωλύει τῶν ἐναν-

τίων εἶναι μεταξὺ καὶ ἐν καὶ πλείω, ὥσπερ ἐν χρώμασιν· πολλαχῶς γὰρ λέγεται τὸ μεταξὺ καὶ τὸ μέσον. ἐν μὲν οὖν τῇ αὐτῇ χώρᾳ τῶν ἐχόντων καὶ βάρος καὶ κορυφήτητα ἕκαστον ἔχει βάρος· ἡ δὲ γῆ ἐν ἅπασιν ἔχει βάρος, κορυφήτητα δ' ἢν ἔχει, εἰ μὴ ἐν οἷς ἐπιπολάζει. διὸ καὶ ὑποσπαμμένων μὲν φέρεται εἰς τὸ ἐφεξῆς κάτω, ἀήρ μὲν εἰς τὴν τοῦ ὕδατος χώραν, ὕδωρ δὲ εἰς τὴν τῆς γῆς. ἄνω δ' εἰς τὴν τῆ πυρὸς, ἀναρριμμένου τῆ πυρὸς, οὐκ οἰσθήσεται ὁ ἀήρ, ἀλλ' ἢ βία, ὥσπερ καὶ τὸ ὕδωρ σπᾶται, ὅταν γένηται τὸ ἐπίπεδον ἐν καὶ θάττον σπάσῃ τις ἄνω τῆς φορᾶς, ἢν φέρεται τὸ ὕδωρ κάτω. ὅδε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν τῆ ἀέρος, ἀλλ' ἢ ὡς νῦν εἴρηται. ἡ γῆ δὲ τῆτο ὃ πάσχει, ὅτι οὐχ ἐν τὸ ἐπίπεδον. διὸ τὸ μὲν ὕδωρ εἰς τὸ ἀγγεῖον πυρῶθεν σπᾶται, γῆ δ' οὐ. ὥσπερ δὲ οὐδ' ἡ γῆ ἄνω, ὅδε τὸ πῦρ κάτω εἰσιν ὑφαιρμένους τῆ ἀέρος· ὅθεν γὰρ ἔχει βάρος ὅδ' ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ, ὥσπερ ὅδ' ἡ γῆ κορυφήτητα. φέρεται δὲ κάτω τὰ δύο ὑποσπαμμένων, ὅτι τὸ μὲν ἀπλῶς βαρὺ ἐστίν, ὃ πᾶσιν ὑφίσταται, τὸ δὲ πρὸς τι βαρὺ ὃν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν ἢ οἷς ἐπιπολάζει, δι' ὁμοιότητα τῆς ὕλης. ὅτι δ' ἀναγκαῖον ποιεῖν ἴσας τὰς διαφορὰς αὐτοῖς, δῆλον. εἰ μὲν γὰρ μία ὕλη πάντων, οἷον ἢ τὸ κενὸν ἢ τὸ πλήρες ἢ τὸ μέγεθος ἢ τὰ τρίγωνα, ἢ πάντα ἄνω ἢ πάντα κάτω οἰσθήσεται, ἢ δὲ ἐτέρα φορὰ ἐκείτι ἔξαι· ὥς ἢ κῆφον ὅθεν ἔσαι ἀπλῶς, εἰ πάντα ῥέπει μᾶλλον τῷ ἐκ μειζόνων εἶναι
20 σωμαμάτων ἢ ἐκ πλειόνων, ἢ ὅτι πλήρη. τῆτο δὲ ὁρώμεν τε, καὶ δέδεικται ὅτι ὁμοίως κάτω τε αἰεὶ καὶ πανταχῶς φέρεται καὶ ἄνω. ἐὰν δὲ τὸ κενὸν ἢ τι τοῦτον ὃ αἰεὶ ἄνω, ἢν ἔσαι τὸ αἰεὶ κάτω. καὶ τῶν μεταξὺ δὴ ἔνια ἔσαι κάτω θάττον γῆς· ἐν γὰρ τῷ πολλῷ ἀέρι τρίγωνα πλείω ἢ τὰ
25 σερεὰ ἢ τὰ μικρὰ ἔσαι. ὃ φαίνεται δ' ὅδε ἐν μόριον ἀέρος κάτω φερόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κοῦφου, ἐὰν ἐκεῖνο ποιῇ τις ὑπερέχειν τῇ ὕλῃ. ἐὰν δὲ δύο τὰ μεταξὺ, πῶς ἔσαι ποιοῦντα, ἃ ποιεῖ ἀήρ τε καὶ ὕδωρ; οἷον εἰ τις

1. τῆς γῆς *margo F.* || 2. ταυτόν αὐτῶν ἐστὶν *FHM.* || 3. ὑφιστάμενον *E.* || 6. μέσον μέσῳ τῷ *F.* || ὑφίστασθαι *M.* || ἐπιπολάζειν *FHM.* || 7. καὶ τὸ κῆφον *M.* || 8. δὲ et τὸ om *EL.* || 9. δ καὶ πρὸς *M.* || 10. ἀμφ. ἐστὶ τὸ *EFLM.* || 11. ἀήρ καὶ ὕδωρ *EF.* || 12. εἶναι τῷ εἶδος *FHLM.* || 13. ἐν om *EH.* || πᾶσι om *E.* || τοῖς τέτοις τοῖς *F.* || αὕτη δ. *E.* ἢ αὕτη δ. *FL.* || 14. ἐν post καὶ om *F.* || 18. τοῦτον *FL.* || τοῦτον] τῶδε *FL.* τῷ *E.* || 19. καὶ om *M.* || 20. τὸ om *E.* || δ'] γὰρ *EL.* || 25. κάτω καὶ ἄνω *EL.* || διὸ καὶ ὁ ἀήρ *M.* || καὶ τὸ ὕδωρ *FM.* || 26. καὶ ante κορυφήτητα om *HM.* || 28. ἐν μόνον ὃ *HM.* || 30. τοσαύτας εἶναι *FHM.* || 32. καὶ *HM.* || γίνονται *M.* γίγνεται *L.* incerto *E.* || 33. γὰρ om *E.* || ἐναντίον ἐν εἶναι μεταξὺ καὶ πλείω *F.*

2. πολλαχῶς — μέσον om *L.* || 3. ἐαυτῷ *M.* || καὶ ante β. om *FHM.* || 4. ἔχει βάρος ante κ. om *FM* et corr *H.* || 5. εἰ μὴ] ἀλλ' *FHM.* || 6. μὲν om *F.* || τὰ *EHM.* || 9. ἀλλ' ἢ] εἰ μὴ *EL.* || 10. σπάσει *M.* || 12. δὲ γῆ *F.* || 14. γῆ] ἢ γῆ *HM.* || ὅδ' ἢ] ὃ *M.* || 15. ὅθεν] ὅδε *F.* || 16. δὲ] δὲ καὶ *M.* || 17. τὰ δύο κάτω ὑπ. διότι *F.* || 18. χώραν αὐτῇ *F.* || 20. αὐτοῖς om *M.* || 21. τὸ ultimum om *HM.* || 23. ἢ] εἰ *ELM.* || φορὰ et ἔτι om *E.* || ἢ] εἰ *M.* || οὐδὲν] οὐκέτι *H.* || 24. ἐστὶν *L.* || 25. πλήρες *F.* || τε om *EL.* || 26. τε] τι *E.* || καὶ om *E.* || 27. καὶ om corr *F.* || τι] τὸ *E.* || 28. ἐστὶν *EL.* || τὸ] ὃ *FHM.* om *E.* || δὲ *FM.* || ἔσαι ἔνια *F.* || 29. τῷ om *FHM.* || 30. οὐδὲν *M.* οὐδὲν *FH.* || 32. ποιῆση *F.* || ὑπερέχον *FHM.* || μεταξὺ καὶ πῶς *M.*

φαίη εἶναι κενὸν καὶ πλήρες. τὸ μὲν ἔν πῦρ κενόν, διὸ καὶ ἄνω, τὴν δὲ γῆν πλήρες, διὸ καὶ κάτω. ἀέρα δὲ πλεῖον πυρὸς ἔχειν, ὕδωρ δὲ γῆς· ἔσαι γάρ τι ὕδωρ ὃ πλεῖον ἔχει πῦρ ὀλίγου ἀέρος, καὶ ἀὴρ πολλὸς ὀλίγου ὕδατος γῆν πλείω, ὥς τε δεήσει ἀέρος τι πλῆθος θάπτον φέρεσθαι κάτω ὕδατος ὀλίγου. τὸτο δ' ὅ φάνεται ἰδομένῳ ὁδεποτε. ἀνάγκη τοῦτον, ὥσπερ καὶ τὸ πῦρ ἄνω, ὅτι τοδοῖ ἔχει, οἷον τὸ κενόν, τὰ δ' ἄλλα ἔ, καὶ τὴν γῆν κάτω, ὅτι τὸ πλήρες ἔχει, καὶ τὸν ἀέρα εἰς τὸν αὐτοῦ καὶ ἀνώτερον τοῦ ὕδατος, ὅτι τοδοῖ τι ἔχει, καὶ τὸ ὕδωρ κάτω, ὅτι τοιόνδε τι. εἰ δὲ ἦν 10 ἔν τι ἄμφω ἢ δύο, ἄμφω δ' ὑπάρξει ταῦτα ἐκατέρω, ἔσαι τι πλῆθος ἐκατέρου οὐ ὑπερῆξει ὕδωρ τε ἀέρος ὀλίγου τῷ ἄνω καὶ ἀὴρ ὕδατος τῷ κάτω, καθάπερ εἴρηται πολλάκις.

6 Τὰ δὲ σχήματα οὐκ αἷτια τοῦ φέρεσθαι ἀπλῶς ἢ κάτω ἢ ἄνω, ἀλλὰ τῷ θάπτον ἢ βραδύτερον. δι' αὖς δ' αἰ- 15 τίας, ὅ χαλεπὸν ἰδεῖν· ἀπορεῖται γὰρ νῦν διὰ τί τὰ πλατέα σιδήρια καὶ μόλιβδος ἐπιπλεῖ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἄλλα δὲ ἐλάττω καὶ ἥττον βαρέα, ἃν ἢ σρογγύλα ἢ μακρά, οἷον βελόνη, κάτω φέρεται, καὶ ὅτι ἔνια διὰ μικρότητα ἐπιπλεῖ, οἷον τὸ ψήγμα καὶ ἄλλα γεώδη καὶ κοινορτώδη 20 ἐπὶ τῷ ἀέρος. περὶ δὲ τῶν ἀπάντων τὸ μὲν νομίζειν αἷτιον εἶναι ὥσπερ Δημόκριτος οὐκ ὀρθῶς ἔχει. ἐκεῖνος γὰρ φησι τὰ ἄνω φερόμενα θερμὰ ἐκ τοῦ ὕδατος ἀνακωχεύειν

τὰ πλατέα τῶν ἐχόντων βάρος, τὰ δὲ σενὰ διαπίπτειν· ὀλίγα γὰρ εἶναι τὰ ἀντικρύοντα αὐτοῖς. ἔδει δ' ἐν τῷ ἀέρι ἔτι μᾶλλον τοῦτο ποιεῖν, ὥσπερ ἐνίσταται κακείνος αὐτός. ἀλλ' ἐνθάδε λυεῖ μαλακῶς· φησὶ γὰρ οὐκ εἰς ἐν ὁρμῶν τὸν σῶν, λέγων σῶν τὴν κίνησιν τῶν ἄνω φερομένων σωματῶν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὰ μὲν εὐδιαίρετα τῶν συνεχῶν τὰ δ' ἥττον, καὶ διαιρετικά· δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἥττον, ταύτας εἶναι νομισέον αἰτίας. εὐδιαίρετον μὲν οὖν τὸ εὐόρισον, καὶ μᾶλλον τὸ μᾶλλον· ἀὴρ δὲ μᾶλλον ὕδατος τοιόντος, ὕδωρ δὲ γῆς. καὶ τὸ ἔλαττον δὴ ἐν ἐκαστῷ γένηι εὐδιαιρετώτερον καὶ διασπᾶται ῥᾶον. τὰ μὲν οὖν ἔχοντα πλάτος διὰ τὸ πολὺ περιλαμβάνειν ἐπιμένει, διὰ τὸ μὴ διασπᾶσθαι τὸ πλεῖον ῥαδίως· τὰ δ' ἐναντίως ἔχοντα τοῖς σχήμασι διὰ τὸ ὀλίγον περιλαμβάνειν φέρεται κάτω, διὰ τὸ διαρεῖν ῥαδίως. καὶ ἐν ἀέρι πολὺ μᾶλλον, ὅσῳ εὐδιαιρετώτερος ὕδατος ἐστίν. ἐπεὶ δὲ τό τε βάρος ἔχει τινα ἰσχὺν καδ' ἣν φέρεται κάτω, καὶ τὰ συνεχῇ πρὸς τὸ μὴ διασπᾶσθαι, ταῦτα δεῖ πρὸς ἄλληλα συμβάλλειν· ἐὰν γὰρ ὑπερβάλλῃ ἢ ἰσχυρὸς ἢ τοῦ βάρους τῆς ἐν τῷ συνεχεῖ πρὸς τὴν διάσπασιν καὶ διαίρεσιν, βιάζεται κάτω θάπτον, ἐὰν δὲ ἀσθενεστέρα ἢ, ἐπιπολάσει. περὶ μὲν οὖν βαρέος καὶ κούφου καὶ τῶν περὶ αὐτὰ συμβεβηκότων διωρίσθω τοῦτον ἡμῶν τὸν τρόπον.

1. εἶναι] τὸ *E*. || ἔν κενὸν τὸ (λέγουσι posito supra τὸ) πῦρ *F*. || διὸ καὶ ἄνω om *M*, καὶ om *EL*. || 2. καὶ om *EF*. || πλείω *M*. || 4. πλείω γῆν *FHM*. || 5. φέρεσθαι θάπτον *FHM*. || 7. τὸ post καὶ om *EL*. || 9. εἰς τὸν] εἰς τὴν *EM*. || 10. τοιόνδε] τοδοῖ *F*. || τι om *FHM*. || δε] δὲ γε *F*. || ἦν] ἢ *L*. || 11. ταῦτα] τὰ δύο *E* et pr *F*. ταῦτα — 12. ὑπερῆξει om *L*. || 12. ἐκατέρω *F*. || ὃ *F*, ὃ *EHM*. || ὕδωρ πολὺ τε margo *H*. || 13. ἀὴρ πολλὸς ὕδατος idem. || 15. δ' om *F*. || 16. τί] τε *M*. || 17. καὶ] καὶ ὃ *F*. || μόλιβδος *H*. || 18. ἥττω *L*. || ἐὰν *FM*. || ἢ] ἢ καὶ *FH*. || μικρά *EFH*. || 19. μικρότητα *F*. || 21. ἐπὶ] καὶ ἐπὶ *M*. || 22. κείνος *E*. || 23. τὰ ἀναφερόμενα *ELM*. || ἀνακωχεύει *M*.

2. ἀντικρύοντα *FH*. || 3. τὸτο μᾶλλον ποιεῖν ἔτι *H*, ἔτι τὸτο μ. π. *EL*. || ἐκεῖνος *FH*. || 5. λέγω *M*. || σῶν] τὸν σῶν *FHM*, om *E*. || 7. δε] δὲ *EL*. || 10. γῆς δὲ ὕδωρ *H*. || 12. ἐπιμένει — 14. περιλαμβάνει om *L*. || 14. διὰ τὸ post κάτω om *E*. || 15. εὐδιαιρετώτερον *M*. || 16. τε om *EHL*. || 17. μὴ om *EHL*. || 19. ὑπερβάλλῃ *L*. || 20. διάσπασιν *M*. || καὶ τὴν δ. *FHM*. || 22. συμβαινόντων *M*. || ἀφωρίσθω *EF*. || τῶν ἡμῶν] ἡμῶν τόνδε *M*. || τρόπον. περὶ δὲ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν φύσει γνωσμένων (314, 1) *L* et, qui γενόμενοι, *E*.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΚΑΙ ΦΘΟΡΑΣ Α.

Περὶ δὲ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῶν φύσει γινόμενων καὶ φθειρόμενων, ὁμοίως κατὰ πάντων, τὰς τε αἰτίας διαιρετέον καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν, ἔτι δὲ περὶ αὐξήσεως καὶ ἀλλοιώσεως, τί ἑκάτερον, καὶ πότερον τὴν αὐτὴν ὑποληπτέον φύσιν εἶναι ἀλλοιώσεως καὶ γενέσεως, ἢ χωρὶς, ὥσπερ 5 διώρισται καὶ τοῖς ὀνόμασιν. τῶν μὲν ἔν ἀρχαίῳ οἱ μὲν τὴν καλυμένην ἀπλὴν γένεσιν ἀλλοίωσιν εἶναι φασιν, οἱ δ' ἕτερον ἀλλοίωσιν καὶ γένεσιν. ὅσοι μὲν γὰρ ἔν τι τὸ πᾶν λέγουσιν εἶναι καὶ πάντα ἐξ ἑνὸς γεννῶσιν, τέτοις μὲν ἀνάγκη τὴν γένεσιν ἀλλοίωσιν φάναι καὶ τὸ κυρίως γινόμενον ἀλλοιούσθαι· ὅσοι δὲ πλείω τὴν ὕλην ἑνὸς τίθεασιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ἀναξαγόρας καὶ Λεύκιππος, τούτοις δὲ ἕτερον· καίτοι Ἀναξαγόρας γε τὴν οἰκείαν φωνὴν ἡγήθησεν λέγει γένεσιν ὡς τὸ γίγνεσθαι καὶ ἀπόλλυσθαι ταῦτόν καθέστηκε τῷ ἀλλοιῖσθαι. πολλὰ δὲ λέγει τὰ ζοιχεῖα, καθάπερ καὶ 15 ἕτεροι. Ἐμπεδοκλῆς μὲν γὰρ τὰ μὲν σωματικὰ τέτταρα, τὰ δὲ πάντα μετὰ τῶν κινόντων ἐξ τὸν ἀριθμόν, Ἀναξαγόρας δὲ ἅπειρα καὶ Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος. ὁ μὲν γὰρ τὰ ὁμοιομερῆ ζοιχεῖα τίθησιν, οἷον ὅσους καὶ σάρκα καὶ μυελόν, καὶ τῶν ἄλλων ὧν ἑκάστῃ συνώνυμον τὸ μέρος ἐστίν· 20 Δημόκριτος δὲ καὶ Λεύκιππος ἐκ σωματῶν ἀδιαίρετων τᾶλλα συγκεῖσθαι φασί, ταῦτα δ' ἅπειρα καὶ τὸ πλῆθος εἶναι καὶ τὰς μορφάς, αὐτὰ δὲ πρὸς αὐτὰ διαφέρειν τέτοις ἐξ ὧν εἰσὶ καὶ θέσει καὶ τάξει τῶν, ἐναντίως δὲ φαίνονται λέγοντες οἱ περὶ Ἀναξαγόραν τοῖς περὶ Ἐμπεδοκλέα· 25 ὁ μὲν γὰρ φησὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν ζοιχεῖα τέσσαρα καὶ ἀπλᾶ εἶναι μᾶλλον ἢ σάρκα καὶ ὅσους καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ὁμοιομερῶν, οἱ δὲ ταῦτα μὲν ἀπλᾶ καὶ ζοιχεῖα, γῆν δὲ καὶ πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα σύνθετα· παν-

σπερμίαν γὰρ εἶναι τῶν. τοῖς μὲν ἔν ἐξ ἑνὸς πάντα κατασκευάζουσιν ἀναγκαῖον λέγειν τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν ἀλλοίωσιν· αἰεὶ γὰρ μένεν τὸ ὑποκείμενον ταῦτό καὶ ἔν· τὸ δὲ τοῖσιν ἀλλοιῖσθαι φασιν· τοῖς δὲ τὰ γένη πλείω ποιοῦσι διαφέρειν τὴν ἀλλοίωσιν τῆς γενέσεως· συνιόντων γὰρ καὶ διαλυομένων ἡ γένεσις συμβαίνει καὶ ἡ φθορά. διὸ λέγει τῶτον τὸν τρόπον καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ὅτι φύσις ἑδείς ἐστιν, ἀλλὰ μόνον μίξις τε διάλλαξις τε μιγέντων. ὅτι μὲν ἔν οἰκείος ὁ λόγος αὐτῶν τῇ ὑποθέσει ἔτω φάναι, δῆλον, 10 καὶ ὅτι λέγουσι τὸν τρόπον τῶτον· ἀναγκαῖον δὲ καὶ τέτοις τὴν ἀλλοίωσιν εἶναι μὲν τι φάναι παρὰ τὴν γένεσιν, ἀδύνατον μείτοι κατὰ τὰ ὑπ' ἐκείνων λεγόμενα. τοῦτο δ' ὅτι λέγουμεν ὁρθῶς, ῥάδιον συνιδεῖν· ὥσπερ γὰρ ὁρῶμεν ἡρεμύσης τῆς ἐστίας ἐν αὐτῇ μεταβολὴν κατὰ μέγεθος, τὴν καλυμένην αὐξήσιν καὶ φθίτιν, οὕτω καὶ ἀλλοίωσιν. οὐ μὲν 15 ἀλλ' ἐξ ὧν λέγουσιν οἱ πλείους ἀρχὰς ποιοῦντες μιᾶς ἀδύνατον ἀλλοιῖσθαι. τὰ γὰρ πάθη, καθ' ἃ φασιν τῶτο συμβαίνει, διαφοραὶ τῶν στοιχείων εἰσὶν, λέγω δ' οἷον θερμὸν ψυχρὸν, λευκὸν μέλαν, ξηρὸν ὑγρὸν, μαλακὸν σκληρὸν καὶ 20 τῶν ἄλλων ἑκαστον, ὥσπερ καὶ φησὶν Ἐμπεδοκλῆς “ἡέλιον μὲν λευκὸν ὁρᾶν καὶ θερμὸν ἀπάντη, ὄμβρον δ' ἐν πᾶσιν νοσφόνετα τε ῥιγαλέον τε.” ὁμοίως δὲ διορίζει καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. ὥς· εἰ μὴ δυνατόν ἐκ πυρὸς γενέσθαι ὕδωρ μηδ' ἐξ ὕδατος γῆν, ἔδ' ἐκ λευκοῦ μέλαν ἔσαι ἔδ' ἐκ μαλακοῦ σκληρόν· ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἄλλων. τῶτο δ' ἦν ἀλλοίωσις. ἢ καὶ φανερόν ὅτι μίαν αἰεὶ τοῖς ἐναντίοις ὑποθετέον ὕλην, ἃν τε μεταβάλλῃ κατὰ τέπον, ἃν τε κατ' αὐξήσιν καὶ φθίσιν, ἃν τε κατ' ἀλλοίωσιν. ἔτι δ' ὁμοίως ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτο καὶ ἀλλοίωσιν· εἴτε γὰρ ἀλλοιώσις

Codices EFHL.

1. δὲ om E. || 3. αὐτῶν διορίσεν ἔτι F. || 5. εἶναι φύσιν FH. || ὥσπερ καὶ ἄρισται E. || 6. μὲν ἔν τὴν E. || 8. εἶναι λέγουσι F. H. || 9. γεννῶσι] γεγενῶσι H. || μὲν] μὲν δὲ F, om H. || 10. ἀλλοίωσιν τὴν γένεσιν H. || γινόμενον καὶ ἀλλ. F. || 12. δὲ om FHL. || 13. γε om FH. || 14. καὶ τὸ ἀπ. F. || ταῦτό FL. || 16. μὲν om HL. || τέσσαρα H. || 19. οἷον om H. || καὶ om EF. || καὶ om E. || 20. μυελόν καὶ ξύλον καὶ H. || καὶ τῶν] τῶν δὲ E. || ἑκάστῳ E. || συνώνυμος τὸ μέρος κατηγορεῖται L, τὸ μέρος συνώνυμόν ἐστι H. || 21. τᾶλλα] ταῦτα F. || 22. καὶ τὰς μορφάς εἶναι F. || 23. διαφέρει F. || 24. δὲ] γὰρ E. || 25. περὶ τὸν ἀν. F. || 27. εἶναι τέσσαρα καὶ ἀπλᾶ μᾶλλον εἶναι ἢ F. || 28. ὁμοιομερῶν] μερῶν F. || 29. γῆν — ὕδωρ] πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ pr E. || καὶ post πῦρ om F. || 4. δὲ ante τοῖσιν om E. || 7. λέγει καὶ τ. L. || 10. ἔτι καὶ E. || 11. τοι F. || 12. ὑπ' ἐκείνων corr E. || 16. ποιεῖται L. || 19. λευκὸν] καὶ H. || σκληρὸν μαλακὸν L. || 20. φησὶ καὶ F. || 21. ἔρα EL. || 22. ζοφόνετα HL. || ἐπὶ] περὶ FH. || 23. γίνεσθαι FH. || 26. ἀλλοίωσιν E. || ἢ EHL. || μίαν ὑποθετέον εἶναι τοῖς ἐναντίοις H, μίαν αἰεὶ ἐντοῖς ὑποθετέον E. || 27. ἃν τε κατ' αὐξ. καὶ φθ. om E.

ἐστὶ καὶ τὸ ὑποκείμενον ἐν φοιχείῳ καὶ μία ἢ πάντων ὕλη
τῶν ἐχόντων εἰς ἀλλήλα μεταβολήν, καὶ εἰ τὸ ὑποκείμενον
ἐν, ἐστὶν ἀλλοιώσις. Ἐμπεδοκλῆς μὲν ἔν ἔοικεν ἐναντία λέ-
γειν καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα καὶ πρὸς αὐτὸν αὐτός. ἅμα μὲν
γὰρ ἔφησιν ἕτερον ἐξ ἐτέρου γίνεσθαι τῶν φοιχείων οὐδέν, 5
ἀλλὰ τὰλλα πάντα ἐκ τούτων, ἅμα δ' ὅταν εἰς ἐν συνα-
γάγῃ τὴν ἅπασαν φύσιν πλὴν τῶ νείκους, ἐκ τῶ ἐνὸς γίγ-
νεσθαι πάλιν ἕκαστον. ὥς ἐξ ἐνὸς τινος δῆλον ὅτι διαφοραῖς
τις χωρίζομένων καὶ πάθειν ἐγένετο τὸ μὲν ὕδωρ τὸ δὲ
πῦρ, καθάπερ λέγει τὸν μὲν ἥλιον λευκὸν καὶ θερμὸν, τὴν 10
δὲ γῆν βαρὺ καὶ σκληρόν. ἀφαιρούμενων ἔν τέτων τῶν δια-
φορῶν (εἰσὶ γὰρ ἀφαιρεταὶ γενόμεναί γε) δῆλον ὡς ἀνάγκη
γίνεσθαι καὶ γῆν ἐξ ὕδατος καὶ ὕδωρ ἐκ γῆς, ὁμοίως δὲ
καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ἔτι τότε μόνον ἀλλὰ καὶ νῦν, μετα-
βάλλοντά γε τοῖς πάθειν. ἐστὶ δ' ἐξ ὧν εἰρηκε δυνάμενα 15
προσγίγνεσθαι καὶ χωρίζεσθαι πάλιν, ἄλλως τε καὶ μαχο-
μένων ἀλλήλοισι. ἐστὶ τῶ νείκους καὶ τῆς φιλίας. διόπερ καὶ
τότε ἐξ ἐνὸς ἐγενήθησαν. οὐ γὰρ δὴ πῦρ γε καὶ γῆ καὶ
ὕδωρ ἐστὶ ὄντα ἐν ἡν τὸ πᾶν. ἀδελφὸν δὲ καὶ πότερον ἀρ-
χὴν αὐτῶν θεῶν τὸ ἐν ἡ τὰ πολλά, λέγω δὲ πῦρ καὶ γῆν 20
καὶ τὰ σύσειχα τέτων. ἡ μὲν γὰρ ὡς ὕλη ὑπόκειται, ἐξ
ἧς μεταβάλλοντα διὰ τὴν κίνησιν γίνονται γῆ καὶ πῦρ, τὸ
ἐν φοιχείῳ. ἡ δὲ τῷ μὲν ἐκ συνθέσεως γίγνεται συνιόντων
ἐκείνων, ἐκεῖνα δ' ἐκ διαλύσεως, φοιχειωδέσσερα ἐκεῖνα καὶ
πρότερα τὴν φύσιν.

2 Ὅπως τε δὴ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς ἀπλῆς
λεκτέον, πότερον ἐστὶν ἢ ἔκ ἐστι καὶ πῶς ἐστὶν, καὶ περὶ τῶν
ἄλλων ἀπλῶν κινήσεων, οἷον περὶ αὐξήσεως καὶ ἀλλοιώ-
σεως. Πλάτων μὲν οὖν μόνον περὶ γενέσεως ἐσκέφατο καὶ
φθορᾶς, ὅπως ὑπάρχει τοῖς πράγμασι, καὶ περὶ γενέσεως 30
ἔτι πάσης ἀλλὰ τῆς τῶν φοιχείων. πῶς δὲ σάρκες ἢ ὅσα ἢ
τῶν ἄλλων τι τῶν τοιούτων, ἔδεν. ἐστὶ ἕτε. περὶ ἀλλοιώσεως
ἕτε περὶ αὐξήσεως, τίνα τρόπον ὑπάρχουσι τοῖς πράγμασι.
ὅπως δὲ παρὰ τὰ ἐπιπολῆς περὶ ἑδενὸς ἑδεις ἐπέστησεν ἔξω
Δημοκρίτου. ἕτος δ' ἔοικε μὲν περὶ ἀπάντων φροντίσαι, ἥδη 35

δὲ ἐν τῷ πῶς διαφέρει. οὔτε γὰρ περὶ αὐξήσεως ἑδεις ἔδεν
διώρισεν, ὥσπερ λέγομεν, ὅ τι μὴ καὶ ὁ τυχὼν εἴπειεν,
ὅτι προσίοντος αὐξάνονται τῷ ὁμοίῳ (πῶς δὲ τῷτο, ἔκ ἐτι),
ἔδεν περὶ μίξεως, ἔδεν περὶ τῶν ἄλλων ὡς εἴπειν ἑδενός, οἷον
τῷ ποιεῖν καὶ τῷ πάσχειν, τίνα τρόπον τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ
πάσχει τὰς φυσικὰς ποιήσεις. Δημοκρίτος δὲ καὶ Δεύκιπ- 5
πος ποιήσαντες τὰ σχήματα τὴν ἀλλοιώσιν καὶ τὴν γένεσιν
ἐκ τούτων ποιῶσι, διακρίσει μὲν καὶ συγκρίσει γένεσιν καὶ
φθοράν, τάξει δὲ καὶ θέσει ἀλλοιώσιν. ἐπεὶ δ' ὦντο τὰ-
λῆθες ἐν τῷ φανέσθαι, ἐναντία δὲ καὶ ἄπειρά τὰ φαινό-
μενα, τὰ σχήματα ἄπειρα ἐποίησαν, ὥστε ταῖς μεταβε- 10
λαῖς τῷ συγκειμένῳ τὸ αὐτὸ ἐναντίον δοκεῖ ἄλλω καὶ ἄλλω,
καὶ μετακινεῖσθαι μικροῦ ἐμμίγνυμένου, καὶ ὅπως ἕτερον
φανέσθαι ἐνὸς μετακινήσεως. ἐκ τῶν αὐτῶν γὰρ τραγωδία
καὶ κωμωδία γίνεται γραμμάτων. ἐπεὶ δὲ δοκεῖ σχεδὸν 15
πᾶσιν ἕτερον εἶναι γένεσις καὶ ἀλλοιώσις, καὶ γίνεσθαι μὲν
καὶ φθίβεσθαι συγκρινόμενα καὶ διακρινόμενα, ἀλλοιῶσθαι
δὲ μεταβαλλόντων τῶν παθημάτων, περὶ τέτων ἐπισήσασι
θεωρητέον. ἀπορίας γὰρ ἔχει ταῦτα καὶ πολλὰς καὶ εὐλό-
γους. εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ σύγκρισις ἢ γένεσις, πολλὰ ἀδύνατα 20
συμβαίνει. εἰσὶ δ' αὖ λόγοι ἕτεροι ἀναγκαστικοὶ καὶ ἐκ εὐ-
ποροῖ διαλύειν ὡς ἐκ ἐνδέχεται ἄλλως ἔχειν. εἴτε μὴ ἐστὶ
σύγκρισις ἢ γένεσις, ἢ ὅπως οὐκ ἐστὶ γένεσις ἢ ἀλλοιώσις,
ἢ εἰ καὶ τοῦτο διαλύσαι χαλεπὸν ὃν πειρατέον. ἀρχὴ δὲ 25
τέτων πάντων, πότερον ἔτω γίνεσθαι καὶ ἀλλοιῶσθαι καὶ αὐ-
ξάνεσθαι τὰ ὄντα καὶ τάναντία τέτοις πάσχει, τῶν πρώτων
ὑπαρχόντων μεγεθῶν ἀδιαίρετων, ἢ ἐθὲν ἐστὶ μέγεθος ἀδιαί-
ρετον. διαφέρει γὰρ τοῦτο πλεῖστον. καὶ πάλιν εἰ μεγέθη,
πότερον, ὡς Δημοκρίτος καὶ Δεύκιππος, σώματα ταῦτ' 30
ἐστὶν, ἢ ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ, ἐπίπεδα. τῷτο μὲν ἔν αὐτό,
καθάπερ καὶ ἐν ἄλλοις εἰρηκαμεν, ἄλογον μέχρι ἐπιπέδων
διαλύσαι. διὸ μᾶλλον εὐλογον σώματα εἶναι ἀδιαίρετα.
ἀλλὰ καὶ ταῦτα πολλὴν ἔχει ἀλογίαν. ὅμως δὲ τοῖτοις
ἀλλοιώσιν καὶ γένεσιν ἐνδέχεται ποιεῖν, καθάπερ εἰρηται, 35
τροπῇ καὶ διαθηγῇ μετακινῶντα τὸ αὐτὸ καὶ ταῖς τῶν σχη-

1. ἢ om E. || 4. ἐαυτὸν F. || αὐτὸς om E. || 12. ὡς om E. || ἀναγκάσιον H. || 18. ἐγενήθησαν FHL. || γε om F. || 19. ἐτι om EF. || 20. αὐτῷ E. || τὰ πολλὰ ἢ τὸ ἐν F. || καὶ om F. || 22. γίνεσθαι F. || πῦρ καὶ γῆ FL, γῆ καὶ τὸ ὕδωρ E. || 23. γίγνον-
ται E. || 24. φοιχ. τὰ τέτταρα ἐκεῖνα F. || 27. τὰς ἄλλας ἀπλᾶς κινήσεις EFL et omisso ἀπλᾶς H. || 28. οἷον καὶ π. H. || 29. μό-
νον om FH. || καὶ φθ. ἐσκέφατο L. || 30. πῶς H. || 31. τῶν πάντων γ. F. || 32. ἐδαμῶς H. || ἔδεν H, om E, qui περὶ αὐξήσεως
ἔδεν ἀλλοιώσεως. || 33. ἔδεν H, ἕτε δὲ F. || ὑπάρχουσι E. || 35. δὲ δοκεῖ H.

1. διαφέρειν E. || ἔδεν] ἔδεν H. || 2. διώριεν E. || καὶ ὁ μὴ E. || 5. καὶ] ἢ τῷ FHL. || 12. δοκεῖ E. || καὶ ἄλλω om L. ||
13. ἐγγινόμενον F. || 15. κωμωδία καὶ τραγωδία F. || γίνεσθαι om L. || ἐπεὶ δὲ] ἐτι E. || πᾶσι σχεδὸν FL. || 16. καὶ γίνεσθαι μὲν] γί-
νεσθαι μὲν γὰρ FH. || 21. ἕτεροι λόγοι H. || καὶ ἐκ εὐπ. διαλ. post 22. ἔχεν H. || 23. ἢ ἄλλω] καὶ ἄλλω E. || 24. εἰ om EH. ||
δὴ] δ H, om E. || 25. ἀπάντων FL. || ἔτω] ἄρα H. || 29. ταῦτ' ἐστὶν om H. || 30. αὐτὸ om L. || 31. καὶ om F. || ἄσποιν F. ||
33. ὁμοίως E. || τέτων F. || 34. καθάπερ εἰρηται om EL. || 35. διαθηγῇ EFL.

μάτων διαφοραῖς, ὅπερ ποιεῖ Δημόκριτος. διὸ καὶ χροιάν
 ἔφησιν εἶναι· τροπὴ γὰρ χρωματίζεσθαι. τοῖς δ' εἰς ἐπι-
 πεδα διαιρῶσιν ἐκεῖ· οὐδὲν γὰρ γίνεται πλὴν σφερὰ συντι-
 θεμένων· πάθος γὰρ οὐδ' ἐγχεῖρῶσι γενεῶν ἔδεν ἐξ αὐτῶν.
 αἴτιον δὲ τῷ ἐπ' ἑλάττον δύνασθαι τὰ ὁμολογούμενα συναρᾶν
 ἢ ἀπειρία. διὸ ὅσοι ἐνῶκῆκασιν μᾶλλον ἐν τοῖς φυσικοῖς,
 μᾶλλον δύνανται ὑποτίθεσθαι τοιαύτας ἀρχὰς αἱ ἐπὶ πολὺ
 δύνανται συνεῖρειν· οἱ δ' ἐκ τῶν πολλῶν λόγων ἀθεωρήτοι
 τῶν ὑπαρχόντων ὄντες, πρὸς ὀλίγα βλέψαντες, ἀποφαίνον-
 ται ῥᾶον. ἴδοι δ' ἂν τις καὶ ἐκ τῶν ὅσον διαφέρουσιν οἱ
 φυσικῶς καὶ λογικῶς σκοπῶντες· περὶ γὰρ τῷ ἄτομα εἶναι
 μεγέθη· οἱ μὲν φασιν ὅτι τὸ αὐτοτρίγωνον πολλὰ ἔσται,
 Δημόκριτος δ' ἂν φανείη οἰκείοις καὶ φυσικοῖς λόγοις πε-
 πείσθαι. δῆλον δ' ἔσαι ὃ λέγομεν προῖούσιν. ἔχει γὰρ ἀπό-
 ρίαν, εἴ τις θεῖη σῶμά τι εἶναι καὶ μέγεθος πάντῃ διαιρε-
 τόν, καὶ τῷτο δυνατόν. τί γὰρ ἔσαι ὅπερ τὴν διαίρεσιν δια-
 φεύγει; εἰ γὰρ πάντῃ διαιρετόν, καὶ τῷτο δυνατόν, καὶ
 ἅμα εἴη τῷτο πάντῃ διηρημένον; καὶ εἰ μὴ ἅμα διήρηται
 καὶ εἰ τῷτο γένοιτο, οὐδὲν ἂν εἴη ἀδύνατον. οὐκοῦν καὶ κατὰ
 τὸ μέσον ὡσαύτως. καὶ ὅλως δὲ εἰ πάντῃ πέφυκε διαιρετόν,
 καὶ διαιρεθῇ, ἔδεν ἔσαι ἀδύνατον γεγονός, ἐπεὶ ὅδ' ἂν εἰς
 μυρία μυριάκις διηρημένα ᾗ, οὐδὲν ἀδύνατον· καίτοι ἴσως
 οὐδεὶς ἂν διέλοι. ἐπεὶ τοῖνυν πάντῃ τοιοῦτόν ἐστι τὸ σῶμα,
 διηρησθῶ. τί ἔν ἔσαι λοιπόν; μέγεθος; ἢ γὰρ οἷόν τε· ἔσαι
 γὰρ τι ἢ διηρημένον, ἢν δὲ πάντῃ διαιρετόν. ἀλλὰ μὴν εἰ
 μηδὲν ἔσαι σῶμα μηδὲ μέγεθος, διαίρεσις δ' ἔσαι, ἢ ἐκ
 σιγῶν ἔσαι, καὶ ἀμεγέθη ἐξ ὧν σύγκειται, ἢ ἔδεν παν-
 τάπασι, ὥς τε καὶ γένοιτο ἐκ μηδενός· καὶ εἴη συγκείμενον,
 καὶ τὸ πᾶν δὴ οὐδὲν ἀλλ' ἢ φαινόμενον. ὁμοίως δὲ καὶ ἢ
 ἐκ σιγῶν, ἢ ἔσαι ποσόν. ὁπότε γὰρ ἤπτοντο καὶ ἐν ἢν
 μέγεθος καὶ ἅμα ἦσαν, ἔδεν ἐποιοῦν μεῖζον τὸ πᾶν. διαι-
 ρεθέντος γὰρ εἰς δύο καὶ πλείω, ἔδεν ἑλάττον ἔδὲ μεῖζον τὸ
 πᾶν τῷ πρότερον, ὥς τε καὶ πᾶσαι συντεθῶσιν, ἔδεν ποιήσῃσι
 μέγεθος. ἀλλὰ μὴν καὶ εἴ τι διαιρουμένου οἷον ἐκπρίσμα

γίνεται τῷ σώματος, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ μεγέθους σῶμά τι
 ἀπέρχεται, ὁ αὐτὸς λόγος, ἐκεῖνο πῶς διαιρετόν. εἰ δὲ μὴ
 σῶμα ἀλλ' εἶδος τι χωρίζον ἢ πάθος ὃ ἀπῆλθεν, καὶ ἐξ
 τὸ μέγεθος σιγῶν ἢ ἀφαί τοδὶ παθοῦσαι, ἄτοπον ἐκ μὴ
 μεγεθῶν μέγεθος εἶναι. ἔτι δὲ πού ἔσονται καὶ ἀκίνητοι ἢ
 κινούμενα αἰσθητὰ; ἀφή τε αἰεὶ μία δυοῖν τινῶν, ὥς
 ὄντος τινὸς παρὰ τὴν ἀφήν καὶ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν σιγ-
 μὴν. εἰ δὴ τις θήσεται ὅτι ἢν ὀηλικονῶν σῶμα εἶναι πάντῃ
 διαιρετόν, πάντα ταῦτα συμβαίνει. ἔτι εἰ ἐν διελὼν συνθῶ
 τὸ ξύλον ἢ τι ἄλλο, πάλιν ἴσον τε καὶ ἐν. ἐκὼν ὕτως ἔχει
 δηλονότι καὶ τέμνω τὸ ξύλον καὶ ὅτι ἢν σημείον. πάντῃ ἄρα
 διήρηται δυνάμει. τί ἔν ἔστι παρὰ τὴν διαίρεσιν; εἰ γὰρ καὶ
 ἐξί τι πάθος, ἀλλὰ πῶς εἰς ταῦτα διαλύεται καὶ γίνεται
 ἐκ τούτων; ἢ πῶς χωρίζεται ταῦτα; ὥστ' εἴπερ ἀδύνατον
 ἐξ ἀφῶν ἢ σιγῶν εἶναι τὰ μεγέθη, ἀνάγκη εἶναι σώματα
 ἀδιαίρετα καὶ μεγέθη. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα θεμένοις
 ἔχ ἤπτον συμβαίνει ἀδύνατον. ἔσκεπται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν
 ἐτέροις. ἀλλὰ ταῦτα πειρατέον λύειν· διὸ πάλιν ἐξ ἀρχῆς
 τὴν ἀπορίαν λεκτέον. τὸ μὲν ἔν ἅπαν σῶμα αἰσθητόν εἶναι
 διαιρετόν καὶ ὅτι ἢν σημείον καὶ ἀδιαίρετον ἔδεν ἄτοπον· τὸ
 μὲν γὰρ δυνάμει διαιρετόν, τὸ δ' ἐντελεχείᾳ ὑπάρξει. τὸ
 δ' εἶναι ἅμα πάντῃ διαιρετόν δυνάμει ἀδύνατον δόξειεν ἂν
 εἶναι. εἰ γὰρ δυνατόν, καὶ γένοιτο, οὐχ ὥστε εἶναι ἅμα
 ἄμφω ἐντελεχεῖα ἀδιαίρετον καὶ διηρημένον, ἀλλὰ διηρη-
 μένον καὶ ὅτι ἢν σημείον. οὐδὲν ἄρα ἔσαι λοιπόν, καὶ εἰς
 ἀσώματόν ἐφθαρμένον τὸ σῶμα. καὶ γένοιτο δ' ἂν πάλιν
 ἦτοι ἐκ σιγῶν ἢ ὅλως ἐξ ἔδενός. καὶ τῷτο πῶς δυνατόν;
 ἀλλὰ μὴν ὅτι γε διαίρεται εἰς χωριστὰ καὶ αἰεὶ εἰς ἐλάττω
 μεγέθη καὶ εἰς ἀπέχοντα καὶ κεχωρισμένα, φανερόν. οὔτε
 δὴ κατὰ μέρος διαιρῶντι εἴη ἂν ἄπειρος ἢ θρύψις, ὥς τε ἅμα
 οἷόν τε διαιρεθῆναι κατὰ πᾶν σημείον (οὐ γὰρ δυνατόν)
 ἀλλὰ μέχρ' οὗ. ἀνάγκη ἄρα ἄτομα ἐνυπάρχειν μεγέθη
 ἀόρατα, ἄλλως τε καὶ εἴπερ ἔσται γένεσις καὶ φθορὰ ἢ
 μὲν διακρίσει ἢ δὲ συγκρίσει. ὁ μὲν ἔν ἀναγκάζειν δοκῶν

1. χροίαν FH. || 2. φασιν F. || 3. συντιθεμένων] συντιθεμένων κατὰ πλάτος L et margo F. || 4. ἐγχωροῦσι FL. || 6. συνακῆκασιν L. ||
 7. ὑποτ. τὰς τοιαύτας F. || αἰς F et re E: pr enim om. || ἐπὶ om F. || 8. ἄλλων H. || 9. ἀπεκρίναντο L. || 10. ὅσω F, ὅσον E. ||
 11. εἶναι τὰ μ. E. || 12. διότι FHL. || τὸ αὐτὸ τὸ τρίγωνον E. || 13. οἰκείοις] ἐκλόγω H. || 14. γὰρ] δὲ H. || 15. θεῖη] φήσει E. ||
 16. καὶ τῷτο δυνατόν om E. || ὅπερ] παρὰ E. || διαφεύγειν E. || 17. καὶ] καὶ E. || 18. πάντῃ om EHL. || ἅμα τῷτο διήρ. FL. || 19. γέ-
 ηται FH. || τὸ om E. || 21. ἂν EH. || διαιρεθῇ F. || εἰς om EF. || 22. μυρία om E et corr F. || 29. ἢ om H. || ἢ] εἰ
 HL. || 30. ἔστι L. || καὶ ἐν ἢν μέγεθος] ἐν μεγέθει H. || 32. πλείους E. || 33. προτέρω F. || ποιοῦσι F.

1. τοῦ post ἐκ om F. || 2. ἐκεῖνο γὰρ πῶς F. || 3. ὁ om EL. || 4. ἄτοπον μὲν τὸ μὴ ἐκ μεγεθῶν H. || 6. τινῶν F. || 8. ὅτι οὖν
 θέσεται FL. || ἢ om EL. || ὀηλικόν E. || 9. πάντα om EFH. || ἂν E. || συνθῶ corr E. || 11. καὶ τέμνω om E. || 13. ἔσαι H. ||
 15. ἀφῶν ἢ om F. || 16. οὐ μὴ ἀλλὰ] ἀλλὰ μὴ FHL. || θεμένοις οὐχ ἤπτον om E. || 17. ἀδύνατα EH. || 19. λεκτέον τὴν ἀπορίαν
 H. || 21. διαιρεθῶν om FH. || 23. ἅμα εἶναι FH. || 24. ἐντελεχεῖα ἄμφω EL. || διηρημένον δυνάμει καὶ] pr F. || 26. γένοιτο FL. ||
 27. ἐκ τῶν σ. E. || 28. διαίρεται αἰεὶ εἰς H. || 31. οὐ γὰρ] οὐκ ἄρα E. || 33. ἀόρατα — 34. ἢ δὲ συγκ re supra lituram E. ||
 34. ἀναγκάζειν λόγος δοκῶν H, ἀναγκάζων λόγος F.

λόγος εἶναι μεγέθη ἄτομα ἔστω ἐξίν· ὅτι δὲ λανθάνει πα-
ραλογιζόμενος, καὶ ἢ λανθάνει, λέγωμεν. ἐπεὶ γὰρ ἐκ ἑσι
στιγμῇ στιγμῆς ἐχομένη, τὸ πάντῃ εἶναι διαιρετὸν ἐξί μὲν
ὡς ὑπάρχει τοῖς μεγέθεσιν, ἐξί δ' ὡς ἔ. δοκεῖ δ' ὅταν τῷτο
τεθῇ, καὶ ὅπῃ, καὶ πάντῃ στιγμῇ εἶναι, ὡς ἀναγκαῖον
εἶναι διαιρεθῆναι τὸ μέγεθος εἰς μηδέν· πάντῃ γὰρ εἶναι
στιγμῇ· ὥς ἡ ἐξ ἀφῶν ἢ ἐκ στιγμῶν εἶναι. τὸ δ' ἐξίν ὡς
ὑπάρχει πάντῃ, ὅτι μία ὅπῃ ἐστὶ, καὶ πᾶσαι ὡς ἐκάστη,
πλείους δὲ μιᾶς ἐκ εἰσίν· ἐφεξῆς γὰρ ἐκ εἰσίν, ὡς ἔ πάντῃ.
εἰ γὰρ κατὰ μέσον διαιρετόν, καὶ κατ' ἐχομένην στιγμῇ
ἔσαι διαιρετόν· οὐ γὰρ ἐστὶν ἐχομένον σημεῖον σημεῖου· ἢ
στιγμῇ στιγμῆς. τῷτο δ' ἐπὶ διαίρεσις ἢ σύνθεσις. ὥστ' ἐξί
καὶ διάκρισις καὶ σύγκρισις, ἀλλ' οὐτ' εἰς ἄτομα καὶ ἐξ
ἀτόμων (πολλὰ γὰρ τὰ ἀδύνατα) οὔτε ἔτι ὡς πάντῃ
διαίρεσιν γενέσθαι. εἰ γὰρ ἦν ἐχομένη στιγμῇ, στιγμῆς,
τῷτ' ἂν ἦν· ἀλλ' εἰς μικρὰ καὶ ἐλάττω ἐστὶ, καὶ σύγκρι-
σις ἐξ ἐλαττόνων. ἀλλ' οὐχ ἡ ἀπλῇ καὶ τελείᾳ γένεσις
συγκρίσει καὶ διακρίσει ὥριται, ὡς τινὲς φασιν, τὴν δ' ἐν
τῷ συνεχεῖ μεταβολὴν ἀλλοιώσιν. ἀλλὰ τοῦτ' ἐστὶν ἐν ᾧ
σφάλλεται πάντα. ἐξί γὰρ γένεσις ἀπλῇ καὶ φθορὰ οὐ
συγκρίσει καὶ διακρίσει, ἀλλ' ὅταν μεταβάλλῃ ἐκ τοῦδε
εἰς τόδε ὅλον. οἱ δὲ οἴονται ἀλλοιώσιν πᾶσαν εἶναι τὴν
τοιαύτην μεταβολήν· τὸ δὲ διαφέρει. ἐν γὰρ τῷ ὑποκει-
μένῳ τὸ μὲν ἐξί κατὰ τὸν λόγον, τὸ δὲ κατὰ τὴν ὕλην.
ὅταν μὲν οὖν ἐν τούτοις ἢ ἡ μεταβολή, γένεσις ἔσται ἢ
φθορά, ὅταν δ' ἐν τοῖς πάθεσι καὶ κατὰ συμβεβηκός,
ἀλλοιώσις. διακρινόμενα δὲ καὶ συγκρινόμενα εὐφθαρτα
γίνονται. εἰ μὲν γὰρ εἰς ἐλάττω ὑδάτια διαιρεθῇ, θάπτον
ἀπὸ γίνονται, εἰ δὲ συγκρίθῃ, βραδύτερον· μᾶλλον δ' ἔσαι
δῆλον ἐν τοῖς ὕστερον. νῦν δὲ τοσούτον διωρίσθω, ὅτι ἀδύνα-
τον εἶναι τὴν γένεσιν σύγκρισιν, οἷον δὴ τινὲς φασιν.

3 Διωρισμένων δὲ τέτων, πρῶτον θεωρητέον πότερον ἐξί
τι γινόμενον ἀπλῶς καὶ φθειρόμενον, ἢ κυρίως μὲν οὐδέν,
ἀεὶ δ' ἐκ τινος καὶ τί, λέγω δ' οἷον ἐκ κάμνοντος ὑγιαῖ-
νον καὶ κάμνον ἐξ ὑγιαίνοντος, ἢ μικρὸν ἐκ μεγάλου καὶ

μέγα ἐκ μικροῦ, καὶ τὰλλα πάντα τέτων τὸν τρόπον. εἰ
γὰρ ἀπλῶς ἔσαι γένεσις, ἀπλῶς ἂν γίνοιτο ἐκ μὴ ὄντος,
ὡς ἀληθὲς ἂν εἴη λέγειν ὅτι ὑπάρχει τισὶ τὸ μὴ ὄν. τίς
μὲν γὰρ γένεσις ἐκ μὴ ὄντος τινός, οἷον ἐκ μὴ λευκοῦ ἢ
μὴ καλῆ, ἢ δὲ ἀπλῇ ἐξ ἀπλῶς μὴ ὄντος. τὸ δ' ἀπλῶς
ἡτοῖ τὸ πρῶτον σημαίνει καθ' ἐκάστην κατηγορίαν τῶ ὄντος,
ἢ τὸ καθόλου καὶ τὸ πάντα περιέχον. εἰ μὲν ἔν τὸ πρῶ-
τον, ὅσας ἔσαι γένεσις ἐκ μὴ οὐσίας. ᾧ δὲ μὴ ὑπάρχει
οὐσία μηδὲ τότε, δῆλον ὡς οὐδὲ τῶν ἄλλων ὑδεμία κατη-
γοριῶν, οἷον ἔτε ποῖον ἔτε ποσὸν ἔτε τὸ πᾶ· χωριστὰ γὰρ
ἂν εἴη τὰ πάθη τῶν οὐσιῶν. εἰ δέ, τὸ μὴ ὄν ὅλως ἀπό-
φασις ἔσαι καθόλου πάντων, ὡς ἐκ μηδενὸς ἀνάγκη γί-
νεσθαι τὸ γινόμενον. περὶ μὲν ἔν τέτων ἐν ἄλλοις τε διη-
πόρηται καὶ διάρσται τοῖς λόγοις ἐπὶ πλείον· συντόμως δὲ
καὶ νῦν λεκτέον, ὅτι τρόπον μὲν τινα ἐκ μὴ ὄντος ἀπλῶς
γίνεται, τρόπον δὲ ἄλλον ἐξ ὄντος ἀεὶ· τὸ γὰρ δυνάμει
ὄν ἐντελεχείᾳ δὲ μὴ ὄν ἀνάγκη προϋπάρχειν λεγόμενον ἀμ-
φοτέρως. ὁ δὲ καὶ τέτων διωρισμένων ἔχει θαυμασὴν ἀπο-
ρίαν, πάλιν ἐπαναποδίσειν, πῶς ἐστὶν ἀπλῇ γένεσις, εἴτ'
ἐκ δυνάμει ὄντος ἔσα εἴτε καὶ πως ἄλλως. ἀπορήσειε γὰρ
ἂν τις ἄρ' ἐξίν ὅσας γένεσις καὶ τῷ τῷδε, ἀλλὰ μὴ τοῦ
τοιούτου καὶ τοσούτου καὶ ποῦ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ περὶ
φθορᾶς. εἰ γὰρ τι γίνεται, δῆλον ὡς ἔσται δυνάμει τις
οὐσία, ἐντελεχείᾳ δ' οὐ, ἐξ ἧς ἡ γένεσις ἔσαι καὶ εἰς ἣν
ἀνάγκη μεταβάλλειν τὸ φθειρόμενον. πότερον ἔν ὑπάρξει τι
τάτῳ τῶν ἄλλων ἐντελεχείᾳ; λέγω δ' οἷον ἄρ' ἔσαι ποσὸν
ἢ ποῖον ἢ πᾶ τὸ δυνάμει μόνον τότε καὶ ὄν, ἀπλῶς δὲ μὴ
τότε μὴδ' ὄν; εἰ γὰρ μηδὲν ἀλλὰ πάντα δυνάμει, χωρι-
στὸν τε συμβαίνει τὸ μὴ ἔτι ὄν, καὶ ἔτι ὁ μάλιστα φθ-
βέμενοι διετέλεσαν οἱ πρῶτοι φιλοσοφήσαντες, τὸ ἐκ μη-
δενὸς γίνεσθαι προϋπάρχοντος· εἰ δὲ τὸ μὲν εἶναι τότε τι
ἢ οὐσίαν οὐχ ὑπάρξει, τῶν δ' ἄλλων τι τῶν εἰρημένων,
ἔσαι, καθάπερ εἵπομεν, χωριστὰ τὰ πάθη τῶν οὐσιῶν. περὶ
τε τέτων ἔν ὅσον ἐνδέχεται πραγματευτέον, καὶ τίς αἰτία
τῶ γένεσιν ἀεὶ εἶναι, καὶ τὴν ἀπλῇ καὶ τὴν κατὰ μέρος.

3. μὲν om E. || 5. καὶ πάντῃ — 8. ὅπῃ om L. || 6. εἶναι ante διαιρ. om F. || 10. μέσων H. || κατ' ἐχομένην corr E. ||
12. τῷτο] τὸ E. || ἢ] καὶ H. || 13. σύγκρισις καὶ διάκρισις FH. || 14. ἄτομα H. || ὡς corr E. || 15. γίνεσθαι L, γενέσθαι E. ||
16. ἂν om E. || 21. μεταβάλλῃ ἐκ τοῦδε EL. || 22. τότε] τὸν τοῖονδε E. || εἶναι πᾶσαν FH. || 24. τὰ H. || ἐξί] ἐξί τότε E. ||
25. μὲν om L. || τοῖς E. || ἔσαι] ἐξίν E. || 28. μὲν om E. || γὰρ om F. || ὑδάτια L et nescio an E. || 29. εἰδ' ἐξί] καὶ εἰδ' E. ||
31. τὴν γένεσιν εἶναι E. || δὴ om H. || 33. τί] τὸ L. || 34. οἷον om E. || ὑγιαίνοντος E. || 35. καὶ κ.] ἢ κ. FH.

2. ἂν τι γ. EL. || 3. τισὶ om H. || 4. ἢ ἐκ μὴ F. || 6. συμβαίνει L. || 7. τὸ post καὶ om F. || μὴδὲ τὸ τότε H. || 10. πρ
(supra posito τόποι) F. || 13. ἔν om L. || 18. λεγόμενον (supra posito διωρισμένων) F. || 20. ὅσας HL. || 21. τοῦ post μὴ om
L. || 22. καὶ τοῦ τοσούτου καὶ τοῦ ποῦ F. || δὴ HL. || 23. εἰ om E. || 24. ἐξ — καὶ om E. || 25. τὸν E. || 26. τοῦτο F. || λέγω
om E. || οἷον om H. || 27. τῷ H. || μόνον] ὄν FL. || καὶ om L. || τε E. || 29. οὕτω μὴ FH. || ἔτι om E. || 31. γίνεσθαι om
E. || 32. ὑπάρχει FL. || 34. πραγματέον. L. || 35. καὶ τὴν ἀπλῇ εἶναι E.

ἔσης δ' αἰτίας μιᾶς μὲν ὅθεν τὴν ἀρχὴν εἶναι φάμεν τῆς κινήσεως, μιᾶς δὲ τῆς ὕλης, τὴν τοιαύτην αἰτίαν λεκτέον. περὶ μὲν γὰρ ἐκείνης εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ κινήσεως λόγοις, ὅτι ἐστὶ τὸ μὲν ἀκίνητον τὸν ἅπαντα χρόνον, τὸ δὲ κινούμενον αἰεί. τούτων δὲ περὶ μὲν τῆς ἀκινήτου ἀρχῆς τῆς 5 ἐτέρας καὶ προτέρας διελεῖν ἐστὶ φιλοσοφίας ἔργον· περὶ δὲ τῷ διὰ τὸ συνεχῶς κινεῖσθαι τὰλλα κινουόντος ὕπερον ἀποδοτέον, τί τοιοῦτον τῶν καθ' ἑκάστα λεγομένων αἰτιῶν ἐσιν. νῦν δὲ τὴν ὡς ἐν ὕλης εἶδει τιθεμένην αἰτίαν εἴπωμεν, δι' ἣν αἰεί φθορὰ καὶ γένεσις ἔχ' ὑπολείπει τὴν φύσιν· ἅμα γὰρ 10 ἂν ἴσως τῷτο γένοιτο δῆλον, καὶ περὶ τῆς νῦν ἀπορηθέντος, πῶς ποτὲ δεῖ λέγειν καὶ περὶ τῆς ἀπλῆς φθορᾶς καὶ γένεσεως. ἔχει δ' ἀπορίαν ἱκανὴν καὶ τί· τὸ αἰτίαν τῆς συνείρειν τὴν γένεσιν, εἴπερ τὸ φθειρόμενον εἰς τὸ μὴ ὂν ἀπέρχεται, τὸ δὲ μὴ ὂν μηδὲν ἐσιν· ἔτε γὰρ τί ἔτε ποιὸν ἔτε 15 ποσὸν ἔτε ποῦ τὸ μὴ ὂν. εἴπερ ἔν αἰεί τι τῶν ὄντων ἀπέρχεται, διὰ τί ποτ' οὐκ ἀνήλωται πάλοι καὶ φρουδὸν τὸ πᾶν, εἴ γε πεπερασμένον ἦν ἐξ οὗ γίνεται τῶν γινόμενων ἑκάστον; ἔ γὰρ δὴ διὰ τὸ ἀπείρον εἶναι ἐξ ἧς γίνεται, οὐκ ὑπολείπει· τῷτο γὰρ ἀδύνατον. κατ' ἐνέργειαν μὲν γὰρ ὅθεν 20 ἐσιν ἀπείρον, δυνάμει δ' ἐπὶ τὴν διαίρεσιν, ὥς ἔδει ταύτην εἶναι μόνην τὴν μὴ ὑπολείπεσαν τῷ γίνεσθαι τι αἰεί ἐλαττον· νῦν δὲ τῷτο ἔχ' ὁρώμεν. ἄρ' ἔν δια τὴν τῷδε φθορὰν ἄλλου εἶναι γένεσιν καὶ τὴν τῷδε γένεσιν ἄλλου εἶναι φθορὰν ἀπαυσον ἀναγκαῖον εἶναι τὴν μεταβολήν; περὶ μὲν 25 οὖν τοῦ γένεσιν εἶναι καὶ φθορὰν ὁμοίως περὶ ἑκάστον τῶν ὄντων, ταύτην οἷόν τέον εἶναι πᾶσιν ἱκανὴν αἰτίαν. διὰ τί δὲ ποτε τὰ μὲν ἀπλῶς γίνεσθαι λέγεται καὶ φθεῖρεσθαι τὰ δ' ἔχ' ἀπλῶς, πάλιν σκεπτέον, εἴπερ τὸ αὐτὸ ἐστὶ γένεσις μὲν τοῦδ' φθορὰ δὲ τοδὶ, καὶ φθορὰ μὲν τοδὶ γένεσις δὲ 30 τοουδὶ· ζητεῖ γὰρ τινα τῷτο λόγον. λέγομεν γὰρ ὅτι φθείρεται νῦν ἀπλῶς, καὶ οὐ μόνον τοδὶ· καὶ αὕτη μὲν γένεσις ἀπλῶς, αὕτη δὲ φθορὰ. τοδὶ δὲ γίνεται μὲν τι, γίνεται δ' ἀπλῶς ἔ· φάμεν γὰρ τὸν μανθάνοντα γίνεσθαι μὲν ἐπισήμονα, γίνεσθαι δ' ἀπλῶς οὐ. καθάπερ οὖν πολλάκις 35

διορίζομεν λέγοντες ὅτι τὰ μὲν τόδε τι σημαίνει τὰ δ' ἔ, διὰ τῷτο συμβαίνει τὸ ζητούμενον· διαφέρει γὰρ εἰς ἃ μεταβάλλει τὸ μεταβάλλον· οἷον ἴσως ἢ μὲν εἰς πῦρ ὁδὸς γένεσις μὲν ἀπλῆ, φθορὰ δὲ τινός ἐστιν, οἷον γῆς, ἢ δὲ γῆς γένεσις τις γένεσις, γένεσις δ' οὐκ ἀπλῶς, φθορὰ δ' ἀπλῶς, οἷον πυρός, ὥσπερ Παρμενίδης λέγει. δύο τὸ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν εἶναι φάσκων, πῦρ καὶ γῆν. τὸ δὲ ταῦτα ἢ τοιαῦθ' ἕτερα ὑποτίθεσθαι διαφέρει ὅθεν· τὸν γὰρ τρόπον 5 ζητοῦμεν, ἀλλ' οὐ τὸ ὑποκείμενον. ἢ μὲν οὖν εἰς τὸ μὴ ὂν ἀπλῶς ὁδὸς φθορὰ ἀπλῆ, ἢ δ' εἰς τὸ ἀπλῶς ὂν γένεσις ἀπλῆ. οἷς οὖν διώρισαι εἴτε πυρὶ καὶ γῇ εἴτε ἄλλοις τισί, τέτων ἔσαι τὸ μὲν ὂν τὸ δὲ μὴ ὂν. ἓνα μὲν ἔν τρόπον τέτω διοίσει τὸ ἀπλῶς τι γίνεσθαι καὶ φθεῖρεσθαι τῷ μὴ ἀπλῶς, ἄλλον δὲ τῇ ὕλῃ ὅποια τις ἂν ᾖ· ἥς μὲν γὰρ 10 μᾶλλον αἱ διαφοραὶ τόδε τι σημαίνουσι, μᾶλλον οὐσία, ἥς δὲ στέρησιν, μὴ ἔν, οἷον τὸ μὲν θερμὸν κατηγορία τις καὶ εἶδος, ἢ δὲ ψυχρότης σέρησις. διαφέρουσι δὲ γῇ καὶ πῦρ καὶ ταύταις ταῖς διαφοραῖς. δοκεῖ δὲ μᾶλλον τοῖς πολλοῖς τῷ αἰσθητῷ καὶ μὴ αἰσθητῷ διαφέρειν· ὅταν μὲν γὰρ εἰς αἰσθητὴν μεταβάλλῃ ὕλην, γίνεσθαι φασιν, ὅταν δ' εἰς ἀφανῆ, φθεῖρεσθαι· τὸ γὰρ ὂν καὶ τὸ μὴ ὂν τῷ αἰσθάνεσθαι καὶ τῷ μὴ αἰσθάνεσθαι διορίζουσιν, ὥσπερ τὸ μὲν ἐπιστητὸν ὂν, τὸ δ' ἄγνωστον μὴ ὂν· ἢ γὰρ αἰσθησις 15 ἐπιστήμης ἔχει δυνάμιν. καθάπερ ἔν αὐτοὶ τῷ αἰσθάνεσθαι ἢ τῷ δύνασθαι καὶ ζῆν καὶ εἶναι νομίζουσιν, οὕτω καὶ τὰ πράγματα, τρόπον τινα διώκοντες τάλῃθές, αὐτὸ δὲ λέγοντες οὐκ ἀληθές. συμβαίνει δὲ κατὰ δόξαν καὶ κατ' ἀλήθειαν ἄλλως τὸ γίνεσθαι τε ἀπλῶς καὶ τὸ φθεῖρεσθαι· πνεῦμα γὰρ καὶ ἀήρ κατὰ μὲν τὴν αἰσθησιν ἥττον ἐσιν (διὸ 20 καὶ τὰ φθειρόμενα ἀπλῶς τῇ εἰς ταῦτα μεταβολῇ φθεῖρεσθαι λέγουσιν, γίνεσθαι δ' ὅταν εἰς ἀπτόν καὶ εἰς γῆν μεταβάλλῃ), κατὰ δ' ἀλήθειαν μᾶλλον τόδε τι καὶ εἶδος ταῦτα τῆς γῆς. τῆ μὲν ἔν εἶναι τὴν μὲν ἀπλῆν γένεσιν φθορὰν οὐσάν τινος, τὴν δὲ φθορὰν τὴν ἀπλῆν γένεσιν ἔσαν τινος, εἴρηται τὸ αἰτίον· διὰ γὰρ τὸ τὴν ὕλην διαφέρειν ἢ τῷ εἶσαν

1. τῆς κινήσεως εἶναι φάμεν *F*. || 4. ὅτι δε ἐστὶ *E*. || πάντα. *E*. || 5. δὲ om. *E*. || μὲν τῆς ἐτέρας ἀρχῆς καὶ πρ. *pr* *E*, μὲν τῆς ἀκινήτου ἀρχῆς τῆς πρ. *L*. || 8. τοιοῦτων *L*. || 11. γένοιτο τοῦτο *F*. || 12. δεῖ om. *E*. || 15. οὐδὲν μὴ ἐσιν *E*, οὐδὲν ἐσιν *L*. || 17. πάλοι *margo F*. || 18. ἦν] *η* *E*. || γίνεται τῶν om. *E*. || γινόμενον *E*. || 26. ὁμοίως αἰεί περὶ *F*. || 27. οἷόν τέον ἱκανὴν πᾶσιν αἰτίαν *F*. || 28. λέγεται γίνεσθαι *F*. || καὶ] τὰ δὲ καὶ *E*. || 29. ἀπλῶν *E*. || ἐστὶ om. *L*. || 30. φθορὰ. δὲ — γένεσις δὲ — τοδὶ om. *L*. || 35. οὐ γὰρ καθ. *E*. || διορίζομεν πολλάκις *FHL*.

4. ἐσιν om. *L*. || 5. γένεσις δ' οὐκ ἀπλῶς] δὲ *E*, om. *L*. || 8. διαφέρει γὰρ οὐδὲν *E*. || 11. γῇ εἴτε] γῇ ἢ καὶ *H*. || 13. διοίσει ἐν τούτω *F*. || τι om. *FH*. || 14. ἢ ὕλη *FH*. || 16. ἥς] τῆς *H*. || οἷον εἰ τὸ *FH*. || 17. καὶ τὸ εἶδος *E*. || δὲ γῇ] γὰρ γῇ *F*. || 18. καὶ om. *EF*. || 20. μεταβάλλῃ *EL*. || 21. τὸ post καὶ om. *F*. || τῷ om. *FL*. || 22. καὶ τῷ μὴ αἰσθάνεσθαι om. *E*, αἰσθάνεσθαι om. *L*. || 25. καὶ ante ζῆν om. *E*. || 27. δὴ] δὴ καὶ *H*. || 28. ἄλλως καὶ τὸ *H*. || τὸ post καὶ om. *EL*. || 29. πνεύματα γὰρ καὶ ἀήρ. *E*. || 30. τὰ om. *F*. || 31. μεταβάλλῃ *L*. || 32. κατ' ἀλήθειαν δὲ *FHL*. || τόδε τι μᾶλλον *F*. || 34. τὴν δὲ — τινος *margo F*.

εἶναι ἢ τῷ μή, ἢ τῷ τὴν μὲν μᾶλλον τὴν δὲ μή, ἢ τῷ τὴν μὲν μᾶλλον αἰσθητὴν εἶναι τὴν ὕλην ἐξ ἧς καὶ εἰς ἣν, τὴν δὲ ἥττον εἶναι. τῷ δὲ τὰ μὲν ἀπλῶς γίνεσθαι λέγεσθαι, τὰ δὲ τι μόνον, μὴ τῇ ἐξ ἀλλήλων γενέσει, καθ' ὃν εἵπομεν νῦν τρόπον· νῦν μὲν γὰρ τοσούτον διώρισαι, τί δὴ ποτε πά- 5 σης γενέσεως ὕσης φθορᾶς ἄλλου, καὶ πάσης φθορᾶς ὕσης ἑτέρῃ τινος γενέσεως, ἢ ὁμοίως ἀποδίδομεν τὸ γίνεσθαι καὶ τὸ φθεῖρεσθαι τοῖς εἰς ἀλλήλα μεταβαλλουσιν. τὸ δ' ὕσπερ ἰσχυρὸν εἰρημένον ἔττο διαπορεῖ ἀλλὰ τί ποτε τὸ μανθάνον μὲν ἢ λέγεται ἀπλῶς γίνεσθαι ἀλλὰ γίνεσθαι ἐπισημον, τὸ δὲ 10 φερόμενον γίνεσθαι. ταῦτα δὲ διαρίσαι ταῖς κατηγορίαις· τὰ μὲν γὰρ τότε τι σημαίνει, τὰ δὲ τοιούδε, τὰ δὲ ποσόν· ὅσα ἔν μὴ ὅσιον σημαίνει, ἢ λέγεται ἀπλῶς ἀλλὰ τί γίνεσθαι. ἢ μὴν ἀλλ' ὁμοίως ἐν πᾶσι γενέσεις μὲν κατὰ τὰ ἐν τῇ ἑτέρᾳ συστοιχίᾳ λέγεται, εἶον ἐν μὲν ὅσιον ἐὰν πῦρ ἀλλ' 15 οὐκ ἐὰν γῆ, ἐν δὲ τῷ ποῖῳ ἐὰν ἐπισημον ἀλλ' οὐχ ὅταν ἀνεπισημον. περὶ μὲν ἔν τῷ τὰ μὲν ἀπλῶς γίνεσθαι τὰ δὲ μή, καὶ ὅλως ἐν ταῖς οὐσίαις αὐταῖς, εἰρηται, καὶ διότι τῷδε γενέσειν εἶναι συνεχῶς αἰτία ὡς ὕλη τὸ ὑποκείμενον, ὅτι μεταβλητικὸν εἰς τάναντία, καὶ ἔστιν ἡ θατέρου γενέσεις ἀεὶ 20 ἐπὶ τῶν ὁσίων ἄλλῃ φθορὰ καὶ ἡ ἄλλῃ φθορὰ ἄλλῃ γενέσεις. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἀπορήσαι δεῖ διὰ τί γίνεται ἀεὶ ἀπολυμένων· ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ φθεῖρεσθαι ἀπλῶς φασίν, ὅταν εἰς ἀναίσθητον ἔλθῃ καὶ τὸ μὴ ἔν, ὁμοίως καὶ γίνεσθαι ἐκ μὴ ὄντος φασίν, ὅταν ἐξ ἀναίσθητου. εἴτ' ἔν ὄντος τινος τοῦ 25 ὑποκειμένου εἴτε μή, γίνεται ἐκ μὴ ὄντος· ὥς ὁμοίως καὶ γίνεται ἐκ μὴ ὄντος καὶ φθεῖρεται· εἰς τὸ μὴ ἔν. εἰκότως ἔν οὐχ ὑπολείπει· ἢ γὰρ γενέσεις φθορὰ τοῦ μὴ ὄντος, ἢ δὲ φθορὰ γενέσεις τοῦ μὴ ὄντος. ἀλλὰ τοῦτο τὸ μὴ ὄν ἀπλῶς ἀπορήσειεν ἂν τις πότερον τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων ἐστίν, οἷον γῆ 30 καὶ τὸ βαρὺ μὴ ἔν, πῦρ δὲ καὶ τὸ κῆφον τὸ ὄν, ἢ ἔ, ἀλλ' ἔστι καὶ γῆ τὸ ὄν, τὸ δὲ μὴ ὄν ὕλη ἢ τῆς γῆς, καὶ πῦρ ὡσαύτως. καὶ ἂρά γε ἑτέρα ἑκατέρῃ ἢ ὕλη, ἢ οὐκ ἂν γί-

νοίτο ἐξ ἀλλήλων οὐδ' ἐξ ἐναντίων· τούτοις γὰρ ὑπάρχει τάναντία, πυρὶ, γῇ, ὕδατι, ἀέρι. ἢ ἔστι μὲν ὡς ἡ αὐτή, ἔστι δ' ὡς ἡ ἑτέρα· ὁ μὲν γὰρ ποτὲ ὄν ὑπόκειται τὸ αὐτό, τὸ δ' εἶναι οὐ τὸ αὐτό. περὶ μὲν οὖν τούτων ἐπὶ τοσούτον εἰρήσθω.

Περὶ δὲ γενέσεως καὶ ἀλλοιώσεως λέγωμεν τί διαφέ- 4 ρουσιν· φασὶν γὰρ ἑτέρας εἶναι ταύτας τὰς μεταβολὰς ἀλλήλων. ἐπειδὴ ἔν ἐστὶ τι τὸ ὑποκείμενον καὶ ἕτερον τὸ πάθος· ὁ κατὰ τῷ ὑποκειμένῳ λέγεσθαι πέφυκεν, καὶ ἔστι μεταβολὴ ἑκατέρου τῶν, ἀλλοίωσις μὲν ἐστίν, ὅταν ὑπομένοντος τοῦ ὑποκειμένου, αἰσθητῷ ὄντος, μεταβάλλῃ ἐν τοῖς αὐτῷ πάθεσιν, ἢ ἐναντίοις οὖσιν ἢ μεταξύ, οἷον τὸ σῶμα ὑγιαίνει καὶ πάλιν κάμνει ὑπομένον γε ταυτὸ, καὶ ὁ χαλκὸς σρογ- γύλος, ὅτε δὲ γωνιοειδὴς ὁ αὐτὸς γε ὢν. ὅταν δ' ἕλκον μετα- βάλλῃ μὴ ὑπομένοντος αἰσθητοῦ τινος· ὡς ὑποκειμένου τοῦ αὐτῷ, ἀλλ' οἷον ἐκ τῆς γονῆς αἷμα πάσης· ἢ ἐξ ὕδατος ἀήρ ἢ ἐξ ἀέρος παντὸς ὕδωρ, γενέσεις ἤδη τὸ τοιοῦτον, τοῦ δὲ φθορὰ, μάλιστα δὲ, ἂν ἡ μεταβολὴ γίνηται ἐξ ἀναίσθητου εἰς αἰσθητὸν ἢ ἀφῆ ἢ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οἷον ὅταν ὕδωρ γένηται ἢ φθαρῇ εἰς ἀέρα· ὁ γὰρ ἀήρ ἐπιεικῶς ἀναί- σθητον. ἐν δὲ τέτοις ἂν τι ὑπομένη πάθος τὸ αὐτὸ ἐναντιώ- σεως ἐν τῷ γενομένῳ καὶ τῷ φθαρέντι, οἷον ὅταν ἐξ ἀέρος ὕδωρ, εἰ ἄμφω διαφανῇ ἢ ψυχρά, οὐ δεῖ τούτου θατέρον πάθος εἶναι εἰς δὲ μεταβάλλει. εἰ δὲ μή, ἔσαι ἀλλοίωσις, οἷον ὁ μουσικὸς ἀνθρώπος ἐφθάρῃ, ἀνθρώπος δ' ἄμμος· ἐγένε- 5 το, ὁ δ' ἀνθρώπος ὑπομένει τὸ αὐτό. εἰ μὲν οὖν τούτῃ μὴ πάθος ἦν καθ' αὐτὸν ἢ μουσικὴ καὶ ἡ ἀμυσία, τῷ μὲν γενέ- σεις ἦν ἂν, τοῦ δὲ φθορὰ· διὸ ἀνθρώπου μὲν ταῦτα πάθη, ἀνθρώπου δὲ μουσικῆ καὶ ἀνθρώπου ἀμύσε γενέσεις καὶ φθορὰ· νῦν δὲ πάθος ἔττο τῷ ὑπομένοντος. διὸ ἀλλοίωσις τὰ τοι- 10 αῦτα· ὅταν μὲν ἔν κατὰ τὸ ποσὸν ἢ ἡ μεταβολὴ τῆς ἐναντιώσεως, αὕξη καὶ φθίσις, ὅταν δὲ κατὰ τόπον, φθορὰ, ὅταν δὲ κατὰ πάθος καὶ τὸ ποῖόν, ἀλλοίωσις, ὅταν δὲ μὴ-

1. ἢ τῷ μή — δὲ μή om E. || τὴν μὲν — τὴν μὲν margo F. || τὴν μὲν om EL. || 3. λέγεσθαι om L. || 6. ὕσης φθ. — 7. γε- 15 νέσεως om L. || 7. καὶ] τε καὶ L. || 8. εἰς ἀλλήλα om E. || 9. τί δὴ ποτε F. || 10. ἀλλὰ τι γίνεσθαι margo F. || 12. τὰ δὲ π.] τὸ δὲ π. L. || 14. ἀπασι F. || 15. ἑτέρα τῷ κρείττονος συστοιχία F. || 16. ἐχ] E. || ἐπισημον E. || 17. ἀνεπισημον E. || 18. μὴ] πῇ FH. || ἐν] καὶ ἐν HL. || αὐταῖς om EL. || 19. τῷδε] τῷ E. || 20. μεταβλητικὸν ἐστὶν εἰς E. || 21. ἄλλῃ post ἢ om E. || 22. ἀε] εἰ E, τι ἀε F. || 23. φασιν E. || 24. καὶ τὴ γίν. FH. || 26. ἐκ μὴ ὄντος om FL, in margine ponit H. || ὡς — 27. ὄντος om E. || 27. γίνεται om L. || 30. ἂν codicibus deest. || τὸ ἕτερον om E. || ἐστὶν om EL. || 31. τὸ ante ὄν om FH. || 32. ἢ om F. || 2. μὲν om E. || ὡς om F. || ἢ om EHL. || 4. ἔν om E. || 6. λέγωμεν EH. || 8. ἐπὶ H. || 9. πέφυκε λέγεσθαι FL. || 10. μὲν ἔν ἐστὶν FL. || 11. μεταβάλλῃ E. || εἰαυτῷ E. || 12. ἢ om H. || ἔστιν om FL. || 13. γε om E. || αὐτὸ F. || 14. γωνιοειδὴς E. || μεταβάλλῃ E. || 15. τινος αἰσθητῷ F. || ὡς] τῷ E. || 18. ἢ om F. || γίνεσθαι FL. || 20. γίνηται F. || 21. δὴ L. || ἐὰν FH. || ὑπομένη E. || 22. καὶ] καὶ ἐν F. || τῷ om EL. || 23. ὕδωρ καὶ εἰ EH. || 25. ὁ om F. || ἀνθρ. δ' ἀμ.] ἀμυστος ὁ ἀνθρ. E. || 27. αὐτὸ FHL. || 28. ἂν ἦν FHL. || 29. καὶ ἀνθρ.] ἢ ἀνθρ. E. || 31. τὸ om EF. || 32. αὕξει FHL. || φθορὰ, ὅταν δὲ κατὰ om E. || 33. κατὰ τὸ πάθος FH.

δὲν ὑπομένη ἔβατερον πάθος ἢ συμβεβηκὸς ὅλως, γένεσις, τὸ δὲ φθορά. ἔστι δὲ ὕλη μάλιστα μὲν καὶ κυρίως τὸ ὑποκείμενον· γένεσως καὶ φθορᾶς δεκτικόν, τρόπον δὲ τινα καὶ τὸ ταῖς ἄλλαις μεταβολαῖς, ὅτι πάντα δεκτικὰ τὰ ὑποκείμενα ἐναντιώσεών τινων. περὶ μὲν οὖν γενέσεως καὶ φθο- 5 ρᾶς, εἴτε ἔστιν εἴτε μή, καὶ πῶς ἔστι, καὶ περὶ ἀλλοιώσεως διαρίσθω τῆτον τὸν τρόπον.

5 Περὶ δὲ αὐξήσεως λοιπὸν εἰπεῖν, τί τε διαφέρει γένεσως καὶ ἀλλοιώσεως, καὶ πῶς αὐξάνεται τῶν αὐξανομένων ἕκαστον καὶ φθίνει· ὁτιοῦν τῶν φθίνοντων. σκεπτέον δὲ 10 πρῶτον πότερον μόνως ἐν τῷ περὶ ὃ ἔστιν αὐτῶν ἢ πρὸς ἄλληλα διαφορά, οἷον ὅτι ἢ μὲν ἐκ τῆδε εἰς τὴνδε μεταβολή, οἷον ἐκ δυνάμει ὕσας εἰς ἐντελεχείᾳ ὕσιν, γένεσις ἔστιν, ἢ δὲ περὶ μέγεθος αὐξήσεως καὶ φθίσεως, ἢ δὲ περὶ πάθος ἀλλοιώσεως· ἀμφοτέρω δὲ ἐκ δυνάμει ὄντων εἰς ἐντελέχειαν 15 μεταβολή τῶν εἰρημένων ἔστιν, ἢ καὶ ὁ τρόπος διαφέρει τῆς μεταβολῆς· φαίνεται γὰρ τὸ μὲν ἀλλοιούμενον ἐκ ἐξ ἀνάγκης μεταβάλλον κατὰ τόπον, ὅθεν τὸ γινόμενον, τὸ δ' αὐξανόμενον καὶ τὸ φθίνον, ἄλλον δὲ τρόπον τῷ φερόμενον. τὸ μὲν γὰρ φερόμενον ὅλον ἀλλάττει τόπον, τὸ δ' αὐξανόμε- 20 νον ὥσπερ τὸ ἐλαυνόμενον· τούτου γὰρ μένοντος τὰ μόρια μεταβάλλει κατὰ τόπον, ὅχι ὥσπερ τὰ τῆς σφαίρας· τὰ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἴσῳ τόπῳ μεταβάλλει τοῦ ὅλου μένοντος, τὰ δὲ τῷ αὐξανομένῳ ἀεὶ ἐπὶ πλείῳ τόπον, ἐπ' ἐλάττω δὲ τὰ τῷ φθίνοντος. ὅτι μὲν ἔν ἢ μεταβολῇ διαφέρει ἢ μόνον 25 περὶ ὃ ἀλλὰ καὶ ὡς τοῦ τε γινομένου καὶ ἀλλοιούμενου καὶ αὐξανομένου, δῆλον. περὶ δὲ ὃ ἔστιν ἢ μεταβολῇ ἢ τῆς αὐξήσεως καὶ ἢ τῆς φθίσεως (περὶ μέγεθος δὲ δοκεῖ εἶναι τὸ αὐξάνεσθαι καὶ φθίνειν), ποτέρως ὑποληπτέον, πότερον ἐκ δυνάμει μὲν μεγέθους καὶ σώματος, ἐντελεχείᾳ δ' ἀσωμά- 30 τος καὶ ἀμεγέθους γίνεσθαι σῶμα καὶ μέγεθος, καὶ τούτου διχῶς ἐνδεχομένη λέγειν, ποτέρως ἢ αὐξήσεως γίνεσθαι; πότερον ἐκ κενωρισμένης αὐτῆς καθ' αὐτὴν τῆς ὕλης, ἢ ἐνυπαρχούσης ἐν ἄλλῳ σώματι; ἢ ἀδύνατον ἀμφοτέρως. χω-

ρίστη μὲν γὰρ οὕσα ἢ ἑδὲνα καθέξει τόπον, ἢ οἷον σιγμῇ τις ἢ κενὸν ἔσαι ἢ σῶμα ἐκ αἰσθητόν. τέτων δὲ τὸ μὲν ἐκ ἐνδέχεται, τὸ δὲ ἀναγκαῖον ἐν τινι εἶναι· ἀεὶ γὰρ πᾶς ἔσαι τὸ γινόμενον ἐξ αὐτῆς, ὥστε ἀκνεῖο, ἢ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός. ἀλλὰ μὴν εἴ γ' ἐν τινι ὑπάρξει, εἰ μὲν κενωρισμένον ὕτως ὥστε μὴ ἐκείνῃ καθ' αὐτὸ ἢ κατὰ συμβεβηκός τι εἶναι, συμβήσεται πολλὰ καὶ ἀδύνατα. λέγω δ' οἷον εἰ γίνεσθαι ἀπὸ ἐξ ὕδατος, ἢ τῷ ὕδατος ἔσαι μεταβάλλοντος, ἀλλὰ διὰ τὸ ὥσπερ ἐν ἀγγεῖῳ τῷ ὕδατι ἐνέειναι τὴν ὕλην αὐτῆς. ἀπείρους γὰρ ὅθεν καλύει ὕλας εἶναι, ὥστε καὶ γίνεσθαι ἐντελεχείᾳ. ἐπὶ δ' οὐδ' οὕτω φαίνεται γινόμενος ἀπὸ ἐξ ὕδατος, οἷον ἐξ ὕδατος ὑπομένοντος. βέλτιον ταύτην ποιεῖν πᾶσιν ἀχώριστον τὴν ὕλην ὡς οὕσαν τὴν αὐτὴν καὶ μίαν τῷ ἀριθμῷ, τῷ λόγῳ δὲ μὴ μίαν. ἀλλὰ μὴν ἢ 35 δὲ σιγμᾶς θετέον ὅθεν γραμμάς τὴν τῷ σώματος ὕλην διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ἐκείνο δὲ ἔστι ταῦτα ἔσχατα, ἢ ὕλη, ἢ ἐνδεέποτ' ἄνευ πάθους οἷον τε εἶναι ὅδ' ἄνευ μορφῆς. γίνεσθαι μὲν ἔν ἀπλῶς ἕτερον ἐξ ἑτέρου, ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις διώρι- ζαι, καὶ ὑπὸ τινος δὲ ἐντελεχείᾳ ὄντος, ἢ ὁμοιοειδοῦς ἢ ὁμογενοῦς, οἷον πῦρ ὑπὸ πυρὸς ἢ ἄνθρωπος ὑπὸ ἀνθρώπου, ἢ ὑπὸ ἐντελεχείας· σκληρὸν γὰρ οὐχ ὑπὸ σκληροῦ γίνεσθαι. ἐπεὶ δ' ἐστὶ καὶ ὕσας ὕλη σωματικῆς, σώματος δ' ἤδη τοι- 40 οῦδ' (σῶμα γὰρ κοινὸν ὅθεν), ἢ αὐτὴ καὶ μεγέθους καὶ πάθους ἐστὶ, τῷ μὲν λόγῳ χωριστή, τόπῳ δ' ἢ χωριστή, εἰ μὴ καὶ τὰ πάθη χωριστά. φανερόν δὲ ἐκ τῶν διηγορημένων ὅτι ἐκ ἔστιν ἢ αὐξήσεως μεταβολῇ ἐκ δυνάμει μεγέθους, ἐντελε- χείᾳ δὲ μηδὲν ἔχοντος μέγεθος· χωριστὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ κενόν, τούτο δ' ὅτι ἀδύνατον, εἴρηται ἐν ἑτέροις πρότερον. ἐπὶ δ' ἢ γε τοιαύτη μεταβολῇ οὐκ αὐξήσεως ἴδιος ἀλλὰ γιέν- 45 σεως· ἢ γὰρ αὐξήσεως ἐστὶ τῷ ἐνυπαρχόντος μεγέθους ἐπίδο- σις, ἢ δὲ φθίσεως μείωσις. διὸ δὲ ἔχειν τι δεῖ μέγεθος τὸ αὐξανόμενον. ὥς ἐκ ἐξ ἀμεγέθους ὕλης δεῖ εἶναι τὴν αὐξή- σιν εἰς ἐντελέχειαν μεγέθους· γένεσις γὰρ ἂν εἴη σώματος μᾶλλον, ἐκ αὐξήσεως. ληπτέον δὲ μᾶλλον οἷον ἀποτρεμένους

1. ἢ καὶ F. || 2. δὲ ὡς ὕλη EFH. || καὶ om EFH. || 5. ἐναντ. τινῶν] τῶν ἐναντ. L. || ἔν om FL. || καὶ φθορᾶς om FHL. || 6. καὶ πῶς ἐστὶ καὶ π. ἀλλ. om F. || 8. τινι L. || 9. τῶν om F. || 11. πρῶτον om L. || μόνως om H et pr F. || ἐν τῷ om E. || πρὸς ἄλληλα ἢ E. || 13. οἷον ἢ ἐκ H. || 14. περὶ τὸ μ. E. || καὶ φθίσεως om H, in margine ponunt EF. || 15. ἀμφοτέρων F. || ἐκ τῶν δ. FH. || 20. ἀλλάττει τὸν τ. F. || 21. τῷ μὲν γὰρ pr F. || 24. αὐξανόμενος H. || 25. τὰ om EH, in margine ponit F. || 27. ὃ δὲ H. || ἢ μετ. ἐστὶν E. || ἢ ante τῆς om L.

1. μὲν om E. || 2. τίς om E. || ἢ σ.] καὶ σ. EH, ἢ καὶ σ. F. || 3. ἀναγκαῖον δηλονότι ἐν F. || 6. γε — συμβεβηκός om E. || καθ'] ἢ καθ' L. || 9. εἶναι EL. || 11. οὐχ H et corr E. || 13. πᾶσιν ἀχώριστον ποιεῖν F. || τὴν] εἶναι τὴν FH. || ὥς om L. || 14. μὴ] μὴδὲ F, om E. || 16. ἢ] ἢν ἢν H. || 18. ἀπλῶς ἢ ὁμογενοῦς ἕτερον pr F. || ἄλλοις] οἷς E. || 19. ἀπὸ FH. || δὲ ἀεὶ ἐντ. E. || ὁμογενοῦς ἢ ὁμοιοειδοῦς FH. || 21. γὰρ om E. || 22. σώματος — 23. οὐδὲν om L. || 22. δ' om F. || 23. κοινὸν γὰρ F. || 24. ἐστὶ om L. || 25. τὰ om E. || χωριστά, σώματος δ' ἤδη τοιούδε. σῶμα γὰρ κοινὸν οὐδὲν. φανερόν L. || δὴ] δ' EFH. || 27. κοινόν FHL. || 28. τούτου] τοῦ L. || ἐν ἑτέροις om HL, in margine ponit F. || 29. γένεσως ὅλως ἢ EHL. || 30. ὑπάρχοντος E. || 31. δὴ] δεῖ F. || δεῖ om EF. || 33. μᾶλλον σώματος F.

τῆς ζητήσεως ἐξ ἀρχῆς, ποίου τινὸς ὄντος τῷ αὐξάνεσθαι ἢ
τῷ φθίνειν τὰ αἷτια ζητῶμεν. φαίνεται δὴ τῷ αὐξανομένου
ὁτιῦν μέρος ἠϋξῆσθαι, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ φθίνειν ἔλαττον
γεγονέναι, ἔτι δὲ προσίοντος τινὸς αὐξάνεσθαι καὶ ἀπίοντος
φθίνειν. ἀναγκαῖον δὴ ἢ ἀσωμάτων αὐξάνεσθαι ἢ σώματι·
εἰ μὲν ἐν ἀσωμάτῳ, ἔσαι χωριστὸν τὸ κενόν· ἀδύνατον δὲ
μεγέθους ὕλην εἶναι χωριστήν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον· εἰ δὲ
σώματι, δύο ἐν τῷ αὐτῷ σώματι τόπῳ ἔσαι, τό τε αὐ-
ξόμενον καὶ τὸ αὐξόν· ἔστι δὲ καὶ τῷτο ἀδύνατον. ἀλλὰ μὴν
ἐδ' ἔτῳς ἐνδέχεται λέγειν γίνεσθαι τὴν αὐξησιν καὶ τὴν φθί-
σιν, ὥσπερ ὅταν ἐξ ὕδατος ἀήρ· τότε γὰρ μείζων ὁ ὄγκος
γέγονεν· οὐ γὰρ αὐξησιν τοῦτο ἀλλὰ γένεσις μὲν τοῦ εἰς δὲ
μετέβαλεν ἔσαι, φθόρα δὲ τῷ ἐναντίῳ· αὐξησιν δὲ ὕδατέρῃ,
ἀλλ' ἢ ὕδατος ἢ εἰ τι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπάρχει, τῷ γινομένῳ
καὶ τῷ φθαρέντι, οἷον εἰ σῶμα. τὸ δ' ὕδωρ ἐκ ἠϋξῆται ἐδ'
ὁ ἀήρ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπώλωλε τὸ δὲ γέγονεν· τὸ σῶμα δέ,
εἴπερ, ἠϋξῆται. ἀλλὰ καὶ τῷτο ἀδύνατον. δεῖ γὰρ σώζειν
τῷ λόγῳ τὰ ὑπάρχοντα τῷ αὐξανομένῳ καὶ φθίνοντι. ταῦ-
τα δὲ τρία ἐσὶν, ὧν ἐν μὲν ἐστὶ τὸ ὁτιῦν μέρος μείζον γίγνε-
σθαι τῷ αὐξανομένῳ μεγέθους, οἷον εἰ σὰρξ τῆς σαρκός, καὶ
προσίοντος τινός, καὶ τρίτον σωζομένου τῷ αὐξανομένου καὶ
ὑπομένουτος· ἐν μὲν γὰρ τῷ γίγνεσθαι τι ἀπλῶς ἢ φθίρει-
σθαι οὐχ ὑπομένει, ἐν δὲ τῷ ἀλλοιοῦσθαι ἢ αὐξάνεσθαι ἢ
φθίνειν ὑπομένει τὸ αὐτὸ τὸ αὐξανόμενον ἢ ἀλλοιούμενον·
ἀλλ' ἔνθα μὲν τὸ πάθος ἔνθα δὲ τὸ μέγεθος τὸ αὐτὸ ἐ μέ-
νει. εἰ δὴ ἔσαι ἢ εἰρημένη αὐξησιν, ἐνδέχεται ἂν μηδενὸς γε-
προσίοντος μηδὲ ὑπομένουτος αὐξάνεσθαι καὶ μηδενὸς ἀπίον-
τος φθίνειν καὶ μὴ ὑπομένειν τὸ αὐξανόμενον. ἀλλὰ δεῖ
τῷτο σώζειν· ὑπόκειται γὰρ ἢ αὐξησιν τοιούτου. ἀπορήσεις
δ' ἂν τις καὶ τί ἐστὶ τὸ αὐξανόμενον, πότερον ᾧ προσίθεται
τι, οἷον εἰ τὴν κινήμην αὐξάνει, αὕτη μείζων, ᾧ δὲ αὐξά-
νει, ἢ τροφή, οὐ. διὰ τί δὴ οὖν ἀμφω ἠϋξῆται; μείζων
γὰρ καὶ ὁ καὶ ᾧ, ὥσπερ ὅταν μίξῃς οἶνον ὕδατι· ὁμοίως
γὰρ πλεῖον ἐκάτερον. ἢ ὅτι τῷ μὲν μένει ἢ ὕσια, τῷ δ' ἔ,
οἷον τῆς τροφῆς, ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐπικρατῆν λέγεται ἐν

τῇ μίξῃ, οἷον ὅτι οἶνος· ποιεῖ γὰρ τὸ τῷ οἶνῳ ἐργὸν ἀλλ' ἔ-
τὸ τῷ ὕδατος τὸ σύνολον μίγμα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπ' ἀλ-
λοιώσεως, εἰ μένει σὰρξ ἔσα καὶ τὸ τί ἐστὶ, πάθος δὲ τι
ὑπάρχει τῶν καθ' αὐτό, ὃ πρότερον ἐχ' ὑπῆρχεν, ἡλλοίω-
ται τῷτο· ᾧ δ' ἡλλοίωται, ὅτε μὲν ὕδεν· πέπονθεν, ὅτε δὲ
κάνειν. ἀλλὰ τὸ ἀλλοιῆν καὶ ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐν τῷ
αὐξανομένῳ καὶ τῷ ἀλλοικμένῳ· ἐν τούτοις γὰρ τὸ κινεῖν,
ἐπεὶ καὶ τὸ εἰσελθόν· γένοιτ' ἂν ποτε μείζον, καὶ τὸ ἀπο-
λαῦσαν αὐτῆς σῶμα, οἷον εἰ εἰσελθόν· γένοιτο πνεῦμα. ἀλλ'
ἐφθαρταί γε τῷτο παθόν, καὶ τὸ κινεῖν ἐκ ἐν τῷτο. ἐπεὶ δὲ
διηπόρηται περὶ αὐτῶν ἱκανῶς, δεῖ καὶ τῆς ἀπορίας περᾶ-
σθαι λύσιν εὐρεῖν, σώζοντας τὸ ὑπομένουτός τε τῷ αὐξανο-
μένῳ καὶ προσίοντος τινὸς αὐξάνεσθαι, ἀπίοντος δὲ φθίνειν,
ἔτι δὲ τὸ ὁτιῦν σημειῖον αἰσθητὸν ἢ μείζον ἢ ἔλαττον γεγο-
νέναι, καὶ μήτε κενὸν εἶναι τὸ σῶμα μήτε δύο ἐν τῷ αὐ-
τῷ τόπῳ μεγέθη μήτε ἀσωμάτων αὐξάνεσθαι. ληπτέον δὲ
τὸ αἷτιον διορισταμένοις πρώτον ἐν μὲν ὅτι τὰ ἀνομοιομερῆ
αὐξάνεται τῷ τὰ ὁμοιομερῆ αὐξάνεσθαι (σύγκειται γὰρ ἐκ
τούτων ἕκασον), ἐπειθ' ὅτι σὰρξ καὶ ὀστέον καὶ ἕκασον τῶν
τοιούτων μορίων ἐστὶ διττόν, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν
ὕλῃ εἶδος ἐχόντων· καὶ γὰρ ἢ ὕλη λέγεται καὶ τὸ εἶδος
σὰρξ ἢ ὀστέον· τὸ ἐν ὁτιῦν μέρος αὐξάνεσθαι καὶ προσίοντος
τινὸς κατὰ μὲν τὸ εἶδος ἐστὶν ἐνδεχόμενον, κατὰ δὲ τὴν ὕλην
ἐκ ἐστὶν. δεῖ γὰρ νοῆσαι ὥσπερ εἰ τις μετροῖ τῷ αὐτῷ μέ-
τρῳ ὕδωρ· αἰ γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο τὸ γινόμενον· ἔτω δ'
αὐξάνεται ἢ ὕλη τῆς σαρκός, καὶ ἐχ' ὁστέων παντὶ προσγί-
νεται, ἀλλὰ τὸ μὲν ὑπεκρεῖ τὸ δὲ προσέρχεται· τῷ δὲ σχή-
ματος καὶ τῷ εἶδος ὁστέων μορίῳ. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνομοιομερῶν
τῷτο μᾶλλον δῆλον, οἷον χειρός, ὅτι ἀνάλογον ἠϋξῆται· ἢ
γὰρ ὕλη ἑτέρα ἔσα δῆλη μᾶλλον τῷ εἶδους ἐνταῦθα ἢ ἐπὶ
σαρκός καὶ τῶν ὁμοιομερῶν· διὸ καὶ τεθνεώτος μᾶλλον ἂν
δόξειεν εἶναι ἔτι σὰρξ καὶ ὀστέον ἢ χεὶρ καὶ βραχίον· ὥστε
ἔστι μὲν ὡς ὁτιῦν τῆς σαρκός ἠϋξῆται, ἔστι δ' ὡς οὐ. κατὰ
μὲν γὰρ τὸ εἶδος ὁστέων προσελήλυθεν, κατὰ δὲ τὴν ὕλην ἔ-
μειζον μέντοι τὸ ὅλον γέγονε προσελθόντος μὲν τινος, ο κα-

2. δὴ ἐν τῷ *L.* || 4. δὲ *om E.* || 5. δὲ *E.* || 6. τὸ *om EH.* || κοινόν *re F.* || 8. σώματα ἐν τῷ αὐτῷ *L.* || αὐξανόμενον *EF.* ||
10. καὶ] ἢ *EFH.* || 13. μετέβαλεν *E.* μεταβάλλει *FH.* || 14. ἀμφω *EL.* || τῷ φθ. καὶ τῷ γ. *L.* τῷ γ. καὶ φθ. *F.* τῷ φθ. *E.* ||
17. περ *om E.* || 18. καὶ] καὶ τι (*supra posito ω*) *E.* || 19. μείζον μέρος *E.* || γίγν.] εἶναι *EFH.* || 20. μεγέθους *om E.* || εἰ] ἢ
L. || 23. ἢ] καὶ *E.* || αὐξεσθαι *F.* || 24. τὸ ante αὐξ. *om L.* || 31. ᾧ] δ *F.* || 32. οὐ *om HL et corr E.* || οὖν *om E.* ||
33. καὶ *om EF.* || δ *om E.*

5. τοῦτο] τότε *H.* *om E.* || ᾧ δ' ἡλλοίωται *om E.* || ὅτε δὲ] οὐδ' ὅτε *F.* || 9. εἰ *om EF.* || 10. γε] τε *E.* || ἐπειδὴ *FL.* ||
13. αὐξεσθαι *FL.* || 15. τὸ *om L.* || 16. μὴδὲ *E.* || δὴ *F.* || 17. τὸ αἷτιον *om H.* || ἐν μὲν *om L.* || ὁμοιομερῆ *E.* || 19. καὶ
ταύτων ἕκασον *τὸν μ. L.* || 20. διττῶν *E.* || 22. ἢ] καὶ *EH.* || 25. δ'] δὴ *F.* καὶ *L.* || 26. οὐχ] *F.* || 28. μόριον *E.* || τῶν ἀνοιομε-
ρῶν δὲ *E.* || 31. ἂν *om F.* || 34. μὲν] μέντοι *F.* || 35. γέγονε τὸ ὅλον *EL.*

λείται τροφή καὶ ἐναντίον, μεταβάλλοντος δὲ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος, οἷον εἰ ξηρῷ προσίει ὑγρόν, προσελθὸν δὲ μεταβάλοι καὶ γένοιτο ξηρόν· ἐξί μὲν γὰρ ὡς τὸ ὅμοιον ὁμοίῳ αὐξάνεται, ἐξί δ' ὡς ἀνομοίῳ· ἀπορήτειε δ' ἂν τις ποῖον τι δεῖ εἶναι τὸ ὧ αὐξάνεται. φανερόν δὲ ὅτι δυνάμει ἐκεῖνο, οἷον εἰ σὰρξ, δυνάμει σάρκα. ἐντελεχεῖα ἄρα ἄλλο· φθαρὲν δὲ τοῦτο σὰρξ γέγονεν. ἔκῃν ἔκ αὐτὸ καθ' αὐτό· γένεσις γὰρ ἂν ἦν, ἔκ αὐξήσεως· ἀλλὰ τὸ αὐξανόμενον τέτρω. τί ἔν παθὸν ὑπὸ τέτρε κηξήθη; ἢ μιχθέν, ὥσπερ οἶνω εἰ τις ἐπιχέει ὕδωρ, ὃ δὲ δύναιτο οἶνον ποιεῖν τὸ μιχθέν. καὶ ὥσπερ τὸ πῦρ ἀψά- 10 μενον τῷ καυσῷ, ὥτως ἐν τῷ αὐξανομένῳ καὶ ὄντι ἐντελεχεῖα σαρκὶ τὸ ἐνὸν αὐξητικὸν προσελθόντος δυνάμει σαρκός· ἐποίησεν ἐντελεχεῖα σάρκα. ἔκῃν ἅμα ὄντος· εἰ γὰρ χωρὶς, γένεσις. ἐξί μὲν γὰρ ὥτω πῦρ ποιῆσαι ἐπὶ τὸ ὑπάρχον ἐπιθέντα ξύλα. ἀλλ' οὕτω μὲν αὐξήσις, ὅταν δὲ 15 αὐτὰ τὰ ξύλα ἀφθῇ, γένεσις. ποσὸν δὲ τὸ μὲν καθόλου· οὐ γίνεται, ὥσπερ οὐδὲ ζῶον ὃ μήτ' ἄνθρωπος μήτε τῶν καθ' ἕκαστα· ἀλλ' ὡς ἐνταῦθα τὸ καθόλου, κακεῖ τὸ ποσόν. σὰρξ δὲ ἢ ὅσῃν ἢ χεῖρ καὶ τούτων τὰ ὁμοιομερῆ. προσελθόντος μὲν δὴ τίνος ποσῶ, ἀλλ' οὐ σαρκὸς ποσῆς. ἢ μὲν ἔν 20 δυνάμει τὸ συναμφοτέρον, οἷον ποσὴ σὰρξ, ταύτῃ μὲν αὐξεί· καὶ γὰρ ποσὴν δεῖ γένεσθαι καὶ σάρκα· ἢ δὲ μόνον σὰρξ, τρέφει· ταύτῃ γὰρ διαφέρει τροφή καὶ αὐξήσις τῷ λόγῳ. διὸ τρέφεται μὲν ἕως ἂν σώζῃται καὶ φθῇ, αὐξάνεται δὲ ἔκ· αἰεί. καὶ ἡ τροφή τῇ αὐξήσει τὸ αὐτὸ μὲν, τὸ 25 δ' εἶναι ἄλλο· ἢ μὲν γὰρ ἐξί τὸ προσίον δυνάμει ποσὴ σὰρξ, ταύτῃ μὲν αὐξητικὸν σαρκός, ἢ δὲ μόνον δυνάμει σὰρξ, τροφή. τέτο δὲ τὸ εἶδος ἀνευ ὕλης, οἷον αὔλος δύναμις τις ἐν ὕλῃ ἐξί. ἐὰν δὲ τις προσίῃ ὕλῃ, ἔστα δυνάμει αὔλος, ἔχουσα καὶ τὸ ποσόν δυνάμει, ἔτοι ἔσονται μείζους 30 αὔλοι. ἐὰν δὲ μηκέτι ποιεῖν δύνῃται, ἀλλ' οἷον ὕδωρ οἶνω· αἰετὶ πλεῖον μιγνύμενον τέλος ὑδαρῇ ποιεῖ καὶ ὕδωρ, τότε φθίσιν ποιεῖται τῷ ποσῷ, τὸ δ' εἶδος μένει.

Ἐπεὶ δὲ πρῶτον δεῖ περὶ τῆς ὕλης καὶ τῶν καλῶν 6
 σοιχείων εἰπεῖν, εἴτ' ἔστιν εἴτε μή, καὶ πότερον αἰδίων ἕκα-
 ρον ἢ γίνεταί πως, καὶ εἰ γίνεται, πότερον ἐξ ἀλλήλων
 γίνεται πάντα τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ τι πρῶτον ἐν αὐτῶν ἐξί,
 5 ἀνάγκη δὲ πρότερον εἰπεῖν περὶ ὧν ἀδιόριστος λέγεται νῦν.
 πάντες γὰρ οἱ τε τὰ σοιχεῖα γεννῶντες καὶ οἱ τὰ ἐκ τῶν
 σοιχείων διακρίσει χρῶνται καὶ συγκρίσει καὶ τῷ ποιεῖν
 καὶ πάσχειν. ἐξί δ' ἡ σύγκρισις μίξις· πῶς δὲ μίγνυσθαι
 λέγομεν, οὐ διώρισαι σαφῶς. ἀλλὰ μὴν ἔδ' ἀλλοιοῦσθαι
 10 δυνατόν, ἔδδ' διακρίνεσθαι καὶ συγκρίνεσθαι, μηδεὶς ποῖον-
 τος μηδὲ πάσχοντος· καὶ γὰρ οἱ πλείω τὰ σοιχεῖα ποῖον-
 τες γεννῶσι τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων. καίτοι ἐξ
 ἐνός ἀνάγκη λέγειν τὴν ποίησιν, καὶ τοῦτ' ὁρθῶς λέγει Διο-
 γένης, ὅτι εἰ μὴ ἐξ ἐνός ἦν ἅπαντα, ἔκ ἂν ἦν τὸ ποιεῖν καὶ
 τὸ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, οἷον τὸ θερμὸν ψύχεσθαι καὶ
 15 τέτο θερμαίνεσθαι πάλιν· οὐ γὰρ ἡ θερμότης μεταβάλλει
 καὶ ἡ ψυχρότης εἰς ἀλλήλα, ἀλλὰ ὁρῶν ὅτι τὸ ὑποκεί-
 μενον. ὥσε ἐν οἷς τὸ ποιεῖν ἐξί καὶ τὸ πάσχειν, ἀνάγκη
 τέτων μίαν εἶναι τὴν ὑποκειμένην φύσιν. τὸ μὲν ἔν πάντ'
 εἶναι τοιαῦτα φάσκειν ἔκ ἀληθές, ἀλλ' ἐν ὅσοις τὸ ὑπ' ἀλ-
 λήλων ἐξί. ἀλλὰ μὴν εἰ περὶ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ
 περὶ μίξεως θεωρητέον, ἀνάγκη καὶ περὶ ἀφῆς· οὔτε γὰρ
 ποιεῖν ταῦτα καὶ πάσχειν δύναται κυρίως ἂ μὴ οἷον τε
 20 ἄψασθαι ἀλλήλων, ἔτε μὴ ἀψάμενά πως ἐνδέχεται μι-
 χθῆναι πρῶτον. ὥσε περὶ τριῶν τέτων διορίσεον, τί ἀφῆ καὶ
 τί μίξις καὶ τί ποίησις. ἀρχὴν δὲ λάβωμεν τήνδε. ἀνάγκη
 γὰρ τῶν ὄντων ὅσοις ἐξί μίξις, εἶναι ταῦτ' ἀλλήλων ἀπι-
 κά· καὶ εἰ τι ποιεῖ, τὸ δὲ πάσχει κυρίως, καὶ τούτοις
 ὡσαύτως. διὸ πρῶτον λεκτέον περὶ ἀφῆς. σχεδὸν μὲν οὔν,
 25 ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ὀνομάτων ἕκασον λέγεται πολλα-
 χῶς, καὶ τὰ μὲν ὀμωνύμως τὰ δὲ θάτερα ἀπὸ τῶν ἐτέρων
 καὶ τῶν προτέρων, οὕτως ἔχει καὶ περὶ ἀφῆς. ὅμως δὲ τὸ
 κυρίως λεγόμενον ὑπάρχει τοῖς ἔχουσι θέσιν. θέσις δ' οἷσπερ

1. ἐναντίου *E*. || 2. προσίῃ *L*, προστεβῇ *E*. || μεταβάλλει *FH*. || 3. αὐξεται *F*. || 4. ἀπορήσαι *E*. || τὸ om *E*. || 7. οὐκ] οὐ
 τοῦτ' *EFH*. || καθ' αὐτό om *E*. || ἂν om *F*. || 9. ὥσπερ ἂν οἶνω *H*, ὥσπερ ὑγρῷ *E*. || εἰ om *E*. εἰ τις ante οἶνω ponit *L*. || ἐπι-
 χέει *H*. || 10. δύνατο *E*, δύναται *F*. || καὶ om *EFL*. || 13. σάρκα om *E*. || 14. ἐξί μὲν — 16. ἀφθῇ γένεσις om *L*. || 17. μήτε τι
 τῶν *H*. || 19. δὲ ἢ] δὲ γούν *rc L*. || 20. μὲν δὴ om *L*. || 21. ἀμφοτέρον *E*. || 22. δεῖ] αἰ *E*. || γίνεσθαι *EHL*. || 23. γὰρ] καὶ
 γὰρ *F*, καὶ γὰρ ταύτῃ *E*. || 24. φθίνει *F*, φθῖνον *L*. || αὐξεται *FH*. || 25. μὲν, τὸ] μὲν, τῷ *F*. || 26. δ' om *E*. || 29. δὴ *E*. || προ-
 σίει *F*. || 31. δύναται *EF*. || οἶνω ὕδωρ *EL*. || 33. ποιήσει *H*, om *E*.

1. ἐπειδὴ *F*. || 3. γίνονται *E*. || πως καὶ εἰ γίνεται om *pr E*. || 4. γίνονται *E*. || πρότερον *FH*. || 5. δὴ om *E*. || πρῶ-
 τον *L*. || 6. τε om *L*. || 8. καὶ τῷ πάσχειν *FH*. || 10. οὐδὲ γὰρ διακρίνεσθαι *H*. || 12. τὸ *E*. || καὶ τῷ πάσχειν *H*. || ὑπ'
 ἀλλήλων om *E*. || καίτοι] καὶ τοῖς *EFHL*. || 14. ἦν ἐξ ἐνός *FH*. || 15. τὸ ante πάσχειν om *L*. || 16. τοῦτο] τὸ ὕδωρ *E*. ||
 18. ἐξί om *FH*. || τὸ om *E*. || 20. εἶναι om *L*, post τοιαῦτα ponunt *FH*. || 24. ἀλλήλων ἀψασθαι *F*. || ἀψάμενα ἀλλήλων
 πως *E*. || 25. περὶ τῶν τοιούτων διορίσεον *H*. || 27. τῶν ὄντων post μίξις *E*. || ὅσοις] οἷς *EH*. || 28. ποιῇ *FHL*. || πάσχει *H*. ||
 31. τῶν om *F*.

καὶ τόπος· καὶ γὰρ τοῖς μαθηματικοῖς ὁμοίως ἀποδοτέον
ἀφὴν καὶ τόπον, εἴτ' ἐστὶ κεχωρισμένον ἕκαστον αὐτῶν εἴτ'
ἄλλον τρόπον. εἴ ἔν ἐστίν, ὥσπερ διωρίσθη πρότερον, τὸ ἀπτε-
σθαι τὸ τὰ ἔσχατα ἔχειν ἅμα, ταῦτα ἂν ἀπτοίτο ἀλλή-
λων ὅσα διωρισμένα μεγέθη καὶ θέσιν ἔχοντα ἅμα ἔχει τὰ
ἔσχατα. ἐπεὶ δὲ θέσις μὲν ὅσοις καὶ τόπος ὑπάρχει, τότε
δὲ διαφορὰ πρώτη τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν
ἀντικειμένων, ἅπαντα τὰ ἀλλήλων ἀπτόμενα βάρους ἂν ἔχοι
ἢ κενότητα, ἢ ἄμφω ἢ θάτερον. τὰ δὲ τοιαῦτα παθητικά
καὶ ποιητικά· ὥστε φανερόν, ὅτι ταῦτα ἀπτεσθαι πέφυκε
ἀλλήλων, ὧν διηρημένων μεγεθῶν ἅμα τὰ ἔσχατά ἐστιν,
ὄντων κινητικῶν καὶ κινητῶν ὑπ' ἀλλήλων. ἐπεὶ δὲ τὸ κινῆν
ἔχ ὁμοίως κινεῖ τὸ κινούμενον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀνάγκη κινέμε-
νον καὶ αὐτὸ κινεῖν, τὸ δ' ἀκίνητον ὄν, δῆλον ὅτι καὶ ἐπὶ τῷ
ποιῶντος ἐρῶμεν ὡσαύτως· καὶ γὰρ τὸ κινῆν ποιεῖν τί φασι
καὶ τὸ ποιῶν κινεῖν. ἢ μὴν ἀλλὰ διαφέρει γε καὶ δεῖ διο-
ρίξιν· ἢ γὰρ οἷόν τε πᾶν τὸ κινῆν ποιεῖν, εἴπερ τὸ ποιῶν
ἀντιθίστομεν τῷ πάσχειν. τοῦτο δ' οἷς ἢ κινήσις πάθος.
πάθος δὲ καθ' ὅσον ἀλλοιῶται μόνον, οἷον τὸ λευκὸν καὶ τὸ
θερμόν· ἀλλὰ τὸ κινεῖν ἐπὶ πλέον τῷ ποιεῖν ἐστίν. ἐκεῖνο δ' ἔν
φανερόν, ὅτι ἐστὶ μὲν ὡς τὰ κινῶντα τῶν κινητῶν ἀπτοῖτ' ἂν,
ἐστὶ δ' ὡς ὅ. ἀλλ' ὁ διορισμὸς τῷ ἀπτεσθαι καθόλου μὲν ὁ
τῶν θέσιν ἐχόντων καὶ τῷ μὲν κινητικῷ τῷ δὲ κινητῷ, πρὸς
ἀλλήλα δὲ κινητικῷ καὶ κινητῷ, ἐν οἷς ὑπάρχει τὸ ποιεῖν
καὶ τὸ πάσχειν. ἐστὶ μὲν ἔν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἀπτόμενον
ἀπτομένου ἀπτόμενον· καὶ γὰρ κινεῖ κινούμενα πάντα σχε-
δὸν τὰ ἐμποδῶν, ὅσοις ἀνάγκη καὶ φαίνεται τὸ ἀπτόμενον
ἀπτεσθαι ἀπτομέν· ἐστὶ δ' ὡς ἐνίοτε φαμεν τὸ κινῆν ἀπτε-
σθαι μόνον τῷ κινέμεν, τὸ δ' ἀπτόμενον μὴ ἀπτεσθαι ἀπτο-
μέν· ἀλλὰ διὰ τὸ κινεῖν κινούμενα τὰ ὁμογενῆ, ἀνάγκη δοκεῖ
εἶναι ἀπτομέν· ἀπτεσθαι. ὥστε εἴ τι κινεῖ ἀκίνητον ὄν, ἐκεῖνο
μὲν ἂν ἀπτοίτο τῷ κινητῷ, ἐκεῖνος δὲ ὕδεν· φαμεν γὰρ ἐνίοτε
τὸν λυπῶντα ἀπτεσθαι ἡμῶν, ἀλλ' ἔκ αὐτοῖ ἐκεῖνου. περὶ μὲν
ἔν ἀφῆς τῆς ἐν τοῖς φυσικοῖς διωρίσθω τῶτον τὸν τρόπον.

Περὶ δὲ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν λεκτέον ἐφεξῆς. παρει-
7 λήψαμεν δὲ παρὰ τῶν πρότερον ὑπεναντίως ἀλλήλοις λόγους.
οἱ μὲν γὰρ πλείους τῷτο γε ὁμονοητικῶς λέγουσιν, ὡς τὸ
μὲν ὁμοιον ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ πᾶν ἀπάθες ἐστὶ διὰ τὸ μηδὲν
μᾶλλον ποιητικὸν ἢ παθητικὸν εἶναι θάτερον θατέρῃ (πάντα
γὰρ ὁμοίως ὑπάρχειν ταῦτά· τοῖς ὁμοίοις), τὰ δ' ἀνόμοια
καὶ τὰ διάφορα ποιεῖν καὶ πάσχειν εἰς ἀλλήλα πέφυκεν.
καὶ γὰρ ὅταν τὸ ἑλαττον πῦρ ὑπὸ τῷ πλείονος φθειρήται,
διὰ τὴν ἐναντίωσιν τῷτο φασὶ πάσχειν· ἐναντίον γὰρ εἶναι
τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ. Δημόκριτος δὲ παρὰ τῶν ἄλλων ἰδίως
ἔλεξε μόνος· φησὶ γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ὁμοιον εἶναι τό τε ποι-
ῶν καὶ τὸ πάσχειν· ἢ γὰρ ἐγκωρεῖν τὰ ἕτερα καὶ διαφέ-
ροντα πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ὄντα πᾶν
τι εἰς ἀλλήλα, ἔχ ἢ ἕτερα ἀλλ' ἢ ταυτὸν τι ὑπάρχει,
ταύτῃ τῷτο συμβαίνει αὐτοῖς. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα ταῦτ'
ἐστίν, εὐόκασι δὲ οἱ τῶτον τὸν τρόπον λέγοντες ὑπεναντία φαί-
νεσθαι λέγειν· αἴτιον δὲ τῆς ἐναντιολογίας ὅτι θεόν ὅλον τι
θεωρῆσαι μέρος τι τυγχάνουσι λέγοντες ἐκάτεροι· τό τε γὰρ
ὁμοιον καὶ τὸ πάντῃ πάντως ἀδιάφορον εὐλογον μὴ πά-
σχειν ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ μηθέν· τί γὰρ μᾶλλον θάτερον ἔσαι
ποιητικὸν ἢ θάτερον; εἴτε ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ τι πάσχειν δυνατόν,
καὶ αὐτὸ ὑφ' αὐτῷ. καίτοι τῶν ὅτων ἐχόντων ὕδεν ἂν εἴη
ἔτε ἀφθαρτον ἔτε ἀκίνητον, εἴπερ τὸ ὁμοιον ἢ ὁμοιον ποιη-
τικόν. αὐτὸ γὰρ αὐτὸ κινήσει πᾶν, τό τε παντελῶς ἕτερον
καὶ τὸ μηθαμῇ ταυτὸν ὡσαύτως. ὕδεν γὰρ ἂν πάθοι λευ-
κότης ὑπὸ γραμμῆς ἢ γραμμῇ ὑπὸ λευκότητος, πλην εἰ
μή τις κατὰ συμβεβηκός, οἷον εἰ συμβέβηκε λευκὴν ἢ μέ-
λαιναν εἶναι τὴν γραμμὴν· ἔκ ἐξίς· γὰρ ἀλλήλα τῆς
φύσεως ὅσα μήτ' ἐναντία μήτ' ἐξ ἐναντίων ἐστίν. ἀλλ' ἐπεὶ
ἔν τὸ τυχόν πέφυκε πάσχειν καὶ ποιεῖν, ἀλλ' ὅσα ἢ ἐναν-
τία ἐστίν ἢ ἐναντίωσιν ἔχει, ἀνάγκη καὶ τὸ ποιῶν καὶ τὸ
πάσχειν τῷ γένει μὲν ὁμοιον εἶναι καὶ ταυτό, τῷ δ' εἶδει
ἀνόμοιον καὶ ἐναντίον· πέφυκε γὰρ σῶμα μὲν ὑπὸ σώμα-
τος, χυμὸς δ' ὑπὸ χυμῷ, χρῶμα δ' ὑπὸ χρώματος πά-

2. ἔσαι L. || 3. τρόπον ἄλλον E. || 4. ἀπτοίτο F. || 7. πρώτη post κάτω F. || καὶ τὸ κάτω FH. || 8. τὰ om E. || ἔχ F. ||
12. κινητῶν καὶ κινητικῶν FHL. || 15. κινεῖν L. || 16. ποιεῖν L. || εἰ γε καὶ corr E loco plurium capace. || 17. τὸ κινῶν πᾶν FH. ||
19. θερμόν καὶ τὸ λευκόν F. || 20. κινῶν E. || πλεόν H. || 21. κινητικά H, ἀκίνητα F, incerto E. || 24. κινητῶν καὶ κινητικῶν E. ||
25. τὸ post καὶ om EL. || 28. ἔστι — 29. ἀπτεσθαι ἀπτομένου om F. || 29. μόνον EL. || 30. ὁμοιογενῆ EH. || δοκεῖ EFHL. ||
31. κείνο E. || 32. αὐτὸ om H. || κείνος E.

2. προτέρων FH. || ὑπεναντίως L. || 6. ὑπάρχει FH. || 7. τὰ om F. || εἰς om EH. || πεφυκέναι EH. || 9. πάσχειν τῷτο φασιν
E. || τὸ πολὺ εἶναι L. || 11. ταυτὸ L. || καὶ om E. || 12. ἐγκωρεῖ E. || 14. τι om L. || εἰς om EH. || 15. αὐτοῖς] ἀλλήλοις H. ||
τοιαῦτα L. || 18. ἀμφότεροι F. || 19. καὶ τῷ] τὸ καὶ τὸ E ante duas deletas. || 20. γὰρ om E. || ἔσαι θάτερον EL. || 21. πάσχειν
τι FH. || 22. ἐαυτῷ F. || τούτων] τῶν E. || οὕτως ἐχόντων] ὅταν ὕτως FH, ὕτως E. || 24. ἐαυτῷ FH. || 25. μηδαμῶς F. || 27. μή
τι om E. || μέλαινα F. || 28. ἀλλήλα] ἐαυτὰ FH. || 29. ἐπειδὴ F. || 30. πέφυκε] γὰρ εἰσικεν E. || ἢ ἐναντία ἐστὶν post 31. ἔχει E. ||
31. ἐστὶν om L. || καὶ post ἀνάγκη om EL. || 33. πέφυκε μὲν γὰρ E.

σχειν, ὅλως δὲ τὸ ὁμογενὲς ὑπὸ τῆς ὁμογενῆς. τήτου δ' αἰ-
τιον ὅτι τάναντία ἐν ταύτῳ γένει πάντα. ποιεῖ δὲ καὶ πά-
σχει τάναντία ὑπ' ἀλλήλων. ὥς ἀνάγκη πῶς μὲν εἶναι
ταῦτά τό τε ποῖν καὶ τὸ πάσχον, πῶς δ' ἕτερα καὶ ἀνό-
μοια ἀλλήλοις. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ πάσχον καὶ τὸ ποῖν τῷ
μὲν γένει ταῦτά καὶ ὅμοια τῷ δ' εἶδει ἀνόμοια, τοιαῦτα
δὲ τάναντία, φανερὸν ὅτι παθητικά καὶ ποιητικά ἀλλήλων
ἐστὶ τὰ τ' ἐναντία καὶ τὰ μεταξύ. καὶ γὰρ ὅλως φθορὰ
καὶ γένεσις ἐν τέτοις. διὸ καὶ εὐλογον ἦδη τό τε πῦρ θερ-
μαίνειν καὶ τὸ ψυχρὸν ψύχειν, καὶ ὅλως τὸ ποιητικὸν ὁμοί-
ον ἑαυτῷ τὸ πάσχον. τό τε γὰρ ποῖν καὶ τὸ πάσχον ἐναν-
τία ἐστὶ, καὶ ἡ γένεσις εἰς τέναντίον. ὥς ἀνάγκη τὸ πάσχον
εἰς τὸ ποῖν μεταβάλλειν. ἔτω γὰρ ἔσαι εἰς τέναντίον ἡ
γένεσις. καὶ κατὰ λόγον δὴ τὸ μὴ ταῦτά λέγοντας ἀμφο-
τέρως ὁμῶς ἄπτεσθαι τῆς φύσεως. λέγομεν γὰρ πάσχειν
ὅτε μὲν τὸ ὑποκείμενον, οἷον ὑγιαίνειν τὸν ἄνθρωπον καὶ
θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι καὶ τὰλλα τὸν αὐτὸν τρόπον,
ὅτε δὲ θερμαίνεσθαι μὲν τὸ ψυχρὸν, ὑγιαίνειν δὲ τὸ κά-
μνον· ἀμφοτέρω δ' ἐστὶν ἀληθῆ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
ἐπὶ τῷ ποῖντος. ὅτε μὲν γὰρ τὸν ἄνθρωπον φάμεν θερμαί-
νειν, ὅτε δὲ τὸ θερμὸν. ἐστὶ μὲν γὰρ ὡς ἡ ὕλη πάσχει, ἐστὶ
δ' ὡς τούναντίον. οἱ μὲν οὖν εἰς ἐκείνο βλέψαντες ταῦτόν τι
δεῖν ὥκησαν τὸ ποῖν ἔχειν καὶ τὸ πάσχον, οἱ δ' εἰς θά-
τερα τούναντίον. τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ὑποληπτέον εἶναι περὶ
τῆς ποιεῖν καὶ πάσχειν ὅνπερ καὶ περὶ τοῦ κινεῖν καὶ κινεῖ-
σθαι. διχῶς γὰρ λέγεται καὶ τὸ κινεῖν. ἐν ᾧ τε γὰρ ἡ
ἀρχὴ τῆς κινήσεως, δοκεῖ τῆτο κινεῖν (ἡ γὰρ ἀρχὴ πρώτη
τῶν αἰτίων), καὶ πάλιν τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ κινούμενον καὶ
τὴν γένεσιν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ποῖντος. καὶ γὰρ τὸν
ἰατρὸν φάμεν ὑγιαίνειν καὶ τὸν οἶνον. τὸ μὲν ἔν πρώτῳ κινῶν
ἐδὲν κωλύει ἐν μὲν κινήσει ἀκίνητον εἶναι. ἐπ' ἐνίων δὲ καὶ
ἀναγκαῖον. τὸ δ' ἔσχατον αἰεὶ κινεῖν κινούμενον. ἐπὶ δὲ ποιή-
σεως τὸ μὲν πρῶτον ἀπαθές, τὸ δ' ἔσχατον καὶ αὐτὸ πά-
σχον. ὅσα γὰρ μὴ ἔχει τὴν αὐτὴν ὕλην, ποιεῖ ἀπαθῆ
ὄντα, οἷον ἡ ἱατρικὴ· αὐτὴ γὰρ ποῖσιν ὑγίαιαν ἐδὲν πά-

σχει ὑπὸ τῆς ὑγιαζομένης. τὸ δὲ σιτίον ποῖν καὶ αὐτὸ πά-
σχει τί. ἡ γὰρ θερμαίνεται ἡ ψύχεται ἢ ἄλλο τι πάσχει
ἅμα ποῖν. ἐστὶ δὲ ἡ μὲν ἱατρικὴ ὡς ἀρχή, τὸ δὲ σιτίον τὸ
ἔσχατον καὶ ἀπτόμενον. ὅσα μὲν ἔν μὴ ἐν ὕλῃ ἔχει τὴν
μορφήν, ταῦτα μὲν ἀπαθῆ τῶν ποιητικῶν, ὅσα δ' ἐν ὕλῃ,
παθητικά. τὴν μὲν γὰρ ὕλην λέγομεν ὁμοίως. ὡς εἰπεῖν τὴν
αὐτὴν εἶναι τῶν ἀντικειμένων ὁποτέρων, ὥσπερ γένος ὄν, τὸ
δὲ δυνάμενον θερμὸν εἶναι παρόντος τῆς θερμαντικῆς καὶ πλη-
σιάζοντος ἀνάγκη θερμαίνεσθαι. διὸ καθάπερ εἴρηται, τὰ
μὲν τῶν ποιητικῶν ἀπαθῆ τὰ δὲ παθητικά. καὶ ὥσπερ ἐπὶ
κινήσεως, τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ποιητικῶν.
ἐκεῖ τε γὰρ τὸ πρῶτως κινῶν ἀκίνητον, καὶ ἐπὶ τῶν ποιη-
τικῶν τὸ πρῶτον ποῖν ἀπαθές. ἐστὶ δὲ τὸ ποιητικὸν αἴτιον ὡς
ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. τὸ δ' ἔνεκα, ἢ ποιητικόν. διὸ
ἡ ὑγίεια ἢ ποιητικόν, εἰ μὴ κατὰ μεταφοράν. καὶ γὰρ τῆς
μὲν ποῖντος ὅταν ὑπάρχῃ, γίνεταί τι. τὸ πάσχον, τῶν δ'
ἔξω παρούσων ἐκείτι γίνεται, ἀλλ' ἐστὶν ἦδη. τὰ δ' εἶδη
καὶ τὰ τέλη ἔχεις τινές, ἡ δ' ὕλη ἢ ὕλη παθητικόν. τὸ μὲν
ἔν πῦρ ἔχει ἐν ὕλῃ τὸ θερμὸν. εἰ δὲ τι εἴη θερμὸν χωριστόν,
τοῦτο οὐθὲν ἂν πάσχοι. τοῦτο μὲν οὖν ἴσως ἀδύνατον εἶναι
χωριστόν. εἰ δ' ἐστὶν ἔνια τοιαῦτα, ἐπ' ἐκείνων ἂν εἴη τὸ
λεγόμενον ἀληθές. τί μὲν οὖν τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν ἐστὶ
καὶ τίς τινι ὑπάρχει καὶ διὰ τί καὶ πῶς, διωρίσθω τοῦτον τὸν
τρόπον.

Πῶς δὲ ἐνδέχεται τοῦτο συμβαίνειν, πάλιν λέγωμεν. 8
τοῖς μὲν ἔν δοκεῖ πάσχειν ἕκαστον διὰ τινῶν πόρων εἰσιόντος
τῆς ποῖντος ἔσχατου καὶ κυριωτάτου, καὶ τῆτον τὸν τρόπον
καὶ ὁρᾶν καὶ ἀκείνῃ ἡμᾶς φασὶ καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις
αἰσθάνεσθαι πάσας, ἐτι δὲ ὁρᾶσθαι διὰ τε αἲρος καὶ ὕδα-
τος καὶ τῶν διαφανῶν, διὰ τὸ πόρους ἔχειν ἀοράτους μὲν
διὰ μικρότητα, πυκνὰς δὲ καὶ κατὰ σοῖχον, καὶ μᾶλλον
ἔχειν τὰ διαφανῆ μᾶλλον. οἱ μὲν ἔν ἐπὶ τινῶν ἔτω διώρι-
σαν, ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς, οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ποιούντων
καὶ πασχόντων, ἀλλὰ καὶ μίγνυσθαι φασὶ ὅσων οἱ πόροι
σύμμετροι πρὸς ἀλλήλους εἰσίν. ὁδῶ δὲ μάλιστα καὶ περὶ

1. ὁμοιογενὲς *H.* || ὁμοιογενῆς *EH.* || 2. τῷ αὐτῷ *FHL.* || 5. καὶ post δὲ om *EL.* || 6. καὶ τὰ ὅμοια *L.* || 7. ὅτι τὰ π. *E.* ||
10. τὸ π.] τι π. *E.* || 11. αὐτῷ *E.* || 12. ἡ om *E.* || 13. ἔσαι post γένεσις *F.* || 14. δὲ *E.* || 15. ὁμοίως *EHL.* || 16. τοτὲ *E.* ||
οἷον τὸ ὕγ. *L.* || 17. καὶ ψύχεσθαι] τὸν λίθον *H.* || 20. τὸν om *F.* || 21. ἡ om *E.* || 22. τὸ ἐναντίον *FHL.* || τι om *FH.* || 23. θά-
τερον *F.* || 24. αὐτὸν τρόπον ὑπ. *F.* || 25. κινεῖσθαι καὶ κινεῖν *FII.* || 26. ἡ om *E.* || 27. ἡ γὰρ om *E.* || 29. καὶ ante περὶ om *F.* ||
30. κινῶν om *E.* || 31. μὲν τῇ κ. *F.* || 34. ἔχει] πάσχει *E.* || 35. αὕτη *III.*

1. σιτίον τὸ π. *FII.* || 2. τι om *F.* || ἡ ψύχεται om *E.* || 3. σιτίον ὡς ἔσχ. *L.* σιτίον τὸ ὡς ἔσχ. *H.* ἔσχ. τὸ σιτίον *F.* || 5. μὲν
ἐν ἀπαθῇ *E.* || 6. τὴν αὐτὴν ὡς εἰπεῖν *F.* || 7. ὁποτέρων *E.* ὁποτέρων *II.* || 8. θερμαντικῇ] θερμῇ *H.* || 11. τρόπον ἔχει *F.* || 12. πρῶ-
τον *H.* || 13. πρῶτως *FL.* || τὸ μὲν π. *L.* || 15. ἡ om *F.* || 16. ἔταν γὰρ ὑπάρχῃ *E.* || 17. ἦδη] εἶδη *E.* || 18. τὰ om *F.* || ὕλη τὸ
παθ. *L.* || 19. χωριστόν θερμὸν εἴη *F.* εἴη χ. θερμὸν *II.* || 20. ἂν om *F.* || 21. ἐστὶν om *H.* || 22. καὶ τὸ π. *II.* || 25. λέγομεν *H.* ||
26. ἕκαστον post πόρων *L.* || 28. καὶ ante ὁρᾶν om *EFL.* || 29. δὲ om *F.* || ὕδατός τε καὶ διὰ τῶν *F.* || 30. μὲν om *E.* || 31. συμ-
κρότητα *FHL.* || σοῖχέον pr *F.* || 32. τινος *F.* || 34. φησιν *L.* || ἂν *L.* om *E.* || 35. σύμμετροι post εἰσίν *F.* || εἰσίν om *L.*

πάντων ἐνὶ λόγῳ διωρίκασι Λεύκιππος καὶ Δημόκριτος, ἀρ-
χὴν ποιησάμενοι κατὰ φύσιν ἥπερ ἐστίν. ἐνόις γὰρ τῶν
ἀρχαίων ἔδοξε· τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ἐν εἶναι καὶ ἀκίνητον· τὸ
μὲν γὰρ κενὸν ἔκ ὄν, κινήθηναι δ' ἔκ ἂν δύνασθαι μὴ ὄντος
κενῷ, κενωρισμένου. ἔδ' αὖ πολλά εἶναι μὴ ὄντος τῷ διείρ-
γοντος. τῷτο δ' ἔδεν διαφέρειν, εἴ τις οἶεται μὴ συνεχὲς εἶ-
ναι τὸ πᾶν ἀλλ' ἄπτεσθαι διηρημένον, τοῦ φάναι πολλά
καὶ μὴ ἐν εἶναι καὶ κενόν. εἰ μὲν γὰρ πάντῃ διαιρετόν, ἔθεν
εἶναι ἔκ, ὥςτε ἔδε πολλά, ἀλλὰ κενὸν τὸ ὅλον· εἰ δὲ τῇ
μὲν τῇ δὲ μή, πεπλασμένῳ τινὶ τῷτ' εἰκέναι· μέχρι πόσῃ
γὰρ καὶ διὰ τί τὸ μὲν ἔτως ἔχει τῷ ὅλου καὶ πλῆρες ἐστὶ,
τὸ δὲ διηρημένον; ἔτι ὁμοίως φάναι ἀναγκαῖον μὴ εἶναι κί-
νησιν· ἐκ μὲν ἔν τῶν λόγων, ὑπερβάντες τὴν αἰσθησιν
καὶ παριδόντες αὐτὴν ὡς τῷ λόγῳ δεῖν ἀκολουθεῖν, ἐν καὶ
ἀκίνητον τὸ πᾶν εἶναι φασὶ καὶ ἄπειρον· ἐνόιοι· τὸ γὰρ πέρας
περαίνειν ἂν πρὸς τὸ κενόν. οἱ μὲν ἔν ἔτως καὶ διὰ ταύτας
τὰς αἰτίας ἀπεφάναντο περὶ τῆς ἀληθείας· ἐπεὶ δὲ ἐπὶ μὲν
τῶν λόγων δοκεῖ ταῦτα συμβαίνειν, ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων
μανίᾳ παραπλήσιον εἶναι τὸ δοῶν ἔτως· ἔδεν γὰρ τῶν
μαινομένων ἐξεσθῆναι τοσοῦτον ὥςτε τὸ πῦρ ἐν εἶναι δοκεῖν
καὶ τὸν κρύσταλλον, ἀλλὰ μόνον τὰ καλὰ καὶ τὰ φαινό-
μενα διὰ συνήθειαν, ταῦτ' ἐνόις διὰ τὴν μανίαν ἔθεν δοκεῖ
διαφέρειν. Λεύκιππος δ' ἔχειν ᾠήθη λόγους οἱ τινες πρὸς
τὴν αἰσθησιν ὁμολογώμενα λέγοντες ἐκ ἀναιρήσουσιν ἔτε γέ-
νεσιν ἔτε φθοράν ἔτε κίνησιν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὄντων. ὁμο-
λογήσας δὲ ταῦτα μὲν τοῖς φαινομένοις, τοῖς δὲ τὸ ἐν κα-
τασκευάζουσιν ὡς ἔτε· ἂν κίνησιν ἔσαν ἄνευ κενῷ, τό τε κε-
νὸν μὴ ὄν, καὶ τῷ ὄντος· ἔθεν μὴ ὄν φησιν εἶναι. τὸ γὰρ κυ-
ρίως ὄν παμπληθὲς ὄν· ἀλλ' εἶναι τὸ τοῖστον ἐκ ἔν, ἀλλ'
ἄπειρα τὸ πλῆθος καὶ ἀόρατα διὰ σμικρότητα τῶν ὄγκων.
ταῦτα δ' ἐν τῷ κενῷ φέρεσθαι (κενὸν γὰρ εἶναι), καὶ συν-
ιστάμενα μὲν γένεσιν ποιεῖν, διαλυόμενα δὲ φθοράν· ποιεῖν
δὲ καὶ πάσχειν ἢ τυγχάνουσιν ἀπτόμενα· ταύτῃ γὰρ ἐκ
ἐν εἶναι. καὶ συντιθέμενα δὲ καὶ περιπλεκόμενα γεννᾶν· ἐκ
δὲ τῷ κατ' ἀλήθειαν ἐνὸς οὐκ ἂν γενέσθαι πλῆθος, ἔδ' ἐκ
τῶν ἀληθῶς πολλῶν ἐν, ἀλλ' εἶναι τοῦτ' ἀδύνατον, ἀλλ'

ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ τῶν ἄλλων τινὲς φασὶ πάσχειν
διὰ πόρων, ἔτω πᾶσαν ἀλλοίωσιν καὶ πᾶν τὸ πάσχειν
τῷτο γίνεσθαι τὸν τρόπον, διὰ τῷ κενῷ γινόμενης τῆς δια-
λύσεως καὶ τῆς φθορᾶς, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς αὐξήσεως, ὑπ-
εισδυομένων σφαιρῶν. σχεδὸν δὲ καὶ Ἐμπεδοκλεῖ ἀναγκαῖον
λέγειν, ὥσπερ καὶ Λεύκιππος φησιν· εἶναι γὰρ ἅττα σε-
ρεᾶ, ἀδιαίρετα δέ, εἰ μὴ πάντῃ πόροι συνεχεῖς εἰσίν. τῷτο
δ' ἀδύνατον· ἔθεν γὰρ ἔσαι ἕτερον σφαιρῶν παρὰ τὰς πόρους,
ἀλλὰ πᾶν κενόν· ἀνάγκη ἄρα τὰ μὲν ἀπτόμενα εἶναι ἀδι-
αίρετα, τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν κενά, ἔς ἐκεῖνος λέγει πόρους.
ἔτως δὲ καὶ Λεύκιππος λέγει περὶ τῷ ποιεῖν καὶ πάσχειν.
οἱ μὲν ἔν τῷ τρόπῳ καθ' ἑς τὰ μὲν ποιεῖ τὰ δὲ πάσχει, σχε-
δὸν ἔτοι λέγονται· καὶ περὶ μὲν τῶν, καὶ πῶς λέγουσι,
δῆλον, καὶ πρὸς τὰς αὐτῶν θέσεις αἷς χρῶνται σχεδὸν ὁμο-
λογώμενως φαίνεται συμβαίνειν. τοῖς δ' ἄλλοις ἥττον, οἷον
Ἐμπεδοκλεῖ τίνα τρόπον ἔσαι γένεσις καὶ φθορά καὶ ἀλ-
λοίωσις, ἔ δῆλον. τοῖς μὲν γὰρ ἐστὶν ἀδιαίρετα τὰ πρῶτα
τῶν σωμάτων, σχήματι διαφέροντα μόνον, ἐξ ὧν πρῶτων
σύγκειται καὶ εἰς ἃ ἔσχατα διαλύεται· Ἐμπεδοκλεῖ δὲ
τὰ μὲν ἄλλα φανερόν ὅτι μέχρι τῶν στοιχείων ἔχει τὴν
γένεσιν καὶ τὴν φθοράν, αὐτῶν δὲ τῶν πῶς γίνεται καὶ
φθίρεται τὸ σωρευόμενον μέγεθος, ἔτε δῆλον ἔτε ἐνδέχεται
λέγειν αὐτῷ μὴ λέγοντι καὶ τοῦ πυρὸς εἶναι στοιχείον,
ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ
γέγραφε Πλάτων· τοσοῦτον γὰρ διαφέρει τῷ μὴ τὸν αὐτὸν
τρόπον Λευκίπῳ λέγειν, ὅτι ὁ μὲν σφαιρᾶ ὁ δ' ἐπίπεδα λέ-
γει τὰ ἀδιαίρετα, καὶ ὁ μὲν ἀπείροις ὠρίσθαι σχήμασι
τῶν ἀδιαίρετων σφαιρῶν ἕκασον, ὁ δὲ ὠρισμένοις, ἐπεὶ ἀδιαί-
ρετά γε ἀμφοτέροις λέγουσι καὶ ὠρισμένα σχήμασιν. ἐκ
δὲ τῶν αἰ γενέσεις καὶ αἰ διακρίσεις Λευκίπῳ μὲν δύο
τρόποι· ἂν εἶεν, διὰ τε τῷ κενῷ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς (ταύτῃ
γὰρ διαιρετόν ἕκασον), Πλάτωνι δὲ κατὰ τὴν ἀφῆν μόνον·
κενὸν γὰρ ἐκ εἶναι φησιν. καὶ περὶ μὲν τῶν ἀδιαίρετων ἐπι-
πέδῳ εἰρήκαμεν ἐν τοῖς πρότερον λόγοις· περὶ δὲ τῶν ἀδι-
αίρετων σφαιρῶν τὸ μὲν ἐπὶ πλέον θεωρῆσαι τὸ συμβαίνειν
ἀφείσθω τὸ νῦν, ὡς δὲ μικρὸν παρεμβᾶσιν εἰπεῖν, ἀναγ-

1. ἐν λόγῳ om E. || 6. δὲ μὴδὲν EL. || εἴ] ἢ εἴ L. || 8. ἐν om E. || 10. τοῦτ' ἂν εἰκέναι F, τοῦτο ἂν εἰκε L. || 12. ἐπὶ δ' ὁμοίως FHL. || φάναι om E. || 13. ὑπερβάντες EL. || 14. ὑπεριδόντες F. || 16. ἂν om L. || ἔν om E. || 17. ἐπὶ] ἐπὶ EFHL. || 18. τῶν λόγων μὲν E. || 19. εἶναι] ἐστὶ FH. || 20. ἐν om E. || 22. διὰ τὴν σ. F. || τὴν om F. || 23. ᾠήθη ἔχειν F. || 27. οὐκ E. || τό τε] ποιεῖν E. || 28. γὰρ om E. || 29. ἔν] ἐν E. || παμπληθὲς EF, πᾶν πληθὲς H. || τὸ om H. || 30. καὶ ἀόρατα — ὄγκων rc in litura E. καὶ ἀόρατα post ὄγκων L. || 33. τυγχάνει F. || 34. καὶ ante συντ. om L.

2. διὰ τῶν π. FH. || 4. εἰσδυομένων E, ὑποδυομένων F. || 5. ἕτερον EHL. || 6. φασιν F. || σφαιρᾶ καὶ ἀδ. E. || 7. πόροις L. || 8. ἔσαι om F. || ἕτερον om EL. || 15. οἷον — 17. μὲν γὰρ margo F. || 16. ἐμπεδοκλεῖ ἢ εἰ τίνα H. || γένεσις καὶ om EL. || 17. τὰ om E. || 19. διαλύονται E. || 22. οὔτε ἐνδ. οὐκ ἐνδ. L. || 30. αἰ ante διακρ. om F. || 31. εἶεν ἂν F. || 32. ἀδιαίρετον H. || πλάτων H. || 35. πλέον H. || θεωρεῖσθαι F. || 36. τὰ H. || εἰπεῖν] ἐπεῖ E.

καὶ ὁ ἀπαθὲς τε ἕκαστον λέγειν τῶν ἀδιαίρετων (ὃ γὰρ οἶον
 τε πάσχειν ἀλλ' ἢ διὰ τῆς κενῆς) καὶ μηθενὸς ποιητικὸν πά-
 θος· ὅτε γὰρ ψυχρὸν ὅτε σκληρὸν οἶόν τ' εἶναι. καίτοι τὸτό
 γε ἄτοπον, τὸ μόνον ἀποδέναι τῷ περιφερεῖ σχήματι τὸ
 θερμόν· ἀνάγκη γὰρ καὶ τὸναντίον τὸ ψυχρὸν ἄλλω τινὶ
 προσήκειν τῶν σχημάτων. ἄτοπον δὲ καὶ εἰ ταῦτα μὲν
 ὑπάρχει, λέγω δὲ θερμότης καὶ ψυχρότης, βαρύτης δὲ
 καὶ κωφότης καὶ σκληρότης καὶ μαλακότης μὴ ὑπάρξει·
 καίτοι βαρυτέρον γε κατὰ τὴν ὑπέροχην φησιν εἶναι Δημό-
 κριτος ἕκαστον τῶν ἀδιαίρετων, ὥς δὴ ὅλον ὅτι καὶ θερμότε-
 ρον. τοιαῦτα δ' ὄντα μὴ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων ἀδύνατον,
 οἷον ὑπὸ τῆς πολυῦς υπερβάλλοντος θερμῆς τὸ ἡρέμα θερμὸν.
 ἀλλὰ μὴν εἰ σκληρόν, καὶ μαλακόν. τὸ δὲ μαλακὸν ἤδη
 τῷ πάσχειν τι λέγεται· τὸ γὰρ ὑπεικτικὸν μαλακόν. ἀλλὰ
 μὴν ἄτοπον καὶ εἰ μὴθεν ὑπάρχει ἀλλ' ἢ μόνον σχῆμα·
 καὶ εἰ ὑπάρχει, ἔν δὲ μόνον, οἷον τὸ μὲν ψυχρὸν τὸ δὲ
 θερμόν· ὅδε γὰρ ἂν μία τις εἴη ἡ φύσις αὐτῶν. ὁμοίως δὲ
 ἀδύνατον καὶ εἰ πλείω τῷ ἐνὶ ἀδιαίρετον γὰρ ἔν ἐν τῷ
 αὐτῷ ἔξει τὰ πάθη, ὥς καὶ ἐὰν πάσχει εἴπερ ψύχεται,
 ταῦτ' οἱ καὶ ἄλλο τι ποιήσει ἢ πείσεται. τὸν αὐτὸν δὲ
 τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων παθημάτων· τὸτο γὰρ καὶ τοῖς
 σφεδᾶ καὶ τοῖς ἐπίπεδα λέγουσιν ἀδιαίρετα συμβαίνει τὸν
 αὐτὸν τρόπον· ὅτε γὰρ μανότερα ὅτε πυκνότερα οἶόν τε γί-
 νεσθαι κενὴ μὴ ὄντος ἐν τοῖς ἀδιαίρετοις. ἔτι δ' ἄτοπον καὶ
 τὸ μικρὰ μὲν ἀδιαίρετα εἶναι, μεγάλα δὲ μὴ· νῦν μὲν
 γὰρ εὐλόγως τὰ μεῖζω θραύεται μᾶλλον τῶν μικρῶν· τὰ
 μὲν γὰρ διαλύεται ῥαδίως, οἷον τὰ μεγάλα· προσκίπτει
 γὰρ πολλοῖς· τὸ δὲ ἀδιαίρετον ὅλως διὰ τί μᾶλλον ὑπάρ-
 χει τῶν μεγάλων τοῖς μικροῖς; ἔτι δὲ πότερον μία πάντων
 ἢ φύσις ἐκείνων τῶν σφεδῶν, ἢ διαφέρει θάτερα τῶν ἐτέρων,
 ὥσπερ ἂν εἰ τὰ μὲν εἴη πύρινα, τὰ δὲ γήινα τὸν ὄγκον; εἰ
 μὲν γὰρ μία φύσις ἐστὶν ἀπάντων, τί τὸ χωρίσαν; ἢ διὰ
 τί ὃ γίγνεται ἀφάμενα ἐν, ὥσπερ ὕδωρ ὕδατος ὅταν θίγῃ;
 ὅθεν γὰρ διαφέρει τὸ ὕψιον τῷ προτέρῳ. εἰ δ' ἕτερα, ποῖα
 ταῦτα; καὶ ὅλον ὥς ταῦτα θετέον ἀρχὰς καὶ αἰτίας τῶν

συμβαίνοντων μᾶλλον ἢ τὰ σχήματα. ἔτι δὲ διαφέροντα
 τὴν φύσιν, καὶ ποιῇ καὶ πάσχει θιγγάνοντα ἀλλήλων. ἔτι
 δὲ τί τὸ κινεῖν; εἰ μὲν γὰρ ἕτερον, παθητικόν· εἰ δ' αὐτὸ
 αὐτὸ ἕκαστον, ἢ διαιρετὸν ἔσαι, κατ' ἄλλο μὲν κινεῖν κατ'
 ἄλλο δὲ κινούμενον, ἢ κατὰ ταῦτ' ἀναντία ὑπάρξει, καὶ
 ἢ ὕλη· ὃ μόνον ἀριθμῷ ἔσαι μία ἀλλὰ καὶ δυνάμει. ὅσοι
 μὲν οὖν διὰ τῆς τῶν πόρων κινήσεως φασι τὰ πάθη συμ-
 βαίνειν, εἰ μὲν καὶ πεπληρωμένων τῶν πόρων, περιέρχον οἱ
 πόροι· εἰ γὰρ ταύτη τι πάσχει τὸ πᾶν, καὶ μὴ πόρους
 ἔχον ἀλλ' αὐτὸ συνεχὲς ὃν πάσχοι τὸν αὐτὸν τρόπον. ἔτι
 δὲ πῶς ἐνδέχεται περὶ τοῦ διορᾶν συμβαίνειν ὡς λέγου-
 σιν; οὔτε γὰρ κατὰ τὰς ἀφὰς ἐνδέχεται διεῖναι διὰ τῶν
 διαφανῶν, ὅτε διὰ τῶν πόρων, εἰ πλήρης ἕκαστος· τί γὰρ
 διοίσει τῷ μὴ ἔχειν πόρους; πᾶν γὰρ ὁμοίως ἔσαι πλήρες.
 ἀλλὰ μὴν εἰ καὶ κενὰ μὲν ταῦτα, ἀνάγκη δὲ σώματα ἐν
 αὐτοῖς ἔχειν, ταῦτ' οὐ συμβήσεται πάλιν. εἰ δὲ τηλικαῦτα τὸ
 μέγεθος ὥς μὴ δέχεσθαι σῶμα μηδὲν, γελοῖον τὸ μικρὸν
 μὲν οἶεσθαι κενὸν εἶναι, μέγα δὲ μὴ μὴδ' ὀπηλικονοῦν, ἢ
 τὸ κενὸν ἄλλο τι οἶεσθαι λέγειν πλὴν χώραν σώματος,
 ὥστε δὴ ὅλον ὅτι παντὶ σώματι τὸν ὄγκον ἴσον ἔσται κενόν.
 ὅλως δὲ τὸ πόρος ποιεῖν περιέρχον· εἰ μὲν γὰρ μηδὲν ποιεῖ
 κατὰ τὴν ἀφήν, οὐδὲ διὰ τῶν πόρων ποιήσει διόν· εἰ δὲ
 τῷ ἄπτεισθαι, καὶ μὴ πόρων ὄντων τὰ μὲν πείσεται τὰ δὲ
 ποιήσει τῶν πρὸς ἀλλήλα τῶν τὸν τρόπον πεφυκότων. ὅτι
 μὲν ἔν ὅπως λέγειν τοὺς πόρους ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν,
 ἢ ψεῦδος ἢ μάταιον, φανερόν ἐκ τῶν ἐξίν· διαίρετῶν δ'
 ὄντων πάντη τῶν σωμάτων πόρους ποιεῖν γελοῖον· ἢ γὰρ
 διαίρετά, δύναται χωρίζεσθαι.

Τίνα δὲ τρόπον ὑπάρχει τοῖς ὅσι γενᾶν καὶ ποιεῖν καὶ 9

πάσχειν, λέγωμεν λαβόντες ἀρχὴν τὴν πολλάκις εἰρημένην.
 εἰ γὰρ ἐστὶ τὸ μὲν δυνάμει τὸ δ' ἐντελεχείᾳ τοῖσιν, πέφυ-
 κεν ὃ τῇ μὲν τῇ δ' ὃ πάσχειν, ἀλλὰ πάντη καθ' ὅσον ἐστὶ
 τοῖσιν, ἥττον δὲ καὶ μᾶλλον ἢ τοιοῦτον μᾶλλον ἐστὶ καὶ
 ἥττον· καὶ ταύτη πόρους ἂν τις λέγοι μᾶλλον, καθάπερ
 ἐν τοῖς μεταλλευομένοις διατείνουσι τοῦ παθητικῆς φλέβες

3. σκληρὸν ὅτε ψυχρὸν *FH*. || οἶόν τ' || δεῖ *F*. || γε τὸτο *F*. || 7. ὑπάρχει *FHL*. || 8. σκληρότης καὶ κωφότης *F*. || ὑπάρξει *L*. ||
 12. θερμόν] ψυχρὸν *EHL*. || 13. ἥδη *om EL*. || 14. γὰρ] δ' *F*. || 15. ἢ *om E*. || 16. ψυχρὸν] σκληρὸν *EHL*. || 17. ἢ *om EL*. ||
 18. εἰ *om F*. || 19. ἥπερ ψύχεται *H*, ἢ περιψύχεται *F*. || 20. τοῖ] τι *EHL*. || τι *om EH*. || 22. ε.] ἕτερα *E*. || 23. γενέσθαι *F*. ||
 26. μεγάλα *E*. || μᾶλλον *om F*. || 27. ῥαδίως τῶν μικρῶν οἶον *F*. || προσκίπτει *F*. || 28. τὰ δὲ ἀδιαίρετα *L*. || 30. ἢ *om E*. || τῶν
 σφεδῶν ἐκείνων *L*. || 32. ἐξίν *om EL*. || 34. πρότερον *EL*. || 35. ταῦτας *E*. || τοιαῦτα *F*.

2. ποιεῖ καὶ πάσχει *EH*. || 3. δὲ τί *om pr E*. || παθητικὰ *EHL*. || 4. κατ' αὐτὸ *E*. || 8. καὶ *om L*. || 9. τι post πάσχει
FH, *om L*. || τὸ *om L*. || 11. περὶ — 12. ἐνδέχεται *margo F*. || 12. διεῖναι *E*. || 14. πόρους ἔχειν *FH*. || ἐστὶν *E*. || 15. καὶ *om*
E. || 18. μέγα ante κενὸν *F*. || 20. ἔσαι κενὸν ἴσον *H*. || 21. ποιεῖ — 22. πόρων *om pr E*. || 22. δὲ καὶ τῷ *E*. || 26. ἐστὶ ante φα-
 νερόν *F*. || 27. ὄντων post σωμάτων *F*. || 29. γενᾶν τοῖς ὅσι *F*. || 30. εἰρημένην πολλάκις *F*. || 31. πέφυκεν *om F*. || 34. λέγει *L*, *om*
E. || μᾶλλον ἢ καθάπερ *EF*.

συνχεῖς· συμφυῆς μὲν ἔν ἑκαστον καὶ ἐν ὃν ἀπαθές· ὁμοίως δὲ καὶ μὴ θιγγάνοντα μήτε αὐτῶν μήτ' ἄλλων, ἃ ποιεῖν πέφυκε καὶ πάσχειν. λέγω δ' οἷον οὐ μόνον ἀπτόμενον θερμαίνει τὸ πῦρ, ἀλλὰ καὶ ἀποθεῖν ἢ τὸν μὲν γὰρ ἀέρα τὸ πῦρ, ὃ δ' ἀπὸ τὸ σῶμα θερμαίνει, πεφυκὸς ποιεῖν καὶ 5 πάσχειν. τὸ δὲ τῇ μὲν οἶσθαι πάσχειν τῇ δὲ μή, διορίσαντας ἐν ἀρχῇ τῆτο λεκτέον· εἰ μὲν γὰρ μὴ πάντῃ διαιρετὸν τὸ μέγεθος, ἀλλ' ἔστι σῶμα ἀδιαίρετον ἢ πλάτος, ἢ καὶ εἴη πάντῃ παθητικόν, ἀλλ' ἔδὲ συνεχὲς ἔδεν· εἰ δὲ τῆτο ψεῦδος καὶ πᾶν σῶμα διαίρετόν, ἔδεν διαφέρει διη- 10 ρῆσθαι μὲν ἀπτεσθαι δέ, ἢ διαίρετόν εἶναι· εἰ γὰρ διακρίνεσθαι δύναται κατὰ τὰς ἀφάς, ὥσπερ φασὶ τινες, καὶ μήπω ἢ διηρημένον, ἔσαι διηρημένον· δυνατόν γὰρ διαιε- θῆναι· γίνεται γὰρ ἔθεν ἀδύνατον. ὅλως δὲ τὸ τῆτον γίνε- σθαι τὸν τρόπον σχιζομένων τῶν σωμάτων ἀτοπον· ἀναιρεῖ 15 γὰρ οὗτος ὁ λόγος ἀλλοίωσιν, ὠρῶμεν δὲ τὸ αὐτὸ σῶμα συνεχὲς ἐν ὅτῃ μὲν ὑγρὸν ὅτῃ δὲ πεπηγός, ἢ διαίρεται καὶ συνθέσει τῆτο παθόν, ἔδὲ τροπῇ καὶ διαθηγῇ, καθάπερ λέ- γει Δημόκριτος· οὔτε γὰρ μετατεθὲν οὔτε μεταβαλὼν τὴν φύσιν πεπηγός ἐξ ὑγροῦ γέγονεν· οὐδὲ νῦν· ὑπάρχει τὰ 20 σκληρὰ καὶ πεπηγότα ἀδιαίρετα τὰς ὅγκους· ἀλλ' ὁμοίως ἅπαν ὑγρόν, ὅτῃ δὲ σκληρόν καὶ πεπηγός ἐστιν. ἔτι δ' ἔδ' αὐξήσιν οἷον τ' εἶναι καὶ φθίσιν· ἢ γὰρ ὅτιν ἔσαι γεγονός μεῖζον, εἴπερ ἔσται πρόσθεσις, καὶ μὴ πᾶν μεταβεβλη- κός, ἢ μιχθέντος τινός ἢ καθ' αὐτὸ μεταβαλόντος. ὅτι 25 μὲν οὖν ἐστὶ τὸ γενᾶν καὶ τὸ ποιεῖν καὶ τὸ γίνεσθαι τε καὶ πάσχειν ὑπ' ἀλλήλων, καὶ τίνα τρόπον ἐνδέχεται, καὶ τίνα φασὶ μὲν τινες ἔκ ἐνδέχεται δέ, διωρίσθω τῆτον τὸν τρόπον.

10 Λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι περὶ μίξεως κατὰ τὸν αὐτὸν τρό- 30 πον τῆς μεθόδου· τοῦτο γὰρ ἦν τρίτον τῶν προτεθέντων ἐξ ἀρχῆς. σκεπτέον δὲ τί τ' ἐστὶν ἢ μίξις καὶ τί τὸ μικτόν, καὶ τίςιν ὑπάρχει τῶν ὄντων καὶ πῶς, ἔτι δὲ πότερον ἐστὶ μίξις ἢ τῆτο ψεῦδος· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ μιχθῆναι τι ἑτε- 35 ρον ἑτέρῳ, καθάπερ λέγουσιν τινες· ὄντων μὲν γὰρ ἔτι τῶν 35

μιχθέντων καὶ μὴ ἡλλοιωμένων ἔδεν μᾶλλον νῦν μεμῖχθαι· φατὶν ἢ πρότερον, ἀλλ' ὁμοίως ἔχειν, θατέρου δὲ φθαρέν- 40 τος ἢ μεμῖχθαι, ἀλλὰ τὸ μὲν εἶναι τὸ δ' οὐκ εἶναι, τὴν δὲ μίξιν ὁμοίως ἐχόντων εἶναι· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ εἰ ἀμφοτέρων συνελθόντων ἐφθαρταὶ τῶν μιγνυμένων ἐκά- 45 τερον· ἢ γὰρ εἶναι μεμιγμένα τὰ γε ὅλως ἔκ ὄντα. ἔτος μὲν ἔν ὁ λόγος εἰσὶν ζητεῖν διορίσαι τί διαφέρει μίξις γε- νέσεως καὶ φθορᾶς, καὶ τί τὸ μικτόν τῷ γεννητῷ καὶ φθα- ρτῷ· δῆλον γὰρ ὡς δεῖ διαφέρειν, εἴπερ ἔστιν. ὥστε τούτων 50 ὄντων φανερῶν τὰ διαφορηθέντα λίσιντ' ἄν. ἀλλὰ μὴν ἔδὲ τὴν ὕλην τῷ πυρὶ μεμῖχθαι φαμεν οὐδὲ μίγνυσθαι καιο- μένην, ἔτ' αὐτὴν αὐτῆς τοῖς μερίοις οὔτε τῷ πυρὶ, ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ γίνεσθαι, τὴν δὲ φθεῖρεσθαι. τὸν αὐτὸν δὲ τρό- 55 πον ἔτε τῷ σώματι τὴν τροφήν ἔτε τὸ σχῆμα τῷ κηρῷ μιγνύμενον σχηματίζειν τὸν ὄγκον· οὐδὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ λευκόν ἔδ' ὅλως τὰ πάθη καὶ τὰς ἔξεις οἷον τε μίγνυσθαι τοῖς πράγμασιν· σωζόμενα γὰρ ὁράται. ἀλλὰ μὴν ἔδὲ τὸ 60 λευκόν γε καὶ τὴν ἐπιστήμην ἐνδέχεται μιχθῆναι, ἔδ' ἄλλο τῶν μὴ χωριστῶν ἔδεν. ἀλλὰ τῆτο λέγουσιν οὐ καλῶς οἱ πάντα ποτὲ ὁμοῦ καὶ φάσκοντες εἶναι καὶ μεμῖχθαι· οὐ γὰρ ἅπαν ἅπαντι μικτόν, ἀλλ' ὑπάρχειν δεῖ χωριστόν. ἐκάτερον τῶν μιχθέντων· τῶν δὲ παθῶν ἔθεν χωριστόν. ἐπεὶ 65 δ' ἐστὶ τὰ μὲν δυνάμει τὰ δ' ἐνεργείᾳ τῶν ὄντων, ἐνδέχε- ται τὰ μιχθέντα εἶναι· πῶς καὶ μὴ εἶναι, ἐνεργείᾳ μὲν ἑτέρῳ ὄντος τῷ γεγονότος ἐξ αὐτῶν, δυνάμει δ' ἔτι ἐκατέ- 70 ρου ἅπερ ἦσαν πρὶν μιχθῆναι, καὶ ἔκ ἀπολωλότα· τοῦτο γὰρ ὁ λόγος διηπόρει πρότερον· φαίνεται δὲ τὰ μιγνύμενα πρότερον τε ἔκ κεχωρισμένων συνιόντα καὶ δυνάμενα χω- 75 ρίζεσθαι πάλιν. ἔτε διαμένουσιν ἔν ἐνεργείᾳ ὥσπερ τὸ σῶμα καὶ τὸ λευκόν, ἔτε φθείρονται, ἔτε θατέρου ἔτ' ἄμφω· σώ- 80 ζεται γὰρ ἢ δυνάμει αὐτῶν. διὸ ταῦτα μὲν ἀφείσθω· τὸ δὲ συνεχὲς τούτοις ἀπόρημα διαίρετόν, πότερον ἢ μίξις πρὸς τὴν αἰσθησιν τί ἐστίν· ὅταν γὰρ ἔτως εἰς μικρὰ διαι- 85 ρεθῇ τὰ μιγνύμενα, καὶ τεθῇ παρ' ἀλλήλα τῆτον τὸν τρό- 90 πον ὥςτε μὴ δῆλον ἑκαστὸν εἶναι τῇ αἰσθήσει, τότε μέμι-

4. θερμαίνειν E. || ἀπαθεῖν E. || 5. ἀπὸ καὶ τὸ E. || πεφ. καὶ π. FH. || 7. παντὶ E. || 8. σῶμα μὲν ἀδ. H. || 9. ἔδεν ἔδὲ συνε- 40 χεῖς F. || 13. ἔσαι διηρημένον om F et corr H. || γὰρ om F. || 14. τὸ om E. || 15. τρόπον μόνον σχιζ. EH. || 16. λόγος] τρόπος F. || 18. καὶ διαθηγῇ L, om E. || φησὶ F. || 19. γὰρ μεταταχθέν ἔτε μετατεθὲν τῇ φύσει πεπηγός H. || ἔτε μεταβαλὼν om E, post τὴν φύσιν ponit F. || 20. ἔτ' ἐνυπάρχει F, ἔδ' ἐνυπάρχει H. || τὰ om EL. || 24. ἐστὶ EL. || 25. μεταβάλλοντος FH. || 27. καὶ τίνα 50 τρ. ἐνδ. om pr E. || 30. θεωρητέον FHL. || 34. ἑτερον ἑτέρῳ μιχθῆναι τι F.

1. καὶ τῶν μὴ H. || μεμ. φασὶ νῦν FHL. || 4. καὶ FH. || 6. γὰρ om L. || 7. διορίσαι om FL. || τῇ L. || 10. ἔτε E. || 11. τῷ πυρὶ τὴν ὕλην L. || 12. αὐτοῖς F. || 14. οὐδὲ EL. || οὐδὲ EFHL. || τῷ F. || 16. μεμῖχθαι FH. || 20. καὶ ante φάσκ. 60 om FH. || 21. ἅπαν om E. || ἅπαντι om F. || δεῖ τι γ. F. || 24. μὲν] μὲν μὴ εἶναι H. || 25. ἔτος ἑτέρῳ F. || ἔτι εἶναι ἐκάτερον H. || 26. πρὶν μιχθῆναι margo F. || 28. πρότερον τε margo F. || 30. φθείρεται EL. || θατέρου] ἐκάτερον E, καθ' ἐκάτερον HL. || 32. συνεχὲς δὲ τούτου E. || 33. τί om FH. || 34. ὅταν γὰρ ἔτως εἰς μικρὰ διαι- 85 ρεθῇ τὰ μιγνύμενα, καὶ τεθῇ παρ' ἀλλήλα τῆτον τὸν τρό- 90 πον ὥςτε μὴ δῆλον ἑκαστὸν εἶναι τῇ αἰσθήσει, τότε μέμι-

κται ἢ ἔ, ἀλλ' ἐστὶν ὥστε ὅτιν παρ' ὅτιν εἶναι μόνον τῶν
 μιχθέντων· λέγεται μὲν ἔν ἐκείνως, οἷον κριθὰς μεμιχθῆναι
 πυροῖς, ὅταν ἡτισὼν παρ' ὄντιν τετῆ. εἰ δ' ἐστὶ πᾶν σῶμα
 διαιρετόν, εἴπερ καὶ ἐστὶ σῶμα σώματι μικτόν ὁμοιομερές,
 ὅτιν ἂν δεῖ μέρος γίνεσθαι παρ' ὅτιν. ἐπεὶ δ' ἐκ ἐστὶν εἰς 5
 τὰλάχιστα διαιρεθῆναι, οὔτε σύνθεσις ταῦτό καὶ μίξις.
 ἀλλ' ἕτερον, δῆλον ὡς ἔτε κατὰ μικρὰ σωζόμενα δεῖ τὰ
 μίγνύμενα φάναι μεμιχθῆναι· σύνθεσις γὰρ ἔσαι καὶ ἐκρά-
 σις ἐδὲ μίξις, ἐδ' ἔχει τὸν αὐτὸν λόγον τῷ ὅλῳ τὸ μόν-
 ριον. φαινὲν δ', εἴπερ δεῖ μεμιχθῆναι τι, τὸ μιχθὲν ὁμοιο- 10
 μερές εἶναι, καὶ ὥσπερ τοῦ ὕδατος τὸ μέρος ὕδωρ, οὕτω
 καὶ τῷ κραθέντος. ἂν δ' ἢ κατὰ μικρὰ σύνθεσις ἢ μίξις,
 ἔθεν συμβήσεται· τέτων, ἀλλὰ μόνον μεμιγμένα πρὸς τὴν
 αἴσθησιν· καὶ τὸ αὐτὸ τῷ μὲν μεμιγμένον, ἐὰν μὴ βλέ-
 πῃ ὀξύ, τῷ Λυγκῇ δ' οὐθὲν μεμιγμένον, οὔτε τῇ διαιρέ- 15
 σει, ἔτε ὅτιν παρ' ὅτιν μέρος· ἀδύνατον γὰρ ἔτω διαιρε-
 θῆναι. ἢ ἔν ἐκ ἐστὶ μίξις, ἢ λεκτέον τοῦτο πῶς ἐνδέχεται
 γίνεσθαι πάλιν. ἔστι δὴ, ὡς ἔφαμεν, τῶν ζῶντων τὰ μὲν
 ποιητικά, τὰ δ' ὑπὸ τέτων παθητικά. τὰ μὲν ἔν ἀντιστρέφει,
 ὅσων ἢ αὐτὴ ὕλη ἐστὶ καὶ ποιητικά ἀλλήλων καὶ παθητικά 20
 ὑπ' ἀλλήλων· τὰ δὲ ποιεῖ ἀπαθῆ ὄντα, ὅσων μὴ ἢ αὐτὴ
 ὕλη. τέτων μὲν ἔν ἐκ ἐστὶ μίξις· διὸ ἐδ' ἢ ἰατρικὴ ποιεῖ ὑγι-
 εῖαν ἐδ' ἢ ὑγίεια μίγνυμένη τοῖς σώμασιν. τῶν δὲ ποιητικῶν
 καὶ παθητικῶν ὅσα εὐδιαίρετα, πολλὰ μὲν ὀλίγοις καὶ με-
 γάλα μικροῖς συντιθέμενα ἐποιεῖ μίξιν, ἀλλ' αὐξήσιν τῷ 25
 κράτῳ· μεταβάλλει γὰρ θάτερον εἰς τὸ κρατοῦν, οἷον
 ζαλαγμὸς οἶν μυρίοις χοεῦσιν ὕδατος ἐμίγνυται· λύεται
 γὰρ τὸ εἶδος καὶ μεταβάλλει εἰς τὸ πᾶν ὕδωρ. ὅταν δὲ
 ταῖς δυνάμεσιν ἰσάξῃ πῶς, τότε μεταβάλλει μὲν ἐκότερον
 εἰς τὸ κρατῆν ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως, ἐ γίνεται δὲ θάτερον, 30
 ἀλλὰ μεταξὺ καὶ κοινόν. φανερόν ἔν ὅτι ταῦτ' ἐστὶ μικτὰ
 ὅσα ἐναντίωσιν ἔχει τῶν ποιόντων· ταῦτα γὰρ δὴ ὑπ' ἀλ-
 λήλων ἐστὶ παθητικά. καὶ μικρὰ δὲ μικροῖς παρατιθέμενα
 μίγνυται μᾶλλον· ῥᾶον γὰρ καὶ βάττον ἀλλήλα μεθίστησιν.
 τὸ δὲ πολὺ καὶ ὑπὸ πολλῶν χρονίως τέτο δρᾷ. διὸ τὰ εὐό- 35

ρισα τῶν διαιρετῶν καὶ παθητικῶν μικτὰ (διαίρεται γὰρ
 εἰς μικρὰ ταῦτα ῥαδίως· τέτο γὰρ ἦν τὸ εὐρίσω εἶναι),
 οἷον τὰ ὑγρά μικτὰ μάλιστα τῶν σωμάτων· εὐρίσων γὰρ
 μάλιστα τὸ ὑγρὸν τῶν διαιρετῶν, ἐὰν μὴ γλίσχρον ἢ·
 ταῦτα γὰρ δὴ πλείω καὶ μείζω μόνον ποιεῖ τὸν ὄγκον.
 ὅταν δ' ἢ θάτερον μόνον παθητικὸν ἢ σφόδρα, τὸ δὲ πᾶμ-
 παν ἡρέμα, ἢ ἔθεν πλείον τὸ μιχθὲν ἐξ ἀμφοῖν ἢ μικρόν,
 ὅπερ συμβαίνει περὶ τὸν καττίτερον καὶ τὸν χαλκόν. ἔνια
 γὰρ ψελλίζεται πρὸς ἀλλήλα τῶν ὄντων καὶ ἐπαμφοτερί-
 ζει· φαίνεται γὰρ πῶς καὶ μικτὰ ἡρέμα, καὶ ὡς θάτερον
 μὲν δεκτικὸν θάτερον δ' εἶδος. ὅπερ ἐπὶ τέτων συμβαίνει·
 ὁ γὰρ καττίτερος ὡς πάθος τι ἂν ἄνευ ὕλης τῷ χαλκοῦ
 σχεδὸν ἀφανίζεται, καὶ μιχθεὶς ἅπεισι χρωματίσας μόνον·
 ταῦτό δὲ τέτο συμβαίνει καὶ ἐφ' ἐτέρων. φανερόν τοῖνυν ἐκ
 τῶν εἰρημένων καὶ ὅτι ἐστὶ μίξις καὶ τί ἐστὶ καὶ διὰ τί, καὶ
 ποῖα μικτὰ τῶν ὄντων, ἐπεὶπερ ἐστὶν ἔνια τοιαῦτα οἷα πα-
 θητικά τε ὑπ' ἀλλήλων καὶ εὐόρισα καὶ εὐδιαίρετα· ταῦτα
 γὰρ ἔτ' ἐφθάρθαι ἀνάγκη μεμιγμένα ἔτ' ἐτι ταῦτα ἀπλῶς
 εἶναι, ἔτε σύνθεσιν εἶναι τὴν μίξιν αὐτῶν, ἔτε πρὸς τὴν αἴ-
 σθησιν· ἀλλ' ἐστὶ μικτόν μὲν ὃ ἂν εὐρίσων ὃν παθητικὸν ἢ
 καὶ ποιητικὸν καὶ τοιούτω μικτόν (πρὸς ὁμῶνυμον γὰρ τὸ
 μικτόν), ἢ δὲ μίξις τῶν μικτῶν ἀλλοιωθέντων ἐνωσις.

B.

Περὶ μὲν ἔν μίξεως καὶ ἀφῆς καὶ τῷ ποιεῖν καὶ πά-
 σχειν εἴρηται πῶς ὑπάρχει τοῖς μεταβάλλουσι κατὰ φύ-
 σιν, ἐτι δὲ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς ἀπλῆς, τίνος καὶ
 πῶς ἐστὶ καὶ διὰ τίν' αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἀλλοιω-
 σεως εἴρηται, τί τὸ ἀλλοιοῦσθαι καὶ τίν' ἔχει διαφορὰν αὐ-
 τῶν. λοιπὸν δὲ θεωρῆσαι περὶ τὰ καλούμενα ζοιχεῖα τῶν
 σωμάτων. γένεσις μὲν γὰρ καὶ φθορὰ πάσαις ταῖς φύσει
 συνεσώσαις ἰσάις ἐκ ἄνευ τῶν αἰσθητῶν σωμάτων· τούτων
 δὲ τὴν ὑποκειμένην ὕλην οἱ μὲν φασιν εἶναι μίαν, οἷον ἀέρα
 τιθέντες ἢ πῦρ ἢ τι μεταξὺ τέτων, σῶμά τε ὃν καὶ χωρι-

1. ὡς] ἔτε *H.* || 3. ὅτε *H.* || ὄντινα *FH*, ἡντινα *L.* || 4. καὶ *om EFL.* || 5. γενέσθαι *F.* || 6. τὰ ἐλάχιστα *EFH.* || 8. ἐδὲ
 κρ. *H.* || 10. δ'] δὲ δαῖν *FH.* || δεῖ μεμιχθῆναι] μέμικται *FH*, μεμιχθῆναι *E.* || τι *om EH.* || 12. ἢ] ἢ *F.* || 13. ἐδὲν ἂν συμβήσεται *H.* ||
 14. βλέπει τι ὀξύ *EFL.* || 15. λυγκῇ *H*, γλυκῇ *E.* || 16. ἔτε] ὡσθ' vel ὡς *EFHL.* || 17. ἔσαι *F.* || 18. πάλιν γίνεσθαι *F.* ||
 φάμεν *E.* || 22. ἔν *om E.* || 23. μίγνύμενα *L.* || 24. ὅσα ἐστὶν εὐδ. *F.* || 26. οἷον] διὸ *FH.* || 27. χοεῦσιν *E.* || 28. μεταβάλλεται
EL. || πᾶν τὸ *H.* || 31. καὶ *om F.* || ἐστὶ ταῦτα *FH.* || 32. τῶν *om F.* || δὴ *om FH et corr H.* || ἐστὶν ὑπ' ἀλλήλων *FH.* ||
 34. μεθίστασι *EL.*

2. ταῦτα *om EL.* || εὐρίσως *E.* || 4. ἢ καὶ ταῦτα *margo F.* || 5. μόνον *om H*, post ποιεῖ *ponit F.* || τὸν ὄγκον ποιεῖ *F.* ||
 6. ἢ *om F.* || ἢ] ἢ *F.* || πᾶμπαν ἢ ἡρέμα *EHL.* || 7. ἢ *om E.* || ἐξ] εἶναι *E.* || 8. παρὰ *H.* || 11. ὅπερ καὶ ἐπὶ *FH.* || 12. ὦν]
 ὦν *E.* || ἄνευ τῆς ὕλης *H.* || 13. καὶ *om E.* || ἅπεισι] ἅπας *EL.* || 16. οἷα τὰ π. *H.* || 20. ὃ ἀν] ὅταν *L*, ἔταν μὲν *E.* || 22. ἐνω-
 σις. περὶ μὲν ἔν μίξεως καὶ ἀφῆς καὶ περὶ τῶν ποιεῖν καὶ πάσχειν εἴρηται *H.* || 26. καὶ περὶ τοῦ *F.* || 28. τῆς τίνος καὶ ἀπλῶς ἐστὶ *F*, τῆς
 ἀπλῆς καὶ τίνος ἐστὶ *HL.* || 30. αὐτῶν *om F.* || 35. τιθέντες *om L.* || τι τῶν μεταξὺ *II.*

σόν, οἱ δὲ πλείω τὸν ἀριθμὸν ἑνός, οἱ μὲν πῦρ καὶ γῆν, οἱ δὲ ταῦτά τε καὶ ἀέρα τρίτον, οἱ δὲ καὶ ὕδωρ τέτων τέταρτον, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς· ἐξ ὧν συγκρινόμενων καὶ διακρινόμενων ἢ ἀλλοιζόμενων συμβαίνει τὴν γένεσιν καὶ τὴν φθορὰν τοῖς πράγμασιν. ὅτι μὲν ἔν τὰ πρῶτα ἀρχὰς καὶ σοι-
 5 χεῖα καλῶς ἔχει λέγειν, ἔσω συνομολογούμενον, ἐξ ὧν μεταβαλλόντων ἢ κατὰ σύγκρισιν καὶ διάκρισιν ἢ κατ' ἄλλην μεταβολὴν συμβαίνει γένεσιν εἶναι καὶ φθοράν. ἀλλ' οἱ μὲν ποῖντες μίαν ὕλην παρὰ τὰ εἰρημένα, ταύτην δὲ σωματικὴν καὶ χωριστήν, ἀμαρτάνουσιν· ἀδύνατον γὰρ ἄνευ ἐναν-
 10 τιώσεως εἶναι τὸ σῶμα, τῷτο αἰσθητὸν ὄν· ἢ γὰρ κῆφον ἢ βαρὺ ἢ ψυχρὸν ἢ θερμὸν ἀνάγκη εἶναι τὸ ἄπειρον τῷτο, ὃ λέγουσί τινες εἶναι τὴν ἀρχήν. ὡς δ' ἐν τῷ Τιμαίῳ γέγραπται, ὁδὲνα ἔχει διορισμὸν· ἔ γὰρ εἴρηκε σαφῶς τὸ παν-
 δεχές, εἰ χωρίζεται τῶν σοιχείων. ὁδὲ χρῆται ὁδὲν, φή-
 15 σας εἶναι ὑποκείμενόν τι τοῖς καλεμένοις σοιχείοις πρότερον, οἷον χρυσὸν τοῖς ἔργοις τοῖς χρυσοῖς. καίτοι καὶ τῷτο ἔ καλῶς λέγεται τῷτον τὸν τρόπον λεγόμενον, ἀλλ' ὧν μὲν ἀλλοιώσις, ἔστιν οὕτως, ὧν δὲ γένεσις καὶ φθορά, ἀδύνατον ἐκεῖνο προσαγορεύεσθαι ἐξ ἧς γέγονεν. καίτοι γέ φησι μα-
 20 κρῶ ἀληθέςατον εἶναι χρυσὸν λέγειν ἑκαστον εἶναι. ἀλλὰ τῶν στοιχείων ὄντων στερεῶν μέχρι ἐπιπέδων ποιεῖται τὴν ἀνάλυσιν· ἀδύνατον δὲ τὴν τιθήνην καὶ τὴν ὕλην τὴν πρώ-
 τὴν τὰ ἐπίπεδα εἶναι. ἡμεῖς δὲ φαρμὲν μὲν εἶναι τινα ὕλην τῶν σωματῶν τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ ταύτην ἔ χωριστήν ἀλλ'
 25 αἰ μετ' ἐναντιώσεως, ἐξ ἧς γίνεται τὰ καλέμενα σοιχεῖα. διώριζαι δὲ περὶ αὐτῶν ἐν ἑτέροις ἀκριβέστερον. ἔ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸν τρόπον. τῷτόν ἐστιν ἐκ τῆς ὕλης τὰ σώματα τὰ πρῶτα, διορίσεν καὶ περὶ τέτων, ἀρχὴν μὲν καὶ πρώ-
 τὴν οἰομένοις εἶναι τὴν ὕλην τὴν ἀχωρίστον μὲν, ὑποκειμέ-
 30 νην δὲ τοῖς ἐναντίοις· οὔτε γὰρ τὸ θερμὸν ὕλη τῷ ψυχρῷ οὔτε τῷτο τῷ θερμῷ, ἀλλὰ τὸ ὑποκείμενον ἀμφοῖν. ὥστε πρῶτον μὲν τὸ δυνάμει σῶμα αἰσθητὸν ἀρχή, δεύτερον δ' αἱ ἐναντιώσεις, λέγω δ' οἷον θερμότης καὶ ψυχρότης, τρίτον δ' ἤδη πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα· ταῦτα μὲν γὰρ
 35

μεταβάλλει εἰς ἄλλα, καὶ οὐχ ὡς Ἐμπεδοκλῆς καὶ ἑτεροὶ λέγουσιν (ὁδὲ γὰρ ἂν ἦν ἀλλοίωσις), αἱ δ' ἐναντιώσεις ἔ μεταβάλλουσιν. ἀλλ' οὐδὲν ἦττον καὶ ὡς σώματος ποίας καὶ πόσας λεκτέον ἀρχάς· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ὑπο-
 5 θέμενοι χρωῖνται, καὶ οὐδὲν λέγουσι διὰ τί αὐταὶ ἢ τοιαῦτα.

Ἐπεὶ ἔν ζητῶμεν αἰσθητὲ σώματος ἀρχάς, τοῦτο δ' 2
 ἐστὶν ἀπτῆ, ἀπτὸν δ' οὗ ἢ αἰσθησις ἀφή, φανερόν ὅτι οὐ
 πᾶσαι αἱ ἐναντιώσεις σώματος εἶδη καὶ ἀρχὰς ποιοῦσιν,
 10 ἀλλὰ μόνον αἱ κατὰ τὴν ἀφήν· κατ' ἐναντιώσιν τε γὰρ διαφέρουσι, καὶ κατὰ ἀπτὴν ἐναντίωσιν. διὸ ἔτε λευκότης καὶ μελανία οὔτε γλυκύτης καὶ πικρότης, ὁμοίως δ' οὐδὲ τῶν ἄλλων τῶν αἰσθητῶν ἐναντιώσεων ὁδὲν ποιεῖ σοιχείον. καίτοι πρότερον ὅψις ἀφῆς, ὥς τε καὶ τὸ ὑποκείμενον πρό-
 15 τερον. ἀλλ' ἐκ ἐξὶ σώματος ἀπτῆ πάθος ἢ ἀπτὸν, ἀλλὰ καδ' ἑτερον, καὶ εἰ ἔτυχε τῇ φύσει πρότερον. αὐτῶν δὲ πρῶτον τῶν ἀπτῶν διαιετέον ποῖαι πρῶται διαφοραὶ καὶ ἐναντιώσεις. εἰσὶ δ' ἐναντιώσεις κατὰ τὴν ἀφήν αἶδε, θερ-
 μὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν, βαρὺ κῆφον, σκληρὸν μαλακόν,
 20 γλίσχρον κραιῦρον, τραχὺ λεῖον, παχὺ λεπτόν. τούτων δὲ βαρὺ μὲν καὶ κῆφον ἔ ποιητικά ὁδὲ παθητικά· ἔ γὰρ τῷ ποιεῖν τι ἑτερον ἢ πάσχειν ὑφ' ἑτέρης λέγονται. δεῖ δὲ ποιη-
 25 τικά εἶναι ἀλλήλων καὶ παθητικά τὰ σοιχεῖα· μίγνυται γὰρ καὶ μεταβάλλει εἰς ἄλλα. θερμὸν δὲ καὶ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ξηρὸν τὰ μὲν τῷ ποιητικά εἶναι τὰ δὲ τῷ παθητικά λέγεται· θερμὸν γὰρ ἐστὶ τὸ συγκρίνον τὰ ὁμο-
 γενῇ (τὸ γὰρ διακρίνειν, ὅπερ φασὶ ποιεῖν τὸ πῦρ, συγ-
 κρίνειν ἐστὶ τὰ ὁμόφυλα· συμβαίνει γὰρ ἔξαιρεῖν τὰ ἀλ-
 30 οτρία), ψυχρὸν δὲ τὸ συναγον καὶ συγκρίνον ὁμοίως τὰ τε συγγενῇ καὶ τὰ μὴ ὁμόφυλα, ὑγρὸν δὲ τὸ ἀόριστον οἰκείῳ ὄρω εὐόρισον ἔν, ξηρὸν δὲ τὸ εὐόριστον μὲν οἰκείῳ ὄρω, δυσόρισον δὲ. τὸ δὲ λεπτόν καὶ παχὺ καὶ γλίσχρον καὶ κραιῦρον καὶ σκληρὸν καὶ μαλακόν καὶ αἱ ἄλλαι δια-
 35 φοραὶ ἐκ τέτων· ἐπεὶ γὰρ τὸ ἀναπληστικόν ἐστὶ τοῦ ὑγροῦ διὰ τὸ μὴ ὀρίσθαι μὲν εὐόρισον δ' εἶναι καὶ ἀκολεθεῖν τῷ

3. καὶ] ἢ *H.* || 4. ἢ] καὶ corr *E.* || 6. μεταβαλλόντων *L.* || 7. καὶ] ἢ *E.* || ἄλλην τινὰ μ. *F.* || 10. καὶ om *F.* || 11. αἰσθη-
 τῆς *H.* || ὅν om *EH.* || 12. τοῦτό θ' δ *L.* || 15. οὐδὲν] αὐθεν *EFH.* || 16. τι om *F.* || 17. καὶ om *HL.* || 18. ἀλλ' ὧν] ἀλλήλων
 pr. *E.* || 20. ἐκεῖνα *L.* κείνο *E.* || προσκεῖνο (vel α) ἀγορεύεσθαι *E.* || 24. μὲν om *FHL.* || εἶναι om *H.* || 28. ἐπεὶ *E.* || 29. καὶ
 πρῶτον *H.* || 30. οἰομένος *E.* || 31. τὸ om *H.* || 32. οὐδὲ *E.* οὔτε δὲ *H.* || 34. καὶ om *E.* || 35. δὲ ὡς ἤδη *H.*

2. οὐ *E.* ἀδ *F.* || 3. καὶ ὡς incerta *E.* || 5. οὐδὲ *F.* || τ[ί] τί ἢ *L.* || 8. ἢ om *F.* || 10. μόναι *H.* || 11. κατὰ τὴν ἀπτὴν
F. || 13. τῶν ante αἰσθ. om *FH.* || 14. προτέρα *L.* || 16. δὴ *EH.* || 17. πρῶτον om *H.* || τῶν om *E.* || ποῖαι δὴ πρῶται *H.* ||
 18. εἰσὶ δ' ἐναντιώσεις margo *F.* || 19. ὑγρὸν ξηρὸν *F.* || 22. ἑτερον] πρότερον *E.* || ἢ] οὐδὲ τῷ *F.* || λέγεται *FL.* || 23. ἀλλήλων καὶ
 παθητικά εἶναι *F.* καὶ παθητικά εἶναι ἀλλήλων *EH.* || μίγνυται γὰρ] γίγνεται γὰρ καὶ μίγνυται *FH.* || 25. ξηρὸν καὶ ὑγρὸν *FH.* || τῷ
 post μὲν om *E.* || 29. ὁμοίως καὶ συγκρίνον *L.* || 31. δ[ὲ] δὲ ἀλλοτρίως *H.* || ἀόριστον *E.* || 32. παχύτερον *E.* || 33. καὶ τὸ σκληρὸν
L. || ἄλλαι αἱ *E.*

ἀπτομένῳ, τὸ δὲ λεπτὸν ἀναπληστικόν (λεπτομερές γάρ, καὶ τὸ μικρομερές ἀναπληστικόν· ὅλον γὰρ ὅλου ἀπτεται· τὸ δὲ λεπτὸν μάλιστα τοιοῦτον), φανερόν ὅτι τὸ μὲν λεπτὸν ἔσαι τῷ ὑγρῷ, τὸ δὲ παχὺ τῷ ξηρῷ. πάλιν δὲ τὸ μὲν γλίσχρον τῷ ὑγρῷ (τὸ γὰρ γλίσχρον ὑγρὸν πεπονηθὸς τί ἐστίν, ὡς οἶον τὸ ἐλαιον), τὸ δὲ κραῦρον τῷ ξηρῷ· κραῦρον γὰρ τὸ τελείως ξηρόν, ὥς καὶ πεπηγέναι δι' ἐλλείψιν ὑγρότητος. ἔτι τὸ μὲν μαλακόν τοῦ ὑγροῦ (μαλακόν γάρ, τὸ ὑπείκον εἰς ἑαυτὸ καὶ μὴ μεθιστάμενον, ὅπερ ποιεῖ τὸ ὑγρὸν· διὸ καὶ οὐκ ἔστι τὸ ὑγρὸν μαλακόν, ἀλλὰ τὸ μαλακὸν τῷ ὑγρῷ), τὸ δὲ σκληρὸν τῷ ξηρῷ· σκληρὸν γὰρ ἐστὶ τὸ πεπηγὸς, τὸ δὲ πεπηγὸς ξηρόν. λέγεται δὲ ξηρόν καὶ ὑγρὸν πλεοναχῶς· ἀντίκειται γὰρ τῷ ξηρῷ καὶ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ διερόν, καὶ πάλιν τῷ ὑγρῷ καὶ τὸ ξηρόν καὶ τὸ πεπηγὸς· ἅπαντα δὲ ταῦτ' ἐστὶ τῷ ξηρῷ καὶ τοῦ ὑγροῦ τῶν πρώτων λεχθέντων. 15 ἐπεὶ γὰρ ἀντίκειται τῷ διερῷ τὸ ξηρόν, καὶ διερόν μὲν ἐστὶ τὸ ἔχον ἀλλοτριάν ὑγρότητα ἐπιπολῆς, βεβρεγμένον· δὲ τὸ εἰς βάθος, ξηρόν δὲ τὸ ἐς ἐρημμένον ταύτης, φανερόν ὅτι τὸ μὲν διερόν ἔσαι τῷ ὑγρῷ, τὸ δ' ἀντικείμενον ξηρόν τῷ πρώτου ξηρῷ. πάλιν δὲ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ πεπηγὸς ὡσαύτως· 20 ὑγρὸν μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ ἔχον οἰκείαν ὑγρότητα, βεβρεγμένον δὲ τὸ ἔχον ἀλλοτριάν ὑγρότητα ἐν τῷ βάθει, πεπηγὸς δὲ τὸ ἐς ἐρημμένον ταύτης. ὥς καὶ τούτων ἔσαι τὸ μὲν ξηροῦ τὸ δὲ ὑγροῦ. δῆλον τοίνυν ὅτι πᾶσαι αἱ ἄλλαι διαφοραὶ ἀνάγονται εἰς τὰς πρώτας τέτταρας. αὗται δὲ οὐκέτι εἰς 25 ἐλάττω· ἔτε γὰρ τὸ θερμὸν ὅπερ ὑγρὸν ἢ ὅπερ ξηρόν, ἔτε τὸ ὑγρὸν ὅπερ θερμὸν ἢ ὅπερ ψυχρόν, ἔτε τὸ ψυχρόν καὶ τὸ ξηρόν ἢ ὑπὸ ἄλλῃ ἢ ὑπὸ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ὑγρὸν εἰσιν· ὥς ἀνάγκη τέτταρας εἶναι ταύτας.

3 Ἐπεὶ δὲ τέτταρα τὰ στοιχεῖα, τῶν δὲ τεττάρων ἐξ 30 αἱ συζεύξεις, τὰ δ' ἐναντία ἑκάστη συνδυάζεσθαι (θερμὸν γὰρ καὶ ψυχρὸν εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ πάλιν ξηρόν καὶ ὑγρὸν ἀδύνατον), φανερόν ὅτι τέτταρες ἔσονται αἱ τῶν στοιχείων συζεύξεις, θερμὸν καὶ ξηρὸν, καὶ θερμὸν καὶ ὑγρὸν, καὶ

πάλιν ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν. καὶ ἡκολούθησε κατὰ λόγον τοῖς ἀπλοῖς φαινόμενοις σώμασι, πυρὶ καὶ ἀέρι καὶ ὕδατι καὶ γῇ· τὸ μὲν γὰρ πῦρ θερμὸν καὶ ξηρόν, ὁ δ' ἀὴρ θερμὸν καὶ ὑγρὸν (οἷον ἀτμὶς γὰρ ὁ ἀήρ), τὸ δ' ὕδωρ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, ἡ δὲ γῆ ψυχρὸν καὶ ξηρόν, ὥς εὐλόγως διανεμέσθαι τὰς διαφορὰς τοῖς πρώτοις σώμασι, καὶ τὸ πλῆθος αὐτῶν εἶναι κατὰ λόγον. ἅπαντες γὰρ οἱ τὰ ἀπλᾶ σώματα στοιχεῖα ποιῶντες οἱ μὲν ἓν, οἱ δὲ δύο, οἱ δὲ τρία, οἱ δὲ τέτταρα ποιοῦσιν. ὅσοι μὲν οὖν ἐν μόνον λέγουσιν, εἴτα πυκνῶσει καὶ μανώσει τὰλλα γενῶσι, τῆτοις συμβαίνει δύο ποιεῖν τὰς ἀρχάς, τὸ τε μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν ἢ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρόν· ταῦτα γὰρ τὰ δημιουργήντα, τὸ δ' ἐν ὑπόκειται καθάπερ ὕλη. οἱ δ' εὐθὺς δύο ποιῶντες, ὥσπερ Παρμενίδης πῦρ καὶ γῆν, τὰ μεταξὺ μίγματα ποῖσι τῶν, οἷον ἀέρα καὶ ὕδωρ. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ τρία λέγοντες, καθάπερ Πλάτων ἐν ταῖς διαιρέσεσιν· τὸ γὰρ μέσον μίγμα ποιεῖ καὶ σχεδὸν ταῦτα λέγουσιν οἱ τε δύο καὶ οἱ τρία ποιῶντες· πλὴν οἱ μὲν τέμνουσιν εἰς δύο τὸ μέσον, οἱ δ' ἐν μόνον ποῖσιν. οἷοι δ' εὐθὺς τέτταρα λέγουσιν, οἷον Ἐμπεδοκλῆς. συνάγει δὲ καὶ ἕτος εἰς τὰ δύο· τῷ γὰρ πυρὶ τὰλλα πάντα ἀντιτίθῃσιν. οὐκ ἔστι δὲ τὸ πῦρ καὶ ὁ ἀήρ καὶ ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἀπλῶν, ἀλλὰ μικτὸν. τὰ δ' ἀπλᾶ τοιαῦτα μὲν ἐστίν, ἃ μέντοι ταῦτά, οἷον εἴ τι τῷ πυρὶ ὅμοιον, πυροειδές, ἢ πῦρ, καὶ τὸ τῷ ἀέρι ἀεροειδές· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων. τὸ δὲ πῦρ ἐστὶν ὑπερβολὴ θερμότητος, ὥσπερ καὶ κρύσταλλος ψυχρότητος· ἡ γὰρ πῆξις καὶ ἡ ζέσις ὑπερβολαὶ τινές εἰσιν, ἡ μὲν ψυχρότης, ἡ δὲ θερμότης. εἰ ἔν ὁ κρύσταλλός ἐστι πῆξις ὑγροῦ ψυχροῦ, καὶ τὸ πῦρ ἔστι ζέσις ξηροῦ θερμοῦ. διὸ καὶ οὐδὲν ἔτ' ἐκ κρυστάλλου γίνεταί τι ἐκ πυρός. ὄντων δὲ τεττάρων τῶν ἀπλῶν σωμάτων, ἐκάτερον τοῖν δυοῖν ἐκατέρου τῶν τόπων ἐστίν· πῦρ μὲν γὰρ καὶ ἀήρ τῷ πρὸς τὸν ὅρον φερομένον, γῆ δὲ καὶ ὕδωρ τῷ πρὸς τὸ μέσον. καὶ ἄκρα μὲν καὶ εἰλικρινέστατα πῦρ καὶ γῆ, μέσα δὲ καὶ μεμιγμένα μᾶλλον

1. μικρομερές L. || 4. ἐστὶ L. || τὸ δὲ — 5. ὑγροῦ om pr F. || 8. τοῦ ὑγροῦ μαλακὸν om E. || ὑγροῦ, τὸ δὲ σκληρὸν τοῦ ξηροῦ. μαλακὸν F. || 9. μὴ om E. || διὸ καὶ οὐκ ἔστι τὸ ὑγρὸν om E. || 10. οὐκ ἔστι οὐκέτι L. || 11. σκληρὸν γὰρ ξηρὸν γὰρ E. || 14. δὴ EF. || 19. πρώτως E. || 20. δὴ F. || 21. γὰρ om F. || ἔχον τὴν οἰκείαν F. || ὑγρότητα] ὑγρότητα ἐν τῷ βάθει E. || βεβρ. — 22. ὑγρ. om HL. || 23. ἐστὶ E. || 26. ὑγρὸν — ξ.] ψυχρὸν (supra posito ξηρόν) ἢ ὅπερ ὑγρὸν F. || 28. οὐδ' — οὐδ' E. || τὸ ante ὑγρὸν om F. || 29. τέτταρες εἶναι τ.] τέσσαρες αὐτὰς εἶναι H. || 30. δὴ FHL. || τέσσαρα H. || τὰ om L. || 32. ὑγρὸν καὶ ξηρόν FH. || 33. τέσσαρες FH. || 34. ξηροῦ — ὑγροῦ margo F. || ὑγροῦ καὶ θερμοῦ H.

1. ὑγροῦ] ξηροῦ HL. || καὶ ψυχροῦ margo F. || ξηροῦ] ὑγροῦ HL. || ἡκολούθησε HL. || 4. θερμὸς καὶ ὑγρὸς HL. || 5. καὶ ὑγρὸν ἢ δὲ γῆ ψυχρὸν om E. || 6. νέμεσθαι E, διαφέρεσθαι pr F. || 8. γὰρ] δ' L. || 9. τέσσαρα H. || 10. λέγουσι μόνον F. || 12. τὸ post ἢ et ante ψ. om F. || τὰ om E. || 16. τρεῖς L. || 18. οἱ post καὶ om EF. || 19. δὲ καὶ εὐθὺς FHL. || τέσσαρα F. || 21. πάντα τὰλλα HL. || ἐκτί δὲ F. || 22. ὁ om E. || μικτὰ E. || 23. εἰσιν L. || τοιαῦτα E. || εἴ τι] τὸ FHL. || 24. ἢ — ἀεροειδές margo F. || 28. ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν FHL. || 29. θερμὸν καὶ ξηρὸν FHL. || 30. ἐκ utramque om E. || τέσσαρων H. || 31. ἐκότερα E. || δυεῖν L. || τόπων] πρώτων E. || 33. εἰλικρινή F.

ὑδωρ καὶ ἀήρ. καὶ ἐκάτερα ἐκατέροις ἐναντία· πυρὶ μὲν γὰρ ἐναντίον ὑδωρ, ἀέρι δὲ γῆ· ταῦτα γὰρ ἐκ τῶν ἐναντίων παθημάτων συνέστηκεν. ὃ μὴν ἀλλ' ἀπλῶς γε τέτταρα ὄντα ἐνός ἑκαστὸν ἐστὶ, γῆ μὲν ξηρῶ μᾶλλον ἢ ψυχρῶ, ὑδωρ δὲ ψυχρῶ μᾶλλον ἢ ὑγρῶ, ἀήρ δ' ὑγρῶ μᾶλλον ἢ θερμῶ, πῦρ δὲ θερμῶ μᾶλλον ἢ ξηρῶ.

4 Ἐπεὶ δὲ διώρισται πρότερον ὅτι τοῖς ἀπλοῖς σώμασιν ἐξ ἀλλήλων ἡ γένεσις, ἅμα δὲ καὶ κατὰ τὴν αἰσθήσιν φαίνεται γινόμενα. (ὃ γὰρ ἂν ἦν ἀλλοιώσις· κατὰ γὰρ τὰ τῶν ἀπτῶν πάθη ἡ ἀλλοιώσις ἐστίν), λεκτέον τίς ὁ τρόπος 10 τῆς εἰς ἀλλήλα μεταβολῆς, καὶ πότερον ἅπαν ἐξ ἁπαντος γίνεσθαι δυνατόν ἢ τὰ μὲν δυνατόν τὰ δ' ἀδύνατον. ὅτι μὲν ἔν ἅπαντα πέφυκεν εἰς ἀλλήλα μεταβάλλειν, φανερόν· ἡ γὰρ γένεσις εἰς ἐναντία καὶ ἐξ ἐναντίων, τὰ δὲ σοι-
χεῖα πάντα ἔχει ἐναντίωσιν πρὸς ἀλλήλα διὰ τὸ τὰς δια- 15 φορὰς ἐναντίας εἶναι· τοῖς μὲν γὰρ ἀμφοτέρω ἐναντίαι, οἷον πυρὶ καὶ ὑδατι (τὸ μὲν γὰρ ξηρόν καὶ θερμόν, τὸ δ' ὑγρόν καὶ ψυχρόν), τοῖς δ' ἡ ἑτέρα μόνον, οἷον ἀέρι καὶ ὑδατι (τὸ μὲν γὰρ ὑγρόν καὶ θερμόν, τὸ δὲ ὑγρόν καὶ ψυχρόν). ὥστε καθόλου μὲν φανερόν ὅτι πᾶν ἐκ παντός γί- 20 νεσθαι πέφυκεν, ἥδη δὲ καθ' ἑκαστον ὃ χαλεπὸν ἰδεῖν πῶς· ἅπαντα μὲν γὰρ ἐξ ἀπάντων ἔσαι, διοίτει δὲ τῷ θάττον καὶ βραδύτερον καὶ τῷ ῥᾶον καὶ χαλεπώτερον. ὅσα μὲν γὰρ ἔχει σύμβολα πρὸς ἀλλήλα, ταχέως τέτων ἢ μετά-
βασις, ὅσα δὲ μὴ ἔχει, βραδεῖα, διὰ τὸ ῥᾶον εἶναι τὸ ἐν 25 ἢ τὰ πολλὰ μεταβάλλειν, οἷον ἐκ πυρὸς μὲν ἔσαι ἀήρ θατέρω μεταβάλλοντος (τὸ μὲν γὰρ ἦν θερμόν καὶ ξηρόν, τὸ δὲ θερμόν καὶ ὑγρόν, ὥς ἐκ κρατηθῆναι τὸ ξηρόν ὑπὸ τῆ ὑγροῦ, ἀήρ ἔσται), πάλιν δὲ ἐξ ἀέρος ὑδωρ, ἐὰν κρα-
τηθῇ τὸ θερμόν ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ (τὸ μὲν γὰρ ἦν θερμόν 30 καὶ ὑγρόν, τὸ δὲ ψυχρόν καὶ ὑγρόν, ὥστε μεταβάλλον-
τος τοῦ θερμοῦ ὑδωρ ἔσται). τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐξ ὑδατος γῆ καὶ ἐκ γῆς πῦρ· ἔχει γὰρ ἀμφω πρὸς ἀμ-
φω σύμβολα· τὸ μὲν γὰρ ὑδωρ ὑγρόν καὶ ψυχρόν, ἡ δὲ γῆ ψυχρόν καὶ ξηρόν, ὥς ἐκ κρατηθέντος τοῦ ὑγροῦ γῆ 35 ἔσαι. καὶ πάλιν ἐπεὶ τὸ μὲν πῦρ ξηρόν καὶ θερμόν, ἡ δὲ

γῆ ψυχρόν καὶ ξηρόν, ἐὰν φθαρῇ τὸ ψυχρόν, πῦρ ἔσαι ἐκ γῆς. ὥς ἐκ φανερόν ὅτι κύκλῳ τε ἔσαι ἡ γένεσις τοῖς ἀπλοῖς σώμασι, καὶ ῥᾶς ὅτος ὁ τρόπος τῆς μεταβολῆς διὰ τὸ σύμβολα ἐνυπάρχειν τοῖς ἐφεξῆς. ἐκ πυρὸς δὲ ὑδωρ καὶ ἐξ ἀέρος γῆν καὶ πάλιν ἐξ ὑδατος καὶ γῆς ἀέρα καὶ πῦρ ἐνδέχεται μὲν γίνεσθαι, χαλεπώτερον δὲ διὰ τὸ πλείονων εἶναι τῶν μεταβολῆν· ἀνάγκη γάρ, εἰ ἔσαι ἐξ ὑδατος πῦρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρόν καὶ τὸ ὑγρόν, καὶ πάλιν εἰ ἐκ γῆς ἀήρ, φθαρῆναι καὶ τὸ ψυχρόν καὶ τὸ ξηρόν. ὡσαύτως δὲ καὶ εἰ ἐκ πυρὸς καὶ ἀέρος ὑδωρ καὶ γῆ, ἀνάγκη ἀμ-
φότερά μεταβάλλειν. αὕτη μὲν ἔν χρόνιωτέρα ἡ γένεσις· ἐὰν δ' ἐκατέρω φθαρῇ θάτερον, ῥᾶον μὲν, ἔκ εἰς ἀλλήλα δὲ ἡ μετάβασις, ἀλλ' ἐκ πυρὸς μὲν καὶ ὑδατος ἔσαι γῆ καὶ ἀήρ, ἐξ ἀέρος δὲ καὶ γῆς πῦρ καὶ ὑδωρ. ὅταν μὲν γὰρ τοῦ ὑδατος φθαρῇ τὸ ψυχρόν τοῦ δὲ πυρὸς τὸ ξηρόν, ἀήρ ἔσαι (λείπεται γὰρ τῷ μὲν τὸ θερμόν τοῦ δὲ τὸ ὑγρόν), ὅταν δὲ τῷ μὲν πυρὸς τὸ θερμόν τῷ δ' ὑδατος τὸ ὑγρόν, γῆ διὰ τὸ λείπεσθαι τῷ μὲν τὸ ξηρόν τῷ δὲ τὸ ψυχρόν. ὡσαύ-
τως δὲ καὶ ἐξ ἀέρος καὶ γῆς πῦρ καὶ ὑδωρ· ὅταν μὲν γὰρ τῷ ἀέρος φθαρῇ τὸ θερμόν τῆς δὲ γῆς τὸ ξηρόν, ὑδωρ ἔσαι (λείπεται γὰρ τῷ μὲν τὸ ὑγρόν τῆς δὲ τὸ ψυχρόν), ὅταν δὲ τῷ μὲν ἀέρος τὸ ὑγρόν τῆς δὲ γῆς τὸ ψυχρόν, πῦρ διὰ τὸ λείπεσθαι τῷ μὲν τὸ θερμόν τῆς δὲ τὸ ξηρόν, ἅπερ ἦν πυρὸς. ὁμολογουμένη δὲ καὶ τῇ αἰσθήσει ἡ τῷ πυρὸς γένε-
σις· μάλιστα μὲν γὰρ πῦρ ἢ φλόξ, αὕτη δ' ἐστὶ καπνὸς 40 καίόμενος, ὁ δὲ καπνὸς ἐξ ἀέρος καὶ γῆς. ἐν δὲ τοῖς ἐφε-
ξῆς· ἐκ ἐνδέχεται φθαρέντος ἐν ἐκατέρῳ θατέρου τῶν σοι-
χεῶν γενέσθαι μετάβασιν εἰς οὐδὲν τῶν σωμάτων διὰ τὸ λείπεσθαι ἐν ἀμφοῖν ἢ ταῦτά ἢ τὰναντία. ἐξ ὑδετέρων δὲ ἐγχαρεῖ γίνεσθαι σῶμα, οἷον εἰ τῷ μὲν πυρὸς φθαρεῖν τὸ ξηρόν, τῷ δ' ἀέρος τὸ ὑγρόν· λείπεται γὰρ ἐν ἀμφοῖν τὸ θερμόν· ἐὰν δ' ἐξ ἐκατέρου τὸ θερμόν, λείπεται τὰναντία, ξηρόν καὶ ὑγρόν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἀλλοῖς· ἐν ἅπασιν γὰρ τοῖς ἐφεξῆς ἐνυπάρχει τὸ μὲν ταῦτὸ τὸ δ' ἐναντίον. ὥσθ' ἅμα δῆλον ὅτι τὰ μὲν ἐξ ἐνός εἰς ἐν μεταβαίνοντα ἐνός φθαρέντος γίνεται, τὰ δ' ἐκ δυοῖν εἰς ἐν πλείονων. ὅτι

1. ἐκάτερα δὲ ἐκ. FH. || 3. γε om F. || τέσσαρα FH. || 4. μὲν γὰρ ξ. FH. || ψυχρῶ corr E. || 5. ἡ ante ὑγροῦ om E. || 10. ἡ om EF. || 14. ἡ μὲν γὰρ FH. || 16. ἀμφοτέροις L. || 17. θερμόν καὶ ξηρόν EL. || 18. ἡ] ἡ F. || 19. ψυχρόν καὶ ὑγρόν H. || 22. γὰρ om F. || 24. σύμβολον F. || 26. ἡ om FHL. || 27. θατέρου] θάττον L. || 29. δὲ om EL. || ὑδωρ ἔσαι ἐὰν F. || 30. ὑγρόν καὶ θερμόν H. || 34. γὰρ om F.

1. ἂν FH. || 2. τε om L. || ἔσαι om E. || 4. σύμβολον F. || 10. γῆς καὶ ὑδατος πῦρ καὶ ἀήρ H. || ἀναγκαῖον H, om E. || ἀμφοτέρω] τὰ ἀμφοτέρω E; γὰρ ἀμφοτέρω F. || 12. ἂν F. || θάτερον φθαρῇ FHL. || 13. ἡ τῶν μεταβάσεως H. || 17. γῆ om E. || 18. ψυχρόν τῷ δὲ τὸ ξηρόν L. || 21. ψυχρόν τῷ δὲ τὸ ὑγρόν E. || ὅταν δὲ om E. || 23. ὑπαλείπεσθαι H. || τῆς] τῷ EH. || 25. ἡ φλόξ πῦρ H. || 28. οὐδὲν] ἐν F. || 29. οὐδετέρου F. || 30. μὲν τοῦ EFH. || 34. ἐξ H. || ταῦτόν FL. || 36. δυεῖν L.

μὲν οὖν ἅπαντα ἐκ παντὸς γίγνεται, καὶ τίνα τρόπον εἰς ἀλλήλα μεταβάσις γίγνεται.

5 Οὐ μὲν ἀλλ' ἔτι καὶ ὧδε θεωρήσωμεν περὶ αὐτῶν.

εἰ γὰρ ἐστὶ τῶν φυσικῶν σωμάτων ὕλη, ὥσπερ καὶ δοκεῖ ἐνίοις, ὕδωρ καὶ ἀήρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἀνάγκη ἦτοί ἐν ἡ 5 δύο εἶναι ταῦτα ἢ πλείω. ἐν μὲν δὴ πάντα ἔχ. οἷόν τε, οἷον ἀέρα πάντα ἢ ὕδωρ ἢ πῦρ ἢ γῆν, εἴπερ ἡ μεταβολὴ εἰς τάναντία. εἰ γὰρ εἴη ἀήρ, εἰ μὲν ὑπομένει, ἀλλοίωσις ἔσαι ἀλλ' ἢ γένεσις. ἅμα δ' ἐδ' ἔτω δοκεῖ, ὥς τε ὕδωρ εἶναι ἅμα καὶ ἀέρα ἢ ἀλλ' ὅτιν. ἔσαι δὴ τις ἐναν- 10 τώσις καὶ διαφορὰ ἧς ἔξει τι θάτερον μῶριον τὸ πῦρ, οἷον θερμότης. ἀλλὰ μὲν οὐκ ἔσται τό γε πῦρ ἀήρ θερμός· ἀλλοίωσις τε γὰρ τὸ τοιοῦτον, καὶ οὐ φαίνεται. ἅμα δὲ πάλιν εἰ ἔσαι ἐκ πυρὸς ἀήρ, τῷ θερμῷ εἰς τούναντίον μεταβάλλοντος ἔσαι. ὑπάρξει ἄρα τῷ ἀέρι τῷτο, καὶ ἔσται 15 ὁ ἀήρ ψυχρόν τι. ὥς τε ἀδύνατον τὸ πῦρ ἀέρα θερμὸν εἶναι. ἅμα γὰρ τὸ αὐτὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ἔσαι. ἄλλο τι ἄρ' ἀμφοτέρω τὸ αὐτὸ ἔσαι, καὶ ἄλλη τις ὕλη κοινή. ὁ δ' αὐτὸς λόγος περὶ ἀπάντων, ὅτι ἐκ ἑξίν ἐν τέτων ἔξ οὗ τὰ πάντα. ἢ μὲν ἐδ' ἄλλο τί γε παρὰ ταῦτα, οἷον μέ- 20 σον τι ἀέρος καὶ ὕδατος ἢ ἀέρος καὶ πυρός, ἀέρος μὲν παχύτερον καὶ πυρός, τῶν δὲ λεπτότερον· ἔσαι γὰρ ἀήρ καὶ πῦρ ἐκεῖνο μετ' ἐναντιότητος· ἀλλὰ σέφησις τὸ ἕτερον τῶν ἐναντίων· ὥς· οὐκ ἐνδέχεται μονῆσθαι ἐκεῖνο οὐδέποτε, ὥσπερ φασὶ τινες τὸ ἄπειρον καὶ τὸ περιέχον. ὁμοίως ἄρα 25 ὅτιν τέτων ἢ ἐδέν. εἰ ἔν μὲν ἀισθητόν γε πρότερον τούτων, ταῦτα ἂν εἴη πάντα. ἀνάγκη τοῖνυν ἢ αἰεὶ μένοντα καὶ ἀμετάβλητα εἰς ἀλλήλα, ἢ μεταβάλλοντα, καὶ ἢ ἅπαντα, ἢ τὰ μὲν τὰ δ' ἢ, ὥσπερ ἐν τῷ Τιμαίῳ Πλάτων ἔγραψεν. ὅτι μὲν τοῖνυν μεταβάλλειν ἀνάγκη εἰς ἀλ- 30 λήλα, δέδεικται πρότερον· ὅτι δ' ἔχ. ὁμοίως ταχέως ἄλλο ἔξ ἄλλου, εἴρηται πρότερον ὅτι τὰ μὲν ἔχοντα σύμβολον θάπτον γίνεται ἔξ ἀλλήλων, τὰ δ' ἔκ ἔχοντα βραδύτερον. εἰ μὲν τοῖνυν ἢ ἐναντιότης μία ἐστὶ καθ' ἣν μεταβάλλουσιν, ἀνάγκη δύο εἶναι· ἢ γὰρ ὕλη τὸ μέσον ἀναίσθητος οὔσα 35 καὶ ἀχώριστος. ἐπεὶ δὲ πλείω ὁράται ὄντα, δύο ἂν εἶεν αἱ ἐλάχισται. δύο δ' ὄντων ἔχ. οἷόν τε τρία εἶναι, ἀλλὰ τέσσαρα, ὥσπερ φαίνεται· τοσαῦται γὰρ αἱ συζυγαί· ἔξ γὰρ ἑσῶν τὰς δύο ἀδύνατον γενέσθαι διὰ τὸ ἐναντίας εἶ- 40 ναι ἀλλήλαις. περὶ μὲν ἔν τέτων εἴρηται πρότερον· ὅτι δ' ἐπειδὴ μεταβάλλουσιν εἰς ἀλλήλα, ἀδύνατον ἀρχὴν τινα εἶναι αὐτῶν ἢ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἢ μέσῳ, ἐκ τῶνδε δῆλον. ἐπὶ μὲν ἔν τοις ἄκροις οὐκ ἔσαι, ὅτι πῦρ ἔσαι ἢ γῆ πάντα· καὶ ὁ αὐτὸς λόγος τῷ φάναι ἐκ πυρὸς ἢ γῆς εἶναι πάντα· ὅτι δ' ἐδὲ μέσον, ὥσπερ δοκεῖ τισὶν ἀήρ μὲν καὶ εἰς πῦρ μεταβάλλειν καὶ εἰς ὕδωρ, ὕδωρ δὲ καὶ εἰς ἀέρα καὶ εἰς γῆν· τὰ δ' ἔσχατα ἐκτεῖ εἰς ἀλλήλα· δεῖ μὲν γὰρ σῆναι καὶ μὴ εἰς ἄπειρον τοῦτο ἵέναι ἐπ' εὐθείας ἐφ' ἐκότερα· ἄπειροι γὰρ αἱ ἐναντιότητες ἐπὶ τῷ ἐνὸς ἔσονται. γῆ ἐφ' ὧ 45 Γ, ὕδωρ ἐφ' ὧ Τ, ἀήρ ἐφ' ὧ Α, πῦρ ἐφ' ὧ Π. εἰ δὴ τὸ Α μεταβάλλει εἰς τὸ Π καὶ Τ, ἐναντιότης ἔσαι τῶν ΑΠ. ἔσω ταῦτα λευκότης καὶ μελανία. πάλιν εἰ εἰς τὸ Τ τὸ Α, ἔσαι ἄλλη· ἢ γὰρ ταῦτο τὸ Τ καὶ Π. ἔσω δὲ ξηρότης καὶ ὑγρότης, τὸ μὲν Ξ ξηρότης, τὸ δὲ Υ ὑγρότης. οὐκ ἔν εἰ μὲν μένει τὸ λευκόν, ὑπάρξει τὸ ὕδωρ ὑγρὸν καὶ λευκόν, εἰ δὲ μή, μέλαν ἔσαι τὸ ὕδωρ· εἰς τάναντία γὰρ ἢ μεταβολή. ἀνάγκη ἄρα ἢ λευκὸν ἢ μέλαν εἶναι τὸ ὕδωρ. ἔσω δὴ τὸ πρῶτον. ὁμοίως τοῖνυν καὶ τῷ Π τὸ Ξ ὑπάρ- 50 ζει ἢ ξηρότης. ἔσαι ἄρα καὶ τῷ Π τῷ πυρὶ μεταβολή εἰς τὸ ὕδωρ· ἐναντία γὰρ ὑπάρχει· τὸ μὲν γὰρ πῦρ τὸ πρῶτον μέλαν ἦν, ἔπειτα δὲ ξηρόν, τὸ δ' ὕδωρ ὑγρὸν, ἔπειτα δὲ λευκόν. φανερόν δὴ ὅτι πᾶσιν ἔξ ἀλλήλων ἔσαι ἢ μεταβολή, καὶ ἐπὶ γε τέτων, ὅτι καὶ ἐν τῷ Γ τῇ γῇ ὑπάρξει τὰ λοιπά, καὶ δύο συμβολα τὸ μέλαν καὶ τὸ ὑγρὸν· ταῦτα γὰρ ἢ συνδεσθῆναι πῶς. ὅτι δ' εἰς ἄπειρον ἔχ. οἷόν τ' ἵέναι, ὅπερ μελλήσαντες δείξιν ἐπὶ τοῦτο ἔμ- 55 προσθεν ἡλωμεν, δῆλον ἐκ τῶνδε. εἰ γὰρ πάλιν τὸ πῦρ, ἐφ' ὧ Π, εἰς ἄλλο μεταβαλεῖ καὶ μὴ ἀνακάμψει, οἷον εἰς τὸ Ψ, ἐναντιότης τις τῷ πυρὶ καὶ τῷ Ψ ἄλλη ὑπάρξει τῶν εἰρημένων· ἐδὲν γὰρ τὸ αὐτὸ ὑπόκειται τῶν ΓΤΑΠ

3. θεωρήσωμεν *E*. || 4. καὶ om *F*. || 5. εἶναι ἢ δύο *F*. || 6. πλείω ἢ *E*. || 7. πάντα margo *F*. || 8. εἴπερ om *E*. || 9. οὐ] ἢν *E*. || 10. ἀήρ *EFL*. || 12. γε ante τὸ *L*, om *E*. || 13. δὲ καὶ π. *H*. || 14. ἐκ τοῦ π. *FH*. || 15. τοῦτο ante ἄρα *F*, post ἄρα *H*. || 16. θερμὸν ἀέρα *EL*. || 18. ἄρα παρ' ἀμφ. *HL* et pr *F*. || 19. ὅτι om *E*. || 20. τί om *E*. || γε om *L*. || 22. καὶ] ἢ *EFH*. || 23. ἔξ ἄλλου λ. pr *H*. || ἀήρ γὰρ *E*. || 23. ἐκεῖνο ante 22. ἀήρ *F*. || 24. ἐκεῖνο μονῆσθαι *F*. || 26. ἢ om *EL*. || οὐδὲν ἀρχή. εἰ *F*, οὐδὲν μᾶλλον ἀήρ ἢ πῦρ. εἰ *L*. || 27. ἢ om *E*. || 29. πάντα *FH*. || ἐν] καὶ ἐν *H*. || 30. ἀναγκαῖον εἰς ἀλλήλα *H*, εἰς ἀλλήλα ἀνάγκη *F*. || 31. ὅτι] καὶ ὅτι *E*. || 35. ἀναγκαῖον *H*.

2. οὐσῶν *H*. || τρεῖς *F*. || 3. φαίνονται *L*. || 6. ἄλλα *E*. || 7. τὸ ἄκρον ἢ μέσον *F*. || 9. τῷ] τὸ *FH*. || εἶναι ἢ γῆς *F*, ἢ ἐκ γῆς εἶναι *H*. || 10. ὥσπερ] οἷον *H*. || 12. γὰρ om *F*. || 13. μὴ] ἐκ *H*. || 14. αἱ om *EL*. || 15. ὧ Τ] ἢ υ *H*. || εἰ] ἐπεὶ *L*. || 16. τὸ om *E*. || 17. εἰ] ἐπεὶ *FH*. || 18. δὴ *F*. || 22. ἄρα μέλαν ἢ λευκόν *EL*. || 23. δὲ *L*. || τὸ λευκὸν πρῶτον *F*. unam inter τὸ et πρῶτον litteram habere videtur *E*. || 25. μὲν om *EFL*. || τὸ μὲν πρῶτον *H*. || 26. δὲ om *L*. || 27. δὴ] δὲ *L*. || 28. ἐν om *EL*. || 30. ἄπειρα *F*. || 31. τοῦτο] τοῦ *L*. || 33. μεταβάλλει *EFL*. || 34. τις om *F*. || ἄλλη om *E*.

τὸ Ψ. ἔσω δὲ τῷ μὲν Π τὸ Κ, τῷ δὲ Ψ τὸ Φ. τὸ δὲ Κ
 πᾶσιν ὑπάρξει τοῖς ΓΤΑΠ· μεταβάλλουσι γὰρ εἰς ἄλ-
 ληλα. ἀλλὰ γὰρ τῷτο μὲν ἔσω μήπω δεδειγμένον· ἀλλ'
 ἐκεῖνο δῆλον, ὅτι εἰ πάλιν τὸ Ψ εἰς ἄλλο, ἄλλη ἐναντιότης
 καὶ τῷ Ψ ὑπάρξει καὶ τῷ πυρὶ τῷ Π. ὁμοίως δ' αἰετὰ 5
 τῷ προσβεβλημένῳ ἐναντιότης τις ὑπάρξει τοῖς ἐμπροσθεν, ὥς
 εἰ ἄπειρα, καὶ ἐναντιότητες ἄπειροι τῷ ἐνὶ ὑπάρξεσιν. εἰ δὲ
 τῷτο, ἔκ ἔσαι ὅτε ὀρίσασθαι ὕδεν ὅτε γενέσθαι· δεήσει γὰρ,
 εἰ ἄλλο ἔσαι ἐξ ἄλλου, τοσαύτας διεξελθεῖν ἐναντιότητας,
 καὶ ἔτι πλείους, ὥς· εἰς ἓν μὲν ὁδέποτ' ἔσαι μεταβολή, 10
 οἷον εἰ ἄπειρά τὰ μεταξὺ· ἀνάγκη δ', εἴπερ ἄπειρα τὰ
 σοιχεῖα· ἔτι δ' ὁδ' ἐξ ἀέρος εἰς πῦρ, εἰ ἄπειροι αἱ ἐναν-
 τιότητες. γίνεταί δὲ καὶ πάντα ἐν· ἀνάγκη γὰρ πάσας
 ὑπάρχειν τοῖς μὲν κάτω τῷ Π τὰς τῶν ἄνωθεν, τοῦτοις δὲ
 τὰς τῶν κάτωθεν, ὥς ἐ πάντα ἐν ἔσαι.

6 Θαυμάσειε δ' ἂν τις τῶν λεγόντων πλείω ἐνὸς τὰ
 σοιχεῖα τῶν σωμάτων ὥς μὴ μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα,
 καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησί, πῶς ἐνδέχεται λέγειν αὐτοῖς
 εἶναι συμβλητὰ τὰ σοιχεῖα. καίτοι λέγει ὅτι· ταῦτα γὰρ
 ἴσα τε πάντα. εἰ μὲν ἐν κατὰ τὸ ποσόν, ἀνάγκη ταυτό· τι 20
 εἶναι ὑπάρχον ἅπασι τοῖς συμβλητοῖς ὥς μετρεῖνται, οἷον εἰ
 ἐξ ὕδατος κοτύλης εἶεν ἀέρος δέκα· τὸ αὐτὸ τι ἦν ἄρα
 ἄμφω, εἰ μετρεῖται τῷ αὐτῷ. εἰ δὲ μὴ ὅτω κατὰ τὸ πο-
 σὸν συμβλητὰ ὡς ποσὸν ἐκ ποσῶ, ἀλλ' ὅσον δύναται, οἷον
 εἰ κοτύλη ὕδατος ἴσον δύναται ψύχειν καὶ δέκα ἀέρος, 25
 καὶ ὅτω κατὰ τὸ ποσὸν ἔχῃ ἢ ποσὸν συμβλητὰ, ἀλλ' ἢ
 δύνανται τι. εἴη δ' ἂν καὶ μὴ τῷ τῷ ποσῷ μέτρῳ συμβάλ-
 λεσθαι τὰς δυνάμεις, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν, οἷον ὡς τόδε
 λευκὸν τόδε θερμόν. τὸ δ' ὡς τόδε σημαίνει ἐν μὲν ποιῶ τὸ
 ὅμοιον, ἐν δὲ ποσῷ τὸ ἴσον. ἄτοπον δὲ φαίνεται, εἰ τὰ 30
 σώματα ἀμετάβλητα ὄντα μὴ ἀναλογία συμβλητὰ ἐσιν,
 ἀλλὰ μέτρῳ τῶν δυνάμεων καὶ τῷ εἶναι ἴσον θερμόν ἢ
 ὅμοιον πυρὸς τοσονδί καὶ ἀέρος πολλαπλασίον· τὸ γὰρ
 αὐτὸ πλεῖον τῷ ὁμογενὲς εἶναι τοιοῦτον ἔχει τὸν λόγον.
 ἀλλὰ μὴν ὁδ' αὐξήσεις ἂν εἴη κατ' Ἐμπεδοκλέα, ἀλλ' ἢ 35

κατὰ πρόσθεσιν· πυρὶ γὰρ αὖξει τὸ πῦρ· “αὖξει δὲ χθών
 μὲν σφέτερον γένος, αἰθέρα δ' αἰθήρ.” ταῦτα δὲ προστίθε-
 ται· δοκεῖ δ' ἔχῃ ὅτως αὖζεσθαι τὰ αὖξανόμενα. πολὺ δὲ
 χαλεπώτερον ἀποδοῦναι περὶ γενέσεως τῆς κατὰ φύσιν. τὰ
 γὰρ γινόμενα φύσει πάντα γίνεταί ἢ αἰετὶ ὁδ' ἢ ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ, τὰ δὲ παρὰ τὸ αἰετὶ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ ταύ-
 τομάτου καὶ ἀπὸ τύχης. τί ἐν τὸ αἴτιον τοῦ ἐξ ἀνθρώπου
 ἀνθρώπου ἢ αἰετὶ ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἐκ τῷ πυρὶ πυρὸν
 ἀλλὰ μὴ ἐλαίαν; ἢ καὶ ἐὰν ὁδ' συντεῖν ὁσοῦν; οὐ γὰρ
 ὅπως ἔτυχε συνελθόντων οὐδὲν γίνεταί, καθάπερ ἐκεῖνός
 φησιν, ἀλλὰ λόγῳ τινί. τί ἐν τῶν αἰτίων; ἔ γὰρ δὴ πῦρ
 γε ἢ γῆ. ἀλλὰ μὴν ὁδ' ἢ φιλία καὶ τὸ νεῖκος· συγκρί-
 σεως γὰρ μόνον, τὸ δὲ διακρίσεως αἴτιον. τοῦτο δ' ἐστὶν ἢ
 ὕσῖα ἢ ἐκασα, ἀλλ' ἔ μόνον “μῖξις τε διάλλαξις τε μι- 15
 γέντων,” ὥσπερ ἐκεῖνός φησιν. τύχη δ' ἐπὶ τῶν ὀνομά-
 ζεται, ἀλλ' ἔ λόγος· ἐστὶ γὰρ μιχθῆναι ὡς ἔτυχε. τῶν
 δὲ φύσει ὄντων αἴτιον τὸ ὅτως ἔχειν, καὶ ἢ ἐκασα· φύσις
 αὕτη, περὶ ἧς ὕδεν λέγει. οὐδὲν ἄρα περὶ φύσεως λέγει.
 ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ εὖ τῷτο καὶ ἀγαθόν· ὁ δὲ τὴν μίξιν μό-
 νον ἐπαινεῖ. καίτοι τὰ γε σοιχεῖα διακρίνει οὐ τὸ νεῖκος,
 ἀλλ' ἢ φιλία τὰ φύσει πρότερα τοῦ θεοῦ· θεοὶ δὲ καὶ
 ταῦτα. ἔτι δὲ περὶ κινήσεως ἀπλῶς λέγει· οὐ γὰρ ἱκανὸν
 εἰπεῖν διότι ἢ φιλία καὶ τὸ νεῖκος κινεῖ, εἰ μὴ τῷτ' ἦν φι-
 λία εἶναι τὸ κινῆσαι τοιαδί, νείκει δὲ τὸ τοιαδί. ἔδει ἐν ἢ
 ὀρίσασθαι ἢ ὑποθέσθαι ἢ ἀποδείξαι, ἢ ἀκριβῶς ἢ μαλα-
 κῶς, ἢ ἀμῶς γέ πως. ἔτι δ' ἐπεὶ φαίνεται καὶ βία καὶ
 παρὰ φύσιν κινέμενα τὰ σώματα, καὶ κατὰ φύσιν, οἷον τὸ
 πῦρ ἄνω μὲν οὐ βία, κάτω δὲ βία, τῷ δὲ βία τὸ κατὰ
 φύσιν ἐναντίον. ἐστὶ δὲ τὸ βία· ἐστὶν ἄρα καὶ τὸ κατὰ φύ-
 σιν κινεῖσθαι. ταύτην ἐν ἢ φιλία κινεῖ, ἢ ἔ· τὸναντίον γὰρ
 τὴν γῆν ἄνω καὶ διακρίσει ἔοικεν καὶ μᾶλλον τὸ νεῖκος αἰ-
 τιον τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως ἢ ἢ φιλία. ὥς καὶ ὅλως
 παρὰ φύσιν ἢ φιλία ἂν εἴη μᾶλλον. ἀπλῶς δὲ εἰ μὴ ἢ
 φιλία ἢ τὸ νεῖκος κινεῖ, αὐτῶν τῶν σωμάτων ὕδενία κίνη-
 σίς ἐστὶν ὁδ' μονή. ἀλλ' ἄτοπον. ἔτι δὲ καὶ φαίνεται κινού-

1. δὲ] δὲ FL. || δὲ om L. || 2. γὰρ incertum E. || 3. γὰρ om H. || μηδέπω FH. || 4. ἄλλη ἔσαι ἐναντιότης F. || 5. καὶ
 ante τῷ Ψ om E. || 8. ὀρίσασθαι F. || 9. ἔσαι ἄλλο FHL. || διελθεῖν F. || 12. οὐδ' om E. || αἰ om L. || 13. ἀπάσας F, om H. ||
 15. ἐν om L. || 18. φησί] λέγει EL. || ἐνδέχεται] ἔσαι F. || 20. τε om HL. || πάντα εἶναι. εἰ E. || τὸ om E. || 22. εἶεν κοτύλαι
 ἀέρος F. || τὸ] τοῦτο E. || 23. εἰ] γὰρ ἢ margo H. || τὸ om EF. || προσὸν pr E. || 24. ἐμβλητὰ L. || ὡς om E. || δύνανται E. ||
 26. καὶ om EL. || 27. δύναται EFH. || 28. τὰς] καὶ τὰς F. || 29. θερμόν τόδε λευκόν FH. || ἐν μὲν ποιῶ ante σημαίνει L, om E. ||
 30. δὲ τῷ ποσῷ HL. || 32. τῷ] τὸ L. || 33. ὁμοίως E. || 35. ἢ ἢ κατὰ L.

2. γένος] δέμας H. || 3. αὖξανόμενα H. || 5. ὁδ' om EFL. || 6. τὰ — πολὺ margo F. || τὸ alterum ante ὡς E. || 7. ἀπὸ om
 F. || 8. ἢ ante ὡς om L. || 9. οὐ γὰρ] ἀλλ' οὐχ FH. || 10. περ om E. || 11. οὖν] οὖν τὸ L. || τούτου E. || 13. γὰρ — διακρίσεως
 om pr E. || 15. τύχη] φύσις E. || τούτοις FH. || 16. τύχη L. || 19. καὶ ante τὸ om E. || μόνον HL. || 20. τε EFH. || 23. φι-
 λία EL. || 24. τὸ post δὲ om FL. || δεῖ H. || ἢ om H. || 26. codices ἄλλως. || πῶς γε F. || φαίνονται EL. || 27. τὸ om EL. ||
 28. τῷ] τὸ H. || τὸ] τῷ F. || 31. κάτω EH. || 33. ἢ post μὴ om EFL. || 34. ἢ] καὶ E. || κινεῖ L, κινεῖ F.

μενα· διέκρινε μὲν γὰρ τὸ νεῖκος, ἠνέχθη δ' ἄνω ὁ αἰθήρ
 ἔχ' ὑπὸ τῶν εἰκῶς, ἀλλ' ὅτε μὲν φησιν ὥσπερ ἀπὸ τύχης
 ("ἔτω γὰρ συνέκυρσε θέων τότε, πολλάκι δ' ἄλλως"), ὅτε
 δὲ φησι πέφυκέναι τὸ πῦρ ἄνω φέρεσθαι, ὁ δ' αἰθήρ;
 φησί, "μακρῇσι κατὰ χθόνα δύετο ῥίζαις." αἷμα δὲ καὶ
 τὸν κόσμον ὁμοίως ἔχειν φησὶν ἐπὶ τε τοῦ νείκους νῦν καὶ
 πρότερον ἐπὶ τῆς φιλίας. τί ἔν ἐστὶ τὸ κινῶν πρῶτον καὶ αἵ-
 τιον τῆς κινήσεως; ἔ' γὰρ δὴ ἡ φιλία καὶ τὸ νεῖκος, ἀλλά
 τινος κινήσεως ταῦτα αἷτια· εἰ δ' ἔστιν, ἐκεῖνο ἀρχή. ἄτο-
 πον δὲ καὶ εἰ ἡ ψυχὴ ἐκ τῶν σφαιρίων ἢ ἔν τι αὐτῶν· αἱ
 γὰρ ἀλλοιώσεις αἱ τῆς ψυχῆς πῶς ἔσονται, οἷον τὸ μυστι-
 κὸν εἶναι καὶ πάλιν ἀμουσον, ἢ μνήμη ἢ λήθη; δῆλον γὰρ
 ὅτι εἰ μὲν πῦρ ἡ ψυχὴ, τὰ πάθη ὑπάρξει αὐτῇ ὅσα πυρὶ
 ἢ πῦρ· εἰ δὲ μικτόν, τὰ σωματικά· τῶν δ' ἔδδεν σωμα-
 7 τικόν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἐτέρας ἔργον ἐστὶ θεωρίας. περὶ 15
 δὲ τῶν σφαιρίων ἔξ ὧν τὰ σώματα συνέστηκεν, ὅσοις μὲν
 δοκεῖ τι εἶναι κοινὸν ἢ μεταβάλλειν εἰς ἀλλήλα, ἀνάγκη
 εἰ θάτερον τῶν, καὶ θάτερον συμβαίνειν· ὅσοι δὲ μὴ ποι-
 ῶσιν ἔξ ἀλλήλων γενέσθιν μηδ' ὡς ἔξ ἐκάστου, πλὴν ὡς ἐκ
 τοίχου πλίνθους, ἄτοπον πῶς ἔξ ἐκείνων ἔσονται σάρκες καὶ
 ὅσα καὶ τῶν ἄλλων ὅτις. ἔχει δὲ τὸ λεγόμενον ἀπορίαν
 καὶ τοῖς ἔξ ἀλλήλων γενῶσιν, τίνα τρόπον γίνεταί· ἔξ αὐ-
 τῶν ἑτερόν τι παρ' αὐτά. λέγω δ' οἷον ἔστιν ἐκ πυρὸς ὕδωρ
 καὶ ἐκ τούτου γίνεσθαι πῦρ· ἔστι γὰρ τι κοινὸν τὸ ὑποκείμε-
 νον. ἀλλὰ δὴ καὶ σὰρξ ἔξ αὐτῶν γίνεταί καὶ μυελός· 25
 ταῦτα δὴ γίνεταί πῶς; ἐκείνοις τε γὰρ τοῖς λέγουσιν ὡς
 Ἐμπειδοκλῆς τίς ἔσται τρόπος; ἀνάγκη γὰρ σύνθεσιν εἶναι
 καθάπερ ἔξ πλίνθων καὶ λίθων τοίχους· καὶ τὸ μῖγμα δὲ
 τῶτο ἐκ σωζομένων μὲν ἔσται τῶν σφαιρίων, κατὰ μικρὰ δὲ
 παρ' ἀλλήλα συγχευμένων. ἔτω δὴ σὰρξ καὶ τῶν ἄλλων 30
 ἑκάστον. συμβαίνει δὴ μὴ ἔξ ὅτεν μέρους σαρκὸς γίνεσθαι
 πῦρ καὶ ὕδωρ, ὥσπερ ἐκ κηρὸς γένοιτ' ἂν ἐκ μὲν τετθὶ τῷ
 μέρει σφαῖρα, πυραμὶς δ' ἔξ ἄλλου τινός· ἀλλ' ἐνεδέχετό
 γε ἔξ ἐκατέρου ἐκάτερον γενέσθαι. τῶτο μὲν δὴ τῶτον γίνεταί
 τὸν τρόπον ἐκ τῆς σαρκὸς ἔξ ὅτεν ἀμφω· τοῖς δ' ἐκείνως 35

λέγουσιν ἐκ ἐνδέχεται, ἀλλ' ὡς ἐκ τοίχου λίθους καὶ πλίνθους,
 ἐκάτερον ἔξ ἄλλου τόπου καὶ μέρους. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ποι-
 ῶσι μίαν αὐτῶν ὕλην ἔχει τινὰ ἀπορίαν, πῶς ἔσται τι ἔξ
 ἀμφοτέρων, οἷον ψυχρὸ καὶ θερμοῦ ἢ πυρὸς καὶ γῆς. εἰ
 γὰρ ἔστιν ἡ σὰρξ ἔξ ἀμφοῖν καὶ μηδέτερον ἐκείνων, μηδ'
 αὖ σύνθεσις σωζομένων, τί λείπεται πλὴν ὕλην εἶναι τὸ ἔξ
 ἐκείνων; ἢ γὰρ θάτερος φθορὰ ἢ θάτερον ποιεῖ ἢ τὴν ὕλην.
 ἄρ' ἔν ἐπειδὴ ἔστι καὶ μᾶλλον καὶ ἥττον θερμὸν καὶ ψυ-
 χρόν, ὅταν μὲν ἀπλῶς ἢ θάτερον ἐντελεχείᾳ, δυνάμει θά-
 40 τερον ἔσται· ὅταν δὲ μὴ παντελῶς, ἀλλ' ὡς μὲν θερμὸν
 ψυχρόν, ὡς δὲ ψυχρόν θερμὸν διὰ τὸ μιγνύμενα φθείρειν
 τὰς ὑπεροχὰς ἀλλήλων, τότε ἔθ' ἡ ὕλη ἔσται ὅτε ἐκείνων
 τῶν ἐναντίων ἐκάτερον ἐντελεχείᾳ ἀπλῶς, ἀλλὰ μεταξὺ·
 κατὰ δὲ τὸ δυνάμει μᾶλλον εἶναι θερμὸν ἢ ψυχρόν ἢ τῷ-
 45 ναντίον, κατὰ τῶτον τὸν λόγον διπλασίως θερμὸν δυνάμει ἢ
 ψυχρόν, ἢ τριπλασίως, ἢ κατ' ἄλλον τρόπον τοῖστων. ἔσται
 δὴ μιχθέντων τῶν ἐκ τῶν ἐναντίων ἢ τῶν σφαιρίων, καὶ
 τὰ σφαιρία ἔξ ἐκείνων δυνάμει πῶς ὄντων, ἔχ' ἔτω δὲ ὡς
 ἡ ὕλη, ἀλλὰ τὸν εἰρημένον τρόπον· καὶ ἔστιν ἔτω μὲν μί-
 50 ζις, ἐκείνως δὲ ὕλη τὸ γινόμενον. ἐπεὶ δὲ καὶ πάσχει τὰ
 ναντία κατὰ τὸν ἐν τοῖς πρώτοις διορισμόν· ἔστι γὰρ τὸ ἐν-
 ενεργεῖα θερμὸν δυνάμει ψυχρόν καὶ τὸ ἐνεργεῖα ψυχρόν δυ-
 νάμει θερμόν, ὥς ἐάν μὴ ἰσάζῃ; μεταβάλλει εἰς ἄλ-
 ληλα. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐναντίων· καὶ πρῶτον
 ἔτω τὰ σφαιρία μεταβάλλει, ἐκ δὲ τῶν σάρκες καὶ ὅσα
 καὶ τὰ τοιαῦτα, τῷ μὲν θερμῷ γιγνομένη ψυχρῷ, τῷ δὲ
 ψυχρῷ θερμῷ, ὅταν πρὸς τὸ μέσον ἔλθῃ· ἐνταῦθα γὰρ οὐ-
 55 δέτερον, τὸ δὲ μέσον πολὺ καὶ ἐκ ἀδιαίρετον. ὁμοίως δὲ
 καὶ τὸ ξηρὸν καὶ ὕγρον καὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ μεσότητα
 ποῖσι σάρκα καὶ ὅσα καὶ τᾶλλα.

Ἀπαντα δὲ τὰ μικτὰ σώματα, ὅσα περὶ τὸν τῷ μέ-
 60 σου τόπον ἐστίν, ἔξ ἀπάντων σύγκειται τῶν ἀπλῶν. γῆ μὲν
 γὰρ ἐνυπάρχει πᾶσι διὰ τὸ ἕκαστον εἶναι μάλιστα καὶ
 πλείστον ἐν τῷ οἰκίῳ τόπῳ, ὕδωρ δὲ διὰ τὸ δεῖν μὲν ὀρί-
 65 ζεσθαι τὸ σύνθετον, μόνον δ' εἶναι τῶν ἀπλῶν εὐρίστον τὸ

1. τὸ om F. || 2. τέχνης E. || 3. θεῶν νοῦς τότε E. || 5. ῥίζης E. || 6. τς om EL. || 9. εἰ δὲ margo F. || δ' om EH. ||
 12. ἢ λ. || καὶ λ. H. || ἢ καὶ λ. F. || 14. σωματικόν] σωματικῶ L. || 15. μὲν om FH. || ἐστὶν ἔργον HL. || 17. εἶναι τι F, εἶναι τι ἢ
 H. || 19. ὡς post πλὴν om E. || 23. παρὰ ταῦτα FH. || ἐκ πυρὸς ἐστὶν FH. || 24. πῦρ om E. || 26. δὲ H. || τοῖς γὰρ E. || ὥσπερ
 F. || 28. πλίνθων καὶ ἐκ λίθων H, λίθων καὶ πλίνθων F. || δὴ FHL. || 29. τῶτο] τὸ ἐν H. || μὲν om II. || 31. ἑκάστον. συμβαίνει
 ἡσὺν λέγουσι μὴ ἐκ παντὸς μέρους σαρκὸς γίνεσθαι αἶρα ὕδωρ καὶ τὰ ἑτερα, ἀλλὰ ἔξ ἐκατέρου ἐκάτερον, τινέσιν ἐκ πάντων παρατεθειμένων καὶ ἐν-
 32. ὥσπερ εἰ ἐκ L et margo F.
 6. σύνθεσιν E, συνθεῖσι L. || πλὴν τὴν ὕλην FHL. || τὸ om E. || 7. γὰρ ἐκ θ. II. || ἐποῖει FH. || 8. καὶ ψ. || ἢ ψ. F. || 11. δια-
 φθείρειν H. || 15. κατὰ] καὶ κατὰ L, ἐκάτερον κατὰ F. || τὸν τούτων HL. || λόγον καὶ δ. L, λόγον καὶ τῷ λόγῳ δ. H et pr F. ||
 16. τοῦτον τρόπον F. || 17. δὴ] μὴ E. || ἀλλ' E. || 19. ἔτω] τῶτο H. || 20. δὲ ἡ ὕλη FL. || δὴ E. || 23. εἰς om EL. || 26. γε-
 27. ἔλθωσιν H. || 29. καὶ τὰ ἄλλα τὰ F. || 30. ὅτεν EL. || τᾶλλα τὰ τοιαῦτα H et pr F. || 32. γῆς II. || 33. γὰρ
 om F. || 34. δε] δὴ L.

ὕδωρ, ἔτι δὲ καὶ τὴν γῆν ἄνευ τῆς ὑγρᾶς μὴ δύνασθαι συμ-
 μένειν, ἀλλὰ τῷτ' εἶναι τὸ συνέχον· εἰ γὰρ ἐξαίρεθείη τε-
 λέως ἐξ αὐτῆς τὸ ὑγρόν, διαπίπτει ἄν. γῆ μὲν ἔν καὶ ὕδωρ
 διὰ ταύτας ἐνυπάρχει τὰς αἰτίας· ἀπὸ δὲ καὶ πῦρ, ὅτι
 ἐναντία ἐστὶ γῆ καὶ ὕδατι· γῆ μὲν γὰρ ἀέρι, ὕδωρ δὲ πυρὶ
 ἐναντίον ἐστίν, ὡς ἐνδέχεται ὑσίου ὑσίου ἐναντίαν εἶναι. ἐπεὶ
 ἔν αἱ γενέσεις ἐκ τῶν ἐναντίων εἰσίν, ἐνυπάρχει δὲ θάτερα
 ἄκρα τῶν ἐναντίων, ἀνάγκη καὶ θάτερον ἐνυπάρχειν, ὥς' ἐν
 ἅπαντι τῷ συνθέτῳ πάντα τὰ ἀπλᾶ ἐνέσαι. μαρτυρεῖν δ'
 ἔοικε καὶ ἡ τροφή ἐκάστων· ἅπαντα μὲν γὰρ τρέφεται τοῖς
 αὐτοῖς ἐξ ὧν περ ἐστίν, ἅπαντα δὲ πλείοσι τρέφεται. καὶ
 γὰρ ἅπερ ἂν δόξειεν ἐνὶ μόνῳ τρέφεσθαι, τῷ ὕδατι τὰ φυ-
 τὰ, πλείοσι τρέφεται· μέμικται γὰρ τῷ ὕδατι γῆ· διὸ
 καὶ οἱ γεωργοὶ πειρῶνται μίξαντες ἄρδην. ἐπεὶ δ' ἐστίν ἡ
 μὲν τροφή τῆς ὕλης, τὸ δὲ τρεφόμενον συνειλημμένον τῇ
 ὕλῃ, ἡ μορφή καὶ τὸ εἶδος, εὐλογον ἦδη τὸ μόνον τῶν
 ἀπλῶν σωμάτων τρέφεσθαι τὸ πῦρ ἀπάντων ἐξ ἀλλήλων
 γινομένων, ὥσπερ καὶ οἱ πρότεροι λέγουσιν· μόνον γὰρ ἐστὶ
 καὶ μάλιστα τῷ εἶδους τὸ πῦρ διὰ τὸ πεφυκέναι φέρεσθαι
 πρὸς τὸν ὅρον. ἕκαστον δὲ πέφυκεν εἰς τὴν ἐαυτοῦ χώραν φέ-
 ρεσθαι· ἡ δὲ μορφή καὶ τὸ εἶδος ἀπάντων ἐν τοῖς ὅροις.
 ὅτι μὲν ἔν ἅπαντα τὰ σώματα ἐξ ἀπάντων συνέστηκε τῶν
 ἀπλῶν, εἴρηται.

εἶναι διὰ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι παρὰ τὸ ἀναγκαῖον ἄλλως
 ἔχειν. ἔνια δὲ καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι δυνατόν, ὅπερ ἐστὶ τὸ
 γενητὸν καὶ φθαρτὸν· ποτὲ μὲν γὰρ ἐστὶ τῷτο, ποτὲ δ' ἔκ
 ἐστίν. ὥς' ἀνάγκη γενέσθαι εἶναι καὶ φθαρὰν περὶ τὸ δυνατόν
 εἶναι καὶ μὴ εἶναι. διὸ καὶ ὡς μὲν ὕλη τῷτ' ἐστὶν αἴτιον τοῖς
 γενητοῖς, ὡς δὲ τὸ ἔνεκεν ἡ μορφή καὶ τὸ εἶδος· τοῦτο
 δ' ἐστὶν ὁ λόγος ὁ τῆς ἐκάστου ὑσίου. δεῖ δὲ προεῖναι καὶ
 τὴν τρίτην, ἣν ἅπαντες μὲν ὀνειρώττησι, λέγει δ' οὐδεὶς,
 ἀλλ' οἱ μὲν ἱκανὴν ὤκνησαν αἰτίαν εἶναι πρὸς τὸ γίνεσθαι
 τὴν τῶν εἰδῶν φύσιν, ὥσπερ ὁ ἐν Φαίδρῳ Σωκράτης· καὶ
 γὰρ ἐκεῖνος, ἐπιτιμήσας τοῖς ἄλλοις ὡς οὐδὲν εἰρηκόσιν,
 ὑποτίθεται ὅτι ἐστὶ τῶν ὄντων τὰ μὲν εἶδη τὰ δὲ μεθεκτικά
 τῶν εἰδῶν, καὶ ὅτι εἶναι μὲν ἕκαστον λέγεται κατὰ τὸ εἶδος,
 γίνεσθαι δὲ κατὰ τὴν μετάληψιν καὶ φθείρεσθαι κατὰ τὴν
 ἀποβολήν, ὥς' εἰ ταῦτα ἀληθῆ, τὰ εἶδη οἶεται ἐξ ἀνάγκης
 αἰτία εἶναι καὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς. οἱ δ' αὐτὴν τὴν ὕλην
 ἀπὸ ταύτης γὰρ εἶναι τὴν κίνησιν. ἑδῆτεροι δὲ λέγουσι κα-
 λῶς. εἰ μὲν γὰρ ἐστὶν αἰτία τὰ εἶδη, διὰ τί ἔκ ἀεὶ γενᾶ
 συνεχῶς, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ποτὲ δ' ἔ, ὄντων καὶ τῶν εἰδῶν
 αἰεὶ καὶ τῶν μεθεκτικῶν; ἔτι δ' ἐπ' ἐνίων θεωρῶμεν ἄλλο τὸ
 αἴτιον ὄν· ὑγίειαν γὰρ ὁ ἰατρὸς ἐμποιεῖ καὶ ἐπιστήμην ὁ
 ἐπιστήμων, ὕψους καὶ ὑγιείας αὐτῆς καὶ ἐπιστήμης καὶ τῶν
 μεθεκτικῶν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ δύ-
 ναμιν πραττομένων. εἰ δὲ τὴν ὕλην τις φήσκει γενᾶν διὰ
 τὴν κίνησιν, φυσιτικώτερον μὲν ἂν λέγοι τῶν ἔτω λεγόντων·
 τὸ γὰρ ἀλλοῖον καὶ τὸ μετασχηματίζον αἰτιωτέρον τε τῷ
 γενᾶν, καὶ ἐν ἅπασιν εἰώθαμεν τῷτο λέγειν τὸ ποιεῖν, ὁμοί-
 ως ἐν τε τοῖς φύσει καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ τέχνης, ὃ ἂν ᾖ κινή-
 τικόν. ἔ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔτοι ἔκ ὁρθῶς λέγουσιν· τῆς μὲν γὰρ
 ὕλης τὸ πάσχειν ἐστὶ καὶ τὸ κινεῖσθαι, τὸ δὲ κινεῖν καὶ
 ποιεῖν ἑτέρας δυνάμεις. δῆλον δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τέχνῃ καὶ
 ἐπὶ τῶν φύσει γινομένων· ἔ γὰρ αὐτὸ ποιεῖ τὸ ὕδωρ ζῶον
 ἐξ αὐτοῦ, ὅδε τὸ ζύλον κλῆην, ἀλλ' ἡ τέχνη. ὥς καὶ ἔτοι
 διὰ τῷτο λέγουσιν ἐκ ὁρθῶς, καὶ ὅτι παραλείπῃσι τὴν κυριω-
 τέραν αἰτίαν· ἐξαιροῦσι γὰρ τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὴν μορφήν.

Ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἔνια γενητὰ καὶ φθαρτά, καὶ ἡ γένεσις
 τυγχάνει ὅσα ἐν τῷ περὶ τὸ μέσον τόπῳ, λεκτέον περὶ πά-
 σης γενέσεως ὁμοίως πῶσαι τε καὶ τίνες αὐτῆς αἱ ἀρχαί·
 ῥᾶον γὰρ ἔτω τὰ καθ' ἕκαστον θεωρήσομεν, ὅταν περὶ τῶν
 καθόλου λάβωμεν πρῶτον. εἰσὶν ἔν καὶ τὸν ἀριθμὸν ὅσαι καὶ
 τῷ γένει αἱ αὐταὶ ἅπερ ἐν τοῖς αἰδίοις τε καὶ πρῶτοις· ἡ
 μὲν γὰρ ἐστὶν ὡς ὕλη, ἡ δ' ὡς μορφή. δεῖ δὲ καὶ τὴν τρί-
 τὴν ἔτι προσυπάρχειν· ἔ γὰρ ἱκαναὶ πρὸς τὸ γενῆσαι αἱ
 δύο, καθάπερ ἑδ' ἐν τοῖς πρῶτοις. ὡς μὲν ἔν ὕλῃ τοῖς γε-
 νητοῖς ἐστὶν αἴτιον τὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ εἶναι. τὰ μὲν
 γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἐστίν, οἷον τὰ αἰδία, τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης ἐκ
 ἐστίν. τῶτων δὲ τὰ μὲν ἀδύνατον μὴ εἶναι, τὰ δὲ ἀδύνατον

4. ἐνυπάρχεισι F. || 5. γὰρ om F. || 6. ἐναντίον H. || 7. θάτερον L. || 8. ἄκρον L, om H. || θάτερα E. || 10. ἐκάστῃ H. || 11. εἰσὶν FH. || 12. γὰρ ἐστὶν (supra posito ὅσα) ἅπερ F. || δόξειε μάλιστα ἐν L. || τρέφεσθαι μάλιστα τῷ H. || 13. διὸ γεωργοὶ καὶ π. E. || 15. τρεφόμενον δὲ F. || 17. ἐξ γὰρ ἐξ H. || 18. πρότερον L. || γὰρ om H. || 20. αὐτῇ H. || φέρεσθαι χώραν FH. || 26. αἱ om E HL. || 27. τὰ om F. || ἐκάστῃ FHL. || 31. γὰρ ἂν ἱκαναὶ EL. || αἱ om E. || 33. αἴτιον om F. || δυνατόν om L. || 34. οὐκ ἐστὶν ἐξ ἀνάγκης F.

4. ἀναγκαῖον F. || 5. τοῖς] ἐν τοῖς E. || 6. ἔνεκεν FHL. || 7. ὁ ante τῆς om EL. || ἐκάστῃ τῆς H. || καὶ τὴν om E. || 9. ἀλλ' οἱ μὲν om E. || ὤκνησαν τὴν αἰτίαν F. || 10. ἐν τῇ φαίδρῳ FHL. || 16. αὐτῇ] αὐτῇ H. || 17. εἶναι om F. || 18. ἀεὶ om pr E. || 20. δ' om H. || 21. ἔν om H. || γὰρ καὶ ὁ E. || 24. φήσκει E, φῃσι L, φῃσι FH. || 25. μὲν om F. || λεγομένων EL. || 28. φυσικῶς L. || ἐν om F. || τέχνης ἀπὸ τέχνης δὲ ὁ H et pr F. || κινήτικόν ἢ F. || 30. καὶ τὸ ποιεῖν FH. || 32. ἐπὶ τῶν om F. || οὔτε HL. || ἐξ ἐαυτοῦ ζῶον F. || 33. οὔτε FH.

ἔτι δὲ καὶ τὰς δυνάμεις ἀποδιδύασι τοῖς σώμασι, δι' αὗ-
 γενῶσι, λίαν ὀργανικῶς, ἀφαίρουντες τὴν κατὰ τὸ εἶδος
 αἰτίαν. ἐπειδὴ γὰρ πέφυκεν, ὥς φασι, τὸ μὲν θερμὸν
 διακρίνειν τὸ δὲ ψυχρὸν συνιστάναι, καὶ τῶν ἄλλων ἑκα-
 στον τὸ μὲν ποιεῖν τὸ δὲ πάσχειν, ἐκ τῶν λέγουσι καὶ
 διὰ τῶν ἅπαντα τὰλλα γίνεσθαι καὶ φθεῖσθαι· φαί-
 νεται δὲ καὶ τὸ πῦρ αὐτὸ κινούμενον καὶ πάσχον. ἔτι δὲ
 παραπλήσιον ποιοῦσιν ὥσπερ εἴ τις τῷ πρίονι καὶ ἐκάσῳ
 τῶν ὀργάνων ἀπονέμοι τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων· ἀνάγκη
 γὰρ πρίοντος διαφθεῖσθαι καὶ ξέοντος λεαίνεσθαι, καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων ὁμοίως. ὥς' εἰ ὅτι μάλιστα ποιεῖ καὶ κινεῖ τὸ
 πῦρ, ἀλλὰ πῶς κινεῖ ἔχ' ὁρᾶσιν, ὅτι χειρὸν ἢ τὰ ὄργανα.
 ἡμῖν δὲ καθόλου τε πρότερον εἰρηται περὶ τῶν αἰτίων, καὶ
 νῦν διώρισαι περὶ τε τῆς ὕλης καὶ τῆς μορφῆς.

10 Ἔτι δὲ ἐπεὶ ἡ κατὰ τὴν φορὰν κίνησις δέδεικται ὅτι
 αἰτίος, ἀνάγκη τῶν ὄντων καὶ γένεσιν εἶναι συνεχῶς· ἡ
 γὰρ φορὰ ποιήσει τὴν γένεσιν ἐνδελεχῶς διὰ τὸ προσάγειν
 καὶ ἀπάγειν τὸ γεννητικόν. ἅμα δὲ δῆλον ὅτι καὶ τὰ πρό-
 τερον καλῶς εἰρηται, τὸ πρῶτην τῶν μεταβολῶν τὴν φο-
 ρὰν ἀλλὰ μὴ τὴν γένεσιν εἰπεῖν· πολὺ γὰρ εὐλογώτερον
 τὸ ὃν τῷ μὴ ὄντι γενέσεως αἰτίον εἶναι ἢ τὸ μὴ ὄν τῷ
 ὄντι τῷ εἶναι. τὸ μὲν ἔν φερόμενον ἔστι, τὸ δὲ γινόμενον ἔκ
 ἔστιν· διὸ καὶ ἡ φορὰ πρότερά τῆς γενέσεως. ἐπεὶ δ' ὑπό-
 κείται καὶ δέδεικται συνεχῆς ἔσθαι τοῖς πράγμασι καὶ γέ-
 νεσις καὶ φθορά, φαιρὸν δ' αἰτίαν εἶναι τὴν φορὰν τῇ γί-
 νεσθαι, φανερόν ὅτι μιᾶς μὲν ἔσθαι τῆς φορᾶς ἔκ ἐνδέχε-
 ται γίνεσθαι ἄμφω διὰ τὸ ἐναντία εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ
 καὶ ἀσάυτως ἔχον αἰεὶ τὸ αὐτὸ πέφυκε ποιεῖν. ὥς' ἦτοι
 γένεσις αἰεὶ ἔσθαι ἢ φθορά. δεῖ δὲ πλείους εἶναι τὰς κινή-
 σεis καὶ ἐναντίας, ἢ τῇ φορᾷ ἢ τῇ ἀνωμαλίᾳ· τῶν γὰρ
 ἐναντίων τάναντία αἰτία. διὸ καὶ ἔχ' ἡ πρώτη φορὰ αἰτία
 ἐστὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, ἀλλ' ἡ κατὰ τὸν λοζὸν κύκλον·
 ἐν ταύτῃ γὰρ καὶ τὸ συνεχές ἐστὶ καὶ τὸ κινεῖσθαι δύο
 κινήσεις· ἀνάγκη γάρ, εἴ γε αἰεὶ ἔσθαι συνεχῆς γένεσις καὶ

φθορά, αἰεὶ μὲν τι κινεῖσθαι, ἵνα μὴ ἐπιλείπωσιν αὐταὶ αἰ-
 μεταβολαί, δύο δ', ὅπως μὴ θάτερον συμβαίνει μόνον. τῆς
 μὲν ἔν συνεχείας ἢ τοῦ ὅλου φορὰ αἰτία, τοῦ δὲ προσιέναι
 καὶ ἀπιέναι ἢ ἐγκλισίς· συμβαίνει γὰρ ὅτε μὲν πόρρω γί-
 νεσθαι ὅτε δ' ἐγγύς. ἀνίσσεται δὲ τῇ διασήμετος ὄντος ἀνάμα-
 λος ἔσθαι ἢ κίνησις· ὥστ' εἰ τῷ προσιέναι καὶ ἐγγύς εἶναι
 γενῆ, τῷ ἀπιέναι ταυτὸν τῆτο καὶ πόρρω γίνεσθαι φθεῖρει,
 καὶ εἰ τῷ πολλάκις προσιέναι γενῆ, καὶ τῷ πολλάκις
 ἀπελθεῖν φθεῖρει· τῶν γὰρ ἐναντίων τάναντία αἰτία. καὶ ἐν
 ἴσῳ χρόνῳ καὶ ἡ φθορά καὶ ἡ γένεσις ἢ κατὰ φύσιν. διὸ
 καὶ οἱ χρόνοι καὶ οἱ βίοι ἐκάστων ἀριθμὸν ἔχουσι καὶ τῶν
 διορίζονται· πάντων γὰρ ἐστὶ τάξις, καὶ πᾶς βίος καὶ χρό-
 νος μετρεῖται περιόδῳ, πλὴν οὐ τῇ αὐτῇ πάντες, ἀλλ' οἱ
 μὲν ἐλάττωσι οἱ δὲ πλείονι· τοῖς μὲν γὰρ ἐνιαυτός, τοῖς δὲ
 μείζων, τοῖς δὲ ἐλάττων ἢ περίοδος ἐστὶ τὸ μέτρον. φαίνε-
 ται δὲ καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν ὁμολογούμενα τοῖς παρ' ἡμῶν
 λόγοις· ἐρώμεν γὰρ ὅτι προσιόντος μὲν τῇ ἡλῆς γένεσις ἐστίν,
 ἀπιόντος δὲ φθίσις, καὶ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἐκάτερον· ἴσος γὰρ
 ὁ χρόνος τῆς φθορᾶς καὶ τῆς γενέσεως τῆς κατὰ φύσιν.
 ἀλλὰ συμβαίνει πολλάκις ἐν ἐλάττωσι φθεῖσθαι διὰ τὴν
 πρὸς ἀλλήλα σύγκρασιν· ἀνωμάλου γὰρ ἔσθαι τῆς ὕλης
 καὶ ἔ πανταχῇ τῆς αὐτῆς ἀνάγκη καὶ τὰς γενέσεις ἀνω-
 μάλως εἶναι καὶ τὰς μὲν θάττης τὰς δὲ βραδυτέρας, ὥς
 συμβαίνει διὰ τὴν τῶν γένεσιν ἄλλοις γίνεσθαι φθοράν.
 αἰεὶ δ', ὥσπερ εἰρηται, συνεχῆς ἔσθαι ἡ γένεσις καὶ ἡ φθο-
 ρά, καὶ ἐδέποτε ὑπολείψει δι' ἣν εἵπομεν αἰτίαν. τῆτο δ'
 εὐλόγως συμβέβηκεν· ἐπεὶ γὰρ ἐν ἅπασιν αἰεὶ τῷ βελτίονος
 ὀρέγεσθαι φαιρὸν τὴν φύσιν, βέλτιον δὲ τὸ εἶναι ἢ τὸ μὴ
 εἶναι (τὸ δ' εἶναι ποσάχῳ λέγομεν, ἐν ἄλλοις εἰρηται),
 τοῦτο δ' ἀδύνατον ἐν ἅπασιν ὑπάρχειν διὰ τὸ πόρρω τῆς
 ἀρχῆς ἀφίστασθαι, τῷ λειπομένῳ τρόπῳ συνεπλήρωσε τὸ
 ὅλον ὁ θεός, ἐντελεχῇ ποιήσας τὴν γένεσιν· οὕτω γὰρ ἂν
 μάλιστα συνείροτο τὸ εἶναι διὰ τὸ ἐγγύτατα εἶναι τῆς οὐ-
 σίας τὸ γίνεσθαι αἰεὶ καὶ τὴν γένεσιν. τῆτο δ' αἰτίον, ὥσπερ

1. δὲ om *H*. || α *E*. || 2. ὀργανικῶς *EL*. || 3. ἐπεὶ *FH*. || φησιν *E*. || 9. ἀπονέμοι *F*. || 10. πρίονος ὄντος *L*. || ξαίοντες *F*. ||
 11. κινεῖ καὶ ποιεῖ *L*. || 12. ἔ προβεβῆσιν *H*. || 13. τε om *H*. || 15. ἐπειδὴ *H*. || 17. ἐντελεχῶς *E*. || 18. καὶ ἀπάγειν om *F*. ||
 γεννητικόν *E*. || τὰ] τὸ *E*. || πρῶτα *F*. || 19. τὴν om *E*. || 21. εἶναι αἰτίον *L*. || ἢ — 23. διὰ margo *F*. || 24. καὶ ante γένεσις om
FH. || 25. τὴν φορὰν om *E*. || 26. [εἰ] ὥς *FL*. || 29. ἔσθαι αἰεὶ *FH*. || 30. φθορᾶ *E*. || 31. ἐναντία αἰτία *E*, αἰτία τάναντία *H*, αἰ-
 τια τὰ ἐναντία *F*. || αἰτία τῆς γενέσεως ἐστὶ καὶ τῆς φθορᾶς *F*. || 33. ἐστὶ] ἔσθαι *FH*. || κινεῖσθαι δύο om *pr E*. || 34. γε αἰεὶ] τε αἰεὶ *E*,
 om *FH*.

1. μὲν om *E*. || τ] τοι *L*. || ἐπιλιμπάνωσιν *E*, ὑπολείπωσιν *L*. || 6. προιέναι *E*. || 7. τῷ] καὶ τῷ *H*, ἐν τῷ *F*, καὶ ἐν τῷ *L*. || ταυτὸ
 τοῦτο post γίνεσθαι *FH*. || 8. προσελθεῖν *EL*. || 9. ἀπιέναι *F*. || 10. καὶ post χρ. om *FH*. || ἢ ante κατὰ om *E*. || 11. ἐκάστων ἔν ἀρ.
pr F. || 12. χρόνος καὶ βίος *FH*. || 13. μετρεῖται *H*. || πάντες om *E*, πάντες — 14. πλείονι om *L*. || 14. τοῖς μὲν] ἄλλοις μὲν *L*. ||
 15. τοῖς δὲ] ἄλλοις δὲ *F*. || τὸ om *E*. || 17. λεγομένοις *F*. || 19. φορᾶς *E*. || 23. θάττης *EL*. || βραδυτέρας εἶναι ὥς *E*. || 26. οὔτε παρὰ
L. || 27. αἰεὶ post φύσιν *F*. || 28. φαιρὸν ante 27. τοῦ *F*. || 28. τὸ ante μὴ om *H*. || 30. ἐν ἅπασιν ἀδύνατον *FH*. || 32. ἐντελεχῇ *F*
H. || 33. ἐγγύτατα *F*. || 34. αἰεὶ om *H*. || τοῦτο *F*. || αἰτίον om *FH*.

εἴρηται πολλάκις, ἡ κύκλω φορά· μόνη γὰρ συνεχῆς διό
καὶ τὰλλα ὅσα μεταβάλλει εἰς ἀλλήλα· κατὰ τὰ πάθη
καὶ τὰς δυνάμεις, οἷον τὰ ἀπλᾶ σώματα, μιμεῖται τὴν
κύκλω φοράν· ὅταν γὰρ ἐξ ὕδατος ἀῖρ γένηται καὶ ἐξ
ἀέρος πῦρ καὶ πάλιν ἐκ πυρὸς ὕδωρ, κύκλω φαμέν· περι-
εληλυθέναι τὴν γένεσιν διὰ τὸ πάλιν ἀνακάμπτειν· ὥς καὶ
ἡ εὐθεῖα, φορά μιμημένη τὴν κύκλω συνεχῆς, ἐστίν· ἅμα δὲ
δῆλον ἐκ τούτων ὅτινες ἀπορῶσιν, διὰ τί ἐκάσθ τῶν σωμά-
των εἰς τὴν οἰκίαν φερομένου χώραν ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ
ὃ διεσᾶσι τὰ σώματα· αἴτιον γὰρ τούτῳ ἐστίν ἡ εἰς ἀλλήλα
μετάβασις· εἰ γὰρ ἕκαστος ἔμενεν ἐν τῇ αὐτοῦ χώρᾳ καὶ
μὴ μετέβαλλον ὑπὸ τῆ πλησίον, ἥδη ἂν διεσῆκεσαν· με-
ταβάλλει μὲν ἔν· διὰ τὴν φοράν διπλὴν ὄσαν· διὰ δὲ τὸ
μεταβάλλειν οὐκ ἐνδέχεται μένειν οὐδὲν αὐτῶν ἐν οὐδεμιᾷ
χώρᾳ τεταγμένη· διότι μὲν ἔν· ἐστὶ γένεσις καὶ φθορά καὶ
διὰ τὴν αἰτίαν, καὶ τί τὸ γενητὸν καὶ φθαρτὸν, φανερόν ἐκ
τῶν εἰρημένων· ἐπεὶ δ' ἀνάγκη εἶναι τι τὸ κινῆν, εἰ κίνησις
ἔσαι, ὥσπερ εἴρηται πρότερον ἐν ἑτέροις, καὶ εἰ αἰεὶ, ὅτι αἰε-
τι δεῖ εἶναι, καὶ εἰ συνεχῆς, ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀκίνητον καὶ
ἀγένητον καὶ ἀναλλοιώτον· καὶ εἰ πλείους εἶεν αἱ κύκλω κι-
νήσεις, πλείους μὲν, πάσας δὲ πως εἶναι ταύτας ἀνάγκη
ὑπὸ μίαν ἀρχήν· συνεχῆς δ' ὄντος τῆ χρόνου ἀνάγκη τὴν
κίνησιν συνεχῆ εἶναι, εἴπερ ἀδύνατον χρόνον χωρὶς κινήσεως
εἶναι· συνεχῆς ἄρα τινὸς ἀριθμὸς ὁ χρόνος· τῆς κύκλω ἄρα,
καθάπερ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ λόγοις διωρίσθη· συνεχῆς δ' ἡ κι-
νήσις πρότερον τῷ τὸ κινούμενον συνεχῆς εἶναι ἢ τῷ τὸ ἐν ᾧ
κινεῖται, οἷον τὸν τόπον λέγω ἢ τὸ πάθος· δῆλον δὲ ὅτι τῷ
τὸ κινούμενον· πῶς γὰρ τὸ πάθος συνεχῆς ἀλλ' ἢ τῷ τὸ
πρᾶγμα ᾧ συμβέβηκε συνεχῆς εἶναι· εἰ δὲ καὶ τῷ ἐν ᾧ,
μόνῳ τούτῳ τῷ τόπῳ ὑπάρχει· μέγεθος γὰρ τι ἔχει, τούτου
δὲ τὸ κύκλω μόνον συνεχῆς, ὥς αὐτὸ αὐτῷ αἰεὶ συνεχῆς,
τούτου ἄρα ἐστὶν ὃ ποιεῖ συνεχῆ κίνησιν, τὸ κύκλω σῶμα
φερόμενον· ἡ δὲ κίνησις τὸν χρόνον.

Ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς συνεχῶς κινούμενοις κατὰ γένεσιν ἢ
ἀλλοιώσιν ἢ ὅλως μεταβολὴν ὁρῶμεν τὸ ἐφεξῆς ὃν καὶ γι-

νόμενον τότε μετὰ τότε ὥς μὴ διαλείπειν, σκεπτέον πότε-
ρον ἐστὶ τι· ὃ ἐξ ἀνάγκης ἔσαι, ἢ ὁδὸν, ἀλλὰ πάντα ἐνδε-
χεται μὴ γενέσθαι· ὅτι μὲν γὰρ ἔνια, δῆλον, καὶ εὐθὺς τὸ
ἔσαι καὶ τὸ μέλλον ἕτερον διὰ τούτου· ὃ μὲν γὰρ ἀληθές
εἰπεῖν ὅτι ἔσαι, δεῖ τούτου εἶναι ποτε ἀληθές ὅτι ἔστιν· ὃ δὲ
ἔν· ἀληθές· εἰπεῖν ὅτι μέλλει, οὐδὲν κωλύει μὴ γενέσθαι·
μέλλαν γὰρ ἂν βαδίσειεν τις οὐκ ἂν βαδίσειεν· ὅλως δ',
ἐπεὶ ἐνδέχεται ἔνια τῶν ὄντων καὶ μὴ εἶναι, δῆλον ὅτι καὶ
τὰ γινόμενα ἕτως ἔξει, καὶ ἐκ ἐξ ἀνάγκης τούτου ἔσαι· πό-
τερον ἔν· ἅπαντα τοιαῦτα ἢ ὅ, ἀλλ' ἔνια ἀναγκαῖον ἀπλῶς
γενέσθαι, καὶ ἔστιν ὥσπερ ἐπὶ τῆ εἶναι τὰ μὲν ἀδύνατα μὴ
εἶναι· τὰ δὲ δυνατά, ἕτως καὶ περὶ τὴν γένεσιν, οἷον τρο-
πὰς ἄρα ἀνάγκη γενέσθαι, καὶ ἔχ· οἷον τε μὴ ἐνδέχεσθαι·
εἰ δὲ τὸ πρότερον ἀνάγκη γενέσθαι, εἰ τὸ ὕστερον, ἔσαι, οἷον
εἰ οἰκία, θεμέλιον, εἰ δὲ τούτου, πηλόν· ἄρ' ἔν· καὶ εἰ θεμέ-
λιος γέγονεν, ἀνάγκη οἰκίαν γενέσθαι· ἢ ἐκεῖ, εἰ μὴ ἐκ-
κεῖνο ἀνάγκη γενέσθαι ἀπλῶς· εἰ δὲ τούτου, ἀνάγκη καὶ θε-
μελίου γενομένου γενέσθαι οἰκίαν· οὕτω γὰρ ἦν τὸ πρότερον
ἔχον πρὸς τὸ ὕστερον, ὥστ' εἰ ἐκεῖνο ἔσται, ἀνάγκη ἐκεῖνο
πρότερον· εἰ τοίνυν ἀνάγκη γενέσθαι τὸ ὕστερον, καὶ τὸ πρό-
τερον ἀνάγκη· καὶ εἰ τὸ πρότερον, καὶ τὸ ὕστερον τοίνυν
ἀνάγκη, ἀλλ' ὃ δι' ἐκεῖνο, ἀλλ' ὅτι ὑπέκειτο ἐξ ἀνάγκης
ἐσόμενον· ἐν οἷς ἄρα τὸ ὕστερον ἀνάγκη εἶναι, ἐν τέτοις ἀν-
τιστρέφει, καὶ αἰεὶ τῆ προτέρου γενομένου ἀνάγκη γενέσθαι
τὸ ὕστερον· εἰ μὲν ἔν· εἰς ἀπείρον εἰσὶν ἐπὶ τὸ κάτω, ἐκ ἔσαι
ἀνάγκη τὸ ὕστερον τότε γενέσθαι ἀπλῶς· ἀλλ' ὁδ' ἐξ ὑπο-
θέσεως· αἰεὶ γὰρ ἕτερον ἔμπροσθεν ἀνάγκη ἔσται, δι' ὃ
ἐκεῖνο ἀνάγκη γενέσθαι· ὥς· εἰ μὴ ἐστὶν ἀρχὴ τῆ ἀπείρου,
ὁδὲ πρῶτον ἔσαι ὁδόν, δι' ὃ ἀναγκαῖον ἔσαι γενέσθαι· ἀλλὰ
μὴν ὁδ' ἐν τοῖς πέρας ἔχουσι τούτου ἔσαι εἰπεῖν ἀληθῶς, ὅτι
ἀπλῶς ἀνάγκη γενέσθαι, οἷον οἰκίαν, ὅταν θεμέλιος γένη-
ται· ὅταν γὰρ γένηται, εἰ μὴ αἰεὶ τούτου ἀνάγκη γενέσθαι,
συμβήσεται αἰεὶ εἶναι τὸ ἐνδεχόμενον μὴ αἰεὶ εἶναι· ἀλλὰ
δεῖ τῇ γενέσει αἰεὶ εἶναι, εἰ ἐξ ἀνάγκης αὐτῇ ἐστὶν ἡ γένε-
σις· τὸ γὰρ ἐξ ἀνάγκης καὶ αἰεὶ ἅμα· ὃ γὰρ εἶναι ἀνάγκη

1. ἡ] αἰτία ἢ *H.* || 5. ἐκ τῆ πυρὸς *FH.* || 7. εὐθεῖα τέτων *φ. L.* || 10. εἰς] ἐπ' *E.* || 11. ἔμενεν *FH.* || 12. μετέβαλεν *H.* ||
διεσῆκεσαν *FHL.* || 13. φθορὰν *E.* || 16. αἰτίαν, εἴρηται καὶ *L.* || γηνητὸν *L.* || 17 et 21 et 22. ἀναγκαῖον *H.* || τὸ ὁμ· *EF.* || κινῆν
om *E.* || 18. ἐν] καὶ ἐν *H.* || εἰ om *E.* || αἰεὶ δεῖ τι εἶναι *EL.* δεῖ τι αἰεὶ εἶναι *F.* || 19. συνεχῆς *E.* || 20. εἶεν om *EF.* || αἰ ἐν κῶ
κλω *EF.* || 21. ἀναγκαῖον om *EL.* || 23. χωρὶς] ἄνευ *FH* et *g E.* || 24. ὁ χρόνος ἀριθμὸς *F.* || 25. λόγοις om *F.* || διωρίσθαι *H.* ||
ἢ om *H.* || 26. ἢ] καὶ *F.* || τῷ om *EFH.* || 28. ἀλλ' ἢ corr *E.* || 29. ᾧ om *E.* || τὸ *FH.* || 30. ἐνυπάρχει *L.* || 31. αἰεὶ om
E. || 32. ἄρα] γὰρ *F.*

2. ὃ τι *EF.* || 5. ἔσται] ἐστὶν *E.* || 7. γὰρ ἀναβαδίζειν τε ἐκ *E.* || βαδίσθαι *F.* || 8. ἐπειδὴ *F.* || 9. τὰ om *EF.* || 11. γενέσθαι
FH. || 12. δυνατὸν *F.* || 13, 14, 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 26, 28, 31, 32, 35. ἀναγκαῖον *H.* || καὶ om *FHL.* || 14. δὲ *H.* || 15. οἰκίαν
L. || εἰ καὶ *F.* || 16. ἀνάγκη καὶ οἰκίαν *F.* || 18. γὰρ ἂν ἦν *F.* || 19. ὥς *H.* || ἐστὶν *F.* || 20. πρ.] πρότερον γενέσθαι *FHL.* || 21. εἰ
τὸ πρότερον καὶ margo *EF.* || 22, 34, 35. ἀναγκαῖον *H.* || 26. ὁδ' om *E.* || 27. δι' ὃ] διὰ καὶ *F.* || 30. ἐστὶν *F.* || 31. ὅταν θεμέλιος
γένηται om *pr E.* || 32. ἀνάγκη αἰεὶ γένεσθαι τούτου *F.* || 33. αἰεὶ μὴ *F.* || ἀλλὰ — 34. εἶναι om *pr E.* || 34. ἐστὶν αὐτῇ *FH.*

οὐχ οἷον τε μὴ εἶναι· ὥς· εἰ ἐξίν ἐξ ἀνάγκης, αἰδιόν ἐστι, καὶ εἰ αἰδιόν, ἐξ ἀνάγκης. καὶ εἰ ἡ γένεσις τοῖνυν ἐξ ἀνάγκης, αἰδιός ἡ γένεσις τήτου, καὶ εἰ αἰδιός, ἐξ ἀνάγκης. εἰ ἄρα τινὸς ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς ἡ γένεσις, ἀνάγκη ἀνακλῆναι καὶ ἀνακάμπτειν. ἀνάγκη γὰρ ἡτοὶ πέρας ἔχειν τὴν γένεσιν ἢ μὴ, καὶ εἰ μὴ, ἢ εἰς εὐθὺ ἢ κύκλῳ. τήτων δ' εἶπερ ἔσαι αἰδιός, ἔκ εἰς εὐθὺ οἷον τε διὰ τὸ μηδαμῶς εἶναι ἀρχὴν μὴτ' ἀν κατω, ὥς ἐπὶ τῶν ἐσομένων λαμβάνομεν, μὴτ' ἀνω, ὥς ἐπὶ τῶν γινομένων. ἀνάγκη δ' εἶναι ἀρχήν, μὴ πεπερασμένης ὕψους, καὶ αἰδιόν εἶναι. διὸ ἀνάγκη κύκλῳ εἶναι. ἀντιγράφειν ἄρα ἀνάγκη ἔσαι, οἷον εἰ τοδὶ ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ πρότερον ἄρα· ἀλλὰ μὴν εἰ τὸτο, καὶ τὸ ὕστερον ἀνάγκη γενέσθαι. καὶ τοῦτο αἰετὶ δὴ συνεχῶς· οὐδὲν γὰρ τὸτο διαφέρει λέγειν διὰ δύο ἢ πολλῶν. ἐν τῇ κύκλῳ ἄρα κινήτει καὶ γενέσθαι ἐστὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης ἀπλῶς καὶ εἴτε κύκλῳ, ἀνάγκη ἑκάστον γίνεσθαι καὶ γεγενῆσθαι, καὶ εἰ ἀνάγκη, ἢ τήτων γένεσις κύκλῳ. ταῦτα μὲν δὴ εὐλόγως, ἐπεὶ αἰδιός. καὶ ἄλλως ἐφάνη ἡ κύκλῳ κινήσις καὶ ἡ τοῦ ὕψους, ὅτι ταῦτα ἐξ ἀνάγκης γίνεται καὶ ἔσαι, ὅσαι ταύ-

της κινήσεις καὶ ὅσαι διὰ ταύτην· εἰ γὰρ τὸ κύκλῳ κινῆμενον αἰετὶ κινεῖ, ἀνάγκη καὶ τήτων κύκλῳ εἶναι τὴν κινήσιν, οἷον τῆς ἀνω φορᾶς ὕψους ὁ ἥλιος κύκλῳ ὠδί, ἐπεὶ δ' ὕψους, αἰ ὦραι διὰ τοῦτο κύκλῳ γίνονται καὶ ἀνακάμπουσιν, τήτων δ' ὕψους γινομένων· πάλιν τὰ ὑπὸ τήτων. τί ἔν δὴ ποτε τὰ μὲν ὕψους φαίνεται, οἷον ὕδατα καὶ ἀὴρ κύκλῳ γινομένα, καὶ εἰ μὲν νέφος ἔσαι, δεῖ ὕσαι, καὶ εἰ ὕσαι γε, δεῖ καὶ νέφος εἶναι, ἀνθρώποι δὲ καὶ ζῶα ἐκ ἀνακάμπουσιν εἰς αὐτὸς ὥς πάλιν γίνεσθαι τὸν αὐτόν· οὐ γὰρ ἀνάγκη, εἰ ὁ πατὴρ ἐγένετο, σὲ γενέσθαι· ἀλλ' εἰ σύ, ἐκεῖνον. εἰς εὐθὺ δὲ ἔοικεν εἶναι αὕτη ἡ γένεσις. ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως πάλιν αὕτη, πότερον ὁμοίως ἅπαντα ἀνακάμπτει ἢ οὐ, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀριθμῶ τὰ δὲ εἶδει μόνον· ὅσων μὲν ἔν ἀφθαρτος ἢ ἔστια ἢ κινουμένη, φανερόν ὅτι καὶ ἀριθμῶ ταῦτα ἔσαι (ἡ γὰρ κινήσις ἀκολουθεῖ τῇ κινημένῳ), ὅσων δὲ μὴ ἀλλὰ φθαρτῇ, ἀνάγκη τῷ εἶδει, ἀριθμῶ δὲ μὴ ἀνακάμπτειν. διὸ ὕδωρ ἐξ ἀέρος καὶ ἀὴρ ἐξ ὕδατος εἶδει ὁ αὐτός, ἐκ ἀριθμῶ. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἀριθμῶ, ἀλλ' ἔχων ἢ ἔστια γίνεται ὅσα τοιαύτη ὅσα ἐνδέχασθαι μὴ εἶναι.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ Α.

Περὶ μὲν ἔν τῶν πρώτων αἰτίων τῆς φύσεως καὶ περὶ πάσης κινήσεως φυσικῆς, ἔτι δὲ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνω φορὰν διακεκοσμημένων ἀστρῶν καὶ περὶ τῶν στοιχείων τῶν σωματικῶν, πόσα τε καὶ ποῖα, καὶ τῆς εἰς ἄλληλα μεταβολῆς, καὶ περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς τῆς κοινῆς εἰρηται πρότερον. λοιπὸν δ' ἐστὶ μέρος τῆς μεθόδου ταύτης ἔτι θεωρητέον, ὃ πάντες οἱ πρότερον μετεωρολογίαν ἐκάλουν· ταῦτα

δ' ἐστὶν ὅσα συμβαίνει κατὰ φύσιν μὲν, ἀτακτοτέραν μέντοι τῆς τῶ πρώτου σοιχείου τῶν σωμάτων, περὶ τὸν γεγινηντα μάλιστα τόπον τῇ φορᾷ τῶν ἀστρῶν, οἷον περὶ τε γάλακτος καὶ κομητῶν καὶ τῶν ἐκπυρουμένων καὶ κινημένων φασμάτων, ὅσα τε θείμην ἀν ἀέρος εἶναι κοινὰ πάθη καὶ ὕδατος, ἔτι δὲ γῆς ὅσα εἶδη καὶ μέρη καὶ πάθη τῶν μερῶν, ἐξ ὧν περὶ τε πνευμάτων καὶ σεισμῶν θεωρήσαιμεν ἀν τὰς αἰτίας

2 et 3. ἀναγκαῖον *H.* || 2. καὶ εἰ ἡ γένεσις τοῖνυν *om corr E.* || 3. ἢ καὶ ἡ *H.* || εἰ *om E.* || 4 et 5. ἀναγκαῖον *E.* || 6. εἰ μὴ *om H.* || 7. ante *eis om F.* || 8 et 9. ὥς *om E.* || 8. λαμβανόμενων *EH.* || 9. γινομένων *E.* || 10. μήτε *EFH.* || καὶ *om E.* || 11. τοδὶ *τὸ E.* || 12. καὶ τὸ π. *εἶναι καὶ τὸ π. F.* || τὸ ante ὕστερον *om E.* || 13. δὴ *ἡδη FH.* || 14. γὰρ τὸτο *om H.* || 16. ἑκάστον *om F.* || γενέσθαι *H.* || 18. ἐφάνη καὶ ἄλλως *F.* || 19. ταύτας *FH.*

1. τὸ *τι H.* *τι τὸ F.* || 3. κύκλῳ ὁ ἥλιος *F.* || ὠδί *om E.* || ἐπεὶ — 4. ἀνακάμπουσιν *om F.* || 4. αἰ *om E.* || 5. δ' *om E.* || πάλιν τὸ *πάνθ FL.* || 6. ὕδωρ *L.* || 7. γιγνόμενος *F.* || δεῖ καὶ ὕσαι *FH.* || 8. καὶ post δεῖ *om H.* || 10. ὁ *om E.* || 11. δὴ *L.* || δὴ *EHL.* || 15. ταῦτα ἐν ἔσαι *H.* *ταυτὰ ἐν ἔσαι F.*

Codices *EFHN.* Tit. μετεώρων *N.*

21. δὲ τῶν περὶ τὴν ἀνω *E.* || 26. μετεωρολόγιον *N.*

21. σωμάτων κινήσεως περὶ *IIN.* || 22. τῇ φορᾷ — διάφορα *pr. N.* *τῇ φορᾷ τῇ E.* || 25. μέρη καὶ εἶδη *FHN.*

καὶ περὶ πάντων τῶν γινομένων κατὰ τὰς κινήσεις τὰς τού-
των· ἐν οἷς τὰ μὲν ἀπορούμεν, τῶν δ' ἐφαπτόμεθά τινα
τρόπον· ἐτι δὲ περὶ κεραυνῶν πτώσεως καὶ τυφῶνων καὶ
πρησῆρων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐγκυκλίων, ὅσα διὰ πῆξιν
συμβαίνει πάθη τῶν αὐτῶν σωμάτων τέτων. διελθόντες δὲ
περὶ τέτων, θεωρήσωμεν εἰ τι δυνάμεθα κατὰ τὸν ὑψηγι-
μέον τρόπον ἀποδοῦναι περὶ ζώων καὶ φυτῶν, καθόλου τε
καὶ χωρὶς· σχεδὸν γὰρ τούτων ῥηθέντων τέλος ἂν εἴη γε-
γονὸς τῆς ἐξ ἀρχῆς ἡμῶν προαιρέσεως πάσης. ὧδ' ἔν ἀρ-
ξάμενοι λέγωμεν περὶ αὐτῶν πρῶτον.

2 Ἐπεὶ γὰρ διώρισται πρότερον ἡμῶν μία μὲν ἀρχὴ τῶν
σωμάτων, ἐξ ᾧ συνέστηκεν ἡ τῶν ἐγκυκλίων φερομένων σω-
μάτων φύσις, ἄλλα δὲ τέτταρα σώματα διὰ τὰς τέττα-
ρας ἀρχάς, ᾧ διπλῆν εἶναι φάμεν τὴν κίνησιν, τὴν μὲν
ἀπὸ τῆ μέσου, τὴν δ' ἐπὶ τὸ μέσον· τεττάρων δ' ὄντων τέ-
των, πυρὸς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος καὶ γῆς, τὸ μὲν τούτοις
πᾶσιν ἐπιπολάζον εἶναι πῦρ, τὸ δ' ὑφιστάμενον γῆν· δύο
δ' ἂ πρὸς αὐτὰ τέτοις ἀνάλογον ἔχει· ἀλλ' μὲν γὰρ πυ-
ρὸς ἐγγυτάτω τῶν ἄλλων, ὕδωρ δὲ γῆς. ὁ δὲ περὶ τὴν γῆν
ὅλος κόσμος ἐκ τέτων συνέστηκε τῶν σωμάτων· περὶ δὲ τὰ
συμβαίνοντα πάθη φάμεν εἶναι ληπτέον. ἐστὶ δ' ἐξ ἀνάγκης
συνεχῆς πῶς ὅτος ταῖς ἄνω φοραῖς, ὥς τε πᾶσαν αὐτὴ τὴν
δύναμιν κυβερνᾶσθαι ἐκεῖθεν· ὅθεν γὰρ ἡ τῆς κινήσεως
ἀρχὴ πᾶσιν, ἐκείνην αἰτίαν νομίζεον· πρῶτην πρὸς δὲ τέτοις
ἡ μὲν αἰδῖος καὶ τέλος ἐκ ἔχουσα τῷ τόπῳ τῆς κινήσεως,
ἀλλ' αἰεὶ ἐν τέλει· ταῦτα δὲ τὰ σώματα πάντα πεπερα-
σμένους διέσκηκε τόπους ἀλλήλων. ὥς τε τῶν συμβαινόντων
περὶ αὐτὸν πῦρ μὲν καὶ γῆν καὶ τὰ συγγενῆ τέτοις ὡς ἐν
ὑλῆς εἶδει τῶν γινομένων αἰτία χρηὶ νομίζειν (τὸ γὰρ ὑπο-
κείμενον καὶ πάσχον τῆτον προσαγορεύομεν τὸν τρόπον), τὸ
δ' ὅπως αἴτιον ὡς ὅθεν ἡ τῆς κινήσεως ἀρχὴ, τὴν τῶν αἰεὶ
κινουμένων αἰτιατέον δύναμιν.

3 Ἀναλαβόντες ἔν τας ἐξ ἀρχῆς θέσεις καὶ τὰς εἰρημέ-
νους πρότερον διορισμῶς, λέγωμεν περὶ τε τῆς τῆ γάλακτος
φαντασίας καὶ περὶ κομητῶν καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τυγχά-
ναι τέτοις ὄντα συγγενῆ. φάμεν δὲ πῦρ καὶ ἀέρα καὶ ὕδωρ
καὶ γῆν γίνεσθαι ἐξ ἀλλήλων, καὶ ἕκασον ἐν ἐκασῷ ὑπάρ-

χειν τέτων δυνάμει, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων οἷς ἐν τι καὶ
ταῦτ' ὑπόκειται, εἰς δ' ἀναλύονται ἔσχατον. πρῶτον μὲν
ἐν ἀπορήσειεν ἂν τις περὶ τὸν καλούμενόν ἀέρα, τίνα τε χρὴ
λαβεῖν αὐτοῦ τὴν φύσιν ἐν τῷ περιέχοντι κόσμῳ τὴν γῆν,
καὶ πῶς ἔχει τάξει πρὸς τὰλλα τὰ λεγόμενα στοιχεῖα
τῶν σωμάτων. ὁ μὲν γὰρ τῆς γῆς ὄγκος πηλίκος ἂν τις
εἴη πρὸς τὰ περιέχοντα μεγέθη, οὐκ ἄδηλον· ἤδη γὰρ
ἄπται διὰ τῶν ἀστρολογικῶν θεωρημάτων ἡμῶν ὅτι πολὺ
καὶ τῶν ἄσρων ἐνίων ἐλάττων ἐστίν. ὕδατος δὲ φύσιν συν-
10 ἐσηκυῖαν καὶ ἀφωρισμένην ὅθ' ὁράμεν ἔτ' ἐνδέχεται κεχω-
ρισμένην εἶναι τῷ περὶ τὴν γῆν ἰδρυμένου σώματος, οἷον τῶν
τε φανερῶν, θαλάττης καὶ ποταμῶν, καὶ εἰ τι κατὰ βά-
θους ἄδηλον ἡμῶν ἐστίν. τὸ δὲ δὴ μεταξύ τῆς γῆς τε καὶ
τῶν ἐσχάτων ἄσρων πρότερον ἐν τι νομίζεον εἶναι σῶμα τὴν
φύσιν ἢ πλείω, καὶ εἰ πλείω, πόσα, καὶ μέχρι πῶς διώ-
ρισται τοῖς τόποις; ἡμῶν μὲν οὐκ εἴρηται πρότερον περὶ τοῦ
πρώτου στοιχείου, ποῦν τι τὴν δύναμιν ἐστὶ, καὶ ὅτι πᾶς ὁ
περὶ τὰς ἄνω φορὰς κόσμος ἐκεῖνου τοῦ σώματος πλήρης
ἐστίν. καὶ ταύτην τὴν δόξαν ἡ μόνον ἡμεῖς τυγχάνομεν ἔχον-
τες, φαίνεται δ' ἀρχαία τις ὑπόληψις αὕτη καὶ τῶν πρό-
τερον ἀνθρώπων· ὁ γὰρ λεγόμενος αἰθήρ παλαιὰν εἰλήφε
τὴν προσηγορίαν, ἣν Ἀναξαγόρας μὲν τῷ πυρὶ ταῦτ' ὀνόμα-
σασθαι μοι δοκεῖ σημαίνειν· τὰ τε γὰρ ἄνω πλήρη πυ-
ρὸς εἶναι, κἀκεῖνος τὴν ἐκεῖ δύναμιν αἰθέρα καλεῖν· ἐνόμισεν,
τῷτο μὲν ὀρθῶς νομίσας· τὸ γὰρ αἰεὶ σῶμα θεὸν ἄμα θεῖον
τί τὴν φύσιν εὐόκασιν ὑπολαβεῖν, καὶ διώρισαν ὀνομάζειν
αἰθέρα τὸ τοῖστον ὡς ἂν ὅθεν τῶν παρ' ἡμῶν τὸ αὐτό· οὐ
γὰρ δὴ φήσομεν ἅπαξ οὐδὲ δις οὐδ' ὀλιγάκις τὰς αὐτὰς
δόξας ἀνακυκλεῖν γινομένης ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' ἀπει-
ράκις. ὅτοι δὲ πῦρ καθαρὸν εἶναι φασὶ τὸ περιέχον καὶ μὴ
μόνον τὰ φερόμενα σώματα, τὸ δὲ μεταξύ γῆς καὶ τῶν
ἄσρων ἀέρα, θεωρήσαντες, ἂν τὰ νῦν δεικνύμενα διὰ τῶν
μαθημάτων ἱκανῶς ἴσως ἂν ἐπαύσαντο ταύτης τῆς παιδικῆς
δόξης· λίαν γὰρ ἀπλοῦν τὸ νομίζειν μικρὸν τοῖς μεγέθεσιν
εἶναι τῶν φερομένων ἕκασον, ὅτι φαίνεται θεωροῦσιν ἡμῶν
ἐντεῦθεν ὅπως εἴρηται μὲν ἔν καὶ πρότερον ἐν τοῖς περὶ τὸν
ἄνω τόπον θεωρήμασι, λέγωμεν δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ νῦν.

5. συμβαίνει om N. || πάθη om HN. || 7. ἀποδοῦναι om E. || 11. ἐπειδὴ FHN. || 12. ἐγκυκλῶ E. || 13. τέσσαρα et
τέσσαρας H. || 14. φάμεν εἶναι FH. || 15. τεσσάρων N. || 16. πᾶσι τέτοις FHN. || 19. ἐγγύτατα E. || 20. ἔλην E. || 8 FHN. ||
22. ἄνωθεν E. || 24. αἰτίαν εἶναι γ. HN. || 26. πάντα om E. || πεπερασμένους τόποις διέσκηκεν F. || 31. ὡς om FHN. || 33. ἀρισμέ-
νους F. || 36. συγγενῆ ὄντα HN. || δὴ FHN. || καὶ ἀέρα om E. || 37. γινέσθαι E.

2. δ] δ δὴ FHN. || 5. ἔχει τῇ τάξει FHN. || 6. γὰρ δὴ τῆς FHN. || τις om F. || 11. τε τῶν E. || 13. ἡμῶν ἐστὶν ἄδηλον
HN. || 16. πρότερον καὶ περὶ HN. || 17. εἰτι διότι FHN. || 22. ἢ ἢ καὶ HN. || 25. μὲν] μὴ pr N. || ἄμα καὶ θεῖον FHN. ||
26. τι om E. || φύσιν τε εὐόκασιν E. || 32. ἂν om F. || νῦν om HN. || 33. ταύτης om EN, ante δόξης ponit F. || 34. τοῖς om
F. || 35. ἐντεῦθεν ἡμῶν F. || 37. λέγωμεν HN.

εἰ γὰρ τὰ τε διαστήματα πλήρη πυρός καὶ τὰ σώματα συνέζηκεν ἐν πυρός, πάσαι φρῆδον ἂν ἦν ἕκαστον τῶν ἄλλων στρογγύλων. ἀλλὰ μὴν ἔδ' αἰὲρ γε μόνον πλήρης· πολὺ γὰρ ἂν ὑπερβάλλοι τὴν ἰσότητά τῆς κοινῆς ἀναλογίας πρὸς τὰ σύσροια σώματα, καὶ εἰ δύο στρογγύλων πλήρης ὁ μεταξὺ γῆς καὶ ἡρανὲς τόπος ἔστιν· οὐδὲν γὰρ ὡς εἰπεῖν μόνον ὁ τῆς γῆς ἔστιν ὄγκος, ἐν ᾧ συνείληπται πᾶν καὶ τὸ τοῦ ὕδατος πλῆθος, πρὸς τὸ περιέχον μέγεθος. ὁρῶμεν δ' ἐκ ἐν τοσούτῳ μεγέθει γινομένην τὴν ὑπεροχὴν τῶν ὄγκων, ὅταν ἐξ ὕδατος αἰὲρ γένηται διακριθέντος ἢ πῦρ ἐξ αἰὲρος. 10 ἀνάγκη δὲ τὸν αὐτὸν ἔχειν λόγον ὃν ἔχει τὸ τοσονδὲ καὶ μικρὸν ὕδωρ πρὸς τὸν ἐξ αὐτῆς γινόμενον αἰέρα, καὶ τὸν πάντα πρὸς τὸ πᾶν ὕδωρ. διαφέρει δ' ἔδεν ἔδ' εἰ τις φήσει μὴ μὴ γίνεσθαι ταῦτα ἐξ ἀλλήλων, ἴσα μέντοι τὴν δύναμιν εἶναι· κατὰ τῆτον γὰρ τὸν τρόπον ἀνάγκη τὴν ἰσότητά τῆς 15 δυνάμεως ὑπάρχειν τοῖς μεγέθεσιν αὐτῶν, ὥσπερ καὶ εἰ γιγνόμενα ἐξ ἀλλήλων ὑπῆρχεν· ὅτι μὲν ἔν ᾧ αἰὲρ οὔτε πῦρ συμπεπλήρωκε μόνον τὸν μεταξὺ τόπον, φανερόν ἐστιν· λοιπὸν δὲ διαπορήσαντας εἰπεῖν πῶς τέτακται τὰ δύο πρὸς τὴν τῆ πρώτου σώματος θέσιν, λέγω δὲ αἶρα τε καὶ πῦρ, 20 καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἢ θερμότης ἀπὸ τῶν ἄνωθεν ἀστρῶν γίνεσθαι τοῖς περὶ τὴν γῆν τόποις. περὶ αἰὲρος οὖν εἰπόντες πρῶτον, ὥσπερ ὑπεθέμεθα, λέγωμεν ἔτω καὶ περὶ τούτων πάλιν. εἰ δὴ γίνεσθαι ὕδωρ ἐξ αἰὲρος καὶ αἰὲρ ἐξ ὕδατος, διὰ τίνα ποτ' αἰτίαν ἢ συνίσταται νέφη κατὰ τὸν ἄνω τό- 25 πον; προσήκει γὰρ μᾶλλον ὅσῳ πορρώτερον ὁ τόπος τῆς γῆς καὶ ψυχρότερος, διὰ τὸ μήθ' οὕτω πλησίον εἶναι τῶν ἀστρῶν θερμῶν ὄντων μήτε τῶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀνακλωμένων ἀκτῶν, αἱ κωλύουσι πλησίον τῆς γῆς συνίστασθαι, διακρίνουςαι τῇ θερμότητι τὰς συστάσεις· γίνονται γὰρ αἱ τῶν 30 νεφῶν ἀδροίσεις, οὗ λήγουσιν ἤδη διὰ τὸ σχίζεσθαι εἰς ἀχανεῖς αἱ ἀκτῖνες. ἢ οὖν οὐκ ἐξ ἀπαντος τῆ αἰὲρος ὕδωρ πέφυκεν γίνεσθαι, ἢ εἰ ὁμοίως ἐξ ἀπαντος, ὁ περὶ τὴν γῆν ἢ μόνον αἰὲρ ἔστιν ἀλλ' οἷον ἀτμίς, διὸ πάλιν συνίσταται εἰς ὕδωρ. ἀλλὰ μὴν εἰ τοσούτος ἂν ὁ αἰὲρ ἅπας ἀτμίς 35 ἔστι, δοξείεν ἂν πολὺ ὑπερβάλλειν ἢ τῆ αἰὲρος φύσις καὶ ἢ τῆ ὕδατος, εἴπερ τὰ τε διαστήματα τῶν ἄνω πλήρη ἐστὶ

σώματος τινος, καὶ πυρός μὲν ἀδύνατον διὰ τὸ κατεζή-
ράνθαι ἂν τὰλλα πάντα, λείπεται δ' αἰὲρ καὶ τῷ περὶ τὴν
γῆν πᾶσαν ὕδατος· ἢ γὰρ ἀτμίς ὕδατος διάκρισις ἔστιν.
περὶ μὲν οὖν τούτων ἡπορήσθω τούτον τὸν τρόπον· ἡμεῖς δὲ
5 λέγωμεν ἅμα πρὸς τε τὰ λεχθησόμενα διορίζοντες καὶ
πρὸς τὰ νῦν εἰρημένα. τὸ μὲν γὰρ ἄνω καὶ μέχρι σελή-
νης ἕτερον εἶναι σῶμα φαμεν πυρός τε καὶ αἰὲρος, ἢ μὴν
ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε τὸ μὲν καθαρώτερον εἶναι τὸ δ' ἥττον εἰ-
ληρηνές, καὶ διαφορὰς ἔχειν, καὶ μάλιστα ἢ καταλήγει
πρὸς τὸν αἶρα καὶ πρὸς τὸν περὶ τὴν γῆν κόσμον. φεραμέ-
νου δὲ τοῦ πρώτου στρογγύλου κύκλῳ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ σω-
μάτων, τὸ προσεχές αἰε τοῦ κάτω κόσμου καὶ σώματος
τῇ κινήσει διακρινόμενον ἐκπυροῦται καὶ ποιεῖ τὴν θερμό-
τητα· δεῖ δὲ νοεῖν οὕτως καὶ ἐντεῦθεν ἀρξαμένους. τὸ γὰρ
15 ὑπὸ τὴν ἄνω περιφορὰν σῶμα οἷον ὕλη τις οὔσα καὶ δυ-
νάμει θερμῇ καὶ ψυχρῇ καὶ ξηρῇ καὶ ὑγρῇ, καὶ ὅσα
ἀλλὰ ταύτοις ἀκολουθεῖ πάθη, γίνεσθαι τοιαύτη καὶ ἔστιν
ὑπὸ κινήσεως τε καὶ ἀκινήσεως, ἥς τὴν αἰτίαν καὶ τὴν ἀρ-
χὴν εἰρήκαμεν πρότερον. ἐπὶ μὲν ἔν τῷ μέσῳ καὶ περὶ τὸ
μέσον τὸ βαρυτάτον ἐστὶ καὶ ψυχρότατον ἀποκεκριμένον,
γῆ καὶ ὕδωρ· περὶ δὲ ταῦτα καὶ τὰ ἐχόμενα τέτων, αἰὲρ
τε καὶ ὁ διὰ συνήθειαν καλοῦμεν πῦρ, οὐκ ἐστὶ δὲ πῦρ·
ὑπερβολὴ γὰρ θερμῆς καὶ οἷον ζέσις ἐστὶ τὸ πῦρ. ἀλλὰ
δεῖ νοῆσαι τῆ λεγομένου ὑφ' ἡμῶν αἰὲρος τὸ μὲν περὶ τὴν
25 γῆν οἷον ὑγρὸν καὶ θερμὸν εἶναι διὰ τὸ ἀτμίζειν τε καὶ
ἀναθυμιάσιν ἔχειν γῆς, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦτο θερμὸν ἤδη καὶ
ξηρόν· ἐστὶ γὰρ ἀτμίδος μὲν φύσις ὑγρὸν καὶ θερμόν, ἀνα-
θυμιάσεως δὲ θερμόν καὶ ξηρόν· καὶ ἔστιν ἀτμίς μὲν δυ-
νάμει οἷον ὕδωρ, ἀναθυμιάσις δὲ δυνάμει οἷον πῦρ. τῷ μὲν
οὖν ἐν τῷ ἄνω τόπῳ μὴ συνίστασθαι νέφη ταύτην ὑπολη-
πίτεον αἰτίαν εἶναι, ὅτι οὐκ ἔνεστιν αἰὲρ μόνον ἀλλὰ μᾶλ-
λον οἷον πῦρ. οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ τὴν κύκλῳ φορὰν
κωλύεσθαι συνίστασθαι νέφη ἐν τῷ ἄνω τόπῳ· ρεῖν γὰρ
ἀναγκαῖον ἅπαντα τὸν κύκλῳ αἶρα, ὅσος μὴ ἐντὸς τῆς
30 περιφερείας λαμβάνεται τῆς ἀπαρτιζούσης ὥστε τὴν γῆν
σφαιροειδῆ εἶναι πᾶσαν· φαίνεται γὰρ καὶ νῦν ἢ τῶν ἀνέ-
μων γένεσις ἐν τοῖς λιμέναζουσι τόποις τῆς γῆς, καὶ οὐχ

2. ἦν ἕκαστον ἂν *N.* || 5. σύσροια τὰ σώματα *N.* || 6. γῆς τε καὶ *FHN.* || 8. πρὸς] εἰς *E.* || 10. γίγνεται *N.* || 11. λόγον ἔχειν ὅσον *FHN.* || τὸ om *HN.* || μικρὸν] μὴ *pr N.* || 12. πρὸς τὸν πάντα corr *E.* || 13. φησὶ *EF,* φαίη *N.* || 15. γὰρ τοῦτον *N.* || 19. διαπορήσαντ' *F.* || τὰ om *pr N.* || 20. τε om *F.* || 22. γίνεσθαι *N.* || 23. λέγωμεν *E.* || 26. πορρώτερος *FH.* || 30. αἱ] καὶ *E.* || 32. πέφυκεν ὕδωρ *FHN.*

2. τῆ] τὸ *E.* || 3. ἀπασαν *FHN.* || 5. λέγωμεν *EH.* || 7. εἶναι σῶμα ἕτερον *F.* || 12. τὸ] τότε *N.* || 15. ὑπὸ] ὑπὲρ *pr N.* || 16. ξηρῇ καὶ ψυχρῇ *E.* || 18. τε om *FHN.* || ἥς καὶ τὴν *HN.* || 20. καὶ ψυχρότατον ἔστιν *HN.* || 21. καὶ ante τὰ om *H.* || τὰ om *FN.* || 23. γὰρ αἰὲρος θερμῆς *E.* || 25 et 27. θερμόν] ψυχρόν *pr E.* || τε om *N.* || 26. γῆς ἔχειν *F.* || 27. ἀτμίδος μὲν γὰρ *FH N.* || 31. ἔστιν *E.* || 32. οἷον om *E.* || 33. ἀνωτέρω *FHN.* || 36. γὰρ om *E.* || 37. τόποις corr *E.*

ὑπερβάλλειν τὰ πνεύματα τῶν ὑψηλοτάτων ὁρῶν. ρεῖ δὲ κύκλῳ διὰ τὸ συνεφέλκεσθαι τῇ τῷ ὅλῳ περιφορᾷ. τὸ μὲν γὰρ πῦρ τῷ ἄνω σφαιρίῳ, τῷ δὲ πυρὶ ὁ ἀήρ συνεχῆς ἐστίν· ὥς καὶ διὰ τὴν κίνησιν κωλύεται συγκρίνεσθαι εἰς ὕδωρ, ἀλλ' αἰεὶ ὅτι ἂν βαρύνεται μῶριον αὐτῷ ἐκβλιβομένου εἰς τὸν ἄνω τόπον τῷ θερμῷ κάτω φέρεται, ἀλλὰ δ' ἐν μέρει συναναφέρεται τῷ ἀναθυμιάμενῳ πυρὶ καὶ ἔτω συνεχῶς τὸ μὲν αἶρος διατελεῖ πλήρες ὃν τὸ δὲ πυρὸς, καὶ αἰεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γίνεται ἕκαστον αὐτῶν. περὶ μὲν ἔν τῷ μὴ γίνεσθαι νέφη μὴδ' εἰς ὕδωρ σύγκρισιν, καὶ πῶς δεῖ λαβεῖν περὶ τοῦ μεταξὺ τόπου τῶν ἀστέρων καὶ τῆς γῆς, καὶ τίνος ἐστὶ σώματος πλήρης, τοσαῦτα εἰρήσθω. περὶ δὲ τῆς γιγνομένης θερμότητος, ἣν παρέχεται ὁ ἥλιος, μᾶλλον μὲν καθ' αὐτὸ καὶ ἀκριβῶς ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεως προσήκει λέγειν (πάθος γὰρ τι τὸ θερμὸν αἰσθήσεως ἐστίν), διὰ τίνα δ' αἰτίαν γίγνεται μὴ τοιούτων ὄντων ἐκείνων τὴν φύσιν, λεκτέον καὶ νῦν. ὁρῶμεν δὴ τὴν κίνησιν ὅτι δύναται διακρίνειν τὸν αἶρα καὶ ἐκπυροῦν, ὥς καὶ τὰ φερόμενα τηκόμενα φαίνεσθαι πολλάκις. τὸ μὲν ἔν γίγνεσθαι τὴν ἀλέαν καὶ τὴν θερμότητα ἱκανῇ ἐξὶ παρασκευάζειν καὶ ἡ τῷ ἡλίῳ φορὰ μόνον· ταχέϊάν τε γὰρ δεῖ καὶ μὴ πόρρω εἶναι. ἡ μὲν οὖν τῶν ἄστρον ταχέϊα μὲν πόρρω δέ, ἡ δὲ τῆς σελήνης κάτω μὲν βραδεῖα δέ· ἡ δὲ τῷ ἡλίῳ ἀμφω ταῦτ' ἔχει ἱκανῶς. τὸ δὲ μάλιστα γίνεσθαι ἅμα τῷ ἡλίῳ αὐτῷ τὴν θερμότητα εὐλογον, λαμβάνοντας τὸ ὅμοιον ἐκ τῶν παρ' ἡμῶν γιγνομένων· καὶ γὰρ ἐνταῦθα τῶν βία φερομένων ὁ πλησιάζων ἀήρ μάλιστα γίνεται θερμός. καὶ τῷτ' εὐλόγως συμβαίνει· μάλιστα γὰρ ἡ τοῦ ζερεοῦ διακρίνει κίνησις αὐτόν. διὰ τε ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν ἀφικνεῖται πρὸς τόνδε τὸν τόπον ἡ θερμότης, καὶ διὰ τὸ τὸ περιέχον πῦρ τὸν αἶρα διαρραίνεισθαι τῇ κινήσει πολλάκις καὶ φέρεσθαι κάτω βία. σημεῖον δ' ἱκανὸν ὅτι ὁ ἄνω τόπος ἐκ ἐξὶ θερμὸς ἐδ' ἐκπυρωμένος καὶ αἱ διαδρομαὶ τῶν ἀστέρων. ἐκεῖ μὲν γὰρ οὐ γίνονται, κάτω δέ· καίτοι τὰ μᾶλλον κινούμενα καὶ μᾶλλον ἐκπυρῶνται. πρὸς δὲ τέτοις ὁ ἥλιος, ὅσπερ μάλιστα εἶναι δοκεῖ θερμός, φαίνεται λευκὸς ἀλλ' ἐπὶ πυρώδης ὢν.

Τέτων δὲ διωρισμένων, λέγωμεν διὰ τίν' αἰτίαν αἱ τε 4 φλόγες αἱ καίμεναι φαίνονται περὶ τὸν ὕρον καὶ οἱ διαθέοντες ἀσέρες καὶ οἱ καλόμενοι ὑπὸ τινων δαλοὶ καὶ αἶγες· ταῦτα γὰρ πάντ' ἐστὶ τὸ αὐτὸ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, διαφέρει δὲ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον. ἀρχὴ δ' ἐστὶ καὶ τέτων καὶ πολλῶν ἄλλων ἡδε. θερμαινόμενης γὰρ τῆς γῆς ὑπὸ τῷ ἡλίῳ τὴν ἀναθυμίασιν ἀναγκαῖον γίνεσθαι μὴ ἀπλῆν, ὥς τινες οἰοῦνται, ἀλλὰ διπλῆν, τὴν μὲν ἀτμιδωδεσέραν τὴν δὲ πνευματωδεσέραν, τὴν μὲν τῷ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐπὶ τῇ γῇ ὕγρῃ ἀτμίδα, τὴν δ' αὐτῆς τῆς γῆς ἕσσης ξηρᾶς καπνώδη· καὶ τέτων τὴν μὲν πνευματώδη ἐπιπολάζειν διὰ τὸ θερμὸν, τὴν δ' ὑγροτέραν ὑφίστασθαι διὰ τὸ βάρος. καὶ διὰ ταῦτα τοῦτον τὸν τρόπον κεκόσμηται τὸ περίζ· πρῶτον μὲν γὰρ ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιον φορὰν ἐστὶ τὸ θερμὸν καὶ ξηρόν, ὃ λέγομεν πῦρ (ἀνώνυμον γὰρ τὸ κοινὸν ἐπὶ πάσης τῆς καπνώδους διακρίσεως· ὅμως δὲ διὰ τὸ μάλιστα πεφυκέναι τὸ τοιοῦτον ἐκκασθαι τῶν σωμάτων οὕτως ἀναγκαῖον χρῆσθαι τοῖς ὀνόμασιν), ὑπὸ δὲ ταύτην τὴν φύσιν ἀήρ. δεῖ δὲ νοῆσαι ὅταν ὑπέκκαυμα τῷτ' ὃ νῦν εἵπομεν πῦρ περιτετάσθαι τῆς περὶ τὴν γῆν σφαίρας ἔσχατον, ὥς μικρᾶς κινήσεως τυχὸν ἐκκασθαι πολλάκις ὥσπερ τὸν καπνόν· ἔστι γὰρ ἡ φλόξ πνεύματος ξηροῦ ζέσις. ἡ δὲ οὖν μάλιστα εὐκαίρως ἔχῃ ἡ τοιαυτὴ σύστασις, ὅταν ὑπὸ τῆς περιφορᾶς κινήθῃ πως, ἐκκαίεται. διαφέρει δ' ἡδὴ κατὰ τὴν τῷ ὑπέκκαυματος θέσιν ἡ τὸ πλήθος· ἂν μὲν γὰρ πλάτος ἔχῃ καὶ μῆκος τὸ ὑπέκκαυμα, πολλάκις ὁρᾶται καιομένη φλόξ ὥσπερ ἐν ἀρόρᾳ καιομένης καλάμης, ἂν δὲ κατὰ μῆκος μόνον, οἱ καλούμενοι δαλοὶ καὶ αἶγες καὶ ἀσέρες. καὶ ἐὰν μὲν πλεον τὸ ὑπέκκαυμα ἢ κατὰ τὸ μῆκος ἢ τὸ πλάτος, ὅταν μὲν οἶον ἀποσπινθηρίζῃ ἅμα καιόμενον (τῷτ' δὲ γίνεται διὰ τὸ παρ' ἐκπύρῃσθαι, κατὰ μικρὰ μὲν, ἐπ' ἀρχὴν δέ), αἶξ καλεῖται, ὅταν δ' ἄνευ τούτου τῷ πάθους, δαλός. ἐὰν δὲ τὰ μήκη τῆς ἀναθυμιάσεως κατὰ μικρὰ τε καὶ πολλαχῇ διεσπαρμένα ἢ καὶ ὁμοίως κατὰ πλάτος καὶ βάθος, οἱ δοκῶντες ἀσέρες διάττειν γίνονται. ὅτε μὲν ἔν ὑπὸ τῆς κινήσεως ἡ ἀναθυμίασις ἐκκαιομένη γενοῖ αὐτά· ὅτε δὲ ὑπὸ τοῦ διὰ τὴν φύσιν

1. ὑπερβάλλειν *N.* || ὑψηλῶν *FHN.* || ὁρῶν *EF.* || 2. τὸ σ.] τοῦ σ. *E.* || 5. ἐκβλ.] ἐκ τῷ θλιβομένου *E.* || 11. καὶ ante τίνος *om E.* || 14. ἐαυτὸ *HN.* || 15. τὸ *om E.* || 19. τῷ *EF.* || 24. μᾶλλον *FN.* || 25. γενομένων *FN.* || 27. μᾶλλον *E.* || 29. τὸν αὐτὸν τόπον *N.* || 30. τὸ alterum *om H.* || 31. βία κάτω *FHN.* || 32. πεπυρωμένος *E.* || 33. ἄστρον *E.* || 34. καὶ μᾶλλον] καὶ θάττον *FHN.* || ἐκπυρῶνται θάττον. πρὸς *F.* || 35. δοκεῖ *om pr N.*

1. δι' ἣν *E.* || 2. καίμεναι *FHN.* || 4. καὶ et αὐτὴν *om E.* || 13. τὸ] τὰ *E.* || 14. λέγωμεν *EF.* || 16. ὁμοίως *E.* || 16 et 20. ἐκκαίεσθαι *FHN.* 20. || 18. δεῖ δὲ] δεῖ δὴ *FN.* || [19. δ *om E.* || εἵπομεν *pr E.* || 21. τὸν *om E.* || 22. ἔχει. *N.* || 24. δ' ἡδὴ] οὖν δὴ *E.* || 25. ἡ τὸ corr *E.* || πληθὺς αὐτῷ ἂν *F.* || 27. ἐὰν *FHN.* || κατὰ τὸ μῆκος *N.* || 28. καὶ ἐὰν μὲν] ἐὰν μὲν ἔν *N.* || πλείον *FHN.* || 29. ἢ] καὶ *E.* || οἶον] ἔν *N.* || 30. ἅμα δὲ καίμενον *E.* || 31. ἐπάρχειν *F.* || 32. μήκη] μέρη *N.* || 33. πολλὰ ἢ διεσπαρμένα *pr E.* || 34. καὶ κατὰ βάθος *HN.*

συνισαμένῃ ἀέρος ἐκκρίνεται καὶ ἐκθλίβεται τὸ θερμόν, διὸ καὶ ἔοικεν ἢ φορὰ ῥίψει μᾶλλον αὐτῶν, ἀλλ' ἐκ ἐκκαύσει. ἀπορήσει γὰρ ἂν τις πότερον ὥσπερ ἢ ὑπὸ τῆς λύχνους τιθεμένη ἀναθυμιάσις ἀπὸ τῆς ἀνωθεν φλογὸς ἄπται τὸν κάτωθεν λύχον (θαυμασὴ γὰρ καὶ τέτοι ἢ ταχυτῆς 5 ἐστὶ καὶ ὁμοία ῥίψει, ἀλλ' ἐχ' ὡς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ γιγνομένου πυρός), ἢ ῥίψει τῷ αὐτῷ σώματός εἰσιν αἱ διαδρομαί. ἔοικε δὲ δὴ δι' ἀμφω· καὶ γὰρ ὥτως ὡς ἢ ἀπὸ τῆς λύχνου γίνεται, καὶ ἕνα διὰ τὸ ἐκθλίβεσθαι ῥιπτεῖται, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν δακτύλων πυρῆες, ὥς καὶ εἰς θάλασσαν καὶ εἰς γῆν φαίνεσθαι πίπτοντα, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν αἰθρίας οὐσης. κάτω δὲ ῥιπτεῖται διὰ τὸ τὴν πυκνωσὶν εἰς τὸ κάτω ῥέπειν τὴν ἀπωθῆσαν. διὸ καὶ οἱ κεραινοὶ κάτω πίπτουσιν· πάντων γὰρ τέτων ἢ γένεσις οὐκ ἐκκαυσις ἀλλ' ἐκκρισις ὑπὸ τῆς ἐκθλίψεως ἐστίν, ἐπεὶ κατὰ 15 φύσιν γε τὸ θερμόν ἄνω πέφυκε φέρεσθαι πᾶν. ὅσα μὲν οὖν μᾶλλον ἐν τῷ ἀνωτάτῳ τόπῳ συνίσταται, ἐκκαομένης γίγνεται τῆς ἀναθυμιάσεως, ὅσα δὲ κατώτερον, ἐκκρινομένης διὰ τὸ συνέναι καὶ ψύχεσθαι τὴν ὑγροτέραν ἀναθυμιάσιν· αὕτη γὰρ συνοῦσα καὶ κάτω ῥέπουσα ἀπωθεῖ 20 πυκνουμένη καὶ κάτω ποιεῖ τοῦ θερμοῦ τὴν ῥίψιν· διὰ δὲ τὴν θέσιν τῆς ἀναθυμιάσεως, ὅπως ἂν τύχῃ κειμένη τοῦ πλάτους καὶ τῷ βάθους, οὕτω φέρεται ἢ ἄνω ἢ κάτω ἢ εἰς τὸ πλάγιον. τὰ πλεῖστα δ' εἰς τὸ πλάγιον διὰ τὸ δύο φέρεσθαι φοράς, βία μὲν κάτω, φύσει δ' ἄνω· πάντα 25 γὰρ κατὰ τὴν διάμετρον φέρεται τὰ τοιαῦτα. διὸ καὶ τῶν διαθεόντων ἀσέρων ἢ πλείστη λοξή γίνεται φορὰ. πάντων δὲ τέτων αἴτιον ὡς μὲν ὕλη ἢ ἀναθυμιάσις, ὡς δὲ τὸ κινῆν ὅτε μὲν ἢ ἄνω φορὰ, ὅτε δ' ἢ τῷ ἀέρος συγκρινομένης πῆξις· πάντα δὲ κάτω σελήνης ταῦτα γίνεται· σημεῖον δ' 30 ἢ φαινομένη αὐτῶν ταχυτῆς ὁμοία οὖσα τοῖς ὑφ' ἡμῶν ῥιπτεμένοις, ἃ διὰ τὸ πλησίον εἶναι ἡμῶν πολὺ δοκεῖ τῷ τάχει παραλλάττειν ἄσρα τε καὶ ἡλίον καὶ σελήνην.

5 Φαίνεται δὲ ποτε συνιστάμενα νύκτωρ αἰθρίας οὐσης πολλὰ φάσματα ἐν τῷ οὐρανῷ, οἷον χάσματα τε καὶ 35 βόθρυνοι καὶ αἱματώδη χρώματα. αἴτιον δὲ καὶ τούτων τὸ αὐτό. ἐπεὶ γὰρ φανερός ἐστὶ συνισαόμενος ὁ ἄνω ἀήρ ὥστ' ἐκπυρῆσθαι, καὶ τὴν ἐκπύρωσιν ὅτε μὲν τοιαύτην γίγνεσθαι ὥς φλόγα δοκεῖν κάεσθαι, ὅτε δ' οἷον δαλοὺς φέρεσθαι καὶ ἀσέρας, ὅθεν ἄτοπον εἰ χρωματίζεται ὁ αὐτὸς οὗτος ἀήρ συνισαόμενος παντοδαπὰς χροίας· διὰ τε γὰρ πυκνότερα διαφανόμενον ἔλαττον φῶς καὶ ἀνάκλασιν δεχόμενος ὁ ἀήρ παντοδαπὰ χρώματα ποιῇ, μάλιστα δὲ φοινικῆν ἢ πορφυρῆν διὰ τὸ ταῦτα μάλιστα ἐκ τοῦ πυρώδους καὶ λευκῆ φαίνεσθαι μιγνυμένων κατὰ τὰς ἐπιπροσθήσεις, οἷον ἀνίσχοντα τὰ ἄσρα καὶ δύονενα, ἐὰν ἢ καῦμα, καὶ διὰ καπνοῦ φοινικῆ φαίνεται. καὶ τῇ ἀνακλάσει δὲ ποιῇ, ὅταν τὸ ἐνοπτρον ἢ τοιοῦτον ὥς μὴ τὸ σχῆμα ἀλλὰ τὸ χρῶμα δέχεσθαι. τοῦ δὲ μὴ πολὺν χρόνον μένειν ταῦτα ἢ σύσσεισις αἰτία ταχεῖα οὔσα. τὰ δὲ χάσματα ἀναρρηγνυμένου τῷ φωτός ἐκ κυανέου καὶ μέλανος ποιεῖ τι βάθος ἔχειν δοκεῖν. πολλάκις δ' ἐκ τῶν τοιούτων καὶ δαλοὶ ἐκπίπτουσιν, ὅταν συγκριθῇ μᾶλλον· συνιόν δὲ τι χάσμα δοκεῖ. ὅλως δ' ἐν τῷ μέλανι τὸ λευκὸν πολλὰς ποιεῖ ποικιλίας, οἷον ἢ φλοῖ ἐν τῷ καπνῷ. ἡμέρας μὲν ἔν ὃ ἡλῖος κωλύει, νυκτὸς δ' ἔξω τῇ φοινικῇ τὰ ἄλλα δι' ὁμοιόχροιαν οὐ φαίνεται. περὶ μὲν οὖν τῶν διαθεόντων ἀσέρων καὶ τῶν ἐκπυρουμένων, ἔτι δὲ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων φασμάτων ὅσα ταχεῖας ποιεῖται τὰς φαντασίας, ταύτας ὑπολαβεῖν δεῖ τὰς αἰτίας.

Περὶ δὲ τῶν κομητῶν καὶ τῷ καλούμενου γάλακτος 6 λέγωμεν, διαπορήσαντες πρὸς τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα πρῶτον. Ἀναξαγόρας μὲν ἔν καὶ Δημόκριτός φασιν εἶναι τὴν κομήτας σύμφασιν τῶν πλανήτων ἀσέρων, ὅταν διὰ τὸ πλησίον ἔλθειν δόξωσι θιγγάνειν ἀλλήλων. τῶν δ' Ἰταλικῶν τινες καὶ καλούμενων Πυθαγορείων ἕνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι τῶν πλανήτων ἀστέρων, ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τε χρόνου τὴν φαντασίαν αὐτοῦ εἶναι καὶ τὴν ὑπερβολὴν ἐπὶ μικρὸν, ὅπερ συμβαίνει καὶ περὶ τὸν τῷ Ἑρμῷ ἀστέρα· διὰ γὰρ τὸ μικρὸν ἐπαναβαίνειν πολλὰς ἐκλείπει φάσεις, ὥς διὰ χρόνου φαίνεται πολλοῦ. παραπλησίως δὲ τέτοις καὶ οἱ περὶ Ἰπποκράτην τὸν Χίον καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ Αἰ-

1. ἐκκρ. καὶ ἐκθλ.] ἐκθλίβεται καὶ ἐκκρίνεται FHN. || 4. ἄπται] ἐπὶ E. || 5. κάτω FN. || 7. ῥίψις N. || αὐτῷ τινὸς σώματος FH N. || 8. δὲ om FHN. || δὴ et γὰρ om E. || 9. εἰ F. || 9. τῷ F. || 10. εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν θάλατταν FHN. || 12. ἡμέραν καὶ αἰθρίαν EFHN. || 13. εἰς τὸ om N. || ῥίπτειν E. || τῇ] εἰς γῆν E. || 17. μᾶλλον om E. || ἐκκαομένης FHN. || 22. τύχῃ N. || 23. ἢ ante ἄνω om N. || 26. διὸ καὶ τῶν om E. || 27. γίνεται φορὰ λοξή F. || 29. ἢ utrumque om E. || 30. κάτω ταῦτα σελήνης FH, ταῦτα κάτω σελ. N. || 31. ὁμοία om E. || 32. ῥιπτομένοις H. || 33. σ. καὶ ἡλ. E. || 34. οὐσης om E. || 36. κα] ἐπὶ FHN.

1. ἄνω ὁ ἀήρ N. || 3. καίεσθαι FHN. || φαίνεσθαι HN. || 4. ὥτως om E. || 5. πυκνότερον pr N. || 7. ὁ om N. || 9. ἐπιπροσθήσεις FHN et pr E. || 11. δὲ om N. || 14. σχήματα E. || 15. κυανοῦ FHN. || 17. τι om E. || 18. ποιεῖ τὰς ποικιλίας F. || 20. ὁμοιόχροιαν FHN. || 21. ἄσρων E. || 22. δὲ καὶ τῶν F. || 25. λεγομένου HN. || 26. παρ' ἄλλων HN. || 30. τινες ante ἕνα H N. || καὶ om FHN. || 31. ἄσρων E. || 35. φαίνεσθαι FHN.

σχύλον ἀπεφάναντο. πλὴν τὴν γε κόμην ἐκ ἑξ αὐτῆ φασὶν
ἔχειν, ἀλλὰ πλανώμενον διὰ τὸν τόπον ἐνίοτε λαμβάνειν
ἀνακλωμένης τῆς ἡμετέρας ὄψεως ἀπὸ τῆς ἐλκομένης ὑγρό-
τητος ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν ἥλιον. διὰ δὲ τὸ ὑπολείπεσθαι
βραδυτάτα τῷ χρόνῳ διὰ πλείστου χρόνου φαίνεσθαι τῶν
ἄλλων ἀστρῶν, ὡς ὅταν ἐκ ταυτοῦ φαῖν ὑπολειπόμενον
ὅλον τὸν ἑαυτοῦ κύκλον ὑπολείπεσθαι δ' αὐτὸν καὶ πρὸς
ἄρκτον καὶ πρὸς νότον. ἐν μὲν οὖν τῷ μεταξὺ τόπῳ τῶν
τροπικῶν ἔχ ἔλκειν τὸ ὕδωρ πρὸς ἑαυτὸν διὰ τὸ κεκαῦσθαι
ὑπὸ τῆς τῆ ἡλίου φορᾶς· πρὸς δὲ νότον ὅταν φέρεται, δα-
ψίλειαν μὲν ἔχειν τῆς τοιαύτης νοτίδος, ἀλλὰ διὰ τὸ μι-
κρόν εἶναι τὸ ὑπὲρ τῆς γῆς τμήμα τῆ κύκλου, τὸ δὲ κάτω
πολλαπλάσιον, οὐ δύνασθαι τὴν ὄψιν τῶν ἀνθρώπων φέ-
ρεσθαι κλωμένην πρὸς τὸν ἥλιον ἕτε τῷ τροπικῷ πλησιό-
ζοντος ἕτ' ἐπὶ θεριναῖς τροπαῖς ὄντος τῆ ἡλίου. διόπερ ἐν
τέτοις μὲν τοῖς τόποις ὕδρ γίνεσθαι κομήτην αὐτόν· ὅταν
δὲ πρὸς βορέαν ὑπολειφθεὶς τύχη, λαμβάνειν κόμην διὰ
τὸ μεγάλην εἶναι τὴν περιφέρειαν τὴν ἄνωθεν τῆ ὀρίζοντος,
τὸ δὲ κάτω μέρος τῆ κύκλου μικρόν· ῥαδίως γὰρ τὴν ὄψιν
τῶν ἀνθρώπων ἀφικνεῖσθαι τότε πρὸς τὸν ἥλιον. πᾶσι δὲ
τέτοις τὰ μὲν κοινῇ συμπίπτει λέγειν ἀδύνατα, τὰ δὲ καὶ
χωρὶς. πρῶτον μὲν οὖν τοῖς λέγουσιν ὅτι τῶν πλανωμένων
ἐστὶν εἰς ἀσέραν ὁ κομήτης· οἱ γὰρ πλανώμενοι πάντες ἐν
τῷ κύκλῳ ὑπολείπονται τῷ τῶν ζωδίων, κομῆται δὲ πολ-
λοὶ ὠμμένοι εἰσὶν ἔξω τοῦ κύκλου. εἴτα καὶ πλείους ἐνὸς
ἅμα γεγέννηται πολλάκις. πρὸς δὲ τέτοις, εἰ διὰ τὴν ἀνά-
κλασιν τὴν κόμην ἴσχυοσι, καθάπερ φησὶν Αἰσχύλος καὶ
Ἱπποκράτης, ἔδει ποτὲ φαίνεσθαι καὶ ἄνευ κόμης τὸν ἀσέρα
τῆτον, ἐπειδὴ περ ὑπολείπεται μὲν καὶ εἰς ἄλλους τόπους,
τὴν δὲ κόμην ἴσχει ἔ πανταχῆ. νῦν δ' ἔθεις ὥπται παρὰ
τὰς πέντε ἀσέρας. ἔτσι δὲ πολλάκις ἅμα πάντες μετέωροί
φαίνονται ὑπὲρ τῆ ὀρίζοντος. καὶ φανερῶν δ' αὐτῶν ὄντων
ἀπάντων καὶ μὴ φαινόμενων ἀπάντων, ἀλλ' ἐνίων ὄντων
πρὸς τῷ ἡλίῳ, οὐθεν ἥττον κομῆται φαίνονται γιγνόμενοι
πολλάκις. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο ἀληθές, ὅτι ἐν τῷ πρὸς
ἄρκτον τόπῳ γίνεται κομήτης μόνον, ἅμα καὶ τοῦ ἡλίου

ὄντος περὶ θερινὰς τροπὰς· ὃ τὲ γὰρ μέγας κομήτης ὁ γε-
νόμενος περὶ τὸν ἐν Ἀχαΐα σεισμόν καὶ τὴν τοῦ κύματος
ἐφθον ἀπὸ δυσμῶν τῶν ἰσημερινῶν ἀνέσχε, καὶ πρὸς νότον
ἤδη πολλοὶ γεγονόσιν. ἐπὶ δ' ἄρχοντος Ἀθήνησιν Εὐκλέης
τῷ Μόλωνος ἐγένετο κομήτης ἀσὴρ πρὸς ἄρκτον μηνὸς γα-
μηλιῶνος περὶ τροπὰς ὄντος τοῦ ἡλίου χειμερινάς· καίτοι
τοσῶτον ἀνακλασθῆναι καὶ αὐτοὶ τῶν ἀδυνάτων εἶναι φασιν.
κοινὸν δὲ καὶ τούτοις καὶ τοῖς τὴν σύναλιν λέγουσι πρῶτον
μὲν ὅτι καὶ τῶν ἀπλανῶν λαμβάνουσι κόμην τινές. καὶ
τῆτ' ἔ μόνον Αἰγυπτίοις πιστεῦσαι δεῖ, καίτοι ἀκακεῖνοί φα-
σιν, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐφεωράκαμεν· τῶν γὰρ ἐν τῷ ἰσχυῷ
τῆ κυνὸς ἀσὴρ τις ἔσχε κόμην, ἀμαυρὰν μέντοι· ἀτενί-
χουσι μὲν γὰρ εἰς αὐτὸν ἀμυδρὸν ἐγένετο τὸ φέγγος, πᾶραβλέ-
πῃσι δ' ἡρέμα τὴν ὄψιν πλείον. πρὸς δὲ τέτοις ἅπαντες οἱ
καθ' ἡμᾶς ὠμμένοι ἄνευ δύσεως ἠφανίσθησαν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆ
ὀρίζοντος τόπῳ ἀπομαρανθέντες κατὰ μικρὸν οὕτως, ὥστε
μήτε ἐνὸς ἀσέρος ὑπολειφθῆναι σῶμα μήτε πλείωνων, ἐπεὶ
καὶ ὁ μέγας ἀσὴρ περὶ ἔ πρότερον ἐμνήσθημεν, ἐφάνη μὲν
χειμῶνος ἐν πάγοις καὶ αἰθρίαις ἀφ' ἑσπέρας, ἐπὶ Ἀσείου
ἄρχοντος, καὶ τῇ μὲν πρώτῃ ἐκ ὤφθη ὡς προδεδουκὼς τοῦ
ἡλίου, τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὤφθη· ὅσον ἐνδέχεται γὰρ ἐλάχιστον
ὑπελείφθη καὶ εὐθὺς ἔδου· τὸ δὲ φέγγος ἀπέτεινε μέχρι τῆ
τρίτου μέρους τῆ οὐρανοῦ οἶον ἄλμα, διὸ καὶ ἐκλήθη ὁδός.
ἐπανήλθε δὲ μέχρι τῆς ζώνης τοῦ Ὀρίωνος, καὶ ἐνταῦθα
διελύθη. καίτοι Δημόκριτός γε προσπεφίλονεῖκε τῇ δόξῃ
τῇ αὐτῇ· φησὶ γὰρ ὤφθαι διαλυομένων τῶν κομητῶν ἀσέ-
ρας τινάς. τοῦτο δ' οὐχ ὅτε μὲν ἔδει γίνεσθαι ὅτε δ' οὐ,
ἀλλ' αἰεί. πρὸς δὲ τούτοις καὶ οἱ Αἰγυπτιοὶ φασὶ καὶ τῶν
πλανήτων καὶ πρὸς αὐτὰς καὶ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς γίνεσθαι
συνόδους, καὶ αὐτοὶ ἐωράκαμεν τὸν ἀσέρα τὸν τῆ Διὸς τῶν
ἐν τοῖς διδυμοῖς συνελθόντα τινὶ δις ἤδη καὶ ἀφανίσαντα,
ἀλλ' οὐ κομήτην γενόμενον. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τοῦ λόγου φα-
νερὸν· οἱ γὰρ ἀσέρες καὶ εἰ μείζους καὶ ἐλάττους φαίνονται,
ἀλλ' ὅμως ἀδιαίρετοί γε καθ' ἑαυτὰς εἶναι δοκοῦσιν. ὥσπερ
ἐν καὶ εἰ ἦσαν ἀδιαίρετοι, ἀφάμενοι ἔθεν ἂν ἐποίησαν μέ-
γεθος μεῖζον, οὕτω καὶ ἐπειδὴ οὐκ εἰσὶ μὲν φαίνονται δὲ

5. βραδυτάτω χρόνῳ *E.* || 6. ὑπολειπόμενος *F.* || 9. αὐτὸν *N.* || 10. τῆ *om E.* || 12. ὑπὲρ τῆς γῆς τμήμα *re in litura E.* || 14. τροπικῷ] νότῳ *E.*, τροπικῷ τόπῳ *HN.* || 16. ἔ *FHN.* || 19. ἡλίου (*supra posito κύκλου*) *F.* || 21. συμπίπτειν *N.* || καὶ *om F HN.* || 22. ἐν *om F.* || 25. ἐωραμένοι *FHN.* || 27. ἔχουσι *FHN.* || 32. ὄντων αὐτῶν *FHN.* || 33. πάντων, ἀλλ' *FHN.* || 34. πολ-
λάκις γιγνόμενοι *HN.* || 35. ὅτι] ὡς *FHN.* || 36. ἀλλὰ *EF.*

3. τῶν *om E.* || 7. εἶναι *om E.* || 8. καὶ τοῖς τὴν *om pr E.* || 11. ἔφη ἐωράκαμεν *pr E.* || 13. μὲν *om E.* || ἀμυδρὸς *pr E.* || τὸ *om E.* || περιβλέπουσι *N.* || 17. μὴ τῆ ἐνὸς *E.* || 19. ἐφ' *N.* || ἀσείου *EHN.*, ἀρισείου *F.* || 20. προβεβηκὼς *re F.* || 21. γὰρ] καὶ γὰρ *HN.*, *om E.* || 23. ἅμα *E.* || 24. τῆ Ὀρίωνος τῆς ζώνης *N.* || ἐνταυθα *FHN.* || 25. προσπεφίλονεῖκε *F.* || 26. γὰρ *om F.* || 28. δὲ *om E.* || 30. τῶν] τὸν *N.* || 31. ἀπελθόντα (*supra posito ὃ*) *N.* || δις *corr E.*, *om FHN.* || 33. καὶ *N.* || εἰ *om F.* || καὶ *EN.* || φαίνονται *N.* || 34. ἀδιαίρετοι καθ' *E.* || αὐτὰς *HN.*

ἀδιαίρετοι, καὶ συνελθόντες ὅθεν φανοῦνται μείζους τὸ μέγεθος ὄντες. ὅτι μὲν οὖν αἱ λεγόμεναι περὶ αὐτῶν αἰτίαι ψευδεῖς ἔσται τυγχάνουσιν, εἰ μὴ διὰ πλείονων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἰκανῶς δηλόν ἐσιν.

7 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἀφανῶν τῇ αἰσθήσει νομίζομεν ἰκανῶς ἀποδοεῖσθαι κατὰ τὸν λόγον, ἐὰν εἰς τὸ δυνατόν ἀναγῶμεν, ἐκ τε τῶν νῦν φαινομένων ὑπολάβοι τις ἂν ὥδε περὶ τούτων μάλιστα συμβαίνειν. ὑπόκειται γὰρ ἡμῖν τοῦ κόσμου τῷ περὶ τὴν γῆν, ὅσον ὑπὸ τὴν ἐγκύκλιόν ἐστι φορᾶν, εἶναι τὸ πρῶτον μέρος ἀναθυμιάσιν ξηρὰν καὶ θερμὴν. αὕτη δὲ αὕτη τε καὶ τῷ συνεχῶς ὑπ' αὐτὴν ἀέρος ἐπὶ πολὺ συμπεριάγεται περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῆς φορᾶς καὶ τῆς κινήσεως τῆς κύκλῳ· φερομένη δὲ καὶ κινουμένη τῶτον τὸν τρόπον, ἥ ἂν τύχῃ εὐκρατος ἔσται, πολλάκις ἐκπυρᾶται, διό φημεν γίνεσθαι καὶ τὰς τῶν σποράδων ἀσέρων διαδρομὰς. ὅταν ἔν ἐἰς τὴν τοιαύτην πύκνωσιν ἐμπέσῃ διὰ τὴν τῶν ἀνωθεν κινήσιν ἀρχὴ πυρώδης, μήτε ἔτω πολλὴ λίαν ὥσε ταχυ καὶ ἐπὶ πολὺ ἐκκαίειν, μήθ' ἔτιωσ ἀσθενὴς ὥς ἀποσβεσθῆναι ταχύ, ἀλλὰ πλείων καὶ ἐπὶ πολὺ, ἅμα δὲ κάτωθεν σύμπίπτῃ ἀναβαίνειν εὐκρατον ἀναθυμιάσιν, ἀσὴρ τῷτο γίνεται κομήτης, ὅπως ἂν τὸ ἀναθυμιαζόμενον τύχῃ ἐσχηματισμένον· ἐὰν μὲν γὰρ πάντῃ ὁμοίως, κομήτης, ἐὰν δ' ἐπὶ μῆκος, καλεῖται πωγωνίας. ὥσπερ δ' ἡ τοιαύτη φορὰ ἀσέρος φορὰ δοκεῖ εἶναι, ἔτω καὶ ἡ μονὴ ἡ ὁμοία ἀσέρος μονὴ δοκεῖ εἶναι. παραπλήσιον γὰρ τὸ γινόμενον οἶον εἰ τις εἰς ἀχύρων θημῶνα καὶ πλῆθος ὥσπερ δαλὸν ἢ πυρὸς ἀρχὴν ἐμβάλοι μικράν· φαίνεται γὰρ ὁμοία καὶ ἡ τῶν ἀσέρων διαδρομὴ τῷτο· ταχύ γὰρ διὰ τὴν εὐφυῖαν τῷ ὑπεκκαύματος διαδίδωσιν ἐπὶ μῆκος, εἰ δὲ τῷτο διαμείνει καὶ μὴ καταμαρανθεῖ διελθόν, ἥ μάλιστα ἐπύκνωσε τὸ ὑπεκκαύμα, γένοιτ' ἂν ἀρχὴ τῆς φορᾶς ἢ τελευτὴ τῆς διαδρομῆς. τοῖτοιν δὲ κομήτης ἐστὶν ἀσὴρ, ὥσπερ διαδρομὴ ἀσέρος, ἔχων ἐν αὐτῷ πέρας καὶ ἀρχήν. ὅταν μὲν ἔν ἐν αὐτῷ τῷ κάτω τόπῳ ἢ ἀρχὴ τῆς συστάσεως ἦ, καθ' ἑαυτὸν φαίνεται κομήτης· ὅταν δ' ὑπὸ τῶν ἄσρων τινός, ἢ τῶν ἀπλανῶν ἢ τῶν πλανήτων, ὑπὸ τῆς κινήσεως συνιστῇται ἢ

ἀναθυμιάσις, τότε κομήτης γίγνεται τῶτων τις· ὃ γὰρ πρὸς αὐτοῖς ἡ κόμη γίγνεται τοῖς ἄσροισι, ἀλλ' ὥσπερ αἱ ἄλλαι περὶ τὸν ἥλιον φαίνονται καὶ τὴν σελήνην παρακολουθεῖσαι, καίπερ μεθισταμένων τῶν ἄσρων, ὅταν ἔτιωσ ἢ πεπυκνωμένους ὁ ἀσὴρ ὥσε τῷτο γίνεσθαι τὸ πάθος ὑπὸ τὴν τῷ ἡλίου πορείαν, ἔτω καὶ ἡ κόμη τοῖς ἄσροισι οἶον ἄλλως ἐστίν. πλὴν ἡ μὲν γίγνεται δι' ἀνάκλασιν τοιαύτη τὴν χροῖαν, ἐκεῖ δ' ἐπ' αὐτῶν τὸ χρῶμα φαινόμενον ἐστίν. ὅταν μὲν ἔν κατ' ἀστέρα γένηται ἢ τοιαύτη σύγκρισις, τὴν αὐτὴν ἀνάγκη φαίνεσθαι φορὰν κινούμενον τὸν κομήτην ἥπερ φέρεται ὁ ἀσὴρ· ὅταν δὲ συσῇ καθ' αὐτόν, τότε ὑπολειπόμενοι φαίνονται. τοιαύτη γὰρ ἡ φορὰ τῷ κόσμῳ τῷ περὶ τὴν γῆν. τῷτο γὰρ μάλιστα μὴ εἶναι ἀνάκλασιν τινὰ τὸν κομήτην, ὥς ἄλλω ἐν ὑπεκκαύματι καθαρῷ πρὸς αὐτὸν τὸν ἀστέρα γιγνόμενῃ, καὶ μὴ ὥς λέγουσιν οἱ περὶ Ἰπποκράτην, πρὸς τὸν ἥλιον, ὅτι καὶ καθ' αὐτόν γίγνεται κομήτης πολλάκις καὶ πλεονάκις ἢ περὶ τῶν ὠρίσμένων τινὰς ἀστέρων. περὶ μὲν ἔν τῆς ἄλλω τὴν αἰτίαν ὕστερον ἐρῶμεν· περὶ δὲ τῷ πυρώδῃ τὴν σύστασιν αὐτῶν εἶναι τεκμήριον χρὴ νομίζειν ὅτι σημαίνουσι γινόμενοι οἱ πλείους πνεύματα καὶ αὐχμᾶς· δῆλον γὰρ ὅτι γίνονται διὰ τὸ πολλὴν εἶναι τὴν τοιαύτην ἐκκρίσιν, ὥσε ξηρότερον ἀναγκαῖον εἶναι τὸν ἀέρα, καὶ διακρίεσθαι καὶ διαλύεσθαι τὸ διατμίζον ὑγρὸν ὑπὸ τῷ πλῆθους τῆς θερμῆς ἀναθυμιάσεως, ὥσε μὴ συνίστασθαι ῥαδίως εἰς ὕδωρ. σαφέστερον δ' ἐρῶμεν καὶ περὶ τῶτου τῷ πάθους, ὅταν καὶ περὶ πνευμάτων λέγειν ἦ καιρός. ὅταν μὲν ἔν πυκνοὶ καὶ πλείους φαίνονται, καθάπερ λέγομεν, ξηροὶ καὶ πνευματώδεις γίνονται οἱ ἐνιαυτοὶ ἐπιδηλῶς· ὅταν δὲ σπανιώτεροι καὶ ἀμαυρότεροι τὸ μέγεθος, ὁμοίως μὲν ὃ γίνεται τὸ τοῖτον, ὃ μὴν ἀλλ' ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνεται τις ὑπερβολὴ πνεύματος ἢ κατὰ χρόνον ἢ κατὰ μέγεθος, ἐπεὶ καὶ ὅτε ὁ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἔπεσε λίθος ἐκ τῷ ἀέρος, ὑπὸ πνεύματος ἀρθείς ἐξέπεσε μεθ' ἡμέραν· ἔτυχε δὲ καὶ τότε κομήτης ἀσὴρ γενόμενος ἀφ' ἐσπέρας. καὶ περὶ τὸν μέγαν ἀστέρα τὸν κομήτην ξηρὸς ἦν ὁ χειμὼν καὶ βόρειος, καὶ τὸ κύμα δι' ἐναντίωσιν ἐγίγνετο πνευμάτων· ἐν μὲν γὰρ τῷ κόλπῳ

3. εἰ] καὶ εἰ *F*. || 6. ἀδύνατον *qz E*. || ἀναγῶμεν *HN*. || 7. τε *om HN*. || λεγομένων *E*. || 9. ἔσται *N et pr F*. || 11. ἐπὶ] τὸ *F*. || 12. φορᾶς] σφαίρας *FHN*. || 16. τὴν *post* εἰς *om EF*. || τῶν *om N*. || 17. ἀρχὴ μὴ πυρώδης *pr F*. || πολὺ *N*. || 18. ἐκκαίειν *FHN*. || 20. σύμπίπτει *FHN*. || ἀναβαίνειν εὐκρατον *om pr E*. || γίνεται κομήτης τῷτο *F*. || 21. τύχοι *H*. || 22. ἂν δ' *HN*. || 23. φορὰ *om E*. || 25. δοκεῖ μονὴ *F*. || 27. ἀρχὴν *om E*. || ἐμβάλλοι *F*. || 28. ἄσρων *EH*. || 29. μένειν *F*, μένιοι *N*. || 31. φορᾶς τῷ κομήτῳ ἢ τελευτάῃ *pr E*. || τῆς] ἀρχὴ τῆς *E*. || 32. τοῖτον] τῷ διαίτσαντος, τοῖτος καὶ *F*. || 33 et 34. ἑαυτῷ *E*. || 34. ἦ] εἴη *F*. || αὐτὸν *N*. || 36. συνίσταται *FHN*. || ἢ *om E*.

Α. τῶν ἄσρων *om EHN*. || 9. φέρεσθαι *HN*. || 10. φαίνεται *N*. || 11. καθ' αὐτόν συσῇ *HN*. || 13. ὥς] εἰς *N*, ὥς τὴν *F*. || 14. πρὸς] εἰς *N*. || 16. καὶ *om F*. || καθ' ἑαυτόν *F*, κατ' αὐτὸ *E*. || κομήτης καὶ π. *HN*. || πολλάκις καὶ *om E*. || 20. οἱ *om EFHN*. || 29. τὸ *post* γίνεται *om F*. || 31. ὁ *om pr E*. || 32. πνευμάτων *N*. || 36. ἐγένετο *FHN*.

βορέας κατεΐχεν, ἔξω δὲ νότος ἔπνευσε μέγας. ἔτι δ' ἐπ' ἀρχόντος ἐγένετο Νικομάχου Ἀθηναίων ὀλίγας ἡμέρας κομήτης περὶ τὸν ἰσημερινὸν κύκλον, ἐκ ἀφ' ἑσπέρας ποιησάμενος τὴν ἀνατολήν, ἐφ' ᾧ τὸ περὶ Κόρινθον πνεῦμα γενέσθαι συνέπεσεν. τῷ δὲ μὴ γίνεσθαι πολλὰς μὲν καὶ πολλὰς κομήτας, καὶ μᾶλλον ἐκτὸς τῶν τροπικῶν ἢ ἐντός, αἰτίας ἢ τε τῷ ἡλίῳ καὶ ἢ τῶν ἀσέρων κινήσεις, ἢ μόνον ἐκκρίνουσα τὸ θερμόν, ἀλλὰ καὶ διακρίνουσα τὸ συνιστάμενον. μάλιστα δ' αἰτίον ὅτι τὸ πλεῖστον εἰς τὴν τοῦ γάλακτος ἀθροίζεται χώραν.

δὲ τέτοις, εἰ καθάπερ δαίκνυται ἐν τοῖς περὶ ἀστρολογίαν θεωρήμασιν, ὥτως ἔχει, καὶ τό τε τῷ ἡλίῳ μέγεθος μεῖζόν ἐστιν ἢ τὸ τῆς γῆς καὶ τὸ διάστημα πολλαπλασίως μεῖζον τὸ τῶν ἀσέρων πρὸς τὴν γῆν ἢ τὸ τῷ ἡλίῳ, καθάπερ τὸ τῷ ἡλίῳ πρὸς τὴν γῆν ἢ τὸ τῆς σελήνης, ἐκ ἀν' ἑτέρῳ πού ἀπὸ τῆς γῆς ὁ κῶνος ὁ ἀπὸ τῷ ἡλίῳ συμβάλλει τὰς ἀκτῖνας, ὅδ' ἀν' ἡ σκιά πρὸς τοῖς ἀστροῖς εἴη τῆς γῆς, ἢ καλὰ μὲν νύξ, ἀλλ' ἀνάγκη πάντα τὸν ἥλιον τὰ ἀστρα περιορᾶν, καὶ μηθεὶς τὴν γῆν ἀντιφράττειν αὐτῶν. ἔτι δ' ἐστὶ τρίτη τις

10 ὑπόληψις περὶ αὐτῶν· λέγουσι γάρ τινες ἀνάκλασιν εἶναι τὸ γάλα τῆς ἡμετέρας ὄψεως πρὸς τὸν ἥλιον, ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τὸν κομήτην. ἀδύνατον δὲ καὶ τῆτο. εἰ μὲν γὰρ τό τε ὁρᾶν ἡμεροῖα καὶ τὸ ἐνοπτρὸν καὶ τὸ ὁρώμενον ἅπαν, ἐν τῷ αὐτῷ σημείῳ τοῦ ἐνόπτρου τὸ αὐτὸ φαίνοιτ' ἀν' μέρος τῆς ἐμφάσεως· εἰ δὲ κινῶτο τὸ ἐνοπτρὸν καὶ τὸ ὁρώμενον ἐν τῷ αὐτῷ μὲν ἀποσήμετι πρὸς τὸ ὁρᾶν καὶ ἡμερῶν, πρὸς ἄλλα δὲ μήτε ἰσοταχῶς μήτ' ἐν τῷ αὐτῷ αἰεὶ διαστήματι, ἀδύνατον τὴν αὐτὴν ἐμφασιν ἐπὶ τῷ αὐτῷ εἶναι μέρους τῆς ἐνόπτρου. τὰ δ' ἐν τῷ τῷ γάλακτος κύκλῳ φερόμενα ἀστρα κινεῖται καὶ ὁ ἥλιος πρὸς ὃν ἡ ἀνάκλασις μενόντων ἡμῶν, καὶ ὁμοίως καὶ ἴσον πρὸς ἡμᾶς ἀπέχοντα, αὐτῶν δ' οὐκ ἴσον· ὅτε μὲν γὰρ μέσων νυκτῶν ὁ δελφίς ἐπιτέλλει, ὅτε δ' ἑωθεν, τὰ δὲ μόρια τοῦ γάλακτος τὰ αὐτὰ μένει ἐν ἐκάσῳ. καίτοι ἐκ ἑδὲ, εἰ ἦν ἐμφασις, ἀλλὰ μὴ ἐν αὐτοῖς τι ἦν τῆτο τὸ πάθος τοῖς τόποις. ἔτι δὲ νύκτωρ ἐν ὕδατι καὶ τοιοῦτοῖς ἐνόπτροις τὸ μὲν γάλα ἐμφανεται θεωρῶσιν, τὸ δὲ τὴν ὄψιν ἀνακλᾶσθαι πρὸς τὸν ἥλιον πῶς δυνατόν; ὅτι μὲν ἔν ὅδ' ὁδὸς τῶν πλανήτων ὑδενὸς ἔτε φῶς ἐστὶ τῶν μὴ ὁρωμένων ἀσέρων ἔτ' ἀνάκλασις, ἐκ τῶν φανερόν. σχεδὸν δὲ ταῦτ' ἐστὶ τὰ γε μέχρι τῶ νῦν παραδεδομένα παρὰ τῶν ἄλλων· ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ἀναλαβόντες τὴν ὑποκειμένην ἀρχὴν ἡμῖν. εἴρηται γὰρ πρότερον ὅτι τὸ ἔσχατον τῷ λεγομένου ἀέρος δύναμιν ἔχει πυρός, ὥς τε κινήσει διακρινομένου τῷ ἀέρος ἀποκρίνεσθαι τοιαύτην σύστασιν οἷαν καὶ τὴς κομήτας ἀσέρας εἶναι φαμεν. τοῦτον δὲ δεῖ νοῆσαι τὸ γινόμενον ὅπερ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὴ αὐτῶν

8 Ὅπως δὲ καὶ διὰ τίν' αἰτίαν γίνεται καὶ τί ἐστὶ τὸ γάλα, λέγωμεν ἡδὴ. προδιέλθωμεν δὲ καὶ περὶ τῆτου τὰ παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα πρῶτον. τῶν μὲν ἔν καλούμενων Πυθαγορείων φασὶ τινες ὁδὸν εἶναι ταύτην οἱ μὲν τῶν ἐκπεσόντων τινὸς ἀστρων, κατὰ τὴν λεγομένην ἐπὶ Φαέθοντος φθορᾶν, οἱ δὲ τὸν ἥλιον τοῦτον τὸν κύκλον φέρεσθαι ποτέ φασιν· οἷον ἔν διακεκαῦσθαι τὸν τόπον τῆτον ἢ τι τοιοῦτον ἄλλο πεπονηθῆναι πάθος ὑπὸ τῆς φθαρᾶς αὐτῆς. ἄτοπον δὲ τὸ μὴ συνοεῖν ὅτι εἴπερ τοῦτ' ἦν τὸ αἰτίον, ἔδει καὶ τὸν τῶν ζωδίων κύκλον ὥτως ἔχειν, καὶ μᾶλλον ἢ τὸν τῷ γάλακτος· ἅπαντα γὰρ ἐν αὐτῷ φέρεται τὰ πλανώμενα καὶ ἔχ' ὁ ἥλιος μόνος. δῆλος δ' ἡμῖν ἅπας ὁ κύκλος· αἰεὶ γὰρ αὐτῷ φανερόν ἡμικύκλιον τῆς νυκτός· ἀλλὰ πεπονηθὸς ὕδεν φαίνεται τοῦτον, πλὴν εἴ τι συνάπτει μόριον αὐτῷ πρὸς τὸν τῷ γάλακτος κύκλον. οἱ δὲ περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Δημόκριτον φῶς εἶναι τὸ γάλα λέγουσιν ἀσέρων τινῶν· τὸν γὰρ ἥλιον ὑπὸ τὴν γῆν φερόμενον ἔχ' ὁρᾶν εἶνα τῶν ἀσέρων. ὅσα μὲν ἔν περιορᾶται ὑπ' αὐτῷ, τῶν μὲν ἢ φαίνεσθαι τὸ φῶς (κωλύεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν τῷ ἡλίῳ ἀκτίνων)· ὅσοις δ' ἀντιφράττει ἡ γῆ ὥς μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῷ ἡλίῳ, τὸ τῶν οἰκεῖον φῶς φασὶν εἶναι τὸ γάλα. φανερόν δ' ὅτι καὶ τοῦτ' ἀδύνατον. τὸ μὲν γὰρ γάλα αἰεὶ τὸ αὐτὸ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐστὶν ἀστροῖς (φαίνεται γὰρ μέγιστος ὢν κύκλος), ὑπὸ δὲ τοῦ ἡλίῳ αἰεὶ ἕτερα τὰ οὐχ ὁρώμενα διὰ τὸ μὴ ἐν ταῦτῳ μένειν τόπῳ. ἔδει οὖν μεθισταμένου τοῦ ἡλίῳ μετίστασθαι καὶ τὸ γάλα· νῦν δ' ἢ φαίνεται τῆτο γινόμενον· πρὸς

1. βορέας — 2. Νικομάχου margo F. || 2. νικομάχου ἐγένετο N. || Ἀθηναίων] ἐγένετο F, om EN. || 5. γενέσθαι HN. || 6. αἰτία ἡ τῷ FHN. || 7. ἀσέρων HN. || 12. προδιέλθωμεν H. || 14. μὲν ἔν τῶν E. || 15. ἀσέρων N. || 16. φθῶν EFN. || 17. τῆτον τὸν τόπον F, τῆτον τὸν τρόπον HN. || 18. αὐτῶν H. || 20. ἢ τὸν τῷ γάλακτος om E. || 21. φαίνεται E. || 31. εἶναι φασι FHN. || 33. μέγας κύκλος E. || 35. μένειν τὸν ἥλιον τόπῳ HN.

1. ἐν] γῆν ἐν FN. || ἀστρολογίας N. || 2. ὥτως ἔχει καὶ τό τε] τὸ FHN. || 5. πρὸς τὴν γῆν] τῇ γῇ E. || 6. ἀπὸ ante τῆς om FHN. || 16. μὲν] μένει corr N, μέντοι H. || 17. ἰσοταχῶς N. || μὴ E. || 18. αὐτὴν εἶναι ἐμφασιν N. || 19. τῷ τῆτω E. || 20. καὶ om E. || 22. μέσων E. || 23. ἀνατέλλει F. || 26. καὶ τοῖς τοῖς τοῖς FHN. || 30. τὰ γε] μόνα τὰ F, μόνον τὰ HN. || παρα διδόμενα N. || 31. λέγωμεν E. || 32. ἀρχὴν ἡμῖν om pr E. || 33. λεγομένου om E. || 34. ἀποκρίνεσθαι HN. || τὴν τοιαύτην FHN. || 35. οἷος E. || 36. τὸ om EN.

καθ' αὐτὴν γένηται ἢ τοιαύτη ἔκκρισις, ἀλλ' ὑπό τινος τῶν ἄσρων ἢ τῶν ἐνδεδεμένων ἢ τῶν πλανωμένων· τότε γὰρ οὐτοι φαίνονται κομήται διὰ τὸ παρακολουθεῖν αὐτῶν τῇ φορᾷ ὥσπερ τῷ ἡλίῳ τὴν τοιαύτην σύγκρισιν, ἀφ' ἧς διὰ τὴν ἀνάκλασιν τὴν ἄλω φαίνεσθαι· φάμεν, ὅταν ἔτω τύχη 5 κεκραμένος ὁ ἀήρ. δὲ δὴ καθ' ἓνα συμβαίνει τῶν ἀσέρων, τὸτο δεῖ λαβεῖν γιγνόμενον· περὶ ὅλον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἄνω φορὰν ἅπασαν· εὐλογον γάρ, εἴπερ ἡ ἐνὸς ἄσρος κίνησις, καὶ τὴν τῶν ἀπάντων ποιεῖν τι τοῖσιν καὶ ἐκρίπτειν. καὶ πρὸς τέτοις ἔτι καθ' ὃν τόπον πυκνότερα, καὶ πλεῖστα 10 καὶ μέγιστα τυγχάνουσιν ὄντα τῶν ἀστρων. ὁ μὲν ἔν τῶν ζωδίων κύκλος διὰ τὴν τῷ ἡλίῳ φορὰν καὶ τὴν τῶν πλανήτων διαλύει τὴν τοιαύτην σύστασιν, διόπερ οἱ πολλοὶ τῶν κομητῶν ἐκτὸς γίνονται τῶν τροπικῶν. ἔτι δ' ἔτε περὶ ἡλίου ἔτε περὶ σελήνης γίγνεται κόμη· θάπτον γὰρ διακρίνουσιν ἢ 15 ὥς ἐ συζῆναι τοιαύτην σύγκρισιν. ἔτος δ' ὁ κύκλος ἐν ᾧ τὸ γάλα φαίνεται τοῖς ὀρώσιν, ὃ τε μέγιστος ὢν τυγχάνει καὶ τῇ θέσει κείμενος ἔτῳ ὥς πολὺ τῶν τροπικῶν ὑπερβάλλειν. πρὸς δὲ τέτοις ἄσρων ὁ τόπος πλήρης ἐστὶ τῶν τε μεγίστων καὶ λαμπροτάτων, καὶ ἔτι τῶν σποράδων καλου- 20 μένων (τὸτο δ' ἐστὶ καὶ τοῖς ὄμμασιν ἰδεῖν φανερόν), ὥς ἐ διὰ ταῦτα συνεχῶς καὶ ἀεὶ ταύτην πᾶσαν ἀθροίζεσθαι τὴν σύγκρισιν. σημεῖον δὲ καὶ γὰρ αὐτῇ τῷ κύκλῳ πλεῖον τὸ φῶς ἐστὶ ἐν θατέρῳ ἡμικυκλίῳ τῷ τὸ δῖπλωμα ἔχοντι· ἐν τῷ γὰρ πλείῳ καὶ πυκνότερᾳ ἔστιν ἀστρα· ἢ ἐν θατέρῳ, 25 ὥς ὁ δι' ἑτέραν τιν' αἰτίαν γιγνόμενον τῷ φέγγους ἢ διὰ τὴν τῶν ἄσρων φορὰν· εἰ γὰρ ἐν τῷ κύκλῳ τῷ γίνονται ἐν ᾧ τὰ πλεῖστα κεῖται τῶν ἄσρων, καὶ αὐτῷ τῷ κύκλῳ ἐν ᾧ μᾶλλον φαίνεται καταπεπυκνῶσθαι καὶ μεγέθει καὶ πλή- 30 θει ἀσέρων, ταύτην εἰκὸς ὑπολαβεῖν ὀκειοτάτην αἰτίαν εἶναι τῷ πάθους· θεωρεῖσθαι δ' ὃ τε κύκλος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ἄστρα ἐκ τῆς ὑπογραφῆς. τῶν δὲ σποράδων καλουμένων ἔτω μὲν εἰς τὴν σφαῖραν ἐκ ἐξὶ τάξαι διὰ τὸ μηδεμίαν διὰ τέλους ἔχειν φανεράν· ἕκαστον θέσιν, εἰς δὲ τὸν ἕρανὸν ἀναθελέσθαι· ἔστι δὴ ἕραν· ἐν μόνῳ γὰρ τούτῳ τῶν κύκλων τὰ μεταξὺ 35 πλήρη τοιούτων ἀστέρων ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις διαλείπει

φανερῶς. ὥς· εἴπερ καὶ περὶ τῷ φαίνεσθαι κομήτας ἀποδε-
χόμεθα τὴν αἰτίαν ὥς εἰρημένην μετρίως, καὶ περὶ τῷ γά-
λακτος τὸν αὐτὸν ὑποληπτέον τρόπον ἔχειν· ὁ γὰρ ἐκεῖ
περὶ ἓνα ἐστὶ πάθος ἢ κόμη, τὸτο περὶ κύκλον τινὰ συμ-
βαίνει γίγνεσθαι τὸ αὐτό, καὶ ἐστὶ τὸ γάλα, ὥς εἰπεῖν
οἷον ὀρίζομενον, ἢ τῷ μεγίστου διὰ τὴν ἔκκρισιν κύκλῳ κόμη.
διὸ καθάπερ εἵπομεν πρότερον, ὃ πολλοὶ ὁδὲ πολλὰκις γίγ-
νονται κομήται, διὰ τὸ συνεχῶς ἀποκεκρίσθαι τε καὶ ἀπο-
κρίνεσθαι καθ' ἑκάστην περίοδον εἰς τῶν τὸν τόπον αἰετὴν
τοιαύτην σύστασιν. περὶ μὲν ἔν τῶν γιγνόμενων ἐν τῷ περὶ
τὴν γῆν κόσμῳ τῷ συνεχεῖ ταῖς φοραῖς εἴρηται, περὶ τε
τῆς διαδρομῆς τῶν ἄσρων καὶ τῆς ἐκπιμπραμένης φλογός,
ἔτι περὶ τε κομητῶν καὶ τῷ καλουμένου γάλακτος· σχεδὸν
γὰρ ἐστὶ τοσαῦτα τὰ πάθη τὰ φαινόμενα περὶ τὸν τόπον
τούτον.

Περὶ δὲ τῷ τῇ θέσει μὲν δευτέρου τόπου μετὰ τῶν 9
πρώτου δὲ περὶ τὴν γῆν λέγωμεν· ἔτος γὰρ κοινὸς ὕδατος
τε τόπος καὶ ἀέρος καὶ τῶν συμβαινόντων περὶ τὴν ἄνω
γένεσιν αὐτῶν. ληπτέον δὲ καὶ τῶν ταῦ ἀρχαῖς καὶ ταῖς
αἰτίας πάντων ὁμοίως. ἢ μὲν ἔν ὥς κινῆσαι καὶ κυρῖαι καὶ
πρώτῃ τῶν ἀρχῶν ὁ κύκλος ἐστὶν, ἐν ᾧ φανερῶς ἢ τῷ ἡλίου
φορὰ διακρίνουσα καὶ συγκρίνουσα τῷ γίγνεσθαι πλησίον ἢ
πορρώτερον αἰτία τῆς γενέσεως καὶ τῆς φθορᾶς ἐστὶν. μενέ-
σης δὲ τῆς γῆς, τὸ περὶ αὐτὴν ὕγρον ὑπὸ τῶν ἀκτίνων καὶ
ὑπὸ τῆς ἄλλης τῆς ἀναθεῖς θερμότητος ἀτμιδόμενον φέρεται
ἀνω· τῆς δὲ θερμότητος ἀπολιπίσεως τῆς ἀναγῆς αὐτό,
καὶ τῆς μὲν διασκεδανυμένης πρὸς τὸν ἄνω τόπον, τῆς δὲ
καὶ σθενωμένης διὰ τὸ μετεωρίζεσθαι πορρώτερον εἰς τὸν
ὑπὲρ τῆς γῆς ἀέρα, συνίσταται πάλιν ἢ ἀτμὶς ψυχομένη
διὰ τε τὴν ἀπόλειψιν τῆς θερμῆς καὶ τὸν τόπον, καὶ γίνεται
ὑδῶρ ἐξ ἀέρος· γινόμενον δὲ φέρεται πάλιν πρὸς τὴν γῆν.
ἐστὶ δ' ἢ μὲν ἐξ ὕδατος ἀναθυμιάσις ἀτμὶς, ἢ δ' ἐξ ἀέρος
εἰς ὑδῶρ νέφος· ὁμίχλη δὲ νεφέλης περίττωμα τῆς εἰς
ὑδῶρ συγκρίσεως· διόπερ σημεῖον μᾶλλον ἐστὶν εὐδίας ἢ
ὑδάτων· οἷον γὰρ ἔστιν ἢ ὁμίχλη νεφέλη ἀγνοος· γίνεται
δὲ κύκλος ἔτος μιμνόμενος τὸν τῷ ἡλίῳ κύκλον· ἅμα γὰρ

2. τοῖσιν *E.* || 9. ποιεῖ *E.* || ἐκρίπτειν ἀέρα καὶ διακρίνειν διὰ τὸ τῷ κύκλῳ μέγεθος, καὶ *H et margo F.* || 11. ἐν τὴν τῶν *N.* ||
12. κύκλος *om EHN.* || 14. ἐντὸς *E.* || περὶ τὸν ἡλίου ἔτε περὶ τὴν σ. *FHN.* || 15. κομήτης *E.* || 16. συζ. τὴν τ. *FN.* || αὐτὸς *E.* ||
17. ἔτι τε *F.* *om HN.* || 18. ἔτος *M.* || 19. τε *om HN.* || 22. πᾶσαν *om N.* || 24. τὰ τοῦ πλήρωμα *N.* || 25. ἐστὶ τὰ ἄστρα *N.* ||
ἢ *om E.* || 33. ἐστὶ *HN.* || 35. τῷ ἕρανῳ (*supra posito κύκλῳ*) *F.* || 36. τοῖσιν ἄσρων *F.* ἀσέρων τοῖσιν *N.* ἄσρων τ. *H.*
3. τρόπον ὑποληπτέον *FHN.* || 6. ἢ *om E.* || 7. πρότερον εἵπομεν *FHN.* || κομήται γίνονται *F.* || 8. τε καὶ ἀποκρίνεσθαι *om E.* ||
10. ἀναθυμιάσις *F.* || 11. σφαῖραις *F.* || 12. ἐκπιμπραμένης *N.* ἐκπιμπραμένης *F.* || 13. ἔτι δὲ π. *FHN.* || 14. εἰσιν *E.* || ταῦτα *F.* ||
τὰ *om E.* || 20. πρώτη καὶ κυρία *F.* || 21. ἕρανός (*supra posito κύκλος*) *F.* || 22. γενέσθαι *F.* || 24. δὲ μέσω τῆς *F.* || 25. τῆς
ante ἀναθεῖς om HN. || 26. ἀπολειπίσεως τῆς ἀναγῆς *HN.* || 28. καὶ *om F.* || 31. πάλιν φέρεται *FHN.* || 34. περ *om FHN.* ||
εἰσιν *E.* || εὐδίας *om pr N.* || 35. δὲ δὲ ὁ *N.* || 36. κύκλος] ἕρανός (*supra posito ὁ κύκλος*) *F.*

ἐκεῖνος εἰς τὰ πλάγια μεταβάλλει καὶ ἔτος ἄνω καὶ κάτω. καὶ δεῖ νοῆσαι τῆτον ὥσπερ ποταμὸν ῥέοντα κύκλῳ ἄνω καὶ κάτω, κοινὸν ἀέρος καὶ ὕδατος· πλησίον μὲν γὰρ ὄντος τῆ ἡλίου ὁ τῆς ἀτμίδος ἄνω ῥεῖ ποταμός, ἀφισταμένου δὲ ὁ τῆς ὕδατος κάτω. καὶ τῷ ἐνδελεχῆς ἐθέλει γίνεσθαι κατὰ 5 γὰρ τὴν τάξιν· ὥς· εἴπερ ἡκίττοντο τὸν ὠκεανὸν οἱ πρότερον, τάχ' ἂν τῆτον τὸν ποταμὸν λέγοιεν τὸν κύκλῳ ῥέοντα περὶ τὴν γῆν. ἀναγομένου δὲ τῆ ὑγρῷ ἀεὶ διὰ τὴν τῆ θερμῷ δύναμιν καὶ πάλιν φερόμενον κάτω διὰ τὴν ψύξιν πρὸς τὴν γῆν, οἰκείως τὰ ὀνόματα τοῖς πάθεσι κεῖται καὶ τισὶ διαφοραῖς αὐτῶν· ὅταν μὲν γὰρ κατὰ μικρὰ φέρεται, ψακάδες, ὅταν δὲ κατὰ μείζω μόρια, ὑετὸς καλεῖται.

10 Ἐκ δὲ τῆ καθ' ἡμέραν ἀτμίζοντος ὅσον ἂν μὴ μετεωρισθῇ· δι' ὀλιγότητα τῆ ἀνάγοντος αὐτὸ πυρὸς πρὸς τὸ ἀναγόμενον ὕδωρ, πάλιν καταφερόμενον ὅταν ψυχρῇ νύκτωρ, καλεῖται δρόσος καὶ πάχνη, πάχνη μὲν ὅταν ἡ ἀτμὶς παγῇ πρὶν εἰς ὕδωρ συγκριθῆναι πάλιν (γίνεται δὲ χειμῶνος, καὶ μᾶλλον ἐν τοῖς χειμερινοῖς τόποις), δρόσος δ' ὅταν συγκριθῇ εἰς ὕδωρ ἡ ἀτμὶς, καὶ μήθ' ἔτι ἔχῃ ἢ ἀλέα ὥς ἐξηραῖναι τὸ ἀναχθέν, μήθ' ἔτι ψυχρὸς ὥς παγῆναι τὴν ἀτμίδα αὐτὴν διὰ τὸ ἢ τὸν τόπον ἀλεεινότερον ἢ τὴν ὥραν εἶναι· γίνεται γὰρ μᾶλλον ἢ δρόσος ἐν εὐδίᾳ καὶ ἐν τοῖς εὐδαιμονότεροις τόποις, ἢ δὲ πάχνη, καθάπερ εἴρηται, τὴν ἀντίον· δῆλον γὰρ ὡς ἡ ἀτμὶς θερμότερον ὕδατος (ἔχει γὰρ τὸ ἀνάγον ἔτι πῦρ), ὥς πλείονος ψυχρότητος αὐτὴν 25 πῆξαι. γίνεται δ' ἄμφω αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας· ἔτε γὰρ ἀναχθήσεται μὴ ὥς αἰθρίας, ἔτε συζῆναι δύναται ἂν ἀνέμω πνεόντος. σημεῖον δ' ὅτι γίνεται ταῦτα διὰ τὸ μὴ πόρρω μετεωρίζεσθαι τὴν ἀτμίδα· ἐπὶ γὰρ τοῖς ὅρεσιν ἔ γίνεται πάχνη. αἰτία δὲ μία μὲν αὕτη, ὅτι ἀνάγεται ἐκ τῶν κοίλων καὶ ἐφύδρων τόπων, ὥστε καθάπερ φορτίον φέρουσα πλεόν ἢ ἀναγούσα θερμότης ἢ καθ' αὐτὴν ἔ δύναται μετεωρίζειν ἐπὶ πολὺν τόπον αὐτὸ τῆ ὕψους, ἀλλ' ἐγγὺς ἀφίησι πάλιν· ἑτέρα δ' ὅτι καὶ ῥεῖ μάλιστα ὁ ἀήρ ῥέων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ὅς διαλύει τὴν τοιαύτην σύσασιν. γίνεται δ' 35 ἢ δρόσος πανταχῶς νοτίοις, ἢ βορείοις, πλὴν ἐν τῷ Πόντῳ. ἐκεῖ δὲ τὴν ἀντίον· βορείοις μὲν γὰρ γίνεσθαι, νοτίοις δ' ἔ

γίνεται. αἴτιον δ' ὁμοίως ὥσπερ ὅτι εὐδίας μὲν γίνεσθαι, χειμῶνος δ' ἔ· ὁ μὲν γὰρ νότος εὐδίαν ποιεῖ, ὁ δὲ βορέας χειμῶνα· ψυχρὸς γὰρ, ὥστ' ἐκ τῆ χειμῶνος τῆς ἀναθυμιάσεως σβέννυσιν τὴν θερμότητα. ἐν δὲ τῷ Πόντῳ ὁ μὲν νότος ἔχ' ἔτις ποιεῖ εὐδίαν ὥστε γίνεσθαι ἀτμίδα, ὁ δὲ βορέας διὰ τὴν ψυχρότητα ἀντιπεριεῖς τὸ θερμὸν ἀθροίζει, ὥς πλεῖον ἀτμίζειν μᾶλλον. πολλάκις δὲ τῶτο καὶ ἐν τοῖς ἔξω τόποις ἰδεῖν γινόμενον ἔστιν· ἀτμίζειν γὰρ τὰ φρέατα βορείοις μᾶλλον ἢ νοτίοις. ἀλλὰ τὰ μὲν βόρεια σβέννυσιν πρὶν συζῆναι τι πλῆθος, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἔαται ἀθροῖσθαι ἢ ἀναθυμιάσις. αὐτὸ δὲ τὸ ὕδωρ ἔ πηγνυται, καθάπερ ἐν τῷ περὶ τὰ νέφη τόπῳ. ἐκείθεν γὰρ τρία φοῖ- 11 τὰ σώματα συνιστάμενα διὰ τὴν ψύξιν, ὕδωρ καὶ χιῶν καὶ χάλαζα. τῶτων δὲ τὰ μὲν δύο ἀνάλογον καὶ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας γίνεσθαι τοῖς κάτω, διαφέροντα τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ πλήθει καὶ ὀλιγότητι· χιῶν γὰρ καὶ πάχνη ταῦτόν, καὶ ὑετὸς καὶ δρόσος, ἀλλὰ τὸ μὲν πολὺ τὸ δ' ὀλίγον. ὁ μὲν γὰρ ὑετὸς ἐκ πολλῆς ἀτμίδος γίνεσθαι ψυχομένης· τῶτον δ' αἴτιον ὅ τε τόπος πολὺς καὶ ὁ χρόνος ὦν, ἐν ᾧ συλλέγεται καὶ ἔξ' ἔ· τὸ δ' ὀλίγον ἢ δρόσος· ἐφήμερος γὰρ ἢ σύσασις καὶ ὁ τόπος μικρός· δηλοῖ δ' ἢ τε γενέσις ἔσα ταχεῖα καὶ βραχὺ τὸ πλῆθος. ὁμοίως δὲ καὶ πάχνη καὶ χιῶν· ὅταν γὰρ παγῇ τὸ νέφος, χιῶν ἔστι, ὅταν δ' ἡ ἀτμὶς, πάχνη. διὸ ἡ ὥρας ἢ χώρας ἐστὶ σημεῖον ψυχρᾶς· ἢ γὰρ ἂν ἐπήγνυτο ἔτι πολλῆς ἐνόςσης θερμότητος, εἰ μὴ ἐπεκράτει τὸ ψυχρὸς. ἐν γὰρ τῷ νέφει ἔτι ἐνεσι πολὺ τὸ θερμὸν· τὸ ὑπόλοιπον τῆ ἑξατμίσαντος ἐκ τῆς γῆς τὸ ὑγρὸν πυρὸς. χάλαζα δ' ἐκεῖ μὲν γίνεσθαι, ἐν δὲ τῷ πλησίον τῆς γῆς ἀτμίζοντι τῷ ἑλλείπει· καθάπερ γὰρ εἴπομεν, ὡς μὲν ἐκεῖ χιῶν, ἐνταῦθα γίνεσθαι πάχνη, ὡς δ' ἐκεῖ ὑετὸς, ἐνταῦθα δρόσος· ὡς δ' ἐκεῖ χάλαζα, ἐνταῦθα ἐκ ἀνταποδίδωσι τὸ ὅμοιον. τὸ δ' αἴτιον εἰπῶσι περὶ χάλαζης ἔσαι δῆλον.

Δεῖ δὲ λαβεῖν ἄμια καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὴν γέ- 12 νειν αὐτῆς, τὰ τε μὴ πλανῶντα καὶ τὰ δοκῶν εἶναι παράλογα. ἔστι μὲν γὰρ ἢ χάλαζα κρύσταλλος, πηγνυται δὲ τὸ ὕδωρ τῆ χειμῶνος· αἱ δὲ χάλαζαι γίνονται ἔαρος μὲν

2. καὶ δεῖ] δεῖ δὲ FHN. || 4. ὁ post δὲ om E. || 5. θέλει N. || 10. τισὶ ταῖς F. || 11. ψεκάδες FHN. || 13. ἀτμισθέντος γγ N. || 15. ψυχρῇ N. || 17. συγκριθῇ F. || 19. ἔχῃ ἢ] ἢ FHN. || 20. ψυχρὸς om E. || 22. μᾶλλον om E. || 24. ὡς] ὅτι FHN. || θερμότης N. || 29. ἐπὶ] ἐν FHN. || ἔτε E. || 32. πλεῖον FHN. || 35. τὴν σύσασιν τὴν τοιαύτην FH.

7. ἀτμίζει N. || 8. ἀτμίζει FN. || γὰρ om E. || 12. κείθεν E. || 13. τῆξιν (supra posito ψύξιν) F, ψύξιν καὶ E. || 16. καὶ τῷ ἥττον N. || 21. δ'] τε F. || 22. ταχεῖα] βραχεῖα E. || 23. ἐστὶ χιῶν N. || 24. ἢ om E. || διὰ καὶ ἢ F. || σημεῖον ἐστὶ FHN. || 26. γὰρ om E. || ἔτι] τί E. || 27. τὸ ante θ. om FHN. || 28. πυρὸς om F. || 29. ἀτμίζονται N. || ἐκλείπει FHN. || 31. ἐνταῦθα δὲ ὅρ. E. || 37. ἀέρος E.

καὶ μετοπώρου μάλις, εἴτα καὶ τῆς ὀπώρας, χειμῶνος δ' ὀλιγάκις, καὶ ὅταν ἦττον ἢ ψυχρός. καὶ ὅλως δὲ γίνονται χάλασαι μὲν ἐν τοῖς εὐδιεινότεροις τόποις, αἱ δὲ χιόνες ἐν τοῖς ψυχρότεροις. ἀτοπον δὲ καὶ τὸ πηγνύσθαι ὕδωρ ἐν τῷ ἄνω τόπῳ· ἔτε γὰρ παγῆναι δυνατόν πρὶν γενέσθαι ὕδωρ, ἔτε τὸ ὕδωρ ἔθενά χρόνον οἷόν τε μένειν μετέωρον ὄν. ἀλλὰ μὴν ἔδ' ὥσπερ αἱ ψακάδες ἄνω μὲν ὀχύνται διὰ μικρότητα, ἐνδιατρίψασαι δ' ἐπὶ τῷ αἰέρος, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατος γῆ καὶ χρυσὸς διὰ μικρομέρειαν πολλάκις ἐπιπλέουσιν, ἔτως ἐπὶ τῷ αἰέρος τὸ ὕδωρ, συνελθόντων δὲ πολλῶν μικρῶν μεγάλαι καταφέρονται ψακάδες· τῷτο γὰρ ἔκ ἐνδεχεται γενέσθαι ἐπὶ τῆς χαλάζης· ἔκ γὰρ συμφύεται τὰ πεπηγότα ὥσπερ τὰ ὑγρά. δῆλον ὅτι ἄνω τοσῶτον ὕδωρ ἔμεινεν· ἔκ γὰρ ἂν ἐπάγῃ τοσῶτον. τοῖς μὲν ὅν δοκεῖ τῶ παθους αἰτίον εἶναι τέτου καὶ τῆς γενέσεως, ὅταν ἀπωσθῇ τὸ νέφος εἰς τὸν ἄνω τόπον. μᾶλλον οὖτα ψυχρὸν διὰ τὸ λήγειν ἐκεῖ τὰς ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ἀκτίνων ἀνακλάσεις, ἐλθὼν δ' ἐκεῖ πηγνύσθαι τὸ ὕδωρ. διὸ καὶ θέρους μᾶλλον καὶ ἐν ταῖς ἀλειναῖς χώραις γίνεσθαι τὰς χαλάζας, ὅτι ἐπὶ πλεῖον τὸ θερμὸν ἀνωθεὶ ἀπὸ τῆς γῆς τὰς νεφέλας. συμβαίνει δ' ἐν τοῖς σφόδρα ὑψηλοῖς ἥκιστα γίνεσθαι χάλαζαν· καίτοι ἔδει, ὥσπερ καὶ τὴν χιόνα ὀρώμεν ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς μάλις γιγνομένην. ἔτι δὲ πολλάκις ὥπται νέφη φερόμενα σὺν ψόφῳ πολλῷ παρ' αὐτὴν τὴν γῆν, ὥς φεβερὸν εἶναι τοῖς ἀκούσι καὶ ὁρᾶσιν ὡς ἐσομένου τινὸς μεζονος. ὅτε δὲ καὶ ἀνευ ψόφου τοιούτων ὀφθέντων νεφῶν χάλαζα γίνεται πολλή· καὶ τὸ μέγεθος ἀπίστος, καὶ τοῖς σχήμασιν ἔστρογγύλη, διὰ τὸ μὴ πολὺν χρόνον γίνεσθαι τὴν φοράν αὐτῆς ὡς πλησίον τῆς πῆξεως γενομένης τῆς γῆς, ἀλλ' ἔκ ὥσπερ ἐκεῖνός φασιν. ἀλλὰ μὴν ἀναγκαῖον ὑπὸ τῶ μάλις αἰτίου τῆς πῆξεως μεγάλας γίνεσθαι χαλάζας· κρύσαλλος γὰρ ἡ χάλαζα, καὶ τῷτο παντὶ δῆλον. μεγάλα δ' εἰσὶν αἱ τοῖς σχήμασι μὴ στρογγύλαι· τῷτο δὲ σημεῖον τῷ παγῆναι πλησίον τῆς γῆς· αἱ γὰρ φερόμεναι πόρρωθεν διὰ τὸ φέρεσθαι μακρὰν περιβραύμεναι γίνονται τὸ τε σχῆμα περιφερεῖς καὶ τὸ μέγεθος ἐλάττους. ὅτι μὲν

ἐν τῷ ἀνωθεῖσθαι εἰς τὸν ἄνω τόπον τὸν ψυχρὸν ἢ πῆξις συμβαίνει, δῆλον. ἀλλ' ἐπειδὴ ὀρώμεν ὅτι γίνεται ἀντιπερίστασις τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ ἀλλήλοις, διὸ ἐν τε ταῖς ἀλέαις ψυχρὰ τὰ κάτω τῆς γῆς καὶ ἀλειναὶ ἐν τοῖς πάγοις, τῷτο δὲ νομίζειν καὶ ἐν τῷ ἄνω γίνεσθαι τόπω, ὥς ἐν ταῖς ἀλεινοτέραις ὥραις ἀντιπεριστάμενον εἶσω τὸ ψυχρὸν διὰ τὴν κύκλῳ θερμότητα ὅτε μὲν ταχὺ ὕδωρ ἐκ τῶ νεφους ποιεῖ, ὅτε δὲ χάλαζαν. διὸ καὶ αἱ ψακάδες πολὺ μείζους ἐν ταῖς ἀλειναῖς γίνονται ἡμέραις ἢ ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ ὕδατα λαβρότερα· λαβρότερα μὲν γὰρ λέγεται ὅταν ἀθροῦτερα, ἀθροῦτερα δὲ διὰ τὸ τάχος τῆς πυκνώσεως. τῷτο δὲ γίνεσθαι αὐτὸ τῶναντίον ἢ ὡς Ἀναξαγόρας λέγει· ὁ μὲν γὰρ ὅταν εἰς τὸν ψυχρὸν αἶρα ἐπαέλθῃ φησὶ τοῦτο πάσχειν, ἡμεῖς δ' ὅταν εἰς τὸν θερμὸν κατέλθῃ, καὶ μάλις ὅταν μάλις. ὅταν δ' ἔτι μᾶλλον ἀντιπεριστῇ ἐντὸς τὸ ψυχρὸν ὑπὸ τῷ ἔξω θερμῷ, ὕδωρ ποιῶσαν ἔπηξε καὶ γίνεται χάλαζα. συμβαίνει δὲ τῷτο, ὅταν βάπτων ἢ ἡ πῆξις ἢ ἡ τῷ ὕδατος φορά ἢ κάτω· εἰ γὰρ φέρεται μὲν ἐν τοσῶδε χρόνῳ, ἢ δὲ ψυχρότης σφοδρὰ ἔστα ἐν ἐλάττονι ἔπηξεν, ἔθεν κωλύει μετέωρον ὄν παγῆναι, ἐὰν ἡ πῆξις ἐν ἐλάττονι γίνηται χρόνῳ τῆς κάτω φοράς. καὶ ὅσῳ δ' ἂν ἐγγύτερον καὶ ἀθρούτερα γένηται ἢ πῆξις, τὰ τε ὕδατα λαβρότερα γίνονται καὶ αἱ ψακάδες καὶ αἱ χάλασαι μείζους διὰ τὸ βραχὺν φέρεσθαι τὸν τόπον. καὶ ἔκ πυκναὶ αἱ ψακάδες αἱ μεγάλαι πίπτουσι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. ἦττον δὲ τῷ θέρους γίνεσθαι ἢ ἔαρος καὶ μετοπώρου, μᾶλλον μέντοι ἢ χειμῶνος, ὅτι ξηρότερος ὁ αἰρὶ τῷ θέρους· ἐν δὲ τῷ ἔαρι ἔτι ὑγρός, ἐν δὲ τῷ μετοπώρῳ ἤδη ὑγραίνεται. γίνονται δὲ ποτε, καθάπερ εἰρηται, καὶ τῆς ὀπώρας χάλαζαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. συμβάλλεται δ' ἔτι πρὸς τὴν ταχυτῆτα τῆς πῆξεως καὶ τὸ προτεθερμάνθαι τὸ ὕδωρ· βάπτων γὰρ ψύχεται. διὸ πολλοὶ ὅταν τὸ ὕδωρ ψύξαι ταχὺ βουληθῶσιν, εἰς τὸν ἥλιον τιθέασιν· πρῶτον, καὶ οἱ περὶ τὸν Πόντον ὅταν ἐπὶ τῷ κρυζάλλου σκηνοποιῶνται πρὸς τὰς τῶν ἰχθύων θήρας (θηρεύουσι γὰρ διάκοντες τὸν κρύσαλλον), ὕδωρ θερμὸν περι-

1. εἴτα δὲ καὶ *FHN*. || 2. ἦττον *om pr N*. || 3. εὐδιεινότεροις — 4. ἐν τοῖς *om pr E*. || 6. οὐχ ἓνα *F*. || 7. *et* 11. ψακάδες *FHN*. || 8. καὶ *om HN*. || 14. γέγονεν (*supra posito* ἔμεινεν) *N*. || 15. τῷτο *E*. || ἀποστῇ *N*. || 21. χαλάζας *E*. || 22. καὶ *om E*. || 29. αὐτοῖς *N*. || γιγνομένης *N*. || 31. μεζονος *FHN*. || 33. εἰσὶ καὶ αἱ *F*. || μὴ] ἔ *N*. || δ' ἐστὶ *σ. FHN*. || 35. μακρὸν *HN*.

1. τὸν ψ.] τὸ ψ. *FN*. || 3. τῷ ante ψ. *om E*. || 4. τὰ] καὶ τὰ *F*. || 6. ὥραις *om E*. || 7. κύκλῳ *om N*. || τῷ *om FHN*. || 8. ὅτε δὲ χάλαζαν *om EFH et pr N*. || 8, 23, 25. ψακάδες *FHN*. || 9. γίνεσθαι *N*. || 10. ὑδ. λαμπρότερα *E*. || λέγεται (*supra posito* γίνεσθαι) *F*, γίνεσθαι *HN*. || 12. αὐτὸ *om E*. || 15. κατέλθῃ (*supra posito* ἐμπέσῃ) *F*. || δὲ τι *F*. || 16. ὕδωρ δὲ π. *F*. || 18. βάπτων *E*. || 20. ὄν *om FN*. || 21. ἢ *om E*. || γίνεσθαι *pr H*. || τῆς] η τῆς *E*. || 28. αἰερί *E*. || 31. δὲ τι *HN*. || ταχυτῆτα *N*. || 33. ὕδωρ] θερμὸν *HN et pr F*.

χέουσι τοῖς καλάμοις διὰ τὸ θάττον πήγνυσθαι· χρῶνται γὰρ τῷ κρυστάλλῳ ὥσπερ τῷ μολύβδῳ, ἣν ἡρεμῶσιν οἱ καλάμοι. θερμὸν δὲ γίνεται ταχὺ τὸ συνισζόμενον ὕδωρ ἐν ταῖς χώραις καὶ ταῖς ὥραις ταῖς ἀλεεيناῖς. γίνεται δὲ καὶ περὶ τὴν Ἀραβίαν καὶ τὴν Αἰθιοπίαν τῷ θεροῦς τὰ ὕδατα 5 καὶ ἐν τῷ χειμῶνος, καὶ ταῦτα βραγδαῖα, καὶ τῆς αὐτῆς ἡμέρας πολλάκις, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ταχὺ γὰρ ψύχεται τῇ ἀντιπεριστάσει, ἣ γίνεται διὰ τὸ ἀλεεινὴν εἶναι τὴν χώραν ἰσχυρῶς. περὶ μὲν ἐν ὑετῇ καὶ δρόσῳ καὶ νιφετῇ καὶ πάχυνσι καὶ χαλάσει, διὰ τίν αἰτίαν γίνεται καὶ τίς 10 ἡ φύσις αὐτῶν ἐσίν, εἰρήσθω τοσαῦτα.

13 Περί δ' ἀνέμων καὶ πάντων πνευμάτων, ἔτι δὲ ποταμῶν καὶ θαλάττης λέγωμεν, πρῶτον καὶ περὶ τῶν προ-
απορήσαντες πρὸς ἡμᾶς αὐτῆς· ὥσπερ γὰρ καὶ περὶ ἄλ-
λων, οὕτω καὶ περὶ τούτων οὐθέν παρειλήφαμεν λεγόμενον 15 τοῖσιν ὃ μὴ καὶ ὁ τυχῶν εἴπειεν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασὶ τὸν καλέμενον ἀέρα κινούμενον μὲν καὶ ρέοντα ἀνεμὸν εἶναι, συνισζόμενον δὲ τὸν αὐτὸν τῶτον· πάλιν κέφος καὶ ὕδωρ, ὡς τῆς αὐτῆς φύσεως οὐσῆς ὕδατος καὶ πνεύματος, καὶ τὸν ἀνεμὸν εἶναι κίνησιν ἀέρος· διὸ καὶ τῶν σοφῶς βουλευμέ- 20 νων λέγειν τινες ἕνα φασὶν ἀνεμὸν εἶναι πάντας τοὺς ἀνέ-
μους, ὅτι συμπέπτωκε καὶ τὸν ἀέρα τὸν κινούμενον· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι πάντα, δοκεῖν δὲ διαφέρειν οὐθέν δια-
φέροντα διὰ τοὺς τόπους ὅθεν ἂν τυγχάνῃ ρέον ἐκάστοτε, παραπλησίως λέγοντες ὥσπερ ἂν εἴ τις οἴοιτο καὶ τὰς πο- 25 ταμῶς πάντας ἕνα ποταμὸν εἶναι· διὸ βέλτιον οἱ πολλοὶ λέγουσιν ἀνευζητήσεως τῶν μετὰ ζητήσεως ἔτω λεγόντων· εἰ μὲν γὰρ ἐκ μιᾶς ἀρχῆς ἅπαντες ῥέουσι, κακεῖ τὰ πνεύ-
ματα τὸν αὐτὸν τρόπον, τάχ' ἂν τι λέγοιεν οἱ λέγοντες ἕτως· εἰ δ' ὁμοίως ἐνταῦθα κακεῖ, δῆλον ὅτι τὸ κόμψευμα 30 ἂν εἴη τῆτο ψεῦδος, ἐπεὶ τῆτό γε προσήκουσαν ἔχει σκέ-
ψιν, τί τ' ἐστὶν ὁ ἀνεμὸς, καὶ γίνεται πῶς, καὶ τί τὸ κι-
νῶν, καὶ ἡ ἀρχὴ πόθεν αὐτῶν, καὶ πότερον ἄρ' ὥσπερ ἐξ ἀγγείου δεῖ λαβεῖν ρέοντα τὸν ἀνεμὸν, καὶ μέχρι τούτου ρεῖν ἕως ἂν κενωθῇ τὸ ἀγγεῖον, οἷον ἐξ ἀσκῶν ἀφιεόμενον, 35

ἢ καθάπερ καὶ οἱ γραφεῖς γράφουσιν, ἐξ αὐτῶν τὴν ἀρ-
χὴν ἀφίεντας. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς τῶν ποταμῶν γενέ-
σεως δοκεῖ τισὶν ἔχειν· τὸ γὰρ ἀναχθῆν ὑπὸ τῷ ἡλίῳ ὕδωρ
πάλιν ὕμενον ἀθροισθῆν ὑπὸ γῆν ρεῖν ἐκ κοιλίας μεγάλης,
ἢ πάντας ἐκ μιᾶς ἢ ἄλλον ἄλλης· καὶ οὐ γίνεσθαι ὕδωρ
ἕθεν, ἀλλὰ τὸ συλλεχθῆν ἐκ τῷ χειμῶνος εἰς τὰς τοιαύ-
τας ὑποδοχάς, τῆτο γίνεσθαι τὸ πλῆθος τῶν ποταμῶν. διὸ
καὶ μείζας αἰεὶ τῷ χειμῶνος ρεῖν ἢ τῷ θεροῦς, καὶ τὰς μὲν
ἀενάας εἶναι τὰς δ' ἐκ ἀενάας· ὅσων μὲν γὰρ διὰ τὸ μέγε-
θος τῆς κοιλίας πολὺ τὸ συλλεγόμενον ὕδωρ ἐσίν, ὥςτε
διαρκεῖν καὶ μὴ προαναλίσκεσθαι πρὶν ἐπελθεῖν τὸ ὁμβρίον
ἐν τῷ χειμῶνι πάλιν, τῆτος μὲν ἀενάας εἶναι διὰ τέλους,
ὅσοις δ' ἐλάττω αἱ ὑποδοχαί, τῆτος δὲ δι' ὀλιγότητα τῷ
ὕδατος φθάνειν ξηραίνομένους πρὶν ἐπελθεῖν τὸ ἐκ τῷ ἔρα-
νοῦ, κενουμένου τῷ ἀγγεῖ. καίτοι φανερόν, εἴ τις βέλεται
ποιήσας οἷον ὑποδοχὴν πρὸ ὁμιάτων τῷ καθ' ἡμέραν ὕδατι
ῥέοντι συνεχῶς νοῆσαι τὸ πλῆθος· ὑπερβάλλοι γὰρ ἂν τῷ
μεγέθει τὸν τῆς γῆς ὄγκον ἢ οὐ πολὺ ἂν ἐλλείποι τὸ δε-
χόμενον πᾶν τὸ ρέον ὕδωρ εἰς τὸν ἑαυτόν. ἀλλὰ δῆλον
ὅτι συμβαίνει μὲν καὶ πολλὰ τοιαῦτα πολλαχῇ τῆς γῆς,
οὐ μὴν ἀλλ' ἄτοπον εἴ τις μὴ νομίζῃ διὰ τὴν αὐτὴν αἰ-
τίαν ὕδωρ ἐξ ἀέρος γίνεσθαι δι' ἥνπερ ὑπὲρ γῆς καὶ ἐν τῇ
γῇ· ὥστ' εἴπερ κακεῖ διὰ ψυχρότητα συνίσταται ὁ ἀτμί-
ζων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, καὶ ὑπὸ τῆς ἐν τῇ γῇ ψυχρότητος τὸ
αὐτὸ τῆτο δεῖ νομίζειν συμβαίνειν, καὶ γίνεσθαι μὴ μό-
νον τὸ ἀποκεκριμένον ὕδωρ ἐν αὐτῇ, καὶ τῆτο ρεῖν, ἀλλὰ
καὶ γίνεσθαι συνεχῶς. ἔτι δὲ τῷ μὴ γιγνόμενῳ ἀλλ' ὑπάρ-
χοντος ὕδατος καθ' ἡμέραν μὴ τοιαύτην εἶναι τὴν ἀρχὴν
τῶν ποταμῶν, οἷον ὑπὸ γῆν λίμνας τινὰς ἀποκεκριμένας,
καθάπερ ἐνοιοι λέγουσιν, ἀλλ' ὁμοίως ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ
γῆς τόπῳ μικραὶ συνισσάμεναι βράνιδες, καὶ πάλιν αὐταὶ
ἐτέραις, τέλος μετὰ πλῆθους καταβαίνει τὸ ὕμενον ὕδωρ,
ἔτω καὶ ἐν τῇ γῇ ἐκ μικρῶν συλλεῖβεσθαι τὸ πρῶτον καὶ
εἶναι οἷον πιδώσης εἰς ἐν τῆς γῆς τὰς ἀρχὰς τῶν ποτα-
μῶν. δηλοῖ δ' αὐτὸ τὸ ἔργον· οἱ γὰρ τὰς ὑδραγωγίας ποι-

4. ὥραις καὶ ταῖς χώραις *FHN*. || καὶ om *E*. || 5. ἀραβίαν *FHN*. || τὴν om *E*. || 11. ἐσίν om *HN*. || 12. πνευμάτων πάν-
των *N*. || 13. θαλάσσης *N*. || διαπορήσαντες *FHN*. || 14. ἄλλω τινος καὶ *E*. || 15. τοῖσιν λεγόμενον *HN*. || 16. εἴποιεν *EN*; εἴποι
ἂν *H*. || 20. εἶναι] ὄντα. *HN* et corr *E* et pr *F*. || σαφῶς *F*. || 21. ἀνεμὸν om *HN*. || 22. τὸν post ἀέρα om *EF*. || 24. τυγχά-
νει *N*. || 26. εἶναι ποταμὸν ἕνα πάντας *N*. || 29. λέγοιεν ἂν τι *EHN*. || 31. εἴη ἂν *HN*. || 33. πρότερον *E*. || ἄρ' om *F*.

2. ἀφίενται. *EFH*. || 4. ρεῖν οἷον ἐκ *E*. || 5. ἐκ om *FHN*. || 6. ἐκ] ὑπὸ *N*. || 7. τῶν] τῶτων *E*. || 8. ἀα om *E*. || 9 et 12. ἀε-
νάας *FHN*. || 9. διὰ om *E*. || 11. προαναλίσκεσθαι *N*. || τὸν ὁμβρίον *N*. || 12. ἐν om *E*. || 13. ὅσους *E*. || δε] δὴ *F*; om *HN*. ||
14. φθάνειν *N*. || 18. ἐλλείπει pr *F*; ἐλλίπει *N*. || ἐνδεχόμενον *F*. || 20. μὲν ante ὅτι ponit *N*, om *E*. || πολλαχῶς *FHN*. || 21. ἐ
μὴν om *E*. || νομίζει *EFN*. || 26. ὕδωρ τὸ ἀποκεκριμένον *F*. || 27. ἔτι] ὅτι *N*. || 30. ὑπὲρ τῆς γῆς *FHN*. || 31. αὐταὶ *H*. || 34. πη-
δύσης *EFHN*, πιδύσης ὡς *E*.

ὄντες ὑπονόμοις καὶ διώρυξι συνάγασιν, ὥσπερ ἂν ἰδιούσης
τῆς γῆς ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν. διὸ καὶ τὰ ρεύματα τῶν πο-
ταμῶν ἐκ τῶν ὀρῶν φαίνεται ρέοντα, καὶ πλείστοι καὶ μέ-
γιστοι ποταμοὶ ρέουσιν ἐκ τῶν μεγίστων ὀρῶν. ὁμοίως δὲ καὶ
αἱ κρήναι αἱ πλείσται ὄρεσι καὶ τόποις ὑψηλοῖς γέινται
σιν· ἐν δὲ τοῖς πεδίοις ἄνευ ποταμῶν ὀλίγαι γίνονται
πάμπαν. οἱ γὰρ ὄρεοι καὶ ὑψηλοὶ τόποι, οἷον σπόγγος
πυκνός· ἐπιπρεσμάμενος, κατὰ μικρὰ μὲν πολλαχῇ δὲ δια-
πιδῶσι καὶ συλλέβισσι τὸ ὕδωρ· δέχονται· τε γὰρ τῷ κα-
τιόντος ὕδατος πολὺ πλῆθος (τί γὰρ διαφέρει κούλην καὶ
ὑπτίαν ἢ πρηνή τὴν περιφέρειαν εἶναι καὶ κυρτήν; ἀμφο-
τέρως γὰρ τὸν ἴσον ὄγκον περιλήφεται σώματος) καὶ τὴν
ἀνίσταν ἀτμίδα ψύχουσι καὶ συγκρανοῦσι πάλιν εἰς ὕδωρ.
διὸ καθάπερ εἵπαμεν, οἱ μέγιστοι τῶν ποταμῶν ἐκ τῶν με-
γίστων φαίνονται ρέοντες ὀρῶν. δῆλον δ' ἐστὶ τῷτο θεωμεῖοις
τὰς τῆς γῆς περιόδους· ταύτας γὰρ ἐκ τῷ πυθάνεσθαι παρ'
ἐκάστων ἕτως ἀνέγραψαν, ὅσων μὴ συμβέβηκεν αὐτόπτας
γενέσθαι τὰς λέγοντας. ἐν μὲν ὅν· τῇ Ἀσίᾳ πλείστοι μὲν ἐκ
τῷ Παρνασσῷ καλυμένῃ φαίνονται ρέοντες ὄρος καὶ μέγιστοι
ποταμοί, τῷτο δ' ὁμολογεῖται πάντων εἶναι μέγιστον ὄρος τῶν
πρὸς τὴν ἑω τὴν χειμερινήν· ὑπερβάντι γὰρ ἤδη τῷτο φαί-
νεται ἡ ἕξω θάλαττα, ἥς τὸ πέρας ἔστι δῆλον τοῖς ἐντεῦθεν.
ἐκ μὲν ὅν τέως ρέουσιν ἄλλοι τε ποταμοὶ καὶ ὁ Βάκτρος καὶ
ὁ Χοάσπης καὶ ὁ Ἀράξης· τέτῳ δ' ὁ Τάναϊς ἀποσχίζεται
μέρος ὄν· εἰς τὴν Μαιώτιν λίμνην. ῥεῖ δὲ καὶ ὁ Ἰνδὸς· ἐξ αὐ-
τῷ, πάντων τῶν ποταμῶν ρεῖμα πλείστον. ἐκ δὲ τῷ Καυ-
κάσῳ ἄλλοι τε ρέουσι πολλοὶ καὶ κατὰ πλῆθος καὶ κατὰ
μέγεθος ὑπερβάλλοντες, καὶ ὁ Φάσις· ὁ δὲ Καύκασος μέ-
γιστον ὄρος τῶν πρὸς τὴν ἑω τὴν θερινήν εἰς καὶ πλήθει καὶ
ὑψει. σημεῖον δὲ τῷ μὲν ὕψος ὅτι ὁράται καὶ ἀπὸ τῶν κα-
λυμένων βαθέων· καὶ εἰς τὴν λίμνην εἰσπλέοντων, ἔτι δ' ἡλι-
θται τῆς νυκτὸς αὐτῷ τὰ ἄκρα μέχρι τῷ τρίτου μέρους ἀπὸ
τε τῆς ἑω καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς ἐσπέρας· τῷ δὲ πλῆθους ὅτι
πολλὰς ἔχον ἑδρας, ἐν αἷς ἔθνη τε κατοικεῖ πολλὰ καὶ
λίμνας· εἶναι φασὶ μεγάλας, ἀλλ' ὅμως πάσας τὰς ἑδρας
εἶναι φασὶ φανεράς μέχρι τῆς ἐσχάτης κορυφῆς. ἐκ δὲ

τῆς Πυρήνης (τῷτο δ' ἐστὶν ὄρος πρὸς δυσμὴν ἰσημερινήν ἐν τῇ
Κελτικῇ) ρέουσιν ὁ τε Ἴσρος καὶ ὁ Ταρτησσός. ἕτος μὲν ὅν
ἕξω σελῶν, ὁ δ' Ἴσρος δι' ὅλης τῆς Εὐρώπης εἰς τὸν Εὐ-
ξεινον πόντον. τῶν δ' ἄλλων ποταμῶν οἱ πλείστοι πρὸς ἄρ-
κτον ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἀρκυνίων· ταῦτα δὲ καὶ ὑψει καὶ
πλήθει μέγιστα περὶ τὸν τόπον τῷτο ἐστίν. ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν
ἄρκτον ὑπὲρ τῆς ἐσχάτης Σκυθίας αἱ καλούμεναι Ῥίται,
περὶ ὧν τῷ μεγέθους λίαν εἰσὶν οἱ λεγόμενοι λόγοι μυθώδεις·
ρέουσι δ' ὅν οἱ πλείστοι καὶ μέγιστοι μετὰ τὸν Ἴσρον τῶν
ἄλλων ποταμῶν ἐντεῦθεν, ὥς φασιν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ
τὴν Λιβύην οἱ μὲν ἐκ τῶν Αἰθιοπικῶν ὀρῶν, ὁ τε Αἰγῶν
καὶ ὁ Νύσις, οἱ δὲ μέγιστοι τῶν διανομασμένων, ὁ τε Χρε-
μέτης καλούμενος, ὃς εἰς τὴν ἕξω ῥεῖ θάλατταν, καὶ τοῦ
Νείλου τὸ ρεῖμα τὸ πρῶτον, ἐκ τῷ Ἀργυρῷ καλυμένῃ ὄρος.
τῶν δὲ περὶ τὸν Ἑλληνικὸν τόπον ὁ μὲν Ἀχελῷος ἐκ Πίν-
δος, καὶ ὁ Ἰναχὸς ἐντεῦθεν, ὁ δὲ Στρυμὼν καὶ Νέσος καὶ
ὁ Ἐβρος ἅπαντες τρεῖς ὄντες ἐκ τῷ Σκόμβρῳ· πολλὰ δὲ
ρεύματα καὶ ἐκ τῆς Ῥοδόπης ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
ἄλλους ποταμούς· εὐροὶ τις ἂν ρέοντας· ἀλλὰ μαρτυρίᾳ χά-
ριν τῆς εἵσεως· ἐπεὶ καὶ ὅσοι αὐτῶν ρέουσιν ἐξ ἐλῶν, τὰ
ἔλη ὑπ' ὀρη· κείσθαι συμβαίνει πάντα σχεδὸν ἢ τόπους
ὑψηλὰς ἐκ προσαγωγῆς. ὅτι μὲν ὅν ἐ δὲ νομίζειν ἕτω γί-
νεσθαι τὰς ἀρχὰς τῶν ποταμῶν ὥς ἐξ ἀφωρισμένων κοι-
λιῶν, φανερόν· οὔτε γὰρ ἂν ὁ τόπος ἱκανὸς ἦν ὁ τῆς γῆς
ὥς εἰπεῖν, ὥσπερ οὐδ' ὁ τῶν νεφῶν, εἴπερ τὸ ὄν εἶδει ῥεῖν
μόνον, ἀλλὰ μὴ τὸ μὲν ἀπῆι τὸ δ' ἐγίγνετο, ἀλλ' αἰεὶ
δὴ ἀπὸ ὄντος ἐταμιεύετο· τό τε ὑπὸ τοῖς ὄρεσιν ἔχειν τὰς
πηγὰς μαρτυρεῖ· διότι τῷ συρρεῖν ἐπ' ὀλίγον καὶ κατὰ μι-
κρὸν ἐκ πολλῶν νοτίδων διαδίδωσιν ὁ τόπος καὶ γίνονται
ἕτως αἱ πηγαὶ τῶν ποταμῶν. ἐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰ-
ναι τόπους ἔχοντας πλῆθος ὕδατος, οἷον λίμνας, ἔθεν ἄτο-
πον, πλὴν ἐ τηλικαύτας ὥς τῷτο συμβαίνειν, ἔθεν μάλ-
λον ἢ εἰ τις οἴοιτο τὰς φανεράς εἶναι πηγὰς τῶν ποταμῶν·
σχεδὸν γὰρ ἐκ κρηνῶν οἱ πλείστοι ρέουσιν. ὁμοίον ὅν τὸ ἐκεί-
νας καὶ τὸ ταύτας νομίζειν εἶναι τὸ σῶμα τὸ τοῦ ὕδατος
πάν· ὅτι δ' εἰσὶ τοιαῦται φάραγγες καὶ διασάσεις τῆς γῆς,

1. ἰδρύσης FH. || 3. ὀρέων FH. || 8. μικρὸς N. || ἐπιπρεσμάμενοι E. || διαπιδῶσι N. || 9. γὰρ om HN. || 11. πρηνή N. || 14. διό-
περ E. || πλείστοι pr F. || 15. ὀρέων E. || 17. ἀνέγραψαν N, ἀνεγράψαμεν F. || ὅσων N. || 18. μὲν ὅν ἐκ E. || 19. παρνασσὸς FN. ||
20. μέγιστον τὸ ὄρος HN, τὸ ὄρος μέγιστον F. || 22. ἡ om E. || θάλασσα N. || 25. ὁ om E. || 27. ἄλλοι τε et πολλοὶ om E. ||
30. σημεῖα H et pr F. || μέν om E. || ὑπὲρ E. || 32. αὐτῷ τε τὰ F. || 33. δὲ om E. || 34. ἔχει F, ἔχων HN. || οἷς E. || τε
om HN. || 36. εἶναι om F.

2. ταρτησσός N. || 4. τόπον E. || 5 et 11. ὀρέων E. || ἀρκυνίων corr E. || 9. μετὰ] περὶ HN. || 11. ὁ E. || 12. δὲ om
E. || 13. θάλασσαν F. || 14. ἀργῷ E. || 16. νέσος F, νέος N. || 17. εὐρος FHN. || 18. δὴ HN. || 19. μαρτυρίας FH. || 22. προ-
αγωγῆς N. || 25. εἴπερ] εἰ FHN. || 27. δὴ om FHN. || 28. τὸ N. || ἐπ'] εἰς HN. || 31. ὑδάτων F. || 32. ἔτι τηλικ. HN et pr
F. || 34. κείνας E. || 35. εἶναι νομίζειν HN.

δὴλῶσιν οἱ καταπνόμενοι τῶν ποταμῶν. συμβαίνει δὲ τὸτο
πολλαχῶς τῆς γῆς, οἷον τῆς μὲν Πελοποννήσου πλεῖστα τοι-
αῦτα περὶ τὴν Ἀρκαδίαν ἐστίν. αἴτιον δὲ διὰ τὸ ὀρεινὴν οὖ-
σαν μὴ ἔχειν ἐκροὰς ἐν τῶν κοιλῶν εἰς θάλατταν· πληρέ-
μενοι γὰρ οἱ τόποι καὶ ἐν ἔχοντες ἔκρυσιν αὐτοὶ εὐρίσκον- 5
ται τὴν διόδον εἰς βάθος, ἀποβιάζομεν τὴν ἀνωθεν ἐπιόντος
ὑδατος· περὶ μὲν ἔν τῇ Ἑλλάδι μικρὰ τοιαῦτα παντελῶς
ἐστὶ γιγνόμενα· ἀλλ' ἢ γε ὑπὸ τὸν Καύκασον λίμνη, ἣν
καλῶσιν οἱ ἐκεῖ θάλατταν, φανερὰ. αὕτη γὰρ ποταμῶν
πολλῶν καὶ μεγάλων εἰσβαλλόντων ἐν ἔχουσα ἔκρυσιν φανε- 10
ρὸν ἐκδίδωσιν ὑπὸ γῆν κατὰ Κοραζύς, περὶ τὰ καλόμενα
βαθέα τῆ Πόντου· ταῦτα δ' ἐστὶν ἀπειρόν τι τῆς θαλάττης
βάθος· ἔθεις γὰρ πώποτε καθίεις ἐδυνήθη πέρας εὐρεῖν. ταύ-
τη δὴ πόρρω τῆς γῆς σχεδὸν περὶ τριακόσια σταδία πότιμον
ἀναδίδωσι ὕδωρ ἐπὶ πολὺν τόπον, ὃ συνεχῆ δέ, ἀλλὰ τρις- 15
σαχῆ. καὶ περὶ τὴν Λιγυσικὴν ἐν ἐλάττων τῆ Ῥοδανῆ κατα-
πνίταί τις ποταμός, καὶ πάλιν ἀναδίδωσι κατ' ἄλλον τό-
πον· ὁ δὲ Ῥοδανὸς ποταμὸς ναυσίπεράτος ἐστίν.

14 Οὐκ αἰεὶ δ' οἱ αὐτοὶ τόποι τῆς γῆς ἔτ' ἐνυγροὶ εἰσιν
ἔτε ξηροὶ, ἀλλὰ μεταβάλλουσι κατὰ τὰς τῶν ποταμῶν γε- 20
νέσεις καὶ τὰς ἀπολείψεις. διὸ καὶ τὰ περὶ τὴν ἡπειρον με-
ταβάλλει καὶ τὴν θάλατταν, καὶ οὐκ αἰεὶ τὰ μὲν γῆ τὰ
δὲ θάλαττα διατελεῖ πάντα τὸν χρόνον, ἀλλὰ γίγνεται
θάλαττα μὲν ὅπου χέρσος, ἔθθα δὲ νῦν θάλαττα, πάλιν
ἐνταῦθα γῆ. κατὰ μέντοι τινὰ τάξιν νομίζειν χρὴ ταῦτα 25
γίγνεσθαι καὶ περιόδον. ἀρχὴ δὲ τῶν καὶ αἴτιον ὅτι καὶ
τῆς γῆς τὰ ἐντός, ὥσπερ τὰ σώματα τὰ τῶν φυτῶν καὶ
ζώων, ἀμυῆν ἔχει καὶ γῆρας. πλὴν ἐκείνοις μὲν ὃ κατὰ μέ-
ρος ταῦτα συμβαίνει πάσχειν, ἀλλ' ἅμα πᾶν ἀμυῖζει
καὶ φθίνει ἀναγκαῖον· τῇ δὲ γῇ τὸτο γίγνεται κατὰ μέρος 30
διὰ ψύξιν καὶ θερμότητα. ταῦτα μὲν ἔν αὖξεται καὶ φθί-
νει διὰ τὸν ἥλιον καὶ τὴν περιφορὰν, διὰ δὲ ταῦτα καὶ τὴν
δύναμιν τὰ μέρη τῆς γῆς λαμβάνει διαφέρουσαν, ὥςτε μέ-
χρι τινὸς ἔνυδρα δύναται διαμένειν, εἴτα ξηραίνεται καὶ γη-
ράσκει πάλιν· ἕτεροι δὲ τόποι βιώτκονται καὶ ἐνυδροὶ γίγνον- 35
ται κατὰ μέρος. ἀνάγκη δὲ τῶν μὲν τόπων γιγνομένων ξη-

ροτέρων τὰς πηγὰς ἀφανίζεσθαι, τῶν δὲ συμβαινόντων
τὰς ποταμὸς πρῶτον μὲν ἐκ μεγάλων μικρὰς, εἴτα τέλος
γίγνεσθαι ξηρὰς, τῶν δὲ ποταμῶν μεθισαμένων καὶ ἐνθεν
μὲν ἀφανιζομένων ἐν ἄλλοις δ' ἀνάλογον γιγνομένων μετα-
βάλλειν τὴν θάλατταν· ὅπου μὲν γὰρ ἐξωθυμένη ὑπὸ τῶν
ποταμῶν ἐπλεόναζει ἀπὶσσα, ξηρὰν ποιεῖν ἀναγκαῖον, ὅπερ
δὲ τοῖς ρεύμασι πληθύνουσα ἐξηραίνεται προσχουμένη, πάλιν
ἐνταῦθα λιμνάζειν. ἀλλὰ διὰ τὸ γίγνεσθαι πᾶσαν τὴν φυ-
σικὴν τὴν περὶ γῆν γένεσιν ἐκ προσαγωγῆς καὶ ἐν χρόνοις
παμμήκεσι πρὸς τὴν ἡμετέραν ζωὴν, λανθάνει ταῦτα γιγνό-
μενα, καὶ πρότερον ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀπώλειαι γίνονται καὶ
φθοραὶ πρὶν μνημονεῦσθαι τὴν τῶν μεταβολῆν ἐξ ἀρχῆς
εἰς τέλος. μέγισται μὲν ἔν φθοραὶ γίνονται καὶ τάχιστα
ἐν τοῖς πολέμοις, ἀλλὰ δὲ νόσοις, αἱ δ' ἀφορίαις, καὶ
ταύταις αἱ μὲν μεγάλαι αἱ δὲ κατὰ μικρόν, ὥςτε λαν-
θάνουσι τῶν γε τοιούτων ἐθνῶν καὶ αἱ μεταναστάσεις διὰ τὸ
τὰς μὲν λείπειν τὰς χώρας, τὰς δ' ὑπομένειν μέχρι τέτε
μέχρι περ ἂν μηκέτι δύνηται τρέφειν ἡ χώρα πλῆθος μη-
θέν. ἀπὸ τῆς πρώτης ἔν ἀπολείψεως εἰς τὴν ἐσχάτην εἰκὸς
γίγνεσθαι χρόνος μακρὸς, ὥςτε μηθέναι μνημονεύειν, ἀλλὰ
σώζομένων ἔτι τῶν ὑπομενόντων ἐπιλελῆσθαι διὰ χρόνου
πλῆθος. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον χρὴ νομίζειν καὶ τὰς κατοι-
κισμὸς λαμβάνειν ὅτε πρῶτον ἐγένοντο τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις
εἰς τὰ μεταβάλλοντα καὶ γιγνόμενα ξηρὰ ἐξ ἐλαδῶν καὶ
ἐνυδρῶν· καὶ γὰρ ἐνταῦθα κατὰ μικρόν ἐν πολλῷ γίγνεται
χρόνῳ ἢ ἐπίδοσις, ὥςτε μὴ μνημονεύειν τίνες πρῶτοι καὶ
ὅτε καὶ πῶς ἐχόντων ἤλθον τῶν τόπων, οἷον συμβέβηκε
καὶ περὶ τὴν Αἴγυπτον· καὶ γὰρ ἔτος αἰεὶ ξηρότερος ὁ τό-
πος φαίνεται γιγνόμενος καὶ πᾶσα ἡ χώρα τῆ ποταμοῦ
πρόσχωσις ἔσα τῆ Νείλου, διὰ δὲ τὸ κατὰ μικρόν ξηραι-
νομένων τῶν ἐλαδῶν τὰς πλησίον εἰσοικίζεσθαι τὸ τῆ χρόνου
μῆκος ἀφῆρηται τὴν ἀρχήν. φαίνεται δ' οὖν καὶ τὰ σώ-
ματα πάντα, πλὴν ἐνὸς τῆ Κανωβικῆ, χειροποίητα καὶ ὃ
τῆ ποταμῶν ὄντα, καὶ τὸ ἀρχαῖον ἢ Αἴγυπτος ὀψῆβαι κα-
λόμεναι. δηλοῖ δὲ καὶ Ὅμηρος, ἔτω πρόσφατος ὢν ὡς εἴ-
πεῖν πρὸς τὰς τοιαύτας μεταβολὰς· ἐκείνη γὰρ τῆ τόπου

2. πολλὰχοῖ E. || 4. κοίλων FH. || θάλασσαν F. || 5. αὐτοῖς FHN. || 9. πολλῶν ποταμῶν H. || 10. εἰσβαλλόντων HN. || 11. κο-
ρεξὺς N. || 13. καθίεις ἡδυνήθη FHN. || 14. δὲ FHN. || 15. συνεχῶς H. || 16. καὶ om E. || ἡρίδαν γ E. || 24. θάλασσα — θά-
λασσα N. || 26. καὶ περίοδον om E. || 27. ὥσπερ καὶ τὰ F. || τὰ om EFN. || 30. ἀναγκαῖον — 31. καὶ φθίνει om pr F. || 31. αὖ-
ξει τε καὶ re F. || 34. μένειν N. || 36. ξηρῶν N.

6. ἐπλεόνασεν HN. || ἀπὶσσαν N. || 7. πληθύνουσα FHN, om pr E. || 8. λιμνάζει F. || 9. τὴν om HN. || περὶ τὴν γῆν FH
N. || προσαγωγῆς N. || καὶ om E. || 13. οὖν om N. || 16. τῶν om E. || 19. ἐσχάτην] ὑστέραν FHN. || 20. μακρὸς χρόνους
FHN. || 22. πλῆθος τοῖς μεταναστάσει τὸν FHN. || τρόπον om N. || 24. καὶ τὰ γ. E. || 25. ἐνυδρῶν E. || 26. μὴ om E. || τί-
νος N. || πρῶτον FH. || 28. καὶ τὰ περὶ FHN. || τὴν om HN. || αἰεὶ HN. || 30. πρόσχωσις pr N. || 32. δ' om FHN.

ποιεῖται μνείαν ὡς ἔπω Μέμφιος ἔτης ἢ ὅλως ἢ ὃ τηλι-
καύτης. τῆτο δ' εἰκὸς ἔτω συμβαίνειν· οἱ γὰρ κάτωθεν τό-
ποι τῶν ἀνωθεν ὑσερον ὠκίσθησαν· ἐλάσεις γὰρ ἐπὶ πλείω
χρόνον ἀναγκαῖον εἶναι τὰς ἐγγύτερον τῆς προσχώσεως διὰ
τὸ λιμνάζειν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἀεὶ μᾶλλον. μεταβάλλει
δὲ τῆτο καὶ πάλιν εὐθενεῖ· ξηραίνοντο γὰρ οἱ τόποι ἔρ-
χονται εἰς τὸ καλῶς ἔχειν, οἱ δὲ πρότερον εὐκραεῖς ὑπερ-
ξηραίνονται τότε γίνονται χεῖρους· ὅπερ συμβέβηκε τῆς
Ἑλλάδος καὶ περὶ τὴν Ἀργεῖαν καὶ Μυκηναίαν χώραν· ἐπὶ
μὲν γὰρ τῶν Τρώϊκων ἡ μὲν Ἀργεῖα διὰ τὸ ἐλάσης εἶναι 10
ὀλίγως ἐδύνατο τρέφειν, ἡ δὲ Μυκηναία καλῶς εἶχεν (διὸ
ἐντιμότερα ἦν), νῦν δὲ τοῦναντίον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,
ἡ μὲν γὰρ ἀργὴ γέγονε καὶ ξηρὰ πάμπαν, τῆς δὲ τὰ
τότε διὰ τὸ λιμνάζειν ἀργὰ νῦν χρήσιμα γέγονεν. ὥσπερ
ἔν ἐπὶ τέτῳ τῷ τόπῳ συμβέβηκεν ὄντος μικροῦ, ταῦτο δεῖ 15
νομίζειν τῆτο συμβαίνειν καὶ περὶ μεγάλους τόπους καὶ χώ-
ρας ὅλας. οἱ μὲν ἔν βλέποντες ἐπὶ μικρὸν αἰτίαν οἰοῦνται
τῶν τοιούτων εἶναι παθημάτων τὴν τῷ ὅλῳ μεταβολὴν ὡς
γινόμενης τῷ ἑρᾶν· διὸ καὶ τὴν θάλατταν ἐλάττω γίνε-
σθαι· φασι ὡς ξηραίνονμένην, ὅτι πλείους φαίνονται τόποι 20
τῆτο πεπονηότες νῦν ἢ πρότερον· ἔτι δὲ τῶν τὸ μὲν ἀλη-
θές τὸ δ' ἐκ ἀληθές· πλείους μὲν γὰρ εἰσιν οἱ πρότερον ἐνυ-
δροι νῦν δὲ χερσεύοντες, ὃ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸναντίον· πολ-
λαχὶ γὰρ σκοπῶντες εὐρήσασιν ἐπεληλυθυῖαν τὴν θάλατ-
ταν· ἀλλὰ τέτῳ τὴν αἰτίαν ὃ τὴν τῷ κόσμῳ γένεσιν οἶσθαι 25
χρὴ· γελοῖον γὰρ διὰ μικρὰς καὶ ἀκαριαίας μεταβολὰς
κινεῖν τὸ πᾶν, ὃ δὲ τῆς γῆς ὄγκος καὶ τὸ μέγεθος οὐδὲν
ἔστι δὴ πρὸς τὸν ὅλον ἑρᾶν· ἀλλὰ πάντων τέτων αἰ-
τιον ὑποληπτέον ὅτι γίνεσθαι διὰ χρόνων εἰμαρμένων, οἷον ἐν
ταῖς κατ' ἐνιαυτὸν ὥραις χειμῶν, ἔτω περίοδον τινὸς μεγά- 30
λης μέγας χειμῶν καὶ ὑπερβολῇ ὀμβρων· αὕτη δ' ἐκ ἀεὶ
κατὰ τὰς αὐτὰς τέτους, ἀλλ' ὥσπερ ὁ καλόμενος ἐπὶ Δευ-
καλίωνος κατακλυσμός· καὶ γὰρ ἔτος περὶ τὸν Ἑλληνικὸν
ἐγένετο μάλιστα τόπον, καὶ τούτου περὶ τὴν Ἑλλάδα τὴν
ἀρχαίαν· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ Δωδώνην καὶ τὸν Ἀχελῶν 35

ἔτος γὰρ πολλαχῇ τὸ ρεῦμα μεταβέβηκεν· ὥκων γὰρ οἱ
Σελλοὶ ἐνταῦθα καὶ οἱ καλόμενοι τότε μὲν Γραικοὶ νῦν δ'
Ἕλληνες. ὅταν ἔν δὴ γένηται τοιαύτη ὑπερβολὴ ὀμβρων,
νομίζειν χρὴ ἐπὶ πολλὸν χρόνον διαρκεῖν, καὶ ὥσπερ νῦν τῷ
5 τὰς μὲν ἀνάγκας εἶναι τῶν ποταμῶν τὰς δὲ μὴ οἱ μὲν φα-
σιν αἰτίον εἶναι τὸ μέγεθος τῶν ὑπὸ γῆς χασμάτων, ἡμεῖς
δὲ τὸ μέγεθος τῶν ὑψηλῶν τόπων καὶ τὴν πυκνότητα καὶ
ψυχρότητα αὐτῶν· ἔτοι γὰρ πλείους καὶ δέχονται ὕδωρ
καὶ σέγγυσι καὶ ποῖσιν. ὅσοις δὲ μικραὶ αἱ ἐπικρεμάμε-
10 γαι συσάσεις τῶν ἑρᾶν ἢ σομφαὶ καὶ λιθώδεις καὶ ἀργι-
λώδεις, τέτῳ δὲ προαπολείπειν ἔτῳ οἶσθαι δεῖν τότε, ἐν
οἷς ἂν γένηται ἡ τοιαύτη τῷ ὑγρῷ φορὰ οἷον ἀνάγκας ποιεῖν
τὰς ὑγρότητας τῶν τόπων μᾶλλον. τῷ χρόνῳ δὲ ταῦτα
ξηραίνεται γιγνόμενα μᾶλλον, θάτερα δ' ἐλάττω τὰ ἐφυ-
15 δρα, ἔως ἂν ἔλθῃ πάλιν ἡ καταβολὴ τῆς περιόδου τῆς αὐ-
τῆς· ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τῷ ὅλῳ γίνεσθαι μὲν τινα μεταβολήν,
μὴ μέντοι γένεσιν καὶ φθορᾷ, εἴπερ μένει τὸ πᾶν, ἀνάγκη
καθάπερ ἡμεῖς λέγομεν, μὴ τὰς αὐτὰς ἀεὶ τέτους ὑγρὰς τ'
εἶναι, θαλάττη καὶ ποταμοῖς καὶ ξηρὰς· δηλοῖ δὲ τὸ γιγνό-
μενον· οὗς γὰρ φαμεν ἀρχαιοτάτους εἶναι τῶν ἀνθρώπων
Αἰγυπτίους, τούτων ἡ χώρα πᾶσα γεγονυῖα φαίνεται καὶ
ἔσα τῷ ποταμῷ ἔργον· καὶ τῆτο κατὰ τε τὴν χώραν αὐ-
τὴν ὁρᾶντι δῆλόν ἐστι, καὶ τὰ περὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν
τεκμήριον ἱκανόν· ταύτην γὰρ τῶν βασιλέων τις ἐπειράθη
20 διορύττειν (ὃ γὰρ μικρὰς εἶχεν ἂν αὐτοῖς ὠφελείας πλω-
τὸς ἅπας ὁ τόπος γινόμενος· λέγεται δὲ πρῶτος Σέτωσφρις
ἐπιχειρήσαι τῶν παλαιῶν), ἀλλ' εὗρεν ὑψηλοτέραν ἔσαν τὴν
θάλατταν τῆς γῆς· διὸ ἐκεῖνός τε πρότερον καὶ Δαρεῖος
ὑσερον ἐπαύσατο διορύττων, ὥπως μὴ διαφθαρῇ τὸ ρεῦμα
τῷ ποταμῷ συμμιγείσης τῆς θαλάττης· φανερόν ἔν ὅτι θά-
λαττα πάντα μία ταῦτα συνεχὴς ἦν, διὸ καὶ τὰ περὶ τὴν
Λιβυὴν τὴν Ἀμμωνίαν χώραν ταπεινότερα φαίνεται καὶ
κοιλότερα παρὰ λόγον τῆς κάτωθεν χώρας· δῆλον γὰρ ὡς
ἐγκώσεως μὲν γενομένης ἐγένοντο λίμναι καὶ χέρσος, χρό-
35 νου δὲ γενομένου τὸ ἐναπολειφθὲν καὶ λιμνάσαν ὕδωρ ξη-

1. μέμφιος *H.* || 2. κάτω *FN.* || 3. ἄνω *FN.* || πλείον *EN,* πλείονα *F.* || 4. προσχώσεως *FN.* || 6. εὐθενεῖ *E.* || 8. πότε *pr F,* ποτὲ *HN.* || 10. τῶν *om FN.* || 11. ἡδύνατο *FHN.* || 12. προειρημένην *HN.* || 18. τῶν τοιούτων π. εἶναι τὴν τῷ ὅλῳ μ. *H,* τῶν π. τῶν τοιούτων τὴν τῷ ὅλῳ εἶναι μ. *N.* || 23. πολλαχῶς *E.* || 24. εὐρήσασιν *FHN.* || 26. γὰρ] δὲ *E.* || μεταβολῆς *F.* || 30. μεγάλης τινὸς *N.* || 34. τόπον μάλιστα *FHN.* || 35. περὶ τὴν Δωδώνην *FHN.*

3. δὴ *om FHN.* || 4. νῦν] ἔν *N.* || τῷ ἀνάγκας εἶναι τινος τῶν *FHN.* || 5. τὰς δὲ] τέτῳ δὲ *E.* || 6. ὑπὸ γῆν *FH,* ὑπὸ τὴν γῆν *N.* || χασμάτων] ἄντραν *corr E.* || 7. καὶ τὴν ψ. *N.* || 10. τῶν ἑρᾶν συσάσεις *FHN.* || 12. ἐρᾶν *E.* || 15. πάλιν *om N.* || ἡ *om E.* || 16. τῷ *om HN.* || 17. εἴπερ — 18. λέγομεν *margo F.* || 19. εἶναι τῇ θ. *FHN.* || καὶ διαξήρης *HN.* || 20. ἀρχαιοτέρως *HN.* || 22. γε *F.* || 23. θάλατταν *FHN.* || 24. τις τῶν β. *N.* || 26. πᾶς *FN.* || γιγνόμενος *H.* || 27. ἐγχειρίσαι *N.* || 28. τῆς γῆς *om E.* || 29. μὴ *om E.* || φθορῇ *F.* || 30. θαλάσσης *N.* || 31. ταύτη *FHN.* || 33. παρὰ τὸ κατὰ λ. *EF.* || κάτω *FHN.* || 34. γινόμενης *N.* || ἐγένετο *E.* || λίμναι *corr E.* || 35. γνωμένως *N.* || ἀπολειφθὲν *FHN.*

ρανθέν ἐσιν ἤδη φρεῶδον· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ περὶ Μαιώ-
τιν λίμνην ἐπιδέδωκε τῇ προσχώσει τῶν ποταμῶν τούτων,
ὥστε πολλῶ ἐλάττω μεγέθει πλοῖα νῦν εἰσπλεῖν πρὸς τὴν
ἐργασίαν ἢ ἔτος ἐξηκασόν· ὥστ' ἐκ τήτου ῥάδιον ἀναλογί-
σασθαι ὅτι καὶ τὸ πρῶτον, ὥσπερ· αἱ πολλαὶ τῶν λιμνῶν, 5
καὶ αὕτη· ἔργον ἐστὶ τῶν ποταμῶν, καὶ τὸ τελευταῖον πᾶ-
σαν ἀνάγκη γενέσθαι ξηράν· ἔτι δ' ὁ Βόσπορος αἰεὶ μὲν ῥεῖ
διὰ τὸ προσχῆσθαι, καὶ ἐστὶ ταῦτα καὶ τοῖς ὁμίμασιν
ιδεῖν ὅν τινα συμβαίνει τρόπον· ὅτε γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀσίας
ῥόνα ποιήσκειν ὁ ῥοῦς, τὸ ὅπισθεν λίμνη ἐγγίγνεται μικρὰ τὸ 10
πρῶτον, εἴτ' ἐξηράνθη, μετὰ δὲ τῷτο ἄλλη ἀπὸ ταύτης ῥών,
καὶ λίμνη ἀπ' αὐτῆς· καὶ τῷτο αἰεὶ ἔτω συνέβαινεν ὁμοίως·
τῷτο δὲ γινόμενός πολλὰκις ἀνάγκη προϊόντος τῆς χρόνος ὥσ-
περ ποταμὸν γενέσθαι, τέλος δὲ καὶ τοῦτον ξηρόν· φανερόν
τοίνυν, ἐπεὶ ὅ τε χρόνος οὐχ ὑπολείπει καὶ τὸ ὅλον αἰθῖον, 15
ὅτι ἔτε ὁ Τανάϊς ποταμὸς ἔτε ὁ Νεῖλος αἰεὶ ἔρρει, ἀλλ' ἦν
ποτὲ ξηρὸς ὁ τόπος ὅθεν ῥέουσιν· τὸ γὰρ ἔργον ἔχει αὐτῶν
πέρας, ὁ δὲ χρόνος οὐκ ἔχει· ὁμοίως δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων ἀρμόσει ποταμῶν λέγειν· ἀλλὰ μὴν εἴπερ οἱ ποτα-
μοὶ γίνονται καὶ φθείρονται καὶ μὴ αἰεὶ οἱ αὐτοὶ τόποι τῆς 20
γῆς ἐνδρόι, καὶ τὴν θάλατταν ἀνάγκη μεταβάλλειν ὁμοίως·
τῆς δὲ θαλάττης τὰ μὲν ἀπολειπούσης τὰ δ' ἐπιούσης αἰεὶ
φανερόν ὅτι τῆς πάσης γῆς ἐκ αἰεὶ τὰ αὐτὰ τὰ μὲν ἐξι θά-
λαττα τὰ δ' ἡπειρος, ἀλλὰ μεταβάλλει τῷ χρόνῳ πάντα·
διότι μὲν οὖν οὐκ αἰεὶ ταῦτα οὔτε χερσεύεται τῆς γῆς οὔτε 25
πλωτὰ ἐστὶ, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ταῦτα συμβαίνει, εἴρηται·
ὁμοίως δὲ καὶ διὰ τί οἱ μὲν ἀέναοι οἱ δ' οὐ τῶν ποταμῶν
εἰσὶν.

B.

Περὶ δὲ θαλάττης, καὶ τίς ἡ φύσις αὐτῆς, καὶ διὰ
τίν' αἰτίαν ἀλμυρὸν τούτων ἐστὶν ὕδατος πλήθος, ἔτι δὲ περὶ
τῆς ἐξ ἀρχῆς γενέσεως λέγωμεν· οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι καὶ
διατρίβοντες περὶ τὰς θεολογίας ποιοῦσιν αὐτῆς πηγὰς, ἵν' 35
ὁρῶμεν πηγαῖον γιγνόμενον· ἔτι δ' ἐπεὶ πλείους εἰσὶ θάλατ-

αὐτοῖς ὥσιν ἀρχαὶ καὶ ρίζαι γῆς καὶ θαλάττης· τραγικώ-
τερον γὰρ οὕτω καὶ σεμνότερον ὑπέλαβον ἴσως εἶναι τὸ λε-
γόμενον, ὥς μέγα τι τοῦ παντός τοῦτο μόνον ὂν· καὶ τὸν
λοιπὸν ἕραν ὅλον περὶ τῷτον συζητῆσαι τὸν τόπον καὶ τούτου
χάριν ὥς ὄντα τιμιώτατον καὶ ἀρχήν· οἱ δὲ σοφώτεροι τὴν
ἀνθρωπίνην σοφίαν ποιῶσιν αὐτῆς γένεσιν· εἶναι γὰρ τὸ πρῶ-
τον ὑγρὸν ἅπαντα τὸν περὶ τὴν γῆν τόπον, ὑπὸ δὲ τῆς ἡλίου
ξηραίνόμενον· τὸ μὲν διατρίβειν πνεύματα καὶ τροπὰς ἡλίου
καὶ σελήνης φασὶ ποιεῖν, τὸ δὲ λειφθέν θάλατταν εἶναι· διὸ
καὶ ἐλάττω γίνεσθαι ξηραίνομένην οἴονται, καὶ τέλος ἔσε-
σθαι ποτε πᾶσαν ξηράν· ἔνιοι δ' αὐτῶν θερμαινόμενης φα-
σὶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς γῆς οἶον ἰδρῶτα γίνεσθαι, διὸ καὶ
ἀλμυρὰν εἶναι· καὶ γὰρ ὁ ἰδρῶς ἀλμυρός· οἱ δὲ τῆς ἀλ-
μυρότητος αἰτίαν τὴν γῆν εἶναι φασιν· καθάπερ γὰρ τὸ διὰ
τῆς τέφρας ἡθούμενον ἀλμυρὸν γίνεται, τὸν αὐτὸν τρόπον
καὶ ταύτην ἀλμυρὰν εἶναι μιχθείσης αὐτῇ τοιαύτης γῆς·
ὅτι μὲν ἔν πηγὰς θαλάττης ἀδύνατον εἶναι, διὰ τῶν ὑπαρ-
χόντων ἤδη θεωρεῖν δεῖ· τῶν γὰρ περὶ τὴν γῆν ὑδάτων τὰ
μὲν ῥυτὰ τυγχάνει ὄντα τὰ δὲ σάσιμα· τὰ μὲν οὖν ῥυτὰ
πάντα πηγαῖα· περὶ δὲ τῶν πηγῶν εἰρήκαμεν πρότερον, ὅτι
δεῖ νοεῖν οὐχ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου ταμιευόμενον τὴν ἀρχὴν
εἶναι πηγὴν, ἀλλ' εἰς ἔν αἰεὶ γινόμενον καὶ συρρέον ἀπαντᾶν
πρώτην· τῶν δὲ σατίμων τὰ μὲν συλλογισμαῖα καὶ ὑπο-
σάσεις, οἷον τὰ τελματιαῖα καὶ ὅσα λιμνῶδη, πλήθει καὶ
ὀλιγότητι διαφέροντα, τὰ δὲ πηγαῖα· ταῦτα δὲ πάντα χει-
ρόκητα, λέγω δ' οἷον τὰ φρεατιαῖα καλούμενα· πάντων
γὰρ ἀνωτέρω δεῖ τὴν πηγὴν εἶναι τῆς ῥύσεως· διὸ τὰ μὲν
αὐτόματα ῥεῖ τὰ κρηναῖα καὶ ποταμιαῖα, ταῦτα δὲ τέ-
χνης προσδεῖται τῆς ἐργασομένης· αἱ μὲν ἔν διαφοραὶ τοι-
30 αῦται καὶ τοσαῦται τῶν ὑδάτων εἰσὶν· τούτων δ' οὕτω διω-
ρισμένων ἀδύνατον πηγὰς εἶναι τῆς θαλάττης· ἐν οὐδετέρῳ
γὰρ τούτων οἷον τ' εἶναι τῶν γενῶν αὐτῆς· ἔτε γὰρ ἀπόρρυ-
τός ἐστιν ἔτε χειροποίητος, τὰ δὲ πηγαῖα πάντα τούτων θά-
τερον πέπονθεν· αὐτόματον δὲ σάσιμον τούτων πλήθος ἔθεν
ὁρῶμεν πηγαῖον γιγνόμενον· ἔτι δ' ἐπεὶ πλείους εἰσὶ θάλατ-

2. προσχῆσθαι *N*. || 3. ἐλάττω τῷ *μ*. *F*. || εἰσπλεῖ *E*. || 4. ἢ πρὸ ἔτους ἐξηκαστὶ *F*, ἢ ἕτερον ἐξηκασόν *N*. || 7. μὲν] ἄλλη γὰρ *E*. || 8. προσχῆσθαι *EN*. || καὶ ante τοῖς om *E*. || 9. συνέβαινεν *E*. || 10. ἐγγίγνεται *FHN*. || 11. ἐξηραίνεται pr *E*, ἐξηράνθη ἂν *FHN*, ἐξηραίνετ' ἂν corr *E*. || ἄλλ' ἢ *N*, ἄλλη ἢ *FH*. || 12. ἀπὸ ταύτης *FHN*. || 13. χρόνος προϊόντος, omisso τῷ, *FHN*. || 15. ἔτε ὁ χρόνος *HN*. || ὑπολείπει *FHN*. || 16. ποταμὸς om *FHN*. || ῥεῖν corr *E*. || 17. αὐτῶ *E*. || 19. ποταμῶν ἀρμόσει *HN*, ποταμῶν ἀρμόσει *F*. || εἴ-περ] καὶ εἴπερ καὶ *N*, εἴπερ καὶ *F*. || 20. οἱ om *E*. || 22. θαλάσσης *N*. || 25. χερσεύει *FN*. || 27. διότι *E*. || 28. εἰσὶν om *F*.

1. αὐτῶν *N*, αὐτῆς *FH*. || 4. περὶ om *E*. || συνεστάναι *FN*. || 14. εἶναι φασὶ τὴν γῆν *F*. || 15. ἀλμυρὸν — τρόπον om *E*. || 16. αὐτῇ τῆς τοιαύτης *HN*. || 17. πηγὰς τῆς θ. *FHN*. || 18. γὰρ om *E*. || περὶ γὰρ τὴν *F*. || 21. ταμιευόμενον *E*. || 22. ἐν corr *E*, ἢν *H* et corr *N*. || ἀπαντᾶ *EN*. || 23. πρῶτον *F*. || 25. πάντα om *E*. || 28. κρηναῖα *HN*. || ποταμια *FHN*. || 29. τοσαῦται καὶ τοιαῦται *FHN*. || 30. τῶν om *HN*. || 31. θαλάσσης *N*. || 33. θάτερα πεπόνθασιν *N*. || 35. θάλασσαι *HN*.

ται πρὸς ἀλλήλας ἢ συμμιγνύσασαι κατ' ἑθνά τόνον, ὧν ἡ μὲν ἐρυθρὰ φαίνεται κατὰ μικρὸν κοινωῦσα πρὸς τὴν ἕξω σιγῶν θάλατταν, ἡ δ' Ἑρκαῖα καὶ Κασπία κεχωρισμέναι τε ταύτης καὶ περιοικέμεναι κύκλῳ, ὥστ' ἐκ αὐτῶν ἐλάνθανον αἱ πηγαί, εἰ κατὰ τινὰ τόπον αὐτῶν ἦσαν. ῥέοντα δ' ἡ θάλαττα φαίνεται κατὰ τὰς ξενότητας, εἴ που διὰ τὴν περιέχουσαν γῆν εἰς μικρὸν ἐκ μεγάλης συνάγεται πελάγης, διὰ τὸ ταλαντεύεσθαι δεῦρο ἀκείεισε πολλάκις. τῆτο δ' ἐν μὲν πολλῷ πλήθει θαλάττης ἀδελφόν· ἡ δὲ διὰ τὴν ξενότητα τῆς γῆς ὀλίγον ἐπέχει τόπον, ἀναγκαῖον τὴν ἐν τῷ πελάγει μικρὰν ταλάντωσιν ἐκεῖ φαίνεσθαι μεγάλην. ἡ δ' ἐν τῷ Ἑρκαίῳ σιγῶν ἅπαντα κατὰ τὴν τῆς γῆς κοιλότητα ῥεῖ, καὶ τῶν ποταμῶν τὸ πλῆθος· ἡ μὲν γὰρ Μαιῶτις εἰς τὸν Πόντον ῥεῖ, ἕτος δ' εἰς τὸν Αἰγαῖον. πάντα δ' ἡδὴ τὰ τέτων ἕξω πελάγι ἦττον ποιεῖ τῷ ἐπιδήλως. ἐκείνοις δὲ διὰ τὸ τῶν ποταμῶν πλῆθος συμβαίνει τῆτο (πλείους γὰρ εἰς τὸν Εὐξείνιον ῥέοντες ποταμοὶ καὶ τὴν Μαιῶτιν ἢ τὴν πολλὰ πλάσιαν χώραν αὐτῆς) καὶ διὰ τὴν βραχυότητα τῆς βάθους· αἰετὶ γὰρ ἐκεῖ βαθυτέρα φαίνεται ἔσθαι ἡ θάλαττα, καὶ τῆς μὲν Μαιῶτιδος ὁ Πόντος, τέτρε δ' ὁ Αἰγαῖος, τῆ δ' Αἰγαῖος ὁ Σικελικός· ὁ δὲ Σαρδονικός καὶ ὁ Τυρρηνικός βαθύτατοι πάντων. τὰ δ' ἕξω σιγῶν βραχέα μὲν διὰ τὸν πηλόν, ἀπνοα δ' ἐστὶν ὡς ἐν κοίλῳ τῆς θαλάττης ἔσης. ὥσπερ ἔν καὶ κατὰ μέρος ἐκ τῶν ὑψηλῶν οἱ ποταμοὶ φαίνονται ῥέοντες, οὕτω καὶ τῆς ὅλης γῆς ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων πῶν πρὸς ἄρκτον τὸ ρεῦμα γίνεται τὸ πλεῖστον. ὥστε τὰ μὲν διὰ τὴν ἐκχυσιν ἢ βαθέα, τὰ δ' ἕξω πελάγι βαθέα μᾶλλον. περὶ δὲ τὰ πρὸς ἄρκτον εἶναι τῆς γῆς ὑψηλὰ σημεῖον τι καὶ τὸ πολλὰς πεισθῆναι τῶν ἀρχαίων μετεωρολόγων τὸν ἥλιον μὴ φέρεσθαι ὑπὸ γῆν ἀλλὰ περὶ τὴν γῆν καὶ τὸν τόπον τοῦτον, ἀφανίζεσθαι δὲ καὶ ποιεῖν νύκτα διὰ τὸ ὑψηλὴν εἶναι πρὸς ἄρκτον τὴν γῆν. ὅτι μὲν ἔν ἔτε πηγὰς οἷόν τ' εἶναι τῆς θαλάττης, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ἔτω φαίνεται ῥέονσα, τοιαῦτα καὶ τοσαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω.

Περὶ δὲ τῆς γενέσεως αὐτῆς, εἰ γέγονε, καὶ τὸ χυμῶδες τίς ἡ αἰτία τῆς ἀλμυρότητος καὶ πικρότητος, λεκτέον. ἡ μὲν ἔν αἰτία ἡ ποιήσασα τὴν πρότερον οἶσθαι τὴν θάλατταν ἀρχὴν εἶναι καὶ σῶμα τῆς παντός ὕδατος ἡδ' ἐστίν. δόξειε γὰρ ἂν εὐλογον εἶναι, καθάπερ καὶ τῶν ἄλλων σφοδρῶν ἐστὶν ἡθροισμένος ὄγκος καὶ ἀρχὴ διὰ τὸ πλῆθος, ὅθεν μεταβάλλει τε μερίζομενον καὶ μίγνυται τοῖς ἄλλοις, οἷον πυρὸς μὲν ἐν τοῖς ἄνω τόποις, αἶρος δὲ πλῆθος τὸ μετὰ τὸν τῆς πυρὸς τόπον, γῆς δὲ σῶμα περὶ ὃ ταῦτα πάντα κεῖται φανερώς. ὥσε δὴλον ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ περὶ ὕδατος ἀνάγκη ζητεῖν. τοῖστον δ' ἔθεν ἄλλο φαίνεται σῶμα κείμενον ἀθρόον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων σφοδρῶν, πλὴν τὸ τῆς θαλάττης μέγεθος· τὸ γὰρ τῶν ποταμῶν οὐτ' ἀθρόον ἔτε σάστιμον, ἀλλ' ὡς γιγνόμενον αἰετὶ φαίνεται καθ' ἡμέραν· ἐν ταύτης δὲ τῆς ἀπορίας καὶ ἀρχῆς τῶν ὑγρῶν ἔδοξεν εἶναι καὶ τῆς παντός ὕδατος ἡ θάλαττα. διὸ καὶ τὴν ποταμῶν ἢ μόνον εἰς ταύτην ἀλλὰ καὶ ἐκ ταύτης φασὶν τινες ῥεῖν· διηθεύμενον γὰρ γίνεσθαι τὸ ἀλμυρὸν πότιμον. ἀντίκειται δ' ἐτέρα πρὸς ταύτην τὴν δόξαν ἀπορία, τί δὴ ποτ' ἐκ ἐστὶ τὸ συνεχὲς ὕδωρ τοῦτο πότιμον, εἴπερ ἀρχὴ τοῦ παντός ἐστὶν ὕδατος, ἀλλ' ἀλμυρὸν. τὸ δ' αἴτιον ἅμα ταύτης τε τῆς ἀπορίας λύσις ἔσθαι, καὶ περὶ θαλάττης τὴν πρώτην λαβεῖν ὑπόληψιν ἀναγκαῖον ὀρθῶς. τοῦ γὰρ ὕδατος περὶ τὴν γῆν περιτεταμένου, καθάπερ περὶ τῆτο ἢ τῆς αἶρος σφαῖρα καὶ περὶ ταύτην ἡ λεγομένη πυρὸς (τῆτο γὰρ ἐστὶ πάντων ἔσχατον, εἴθ' ὡς οἱ πλείους λέγουσιν εἴθ' ὡς ἡμεῖς), φερομένη δὲ τοῦ ἡλίου τῆτον τὸν τρόπον, καὶ διὰ ταῦτα τῆς μεταβολῆς καὶ γενέσεώς τε καὶ φθορᾶς οὕσης, τὸ μὲν λεπτότατόν τε καὶ γλυκύτατον ἀνάγεται καθ' ἐκάστην ἡμέραν καὶ φέρεται διακρινόμενον καὶ ἀτμίζον εἰς τὸν ἄνω τόπον, ἐκεῖ δὲ πάλιν συζάν διὰ τὴν ψύξιν κάτω φέρεται πάλιν πρὸς τὴν γῆν. καὶ τῆτ' αἰετὶ βέλεται ποιεῖν ἢ φύσις ἔτω, καθάπερ εἴρηται πρότερον. διὸ καὶ γελοῖοι πάντες ὅσοι τῶν πρότερον ὑπέλαβον τὸν ἥλιον τρέφεσθαι τῷ ὑγρῷ. καὶ διὰ τοῦτ' ἐνίοι γέ

3. θάλασσαν N. || 4. τε] τῆς N. || 5. θάλασσα N, qui ita solet. || 6. εἴ που] ὅπως N. || 8. κακεῖ E. || 12. γῆς om pr E. || 13. καὶ — 14. ῥεῖ margo F. || 13. τῶν om pr N. || 14. τὸ N. || πάντα δ' ἡδὴ τὰ] τὰ δ' ἡδὴ HN. || 16. τῆτο συμβαίνει N. || 18. αὐτῆς χώραν F. || βραδυτητα E. || 19. ἐκεῖ] ἐν EHN. || 20. ὁ post δ' om E. || 21. ὁ post καὶ om FN. || τυρηνικός N. || 22. βαθέα (supra posito βραχέα) F. || ἅπια E. || 27. βαθέα μᾶλλον πελάγι F. || 30. ὑπὸ τὴν γῆν FHN.

2. ἡ om E. || καὶ πικρότητος om pr E. || 3. θάλασσαν FHN. || 4. δόξει E. || 5. εὐλογον ἂν N. || 7. τε om E. || μετεωρίζομενον E. || πῶρ E. || 8. τὸν F. || 11. ζητεῖν] ζηεῖ E. || φαίνεται ἄλλο F. || 12. καὶ om N. || 13 et 22. θαλάσσης F. || 14. φέρεται pr F. || 15. δε HN. || καὶ om FHN. || 17. τινες om F. || 20. συνεχὲς EFHN. || τοῦτο om F. || ἐστὶν om FHN. || 22. τὴν πρώτην om E. || 24. τεταμμένου N. || 25. πάντων] τέτων FHN. || 26. ὡς πλείους τῆτο λέγουσιν HN. || δε om E. || 28. τε om F. || τε om EN. || 29. καὶ γλυκύτατον om N. || φαίνεται E. || 31. κάτω] κατὰ EHN, om F. || πρὸς] εἰς F. || 32. ποιεῖν βέλεται αἰετὶ F. || 33. τὸν ἥλιον τρέφεσθαι ὑπέλαβον N. || 34. γε om F.

φασι καὶ ποιεῖσθαι τὰς τροπὰς αὐτόν· ὃ γὰρ αἰεὶ τὸς αὐ-
τὸς δύνασθαι τόπους παρασκευάζειν αὐτῷ τὴν τροπὴν. ἀναγ-
καῖον δ' εἶναι τῷτο συμβαίνειν περὶ αὐτόν ἢ φθεῖρεσθαι· καὶ
γὰρ τὸ φανερόν πῦρ, ἕως ἂν ἔχῃ τροφήν, μέχρι τέττι ζῆν,
τὸ δ' ὑγρὸν τῷ πυρὶ τροφήν εἶναι μόνον, ὥσπερ ἀφικνύμενον
μέχρι πρὸς τὸν ἥλιον τὸ ἀναγόμενον τῷ ὑγρῷ, ἢ τὴν αἰσθό-
τοιαύτην ὅταν οἶανπερ τῇ γιγνομένη φλογί, δι' ἧς τὸ εἰκὸς
λαβόντες ὕτω καὶ περὶ τοῦ ἡλίου ὑπέλαβον. τὸ δ' ἐκ ἔξιν
ὁμοιον· ἢ μὲν γὰρ φλόξ διὰ συνεχῆς ὑγρῷ καὶ ξηρῷ μετα-
βαλλόντων γίγνεται καὶ ὃ τρέφεται (οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ οὕσα
διὰμένει ἔθένα χρόνον ὡς εἰπεῖν), περὶ δὲ τὸν ἥλιον ἀδύνα-
τον τῷτο συμβαίνειν, ἐπεὶ τρεφομένου γε τὸν αὐτὸν τρόπον,
ὥσπερ ἐκεῖνοί φασι, δῆλον ὅτι καὶ ὁ ἥλιος οὐ μόνον καθά-
περ ὁ Ἡράκλειτός φησι, νέος ἐφ' ἡμέρῃ ἐστίν, ἀλλ' αἰεὶ νέος
συνεχῶς. ἔτι δ' ἡ ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀναγωγὴ τοῦ ὑγροῦ
ὁμοία τοῖς θερμαινόμενοις ὕδατιν ἐστίν ὑπὸ πυρός· εἰ οὖν
μηδὲ τὸ ὑποκαίμενον τρέφεται πῦρ, ἔδδ' τὸν ἥλιον εἰκὸς ἦν
ὑπολαβεῖν, ἔδδ' εἰ πᾶν θερμαίνων ἐξατμίσειε τὸ ὕδωρ. ἄτο-
πον δὲ καὶ τὸ μόνον φροντίσαι τῷ ἡλίῳ, τῶν δ' ἄλλων ἄσρων
παριδεῖν αὐτὸς τὴν σωτηρίαν, τοσῶτον καὶ τὸ πλῆθος καὶ τὸ
μέγεθος ὄντων. τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ τούτοις ἄλογον
καὶ τοῖς φάσκουσι τὸ πρῶτον ὑγρῶς οὕσης καὶ τῆς γῆς,
καὶ τῷ κόσμῳ τῷ περὶ τὴν γῆν ὑπὸ τῷ ἡλίῳ θερμαινόμενῳ,
ἀέρα γενέσθαι καὶ τὸν ὅλον οὐρανὸν αὐξηθῆναι, καὶ τοῦτον
πνεύματά τε παρέχασθαι καὶ τὰς τροπὰς αὐτῷ ποιεῖν· φα-
νερώς γὰρ αἰεὶ τὸ ἀναχθέν ὀρώμεν καταβαίνον πάλιν ὕδωρ·
καὶ μὴ κατ' ἐν αὐτὸν ἀποδιδῶν καὶ καθ' ἐκάστην ὁμοίως χῶ-
ραν, ἀλλ' ἐν γέ τισι τεταγμένοις χρόνοις ἀποδίδωσι πᾶν
τὸ ληφθέν, ὡς ὅτε τρεφομένων τῶν ἀναθεν, ὅτε τῷ μὲν μέ-
νοντός ἀέρος ἡδὴ μετὰ τὴν γένεσιν, τοῦ δὲ γιγνομένου καὶ
φθειρομένου πάλιν εἰς ὕδωρ, ἀλλ' ὁμοίως ἅπαντος διαλυο-
μένῳ καὶ συνισαμένου πάλιν εἰς ὕδωρ. τὸ μὲν οὖν πότιμον
καὶ γλυκὺ διὰ κοφύτητα πᾶν ἀνάγεται, τὸ δ' ἀλμυρὸν
ὑπομένει διὰ βάρους οὐκ ἐν τῷ αὐτοῦ οἰκείῳ τόπῳ· τοῦτο
γὰρ οἰκτέον ἀπορηθῆναι τε προσηκόντως (ἄλογον γὰρ εἰ μή

τίς ἐξὶ τόπος ὕδατος ὥσπερ τῶν ἄλλων σφαιρίων) καὶ ταύ-
την εἶναι λύσιν· ὃν γὰρ ὀρώμεν κατέχουσιν τόπον τὴν θά-
λατταν, οὗτος οὐκ ἐστὶ θαλάττης ἀλλὰ μᾶλλον ὕδατος.
φαίνεται δὲ θαλάττης, ὅτι τὸ μὲν ἀλμυρὸν ὑπομένει διὰ
τὸ βάρους, τὸ δὲ γλυκὺ καὶ πότιμον ἀνάγεται διὰ τὴν κο-
φύτητα, καθάπερ ἐν τοῖς τῶν ζῶων σώμασιν. καὶ γὰρ ἐν
τέτοις τῆς τροφῆς εἰσελθούσης γλυκείας ἢ τῆς ὑγρῶς τρο-
φῆς ὑπόστασις καὶ τὸ περιττώμα φαίνεται πικρὸν ὃν καὶ
ἀλμυρόν· τὸ γὰρ γλυκὺ καὶ πότιμον ὑπὸ τῆς ἐμφύτου
θερμότητος ἐλκυσθέν εἰς τὰς σάρκας καὶ τὴν ἄλλην σύν-
ταξιν ἦλθε τῶν μερῶν, ὡς ἕκαστον πέφυκεν. ὥσπερ ἔν κα-
κεῖ, εἴ τις τῆς ποτίμης τροφῆς μὴ νομίζοι τόπον εἶναι τὴν
κοιλίαν, ὅτι ταχέως ἀφανίζεται, ἀλλὰ τῷ περιττώματος,
ὅτι τῷ ὀρᾷ ὑπομένον, ἐκ ἂν ὑπολαμβάνοι καλῶς, ὁμοίως
δὲ καὶ ἐν τέτοις· ἐστὶ γὰρ, ὥσπερ λέγομεν, οὗτος ὁ τόπος
ὕδατος. διὸ καὶ οἱ ποταμοὶ ῥέουσιν εἰς αὐτὸν ἅπαντες καὶ
πᾶν τὸ γινόμενον ὕδωρ· εἰς τε γὰρ τὸ κοιλότατον ἢ ῥύσις,
καὶ ἡ θάλαττα τὸν τοῖστον ἐπέχει τῆς γῆς τόπον. ἀλλὰ
τὸ μὲν ἀναφέρεται ταχὺ διὰ τὸν ἥλιον ἅπαν, τὸ δ' ὑπο-
λείπεται διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. τὸ δὲ ζητεῖν τὴν ἀρχαίαν
ἀπορίαν, διὰ τί τοσῶτον πλῆθος ὕδατος οὐδαμοῦ φαίνεται
(καθ' ἐκάστην γὰρ ἡμέραν ποταμῶν ῥεόντων ἀναριθμήτων
καὶ τὸ μέγεθος ἀπλέτων ἔθεν ἡ θάλαττα γίνεσθαι πλείων),
τῷτο ἔθεν μὲν ἄτοπον ἀπορηθῆναι τινος, ὃ μὴ ἐπιβλέφαντί
γε χαλεπὸν ἰδεῖν. τὸ γὰρ αὐτὸ πλῆθος ὕδατος εἰς πλά-
τος τε διαταθέν καὶ ἀθρόον οὐκ ἐν ἴσῳ χρόνῳ ἀναξηραίνε-
ται, ἀλλὰ διαφέρει τοσῶτον ὥστε τὸ μὲν διαμεῖναι ἂν ὅλην
τὴν ἡμέραν, τὸ δ' ὥσπερ εἴ τις ἐπὶ τράπεζαν μεγάλῃν περι-
τείνειεν ὕδατος κύαθον, ἅμα διανοουμένοις ἂν ἀφανισθεῖν
πᾶν. ὃ δὲ καὶ περὶ τὸς ποταμὸς συμβαίνει· συνεχῶς γὰρ
ῥεόντων ἀθρόων αἰεὶ τὸ ἀφικνύμενον εἰς ἀχανὴ καὶ πλατὺν
τόπον ἀναξηραίνεται ταχὺ καὶ ἀδῆλως. τὸ δ' ἐν τῷ Φαίδωνι
γεγραμμένον περὶ τε τῶν ποταμῶν καὶ τῆς θαλάττης ἀδύ-
νατόν ἐστιν. λέγεται γὰρ ὡς ἅπαντα μὲν εἰς ἄλληλα συν-
νατόν ἐστιν. λέγεται γὰρ ὡς ἅπαντα μὲν εἰς ἄλληλα συν-

1. καὶ om H. || 2. τὴν om E. || 3. συμβαίνειν om F. || 5. τροφή F. || 6. τὸν N. || ἢ om E. || 9. γὰρ om E. || 14. ὁ om FHN. || φησὶ om F. || αἰεὶ F. || 16. ἐστίν om F, ante ὕδατιν ponunt HN. || 17. ὑποκαίμενον FHN. || 18. πᾶν] πᾶς ὁ ἥλιος HN. || 19. ἄσρων αὐτὸς παριδεῖν H, ἄσρων αὐτοῖς παριδεῖν N, παριδεῖν αὐτὸς ἄσρων F. || 22. ὑγρῶς οὕσης πρῶτον F. || 23. κύων N. || τὴν om F. || θερμαινόμενον N, θερμενον E. || 25. τε om E. || 27. ἀποδιδῶσι F. || ὥραν F. || 30. γιγνομένη καὶ τρεφομένη καὶ pr F. || 32. εἰς ὕδωρ om E. || πόσιμον N. || 33. καὶ om F. || 34. ἀπομένει N. || 35. γὰρ εἰκὸς ἀπορηθῆναι οἰκτέον F. || τε] γε E, om H. || προσηκόντως om H.

1. ὥσπερ καὶ τῶν FHN. || 2. θάλασσαν FH. || 3 et 4. θαλάσσης F. || 5. καὶ τὸ π. N. || τὴν om F. || 11. εἰσῆλθε F. || κά-
κεῖ] ἄτοπον (supra posito κακεῖ) F, κακεῖ ἄτοπον E. || 13. κοιλίαν N. || 14. ὑπολαμβάνη F. || 18 et 23. θάλασσα H. || 24. μὲν
ἐθεν F. || ἐπιβλέφαντι E, ἐπιβλέφαντα FHN. || 27. διαφθείρει N. || ἂν διαμεῖναι F. || 30. δὲ post ποταμὸς F. || 32. καὶ N. ||
35. δὲ om N.

των ὁ καλλόμενος Τάρταρος, περὶ τὸ μέσον ὕδατός τι πλήθος, ἐξ ἧ καὶ τὰ ρέοντα καὶ τὰ μὴ ρέοντα ἀναδίδωσι πάντα· τὴν δ' ἐπίρρυσιν ποιεῖν ἐφ' ἑκάστα τῶν ρευμάτων διὰ τὸ σαλεύειν αἰεὶ τὸ πρῶτον καὶ τὴν ἀρχήν· ἐκ ἔχειν γὰρ ἔδραν, ἀλλ' αἰεὶ περὶ τὸ μέσον εἰλεῖσθαι· κινούμενον δ' ἄνω καὶ 5 κάτω ποιεῖν τὴν ἐπίχυσιν τοῖς ρεύμασιν. τὰ δὲ πολλαχρῶς μὲν λιμναΐζειν, οἷαν καὶ τὴν παρ' ἡμῖν εἶναι θάλασσαν, πάντα δὲ πάλιν κύκλῳ περιάγειν εἰς τὴν ἀρχήν, ὅθεν ἤρξαντο ρεῖν, πολλὰ μὲν καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, τὰ δὲ καὶ καταντικρὺ τῇ θέσει τῆς ἐκροῆς, οἷον εἰ ρεῖν ἤρξαντο κά- 10 τωθεν, ἄνωθεν εἰσβάλλειν. εἶναι δὲ μέχρι τῆς μέσου τὴν κά- θεσιν· τὸ γὰρ λοιπὸν πρὸς ἄνταντες ἤδη πᾶσιν εἶναι τὴν φθό- ραν. τὰς δὲ χυμὰς καὶ τὰς χροὰς ἴσχειν τὸ ὕδωρ δι' οἷας ἂν τύχῃσι ρέοντα γῆς. συμβαίνει δὲ τὰς ποταμὺς ρεῖν· ἐκ ἐπὶ ταῦτ' αἰεὶ κατὰ τὸν λόγον τῆτον· ἐπεὶ γὰρ εἰς τὸ μέ- 15 σον εἰσρέουσιν ἀφ' οὗπερ ἐκρέουσιν, ὅθεν μᾶλλον ρευσθῆναι κάτωθεν ἢ ἄνωθεν, ἀλλ' ἐφ' ὁπότ' ἂν ρέψῃ κυμαίνων ὁ Τάρταρος. καίτοι τῆτος συμβαίνοντες γένοιτ' ἂν τὸ λεγόμε- νον ἄνω ποταμῶν· ὅπερ ἀδύνατον. ἔτι τὸ γιγνόμενον ὕδωρ καὶ τὸ πάλιν ἀναγόμενον· πόθεν ἔσται; τῆτος γὰρ ἐξαίρειν 20 ὅλον ἀναγκαῖον, εἴπερ αἰεὶ σώζεται τὸ ἴσον· ὅσον γὰρ ἔξω ρεῖ, πάλιν· ρεῖ πρὸς τὴν ἀρχήν. καίτοι πάντες οἱ ποταμοὶ φαίνονται τελευτῶντες εἰς τὴν θάλατταν, ὅσοι μὴ εἰς ἀλ- λήλους· εἰς δὲ τὴν γῆν ὑθεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀφανισθῇ, πάλιν ἀναδύνουσιν. μεγάλοι δὲ γίνονται τῶν ποταμῶν οἱ μακρὰν 25 ρέοντες διὰ κοίτης· πολλῶν γὰρ δέχονται ρεύματα ποτα- μῶν, ὑποτεμνόμενοι τῷ τόπῳ καὶ τῷ μήκει τὰς ὁδούς. διό- περ ὁ τ' Ἰστρος καὶ ὁ Νεῖλος μέγιστοι τῶν ποταμῶν εἰσὶ τῶν εἰς τὴνδε τὴν θάλατταν ἐξιόντων. καὶ περὶ τῶν πηγῶν ἄλλοι λέγουσιν ἐκάστου τῶν ποταμῶν ἄλλας αἰτίας διὰ τὸ 30 πολλὰς εἰς τὸν αὐτὸν ἐμβάλλειν. ταῦτα δὲ πάντα φανερόν ὡς ἀδύνατόν ἐστι συμβαίνειν ἄλλως τε καὶ τῆς θαλάττης ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ἐχέσσης. ὅτι μὲν ἔν ὕδατός τε ὁ τόπος ἐστὶν ἔτος καὶ ἐ θαλάττης, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν τὸ μὲν πότι- μον ἄδηλον πλὴν ρέον, τὸ δ' ὑπομένον, καὶ διότι τελευτῇ 35

μᾶλλον ὕδατος· ἢ ἀρχὴ ἐστὶν ἢ θάλαττα, καθάπερ τὸ ἐν τοῖς σώμασι περίπτωμα τῆς τροφῆς πάσης, καὶ μάλιστα τὸ τῆς ὑγρᾶς, εἰρήσθω τοσαῦθ' ἡμῖν.

Περὶ δὲ τῆς ἀλμυρότητος αὐτῆς λεκτέον, καὶ πότερον 3 αἰεὶ ἐστὶν ἢ αὐτῇ, ἢ ἔτ' ἢ ἔτ' ἔσται ἀλλ' ὑπολείψει· καὶ γὰρ οὕτως οἰοῦνται τινες. τῆτος μὲν οὖν εἰκόασι πάντες ὁμο- λογεῖν, ὅτι γέγονεν, εἴπερ καὶ πᾶς ὁ κόσμος· ἅμα γὰρ αὐτῆς ποῖσιν τὴν γένεσιν. ὥστε δῆλον ὡς εἴπερ αἰδίων τὸ πᾶν, καὶ περὶ τῆς θαλάττης ἔτως ὑποληπτέον. τὸ δὲ νομί- ζειν ἐλάττω τε γίνεσθαι τὸ πλήθος, ὥσπερ φησὶ Δημό- κριτος, καὶ τέλος ὑπολείψειν, τῶν Αἰσώπου μύθων οὐθέν διαφέρειν εἰσιν ὁ πεπεισμένος ἔσως· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐμυ- θολόγησεν ὡς δις μὲν ἢ Χάρυβδις ἀναρροφήσασα τὸ μὲν πρῶτον τὰ ὅρη ἐποίησε φανερά, τὸ δὲ δεύτερον τὰς νήτους, 10 τὸ δὲ τελευταῖον ῥοφήσασα ξηρὰν ποιήσει πάμπαν. ἐκεῖνῳ μὲν ἔν ἡρμοττεν ὀργιζομένῳ πρὸς τὸν πορθμέα τοῖσιν εἰπεῖν μῦθον, τοῖς δὲ τὴν ἀλήθειαν ζητῶσιν ἦττον· δι' ἣν γὰρ αἰ- τίαν ἔμεινε τὸ πρῶτον, εἴτε διὰ βάρους, ὥσπερ τινες καὶ τέ- των φασίν (ἐν προχείρῳ γὰρ τῆτος τὴν αἰτίαν ἰδεῖν), εἴτε καὶ δι' ἄλλο τι, δῆλον ὅτι διὰ τῆτος διαμένειν ἀναγκαῖον καὶ τὸν λοιπὸν χρόνον αὐτὴν. ἢ γὰρ λεκτέον αὐτοῖς ὅτι ἐδὲ τὸ ἀναχθὲν ὕδωρ ὑπὸ τῆς ἡλίου ἥξει πάλιν, ἢ εἴπερ τοῦτ' 15 ἔσαι, ἀναγκαῖον ἦτοι αἰεὶ ἢ μέχρι ὅπερ ἂν ἢ τῆτος ὑπολεί- πεσθαι τὴν θάλατταν, καὶ πάλιν ἀναχθῆναι ἐκεῖνο πρότερον δεῖσει τὸ πότιμον. ὥς ἐδὲ ποτε ξηρανεῖται· πάλιν γὰρ ἐκεῖνο φθήσεται καταβὰν εἰς τὴν αὐτὴν τὸ προανελθόν· δια- φέρει γὰρ ὅθεν ἅπαξ τῆτος εἰπεῖν ἢ πολλακίς. εἰ μὲν ἔν τὸν ἡλίον παύσει τις τῆς φορᾶς, τί ἔσαι τὸ ξηραίνον; εἰ δ' ἐά- σει εἶναι τὴν περιφορὰν, αἰεὶ πλησιάζων τὸ πότιμον, καθά- περ εἵπομεν, ἀνάξει, ἀφήσει δὲ πάλιν ἀποχωρῶν. ἐλα- 20 βον δὲ ταύτην τὴν διάνοιαν κατὰ τῆς θαλάττης ἐκ τῆς πολ- λῆς τόπους φαίνεσθαι ξηροτέρους νῦν ἢ πρότερον· περὶ ἧς τὴν αἰτίαν εἵπομεν, ὅτι τῶν κατὰ τινα χρόνον ὑπερβολῶν γιγνο- μένων ὕδατος τῆτος ἐστὶ τὸ πάθος, ἀλλ' ἐκ διὰ τὴν τῆς παντὸς 30 γένεσιν καὶ τῶν μορίων· καὶ πάλιν γ' ἔσται τὴναιτίον· καὶ

3. ἐκάστῳ *H*. || ὑδάτων *F*. || 4. ἔχει *N*. || 5. ἐκκρεῖσθαι *E*. || δ' αἰεὶ ἄνω *F*. || 6. ἐκχυσιν *E*. || 7. οἷον *FHN*. || θάλατταν *FH*. || 8 et 10. ἤρξαντο *FHN*. || 9. καὶ om *FHN*. || 12. πρὸς τὸ ἄνταντες *F*. || πάλιν *N*. || 13. τὰς om *E*. || 14. ἂν om *F*. || εἰσρεῖν *F*, αἰεὶ ρεῖν *HN*. || 15. αἰεὶ] αἰεὶ καὶ *E*, om *HN*. || 16. ρευσθῆναι ἀφ' οὗπερ ἂν ἐκρέουσιν *F*. || ρευσθῆναι *FH*. || 17. ἐφοτέρων *p*. *E*, ἐφ' οὗπερ ἂν *p*. *HN*. || ρεύσῃ *FHN*. || 18. καίτοι τῆτος *F*, καὶ τῆς τοῖσιν *HN*. || 20. ὅλον ἐξαίρειν *FHN*. || 21. ἐξεχάρει *E*. || 23 et 29. θάλασσαν *FN*. || 24. τὴν om *FHN*. || 25. τῶν om *F*. || 27. μήκει καὶ τῷ τόπῳ *HN*. || 30. ἄλλοι δὲ λ. *E*. || ἐκάστου *margo F*. || 31. ταῦτα — 32. συμβαίνειν om *F*. || 33. τὴν ἀρχὴν ἐκεῖθεν *HN*. || 34. ἔτος ἐστὶ *F*. || θαλάσσης *F*. || 35. ὑπομένει *E*.

1. θάλασσα *F*. || 5. ἀλλ' ὑπολείψει om *F*. || 6. ἔν om *F*. || 8. ὥς] ὥσπερ *E*. || αἰτίαν *F*. || 15. πάντα *F*. || 16. ἡρμοζεν *N*. || 18. τέττες *E*. || 22. ἢ om *E*. || 23. μέχρις *EF*. || λείπεσθαι *E*. || 24. θάλασσαν *F*. || 25. ξηρανθήσεται *F*. || 26. τὸ] καὶ *E*. || 30. ἀναχωρῶν *N*. || 33. χρόνον] τόπον *HN*. || γενομένων *F*. || 35. γ'] γὰρ *HN*, om *E*.

ἔταν γένηται, ξηραίνεται πάλιν· καὶ τῷ ἔτω κατὰ κύκλον ἀναγκαῖον αἰεὶ βαδίζειν· μᾶλλον γὰρ ἔτως εὐλογον ὑπολαβεῖν ἢ διὰ ταῦτα τὸν ἔρανον ὅλον μεταβάλλειν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν πλείων τῆς ἀξίας ἐνδιατέτριφεν ὁ λόγος· περὶ δὲ τῆς ἀλμυρότητος, τοῖς μὲν ἅπασι γενήσασιν καὶ ὅλως αὐτὴν γενῶσιν ἀδύνατόν ἐστιν ἀλμυρὰν ποιεῖν. εἴτε γὰρ ἅπαντος τῷ ὑγρῷ τῷ περὶ τὴν γῆν ἔντος καὶ ἀναχθέντος ὑπὸ τῷ ἡλίῳ τὸ ὑπολειφθέν γέγονε θάλαττα, εἴτ' ἐνυπῆρχε τοσούτος χυμὸς ἐν τῷ πολλῷ ὕδατι καὶ γλυκεῖ διὰ τὸ συμμιχθῆναι τινα γῆν τοιαύτην, ἔθεν ἥττον ἐλθόντος πάλιν τῷ διατρίσαντος ὕδατος ἀνάγκη, ἵσου γ' ὄντος τῷ πλήθους, καὶ τὸ πρῶτον· ἢ εἰ μὴδὲ τὸ πρῶτον, μὴδ' ὕστερον ἀλμυρὰν αὐτὴν εἶναι. εἰ δὲ καὶ τὸ πρῶτον εὐθὺς ἦν, λεκτέον τίς ἢ αἰτία, καὶ ἅμα διὰ τί ἐκ εἰ καὶ τότε ἀνέχθη καὶ νῦν πάσχει ταυτό. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅσοι τὴν γῆν αἰτιῶνται τῆς ἀλμυρότητος ἐμμιγνυμένην (ἔχειν γὰρ φασὶ πολλοὺς χυμὸς αὐτὴν, ὥσθ' ὑπὸ τῶν ποταμῶν συγκαταφερομένην διὰ τὴν μίξιν ποιεῖν ἀλμυρὰν), ἄτοπον τὸ μὴ καὶ τὰς ποταμὺς ἀλμυρὰς εἶναι· πῶς γὰρ δυνατόν ἐν πολλῷ μὲν πλεῖν ὕδατος ἐπίδηλον ἔτω ποιεῖν τὴν μίξιν τῆς τοιαύτης γῆς, ἐν ἐκάστῳ δὲ μὴ; ὅλον γὰρ ὅτι ἡ θάλαττα ἐξιν ἅπαν τὸ ποτάμιον ὕδωρ· ἔθεν γὰρ διέφερεν ἀλλ' ἢ τῷ ἀλμυρῷ εἶναι τῶν ποταμῶν· τῷτο δ' ἐν ἐκείνοις ἔρχεται εἰς τὸν τόπον εἰς ὃν ἀθρώοι ῥέουσιν. ὁμοίως δὲ γελοῖον καὶ εἰ τις εἰπῶν ἰδρῶτα τῆς γῆς εἶναι τὴν θάλατταν οἶεται τι σαφὲς εἰρηκέναι, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς· πρὸς ποιήσιν μὲν γὰρ ἔτως εἰπῶν ἴσως εἴρηκεν ἱκανῶς (ἢ γὰρ μεταφορὰ ποιητικόν), πρὸς δὲ τὸ γινῶναι τὴν φύσιν ἐχ' ἱκανῶς· οὐδὲ γὰρ ἐνταῦθα ὅλον πῶς ἐκ γλυκεῖος τῷ πόματος ἀλμυρὸς γίνεται ὁ ἰδρῶς, πότερον ἀπελθόντος τινὸς μόνον οἷον τῷ γλυκυτάτου, ἢ συμμιχθέντος τινός, καθάπερ ἐν τοῖς διὰ τῆς τέφρας ἡθουμένοις ὕδασι. φαίνεται δὲ τὸ αἷτιον ταῦτό καὶ περὶ τὸ εἰς τὴν κύσιν περίττωμα συλλεγόμενον· καὶ γὰρ ἐκεῖνο πικρὸν καὶ ἀλμυρὸν γίνεται τῷ πινομένου καὶ τῷ ἐν τῇ τροφῇ ὑγρῷ

γλυκεῖος ὄντος. εἰ δὲ ὥσπερ τὸ διὰ τῆς κοῖας ἡθέμενον ὕδωρ γίνεται πικρὸν, καὶ ταῦτα, τῷ μὲν ἔρω συγκαταφερομένης τοιαύτης τινὸς δυνάμεως οἷα καὶ φαίνεται ὑφισταμένη ἐν τοῖς ἀγγείοις ἀλμυρίς, τῷ δ' ἰδρῶτι συνεκκρυσταλλομένης ἐκ τῶν σαρκῶν, οἷον καταπλύνοντος τὸ τοῖστον ἐκ τῷ σώματος τῷ ἐξόντος ὑγρῷ, ὅλον ὅτι καὶ τῇ θαλάττῃ τὸ ἐκ τῆς γῆς συγκαταμιγνύμενον τῷ ὑγρῷ αἷτιον τῆς ἀλμυρότητος. ἐν μὲν ἔν τῷ σώματι γίνεσθαι τὸ τοῖστον ἢ τῆς τροφῆς ὑπόστασις διὰ τὴν ἀπεψίαν· ἐν δὲ τῇ γῇ τίνα τρόπον ὑπῆρχε, λεκτέον. ὅλως δὲ πῶς οἷον τε τοσούτον ὕδατος πλήθος ξηρανομένης καὶ θερμαινομένης ἐκκρίβηται; πολλοστὸν γὰρ δεῖ μέρος αὐτὸ τῷ λειφθέντος εἶναι ἐν τῇ γῇ. ἔτι δὲ διὰ τί ἔ καὶ νῦν ὅταν ξηρανομένη τύχη ἢ γῇ, εἴτε πλείων εἴτε ἐλάττων, ἰδίει; ἢ γὰρ ὑγρότης καὶ ὁ ἰδρῶς γίνεται πικρός· εἴπερ γὰρ καὶ τότε, καὶ νῦν ἐχρῆν. ἔ φαίνεται δὲ τοῦτο συμβαῖνον, ἀλλὰ ξηρὰ μὲν ὅσα ὑγραίνεται, ὑγρά δ' ὅσα ἔθεν πάσχει τοῖστον. πῶς δ' ἔν οἷον τε περὶ τὴν πρώτην γενεσιν, ὑγράς ὕσης τῆς γῆς, ἰδίειν ξηρανομένην; ἀλλὰ μᾶλλον εἰκός, ὥσπερ φασὶ τινες, ἀπελθόντος τῷ πλείους καὶ μετεωρισθέντος τῷ ὑγρῷ διὰ τὸν ἥλιον τὸ λειφθέν εἶναι θάλατταν· ὑγράν δ' ὅσαν ἰδίειν ἀδύνατον. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα τῆς ἀλμυρότητος αἷτια διαφεύγειν φαίνεται τὸν λόγον· ἡμεῖς δὲ λέγωμεν ἀρχὴν λαβόντες τὴν αὐτὴν ἦν καὶ πρότερον. ἐπεὶ γὰρ κείται διπλὴν εἶναι τὴν ἀναθυμίασιν, τὴν μὲν ὑγράν τὴν δὲ ξηράν, ὅλον ὅτι ταύτην οἰκτέον ἀρχὴν εἶναι τῶν τοιούτων. καὶ δὴ καὶ περὶ τῷ ἀπορῆσαι πρότερον ἀναγκαῖον, πότερον καὶ ἡ θάλαττα αἰεὶ διαμένει τῶν αὐτῶν ὅσα μορίων ἀριθμῷ ἢ τῷ εἶδει καὶ τῷ ποσῷ μεταβαλλόντων αἰεὶ τῶν μερῶν, καθάπερ ἀῆρ καὶ τὸ πότιμον ὕδωρ καὶ πῦρ. αἰεὶ γὰρ ἄλλο καὶ ἄλλο γίνεται τῶν ἑκατον, τὸ δ' εἶδος τῷ πλήθους ἐκάστου τῶν μένει, καθάπερ τὸ τῶν ῥέοντων ὑδάτων καὶ τὸ τῆς φιλογὸς ῥεῦμα. φανερόν δὲ τῷτο καὶ πιθανόν, ὡς ἀδύνατον μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι περὶ πάντων τῶν λόγον, καὶ διαφέρειν ταχυτῆτι καὶ βραδυ-

1. κατὰ] καὶ EHN. || 3. ταῦτα om E. || ὅλον om HN. || μεταβαλεῖν N. || 6. ἀλμυρὸν E. || τε om EF. || 7. παντὸς FH N. || 8. ἐγένετο FHN. || 11. διατρίζοντος E. || 12. ἢ om E. || μὴδ' μὴ τὸ N. || μὴδ' — 13. εἶναι om pr N. || 16. ἐμμεμιγμένη N. || 18. καὶ τὸ μὴ F. || 20. ἔτω] ἔπως N. || 21. ἔτι] εἰ N. || 22. πότιμον E. || ἔθεν E, ἐν ἔθεν FHN. || γὰρ om N. || διαφέρει F. || ἀλμυρὰν EF. || 26. ἔτος N. || 28. ἐντεῦθεν F. || 30. τινὸς οἷον γλυκυτάτου μόνον ἢ συμμιγέτος F. || 31. τῆς om N. || 32. καὶ τὸ περὶ τὸ E. || 34. τῇ om F.

1. εἰ δὲ om E. || 2. ταύτῃ H et pr N. || 3. τοιαύτης om F. || 5. σώματος ὑγρῷ ἐξόντος F. || 6. καὶ] καὶ F. || 7. καταμιγνύμενον E, συγκαταμιγνύμενον H, συγκαταμιγνύμενον F, συγκατασμιγνύμενον N. || τὸ N, om F. || ὑγρὸν N. || 8. τὸ om F. || 10. δὲ om F. || οἶονται E. || 12. αὐτῷ E. || δὲ om FHN. || 13. τύχη margo F. || 14. ἐλάττων ὅσα ἰδίει N et (qui cum F ἰδρίει) H. || ἢ γὰρ ὑγρότης margo H, ἢ γὰρ ἰδρότης margo N. || 15. γὰρ καὶ om E. || 16. ξηρὰς μὲν ὕσης E. || 17. τοῖστον πάσχει N. || δ' om FHN. || 18 et 21. ἰδρίει FH. || 22. φαίνονται HN. || 23. λέγωμεν EN. || ἢ] ἢν N. || καὶ om E. || 24. ἐπειδὴ FHN. || 25. εἶναι ἀρχὴν F. || 26. προαπορῆσαι E. || 27. θάλασσα F. || 29. μορίων FHN. || 31. εἶδος τέτου τῷ F. || τέτων om F. || 32. τὸ om HN. || 33. δὲ] δὴ καὶ EFH.

τῇτι τῆς μεταβολῆς ἐπὶ πάντων τε, καὶ φθορὰν εἶναι καὶ
γένεσιν, ταύτην μέντοι τεταγμένως συμβαίνειν πᾶσιν αὐ-
τοῖς. τῶν δ' ἔτι ἔχοντων, πειρατέον ἀποδῆναι τὴν αἰτίαν
καὶ περὶ τῆς ἀλμυρότητος. φανερόν δὲ διὰ πολλῶν σημείων
ὅτι γίνεται τοῖστος ὁ χυμὸς διὰ σύμμιξιν τινος. ἔν-τε γὰρ 5
τοῖς σώμασι τὸ ἀπεπτότατον ἀλμυρόν καὶ πικρόν, ὥσπερ
καὶ πρότερον εἵπομεν· ἀπεπτότατον γὰρ τὸ περίττωμα τῆς
ὕγρας τροφῆς· τοιαύτη δὲ πᾶσα μὲν ἡ ὑπόσασις, μάλιστα
δὲ ἡ εἰς τὴν κύσιν. σημεῖον δ' ὅτι λεπτοτάτη ἐστίν· τὰ δὲ
πεπτόμενα πάντα συνίστασθαι πέφυκεν. ἔπειτα ἰδρῶς ἐν οἷς 10
τὸ αὐτὸ σῶμα συνεκρίνεται, ὃ ποιεῖ τὸν χυμὸν τοῦτον.
ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς καομένοις· ὃ γὰρ ἂν μὴ κρατήσῃ τὸ
θερμόν, ἐν μὲν τοῖς σώμασι γίνεται περίττωσις, ἐν δὲ τοῖς
καομένοις τέφρα. διὸ καὶ τὴν θάλατταν τινες ἐκ κατακεκαυ-
μένης φασὶ γενέσθαι γῆς. τὸ δ' ἔτι μὲν εἰπεῖν ἄτοπον, τὸ 15
μέντοι ἐκ τοιαύτης ἀληθές· ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν τοῖς εἰρημέ-
νοισι, ἔτι καὶ ἐν τῷ ὄλῳ ἐκ τε τῶν φυομένων καὶ γιγνομέ-
νων κατὰ φύσιν αἰεὶ δεῖ νοεῖν, ὥσπερ ἐκ πεπυρωμένων τὸ
λειπόμενον τοιαύτην εἶναι γῆν, καὶ δὴ καὶ τὴν ἐν τῇ ξηρᾷ
ἀναθυμίασιν πᾶσαν· αὕτη γὰρ καὶ παρέχεται τὸ πολὺ 20
τῷτο πλήθος. μεμιγμένης δ' ὕλης, ὥσπερ εἵπομεν, τῆς τε
ἀτμιδώδους ἀναθυμιάσεως καὶ τῆς ξηρᾶς, ὅταν συνιστῇται
εἰς νέφη καὶ ὕδωρ, ἀναγκαῖον ἐμπεριλαμβάνεσθαι τι πλη-
θος αἰεὶ ταύτης τῆς δυνάμεως, καὶ συγκαταφέρεσθαι πά-
λιν ἐν τοῖς ὑετοῖς, καὶ τῷτ' αἰεὶ γίνεσθαι κατὰ τινὰ τάξιν, 25
ὡς ἐνδέχεται μετέχειν τὰ ἐνταῦθα τάξεως. ὅθεν μὲν ἔν ἡ
γένεσις ἔνεσι τοῦ ἀλμυροῦ ἐν τῷ ὕδατι, εἴρηται. καὶ διὰ
τοῦτο τὰ τε νότια ὕδατα πλατύτερα καὶ τὰ πρῶτα τῶν
μετοπωρινῶν· ὃ τε γὰρ νότος καὶ τῷ μεγέθει καὶ τῷ
πνεύματι ἀλειυνότατος ἀνεμὸς ἐστὶ, καὶ πνεῖ ἀπὸ τόπων 30
ξηρῶν καὶ θερμῶν, ὥς μετ' ὀλίγης ἀτμιδος. διὸ καὶ θερ-
μός ἐστιν· εἰ γὰρ καὶ μὴ τοῖστος, ἀλλ' ὅθεν ἄρχεται πνεῖν
ψυχρός, ὅθεν ἦττον προῖαν διὰ τὸ συμπεριλαμβάνειν πολ-
λὴν ἀναθυμίασιν ξηρὰν ἐκ τῶν σύνεγγυς τόπων θερμός ἐστιν·
ὁ δὲ βορέας ἄτε ἀφ' ὑγρῶν τόπων ἀτμιδώδης, διὸ ψυ-

χρός· τῷ δ' ἀπαθεῖν αἰθριος. ἐνταῦθα, ἐν δὲ τοῖς ἐναντίοις
ὕδατάδης. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ νότος αἰθριος τοῖς περὶ τὴν
Λιβύην. πολὺ ἔν ἐν τῷ καταφερομένῳ ὕδατι συμβάλλε-
ται τοῖστος, καὶ τῷ μετοπῶρι πλατέα τὰ ὕδατα· ἀνάγκη
γὰρ τὰ βαρύτερα πρῶτα φέρεσθαι. ὥς' ἐν ὅσοις ἔνεσι τῆς
τοιαύτης γῆς πλήθος, ῥέπει τάχιστα κάτω ταῦτα. καὶ
θερμὴ γέ ἡ θάλαττα διὰ τῷτο ἐστίν· πάντα γὰρ ὅσα πε-
πύρωται, ἔχει δυνάμει θερμότητα ἐν αὐτοῖς. ὁρᾶν δ' ἔξεσι
καὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὴν τέφραν καὶ τὴν ὑπόσασιν τῶν ζώων
καὶ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν ὑγρὰν· καὶ τῶν θερμωτάτων γε
κατὰ τὴν κοιλίαν ζώων συμβαίνει θερμωτάτην εἶναι τὴν
ὑπόσασιν. γίνεται μὲν ἔν αἰεὶ πλατυτέρα διὰ ταύτην τὴν
αἰτίαν, ἀνάγεται δ' αἰεὶ τι μέρος αὐτῆς μετὰ τῷ γλυκέος·
ἀλλ' ἔλαττον τοσούτῳ ὅσῳ καὶ ἐν τῷ ὑομένῳ τὸ ἀλμυρόν
καὶ πλατὺ τῷ γλυκέος ἔλαττον. διὸ περ ἰσάζει ὡς ἐπίπαν
εἰπεῖν. ὅτι δὲ γίνεται ἀτμίζουσα πότιμος καὶ ἐκ εἰς θά-
λατταν συγκρίνεται τὸ ἀτμίζον, ὅταν συνιστῇται πάλιν,
πεπειραμένοι λέγομεν. πάσχει δὲ καὶ τᾶλλα ταῦτό· καὶ
γὰρ οἶνος καὶ πάντες οἱ χυμοί, ὅσοι ἂν ἀτμίσαντες πά-
λιν εἰς ὑγρὸν συσῶσιν, ὕδωρ γίνονται· πάθη γὰρ τᾶλλα
διὰ τινὰ σύμμιξιν τῷ ὕδατός ἐστιν, καὶ οἶον ἂν τι ἢ τὸ
συμμιχθέν, τοῖστος ποιεῖ τὸν χυμὸν. ἀλλὰ περὶ μὲν τέ-
των ἐν ἄλλοις καιροῖς οἰκειότεροις ποιητέον τὴν σκέψιν. νῦν
δὲ τοσούτον λέγωμεν, ὅτι τῆς θαλάττης ὑπαρχέσης αἰεὶ τι
ἀνάγεται καὶ γίνεται πότιμον καὶ ἄνωθεν ἐν τῷ ὑομένῳ
κατέρχεται ἄλλο γεγεννημένον, ὃ τὸ ἀναχθέν. καὶ διὰ βά-
ρος ὕφίζεται τῷ ποτίμῳ. καὶ διὰ τῷτ' ἔτ' ἐπιλείπει, ὥσ-
περ οἱ ποταμοί, ἀλλ' ἢ τοῖς τόποις (τῷτο δ' ἐπ' ἀμφοτέ-
ρων ἀνάγκη συμβαίνειν ὁμοίως), οὔτε αἰεὶ τὰ αὐτὰ μέρη
διαμένει, οὔτε γῆς οὔτε θαλάττης, ἀλλὰ μόνον ὁ πᾶς
ὄγκος. καὶ γὰρ καὶ περὶ γῆς ὁμοίως δεῖ ὑπολαβεῖν· τὸ
μὲν γὰρ ἀνέρχεται, τὸ δὲ πάλιν συγκαταβαίνει, καὶ τὰς
τόπους συμμεταβάλλει τὰ τ' ἐπιπολάζοντα καὶ τὰ κατ-
ιόντα πάλιν. ὅτι δ' ἐστὶν ἐν μίξει τινὸς τὸ ἀλμυρόν, ὃλλον
οὐ μόνον ἐκ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ καὶ ἐάν τις ἀγγεῖον

1. γε E. || 5. ὁ om F. || 7. γὰρ] μὲν γὰρ E. || 10. ἅπαντα N, αἰεὶ πάντα H. || ἔπειτα δὲ ὁ ἰδρῶς F. || 11. τοῖστος F. || 12 et 14. καομένοις F. || 14. θάλασσαν φασὶ τινες ἐκ κατ. F. || 15. γίνεσθαι FHN. || δ' om N. || 18. ὥσπερ καὶ ἐκ E. || 19. εἶναι γῆν τοιαύτην F. || 21. ὡς F. || 24. τῆς τοιαύτης αἰεὶ ἀναθυμιάσεως (supra posito δυνάμεως) F. || 25. ἐν τοῖς ὑετοῖς] ὕοντος FH, οἰόντος N. || ταῦτα γίνεσθαι E. || 27. τῷ ἀλμυρῷ ἔνεσι FHN. || 30. ἐστὶ om E. || τόπων καὶ ζ. καὶ H. || 33. συμπαράλαμβάνειν EN. || πολλὴν τὴν ἀναθ. F. || 35. διὸ καὶ ψ. FHN.

4. τοῖστος N, τὸ τοῖστος F. || 5. βαρύτερα E. || πρῶτα post φέρεσθαι F, om E. || φέρ.] κάτω φέρ. F. || 8. δυνάμει om N. || 10. ὑγρὰν καὶ τὴν ξηρὰν F. || 11. εἶναι καὶ τὴν F. || 12. αἰεὶ τε EF. || πλατυτέρα om N, in margine ponit H: πλατυ καὶ ἐτέρα pr E. || 14. ὅσον E. || οἰομένῳ N. || 15. γλυκέος ὕδατος· ἔλ. διὸ περ τε ἰσάζει F. || 18. λέγωμεν FH. || τε F. || 21. τινὰ ὕδατος σύμμι- ξιν· εἰς F. || 22. μὲν ἔν· τῶν N. || 24. τῷτον N. || λέγομεν F. || θαλ. ἀλμυρῶς ὑπ. F. || 25. καὶ γίνεται om E. || 27. ὥσπερ ἐδὲ οἱ HN et margo F. || 28. ἢ om E. || 29. ἀνάγκη] ἀνάξιον N. || 30. διαμένει N. || ἀλλ' ἢ μ. FN. || 33. μεταβάλλει FHN. || κατιόντα] ὑφίσταμενα HN.

πλάσας θῆ κήρινον εἰς τὴν θάλατταν, περιδῆσας τὸ ζόμα τοῖσιν ὥς μὴ παρεγχεῖσθαι τῆς θαλάττης· τὸ γὰρ εἰσ-
 ἰὸν διὰ τῶν τοίχων τῶν κηρίων γίνεται πότιμον ὕδωρ· ὥσ-
 περ γὰρ δι' ἡμῶν τὸ γεῶδες ἀποκρίνεται καὶ τὸ ποῖν τὴν
 ἀλμυρότητα διὰ τὴν σύμμιξιν. τὸτο γὰρ αἷτιον καὶ τοῦ
 βάρους (πλεῖον γὰρ ἔλκει τὸ ἀλμυρὸν ἢ τὸ πότιμον) καὶ
 τῆ πάχους· καὶ γὰρ τὸ πάχος διαφέρει τοσῶτον ὥς τε τὰ
 πλοῖα ἀπὸ τῆ αὐτῆς τῶν ἀγωγίμων βάρους ἐν μὲν τοῖς
 ποταμοῖς ὀλίγου καταδύνειν, ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ μετρίως
 ἔχειν καὶ πλευστικῶς, διόπερ ἔνιοι τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς
 γεμίζοντων διὰ ταύτην τὴν ἀγνοίαν ἐξημιώθησαν. τεκμήριον
 δὲ τῆ μιγνυμένου τινὸς παχύτερον εἶναι τὸν ὄγκον· ἐὰν
 γὰρ τις ὕδωρ ἀλμυρὸν ποιήσῃ σφόδρα μίξας ἄλας, ἐπι-
 πλέουσι τὰ ψά, καὶ ἡ πλήρ· σχεδὸν γὰρ ὥσπερ πη-
 λὸς γίνεται· τοσῶτον ἔχει σωματικῶδες πλῆθος ἢ θάλαττα.
 ταῦτο δὲ τῶτο δρῶσι καὶ περὶ τὰς ταριχείας. εἰ δ' ἔστιν
 ὥσπερ μυθολογῶσι τινες ἐν Παλαιᾷ τιοιούτῃ λίμνῃ, εἰς
 ἣν ἐὰν τις ἐμβάλλῃ συνδῆσας ἄνθρωπον ἢ ὑποζύγιον ἐπι-
 πλεῖν καὶ ἐ καταδύσθαι κατὰ τῆ ὕδατος, μαρτύριον ἂν
 εἴη τοῖς εἰρημένοις· λέγουσι γὰρ πικρὰν οὕτως εἶναι τὴν
 λίμνην καὶ ἀλμυρὰν ὥστε μηθένα ἰχθύν ἐγγίνεσθαι, τὰ
 δ' ἰμάτια ῥύπτειν, ἐὰν τις διασείσῃ βρέξας. ἔστι δὲ καὶ
 αὐτὰ τοιαῦτα σημεῖα πάντα τῶν εἰρημένων, ὅτι τὸ ἀλμυρὸν
 ποιεῖ σῶμά τι, καὶ γεῶδες ἐστὶ τὸ ἐνυπάρχον· ἐν τε γὰρ
 τῇ Χαονίᾳ κρήνῃ τίς ἐστιν ὕδατος πλατυτέρου, ἀπορρεῖ δ'
 αὕτη εἰς ποταμὸν πλησίον γλυκὺν μὲν, ἰχθύς δ' ἐκ ἔχοντα·
 εἴλοντο γὰρ δῆ, ὡς οἱ ἐκεῖ μυθολογῶσιν, ἔξουσας δοθεῖ-
 σης ὑπὸ τῆ Ἡρακλέους, ὅτ' ἦλθεν ἄγων ἐκ τῆς Ἐρυθρίας
 τὰς βῆς, ἄλας ἀντὶ τῶν ἰχθύων, οἱ γίνονται αὐτοῖς ἐκ
 τῆς κρήνης· τούτου γὰρ τῆ ὕδατος ἀφέποντες τι μέρος τι-
 θέασιν, καὶ γίνεται ψυχθὲν, ὅταν ἀπατμίσῃ τὸ ὑγρὸν ἅμα
 τῷ θερμῷ, ἄλας, ἐ χονδροὶ ἀλλὰ χαῖνοι καὶ λεπτοὶ ὥσ-
 περ χιών. εἰσὶ δὲ τὴν τε δύναμιν ἀσθενέστεροι τῶν ἄλλων
 καὶ πλείους· ἡδύνουσιν ἐμβληθέντες, καὶ τὴν χροάν οὐχ
 ὁμοίως λευκοί. τοῖσιν δ' ἕτερον γίνεται καὶ ἐν Ὀμβρικοῖς

ἐστὶ γὰρ τις τόπος ἐν ᾧ πεφύκασι κάλαμος καὶ σχοῖνος·
 τούτων οὖν κατακάουσι, καὶ τὴν τέφραν ἐμβάλλοντες εἰς
 ὕδωρ ἀφέψουσιν· ὅταν δὲ λίπωσιν τι τῆ ὕδατος, τὸτο ψυ-
 χθὲν ἀλῶν γίνεται πλῆθος. ὅσα δ' ἐστὶν ἀλμυρὰ ρεύματα
 ποταμῶν ἢ κρηνῶν, τὰ πλεῖστα θερμά ποτε εἶναι δεῖ νο-
 μίζεσθαι, εἴτα τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπεσβέσθαι· τῆ πυρός, δι' ἧς
 δὲ διηθύνεται γῆς, ἔτι μένειν ὕσαν οἷον κόνιν καὶ τέφραν.
 εἰσὶ δὲ πολλαχῶ καὶ κρήναι καὶ ρεύματα ποταμῶν παν-
 τοδαπὰς ἔχοντα χυμῶς, ὧν πάντων αἰτιατέον τὴν ἐῖναι
 ἢ ἐγγνωμένην δύναμιν πυρός· καομένη γὰρ ἡ γῆ τῷ μάλ-
 λον καὶ ἥττον παντοδαπὰς λαμβάνει μορφὰς καὶ χροάς
 χυμῶν· στυπτηρίας γὰρ καὶ κόνιας καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 τοῖσιν γίνεται πλήρης δυνάμεων, δι' ὧν τὰ ἡθέμενα ὕδα-
 τα ὄντα γλυκέα μεταβάλλει, καὶ τὰ μὲν ὀξέα γίνονται,
 καθάπερ ἐν τῇ Σικανικῇ τῆς Σικελίας· ἐκεῖ γὰρ ὀξάλμη
 γίνεται, καὶ χρῶνται καθάπερ ὄξει πρὸς ἕναι τῶν ἐδε-
 σμάτων αὐτῶν. ἐστὶ δὲ καὶ περὶ Λύγκον κρήνη τις ὕδατος
 ὀξέος, περὶ δὲ τὴν Σκυθικὴν πικρά· τὸ δ' ἀπορρεόν αὐτῆς
 τὸν ποταμὸν εἰς ὃν εἰσβάλλει ποιεῖ πικρὸν ὄλον. αἱ δὲ
 διαφοραὶ τῶν ἐκεῖθεν δῆλαι. ποῖοι δὲ χυμοὶ ἐκ ποίων
 γίνονται κράσεων, εἴρηται περὶ αὐτῶν χωρὶς ἐν ἄλλοις.
 περὶ μὲν ἔν ὕδατων καὶ θαλάττης, δι' ἧς αἰτίας αἰετ
 συνεχῶς εἰσὶ καὶ πῶς μεταβάλλουσι καὶ τίς ἡ φύ-
 σις αὐτῶν, ἔτι δ' ὅποσα πάθη κατὰ φύσιν αὐτοῖς συμ-
 βαίνει ποιεῖν ἢ ἀσχεῖν, εἴρηται· σχεδὸν ἡμῖν περὶ τῶν
 πλείων.

Περὶ δὲ πνευμάτων λέγωμεν, λαβόντες ἀρχὴν τὴν
 εἰρημένην ἡμῖν ἤδη πρότερον. ἐστὶ γὰρ δύο εἶδη τῆς ἀναθυ-
 μιάσεως, ὡς φαμεν, ἡ μὲν ὑγρὰ ἡ δὲ ξηρά· καλεῖται
 δ' ἡ μὲν ἀτμὶς, ἡ δὲ τὸ μὲν ὄλον ἀνώνυμος, τῷ δ' ἐπὶ
 μέρους ἀνάγκη χρωμένους καθόλου πρόσταγορεύειν αὐτὴν
 οἷον καπνόν. ἐστὶ δ' ἔτε τὸ ὑγρὸν ἀνευ τῆ ξηρᾷ ἔτε τὸ ξη-
 ρὸν ἀνευ τῆ ὑγρᾷ, ἀλλὰ πάντα ταῦτα λέγεται κατὰ τὴν
 ὑπεροχὴν. φερομένου δὲ τῆ ἡλίου κύκλῳ, καὶ ὅταν μὲν
 πλησιάζῃ, τῇ θερμότητι ἀνάγοντος τὸ ὑγρὸν, πορρωτέρω

1. θεή F. || τὴν om F. || 2. τῆς] τι τῆς F. || 7. γὰρ om E. || 9. ὀλίγον F. || 11. γεμίζοντων τῶν πλοίων διὰ E. || 12. τινός] τὸ EF. || 15. ἔχει post σωματικῶδες ponit H, om N. || θάλασσα F. || 16. δρῶσι] ποῖσι F. || 18. ἐμβάλλῃ H. || 19. κατὰ om F. || 20. εἴη τι τοῖς HN. || 22. ῥίπτειν N. || καὶ] κα E, om F. || 27. οἱ om E. || 28. Ἡρακλῆος N. || ἐκ om E, τῆς om EF. || ἐρυθρίας F. || 31. ἀποτμίσῃ F. || 33. δὲ] τε HN. || τε om E. || 35. καὶ ἐν Ὀμβρικοῖς δὲ τοῖσιν τι ἕτερον γίνεται F.

1. κάλαμοι HN. || 2. τῶτον N. || ἐν om HN. || κατακάουσι EFN. || ἐμβάλλοντες HN. || 3. λίπωσι N. || τι μέρος τῆ FH N. || 4. ποτ. ἀλμ. ρεύματα F. || 5. ποτε θερμά F, θερμά τε E. || 7. ἡθύνεται E. || 8. τε N. || πολλαχῇ F. || καὶ ante κρ. om E. || 9. μυχῶς N. || 12. στυπτηρίας N. || 13. ὧν καὶ τὰ διηθέμενα F. || 15. ἐν τῇ σικανικῇ margo F. || σικανῇ HN. || 18. λύγκην F. || τὴν σκυθικὴν δὲ F. || 19. ἐμβάλλει F. || 20. δὲ om N. || 21. δὲ om EN. || εἴρηται (supra posito γίνονται) F. || εἴρηται δὲ περὶ EF HN. || 22. ἐν om N. || ὕδατος FHN. || θαλάσσης F. || 24. ὅσα FH. || 27. λέγομεν EN. || λαβόντες ἄλλην ἀρχὴν HN. || 28. εἶδη δύο HN. || 30. ὄλον μὲν E. || τὸ N. || 31. ἀνάγκη] ἀναξίω N. || αὐτὸν N. || 32. δ' ἔτε] δ' ὅτε N. || τὸ ξηρὸν ἀνευ τῆ ὑγρᾷ ἔτε τὸ ὑγρὸν ἀνευ τῆ ξηρᾷ HN. || 33. ἀλλὰ] ἀλλὰ καὶ N. || ταῦτα πάντα FN.

δὲ γιγνομένου διὰ τὴν ψύξιν συνισαμένης πάλιν τῆς ἀνα-
χθείσης ἀτμίδος εἰς ὕδωρ· διὸ χειμῶνός τε μᾶλλον γίγνε-
ται τὰ ὕδατα, καὶ νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν· ἀλλ' ἔδοκεῖ
διὰ τὸ λανθάνειν τὰ νυκτερινὰ τῶν μεθ' ἡμέραν μᾶλλον.
τὸ δὲ κατιὸν ὕδωρ διαδίδεται πᾶν εἰς τὴν γῆν· ὑπάρχει
δ' ἐν τε τῇ γῇ πολὺ πῦρ καὶ πολλὴ θερμότης, καὶ ὁ
ἥλιος, ὃ μόνον τὸ ἐπιπολάζον τῆς γῆς ὑγρὸν ἔλκει, ἀλλὰ
καὶ τὴν γῆν αὐτὴν ξηραίνει θερμαίνων. τῆς δ' ἀναθυμιά-
σεως, ὥσπερ εἴρηται, διττῆς ἔσσης, τῆς μὲν ἀτμιδῶδους τῆς
δὲ καπνώδους, ἀμφοτέρας ἀναγκαῖον γίνεσθαι. τῶν δ'
ἡ μὲν ὑγροῦ πλέον ἔχοντα πλήθος ἀναθυμιάσις ἀρχὴ τῆ
ὑμέμενου ὕδατος ἐστίν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἡ δὲ ξηρὰ
τῶν πνευμάτων ἀρχὴ καὶ φύσις πάντων. ταῦτα δ' ὅτι τῶ-
ν τὸν τρόπον ἀναγκαῖον συμβαίνειν, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν
ἔργων δῆλον· καὶ γὰρ τὴν ἀναθυμίασιν διαφέρειν ἀναγ-
καῖον, καὶ τὸν ἥλιον καὶ τὴν ἐν τῇ γῇ θερμότητα ταῦτα
ποιεῖν ὃ μόνον δυνατὸν ἀλλ' ἀναγκαῖον ἐστίν. ἐπεὶ δ' ἕτερον
ἐκατέρας τὸ εἶδος, φανερόν ὅτι διαφέρει, καὶ ἔχῃ ἡ αὐτὴ ἐστίν
ἢ τε τῶ ἀνέμου φύσις καὶ ἡ τῆ ὑμέμενου ὕδατος, καθάπερ
τινὲς λέγουσιν· τὸν γὰρ αὐτὸν ἀέρα κινέμενον μὲν ἄνεμον
εἶναι, συνισάμενον δὲ πάλιν ὕδωρ· ὁ μὲν ἔν αἰῆρ, καθάπερ
ἐν τοῖς πρὸ τῶν λόγων εἰρηκάμεν, γίνεται ἐκ τῶν· ἡ
μὲν γὰρ ἀτμὶς ὑγρὸν καὶ ψυχρόν (εὐόριστον μὲν γὰρ ὡς
ὑγρὸν, διὰ δὲ τὸ ὕδατος εἶναι ψυχρόν τῇ οἰκείᾳ φύσει,
ὥσπερ ὕδωρ μὴ θερμανθέν), ὁ δὲ καπνὸς θερμὸν καὶ ξηρόν.
ὥς καθάπερ ἐκ συμβόλων, συνίστατο ἂν ὁ αἰὲρ ὑγρὸς καὶ
θερμὸς· καὶ γὰρ ἄτοπον εἰ ὁ περὶ ἐκάστους περιεχυμένος
αἰὲρ ἔστος γίνεται κινέμενος πνεῦμα, καὶ ὅθεν ἂν τύχῃ κινή-
θεῖς, ἄνεμος ἔσαι, ἀλλ' ὃ καθάπερ τὸς ποταμὸς ὑπολαμ-
βάνομεν ἔχῃ ὅπως τῶ ὕδατος εἶναι ῥέοντος, ἐδ' ἂν ἔχῃ
πλήθος, ἀλλὰ δεῖ πηγαῖον εἶναι τὸ ῥέον, ἔτω καὶ περὶ τῶν
ἀνέμων ἔχει· κινήθει γὰρ ἂν πολὺ πλήθος ἀέρος ὑπὸ τινος
μεγάλης πτώσεως, οὐκ ἔχον ἀρχὴν οὐδὲ πηγὴν. μαρτυρεῖ
δὲ τὰ γινόμενα τοῖς εἰρημένοις· διὰ γὰρ τὸ συνεχῶς μὲν
μᾶλλον δὲ καὶ ἥττον καὶ πλείω καὶ ἐλάττω γίνεσθαι τὴν

ἀναθυμίασιν, αἰὲρ νέφη τε καὶ πνεύματα γίνεται κατὰ τὴν
ᾠραν ἐκάστην ὡς πέφυκεν· διὰ δὲ τὸ ἐνίοτε μὲν τὴν ἀτμι-
δῶδὴ γίνεσθαι πολλαπλασίαν ὅτε δὲ τὴν ξηρὰν καὶ καπ-
νώδην, ὅτε μὲν ἐπομβρα τὰ ἔτη γίνεται καὶ ὑγρά, ὅτε δὲ
ἀνεμώδην καὶ αὐχμοί· ὅτε μὲν ἔν συμβαίνει καὶ τὸς αὐ-
χμὸς καὶ τὰς ἐπομβρίας πολλὰς ἅμα καὶ κατὰ συνεχὴ
γίνεσθαι χώραν, ὅτε δὲ καὶ κατὰ μέρη· πολλάκις γὰρ ἡ
μὲν κύκλῳ χώρα λαμβάνει τοὺς ὠραίους ὄμβρους ἢ καὶ
πλείους, ἐν δὲ τινι μέρει ταύτης αὐχμὸς ἐστίν· ὅτε δὲ τῶ-
ναντίον τῆς κύκλῳ πάσης ἢ μετρίοις χρωμένῃς ὕδατιν ἢ
καὶ μᾶλλον αὐχμώσης, ἐν τι μόνον ὕδατος ἀφθονον λαμ-
βάνει πλήθος· αἴτιον δ' ὅτι ὡς μὲν τὰ πολλὰ τὸ αὐτὸ
πάθος ἐπὶ πλείω διήκειν εἰκὸς χώραν, διὰ τὸ παραπλησίως
κεῖσθαι πρὸς τὸν ἥλιον τὰ συνεγγυς, ἐὰν μὴ τι διαφορὰν
ἔχωσιν ἴδιον· ἔμην ἀλλ' ἐνίοτε κατὰ τοδὶ μὲν τὸ μέρος ἡ
ξηρὰ ἀναθυμίασις ἐγένετο πλείων, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἡ ἀτ-
μιδῶδης, ὅτε δὲ τούναντίον· καὶ αὐτὴ δὲ τούτου αἴτιον τὸ
ἐκατέραν μεταπίπτειν εἰς τὴν τῆς ἐχομένης χώρας ἀναθυ-
μίασιν, οἷον ἡ μὲν ξηρὰ κατὰ τὴν οἰκείαν ῥεῖ χώραν, ἡ δ'
ὑγρά πρὸς τὴν γειννώσαν, ἢ καὶ εἰς τῶν πόρρω τινὰ τόπον
ἀπεώσθη ὑπὸ πνευμάτων· ὅτε δ' αὕτη μὲν ἔμεινεν, ἡ δ'
ἐναντία ταύτων ἐποίησεν. καὶ συμβαίνει τοῦτο πολλάκις,
ὥσπερ ἐπὶ τῶ σώματος, ἐὰν ἡ ἄνω κοιλία ξηρὰ ᾖ, τὴν
κάτω ἐναντίως διακεῖσθαι, καὶ ταύτης ξηρᾶς ἔσσης ὑγράν
εἶναι τὴν ἄνω καὶ ψυχράν, ἔτω καὶ περὶ τῶν τόπων ἀντι-
περίστασθαι καὶ μεταβάλλειν τὰς ἀναθυμιάσεις. ἔτι δὲ
μετὰ τε τῶν ὄμβρους ἄνεμος ὡς τὰ πολλὰ γίνεται ἐν ἐκεί-
νοῖς τοῖς τόποις καθ' ὅς ἂν συμπέσῃ γίνεσθαι τῶν ὄμβρων,
καὶ τὰ πνεύματα παύεται ὕδατος γενομένου. ταῦτα γὰρ
ἀνάγκη συμβαίνειν διὰ τὰς εἰρημένας ἀρχάς· ὕσαντός τε
γὰρ ἡ γῆ ξηραίνομένη ὑπὸ τε τῶ ἐν αὐτῇ θερμῷ καὶ ὑπὸ
τῶ ἄνωθεν ἀναθυμιάται, τῶτο δ' ἦν ἀνέμου σῶμα. καὶ ὅταν
ἡ τοιαύτη ἀποκρίσις ἢ καὶ ἄνεμοι κατέχωσι, παυομένων
διὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι τὸ θερμὸν αἰὲρ καὶ ἀναφέρεσθαι εἰς τὸν
ἄνω τόπον συνίσταται ἡ ἀτμὶς ψυχρομένη καὶ γίνεται ὕδωρ·

5. δὲ *HN*. || 6. τε *om FN*. || 7. ἀλλὰ *om E*. || 9. διττῆς *FHN*. || 10. γίνεσθαι ἅμα ἀναγκαῖον *N*, ἀναγκαῖον γίνεσθαι ἅμα *H*. ||
11. πλείους *E*. || ἀναθυμιάσις ὅλη ἀρχὴ *N*. || 12. ἐξ *om F*. || 14. καὶ τὸ ἐξ *E*. || τῶν ἔργων *om E*. || 16. ταῦτα πάντα ποιεῖν *F*. ||
17. ἀλλὰ καὶ ἂν *H*. || ἐπειδὴ *FH*. || 19. ἢ τε ἂν *φ*. ante 18. καὶ ἔχ *N*. || 19. τῶ post τε *om FHN*. || 20. μὲν *om F*. || 26. συμ-
βόλῃ *F*. || συνίσταται ὁ ἄνω αἰὲρ *FHN*. || θερμὸς καὶ ὑγρὸς *F*. || 27. περὶ ἐκάστους *om E*. || κεχυμένος *F*. || 28. ἔτω *FH*. || 30. ὅπως οὖν *F*. ||
ῥέοντος εἶναι ἐδ' ἂν ἐὰν ἔχῃ *F*. || 31. δεῖ] αἰὲρ *E*. || ἔτω δὲ καὶ *F*, ἔτω γὰρ καὶ *HN*.

4. γίνεται τὰ ἔτη *F*. || 6. πολλὰς *FN*. || κατὰ πολλὰν σ. *E*. || 7. καὶ *om FHN*. || γὰρ] μὲν γὰρ *F*, *om N*. || 8. κύκλῳ]
μέσης *E*. || 10. ἢ post ὅδ. *om E*. || 13. χώραν εἰκὸς *F*. || 14. τὰς *E*. || 15. τὸ *om FH*. || 17. δὲ τότε] δὴ τούτου *F*. || 18. ἐκά-
τερον *E*. || ἐμπίπτειν *F*. || 20. τόπων *HN*. || 21. ἀπὸ *N*. || 23. ἂν *FN*. || τὴν] τὰ *F*. || 26. ἔτι] ὅτι *N*. || 28. γενέσθαι *FHN*. ||
29. γενομένου *N*. || 30. αἰτίας *F*. || 31. ὑπὸ post καὶ *om F*. || 33. κατέχωσι *pr E*. || παυομένων δὲ διὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι *F*.

καὶ ὅταν εἰς ταύτῳ συνωσθῶσι τὰ νέφη καὶ ἀντιπεριεῖν εἰς αὐτὰ ἡ ψύξις, ὕδωρ γίνεται καὶ καταψύχει τὴν ξηρὰν ἀναθυμιάσιν. παύσει τε ἔν τὰ ὕδατα γιγνόμενα τὰς ἀνέμους, καὶ παυομένων αὐτὰ γίνεται διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. ἔτι δὲ τῷ γίνεσθαι μάλιστα πνεύματα ἀπ' αὐτῆς τε τῆς ἀρκτοῦ καὶ 5 μεσημβρίας τὸ αὐτὸ αἴτιον· πλείστοι γὰρ βορέαι καὶ νότοι γίνονται τῶν ἀνέμων· ὁ γὰρ ἥλιος τέτους μόνους ἐκ ἐπέρχεται τὰς τόπους, ἀλλὰ πρὸς τούτους καὶ ἀπὸ τέτων, ἐπὶ δυσμὰς δὲ καὶ ἐπ' ἀνατολὰς αἰεὶ φέρεται· διὸ τὰ νέφη συνίσταται ἐν τοῖς πλαγίσι, καὶ γίνεται προσιόντος μὲν ἡ 10 ἀναθυμιάσις τῷ ὕγρῳ, ἀπιόντος δὲ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον ὕδατα καὶ χειμῶνες. διὰ μὲν ἔν τὴν φορὰν τὴν ἐπὶ τροπὰς καὶ ἀπὸ τροπῶν θέρος τε γίνεται καὶ χειμῶν, καὶ ἀνάγε- ται τε ἄνω τὸ ὕδωρ καὶ γίνεται πάλιν. ἐπεὶ δὲ πλείστον μὲν καταβαίνει ὕδωρ ἐν τέτοις τοῖς τόποις ἐφ' ὅς τρέπεται 15 καὶ ἀφ' ὧν, ὅτοι δ' εἰσὶν ὅ τε πρὸς ἀρκτον καὶ μεσημ- βρίαν, ὅπερ δὲ πλείστον ὕδωρ ἡ γῆ δέχεται, ἐνταῦθα πλεί- σην ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὴν ἀναθυμιάσιν παράπλησίως· οἷον ἐκ χλωρῶν ξύλων καπνόν, ἡ δ' ἀναθυμιάσις αὕτη ἀνεμὸς ἐστίν, εὐλόγως ἂν ἔν ἐντεῦθεν γίγνοιτο τὰ πλείστα καὶ κυ- 20 ριώτατα τῶν πνευμάτων. καλῶνται δ' οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀρκ- του βορέαι, οἱ δ' ἀπὸ τῆς μεσημβρίας νότοι. ἡ δὲ φορὰ λοξὴ αὐτῶν ἐστίν· περὶ γὰρ τὴν γῆν πνέουσιν εἰς ὀρθὸν γινο- μένης τῆς ἀναθυμιάσεως, ὅτι πᾶς ὁ κύκλῳ ἀπὸ συνέπεται τῇ φορᾷ. διὸ καὶ ἀπορήσειεν ἂν τις ποτέρωθεν ἡ ἀρχὴ τῶν 25 πνευμάτων ἐξί, ποτέρωθεν ἢ κάτωθεν· ἡ μὲν γὰρ κί- νησις ἄνωθεν καὶ πρὶν πνεῖν, ὁ δ' ἀπὸ ἐπιδόλος, καὶ ἡ νέ- φος ἢ ἀρχλὺς σημαίνει γὰρ κινουμένην πνεύματος ἀρχὴν πρὶν φανερῶς ἐληλυθέναι τὸν ἀνεμον, ὡς ἄνωθεν αὐτῶν ἐχόντων τὴν ἀρχήν. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀνεμος πλῆθος τι τῆς ἐκ 30 γῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως κινούμενον περὶ τὴν γῆν, ὁ δὲ ὅτι τῆς μὲν κινήσεως ἡ ἀρχὴ ἄνωθεν, τῆς δ' ὕλης καὶ τῆς γε- νέσεως κάτωθεν· ἡ μὲν γὰρ ρευσθεῖται τὸ ἀνιόν, ἐκείθεν τὸ αἴτιον· ἡ γὰρ φορὰ τῶν πορρωτέρω κυρία τῆς γῆς· καὶ ἅμα κάτωθεν μὲν εἰς ὀρθὸν ἀναφέρεται, καὶ πᾶν ἰσχύει 35 μᾶλλον ἐγγύς, ἡ δὲ τῆς γενέσεως ἀρχὴ ὁ δὲ ὅτι ὡς ἐκ τῆς

γῆς ἐστίν. ὅτι δ' ἐκ πολλῶν ἀναθυμιάσεων συνιουσῶν κατὰ μικρόν, ὥσπερ αἱ τῶν ποταμῶν ἀρχαὶ γίνονται νοτίου- σης τῆς γῆς, ὁ δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων· ὅθεν γὰρ ἐκά- στοτε πνέουσιν, ἐλάχιστοι πάντες εἰσὶ, προϊόντες δὲ καὶ πόρρω λαμπροὶ πνέουσιν· ἔτι δὲ καὶ τὰ περὶ τὴν ἀρκτον ἐν τῷ χειμῶνι νῆμα καὶ ἄπνοα, κατ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν τό- πον· ἀλλὰ τὸ κατὰ μικρόν ἀποπνέον καὶ λανθάνον ἔξω προῖον ἤδη πνεῦμα γίνεται λαμπρόν. τίς μὲν ἔν ἐστὶν ἡ τῷ ἀνέμου φύσις καὶ πῶς γίνεται, ἔτι δ' αὐχμῶν τε πέρι καὶ 40 ἐπομβρίας, καὶ διὰ τῶν αἰτίαν καὶ παύονται καὶ γίνονται μετὰ τοὺς ὄμβρους, διὰ τί τε βορέαι καὶ νότοι πλείστοι τῶν ἀνέμων εἰσὶν, εἴρηται· πρὸς δὲ τέτοις καὶ περὶ τῆς φο- ρᾶς αὐτῶν.

Ὁ δ' ἥλιος καὶ παύει καὶ συνεχόρμα· τὰ πνεύματα 5 ὁσθενεῖς μὲν γὰρ καὶ ὀλίγας ὕσας τὰς ἀναθυμιάσεις μα- ραίνει τῷ πλείονι θερμῷ τὸ ἐν τῇ ἀναθυμιάσει ἑλαττον ὄν, καὶ διακρίνει· ἔτι δ' αὐτὴν τὴν γῆν φθάνει ξηραίνων πρὶν γενέσθαι ἐκκρίσιν ἀθρόαν, ὥσπερ εἰς πολὺ πῦρ ἐὰν ὀλίγον ἐμπέσῃ ὑπέκκαυμα, φθάνει πολλάκις πρὶν καπνὸν ποιῆσαι 10 κατακαυθέν. διὰ μὲν ἔν ταύτας τὰς αἰτίας καταπαύει τε τὰ πνεύματα καὶ ἐξ ἀρχῆς γίνεσθαι κωλύει, τῇ μὲν μα- ράνσει καταπαύων, τῷ δὲ τάχει τῆς ξηρότητος γίνεσθαι κωλύων· διὸ περὶ Ὀρίωνος ἀνατολὴν μάλιστα γίνεται νηνε- μία, καὶ μέχρι τῶν ἐτησίων καὶ προδρομῶν· ὅπως δὲ γίγ- 15 νονται αἱ νηνεμῖαι διὰ δύο αἰτίας· ἡ γὰρ διὰ ψυχρὸς ἀπο- σβενημένης τῆς ἀναθυμιάσεως, οἷον ὅταν γένηται πάχος ἰσχυρὸς, ἡ καταμαρανομένης ὑπὸ τῷ πνίγους· αἱ δὲ πλεί- σται καὶ ἐν ταῖς ἀνά μέσων ὥραις, ἡ τῷ μήκω ἀναθυμιά- σθαι, ἡ τῷ ἤδη ἐξηληλυθέναι τὴν ἀναθυμιάσιν καὶ ἄλλην 20 μήκω ἐπιρρεῖν· ἀκριτος δὲ καὶ χαλεπὸς ὁ Ὀρίων εἶναι δο- κεῖ, καὶ δύνων καὶ ἐπιτέλλων, διὰ τὸ ἐν μεταβολῇ ὥρας συμβαίνει τὴν δύσιν καὶ τὴν ἀνατολήν, θέρους ἢ χειμῶνος, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῷ ἄστρου ἡμερῶν γίνεται τι πλῆθος· αἱ δὲ μεταβολαὶ πάντων ταραχώδεις διὰ τὴν ἀοριστίαν 25 εἰσὶν. οἱ δ' ἐτησῖαι πνέουσι μετὰ τροπὰς καὶ κυνὸς ἐπιτο- λήν, καὶ ἔτε τηνικαῦτα ὅτε πλησιάζει μάλιστα ὁ ἥλιος,

1. καὶ om *EN*. || ταὐτὸ *FHN*. || 5. δὲ om *F*. || τῇ τῷ *N*. || μᾶλλον τὰ πν. *F*. || αὐτῆς om *FHN*. || 9. ἐπ' om *E*. || διὰ καὶ τὰ *F*. || 13. ἐπὶ *N*. || τε om *FN*. || ἀνάγεται τὸ ὕδωρ ἄνω *F*. || 14. δὲ τὸ *H*. || 15. μὲν om *E*. || 17. ἡ γῆ ὕδωρ *F*. || 18. ἀναγκαῖαν *E*. || 20. ἂν ἔν ἔν καὶ *F*. || 21. ἀπὸ τῆς om *E*. || 23. αὐτῶν λοξὴ *F*. || 24. ὅτι δὲ πᾶς *FHN*. || 27. ὁ τ' *HN*. || 28. συμβαίνει *N*. || 30. τῆς ξηρᾶς ἐκ γῆς *HN*. τῆς ἐκ γῆς om *F*. || 31. τὴν om *F*. || 32. ἡ om *E*. || 33. ἡ εἰ *E*. || ἡ — 34. αἴτιον] τὸ αἴτιον γὰρ καθὼ μὲν ρευσθεῖται τὸ ἀνιόν ἐκείθεν *N*.

2. πηγαὶ *E*, ἀρχαὶ καὶ *N*. || 5. τὰ om *E*. || 8. ἤδη om *F*. || λαμπρόν γίνεται *H*. || 11. καὶ] τε καὶ *N*. || 14. συνεχόρμα *N*. || 15. τὰς ἀναθυμιάσεις margo *F*. || 19. πέση *F*. || ποιήσει *HN*. || 20. κατακαυθέν *N*. || αἰτίας καὶ παύει τὰ *F*. || 22. τῆς om *E*. || 24. προδρομῶν *N*. || 25. αἱ om *E*. || γὰρ om *F*. || 26. γιγνέται *F*. || 28. καὶ αἱ ἐν *F*. || 29. ἤδη om *E*. || 33. ἡμερῶν] κακῶν *N*. || τι om *FN*. || 36. μάλιστα πλησιάζει *FHN*.

ἔτε ὅτε πόρρω· καὶ τὰς μὲν ἡμέρας πνέουσι, τὰς δὲ νύκτας
 παύονται. αἴτιον δ' ὅτι πλησίον μὲν ὧν φθάνει ξηραίνων
 πρὶν γενέσθαι τὴν ἀναθυμίασιν· ὅταν δ' ἀπέλθῃ μικρόν,
 σύμμετρος ἤδη γίνεται ἡ ἀναθυμίασις καὶ ἡ θερμότης, ὥστε
 τὰ πεπηγότα ὕδατα τήκεσθαι, καὶ τῆς γῆς ξηρανομένης
 ὑπὸ τε τῆς οἰκείας θερμότητος καὶ ὑπὸ τῆς τῆ ἡλίου οἶον
 τύφεισθαι καὶ θυμιάσθαι. τῆς δὲ νυκτὸς λαφῶσι διὰ τὸ
 τὰ πεπηγότα τηκόμενα παύεσθαι διὰ τὴν ψυχρότητα τῶν
 νυκτῶν. θυμιάται δ' ἔτε τὸ πεπηγὸς ἔτε τὸ μηθέν ἔχον ξη-
 ρόν, ἀλλ' ὅταν ἔχῃ το ξηρὸν ὑγρότητα, τῷτο θερμαινόμενον
 θυμιάται. ἀπορῶσι δὲ τινες διὰ τί βορέαι μὲν γίνονται συν-
 εχεῖς, ὅς καλύμην ἐτησίας, μετὰ τὰς θερινὰς τροπὰς, νό-
 τοι δ' ἔτως ἔ γίνονται μετὰ τὰς χειμερινὰς. ἔχει δ' οὐκ
 ἀλόγως· γίνονται μὲν γὰρ οἱ καλύμενοι λευκόντοιοι τὴν ἀν-
 τικειμένην ὥραν, ἔχ ἔτως δὲ γίνονται συνεχεῖς, διὸ λαν-
 θάνοντες ποῖσιν ἐπιζητεῖν. αἴτιον δ' ὅτι ὁ μὲν βορέας ἀπὸ
 τῶν ὑπὸ τὴν ἄρκτον πνεῖ τόπων, οἱ πλήρεις ὕδατος καὶ
 χιόνος εἰς πολλῆς, ὧν τηκομένων ὑπὸ τῆ ἡλίου μετὰ τὰς
 θερινὰς τροπὰς μᾶλλον ἢ ἐπ' αὐταῖς πνέουσιν οἱ ἐτησῖαι·
 ἔτω γὰρ καὶ τὰ πνίγη γίνεται, ἔχ ὅταν μάλιστα πλησιάζῃ
 πρὸς ἄρκτον, ἀλλ' ὅταν πλείων μὲν ἢ χρόνος θερμαίνοντι,
 ἔτι δ' ἐγγύς. ὁμοίως δὲ καὶ μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς
 πνέουσιν οἱ ὀρνίθῖαι· καὶ γὰρ ἔτοι ἐτησῖαι εἰσὶν ἀσθενεῖς·
 ἐλάττους δὲ καὶ ἐψαίτεροι τῶν ἐτησίων πνέουσιν· ἐβδομη-
 κοστῇ γὰρ ἄρχονται πνεῖν διὰ τὸ πόρρω ὄντα τὸν ἥλιον ἐν-
 ισχύειν ἥττον. ἔ συνεχεῖς δ' ὁμοίως πνέουσι, διότι τὰ μὲν
 ἐπιπολῆς καὶ ἀσθενῇ τότε ἀποκρίνεται, τὰ δὲ μᾶλλον πε-
 πηγότα πλείονος δέεται θερμότητος. διὸ διαλείποντες ἔτοι
 πνέουσιν, ἔως ἂν ἐπὶ τροπαῖς πάλιν ταῖς θεριναῖς πνέωσιν οἱ
 ἐτησῖαι, ἐπεὶ θέλει γ' ὅτι μάλιστα συνεχῶς ἐνταῦθεν αἰεὶ
 πνεῖν ἄνεμος. ὁ δὲ νότος ἀπὸ τῆς θερινῆς τροπῆς πνεῖ, καὶ
 ἐκ ἀπὸ τῆς ἐτέρας ἄρκτου. δύο γὰρ ὄντων τμημάτων τῆς
 δυνατῆς οἰκείσθαι χώρας, τῆς μὲν πρὸς τὸν ἄνω πόλον τὸν
 καθ' ἡμᾶς, τῆς δὲ πρὸς τὸν ἕτερον καὶ πρὸς μεσημβρίαν,
 καὶ ὅσης οἶον τυμπάνου· τοῖσιν γὰρ σχῆμα τῆς γῆς ἐκ-
 τέμνουσιν αἱ ἐκ τῆ κέντρου αὐτῆς ἀγόμεναι γραμμαί, καὶ
 ποῖσιν δύο κῶνους, τὸν μὲν ἔχοντα βάσιν τὸν τροπικόν, τὸν
 δὲ τὸν διὰ παντὸς φανερόν, τὴν δὲ κορυφὴν ἐπὶ τῆ μέσου
 τῆς γῆς· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον πρὸς τὸν κάτω πόλον ἕτεροι
 δύο κῶνοι τῆς γῆς ἐκτμήματα ποῖσιν. ταῦτα δ' οἰκείσθαι
 μόνῃ δυνατά, καὶ ἔτ' ἐπέκεινα τῶν τροπῶν· σκία γὰρ οὐκ
 ἂν ἦν πρὸς ἄρκτον, νῦν δ' ἀοίκητοι πρότερον γίνονται οἱ τό-
 ποι πρὶν ἢ ὑπολείπειν ἢ μεταβάλλειν τὴν σκιάν πρὸς με-
 σημβρίαν· τὰ θ' ὑπὸ τὴν ἄρκτον ὑπὸ ψύχους ἀοίκητα. φέ-
 ρεται δὲ καὶ ὁ στέφανος κατὰ τῷτον τὸν τόπον· φαίνεται
 γὰρ ὑπὲρ κεφαλῆς γινόμενος ἡμῖν, ὅταν ἢ κατὰ τὸν με-
 σημβρινόν. διὸ καὶ γελοῖως γράφουσι νῦν τὰς περιόδους τῆς
 γῆς· γράφουσι γὰρ κυκλωτερῇ τὴν οἰκουμένην, τῷτο δ' ἐστὶν
 ἀδύνατον κατὰ τε τὰ φαινόμενα καὶ κατὰ τὸν λόγον. ὁ τε
 γὰρ λόγος δεικνυσιν ὅτι ἐπὶ πλάτος μὲν ὠρίζαι, τὸ δὲ κύ-
 κλω συναπτει ἐνδέχεται διὰ τὴν κρᾶσιν (ἔ γὰρ ὑπερβάλ-
 λει τὰ καύματα καὶ τὸ ψῦχος κατὰ μῆκος, ἀλλ' ἐπὶ
 πλάτος, ὥς εἰ μὴ που κωλύει θαλάττης πλήθος, ἅπαν
 εἶναι πορεύσιμον) καὶ κατὰ τὰ φαινόμενα περὶ τε τὰς πλῆς
 καὶ τὰς πορείας· πολὺ γὰρ τὸ μῆκος διαφέρει τῆ πλάτους.
 τὸ γὰρ ἀπὸ Ἡρακλείων στηλῶν μέχρι τῆς Ἰνδικῆς τῆ ἐξ Αἰ-
 θιοπίας πρὸς τὴν Μαιῶτιν καὶ τὰς ἐσχατεύοντας τῆς Σκυθίας
 τόπους πλέον ἢ πέντε πρὸς τρία τὸ μέγεθός ἐστιν, ἐάν τις
 τὰς τε πλῆς λογίζηται καὶ τὰς ὁδούς, ὡς ἐνδέχεται λαμ-
 βάνειν τῶν τοιούτων τὰς ἀκριβεῖας. καίτοι ἐπὶ πλάτους μὲν
 μέχρι τῶν ἀοικήτων ἴσμεν τὴν οἰκουμένην· ἔθα μὲν γὰρ
 διὰ ψῦχος ἐκεῖ κατοικῶσιν, ἔθα δὲ διὰ τὴν ἀλέαν. τὰ
 δὲ τῆς Ἰνδικῆς ἔξω καὶ τῶν σιλιων τῶν Ἡρακλείων διὰ τὴν
 θάλατταν ἔ φαίνεται συνεῖρειν, τῷ συνεχῶς εἶναι πᾶσαν
 οἰκουμένην. ἐπεὶ δ' ὁμοίως ἔχειν ἀνάγκη τόπον τινα πρὸς
 τὸν ἕτερον πόλον ὥσπερ ὃν ἡμεῖς οἰκῶμεν πρὸς τὸν ὑπὲρ
 ἡμῶν, δῆλον ὡς ἀνάλογον ἔχει τὰ τ' ἄλλα καὶ τῶν πνευ-
 μάτων ἢ ζῴων· ὥστε καθάπερ ἐνταῦθα βορέας ἐστὶ, κακεί-
 νοις ἀπὸ τῆς ἐκεῖ ἄρκτου τις ἄνεμος ἔτως ὧν, ὃν ἔθεν δυ-
 νατὸν διήκειν δεῦρο, ἐπεὶ ἔδ' ὁ βορέας ἔτος εἰς τὴν ἐνταῦθα

2. ὧν μᾶλλον φθάνει *F.* || 4. ἡ ἀναθυμίασις καὶ *om E.* || 7. λαφῶσι διὰ τὰ π. *N.* || 10. ὅτε ἔχει *N.* ἔχ post ξηρὸν *E.* || 11. μὲν
 ante βορέαι *F.* *om N.* || 19. ἐν *FHN.* || 21. ὁπόταν μὲν πλείονα χρόνον θερμαίνονται *F.* || χιόνος *pr N.* || 22. ἐγγύς ἢ. ὁμοίως *F.* ||
 τὰς *om EHN.* || 24. πνέουσιν. — 25. ἄρχονται *om pr E.* || 28. πολλῆς *F.* || 29. πάλιν μᾶλλον *N.* || ταῖς *om E.* || πνεύσονται ταῖς
 θεριναῖς *FHN.* || οἱ ἐτησῖαι *om N et pr FH.* || 30. πνεῖν ἄνεμος αἰεὶ *F.* || 33. τὸν post πόλον *om EFHN.* || 35. καὶ *om N.*

1. γραμμαὶ *om N et pr F.* || 3. πᾶν *om F.* || 4. δ' αὐτὸν τρόπον καὶ πρὸς *F.* || 6. δυνατόν *FHN.* || τῶν *om E.* || 8. ὑπολι-
 πεῖν *HN.* || 9. δ' *E.* || 10. ὁ *om E.* || τρόπον *E.* || 14. κατὰ τε] κατὰ γε *F.* || 16. συναπτει ἐκ ἐνθ. *E.* || κρᾶσιν] ἀκρᾶ *N.* ||
 ὑποβάλλει *E.* || 17. κατὰ] καὶ τὸ *N.* || 18. μήπω *F.* || ἅπαν *corr N.* || 19. πορεύσιμα *N.* || 22. ἐσχατεύοντας *E.* || 23. πλείον
FN. || πρὸς τὰ τρία *F.* || ἂν γε τις *HN.* || 24. τε *om N.* || δέχεται *N.* || 25. πλάτος *EN.* || 26. μὲν *om N.* || 29. πᾶσαν τὴν οἰκ.
N. || 31. ὥσπερ] ἐτι *per N.* || 32. ὡς] ἐτι *N.* || τ' *om N.* || 33. ἡ σύστασις *HN.* || 34. ἔτος *N.* || ὧν *om E.* || ἔ. *F.* || 35. διέχειν
EH, διεικείσθαι *N.* || ἔτος] ὁ αὐτὸς *FN.*

οικουμένην πᾶσαν ἔσιν· ἔσι γὰρ ὥσπερ ἀπόγειον τὸ πνεῦμα
τὸ βόρειον, ὥς ὁ βόρέας ἔτος εἰς τὴν ἐνταῦθα οἰκουμένην
πνεῖ· ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν οἰκισιν κεῖσθαι ταύτην πρὸς ἄρκτον,
πλείστοι βορέαι πνέουσιν. ὅμως δὲ καὶ ἐνταῦθα ἐλλείπει καὶ
ἔδυναται πόρρω διήκειν, ἐπεὶ περὶ τὴν ἕξω Λιβύης θάλατ- 5
ταν τὴν νοτίαν, ὥσπερ ἐνταῦθα οἱ βορέαι καὶ οἱ νότοι πνέ-
ουσιν, ἔτως ἐκεῖ εὗροι καὶ ζέφυροι διαδεχόμενοι συνεχεῖς αἰεὶ
πνέουσιν. ὅτι μὲν ἔν νότος ἐκ ἔσιν ὁ ἀπὸ τῆς ἐτέρας πόλιν πνέων
ἄνεμος, δῆλον. ἐπεὶ δ' ἔτ' ἐκεῖνος ἔθ' ὁ ἀπὸ χειμερινῆς τρο-
πῆς· δέοι γὰρ ἂν ἄλλον ἀπὸ θερμῆς εἶναι τροπῆς· ἔτω γὰρ 10
τὸ ἀνάλογον ἀποδώσει. νῦν δ' ἐκ ἔσιν· εἰς γὰρ μόνος φαί-
νεται πνέων ἐκ τῶν ἐκείθεν τόπων. ὥς· ἀνάγκη τὸν ἀπὸ τῆς
κατακεκαυμένης τόπος πνέοντα ἄνεμον εἶναι νότον. ἐκεῖνος δ'
ὁ τόπος διὰ τὴν τῆς ἡλίου γειτνιάσιν ἐκ ἔχει ὕδατα καὶ νο-
μάς, αἱ δὲ διὰ τὴν πῆξιν ποιήσασιν ἐτησίαις. ἀλλὰ διὰ τὸ τὸν 15
τόπον εἶναι πολὺ πλείω ἐκεῖνον καὶ ἀναπεπταμένον, μείζων
καὶ πλείων καὶ μᾶλλον ἄλειπτος ἄνεμος ὁ νότος ἐξ τῆς βο-
ρέας, καὶ διήκει μᾶλλον δεῦρο ἢ ἔτος ἐκεῖ. τίς μὲν ἔν αἰτία
τούτων ἐστὶ τῶν ἀνέμων, καὶ πῶς ἔχουσιν πρὸς ἀλλήλους,
εἴρηται.

6 Περὶ δὲ θέσεως αὐτῶν, καὶ τίνες ἐναντίοι τίσι, καὶ
ποῖος ἅμα πνεῖν ἐνδέχεται καὶ ποῖος οὐ, ἔτι δὲ τίνες καὶ
πόσοι τυγχάνουσιν ὄντες, καὶ πρὸς τέτοις περὶ τῶν ἄλλων
παθημάτων ὅσα μὴ συμβέβηκεν ἐν τοῖς προβλήμασιν εἰ-
ρησθαι τοῖς κατὰ μέρος, νῦν λέγωμεν. δεῖ δὲ περὶ τῆς θέ- 25
σεως ἅμα τοὺς λόγους ἐκ τῆς ὑπογραφῆς θεωρεῖν. γέγρα-
πται μὲν ἔν, τοῦ μᾶλλον εὐσήμεως ἔχειν, ὁ τοῦ ὀρίζοντος
κύκλος· διὸ καὶ σρογγύλος. δεῖ δὲ νοεῖν αὐτοῦ τὸ ἕτερον
ἐκτμήμα τὸ ὑφ' ἡμῶν οἰκούμενον· ἔσαι γὰρ κακείνο διε-
λεῖν τὸν αὐτὸν τρόπον. ὑποκείσθω δὲ πρῶτον ἐναντία κατὰ 30
τόπον εἶναι τὰ πλείστον ἀπέχοντα κατὰ τόπον, ὥσπερ κατ'
εἶδος ἐναντία τὰ πλείστον ἀπέχοντα κατὰ τὸ εἶδος· πλεί-
στον δ' ἀπέχει κατὰ τόπον τὰ κείμενα πρὸς ἀλλήλα κατὰ
διάμετρον. ἔσω ἔν τὸ μὲν ἐφ' ὧ Α. δυσμὴ ἰσημερινή, ἐναν-

τίας δὲ τέτῳ τόπος, ἐφ' ἧς τὸ Β, ἀνατολὴ ἰσημερινή. ἄλλη
δὲ διάμετρος ταύτην πρὸς ὀρθὴν τέμνουσα, ἧς τὸ ἐφ' ἧς Η,
ἔσω ἄρκτος· τέτῳ δ' ἐναντίον ἐξ ἐναντίας, τὸ ἐφ' ἧς Θ, με-
σημβρία· τὸ δ' ἐφ' ἧς Ζ ἀνατολὴ θερμὴ, τὸ δ' ἐφ' ἧς Ε 5
δυσμὴ θερμὴ, τὸ δ' ἐφ' οὗ Δ ἀνατολὴ χειμερινή, τὸ δ'
ἐφ' ἧς Γ δυσμὴ χειμερινή· ἀπὸ δὲ τῆς Ζ ἡχθω διάμετρος
ἐπὶ τὸ Γ καὶ ἀπὸ τῆς Δ ἐπὶ τὸ Ε· ἐπεὶ ἔν τὰ μὲν πλεί-
στον ἀπέχοντα κατὰ τόπον ἐναντία κατὰ τόπον, πλείστον δ'
ἀπέχει τὰ κατὰ διάμετρον, ἀναγκαῖον καὶ τῶν πνευμά-
των ταῦτα ἀλλήλοις ἐναντία εἶναι, ὅσα κατὰ διάμετρον 10
ἔσιν· καλεῖται δὲ κατὰ τὴν θέσιν τῶν τόπων τὰ πνεύματα
ᾧδε, ζέφυρος μὲν τὸ ἀπὸ τῆς Α· τῆτο γὰρ δυσμὴ ἰσημε-
ρινή· ἐναντίος δὲ τούτῳ ἀπὸ ἡλίου ἀπὸ τῆς Β· τοῦτο γὰρ
ἀνατολὴ ἰσημερινή. βορέας δὲ καὶ ἀπαρκτίας ἀπὸ τῆς Η·
ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἄρκτος. ἐναντίος δὲ τέτῳ νότος ἀπὸ τῆς Θ·
μεσημβρία τε γὰρ αὕτη ἀφ' ἧς πνεῖ, καὶ τὸ Θ τῷ Η 15
ἐναντίον· κατὰ διάμετρον γὰρ. ἀπὸ δὲ τῆς Ζ καικίας· αὕτη
γὰρ ἀνατολὴ θερμὴ. ἐναντίος δ' οὐχ ὁ ἀπὸ τοῦ Ε πνέων,
ἀλλ' ὁ ἀπὸ τῆς Γ λήψ· ἔτος γὰρ ἀπὸ δυσμῆς χειμερινῆς
πνεῖ, ἐναντίος δὲ τέτῳ· κατὰ διάμετρον γὰρ κεῖται. ὁ δὲ 20
ἀπὸ τῆς Δ εὖρος· ἔτος γὰρ ἀπ' ἀνατολῆς χειμερινῆς πνεῖ,
γειτνίων τῷ νότῳ, διὸ καὶ πολλάκις εὐρόνοτοι λέγονται
πνεῖν. ἐναντίος δὲ τέτῳ ἔχ ὁ ἀπὸ τῆς Γ λήψ, ἀλλ' ὁ ἀπὸ
τῆς Ε, ὃν καλεῖσιν οἱ μὲν ἀργέτην, οἱ δ' ὀλυμπίαν, οἱ δὲ
σκήρωνα· οὗτος γὰρ ἀπὸ δυσμῆς θερμῆς πνεῖ, καὶ κατὰ 25
διάμετρον αὐτῷ κεῖται μόνος. ἔτοι μὲν οὖν οἱ κατὰ διά-
μετρον τε κείμενοι ἄνεμοι, καὶ οἳ εἰσὶν ἐναντίοι· ἕτεροι δ'
εἰσὶ καὶ ἔς ἐκ ἔσιν ἐναντία πνεύματα. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς Ι
ον· καλεῖσιν θρασκίαν· ἔτος γὰρ μέσος ἀργέτης καὶ ἀπαρκτίας·
ἀπὸ δὲ τοῦ Κ ὃν καλοῦσι μέσην· ἔτος γὰρ μέσος καικίας
καὶ ἀπαρκτίας. ἡ δὲ τῆς ΙΚ διάμετρος βύλεται μὲν κατὰ 30
τὸν διὰ παντὸς εἶναι φαινόμενον, οὐκ ἀκριβοῦς δέ· ἐναντία
δὲ τέτοις ἐκ ἔσι τοῖς πνεύμασιν, ἔτε τῷ θρασκίᾳ, ἔτε τῷ
μέσῃ (ἐπνεῖ γὰρ ἂν τις ἐφ' ἧς τὸ Μ· τῆτο γὰρ κατὰ διά-

1. πᾶσαν om F. || ἔσω om E. || 2. ἔως — 3. πνεῖ margo EH. || 2. ἔτος om margo E. || 4. ἐλλείπειν E. || 5. δέχειν E. ||
θάλασσαν E. || 7. ἐκεῖ om E. || 8. ἔν ὁ νότος FHN. || 9. δ' om E. || 10. ἄλλο N. || εἶναι ἀπὸ θερμῆς F. || 13. καυμένη FN. ||
15. πῆξιν N et corr E. || ποῖσιν HN. || τὸ om F. || 16. πολὺ εἶναι F. || 17. καὶ πλείων om E. || 18. ἔν ἡ αἰτία N. || 21. δὲ
om E. || τίσι] εἰς HN, om F. || 22. δὲ] δὲ καὶ FN. || 23. πρὸς om E. || 24. μαθημάτων N. || 28. αὐτὸν HN. || 29. τὸ ὑφ'
'μῶν οἰκούμενον margo F. || διελεῖν κακείνο N. || 30. πρῶτον μὲν ἐναντία FHN. || εἶναι κατὰ τόπον F.

1. τέτῳ F. || ὧ F. || τὸ om FHN. || 2. τὸ μὲν ἐφ' N. || 3. ἄρκτος ἔσω FN. || ἐναντία N. || 4. τὸ δ' ἐφ' ἧς E. — 5. χει-
μερινή margo F. || 8. ἐναντία κατὰ τόπον om N. || 9. ἐπέχει F. || 11. τόπων καὶ τὰ HN. || 14. καὶ om EHN et pr F. ||
17. δὲ om F. || αὕτη om E. || 19. ὁ om F. || 20. πνεῖ om FHN. || κεῖται om F. || ἀπὸ δὲ, cmissio ὁ, FHN. || 22. εὐρόνοτοι
πνέουσιν· ἔτω γὰρ λ. F. || 24. ἀργέτην N, ἀργέτα (supra posito ἀργέτην) F. || ὀλύμπιον HN. || 25. σκήρωνα F. || 27. τε om FN. ||
29. ἀρχέτη N. || 30. ἀπὸ δὲ — 31. ἀπαρκτίας margo F. || 30. Κ] η N. || 33. ἔτε τῷ θρασκίᾳ om N, in margine ponunt FH. ||
ἐδὲ N.

μετρον), ὅτε τῷ I, τῷ θρασκίᾳ· ἔπει γὰρ ἂν ἀπὸ τῆς N· τοῦτο γὰρ κατὰ διάμετρον τὸ σημεῖον, εἰ μὴ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐπ' ὀλίγον πνεῖ τις ἄνεμος, ὃν καλῶσιν οἱ περὶ τὸν τόπον ἐκείνους φοινικίαν. τὰ μὲν ἔνυ κυριώτατα καὶ διωρισμένα πνεύματα ταῦτ' ἐστὶ καὶ τῶτον τέταται τὸν τρόπον· τῷ δ' 5 εἶναι πλείους ἀνέμους ἀπὸ τῶν πρὸς ἄρκτον τόπων ἢ τῶν πρὸς μεσημβρίαν· αἴτιον τὸ τε τὴν οἰκούμενην ὑποκεῖσθαι πρὸς τῶτον τὸν τόπον, καὶ ὅτι πολλῶν πλείον ὕδωρ καὶ χιὼν ἀπαυθεῖται εἰς τῶτον τὸ μέρος διὰ τὸ ἐκεῖν ὑπὸ τὸν ἥλιον εἶναι καὶ τὴν ἐκείνου φοράν, ὣν τηκομένων εἰς τὴν γῆν καὶ 10 θερμαινομένων ὑπὸ τῆς ἡλίου καὶ τῆς γῆς ἀναγκαῖον πλείω καὶ ἐπὶ πλείω τόπον γίνεσθαι τὴν ἀναθυμίασιν διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. ἔστι δὲ τῶν εἰρημένων πνευμάτων βορέας· μὲν δ' ἡ ἀπαρκτίας κυριώτατα, καὶ θρασκίας κοινὸς ἀργέης καὶ μέσης· ὁ δὲ καϊκίας, κοινὸς ἀπηνιότητος καὶ βορέας· νότος δ' ὁ 15 τε ἰθαγενὴς ὁ ἀπὸ μεσημβρίας καὶ λίψ· ἀπηνιότητος δὲ ὁ τε ἀπ' ἀνατολῆς ἰσημεριῆς καὶ ὁ εὖρος· ὁ δὲ φοινικίας κοινός· ζέφυρος δ' ὁ τε ἰθαγενὴς καὶ ὁ ἀργέης καλούμενος· ὅλως δὲ τὰ μὲν βόρεια τῶν καλεῖται, τὰ δὲ νότια· πρό- σθιεται δὲ τὰ μὲν ζεφυρικά τῷ βορέα· (ψυχρότερα γὰρ 20 διὰ τὸ ἀπὸ δυσμῶν πνεῖν), νότω δὲ τὰ ἀπηνιωτικά (θερμότερα γὰρ τῷ ἀπ' ἀνατολῆς πνεῖν). διωρισμένων οὖν τῶν ψυχρῶ καὶ τῶ θερμῶ καὶ ἀλεεινῶ τῶν πνευμάτων οὕτως ἐκάλεισαν. θερμότερα δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ἑω τῶν ἀπὸ δυσμῆς, ὅτι πλείω χρόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐστὶ τὰ ἀπ' ἀνατολῆς· τὰ 25 δ' ἀπὸ δυσμῆς ἀπολείπει τε βαῖτον καὶ πλησιάζει τῷ τόπῳ ὀψιαιότερον. ἔτω δὲ τεταγμένων τῶν ἀνέμων, δῆλον ὅτι ἅμα πνεῖ τοὺς μὲν ἐναντίους οὐχ οἷόν τε (κατὰ διάμετρον γὰρ ἄτερος οὖν παύσεται ἀποβιασθεῖς), τοὺς δὲ μὴ οὕτω κειμένους πρὸς ἀλλήλους ἔθεν καλύει, οἷον τὸ Z καὶ Δ. διὰ 30 τῶτον ἅμα πνέουσιν ἐνίοτε ἀμφοτέροι ἔριοι, ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ἐκ ἐκ τῆς αὐτῆς· ἐδὲ τῷ αὐτῷ πνεύματι. κατὰ δὲ τὰς ὥρας τὰς ἐναντίας οἱ ἐναντίοι μάλιστα πνέουσιν, οἷον περὶ

ἰσημερίαν τὴν μὲν ἑαρινὴν καϊκίας καὶ ὅλως τὰ ἐπέκεινα τρῶπης θεριῆς, περὶ δὲ τὴν μετοπωρινὴν λίβες, περὶ δὲ τρῶπας θεριῆς μὲν ζέφυρος, χειμερινὰς δ' εὖρος. ἐπιπίπτουσι δὲ τοῖς ἄλλοις μάλιστα καὶ παύουσιν ἀπαρκτίας καὶ θρα- σκίας καὶ ἀργέας· διὰ τὸ ἐγγυτάτω γὰρ τὴν ὁρμὴν αὐ- τῶν εἶναι πολλοί τε καὶ ἰσχυροὶ πνέουσι μάλιστα ἔτοι· διὸ καὶ αἰθριώτατοί εἰσι τῶν ἀνέμων· πνέοντες γὰρ ἐγγύθεν μά- λιστα ἀποβιαζόμενοι τε ἅλλα πνεύματα παύουσι, καὶ ἀπο- φυσῶντες τὰ συνιστάμενα νέφη ποῖσιν αἰθρίαν, ἂν μὴ ψυ- χροὶ σφόδρα τύχωσιν ἅμα ὄντες. τότε δ' ἐκ αἰθρίοι· ἂν γὰρ ὥσι μᾶλλον ψυχροὶ ἢ μεγάλοι, φθάνουσι πηγνύντες ἢ προ- ωθοῦντες. ὁ δὲ καϊκίας ἐκ αἰθρίας, ὅτι ἀνακάμπτει εἰς αὐ- τόν· ὅθεν καὶ λέγεται ἡ παροιμία "ἐλκων ἐφ' αὐτὸν ὥσε καϊκίας νέφος." αἱ δὲ περιστάσεις γίνονται αὐτῶν καταπαυ- σμένων εἰς τὰς ἐχομένους κατὰ τὴν τῆς ἡλίου μετάσασιν, διὰ τὸ κινεῖσθαι μάλιστα τὸ ἐχόμενον τῆς ἀρχῆς· ἡ δὲ ἀρχὴ οὕτω κινεῖται τῶν πνευμάτων ὥς ὁ ἥλιος. οἱ ἐναντίοι δ' ἢ ταῦτο ποιοῦσιν ἢ ἐναντίον, οἷον ὕγροι λίψ καὶ καϊκίας, ὃν ἐλλησποντίαν ἔτι καλῶσι, καὶ εὖρος, ὃν ἀπηνιότην. ξηροὶ δ' ἀργέης καὶ εὖρος· ἀπ' ἀρχῆς δ' οὗτος ξηρός, τελευτῶν δὲ ὑδατώδης. νιφετώδης δὲ μέσης καὶ ἀπαρκτίας μάλιστα· ἔτοι γὰρ ψυχρότατοι. χαλαζώδης δ' ἀπαρκτίας καὶ θρα- σκίας καὶ ἀργέης. καυματώδης δὲ νότος καὶ ζέφυρος καὶ εὖρος· νέφεσι δὲ πυκνοῦσι τὸν ἔρανον καϊκίας μὲν σφόδρα, 25 λίψ δ' ἀραιότεροις, καϊκίας μὲν διὰ τε τὸ ἀνακάμπτειν πρὸς αὐτὸν καὶ διὰ τὸ κοινὸς εἶναι βορέα καὶ εὖρος, ὥσε διὰ μὲν τὸ ψυχρὸς εἶναι πηγνύς τὸν ἀτμίζοντα ἀέρα συνίσχισι, διὰ δὲ τὸ τῷ τόπῳ ἀπηνιωτικός εἶναι ἔχει πολλὴν ὕλην καὶ ἀτμίδα ἣν προωθεῖ· αἰθριοὶ δὲ ἀπαρκτίας, θρασκίας, ἀργέης· ἡ δ' αἰτία εἴρηται πρότερον. ἀσραπαῖοι δὲ μά- λιστα ἔτοι τε καὶ ὁ μέσης· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἐγγύθεν πνεῖν ψυχροὶ εἰσι, διὰ δὲ τὸ ψυχρὸν ἀσραπὴ γίνεσθαι· ἐκκρίνεται γὰρ συνιόντων τῶν νεφῶν· διὸ καὶ ἐνίοι τῶν αὐτῶν τούτων

1. τῷ post I om E. || ἔπει γὰρ ἂν om E. || 2. ἀπ' αὐτῆς] ἐνταῦθα F. || 3. τις πνεῖ F, ἔτι τις E. || 5. τοῦ] τὸ F, οὐ N. || 7. πρὸς om E. || προσκεῖσθαι pr N. || 9. τοῦτον τὸν τόπον F. || 10. καὶ post γῆν om E. || 11. τὴν γῆν FH. || 13. πνευμ. κυριώτατος β. N, omisso 14. κυριώτατα. || 14. καὶ ὁ θρασκίας F. || κοινὸς ἀργέης om EHN. || καὶ μέση — 15. ἀπηνιότητος καὶ margo F, omisso κοινός. || 15. ὁ omi F. || 18. ἀργέης F. || 19. τούτων βορέα F. || 21. νότια δὲ E, τὰ δὲ νότω F. || 22. τῷ ἀπ'] διὰ τὸ ἀπ' FHN. || τῷ θ. καὶ τῷ ψ. HN, τῷ ψ. καὶ θ. F. || 23. καὶ τῷ ἀλ. N. || 24. δὲ] μὲν FHN. || τῶν ἀπὸ δυσμῆς τὰ ἀπὸ ἑω F. || 25. πλείονα HN. || τὰ δ'] τῶν δ' EFH. || 31. τοῦτο καὶ ἅμα F. || εὖρος N. || 32. ταυτοῦ N. || τὰς om F.

3. δὲ χειμερινὰς E. || πίπτουσι E. || 4. μάλιστα τοῖς ἄλλοις N. || 5. ἀργεῖαι N. || 6. πολὺ E. || μάλιστα πνέουσιν HN. || 7. μά- λιστα τε ἀποβ. τε E. || 8. ἄλλα H. || παύουσι πνεύματα F. || 9. ἂν om E. || 10. ἅμα τύχωσιν F. || δ'] γὰρ H. || ἐὰν N. || 11. ψυ- χροὶ μᾶλλον H. || παρωθοῦντες N. || 12. εἰς om E. || 13. πρὸς ἑαυτὴν H. || ὥσπερ FHN. || 14. γίνονται μὲν αὐτῶν παυομένων H. || 15. κατὰ — μετάσασιν ante καταπαυομένων N. || 19. ἐν ἀπηνιότητι om corr F. || 20 et 23. ἀργέης FN. || 22. χαλαζώδεις N. || δ' ὁ ἀπ. H. || 23. καυματώδεις N. || 25. ἀραιότερος F. || καὶ καϊκίας μ. H. || 29. ἀπ. καὶ θρ. καὶ ἀργ. FHN. || θρασκίας om pr E. || 30. ἀσραπάς δὲ ποιοῦσι μάλιστα HN, ἀσραπάς δὲ μάλιστα ποιοῦσιν F. || γε F.

χαλαζώδεις εἰσὶν· ταχὺ γὰρ πηγύνουσιν. ἐκνεφίαι δὲ γίνονται μετοπύρρην μὲν μάλισα, εἴτ' ἔαρος, καὶ μάλισα ἀπαρκτίας καὶ θρασκίας καὶ ἀργέσης. αἴτιον δ' ὅτι οἱ ἐκνεφίαι γίνονται μάλισα ὅταν ἄλλων ἐκπνεόντων ἐπιπίπτωσιν ἕτεροι, ἔτσι δὲ μάλισα ἐπιπίπτωσι τοῖς ἄλλοις πνέουσιν· ἢ δ' αἰτία 5 εἴρηται καὶ τούτου πρότερον. οἱ δ' ἐτησίαι περὶσσανται τοῖς μὲν περὶ δυσμάς οἰκῶσιν ἐκ τῶν ἀπαρκτιῶν εἰς θρασκίας καὶ ἀργέσας καὶ ζεφύρους (ὁ γὰρ ἀπαρκτίας ζεφυρός ἐστιν), ἀρχόμενοι μὲν ἀπὸ τῆς ἀρκτις, τελευτῶντες δ' εἰς τὰς πόρρω· τοῖς δὲ πρὸς ἑω περὶσσανται μέχρι τῆς ἀπηλιώτης. περὶ μὲν 10 οὖν ἀνέμων, τῆς τε ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν γενέσεως καὶ οὐσίας καὶ τῶν συμβαινόντων κοινῇ τε παθημάτων καὶ περὶ ἕκασον, τοσαῦθ' ἡμῖν εἰρήσθω.

7 Περὶ δὲ σεισμῶν καὶ κινήσεως γῆς μετὰ ταῦτα λεκτέον· ἢ γὰρ αἰτία τῆς πάθης ἐχομένη τέτρε τῆς γένεσιν. ἔστι δὲ 15 τὰ γε παρελθόντα μέχρι τοῦ νῦν χρόνου τρία καὶ παρὰ τριῶν. Ἀναξαγόρας τε γὰρ ὁ Κλαζομένιος καὶ πρότερος Ἀναξίμενης ὁ Μιλήσιος ἀπεφάνησαν, καὶ τέτρε ὕστερος Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης. Ἀναξαγόρας μὲν ὅτι φησὶ τὸν αἰθέρα πεφυκότα φέρεσθαι ἄνω, ἐπιπίπτοντα δ' εἰς τὰ κάτω τῆς 20 γῆς καὶ τὰ κοῖλα κινεῖν αὐτήν· τὰ μὲν γὰρ ἄνω συναληλίσθαι διὰ τὰς ὄμβρας, ἐπεὶ φύσει γε πᾶσαν ὁμοίως εἶναι σομφήν, ὡς ὄντος τῆς μὲν ἄνω· τῆς δὲ κάτω τῆς ὅλης σφαίρας, καὶ ἄνω μὲν τέτρε ὄντος τῆς μορίου ἐφ' οὗ τυγχάνομεν οἰκῶντες, κάτω δὲ θατέρου· πρὸς μὲν οὖν ταύτην τὴν αἰτίαν 25 οὐθέν ἴσως δεῖ λέγειν ὡς λίαν ἀπλῶς εἰρημένην· τό τε γὰρ ἄνω καὶ κάτω νομίζειν οὕτως ἔχειν ὥστε μὴ πρὸς τὴν γῆν πάντῃ φέρεσθαι τὰ βάρους ἔχοντα τῶν σωμάτων, ἄνω δὲ τὰ κῆφα καὶ τὸ πῦρ, εὐήθες, καὶ ταῦθ' ἐρῶντας τὸν ὀρίζοντα τὴν οἰκῶμένην, ὅσῃ ἡμεῖς ἴσμεν, ἕτερον αἰεὶ γιγνόμενον 30 μεθισταμένων, ὡς ὕψους κύρτης καὶ σφαιροειδῆς· καὶ τὸ λέγειν μὲν ὡς διὰ τὸ μέγεθος ἐπὶ τῷ ἀέρος μένει, σείεσθαι δὲ φάσκειν τυπτομένην κάτωθεν ἄνω δι' ὅλης. πρὸς δὲ τέτοις ἔθεν ἀποδίδωσι τῶν συμβαινόντων περὶ τοὺς σεισμούς· οὕτε γὰρ χωραὶ ἔτε ὦραι αἰεὶ τυχεῖσαι μετέχουσι τέτρε τῆς πάθης. 35

Δημόκριτος δὲ φησὶ πλήρη τὴν γῆν ὕδατος ἔσαν, καὶ πολὺ δεχομένην ἕτερον ὄμβριον ὕδωρ, ὑπὸ τέτρε κινεῖσθαι· πλείονός τε γὰρ γνωμένον διὰ τὸ μὴ δύνασθαι δέχεσθαι τὰς κοιλίας ἀποβιαζόμενον ποιεῖν τὸν σεισμόν, καὶ ξηρανομένην 5 καὶ ἔλκυσαν εἰς τὰς κενὰς τόπους ἐκ τῶν πληρεσέων τὸ μεταβάλλον ἐπιπίπτον κινεῖν. Ἀναξίμενης δὲ φησὶ βρεχομένην τὴν γῆν καὶ ξηρανομένην ῥήγνυσθαι, καὶ ὑπὸ τούτων τῶν ἀπορρηγνυμένων κολωνῶν ἐπιπιπτόντων σείεσθαι· διὸ καὶ γίνεσθαι τοὺς σεισμούς ἐν τε τοῖς αὐχμοῖς καὶ πάλιν ἐν ταῖς ὑπερομβρίαις· ἐν τε γὰρ τοῖς αὐχμοῖς, ὥστε εἴρηται, 10 ξηρανομένην ῥήγνυσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ὑπερυγρανομένην διαπίπτειν. ἔδει δὲ τέτρε συμβαινόντος ὑπονοεῖσθαι πολλοῦ φαίνεσθαι τὴν γῆν. ἔτι δὲ διὰ τίν' αἰτίαν περὶ τόπους τινὰς πολλάκις γίνεται τέτρε τὸ πάθος ὕδατος διαφέροντας ὑπερβολῇ τοιαύτη παρὰ τοὺς ἄλλους; καίτοι 15 ἐχρήν. ὅλως δὲ τοῖς ἔτρε ὑπολαμβάνουσιν ἀναγκαῖον ἦττον αἰεὶ τοὺς σεισμούς φάναι γίνεσθαι, καὶ τέλος παύσασθαι ποτε σειομένην· τὸ γὰρ σαττόμενον τοιαύτην ἔχει φύσιν. ὥστ' εἰ τέτρε ἀδύνατον, δῆλον ὅτι ἀδύνατον καὶ ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ φανερόν ὅτι ἀναγκαῖον καὶ ἀπὸ ὑγρῆ καὶ 8 ἀπὸ ξηροῦ γίνεσθαι ἀναθυμιάσιν, ὥστε εἵπομεν ἐν τοῖς πρότερον, ἀνάγκη τέτρε ὑπαρχόντων γίνεσθαι τὰς σεισμούς. ὑπάρχει γὰρ ἢ γῆ καὶ αὐτὴ μὲν ξηρά, διὰ δὲ τοὺς ὄμβρας ἔχουσα ἐν αὐτῇ νοτίδα πολλήν, ὥστ' ὑπὸ τε τῆς ἡλίου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ πυρὸς θερμαινομένης πολὺ μὲν ἔξω πολὺ δ' 10 ἐντὸς γίνεσθαι τὸ πνεῦμα· καὶ τοῦτο ὅτε μὲν συνεχῆς ἔξω ρεῖ πᾶν, ὅτε δ' εἴσω πᾶν, ἐνίοτε δὲ καὶ μερίζεται. εἰ δὴ τέτρε ἀδύνατον ἄλλως ἔχειν, τὸ μετὰ τέτρε σκεπτέον ἂν εἴη ὅποῖον κινητικώτατον ἂν εἴη τῶν σωμάτων· ἀνάγκη γὰρ τὸ ἐπὶ πλείστον τε πεφυκὸς εἶναι καὶ σφοδρότατον μάλιστα τοιοῦτον εἶναι· σφοδρότατον μὲν οὖν ἐξ ἀνάγκης τὸ τάχιστα 15 φερόμενον· τύπτει γὰρ μάλισα διὰ τὸ τάχος· ἐπὶ πλείστον δὲ πέφυκε διέναι τὸ διὰ παντὸς εἶναι μάλισα δυνάμενον, τοῖστον δὲ τὸ λεπτότατον. ὥστ' εἴπερ ἢ τῆς πνεύμα-

3. ἀργέτης FN. || οἱ om F. || 4. ὅταν τῶν ἄλλων πνεόντων FHN. || ἐπιπίπτωσιν E. || 5. ἐπιπίπτει E. || 7. ἀπαρκτιῶν E. || 8. ἀργέτας F. || ἀρκτικὸς E. || 11. τῆς τε] καὶ τῆς F; τῆς HN. || 12. κοινῇ καὶ καθ' ἕκασον παθημάτων F. || ἕκασα HN. || 15. ἐξίν om E. || 16. γε post μέχρι FHN. || 17. τε] μὲν F, om HN. || πρότερον FHN. || 18. ὕστερον HN. || 21. τὰ post καὶ om FHN. || συναληλίσθαι F, συναλειψθαι E, συναλίσθαι N, συναλίσθαι H. || 22. πᾶσαν FHN. || 27. καὶ τὸ κάτω FHN. || πρὸς μὲν τὴν HN. || 28. π. φ.] φέρεσθαι πάντα F, κάτω φέρεσθαι corr E. || 29. ἐρῶντες pr H. || 33. ἄνω κάτωθεν δι' ὅλης εὐήθες. πρὸς N. || 1. ὕδατος om N. || 3. μὴ om N. || 5. καὶ om EF. || 7. τῶν ἀπορρ. τέτρε F. || 10. ἐπομβρίαις FHN. || 12. ἔδει corr E. || 13. πολλοῦ FHN. || ὅτι N. || 14. τέτρε om F. || 17. παύεσθαι F. || 19. εἶναι καὶ ταύτην FN. || 21. ἐπεὶ N. || 22. ὥστε — 23. πρότερον om E. || 23. προτέροις N. || τὰς om F. || 25. γε HN. || 27. συνεχῶς N. || 28. εἴσω ρεῖ πᾶν E. || 30. ποῖον FHN. || κινητικὸν H. || ἂν εἴη] ἔσαι HN. || 33. γὰρ] μὲν γὰρ F.

τος φύσις τοιαύτη, μάλιστα τῶν σωμάτων τὸ πνεῦμα κινη-
τικόν· καὶ γὰρ τὸ πῦρ ὅταν μετὰ πνεύματος ᾖ, γίγνεται
φλογὶς καὶ φέρεται ταχέως. οὐκ ἂν οὖν ὕδωρ ἔδε γῆ αἴτιον
εἶναι, ἀλλὰ πνεῦμα τῆς κινήσεως, ὅταν ἔσω τύχη ῥυέν τὸ
ἔξω ἀναθυμιάμενον. διὸ γίνονται κινήματα οἱ πλείους καὶ
μέγιστοι τῶν σεισμῶν· συνεχῆς γὰρ οὕσα ἡ ἀναθυμίασις
ἀκολουθεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῇ ὁρμῇ τῆς ἀρχῆς, ὥστε ἡ ἔσω
ἅμα ἡ ἔξω ἐρμᾶ πᾶσα. τὸ δ' ἐνὶς γίνεσθαι καὶ πνεύμα-
τος ὅντος οὐδὲν ἄλογον· ὁρῶμεν γὰρ ἐνίοτε ἅμα πλείους
πνέοντας ἀνέμους, ὧν ὅταν εἰς τὴν γῆν ὁρμήσῃ θάτερον, ἔσαι
πνεύματος ὅντος ὁ σεισμός. ἐλάττω δ' ἔστι τὸ μέγεθος γί-
νονται διὰ τὸ διηρῆσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν αὐτῶν. καὶ
νυκτὸς δ' οἱ πλείους καὶ μεῖζους γίνονται τῶν σεισμῶν, οἱ
δὲ τῆς ἡμέρας περὶ μεσημβρίαν· κινήματων γὰρ ἐστὶν ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας ἡ μεσημβρία (ὁ γὰρ ἥλιος ὅταν
μάλιστα κρατῇ, κατακλείει τὴν ἀναθυμίασιν εἰς τὴν γῆν·
κρατεῖ δὲ μάλιστα περὶ τὴν μεσημβρίαν) καὶ αἱ νύκτες δὲ
τῶν ἡμερῶν κινήμαται διὰ τὴν ἀπύσιν τὴν τῆ ἡλίου· ὥς
εἴσω γίγνεται πάλιν ἡ ῥύσις, ὥσπερ· ἀμπῶτις, εἰς τὴν ἀν-
τίον τῆς ἔξωθεν πλημμυρίδος, καὶ πρὸς ἔρθρον μάλιστα· τη-
νικαῦτα γὰρ καὶ τὰ πνεύματα πέφυκεν ἄρχεσθαι πνεῖν.
ἐὰν οὖν εἴσω τύχη μεταβάλλεσθαι ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ὥσπερ
Εὐρύπος, διὰ τὸ πλῆθος ἰσχυρότερον ποιεῖ τὸν σεισμόν. ἔτι
δὲ περὶ τόπους τοιούτους οἱ ἰσχυρότατοι γίνονται τῶν σεισμῶν,
ὅπου ἡ θάλασσα ῥοώδης ἢ ἡ χῶρα σομφή καὶ ὑπαντρος.
διὸ καὶ περὶ Ἑλλησποντον καὶ περὶ Ἀχαΐαν καὶ Σικελίαν,
καὶ τῆς Εὐβοίας περὶ τέττας τὰς τόπους· δοκεῖ γὰρ διαυλα-
νίζειν ὑπὸ τὴν γῆν ἢ θάλαττα. διὸ καὶ τὰ θερμά· τὰ περὶ
Αἰδεφον ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας γέγονεν. περὶ δὲ τὰς εἰρημένους
τοπούς οἱ σεισμοὶ γίνονται μάλιστα διὰ τὴν ξηρότητα· τὸ
γὰρ πνεῦμα γινόμενον σφοδρὸν διὰ τὸ πλῆθος τῆς θαλάττης
πολλῆς προσφερομένης ἀπωθεῖται πάλιν εἰς τὴν γῆν, τό-
γε πεφυκὸς ἀποπνεῖν ἀπὸ τῆς γῆς. αἱ τε χῶραι ὅσαι σομί-

φῆς ἔχουσι τὰς κάτω τόπους, πολὺ δεχόμεναι πνεῦμα σεί-
ονται μᾶλλον. καὶ ἔαρος δὲ καὶ μετοπάρῃ μάλιστα καὶ ἐν
ἐπομβρίαις καὶ αὐχμοῖς γίνονται διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· αἱ
γὰρ ὥραι αὗται πνευματωδέσονται· τὸ γὰρ θέρος καὶ ὁ
χειμὼν, τὸ μὲν διὰ τὸν πάγον, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀλέαν ποιεῖ
τὴν ἀκινήσιαν· τὸ μὲν γὰρ ἄγαν ψυχρόν, τὸ δ' ἄγαν ζη-
ρόν ἐστιν. καὶ ἐν μὲν τοῖς αὐχμοῖς πνευματώδης ὁ ἀήρ· τὸτο
γὰρ αὐτὸ ἐστὶν ὁ αὐχμός, ὅταν πλείων ἡ ἀναθυμίασις ἢ
ξηρὰ γίγνηται τῆς ὑγρᾶς· ἐν δὲ ταῖς ὑπερομβρίαις πλείω
τε ποιεῖ τὴν ἐντὸς ἀναθυμίασιν, καὶ τῷ ἐναπολαμβάνεσθαι
ἐν ξηρωτέροις τόποις καὶ ἀποβιάζεσθαι εἰς ἐλάττω τόπον
τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν, πληρουμένων τῶν κοιλιῶν ὑδατος,
ὅταν ἄρξηται κρατεῖν διὰ τὸ πολὺ εἰς ὀλίγον πιληθῆναι τό-
πον, ἰσχυρῶς κινεῖ ῥέων ὁ ἄνεμος καὶ προσπίπτων. δεῖ γὰρ
νοεῖν ὅτι ὥσπερ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν καὶ τρόμων καὶ σφυγ-
μῶν αἰτίον ἐστὶν ἡ τοῦ πνεύματος ἐναπολαμβανομένη δύνα-
μις, ἔτω καὶ ἐν τῇ γῇ τὸ πνεῦμα παραπλήσια ποιεῖν, καὶ
τὸν μὲν τῶν σεισμῶν οἷον τρόμον εἶναι τὸν δ' οἷον σφυγ-
μόν, καὶ καθάπερ συμβαίνει πολλάκις μετὰ τὴν οὕρησιν
διὰ τὴν σώματος (γίνεται γὰρ ὥσπερ τρόμος τις ἀντιμεθι-
σαμένη τῷ πνεύματος ἔξωθεν ἔσω ἀθρόν), τοιαῦτα γίνεσθαι
καὶ περὶ τὴν γῆν. ὅσην δ' ἔχει τὸ πνεῦμα δύναμιν, οὐ μό-
νον ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀέρι δεῖ θεωρεῖν γιγνομένων (ἐνταῦθα μὲν
γὰρ διὰ τὸ μέγεθος ὑπολάβοι τις ἂν τοιαῦτα δύνασθαι
ποιεῖν) ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς σώμασι τοῖς τῶν ζώων· οἱ τε γὰρ
τέτανοι καὶ οἱ σπασμοὶ πνεύματος μὲν εἰσι κινήσεις, τοσαύ-
την δ' ἔχουσιν ἰσχύϊν ὥστε πολλὰς ἅμα πειρωμένους ἀποβιά-
ζεσθαι μὴ δύνασθαι κρατεῖν τῆς κινήσεως τῶν ἀρρωσούντων.
τὸ αὐτὸ δεῖ νοεῖν γινόμενον καὶ ἐν τῇ γῇ, ὡς εἰκάσαι πρὸς
μικρὸν μεῖζον. σημεῖα δὲ τέτων καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν αἰ-
σθησιν πολλαχῶς γέγονεν· ἥδη γὰρ σεισμοὶ ἐν τόποις τισὶ
γινόμενος ἢ πρότερον ἔλκε, πρὶν ἐκρήξας εἰς τὸν ὑπὲρ γῆς
τόπον φανερώς ὥσπερ ἐκνεφίας ἐξῆλθεν ὁ κινήσας ἄνεμος,

1. τῶν] ἀπὸ τῶν *N*. || τὸ πνεῦμα κινητικόν *om E*. || 4. εἴσω *FHN*. || 8. ἐρμᾶ] εἶτ *F*. || γίνεσθαι σεισμοὺς καὶ *F*. || 10. θάτερος *N*. || 11. ὅντος πνεύματος *HN*. || ὁ *om E*. || τῷ μεγέθει *F*. || 12. καὶ νυκτὸς] νυκτὸς δ' *FHN*. || 16. κρατεῖ *F*. || 17. πρὸς *N*. || 18. τὴν *om FN*. || 19. ἔσω *FHN*. || 20. ἔξω *HN*. || 22. ἂν *N*. || 23. ἰσχυρόν *F*. || 24. οἱ *om F*. || ἰσχυρότεροι *HN*. || 25. ἢ — ἢ *om FN*. || θάλαττα *N*. || 27. περὶ] καὶ περὶ *F*. || τὰς *om F*. || ἢ θάλασσα διαυλανίζειν ὑπὸ τὴν γῆν *F*. || 29. εἰδεφον *EH*, εἰδεφον *FN*. || ἀπὸ τῆς τοιαύτης *F*. || 30. τὴν *om HN*. || 31. πνεῦμα] ῥεύμα *E* et *re F*. || διὰ] καὶ διὰ *EHN*. || 33. γε *om EFN*. || ἀπὸ] ἐκ *FHN*.

2. μάλιστα *F*. || μάλιστα] πάλιν *F*. || 3. καὶ ἐν αὐχμοῖς *HN*. || αἱ τε γὰρ *HN*, καὶ γὰρ αἱ *F*. || 4. πνευματωδέσονται *F*. || 5. χειμῶν αἰετὸς *E*. || τὸ μὲν διὰ τὴν ἀλέαν, ὁ δὲ διὰ τὸν πάγον *N*. || 6. ὁ — ψυχρὸς *N*. || ἄγαν θερμόν καὶ ζ. *F*. || 7. ὁ *om N*. || 9. γίνεσθαι *H*, γίγνηται *FN*. || ἐπομβρίαις *FHN*. || 11. ἐν τοῖς ζ. *HN*. || 13. διακρατεῖν τὸ *E*. || πολὺ πνεῦμα εἰς *N*. || 14. προσπίπτων *F*. || 15. ὅτι *om F*. || 16. ἐναπολαμβανομένη *H*, ἀπολαμβανομένη *E*. || 17. ἔτω γὰρ καὶ *E*. || ποιεῖ *HN*. || 20. τις *om E*. || 21. εἴσω *FHN*. || τοιαῦτα γὰρ γ. *HN*. || 23. ἐν *om E*. || 25. τοῖς ante τῶν *om E*. || 26. μὲν *om F*. || 27. ἰσχύϊν ἔχουσιν *FHN*. || 29. τὸ τοῦτον δεῖ *F*, τὸ τοῦτον δὲ δεῖ *N*. || νοεῖν τὸ τοῦτον γ. *H*. || 30. μέγα *F*. || 31. πολλαχῶς *HN*. || τις *F*. || 32. ὑπὲρ τῆς γῆς *HN*, ὑπὲρ τῆς *E*.

οἷον καὶ περὶ Ἡράκλειαν ἐγένετο τὴν ἐν τῷ Πόντῳ νεῦσι,
καὶ πρότερον περὶ τὴν Ἱερὰν νῆσον· αὕτη δ' ἐστὶ μία τῶν
Αἰόλων καλυμένων νήσων. ἐν ταύτῃ γὰρ ἐξανάδει τι τῆς γῆς,
καὶ ἀνέη οἷον λοφώδης ὄγκος μετὰ ψόφου· τέλος δὲ βα-
γέντος ἐξῆλθε πνεῦμα πολὺ, καὶ τὸν φέφαλλον καὶ τὴν τέ-
φραν ἀνέηκε, καὶ τὴν τε Λιπαράων πόλιν οὖσαν οὐ πόρρω
πᾶσαν κατετέφρωσε, καὶ εἰς ἐνίας τῶν ἐν Ἱταλίᾳ πόλεων
ἦλθεν· καὶ νῦν ἐτι ὅπως τὸ ἀναφύσημα τῆτο ἐγένετο, δὴλόν
ἐστίν. καὶ γὰρ δὴ τῷ γιγνομένῳ πυρὸς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ οἰη-
τέον εἶναι τὴν αἰτίαν, ὅταν κοπτόμενον ἐκπρησθῇ πρῶτον εἰς
μικρὰ κερατισθέντος τοῦ ἀέρος. τεκμήριον δ' ἐστὶ τοῦ ρεῖν
ὑπὸ τὴν γῆν τὰ πνεύματα καὶ τὸ γιγνόμενον περὶ ταύτας
τὰς νήσους· ὅταν γὰρ ἄνεμος μέλλῃ πνευσθεῖσθαι νότος, προ-
σημαίνει πρότερον· ἡχοῦσι γὰρ οἱ τόποι ἐξ ὧν γίνεται τὰ
ἀναφυσθήματα, διὰ τὸ τὴν θάλατταν μὲν προωθεῖσθαι ἤδη
πόρρωθεν, ὑπὸ δὲ ταύτης τὸ ἐκ τῆς γῆς ἀναφυσώμενον ἀπω-
θεῖσθαι πάλιν εἴσω, ἥπερ ἐπέρχεται ἡ θάλαττα ταύτῃ. ποιεῖ
δὲ ψόφον ἄνευ σεισμοῦ διὰ τε τὴν εὐρυχωρίαν τῶν τόπων
(ὑπέρχεται γὰρ εἰς τὸ ἀχανές ἔξω) καὶ δι' ὀλιγότητα τῆ
ἀπωθυμένης ἀέρος. ἐτι τὸ γίνεσθαι τὸν ἥλιον ἀχλυάδῃ καὶ
ἀμαυρότερον ἄνευ νέφους, καὶ πρὸ τῶν ὀρθρίων σεισμῶν ἐνίοτε
νηνεμίαν τε καὶ κρύος ἰσχυρόν, σημεῖον τῆς εἰρημένης αἰτίας
ἐστίν. τὸν τε γὰρ ἥλιον ἀχλυάδῃ καὶ ἀμαυρὸν ἀναγκαῖον
εἶναι ὑπονοσεῖν ἀρχομένης τῆ πνεύματος εἰς τὴν γῆν τῆ δια-
λύοντος τὸν ἀέρα καὶ διακρίνοντος, καὶ πρὸς τὴν ἔω καὶ
περὶ τῆς ὀρθρῆς νηνεμίαν τε καὶ ψύχος. τὴν μὲν γὰρ νηνε-
μίαν ἀναγκαῖον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνειν, καθάπερ εἰρη-
ται καὶ πρότερον, οἷον μεταρροίας εἴσω γινομένης τῆ πνεύ-
ματος, καὶ μᾶλλον πρὸ τῶν μειζόνων σεισμῶν· μὴ δια-
σπώμενον γὰρ τὸ μὲν ἔξω τὸ δ' ἐντός, ἀλλ' ἀθρόον φερό-
μενον ἀναγκαῖον ἰσχύειν μᾶλλον. τὸ δὲ ψύχος συμβαίνει
διὰ τὸ τὴν ἀναθυμίασιν εἴσω περιτρέπεσθαι, φύσει θερμὴν
ἔσαν καθ' αὐτήν. ὁ δὲ οἱ ἀνεμοὶ εἶναι θερμοὶ διὰ τὸ
κινεῖν τὸν ἀέρα πλήρη ψυχρᾶς ὄντα καὶ πολλῆς ἀτμίδος,

ὥσπερ τὸ πνεῦμα τὸ διὰ τῆς σόματος φυσώμενον· καὶ γὰρ
τῆτο ἐγγύθεν μὲν ἐστὶ θερμόν, ὥσπερ καὶ ὅταν αἰάζωμεν,
ἀλλὰ δι' ὀλιγότητα ἔχει ὁμοίως ἐπίδηλον, πόρρωθεν δὲ ψυ-
χρὸν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τοῖς ἀνέμοις. ἐπιλείπεσθαι ἔν εἰς
τὴν γῆν τῆς τοιαύτης δυνάμεως, συνιοῦσα δι' ὑγρότητα ἢ
ἀτμιδώδης ἀπορροὴ ποιεῖ τὸ ψύχος, ἐν οἷς συμβαίνει τό-
ποις γίνεσθαι τῆτο τὸ πάθος. τὸ δ' αὐτὸ αἰτίον καὶ τῆ εἰω-
θότος ἐνίοτε γίνεσθαι σημεία πρὸ τῶν σεισμῶν· ἡ γὰρ μεθ'
ἡμέραν ἢ μικρὸν μετὰ δυσμᾶς, αἰθρίας ἔσης, νεφέλιον λε-
πτὸν φαίνεται διατεῖνον καὶ μακρόν, οἷον γραμμῆς μήκος
εὐθύτητι διηκριβωμένον, τῷ πνεύματος ἀπομαραινόμενόν διὰ
τὴν μετάσασιν. τὸ δ' ὅμοιον συμβαίνει καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ
περὶ τὰς αἰγιαλὰς· ὅταν μὲν γὰρ κυμαίνουσα ἐκβάλλῃ, σφό-
δρα παχεῖται καὶ σκολιαὶ γίνονται αἱ ῥηγμῖνες, ὅταν δὲ
γαλήνῃ ἢ, διὰ τὸ μικρὰν ποιεῖσθαι τὴν ἐκκρίσιν λεπταὶ εἰσι
καὶ εὐθείαι. ὅπερ ἔν ἡ θάλαττα ποιεῖ περὶ τὴν γῆν, τοῦτο
τὸ πνεῦμα περὶ τὴν ἐν τῷ ἀέρι ἀχλύν, ὥσθ' ὅταν γένηται
νηνεμία, πάμπαν εὐθείαν καὶ λεπτὴν καταλείπεσθαι ὥσπερ
ῥηγμῖνα οὖσαν ἀέρος τὴν νεφέλην. διὰ ταῦτα δὲ καὶ περὶ
τὰς ἐκλείψεις ἐνίοτε τῆς σελήνης συμβαίνει γίνεσθαι σει-
σμόν· ὅταν γὰρ ἤδη πλησίον ἢ ἡ ἀντίφραξις, καὶ μήπω
μὲν ἢ πάμπαν ἀπολελοιπὸς τὸ φῶς καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου
θερμὸν ἐκ τῆς ἀέρος, ἤδη δ' ἀπομαραινόμενον, νηνεμία γίνε-
ται ἀντιμεμισαμένου τῷ πνεύματος εἰς τὴν γῆν, ὃ ποιεῖ τὸν
σεισμόν πρὸ τῶν ἐκλείψεων. γίνονται γὰρ καὶ ἀνεμοὶ πρὸ
τῶν ἐκλείψεων πολλάκις, ἀκρόνυχτοι μὲν πρὸ τῶν μεσονυ-
κτίων ἐκλείψεων, μεσονύκτιοι δὲ πρὸ τῶν ἐφ' ὧν. συμβαίνει
δὲ τῆτο διὰ τὸ ἀμαυρῆσθαι τὸ θερμόν τὸ ἀπὸ τῆς σελήνης,
ὅταν πλησίον ἤδη γίγνηται ἡ φορὰ ἐν ᾗ γενομένων ἔσαι ἢ
ἐκλείψις. ἀνιέμεν ἔν ᾗ κατεῖχετο ὁ ἀὴρ καὶ ἡρέμει, πά-
λιν κινεῖται καὶ γίγνεται πνεῦμα τῆς ἐκλείψεως πρῶταί-
τερον. ὅταν δ' ἰσχυρὸς γένηται σεισμός, ἐκ εὐθὺς οὐδ' εἰ-
σάπαξ παύεται σείσας, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μὲν μέχρι περὶ
τετταράκοντα πρόεισι πολλάκις ἡμέρας, ὕστερον δὲ καὶ ἐφ'

1. γέγονε F. || 2. ἐν τῇ ἱερᾷ νήσῳ F. || 3. ἀνάδει EF. || 4. βαγέντος N. || 5. πολὺ om E. || 6. λιπαρέων HN. E τε λι et α corr. || 8. ἐτι om HN. || 9. τῆ πν E. || 10. πρῶτον ἐκπρησθῇ F. || 11. κερατισθέντος F. || 12. τὴν om HN. || 13. νότος] τοι-
ῆτος E. || 15. θάλασσαν FN. || 17. θάλασσα F. || 19. ὑπέρχεται EHN. || 22. ἐξ ἡν αἰτίας FHN. || 23. ἀμαυρότερον HN. || 24. εἴ-
ναι om E. || 28. καὶ om FHN. || 30. ἀθρόως N. || 32. τρέφεσθαι E. || 34. τὸν om E. || πολλῆς ὄντα καὶ ψυχρᾶς F, ὄντα πολ-
λῆς καὶ ψυχρᾶς HN.

1. ὥσπερ δὴ τὸ F. || τὸ ante διὰ om EFHN. || 2. αἰάζωμεν FHN, ἀτμίζωμεν E. || 4. ἐκλείψεως FHN. || 5. τὴν om E. ||
6. ἀπόρροια FHN. || τόποις post γίνεσθαι F, om HN. || 8. ἢ] εἰ F. || 9. νεφέλιον μακρόν καὶ λ. F, omissis 10. καὶ μακρόν. ||
11. τῆ γὰρ πν. E. || 12. τὴν ὑπὸ γῆν μ. N. || τὸ δ' om E. || θαλάσση FH. || 13. περὶ om E. || ἐκβάλλῃ EN. || 14. σκολιαὶ καὶ
παχεῖαι F. || δὲ om F. || 15. ἢ om E. || 19. ἀέρος οὖσαν F. || 20. τῆς σελήνης ἐνίοτε F. || 22. ἢ om E. || 25, 26, 27. ἐκλείψεων
corr E. || 26. ἀκρόνυχτοι F. || 27. μεσονύκτιον EHN. || 29. γένηται N. || φθορά pr E. || ἢ om E. || 31. ὀψιαιτέρον HN. || 33.
περὶ om F. || 34. τεττ. ἡμέρας πρόεισι πολλάκις E, τεττ. σείει ἡμερῶν F.

ἐν καὶ ἐπὶ δύο ἔτη ἐπισημαίνει κατὰ τὰς αὐτὰς τόπους. αἵτιον δὲ τοῦ μὲν μεγέθους τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος καὶ τῶν τόπων τὰ σχήματα δι' ὧν ἂν ῥυθῇ· ἥ γὰρ ἂν ἀντιτυπήσῃ καὶ μὴ ῥαδίως διέλθῃ, μάλιστ' αὖτε σείει καὶ ἐγκαταλείπεσθαι ἀναγκαῖον ἐν ταῖς δυσχωρίαις, οἷον ὕδωρ ἢ δυνάμενον διεξελθεῖν. διὸ καθάπερ ἐν σώματι οἱ σφυγμοὶ ἐκ ἐξαίφνης παύονται· οὐδὲ ταχέως, ἀλλ' ἐκ προσαγωγῆς ἅμα καταμαραινόμεν τῷ πάθῃ, καὶ ἡ ἀρχὴ ἀφ' ἧς ἡ ἀναθυμίασις ἐγένετο καὶ ἡ ὁρμὴ τοῦ πνεύματος δῆλον ὅτι οὐκ εὐθὺς ἅπασαν ἀνάλωσε τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἐποίησε τὸν ἄνεμον, ἂν καλῶμεν σεισμόν. ἕως ἂν ἔν ἀναλωθῇ τὰ ὑπόλοιπα τέτων, ἀνάγκη σείειν, ἡρεμαίτερον δὲ καὶ μέχρι τούτου ἕως ἂν ἔλαττον ἢ τὸ ἀναθυμιώμενον ἢ ὥστε δύνασθαι κινεῖν ἐπιδήλως. ποιεῖ δὲ καὶ τὰς ψόφους τὰς ὑπὸ τὴν γῆν γινομένους τὸ πνεῦμα, καὶ τοὺς πρὸ τῶν σεισμῶν· καὶ ἄνευ δὲ σεισμῶν ἤδη περ γεγόνασιν ὑπὸ γῆν. ὥσπερ γὰρ ῥαπιδόζυμοι· ὁ ἀὴρ παντοδαπὰς ἀφίησι ψόφους, ἔτῳ καὶ τύπτων αὐτός· ἔθην γὰρ διαφέρει· τὸ γὰρ τύπτων ἅμα καὶ αὐτὸ τύπτεται πᾶν. προέρχεται δ' ὁ ψόφος τῆς κινήσεως διὰ τὸ λεπτομερέστερον εἶναι καὶ μᾶλλον διὰ παντός ἵεναι τοῦ πνεύματος τὸν ψόφον. ὅταν δ' ἔλαττον ἢ ἡ ὥστε κινῆσαι τὴν γῆν διὰ λεπτότητα, διὰ μὲν τὸ ῥαδίως διηθεῖσθαι ἢ δύναται κινεῖν, διὰ δὲ τὸ προσπίπτειν σερεοῖς ὄγκοις καὶ κοίλοις καὶ παντοδαποῖς σχήμασι παντοδαπὰς ἀφίησι φωνάς, ὥς· ἐνίοτε δοκεῖν ὅπερ λέγουσιν οἱ τερατολογῶντες, μυκᾶσθαι τὴν γῆν. ἤδη δὲ καὶ ὕδατα ἀνερράγη γιγνομένων σεισμῶν· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο αἴτιον τὸ ὕδωρ τῆς κινήσεως, ἀλλ' ἂν ἢ ἐξ ἐπιπολῆς ἢ κάτωθεν βιάζεται τὸ πνεῦμα, ἐκεῖνο τὸ κινεῖν ἐσίν, ὥσπερ τῶν κυμάτων οἱ ἄνεμοι ἀλλ' οὐ τὰ κύματα τῶν ἀνέμων ἐσίν αἴτια, ἐπεὶ καὶ τὴν γῆν οὕτως ἂν τις αἰτιώτο τῷ πάθῃ· ἀνατρέπεται γὰρ σειομένη, καθάπερ ὕδωρ (ἡ γὰρ ἐκχυσις ἀνατρεψίς τίς ἐστιν). ἀλλ' αἴτια ταῦτα μὲν ἄμφω ὡς ὕλη (πάσχει γὰρ, ἀλλ' ἢ ποιεῖ), τὸ δὲ πνεῦμα ὡς ἀρχή. ὅπερ δ' ἅμα κύμα σεισμῷ γέγονεν, αἴτιον, ὅταν ἐναντία γίνῃται τὰ πνεύματα. τῆτο δὲ γίνεταί, ὅταν τὸ

σεῖον τὴν γῆν πνεῦμα φερομένην ὑπ' ἄλλου πνεύματος τὴν θάλασσαν ἀπῶσαι μὲν ὅλως μὴ δύνηται, προωθεῖν δὲ καὶ συσέλλον εἰς ταῦτον συναθροίσῃ πολλήν· τότε γὰρ ἀναγκαῖον ἡττηθέντος τούτου τῷ πνεύματος ἀθροῖαν ὠθεμένην ὑπὸ τοῦ ἐναντίου πνεύματος ἐκρήγυσθαι καὶ ποιεῖν τὸν κατακλυσμόν. ἐγένετο δὲ τῆτο καὶ περὶ Ἀχαΐαν· ἔξω μὲν γὰρ ἦν νότος, ἐκεῖ δὲ βορέας, νηνεμίας δὲ γενομένης καὶ ῥυέντος εἰς τὴν ἀνέμῃ ἐγένετο τό τε κύμα καὶ ὁ σεισμός ἅμα, καὶ μᾶλλον διὰ τὸ τὴν θάλατταν μὴ διδόναι διαπνοὴν τῷ ὑπὸ τὴν γῆν ὠρμημένῳ πνεύματι, ἀλλ' ἀντιφράττειν· ἀποβιάζόμενα γὰρ ἄλληλα τὸ μὲν πνεῦμα τὸν σεισμόν ἐποίησεν, ἡ δ' ὑπόσασις τῷ κύματος τὸν κατακλυσμόν. κατὰ μέρος δὲ γίνονται οἱ σεισμοὶ τῆς γῆς, καὶ πολλάκις ἐπὶ μικρὸν τόπον, οἱ δ' ἄνεμοι ἢ κατὰ μέρος· κατὰ μέρος μὲν, ὅταν αἱ ἀναθυμιάσεις αἱ κατὰ τὸν τόπον αὐτὸν καὶ τὸν γειτνιῶντα συνελθῶσιν εἰς ἓν, ὥσπερ καὶ τοὺς αὐχμοὺς ἔφαμεν γίνεσθαι καὶ τὰς ὑπερομβρίας τὰς κατὰ μέρος. καὶ οἱ μὲν σεισμοὶ γίνονται διὰ τῆτον τὸν τρόπον, οἱ δ' ἄνεμοι ἢ· τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ γῇ τὴν ἀρχὴν ἔχει, ὥς· ἐφ' ἐν ἀπάσας ὁρμᾶν· ὁ δ' ἥλιος ἐκ ὁμοίως δύναται, τὰς δὲ μετεώρους μᾶλλον, ὥς· ῥεῖν, ὅταν ἀρχὴν λάβωσιν ἀπὸ τῆς τῇ ἡλίας φορᾶς ἤδη κατὰ τὰς διαφορὰς τῶν τόπων, ἐφ' ἐν. ὅταν μὲν ἔν ἢ πολὺ τὸ πνεῦμα, κινεῖ τὴν γῆν, ὥσπερ ἂν ὁ τρόμος, ἐπὶ πλάτος μὲν, γίνεταί δ' ὀλιγάκις καὶ κατὰ τινὰς τόπους, οἷον ὁ σφυγμός, ἄνω καὶ κάτωθεν· διὸ καὶ ἐλαττονάκις σείει τούτον τὸν τρόπον· οὐ γὰρ ῥάδιον οὕτω πολλὴν συνελθεῖν ἀρχήν· ἐπὶ μῆκος γὰρ πολλαπλασία τῆς ἀπὸ τῆς βάθους ἢ διακρίσις. ὅπερ δ' ἂν γένηται τοιοῦτος σεισμός, ἐπιτολάζει πλῆθος λίθων, ὥσπερ τῶν ἐν ταῖς λίκναις ἀναβραττομένων· τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον γενομένου σειμοῦ τὰ περὶ Σίτυλον ἀνετράπη καὶ τὸ Φλεγραῖον καλῶμενον πεδίον καὶ τὰ περὶ τὴν Λιγυστικὴν χώραν. ἐν δὲ ταῖς νήσοις ταῖς παντίαις ἥττον γίνεταί σεισμός τῶν προσγείων· τὸ γὰρ πλῆθος τῆς θαλάττης καταψύχει τὰς ἀναθυμιάσεις καὶ κωλύει τῷ βάρει καὶ ἀποβιάζεται, ἔτι δὲ ῥεῖ καὶ οὐ σείεταί

1. αὐτὰς om E. || 3. γὰρ ἀντιτυπήσει N, γὰρ ἂν ἀντιτυπήσει H. || 4. τε om F. || 5. ὕδωρ] ὕδωρ ἐν σώματι EHN. || 6. ἐκελθεῖν F. || 7. μαραινόμεν N. || 8. ἡ post ἧς om EF. || 9. δῆλον ὅτι om HN. || 11. ἂν om F. || 12. ἀνάγκη om E. || σείειν corr E. || ἡρεμαίτερον corr E, ἡρεμαίτερον FHN. || 14. τὴν om F. || 16. ὑπὸ τῆς γῆς F. || γὰρ καὶ ῥαπ. FHN. || 17. ὁ αὐτός FH. || 19. ὁ om E. || λεπτομερέστερος E. || 23. σερεοῖς] ἐτέροις E. || 26. σεισμῶν γενομένων N. || 27. τὸ ὕδωρ αἴτιον E. || ἐξ om E. || 29. οἱ ἄνεμοι τῶν κυμάτων F. || 30. εἰσιν FHN: sed F εἰσιν αἴτια in margine. || 31. γὰρ] γρὼν F. || 32. ἐπὶ τις HN, τῆς γῆς ἐσιν F. || μὲν ἄμφω ταῦτα F.

2. θάλατταν HN. || μὲν om F. || 4. ἀθροῖαν — 5. πνεύματος om F. || 9. θάλασσαν F. || 12. τοῦ κύματος om F, πνεύματος EHN. || 14. κατὰ μέρος om pr F. || 21. ῥεῖν ἐφ' ἐν ὅταν F. || 22. ἐφ' ἐν om F. || 23. πνεῦμα κάτωθεν ἄνω κινεῖ N. || 24. μὲν om FHN. || καὶ om H. || 25. ὁ om F. || ἄνω καὶ κάτωθεν om N. || 26. τὸν τρόπον τοῦτον N. || γὰρ δίδωσι ῥάδιον EHN. || 27. ἀρχὴν post πολλήν F, om E. || 28. τοιοῦτον σεισμόν E. || 29. λί μεις N. || 30. γινομένη N. || τὰ τε περὶ FHN. || 33. παντίαις HN. || γίνονται σεισμοὶ F. || 34. ἀναψύχει E. || 35. καὶ οὐ σείεταί post 369, 1. πνευμάτων N.

κρατεμένη ὑπὸ τῶν πνευμάτων· καὶ διὰ τὸ πολὺν ἐπέχειν
τόπον ἐκ εἰς ταύτην ἀλλ' ἐκ ταύτης αἱ ἀναθυμιάσεις γί-
νονται· καὶ ταύταις ἀκολουθοῦσιν αἱ ἐκ τῆς γῆς. αἱ δ' ἐγ-
γὺς τῆς ἡπείρου μέρειν εἰσι τῆς ἡπείρου· τὸ γὰρ μεταξὺ διὰ
μικρότητα ὑδατῶν ἔχει δύναμιν· τὰς δὲ ποτιὰς ἐκ ἐξί 5
νῆσαι ἄνευ τῆς θαλάττης ὕλης, ὕψ' ἧς περιεχόμεναι τυγ-
χάνουσιν· περὶ μὲν ἔν σεισμῶν, καὶ τίς ἡ φύσις αὐτῶν, καὶ
διὰ τίν' αἰτίαν γίνονται, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν συμβαι-
νόντων περὶ αὐτάς, εἴρηται σχεδὸν περὶ τῶν μεγίστων.

9 Περὶ δὲ ἀσραπῆς καὶ βροντῆς, ἔτι δὲ περὶ τυφῶνος 10
καὶ πρηστῆρος καὶ κεραυνῶν λέγωμεν· καὶ γὰρ τούτων τὴν
αὐτὴν ἀρχὴν ὑπολαμβάνειν δεῖ πάντων· τῆς γὰρ ἀναθυ-
μιάσεως, ὥσπερ εἵπομεν, ὕψος διττῆς, τῆς μὲν ὑγρᾶς τῆς
δὲ ξηρᾶς, καὶ τῆς συγκρίσεως ἐχούσης ἀμφω ταῦτα δυ-
νάμει καὶ συνισαμένης εἰς νέφος, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, 15
ἔτι δὲ πυκνότερας τῆς συστάσεως τῶν νεφῶν γιγνομένης πρὸς
τὸ ἔσχατον πέρας· ἥ γὰρ ἐκλείπει τὸ θερμὸν διακρινόμε-
νον εἰς τὸν ἄνω τόπον, ταύτῃ πυκνότεραν καὶ ψυχρότεραν
ἀναγκαῖον εἶναι τὴν σύστασιν. διὸ καὶ οἱ κεραυνοὶ καὶ οἱ ἐκ-
νεφίαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα φέρεται κάτω, καίτοι πε- 20
φυκότος ἄνω τῆ θερμῆς φέρεσθαι παντός· ἀλλ' εἰς τὸν ἀντίον
τῆς πυκνότητος ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὴν ἐκθλίψιν, οἷον οἱ
πυρῆνες οἱ ἐκ τῶν δακτύλων πηδῶντες· καὶ γὰρ ταῦτα βιά-
ρος ἔχοντα φέρεται πολλάκις ἄνω· ἡ μὲν οὖν ἐκκρινόμενη
θερμότης εἰς τὸν ἄνω διασπείρεται τόπον· ὅση δ' ἐμπερι- 25
λαμβάνεται τῆς ξηρᾶς ἀναθυμιάσεως ἐν τῇ μεταβολῇ ψυ-
χομένου τοῦ ἀέρος, αὕτη συνιόντων τῶν νεφῶν ἐκκρίνεται,
βιά δὲ φερομένη καὶ προσπίπτουσα τοῖς περιεχομένοις νέ-
φεσι ποιεῖ πληγὴν, ἧς ὁ ψόφος καλεῖται βροντὴ· γίνεται
δ' ἡ πληγὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥς παρεικάσαι μεῖζον μι- 30
κρόν πάθος, τῷ ἐν τῇ φλογὶ γινομένῳ ψόφῳ, ὃν καλεῖσιν
οἱ μὲν τὸν Ἡφαιστον γελᾶν, οἱ δὲ τὴν Ἑστίαν, οἱ δ' ἀπεί-
λην τέτων· γίνεται δ' ὅταν ἡ ἀναθυμίασις εἰς τὴν φλόγα
συνεσραμμένη φέρεται, ῥηγνυμένων καὶ ξηραινομένων τῶν
ξύλων· οὕτω γὰρ καὶ ἐν τοῖς νέφεσι γιγνομένη ἡ τῆ πνεύ- 35
ματος ἐκκρισις πρὸς τὴν πυκνότητα τῶν νεφῶν εἰσπίπτουσα

ποιεῖ τὴν βροντὴν· παντοδαποὶ δ' οἱ ψόφοι διὰ τὴν ἀνωμα-
λίαν τε γίνονται τῶν νεφῶν καὶ διὰ τὰς μεταξὺ κοίλιας, ἧ
τὸ συνεχὲς ἐκλείπει τῆς πυκνότητος· ἡ μὲν ἔν βροντῇ τὸτ'
ἐξί καὶ γίνεται διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν· τὸ δὲ πνεῦμα τὸ
ἐκθλιβόμενον τὰ πολλὰ μὲν ἐκπυροῦται λεπτῇ καὶ ἀσθενεῖ
πυρώσει, καὶ τοῦτ' ἐξί ἦν καλεῖμεν ἀσραπὴν, ἧ ἂν ὥσπερ
ἐκπίπτον τὸ πνεῦμα χρωματισθὲν ὀφθῇ· γίνεται δὲ μετὰ
τὴν πληγὴν καὶ ὕψeron τῆς βροντῆς· ἀλλὰ φαίνεται πρό-
τερον διὰ τὸ τὴν ἔψιν πρότερεῖν τῆς ἀκοῆς· δηλοῖ δ' ἐπὶ τῆς
εἰσεστιάς τῶν τριήρων· ἤδη γὰρ ἀναφερόντων πάλιν τὰς κώ-
πας ὁ πρῶτος ἀφικνέεται ψόφος τῆς κωπηλασίας· καίτοι
τινὲς λέγουσιν ὡς ἐν τοῖς νέφεσιν ἐγγίνεται πῦρ· τὸτο δ' Ἐμ-
πεδοκλῆς μὲν φησιν εἶναι τὸ ἐμπεριλαμβανόμενον τῶν τοῦ
ἡλίου ἀκτίνων, Ἀναξαγόρας δὲ τῆς ἀνωθεν αἰθέρος, ὃ δὲ ἐκεῖ-
νος καλεῖ πῦρ κατενεχθὲν ἀνωθεν κάτω· τὴν μὲν ἔν διὰ
λαμψίν ἀσραπὴν εἶναι τῶν πυρός, τὸν δὲ ψόφον ἐνα-
ποσβεθυμένον καὶ τὴν σίξιν βροντῆν, ὡς καθάπερ φαίνεται
καὶ γιγνομένων, οὕτω καὶ πρότερον τὴν ἀσραπὴν οὔσαν τῆς
βροντῆς· ἄλογος δὲ καὶ ἡ τῆς πυρός ἐμπερίληψις, ἀμφο-
τέρως μὲν, μᾶλλον δ' ἡ κατάσπασις τοῦ ἀνωθεν αἰθέρος.
τοῦ τε γὰρ κάτω φέρεσθαι τὸ πέφυκός ἄνω δεῖ λέγεσθαι
τὴν αἰτίαν, καὶ διὰ τί ποτε τῶτο γίνεται κατὰ τὸν ἔρανόν
ὅταν ἐπινέφελον ἢ μόνον, ἀλλ' ἔ συνεχῶς ὥτως· αἰθρίας δ'
ὕψος ἔ γίνεται· τῶτο γὰρ παντάπασιν εἰκὲν εἰρησθαι προ-
χείρω· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τὴν ἀπὸ τῶν ἀκτίνων θερμότητα
φάναι τὴν ἀπολαμβανομένην ἐν τοῖς νέφεσιν εἶναι τῶν αἰ-
τίαν ἔ πιθανόν· καὶ γὰρ ὅτος ὁ λόγος ἀπραγμῶνως εἴρηται
λίαν· ἀποκεκριμένον τε γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ αἷτιον αἰ
καὶ ὀρισμένον, τῆς τε βροντῆς καὶ τῆς ἀσραπῆς καὶ τῶν
ἄλλων τῶν τοιούτων, καὶ οὕτω γίνεσθαι τούτο δὲ διάφέρει
πλείστον· ὅμοιον γὰρ καὶ εἴ τις οἴοιτο τὸ ὕδωρ καὶ τὴν χιόνα
καὶ τὴν χάλαζαν ἐνυπάρχοντα πρότερον ὕψeron ἐκκρίνεσθαι
καὶ μὴ γίνεσθαι, οἷον ὑπὸ χεῖρα ποιούσης αἰ τῆς συγκρί-
σεως ἑκαστον αὐτῶν· ὡσαύτως γὰρ ἐκεῖνά τε συγκρίσεις
καὶ ταῦτα διακρίσεις ὑποληπτέον εἶναι, ὥς' εἰ θάτερα τέ-
των μὴ γίνεταί ἀλλ' ἐξί, περὶ ἀμφοτέρων ὁ αὐτὸς ἀρμό-

3. ἐγγὺς δὲ F. || 5. μικρότητα F. || ποτιὰς HN. || 7. αὐτῶν om E. || 11. καὶ περὶ πρ. F. || 12. ἀρχὴν om E. || ὑπολαβεῖν H. || πάντων δεῖ E. || 14. ἀμφω margo F. || 16. συς. ὕψος τῶν νεφῶν F, γιγνομένης in margine posito. || 20. τοῖ περ FHN. || 21. τῆ θερμῆς ἄνω φέρεσθαι διὰ παντός F. || 23. ἐκπυρῶντες FHN. || 25. διασπείρεται E, διακρίνεται (supra posito διασπείρεται) F. || 30. τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ πληγὴ F. || ὥσπερ εἰκάσαι EFHN. || 32. γενᾶν pr N. || 35. ἡ om FH, ante γιγνομένη posit N. || 36. ἐμπίπτουσα HN. || 1. οἱ om F. || 2. διὰ om HN. || ἧ om E. || 8. καὶ om E. || 9. δὲ καὶ ἐπὶ N. || 13. ἐμπεριεχόμενον pr F. || 14. κείνος E, κακείνος F. || 16. τοῦ τοιούτου π. ἀσρ. εἶναι F, ἀσρ. εἶναι τὴν τούτῃ τῆ π. HN. || καὶ τὴν σίξιν ἐναποσβ. N. || 18. καὶ om N. || γιγνομένη N. || οὔσαν τὴν ἀσραπὴν FHN. || 19. ἐμπ. καὶ ἀμφ. F. || 23. ἐπινέφελον μὲν ἢ F. || ἀλλ' οὐ om HN. || 29. τῆς τε] τὸ τε τῆς F, τῆς HN. || τῆς om E. || 30. τῶν om E. || 31. καὶ om E. || 35. καὶ ταῦτα διακρίσεις om pr E. || 36. γίνεταί F. || ὁ om E.

σει λόγος. τήν τε ἐναπόληψιν τί ἂν ἀλλοιότερον λέγοι τις ἢ καθάπερ ἐν τοῖς πυκνότεροις· καὶ γὰρ τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς πυρὸς γίνεται θερμόν· ἀλλ' ὅμως ὅταν πάλιν συνή καὶ ψύχῃται τὸ ὕδωρ πηγνύμενον, ὑδαμίαν συμβαίνει γίνεσθαι τοιαύτην ἐκπτωσιν ὣαν ἐκεῖνοι λέγουσιν. καίτοι γ' 5 ἐχρὴν κατὰ λόγον τῆς μεγέθους τὴν ζέσιν ποιεῖν τὸ ἐγγινόμενον πνεῦμα ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἢν οὔτε δυνατόν ἐνυπάρχειν πρότερον, ἔτ' ἐκεῖνοι τὸν ψόφον ζέσιν ποιοῦσιν ἀλλὰ σίξιν· ἐξὶ δὲ καὶ ἡ σίξις μικρὰ ζέσις· ἢ γὰρ τὸ προσπίπτον κρατεῖ σβεννύμενον, ταύτῃ ζέον ποιεῖ τὸν ψόφον. εἰσὶ δὲ τινες οἱ 10 τὴν ἀσραπὴν, ὥσπερ καὶ Κλειδῆμος, ἐκ εἶναι φασιν ἀλλὰ φαίνεσθαι, παρεικάζοντες ὡς τὸ πάθος ὁμοίον ὃν καὶ ὅταν τὴν θάλατταν τις ῥάβδῳ τύπτῃ· φαίνεται γὰρ τὸ ὕδωρ ἀποσύλθαι τῆς νυκτός· οὕτως ἐν τῇ νεφέλῃ ῥαπίζομένου τῆ ὑγροῦ τὴν φαντασίαν τῆς λαμπρότητος εἶναι τὴν ἀσραπὴν. 15 ὅτοι μὲν οὖν οὕτω συνήθεις ἦσαν ταῖς περὶ τῆς ἀνακλάσεως δόξαις, ὑπερ αἰτίον δοκεῖ τῷ τοῖστού πάθος εἶναι· φαίνεται γὰρ τὸ ὕδωρ σίλβειν τυπτόμενον ἀνακλωμένης ὑπ' αὐτῆς τῆς ὀψεως πρὸς τι τῶν λαμπρῶν. διὸ καὶ γίνεται τῷτο μᾶλλον νύκτωρ· τῆς γὰρ ἡμέρας οὐ φαίνεται διὰ τὸ πλεόν ὃν τὸ 20 φέγγος τὸ τῆς ἡμέρας ἀφανίζειν. τὰ μὲν ἔν λεγόμενα περὶ βροντῆς καὶ ἀσραπῆς παρὰ τῶν ἄλλων ταῦτ' ἐξί, τῶν μὲν ὅτι ἀνάκλασις ἡ ἀσραπή, τῶν δ' ὅτι πυρὸς μὲν ἡ ἀσραπή διάλαμψις, ἡ δὲ βροντὴ σβέσις, ἐκ ἐγγινόμενου παρ' ἑκα- 25 στον πάθος τῆς πυρὸς ἀλλ' ἐνυπάρχοντος. ἡμεῖς δὲ φαμεν τὴν αὐτὴν εἶναι φύσιν ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἄνεμον, ἐν δὲ τῇ γῇ σεισμόν, ἐν δὲ τοῖς νέφεσι βροντὴν· πάντα γὰρ εἶναι ταῦτα τὴν ἰστίαν ταύτην, ἀναθυμιάσιν ξηράν, ἢ ρέουσα μὲν πως ἄνεμός ἐστιν, ὡδὶ δὲ ποιεῖ τὴς σεισμῆς, ἐν δὲ τοῖς νέφεσι 30 μετὰβάλλουσα ἐκκρινόμενῃ, συνιόντων καὶ συγκρινόμενῶν αὐτῶν εἰς ὕδωρ, βροντάς τε καὶ ἀσραπὰς καὶ πρὸς τέτοις ταῖς αὐτῆς φύσεως τέτοις ὄντα. καὶ περὶ μὲν βροντῆς εἴρηται καὶ ἀσραπῆς.

Γ.

Περὶ δὲ τῶν ὑπολοίπων εἰπώμεν ἔργων τῆς ἐκκρίσεως ταύτης, τὸν ὑψηγῆμενον ἤδη τρόπον λέγοντες. τὸ γὰρ πνεῦμα τοῦτο ἐκκρινόμενον κατὰ μικρὰ μὲν καὶ σποράδην δια- 5 χεόμενον καὶ πολλάκις γιγνόμενον καὶ διαπνεόν καὶ λεπτομερέστερον ὃν βροντάς ποιεῖ καὶ ἀσραπὰς· ἂν δ' ἀθρόον καὶ πυκνότερον, ἦττον δ' ἐκκριθῇ λεπτόν, ἐκνεφίας ἄνεμος γίνεται. διὸ καὶ βίαιος· τὸ γὰρ τάχος τῆς ἐκκρίσεως ποιεῖ τὴν ἰσχύν. ὅταν μὲν ἔν συνακολουθήσῃ πολλὴ καὶ συνεχὴς ἐκκρισις, τὸν αὐτὸν γίνεται τρόπον ὥσπερ ὅταν πάλιν εἰς τὸναντίον ὀρμήσῃ· τότε γὰρ ὑετὸς καὶ ὕδατος γίνεται πλή- 10 θος. ὑπάρχει μὲν ἔν ἁμφω δυνάμει ταῦτα κατὰ τὴν ὕλην· ὅταν δ' ἀρχὴ γένηται τῆς δυνάμεως ὁποτέρᾳ, ἀκολουθεῖ συνεχκρινόμενον ἐκ τῆς ὕλης, ὁποτέρου ἂν πλήθος ἐνυπάρχει πλεόν, καὶ γίνεται τὸ μὲν ὁμβρος, τὸ δὲ τῆς ἐτέρας ἀνα- 15 θυμιάσεως ἐκνεφίας. ὅταν δὲ τὸ ἐκκρινόμενον πνεῦμα τὸ ἐν τῷ νέφει ἐτέρῳ ἀντιτυπήσῃ ὕτως, ὥσπερ ὅταν ἐξ εὐρέος εἰς στενὸν βιάζῃται ὁ ἄνεμος ἐν πύλαις ἢ ὁδοῖς· συμβαίνει γὰρ 20 πολλάκις ἐν τοῖς τοῖστού ἀπωσθέντος τῆς πρώτου μορίου τῆς ρέοντος σώματος διὰ τὸ μὴ ὑπέκειν, ἢ διὰ στενότητα ἢ διὰ τὸ ἀντιπνεῖν, κύκλον καὶ δίνην γίνεσθαι τῷ πνεύματος· τὸ μὲν γὰρ εἰς τὸ πρόσθεν κωλύει προϊέναι, τὸ δ' ὀπισθεν ἐπω- 25 θεῖ, ὥς· ἀναγκάζεται εἰς τὸ πλάγιον, ἢ ἢ κωλύεται, φέρεσθαι, καὶ ὕτως αἰετὶ τὸ ἐχόμενον, ἕως ἂν ἐν γένηται, τῷτο δ' ἐστὶ κύκλος· ἢ γὰρ μία φορά σχήματος, τῷτο καὶ αὐτὸ ἀνάγκη κύκλον εἶναι. ἐπὶ τε τῆς γῆς ἔν διὰ ταῦτα γίνονται οἱ δῖνοι, καὶ ἐν τοῖς νέφεσιν ὁμοίως κατὰ τὴν ἀρχήν, πλην 30 ὅτι, ὥσπερ ὅταν ἐκνεφίας γίγνηται, αἰετὶ τὸ νέφος ἐκκρίνε- 35 ται καὶ γίνεται συνεχὴς ἄνεμος, ὕτως ἐνταῦθα αἰετὶ τὸ συνεχὲς ἀκολουθεῖ τῷ νέφους. διὰ δὲ πυκνότητα ἢ δυνάμενον ἐκκριθῆναι τὸ πνεῦμα ἐκ τῶν νέφους σρέφεται μὲν κύκλῳ τὸ πρῶτον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, φέρεται δὲ κάτω διὰ

1. ἀπόληψιν E. || 5. οἷον F, ὥσπερ E. || 6. τήν] καὶ τὴν F, τὴν δὲ E. || ποιεῖ E, ἐμποιεῖν F. || 8. τὸν ψόφον margo F, τὸν om E. || 9. καὶ om F. || 10. τινες ante ὥσπερ E. || 13. τὴν om E. || θάλασσαν τε F. || ῥάβδῳ τις FHN. || 14. ἐν] καὶ ἐν F. || 17. δοκεῖ post εἶναι F. || 18. ἀπ' FN. || 19. εἰς τὸ λαμπρὸν F. || μᾶλλον τῷτο HN. || 20. γίγνηται F. || 21. τὸ om F. || ἀφανίζον F H. || 22. βροντῆς τε καὶ FHN. || παρὰ] καὶ περὶ HN. || 25. ἐνυπάρχοντος ἢ ἡμεῖς F. || 26. εἶναι τὴν αὐτὴν FHN. || 30. μετὰβάλλουσα om F. || διακρινόμενῃ FN. || συνιόντων F. || 31. αὐτῶν ante 30. καὶ H, post εἰς τὸ ὕδωρ (ita enim) F. || 32. ἄλλα E.

5. διαχ.] μαχόμενον E. || 6. διαπνεόμενον F. || 8. γίνεται ἄνεμος F. || 10. μὲν om pr E. || 11. τὸν αὐτὸν om pr E, ante τρόπον ponit N. || τρόπον γίνεται F. || 13. ταῦτα ἁμφω δυνάμει FHN. || 15. συγκρινόμενον EF. || ἀν] δ' ἂν HN, δ' ἂν ἢ F. || ἐνυπάρχει E, ἐνυπάρχον F. || 16. πλεόν E. || καὶ om F. || 19. ἐν] ἢ ἐν F. || 22. ἀντιτυπεῖν E et supra posito πνεῖν F. || 24. τὸ om F. || ἢ οὐ N. || 25. ἕως ἂν ἐν] ἐὰν E. || 26. καὶ αὐτὸ om F. || 27. κύκλον] ἐν EN. || τε om E. || 28. αἰετὶ δῖνοι HN. || 29. ὅτι ὥσπερ om F. || ὅταν ὥσπερ N. || τῷ νέφους H. || 30. συνεχὴς ὁ ἄνεμος HN. || αἰετὶ ἐνταῦθα F, καὶ ἐνταῦθα αἰετὶ HN. || 33. κάτω δὲ φέρε- 35 ται FHN.

τὸ αἰεὶ τὰ νέφη πυκνῶσθαι, ἢ ἐκπίπτει τὸ θερμόν. καλεῖται δ', ἂν ἀχρωμάτισον ἢ, τὸτο τὸ πάθος τυφών, ἄνεμος ἂν, οἷον ἐκνεφίας ἀπεπτος. βορείοις δ' ἔ γίγνεται τυφών, ἔδὲ νιφετῶν ὄντων ἐκνεφίας, διὰ τὸ πάντα ταῦτ' εἶναι πνεύματα, τὸ δὲ πνεῦμα ξηρὰν εἶναι καὶ θερμὴν ἀναθυμίασιν. 5 ὁ ἔν πάγος καὶ τὸ ψύχος διὰ τὸ κρατεῖν σβέννυσιν. εὐθὺς γιγνομένην ἔτι τὴν ἀρχήν. ὅτι δὲ κρατεῖ, δῆλον· ἔ γὰρ ἂν ἦν νιφετός, οὐδὲ βόρεια τὰ ὑγρά· ταῦτα γὰρ συμβαίνει κρατέσης εἶναι τῆς ψυχρότητος. γίγνεται μὲν ἔν τυφών, ὅταν ἐκνεφίας γιγνόμενος μὴ δύνηται ἐκκριθῆναι τῷ νέφους. 10 ἔστι δὲ διὰ τὴν ἀντίκρουσιν τῆς δίνης, ὅταν ἐπὶ γῆς φέρεται ἢ ἔλιξ συγκατάγουσα τὸ νέφος, ἔ δυνάμει ἀπολυθῆναι. ἢ δὲ κατ' εὐθυωρίαν ἐκπνεῖ, ταύτῃ τῷ πνεύματι κινεῖ, καὶ τῇ κύκλῳ κινήσει· στρέφει καὶ ἀναφέρει ὥς ἂν προσπέσῃ βιάζομενον. ὅταν δὲ κατασπώμενον ἐκπυρῶσῃ (τοῦτο δ' 15 ἔστιν, ἂν λεπτότερον τὸ πνεῦμα γένηται), καλεῖται πρησιήρ· συνεκπίμπρησι γὰρ τὸν ἀέρα τῇ πυρώσει χρωματίζων. εἰν δ' ἐν αὐτῷ τῷ νέφει πολὺ καὶ λεπτόν· ἐκθλιβῇ πνεῦμα, τὸτο γίνεται κεραυνός, εἰν μὲν πάντ' λεπτόν, ἐκ ἐπικάων διὰ λεπτότητα, ὃν οἱ παιηταὶ ἀργῆτα καλῶσιν, εἰν δ' ἦτ- 20 τον, ἐπικάων, ὃν ψολόοντα καλῶσιν· ὁ μὲν γὰρ διὰ τὴν λεπτότητα φέρεται, διὰ δὲ τὸ τάχος φθάνει διεξιὼν πρὶν ἐκπυρῶσαι καὶ ἐπιδιτρίψας μελᾶναι· ὁ δὲ βραδυτέρος ἔχρωσε μὲν, ἔκαυσε δ' ἔ, ἀλλ' ἐφθασε διῶν. διὸ καὶ τὰ μὲν ἀντιτυπήσαντα πάσχει τι, τὰ δὲ μὴ ἔθεν, οἷον ἀσπί- 25 δος ἦδη τὸ μὲν χάλκωμα ἐτάκη, τὸ δὲ ξύλον ἔθεν ἔπαθεν διὰ γὰρ μανότητα ἐφθασε τὸ πνεῦμα διηθηθῆναι καὶ διελθόν· καὶ δι' ἱματίων ὁμοίως οὐ κατέκαυσε, ἀλλ' οἷον τρύχος ἐποίησεν· ὥς τε ὅτι γε πνεύματα ταῦτα πάντα, δῆλον καὶ ἐκ τῶν τοιούτων. ἔστι δ' ἐνίοτε καὶ τοῖς ὀμμασι θεωρεῖν, οἷον 30 καὶ ἔν συνέβαινε περὶ τὸν ἐν Ἐφέσῳ ναὸν καίμενον· πολλαχῇ γὰρ ἢ φλόξ ἐφέρετο συνεχῆς, ἀποσπώμενη χωρὶς· ὅτι μὲν γὰρ ὅ τε καπνὸς πνεῦμα καὶ καίεται ὁ καπνός, φα-

νερὸν, καὶ εἴρηται ἐν ἑτέροις πρότερον· ὅταν δ' ἀθρόον χωρῇ, τότε φανερώς δοκεῖ πνεῦμα εἶναι. ὅπερ· ἔν ἐν ταῖς μικραῖς πυρκαϊαῖς φαίνεται, τὸτο καὶ τότε πολλῆς ὕλης καομένης ἐγίγνετο πολλῷ ἰσχυρότερον. ῥηγνυμένων ἔν τῶν ξύλων, ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῷ πνεύματος ἦν, πολὺ ἐχάρει ἀθρόον, ἢ ἐξέπνει, καὶ ἐφέρετο ἄνω πεπυρωμένον, ὥς· ἐφαίνετο ἢ φλόξ φέρεσθαι καὶ εἰσπίπτειν εἰς τὰς οἰκίας. αἰεὶ γὰρ οἶεσθαι δεῖ συνακολουθεῖν τοῖς κεραυνοῖς πνεῦμα καὶ προῖναι· ἀλλ' οὐχ ὁράται διὰ τὸ ἀχρωμάτισον εἶναι. διὸ καὶ ἢ μέλλει πα- 5 τάξειν, κινεῖται· πρὶν πληγῆναι, ἄτε πρότερον προσπίπτουσης τῆς ἀρχῆς τῷ πνεύματος· καὶ αἱ βρονταὶ δὲ καὶ ἀσραπαὶ διςᾶσιν ἔ τῷ ψόφῳ, ἀλλ' ὅτι ἅμα συνεκκρίνεται τὸ τὴν πληγὴν ποιῆσαν καὶ τὸν ψόφον πνεῦμα· ὃ εἰν πατάξῃ, διέστησεν, ἐπέκαυσε δ' ἔ. περὶ μὲν ἔν βροντῆς καὶ ἀσρα- 10 πῆς καὶ ἐκνεφίας, ἔτι δὲ πρησιήρων τε καὶ τυφώνων καὶ κεραυνῶν, εἴρηται, καὶ ὅτι ταῦτο πάντα, καὶ τίς ἢ διαφορὰ αὐτῶν.

Περὶ δὲ ἄλλω καὶ ἱρίδας, τί θ' ἐκάτερον καὶ διὰ τί 2 αἰτίαν γίγνεται, λέγωμεν, καὶ περὶ παρηλίων καὶ ῥάβδων· καὶ γὰρ ταῦτα γίγνεται πάντα διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἀλλήλοις. πρῶτον δὲ δεῖ λαβεῖν τὰ πάθη καὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ ἕκασον αὐτῶν. τῆς μὲν ἔν ἄλλω φαίνεται πολ- 5 λάκις κύκλος ὅλος, καὶ γίγνεται περὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ περὶ τὰ λαμπρὰ τῶν ἄσρων, ἔτι δ' ἔθεν ἥττον νυκτὸς ἢ ἡμέρας καὶ περὶ μεσημβρίαν ἢ δειλὴν· ἔωθεν δ' ἐλαττονάκις καὶ περὶ δύσιν. τῆς δ' ἱρίδος ἔδεποτε γίνεται κύκλος ἔδε μείζον ἡμικυκλίου τμήμα· καὶ δύοντος μὲν καὶ ἀνα- 10 τέλλοντος ἐλαχίστου μὲν κύκλου, μεγίστη δ' ἢ ἀψίς, αἰρομένου δὲ μᾶλλον κύκλου μὲν μείζονος, ἐλάττων δ' ἢ ἀψίς· καὶ μετὰ μὲν τὴν ὀπωρινὴν ἰσημερίαν, ἐν ταῖς βραχυτέραις ἡμέραις, πᾶσαν ὥραν γίγνεται τῆς ἡμέρας, ἐν δὲ ταῖς θε- 15 ριναῖς ἔ γίγνεται περὶ μεσημβρίαν· ἔδὲ δυοῖν πλείους ἱρίδες γίνονται ἅμα. τούτων δὲ τριχῶς μὲν ἐκάτερα, καὶ τὰ

3. βορείοις E, οριοις N. || 4. εἶναι ταῦτα FHN. || πνεύματα F. || ὑγρά καὶ ψυχρὰ F. || 5. θερμὴν εἶναι καὶ ξηρὰν N. || 6. εὐθὺς om E. || 7. δὲ] γὰρ EF. || ἔδὲ γὰρ M. || ἢ νιφετός ἂν F. || 9. εἶναι κρατέσης F. || ἔν] ἔν ὁ FH. || 11. ἐπὶ τῆς γῆς HN, ἐπὶ γῆν F. || 13. εὐθυθεωρίαν E. || πνεῖ F. || 15. δ' ἐστὶν ἂν om E. || 16. γένηται N. || 17. ἐκπίμπρησι E, συνεκπίμπρησι F. || πυκνώσει pr F. || 18. ἐν om E. || ἐκθλιβῇ pr F. || 19. ἂν FHN. || 19 et 21. ἐπικάων FHN. || 20. ἂν F. || 21. γὰρ om N. || τὴν om HN. || 22. διῶν F. || 23. ἐπιδιτρίψας N. || βραδ.] διὰ τὴν βραδυότητα F. || 24. διῶν] διελθεῖν N, om FH. || 26. ἦδη om F. || 28. ἐκ ἔκαυσε EHN. || 29. πάντα om HN. || καὶ om F. || 30. τοιούτων ἐστὶν ἔστι N. || καὶ ἐν ταῖς E. || 31. συνέβαινε] ἐθεωρεῖμεν EHN. || πολλαχῶς N. || 32. ἐφέρετο ἢ φλόξ F, ἢ φλόξ ἐφαίνετο N. || 33. πνεύματα F. || καίεται FHN.

1. ἐν ἄλλοις πρότερον HN, πρότερον ἐν ἑτέροις F. || 3. καομένης FHN. || 4. ἐγένετο HN. || 5. ἢ] καὶ N. || 6. ἐφαίνετο N. || ἂν pr E. || πυρῶμενον F. || 7. εἰσπίπτει EN. || εἰς om F. || ἐπακρολῶμεν F. || 9. εἶναι om N. || 11. καὶ ἀσραπαὶ om FN, καὶ αἱ ἀσραπαὶ margo H. || 13. παρατάξῃ E. || 14. ἔκαυσε HN. || 15. (δὲ περὶ πρησιήρων H. || τε om F. || 16. διαφορὰ πάντων αὐτῶν EF. || 20. αὐτὰς] προσιεργμένας pr F. || 21. λαβεῖν δεῖ F, δεῖ λαμβάνειν E. || 22. ἔν om N. || 25. εἰώθεν E. || ἐλαττον F. || 28 et 29. δ' om HN. || 28. αἰρομένου E. || 30. μετὰ] περὶ E. || μετοπωρινὴν F. || ἐν μὲν ταῖς N. || βραχυτάταις H. || 32. ἔ δὲ δυοῖν N, ἔδὲ δὲ δυοῖν H. || 33. τριχῶς E. || καὶ τὰ] τὰ δὲ F.

χρώματα ταῦτα καὶ ἴσα τὸν ἀριθμὸν ἔχουσιν ἀλλήλαις, ἀμυδρότερα δ' ἐν τῇ ἐκτὸς καὶ ἐξ ἐναντίας κείμενα κατὰ τὴν θέσιν· ἡ μὲν γὰρ ἐντὸς τὴν πρώτην ἔχει περιφέρειαν τὴν μεγίστην φοινικίαν, ἡ δ' ἔξωθεν τὴν ἐλαχίστην μὲν ἐγγύτατα δὲ πρὸς ταύτην, καὶ τὰς ἄλλας ἀνάλογον. ἐξὶ δὲ 5 τὰ χρώματα ταῦτα ἅπερ μόνια σχεδὸν ἔδύνανται ποιῆν οἱ γραφεῖς· ἓνα γὰρ αὐτοὶ κεραυνύουσι, τὸ δὲ φοινικοῦν καὶ πράσινον καὶ ἀλουργὸν 8 γίγνεται κεραυνύμενον· ἡ δὲ ἶρις ταύτ' ἔχει τὰ χρώματα. τὸ δὲ μεταξὺ τοῦ φοινικοῦ καὶ πράσινου φαίνεται πολλάκις ξανθόν. παρήλιοι δὲ καὶ 10 ῥαῖδοι γίνονται ἐκ πλαγίας αἰεὶ καὶ οὐτ' ἀνέθεν ἔτε πρὸς τῇ γῇ ἔτ' ἐξ ἐναντίας, οὐδὲ δὴ νύκτωρ, ἀλλ' αἰεὶ περὶ τὸν ἥλιον, ἔτι δ' ἡ αἰρομένη ἢ καταφερομένη· τὰ πλεῖστα δὲ πρὸς δυσμὰς· μεσουρανήτος δὲ σπάνιον τι γέγονεν, οἷον ἐν Βοσπόρῳ ποτὲ συνέπεσεν· δι' ὅλης γὰρ τῆς ἡμέρας συνανὰ 15 σχόντες δύο παρήλιοι διετέλεσαν μέχρι δυσμῶν. τὰ μὲν ἔν περὶ ἑκαστον αὐτῶν συμβαίνοντα ταῦτ' ἐξίν, τὸ δ' αἴτιον τῶν ἀπάντων ταυτὸ πάντα γὰρ ἀνάκλασις ταύτ' ἐξίν. διαφέρουσι δὲ ταῖς τρόποις καὶ ἀφ' ὧν καὶ ὡς συμβαίνει τὴν ἀνάκλασιν γίνεσθαι πρὸς τὸν ἥλιον ἢ πρὸς ἄλλο τι τῶν 20 λαμπρῶν. καὶ μεθ' ἡμέραν μὲν ἶρις γίγνεται, νύκτωρ δ' ἀπὸ σελήνης, ὡς μὲν οἱ ἀρχαῖοι ᾤοντο, ἐκ ἐγγίνετο· τῆτο δ' ἔπαθεν διὰ τὸ σπάνιον· ἐλάνθανε γὰρ αὐτοῦς· γίγνεται μὲν γὰρ, ὀλιγάκις δὲ γίγνεται. τὸ δ' αἴτιον ὅτι τ' ἐν τῷ σκότει λανθάνει τὰ χρώματα, καὶ ἄλλα πολλὰ δεῖ συμ- 25 πεσεῖν, καὶ ταῦτα πάντα ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τῷ μῆνός· ἐν τῇ πανσελήνῳ γὰρ γενέσθαι ἀνάγκη τὸ μέλλον ἔσεσθαι, καὶ τότε ἀνατελλέσσης ἢ δυνούσης. διόπερ ἐν ἔτεσιν ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα δις ἐνετύχομεν μόνον· ὅτι μὲν οὖν ἡ ὄψις ἀνακλᾶται, ὥσπερ καὶ ἀφ' ὕδατος, ἔτω καὶ ἀπὸ ἀέρος 30 καὶ πάντων τῶν ἐχόντων τὴν ἐπιφάνειαν· λεῖαν, ἐκ τῶν περὶ τὴν ὄψιν δεικνυμένων δεῖ λαμβάνειν τὴν πίστιν, καὶ διότι τῶν ἐνόπτρων ἐν ἐνόις μὲν καὶ τὰ σχήματα ἐμφαίνεται, ἐν ἐνόις δὲ τὰ χρώματα μόνον. τοιαῦτα δ' ἐξίν ὅσα μι-

κρὰ τῶν ἐνόπτρων, καὶ μηδεμίαν αἰσθητὴν ἔχει διαίρεσιν· ἐν γὰρ τέτοις τὸ μὲν σχῆμα ἀδύνατον ἐμφαίνεσθαι (δόξει γὰρ εἶναι διαιρετόν· πᾶν γὰρ σχῆμα ἅμα δοκεῖ σχῆμά τε εἶναι καὶ διαίρεσιν ἔχειν), ἐπεὶ δ' ἐμφαίνεσθαι τι ἀναγκάζον, τοῦτο δ' ἀδύνατον, λείπεται τὸ χρῶμα μόνον ἐμφαίνεσθαι. τὸ δὲ χρῶμα ὅτε μὲν λαμπρὸν φαίνεται τῶν λαμπρῶν, ὅτε δὲ, ἢ τῷ μίγνυσθαι τῷ τῷ ἐνόπτρου ἢ διὰ τὴν ἀσθενείαν τῆς ὄψεως, ἄλλου χρώματος ἐμποιεῖ φαντασίαν. ἔσω δὲ περὶ τέτων ἡμῶν θεωρημένον ἐν τοῖς περὶ τὰς αἰσθήσεως δεικνυμένοις· διὸ τὰ μὲν λέγωμεν, τοῖς δ' ὡς ὑπάρχουσι χρῶμα αὐτῶν.

Πρῶτον δὲ περὶ τῆς ἄλλω τῷ σχήματος εἵπωμεν, δι- 3 ὅτι τε κύκλος γίγνεται, καὶ διότι περὶ τὸν ἥλιον ἢ τὴν σελήνην, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τι τῶν ἄλλων ἄσρων· ὁ γὰρ αὐτὸς ἐπὶ πάντων ἀρμόσει λόγος. γίγνεται μὲν ἔν ἡ ἀνάκλασις τῆς ὄψεως συνισαμένου τῷ ἀέρος καὶ τῆς ἀτμίδος εἰς νέφος, ἐὰν ὁμαλῆς καὶ μικρομερὲς συνισαμένη τύχη. διὸ καὶ σημεῖον ἢ μὲν σύστασις ὕδατός ἐστιν, αἱ μέντοι διασπάσεις ἢ μαράνσεις, αὗται μὲν εὐδιῶν, αἱ δὲ διασπάσεις πνεύματος. ἐὰν μὲν γὰρ μήτε καταμαρανθῇ μήτε διασπασθῇ, ἀλλ' εὐθὺ τὴν φύσιν ἀπολαμβάνειν τὴν αὐτῆς, ὕδατος εἰκότως σημεῖον ἐστίν· δηλοῖ γὰρ ἤδη γίνεσθαι τοιαύτην τὴν σύσασιν, ἐξ ἧς τὸ συνεχὲς λαμβανέσσης τῆς πυκνώσεως ἀναγκαῖον εἰς ὕδωρ ἐλθεῖν. διὸ καὶ μέλαιναί γίνονται τὴν χροάν αὗται μάλιστα τῶν ἄλλων. ὅταν δὲ διασπασθῇ, πνεύματος σημεῖον· ἡ γὰρ διαίρεσις ὑπὸ πνεύματος γέγονεν ἤδη μὲν ὄντος, ἔπω δὲ παρόντος. σημεῖον δὲ τούτου διότι ἐντεῦθεν γίγνεται ὁ ἄνεμος, ὅθεν ἀν' ἡ κυρία γίγνηται διάσπασις. ἀπομαρανομένη δὲ εὐδίας· εἰ γὰρ μὴ ἔχει πῶς ἔτις ὁ ἀήρ ὥς κρατεῖν τῷ ἐναπολαμβανομένῳ θερμῷ μηδ' ἔρχεσθαι εἰς πύκνωσιν ὕδατός, ὅλον ὡς ἔπω ἢ ἀτμὶς ἀποκρίνεται τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς ξηρᾶς καὶ πυρώδους· τῆτο δ' εὐδίας αἴτιον. πῶς μὲν οὖν ἔχοντος τῷ ἀέρος γίγνεται ἡ ἀνάκλασις, εἴρηται. ἀνακλᾶ-

2. δὲ τῆς ἐκτὸς καὶ ἀπεναντία *F.* || 4. φοινικίαν *F.* || 7. γραφεῖς *FHN*, et corr *E.* || 8. ἀλουργον *E.* || κεραυνύμενον *N.* || 9. τοῦ om *E.* || 10. καὶ τῷ πρ. *HN.* || 11. οὐδὲ *H.* || 12. τῆς γῆς *E.* || οὐδὲ δὴ νύκτωρ] νύκτωρ ὁμοίως οὐδαμῶς *F.* || 13. δ' ἐπαιρομένου αἰεὶ ἢ κατ. *F.* || δὲ πλεῖστα *HN.* || 14. [τι]· εἰ *HN*, om *F.* || 17. ταῦτ' *E.* || 18. ταύτόν *N.* || 19. γίνεσθαι τὴν ἀνάκλασιν *FH.* || 22. οἱ μὲν *N.* || οἰοῦται *F.* || οὐ γίγνεται *F.* || ἐκ ἐγγίνετο] *iris margo H.* || 23. γὰρ] δὲ *E.* || 24. ὅτι ἐν σκότει *F.* || 27. γίνεσθαι ἀνάγκη εἰ μέλλει ἔσεσθαι *F.* || 28. ὑπὲρ τὰ *margo F.* || 29. ἔτυχε *F.* || 30. ἀπὸ τοῦ ὕδατος *N.* || 32. περὶ τε τὴν *F.* || ὅτι *N.* || 33. ἐν om *HN.* || μὲν οὐ μόνον τὰ χρώματα ἀλλὰ καὶ *HN.*

3. γὰρ αὖ εἶναι *F.* || 4. τε post 3. ἅμα *F.* || 4. ἔχειν πάντα ἐπεὶ *HN.* || 6. φαίνεται λαμπρὸν *F.* || 7. τῷ τῷ] τὸ τῷ *F.* || 9. ἐξ *F.* || τοῦτο *E.* || 10. λέγωμεν *H.* || λέγομεν *F.* || 11. χρῶμα *HN.* || 13. τε om *F.* || 14. τι om *EF* et in lacuna *N.* || 15. ἐπὶ] διὰ *F.* || 17. ὁμαλὲς *FN.* || ἐπισυνισαμένη *H.* || 19. ἢ] καὶ *F.* || 20. ἐὰν γὰρ μὴ κινεῖται κατ. *F.* || 21. ἀπολαβεῖν *F.* || τὴν om *F.* || 22. εὐατῆς *HN.* || σημεῖον εἰκότως *F.* || γὰρ] δὲ *F.* || 29. γίγνηται *N.* || διάσπασις *F.* || 30. μὴ δὲ δικάειτο (*supra posito* ἔχει) πῶς *F.* || 31. ἔρχεται *E.* || 32. ὁ ἀήρ. (*supra posito* ἢ ἀτμὶς) ἀποκρίνεται τῆς ξηρᾶς καὶ πυρώδους ἀναθυμιάσεως *F.* || ἀναθ. ἀπὸ τῆς *EHN.* || 33. πῶς] ὡς *E.*

ται δ' ἀπὸ τῆς συνησμένης ἀχλύος περὶ τὸν ἥλιον ἢ τὴν
σελήνην ἢ ὄψιν· διὸ ἐκ ἑξ' ἐναντίας ὥσπερ ἡ ἱρις φαίνεται.
πάντοθεν δ' ὁμοίως ἀνακλωμένης κύκλον ἀναγκαῖον εἶναι
ἢ κύκλου μέρος· ἀπὸ γὰρ τῶ αὐτῶ σημείῳ πρὸς τὸ αὐτὸ
σημεῖον αἱ ἴσαι κλασθήσονται ἐπὶ κύκλου γραμμῆς αἰεί.
ἔσω γὰρ ἀπὸ τοῦ σημείου ἐφ' ᾧ τὸ Α πρὸς τὸ Β κε-
κλασμένη ἢ τε τὸ ΑΓΒ καὶ ἢ τὸ ΑΖΒ καὶ ἢ τὸ ΑΔ
Β· ἴσαι δ' αὐταί τε αἱ ΑΓ ΑΖ ΑΔ ἀλλήλαις, καὶ
αἱ πρὸς τὸ Β ἀλλήλαις, οἷον αἱ ΓΒ ΖΒ ΔΒ· καὶ
ἐπεξεύχθω ἡ ΑΕΒ, ὥστε τὰ τρίγωνα ἴσα· καὶ γὰρ ἐπὶ
ἴσης τῆς ΑΕΒ ἤχθωσαν δὴ κάθεται ἐπὶ τὴν ΑΕΒ ἐκ
τῶν γωνιῶν, ἀπὸ μὲν τῆς Γ ἢ τὸ ΓΕ, ἀπὸ δὲ τῆς Ζ ἢ
τὸ ΖΕ, ἀπὸ δὲ τῆς Δ ἢ τὸ ΔΕ· ἴσαι δὲ αὐταί· ἐν ἴσοις
γὰρ τριγώνοις καὶ ἐν ἐνὶ ἐπιπέδῳ πᾶσαι· πρὸς ὁρθάς γὰρ
πᾶσαι τῇ ΑΕΒ, καὶ ἐφ' ἐν σημείῳ τὸ Ε συνάπτουσιν.
κύκλος ἄρα ἔσαι ἢ γραφομένη, κέντρον δὲ τὸ Ε· ἔσω δὴ
τὸ μὲν Β ὁ ἥλιος, τὸ δὲ Α ἡ ὄψις, ἢ δὲ περὶ τὸ ΓΖΔ
περιφέρεια τὸ νέφος ἀφ' οὗ ἀνακλᾶται ἢ ὄψις πρὸς τὸν
ἥλιον· δεῖ δὲ νοεῖν συνεχῆ τὰ ἑνοπτρα· ἀλλὰ διὰ μικρό-
τητα ἕκασον μὲν ἀόρατον, τὸ δ' ἐξ' ἀπάντων ἐν εἶναι δο-
κεῖ διὰ τὸ ἐφεξῆς· φαίνεται δὲ τὸ μὲν λευκόν, ὁ ἥλιος,
κύκλῳ συνεχῶς ἐν ἐκάστῳ φαινόμενος τῶν ἐνόπτρων, καὶ
μηδεμίαν ἔχων αἰσθητὴν διαίρεσιν, πρὸς δὲ τῇ γῇ μᾶλλον
διὰ τὸ νηνεμώτερον εἶναι· πνεύματος γὰρ ὄντος οὐκ εἶναι
ζάσιν φανερόν· παρὰ δὲ τοῦτο μέλαινα ἢ ἐχομένη περι-
φέρειά, διὰ τὴν ἐκείνης λευκότητα δοκούσα εἶναι μελαν-
τέρα· πλεονακίς δὲ γίνονται αἱ ἄλλω περὶ τὴν σελήνην διὰ
τὸ τὸν ἥλιον θερμότερον ὄντα θάπτον διαλύειν τὰς συστά-
σεις τοῦ αέρος· περὶ δὲ τὰς ἀσέρας γίνονται μὲν διὰ τὰς
αὐτὰς αἰτίας, οὗ σημειώδεις δ' ὁμοίως, ὅτι μικράς πάμ-
παν ἐπιδηλῶσι τὰς συστάσεις καὶ ἔπῳ γονίμους.

4. 'Η δ' ἱρις ὅτι μὲν ἐστὶν ἀνάκλασις, εἴρηται πρότερον·
ποία δὲ τις ἀνάκλασις, καὶ πῶς καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἕκα-
στα γίνεται τῶν συμβαινόντων περὶ ταύτην, λέγωμεν νῦν.
ἀνακλωμένη μὲν ἢ ὄψις ἀπὸ πάντων φαίνεται τῶν λείων,

τούτων δ' ἐστὶ καὶ ἀήρ καὶ ὕδωρ· γίνεται δ' ἀπὸ μὲν
αέρος, ὅταν τύχῃ συνιστάμενος· διὰ δὲ τὴν τῆς ὀψews
ἀσθένειαν πολλάκις καὶ ἀνευ συστάσεως ποιεῖ ἀνάκλασιν,
οἷον ποτε συνέβαινε τινὶ πάθος ἡρέμα καὶ οὐκ ὀξὺ βλέ-
ποντι· αἰεὶ γὰρ εἰδῶλον ἐδόκει προηγέσθαι βαδίζοντι αὐ-
τῷ, ἐξ ἐναντίας βλέποντι πρὸς αὐτόν· τῆτο δ' ἐπασχε διὰ
τὸ τὴν ὄψιν ἀνακλᾶσθαι πρὸς αὐτόν· ἔτω γὰρ ἀσθενὴς ἦν
καὶ λεπτή πόμπαν ὑπὸ τῆς ἀρρωστίας, ὥς ἑνοπτρον ἐγένετο
καὶ ὁ πλησίον ἀήρ, καὶ οὐκ ἐδύνατο ἀπώθειν ὡς ὁ πόρρω
καὶ πυκνός· διόπερ αἱ τ' ἀκραὶ ἀνεσπασμέναι φαίνονται ἐν
τῇ θαλάττῃ, καὶ μεῖζον τὰ μεγέθη πάντων, ὅταν εὗροι
πνέουσι, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀχλύσιν, οἷον καὶ ἥλιος καὶ ἄσρα
ἀνίσχοντα καὶ δύνοντα μᾶλλον ἢ μέσουρανῆντα· ἀπὸ δ'
ὑδατος μάλιστα ἀνακλᾶται, καὶ ἀπὸ ἀρχομένου γίνεσθαι
μᾶλλον ἔτι ἢ ἀπ' αέρος· ἕκασον γὰρ τῶν μορίων ἐξ ὧν
γίνεται συνησμένων ἢ ψακάς ἑνοπτρον ἀναγκαῖον εἶναι
μᾶλλον τῆς ἀχλύος· ἐπεὶ δὲ καὶ δῆλον καὶ εἴρηται πρό-
τερον ὅτι ἐν τοῖς τοῖστοις ἐνόπτροις τὸ χρῶμα μόνον ἐμ-
φαίνεται, τὸ δὲ σχῆμα ἀδύλον, ἀναγκαῖον, ὅταν ἀρχηται
ὑεὶν καὶ ἤδη μὲν συνησῇται εἰς ψακάδας ὁ ἐν τοῖς νέφεσιν
ἀήρ, μήπω δ' ὕη, ἐὰν ἐξ' ἐναντίας ἢ ὁ ἥλιος ἢ ἄλλο τι
ἔτω λαμπρὸν ὥστε γίνεσθαι ἑνοπτρον τὸ νέφος, καὶ τὴν
ἀνάκλασιν γίνεσθαι πρὸς τὸ λαμπρὸν ἐξ ἐναντίας, γίνε-
σθαι τε ἑμφασιν χρώματος, ἢ σχήματος· ἕκασον δ' ὄντος
τῶν ἐνόπτρων μικρὴ καὶ ἀόρατος, τῆς δ' ἐξ' ἀπάντων αὐ-
τῶν συνεχείας τῆ μεγέθους ὁρωμένης, ἀνάγκη συνεχῆς μέ-
γεθος τῆ αὐτῆς φαίνεσθαι χρώματος· ἕκασον γὰρ τῶν ἐνό-
πτρων τὸ αὐτὸ ἀποδίδωσιν χρῶμα τῷ συνεχεῖ· ὥστ' ἐπεὶ
ταῦτ' ἐνδεχεται συμβαίνειν, ὅταν τῆτον ἔχῃ τὸν τρόπον ὃ
τῆ ἥλιος καὶ τὸ νέφος καὶ ἡμεῖς ὦμεν μεταξύ αὐτῶν, ἔσαι
διὰ τὴν ἀνάκλασιν ἑμφασίς τις· ἀλλὰ μὴν καὶ φαίνεται
τότε καὶ ἐκ ἄλλως ἐχόντων γιγνομένη ἢ ἱρις· ὅτι μὲν οὖν
ἀνάκλασις ἢ ἱρις τῆς ὀψews πρὸς τὸν ἥλιον ἐστὶ, φανερόν·
διὸ καὶ ἐξ ἐναντίας αἰεὶ γίνεται, ἢ δ' ἄλλως περὶ αὐτόν·
καίτοι ἄμφω ἀνακλάσεις· ἀλλ' ἢ γε τῶν χρωμάτων ποι-

2. ἢ ante ἱρις om F. || 3. ἀνάγκη κύκλον F, ἀναγκαῖον κύκλον E. || 5. γραμμαῖς N. || 6. τῶ αὐτῶ σημείῳ F. || 8. τε om E. ||
9. τὰ] τῷ H. || οἷον — ΔΒ om E. || 10. ἢ] ἢ τὸ F. || 11. τῶς α' β' ἴσης F. || 13. E. post Δ om N. || δὴ] δὲ FN. ||
14. ἐρῶν F. || 16. ἐστὶ FN. || ἀναγραφόμενη HN. || δὴ] δὲ FH. || 19. ἥλιον ἄδει E. ubi versus quattuor patent diagrammati. ||
δὲ μὴ ἐποεῖν F. || σμικρότητα FHN. || 20. δοκεῖν F. || 21. δὴ F. || 24. τῶ E. || 25. φανεράν F. || 26. μελανωτέρα HN. || 27. δεῖ·
κινεῖται F. || 29. γίνεται EN. || 34. αὐτὴν F. || 35. μὲν om F.

3. πυκνώσεως F. || 4. τιν] τῷ F. || 9. ὁ om F. || ἡδύνατο FH. || ὥσπερ ὁ πόρρω καὶ ὁ π. διὸ F. || 11. θαλάσση F. || 12. καὶ]
ὁ F, om cum ipso ἥλιος HN. || 14. ἀπὸ om F. || 16. ἢ ψακάς συνιστάμενων HN. ψακάς etiam F. || μᾶλλον εἶναι F. || 19. ὅτι
E. || 20. ψακάδας FHN. || 21. ὑεὶ FH. || 22. λαμπρὸν ἔτως F. || 23. πρὸς — γίνεσθαι om pr E. || 24. τε om FHN. || ἢ
σχήματος om pr E. || ὄντων E. || 25. τούτων F. || 26. τοῦ — ἐνόπτρων margo F. || 28. αὐτῷ] αὐτοῦ HN. || ἐπεὶ] εἰ E. || 29.
ἔχῃ τῆτον FHN. || 32. οὐκ om H. || 33. ἢ om N. || 34. διὸ καὶ] ἀλλ' ἢ μὲν HN. || ἄλλως αἰεὶ περὶ H. || 35. ἢ μὲν τῇ τῶν HN.

κιλία διαφέρει· ἡ μὲν γὰρ ἀφ' ὕδατος καὶ μέλανος γίνε-
ται ἀνάκλασις καὶ πόρρωθεν, ἡ δ' ἐγγύθεν καὶ ἀπ' αἰέρος
λευκοτέρου τὴν φύσιν. φαίνεται δὲ τὸ λαμπρὸν διὰ τῆς μέ-
λανος ἢ ἐν τῷ μέλανι (διαφέρει γὰρ ἐθέει) φοινικῶν. ὁρᾷν
δ' ἔχεις τό γε τῶν χλωρῶν ξύλων πῦρ, ὡς ἐρυθρὰν ἔχει 5
τὴν φλόγα διὰ τὸ τῷ καπνῷ πολλῶ· μεμίχθαι τὸ πῦρ
λαμπρὸν ὃν καὶ λευκόν· καὶ δι' ἀχλὺς καὶ καπνῷ ὁ ἥλιος
φαίνεται φοινικῶς. διὸ ἡ μὲν τῆς ἱριδος ἀνάκλασις, ἡ μὲν
πρώτη τοιαύτην ἔχειν φαίνεται τὴν χροάν (ἀπὸ ρανίδων
γὰρ μικρῶν γίνεται ἡ ἀνάκλασις), ἡ δὲ τῆς ἄλλω οὐ· περὶ 10
δὲ τῶν ἄλλων χρωμάτων ὕψερον ἔρμεν. ἔτι δὲ περὶ αὐτὸν
μὲν τὸν ἥλιον ἔ γίνεταί διατριβὴ τοιαύτης συστάσεως, ἀλλ'
ἢ ὕει ἢ διαλύεται. ἐν δὲ τῶν ἐναντίων ἐν τῷ μεταξὺ τῆς
τῆς ὕδατος γενέσεως γίνεταί τις χροόνος· τέτοιον γὰρ μὴ συμ-
βαίνοντος ἦσαν ἀν' κεχρωματισμέαι αἱ ἄλλω ὥσπερ ἡ ἱρίς. 15
νῦν δ' ὅλα μὲν ἔ γίνεταί τοιαύτην ἔχοντα τὴν ἔμφασιν,
ὅδε κύκλῳ, μικρὰ δὲ καὶ κατὰ μόριον, αἱ καλῶνται ῥάβ-
δοι, ἐπεὶ εἰ συνίστατο τοιαύτη ἀχλὺς οἷα γένοιντο· ἀν' ὕδατος
ἢ τινος ἄλλου μέλανος, καθάπερ ἐλέγομεν, ἐφαίνετο· ἀν' ἡ
ἱρίς ὅλη, ὥσπερ ἡ περὶ τὴς λύχνους. περὶ γὰρ τέτοιους τὰ 20
πλεῖστα νοτίων ὄντων ἱρίς γίνεταί τῷ χειμῶνος, μάλιστα δὲ
δὴλη γίνεται τοῖς ὑγρῶς ἔχουσιν τὴς ὀφθαλμῶς· τέτων γὰρ
ἡ ὄψις ταχὺ δι' ἀσθένειαν ἀνακλᾶται. γίνεταί δ' ἀπὸ τε
τῆς τῆς αἰέρος ὑγρότητος καὶ ἀπὸ λιγνύος τῆς ἀπὸ τῆς φλο-
γὸς ἀπορρεούσης καὶ μιγνυμένης· τότε γὰρ γίνεταί ἐν- 25
πύρον, καὶ διὰ τὴν μελανίαν· καπνῶδης γὰρ ἡ λιγνύς· τὸ
δὲ τῆς λύχνου φῶς ἔ λευκὸν ἀλλὰ πορφυρῶν φαίνεται κύ-
κλῳ καὶ ἱριῶδες, φοινικῶν δ' ἔ· ἔστι γὰρ ἡ τε ὄψις ὀλίγη
ἢ ἀνακλωμένη, καὶ μέλαν τὸ ἐνὸς πύρον. ἡ δ' ἀπὸ τῶν κω-
πῶν τῶν ἀναφερομένων ἐκ τῆς θαλάττης ἱρίς· τῇ μὲν θέσει 30
τὸν αὐτὸν γίνεταί τρόπον τῇ ἐν τῷ ἑρῶν, τὸ δὲ χρώμα
ὁμοιότερα τῇ περὶ τὴς λύχνους· ἔ γὰρ φοινικῶν ἀλλὰ πορ-
φυρᾶν ἔχοντα φαίνεται τὴν χροάν· ἡ δ' ἀνάκλασις ἀπὸ
τῶν μικροτάτων μὲν συνεχῶν δὲ γίνεταί ρανίδων· αὗται
δ' ὕδωρ ἀποκεκριμένον εἰσὶν ἤδη παντελῶς. γίνεταί δὲ καὶ 35
τέλος· τῶν δ' ἄλλων ἀναίσθητος ἢ μεταβολή· διὸ καὶ ἡ

4. γὰρ om E. || φοινικῶν post μέλανι F, φοινικῶ N. || 5. ἔχει τὴν φλόγα ἐρυθρὰν HN. || 6. τῷ om HN. || 9. χροάν HN. ||
10. γὰρ om F. || τῆς om EHN. || ἄλλος N. || 12. μὲν om F. || 14. ἐγγύθεν F. || τότε — 15. ἄλλω] ἐπεὶ εἰ μὴ ἐγγύθεν ἦν ἀν' κε-
χρωματισμένη ἡ ἄλλω F. || 18. οἷα om E. || ἀν] ἀπὸ τῆς F. || 19. λέγομεν EFN. || 20. ὅλη N. || 21. ὄντων ἡ ἱρίς N. || 23. τε τοῦ
αἰέρος δι' ὑγρότητα E. || 24. τῆς ante φλ. om H. || 25. καὶ om E. || ῥηγνυμένης pr F. || 26. καὶ om H. || 27. λύχνου καὶ τῆς αὐ-
γῆς φῶς HN. || 30. ἀνακλωμένων pr F. || 31. τῷ δὲ χρώματι HN. || 32. φοινικῶ E, φοινικῶ N. || 35. καὶ τις] καὶ ἐν ταῖς HN.
[1. ρανὶς om FHN. || εἰς] ἐάν N, ἐάν ἢ H. || τῇ θέσει HN. || 2. τὸν om F. || ἀνέχῃ E. || 3. σκιάζῃ E. || 4. ἐντὸς E. || ἢ]
ἵπου πιαγο F. || 8. ἐκ] δὴλον ἐκ N. || 11. ἀποτεινόμενη F. || 12. δ' om F. || 13. ἐκλείπειν FHN. || 15. ἐν om F. || 18. δ' οὖν]
ἦν N. || 20. μελανότερα N. || 24. ταῦτο EH. || 26. μὴδὲ FH. || 27. αὐτὸ EHN. || 29. μελάντερον om E, post ποιεῖ ponit N. ||
31. ὄψις margo F. || 33. ἐπὶ FH. || 35. δ' om E. || ἀναίσθητος N.

ἴρις τριχρῶς φαίνεται, ἑκατέρα μὲν, ἐναντίως δέ, ἢ μὲν ἔν
 πρώτη τὴν ἔξω φοινικὴν ἔχει· ἀπὸ μεγίστης γὰρ περιφε-
 ρείας πλείω προσπίπτει ἢ ὄψις πρὸς τὸν ἥλιον, μεγίστη δ'
 ἢ ἔξω· ἢ δ' ἐχομένη καὶ ἡ τρίτη ἀνάλογον· ὥς εἰ τὰ περὶ
 τῶν χρωμάτων τῆς φαντασίας εἴρηται καλῶς, ἀνάγκη τρι-
 χρῶν τε εἶναι αὐτὴν καὶ τέτοις τοῖς χρώμασι κεχρῶσθαι
 μόνοις. τὸ δὲ ξανθὸν φαίνεται διὰ τὸ παρ' ἀλλήλα φαίνε-
 σθαι. τὸ γὰρ φοινικῶν παρὰ τὸ πράσινον λευκὸν φαίνεται.
 σημεῖον δὲ τούτου· ἐν γὰρ τῷ μελαντάτῳ νέφει μάλιστα
 ἄκρατος γίνεται ἡ ἴρις· συμβαίνει δὲ τότε ξανθότατον εἶναι
 δοκεῖν τὸ φοινικῶν. ἐξὶ δὲ τὸ ξανθὸν ἐν τῇ ἰριδι χρῶμα με-
 ταξὺ τῆς φοινικῆς καὶ πρασίνου χρώματος. διὰ τὴν με-
 λανίαν ἔν τῃ κύκλῳ νέφους ὅλον αὐτῆς φαίνεται τὸ φοινικῶν
 λευκόν· ἐξὶ γὰρ πρὸς ἐκεῖνα λευκόν, καὶ πάλιν ἀπομαραι-
 νομένης τῆς ἰριδος ἐγγυτάτῳ, ὅταν λύηται τὸ φοινικοῦν· ἢ
 γὰρ νεφέλη λευκὴ ὅσα, προσπίπτουσα παρὰ τὸ πράσινον,
 μεταβάλλει εἰς τὸ ξανθόν. μέγιστον δὲ σημεῖον τούτων ἢ
 ἀπὸ τῆς σελήνης ἴρις· φαίνεται γὰρ λευκὴ πάμπαν. γίγνε-
 ται δὲ τῷτο, ὅτι ἐν τῷ νέφει ζοφερώ ὄντι φαίνεται καὶ
 ἐν νυκτί. ὥσπερ ἔν πυρ ἐπὶ πυρ, μέλαν παρὰ μέλαν ποιεῖ
 τὸ ἡρέμα λευκὸν παντελῶς φαίνεσθαι λευκόν· τῷτο δ' ἐστὶ
 τὸ φοινικῶν. γίγνεται δὲ τῷτο τὸ πάθος καταφανές καὶ ἐπὶ
 τῶν ἀνθῶν· ἐν γὰρ τοῖς ὑφάσμασι καὶ ποικίλμασι ἀμύ-
 θητον διαφέρει τῇ φαντασίᾳ ἄλλα παρ' ἄλλα τιθέμενα
 ἔνια τῶν χρωμάτων, οἷον καὶ τὰ πορφύρα ἐν λευκοῖς ἢ
 μέλασι ἐρίοις, ἔτι δ' ἐν αὐγῇ τοιαδὶ ἢ τοιαδί· διὰ καὶ οἱ
 ποικιλταὶ φασὶ διαμαρτάνειν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸν λύχον
 πολλάκις τῶν ἀνθῶν, λαμβάνοντες ἕτερα ἀπ' ἑτέρων. διότι
 μὲν ἔν τριχρῶς τε, καὶ ὅτι ἐκ τέτων φαίνεται τῶν χρωμά-
 των μόνων ἢ ἴρις, εἴρηται. διπλῇ δὲ καὶ ἀμαυροτέρα τοῖς
 χρώμασιν ἢ περιέχουσα, καὶ τῇ θέσει τὰς χροὰς ἔξ ἐναν-
 τίας ἔχει κειμένας διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. μακροτέραν γὰρ
 ἀποτεινομένη ἢ ὄψις ὥσπερ τὸ πορρώτερον ὀρά, καὶ τὸ ἐν-
 ταῦθα τὸν αὐτὸν τρόπον. ἀσθενεστέρα ἔν ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἢ

ἀνάκλασις γίνεται διὰ τὸ πορρώτερον ποιεῖσθαι τὴν ἀνά-
 κλασιν, ὥστ' ἐλάττων προσπίπτουσα τὰ χρώματα ποιεῖ
 ἀμαυρότερα φαίνεσθαι. καὶ ἀντεστραμμένως δὴ διὰ τὸ
 πλεῖον ἀπὸ τῆς ἐλάττονος καὶ τῆς ἐντὸς περιφέρειας προσ-
 πίπτει πρὸς τὸν ἥλιον· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς ὄψεως ὅσα ἀνα-
 κλάται ἀπὸ τῆς ἐγγυτάτῳ περιφέρειας τῆς πρώτης ἰριδος.
 ἐγγυτάτῳ δ' ἐν τῇ ἔξωθεν ἰριδι ἢ ἐλαχίστη περιφέρεια, ὥς
 αὕτη ἔχει τὸ χρῶμα φοινικῶν· ἢ δ' ἐχομένη καὶ ἡ τρίτη
 κατὰ λόγον· ἢ ἔξω ἴρις ἐφ' ᾧ τὸ Β, ἢ ἔσω ἐφ' ᾧ τὸ Α·
 τὰ χρώματα δ', ἐφ' ᾧ τὸ Γ, φοινικῶν, ἐφ' ᾧ τὸ Δ, πρά-
 σινον, ἐφ' ᾧ Ε, αἰουργόν· τὸ ξανθὸν δὲ φαίνεται ἐφ' ὅ τὸ
 Ζ. τρεῖς δ' ἐκεῖ γίνονται, ἐδὲ πλείους ἰριδες διὰ τὸ καὶ
 τὴν δευτέραν γίνεσθαι ἀμαυροτέραν, ὥστε καὶ τὴν τρίτην
 ἀνάκλασιν πάμπαν ἀσθενῇ γίνεσθαι καὶ ἀδυνατεῖν ἀφι-
 κνέσθαι πρὸς τὸν ἥλιον.

Ὅτι δ' οὔτε κύκλον οἷον τε γίνεσθαι τῆς ἰριδος οὔτε 5
 μείζον ἢ μικρότερον τμήμα, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν συμ-
 βαίνοντων περὶ αὐτήν, ἐκ τῆς διαγράμματος ἔσαι θεωροῦσι
 δῆλον· ἡμισφαίριον γὰρ ὄντος ἐπὶ τῷ ὀρίζοντος κύκλου τοῦ
 ἐφ' ᾧ τὸ Α, κέντρου δὲ τῷ Κ, ἄλλου δὲ τινος ἀνατέλλον-
 τος σημείου ἐφ' ᾧ τὸ Η, εἰάν αἱ ἀπὸ τῷ Κ γραμμαὶ κατὰ
 κῶνον ἐκπίπτουσιν ποιῶσιν ὥσπερ ἄξονα τὴν ἐφ' ἣ ἢ ΗΚ,
 καὶ ἀπὸ τῷ Κ ἐπὶ τὸ Μ ἐπίτευχθεῖσαι ἀνακλασθῶσιν ἀπὸ
 τῷ ἡμισφαίριον ἐπὶ τὸ Η, ἐπὶ τὴν μείζω γωνίαν πρὸς κύ-
 κλον περιφέρειαν προσπεσούσαι αἱ ἀπὸ τῷ Κ· καὶ εἰάν μὲν
 ἐπ' ἀνατολῆς ἢ ἐπὶ δύσεως τῷ ἄστρου ἢ ἀνάκλασις γένηται,
 ἡμικύκλιον ἀποληφθήσεται τῷ κύκλου ὑπὸ τῷ ὀρίζοντος τὸ
 ὑπὲρ γῆν γιγνόμενον, εἰάν δ' ἐπάνω, ἐλάττων αὖ ἡμικύκλιον.
 ἐλάχισον δ', ὅταν ἐπὶ τῷ μεσημβρινῷ γένηται τὸ ἄστρον.
 ἔσω γὰρ ἐπ' ἀνατολῆς πρώτων, ὅ τὸ Η, καὶ ἀνακλασθῶ
 ἢ ΚΜ ἐπὶ τὸ Η, καὶ τὸ ἐπίπεδον ἐκβεβλήσθω ἐν ᾧ τὸ Α,
 τὸ ἀπὸ τοῦ τριγώνου ἐν ᾧ τὸ ΗΚΜ. κύκλος οὖν ἢ τομὴ
 ἔσαι τῆς σφαίρας. ὁ μέγιστος ἔσω ὁ ἐφ' ᾧ Α· διόσει γὰρ
 οὐθέν, ἀν' ὁποιαοῦν τῶν ἐπὶ τῆς ΗΚ κατὰ τὸ τρίγωνον τὸ

1. τριχρῶς N. || 2. φοινικίαν F. || 3. ἢ om EHN. || 4. περὶ τὰ N. || 7. μόνον E. || 10. ἢ om EHN. || ξανθότατον FHN. ||
 12. καὶ τῷ πρ. N. || 13. ἔν γὰρ HN, om E. || 13 et 22. φοινικῶν E. || 14. ἐκεῖνο corr E. || 15. ἐγγυτάτα re E: pr enim om. ||
 19. ὄντι om EHN. || 20. ἔν πυρ παρὰ μέλαν ποιεῖ H et corr N, ἔν παρὰ μέλαν πυρ pr N, vulgatam corr E. || 22. τὸ πάθος om
 E. || 25. ἔνια om FHN. || τὰ om E. || 26. ἐξὶ EN. || ἢ τοιαδί om pr E. || 28. ἀνθῶν καὶ λαμβάνειν λαμβ. pr F. || 30. μόνον
 E, μόνη N, idque post ἴρις. || 32. μακροτέρα EHN, μακρότερον F. || 33. ὀράται EHN.

3. δὲ E. || 4. πλείω FHN et corr E. || 5. ὅσα om E. || 7. ὥς om pr E. || 8. αὐτῆς F. || 8 et 10. φοινικῶν E. || 8. ἢ
 ante τρίτη om E. || 9. τὲ om F. || ἔσω ἢ πρώτη ἐφ' HN. || 10. ὦν F. || Γ] ε pr N. || Δ] γ pr N. || 11. ἐφ' ᾧ om pr E. ||
 E] θ F et pr N. || δὲ ξανθὸν F. || ᾧ HN. || τὲ om F. || 16. γιγνέσθαι HN. || 17. τῶν ante συμβ. om E. || 20. οὐ E. || 21. οὐ
 H. || ἀν E. || αἱ om EHN. || 22. ἐκπίπτουσιν E, ἐμπίπτουσιν HN. || ποιῶσιν E. || ὥσπερ FHN. || ἢ] ὦν E. || ἢ om N. || 23. καὶ
 om E. || M om in lacuna N. || 25. αἱ om N. || K] ἢ N. || 26. ἀπ' N. || 28. ἀν HN. || ἀεὶ ἐλάττων FHN. || ἡμικύκλιον N. ||
 30. ἔσω γὰρ om pr E. || ἀνατολῇ H. || 31. τὲ post καὶ om N. || ἐν ᾧ τὸ Α om HN et pr E. || 33. ὁ ante ἐφ' om E. ||
 34. τὸ ΚΜΗ om E.

ΚΜΗ ἐμβληθῇ τὸ ἐπίπεδον. αἱ ἔν ἀπὸ τῶν ΗΚ ἀναγόμεναι γραμμαὶ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἔσυσταθήσονται τῷ ἐφ' ὧ Α ἡμικυκλίου πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο σημείον· ἐπεὶ γὰρ τὰ τε ΗΚ σημεία δέδοται, καὶ ἡ ΚΗ δεδομένη ἂν εἴη καὶ ἡ ΜΗ, ὥστε καὶ ὁ λόγος τῆς ΜΗ πρὸς τὴν ΜΚ. δε- 5 δομένης ἔν περιφερείας ἐφάψεται τὸ Μ. ἔσω δὲ αὕτη ἐφ' ἧς τὰ ΝΜ· ὥστε ἡ τομὴ τῶν περιφερείων δέδοται. πρὸς ἄλλη δὲ τῇ πρὸς τῇ ΜΝ περιφερείᾳ ἀπὸ τῶν αὐτῶν σημείων ὁ αὐτὸς λόγος ἐν τῷ αὐτῷ ἐπίπεδῳ οὐ συνίσταται. ἐκκείσθω ἔν τις γραμμὴ ἡ ΔΒ, καὶ τετμήσθω ὡς ἡ ΜΗ 10 πρὸς ΜΚ, ἡ Δ πρὸς τὸ Β. μείζων δὲ ἡ ΜΗ τῆς ΜΚ, ἐπεὶ περ ἐπὶ τὴν μείζω γωνίαν ἡ ἀνάλασις τῷ κέντρῳ· ὑπὸ γὰρ τὴν μείζω γωνίαν ὑποτείνει τὴν τοῦ ΚΜΗ τριγώνου. μείζων ἄρα καὶ ἡ Δ τῆς Β, προσπεπορίσθω ἔν πρὸς τὴν Β, ἐφ' ἧς τὸ Ζ· ὥστ' εἶναι ὅπερ τὴν Δ πρὸς τὴν Β, τὴν ΒΖ 15 πρὸς τὴν Δ. εἴτα ὅπερ ἡ Ζ πρὸς τὴν ΚΗ, ἡ τὸ Β πρὸς ἄλλην πεποιήσθω τὴν ΚΠ, καὶ ἀπὸ τῆς Π ἐπὶ τὸ Μ ἐπέ- ζεύχθω ἡ τὸ ΜΠ. ἔσαι ἔν τὸ Π· πόλος τῆς κύκλου, πρὸς δὲ αἱ ἀπὸ τῆς Κ γραμμαὶ προσπίπτουσιν· ἔσαι γὰρ ὅπερ ἡ Ζ πρὸς τὴν ΚΗ, καὶ ἡ Β πρὸς τὴν ΚΠ, καὶ ἡ Δ πρὸς 20 τὴν ΠΜ· μὴ γὰρ ἔσω, ἀλλ' ἡ πρὸς ἐλάττω ἢ πρὸς μείζω τῆς ΠΜ· οὐθέν γὰρ διοίσει. ἔστω πρὸς ΠΡ. τὸν αὐτὸν ἄρα λόγον αἱ ΗΚ καὶ ΚΠ καὶ ἡ ΠΡ πρὸς ἀλ- λήλας ἔξουσιν, ὅνπερ αἱ ΔΒΖ, αἱ δὲ ΔΒΖ ἀνάλογον ἦσαν, ὅπερ ἡ Δ πρὸς Β, ἡ ΖΒ πρὸς Δ· ὥστε ὅπερ ἡ ΠΗ 25 πρὸς τὴν ΠΡ, ἡ τὸ ΠΡ πρὸς τὴν ΠΚ. ἂν οὖν ἀπὸ τῶν ΚΗ αἱ ΗΡ καὶ ΚΡ ἐπὶ τὸ Ρ ἐπιζευχθῶσιν, αἱ ἐπιζευ- χθεῖσαι αὐταὶ τὸν αὐτὸν ἔξουσιν λόγον ὅνπερ ἡ ΠΗ πρὸς τὴν ΠΡ· περὶ γὰρ τὴν αὐτὴν γωνίαν τὴν Π ἀνάλογον αἶ- τε τῆς ΗΠΡ τριγώνου καὶ τῆς ΚΡΠ. ὥστε καὶ ἡ ΠΡ πρὸς 30 τὴν ΚΡ τὸν αὐτὸν ἔξει λόγον, καὶ ἡ ΗΠ πρὸς τὴν ΠΡ· ἔχει δὲ καὶ ἡ ΜΗ πρὸς τὴν ΜΚ τὸν αὐτὸν λόγον ὅνπερ

ἡ τὸ Δ πρὸς τὸ Β ἀμφοτέρω. ὥστ' ἀπὸ τῶν ΗΚ σημείων ἔσονται πρὸς τῇ ΜΝ περιφερείᾳ συσταθήσονται τὸν αὐτὸν ἔχουσαι λόγον, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι· ὅπερ ἀδύνατον. ἐπεὶ ἔν ἡ Δ οὔτε πρὸς ἐλάττω τῆς ΠΜ οὔτε πρὸς μείζω (ὁμοίως 5 γὰρ δείζομεν), δῆλον ὅτι πρὸς αὐτὴν ἂν εἴη τὴν ἐφ' ἧς ΜΠ ὥστ' ἔσαι ὅπερ ἡ ΜΠ πρὸς τὴν ΠΚ, ἡ τὸ ΠΗ πρὸς τὴν ΜΠ, καὶ λοιπὴ ἡ τὸ ΜΗ πρὸς ΜΚ. ἂν ἔν τῷ ἐφ' ὧ τὸ Π πόλῳ χρώμενος, διασήματι δὲ τῷ ἐφ' ὧ ΜΠ, κύκλος γραφῇ, ἀπασῶν ἐφάψεται τῶν γωνιῶν ὡς ἀνακλώμεναι 10 ποῖσιν αἱ ἀπὸ τῆς ΜΗ κύκλου· εἰ δὲ μή, ὁμοίως δειχθή- σονται τὸν αὐτὸν ἔχουσαι λόγον αἱ ἄλλοι καὶ ἄλλοι τῷ ἡμικυκλίου συνιστάμεναι, ὅπερ ἦν ἀδύνατον. ἂν ἔν περιεγά- γης τὸ ἡμικυκλίον τὸ ἐφ' ὧ τὸ Α περὶ τὴν ἐφ' ἧς ΗΚ Π διάμετρον, αἱ ἀπὸ τῆς ΗΚ ἀνακλώμεναι πρὸς τὸ ἐφ' ὧ τὸ 15 Μ· ἐν πᾶσι τοῖς ἐπίπεδοις ὁμοίως ἔξουσιν, καὶ ἴσην ποιή- σουσι γωνίαν τὴν ΚΜΗ. καὶ ἦν ποῖσιν δὲ γωνίαν αἱ ΗΠ καὶ ΜΠ ἐπὶ τῆς ΗΠ, αἱ ἴση ἔσαι· τρίγωνα ἔν ἐπὶ τῆς ΗΠ καὶ ΚΠ ἴσα τῷ ΗΜΠ καὶ ΚΜΠ συνεσήμασιν. τῶ- των δ' αἱ κάθετοι ἐπὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον πεσῶνται τῆς ΗΠ καὶ ἴσαι ἔσονται. πιπτέτωσαν ἐπὶ τὸ Ο· κέντρον ἄρα τοῦ 20 κύκλου τὸ Ο, ἡμικυκλίον δὲ τὸ περὶ τὴν ΜΝ ἀφήρηται ἀπὸ τῆς ὀρίζοντος τῶν μὲν γὰρ ἄνω τὸν ἥλιον ἔκρατεῖν, τῶν δὲ πρὸς τῇ γῇ κρηρίζομένων κρατεῖν, καὶ διαχεῖν τὸν αἶρα. καὶ διὰ τῆτο τὴν ἱρὴν ἔσυνεβαλλεῖν τὸν κύκλον. γίνεσθαι 25 δὲ καὶ νύκτωρ ἀπὸ τῆς σελήνης ὀλιγαίσι· οὔτε γὰρ αἰε- πλῆρης, ἀσθενεστέρα τε τὴν φύσιν ὥστε κρατεῖν τοῦ αἵρος, μάλιστα δ' ἴστασθαι τὴν ἱρὴν, ὅπου μάλιστα κρατεῖται ὁ ἥλιος· πλείη γὰρ ἐν αὐτῇ ἱμάς ἐνέμενεν. πάλιν ἔσω ὁ ὀρίζων μὲν ἐφ' ὧ τὸ ΑΒΓ, ἐπανάτεταλκνέτω δὲ τὸ Η, ὁ 30 δ' ἄζων ἔσω νῦν ἐφ' ὧ τὸ ΗΠ. τὰ μὲν ἔν ἄλλα πάντα ὁμοίως δειχθήσεται ὡς καὶ πρότερον, ὁ δὲ πόλος τῆς κύκλου ὁ ἐφ' ὧ Π κάτω ἔσαι· τῆς ὀρίζοντος τῆς ἐφ' ὧ τὸ ΑΓ, ἀρ-

1. τὸ om H. || τῶν] τῆς N, τῆς E. || ΗΚ] κέντρον H. || 4. κ η E. || η κ H: E pr om η. || 5. ὁ om HN. || τὴν om EFHN. || 6. δὲ F. || 7. τὰ] τὸ F. || 8. αὐτῶν om E. || 11. ἡ Δ — ΜΚ om N et pr E. || κ μ FH. || 13. τὴν ante τῆς om E. || μ κ η H. || 14. μείζων — B margo EF. || 15. τὴν B] τὸ β re E: pr enim om. || 16. τὴν om E. || τὴν] τὸ F. || 17. ἐπὶ μὲν τὸ FH. || 20. τὴν om EF. || κ η καὶ ἀπὸ τῆς π καὶ pr F. || 20 et 21. τὴν om EFN. || 21. μ π FH. || ἔσω γὰρ F. || 22. μ π F. || ἐδὲ H. || ἔσω γὰρ πρὸς HN. || 23. ἡ om E. || 24. αἱ δὲ ΔΒΖ om E. || 25. ὅπερ γὰρ F, ὅνπερ EHN, ὅνπερ ἄρα F. || 26. τὴν om E. || τὸ om F. || τὴν om E. || κ π N. || 28. η π FH. || 29. τὴν ante ΠΡ om E. || 30. τριγώνου] □ F. || καὶ ante τῆς om N. || τοῦ] αἱ τῆς E. || Π post ἡ om E. || 31. τὴν utrumque om E. || ΚΡ] π κ N. || λόγον ἐν καὶ F. || ἡ] ἡ τὸ EHN. || 32. τὴν om EHN. || κ μ FHN. || τῆτον τὸν HN, τῆτον F.

1. Δ] δὲ κ μ N. || τὸ] τὴν FHN. || 2. τῇ] τὴν FN. || περιφέρειαν HN. || 4. ἐλάττω HN. || τῆς H. || μ π FHN. || 5. δει- χθήσεται FHN. || 6. τὴν om EF. || κ π N. || τὸ om FHN. || 7. καὶ λοιπὴ — ΜΚ om EFN. || ἐδὲ N. || τὸ om E. || 8. δὲ om F. || ὧ] ἧς τὸ E. || 10. μ α EH, om N. || 11. αἱ om E. || 12. ἐδὲ N. || 13. τὸ ἡμικ.] τε ὡς (supra posito τὸ) ἡμικ. F. || Π om N. || 15. M] γ corr N. || 16. ποιήσουσι FHN. || 17. αἱ — 18. ΗΠ om pr E. || 18. ΚΠ] η π E. || καὶ om N, καὶ ΚΜΠ om pr E. || 22. ὑπὸ N. || τῶν] τὰ N. τῶν μὲν — 28. ἱμάς ἐνέμενεν re margo E. || 23. πρὸς τῇ γῇ κρηρίζομένων γὰρ E, προσπεριζομένων F et re E, περιζομένων HN, διασκορπιζομένων margo H. || 28. αὐτῇ ἡ ἱμάς F. || ἐνέμενεν om HN. || ὁ om FN. || 29. τὸ post ὧ om E. || 30. ὧ FHN. || 31. τῆς κύκλου om HN. || 32. ὁ om N.

θέντος τῷ ἐφ' ᾧ τὸ Η σημείου. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῆς ὁ τε πό-
λος καὶ τὸ κέντρον τῷ κύκλῳ καὶ τὸ τῷ ὀρίζοντος νῦν τὴν
ἀνατολήν· ἔστι γὰρ ἕτος ἐφ' ᾧ τὸ ΗΠ. ἐπεὶ δὲ τῆς δια-
μέτρου τῆς ΑΓ τὸ ΚΗ ἐπάνω, τὸ κέντρον εἴη ἀν' ὑποκάτω
τῷ ὀρίζοντος πρότερον τῷ ἐφ' ᾧ τὸ ΑΓ, ἐπὶ τῆς ΚΠ γραμ-
μῆς, ἐφ' ᾧ τὸ Ο. ὥς ἔλαττον ἔσαι τὸ ἐπάνω τμήμα ἡμι-
κυκλίου τὸ ἐφ' ᾧ ΨΤΩ. τὸ γὰρ ΨΤΩ ἡμικύκλιον ἦν,
νῦν δ' ἀποτεμνέται ἀπὸ τῷ ΑΓ ὀρίζοντος. τὸ δὲ ΤΩ ἀφα-
νὲς ἔσαι ἐπαρθέντος αὐτῷ τῷ ἡλίῳ, ἐλάχιζον δ', ὅταν ἐπὶ
μεσημβρίαν· ὅσῳ γὰρ ἀνώτερον τὸ Η, κατώτερος ὁ τε πό-
λος καὶ τὸ κέντρον τῷ κύκλῳ ἔσαι. ὅτι δ' ἐν μὲν ταῖς ἐλάτ-
τοσιν ἡμέραις ταῖς μετ' ἰσημερίαν τὴν μετοπωρινὴν ἐνδέχε-
ται αἰεὶ γίνεσθαι ἱρίν, ἐν δὲ ταῖς μακροτέραις ἡμέραις ταῖς
ἀπὸ ἰσημερίας τῆς ἐτέρας ἐπὶ τὴν ἰσημερίαν τὴν ἐτέραν περὶ
μεσημβρίαν ἔ γίγνεται ἱρίς, αἴτιον ὅτι τὰ μὲν πρὸς ἄρκτον
τμήματα πάντα μείζω ἡμικυκλίου καὶ αἰεὶ ἐπὶ μείζω ἡμι-
κυκλίου, τὸ δ' ἀφανὲς μικρόν, τὰ δὲ πρὸς μεσημβρίαν
τμήματα τῷ ἰσημερινῷ, τὸ μὲν ἄνω τμήμα μικρόν, τὸ δ'
ὑπὸ γῆν μέγα. καὶ αἰεὶ δὴ τὰ πορρωτέρω μείζω· ὥστ' ἐν
μὲν ταῖς πρὸς τὰς θερινὰς τροπὰς ἡμέραις διὰ τὸ μέγεθος τῷ
τμήματος, πρὶν ἐπὶ τὸ μέσον ἔλθειν τῷ τμήματος καὶ ἐπὶ
τὸ μεσημβρινὸν τὴν τὸ Η, κάτω ἤδη παντελῶς γίνεται τὸ
Π, διὰ τὸ πόρρω ἀφεςτάναι τῆς γῆς τὴν μεσημβρίαν διὰ
τὸ μέγεθος τῷ τμήματος· ἐν δὲ ταῖς πρὸς τὰς χειμερινὰς
τροπὰς ἡμέραις, διὰ τὸ μὴ πολὺ ὑπὲρ γῆς εἶναι τὰ τμή-
ματα τῶν κύκλων, τιναστὶν ἀναγκαῖον γίνεσθαι· βραχυ-
γὰρ ἀρθείσης τῆς ἐφ' ᾧ τὸ Η, ἐπὶ τῆς μεσημβρίας γίγνε-
ται ὁ ἥλιος.

Β. Τὰς δ' αὐτὰς αἰτίας ὑποληπτέον καὶ περὶ παρήλιου
καὶ ῥάβδων ταῖς εἰρημέναις. γίνεται γὰρ παρήλιος μὲν
ἀνακλωμένης τῆς ὀψews πρὸς τὸν ἥλιον, ῥάβδοι δὲ διὰ τὸ
προσπίπτειν τοιαύτην ἔσαν τὴν ὄψιν, οἷαν εἵπομεν αἰεὶ γίνε-
σθαι, ὅταν πλησίον ὄντων τοῦ ἡλίου νεφῶν ἀπὸ τινος ἀνα-
κλασθῇ τῶν ὑγρῶν πρὸς τὸ νέφος· φαίνεται γὰρ αὐτὰ μὲν

ἀχρωμάτισα τὰ νέφη κατ' εὐθυωρίαν εἰσβλέπουσιν, ἐν δὲ
τῷ ὕδατι ῥάβδων μεστὸν τὸ νέφος· πλὴν τότε μὲν ἐν τῷ
ὕδατι δοκεῖ τὸ χρώμα τῷ νέφους εἶναι, ἐν δὲ ταῖς ῥάβδοις
ἐπ' αὐτοῦ τοῦ νέφους· γίγνεται δὲ τῷτο, ὅταν ἀνωμάλος ἢ
τῷ νέφους ἢ σύσασις, καὶ τῇ μὲν πυκνὸν τῇ δὲ μαρόν, καὶ
τῇ μὲν ὑδατωδέστερον τῇ δ' ἡττον· ἀνακλασθείσης γὰρ τῆς
ὀψews πρὸς τὸν ἥλιον, τὸ σχῆμα μὲν τῷ ἡλίῳ ἔχ' ὁράται
διὰ μικρότητα τῶν ἐνόπτρων, τὸ δὲ χρώμα διὰ τὸ ἐν ἀνω-
μάλῳ φαίνεσθαι λαμπρόν καὶ λευκὸν τὸν ἥλιον, πρὸς δὲ
ἀνεκλάσθη ἢ ὄψις, τὸ μὲν φοινικῶν φαίνεται, τὸ δὲ πρῶ-
σινον ἢ ξανθόν· διαφέρει γὰρ ἔθεν διὰ τοιούτων ὁρᾶν ἢ ἀπὸ
τοιούτων ἀνακλωμένην· ἀμφοτέρως γὰρ φαίνεται τὴν χροάν
ὁμοιον, ὥστ' εἰ κἀκείνως φοινικῶν, καὶ ἔτως· αἱ μὲν οὖν
ῥάβδοι γίνονται δι' ἀνωμαλίαν τῷ ἐνόπτρῳ ἐ τῷ σχήματι
ἀλλὰ τῷ χρώματι, ὁ δὲ παρήλιος, ὅταν ὅτι μάλιστα
ὁμαλὸς ἢ ὁ ἀήρ καὶ πυκνὸς ὁμοίως· διὸ φαίνεται λευκός.
ἢ μὲν γὰρ ὁμαλότης τῷ ἐνόπτρῳ ποιεῖ χροάν μίαν τῆς ἐμ-
φάσεως· ἢ δ' ἀνάκλασις ἀδρόα τῆς ὀψews, διὰ τὸ ἅμα
προσπίπτειν πρὸς τὸν ἥλιον ἀπὸ πυκνῆς ἔσης τῆς ἀχλύος,
καὶ ἔπω μὲν ἔσης ὕδωρ ἐγγὺς δ' ὕδατος, τὸ ὑπάρχον τῷ
ἡλίῳ ἐμφαίνεσθαι χρώμα ποιεῖ, ὥσπερ ἀπὸ χαλκῆς λείου
κλωμένης διὰ τὴν πυκνότητα· ὥς ἐπεὶ τὸ χρώμα τῷ ἡλίῳ
λευκόν, καὶ ὁ παρήλιος φαίνεται λευκός· διὰ δὲ τὸ αὐτὸ
τοῦτο μᾶλλον ὕδατος σημεῖον· ὁ παρήλιος τῶν ῥάβδων
μᾶλλον γὰρ συμβαίνει τὸν αέρα εὐεργῶς ἔχειν πρὸς γένε-
σιν ὕδατος· ὁ δὲ νότιος τῷ βορείῳ μᾶλλον, ὅτι μᾶλλον ὁ
νότιος ἀήρ εἰς ὕδωρ μεταβάλλει τῷ πρὸς ἄρκτον· γίνονται
δ' ὥσπερ εἵπομεν, περὶ τε τὰς δυσμὰς καὶ περὶ τὰς ἀνα-
τολάς, καὶ ἔτ' ἀνωθεν ἔτε κατώθεν, ἀλλ' ἐκ τῶν πλαγίων
καὶ ῥάβδοι καὶ παρήλιοι· καὶ οὗτ' ἐγγὺς τοῦ ἡλίου λαίαν
ἔτε πόρρω παντελῶς· ἐγγὺς μὲν γὰρ ἔσαν ὁ ἥλιος διαλύει
τὴν σύσασιν, πόρρω δ' οὐσης ἢ ὄψις οὐκ ἀνακλασθήσεται·
ἀπὸ γὰρ μικρῷ ἐνόπτρῳ πόρρω ἀποτεινομένη ἀσθενὴς γίγνε-
ται· διὸ καὶ αἱ ἄλλαι ἔ γίνονται ἐξ ἐναντίας τῷ ἡλίῳ· ἀνω

1. αὐτὸ F. || 3. αὐτὸς E. || 4. ὑπὸ τῷ κάτω N. || 7. τὸ τοῦ EH. || ΤΩ om F, Ω om EHN. || γὰρ γ N. || ψυον E. ||
8. ὑπὸ HN. || ΤΩ ου FHN. || 9. αὐτὸ om F, ante ἐπαρθέντος ponunt HN. || ἡλίῳ ἐπὶ ἐλάχιζον E. || 10. μεσημβρίας N. || ὅσον
H. || 11. ἔσαι om E. || 12. τὴν om E. || 13. αἰεὶ om E. || 14. τῆς ἐτέρας om HN. || ἰσημερίαν om E. || τὴν om EN. || περὶ
πρὸς HN, om cum ipso μεσημβρίαν E. || 15. αἴτιον δ' ὅτι E. || 16. αἰεὶ FH, om E. || ἡμικυκλίου om E. || 19. τὰ πορρωτέρω μεί-
ζω E, μείζω τὰ πορρωτέρω F, μείζω τὰ πορρωτέρω HN. || 20. τὰς om EF. || 22. τὸν μεσ. N. || τελῶς FHN. || τῇ ἢ τὸ FH
N. || 24. μέγεθος μέρος N. || 27. τῆς ἐφ' τῆς τε ἐφ' F, τῆς γῆς ἐφ' E. || 29. περὶ om N. || παρήλιον FH, παρ' ἡλίῳ N. ||
30. τὰς εἰρημένας E. || 31. ἥλιον ἀπὸ τινος ὑποκειμένου νέφους ῥ. rc E. || 32. τὴν ὄψιν τοιαύτην, omisso ἔσαν, N. || γίνεσθαι αἰεὶ N. ||
4. τῷ νέφους ἢ F. || 5. σύσασις ἢ HN. || πυκνότερον FHN. || 7. τῷ ἡλίῳ om EF. || 8. διὰ — ἐνόπτρων om EF, τῶν ἐνόπτρων
ἄντων μικρῶν margo F. || διὰ δὲ τὸ FHN. || ἐν om E. || 10. et 13. φοινικῶν E. || 11. ὁρᾶν ἢ ἀπὸ τοιούτων om pr E. || 19. τὸν
ἥλιον τὴν ἀχλὺν EF, τὸν ἥλιον τὴν ἀχλὺν H. || 20. τὸ διὰ τὸ EF. || 22. ἀνακλωμένης margo F. || 25. ἐναργῶς pr F. || 28. τὰς
post τε om EHN. || περὶ om E. || 30. ἐγγὺς εὐθὺς E. || 31. διαλύσει E. || 33. γὰρ om E, post μικρῷ ponit F. || 34. ἄλλας N.

μὲν οὖν ἐὰν γίγηται καὶ ἐγγύς, διαλύσει ὁ ἥλιος· ἐὰν δὲ
πύρρῳ, ἐλάττων ἢ ὄψις οὕσα ἢ ὥστε πικεῖν ἀνάκλασιν οὐ
προσπεσεῖται. ἐν δὲ τῷ πλαγίῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐστὶ τοσοῦτον
ἀποσῆναι τὸ ἐνοπτον, ὥστε μῆτε τὸν ἥλιον διαλύσαι, τὴν
τε ὄψιν ἀθρόαν ἐλθεῖν, διὰ τὸ πρὸς τὴν γῆν φερομένην μὴ
δικινεῖσθαι ὥσπερ δι' ἀχανοὺς φερομένην. ὑπὸ δὲ τὸν ἥλιον
ἐ γίγνεται διὰ τὸ πλησίον μὲν τῆς γῆς διαλύεσθαι ἂν ὑπὸ
τοῦ ἡλίου, ἂνω δὲ μεσουρανίου ὄντος τὴν ὄψιν διασπᾶσθαι.
καὶ ὅλως οὐδ' ἐκ πλαγίας μεσουρανίου γίγνεται· ἡ γὰρ
ὄψις ἐκ ὑπὸ τὴν γῆν φέρεται, ὡς ὀλίγη ἀφικνεῖται πρὸς
τὸ ἐνοπτον, καὶ ἡ ἀνάκλωμένη γίγνεται πάμπαν ἀσθενής.
ὅσα μὲν οὖν ἔργα συμβαίνει παρέχεσθαι τὴν ἑκκρίσιν ἐν
τοῖς τόποις τοῖς ὑπὲρ τῆς γῆς, σχεδὸν ἐστὶ τοσαῦτα καὶ
τοιαῦτα.

Ὅσα δ' ἐν αὐτῇ τῇ γῇ, ἐγκατακλειομένη τοῖς τῆς
γῆς μέρεσιν, ἀπεργάζεται, λεκτέον. ποιεῖ γὰρ δύο διαφο-
ράς σωματῶν διὰ τὸ διπλῇ πεφυκεῖναι καὶ αὐτῇ, καθά-
περ καὶ ἐν τῷ μετεώρῳ· δύο μὲν γὰρ αἱ ἀναθυμιάσεις, ἡ
μὲν ἀτμιδῶδης ἡ δὲ καπνῶδης, ὡς φάμεν, εἰσὶν· δύο δὲ
καὶ τὰ εἶδη τῶν ἐν τῇ γῇ γινομένων, τὰ μὲν ὀρυκτὰ τὰ
δὲ μεταλλευτὰ· ἡ μὲν ἔν ξηρὰ ἀναθυμιάσις ἐστὶν ἢ τις ἐκ-
πυροῦσα ποιεῖ τὰ ὀρυκτὰ πάντα, οἷον λίθων τε γένη τὰ
ἄτμητὰ καὶ σανδαράκη καὶ ὄχραν καὶ μίλθον καὶ θείον
καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν ὀρυκτῶν ἐστὶ τὰ
μὲν κοινὰ κεχρωματισμένα, τὰ δὲ λίθος ἐκ τοιαύτης γεγε-
νῶς συστάσεως, οἷον τὸ κινάβαρι. τῆς δ' ἀναθυμιάσεως τῆς
ἀτμιδῶδης, ὅσα μεταλλεύεται, καὶ ἐστὶν ἡ χυτὰ ἢ ἐλατά,
οἷον σίδηρος, χαλκός, χρυσός. ποιεῖ δὲ ταῦτα πάντα ἡ
ἀναθυμιάσις ἡ ἀτμιδῶδης ἐγκατακλειομένη, καὶ μάλιστα
ἐν τοῖς λίθοις, διὰ ξηρότητα εἰς ἐν συνθλιβομένη καὶ πηγνυ-
μένη, οἷον δρόσος ἢ κάχνη, ὅταν ἀποκριθῇ. ἐνταῦθα δὲ
πρὶν ἀποκριθῆναι γεννᾶται ταῦτα· διὸ ἐστὶ μὲν ὡς ὕδωρ
ταῦτα, ἐστὶ δ' ὡς οὐ· δυνάμει μὲν γὰρ ἡ ὕλη ὕδατος ἦν,
ἐστὶ δ' ἐκείνι, ὅδ' ἐξ ὕδατος γενομένου διὰ τι πάθος, ὥσπερ

οἱ χυμοί· ἔ γὰρ ὕτῳ γίνεταί τὸ μὲν χαλκός τὸ δὲ χρυ-
σός, ἀλλὰ πρὶν γενέσθαι παγείσης τῆς ἀναθυμιάσεως ἐκα-
στα τέτων ἐστὶν. διὸ καὶ πυρᾶται πάντα καὶ γῆν ἔχει· ξη-
ρὰν γὰρ ἔχει ἀναθυμιάσιν· ὁ δὲ χρυσός μόνος ἔ πυροῦται.
κοινῇ μὲν οὖν εἴρηται περὶ πάντων αὐτῶν, ἰδίᾳ δ' ἐπιση-
πτόν προχειρίζομένοις περὶ ἑκαστὸν γένος.

Δ.

Ἐπεὶ δὲ τέτταρα διάρῃσαι αἰτία τῶν φοιχείων, τέτων
δὲ κατὰ τὰς σύζυγίας καὶ τὰ στοιχεῖα τέτταρα συμβέ-
βηκεν εἶναι, ὧν τὰ μὲν δύο ποιητικά, τὸ θερμὸν καὶ τὸ
ψυχρὸν, τὰ δὲ δύο παθητικά, τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν· ἡ
δὲ πῆξις τέτων ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς φαίνεται γὰρ ἐν πᾶσιν
ἢ μὲν θερμότης καὶ ψυχρότης ὀρίζουσαι καὶ συμφύουσαι
καὶ μεταβάλλουσαι τὰ ὁμογενῆ καὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ, καὶ
ὕγραίνουσαι καὶ ξηραίνουσαι καὶ σκληρύνουσαι καὶ μαλα-
τούσαι, τὰ δὲ ξηρὰ καὶ ὑγρά ὀριζόμενα καὶ τᾶλλα τὰ
εἰρημένα πάθῃ πάσχοντα αὐτὰ τε καθ' αὐτὰ καὶ ὅσα
κοινὰ ἐξ ἀμφοῖν σώματα συνέστηκεν· ἐπὶ δ' ἐκ τῶν λόγων
ἄλλον, οἷς ὀριζόμεθα τὰς φύσεις αὐτῶν· τὸ μὲν γὰρ θερ-
μὸν καὶ ψυχρὸν ὡς ποιητικά λέγομεν (τὸ γὰρ συγκριτικὸν
ὥσπερ ποιητικὸν τι ἐστὶ), τὸ δὲ ὑγρὸν καὶ ξηρὸν παθητικόν
(τὸ γὰρ εὐόρισον καὶ δυσόρισον τῷ πάσχειν τι λέγεται τὴν
φύσιν αὐτῶν)· ὅτι μὲν οὖν τὰ μὲν ποιητικά τὰ δὲ παθη-
τικά, φανερόν· διωρισμένων δὲ τούτων ληπτέον ἂν εἴη τὰς
ἐργασίας αὐτῶν, αἷς ἐργάζονται τὰ ποιητικά, καὶ τῶν
παθητικῶν τὰ εἶδη. πρῶτον μὲν ἔν καθόλου ἡ ἀπλή γένεσις
καὶ ἡ φυσικὴ μεταβολὴ τούτων τῶν δυνάμεων ἐστὶν ἔργον,
καὶ ἡ ἀντικειμένη φθορὰ κατὰ φύσιν· αὐταὶ μὲν ἔν τοῖς τε
φυτοῖς ὑπάρχουσι καὶ ζώοις καὶ τοῖς μέρεσιν αὐτῶν. ἐστὶ
δ' ἡ ἀπλή καὶ φυσικὴ γένεσις μεταβολὴ ὑπὸ τούτων τῶν
δυνάμεων, ὅταν ἐχῶσι λόγον ἐκ τῆς ὑποκειμένης ὕλης ἐκά-
στη φύσει· αὐταὶ δ' εἴη αἱ εἰρημέναι δυνάμεις παθητικαί

2. ὅσα αὐτῇ ἢ Ν. om H. || 3. ὑπὸ τὸν ἥλιον om FHN. || 4. ἀποσῆναι N. || 5. διελεῖν E. || 6. διασπᾶσθαι E, δύνασθαι δι-
κινεῖσθαι rc FH, δύνασθαι ἀφικνεῖσθαι N et pr H. || 7. ἂν om E. || 8. ὄντος] διὰ τὸ HN, om F. || 9. πλαγίῳ FHN. || 13. τὴν
γῆν F. || 15. ἐγκατακλειομένης FH. || τοῖς om N. || 16. μέρος N. || 17. διὰ τὸ τῷ HN. || 18. αἱ om EHN. || 19. ἐστὶ H, om
F. || 20. καὶ om F. || ἐν τῇ γῇ γινομένων] εἰρημένων E. || 21. δὲ om E. || ἐστὶν ἢ τις om E. || 23. σανδαράκη F. || ὄχραν N. ||
25. κεχρωματισμένα N. || συστάσεως γεγονώς FN. || 26. τὸ om E. || κινάβαρι HN. || 27. ἀτμ. καὶ ὅσα N. || 28. χρυσός χαλκός
FHN. || πάντα ἢ ἀτμ. ἀναθ. ἐγκ. N. || 30. λίθοις] χυλοῖς pr E. || 31. οἷον ἢ δρ. HN. || ὅταν δ' ἀπ. E. || 32. ἐστὶ μὲν ταῦτα ἐστὶν ὡς
ὕδωρ E, ταῦτα ἐστὶ μὲν ὡς ὕδωρ F. || 34. γινομένου N. || τι] τὸ E. || 1. ὅτε γὰρ FHN. || 5. αὐτῶν ἀπάντων FN. αὐτῶν om E. || σκεπτόν FN. || 6. ἐκάστου γένους N. || 10. ὅρισται αἰτία E, αἰτία
διάρῃσαι FHN. || 11. τὰς om FHN. || σύζυγιάς HN. || 13. παθητικά καὶ τὸ E. || 16. τὰ ὁμογενῆ HN. || καὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ om
om E. || 17. σκληρύνουσαι F. || 20. ἐπὶ] ὅτι N. || 22. καὶ τὸ ψ HN. || τὸ μὲν γὰρ H. || 23. ὅπερ E. || τι om F. || παθητικά
HN. || 24. καὶ δυσόρισον om E, || τῷ] τὸ N. || 27. ἀς HN. || 30. φορὰ E. || 31. καὶ τοῖς ζώοις H. || 32. καὶ ἡ φυσικὴ HN. ||
μεταβολὴ om E.

γενῶσι δὲ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν κρατοῦντα τῆς ὕλης·
 ὅταν δὲ μὴ κρατῇ, κατὰ μέρος μὲν μώλυσιν καὶ ἀπεψία
 γίγνεται. τῇ δ' ἀπλῇ γένεσιν ἐναντίον μάλιστα κοῖνον σῆ-
 ψις· πᾶσα γὰρ ἢ κατὰ φύσιν φθορὰ εἰς τῶν ὁδῶν ἐστίν,
 οἷον γῆρας καὶ αἰάνσις. τέλος δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων
 σαπρότης, ἂν μὴ τι βία φθαρῇ τῶν φύσει συνεστώτων· ἐστὶ
 γὰρ καὶ σάρκα καὶ ὀστέον καὶ ὀτιοῦν κατακαῦσαι, ὧν τὸ
 τέλος τῆς κατὰ φύσιν φθορᾶς σῆψις ἐστίν. διὸ ὑγρὰ πρῶ-
 τον, εἴτα ξηρὰ τέλος γίγνεται τὰ σηπόμενα· ἐκ τούτων
 γὰρ ἐγένετο, καὶ ὠρίσθη τῷ ὑγρῷ τὸ ξηρὸν ἐργαζομένων
 τῶν ποιητικῶν. γίγνεται δ' ἡ φθορὰ, ὅταν κρατῇ τοῦ ὀρί-
 ζόντος τὸ ὀρίζομενον διὰ τὸ περιέχον· οὐ μὴν ἀλλ' ἰδίως
 λέγεται σῆψις ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος φθειρομένων, ὅταν
 χωρισθῇ τῆς φύσεως. διὸ καὶ σῆπεται πάντα τᾶλλα
 πλην πυρός· καὶ γὰρ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀήρ σῆπεται·
 πάντα γὰρ ὕλη τῷ πυρὶ ἐστὶ ταῦτα· σῆψις δ' ἐστὶ φθορὰ
 τῆς ἐν ἐκάστῳ ὑγρῷ οἰκείας καὶ κατὰ φύσιν θερμότητος
 ὑπ' ἀλλοτρίας θερμότητος· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τῶ περιέχοντος
 ὥς· ἐπεὶ κατ' ἐνδείαν πάσχει θερμῆς, τὸ δὲ ἐνδεὲς τοιαύτης
 δυνάμεως ψυχρὸν πᾶν, ἀμφω ἂν αἰτία εἴη, καὶ κοῖνον
 τὸ πάθος ἡ σῆψις, ψυχρότητος τε οἰκείας καὶ θερμότητος
 ἀλλοτρίας. διὰ τῆτο γὰρ καὶ ξηρότερα γίνεται τὰ σῆπό-
 μενα πάντα, καὶ τέλος γῆ καὶ κόπρος· ἐξόντος γὰρ τοῦ
 οἰκείου θερμῆς συνεξατμίζει τὸ κατὰ φύσιν ὑγρὸν, καὶ τὸ
 σπῶν τὴν ὑγρότητα οὐκέτι ἔστιν· ἐπάγει γὰρ ἔλκουσα
 ἡ οἰκεία θερμότης. καὶ ἐν τοῖς ψύχεσι δ' ἥττον σῆπεται
 ἢ ἐν ταῖς ἀλέαις· ἐν μὲν γὰρ τῷ χειμῶνι ὀλίγον ἐν τῷ
 περιέχοντι ἀέρι καὶ ὕδατι τὸ θερμὸν, ὥστ' ἔδεν ἰσχυρεῖ, ἐν
 δὲ τῷ θέρει πλέον· καὶ οὔτε τὸ πεπηγὸς (μᾶλλον γὰρ
 ψυχρὸν ἢ ὁ ἀήρ θερμὸς) οὐκ οὐκ κρατεῖται, τὸ δὲ κινεῖν
 κρατεῖ· ὅτε τὸ ζεῖον ἢ θερμὸν ἐλάττων γὰρ ἢ ἐν τῷ ἀέρι
 θερμότης τῆς ἐν τῷ πράγματι, ὥστ' οὐ κρατεῖ οὐδὲ ποιεῖ
 μεταβολὴν ἐδεμίαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κινεῖμενον καὶ ῥέον
 ἥττον σῆπεται τοῦ ἀκινήτου· ἀσθενεστέρα γὰρ γίνε-
 ται ἢ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ἀέρι θερμότητος κίνησις τῆς ἐν τῷ

πράγματι· προὔπαρχούσης, ὥστε ἔδεν ποιεῖ μεταβάλλειν.
 ἢ δ' αὕτη αἰτία καὶ τῷ τὸ πολὺ ἥττον τῷ ὀλίγῳ σῆπεσθαι
 ἐν γὰρ τῷ πλείονι πλείον ἐστὶ πῦρ οἰκείον καὶ ψυχρὸν ἢ
 ὥς κρατεῖν τὰς ἐν τῷ περισσῶτι δυνάμεις. διὸ καὶ ἡ θά-
 λασσα κατὰ μέρος μὲν διαιρουμένη ταχὺ σῆπεται, ἀπασα
 δ' ἔτι, καὶ τᾶλλα ὕδατα ὡσαύτως· καὶ ζῶα ἐγγίγνεται τοῖς
 σηπόμενοις διὰ τὸ τὴν ἀποκεκριμένην θερμότητα φυσικὴν
 οὔσαν συνιστάναι τὰ ἐκκριθέντα· τί μὲν ἔν ἐστὶ γένεσις, καὶ
 τί φθορὰ, εἴρηται.

Λοιπὸν δ' εἰπεῖν τὰ ἐχόμενα εἶδη, ὅσα αἱ εἰρημέναι 2
 δυνάμεις ἐργάζονται· ἐξ ὑποκειμένων τῶν φύσει συνεστώτων
 ἤδη· ἐστὶ δὲ θερμῆς μὲν πέψις, πέψεως δὲ πέπανσις, ἐψη-
 σις, ἐπι-ὀπτησις· ψυχρότητος δὲ ἀπεψία, ταύτης δὲ ὠμό-
 τῆς, μώλυσις, ζάτευσις. δεῖ δ' ὑπολαμβάνειν μὴ κυρίως
 ταῦτα λέγεσθαι τὰ ὀνόματα τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ὅτι κεῖ-
 ται καθόλου τοῖς ὁμοίοις, ὥστε οὐ ταῦτα ἀλλὰ τοιαῦτα
 δεῖ νομίζειν εἶναι τὰ εἰρημένα· εἶδη· εἰπόμεν δ' αὐτῶν ἐκα-
 ζον τί ἐστίν· πέψις μὲν ἔν ἐστὶ τελείωσις ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ
 καὶ οἰκείου θερμοῦ ἐκ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν· ταῦτα
 δ' ἐστὶν ἡ οἰκεία ἐκάστη ὕλη· ὅταν γὰρ πεφθῇ, τετελειώ-
 ται τε καὶ γέγονεν· καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς τελείωσως ὑπὸ θερ-
 μότητος τῆς οἰκείας συμβαίνει, καὶ διὰ τῆς τῶν ἐκτὸς
 βοηθείας συνεπιτελεσθῆς τοῦ ἢ τροφῇ συμπέττεται διὰ λυ-
 τῶν καὶ ἄλλων τοιούτων· ἀλλ' ἡ γε ἀρχὴ ἢ ἐν αὐτῷ θερ-
 μότης ἐστίν· τὸ δὲ τέλος τοῖς μὲν ἢ φύσις ἐστὶ, φύσις δὲ
 ἢν λέγομεν ὡς εἶδος καὶ οὐσίαν· τοῖς δ' εἰς ὑποκειμένην
 τινὰ μορφήν τὸ τέλος ἐστὶ τῆς πέψεως, ὅταν τοιοῦδ' γένη-
 ται καὶ τρσονδὶ τὸ ὑγρὸν ἢ ὀπτώμενον ἢ ἐφόμενον ἢ σῆ-
 πόμενον ἢ ἄλλως πως θερμαίνομενον· τότε γὰρ χρησίμὸν
 ἐστὶ καὶ πεπεφθῆαι φαμέν, ὥσπερ τὸ γλυκύκος καὶ τὰ ἐν τοῖς
 φύμασι συνιστάμενα, ὅταν γένηται πῦρον, καὶ τὸ δάκρυον,
 ὅταν γένηται λήμη· ὁμοίως δὲ καὶ τᾶλλα συμβαίνει· δε
 τῆτο πάσχειν ἅπασιν, ὅταν κρατηθῇ ἡ ὕλη καὶ ἡ ὑγρότης·
 αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ὀρίζομένη ὑπὸ τῆς ἐν τῇ φύσει θερμότη-
 τος. ἕως γὰρ ἂν ἐνῇ ἐν αὐτῇ ὁ λόγος, φύσις τῆς ἐστίν.

1. καὶ τὸ ψ. F. || 2. μόλυσιν FHN. || 4. εἰς — ἐστὶν post 5. αἰάνσις N. || 5. δε] γὰρ E. || πάντων τῶν ἄλλων τῶν σ. FHN. ||
 6. ἐάν N. || τι] τε FH, om E. || 8. ἐστὶ σῆψις F. || 14. τᾶλλα πάντα FHN. || 15. γῆ] δὴ E. || 17. τῆς] τι FH. || 19. τὸ ἐνδεὲς
 δε δν τ. H et omisso τὸ FN: ἢ δὲ ἐνδεὲς E. || 22. γὰρ τῆτο N. || 24. συνεξατμίζεται FHN. || 25. σπῶν] ἐπάγει E. || ἐκ FHN. ||
 ἐσαι F. || 28. ἀέρι om E. || 29. πλείον FHN. || 30. θερμὸν EH. || κρατεῖται τὸ δὲ κινεῖν om pr E. || 31. τὸ om pr E. || 32. ἐ]
 ἐδε N. || 33. μίαν E. || καὶ om N. || καὶ τὸ ῥέον H. || 4. καὶ τὸ ῥέον H. || 5. καὶ om EHN. || θάλαττα FH. || 6. διαιρουμένη om E. || 8. συνεστώται FH
 N. || 9. ἐστὶ om HN. || γένος N. || τι om HN. || 12. δὴ om E. || 13. ἐπὶ om E. || δε ante ἀπ. om N. || 14. μόλυσιν FHN. ||
 δ' om E. || 15. ἀλλ' ὅτι] γὰρ HN. || 17. εἰπόμεν N. || 18. ἢ μὲν πέψις ἐστὶ F. || 20. οἰκεία ἐν ἐκάστῳ HN. || 21. τελειότητος HN. ||
 22. τῆς om F. || 23. συμπτ. καὶ διὰ λ. καὶ δι' ἄλλων FHN. || 26. οἰκεία N. || 27. μορφήν] φύσιν F. || τοιοῦδε HN, τοιούτων δὲ F. ||
 28. ὀπτώμενον F. || 30. φαμέν] μὲν F.

διὸ καὶ ὑγείας σημεῖα τὰ τοιαῦτα, καὶ ἔρα καὶ ὑποχωρήσεις καὶ ὅλως τὰ περιττώματα. καὶ λέγεται πεπέφθαι, ὅτι δηλοῦν κρατεῖν τὴν θερμότητα τὴν οἰκείαν τῷ ἀόριστον. ἀνάγκη δὲ τὰ πεττώμενα παχύτερα καὶ θερμότερα εἶναι· τοῖσιν γὰρ ἀποτελεῖ τὸ θερμόν, εὐογνότερον καὶ παχύτερον καὶ ξηρότερον. πέψις μὲν ἔν τῷ ἐξίν, ἀπεψία δὲ ἀτέλεια δι' ἐνδεῖαν τῆς οἰκείας θερμότητος· ἢ δ' ἐνδεῖα τῆς θερμότητος ψυχρότης ἐξίν· ἢ δ' ἀτέλεια ἐξ τῶν ἀντικειμένων παθητικῶν, ἥπερ ἐξίν ἐκάσῳ φύσει ὕλη. πέψις μὲν ἔν καὶ ἀπεψία διωρίσθω τῶτον τὸν τρόπον.

3 Πέπανσις δ' ἐστὶ πέψις τις· ἡ γὰρ τῆς ἐν τοῖς περικαρπίοις τροφῆς πέψις πέπανσις λέγεται. ἐπεὶ δ' ἡ πέψις τελειώσις τις, τότε ἡ πέπανσις τελεία ἐξίν, ὅταν τὰ ἐν τῷ περικαρπίῳ σπέρματα δύνῃται ἀποτελεῖν τοῖσιν ἑτερον οἷον αὐτό· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ τέλειον ἔτω λέγομεν. περικαρπίου μὲν οὖν αὕτη πέπανσις, λέγεται δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πέπανα τῶν πεπεμμένων, κατὰ μὲν τὴν αὐτὴν ἰδέαν, μεταφορᾷ δέ, διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι, καθάπερ εἰρηται καὶ πρότερον, ὀνόματα καθ' ἐκάστην τελειώσιν περὶ τὰ ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς φυσικῆς θερμότητος καὶ ψυχρότητος. ἐστὶ δὲ ἡ φυμάτων καὶ φλέγματος καὶ τῶν τοιούτων πέπανσις ἡ ὑπὸ τῆς φυσικῆς θερμῆς τῆς ἐνὸς ὑγρῆς πέψις· ἀδύνατον γὰρ ὀρίζειν μὴ κρατεῖν. ἐκ μὲν ἔν τῶν πνευματικῶν ὑδατῶδης, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων τὰ γεγρά· συνίσταται, καὶ ἐκ λεπτῶν αἰετῶν παχύτερα γίνονται πεπαινόμενα πάντα. καὶ τὰ μὲν εἰς αὐτὴν ἡ φύσις ἄγει κατὰ τῆτο, τὰ δ' ἐκβάλλει. πέπανσις μὲν οὖν εἰρηται τί ἐστιν, ὡμότης δ' ἐστὶ τὸ ἐναντίον· ἐναντίον δὲ πέπανσις ἀπεψία τῆς ἐν τῷ περικαρπίῳ τροφῆς· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ ἀόριστος ὑγρότης. διὸ ἡ πνευματικὴ ἢ ὑδατῶδης ἢ τῶν ἐξ ἀμφοῖν ἐστὶν ἡ ὡμότης. ἐπεὶ δ' ἡ πέπανσις τελειώσις τις ἐξίν, ἡ ὡμότης ἀτέλεια ἐστὶ. γίνονται δ' ἀτέλεια δι' ἐνδεῖαν τῆς φυσικῆς θερμῆς καὶ ἀσυμμετρίαν πρὸς τὸ ὑγρὸν τὸ πεπαινόμενον. ὅθεν δ' ὑγρὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ πεπαινέται ἀνευ ξηρῆς· ὕδωρ γὰρ ἐ παχύνεται μόνον τῶν ὑγρῶν. συμ-

βαίνει δὲ τῶτο ἢ τῷ τὸ θερμόν ὀλίγον εἶναι ἢ τῷ τὸ ὀριζόμενον πολὺ· διὸ καὶ λεπτοὶ οἱ χυμοὶ τῶν ὡμῶν, καὶ ψυχροὶ μᾶλλον ἢ θερμοί, καὶ ἄβρωτοι καὶ ἀποτοι. λέγεται δὲ καὶ ἡ ὡμότης ὡς περ καὶ ἡ πέπανσις, πολλαχῶς. ὅθεν καὶ ἔρα καὶ ὑποχωρήσεις καὶ κατάρροι ὡμοὶ λέγονται διὰ τὸ αὐτὸ αἷτιον· τῷ γὰρ μὴ κεκρατῆσθαι ὑπὸ τῆς θερμότητος μηδὲ συνεχᾶναι ὡμὰ πάντα προσαγορεύεται. πόρρω δὲ προϊόντων καὶ κέραμος ὡμὸς καὶ γάλα ὡμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ λέγεται, ἐὰν δυνάμενα μεταβάλλειν καὶ συνίστασθαι ὑπὸ θερμότητος ἀπαθῆναι. διὸ τὸ ὕδωρ ἐφθὸν μὲν λέγεται, ὡμὸν δ' ἔ, ὅτι ἐ παχύνεται. πέπανσις μὲν οὖν καὶ ὡμότης εἰρηται τί ἐστι, καὶ διὰ τί ἐστὶν ἐκάτερον αὐτῶν· ἐψησις δ' ἐστὶ τὸ μὲν ὅλον πέψις ὑπὸ θερμότητος ὑγρᾶς τῆς ἐνυπάρχοντος ἀόρισε ἐν τῷ ὑγρῷ, λέγεται δὲ τῆτομα κυρίως μόνον ἐπὶ τῶν ἐφομένων. τῆτο δ' ἂν εἴη, ὡς περ εἰρηται, πνευματῶδες ἢ ὑδατῶδες· ἡ δὲ πέψις γίνεται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ πυρῆς· τὸ γὰρ ἐπὶ τῶν τηγάνων ὀπτᾶται· ὑπὸ γὰρ τοῦ ἐξωθεν θερμῆς πάσχει, ἐν ᾧ δ' ἐστὶν ὑγρῷ, ποιεῖ ἐκεῖνο μᾶλλον ξηρόν, εἰς αὐτὸ ἀναλαμβάνον. τὸ δ' ἐφόμενον τῶναντίον ποιεῖ· ἐκκρίνεται γὰρ ἐξ αὐτοῦ τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ἐξῷ ὑγρῷ θερμασίας. διὸ ξηρότερα τὰ ἐφθὰ τῶν ὀπτῶν· οὐ γὰρ ἀνασπᾷ εἰς αὐτὰ τὸ ὑγρὸν τὰ ἐφόμενα· κρατεῖ γὰρ ἡ ἐξωθεν θερμότης τῆς ἐντός· εἰ δ' ἐκράτει ἡ ἐντός, εἴλεκεν ἂν εἰς ἑαυτήν. ἐστὶ δ' οὐ πᾶν σῶμα ἐψητόν· οὔτε γὰρ ἐν ᾧ μηθέν ἐστὶν ὑγρὸν, οἷον ἐν λίθοις, οὔτ' ἐν οἷς ἐνεσι μὲν, ἀλλ' ἀδύνατον κρατῆσθαι διὰ πυκνότητα, οἷον ἐν τοῖς ξύλοις· ἀλλ' ὅσα τῶν σωμάτων ἔχει ὑγρότητα παθητικὴν ὑπὸ τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ πυρώσεως. λέγεται δὲ καὶ χρυσὸς ἐψεσθαι καὶ ξύλον καὶ ἄλλα πολλὰ, κατὰ μὲν τὴν ἰδέαν οὐ τὴν αὐτήν, μεταφορᾷ δέ· οὐ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς διαφοραῖς. καὶ τὰ ὑγρά δὲ ἐψεσθαι λέγομεν, οἷον γάλα καὶ γλεῦκος, ὅταν ὁ ἐν τῷ ὑγρῷ χυμὸς εἰς εἰδὸς τι μεταβάλλῃ ὑπὸ τοῦ κύκλω καὶ ἐξωθεν πυρὸς θερμαίνοντος, ὥς τε τρόπον τινα παραπλήσιον τῇ εἰρημένῃ ἐψή-

2. καὶ λέγεται om F. || πεπέφθαι om E. || 4. πεττώμενα E, περιττώματα pr F. || θερμότερα] ξηρότερα F. || εἶναι — 5. ξηρότερον margo F. || 6. ἐν om E. || 7. ἢ δ' ἐνδεῖα τῆς θερμότητος] δ E. || 8. ἐξίν om F. || 9. ὕλη φύσει N. || 11. δὲ πέψις ἐξίν. ἢ γὰρ ἐν τοῖς περικαρπίοις τῆς F. || 13. τις om F. || 15. τέλειον N. || ἔτω] τοῖσιν F. || 16. πέπανα καὶ ἄλλα πολλά FHN. || 17. πεπαινόμενα E. || 18. μεταφοραῖς EN. || 20. καὶ ψυχρότητος om E. || ἐπὶ δὲ ἐξίν ἢ F. || 23. τῶν om E. || 26. ἄγει ὅταν τρέφεται κατὰ F. || 27. τί ἐστὶν εἰρηται HN. || 30. ἐξ om E. || 31. δ' ἢ ἀτ. FHN. || 33. δ'] γὰρ F. || 34. ἐ παχύνεται om N. || μόνον N.

1. τὸ om FHN. || τῷ om F. || 2. διὰ καὶ] καὶ γὰρ διὰ τῆτο F. || 4. καὶ post δὲ om N. || 6. αὐτὸ om E. || 7. συνεχᾶναι N. || 11. παχύνεται] παχύνεται ἐκάτερον αὐτῶν, in margino positus πέπανσις — 12. αὐτῶν F. || 12. ἐξίν om HN. || 13. ἢ ἐψησις F. || 15. ἐπὶ τῶν ἐψ. μόνον H, ἐπὶ τῶν ἐψ. μόνον N. || ἢ N. || 16. ἢ ὑδατῶδες om E. || 17. τὰ E. || 18. ἐξω E. || θερμῷ] πυρὸς F. || 19. εἰς ἑαυτὸ ἀναλ. ξηρόν F. || 21. ὀπτὰ τῶν ἐφθῶν E. || 22. ἑαυτὰ FHN. || 25. ἐν post οἷον om E. || 26. ἐξ E. || 27. τοῖς om F. || 29. κατὰ] καὶ τὰ pr F. || 30. οὐ om pr E. || μεταφοραῖς pr F, διαφοραῖς re. || κεῖται] κρατεῖται τὰ pr E. || ὄνομα HN. || 32. ἐν τῷ ὑγρῷ δ EFN.

σει ποιεῖ. τέλος δ' ἔσται τὸ πᾶσιν, ἔτε ἐφομένους ἔτε πε-
τομένους, ἀλλὰ τοῖς μὲν πρὸς ἐδωδὴν, τοῖς δὲ πρὸς ρόφη-
σιν, τοῖς δὲ πρὸς ἄλλην χρεῖαν, ἐπεὶ καὶ τὰ φάρμακα
ἔφειν λέγομεν. ὥς οσα παχύτερα δύναται γίνεσθαι ἢ
ἐλάττω ἢ βαρύτερα, ἢ τὰ μὲν αὐτῶν τοιαῦτα τὰ δ' ἐναν- 5
τία, διὰ τὸ διακρινόμενα τὰ μὲν παχύνεσθαι τὰ δὲ λεπ-
τύνεσθαι, ὥσπερ τὸ γάλα εἰς ὄρρον καὶ πυτίαν, πάντα ἐφη-
τά ἐσίν. τὸ δ' ἐλαιον ἔχ' ἔφεται αὐτὸ καθ' αὐτό, ὅτι τού-
των ἔθεν πάσχει. ἡ μὲν ἔν κατὰ τὴν ἐφήσιν λεγομένη πέ-
φισ τοῦτ' ἐσίν. καὶ ἔθεν διαφέρει ἐν ὀργάνοις τεχνικοῖς ἢ 10
φυσικοῖς, ἐὰν γίνηται. διὰ τὴν αὐτὴν γὰρ αἰτίαν πάντα
ἔσαι. μάλυσις δ' ἀπεψία μὲν ἢ ἐναντία ἐφύσει· εἴη δ' ἂν
ἐναντία ἢ τε πρώτη λεχθεῖσα ἀπεψία τοῦ ἐν τῷ σώματι
ἀορίσου δι' ἔνδειαν τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ τῷ περίξ θερμότητος. ἢ
δ' ἔνδεια μετὰ ψυχρότητος ὅτι ἐσίν, εἴρηται· γίνεταί δὲ 15
διὰ κίνησιν ἄλλην· ἐκκρέταί γὰρ ἡ πέττωσα, καὶ ἡ ἔνδεια
δὲ ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἐν τῷ ὑγρῷ ψυχρότητος, ἢ διὰ
τὸ ἐν τῷ ἐφομένῳ πλῆθος· τότε γὰρ συμβαίνει τὴν ἐν τῷ
ὑγρῷ θερμότητα πλείω μὲν εἶναι ἢ ὥς μὴ κινῆσαι, ἐλάττω
δὲ ἢ ὥς ἐμαλῦναι καὶ συμπέφαι. διὸ σκληρότερα μὲν τὰ
μεμωλυσμένα γίνεταί τῶν ἐφθῶν, τὰ δ' ὑγρά διωρισμένα
μᾶλλον. ἐφῆσις μὲν οὖν καὶ μάλυσις εἴρηται, καὶ τί ἐσι
καὶ διὰ τί ἐσιν· ὀπτησις δ' ἐστὶ πέφισ ὑπὸ θερμότητος ξη-
ραῖς καὶ ἀλλοτριῶς. διὰ τῆτο καὶ ἔφων τις ποιῇ μετα-
βάλλειν καὶ πέττεσθαι, μὴ ὑπὸ τῆς τοῦ ὑγροῦ θερμότητος 25
ἀλλ' ὑπὸ τῆς τοῦ πυρός, ὅταν τελεσθῇ, ὀπτόν γίνεται καὶ
ἔχ' ἐφθόν, καὶ τῇ ὑπερβολῇ προσκεκαῦσθαι λέγεται· ὑπὸ
ξηραῖς δὲ θερμότητος γίνεται, ὅταν ξηρότερον γίνηται ἐπι-
τελεσθέν. διὸ καὶ τὰ ἐκτὸς ξηρότερα τῶν ἐντὸς· τὰ δ' ἐφθᾶ
τῶναντίον. καὶ ἔργον ἐπὶ τῶν χειροκμητῶν τὸ ὀπτῆσαι μεῖ- 30
ζον ἢ ἐφῆσαι· χαλεπὸν γὰρ τὰ ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτὸς ὁμα-
λῶς θερμαίνειν. αἰεὶ γὰρ τὰ ἐγγύτερον τῆς πυρὸς ξηραίνεται

θάττον, ὥς καὶ μᾶλλον. συνιόντων οὖν τῶν ἔξω πόρων οὐ
δύναται ἐκκρίνεσθαι τὸ ἐνυπάρχον ὑγρόν, ἀλλ' ἐγκατακλείε-
ται, ὅταν οἱ πόροι μύσωσιν. ὀπτησις μὲν οὖν καὶ ἐφῆσις
γίνονται μὲν τέχῃ, ἐσι δ', ὥσπερ λέγομεν, τὰ εἶδη κα-
θόλου ταῦτα καὶ φύσει· ὅμοια γὰρ τὰ γιγνόμενα πάθῃ,
ἀλλ' ἀνάγνωμα· μιμεῖται γὰρ ἡ τέχῃ τὴν φύσιν, ἐπεὶ καὶ
ἡ τῆς τροφῆς ἐν τῷ σώματι πέφισ ὁμοία ἐφύσει ἐσίν. καὶ
γὰρ ἐν ὑγρῷ καὶ θερμῷ ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος θερμότητος
γίνεταί. καὶ ἀπεψία· ἐναι ὅμοια τῇ μάλυσει. καὶ ζῶον
οὐκ ἐγγίνεται ἐν τῇ πέφει, ὥσπερ τινὲς φασι, ἀλλ' ἐν τῇ
ἀποκρίσει σηπομένη ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ, εἴτ' ἐπανέρχεται
ἀνω· πέττεται μὲν γὰρ ἐν τῇ ἀνω κοιλίᾳ, σήπεται δ' ἐν τῇ
κάτω τὸ ἀποκριθὲν· δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται ἐν ἑτέροις. ἢ
μὲν ἔν μόλυνσις τῇ ἐφύσει ἐναντίον· τῇ δὲ ὥς ὀπτῆσει λε-
γομένη πέφει ἐσι μὲν τι ἀντικείμενον ὁμοίως, ἀνωνώματον
δὲ· εἴη δ' ἂν ὁμοιον, εἰ γένοιτο σάτευσις ἀλλὰ μὴ ὀπτησις
δι' ἔνδειαν θερμότητος, ἢ συμβαίη· ἂν ἢ δι' ὀλιγότητα τοῦ
ἔξω πυρός ἢ διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐν τῷ ὀπτωμένῳ ὕδατος·
τότε γὰρ πλείων μὲν ἐσίν ἢ ὥς μὴ κινῆσαι, ἐλάττων δ' ἢ 20
ὥς πέφαι. τί μὲν οὖν ἐστὶ πέφισ καὶ ἀπεψία, καὶ πέπαν-
σις καὶ ὠμότης, καὶ ἐφῆσις καὶ ὀπτησις, καὶ τᾶναντία τέ-
τοις, εἴρηται.
Τῶν δὲ παθητικῶν, τῶ ὑγρῷ καὶ τῷ ξηρῷ, λεκτέον τὰ 4
εἶδη· εἰσὶ δ' αἱ μὲν ἀρχαὶ τῶν σωμάτων αἱ παθητικαὶ ὑγρὸν
καὶ ξηρόν, τὰ δ' ἄλλα μικτὰ μὲν ἐκ τούτων, ὀποτέρου δὲ
μᾶλλον, τέτε μᾶλλον τὴν φύσιν ἐσίν, οἷον τὰ μὲν ξηροῦ
μᾶλλον τὰ δ' ὑγροῦ. πάντα δὲ τὰ μὲν ἐντελεχεῖα ἔσαι, τὰ
δ' ἐν τῷ ἀντικείμενῳ· ἔχει δ' οὕτω τῆξις πρὸς τὸ τηκτόν.
ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ μὲν ὑγρὸν εὐόρισον, τὸ δὲ ξηρὸν δυσόρισον,
ὁμοίον τι τῷ ὄψῳ καὶ τοῖς ἡδύσμασι πρὸς ἀλλήλα πά-
σχουσιν· τὸ γὰρ ὑγρὸν τῷ ξηρῷ αἰτίον τοῦ ὀρίεσθαι, καὶ
ἐκάτερον ἐκατέρῳ οἷον κόλλα γίνεταί, ὥσπερ καὶ Ἑμπε-

1. ταῦτό] τὸ F. || 4. ἐφειν μὲν λέγομεν H. || 7. εἰς εἰς τε FHN. || πυτίαν N, πυτίαν F. || 8. εἰσιν F. || 10. τεχν. καὶ φυσ. H, καὶ τ. καὶ φ. N, φ. καὶ τ. F. || 11. ἐὰν τι HN. || γένηται N. || ἀπαντα HN. || 12. μόλυνσις FHN. || μὲν om E. || ἢ om F. || ἐναντία δ' ἐφύσει F. || ἂν om FHN. || 13. τοῦ] τῷ E. || 14. τῷ π.] τὸ π. N. || 16. ἐκκρούεται γὰρ πέττωσα E, ἢ γὰρ πέττωσα ἐκ κρέταί F. || 19. μὴ om F. || 21. μεμολυσμένα HN. || 22. καὶ μόλυνσις εἴρηται F, εἴρηται καὶ μόλυνσις HN. || 23. ἐσίν om N. || 24. καὶ N. || ποιῇ EN. || 25. τοῦ om E. || 26. τελευτήσῃ F. || 27. ἐφθεν N. || προσκεκαῦσθαι E. || 28. ὅταν ξ. γίνηται om F. || 30. χειροκμητῶν E. || μεῖζον] μᾶλλον HN, om F. || 31. γὰρ καὶ τὰ F. || ἐκτὸς καὶ τὰ ἐντὸς FHN. || 32. ἐγγύτερα N. || θερμαίνεται E.

2. ὑγρόν om E. || 4. ταυτὰ καθόλου F, καθόλου ταῦτα H. || 7. τῷ om F. || ἐσίν ἐφύσει F. || 8. ἐν τῷ ὑγρῷ HN. || καὶ om F. || θερμότητος margo F. || 9. γίνονται HN. || μάλυνσει E, μόλυνσει FHN. || 10. ἐφύσει F. || ἐν om F. || 11. εἴτ' om E. || 12. πε- πέφθαι HN. || 13. ἐν ἑτέροις εἴρηται F. || 14. ὥς om FH et pr N. || 15. ὁμοιον N, ὁμογενῶς F. || 16. ὁμοιον] οἷον FHN. || σά- τευσις N. || 18. τὸ om HN. || ἐπταμένω N. || 19. πλείω E, πλείον F. || ἐλάττω EN. || 24. ὑγρῶν καὶ ξηρῶν N. || 25. δ' ἂν μάλ- λον HN. || 26. τέτε om E. || μᾶλλον om EF. || φυσικῇ E. || 27. ἐσι F. || 28. περ F et fortasse pr E. || τὸ om HN. || τη- κτικόν E. || 31. αἰτίον τῷ ξηρῷ F. || 32. γίνεταί κόλλα F. || καὶ om F.

δοκλῆς ἐποίησεν ἐν τοῖς φυσικοῖς "ἀλφίτον ὕδατι κολλή-
 σας." καὶ διὰ τοῦτο ἐξ ἀμφοῖν ἐστὶ τὸ ὠρισμένον σῶμα.
 λέγεται δὲ τῶν ζοιχείων ἰδιαιτάτα ξηρὸν μὲν γῆ, ὑγρὸν δὲ
 ὕδωρ. διὰ τῶτο ἅπαντα τὰ ὠρισμένα σῶματα ἐνταῦθα οὐκ
 αἰεὶ γῆς καὶ ὕδατος· ὁποτέρου δὲ πλεον, κατὰ τὴν δύνα-
 μιν τούτου ἕκαστον φαίνεται. καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν ὕδατι ζῶα
 μόνον ἐστίν, ἐν ἀέρι δὲ καὶ πύρι· ἐκ ἐστίν, ὅτι τῶν σωμάτων
 ὕλη ταῦτα. τῶν δὲ σωματικῶν παθημάτων ταῦτα πρῶτα
 ἀνάγκη ὑπάρχειν τῷ ὠρισμένῳ σκληρότητα ἢ μαλακό-
 τητά· ἀνάγκη γὰρ τὸ ἐκ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ ἢ σκληρὸν εἶναι ἢ
 μαλακόν. ἐστὶ δὲ σκληρὸν μὲν τὸ μὴ ὑπεῖκον εἰς αὐτὸ κατὰ
 τὸ ἐπίπεδον, μαλακὸν δὲ τὸ ὑπεῖκον τῷ μὴ ἀντιπερίσσει-
 σθαι· τὸ γὰρ ὕδωρ ἔστω μαλακόν· ἔστω γὰρ ὑπεῖκει τῇ θλίψει
 τὸ ἐπίπεδον εἰς βάθος, ἀλλ' ἀντιπερίσσειται. ἀπλῶς μὲν ἔν
 σκληρὸν ἢ μαλακὸν τὸ ἀπλῶς τοιούτον, πρὸς ἕτερον δὲ τὸ
 πρὸς ἐκεῖνο τοιούτον. πρὸς μὲν οὖν ἄλληλα ἀόριστά ἐστὶ τῷ
 μᾶλλον καὶ ἧττον· ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν αἰσθησίν παντα κρίνο-
 μεν τὰ αἰσθητά, ὁκλον ὅτι καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλα-
 κὸν ἀπλῶς πρὸς τὴν ἀφὴν ὀρίκαμεν, ὡς μεσότητι χρώμενοι
 τῇ ἀφῇ· διὸ τὸ μὲν ὑπερβάλλον αὐτῆς σκληρόν, τὸ δ' ἐλ-
 λείπον μαλακὸν εἶναι φαμεν.

Ἀνάγκη δὲ σκληρὸν ἢ μαλακὸν εἶναι τὸ ὠρισμένον
 σῶμα οἰκείῳ ὄρῳ· ἢ γὰρ ὑπεῖκειν ἢ μὴ· ἐτι πεπηγὸς εἶναι·
 τάτω γὰρ ὀρίζεται· ὡς· ἐπεὶ πᾶν μὲν τὸ ὠρισμένον καὶ
 συνεσθῆκεν ἢ μαλακὸν ἢ σκληρόν, ταῦτα δὲ πῆξει ἐστίν,
 ἅπαντ' ἀν' εἴη τὰ σῶματα τὰ σύνθετα καὶ ὠρισμένα οὐκ
 ἀνευ πῆξεως· πῆξεως οὖν περί ρητέον. ἐστὶ δὲ τὰ αἷτια τὰ
 περὶ τὴν ὕλην δύο, τὸ τε ποιεῖν καὶ τὸ πάθος, τὸ μὲν ποί-
 εῖν ὡς ὅθεν ἢ κινήσις, τὸ δὲ πάθος ὡς εἶδος· ὡς καὶ πῆ-
 ξεως καὶ διαχύσεως, καὶ τοῦ ξηραίνεσθαι καὶ τοῦ ὑγραίνε-
 σθαι. ποιεῖ δὲ τὸ ποιοῦν δυοὶ δυνάμεις, καὶ πάσχει τὸ
 πάσχον παθήμασι δυοῖν, ὡς περ εἴρηται· πρὶετ' μὲν θερμῷ
 καὶ ψυχρῷ, τὸ δὲ πάθος ἢ παρυσία ἢ ἀπυσία θερμῷ ἢ

ψυχρῷ. ἐπεὶ δὲ τὸ πῆγνυσθαι ξηραίνεσθαι πῶς ἐστίν, περὶ
 τῶν εἰπωμεν πρῶτον. τὸ δὲ πάσχον ἢ ὑγρὸν ἢ ξηρὸν ἢ ἐκ
 τῶν. τίθεμεθα δὲ ὑγρὸν σῶμα ὕδωρ, ξηρὸν δὲ γῆν· ταῦτα
 γὰρ τῶν ὑγρῶν καὶ τῶν ξηρῶν παθητικά. διὸ καὶ τὸ ψυ-
 χρὸν τῶν παθητικῶν μᾶλλον· ἐν τῶτοις γὰρ ἐστὶ καὶ γὰρ
 ἢ γῆ καὶ τὸ ὕδωρ ψυχρὰ ὑπόκειται. ποιητικὸν δὲ τὸ ψυ-
 χρὸν ὡς φθαρτικὸν ἢ ὡς κατὰ συμβεβηκός, καθάπερ εἴ-
 ρηται πρότερον· ἐνίστο γὰρ καὶ καεῖν λέγεται καὶ θερμαί-
 νειν τὸ ψυχρὸν, οὐχ ὡς τὸ θερμόν, ἀλλὰ τῷ συνάγειν ἢ
 ἀντιπερισσεύειν τὸ θερμόν. ξηραίνεται δὲ ὅσα ἐστὶν ὕδωρ καὶ
 ὕδατος εἶδη, ἢ ἔχει ὕδωρ εἴτε ἐπακτὸν εἴτε συμφυές. λέγω
 δ' ἐπακτὸν μὲν οἷον ἐν ἐρίῳ, σύμφυτον δ' οἷον ἐν γάλακτι.
 ὕδατος δ' εἶδη τὰ τοιαῦτα, οἶνος, ἔρρον, ὄρρος, καὶ ὅλως ὅσα
 μηδεμίαν ἢ βραχυαῖαν ἔχει ὑπόσασιν, μὴ διὰ γλισχρο-
 τητά· ἐνίοις μὲν γὰρ αἷτιον τοῦ μὴ ὑφίστασθαι μηδὲν ἢ
 γλισχροῦς, ὡς περ ἐλαίῳ ἢ πύττῃ. ξηραίνεται δὲ πάντα ἢ
 θερμαινόμενα ἢ ψυχόμενα, ἀμφοτέρω δὲ θερμῷ, καὶ ὑπὸ
 τῆς ἐντὸς θερμότητος ἢ τῆς ἐξω· καὶ γὰρ τὰ τῇ φύσει
 ξηραίνόμενα, ὡς περ ἱμάτιον, εἰάν ἢ κεχωρισμένον αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ τὸ ὑγρὸν, ὑπὸ τοῦ ἐντὸς θερμοῦ συνεξατμίζοντος τὸ
 ὑγρὸν ξηραίνεται, ἀν' ὀλίγον ἢ τὸ ὑγρὸν, ἐξέσσης τῆς θερ-
 μότητος ὑπὸ τοῦ περιεσώτος ψυχροῦ. ξηραίνεται μὲν οὖν,
 ὡς περ εἴρηται, ἅπαντα ἢ θερμαινόμενα ἢ ψυχόμενα, καὶ
 πάντα θερμῷ, ἢ τῷ ἐντὸς ἢ τῷ ἐκτὸς συνεξατμίζοντι τὸ
 ὑγρὸν. λέγω δ' ἐκτὸς μὲν, ὡς περ τὰ ἐφόμενα, ἐντὸς δὲ,
 ὅταν ἀφαιρεθέντος ὑφ' ἧς ἔχει θερμότητος ἀναλωθῇ ἀπο-
 πνεύσης. περὶ μὲν ἔν τῷ ξηραίνεσθαι εἴρηται.

Τὸ δ' ὑγραίνεσθαι ἐστὶν ἐν μὲν τὸ ὕδωρ γίνεσθαι συνι-
 ζόμενον, ἐν δὲ τὸ τήκεσθαι τὸ πεπηγός. τούτων δὲ συνι-
 ζαται μὲν εἰς ὕδωρ ψυχόμενον τὸ πνεῦμα· περὶ δὲ τή-
 ξεως ἀμὰ καὶ πῆξεως ἐστὶ δῆλον. πῆγνυται δὲ ὅσα πῆ-
 γνυται ἢ ὕδατος ὄντα ἢ γῆς καὶ ὕδατος, καὶ ταῦτα ἢ
 θερμῷ ξηρῷ ἢ ψυχρῷ, διὸ καὶ λύεται τοῖς ἐναντίοις, ὅσα

1. ἀλφίτον· *E*. || 3. τῶν ὁμ *E*. || ἰδιαιτάτα *E*. || ξηρὸν μὲν γῆς *F*, ξηρὸν μὲν ἢ γῆ *N*. || ὑγρῷ *F*. || δὲ τὸ ὕδωρ *N*. || 4. διὰ τῶτο *F*, διὰ τῶτο δ' *H*. || ἅπαντα γὰρ καὶ *HN*. || 5. ὁποτέρου *E*. || δὲ ἀν πλ. *HN*. || τὴν δύναμιν *N*. || 7. ἐν — ἐστὶν ὁμ *HN* et corr *F*. || 8. δὲ τῶν *E*. || 9. ὑπάρχειν ἀνάγκη *F*. || 10. ἐξ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ *FHN*. || 15. τὸ ἀπλῶς ὁμ *E*. || 16. τὸ *H*. || 17. κρίνομεν πάντα *F*. || 18. μαλακὸν καὶ τὸ σκληρόν *F*. || 20. αὐτὴν *EN*. || λείπον *F*, λεπτόν *E*, λεπτόν καὶ *HN*. || 22. εἶναι ἢ μα-
 λακὸν *N*. || 23. ὑπεῖκει *EN*. || 24. τῶτο *F*. || πᾶν ὁμ *F*. || μὲν ὁμ *EF*. || 25. συνεσθῆκεν *N*: qui pr cum *H* ὁμ καὶ συνεσθῆ-
 κός *E*. || ἢ μ. *HN*. || πῆξις *FN*. || 26. τὰ ante σύνθ. ὁμ *EF*. || ὅρ. καὶ ἐκ ἀνευ πῆξεως καὶ διαχύσεως pr *F*. || 27. πῆξεως
 alteram ὁμ *EF*. || ρητέον ἐστίν *E*. || δὴ *HN*. || 28. παρὰ *EN*. || μὲν *N*. || ποιεῖν ὁμ *N*. || 31. τὸ πάσχον ὁμ *HN*. ||
 32. δυοὶ παθήμασι *FHN*. || ὡς *E*. || 33. ἀπυσία ἢ παρυσία *EHN*. || 2. ἢ ante ὑγρὸν et ante ἐκ ὁμ *E*. || 4. γὰρ ἐκ τῶν *HN*. || τῶν post καὶ ὁμ *E*. || τὸ ὁμ *E*. || 5. γὰρ post καὶ ὁμ *EN*. ||
 8. γὰρ *F*. || καεῖν *FHN*. || 10. ἀντιπερίσσεισθαι *F*. || 13. ἐρρος *EH*. || 14. διὰ *E*. || 15. μὲν ὁμ *FHN*. || 18. ἐξω *E*. || ἐκτὸς
F. || 19. ὅταν *F*. || 20. τὸ ὁμ *HN*. || τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐντὸς *F*. || 23. προεῖρηται *H*. || πάντα *FI*. || 26. ἔτε *H*. || 30. εἰς ὕδωρ
 ὁμ *EN*, in margine ponit *F*. || 31. καὶ περὶ πῆξεως *HN*. || 32. ἢ θερμῷ ἢ ψυχρῷ ἢ ξηρῷ *E*, ἢ ψυχρῷ ἢ ξηρῷ ἢ θερμῷ ἢ ὑγρῷ *F*.

λυταί τῶν ὑπὸ θερμῶν παγέντων ἢ ὑπὸ ψυχρῶν· τὰ μὲν
 γὰρ ὑπὸ ξηρῶ θερμῶ παγέντα ὑπὸ ὕδατος λύεται, ὅ· ἐξίν
 ὑγρὸν ψυχρόν, τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ παγέντα ὑπὸ πυρὸς
 λύεται, ὅ· ἐξεί θερμόν. πήγνυσθαι δ' ἐνία δοξείεν ἂν ὑπὸ
 ὕδατος, οἷον τὸ μέλι τὸ ἐφθόν· πήγνυται δ' οὐχ ὑπὸ τοῦ
 ὕδατος, ἀλλ' ὑπὸ τῆ ἐν αὐτῷ ψυχρῶ· ὅσα μὲν ἔν ἐσίν ὕδα-
 τος, ἔ· πήγνυται ὑπὸ πυρός. λύεται γὰρ ὑπὸ πυρός, τὸ δ'
 αὐτὸ τῷ αὐτῷ κατὰ ταῦτο ἐκ ἐσίν αἰτίον τῆ ἐναντίας· ἐτι
 τῷ ἀπέναι τὸ θερμὸν πήγνυται, ὥς· ἐ· δηλονότι τῷ εἰστέ-
 ναι λυθήσεται· ὥς· ἐ· ποῖεντος τῶ ψυχρῶ πήγνυται. διδ· οὐ
 παχύνεται τὰ τοιαῦτα πηγνύμενα· ἢ γὰρ παχύνσις ὑγρῶ
 μὲν ἀπίοντος γίγνεται, τῶ ξηρῶ δὲ συνισαμένου· ὕδωρ δὲ
 τῶν ὑγρῶν ἔ· παχύνεται μόνον· ὅσα δὲ κοινὰ γῆς καὶ ὕδα-
 τος, καὶ ὑπὸ πυρός πηγνύται καὶ ὑπὸ τῶ ψυχρῶ, παχύ-
 νεται δ' ὑπ' ἀμφοῖν· ἐξί μὲν ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ἐξί δ' ὁ
 ὡς ἄλλως, ὑπὸ μὲν θερμοῦ τὸ ὑγρὸν ἐξάγοντος (ἐξατμί-
 ζοντος γὰρ τῶ ὑγρῶ παχύνεται τὸ ξηρὸν καὶ συνίσταται),
 ὑπὸ δὲ τῶ ψυχρῶ τὸ θερμὸν ἐκλαμβάνοντος, μεθ' ὅ· τὸ ὑγρὸν
 συναπέρχεται συνεξατμίζον· ὅσα μὲν οὖν μαλακὰ ἀλλὰ
 μὴ ὑγρά, ἔ· παχύνεται ἀλλὰ πηγνύται ἐξίνοντος τῶ ὑγρῶ, 2
 οἷον ὁ ὀπτῶμενος κέραμος· ὅσα δὲ ὑγρά τῶν μικτῶν, καὶ
 παχύνεται, οἷον γάλα· πολλὰ δὲ καὶ ὑγραίνεται πρῶτον,
 ὅσα ἢ παχεῖα ἢ σκληρὰ ὑπὸ ψυχροῦ πρεῦπῆρχέν· ὄντας,
 ὥσπερ καὶ ὁ κέραμος τὸ πρῶτον ὀπτῶμενος ἀτμίζει καὶ
 μαλακώτερος γίνεταί· διδ· καὶ διασρέφεται ἐν ταῖς καμῖ- 2
 νοῖς· ὅσα μὲν ἔν ὑπὸ ψυχρῶ πηγνύται τῶν κοινῶν γῆς καὶ
 ὕδατος, πλεῖον δὲ ἐχόντων γῆς, τὰ μὲν τῷ τὸ θερμὸν ἐξε-
 ληλυθέναι πηγνύμενα, ταῦτα τίκεται θερμῷ εἰσιόντος πά-
 λιν τῶ θερμῶ, οἷον ὁ πῆλός ὅταν παγῇ· ὅσα δὲ διὰ ψύξιν,
 καὶ τῶ θερμῶ συνεξατμίσαντος ἀπαντός, ταῦτα δὲ ἅλута 30
 μὴ ὑπερβαλλούση θερμότητι, ἀλλὰ μαλαττεται, οἷον σί-
 διρος καὶ κέρας· τίκεται δὲ καὶ ὁ εἰργασμένος σίδηρος,
 ὥς· ἐ· ὑγρὸς γίγνεσθαι καὶ πάλιν πήγνυσθαι· καὶ τὰ σομώ-
 ματα ποῖσιν ἔτως· ὑφίσταται γὰρ καὶ ἀποκαθαίρεται κάτω

ἡ σκωρία· ὅταν δὲ πολλάκις πάθῃ καὶ καθάρως γένηται, πύτο· σφύρμα γίνεταί. ὃ ποιῶσι δὲ πολλάκις αὐτὸ διὰ τὸ ἀπυσίαν γίνεσθαι πολλήν, καὶ τὸν σκαθμὸν ἐλάττω ἀποκαθαίρομεν. ἔστι δ' ἀμείνων σίδηρος ὃ ἐλάττω ἔχων ἀποκαθαροίται· τίκεται δὲ καὶ ὁ λίθος ὁ πυρίμαχος ὥς ἐξέξεν καὶ ρεῖν· τὰ δὲ πηχυόμενοι ὅταν ρυῖ, πάλιν γίνεταί σκληρόν· καὶ αἱ μύλαι τίθενται ὥς ρεῖν· τὸ δὲ ρέον πηχυόμενον τὸ μὲν χρῶμα μέλαν, ὁμοιον δὲ γίνεται τῇ τιτάνῳ· τίκεται δὲ καὶ ὁ πηλὸς καὶ ἡ γῆ· ὅσα δ' ὑπὸ θερμῷ ξηρῷ πηγνύται, τὰ μὲν ἅλута, τὰ δὲ λύεται· ὑγρῷ κέραμος μὲν ἔν καὶ λίθων ἐνίων γένῃ, ὅσοι ὑπὸ πυρὸς τῆς γῆς συγκαυθεύσης γίνονται, οἷον οἱ μυλῖαι, ἅλута, νίτρον δὲ καὶ ἄλλες λυτὰ ὑγρῷ, ἔν παντὶ δὲ ἀλλὰ ψυχρῷ· διὸ ὕδατι καὶ ὅσα ὕδατος εἶδη τίκεται, ἐλαίῳ δ' ὃ τίκεται· πῶ γὰρ ξηρῷ θερμῷ ἐναντίον ψυχρόν ὑγρόν· εἰ ἔν ἐπῆξε θάτερον, θάτερον λύσει· ἔτω γὰρ πάναντία ἔσαι αἰτίαι τῶν ἐναντίων· ὅτι ὅτι ὁ νελλίαι, τῆς ἰσας τοῦτοδὲ ἴσας καὶ τὴν

Παχύνεται μὲν ἔν ὑπὸ πυρὸς μόνον, ὅσα ὕδατος πλείον ἔχει ἢ γῆς, καὶ πηγνύται δὲ, ὅσα γῆς· διὸ καὶ τὸ νίτρον καὶ οἱ ἄλλες γῆς εἰσὶ μᾶλλον, καὶ λίθος καὶ κέραμος· ἀπώρ-
ταται δ' ἔχει ἡ τῷ ἐλαίῳ φύσει· εἰ μὲν γὰρ ὕδατος ἔχει πλεόν, ἔδει πηγνυσθαι ὑπὸ ψυχρῷ ὥς οἱ πάγοι, εἰ δὲ γῆς πλείον, ὑπὸ πυρὸς ὥς ὁ κέραμος· νῦν δὲ πηγνύται μὲν ὑπ' ἐδ' ἐτέρω, παχύνεται δ' ὑπ' ἀμφοῖν· αἰτίον δ' ἐστὶν ὅτι αἶρος ἐστὶ πᾶν· διὸ καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἐπιπολάζει· καὶ γὰρ ὁ ἀήρ φέρεται ἄνω· τὸ μὲν ἔν ψυχρόν ἐκ τῶ ἐνότος πνεύμα-
τος ὕδωρ ποῖον παχύνει· αἰεὶ γάρ, ὅταν μίχθῃ ὕδωρ καὶ ἐλαίον, ἀμφοῖν γίνεται παχύτερον· ὑπὸ δὲ πυρὸς καὶ χρόνῳ παχύνεται καὶ λευκαίνεται· λευκαίνεται μὲν ἐξατμίζοντος εἰ τι ἐνῆν ὕδατος, παχύνεται δὲ διὰ τὸ μαραινόμεν· τῷ θερμῷ ἐκ τῷ αἶρος γίγεσθαι ὕδωρ· ἀμφοτέρωσιν μὲν ἔν τὸ αὐτὸ γίνεται πάθος, καὶ διὰ τὸ αὐτό, ἀλλ' ἐχ' ὡς αὐτῶς παχύ-
νεται· μὲν ἔν ὑπ' ἀμφοτέρων, ξηραίνεται δ' ὑπ' ἐδ' ἐτέρω· ἔτε γὰρ ὁ ἥλιος ἔτε τὸ ψυχρὸς ξηραίνει· ὃ μόνον διὰ τὴν γλίσχρον,

2. ὑπὸ ὕδ. — 3. παχύνεται om N. || 2. ἐπερ F. || 3. ψυχρόν. om F. || 5. οἶον] ὡς FN. || 6. ὤν. om F. || 7. λύεται γὰρ ὑπὸ πυρός om E. || 8. ἔσαν H. || 9. ἀπείναι FHN. || τῷ τὸ F. || 10. ὡς δὲ ποιεῖντος ὑπὸ ψυ. E. || διδὲ καλ. οὐ FHN. || 11. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα F. || 14. ὑπὸ τοῦ πυρός F. || ὑπὸ om E. || τοῦ om EHN. || 15. δ'] δὲ καὶ F. || μὲν οὖν ὡς F. || 16. μὲν τοῦ θ. F. || ἐξαγαγόντος F. || 17. τοῦ ὕγρου γὰρ E. || 18. τοῦ om EHN. || τὸ θ. ἐκθλ.] τοῦ θερμοῦ ἐκλυθέντος H. τοῦ θερμοῦ ἐκβληθέντος N. || 21. et 24. ὁπτόμενος F. || 25. καὶ om E. || τοῖς N. || 27. πλέον N, πλέον E. || ἐχόντων τῆς γῆς F. || 28. προσιόντος HN. || 29. ὁ om F. || 30. συνεξαμιγνόντος FN. || δὴ FHN. || 31. μὴ] εἰ μὴ HN. || 32. καὶ post. δὲ om F. || 1. σκωρία H. || 2. ταῦτα τὰς EHN. || 4. καθάρων HN. || 6. δὲ φέρονται πηχθῇ N. || σκληρόν γίνεσθαι F. || 7. ἄς — 8. γίνεσθαι margo F. || 8. τῷ N. || 9. δὲ om F. || ἔρηθ θερμοῦ FHN. || 10. ταῦτα E. || 11. ὅσα F. || 12. καθεύσης F. || αἵματος FH. || 14. τήκονται E || ἐλαία N. ἐλαίῳ δ' οὐ τήκεται margo F. || 16. βάτερον alterum om FH. || τῶν ἐναντίων αἵτια F. || 18. ἔχει πλέον HN. || 19. καὶ οἱ ἄλλοι om F. || 20. ἀπαιδύται E. || 21. ἔχει πλέον om EHN. || 22. ὡς οἱ πάροις om EHN. || 23. πλέον N. || ὡς ὁ κέρματος om EHN. || 25. γὰρ om E. || 26. ψυχρόν τὸ ἐκτός ἐκ HN. || 27. ἔλαιον καὶ ὕδωρ F. || 29. λευκαζέσθαι alterum om E. || 31. οὖν om F. || 32. παχύνεται — 33. ἀμφοτέρων om pr E. || οὔτε οὐ EHN. || 34. οὔτε οὐδὲ H, οὐδὲ γὰρ N.

ἀλλὰ καὶ διότι αἶρος ἐστίν. ὃ ξηραίνεται δὲ τὸ ὕδωρ ὅδ' ἐξέφεται ὑπὸ πυρός, ὅτι οὐκ ἀτμίζει διὰ γλισχρότητα. ὅσα δὲ μικτὰ ὕδατος καὶ γῆς, κατὰ τὸ πλῆθος ἐκατέρω ἄξιον λέγεσθαι. οἷος γάρ τις καὶ πήγνυται καὶ ἔφεται, οἷον τὸ γλεῦκος. ἀπέρχεται δ' ἀπὸ πάντων τῶν τοιούτων ξη- 5 ραινομένων τὸ ὕδωρ. σημεῖον δ' ὅτι τὸ ὕδωρ ἢ γὰρ ἀτμὶς συνίσταται εἰς ὕδωρ, ἐάν τις βέλῃται συλλέγειν. ὥς ὅσοις λείπεται τι, τὸ γῆς. ἐνία δὲ τῶν καὶ ὑπὸ ψυχρῶ, ὥσπερ εἴρηται, παχύνεται καὶ ξηραίνεται. τὸ γὰρ ψυχρὸν ἔμ- νον πήγνυσιν, ἀλλὰ ξηραίνει μὲν τὸ ὕδωρ, παχύνει δὲ τὸν 10 αἶρα ὕδωρ ποῖν. ἢ δὲ πῆξις εἴρηται ξηρασία τις ἔσθαι. ὅσα μὲν ἐν μὴ παχύνεται ὑπὸ τῷ ψυχρῷ ἀλλὰ πήγνυται, ὕδα- τός ἐστι μᾶλλον, οἷον οἶνος καὶ ἔρρον καὶ ἔξος καὶ κοῖνα καὶ ὀρρός. ὅσα δὲ παχύνεται μὴ ἐξατμίζοντα ὑπὸ πυρός, τὰ μὲν γῆς, τὰ δὲ κοινὰ ὕδατος καὶ αἶρος, μέλι μὲν γῆς, 15 ἔλαιον δ' αἶρος. ἐστὶ δὲ καὶ τὸ γάλα καὶ τὸ αἷμα ἀμφοῖν μὲν κοινὰ καὶ ὕδατος καὶ γῆς, μᾶλλον δὲ τὰ πολλὰ γῆς, ὥσπερ καὶ ἐξ ὁσῶν ὑγρῶν νίτρον γίνεταί καὶ ἄλλες. καὶ λί- θοι δ' ἐκ τινῶν συνίστανται τοιούτων. διὸ ἐάν μὴ χωρίσθῃ ὁ ὀρρός, ἐκκάζεται ὑπὸ τῷ πυρός ἐφόμενος. τὸ δὲ γεῶδες συνί- 20 σται καὶ ὑπὸ τῷ ἑπῷ, ἐάν πως ἐψῇ τις, οἷον οἱ ἱατροὶ ὀπίζοντες. ἔτω δὲ χωρίζεται ὁ ὀρρός καὶ ὁ τυρός. ὁ δὲ χωρίσθεις ὀρρός ἐκείτι παχύνεται, ἀλλ' ἐκκάζεται, ὥσπερ ὕδωρ. εἰ δέ τι μὴ ἔχει τυρὸν γάλα ἢ ὀλίγον, τὸ μᾶλλον ὕδατος καὶ ἀτροφον. καὶ τὸ αἷμα ὁμοίως παχύνεται γὰρ 25 τῷ ξηραίνεσθαι ψυχρόμενον. ὅσα δὲ μὴ πήγνυται, οἷον τὸ τῆς ἐλάφης, τὰ τοιαῦτα ὕδατος μᾶλλον, καὶ ψυχρότατα ταῦτα. διὸ καὶ ἐκ ἔχει ἵνας· αἱ γὰρ ἰνὲς εἰσι γῆς καὶ σε- ρέν. ὥς καὶ ἐξαίρεθιῶν ἢ πήγνυται. τὰ δ' ἔσαι, ὅτι ἢ ξηραίνεται. ὕδωρ γὰρ τὸ λείπον, ὥσπερ τὸ γάλα τῷ τυρῷ 30 ἐξαίρεθέντος. σημεῖον δὲ τὰ νοσώδη γὰρ αἱματὰ ἢ θέλει πήγνυσθαι. ἰχώροισι γὰρ, τὸ δὲ φλέγμα καὶ ὕδωρ διὰ τὸ ἀπεπτον εἶναι καὶ ἀπράτητον ὑπὸ τῆς φύσεως. ἔτι δὲ τὰ μὲν λυτὰ ἐστίν, οἷον νίτρον, τὰ δὲ ἄλυτα, οἷον κέρα-

μος, καὶ τῶν τὰ μὲν μαλακτά, οἷον κέρας, τὰ δὲ ἀμά- λακτα, οἷον κέραμος καὶ λίθος. αἴτιον δ' ὅτι τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων αἴτια, ὥς εἰ πήγνυται δυοῖν, ψυχρῷ καὶ ξη- ρῷ· λύεσθαι ἀνάγκη θερμῷ καὶ ὑγρῷ. διὰ πυρὶ καὶ ὕδατι 5 (ταῦτα γὰρ ἐναντία), ὕδατι μὲν ὅσα πυρὶ μόνῳ, πυρὶ δὲ ὅσα ψυχρῷ μόνῳ. ὥς εἰ ὑπ' ἀμφοῖν συμβαίνει πήγνυ- σθαι, ταῦτ' ἄλυστα μάλιστα. γίγνεται δὲ τοιαῦτα ὅσα θερ- μανθέντα ἔπειτα τῷ ψυχρῷ πήγνυται. συμβαίνει γάρ, ὅταν τὸ θερμὸν ἐξηκμάσῃ ἐξίον, τὸ πλεῖστον ὑγρὸν συνθλ- βεσθαι πάλιν ὑπὸ τῷ ψυχρῷ, ὥς μὴδ' ὑγρῷ διδόναι. δι- 10 δοι. καὶ διὰ ταῦτα ἔτε τὸ θερμὸν λύει. ὅσα γὰρ ὑπὸ ψυ- χρῷ πήγνυται μόνῳ, ταῦτα λύει. ἔθ' ὑπὸ ὕδατος. ὅσα γὰρ ὑπὸ ψυχρῷ πήγνυται, ἢ λύει, ἀλλ' ὅσα ὑπὸ θερμῷ ξηρῷ μόνον. ὁ δὲ σίδηρος τακίς ὑπὸ θερμῷ ψύχει πήγνυται, ὥς πρὸς πῆξιν ἀμφοτέρων δεῖται. διὸ ἄλυτον. τὰ δὲ ξύλα ἐστὶ γῆς καὶ αἶρος. διὸ καύσά καὶ ἢ τηκτά ἰδὲ μαλακτά, καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατι ἐπιπλεῖ, πλὴν ἐβένου, αὕτη δ' ἔθ' τὰ μὲν γὰρ 15 ἀλλ' αἶρος ἔχει πλεόν, ἐκ δὲ τῆς ἐβένου τῆς μελαίνης δια- πέπνευκεν ὁ αἶρ, καὶ ἐστὶ πλεόν ἐν αὐτῇ γῆς. κέραμος δὲ γῆς μόνῃς διὰ τὸ ξηραζόμενος παγῆναι κατὰ μικρόν. ἔτε γὰρ τὸ ὕδωρ εἰσόδους ἔχει, δι' ὧν μόνον πνεῦμα ἐξῆλθεν, ἔτε πῦρ. ἔπηξε γὰρ αὐτό. τί μὲν ἐν ἐστὶ πῆξις καὶ τῆξις, καὶ διὰ πόσα καὶ ἐν πόσις ἐστίν, εἴρηται. 20 Ἐκ δὲ τούτων φανερόν ὅτι ὑπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ 8 συνίσταται τὰ σώματα, ταῦτα δὲ παχύνοντα καὶ πήγνυντα ποιεῖται τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. διὰ δὲ τὸ ὑπὸ τούτων δημι- ουργεῖσθαι ἐν ἅπασιν μὲν ἐστὶ θερμότης, τισὶ δὲ καὶ ψυχρό- τῃς ἢ ἐκλείπει. ὥς ἐπεὶ ταῦτα μὲν ὑπάρχει διὰ τὸ ποι- εῖν, ὑγρὸν δὲ καὶ ξηρὸν διὰ τὸ πάσχειν, μετέχει αὐτῶν 25 τὰ κοινὰ πάντων. ἐκ μὲν οὖν ὕδατος καὶ γῆς τὰ ὁμοιο- μερῇ σώματα συνίσταται, καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν ζώοις, καὶ τὰ μεταλλεύμενα, οἷον χρυσοῦς καὶ ἀργυρος καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἐξ αὐτῶν τε καὶ τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς ἐκατέρω ἐγκατακλειομένης, ὥσπερ εἴρηται ἐν ἄλλοις. ταῦτα

1. ἀλλὰ καὶ ὅτι HN, ἀλλ' ὅτι καὶ F. || ὕδωρ] ἔλαιον FHN. || 2. ἔφεται FHN, ψύχεται E. || οὐ κατατμίζει E. || 7. ἢ FHN. || 10. τὰ om EF. || 12. τοῦ om F. || 13. ὀρρον καὶ οἶνος N. || 14. 19. 22. 23. ὀρρός E. || 15. ὕδατος καὶ αἶρος κοινὰ F. || μὲν οὖν γῆς F. || 17. καὶ ante ὅδ' om FHN. || 18. καὶ ἄλλες γίνεταί HN. || καὶ om F. || 20. ἐκκάζεται F. || 21. οἱ om E. || 22. χωρ. καὶ ὁ FHN. || 23. ἐκκάζεται FN. || 24. τυρός F. || μᾶλλον — 25. γὰρ margo F. || 25. αἷμα δὲ ὁμοίως πλεῖστον γῆς. πήγνυται HN. || 27. ψυχρῷ HN. || 28. ταῦτα om E. || εἰσι τῆς γῆς F. || 29. καὶ om HN. || διεξαίρεθιῶν F. || ἐστὶν FHN. || 30. περ om FHN. || 31. γὰρ om HN. || 33. ἐπὶ ὅτι N. || 34. κέραμος καὶ λίθος καὶ F. || 1. κέρας — 2. οἷον om E. || 2. δ' om E. || 3. δυοῖν N. || 6. ψυχρῷ ὕδατι HN. || εἰ τι F, εἰ τι' HN. || 7. τοιαῦτα] ταῦτα E. || 12. αὐτῷ ὑπὸ ὕδατος om E. || 14. ψύχει ψυχρῷ EHN. || ὥς — 15. ἄλυτον om EFHN. || 15. γῆς καὶ αἶρος ἐστὶ HN. || 16. διὰ καὶ καύσά ἀλλ' ὅ F. || 17. ἐπὶ om HN. || 18. πλεῖον HN. || 21. μόνον E, om HN. || 22. ἐστὶ om F. || τῆξις καὶ πῆξις FN. || 24. ψυχροῦ καὶ θερμοῦ F. || 25. γὰρ καὶ παχ. καὶ F. || 26. ποιεῖ FN. || τοιούτων HN. || 27. μὲν om EHN. || 29. μετέχειν E. || 31. ἐν ante ζώοις om E. || 33. τοιαῦτα ἄλλα F. || καὶ ἐκ τῆς HN.

δὲ διαφέρει ἀλλήλων τοῖς τε πρὸς τὰς αἰσθήσεις ἰδίαις
 ἅπαντα καὶ τῷ ποιεῖν τι δύνασθαι· λευκὸν γὰρ καὶ εὐ-
 δεσ καὶ ψιφητικὸν καὶ γλυκὺ καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν τῷ
 ποιεῖν τι δύνασθαι τὴν αἰσθησὶν ἐστὶ, καὶ ἄλλοις οἰκειοτέ-
 ροις πάθεσιν, ὅσα τῷ πάσχειν λέγονται, λέγω δ' οἷον τὸ
 5 τηκτὸν καὶ πηκτὸν καὶ καμπτὸν καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα·
 πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα παθητικά, ὥσπερ τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ
 ξηρόν. τούτοις δ' ἤδη διαφέρει ὁσούν καὶ σάρεξ καὶ νεῦρον
 καὶ ξύλον καὶ φλοῖος καὶ λίθος καὶ τῶν ἄλλων ἑκαστον
 τῶν ὁμοιομερῶν μὲν φυσικῶν δὲ σωμάτων. εἰπώμεν δὲ
 10 πρῶτον τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ὅσα κατὰ δύναμιν καὶ ἀδυνα-
 μίαν λέγεται. ἐστὶ δὲ τὰδε, πηκτὸν ἄπηκτον, τηκτὸν ἀτη-
 κτον, μαλακτὸν ἀμάλακτον, τεγκτὸν ἀτεγκτον, καμπτὸν
 ἀκαμπτον, κατακτὸν ἀκατακτον, θραυστὸν ἀθραυστον,
 θλαστὸν ἀθλαστον, πλαστὸν ἀπλαστον, πιεστὸν ἀπίεστον,
 15 ἐλκτὸν ἀνελκτον, ἐλατὸν ἀνήλατον, σχιστὸν ἀσχιστον,
 τμήτὸν ἀτμητον, γλίσχρον φαθυρόν, πηλὸν ἀπίλητον,
 καυσὸν ἀκαυσον, θυμιατὸν ἀθυμίατον· τὰ μὲν ἔν πλείεσσι
 σχεδὸν τῶν σωμάτων τούτοις διαφέρει τοῖς πάθεσιν· τινὰ
 δ' ἑκάστον τέτων ἔχει δύναμιν, εἰπώμεν. περὶ μὲν οὖν πῃ-
 20 κτὲ καὶ ἀπήκτου καὶ τηκτὲ καὶ ἀτήκτου εἰρηταί μὲν κα-
 θόλου πρότερον, ὅμως δ' ἐπατέλθωμεν καὶ νῦν. τῶν γὰρ
 σωμάτων ὅσα πηγνύται καὶ σκληρύνεται, τὰ μὲν ὑπὸ θερ-
 μοῦ πάσχει τέτο τὰ δ' ὑπὸ ψυχροῦ, ὑπὸ μὲν τῷ θερμοῦ
 ξηραίνοντος τὸ ὑγρὸν, ὑπὸ δὲ τοῦ ψυχροῦ ἐκθλίβοντος τὸ
 25 θερμὸν. ὥστε τὰ μὲν ὑγρὰ ἀπουσία τὰ δὲ θερμὰ τέτο πά-
 σχει, ὅσα μὲν ὕδατος, θερμῷ, ὅσα δὲ γῆς, ὑγρῷ. τὰ μὲν
 ἔν ὑγροῦ ἀπασία ὑπὸ ὑγροῦ διατίθεται, ἂν μὴ ἔτω συν-
 ἐλθῃ ὥς ἐλάττους τοὺς πόρους λειψῆναι τῶν τοῦ ὕδατος
 ὀγκῶν, οἷον ὁ κέραμος· ὅσα δὲ μὴ ἔτω, πάντα ὑγρῷ τή-
 30 κεταί, οἷον νίτρον, ἄλες, γῆ ἢ ἐκ πηλοῦ. τὰ δὲ θερμοῦ
 φερῆσαι ὑπὸ θερμοῦ τίθεται, οἷον κρύσταλλος, μολλάβδος,
 χαλκός. ποῖα μὲν ἔν πηκτὰ καὶ τηκτὰ, εἰρηταί, καὶ ποῖα

ἀτηκτα. ἄπηκτα δὲ ὅσα μὴ ἔχει ὑγρότητα ὑδατώδη·
 μὴδ' ὕδατος ἐστὶν, ἀλλὰ πλεῖον θερμῷ καὶ γῆς, οἷον μέλι
 καὶ γλεῦκος (ὥσπερ ζέοντα γὰρ ἐστὶ), καὶ ὅσα ὕδατος
 μὲν ἔχει, ἐστὶ δὲ πλεῖον ἀέρος, ὥσπερ τὸ ἐλαιον καὶ ἄρ-
 5 γυρος χυτός, καὶ εἴ τι γλίσχρον, οἷον ἱξός.
 Μαλακτὰ δ' ἐστὶ τῶν πεπηγότων, ὅσα μὴ ἐξ ὕδα-
 10 τος, οἷον κρύσταλλος (πᾶς γὰρ κρύσταλλος ὕδατος), ἀλλ'
 ὅσα γῆς μᾶλλον, καὶ μήτ' ἐξίμασαι πᾶν τὸ ὑγρὸν ὥσ-
 περ ἐν νίτρῳ ἢ ἀλσί, μήτ' ἔχει ἀνωμάλως ὥσπερ ὁ κέ-
 ραμος, ἀλλ' εἰσὶν ἐλκτὰ μὴ ὄντα διαντὰ, ἢ ἐλατὰ μὴ
 ὄντα ὕδατος, καὶ μαλακτὰ πυρί, οἷον σίδηρος καὶ κέρας
 καὶ ξύλα· ἐστὶ δὲ καὶ τῶν τηκτῶν καὶ τῶν ἀτήκτων. τὰ
 μὲν τεγκτὰ τὰ δὲ ἀτεγκτα, οἷον χαλκός ἀτεγκτον, τη-
 15 κτὸν ὄν, ἔριον δὲ καὶ γῆ τεγκτόν· βρέχεται γάρ. καὶ χαλ-
 κός μὲν δὴ τηκτόν, ἔχ' ὑπὸ ὕδατος δὲ τηκτόν. ἀλλὰ καὶ
 τῶν ὑπὸ ὕδατος τηκτῶν ἔνια ἀτεγκτα, οἷον νίτρον καὶ ἄλες·
 οὐδὲ γὰρ ἄλλο τεγκτόν οὐδὲν δ' μὴ μαλακώτερον γίνεταί
 βρεχόμενον. ἔνια δὲ τεγκτὰ ὄντα ἢ τηκτὰ ἐστὶν, οἷον ἔριον
 καὶ οἱ καρποί· ἐστὶ δὲ τεγκτὰ μὲν ὅσα γῆς ὄντα ἔχει
 20 τὰς πόρους μείζους τῶν τοῦ ὕδατος ἔγκων, ὄντων δὲ σκλη-
 ροτέρων τῷ ὕδατος. τηκτὰ δὲ ὕδατι ὅσα δι' ὅλου. διὰ τί
 δ' ἢ μὲν γῆ καὶ τίθεται καὶ τέγγεται ὑπὸ τοῦ ὑγροῦ, τὸ
 δὲ νίτρον τίθεται μὲν, τέγγεται δ' ἔ; ὅτι ἐν μὲν τῷ νίτρῳ
 δι' ὅλου οἱ πόροι, ὥς γε διαιρεῖται εὐθύς ὑπὸ τῷ ὕδατος
 τὰ μόρια, ἐν δὲ τῇ γῇ καὶ παράλλ' εἰσὶν οἱ πόροι,
 ὥς ἐποτέρως ἂν δέχεται, διαφέρει τὸ πάθος. ἐστὶ δὲ καὶ
 τὰ μὲν τῶν σωμάτων καμπτὰ καὶ εὐθυγὰ, οἷον κέραμος
 καὶ λύγος, τὰ δ' ἀκαμπτα τῶν σωμάτων, οἷον κέραμος
 καὶ λίθος. ἐστὶ δὲ καμπτὰ μὲν καὶ εὐθυγὰ ὅσων σωμά-
 30 των τὸ μήκος δύναται εἰς εὐθύτητα ἐκ περιφερείας καὶ ἐξ
 εὐθύτητος εἰς περιφέρειαν μεταβάλλειν, καὶ τὸ κάμπτεσθαι
 καὶ τὸ εὐθύνεσθαι ἐστὶ τὸ εἰς εὐθύτητα ἢ περιφέρειαν με-
 θίσασθαι ἢ κινεῖσθαι· καὶ γὰρ τὸ ἀνακαμπτόμενον καὶ τὸ

2. ἅπαντα ante 1. διαφέρει N. || 2. καὶ om EHN. || δύνασθαι τι F. || λευκὸν — 3. θερμὸν post 5. λέγονται N. || 3. καὶ ψυχρὸν
 om E, καὶ ψ. — 4. ἐστὶ om N. || 4. δύνασθαι om F, qui post ἐστὶ pr καὶ τῷ δύνασθαι. || 6. πηκτὸν καὶ τηκτὸν F. || 7. πάντα ἅπαντα
 γὰρ E. || ὥσπερ καὶ τὸ N. || 8. δ' ἤδη] δὴ E. || 11. τὸν om E. || 12. τὰδε om E. || ἄπηκτον om E. || 13. μαλακὸν F. || τεγκτόν
 — 14. ἀκατακτον om H, τεγκτόν — 14. ἀκαμπτον om N. || 16. ἀνέλατον FH, quorum F haec ἐλ. ἀνελ. ante 14. θραυστὸν ponit. ||
 18. ἀκαυσον om E. || 19. τῶν σωμάτων σχεδὸν F. || 20. ἔχει τέτων N. || ἔν om E. || 21. καὶ τηκτὲ καὶ ἀτήκτου HN. || 23. πηγνύε-
 ται FH. || 29. ληφθῆναι FHN. || 30. πάντα] ταῦτα F. || 31. ἄλες καὶ γῆ F. || ἢ om HN. || 32. μόλυβδος HN. || 33. ἔν om F. ||
 τηκτὰ καὶ πηκτὰ N. || εἰρηταί — ἀτηκτα] καὶ ἀτηκτα εἰρηταί HN.

1. ἔχει F. || 2. μὴδ'] ἢ μὴ F. || 3. ὥσπερ τὰ ζέοντα ἀτηκτα γὰρ F. || μὲν ὕδατος N. || 4. καὶ ὁ ἄργυρος F. || ἄργ. χ.] ὑδράργυρος
 HN. || 7. πᾶς γὰρ κρύσταλλος re E: pr enim cum FHN om. || 8. ὅσα om HN. || 10. εἰσὶν] ἢ HN et corr E. || ἐλκτὰ corr E,
 ἐλκτὰ οἷον νεῦρον ἱμάς HN. || 11. ὄντος N. || καὶ μ.] ἄλλα μ. HN. || 12. ξύλον N. || 13. οἷον ὁ χαλκός HN. || 14. ἂν F. || 16. ἄλες
 E. || 17. μαλακὸν F. || 20. ὄντων om corr F. || δὲ om EHN. || 22. δ' om E. || καὶ ante τίθεται om H. || 24. γε om FHN. ||
 διαιρεῖ H. || εὐθύ FH. || 25. οἱ om EHN. || 27. τῶν σωμ. om pr E. || καὶ εὐθυγὰ om F. || 29. ἀκαμπτα μὲν καὶ ἀνευθύντα FHN. ||
 ὅσων] ἂν E. || 30. τὸ μήκος ἢ δύναμιν N. || ἢ δύναμιν τὸ μήκος FH. || ἐξ om E. || 32. συνίστασθαι E. || 33. γὰρ om E. || καὶ τὸ] ἢ F.

κατακαμπτόμενον κάμπτεται. ἡ μὲν οὖν εἰς κυρτότητα ἢ
κοιλότητα κίνησις τοῦ μήκους σωζομένου κάμψις ἐστίν· εἰ
γὰρ καὶ εἰς τὸ εὐθύ, εἴη ἂν ἅμα κεκαμμένον καὶ εὐθύ·
ὅπερ ἀδύνατον, τὸ εὐθύ κεκάμφθαι. καὶ εἰ κάμπτεται πᾶν
ἢ ἀνακάμψει ἢ κατακάμψει, τῶν δὲ τὸ μὲν εἰς τὸ κυρτὸν
τὸ δ' εἰς τὸ κοῖλον μετάβασις, οὐκ ἂν εἴη καὶ εἰς τὸ εὐθύ
κάμψις, ἀλλ' ἐς κάμψις καὶ εὐθυσίς ἄλλο καὶ ἄλλο. καὶ
ταῦτά ἐστι καμπτά καὶ εὐθυντά, καὶ ἀκαμπτά καὶ ἀνεύ-
θυντα. καὶ τὰ μὲν κατακτά καὶ θραυστά ἅμα ἢ χωρὶς, οἷον
ξύλον μὲν κατακτόν, θραυστὸν δ' ἔ· κρύσταλλος δὲ καὶ λίθος
θραυστόν, κατακτόν δ' ἔ, κέραμος δὲ καὶ θραυστὸν καὶ κα-
τακτόν. διαφέρει δ', ὅτι κατάξις μὲν ἐστίν· ἢ εἰς μεγάλα
μέρη διαίρεσις καὶ χωρισμός, θραυσίς δ' ἢ εἰς τὰ τυχόντα
καὶ πλείω δυοῖν. ὅσα μὲν ἔν οὗτω πέπηγεν ὥστε πολλοὺς
ἔχειν παραλλάττοντας πόρους, θραυστά (μέχρι γὰρ τούτου
διόσταται), ὅσα δ' εἰς πολὺ, κατακτά, ὅσα δ' ἄμφω
ἀμφοτέρω. καὶ τὰ μὲν θλασά, οἷον χαλκός καὶ κηρός,
τὰ δ' ἄθλαστα, οἷον κέραμος καὶ ὕδωρ. ἐστὶ δὲ θλάσις
μὲν ἐπιπέδου κατὰ μέρος εἰς βάθος μετάστασις· ὥσει ἢ
πληγῇ, τὸ δ' ὅλον ἀφ' ἧ. ἐστὶ δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ μαλα-
κτά, οἷον κηρός μένοντος τοῦ ἄλλου ἐπιπέδου κατὰ μέρος
μεθίσταται, καὶ σκληρά, οἷον χαλκός, καὶ ἄθλαστα καὶ
σκληρά, οἷον κέραμος (οὐ γὰρ ὑπείκει εἰς βάθος τὸ ἐπί-
πεδον), καὶ ὑγρά, οἷον ὕδωρ (τὸ γὰρ ὕδωρ ὑπείκει μὲν,
ἀλλ' ἔ κατὰ μέρος, ἀλλ' ἀντιμεθίσταται). τῶν δὲ θλασῶν
ὅσα μὲν μένει θλασθέντα καὶ εὐθλασα χεῖρί, ταῦτά μὲν
πλασά, τὰ δὲ ἢ μὴ εὐθλαστα, ὥσπερ λίθος ἢ ξύλον, ἢ
εὐθλασα μὲν, μὴ μένει δὲ ἢ θλάσις, ὥσπερ ἔρις ἢ σπόγ-
γου, οὐ πλασά, ἀλλὰ πιεσά ταῦτ' ἐστίν. ἐς δὲ πιεσά
ὅσα ὠθούμενα εἰς αὐτὰ συνιέναι δύναται, εἰς βάθος τοῦ
ἐπιπέδου παραλλάττοντος, ἢ διαιρυσμένου, καὶ μεθισταμένου
ἄλλου ἄλλω μορίου, οἷον τὸ ὕδωρ ποιεῖ· τῷτο γὰρ ἀντι-
μεθίσταται. ἐς δ' ὥσις ἢ κίνησις ὑπὸ τῷ κινῶντος, ἢ γίνε-

ται ἀπὸ τῆς ἀφύσεως· πληγῇ δὲ, ὅταν ἀπὸ τῆς φορᾶς. πιέ-
ζεται δὲ ὅσα πόρους ἔχει κενὸς συγγενὲς σώματος· καὶ
πιεσά ταῦτα ὅσα δύναται εἰς τὰ ἑαυτῶν κενὰ συνιέναι ἢ εἰς
τὰς ἑαυτῶν πόρους· ἐνίοτε γὰρ ἔ κενοὶ εἰσιν εἰς ἃς συνέρχεται,
οἷον ὁ βεβρεγμένος σπόγγος (πλήρεις γὰρ αὐτῶ οἱ πόροι),
ἀλλ' ὧν ἂν οἱ πόροι πλήρεις ὥσι μαλακωτέρων ἢ αὐτὸ τὸ
πεφυκὸς συνιέναι εἰς αὐτά. πιεσά μὲν ἔν ἐστὶν οἷον σπόγγος,
κηρός, σάροξ· ἀπίεσα δὲ τὰ μὴ πεφυκὸς συνιέναι ὥστε εἰς
τὰς ἑαυτῶν πόρους διὰ τὸ ἢ μὴ ἔχειν ἢ σκληροτέρων ἔχειν
πλήρεις· ὁ γὰρ σίδηρος ἀπίεστος καὶ λίθος καὶ ὕδωρ καὶ
πᾶν ὑγρὸν· ἐλκτά δ' ἐστὶν ὅσων δυνατόν, εἰς τὸ πλάγιον
μεθίστασθαι τὸ ἐπίπεδον· τὸ γὰρ ἐλκεσθαι ἐστὶ τὸ ἐπὶ τὸ
κινῶν μεθίστασθαι τὸ ἐπίπεδον συνεχῆς ὄν. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν
ἐλκτά, οἷον θρίζ, ἱμάς, νεῦρον, σαῖς, ἱξός, τὰ δ' ἀνελκτά,
οἷον ὕδωρ καὶ λίθος. τὰ μὲν οὖν ταῦτά ἐστιν ἐλκτά καὶ
πιεσά, οἷον ἔριον, τὰ δ' οὐ ταῦτά, οἷον φλέγμα πιεστόν
μὲν ἔκ ἐστιν, ἐλκτόν δὲ, καὶ ὁ σπόγγος πιεστὸν μὲν,
ἐλκτόν δὲ, ἐς δὲ καὶ τὰ μὲν ἐλατά, οἷον χαλκός, τὰ
δ' ἀνήλατα, οἷον λίθος καὶ ξύλον. ἐς δ' ἐλατά μὲν ὅσα
τῇ αὐτῇ πληγῇ δύναται ἅμα καὶ εἰς πλάτος καὶ εἰς βά-
θος τὸ ἐπίπεδον μεθίστασθαι κατὰ μέρος, ἀνήλατα δὲ ὅσα
ἀδύνατα. ἐς δὲ τὰ μὲν ἐλατά ἅπαντα καὶ θλασά, τὰ
δὲ θλασά ἔ πάντα ἐλατά, οἷον ξύλον· ὥς μέντοι ἐπὶ πᾶν
εἰπεῖν, ἀντιγράφει· τῶν δὲ πιεσῶν τὰ μὲν ἐλατά τὰ δ' ἔ,
κηρός μὲν καὶ πηλὸς ἐλατά, ἔριον δ' ἔ, ἔδ' ὕδωρ. ἐς δὲ
καὶ τὰ μὲν σχισά, οἷον ξύλον, τὰ δὲ ἄσχις, οἷον κέ-
ραμος. ἐς δὲ σχιστὸν τὸ δυνάμενον διαιρεῖσθαι ἐπὶ πλείον
ἢ τὸ διαιρῶν διαιρεῖ· σχίζεται γὰρ, ὅταν ἐπὶ πλείον διαι-
ρῇται ἢ τὸ διαιρῶν διαιρεῖ, καὶ προηγείται ἢ διαίρεσις· ἐν
δὲ τῇ τμήσει ἔκ ἐστὶ τούτο. ἄσχις δ' ὅσα μὴ δύναται
τῷτο πάσχειν. ἐς δ' ἔτε μαλακὸν ἔδεν σχιστόν (λέγω δὲ
τῶν ἀπλῶς μαλακῶν καὶ μὴ πρὸς ἄλληλα· ἔτω μὲν γὰρ
καὶ σίδηρος ἐστὶ μαλακός) οὔτε τὰ σκληρά πάντα ἐσί,

1. κοιλότητα ἢ κυρτότητα *N*. || 3. καὶ om *E*. || τὰ ante, εἰς, *N*, om *F*. || ἂν om *EF*. || ἅμα κεκ.] ἀνακεκ. *E*. || 6. καὶ ἢ εἰς *F*. || 7. καὶ ἄλλο om *E*. || 8. καὶ ἀκαμπτά καὶ ἀνεύθυντα om *H*. || 10. κατακτόν· ὃν θραυστόν *E*. || 11. θραυστόν μὲν κατ. *N*. || θραυστόν καὶ τακτόν *N*, κατακτόν καὶ θραυστόν *F*. || 12. μὲν ἐστὶν om *F*. || ἢ om *EFH*. || 13. διαίρεσις καὶ χωρῆσις *N*, χωρῆσις καὶ διαίρεσις *H*. || ἢ om *FHN*. || 14. καὶ om *E*. || πολλὰς μὲν ἔχειν *H*. || 15. παραλλάττοντας *F*. || 18. θλάσις om *F*. || 19. μὲν om *FHN*. || ἐπιπέδου καὶ κατὰ *E*. || βάθος ἢ θλάσις μετάστασις *F*. || 20. τὰ om *E*. || καὶ μαλακτά ante τὰ *F*. || 23. σκληρά] ξηρά *N*. || 26. μὲν om *FHN*. || ἄθλαστα *N*. || 28. εὐθλασά *E*. || φθλασίς *E*. || 29. ταῦτ' ante, ἀλλὰ *N*, post ἐστὶν *F*. || ἐστὶν om *N*. || 30. ἑαυτὰ *H*, ἑαυτὸ *F*. || 31. διαιρυσμένου *N*. || 32. ἄλλω corr *E*. || μορίω *F*. || ποιεῖ om *F*. || 33. ἢ om *FHN*.

1. ὑπὸ *H*. || ὅταν om *N*. || 2. κοινὸς; *N*. || συγγενεῖς *H*. || 3. κοινὰ *N*. || 4. ἐνίοτε — συνέρχεται om *II*. || 5. οἷον ὁ β. σπ. ante 4. ἐνίοτε *F*. || 5. πλήρεις om *E*. || 6. ἢ] γὰρ ἢ *H*. || 7. εἰσίναι *N*. || ἑαυτὰ *H*, αὐτὸ *N*. || 8. ὥσει om *H*. || 9. τὰς ἐν ἑαυτοῖς π. *H*, τὰς ἐν αὐτῷ π. *E*. || σκληροτέρους *H*. || ἔχειν om *N*. || 10. [πλ.] ἢ πλ. *H*. || 11. πᾶν om *E*. ἅπαν, idque post ὑγρὸν, *F*. || ἐστὶν om *N*. || 12. τὸ γὰρ — 13. ἐπίπεδον om *H*, post 13. ἂν ponit *N*, post 15. λίθος *F*. || 15. μὲν ἐλκτά καὶ πιεσά ταῦτά ἐστιν *N*. || 16. οἷον ἔριον om *F*. || 18. δὲ ante καὶ om *N*. || 19. et 21. ἀνήλατα *FH*. || 20. αὐτῇ] τοιαύτῃ *H*. || εἰς ante β. om *H*. || 22. πάντα *FH*. || 25. ἔρια *H*. || 28. διαιρεῖ om *EN*. || ὅταν — 29. διαιρεῖ om *F*. || 32. καὶ ἔ πρὸς ἄλλα *N*. || 33. ἐς om *FHN*.

ἀλλ' ὅσα μὴ ὕγρα ἐστὶ μήτε θλασά μήτε θραυσά. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα κατὰ μήκος ἔχει τῆς πόρους, καθ' ἧς προσφύεται ἀλλήλοις, ἀλλὰ μὴ κατὰ πλάτος. τμητὰ δ' ἐστὶ τῶν συνεστώτων σκληρῶν ἢ μαλακῶν ὅσα δύναται μὴ ἐξ ἀνάγκης προηγεῖσθαι τῆς διαιρέσεως μήτε θραύεσθαι διαιρούμενα. ὅσα δὲ ἢ ὕγρα ἢ τοιαῦτα, ἀτμητὰ. ἔνια δ' ἐστὶ ταῦτα καὶ τμητὰ καὶ σχιστὰ, ὡς ξύλον· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σχιστὸν μὲν κατὰ τὸ μήκος, τμητὸν δὲ κατὰ τὸ πλάτος· ἐπεὶ γὰρ διαιρεῖται ἕκαστον εἰς πολλὰ, ἢ μὲν μήκη πολλὰ τὸ ἐν, σχιστὸν ταύτῃ, ἢ δὲ πλάτη 10 πολλὰ τὸ ἐν, τμητὸν ταύτῃ. γλίσχρον δ' ἐστὶν, ὅταν ἐλκτὸν ἢ ὑγρὸν ὢν ἢ μαλακόν. τοῖσιν δὲ γίνεται τῇ ἐπαλάξει ὅσα ὥσπερ αἱ ἀλύσεις σύγκειται τῶν σωμάτων· ταῦτα γὰρ ἐπὶ πολὺ δύναται ἐκτείνεσθαι καὶ συνίναί. ὅσα δὲ μὴ τοιαῦτα, ψαθυρά. πηλτὰ δ' ὅσα τῶν πιεσῶν μόνον 15 ἔχει τὴν πίεσιν, ἀπίλητα δὲ ὅσα ἢ ὅλως ἀπίεσα ἢ μὴ μόνιμον ἔχει τὴν πίεσιν. καὶ τὰ μὲν καυσά ἐστὶ τὰ δὲ ἀκαυσα, οἷον ξύλον μὲν καυσὸν καὶ ἔριον καὶ ὄσῳ, λίθος δὲ καὶ κρύσαλλος ἀκαυσον. ἐστὶ δὲ καυστὰ ὅσα ἔχει πόρους δεκτικὸς πυρὸς καὶ ὑγρότητα ἐν τοῖς κατ' εὐθυωρίαν 20 πόροις ἀσθνεσέραν πυρὸς. ὅσα δὲ ἢ μὴ ἔχει ἢ ἰσχυροτέραν, οἷον κρύσαλλος καὶ τὰ σφόδρα χλωρά, ἀκαυστὰ. θυμιατὰ δ' ἐστὶ τῶν σωμάτων ὅσα ὑγρότητα ἔχει μὲν, ἔτι δ' ἔχει ὥστε μὴ ἐξατμίξειν πυρούμενων χωρὶς· ἐστὶ γὰρ ἀτμίς ἢ ὑπὸ θερμῷ καυσικῷ εἰς αἶρα καὶ πνεῦμα ἐκκρι- 25 σις ἐξ ὑγρῷ διαντικῇ. τὰ δὲ θυμιατὰ χρόνῳ εἰς αἶρα ἐκκρίνεται, καὶ τὰ μὲν ἀφανιζόμενα ξηρά, τὰ δὲ γῇ γίνεται. διαφέρει δ' αὕτη ἢ ἐκκρισις, ὅτι οὔτε διαίνει οὔτε πνεῦμα γίνεται. ἐστὶ δὲ πνεῦμα ῥύσις συνεχῆς ἐπὶ μήκος αἰέρος· θυμιάσις δ' ἐστὶν ἢ ὑπὸ θερμῷ καυσικῷ κοινῇ ἐκκρι- 30 σις ξηρῇ καὶ ὑγρῇ ἀθρόως. διόπερ οὐ διαίνει, ἀλλὰ χρωματίζει μᾶλλον. ἐστὶ δ' ἢ μὲν ξυλώδους σώματος θυ-

μιάσις καπνός. λέγω δὲ καὶ ὅσα καὶ τρίχας καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἐν ταύτῃ· οὐ γὰρ κεῖται ὄνομα κοινόν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν ὅμως ἐν ταύτῃ πάντ' ἐστὶν, ὥσπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ· ταῦτα τρίχες καὶ φύλλα καὶ οἰωνῶν 5 πτερὰ πυκνὰ καὶ λεπίδες γίνονται ἐπὶ σιβαρυῖσι μέλεσσιν· ἢ δὲ πόνος θυμιάσις λιγνός, ἢ δὲ λιπαροῦ κνίσσα. διὰ τῆτο τὸ ἐλαιον ἔχεται ἔδὲ παχύνεται, ὅτι θυμιατόν ἐστιν ἀλλ' ἐκ ἀτμίσον· ὕδωρ δ' ἐ θυμιατόν ἀλλ' ἀτμίσον. οἶνος δ' ὁ μὲν γλυκύς θυμιάται. πῶν γάρ, καὶ ταῦτα ποιεῖ τῷ ἐλαίῳ· ἔτε γὰρ ὑπὸ ψύχους πήγνυται, καίεται τε. ἐστὶ δ' ὀνόματι οἶνος, ἔργῳ δ' ἐκ ἐστὶν· ἢ γὰρ οἰνώδης ὁ χυμός, διὸ καὶ οὐ μεθύσκει. ὁ τυχῶν δ' οἶνος μικρὰν ἔχει ἀναθυμίασιν, διὸ ἀνίσσι φλόγα. καυσά δὲ δοκεῖ εἶναι ὅσα εἰς τέφραν διαλύεται τῶν σωμάτων. πᾶσχει δὲ 10 τοῦτο πάντα ὅσα πήγνυται ἢ ὑπὸ θερμοῦ ἢ ὑπ' ἀμφοῖν, ψυχρῷ καὶ θερμοῦ· ταῦτα γὰρ φαίνεται κρατέμενα ὑπὸ τῆς πυρὸς. ἡκίστα δὲ τῶν λίθων ἢ σφραγίς, ὁ κλειόμενος ἀνθραξ. τῶν δὲ καυσῶν τὰ μὲν φλογιστά ἐστὶ τὰ δ' ἀφλόγιστα· τούτων δ' ἔνια ἀνθρακευτά· φλογιστά μὲν οὖν ὅσα φλόγα παρέχεται δύναται· ὅσα δ' ἢ δύναται, ἀφλόγιστα. ἐστὶ δὲ φλογιστά ὅσα μὴ ὕγρα ὄντα θυμιατὰ ἐστὶν. 15 πίττα δὲ ἢ ἐλαιον ἢ κηρὸς μᾶλλον μετ' ἄλλων ἢ καθ' αὐτὰ φλογιστά. μάλιστα δ' ὅσα καπνὸν ἀνίσσιν. ἀνθρακευτά δ' ὅσα τῶν τοιούτων γῆς πλέον ἔχει ἢ καπνοῦ. ἐστὶ δ' ἔνια τηκτὰ ὄντα οὐ φλογιστά ἐστὶν, οἷον χαλκός, καὶ φλογιστά οὐ τηκτά, οἷον ξύλον, τὰ δ' ἀμφω, οἷον λιβανωτός. αἴτιον δ' ὅτι τὰ μὲν ξύλα ἀθρόον ἔχει τὸ ὑγρὸν καὶ δι' ὅλου συνεχές, ὥς διακάεται, ὁ δὲ χαλκὸς παρ' ἕκαστον μὲν μέρος, ἢ συνεχές δὲ καὶ ἑλαττον ἢ ὥς φλόγα 20 ποιεῖσθαι· ὁ δὲ λιβανωτός τῇ μὲν οὕτως τῇ δ' ἐκείνως ἔχει. φλογιστά δ' ἐστὶ τῶν θυμιατῶν ὅσα μὴ τηκτά ἐστὶ διὰ τὸ μᾶλλον εἶναι γῆς· τὸ ξηρὸν γὰρ ἔχει κοινὸν τῷ

1. μήτε θραυσά om H. || 4. τῶν om E. || συνθέτων pr F. || 5. τῆς διαιρέσεως om H. || 6. δὲ ἢ ὕγρα ἢ τοιαῦτα corr F, δὲ ὕγρα τοιαῦτα E, δὲ μὴ ὕγρα ἢ τὰ τοιαῦτα HN et pr F. || 7. δ'] μὲν pr F. || ἐστὶ om F. || 8. πολὺ δὲ σχιστὰ μὲν κατὰ μήκος F. || 9. δὲ καὶ κατὰ F. || τὸ om E. || 10. μήκει HN. || 10 et 11. τὸ ἐν πολλὰ N. || 10. πλάτει H. || 11. ταύτῃ om N. || ἐλκτὸν ἢ ὑγρὸν ὢν μαλακόν ἢ EHN. || 12. ἐπάλξει E, ἐλξει corr F. || 13. σύγκειται N. || 16. ἀπίλητα — 17. πίεσιν margo F. || ἢ ante ἔσα N, om H. || 17. ἐχῇ H. || 19. ἀκαυσα H. || δὲ καὶ κ. F. || 21. ἢ utrumque om FHN. || 23. μὲν ἔχει H. || 25. ἐκαυστικοῦ E. || 26. θυμ. καὶ χρ. N. || 27. γῇ om N. || 29. αἰέρος ἐπὶ μήκος FHN. || 30. ἢ om N. || ἐκκρισις κοινῇ N. || 31. ὑγρῷ τῷ E. || ἀθρόως] αἰέρος EHN.

1. δὲ] γὰρ EHN. || καὶ post δὲ om N. || 2. τὸ om N. || 3. καὶ om N. || 5. πυκνὰ om F. || λεπίδες E. || μέλεσσιν H. || 6. κνίσσα E. || 7. τὸ om FH. || ἔχεται margo F. || ἢ παχύνεται. ἀλλ' ἔδὲ ἔφεται ὅτι F. || 8. ἀλλ' ἐκ — θυμιατόν margo F. || 9. γὰρ om H. || καὶ] καὶ γὰρ καὶ FH. || 11. τε om E. || ἔστω] ἔτι E. || 12. καὶ om FHN. || μικρὰν δ' ἔχει FHN. || 13. θυμιάσιν EN. || 15. πέπτηγεν FHN. || ἢ post πηγν. om E. || 16. ψ. τε καὶ θ. N. || ταῦτα] ἀπαντα E. || 17. ἐ] καὶ ὁ H. || 18. ἀφλόγα E. || 19. τέτων — 20. ἀφλόγιστα margo F. || 19. ἀνθρακιστά E. || 20. δύναται παρέχεσθαι H, δύναται παρασχεσθαι N. || δ' ἀδύνατα EN, δ' ἀδυνατεῖ H. || 22. ἢ ἐλαιον margo F. || 23. φλογιστά ἐστὶ μ. F. || μᾶλλον H. || 24. καπνόν E. || ἔτι] ὅτι N. || 27. μὲν om H. || 28. συνεχές ἐστὶν ὥς EN. || διακαίεσθαι FHN. || ὁ δὲ] καὶ N. || 29. μὲν om E.

πυρρί. τοῦτ' οὖν θερμὸν ἂν γένηται τὸ ξηρὸν, πῶρ γίγνεται. διὰ τὸτο ἡ φλόξ πνεῦμα ἢ καπνὸς καίμενός ἐστιν. ξύλων μὲν ὅν ἡ θυμιάσις καπνός, κηρὸς δὲ καὶ λιθωνωτὴ καὶ τῶν τοιούτων καὶ πίττης, καὶ ὅσα ἔχει πίτταν ἢ τοιαῦτα, λιγνός, ἐλαίου δὲ καὶ ὅσα ἐλαιώδη, κήσσα· καὶ ὅσα ἤκιστα 5 καίεται μόνα, ὅτι ὀλίγον ξηρὸν ἔχει, ἢ δὲ μετάβασις διὰ τούτου, μετα δ' ἐτέρως τάχιστα. τὸτο γὰρ ἐστὶ τὸ πῶν ξηρὸν λιπαρόν. τὰ μὲν οὖν ἐκθυμιάμενα τῶν ὑγρῶν ὑγροῦ μᾶλλον, ὡς ἐλαιον καὶ πίττα, τὰ δὲ καίμενα ξηρὰ.

10 Τούτοις δὲ τοῖς παθήμασι καὶ ταύταις ταῖς διαφο- 10 ραῖς τὰ ὁμοιομερῆ τῶν σωματῶν, ὥσπερ εἶρηται, διαφέρει ἀλλήλων κατὰ τὴν ἀφήν, καὶ ἐπὶ ὁσμαῖς καὶ χυμοῖς καὶ χρώμασιν. λέγω δ' ὁμοιομερῆ τὰ τε μεταλλεύόμενα, οἷον χρυσόν, χαλκόν, ἄργυρον, καττίτερον, σίδηρον, λίθον καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, καὶ ὅσα ἐκ τούτων γίγνεται ἐκ- 15 κρινόμενα, καὶ τὰ ἐν τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς, οἷον σάρκες, ὅσα, νεῦρον, δέρμα, σπλάγχνον, τρίχες, ἴνες, φλέβες, ἐξ ὧν ἤδη συνέστηκε τὰ ὁμοιομερῆ, οἷον πρόσωπον, χεῖρ, πὺς καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν φυτοῖς ξύλον, φιλοῖος, φύλλον, ῥίζα, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ ταῦτα μὲν ὑπὸ 20 ἄλλης αἰτίας συνέστηκεν, ἐξ ὧν δὲ ταῦτα, ὕλη μὲν τὸ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν, ὥς ἐ ὕδωρ καὶ γῆ (ταῦτα γὰρ προφανέστατον ἔχει τὴν δύναμιν ἐκότερον ἐκατέρου), τὰ δὲ ποιήματα τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν (ταῦτα γὰρ συνίστησι καὶ πηγνύσιν ἐξ ἐκείνων), λάβωμεν τῶν ὁμοιομερῶν ποῖα γῆς 25 εἶδη καὶ ποῖα ὕδατος καὶ ποῖα κοινά. ἐστὶ δὲ τῶν σωματῶν τῶν δεδημιουργημένων τὰ μὲν ὑγρά, τὰ δὲ μαλακά, τὰ δὲ σκληρά· τούτων δὲ ὅσα μαλακά ἢ σκληρά πῆξει ἐστίν, εἴρηται πρότερον. τῶν μὲν ὅν ὑγρῶν ὅσα μὲν ἐξατμίζεται, ὕδατος, ὅσα δὲ μὴ, ἢ γῆς ἢ κοινὰ γῆς καὶ ὕδα- 30 τος, οἷον γάλα, ἢ γῆς καὶ ἀέρος, οἷον ξύλον, ἢ ὕδατος καὶ ἀέρος, οἷον ἐλαιον. καὶ ὅσα μὲν ὑπὸ θερμῆ παχύνεται, κοινὰ ἀπορήσει δ' ἂν τις περὶ οἷα τῶν ὑγρῶν. τὸτο

γὰρ καὶ ἐξατμισθεῖν ἂν, καὶ παχύνεται ὥσπερ ὁ νέος. αἰτίον δ' ὅτι οὔτε ἐν εἶδει λέγεται ὁ οἶνος, καὶ ὅτι ἄλλος ἄλλως· ὁ γὰρ νέος, μᾶλλον γῆς, ἢ ὁ παλαιός· διὸ καὶ παχύνεται τῷ θερμῷ μάλιστα καὶ πηγνύται ἥττον ὑπὸ τῷ ψυχρῷ· ἔχει γὰρ καὶ θερμὸν πολὺ καὶ γῆς, ὥσπερ ἐν Ἀρκαδίᾳ ὥτως ἀναξηραίνεται ὑπὸ τῆς καπνῆς ἐν τοῖς ἀσχοῖς ὥς ἐ ξυόμενος πίνεσθαι. εἰ δὲ πᾶς ἰλὺν ἔχει, ὥτως ἐκατέρω ἐστίν, ἢ γῆς ἢ ὕδατος, ὡς ταύτης ἔχει πλῆθος. ὅσα δὲ ὑπὸ ψυχρῆ παχύνεται, γῆς, ὅσα δ' ὑπ' ἀμφοῖν, κοινὰ πλείονων, οἷον ἐλαιον καὶ μέλι καὶ ὁ γλυκύς οἶνος. τῶν δὲ συνεστώτων ὅσα μὲν πέπηγεν ὑπὸ ψυχρῆ, ὕδατος, οἷον κρύσαλλος, χιών, χάλαζα, πάχνη, ὅσα δ' ὑπὸ θερμῆ, γῆς, οἷον κέραμος, τυρός, νήτρον, ἄλες· ὅσα δ' ὑπ' ἀμφοῖν, τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ψύξει ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἀμφοῖν σερήσει, θερμῆ καὶ ὑγρῆ συν- 35 ἐξίοντος τῷ θερμῷ· οἱ μὲν γὰρ ἄλες ὑγρῆ μόνου σερήσει πηγνύνται, καὶ ὅσα εἰλικρινῆ γῆς, ὁ δὲ κρύσαλλος θερμῆ μόνῃ ταῦτα δ' ἀμφοῖν. διὸ καὶ ὑπ' ἀμφοῖν καὶ εἶχεν ἀμφω, ὅσων μὲν οὖν ἅπαν ἐξημασθή, οἷον κέραμος, ἢ ἤλεκτρον, καὶ γὰρ τὸ ἤλεκτρον, καὶ ὅσα λέγεται ὡς δάκρυα, ψύ- 40 ζει ἐστίν, οἷον σμύρνα, λιθωνωτός, κόμμι. καὶ τὸ ἤλεκτρον δὲ τούτῳ τῷ γενέους ὅμοιος, καὶ πηγνύται· ἐμπεριειλημμένα ἦν ζῶα ἐν αὐτῷ φαίνεται. ὑπὸ δὲ τῆς ποταμῆς τὸ θερμὸν ἐξίον, ὥσπερ τῆς ἐφομένου μέλιτος, ὅταν εἰς ὕδωρ ἀφεθῇ, ἐξατμίζει τὸ ὑγρὸν. ταῦτα πάντα γῆς, καὶ τὰ μὲν ἀτηκτα καὶ ἀμάλακτα, οἷον τὸ ἤλεκτρον ἢ λίθι ἐνοιοι, ὥσπερ οἱ πάροι οἱ ἐν τοῖς σπηλαιόσι· καὶ γὰρ ὅτοι ὁμοίως γίγνον- 45 ται τέτοις, καὶ ἔχ ὡς ὑπὸ πυρός ἀλλ' ὡς ὑπὸ τῆς ψυχρῆς διεξίοντος τοῦ θερμῆ, συνεξέρχεται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ἐξ αὐτῆς ἐξίοντος θερμῆ· ἐν δὲ τοῖς ἐτέροις ὑπὸ τῆς ἐξωθεν πυρός. ὅσα δὲ μὴ ὅλα, γῆς μὲν ἐστὶ μᾶλλον, μαλακτὰ δ', οἷον σίδηρος καὶ κέρας. λιθωνωτός δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πα- 50 ραπλησίως τοῖς ξύλοις ἀτμίζει. ἐπεὶ ὅν τηκτά γε θετέον, καὶ ὅσα τήνεται ὑπὸ πυρός, ταῦτ' ἐστὶν ὕδατωδέερα, ἐνια

2. καίμενος FN. || 5. κήσα E. || ὅσα om N. || 6. καίεται FHN. || μόνον E. || ξηρὸν HN. || 9. ὡς — πίττα om E. || πίτταν N. || καίμενα FHN. || 10. πάθει F. || 11. διαφέρουσιν H. || 12. ἀλλήλων om N. || χυμοῖς καὶ ὁσμαῖς FHN. || 13. σώμασιν E. || τὰ οἷον τὰ N. ὅσα ὧν τὰ H. || 14. οἷον om FHN. || χαλκ. χρυσ. F. || 15. καὶ ante ὅσα om F. || ὅσα om E. || τοιούτων N. || 17. νεῦρα FN. || δέρμα om H. || σπλάγχνα N. || 19. καὶ τᾶλλα τὰ — 20. ῥίζα om H. || 20. φύλλον ἴνες ῥίζα N. || 21. ἄλλαις αἰτίαις H. || 22. σκληρὸν pr E. || ὥς τὸ H. || 24. τὸ ante ψ. om FHN. || 26. τῶν δεδημ. σωματῶν F. || 28. ὁπίσα FH. || σκληρὰ ἢ μαλ. FN. || 30. ἢ ante γῆς om EN. || 31. ξύλα N.

1. καὶ post. γὰρ om HN. || 1 et 2. ὁ om E. || 1. αἰτ.] ὄλον E. || 2. ὅτε ἐν ἐλ FN. || λέγεται post οἶνος F. || 4. τὸ θερμὸν μάλιστα N, μάλιστα τῷ θερμῷ FH. || τῷ om N. || 5. ἐν] ὁ ἐν FHN. || 6. ἀποξηραίνεται FH. || ὑπὲρ H et γς F. || 7. ἐξαγόμενος H. || πηγνύσθαι H, τήκεσθαι F. || δὴ ἅπας FHN. || ἡλὺν H. || 8. αἰτῆς E, ταύτης τ' F. || πλῆθει E. || 10. δ. om F. || 11. πάχνη χάλαζα F. || 12. τυρός] κηρὸς H. || 14. σερ. καὶ θ. HN. || 18. ὅσον N. || ἀπαξ FH. || 20. κόμη E. || 22. ἐν αὐτῷ ζῶα F. || τῷ — 23. ἐξίον] τούτου τὸ ὑγρὸν corr E. || 22. ἐξίον. τε. τὸ θ. F. || 23. ἀφὲν ἐξατμίζει H. || 25. ἢ] καὶ F. || λίθων H. || 26. πόροι EH. || ὁμοιοι E. || γίγνεται N, πηγνύνται F. || 27. ὡς post. ἀλλ' om E. || τῷ om N. || 28. συνεξέρχεται — 29. πυρός om F. || 28. ἀπὸ H. || 30. ὅσον N. || δὲ om H. || ὄλον N. || γῆς μᾶλλον ἐστὶ F. || 31. λιθωνωτός E. || 32. ὅ] ὁ E. || 33. ὑπὸ τῷ πυρός FH.

δὲ καὶ κοινά· οἷον κηρός· ὅσα δὲ ὑπὸ ὕδατος, ταῦτα δὲ γῆς· ὅσα δὲ μὴδ' ὑφ' ἑτέρου, ταῦτα ἢ γῆς ἢ ἀμφοῖν. εἰ ἔν' ἅπαντα μὲν ἢ ὑγρὰ ἢ πεπηγότα, τῶν δὲ τὰ ἐν τοῖς εἰρημένους πάθει, καὶ οὐκ ἐστὶ μεταξὺ, ἅπαντ' ἂν εἴη εἰρημένα, οἷς διαγνωσόμεθα πότερον γῆς ἢ ὕδατος ἢ πλειό- 5
νων κοινόν, καὶ πότερον ὑπὸ πυρὸς συνέστηκεν ἢ ψυχροῦ ἢ ἀμφοῖν· χρυσὸς μὲν δὴ καὶ ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ καττίτερος καὶ μόλυβδος καὶ ὕελος καὶ λίθοι πολλοὶ ἀνώ-
νυμοι ὕδατος· πάντα γὰρ ταῦτα τήκεται θερμῷ. ἐστὶ οἶνοι ἐνιοὶ καὶ ἔρον καὶ ὄξος καὶ κοινὰ καὶ ὀρρὸς καὶ ἰχώρ ὕδα- 10
τος· πάντα γὰρ πήγνυται ψυχρῷ. σίδηρος δὲ καὶ κέρας καὶ ὄνυξ καὶ ὀστούν καὶ νεῦρον καὶ ξύλον καὶ τρίχες καὶ φύλλα καὶ φλοιὸς γῆς μᾶλλον· ἐστὶ ἡλεκτρον, σμύρνα, λίβανος καὶ πάντα τὰ δάκρυα λεγόμενα, καὶ πῦρος, καὶ οἱ καρποί, οἷον τὰ χέδροπα, καὶ σίτος· τὰ τοιαῦτα γὰρ 15
τὰ μὲν σφόδρα, τὰ δὲ ἥττον μὲν τούτων, ὅμως δὲ γῆς· τὰ μὲν γὰρ μαλακτά, τὰ δὲ θυμιατὰ καὶ ψύξει γεγε-
νημένα. ἐστὶ νίτρον, ἄλς, λίθων γένη, ὅσα μῆτε ψύξει μῆτε τηκτά. αἷμα δὲ καὶ γονὴ κοινὰ γῆς καὶ ὕδατος καὶ αἰέρος, τὸ μὲν ἔχον αἷμα ἵνας μᾶλλον γῆς, διὸ καὶ ψύ- 20
ξει πήγνυται καὶ ὑγρῷ τήκεται, τὰ δὲ μὴ ἔχοντα ἵνας ὕδατος, διὸ καὶ ὃ πήγνυται. γονὴ δὲ πήγνυται ψύξει ἐξ-
ιόντος τῷ ὑγρῷ μετὰ τῷ θερμῷ.

1 Ποῖα δὲ θερμὰ ἢ ψυχρὰ τῶν πεπηγόνων ἢ τῶν ὑγρῶν, ἐκ τῶν εἰρημένων δεῖ μεταδιώκειν. ὅσα μὲν ἔν' ὕδατος, ὡς 25
ἐπὶ τὸ πολὺ ψυχρὰ, εἰάν μὴ ἀλλοτρίαν ἔχῃ θερμότητα, οἷον κοινὰ, ἔρον, οἶνος· ὅσα δὲ γῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θερμὰ διὰ τὴν τοῦ θερμοῦ δημιουργίαν, οἷον τίτανος καὶ τέφρα. δεῖ δὲ λαβεῖν τὴν ὕλην ψυχρότητα τινα εἶναι· ἐπεὶ γὰρ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν ὕλη (ταῦτα γὰρ παθητικά), τῶν δὲ 30
σώματα μάλιστα γῆ καὶ ὕδωρ ἐστί, ταῦτα δὲ ψυχρότητι ὠρίζαι, δῆλον ὅτι πάντα τὰ σώματα ὅσα ἐκατέρω ἀπλῶς

τῷ σοιχείου, ψυχρὰ μᾶλλον ἐστίν, ἂν μὴ ἔχῃ ἀλλοτρίαν θερμότητα, οἷον τὸ ζέον ὕδωρ ἢ τὸ διὰ τέφρας ἡθήμενον· καὶ γὰρ τοῦτο ἔχει τὴν ἐκ τῆς τέφρας θερμότητα· ἐν ἅσπαι γὰρ ἐστὶ θερμότης, ἢ πλείων ἢ ἐλάττω, τοῖς πε-
πυρωμένοις. διὸ καὶ ἐν τοῖς σαπροῖς ζῶα ἐγγίγνεται· ἐνεστὶ γὰρ θερμότης ἢ φθειράπα τὴν ἐκαστοῦ οἰκίαν θερμότητα. ὅσα δὲ κοινὰ, ἔχει θερμότητα· συνέστη γὰρ τὰ πλείστα ὑπὸ θερμότης πεψάσης. ἐνία δὲ σῆψις ἐστίν, οἷον τὰ συν-
τηκτά· ὥστε ἔχοντα μὲν τὴν φύσιν θερμὰ καὶ αἷμα καὶ γονὴ καὶ μυελὸς καὶ ὀπὸς καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, φθει-
ρόμενα δὲ καὶ ἐξισάμενα τῆς φύσεως ἐκείνῃ· λείπεται γὰρ ἢ ὕλη, γῆ ὅσα ἢ ὕδωρ. διὸ ἀμφοτέρα δοκεῖ τισί, καὶ οἱ μὲν ψυχρὰ οἱ δὲ θερμὰ ταῦτα φασιν εἶναι, ὀρῶντες, ὅταν μὲν ἐν τῇ φύσει ὥσι, θερμὰ, ὅταν δὲ χωρισθῶσι, πηγνύ-
μενα. ἔχει μὲν ἔν' ὕτως, ὅμως δ' ὥσπερ διώριζαι, ἐν οἷς μὲν ἢ ὕλη ὕδατος τὸ πλείστον, ψυχρὰ (ἀντίκειται γὰρ τοῦτο μάλιστα τῷ πυρί), ἐν οἷς δὲ γῆς ἢ αἰέρος, θερμό-
τερα. συμβαίνει δὲ ποτε ταῦτα γίνεσθαι ψυχρότατα καὶ θερμότατα ἀλλοτρίᾳ θερμότητι· ὅσα γὰρ μάλιστα πέπηγε καὶ στερεώτατά ἐστι, ταῦτα ψυχρὰ τε μάλιστα, εἰάν στε-
ρηθῇ θερμότητος, καὶ καὶ μάλιστα, εἰάν πυρωθῇ, οἷον ὕδωρ καπνῷ καὶ λίθος ὕδατος καὶ μᾶλλον.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων διώρισταί, καθ' ἑκαστον λέγωμεν 12
τί σὰρξ ἢ ὅσῃ ἢ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοιομερῶν· ἔχομεν γὰρ ἐξ ὧν ἢ τῶν ὁμοιομερῶν φύσις συνέστηκε, τὰ γένη αὐτῶν, τίνος ἑκαστον γένους, διὰ τῆς γενέσεως· ἐκ μὲν γὰρ τῶν σοιχείων τὰ ὁμοιομερῆ, ἐκ τῶν δ' ὡς ὕλης τὰ ὅλα ἔργα τῆς φύσεως. ἐστὶ δ' ἅπαντα ὡς μὲν ἐξ ὕλης ἐκ τῶν εἰρη-
μένων, ὡς δὲ κατ' ἐστίαν τῷ λόγῳ. αἰεὶ δὲ μᾶλλον δῆλον ἐπὶ τῶν ὑσέρων καὶ ὅλως ὅσα οἷον ὄργανα καὶ ἐνεκά του. μᾶλλον γὰρ δῆλον ὅτι ὁ νεκρὸς ἄνθρωπος ὁμωνύμωσ. οὕτω τοῖνον καὶ χεῖρ τελευτήσαντος ὁμωνύμωσ, καθάπερ καὶ αὐ-

1. ὑπὸ τῷ ὕδατος *F*. || δὲ om *FN*. || 2. μὴ *FHN*. || ταῦτα om *E*. || 4. εἴη τὰ εἰρ. *H*. || 5. οἷς δὴ γνωσόμεθα *HN*. || γῆς — 6. πότερον margo *F*. || 6. κοινῶν *N*. || ὑπὸ τῷ πυρὸς *F*. || 8. μόλυβδος *FH*. || ὕελος *E*. || ἀνώνυμοι ὕδατος πολλοὶ *N*. || 9. τήκεται ante ταῦτα *H*, post θ. *F*. || οἶνον *H*. || 10. ὀρρὸς *E*. || 11. κέρας *N*. || 12. καὶ ὅσῃ καὶ ὄνυξ *F*. || 14. λιβανωτὲς *HN*, λιβανωτὸν *F*. || καὶ οἱ πῦροι *N*. || 15. τὰ om *F*. || χέδροπα *H*, χυδροπα *N*. || 18. μῆτε om *F*. || 19. κοινὰ δὲ γῆς καὶ ὕδατος καὶ αἰέρος αἷμα καὶ γονὴ *F*. || 20. ἵνας αἷμα *F*. || καὶ om *FHN*. || ψύχει *H*. || 21. τὸ δὲ μὴ ἔχον *F*. || 23. τῷ ὑγρῷ τοῦ μετὰ θ. *F*. || 25. δεῖ] χρεῖ *E*. || 27. ὡς] καὶ pr *F*. || τὸ om *E*. || 29. εἶναι τινα *FHN*. || 30. ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν *F*. || δεῖ] γὰρ *E*. || 31. σωμάτων *N*. || δεῖ] γὰρ *FHN*.

1. εἰάν *N*. || 2. τέφρας] τῆς τέφρας *N*, τέφρας θερμότητα *E*. || ἡθόμενον *N*. || 4. ἐστὶν ἢ θερμότης *N*. || 6. φθειρούσα *FHN*. || θερμότητα ὅσα δὲ κοινὰ om *E*. || 7. ὅσα — θερμότητα om *N*. || συνέστηκε *FHN*. || 8. σῆψις *HN*. || εἰσὶν *EFHN*. || τηκτά pr *F*, συμπηκτά *H*, συντάγματα *E*. || 10. ὀπὸς καὶ μυελὸς *F*. || 12. γῆ om *E*. || ἢ] καὶ *FN*. || διὸ καὶ ἀμφοτέρα *F*. || 15. ἔν om *E*. || ὅμως δ'] ὅλως *FH*. || 17. μάλιστα τοῦτο *FHN*. || 18. τὰ αὐτὰ *FHN*. || ψυχρότερα καὶ θερμότερα *N*. || 20. στερεώτερα *H*. || ἂν *FHN*. || 21. καίει *F*. || 22. καὶ ὁ λίθος *N*. || 23. λέγωμεν margo *F*. || 24. ὅσα *H*. || 25. ὁμοιομερῶν *E*. || 27. ἐκ δὲ τούτων *FH* *N*. || ὅλα] ἄλλα *H*. || 29. μᾶλλον δὲ *F*. || δῆλον ὅτι κατὰ τὸν λόγον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ εἶναι ἀπὸ τῶν *H*. et ἀπὸ etiam *N*. || 31. δῆλον οἷον ὅτι *F*. || ἔτω — 32. ὁμωνύμωσ om *H*. || 32. καὶ αὐλ.] καὶ αὐλ. *N*.

λοι λίθινοι λεχθεῖσαν· οἶον γὰρ καὶ ταῦτα ὄργανα ἅττα
 ἔοικεν εἶναι. ἦττον δ' ἐπὶ σαρκὸς καὶ ὅς τ' αὖτα δηλα.
 ἔτι δ' ἐπὶ πυρὸς καὶ ὕδατος γῆς ἦττον· τὸ γὰρ ἔνεκα
 ἦκιστα ἐνταῦθα δηλον ὅπου πλεῖστον τῆς ὕλης· ὥσπερ γὰρ
 εἰ τὰ ἔσχατα ληφθῆναι, ἢ μὲν ὕλη ἔθεν ἄλλο παρ' αὐτῆς, 5
 ἢ δ' ὕσια οὐθέν ἄλλο ἢ ὁ λόγος, τὰ δὲ μεταξύ ἀνάλογον
 τῷ ἐγγυὲς εἶναι ἕκαστον, ἐπεὶ καὶ τῶν ὅτιν ἐξ ἑνὸς καὶ
 καὶ οὐ πάντως ἔχον ὕδωρ ἢ πῦρ, ὥσπερ οὐδὲ σὰρξ οὐδὲ
 σπλάγχνον. τούτων δ' ἔτι μᾶλλον πρόσωπον καὶ χεῖρ.
 ἅπαντα δ' ἐξ ὠρισμένων τῷ ἔργῳ· τὰ μὲν γὰρ δυνάμενα 10
 ποιεῖν τὸ αὐτῶν ἔργον ἀληθῶς ἐξ ἑκαστοῦ, οἷον ὁ ὀφθαλ-
 μὸς εἰ ὁρᾷ, τὸ δὲ μὴ δυνάμενον ὁμωπύμως, οἷον ὁ τεθνεὺς
 ἢ ὁ λίθινος· ἐδὲ γὰρ πρίων ὁ ξύλινος, ἀλλ' ἢ ὡς εἰκόν.
 ἔτω τοῖνυν καὶ σὰρξ· ἀλλὰ τὸ ἔργον αὐτῆς ἦττον δηλον ἢ
 τὸ τῆς γλώττης. ὁμοίως δὲ καὶ πῦρ· ἀλλ' ἔτι ἦττον ἴσως 15
 δηλον φυσικῶς ἢ τὸ τῆς σαρκὸς ἔργον. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ
 ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ τὰ ἀψυχὰ, οἷον χαλκὸς καὶ ἀργυρὸς·
 πάντα γὰρ δυνάμει τινὶ ἐστὶν ἢ τῷ ποιεῖν ἢ τῷ πάσχειν,
 ὥσπερ καὶ σὰρξ καὶ νεῦρον· ἀλλ' οἱ λόγοι αὐτῶν ἐκ ἀκρι-
 βείας. ὥς πότε ὑπάρχει καὶ πότε ἔ, ἢ ῥάδιον διδεῖν, ἀν 20
 μὴ σφόδρα ἐξίτηλον ἢ καὶ τὰ σχήματα μόνον ἢ λοιπά,
 οἷα καὶ τὰ τῶν παλαιουμένων νεκρῶν σώματα, ἀ' ἐξαίφνης
 τέφρα γίνεται ἐν ταῖς θήκαις· καὶ καρποὶ μόνον τῷ σχή-

ματι, τὴν δ' αἴσθησιν οὐ φαίνονται παλαιόμενοι σφόδρα·
 καὶ τὰ ἐκ τῆ γάλακτος πηγνύμενα. τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα
 μέρια θερμότητι καὶ ψυχρότητι καὶ ταῖς τῶν κινήσεων ἐν-
 δέχεται γίνεσθαι, πηγνύμενα τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ·
 λέγω δ' ὅσα ὁμοιομερῆ, οἷον σάρκα, ὅς τ' ἐν, τρίχας, νεῦρα,
 καὶ ὅσα τοιαῦτα· πάντα γὰρ διαφέρει ταῖς πρότερον εἰρη-
 μέναις διαφοραῖς, τάσει, ἔλξει, θραύσει, σκληρότητι, μα-
 λακότητι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιαύτοις· ταῦτα δ' ὑπὸ ψυ-
 χροῦ καὶ θερμοῦ καὶ τῶν κινήσεων γίνεται μιγνυμένων. τὰ δ'
 ἐκ τούτων συνεστῶτα ἔθεν ἂν δόξειε τὰ ἀνομοιομερῆ, οἷον
 κεφαλὴ ἢ χεῖρ ἢ πῦς, ἀλλ' ὥσπερ καὶ τῷ χαλκῷ μὲν ἢ
 ἀργυρῷ γενέσθαι αἰτία ψυχρότητος καὶ θερμότητος κινήσεως,
 τῷ δὲ πρίονα ἢ φιάλην ἢ κιβωτὸν ἐκεί, ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν
 τέχνη, ἐκεῖ δὲ φύσις ἢ ἄλλη τις αἰτία. ἐπεὶ οὖν ἔχομεν
 τίνος γένους ἕκαστον τῶν ὁμοιομερῶν, ληπτέον καὶ ἕκαστον
 τί ἐστιν, οἷον τί αἷμα ἢ σὰρξ ἢ σπέρμα καὶ τῶν ἄλλων
 ἕκαστον· ἔτω γὰρ ἴσμεν ἕκαστον διὰ τί καὶ τί ἐστιν, ἐὰν τὴν
 ὕλην ἢ τὸν λόγον ἔχωμεν, μάλιστα δ' ὅταν ἀμφω τῆς τε
 γενέσεως καὶ φθορᾶς, καὶ πόθεν ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. δη-
 λωθέντων δὲ τῶν ὁμοίως τὰ μὴ ὁμοιομερῆ θεωρητέον, καὶ
 τέλος τὰ ἐκ τούτων συνεστῶτα, οἷον ἄνθρωπον, φυτὸν καὶ
 τᾶλλα τὰ τοιαῦτα.

3. ἐπὶ om E. || γῆς om FHN. || 4. ὅπου δὲ πλεῖστον H, ὅπου δὲ πλεῖστον FN. || 5. εἰ καὶ τὰ FHN. || 6. ἄλλο μᾶλλον ἢ H. ||
 ὁ om FHN. || 7. ἐπεὶ] ἔχει E. || 11. ἕκαστον HN. || ὁ om EN. || 13. ὡς ἢ εἰκόν E. || 15. ἔτι] ἔστιν H. || 16. ἀδλον E. ||
 19. καὶ ante σὰρξ om E. || 20. ὥς] εἴποτε E. || ἰδεῖν H, διελθεῖν F. || ἀν om E. || 21. μόνον FHN. || 22. οἷον N. || ἀ om EF
 HN. || 23. καρπὸς H.

1. φαίνεται H. || παλαιόμενα FH. || 2. ἐκ om N. || 3. καὶ] ἢ N. || ταῖς ὑπὸ τῶν FHN. || 4. πηγνύται τῷ ψ. καὶ τῷ θ.
 N. || 5. λόγῳ H. || σάρκα καὶ ὅς τ' ἐν καὶ νεῦρα καὶ τρίχας E. || νεῦρον H. || 8. τοσούτοις F. || θερμῷ καὶ ψυχρῷ FHN. || 10. ἀν ἔτι
 δόξει FN, ἀν ἔτι εἶναι δόξει H. || οἷον] ἢ N. || 12. ψυχρότης καὶ θερμότης καὶ κίνησις HN, θερμότης καὶ ψυχρότης καὶ κίνησις F. ||
 13. φιάλην ἢ πρίονα F. || 14. ἐπεὶ] εἰ FHN. || ἔχομεν H. || 16. τί post οἷον om E. || 17. ἐὰν ἢ τὴν HN, ἐὰν μὲν τὴν F. ||
 18. τε om EF. || 19. δηλον· τεθέντων H. || 20. μὴ om EFHN. || 21. ἄνθρωπος N. || φυτὸν] καὶ φυτὰ H.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Πολλάκις μὲν ἔμοιγε θεῖόν τι καὶ δαιμόνιον ὄντως χρῆμα
 ὡς Ἀλεξάνδρῃ ἡ φιλοσοφία ἔδοξεν εἶναι, μάλιστα δὲ ἐν οἷς
 μόνῃ διαραμμένη πρὸς τὴν τῶν ὄλων θεῶν ἐσπούδασε γινῶναι
 τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν, καὶ τῶν ἄλλων ταύτης ἀποσάντων
 διὰ τὸ ὕψος καὶ τὸ μέγεθος, αὕτη τὸ πρᾶγμα ἐκ' ἐδείσεν
 ὡς αὐτὴν τῶν καλλίστων ἀπηξίωσεν, ἀλλὰ καὶ συγγενεσά-
 την ἑαυτῇ καὶ μάλιστα πρέπουσαν ἐνόμισεν εἶναι τὴν ἐκείνων
 μαθήσιν. ἐπειδὴ γὰρ ἔχ' οἶόν τε ἦν τῷ σώματι εἰς τὸν οὐ-
 ράνιον ἀφικέσθαι τέκον καὶ τὴν γῆν ἐκλιπόντα τὸν ὕ-
 ρανιον ἐκεῖνον χώρον κατοπεύσαι, καθάπερ οἱ ἀνθρώποι ποτε ἐπε-
 νόουν Ἀλκμάδαι, ἡ γοῦν ψυχὴ διὰ φιλοσοφίας, λαβοῦσα
 ἡγεμόνα τὸν νοῦν, ἐπαιρώθη καὶ ἐξεδήμησεν, ἀκοπίαστόν
 τινα ὁδὸν εὕρῃσα, καὶ τὰ πλεῖστον ἀλλήλων ἀφεσώτα τοῖς
 τόποις τῇ διανοίᾳ συνεφρόνησε, ῥαδίως οἶμαι τὰ συγγενῇ
 γνωρίσασα, καὶ θείῃ ψυχῇ ὁμματι τὰ θεῖα καταλαβῆσα,
 τοῖς τε ἀνθρώποις προφητεύουσα. τῆτο δ' ἔπαθε, καθ' ὅσον
 οἶόν τε ἦν, πᾶσιν ἀφθόνης μεταδῆναι βουληθεῖσα τῶν παρ'
 αὐτῇ τιμίων. διὸ καὶ τὰς μετὰ σπυλῆς διαγράψαντας ἡμῖν
 ἐνὸς τόπου φύσιν ἢ μιᾶς σχῆμα πόλεως ἢ ποταμῷ μέγε-
 θος ἢ ἔρως κάλλος, οἷά τινες ἤδη πεποιήκασι, φράζοντες οἱ
 μὲν τὴν Ὀσσαν, οἱ δὲ τὴν Νύσαν, οἱ δὲ τὸ Κωρύκειον ἄν-
 τρον, οἱ δὲ ὅτι οὗν ἔτυχε τῶν ἐπὶ μέρους, οἰκτίσειεν ἂν τις
 τῆς μικροψυχίας, τὰ τυχόντα ἐκπεπληγμένους καὶ μέγα
 φρονούντας ἐπὶ θεωρίᾳ μικρᾷ. τοῦτο δὲ πάσχουσι διὰ τὸ
 ἀθέατοι τῶν κρείττονων εἶναι, κόσμου λέγω καὶ τῶν ἐν
 κόσμῳ μεγίστων· ὁδὲ ποτε γὰρ ἂν τέτοις γνησίως ἐπισήσαν-

τες ἐθαύμαζόν τι τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πάντα αὐτοῖς τὰ
 ἄλλα μικρὰ κατεφαίνετο ἂν καὶ οὐδενὸς ἄξια πρὸς τὴν
 τέτων ὑπεροχὴν. λέγωμεν δὴ ἡμεῖς, καὶ καθ' ὅσον ἐφικτόν,
 θεολογῶμεν περὶ τέτων συμπτάντων, ὡς ἔκαστον ἔχει φύ-
 σεως καὶ θέσεως καὶ κινήσεως. πρέπει δὲ οἶμαί γε καὶ
 σοί, ὅτι ἡγεμόνων ἀρίστῳ, τὴν τῶν μεγίστων ἱστορίαν μετιέ-
 ναι, φιλοσοφία τε μὴδὲν μικρὸν ἐπινοεῖν, ἀλλὰ τοῖς τοῖς
 τοῖς δώροις δεξιῶσθαι τὰς ἀρίστους.

Κόσμος μὲν ἔν ἐξί σύστημα ἐξ ὕρανος καὶ γῆς καὶ τῶν
 ἐν τέτοις περιεχομένων φύσεων. λέγεται δὲ καὶ ἑτέρως κό-
 σμος ἢ τῶν ὄλων τάξις τε καὶ διακόσμησις, ὑπὸ θεῶν τε
 καὶ διὰ θεῶν φυλαττομένη. ταύτης δὲ τὸ μὲν μέσον, ἀκί-
 νητόν τε ὃν καὶ ἐδραῖον, ἡ φερέσβιος εἴληχε γῆ, παντοδα-
 πῶν ζώων ἐστὶ τε ὅσα καὶ μήτηρ. τὸ δ' ὑπερθεν αὐτῆς
 πᾶν τε καὶ πάντῃ πεπερατωμένον· ἥς τὸ ἀνωτάτω θεῶν οἰ-
 κητήριον ὕρανος ἀνόμασαι· πλήρης δὲ ἂν σωμάτων θείων,
 αἱ δὲ καλεῖν ἄσρα· εἰώθαμεν, κινέμενος κίνησιν αἰδίων, μιᾶ
 περιαγωγῇ καὶ κύκλῳ συναναχορεύει πᾶσι τέτοις ἀπαύσις
 δι' αἰῶνος. τῷ δὲ σύμπαντος ὕρανος τε καὶ κόσμου σφαιροει-
 δὲς ἔντος καὶ κινεμένη· καθάπερ εἶπον, ἐνδελεχῶς, δύο
 ἀκίνητα ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ σημεῖα, καταντικρὺ ἀλλήλων, κα-
 θάπερ τῆς ἐν τὸν κυκλοφορουμένης σφαίρας, σφαιρὰ μέ-
 νοντα καὶ συνέχοντα τὴν σφαῖραν, περὶ ἃ ὁ πᾶς κόσμος
 κινεῖται. ὁ μὲν ἔν κόσμος ἐν κύκλῳ περιστρέφεται, καλῶν-
 ται δ' ἔτσι πόλοι· δι' ὧν εἰ νοήσασιν ἐπεξευγμένην εὐθεῖαν,
 ἢν τινες ἄξονα καλῶσι, διάμετρος ἔσαι τῷ κόσμῳ, μέσην

Codices *OPQR*. Tit. Ἀριστοτέλους περὶ κοσμογραφίας Marc. 216 et *γς Q*. Ἀριστοτέλους περὶ κόσμου (παντὸς addit *Z*) πρὸς Ἀλέ-
 ξανδρον βασιλέα *OZ*. Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον περὶ κόσμου Barocc. 125. Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον περὶ κόσμου καὶ ἑτέρων ἀναγκαίων
 Reg. 1603. Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον σύνοψις φιλοσοφίας περὶ κόσμου Reg. 2992.

5. τὸ ante *μ*. om *P*. || 6. συγγενεσάτην *Q*. || 7. καὶ] ἢ καὶ *PR*. || 9. ἐκλείποντα *R*. || ὕρανον] ἱερὸν corr *O*. || 10. χώρον] τό-
 πον *P*. || ὥσπερ *P*. || 11. τῇ γῇ ψυχῇ δ. φ. λαβούσα *Q* et pr *R*. || 14. τῇ διανοίᾳ om *QR*. || συνεφρόνησε. *Q*, ambiguo *R*. || 15. κα-
 ταλαβασμένη *OQR*. || 18. αὐτῆς *P*. || 20. οἱ μὲν φράζοντες *Q*. || 21. οἱ δὲ τὴν νύσαν om pr *O*, post ἄντρον ponit *Q*. || νύσαν *PQ*
 et rc *O*. || κωρύκειον *P*, κορύζιον pr *O*. || 22. μέρους ὅς οἰκτίσειεν *OPR*. || 25. λέγω δὲ κόσμου. *P*. || 26. ἐπιστήσαντες *Q*, ambiguo
R, qui corr ἐκεῖ τὴν ἀρχήν, in margine rc ἐρείσαντες προσχόντες ἀσχολήσαντες.

2. ὁδὲ ποτε λόγῳ ἄξια *PQ*. || 3. δὲ *P*. || 4. συμπτάντων *O*, ἀπάντων *R*. || 6. ἡγεμόνων ὄντι. *P*. || 7. μὴ *P*. || ταῖς τοῖς] ταύτης *P*. ||
 8. δεξ. καὶ τὰς *O*. || 10. κόσμος ἐστὶν ἡ *Q*. || 11. τε om *O*. || θεῶν *R*, θεῶ. *Q*. || 12. θεῶν *QR*. || δὲ om *P*. || μὲν om *U*. || 13. γῆ
 om pr *O*. || 14. ὅσα τε *O*. || δ'] τε *OPR*. || 15. ἥ] εἰς *R*, nescio an corr. || ἀνωτάτων *OPQ*. || 17. εἰώθαμεν *Q*. || μιᾶ περι-
 αγωγῇ] ἐν περιαγωγῇ corr *R*, ἐμπεριαγωγῇ καὶ κύκλῳ ἐν περιαγωγῇ καὶ κύκλῳ *O*. || 18. συναχορεύει *O*. || ἀπαύσις — 19. σφαιροειδοῦς]
 αἱ δὲ, idque rc, *R*. || 24. ἐν om *P*. || ἔτσι δὲ καλεῖται *P*. || 25. ἐπεξευγμένην *O*.

μὲν ἔχουσα τὴν γῆν, τὰς δὲ δύο πόλεις πέρατα. τῶν δὲ ἀκινήτων πόλων τέτων ὁ μὲν αἰεὶ φανερός ἐστιν ὑπὲρ κορυφὴν ὦν κατὰ τὸ βόρειον κλίμα, ἀρκτικός καλούμενος· ὁ δὲ ὑπὸ γῆν αἰεὶ κατακρύπτεται, κατὰ τὸ νότιον, ἀνταρκτικός καλούμενος. ἔρανθ' δὲ καὶ ἄσρων ἑστίαν μὲν αἰθέρα καλέμεν, 5 ἔχ' ὥς τινες διὰ τὸ πυρώδη ἔσαν αἰθεσθαι, πλημμελέζοντες περὶ τὴν πλεῖστον πυρὸς ἀπηλλαγμένην δύναμιν, ἀλλὰ διὰ τὸ αἰεὶ θεῖν κυκλοφορούμενην, ζοιχείον ἔσαν ἕτερον τῶν τετάρτων, ἀκίνητόν τε καὶ θεῖον· τῶν γε μὴν ἐμπεριεχομένων ἄσρων τὰ μὲν ἀπλανῆ τῷ σύμπαντι ἔρανθ' συμπεριεσφύονται, τὰς αὐτὰς ἔχοντα ἔδρας, ὧν μέσος ὁ ζωοφόρος καλούμενος κύκλος ἐγκάρσιος διὰ τῶν τροπικῶν διέζωσται, κατὰ 10 μέρος διηρημένος εἰς δώδεκα ζωδίων χώρας· τὰ δὲ πλανητὰ ὄντα ἔτε τοῖς προτέροις ὁμοιοταχῶς κινεῖσθαι πέφυκεν ἔτε ἀλλήλοις, ἀλλ' ἐν ἑτέροις καὶ ἑτέροις κύκλοις, ὥς αὐτῶν τὸν μὲν προσγειότερον εἶναι τὸν δὲ ἀνώτερον. τὸ μὲν ἔν τῶν ἀπλανῶν πλήθος ἐστὶν ἀνεξεύρετον ἀνθρώποις, καί περ ἐπὶ μιᾷς κινουμένων ἐπιφανείας τῆς τῷ σύμπαντος ἔρανθ'· τὸ δὲ τῶν πλανήτων εἰς ἑπτὰ μέρη κεφαλαίως ἐν τοσούτοις ἐστὶ κύκλοις ἐφεξῆς κειμένοις, ὥς αἰετὸν ἀνωτέρω μείζω 20 τῷ ὑποκάτω εἶναι, τὰς τε ἑπτὰ ἐν ἀλλήλοις περιέχεσθαι, πάντας γε μὴν ὑπὸ τῆς τῶν ἀπλανῶν σφαίρας περιειληφθαι. συνεχῆ δὲ ἔχει αἰετὴν τὴν θέσιν ταύτην ὁ τῷ Φαίνοντος ἅμα καὶ Κρόνου καλούμενος κύκλος, ἐφεξῆς δὲ ὁ τῷ Φαέθοντος Διὸς λεγόμενος (εἴθ' ὁ Πυρόεις Ἡρακλέους τε καὶ 25 Ἄρεος προσαγορευόμενος), ἐξῆς δὲ ὁ Στίλβων, ὃν ἱερὸν Ἑρμῆ καλῶσιν ἔτι, τινες δὲ Ἀπόλλωνος· μεθ' ὃν ὁ τῷ Φωσφόρου, ὃν Ἀφροδίτης, οἱ δὲ Ἡρας προσαγορεύουσιν, εἴτα ὁ ἥλιος, καὶ τελευταῖος ὁ τῆς σελήνης μέχρι γῆς ὀρίζεται. ὁ δὲ αἰθήρ τὰ τε θεῖα ἐμπεριέχει σώματα καὶ τὴν τῆς κινήσεως τάξιν. μετὰ δὲ τὴν αἰθέριον καὶ θεῖαν φύσιν, ἣν τινα τεταγμένην ἀποφαίνομεν, ἔτι δὲ ἄτρεπτον καὶ ἀνετεροῦτων καὶ ἀπαθῆ, συνεχῆς ἐστὶν ἡ δι' ὅλων παθητὴ τε καὶ τρεπτὴ, καὶ τὸ σύμπαν εἰπεῖν, φθαρτὴ τε καὶ ἐπίκηρος. ταύτης δὲ αὐτῆς πρώτη μὲν ἐστὶν ἡ λεπτομερὴς καὶ φλογώδης ἑστία, 35 τῷ κόσμῳ τὸ πᾶν, ὃ καλέμεν κάτω. πέντε δὲ ζοιχεῖα ταῦτα,

ὑπὸ τῆς αἰθερίου φύσεως πυρουμένη διὰ τὸ μέγεθος αὐτῆς καὶ τὴν ὀξύτητα τῆς κινήσεως· ἐν δὲ τῇ πυρώδει καὶ ἀτάκτῳ λεγομένη τὰ τε σέλα διάττει καὶ φλόγας ἀκοντίζονται καὶ δοκίδες τε καὶ βέθυνοι καὶ κομήται λεγόμενοι σπρίζονται καὶ σβέννυνται πολλάκις. ἐξῆς δὲ ταύτης ὁ αἰὲρ ὑποκέχυται, ζοφώδης ὦν καὶ παγετώδης τὴν φύσιν· ὑπὸ δὲ κινήσεως λαμπόμενος ἅμα καὶ διακαιόμενος λαμπρότερος τε γίνεται καὶ ἀλεινός. ἐν δὲ τῷ τῆς παθητῆς ὄντι καὶ αὐτῷ δυνάμει καὶ παντοδαπῶς ἀλλοιούμενῳ νέφη τε 10 συνίστανται καὶ ὄμβροι καταρράσσει, χιόνες τε καὶ πάχυναι καὶ χάλασαι πνοαί τε ἀνέμων καὶ τυφώνων, ἔτι τε βρονταὶ καὶ ἄσραπαὶ καὶ πτώσεις κεραυνῶν μυρίων τε γνώφων συμπληγάδες.

Ἐξῆς δὲ τῆς αἰερίου φύσεως γῆ τε καὶ θάλασσα ἐρή- 3 ριζαί, φυτοῖς βρύουσα καὶ ζωοῖς πηγαῖς τε καὶ ποταμοῖς, τοῖς μὲν ἀνα γῆν ἐλιττομένοις, τοῖς δὲ ἀνερευγομένοις εἰς θάλασσαν. πεποικιλταὶ δὲ καὶ χλόαις μυρίαις ἄρεσι τε ὑψηλοῖς καὶ βαθυθύλοις δρυμοῖς, καὶ πόλεσιν, αἵ τὸ σοφὸν ζῶον ἰδρύσατο ἄνθρωπος, νήσοις τε ἐναλίσαις καὶ ἡπείροις. τὴν μὲν ἔν οἰκισμένην ὁ πολὺς λόγος εἰς τε νήσους καὶ ἡπείρους διείλεν, ἀγνοῶν ὅτι καὶ ἡ σύμπασα μία νῆσός ἐστιν, ὑπὸ τῆς Ἀτλαντικῆς καλουμένης θαλάσσης περιρρομένη. 10 πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας εἰκὸς τῆσδε ἀντιπύρβους ἀποθεῖν κεῖσθαι, τὰς μὲν μείζους αὐτῆς, τὰς δὲ ἐλάττους, ἡμῖν δὲ πάσας πλὴν τῆσδε ἀοράτας· ὅπερ γὰρ αἱ παρ' ἡμῖν νῆσοι πρὸς ταῦτα τὰ πελάγη πεπόνθασιν, τῶτο ἦδε ἡ οἰκισμένη πρὸς τὴν Ἀτλαντικὴν θάλασσαν πολλάκις τε ἕτεροι πρὸς σύμπανσαν τὴν θάλασσαν· καὶ γὰρ αὐταὶ μεγάλαί τινες εἰσι νῆσοι, 15 μεγάλοις περικυλζόμεναι πελάγεσιν. ἡ δὲ σύμπασα τῷ ὑγρῷ φύσει ἐπιπολάζουσα, κατὰ τινος τῆς γῆς σπίλους τὰς καλουμένας ἀναπεφυκυῖα οἰκουμένας, ἐξῆς αὖ εἴη τῆς αἰερίως μάλιστα φύσεως. μετὰ δὲ ταύτην ἐν τοῖς βυθοῖς κατὰ τὸ μεσαίτατον τῷ κόσμῳ συνερηρισμένη γῆ πᾶσα καὶ πεπιεσμένη συνέσκηκεν, ἀκίνητος καὶ ἀσάλευτος· καὶ τῷ ἔτι 20 τῷ κόσμῳ τὸ πᾶν, ὃ καλέμεν κάτω. πέντε δὲ ζοιχεῖα ταῦτα,

1. δὲ δύο ἀκινήτων P. || 2. φανερός ἐστιν αἰετὶ Q. || 3. ἀρκτικός O. || 5. ἄσρων O. || 7. ἀλλὰ καὶ διὰ O. || 8. τεσσάρων OP. || 10. παντὶ P. || συμπεριεσφύονται Q. || 11. ὁ om R. || 12. ἐγκάρσιος Q. || 15. καὶ] καὶ ἐν O. || κύκλοις ante καὶ P. || 16. τὸν μὲν] τὸ μὲν Q. || 17. ἀνεξεύρετον PQ. || 18. κινούμενον O. || 20. ἀνώτερον P. || 21. ὑπὸ ἀλλήλων Q. || 23. αἰετὶ ἔχει re O: pr om ἔχει. || ταύτην τὴν θέσιν O, τὴν θέσιν ταύτην μὲν Q, τὴν θέσιν ταύτην PR. || φαέθοντος O. || 24. κύκλος om Q. || 25. καλούμενος PR. || 26. ἄρεως R, ἀοριος O. || 27. τινες om corr R. || 29. μέχρι] μέτρον τῆς O. || 30. ἐμπεριέχων OR.

1. φύσεως om OR, post πυρουμένη ponit Q. || 3. διάττει Q. || 6. κέχυται O. || 7. κινήσεως] ἐκείνης Q. || 8. τε om O. || παθητῆς τῷ ὄντι QR. || 9. καὶ αὐτῷ ante 8. τῆς P. || 9. νέφη συνίστανται O. || 10. καταρράσσει PQR. || 11. πνοαί R. || ἔτι τε] ἔτι δὲ O. || 14. τε om Q et fortasse R. || 17. θάλατταν Q. || 19. ζῶον ὁ ἄνθρωπος ἰδρύσατο Q. || ἐναλίσις OP. || καὶ ἡπείροις om OR. || 20. νήσους τε O. || 21. σύμπασα ἅπαντα μία P. || 22. ἀτλαντικῆς pr P. || 23. ἀποθεῖν R. || 26. τῶτο δὲ ἦδε O. || 27. πολλάς τε ἐτέρας R. || 29. μεγάλοις τισὶ περικλ. Q. || 33. μεσαίτατον Q. || συνερηρισμένη OPR. || 35. τὸ om OQR. || πᾶν om Q.

ἐν πέντε χώραις σφαιρικῶς ἐγκείμενα, περιεχομένης αἰ τῆς ἐλάττονος τῇ μείζονι (λέγω δὲ γῆς μὲν ἐν ὕδατι, ὕδατος δὲ ἐν ἀέρι, ἀέρος δὲ ἐν πυρί, πυρὸς δὲ ἐν αἰθέρι) τὸν ὅλον κόσμον συνεστήσατο, καὶ τὸ μὲν ἄνω πᾶν θεῶν ἀπέδειξεν οἰκητήριον, τὸ κάτω δὲ ἐφημέρων ζώων. αὐτῆ γε μὴν τότε τὸ μὲν ὑγρόν ἐστιν, ὃ καλεῖν ποταμὸς καὶ νάματα καὶ θαλάσσας εἰθίσμεθα, τὸ δὲ ξηρόν, ὃ γῆν τε καὶ ἡπείρους καὶ νήσους ὀνομάζομεν.

Τῶν δὲ νήσων αἱ μὲν εἰσι μεγάλαι, καθάπερ ἡ σύμπασα ἥδε οἰκυμένη λέλεκται πολλάι τε ἕτεραι μεγάλοις 10 περιρρέομεναι πελάγεσιν, αἱ δ' εἰσὶν ἐλάττους, φανεραὶ δὲ ἡμῖν καὶ ἐντὸς ἔσται. καὶ τῶν αἱ μὲν ἀξιόλογοι Σικελία καὶ Σαρδῶ καὶ Κύρνος Κρήτη τε καὶ Εὐβοία καὶ Κύπρος καὶ Δέσβος· αἱ δὲ ὑποδεέστεραι, ὧν αἱ μὲν Σποράδες, αἱ δὲ Κυκλάδες, αἱ δὲ ἄλλως ὀνομάζονται.

Πέλαγος δὲ τὸ μὲν ἔξω τῆς οἰκυμένης Ἀτλαντικόν τε καὶ Ὀκεανὸς καλεῖται, περιρρέων ἡμᾶς. ἐν δὲ τῷ πρὸς δύσιν ξενοπόρῳ διασωγὸς σόματι, κατὰ τὰς Ἡρακλείους λεγόμενας σήλας, τὸν εἰσὶν εἰς τὴν ἔσω θάλασσαν ὡς ἂν εἰς λιμένα ποιεῖται, κατὰ μικρὸν δὲ ἐπιπλατυνόμενος ἀναχεῖ- 20 ται, μεγάλους περιλαμβάνων κόλπους ἀλλήλοις συναφεῖς, πῇ μὲν κατὰ ξενοπόρους αὐχένας ἀνεσομωμένος, πῇ δὲ πάλιν πλατυνόμενος. πρῶτον μὲν ἔν λέγεται ἐγκοκλωπῆσθαι ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὰς Ἡρακλείους σήλας, διχῶς, εἰς τὰς καλυμένας Σύρτεις, ὧν τὴν μὲν μεγάλην τὴν δὲ μικρὰν κα- 25 λῶσιν· ἐπὶ θάτερα δὲ ἕκτι ὁμοίως ἀποκοκλωπόμενος τρία ποιεῖ πελάγη, τό τε Σαρδόνιον καὶ τὸ Γαλατικὸν καλόμενον καὶ Ἀδρίαν, ἔξῃς δὲ τῶν ἐγκάρσιον τὸ Σικελικόν, μετὰ δὲ τῷ τὸ Κρητικόν, συνεχὲς δὲ αὐτῇ τῇ μὲν τὸ Αἰγυπτίον τε καὶ Παμφύλιον καὶ Σύριον, τῇ δὲ τὸ Αἰγαῖον τε καὶ Μυρ- 30 τῶν. ἀντιπαρήκει δὲ τοῖς εἰρημένοις πολυμερέςατος ἂν ὁ Πόντος, ὃ τὸ μὲν μυχαῖτατον Μαιῶτις καλεῖται, τὸ δὲ ἔξω

πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον συναεσόμενται τῇ καλυμένῃ Προποντίδι. πρὸς γε μὴν ταῖς ἀνασχέσεσι τῇ ἡλίῳ πάλιν εἰσρέων ὁ Ὀκεανός, τὸν Ἰνδικόν τε καὶ Περσικὸν διανοίξας κόλπον, ἀναφαίνει συνεχῇ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν διειληφώς. ἐπὶ θάτερον δὲ κέρας κατὰ ξενὸν τε καὶ ἐπιμήκη δῆκων αὐχένα πάλιν ἀνευρίνεται, τὴν Ἱρκανίαν τε καὶ Κασπίαν ὀρίζων· τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτην βαθὺν ἔχει τὸν ὑπὲρ τὴν Μαιῶτιν λίμνην τόπον. εἴτα κατ' ὀλίγον ὑπὲρ τὰς Σκύθας τε καὶ Κελτικὴν σφίγγει τὴν οἰκουμένην, πρὸς τε τὸν Γαλατικὸν 15 κόλπον καὶ τὰς προειρημένας Ἡρακλείους σήλας, ὧν ἔξω περιρρέει τὴν γῆν ὁ Ὀκεανός. ἐν τῷ γε μὴν νῆσοι μέγισαί τε τυγχάνουσιν ἔσται δύο, Βρετανικαὶ λεγόμεναι, Ἀλβιον καὶ Ἰέρη, τῶν προΐσοιρμένων μείζους, ὑπὲρ τὰς Κελτὺς κείμεναι. τῶν δὲ ἐκ ἐλάττους ἢ τε Τάπροβανη πέραν 15 Ἰνδῶν, λοξῇ πρὸς τὴν οἰκουμένην, καὶ ἡ Φεβὼλ καλυμένη, κατὰ τὸν Ἀραβικὸν κειμένη κόλπον. ἐκ ὀλίγαι δὲ μικραὶ περὶ τὰς Βρετανικὰς καὶ τὴν Ἰβηρίαν κύκλῳ περιεσφάδωνται τὴν οἰκουμένην ταύτην, ἣν δὴ νῆσον εἰρήκαμεν· ἥς πλάτος μὲν ἐστὶ κατὰ τὸ βαθύτατον τῆς ἡπείρου βραχὺ ἀποδέον 20 τετρακισμυρίων σταδίων, ὥς φασιν οἱ εὐ γεωγραφήσαντες, μήκος δὲ περὶ ἑπτακισμυρίας μάλισα. διαιρεῖται δὲ εἰς τε Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν καὶ Λιβύην.

Εὐρώπη μὲν ἔν ἐστιν ἥς ὅροι κύκλῳ σήλαι τε Ἡρακλέους καὶ μυχοὶ Πόντου θάλαττά τε Ἱρκανία, καθ' ἣν 25 ξενώτατος ἰσθμὸς εἰς τὸν Πόντον διήκει· τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς ἰσθμῷ Τανάιν ποταμὸν εἰρήκασιν. Ἀσία δ' ἐστὶ τὸ ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἰσθμῷ τῆς τε Πόντου καὶ τῆς Ἱρκανίας θαλάσσης μέχρι θατέρου ἰσθμῷ, ὃς μεταξὺ κεῖται τῆς τε Ἀραβικῆς κόλπου καὶ τῆς ἔσω θαλάσσης, περιεχόμενος ὑπὸ τε ταύτης καὶ τῆς περὶ τῆς Ὀκεανῆς· τινὲς δὲ τὸ ἀπὸ Τανάιδος μέχρι 30 Νείλου σωματῶν τίθενται τὸν τῆς Ἀσίας ὅρον. Λιβύη δὲ τὸ ἀπὸ τῆς Ἀραβικῆς ἰσθμῷ ἕως Ἡρακλέους σελῶν· οἱ δὲ ἀπὸ

2. δὴ *OR.* || 3. κόσμον ὅλον *OP.* || 4. πᾶν *om P.* || 6. καλόμεν *Q,* *omisso mox* εἰθίσμεθα. || ποταμὸς τε καὶ *O.* || 10. περιρρ. μεγάλοις *P.* || 11. δὲ] τε *Q,* *om OR.* || 13. Κρήτη τε] καὶ κρήνη *P.* || 16. τῆς *om O.* || ἀταλαντικὸν καλεῖται καὶ ὁ Ὀκεανός *P.* || 17. δύσεις *QR.* || 18. σόματι διασωγόντι *P.* || λεγ.] καλυμένας *O.* || 19. θάλατταν *P.* || ἂν *om O.* || 20. ποιῆται *Q.* || 22. ἀνεσομωμένοις *O,* ἀνεσομωμένους *Q.* || πάλιν *om OQ.* || 23. πλατυνόμενοις *OQ.* || 26. θάτερον *O,* θατέρη *QR.* || 27. σαρδόνιον *OP.* || γαλατικὸν *pr R.* || λεγόμενον *R.* || 28. ἀδρίαν *Q.* || 29. αὐτὸ *Q.* || πῇ μὲν *et 30.* πῇ δὲ *P.*

1. συναεσόμενται *Q.* || 2. ἀνισχέσεσι *O,* ἀνισχέσεσι *P.* || 3. περσινὸν *Q.* || 6. ἀδρύνεται *O,* εὐρίνεται *corr R.* || κασπίαν *O.* || 8. τε *om Q.* || 12. τε *om P.* || βρεττανικαὶ (vel βρετανικαὶ) λεγόμεναι λάβιον καὶ κέρη *Q* cum Barocciano et, qui in margine ἄλβιον, Regio 1038. βρεττανικαὶ λεγόμεναι τό τε λάβιον καὶ ἡ ἔρη Regio 1302. βρεττανικαὶ λεγόμεναι λάβιον καὶ βέρνιον *Z,* qui in margine ἰέρη. βρεττανικαὶ λεγόμεναι ἡ λάβιον καὶ ἡ ἔρη Regio 1603. βρεττανικαὶ λαβίων καὶ ἰέρη Regio 2992. βρεττανικαὶ λεγόμεναι κε (ε loco duarum capace) λαβίων καὶ ἰέρη *R.* βρετανία καὶ λεγόμεναι λαβίων καὶ ἰέρη *O.* βρετανία (vel βρετανία) καὶ ἡ λεγομένη καλαβρῶν ἰέρη *P* cum Marcianis 215 et 216, Coisliniano 166, Regiis 2257 et 2372 et 2494, quorum 215 ἰέρη, 2494 ἔρη. || 13. κελτικαὶς *O.* || 14. οὐκ *om OPQR* cum 166 et Barocc. || 15. πρὸς τὴν οἰκουμένην] καλυμένη *O.* || 16. ἀραβικὸν *P.* || 23. ἥς οἱ ὅροι *Q.* || 25. πόντον] τόπον *O.* || 26. ἀσίας *R.* || δὴ *Q.* || 28. ἐτέρη *O.* || τε *om Q.* || ἀραβικοῦ *PQ.* || 30. τὸ *om OPR.* || 31. σωματῶν — 394, 1. Νείλου *om Q.* || 31. τὸν *om R.* || 32. τοῦ *om P.* || ἀραβικοῦ *OPQ.*

τῆ Νείλῃ φασὶν ἕως ἐκεῖνων. τὴν δὲ Αἴγυπτον, ὑπὸ τῶν τῆ Νείλῃ σχομάτων περιρρεομένην, οἱ μὲν τῇ Ἀσίᾳ οἱ δὲ τῇ Ἀβύβῃ προσάπτουσι, καὶ τὰς νήσους οἱ μὲν ἑξαρέτους ποῖουσιν οἱ δὲ προσνέμωσι ταῖς γείτοσιν ἀεὶ μούραις. γῆς μὲν δὴ καὶ θαλάττης φύσιν καὶ θέσιν, ἣν τινα καλεῖν εἰώθαμεν οὐκ ἐμνήσθη, τοιάνδε τινα ἰσότηκαμεν.

4 Περὶ δὲ τῶν ἀξιολογωτάτων ἐν αὐτῇ καὶ περὶ αὐτὴν παθῶν νῦν λέγωμεν, αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα κεφαλαίως· δύο γὰρ δὴ τινες ἀπ' αὐτῆς ἀναθυμιάσεις ἀναφέρονται συν-
εχῶς εἰς τὸν ὑπὲρ ἡμᾶς αἰθέρα, λεπτομερεῖς καὶ ἀόρατοι 10 παντάπασιν, εἴ τι μὴ κατὰ τὰς ἐσῶς ἐσὶν· αἱ τε διὰ ποταμῶν τε καὶ ναμάτων ἀναφερόμεναι θεωρεῖνται. τῶν δὲ ἡ μὲν ἐστὶ ξηρὰ καὶ καπνώδης, ἀπὸ τῆς γῆς ἀπορρέουσα, ἡ δὲ νοτιώτερη καὶ αἰθρῶδης, ἀπὸ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιαμένη φύσεως. γίνονται δὴ ἀπὸ μὲν ταύτης ὀμίχλαι καὶ δρόσοι καὶ 15 πάγων ἰδέαι, νέφη τε καὶ ὄμβροι καὶ χιόνες καὶ χάλαζαι, ἀπὸ δὲ τῆς ξηρᾶς ἀνεμοὶ τε καὶ πνευμάτων διαφοραὶ, βροῦνται τε καὶ ἀσραπαὶ καὶ πρησιῆρες καὶ κεραυνοὶ καὶ τὰλλα ἃ δὴ τέτοις ἐστὶ σύμφυτα. ἔστι δὲ ὀμίχλη μὲν αἰθρῶδης ἀναθυμιάσεως ἁγνός· ὕδατος, αἰέρος μὲν παχυτέρα, 20 νέφος δὲ ἀραιότερον· γίνεται δὲ ἥτοι ἐξ ἀρχῆς νέφος ἢ ἐξ ὑπολείμματος. ἀντίπαλος δὲ αὐτῇ λέγεται καὶ ἐστὶν αἰθρία, ἔδεν ἄλλο ἔσται πλὴν ἀὴρ ἀνέφελος καὶ ἀνόμιχλος. δρόσος δ' ἐστὶν ὑγρὸν ἐξ αἰθρίας κατὰ σύστασιν λεπτὸν φερόμενον, κρύσταλλος δὲ ἀθρόον ὕδωρ ἐξ αἰθρίας πεπηγός, πάχνη δὲ 25 δρόσος πεπηγυῖα, δροσοπάχνη δὲ ἡμιπαγῆς δρόσος. νέφος δ' ἐστὶ πάχος αἰθρῶδης συνεστραμμένον, γόνιμον ὕδατος. ὄμβρος δὲ γίνεται μὲν κατ' ἐκπιοσμὸν νέφους εὖ μάλα πεπαχυμένη, διαφορὰς δὲ ἴσχει τοσάσδε ὅσας καὶ ἡ τῆς νέφους βλάβις· ἡπία μὲν γὰρ ἔσται μαλακὰς ψακάδας διασπείρει, 30 σφοδρὰ δὲ ἀδροτέρας· καὶ τῆτο καλεῖται ὑετόν, ὄμβρου μείζω καὶ συνεχῇ συσρέματα ἐπὶ γῆς φερόμενα. χιών δὲ γίνεται κατὰ νεφῶν πεπυκνωμένων ἀπόθραυσιν πρὸ τῆς εἰς ὕδωρ μεταβολῆς ἀνακοπέντων· ἐργάζεται δὲ ἡ μὲν κοπή τὸ ἀφρῶδες καὶ ἐκλευκον, ἡ δὲ σύμπηξις τῆς ἐνότος 35 ὑγρῆς τὴν ψυχρότητα ἔπει χυθέντος ὅδε ἡραιωμένη. σφοδρὰ

δὲ αὕτη καὶ ἀθρόα καταφερομένη νιφετὸς ὠνόμασαι. χάλαζα δὲ γίνεται νιφετῷ συσραφέντος καὶ βριθὸς ἐκ πηλματος εἰς καταφορὰν ταχυτέραν λαβόντος· παρὰ δὲ τὰ μεγέθη τῶν ἀπορρηγνυμένων θραυσμάτων οἱ τε ὄγκοι μείζους αἱ τε φοραὶ γίνονται βριαύτεραι. ταῦτα μὲν ἐν ἐκ τῆς ὑγρᾶς ἀναθυμιάσεως πέφυκε συνεκπίπτειν.

Ἐκ δὲ τῆς ξηρᾶς ὑπὸ ψύχους μὲν ὠσθείσης ὥστε βεῖν ἄνεμος ἐγένετο· ἔδεν γὰρ ἐστὶν ἔτος πλὴν ἀὴρ πολὺς ῥέων καὶ ἀθρόος· ὅστις ἅμα καὶ πνεῦμα λέγεται. λέγεται δὲ καὶ 10 ἑτέρως πνεῦμα ἢ τε ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις καὶ διὰ πάντων διήκοντα ἔμφυχός τε καὶ γόνιμος ἔσται, περὶ ἧς νῦν λέγειν ἐκ ἀναγκαῖον. τὰ δὲ ἐν αἰερί πνέοντα πνεύματα καλεῖται ἀνέμους, αὔρας δὲ τὰς ἐξ ὑγρῆς φερομένας ἐκπνοάς. τῶν δ' ἀνέμων οἱ μὲν ἐκ νοτιοισμένης γῆς πνέοντες ἀπόγειοι λέγονται, οἱ δὲ ἐκ κόλπων διεξάττοντες ἐγκολπία· τέτοις δὲ ἀνάλογόν τι ἔχουσιν οἱ ἐκ ποταμῶν καὶ λιμνῶν. οἱ δὲ κατὰ ῥῆξιν νέφους γινόμενοι καὶ ἀναλύσιν τῆς πάχους πρὸς ἑαυτοὺς ποιεῖται ἐκνεφία καλεῖται· μεθ' ὕδατος δὲ ἀθρόως ῥαγέντος ἐξυδρία λέγονται. καὶ οἱ μὲν ἀπ' ἀνατολῆς συν- 20 ερχεῖς εὐροὶ κέκληνται, βορέαι δὲ οἱ ἀπὸ ἄρκτου, ζέφυροι δὲ οἱ ἀπὸ δύσεως, νότοι δὲ οἱ ἀπὸ μεσημβρίας. τῶν γε μὴν εὐρῶν καικίας μὲν λέγεται ὁ ἀπὸ τῆς περὶ τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τότε πνέων ἄνεμος, ἀπηνιότης δὲ ὁ ἀπὸ τῆς περὶ τὰς ἰσημερινάς, εὐρος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς περὶ τὰς χειμερινάς. καὶ τῶν ἐναντίων ζεφύρων ἀργέσης μὲν ὁ ἀπὸ τῆς θερινῆς 25 δύσεως, ὃν τινες καλοῦσιν ὀλυμπίαν, οἱ δὲ ἰάπυγα· ζέφυρος δὲ ὁ ἀπὸ τῆς ἰσημερινῆς, λίψ δὲ ὁ ἀπὸ τῆς χειμερινῆς· καὶ τῶν βορεῶν ἰδίως ὁ μὲν ἐξῆς τῇ καικίᾳ καλεῖται βορέας, ἀπορκτίας δὲ ὁ ἐφεξῆς ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ τὸ μεσημβρινὸν πνέων, θρασκίας δὲ ὁ ἐξῆς πνέων τῇ ἀργέσῃ, ὃν 30 ἔτι καικίαν καλεῖται. καὶ τῶν νότων ὁ μὲν ἀπὸ τῆς ἀφανῆς πόλεως φερόμενος ἀντίπαλος τῇ ἀπαρκτίᾳ καλεῖται νότος, εὐρόντος δὲ ὁ μεταξὺ εὐρου καὶ νότου· τὸν δ' ἐπὶ θάτερα μεταξὺ λιβὸς καὶ νότου οἱ μὲν λιβόντοτον οἱ δὲ λιβοφοίνικα καλεῖται. τῶν δὲ ἀνέμων οἱ μὲν εἰσιν εὐθύπνοοι, ὅποσοι διεκ- 35 πνέουσι πρόσω κατ' εὐθείαν, οἱ δὲ ἀνακαμπύπνοοι, καθάπερ

1. φασὶν — 2. Νείλῃ om pr O. || 1. τῶν om Q. || 2. ναμάτων O. || λιβὸν οἱ δὲ τῇ ἀσίᾳ P. || 4. ἀεὶ ταῖς γείτοσι P. || δὴ om O. || 7. αὐτῇ] τὴν αὐτῆς P et pr R. || 8. λέγωμεν P. || ἀνακεφαλαίωμενοι P. || 9. δύο μὲν γὰρ P. || 11. διὰ] ἐκ Q. || 14. νοτιώτερα PR, νοτιότερα O. || ἀναθυμιαμένης γίνονται φύσεως. γίνονται P. || 19. τῶν Q. || σύμφυτα OR. || 20. ἀναθυμιάσεως τις ἁγ. P. || 21. ἐξ ἀραιώσεως ἀρχῆς P. || 24. λεπτήν OPR. || 25. κρύσταλλος QR. || 28. ἐκπιοσμὸν νέφους καὶ μάλα πεπαχυμένη Q. || 29. ὅσας Q. || 30. ψακάδας OPQ. || 31. ὄμβρον O. || 36. post τὴν litteras duas deletas R.

5. καταφορὰν P. || βριαύτεροι Q. || 6. συνεκπίπτειν OR. || 9. καὶ post ἅμα om P. || 11. διήκοντα καὶ ἔμφυχός R. || τε om O. || λέγειν νῦν P. || 15. διεξάττοντες Q. || 18. ἐκραγέντος ἀθρόως P. || 21. δὲ utrumque om O. || 22. λέγεται om P. || παρὰ P. || 23. τόπου om P. || ἀπηνιότης P. || 26. ἰάμπυγα P. || 27. ὁ alterum om R. || 30. θρασκίας R. || 32. φερόμενος om pr O. || 33. εὐρόντος Q. || νότος καὶ εὐρος P. || 34. μεταξὺ om O. || 36. δὲ εἰς ἀνακ. OPR.

ὁ καικίας λεγόμενος. καὶ οἱ μὲν χειμῶνος, ὥσπερ οἱ νότοι, δυναστεύοντες, οἱ δὲ θέρος, ὡς οἱ ἐτησίοι λεγόμενοι, μῖζιν ἔχοντες τῶν τε ἀπὸ τῆς ἀρκτε φερομένων καὶ ζεφυρῶν· οἱ δὲ ὀρνιθία καλόμενοι, ἐαρινοὶ τινες ὄντες ἀνεμοί, βορέαι εἰσι τῷ γένει. τῶν γε μὴν βιαίων πνευμάτων καταιγὶς μὲν ἐστὶ 5 πνεῦμα ἄνωθεν τύπτον ἐξαίφνης, θύελλα δὲ πνεῦμα βίαιον καὶ ἄφνω προσαλλόμενον, λαίλαψ δὲ καὶ σρόβιλος πνεῦμα εἰδόμενον κάτωθεν ἄνω, ἀναφύσημα δὲ γῆς πνεῦμα ἄνω φερόμενον κατὰ τὴν ἐκ βυθῶ τινὸς ἢ ῥήγματος ἀνάδο- σιν· ὅταν δὲ εἰδόμενον πολὺ φέρεται, πρησὴρ χθονίος ἐστίν. 10 εἰληθὲν δὲ πνεῦμα ἐν νέφει παχεῖ τε καὶ νοτερῷ, καὶ ἔξω- θεν δι' αὐτῷ βιαίως ῥηγνύον τὰ συνεχῆ πιλήματα τῷ νέφους, βρόμον καὶ πάταγον μέγαν ἀπειργάσατο, βροντὴν λεγόμενον, ὥσπερ ἐν ὕδατι πνεῦμα σφοδρῶς ἐλαυνόμενον. κατὰ δὲ τὴν τῷ νέφους ἐκρηξιν πυρωθὲν τὸ πνεῦμα καὶ λάμψαν 15 ἀσραπὴ λέγεται· ὃ δὴ πρότερον τῆς βροντῆς προσέπεσεν, ὕπερον γενόμενον, ἐπεὶ τὸ ἀκουσὸν ὑπὸ τῷ ὁρατῷ πέφυκε φθάνεσθαι, τῷ μὲν καὶ πόρρωθεν ὁρωμένου, τῷ δὲ ἐπειδὴν ἐμπελάσῃ τῇ ἀκοῇ, καὶ μάλιστα ὅταν τὸ μὲν τάχισον ἢ τῶν ὄντων, λέγω δὲ τὸ πυρῶδες, τὸ δὲ ἦττον ταχύ, ἀερώ- 20 δεσ ὄν, ἐν τῇ πληζεί πρὸς ἀκοὴν ἀφικνύμενον. τὸ δὲ ἀσρά- ψαν ἀναπυρωθὲν, βιαίως ἄχρι τῆς γῆς διεκθέον, κεραυνὸς καλεῖται· ἐὰν δὲ ἡμίτυρον ἢ, σφοδρὸν δὲ ἄλλως καὶ ἀθρόον, πρησὴρ· ἐὰν δὲ ἄτυρον ἢ παντελῶς, τυφών. ἕκασον δὲ τέ- των κατατκήψαν εἰς τὴν γῆν σκηπτὸς ὀνομάζεται. τῶν δὲ 25 κεραυνῶν οἱ μὲν αἰθαλῶδεις ψολόντες λέγονται, οἱ δὲ τα- χέως διάττοντες ἀργῆτες, ἐλικίαί δὲ οἱ γραμμοειδῶς φε- ρόμενοι, σκηπτοὶ δὲ ὅσοι κατασκήπτουσιν εἰς τι. συλλή- βδην δὲ τῶν ἐν ἀέρι φαντασμάτων τὰ μὲν ἐστὶ κατ' ἐμ- φατινὰ τὰ δὲ κατ' ὑπόστασιν, κατ' ἐμφασιν μὲν ἱρίδες καὶ 30 ῥάβδοι καὶ τὰ τοιαῦτα, κατ' ὑπόστασιν δὲ σέλα τε καὶ διάττοντες καὶ κομήται καὶ τὰ τέτοις παραπλήσια. ἱρίς μὲν ἐν ἐστὶν ἐμφασίς ἡλίου τμήματος ἢ σελήνης, ἐν νέφει νοτερῷ καὶ κοίλῳ καὶ συνεχεῖ πρὸς φαντασίαν ὡς ἐν κα- τόπτρῳ θεωρημένη κατὰ κύκλῳ περιφέρειαν. ῥάβδος δ' ἐστίν 35 ἱρίδος ἐμφασίς εὐθεῖα. ἄλλως δ' ἐστὶν ἐμφασίς λαμπρότη-

τος ἄστρου περίαυγος· διαφέρει δὲ ἱρίδος, ὅτι ἡ μὲν ἱρίς ἐξ ἐναντίας φαίνεται ἡλίου καὶ σελήνης, ἡ δὲ ἄλλως κύκλῳ παντὸς ἄστρου. σέλας δ' ἐστὶ πυρὸς ἀθρόον ἐξαίφνης ἐν ἀέρι. τῶν δὲ σελῶν ἃ μὲν ἀκοντίζεται ἃ δὲ σφριζέται. ὁ μὲν 5 ἐν ἔξακοντισμῷ ἐστὶ πυρὸς γένεσις ἐκ παρατρίψεως, ἐν ἀέρι φερομένου ταχέως καὶ φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος διὰ τὸ τάχος· ὁ δὲ σφριγμός ἐστὶ χωρὶς φορᾶς προμήκης ἐκ- τασίς καὶ οἷον ἄστρου ῥῦσις· πλατυνομένη δὲ κατὰ θάτερον κομήτης καλεῖται. πολλάκις δὲ τῶν σελῶν τὰ μὲν ἐπι- μένει πλείονα χρόνον, τὰ δὲ παραχρήμα σβέννυνται. πολ- λαὶ δὲ καὶ ἄλλαι φαντασμάτων ἰδέαι θεωρῶνται, λαμ- πάδες τε καλόμεναι καὶ δοκίδες καὶ πῖθοι καὶ βόθρυοι, κατὰ τὴν πρὸς ταῦτα ὁμοιότητα ὡς προσαγορευεῖσθαι. καὶ τὰ μὲν τούτων ἐσπέρια τὰ δὲ ἑῷα τὰ δὲ ἀμφιφαῖ 10 θεωρεῖται, σπανίως δὲ βόρεια καὶ νότια. πάντα δὲ ἀβέ- βαια· ἐδέποτε γάρ τι τέτων αἰεὶ φανερόν ἰσόρρηται κατε- σφριγμένον. τὰ μὲν τοῖνυν αἰρία τοιαῦτα.

Ἐμπεριέχει δὲ καὶ ἡ γῆ πολλὰς ἐν αὐτῇ, καθάπερ ὕδατος, ἔτω καὶ πνεύματος καὶ πυρὸς πηγὰς. τέτων δὲ αἰ 15 μὲν ὑπὸ γῆν εἰσὶν ἀόρατοι, πολλὰ δὲ ἀναπνοὰς ἔχουσι καὶ ἀναφυστήσεις, ὥσπερ Λιπάρα τε καὶ Αἴτη καὶ τὰ ἐν Αἰ- ὄλῳ νήσοις· αἱ δὲ καὶ ῥέουσι πολλάκις ποταμῷ δίκην, καὶ μύδρας ἀναρριπτῶσι διαπύρας. ἔναι δὲ ὑπὸ γῆν ἔσαι πλη- σίον πηγῶν ὕδατων θερμαίνεσι ταῦτα, καὶ τὰ μὲν χλι- 20 ἀρὰ τῶν ναμάτων ἀνιάσι, τὰ δὲ ὑπέρζεσα, τὰ δὲ εὖ ἔχον- τα κράσεως. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν πνευμάτων πολλὰ πολ- λαχρῶ γῆς σόμια ἀνέωκται, ὧν τὰ μὲν ἐνθυσίαν ποιεῖ τὰς ἐμπελάζοντας, τὰ δὲ ἀτρεφεῖν, τὰ δὲ χρησιμώδεϊν, ὥσπερ τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Λεβαδίᾳ· τὰ δὲ καὶ παντάπασιν ἀναι- 25 ρεῖ, καθάπερ τὸ ἐν Φρυγίᾳ. πολλάκις δὲ καὶ συγγενὲς πνεῦμα εὐκρατον ἐν γῇ παρεξωσθὲν εἰς μυχίους σήραγγας αὐτῆς, ἐξεδρὸν γενόμενον ἐκ τῶν οἰκείων τόπων, πολλὰ μέρη συνεκράδαεν. πολλάκις δὲ πολὺ γενόμενον ἔξωθεν ἐγκατε- λήθη τοῖς ταύτης κοιλώμασι, καὶ ἀποκλεισθὲν ἐξόδῳ μετὰ 30 βίας αὐτὴν συνετίναξε, ζητῶν ἐξοδὸν ἑαυτῷ, καὶ ἀπειργά- σατο πάθος τῷτο ὃ καλεῖν εἰώθαμεν σεισμόν. τῶν δὲ σει-

8. ἡγόμενον *O*. || 11. εἰληθὲν *Q*. || 12. ῥηγνύον βιαίως *P*. || 13. ἀπειργάσατο μέγαν *P*. || βροντὴ *plurique*. || λέγεται *P*. || 14. πνεῦμα *om R*. || 17. ὕπερον δὲ γενόμενον *OR*. || 19. τῶν ὄντων ἢ *Q*. || 20. δὲ τὸ] δὴ τὸ *O*. || 21. ἀνασράψαν *O*. || 23. σφοδρῶτερον δὲ ἄλλως δὲ καὶ *O*. || 27. ἀργῆται *P*. || 29. ἀερίῳ *Q*, αἰθέρι *OPR*. || 31. τε καὶ *om P*. || 32. διάττοντα *Q*. || τέτων *O*. || 34. ἐν *om O*. || 36. λαμπρότατος περίαυγος ἐμφασίς ἄστρου *P*.

1. περίαυτος *Q*. || 2. ἡλίου τε καὶ *Q*. || 4. ἃ μὲν — 6. φερομένου *om pr O*. || 4. ἃ — ἃ] τὰ — τὰ *rc O*. || ἀκοντίζεται ἃ δὲ σφριζέ- ζονται *Q*. || 5. ἐν ἀέρι *om QR*. || 6. ἐμφαίνοντος *Q*. || 11. ἄλλων *O*. || φαντασμάτων *R*. || 14. ἀμφιφαῖ *PR*. || 17. τοῖνυν] τοι *O*. || 18. πολλὰς ἢ γῆ *Q*. || 20. εἰσὶν ὑπὸ γῆν *O*. || 21. ἐν ταῖς αἰόλῳ *O*. || 22. πολλάκις *om O*. || ποταμῶν *Q*. || 23. μύδρας *Q*. || ἀναρ- ρίπτει *O*, ἀναρριπτῶσι *pr P*. || 26. καὶ *om R*. || 27. σόμια γῆς *QR*. || 29. καὶ τὰ ἐν λ. *Q*. || 30. τὰ *P*. || συγγενὲς *PQ*. || 31. μυ- χὸς *P*. || σήραγγας *Q*. || 32. γενόμενον *Q*. || 33. ἔξωθεν *P*. || ἐγκατελείφθη *Q*. || 36. τῷτο τὸ πάθος *P*.

σμῶν οἱ μὲν εἰς πλάγια σείοντες κατ' ὀξείας γωνίας ἐπικλίνονται καλῶνται, οἱ δὲ ἄνω ῥιπτῆντες καὶ κάτω κατ' ὀρθὰς γωνίας βράσαι, οἱ δὲ συνιζήσεις ποῖντες εἰς τὰ κοῖλα χασματῖαι· οἱ δὲ χασματα ἀνοίγοντες καὶ γῆν ἀναρρηγνύοντες ῥήνται καλῶνται. τῶν δὲ οἱ μὲν καὶ πνεῦμα 5 προσαναβάλλουσιν, οἱ δὲ πέτρας, οἱ δὲ πηλόν, οἱ δὲ πηγὰς φαίνουσι τὰς πρότερον ἐκ ἕσας. τινὲς δὲ ἀνατρέποντες κατὰ μίαν πρόωσιν, ἕς καλῶσιν ὥσας. οἱ δὲ ἀναπάλλοντες καὶ ταῖς εἰς ἐκάτερον ἐγκλίσεισι καὶ ἀναπάλλουσι διορθῶντες αἰετὸ σείομενον παλματῖαι λέγονται, τρόμῳ πάθος ὅμοιοι 10 ἀπεργαζόμενοι. γίνονται δὲ καὶ μυκητῖαι σεισμοί, σείοντες τὴν γῆν μετὰ βρόμῳ. πολλάκις δὲ χωρὶς σεισμῶ γίνεταί μύκημα γῆς, ὅταν τὸ πνεῦμα σείειν μὲν μὴ ἔῃ αὐτάρκες, ἐνείλεμενον δ' ἐν αὐτῇ κόπτηται μετὰ ῥοθίᾳ βίας. συσσωματοποιεῖται δὲ τὰ εἰσιόντα πνεύματα καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ 15 γῇ ὑγρῶν κεκρυμμένων.

Τὰ δὲ ἀνάλογον συμπύπτει τῶτοις καὶ ἐν θαλάσῃ· χασματὰ τε γὰρ γίνεταί θαλάσσης καὶ ἀναχωρήματα 20 πολλάκις, καὶ κυμάτων ἐπιδρομαί, ποτὲ μὲν ἀντανακοπὴν ἔχουσαι, ποτὲ δὲ πρόωσιν μόνον, ὥσπερ ἰσορεῖται περὶ Ἑλίκην τε καὶ Βούραν. πολλάκις δὲ καὶ ἀναφυσθήματα γίνεταί πυρὸς ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πηγῶν ἀναβλύσεις καὶ ποταμῶν ἐκβολαὶ καὶ δένδρων ἐκφύσεις, ῥοαὶ τε καὶ δύναι ταῖς τῶν πνευμάτων ἀνάλογον, αἱ μὲν ἐν μέσοις πελάγεσιν, αἱ δὲ κατὰ τὰς εὐρίπκας τε καὶ πορθμύς. πολ- 25 λαί τε ἀμπώτεις λέγονται καὶ κυμάτων ἄρσεις συμπεριδεύειν αἰετὶ τῇ σελήνῃ κατὰ τινὰς ὠρισμένους καιροὺς. ὥς δὲ τὸ πᾶν εἰπεῖν, τῶν ζοιχείων ἐγκεκραμένων ἀλλήλοις, ἐν αἰερί τε καὶ γῇ καὶ θαλάσῃ κατὰ τὸ εἶκος αἱ τῶν παθῶν ὁμοιότητες συνίστανται, τοῖς μὲν ἐπὶ μέγας φθορὰς καὶ γε- 30 νέσεις φέρουσαι, τὸ δὲ σύμπαν ἀνώλεθρόν τε καὶ ἀγένητον φυλάττεσαι.

5 Καίτοι γέ τις θαυμάσει πῶς ποτέ, εἰ ἐκ τῶν ἐναντίων ἀρχῶν συνέστηκεν ὁ κόσμος, λέγω δὲ ξηρῶν τε καὶ ὑγρῶν ψυχρῶν τε καὶ θερμῶν, ἢ πάλαι διέφθαρται καὶ 35

ἀπόλωλεν, ὥς καὶ εἰ πόλιν τινὲς θαυμάζουσιν, ὅπως διαμένει συνεστηκυῖα ἐκ τῶν ἐναντίων ἐθνῶν, πενήτων λέγω καὶ πλεσιῶν, νέων γερόντων, ἀσθενῶν ἰσχυρῶν, πονηρῶν χρησῶν. ἀγνοοῖ δὲ ὅτι τῆτ' ἦν πολιτικῆς ὁμοιοῦς τὸ θαυμασιώτατον, λέγω δὲ ὅτι ἐκ πολλῶν μίαν καὶ ὁμοίαν ἐξ ὁμοίων ἀποτελεῖ διάθεσιν, ὑποδεχομένη πᾶσαν καὶ φύσιν καὶ τύχην. ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων ἡ φύσις γλίχεται, καὶ ἐκ τῶν ἀποτελεῖ τὸ σύμφωνον, ἐκ ἐκ τῶν ὁμοίων, ὥσπερ ἀμέλει τὸ ἄρρεν συνήγαγε πρὸς τὸ θῆλυ καὶ οὐχ 10 ἐκάτερον πρὸς τὸ ὁμόφυλον, καὶ τὴν πρώτην ὁμοιοῖαν διὰ τῶν ἐναντίων συνῆψεν, ἢ διὰ τῶν ὁμοίων. ἔοικε δὲ καὶ ἡ τέχνη τὴν φύσιν μιμημένη τῷτο ποιεῖν· ζωγραφία μὲν γὰρ λευκῶν τε καὶ μελάνων ὡχρῶν τε καὶ ἐρυθρῶν χρωμάτων ἐγκεκρασμένη φύσει τὰς εἰκόνας τοῖς προηγουμένοις ἀπέτελεσε συμφῶνεις, μουσικὴ δὲ ὅζεῖς ἅμα καὶ βαρεῖς μακρὺς τε καὶ βραχεῖς φθόγγες μίξασα ἐν διαφόροις φωναῖς μίαν ἀπέτελεσεν ἁρμονίαν, γραμματικὴ δὲ ἐκ φωνηέντων καὶ ἀφῶνων γραμμάτων κρᾶσιν ποιησαμένη τὴν 20 ὅλην τέχνην ἀπ' αὐτῶν συνεστήσατο. ταῦτο δὲ τῷτο ἦν καὶ τὸ παρὰ τῷ σκυτείνῳ λεγόμενον Ἡρακλείτῳ "συνάψειας ἔλα καὶ ἔχι ἔλα, συμφερόμενον καὶ διαφερόμενον, συνᾶδον καὶ διᾶδον· καὶ ἐκ πάντων ἓν, καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα".

Οὕτως ἔν καὶ τὴν τῶν ὅλων σύστασιν, ἑρᾶν λέγω καὶ γῆς τῆς τε σύμπαντος κόσμου, διὰ τῆς τῶν ἐναντιωτάτων 25 ἀρχῶν κράσεως μία διεκόσμησεν ἁρμονία· ξηρὸν γὰρ ὑγρῷ, θερμὸν δὲ ψυχρῷ βαρεῖ τε κῆφον μιγέν, καὶ ὀρθὸν περιφέρει, γῆν τε πᾶσαν καὶ θάλασσαν αἰθέρα τε καὶ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὸν ὅλον ἑρᾶν διεκόσμησε μία ἢ διὰ πάντων διήκασα δυνάμεις, ἐκ τῶν ἀμίκτων καὶ ἑτεροίων, αἰέρος 30 τε καὶ γῆς καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος, τὸν σύμπαντα κόσμον δημιουργήσασα καὶ μιᾷ διαλαβῆσα σφαίρας ἐπιφανείᾳ, τὰς τε ἐναντιωτάτας ἐν αὐτῷ φύσεις ἀλλήλαις ἀναγκάσασα ὁμολογήσαι, καὶ ἐκ τῶν μηχανησαμένη τῷ παντὶ σωτηρίαν. αἰτία δὲ ταύτης μὲν ἡ τῶν ζοιχείων ὁμολογία, 35 τῆς δὲ ὁμολογίας ἡ ἰσομοιρία καὶ τὸ μηδὲν αὐτῶν πλεόν

1. ὀξείας γωνίας P. || 3. οἱ δὲ — 4. χασματῖαι om Q. || 4. καὶ τὴν γῆν O. || 8. ἀναποπάλλοντες PR, ἀναποβάλλοντες O. || 9. ἐκκλίσει P. || 11. δὲ om R. || 13. τὸ om O. || 17. τὸ Q. || 19. ἀνακοπὴν P, ἀνυσκοπεῖν pr O. || 20. μόνην Q. || 21. βροῶν Q. || 22. θαλάττη R. || 31. τε καὶ ἀγ. om O. || ἀγένητον PQ. || 33. εἰ om OQ et fortasse R. || 34. συνεστηκώς O QR. || δ om P. || 35. ὑγρῶν καὶ ψ. P.

1. διαμένη P. || 2. ἐναντιωτάτων Q. || 3. νέων καὶ γ. P. || 4. πονηρῶν καὶ χρ. R. || 5. δι' οἷον P. || ἐξ ἀγομ. ἀποτ. διάθ. om R et pr O. || 6. ἀποτελεῖν Q. || ὑποδεχομένη OR, ὑποδέχεται P. || πᾶσαν καὶ] δὲ πᾶσαν P, πᾶσαν OR. || 7. καὶ post δὲ om OPR. || 8. libri ἀποτελεῖν. || 10. καὶ τὴν] καὶ τὰ pr P, καὶ τὰ corr. || 15. συμφῶνως OPR. || βραχεῖς τε καὶ μακρὺς P. || 18. συμφῶνων Q. || 19. τῷτο om O. || 20. συνάψας Q, συνάψας OR, συλλήψεις P. || 21. ὅλα καὶ ἐχ ὅλα P. ἐχ etiam R, ἐκ O. || 22. καὶ ante διᾶδον om R. || 24. ἐναντίων P. || 25. κράσεως ἀρχῶν OR, κράσεων καὶ ἀρχῶν Q. || ἁρμονίως Q. || 26. καὶ ὀρθὸν περιφέρει μιγέν P. || 30. καὶ ante πυρὸς om O. || 31. διαλαβῆσα OR. || 33. καὶ om P. || τὴν πάντων Q. || 34. μὲν om P.

ἕτερον ἑτέρῳ δύνασθαι· τὴν γὰρ ἴσιν ἀντίσταν ἔχει τὰ βα-
 ρέα πρὸς τὰ κῆφα καὶ τὰ θερμὰ πρὸς τὰ θάτερα, τῆς φύ-
 σεως ἐπὶ τῶν μειζόνων διδασκόντης ὅτι τὸ ἴσον σώσικόν πῶς
 ἐστὶν ὁμοιόιας, ἡ δὲ ὁμοιόια τῶ πάντων γενετήριος καὶ περι-
 καλλεσάτω κόσμῳ. τίς γὰρ ἂν εἴη φύσις τῶδε κρείττων; ἢ
 γὰρ ἂν εἴποι τις, μέρος ἐστὶν αὐτῆς. τό τε καλὸν πᾶν ἐπώ-
 νυμόν ἐστι τέττα, καὶ τὸ τεταγμένον, ἀπὸ τῆς κόσμου λεγό-
 μενον κεκοσμηθῆναι. τίς δὲ τῶν ἐπὶ μέρος δύναται ἂν ἐξισω-
 θῆναι τῇ κατ' ἑρανὸν τάξει τε καὶ φορᾷ τῶν ἄσρων ἡλίου τε
 καὶ σελήνης, κινουμένων ἐν ἀκριβεστάτοις μέτροις ἐξ αἰῶνος
 εἰς ἕτερον αἰῶνα. τίς δὲ γένοιτο ἂν ἀψεύδεια τοιαύδε, ἢν τινα
 φυλάττεσιν αἱ καλαὶ καὶ γόνιμοι τῶν ὅλων ὥραι, θέρη τε
 καὶ χειμῶνας ἐπάγχει τεταγμένως, ἡμέρας τε καὶ νύ-
 κτας, εἰς μὴνδες ἀποτελέσματα καὶ ἐνιαυτοῦ; καὶ μὴν μεγέθει
 μὲν ὁ αὐτὸς πανυπέρτατος, κινήσει δὲ ὀξύτατος, λαμπρό-
 τητι δὲ εὐαγέστατος, δυνάμει δὲ ἀγῆρως τε καὶ ἀφθαρ-
 τος. ἔτος ἐναλίην ζῶων καὶ πεζῶν καὶ ἀερίων φύσεις ἐχώ-
 ρισε καὶ βίης ἐμέτρησε ταῖς ἑαυτῆς κινήσεσιν. ἐκ τέττα πάν-
 τα ἐμπνέει τε καὶ ψυχὴν ἴσχει τὰ ζῶα. τέττα καὶ αἱ πα-
 ράδοξοι νεοχμώσεις τεταγμένως ἀποτελεῖνται, συναραπτόν-
 των μὲν ἀνέμων παντοίων, πιπτόντων δὲ ἐξ ἑρανῶν κεραυνῶν,
 ῥηγνυμένων δὲ χειμῶνων ἐξαισίων. διὰ δὲ τέττων τὸ νοτερόν
 ἐκπνέζομενον τό τε πυρῶδες διαπνεύμενον εἰς ὁμοιόιαν ἄγει
 τὸ πᾶν καὶ καθίστησιν. ἢ τε γῆ φυτοῖς κομῶσα παντοδα-
 ποῖς, νάμασί τε περιβλύζουσα καὶ περιοχραμένη ζῴοις, κατὰ
 καιρὸν ἐκφύουσά τε πάντα καὶ τρέφουσα καὶ δεχομένη,
 μυρίας τε φέροντα ἰδέας καὶ πάθη, τὴν ἀγῆρως φύσιν ὁμοί-
 ως τηρεῖ, καίτοι καὶ σειρμοῖς τινασσομένη καὶ πλημυρί-
 σιν ἐπικλυζομένη, πυρκαϊαῖς τε κατὰ μέρος φλογίζομένη.
 ταῦτα δὲ πάντα ἔοικεν αὐτῇ πρὸς ἀγαθὰ γινόμενα τὴν δι'
 αἰῶνος σωτηρίαν παρέχειν· σειρομένης τε γὰρ διεξάττεσιν αἱ
 τῶν πνευμάτων παρεμπτώσεις κατὰ τὰ ῥήγματα τὰς ἀνα-
 πνοὰς ἴσχειν, καθὼς ἀνω λέλεκται, καθαιρομένη τε ὁμ-
 βροῖς ἀποκλύζεται πάντα τὰ νοσώδη, περιπνεομένη δὲ αὐ-
 ραῖς τὰ τε ὑπ' αὐτὴν καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτὴν εἰλικρινεῖται. καὶ

μὴν αἱ φλόγες μὲν τὸ παγετῶδες πιάουσιν, οἱ πάγοι δὲ
 τὰς φλόγας ἀναῖσιν. καὶ τῶν ἐπὶ μέρους τὰ μὲν γίνονται,
 τὰ δὲ ἀκμάζει, τὰ δὲ φθείρεται· καὶ αἱ μὲν γενέσεις ἐπα-
 νασέλλουσι τὰς φθοράς, αἱ δὲ φθοραὶ καυφίζουσι τὰς γενέ-
 σεως. μία δὲ ἐκ πάντων περαινομένη σωτηρία διὰ τέλους,
 ἀντιπερισσασμένων ἀλλήλοις καὶ τοτὲ μὲν κρατοῦντων τοτὲ
 δὲ κρατουμένων, φυλάττει τὸ σύμπαν ἀφθαρτον δι' αἰ-
 ῶνος.

Λοιπὸν δὲ δὴ περὶ τῆς τῶν ὅλων συνεκτικῆς αἰτίας κε-
 6 φαλαιωδῶς εἰπεῖν, ὃν τρόπον καὶ περὶ τῶν ἄλλων· πλημ-
 μελὲς γὰρ περὶ κόσμου λέγοντας, εἰ καὶ μὴ δι' ἀκριβείας,
 ἀλλ' ἢν γε ὡς εἰς τυπώδη μάθησιν, τὸ τῆς κόσμου κυριώ-
 τατον παραλιπεῖν. ἀρχαῖος μὲν οὖν τις λόγος καὶ πατριός
 ἐστὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ὡς ἐκ θεῶν πάντα καὶ διὰ θεῶν ἡμῖν
 συνέστηκεν, ὁδεμία δὲ φύσις αὐτῇ καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν αὐτάρ-
 κης, ἐρημωθεῖσα τῆς ἐκ τέτου σωτηρίας. διὸ καὶ τῶν πα-
 λαιῶν εἰπεῖν τινὲς προήχθησαν ὅτι πάντα ταῦτά ἐστι θεῶν
 πλέα τὰ καὶ δι' ὀφθαλμῶν ἰνδαλλόμενα ἡμῖν καὶ δι' ἀκοῆς
 καὶ πάσης αἰσθήσεως, τῇ μὲν θείᾳ δυνάμει πρέποντα κατα-
 20 βαλλόμενοι λόγον, ἢ μὴν τῇ γε ἑστιά. σωτὴρ μὲν γὰρ ὄντως
 ἀπάντων ἐστὶ καὶ γενέτωρ τῶν ὁπωσδήποτε κατὰ τόνδε τὸν
 κόσμον συντελουμένων ὁ θεός, ἢ μὴν αὐτουργῆς καὶ ἐπιπόνου
 ζώου κάματος ὑπομένων, ἀλλὰ δυνάμει χρώμενος ἀτρυγῶ,
 δι' ἧς καὶ τῶν πόρρω δοκόντων εἶναι περιγίνεται. τὴν μὲν ἔν
 25 ἀνωτάτῳ καὶ πρώτῳ ἔδραν αὐτὸς ἔλαχεν, ὑπατός τε διὰ
 τέτο ἀνώμασται, καὶ κατὰ τὸν ποιητὴν ἀκροτάτῃ κορυφῇ
 τῆς σύμπαντος ἐγκαθιδρυμένος ἑρανῶ· μάλιστα δὲ πῶς αὐτῆς
 τῆς δυνάμεως ἀπολαύει τὸ πλησίον αὐτῆς σῶμα, καὶ ἔπει-
 30 τα τὸ μετ' ἐκεῖνο, καὶ ἐφεξῆς ἔτις ἄχρι τῶν καθ' ἡμᾶς
 τόπων. διὸ γῆ τε καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἔοικεν ἐν ἀποστάσει
 πλείεσσι τῆς ἐκ θεῶν ὄντα ὠφελείας ἀσθεῖν καὶ ἀκατάλληλα
 εἶναι καὶ πολλῆς μεσὰ ταραχῆς· ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ'
 ὅσον ἐπὶ πᾶν διικνεῖσθαι πέφυκεν τὸ θεῖον, καὶ τὰ καθ'
 ἡμᾶς ὁμοίως συμβαίνει· τὰ τε ὑπὲρ ἡμᾶς κατὰ τὸ ἐγ-
 35 γιόν τε καὶ πορρωτέρω θεοῦ εἶναι μᾶλλον τε καὶ ἥττον

1. ἕτερον om OPR. || δύνασθαι ἑτέρῳ P. || 3. πῶς] περ O. || 4. καὶ om P. || 6. εἴπη PQ. || αὐτῆς ἐστὶ P. || 7. τεταραγμένον O. ||
 ἀπὸ om O. || 9. ἑρανῶ OP. || τε om O. || τῶν om P. || 13. τεταγμένως Q. || 14. καὶ ἐπ' αὐτῆς ἀποτελέσμα O. || 15. ὁ αὐτός] ἔτος
 Q. || 16. ὀξύτατος, λαμπρ. δὲ om Q. || 17. εὐαγέστατος P et fortasse R, διανγέστατος O. || 19. ἐμπνέεται καὶ OR. || 20. συνδραπτόντων
 Q. || 22. χειμῶνων δὲ ῥηγνυμένων O. || 25. περικλύζουσα O. || 28. πλημυρίσιν OPR, πλημυρίζομένη Q. || 29. ἐπικλυζομένη — φλογίζομένη
 om Q. || 32. τὰ om O. || διαπνοῶς P. || 33. ἀνωτέρω O. || 34. περικλύζεται P. || τὰ om P. || 35. ὑπ' αὐτὸν Q, ὑπ' αὐτῶν O.

1. ἡ πιάουσιν Q. || 3. ἐπαναστάζουσι P. || 5. διατελεῖ P. || 6. περὶ ἑαυτῶν O, τὰ περὶ ἑαυτῶν P. || 9. δὲ om Q. || δὴ] δεῖ OP. ||
 συνεκτικῆς τῶν ὅλων O. || αἰτίας] οὐσίας Q. || 12. εἰς om OQ. || 13. τις om P. || 14. θεοῦ τὰ πάντα P. || θεῶν Q. || 15. ἐστὶν om
 P. || 17. ταῦτα πάντα P. || 18. ἐμπλεα OQ. || τὰ] τε OQR. || ἰνδαλλόμενα P. || 20. γὰρ om O. || οὕτως O, om P. || 21. πάν-
 των P. || γενέτης τῶν ὄντων δὴ τούτων τῶν κατὰ Q. || 23. χρώμενοι ἀτρυγῶ Q. || 28. αὐτοῦ] αἰὲ Q. || 29. ἄχρι] ἔχει O. || 30. τόπων]
 desinit pr R. || τῆς om O. || 31. ἀκατάλληλα Q. || 32. ἀλλὰ om O. || 33. διικνεῖται Q. || 35. εἶναι θεοῦ O. || libri μᾶλλον δὲ.

ὠφελείας μεταλαμβάνοντα. κρείττον ἐν ὑπολαβεῖν, ὃ καὶ
 πρέπον ἐστὶ καὶ θεῷ μάλιστα ἀρμόζον, ὡς ἡ ἐν ἑρανῶ δύνα-
 μιν ἰδρυμένη καὶ τοῖς πλείστον ἀφεισθηκόσιν, ὡς ἐν γε εἰ-
 πεῖν, καὶ σύμπασιν αἰτία γίνεται σωτηρίας, μᾶλλον ἢ ὡς
 διήκουσα καὶ φοιτῶσα ἐνθα μὴ καλὸν μηδὲ εὐσχημον. αὐ- 5
 τουργεῖ τὰ ἐπὶ γῆς. τῷτο μὲν γὰρ ἔδδ' ἀνθρώπων ἡγεμόσιν
 ἀρμόττει, παντὶ καὶ τῷ τυχόντι ἐφίστασθαι ἔργῳ, οἷον
 στρατιάς ἀρχοντι ἢ πόλεως ἢ οἴκου καὶ εἰ χρεὼν σωματό-
 δεσμὸν εἶναι δεῖται, καὶ εἴ τι φαυλότερον ἀποτελεῖν ἔργον,
 ὃ ἐπὶ τῷ μεγάλῳ βασιλεῶς ἐκ ἀνδρῶν ἀνδράποδον 10
 ποιήσιν. ἀλλ' οἷον ἰσορεῖτο Καμβύσης ἱερέζου τε καὶ Δα-
 ρεῖς πρόσχημα, εἰς σεμνότητος καὶ ὑπεροχῆς ὕψος μεγα-
 λοπρεπῶς διεκένόσμητο. αὐτὸς μὲν γάρ, ὡς λόγος, ἱδρυτο
 ἐν Σέσοις ἢ Ἐκβατάνοις, παντὶ ἀόρατος, θαύμασόν ἐπέ-
 χων βασιλείον οἶκον καὶ περίβολον χρυσῷ καὶ ἡλέκτρῳ 15
 καὶ ἐλέφαντι ἀστράπτοντα· πυλῶνες δὲ πολλοὶ καὶ συνε-
 χεῖς, πρόθυρά τε συχνοῖς εἰργόμενα σκαλοῖς ἀπ' ἀλλήλων
 θύραις τε χαλκαῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις ὠχύρωτο· ἔξω
 δὲ τέτων ἄνδρες οἱ πρῶτοι καὶ δοκιμώτατοι διεκένόσμητο,
 οἱ μὲν ἀμφ' αὐτὸν βασιλέα, δορυφόροι τε καὶ θεράποντες, 20
 οἱ δὲ ἐκάστου περιβόλου φύλακες, πυλωροὶ τε καὶ ὠταν-
 ζαι λεγόμενοι, ὡς ἀνὴρ βασιλεὺς αὐτὸς δεσπότης καὶ θεὸς
 ὀνομαζόμενος πάντα μὲν βλέπει, πάντα δ' ἀκούει. χωρὶς
 δὲ τέτων ἄλλοι καθεσθῆκεσαν πρόσδων ταμίαι, καὶ στρατη-
 γοὶ πολέμων καὶ κινήσεων, δώρων τε ἀποδεκτῆρες, τῶν 25
 τε λοιπῶν ἔργων ἕκαστοι κατὰ τὰς χρεῖας ἐπιμεληταί. τὴν
 δὲ σύμπασαν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας, περατουμένην Ἑλλησπόν-
 τῳ μὲν ἐκ τῶν πρὸς ἑσπέραν μερῶν, Ἰνδῷ δὲ ἐκ τῶν πρὸς
 ἑω, διεληφέσαν. κατὰ ἔθνη στρατηγοὶ καὶ σατράπαι καὶ
 βασιλεῖς δοῦλοι τοῦ μεγάλου βασιλεῶς, ἡμεροδρόμοι τε 30
 καὶ σκοποὶ καὶ ἀγγελιαφόροι φρυκτωρίων τε ἐποπτῆρες.
 τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ κόσμος, καὶ μάλιστα τῶν φρυκτωρίων,
 κατὰ διαδοχὰς πυρσενυσσῶν ἀλλήλαις ἐκ περάτων τῆς ἀρ-
 χῆς μέχρι Σέσων καὶ Ἐκβατάνων, ὥστε τὸν βασιλέα γι-
 νώσκειν αὐθημερὸν πάντα τὰ ἐν τῇ Ἀσίᾳ καινουργούμενα. 35

νομισέον δὴ τὴν τῷ μεγάλῳ βασιλεῶς ὑπεροχὴν πρὸς τὴν
 τῷ τὸν κόσμον ἐπέχοντος θεῷ τοσοῦτον καταδεστέραν ὅσον
 τῆς ἐκείνου τὴν τῷ φαυλοτάτου τε καὶ ἀσθενεστάτου ζώου,
 ὥστε εἴπερ ἄσμενον ἦν αὐτῷ αὐτὸν δοκεῖν ἱερέζην αὐτεργεῖν
 ἅπαντα καὶ ἐπιτελεῖν ἃ βέλοιο καὶ ἐφιστάμενον δικαιοῦν,
 πολὺ μᾶλλον ἀπρεπὲς ἀν εἶναι θεῷ· σεμνότερον δὲ καὶ πρε-
 πωδέστερον αὐτὸν μὲν ἐπὶ τῆς ἀνωτάτω χώρας ἱδρῦσθαι, τὴν
 δὲ δύναμιν διὰ τῷ σύμπαντος κόσμου διήκουσαν ἡλίον τε
 κινεῖν καὶ σελήνην, καὶ τὸν πάντα ἑρανὸν περιάγειν, αἰτίον
 τε γίνεσθαι τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς σωτηρίας. ἔδδ' ἐπὶ ἐπιτεχνή-
 σεως αὐτῷ δεῖ καὶ ὑπηρεσίας τῆς παρ' ἐτέρων, ὥσπερ τοῖς
 παρ' ἡμῖν ἀρχαῖσι τῆς πολυχειρίας διὰ τὴν ἀσθένειαν ἀλλὰ
 τῷτο ἦν τὸ θεϊότατον, τὸ μετὰ ῥασιμίας καὶ ἀπλῆς κινήσεως
 παντοδαπὰς ἀποτελεῖν ιδέας, ὥσπερ ἀμέλει δρῶσιν οἱ με-
 γαλύτεχοι, διὰ μιᾶς ὀργάνου σχαστηρίας πολλὰς καὶ
 ποικίλας ἐνεργείας ἀποτελοῦντες. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ νευρο-
 σπάσαι μίαν μήρινθον ἐπισπασάμενοι ποῖσι καὶ αὐχένα
 κινεῖσθαι καὶ χεῖρα τῷ ζώῳ καὶ ὤμον καὶ ὀφθαλμόν, ἔστι
 δὲ ὅτε πάντα τὰ μέρη, μετὰ τινος εὐρυθμίας. ἔτως ἦν καὶ
 ἡ θεῖα φύσις ἀπὸ τινος ἀπλῆς κινήσεως τῷ πρώτῳ τὴν δύ-
 ναμιν εἰς τὰ ζυνεχῆ δίδωσι, καὶ ἀπ' ἐκείνων πάλιν εἰς τὰ
 πορρωτέρω, μέχρι ἀνδρῶν διὰ τῷ παντὸς διεξέλθῃ· κινήθῃ γὰρ
 ἕτερον ὑφ' ἐτέρου καὶ αὐτὸ πάλιν ἐκίνησεν ἄλλο σὺν κόσμῳ,
 δρώντων μὲν πάντων οἰκείως ταῖς σφετέραις κατασκευαῖς,
 25 ἢ τῆς αὐτῆς δὲ οδοῦ πᾶσιν ἔσσης, ἀλλὰ διαφόρου καὶ ἑτε-
 ροίας, ἔτι δὲ εἰς καὶ ἐναντίας, καίτοι τῆς πρώτης οἷον ἐν-
 δόσεως εἰς κίνησιν μίαν γενομένης, ὥσπερ ἀν εἴ τις ἐξ ἄγ-
 γους ὁμῶς ῥήφει σφαῖραν καὶ κύβον καὶ κῶνον καὶ κύλιν-
 δρον· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν κατὰ τὸ ἴδιον κινήσεται σχῆμα·
 ἢ εἴ τις ὁμῶς ζῶον ἐνδρόν τε καὶ χερσαῖον καὶ πτηνὸν ἐν
 τοῖς κόλποις ἔχων ἐκβάλῃ· δῆλον γὰρ ὅτι τὸ μὲν νηκτὸν
 ἀλλόμενον εἰς τὴν ἑαυτῆς δίαίταν ἐκινήσεται, τὸ δὲ χερσαῖον
 εἰς τὰ σφέτερα ἦβη καὶ νομῶς διεξεργύσει, τὸ δὲ ἀέριον
 ἐξαρθὲν ἐκ γῆς μετάρσιον οἰχίσεται πετόμενον, μιᾶς τῆς
 πρώτης αἰτίας πᾶσιν ἀποδοῦσης τὴν οἰκείαν εὐμάρειαν. οὐ-

4. αἰτίος P. || 6. libri αὐτεργεῖν. || ἐπὶ τῆς γ. O. || 7. ἔργῳ λέγω δὲ οἷον Q. || 8. ἀρχοντος P. || 9. φαῦλον O. || 11. δαρεῖς τὸ πρ. OQ. || 12. σεμνότης O. || 13. ὡς ὁ λόγος OQ. || 14. σάτοις ἢ ἐν βατάνοις P. || 15. χρυσῷ P. || 20. αὐτὸν τὸν β. O. || 24. καθεσθῆκεσαν OQ. || ταμίαι Q. || 26. χεῖρας P. || 28. μὲν om. P. || Ἰνδῶν Q. || 29. ἑώαν OP. || διελ. δὲ κατὰ Q. || 31. ἀγγ. καὶ φύλακες φρ. P. || 33. πυρσενυσσῶν O. || libri ἀλλήλοις. || 35. καινουργούμενα Q.

1. δὲ PQ. || 2. τοσοῦτον δὲ κατ. O. || 4. ἄσμενον Q. || αὐτὸν αὐτῷ OQ. || 5. διατελεῖν OP. || 6. εἴη τῷτο θεῷ Q. || 7. χωρίας P. || 10. γε. om. O. || γένεσθαι Q. || τῶν Q. τῆς O. || τῆς om. O. || ἔδδ' P. || 11. αὐτῷ om. OQ. || 12. πολυχειρίας O. || 14. μεγαλύτεροι O. || 15. χαριστηρία O. || 16. καὶ om. P. || 17. ἐπισπ. μήρ. O. || 18. καὶ ὤμον om. OP, post ὀφθαλμόν ponit Q. || 21. καὶ ἀπ' ἐκ. ἀπ' ἐκ. δὲ P. || 22. μέχρις ἀνδρῶν παντὸς OQ. || 23. ὑφ' ἐξ OP. || 24. δρώντων] δέον P, δέων Q, incerto O. || μὲν] μετὰ OPQ. || 25. δὲ om. OPQ. || 26. ἐνδόσεως OP. || 27. μίαν κίνησιν O. || 30. τίς τῆς ὁμῶς Q. || 32. λαβόμενον OPQ. || 33. ἦβη. om. P. || ἐξεργύσει Q. || 34. ὀχίσεται Q, οἰχεται O. || πετόμενον OQ.

τως ἔχει καὶ ἐπὶ κόσμου· διὰ γὰρ ἀπλῆς τῆ σύμπαντος
 ἑρανῦ περιαγωγῆς ἡμέρα καὶ νυκτὶ περατούμενης ἀλλοῖαι
 πάντων διέξοδοι γίνονται, καίτοι ὑπὸ μιᾶς σφαίρας περι-
 χομένων, τῶν μὲν θάττον τῶν δὲ σχολαιότερον κινουμένων
 παρὰ τε τὰ τῶν διασημάτων μήκη καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστων
 κατασκευάς. σελήνη μὲν γὰρ ἐν μηνὶ τὸν ἑαυτῆς διαπεραί-
 νεται κύκλον, αὐξομένη τε καὶ μειουμένη καὶ φθίνουσα,
 ἥλιος δὲ ἐν ἑνιαυτῷ καὶ οἱ τέτοι ἰσόδρομοι, ὃ τε Φωσφόρος
 καὶ ὁ Ἑρμῆς λεγόμενος, ὁ δὲ Πυρρεῖς ἐν διπλασίονι τέτων
 χρόνῳ, ὁ δὲ Διὸς ἐν ἑξαπλασίονι τέτου, καὶ τελευταῖος ὁ
 τῷ Κρόνου λεγόμενος ἐν διπλασίονι καὶ ἡμίσει τῷ ὑποκάτω.
 μία δὲ ἐκ πάντων ἀρμονία συναδόντων καὶ χορευόντων κατὰ
 τὸν ἑρανὸν ἐξ ἑνός τε γίνεται καὶ εἰς ἐν ἀπολήγει, κόσμον
 ἐτύμως τὸ σύμπαν ἀλλ' ἐν ἀκοσμίᾳ ὀνομάσασα. καθάπερ
 δὲ ἐν χορῷ κορυφαῖς κατάρξαντος συνεπηχεῖ πᾶς ὁ χορὸς
 ἀνδρῶν, ἔσθ' ὅτε καὶ γυναικῶν, ἐν διαφόροις φωναῖς ὀυτέ-
 ραις καὶ βαρυτέραις μίαν ἀρμονίαν ἐμμελῆ κεραυνύντων,
 ἔτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῷ τὸ σύμπαν διέποντος θεῷ· κατὰ γὰρ
 τὸ ἀνωθεν ἐνδόσιμον ὑπὸ τῷ φερωνύμῳ ἀν κορυφαίου προσ-
 αγορευθέντος κινεῖται μὲν τὰ ἄσπρα αἰεὶ καὶ ὁ σύμπας ἑρα-
 νός, πορεύεται δὲ διττὰς πορείας ὁ παμφαῆς ἥλιος, τῇ μὲν
 ἡμέραν καὶ νύκτα διορίζων ἀνατολῇ καὶ δύσει, τῇ δὲ τὰς
 τέσσαρας ὥρας ἄγων τῷ ἔτῳ, πρόσω τε βόρειος καὶ ὀπίσω
 νότιος διεξέρπων. γίνονται δὲ ὑετοὶ κατὰ καιρὸν καὶ ἀνεμοὶ
 καὶ δρόσοι, τὰ τε πάθη τὰ ἐν τῷ περιέχοντι συμβαίνοντα,
 διὰ τὴν πρώτην καὶ ἀρχαιόγονον αἰτίαν. ἔπονται δὲ τέτοις
 ποταμῶν ἐκροαί, θαλάσσης ἀνοιδήσεις, δένδρων ἐκφύσεις,
 καρπῶν πεπάνσεις, γοναὶ ζῶων, ἐκτροφαί τε πάντων καὶ
 ἀκμαὶ καὶ φθίσεις, συμβαλλομένης πρὸς ταῦτα καὶ τῆς
 ἐκάστου κατασκευῆς, ὡς ἔφην. ὅταν ἔν ὁ πάντων ἡγεμών τε
 καὶ γενέτωρ, ἀόρατος ὢν ἄλλῳ πλὴν λογισμῷ, σημήνῃ
 πάσῃ φύσει μεταξύ ἑρανῦ τε καὶ γῆς φερομένη, κινεῖται
 πᾶσα ἐνδελεχῶς ἐν κύκλοις καὶ πέρασιν ἰδίῳις, ποτὲ μὲν
 ἀφανίζομένη ποτὲ δὲ φαινόμενη, μυρίας ἰδέας ἀναφαίνουσα
 τε καὶ πάλιν ἀποκρύπτουσα ἐκ μιᾶς ἀρχῆς. ἔοικε δὲ

μὲν τὸ δρώμενον τοῖς ἐν πολέμου καιροῖς μάλιχα γινομέ-
 νοις, ἐπειδὴν ἡ σάλπιγξ σημήνῃ τῷ στρατοπέδῳ· τότε γὰρ
 τῆς φωνῆς ἑκάστος ἀκύσας ὁ μὲν ἀσπίδα ἀναρρίπτει, ὁ δὲ
 θώρακα ἐνδύεται, ὁ δὲ κνημίδας ἢ κράνος ἢ ζωστῆρα περιτί-
 θεται· καὶ ὁ μὲν ἵππον χαλινῷ, ὁ δὲ συνωρίδα ἀναβαίνει,
 ὁ δὲ σύνθημα παρεγγυᾷ· καθίσταται δὲ εὐθέως ὁ μὲν λο-
 χαγὸς εἰς λόχον, ὁ δὲ ταξίαρχος εἰς τάξιν, ὁ δὲ ἵππεὺς
 ἐπὶ κέρας, ὁ δὲ ψιλὸς εἰς τὴν ἰδίαν ἐκτρέχει χώραν· πάντα
 δὲ ὑφ' ἑνα σημάτων δινεῖται κατὰ πρόσταξιν τῷ τὸ κράτος
 ἔχοντος ἡγεμόνος. ἔτω χρῆ καὶ περὶ τῷ σύμπαντος φρονεῖν·
 ὑπὸ γὰρ μιᾶς ῥοπῆς ὀτρυνόμενων ἀπάντων γίνεται τὰ οἰκεία,
 καὶ ταύτης ἀοράτου καὶ ἀφανῆς. ὅπερ ὑδαμῶς ἐστὶν ἐμπό-
 διον ἔτε ἐκείνῃ πρὸς τὸ δρᾶν οὔτε ἡμῖν πρὸς τὸ πισεῖν·
 καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ, δι' ἣν ζῶμεν τε καὶ οἴκους καὶ πόλεις
 ἔχομεν, ἀόρατος ἔσα τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὁράται· πᾶς γὰρ
 ὁ τῷ βίῳ διάκοσμος ὑπὸ ταύτης εὐρηται καὶ διατέτακται
 καὶ συνέχεται, γῆς ἀρόσεις καὶ φυτεύσεις, τέχνης ἐπινοίαι,
 χρήσεις νόμων, κόσμος πολιτείας, ἐθνικοὶ πράξεις, ὑπερό-
 ριος πόλεμος, εἰρήνη. ταῦτα χρῆ καὶ περὶ θεῷ διανοεῖσθαι,
 δυνάμει μὲν ὄντος ἰσχυροτάτου, κάλλει δὲ εὐπρεπεστάτου,
 ζωῇ δὲ ἀθανάτου, ἀρετῇ δὲ κρατίστου, διότι πάσῃ θνητῇ
 φύσει γενόμενος ἀθεώρητος ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων θεωρεῖται.
 τὰ γὰρ πάθη, καὶ τὰ δι' ἀέρος ἅπαντα καὶ τὰ ἐπὶ γῆς
 καὶ τὰ ἐν ὕδατι, θεῷ λέγοιτ' ἂν ὄντως ἔργα εἶναι τῷ τὸν
 κόσμον ἐπέχοντος· ἐξ ἧς κατὰ τὸν φυσικὸν Ἐμπεδοκλέα
 πάνθ' ὅσα τ' ἦν ὅσα τ' ἐστὶν ὅσα τ' ἔσαι ὀπίσω,
 δένδρεα τ' ἐβλάσθησε καὶ ἀνέρες ἠδὲ γυναῖκες
 θῆρες τ' οἰωνοὶ τε καὶ ὕδατοβρέμνορες ἰχθύς.
 εἴοικε δὲ ὄντως, εἰ καὶ μικρότερον, παραβάλλειν τὸν κόσμον
 τοῖς ὀμφαλοῖς λεγομένοις τοῖς ἐν ταῖς ψαλίδι λίθοις, οἱ
 μέσοι κείμενοι κατὰ τὴν εἰς ἑκάτερον μέρος ἐνδεδιν ἐν ἀρ-
 μονίᾳ τηρεῖσι καὶ ἐν τάξει τὸ πᾶν σχῆμα τῆς ψαλίδος καὶ
 ἀκίνητον. φασὶ δὲ καὶ τὸν ἀγαλματοποιὸν Φειδίαν κατα-
 σκευαζόμενον τὴν ἐν ἀκροπόλει Ἀθηνᾶν ἐν μέσῃ τῇ ταύτης
 ἀσπιδὶ τὸ ἑαυτῇ πρόσωπον ἐντυπώσασθαι, καὶ συνδῆσαι τῷ

1. ἔχει om P. || ἐπὶ τῷ κ. O. || 2. ἑρανῦ om O. || 5. ἐκάστων διαφορὰς καὶ κατ. P. || 7. αὐξανομένη OP. || 8. δὲ om Q. ||
 ἐν om OP. || 9. καλέμενος P. || ἐν — 11. λεγόμενος om pr O. || 11. τῷ ante Kr. om P. || 13. ἑνα OPQ. || ἀπολήγει] κόσμον
 λήγει O. || 14. τὸ σύμπαν ἐτύμως P, ἐτοιμῶς τὸ σύμπαν OQ. || 15. δὲ] γὰρ O. || 21. τὴν Q. || 24. ἐξέρπων O. || 31. γενέτης Q. ||
 ἄλλως Q. || 33. πᾶσιν P, πᾶν O. || 35. κομιδῇ om P.

2. ὅπότ' ἂν P. || 3. ἑκάστος τῆς φωνῆς P. || ὁ δὲ θώρακα ἐνδύεται om OPQ. || 9. σημάτων δινεῖται O, δινεῖται σημάτων P. ||
 12. ταῦτα P. || 14. τε om P. || πόλεις καὶ οἴκους PQ. || 15. αὐτῆς P. || 17. ἐπινοία Q. || 18. κόσμου corr P. || καὶ πολιτείας O,
 καὶ πολιτείας P. || 19. παρὰ P. || 20. κάλλει — 21. ἀθανάτου om pr O. || 20. ἐκπρεπεστάτου rc O. || 22. ἀπ' O. || 24. λέγοιτ'
 ἂν ἔργα εἶναι ὄντως P. || 26. ὅσα τ' ἦν om OPQ. || ὅσα P. || ὀπίσω OPQ. || 27. δένδρα O. || τε βλάσθησε P. || 28. τ' om O. ||
 29. ἔτως P. || παραβάλλειν Q. || 30. ὀφθαλμοῖς PQ. || 33. τὸν φειδίαν τὸν ἀγαλματοποιὸν O. || 34. μέσῃ αὐτῆς τῆς ἀσπίδος OP. ||
 35. ἐντυπώσασθαι O.

ἀγάλματι διὰ τινος ἀφανὲς δημιουργίας, ὥς ἐξ ἀνάγκης, εἴ τις βέλοιτο αὐτὸ περιαιρεῖν, τὸ σύμπαν ἀγαλμα λύειν τε καὶ συγχεῖν. τῶτον ἔν ἔχει τὸν λόγον ὁ θεὸς ἐν κόσμῳ, συνέχων τὴν τῶν ὄλων ἀρμονίαν τε καὶ σωτηρίαν, πλὴν ἔτε μέσος ὢν, ἔνθα ἡ γῆ τε καὶ ὁ θαλερὸς τόπος ἔστος, ἀλλ' ἄνω καθαρὸς ἐν καθαρῷ χωρῷ βεβηκώς, ὃν ἐτύμως καλῶμεν ἔρανὸν μὲν ἀπὸ τῆ ὁρὸν εἶναι τῶν ἄνω, ὄλυμπον δὲ οἷον ὀλολαμπῇ καὶ παντὸς ζόφου καὶ ἀτάκτου κινήματος κχωρισμένον, οἷα γίνεται παρ' ἡμῖν διὰ χειμῶνος καὶ ἀνέμων βίας, ὥσπερ ἔφη καὶ ὁ ποιητὴς Ὅμηρος

Οὐλυμπόνδ', ὅθι φασι θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ ἔμμεναι. ἔτ' ἀνέμοισι τινάσσεται ἔτε ποτ' ὄμβρῳ δεύεται, ἔτε χιῶν ἐπιπίλναται, ἀλλὰ μάλ' αἶθρη πέπταται ἀνέφελος, λευκὴ δ' ἀναδέδρμεν αἴγλη.

συνεπιμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ βίος ἅπας, τὴν ἄνω χώραν ἀποδὲς θεῷ· καὶ γὰρ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἀνατείνουμεν τὰς χεῖρας εἰς τὸν ἔρανὸν εὐχὰς ποιέμενοι. καθ' ὃν λόγον ἔ κακῶς κἀκεῖνο ἀναπεφώνηται

Ζεὺς δ' ἔλαχ' ἔρανὸν εὐρὺν ἐν αἰθέρι καὶ νεφέλῃσιν.

διὸ καὶ τῶν αἰσθητῶν τὰ τιμιώτατα τὸν αὐτὸν ἐπέχει· τὸν, ἄσρα τε καὶ ἥλιος καὶ σελήνη. μόνᾳ τε τὰ οὐράνια διὰ τῆτο αἰετὴν τὴν αὐτὴν σῶζοντα τάξιν διακεκόσμηται, καὶ ἔ ποτε ἀλλοιωθέντα μετεκινήθη, καθάπερ τὰ ἐπὶ γῆς ἔτρεπτα ὄντα πολλὰς ἑτεροιώσεις καὶ πάθῃ ἀναδέδεκται· σεισμοὶ τε γὰρ ἤδη βίαιοι, πολλὰ μέρη τῆς γῆς ἀνερρήξαν, ὄμβροι τε κατέκλυσαν ἐξαίσιοι καταρραγέντες, ἐπιδρομαὶ τε κυμάτων καὶ ἀναχωρήσεις πολλάκις καὶ ἡπείρους ἐθαλάττωσαν καὶ θαλάττας ἡπείρωσαν, βίαι τε πνευμάτων καὶ τυφῶνων ἔσιν, ὅτε πόλεις ὅλας ἀνέτρεψαν, πυρκαϊαὶ τε καὶ φλόγες αἱ μὲν ἐξ οὐρανοῦ γεγόμεναι πρότερον, ὥσπερ φασὶν, ἐπὶ Φαέθοντος τὰ πρὸς ἔω μέρη κατέφλεξαν, αἱ δὲ πρὸς ἑσπέραν ἐκ γῆς ἀναβλύσασαι καὶ ἐκφυσῆσασαι, καθάπερ τῶν ἐν Αἰτνῇ κρατήρων ἀναρραγόντων καὶ ἀνὰ τὴν γῆν φερομένων χειμάρρου δίκην. ἔνθα καὶ τὸ τῶν εὐσεβῶν

γένος ἐξόχως ἐτίμησε, τὸ δαιμόνιον, περικαταληφθέντων ὑπὸ τῆς βρύματος διὰ τὸ βασιλεῖν γέροντας ἐπὶ τῶν ὤμων γονεῖς καὶ σῶζειν· πλησίον γὰρ αὐτῶν γεγόμενος ὁ τῆς πυρὸς ποταμὸς ἐξεσχίσθη, παρέτρεψέ τε τῆς φλογμῦς τὸ μὲν ἔνθα τὸ δ' ἔνθα, καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσι τὰς νεανίσκους. καθόλου δέ, ὅπερ ἐν νῆϊ μὲν κυβερνήτης, ἐν ἄρματι δὲ ἡνίοχος, ἐν χορῷ δὲ κορυφαῖος, ἐν πόλει δὲ νόμος, ἐν στρατοπέδῳ δὲ ἡγεμὼν, τῆτο θεὸς ἐν κόσμῳ, πλὴν καθ' ὅσον τοῖς μὲν καματηρὸν τὸ ἄρχεῖν πολυκινήτόν τε καὶ πολυμέριμον, τῷ δὲ ἄλυπον ἄπονόν τε καὶ πάσης κευρρισμένον σωματικῆς ἀσθενείας· ἐν ἀκινήτῳ γὰρ ἰδρυμένους πάντα κινεῖ καὶ περιάγει, ὅπου βύλεται καὶ ὅπως, ἐν διαφόροις ἰδέαις τε καὶ φύσεσιν, ὥσπερ ἀμέλει καὶ ὁ τῆς πόλεως νόμος ἀκινήτος ὢν ἐν ταῖς τῶν χρωμένων ψυχαῖς πάντα οἰκονομεῖ τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν· ἐφεπόμενοι γὰρ αὐτῷ δῆλον ὅτι ἐξάσιν ἄρχοντες· μὲν ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα, θεσμοβέται δὲ εἰς τὰ οἰκεία δικαστήρια, βουλευταὶ δὲ καὶ ἐκκλησιασαὶ εἰς συνέδρια τὰ προσήκοντα, καὶ ὁ μὲν τις εἰς τὸ πρυτανεῖον βαδίζει σιτησόμενος, ὁ δὲ πρὸς τὰς δικαστὰς ἀπολογησόμενος, ὁ δὲ εἰς τὸ δεσποτικὸν ἀποθανούμενος. γίνονται δὲ καὶ δημοθοναῖοι νόμιμοι καὶ πανηγύρεις ἐνιαύσιοι, θεῶν τε θυσίαι καὶ ἡρώων θεραπείαι καὶ χοαὶ κεκημηκότων· ἄλλα δὲ ἄλλοις ἐνεργήματα κατὰ μίαν πρόσταξιν ἢ νόμιμον ἐξουσίαν σῶζει τὸ τῆς ποιήσαντος ὄντως

πόλις δ' ὁμῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,

ὁμῦ δὲ παιάνων τε καὶ στυγαμάτων.

οὕτως ὑποληπτέον καὶ ἐπὶ τῆς μείζονος πόλεως, λέγω δὲ τῆδε τῆς κόσμου· νόμος μὲν γὰρ ἡμῖν ἰσοκλινὴς ὁ θεός, οὐδεμίαν ἐπιδεχόμενος διόρθωσιν ἢ μετὰθεσιν, κρείττων δὲ, αἶμαι, καὶ βεβαιότερος τῶν ἐν ταῖς κύρβεσιν ἀναγεγραμμένων. ἡγεμῶν δὲ ἀεικινήτως αὐτῆ καὶ ἐμμελῶς ὁ σύμπας διοικονομεῖται διάκοσμος ἑρᾶν καὶ γῆς, μεμερισμένος κατὰ τὰς φύσεις πάσας διὰ τῶν οἰκειῶν σπερμάτων εἰς τε τὰ φυτὰ καὶ ζῶα, κατὰ γένῃ τε καὶ εἶδη· καὶ γὰρ ἄμ-

2. αὐτὸ om P. || καλύειν καὶ O. || 5. θαλερὸς] ἱερὸς O. || ἔστος τόπος Q. || 6. ἄνω καὶ καθ. Q. || 7. μὲν OP. || 8. καὶ π.] τε καὶ π. Q. || 9. οἷος P. || 11. ὄλυμπόν θ' P, ὄλυμπον O. || ὅτι Q, ὅσοι P. || ἔδος] ὕδατος Q. || 12. ἔτε] ἔδδ O. || 13. ἔτ' αὐ· χιόνες O. || 14. ἀνέφελος P, ἀνέφελος Q. || λευκὴ] ἀλκή O. || 16. οἱ om P. || 17. καθ' ὃν — ἀναπεφώνηται om Q. || κἀκεῖνον κακῶς P. || 21. καὶ ante ἥλιος om O. || τε om O. || 23. ἄτρεπτα Q. || 24. ἀναδέδεκται Q et pr OP. || 26. ἐξαίσιον Q. || 27. πολλὰκις] πόλεις OQ, πόλεις ὅλας P. || ἐθαλάττωσαν καὶ θαλάσσις P. || 31. προσέφλεξαν O. || 33. τῇ γῇ P, γῆν O.

1. περικαταλειφθέντων P. || ὑπὸ] γὰρ ὑπὸ OQ, τινῶν ὑπὸ P. || 2. γονεῖς ἐπὶ τῶν ὤμων OP. || 3. καὶ σῶζειν om O. || γὰρ om O. || 8. τῆτο ὁ θεός O. || 10. ἄπονον ἄλυπόν P. || καὶ om PQ. || 12. βούλοιτο P. || ἐν] ἀν O. || 13. τε ἰδέαις Q. || 14. χρωμάτων Q. || 15. κατὰ πόλιν P. || 19. σιτισόμενος PQ. || δανεισὴς O. || 20. ἀπολογισάμενος O. || 24. τὸ om Q. || 25. πόλις δ'] ὅτι πόλις O. || 27. ὑπὸ Q. || δὴ OP. || 28. μὲν om OP. || 30. ταῖς om P. || 31. αὐτῆ ἀεικινήτως P, ἀκινήτως αὐτοῦ O. || καὶ — 401, 24. λέγουσι rc in lacuna P. || 31. ὁμαλῶς rc P. || 32. οἰκονομεῖται rc P. || καὶ] τε καὶ rc P.

πελοι καὶ φοῖνικες καὶ περσέαι συκαὶ τε γλυκεραὶ καὶ ἐλαῖαι, ὥς φησιν ὁ ποιητής, τὰ δὲ ἄκαρπα μὲν ἄλλας δὲ παρεχόμενα χρείας, πλάτανοι καὶ πίτυες καὶ πύξοι

κλήθρη τ' αἰγιεὶς τε καὶ εὐώδης κυτάρισσος, αἷ τε καρπὸν ὁπάρης ἡδὺν ἄλλως δὲ δυσθησαύριστον φέ- 5 ρουσαι,

ὄχνοι καὶ ῥοιαὶ καὶ μηλέαι ἀγλαόκαρποι, τῶν τε ζῶων τὰ τε ἄγρια καὶ ἡμερα, τὰ τε ἐν ἀέρι καὶ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν ὕδατι βοσκόμενα, γίνεται καὶ ἀκμαΐζει καὶ φθείρεται τοῖς τῷ θεῷ πευθόμενα θεσμοῖς· πᾶν γὰρ ἐρπετόν 10 τὴν γῆν νέμεται, ὥς φησιν Ἡράκλειτος.

Εἰς δὲ ὧν πολυώνυμός ἐστι, κατονομαζόμενος τοῖς πά- 7 θεσι πᾶσιν ἅπερ αὐτὸς νεοχμοῖ. καλοῦμεν δὲ αὐτὸν καὶ Ζῆνα καὶ Δία, παραλλήλως χρώμενοι τοῖς ὀνόμασιν, ὥς ἂν εἰ λέγοιμεν δι' ὃν ζῶμεν. Κρόνου δὲ παῖς καὶ χρόνου 15 λέγεται δίκηον ἐξ αἰῶνος ἀτέρμονος εἰς ἕτερον αἰῶνα· ἀστρα- παῖός τε καὶ βρονταῖός καὶ αἰθήριος καὶ αἰθέριος κεραυνίος τε καὶ ὑέτιος ἀπὸ τῶν ὑετῶν καὶ κεραυνῶν καὶ τῶν ἄλλων καλεῖται. καὶ μὴν ἐπικάρπιος μὲν ἀπὸ τῶν καρπῶν, πο- 20 λιεύς δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ὀνομάζεται, γενέθλιός τε καὶ ἔρ- κειος καὶ ὁμόγνιος καὶ πάτριος ἀπὸ τῆς πρὸς ταῦτα κοινω- νίας, ἑταιρεῖός τε καὶ φίλιος καὶ ξένιος καὶ στρατίος καὶ τροπαῖχος καθάρσιός τε καὶ παλαμναῖός καὶ ἱκέσιος καὶ 25 μειλίχιος, ὥσπερ οἱ παιηταὶ λέγουσι, σωτήρ τε καὶ ἐλευ- θέριος ἐτύμως, ὥς δὲ τὸ πᾶν εἰπεῖν, ἑρᾶνίος τε καὶ χθόνιος, πάσης ἐπώνυμος ὧν φύσεώς τε καὶ τύχης ἅτε πάντων αὐ- τὸς αἴτιος ὧν. διὸ καὶ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς ὁ κακῶς λέγεται

Ζεὺς πρῶτος γένετο, Ζεὺς ὕστατος ἀργικέραυνος·

Ζεὺς κεφαλὴ, Ζεὺς μέσσα· Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

Ζεὺς πυθμὴν γαίης τε καὶ ἑρᾶν ἀσερέντος.

Ζεὺς ἄρσην γένετο, Ζεὺς ἀμβροτος ἔπλετο νύμφη.

Ζεὺς πνοὴ πάντων, Ζεὺς ἀκαμάτου πυρὸς ὁρμή.

Ζεὺς πόντου ῥίζα, Ζεὺς ἥλιος ἡδὲ σελήνη.

Ζεὺς βασιλεύς, Ζεὺς ἀρχὸς ἀπάντων ἀργικέραυνος·

πάντας γὰρ κρύψας αὐθις φάος ἐς πολυγηθές

ἐξ ἱερῆς κραδῆς ἀνεῖγνατο, μέρμερα ῥέζων.

οἶμαι δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην ἐκ ἄλλο τι λέγεσθαι πλὴν τοῦ- 30 τον, οἷον εἰ ἀνίκητον ὕσταν ὄντα, εἰμαρμένην δὲ διὰ τὸ εἶρειν τε καὶ χωρεῖν ἀκωλύτως, πεπρωμένην δὲ διὰ τὸ πεπερα- τῶσθαι πάντα καὶ μηδὲν ἐν τοῖς οὕσιν ἄπειρον εἶναι, καὶ μοῖραν ἀπὸ τῆς μεμερίσθαι, Νέμεσιν δὲ ἀπὸ τῆς ἐκάσῳ διανεμήσεως, Ἀδράστειαν δὲ ἀναπόδραστον αἰτίαν οὖσαν κατὰ φύσιν, αἷσαν δὲ αἰεὶ ὕσαν. τὰ τε περὶ τὰς μοῖρας καὶ τὸν ἄτρακτον εἰς τὸτὼ πως νεύει· τρεῖς μὲν γὰρ αἱ μοῖ- 35 ραι κατὰ τὰς χρόνους μεμερισμέναι, νῆμα δὲ ἀτράκτου τὸ μὲν ἐξεργασμένον, τὸ δὲ μέλλον, τὸ δὲ περισρεφόμενον· τέτακται δὲ κατὰ μὲν τὸ γεγονὸς μία τῶν μοιρῶν, Ἄτρο- πος, ἐπεὶ τὰ παρελθόντα πάντα ἄτρεπτά ἐστιν, κατὰ δὲ τὸ μέλλον Λάχεσις (εἰς πάντα γὰρ ἢ κατὰ φύσιν μένει λῆ- 40 ξις), κατὰ δὲ τὸ ἐνεστώς Κλωθῶ, συμπεραίνουσά τε καὶ κλώθουσα ἐκάσῳ τὰ οἰκεία. περαίνεται δὲ καὶ ὁ μῦθος ἐκ ἀτάκτως. ταῦτα δὲ πάντα ἐστὶν ἐκ ἄλλο τι πλὴν ὁ θεός, καθάπερ καὶ ὁ γενναῖος Πλάτων φησὶν. ὁ μὲν δὴ θεός, ὥσπερ ὁ παλαιὸς λόγος, ἀρχὴν τε καὶ τελευτὴν καὶ μέσα 45 τῶν ὄντων ἀπάντων ἔχων, εὐθείᾳ περαίνει κατὰ φύσιν πο- ρευόμενος· τῷ δὲ αἰεὶ ζυνέπεται δίκη, τῶν ἀπολειπομένων τῷ θεῷ νόμος τιμωρός, ἥς ὁ εὐδαιμονήσῃν μέλλων μακά- ριός τε καὶ εὐδαίμων ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς μέτοχος εἴη.

1. συκαίαι Q. || 4. κλεῖθραι rc P. || τε om O. || 5. καρπῶν rc P. || ὁπάρας O et rc P. || ἡδὺν] εἰδύα O. || 7. ὄχνη corr O. || 8. τε ζ.] δὲ ζ. O. || ἐναέρια Q. || 9. ὕδασι rc P. || 13. νεοχμοῖ. καλεῖται δὲ αὐτῷ Q. || 15. ὧν] καὶ Q et rc P. || 22. τε καὶ φίλιος om rc P. || 23. καθάρσιος — 24. μειλίχιος om rc P. || 26. ὧν OP. || 27. ὧν om O. || τῷ ὀρφικῷ P. || 28. ἐγένετο OQ. || ἀργικέραυνος PQ, ἀρχικέραυνος Regius 2494. || 29. Ζεὺς om Regius 1603. || μεγάλως Regius 2372. || μέσος 1603, μέσα OPQ. || πάντων P. || τέτακται 1603, τέτμηται O.

1. πυγμὴν Regius 2992. || γαῖος 2494. || 2. ἄρσιν ἐγένετο Q, ἀρχιγενέτωρ O. || ἐμπλετο 2494, ἐπλετος 2992. || 3. Ζεὺς — 4. ῥίζα om O. || 3. πνοὴ Q, ποιή Regius 2257. || 4. π.] τέτων 1603. || ἡδὲ] ἢ O. || 5. ἀργός 1603, ἀρχή PQ, ἀρχῆς 2494, ἀρχηγός O. || ἀργικέραυνος 2992: ceteri ἀρχικέραυνος. || 6. πάντα O. || κρύψαι 2372. || εἰς πολυγηθὲς P, εἰς πολυγηθὴ Q, ἐπληγυθὲς 2992. || 7. ἀξιε- 40 ρῆς 1603. || κραδίης O. || ῥέζων O. || 9. ἀνίκητον O. || ὄντα om P. || 11. ἄπορον O. || 12. ἐκάστου PQ. || 13. αἰτίαν] ὕσταν O. || 16. τῆς] τρεῖς O. || 21. ἐνεσῶς OP. || 23. πλὴν ὃ] ἢ P. || 25. τε] μὲν P. || μέσιν P. || 26. εὐθείας περ. κ. φ. πορευομένης O. || 27. ἀπολειπομένων O. || 29. εἴη. γῆ μὲν ὡς κέντρον τῷ ἑρᾶν κατὰ γεωμετρικὴν ἐπιστημονικωτάτην ἀπόδοσιν περιεχομένη καὶ τῇ ἐν τοῖς τόποις ἐναντιωτάτῃ θέσει κατὰ διάμετρα ἐξηκὺς λαμβάνει μὲν ἐξ αὐτῆς τὴν ἑδραν τῷ ἀεικνήτου τῆς ἀξίας καὶ οὐρανοῦ περιδιήσεως — ὅρα γὰρ ὅτι τὸ ἐναπολαμβανόμενον πνεῦμα, ὡς εἴρηται, νέφος παχύτητα καὶ μὴ ἔχον διέξοδον θλίβεται, θλιβόμενον δὲ ἐκπυρᾶται καὶ βιαίως φήγγουσι τὸ νέφος, καὶ τὸ μὲν ἐκπυρᾶμενον ἐξῆν ἐξάπτει, τὸ δὲ νέφος φήγγόμενον ἡχεῖ ἥτοι βροντᾷ. 1603 (fol. 296 — 299). τέλος τῆς περὶ κόσμου κυκλικῆς θεω- 45 ρίας ἀριστοτέλους 2494.

Π Ε Ρ Ι Ψ Υ Χ Η Σ Α.

Τῶν καλῶν καὶ τιμίων τὴν εἰδῆσιν ὑπολαμβάνοντες, μᾶλλον δ' ἑτέραν ἑτέρας ἢ κατ' ἀκρίβειαν ἢ τῶν βελτιόνων τε καὶ θαυμασιωτέρων εἶναι, δι' ἀμφοτέρα ταῦτα τὴν τῆς ψυχῆς ἱστορίαν εὐλόγως ἂν ἐν πρώτοις τιθῆμεν. δοκεῖ δὲ καὶ πρὸς ἀλήθειαν ἅπασαν ἢ γνῶσιν αὐτῆς μεγάλα συμβάλλ- 5 λεσθαι, μάλιστα δὲ πρὸς τὴν φύσιν· ἐστὶ γὰρ οἷον ἀρχὴ τῶν ζώων. ἐπιζητῶμεν δὲ θεωρῆσαι καὶ γινῶναι τὴν τε φύσιν αὐτῆς καὶ τὴν οὐσίαν, εἴθ' ὅσα συμβέβηκε περὶ αὐτήν· ὧν τὰ μὲν ἴδια πάθη τῆς ψυχῆς εἶναι δοκεῖ, τὰ δὲ δι' ἐκείνην καὶ τοῖς ζώοις ὑπάρχειν. πάντα δὲ πάντως ἐστὶ τῶν 10 χαλεπωτάτων λαβεῖν τιὰ πρὶν περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ ὁν-τος κοινῇ τῇ ζητήματι πολλοῖς ἑτέροις, λέγω δὲ τῷ περὶ τὴν οὐσίαν καὶ τῷ τί ἐστὶ, τάχ' ἂν τῷ δοξείε μία τις εἶναι μέθοδος κατὰ πάντων περὶ ὧν βουλόμεθα γινῶναι τὴν οὐ-σίαν, ὥσπερ καὶ τῶν κατὰ συμβεβηκὸς ἰδίων ἀποδείξιν, 15 ὥςτε ζητητέον ἂν εἴη τὴν μέθοδον ταύτην. εἰ δὲ μὴ ἐστὶ μία τις καὶ κοινὴ μέθοδος περὶ τὸ τί ἐστίν, ἔτι χαλεπωτέρον γίνεται τὸ πραγματευθῆναι· δεήσει γὰρ λαβεῖν περὶ ἑκά-στων τίς ὁ τρόπος, εἰάν δὲ φανερόν ἢ, πότερον ἀποδείξῃς τίς ἐστὶν ἢ διαίρεσις ἢ καὶ τις ἄλλη μέθοδος. ἔτι δὲ πολλὰς 20 ἀπορίας ἔχει καὶ πλάνας, ἐκ τίνων δεῖ ζητεῖν· ἄλλαι γὰρ ἄλλων ἀρχαί, καθάπερ ἀριθμῶν καὶ ἐπιπέδων. πρῶτον δ' ἴσως ἀναγκαῖον διελεῖν ἐν τίνι τῶν γενῶν καὶ τί ἐστὶ, λέγω δὲ πότερον τὸδε τι καὶ οὐσία ἢ ποῖον ἢ ποσὸν ἢ καὶ τις ἄλλη τῶν διαιρεθειῶν κατηγοριῶν, ἔτι δὲ πότερον τῶν ἐν 25 δυνάμει ὄντων ἢ μᾶλλον ἐντελέχειά τις· διαφέρει γὰρ ἕτι

μικρόν. σκεπτέον δὲ καὶ εἰ μεριστὴ ἢ ἀμερής, καὶ πότερον ὁμοειδὴς ἅπασα ψυχὴ ἢ οὐ· εἰ δὲ μὴ ὁμοειδὴς, πότερον εἶδει διαφέρουσιν ἢ γένει. νῦν μὲν γὰρ οἱ λέγοντες καὶ ζη-τῶντες περὶ ψυχῆς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης μόνως εἰκόασιν ἐπι-σκοπεῖν. εὐλαβητέον δ' ὅπως μὴ λανθάνῃ πότερον εἰς ὁ λό-γος αὐτῆς ἐστὶ, καθάπερ ζώου, ἢ καθ' ἑκάστον ἕτερος, οἷον ἵππου, κυνός, ἀνθρώπου, θεῶ· τὸ δὲ ζῶον τὸ καθόλου ἦτοι ἐθέ- 30 ἐστιν ἢ ὕψερρον. ὁμοίως δὲ καὶ εἰ τι κοινὸν ἄλλο κατηγοροῖτο. ἔτι δ' εἰ μὴ πολλὰι ψυχὰι ἀλλὰ μόρια, πότερον δεῖ ζη-τεῖν πρότερον τὴν ὅλην ψυχὴν ἢ τὰ μόρια· χαλεπὸν δὲ καὶ τῶν διορίσαι ποῖα πέφυκεν ἕτερα ἀλλήλων, καὶ πότερον τὰ μόρια χρὴ ζητεῖν πρότερον ἢ τὰ ἔργα αὐτῶν, οἷον τὸ νοεῖν ἢ τὸν νῦν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ἢ τὸ αἰσθητικόν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. εἰ δὲ τὰ ἔργα πρότερον, πάλιν ἂν 35 τις ἀπορήσειεν εἰ τὰ ἀντικείμενα πρότερον τούτων ζητητέον, οἷον τὸ αἰσθητὸν τῷ αἰσθητικῷ καὶ τὸ νοητὸν τῷ νοητικῷ. εἴκοι δ' ἔ· μόνον τὸ τί ἐστὶ γινῶναι· χρήσιμον εἶναι πρὸς τὸ θεωρῆσαι τὰς αἰτίας τῶν συμβεβηκότων ταῖς οὐσίαις, ὥσπερ ἐν τοῖς μαθήμασι τί τὸ εὐθὺ καὶ καμπύλον ἢ τί γραμμὴ καὶ ἐπί- 40 πέδον πρὸς τὸ κατιδεῖν πόσαις ὀρθαῖς αἱ τῷ τριγώνῳ γωνίαι ἴσαι, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν τὰ συμβεβηκότα συμβάλλεται μέγα μέρος πρὸς τὸ εἰδέναι τὸ τί ἐστίν· ἐπειδὴν γὰρ ἔχω-μεν ἀποδιδόναι κατὰ τὴν φαντασίαν περὶ τῶν συμβεβηκό- 45 των, ἢ πάντων ἢ τῶν πλείστων, τότε καὶ περὶ τῆς οὐσίας ἔχομεν λέγειν κάλλιστα· πάσης γὰρ ἀποδείξεως ἀρχὴ τὸ τί ἐστίν, ὥςτε καθ' ὅσας τῶν ὀρισμῶν μὴ συμβαίνει τὰ συμ-

Codices *ESTUVWX* et libro tertio *L*.

2. ἢ ante κατ' om *V*. || τῶν *S*. || τε om *E*. || 3. ταῦτα om *E*. || τῆς] περὶ *V*, περὶ τῆς *E*. || 4. ἐν πρώτοις τ' ἂν εὐλόγως τί-θεμεν *V*. || καὶ om *V*. || 5. ἢ γνῶσιν αὐτῆς ἅπασαν *T*. || 6. δὲ καὶ πρὸς *V*. || 9. εἶναι om *T*. || δὲ κοινῇ καὶ τοῖς ζώοις δι' ἐκείνην *U*. || 10. δὲ καὶ πάντως *STUVW*. || εἶναι *X*. || τῶν χαλεπωτάτων] χαλεπωτάτων *W*. || 12. ζητήματος καὶ π. *STUVW*. || δὴ *V*. || τοῦ] τὰ *UV*. || 13. τῇ] τὸ *E*, τὰ *TU*. || 14. οὐσίαν ἴσως ὥσπερ *S*. || 15. ἀποδείξῃς *EV*, ἢ ἀποδείξῃς *T*. || 16. ὥςτε] ὅθεν *V*. || 17. καὶ κοινὴ τις *UVWX*. || τῷ] τῷ *STUVWX*. || ἔτι om *V*. || 18. γίνεται om *T*. || πραγματευέσθαι *U*. || ἐκάστου *V*. || 19. ὅταν *SUV*, εἰ *V*. || ἢ] εἴη *V*. || τις om *TUVWX*. || 20. δὲ om *ESX*. || πολλὰς ἂν ἀπ. *U*. || 21. δεῖ] δὴ *W*. || 23. τίς *S*. || 24. ποσὸν ἢ ποῖον *W*. || 25. δὲ καὶ πότερον *S*. || 26. τι om *SUVWX*.

1. μικρόν *X*. || καὶ ante εἰ om *X*. || 2. ὁμοιοειδὴς utrobique *TUVWX*. || ἅπασα ἢ ψυχὴ *U*. || 3. διαφέρουσα *T*. || ἢ καὶ γέ-νει *X*. || 4. μόνον pr *E*. || ζητεῖν *V*. || 5. ὁ om *X*. || 6. ἐστὶν ἢ καθ. *X*. || ἐκάστην pr *E*, ἕτερον *V*. || 7. δὲ] γὰρ *V*. || 8. κατηγορεῖται *E*. || 10. ὅλην τὴν *V*. || 11. τοῦτο *V*. || ἀλλήλων ἕτερα *X*. || 12. δεῖ *UVWX*. || 15. εἴτε τὰ *TU*. || πρότερα *ES*. || 16. αἰσθητι-κὸν *S*. || νοητὸ *S*, νοῦ *EVX*. || 17. γινῶναι om *X*. || 19. μαθήματι οἷον τί *W*. || καὶ τί τὸ κ. *SUV*, καὶ τί κ. *TX*. || 21. ἴσαι εἰσὶν ἀλλὰ *T*. || 22. εἰδῆσεν *V*, εἰδῆσαι *STUVWX*. || ἔχομεν *W*. || 24. ἢ τῶν πάντων *U*. || τῆς om *V*. || 25. ἔχομεν *U*. || λέγειν] μὲν λέγειν *W*, τι λέγειν *TUV*. || κάλλιστα] ὅτι κάλλιστα *TVX*, τι κάλλιον *W*, ὅτι *S*. || ἀποδ. ἢ ἀρχὴ *STU*. || 26. μὴ om *S*.

βεβηκότα γνωρίζειν, ἀλλὰ μὴδ' εἰκάζειν περὶ αὐτῶν εὐ-
μαρές, δῆλον ὅτι διαλεκτικῶς εἰρήνται καὶ κενῶς ἅπαντες.
ἀπορίαν δ' ἔχει καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, πότερον ἐστὶ πάν-
τα κοινὰ καὶ τῷ ἔχοντος ἢ ἐστὶ τι καὶ τῆς ψυχῆς ἴδιον αὐ-
τῆς· τῷτο γὰρ λαβεῖν μὲν ἀναγκαῖον, ἢ ῥάδιον δέ· φαίνε-
ται δὲ τῶν πλείων ὅθεν ἄνευ σώματος πάσχειν ὅδε ποιεῖν,
οἷον ὀργίζεσθαι, θαρρεῖν, ἐπιθυμεῖν, ὅλως αἰσθάνεσθαι. μά-
λιστα δ' ἔοικεν ἴδιον τὸ γοεῖν· εἰ δ' ἐστὶ καὶ τῷτο φαντασία
τις ἢ μὴ ἄνευ φαντασίας, ἐκ ἐνδέχοιτο ἂν ὅδε τῷτο ἄνευ
σώματος εἶναι. εἰ μὲν οὖν ἐστὶ τι τῶν τῆς ψυχῆς ἔργων ἢ
παθημάτων ἴδιον, ἐνδέχοιτο ἂν αὐτὴν χωρίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ
θὲν ἐστὶν ἴδιον αὐτῆς, ἐκ ἂν εἴη χωριστή, ἀλλὰ καθάπερ τῷ
εὐθεῖ, ἢ εὐθύ, πολλὰ συμβαίνει, οἷον ἀπτεσθαι τῆς χαλ-
κῆς σφαίρας κατὰ σιγμῆν, ἢ μέντοι γ' ἀψεται τέττε χωρι-
σθὲν τὸ εὐθύ· ἀχώρισον γάρ, εἴπερ αἰετὰ μετὰ σώματός τι-
νός ἐστιν. ἔοικε δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς πάθη πάντα εἶναι με-
τὰ σώματος, θυμός, πραότης, φόβος, ἔλεος, θάρσος, ἐτι
χαρὰ καὶ τὸ φιλεῖν τε καὶ μισεῖν· ἅμα γὰρ τέτοις πά-
σχει τι τὸ σῶμα. μνηύει δὲ τὸ ποτὲ μὲν ἰσχυρῶν καὶ ἐν-
αργῶν παθημάτων συμβαινόντων μὴδὲν παροξύνεσθαι ἢ φο-
βεῖσθαι, ἐνίοτε δ' ὑπὸ μικρῶν καὶ ἀμαυρῶν κινεῖσθαι, ὅταν
ὀργᾷ τὸ σῶμα καὶ ὅπως ἔχη ὥσπερ ὅταν ὀργίζηται. ἐτι
δὲ τῷτο μᾶλλον φανερόν· μνηθεὶς γὰρ φοβερεῖ συμβαίνον-
τος ἐν τοῖς πάθεσι γίνονται τοῖς τῷ φοβουμένῳ. εἰ δ' ὅπως
ἔχει, δῆλον ὅτι τὰ πάθη λόγοι ἐνυλοὶ εἰσιν. ὥς οἱ ὄροι
τοῖσδε οἷον τὸ ὀργίζεσθαι κινήσις τις τῷ τοιούτῳ σώματος ἢ
μέρης ἢ δυνάμεως ὑπὸ τῷδε ἕνεκα τῷδε. καὶ διὰ ταῦτα ἡδὴ
φυσικῶς τὸ θεωρῆσαι περὶ ψυχῆς, ἢ πάσης ἢ τῆς τοιαύτης.
διαφερόντως δ' ἂν ὀρίσαιντο φυσικός τε καὶ διαλεκτικός
ἕκασον αὐτῶν, οἷον ὀργὴ τί ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ὀρεξιν ἀντιλυ-
πῆσεως ἢ τι τοιούτον, ὁ δὲ ζέσιν τῷ περὶ καρδίαν αἵματος

καὶ θερμῷ. τέτων δὲ ὁ μὲν τὴν ὕλην ἀποδίδωσιν, ὁ δὲ τὸ
εἶδος καὶ τὸν λόγον. ὁ μὲν γὰρ λόγος εἶδος τῷ πράγματος,
ἀνάγκη δ' εἶναι τέτον ἐν ὕλῃ τοιαύτῃ, εἰ ἔσαι, ὥσπερ οἰκίας
ὁ μὲν λόγος τοῖσδε, ὅτι σκέπασμα κωλυτικὸν φθορᾶς ὑπ'
ἀνέμων καὶ ὄμβρων καὶ καυμάτων, ὁ δὲ φήσκει λίθος καὶ
πλίνθος καὶ ξύλα, ἕτερός δ' ἐν τέτοις τὸ εἶδος, ἕνεκα των-
δὲ τίς ἐν ὁ φυσικός τέτων; πότερον δ' περὶ τὴν ὕλην, τὸν δὲ
λόγον ἀγνοῶν, ἢ ὁ περὶ τὸν λόγον μόνον; ἢ μᾶλλον ὁ ἐξ
ἀμφοῖν; ἐκείνων δὲ δὴ τίς ἐκότερος; ἢ ἐκ ἐστὶ τις ὁ περὶ
τὰ πάθη τῆς ὕλης τὰ μὴ χωριστά, μὴδ' ἢ χωριστά, ἀλλ'
ὁ φυσικός περὶ ἅπανθ' ὅσα τῷ τοιούτῳ σώματος καὶ τῆς τοι-
αύτης ὕλης ἔργα καὶ πάθη· ὅποσα δὲ μὴ ἢ τοιαῦτα, ἄλ-
λος, καὶ περὶ τινῶν μὲν τεχνίτης, ἐὰν τύχη, οἷον τέκτων ἢ
ἰατρός, τῶν δὲ μὴ χωριστῶν μὲν, ἢ δὲ μὴ τοιούτου σώματος
πάθη καὶ ἐξ ἀφαιρέσεως, ὁ μαθηματικός, ἢ δὲ κεχωρι-
σμένα, ὁ πρῶτος φιλόσοφος. ἀλλ' ἐπανιτέον ὅθεν ὁ λόγος.
ἐλέγομεν δ' ὅτι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ἀχώριστα τῆς φυσικῆς
ὕλης τῶν ζώων, ἢ δὴ τοιαῦθ' ὑπάρχει, θυμός καὶ φόβος,
καὶ ἔχ ὥσπερ γραμμὴ καὶ ἐπίπεδον.

Ἐπισκοπώντας δὲ περὶ ψυχῆς ἀναγκαῖον ἅμα διαπο-
ρῆντας περὶ ὧν εὐπορεῖν δεῖ, προελθόντας τὰς τῶν προτέρων
δόξας συμπαραλαμβάνειν ὅσοι τι περὶ αὐτῆς ἀπεφάνησαν,
ὅπως τὰ μὲν καλῶς εἰρημένα λάβωμεν, εἰ δὲ τι μὴ κα-
λῶς, τῷτο εὐλαβηθῶμεν. ἀρχὴ δὲ τῆς ζητήσεως προθέσθαι
τὰ μάλιστα δοκῶνθ' ὑπάρχειν αὐτῇ κατὰ φύσιν. τὸ ἐμφυ-
χον δὴ τῷ ἀψύχῃ δυοῖν μάλιστα διαφέρειν δοκεῖ, κινήσει τε
καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι. παρελήφαμεν δὲ καὶ παρὰ τῶν προ-
γενεσέρων σχεδὸν δύο ταῦτα περὶ ψυχῆς· φασὶ γὰρ ἔνιοι
καὶ μάλιστα καὶ πρῶτως ψυχὴν εἶναι τὸ κινῶν. οἰηθέντες δὲ
τὸ μὴ κινούμενον αὐτὸ μὴ ἐνδέχεσθαι κινεῖν ἕτερον, τῶν κι-
νέμενων τί τὴν ψυχὴν ὑπέλαβον εἶναι. ὅθεν Δημόκριτος μὲν

2. κενῶς] περιττῶς *W*. || πάντες *V*. || 3. κοινὰ ἅπαντα *V*. || 4. καὶ τῆς ψυχῆς τι *V*. || 6. δὲ om *E*. || τῶν μὲν πλ. *EX*. || ἄνευ
τῷ σώματος *E*. || 7. οἷον om *W*. || 8. ἴδιον *SVWX*. || 9. μὴ om *S*. || ὅδε — 11. ἴδιον om *X*. || 9. ἄνευ τῷ σώματος *W*. || 10. τι
om *S*. || 11. αὐτῷ *T*. || μὴθὲν] μὴ *V*. || 12. τὸ εὐθύ *X*. || 13. ἢ εὐθεῖ *W*. || 14. γ' om *VW*, post ἀψεται ponit *X*. || ὅπως *E*. ||
16. πάθη πάντα] παθήματα *W*. || μετὰ τῷ σ. *V*. || 18. καὶ τὸ μισεῖν *SVWX*. || γὰρ et 19. τι om *E*. || 19. μνηύει] σημειῖν *E*. ||
μὲν ὑπὸ ἰσχ. *TUVWX*. || 21. δ'] δὲ καὶ *UVW*. || μικρῶν *W*. || ἐὰν *STVWX*. || 22. ἐργάζηται *S*. || 23. μᾶλλον τῷτο *STV*
WX. || 25. ἔχοιεν *V*. || ὅτι καὶ τὰ *UV*. || ἐν ὕλῃ *ET*. || ὥς καὶ οἱ *V*. || 26. ἐργάζεσθαι *S*. || κινήσιν *E*. || τις om *ES*. || 27. ἐνε-
κεν *W*, καὶ ἕνεκα *U*. || ἢδὲ] δὴ *STVW*, om *X*. || 28. τῆς om *X*. || 29. διαφόρως *X*. || ὀρίσαιντο φ. *V*, ὀρίσαιντο ὁ φ. *STUVWX*. ||
καὶ ὁ διαλεκτικός *W*. || 30. ὀργὴν *X*. || 31. τοῖσδε *STUVW*. || περιμαρδύν *T*.

1. καὶ] ἢ *STUVWX*. || 2. εἶδος τῷ] ὅδε τῷ *W*, ὁ δὲ τῷ *ESTV*. || 3. εἶναι τοιούτον *V*, τέτων εἶναι *W*. || ὥσπερ ἐπὶ οἰκίας *W*. || 4. ὅτι]
τις *S*, τις ὅτι *X*, ἂν εἴη *TW*, ἂν εἴη ὅτι *UV*. || 5. καυμάτων καὶ ὄμβρων *WX*, ὄμβρων καὶ πνευμάτων *E*. || φησι. *SVX*. || καὶ om
V. || 6. ἐν om *W*. || 9. δὴ om *UV*. || 11. πάνθ' *T*. || τῷ om *SUV*. || τοιούτῳ] φυσικῷ *T*. || 12. ὅσα *E*. || ἢ *E*. || 13. τινος *T*,
τινα *UV*. || οἷον] ἢ *X*. || 15. ὁ om *E*. || 17. χωριστά. *TVX*, ἔτε ὡς χωριστά *E*. || 18. ἢ δὴ] ἢ γὰρ *U*, εἴγε *T*, ἢ *X*. || τοιαύτη *X*. ||
20. δὲ πάλιν περὶ *S*. || 21. προδιελθόντας *S*, διελθόντας *X* et pr *T*. || 22. συμπαραλαμβάνειν *TVWX*, διαλαμβάνειν *V*. || 23. καλῶς om
T, post εἰρημένα ponit *U*. || μῆτι *UV*. || 24. τῷτο] ἀληθῇ θῶμεν *S*. || 26. δυεῖν *E*, δυοὶ *SVWX*. || μάλιστα αὐτὲ δυοὶ *W*. || δοκεῖ
διαφέρειν *X*. || 28. φασὶ] φασὶ μὲν *V*. || ἔνιοι γὰρ *W*. || 29. πρῶτον *ET*. || 30. μὴ ἐνδ.] μὴδ' ἐνδ. *V*. || 31. ψυχὴν οὕτως ὑπ. *U*. || ὅθεν
καὶ δημόκριτος πῶρ *V*.

πῦρ τι καὶ θερμόν φησιν αὐτὴν εἶναι· ἀπείρων γὰρ ὄντων σχημάτων καὶ ἀτόμων τὰ σφαιροειδῆ πῦρ καὶ ψυχὴν λέγει, οἷον ἐν τῷ αέρι τὰ καλόμενα ζύσματα, ἃ φαίνεται ἐν ταῖς διὰ τῶν θυρίδων ἀκτίσιν, ὡν τὴν πανσπερμίαν φοιχεῖα λέγει τῆς ὅλης φύσεως. ὁμοίως δὲ καὶ Δεύκιππος· τῶν δὲ τὰ σφαιροειδῆ ψυχὴν, διὰ τὸ μάλισα διὰ παντὸς δύνασθαι διαδύνειν τὰς τοιούτους ῥυσμύς, καὶ κινεῖν τὰ λοιπὰ κινέμενα καὶ αὐτὰ, ὑπολαμβάνοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τὸ παρέχον τοῖς ζώοις τὴν κίνησιν· διὸ καὶ τῆ ζῆν ὅρον εἶναι τὴν ἀναπνοήν· συναγόντος γὰρ τῆ περιέχοντος τὰ σώματα, καὶ ἐκθλίβοντος τῶν σχημάτων τὰ παρέχοντα τοῖς ζώοις τὴν κίνησιν διὰ τὸ μηδ' αὐτὰ ἡρεμεῖν μηδέποτε, βοήθειαν γίνεσθαι θύραθεν ἐπεισιόντων ἄλλων τοιούτων ἐν τῷ ἀναπνεῖν· κωλύειν γὰρ αὐτὰ καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν τοῖς ζώοις ἐκκρίνεσθαι, συναείργοντα τὸ συναγόν καὶ πηγνύον· καὶ ζῆν δὲ ἕως ἂν δύνωνται τὸτο ποιεῖν. ἔοικε δὲ καὶ τὸ παρὰ τῶν Πυθαγορείων λεγόμενον τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν· ἔφασαν γὰρ τινες αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὰ ἐν τῷ αέρι ζύσματα, οἱ δὲ τὸ ταῦτα κινεῖν· περὶ δὲ τῶν εἰρηται, διότι συνεχῶς φαίνεται κινέμενα, καὶ ἡ ἡγεμία πάντελής· ἐπὶ ταῦτο δὲ φέρονται καὶ ὅσοι λέγουσι τὴν ψυχὴν τὸ αὐτὸ κινεῖν· εἰ κασι γὰρ ἔτοι πάντες ὑπειληφέναι τὴν κίνησιν οἰκειότατον εἶναι τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κινεῖσθαι διὰ τὴν ψυχὴν, ταύτην δ' ὑφ' ἑαυτῆς, διὰ τὸ μὴθεν ὁρᾶν κινῆν ὃ μὴ καὶ αὐτὸ κινεῖται· ὁμοίως δὲ καὶ Ἀναξαγόρας ψυχὴν εἶναι λέγει τὴν κινῆσαν, καὶ εἴ τις ἄλλος εἰρηκεν ὡς τὸ πᾶν ἐκίνησε νῆς, ἢ μὴν παντελῶς γ' ὥσπερ Δημόκριτος· ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἀπλῶς ταῦτόν ψυχὴν καὶ νῆν· τὸ γὰρ ἀληθές εἶναι τὸ φαινόμενον· διὸ καλῶς ποιῆσαι τὸν Ὅμηρον ὡς ἔκτωρ κεῖτ' ἄλλοφρονέων· ἢ δὴ χρῆται τῷ νῷ ὡς δυνάμει τινὶ περὶ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ ταῦτο λέγει ψυχὴν καὶ νῆν.

Ἀναξαγόρας δ' ἥττον διασαφεῖ περὶ αὐτῶν· πολλαχῇ μὲν γὰρ τὸ αἴτιον τῆ καλῶς καὶ ὀρθῶς τὸν νῆν λέγει, ἐτέρωθι δὲ τῶτον εἶναι τὴν ψυχὴν· ἐν ἅπασι γὰρ ὑπάρχειν αὐτὸν τοῖς ζώοις, καὶ μεγάλους καὶ μικροῖς, καὶ τιμίους καὶ ἀτιμωτέροις· ἢ φαίνεται δ' ὅ γε κατὰ φρόνησιν λεγόμενος νῆς πᾶσιν ὁμοίως ὑπάρχειν τοῖς ζώοις, ἀλλ' ἐδὲ τοῖς ἀνθρώποις πᾶσιν· ὅσοι μὲν ἔν ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι τὸ ἐμψυχον ἀπέβλεψαν, ἔτοι τὸ κινητικώτατον ὑπέλαβον τὴν ψυχὴν· ὅσοι δ' ἐπὶ τὸ γινώσκειν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τῶν ὄντων, ἔτοι δὲ λέγουσι τὴν ψυχὴν τὰς ἀρχάς, οἱ μὲν πλείους ποιοῦντες, οἱ δὲ μίαν ταύτην, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς μὲν ἐκ τῶν φοιχεῖων πάντων εἶναι δὲ καὶ ἕκαστον ψυχὴν τέτων, λέγων ἔτω γαίῃ μὲν γὰρ γαίαν ὀπάπαμεν, ὕδατι δ' ὕδωρ, αἰθέρι δ' αἰθέρα δῖαν, ἀτὰρ πυρὶ πῦρ αἰδηλόν, φοργῇ δὲ φοργὴν, νεῖκος δὲ τε νεῖκεῖ λυγρῷ.

τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ Πλάτων ἐν τῷ Τιμαίῳ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν φοιχεῖων ποιεῖ· γινώσκεσθαι γὰρ τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον, τὰ δὲ πράγματα ἐκ τῶν ἀρχῶν εἶναι· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας λεγομένοις διωρίσθη, αὐτὸ μὲν τὸ ζῶον ἐξ αὐτῆς τῆς τῆ ἐνὸς ιδέας καὶ τῆ πρώτου μήκους καὶ πλάτους καὶ βάθους, τὰ δ' ἄλλα ὁμοιοτρόπως· ἔτι δὲ καὶ ἄλλως, νῆν μὲν τὸ ἔν, ἐπισήμην δὲ τὰ δύο· μοναχῶς γὰρ ἐφ' ἑν· τὸν δὲ τῆ ἐπιπέδου ἀριθμὸν δόξαν, αἰσθησιν δὲ τὸν τῆ σφαιρῆς· οἱ μὲν γὰρ ἀριθμοὶ τὰ εἶδη αὐτὰ καὶ αἱ ἀρχαὶ ἐλέγοντο, εἰσὶ δ' ἐκ τῶν φοιχεῖων· κρίνεται δὲ τὰ πράγματα τὰ μὲν νῷ, τὰ δ' ἐπισήμην, τὰ δὲ δόξη, τὰ δ' αἰσθήσει· εἶδη δ' οἱ ἀριθμοὶ ἔτοι τῶν πραγμάτων· ἐπεὶ δὲ καὶ κινητικὸν ἐδόκει ἡ ψυχὴ εἶναι καὶ γνωριστικόν, ἔτως ἐνιοὶ συνέπλεξαν ἐξ ἀμφοῖν, ἀποφηνάμενοι τὴν ψυχὴν ἀριθμὸν κινῆνθ' ἑαυτόν· διαφέρονται δὲ περὶ τῶν ἀρχῶν, τίνες καὶ πόσαι, μάλισα μὲν οἱ σωματικὰς ποιοῦντες τοῖς ἀσωμάτοις,

1. αὐτὴν φησιν *TVV*. || 4. τῆς ὅλης φύσεως φοιχεῖα λέγει *E*. || 5 et 6. δὴ *W*. || 6. σφαιρ. πῦρ καὶ ψυχὴν *V*. || δύνασθαι διὰ παντὸς *W*. || 8. τὸ om *V*. || 9. διὸ — 12. κίνησιν om *V*. || 10. τὴν εἰσπνοὴν καὶ τὴν ἀναπνοὴν *S*. || 13. οὐρανόθεν *T*. || εἴτ' ἐισιόντων *E*. || 14. κωλύει *X*. || ταῦτα *U*. || 17. ἔφασκον *X*. || 18. γὰρ om *S*. || 19. περὶ δὲ καὶ περὶ *X*. || ἔτι *S*. || συνεχῶς *W*. || 21. ἑαυτὸ *STVWX*. || 22. πάντες οὗτοι *V*. || 24. ἀφ' *V*. || αὐτῆς *E*. || 25. ἐξαγόρας *S*. || 26. λέγει om *V*. || τὴν] εἶναι τὴν *S*. || 27. ἐκίνησεν ὁ νοῦς *SWX*. || γ' om *W*. || 28. ταῦτο *T*, ταῦτο τὴν *UVV*. || καὶ τὸν νοῦν *U*. || ἀληθῶς *UVV*. || 29. ὡς ὁ ἔκτωρ *SWV*. || 31. ἀλλ' αὐτὸ *V*.

1. ἀσαφεῖ *X*. || πολλαχῇ *E*, πολλαχῶς *W*. || 2. γὰρ ante τοῦ *E*. || τὸ om *V*. || 3. δὲ ταῦτόν εἶναι τὸν νοῦν τῇ ψυχῇ *V*, δὲ τὸν νοῦν εἶναι ταῦτόν τῇ ψυχῇ *TVV* et, qui τὸν αὐτόν, *U*. || ἐν om *X*. || αὐτόν ὑπάρχειν *X*. || 4. ἀτιμιωτέροις *U*. || 5. νοῦς λεγόμενος *W*. || 6. ὑπάρχειν ὁμοίως *VX*. || 7. πᾶσιν om *STVWX*. || οὖν om *V*. || 8. τὸ om *X*. || 9. τὸ post καὶ om *STVV*. || δὴ *U*, om *WV*. || 10. μὲν οὖν πλ. *X*. || ποιοῦντες ταύτας οἱ *VW*, ποιοῦντες τὰς ἀρχάς οἱ *TU*, ποιοῦντες τὰς ἀρχάς ταύτας οἱ *SX*. || 11. τοιαύτην *S*. || μὲν om *STW*. || 12. ἀπάντων *W*. || καὶ om *V*. || τούτων om *X*. || οὕτω λέγων *SU*, om *TVV*. || 13. γὰρ om *V*. || δ' om *E*. || 14. διὰ *S*, διὸν *TUVV*. || αἰδηλόν *E*. || 15. φοργὴν δὲ φοργῇ *X*, φοργῇ δὲ τε φοργὴν *W*. || τε] γε *T*, πε *S*, om *VW*. || 16. καὶ] καὶ ὁ *E*, om *STUVV*. || πλάτων post τιμαίῳ *UVV*, post ψυχὴν *ST*. || 17. τῷ et τὸ om *U*. || 19. λόγοις *V*. || 20. αὐτῆς om *U*. || τῆς om *S*. || 23. γὰρ om *ST*. || ἐφ' ἑν] γίνεται *X*, om *ST*. || τὸ om *S*. || δὲ] γὰρ *S*. || 24. αὐτὰ om *SX*. || αἱ om *STUVVX*. || ἀρχαὶ τῶν ὄντων ἐλέγοντο *U*. || 26. τὰ ante μὲν om *S*. || 27. ἐπειδὴ *X*. || 28. ἐδόκει om *V*. || εἶναι ἡ ψυχὴ *W*, ψυχὴ εἶναι *U*. || γνωριστικὴν *V*. || 29. συνέπλεξαν δι' *V*. || 31. μὲν] δὲ *X*. || τὰς ἀσωμάτους *X*.

τέτοις δ' οἱ μίζαντες καὶ ἀπ' ἀμφοῖν τὰς ἀρχὰς ἀποφηνάμενοι. διαφέρονται δὲ καὶ περὶ τὸ πλήθος· οἱ μὲν γὰρ μίαν οἱ δὲ πλείους λέγουσιν. ἐπομένως δὲ τέτοις καὶ τὴν ψυχὴν ἀποδιδόασιν τό τε γὰρ κινητικὸν τὴν φύσιν τῶν πρώτων ὑπεκλήψαν, ἔκ ἀλόγως. ὅθεν ἔδοξε τισὶ πῦρ εἶναι· καὶ γὰρ τὸτο λεπτομερέστατον τε καὶ μάλιστα τῶν σωματικῶν, ἔτι δὲ κινεῖται τε καὶ κινεῖ τὰ ἄλλα πρώτως. Δημόκριτος δὲ καὶ γλαφυρωτέρως εἰρήκεν ἀποφηνάμενος διὰ τί τέτων ἑκάτερον· ψυχὴν μὲν γὰρ εἶναι ταῦτό καὶ ὦν, τὸτο δ' εἶναι τῶν πρώτων καὶ ἀδιαίρετων σωμάτων, κινητικὸν δὲ διὰ μικρομέρειαν καὶ τὸ σχῆμα· τῶν δὲ σχημάτων εὐκινήτοτατον τὸ σφαιροειδὲς λέγει· τοῖσιν δ' εἶναι τὸν τε ὦν καὶ τὸ πῦρ. Ἀναξαγόρας δ' ἔοικε μὲν ἕτερον λέγειν ψυχὴν τε καὶ ὦν, ὥσπερ εἵπομεν καὶ πρότερον, χρῆται δ' ἀμφοῖν ὡς μιᾷ φύσει, πλὴν ἀρχὴν γε τὸν ὦν τίθεται μάλιστα πάντων· μόνον γὰρ φησὶν αὐτὸν τῶν ὄντων ἀπλὴν εἶναι καὶ ἀμικτὴν τε καὶ καθαρὸν. ἀποδίδωσι δ' ἀμφω τῇ αὐτῇ ἀρχῇ, τό τε γινώσκειν καὶ τὸ κινεῖν, λέγων ὦν κινῆσαι τὸ πᾶν. ἔοικε δὲ καὶ Θαλῆς ἐξ ὧν ἀπομνημονεύουσι κινητικόν τι τὴν ψυχὴν ὑπολαβεῖν, εἴπερ τὸν λίθον ἔφη ψυχὴν ἔχειν, ὅτι τὸν σίδηρον κινεῖ. Διογένης δ' ὥσπερ καὶ ἕτεροί τινες, ἀέρα τῶτον οἰσθίς πάντων λεπτομερέστατον εἶναι καὶ ἀρχὴν· καὶ διὰ τὸτο γινώσκειν τε καὶ κινεῖν τὴν ψυχὴν, ἥ μὲν πρῶτον ἐστίν, καὶ ἐκ τούτου τὰ λοιπὰ, γινώσκειν, ἥ δὲ λεπτότατον, κινητικὸν εἶναι. καὶ Ἡράκλειτος δὲ τὴν ἀρχὴν εἶναι φησὶ ψυχὴν, εἴπερ τὴν ἀναθυμίασιν, ἐξ ἧς τὰλλα συνίστησιν· καὶ ἀσωματώτατον δὴ καὶ ῥέον αἰεὶ· τὸ δὲ κινούμενον κινούμενον γινώσκεσθαι. ἐν κινήσει δ' εἶναι τὰ ὄντα ἀκακίους ζῆτο καὶ οἱ πολλοί. παραπλησίως δὲ τέτοις καὶ Ἀλκμαίων ἔοικεν ὑπολαβεῖν περὶ ψυχῆς· φησὶ γὰρ αὐτὴν ἀθάνατον εἶναι, διὰ τὸ εἰκέναι τοῖς ἀθανάτοις, τὸτο δ' ὑπάρχειν αὐτῇ ὡς αἰεὶ κινουμένη· κινεῖσθαι γὰρ καὶ τὰ θεῖα πάντα συνεχῶς

αἰεὶ, σελήνην, ἥλιον, τὰς ἀστέρας καὶ τὸν ὕδρα ὅλον. τῶν δὲ φορτικωτέρων καὶ ὕδωρ τινὲς ἀπεφάναντο, καθάπερ Ἴππων. πεισθῆναι δ' εἰκάσιν ἐκ τῆς γοῆς, ὅτι πάντων ὑγρά· καὶ γὰρ ἐλέγχει τὰς αἵμα φάσκοντας τὴν ψυχὴν, ὅτι ἡ γοῆ ἔχει αἷμα· ταύτην δ' εἶναι τὴν πρώτην ψυχὴν. ἕτεροι δ' αἷμα, καθάπερ Κριτίας, τὸ αἰσθάνεσθαι ψυχῆς οἰκειότατον ὑπολαμβάνοντες, τὸτο δ' ὑπάρχειν διὰ τὴν τῷ αἵματος φύσιν. πάντα γὰρ τὰ σωματικὰ κριτὴν εἴληφε, πλὴν τῆς γῆς· ταύτην δ' ὕβρις ἀποπέφανται, πλὴν εἴ τις αὐτὴν εἰρήκεν ἐκ πάντων εἶναι τῶν σωματικῶν ἢ πάντα. ὀρίζονται δὲ πάντες τὴν ψυχὴν τρισὶν ὡς εἰπεῖν, κινήσει, αἰσθήσει, τῷ ἀσώματῳ· τέτων δ' ἕκαστον ἀνάγεται πρὸς τὰς ἀρχὰς. διὸ καὶ οἱ τῷ γινώσκειν ὀριζόμενοι αὐτὴν ἢ σωματικὴν ἢ ἐκ τῶν σωματικῶν ποῖσι, λέγοντες παραπλησίως ἀλλήλοις, πλὴν ἐνός· φασὶ γὰρ γινώσκεσθαι τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ· ἐπειδὴ γὰρ ἡ ψυχὴ πάντα γινώσκει, συνιστᾷ αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν ἀρχῶν. ὅσοι μὲν ἐν μίαν τινα λέγουσιν αἰτίαν καὶ σωματικὴν ἐν, καὶ τὴν ψυχὴν ἐν τιθέασιν, οἷον πῦρ ἢ ἀέρα· οἱ δὲ πλείους λέγοντες τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ψυχὴν πλείω ποῖσιν. Ἀναξαγόρας δὲ μόνος ἀπαθῆ φησὶν εἶναι τὸν ὦν, καὶ κοινὸν ὅθεν ὅθεν τῶν ἄλλων ἔχειν. τοῖσιν δ' ὦν πῶς γνωριεῖ καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, ἔτ' ἐκεῖνος εἰρήκεν ἔτ' ἐκ τῶν εἰρημένων συμφανές ἐστιν. ὅσοι δ' ἐναντιώσεως ποῖσιν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, καὶ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν ἐναντίων συνιστᾷσιν· οἱ δὲ θάτερον τῶν ἐναντίων, οἷον θερμὸν ἢ ψυχρὸν ἢ τι τοῖσιν ἄλλο, καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοίως ἐν τι τέτων τιθέασιν. διὸ καὶ τοῖς ὀνόμασιν ἀκολουθεῖσιν, οἱ μὲν τὸ θερμὸν λέγοντες, ὅτι διὰ τὸτο καὶ τὸ ζῆν ἀνόμασαι, οἱ δὲ τὸ ψυχρὸν διὰ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τὴν κατάψυξιν καλεῖσθαι ψυχὴν. τὰ μὲν ἐν παραδεδομένα περὶ ψυχῆς, καὶ δι' αἵ αἰτίας λέγουσιν ἔτω, ταῦτ' ἐστίν.

Ἐπισκεπτέον δὲ πρῶτον μὲν περὶ κινήσεως· ἴσως γὰρ ὅτι μόνον ψεύδης ἐστὶ τὸ τὴν φύσιν αὐτῆς τοιαύτην εἶναι οἶαν

2. τὸ πλήθος *STVX*. || 4. τε om *ST*. || 5. ὅθεν καὶ ἔδοξε *V*. || 7. ἔτι δὲ] ἔτι δὲ καὶ *STW*, καὶ *VX*. || τε om *STW*. || ἄλλα om *S*. || 8. ἀποφανόμενος *E*. || 9. τί τὸ κινεῖσθαι καὶ κινεῖν τέτων *S*. || γὰρ om *V*. || ταῦτόν *STVX*. || 10. εἶναι ἐκ τῶν *TUVWX*. || 11. λεπτομέρειαν *T*, μικρολεπτομέρειαν *S*. || δὲ] τε *S*. || 14. τε om *X*. || καὶ πρότερον εἵπομεν *V*. || χρῆσθαι *EX*. || 16. ἀπάντων *ES*. || 17. τε om *SVW*. || 19. δὲ et 20. τι om *V*. || 20. υπολαμβάνειν *TUVW*, ἀπολαμβάνειν *S*. || τὴν *X*. || ψυχὴν ἔφησεν *S*. om ἔφη *V*. || 21. περ om *W*. || 22. λεπτομερέστερον *X*. || 23. μὲν γὰρ πρῶτον *V*. || 24. ἐστὶν *S*. || ἐκ τούτου καὶ *T*. || λεπτομερέστατον *TUVW*. || 25. φησὶ τὴν ψυχὴν *UVW*. || 26. εἴπερ καὶ τὴν *V*. || καὶ γὰρ ἄσ. *TU*. || 27. δὲ *SX*, τε *EVW*, om *V*. || καὶ τὸ ῥέον *X*. || τὰ δὲ κινούμενα *T*, τὸ κινούμενον δὲ *W*. || 28. ἀκακίους τε καὶ οἱ πολλοὶ ὄντο *X*. || 30. περὶ ψυχῆς ὑπολαβεῖν *W*. || 32. γὰρ] δὲ *U*. || πάντα *STUVX*.

1. τὸς om *UVW*. || 3. ἔοικεν *T*. || 4. ὅτι — 5. ψυχὴν om *X*. || 5. τὴν om *ST*. || πρώτην om *W*. || 6. αἰσθ. τῆς ψυχῆς *U*. || 7. ὑπολαβόντες *X*. || 8. γὰρ] δ' ἐν *TV*. || 9. ἀποφάνεται *STVWX*. || 11. τὴν om *ST*, τὴν ψυχὴν om *V*. || ὡς om *S*. || 12. ἀνάγεσθαι *UVW*. || 13. ἢ post αὐτὴν om *SX*. || 15. γιν. καὶ τὸ ὅμοιον *U*, τὸ ὅμοιον γιν. *ST*, καὶ τὸ ὅμοιον γίν. *VW*. || τῷ ὅμ. τὸ ὅμ. *X*. || ἢ om *E*. || 16. συνίστησιν *X*. || 18. πλείω *UVW*. || 19. ποῖσιν] λέγουσιν *STUVW*. || 20. δὲ om *S*. || φύσιν *V*. || 21. γνωρίζει *SU*. || 24. συνιστᾷσιν om *T*. || 25. οἷον om *TV*. || ἄλλο om *X*, ἄλλο — 26. τέτων om *E*. || 26. τέτων εἶναι τίθ. *U*. || 27. μὲν γὰρ τὸ *E*. || ὅτι — 28. ἀνόμασαι om *V*. || 29. παραδεδομένα *S*. || 32. ψεύδης *W*. || ἐστὶ om *X*. || οἶαν — 406, 1. ψυχὴν margo *W*.

φασὶν οἱ λέγοντες ψυχὴν εἶναι τὸ κινῶν ἑαυτὸ ἢ δυνάμενον
κινεῖν, ἀλλ' ἐν τι τῶν ἀδυνάτων τὸ ὑπάρχειν αὐτῇ κίνησιν.
ὅτι μὲν ἐν ἐκ ἀναγκαῖον τὸ κινῶν καὶ αὐτὸ κινεῖσθαι, πρό-
τερον εἴρηται. διχῶς δὲ κινεμένους παντός (ἢ γὰρ καθ' ἕτερον
ἢ καθ' αὐτό· καθ' ἕτερον δὲ λέγομεν, ὅσα κινεῖται τῷ ἐν 5
κινεμένῳ εἶναι, ὅσον πλωτῆρες· αὐτὰ γὰρ ὁμοίως κινεῖται τῷ
πλωίῳ· τὸ μὲν γὰρ καθ' αὐτὸ κινεῖται, οἱ δὲ τῷ ἐν κινου-
μένῳ εἶναι. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν μορίων· οἰκεία μὲν γὰρ ἐστὶ
κίνησις ποδῶν βιάδισις, αὕτη δὲ καὶ ἀνθρώπων· ἔχ' ὑπάρ-
χει δὲ τοῖς πλωτῆρσι τότε) διχῶς δὲ λεγόμενου τῷ κινεῖ- 10
σθαι, νῦν ἐπισκοπῶμεν περὶ τῆς ψυχῆς εἰ καθ' αὐτὴν κι-
νεῖται καὶ μετέχει κινήσεως. τεσσάρων δὲ κινήσεων ἔστων,
φορᾶς ἀλλοιώσεως φθίσεως αὐξήσεως, ἢ μίαν τέτων· κι-
νοῦτ' ἂν ἢ πλείους ἢ πάσας. εἰ δὲ κινεῖται μὴ κατὰ συμ-
βεβηκός, φύσει ἂν ὑπάρχοι κίνησις αὐτῇ· εἰ δὲ τῷτο, καὶ 15
τόπος· πᾶσαι γὰρ αἱ λεχθεῖσαι κινήσεις ἐν τόπῳ· εἰ δ'
ἐστὶν ἡ ἔσθια τῆς ψυχῆς τὸ κινεῖν ἑαυτήν, οὐ κατὰ συμβε-
βηκός αὐτῇ τὸ κινεῖσθαι· ὑπάρξει, ὥσπερ τῷ λευκῷ ἢ τῷ
τριπύχει· κινεῖται γὰρ καὶ ταῦτα, ἀλλὰ κατὰ συμβεβη-
κός· ὥ γὰρ ὑπάρχουσιν, ἐκείνο κινεῖται τὸ σῶμα. διὸ καὶ 20
ἐκ ἐστὶ τόπος αὐτῶν· τῆς δὲ ψυχῆς ἔσαι, εἴπερ φύσει κί-
νήσεως μετέχει. ἔτι δ' εἰ φύσει κινεῖται, καὶ βία κινη-
θεῖν· καὶ εἰ βία, καὶ φύσει. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ
περὶ ἡρεμίας· εἰς ὃ γὰρ κινεῖται φύσει, καὶ ἡρεμεῖ ἐν τῷτο
φύσει· ὁμοίως δὲ καὶ εἰς ὃ κινεῖται βία, καὶ ἡρεμεῖ ἐν τῷ- 25
τῷ βία. ποῖαι δὲ βίαιοι τῆς ψυχῆς κινήσεις ἔσονται καὶ
ἡρεμίαι, ὅδε πλάττειν βελομένους· ῥάδιον ἀποδῶναι. ἔτι δ'
εἰ μὲν ἄνω κινήσεται, πῦρ ἔσαι, εἰ δὲ κάτω, γῆ· τέτων
γὰρ τῶν σωμάτων αἱ κινήσεις αὗται. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ
περὶ τῶν μεταξύ. ἔτι δ' ἐπεὶ φαίνεται κινῆσαι τὸ σῶμα, 30
ταύτας· εὐλόγον κινεῖν τὰς κινήσεις ἅς καὶ αὕτη κινεῖται.
εἰ δὲ τῷτο, καὶ ἀντιγράφουσιν εἰπεῖν ἀληθές· ὅτι ἢν τὸ σῶ-

μα κινεῖται, ταύτην καὶ αὕτη. τὸ δὲ σῶμα κινεῖται φορᾶ·
ὥς καὶ ἡ ψυχὴ μεταβάλλοι ἂν κατὰ τὸ σῶμα ἢ ὅλη ἢ
κατὰ μέρη μεθισταμένη. εἰ δὲ τῷτο ἐνδέχεται, καὶ ἐξελεῖ-
σαν εἰσιέναι πάλιν ἐνδέχονται· ἂν· τῷτο δ' ἔποιτ' ἂν τὸ ἀν-
εἶσθαι τὰ τεθιῶτα τῶν ζώων. τὴν δὲ κατὰ συμβεβηκός
κίνησιν καὶ ὑφ' ἑτέρου κινεῖτο· ὥσπερ γὰρ ἂν βία τὸ ζῶον.
οὐδεὶς δὲ τῷτο ὑφ' ἑαυτοῦ κινεῖσθαι ἐν τῇ ἔσθια, τῷτο ὑφ'
ἄλλου κινεῖσθαι, πλὴν εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός, ὥσπερ ὅδε
τὸ καθ' αὐτὸ ἀγαθὸν ἢ δι' αὐτό, τὸ μὲν δι' ἄλλο εἶναι, τὸ
δὲ ἑτέρου ἔνεκεν. τὴν δὲ ψυχὴν μάλιστα φαίη τις ἂν ὑπὸ τῶν
αἰσθητῶν κινεῖσθαι, εἴπερ κινεῖται. ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ κινεῖ
γε αὕτη αὕτην, καὶ αὕτη κινεῖτ' ἂν, ὥς· εἰ πᾶσα κίνησις
ἐκαστὴς ἐστὶ τῷ κινεμένου ἢ κινεῖται, καὶ ἡ ψυχὴ ἐξίσταιτ'
ἂν ἐκ τῆς ἔσθιας, εἰ μὴ κατὰ συμβεβηκός αὕτην κινεῖ. ἀλλ'
ἔστιν ἡ κίνησις τῆς ἔσθιας αὐτῆς καθ' αὐτήν. ἔστι δὲ καὶ κί-
νεῖν· φασὶ τὴν ψυχὴν τὸ σῶμα ἐν ᾧ ἐστὶν, ὥς αὕτη κινεῖται,
ὅσον Δημόκριτος, παραπλησίως λέγων Φιλίππῳ τῷ κωμω-
δοδιδασκάλῳ. φησὶ γὰρ τὸν Δαίδαλον κινουμένην ποιῆσαι
τὴν ξυλὴν Ἀφροδίτην, ἐγχεάντ' ἄργυρον χυτόν. ὁμοίως δὲ
καὶ Δημόκριτος λέγει· κινεμένης γὰρ φησὶ τὰς ἀδιαιρέτους
σφαίρας διὰ τὸ πεφυκέναι μηδέποτε μένειν, συνεφέλκειν
καὶ κινεῖν τὸ σῶμα πᾶν. ἡμεῖς δ' ἐρωτήσομεν εἰ καὶ ἡρέ-
μῳσιν ποιεῖ ταῦτα ταῦτα. πῶς δὲ ποιήσει, χαλεπὸν ἢ καὶ
ἀδύνατον εἰπεῖν. ὅλως δ' ἔχ' ἔτω φαίνεται κινεῖν ἢ ψυχὴν
τὸ ζῶον, ἀλλὰ διὰ προαιρέσεώς τινος καὶ νοήσεως. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ ὁ Τίμαιος φυσιολογεῖ τὴν ψυχὴν κινεῖν τὸ
σῶμα· τῷ γὰρ κινεῖσθαι αὕτην καὶ τὸ σῶμα κινεῖν διὰ τὸ
συμπεπλῆχθαι πρὸς αὐτό. συνεσκηῖται γὰρ ἐκ τῶν στοι-
χείων, καὶ μεμερισμένην κατὰ τὰς ἀρμονικὰς ἀριθμούς, ὥπως
αἰσθητὴν τε σύμφυτον ἀρμονίας ἔχῃ καὶ τὸ πᾶν φέρηται
συμφώνους φορᾶς, τὴν εὐθυωρίαν εἰς κύκλον κατέκαμψεν·
καὶ διελὼν ἐκ τῷ ἐνὸς δύο κύκλους δισασαχῇ συνημμένους

1. εἶναι τὴν ψυχὴν *U*. || αὐτὸ *UV*. || 2. κινῶν *X*. || αὐτῇ τὴν κ. *W*. || 3. ἐκ *om S*. || 4. παντός *om S*. || γὰρ *om W*. || 6. ὅσον οἱ πλ. *W*. || 7. ἐν τῷ *SX*. || 8. μὲν *om S*. || 9. βιάσις *U*. || καὶ *om W*. || ἀνθρώπων *V*. || 10. δισῶς *E*. || δε] οὖν *U*. || 11. περισκοπῶμεν *V*. || 12. ὅσων κινήσεων *V*. || 13. φθορᾶς *S*. || φθίσεως *om pr E*. || 17. ἡ *om X*. || 18. τὸ κινεῖσθαι αὐτῇ *SU*. || ὑπάρχει *E*. || τῷ post ἢ *om ESX*. || 20. καὶ *om VW*. || 21. ἔστιν ὁ τόπος *T*. || τῇ δὲ ψυχῇ *V*. || 22. καὶ ἂν *W*. || 23. καὶ φύσει] κατὰ φύσιν *E*. || 25. καὶ post δὲ *om T*. || 26. ψυχῆς αἱ κ. *T*. || 27. πλάσσειν *X*. || 29. αὗται αἱ κινήσεις *V*. || αὐτὸς] αὐ *S*. || 30. τῶν ἀέρος λέγων καὶ ὕδατος μεταξύ *W*. || ἔπειτα δ' εἰ *E* corr. || 31. εὐλόγον ταύτας *STVWX*. || καὶ *om V*.

1. φορᾶν *S*. || 2. σῶμα καὶ αὕτη ἢ *U*. || 3. ἐνδέχεται *STVW*. || 4. εἰσιέναι καὶ πάλιν *W*. || ἐνδέχεται] ἂν *om SVWX*. || 6. καὶ *W*. || 7. αὕτη *V*. || 8. μὴ *om E*. || 9. εἶναι] ἐστὶ *X*. || 10. ἔνεκεν *TU*. || μάλιστα ante ὑπὸ *W*. || ἂν τις *X*. || 11. αἰσθητικῶν *S*. || 12. γε *om STVW*. || ἑαυτὴν *STUVW*. || ὥς] εἴτ' *V*. || 13. ἢ *om V*. || ἐξίσταται *T*, ἐξίσταται (*omisso ἂν*) *SVWX*. || 14. ἐκ] αὐτῆς *V*, *om TW*. || ἑαυτὴν *ES*. || 15. αὕτη *SV*. || 16. τὴν ψυχὴν φασὶ *STV*. || 17. κωμωδοδιδασκάλῳ *TUVWX*. || 19. δὲ *om W*. || 20. καὶ ὁ δὲ *S*. || φησὶ *om X*. || 22. καὶ] τε καὶ *TV*. || ἐρωτήσομεν *STUVW*. || ἡρεμῳσιν ποιεῖ τῷτο αὐτὸ *STUV*, ἡρεμῳσιν ποιεῖ τῷτο αὐτό *X*, ἡρεμῳσιν τῷτο ποιεῖ ποτέ *V*. || 23. ποιήσει τῷτο χ. *U*. || ἢ *om W*. || καὶ *om VX*. || 24. ἡ ψυχὴ κινεῖν *V*. || 28. συμπεπλῆχθαι *E*. || συνεσκηῖται *V*. || 29. καὶ *om V*. || 30. τε] τε καὶ *TU*. || ἀρμονίας *TUV*. || συμφέρηται *W*, φερέηται *T*. || 32. δύο *S*. || ἐνὸς κύκλου δύο κ. *UV*. || κύκλος δύο *E*.

πάλιν τὸν ἕνα διεΐλεν εἰς ἑπτὰ κύκλους, ὡς ὕσας τὰς τῷ
 ἕραν' ἑφορὰς τὰς τῆς ψυχῆς κινήσεις. πρῶτον μὲν ἔν' ἐ κα-
 λῶς τὸ λέγειν τὴν ψυχὴν μέγεθος εἶναι· τὴν γὰρ τῷ παν-
 τὸς δῆλον ὅτι τοιαύτην εἶναι βέλεται· οἷον ποτ' ἐστὶν ὁ καλῶ-
 μενος νῦς· ἔ γάρ δὴ οἷον γ' ἡ αἰσθητική, ἔδ' οἷον ἡ ἐπιθυ-
 μητική· τῶτων γὰρ ἡ κίνησις ἐ κυκλοφορία. ὁ δὲ νῦς εἰς
 καὶ συνεχής, ὥσπερ καὶ ἡ νόησις· ἡ δὲ νόησις τὰ νοήμα-
 τα· ταῦτα δὲ τῷ ἐφεξῆς ἐν, ὡς ἀριθμός, ἀλλ' ἔχ' ὡς τὸ
 μέγεθος. διόπερ ἔδ' ὁ νῦς ἔτ' συνεχής, ἀλλ' ἦτοι ἀμερὴς ἢ
 ἔχ' ὡς μέγεθος τι συνεχής· πῶς γὰρ δὴ καὶ νοήσει μέγε-
 θος ὧν ὁτῶν τῶν μορίων τῶν αὐτῶ· μορίων δ' ἦτοι κατὰ
 μέγεθος ἢ κατὰ σιγμὴν, εἰ δὲ καὶ τῷ μορίον εἰπεῖν. εἰ
 μὲν ἔν' κατὰ σιγμὴν, αὐταὶ δ' ἀπειροί, δῆλον ὡς ὑδεποτε
 διεξείσιν, εἰ δὲ κατὰ μέγεθος, πολλάκις ἢ ἀπειράκις νοή-
 σει τὸ αὐτό. φαίνεται δὲ καὶ ἀπαξ ἐνδεχόμενον. εἰ δ' ἴκα-
 νὸν θιγεῖν ὁτῶν τῶν μορίων, τί δὲ κύκλῳ κινεῖσθαι ἢ καὶ
 ἄλλως μέγεθος ἔχειν; εἰ δ' ἀναγκαῖον νοῆσαι τῷ ὅλῳ κύκλῳ
 θιγόντα, τίς ἐστιν ἡ τοῖς μορίοις θίξις; ἔτι δὲ πῶς νοήσει τὸ
 μεριστὸν ἀμερεῖ καὶ τὸ ἀμερὲς μεριστῷ; ἀναγκαῖον δὲ τὸν
 νῦν εἶναι τὸν κύκλον τῶτον. νῦ μὲν γὰρ κίνησις νόησις, κύ-
 κλ' δὲ περιφορά. εἰ ἔν' ἡ νόησις περιφορά, καὶ νῦς ἂν εἴη
 ὁ κύκλος, ἔ ἡ τοιαύτη περιφορά νόησις. αἰεὶ δὲ δὴ τι νοή-
 σει· δεῖ γάρ, εἴπερ αἰδῖος ἡ περιφορά· τῶν μὲν γὰρ πρα-
 κτικῶν νοήσεων ἔσι πέρατα (πᾶσαι γὰρ ἐτέρ' χάριν), αἰ δὲ
 θεωρητικαὶ τοῖς λόγοις ὁμοίως ὀρίζονται. λόγος δὲ πᾶς ὀρί-
 σμος ἢ ἀποδείξις. αἰ δ' ἀποδείξεις καὶ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ
 ἔχουσιν ὡς τέλος τὸν συλλογισμὸν ἢ τὸ συμπέρασμα· εἰ δὲ
 μὴ περατῶνται, ἀλλ' ἐκ ἀνακάμπτει γὰρ πάλιν ἐπ' ἀρχήν,
 προσλαμβάνουσιν δ' αἰεὶ μέσον καὶ ἀκρὸν εὐθυπορῶσιν· ἡ δὲ
 περιφορά πάλιν ἐπ' ἀρχήν ἀνακάμπτει. οἱ δ' ὀρίσμοι πάν-
 τες πεπερασμένοι. ἔτι εἰ ἡ αὕτη περιφορά πολλάκις, δεή-
 σει πολλάκις νοεῖν τὸ αὐτό. ἔτι δ' ἡ νόησις ἔοικεν ἡρεμῇσει
 τινὶ καὶ ἐπιστάσει μᾶλλον ἢ κινήσει· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 καὶ ὁ συλλογισμός. ἀλλὰ μὴν ὑδὲ μακαρίον γὰρ τὸ μὴ ῥά-

διὸν ἀλλὰ βίαιον· εἰ δ' ἐστὶν ἡ κίνησις αὐτῆς μὴ ὅσια, πα-
 ρὰ φύσιν ἂν κινῶτο. ἐπίπονον δὲ καὶ τὸ μεμίζχθαι τῷ σώ-
 ματι μὴ δυνάμενον ἀπολυθῆναι, καὶ προσέτι φευκτόν, εἴ-
 περ βέλτιον τῷ νῷ μὴ μετὰ σώματος εἶναι, καθάπερ εἰ-
 θέ τε λέγεσθαι καὶ πολλοῖς συνδοκεῖ. ἀδελος δὲ καὶ τοῦ
 κύκλῳ φέρεσθαι τὸν ἕρανὸν ἡ αἰτία· ἔτε γὰρ τῆς ψυχῆς ἡ
 ὅσια αἰτία τῷ κύκλῳ φέρεσθαι, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς
 ἔτ' κινεῖται, ἔτε τὸ σῶμα αἴτιον, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μᾶλλον
 ἐκείνῳ. ἀλλὰ μὴν ὑδὲ ὅτι βέλτιον λέγεται· καίτοι γ' ἐχρήν
 διὰ τῷ τὸν θεὸν κύκλῳ ποιεῖν φέρεσθαι τὴν ψυχὴν, ὅτι
 βέλτιον αὐτῇ τὸ κινεῖσθαι τοῦ μένειν, κινεῖσθαι δ' οὕτως ἢ
 ἄλλως. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἡ τοιαύτη σκέψις ἐτέρων λόγων οἰκιο-
 τέρα, ταύτην μὲν ἀφῶμεν τὸ νῦν. ἐκείνο δὲ ἀποπον συμ-
 βαίνει καὶ τῷ τῷ λόγῳ καὶ τοῖς πλείστοις τῶν περὶ ψυ-
 χῆς συνάπτει γὰρ καὶ τιθέασιν εἰς σῶμα τὴν ψυχὴν, ἔ-
 θεν προσδιόρισαντες διὰ τίν' αἰτίαν καὶ πῶς ἔχοντος τῷ σώ-
 ματος. καίτοι δόξειεν ἂν τῷ ἀναγκαῖον εἶναι· διὰ γὰρ τὴν
 κοινωνίαν τὸ μὲν ποιεῖ τὰ δὲ πάσχει καὶ τὸ μὲν κινεῖται τὸ
 δὲ κινεῖ, τῶτων δ' ἔθεν ὑπάρχει πρὸς ἀλλήλα τοῖς τυχεύουσιν.
 οἱ δὲ μόνον ἐπιχειρῶσι λέγειν ποῖον τι ἡ ψυχὴ, περὶ δὲ τῷ
 δεξομένου σώματος ἔθεν ἔτι προσδιόριζουσιν, ὥσπερ ἐνδεχό-
 μενον κατὰ τὰς Πυθαγορικὰς μίθ' ἐς τὴν τυχεύσαν ψυχὴν εἰς
 τὸ τυχεῖν ἐνδύεσθαι σῶμα· δοκεῖ γὰρ ἕκαστον ἴδιον ἔχειν εἴ-
 δος καὶ μορφήν. πᾶραπλήσιον δὲ λέγουσιν ὥσπερ εἰ τις
 φαῖν τὴν τεκτονικὴν εἰς αὐλὰς ἐνδύεσθαι· δεῖ γὰρ τὴν μὲν
 τέχνην χρῆσθαι τοῖς ὀργάνοις, τὴν δὲ ψυχὴν τῷ σώματι.

Καὶ ἄλλη δὲ τις δόξα παραδεδόται περὶ ψυχῆς, πι-
 θανὴ μὲν πολλοῖς ὑδεμῖας ἦττον τῶν λεγομένων, λόγος δ'
 ὥσπερ εὐθύνας· δεδωκυῖα καὶ τοῖς ἐν κοινῷ γινομένοις λό-
 γοις· ἀρμονίαν γὰρ τινὰ αὐτὴν λέγουσι· καὶ γὰρ τὴν ἀρ-
 μονίαν κρᾶσιν καὶ σύνθεσιν ἐναντίων εἶναι, καὶ τὸ σῶμα συγ-
 κεῖσθαι ἐξ ἐναντίων. καίτοι γὰρ ἡ μὲν ἀρμονία λόγος τίς ἐστι
 τῶν μιχθέντων ἢ σύνθεσις, τὴν δὲ ψυχὴν ὑδετερον οἷον τ'
 εἶναι τῶτων. ἔτι δὲ τὸ κινεῖν ἐκ ἐστὶν ἀρμονίας, ψυχῇ δὲ

2. ἔν' om *W*. || 4. βέλεται εἶναι *X*. || 5. δὴ om *S*. || γ' om *W*. || ἡ post γ' om *X*. || 7. ἡ δὲ νόησις] καὶ *X*. || 8. ὡς ὁ ἀριθμός *U*. ||
 9. ὑδὲ νῦς *UVW*. || 11. ὧν] ὧν πότερον *E*, ὧν ἐν *V*. || τῶν μορίων] μορίῳ *E*. || τῶν om *V*. || ἑαυτῷ *T*. || 15. ταυτὸ *X*. || δ'] δὴ *X*. ||
 ἱκανὸν om *W*. || 16. καὶ om *SVW*. || 18. τίς γὰρ *V*. || τῶν μορίων *W*. || 19. ἀνάγκη *W*. || τε *X*. || τὸ *S*. || 20. εἶναι post 19. δὲ
V. || 21. εἰ ἔν' ἢ] ἢ ἔν' *W*. || ὁ κύκλος εἴη *X*. || 22. δὴ om *W*. || 23. γὰρ ποιητικῶν ἢ πρ. *SUVW*. || 24. κινήσεων *S*. || 25. πᾶς
 πᾶς ἢ *U*. || 26. αἰ δ' ἀπ. καὶ] ἢ μὲν ἐν ἀποδείξει *E*. || 27. ἔχουσα *E*. || 28. γὰρ om *V*. || 29. προσλαμβάνουσιν *E*. || 31. εἰ] δ' *S*. ||
 φορὰ *X*. || 32. ταυτὸ *X*. || 33. δὴ *V*.

1. ὅσια καὶ παρὰ *X*. || 2. ἂν κινῶτο *E*: ceteri κινῶτ' ἂν. || 4. εἶναι καὶ καθάπερ *S*. || 5. δοκεῖ *W*. || καὶ om *W*. || 9. ἐκείνο *T*. ||
 σὺ βέλτιον δ' ὅτι *S*. || 10. ποιεῖν κύκλῳ *SVW*. || 13. τὰ *T*. || 14. τῶν] τοῖς *E*. || 16. προσδιόρισαντες *S*, προσδιορίζαντες καὶ *V*. ||
 17. δόξειε γ' ἂν *S*. || 18. ποιεῖ τι τὸ *STVW*. || 20. λέγειν μόνον ἐπιχειρῶσιν *W*. || 21. δεξομένου *S*. || 23. ἐνδύεσθαι om *S*. || εἶδος
 ἴδιον ἔχειν *W*. || 24. καὶ] σῶμα καὶ *E*. || παραπλήσιος *S*. || δὴ *SX*, δὴ τί *TVW*. || 28. πολλοῖς καὶ ὑδεμῖας *TVW*. || ἦττον *TVW*
 et corr *S*. || λόγοις *V*. || 29. ἐν τῷ κοινῷ *S*. || γινομένοις λόγοις] λεγομένοις λόγοις *W*, λεγομένοις *S*. || 30. αὐτὴν τινες λ. *W*. || ἀρ-
 μονίας *S*. || 31. ἐναντίον *S*. || κινεῖσθαι *S*. || 32. γὰρ om *E*. || 33. ἢ] ἢ καὶ *TVW*. || τούτων οἷον τ' εἶναι *V*.

πάντες ἀπονέμωσι τὸτο μάλισθ' ὡς εἰπεῖν. ἀρμόζει δὲ μάλ-
 λον καθ' ὑγιείας λέγειν ἀρμονίαν, καὶ ὅλως τῶν σωματι-
 κῶν ἀρετῶν, ἢ κατὰ ψυχῆς. φανερώτατον δ' εἴ τις ἀπο-
 διδόναι πειραθεῖται τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἀρμο-
 νία τινί· χαλεπὸν γὰρ ἐφαρμόζειν. ἔτι δ' εἰ λέγομεν τὴν
 ἀρμονίαν εἰς δύο ἀποβλέποντες, κυριώτατα μὲν τῶν μεγα-
 θῶν ἐν τοῖς ἔχουσι κίνησιν καὶ θέσιν τὴν σύνθεσιν αὐτῶν, ἐπει-
 δὲν ἔτω συναρμόζωσιν ὥς τε μηδὲν συγγενὲς παραδέχεσθαι,
 ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸν τῶν μεμιγμένων λόγον. ὑδετέρως μὲν ἔν
 εὐλογον, ἢ δὲ σύνθεσις τῶν τῷ σώματος μερῶν λίαν εὐεξε-
 10 τας· πολλὰ γὰρ αἱ συνθέσεις τῶν μερῶν καὶ πολλα-
 χῶς· τίνος ἔν ἢ πῶς ὑπολαβεῖν τὸν νῦν χρὴ σύνθεσιν εἶναι,
 ἢ καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἢ ὀρεκτικόν· ὁμοίως δὲ ἄτοπον καὶ τὸν
 λόγον τῆς μίξεως εἶναι τὴν ψυχὴν· ὃ γὰρ τὸν αὐτὸν ἔχει
 λόγον ἢ μίξις τῶν στοιχείων καθ' ἣν σὰρξ καὶ καθ' ἣν ὀσφύς.
 15 συμβήσεται ἔν πολλὰς τε ψυχὰς ἔχειν καὶ κατὰ πᾶν τὸ
 σῶμα, εἴπερ πάντα μὲν ἐκ τῶν στοιχείων μεμιγμένων, ὃ δὲ
 τῆς μίξεως λόγος ἀρμονία καὶ ψυχὴ. ἀπαιτῆσαι δ' ἄν τις
 τῷτο γε καὶ παρ' Ἐμπεδοκλέους· ἕκαστον γὰρ αὐτῶν λόγῳ
 τινὶ φησιν εἶναι· πότερον ἔν ὃ λόγος ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἢ μάλ-
 20 λον ἕτερον τι ἔστα ἐγγίνεται τοῖς μέλεσιν; ἔτι δὲ πότερον ἢ
 φιλία τῆς τυχεύσης αἰτία μίξεως ἢ τῆς κατὰ τὸν λόγον; καὶ
 αὕτη πότερον ὁ λόγος ἐστὶν ἢ παρὰ τὸν λόγον ἕτερόν τι;
 ταῦτα μὲν ἔν ἔχει τοιαύτας ἀπορίας· εἰ δ' ἐστὶν ἕτερον ἢ
 ψυχὴ τῆς μίξεως, τί δὴ ποτε ἅμα τῷ σαρκὶ εἶναι ἀναι-
 25 ρεῖται καὶ τῷ τοῖς ἄλλοις μορίοις τῷ ζῷ; πρὸς δὲ τέτοις
 εἴπερ μὴ ἕκαστον τῶν μορίων ψυχὴν ἔχει, εἰ μὴ ἐστὶν ἡ ψυ-
 χὴ ὁ λόγος τῆς μίξεως, τί ἐστὶν ὃ φθίρεται τῆς ψυχῆς
 ἀπολειπόμενης; ὅτι μὲν ἔν ἔθ' ἀρμονίαν οἶόν τ' εἶναι τὴν ψυ-
 χὴν ἔτε κύκλῳ περιφέρεσθαι, δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων. κα-
 30 τὰ συμβεβηκὸς δὲ κινεῖσθαι, καθάπερ εἵπομεν, ἐστὶ καὶ κι-
 νεῖν ἑαυτήν, οἷον κινεῖσθαι μὲν ἐν ᾧ ἐστὶ, τῷτο δὲ κινεῖσθαι
 ὑπὸ τῆς ψυχῆς· ἄλλως δ' ἔχ οἷον τε κινεῖσθαι κατὰ τόπον
 αὐτήν. εὐλογώτερον δ' ἀπορήσειεν ἂν τις περὶ αὐτῆς ὡς κι-

νημένης, εἰς τὰ τοιαῦτα ἀποβλέψας. φαιμέν γὰρ τὴν ψυ-
 χὴν λυπεῖσθαι χαίρειν, θαρρεῖν φοβεῖσθαι, ἔτι δὲ ὀργί-
 ζεσθαι τε καὶ αἰσθάνεσθαι καὶ διανοεῖσθαι· ταῦτα δὲ πάν-
 τα κινήσεις εἶναι δοκῶσιν. ὅθεν οἰηθεῖται τις ἂν αὐτὴν κινεῖσθαι·
 τὸ δ' ἐκ ἐστὶν ἀναγκαῖον· εἰ γὰρ καὶ ὅτι μάλισα τὸ λυπεῖ-
 σθαι ἢ χαίρειν ἢ διανοεῖσθαι κινήσεις εἰσὶ, καὶ ἕκαστον κι-
 νεῖσθαι τέτων, τὸ δὲ κινεῖσθαι ἐστὶν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, οἷον τὸ
 ὀργίζεσθαι ἢ φοβεῖσθαι τῷ τὴν καρδίαν ὡδὶ κινεῖσθαι, τὸ
 δὲ διανοεῖσθαι ἢ τοῖστον ἴσως ἢ ἕτερόν τι· τέτων δὲ συμ-
 30 βαίνει τὰ μὲν κατὰ φοράν τιῶν κινημένων, τὰ δὲ κατ'
 ἀλλοίωσιν. ποῖα δὲ καὶ πῶς, ἕτερός ἐστι λόγος. τὸ δὲ λέ-
 γειν ὀργίζεσθαι τὴν ψυχὴν ὁμοίον καὶ εἰ τις λέγοι τὴν ψυ-
 χὴν ὑφαινεῖν ἢ οἰκοδομεῖν· βέλτιον γὰρ ἴσως μὴ λέγειν τὴν
 ψυχὴν ἐλεεῖν ἢ μανθάνειν ἢ διανοεῖσθαι, ἀλλὰ τὸν ἀνθρω-
 35 πον τῇ ψυχῇ. τῷτο δὲ μὴ ὡς ἐν ἐκείνῃ τῆς κινήσεως ἔσσης,
 ἀλλ' ὅτε μὲν μέχρι ἐκείνης, ἐτὲ δ' ἀπ' ἐκείνης, οἷον ἢ μὲν
 αἰσθησις ἀπὸ τῶνδ', ἢ δ' ἀνάμνησις ἀπ' ἐκείνης ἐπὶ τὰς ἐν
 τοῖς αἰσθητηρίοις κινήσεις ἢ μονάς. ὃ δὲ νῦν ἔσκειν ἐγγίνεσθαι
 ἔστι τις ἔστα, καὶ ὃ φθίρεσθαι. μάλισα γὰρ ἐφθίρετ' ἂν
 40 ὑπὸ τῆς ἐν τῷ γήρα ἀμαυρώσεως, νῦν δ' ἴσως ὅπερ ἐπὶ
 τῶν αἰσθητηρίων συμβαίνει· εἰ γὰρ λάβοι ὁ πρεσβυτῆς ὁμο-
 μα τοιονθί, βλέποι ἂν ὥσπερ καὶ ὁ νέος. ὥς τε τὸ γῆρας οὐ
 τῷ τὴν ψυχὴν τι πεπονθέναι, ἀλλ' ἐν ᾧ, καθάπερ ἐν μέ-
 θαις καὶ νότοις. καὶ τὸ νοεῖν δὴ καὶ τὸ θεωρεῖν μαραινέται
 45 ἄλλῃ τινὸς ἔσω φθειρομένης, αὐτὸ δὲ ἀπαθὲς ἐστὶν. τὸ δὲ δια-
 νοεῖσθαι καὶ φιλεῖν ἢ μισεῖν ἐκ ἐστὶν ἐκείνης πάθη, ἀλλὰ τα-
 δι τῷ ἔχοντος ἐκείνο, ἢ ἐκείνο ἔχει. διὸ καὶ τότε φθειρο-
 μένης ἔτε μνημονεύει ἔτε φιλεῖ· ὃ γὰρ ἐκείνης ἦν, ἀλλὰ τῷ
 κοινῷ, ὃ ἀπώλαυν· ὃ δὲ νῦν ἴσως θειώτερόν τι καὶ ἀπαθὲς
 50 ἐστὶν. ὅτι μὲν ἔν ἔχ οἷον τε κινεῖσθαι τὴν ψυχὴν, φανερόν
 ἐκ τέτων· εἰ δ' ὅλως μὴ κινεῖται, δῆλον ὡς ἐδ' ὑφ' ἑαυτῆς.
 πολὺ δὲ τῶν εἰρημένων ἀλογώτατον τὸ λέγειν ἀριθμὸν εἶναι
 τὴν ψυχὴν κινεῖν ἑαυτόν· ὑπάρχει γὰρ αὐτοῖς ἀδύνατα
 πρῶτα μὲν τὰ ἐκ τῷ κινεῖσθαι συμβαίοντα, ἰδίᾳ δ' ἐκ τῷ

1. ἀπονέμωσιν ἅπαντες τοῦτο *STVW*, ἅπαντες ἀπ. τ. *X*. || τε *X*. || 2. ὑγιείας *X*. || 3. φανερωτάτων *E*, φανερώτερον *SV*. || δ' ἂν εἴη εἰ *W*. || 5. ἐπεὶ *V*. || λέγομεν *STFX*. || 7. θέσιν καὶ τὴν *X*. || 8. συναρμολογῶσιν *X*. || συγγενεῖσθαι *E*. || 11. αἱ *om TV*. || μερῶν] πολλῶν *T*. || 12. χρὴ τὸν νῦν *STVW*. || 13. καὶ *om W*. || ἢ καὶ ὀρ. *X*, ἢ τὸ ὀρ. *W*. || τὸ *VX*. || 14. εἶναι τῆς μίξεως *X*. || 17. ὃ] ὃ *W*. || 19. γε τῷτο *W*. || αὐτῶν ἐν λόγῳ *W*. || 20. ὃ *om V*. || 21. ἐγγίνοτο *T*. || μέρεσιν *W* et pr *E*, μικθεῖσιν *X*. || ἢ φιλία πότερον *X*. || 22. τυχεύσης] ψυχῆς *S*. || τὸν *om W*. || 25. ἅμα post ἀγαιρεῖται *W*. || τὸ *V*. || 26. τὲ *T*, *om SVW*. || 28. ὃ *om T*. || 29. ἀπολειπόμενης *TVX*. || 31. καθάπερ εἵπομεν κινεῖσθαι *V*. || ἐστὶ *om W*. || κινεῖν καὶ *W*. || 33. κινεῖσθαι post τέπων *V*, *om W*.

3. τε *om V*. || καὶ διανοεῖσθαι *om T*. || 4. κινεῖσθαι ἢ χαίρειν. τὸ *W*. || 7. τέτων] τι *X*. || 8. ἢ τὸ φ. *X*. || τὸ *V*. || κιν. ἢ οἰδεῖν. τὸ *V*. || 9. ἴσως ἢ] ἢ ἴσως *SV*, ἢ ἴσως δὲ *W*, ἴσως *TX*. || 11. τὸ δὲ] τὸ δὴ *T*. || 12. λέγειν *T*. || 15. τούτων *E*. || οὕσης *om E*. || 16. μέχρις *TVWX*. || δ' ὡς ἀπ' *W*. || 17. τῶνδε *X*. || 20. νῦν δ' ὥσπερ *STVWX*. || 22. βλέπειν *V*. || καὶ *om X*. || 23. πεπονθέναι τι τὴν ψυχὴν *W*, τὴν ψυχὴν πεπονθέναι *S*. || 25. ἀλλ' ὃ *S*. || 26. καὶ] ἢ *T*. || 27. ἢ] ὃ *V*. || 30. οὖν *om S*. || 31. αὐτῆς *X*. || 32. ἀλογώτερον *T*. || 34. πρῶτον *X*.

λέγειν αὐτὴν ἀριθμόν· πῶς γὰρ χρὴ νοῆσαι μονάδα κινε-
μένην, καὶ ὑπὸ τίνος, καὶ πῶς, ἀμερῇ καὶ ἀδιάφορον ὄ-
σαν; εἰ γὰρ ἐς κινητικὴν καὶ κινητή, διαφέρειν δεῖ. ἔτι δ'
ἐπεὶ φασι κινηθεῖσαν γραμμὴν ἐπίπεδον ποιεῖν, σιγμὴν δὲ
γραμμὴν, καὶ αἱ τῶν μονάδων κινήσεις γραμμαὶ ἔσονται·
ἢ γὰρ στιγμὴ μονάς ἐστι θέσιν ἔχουσα· ὁ δ' ἀριθμὸς τῆς
ψυχῆς ἤδη πού ἐστι καὶ θέσιν ἔχει. ἔτι δ' ἀριθμὸς μὲν ἐὰν
ἀφέλῃ τις ἀριθμόν ἢ μονάδα,λείπεται ἄλλος ἀριθμός·
τὰ δὲ φυτὰ καὶ τῶν ζῶων πολλὰ διαιρέμενα ζῆ, καὶ δο-
κεῖ τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἔχειν τῷ εἶδει. δόξειε δ' ἂν ἔθεν δια-
φέρειν μονάδας λέγειν ἢ σωματίδια μικρά· καὶ γὰρ ἐκ τῶν
Δημοκρίτου σφαιρίων ἐὰν γένωνται σιγμαί, μόνον δὲ μένη
τὸ ποσόν, ἔσαι τι ἐν αὐτῷ τὸ μὲν κινεῖν, τὸ δὲ κινούμενον,
ὥσπερ ἐν τῷ συνεχεῖ· οὐ γὰρ διὰ τὸ μεγέθει διαφέρειν ἢ
μικρότητι συμβαίνει τὸ λεχθέν, ἀλλ' ὅτι ποσόν. διὸ ἀναγ-
καῖον εἶναι τι τὸ κινῆσον τὰς μονάδας. εἰ δ' ἐν τῷ ζῳῷ τὸ
κινῆν ἢ ψυχὴ, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ, ὥς ἐ τὸ κινεῖν καὶ τὸ
κινούμενον ἢ ψυχὴ, ἀλλὰ τὸ κινῆν μόνον. ἐνδέχεται δὲ δὴ
πῶς μονάδα ταύτην εἶναι· δεῖ γὰρ ὑπάρχειν τινὰ αὐτῇ
διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας· σιγμῆς δὲ μοναδικῆς τίς ἂν εἴη
διαφορὰ πλὴν θέσις; εἰ μὲν ἔν εἰσὶν ἕτεραι αἱ ἐν τῷ σώματι
μονάδες καὶ αἱ στιγμαί, ἐν τῷ αὐτῷ ἔσονται αἱ μονάδες·
καθέξει γὰρ χώραν σιγμῆς. καίτοι τί κωλύει ἐν τῷ αὐτῷ
εἶναι, εἰ δύο, καὶ ἀπείρους; ὧν γὰρ ὁ τόπος ἀδιείρητος,
καὶ αὐτά. εἰ δ' αἱ ἐν τῷ σώματι σιγμαὶ ὁ ἀριθμὸς ὁ τῆς
ψυχῆς, ἢ εἰ ὁ ἐκ τῶν ἐν τῷ σώματι στιγμῶν ἀριθμὸς ἢ
ψυχὴ, διὰ τί ἐ πάντα ψυχὴν ἔχουσι τὰ σώματα; σιγμαὶ
γὰρ ἐν ἅσασι δοκῶσιν εἶναι καὶ ἄπειροι. ἔτι δὲ πῶς οἶόν τε
χωρίζεσθαι τὰς ψυχὰς καὶ ἀπολύεσθαι τῶν σωμάτων, εἴ
γε μὴ διαιρῶνται αἱ γραμμαὶ εἰς σιγμάς;
5 Συμβαίνει δὲ, καθάπερ εἵπομεν, τῇ μὲν ταῦτο λέγειν
τοῖς σώματι τι λεπτομερὲς αὐτὴν τιθεῖσι, τῇ δ', ὥσπερ Δη-

μόκριτος κινεῖσθαι φησιν ὑπὸ τῆς ψυχῆς, ἰδίον τὸ ἀτοπὸν·
εἵπερ γὰρ ἐς ἡ ψυχὴ ἐν παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ σώματι,
ἀναγκαῖον ἐν τῷ αὐτῷ δύο εἶναι σώματα, εἰ σῶμά τί ἢ
ψυχὴ· τοῖς δ' ἀριθμὸν λέγουσιν, ἐν τῇ μιᾷ σιγμῇ πολ-
5 λὰς στιγμάς ἢ πᾶν σῶμα ψυχὴν ἔχειν, εἰ μὴ διαφέρων
τις ἀριθμὸς ἐγγίνεται καὶ ἄλλος τις τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν
τῷ σώματι στιγμῶν. συμβαίνει τε κινεῖσθαι τὸ ζῷον ὑπὸ
τῆς ἀριθμῆς, καθάπερ καὶ Δημοκρίτον ἔφαμεν αὐτὸ κινεῖν·
τί γὰρ διαφέρει σφαίρας λέγειν σμικρὰς ἢ μονάδας μεγά-
10 λας, ἢ ὅλως μονάδας φερομένας; ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγ-
καῖον κινεῖν τὸ ζῷον τῷ κινεῖσθαι ταύτας. τοῖς δὲ συμπλέ-
ξασιν εἰς τὸ αὐτὸ κινήσιν καὶ ἀριθμὸν ταῦτά τε συμβαίνει
καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα· οὐ γὰρ μόνον ὁρισμὸν ψυχῆς
ἀδύνατον τοῖσιν εἶναι, ἀλλὰ καὶ συμβεβηκός. δῆλον δ' εἰ
15 τις ἐπιχειρήσειεν ἐκ τῆς λόγου τέτου τὰ πάθη καὶ τὰ ἔργα
τῆς ψυχῆς ἀποδιδόναι, οἷον λογισμὸς, αἰσθήσεις, ἡδονάς,
λύπας, ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· ὥσπερ γὰρ εἵπομεν πρότερον,
ἔδε μαντεύεσθαι ῥαδίον ἐξ αὐτῶν. τριῶν δὲ τρόπων παρα-
δομένων καθ' ἑς ὁρίζονται τὴν ψυχὴν, οἱ μὲν τὸ κινητι-
κώτατον ἀπεφάναντο τῷ κινεῖν ἑαυτό, οἱ δὲ σῶμα τὸ λε-
πτομερέστατον ἢ τὸ ἀσωματώτατον τῶν ἄλλων. ταῦτα δὲ
τῆς ἀπορίας τε καὶ ὑπεναντιώσεως ἔχει, διεληλύθμεν
σχεδόν. λείπεται δ' ἐπισκέφασθαι πῶς λέγεται τὸ ἐκ τῶν
20 σιγμῶν αὐτὴν εἶναι. λέγουσι μὲν γὰρ, ἵν' αἰσθάνηται τε
τῶν ὄντων καὶ ἕκαστον γνωρίζῃ, ἀναγκαῖον δὲ συμβαίνειν
πολλὰ καὶ ἀδύνατα τῷ λόγῳ· τίθενται γὰρ γνωρίζειν τῷ
ὁμοίῳ τὸ ὁμοίον, ὥσπερ ἂν εἰ τὴν ψυχὴν τὰ πράγματα
τιθέντες. οὐκ ἔστι δὲ μόνα ταῦτα, πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα,
μᾶλλον δ' ἴσως ἄπειρα τὸν ἀριθμόν, τὰ ἐκ τέτων. ἐξ ὧν
30 μὲν ἔν ἐστὶν ἕκαστον τέτων, ἔσω γινώσκειν τὴν ψυχὴν καὶ
αἰσθάνεσθαι· ἀλλὰ τὸ σύνολον τίτι γνωριεῖ ἢ αἰσθήσεται,
οἷον τί θεὸς ἢ ἄνθρωπος ἢ σαρξ ἢ ὀστούν; ὁμοίως δὲ καὶ

1. αὐτὸν S. || 3. εἰ] ἢ T, ἢ X. || κινητὴ καὶ κινητικὴ WW, κινητικὴ καὶ κινεῖται X. || 6. μονάς σιγμὴ T. || 8. ἀφέλῃ τε τις S. ||
10. αὐτὴν om E. || ἔχειν ψυχὴν STUV. || δόξει X. || ἂν] ἂν ἔν T. || ἔθεν] ὁμοίως μὴδὲν WW. || 11. σμικρὰ ST. || 12. σφαιρίων T
X. || μένει V. || 14. συνεχεῖ] μεγέθει TWW. || 15. σμικρότητι plerique. || συμβ.] τέτο συμβαίνει WW. || 16. κινήσαν TWW. || 17. καὶ
τὸ ἐν T. || τὸ post καὶ om SUWX. || 18. δὲ om VWX. || 19. αὐτὴν TX. || αὐτῇ τινα WW, τινα αὐτῆς S. || 20. διαφορὰν —
εἴη om S. || εἴη] ἢ E. || 22. καὶ αἱ] καὶ SUWW, ἢ T. || 23. κωλύει WW. || 25. αἱ om S. || ὁ prius om X, alterum E. ||
26. ἢ om V. || ἐκ om E. || 28. καὶ ἄπειροι εἶναι V. || 29. σιγμάς VWX. || 30. γε om E. || εἰς τὰς σ. TWW. || 31. συμβαίνει
U. || δὲ καὶ καθ. E. || πῇ WW. || ταῦτόν T. || 32. τι om T, in margine ponit WW.

1. ἰδίον om S. || τὸ om X. || 2. περ om pr E. || σώματι om WW. || 6. τις ante τῶν om X. || 7. τοῖς σώμασιν E. || συμ-
βαίνει E. || δὲ UX, om S. || τὸ ζῷον κιν. WW, τὸ σῶμα κιν. T. || 8. καὶ om SU. || αὐτὸ ἔφαμεν EX. || 11. αὐτάς STUVWX. ||
δὲ V. || 12. τε] γε X, om U. || 13. τοιαῦτα om U. || 14. τοῖσιν ἀδύνατον X. || 15. ἐπιχειρήσει T. || 18. μαντεύεσθαι STUVWW. ||
20. τῷ] τὸ V. || τὸ] τι V. || 21. ἀσώματος X. || δὲ om X. || 22. τε om WW. || ἔχει καὶ ὑπεναντιώσεις WW. || 23. τὰ] τὰ E. ||
24. W om pr E. || αἰσθάνηται TWW. || τε om VX. || 25. γνωρίζειν T. || 28. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα om V. || 30. ἐς post τέτων WW. ||
τέτων om X. || ἔσω om S. || 31. τίτι — ἢ] οὐ — οὐδ' VWX. || γνωρίσαι V. || 32. ἢ τί ἄνθρωπος S.

ἄλλο ὅτι τῶν συνθέτων· ἔ γὰρ ὁπωσὶν ἔχοντα τὰ σϑοιχεῖα
τέτων ἕκαστον, ἀλλὰ λόγῳ τινὶ καὶ συνθέτει, καθάπερ φησὶ
καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ ὅσῃν.

ἡ δὲ χθὼν ἐπίηρος ἐν εὐσέρνοισι χοάνοισιν

τὰ δύο τῶν ὀκτώ μερέων λάχε νήσιδος αἰγλης,

τέσσαρα δ' Ἡφαίσιοι· τὰ δ' ὀσέα λεύκ' ἐγένοντο.

ὅδῃν ἔν ὀφελος εἶναι τὰ σϑοιχεῖα ἐν τῇ ψυχῇ, εἰ μὴ καὶ οἱ
λόγοι ἐνέονται καὶ ἡ σύνθεσις· γνωριεῖ γὰρ ἕκαστον τὸ
ὅμοιον, τὸ δ' ὅσῃν ἢ τὸν ἀνθρώπον ἔθεν, εἰ μὴ καὶ ταῦτ'
ἐνέσαι. τῷτο δ' ὅτι ἀδύνατον, ἔθεν δεῖ λέγειν· τίς γὰρ ἂν
ἀπορήσειεν εἰ ἔνεσιν ἐν τῇ ψυχῇ λίθος ἢ ἀνθρωπος· ὁμοίως
δὲ καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ μὴ ἀγαθόν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
καὶ περὶ τῶν ἄλλων. ἔτι δὲ πολλαχῶς λεγομένου τῷ ὄντος.
(σημαίνει γὰρ τὸ μὲν τόδε τι, τὸ δὲ ποσὸν ἢ ποιὸν ἢ καὶ
τινα ἄλλην τῶν διαιρεθειῶν κατηγοριῶν) πότερον ἐξ ἀπάν-
των ἔσται ἡ ψυχὴ ἢ οὐ; ἀλλ' ἔ δοκεῖ κοινὰ πάντων εἶναι
σϑοιχεῖα, ἄρ' ἐν ὅσα τῶν ὅσιων ἐκ τούτων μόνον; πῶς ἔν γι-
νώσκει καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον; ἢ φήσουσιν ἕκαστου γένους
εἶναι σϑοιχεῖα καὶ ἀρχὰς ἰδίας, ἐξ ὧν τὴν ψυχὴν συνεσά-
ναι; ἔσαι ἄρα ποσὸν καὶ ποιὸν καὶ ὅσια. ἀλλ' ἀδύνατον ἐκ
τῶν τῷ ποσῷ σϑοιχείων ὅσῃαν εἶναι καὶ μὴ ποσόν. τοῖς δὲ
λέγουσιν ἐκ πάντων ταῦτά τε καὶ τοιαῦθ' ἕτερα συμβαίνει.
ἄποπον δὲ καὶ τὸ φάναι μὲν ἀπαθὲς εἶναι τὸ ὅμοιον ὑπὸ τῷ
ὁμοίῳ, αἰσθάνεσθαι δὲ τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ καὶ γινώσκειν
τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον. τὸ δ' αἰσθάνεσθαι πάσχειν τι καὶ
νεῖσθαι τιθέασιν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ νοεῖν τε καὶ γινώσκειν.
πολλὰς δ' ἀπορίας καὶ δυσχερείας ἔχοντος τῷ λέγειν, κα-
θάπερ Ἐμπεδοκλῆς, ὡς τοῖς σωματικοῖς σϑοιχείοις ἕκαστα
γνωρίζεται καὶ πρὸς τὸ ὅμοιον, μαρτυρεῖ τὸ νῦν λεχθέν·
ὅσα γὰρ ἔνεσιν ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασιν ἀπλῶς γῆς, οἷον

ἐσὰ νεῦρα τρίχες, ἔθενος αἰσθάνεσθαι δοκεῖ, ὡς ἔδὲ τῶν
ὁμοίων. καίτοι προσῆκεν. ἔτι δ' ἐκάσῃ τῶν ἀρχῶν ἀγνοία
πλείων ἢ σύνεσις ὑπάρχει· γινώσεται μὲν γὰρ ἐν ἕκαστον,
πολλὰ δ' ἀγνοήσει· πάντα γὰρ τὰλλα. συμβαίνει δ' Ἐμ-
πεδοκλεῖ γε καὶ ἀφρονέστατον εἶναι τὸν θεόν· μόνος γὰρ τῶν
σϑοιχείων ἐν ἔ γνωριεῖ, τὸ νεῖκος, τὰ δὲ θνητὰ πάντα· ἐκ
πάντων γὰρ ἕκαστον. ὅλως τε διὰ τίν' αἰτίαν οὐχ ἅπαντα
ψυχὴν ἔχει τὰ ὄντα, ἐπειδὴ πᾶν ἢ σϑοιχεῖον ἢ ἐκ σϑοιχείου
ἐνός ἢ πλείονων ἢ πάντων; ἀναγκαῖον γὰρ ἐσιν ἐν τι γι-
νώσκειν ἢ τινα ἢ πάντα. ἀπορήσειε δ' ἂν τις καὶ τί ποτ'
ἐστὶ τὸ ἐνοποιεῖν αὐτά· ὕλη γὰρ ἔοικε τὰ γε σϑοιχεῖα· κυ-
ριώτατον γὰρ ἐκεῖνο τὸ συνέχον ὃ τί ποτ' ἐστὶν· τῆς δὲ ψυ-
χῆς εἶναι τι κρείττον καὶ ἄρχον ἀδύνατον· ἀδυνατώτερον δ'
ἔτι τῷ νῷ· εὐλογον γὰρ τῷτον εἶναι προγενέστατον καὶ κύριον
κατὰ φύσιν, τὰ δὲ σϑοιχεῖα φασι πρῶτα τῶν ὄντων εἶναι.
πάντες δὲ καὶ οἱ διὰ τὸ γνωρίζειν καὶ αἰσθάνεσθαι τὰ ὄντα
τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν σϑοιχείων λέγοντες αὐτήν, καὶ οἱ τὸ κι-
νητικώτατον, ἔ περὶ πάσης λέγουσι ψυχῆς· οὔτε γὰρ τὰ
αἰσθανόμενα πάντα κινητικά· φαίνεται γὰρ εἶναι τινα μό-
νιμα τῶν ζώων κατὰ τόπον. καίτοι δοκεῖ γε ταύτην μόνην
τῶν κινήσεων κινεῖν ἢ ψυχὴ τὸ ζῶον. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοι
τὸν νῦν καὶ τὸ αἰσθητικὸν ἐκ τῶν σϑοιχείων ποιεῖσιν· φαίνεται
γὰρ τὰ τε φυτὰ ζῆν οὐ μετέχοντα φορᾶς οὐδ' αἰσθήσεως,
καὶ τῶν ζώων πολλὰ διάνοιαν ἐκ ἔχειν. εἰ δὲ τις καὶ ταῦτα
παραχωρήσειε, καὶ θεῖν τὸν νῦν μέρος τι τῆς ψυχῆς, ὁμοίως
δὲ καὶ τὸ αἰσθητικόν, οὐδ' ἂν ἔτω λέγοιεν καθόλου περὶ
πάσης ψυχῆς ὅδὲ περὶ ὅλης οὐδὲ μιᾶς. τῷτο δὲ πέπονθε
καὶ ὁ ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι καλεμμένοις λόγος· φησὶ γὰρ
τὴν ψυχὴν ἐκ τῷ ὅλου εἰσεῖναι ἀναπνεύτων, φερομένην ὑπὸ
τῶν ἀνέμων. ἐχ οἷον τε δὴ τοῖς φυτοῖς τῷτο συμβαίνειν ὅδὲ

1. ὅτι οὖν ἄλλο *STUVWX*. || 3. καὶ om *X*. || 5. τὰ] τῶν *ESTUX*, τὰς *W*. || μοιράων *UVW*. || 6. λευκὰ *ETVW*. ||
γένοντο *TUVW*. || 7. ἐνεῖναι *E*. || ἐν om *X*. || οἱ om *V*. || 9. ἢ] καὶ *SU*. || 10. ὅδὲ *X*. || ἂν om *X*. || 11. ἐστὶν *UVWX*. || 13. ἐπὶ
TX. || 16. ἐστὶν *X*. || κοινὰ] τινὰ *S*. || εἶναι τὰς *E*. || 17. μένων *STUVX*. || 19. ἰδίως *S*, ἰδίας corr *E*. || 20. ἐστὶν *X*. || ἄρα
καὶ π. *W*. || ἐκ om *UV*. || 21. εἶναι ὅσῃαν *V*. || δὲ *V*. || 22. ταῦτά τε καὶ om *V*. || 23. δὲ om *W*. || 25. δ'] γὰρ *TX*. || τε
E. || κινεῖν *E*, ποιεῖν *UX*. || 26. δὲ om *V*. || τε] τι *V*, om *E*. || 29. λεχθισόμενον *T* et corr *U*. || 30. ἐστὶν *EWX*.
— 1. ὡς] ὡς περ *V*. || 2. προσῆκεν τὰ νεῦρα καὶ τὰς τρίχας· γενεὰ ὄντα τῶν ὁμοίων αἰσθάνεσθαι. ἔτι *W*. || ἔτι] εἰ *U*. || 3. πλέον *SUV*
WX. || ὑπάρχει *WX*. || ἐκάσῃ *TVWX*. || 4. πάντα γὰρ τὰ ἄλλα om pr *E*. || δ'] δὲ καὶ *S*. || 6. ἐν om *T*. || γνωρίζει *E*. || 7. δὲ
STUVW. || 8. πᾶν om pr *E*. || ἐκ σϑοιχείου] ἐκ σϑοιχείων καὶ σϑοιχείων ἢ *W*, ἐκ τῶν σϑοιχείων καὶ σϑοιχείων *X*. || 9. ἢ ἐκ πλ. *TUVW*. ||
ἐν τι] ἐν *SUX*, ἢ ἐν *W*. || 11. γε om *STVWX*. || 12. γὰρ] δ' pr *E*. || δὲ om *S*. || 13. εἶναι τι κρείττον *UVWX*, κρείττον εἶναι τι
U. || ἀρχὴ *S*. || δὲ τι *W*. || 14. εὐλογώτερον *TV*, εὐλογώτατον *SV*. || γε *S*, γὰρ ἄρα *X*. || τούτο εἶναι *X*, εἶναι τούτον *TV*. || προ-
γενέστερον *X*, προγενέστατον *TUV*. || κυριώτατον *T*. || 15. φατὶ] ταυτὶ *V*. || 16. τὴν ψ. τὰ ὄντα *STU*, τὰ κατὰ τὴν ψ. *V*. || 18. ἀπάσης
STUVWX. || 19. γὰρ] γὰρ *S*. || μόρια *S*, ἐσῶτα margo *S*. || 20. γε δοκεῖ *X*. || 21. ψυχὴ καὶ τὸ *U*. || 23. φορᾶς *S*. || 24. ἔχει
W. || 25. ὁμοίως — 27. ψυχῆς margo *T*. || 26. καθόλου om *TUV*. || περὶ τῆς πάσης *U*. || 27. ὅδὲ περὶ μιᾶς *SX*. || 28. καλεμμένοις
ἔπεσι *TVW*, ἔπεσιν ἀδόμενος λόγος *U*, ἔπεσι (omisso καλεμμένοις) *S*. || 29. λόγος, ut videtur, *E*. || 30. δὲ *TVWX* et corr *E*. || τοῖς
φυτοῖς om *U*.

τῶν ζώων ἐνίοις, εἴπερ μὴ πάντα ἀναπνεύουσιν. τὸτο δὲ λέ-
 ληθε τὴν ἕτως ὑπειληφότας. εἴτε δὲ τὴν ψυχὴν ἐκ τῶν
 σωματικῶν ποιεῖν, ἢ ἄλλω δὲ ἐξ ἀπάντων· ἵκανόν γὰρ θατέρον
 μέρος τῆς ἐναντιώσεως ἑαυτοῦ τε κρίνειν καὶ τὸ ἀντικείμενον.
 καὶ γὰρ τῷ εὐθεῖ καὶ αὐτὸ καὶ τὸ καμπύλον γινώσκοντες.
 κριτὴς γὰρ ἀμφοῖν ὁ καινὸν, τὸ δὲ καμπύλον ἢ ἐαυτοῦ
 οὔτε τοῦ εὐθέος. καὶ ἐν τῷ ὅλῳ δὲ τινες αὐτὴν μεμῖχθαι
 φασιν, ὅθεν ἴσως καὶ Θαλῆς ὥρθη πάντα πλήρη θεῶν εἶναι.
 τῆτο δ' ἔχει τινὰς ἀπορίας· διὰ τίνα γὰρ αἰτίαν ἐν μὲν τῷ
 ἀέρι ἢ τῷ πυρὶ ἕσα ἢ ψυχὴ οὐ ποιεῖ ζῶον, ἐν δὲ τοῖς μι-
 κτοῖς, καὶ ταῦτα βελτίων ἐν τέτοις εἶναι δοκῶσα; ἐπιζητή-
 σαι γὰρ ἂν τις καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἢ ἐν τῷ ἀέρι ψυχὴ τῆς
 ἐν τοῖς ζώοις βελτίων ἐστὶ καὶ ἀθανατωτέρα. συμβαίνει δ'
 ἀμφοτέρως ἄτοπον καὶ παράλογον· καὶ γὰρ τὸ λέγειν
 ζῶον τὸ πῦρ ἢ τὸν ἀέρα τῶν παραλογωτέρων ἐστὶ, καὶ τὸ
 μὴ λέγειν ζῶα ψυχῆς ἐνόςσης ἄτοπον. ὑπολαβεῖν δ' εἰκόσιν
 εἶναι τὴν ψυχὴν ἐν τέτοις, ὅτι τὸ ὅλον τοῖς μορίοις ὁμοειδές.
 ὥς ἀναγκαῖον αὐτοῖς λέγειν καὶ τὴν ψυχὴν ὁμοειδῆ τοῖς
 μορίοις εἶναι, εἰ τῷ ἀπολαμβάνεσθαι τι τῷ περιέχοντος ἐν
 τοῖς ζώοις ἐμφυχα τὰ ζῶα γίνεται. εἰ δ' οὐ μὲν ἀπὸ διασπώ-
 μενος ὁμοειδής, ἢ δὲ ψυχὴ ἀνομοιομερής, τὸ μὲν τι αὐτῆς
 ὑπάρχει ὅλον ὅτι, τὸ δ' ἔχ' ὑπάρχει. ἀναγκαῖον ἔν αὐτὴν
 ἢ ὁμοιομερῆ εἶναι ἢ μὴ ἐνυπάρχειν ἐν ὅτῳ μορίῳ τῷ παν-
 τός. φανερόν ἔν ἐκ τῶν εἰρημέων ὡς ἔτε τὸ γινώσκον ὑπάρ-
 χει τῇ ψυχῇ διὰ τὸ ἐκ τῶν σωματικῶν εἶναι, ἔτε τὸ κινεῖ-
 σθαι αὐτὴν καλῶς ἢ ἀλῆθῶς λέγεται. ἐπεὶ δὲ τὸ γινώ-
 σκειν τῆς ψυχῆς ἐστὶ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι τε καὶ τὸ δοξάζ-
 ζειν, ἔτι δὲ τὸ ἐπιθυμεῖν καὶ βύλεσθαι καὶ ὅλως αἰ ὀρέξεις,
 γίνεται δὲ καὶ ἡ κατὰ τόπον κινήσεις τοῖς ζώοις ὑπὸ τῆς
 ψυχῆς, ἔτι δ' αὖτις τε καὶ ἀκμὴ καὶ φθίσις, πότερον ὅλη

τῇ ψυχῇ τέτων ἕκαστον ὑπάρχει, καὶ πάσῃ νοῦμέν τε καὶ
 αἰσθανόμεθα καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον ποιεῖν τε καὶ πάσχο-
 μεν, ἢ μορίοις ἑτέροις ἑτέρα; καὶ τὸ ζῆν δὴ πότερον ἐν τινι
 τέτων ἐστὶν ἐν ἡ καὶ ἐν πλείοσιν ἢ πᾶσιν, ἢ καὶ ἄλλο τι
 αἴτιον; λέγουσι δὲ τινες μεριστὴν αὐτὴν, καὶ ἄλλω μὲν
 νοεῖν ἄλλω δὲ ἐπιθυμεῖν. τί ἔν δὴ ποτε συνέχει τὴν ψυχὴν,
 εἰ μεριστὴ πέφυκεν; ἢ γὰρ δὴ τό γε σῶμα· δοκεῖ γὰρ τῷ
 ναντίον μᾶλλον ἢ ψυχῇ τὸ σῶμα συνέχειν· ἐξελεῖσθαι γὰρ
 διαπνέεται καὶ σήπεται. εἰ ἔν ἑτερόν τι μίαν αὐτὴν ποιεῖ,
 ἐκεῖνο μάλισ' ἂν εἴη ψυχὴ. δεήσει δὲ καὶ πάλιν κἀκεῖνο
 ζητεῖν, πότερον ἐν ἡ πολυμερές. εἰ μὲν γὰρ ἐν, διὰ τί οὐκ
 εὐθὺς καὶ ἡ ψυχὴ ἐν; εἰ δὲ μεριστόν, πάλιν ὁ λόγος ζη-
 τήσει τί τὸ συνέχον ἐκεῖνο, καὶ οὕτω δὴ πρόεισιν ἐπὶ τὸ
 ἄπειρον. ἀπορήσειε δ' ἂν τις καὶ περὶ τῶν μορίων αὐτῆς,
 τί τιν' ἔχει δύναμιν ἕκαστον ἐν τῷ σώματι. εἰ γὰρ ἡ ὅλη
 ψυχὴ πᾶν τὸ σῶμα συνέχει, προσήκει καὶ τῶν μορίων
 ἕκαστον συνέχειν τι τῷ σώματος. τῆτο δ' εἰσιν ἀδυνατόν·
 ποῖον γὰρ μόνον ἢ πῶς ὁ νῦν συνέχει, χαλεπὸν καὶ πλά-
 σαι. φαίνεται δὲ καὶ τὰ φυτὰ διαιρούμενα ζῆν καὶ τῶν
 ζώων ἔνια τῶν ἐντόμων, ὡς τὴν αὐτὴν ἔχοντα ψυχὴν τῷ
 εἶδει, εἰ καὶ μὴ ἀριθμῷ· ἑκάτερον γὰρ τῶν μορίων αἰσθῆσιν
 ἔχει καὶ κινεῖται κατὰ τόπον ἐπὶ τίνα χρόνον. εἰ δὲ μὴ
 διατελῶσιν, ἢ ἄτοπον· ὅργανα γὰρ ἐκ ἔχουσιν ὥς σω-
 ζειν τὴν φύσιν. ἀλλ' οὐδὲν ἥττον ἐν ἑκατέρῳ τῶν μορίων
 ἅπαντ' ἐνυπάρχει τὰ μόρια τῆς ψυχῆς, καὶ ὁμοειδῆ εἰσὶν
 ἀλλήλοις καὶ τῇ ὅλῃ, ἀλλήλων μὲν ὡς ἢ χωριστὰ ὄντα,
 τῆς δ' ὅλης ψυχῆς ὡς διαιρετῆς ὕψης. εἰσιν δὲ καὶ ἡ ἐν
 τοῖς φυτοῖς ἀρχὴ ψυχῆ· τις εἶναι· μόνος γὰρ ταύτης κοι-
 νανεῖ καὶ ζῶα καὶ φυτὰ. καὶ αὕτη μὲν χωρίζεται τῆς
 αἰσθητικῆς ἀρχῆς, αἰσθῆσιν δ' ἢ ἄνευ ταύτης ἔχει.

1. ἐνίοις *T*. || δὴ *E*. || 2. εἰ δὲ *X*, εἴτε δὲ *E*, εἴπερ *SVW*, εἴπερ δὲ *T*. || 2 et 3. δεῖ || δὴ *S*. || 5. καὶ ante τὸ om *X*. || 8. ἴσως om *V*. || θαλλῆς *U*. || 9. τίνα μὲν γὰρ *V* et corr *E*. || μὲν om *STV*. || 10. ἢ ἐν τῷ *STU*. || 11. ταῦτα || τοι *X*. || βελτίων *E*. || εἶναι ἐν τέτοις *S*. || 12. γὰρ || γ' *E*, δ' *WX*. || 15. παραλόγων *SUX*. || τὸ om *TUV*. || 16. εἴκοι *T*. || 17. εἶναι om *SUX*, post ψυχὴν ponunt *TUV*. || ὅτι || ἐπεὶ *TV*. || ὅλον ἐν τοῖς *E*. || 19. εἶναι om pr *E*. || εἰ || ἐν *S*, εἰ ἐν *UX*, εἴπερ ἐν *V*. || τὸ *TV*. || ἀπολαμ- βάνειν *STUV*. || περιέχοντος ἀέρος ἐν *V*. || 20. τὰ om *STUV*. || διασπώμενον ὁμοειδές *U*. || 23. ἢ ante ὁμ. om *E*. || 25. τῶν om *W*. || ἔτε δὲ τὸ *V*. || 26. ἢ ἀλῆθῶς om pr *E*. || ἐπειδὴ *UV*. || 27. τῆς om *TV*. || τὸ ante δοξ. om *STUV*. || 28. δὲ καὶ τὸ *UVWX*. || βουλεύεσθαι *TUVWX*. || αἰ om *TX*. || ὀρέξεις *T*. || 29. τῆς om *TV*. || 30. αὖτις *STUVWX*.

2. αἰσθ. καὶ κινέμεθα καὶ *EVW*, αἰσθ. καὶ κινῶμεν καὶ *X*. || 3. δὲ *V*. || 4. ἐν || ἢ ἐν *E*. || ἐν om *SX*. || ἢ καὶ πᾶσιν *TUVWX*, ἢ καὶ ἐν πᾶσιν *SV*. || 5. δὲ *STUV*. || αὐτὴν εἶναι καὶ *TV*. || 5 et 6. ἄλλο *EW*. || 7. γε ante τὸ *TV*, om *SUVX*. || μᾶλλον τῶναντίον *W*. || 8. ἐν *X*. || 9. αὐτὴν om *W*. || 10. ἐκεῖνο δὲ μ. *T*. || εἴη ἡ ψυχὴ *TUV*. || 12. καὶ τὴν ψυχὴν ἐν *SUVX*, καὶ τὴν ψυχὴν ἐν εἶναι *T*, ἐν καὶ τὴν ψυχὴν εἶναι *V*. || 15. ἕκαστον δύναμιν *SV*. || εἰ || ἡ *W*. || ἢ post ὅλη *W*, om *V*. || 18. συνέχει *EV*. || 19. καὶ om *S*. || τὰ φυτὰ τὰ δ. *W*. || 20. ψυχὴν om *V*. || 21. μὴ καὶ *E*, καὶ μὴ τῷ *V*. || ἐν *UV*, γὰρ *ET*. || 25. ὁμοειδῆς εἰ- ἐν ἀλλήλαις *ESTUVX*. || 26. ἀλλήλων || ἀλλήλοις *W*, ἀλλήλαις *V*. || ἢ δὲ *X*. || 27. ὡς οὐ διαιρετῆς *W*. || 28. ψυχὴ ante ἀρχὴ *T*, om *SU*. || μόνῃ *X*. || καὶ τὰ ζῶα *E*. || 29. αὕτη *X*. || 30. αἰσθητικῆς *X*.

B.

Τὰ μὲν δὴ ὑπὸ τῶν πρότερον παραδεδομένα περὶ ψυχῆς εἰρήσθω· πάλιν δ' ὥσπερ ἐξ ὑπαρχῆς ἐπανίωμεν, πειρώμενοι διορίσαι τί ἐστι ψυχὴ καὶ τίς ἂν εἴη κοινότητος λόγος αὐτῆς. λέγομεν δὴ γένος ἐν τι τῶν ὄντων τὴν ἐσίαν, ταύτης δὲ τὸ μὲν ὡς ὕλην, ὃ καθ' αὐτὸ μὲν ἐκ ἑξὶ τόδε τι, ἕτερον δὲ μορφήν καὶ εἶδος, καθ' ἣν ἡδὴ λέγεται τόδε τι, καὶ τρίτον τὸ ἐκ τούτων. ἑξὶ δ' ἡ μὲν ὕλη δύναμις, τὸ δ' εἶδος ἐντελέχεια, καὶ τῆτο διχῶς, τὸ μὲν ὡς ἐπιστήμη, τὸ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν. ἐστίαι δὲ μάλιστα εἶναι δοκῶσι τὰ σώματα, καὶ τούτων τὰ φυσικά· ταῦτα γὰρ τῶν ἄλλων ἀρχαί. τῶν δὲ φυσικῶν τὰ μὲν ἔχει ζῶν, τὰ δ' ἐκ ἔχει· ζῶν δὲ λέγομεν τὴν δι' αὐτῆ τροφήν τε καὶ αὐξήσιν καὶ φθίσιν. ὥστε πᾶν σῶμα φυσικὸν μετέχον ζωῆς οὐσία ἂν εἴη, οὐσία δ' οὕτως ὡς συνθέτη. ἐπεὶ δ' ἐστὶ σῶμα τοιόνδε, ζῶν γὰρ ἔχον, οὐκ ἂν εἴη τὸ σῶμα ψυχὴ· οὐ γὰρ ἐστὶ τῶν καθ' ὑποκειμένου τὸ σῶμα, μᾶλλον δ' ὡς ὑποκείμενον καὶ ὕλη. ἀναγκαῖον ἄρα τὸν ψυχὴν οὐσίαν εἶναι ὡς εἶδος σώματος φυσικοῦ δυνάμει ζῶν ἔχοντος. ἡ δ' οὐσία ἐντελέχεια. τοιοῦτου ἄρα σώματος ἐντελέχεια. αὕτη δὲ λέγεται διχῶς, ἡ μὲν ὡς ἐπιστήμη, ἡ δ' ὡς τὸ θεωρεῖν. φανερόν οὖν ὅτι ὡς ἐπιστήμη· ἐν γὰρ τῷ ὑπάρχειν τὴν ψυχὴν καὶ ὕπνος καὶ ἐγρήγορσις ἐστίν, ἀνάλογον δ' ἡ μὲν ἐγρήγορσις τῷ θεωρεῖν, ὃ δ' ὕπνος τῷ ἔχειν καὶ μὴ ἐνεργεῖν. προτέρα δὲ τῇ γενέσει ἐπὶ τῇ αὐτῇ ἡ ἐπιστήμη. διὸ ψυχὴ ἐστὶν ἐντελέχεια ἡ πρώτη σώματος φυσικῆς δυνάμει ζῶν ἔχοντος. τοιοῦτο δέ, ὃ ἂν ᾗ ὁργανικόν. ὅργανα δὲ καὶ τὰ τῶν φυτῶν μέρη, ἀλλὰ παντελῶς ἀπλά, οἷον τὸ φύλλον περικαρπίου σκέπασμα, τὸ δὲ περικαρπίον καρπῦ. αἱ δὲ ῥίζαι τῷ σώματι ἀνάλογον· ἄμφω γὰρ ἔλκει τὴν τροφήν. εἰ δὴ τι κοινὸν ἐπὶ πάσης ψυχῆς δεῖ λέγειν, εἴη ἂν ἐντελέχεια ἡ πρώτη σώματος φυσικοῦ ὁργανικῶ. διὸ καὶ ἐδεῖ ζητεῖν εἰ ἐν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, ὥσπερ ἐδὲ τὸν κηρὲν καὶ τὸ σχῆμα, ἐδ' ὅλως τὴν ἐκάστου ὕλην καὶ τὸ ἔ ὕλη· τὸ γὰρ ἐν καὶ τὸ εἶναι ἐπεὶ πλεοναχῶς λέγεται, τὸ κυρίως ἡ ἐντελέχειά ἐστιν. καθόλου μὲν ἔν εἴρηται τί ἐστὶν ἡ ψυχὴ· ἐστία γὰρ ἡ κατὰ τὸν λόγον. τῆτο δὲ τὸ τί ᾗν εἶναι τῷ τοιοῦτῷ σώματι, καθάπερ εἴ τι τῶν ὁργάνων φυσικὸν ᾗν σῶμα, οἷον πέλεκυς· ᾗν γὰρ ἂν τὸ πελέκει εἶναι ἡ ἐστία αὐτῆ, καὶ ἡ ψυχὴ τῆτο· χωρισθείσης γὰρ ταύτης ἐκ ἂν ἔτι πέλεκυς ᾗν, ἀλλ' ἡ ὁμωνύμως. νῦν δ' ἐστὶ πέλεκυς· ἐ γὰρ τοιοῦτου σώματος τὸ τί ᾗν εἶναι καὶ ὁ λόγος ἡ ψυχὴ, ἀλλὰ φυσικῶς τοιοῦτῷ ἔχοντος ἀρχὴν κινήσεως καὶ στάσεως ἐν ἑαυτῷ. θεωρεῖν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μερῶν δεῖ τὸ λεχθέν. εἰ γὰρ ᾗν ὁ ὀφθαλμὸς ζῶν, ψυχὴ ἂν ᾗν αὐτῇ ἡ ὄψις· αὕτη γὰρ οὐσία ὀφθαλμοῦ ἡ κατὰ τὸν λόγον. ὁ δ' ὀφθαλμὸς ὕλη ὄψεως, ἥς ἀπολείπεται ἐκ ἑστὶν ὀφθαλμὸς, πλὴν ὁμωνύμως, καθάπερ ὁ λίθινος καὶ ὁ γεγραμμένος. δεῖ δὴ λαβεῖν τὸ ἐπὶ μέρεσιν ἐφ' ὅλου τῷ ζῶντος σώματος· ἀνάλογον γὰρ ἔχει ὡς τὸ μέρος πρὸς τὸ μέρος, οὕτως ἡ ὅλη αἰσθησις πρὸς τὸ ὅλον σῶμα τὸ αἰσθητικόν, ἥ τοῦτο. ἐστὶ δὲ ἐ τὸ ἀποβεβληκὸς τὴν ψυχὴν τὸ δυνάμει ὃν ὥς ἐ ζῆν, ἀλλὰ τὸ ἔχον. τὸ δὲ σπέρμα καὶ ὁ καρπὸς τὸ δυνάμει τοιοῦτῷ σῶμα. ὡς μὲν ἔν ἡ τμησίς καὶ ἡ ὄρασις, ἔτω καὶ ἡ ἐγρήγορσις ἐντελέ-

3. Τὰ μὲν — 4. ἐπανίωμεν] Ἐπεὶ δὲ τὰ παραδεδομένα περὶ ψυχῆς παρὰ τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσον (ἴσων X) ἕκαστος ἀπεφάνητο, πρότερον (πρῶτον WX) εἴρηται σχεδόν, νῦν (νῦν δὲ W) ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς πάλιν ἐπανίωμεν SUWXm et E folio 186, quod exit in haec Ἐπεὶ — (v.12.) τὰ φυσικά, decem illa versibus comprehensa. idem E Τὰ μὲν — (v.15.) πᾶν σῶμα et in margine habet, praefatus γὰρ ἀρχὴ τῷ β λόγῳ ἐν ἄλλῳ, a manu earum quae scholia scripserunt antiquissima, et folio 187, ubi librum secundum de integro exorditur, manu a superiore folio non multum dissimili. || 3. προτέρων V. || 4. εἴρηται margo E. || 5. ἐστὶν ἡ ψ. E 186. || τίς τί UX. || ἂν εἴη] ἐστὶ SUWX. || κοινὸς UWX. || 6. λέγομεν — 12. φυσικά] χωρίζομεν δὴ τὰς μὲν ἐστίαις ἀπὸ τῶν ὄντων τῶν ἄλλων. τῆς δὲ ἐστίαις τὸ μὲν ὡς ὕλην λέγεσθαι τίθεμεν· ὃ καθ' αὐτὸ δὲ ἡ μορφή, τὸ δ' ἐκ τούτων. ἔστι δ' ἡ μὲν ὕλη δυνάμει, τὸ δ' εἶδος ἐντελέχεια. αὕτη δ' ὑπάρχει διχῶς· ἡ γὰρ ὡς ἡ ἐπιστήμη ἡ ὡς τὸ θεωρεῖν. ἐστίαι δὲ μάλιστα δοκῶσι εἶναι τὰ σώματα, καὶ τούτων τὰ φυσικά E 186. || 6. δὲ U V. || ἐν τι γένος SUWX. || 10. διτῶς W. || 11. ὡς τὸ om E et margo E. || 12. ἄλλων αἱ ἀρχαί S. || 14. αὐτῆς τροφῆς V. || τε post αὐξήσιν S, om UX. || 15. ἐστία ἂν εἴη margo U. || ἂν εἴη· ἐστία om X. || 16. δ' om VX. || σύνθετος U. || δὴ E. || ἐστὶ] ἐστὶ καὶ EST. || τοιοῦτῷ] καὶ τοιοῦτῷ τοῦτο SUWX. || 17. τὸ om SU. || ἡ ψυχὴ SUWX. || 21. τοιοῦτο ἄρα σ. ἐντ. om V, post διχῶς ponit T. || 24. καὶ post ψ. om U. || 26. δὴ U. || 27. διὸ ἡ ψ. ETV. || 28. φυσικοῦ ὁργανικοῦ δυνάμει X. || τοιοῦτον STV WX. || δ τ' W.

3. ἡ δὲ ῥίζα V || 4. δὲ ESTV. || κοινὸν] καὶ V. || 5. ἡ πρώτη ἐντ. WX. || ὁργανικοῦ φυσικοῦ S. || 6. καὶ ante οὐ om V. || ψυχὴ κατὰ τὸ εἶδος καὶ V. || 8. οὐ ἡ ὕλη ETV. || 9. λέγεται om SUWX. || 10. τὸν om pr S. || 12. ᾗν φυσικὸν V. || ἂν om X. || 13. τὸ] τῷ ETW et rc X. || τῷ V. || 14. γὰρ] δὲ ETUVW. || αὐτῆς S. || ἂν om V. || 17. αὐτῷ X, αὐτῷ SUWV. || 18. ᾗν ὁ om pr S. || 19. ᾗν om VX. || 20. τὸν om W. || ἀπολιπούσης TVW. || 21. ἐστὶ] ἐστὶ EX. || ὁμώνυμος E. || λίθος X. || 22. ὁ om W. || δὲ VX. || λαβεῖν] λέγειν S. || 24. οὕτως om UVWX. || 25. ᾗ V. || τοιοῦτον STVX. || 28. καὶ post οὕτω om SX.

χειά, ὡς δ' ἡ ὄψις καὶ ἡ δύναμις τῶ ὀργάνου, ἡ ψυχὴ· τὸ δὲ σῶμα τὸ δυνάμει ὄν· ἀλλ' ὥσπερ ὁ ὀφθαλμὸς ἡ κόρη καὶ ἡ ὄψις, ἀκείῃ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα τὸ ζῶν. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἐξιν ἡ ψυχὴ χωριστὴ τῷ σώματι, ἡ μέρη τινὰ αὐτῆς, εἰ μεριστὴ πέφυκεν, οὐκ ἄδελον· ἐνίαν γὰρ ἡ 5 ἐντελέχεια τῶν μερῶν ἐστὶν αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνία γε οὐθὲν κωλύει, διὰ τὸ μηθενὸς εἶναι σώματος ἐντελεχείας. ἔτι δὲ ἄδελον εἰ οὕτως ἐντελέχεια τῷ σώματι ἡ ψυχὴ ὥσπερ πλωτὴρ πλοίου. τύπῳ μὲν οὖν ταύτῃ διωρίσθω καὶ ὑπογεγράφθω περὶ ψυχῆς.

2 Ἐπει δ' ἐκ τῶν ἀσφαῶν μὲν φανερωτέρων δὲ γίνε-
ται τὸ σαφὲς καὶ κατὰ τὸν λόγον γνωριμώτερον, πειρα-
τέον πάλιν ἔτις ἐπελθεῖν περὶ αὐτῆς· ἔ γὰρ μόνον τὸ ὅτι
δεῖ τὸν ὀριστικὸν λόγον δηλῆν, ὥσπερ οἱ πλεῖστοι τῶν ὄρων
λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἐνυπάρχειν καὶ ἐμφαίνε- 15
σθαι. νῦν δ' ὥσπερ συμπεράσμαθ' οἱ λόγοι τῶν ὄρων εἰσὶν
οἷον τί ἐστι τετραγωνισμός· τὸ ἴσον ἑτερομήκει ὀρθογώνιον
εἶναι ἰσοπλευρον. ὁ δὲ τοῖστος ὁρος λόγος τῷ συμπεράσμα-
τος. ὁ δὲ λέγων ὅτι ἐστὶν ὁ τετραγωνισμὸς μέσης εὐρεσις,
τῷ πράγματι λέγει τὸ αἷτιον. λέγομεν ἔν ἀρχὴν λαβόν- 20
τες τῆς σκέψεως, διωρίσθαι τὸ ἐμψυχον τοῦ ἀψύχου τῷ
ζῆν. πλεοναχῶς δὲ τοῦ ζῆν λεγομένου, καὶ ἔν τι τούτων
ἐνυπάρχει μόνον, ζῆν αὐτὸ φάμεν, οἷον νῆς, αἰσθησις, κί-
νησις καὶ στάσις ἡ κατὰ τόπον, ἔτι κίνησις ἡ κατὰ τρο-
φήν καὶ φθίσις τε καὶ αὐξήσις. διὸ καὶ τὰ φύομενα 25
πάντα δοκεῖ ζῆν· φαίνεται γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔχοντα δύναμιν
καὶ ἀρχὴν τοιαύτην, δι' ἧς αὐξήσιν τε καὶ φθίσιν λαμ-
βάνουσι κατὰ τὰς ἐναντίας τόπους· οὐ γὰρ ἄνω μὲν αὐξέ-
ται, κάτω δ' ἔ, ἀλλ' ὁμοίως ἐπ' ἄμφω καὶ πάντοσε καὶ
τρέφεται καὶ ζῆν διὰ τέλους, ἕως ἂν δύνηται λαμβάνειν 30
τροφὴν. χωρίζεσθαι δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἄλλων δυνατόν, τὰ
δ' ἄλλα τούτου ἀδύνατον ἐν τοῖς θνητοῖς. φανερόν δ' ἐπὶ
τῶν φυσικῶν· ἕδεμία γὰρ αὐτοῖς ὑπάρχει δύναμις ἄλλη

ψυχῆς. τὸ μὲν ἔν ζῆν διὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ὑπάρχει τοῖς
ζῶσι, τὸ δὲ ζῶν διὰ τὴν αἰσθησιν πρώτως· καὶ γὰρ τὰ
μὴ κινέμενα μὴδ' ἀλλάττοντα τόπον, ἔχοντα δ' αἰσθησιν
ζῶα λέγομεν καὶ ἔ ζῆν μόνον. αἰσθήσεως δὲ πρῶτον ὑπάρ-
χει πᾶσιν ἀφή. ὥσπερ δὲ τὸ θρεπτικὸν δύναται χωρίζε-
σθαι τῆς ἀφῆς καὶ πάσης αἰσθήσεως, οὕτως ἡ ἀφή τῶν
ἄλλων αἰσθήσεων. θρεπτικὸν δὲ λέγομεν τὸ τοῖστος μόριον
τῆς ψυχῆς ἔ καὶ τὰ φυτὰ μετέχει· τὰ δὲ ζῶα πάντα
φαίνεται τὴν ἀπτικὴν αἰσθησιν ἔχοντα· δι' ἣν δ' αἰτίαν
10 ἐκάτερον τέτων συμβέβηκεν, ὕσπερ ἐρῶμεν. νῦν δ' ἐπὶ το-
σῆτον εἰρήσθω μόνον, ὅτι ἐστὶν ἡ ψυχὴ τῶν εἰρημένων τέτων
ἀρχὴ καὶ τούτοις ὄρισται, θρεπτικῷ, αἰσθητικῷ, διανοη-
τικῷ, κινῆται. πότερον δὲ τέτων ἕκαστόν ἐστι ψυχὴ ἢ μόριον
ψυχῆς, καὶ εἰ μόριον, πότερον οὕτως ὥστ' εἶναι χωριστόν
λόγῳ μόνον ἢ καὶ τόπῳ, περὶ μὲν τινῶν τέτων ἔ χαλεπὸν
ἰδεῖν, ἐνία δὲ ἀπορίαν ἔχει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν φυτῶν ἐνία
διαίρεμένα φαίνεται ζῶντα καὶ χωρίζομενα ἀπ' ἀλλήλων,
ὡς ὕσπερ τῆς ἐν τέτοις ψυχῆς ἐντελεχείας μὲν μιᾶς ἐν ἑκάστῳ
φυτῷ, δύναμει δὲ πλείονων, ἔτις ὁρῶμεν καὶ περὶ ἐτέρας
20 διαφορὰς τῆς ψυχῆς συμβαῖνον ἐπὶ τῶν ἐντόμων ἐν τοῖς
διατεμνομένοις· καὶ γὰρ αἰσθησιν ἐκάτερον τῶν μερῶν ἔχει
καὶ κίνησιν τὴν κατὰ τόπον, εἰ δ' αἰσθησιν, καὶ φαντασίαν
καὶ ὄρεξιν· ὅπως μὲν γὰρ αἰσθησις, καὶ λύπη τε καὶ ἡδονή,
ὅπου δὲ ταῦτα, ἔξ ἀνάγκης καὶ ἐπιθυμία. περὶ δὲ τῷ νῆ
καὶ τῆς θεωρητικῆς δυνάμεως ἕδεν πῶ φανερόν, ἀλλ' εἰκοί
ψυχῆς γένος ἕτερον εἶναι, καὶ τῆτο μόνον ἐνδεχέται χωρί-
ζεσθαι, καθάπερ τὸ αἰδίδιον τῷ φθαρτῷ. τὰ δὲ λοιπὰ μόρια
τῆς ψυχῆς φανερόν ἐκ τέτων ὅτι ἐκ ἐξιν χωριστά, καθάπερ
τινὲς φασιν· τῷ δὲ λόγῳ ὅτι ἕτερα, φανερόν· αἰσθητικῷ
γὰρ εἶναι καὶ δοξασιτικῷ ἕτερον, εἴπερ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι
τῷ δοξάζειν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν εἰρημέ-
νων. ἔτι δ' ἐνίοις μὲν τῶν ζῶων ἅπανθ' ὑπάρχει ταῦτα,
τισὶ δὲ τινὰ τέτων, ἐτέροις δὲ ἐν μόνον. τῆτο δὲ ποιεῖ δια-

1. ἡ primum om *V*. || 2. ὁ om *ESV*. || 3. τὸ ante ζ. om *ETV*. || 5. τινὰ om *W*. || 6. οὐ μὴν om *X*. || 7. κωλύει εἶναι διὰ
V. || μὴδὲν *X*, οὐθὲν *S*. || 8. τε *E*. || 9. οὖν om *W*. || 11. μὲν om *X*, μὲν τῇ φύσει *W*. || 12. τὸν om *V*. || 13. ἔτις γ' ἐπελθεῖν
E, οὕτως ἐπανελεῖν *S*. || 17. τίς *X*. || ἐστὶν ὁ τετρ. *ESTUX*. || 18. λόγος om *ETV*. || 19. ἐπὶ τί *V*. || ὁ om *WX*. || μέσον *T*,
ὅτι μέσης *V*. || εὐρεσις *TUVWX*. || 20. λέγομεν *TVW*. || λαβόντες ante 21. διωρίσθαι *W*. || 21. τῆς om *SX*. || σκέψεως] σκέψεως
τοῦ πράγματος *SUVWX*. || 23. ὑπάρχει *SUVX*. || 25. καὶ om *V*. || φθίσιν *SUVWX*. || τε om *W*. || αὐξήσιν *SUVWX*. || καὶ om
W. || 26. ἐν om *X*. || 28. ἄνω μὲν] ἄνωθεν *V*. || 29. πάντῃ ἐκτρέφεται τε καὶ *SUX*, πάντῃ ἔσα αἰετρεφεται τε καὶ *ET* et omisso τε
W. || 32. ἐν γε τοῖς *T*. || 33. γὰρ δύναμις τούτοις ὑπάρχει *W*.

1. τοῖς ζ.] πᾶσι τοῖς ζῶσι *SU*, τοῖς ζῶσι πᾶσι *X*. || 3. μὴ om *X*. || αἰσθησιν δ' ἔχοντα *V*. || 4. ζῶα λέγομεν ante 3. ἔχοντα *X*. ||
4. ὑπάρχει πρῶτον πᾶσιν *S*, πᾶσιν ὑπάρχει πρῶτον *X*. || 5. δὲ] γὰρ *X*. || 8. φύομενα *ETVW*. || φαίνεται ἅπαντα *X*. || 13. ἐστὶν ἡ ψ.
X. || 15. μὲν] μὲν οὖν *X*. || τούτων om *SUVWX*. || 16. ὡς *T*. || 17. καὶ ζῶντα *X*. || 18. αὐτοῖς *SUVX*. || 19. φυτῷ om *V*. ||
ὁρῶμεν post 20. ψυχῆς *W*. || 20. ἀπὸ *W*. || ἐν τοῖς τεμνομένοις *U*, τῶν τεμνομένων *W*. || 21. ἔχει ἕκαστον τῶν μερῶν. *V*. || 23. καὶ
ante λ. om *SUVX*. || ἡδονή τε καὶ λύπη *W*. || 24. ὅπως] παρακολουθεῖ ὅπως *T*. || 25. οὐδέ *TUVWX*. || 26. καὶ om *S*. || χωρί-
ζεσθαι om *X*. || 29. φασὶ τινες *X*. || 32. ἐστὶ *W*, ὅτι *U*. || ὑπάρχειν *X*, ὑπάρχοντα *W*. || 33. ποιήσει *ETVW*. || διαφορὰς *TVX*.

φορὰν τῶν ζώων· διὰ τίνα δ' αἰτίαν, ὕστερον ἐπισκεπτέον. παρὰ πλῆσιν δὲ καὶ περὶ τὰς αἰσθήσεις συμβέβηκεν· τὰ μὲν γὰρ ἔχει πάσας, τὰ δὲ τινάς, τὰ δὲ μίαν τὴν ἀναγκαιοτάτην, ἀφήν. ἐπεὶ δὲ ὧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα διχῶς λέγεται, καθάπερ ὧ ἐπιστάμεθα, λέγομεν δὲ τὸ μὲν ἐπι- 5 σήμην τὸ δὲ ψυχὴν· ἐκατέρω γὰρ τῶν φαμέν ἐπίστασθαι· ὁμοίως δὲ καὶ ὧ ὑγιαίνουμεν, τὸ μὲν ὑγίεια, τὸ δὲ μορίῳ τινὶ τῷ σώματος ἢ καὶ ὅλῳ. τῶν δ' ἢ μὲν ἐπισήμη τε καὶ ὑγίεια μορφή· καὶ εἶδος τι καὶ λόγος καὶ οἶον ἐνέργεια τῷ δεκτικῷ, ἢ μὲν τῷ ἐπισημονικῷ, ἢ δὲ τῷ ὑγιαστικῷ 10 (δοκεῖ γὰρ ἐν τῷ πάσχοντι καὶ διατιθεμένῳ ἢ τῶν ποιητικῶν ὑπάρχειν ἐνέργεια), ἢ ψυχὴ δὲ τοῦτο ὧ ζῶμεν καὶ αἰσθανόμεθα καὶ διανούμεθα πρῶτως, ὥς τε λόγος τις ἂν εἴη καὶ εἶδος, ἀλλ' οὐχ ὕλη καὶ τὸ ὑποκείμενον· τριχῶς γὰρ λεγομένης τῆς οὐσίας, καθάπερ εἵπομεν, ὧν τὸ μὲν εἶδος, 15 τὸ δὲ ὕλη, τὸ δὲ ἐξ ἀμφοῦν· τῶν δ' ἢ μὲν ὕλη δυνάμεις, τὸ δὲ εἶδος ἐντελέχεια· ἐπεὶ δὲ τὸ ἐξ ἀμφοῦν ἐμψυχον, ἢ τὸ σῶμα ἐστὶν ἐντελέχεια ψυχῆς, ἀλλ' αὕτη σώματος τινος. καὶ διὰ τῆς καλῶς ὑπολαμβάνουσιν οἷς δοκεῖ μὴτ' ἀνευ σώματος εἶναι μὴτε σῶμα τι ἢ ψυχὴ· σῶμα μὲν 20 γὰρ οὐκ ἔστι, σώματος δὲ τι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν σώματι ὑπάρχει, καὶ ἐν σώματι τοῖσδε, καὶ ἔχ ὥσπερ οἱ πρότερον εἰς σῶμα ἐνέρμοζον αὐτήν, ἔθεν προσδιορίζοντες ἐν τίνι καὶ ποίῳ, καίπερ ὅδε φαινόμενον τῷ τυχόντος· δεχέσθαι τὸ τυχόν· ἔτω δὲ γίνεταί καὶ κατὰ λόγον· ἐκάστου γὰρ ἢ ἐν- 25 τελέχεια ἐν τῷ δυνάμει ὑπάρχοντι καὶ τῇ οἰκείᾳ ὕλῃ πέφυκεν ἐγγίνεσθαι. ὅτι μὲν ἔν ἐντελέχειά τις ἐστὶ καὶ λόγος τῷ δυνάμει ἔχοντος εἶναι τοῖσδε, φανερόν ἐκ τῶν.

3 Τῶν δὲ δυνάμεων τῆς ψυχῆς αἱ λεχθεῖσαι τοῖς μὲν ὑπάρχουσι πᾶσαι, καθάπερ εἵπομεν, τοῖς δὲ τινὲς αὐτῶν, 30 ἐνίοις δὲ μία μόνη· δυνάμεις δ' εἵπομεν θρεπτικόν, ὀρεκτικόν, αἰσθητικόν, κινητικόν κατὰ τόπον, διανοητικόν. ὑπάρχει δὲ τοῖς μὲν φυτοῖς τὸ θρεπτικόν μόνον, ἑτέροις δὲ

τῆς τε καὶ τὸ αἰσθητικόν. εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν, καὶ τὸ ὀρεκτικόν· ὀρεξίς μὲν γὰρ ἐπιθυμία καὶ θυμὸς καὶ βέλησις, τὰ δὲ ζῶα πάντ' ἔχουσι μίαν γε τῶν αἰσθήσεων, τὴν ἀφήν· ὧ δ' αἰσθησις ὑπάρχει, τῶν ἡδονῇ τε καὶ λύπῃ καὶ τὸ ἡδύ τε καὶ λυπηρόν, οἷς δὲ ταῦτα, καὶ ἡ ἐπιθυμία· τοῦ γὰρ ἡδεῖος ὀρεξίς αὕτη. ἔτι δὲ τῆς τροφῆς αἰσθησιν ἔχουσιν ἢ γὰρ ἀφ' ἧς τροφῆς αἰσθησις· ζῆροῖς γὰρ καὶ ὑγροῖς καὶ θερμοῖς καὶ ψυχροῖς τρέφεται τὰ ζῶα πάντα, τῶν δ' αἰσθησις ἀφή· τῶν δ' ἄλλων αἰσθητῶν κατὰ συμβεβη- 10 κός· ἔθεν γὰρ εἰς τροφήν συμβάλλεται ψόφος ὅδε χρῶμα ὅδε ὁσμή. ὁ δὲ χυμὸς ἐν τι τῶν ἀπῶν ἐστίν. πείνα δὲ καὶ δίψα ἐπιθυμία, καὶ ἡ μὲν πείνα ζῆρου καὶ θερμοῦ, ἢ δὲ δίψα ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ· ὁ δὲ χυμὸς οἶον ἡδυσμὰ τι τῶν ἐστίν. διασαφητέον δὲ περὶ αὐτῶν ὕστερον, νῦν δ' ἐπὶ τοσῶτον εἰρήσθω, ὅτι τῶν ζώων τοῖς ἔχουσιν ἀφήν καὶ ὀρεξίς ὑπάρχει. περὶ δὲ φαντασίας ἄδηλον, ὕστερον δ' ἐπισκεπτέον. ἐνίοις δὲ πρὸς τῶτοις ὑπάρχει καὶ τὸ κατὰ τόπον κινητικόν, ἑτέροις δὲ καὶ τὸ διανοητικόν τε καὶ νῆς, οἷον ἀνθρώποις καὶ εἴ τι τοῖσδε ἕτερον ἐστὶν ἢ καὶ τιμιώτερον. δῆλον ἔν ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον εἰς ἂν εἴη λόγος ψυχῆς τε καὶ σχήματος· 20 ἔτε γὰρ ἐκεῖ σχῆμα παρὰ τὸ τρίγωνόν ἐστι καὶ τὰ ἐφεξῆς, ἔτ' ἐνταῦθα ψυχὴ παρὰ τὰς εἰρημένας. γένοιτο δ' ἂν καὶ ἐπὶ τῶν σχημάτων λόγος κοινός, ὃς ἐφαρμόσει μὲν πᾶσιν, ἴδιος δ' ἑαυτοῦ ἐστὶν σχήματος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς εἰρημέναις ψυχαῖς. διὸ γελοῖον ζητεῖν τὸν κοινὸν λόγον καὶ ἐπὶ τῶν καὶ ἐφ' ἑτέρων, ὃς οὐδεὶς ἐστὶν τῶν ὄντων ἴδιος λόγος, ὅδε κατὰ τὸ οἰκεῖον καὶ ἄτομον εἶδος, ἀφέντας τὸν τοῖσδε. παραπλησίως δ' ἔχει τῷ περὶ τῶν σχημάτων καὶ τὰ κατὰ ψυχὴν· αἰεὶ γὰρ ἐν τῷ ἐφεξῆς ὑπάρχει δυνάμει τὸ πρότερον ἐπὶ τε τῶν σχημάτων καὶ ἐπὶ τῶν ἐμψύχων, οἷον ἐν τετραγώνῳ μὲν τρίγωνον, ἐν αἰσθητικῷ δὲ τὸ θρεπτικόν. ὥς τε καθ' ἑκάστον ζητητέον, τίς ἐκάστου ψυχῆ, οἷον τίς φυτῷ καὶ τίς ἀνθρώπῳ ἢ θηρίῳ. διὰ τίνα δ' αἰτίαν τῷ ἐφε-

1. αἰτίαν] αἰτίαν γέγονεν UX. || σκεπτέον ὕστερον W. || 2. τὰς om E et rc T. || 3. πάσας ἔχει U. || 7. ὑγίειαν X et pr S. || 9. τε om TU. || τι om V. || καὶ ante οἶον om SUX. || 10. τῶν δεκτικῶν X. || ὑγιαστικῷ X. || 12. ἐνέργεια ὑπάρχειν W. || ἢ om S. || ὧ ζῶμεν om V. || 14. οὐχ] οὐχὶ ἢ W, οὐχ ὡς SUVX. || 15. ὕλη τὸ δὲ εἶδος UX. || 17. δὲ] τ' S. || δὲ] τα E, om UV WX. || 19. καλῶς om V. || 20. μὲν SUX. || 21. δὲ εἶδος τι V. || 22. ἐν om S. || 23. προσδιορίζοντες SUX. || 24. οὐ S. || 25. δὴ W. || 27. γίνεσθαι SU. || καὶ λόγος om V. || 28. τοιούτῳ εἶναι SUX. || 30. ὥσπερ εἵπομεν W, om ET. || 31. μόνη μία V. || ὀρεκτικὸν post 32. αἰσθητικόν UVX, om W.

1. αὐτό SUVX. || τε om V. || εἰ δὲ τὸ αἰσθητικόν om UX et pr S. || 3. μίαν ἔχουσι W. || 5. τε om ET. || καὶ τὸ λυπ. V. || καὶ ἢ om SU, ἢ om V. || 6. ὀρεξίς ἐστὶν αὕτη STUX. || δὲ om EW. || 7. καὶ ὑγροῖς om V. || 8. ζῶντα ESUW. || 10. οὐδὲ X. || οὐδὲ χρῶμα om E. || 12. θερμὸς καὶ ζῆρος SX. || 13. ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ X, καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ. S. || τι om SUVX. || 15. διαρίσθω SUVX. || 18. καὶ ante τὰ om W. || ἀνθρώπος VX. || καὶ X. || 19. ἐστὶν ἕτερον SUP. || καὶ om ETUV. || 21. ἐστὶ om V. || 22. ἐνταῦθα ἢ ψυχὴ EV. || γένοιτο ETUV. || 23. σχημάτων ὁ λ. W. || 24. ἐστὶ VX, εἴη T. || 26. ἐστὶ SUX. || 27. κατὰ] πρὸς W. || καὶ τὸ ἄτομον ET. || 28. τὰ S. || παρὰ S, ἐπὶ V. || καὶ τὰ — 30. σχημάτων om V. || 29. κατὰ] περὶ τὴν SUVX. || 31. μὲν τὸ τρ. V. || 33. τὸ U, om V. || οὕτως ἔχουσιν ἐφεξῆς V.

ζῆς ὅτως ἔχουσι, σκεπτέον. ἄνευ μὲν γὰρ τῆ θρεπτικῆς τὸ αἰσθητικὸν ἔκ' ἐστίν· τῆ δ' αἰσθητικῆς χωρίζεται τὸ θρεπτικὸν ἐν τοῖς φυτοῖς. πάλιν δ' ἄνευ μὲν τῆ ἀπτικῆς τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ὑδεμία ὑπάρχει, ἀφῆ δ' ἄνευ τῶν ἄλλων ὑπάρχει· πολλὰ γὰρ τῶν ζῶων οὐτ' ὄψιν οὐτ' ἀκοὴν ἔχουσιν 5 οὐτ' ὁσμῆς ὅλως αἰσθῆσιν. καὶ τῶν αἰσθητικῶν δὲ τὰ μὲν ἔχει τὸ κατὰ τόπον κινήτικόν, τὰ δ' ἔκ' ἔχει. τελευταῖον δὲ καὶ ἐλάχιστον λογισμὸν καὶ διάνοιαν· οἷς μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τέτοις καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμὸς, ἀλλὰ τοῖς μὲν 10 ὑδὲ φαντασία, τὰ δὲ ταύτῃ μόνῃ ζῶσιν. περὶ δὲ τῆ θεωρητικῆς νῦν ἕτερος λόγος, ὅτι μὲν ἔν' ὁ περὶ τῶν ἐκείνων λόγος ὅτος οἰκειότατος καὶ περὶ ψυχῆς, δηλον.

4 Ἀναγκαῖον δὲ τὸν μέλλοντα περὶ τῶν σκέψιν προεῖσθαι λαβεῖν ἕκαστον αὐτῶν τί ἐστίν, εἴθ' ὅτως περὶ τῶν ἐχομένων 15 ἢ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐπιζητεῖν. εἰ δὲ χρὴ λέγειν τί ἕκαστον αὐτῶν, οἷον τί τὸ νοητικὸν ἢ τὸ αἰσθητικὸν ἢ τὸ θρεπτικόν, πρότερον ἔτι λεκτέον τί τὸ νοεῖν καὶ τί τὸ αἰσθάνεσθαι· πρότερον γὰρ εἰσι τῶν δυνάμεων αἱ ἐνέργειαι καὶ αἱ πράξεις κατὰ τὸν λόγον. εἰ δ' ὅτως, τῶν δ' ἔτι πρότερα τὰ ἀντικείμενα 20 δεῖ θεωρηκέναι, περὶ ἐκείνων πρῶτον ἂν δεοί διορίσαι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, οἷον περὶ τροφῆς καὶ αἰσθητῆ καὶ νοητῆ. ὥστε πρῶτον περὶ τροφῆς καὶ γεννήσεως λεκτέον· ἢ γὰρ θρεπτικὴ ψυχὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει, καὶ πρώτη καὶ κοινοτάτη δυνάμις ἐστὶ ψυχῆς, καθ' ἣν ὑπάρχει τὸ ζῆν ἅπασιν. ἥς ἐστὶν 25 ἔργα γεννῆσαι καὶ τροφὴ χρῆσθαι· φυσικώτατον γὰρ τῶν ἔργων τοῖς ζῶσιν, ὅσα τέλεια καὶ μὴ πηρώματα, ἢ τὴν γένεσιν αὐτομάτην ἔχει, τὸ ποιῆσαι ἕτερον οἷον αὐτό, ζῶον μὲν ζῶον, φυτὸν δὲ φυτόν, ἵνα τῷ αἰεὶ καὶ τῷ θεῷ μετέχωσιν ἢ

δύνανται· πάντα γὰρ ἐκείνῳ ὀρέγεται, καὶ ἐκείνῳ ἕνεκα πράττει ὅσα πράττει κατὰ φύσιν. τὸ δ' ἔνεκα, διττόν, τὸ μὲν ἔ, τὸ δὲ ὦ. ἐπεὶ ἔν κοινῶν ἐξ ἀδυνατεῖ τῷ αἰεὶ καὶ τῷ θεῷ τῇ συν-εχέει, διὰ τὸ μὴδὲν ἐνδέχασθαι τῶν φθαρτῶν ταῦτό καὶ ἐν ἀριθμῷ διαμένειν, ἢ δύναται μετέχειν ἕκαστον, κοινῶν 5 ταύτῃ, τὸ μὲν μᾶλλον τὸ δ' ἥττον· καὶ διαμένει ἔκ' αὐτὸ ἀλλ' οἷον αὐτό, ἀριθμῷ μὲν ἔχ' ἔν, εἶδει δ' ἔν. ἐστὶ δὲ ἡ ψυχὴ τῷ ζῶντος σώματος αἰτία καὶ ἀρχή. ταῦτα δὲ πολ-λαχῶς λέγεται. ὁμοίως δ' ἡ ψυχὴ κατὰ τὰς διωρισμένους 10 τρόπους τρεῖς αἰτία· καὶ γὰρ ὅθεν ἡ κίνησις αὐτῇ, καὶ οὗ ἕνεκα, καὶ ὡς ἡ ἔστιά τῶν ἐμφύχων σωμάτων ἡ ψυχὴ αἰτία. ὅτι μὲν ἔν ὡς ἔστιά, δηλον· τὸ γὰρ αἴτιον τῷ εἶναι πᾶσιν ἡ ἔστιά, τὸ δὲ ζῆν τοῖς ζῶσι τὸ εἶναι ἐστίν, αἰτία δὲ καὶ ἀρχή· τῶν ἢ ψυχῆ. ἔτι τῷ δυνάμει ὄντος λόγος ἡ ἐντελέχεια. φανερόν δ' ὡς καὶ οὗ ἕνεκεν ἡ ψυχὴ αἰτία· ὥστε γὰρ ὁ νῦν ἕνεκά τοῦ ποιεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ φύσις, καὶ τῷ ἔστιν αὐτῇ τέλος. τοῖσιν δ' ἐν τοῖς ζῶσις ἡ ψυχὴ καὶ κατὰ φύσιν· πάντα γὰρ τὰ φυσικὰ σώματα τῆς ψυχῆς ὄργανα, καὶ καθάπερ τὰ τῶν ζῶων, οὕτω καὶ 20 τὰ τῶν φυτῶν, ὡς ἕνεκα τῆς ψυχῆς ὄντα. διττῶς δὲ τὸ οὗ ἕνεκα, τό τε οὗ καὶ τὸ ὦ. ἀλλὰ μὴν καὶ ὅθεν πρῶτον ἡ κατὰ τόπον κίνησις, ψυχῆ· ἢ πᾶσι δ' ὑπάρχει τοῖς ζῶσιν ἡ δυνάμις αὐτῇ. ἐστὶ δὲ καὶ ἀλλοίωσις καὶ αὐξήσις κατὰ ψυχὴν· ἢ μὲν γὰρ αἰσθησις ἀλλοίωσις τις εἶναι δοκεῖ, αἰ-σθάνεται δ' ὅθεν ὁ μὴ ἔχει ψυχὴν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ αὐ-ξήσεως τε καὶ φθίσεως ἔχει· ὅθεν γὰρ φθίνει ὅδ' αὐξεται 25 φυσικῶς μὴ τρεφόμενον, τρέφεται δ' οὐδὲν ὁ μὴ κοινῶν ζῶν. Ἐμπειροκλήης δ' ἢ καλῶς εἴρηκε τοῦτο, προστιθείς τὴν αὐξήσιν συμβαίνειν τοῖς φυτοῖς κάτω μὲν συρριζουμένοις

2. τῆς δὲ αἰσθητικῆς *V*. || τὸ θρεπτικὸν χωρίζεται *W*. || 5. γὰρ] δὲ *SX*. || 6. ὁσμὴν οὐτ' ἄλλαν αἰσθῆσιν *V*. || δὲ om *WX*. || 8. ἐλάχιστον *SUVWX*. || διάνοιαν οἷον ὁ ἄνθρωπος ἢ τι τοῖσιν ἄλλο ὑπάρχει. οἷς *W*. || 11. μόνῃ ταύτῃ *W*, ταύτῃ μόνον *SUX*. || 12. νῦν om *V* et pr *S*. || ἐκείνῳ om *V*. || 14. ποιῆσασθαι *W*. || 15. τί ἐστίν om *SUX*. || ὅτως καὶ περὶ *W*. || 16. ἢ om *ETVW*. || περὶ om *T*. || 17. τί om *TU*. || τὸ om *W*. || ἢ τί τὸ αἰσθ. *S*. || 18. ἔτι om *V*. || 19. αἱ ἐνέργειαι τῶν δυνάμεων *W*. || 20. τὸν om *E*. || δ' ante ἔτι om *E*. || πρότερον *U*. || 21. ἀντ. καὶ δεῖ *SUX*. || δεῖ θεωρηκέναι om *W*. || πρῶτον ἂν δεοί] δ' ἂν πρῶτον *W*. || 22. περὶ] ἐπὶ *TV*. || 24. καὶ ante τοῖς om *V*, ante pr. om *UVX*. || 25. ψυχῆς om *V*. || [ἢς] οἷς *WWW*. || 26. γεννή-σαι τε καὶ *W*. || χρῆσασθαι *STUVX*. || φυσικώτατα *V*. || τῶν ἔργων τοῖς ζῶσις *E*, τοῖς ζῶσις τῶν ἔργων *X*, ἔργον τοῖς ζῶσις *W*. || 28. αὐτόματον *SUV*. || 29. μετέχουσιν *U*, μετὰσχουσιν *V*.

1. καὶ ἐκείνῳ *TUVW*. || 2. κατὰ φύσιν πράττει *W*. || διττόν *X*. || 4. τὸ αὐτὸ *SUX*. || 5. μετέχειν δύναται *X*. || ταύτῃ κοινῶν *SUX*. || 7. δ' ἐν] δ' ἐν. *T*. addunt διόπερ τὸ σπέρμα τῶν ζῶων καὶ φυτῶν ὄργανον ἐστὶ τῆς ψυχῆς. ἐστὶ *T* et, transpositis τὸ σπέρμα post τῶν ζῶων, *V*. || ἢ om *V*. || 9. ὁμῶς *SUWX*. || δ' om *S*. || κατὰ om *SUX*. || διηρημένους *SU* et pr *X*. || 10. τρεῖς τρόποις ἐστὶν αἰτία *W*. τρεῖς om pr *X*. || αὐτῇ *ES*. || καὶ τὸ οὗ *T*. || 11. ἢ post ὡς om *UX*. || 12. ὡς om *SU*. || 13. αἴτιον *E*. || 14. τῷ ἐν δυνάμει *SUX*. || ἢ] ἢ *T*. || 15. δὲ καὶ ὡς οὗ *W*, δὲ καὶ ὡς τὸ οὗ *V*. || ἕνεκα *STUVWX*. || αἰτία ἡ ψυχὴ *X*. || 16. ὁ om *V*. || νοεῖ *ESTV*. || 17. αὐτῆς *EST*. || τέλειος *E*. || ζῶσιν *V*. || 18. καὶ om *U*. || σώματα om *S*. || 19. καὶ om *SUX*. || 19 et 20. τὰ om *X*. || 20. ἕνεκεν *S*. || διχῶς *X*. || 22. ἐνυπάρχει *V*. || ζῶσις *X*. || 23. ἐστὶ δὲ om *V*. || 24. αἰσθάνεσθαι *UX*. || 25. ψυχὴν ἔχει *SUX*, μετέχει ψυχῆς *ETV*. || 26. τε om *X*. || ὅδ' *X*. || αὐξάνεται *TVX*. || 27. κοινῶν [ζῶν] μετέχει ψυχῆς *W*. || 28. εἴρηκεν εἰς τοῦτο *V*. || τὴν om *U*. || 29. ριζου-μένοις *T*, ριζομένων *SUVWX*.

διὰ τὸ τὴν γῆν ἔτι φέρεσθαι κατὰ φύσιν, ἄνω δὲ διὰ τὸ
 πῦρ ὡσαύτως. ἔτε γὰρ τὸ ἄνω καὶ κάτω καλῶς λαμβά-
 νει· οὐ γὰρ ταῦτ' ὅτι πᾶσι τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ τῷ παντί,
 ἀλλ' ὡς ἡ κεφαλὴ τῶν ζώων, ἔτι αἱ ῥίζαι τῶν φυτῶν,
 εἰ χρὴ τὰ ὄργανα λέγειν ἕτερα καὶ ταῦτ' αὐτοῖς ἔργοις.
 πρὸς δὲ τέτοις τί τὸ συνέχον εἰς ἀναντία φερόμενα τὸ πῦρ
 καὶ τὴν γῆν; διασπασθήσεται γάρ, εἰ μὴ τί ἔσαι τὸ κω-
 λῦσον· εἰ δ' ἔσαι, τίτ' ἐστὶν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ αἶτιον τῆς αὐ-
 ξάνεσθαι καὶ τρέφεσθαι. δοκεῖ δὲ τισὶν ἡ τῆς πυρὸς φύσις
 ἀπλῶς αἰτία τῆς τροφῆς καὶ τῆς αὐξήσεως εἶναι· καὶ γὰρ
 αὐτὸ φαίνεται μόνον τῶν σωμάτων ἢ τῶν ζοιχείων τρεφό-
 μενον καὶ αὐξόμενον. διὸ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς καὶ ἐν τοῖς
 ζώοις ὑπολάβοι τις ἂν τοῦτο εἶναι τὸ ἐργαζόμενον. τὸ δὲ
 συναίτιον μὲν πῶς ἐστίν, οὐ μὴν ἀπλῶς γε αἶτιον, ἀλλὰ
 μᾶλλον ἡ ψυχὴ· ἡ μὲν γὰρ τῆς πυρὸς αὐξήσεως εἰς ἀπει-
 ρον, ἔως ἂν ἡ τὸ καυσόν, τῶν δὲ φύσει συνισαμένων πάν-
 των ἐπὶ πέρας καὶ λόγος μεγέθους τε καὶ αὐξήσεως· ταῦτα
 δὲ ψυχῆς, ἀλλ' ἔτι πυρὸς, καὶ λόγος μᾶλλον ἢ ὕλης. ἐπεὶ
 δ' ἡ αὐτὴ δύναμις τῆς ψυχῆς θρεπτικὴ καὶ γεννητικὴ, περὶ
 τροφῆς ἀναγκαῖον διωρίσθαι πρῶτον· ἀφορίζεται γὰρ πρὸς
 τὰς ἄλλας δυνάμεις τῷ ἔργῳ τέττω. δοκεῖ δ' εἶναι ἡ τροφή
 τὸ ἐναντίον τῷ ἐναντίῳ, οὐ πᾶν δὲ παντί, ἀλλ' ὅσα τῶν
 ἐναντίων μὴ μόνον γένεσιν ἐξ ἀλλήλων ἔχουσιν ἀλλὰ καὶ
 αὐξήσιν· γίνεται γὰρ πολλὰ ἐξ ἀλλήλων, ἀλλ' ἔτι πάντα
 ποσά, οἷον ὑγιᾶς ἐκ κάμνοντός. φαίνεται δ' ἔδ' ἐκεῖνα τὸν
 αὐτὸν τρόπον ἀλλήλοις εἶναι τροφήν, ἀλλὰ τὸ μὲν ὕδωρ.
 τῷ πυρὶ τροφή, τὸ δὲ πῦρ ἔτι τρέφει τὸ ὕδωρ. ἐν μὲν οὖν
 τοῖς ἀπλοῖς σώμασι ταῦτ' εἶναι δοκεῖ μάλιστα τὸ μὲν
 τροφήν τὸ δὲ τρεφόμενον. ἀπορίαν δ' ἔχει· φασὶ γὰρ οἱ
 μὲν τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ τρέφεσθαι, καθάπερ καὶ αὐξά-
 νεσθαι, τοῖς δ' ὥπερ εἵπομεν τοῦμπάλιν δοκεῖ, τὸ ἐναντίον
 τῷ ἐναντίῳ, ὡς ἀπαθούς ὄντος τῷ ὁμοίῳ ὑπὸ τοῦ ὁμοίου,
 τὴν δὲ τροφήν μεταβάλλειν καὶ πέττεσθαι· ἡ δὲ μετα-
 βολὴ πᾶσιν εἰς τὸ ἀντικείμενον ἢ τὸ μεταξύ. ἔτι πάσχει
 τι ἡ τροφή ὑπὸ τοῦ τρεφομένου, ἀλλ' οὐ τοῦτο ὑπὸ τῆς

τροφῆς, ὥσπερ ἔδ' ὁ τέκτων ὑπὸ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὑπ' ἐκεί-
 νου αὐτῇ· ὁ δὲ τέκτων μεταβάλλει μόνον εἰς ἐνέργειαν ἐξ
 ἀργίας. πότερον δ' ἐστὶν ἡ τροφή τὸ τελευταῖον προσγινώ-
 μενον ἢ τὸ πρῶτον, ἔχει διαφοράν. εἰ δ' ἄμφω, ἀλλ' ἡ
 μὲν ἀπεπτος ἢ δὲ πεπεμμένη, ἀμφοτέρως ἂν ἐνδέχοιτο τὴν
 τροφήν λέγειν· ἡ μὲν γὰρ ἀπεπτος, τὸ ἐναντίον τῷ ἐναν-
 τίῳ τρέφεται, ἡ δὲ πεπεμμένη, τὸ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ. ὥς τε
 φανερόν ἐστι λέγεσθαι τινὰ τρόπον ἀμφοτέροι καὶ ὁρθῶς καὶ
 ἐκ ὁρθῶς. ἐπεὶ δ' ἔθεν τρέφεται μὴ μετέχον ζωῆς, τὸ ἔμ-
 ψυχον ἂν εἴη σῶμα τὸ τρεφόμενον, ἡ ἔμψυχον, ὥς τε καὶ
 ἡ τροφή πρὸς ἔμψυχόν ἐστι καὶ ἔτι κατὰ συμβεβηκός. ἐστὶ
 δ' ἕτερον τροφήν καὶ αὐξητικῶν εἶναι· ἡ μὲν γὰρ ποσόν τι
 τὸ ἔμψυχον, αὐξητικόν, ἡ δὲ τόδε τι καὶ οὐσία, τροφή·
 σώζει γὰρ τὴν οὐσίαν, καὶ μέχρι τέτου ἐστὶν ἔως ἂν καὶ
 τρέφῃται· καὶ γενέσεως ποιητικὸν ἔτι τῷ τρεφομένου, ἀλλ'
 οἷον τὸ τρεφόμενον· ἡδὴ γὰρ ἐστὶν αὐτὴ ἡ οὐσία, γενεᾷ δ'
 οὐθεν αὐτὸ ἑαυτό, ἀλλὰ σώζει. ὥσθ' ἡ μὲν τοιαύτη τῆς
 ψυχῆς ἀρχὴ δύναμις ἐστὶν οἷα σώζειν τὸ ἔχον αὐτὴν ἢ
 τοιοῦτον, ἡ δὲ τροφή παρασκευάζει ἐνεργεῖν. διὸ στερηθὲν
 τροφῆς οὐ δύναται εἶναι. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τρία, τὸ τρεφόμενον
 καὶ ὃ τρέφεται καὶ τὸ τρέφον, τὸ μὲν τρέφον ἐστὶν ἡ
 πρώτη ψυχὴ, τὸ δὲ τρεφόμενον τὸ ἔχον αὐτὴν σῶμα, ὃ
 δὲ τρέφεται, ἡ τροφή. ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους ἅπαντα
 προσαγορεύειν δίκαιον, τέλος δὲ τὸ γεννηθῆαι οἷον αὐτό,
 εἴη ἂν ἡ πρώτη ψυχὴ γεννητικὴ οἷον αὐτό. ἐστὶ δὲ ὃ τρέ-
 φεται διττόν, ὥσπερ καὶ ὃ κυβερνᾷ, ἡ χεὶρ καὶ τὸ πη-
 δάλιον, τὸ μὲν κινῶν καὶ κινέμενον, τὸ δὲ κινῶν μόνον. πᾶ-
 σαν δ' ἀναγκαῖον τροφήν δύνασθαι πέττεσθαι, ἐργάζεται
 δὲ τὴν πέψιν τὸ θερμόν· διὸ πᾶν ἔμψυχον ἔχει θερμότητα.
 τύπῳ μὲν οὖν ἡ τροφή τί ἐστὶν εἴρηται· διασαφητέον δ'
 ἐστὶν ὕστερον περὶ αὐτῆς ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις.

Διωρισμένων δὲ τέτων λέγωμεν κοινῇ περὶ πάσης αἰ-
 σθήσεως. ἡ δ' αἴσθησις ἐν τῷ κινεῖσθαι τε καὶ πάσχειν
 συμβαίνει, καθάπερ εἴρηται· δοκεῖ γὰρ ἀλλοιώσις τις εἶ-
 ναι. φασὶ δὲ τινες καὶ τὸ ὅμοιον ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ πάσχειν.

1. ἔτι κατὰ *V*. || 3. καὶ τὸ κ. *V*. || 5. εἰ — ἔργοις *om V*. || 6. πρὸς δὲ] καὶ πρὸς *W*. || 7. τι *om W*. || ἔστι *X*. || καλύον *ETX*. || 8. ἐπὶ *V*. || καὶ τὸ αἶτ. *om X*, τὸ *om T*. || 11. αὐτὸ] καὶ αὐτὸ *V*. || 12. αὐξανόμενον *SUVWX*. || ἐν alteram *om W*. || 14. μὲν post *πως S*, *om V*. || 15. ἡ ante *ψ*. *om EVW*. || 17. πέρας ἐπὶ *X*. || μεγέθους τε] καὶ μεγέθους *S*, μεγέθους *TUVX*. || τοῦτο *WV*. || 18. δὲ τῆς *ψ*. *ET*. || 19. περὶ] καὶ περὶ *ETW*. || 20. διορίσαι *UV*. || 21. ἡ τροφή εἶναι *W*. || 23. γένεσιν *E*. || 24. πάντα *om SUX* et *corr E*. || 25. ποσά *om UV* et *pr E*. || ἐκ *V*. || 28. ἀλλοίς *SUX*. || 32. ὑπὸ τῷ ὁμοίῳ *om EVW*. || 34. ἡ] καὶ *X*. || τὸ *om E*.

3. ἡ *om V*. || 4. εἰ δ' ἄμφω *om S*. || 5. ἂν] δ' ἂν *X*. || 6. τῷ ἐναντίῳ *om S*. || 11. τρ. καὶ πρὸς ἔμψυχον ἔσαι *V*. || 15. τρέ-
 φη *ETW*. || γενήσεως *ES*. || ἀλλ' οἷον τὸ τρεφόμενον *om V*, post 16. ἡ οὐσία *ponit W*. || 16. ἐπὶ] ἐξ *W*. || αὐτὸ *STVWX*. || 17.
 αὐτὸ *om TVW*. || 18. ἔχον] δεχόμενον *EVW*. || 22. ταύτην *TX*. || 25. γεννητικὸν *ESTWX*. || τρέφει *T*. || 26. καὶ *om SUVX*. ||
 ἡ] καὶ ἡ *EV*. || 28. πέττεσθαι *X*. || 29. θερμότητος *S*. || 30. ἡ τροφή τίς ἐστὶν *SU*, τί ἐστὶν ἡ τροφή *V*. || 31. ἐστὶν *om X*. || 32. τε
X. || λέγωμεν *VWX*. || 33. τε] τι *STVWX*, τι τὸ αἰσθητήριον *V*.

τὸτο δὲ πῶς δυνατόν ἢ ἀδύνατον, εἰρήκαμεν ἐν τοῖς καθόλου λόγοις περὶ τῆ ποιῆν καὶ πάσχειν. ἔχει δ' ἀπορίαν διὰ τί καὶ τῶν αἰσθήσεων αὐτῶν οὐ γίνεταί αἴσθησις, καὶ διὰ τί ἄνευ τῶν ἔξω ἢ ποιῶσιν αἴσθησιν, ἐνότος πυρὸς καὶ γῆς καὶ τῶν ἄλλων φοιχείων, ὧν ἐστὶν ἡ αἴσθησις καθ' αὐτὰ ἢ τὰ συμβεβηκότα τέτοις. δῆλον ἔν ὅτι τὸ αἰσθητικὸν οὐκ ἔστιν ἐνεργεία, ἀλλὰ δυνάμει μόνον. διὸ καθάπερ τὸ καυστὸν οὐ καίεται αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ τῆ καυστικῆς· ἔκαίε γὰρ ἂν ἑαυτὸ, καὶ ἔθεν ἐδεῖτο τῆ ἐντελεχείας πυρὸς, ὄντος. ἐπειδὴ δὲ τὸ αἰσθάνεσθαι λέγομεν διχῶς (τὸ τε γὰρ δυνάμει αἰσθάνομαι καὶ ὁρᾶν ἀκρίβει καὶ ὁρᾶν λέγομεν, καὶ τυχὴ καθεῦδον, καὶ τὸ ἡδὴ ἐνεργῆν), διχῶς ἂν λέγοιτο καὶ ἡ αἴσθησις, ἡ μὲν ὡς δυνάμει, ἡ δὲ ὡς ἐνεργεία. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι, τὸ τε δυνάμει ὃν καὶ τὸ ἐνεργεία. πρῶτον μὲν ἔν ὡς τῆ αὐτῆς ὄντος τῆ πάσχειν καὶ τῆ κινεῖσθαι καὶ τῆ ἐνεργεῖν λέγωμεν· καὶ γὰρ ἔστιν ἡ κίνησις ἐνεργεία τις, ἀτελής μὲντοι, καθάπερ ἐν ἑτέροις εἴρηται. πάντα δὲ πάσχει καὶ κινεῖται ὑπὸ τῆ ποιητικῆς καὶ ἐνεργείας ὄντος. διὸ ἔστι μὲν ὡς ὑπὸ τῆ ὁμοίου πάσχει, ἔστι δὲ ὡς ὑπὸ τῆ ἀνομοίου, καθάπερ εἵπομεν· πάσχει μὲν γὰρ τὸ ἀνόμοιον, πεπονθὸς δ' ὁμοίον ἐστίν. διαιρετὸν δὲ καὶ περὶ δυνάμεως καὶ ἐντελεχείας· νῦν γὰρ ἀπλῶς λέγομεν περὶ αὐτῶν. ἔστι μὲν γὰρ ὅπως ἐπιστήμοντι ὡς ἂν εἵπομεν ἄνθρωπον ἐπιστήμονα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος τῶν ἐπιστημόνων καὶ ἐχόντων ἐπιστήμην· ἔστι δ' ὡς ἡδὴ λέγομεν ἐπιστήμονα τὸν ἔχοντα τὴν γραμματικὴν. ἑκάτερος δὲ τῶν ἢ τὸν αὐτὸν τρόπον δυνατός ἐστιν, ἀλλ' ὁ μὲν ὅτι τὸ γένος τοιοῦτον καὶ ἡ ὕλη, ὁ δ' ὅτι βουλευθεὶς δυνατός θεωρεῖν, ἂν μὴ τι κωλύσῃ τῶν ἔξωθεν· ὁ δ' ἡδὴ θεωρῶν ἐντελεχείᾳ ὦν καὶ κυρίως ἐπιστάμενος τότε τὸ Α. ἀμφοτέροι μὲν οὖν οἱ πρῶτοι κατὰ δυνάμιν ἐπιστήμονες, ἀλλ' ὁ μὲν διὰ μαθήσεως ἀλλοιωθεὶς καὶ πολλάκις ἔξ ἐναντίας μεταβαλὼν ἔξωθεν, ὁ δ' ἐκ τῆ ἔχειν τὴν αἴσθησιν

ἢ τὴν γραμματικὴν, μὴ ἐνεργεῖν δ' εἰς τὸ ἐνεργεῖν ἄλλον τρόπον. οὐκ ἔστι δ' ἀπλῶς οὐδὲ τὸ πάσχειν, ἀλλὰ τὸ μὲν φθόρα τις ὑπὸ τῆ ἐναντίας, τὸ δὲ σωτηρία μᾶλλον τῆ δυνάμει ὄντος ὑπὸ τῆ ἐντελεχείας ὄντος καὶ ὁμοίως, ὅπως ὡς δυνάμεις ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν· θεωρῶν γὰρ γίνεταί τὸ ἔχον τὴν ἐπιστήμην, ὅπερ ἡ ἐκ ἔστιν ἀλλοιοῦσθαι (εἰς αὐτὸ γὰρ ἡ ἐπίδοσις καὶ εἰς ἐντελέχειαν) ἢ ἕτερον γένος ἀλλοιωσέως. διὸ ἢ καλῶς ἔχει λέγειν τὸ φρονεῖν, ὅταν φρονῇ, ἀλλοιοῦσθαι, ὥσπερ ἔδδὲ τὸν οἰκοδόμον ὅταν οἰκοδομῇ. τὸ μὲν οὖν εἰς ἐντελέχειαν ἄγον ἐκ δυνάμει ὄντος κατὰ τὸ νοῦν καὶ φρονεῖν οὐ διδασκαλίαν ἀλλ' ἑτέραν ἐπωνυμίαν ἔχειν δέκαται· τὸ δ' ἐκ δυνάμει ὄντος μανθάνον καὶ λαμβάνον ἐπιστήμην ὑπὸ τῆ ἐντελεχείας ὄντος καὶ διδασκαλικῆς ἦται οὐδὲ πάσχειν φατέον, ὥσπερ εἴρηται, ἢ δύο τρόπους εἶναι ἀλλοιωσέως, τὴν τε ἐπὶ τὰς σερητικὰς διαθέσεις μεταβολὴν καὶ τὴν ἐπὶ τὰς ἔξεις καὶ τὴν φύσιν. τῆ δ' αἰσθητικῆς ἡ μὲν πρώτη μεταβολὴ γίνεταί ὑπὸ τῆ γενῶντος, ὅταν δὲ γεννηθῇ, ἔχει ἡδὴ ὥσπερ ἐπιστήμην καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. καὶ τὸ κατ' ἐνεργείαν δὲ ὁμοίως λέγεται τῷ θεωρεῖν· διαφέρει δέ, ὅτι τῆ μὲν τὰ ποιητικὰ τῆς ἐνεργείας ἔξωθεν, τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ἀκουστὸν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν αἰσθητῶν· αἴτιον δ' ὅτι τῶν καθ' ἑκαστον ἢ κατ' ἐνεργείαν αἴσθησις, ἢ δ' ἐπιστήμη τῶν καθόλου· ταῦτα δ' ἐν αὐτῇ πῶς ἐστὶ τῇ ψυχῇ. διὸ νοῆσαι μὲν ἐπ' αὐτῷ, ὁπόταν βέλγεται, αἰσθάνεσθαι δ' ἐκ ἐπ' αὐτῷ· ἀναγκαῖον γὰρ ὑπάρχειν τὸ αἰσθητὸν. ὁμοίως δὲ τὰ ἔχει καὶ ταῖς ἐπιστήμας ταῖς τῶν αἰσθητῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅτι τὰ αἰσθητὰ τῶν καθ' ἑκαστα καὶ τῶν ἔξωθεν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν διασαφῆσαι καιρὸς γένοιτ' ἂν καὶ εἰσαυθίς. νῦν δὲ διωρίσθω τοῦτον, ὅτι ἔκ ἀπλῆς ὄντος τῆ δυνάμει λεγομένου, ἀλλὰ τῆ μὲν ὥσπερ ἂν εἵπομεν τὸν παῖδα δύνασθαι σρατηγεῖν, τῆ δὲ ὡς τὸν ἐν ἡλικίᾳ ὄντα, οὕτως ἔχει τὸ αἰσθητικόν. ἐπεὶ δ' ἀνώνυμος

1. τὸτο — 2. πάσχειν om U. || 1. εἴρηται SX. || ἐν] καὶ ἐν STUX. || 3. ἐ post 2. τί SUX. || 4. αἰσθήσεις SUX. || 5. ἢ om SU. || 6. ἔστιν SU. || 7. διὸ om VW. || καθάπερ] καὶ καθάπερ U. οὐκ αἰσθάνεται καθάπερ TX, καθάπερ οὐκ αἰσθάνεται S. || 8. αὐτὸ om W. || καθ' ἑαυτὸ E, ὑφ' ἑαυτὸ S, ὑφ' αὐτὸ UV. || ἔκαίε X. || ἂν om W. || 9. αὐτὸ S, αὐτὸ UX. || ἔντος] εἶναι VW. || ἐπεὶ X. || 10. διχῶς λέγομεν W, λέγ. διττῶς T. || ὁρᾶν καὶ ἀκρίβει E, ἀκρίβει om V. || 11. καὶ ἐὰν UX. || 14. οὖν om V. || 15. τοῦ ante π. om V. || τῆ ante ἐν. om EVW. || 16. λέγομεν STUX. || 17. εἴρηται ἐν ἑτέροις W. || 18. ὑπὸ] καὶ ὑπὸ U. || 19. τῆ alterum om V. || 20. εἴρηται T. || μὲν om X. || ἀνόμοιον ὃν, π. U. || 21. καὶ post δὲ om SX. || 22. νῦν μὲν γὰρ TW. || 23. εἵπομεν ETUVW. || 24. ἐχόντων ἐπιστήμην καὶ ἐπιστημόνων W. || καὶ τῶν ἐχόντων SUX. || 25. ἐπίστασθαι SX. || τὴν om X. || 27. τοιοῦτον, τὸ γένος V. || βουλευθεὶς V. || 28. ἐὰν SUV. || 29. ὦν om V. || τότε τὸ] δὲ τὸ τὸ S. || 32. μεταβάλλων SX. || 2. δὲ τὸ πάσχον ἀπλῶς W. πάσχον etiam V. || 3. δὲ γένεσις καὶ σωτ. V. || μᾶλλον ὑπὸ τῆ X. || 4. ἐντελεχεία ὄντος om X. || ὁμοίως S. || 6. τὴν om SX. || ἑαυτὸ X. || 7. εἰς ἐντ.] ἢ ἐντελέχεια V. || εἶδος V. || 9. ὥσπερ om V. || 11. διδασκαλία W. || 12. ὄντος κατὰ τὸ νοῦν καὶ φρονεῖν μανθ. X. || 13. ἦται] εἶτα V. || ἔδδεν X. || 14. ὥσπερ εἴρηται om SUX. || 16. τὴν ante ἐπὶ om V. || 18. καὶ post αἰσθ. om EU, καὶ τὸ om V. || 19. δὲ om SV, post ὁμοίως ponit E. || τὸ T. || 21. λοιπὰ] ἄλλα X, λοιπὰ ἀπὸ S. || 24. ὅταν VWX. || βούλεται V. || 26. τοῦτω UX, τοῦτοις S. || 26. ταῖς om X. || 28. ἑκαστον V. || 29. ἂν om X. || δ' ἐπὶ τοῦτον διωρίσθω W, δὲ διωρίσθω τοῦτο ST. || 31. εἵπομεν SUX.

αὐτῶν ἢ διαφορά, διάρῃσαι δὲ περὶ αὐτῶν ὅτι ἕτερα καὶ πῶς ἕτερα, χρῆσθαι ἀναγκαῖον τῷ πάσχειν καὶ ἀλλοι-
οῦσθαι ὡς κυρίοις ὀνόμασιν· τὰ δ' αἰσθητικὸν δυνάμει ἐστὶν
οἶον τὸ αἰσθητὸν ἤδη ἐντελεχεῖα, καθάπερ εἴρηται· πάσχει
μὲν οὖν οὐχ ὅμοιον ὄν, πεπονηθὸς δ' ὁμοίωται καὶ ἐστὶν οἶον
ἐκεῖνο.

6 Δεκτέον δὲ καθ' ἐκάστην αἰσθησιν περὶ τῶν αἰσθητῶν
πρῶτον. λέγεται δὲ τὸ αἰσθητὸν τριχῶς, ὧν δύο μὲν καθ'
αὐτὰ φαμεν αἰσθάνεσθαι, τὸ δὲ ἐν κατὰ συμβεβηκός. τῶν
δὲ δύο τὸ μὲν ἰδίον ἐστὶν ἐκάστης αἰσθήσεως, τὸ δὲ κοινὸν
πᾶσιν. λέγω δ' ἰδίον μὲν ὃ μὴ ἐνδέχεται ἑτέρα αἰσθήσει
αἰσθάνεσθαι, καὶ περὶ ὃ μὴ ἐνδέχεται ἀπατηθῆναι, οἶον
ἄφῃ χρώματος καὶ ἀκαῇ ψάφου καὶ γεῦσις χυμοῦ. ἢ
δ' ἀφῇ πλείους μὲν ἔχει διαφοράς· ἀλλ' ἐκάστη γε κρίνει
περὶ τῶν, καὶ ἐν ἀπατάται ὅτι χρῶμα ἐδ' ὅτι ψόφος, 15
ἀλλὰ τί τὸ κεχρωσμένον ἢ ποῦ, ἢ τί τὸ ψοφῆν ἢ ποῦ. τὰ
μὲν ἐν τοιαῦτα λέγεται ἴδια ἐκάστῃ, κοινὰ δὲ κινήσις, ἡρε-
μία, ἀριθμός, σχῆμα, μέγεθος· τὰ γὰρ τοιαῦτα ὑδεμῶς
ἐστὶν ἴδια, ἀλλὰ κοινὰ πᾶσαι· καὶ γὰρ ἀφῇ κινήσις τίς
ἐστὶν αἰσθητὴ καὶ ὄψει. κατὰ συμβεβηκός δὲ λέγεται αἰ-
σθητὸν, οἶον εἰ τὸ λευκὸν εἴη Διάρους υἱός· κατὰ συμβε-
βηκός γὰρ τούτου αἰσθάνεται, ὅτι τῷ λευκῷ συμβέβηκε
τὸτο ὅ αἰσθάνεται. διὸ καὶ ὅθεν πάσχει ἢ τοῖστον ὑπὸ τοῦ
αἰσθητῆ. τῶν δὲ καθ' αὐτὰ αἰσθητῶν τὰ ἴδια κυρίως ἐστὶν
αἰσθητά, καὶ πρὸς ἃ ἢ ὅσα πέφυκεν ἐκάστης αἰσθήσεως.

7 Οὐ μὲν ἐν ἐστὶν ἢ ὄφῃ, τῷ ἐστὶν ὁρατὸν. ὁρατὸν δ'
ἐστὶν χρῶμά τε, καὶ ὃ λόγῳ μὲν ἐστὶν εἰπεῖν, ἀνάγνωτον δὲ
τυγχάνει· ὅν· ὁῖον δὲ ἔσται ὃ λέγομεν προελθοῦσι μά-
λιστα· τὰ γὰρ ὁρατὸν ἐστὶ χρῶμα· τὸτο δ' ἐστὶ τὸ ἐπὶ τοῦ
καθ' αὐτὸ ὁρατῶ· καθ' αὐτὸ δὲ ὃ τῷ λόγῳ, ἀλλ' ὅτι ἐν
ἑαυτῷ ἔχει τὸ αἰτίον τῷ εἶναι ὁρατὸν. πᾶν δὲ χρῶμα κινῶ-
ν

τικόν ἐστὶ τῷ κατ' ἐνέργειαν διαφανές, καὶ τῷ ἐστὶν αὐτῷ ἢ
φύσει. διόπερ' ἔχ ὁρατὸν ἀνευ φωτός, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐκάστῃ
χρῶμα ἐν φωτὶ ὁρατὸν. διὸ περὶ φωτός πρῶτον λεκτέον τί
ἐστὶν. ἐστὶ δὴ τι διαφανές. διαφανές δὲ λέγω ὃ ἐστὶ μὲν
ὁρατὸν, ὃ καθ' αὐτὸ δὲ ὁρατὸν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀλλὰ δι'
ἀλλοτρίον χρῶμα. τοῖστον δὲ ἐστὶν ἀήρ καὶ ὕδωρ καὶ πολλὰ
τῶν σερειῶν· ὃ γὰρ ἢ ὕδωρ ἐδ' ἢ ἀήρ, διαφανές, ἀλλ' ὅτι
ἐστὶ φύσις ἐνυπάρχουσα ἢ αὐτῇ ἐν τούτοις ἀμφοτέροις καὶ
ἐν τῷ αἰδίῳ τῷ ἄνω σώματι. φῶς δὲ ἐστὶν ἢ τέτῃ ἐνέργειᾳ
τῷ διαφανῆς ἢ διαφανές. δυνάμει δὲ ἐν ᾧ τῷ ἐστὶ, καὶ τὸ
σκότος. τὸ δὲ φῶς οἶον χρῶμά ἐστὶ τῷ διαφανῆς, ὅταν ἢ
ἐντελεχεῖα διαφανῆς ὑπὸ πυρός ἢ τοιούτου οἶον τὸ ἄνω
σῶμα· καὶ γὰρ τέτῳ τι ὑπάρχει ἐν καὶ ταυτόν. τί μὲν ἐν
τὸ διαφανές καὶ τί τὸ φῶς, εἴρηται, ὅτι ἔτε πῦρ ὅθ' ὅλως
σῶμα ἐδ' ἀπορροή σώματος ὑδενός (εἴη γὰρ ἄν σῶμα τι καὶ
ἔτῳ), ἀλλὰ πυρός ἢ τοιούτου τινὸς παρυσία ἐν τῷ διαφα-
νῇ· ἐδὲ γὰρ δύο σώματα ἅμα δυνατόν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι·
δοκεῖ δὲ τὸ φῶς ἐναντίον εἶναι τῷ σκότει· ἐστὶ δὲ τὸ σκότος
σέρησις τῆς τοιαύτης ἔξεως ἐκ διαφανῆς, ὥς ἐδηλόν ὅτι
καὶ ἢ τέτου παρουσία τὸ φῶς ἐστὶν. καὶ ἐκ ὁρθῶς Ἐμπε-
δοκλῆς, ἐδ' εἰ τις ἄλλος ἔτῳ εἴρηκεν, ὡς φερομένου τοῦ
φωτός καὶ γιγνομένου ποτὲ μετὰ τῷ τῆς γῆς καὶ τῷ περι-
έχοντος, ἡμᾶς δὲ λαμβάνοντος· τοῦτο γὰρ ἐστὶ καὶ παρὰ
τὴν ἐν τῷ λόγῳ ἀλήθειαν καὶ παρὰ τὰ φαινόμενα· ἐν μι-
κρῷ μὲν γὰρ διαστήματι λάθοι· ἄν, ἀπ' ἀνατολῆς δ' ἐπὶ
δυσμάς τὰ λαμβάνειν μέγα· λίαν τὸ αἶτημα. ἐστὶ δὲ χρώ-
ματος μὲν δεκτικὸν τὸ ἄχρουν, ψόφου δὲ τὸ ἄψοφον·
ἄχρουν δ' ἐστὶ τὸ διαφανές καὶ τὸ ὁρατὸν ἢ τὸ μάλιστα
ὁράμενον, οἶον δοκεῖ τὸ σκοτεινόν. τοῖστον δὲ τὸ διαφανές
μὲν, ἀλλ' ἔχ ὅταν ἢ ἐντελεχεῖα διαφανῆς, ἀλλ' ὅταν δυ-
νάμει· ἢ γὰρ αὐτῇ φύσει ὅτε μὲν σκότος ὅτε δὲ φῶς

2. ἕτερα καὶ ὅτι ἕτερα χρ. *W*. || χρῆσθαι δ' ἄν. *S*. || τὸ *T*. || 3. δ' om *ES*. || 4. ἤδη ὡς ἐντελ. *S*. || 5. ὄν om *S*. || 8. ὡς
S. || 9. ἀναγ. *SUX*. || 10. μὲν ἐν ἰδίῳ. *K*. || ἐκάστης τῆς αἰσθ. *W*. || αἰσθήσεως om *K*. || 14. πλείους *T*. || 15. τούτου *V*. || 16. ἢ ποῦ
om *U*. || ἢ τί — ποῦ om *V*. || 17. ἐκάστη *X*, ἐκάστη *W*. || 19. πᾶσαι om *UX*, et pr *S*, πάντων *rc S*. || γὰρ
ἢ ἀφῇ *E*. || 11. τε, *V*, om *U*. || 20. αἰσθητῆ. *S*. || post ὄφῃ editi καθ' αὐτὰ μὲν οὖν ἐστὶν αἰσθητὰ ταῦτα. || 21. διαρροῦς *ET*, διαρρ.
V. || υἱός om *W*. || 22. αἰσθάνεσθαι *UX*. || τὸ λευκόν *W*. || 23. ᾧ *V*. || καὶ om *SUX*. || ἢ om *SUX*. || 24. κυρίως τὰ ἴδια *W*. ||
25. ἐκάστου *T*. || 26. οὖν om *T*. || ἢ om *SU*. || ἐστὶν ὁρατὸν. ἐστὶ δὲ χρ. *X*. || 27. τε] μὲν *EW*. || 28. ὃ λέγομεν om *U*, post ὁρατὸν
pronunt *SX*. || μάλιστα om *SUX*. || 29. ὁρατὸν τέ ἐστὶ *S*. || ἐστὶ ante χρ. om *U*. || τοῦ — 30. ὁρατῶ] τῶν — ὁρατῶν *TW*. || 31. αὐτῶ
X, αὐτῶ *UV*. || ἔχει om *T*.

2. πάντας ἐκάστην *SUX*. || 3. ὁράται *ET*. || πρότερον *W*. || ληπτέον *X*. || 5. εἰπεῖν ἀπλῶς *UX*. || 6. καὶ ante ὅθ. om *X*. ||
7. σερειῶν οἶον ὕδωρ κρύσταλλος, ὃ *T* et margo *U*. || ἐδ' ἢ *SX*. || ἢ om *X*. || 8. ἐστὶ τις φ. *UX*. || ἐνυπάρχουσα *ETW*. || 10. οἷς *U*. ||
τοῦτο ante ἐκ *W*. || 11. ἢ om *E*. || 12. ὑπὸ τοῦ πυρός *X*. || 13. τοῦτο *S*. || ὑπάρχει τι *SX*. || 14. τὸ ante δ' om *X*. || εἴρηται καὶ τί
τὸ φῶς *V*. || 15. οὔτε *TVW*. || 17. οὔτε *UX*. || δυνατόν ante ἅμα *SX*, post αὐτῶ *V*. || 18. τε *ESW*. || εἶναι om *V*. || σκότῳ *E*
S. || ὃ *TU*, om *V*. || 19. τῆς om *S*. || 20. τὸ φῶς ἢ τούτου παρυσία *SUX*. || 21. εἰ om *V*. || ὡσαύτως *T*, περὶ τοῦτο *X*, om *S*. ||
22. τεινομένου *EV*. || τότε *V*. || 23. περὶ *V*. || 24. τὴν τοῦ λόγου *ETW*. || ἐνέργειαν *TVW*. || καὶ om *W*. || 25. μὲν om *W*. ||
26. δὲ] μὲν *S*. || 28. ἄχρουν *V*. || μάλιστα *X*. || 29. ἐσκοτισμένον *W*. || ἀφανές *T*.

ἐσίν. ἔ πάντα δὲ ὁράτα ἐν φωτὶ ἐσίν, ἀλλὰ μόνον ἐκάστω
τὸ οἰκεῖον χρώμα· ἕνα γὰρ ἐν μὲν τῷ φωτὶ ἔχ. ὁράται,
ἐν δὲ τῷ σκότει ποιεῖ αἰσθῆσιν, οἷον τὰ πυρῶδη φαινόμενα
καὶ λάμποντα (ἀνώνυμα δ' ἐστὶ ταῦτα ἐν ὀνόματι), οἷον
μύκης, κέρας, κεφαλαὶ ἰχθύων καὶ λεπίδες καὶ ὀφθαλ- 5
μοί· ἀλλ' ἕθενος ὁράται τέτων τὸ οἰκεῖον χρώμα· δι' ἣν
μὲν ἔν αἰτίαν ταῦτα ὁράται, ἄλλος λόγος· νῦν δ' ἐπὶ το-
σῶτον φανερόν ἐσίν, ὅτι τὸ μὲν ἐν φωτὶ ὁρώμενον χρώμα.
διὸ καὶ οὐχ ὁράται ἄνευ φωτός· τοῦτο γὰρ ἦν αὐτῷ τὸ
χρώματι εἶναι τὸ κινητικῶν εἶναι τῷ κατ' ἐνέργειαν διαφα- 10
νῆς· ἡ δ' ἐντελέχεια τῷ διαφανῆς φῶς ἐσίν. σημεῖον δὲ τέ-
του φανερόν· εἰ γὰρ τις θῇ τὸ ἔχον χρώμα ἐπ' αὐτήν
τὴν ὄψιν, ἔκ ὄψεται· ἀλλὰ τὸ μὲν χρώμα κινεῖ τὸ δια-
φανές, οἷον τὸν ἀέρα, ὑπὸ τέτου δὲ συνεχῆς ὄντος κινεῖται
τὸ αἰσθητήριον· ἔ γὰρ καλῶς τέτο λέγει Δημόκριτος οἰό- 15
μενος, εἰ γένοιτο κενὸν τὸ μεταξύ, ὁρᾶσθαι ἂν ἀκριβῶς καὶ
εἰ μύρμηξ ἐν τῷ ἕρανῳ εἴη· τέτο γὰρ ἀδύνατόν ἐσίν. πά-
σχωτος γὰρ τι τῷ αἰσθητικῷ γίνεται τὸ ὁρᾶν· ὑπ' αὐτοῦ
μὲν ἔν τῷ ὁρώμενον χρώματος ἀδύνατον, λείπεται δὲ ὑπὸ
τῷ μεταξύ, ὥς ἀναγκαῖόν τι εἶναι μεταξύ· κενὸν δὲ γένο- 20
μένου ἔχ ὅτι ἀκριβῶς, ἀλλ' ὅλως ἔθεν ὀφθήσεται. δι' ἣν
μὲν ἔν αἰτίαν τὸ χρώμα ἀναγκαῖον ἐν φωτὶ ὁρᾶσθαι, εἴρη-
ται. πῦρ δὲ ἐν ἀμφοῖν ὁράται, καὶ ἐν σκότει καὶ ἐν φωτὶ,
καὶ τέτο ἐξ ἀνάγκης· τὸ γὰρ διαφανές ὑπὸ τέτου γίνεται
διαφανές. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ ψόφου καὶ ὁσμῆς 25
ἐσίν· ἔθεν γὰρ αὐτῶν ἀπτόμενον τῷ αἰσθητηρίῳ ποιεῖ τὴν
αἰσθῆσιν, ἀλλ' ὑπὸ μὲν ὁσμῆς καὶ ψόφου τὸ μεταξύ κι-
νεῖται, ὑπὸ δὲ τέτου τῶν αἰσθητηρίων ἐκάτερον· ὅταν δ' ἐπ'
αὐτό τις ἐπιβῇ τὸ αἰσθητήριον τὸ ψοφῆν ἢ τὸ ὄζον, ἕδεμίαν
αἰσθῆσιν ποιήσει. περὶ δὲ ἀφῆς καὶ γούσεως ἔχει μὲν 30
ὁμοίως, ἔ φαίνεται δέ· δι' ἣν δ' αἰτίαν, ὑςερὸν ἔσαι δῆλον.
τὸ δὲ μεταξύ ψόφων μὲν ἀήρ, ὁσμῆς δ' ἀνώνυμον· κοινὸν
γὰρ δὴ τι πάθος ἐπ' ἀέρος καὶ ὕδατος ἐσίν, ὥσπερ τὸ δια-
φανές χρώματι, ἔτω τῷ ἔχοντι ὁσμὴν ὃ ἐν ἀμφοτέροις
ὑπάρχει τέτοις· φαίνεται γὰρ καὶ τὰ ἐνυδρα τῶν ζώων 35

ἔχειν αἰσθῆσιν ὁσμῆς. ἀλλ' ὁ μὲν ἄνθρωπος καὶ τῶν πεζῶν
ὅσα ἀναπνεῖ, ἀδυνατεῖ ὁσμᾶσθαι μὴ ἀναπνεύοντα· ἡ δ' αἰ-
τία καὶ περὶ τέτων ὑςερὸν λεχθήσεται.

Νῦν δὲ πρῶτον περὶ ψόφου καὶ ἀκοῆς διορίσωμεν. ἐξί 8
δὲ διττὸς ὁ ψόφος· ὁ μὲν γὰρ ἐνέργειά τις, ὁ δὲ δύναμις·
τὰ μὲν γὰρ ἔ φαμεν ἔχειν ψόφον, οἷον σπόγγον, ἔρια, τὰ
δ' ἔχειν, οἷον χαλκὸν καὶ ὅσα σερὰ καὶ λεία, ὅτι δύνα-
ται ψοφῆσαι. τέτο δ' ἐσίν αὐτῷ μεταξύ καὶ τῆς ἀκοῆς
ἐμποῖσθαι ψόφον ἐνέργειαν. γίνεται δ' ὁ κατ' ἐνέργειαν ψό-
φος αἰετίνος πρὸς τι καὶ ἐν τινι· πληγὴ γὰρ ἐσίν ἡ ποι-
ῶσα. διὸ καὶ ἀδύνατον ἐνὸς ὄντος γενέσθαι ψόφον· ἕτερον
γὰρ τὸ τύπτον καὶ τὸ τυπτόμενον· ὥς τὸ ψοφῆν πρὸς τι
ψοφεῖ. πληγὴ δ' ἔ γίνεται ἄνευ φορέως. ὥσπερ δ' εἵπομεν,
ἔ τῶν τυχόντων πληγὴ ὁ ψόφος· ἔθεν γὰρ ποιεῖ ψόφον
ἔρια ἂν πληγῇ, ἀλλὰ χαλκὸς καὶ ὅσα λεία καὶ κοῖλα,
ὁ μὲν χαλκός, ὅτι λείος· τὰ δὲ κοῖλα τῇ ἀνάκλασει πολ-
λὰς ποιεῖ πληγὰς μετὰ τὴν πρώτην, ἀδυνατῆντος ἐξελθεῖν
τῷ κινηθέντος. ἐπὶ ἀκέεται ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, ἀλλ' ἥττον.
ἐκ ἐξί δὲ ψόφου κύριος ὁ ἀήρ ἔδε τὸ ὕδωρ· ἀλλὰ δεῖ σε-
ρεῶν πληγὴν γενέσθαι πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὸν ἀέρα.
τέτο δὲ γίνεται, ὅταν ὑπομένη πληγῆς ὁ ἀήρ καὶ μὴ δια-
χυθῇ. διὸ εἰν ταχέως καὶ σφοδρῶς πληγῇ, ψοφεῖ· δεῖ
γὰρ φθάσαι τὴν κίνησιν τῷ βαπτίζοντος τὴν θρύψιν τῷ ἀέρος,
ὥσπερ ἂν εἰ σῶρόν ἢ ὀρμαθὸν ψάμμου τύπτοι τις φερομέ-
νον ταχύ. ἡχώ δὲ γίνεται, ὅταν ἀπὸ τῷ ἀέρος ἐνὸς γενομέ-
νου διὰ τὸ ἀγγεῖον τὸ διορίσαν καὶ κωλύσαν θρυφθῆναι
πάλιν ὁ ἀήρ ἀπωσθῇ, ὥσπερ σφαῖρα. εἴκοι δ' αἰετίνος
ἡχώ, ἀλλ' ἔ σαφές, ἐπεὶ συμβαίνει γε ἐπὶ τῷ ψόφου
καθάπερ καὶ ἐπὶ τῷ φωτός· καὶ γὰρ τὸ φῶς αἰετίνος ἀνακλᾷ-
ται (ἔδε γὰρ ἂν ἐγένετο πάντῃ φῶς, ἀλλὰ σκότος ἔξω τῷ
ἡλιουμένου), ἀλλ' ἔχ ἔτως ἀνακλᾶται ὥσπερ ἀφ' ὕδατος
ἢ χαλκῆς ἢ καὶ τινος ἄλλου τῶν λείων, ὥς σκίαν ποιεῖν,
ἢ τὸ φῶς ὀρίζομεν. τὸ δὲ κενὸν ὀρθῶς λέγεται κύριον τοῦ
ἀκείν. δοκεῖ γὰρ εἶναι κενὸν ὁ ἀήρ, ἔτος δ' ἐσίν ὁ ποιῶν
ἀκείν, ὅταν κινήθῃ συνεχῆς καὶ εἰς, ἀλλὰ διὰ τὸ ψαθυρὸς

1. ὁράται X, omisso mox ἐσίν. || ἐκάστω V. || 3. σκότει E. || πυρῶδη E. || 4. εἰσὶ T. || ταῦτα om U. || 5. καὶ om UX. ||
λεπίδες E. || καὶ om X. || 6. τέτων τῶν || τέτο T. || 7. ὁράτα E. || 9. καὶ om EUW. || αὐτὸ W. || τῷ W, om S. || 10. κινήσιν
S. || 11. ἡ δ' — 17. εἴη om pr V. || 12. εἰ γὰρ ἂν τις W. || θεῖν VWX. || 14. δὴ ETW. || 16. γίνεσθαι W. || τὸ μεταξύ κενὸν V. ||
ἂν om W. || ἀκριβῶς om X. || 17. εἰ ὁ μ. W. || ἐσίν ἀδύνατον SUX. || 18. τι om SU. || αἰσθητηρίου VW. || 19. ἐν om SU. ||
δὴ ETW. || 20. ὥς — μεταξύ om SUX. || 23. σκότει E. || 29. τις ἐπιβῇ om pr E. || τὸ ante αἰσθ. om E. || 31. δ' om X. ||
33. δὴ om SUVWX. || 34. ὃ ἐν] ὃν SX, ἐν TV. || 35. καὶ om V.

1. ὁσμῆς et 2. ὁσμᾶσθαι ET. || 4. πρῶτον om V. || ἀκοῆς] ὁσφρήσεως EVWX. || 5. δύναμις E. || 7. χαλκός T. || 11. γίνεσθαι
X, γενέσθαι τὸν E. || 14. ψόφον ποιεῖ W. || 15. ἔριον ἢ πατάξαν ἢ πληγῆν, ἀλλὰ VX et margo U: ipse enim U sola habet ἔριον
ἀλλὰ. || 18. ἐν] ὥς T. || ἥσπον X. || 19. κυρίως STV. || ἔτε TW, ἔτε δὲ E. || ἀλλὰ διὰ σ. γενέσθαι πλ. X. || 21. ὑπομένη E. ||
22. ἂν W. || 24. ἂν om STUX. || ἄμμου X. || τύπτει W, τύπτει X. || 25. ἀπὸ τῷ om SUX. || γινόμενον UVWX. || 30. ἐ
STUVX. || 31. ἡλιουμένου SX. || 32. ἡ καὶ] ἡ SK, καὶ W. || 35. κινήσθαι S. || ψαθυρὸν X.

εἶναι ἢ γεγωνεῖ, ἂν μὴ λείον ἢ τὸ πληγέν. τότε δὲ εἰς γί-
νεται ἅμα διὰ τὸ ἐπίπεδον· ἐν γὰρ τὸ τῷ λείου ἐπίπεδον.
ψοφητικὸν μὲν ἔν τὸ κινητικὸν ἐνὸς ἀέρος συνεχεῖα μέχρις
ἀκοῆς, ἀκοὴ δὲ συμφυῆς ἀέρι. διὰ δὲ τὸ ἐν ἀέρι εἶναι, κι-
νημένη τῷ ἔξω τὸ εἰσω κινεῖ. διόπερ ἢ πάντα τὸ ζῶον ἀκεί, 5
ἢ δὲ πάντῃ διέρχεται ὁ ἀήρ· ἢ γὰρ πάντῃ ἔχει αέρα τὸ κι-
νησόμενον μέρος καὶ ἐμφυχον. αὐτὸ μὲν δὴ ἀψοφον ὁ ἀήρ
διὰ τὸ εὐδρυπτόν· ὅταν δὲ καλυβῇ θρύπτεσθαι, ἢ τούτου
κίνησις ψόφος. ὁ δ' ἐν τοῖς ὥσιν ἐγκατακοδόμεται πρὸς τὸ
ἀκίνητος εἶναι, ὅπως ἀκριβῶς αἰσθάνηται πάσας τὰς δια- 10
φορὰς τῆς κινήσεως. διὰ ταῦτα δὲ καὶ ἐν ὕδατι ἀκούο-
μεν, ὅτι ἐκ εἰσέρχεται πρὸς αὐτὸν τὸν συμφυῆ αέρα· ἀλλ'
ἢ εἰς τὸ ἔς διὰ τὰς ἑλικας. ὅταν δὲ τῷ συμβῇ, οὐκ
ἀκεί· ἢ δ' ἂν ἢ μῆνιγξ κάμη, ὥσπερ τὸ ἐπὶ τῇ κόρῃ δέρ-
μα ὅταν κάμη. ἀλλὰ καὶ σημείον τοῦ ἀκείν ἢ μὴ τὸ 15
ἡχεῖν αἰεὶ τὸ ἔς ὥσπερ τὸ κέρας· αἰεὶ γὰρ οἰκείαν τινα κί-
νησιν ὁ ἀήρ κινεῖται ὁ ἐν τοῖς ὥσιν· ἀλλ' ὁ ψόφος ἀλλό-
τριος καὶ ἐκ ἰδίου. καὶ διὰ τῷ φασιν ἀκείν τῷ κενῷ καὶ
ἡχῶντι, ὅτι ἀκούομεν τῷ ἔχοντι ὠρισμένον τὸν αέρα. πότερον
δὲ ψοφεῖ τὸ τυπτόμενον ἢ τὸ τύπτον; ἢ καὶ ἀμφω, τρώ- 20
πον δ' ἕτερον· ἐξί γὰρ ὁ ψόφος κίνησις τῷ δυναμένου κι-
νεῖσθαι τὸν τρόπον τῶτον ὅνπερ τὰ ἀφαλλόμενα ἀπὸ τῶν
λείων, ὅταν τις κρήνη. οὐ δὲ πᾶν, ὥσπερ εἴρηται, ψοφεῖ
τυπτόμενον καὶ τύπτον, οἷον ἐὰν πατάξῃ βελόνῃ βελόνῃ·
ἀλλὰ δεῖ τὸ τυπτόμενον ὁμαλὸν εἶναι, ὥς τε τὸν αέρα ἀθρῶν 25
ἀφάλλεσθαι καὶ τείεσθαι. αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν ψοφόντων
ἐν τῷ κατ' ἐνέργειαν· ψόφῳ δηλῶνται· ὥσπερ γὰρ ἀνευ
φωτὸς ἐκ ὁράται τὰ χρώματα, ἔτις ἢ ἀνευ ψόφου τὸ
ὄξύ καὶ τὸ βαρὺ. ταῦτα δὲ λέγεται κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ
τῶν ἀπτῶν· τὸ μὲν γὰρ ὄξύ κινεῖ τὴν αἰσθησιν ἐν ὀλίγῳ 30
χρόνῳ ἐπὶ πολὺ, τὸ δὲ βαρὺ ἐν πολλῷ ἐπ' ὀλίγον. οὐ δὲ
ταχὺ τὸ ὄξύ, τὸ δὲ βαρὺ βραδύ, ἀλλὰ γίνεται τῷ μὲν
διὰ τὸ τάχος ἢ κίνησις τοιαύτη, τῷ δὲ διὰ βραδυτῆτα.

καὶ ὅμοιον ἀνάλογον ἔχειν τῷ περὶ τὴν ἀφῆν ὄξει καὶ ἀμ-
βλεῖ· τὸ μὲν γὰρ ὄξύ οἷον κεντεῖ, τὸ δ' ἀμβλύ οἷον ὠθεῖ
διὰ τὸ κινεῖν, τὸ μὲν ἐν ὀλίγῳ, τὸ δὲ ἐν πολλῷ, ὥς τε συμ-
βαίνει τὸ μὲν ταχὺ τὸ δὲ βραδύ εἶναι. περὶ μὲν ἔν ψόφῳ
ταύτῃ διαρίσθω· ἢ δὲ φωνῇ· ψόφος τίς ἐστιν ἐμφύχου· τῶν
γὰρ ἀψύχων ἔθεν φωνεῖ, ἀλλὰ κατ' ὁμοιότητα λέγεται
φωνεῖν, οἷον αὐλὸς καὶ λύρα καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἀψύχων
ἀπότασιν ἔχει καὶ μέλος καὶ διάλεκτον· ὅμοιος γὰρ ὅτι
καὶ ἢ φωνῇ ταύτ' ἔχει, πολλὰ δὲ τῶν ζῶων οὐκ ἔχουσι
φωνήν, οἷον τὰ τε ἀναιμα καὶ τῶν ἐναιμῶν ἰχθύες. καὶ
τῷ εὐλόγως, εἴπερ ἀέρος κίνησις τίς ἐστιν ὁ ψόφος. ἀλλ'
οἱ λεγόμενοι φωνεῖν, οἷον ἐν τῷ Ἀρχελῳ, ψοφοῦσι τοῖς
βραγχίοις ἢ τινι ἐτέρῳ τοιῷτ'. φωνῇ δ' ἐστὶ ζῶου ψόφος;
καὶ ἢ τῷ τυχόντι μορίῳ. ἀλλ' ἐπεὶ πᾶν ψοφεῖ τύπτοντός
τινος καὶ τι καὶ ἐν τινι, τοῦτο δ' ἐστὶν ἀήρ, εὐλόγως ἂν
φωνοῖ ταῦτα μόνῃ ὅσα δέχεται τὸν αέρα· ἤδη γὰρ τῷ
ἀναπνεομένῳ καταρχῶνται ἢ φύσις ἐπὶ δύο ἔργα, καθάπερ
τῇ γλώττῃ ἐπὶ τε τὴν γεῦσιν καὶ τὴν διάλεκτον, ὣν ἢ μὲν
γεῦσις ἀναγκαῖον (διὸ καὶ πλείοσιν ὑπάρχει), ἢ δ' ἐρμη-
νεῖα ἕνεκα τῷ εὖ, ἔτι καὶ τῷ πνεύματι πρὸς τε τὴν θερ-
μότητα τὴν ἐντὸς ὡς ἀναγκαῖον (τὸ δ' αἰτίον ἐν ἐτέροις εἰ-
ρήσεται) καὶ πρὸς τὴν φωνήν, ὅπως ὑπάρχει τὸ εὖ. ὅργα-
νον δὲ τῇ ἀναπνοῇ ὁ φάρυγξ· οὐ δ' ἕνεκα καὶ τὸ μέρϊον
ἐστὶ τῷτο, πλείμων· τῷ γὰρ τῷ μορίῳ πλείεσσιν ἔχει τὸ
θερμὸν τὰ πρὸς τῶν ἄλλων. δεῖται δὲ τῆς ἀναπνοῆς καὶ
ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος πρῶτος. διὸ ἀναγκαῖον εἶσω ἀνα-
πνεομένου εἰσιέναι τὸν αέρα. ὥς τε ἢ πληγὴ τῷ ἀναπνεομένῳ
ἀέρος ὑπὸ τῆς ἐν τούτοις τοῖς μορίοις ψυχῆς πρὸς τὴν κα-
λυμένην ἀρτηρίαν φωνὴ ἐστίν· ἢ γὰρ πᾶς ζῶν ψόφος· φωνή,
καθάπερ εἵπομεν (ἐστὶ γὰρ καὶ τῇ γλώττῃ ψοφεῖν καὶ
ὡς οἱ βήττοντες), ἀλλὰ δεῖ ἐμφυχόν τε εἶναι τὸ τύπτον
καὶ μετὰ φαντασίας τινός· σημαντικὸς γὰρ δὴ τις ψόφος
ἐστὶν ἢ φωνή, καὶ ἢ τῷ ἀναπνεομένῳ αέρος, ὥσπερ ἢ βήξ·

1. γεγωνεῖ S. || ἀ] ἀλλ' εἰ W. || 2. ἅμα γὰρ διὰ U. || 4. ἀήρ W. || 5. ὁ ETW. || ἔσω SU. || κινεῖται EUX. || διὰ V. ||
παντὶ μέρει τὸ ζῶον ἀκείν ἀλλ' ὥσιν· ἢ δὲ πανταχῇ τῷ σώματος διέρχεται· ἢ γὰρ W. || 7. ἐμφυχον, ὥσπερ ἢ κόρη τὸ ὕδρον. αὐτὸ W et
margo U. || 9. ψόφος γίνεταί. ὁ W. || 14. ἔτ' ET. || μῆνιγξ U. || 15. ὅταν κάμη om ETW. || 16. αἰεὶ om SVX. || 17. κινεῖται
ὁ ἀήρ SUP. || ὁ ante ἐν om STUVWX. || 19. τὸν om SUPX. || 22. ἀλλόμενα SVX, σφαλλόμενα W. || 23. περ om T. ||
24. καὶ τύπτον om SUPX. || ἀν W. || 25. ἀθρόον STUVWX. || 26. ἀφελέσθαι S. || ψόφῳ T, ψόφῳ τῶν U. || 27. ἐν om T. ||
δηλονότι V. || 31. ἐπ' om SUVW. || ἢ δὲ] ὥς ἐκ W, ὥς ἐδὲ V, ἔτι W. || 32. τὸ δὲ] ἐδὲ τὸ V. || 33. τοιαύτη] τῷ ταύτης
S, om T.

1. ἔχειν ἀνάλ. X. || ἀκοήν W. || 3. συμβαίνει ES. || 6. φωνῇ U. || 8. γὰρ] δὲ SUP. || 9. καὶ om S. || 10. φωνεῖν W. ||
11. τις om SUPX. || 12. ἀρχελῳ ἰχθύες ψοφεῖσι SK. || 13. ψόφος ζῶου W. || 15. καὶ om TW. || 18. τε om SUVWX. ||
19. καὶ om ET. || 20. ἕνεκα STUVWX. || 21. τὸ — εἴρηται post 22. φωνῇ W. εἴρηται etiam SVX. || 22. ὑπάρχοι EV, ὑπάρ-
χει TW. || 23. ἕνεκα SX. || καὶ om ESUV. || 24. πνεύμων STUVWX. || πλείον SUVW, πλείον T. || 26. πρῶτος τόπος U. ||
ἀναπνεομένου εἶσω W. || 27. ἀναπνεομένου om W. || 28. ψυχικῆς δυνάμεως πρὸς W. || 30. καὶ om SUPX. || 31. καὶ om EVW. ||
ὥσπερ οἱ W. || δεῖ] δὴ UF. || τι SUPX. || τὸ τύπτον post δεῖ X. || 32. δὴ om SUVWX. || 33. βήξ ET.

ἀλλὰ τότε τύπτει τὸν ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ πρὸς αὐτὴν σημεῖον
δὲ τὸ μὴ δύνασθαι φωνεῖν ἀναπνέοντα μὴδ' ἐκπνέοντα,
ἀλλὰ κατέχοντα· κινεῖ γὰρ τὸτο ὁ κατέχων. φανερόν δὲ
καὶ διότι οἱ ἰχθύες ἀφῶνοι· ὅ γὰρ ἔχουσι φάρυγγα. τὸτο
δὲ τὸ μόνον ἐκ ἔχουσιν, ὅτι ὅδεχονται τὸν αἶρα ὅδ' ἀνα-
πνέουσιν. δι' ἣν μὲν ἐν αἰτίᾳ, ἕτερός ἐστι λόγος.

9 Περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ ὁσφραντῶν ἤττον εὐδιόρισόν ἐστι τῶν
εἰρημένων· ὅ γὰρ δῆλον ποῖον τί ἐστιν ἡ ὁσμὴ, ὥτως ὡς ὁ
ψόφος ἢ τὸ χρῶμα. αἴτιον δ' ὅτι τὴν αἴσθησιν ταύτην ἐκ
ἔχομεν ἀκριβῆ, ἀλλὰ χεῖρα πολλῶν ζώων· φαύλος γὰρ
ἄνθρωπος ὁσμάται, καὶ ὕθνος αἰσθάνεται τῶν ὁσφραντῶν
ἄνευ τῆ λυπηρῆς ἢ τῆ ἡδέως, ὡς ἐκ ὄντος ἀκριβῆς τῇ αἰσθη-
τηρίᾳ. εὐλογον δ' ἔτω καὶ τὰ σκληρόφθαλμα τῶν χρωμά-
των αἰσθάνεσθαι, καὶ μὴ διαδήλους αὐτοῖς εἶναι τὰς δια-
φορὰς τῶν χρωμάτων πλὴν τῷ φοβερῷ καὶ ἀφόβῳ. ἔτω
15 δὲ καὶ τὰς ὁσμάς τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ἔοικε μὲν γὰρ
ἀνάλογον ἔχειν πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ ὁμοίως τὰ εἶδη τῶν
χυμῶν τοῖς τῆς ὁσμῆς, ἀλλ' ἀκριβεστέραν ἔχομεν τὴν γεῦ-
σιν διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ἀφήν τινα, ταύτην δ' ἔχειν τὴν αἴ-
σθησιν τὸν ἄνθρωπον ἀκριβεστέραν· ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις
20 λείπεται πολλῷ τῶν ζώων, κατὰ δὲ τὴν ἀφήν πολλῶν τῶν
ἄλλων διαφερόντως ἀκριβοῖ. διὸ καὶ φρονιμώτατόν ἐστι τῶν
ζώων. σημεῖον δὲ τὸ καὶ ἐν τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων παρὰ
τὸ αἰσθητήριον τὸτο εἶναι εὐφυεῖς καὶ ἀφυεῖς, παρ' ἄλλο
δὲ μηδέν· οἱ μὲν γὰρ σκληρόσαρκοι ἀφυεῖς τὴν διάνοιαν,
25 οἱ δὲ μαλακόσαρκοι εὐφυεῖς. ἐστὶ δ', ὥσπερ χυμὸς ὁ μὲν
γλυκύς ὁ δὲ πικρός, ἔτω καὶ ὁσμά. ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχουσι
τὴν ἀνάλογον ὁσμὴν καὶ χυμόν, λέγω δὲ οἷον γλυκεῖαν
ὁσμὴν καὶ γλυκύν χυμόν, τὰ δὲ τῶναντίον. ὁμοίως δὲ καὶ
δριμύεια καὶ αὐστηρά καὶ ὀξεῖα καὶ λιπαρά· ἐστὶν ὁσμὴ·
30 ἀλλ' ὥσπερ εἴπομεν, διὰ τὸ μὴ σφόδρα διαδήλους εἶναι
τὰς ὁσμάς ὥσπερ τὰς χυμὰς, ἀπὸ τῶντων εἰληφε τὰ ὀνό-

ματα καθ' ὁμοιότητα τῶν πραγμάτων· ἡ μὲν γὰρ γλυκεῖα
ἀπὸ τῆ κρόκῃ καὶ τῆ μέλιτος, ἡ δὲ δριμύεια θύμῃ καὶ τῶν
τοιούτων· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐστὶ δ'
ὥσπερ ἡ ἀκοή καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων, ἡ μὲν τῇ ἀκρῇ
καὶ ἀνήκεστος, ἡ δὲ τῇ ὁρατῇ καὶ ἀοράτου, καὶ ἡ ὁσφρη-
σις τῇ ὁσφραντῇ καὶ ἀνοσφραντῷ. ἀνοσφραντον δὲ τὸ μὲν
παρὰ τὸ ὅλως ἀδύνατον ἔχειν ὁσμὴν, τὸ δὲ μικρὰν ἔχον
καὶ φαύλην. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἀγευστον λέγεται. ἐστὶ δὲ
καὶ ἡ ὁσφρησις διὰ τῆ μεταξὺ, οἷον αἰέρος ἢ ὕδατος· καὶ
10 γὰρ τὰ ἔνδρα δοκῶσιν ὁσμῆς αἰσθάνεσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ
τὰ ἔναιμα καὶ τὰ ἀναιμα, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῷ αἵρῃ· καὶ
γὰρ τῶντων ἕνια πόρρωθεν ἀπαντᾷ πρὸς τὴν τροφήν ὑποσма
γινόμενα. διὸ καὶ ἄπορον φαίνεται, εἰ πάντα μὲν ὁμοίως
ὁσμάται, ὁ δ' ἄνθρωπος ἀναπνέων μὲν, μὴ ἀναπνέων δὲ
15 ἀλλ' ἐκπνέων ἢ κατέχων τὸ πνεῦμα οὐκ ὁσμάται, οὔτε
πόρρωθεν ἔτ' ἐγγύθεν, ὅδ' ἂν ἐπὶ τῇ μυκτῆρος ἐντὸς τεθῇ.
καὶ τὸ μὲν ἐπ' αὐτῷ τιθέμενον τῷ αἰσθητηρίῳ ἀναίσθητόν
εἶναι κοινὸν πάντων· ἀλλὰ τὸ ἄνευ τῆ ἀναπνεῖν μὴ αἰσθά-
νεσθαι ἴδιον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· δῆλον δὲ πειρωμένοις. ὥστε
20 τὰ ἄναιμα, ἐπεὶ δὲ ἐκ ἀναπνεύουσιν, ἑτέραν ἂν τιν' αἴσθησιν
ἔχοι παρὰ τὰς λεγομένας. ἀλλ' ἀδύνατον, εἴπερ τῆς ὁ-
σμῆς αἰσθάνεται· ἡ γὰρ τῇ ὁσφραντῇ αἰσθησις καὶ δυσώδης
καὶ εὐώδης ὁσφρησις ἐστὶν. ἐτι δὲ καὶ φθειρόμενα φαίνεται
ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν ὁσμῶν ὡς ὥνπερ ἄνθρωπος, οἷον ἀσφάλ-
25 του καὶ θείου καὶ τῶν τοιούτων. ὁσφραίνεσθαι μὲν ἐν ἀνάγ-
καῖον, ἀλλ' ἐν ἀναπνέοντα. ἔοικε δὲ τοῖς ἀνθρώποις διαφέ-
ρειν τὸ αἰσθητήριον τὸτο πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ζώων, ὥσπερ
τὰ ὄμματα πρὸς τὰ τῶν σκληρόφθαλμων· τὰ μὲν γὰρ
ἔχει φράγμα καὶ ὥσπερ ἑλυτρον τὰ βλέφαρα, ἃ μὴ κι-
νήσας μὴδ' ἀνασπάσας ἔχ' ὁρά· τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐ-
30 δὲν ἔχει τοιούτον, ἀλλ' εὐθέως ὁρά· τὰ γινόμενα ἐν τῇ δια-
φάνει· οὕτως οὖν καὶ τὸ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον τοῖς μὲν

1. τότε X. || 3. ἀλλὰ κατέχοντα om E. || τότε STUX. || δὲ] γὰρ STUVW. || 5. ἀναπνέουσιν, ἀλλ' οἱ λέγοντες ὥτως ἀμαρτάνου-
σιν. δι' SVW, ἀλλ' οἱ λέγοντες ὅτι φωνῶσιν οἱ ἰχθύες διαμαρτάνουσιν. δι' X. || 6. μὲν ἐν] δ' VX, om SU. || ἔσαι SUVX, om T. ||
7. ὁσμῆς W. || 8. ἢ om SUX. || ὁσμὴ ETW. || 9. ψ. ἢ τὸ φῶς ἢ TWX. || 10. χεῖρα SW, χεῖρον E, χεῖρον X. || γὰρ ὁ ἄν-
θρωπος W. || 11. αἰσθ.] ὁσφραίνεται ETW. || 14. διαδήλους S. || τὰς διαφορὰς εἶναι X. || 16. ὁσμάς ETW. || 18. ἀκριβεστέρον
T. || 19. αὐτὴν εἶναι SUV. || τὴν αἴσθησιν om V. || 20. ἀκριβ. τὸν ἄνθρ. W. || 21. πολλῶν TWX. || τῶν om X. || πολλῷ ESTU.
VW, om cum ipsis τῶν ἄλλων X. || 23. καὶ τὸ ESTW. om καὶ X. || περὶ W. || 24. εἶναι] ἔστιν X. || 27. ὁσμά et 28 et 29.
ὁσμῆν E. || 29. τὰ δὲ τῶναντίον ante 28. λέγω SUVX. || 30. ἐστὶν ἢ ὁσμὴ E. || 32. ὁσμάς E. || ὥσπερ καὶ τὰς W.

1. γὰρ om WX. || ἀπὸ τῆ om STUVWX. || τῆ om ESUVWX. || 3. ἐτι VX. || ὥσπερ καὶ ἡ ἀκοή ET, ὥσπερ ἀκοή SU
VX. || 5. καὶ τῇ ἀνήκεστος TX. || ὁρατῇ καὶ τῇ ἀορ. TX, ἀορ. καὶ ὁρατῇ U. || ἢ om SVX. || 6. καὶ τῇ ἀνοσφρ. STUX. || 7. ὅλως
ἀδ.] μὴδ' ὅλως W. || ὁσμῆν EVW. || τὸ δὲ τὸ μ. V. || 8. καὶ τὸ φ. ETUV. || δὲ om W. || καὶ τὸ γευστόν καὶ τὸ SUV. || 9. καὶ
om S. || ἢ om W. || ἢ om SU. || καὶ — 10. αἰσθάνεσθαι om W. || 10. ὁσμῆς E, om V. || δὲ om TW. || 11. τὰ utrumque om
ETW. || ὥσπερ γὰρ καὶ U. || 13. καὶ om E. || 14 et 15. ὁσμ. E. || 14. μὲν] μὲν ὁσμάται W, om ET. || μὴ ἀναπνέων δὲ om SU.
VX. || 15. ἀλλ' ἐκπνέων om W. || ὅδε U. || 18. εἶναι καὶ κοινόν X. || 21. ἔχει TV. || περὶ W. || 22. δυσώδης καὶ εὐώδης. T, δυσ.
καὶ εὐώδης W. || 23. δὴ E. || 26. τοῖς] τῇ W. || 29. φρ.] πᾶμά W. || ἃ ἂν μὴ X. || 31. εὐδὺς SUVX. || τὸ γινόμενον UX. || 32. τὰ

ἀκαλύφει· εἶναι, ὥσπερ τὸ ὄμμα, τοῖς δὲ τὸν ἀέρα δεχο-
 μένοις· ἔχειν ἐπικάλυμμα, ὃ ἀναπνεόντων ἀποκαλύπτεσθαι,
 διευρυνομένων τῶν φλεβίων καὶ τῶν πόρων, καὶ διὰ τοῦτο
 τὰ ἀναπνεύοντα ἐκ ὁσμῶν ἐν τῷ ὑγρῷ· ἀναγκαῖον γὰρ
 ὁσφρανθῆναι ἀναπνεύσαντα, τοῦτο δὲ ποιεῖν ἐν τῷ ὑγρῷ
 ἀδύνατον. ἔστι δ' ἡ ὁσμὴ τῆς ξηρᾶς, ὥσπερ ὁ χυμὸς τῆς ὑγρᾶς·
 τὸ δὲ ὁσφραντικὸν αἰσθητήριον δυνάμει τοῦτον.

10 Τὸ δὲ γευσὸν ἐστὶν ἀπτόν τι· καὶ τὸ αἶτιον τοῦ μὴ
 εἶναι αἰσθητὸν διὰ τοῦ μεταξὺ ἀλλοτρίου ὄντος σώματος·
 οὐδὲ γὰρ ἡ ἀφή. καὶ τὸ σῶμα δὲ ἐν ᾧ ὁ χυμὸς, τὸ γευ-
 σόν, ἐν ὑγρῷ ὡς ὕλη· τὸτο δ' ἀπτόν τι. διὸ καὶ εἰ ἐν
 ὕδατι εἴμεν, αἰσθανόμεθα· ἂν ἐμβληθέντος τοῦ γλυκέος,
 οὐκ ἦν δ' ἂν ἡ αἴσθησις· ἡμῖν δὲ τῆς μεταξὺ, ἀλλὰ τῷ
 μιχθῆναι τῷ ὑγρῷ, καθάπερ ἐπὶ τῆς ποτῆς. τὸ δὲ χρῶμα
 ἐκ οὕτως ὁράται τῷ μίγνυσθαι, οὐδὲ ταῖς ἀπορροαῖς· ὡς
 μὲν ἐν τῷ μεταξὺ ἔθεν ἐστίν· ὡς δὲ χρῶμα τὸ ὁρατόν, ἔτι
 τὸ γευσὸν ὁ χυμὸς· ἔθεν δὲ ποιεῖ χυμῷ αἰσθῆσιν· ἀνευ-
 ὑγρότητος, ἀλλ' ἔχει ἐνεργεῖα· ἢ δυνάμει ὑγρότητα, οἷον τὸ
 ἀλμυρὸν· εὐτηκτόν τε γὰρ αὐτὸ καὶ συντηκτικὸν γλώττης.
 ὥσπερ δὲ καὶ ἡ ὄψις ἐστὶ τῆς τε ὁρατῆς καὶ τῆς ἀοράτου (τὸ
 γὰρ σκοτὸς ἀόρατον, κρίνει δὲ καὶ τὸτο ἡ ὄψις), ἔτι τοῦ
 λῖαν λαμπρῶν (καὶ γὰρ τὸτο ἀόρατον, ἄλλον δὲ τρόπον τῆς
 σκοτῆτος), ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀκοή· ψόφου τε καὶ σιγῆς, ὧν
 τὸ μὲν ἀκουσθὲν τὸ δ' ἐκ ἀκουσθῆναι, καὶ μεγάλου ψόφου,
 καθάπερ ἡ ὄψις τῆς λαμπρᾶς· ὥσπερ γὰρ ὁ μικρὸς ψόφος
 ἀνήκουστος τρόπον τινά, καὶ ὁ μέγας τε καὶ ὁ βίαιος· ἀό-
 ρατον δὲ τὸ μὲν ὅλως λέγεται, ὥσπερ καὶ ἐπ' ἄλλων τὸ
 ἀδύνατον, τὰ δ' ἐὰν πεφυκὸς μὴ ἔχῃ ἢ φαύλως, ὥσπερ
 τὰ ἄπουν καὶ τὸ ἀπύρνον· ἔτι δὲ καὶ ἡ γεῦσις τῆς γευσῆς
 τε καὶ ἀγεύσου· τὸτο δὲ τὸ μικρὸν ἢ φαῦλον ἔχον χυμὸν
 ἢ φθαρτικὸν τῆς γεύσεως· δοκεῖ δ' εἶναι ἀρχὴ τὸ ποτόν καὶ
 ἄποτον· γεῦσις γὰρ τίς ἀμφότερά· ἀλλὰ τὸ μὲν φαύλη
 καὶ φθαρτικὴ τῆς γεύσεως, τὸ δὲ κατὰ φύσιν. ἔστι δὲ κοι-
 νὸν ἀφῆς καὶ γεύσεως τὸ ποτόν. ἐπεὶ δ' ὑγρὸν τὸ γευστόν,

ἀνάγκη καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτῆς μῆτε ὑγρὸν εἶναι ἐντελε-
 χεῖα· μῆτε ἀδύνατον ὑγραίνεσθαι· πάσχει γὰρ τι ἢ γεῦ-
 σις ὑπὸ τοῦ γευστοῦ, ἢ γευστόν· ἀναγκαῖον ἄρα ὑγρανθῆναι
 τὸ δυνάμενον μὲν ὑγραίνεσθαι σαζόμενον, μὴ ὑγρὸν δέ, τὸ
 γευστικὸν αἰσθητήριον. σημεῖον δὲ τὸ μῆτε κατὰ ξηρὸν ἔσαν
 τὴν γλώτταν αἰσθάνεσθαι μῆτε λῖαν ὑγρὰν· αὕτη γὰρ ἀφή
 γίνεται τοῦ πρώτου ὑγροῦ, ὥσπερ ὅταν προγευματίσας τις
 ἰσχυρῶς χυμῷ γεύηται· ἐτέρου· καὶ οἷον τοῖς κάμνυνσι πικρὰ
 πάντα φαίνεται διὰ τὸ τῇ γλώττῃ πλήρει τοιαύτης ὑγρό-
 τητος αἰσθάνεσθαι. τὰ δ' εἶδη τῶν χυμῶν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
 τῶν χρωμάτων, ἀπλᾶ μὲν τάναντία, τὸ γλυκὺ καὶ τὸ
 πικρὸν, ἐχόμενα δὲ τῆς μὲν τὸ λιπαρὸν, τῆς δὲ τὸ ἀλμυρὸν·
 μεταξὺ δὲ τῶν τό τε δριμύ καὶ τὸ αὐστηρὸν καὶ σφυγνὸν
 καὶ ὀξύ· σχεδὸν γὰρ αὗται δοκῶσιν εἶναι διαφοραὶ χυμῶν.
 ὥς τε τὸ γευστικὸν ἐστὶ τὸ δυνάμει τοῦτον, γευσὸν δὲ τὸ ποιη-
 τικὸν ἐντελεχεῖα αὐτῆς.

Περὶ δὲ τῆς ἀπτῆς καὶ ἀφῆς ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ γὰρ ἡ
 ἀφή μὴ μία ἐστὶν αἰσθησις ἀλλὰ πλείους, ἀναγκαῖον καὶ τὰ
 ἀπτὰ αἰσθητὰ πλείω εἶναι. ἔχει δ' ἀπορίαν πότερον πλείους
 εἶσιν ἢ μία, καὶ τί τὸ αἰσθητήριον τὸ τῆς ἀπτῆς ἀπτικόν, πό-
 τερον ἢ σὰρξ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον, ἢ ἔ, ἀλλὰ
 τὸτο μὲν ἐστὶ τὸ μεταξὺ, τὸ δὲ πρῶτον αἰσθητήριον ἄλλο τί
 ἐστὶν ἐντός. πᾶσα τε γὰρ αἴσθησις μιᾶς ἐναντιώσεως εἶναι
 δοκεῖ, οἷον ὄψις λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ ἀκοή ὀξέος καὶ
 βαρέος καὶ γεῦσις πικροῦ καὶ γλυκέος· ἐν δὲ τῷ ἀπτῷ
 πολλαὶ ἐνεστὶν ἐναντιώσεις, θερμὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν,
 σκληρὸν μαλακόν, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα τοιαῦτα. ἔχει δὲ
 τινὰ λύσιν πρὸς γε ταύτην τὴν ἀπορίαν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων αἰσθήσεών· εἰσιν ἐναντιώσεις πλείους, οἷον ἐν φωτὶ οὐ
 μόνον ὀξύτης καὶ βαρύτης, ἀλλὰ καὶ μέγεθος καὶ μικρότης
 καὶ λειότης καὶ τραχύτης, φωτὸς καὶ τοιαῦτ' ἕτερα. εἰσὶ δὲ
 καὶ περὶ χρῶμα διαφοραὶ τοιαῦται ἕτεραι. ἀλλὰ τί τὸ ἐν
 τῷ ὑποκείμενον, ὥσπερ ἀκοή ψόφος, ἔτι τῇ ἀφῇ, ἐκ ἐστὶν
 ἐνδόν· πότερον δ' ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον ἐντός, ἢ ἔ, ἀλλ' εὐ-

2. ἔχειν] ὥσπερ X. || ἀνακαλύπτεσθαι U. || 3. φλεβίων ET. || 7. αἰσθ. τὸ δ. SUX. || 9. ὄντος ἀλλοτρίου U. || 10. δὲ om SU
 X. || 11. καὶ] καὶ SUPWX. || 12. ἔμεν STUVWX. || αἰσθανόμεθα T, ἡσθάνομεθα SUPWX. || 14. τὸ ὑγρὸν W. || χρῶμα δὲ
 W. || 15. οὐδὲ V. || 16. τὸ μ.] τῷ μ. X. || ἔτι καὶ τὸ V. || 17. αἴσθησιν χυμῷ SUV. || 18. ἀλλ' — ὑγρότητα om E, post ἀλμυρὸν
 ponit T. || ἢ δυνάμει. ἢ ἐνεργεῖα W. || ὑγρότητος T. || 19. ἀλμυρὸν X, ἀλμυρῶν S. || τηκτόν SUX. || συντηκτόν X. || γλώττης SUV. ||
 20. ἢ om U. || τε om EW. || τῆ om STUV. || 23. τε καὶ] τε κριτικὴ καὶ V. || 25. ὡς γὰρ X. || 26. ὁ ante β. om W. ||
 29. ἄπτον S, ἄπλον E. || τὰ om ETU. || ἀπύρνον T. || δὲ ETUW. || 30. τε om S. || καὶ τῆ ἀγεύσου SV. || ἢ] καὶ VX. ||
 32. γὰρ ἂν τις U.

1. καὶ om STVX. || 2. ὑγραίνεσθαι ἀδύνατον WX. || 4. μὲν om SUPWX. || 6. γλώτταν TUVW. || αἰσθάνεσθαι ante τὴν T. ||
 γὰρ ἢ ἀφή E. || 7. γίνεται W. || 8. χυμῷ om E. || 9. τὴν γλώτταν πλήρη TUV. || 13. τὸ om SVW. || 17. καὶ περὶ ἀφῆς ET, καὶ
 τῆς ἀφῆς W. || 19. πλείω αἰσθητὰ εἶναι K, πλείω εἶναι αἰσθητὰ S. || 20. τὸ ante τῆ om SVX. || ἀπτῆ ἀπτικῇ] ἀπτικῇ ESTUVX,
 ἀπτῇ W. || 21. ἢ om SUKW. || ἐν τοῖς ἄλλοις] τῶν ἄλλων W. || 23. ἐστὶ καὶ ἐντός V. || τε om X. || 24. καὶ ἡ ἀκοή W. || βα-
 ρέος καὶ ὀξέος K. || 26. εἶδη STUKX. || 28. τὴν ἀπ. ταύτην W. || 31. τελειότης S. || 33. ἐν δόλον E, ἐν δόλον T, δόλον SUVX.

θέως ἢ σὰρξ; ὅθεν δοκεῖ σημεῖον εἶναι τὸ γίνεσθαι τὴν αἴσθησιν ἅμα διγγανομένων. καὶ γὰρ νῦν εἴ τις περὶ τὴν σάρκα περιτείνειεν ὅσον ὑμένα ποιήσας, ὁμοίως τὴν αἴσθησιν εὐθέως ἀψάμενος ἐνοηταίνει· καίτοι δὴλόν ὡς ἐκ ἑξιν ἐν τῷ τὸ αἰσθητήριον· εἰ δὲ καὶ συμφυεῖς γένοιτο, βάττον ἐτι δι- 5 ἰκνοῦτ' ἂν ἡ αἴσθησις. διὸ τὸ τοῖστο μῦρον τῷ σώματι ἔοικεν ὥτως ἔχειν ὥστερ ἂν εἰ κύκλῳ ἡμῖν περιπεφυκὲς ὁ αἶψ· ἐδοκῆμεν γὰρ ἂν ἐν τινι αἰσθάνεσθαι καὶ φόφου καὶ χρώματος καὶ ὁσμῆς, καὶ μία τις αἴσθησις εἶναι ὅψις ἀκοή ὁσφρησις. νῦν δὲ διὰ τὸ διαρίσθαι δι' ἑ γίνονται αἱ κινήσεις, 10 φαιερὰ τὰ εἰρημένα αἰσθητήρια ἕτερα ὄντα. ἐπὶ δὲ τῆς ἀφῆς τῷ νῦν ἀδελόν· ἐξ ἀέρος μὲν γὰρ ἡ ὕδατος ἀδύνατον συρῆναι τὸ ἐμφυχον σῶμα· δεῖ γὰρ τι στερεὸν εἶναι. λείπεται δὴ μικτόν ἐκ γῆς καὶ τέτων εἶναι, ὅσον βέλεται ἡ σὰρξ καὶ τὸ ἀνάλογον· ὥστε ἀναγκαῖον καὶ τὸ σῶμα εἶναι μεταξὺ τῶ 15 ἀπτικῷ προσπεφυκός, δι' ἑ γίνονται αἱ αἰσθήσεις πλείους ἔσαι. δηλοῖ δ' ὅτι πλείους ἢ ἐπὶ τῆς γλῶττης ἀφή· ἀπάντων γὰρ τῶν ἀπτῶν αἰσθάνεται κατὰ τὸ αὐτὸ μῦρον καὶ χυμῷ· εἰ μὲν ἔν καὶ ἡ ἄλλη σὰρξ ἡσθάνετο τῷ χυμῷ, ἐδόκει ἂν ἡ αὐτὴ καὶ μία εἶναι αἴσθησις ἢ γεῦσις καὶ ἡ ἀφή· νῦν δὲ 20 δύο διὰ τὸ μὴ ἀντιτρέφειν. ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ πᾶν σῶμα βάθος ἔχει· τῷ δ' ἐπὶ τὸ τρίτον μέγεθος· ὧν δ' ἐπὶ δύο σωματίων μεταξὺ σῶμα τι, ἐκ ἐνδέχεται ταῦτα ἀλλήλων ἄπτεσθαι. τὸ δ' ὑγρὸν ἐκ ἑξιν ἀνευ σώματος, ὅθεν τὸ 25 διερόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὕδωρ εἶναι ἢ ἔχειν ὕδωρ. τὰ δὲ ἀπτόμενα ἀλλήλων ἐν τῷ ὕδατι, μὴ ξηρῶν τῶν ἀκρῶν ὄντων, ἀναγκαῖον ὕδωρ ἔχειν μεταξὺ, ἢ ἀνάπλεα τὰ ἔσχατα. εἰ δὲ τῷ ἀληθές, ἀδύνατον ἀψασθαι ἄλλο ἄλλῃ ἐν ὕδατι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τῷ ἀέρι· ὁμοίως γὰρ ἔχει ὁ αἶψ πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὰ ἐν τῷ ὕδατι. λαν- 30 θάνει δὲ μᾶλλον ἡμᾶς, ὥστερ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ζῶα,

εἰ διερόν διερῶ ἄπτεται. πότερον ἔν πάντων ὁμοίως ἐξιν ἢ αἴσθησις, ἢ ἄλλων ἄλλως, καθάπερ νῦν δοκεῖ ἢ μὲν γεῦσις καὶ ἡ ἀφή τῷ ἄπτεσθαι, αἱ δ' ἄλλαι ἄποθεν. τὸ δ' οὐκ ἔξιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν δι' ἐτέρων αἰσθανόμεθα, ὥστερ καὶ τὸ ψοφητικὸν καὶ τὸ ὁρατὸν καὶ τὸ ὁσφρατὸν· ἀλλὰ τὰ μὲν πόρρωθεν, τὰ δ' ἐγγύθεν. διὸ λανθάνει, ἐπεὶ αἰσθανόμεθα γε πάντων διὰ τῷ μέσῳ· ἀλλ' ἐπὶ τέτων λανθάνει. καίτοι καθάπερ εἵπαμεν καὶ πρότερον, καὶ εἰ δι' ὑμένους αἰσθανόμεθα τῶν ἀπτῶν ἀπάντων λανθα- 5 νοντος ὅτι διείργει, ὁμοίως ἂν ἔχοιμεν ὥστερ καὶ νῦν ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ ἀέρι· δοκοῦμεν γὰρ αὐτῶν ἄπτεσθαι καὶ ὅθεν εἶναι διὰ μέσῳ. ἀλλὰ διαφέρει τὸ ἀπτόν τῶν ὁρατῶν καὶ τῶν ψοφητικῶν, ὅτι ἐκείνων μὲν αἰσθανόμεθα τῷ τὸ μεταξὺ ποιεῖν τι ἡμᾶς, τῶν δὲ ἀπτῶν ἔκ ὑπὸ τῷ με- 10 ταξὺ ἀλλ' ἅμα τῷ μεταξὺ, ὥστερ ὁ δι' ἀσπίδος πληγεῖς· οὐ γὰρ ἡ ἀσπίς πληγείσα ἐπάταξεν, ἀλλ' ἅμφω συνέβη πληγῆναι. ὅπως δ' ἔοικεν ἡ σὰρξ καὶ ἡ γλῶττα, ὡς ὁ αἶψ καὶ τὸ ὕδωρ πρὸς τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοήν καὶ τὴν ὁσφρησιν ἔχουσιν, οὕτως ἔχειν πρὸς τὸ αἰσθητήριον ὥστερ 15 ἐκείνων ἕκαστον. αὐτοῦ δὲ τοῦ αἰσθητήριου ἀπτόμενου ἕτ' ἐκεῖ ἕτ' ἐνταῦθα γένοιτ' ἂν αἴσθησις, ὅσον εἴ τις σῶμα τὸ λευκὸν ἐπὶ τῷ ὀμματι θεῖν τὸ ἔσχατον· ἢ καὶ ὅλως ὅτι ἐντός τὰ τῷ ἀπτικῷ αἰσθητικόν· ἔτω γὰρ ἂν συμβαίνει ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἐπιτιθεμένων γὰρ ἐπὶ τὸ αἰσθητή- 20 ριον ἐκ αἰσθάνεται, ἐπὶ δὲ τὴν σάρκα ἐπιτιθεμένων αἰσθάνεται· ὥστε τὸ μεταξὺ τῷ ἀπτικῷ ἡ σὰρξ· ἀπται μὲν ἔν εἰσιν αἱ διαφοραὶ τῷ σώματι ἢ σῶμα· λέγω δὲ διαφορὰς αἱ τὰ φοιχεῖα διορίζουσι, θερμὸν ψυχρὸν, ξηρὸν ὑγρὸν, περὶ ὧν εἰρηκαμεν πρότερον ἐν τοῖς περὶ φοιχείων. τὸ δὲ αἰσθη- 25 τήριον αὐτῶν τὸ ἀπτικόν, καὶ ἐν τῷ ἢ καλυμένη ἀφή ὑπάρχει πρώτῳ, τὸ δυνάμει τοῖστον ἐξιν μῦρον· τὸ γὰρ αἰσθά-

1. εἶναι om X. || τῷ E. || 2. νῦν om SUP. || 3. ἐπιτείνειεν T. || 4. ἐνοηταίνει X, ἂν ἐνοηταίνει T. || 5. γίνονται S. || βάττον X. || 6. τοῖστον STUVWX. || 7. ἂν om X. || 9. ὁσμῆς ETW. || εἶναι] ἢ ἡ X. || ὅψις καὶ ἀκοή S. || ἀκοή καὶ ὁσφρησις W. || 10. κινήσεις] κινήσεις καὶ αἱ αἰσθήσεις U, αἰσθήσεις γρ S. || 11. εἰρημένα om X. || 12. τῷ μὲν νῦν ETW. || 13. τι om UX. || 14. δὲ ESTUX. || 15. καὶ] εἶναι καὶ E, om U. || εἶναι τὸ σῶμα U. || μεταξὺ] τὸ μεταξὺ TX. || 16. αἱ om VW. || 17. γλῶττης X. || πάντων X. || 18. αἰσθάνεται STU. || 19. καὶ om SU. || ἢ om V. || αἰσθάνεται W. || τῷ om SX. || ἂν om SUX. || 20. εἶναι καὶ μία X. || 22. βάθος S. || 23. δύο om SUPX. || μεταξὺ σωματίων W. || αὐτῷ ETW. || 25. ὕδατος SUPX. || 27. ἔχειν ὕδωρ X. || ὅ STUPX. || 28. ἀψασθαι S, ἀψασθαι post ἄλλῃ T. || 29. ἔχει καὶ ὁ W. || 30. τὰ om T. || ἐν αὐτῷ τῷ ETW. || 31. μάλ- λον om X.

1. ὁμοίως πάντων X, ἀπάντων ὁμοίως SUTVW. || 2. μὲν γὰρ γεῦσις W. || 3. ἀφή ἐν τῷ X. || 5. ψοφητὸν SX. || 6. τὸ SUPX. || 8. ἐπεὶ X. || εἵπαμεν STUVWX. || καὶ om X. || 9. ἡσθάνομεθα E, αἰσθανόμεθα STUX. || 11. ἐν om SFW. || γὰρ νῦν αὐτῶν ETW. || 12. τὸ om X. || ὁρατῶν ET. || 13. τῶν om E. || ἐκείνη ESTUX. || 14. τι ποιεῖν T. || 16. ἀλλ' ἅμ' ἅμφω E. || 17. γλῶττα STUX. || 18. ὁ om STFX. || 20. ἀπτόμενον UPX. || 21. ἂν UPX. || ἢ W. || 22. τὸ ante λευκὸν am SUPX. || ἢ W. || om SUPX. || 23. τὰ om W, ante ἐντός ponit T. || αἰσθητήριον TW. || γὰρ συμβαίνει W. || 24. ὥστερ SU PX. || καὶ om STUVWX. || 26. τὰ om X. || ἀπτικὸν TUP. || εἰσιν αὐτῷ αἱ W. || 28. αἱ SUPX. || 29. περὶ τῶν γ. ET. || 30. ὑπάρχει αἰσθήσις πρώτῳ E, ὑπάρχει αἰσθήσις καὶ πρώτῳ TW.

τῷ αὐτῷ, οἷον χροᾶς καὶ ἀρ' καὶ ὕδωρ (ἄμφω γὰρ δια-
 φαῖν), καὶ ὁ τὸ ἕτερον αὐτῶν ἔχων μόνον αἰσθῆσεται ἀμ-
 φοῖν. τῶν δὲ ἀπλῶν ἐκ δύο τέτων αἰσθητήρια μόνον ἐστίν,
 ἐξ αἰέρος καὶ ὕδατος· ἡ μὲν γὰρ κέρη ὕδατος, ἡ δ' ἀκοή
 αἰέρος, ἡ δ' ὁσφρησίς θατέρου τέτων. τὸ δὲ πῦρ ἢ ἕθενός ἢ
 κοινὸν πάντων· ἕθεν γὰρ ἀνευ θερμότητος αἰσθητικόν. γῆ δὲ
 ἢ ἕθενός, ἢ ἐν τῇ ἀφῇ μάλιστα μέμικται ἰδίως. διὸ λείπεται
 ἂν μηθὲν εἶναι αἰσθητήριον ἔξω ὕδατος καὶ αἰέρος. ταῦτα δὲ
 καὶ νῦν ἔχουσιν ἕνια ζῶα. πᾶσαι ἄρα αἱ αἰσθήσεις ἔχονται
 ὑπὸ τῶν μὴ ἀτελῶν μηδὲ πέπρωμένων· φαίνεται γὰρ καὶ
 ἡ σπάλαξ ὑπὸ τὸ δέρμα ἔχουσα ὀφθαλμούς. ὥς' εἰ μὴ τι
 ἕτερόν ἐστι σῶμα, καὶ πάθος ὃ μηθενός ἐστι τῶν ἐνταῦθα
 σωματίων, ἕδεμία ἂν ἐκλείποι αἰσθήσεις. ἀλλὰ μὴν ὕδὲ τῶν
 κοινῶν οἷον τ' εἶναι αἰσθητήριον τι ἰδίον, ὣν ἐκάστη αἰσθῆσει
 αἰσθανόμεθα κατὰ συμβεβηκός, οἷον κινήσεως, ζάσεως,
 σχήματος, μεγέθους, ἀριθμῷ ἑνός· ταῦτα γὰρ πάντα κινή-
 σει αἰσθανόμεθα, οἷον μέγεθος κινήσει. ὥς καὶ σχῆμα·
 μέγεθος γὰρ τι τὸ σχῆμα. τὸ δ' ἡρεμῶν τῷ μὴ κινεῖσθαι·
 ὁ δ' ἀριθμὸς τῇ ἀποφάσει τῷ συνεχῶς καὶ τοῖς ἰδίοις· ἐκάστη
 γὰρ ἐν αἰσθάνεται αἰσθήσει. ὥς δὴλον ὅτι ἀδύνατον ὅτεν
 ἰδίαν αἰσθῆσιν εἶναι τέτων, οἷον κινήσεως· ἔτω γὰρ ἔσαι
 ὥσπερ νῦν τῇ ὄψει τὸ γλυκὺ αἰσθανόμεθα. τοῦτο δ' ὅτι
 ἀμφοῖν ἔχοντες τυγχάνομεν αἰσθῆσιν, ἥ καὶ ὅταν συμ-
 σωτῇ ἀναγνωρίζομεν· εἰ δὲ μὴ, ὕδαμῶς ἂν ἀλλ' ἢ κατὰ
 συμβεβηκός ἡσθάνομεθα, οἷον τὸν Κλέωνος υἱὸν οὐχ ὅτι
 Κλέωνος υἱός, ἀλλ' ὅτι λευκός· τῷ δὲ συμβεβηκεν υἱῷ
 Κλέωνος εἶναι. τῶν δὲ κοινῶν ἥδη ἔχομεν αἰσθῆσιν κοινήν,
 οὐ κατὰ συμβεβηκός· ἐκ ἄρ' ἐστὶν ἰδίαν· ὕδαμῶς γὰρ ἂν
 ἡσθάνομεθα ἀλλ' ἢ οὕτως ὥσπερ εἴρηται τὸν Κλέωνος υἱὸν
 ἡμᾶς ὁρᾶν. τὰ δ' ἀλλήλων ἰδία κατὰ συμβεβηκός αἰσθάν-
 ονται αἱ αἰσθήσεις, οὐχ ἥ αἱ αὐταί, ἀλλ' ἥ μία, ὅταν

ἅμα γένηται ἡ αἰσθήσις ἐπὶ τῷ αὐτῷ, οἷον χολῇν ὅτι πί-
 κρα καὶ ξανθή· ἢ γὰρ δὴ ἑτέρας γε τὸ εἰπεῖν ὅτι ἄμφω
 εἶν· διὸ καὶ ἀπατάται, καὶ εἰ ἢ ξανθόν, χολῇν οἶεται εἶ-
 ναι. ζητήσεται δ' ἂν τις τίνος ἕνεκα πλείους ἔχομεν αἰσθήσεις,
 ἀλλ' ἢ μίαν μόνην. ἢ ὅπως ἦττον λανθάνη τὰ ἀκολουθόντα
 καὶ κοινά, οἷον κινήσις καὶ μέγεθος καὶ ἀριθμός· εἰ γὰρ
 ἦν ἡ ὄψις μόνη, καὶ αὐτὴ λευκῇ, ἐλάνθανεν ἂν μᾶλλον
 καὶ ἐδόκει ταῦτο εἶναι πάντα διὰ τὸ ἀκολουθεῖν ἀλλήλοις
 ἅμα χρῶμα καὶ μέγεθος. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ ἐν ἑτέρῳ αἰσθητῷ
 τὰ κοινὰ ὑπάρχει, ὁ λόγος ποιεῖ ὅτι ἄλλο τι ἕκαστον αὐ-
 τῶν.

Ἐπεὶ δ' αἰσθανόμεθα ὅτι ὁρῶμεν καὶ ἀκούομεν, ἀνάγκη
 ἢ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι ὅτι ὁρᾷ, ἢ ἑτέρα. ἀλλ' ἡ αὐτὴ ἔσαι
 τῆς ὄψεως καὶ τῆς ὑποκειμένου χρώματος. ὥς ἡ δύο τῷ
 αὐτοῦ ἔσονται ἢ αὐτὴ αὐτῆς. ἐτι δ' εἰ καὶ ἑτέρα εἴη τῆς
 ὄψεως αἰσθήσις, ἢ εἰς ἄπειρον εἴσιν ἢ αὐτὴ τις ἔσαι αὐτῆς.
 ὥς' ἐπὶ τῆς πρώτης τῆτο ποιητέον. ἔχει δ' ἀπορίαν· εἰ γὰρ
 τὸ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι ἔστιν ὁρᾶν, ὁρᾶται δὲ χρῶμα ἢ τὸ
 ἔχον, εἰ ὄψεται τις τὸ ὁρῶν, καὶ χρῶμα ἔξει τὸ ὁρῶν πρῶ-
 τον. φανερόν τοίνυν ὅτι ἐκ ἐν τὸ τῇ ὄψει αἰσθάνεσθαι· καὶ
 γὰρ ὅταν μὴ ὁρῶμεν, τῇ ὄψει κρίνομεν καὶ τὸ σκότος καὶ
 τὸ φῶς, ἀλλ' ἐκ ὡσαύτως. ἐτι δὲ καὶ τὸ ὁρῶν ἔστιν ὡς κε-
 χρωμάτισται· τὸ γὰρ αἰσθητήριον δεκτικὸν τῷ αἰσθητῷ ἀνευ
 τῆς ὕλης ἕκαστον. διὸ καὶ ἀπελθόντων τῶν αἰσθητῶν ἐνεῖσιν
 αἱ αἰσθήσεις καὶ φαντασθαί· ἐν τοῖς αἰσθητήρισις. ἢ δὲ τοῦ
 αἰσθητῆς ἐνέργεια καὶ τῆς αἰσθήσεως ἢ αὐτὴ μὲν ἐστὶ καὶ μία,
 τὸ δ' εἶναι οὐ ταῦτόν αὐταῖς· λέγω δ' οἷον ψόφος ὁ κατ'
 ἐνέργειαν καὶ ἀκοή ἢ κατ' ἐνέργειαν· ἐστὶ γὰρ ἀκοήν ἔχοντα
 μὴ ἀκούειν, καὶ τὸ ἔχον ψόφον ἐκ αἰεὶ ψοφεῖ· ὅταν δ' ἐνεργῇ
 τὸ δυνάμενον ἀκούειν καὶ ψοφῇ τὸ δυνάμενον ψοφεῖν, τότε
 ἢ κατ' ἐνέργειαν ἀκοή ἅμα γίνεταί καὶ ὁ κατ' ἐνέργειαν ψό-

1. γὰρ] δὲ V. || 2. ἀμφοῖν] τοῖν ἀμφοῖν L, τῷ δι' ἀμφοῖν TVV. || 4. ἡ μὲν — ὕδατος om pr T. || 6. γῆ δὲ] ἡ δὲ γῆ SUVV. ||
 7. ἡ om W. || ἢ ἕθενός ἢ om SUV. || ἰδίως om LUVX. || διὸ om ELSUVX. || 9. ζῶων W. || πᾶσαι] ἢ πᾶσαι X. || αἱ om WVX. ||
 10. πέπρωμένων S. || γὰρ καὶ] δὲ καὶ S, δὲ X. || 11. ἀσπάλαξ LTVVWX. || ἔχουσα τὸς ὀφθ. TVV. || 13. μίαν λιποῖ E, μία ἂν
 λείπεται T, μία ἂν ἐλλείπει L. || αἰσθῆσιν X. || 14. ὦν καὶ ἐκ. E. || 16. ἑνός om V. || 17. κιν. μέγ. U. || καὶ τὸ σχ. W. || 18. τι
 καὶ τὸ LTV. || 21. τέτων ἰδίαν αἰσθῆσιν εἶναι W. || 23. ἔχομεν τυγχάνοντες X. || καὶ om LSTUVVWX. || 24. ἅμα γνωρίζομεν E,
 γνωρίζομεν LSUVVWX. || μηδαμῶς W. || 25. αἰσθανόμεθα L, αἰσθάνομεθα ETUVV. || 26. κλέωνος γὰρ υἱός, STVV. || ἄλλο τὸ
 λευκόν U. λευκόν etiam S. || τῆτο LVX. || 27. ἔχομεν ἥδη αἰσθῆσιν LTUV, ἔχομεν αἰσθῆσιν ἥδη SVX. || 28. ἄρ' om T. || 29. ἡ om
 ELTV. || τῷ S. || ἡμᾶς υἱὸν U. || 31. ἦ om EL. || αἱ αὐταί] αὐταί X, αὐταί TVV.

1. γένεταί SUV. || ὅτι χολῇ STUVVX. || 2. δι'] δι' S. || 3. καὶ εἰ] διὸ καὶ εἰ E. || 4. τις διὰ τίνος T. || πλείους TVV. ||
 5. μόνον SAX. || ἦττον] μὴ TVVX, ἦ S. || 7. ἡ om STUVVX. || μόνον L; om pr E. || ἂν] καὶ E. || 8. καὶ] καὶ LSTU
 VVX. || ταυτὸν TX, ταυτὰ ELV, τῆτο SU. || 9. καὶ post ἐπὶ om X. || ἐν om L et pr E. || 15. δ'] δι' L. || καὶ εἰ E. ||
 εἴη ἡ τῆς E. || 16. ἡ om X. || ἀκούειν LUVX. || ἐστὶν X. || 18. τὸ om W. || δὲ τὸ χρῶμα W. || 19. ὁρᾶν X. || καὶ τὸ χρῶμα
 W. || 21. σκότος ἢ καὶ X, σκότος ἢ καὶ S. || 22. ὥς] ὡς καὶ X. || κέχρωται T. || 24. αἰσθητήριον S. || 25. αἱ om SVVX. || αἰ-
 σθήσις S. || καὶ αἱ φ. T. || ἐν om W. || 27. ἢ τὸ αὐτὸ αὐταῖς L, αὐταῖς ἢ ταυτὸν STUVV, αὐτῷ ἢ ταυτὸν X. || οἷον ὁ ψόφος ὁ EL
 W. || 28. καὶ ἡ ἀκοή ἢ EL. καὶ — ἐνέργειαν om T. || 29. ψόφον ἔχον W. || ψοφεῖν W. || 30. τότε καὶ ἡ TVV.

φος, ὧν εἶπεν ἄν τις τὸ μὲν εἶναι ἄκυσιν τὸ δὲ ψόφησιν.
 εἰ δ' ἔξιν ἡ κίνησις καὶ ἡ ποίησις καὶ τὸ πάθος ἐν τῷ ποι-
 μένῳ, ἀνάγκη καὶ τὸν ψόφον καὶ τὴν ἀκοὴν τὴν κατ' ἐνέρ-
 γειαν ἐν τῇ κατὰ δύναμιν εἶναι· ἡ γὰρ τῇ ποιητικῇ καὶ κινή-
 τικῇ ἐνέργεια ἐν τῷ πάσχοντι ἐγγίνεται. διὸ ἐκ ἀνάγκης τὸ
 κινῆν κινεῖσθαι· ἡ μὲν ἔν τῷ ψοφητικῷ ἐνέργειά ἐστι ψόφος· ἡ
 ψόφησις, ἡ δὲ τῷ ἀκυστικῷ ἀκοή· ἡ ἀκυσίς· διττὸν γὰρ ἡ ἀκοή,
 καὶ διττὸν ὁ ψόφος. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων
 αἰσθήσεων καὶ αἰσθητῶν. ὥσπερ γὰρ ἡ ποίησις καὶ ἡ πά-
 θησις ἐν τῷ πάσχοντι ἀλλ' ἐκ ἐν τῷ ποιοῦντι, ἔτω καὶ ἡ τῇ
 αἰσθητῇ ἐνέργεια καὶ ἡ τῇ αἰσθητικῇ ἐν τῷ αἰσθητικῷ. ἀλλ'
 ἐπ' ἐνίων μὲν ὠνόμασαι, οἷον ἡ ψόφησις καὶ ἡ ἀκυσίς, ἐπὶ
 δ' ἐνίων ἀνώνυμον θάτερον· ὁρασίς γὰρ λέγεται ἡ τῆς ὄψεως
 ἐνέργεια, ἡ δὲ τοῦ χρώματος ἀνώνυμος, καὶ γεῦσις ἡ τοῦ
 γευστικῆς, ἡ δὲ τοῦ χυμοῦ ἀνώνυμος. ἐπεὶ δὲ μία μὲν ἐξιν
 ἐνέργεια ἡ τῇ αἰσθητῇ καὶ ἡ τῇ αἰσθητικῇ, τὸ δ' εἶναι ἕτε-
 ρον, ἀνάγκη ἅμα φθεῖρεσθαι καὶ σώζεσθαι τὴν ἔτω λεγο-
 μένην ἀκοὴν καὶ ψόφον, καὶ χυμὸν δὴ καὶ γεῦσιν καὶ τὰ
 ἄλλα ὁμοίως· τὰ δὲ κατὰ δύναμιν λεγόμενα ἐκ ἀνάγκης,
 ἀλλ' οἱ πρότερον φυσιολόγοι τῶτο οὐ καλῶς ἔλεγον, οὐθεν
 οἰόμενοι ἕτε λευκὸν ἕτε μέλαν εἶναι ἀνευ ὄψεως, ἔδδ χυ-
 μὸν ἀνευ γεύσεως. τῇ μὲν γὰρ ἔλεγον ὁρθῶς, τῇ δ' ἐκ ὁρ-
 θῶς· διχῶς γὰρ λεγομένης τῆς αἰσθήσεως καὶ τῇ αἰσθη-
 τῇ, τῶν μὲν κατὰ δύναμιν τῶν δὲ κατ' ἐνέργειαν, ἐπὶ τέ-
 των μὲν συμβαίνει τὸ λεχθέν, ἐπὶ δὲ τῶν ἑτέρων ἔ συμ-
 βαίνει. ἀλλ' ἐκείνοι ἀπλῶς ἔλεγον περὶ τῶν λεγομένων ἔχ
 ἀπλῶς· εἰ δ' ἡ συμφωνία φωνῇ τίς ἐξιν, ἡ δὲ φωνὴ καὶ
 ἡ ἀκοή ἐξιν ὥς ἐν ἐξιν καὶ ἐξιν ὥς ἐκ ἐν τὸ αὐτό, λό-
 γος δ' ἡ συμφωνία, ἀνάγκη καὶ τὴν ἀκοὴν λόγον τινα εἶ-
 ναι. καὶ διὰ τῶτο καὶ φθεῖρει ἕκασον ὑπερβάλλον, καὶ τὸ
 ὀξύ καὶ τὸ βαρὺ, τὴν ἀκοὴν ὁμοίως δὲ καὶ ἐν χυμοῖς τὴν

γεῦσιν, καὶ ἐν χρώμασι τὴν ὄψιν τὸ σφόδρα λαμπρὸν ἢ
 ζοφερὸν, καὶ ἐν ὁσφρήσει ἡ ἰσχυρὰ ὁσμὴ καὶ γλυκεῖα
 καὶ πικρά, ὡς λόγου τινὸς ὄντος τῆς αἰσθήσεως. διὸ καὶ
 ἡδεα μὲν, ὅταν εἰλικρινῇ καὶ ἀμιγῇ ἀγεται εἰς τὸν λόγον,
 οἷον τὸ ὀξύ ἢ γλυκὺ ἢ ἀλμυρὸν· ἡδεα γὰρ τότε. ὅλως δὲ
 μᾶλλον τὸ μικτὸν συμφωνία ἢ τὸ ὀξύ ἢ βαρὺ. ἀφῆ δὲ
 τὸ θερμαντὸν ἢ ψυκτὸν· ἡ δ' αἰσθησις ὁ λόγος· ὑπερβάλ-
 λοντα δὲ λυπεῖ ἢ φθεῖρει. ἐκάστη μὲν ἐν αἰσθησις τῇ ὑπο-
 κειμένῃ αἰσθητῇ ἐξιν, ὑπάρχουσα ἐν τῷ αἰσθητηρίῳ ἢ αἰσθη-
 τήριον, καὶ κρίνει τὰς τῇ ὑποκειμένης αἰσθητῇ διαφοράς, οἷον
 λευκὸν μὲν καὶ μέλαν ὄψις, γλυκὺ δὲ καὶ πικρὸν γεῦσις.
 ὁμοίως δ' ἔχει τῶτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπεὶ δὲ καὶ τὸ
 λευκὸν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ ἕκασον τῶν αἰσθητῶν πρὸς ἕκασον
 κρίνομεν, τινὶ καὶ αἰσθανόμεθα ὅτι διαφέρει. ἀνάγκη δὴ αἰ-
 σθῆσαι αἰσθητὰ γὰρ ἐξιν. ἡ καὶ ὁκλον ὅτι ἡ σάρξ ἐκ ἐξιν
 τὸ ἔσχατον αἰσθητήριον· ἀνάγκη γὰρ ἦν ἀπτόμενον αὐτοῦ
 κρίνειν τὸ κρίνον. ἕτε δὴ κεχωρισμένοις ἐνδέχεται κρίνειν ὅτι
 ἕτερον τὸ γλυκὺ τῇ λευκῇ, ἀλλὰ δεῖ ἐνί τινι ἄμφω δῆλα
 εἶναι. ἔτω μὲν γὰρ καὶ εἰ τῇ μὲν ἐγὼ τῇ δὲ σὺ αἰσθοιο,
 δῆλον ἂν εἴη ὅτι ἕτερα ἀλλήλων. δεῖ δὲ τὸ ἐν λέγειν ὅτι
 ἕτερον· ἕτερον γὰρ τὸ γλυκὺ τῇ λευκῇ. λέγει ἅρα τὸ αὐτό.
 ὥς ὡς λέγει, ἔτω καὶ νοεῖ καὶ αἰσθάνεται. ὅτι μὲν ἐν ἐκ
 οἷον τε κεχωρισμένοις κρίνειν τὰ κεχωρισμένα, δῆλον· ὅτι
 δ' ἐδ' ἐν κεχωρισμένῳ χρόνῳ, ἐντεῦθεν. ὥσπερ γὰρ τὸ αὐτὸ
 λέγει ὅτι ἕτερον τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν, ἔτω καὶ ὅτε θά-
 τερον λέγει ὅτι ἕτερον, καὶ θάτερον, ἔ κατὰ συμβεβηκὸς τὸ
 ὅτε· λέγω δ', οἷον νῦν λέγω ὅτι ἕτερον, ἔ μέντοι ὅτι νῦν ἕτε-
 ρον. ἀλλ' ἔτω λέγει, καὶ νῦν, καὶ ὅτι νῦν· ἅμα ἅρα. ὥς
 ἀχώρισον καὶ ἐν ἀχώριστῳ χρόνῳ. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον ἅμα
 τὰς ἐναντίας καθεῖσαι κινεῖσθαι τὸ αὐτὸ ἢ ἀδιαίρετον καὶ ἐν
 ἀδιαίρετῳ χρόνῳ· εἰ γὰρ τὸ γλυκὺ, ὥδὲ κινεῖ τὴν αἰσθησιν

1. ὧν] ὡς· *TVW*, ὡς· καὶ *SUV*. || εἶπεν *EL*, φήσεν *SUVX*. || 2. δὴ *LSTUVX*. || ἡ post ἐξιν om *W*. || 4. ἐν τῇ] ἐν
 τι *V*. || 5. γίνεται *W*. || 6. ἐξιν ante ἐνέργεια *EL*, post 7. ψόφησις *T*. || 9. ὥσπερ γὰρ] καὶ ὥσπερ *TVW*, ὥσπερ γὰρ καὶ *EL*. ||
 10. ἀλλ'] καὶ *LTU*. || 11. ἐνέργεια καὶ ἡ τῇ αἰσθητικῇ om *TUVW*. || 12. μὲν καὶ ὠνόμασαι *TUVWX*. || ἐπ' ἐνίων δ' *L*. || 13. γὰρ]
 δὲ *S*. || 15. ἐξιν ἡ ἐνέργεια ἡ *E*. || 16. ἡ om *TVW*. || ἡ addidit *E*. || 17. ἅρα φθ. *ST*, φθ. ἅμα *L*. || 19. δὲ] γὰρ *S*. || 20. πρό-
 τεροι *UVW*. || 21. εἶναι ἕτε μέλαν *X*. || 23. αἰσθητικῇ *V*. || 24. περὶ *ESTV*. || 25. τὸ — συμβαίνει om *S*. || δὲ τῶν] δ' *X*. ||
 27. δ' ἡ] δὴ *SX*, δὴ ἡ *W*. || 28. ἡ om *LSTUVX*. || ἐξιν solus *E*. || τῇ] ἡ ἔ τὸ *STX*, ἔδδ τὸ *V*. || 30. καὶ post τῶτο om *LVW*. ||
 φθεῖρεσθαι *S*, φθεῖρει ὡς *W*. || 31. ὁμοίως δὲ om *STUVWX*.

1. ἡ τὸ ζ. *STUVWX*. || 3. πικρά] λιπαρά *EL*. || διὸ om *SX* et pr *U*, διὸ καὶ om *V*. || 4. εἰλικρινῇ καὶ om *X*. || ἀμι-
 γῇ] ἀμιγῇ ὄντα *U*, ἀμιγῇ ἢ ὄντα *L*, ἅμικτα ὄντα *STUVWX*. || ἀγεται *EL*, ἀγεται post ὅταν *STUVWX*. || 6. μᾶλλον om *X*. ||
 ἢ βαρὺ] καὶ βαρὺ *UVW*, καὶ τὸ βαρὺ *L*. || 7. θερμαντικὸν *WX*. || ψυκτικὸν *WX*, χυρὸν *V*. || ἔ om *SUV*. || 8. δὲ] δὲ ἡ *W*. ||
 12. ἔτω *X*. || καὶ post δὲ om *TUVW*. || 14. τινα *L*. || 16. ἔσχατον τῶν αἰσθητηρίων *W*. || γὰρ ἂν ἦν *W*. || 18. δῆλα om *X*. ||
 19. μὲν om *T*. || γὰρ] ἔχει *ELV*. || 22. καὶ om *STV*. || νοεῖ] φρονεῖ *UX*. || 23. κεχωρισμένων *X*. || 24. ἐνί *E*. || χρόνῳ ἐξιν ἐντ.
S. || 25. ὅτι δι' ἕτερον *S*. || τὸ post καὶ om *EL*. || ὅτι *S*. || 26. ἕτερον τότε καὶ *T*. || καὶ θάτερον καὶ ἡ *W*. || 27. οἷον καὶ νῦν *S*. ||
 28. ἔτω] αὐτῷ *W*. || καὶ νῦν] ὅτι νῦν *X*. || 30. ἡ *X*. || διαίρετον *E*. || ἐν om *W*. || 31. τὸ om *LSUVX* et pr *E*.

ἢ τὴν νόησιν, τὸ δὲ πικρὸν ἐναντίως, καὶ τὸ λευκὸν ἑτέρως. ἄρ' οὖν ἅμα μὲν καὶ ἀριθμῶ ἀδιαίρετον καὶ ἀχώριστον τὸ κρίνον, τῷ εἶναι δὲ κεχωρισμένον; ἐξὶ δὲ ὡς ἡ ἀδιαίρετον τῷ κρινόν, τῷ εἶναι δὲ ἐναντίως, ἐξὶ δὲ ὡς ἡ ἀδιαίρετον τῷ εἶναι μὲν γὰρ διαίρετόν, τόπῳ δὲ καὶ ἀριθμῶ ἀδιαίρετον. ἢ 5 ἔχ' οἶόν τε; δυνάμει μὲν γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ἀδιαίρετον τάναντία, τῷ δ' εἶναι ἕ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργεῖσθαι διαίρετόν, καὶ ἔχ' οἶόν τε ἅμα λευκὸν καὶ μέλαν εἶναι. ὥς' ἔδὲ τὰ εἶδη πᾶσχειν αὐτῶν, εἰ τοῖσιν ἢ αἰσθησις καὶ ἡ νόησις, ἀλλ' ὥσπερ ἦν καλοῦσί τινες ξιγμῆν, ἢ μία καὶ ἢ δύο, ταύτη 10 καὶ διαίρετή. ἢ μὲν ἔν ἀδιαίρετον, ἐν τὸ κρίνον ἐξὶ καὶ ἅμα, ἢ δὲ διαίρετον ὑπάρχει, δις τῷ αὐτῷ χρῆται σημείῳ ἅμα. ἢ μὲν ἔν δυσι χρῆται, τῷ πέρατι δύο κρίνει, καὶ κεχωρισμένα ἐξὶν ὡς κεχωρισμένων. ἢ δ' ἔν, ἐν καὶ ἅμα. περὶ μὲν ἔν τῆς ἀρχῆς ἢ φαιμέν τὸ ζῶον αἰσθητικὸν εἶναι, διω- 15 ρίσθω τὸν τρόπον τῶτον.

3. Ἐπεὶ δὲ δύο διαφοραὶ ὀρίζονται μάλιστα τὴν ψυχὴν, κινήσει τε τῇ κατὰ τόπον καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν καὶ αἰσθάνεσθαι, δοκεῖ δὲ καὶ τὸ νοεῖν καὶ τὸ φρονεῖν ὥσπερ αἰσθάνεσθαι τι εἶναι· ἐν ἀμφοτέροις γὰρ τέτοις κρίνει τι ἢ 20 ψυχὴ καὶ γνωρίζει τῶν ὄντων, καὶ οἷ γε ἀρχαῖοι τὸ φρονεῖν καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι ταῦτον εἶναι φασι, ὥσπερ καὶ Ἑμπεδοκλῆς εἶρηκε "πρὸς παρεὸν γὰρ μῆτις ἀέζεται ἀνθρώποισιν" καὶ ἐν ἄλλοις "ὅθεν σφίσιν ρεῖ καὶ τὸ φρονεῖν ἀλλοῖα παρίσταται." τὸ δ' αὐτὸ τέτοις βέλεται καὶ τὸ Ὀμή- 25 ρου "τοῖος γὰρ νόος ἐστίν." πάντες γὰρ ἔτι τὸ νοεῖν σωματικὸν ὥσπερ τὸ αἰσθάνεσθαι ὑπολαμβάνουσιν, καὶ αἰσθάνεσθαι τε καὶ φρονεῖν τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατ' ἀρχαῖς λόγοις διωρίσαμεν. καίτοι ἔδει ἅμα καὶ περὶ

τῆς ἡπάτησθαι αὐτοὺς λέγειν· οἰκειότερον γὰρ τοῖς ζώοις, καὶ πλείῳ χρόνον ἐν τέτῳ διατελεῖ ἡ ψυχὴ. διὸ ἀνάγκη ἦτοι ὥσπερ ἔνιοι λέγουσι, πάντα τὰ φαινόμενα εἶναι ἀληθῆ, ἢ τὴν τῆ ἀνομοιᾶ θίξιν ἀπάτην εἶναι· τῆτο γὰρ ἐναντίον τῷ 5 τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον γνωρίζειν· δοκεῖ δὲ καὶ ἡ ἀπάτη καὶ ἡ ἐπισήμη τῶν ἐναντίων ἢ αὐτῇ εἶναι. ὅτι μὲν ἔν τ' αὐτόν ἐστι τὸ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν, φανερόν· τοῦ μὲν γὰρ πᾶσι μέτεσι, τῷ δὲ ὀλίγοις τῶν ζώων. ἀλλ' ἔδὲ τὸ νοεῖν, ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ὀρθῶς καὶ τὸ μὴ ὀρθῶς, τὸ μὲν ὀρθῶς φρόνησις καὶ ἐπισήμη καὶ δόξα ἀληθῆς, τὸ δὲ μὴ ὀρθῶς τάναντία τέτῳ· ἔδὲ τῆτο δ' ἐστὶ ταῦτόν τ' αἰσθάνεσθαι· ἢ μὲν γὰρ αἰσθησις τῶν ἰδίων αἰεὶ ἀληθῆς, καὶ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ζώοις, διανοεῖσθαι δ' ἐνδέχεται καὶ ψευδῶς, καὶ ἔδὲν ὑπάρχει ᾧ μὴ καὶ λόγος· φαντασία γὰρ ἕτερον καὶ αἰσθήσεως καὶ διανοίας· αὐτῇ τε οὐ γίγνεται ἄνευ αἰσθήσεως, καὶ ἄνευ ταύτης ἔκ ἐξιν ὑπόληψις. ὅτι δ' ἐκ ἐξιν ἢ αὐτῇ νόησις καὶ ὑπόληψις, φανερόν· τοῦτο μὲν γὰρ τὸ πάθος ἐφ' ἡμῖν ἐστίν, ὅταν βυλάμεθα (πρὸ ὀμμάτων γὰρ 10 ἐστὶ ποιήσασθαι, ὥσπερ οἱ ἐν τοῖς μνημονικοῖς τιθέμενοι καὶ ἐιδωλοποιῶντες), δόξᾳ δ' ἐκ ἐξιν ἐφ' ἡμῖν ἀνάγκη γὰρ ἢ ψεύδεσθαι ἢ ἀληθεύειν. ἔτι δὲ ὅταν μὲν δόξᾳ ὡμεν δεινόν τι ἢ φοβερόν, εὐθύς συμπᾶσχομεν, ὁμοίως δὲ καὶ θαρραλέον· κατὰ δὲ τὴν φαντασίαν ὡσαύτως ἔχομεν ὥσπερ ἂν οἱ θεώμενοι ἐν γραφῇ τὰ δεινὰ ἢ θαρραλέα. εἰσὶ δὲ καὶ αὐτῆς τῆς ὑπόληψεως διαφοραὶ, ἐπισήμη καὶ δόξα καὶ φρόνησις καὶ τάναντία τέτῳ, περὶ ὧν τῆς διαφορᾶς ἕτερος ἐξω λόγος. περὶ δὲ τῷ νοεῖν, ἐπεὶ ἕτερον τῷ αἰσθάνεσθαι, τέτῳ δὲ τὸ μὲν φαντασία δοκεῖ εἶναι τὸ δὲ ὑπόληψις, περὶ φαντασίας διορίσας ἔτω περὶ θατέρῃ λεκτέον.

1. ἢ καὶ *STW*. || 2. καὶ om *W*. || ἢ διαίρετόν *T*. || καὶ χρόνον ἀχώριστον *U*. || 3. δὴ δὲ *SU*. || 4. ὡς om *TW*. || ἢ τὸ *X*. || διαίρετον *E*. || τὸ *T*. || 5. καὶ χρόνον καὶ ἀριθμῶ *U*. || ἢ διαίρετόν *T*. || 6. καὶ ἀδ.] διαίρετόν καὶ ἀδιαίρετον *UVW*, ἢ διαίρετόν καὶ διηρημένον *T*, ἀδιαίρετον καὶ διηρημένον *X*. || τάναντία] καὶ τάναντία *EU*. || 7. ἀλλὰ τὸ *S*. || ἐνεργεῖσθαι] εἶναι *W*. || καὶ om *S*. || 10. καὶ ἢ καὶ *L*, ἢ *ETUV*, ἢ αἰ *V*, αἰ *S*, ἢ *X*. || 11. καὶ om *L*. || ἀδιαίρετος *STU*. || 12. διαίρετόν ἔχ' ἐν ὑπάρχει *T*. || δις γὰρ τῷ *TW*. || σημείῳ χρᾶται *X*. || 13. καὶ τὰ κεχ. *T*. || 14. κεχωρισμένων *ELT*, καὶ κεχωρισμένων *WX*, κεχωρισμένῳ τε καὶ κεχωρισμένῳ *U*. || ἐν om *ELSVX*. || ἐν om *pr U*. || 15. ἔν om *V*. || ἢ *S* *X*. || αἰσθητικὸν εἶναι τὸ ζῶον *STU*. || ὀρίσθω *E*. || 17. φοραῖς *X*. || 18. καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ κρίνειν] καὶ τὸ κρίνειν καὶ νοεῖν *W*, καὶ τῷ νοεῖν καὶ τῷ φρονεῖν *SUV*. || καὶ αἰσθάνεσθαι om *SUV*. || 19. καὶ post δὲ om *LT*. || 20. γὰρ] τε γὰρ *ESU*. || κρίνει τε ἢ ψυχὴ *T*, ἢ ψυχὴ κρίνει τι *SUVW*, ἢ ψυχὴ κρίνει τε *X*. || 21. γνωρίζει τι τῶν *TX*. || γε corr *E*, τε *SUV*. || φρονεῖν τε καὶ *X*. || 23. ἐναύζεται *E*. || 24. αἰ *X*. || τὸ φαντίζεσθαι καὶ ἐνερῶνται φρονεῖν *T*. || ἀλλ' οἷα *X*. || 25. καθίσταται *T*. || βούλεται. τούτοις *STUVW*, βούλεται τούτων *X*. || 27. ὥσπερ καὶ τὸ *SUV*. || 28. τῷ ὁμοίῳ τὸ ὁμοιον καὶ φρονεῖν *T*.

2. τέτοις *STV*. || 4. τῷ τὸ *S*, ᾧ *L*, om *TU*. || 5. τὸ ὁμοιον τῷ ὁμοίῳ *STUVX*. || 6. ἢ om *X*. || ἢ αὐτῇ om *X*. || 9. τὸ post καὶ om *T*. || μὲν γὰρ ὀρθῶς *TUV*. || 11. ταῦτον *L*, τὸ αὐτὸ *STUVWX*. || 15. αὐτῇ] ἢ αὐτῇ *SVX*. || τε] γὰρ *V*. || 16. ἔ-ταν *X*. || 17. νόησις] φαντασία margo *U*. || 18. γὰρ] γέν *V*, om *U*. || 19. ἐξ] ἐξ τι *E*, om *U*. || 20. ἢ om *STUVX*. || 21. ἐτι δὲ om *X*. || μὲν] μὲν τι *W*. || δόξᾳ ὡμεν *LSUV*. || 22. πᾶσχομεν *V*. || καὶ] καὶ ἐκ *T*, καὶ ἐκ ἢ *L*, καὶ ἐκ ἢ *SUVWX*. || 23. περ om *T*. || 24. αἰ] εἰ *ELSVX*. || ἢ] καὶ *STUVWX*. || 25. ὑπόληψις αἰ διαφοραὶ *W*. || 26. τὰ ἐναντία *SUVWX*. || ἕτερος om *pr W*. || 27. ἐξαι *X*. || 29. διορίσας *U*.

εἰ δὲ ἐστὶν ἡ φαντασία καθ' ἣν λέγομεν φάντασμα τι ἢ μὴ γίνεσθαι καὶ μὴ εἶ τι κατὰ μεταφορὰν λέγομεν, μία τίς ἐστι τούτων δύναμις ἢ ἔξις, καθ' ἣν κρίνομεν καὶ ἀληθεύομεν ἢ ψευδόμεθα. τοιαῦτα δ' εἰσὶν αἰσθήσεις, δόξα, ἐπισήμη, νῆς. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἐστὶν αἰσθήσεις, δῆλον. ἐκ τῶν-
δε αἰσθήσεων μὲν γὰρ ἦτοι δύναμις ἢ ἐνέργεια, οἷον ὅψις καὶ ὄρασις, φαίνεται δὲ τι καὶ μηδετέρῃ ὑπάρχοντος τῶ-
ν, οἷον τὰ ἐν τοῖς ὕπνοις. εἴτα αἰσθήσεις μὲν αἰεὶ πάρεσι, φαντασία δ' ὄ. εἰ δὲ τῇ ἐνέργειᾳ τὸ αὐτό, πᾶσιν ἂν ἐν-
δέχοιτο τοῖς θηρίοις φαντασίαν ὑπάρχειν· δοκεῖ δ' ὄ, οἷον 10 μύρμηκι ἢ μελίττῃ ἢ σκώλῃ. εἴτα αἱ μὲν ἀληθεῖς αἰεὶ, αἱ δὲ φαντασίαι γίνονται αἱ πλείους ψευδεῖς. ἔπειτ' ὕδὲ λέ-
γομεν, ὅταν ἐνεργῶμεν ἀκριβῶς περὶ τὸ αἰσθητόν, ὅτι φαί-
νεται τῷτο ἡμῖν ἄνθρωπος· ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν μὴ ἐναρ-
γῶς αἰσθανώμεθα, τότε ἢ ἀληθὴς ἢ ψευδής. καὶ ὅπερ δὲ 15 ἐλέγομεν πρότερον, φαίνεται καὶ μύθεον ὁράματα. ἀλλὰ μὴν ὕδὲ τῶν αἰεὶ ἀληθευόντων ὕδαμία ἔσαι, οἷον ἐπισήμη ἢ νῆς· ἐστὶ γὰρ φαντασία καὶ ψευδής.λείπεται ἄρα ἰδεῖν εἰ δόξα· γίνεται γὰρ δόξα καὶ ἀληθὴς καὶ ψευδής. ἀλλὰ δόξῃ μὲν ἔπεται πίσις (οὐκ ἐνδέχεται γὰρ δοξάζοντα οἷς 20 δοκεῖ μὴ πιστεύειν), τῶν δὲ θηρίων οὐθενὶ ὑπάρχει πίσις, φαντασία δὲ πολλοῖς. ἐτι πάσῃ μὲν δόξῃ ἀκολουθεῖ πίσις, πίσει δὲ τὸ πεπεισθαι, πειθοῖ δὲ λόγος· τῶν δὲ θηρίων ἐνίοις φαντασία μὲν ὑπάρχει, λόγος δ' ὄ. φανερόν τούτων ὅτι ὕδὲ δόξα μετ' αἰσθήσεως, ὕδὲ δι' αἰσθήσεως, ὕδὲ συμ- 25 πλοκῇ δόξης καὶ αἰσθήσεως φαντασία· ἂν εἴη, διὰ τε ταῦτα καὶ δῆλον ὅτι οὐκ ἄλλου τινός ἐστιν ἡ δόξα, ἀλλ' ἐκεῖν ἐστὶν ὃ καὶ αἰσθήσις· λέγω δ', ἐκ τῆς τῷ λευκῷ δό-
ξης καὶ αἰσθήσεως ἡ συμπλοκὴ φαντασία ἐστίν· ὃ γὰρ δὴ ἐκ τῆς δόξης μὲν τῆς τοῦ ἀγαθοῦ, αἰσθήσεως δὲ τῆς τοῦ 30 τὸν ἦ. εἰ ἔν μὴθεν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα ἢ μὴ φαν-

λευκοῦ. τὸ ἔν φαίνεσθαι ἐστὶ τὸ δοξάζειν ὅπερ αἰσθάνεται μὴ κατὰ συμβεβηκός. φαίνεται δὲ καὶ ψευδῇ, περὶ ὧν ἅμα ὑπόληψιν ἀληθῆ ἔχει, οἷον φαίνεται μὲν ὁ ἥλιος πο-
διαῖος, πεπίστυται δ' εἶναι μείζων τῆς οἰκουμένης· συμβαί-
νει ἔν ἦτοι ἀποβεβληκέναι τὴν ἑαυτοῦ ἀληθῆ δόξαν, ἣν εἶχε, σῶζομένη τῷ πράγματι, μὴ ἐπιλαθόμενον μηδὲ μεταπει-
σθέντα, ἢ εἰ ἐτι ἔχει, ἀνάγκη τὴν αὐτὴν ἀληθῆ εἶναι καὶ ψευδῇ. ἀλλὰ ψευδὴς ἐγένετο, ὅτε λάθοι μεταπεσὼν τὸ πρᾶγμα. ἔτ' ἄρα ἐν τι τῶν ἐστὶν ἔτ' ἐκ τῶν ἢ φαντα-
σία. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐστὶ κινήσας τῷδὲ κινεῖσθαι ἕτερον ὑπὸ 10 τούτου, ἢ δὲ φαντασία κίνησις τις δοκεῖ εἶναι καὶ ἐκ ἄνευ αἰσθήσεως γίνεσθαι ἀλλ' αἰσθανομένοις καὶ ὧν αἰσθήσεις ἐστὶν, ἐστὶ δὲ γίνεσθαι κίνησιν ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῆς αἰσθή-
σεως, καὶ ταύτην ὁμοίαν ἀνάγκη εἶναι τῇ αἰσθήσει, εἴη ἂν αὕτη ἢ κίνησις ἔτε ἄνευ αἰσθήσεως ἐνδεχομένη ἔτε μὴ αἰ-
σθανομένοις ὑπάρχειν, καὶ πολλὰ κατ' αὐτὴν καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν τὸ ἔχον, καὶ εἶναι καὶ ἀληθῆ καὶ ψευδῇ. τῷτο δὲ συμβαίνει διὰ τὰδε. ἢ αἰσθήσεις τῶν μὲν ἰδίων ἀληθῆς ἐστὶν ἢ ὅτι ὀλίγισον ἔχουσα τὸ ψεύδος. δεύτερον δὲ τῷ συμ-
βεβηκέναι ταῦτα· καὶ ἐνταῦθα ἤδη ἐνδέχεται διαψεύδε-
σθαι· ὅτι μὲν γὰρ λευκόν, ὃ ψεύδεται, εἰ δὲ τῷτο τὸ λευ-
κὸν ἢ ἄλλο τι, ψεύδεται. τρίτον δὲ τῶν κοινῶν καὶ ἐπομέ-
νων τοῖς συμβεβηκόσιν, οἷς ὑπάρχει τὰ ἴδια· λέγω δ' οἷον κίνησις καὶ μέγεθος, ἃ συμβέβηκε τοῖς αἰσθητοῖς, περὶ ἃ 25 μάλιστα ἤδη ἐστὶν ἀπατηθῆναι κατὰ τὴν αἰσθήσιν. ἢ δὲ κί-
νησις ἢ ὑπὸ τῆς ἐνεργείας γινόμενη διοίσει τῆς αἰσθήσεως τῆς ἀπὸ τῶν τῶν τριῶν αἰσθήσεων. καὶ ἢ μὲν πρώτη πα-
ράσης τῆς αἰσθήσεως ἀληθῆς, αἱ δ' ἕτεραι καὶ παράσης καὶ ἀπάσης εἶεν ἂν ψευδεῖς, καὶ μάλιστα ὅταν πόρρω τὸ αἰσθη-
τὸν ἦ. εἰ ἔν μὴθεν μὲν ἄλλο ἔχει τὰ εἰρημένα ἢ μὴ φαν-

1. ἢ om *W* et pr *E*. || 2. γενέσθαι *STVX*, ἐγγίνεσθαι *W*. || εἰ μὴ *T*. || λέγωμεν *X*, λέγεται *T*. || 3. ἐστὶ om *SX*. || καὶ] ἢ *ESUVX*. || 4. ἢ] καὶ *ESTUV*. || τοιαῦτα *SV*, ταῦτα *LWX*. || 5. νῆς ἐπισήμη *STUVX*. || ἔν om *SUX*. || δῆλον δ' ἐκ *X*. || 7. καὶ] ἢ *T*. || δὴ *X*. || τῶν ὑπάρχοντος *STUVX*. || 9. δέχοιτο *X*. || 12. ἔπειτ' ἐτι *T* et corr *E*. || 14. ἐνεργῶς *E*. || 15. ἢ] καὶ *U*, καὶ ἢ *T*, καὶ ἢ *SV*. || ἢ] καὶ ἢ *SV*. || δὴ *STUVX*. || 17. ἀὰ om *T*. || ἔσαι om *X*. || 20. γὰρ τὸν δ. *V*. || 21. δοκεῖ] δο-
ξάζει *LUV*. || 22. δὲ] δ' ἐν *EL*. || πάσῃ] εἰ πάσῃ *SX*, εἰ πᾶσι *W*. || 25. ὅτι om *W*. || ὕδὲ ἢ δόξα *U*. || 27. ἄλλη τις *STVV*. || ἢ om *SVX*. || 28. ἐκεῖνη *ST*. || ἐστὶν] ἦπερ ἐστὶν *S*, εἴπερ ἐστὶν *TV*, περ ἐστὶν *X*. || ὃ καὶ] ὃ καὶ ἢ *STVX*, ὅπερ ἐστὶ καὶ ἢ *UV*. || ἐκ] εἰ *V*. || τῷ om *X*. || 29. δὴ om *W*.

2. δὲ] δὲ γε *STUVX*. || 3. ὑπόληψις ἀληθῆς *UV*. || ἔχειν *ES*. || ποδιος pr *E*. || 4. πέπεισται *STUX*, πιστεύεται *L*. || εἶναι post 3. ποδιαῖος *W*. || 4. μείζω *ESTV*. || 5. ἔν *X*. || αὐτῷ *EL*. || ἀληθῇ post εἶχεν *SUVX*. || 6. ἐπιλαθόμενον *LTUVX*. || 7. εἰ ἐτι] ἐτι *L*. || τὴν αὐτὴν om pr *E*, ante ἀνάγκη ponunt *LV*. || καὶ ψευδῇ εἶναι *X*. || 8. ἐγένετο *LSUVX*. || 9. ἐκ *ELTV*, ὃ *X*. || ἄρα] γὰρ *X*, om *S*. || ἂν *X*. || 10. τῷδε *SUV*. || 11. τις] τε *X*, om pr *W*. || 12. αἰσθήσεις εἰσὶν *TUVV* et omisso verbo *S*. || 13. γενέσθαι *UX*. || 14. ἀνάγκη ante ὁμοίαν *V*, post εἶναι *S*. || 16. ὑπάρχει *E*. || κατὰ ταύτην *EL*. || καὶ om *TVX*. || 17. καὶ post εἶναι om *W*. || καὶ ψ.] ἢ καὶ ψ. *S*, ἢ ψ. *U*. || 19. ὅτι om *S*. || ὀλιγοσὸν *LSUVX*. || τῷ τῷ *L*. || συμβεβηκός *X*. || 20. διαψεύσασθαι *E*. || 21. διαψεύδεται *SUVX*. || τὸ om *ESVX*. || 22. τι et 24. ἃ ante συμβ. om *STUVX*. || 25. δὲ] δὲ *TU*, δ' ἢ *W*. || 26. ἢ om *T*. || κινεμένη *W*. || τῶν αἰσθήσεων *T*. || τῆς] ἢ *ELTX*. τῆς — 27. αἰσθήσεων om *SUVV*. || 29. ἂν om *X*. || αἰσθητήριον *TUVX*. || 30. μὲν om *STUVX*. || ἔχει *L*, ἔχει ἢ *E*. || ἢ φαντασία *LTUVX*, ἢ ἢ φαντ. *W*, ἢ φαντ. *E*.

τασίαν, τῆτο δ' ἐστὶ τὸ λεχθέν, ἡ φαντασία ἂν εἴη κίνησις
ἐκ τῆς αἰσθήσεως τῆς κατ' ἐνέργειαν γιγνομένης. ἐπεὶ δ' ἡ
ὄψις μάλιστα αἰσθησίς ἐστι, καὶ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῆς φάσος εἴ-
ληφέν, ὅτι ἄνευ φωτὸς οὐκ ἔστιν ἰδεῖν. καὶ διὰ τὸ ἐμμένειν
καὶ ὁμοίως εἶναι ταῖς αἰσθήσεσι, πολλὰ κατ' αὐτὰς πράτ-
τει τὰ ζῶα, τὰ μὲν διὰ τὸ μὴ ἔχειν νῦν, οἷον τὰ θηρία,
τὰ δὲ διὰ τὸ ἐπικαλύπτεσθαι τὸν νῦν ἐνίοτε πάθει ἢ νόσοις
ἢ ὕπνῳ, οἷον οἱ ἄνθρωποι. περὶ μὲν ἔν φαντασίας, τί ἐστι
καὶ διὰ τί ἐστίν, εἰρήσθω ἐπὶ τοσούτων.

4 Περὶ δὲ τοῦ μορίου τῆς ψυχῆς ὃ γινώσκει τε ἡ
ψυχὴ καὶ φρονεῖ, εἴτε χωριστῶ ὄντος εἴτε καὶ μὴ· χωριστοῦ
κατὰ μέγεθος ἀλλὰ κατὰ λόγον, σκεπτέον τίν' ἔχει δια-
φοράν, καὶ πῶς ποτὲ γίνεται τὸ νοεῖν. εἰ δὲ ἐστὶ τὸ νοεῖν
ὥσπερ τὸ αἰσθάνεσθαι, ἢ πάσχειν τι ἂν εἴη ὑπὸ τῆς νοητῆς ἢ
τι τοιοῦτον ἕτερον. ἀπαθὲς ἄρα δεῖ εἶναι, δεκτικὸν δὲ τῆς εἴ-
δους καὶ δυνάμει τοιοῦτον ἀλλὰ μὴ τῆτο, καὶ ὁμοίως ἔχειν,
ὥσπερ τὸ αἰσθητικὸν πρὸς τὰ αἰσθητά, ἔτω τὸν νῦν πρὸς
τὰ νοητά. ἀνάγκη ἄρα, ἐπεὶ πάντα νοεῖ, ἀμιγῆ εἶναι, ὥσ-
περ φησὶν Ἀναξαγόρας, ἵνα κρατῇ, τῆτο δ' ἐστίν ἵνα γνω-
ρίχῃ· παρεμφαινόμενον γὰρ κωλύει τὸ ἀλλότριον καὶ ἀντι-
φράττει, ὥστε μὴδ' αὐτοῦ εἶναι φύσιν· μηδεμίαν ἀλλ' ἢ
ταύτην, ὅτι δυνατόν. ὁ ἄρα καλούμενος τῆς ψυχῆς νοῦς
(λέγω δὲ νοῦν ὃ διανοεῖται καὶ ὑπολαμβάνει ἢ ψυχὴν)
ἐθὲν ἐστίν ἐνεργεία τῶν ὄντων πρὶν νοεῖν. διὸ οὐδὲ μεμῖχθαι
εὐλογον αὐτὸν τῷ σώματι· ποίος τις γὰρ ἂν γίνοιτο, ψυ-
χρὸς ἢ θερμός, ἢ καὶ ὄργανόν τι εἴη, ὥσπερ τῷ αἰσθητικῷ·
νῦν δ' ἐθὲν ἐστίν. καὶ εὖ δὴ οἱ λέγοντες τὴν ψυχὴν εἶναι τό-
πον εἰδῶν, πλὴν ὅτι ἔτε ὅλη ἀλλ' ἢ νοητικὴ, οὔτε ἐντελε-
χεῖα ἀλλὰ δυνάμει τὰ εἶδη. ὅτι δ' ἐχ' ὁμοία ἢ ἀπάθεια
τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς νοητικῆς, φανερόν ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων
καὶ τῆς αἰσθήσεως. ἡ μὲν γὰρ αἰσθησις ἐκ δυνάμει αἰσθάνε-

σθαι ἐκ τῆ σφόδρα αἰσθητῆς, οἷον ψόφου ἐκ τῶν μεγάλων
ψόφων, οὐδ' ἐκ τῶν ἰσχυρῶν χρωμάτων καὶ ὁσμῶν. οὔτε
ὁρᾶν ἔτε ἰσμάσθαι· ἀλλ' ὁ νῦς ὅταν τι νοήσῃ σφόδρα νοη-
τόν, ἐχ' ἥττον νοεῖ τὰ ὑποδεέστερα, ἀλλὰ καὶ μάλλον· τὸ
μὲν γὰρ αἰσθητικὸν ἐκ ἄνευ σώματος, ὁ δὲ χωριστός. ὅταν
δ' ἔτῳς ἕκαστα γένηται ὡς ἐπιστήμων λέγεται ὁ κατ' ἐνέρ-
γειαν (τῆτο δὲ συμβαίνει, ὅταν δύνῃται ἐνεργεῖν δι' αὐτῆς),
ἐστὶ μὲν ὁμοίως καὶ τότε δυνάμει πως, ἐ μὴν ὁμοίως καὶ
πρὶν μαθεῖν ἢ εὐρεῖν· καὶ αὐτὸς δὲ αὐτὸν τότε δύναται νο-
εῖν. ἐπεὶ δ' ἄλλο ἐστὶ τὸ μέγεθος καὶ τὸ μεγέθει εἶναι καὶ
ὑδωρ καὶ ὕδατι εἶναι· ἔτω δὲ καὶ ἐφ' ἐτέρων πολλῶν, ἀλλ'
ἐκ ἐπὶ πάντων· ἐπ' εἰῶν. γὰρ ταῦτόν ἐστι τὸ σαρκὶ εἶναι
καὶ σάρκα· ἢ ἄλλῳ ἢ ἄλλως ἔχοντι κρίνει· ἢ γὰρ σὰρξ
ἐκ ἄνευ τῆς ὕλης, ἀλλ' ὥσπερ τὸ σιμὸν τόδε ἐν τῷδε. τῷ
μὲν ἔν αἰσθητικῷ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν κρίνει, καὶ ὧν
λόγος τις ἢ σὰρξ· ἄλλῳ δὲ ἥτοι χωριστῷ, ἢ ὡς ἡ κεκλα-
σμένη ἔχει πρὸς αὐτὴν ὅταν ἐκταθῇ, τὸ σαρκὶ εἶναι κρί-
νει· πάλιν δ' ἐπὶ τῶν ἐν ἀφαιρέσει ὄντων τὸ εὐθὺ ὡς τὸ
σιμὸν· μετὰ συνεχῆς γὰρ τὸ δὲ τί ἦν εἶναι, εἰ ἐστίν ἕτερον
τὸ εὐθεῖ εἶναι καὶ τὸ εὐθὺ ἄλλῳ· ἐξω γὰρ δυάς· ἐτέρῳ
ἄρα ἢ ἐτέρως ἔχοντι κρίνει. καὶ ὅλως ἄρα ὡς χωριστὰ τὰ
πράγματα τῆς ὕλης, ἔτω καὶ τὰ περὶ τὸν νῦν. ἀπορήσειε
δ' ἂν τις, εἰ ὁ νῦς ἀπλῶς ἐστὶ καὶ ἀπαθὲς καὶ μηθεὶς μηθεν
ἔχει κοινόν, ὥσπερ φησὶν Ἀναξαγόρας, πῶς νοήσῃ, εἰ τὸ
νοεῖν πάσχειν τί ἐστίν. ἢ γὰρ τι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπάρχει, τὸ
μὲν ποιεῖν δοκεῖ τὸ δὲ πάσχειν. ἔτι δ' εἰ νοητὸς καὶ αὐτός.
ἢ γὰρ τοῖς ἄλλοις ὁ νῦς ὑπάρχει, εἰ μὴ κατ' ἄλλο αὐτὸς
νοητός, ἐν δὲ τι τὸ νοητὸν εἶδει, ἢ μεμιγμένον τι ἔξει, ὃ
ποιεῖ νοητὸν αὐτὸν ὥσπερ τὰλλα. ἢ τὸ μὲν πάσχειν κατὰ
κοινόν τι διήρηται πρότερον, ὅτι δυνάμει πῶς ἐστὶ τὰ νοητά
ὁ νῦς, ἀλλ' ἐντελεχεῖα ἐθὲν, πρὶν ἂν νοῇ. δεῖ δ' ἔτῳς ὥσ-

2. ἀπὸ L. ἢ γιγνομένη L. ἢ 3. ἐστὶ om STUVWX. ἢ 5. ὁμοίως TUX. ἢ κατὰ ταύτας EL. ἢ πράττειν E. ἢ 7. ἐνίοτε τὸν νῦν W. ἢ νόσω TUV. ἢ 8. οἱ om X. ἢ τίς SUVX. ἢ 9. διότι E. ἢ 10. τῆ ante τῆς om LSTUVWX. ἢ τε] τι T, om W. ἢ 12. κατὰ τὸ μ. W. ἢ 13. τὸ νοεῖν γίνεται W. ἢ εἰ δὲ ἐστὶ τὸ νοεῖν om pr T. ἢ 14. τὸ om SV. ἢ πάσχειν post εἴη T. ἢ τι] ὅτι EL. ἢ 16. ἔχειν om pr X. ἢ 17. τὸ νοεῖν V. ἢ 18. ἐπειδὴ SUVWX. ἢ 20. ἀντιφράζει SVX, ἀντιφράζει UW. ἢ 21. φύσιν εἶναι W. ἢ μὴδ.] τινὰ μὴδ. SUV. ἢ 25. αὐτὸν τῷ αὐτῷ V. ἢ γὰρ ἂν τις LSTUVWX. ἢ ἢ ψ. ἢ θ. E, θ. ἢ ψ. STUVWX. ἢ 26. ἢ καὶ] καὶ STUV, καὶ UVX. ἢ 28. ἀλλ' ἢ om SUVX. ἢ 30. αἰσθητῆ SX.
1. οἷον τῆ ψ. STVX, οἷον ἐκ τῆ ψ. E. ἢ ἐκ om E. ἢ 2. ἐκ] ἐπὶ W. ἢ 5. αἰσθητὸν X. ἢ 6. ἕκαστα ἔτῳς W. ἢ ὡς ὁ ἐπ. EL TUVX. ἢ ὁ om SUVWX. ἢ 8. ἔστι V. ἢ μὲν] μὲν οὖν LW. ἢ ὁμοίως om pr E. ἢ ὁμοίως alterum om SUVX. ἢ 10. τὸ post ἐστὶ om W. ἢ 11. καὶ τὸ ὕδατι E. ἢ ἔτω δὲ om LT. ἢ ἐτέρων δὲ π. T. ἢ 12. γὰρ] μὲν γὰρ W. ἢ 13. ἢ ἄλλῳ] καὶ ἢ ἄλλῳ E. ἢ ἔχοντι om ELSUV. ἢ κρίνει ὁ νῦς ἢ EL. ἢ 14. τόδε om V. ἢ 15. τὸ θ. καὶ τὸ ψ. om V. ἢ τὸ ante ψ. om EL. ἢ ὧν ὁ λόγος E. ἢ 16. δὲ om V. ἢ ἢ om SUVWX. ἢ κεχωρισμένη X. ἢ 17. εἶναι καὶ κρίνει LS. ἢ 18. ἐν om X. ἢ 19. εἰ, om L. ἢ ἐστὶ δ' ἕτερον V. ἢ 20. τὸ εἶδει] τῷ εἶδει X. ἢ ἄλλο TVX. ἢ 21. ἐτέρῳ X. ἢ καὶ om LSTUVX. ἢ ἄρα om pr E. ἢ 23. ἀπλῶς V. ἢ 24. ἔχειν X, ἔχων SUV. ἢ φασιν ὁ ἀναξαγόρας X. ἢ νοήσῃ TVX. ἢ εἰ — 25. ἐστίν om pr W. ἢ 25. ἢ] ἢ L. ἢ 26. δ' om pr E. ἢ 27. ὁ om ELV. ἢ 28. τι ἔξει] τῇ ἔξει S. ἢ 29. πάσχειν om V. ἢ 30. διείρηται S. ἢ 31. ἐθὲν — 430, 1. ἐντελεχεῖα om L. ἢ ἀν] ἀν μὴ LVW et inter versus UX, om E.

περ' ἐν γραμματείῳ ᾧ μὴδὲν ὑπάρχει ἐντελεχεία γεγραμ-
 μένον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῷ νῦ. καὶ αὐτὸς δὲ νοητὸς ἐστὶν
 ὥσπερ τὰ νοητά. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀνευ ὕλης τὸ αὐτὸ ἐστὶ
 τὸ νοῦν καὶ τὸ νοούμενον· ἡ γὰρ ἐπιστήμη ἢ θεωρητικὴ καὶ
 τὸ ὅτως ἐπιστητὸν τὸ αὐτὸ ἐστὶν· τῷ δὲ μὴ ἀεὶ νοεῖν τὸ αἶ- 5
 τιον ἐπισκεπτέον. ἐν δὲ τοῖς ἔχουσιν ὕλην δυνάμει ἐκαστὸν
 ἐστὶ τῶν νοητῶν. ὥς· ἐκείνοις μὲν οὐχ ὑπάρχει νοῦς (ἀνευ
 γὰρ ὕλης δυνάμει ὁ νῦς τῶν τοιούτων), ἐκείνῳ δὲ τὸ νοητὸν
 ὑπάρχει.

5 Ἐπεὶ δ' ὥσπερ ἐν ἀπάσῃ τῇ φύσει ἐστὶ τι τὸ μὲν ὕλη 10
 ἐκαστῷ γένει (τῷτο δὲ ὁ πάντα δυνάμει ἐκείνα), ἕτερον δὲ
 τὸ αἰτίον καὶ ποιητικόν, τῷ ποιεῖν πάντα· οἷον ἡ τέχνη
 πρὸς τὴν ὕλην πέπονθεν, ἀνάγκη καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ὑπάρχειν
 ταύτας τὰς διαφοράς. καὶ ἔστιν ὁ μὲν τοιούτος νῦς τῷ πάντα
 γίνεσθαι, ὁ δὲ τῷ πάντα ποιεῖν, ὡς ἔστις τις, οἷον τὸ φῶς 15
 τρόπον γὰρ τινα καὶ τὸ φῶς ποιεῖ τὰ δυνάμει ὄντα χρώ-
 ματα ἐνεργείᾳ χρώματα. καὶ οὗτος ὁ νοῦς χωριστὸς καὶ
 ἀπαθὴς καὶ ἀμιγρὴς τῇ ὕσῃ ὧν ἐνεργεία. ἀεὶ γὰρ τιμιώτε-
 ρον τὸ ποιεῖν τῷ πάσχοντος καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ὕλης. τὸ δ'
 αὐτὸ ἐστὶν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπιστήμη τῷ πράγματι· ἡ δὲ 20
 κατὰ δυνάμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ ἔχ' χρόνῳ·
 ἀλλ' ἔχ' ὅτε μὲν νοεῖ ὅτε δ' ἔχ' νοεῖ. χωρισθεὶς δ' ἐστὶ μόνον
 τῷ ὅπερ ἐστὶ, καὶ τῷτο μόνον ἀθάνατον καὶ αἰδίων. ἔχ' μνη-
 μονεύομεν δέ, ὅτι τοῦτο μὲν ἀπαθὲς, ὁ δὲ παθητικὸς νοῦς
 φθαρτός, καὶ ἀνευ τῆς ἔθελον νοεῖ.

6 Ἡ μὲν ἔν τῶν ἀδιαίρετων νόησις ἐν τέτοις, περὶ αὐτὴν ἐκ
 ἔστι τὸ ψεῦδος· ἐν οἷς δὲ καὶ τὸ ψεῦδος καὶ τὸ ἀληθές, σύν-
 θεσίς τις ἡδὴ νοημάτων ὥσπερ ἐν ὄντων, καθάπερ Ἐμπεδο-
 κλῆς ἔφη· ἡ πολλῶν μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν,
 ἔπειτα συντίθεσθαι τῇ φιλίᾳ. ἔτω καὶ ταῦτα κεχωρισμένα 30
 συντίθεται, οἷον τὸ ἀσύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος. ἀν δὲ γινο-

μένων ἢ ἐσομένων, τὸν χρόνον προσεννοῶν καὶ συντίθεῖς. τὸ
 γὰρ ψεῦδος ἐν συνθέσει ἀεὶ· καὶ γὰρ ἀν τὸ λευκὸν μὴ
 λευκόν, τὸ μὴ λευκὸν συνέθηκεν. ἐνδέχεται δὲ καὶ διαίρεσιν
 φάναι πάντα. ἀλλ' ἔν ἐστὶ γε ἔχ' μόνον τὸ ψεῦδος ἢ ἀληθές,
 ὅτι λευκὸς Κλέων ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἦν ἢ ἔσται. τὸ δὲ ἐν
 ποιεῖν, τῷτο ὁ νῦς ἔκαστον. τὸ δ' ἀδιαίρετον ἐπεὶ διχῶς, ἢ
 δυνάμει ἢ ἐνεργείᾳ, ἔθελον κωλύει νοεῖν τὸ ἀδιαίρετον, ὅταν
 νοῇ τὸ μῆκος· ἀδιαίρετον γὰρ ἐνεργείᾳ καὶ ἐν χρόνῳ ἀδιαί-
 ρετῷ· ὁμοίως γὰρ ὁ χρόνος διαίρετός καὶ ἀδιαίρετος τῷ
 μήκει. ἔκουν ἔστιν εἰπεῖν ἐν τῷ ἡμίσει τί ἐννοεῖ ἐκατέρῳ· ἔ-
 γὰρ ἐστὶν, ἀν μὴ διαίρεθῃ, ἀλλ' ἢ δυνάμει. χωρὶς δ' ἐκά-
 τερον νοῶν τῶν ἡμίσεων διαίρει καὶ τὸν χρόνον αἶμα· τότε
 δ' οἰοῖται μήκη. εἰ δ' ὡς ἐξ ἀμφοῖν, καὶ ἐν τῷ χρόνῳ τῷ
 ἐπ' ἀμφοῖν. τὸ δὲ μὴ κατὰ ποσὸν ἀδιαίρετον ἀλλὰ τῷ εἶ- 15
 δεῖ νοεῖ ἐν ἀδιαίρετῳ χρόνῳ καὶ ἀδιαίρετῳ τῆς ψυχῆς·
 κατὰ συμβεβηκὸς δέ, καὶ ἔχ' ἢ ἐκείνα διαίρετά, ᾧ νοεῖ
 καὶ ἐν ᾧ χρόνῳ, ἀλλ' ἢ ἀδιαίρετα· ἐνεσι γὰρ κἀν τέτοις
 τι ἀδιαίρετον, ἀλλ' ἴσως ἔχ' χωριστόν, ὁ ποιεῖ ἓνα τὸν χρόνον
 καὶ τὸ μήκος· καὶ τῷ ὁμοίως ἐν ἅπαντί ἐστι τῷ συνεχεῖ
 καὶ χρόνῳ καὶ μήκει. ἡ δὲ σιγμὴ καὶ πᾶσα διαίρεσις, καὶ
 τὸ ὅτως ἀδιαίρετον, δηλῆται ὥσπερ ἡ σέσησις. καὶ ὁμοίως
 ὁ λόγος ἐπὶ τῶν ἄλλων, οἷον πῶς τὸ κακὸν γνωρίζει ἢ
 τὸ μέλαν· τῷ ἐναντίῳ γὰρ πῶς γνωρίζει. δεῖ δὲ δυνάμει
 εἶναι τὸ γνωρίζον καὶ ἐνεῖναι ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ τινι μὴ ἐστὶν 25
 ἐναντίον τῶν αἰτίων, αὐτὸ ἑαυτὸ γινώσκει καὶ ἐνεργείᾳ ἐστὶ
 καὶ χωριστόν· ἐστὶ δ' ἡ μὲν φάσις τι κατὰ τινος, ὥσπερ ἡ
 κατάφασις, καὶ ἀληθὴς ἢ ψευδὴς πᾶσα· ὁ δὲ νῦς ἔχ' πᾶς,
 ἀλλ' ὁ τῷ τί ἐστὶ κατὰ τὸ τί ἦν εἶναι ἀληθὴς, καὶ οὐ τί
 κατὰ τινος· ἀλλ' ὥσπερ τὸ ὁρᾶν τῷ ἰδίῳ ἀληθές, εἰ δ' ἀν-
 ὁρῶπος τὸ λευκὸν ἢ μὴ, οὐκ ἀληθές ἀεὶ, οὕτως ἔχει ὅσα
 ἀνευ ὕλης.

1. ᾧ om *ESUPX*. || ὑπάρχειν *SUPX*. || καταγεγραμμένον *EL*, om pr *T*. || 2. ὥσπερ *S*. || 4. ἡ ante θ. om *E*. || 5. ἐπισ.] θεωρητικόν pr *T*. || ταυτὸ *T*. || 8. δυνάμει ἐστὶν ὁ *LSUPWX*. || ἐκείνῳ *T*. || 10. ἐπειδὴ *W*. || πάσῃ *T*. || 11. ἐ] ὅτι *UPX*. || ἐκείνῳ *E*. || 12. καὶ τὸ π. *LW*. || τῷ] ὁ τῷ *LTX*. || ἡ om *V*. || 13. πέπονθεν πρὸς τὴν ὕλην *S*. || 14. τῷ] τὸ *S*. || 16. καὶ om *V*. || 17. ἐνεργείᾳ ὄντα χρώματα *W*. || ἔτος] ἔχ' ὡς *S*. || 18. ἀμιγρὴς καὶ ἀπαθὴς *STUPWX*. || 19. τὸ δ' αὐτὸ αὐτὸ δ' *STUPWX*. || 21. ἐ] οὐδὲ *STUPWX*. || 22. ἔχ' om *W*. || ἐστὶ om *V*, post μόνον ponit *W*. || 23. αἰδίων καὶ ἀθάνατον *W*. || μνημονεύομεν — 431 b 16. ἐκείνα desunt *E*, exciso inter folia 200 et 201 folio. || 27. καὶ om *L*. || ψ. ἡδὴ καὶ *STUPWX*. || 28. σέσησις *L*, συνθεμένων *W*. || τις] τις *V*, om *W*. || ἡδὴ τῶν *V*. || 31. συντίθεσθαι *STVW*. || διάμετρος ἢ τὸ σύμμετρον καὶ ἡ διάμετρος. ἀν *W*. || γενομένων *LSTU*.

1. τῶν χρόνων *X*. || πρὸς ἔν νοῦν *LX*. || 2. ἀεὶ om *X*. || 3. τὸ] καὶ τὸ *T*. || 4. τὸ om *W*. || 5. ἔσαι] ἐστὶ *X*. || δὴ *UX*. || 6. ἢ τὸ δ. *SUX*. || 9. καὶ ἀδ.] καὶ ἔ. διαίρετός *T*, om *X* et pr *W*. || 10. ἐνοεῖ *L*, ἐνοεῖν *TUW*. || 12. τῶν ἡμίσεων ante νοῦν *SU*, om *TX*. || τότε δ' *X*. || 13. μήκει *STV*. || ὡς om *S*. || ἐν om *TUW*. || χρ. τὸ *U*. || 14. κατὰ τὸ π. *TX*. || 15. διαίρετῳ χρ. *X*. || ψυχῆς νοήσις κατὰ *TV*. || 17. ἢ] ἢ *X*. || ἐνεσι γὰρ om *X*. || 18. ποιεῖ καὶ ἓνα *W*. || 19. παντὶ *W*. || 21. ἔτως] ἔτε. *V*. || ὁμοίως *T*. || 22. πῶς καὶ τὸ *W*. || 24. γνωρίζειν *V*. || καὶ ἐν εἶναι *ELTVWX*. || ἐν om *W*. || 25. αἰτίων] ἐναντίων *S*. || αὐτὸ αὐτῷ *S*, ὡ τὸ αὐτὸ *W*. || 26. τις *L*. || ὥσπερ καὶ ἡ *W*. || 27. ἢ] καὶ *L*. || 28. ἐστὶν ἢ κατὰ *X*. || τι post ἔ om *X*. || 29. τῷ ἰδίῳ] τὸ δι. *V*. || 30. ἀληθὴς *X*. || ὅσα om *W*. || 31. ἀνευ τῆς ὕλης *V*.

7. Τὸ δ' αὐτὸ ἐστὶν ἡ κατ' ἐνέργειαν ἐπισήμη τῷ πράγματι. ἡ δὲ κατὰ δύναμιν χρόνῳ προτέρα ἐν τῷ ἐνί, ὅλως δὲ ὁδὲ χρόνῳ· ἐστὶ γὰρ ἐξ ἐντελεχείας ὄντος πάντα τὰ γινόμενα· φαίνεται δὲ τὸ μὲν αἰσθητὸν ἐκ δυνάμει ὄντος τῷ αἰσθητικῷ ἐνέργειά ποιεῖν· οὐ γὰρ πάσχει οὐδ' ἀλλοιοῦται. 5 διὸ ἄλλο εἶδος τῆτο κινήσεως· ἡ γὰρ κινήσις τῆ ἀτελοῦς ἐνέργειας ἦν, ἡ δ' ἀπλῶς ἐνέργεια ἐτέρα ἢ τῆ τετελεσμένου· τὸ μὲν ἔναι αἰσθάνεσθαι ὅμοιον τῷ φάναι μόνον καὶ νοεῖν· ὅταν δὲ ἡδὺ ἢ λυπηρόν, οἷον κατάφαθα ἢ ἀποφαθα, διώκει ἢ φεύγει· καὶ ἐστὶ τὸ ἡδεσθαι καὶ λυπεῖσθαι τὸ ἐνεργεῖν 10 τῇ αἰσθητικῇ μεσότητι πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἢ τοιαῦτα· καὶ ἡ φυγὴ δὲ καὶ ἡ ὄρεξις τῆτο ἡ κατ' ἐνέργειαν, καὶ ἔχ' ἕτερον τὸ ὀρεκτικὸν καὶ φευκτικόν, ἔτ' ἀλλήλων ἔτε τῷ αἰσθητικῷ· ἀλλὰ τὸ εἶναι ἄλλο. τῇ δὲ διανοητικῇ ψυχῇ τὰ φαντάσματα οἷον αἰσθήματα ὑπάρχει. ὅταν δὲ ἀγαθόν 15 ἢ κακὸν φήσῃ ἢ ἀποφήσῃ, φεύγει ἢ διώκει. διὸ ὕδεποτε νοεῖ ἄνευ φαντάσματος ἢ ψυχῆς, ὥσπερ δὲ ὁ ἀνὴρ τὴν κόρην τοιανθὴ ἐποίησεν, αὐτὴ δ' ἕτερον, καὶ ἡ ἀκοή ὡσαύτως· τὸ δὲ ἔσχατον ἔν, καὶ μία μεσότης· τὸ δ' εἶναι αὐτῇ πλείω. τίνι δ' ἐπικρίνει τί διαφέρει γλυκὺ καὶ θερμόν, εἴ 20 ρηται μὲν καὶ πρότερον, λεκτέον δὲ καὶ ὧδε. ἐστὶ γὰρ ἔν τι, ἔτω δὲ καὶ ὡς ὅρος. καὶ ταῦτα ἐν τῷ ἀνάλογον καὶ τῷ ἀριθμῷ ὃν ἔχει πρὸς ἐκάτερον, ὡς ἐκεῖνα πρὸς ἀλλήλα· τί γὰρ διαφέρει τὸ ἀπορεῖν πῶς τὰ ὁμογενῆ κρίνει ἢ τάναντία, οἷον λευκὸν καὶ μέλαν; ἔσω δὴ ὡς τὸ Α τὸ 25 λευκὸν πρὸς τὸ Β τὸ μέλαν, τὸ Γ πρὸς τὸ Δ ὡς ἐκεῖνα πρὸς ἀλλήλα· ὥστε καὶ ἐναλλάξ. εἰ δὴ τὰ ΓΔ ἐνί εἴῃ ὑπάρχοντα, οὕτως ἔξει, ὥσπερ καὶ τὰ ΑΒ, τὸ αὐτὸ μὲν καὶ ἔν, τὸ δ' εἶναι ἔ τὸ αὐτό, καὶ ἐκεῖνο ὁμοίως. ὁ δ' αὐτὸς

λόγος καὶ εἰ τὸ μὲν Α τὸ γλυκὺ εἴῃ, τὸ δὲ Β τὸ λευκόν. τὰ μὲν ἔν εἶδη τὸ νοητικὸν ἐν τοῖς φαντάσμασι νοεῖ, καὶ ὡς ἐν ἐκείνοις ὥριται αὐτῷ τὸ διωκτὸν καὶ φευκτὸν, καὶ ἐκτὸς τῆς αἰσθήσεως, ὅταν ἐπὶ τῶν φαντασμάτων ἦ, 5 κινεῖται, οἷον αἰσθανόμενος τὸν φρυκτὸν ὅτι πῦρ, τῇ κοινῇ γνωρίζει, ὁρῶν κινούμενον, ὅτι πολέμιος. ὅτε δὲ τοῖς ἐν τῇ ψυχῇ φαντάσμασιν ἢ νοήμασιν ὥσπερ ὁρῶν λογιζέται καὶ βουλευέται τὰ μέλλοντα πρὸς τὰ παρόντα· καὶ ὅταν εἴπῃ ὡς ἐκεῖ τὸ ἡδὺ ἢ λυπηρόν, ἐνταῦθα φεύγει ἢ διώκει, καὶ ὅλως ἐν πράξει. καὶ τὸ ἄνευ δὲ πράξεως, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ψεῦδος ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστὶ τῷ ἀγαθῷ καὶ κακῷ· ἀλλὰ τῷ γε ἀπλῶς διαφέρει καὶ τινί· τὰ δὲ ἐν ἀφαιρέσει λειγόμενα νοεῖ ὥσπερ ἂν εἰ τὸ σιμόν, ἢ μὲν σιμόν, 10 ἢ κεχωρισμένως, ἢ δὲ κοῖλον, εἰ τις ἐνόει ἐνέργειά, ἄνευ τῆς σαρκὸς ἂν ἐνόει ἐν ἢ τὸ κοῖλον. οὕτω τὰ μαθηματικά ἢ κεχωρισμένα ὡς κεχωρισμένα νοεῖ, ὅταν νοῇ ἐκεῖνα. ὅλως δὲ ὁ νῦν ἐστὶν ὁ κατ' ἐνέργειαν τὰ πράγματα νοῶν. ἄρα δ' ἐνδέχεται τῶν κεχωρισμένων τι νοεῖν ὄντα αὐτὸν μὴ κεχωρισμένον μεγέθους, ἢ ἔ, σκεπτέον ὕστερον.

Νῦν δὲ περὶ ψυχῆς τὰ λεχθέντα συγκεφαλαιώσαν· 8 8. τες, εἰπωμεν πάλιν ὅτι ἡ ψυχὴ τὰ ὄντα πῶς ἐστὶ πάντα. ἡ γὰρ αἰσθητὰ τὰ ὄντα ἢ νοητά, ἐστὶ δ' ἡ ἐπισήμη μὲν τὰ ἐπισητά πως, ἡ δ' αἰσθησις τὰ αἰσθητά· πῶς δὲ τῆτο, δεῖ ζητεῖν. τέμνεται ἔν ἡ ἐπισήμη καὶ ἡ αἰσθησις εἰς τὰ 15 πράγματα, ἡ μὲν δυνάμει εἰς τὰ δυνάμει, ἡ δ' ἐντελεχείᾳ εἰς τὰ ἐντελεχεῖα. τῆς δὲ ψυχῆς τὸ αἰσθητικὸν καὶ τὸ ἐπισημονικὸν δυνάμει ταυτὸν ἐστὶ, τὸ μὲν ἐπισητὸν τὸ δὲ αἰσθητὸν. ἀνάγκη δ' ἢ αὐτὰ ἢ τὰ εἶδη εἶναι. αὐτὰ μὲν γὰρ δὴ ἔ· ἔ γὰρ ὁ λίθος ἐν τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ τὸ εἶ-

1. αὐτὸ δ' *TUVX*. || 2. ποτέρα *U*. || ἐν ὧ ἐν *T*. || 4. αἰσθητήριον *SVX*. || ἐν *X*. || 6. εἶδος om *SX*, post τῆτο ponunt *T UV*, post κινήσεως *W*. || 7. ἐνέργεια *S*. || ἦν om *LSUVX*. || ἡ τοῦ] ἡ τοῦ *X*, τοῦ *L*. || 8. τῷ] τὸ *TX*. || 10. καὶ λ.] ἢ λ. *TU VW*. || 11. ἡ κακὸν om *S*. || ἢ τοῖς *L*, om *X*. || 12. δὴ *SUVX*, om *TV*. || ταυτὸν *T*, τὸ αὐτὸ *LV*. || ἡ om *V*. || 13. τὸ] τι *V*. || καὶ τὸ φ. *L*. || 14. δὴ *S*. || 16. φησὶν ἢ ἀπόφησι *TX*, κατάφησιν ἢ ἀπόφησι *U*, κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν *W*, ἐστὶ κατάφησιν ἢ ἀπόφησιν *V*, ἐστὶ καταφάσιν ἢ ἀποφάσιν corr *S*. || φεύγει] καὶ φεύγει *STUVWX*. || 17. τὴν κόρην om *X*. || 18. αὐτῇ *LSTX*. || ἡ om *T*. || 19. αὐτῇ om *SUVX*. || 20. τί] ἢ *T*. || 21. καὶ post μὲν om *W*. || ὧδε] ἔν *TV*. || 22. καὶ ὡς] καὶ ὁ *X*, ἡ ἐπισημὴ καὶ ὁ *T*, om cum ipso ὅρος *LV*. *S* incertus. || ἐν] ἐν *LSVX*. || καὶ τῷ] ἢ τῷ *L*, ἢ *UVWX*, om *S*. || 24. τὸ] τοῦ *W*. || πῶς om *X*. || τὰ μὴ ἐμ. *LSUX*. || 25. τὰ ἐναντία *LTUV*. || 26. πρὸς] καὶ *S*. || πρὸς] ἀέρος *X*. || 27. ὡς] ἔτως *W*. || τὰ om *X*. || ἐν *T*. || 28. τὰ] τὸ *STV*. || 29. || καὶ ἔν om *SUVX*. || δ' ante εἶναι om *X*.

1. καὶ] καὶ *SUVX*. || μὲν τὸ *SUVWX*. || τὸ ante γλυκὺ et λευκὸν om *W*. || 3. ὄρισον *UX* et corr *S*. || 4. αἰσθ. ὃν ὅταν *STUVX*, αἰσθ. ὃν ὅταν *W*. || 5. κινεῖται *X*. || φευκτὸν *TUVWX*. || 8. βούλεται *S*. || 9. ἡδὺ ἢ τὸ λυπηρόν *L*, λυπηρόν ἢ ἡδὺ *W*. || 11. τὸ om *L*. || καὶ] καὶ τῷ *LUX*, ἢ τῷ *W*. || 12. τὸ *LSX*. || γε om *SVV*. || ἐν om *STUX*. || 13. ἂν om *SVX*. || alterum σιμόν om *L*. σιμότης *X*. || 14. ἢ δὲ κ.] εἰ δὲ καμπύλον *X*. || εἰ τις] εἰ τι *L*, om *X*. || ἐνοεῖ *S*, ἐνόει *V*. || 15. ἐνοῇ *X*. || ἐν ἢ om *SUV*. || 16. κεχωρισμένων *X*. || ὡς κεχ.] ὡσεὶ κεχ. *T*, τῇ ὑποσάσει *L*, τῇ ὑποσάσει ὡς κεχ. *W*. || ὅτε νοεῖ *W*. || ἐκεῖνο *X*. || 17. νοῶν om *LU* et pr *E*. || 18. αὐτὸν ὄντα *SVWX*. || 21. ἐστὶ τὰ πάντα *X*. || 22. γὰρ om *L*, ante ἢ ponit *E*. || τὰ om *X*. || δ'] δὴ *EL*. || 24. ζητεῖν δεῖ *U*. || verbi τέμνεται litteras etai corr *E*. || εἰς om *EL*. || 25. τὰ δυνάμει] δυνάμει *L* et pr *E*. || 26. τὰ ἐντ.] ἐντελεχείας *L* et pr *E*, τὰς ἐντελεχείας *SX*. || 27. τὸ om *ELSVX*. || ταῦτα *STUVWX*. || ἐπισημονικὸν *SUV*. || 28. αἰσθητικὸν *S*. || ἢ ante τὰ om *X*. || εἶναι] ἐστὶν *X*. || 29. γὰρ ante δὴ om *LVW* et pr *E*. || ὁ om *EL*.

δος· ὥστε ἡ ψυχὴ ὥσπερ ἡ χεὶρ ἐστίν· καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ὄργανόν ἐστιν ὀργάνων, καὶ ὁ νοῦς εἶδος εἰδῶν καὶ ἡ αἴσθησις εἶδος αἰσθητῶν. ἐπεὶ δὲ οὐδὲ πρᾶγμα οὐθέν ἐστι παρὰ τὰ μεγέθη, ὡς δοκεῖ, τὰ αἰσθητὰ κεχωρισμένον, ἐν τοῖς εἶδεσι τοῖς αἰσθητοῖς τὰ νοητὰ ἐστὶ, τὰ τε ἐν ἀφαιρέσει λεγόμενα, καὶ ὅσα τῶν αἰσθητῶν ἔχεις καὶ πάθη. καὶ διὰ τῆτο οὔτε μὴ αἰσθανόμενος μηδὲν οὐθέν ἂν μάθοι ἐδὲ ζυνείη· ὅταν τε θεωρῇ, ἀνάγκη ἅμα φάντασμα τι θεωρεῖν· τὰ γὰρ φαντάσματα ὥσπερ αἰσθήματα ἐστὶ, πλὴν ἀνευ ὕλης. ἐστὶ δ' ἡ φαντασία ἕτερον φάσεως καὶ ἀποφάσεως· συμπλοκὴ γὰρ νοημάτων ἐστὶ τὸ ἀληθές ἢ ψεῦδος. τὰ δὲ πρῶτα νοήματα τίνι διοίσει τοῦ μὴ φαντάσματα εἶναι; ἢ οὐδὲ τᾶλλα φαντάσματα, ἀλλ' οὐκ ἀνευ φαντασμάτων.

9 Ἐπεὶ δὲ ἡ ψυχὴ κατὰ δύο ὥρῃσαι δυνάμεις ἡ τῶν ζώων, τῷ τε κριτικῷ, ὃ διανοίας ἔργον ἐστὶ καὶ αἰσθήσεως, καὶ ἔτι τῷ κινεῖν τὴν κατὰ τόπον κίνησιν, περὶ μὲν αἰσθήσεως καὶ νοῦ διωρίσθω τοσαῦτα, περὶ δὲ τοῦ κινεῖν, τί ποτέ ἐστι τῆς ψυχῆς, σκεπτέον, πότερον ἐν τι μόνιον αὐτῆς χωρὶς ὃν ἢ μεγέθει ἢ λόγῳ, ἢ πᾶσα ἡ ψυχὴ, καὶ εἰ μόνιον τι, πότερον ἰδίον τι παρὰ τὰ εἰσθότα λέγεσθαι καὶ τὰ εἰρημένα, ἢ τούτων ἐν τι. ἔχει δὲ ἀπορίαν εὐθὺς πῶς τε δεῖ μόνια λέγειν τῆς ψυχῆς καὶ πόσα. τρόπον γὰρ τινα ἀπειρα φαίνεται, καὶ οὐ μόνον ἃ τινες λέγουσι διορίζοντες, λογιστικὸν καὶ θυμικὸν καὶ ἐπιθυμητικόν, οἱ δὲ τὸ λόγον ἔχον καὶ τὸ ἄλογον· κατὰ γὰρ τὰς διαφορὰς δι' ἃς ταῦτα χωρίζουσι, καὶ ἄλλα φανεῖται μόνια μείζω διάσασιν ἔχοντα τέτων, περὶ ὧν καὶ νῦν εἰρηται, τό τε θρεπτικόν, ὃ καὶ τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει καὶ πᾶσι τοῖς ζώοις, καὶ τὸ αἰσθητικόν, ὃ ὅτε ὡς ἄλογον ὅτε ὡς λόγον ἔχον θεῖν ἂν τις ῥαδίως, ἔτι δὲ τὸ φανταστικόν,

ὃ τῷ μὲν εἶναι πάντων ἕτερον, τινὲ δὲ τέτων ταῦτόν ἢ ἕτερον, ἔχει πολλὴν ἀπορίαν, εἴ τις θέσει κεχωρισμένα μόρια τῆς ψυχῆς. πρὸς δὲ τέτοις τὸ ὀρεκτικόν, ὃ καὶ λόγῳ καὶ δυνάμει ἕτερον ἂν δόξειεν εἶναι πάντων. καὶ ἄτοπον δὴ τῆτο διασπᾶν· ἐν τε τῷ λογιστικῷ γὰρ ἡ βέλησις γίνεται, καὶ ἐν τῷ ἀλόγῳ ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ θυμός· εἰ δὲ τρία ἢ ψυχῆ, ἐν ἐκάστῳ ἔσαι ὀρεξεις. καὶ δὴ καὶ περὶ οὗ νῦν ὁ λόγος ἐνέστηκε, τί τὸ κινῆν κατὰ τόπον τὸ ζῶον ἐστίν; τὴν μὲν γὰρ κατ' αὐξήσιν καὶ φθίσιν κίνησιν, ἅπασιν ὑπάρχουσιν, τὸ πᾶσιν ὑπάρχον δόξειεν ἂν κινεῖν τὸ γεννητικόν καὶ θρεπτικόν· περὶ δὲ ἀναπνοῆς καὶ ἐκπνοῆς καὶ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως ὕπερον ἐπισκεπτέον· ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα πολλὴν ἀπορίαν. ἀλλὰ περὶ τῆς κατὰ τόπον κινήσεως, τί τὸ κινῆν τὸ ζῶον τὴν πορευτικὴν κίνησιν, σκεπτέον. ὅτι μὲν ἐν ἔχῃ ἡ θρεπτικὴ δύναμις, ὅλῳν· αἰετὶ γὰρ ἕνεκά τῃς κινήσεως αὐτῆς, καὶ ἡ μετὰ φαντασίας ἡ ὀρέξεώς ἐστιν· ὅθεν γὰρ μὴ ὀρεγόμενον ἢ φεύγον κινεῖται ἀλλ' ἢ βίᾳ. ἔτι καὶ τὰ φυτὰ κινητικά ἦν, καὶ εἴχεν τι μόνιον ὀργανικόν πρὸς τὴν κίνησιν ταύτην. ὁμοίως δὲ ἐδὲ τὸ αἰσθητικόν· πολλὰ γὰρ ἐστὶ τῶν ζώων ἃ αἰσθησιν μὲν ἔχει, μόνιμα δ' ἐστὶ καὶ ἀκίνητα διὰ τέλους. εἰ ὅν ἡ φύσις μήτε ποιεῖ μάτην μηδὲν μήτε ἀπολείπει τι τῶν ἀναγκαίων, πλὴν ἐν τοῖς πηρώμασι καὶ ἐν τοῖς ἀτελέσιν· τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ζώων τέλεια καὶ ἐπὶ πηρώματά ἐστιν· σημεῖον δ' ὅτι ἐστὶ γεννητικὰ καὶ ἀκμὴν ἔχει καὶ φθίσιν· ὥς εἴχεν ἂν καὶ τὰ ὀργανικὰ μέρη τῆς πορείας. ἀλλὰ μὴν ἐδὲ τὸ λογιστικόν καὶ ὁ καλόμενος νοῦς ἐστὶν ὁ κινῶν· ὁ μὲν γὰρ θεωρητικὸς ὅθεν νοεῖ πρακτόν, ἐδὲ λέγει περὶ φευκτῆ καὶ διωκτῆ ὅθεν, ἢ δὲ κινήσις ἢ φεύγον τὸς τι ἢ διώκοντός τί ἐστιν. ἀλλ' ἐδ' ὅταν θεωρῇ τι τοῦτον, ἥδη κελεύει φεύγειν ἢ διώκειν, οἷον πολλάκις διανοεῖται φοβερόν τι ἢ ἡδύ, οὐ κελεύει δὲ φοβεῖσθαι, ἢ δὲ καρδία

2. νῆς] νῆς ἐστὶν *SV*, νῆς δὲ *TV*. || εἶδος om *E*. || 4. μεγέθει, *S*. || 5. τὸ νοητόν *X*. || ἐν om *ELSV*. || 6. ἔξῃς *X*. || 7. αἰσθανόμενον *L*. || 8. ἐδὲ] ἐδ' ἂν *W*. || ξυνή *LSX*, ξυνία *ETUVWX*. || δὲ *TUV*. || ἅμα] ἄρα *UX*. || φαντάσματα θ. *SVWX*. || 10. καὶ ἀποφάσεως om *SUV*; ἢ ἀποφάσεως *margo W*. || 11. ἐστὶ νοημάτων *SUV*. || ἢ τὸ ψ. *W*. || 12. τί *STUVWX*. || φάντασμα *E*. || 15. ἢ ante τῶν om *EL*. || 20. χωρὶς ὃν αὐτῆς *W*. || ἢ post ὃν om *SUV*. || 23. τε] ποτε *W*, om *L*. || λέγειν ψυχῆς *X*, ψυχῆς λέγειν *STUVW*. || 25. λέγοντες διορίζονται *X*. || 26. τὸ post καὶ om *W*. || 27. ταύτας *EL*. || φαίνεται *TUVWX*, φαίνονται *L SV*. || 28. καὶ] γε *W*. || 29. τε om *STUVWX*. || ὃ om *SUV*. || 30. τὸ om *X*. || ὃ om *UV*. || 31. ὅ *X*.

1. ὃ om *E*. || τῷ] τὸ *EL*. || ταῦτόν ἐστιν ἢ *W*. || 3. ὀρεκτικόν *X*. || 4. πάντων om *W*. || καὶ om *TUVW*. || δὲ *TV*, δὲ τὸ *W*, δὴ τὸ *E*. || 5. τῆτο φάναι διασπᾶν *W*. || 6. ἀλόγῳ δὲ ἢ *W*. || 7. ἐστὶν *X*. || ὁ λόγος νῦν *W*. || 9. ἅπασιν ὑπάρχουσιν] ἢ πᾶσιν ὑπάρχουσα *W*, αἱ πᾶσιν ὑπάρχουσι *LSTUVX*. || 10. καὶ θρεπτικόν om *EL*. || 11. καὶ ante ὕπνου om *E*. || 13. τί om *E*. || 14. σκεπτέον. ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα πολλὴν ἀπορίαν. ὅτι *V*. || 15. τε om *LSUVWX*. || 16. ἢ post καὶ om *SV*. || 17. καὶ] καὶ *SUX*. || 19. δὴ *X*. || 20. δὲ καὶ ἀκ. διατελεῖ *W*. || 21. εἰ] ἢ *L*. || ἢ φύσις μήποτε ποιεῖ μάτην μηδὲν *X*, ἢ φύσις μήτε μηδὲν ποιεῖ μάτην *V*, μηδὲν τι ἢ φύσις μάτην ποιεῖ *W*, μήτε μηδὲν ἢ φύσις ποιεῖ μάτην *S*. || 22. τι om *LSTUVWX*. || ἐν om *X*. || 23. ἐν om *LTV*. || 24. ἐστὶ om *LSTUVWX*. || 25. φύσιν *V*. || 26. λογ.] νοητικόν *L*. || 27. ἐστὶν om *W*. || κινῶν] ἐκεῖνων *pr E*. || νοεῖ] θεωρεῖ *EL*. || πρακτικόν *T*. || 28. διωκτῆ καὶ φευκτῆ *U*. || ἢ δὲ] εἰ δὲ *E*, ἀλλ' δὲ ἢ *STUVX*. || 29. τι ante ἢ om *E*. || ἐχ *W*. || 30. κελεύει *X*. || διώκειν ἢ φεύγειν *EL*. || 31. τι φοβερόν *TUV*. || καρδία δὲ *L*.

κινείται, ἂν δ' ἡδύ, ἕτερόν τι μέρος. ἔτι καὶ ἐπιτάττοντος
τῷ νῦ καὶ λεγέσσης τῆς διανοίας φεύγειν τι ἢ διώκειν ἔ-
κινεῖται, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν πράττει, οἷον ὁ ἀκρατής.
καὶ ὅλως δὲ ὁρῶμεν ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἱατρικὴν ἐκ ἰάται, ὡς
ἑτέρου τινὸς κυρίου ὄντος τῷ ποιεῖν κατὰ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλ' 5
ἔκ τῆς ἐπιστήμης. ἀλλὰ μὴν ἐδ' ἡ ὀρεξις ταύτης κυρία τῆς
κινήσεως· οἱ γὰρ ἐγκρατεῖς ὀρεγόμενοι καὶ ἐπιθυμῶντες ἔ-
πράττουσιν ὡς ἔχουσι τὴν ὀρεξιν, ἀλλ' ἀκολουθεῖσι τῷ νῷ.

10 Φαίνεται δὲ γε δύο ταῦτα κινῶντα, ἡ ὀρεξις ἢ νῦς, εἴ-
τις τὴν φαντασίαν τιθεῖν ὡς νόησιν τινα· πολλὰ γὰρ παρὰ 10
τὴν ἐπιστήμην ἀκολουθεῖσι ταῖς φαντασίαις, καὶ ἐν τοῖς ἄλ-
λοις ζώοις ἢ νόησις ἐδὲ λογισμός· ἐστίν, ἀλλὰ φαντασία.
ἄμφω ἄρα ταῦτα κινήτικα κατὰ τόπον, νῦς καὶ ὀρεξις.
νῦς δὲ ὁ ἕνεκά του λογιζόμενος καὶ ὁ πρακτικός· διαφέρει
δὲ τῷ θεωρητικῷ τῷ τέλει. καὶ ἡ ὀρεξις ἕνεκά τε πᾶσα· ἔ 15
γὰρ ἡ ὀρεξις, αὕτη ἀρχὴ τῆς πρακτικῆς νῦ· τὸ δ' ἔσχατον
ἀρχὴ τῆς πράξεως. ὥς εὐλόγως ταῦτα δύο φαίνεται τὰ
κινῶντα, ὀρεξις καὶ διάνοια πρακτική· τὸ ὀρεκτὸν γὰρ κι-
νεῖ, καὶ διὰ τῆτο ἡ διάνοια κινεῖ, ὅτι ἀρχὴ αὐτῆς ἐστὶ τὸ
ὀρεκτόν. καὶ ἡ φαντασία δὲ ὅταν κινή, ἔκινεῖ ἄνευ ὀρέ- 20
ξεως. ἐν δὲ τι τὸ κινῶν τὸ ὀρεκτόν. εἰ γὰρ δύο, νοῦς καὶ
ὀρεξις, ἐκίνουν, κατὰ κοινὸν ἂν τι ἐκίνων εἶδος. νῦν δὲ ὁ μὲν
νῦς ἔκ φαίνεται κινῶν ἄνευ ὀρέξεως· ἡ γὰρ βύλησις ὀρεξις·
ὅταν δὲ κατὰ τὸν λογισμὸν κινήται, καὶ κατὰ βύλησιν κι-
νεῖται. ἡ δ' ὀρεξις κινεῖ παρὰ τὸν λογισμὸν· ἡ γὰρ ἐπιθυ- 25
μία ὀρεξις τις ἐστίν. νῦς μὲν ἔν παῖς ὀρθός· ὀρεξις δὲ καὶ
φαντασία καὶ ὀρθὴ καὶ ἐκ ὀρθῆς. διὸ ἀεὶ κινεῖ μὲν τὸ ὀρε-
κτόν, ἀλλὰ τῆτ' ἐστίν ἡ τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸν φαινόμενον ἀγα-
θόν. ἔκ πᾶν δέ, ἀλλὰ τὸ πρακτὸν ἀγαθόν. πρακτὸν δ' ἐστὶ
τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἄλλως ἔχειν. ὅτι μὲν ἔν ἡ τοιαύτῃ δύ- 30
ναμῖς κινεῖ τῆς ψυχῆς ἡ καλυμμένη ὀρεξις, φανερόν. τοῖς δὲ

διαίρῃσι τὰ μέρη τῆς ψυχῆς, ἐὰν κατὰ τὰς δυνάμεις δι-
αιρῶσι καὶ χωρίζωσι, πάμπολλα γίνεται, θρεπτικόν, αἰ-
σθητικόν, νοητικόν, βουλευτικόν, ἔτι ὀρεκτικόν· ταῦτα γὰρ
πλέον διαφέρει ἀλλήλων ἢ τὸ ἐπιθυμητικόν καὶ θυμικόν.
ἔπει δ' ὀρέξεις γίνονται ἐναντία ἀλλήλαις, τῆτο δὲ συμ-
βαίνει ὅταν ὁ λόγος καὶ ἡ ἐπιθυμία ἐναντία ὣσι, γίνεται
δ' ἐν τοῖς χρόνου αἰσθησιν ἔχουσιν (ὁ μὲν γὰρ νῦς διὰ τὸ
μέλλον ἀνθέλκειν κελεύει, ἡ δ' ἐπιθυμία διὰ τὸ ἥδη· φαί-
νεται γὰρ τὸ ἥδη ἡδύ καὶ ἀπλῶς ἡδύ καὶ ἀγαθὸν ἀπλῶς,
διὰ τὸ μὴ ὁρᾶν τὸ μέλλον), εἶδει μὲν ἐν ἂν εἴη τὸ κινῶν τὸ
ὀρεκτικόν, ἢ ὀρεκτικόν, πρῶτον δὲ πάντων τὸ ὀρεκτόν (τῆτο
γὰρ κινεῖ ἔκινούμενον τῷ νοηθῆναι ἢ φαντασθῆναι), ἀριθμῶ
δὲ πλείω τὰ κινῶντα. ἐπειδὴ δ' ἐστὶ τρία, ἐν μὲν τὸ κινῶν,
δεύτερον δ' ὧ κινεῖ, τρίτον τὸ κινούμενον· τὸ δὲ κινῶν διττόν,
τὸ μὲν ἀκίνητον, τὸ δὲ κινῶν καὶ κινούμενον· ἐστὶ δὲ τὸ μὲν
ἀκίνητον τὸ πρακτὸν ἀγαθόν, τὸ δὲ κινῶν καὶ κινούμενον τὸ
ὀρεκτικόν (κινεῖται γὰρ τὸ κινούμενον ἢ ὀρέγεται, καὶ ἡ
κίνησις ὀρεξις τίς ἐστίν ἢ ἐνέργεια), τὸ δὲ κινούμενον τὸ ζῶον·
ᾧ δὲ κινεῖ ὀργάνῳ ἡ ὀρεξις, ἥδη τῆτο σωματικόν ἐστίν· διὸ
ἐν τοῖς κοινοῖς σώματος καὶ ψυχῆς ἔργοις θεωρητέον περὶ
αὐτῶ. νῦν δὲ ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν τὸ κινῶν ὀργανικῶς,
ὅπου ἀρχὴ καὶ τελευτὴ τὸ αὐτό, οἷον ὁ γιγγλυμός· ἐν-
ταῦθα γὰρ τὸ κυρτόν καὶ κοῖλον τὸ μὲν τελευτὴ τὸ δ'
ἀρχή· διὸ τὸ μὲν ἡρεμεῖ τὸ δὲ κινεῖται, λόγῳ μὲν ἕτερα
ὄντα, μεγέθει δ' ἀχώριστα· πάντα γὰρ ὥσει καὶ ἔλξει κι-
νεῖται. διὸ δεῖ ὥσπερ ἐν κύκλῳ μένειν τι, καὶ ἐντεῦθεν ἄρ-
χεσθαι τὴν κίνησιν. ὅλως μὲν ἔν, ὥπερ εἴρηται, ἢ ὀρεκτικόν
τὸ ζῶον, ταύτῃ αὐτῇ κινήτικόν· ὀρεκτικόν δὲ ἐκ ἄνευ φαν-
τασίας· φαντασία δὲ πᾶσα ἢ λογιστικὴ ἢ αἰσθητικὴ. ταύ-
της μὲν ἔν καὶ τὰ ἄλλα ζῶα μετέχει.

Σκεπτέον δὲ καὶ περὶ τῶν ἀτελῶν, τί τὸ κινῶν ἐστίν, 11

3. ὁ om *STUX*. || ἀκρατεῖς *W*, ἀκρατῆς *TX*. || 4. ὁ om *L*. || τὴν om *TW*. || 6. ἔ μόνης τῆς *W*. || 9. δὲ om *S*. || ταῦτα
δύο *EL*. || ἢ ὁ νῦς *U*. || 10. θεῖη *W*. || περὶ *W*. || 11. ταῖς || ἐν ταῖς *L*. || ἄλλοις] ἀλόγοις *W*. || 12. ἐ] ἐκ ἢ *L*, ἢ *STVX*. ||
ἐδὲ] ἔ *TVX* et pr *E*. || 13. νῦς καὶ ὀρεξις κατὰ τόπον *SV*. || 14. δὲ ὁ corr *E*. || 15. θεωρητικῷ *E*. || ε] ἔ *L*. || 16. αὕτη *X*. ||
17. δύο ταῦτα *STUVX*. || τὰ om *E*. || 18. δ. ἢ pr. *TX*. || ὀρεκτόν *E*: ceteri ὀρεκτικόν. || 19. ἐστίν αὐτῆς *X*. || 20. ὀρεκτόν *EL*:
ceteri ὀρεκτικόν. || ἢ om *SU*. || κινεῖ om pr *E*. || 21. τι τοῖνον τὸ *W*. || τὸ] κατὰ τὸ *LW*. || ὀρεκτικόν *STUVX*. || 22. ἐκίνοι *X*. ||
εἶδος ἐκίνων *SUVWX*. || 25. περὶ *W*. || 26. ἔν] γὰρ *W*. || ὀρθός ἐστίν· ὀρεξις *STUVWX*. || 27. διὸ καὶ ἀεὶ *W*. || μὲν κινεῖ *STU*
VWX. || ὀρεκτικόν *X*. || 29. πρακτικόν ἀγ. *L*. || 31. κινεῖ] κοινή *W*.

2. αἰσθ. ὀρεκτικὸν νοητ. *X*. || 3. ἔτι] ἔτι δὲ *STUVWX*. || ὀρεκτόν *X*. || 4. πλείον *LSU*, πλείω *TVWX*. || τὸ om *L*. || 5. δὲ
αἰ ὀρέξεις *U*. || γιν. καὶ ἐν. *SUV*. || 6. ὅτε λόγος καὶ αἰ ἐπιθυμίαι *EW*. || γίνονται *L*. || 8. μέλλειν *X*. || 9. ἥδη om *E*. || καὶ ἀπλῶς
ἡδύ om *W*. || 10. μὲν] μὲν ἔν *TVX*. μὲν δ' *W*. || ἂν εἴη ἐν *SUV*. || κινεῖ *S*. || 11. ᾧ] ἢ τὸ *S*. || ὀρεκτικόν *SVW*. || 13. ἐπεὶ *E*. ||
μὲν ἔν τὸ *S*. || 14. τρίτον] ἔτι τρίτον *LS*, καὶ ἔτι τρίτον *TX*. || 15. κινήτὸν *L*. || κινεῖ *S*. κινῶν καὶ om *E*. || 16. τὸ post κιν. om *E*
LSUV. || 17. κινούμενον] ὀρεγόμενον *TX*. || ἢ om *X*. || 18. ὀρεξις κίνησις *STUVWX*. || τις om *TWX*. || ἢ *E*, ἢ *U*. || 19. ἢ om
SV. || 21. οὐτῶν *LUVW*. || ἐν om *W*. || 22. ὅπου ἂν ἀρχὴ *EW*. || γιγγλυμός *E*, γιγγλυμός *X*, γιγγλυσμός *STV*, γιγγλυσμός *U*
WX. || 23. καὶ τὸ κοῖλον *X*. || 27. περ om *X*. || 28. αὐτοῦ *V*, δ' αὐτοῦ *EL*. || 31. καὶ om *E*. || ἀτελῶν] ἄλλων *L*. || ἐστίν
om *W*.

οἷς ἀφ' ἑνὸς ὑπάρχει αἰσθήσις, πότερον ἐνδέχεται φαν-
τασίαν ὑπάρχειν τέτοις, ἢ ἔ, καὶ ἐπιθυμίαν. φαίνεται γὰρ
λύπη καὶ ἡδονὴ ἐνῆσα. εἰ δὲ ταῦτα, καὶ ἐπιθυμίαν ἀνάγκη.
φантаσία δὲ πῶς ἂν ἐνεῖ; ἢ ὥσπερ καὶ κινεῖται ἀορίσως,
καὶ ταῦτ' ἔνεσι μὲν, ἀορίσως δ' ἔνεσιν. ἢ μὲν ἔν αἰσθητικῇ
φантаσία, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς ἀλλοῖς ζώοις ὑπάρ-
χει, ἢ δὲ βουλευτικῇ ἐν τοῖς λογιστικοῖς· πότερον γὰρ πρά-
ξει τόδε ἢ τόδε, λογισμῷ ἤδη ἐστὶν ἔργον· καὶ ἀνάγκη ἐν
μετρεῖν· τὸ μεῖζον γὰρ διαίκει. ὥς δύναται ἐν ἐκ πλειό-
νων φαντασμάτων ποιεῖν. καὶ αἴτιον τῆτο τῷ δόξαν μὴ δο-
κεῖν ἔχειν, ὅτι τὴν ἐκ συλλογισμῷ ἔχει, αὕτη δὲ ἐκεί-
νη. διὸ τὸ βουλευτικὸν ἔχει ἢ ὀρεξίς. νικᾷ δ' ἐνίοτε καὶ
κινεῖ τὴν βύλησιν· ὅτε δ' ἐκείνη ταύτην, ὥσπερ σφαῖρα, ἢ
ὀρεξίς τὴν ὀρεξίν, ὅταν ἀκρασία γένηται. φύσει δὲ αἰεὶ ἢ
ἄνω ἀρχικωτέρα καὶ κινεῖ, ὥς τρεῖς φορὰς ἤδη κινεῖσθαι.
τὸ δ' ἐπισημονικὸν ἔκινεῖται, ἀλλὰ μένει. ἐπεὶ δ' ἢ μὲν
καθόλου ὑπόληψις καὶ λόγος, ἢ δὲ τῷ καθ' ἑκάστα (ἢ μὲν
γὰρ λέγει ὅτι δεῖ τὸν τοῖόνδε τὸ τοιόνδε πράττειν, ἢ δὲ ὅτι
τόδε τὸ νῦν τοιόνδε, καὶ γὰρ δὲ τοιόνδε) ἤδη αὕτη κινεῖ ἢ
δόξα, ἔχῃ ἢ καθόλου. ἢ ἀμφω, ἀλλ' ἢ μὲν ἡρεμῶσα μάλ-
λον, ἢ δ' ἔ.

12 Τὴν μὲν οὖν θρεπτικὴν ψυχὴν ἀνάγκη πᾶν ἔχειν ὅτι
περ ἂν ζῇ καὶ ψυχὴν ἔχῃ ἀπὸ γενέσεως μέχρι φθορᾶς·
ἀνάγκη γὰρ τὸ γεγνημένον αὐξήσιν ἔχειν καὶ ἀμῆν καὶ
φθίσιν, ταῦτα δ' ἄνευ τροφῆς ἀδύνατον· ἀνάγκη ἄρα ἐνεῖναι
τὴν θρεπτικὴν δύναμιν ἐν πᾶσι τοῖς φυομένοις καὶ φθίνουσιν.
αἰσθήσιν δ' οὐκ ἀναγκαῖον ἐν ἅπασιν τοῖς ζῶσιν· οὔτε γὰρ
ὅσων τὸ σῶμα ἀπλῆν, ἐνδέχεται ἀφ' ἑνὸς ἔχειν, οὔτε ἄνευ
ταύτης οἷον τε οὐθέν εἶναι ζῶν· οὔτε ὅσα μὴ δεκτικὰ τῶν
εἰδῶν ἄνευ τῆς ὕλης. τὸ δὲ ζῶν ἀναγκαῖον αἰσθῆσιν ἔχειν,
εἰ μὴ μὲν μάτην ποιεῖ ἢ φύσις. ἔνεκά τε γὰρ πάντα ὑπάρ-
χει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσαι τῶν ἔνεκά τε. εἰ οὖν
πᾶν σῶμα πορευτικὸν μὴ ἔχον αἰσθῆσιν, φθείροιτο ἂν καὶ

εἰς τέλος ἢ ἂν ἔλθοι, ὃ ἐστὶ φύσεως ἔργον· πῶς γὰρ θρέ-
ψεται; τοῖς μὲν γὰρ μονίμοις ὑπάρχει τὸ ὅθεν πεφύκασιν·
ἔχῃ οἷον τε δὲ σῶμα ἔχειν μὲν ψυχὴν καὶ νῦν κριτικόν, αἰ-
σθήσιν δὲ μὴ ἔχειν, μὴ μόνιμον ὄν, γεννητὸν δὲ. ἀλλὰ μὴν
ἢ δὲ ἀγεννητὸν· διὰ τί γὰρ ἔξει; ἢ γὰρ τῇ ψυχῇ βέλτιον
ἢ τῷ σώματι. νῦν δ' ἔδετερον· ἢ μὲν γὰρ ἔ μᾶλλον νοήσει,
τὸ δ' ἔθεν ἔσαι μᾶλλον δι' ἐκεῖνο. οὐθέν ἄρα ἔχει ψυχὴν
σῶμα μὴ μόνιμον ἄνευ αἰσθήσεως. ἀλλὰ μὴν εἴγε αἰσθῆ-
σιν ἔχει, ἀνάγκη τὸ σῶμα εἶναι ἢ ἀπλῆν ἢ μικτόν. οὐχ
οἷον τε δὲ ἀπλῆν· ἀφ' ἑνὸς γὰρ οὐχ ἔξει, ἔστι δὲ ἀνάγκη
ταύτην ἔχειν. τῆτο δὲ ἐκ τῶνδε δῆλον. ἐπεὶ γὰρ τὸ ζῶν
σῶμα ἐμψυχόν ἐστι, σῶμα δὲ ἅπαν ἀπτόν, ἀπτόν δὲ τὸ
αἰσθητὸν ἀφ' ἑνὸς, ἀνάγκη καὶ τὸ τοῦ ζώου σῶμα ἀπτικόν
εἶναι, εἰ μέλλει σώζεσθαι τὸ ζῶν. αἱ γὰρ ἄλλαι αἰ-
σθήσεις δι' ἐτέρων αἰσθάνονται, οἷον ὄσφρησις ὄψις ἀκοή·
ἀπτόμενον δὲ, εἰ μὴ ἔξει αἰσθῆσιν, οὐ δυνήσεται τὰ μὲν
φεύγειν τὰ δὲ λαβεῖν. εἰ δὲ τοῦτο, ἀδύνατον ἔσαι σώζε-
σθαι τὸ ζῶν. διὸ καὶ ἢ γευσίς ἐστὶν ὥσπερ ἀφ' ἑνὸς τῶν τρο-
φῆς γὰρ ἐστὶν, ἢ δὲ τροφή τὸ σῶμα τὸ ἀπτόν. ψόφος δὲ
καὶ χρῶμα καὶ ὁσμὴ ἔ τρέφει, ἢ δὲ ποιεῖ ἔτ' αὐξήσιν ἔτε
φθίσιν. ὥς καὶ τὴν γευσίν ἀνάγκη ἀφ' ἑνὸς εἶναι τινα, διὰ
τὸ τοῦ ἀπτῆ καὶ θρεπτικοῦ αἰσθῆσιν εἶναι. αὗται μὲν οὖν
ἀναγκαῖαι τῷ ζῶν, καὶ φανερόν ὅτι οὐχ οἷον τε ἄνευ
ἀφ' ἑνὸς εἶναι ζῶν. αἱ δὲ ἄλλαι τοῦ τε εἶναι ἔνεκα καὶ γένει
ζῶν ἤδη ἔ τῷ τυχόντι, ἀλλὰ τισίν, οἷον τῷ πορευτικῷ
ἀνάγκη ὑπάρχειν· εἰ γὰρ μέλλει σώζεσθαι, οὐ μόνον δεῖ
ἀπτόμενον αἰσθάνεσθαι ἀλλὰ καὶ ἀποθεῖν. τῆτο δ' ἂν εἴη,
εἰ διὰ τοῦ μεταξύ αἰσθητικὸν εἴη τῷ ἐκεῖνο μὲν ὑπὸ τοῦ
αἰσθητῆ πάσχειν καὶ κινεῖσθαι, αὐτὸ δ' ὑπ' ἐκεῖνο. ὥσπερ
γὰρ τὸ κινῆν κατὰ τόπον μέχρι τοῦ μεταβάλλειν ποιεῖ,
καὶ τὸ ὥσαν ἕτερον ποιεῖ ὥς ὡθεῖν, καὶ ἔστι διὰ μέσος ἢ
κίνησις, καὶ δὴ τὸ μὲν πρῶτον κινῆν ὡθεῖν ἔκ ὡθέμενον, τὸ
δ' ἔσχατον μόνον ὡθεῖται οὐκ ὥσαν, τὸ δὲ μέσον ἀμφω,

1. αἰσθ.] ἢ αἰσθήσις E, ἢ αἰσθήσις L. || 3. ἔχουσα E. || 4. εἴη LSUVW. || ἢ om ES. || ἀορίστος LTUVWX. || 5. καὶ] ἢ W.
καὶ — ἀορίστος om SV. || ταῦτ'] τέτοις LX, ταύτας vel ταύταις E. || 6. ἀλόγοις TW. || 7. λογικοῖς VW. || γὰρ] δὲ W. || 8. ἐστὶν
ἤδη L. || ἀνάγκη αἰεὶ μετρεῖν ἐν W. || 9. πλεονάζει E. || 13. τὴν βύλησιν om SVW. || 14. γέννηται] ἐστὶν EL. || 15. ὡς SV. || 16. κιν-
εῖ TWX. || 17. ἔκαστος E. || 18. ὅτι τῆτον δεῖ τὸ S, ὅτι δεῖ τῆτον τὸ U. δεῖ — τὸ om X. || 19. τὸ om X, τὸ νῦν om LSTUV
W. || κάτω L. || 20. ἐκτὸς S. || 22. θρεπ W. || 23. ἔχει ELSTUVW. || ἀπὸ γενέσεως om W. || μέχρι] καὶ μέχρι ELW, ἔως
X, καὶ S. || 25. ἐν εἶναι L. || 28. ὅσων] ὧν EL, ὧν X. || ἀφ' ἑνὸς ἐνδέχεται SUV. || 29. ἔθεν οἷον τε LTW. || ὅσα μὴ] δὲ ὅσα μὴ T,
μὴδ' ὅσα X, ὅσα μὴδὲ V. || 30. ἔχειν αἰσθῆσιν W. || 31. μὴ —] exit E. || ἅπαντα LTVX.

2. τὸ] ταῦτα W, τῆτο STUVX. || ὅτι U, ὅτι SVX. || 3. μὲν τὴν ψ. L. || 4. μόνιμον ὄν] μόνον SV. || 5. γὰρ ἔχῃ εἴη TUV
W. || 6. δ' om S. || 7. τὸ] τῷ LW. || 9. ἔχουσα L, om SUV. || ἀναγκαῖον W. || εἶναι post μικτόν W. || 11. ἔχειν] εἶναι T. || ἐπει-
δή T. || 14. μέλλει T. || 17. ἐστὶ TX. || 18. τίς] τῆς U. || 19. ψόφος U. || 20. χρώματα W. || 24. εἶναι τὸ ζ. L. || τε om L. ||
26. ἀναγκαῖον W. || γὰρ] γε S. || μέλλει W. || εἰ] ἐδὲν TUX. || μόνον om TX. || 27. αἰσθάνεσθαι] σώζεσθαι TWX. || 28. εἰ om
X. || 29. περ om TX. || 30. τοῦ] τῆς S. || 32. καὶ δὴ τὸ μὲν πρ.] καὶ μὲν δὴ τὸ πρ. SU, καὶ τὸ μὲν πρ. W, καὶ τὸ πρ. μὲν TX,
τὸ δὲ πρ. L. || κινῆν] κινεῖ καὶ L. || 33. ὡθέν X.

πολλά δὲ μέσα, ὥτως ἐπ' ἀλλοιώσεως, πλὴν ὅτι μένοντος ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἀλλοιοῖ, οἷον εἰ εἰς κηρὸν βάψει τις, μέχρι τούτου ἐκινήθη, ἕως ἐβαψεν· λίθος δὲ οὐδέν, ἀλλ' ὕδωρ μέχρι πόρρω. ὁ δ' ἀνὴρ ἐπὶ πλεῖστον κινεῖται καὶ ποιεῖ καὶ πάσχει, ἐὰν μείνῃ καὶ εἰς ἧ. διὸ καὶ περὶ ἀνακλάσεως βέλτιον ἢ τὴν ὅψιν ἐξιοῦσαν κλαῖσθαι, τὸν ἀέρα πάσχειν ὑπὸ τῆ σχήματος καὶ χρώματος, μέχρι περ ἢ ἂν εἰς ἧ. ἐπὶ δὲ τῆ λείψ ἐστὶν εἰς· διὸ πάλιν ὅτος τὴν ὅψιν κινεῖ, ὥσπερ ἂν εἰ τὸ ἐν τῷ κηρῷ σημείον διεδίδωτο μέχρι τῆ πέραςτος.

13 Ὅτι δ' ἔχῃ οἷον τε ἀπλοῦν εἶναι τὸ τοῦ ζῶν σώμα, φανερόν, λέγω δ' οἷον πύρινον ἢ αἰρινόν. ἄνευ μὲν γὰρ ἀφῆς οὐδεμίαν ἐνδέχεται ἄλλην αἰσθῆσιν ἔχειν· τὸ γὰρ σῶμα ἀπτικὸν τὸ ἐμφυχον πᾶν, ὥσπερ εἴρηται. τὰ δὲ ἄλλα ἔξω γῆς αἰσθητήρια μὲν ἂν γένοιτο, πάντα δὲ τῷ 15 δι' ἐτέρου αἰσθάνεσθαι ποιεῖ τὴν αἰσθῆσιν καὶ διὰ τῶν μεταξῶν. ἢ δ' ἀφή τῷ αὐτῶν ἄπτεσθαί ἐστιν, διὸ καὶ τῆνομα τῆτο ἔχει. καίτοι· καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια ἀφή αἰσθάνεται, ἀλλὰ δι' ἐτέρου· αὕτη δὲ δοκεῖ μόνῃ δι' αὐτῆς. ὥσε 20 τῶν μὲν τοιούτων ζοιχείων ἔθεν ἂν εἴη σῶμα τῷ ζῶν. οὐδὲ δὴ γήινον. πάντων γὰρ ἢ ἀφή τῶν ἀπτῶν ἐστὶν ὥσπερ μεσότης, καὶ δεκτικὸν τὸ αἰσθητήριον οὐ μόνον ὅσαι διαφοραὶ γῆς εἰσὶν, ἀλλὰ καὶ θερμῶ καὶ ψυχρῶ καὶ τῶν ἄλλων ἀπτῶν ἀπάντων. καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ὁστοῖς καὶ ταῖς 25 θρίξιν καὶ τοῖς τοιούτοις μορίοις οὐκ αἰσθανόμεθα, ὅτι γῆς

ἐστίν. καὶ τὰ φυτὰ διὰ τοῦτο οὐδεμίαν ἔχει αἰσθῆσιν, ὅτι γῆς ἐστίν· ἄνευ δὲ ἀφῆς οὐδεμίαν οἷον τε ἄλλην ὑπάρχειν, τοῦτο δὲ τὸ αἰσθητήριον ἐκ ἐστὶν οὔτε γῆς ἔτε ἄλλου τῶν ζοιχείων οὐδενός. φανερόν τούτων ὅτι ἀνάγκη μόνῃς ταύτης 5 φερισκόμενα τῆς αἰσθήσεως τὰ ζῶα ἀποθνήσκουσιν· ἔτε γὰρ ταύτην ἔχειν οἷον τε μὴ ζῶον, οὔτε ζῶον ἐν ἄλλῃ ἔχειν ἀνάγκη πλὴν ταύτης. καὶ διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἄλλα αἰσθητὰ ταῖς ὑπερβολαῖς οὐ διαφθείρει τὸ ζῶον, οἷον χρῶμα καὶ ψόφος καὶ οσμή, ἀλλὰ μόνον τὰ αἰσθητήρια, ἂν μὴ 10 κατὰ συμβεβηκός, οἷον ἂν ἅμα τῷ ψόφῳ ὥσιν γένηται καὶ πληγῇ, καὶ ὑπὸ ὁραμάτων καὶ ὁσμῆς ἕτερα κινεῖται, ἢ τῇ ἀφῇ φθείρει. καὶ ὁ χυμὸς δὲ ἢ ἅμα συμβαίνει ἀπτικὸν εἶναι, ταύτη φθείρει. ἢ δὲ τῶν ἀπτῶν ὑπερβολῇ, οἷον θερμῶν καὶ ψυχρῶν καὶ σκληρῶν, ἀναίρει τὸ ζῶον· 15 παντὸς μὲν γὰρ αἰσθητῆ ὑπερβολῇ ἀναίρει τὸ αἰσθητήριον, ὥστε καὶ τὸ ἀπτὸν τὴν ἀφήν, ταύτη δὲ ὥριστα τὸ ζῆν· ἄνευ γὰρ ἀφῆς δέδεται ὅτι ἀδύνατον εἶναι ζῶον. διὸ ἢ τῶν ἀπτῶν ὑπερβολῇ ἔ μόνον τὸ αἰσθητήριον φθείρει, ἀλλὰ καὶ τὸ ζῶον, ὅτι ἀνάγκη μόνῃ ἔχειν ταύτην. τὰς δ' ἄλλας αἰσθήσεις ἔχει τὸ ζῶον, ὥσπερ εἴρηται, ἔ τοῦ εἶναι 20 ἐνεκά ἀλλὰ τοῦ εἶναι, οἷον ὅψιν, ἐπεὶ ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι, ὅπως ὁρᾷ, ὅλως δ' ἐπεὶ ἐν διαφανεῖ, γεῦσιν τε διὰ τὸ ἡδὺ καὶ λυπηρόν, ἵνα αἰσθάνηται τὸ ἐν τροφῇ καὶ ἐπιθυμῇ καὶ κινῆται, ἀκοὴν δὲ ὅπως σημαίνει τι αὐτῷ, γλῶτταν 25 δὲ ὅπως σημαίνει τι ἐτέρῳ.

1. ὅτε *V*. || μένοντα *VWX*. || 2. ἀλλοιοῖ· ἀλλ' *S*. || εἰ om *S*. || 3. τῆ *UX*. || ἕως ἢ ἐξ. *V*. || 5. μείνῃ *SUX*. || 6. ἀνακλαῖσθαι *LW*. || 7. ἂν ἢ ἢ εἰς *L*, ἢ ἂν ἢ εἰς *TWX*. || 8. τελείου *X*. || διότι *T*. || πάλιν] πάλιν καὶ *W*, om *L*. || 9. ἐκίνει *X*. || 11. ἀπλὸν εἶναι post σῶμα *L*. || 12. λέγομεν *U*. || 13. ἄλλην ἐνδέχεται *SUX*. || 15. αἰσθητικά *VW*. || μὲν om *TX*. || πᾶν *TX*. || τὸ *X*. || 17. αὐτῶν] ἀπτῶν *W*. || ἄπτεσθαί τε ἐστὶ *X*. || 19. ἐτέρων *LV*. || 25. γῆ *S*.

1. αἰσθῆσιν ἔχει *LW*. || 2. γῆ *S*. || εἰσὶν *TVX*. || ἄλλην οἷον τε *VW*. || 5. αἰσθήσεως ἀφῆς τὰ *TX*. || ἀποθνήσκει *L*. || 6. οἷον τε μὴ ζῶον ἐν ἔχειν *W*. || 7. ἂν om *SUX*. || 8. ταύτην *UX*, ταύτην (supra posito ε) *T*. || 9. ἀν μὴ om *TX*. || 10. κατὰ] ἢ κατὰ *L*. || ἂν om *W*. || 12. ἂ om *L*. || δὲ om *U*. || 14. θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ σκληρὸν *L*. || 15. ὑπερβολῇ αἰσθητοῦ *LW*, αἰσθητικῇ ὑπερβολῇ *TUV*. || 16. καὶ om *W*. || διάρρως *STUX*. || ζῶον *TX*. || 17. εἶναι τὸ ζ. *W*. || διὰ καὶ ἢ *V*. || 19. μόνον *UX*. || ταύτην ἔχειν *W*. || 21. ἐν om *X*. || 22. πῶς *L*, om *SU*. || ὁρᾷ om *U*. || ὅλως] καὶ ὅλως *X*. || τε] δὲ *LSUV*. || 23. τὸ ἐν τροφῇ om *W*. || 24. κινεῖται *U*. || σημαίνει *TUX*, σημαίνεται (omisso τι) *L*. || γλῶτταν δὲ] καὶ γλῶτταν *L*.

ΠΕΡΙ ΑΙΣΘΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΩΝ.

ΠΕΡΙ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙ ΤΙΠΝΟΤ ΚΑΙ ΕΓΡΗΓΟΡΣΕΩΣ.

ΠΕΡΙ ΕΝΤΙΠΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΘ' ΤΙΠΝΟΝ ΜΑΝΤΙΚΗΣ.

ΠΕΡΙ ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΤΒΙΟΤΗΤΟΣ.

ΠΕΡΙ ΝΕΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΓΗΡΩΣ.

ΠΕΡΙ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΠΝΟΗΣ.

Ἐπεὶ δὲ περὶ ψυχῆς καθ' αὐτὴν διώρισται καὶ περὶ τῶν
δυνάμεων ἐκάστης κατὰ μέρος αὐτῆς, ἐχόμενόν ἐστι ποιή-
σασθαι τὴν ἐπισκεψιν περὶ τῶν ζώων καὶ τῶν ζῴων ἐχόν-
των ἀπάντων, τίνες εἰσὶν ἴδια καὶ τίνες κοινὰ πράξεις αὐ-
τῶν. τὰ μὲν ἔν ἐιρημένα περὶ ψυχῆς ὑποκείσθω, περὶ δὲ τῶν 5
λοιπῶν λέγωμεν, καὶ πρῶτον περὶ τῶν πρώτων. φαίνεται
δὲ τὰ μέγιστα, καὶ τὰ κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τῶν ζώων, κοινὰ
τῆς ψυχῆς ὄντα καὶ τῷ σώματι, οἷον αἰσθήσεις καὶ μνή-
μη καὶ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία καὶ ὅλως ὄρεξις, καὶ πρὸς
τέτοις ἡδονή τε καὶ λύπη· καὶ γὰρ ταῦτα σχεδὸν ὑπάρ- 10
χει πᾶσι τοῖς ζώοις. πρὸς δὲ τούτοις τὰ μὲν πάντων ἐστὶ
τῶν μετεχόντων ζωῆς κοινὰ, τὰ δὲ τῶν ζώων ἐνίοις. τυγ-
χάνουσι δὲ τῶν τὰ μέγιστα τέτταρες ἔσαι συζυγίαι τὸν
ἀριθμόν, οἷον ἐγρήγορις καὶ ὕπνος, καὶ νεότης καὶ γῆ-
ρας, καὶ ἀναπνοὴ καὶ ἐκπνοή, καὶ ζωὴ καὶ θάνατος· 15
περὶ ὧν θεωρητέον, τί τε ἕκαστον αὐτῶν, καὶ διὰ τίνας αἰ-
τίας συμβαίνει. φυσικῶς δὲ καὶ περὶ ὑγιείας καὶ νόσου τὰς
πρώτας ἰδεῖν ἀρχάς· οὕτε γὰρ ὑγίειαν οὕτε νόσον οἷον τε
γίνεσθαι τοῖς ἐσπερημένοις ζώοις. διὸ σχεδὸν τῶν τε περὶ
φύσεως οἱ πλεῖστοι καὶ τῶν ἱατρῶν οἱ φιλοσοφωτέρως τὴν 20
τέχνην μετιόντες, οἱ μὲν τελευτῶσιν εἰς τὰ περὶ ἱατρικῆς,
οἱ δ' ἐκ τῶν περὶ φύσεως ἀρχονται περὶ τῆς ἱατρικῆς. ὅτι
δὲ τὰ λεχθέντα κοινὰ τῆς τε ψυχῆς ἐστὶ καὶ τοῦ σώμα-
τος, ἐκ ἀδηλον. πάντα γὰρ τὰ μὲν μετ' αἰσθήσεως συμ-
βαίνει, τὰ δὲ δι' αἰσθήσεως· ἕνια δὲ τὰ μὲν πάθη ταύτης
ὄντα τυγχάνει, τὰ δ' ἔξῃς, τὰ δὲ φυλακαὶ καὶ σωτη-
ρίαι, τὰ δὲ φθοραὶ καὶ στερήσεις. ἡ δ' αἰσθησις ὅτι διὰ
σώματος γίνεται τῇ ψυχῇ, δῆλον καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ
τῷ λόγῳ χωρὶς. ἀλλὰ περὶ μὲν αἰσθήσεως καὶ τῷ αἰσθά-
νεσθαι, τί ἐστὶ καὶ διὰ τί συμβαίνει τοῖς ζώοις τοῦτο τὸ
πάθος, εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς. τοῖς δὲ ζώοις,
ἢ μὲν ζῶον ἕκαστον, ἀνάγκη ὑπάρχειν αἰσθήσιν· τῷ γὰρ
τὸ ζῶον εἶναι καὶ μὴ ζῶον διορίζομεν. ἰδίᾳ δ' ἤδη καθ'
ἕκαστον ἢ μὲν ἀφή καὶ γεῦσις ἀκολουθεῖ πᾶσιν ἐξ ἀνάγκης,
ἢ μὲν ἀφή διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἐν τοῖς περὶ ψυ-
χῆς, ἢ δὲ γεῦσις διὰ τὴν τροφήν· τὸ γὰρ ἡδὺ διακρίνει καὶ
τὸ λυπηρὸν αὕτη περὶ τὴν τροφήν, ὥστε τὸ μὲν φεύγειν τὸ
δὲ διώκειν, καὶ ὅλως ὁ χυμὸς ἐστὶ τοῦ θρεπτικοῦ μορίου
πάθος. αἱ δὲ διὰ τῶν ἔξωθεν αἰσθήσεων τοῖς πορευτικοῖς
αὐτῶν, οἷον ὄσφρησις καὶ ἀκοὴ καὶ ὄψις, πᾶσι μὲν τοῖς
ἔχουσι σωτηρίας ἐνεκεν ὑπάρχουσιν, ὅπως διώκωσί τε προ-
αισθανόμενα τὴν τροφήν καὶ τὰ φαῦλα καὶ τὰ φθαρτικά

Codices libri de sensu *ELMPSUY*. || Tit. αἰσθήσεων *EMS*. || αἰσθητῶν πρῶτον *il*, αἰσθητῶν βιβλία δύο *c*.

1. ἐπειδὴ *Y*. || καὶ] πρότερον καὶ *LPSU*. || 6. λοιπῶν] κοινῶν *M*. || λέγωμεν *EY*. || 7. τὰ ante ἴδια om *LPSU*. || 8. τῆς τε ψυχῆς. || 10. τε om *LPSU*. || γὰρ om *S*. || 13. δὴ *M*. || τέσσαρες *MS*. || ἔσαι om *EMY*. || 14. ἀριθμὸν μόναι οἷον *LPU*. || 15. καὶ ante ἀν. om *P*. || ἐμπνοὴ *Y*. || 17. συμβαίνουσι *LPS*. || 18. οὐ γ. *L*. || 19. σχεδὸν om *LPSU*. || τε om *EMPY*. || 20. φιλοσοφώτερον *P*. || 21. τὸ *M*.

1. οἱ — ἱατρικῆς om *S*. || τῆς om *LPS*. || 2. δὲ πάντα τὰ *LP*. || ἐστὶ om *P*. || 5. σωτηρία *SU*, τὰ μὲν σωτηρία *EY*, τὰ μὲν σωτηρία *M*. || 7. καὶ ante διὰ om *L*. || 9. τί ἐστι om *L*. || 10. πρότερον om *LM*. || 11. ἀναγκαῖον *PSU*. || 12. ζ. εἶναι διορ. *L*. || δ' ἤδη] δὲ *LSU*. || 14. τοῖς] τῷ *L*. || 16. αὐτῇ *EMSY*, αὕτη ante 15. καὶ *L*. || 16. παρὰ *L*. || φυγεῖν *S*. || 17. γευστικοῦ *LU*. || μορίῳ] μορίῳ τῆς ψυχῆς *P*, om *EMY*. || 18. πάθος *M*. || 20. ἔχουσι] ὑπάρχουσι *EMY*. || ἕνεκα *S*.

φεύγῳσι, τοῖς δὲ καὶ φρονήσεως τυγχάνουσι τῷ εὖ· ἕνεκα πολλὰς γὰρ εἰσαγγέλλουσι διαφοράς, ἐξ ὧν ἢ τε τῶν νοητῶν ἐγγίνεται φρόνησις καὶ ἡ τῶν πρακτικῶν. αὐτῶν δὲ τῶν πρὸς μὲν τὰ ἀναγκαῖα κρείττων ἢ ὅψις καὶ καθ' αὐτήν, πρὸς δὲ νοῦν καὶ κατὰ συμβεβηκὸς ἢ ἀκοή. διαφορὰς μὲν 5 γὰρ πολλὰς εἰσαγγέλλει καὶ παντοδαπὰς ἢ τῆς ὀψεως δυνάμεις διὰ τὸ πάντα τὰ σώματα μετέχειν χρώματος, ὥς τε καὶ τὰ κοινὰ διὰ ταύτης αἰσθάνεσθαι μάλιστα (λέγω δὲ κοινὰ σχῆμα, μέγεθος, κίνησιν, ἀριθμόν)· ἢ δ' ἀκοὴ τὰς τοῦ ψόφου διαφορὰς μόνον, ὀλίγοις δὲ καὶ τὰς τῆς 10 φωνῆς. κατὰ συμβεβηκὸς δὲ πρὸς φρόνησιν ἢ ἀκοὴ πλεῖστον συμβάλλεται μέρος. ὁ γὰρ λόγος αἰτιὸς ἐστὶ τῆς μαθήσεως ἀκουστὸς ὧν, ἢ καθ' αὐτὸν ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός· ἐξ ὀνομάτων γὰρ σύγκειται, τῶν δ' ὀνομάτων ἕκαστον σύμβολόν ἐστιν. διόπερ φρονιμώτεροι τῶν ἐκ γενετῆς ἐστὲν 15 ρημένων εἰσὶν ἑκατέρας τῆς αἰσθήσεως οἱ τυφλοὶ τῶν ἐνεῶν καὶ κωφῶν. περὶ μὲν οὖν τῆς δυνάμεως ἣν ἔχει τῶν αἰσθήσεων ἑκάστη, πρότερον εἴρηται.

2 Τῷ δὲ σώματος ἐν οἷς ἐγγίγνεσθαι πέφυκεν αἰσθητή-
ρίοις, ἔνιοι μὲν ζητῶσι κατὰ τὰ ζοίχαια τῶν σωμάτων· ἐκ 20 εὐπορῶντες δὲ πρὸς τέτταρα πέντ' ὕσας συνάγουσιν, γλίσχον-
ται περὶ τῆς πέμπτης. ποιοῦσι δὲ πάντες τὴν ὄψιν πυρὸς διὰ τὸ πάθος τινὸς ἀγνοεῖν τὴν αἰτίαν· θλιβομένη γὰρ καὶ κινεμένη τῷ ὀφθαλμῷ φαίνεται πῦρ ἐκλάμπειν· τῷτο δ' ἐν τῷ σκότει πέφυκε συμβαίνειν, ἢ τῶν βλεφάρων ἐπιτεκα- 25 λυμένων· γίνεται γὰρ καὶ τότε σκότος. ἔχει δ' ἀπορίαν τοῦτο καὶ ἑτέραν. εἰ γὰρ μὴ ἔστι λανθάνειν αἰσθανόμενον καὶ ὁρῶντα ὁρώμενόν τι, ἀνάγκη ἄρ' αὐτὸν ἑαυτὸν ὁρᾶν τὸν ὀφθαλμόν. διὰ τί ἔν ἡμεῖν τι τοῦτ' οὐ συμβαίνει; τὰ δ' αἰτία τῆτος, καὶ τῆς ἀπορίας καὶ τοῦ δοκεῖν πῦρ εἶναι 30 τὴν ὄψιν, ἐντεῦθεν ληπτέον. τὰ γὰρ λεῖα πέφυκεν ἐν τῷ σκότει λάμπειν, οὐ μέντοι φῶς γε ποιεῖ, τῷ δ' ὀφθαλμῷ

τὸ καλούμενον μέλαν καὶ μέσον λεῖον φαίνεται. φαίνεται δὲ τῷτο κινεμένου τοῦ ὁρματος διὰ τὸ συμβαίνειν. ὥς περ δύο γίνεσθαι τὸ ἐν. τῷτο δ' ἢ ταχυτῆς ποιεῖ τῆς κινήσεως, ὥς τε δοκεῖν ἕτερον εἶναι τὸ ὁρῶν καὶ τὸ ὁρώμενον. διὸ καὶ οὐ γίνεται, ἂν μὴ ταχέως καὶ ἐν σκότει τῷτο συμβῇ· τὸ γὰρ λεῖον ἐν τῷ σκότει πέφυκε λάμπειν, οἷον κεφαλὰ ἰχθύων τινῶν καὶ ὁ τῆς σπηλίας θολός· καὶ βραδέως μεταβάλλοντος τῷ ὁρματος οὐ συμβαίνει ὥς τε δοκεῖν ἅμα ἐν καὶ δύο εἶναι τὸ θ' ὁρῶν καὶ τὸ ὁρώμενον. ἐκείνως δ' αὐτὸς αὐτὸν ὁρᾷ ὁ ὀφθαλμός, ὥς περ καὶ ἐν τῇ ἀνακλάσει, ἐπεὶ εἰ γε πῦρ ἦν, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶ καὶ ἐν τῷ Τιμαίῳ γεγράφται, καὶ συνέβαινε τὸ ὁρᾶν ἐξῆντος ὥς περ ἐκ λαμπτήρος τοῦ φωτός, διὰ τί οὐ καὶ ἐν τῷ σκότει εἰς αὐτὸν ἢ ὅψις; τὸ δ' ἀποσβένυσθαι φάναι ἐν τῷ σκότει ἐξῆσαν, ὥς περ ὁ Τίμαιος λέγει, κενόν ἐστὶ πάντεσσιν· τίς γὰρ ἀποσβεσις φωτός ἐστιν; σβέννυται γὰρ ἢ ὑγρῷ ἢ ψυχρῷ τὸ θερμόν καὶ ξηρόν, οἷον δοκεῖ τό τ' ἐν τοῖς ἀνθρακώδεσιν εἶναι πῦρ καὶ ἢ φλόξ, ὧν τῷ φωτὶ οὐδέτερον φαίνεται ὑπάρχον. εἰ δ' ἄρα ὑπάρχει μὲν ἀλλὰ διὰ τὸ ἡρέμα λανθάνει ἡμᾶς, ἔδει μετ' ἡμέραν τε καὶ ἐν τῷ ὕδατι ἀποσβέννυσθαι τὸ φῶς, καὶ ἐν τοῖς πάχοις μᾶλλον γίνεσθαι σκότον· ἢ γοῦν φλόξ καὶ τὰ πεπυρωμένα σώματα πάσχει τῷτο· νῦν δ' ἔδδεν συμβαίνει τοῦτο· Ἐμπεδοκλῆς δ' ἔοικε νομίζοντι ὅτε μὲν ἐξῆντος τῷ φωτός, ὥς περ εἴρηται πρότερον, βλέπειν· λέγει γοῦν ἕτως· 35 ὥς δ' ὅτε τις πρόσθεν νοέων ὠπλίσσατο λύχρον, χειμερινὴν διὰ νύκτα πυρὸς σέλας αἰθομένοιο, ἄψας παντοίων ἀνέμων λαμπτήρας ἀμουργούς, οἷτ' ἀνέμων μὲν πνεῦμα διασκοιδᾶσιν ἀέντων, φῶς δ' ἐξω διαβρώσκον, ὅσον ταναώτερον ἦεν, λάμπεσκεν κατὰ βηλὸν ἀτειρέσιν ἀκτίνεσσιν· ὥς δὲ τότε ἐν μὴνιγξιν ἐεργμένον ὠγύγιον πῦρ

2. νοημάτων *SU*. || 4. κρείστων *L*. || καὶ om *E*. || 5. καὶ om *SU*. || μὲν om *L*. || 6. εἰσαγγέλλει ante ἢ *U*, post ὀψεως *P* et, qui cum *M* ἀγγέλλει, *EY*. || ἢ καὶ *Y*. || 7. τὰ om *L*. || 9. σχῆμα καὶ μέγεθος *EMY*, μέγεθος σχῆμα *P*. || κίνησιν εἰσὶν ἀριθμόν *L*. || 10. τὰς om *M*. || τὰ *P*. || 11. εἰς *LSU*. || πλεῖστον ἢ ἀκοή *L*. || 16. τῆς om *L*. || ἐνεῶν nonnulli. || 19. γίνεσθαι *M*. || 20. ἔνιοι νῦν *EMY*. || 21. δὲ om *S*. || 22. τὴν ὄψιν πάντες *P*. || 24. ἐκλάμπον *L*. || 26. τότε ἐν σκότει *LSU*. || 27. γὰρ καὶ μὴ *M*. || 28. ὁρώμενόν τι] ὥρῃ μὲν ἀντία *P*, om *SU*. || ἄρ' γὰρ *Y*, γὰρ καὶ *M*. || ἑαυτὸν om *EMPY*. || 29. ἢ om pr *S*. || τὸ δ' αἰτίον *SU*. || 32. σκότῳ *EMY*. || γε φῶς *M*. || ποιεῖν *LPSU*.

1. φαίνεται om *PS*. || 2. τὸ] τῷ *U*. || 4. ὥς] τὸ *U*. || 5. ἐὰν *LPSU*. || 6. κεφαλὰς τε ἰχθ. *SU*. || 7. τινὲς *EMY*. || τὸ τῆς σ. θόλον *MP*, τὸ τῆς σ. ὅλον *EY*. || 8. συμβαίνειν *EMY*. || δύο καὶ ἐν *L*. || 9. ἐκείνος *EPY*. || αὐτὸς om *EMY*. || 10. αὐτὸν *Y*, αὐτῶν pr *E*. || ὁ om *Y*. || 15. τίς — 21. ὕδατι] τί γὰρ ἐστὶν *SU*. || 16. ἢ ἐν ὑγρῷ *L*. || 20. λανθάνειν *EP*. || καὶ om *P*. || 21. τὸ om *M*. || μάλιστα *L*. || 23. ἐθεν *P*. || 24. δ' om *L*. || νομίζον τι *Ei*. || τότε *P*, τὸ *EMi*, τῇ *U*, om *S*. || 25. ἐν *i*. || ἕτως om *P*. || 26. πρόσθεν pr *SU*. || ὠπλίσσατο λ. *LFW*, ὠπλίσσ' αὐτολύχρον *G*. || 28. αἶψα *NV*. || ἀμουργούς *MI*, ἀμουργούς *Y*, ἀμουργούς (supra γ posito β) *E*. || 29. αἶψ' *EMPYG*. || μὲν om *NV*. || πνεύματα *EYG*. || διασκοιδᾶσιν *N*, διασκοιδᾶσιν *f*. || 30. πῦρ *EMPYG* et supra posito ἢ φῶς *il*. || ἐξω διάνταται τρεῖς το θεσπεσίῃσιν ὁδόνῃσιν διαβρώσκον *P*. || ἢ *NV*. || 31. λάμπεσκεν nonnulli. || ἀτειρέσιν *NV*, ἀτειρέσιν *m*. || ἀκτίνεσσιν plerique. || 32. τότε] ὅτε *S*. || μὴνιγξιν *UG* l, μὴνι γέν *N*. || ἐεργμένον *L*, ἐεργμένον *W*, ἐεργμένον *EM*, ἐεργμένον *X*, ἐεργμένον *G*. || ὠγύγιον *N*.

λεπτῶσιν ὁθόνῃσι λοχάζετο κύκλωπα· κούρη·
 αἱ δ' ὕδατος μὲν βένθος· ἀπέξεγον ἀμφινάοντος,
 πῦρ δ' ἔξω διαβρώσκον, ὅσον ταυαώτερον ἦεν.
 ὅτε μὲν ἔν ὕτῳ ὁρᾶν φησίν, ὅτε δὲ ταῖς ἀπορροαῖς ταῖς
 ἀπὸ τῶν ὁρωμένων. Δημόκριτος δ' ὅτι μὲν ὕδωρ εἶναι φησί,
 λέγει καλῶς, ὅτι δ' οἶεται τὸ ὁρᾶν εἶναι τὴν ἔμφασιν, οὐ
 καλῶς· τῷτο μὲν γὰρ συμβαίνει· ὅτι τὸ ἔμμα λεῖον, καὶ
 ἔστι οὐκ ἐν ἐνεῖῳ ἀλλ' ἐν τῷ ὁρῶντι· ἀνάκλασις γὰρ τὸ
 πάθος. ἀλλὰ καθόλου περὶ τῶν ἐμφαινόμενων καὶ ἀνακλά-
 σεις οὐδὲν πω δῆλον ἦν, ὡς εἰκεν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μὴ
 ἐπελθεῖν αὐτῷ ἀπορῆσαι διὰ τί ὁ ὀφθαλμὸς ὁρᾷ μόνον,
 τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν ἐν οἷς ἐμφαίνεται τὰ εἶδωλα. τὸ μὲν
 οὖν τὴν ὄψιν εἶναι ὕδατος ἀληθές· μὲν, οὐ μόνον συμβαί-
 νει τὸ ὁρᾶν ἢ ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ διαφανές· ὃ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀέ-
 ρος κοινόν· ἐστιν. ἀλλ' εὐφυλακτότερον καὶ εὐπιλητότερον τὸ
 ὕδωρ τῷ αἵματι· διόπερ ἡ κόρη καὶ τὸ ὄμμα ὕδατος ἐστίν.
 τοῦτο δὲ καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων δῆλον· φαίνεται γὰρ
 ὕδωρ τὸ ἐκρέον διαφθερομένων, καὶ ἐν γε τοῖς πᾶμπαν
 ἐμβρούοις τῇ ψυχρότητι ὑπερβάλλον καὶ τῇ λαμπρότητι,
 καὶ τὸ λευκὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐν τοῖς ἔχουσιν αἷμα πῖον καὶ
 λιπαρόν· ὅπερ διὰ τοῦτ' ἐστὶ, πρὸς τὸ διαμένειν τὸ ὑγρὸν
 ἀπικτικόν· καὶ διὰ τῷτο τῷ σώματι ἀρριγώτατον ὁ ὀφθαλ-
 μὸς ἐστίν· οὐδεὶς γὰρ πω τὸ ἐντὸς τῶν βλεφάρων ἐρρίγω-
 σεν τῶν δ' ἀναίμων σκληρόδερμοι οἱ ὀφθαλμοὶ εἰσι, καὶ
 τῷτο ποιεῖ τὴν σκῆπην. ἄλλογον δὲ ὅλως τὸ ἐξιοῦντι τινὲ τὴν
 ὄψιν ὁρᾶν, καὶ ἀποτείνεσθαι μέχρι τῶν ἀστρῶν, ἢ μέχρι
 τινὸς ἐξιοῦσαν συμφύεσθαι, καθάπερ λέγουσιν οἱ τινες. τοῦτου
 μὲν γὰρ βέλτιον τὸ ἐν ἀρχῇ συμφύεσθαι τῷ ὀφθαλμοῦ.
 ἀλλὰ καὶ τοῦτο εὐήθες· τό τε γὰρ συμφύεσθαι τί ἐστι
 φωτὶ πρὸς φῶς, ἢ πῶς οἶόν· ὃ ὑπάρχει, οὐ γὰρ τῷ τυ-

χόντι συμφύεται τὸ τυχόν. τό τ' ἐντὸς τῷ ἐκτὸς πῶς; ἢ
 γὰρ μῆνιγξ μεταξύ ἐστίν· περὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνευ φωτός
 μὴ ὁρᾶν εἶρηται ἐν ἄλλοις· ἀλλ' εἴτε φῶς εἴτ' ἀήρ ἐστὶ
 τὸ μεταξύ τοῦ ὁρωμένου καὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἢ διὰ τούτου
 κινήσις ἐστὶν ἢ ποῖσα τὸ ὁρᾶν. καὶ εὐλόγως τὸ ἐντὸς ἐστὶν
 ὕδατος· διαφανὲς γὰρ τὸ ὕδωρ. ὁρᾶται δὲ ὥσπερ καὶ
 ἔξω οὐκ ἀνευ φωτός, οὕτω καὶ ἐντὸς· διαφανὲς ἄρα δεῖ
 εἶναι. καὶ ἀνάγκη ὕδωρ εἶναι, ἐπεὶ δὲ ἐν ἀήρ. ἢ γὰρ ἐπὶ
 τῷ ἐσχάτῳ ὀφθαλμοῦ ἢ ψυχῇ ἢ τῇ ψυχῇ τὸ αἰσθητήριον
 ἐστίν, ἀλλὰ δῆλον ὅτι ἐντὸς· διόπερ ἀνάγκη διαφανὲς εἶναι
 καὶ δεκτικὸν φωτός τὸ ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ. καὶ τοῦτο καὶ
 ἐπὶ τῶν συμβαινόντων δῆλον· ἥδη γὰρ τισι πληγεῖσιν ἐν
 πολέμῳ παρά τὸν κρῖταφον οὕτως ὥστ' ἐκτμηθῆναι τοὺς
 πόρους τῷ ὀφθαλμοῦ, ἐδοξε γενέσθαι σκότος ὥσπερ λύχνου
 ἀποσβεσθέντος, διὰ τὸ οἶον λαμπτήρᾳ τινι ἀποτμηθῆναι
 τὸ διαφανές, τὴν καλουμένην κόρην. ὥστ' εἴπερ τούτων τι
 συμβαίνει, καθάπερ λέγομεν, φανερόν ὡς δεῖ τοῦτον τὸν
 τρόπον ἀποδιδόναι καὶ προσάπτειν ἕκαστον τῶν αἰσθητηρίων
 ἐπὶ τῶν στοιχείων. τοῦ μὲν ὀφθαλμοῦ τὸ ὁρατικὸν ὕδατος
 ὑποληπτέον, αἶρας δὲ τὸ τῶν ψόφων αἰσθητικόν, πυρὸς δὲ
 τὴν ὄσφρησιν. ὃ γὰρ ἐνεργεῖα ἢ ὄσφρησις, τοῦτο δυνάμει
 τὸ ὄσφραντικόν· τὸ γὰρ αἰσθητὸν ἐνεργεῖν ποιεῖ τὴν αἴ-
 σθησιν, ὥσθ' ὑπάρχειν ἀνάγκη αὐτὴν δυνάμει πρότερον.
 ἢ δ' ὁσμὴ καπνώδης τίς ἐστὶν ἀναθυμίασις, ἢ δ' ἀναθυ-
 μίαςις ἢ καπνώδης ἐκ πυρός. διὸ καὶ τῷ περὶ τὸν ἐγκέ-
 φαλον τόπω τὸ τῆς ὄσφρησεως αἰσθητήριον ἐστὶν ἴδιον· δυ-
 νάμει γὰρ θερμὴ ἢ τῷ ψυχρῷ ὕλη ἐστίν. καὶ ἢ τῷ ὀφθαλ-
 μῷ γένεσις τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον· ἀπὸ τῷ ἐγκεφάλῳ γὰρ
 συνέστηκεν· οὗτος γὰρ ὑγρότατος καὶ ψυχρότατος τῶν ἐν
 τῷ σώματι μορίων ἐστίν. τὸ δ' ἀπτικὸν γῆς. τὸ δὲ γευσί-

1. ὁθόνῃσι *X*, γ' ὁθόνῃσι corr *V*, χθόνῃσι *EMYG* il, χοιῇσι *P*. || λοχάζετο *EMY* il, λοχάζετο *G*^a, ἐχέατο *L*, ἐχέατο *ce-*
teri. || κύκλωπα *QH*^a *csm*. || κούρη *G*^a. || 2. μὲν om *NV*. || βένθος *Nc*. || ἀμφινάοντος vel ἀμφινάοντος *ENPSUVWY* il, ἀμφι
 καέντος *M*. || 3. διαβρώσκον] διέσκον *P*. || ἔσω *U*. || 4. ἔν om *ELMUY*. || ἀπορροαῖς *U*. || ταῖς ἀπὸ] τῶν ἀπὸ *M*, om *SU*. || 5. φη-
 σιν εἶναι *U*, εἶναι φασιν *P*. || 7. μὲν om *L*. || 9. ἀνακλάσειν *PSU*. || 10. οὐδέ *ELMSY*. || ἢ] ἢν αὐτῷ *LM*, ἢν ἀσῷ *S*. || ἄτομον
M. || 11. ὁ om *U*. || 13. ἔν om *Y*. || εἶναι τὴν ὄψιν *P*. || 15. εὐπιλητότερον *P*, εὐποληπτότερον *LSU*. || 16. αἶρας] αἶρας ἐπὶ *PS*
U. || ἢ] καὶ ἢ *P*. || 17. τῷτο δὲ] καὶ τῷτο ἐπὶ *PSU*. || αὐτῶν om *P*. || δῆλον om *SU*. || 18. τὸ ἐκρέον ὕδωρ *S*. || διαφθ. τῶν ὀφθαλ-
 μῶν καὶ *LPSU*. || γε] τε *P*, om *EMY*. || 19. λαμπρότητι *L*. || ὑπερβ.] ὑπερβ. ἐπὶ *LPS*. || καὶ τῇ λαμπρότητι ante ὑπερβάλλον *S*,
 καὶ τῇ λαμπρότητι *L*. || 20. λευκὸν] λαμπρόν *SU*. || τῷ] τὸ *L*. || πῖον αἷμα *M*, αἷμα πλείον *EMY*. || 21. ὅπερ om *PU*. || 22. ἀρρι-
 γώτατον *ELUY*, ἀρριγώτατον *S*, ἀρριγώτερον *M*. || 23. τὸ] τὰ *PU*. || βλεφάρων] ὀφθαλμῶν *L*. || 24. σκληρότεροι *SU*. || 26. καὶ] καὶ
 ἢ *PSU*. || 28. ἐπὶ *P*. || τῷ — 29. συμφύεσθαι om pr *S*. || 29. τε om *L*. || 30. ὑπάρχειν τῷτο; ἢ *SU*.
 1. τῷ τ' ἐντὸς τὸ ἐκτὸς *SU*, τῷ τ' ἐκτὸς τὸ ἐντὸς *P*. || 2. ἔν om *S*. || 4. τῷ ante ὁρ. om *Y*. || 5. ἢ om *SU*. || 7. καὶ τὸ ἐντὸς
P. || 8. καὶ ἀνάγκη] ἀνάγκη ἄρα *PSU*. || ἐπεὶ *M*. || 9. τῷ ἐσχάτῳ τῷ ὀφθαλμοῦ *SU*. || ἢ] καὶ *L*. || αἰσθητικόν. *MPSUY*. || 12. ἥδη
 γὰρ τισι] τισι γὰρ *SU*. || 13. πολέμοις *Y*, πολέμοι *E*. || ἀποτμηθῆναι *PSU*. || 14. γένεσθαι *PU*. || 16. τῶν τῶν] ἐπὶ τῶν *LPSU*. ||
 17. ὡς εἰ δεῖ *LPSU*. || 21. ἐνεργεῖα om *L*. || 23. ἀναγκαῖον *ELMY*. || αὐτῇ] αὐτῇ δ' *PU*, αὐτῇ δ' *S*. || 24. καπν. ἀναθ. ἐπὶ *EM*
UY. || 25. ἢ om *S* et pr *U*. || ἐμπυρὸς corr *P*. || τῷ ante 26. τόπω *PSU*. || 26. τῷ] τῷ *P*. || ἴδιον αἰσθ. ἐπὶ *P*. || 27. θερμὸν
M || αἵματος *EY*. || 29. γὰρ καὶ ὑγρότατος *M*.

κὸν εἶδος τι ἀφ᾽ ἧς ἐστίν. καὶ διὰ τὸτο πρὸς τῇ καρδίᾳ τὸ αἰσθητήριον αὐτῶν, τῆς τε γεύσεως καὶ τῆς ἀφ᾽ ἧς· ἀντίκειται γὰρ τῷ ἐγκεφάλῳ αὕτη, καὶ ἐξὶ θερμώτατον τῶν μορίων. καὶ περὶ μὲν τῶν αἰσθητικῶν τοῦ σώματος μορίων ἔσω τοῦτον τὸν τρόπον διωρισμένα.

3. Περὶ δὲ τῶν αἰσθητῶν τῶν καθ' ἕκαστον αἰσθητήριον, οἷον λέγω χρώματος καὶ ψόφου καὶ ὀσμῆς καὶ χυμῶν καὶ ἀφ᾽ ἧς, καθόλου μὲν εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, τί τὸ ἐργον αὐτῶν καὶ τί τὸ ἐνεργεῖν καθ' ἕκαστον τῶν αἰσθητηρίων· τί δὲ ποτε δεῖ λέγειν ὁτιοῦν αὐτῶν, οἷον τί χρῶμα ἢ τί 10 ψόφον ἢ τί ὀσμὴν ἢ χυμόν, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ἀφ᾽ ἧς, ἐπισκεπτέον, καὶ πρῶτον περὶ χρώματος. ἐξὶ μὲν ἔν ἑκάστω διχῶς λεγόμενον, τὸ μὲν ἐνεργεῖα τὸ δὲ δυνάμει. τὸ μὲν οὖν ἐνεργεῖα χρῶμα καὶ ὁ ψόφος πῶς ἐστὶ τὸ αὐτὸ ἢ ἕτερον ταῖς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεσιν, οἷον ὁράσει καὶ 15 ἀκούσει, εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· τί δὲ ἕκαστον αὐτῶν ὃν ποιήσει τὴν αἰσθήσιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, νῦν λέγωμεν. ὥσπερ οὖν εἴρηται περὶ φωτὸς ἐν ἐκείνοις, ὅτι ἐξὶ χρῶμα τῷ διαφανοῦς κατὰ συμβεβηκός· ὅταν γὰρ ἐνῇ τι πυρῶδες ἐν διαφανεῖ, ἢ μὲν παρουσία φῶς, ἢ δὲ σέρησις ἐξὶ 20 σκότος. ὃ δὲ λέγομεν διαφανές, οὐκ ἐστὶν ἴδιον αἶρος ἢ ὕδατος οὐδ' ἄλλου τῶν οὕτω λεγομένων σωμάτων, ἀλλὰ τίς ἐξὶ κοινῇ φύσει καὶ δυνάμει, ἢ χωρὶς ἢ μὲν οὐκ ἐστὶ, ἐν τούτοις δ' ἐστὶ, καὶ τοῖς ἄλλοις σώμασιν ἐνυπάρχει, τοῖς μὲν μᾶλλον τοῖς δ' ἥττον. ὥσπερ οὖν καὶ τῶν σωμά- 25 των ἀνάγκη τι εἶναι ἔσχατον, καὶ ταύτης. ἢ μὲν οὖν τοῦ φωτὸς φύσις ἐν ἀόριστῳ τῷ διαφανεῖ ἐστίν· τοῦ δ' ἐν τοῖς σώμασι διαφανοῦς τὸ ἔσχατον, ὅτι μὲν εἴη ἂν τι, δῆλον, ὅτι δὲ τῷ ἐστὶ τὸ χρῶμα, ἐκ τῶν συμβαινόντων φανερόν. τὸ γὰρ χρῶμα ἢ ἐν τῷ πέρατι ἐστὶν ἢ πέρας· διὸ καὶ οἱ 30 Πυθαγόρειοι τὴν ἐπιφάνειαν χροῖαν ἐκάλεον. ἐξὶ μὲν γὰρ ἐν τῷ τοῦ σώματος πέρατι, ἀλλ' ἔτι τὸ τοῦ σώματος πέρας, ἀλλὰ τὴν αὐτὴν φύσιν δεῖ νομίζειν, ἥπερ καὶ ἔξω

χρωματίζεται, ταύτην καὶ ἐντός. φαίνεται δὲ καὶ αὐτὸ καὶ ὕδωρ χρωματίζόμενα· καὶ γὰρ ἡ αὐγὴ τοιούτων ἐστίν, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν διὰ τὸ ἐν ἀόριστῳ ἔχει τὴν αὐτὴν ἐγγύθεν καὶ προσῖσι καὶ πόρρωθεν ἔχει χροῖαν οὐθ' ὁ αὐτὸς οὐθ' ἡ θά- 5 λαττα· ἐν δὲ τοῖς σώμασιν ἐὰν μὴ τὸ περιέχον ποιῇ τὸ μεταβάλλειν, ὥρισαί καὶ ἡ φαντασία τῆς χροῆς. δῆλον ἄρα ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ἐκείνῳ ἀνθάδε δεκτικὸν τῆς χροῆς ἐστίν. τὸ ἄρα διαφανές καθ' ὅσον ὑπάρχει ἐν τοῖς σώματιν (ὑπάρχει δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον ἐν πᾶσι) χρώματος ποιεῖ μετ- 10 ἔχειν. ἐπεὶ δ' ἐν πέρατι ἢ χροῶς, τοῦτον ἂν ἐν πέρατι εἴη, ὥςτε χρῶμα ἂν εἴη τὸ τοῦ διαφανοῦς ἐν σώματι ὠρίσμεν· πέρας· καὶ αὐτῶν δὲ τῶν διαφανῶν, οἷον ὕδατος καὶ εἴ τι ἄλλο τοιούτων, καὶ ὅσοις φαίνεται χρῶμα ἴδιον ὑπάρχειν κατὰ τὸ ἔσχατον, ὁμοίως πᾶσιν ὑπάρχει. ἐστὶ μὲν οὖν ἐνεῖναι ἐν τῷ διαφανεῖ τῷ ὅπερ καὶ ἐν τῷ αἶρι ποιεῖ φῶς, ἐξὶ δὲ μὴ, ἀλλ' ἐσερῆσθαι. ὥσπερ οὖν ἐκεῖ τὸ μὲν φῶς τὸ δὲ σκότος, οὕτως ἐν τοῖς σώμασιν ἐγγίνεσθαι τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, περὶ δὲ τῶν ἄλλων χρωμάτων ἤδη 20 διελομένους ποσάχως ἐνδέχεται γίνεσθαι λευκόν· ἐνδέχεται μὲν γὰρ παρ' ἀλλήλα τίθεμενα τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ὥσθ' ἐκάτερον μὲν εἶναι ἀάρατον διὰ σμικρότητα, τὸ δ' ἐξ ἀμφοῖν ὁρατὸν οὕτω γίνεσθαι. τοῦτο γὰρ οὔτε λευκὸν οἷον τε φαίνεσθαι οὔτε μέλαν· ἐπεὶ δ' ἀνάγκη μὲν 25 τι ἔχειν χρῶμα, τούτων δ' οὐδέτερον δυνατόν, ἀνάγκη μὲν πτόν τι εἶναι καὶ εἶδος τι χροῆς ἕτερον. ἐξὶ μὲν οὖν ὥτως ὑπολαβεῖν πλείους εἶναι χροῆς παρὰ τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, πολλὰς δὲ τῷ λόγῳ· τρία γὰρ πρὸς δύο, καὶ τρία πρὸς τέτταρα, καὶ κατ' ἄλλους ἀριθμοὺς ἐξὶ παρ' ἀλλήλα κείσθαι, τὰ δ' ὅλως κατὰ μὲν λόγον μηδένα, καθ' ὑπεροχὴν δὲ τινα καὶ ἑλλειψιν ἀσύμμετρον, καὶ τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον ἔχειν ταῦτα ταῖς συμφωνίαις· τὰ μὲν γὰρ ἐν ἀριθμοῖς εὐλογίσις χρώματα, καθάπερ ἐκεῖ τὰς 30 συμφωνίας, τὰ ἡδιστα τῶν χρωμάτων εἶναι δοκοῦντα, οἷον

1. τι] τῆς Y. || 2. τε om EMY. || 3. θερμότητι L. || 6. δὲ τῶν καθ' ἕκαστον αἰσθητῶν αἰσθητῶν L. || 8. τῷ M. || τὸ om M. || 10. δεῖ om SU. || τῇ τὸ Y. || τὴν τὸ LSU. || τῇ τὸν LSU. || 11. τῇ τῇ LU. om PS. || 12. σκεπτέον L. || 14. τὸ om SU. || 16. τοῖς τῷ L. || ὃν ἑκάστω αὐτῶν L. || 17. ποιεῖ P. || νῦν om PSU. || λεγόμεν EY. || 18. ἐν om EY. || 19. ἐν] ἢ PSU. || 20. ἐν τῷ διαφανεῖ PS. || 21. ὅδ. ἢ αἶρος P. || 22. ἄλλων Y. || 23. τίς om SU. || ἐξὶ om P. || κοινῇ L. || 24. τοῖς ἐν τοῖς PS U. om L. || 27. τῷ om LPSU. || 28. ἂν τι P cum pr S et corr U: ceteri παντὶ. || 29. ἐκ — 30. χρῶμα om S. || 30. τὸ τε γὰρ PU. || ἢ om P. || ἢ] ἢ P. || 31. χροῖαν PSU. || καλεῖσιν γὰρ E. || γὰρ] ἐν SU. || 32. τι om PSU. || 33. εἴπερ P. || 1. καὶ post δὲ om S. || 2. χρωματίζόμενον PSU. || αὐγὴ τὸ τοιούτων SU. || 4. προϊούσῃ S et pr U. || χροῖαν PSU. || 5. τὸ ante μετ. om PSU. || 6. ὀρίζεται SU. || 7. δεκτικὸν ἀνθάδε U, καὶ ἐνταῦθα δεκτικὸν P. || τῆς om pr U. || 8. τὸ δ' ἄρα M. || ἐνυπάρχει τοῖς L. || 9. μᾶλλον καὶ] ἢ μᾶλλον ἢ PSU. || 10. ἐν π.] πέρας τι P. || 11. εἴη Y. || 12. χρώματι S. || 13. ὅσον SU. || φαίνεται τι χρῶμα P. || 16. ὅ] γὰρ M. || 18. τὸ om EY. || 19. διελομένοις L. || 20. γὰρ καὶ π. L. || τὸ] τὸ τε PU. || μέλαν καὶ τὸ λευκὸν P. || 21. ἀάρατον ante εἶναι L. ante 22. τὸ δ' P. || 21. σμικρότητα PSU. || 23. λ. ὅτε μέλαν ὅσον τε γίνεσθαι L. || ἔχειν μὲν τι LSU. || 24. τὸ χρῶμα M. || 25. τι εἶναι] τε εἶναι PSU. || 26. τὸ alterum om S. || 28. τέσσαρα L. || 31. δεῖ] M. || 32. γὰρ om SU, post ἀριθμοῖς ponit P. || χρώματος EM. || 33. τὰ] ταῦτα δ' P, om EMY.

τὸ ἀλουργὸν καὶ φοινικοῦν καὶ ὀλίγ' ἄττα τοιαῦτα, δι' ἣν περ αἰτίαν καὶ αἱ συμφωνίαι ὀλίγαι, τὰ δὲ μὴ ἐν ἀριθμοῖς τὰλλα χρώματα, ἣ καὶ πάσας τὰς χροάς ἐν ἀριθμοῖς εἶναι, τὰς μὲν τεταγμένας, τὰς δὲ ἀτάκτους, καὶ αὐτὰς ταύτας, ὅταν μὴ καθαράι ᾧσι, διὰ τὸ μὴ ἐν ἀριθμοῖς εἶναι τοιαύτας γίνεσθαι. εἰς μὲν οὖν τρόπος τῆς γενέσεως τῶν χρωμάτων οὗτος, εἰς δὲ τὸ φαίνεσθαι δι' ἀλλήλων, οἷον ἐνίοτε οἱ γραφῆς ποιῶσιν, ἑτέραν χροάν ἐφ' ἑτέραν ἐναργεστέραν ἐπαλείφουσιν, ὥσπερ ὅταν ἐν ὕδατι τι ἢ ἐν ἀέρι βούλονται ποιῆσαι φαινόμενον, καὶ οἷον ὁ ἥλιος καθ' αὐτὸν μὲν λευκὸς φαίνεται, διὰ δ' ἀχλύος καὶ καπνοῦ φοινικοῦς. πολλαὶ δὲ καὶ ἕτως ἔσονται χροαὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ πρότερον εἰρημένῳ· λόγος γὰρ ἂν εἴη τις τῶν ἐπιπολῆς πρὸς τὰ ἐν βάθει, τὰ δὲ καὶ ὅλως οὐκ ἐν λόγῳ. τὸ μὲν οὖν, ὥσπερ καὶ οἱ ἀρχαῖοι, λέγειν ἀπορροίας εἶναι τὰς χροάς καὶ ὁρᾶσθαι διὰ τοιαυτὴν αἰτίαν ἀτοπον· πάντως γὰρ δι' ἀφῆς ἀναγκαῖον αὐτοῖς ποιεῖν τὴν αἴσθησιν, ὥς· εὐθὺς κρείττον φάναι τῷ κινεῖσθαι τὸ μεταξὺ τῆς αἰσθήσεως ὑπὸ τῆς αἰσθητῆς γίνεσθαι τὴν αἴσθησιν, ἀφῆ καὶ μὴ ταῖς ἀπορροαῖς. ἐπὶ μὲν ἔν τῶν παρ' ἀλλήλα κινέμενων ἀνάγκη ὥσπερ καὶ μέγεθος λαμβάνειν ἀόρατον, ἕτω καὶ χρόνον ἀναίσθητον, ἵνα λάθωσιν αἱ κινήσεις ἀφικνέμεναι καὶ ἐν δοκῇ εἶναι διὰ τὸ ἅμα φαίνεσθαι. ἐνταῦθα δὲ ὁδεμία ἀνάγκη, ἀλλὰ τὸ ἐπιπολῆς χρῶμα ἀκίνητον ὃν καὶ κινέμενον ὑπὸ τῆ ὑποκειμένης ἔχ. ὁμοίαν ποιήσει τὴν κίνησιν. διὸ καὶ ἕτερον φαίνεται καὶ ἕτε λευκὸν ἕτε μέλαν· ὥς· εἰ μὴ ἐνδέχεται μηδὲν εἶναι μέγεθος ἀόρατον, ἀλλὰ πᾶν ἔκ τινος ἀποσήματος ὁρατόν, καὶ αὕτη τις ἂν εἴη χρωμάτων μίξις. κακείνως δ' ὕδεν κωλύει φαίνεσθαι τινα χροάν κοινὴν τοῖς πόρρωθεν· ὅτι γὰρ ἔκ ἐστιν ὕδεν μέγεθος ἀόρατον, ἐν τοῖς ὕπερον ἐπισκεπτέον, εἰ δ' ἐστὶ μίξις τῶν σωματῶν μὴ μόνον τὸν τρόπον τοῦτον ὅν περ οἶονταί τινες, παρ' ἀλλήλα τῶν ἐλαχίστων τιθεμένων, ἀδῆλων δ' ἡμῖν διὰ τὴν αἰσθησιν, ἀλλ' ὅλως πάντῃ πάντως, ὥσπερ ἐν τοῖς περὶ μίξεως εἴρηται καθόλου περὶ πάντων. ἐκείνως μὲν γὰρ μίγνυται ταῦτα μόνον ὅσα ἐνδέχεται διελεῖν εἰς τὰ ἐλάχιστα, καθάπερ ἀνθρώπους ἵππους ἢ τὰ σπέρματα· τῶν μὲν γὰρ ἀνθρώπων ἀνθρωπος ἐλάχιστος, τῶν δ' ἵππων ἵππος· ὥς τῇ τέτῳ παρ' ἀλλήλα θέσει τὸ πλῆθος μέμικται τῶν συναμφοτέρων· ἀνθρωπον δὲ ἓνα ἐν ἵππῳ οὐ λέγομεν μεμῖχθαι. ὅσα δὲ μὴ διαιρεῖται εἰς τὸ ἐλάχιστον, τέτῳ ἐκ ἐνδέχεται μίξιν γενέσθαι τὸν τρόπον τῆτον ἀλλὰ τῷ πάντῃ μεμῖχθαι, ἅπερ καὶ μάλιστα μίγνυσθαι πέφυκεν. πῶς δὲ τῆτο γίγνεσθαι δυνατόν, ἐν τοῖς περὶ μίξεως εἴρηται πρότερον. ἀλλ' ὅτι ἀνάγκη μιγνυμένων καὶ τὰς χροάς μίγνυσθαι, δῆλον, καὶ ταύτην τὴν αἰτίαν εἶναι κυρίαν τῆ πολλὰς εἶναι χροίας, ἀλλὰ μὴ τὴν ἐπιπόλασιν μηδὲ τὴν παρ' ἀλλήλα θέσιν· οὐ γὰρ πόρρωθεν μὲν ἐγγύθεν δ' ἔ φαίνεται μία χροὰ τῶν μεμιγμένων, ἀλλὰ πάντοθεν. πολλαὶ δ' ἔσονται χροαὶ διὰ τὸ κατὰ πολλοὺς λόγους ἐνδέχασθαι μίγνυσθαι ἀλλήλοις τὰ μίγνύμενα, καὶ τὰ μὲν ἐν ἀριθμοῖς τὰ δὲ καθ' ὑπεροχὴν μόνον. καὶ τὰλλα δὴ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅν περ ἐπὶ τῶν παρ' ἀλλήλα τιθεμένων χρωμάτων ἢ ἐπιπολῆς, ἐνδέχεται λέγειν καὶ περὶ τῶν μιγνυμένων· διὰ τίνα δ' αἰτίαν εἶδη τῶν χρωμάτων ἐστὶν ὠρισμένα καὶ ἐκ ἀπειρα, καὶ χυμῶν καὶ ψόφων, ὕπερον ἔρμεν.

Τί μὲν οὖν ἐστὶ χρῶμα καὶ διὰ τίνα αἰτίαν πολλαὶ χροαὶ εἰσιν, εἴρηται· περὶ δὲ ψόφου καὶ φωνῆς εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς· περὶ δὲ ὁσμῆς καὶ χυμῶν νῦν λέκτεον. σῆχεδὸν γὰρ ἐστὶ τὸ αὐτὸ πάθος, οὐκ ἐν τοῖς αὐτοῖς δ' ἐστὶν ἐκάτερον αὐτῶν. ἐναργεστέρον δ' ἐστὶν ἡμῖν τὸ τῶν χυμῶν γένος ἢ τὸ τῆς ὁσμῆς. τούτου δ' αἴτιον ὅτι χειρίστην

1. ἀλουργὸν *EMY.* || καὶ τὸ φ. *PSU.* || καὶ om *P.* || ἄττα] δὲ τὰ *PSU.* || 2. καὶ om *LSU.* || 3. τὰλλα — ἀριθμοῖς om *EY.* || καὶ et 4. μὲν om *P.* || 6. τοιαῦτα *M.* || 7. τὸ] τῷ *SU,* om *Y.* || 8. γραφῆς *E:* ceteri γραφεῖς. || ποῶσιν ante οἱ *P.* || 9. ἑτέρα *EMY.* || ἐναργεστέραν *EY.* || τι om *SU.* || 10. ἐν om *PS.* || βάλωνται τι ποιῆσαι *PSU.* || καὶ om *U.* || ὁ om *SU.* || 11. καὶ om *P.* || 13. πρότερον *L.* || 14. πρὸς *L.* || τὸ ἐν *SU.* || 15. καὶ om *LPSU.* || λέγουσιν *P.* || ἀπόρροιαν *SU,* ἀπορίαν *P.* || 16. τὰς χροάς *L,* τῆς χροάς pr *S,* τὴν χροάν *PU* et rc *S.* || 17. ἀπάντων *LPSU.* || αὐτοῖς post 18. αἰσθησιν *L.* || 18. τὸ] τῷ *M.* || 19. ἀφῆ καὶ μὴ ταῖς] ἢ ἀφῆ καὶ ταῖς *L,* ἢ ἀφῆ καὶ *SU,* ἢ ἀφῆ καὶ *P.* || 22. λαμβάνουσιν *PSU.* || 23. δοκεῖ *M.* || 24. κινήτων *EMY.* || 26. διὸ καὶ] διὰ τὸ *SU,* διὸ *EMP.* || φαίνεσθαι *SU,* φανέται *P.* || 27. ἀλλ' ἅπαν *P.* || 28. διασῆματος *L.* || τι *Y.* || μίξις χρωμάτων *U.* || 29. κωλύσει *PSU.* || κοινῇ *SU.* || 30. γὰρ ὕδεν ἐστὶ *L.*

1. τινες μόνον παρ' *P.* || 3. παντὶ *PY.* || παντὸς *P.* || τῷ *L.* || 5. ταῦτα μόνον] μόνως *SU.* || 6. ἵππους *P.* || 7. ἀνθρωπον *EMY.* || ἐλάχιστον *EMU.* || ἵππον *EMY.* || 8. τὸ μὲν πλῆθος *M.* || μέμικται τὸ τῶν *P.* || 9. ἐν] ἐν δὲ *S.* || 10. τέτῳ δὲ ἐκ *P.* || 11. παντὶ *EY,* πᾶν παντὶ *U,* πᾶμπαν *P,* πᾶμπαν τι *S.* || 12. πέφυκε μίγνυσθαι *L.* || τῆτο μάλιστα γίγνεσθαι *L.* || 13. ἀλλ' ὅτι] ἀλλὰ τίς *ELMY,* ἅμα δὲ τίς *P.* || 15. αἰτίαν] οἰκίαν *Y* et pr *E.* || τῇ] τῆτο *L.* || χροάς *LPS.* || 16. πρὸς *S.* || 17. φανέται *LSU.* || μιγνυμένων *L.* || 18. τὸ πολλοῖς λόγοις *EMY.* || 20. φαινόμενα *L.* || 21. δὲ *Y.* || περ om *L.* || 23. περὶ μὲν τῶν μιγνυμένων καὶ ἐν ἄλλοις διῶρισαι, διὰ *L* et pr *U.* || τῶν om *L.* || 25. ἔρμεν] ἐπισκεπτέον *PSU.* || 26. μὲν om *L.* || χρῶμά ἐστι *P.* || 27. χροαὶ *PU.* || 28. νῦν om *P* *SU.* || 29. δ' αὐτοῖς δ' *S.* || 30. ἡμῖν ἐστὶ *LPSU.*

ἔχομεν τῶν ἄλλων ζώων τὴν ὁσφρησιν καὶ τῶν ἐν ἡμῖν αὐ-
τοῖς αἰσθήσεων, τὴν δ' ἀφ' ἧν ἀκριβεστάτην τῶν ἄλλων ζώων.
ἡ δὲ γεύσις ἀφή τις ἐστίν. ἡ μὲν ἔν τῷ ὕδατος φύσει βέ-
λεται ἄχυμος εἶναι· ἀνάγκη δ' ἢ ἐν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἔχειν
τὰ γένη τῶν χυμῶν ἀναίσθητα διὰ μικρότητα, καθάπερ
Ἐμπεδοκλῆς φησίν, ἢ ὕλην τοιαύτην εἶναι οἷον πανσπερ-
μίαν χυμῶν, καὶ ἅπαντα μὲν ἐξ ὕδατος γίνεσθαι, ἀλλὰ
δ' ἐξ ἄλλης μέρους, ἢ μηδεμίαν ἔχοντος διαφορὰν τῷ ὕδατος
τὸ ποιοῦν αἴτιον εἶναι, οἷον εἰ τὸ θερμὸν καὶ τὸν ἥλιον φαί-
ναι τις. τῶν δ', ὡς μὲν Ἐμπεδοκλῆς λέγει, λίαν εὐσύνοπτον
τὸ ψεῦδος· ἐρώμεν γὰρ μεταβάλλοντες ὑπὸ τῷ θερμῷ τὰς
χυμοὺς ἀφαιρουμένων τῶν περικαρπίων εἰς τὸν ἥλιον καὶ
πυρεμένων, ὡς ἔ τῷ ἐκ τῷ ὕδατος ἔλκειν τοιούτους γινομένους,
ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ περικαρπίῳ μεταβάλλοντες, καὶ ἐξικμα-
ζομένους δὲ καὶ κειμένους, διὰ τὸν χρόνον, αὐξητὸς ἐκ γλυ-
κῶν καὶ πικρῶν καὶ παντοδαπῶν γινομένους, καὶ ἐφομένους,
εἰς πάντα τὰ γένη τῶν χυμῶν ὡς εἰπεῖν μεταβάλλοντες.
ὁμοίως δὲ καὶ τὸ πανσπερμίας εἶναι τὸ ὕδωρ ὕλην ἀδύνα-
τον· ἐκ τῷ αὐτῷ γὰρ ἐρώμεν ὡς ἐκ τῆς αὐτῆς τροφῆς γι-
νομένους ἐτέρους χυμούς. λείπεται δὲ τῷ πάσχειν τι τὸ ὕδωρ
μεταβάλλειν. ὅτι μὲν τοῖνυν ἔχ ὑπὸ τῆς τῷ θερμῷ δυνά-
μεως λαμβάνει ταύτην τὴν δυνάμιν ἣν καλοῦμεν χυμὸν,
φανερὸν· λεπτότατον γὰρ τῶν πάντων ὑγρῶν τὸ ὕδωρ ἐστίν,
καὶ αὐτὸ τῷ ἔλαιῳ. ἀλλ' ἐπεκτείνεται ἐπὶ πλεον τῷ ὕδατος
τὸ ἔλαιον διὰ τὴν γλισχρότητα. τὸ δ' ὕδωρ ψαθυρὸν ἐστίν
διὸ καὶ χαλεπώτερον φυλάξαι ἐν τῇ χειρὶ ὕδωρ ἢ ἔλαιον.
ἐπεὶ δὲ θερμαινόμενον ἔδεν φαίνεται παχυνόμενον τὸ ὕδωρ
αὐτὸ μόνον, δῆλον ὅτι ἐτέρα τις ἂν εἴη αἰτία· οἱ γὰρ χυ-
μοὶ πάντες πάχος ἔχουσιν, μᾶλλον· τὸ δὲ θερμὸν συναίτιον.
φαίνονται δ' οἱ χυμοὶ ὅσοιπερ καὶ ἐν τοῖς περικαρπίοις,

ἔτσι ὑπάρχοντες καὶ ἐν τῇ γῇ. διὸ καὶ πολλοὶ φασὶ τῶν
ἀρχαίων φυσιολόγων τοῦτον εἶναι τὸ ὕδωρ δι' οἷας ἂν γῆς
πορεύηται. καὶ τῷτο δῆλόν ἐστιν ἐπὶ τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων
μάλιστα· οἱ γὰρ ἅλεις γῆς τι εἶδος εἰσιν. καὶ τὰ διὰ τῆς
τέφρας διηθέμενα πικρὰς ὕλης πικρὸν ποιεῖ τὸν χυμὸν. εἰσὶ
τε κρῖναι πολλαὶ αἱ μὲν πικραὶ, αἱ δ' ὀξεῖαι, αἱ δὲ παντο-
δαπῶς ἔχουσιν χυμούς ἄλλους. εὐλόγως δ' ἐν τοῖς φυομένοις
τὸ τῶν χυμῶν γίνεται γένος μάλιστα. πάσχειν γὰρ πέφυκε
τὸ ὑγρὸν, ὥσπερ καὶ τὰλλα, ὑπὸ τῷ ἐναντίῳ· ἐναντίον δὲ τὸ
ξηρὸν. διὸ καὶ ὑπὸ τῷ πυρὸς πάσχει τι· ξηρὰ γὰρ ἡ τῷ
πυρὸς φύσις. ἀλλ' ἴδιον τῷ πυρὸς τὸ θερμὸν ἐστίν, γῆς δὲ τὸ
ξηρὸν, ὥσπερ εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ζοιχείων. ἢ μὲν ἔν πυρὶ
καὶ ἡ γῆ, ἔδεν πέφυκε ποιεῖν ἢ πάσχειν, ἔδ' ἄλλο ἔδεν·
ἢ δ' ὑπάρχει ἐναντιότης ἐν ἐκάσῳ, ταύτη πάντα καὶ ποι-
οῦσι καὶ πάσχουσιν. ὥσπερ οὖν οἱ ἐναποπλύνοντες ἐν τῷ
ὕγρῳ τὰ χρώματα καὶ τὰς χυμούς τοῦτον ἔχειν ποῖσσι τὸ
ὕδωρ, ἔτω καὶ ἡ φύσις τὸ ξηρὸν καὶ τὸ γεῶδες, καὶ διὰ τῷ
ξηρῷ καὶ γεῶδες διηθῆσα καὶ κινῆσα τῷ θερμῷ ποῖον τι τὸ
ὕγρὸν παρασκευάζει. καὶ ἐξὶ τοῦτο χυμὸς τὸ γιγνόμενον
ὑπὸ τῷ εἰρημένῳ ξηρῷ πάθος ἐν τῷ ὑγρῷ τῆς γεύσεως τῆς
κατὰ δυνάμιν ἀλλοιωτικὸν εἰς ἐνέργειαν· ἄγει γὰρ τὸ αἰ-
σθητικὸν εἰς τοῦτο δυνάμει προϋπάρχον· οὐ γὰρ κατὰ τὸ
μανθάνειν ἀλλὰ κατὰ τὸ θεωρεῖν ἐστὶ τὸ αἰσθάνεσθαι. ὅτι δ'
ἔ πάντος ξηρῷ ἀλλὰ τῷ τροφίμῳ οἱ χυμοὶ ἢ πάθος εἰσιν
ἢ σέρησις, δεῖ λαβεῖν ἐντεῦθεν, ὅτι ἔτε τὸ ξηρὸν ἄνευ τῷ
ὕγρῳ ἔτε τὸ ὑγρὸν ἄνευ τῷ ξηρῷ· τροφή γὰρ ἔδεν αὐτῶν
τοῖς ζώοις, ἀλλὰ τὸ μεμιγμένον· καὶ ἐξὶ τῆς προσφερο-
μένης τροφῆς τοῖς ζώοις τὰ μὲν ἀπ' αὐτῶν αἰσθητῶν αἰ-
σθῆσιν ποῖοντα καὶ φθίσιν· τῶν μὲν γὰρ αἴτιον ἢ θερμὸν
καὶ ψυχρὸν τὸ προσφερόμενον· ταῦτα γὰρ ποιεῖ καὶ αὐ-

1. ἄλλων om *PSU*. || ὁσφρησιν] αἰσθῆσιν ταύτην *L*. || 4. χυμὸς *P*. || δ' ἢ] δ' εἰ *P*, δὴ *EMY*. || 5. μικρότητα *L*. || 6. εἶναι *EMY*, δ' εἶναι *S*. || 7. ἄλλο *PSU*. || 8. ἔχοντες *E*. || 13. πυρεμένων *P*. || ἔ τῷ] ἔτως *Y*. || γενομένους *LM*. || 14. ἐξικμασμένους *SU*. || 15. κινεμένους *LSU* et pr *P*. || αὐξητοτέρους *S*. || 16. καὶ post πικρῶν om *P*. || 17. εἰς] καὶ εἰς *P*. || μεταβάλλοντες ὡς εἰπεῖν *L*. || 18. πανσπερμίαν *LUY*. || ὕλην εἶναι τὸ ὕδωρ *PS*. || 19. ἐκ τῆς αὐτῆς om *EMY*, αὐτῆς om *P*. || 20. δὲ *EMPSUY*. || 21. θερμῷ μόνον δυνάμει *LP*. || 23. πάντων τῶν *LPSU*. || 24. τῷ om *L*. || πλεόν *LM*. || 26. χαλεπώτερον ἐστὶ φυλάξαι *SU*. || ὕδωρ ἢ] τὸ ὕδωρ ἢ περ *ELMY*. || 29. πάντες om *U*. || 30. καὶ om *LP*. || τῷ περικαρπίῳ *L*.

1. ὑπάρχοντες ἔτσι *SU*. || 2. οἷας] ἡς *SU*. || πορεύηται γῆς *L*. || 4. μάλιστα om *SU*. || τι om *U*. || ἐστὶ *EMP*. || καὶ] διὰ καὶ *LSU*. || τὰ om *M*. || 5. χυμὸν καὶ τὰ διὰ τῶν ἄλλων (ἀλλῶν corr *S*) ὁμοίως. εἰσὶ *LS*. || 6. τε] δὲ καὶ *PSU*. || πολλὰ om *L*. || 7. ἔχουσιν *L*. || εὐλόγως δὴ *P*, διὰ εὐλόγως *LSU*. || 8. γίνεται μάλιστα γένος *P*, μάλιστα γίνεται γένος *L*, γένος γίνεται μάλιστα *M*. || 10. ἢ φύσις τῷ πυρὸς *P*. || 12. περὶ τῶν ζοιχείων *P*. || ἢ] εἰ *Y*. || 13. ἢ *Y*. || ἢ] καὶ *EMY*, ἔδεν *PU* et corr *S*, δὲ pr *S*. || 14. ἢ] εἰ *Y*. || ὑπάρχει] ὑπάρχει ἐν αὐτοῖς *LP*. || ἐν om *S*. || καὶ om *L*. || 15. ἐν om *P*. || 16. τὰ] καὶ τὰ *PSU*. || τοῦτον ποῖον ἔχειν *L*, ποῖον τοῦτον ἔχειν *PSU*. || 17. τὸ post καὶ om *PSU*. || τῷ om *Y*. || 18. καὶ τῷ γεῶδες *L*. || τῷ θερμῷ καὶ κινῆσα *P*. || 19. γιγνόμενον *U*. || 20. ξηρῷ πάθος *M*, πάθος ξηρῷ *L*. || 22. γὰρ ante 23. ἀλλὰ *P*. || 25. σέρησεις *PSU*. || 26. ἔτε — ξηρῷ om *M*. || ἔδεν αὐτῶν] ἔδ' αὐτοῖς *EMY*, ἔχ ἐν *U*, ἔχ ἐν μόνον *S*, ἔδεν αὐτοῖς. ζώοις ἔχ ἐν μόνον (additis nihilo minus τοῖς ζώοις) *P*. || 27. ζώοις] ζώοις ἔδεν αὐ τοῖς φυτοῖς margo *U*. || τὸ μεμιγμένον *L*, τοῖς μεμιγμένοις. ἔδεν αὐ τοῖς φυτοῖς ἀλλὰ τοῖς μεμιγμένοις *P*. || 29. μὲν γὰρ] γὰρ τὸ μὲν *SU*. || ἢ] ἢ *U*, εἰ *Y*, om *P*. || 30. καὶ] ἢ *SU*, ἢ καὶ *P*. || ταῦτα — 442, 1. προσφερόμενον om pr *U*.

ζησιν καὶ φθίσιν· τρέφει δὲ ἡ γεύσιν τὸ προσφερόμενον· πάντα γὰρ τρέφεται τῷ γλυκεῖ, ἢ ἀπλῶς ἢ μεμιγμένως. δεῖ μὲν ἔν διόριζεν περὶ τῶν ἐν τοῖς περὶ γενέσεως, νῦν δ' ὅσον ἀναγκαῖον ἀφασθαι αἰτῶν. τὸ γὰρ θερμὸν αὐξάνει καὶ δημιουργεῖ τὴν τροφήν, καὶ τὸ μὲν κούφον ἔλκει, τὸ δ' ἀλμυρὸν καὶ πικρὸν καταλείπει διὰ βάρους. ὃ δὲ ἐν τοῖς ἔξω σώμασι ποιεῖ τὸ ἔξω θερμὸν, τοῦτο ἐν τῇ φύσει τῶν ζώων καὶ φυτῶν· διὸ τρέφεται τῷ γλυκεῖ. συμμίγνυται δ' οἱ ἄλλοι χυμοὶ εἰς τὴν τροφήν τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἀλμυρῷ καὶ ὀξεῖ, ἀντὶ ἡδύσματος. ταῦτα δὲ διὰ τὸ ἀντισπᾶν τῷ λίαν τρώφιμον εἶναι τὸ γλυκὺ καὶ ἐπιπολασικόν. ὥσπερ δὲ τὰ χρώματα ἐκ λευκοῦ καὶ μέλανος μίξεως ἐσιν, ὥτως οἱ χυμοὶ ἐκ γλυκεῖος καὶ πικρῆς καὶ κατὰ λόγον δὴ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον ἕκαστοί εἰσιν, εἴτε κατ' ἀριθμὸν τινος τῆς μίξεως καὶ κινήσεως, εἴτε καὶ ἀορίσως. οἱ δὲ τὴν ἡδονὴν ποιοῦντες μιγνύμενοι, ὅτοι ἐν ἀριθμοῖς μόνον. ὁ μὲν ἔν λιπαρὸς τῷ γλυκεῖ ἐστὶ χυμὸς, τὸ δ' ἀλμυρὸν καὶ πικρὸν σχεδὸν τὸ αὐτό, ὁ δὲ αὐξηρὸς καὶ δριμύς καὶ σφυγνὸς καὶ ὀξὺς ἀνὰ μέσον. σχεδὸν γὰρ ἴσα καὶ τὰ τῶν χυμῶν εἶδη καὶ τὰ τῶν χρωμάτων ἐσιν. ἐπὶ τὰ γὰρ ἀμφοτέρων εἶδη, ἃν τις τιθῇ, ὥσπερ εὐλογον, τὸ φαῖον μέλαν τι εἶναι· λείπεται γὰρ τὸ ξανθὸν μὲν τῷ λευκοῦ εἶναι ὥσπερ τὸ λιπαρὸν τοῦ γλυκεῖος, τὸ φοινικῶν δὲ καὶ ἀλουργὸν καὶ πράσινον καὶ κυανῶν μεταξὺ τῷ λευκοῦ καὶ μέλανος, τὰ δ' ἄλλα μικτὰ ἐκ τῶν. καὶ ὥσπερ τὸ μέλαν ἐρήσις ἐν τῷ διαφανεῖ τῷ λευκοῦ, ὥτ' αὐτὸ ἀλμυρὸν καὶ πικρὸν τῷ γλυκεῖ ἐν τῷ τροφίμῳ ὑγρῷ. διὸ καὶ ἡ τέφρα τῶν κατακαομένων πικρὰ πάντων· ἐξίμματος γὰρ τὸ πότιμον ἐξ αὐτῶν. Δημόκριτος δὲ καὶ οἱ πλείους τῶν φυσιολόγων, ὅσοι λέγουσι περὶ αἰσθήσεως, ἀτοπώτατόν τι ποιοῦσιν· πάντα γὰρ τὰ αἰσθητὰ ἀπὸ ποιοῦσιν. καίτοι εἰ ἔτω τῷ ἔχει, δῆλόν ὡς καὶ τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἐκάσῃ ἀφ' ἑνὸς ἐστὶν· τοῦτο δ' ὅτι ἀδύνατον, ἢ χαλεπὸν συνιδεῖν. ἔτι δὲ τοῖς κοιναῖς τῶν αἰσθήσεων πασῶν χρῶνται ὡς ἰδίαις· μέγεθος γὰρ καὶ σχῆμα καὶ τὸ τραχύ καὶ τὸ λείον, ἔτι δὲ τὸ ὀξύ καὶ τὸ ἀμβλύ τὸ ἐν τοῖς ὀγκοῖς κοινὰ τῶν αἰσθητέων ἐσιν, εἰ δὲ μὴ πασῶν, ἀλλ' ὁφέως γε καὶ ἀφῆς. διὸ καὶ περὶ μὲν τῶν ἀπατῶνται, περὶ δὲ τῶν ἰδίων ἐκ ἀπατῶνται, οἷον ὄψις περὶ χρώματος καὶ ἀκοὴ περὶ φθόφων. οἱ δὲ τὰ ἴδια εἰς ταῦτα ἀνάγουσιν, ὥσπερ Δημόκριτος· τὸ γὰρ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν τὸ μὲν τραχύ φησιν εἶναι, τὸ δὲ λείον, εἰς δὲ τὰ σχήματα ἀνάγει τὰς χυμῶς. καίτοι ἡ ὁδεμίᾳ ἢ μᾶλλον τῆς ὁφέως τὰ κοινὰ γνωρίζει. εἰ δ' ἄρα τῆς γεύσεως μᾶλλον, τὰ γὰρ ἐλάχις τῆς ἀκριβοστάτης ἐστὶν αἰσθήσεως διακρίνειν περὶ ἕκαστον γένος, ὥς ἐχρῆν τὴν γεῦσιν καὶ τῶν ἄλλων κοινῶν αἰσθάνεσθαι μάλιστα καὶ τῶν σχημάτων εἶναι κριτικωτάτην. ἔτι τὰ μὲν αἰσθητὰ πάντα ἔχει ἐναντίωσιν, οἷον ἐν χρώματι τῷ μέλανι τὸ λευκόν καὶ ἐν χυμοῖς τῷ γλυκεῖ τὸ πικρὸν· σχῆμα δὲ σχήματι ἢ δοκεῖ εἶναι ἐναντίον· τίνα γὰρ τῶν πολυγώνων περιφέρει ἐναντίον; ἔτι ἀπείρων ὄντων τῶν σχημάτων ἀναγκαῖον καὶ τὰς χυμῶς εἶναι ἀπείρους· διὰ τί γὰρ ὁ μὲν ἂν ποιήσειεν αἰσθῆσιν, ὁ δ' οὐκ ἂν ποιήσειεν; καὶ περὶ μὲν τῷ γευσῆ καὶ χυμῷ εἴρηται· τὰ γὰρ ἄλλα πάθη τῶν χυμῶν οἰκείαν ἔχει τὴν σκέψιν ἐν τῇ φυσιολογίᾳ τῇ περὶ τῶν φυτῶν.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον δεῖ νοῆσαι καὶ περὶ τὰς ὀσμὰς· ὅπερ γὰρ ποιεῖ ἐν τῷ ὑγρῷ τὸ ξηρόν, τῆτο ποιεῖ ἐν ἄλλῳ γένει τὸ ἐγχευμὸν ὑγρόν, ἐν ἀέρι καὶ ὕδατι ὁμοίως. κοινὸν δὲ κατὰ τῶν νῦν μὲν λέγομεν τὸ διαφανές, ἔτι δ' ὁσφραν-

2. μεμιγμένον *PSU.* || 3. περὶ τῶν διόριζεν *P.* || τῷ *L.* || 4. θερμὸν δ' αὐξάνει *SU.* || 5. καὶ τὸ] τῷ τὸ *P.* qui mox ἔλκειν et καταλείπει. || μὲν om *EPSUX.* || 6. διὰ τὸ βάρος *LPU.* || 7. τῆτο τὸ ἐν *PSU.* || 9. τὴν om *L.* || 11. ἀντιπᾶν *E.* ἀντὶ πάντων *Y.* || τῷ] τῶν *M.* om *EY.* || καὶ τὸ ἐπ. *L.* || ἐπιπολασικόν *Y.* || 12. ἐκ τῆς τῷ λευκοῦ *L.* || 13. ἐκ μίξεως *L.* μίξεως εἰς *P.* || οἱ] καὶ οἱ *S.* || καὶ post πικρῶ om *S.* || 14. τὸ *Y.* || ἕκαστος *M.* || 16. ὅτοι δ' ἐν *LPSU.* || 17. μόνος μὲν ἔν λιπαρὸς *EMY.* || 18. δριμύς καὶ αὐξηρὸς *LP.* || 20. καὶ τὰ τῶν χρωμάτων — 21. εἶδη om *P.* || 21. ἀμφοτέρων om *L.* || ἐάν *P.* || βεῖν ὥς εὐλογον τὸ φαῖον λευκόν τι εἶναι· ἔπεται *EMY.* || 23. τὸ ante φοινικῶν om *EMPY.* || 24. ἀλουργὸν *EMPY.* || πράσιον *Y.* πράσιον *EMP.* || μεταξὺ] ἀναμέσον *EMY.* || 25. καὶ τῷ μέλανος *PS.* || μικτὰ ἐκ] μεταξὺ *EMP.* || καὶ om *U.* || 27. καὶ τὸ πικρὸν *LSU.* || 28. κατακαομένων *LU.* καομένων *EMP.* || 30. τι om *LSU.*

1. ἀπὸ αἰσθητὰ *P.* || εἰ] εἰ καὶ *EMP.* || 2. τῆτο ὥτως *EMSY.* || ὡς] ὅτι *LPU.* || 3. ἔτι ἐστὶν ἀδύνατον *LSU.* || 5. τὸ ante λείον om *L.* || 6. δὲ καὶ τὸ *P.* || καὶ] ἢ *L.* || ἐν om *M.* || 7. γε] τε *EMSY.* || ἀκοῆς *EM.* || 8. μὲν om *LPSU.* || ἀπαιτῶνται *L.* || περὶ — 9. ἀπατῶνται om *M.* || 9. οἷον ἢ ὄψις π. χρ. καὶ ἢ ἀκοὴ *EMY.* || 10. ταυτὰ *P.* || 11. γὰρ] μὲν *P.* γὰρ ante τραχύ ponunt *EMY.* || 12. τὸ δὲ λείον εἶναι *P.* || 14. || ἄρα] ἄλλα *S.* || 16. μάλιστα αἰσθάνεσθαι *L.* || 17. τῶν ἄλλων σχημάτων *LS.* || ἔτι τὰ] ἐπὶ τὰ *P.* || 18. ἅπαντα *S.* || 19. τὸ γλυκὺ τῷ πικρῷ *L.* || 20. τίνα — 21. ἐναντίον om *pr S.* || 22. ὃ] ἂν τὸ *P.* || μὲν] μὲν τῶν χυμῶν *LSU.* || 23. ἂν om *LPSU.* || αἰσθῆσιν ποιήσει *LSU.* || ὃ] τὸ *P.* || 24. χυμῷ καὶ γευσῆ *L.* || 25. σκέψιν] ἀπόδοσιν *EMY.* || 26. post φυτῶν *QYG* cf ἀριστοτέλης περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν βιβλίον δεύτερον, l et margo i περὶ αἰσθήσεως καὶ αἰσθητῶν δεύτερον, margo *M* ἀρχὴ τῷ δευτέρῳ, m (qui incipit ab illis a 24. καὶ πράσιον) ἀρχὴ τῷ β. || 28. δ *ES.* || ξηρῷ τὸ ὑγρόν *S.* || 30. μὲν om *PY.*

τὸν ἔχῃ ἢ διαφανές, ἀλλ' ἢ πλυντικὸν ἢ ῥυπτικὸν ἐγχύμου
 ξηρότητος· ἔν γὰρ μόνον ἐν ἀέρι ἀλλὰ καὶ ἐν ὕδατι τὸ τῆς
 ὁσφρήσεως ἐστίν. ὁῦλον δ' ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀσφρακο-
 δέρμων· φαίνονται γὰρ ὁσφρανόμενα ἕτερος ἔντος ἐν τῷ
 ὕδατι (ἐπιπολάζει γὰρ ὁ ἀήρ, ὅταν ἐγγένηται) ἕτ' αὐτὰ
 ἀναπνέοντα. εἰ ἔν τις θείῃ καὶ τὸν ἀέρα καὶ τὸ ὕδωρ ἀμφὶ
 ὑγρά, εἴη ἂν ἢ ἐν ὑγρῷ τῷ ἐγχύμῳ ξηρῶ φύσις ὁσμῆ, καὶ
 ὁσφραντὸν τὸ τοῖστον. ὅτι δ' ἅπαν χυμῷ ἐστὶ τὸ πάθος, ὁῦ-
 λον ἐκ τῶν ἐχόντων καὶ μὴ ἐχόντων ὁσμῆν· τὰ τε γὰρ ζώ-
 οντα ἄσμομα, οἷον πῦρ ἀῖρ ὕδωρ γῆ, διὰ τὸ τὰ τε ξη-
 ρὰ αὐτῶν καὶ τὰ ὑγρά ἄχρυμα εἶναι, ἐὰν μή τι μίγνυμε-
 νον ποιῇ. διὸ καὶ ἡ θάλαττα ἔχει ὁσμῆν· ἔχει γὰρ χυμὸν
 καὶ ξηρότητα. καὶ ἄλλες μᾶλλον λίτρες ὁσμώδεις· ὁλοῦ δὲ
 τὸ ἐξικμαζόμενον ἐξ αὐτῶν ἔλαιον· τὸ δὲ λίτρον γῆς ἐστὶ
 μᾶλλον. ἔτι λίθος μὲν ἄσμος, ἄχρυμον γάρ, τὰ δὲ ζύλα
 ὁσμώδη, ἔγχυμα γάρ· καὶ τέτων τὰ ὑδατώδη ἦττον. ἔτι
 τῶν μεταλλευομένων χρυσὸς ἄσμος, ἄχρυμον γάρ, ὁ δὲ
 χαλκὸς καὶ ὁ σίδηρος ὁσμώδη. ὅταν δ' ἐκκαυθῇ τὸ ὑγρόν,
 ἄσμοιότεραι αἱ σκωρίαι γίνονται πάντων. ἄργυρος δὲ καὶ
 καττίτερος τῶν μὲν μᾶλλον ὁσμώδη τῶν δ' ἦττον· ὑδατώδη
 γάρ. δοκεῖ δ' ἐνίοις ἡ καπνώδης ἀναθυμίασις εἶναι ὁσμῆ,
 οὔσα κοινὴ γῆς τε καὶ ἀέρος. καὶ πάντες ἐπιφέρονται ἐπὶ
 τῷτο περὶ ὁσμῆς· διὸ καὶ Ἡράκλειτος ἕτως εἴρηκεν, ὡς εἰ
 πάντα τὰ ὄντα καπνὸς γένοιτο, ῥῖνες ἂν διαγνοῖεν. ἐπὶ δὲ
 τὴν ὁσμῆν πάντες ἐπιφέρονται οἱ μὲν ὡς ἀτμίδα, οἱ δ' ὡς
 ἀναθυμίασιν, οἱ δ' ὡς ἀμφω ταῦτα. ἔστι δ' ἡ μὲν ἀτμίς
 ὑγρότης τις, ἡ δὲ καπνώδης ἀναθυμίασις, ὥσπερ εἴρηται,
 κοινὸν ἀέρος καὶ γῆς· καὶ συνίσταται ἐκ μὲν ἐκείνης ὕδωρ, ἐκ
 δὲ ταύτης γῆς τι εἶδος. ἀλλ' ἐδέτερον τέτων ἔοικεν· ἡ μὲν
 γὰρ ἀτμίς ἐστὶν ὕδατος, ἡ δὲ καπνώδης ἀναθυμίασις ἀδύ-
 νατος ἐν ὕδατι γενέσθαι. ὁσμᾶται δὲ καὶ τὰ ἐν τῷ ὕδατι,
 ὥσπερ εἴρηται πρότερον. ἔτι ἡ ἀναθυμίασις ὁμοίως λέγεται
 ταῖς ἀπορροαῖς. εἰ ἔν μὴδ' ἐκείνη καλῶς, ἐδ' αὕτη καλῶς,
 ὅτι μὲν οὖν ἐνδέχεται ἀπολαύειν τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ἐν τῷ
 πνεύματι καὶ τὸ ἐν τῷ ὕδατι καὶ πάσχειν τι ὑπὸ τῆς ἐγ-
 χύμου ξηρότητος, οὐκ ἄδηλον· καὶ γὰρ ὁ ἀῖρ ὑγρὸν τὴν
 φύσιν ἐστίν. ὅτι δ' ὁμοίως ἐν τοῖς ὑγροῖς ποιεῖ καὶ ἐν τῷ
 ἀέρι· οἷον ἀποπλυνόμενον τὸ ξηρόν, φανερόν. ἔτι δὲ ἀνά-
 λογον εἶναι τὰς ὁσμάς τοῖς χυμοῖς. ἀλλὰ μὴν τῷτο γε ἐπ'
 ἐνίαν συμβεβηκεν· καὶ γὰρ δριμεῖαι καὶ γλυκεῖαι εἰσὶν ὁ-
 σμαὶ καὶ αὐσηραὶ καὶ εὐρυφναὶ καὶ λιπαραὶ, καὶ τοῖς πι-
 κροῖς τὰς σαπρὰς ἂν τις ἀνάλογον εἴποι. διὸ ὥσπερ ἐκεῖνα
 δυσκατάποτα, τὰ σαπρὰ δυσανάπνευστά ἐστίν. ὁῦλον ἄρα
 ἔτι ὅπερ ἐν τῷ ὕδατι ὁ χυμὸς, τῷτο ἐν τῷ ἀέρι καὶ ὕδατι
 ἡ ὁσμῆ. καὶ διὰ τῷτο τὸ ψυχρὸν καὶ ἡ πῆξις καὶ τὰς χυ-
 μὰς ἀμβλύνει καὶ τὰς ὁσμάς ἀφανίζει· τὸ γὰρ θερμὸν τὸ
 κινεῖν καὶ δημιουργεῖν ἀφανίζουσιν ἡ ψύξις καὶ ἡ πῆξις. εἶδη
 δὲ τῷ ὁσφραντῷ δύο εἶδη· οὐ γὰρ ὥσπερ τινὲς φασίν, οὐκ
 ἐστὶν εἶδη τῷ ὁσφραντῷ, ἀλλ' ἐστίν. διορίσειον δὲ πῶς ἐστὶ καὶ
 πῶς ἐκ ἐστίν· τὸ μὲν γὰρ ἐστὶ κατὰ τὰς χυμὰς τεταγμένον
 αὐτῶν, ὥσπερ εἵπομεν, καὶ τὸ ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρὸν κατὰ
 συμβεβηκὸς ἔχουσιν· διὰ γὰρ τὸ τῷ θρεπτικῷ πάθῃ εἶναι,
 ἐπιθυμῶντων μὲν ἡδεῖαι αἱ ὁσμαὶ τέτων εἰσὶ, πεπληρωμέ-
 νοις δὲ καὶ μὴδὲν δεομένοις ἐκ ἡδεῖαι, ἐδ' ὅσοις μὴ καὶ ἡ
 τροφή ἡ ἔχουσα τὰς ὁσμάς ἡδεῖα, οὐδὲ τούτοις. ὥστε
 αὐταὶ μὲν, καθάπερ εἵπομεν, κατὰ συμβεβηκὸς ἔχουσι τὸ
 ἡδὺ καὶ λυπηρὸν, διὸ καὶ πάντων εἰσὶ κοινὰ τῶν ζώων· αἱ
 δὲ καθ' αὐτὰς ἡδεῖαι τῶν ὁσμῶν εἰσὶν, οἷον αἱ τῶν ἀνθρώπων·
 ἔδὲν γὰρ μᾶλλον ἐδ' ἦττον πρὸς τὴν τροφήν παρακαλεῖσιν,
 οὐδὲ συμβάλλεται πρὸς ἐπιθυμίαν οὐδέν, ἀλλὰ τούναντίον
 μᾶλλον· ἀληθὲς γὰρ ὅπερ Εὐριπίδην σκώπτων εἶπε Στράττις,
 "ὅταν φακὴν ἐψῆτε, μὴ ἐπιχειν μύρον." οἱ δὲ νῦν μίγνυν-

1. ἢ καὶ *LU*. || 2. ἐν ante ἀέρι om *P*. || 4. φαίνεται *M* et pr *EY*. || ὁσφρανόμενοι *L*. || 5. ὁ om *P*. || αὐτὰ ἀναπνέοντες
L. || 6. τι *P*. || 8. ἅπαν χυμῷ] ἀπ' ἐγχύμῳ *LPSU*. || 9. καὶ μὴ ἐχόντων om *P*. || 10. ἀῖρ post ὕδωρ *P*, om *LS*. || γῆ ante ὕδωρ
EM, om *Y*. || ὑγρά καὶ ξηρά αὐτῶν *EMSY*. || 13. λίτρες *LMPSU* et rc *EY*. || 14. ἐξικμαζόν *EMPY* et pr *S*. || λίτρον *LMPSU*. ||
 15. ἔτι δὲ λίθος *L*. ἔτι λίθος μὲν om pr *U*. || ἄσμος ἄχρυμος *L*. || 16. ἔγχυμα — 18. ὁσμώδη om pr *S*. || 16. ἔτι ἐπὶ τῶν *EMUY*. ||
 18. ὁ om *PU* et rc *S*. || ἰσμώδης *P*, ὁσμώδεις *U*. || 19. ἀσμοιότεροι *P*. || 20. ὁσμώδεις *SU*. || 21. δ'] γὰρ *P*. || 22. τε om *LP*
SU. || 24. γένοιτο ὅτι ῥῖνες *EMPY*. || διαγνοῖεν *SU*. || ἐπὶ *EM*. || 26. ὡς] καὶ *L*, om *EMSUY*. || μὲν om *U*. || 27. τις om *SU*. ||
 28. κοινὴ *LS*. || καὶ post γῆς om *M*. || 30. ἀδύνατον *EM*. || 31. γενέσθαι ἐν ὕδατι *L*. || τῷ om *LU*.

1. καθάπερ *LSU*. || 2. ἀπορροαῖς *U*. || ἐδ'] μὴδ' *LU*. || 4. τῷ om *Y*. || 5. ὑγρὸς *S*. || 6. ἔτι δ' ἔτι περ *EY*, ἔτι δ' εἴπερ
PSU, ἔτι δὲ εἰ *L*. || 7. ὅτι *LPSU*. || 10. ταῖς πικραῖς *EMY*. || 11. εἰπεῖν *S*, εἵποιεν *P*. || ἐκεῖνοι δυσκατάποτοι *LSU*. || 13. ἔτι om
M. || ὁ om *LS*. || καὶ τῷ ὕδατι *P*. || 14. πῆξις] ψύξις *LU*, ψύξις καὶ ἡ πῆξις *S*. || καὶ om *EY*, καὶ τὰς — 16. πῆξις om *M* et
pr *S*. || 17. εἰσὶν *LP*. || φασίν τινες *LU*. || 18. δὲ καὶ πῶς *L*. || 19. τεταγμένων *EMY*. || 20. εἵπαμεν *P*. || 21. τῷ om *EMUY* et
pr *S*. || εἶναι πάθος *P*, εἶναι πάθος *S*, εἶναι πάθησιν *L*. || 22. αἱ om *LM* et pr *S*. || 23. μὴδὲν *M*, ἔδὲν *P*. || ὅσοις μὴ] αἱ ὁσμαὶ
LS. *U* autem haec ὅσοις μὴ super illa καὶ ἡ τροφή ponit. || ἡ om *EMY*. || 24. ὁσμάς ἐκ ἡδεῖα *ELMSY*. || 25. μὲν] μὲν γὰρ
EM. || ὥσπερ *LPSU*. || κατὰ] ἔν κατὰ *P*. || 26. καὶ τὸ λυπηρὸν *LY*. || 27. ἰδίαι *M*. || 30. εἶπε σκώπτων *LS*. || στράτις *LMP*
U. || 31. φακὴ *ELM*. || ἐψῆται *LP* et pr *S*. || ἐπιχειν *M*, ἐπιχειν *EUY*.

τες εἰς τὰ πόματα τὰς τοιαύτας δυνάμεις βιάζονται τῇ
 συνθειᾷ τὴν ἡδονήν, ἕως ἂν ἐκ δὴ αἰσθήσεων γένηται τὸ
 ἡδὺ ὡς ἐν καὶ ἀπὸ μιᾶς. τῆτο μὲν ἐν τῷ ὁσφραντὶ ἴδιον
 ἀνθρώπου ἐστίν, ἡ δὲ κατὰ τὰς χυμὰς τεταγμένη καὶ τῶν
 ἄλλων ζώων, ὥτ περ εἴρηται πρότερον· κακείνων μὲν, διὰ τὸ
 κατὰ συμβεβηκὸς ἔχειν τὸ ἡδὺ, διήρηται τὰ εἶδη κατὰ τὰς
 χυμὰς, ταύτης δ' ἐκεί, διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτῆς εἶναι καθ'
 αὐτὴν ἡδεῖαν ἢ λυπηράν. αἴτιον δὲ τῷ ἴδιον εἶναι ἀνθρώπου
 τὴν τοιαύτην ὁσμὴν διὰ τὴν ψύξιν τὴν περὶ τὸν ἐγκεφάλον.
 ψυχρὸν γὰρ ὄντος τὴν φύσιν τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ τῷ αἵμα-
 10 τος τῷ περὶ αὐτὸν ἐν τοῖς φλεβίοις ὄντος λεπτῷ μὲν καὶ
 καθαρῷ, εὐψύκτη δὲ (διὸ καὶ ἡ τῆς τροφῆς ἀναθυμίασις
 ψυχομένη διὰ τὸν τόπον τὰ νοσηματικά ρεύματα ποιεῖ),
 τοῖς ἀνθρώποις πρὸς βοήθειαν ὑγείας γέγονε τὸ τοῖστων εἶ-
 15 dos τῆς ὁσμῆς· ὅθεν γὰρ ἄλλο ἔργον ἐστὶν αὐτῆς ἢ τῆτο.
 τῆτο δὲ ποιεῖ φανερώς· ἡ μὲν γὰρ τροφὴ ἡδεῖα ὅσα, καὶ
 ἡ ξηρὰ καὶ ἡ ὑγρὰ, πολλάκις νοσώδης ἐστίν, ἡ δ' ἀπὸ
 τῆς ὁσμῆς τῆς καθ' αὐτὴν εἰσώδης ὅπως οὖν ἔχουσιν ὠφέλι-
 20 μος ὡς εἰπεῖν ἀεί. καὶ διὰ τῆτο γίνεται διὰ τῆς ἀναπνοῆς,
 ἢ πᾶσιν ἀλλὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῶν ἐναίμων οἶον τοῖς
 τετράποσι καὶ ὅσα μετέχει μᾶλλον τῆς τοῦ ἀέρος φύ-
 σεως· ἀναφερομένων γὰρ τῶν ὁσμῶν πρὸς τὸν ἐγκεφάλον
 διὰ τὴν ἐν αὐταῖς τῆς θερμότητος κηφύτητα, ὑγιεινότερως
 ἔχει τὰ περὶ τὸν τόπον τῆτον· ἡ γὰρ τῆς ὁσμῆς δυνάμεις
 θερμὴ τὴν φύσιν ἐστίν. κατακέρχεται δ' ἡ φύσις τῇ ἀνα-
 25 πνοῇ ἐπὶ δύο, ὡς ἔργῳ μὲν ἐπὶ τὴν εἰς τὸν θώρακα βοή-
 θειαν, ὡς παρέργῳ δ' ἐπὶ τὴν ὁσμὴν· ἀναπνεύοντος γὰρ ὥσ-
 περ ἐκ παρόδου ποιεῖται διὰ τῶν μυκτῆρων τὴν κίνησιν. ἴδιον
 δὲ τῆς τῷ ἀνθρώπῳ φύσεως ἐστὶ τὸ τῆς ὁσμῆς τῆς τοιαύ-
 της γένος διὰ τὸ πλεῖστον ἐγκεφάλον καὶ ὑγρότατον ἔχειν
 30 τῶν ζώων ὡς κατὰ μέγεθος· διὰ γὰρ τῆτο καὶ μόνον ὡς
 εἰπεῖν αἰσθάνεται τῶν ζώων ἄνθρωπος καὶ χαίρει ταῖς τῶν
 ἀνθῶν καὶ ταῖς τῶν τοῖστων ὁσμαῖς· σύμμετρος γὰρ αὐτῶν

ἡ θερμότης καὶ ἡ κίνησις πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐν τῷ τό-
 πῳ ὑγρότητος καὶ ψυχρότητος ἐστίν. τοῖς δ' ἄλλοις ὅσα
 πλεούμενα ἔχει διὰ τὸ ἀναπνεῖν τῷ ἐτέρῳ γένος τῆς ὁσμῆς
 τὴν αἰσθησὶν ἀποδεδωκεν ἡ φύσις, ὅπως μὴ δύο αἰσθητήρια
 ποιῇ· ἀπόχρη γὰρ, ἐπεὶ περ καὶ ὡς ἀναπνεύσιν, ὥσπερ τοῖς
 ἀνθρώποις ἀμφοτέρων τῶν ὁσφραντῶν, τοῖτοις τῶν ἐτέρων
 μόνον ὑπάρχουσα ἡ αἰσθησις. τὰ δὲ μὴ ἀναπνεύοντα ὅτι μὲν
 ἔχει αἰσθησὶν τῷ ὁσφραντῷ, φανερόν· καὶ γὰρ ἰχθύες καὶ
 τὸ τῶν ἐντόμων γένος πᾶν ἀκριβῶς καὶ πόρρωθεν αἰσθάνε-
 5 ται, διὰ τὸ θρεπτικὸν εἶδος τῆς ὁσμῆς, ἀπέχοντα πολὺ τῆς
 οἰκείας τροφῆς, οἷον αἱ τε μέλιται ποιεῖσι πρὸς τὸ μέλι
 καὶ τὸ τῶν μικρῶν μυρμηκῶν γένος, ὅς καλῶσί τινες κνί-
 πας, καὶ τῶν θαλαττίων αἱ πορφύραι, καὶ πολλὰ τῶν
 ἄλλων τῶν τοῖστων ζώων ὁξέως αἰσθάνεται τῆς τροφῆς διὰ
 τὴν ὁσμὴν. ὅτῳ δὲ αἰσθάνεται, ἔχ' ὁμοίως φανερόν. διὸ καὶ
 ἀπορήσειε τίς τίνι αἰσθάνονται τῆς ὁσμῆς, εἴπερ ἀναπνεύουσι
 μὲν· γίνεταί τὸ ὁσμᾶσθαι μοναχῶς· τῆτο γὰρ φαίνεται ἐπὶ
 τῶν ἀναπνεύοντων συμβαλόντων πάντων, ἐκεῖνων δ' ὅθεν ἀναπνεῖ
 αἰσθάνεται μέντοι, εἰ μὴ τις παρὰ τὰς πέντε αἰσθήσεις ἐτέ-
 10 ρα. τῆτο δ' ἀδύνατον· τῷ γὰρ ὁσφραντῷ ὁσφρησις, ἐκεῖνα
 δὲ τέττα αἰσθάνονται, ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν ἴσως τρόπον, ἀλλὰ
 τοῖς μὲν ἀναπνεύει τὸ πνεῦμα ἀφαιρεῖ τὸ ἐπικείμενον ὥσ-
 περ πῶμά τι (διὸ οὐκ αἰσθάνεται μὴ ἀναπνεύοντα), τοῖς δὲ
 μὴ ἀναπνεύουσιν ἀφίρηται τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν ὀφθαλ-
 μῶν τὰ μὲν ἔχει βλέφαρα τῶν ζώων, ὧν μὴ ἀνακαλυ-
 φθέντων οὐ δύναται ὁρᾶν, τὰ δὲ σκληρόφθαλμα οὐκ ἔχει,
 διόπερ ἢ προσδεῖται ὕδενός τῃ ἀνακαλύψοντος, ἀλλ' ὁρᾷ ἐκ
 τοῦ δυνατοῦ ὁρᾶν αὐτῷ εὐθύς. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἄλλων
 ζώων· οἷσιν οὐδὲν δυσχεραίνει τῶν καθ' αὐτὰ δυσωδῶν τὴν
 ὁσμὴν, ἂν μὴ τι τύχη φθαρτικὸν ὂν. ὑπὸ τέτων δ' ὁμοίως
 φθεῖρεται καθάπερ καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων
 ἀτμίδος καρηβαροῦσι καὶ φθείρονται πολλάκις· οὕτως ὑπὸ
 τῆς τοῦ θείου δυνάμεως καὶ τῶν ἀσφαλτωδῶν φθεῖρεται

3. ἐν] ἂν *EMY*. || ἴδιον τῶν ἀνθρώπων *EMUY*. || 5. ζῶων ἐστὶν ὥσπερ *L*. || 7. καθ' αὐτὴν εἶναι *L*. || 8. ἀνθρώπῳ *EM*. || 9. ἔξιν *EMY*. || 10. τῷ ἐγκεφάλῳ τὴν φύσιν *P*. || 12. διὸ *om* *EMY*. || τῆς *om* *P*. || 13. διὰ τὸ τὸν *S*. || ψευματικά νοσήματα *L*. || ποιεῖν *EM*. ποιεῖ ante ρεύματα *P*. || 15. ἐστὶν ἔργον *P*. || ἡ τῆτο *om* *EMPY*. || 16. ὅσα *om* *L*. || 17. ἡ ante ξηρὰ et post καὶ *om* *EMY*. || νοσώδεις εἰσὶν *PSU*. || 18. αὐτὴν *LPU*. || εἰσώδης ἡδεῖα ὅπως οὖν *LSU*. || 21. τετράποσι *M*. || μᾶλλον post ἀέρος *LP*. || 23. περὶ αὐτάς *EMY*, *om* *P*. || κηφύτητα τῆς θερμότητος *P*. || ὑγιεινότερα *corr* *S*. || 24. ἔχειν *EY*. || 27. ἀναπνεύοντες *EY*. || 28. ἐν παρόδῳ *SU*. || 29. ἐκ *om* *LU*. || 30. καὶ ὑγρότατον ἐγκεφάλον *L*. || 31. τῶν ἄλλων ζώων *EMY* et *re* *U*. || 32. ζῶων ἢ ἄνθρωπος *L*. || ταῖς *om* *EMY*. || 33. ἡ θερμότης αὐτῶν *L*.

2. καὶ] τε καὶ *re* *S*: *pr* enim καὶ ψυχρότητος *om*. || 3. πνεύματα *LMPSUY*. || τῇ] τῷ *PU* et *pr* *S*. || 4. ἀπέδωκεν *P*. || αἰσθητήρια δύο *EMY*. || 5. ἐπεὶ περ *om* *EMY* et *pr* *S*. || ὡς *om* *EMY*. || τοῖς] ἐν τοῖς *LSU*. || 6. μόνον τῶν ἐτέρων *U*, τῶν ἐτέρων μόνον *LP*. || 8. γὰρ οἱ ἰχθύες *P*. || 11. ποιεῖσι πρὸς τὸ μέλι *om* *EMY*. || 12. μακρῶν *LU* et *pr* *S*. || σκίπας *LMPU*, σκίπας vel σκήπας *pr* *S*. || 14. τὴν τροφὴν *M*. || 16. αἰσθάνεται *EMUY*. || 18. ὅθεν — 19. τις] εἰ μὴ ἀναπνεῖ μὲν μηθέν, αἰσθάνεται δὲ μὴ τις ἢ *P*. || 20. ὁσφραντῷ ἢ ὁσφρησις *S*. || 21. αἰσθάνεται *EMY*. || 27. ὁρᾶται *U* et *pr* *S*. || 28. ὁρᾶν] ὄντος *EMPY*. || αὐτῷ *EMY*. || 29. δυσχεραίνει *S*. || δυσωδῶς *L*. || 30. ὂν *om* *EMY*. || 31. φθαρείται *E*, θαρεῖται *M*. || 32. ὥτως καὶ ὑπὸ *P*.

τάλλα ζῶα, καὶ φεύγει διὰ τὸ πάθος. αὐτῆς δὲ καθ' αὐ-
τὴν τῆς δυσωδίας ἔδεν φροντίζουσιν, καίτοι πολλὰ τῶν φυο-
μένων δυσώδεις ἔχει τὰς ὁσμάς, ἐὰν μὴ τί συμβάλληται
πρὸς τὴν γεῦσιν ἢ τὴν ἐδωδὴν αὐτοῖς. ἔοικε δ' ἡ αἰσθησις ἡ
τῷ ὁσφραίνεσθαι περιττῶν ὕδων τῶν αἰσθήσεων καὶ τῷ ἀ- 5
ριθμῷ ἔχοντος μέσον τῷ περιττῷ καὶ αὐτὴ μέσθῃ εἶναι τῶν
τε ἀπτικῶν, οἷον ἀφῆς καὶ γεύσεως καὶ τῶν δι' ἄλλου αἰ-
σθητικῶν, οἷον ὀψέως καὶ ἀκοῆς· διὸ καὶ τὸ ὁσφραντὸν τῶν
θρεπτικῶν ἐστὶ πάθος τι (ταῦτα δ' ἐν τῷ ἀπτῷ γένει), καὶ
τῷ ἀκουσῷ δὲ καὶ τῷ ὁρατῷ, διὸ καὶ ἐν ἀέρι καὶ ἐν ὕδατι 10
ὁσμῶνται. ὥς' ἐστὶ τὸ ὁσφραντὸν κοινόν τι τῶν ἀμφοτέ-
ρων, ὃ καὶ τῷ ἀπτῷ ὑπάρχει καὶ τῷ ἀκουσῷ καὶ τῷ
διαφανεῖ· διὸ εὐλόγως παρεκείσθαι ξηρότητος ἐν ὑγρῷ καὶ
χυτῷ οἷον βαφή τις εἶναι καὶ πλύσις. πῶς μὲν ἔν εἶδη
δεῖ λέγειν καὶ πῶς ἔδει τῷ ὁσφραντῷ, ἐπὶ τοσῶτον εἰρή- 15
σθω. ὃ δὲ λέγουσι τινες τῶν Πυθαγορείων, ὅτι ἔστιν εὐλογον·
τρέφεσθαι γὰρ φασιν ἓνα ζῶα ταῖς ὁσμαῖς. πρῶτον μὲν
γὰρ ὁρῶμεν ὅτι τὴν τροφὴν δεῖ εἶναι σύνθετον· καὶ γὰρ τὰ
τρεφόμενα ἔχ' ἀπλᾶ ἐξίν, διὸ καὶ περιττώματα γίνονται
τῆς τροφῆς, ἢ ἐν αὐτοῖς ἢ ἔξω, ὥσπερ τοῖς φυτοῖς. ἔτι δ' 20
οὐδὲ τὸ ὕδωρ ἐθέλει αὐτὸ μόνον ἄμικτον ὃν τρέφειν· σω-
ματῶδες γὰρ τι δεῖ εἶναι τὸ συσπόμενον. ἔτι πολὺ ἥττον
εὐλογον τὸν ἀέρα σωματῆσθαι. πρὸς δὲ τέτοις, ὅτι πᾶσιν
ἐστὶ τοῖς ζώοις τόπος δεκτικὸς τῆς τροφῆς, ἔξ' οὗ ἔλκον
λαμβάνει τὸ σῶμα· τῷ δ' ὁσφραντῷ ἐν τῇ κεφαλῇ τὸ αἰ- 25
σθητήριον, καὶ μετὰ πνευματώδους εἰσέρχεται ἀναθυμιά-
σεως, ὥς' εἰς τὸν ἀναπνευστικὸν βαδίζει ἂν τόπον. ὅτι μὲν
ἔν ἔστι συμβάλλεται εἰς τροφὴν τὸ ὁσφραντὸν, ἢ ὁσφραντὸν,
δῆλον· ὅτι μέντοι εἰς ὑγίειαν, καὶ ἐκ τῆς αἰσθήσεως καὶ
ἐκ τῶν εἰρημένων φανερόν, ὥς' ὅπερ ὁ χυμὸς ἐν τῷ θρε- 30
πτικῷ καὶ πρὸς τὰ τρεφόμενα, τοῦτ' ἐστὶ πρὸς ὑγίειαν τὸ

ὁσφραντὸν. καθ' ἑκάστον μὲν οὖν αἰσθητήριον διαρίσθω τὸν
τρόπον τῶτον.

Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ πᾶν σῶμα εἰς ἄπειρον διαι- 6
ρεῖται, ἄρα καὶ τὰ παθήματα τὰ αἰσθητά, οἷον χρώμα
καὶ χυμὸς καὶ ὁσμὴ καὶ βάρος καὶ ψόφος καὶ ψυχρὸν
καὶ θερμὸν καὶ κῆφον καὶ σκληρὸν καὶ μαλακόν; ἢ ἀδύ-
νατον· ποιητικὸν γὰρ ἐστὶν ἑκάστον αὐτῶν τῆς αἰσθήσεως·
τῷ δύνασθαι γὰρ κινεῖν αὐτὴν λέγεται πάντα. ὥς' ἀνάγκη
τὴν τε αἰσθησιν εἰς ἄπειρα διαιρεῖσθαι καὶ πᾶν εἶναι μέ-
γεθος αἰσθητὸν· ἀδύνατον γὰρ λευκὸν μὲν ὁρᾶν, μὴ ποσὸν
δέ. εἰ γὰρ μὴ οὕτως, ἐνδέχοιτο ἂν εἶναι τι σῶμα μηδὲν
ἔχον χρώμα μηδὲ βάρος μηδ' ἄλλο τι τοῖσιν πάθος. ὥς'
ἐδ' αἰσθητὸν ὅλως· ταῦτα γὰρ τὰ αἰσθητά. τὸ ἄρ' αἰσθη-
τὸν ἔστι συγκείμενον ἐκ ἐξ αἰσθητῶν. ἀλλ' ἀναγκαῖον· οὐ
γὰρ δὴ ἐκ γε τῶν μαθηματικῶν. ἔτι τί κρινόμενα ταῦτα ἢ
γνωσόμενα; ἢ τῷ νῷ. ἀλλ' οὐ νοητά, οὐδὲ νοεῖ ὁ νοῦς τὰ
ἐκτὸς μὴ μετ' αἰσθήσεως ὄντα. ἅμα δ' εἰ ταῦτ' ἔχει ἕτως,
ἔοικε μαρτυρεῖν τοῖς τὰ ἄτομα ποιεῖσι μεγέθη· ἕτω γὰρ ἂν
λύοιτο ὁ λόγος. ἀλλ' ἀδύνατα· εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν
τοῖς λόγοις τοῖς περὶ κινήσεως. περὶ δὲ τῆς λύσεως αὐτῶν
ἅμα δῆλον ἔσαι, καὶ διὰ τί πεπεράνται τὰ εἶδη καὶ χρώ-
ματος καὶ χυμοῦ καὶ φθόγγων καὶ τῶν ἄλλων αἰσθητῶν.
ὧν μὲν γὰρ ἐστὶν ἔσχατα, ἀνάγκη πεπεράνθαι τὰ ἐντός· τὰ
δ' ἐναντία ἔσχατα. πᾶν δὲ τὸ αἰσθητὸν ἔχει ἐναντίωσιν, οἷον
ἐν χρώματι τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ἐν χυμῷ γλυκὺ καὶ
πικρὸν· καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δὴ πᾶσιν ἐστὶν ἔσχατα τὰ ἐναν-
τία. τὸ μὲν ἔν συνεχὲς εἰς ἄπειρα τέμνεται ἀνίστα, εἰς δ'
ἴσα πεπερασμένα· τὸ δὲ μὴ καθ' αὐτὸ συνεχὲς εἰς πεπε-
ρασμένα εἶδη. ἐπεὶ ἔν τα μὲν πάθη ὡς εἶδη λεκτέον, ὑπάρ- 30
χει δὲ συνέχεια αἰεὶ ἐν τέτοις, ληπτέον ὅτι τὸ δυνάμει καὶ
τὸ ἐνεργείᾳ ἕτερον· καὶ διὰ τῶτο τὸ μυριοσημέριον λανθάνει

1. ἄλλα *LSU*. || τῆς καθ' αὐτὰ *P*, τῆς καθ' αὐτὸ *LSU*. || 2. δυσώδεις *L*. || τῶν φυομένων] φυόμενα *LSU*. || 3. δυσώδεις] δύο δυσώδεις *M*. || ἂν *LPSU*. || συμβάλλεται *L*. || 5. καὶ om *EMF*. || 6. αὕτη *P*. || 8. τῶν τε θρ. *P*. || 9. ἀπτῷ] αὐτῷ *EMSF*. || 10. ἐν ante ὕδατι om *LU*. || 11. τέτων] τῶν *M*. || 12. ὃ καὶ τῷ] καὶ τῷ τε *M*, καὶ τέ τε *EF*. || καὶ post ὑπάρχει om *EF*. || τῷ ante διαφ. om *LPSU*. || 13. διὸ καὶ εὐλόγως *LP*. || 14. χυμῷ *Y*. || 17. γὰρ φασιν] φάσκοντες *LPSU*. || ζῶα om *LU*. || 18. συνθετὴν *EMPSU*. || 19. περιττώμα *EMPSY*. || 20. ἢ — ἢ] ὃ μὲν — ὃ δὲ *EMF*. || 21. αὐτὸ μόνον ἐθέλει *P*. || ὃν om *EMF*. || 22. εἶναι δεῖ *L*. || 23. post τέτοις locum litteris quinque *U*. || 24. τοῖς ζώοις ἐστὶ *SU*. || τῆς om *SU*. || ἔλκον] ὅταν εἰσέλθῃ *EMPF*, om pr *U*. || 27. ἀναπνευματικὸν *P*. || βιάζοι ἂν *Y*, ἂν βαδίζει *LPSU*. || 28. εἰς τὴν τροφὴν *LP*.

3. ἄπειρα *EMPUY*. || 4. ἄρα om pr *U*. || 5. ψόφος καὶ βάρος *LP*. || ψυχρότης καὶ τὸ θερμὸν *LPSU*. || 8. τὸ *P*, τῷ *M*. || κρίνειν *EF*. || ἀνάγκη εἰ ἡ δύναμις καὶ τὴν *LSU*. || 9. τε om *LU*. || 10. μὴ ποσὸν δέ] καὶ ποσόνδε *M*. || 12. τι om *P*. || 13. ἐδ'] ἐκ *P*, εἰ μὴ *LSU*. || ὅλως — αἰσθητὸν] τὸ ὅλον *LSU*. || γὰρ om pr *Y*. || 15. δὴ om *LSU*. || 16. ἢ] καὶ *LU*. || 17. ὅντα] ἂν *U*, om *EMPF*. || ἅμα δ'] ἀλλ' *LPSU*. || 19. ἀδύνατον *MP*. || 21. διότι *SU*. || 23. ἀναγκαῖον *EMF*. || 24. ἔχειν *EM*. || 25. τὸ utrumque om *LPSU*. || χυμοῖς *LSU*. || 26. ἐν om *M*. || τὰ om *LSU*. || 27. ἀνίστα] εἰς ἀνίστα *M*. || 28. μὴ post αὐτὸ *EM*, utrobique *Y*. || 29. ἥδη *P*. || 30. δέ] δ' ἐν *P*. || συνεχῇ *S*. || αἰεὶ] καὶ *P*, αἰεὶ καὶ *L*. || 31. τὸ post τῶτο om *EMF*. || μυριοσημέριον pr *S*.

τῆς κέγχρου ὀρωμένης, καίτοι ἡ ὄψις ἐπελήλυθεν, καὶ ὁ ἐν τῇ διέσει φθόγγος λανθάνει, καίτοι συνεχῶς ὄντος ἀκεί τῷ μέλους παντός. τὸ δὲ διάστημα τὸ τοῦ μεταξὺ πρὸς τοὺς ἐσχάτους λανθάνει. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις αἰσθητοῖς τὰ μικρὰ πάμπαν· δυνάμει γὰρ ὁρατά, ἐνεργεία δ' ἔ, ὅταν χωρισθῇ· καὶ γὰρ ἐνυπάρχει δυνάμει ἡ ποδιαία τῇ δίποδι, ἐνεργεία δ' ἡδὴ διαιρεθεῖσα. χωριζόμεναι δ' αἱ τηλικαῦται ὑπεροχαὶ εὐλόγως μὲν ἂν καὶ διαλύοντο εἰς τὰ περιέχοντα, ὥσπερ καὶ ἀκαριαῖος χυμὸς εἰς τὴν θάλατταν ἐκχυθεῖς. οὐ μὴν ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδ' ἡ τῆς αἰσθήσεως ὑπεροχὴ καθ' αὐτὴν αἰσθητὴ οὐδὲ χωριστή (δυνάμει γὰρ ἐνυπάρχει ἐν τῇ ἀκριβεστέρα ἢ ὑπεροχῇ), ἔδεν τὸ τηλικαῦτον αἰσθητὸν χωριστὸν ἔσαι ἐνεργείᾳ αἰσθῆσθαι, ἀλλ' ὅμως ἔσαι αἰσθητόν· δυνάμει τε γὰρ ἐξίν ἡδὴ, καὶ ἐνεργείᾳ ἔσαι προσγε-
νόμενον. ὅτι μὲν οὖν ἔνια μεγέθη καὶ πάθη λανθάνει, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, καὶ πῶς αἰσθητὰ καὶ πῶς ἔ, εἴρηται. ὅταν δὲ δὴ ἐνυπάρχοντα ἔτω πως ἅττα ἢ ὥς καὶ ἐνεργείᾳ αἰσθητὰ εἶναι, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ ὅλῳ ἀλλὰ καὶ χωρὶς ἢ πεπερασμένα, ἀνάγκη εἶναι τὸν ἀριθμὸν καὶ χρώματα καὶ χυμοὺς καὶ φθόγγους. ἀπορήσει δ' ἂν τις, ἄρ' ἀφικνουῖνται ἢ τὰ αἰσθητὰ ἢ αἱ κινήσεις αἱ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν, ὅπο-
τέρως ποτὲ γίνεται ἡ αἰσθήσις, ὅταν ἐνεργῶσιν, εἰς τὸ μέσον πρῶτον, οἷον ἢ τε ὁσμὴ φαίνεται ποιούσα καὶ ὁ ψόφος· πρότερον γὰρ ὁ ἐγγὺς αἰσθάνεται τῆς ὁσμῆς, καὶ ὁ ψόφος ὕστερον ἀφικνεῖται τῆς πληγῆς. ἄρ' ἔν ἔτω καὶ τὸ ὁρώμενον καὶ τὸ φῶς; καθάπερ καὶ Ἐμπεδοκλῆς φησὶν ἀφικνεῖσθαι πρότερον τὸ ἀπὸ τῆς ἡλίκ φῶς εἰς τὸ μεταξὺ πρὶν πρὸς τὴν ὄψιν ἢ ἐπὶ τὴν γῆν. δόξει δ' ἂν εὐλόγως τῆτο συμβαίνειν· τὸ γὰρ κινούμενον κινεῖταιί. ποθέν ποι, ὥς ἀνάγκη εἶναι τινα καὶ χρόνον ἐν ᾧ κινεῖται ἐκ θατέρου πρὸς θάτερον· ὁ δὲ

χρόνος πᾶς διαιρετός, ὥστε ἦν ὅτε ἔπω ἐωράτο ἀλλ' ἔτ' ἐφέρετο ἢ ἀκτὶς ἐν τῷ μεταξὺ. καὶ εἰ ἅπαν ἅμα ἀκούει καὶ ἀκίηκε καὶ ὅλως αἰσθάνεται καὶ ἴσθηται, καὶ μὴ ἐξί γενέσις αὐτῶν, ἀλλ' εἰσὶν ἄνευ τῆς γίνεσθαι ὅμως ἔδεν ἦτο, ὥσπερ ὁ ψόφος ἡδὴ γεγεννημένης τῆς πληγῆς ἔπω πρὸς τῇ ἀκοῇ. δηλοῖ δὲ τοῦτο καὶ ἡ τῶν γραμμάτων μετασχημα-
τισίς, ὡς γιγνομένης τῆς φορᾶς ἐν τῷ μεταξὺ· ἔ γὰρ τὸ λεχθὲν φαίνονται ἀκηκόετες διὰ τὸ μετασχηματίζεσθαι φερόμενον τὸν ἀέρα. ἄρ' οὖν οὕτω καὶ το χρώμα καὶ τὸ φῶς; ἔ γὰρ δὴ τῷ πῶς ἔχειν τὸ μὲν ὁρᾶ τὸ δ' ὁράται, ὥσπερ ἴσα ἐξίν· οὐθὲν γὰρ ἔδει που ἐκάτερον εἶναι· τοῖς γὰρ ἴσοις γνωμένοις ἔδεν διαφέρει ἢ ἐγγὺς ἢ πόρρω ἀλλή-
λων εἶναι. ἢ περὶ μὲν τὸν ψόφον καὶ τὴν ὁσμὴν τῆτο συμ-
βαίνειν εὐλογον· ὥσπερ γὰρ ὁ ἀήρ καὶ τὸ ὕδωρ συνεχῇ μὲν, ἀλλ' ὅμως μεμέρισται ἀμφοτέρων ἢ κινήσις. διὸ καὶ ἐξί μὲν ὡς τὸ αὐτὸ ἀκεί οὗ πρῶτος καὶ ὁ ὕστερος καὶ ὁσ-
φραίνεται, ἐξί δ' ὡς οὐ. δοκεῖ δὲ τισιν εἶναι ἀπορία καὶ περὶ τούτων· ἀδύνατον γὰρ φασὶν τινες ἄλλον ἄλλῳ τὸ αὐτὸ ἀκείν ἢ ὁρᾶν καὶ ὁσφραίνεσθαι· ἔ γὰρ οἷον τ' εἶναι πολλὰ καὶ χωρὶς ὄντας ἀκείν ἢ ὁσφραίνεσθαι· τὸ γὰρ ἐν
χωρὶς ἂν αὐτὸ αὐτοῦ εἶναι. ἢ τῆ μὲν κινήσαντος πρῶτον, οἷον τῆς κώδωνος ἢ λιβανωτῆς ἢ πυρός, τῆ αὐτῆς καὶ ἐνὸς ἀριθμῷ αἰσθάνονται πάντες, τῆ δὲ δὴ ἰδίᾳ ἐτέρου ἀριθμῷ, εἶδει δὲ τῆ αὐτῆς, διὸ ἅμα πολλοὶ ὁρᾶσι καὶ ἰσμῶνται καὶ ἀκύνειν. ἐξί δ' ἔτε σώματα ταῦτα, ἀλλὰ πάθος καὶ κί-
νησις τις (ἔ γὰρ ἂν τῆτο συνέβαινεν), ἔτ' ἄνευ σώματος. περὶ δὲ τῆ φωτὸς ἄλλος λόγος· τῷ εἶναι γὰρ τι φῶς ἐξίν, ἀλλ' ἔ κινήσις τις. ὅλως δὲ ἔδεν ὁμοίως ἐπὶ τε ἀλλοιώσεως ἔχει καὶ φορᾶς· αἱ μὲν γὰρ φοραὶ εὐλόγως εἰς τὸ με-
ταξὺ πρῶτον ἀφικνεῖνται (δοκεῖ δ' ὁ ψόφος εἶναι φερεμένη

1. τῷ *ESUY*. || κέντρου *EY*. || ὀρωμένου *EY*, ὁρώμενον *LPSU*. || 3. τὸ τῷ τῷ *P*, τῆτο τὸ *pr S* et corr *U*. || 5. πᾶν *LSU*. || ὁρατά] ὁρᾶ αὐτά *LPSU*. || δ' ἔ] δὲ *LSU*. || 6. χωρισθῇ] μὴ χωρὶς ἢ *EMY*, μὴ χωρίσῃ *P*. || δυνάμει om *M*. || τῇ δίποδι] τῷ ποδὶ *EMY*. || 7. δ' ἡδὴ] δὴ *P*, om *EMY*. || δὴ (δὲ *M*) τηλικαῦθ' αἱ *EMY*. || 8. καὶ om *L*. || διαλύοντο *P*. || 9. ὥσπερ εἰ καὶ ὁ ἀκ. *L*, ὥσπερ καὶ ὁ ἀκ. *SU*. || θάλασσαν *PS*. || ἐκχυθεῖς ἦν. ἔ *LSU*. || 10. ἔδ' om *L*, ἔδ' ἢ om *U*. || 11. καθ'] ἔ καθ' *LU*. || 12. ἀκριβεστέρα ὑπεροχῇ *S*. || ἔδδ] δὲ, ἔδδ *M*. || 13. αἰσθάνεσθαι *EMY*. || 17. δὴ] ἡδὴ *LSU*, om *M*. || ἐνυπάρχοντα ἔτω ἡδὴ πρὸς αὐτὰ ἢ (vel ἢ) *EMY*, ἐνυπάρχει τῶν τοσαῦτα *LSU*. || καὶ om *P*. || 18. μόνον ὅτι ἐν *EMPUY*. || ἢ om *LPSU*. || 19. τὸν] τινα *P*. || 21. αἱ κινήσεις] αἰσθήσεις *Y*. || αἱ om *S* et *pr U*. || 23. οἷον om *P*. || 24. πρότερος *Y*, πρότερον *pr E*. || ὁ post γὰρ om *P*. || 25. ὕστερος *S*. || τὸ om *Y*. || 26. καὶ post καθ. om *LSU*. || 27. ἀπὸ om *LSU*. || τὸ] τὸν *EM*. || 28. ἢ om *pr S*. || δόξει *L*. || 30. καὶ om *LP*. || ἐν ᾧ κινεῖται] εἰ κινεῖτο *LS*, ἐν ᾧ κινεῖτο corr *U*. || ἐκ θατέρου] ἐκ αὐτέρου *Y*.

1. ἅπας *U*, ὁ πᾶς *EMSY*. || ἀλλ' ἐπεφέρετο ἀκτὶς *S*. || 2. ἀκ. ἅμα *L*. || 3. καὶ ἴσθ. — 4. γίν. om *Y*. || 3. ἴσθηται] εἰ αἰσθητὰ *EM*. || 4. ἐξίν *U*. || 5. τὴν ἀκοήν *EMY*. || 7. φθορᾶς *EY*. || 8. φαίνεται *P*. || 10. δὴ] δεῖ *P*. || τῷ] τὸ *MP*. || 11. γὰρ ἂν ἔδει *E* *MY*, γὰρ ἂν ἐνδεῖ *P*. || 14. ὁ ἀήρ καὶ τὸ] πᾶν *EMY*. || 15. ἀλλ' ὅμως] ἄλλως *P*, om *EMY*. || μεριστά *P*. || ἀμφ.] δ' ἀμφ. *EMY*, δ' ἀμφ. *M*. || αἱ κινήσεις *P*. || 16. αὐτῷ *EY*. || ὥσφρατο *P*. || 17. εἶναι ἀπορίαν *M*, ἀπορίαν εἶναι *LSU*. || 19. ἢ] καὶ *EMY*. || ἔ — 20. ὁσφραίνεσθαι om *M*. || 19. εἶναι om *L*. || 20. ἢ] καὶ *EMP*. || 21. ἂν om *EMY*. || εἶναι] ἦν *LS*. || πρῶτον *MPSU*, πρῶτως *Y*. || 23. ἀριθμῷ *Y*. || δὴ] ἡδὴ *LPSU*. || ἐτέρω omnes praeter corr *PU*. || 24. διδ] διδ καὶ *EMY*. || πολλοὶ ἅμα *L*. || 26. συνέβαινε τῆτο *L*. || ἔδ' *EMY*. || 27. ἐνεῖναι *P*. || τι] τι τὸ *LPSU*. || 28. τις om *EMUY*. || ἀλλοιώσεως ὡς ἔχει *Y*.

τινὸς κίνησις), ὅσα δ' ἀλλοιοῦνται, ἐκείτ' ὁμοίως· ἐνδέχεται γὰρ ἀθρόον ἀλλοιοῦσθαι, καὶ μὴ τὸ ἥμισυ πρότερον, οἷον τὸ ὕδωρ ἅμα πᾶν πηγνύσθαι. ἢ μὴν ἀλλ' ἂν ᾖ πολὺ τὸ θερμαινόμενον ἢ πηγνύμενον, τὸ ἐχόμενον ὑπὸ τοῦ ἐχομένου πᾶσχει, τὸ δὲ πρῶτον ὑπ' αὐτῶ τῷ ἀλλοιοῦντος μεταβάλλει, καὶ ἐκ ἀνάγκῃ ἅμα ἀλλοιοῦσθαι καὶ ἀθρόον. ἦν δ' ἂν καὶ τὸ γεύεσθαι ὥσπερ ἡ ῥομῇ, εἰ ἐν ὕγρῳ ἦμεν καὶ πορρωτέρω ἔτι πρὶν θιγεῖν αὐτῇ ἡσθάνομεθα. εὐλόγως δ' ὦν ἐστὶ μεταξὺ τῶ ἀισθητηρίου, ἔχ' ἅμα πάντα πᾶσχει, πλὴν ἐπὶ τοῦ φωτός διὰ τὸ εἰρημένον. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁράν· τὸ γὰρ φῶς ποιεῖ τὸ ὁράν.

Ἔστι δὲ τις ἀπορία καὶ ἄλλη τοιαύδε περὶ αἰσθήσεως, πρότερον ἐνδέχεται δυεῖν ἅμα αἰσθάνεσθαι ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀτόμῳ χρόνῳ, ἢ ἔ, εἰ δὴ αἰεὶ ἡ μείζων κίνησις τὴν ἐλάττω ἐκκρούει· διὸ ἐπιφερομένων ἐπὶ τὰ ζῆματα ἐκ αἰσθάνονται, 15 ἐὰν τύχωσι σφόδρα τι ἐνωῦντες ἢ φοβούμενοι ἢ ἀκούοντες πολὺν φόβον. τῷτο δὴ ὑποκείσθω, καὶ ὅτι ἐκάστω μᾶλλον ἔστιν αἰσθάνεσθαι ἀπλῶ ὄντος ἢ κεκραμένῃ, οἷον οἶνῃ ἀκράτῃ ἢ κεκραμένῃ, καὶ μέλιτος, καὶ χρῶας, καὶ τῆς νήτης μόνης ἢ ἐν τῷ δια πασῶν, διὰ τὸ ἀφανίζειν ἄλληλα. τῷτο 20 δὲ ποιεῖ ἐξ ὧν ἐν τι γίνεται. εἰ δὴ ἡ μείζων τὴν ἐλάττω κίνησιν ἐκκρούει, ἀνάγκη, ἂν ἅμα ὦσι, καὶ αὐτὴν ἥττον αἰσθητὴν εἶναι ἢ εἰ μόνη ᾖ· ἀφαιρεῖται γὰρ τι ἡ ἐλάττων μίγνυμένη, εἴπερ ἅπαντα τὰ ἀπλᾶ μᾶλλον αἰσθητὰ ἐστίν. ἐὰν ἄρα ἴσαι ὦσιν ἕτεραι ὄσαι, οὐδετέρας ἔσαι αἰσθησις· 25 ἀφανεῖ γὰρ ἡ ἑτέρα ὁμοίως τὴν ἑτέραν. ἀπλῆς δ' ἐκ ἔστιν αἰσθάνεσθαι. ὥς ἐ ὕδαμιᾶ ἔσαι αἰσθησις ἢ ἄλλη ἐξ ἀμφοῖν. ὅπερ καὶ γίνεσθαι δοκεῖ ἐκ τῶν κεραννυμένων ἐν ᾧ ἂν μίχθῶσιν. ἐπεὶ ἔν ἐκ μὲν ἐνίων γίνεται τι, ἐκ δ' ἐνίων οὐ γίνεται, τοιαῦτα δὲ τὰ ὑφ' ἑτέραν αἰσθήσιν· μίγνυνται γὰρ 30

ὧν τὰ ἔσχατα ἐν· οὐκ ἔστι δ' ἐκ λευκοῦ καὶ ὀξέος ἐν γενέσθαι ἀλλ' ἢ κατὰ συμβεβηκός, ἀλλ' ἔχ' ὡς ἐξ ὀξέος καὶ βαρέος συμφωνία· ἐκ ἄρα ὕδ' αἰσθάνεσθαι ἐνδέχεται, αὐτῶν ἅμα. ἴσαι μὲν γὰρ ὄσαι αἱ κινήσεις ἀφανιοῦσιν ἀλλήλας, ἐπεὶ μία ἔ γίνεται ἐξ αὐτῶν. ἐὰν δ' ἄνισοι, ἡ κρείττων αἰσθησιν ἐμποιήσει, ἐπεὶ μᾶλλον ἅμα δυεῖν αἰσθοῖτ' ἂν ἡ ψυχὴ τῇ μιᾷ αἰσθήσει ὧν μία αἰσθησις, οἷον ὀξέος καὶ βαρέος· μᾶλλον γὰρ ἅμα ἡ κινήσεις τῆς μιᾶς ταύτης ἢ τοῖν δυοῖν, οἷον ὀφθαλμοῦ καὶ ἀκοῆς. τῇ μιᾷ δὲ ἅμα δυοῖν ἐκ ἔστιν αἰσθάνεσθαι ἂν μὴ μίχθῃ· τὸ γὰρ μῖγμα ἐν βόλῃ εἶναι, τῷ δ' ἐνὸς μία αἰσθησις, ἡ δὲ μία ἅμα αὐτῇ. ὥς ἐξ ἀνάγκης τῶν μεμιγμένων ἅμα αἰσθάνεται, ὅτι μιᾷ αἰσθήσει κατ' ἐνέργειαν αἰσθάνεται· ἐνὸς μὲν γὰρ ἀριθμῷ ἡ κατ' ἐνέργειαν μία, εἶδει δὲ ἡ κατὰ δύναμιν μία. καὶ εἰ μία τοῖν ἡ αἰσθησις ἡ κατ' ἐνέργειαν, ἐν ἐκείνῃ ἐρεῖ. μεμῖχθαι ἄρα ἀνάγκη αὐτά. ὅταν ἄρα μὴ ᾖ μεμιγμένα, δύο ἔσονται αἰσθήσεις αἱ κατ' ἐνέργειαν. ἀλλὰ κατὰ μίαν δύναμιν καὶ ἄτομον χρόνον μίαν ἀνάγκη εἶναι τὴν ἐνέργειαν· μιᾶς γὰρ εἰσάπαξ μία κίνησις καὶ χρήσις, μία δὲ ἡ δύναμις. οὐκ ἄρα ἐνδέχεται δυεῖν ἅμα αἰσθάνεσθαι τῇ μιᾷ αἰσθήσει. ἀλλὰ μὴν εἰ τὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν αἰσθησιν ἅμα ἀδύνατον, ἐὰν ᾖ δύο, δῆλον ὅτι ἥττον ἔτι τὰ κατὰ δύο αἰσθήσεις ἐνδέχεται ἅμα αἰσθάνεσθαι, οἷον λευκὸν καὶ γλυκύ. φαίνεται γὰρ τὸ μὲν τῷ ἀριθμῷ ἐν ἡ ψυχῇ ὕδενι 35 ἐτέρῳ λέγειν ἀλλ' ἢ τῷ ἅμα, τὸ δὲ τῷ εἶδει ἐν τῇ κρίσει αἰσθήσει καὶ τῷ τρόπῳ. λέγω δὲ τῷτο, ὅτι ἴσως τὸ λευκὸν καὶ τὸ μέλαν, ἕτερον τῷ εἶδει ὄν, ἡ αὐτὴ κρίνει, καὶ τὸ γλυκύ καὶ τὸ πικρὸν, ἡ αὐτὴ μὲν αὐτῇ, ἐκείνης δ' ἄλλῃ, ἀλλ' ἐτέρως ἐκάτερον τῶν ἐναντίων, ὡς δ' αὐτῶς αὐταῖς τὰ σύσοιχα, οἷον ὡς ἡ γεῦσις τὸ γλυκύ, ὥτως ἡ ὄψις τὸ λευ-

3. πᾶν om *LSU*. || ἀλλ' ἀλλ' ἐνίοτε *LSU*. || ἂν ᾖ πολὺ τὸ om *L*. || 5. πᾶσχειν *EM*. || ἀλλοιοῦντος] ποιῶντος *P*. || μεταβάλλειν *EMP*. || 6. καὶ post ἀνάγκη *P*, omisso cum *LSU* ἐκ. || 7. ἦμεν] ἡ μὲν *U*, εἰ μὲν *EY*. || 8. ἔτι om *EMPY*. || ἐστὶν ἀντίληψιν διὰ τινος μετ. *P*. || 9. ἔχ' τῷτο ἔχ' *P*. || πᾶν *P*, om *LSU*. || 10. τὸ αὐτὸ] τῷτο *P*. || ἐπὶ] περὶ *LPS* et pr *U*. || 11. τὸ alterum om *LU*. || 12. τις post ἄλλη *LSU*, utrobique *P*. || περὶ τὰς αἰσθήσεις *LPU*. || 13. δυοῖν ἅμα *M*, ἅμα δύο *LP*. || αἰσθάνεσθαι] δύνασθαι *M*, δύνασθαι αἰσθάνεσθαι *EY*. || 14. δ' *P*. || 15. διὰ τὸ ἐπιφερομένον ἐπὶ *EMY*, διὰ ὑποφερομένον ὑπὸ *LSU*, διὰ φερομένον ὑπὸ *P*. || 16. ἂν *LPU*, γὰρ ἐὰν *M*. || 17. τῷτο γε δὴ *P*, τῷτο δὲ δὴ *EY*. || 18. ὅτι μᾶλλον ἑκάστος ἐστὶν αἰσθάνεσθαι *P*. || 19. οἷον — 19. κεκραμένον om *L*. || 20. τῇ *LSU*. || πασῶν τὸ διὰ τὸ σαφηνίζειν pr *S*. || 21. ἡ om *Y*. || 22. ταύτην *LSU*. || 23. μόνη ἢ] μόνην *EMU*. || ἀφήρηται *EMY*. || τι ἡ ἐλάττω] τὴν ἐλάττω *P*. || 24. τὰ om *P*. || εἰσιν *P*. || 25. ἂν *LSU*, ἂν δ' *P*. || ὕδ' ἐτέρας *EY*, ὕδ' ἐτέρα *PU*. || αἰσθητὴ *P*. || 26. ἀφανίζει *LSU*. || ὁμοίως ἢ ἑτέρα *P*. || ἀπλῶς *EY*. || 27. αἰσθεσθαι *P*, αἰσθῆσθαι *SU*, ὁμοίως αἰσθεσθαι *L*. || ἔσαι om *Y*. || ἡ αἰσθησις pr *S*. || 28. καὶ om *LSU*. || ἐκ] ἐπὶ *LS*. || 29. ἐπεὶπερ ἔν *P*. || 30. μίγνυνται *LSU*.

1. ἐν] ἐναντία *LPSU*. || γίνεσθαι *LSUY*. || 4. αἱ κινήσεις ὄσαι *SU*, ὄσαι μὲν αἱ κινήσεις *P*. || ἀφανίζουσιν *LSU*. || 5. ἢ μία *L*. || 6. ποιήσει *P*, ποιεῖ *EMY*. || ἐπεὶ] ἔτι *LSU*, ἔτι εἰ *P*. || δυοῖν *LMPSU*. || αἰσθάνοιτ' *M*. || 8. ταύτης] αὐτὴ αὐτῆς *P*, αὐτὴ αὐτῆς *L*, αὐτὴ αὐτῆς *SU*. || 9. οἷον om *EMY*. || δυοῖν *SU*. || 10. ἐκ] μὴ *EMPSUY*. || αἰσθεσθαι ἐὰν *P*. || 11. τῷ δ' ἐνὸς] ὕδενος ἅμα *EMY*, τῷτο δ' ἐνὸς ἅμα *P*. || αὐτὴ *EPY*, αὐτὴ *L*. || 15. ἐκείνο *P*. || 16. μὴ ᾖ μεμιγμένα] μεμιγμέναι *EMY*. || 17. ἀλλ' ἢ κατὰ δύναμιν *E MY*. || 18. χρόνον καὶ μ. *S*. || 19. γὰρ] γὰρ ἡ *LPSU*. || μία om *M*. || χρήσις καὶ κίνησις *LS*, κίνησις καὶ χρόνῳ *EMY*, χρήσις καὶ κίνησις μία *P*. || 20. δυοῖν *LMPS*. || 21. εἰ] εἰς *EY*. || 22. ἥττον δηλονότι *U*. || ἔτι om *LSU*. || 24. τὸ] τῷ *S* et pr *U*. || ψυχῇ ἐν ὕδενι *LU*. || 26. ἴσως καὶ τὸ *EMPY*. || 28. ἡ αὐτὴ ἢ αὐτὴ μὲν *M*, ἡ αὐτὴ ἢ αὐτὴ μὲν *E*.

κόν· ὡς δ' αὕτη τὸ μέλαν, ἔτως ἐκείνη τὸ πικρόν. ἔτι εἰ αἱ τῶν ἐναντίων κινήσεις ἐναντίαι, ἅμα δὲ τὰ ἐναντία ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀτόμῳ ἐκ ἐνδέχεται ὑπάρχειν, ὑπὸ δὲ τὴν αἰσθησιν τὴν μίαν ἐναντία ἐσίν, οἷον γλυκὺ πικρῷ, τέτων οὐκ ἂν ἐνδέχοιτο αἰσθάνεσθαι ἅμα. ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ 5 τὰ μὴ ἐναντία· τὰ μὲν γὰρ τῷ λευκῷ τὰ δὲ τῷ μέλανός ἐσιν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, οἷον τῶν χυμῶν οἱ μὲν τῷ γλυκέος οἱ δὲ τῷ πικρῷ. ἔδὲ τὰ μεμιγμένα ἅμα· λόγοι γὰρ εἰσιν ἀντικειμένῳ, οἷον τὸ διὰ πασῶν καὶ τὸ διὰ πέντε, ἂν μὴ ὡς ἐν αἰσθάνηται. οὕτως δ' εἰς λόγος ὁ τῶν ἄκρων 10 γίνεται, ἄλλως δ' ἔ· ἔσαι γὰρ ἅμα ὁ μὲν πολλὰ πρὸς ὀλίγον ἢ περιττὴ πρὸς ἄρτιον, ὁ δ' ὀλίγη πρὸς πολὺ ἢ ἀρτίς πρὸς περιττόν. εἰ ἔν πλεῖον ἔτι ἀπέχει ἀλλήλων καὶ διαφέρει τὰ συσσίχως μὲν λεγόμενα ἐν ἄλλῳ δὲ γένει τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει (λέγω δ' οἷον τὸ γλυκὺ καὶ τὸ λευκόν 15 καλῶ σύσσιχα, γένει δ' ἑτέρα· τὸ γλυκὺ δὲ τῷ μέλανος πλεῖον ἔτι τῷ εἶδει διαφέρει ἢ τὸ λευκόν), ἔτι ἂν ἦττον ἅμα ἐνδέχοιτο αὐτὰ αἰσθάνεσθαι ἢ τὰ τῷ γένει ταῦτά. ὥς· εἰ μὴ ταῦτα, οὐδ' ἐκεῖνα. ὁ δὲ λέγουσί τινες τῶν περὶ τὰς συμφωνίας, ὅτι ἔχ ἅμα μὲν ἀφικνῶνται οἱ ψόφοι, φαίνονται δέ, καὶ λανθάνει, ὅταν ὁ χρόνος ἢ ἀναίσθητος, πότερον ὁρθῶς λέγεται ἢ ἔ· τάχα γὰρ ἂν φαίη τις καὶ νῦν παρὰ τοῦτο δοκεῖν ἅμα ὁρᾶν καὶ ἀκούειν, ὅτι οἱ μεταξὺ χρόνοι λανθάνουσιν. ἢ τὰτ' ἐκ ἀληθές, ἔδ' ἐνδέχεται χρόνον εἶναι ἀναίσθητον ἑδένα ἔδὲ λανθάνειν, ἀλλὰ παντὸς ἐνδέχε- 25 ται αἰσθάνεσθαι. εἰ γὰρ ὅτε αὐτὸς αὐτῷ τις αἰσθάνεται ἢ ἄλλῃ ἐν συνεχεῖ χρόνῳ, μὴ ἐνδέχεται τότε λανθάνειν ὅτι ἐσίν, ἔστι δὲ τις ἐν τῷ συνεχεῖ καὶ τοσῶτος ὅσος ὅλως ἀναίσθητός ἐστι, δῆλον ὅτι τότε λανθάνοι ἂν εἰ ἔστιν αὐτὸς αὐτόν, καὶ εἰ ὁρᾷ, καὶ ἐκ αἰσθάνεται· καὶ εἰ αἰσθάνεται, ἔτι ἐκ ἂν εἴη 30 αἰσθήσεις αἱ αὐταὶ πλείους ἔσονται, ὥσπερ εἰ τις ἐπισήμας

ἔτε χρόνος ἔτε πράγμα ἔδὲν ὁ αἰσθάνεται ἢ ἐν ᾧ, εἰ μὴ ἔτως, ὅτι ἐν τέτῃ τινὶ ἢ ὅτι τέτῃ τι ὁρᾷ, εἴπερ ἔστι τι μέγεθος καὶ χρόνος καὶ πράγματος ἀναίσθητον ὅλως διὰ μικρότητα· εἰ γὰρ τὴν ὅλην ὁρᾷ, καὶ αἰσθάνεται τὸν αὐτὸν συνεχῶς χρόνον, ἐ τῶν νῦν τέτων τινί. ἀφηρήσθω ἢ τὸ ΓΒ, ἐν ἣ οὐκ ἦσθάνετο. οὐκοῦν ἐν ταύτης τινὶ ἢ ταύτης τι, ὥσπερ τὴν γῆν ὁρᾷ ὅλην, ὅτι τοδὶ αὐτῆς, καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ βαδίζει, ὅτι ἐν τῷδε τῷ μέρει αὐτῆς. ἀλλὰ μὴν ἐν τῷ ΒΓ ἔδὲν αἰσθάνεται. τῷ ἄρα ἐν τέτῃ τινὶ τῷ ΑΒ αἰσθάνεσθαι 5 λέγεται τῷ ὅλῳ αἰσθάνεσθαι καὶ τὴν ὅλην. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς ΑΓ· αἰεὶ γὰρ ἐν τινὶ καὶ τινός, ὅλῳ δ' ἐκ ἔστιν αἰσθάνεσθαι. ἅπαντα μὲν ἔν αἰσθητὰ ἐσιν, ἀλλ' ἐ φαίνεται ὅσα ἐσίν· τῷ γὰρ ἡλίκ τὸ μέγεθος ὁρᾷ καὶ τὸ τετράπηχυ πόρρωθεν, ἀλλ' οὐ φαίνεται ὅσον, ἀλλ' ἐνίοτε ἀδιαίρετον, ἐρᾷ δ' ἐκ ἀδιαίρετον. ἢ δ' αἰτία εἴρηται ἐν τοῖς ἐμπροσθεν περὶ τέτῃ. ὅτι μὲν ἔν ἐθείς ἐστι χρόνος ἀναίσθητος, ἐκ τέτων φανερόν· περὶ δὲ τῆς πρότερον λεχθείσης ἀπορίας σκεπτέον, πότερον ἐνδέχεται ἅμα πλείονων αἰσθάνεσθαι ἢ ἐκ ἐνδέχεται. τὸ δ' ἅμα λέγω ἐν ἐνὶ καὶ ἀτόμῳ χρόνῳ πρὸς ἄλ- 20 ληλα. πρῶτον μὲν ἔν ἄρ' ᾧδ' ἐνδέχεται, ἅμα μὲν, ἐτέρῳ δὲ τῆς ψυχῆς αἰσθάνεσθαι, καὶ ἐ τῷ ἀτόμῳ, ἔτω δ' ἀτόμῳ ὡς παντὶ ὄντι συνεχεῖ; ἢ ὅτι πρῶτον μὲν τὰ κατὰ τὴν μίαν αἴσθησιν, οἷον λέγω ὄψιν, εἰ ἔσαι ἄλλῳ αἰσθανομένη ἄλλου καὶ ἄλλου χρώματος, πλείῳ τε μέρει. ἔξει εἶδει 25 ταῦτά; καὶ γὰρ ἂ αἰσθάνεται, ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐστίν. εἰ δὲ ὅτι ὡς δύο ὅμματα φαίη τις, ἔδὲν κωλύει, ἔτω καὶ ἐν τῇ ψυχῇ, ὅτι ἴσως ἐκ μὲν τέτων ἐν τι γίνεται καὶ μία ἢ ἐνέργεια αὐτῶν· ἐκεῖ δέ, εἰ μὲν ἐν τὸ ἐξ ἀμφοῖν, ἐκεῖνο τὸ αἰσθανόμενον ἔσται, εἰ δὲ χωρὶς, οὐχ ὁμοίως ἔξει. ἔτι αἰσθήσεις αἱ αὐταὶ πλείους ἔσονται, ὥσπερ εἰ τις ἐπισήμας

1. δ' om *LU*. || εἰ om *EMSY*. || 4. πικρὸν *L*. || τέτων om *EMPY*. || 5. ἂν om *SU*. || ἅμα αἰσθάνεσθαι *P*. || 7. ἄλλοις οὐ ὁμοίως *L*. || μὲν γὰρ τῷ *rc S*. || 8. λόγοις *LU*. || 10. ἐκ *EPSU*. || εἴς] εἰς ὁ *P*. || ὁ om *EMY*. || 11. ἔστι *S*. || 12. ὁ] ἐ *P*. || πολὺν *LS*. || ἢ om *S*. || 13. ἀπέχει ἔτι *LPS*. || 15. λέγω δ'] λεγομένων *EMY*. || 16. καλῶ] ἀλλ' ὡς *EMY*. || 17. ἔστι *P*. || τοῦ λευκοῦ *LSU*. || 18. ταῦτά om *P*. || 19. μὴ] μὴδὲ *P*. || 20. ἅμα μὲν om *SU*. || φαίνονται — 21. πότερον om *P*. || 21. λανθάνειν *E*. || ἀναίσθητος ἢ *P*. || 22. ἀληθῶς *rs E*. || γὰρ om *P*. || 23. ἀκούειν ἐν τι *LSU*. || 25. ἑδένα ἔδὲ] ἢ ἑδένα *EMY*. || ἀλλὰ πάντως *SU*, ἀλλ' ἀπαντ' ὅσα *P*. || ἐνδέχεται αἰσθάνεσθαι *S*, αἰσθάνεσθαι ἐνδέχεται *U*. || 26. ἐαυτῷ *LSUY*, || τι *EM*. || 28. ὅς *EMY*. || ὅλος *E*. || 30. εἰ om *LPSUY*. || ἐκ om *EMPY*. || εἰ] ἢ *EMY*.

1. ἐ] ὁ μὴ *EMY*. || ἢ om *LP*. || εἰ om *ELMPY*. || 2. τέτοις *S*. || ἢ ὅτι om *LS* et pr *U*. || τέτου τι] τι τέτου *S*, τέτῃ pr *U*, om *L*. || εἴπερ — 5. τινὶ om *P*. || 4. αὐτὸν] ὅλον *L*, ὅλον αὐτὸν *P*. || 5. ἐ τῶν νῦν τέτων τινί] ἔτως τὸ ἐν τέτου τινὶ *P*, ἔτως ὅτι ἐν τέτου (τέτω *S*) τινί. ἢ ὅτι (om *U*) τέτου τι ὁρᾷ. (ὁρᾶν *SU*), εἴπερ ἔστι τι μέγεθος *LSU*. || ἀφαιρέσθω *SU*. || ἢ] ἢ *P*, om *LSU*. || 6. ᾧ] *LSU*. || ἐκ] μὴ *P*, om *SU*. || 7. ὁρᾶν *SU*. || καὶ om *S*. || 8. γβ *P*. || 9. τὸ *M*. || αἰσθάνεσθαι] αἰσθάνεται *P*. || 10. καὶ] αβ καὶ *P*. || 11. αἰ] δαῖ *EMY*. || ἐν τῇ] ἐν τι *M*. || 12. αἰσθάνεσθαι *S*, αἰσθάνεσθαι αβ *P*. || 13. ὁράται *P*. || 14. ἐ] ἐν *P*. || 15. ὁρᾷ δ' ἐκ ἀδιαίρετον om *L*. || 16. ἐθείς] ἐκ *LSU*. || τέτου *LSUY*. || 21. ἐ τῷ ἀτόμῳ et mox δ' om *LSU*. || ἄτομον *EY*, ἄτομα *M*. || 22. ἅπαντι *P*, ἅπαν ἔτι *EMY*. || τὰ om *L*. || 23. ἔστιν *P*. || ἄλλῳ] ἀλλ' ἐκ *EMY*. || 24. ἔξει] ἐξ *P*. || εἶδει] αἰ *EMY*. || 25. ταῦτα *EM*. || καὶ om *S*. || α] ὁ *P*, om *EMY*. || ἐν] πάντων *EMY*. || ἐσίν om *EMY*. || 26. ὅτι ὡς] ὅτι καὶ *P*, καὶ ὅτι *LSU*. || ὅμματα δύο *LP*. || κωλύειν *LMPY*. || 28. αὐτῷ *EY*. || ἐκεῖ δὲ εἰ] εἰ δὲ ἢ *L*, εἰ δὲ ἢ *MY*. || ἐκεῖνον] ἐν καὶ *EMY*. || 29. ἐτι] ἐτι αἰ *EMY*, ἐτι καὶ *P*.

διαφόρους φαίη· ὅτε γὰρ ἡ ἐνέργεια ἄνευ τῆς καθ' αὐτὴν
ἔσαι δυνάμεως, ὅτ' ἄνευ ταύτης ἔσαι αἰσθήσις. εἰ δὲ τῶν
ἐν ἐνὶ καὶ ἀτόμῳ αἰσθάνεται, δῆλον ὅτι καὶ τῶν ἄλλων
μᾶλλον γὰρ ἐνεδέχεται τῶν ἅμα πλείονων ἢ τῶν τῷ γένει
ἐτέρων. εἰ δὲ δὴ ἄλλω μὲν γλυκέος ἄλλω δὲ λευκῆ αἰ-
σθάνεται ἡ ψυχὴ μέρει, ἥτοι το ἐκ τῶν ἐν τί ἐστιν ἡ ἔχ-
ῃ. ἀλλ' ἀνάγκη ἐν· ἐν γάρ τι το αἰσθητικόν ἐστι μέρος.
τίνος ἔν ἐκεῖνο ἐνός; ὅθεν γὰρ ἐκ τῶν ἐν. ἀνάγκη ἄρα ἐν
τι εἶναι τῆς ψυχῆς, ὥ ἅπαντα αἰσθάνεται, καθάπερ εἰρη-
ταί πρότερον, ἄλλο δὲ γένος δι' ἄλλω. ἄρ' ἔν ἡ μὲν ἀδιαί-
ρετόν ἐστι κατ' ἐνέργειαν, ἐν τί ἐστι το αἰσθητικόν γλυκέος
καὶ λευκῆ, ὅταν δὲ διαιρετόν γένηται κατ' ἐνέργειαν, ἔτε-
ρον; ἡ ὥσπερ ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐνδέχεται, οὕτω
καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν ἀριθμῷ λευκὸν
καὶ γλυκὺ ἐστι, καὶ ἄλλα πολλά, εἰ μὴ χωριστὰ τὰ πάθη
ἀλλήλων, ἀλλὰ τὸ εἶναι ἕτερον ἐκάστω. ὁμοίως τοῖνυν θετόν
καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τὸ αὐτὸ καὶ ἐν εἶναι ἀριθμῷ τὸ αἰσθη-
τικόν πάντων, τῷ μέντοι εἶναι ἕτερον καὶ ἕτερον τῶν μὲν γέ-
νει τῶν δὲ εἶδει. ὥς καὶ αἰσθάνοιτ' ἂν ἅμα τῷ αὐτῷ καὶ
ἐνί, λόγῳ δ' ἔν τῷ αὐτῷ. ὅτι δὲ τὸ αἰσθητὸν πᾶν ἐστὶ μέ-
γεθος καὶ ἐκ ἐστὶν ἀδιαίρετον αἰσθητόν, δῆλον. ἐστὶ γὰρ ὅθεν
μὲν ἐκ ἂν ὀφθῇ, ἄπειρον τὸ ἀπόστημα, ὅθεν δὲ ὁράται,
πεπερασμένον. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὁσφραντόν καὶ ἀκυστόν καὶ
ὄσων μὴ αὐτῶν ἀπτόμενοι αἰσθάνονται. ἐστὶ δὲ τι ἔσχατον
τῷ ἀποστήματος ὅθεν ἔχ' ὁράται, καὶ πρῶτον ὅθεν ὁράται.
τῷ δὴ ἀνάγκη ἀδιαίρετον εἶναι, ὅ ἐν μὲν τῷ ἐπέκεινα ἐκ
ἐνδέχεται αἰσθάνεσθαι ὄντος, ἐν δὲ τῷ ἐπὶ ταῦτ' ἀνάγκη
αἰσθάνεσθαι. εἰ δὴ τί ἐστιν ἀδιαίρετον αἰσθητόν, ὅταν τεθῇ
ἐπὶ τῷ ἔσχατῳ ὅθεν ἐστὶν ὕστατον μὲν ἐκ αἰσθητὸν πρῶτον
δ' αἰσθητόν, ἅμα συμβήσεται ὁρατὸν εἶναι καὶ ἀόρατον.
τῷ δ' ἀδύνατον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν αἰσθητηρίων καὶ τῶν αἰσθητῶν τίνα
τρόπον ἔχει καὶ κοινῇ καὶ καθ' ἑκάστον αἰσθητήριον εἰρη-
ται· τῶν δὲ λοιπῶν πρῶτον σκεπτέον περὶ μνήμης καὶ τοῦ
μνημονεύειν, τί ἐστὶ, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν γίγνεται, καὶ τί 1
τῶν τῆς ψυχῆς μορίων συμβαίνει τοῦτο τὸ πάθος καὶ τὸ
ἀναμνησθῆναι. οὐ γὰρ οἱ αὐτοὶ εἰσι μνημονικοὶ καὶ
ἀναμνηστικοί, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μνημονικώτεροι μὲν οἱ
βραδεῖς, ἀναμνηστικώτεροι δὲ οἱ ταχεῖς καὶ εὐμαθεῖς.
πρῶτον μὲν οὖν ληπτέον ποῦ ἐστὶ τὰ μνημονευτά· πολ-
λάκις γὰρ ἐξαπατᾷ τοῦτο. οὔτε γὰρ τὸ μέλλον ἐνδέχε-
ται μνημονεύειν, ἀλλ' ἐστὶ δοξαστόν καὶ ἐλπίσόν (εἴη δ' ἂν
καὶ ἐπισήμη τις ἐλπιστική, καθάπερ τινὲς φασὶ τὴν μαντι-
κὴν), ὅτε τῷ παρόντος, ἀλλ' αἰσθήσις· ταύτῃ γὰρ οὔτε τὸ
μέλλον ὅτε τὸ γενόμενον γνωρίζομεν, ἀλλὰ τὸ παρὸν μό-
νον. ἡ δὲ μνήμη τῷ γενομένου· τὸ δὲ παρὸν ὅτε πάρεστιν,
οἷον τοῦτ' ὅτι λευκὸν ὅτε ὁρᾷ, οὐδεὶς ἂν φαίη μνημονεύειν,
ὅδε τὸ θεωρούμενον, ὅτε θεωρῶν τυγχάνει καὶ ἐννοῶν· ἀλλὰ
τὸ μὲν αἰσθάνεσθαι φησὶ, τὸ δ' ἐπίσασθαι μόνον· ὅταν δ'
ἄνευ τῶν ἐνεργειῶν ἔχῃ τὴν ἐπισήμην καὶ τὴν αἰσθησιν, ὥτω
μέμνηται τὰς τῷ τριγώνῳ ὅτι δύο ὁρθαῖς ἴσαι, τὸ μὲν ὅτι
ἔμαθεν ἡ ἐθεώρησεν, τὸ δὲ ὅτι ἤκουσεν ἡ εἶδεν ἢ ὅτι τοῖς-
τον· αἰεὶ γὰρ ὅταν ἐνεργῇ κατὰ τὸ μνημονεύειν, ὥτως ἐν τῇ
ψυχῇ λέγει, ὅτι πρότερον τῷτο ἤκουσεν ἢ ἤσθητο ἢ ἐνόησεν.
ἐστὶ μὲν ἔν ἡ μνήμη ὅτε αἰσθήσις ὅτε ὑπόληψις, ἀλλὰ τέ-
των τινὸς ἐξῆς ἢ πάθος, ὅταν γένηται χρόνος. τῷ δὲ νῦν ἐν
τῷ νῦν ἐκ ἐστὶ μνήμη, καθάπερ εἰρηται καὶ πρότερον, ἀλλὰ
τῷ μὲν παρόντος αἰσθήσις, τοῦ δὲ μέλλοντος ἐλπίς, τοῦ δὲ
γενομένου μνήμη. διὸ μετὰ χρόνου πᾶσα μνήμη. ὥσθ' ὅσα
χρόνου αἰσθάνεται, ταῦτα μόνον τῶν ζώων μνημονεύει, καὶ
τέτω ὥ αἰσθάνεται. ἐπεὶ δὲ περὶ φαντασίας εἰρηται πρότε-
ρον ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, καὶ νοεῖν ἐκ ἐστὶν ἄνευ φαντάσμα-

1. ἀδιαφόρους *P.* || εαυτὴν *P.* || 2. αἰσθήσις ἔσαι *LPSU.* || τῷτο *EPSY.* || 4. ἐνδέχεται *SU.* || ἡ om *L.* || 6. τί om *L.* || ἔχ' ἔν] *ἐβέη EPSY.* || 7. ἔν ante ἐν om *PSU.* || 8. ἐκεῖνος *EX.* || ἐν post τῶν om *EMSUY.* || 9. πάντα *P.* || 11. τί om *EMY* et fortasse *P.* || 13. ἐνδέχεται αὐτῶν *P.* || 14. καὶ ante ἐν om *EMY.* || 15. εἰ γὰρ μὴ *LPSU.* || 18. τῷ] τὸ *EMPSUY.* || 19. τὸ αὐτὸ καὶ ἐν *EMY.* || 20. τὸ αὐτὸ *M.* || 21. αἰσθάνεσθαι *EMY.* || 23. τὸ om *LPSU.* || ἀκυστόν καὶ ὁσφραντόν *P.* || καὶ om *LSU.* || 24. ὁ- σοι *L.* || ἀπῶν *M.* || ἀπτόμενοι] λειπόμενοι *L.* || 24. δὴ *LPS.* || 26. τῷτο] τῷ *P.* || 27. τὰδε *LPSU.* || 28. ἔσαι *P.*

3. καὶ τῷ μνημονεύειν] καὶ ἀναμνήσεως καὶ ὕπνου *P.* om *LSU.*

Codices *ELMSUY.* Tit. καὶ ἀναμνήσεως] καὶ τοῦ μνημονεύειν *MSU.* καὶ ἀναμνήσεως. ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως καὶ τῆς καθ' ὕπνον μαν-
τικῆς ἀριστοτέλους *m.* περὶ ὕπνου. περὶ τῆς καθ' ὕπνον μαντικῆς *X.*
4. τί] περὶ μνήμης καὶ τῷ μνημονεύειν λεκτέον τί *ELSUY.* || τίνος αἰτίας *M.* || 5. τῷτο συμβαίνει *MSU.* || 6. τὸ] τῷ *SU.* || 7. μνημονικοὶ
et 8. ἀναμνηστικοὶ *EX.* || 9. σκεπτέον *LSU.* || εἰσι *L.* || τὰ om *LSU.* || 10. ἐξαπατᾷται *EX.* || 12. φασὶ τινες *U.* || 13. αἰσθήσιν *S.* ||
15. λεγομένου *Y.* || ὅτι *EX.* || 16. τοῦτ' om *M.* || τὸ om *S.* || 17. ὅτε et τυγχάνει om *LSU.* || νοῶν *LMSU.* || 19. ἐργων *LS.* ||
σχῇ *LSU.* || 20. δυσὶν *LK.* || 21. ἡ ante ὁ om *M.* || ὁ τι] τι *LMSU.* || 22. αἰε] δεῖ *EMY.* || 23. λέγειν *EMY.* || 25. χρόνιον
Y et re *E.* || 26. καὶ πρότερον om *LMSU.* || ἀλλὰ] ἐστὶ γὰρ *LSU.* || 28. χρόνον *EMY.* || ὅσα τε χρ. *EX.* || 29. αἰσθ. καὶ ὡ ταῦτα
EM. || τῶν ζώων μνημονεύει τῶν ζώων καὶ *M.*

τος· συμβαίνει γὰρ τὸ αὐτὸ πάθος ἐν τῷ νοεῖν ὅπερ καὶ ἐν τῷ διαγράφειν· ἐκεῖ τε γὰρ ἔδεν προσχρώμενοι τῷ τὸ ποσὸν ὠρισμένον εἶναι τὸ τριγώνου, ὅμως γράφομεν ὠρισμένον κατὰ τὸ ποσόν· καὶ ὁ νοῶν ὡσαύτως, καὶ μὴ ποσὸν νοῆ, τίθεται πρὸ ὀμμάτων ποσόν, νοεῖ δ' ἔχῃ ἢ ποσόν. ἂν δ' ἢ φύσις ἢ τῶν ποσῶν, ἀόριστον δέ, τίθεται μὲν ποσὸν ὠρισμένον, νοεῖ δ' ἢ ποσὸν μόνον. διὰ τίνα μὲν ἔν αἰτίαν ἐκ ἐνδέχεται νοεῖν ἔδεν ἄνευ τῆ συνεχῆς, οὐδ' ἄνευ χρόνου τὰ μὴ ἐν χρόνῳ ὄντα, ἄλλος λόγος. μέγεθος δ' ἀνάγκαιον γνωρίζειν καὶ κίνησιν ὧ καὶ χρόνον, καὶ τὸ φάντασμα τῆς κοι- 10 νῆς αἰσθήσεως πάθος ἐστίν. ὥςτε φανερόν, ὅτι τῷ πρώτῳ αἰσθητικῷ τέτῳ ἢ γινώσις ἐστίν. ἢ δὲ μνήμη καὶ ἢ τῶν νοητῶν οὐκ ἄνευ φαντάσματος ἐστίν. ὥςτε τοῦ νοουμένου κατὰ συμβεβηκὸς ἂν εἴη, καθ' αὐτὸ δὲ τοῦ πρώτου αἰσθητικοῦ. διὸ καὶ ἑτέροις τιτὴν ὑπάρχει τῶν ζώων, καὶ οὐ μόνον ἀν- 15 θρώποις καὶ τοῖς ἔχουσι δόξαν ἢ φρόνησιν. εἰ δὲ τῶν νοητικῶν τι μορίων ἦν, οὐκ ἂν ὑπῆρχε πολλοῖς τῶν ἄλλων ζώων, ὥςτε δ' ἔδεν τῶν θνητῶν, ἐπεὶ ἔδεν νῦν πᾶσι διὰ τὸ μὴ πάντα χρόνου αἰσθῆσιν ἔχειν· ἀεὶ γὰρ ὅταν ἐνεργῇ τῇ μνήμῃ, καθάπερ καὶ πρότερον εἵπομεν, ὅτι εἶδε τοῦτο ἢ 20 ἤκουσεν ἢ ἔμαθε, προαισθάνεται ὅτι πρότερον· τὸ δὲ πρότερον καὶ ὕστερον ἐν χρόνῳ ἐστίν. τίς μὲν οὖν τῶν τῆς ψυχῆς ἐστίν ἢ μνήμη, φανερόν, ὅτι ὅπερ καὶ ἢ φαντασία· καὶ ἔστι μνημονευτὰ καθ' αὐτὰ μὲν ὅσα ἐστὶ φαντασία, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ ὅσα μὴ ἄνευ φαντασίας. ἀπορήσειε δ' ἂν 25 τις πῶς ποτὲ τῷ μὲν πάθους παρόντος τῷ δὲ πράγματος ἀπόντος μνημονεύεται τὸ μὴ παρόν. δῆλον γὰρ ὅτι δεῖ νοῆσαι τοιοῦτον τὸ γινόμενον διὰ τῆς αἰσθήσεως ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τῷ μορίῳ τῷ σώματος τῷ ἔχοντι αὐτήν, οἷον ζωγράφημα τι τὸ πάθος, ἢ φαμέν τὴν ἔξιν μνήμην εἶναι· ἢ γὰρ 30 γινομένη κίνησις ἐνσημαίνεται οἷον τύπον τινὰ τοῦ αἰσθηματος, καθάπερ οἱ σφραγιζόμενοι τοῖς δακτυλίοις. διὸ καὶ τοῖς

μὲν ἐν κινήσει πολλῇ διὰ πάθος ἢ δι' ἡλικίαν ἔσιν ἢ γίνε-
ται μνήμη, καθάπερ ἂν εἰς ὕδωρ ῥέον ἐμπιπτόσης τῆς κί-
νήσεως καὶ τῆς σφραγίδος· τοῖς δὲ διὰ τὸ ψύχεσθαι, κα-
θάπερ τὰ παλαιὰ τῶν οἰκοδομημάτων, καὶ διὰ σκληρό-
τητα τῆ δεχομένου τὸ πάθος ἐκ ἐγγίνεται ὁ τύπος. διόπερ
οἱ τε σφόδρα νέοι καὶ οἱ γέροντες ἀμνημόνες εἰσιν· ῥέουσι
γὰρ οἱ μὲν διὰ τὴν αὔξην, οἱ δὲ διὰ τὴν φθίσιν. ὁμοίως
δὲ καὶ οἱ λίαν ταχεῖς καὶ οἱ λίαν βραδεῖς ἑδέτεροι φαίνον-
ται μνημονες· οἱ μὲν γὰρ εἰσιν ὑγρότεροι τῷ δέοντος, οἱ δὲ
σκληρότεροι· τοῖς μὲν ἔν ἢ μένει τὸ φάντασμα ἐν τῇ ψυ-
χῇ, τῶν δ' ἔχῃ ἀπτεται· ἀλλ' εἰ δὴ τοιοῦτόν ἐστι τὸ συμ-
βαῖνον περὶ τὴν μνήμην, πότερον τῷτο μνημονεύει τὸ πάθος,
ἢ ἐκεῖνο ἀφ' ἧς ἐγένετο; εἰ μὲν γὰρ τῷτο, τῶν ἀπόντων ἔδεν ἂν
μνημονεύοιμεν· εἰ δ' ἐκεῖνο, πῶς αἰσθανόμενοι τέτε μνημο-
νέομεν, ἢ μὴ αἰσθανόμεθα, τὸ ἀπόν; εἴτ' ἐστὶν ὁμοιον ὥσπερ
τύπος ἢ γραφὴ ἐν ἡμῖν, τέτου αὐτῆς ἢ αἰσθήσεως διὰ τί ἂν
εἴη μνήμη ἑτέρου, ἀλλ' ἐκ αὐτῆς τέτου; ὁ γὰρ ἐνεργῶν τῇ
μνήμῃ θεωρεῖ τὸ πάθος τῷτο καὶ αἰσθάνεται τέτου. πῶς οὖν
τὸ μὴ παρόν μνημονεύει; εἴη γὰρ ἂν καὶ ὁρᾶν τὸ μὴ παρόν
καὶ ἀκύνει. ἢ ἔστιν ὡς ἐνδέχεται καὶ συμβαίνει τοῦτο; οἷον
γὰρ τὸ ἐν τῷ πίνακι γεγραμμένον καὶ ζῶν ἐστὶ καὶ εἰ-
κῶν, καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἐν τῷτ' ἐστὶν ἄμφω, τὸ μέντοι εἶναι
ἢ ταῦτόν ἀμφοῖν, καὶ ἔστι θεωρεῖν καὶ ὡς ζῶν καὶ ὡς εἰ-
κόνα, οὕτω καὶ τὸ ἐν ἡμῖν φάντασμα δεῖ ὑπολαβεῖν καὶ
αὐτὸ τι καθ' αὐτὸ εἶναι θεώρημα καὶ ἄλλῃ φάντασμα. ἢ
μὲν ἔν καθ' αὐτὸ, θεώρημα ἢ φάντασμα ἐστίν, ἢ δ' ἄλλῃ,
οἷον εἰκὼν καὶ μνημόνευμα. ὥςτε καὶ ὅταν ἐνεργῇ ἢ κίνησις
αὐτοῦ, ἂν μὲν ἢ καθ' αὐτὸ ἐστὶ, ταύτῃ αἰσθῆται ἢ ψυχῇ
αὐτῆς, οἷον νόημά τι ἢ φάντασμα φαίνεται ἐπελθεῖν· ἂν δ'
ἢ ἄλλου, ὥσπερ ἐν τῇ γραφῇ ὡς εἰκόνα θεωρεῖ, καὶ μὴ
ἑωρακῶς τὸν Κορίσκον ὡς Κορίσκου· ἐνταῦθα τε ἄλλο τὸ
πάθος τῆς θεωρίας ταύτης καὶ ὅταν ὡς ζῶν γεγραμμένον

2. τῷ ante τὸ om *EX*. || 4. ὁ νοῶν] ὀνομάζομεν *EMY*. || 6. ἀόριστον *LMSUY* et corr *E*. || 8. ἔδεν om pr *E*. || τῷ om *LM*
SU. || συνεχῆς *EX*. || τὰ γὰρ χρόνῳ μὴ ὄντα *Y*, om *E*. || 9. λόγος ἄλλος *EMY*. || δ' om *EX*. || 10. χρόνος *E*. || 11. ὥςτε τοῦτο
φανερόν *EMY*. || 13. φαντάσματος] τῆς φαντασίας *EX*. || 15. ἀνθρώπου *LSU*. || 17. τι om *MY*. || 18. ἔδεν *M*. || 19. πάντα] πάντων
L. || ἀεὶ] δεῖ *EX*. || 21. προαισθάνεσθαι τι πρότερον *EX*, ὅτι προαισθάνεται πρότερον *S*, πρότερον προαισθάνεται *M*. || 22. καὶ] ἢ *M*. ||
23. ἢ om *LSU*. || ἢ om *LS*. || καὶ — 24. φαντασία om *M*. || 24. ὅσα μὴ ἐστὶ φαντασία *EX*, ὧν ἐστὶ φαντασία *LSU*. || μὴ ἄνευ]
μετὰ *M*. || 26. μὲν τῷ *M*. || 27. μνημονεύει *LSU*. || 28. τοιοῦτο *E*, τοιοῦτό τι *M*, τέτου *S*. || 30. εἶναι μνήμην *LS*. || 31. τὸ αἰσθημα
M. || 32. δακτύλοις *M*.

2. ἂν om *S*. || 3. ψύχεσθαι *MY*. || 8. οἱ λίαν ante βρ. om *LMSU*. || ἑδέτεροι ὡς πεπιτοπολὺ φ. μνημονικὸν ὄντες οἱ *M*. || 11. τῶν]
τούτων *M*. || 13. γὰρ om *EX*. || ἀπόντων *M*. || ἂν om *EX*. || 14. τοῦτο *L*. || 16. τούτου αὐτοῦ ἢ] ἢ τούτου αὐτοῦ *M* et corr *U*, εἰ
τέτε αὐτῷ *LS*. || 17. ὁ γὰρ — 18. τέτου om *L*. || 19. μνημονεύσει *EX*. || 21. τῷ om *MSU*. || 22. καὶ om *ELY*. || τὸ om *S*. ||
τέτ' ἐστὶν ἄμφω] αὐτὸ ἐστὶν ἄμφω *LS*, ἄμφω ταῦτ' ἐστὶν *M*. || 23. ταυτόν ἐστὶν ἀμφοῖν *EMY*. || 24. τὰ ἐν ἡμῖν φάσματα (corr φαντάσματα)
Y. || 25. αὐτὸ καθ' αὐτὸ *EX*. || εἶναι ante τι *MU*. || θεώρημα om *LSU*. || 26. ἑαυτὸ *EMY*. || ἐστὶν om *M*. || 28. αἰσθάνεται *LS*
U, αἰσθάνεται *M*. || 29. ἐπελθόν *L*. || 30. ἄλλου καὶ ὥσπερ *SU*. || θεωρεῖ *LM*. || 31. τε om *M*.

θεωρῇ, ἔν τε τῇ ψυχῇ τὸ μὲν γίνεται ὥσπερ νόημα μόνον, τὸ δ' ὡς ἐκεῖ ὅτι εἰκὼν, μνημόνευμα. καὶ διὰ τῆτο ἐνίστο' ἐκ ἴσμεν, ἐγγινομένων ἡμῖν ἐν τῇ ψυχῇ τοιαύτων κινήσεων ἀπὸ τῆ αἰσθέσθαι πρότερον, εἰ κατὰ τὸ ἡσθήσθαι συμβαίνει, καὶ εἰ ἐξὶ μνήμῃ ἢ οὐ διαζόμεν· ὅτε δὲ συμβαίνει 5 ἐννοῆσαι καὶ ἀναμνησθῆναι ὅτι ἡκούσαμεν τι πρότερον ἢ εἶδομεν. τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅταν θεωρῶν ὡς αὐτὸ μεταβάλλῃ καὶ θεωρῇ ὡς ἄλλῃ. γίνεται δὲ καὶ τὸναντίον, οἷον συνέβη Ἀντιφρόντι τῷ Ὀρεῖτῃ καὶ ἄλλοις ἐξισαμένους· τὰ γὰρ φαντάσματα ἔλεγον ὡς γενόμενα καὶ ὡς μνημο- 10 νεύοντες. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅταν τις τὴν μὴ εἰκόνα ὡς εἰκόνα θεωρῇ. αἱ δὲ μελέται τὴν μνήμην σώζουσι τῷ ἐπαναμνησκύνειν· τῆτο δ' ἐξὶν ἔδεν ἕτερον ἢ τὸ θεωρεῖν πολλάκις ὡς εἰκόνα καὶ μὴ ὡς καθ' αὐτό. τί μὲν ἔν ἐξὶ μνήμῃ καὶ τὸ μνημονεύειν, εἴρηται, ὅτι φαντάσματος, ὡς εἰκότος 15 ἢ φάντασμα, ἔξισ· καὶ τίνος μορῆς τῶν ἐν ἡμῖν, ὅτι τοῦ πρώτου αἰσθητικῆς, καὶ ᾧ χρόνῳ αἰσθανόμεθα.

2. Περὶ δὲ τῆ ἀναμνησκύνεσθαι λοιπὸν εἰπεῖν. πρώτον μὲν ἔν ὅσα ἐν τοῖς ἐπιχειρηματικοῖς λόγοις ἐξὶν ἀληθῆ, δεῖ τίθεσθαι ὡς ὑπάρχοντα. οὔτε γὰρ μνήμης ἐξὶν ἀνάληψις ἢ 20 ἀνάμνησις ἔτε λήψις· ὅταν γὰρ τὸ πρῶτον ἢ μάθῃ ἢ πάθῃ, ἔτ' ἀναλαμβάνει μνήμην ἑδεμῖαν (ἑδεμῖα γὰρ προγέγονεν) ἔτ' ἐξ ἀρχῆς λαμβάνει· ὅταν δὲ ἐγγένηται ἢ ἔξισ καὶ τὸ πάθος, τότε ἢ μνήμῃ ἐξὶν. ὥς μετὰ τῆ πάθος ἐγγινομένου οὐκ ἐγγίνεται. ἔτι δ' ὅτε τὸ πρῶτον ἐγγέγονε τῷ 25 ἀτόμῳ καὶ ἐσχάτῳ, τὸ μὲν πάθος ἐνυπάρχει ἤδη τῷ παθόντι καὶ ἢ ἐπισήμη, εἰ δεῖ καλεῖν ἐπισήμην τὴν ἔξισ ἢ τὸ πάθος (ἔθεν δὲ καλῶναι κατὰ συμβεβηκὸς καὶ μνημονεύειν ἔνια ὧν ἐπισάμεθα)· τὸ δὲ μνημονεύειν καθ' αὐτὸ ἐχ' ὑπάρχει πρὶν χρονισθῆναι· μνημονεύει γὰρ νῦν ὃ εἶδεν ἢ ἔπαθε 30 πρότερον, ἐχ' ὃ νῦν ἔπαθε, νῦν μνημονεύει. ἔτι δὲ φανερόν

ὅτι μνημονεύειν ἐξὶ μὴ νῦν ἀναμνησθέντα, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς αἰσθόμενον ἢ παθόντα. ἀλλ' ὅταν ἀναλαμβάνῃ ἢν πρότερον ἔχεν ἐπισήμην ἢ αἰσθησιν ἢ οὐ ποτὲ τὴν ἔξισ ἐλέγομεν μνήμην, τοῦτ' ἐστὶ καὶ τότε τὸ ἀναμνησκύνεσθαι τῶν εἰρημένων τι· τὸ δὲ μνημονεύειν συμβαίνει, καὶ μνήμῃ ἀκολουθεῖ. ἔδὲ δὴ ταῦτα ἀπλῶς, ἐὰν ἐμπροσθεν ὑπάρξαντα πάλιν ἐγγένηται, ἀλλ' ἔξισ ὡς, ἐξὶ δ' ὡς οὐ. δις γὰρ μαθεῖν καὶ εὐρεῖν ἐνδέχεται τὸν αὐτὸν τὸ αὐτό· δεῖ οὖν διαφέρειν τὸ ἀναμνησκύνεσθαι τῶν, καὶ ἐνέσης πλείονος ἀρχῆς ἢ ἔξ 5 ἢς μανθάνειν ἀναμνησκύνεσθαι. συμβαίνει δ' αἱ ἀναμνήσεις, ἐπειδὴ πέφυκεν ἢ κίνησις ἢδε γενέσθαι μετὰ τήνδε· εἰ μὲν ἐξ ἀνάγκης, ὁῦλον ὡς ὅταν ἐκείνη κινήθῃ, τήνδε κινήθεται· εἰ δὲ μὴ ἐξ ἀνάγκης ἀλλ' ἔθει, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κινήθεται. συμβαίνει δ' ἐνὶς ἀπαξ ἔθισθαι μᾶλλον ἢ ἄλλῃς πολλάκις κινεμένους· διὸ ἔνια ἀπαξ ἰδόντες μᾶλλον μνημονεύομεν ἢ ἕτερα πολλάκις· ὅταν ἔν ἀναμνησκύνεμεθα, κινέμεθα τῶν προτέρων τινὰ κινήσεων, ἔως ἂν κινήθωμεν μεθ' ἢν ἐκείνη εἴωθεν. διὸ καὶ τὸ ἐφεξῆς θηρεύομεν νοήσαντες ἀπὸ τῆ νῦν ἢ ἄλλῃ τινός, καὶ ἀφ' ὁμοῦ ἢ ἐναντίῳ ἢ 20 τῆ συνέγγυς. διὰ τῆτο γίνεται ἢ ἀνάμνησις· αἱ γὰρ κινήσεις τῶν τῶν μὲν αἱ αὐταί, τῶν δ' ἄμα, τῶν δὲ μέρος ἔχουσιν, ὥς τὸ λοιπὸν μικρὸν δ' ἐκινήθῃ μετ' ἐκεῖνο. ζητῶσι μὲν ἔν ἔτω, καὶ μὴ ζητῶντες δ' ἔτως ἀναμνησκύνονται, ὅταν μεθ' ἑτέραν κίνησιν ἐκείνη γένηται· ὡς δὲ τὰ πολλὰ ἐτέρων 25 γενομένων κινήσεων οἷον εἴπομεν, ἐγένετο ἐκείνη. ἔδεν δὲ δεῖ σκοπεῖν τὰ πόρρω, πῶς μεμνήμεθα, ἀλλὰ τὰ συνέγγυς· ὁῦλον γὰρ ὅτι ὁ αὐτός ἐξὶ τρόπος, λέγω δὲ τὸ ἐφεξῆς, ἢ προζητήσας ἔδ' ἀναμνησθείς. τῷ γὰρ ἔθει ἀκολουθοῦσιν αἱ κινήσεις ἀλλήλαις, ἢδε μετὰ τήνδε. καὶ ὅταν τοῖνυν ἀναμνησκύνεσθαι βέλῃται, τῆτο ποιήσει· ζητήσει λαβεῖν ἀρχὴν κινήσεως, μεθ' ἢν ἐκείνη ἔσαι. διὸ τάχιζα καὶ κάλλιζα γί-

1. ἔν τε] τὸ ἐν *EMY*. || 2. εἰκὼν καὶ μν. *Y*. || 3. γινομένων *LS*. || κινήσεων εἰ ἀπὸ *M*. || 4. αἰσθάνεσθαι *ELMY*. || εἰ] ἢ *EMY*. || 5. εἰ om *M*. || ἔξισ ἢ μνήμῃ *U*, ἔξισ ἢ μνήμῃ *S*. || ἢ om pr *E*. || οὐ] ἢ *Y*. || διαζόμεν ὅτε δὲ] διαζόμεν ὅτε δὲ ἐνίστο *S*, ἐνίστο διαζόμεν ὅτε δὲ corr *U*, ἐνίστο ὅτε δὲ pr *U*, ἐνίστο δὲ *M*. || 7. αὐτὰ μεταβάλλῃ *M*, αὐτὰ μεταβάλλει *U*, αὐτόματα βάλλῃ *Y*. || 8. δὲ ἐνίστο καὶ *MSU*. || τὸναντίον ἐνίστο οἷον *L*. || 9. ὁρεῖται *EY*. || 10. φαντάσματα] φανέντα αὐτοῖς *M*. || γινόμενα *M*. || 11. τις τὴν μὴ] τὸ παρὰ τὴν *EY*, τις τὴν *M*. || 12. σώζουσιν ἐν τῷ *U*. || 14. ἐξὶν ἢ μνήμῃ *SU*. || 15. φάσματος *L*. || 17. ἢ *M*, ἢ *EY*. || 19. εἰσὶν *S*. || τίθεναι *LSU*. || 20. ἔδὲ *E*. || ἢ *Y*. || 21. ἢ ante μάθῃ om *EMY*. || 23. δὲ] γὰρ *L*. || γένηται *LS*. || ἢ *SU*. || 24. καὶ] ἢ *LSU*. || ἢ om *LSU*. || 25. ἔτι] ὅτι *EY*. || γέγονε *Y*, ἐγγέγονε ἐν *LSU*. || 26. ἐσχάτῳ καὶ ἀτόμῳ *L*. || 29. ὑπάρξει *EM*. || 31. ἔτι δὲ φ. *LS*.

1. ἀλλ' om *LSU*. || αἰσθανόμενον *EMY*. || 2. ἢ] μὴ *EY*. || μαθόντα *S*, μαθόντα τί *M*. || ἀναλάβῃ *M*. || 3. ἐλέγομεν εἶναι μν. *M*. || 4. τῆτ' ἐξὶ] τῶν μὲν *EY*. || τότε] τῆτο *S*. || τὸ om *LMSU*. || τῶν] ἐξὶ τῶν *EMY*. || 5. μνήμην ἀκολουθεῖν *L*. || 6. ὑπάρξαντα *EY*. || 7. ἐγγίνηται *LSU*. || 8. ἐνδέχεται καὶ εὐρεῖν *L*. || τὸ αὐτὸ τὸν αὐτὸν *MSU*. || 10. μανθάνει *S*. || 11. ἐπειδὴ πέφυκεν ἢ κίνησις om *EY*. || ἢδε ἢ κίνησις *MSU*. || γενέσθαι om *LMSU*. || 12. ἐκείνη *U*. || βοηθῇ *L*. || τήνδε τὴν κίνησιν κινήσεται *EMY*. || 14. ἔνια γ. *U*. || θάττον *EM*. || 15. ἐτέρος *LSU*, ἑτέρα γ. *U*. || ἰδόντες ἀπαξ *L*. || 16. ἕτερον *SU*, ἑτεροὶ *EY*. || 17. πρότερον *EY*. || κινήθωμεν] κινήθῃ *M*. || 18. εἴωθεν *M*. || νοήσαντες om *L*. || 19. ἢ ἐναντίῳ ἢ] καὶ ἐναντίῳ καὶ *EM*. || 22. δ. om *EY*. || 23. ἔν om *MS*. || 24. γίγνηται *LSU*. || 25. γινομένων *EY*. || 27. ὅτι] ὡς *LMSU*. || λέγω δὲ] πῶς λέγει *LSU*. || 28. προζητήσας *E*. || 29. ἀλλήλαις om *SU*. || 30. ποιήσας *M*, ποιήσει καὶ *Y*, ambiguo *E*. || ζητεῖ *M*. || 31. καὶ τάχιζα μάλιστα *M*, τάχιζα καὶ μάλιστα *U*.

νονται ἀπ' ἀρχῆς αἱ ἀναμνήσεις· ὥς γὰρ ἔχουσιν τὰ πράγματα πρὸς ἀλλήλα τῷ ἐφεξῆς, ἔτω καὶ αἱ κινήσεις. καὶ ἔστιν εὐμνημόνευτα ὅσα τάξιν τινὰ ἔχει, ὥσπερ τὰ μαθήματα· τὰ δὲ φαύλως καὶ χαλεπῶς. καὶ τέτρω διάφέρει τὸ ἀναμνησθεσθαι τοῦ· πάλιν μανθάνειν, ὅτι δυνήσεται πῶς δι' αὐτῆς κινήσθαι ἐπὶ τὸ μετὰ τὴν ἀρχήν. ὅταν δὲ μή, ἀλλὰ δι' ἄλλης, οὐκέτι μέμνηται.· πολλάκις δ' ἤδη μὲν ἀδυνατεῖ ἀναμνησθῆναι, ζητεῖν δὲ δύναται καὶ εὐρίσκει. τῆτο δὲ γίνεταί κινῶντι πολλά, ἕως ἂν τοιαύτην κινήσῃ κίνησιν ἣ ἀκολογήσῃ τὸ πρᾶγμα. τὸ γὰρ μεμνήσθαι ἐστὶ τὸ ἐνεῖναι· δύναμει τὴν κινῶσαν· τῆτο δὲ, ὥς' ἐξ αὐτῆς καὶ ὧν ἔχει κινήσεων κινήσθαι, ὥσπερ εἴρηται. δεῖ δὲ λαβεῖσθαι ἀρχῆς. διὸ ἀπὸ τόπων δοκῶσιν ἀναμνησθεσθαι ἐνίοτε. τὸ δ' αἴτιον ὅτι ταχὺ ἀπ' ἄλλου. ἐπ' ἄλλο ἔρχονται, οἷον ἀπὸ γάλακτος ἐπὶ λευκόν, ἀπὸ λευκοῦ δ' ἐπ' αἶρα, καὶ ἀπὸ τούτου ἐφ' ὕγρον, ἀφ' ὃ ἐμνήσθη μετοπώρα; ταύτην ἐπιζητῶν τὴν ὥραν. εἴκοι δὲ καὶ ἀρχὴ καὶ τὸ μέσον πάντων· εἰ γὰρ μὴ πρότερον, ὅταν ἐπὶ τούτῳ ἔλθῃ, μνησθήσεται, ἢ οὐκέτι οὐδὲ ἄλλοθεν, οἷον εἰ τις νοήσειεν ἐφ' ὧν ΑΒΓΔΕΖΗΘ· εἰ γὰρ μὴ ἐπὶ τῇ Ε μέμνηται, ἐπὶ τῇ ΕΘ ἐμνήσθη· ἐντεῦθεν γὰρ ἐπ' ἄμφω κινήσθαι ἐνδέχεται, καὶ ἐπὶ τὸ Δ καὶ ἐπὶ τὸ Ε. εἰ δὲ μὴ τῶν τι ἐπιζητεῖ, ἐπὶ τὸ Γ ἐλθὼν μνησθήσεται, εἰ τὸ Η ἢ τὸ Ζ ἐπιζητεῖ. εἰ δὲ μή, ἐπὶ τὸ Α· καὶ ἔτι αἰεὶ. τῷ δ' ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐνίοτε μὲν μνησθῆναι ἐνίοτε δὲ μή, αἴτιον ὅτι ἐπὶ πλείω ἐνδέχεται κινήσθαι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀρχῆς, οἷον ἀπὸ τοῦ Γ ἐπὶ τὸ Ζ ἢ τὸ Δ. ἐὰν οὖν μὴ διὰ παλαιῶν κινήται, ἐπὶ τὸ συνηθέστερον κινεῖται· ὥσπερ γὰρ φύσις ἤδη τὸ ἔθος. διὸ ἂν πολλάκις ἐνοοῦμεν, ταχὺ ἀναμνησκόμεθα· ὥσπερ γὰρ φύσει τότε μετὰ τότε ἐστίν, ἔτω καὶ ἐνεργεία· τὸ δὲ πολλάκις φύσιν ποιεῖ. ἐπεὶ δ' ὥσπερ

ἐν τοῖς φύσει γίνεταί, καὶ παρὰ φύσιν καὶ ἀπὸ τύχης, ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς δι' ἔθος, οἷς ἡ φύσις γε μὴ ὁμοίως ὑπάρχει· ὥς κινήσθαι ἐνίοτε καὶ ἄλλως, ἄλλως τε καὶ ὅταν ἀφέλκῃ ἐκείθεν αὐτόσε πη. διὰ τοῦτο καὶ ὅταν δὲ ὄνομα μνημονεύσῃ, παρόμοιον μὲν, εἰς δ' ἐκεῖνο σολοικίζομεν. τὸ μὲν οὖν ἀναμνησθεσθαι τοῦτον συμβαίνει τὸν τρόπον. τὸ δὲ μέγιστον, γνωρίζειν δεῖ τὸν χρόνον, ἢ μέτρον ἢ ἀορίσως. ἔσω δὲ τι· ὧ κρίνει τὸν πλείω καὶ ἐλάττω· εὐλογον δ' ὥσπερ τὰ μεγέθη· νοεῖ γὰρ τὰ μεγάλα καὶ πόρρω οὐ τῷ ἀποτείνειν ἐκεῖ τὴν διάνοιαν, ὥσπερ τὴν ὄψιν φασὶν τινες (καὶ γὰρ μὴ ὄντων ὁμοίως νοήσει), ἀλλὰ τῇ ἀνάλογον κινήσει· ἐστὶ γὰρ ἐν αὐτῇ τὰ ὅμοια σχήματα καὶ κινήσεις. τίς ἔν διοίσει, ὅταν τὰ μεῖζον νοῇ; ἢ ὅτι ἐκεῖνα νοεῖ, ἢ τὰ ἐλάττω; πάντα γὰρ τὰ ἐντὸς ἐλάττω, ὥσπερ ἀνάλογον καὶ τὰ ἐκτός. ἐστὶ δ' ἴσως ὥσπερ καὶ τοῖς εἰδεσιν ἀνάλογον λαβεῖν ἄλλο ἐν αὐτῷ, ἔτω καὶ τοῖς ἀποσήμασιν. ὥσπερ οὖν εἰ τὴν ΑΒΒΕ κινεῖται, ποιεῖ τὴν ΑΔ· ἀνάλογον γὰρ ἢ ΑΓ καὶ ἢ ΓΔ. τίς ἔν μᾶλλον τὴν ΓΔ ἢ τὴν ΖΗ ποιεῖ; ἢ ὡς ἢ ΑΓ πρὸς τὴν ΑΒ ἔχει, ἔτις ἢ τὸ Θ· πρὸς τὴν Μ ἔχει. ταύτας οὖν ἅμα κινεῖται. ἀντὶ δὲ τὴν ΖΗ βέλχεται νοῆσαι, τὴν μὲν ΒΕ ὁμοίως νοεῖ, ἀντὶ δὲ τῶν ΘΙ τὰς ΚΛ νοεῖ· αὐταὶ γὰρ ἔχουσιν ὡς ΖΑ πρὸς ΒΑ. ὅταν ἔν ἅμα ἢ τε τῷ πράγματος γίνηται κινήσεις καὶ ἢ τῷ χρόνῳ, τότε τῇ μνήμῃ ἐνεργεῖ. ἀντὶ δ' οἴηται μὴ ποιῶν, οἷται μνημονεύειν· οὐδὲν γὰρ κωλύει διαφυσθῆναι τινα καὶ δοκεῖν μνημονεύειν μὴ μνημονεύοντα. ἐνεργῶντα δὲ τῇ μνήμῃ μὴ οἰεσθαι ἀλλὰ λανθάνειν μεμνημένον οὐκ ἔστιν· τῆτο γὰρ ἦν αὐτὸ τὸ μεμνήσθαι. ἀλλ' ἐὰν ἢ τῷ πράγματος γένηται χωρὶς τῆς τῷ χρόνῳ ἢ αὐτῇ ἐκείνης, ἢ μέμνηται. ἢ δὲ τῷ χρόνῳ διττῇ ἔστιν· ὅτε μὲν γὰρ μέτρον οὐ μέμνηται αὐτό,

1. ἔχει *L*. || 2. ἔτω καὶ αἱ κινήσεις *om M*. || κινήσεις πρὸς αὐτὰς τῷ ἐφεξῆς. καὶ *S*. || 3. εὐμνημονεύτότατα *M*. || 4. φαύλως καὶ φαῦλα *EMY*. || τέτρω *E*. || 8. ζητῶν *EMY*. || 9. ἕως ἂν ἐκ *EMSUY*. || ἢ ἀκολούθησιν *M*. || 10. δύναμιν *LSU*. || 14. ἄλλω ἐπ' *om E*. || ἄλλον ἔρχεται *L*. || 15. ἐφ' *om LU*. || 16. ἐφ' *M*. || ταύτη *E*. || ἐπιζητῶν] ἐι ζητῶν *S*, δὲ ζητεῖ *M*. || 17. δὴ τὸ καθ. *LSUY*. || ἀρχῇ *SU*, ἢ ἀρχῇ *EY*. || 18. ἢ] ἢ ὑδὲν ἢ *M*. || ὑδὲ] οἷδεν *EMY*. || 19. ὧ *S*. || 20. ἐπὶ τῷ Ε μέμνηται, *om EMY*. || ΕΘ] ἢ θ *Y*, ἢ θ *E*, θ *L*. || 21. Δ] α *EM*. || 22. ἐζητεῖ *EMUY*, ἐπεζητεῖ *L*. || 23. εἰ] ἢ *M*, ἐπὶ *EY*. || Ζ] θ *EY*. || ἐπιζητεῖ *om EM*. || εἰ δὲ *om S*. || ἐπὶ γε τὸ *LSU*. || Α] δ *Y*. || 24. τῷ δ' τὸ δ' *EMY*. || 25. ὅτι] τὸ *EY*, *om M*. || πλείον ἐνδέχεται *EY*, πλείω ἔστι *M*. || 26. μὴ *om EM*. || 27. δι' α παλαιῶν *Y*. || κινήσῃ *EMY*. || ἐπὶ τῷ] ἐπὶ *EY*. || 28. α *om Y*, post πολλάκις ponunt *EM*. || ἐνοοῦμεθα *LSU*. || 29. ἐστὶ] ἢ δυναμει *M*. || 30. ὥσπερ *om EY*.

1. τοῖς] τῇ *EY*. || γίνεταί ante ἐν *L*. || 2. δι'] δὲ *M*. || γε *om LS*. || μὴ et 3. καὶ ἄλλως *om EMY*. || 4. καὶ ὅταν] καὶ *EY*. || αὐτόσε *EMY* et γε *U*. || πη] ἐπὶ *M*, *om EY*. || καὶ] γὰρ *EY* et γε *U*. || ὅταν] ἐπειδὴν *EY* et γε *U*. || 5. δὲ ὄνομα] ἐπεὶ μόνον *EY*. || μὲν εἰς δ' ὡς μὲν εἰς *EMY*. || 7. γνωρίζειν μὲν δεῖ *M*. || 8. ἀορίσως *L*. || τι *om M*. || ὧ] ὅτω ποτὲ *M*, *om S*. || κινεῖ *EY*. || ἐλάττω *L*. || 11. ὁμοίως *L*. || τῇ ἀνάλογον] τινα λόγον *LSU*. || 12. αὐτοῖς *EMY*. || 13. διοίσει ἢ ὅταν *M*. || τὰ *om LSU*. || ἢ *om EMY*. || νοῇ ἢ *M*, νοεῖν *LSU*, ἀνανοεῖν γε *U*. || 14. ἐλάττω *LU*. || ὥσπερ] καὶ *LMSU*. || 15. δὴ *LS*. || καὶ] καὶ ἐν *M*, *om EY*. || 16. ἀλλ' *LU*. || καὶ ἐν τοῖς *M*. || 17. ΑΔ] γδ *M*. || 18. ἢ post καὶ *om LMSU*. || ἢ τὴν *om EMY*. || 19. τὴν *om S*. || τὸ] x *Y*, ἢ *E*, *om M*. || 20. τὴν *M*] τὸ μ *L*, τὴν i *EMY*. || ἅμα καὶ κινεῖται *LSU*. || 21. μὲν *om E*. || Β] θ *M*, *om Y*. || 22. Α] α *EY*. || πρὸς] ζ *M*. || 23. γένηται *L*. || 24. οἶεται *om SU*. || 27. μὴ *om EM*. || ἀλλὰ] ἅμα *M*, *om EY*. || 29. τῆς *om M*. || ἢ] ἢ *M*. || αὐτῇ *EMUY*. || 30. διττῇ *LMS*. || αὐτῶν *SU*, αὐτῶν *LM*.

οἶον ὅτι τρίτην ἡμέραν ὁδήποτε ἐποίησεν, ὅτε δὲ καὶ μέ-
τρω· ἀλλὰ μέμνηται καὶ ἐὰν μὴ μέτρω. εἰώθασι δὲ λέ-
γειν ὅτι μέμνηται μὲν, πότε μέντοι οὐκ ἴσασιν, ὅταν τοῦ
πότε μὴ γνωρίζωσι τὸ ποσὸν μέτρω. ὅτι μὲν ἔν ἔχ. οἱ αὐ-
τοὶ μνημονικοὶ καὶ ἀναμνηστικοί, ἐν τοῖς πρότερον εἴρηται. 5
διαφέρει δὲ τοῦ μνημονεύειν τὸ ἀναμνησθεσθαι οὐ μόνον
κατὰ τὸν χρόνον, ἀλλ' ὅτι τῷ μὲν μνημονεύειν καὶ τῶν ἄλ-
λων ζώων μετέχει πολλά, τῷ δ' ἀναμνησθεσθαι ὅδεν ὡς
εἰπεῖν τῶν γνωριζομένων ζώων, πλὴν ἄνθρωπος. αἴτιον δ' ὅτι
τὸ ἀναμνησθεσθαι ἔστιν οἷον συλλογισμὸς τις· ὅτι γὰρ 10
πρότερον εἶδεν ἢ ἤκουσεν ἢ τί τοῖσιν ἔπαθε, συλλογίζεται ὁ
ἀναμνησκόμενος, καὶ ἔστιν οἷον ζήτησις τις. τὸ δ' οἷς καὶ
τὸ βουλευτικὸν ὑπάρχει, φύσει μόνοις συμβέβηκεν· καὶ γὰρ
τὸ βελεύεσθαι συλλογισμὸς τίς ἐστιν. ὅτι δὲ σωματικόν τι
τὸ πάθος καὶ ἡ ἀνάμνησις ζήτησις ἐν τοῖσιν φαντάσμα- 15
τος, σημεῖον τὸ παρενοχλεῖν ἐνίοις, ἐπειδὴν μὴ δύνανται
ἀναμνησθῆναι, καὶ πάνυ ἐπέχοντας τὴν διάνοιαν, καὶ ἐκέτ'
ἐπιχειροῦντας ἀναμνησθεσθαι οὐδὲν ἤτιον, καὶ μάλιστα
τὴς μελαγχολικῆς· τέτνες γὰρ φαντάσματα κινεῖ μάλιστα.
αἴτιον δὲ τῷ μὴ ἐπ' αὐτοῖς εἶναι τὸ ἀναμνησθεσθαι, ὅτι 20
καθάπερ τοῖς βάλανσιν ἐκέτι ἐπ' αὐτοῖς τὸ σῆσαι, ἔτω καὶ
ὁ ἀναμνησκόμενος καὶ θηρεύων σωματικόν τι κινεῖ, ἐν ᾧ
τὸ πάθος. μάλιστα δ' ἐνοχλεῖται οἷς ἂν ὑγρότης τύχη ὑπ-
άρχουσα περὶ τὸν αἰσθητικὸν τόπον· ἔκ γὰρ ῥαδίως παύεται
κινηθεῖσα, ἕως ἂν ἐπέλθῃ τὸ ζητούμενον καὶ εὐθυπορήσῃ ἡ 25
κίνησις. διὸ καὶ ὄργαι καὶ φόβοι, ὅταν τι κινήσωσιν, ἀντι-
κινόντων πάλιν τέτων ἐκαθίστανται, ἀλλ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀντι-
κινῶσιν. καὶ ἔοικε τὸ πάθος τοῖς ὀνόμασι καὶ μέλεσι καὶ
λόγοις, ὅταν διὰ σώματος γένηται τι αὐτῶν σφόδρα· παυ-
σαμένοις γὰρ καὶ ἐβυλομένοις ἐπέρχεται πάλιν ἄδεν ἢ 30
λέγειν. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ τὰ ἄνω μεῖζω ἔχοντες καὶ οἱ νανώ-

δεις ἀμνημονέστεροι τῶν ἐναντίων, διὰ τὸ πολὺ βάρος ἔχειν
ἐπὶ τῷ αἰσθητικῷ, καὶ μήτ' ἐξ ἀρχῆς τὰς κινήσεις δύνα-
σθαι ἐμμένειν ἀλλὰ διαλύεσθαι, μήτ' ἐν τῷ ἀναμνησθε-
σθαι ῥαδίως εὐθυπορεῖν. οἱ δὲ πάμπαν νέοι καὶ λίαν γέρον-
τες ἀμνημονες διὰ τὴν κίνησιν· οἱ μὲν γὰρ ἐν φθίσει, οἱ δ'
ἐν αὐξήσει πολλῇ εἰσὶν· ἔτι δὲ τὰ γε παιδία καὶ νανώδη
ἐς μέχρη πόρρω τῆς ἡλικίας.

Περὶ μὲν ἔν μνήμῃ καὶ τῷ μνημονεύειν, τις ἡ φύσις
αὐτῶν καὶ τίνι τῶν τῆς ψυχῆς μνημονεύει τὰ ζῶα, καὶ
περὶ τῷ ἀναμνησθεσθαι, τί ἐστὶ καὶ πῶς γίνεται καὶ διὰ
τίν' αἰτίαν, εἴρηται. περὶ δὲ ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως σκεπτέον, 1
τίνα τε τυγχάνει ὄντα, καὶ πότερον ἴδια τῆς ψυχῆς ἢ τοῦ
σώματος ἢ κοινά, καὶ ἢ κοινά, τίνος μορίου τῆς ψυχῆς ἢ
τοῦ σώματος· καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ὑπάρχει τοῖς ζώοις· καὶ
πότερον ἅπαντα κεκοινώηκεν αὐτῶν ἀμφοτέρων, ἢ τὰ μὲν
ὕπνῃ τὰ δὲ θατέρῃ μόνον, ἢ τὰ μὲν ὑδετέρῃ τὰ δ' ἀμφοτέ-
ρων· πρὸς δὲ τέτοις τί ἐστὶ τὸ ἐνύπνιον, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν
οἱ καθεύδοντες ὅτε μὲν ὀνειρώττουν ὅτε δ' οὐ· ἢ συμβαίνει
μὲν αἰεὶ τοῖς καθεύδεσιν ἐνυπνιάζειν, ἀλλ' ἔ μνημονεύουσιν·
καὶ εἰ τοῦτο γίνεται, διὰ τίνα αἰτίαν γίνεται· καὶ πότερον
ἐνδέχεται τὰ μέλλοντα προοᾶν, ἢ ἔκ ἐνδέχεται καὶ τίνα
τρόπον, εἰ ἐνδέχεται· καὶ πότερον τὰ μέλλοντα ὑπ' ἀνθρώ-
πων πράττεσθαι μόνον, ἢ καὶ ὧν τὸ δαιμόνιον ἔχει τὴν αἰ-
τίαν καὶ φύσει γίνεται ἢ ἀπὸ ταυτομάτου. πρῶτον μὲν ἔν
τῷ γὰρ φανερόν, ὅτι τῷ αὐτῷ τῷ ζῳῷ ἢ τε ἐγρηγόρσις ὑπ-
άρχει καὶ ὁ ὕπνος· ἀντίκεινται γὰρ, καὶ φαίνεται σφῆσις τις
ὁ ὕπνος τῆς ἐγρηγόρσεως· αἰεὶ γὰρ τὰ ἐναντία καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων καὶ ἐν τοῖς φυσικοῖς ἐν τῷ αὐτῷ δεκτικῷ φαίνεται
γινόμενα καὶ τῷ αὐτῷ ὄντα πάθη, λέγω δ' οἷον ὑγίεια καὶ
νόσος, καὶ κάλλος καὶ αἰσχος, καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἀσθενεία,
καὶ ὄψις καὶ τυφλότης, καὶ ἀκοή καὶ κωφότης. ἔτι δὲ

1. οἷον om *EY*. || τρίτη ἡμέρα *EYB*, τρίτης ἡμέρας *Mil*. || ὁδῆ] ὁ μέντοι *U*, ὅτι μέντοι *LS*. || ποιῆσαι *EYB*. || 2. καὶ ἐὰν] καὶ *M*. ||
μὴ καὶ μέτρω *EY*. || εἰώθε *Lm*. || 3. μέμνηται *LU*. || μέντοι] δὲ *L*, δὲ μέντοι *S*. || τῷ πότε μὴ γνωρίζωσι τὸ ποσὸν *Mil*, μὴ γνωρίζωσι
τῷ πότε ποσὸν *EY* et, qui πότε τῷ ποσῷ, *LSU*. || 4. ἔν om *S*. || 5. ἐν τοῖς om *LS*. || 6. τὸ μνημονεύειν τῷ *LSU*. || 9. γνωρί-
μων *LSU*. || 13. φύσει om *L*. || 14. δὲ] δ' ἐξ *EMY*. || τι om *EMSY*. || 15. φαντάσματι *L*. || 16. ἐνίοις *U*. || 17. πάνυ om *EY*. ||
ἀπέχοντας *M*. || ἐκέτ' om *M*. || 20. τὸ *F*. || ἐφ' αὐτοῖς *EM*. || τὸ ἀναμνησθεσθαι om *EY*. || ὅτι om *M*. || 22. τ] γὰρ *F*, om *E*. ||
ἐν ᾧ om *EY*. || 23. τὸ om *ESY*. || ἐνοχλεῖ *M*, ἐνυπάρχει *EY*. || 25. ἐπανελθῇ *EMY*. || 26. φόβοι καὶ ὄργαι *U*. || τι κινήσωσιν] κι-
νηθῶσιν *SU*. || 27. τὸ αὐτὸ] ταυτὰ *L*, ταῦτα *S* et pr *U*. || τι κινῶσι *S* et pr *U*. || 29. αὐτῶν γένηται τι *U*, τι αὐτῶν γένηται *LS*, γέ-
νηται τις *EY*. || σφόδρα] φορὰ *EY*. || 31. οἱ ante νανώδεις om *LU*. || νανώδεις *M*.

4. εὐπορεῖν *M*. || 5. οἱ μὲν — φθίσει om *M*. || 6. εἰσὶν om *LSU*. || δὲ om *EY*. || νανώδη *M*. || 7. εἰσὶ *L*. || 9. τί *EY*. ||
11. τίνος αἰτίας *EMY*. || ἐπισκεπτέον *LSU*. || 12. ἴδια ἢ τῆς *F*. || 13. καὶ ἢ] καὶ εἰ *LMSU*. || 15. κεκοινώηκεν ἅπαντα *U*. || αὐτῶν
post ἀμφοτέρων *LMSU*, om *F*. || 16. ὕπνῃ] θατέρῃ *EMY*. || 18. οἱ om *LSU*. || καθεύδοντες post ὀνειρώττουν *L*. || ὀνειρώττουν *EM*
SY. || οὐ] ἔκ ὀνειρώττουν *EMY*. || 19. τοῖς om *LSU*. || 20. καὶ] καὶ *EMY*. || γίνεται *EY*. || καὶ ἔ πότερον *S*. || 22. ἀνθρώπων
πράττεσθαι *L*. || 24. ἀπ' αὐτομάτου *EMSU*. || ἔν om *S*. || 25. τῷ ζῳῷ] ζῳῷ *EY*, τῶν τῷ ζῳῷ *M*. || 26. ἀντίκειται *M*. || 27. ἰσχυρὰ
LSU. || 28. φυσικοῖς καὶ ἐν *EMY*. || δεκτικὰ *M*. || φαίνεται τὰ γινόμενα *EY*, φαίνεται γινόμενα *L*. || 29. καὶ post ὑγίεια om *EM*. ||
30 et 31. καὶ locis omnibus om *EM*, primo et tertio quinq[ue] et septimo om *F*.

καὶ ἐκ τῶνδε δῆλον. ὥ γὰρ τὸν ἐγρηγορότα γνωρίζομεν, τούτῳ καὶ τὸν ὑπνοῦντα· τὸν γὰρ αἰσθανόμενον ἐγρηγορέναι νομίζομεν καὶ τὸν ἐγρηγορότα πάντα ἢ τῶν ἔξωθεν τινος αἰσθάνεσθαι ἢ τῶν ἐν αὐτῷ κινήσεων. εἰ τοῦντο τὸ ἐγρηγορέναι ἐν μηδενὶ ἄλλῳ ἐστὶν ἢ τῷ αἰσθάνεσθαι, δῆλον ὅτι ὥπερ αἰσθάνεται, τέτῳ καὶ ἐγρήγορε· τὰ ἐγρηγορότα καὶ καθεύδει τὰ καθεύδοντα. ἐπεὶ δ' ἔτε τῆς ψυχῆς ἴδιον τὸ αἰσθάνεσθαι ἔτε τὸ σώματος. (ὅ γὰρ ἡ δύναμις, τέτα καὶ ἡ ἐνέργεια· ἡ δὲ λεγομένη αἴσθησις, ὡς ἐνέργεια, κινήσις τις διὰ τῶ σώματος τῆς ψυχῆς ἐστὶ), φανερόν ὡς ἔτε τῆς ψυχῆς τὸ πάθος ἴδιον, οὐτ' ἀψυχον σῶμα δυνατόν αἰσθάνεσθαι. διωρισμένων δὲ πρότερον ἐν ἐτέροις περὶ τῶν λεγομένων ὡς μορίων τῆς ψυχῆς, καὶ τῶ μὲν θρεπτικῷ χωριζομένῳ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς ἔχουσι σώμασι ζῶν, τῶν δ' ἄλλων ὑδενὸς ἀνευ τέτα, δῆλον ὡς ὅσα μὲν αὐξήσεως καὶ φθίσεως μετέχει μόνον τῶν ζώντων, ὅτι τέτοις ἔχ' ὑπάρχει ὕπνος ἔδ' ἐγρήγορις, οἷον τοῖς φυτοῖς· ἔ γὰρ ἔχουσι τὸ αἰσθητικὸν μόριον, ἔτ' εἰ χωριστὸν ἐστὶν οὐτ' εἰ μὴ χωριστὸν· τῇ γὰρ δυνάμει καὶ τῷ εἶναι χωριστὸν ἐστὶν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅτι ἔδεν ἐστὶν ὁ αἰεὶ ἐγρηγορεν ἢ αἰεὶ καθεύδει, ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς ὑπάρχει τῶν ζῶν ἀμφοτέρωτα τὰ πάθη ταῦτα· οὐτε γὰρ εἰ τί ἐστι ζῶν ἔχον αἴσθησιν, τῷτ' ἐνδέχεται ἔτε καθεύδειν ἔτ' ἐγρηγορέναι· ἀμφω γὰρ ἐστὶ τὰ πάθη ταῦτα περὶ αἴσθησιν τῷ πρώτου αἰσθητικῷ. ἐκ ἐνδέχεται δὲ ἔδεν θάτερον τέτων αἰεὶ ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ, οἷον αἰεὶ τι γένος ζῶν καθεύδειν ἢ αἰεὶ τι ἐγρηγορέναι. ἔτι ὅσων ἐστὶ τι ἔργον κατὰ φύσιν, ὅταν ὑπερβάλλῃ τὸν χρόνον ὥ δύναται χρόνῳ τι ποιεῖν, ἀνάγκη ἀδυνατεῖν, οἷον τὰ ὄμματα ὀρῶντα καὶ παύεσθαι τέτο ποῖντα, ὁμοίως δὲ καὶ χεῖρα καὶ ἄλλο. πᾶν οὐ ἐστὶ τι ἔργον. εἰ δὲ τινὸς ἐστὶν ἔργον τὸ αἰσθάνεσθαι, καὶ τοῦτο ἀν' ὑπερβάλλῃ ὅσον ἢν χρόνον θυγάμενον αἰσθάνεσθαι συνεχῶς, ἀδυνατήσει καὶ ἐκείνῳ τέτο ποιήσει. εἰ τοῦντο τὸ ἐγρηγορέναι ὥρισται τῷ λε-

λύσθαι τὴν αἴσθησιν, τῶν δ' ἐναντίων τὸ μὲν ἀνάγκη παρῆναι τὸ δ' οὐ, τὸ δ' ἐγρηγορέναι τῷ καθεύδειν ἐναντίον, καὶ ἀναγκαῖον παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀναγκαῖον ἀν' εἴη καθεύδειν. εἰ ἔν τὸ τοῖτον πάθος ὕπνος, τέτο δ' ἐστὶν ἀδυναμία δι' ὑπερβολὴν τοῦ ἐγρηγορέναι, ἢ δὲ τοῦ ἐγρηγορέναι ὑπερβολὴ ὅτε μὲν νοσώδης ὅτε δ' ἀνευ νόσου γίνεται, ὥς τε καὶ ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ διάλυσις ὡσαύτως ἔσαι, ἀνάγκη πᾶν τὸ ἐγρηγορὸς ἐνδέχεσθαι καθεύδειν· ἀδύνατον γὰρ αἰεὶ ἐνεργεῖν. ὁμοίως δὲ ἔδεν καθεύδειν ἔδεν αἰεὶ ἐνδέχεται. ὁ γὰρ ὕπνος· τι τῷ αἰσθητικῷ μορίῳ ἐστὶν, οἷον δεσμός καὶ ἀκίνησις τις, ὥς ἀνάγκη πᾶν τὸ καθεύδον ἔχειν τὸ αἰσθητικὸν μόριον. αἰσθητικὸν δὲ τὸ δυνατόν αἰσθάνεσθαι κατ' ἐνέργειαν· ἐνεργεῖν δὲ τῇ αἰσθήσει κυρίως καὶ ἀπλῶς ἀδύνατον καθεύδον ἄμα· διὸ ἀναγκαῖον ὕπνον πάντα ἐγερτὸν εἶναι. τὰ μὲν ἔν ἄλλα σχεδὸν πάντα δῆλα κοινωνῶν' ὕπνῳ, καὶ πλωτὰ καὶ πτηνὰ καὶ πεζὰ· καὶ γὰρ τὰ τῶν ἰχθύων γένη πάντα καὶ τὰ τῶν μαλακίων ὥπται καθεύδοντα, καὶ ἄλλα πάνθ' ὅσα περ ἔχει ὀφθαλμός· καὶ γὰρ τὰ σκληρόφθαλμα φανερά καὶ τὰ ἔντομα κοιμώμενα· βραχύπνυα δὲ τὰ τοιαῦτα πάντα, διὸ καὶ λάθοι ἀν' τινα πολλάκις πότερον μετέχουσι τῷ καθεύδειν ἢ ἔ. τῶν δ' ὀσπρακοδέρμων κατὰ μὲν τὴν αἴσθησιν ἔδεν πῶ γέγονε φανερόν· εἰ καθεύδουσιν· εἰ δὲ τῷ πιθανὸς ὁ λεχθεὶς λόγος, τούτῳ πεισθήσεται. ὅτι μὲν ἔν ὕπνῳ κοινωνεῖ τὰ ζῶα πάντα, φανερόν ἐκ τέτων· τῷ γὰρ αἴσθησιν ἔχειν ὥρισται τὸ ζῶν, τῆς δ' αἰσθήσεως τρόπον τινα τὴν μὲν ἀκίνησιν καὶ οἷον δεσμὸν τὸν ὕπνον εἶναι φαμεν, τὴν δὲ λύσιν καὶ τὴν ἀνεσιν ἐγρήγοριν. τῶν δὲ φυτῶν ἔδεν οἷον τε κοινωνεῖν ὑδετέρῳ τέτων τῶν παθημάτων. ἀνεῖ μὲν γὰρ αἰσθήσεως ἔχ' ὑπάρχει οὐδ' ὕπνος ἔτ' ἐγρήγορις· οἷς δ' αἰσθήσις ὑπάρχει, καὶ τὸ λυπεῖσθαι καὶ τὸ χαίρειν· οἷς δὲ ταῦτα, καὶ ἐπιθυμία. τοῖς δὲ φυτοῖς οὐδὲν ὑπάρχει τούτων. σημειῖον δ' ὅτι καὶ τὸ ἔργον τὸ αὐτοῦ ποιεῖ τὸ θρεπτικόν.

2. καθεύπνυα *EM*, καθ' ὕπνον *SU*, κάθυπνον *L*. || τὸ *S*. || αἰσθανόμενον τέτον ἐγρηγορέναι *EMY*. || 4. αὐτῷ τινὸς κινήσεων *LSU*. || 5. ἐν *om M*. || 6. καὶ post τέτῳ *om EMY*. || 8. ἔ] ἢ *S*. || 9. ἐνέργεια *E*. || 10. ἴδιον τὸ πάθος *L*. || 12. πρώτων *S*. πρότερον ἐν ἐτέροις post 13. ψυχῆς *EMY*. || 13. μὲν *om EX*. || 14. σώμασι ζῶν] σῶμα *LSUY*. || τέτα ὄντος δῆλον *U*, τέτα ἢ δῆλον *S*. || 15. μόρων *M*. || 17. ἔχει *L*. || 18. τὸ *S* et pr *U*. || 19. ὅτι καὶ *MU*. || 21. ἀμφοτέρων ταῦτα τὰ πάθη *L*. || ἔτε] ἔ *EX*. || τι] ἔτι *Y*. || 23. εἰσι *Y*. || περὶ τὴν αἴσθησιν *M*. || 24. ἐκ ἐνδέχεται δὲ ἔδεν θάτερον] ἔτε ἐκάτερον *M*. || 25. τι ante ἔργ. *om LSU*. || 26. τι] τὸ *M*. || ὑπερβάλλῃ *MU*. || 27. ὥ δύναται χρόνῳ] ἢ τί ὧν δύναται τῷ χρόνῳ *LMSU*. || 30. καὶ — 31. αἰσθάνεσθαι *om LSU*. || 30. ἐὰν *M*. || 32. ἐγρηγορέναι τέτω ὥρισται *EM*.

1. τὸ μὲν ἀνάγκη παρῆναι τῷ τῶν μὲν ἀνάγκη θάτερον αἰεὶ παρῆναι τῶν *EMY*. || 2. τῷ *LS*. || τῷ] τὸ *L*, τῷ *M*. || 3. ἀναγκαῖον *om M*. || πάντῃ *M*, ἀπαντὶ *LU*, ἀπαντα *S*. || 4. τοῖτον *E*. || ἀδυναμία τῷ ἔργ. δι' *EY*. || 5. τῷ ἔργ. δὲ ἢ *M*. || 7. καὶ ἀδυναμία καὶ ὕπνος ἢ δ. *L*. || 10. [τι] πάθος τι *L*, *om MS*. || ἐστὶ] ἐστὶ τι *M*, ἐστὶ τι πάθος *S*, ἐστὶ καὶ *L*. || τις καὶ ἀκίνησις *LS*. || 14. ἐνεργεῖν *M*. || 15. ἀπαντα *LSU*, quorum *U* ἀπαντα δῆλα post ὕπνῳ. || κοινωνῶν' ὕπνῳ] ὅτι κοινωνεῖ τῷ καθεύδειν *M*. || 16. καὶ πεζὰ *om LSU*. || 18. περ *om EMY*. || σκληρόφθαλμα *MS*. || 19. ταχύπνυα *Y*. || 20. μετέχει *L*. || 22. εἰ *om M*. || καθεύδει *LSU*. || 23. λεχθεὶς *om L*. || κοινωνεῖσι *LS*. || 24. ἔχειν αἴσθησιν *L*. || 25. τινὰ τὴν μὲν] μὲν τινὰ *L*. || 26. καὶ *om EMY*. || εἶναι *om EY*, post φαμεν ponit *M*. || 27. ἐδεν *M*. || 28. τέτων *om EX*, post παθημάτων ponit *L*. || 29. ἔθ'] ἐθ' *S*. || ἔτε ἢ ἐγρήγορις *U*. || 30. τὸ ante χαίρειν *om SU*. || 31. ἐπιθυμία *M*.

κὸν μόριον ἐν τῷ καθεύδειν μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἐγγήγορέαι· τρέφεται γὰρ καὶ αὐξάνεται τότε μᾶλλον, ὥς ἔδεν προσδεόμενα πρὸς ταῦτα τῆς αἰσθήσεως.

2 Διὰ τί δὲ καθεύδει καὶ ἐγγήγορε, καὶ διὰ ποίαν τιν' αἴσθησιν ἢ ποίας, εἰ διὰ πλείους, σκεπτέον. ἐπεὶ δ' ἕνα μὲν τῶν ζώων ἔχει τὰς αἰσθήσεις πάσας, ἕνα δ' ἔκ ἔχουσιν, οἷον ὄψιν, τὴν δ' ἀφὴν καὶ τὴν γεύσιν ἅπαντ' ἔχει, πλὴν εἴ τι τῶν ζώων ἀτελές (εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς), ἀδύνατον δ' εἶναι ἀπλῶς ὁποιαῦν αἰσθησιν αἰσθάνεσθαι τὸ καθεύδον ζῶον, φανερόν ὅτι πᾶσιν ἀναγκάσιον ὑπάρχειν τὸ ταῦτο πάθος ἐν τῷ καλυμένῳ ὕπνῳ· εἰ γὰρ τῇ μὲν τῇ δὲ μή, ταύτῃ καθεύδον αἰσθάνεται, τότε δ' ἀδύνατον. ἐπεὶ δ' ὑπάρχει καθ' ἑκάστην αἰσθησίν τὸ μὲν τι ἴδιον τὸ δὲ τι κοινόν, ἴδιον μὲν οἷον τῇ ὄψει τὸ ὁρᾶν, τῇ δ' ἀκοῇ τὸ ἀκούειν, ταῖς δ' ἄλλαις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἐξί δέ τις καὶ κοινή δύναμις ἀκολούθῃσα πάσαις, ἥ καὶ ὅτι ὁρᾷ καὶ ἀκούει καὶ αἰσθάνεται· ἢ γὰρ δὴ τῇ γε ὄψει ὁρᾷ ὅτι ὁρᾷ. καὶ κρίνει δὴ καὶ δύναται κρίνειν ὅτι ἕτερα τὰ γλυκεὰ τῶν λευκῶν, οὔτε γεύσει οὔτε ὄψει οὐτ' ἀμφιβῶν, ἀλλὰ τινι κοινῷ μορίῳ τῶν αἰσθητηρίων ἀπάντων. ἐξί μὲν γὰρ μία αἰσθησις, καὶ τὸ κύριον αἰσθητήριον ἔν· τὸ δ' εἶναι αἰσθήσει τῷ γένει ἐκάστου ἕτερον, οἷον ψόφου καὶ χρώματος. τοῦτο δ' ἅμα τῷ ἀπτικῷ μάλισθ' ὑπάρχει· τοῦτο μὲν γὰρ χωρίζεται τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων, τὰ δ' ἄλλα τέττε ἀχωρίζα. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς θεωρήμασιν. φανερόν τοίνυν ὅτι τέττε ἐξί πάθος ἡ ἐγγήγορσις καὶ ὁ ὕπνος. διὸ καὶ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ζώοις· καὶ γὰρ ἡ ἀφὴ μόνη πᾶσιν. εἰ γὰρ τῷ πάσας τι πεπονθέαι τὰς αἰσθήσεις ἐγένετο τὸ καθεύδειν, ἄτοπον εἰ αἷς ἔτ' ἀνάγκη ἔτε δυνατόν τρόπον τινὰ ἐνεργεῖν ἅμα, ταύτας ἀναγκάσιον ἀργεῖν ἅμα καὶ ἀκινήτῃ· τοῦναντίον γὰρ εὐλογώτερον συνέβαινεν ἂν αὐταῖς τὸ μὴ ἅμα ἡρεμεῖν. ὥς δὲ νῦν λέγομεν, εὐλόγως ἔχει καὶ περὶ τέτων· τῷ γὰρ κυρίου τῶν ἄλλων πάντων αἰσθητηρίου καὶ πρὸς ὃ συντείνει τᾶλλα, πεπονθότος τι συμπάσχειν ἀ-

ναγκάσιον καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, ἐκείνων δὲ τινος ἀδυνατοῦντος ἐκ ἀνάγκη τῆς ἀδυνατεῖν. φανερόν δ' ἐκ πολλῶν ὅτι ἐκ ἐν τῷ τὰς αἰσθήσεις ἀργεῖν καὶ μὴ χρῆσθαι αὐταῖς ὁ ὕπνος, ἐδ' ἐν τῷ μὴ δύνασθαι αἰσθάνεσθαι. καὶ γὰρ ἐν ταῖς λιποψυχαῖς τοῦτο συμβαίνει· ἀδυναμία γὰρ αἰσθήσεως ἢ λιποψυχία. γίνονται δὲ καὶ ἐκνοαὶ τινες τοιαῦται. ἔτι δ' οἱ τὰς ἐν τῷ αὐχένι φλέβας καταλαμβανόμενοι ἀναίσθητοι γίνονται. ἀλλ' ὅταν ἡ ἀδυναμία τῆς χρήσεως μὴ ἐν τῷ τυχεῖν αἰσθητηρίῳ μῆτε δι' ἣν ἔτυχεν αἰτίαν, ἀλλὰ καθάπερ εἴρηται νῦν, ἐν τῷ πρώτῳ ᾧ αἰσθάνεται πάντων· ὅταν μὲν γὰρ τῆς ἀδυνατησῇ, ἀνάγκη καὶ τοῖς αἰσθητηρίοις πᾶσιν ἀδυνατεῖν αἰσθῆσθαι· ὅταν δ' ἐκείνων τι, ἐκ ἀνάγκη τέττε· δι' ἣν δ' αἰτίαι συμβαίνει τὸ καθεύδειν, καὶ ποῖον τι τὸ πάθος ἐξί, λεκτέον. ἐπεὶ δὲ τρόποι πλείους τῆς αἰτίας (καὶ γὰρ τὸ τίνος ἕνεκα, καὶ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸν λόγον αἴτιον εἶναι φαμεν), πρῶτον μὲν ἔν ἐπειδὴ λέγομεν τὴν φύσιν ἕνεκα τε ποιεῖν, τότε δ' ἀγαθόν τι, τὴν δ' ἀνάπαυσιν παντὶ τῷ πεφυκότι κινεῖσθαι, μὴ δυναμένῳ δ' αἰεὶ καὶ συνεχῶς κινεῖσθαι μετ' ἡδονῆς ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ὠφέλιμον, τῷ δ' ὕπνῳ δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν προσάπτει τὴν μεταφορὰν ταύτην ὡς ἀναπαύσει ὄντι ὥς σωτηρίας ἕνεκα τῶν ζώων ὑπάρχει. ἡ δ' ἐγγήγορσις τέλος· τὸ γὰρ αἰσθάνεσθαι καὶ τὸ φρονεῖν πᾶσι τέλος οἷς ὑπάρχει θάτερον αὐτῶν· βέλτισα γὰρ ταῦτα, τὸ δὲ τέλος βέλτισον. ὥς ἀναγκάσιον ἐκάστῳ τῶν ζώων ὑπάρχειν τὸν ὕπνον. λέγω δ' ἐξ ὑποθέσεως τὴν ἀνάγκην, ὅτι εἰ ζῶον ἔσαι ἔχον τὴν αὐτὴν φύσιν, ἐξ ἀνάγκης τιν' ὑπάρχειν αὐτῷ δεῖ, καὶ τέτων ὑπαρχόντων ἕτερα ὑπάρχειν. ἔτι δὲ ποίας κινήσεως καὶ πράξεως ἐν τοῖς σώμασι γιγνομένης συμβαίνει τό τε ἐγγήγορέαι καὶ τὸ καθεύδειν τοῖς ζώοις, μετὰ ταῦτα λεκτέον. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ζώοις καθάπερ τοῖς ἐναίμοις ὑποληπτέον εἶναι τὰ αἰτία τῷ πάθους, ἢ ταῦτα ἢ τὰ ἀνάλογον, τοῖς δ' ἐναίμοις ἅπερ τοῖς ἀνθρώποις· ὥς ἐκ τέτων πάντα θεωρητέον. ὅτι μὲν ἔν ἡ τῆς αἰσθήσεως ἀρχὴ γίνεται

2. προσδεόμενον *EMY.* || 4. ποίαν om *EMY.* || 5. εἰ διὰ] ἢ *EMY.* || 6. τῶν ζώων om *EMUY.* || ἔχουσιν] ἔχει *Y.* || οἷον om *LM SU.* || 7. ὄψιν ἀκοήν, τὴν *Y.* || ἔχουσι *M.* || 10. πάσαις *M,* πάσας *E.* || 11. τὸ αὐτὸ *ELSK.* || 15. ἄλλαις ἐκάσῃ κατὰ *EMY.* || τρέποι] λόγον *S,* λόγον τρόπον *U.* || καὶ om *EY.* || 16. ἢ *MS.* || ἔτι] τι *MS,* om *EY.* || καὶ post ἀνέει om *LU.* || 17. ὁδὲ γὰρ τῇ *Y.* || γε om *SU.* || 20. αἰσθητικῶν *LSU.* || πάντων *EMY.* || 21. κυρίως *EY.* || ἐν om *M.* || 25. τέτων *SU.* || 28. τῷ] τὸ *M* et pr *U.* || 29. αἷς ἔτ'] ἐν αἷς ἔτ' *SU,* τῶν *EY,* δ' ἐκ *M.* || τινὰ τρόπον *S.* || 30. ταύτας] ἔτ' *EY.* || 31. συμβαίνει *U.* || ἀν om *LMS U.* || τῷ *S* et corr *U.* || 33. αἰσθητηρίων *S.*

1. ἀδύνατε ὄντος *L* et pr *U.* || 4. αἰσθάνεσθαι om *EY.* || 5. λιποψυχῆς *S,* λιποψυχῆς *LMUY.* || τοῦτο *U.* || αἰσθήσεως *E MY.* || 6. ἐκνοαὶ *Y,* ἐκνοαὶ *EM.* || τοιαῦτα *E.* || 9. τυχεῖν om *EMSUY.* || 11. γὰρ om *SU.* || 12. αἰσθάνεσθαι *EM,* om *Y.* || τινί *EY.* || 13. ποιεῖν *M,* ποῖον *L.* || 15. ἕνεκεν *SU.* || 17. ἐν om *EMY.* || 20. ὠφέλιμον τὴν ἀνάπαυσιν τῷ *EMY.* || δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν] αὐτῇ τῇ ἀληθείᾳ *EY.* || 21. καταφορὰν *EM.* || 22. ὑπάρχειν *EMY.* || ἐγγήγορσις τὸ τέλος *MSU.* || 25. ὥς] ἔτι δὲ *LS.* || 26. ἔσαι τὸ ἔχον *LSU.* || 27. ὑπάρχειν τιν' *U.* || 30. τε om *LSU.* || 31. καθάπερ] οἷον *L.* || ἐναίμοις *ELMUY.* || 32. τῷ πάθους om *EY.* || 34. πάντα] πότε *M.* || μὲν ἔν om *M.*

ἀπὸ τῆ αὐτῆς μέρας τοῖς ζώοις ἀφ' ὅπου καὶ ἡ τῆς κινήσεως, διώριται πρότερον ἐν ἐτέροις. αὕτη δ' ἐστὶ τριῶν διωρισμένων τόπων ὁ μέσος κεφαλῆς καὶ τῆς κάτω κοιλίας. τοῖς μὲν ἔν ἐναίμοις τῷ ἐστὶ τὸ περὶ τὴν καρδίαν μέρος· πάντα γὰρ τὰ ἐναίμα καρδίαν ἔχει, καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως καὶ τῆς αἰσθήσεως τῆς κυρίας ἐντεῦθεν ἐστίν. τῆς μὲν οὖν κινήσεως φανερόν ὅτι καὶ ἡ τῆς πνεύματος ἀρχὴ καὶ ὅλως ἡ τῆς καταψύξεως ἐστὶν ἐνταῦθα, καὶ τὸ ἀναπνεῖν τε καὶ τὸ ὑγρῷ καταψύχεσθαι πρὸς γε σωτηρίαν τῆ ἐν τῷ τῷ μορίῳ θερμῷ ἢ φύσις πεπόρικεν. ῥηθήσεται δὲ περὶ αὐτῆς ὕστερον καθ' αὐτήν. τοῖς δ' ἀναίμοις καὶ τοῖς ἐντόμοις καὶ μὴ δεχομένοις πνεῦμα ἐν τῷ ἀνάλογον τὸ σύμφυτον πνεῦμα ἀναφυσώμενον καὶ συνιζάνον φαίνεται. ὁ δὲ τοῦτο. ἐπὶ τῶν ὀλοπτέρων, οἷον σφηκῶν καὶ μελισσῶν, καὶ ἐν ταῖς μυῖαις καὶ ὅσα τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ κινεῖν μὲν τι ἢ ποιεῖν ἄνευ ἰσχύος ἀδύνατον, ἰσχύον δὲ ποιεῖ ἡ τῆς πνεύματος ἀβεξίς, τοῖς μὲν εἰσφερομένοις ἢ θύραθεν, τοῖς δὲ μὴ ἀναπνέουσιν ἢ σύμφυτος. διὸ καὶ βομβύζοντα φαίνεται τὰ περωτά, ὅταν κινήται, τῇ τρήσει τοῦ πνεύματος προσπίπτοντος πρὸς τὸ ὑπόζωμα τῶν ὀλοπτέρων. κινεῖται δὲ πᾶν αἰσθησεὶς τινος γινομένης, ἢ οἰκείας ἢ ἀλλοτρίας, ἐν τῷ πρώτῳ αἰσθητηρίῳ. εἰ δ' ἐστὶν ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἐγρήγορσις πάθη τῆς μορῆς τέτα, ἐν ᾧ μὲν τόπῳ καὶ ἐν ᾧ μορίῳ πρώτῳ γίνεται ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἐγρήγορσις, φανερόν. κινεῖται δ' ἔνιοι καθεύδοντες καὶ ποιῶσι πολλὰ ἐγρηγορικά, οὐ μέντοι ἄνευ φαντάσματος. καὶ αἰσθησεὶς τινος· τὸ γὰρ ἐνύπνιον ἐστὶν αἰσθημα τρόπον τινα. λεκτέον δὲ περὶ αὐτῶν ὕστερον. διότι δὲ τὰ μὲν ἐνύπνια μνημονεύουσιν ἐγερθέντες, τὰς δ' ἐγρηγορικάς πράξεις ἢ μνημονεύουσιν, ἐν τοῖς προβληματικοῖς εἴρηται.

3 Ἐχόμενον δὲ τῶν εἰρημένων ἐστὶν ἐπελθεῖν τίνων γίνο-
μένων καὶ πόθεν ἡ ἀρχὴ τῆς πάθους γίνεται, τῆς τ' ἐγρηγορέναι καὶ τῆς καθεῦδειν. φανερόν δὲ ὅτι. ἐπεὶ ἀναγκαῖον τῷ ζῳῷ, ὅταν αἰσθησιν ἔχῃ, τότε πρῶτον τροφήν τε λαμβάνειν καὶ αὐξήσιν, τροφήν δ' ἐστὶ πᾶσιν ἡ ἐσχάτη τοῖς μὲν ἐναίμοις ἢ τῆς αἵματος φύσις τοῖς δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον,

τόπος δὲ τῆς αἵματος αἰ φλέβες, τέταν δ' ἀρχὴ ἡ καρδία· φανερόν δὲ τὸ λεχθέν ἐκ τῶν ἀνατομῶν. τῆς μὲν ἔν θύραθεν τροφῆς εἰσόδου εἰς τὰς δεκτικούς τόπους γίνεται ἡ ἀναθυμίασις εἰς τὰς φλέβας, ἐκεῖ δὲ μεταβάλλουσα ἐξαιματίζεται καὶ πορεύεται ἐπὶ τὴν ἀρχήν. εἴρηται δὲ περὶ τέταν ἐν τοῖς περὶ τροφῆς· νῦν δ' ἀναληπτέον ὑπὲρ αὐτῶν τοῦτου χάριν, ὅπως τὰς ἀρχὰς τῆς κινήσεως θεωρήσωμεν, καὶ τί πάσχοντος τῆς μορῆς τῆς αἰσθητικῆς συμβαίνει ἡ ἐγρήγορσις καὶ ὁ ὕπνος. ἢ γὰρ ἐστὶν ὁ ὕπνος ἡτισοῦν ἀδυναμία τῆς αἰσθητικῆς, καθάπερ εἴρηται· καὶ γὰρ ἔκνοια καὶ πνιγμός τις καὶ λιποψυχία ποιεῖ τὴν τοιαύτην ἀδυναμίαν. ἤδη δὲ γεγένηται τίσι καὶ φαντασία λιποψυχίασιν ἰσχυρῶς. τῷτο μὲν οὖν ἔχει τινὰ ἀπόριαν· εἰ γὰρ ἐνδέχεται καταδαρθεῖν τὸν λιποψυχίσαντα, ἐνδέχεται ἂν ἐνύπνιον εἶναι καὶ τὸ φάντασμα. πολλὰ δ' ἐστὶν ἃ λέγουσιν οἱ σφόδρα λιποψυχίσαντες καὶ δέξαντες τεθνᾶναι· περὶ ὧν τὸν αὐτὸν λόγον ὑποληπτέον εἶναι πάντων. ἀλλὰ γὰρ ὥσπερ εἵπομεν, οὐκ ἐστὶν ὁ ὕπνος ἀδυναμία πᾶσα τοῦ αἰσθητικοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς περὶ τὴν τροφήν ἀναθυμιάσεως γίνεται τὸ πάθος τοῦτο· ἀναγκαῖον γὰρ τὸ ἀναθυμιάμενον μέχρι τοῦ ὠθεῖσθαι, εἴτ' ἀντιστρέφειν καὶ μεταβάλλειν καθάπερ εὔριπον. τὸ δὲ θερμὸν ἐκάστου τῶν ζώων πρὸς τὸ ἄνω πέφυκε φέρεσθαι· ὅταν δ' ἐν τοῖς ἄνω τόποις γένηται, ἀθρόον πάλιν ἀντιστρέφει καὶ καταφέρεται. διὸ μάλιστα γίνονται ὕπνοι ἀπὸ τῆς τροφῆς· ἀθρόον γὰρ πολὺ τότε ὑγρὸν καὶ τὸ σωματικῶδες ἀναφέρεται. ἰσάμενον μὲν ἔν βαρύνει καὶ ποιεῖ νυσάζειν· ὅταν δὲ ῥέψῃ κάτω καὶ ἀντιστρέψῃ ἀπώσῃ τὸ θερμὸν, τότε γίνεται ὁ ὕπνος καὶ τὸ ζῷον καθεύδει. σημεῖον δὲ τούτων καὶ τὰ ὑπνωτικά· πάντα γὰρ καρηβαρίαν ποιεῖ, καὶ τὰ ποτὰ καὶ τὰ βρωτά, μήκων, μανδραγόρας, οἶνος, αἶραι. καὶ καταφερόμενοι καὶ νυσάζοντες τοῦτο δοκοῦσι πάσχειν, καὶ ἀδυνατῶσιν αἶρειν τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ βλέφαρα. καὶ μετὰ τὰ σῖτα μάλιστα τοῦτο ὁ ὕπνος· πολλὰ γὰρ ἡ ἀπὸ τῶν σιτίων ἀναθυμιάσις. ἔτι δ' ἐκ κόπων ἐνίων· ὁ μὲν γὰρ κόπος συντηκτικόν, τὸ δὲ σύντηγμα γίνεται ὥσπερ τροφή ἀπε-

2. αὐτὸ *SU*. || ὠρισμένων *EM*. || 4. ἀπαντα *LSU*. || 5. τῆς post ἀρχή om *S*. || 7. ἡ ante τῆς om *LMS*. || 8. ἐνταῦθα ἐστὶν *M*. || τὸ ἀναπνεῖν τε *L*, τὰ ἀναπνέοντα *EMY*. || τῷ ὑγρῷ καταψύχεσθαι *L*, τὰ τῷ ὑγρῷ καταψύχόμενα *EMY*. || 9. γε] τε τὴν *EMY*, om *SU*. || 10. πεπορικῆ *EY*, πεπόρικη *L*. || αὐτῶν *M*. || 11. τοῖς post καὶ om *EMUY*. || 12. συμφύς *EM*, γὰρ σύμφυτον *L*. || 13. συνιζόν *EM*, ξυνιζάνον *Y*. || 15. τι post ποιεῖν *SU*. || 20. ἀπαν *LSU*. || γενομένης *LMSU*. || 27. αὐτῆ *M*. || 28. ἢ μνημονεύουσιν] ἀμνημονεύουσιν *EMY*. || 32. δ' *UY*. || ἀνάγκη *M*. || 33. τε om *SU*. || 34. ἡ om *LSU*.

1. δὲ τῷ] δ' *EMY*. || αἰ] αἰ καλύμεναι *M*, om *LSU*. || 2. λεγόμενον *LS*. || 3. ἡ om *SU*. || 8. τῆς αἰσθητικῆς μορῆς *M*, τῆς μορῆς τῆς αἰσθητικῆς *E*. || 10. ἔκνοια *EMY*, ἔκνοια pr *S*, ἄνοια re *S*. || 11. 12. 14. 15. λιποψ. *E*: ceteri λειποψ. || 11. δὲ om *SU*. || 12. φαντασία τις τοῖς λ. *M*. || 13. καταδαρθεῖν *EY*. || 14. καὶ om *LSU*. || 16. τεθνᾶναι φαντάσματα ὅταν καταστῶσι περὶ *M*. || 17. πάντων εἶναι *U*. || ἢ ἔξιν ὥσπερ εἵπομεν *L*. || 20. ἀνάγκη *LSU*. || πε *EMSUY*. || 21. καθάπερ om *S*. || 25. τὸ om *Y*. || 26. μὲν om *EMSUY*. || 29. καρηβαρεῖν *LU*. || 30. βρώματα *EMSUY*. || καὶ οἱ κατ. *LS*. || 33. τὰ σῖτα] σῖτον *LS*, σῖτα *E*. || γὰρ ἐστὶν ἡ *S*.

πος, ἂν μὴ ψυχρὸν ᾖ. καὶ νόσοι δὲ τινες ταῦτο τῷ ποι-
 ῶσιν, ὅσαι ἀπὸ περιττώματος ὑγροῦ καὶ θερμοῦ, οἷον συμ-
 βαίνει τοῖς πυρέττουσι καὶ ἐν τοῖς ληθάργοις. ἔτι δ' ἡ πρῶ-
 τη ἡλικία· τὰ γὰρ παῖδιά καθυδεῖ σφόδρα διὰ τὸ τὴν
 τροφήν ἄνω φέρεσθαι πᾶσαν. σημεῖον δὲ τὸ ὑπερβάλλειν
 τὸ μέγεθος τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω κατὰ τὴν πρῶτην ἡλι-
 κίαν, διὰ τὸ ἐπὶ ταῦτα γίνεσθαι τὴν αὖξιν. διὰ ταύτην
 δὲ τὴν αἰτίαν καὶ ἐπιληπτικὰ γίνονται· ὅμοιον γὰρ ὁ ὕπνος
 ἐπιλήψει, καὶ ἔξι τρόπον τινα ὁ ὕπνος ἐπιλήψις. διὸ καὶ
 συμβαίνει πολλοῖς ἡ ἀρχὴ τῆς τοῦ πάθους καθυδούσιν,
 καὶ καθυδόντες μὲν ἀλίσκονται, ἐγρηγοροῦτες δ' οὐ· ὅταν
 γὰρ πολὺ φέρεται τὸ πνεῦμα ἄνω, καταβαίνον πάλιν τὰς
 φλέβας ὀγκοῖ, καὶ συνθλίβει τὸν πόρον δι' ᾧ ἡ ἀναπνοὴ
 γίνεται. διὸ τοῖς παιδίοις ὁ συμφέρουσιν οἱ οἶνοι, ἔδὲ ταῖς
 τίτθαις (διαφέρει γὰρ ἴσως ἔδὲν αὐτὰ πίνειν ἢ τὰς τίτθας),
 ἀλλὰ δεῖ πίνειν ὕδαρ καὶ ὀλίγον· πνευματώδες γὰρ ὁ οἶ-
 νος, καὶ τούτου μᾶλλον ὁ μέλας. οὕτω δὲ τὰ ἄνω πλήρη
 τῆς τροφῆς τοῖς παιδίοις, ὥς πεντε μηνῶν ἔδὲ σρέφουσι
 τὸν αὐχένα· ὥσπερ γὰρ τοῖς σφόδρα μεθύουσιν, ὑγρότης
 ἀναφέρεται πολλή. εὐλογον δὲ τοῦτ' εἶναι τὸ πάθος αἰτίον
 καὶ τῷ ἡρεμεῖν ἐν ταῖς μήτραις τὰ ἔμβρυα τὸ πρῶτον. καὶ
 τὸ ὅλον δὲ φίλυπνοι οἱ ἀδελφόμενοι καὶ οἱ νανώδεις καὶ
 οἱ μεγαλοκέφαλοι· τῶν μὲν γὰρ αἱ φλέβες στεναί, ὥς οὐ
 ράδιον διαρρεῖν κατιὸν τὸ ὑγρὸν, τοῖς δὲ νανώδεσι καὶ με-
 γαλοκεφάλοις ἡ ἄνω ὁρμὴ πολλή καὶ ἀναθυμίασις. οἱ δὲ
 φλεβώδεις ἔχ' ὑπνωτικοὶ δι' εὐροῖαν τῶν φλεβῶν, ἂν μὴ τι
 ἄλλο πάθος ἔχωσιν ὑπεναντίον. ἔδ' οἱ μελαγχολικοὶ κατ-
 έψνυται γὰρ ὁ εἶσω τόπος, ὥστ' οὐ γίνεται πλῆθος αὐτοῖς
 ἀναθυμιάσεως. διὰ τῷτο γὰρ καὶ βρωτικοὶ σκληροὶ ὄντες·
 ὥσπερ γὰρ οὐδὲν ἀπολελευκὸτα διάκειται τὰ σώματα αὐ-
 τοῖς. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ φύσει ψυχρὰ οὔσα καὶ τὸν
 θρεπτικὸν τόπον ψυχρὸν ποιεῖ καὶ τὰλλα μόρια, ὅπου ἂν
 ὑπάρχη δυνάμει τὸ τοιοῦτον περίττωμα. ὥς φανερόν ἐκ

τῶν εἰρημένων ὅτι ὁ ὕπνος ἐστὶ συνόδος τις τοῦ θερμοῦ εἶσω
 καὶ ἀντιπερίστασις φυσικὴ διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. διὸ
 πολλή ἡ κίνησις τῷ ὑπνίντος. ὅθεν δ' ἐκλείπει, καταψύχε-
 ται, καὶ διὰ ψύξιν καταπίπτει τὰ βλέφαρα. καὶ τὰ μὲν
 ἄνω κατέψνυται καὶ τὰ ἔξω, τὰ δ' ἐντὸς καὶ τὰ κάτω
 θερμά, οἷον τὰ περὶ τοὺς πόδας καὶ τὰ εἶσω. καίτοι τις
 ἀπορήσειεν ἂν, ὅτι μετὰ τὰ σιτία ἰσχυρότατος ὁ ὕπνος γί-
 νεται, καὶ ἔξιν ὑπνωτικὰ οἶνος καὶ ἄλλα θερμότητος ἔχον-
 τα τοιαύτας. ἔξι δ' ἐκ εὐλογον τὸν μὲν ὕπνον εἶναι κατὰ-
 ψύξιν, τὰ δ' αἰτία τῷ καθυδεῖν θερμά. πότερον οὖν τοῦτο
 συμβαίνει ὅτι ὥσπερ ἡ κοιλία κενὴ μὲν ἔσα θερμὴ ἔξιν,
 ἡ δὲ πλήρωσις αὐτὴν καταψύχει διὰ τὴν κίνησιν, οὕτω καὶ
 οἱ ἐν τῇ κεφαλῇ πόροι καὶ τόποι καταψύχονται ἀναφερο-
 μένης τῆς ἀναθυμιάσεως, ἢ ὥσπερ τοῖς προσχεομένοις τὸ
 θερμὸν ἐξαίφνης φρίκη γίνεται, ἀκεῖ ἀνιόντος τοῦ θερμοῦ
 ἀθροίζομενον τὸ ψυχρὸν καταψύχει, καὶ τὸ κατὰ φύσιν
 θερμὸν ποιεῖ ἐξαδυνατεῖν καὶ ὑποχωρεῖν· ἔτι δὲ πολλῆς
 ἐμπιπτέσης τροφῆς, ἣν ἀνάγει τὸ θερμὸν, ὥσπερ τὸ πῦρ
 ἐπιτιθεμένων τῶν ξύλων, καταψύχεται, ἕως ἂν καταπεφθῇ.
 γίνεται γὰρ ὁ ὕπνος, ὥσπερ εἴρηται, τῷ σωματώδους ἀνα-
 φερομένου ὑπὸ τῷ θερμῷ διὰ τῶν φλεβῶν πρὸς τὴν κεφα-
 λήν. ὅταν δὲ μηκέτι δύνηται, ἀλλὰ τῷ πληθεῖ ὑπερβάλλῃ
 τὸ ἀναχθέν, πάλιν ἀνταπώθεῖται καὶ κάτω ρεῖ. διὸ κατὰ-
 πίπτουσι τε ὑποσπωμένου τῷ θερμῷ τῷ ἀνάγοντος οἱ ἄνθρω-
 ποι (μόνον γὰρ ὀρθὸν τῶν ζώων), καὶ ἐπιπεσὼν μὲν ἐκνοῖαν
 ποιεῖ, ὕσερον δὲ φαντασίαν. ἢ αἱ μὲν νῦν λεγόμεναι λύ-
 σεῖς ἐνδεχόμεναι μὲν εἰσι τοῦ γίνεσθαι τὴν κατάψύξιν· οὐ
 μὴν ἀλλὰ κύριός γ' ἐστὶν ὁ τόπος ὁ περὶ τὸν ἐγκέφαλον,
 ὥσπερ ἐν ἄλλοις εἴρηται. πάντων δ' ἐστὶ τῶν ἐν τῷ σώματι
 ψυχρότατον ὁ ἐγκέφαλος, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι τὸ ἀνάλογον
 τέτω μόριον. ὥσπερ οὖν τὸ ἀπατμίζον ὑγρὸν ὑπὸ τῆς τοῦ
 ἡλίου θερμότητος, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸν ἄνω τόπον, διὰ τὴν
 ψυχρότητα αὐτῷ καταψύχεται καὶ συστὰν καταφέρεται

3. πυρέσσουσι *LU*. || 4. τὰ μὲν γὰρ *S*. || 8. ὁ om *SU*. || 9. καὶ — ἐπιλήψις om *M*. || 10. πολλοῖς] τισιν *EMY*. || τῷ πάθους
 τούτου *L*. || 12. ἄνω καὶ κατ. *Y*. || 13. καὶ] αἷς *LMSU*. || συνθλίβῃ *Y*. || δι' ᾧ] δι' ἐν *EX*, ἢ *SU*, om *M*. || 15. τίτθαις et τίτθας pr
E. || ἔδὲν ἴσως *M*. || 16. ὕδαρ *SUY*. || πνευματώδες *L*. || 18. τῆς om *EMSY*. || σρέφειν *L*. || 20. εἶναι τῷτο τὸ πάθος *EX*, εἶναι τὸ
 πάθος τῷτο *MS*, τῷτ' εἶναι τὸ *U*. || 22. τὸ ὅλον] ὅλως *M*. || οἱ post καὶ om *LSU*. || 22. νανώδεις et 24. νανώδεσι *M*. || 23. οἱ om
LSU. || 24. διαρρεῖν κατιὸν] καταρρεῖν *EMY*. || 26. πόρων *LSU*. || 28. αὐτοῖς πλῆθος *L*. || 29. σκεληφρὸ *EM*. || 32. τὰ ἄλλα non-
 nulli. || 33. ὑπάρχει *L*. || περισσώμα *L*.

3. πολὺ *Y*. || ἡ om *EMY*. || νοήτος *L*. || 4. συμπίπτει *SU*, ἐμπίπτει *L*. || 6. καίτοι τῷτο τις *EX*. || 7. μετὰ σίτον *LSU*, μετὰ
 σιτία *E*. || ὁ om *ESUY*. || 8. ὑπνωτικὸν *L*, ὑπνωτικὸς *U*. || θερμότης *EX*. || 9. τοιαῦτα *EMSY*. || 11. μὲν] μὴ *S*. || 12. αὐτῆς *M*,
 om *LSU*. || κίνησιν ἢ τὴν ἀκίνησιν οὕτω *EM*. || 13. καὶ οἱ τόποι *LSU*. || 14. ἀναθυμιάσεως *S*. || ἢ] καὶ *EMY*. || προσχεομένοις *S*. ||
 17. ἐπὶ δὲ om *MSU*. || 20. σωματοειδοῦς *EMY*. || 22. ὑπερβάλλει *S*. || 23. ἀνεχθεν *L*. || ἀνταπώθει *ELMUY*, ἀνταπώθει *S*. ||
 καταπ.] καὶ πίπτει *LSU*. || 24. γε *L*. || ὑποσπ. θερμῷ τῷ ἀνάγοντος *U*, ὑποσπ. τῷ ἀνάγοντος θερμῷ *LS*. || οἱ ἄνθρωποι, om *L*. || 25. τῶν
 ζώων ὀρθόν *SU*. || ἐκνοῖαν *EM*, ἐκνοῖαν μὲν *S*. || 26. λύσεις om *EX*. || 27. μὲν om *EX*. || 28. κυρίως *MSUY*. || γ' om *L*. || ὁ
 περὶ τὸν ἐγκέφαλον om *EMY*. || 30. ψυχρότατος *MSU*. || ὁ ἐγκέφαλος om *LSUY*. || 31. τέτω μόριον om *SU*. || 32. θερμὸς *EX*.

γενόμενον πάλιν ὕδωρ, ἔτως ἐν τῇ ἀναφορᾷ τοῦ θερμοῦ τῇ πρὸς τὸν ἐγκέφαλον ἢ μὲν περιττωματικὴ ἀναθυμίασις εἰς φλέγμα συνέρχεται (διὸ καὶ οἱ κατάρροι φαίνονται γιγνόμενοι ἐκ τῆς κεφαλῆς), ἢ δὲ τρόφιμος καὶ μὴ νοσώδης καταφέρεται συνισαμένη καὶ καταψύχει τὸ θερμόν. πρὸς 5 δὲ τὸ καταψύχεσθαι καὶ μὴ δέχεσθαι ῥαδίως τὴν ἀναθυμίασιν συμβάλλεται καὶ ἡ λεπτότης καὶ ἡ στενότης τῶν περὶ τὸν ἐγκέφαλον φλεβῶν. τῆς μὲν ἔν καταψύξεως τῆς ἐξ αἵτιον, καίπερ τῆς ἀναθυμιάσεως ὑπερβαλλούσης τῇ θερμότητι. ἐγείρεται δ', ὅταν πεφθῇ καὶ κρατήσῃ ἡ συνεω- 10 σμένη θερμότης ἐν ὀλίγῳ πολλῇ ἐκ τοῦ περιεστώτος, καὶ διακριθῇ τό τε σωματώδες ἐκ αἵμα καὶ τὸ καθαρώτατον. ἐξὶ δὲ λεπτότατον μὲν αἷμα καὶ καθαρώτατον τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ, παχύτατον δὲ καὶ θολερώτατον τὸ ἐν τοῖς κάτω μέρεσιν. πάντος δὲ τῆ αἵματος ἀρχή, ὥσπερ εἴρηται καὶ 15 ἐνταῦθα καὶ ἐν ἄλλοις, ἡ καρδία. τῶν δ' ἐν τῇ καρδίᾳ ἐκατέρας τῆς θαλάμης κοινὴ ἡ μέση· ἐκείνων δ' ἐκατέρα δέχεται ἐξ ἐκατέρας τῆς φλεβός, τῆς τε μεγάλης καλουμένης καὶ τῆς ἀορτῆς· ἐν δὲ τῇ μέσῃ γίνεταί ἡ διάκρισις. ἀλλὰ τὸ μὲν διορίζει περὶ τέτων ἐτέρων ἐστὶ λόγων οἰκειό- 20 τερον. διὰ δὲ τὸ γίνεσθαι ἀδιακριτώτερον τὸ αἷμα μετὰ τὴν τῆς τροφῆς προσφορὰν ὁ ὕπνος γίνεταί, ἕως ἂν διακριθῇ τῆ αἵματος τὸ μὲν καθαρώτερον εἰς τὰ ἄνω, τὸ δὲ θολερώτερον εἰς τὰ κάτω· ὅταν δὲ τῆτο συμβῇ, ἐγείρονται ἀπολυθέντα τῷ ἐκ τῆς τροφῆς βάρους. τί μὲν ἔν τὸ αἷτιον τοῦ 25 καθεύδειν, εἴρηται, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆ σωματώδους τῆ ἀναφερομένου ὑπὸ τοῦ συμφύτου θερμοῦ ἀντιπερίσσεις ἀθρόως ἐπὶ τὸ πρῶτον αἰσθητήριον· καὶ τί ἐστὶν ὁ ὕπνος, ὅτι τῆ πρώτου αἰσθητηρίου κατάληψις πρὸς τὸ μὴ δύνασθαι ἐνεργεῖν, ἐξ ἀνάγκης μὲν γινόμενος (οὐ γὰρ ἐνδέχεται ζῶον εἶναι μὴ 30 συμβαινόντων τῶν ἀπεργαζομένων αὐτό), ἔνεκα δὲ σωτηρίας· σῶζει γὰρ ἡ ἀνάπαυσις.

1 Μετὰ δὲ ταῦτα περὶ ἐνυπνίου ζητητέον, καὶ πρῶτον

τίνι τῶν τῆς ψυχῆς φαίνεται, καὶ πότερον τοῦ νοητικοῦ τὸ πάθος ἐστὶ τῆτο ἢ τῆ αἰσθητικῆς· τοῖσι γὰρ μόνοις τῶν ἐν ἡμῖν γνωρίζομεν τι· εἰ δὲ χρήσις ὅπως ὁρασις καὶ ἀκοῆς τὸ ἀκύνει καὶ ὅλως αἰσθήσεως τὸ αἰσθάνεσθαι, κοινὰ δ' ἐστὶ τῶν αἰσθήσεων οἷον σχῆμα καὶ μέγεθος καὶ κίνησις καὶ 5 τὰλλα τὰ τοιαῦτα, ἴδια δ' οἷον χρῶμα· ψόφος· χυμὸς, ἀδυνατεῖ δὲ πάντα μύοντα καὶ καθεύδοντα ὁρᾶν, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ καὶ λοιπῶν, δῆλον ὅτι ἐκ αἰσθανόμεθα ἔδεν ἐν τοῖς ὕπνοις. οὐκ ἄρα γε τῇ αἰσθήσει τὸ ἐνύπνιον αἰσθανόμεθα. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τῇ δόξῃ. οὐ γὰρ μόνον τὸ προσίον φαμεν 10 ἀνθρώπων ἢ ἵππων εἶναι, ἀλλὰ καὶ λευκὸν ἢ καλόν· ὧν ἡ δόξα ἄνευ αἰσθήσεως ἔδεν ἂν φήσειεν, ἔτ' ἀληθῶς ἔτε ψευδῶς. ἐν δὲ τοῖς ὕπνοις συμβαίνει τὴν ψυχὴν τοῦτο ποιεῖν· ὁμοίως γὰρ ὅτι ἀνθρώπος καὶ ὅτι λευκὸς ὁ προσίον δοκοῦ- 15 μεν ὁρᾶν. ἔτι παρὰ τὸ ἐνύπνιον ἐνοῶμεν ἄλλο τι, καθάπερ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι αἰσθανόμενοι τι· περὶ οὗ γὰρ αἰσθανόμεθα, πολλάκις καὶ διανοόμεθα τι. ἔτω καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις παρὰ τὰ φαντάσματα ἐνίοτε ἄλλα ἐνοῶμεν. φανείη δ' ἂν τῷ τῆτο, εἴ τις προσέχοι τὸν νῦν καὶ πειρώτο μνημονεύειν 20 ἀνασάς. ἤδη δὲ τινες καὶ ἐωράκασιν ἐνύπνια τοιαῦτα οἷον οἱ δοκῦντες κατὰ τὸ μνημονικὸν παράγγελμα τίθεσθαι τὰ προβαλλόμενα· συμβαίνει γὰρ αὐτοῖς πολλάκις ἄλλο τι παρὰ τὸ ἐνύπνιον τίθεσθαι πρὸ ὁμμάτων εἰς τὸν τόπον φάντασμα. ὥςτε δῆλον ὅτι ἔτε ἐνύπνιον πᾶν τὸ ἐν ὕπνῳ φάν- 25 τασμα, καὶ ὅτι ὁ ἐνοοῦμεν τῇ δόξῃ δοξάζομεν. δῆλον δὲ περὶ τούτων ἀπάντων τό γε τοσοῦτον, ὅτι τῷ αὐτῷ ᾧ καὶ ἐγρηγορότες ἐν ταῖς νόσοις ἀπατάμεθα, ὅτι τοῦτ' αὐτὸ καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ ποιεῖ τὸ πάθος. καὶ ὑγιαίνουσι δὲ καὶ εἰδόσιν ὅμως ὁ ἥλιος ποδιαῖος εἶναι δοκεῖ. ἀλλ' εἴτε δὴ ταῦτόν εἴδ' 30 ἕτερον τὸ φανταστικὸν τῆς ψυχῆς καὶ τὸ αἰσθητικόν, οὐδὲν ἥττον οὐ γίνεταί ἄνευ τῆ ὁρᾶν καὶ αἰσθάνεσθαι τι· τὸ γὰρ παρορᾶν καὶ παρακύνει ὁρῶντος ἀληθές τι καὶ ἀκόντος, οὐ μέντοι τῆτο ὃ οἶεται. ἐν δὲ τῷ ὕπνῳ ὑπόκειται μὴδὲν ὁρᾶν

2. περὶ σωματικὰ *L.* || 3. φλέβα *S.* || συνίσταται *LSU.* || 7. καὶ ἡ *λ.* || δὲ, ἢ *λ.* *S.* ἢ *λ.* *EMF.* || 9. καίπερ] καὶ περὶ *ES.* || 12. καθαρώτερον *L.* || 13. ἔτι — καθαρώτατον *om M.* || 17. καὶ *Y.* || 18. τε *om SUY.* || καλουμένης *om EX.* || 21. γενέσθαι *S.* || ἀδιακριτικώτερον *Y.* μάλιστα *LSU.* || 22. προσφ. ἀδιακριτον ὁ *SU.* προσφ. ἀδιακριτώτερον ὁ *L.* || ὁ *om EMF.* || ἕως *αν* ἐάν *Y.* || 23. καθαρώτατον *EM.* || εἰς *om MU.* || τὰ] τὸν *EX.* *om MU.* || θολερώτατον *EMU.* || 24. τὰ] τὸ *EMU.* τὸν *Y.* || 25. τὸ *om LU.* || 26. ἡ *om M.* || 28. ὁ *om Y.* || 30. γινόμενον *LU.* γινόμενα *S.* || 31. αὐτῶ *Y.* αὐτῶν αὐτό *S.* || 33. ἐνυπνίον *U.*

1. ψυχῆς τὸ ἐνύπνιον φαίνεται *M.* || τὸ *om LU.* || 2. τοῦτο πάθος ἐστὶν *U.* || τοῖς γὰρ γενομένοις τῶν *S.* || 3. εἰ] ἡ *EX.* || δὲ *LSU.* || 4. καὶ *om M.* || ὅλως δ' αἰσθήσεως *LMSU.* || κοινὰ δ' ἐστὶ] ταῦτα δ' ἐστὶ τὰ κοινὰ *LSU* et omisso τὰ *M.* || 5. καὶ κίνησις *om LSU.* || 6. ἴδια δ'] ἢ τὰ ἴδια *LMSU.* || 8. δῆλον] ὥςτε δῆλον *EMF.* || ἔδεν] οὐδ' *EX.* || 9. τῇ αἰσθήσει γε *LM.* || τοῦ ἐνυπνίου *MS.* || 11. εἴ-
ναι *om EMF.* || καὶ *om U.* || ἢ] καὶ *S.* || 12. φήσειεν ἂν *L.* ἂν φαίνεται *M.* ἀποφαίνεται *EX.* || 15. περὶ *L.* || τι ἄλλο *LSU.* || 16. ἐν *om S.* || 19. τῷ τούτῳ] τούτῳ *M.* || 22. πολλάκις *om LU.* || 24. ὥςτε — φάντασμα *om M.* || 25. ὁ ἐνοο-
μεν] ἐνοοῦμεν ἂ *LSU.* || ἐδοξάζομεν *L.* || 26. πάντων *EMF.* || τό γε] εἰς *L.* *om SU.* || 27. ὅτι *om L.* || αὐτῷ *EX.* || 31. τι *om EMF.* || 32. τι ἐστὶ καὶ *M.* || 33. μέντοι τούτῳ] τούτῳ δὲ *EX.* || ὁ *om EX.* || μὴ δὲ *S.*

μηδ' αἰσθάνεσθαι. ἄρ' οὖν τὸ μὲν μηδὲν
ὁρᾶν ἀληθές, τὸ δὲ μηδὲν πάσχειν τὴν αἰσθησιν ἐκ ἀληθές,
ἀλλ' ἐνδέχεται καὶ τὴν ὄψιν πάσχειν τι καὶ τὰς ἄλλας
αἰσθήσεις, ἕκαστον δὲ τούτων ὥσπερ ἐγρηγορότος προσβάλλει
μὲν πως τῇ αἰσθήσει, οὐχ ἔτι δὲ ὥσπερ ἐγρηγορότος.
καὶ ὅτε μὲν ἡ δόξα λέγει ὅτι ψεύδους τὸ ὁρώμενον, ὥσπερ
ἐγρηγορόσιν, ὅτε δὲ κατέχεται καὶ ἀκολουθεῖ τῷ φαντά-
σματι. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἐξί τῃ δοξάζοντος ἔδδ τῇ διανοουμένῃ
τὸ πάθος τῆτο δὲ καλῶμεν ἐνυπνιάζειν φανερόν. ἀλλ' ἔδδ τῇ
αἰσθανομένου ἀπλῶς· ὁρᾶν γὰρ ἂν ἦν καὶ ἀκούειν ἀπλῶς.
ἀλλὰ πῶς δὴ καὶ τίνα τρόπον, ἐπισκεπτέον. ὑποκείσθω δ',
ὅπερ ἐστὶ καὶ φανερόν, ὅτι τοῦ αἰσθητικοῦ τὸ πάθος, εἴπερ
καὶ ὁ ὕπνος· οὐ γὰρ ἄλλω μὲν τινι τῶν ζώων ὑπάρχει ὁ
ὕπνος, ἄλλω δὲ τὸ ἐνυπνιάζειν, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ. ἐπεὶ δὲ
περὶ φαντασίας ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς εἴρηται, καὶ ἐξί μὲν
τὸ αὐτὸ τῷ αἰσθητικῷ τὸ φανταστικόν, τὸ δ' εἶναι φαντα-
σικῷ καὶ αἰσθητικῷ ἕτερον, ἐξί δὲ φαντασία ἡ ὑπὸ τῆς
κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεως γινομένη κίνησις, τὸ δ' ἐνύπνιον
φάντασμα τι φαίνεται εἶναι (τὸ γὰρ ἐν ὕπνῳ φάντασμα
ἐνύπνιον λέγομεν, εἴθ' ἀπλῶς εἶτε τρόπον τινὰ γινόμενον),
φανερόν ὅτι τῇ αἰσθητικῇ μὲν ἐξί τὸ ἐνυπνιάζειν, τέτρε δ' ἡ
τὸ φανταστικόν.

ἀέρι καὶ ἐν τοῖς ὑγροῖς. ὁμοίως δ' ὑπολαβεῖν τῆτο δεῖ καὶ
ἐπ' ἀλλοιώσεως· τὸ γὰρ θερμανθὲν ὑπὸ τῆ θερμῆς τὸ πλη-
σίον θερμαίνει, καὶ τῆτο διαδίδωσιν ἕως τῆς ἀρχῆς. ὥς τε
καὶ ἐν αἷ τὸ αἰσθάνεσθαι, ἐπειδὴ ἐξιν ἀλλοιώσις τις ἡ κατ'
ἐνέργειαν αἰσθήσις, ἀνάγκη τῆτο συμβαίνειν. διὸ τὸ πάθος
ἐξιν ἔ μόνον ἐν αἰσθανομένοις τοῖς αἰσθητηρίοις, ἀλλὰ καὶ
ἐν πεπαυμένοις, καὶ ἐν βάθει καὶ ἐπιτολῆς. φανερόν δ'
ὅταν συνεχῶς αἰσθανώμεθα τι· μεταφερόντων γὰρ τὴν αἰ-
σθησιν ἀκολουθεῖ τὸ πάθος, οἷον ἐκ τῆ ἡλίκης εἰς τὸ σκότος·
συμβαίνει γὰρ μηδὲν ὁρᾶν διὰ τὴν ἐτι ὑποῦσαν κίνησιν ἐν
τοῖς ὀμμασιν ὑπὸ τῆ φωτός. καὶ πρὸς ἐν χρώμα πολλὴν
χρόνον βλέψωμεν ἢ λευκὸν ἢ χλωρόν, τοιοῦτον φαίνεται
ἐφ' ὅπερ ἂν τὴν ὄψιν μεταβάλλωμεν. καὶ πρὸς τὸν ἡλίον
βλέψαντες ἢ ἄλλο τι λαμπρὸν μύσωμεν, παρατηρήσας
φαίνεται κατ' εὐθυρίαν, ἢ συμβαίνει τὴν ὄψιν ὁρᾶν, πρῶ-
τον μὲν τοῖσδε τὴν χροάν, εἴτα μεταβάλλει εἰς φοινικῶν
καίπετα πορφυροῦν, ἕως ἂν εἰς τὴν μέλαιναν ἔλθῃ χροάν
καὶ ἀφανισθῇ. καὶ αἱ ἀπὸ τῶν κινεμένων δὲ μεταβάλλω-
σιν, οἷον ἀπὸ τῶν ποταμῶν, μάλισα δ' ἀπὸ τῶν τάχιστα
ρεόντων· φαίνεται γὰρ τὰ ἡρεμύτα κινεμένα. γίνονται δὲ
καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων ψόφων δύσσωμοι καὶ ἀπὸ τῶν
ἰσχυρῶν ὁσμῶν δύσοσμοι, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοίων. ταῦτά γε
δὴ φανερώς συμβαίνει τῆτον τὸν τρόπον. ὅτι δὲ ταχὺ τὰ
αἰσθητήρια καὶ μικρὰς διαφορὰς αἰσθάνεται, σημειὸν τὸ
ἐπὶ τῶν ἐνόπτρων γινόμενον· περὶ οὗ καὶ αὐτοῦ ἐπισήσας
σκέψαιτό τις ἂν καὶ ἀπορήσειεν. ἅμα δ' ἐξ αὐτοῦ δῆλον
ὅτι ὥσπερ καὶ ἡ ὄψις πάσχει, ἔτι καὶ ποιεῖ τι. ἐν γὰρ
τοῖς ἐνόπτοις τοῖς σφόδρα καθαροῖς, ὅταν τῶν καταμη-
νίων ταῖς γυναιξὶ γινομένων ἐμβλέψωσιν εἰς τὸ κάτωπυρον,
γίνεται τὸ ἐπιτολῆς τοῦ ἐνόπτρου οἷον νεφέλη αἱματώδης·
καὶ μὲν καινὸν ἢ τὸ κάτωπυρον, ἔ ράδιον ἐκμάζει τὴν τοι-
αύτην κηλίδα, εἰ δὲ παλαιόν, ῥάον. αἴτιον δ', ὥσπερ εἴ-

2. Τί δ' ἐστὶ τὸ ἐνύπνιον καὶ πῶς γίνεται, ἐκ τῶν περὶ
τὸν ὕπνον συμβαινόντων μάλισ' ἂν θεωρήσαιμεν. τὰ γὰρ αἰ-
σθητὰ καθ' ἕκαστον αἰσθητήριον ἡμῖν ἐμποιοῦσιν αἰσθῆσιν,
καὶ τὸ γινόμενον ὑπ' αὐτῶν πάθος οὐ μόνον ἐνυπάρχει ἐν
τοῖς αἰσθητηρίοις ἐνεργεσῶν τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ καὶ ἀπελ-
θεσῶν. παραπλήσιον γὰρ τὸ πάθος ἐπὶ τε τέτων καὶ ἐπὶ
τῶν φερομένων ἔοικεν εἶναι. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν φερομένων τῇ
κινήσαντος ἔκτετι θιγγάνοντος κινεῖται· τὸ γὰρ κινήσαν ἐκί-
νησεν ἀέρα τινά, καὶ πάλιν ἔτος κινεμένος ἕτερον. καὶ τῆ-
τον δὴ τὸν τρόπον, ἕως ἂν ζῇ, ποιεῖται τὴν κίνησιν καὶ ἐν

1. μὴ ὁρᾶν *U*, μὴ ὁρᾶν μηδὲν *EMY*. || 3. καὶ τὴν] κατὰ τὴν *EX*. || 4. ἐγρηγορότως *S*. || προσβάλλειν *L*. || 5. περ om *L*. ὥσ-
περ — 6. ὁρώμενον om *EX*. || 6. τὸ ὁρώμενον om *S*. || 7. ἐγρηγορσιν *EMY*. || 10. ἂν ἢ *U*, ἀνάγκη *EX*, ἢν *M*. || 11. δεῖ *Y*. || δ']
μὲν ἔν *LSU*. || 12. καὶ om *EMSY*. || εἴπερ] ἐκ τῆς φύσεως corr *U*. || 14. δὲ τινι τὸ *LMSU*. || 17. δὲ] δ' ἢ *ELMY*. || ἢ om *M*.
S. || 18. ἐνυπνιάζειν *EMY*. || 20. γινόμενον *U*. || 21. τοῦτο *L*. || δ' ἢ] δὴ *M*, δὴ τὸ *EX*. || 25. ποιῶσιν *EMY*. || 26. ἐν αὐτοῖς *EX*. ||
ἐν om *SU*. || 29. ἔοικεν εἶναι om *LU*, ἔοικεν — φερομένων om *S*. || φερομένων τοῦ κινήσαντος] κινουμένων τοῦ κινούτος *L*. || 32. ἕως ἂν]
μέχρι περ ἂν οὗ *LSU*.

1. τοῖς om *L*. || δ' om *Y*. || 3. τῆτο om *SU*. || δίδωσιν *U*. || 4. αἶ τὸ] τῷ *EX*. || 6. ἐξιν] ἐξιν ὁ ὕπνος *EX*, om *M*. || ἐν post
αἰσθανομένοις *LU*, utrobique *S*. || αἰσθανομένοις ἐπὶ τοῖς *M*. || 7. ἐν om *LU*. || πεπαυμένων *LSU*. || 8. ὅτι συνεχῶς αἰσθανώμεθα *EMY*. ||
9. ἐκ τε τῇ *EX*. || 10. ἐτι om *EX*. || ὑπορεῦσαν *EX*, ὑπομένουσαν *M*. || 11. ἐν om *LSU*. || 12. τοιοῦτο *E*. || 13. ὑφ' ᾧ ἂν *EX*. ||
μεταβάλλωμεν *ES*. || καὶ] καὶ *M*. || 14. λαμπρὸν δὴ μύσαντας *M*. || παρατηρήσαντι *EX*, παρατηρεῖν *M*. || 15. φαίνεται *M*. || ἢ] ἢ μὴ
ἢ *M*. || 16. τὴν χροάν τοιοῦτον *M*. || ἔπειτα *LSU*. || 17. ἔλθοι *Y*. || 18. αἱ om *LS* et in hiatus *U*. || 19. τῶν om *LS*. || ποταμῶν
ρεύματος μάλισα *M*. || 22. ὁσμῶν *U*. || δύσοσμοι *SU*. || καὶ ἐπὶ] τῶν ἐπὶ *S*, om *EMY*. || ταῦτά — 23. τρόπον] φανερώς δὲ συμβ. ταῦθ'
(τῆτ' *M*) ὡς λέγομεν *EMY*. || 24. διαφορὰς *EX*. || 25. οὗ] ὡν *EMY*. || καὶ αὐτοῦ *U*, καὶ καθ' αὐτὸν *LSU*. || 26. δ' om *U*. || ἐξ
αὐτῶν δῆλον *EMY*, δῆλον ἐξ αὐτοῦ *S*. || 27. πάσχει ἢ ὄψις *LS*. || 29. ἐμβλ. καὶ εἰς *S*. || 32. ἂν *L*. || περ om *L*.

πομεν, ὅτι ἔ μόνον πάσχει τι ἢ ὄψις ὑπὸ τῷ αέρος, ἀλλὰ καὶ ποιεῖ τι καὶ κινεῖ, ὥσπερ καὶ τὰ λαμπρά· καὶ γὰρ ἢ ὄψις τῶν λαμπρῶν καὶ ἐχόντων χρώμα. τὰ μὲν οὖν ὁμματα εὐλόγως, ὅταν ἢ τὰ καταμήνια, διάκειται, ὥσπερ καὶ ἕτερον μέρος ὁτιῦν· καὶ γὰρ φύσει τυγχάνουσι φλεβώ-
 5 δεις ὄντες. διὸ γινομένων τῶν καταμηνίων διὰ ταραχὴν καὶ φλεγμασίαν αἱματικὴν ἡμῶν μὲν ἢ ἐν τοῖς ὁμμασι δια-
 φορὰ ἀδελος, ἔνεσι δέ (ἢ γὰρ αὐτὴ φύσις σπέρματος καὶ καταμηνίων), ὁ δ' αἰὲρ κινεῖται ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸν ἐπὶ τῶν κατόπτρων αέρα συνεχῇ ὄντα ποιόν τινα ποιεῖ καὶ τοῖστον
 10 οἷον αὐτὸς πάσχει· ὁ δὲ τοῦ κατόπτρου τὴν ἐπιφάνειαν. ὥσπερ δὲ τῶν ἱματίων τὰ μάλισα καθαρά τάχιστα κη-
 λιδῶνται· τὸ γὰρ καθαρὸν ἀκριβῶς δηλοῖ ὅ τι ἂν δεῖται, καὶ μάλισα τὰς ἐλαχίστας κινήσεις. ὁ δὲ χαλκὸς διὰ μὲν τὸ λεῖος εἶναι ὁποιασὺν ἀφῆς μάλισα αἰσθάνεται (δεῖ δὲ
 15 νοῆσαι οἷον τρίψιν ἔσαν τὴν τῷ αέρος ἀφῆν καὶ ὥσπερ ἐκ-
 μαζιν καὶ ἀνάπλυσιν), διὰ δὲ τὸ καθαρὸν ἐκδηλὸς γίνε-
 ται ὁπηλικῶς ἔσα. τῷ δὲ μὴ ἐξέναι ταχέως ἐκ τῶν και-
 νῶν κατόπτρων αἴτιον τὸ καθαρὸν εἶναι καὶ λεῖον· διαδύε-
 ται γὰρ διὰ τῶν τοιούτων καὶ εἰς βάθος καὶ πάντη, διὰ
 20 μὲν τὸ καθαρὸν εἰς βάθος, διὰ δὲ τὸ λεῖον πάντη. ἐν δὲ
 τοῖς παλαιοῖς ἐκ ἐμμένει, ὅτι ἐκ ὁμοίως εἰσδύεται ἢ κη-
 λὶς ἀλλ' ἐπιπολαιότερον. ὅτι μὲν ἔν καὶ ὑπὸ τῶν μικρῶν
 διαφορῶν γίνεται κινήσις, καὶ ὅτι ταχεῖα ἢ αἰσθησις, ἔτι
 δὲ ὅτι ἔ μόνον πάσχει ἀλλὰ καὶ ἀντιποιεῖ τὸ τῶν χρώ-
 25 μάτων αἰσθητήριον, φανερόν ἐκ τέτων. μαρτυρεῖ δὲ τοῖς εἰ-
 ρημένοις καὶ τὰ περὶ τῆς οἴνου καὶ τὴν μυρεψίαν συμβαί-
 νοντα. τό τε γὰρ παρασκευασθὲν ἔλαιον ταχέως λαμβά-
 νει τὰς τῶν πλησίον ὁσμὰς, καὶ οἱ οἶνοι τὸ αὐτὸ τέτο πά-
 σχουσιν· ἔ γὰρ μόνον τῶν ἐμβαλλομένων ἢ ὑποκριναμένων,
 30 ἀλλὰ καὶ τῶν πλησίον τοῖς ἀγγείοις τιθεμένων ἢ πεφυ-
 κότων ἀναλαμβάνουσι τὰς ὁσμὰς. πρὸς δὲ τὴν ἐξ ἀρχῆς

σκέψιν ὑποκείσθω ἐν μὲν, ὅπερ ἐκ τῶν εἰρημένων φανερόν,
 ὅτι καὶ ἀπελθόντος τῷ θύραθεν αἰσθητῷ ἐμμένει τὰ αἰσθή-
 ματα αἰσθητὰ ὄντα, πρὸς δὲ τέτοις ὅτι ῥαδίως ἀπατώ-
 μεθα περὶ τὰς αἰσθήσεις ἐν τοῖς πάθεσιν ὄντες, ἄλλοι δ'
 5 ἐν ἄλλοις, οἷον ὁ δειλὸς ἐν φόβῳ, ὁ δ' ἐρωτικὸς ἐν ἐρωτι,
 ὥστε δοκεῖν ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος τὸν μὲν τῆς πολεμίας
 ὁρᾶν, τὸν δὲ τὸν ἐρώμενον· καὶ ταῦτα ὅσω ἂν ἐμπαθέσε-
 ρος ἢ, τοσῶν ἀπ' ἐλάσσονος ὁμοιότητος φαίνεται. τὸν αὐ-
 τὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν ὀργαῖς καὶ ἐν πάσαις ἐπιθυμίαις εὐ-
 10 ἀπάτητοι γίνονται πάντες, καὶ μᾶλλον ὅσω ἂν μᾶλλον ἐν
 τοῖς πάθεσιν ὦσιν. διὸ καὶ τοῖς πυρέττεσιν ἐνίστε φαίνεται
 ζῶα ἐν τοῖς τοίχοις ἀπὸ μικρᾶς ὁμοιότητος τῶν γραμμῶν
 συντιθεμένων. καὶ ταῦτ' ἐνίστε συνεπιτείνει τοῖς πάθεσιν ἔ-
 τως ὥς· εἰ μὲν μὴ σφόδρα κάμνωσι, μὴ λανθάνειν ὅτι
 15 ψεύδους, εἰ μὲν μὴ μείζον ἢ τὸ πάθος, καὶ κινεῖσθαι πρὸς
 αὐτά. αἴτιον δὲ τῷ συμβαίνειν ταῦτα τὸ μὴ κατὰ τὴν αὐ-
 τὴν δύναμιν κρίνειν τό τε κύριον καὶ ὧ τὰ φαντάσματα
 γίνονται. τούτου δὲ σημεῖον ὅτι φαίνεται μὲν ὁ ἥλιος πο-
 διαῖος, ἀντίφῃσι δὲ πολλάκις ἕτερόν τι πρὸς τὴν φαντα-
 20 σίαν. καὶ τῇ ἐπαλλάξει τῶν δακτύλων τὸ ἐν δύο φαίνε-
 ται, ἀλλ' ὁμως ἔ φαμεν δύο· κυριώτερα γὰρ τῆς ἀφῆς
 ἢ ὄψις. εἰ δ' ἦν ἢ ἀφῆ μόνη, καὶ ἐκρήνομεν τὸ ἐν δύο. τῷ
 δὲ διεψεῦσθαι αἴτιον ὅτι οὐ μόνον τῷ αἰσθητῷ κινουμένου
 φαίνεται ἀδήποτε, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰσθήσεως κινουμένης αὐ-
 25 τῆς, εἰ μὴ ὡσαύτως κινῆται ὥσπερ καὶ ὑπὸ τοῦ αἰσθητοῦ·
 λέγω δ' οἷον ἢ γῆ δοκεῖ τοῖς πλέουσι κινεῖσθαι κινουμένης
 τῆς ὄψεως ὑπ' ἄλλω.

Ἐκ δὲ τέτων φανερόν ὅτι ἔ μόνον ἐργηγορότων αἰ κι-
 3 νήσεις αἰ ἀπὸ τῶν αἰσθημάτων γινόμεναι τῶν τε θύραθεν
 καὶ τῶν ἐκ τῷ σώματος ἐνυπαρχουσῶν, ἀλλὰ καὶ ἔταν γέ-
 νηται τὸ πάθος τέτο ὃ καλεῖται ὕπνος, καὶ μᾶλλον τότε
 φαίνονται. μεθ' ἡμέραν μὲν γὰρ ἐκκρεῖνται ἐνεργουσῶν τῶν

1. τι om *ELMY*, post ὄψις ponit *U*. || 4. εὐλόγως ὅταν ἢ τὰ καταμήνια om *EMF*. || 5. ὁτιῦν εὐλόγως τῷ σώματος· καὶ *EMF*. || γὰρ om *EY*. || φλεβώδης *M*, φλεβώδης *EY*. || 6. ὅταν *M*. || 8. δέ om *M*. || 9. ἀπὸ *EY*. || τῷ κατόπτρῳ *M*. || 10. αέρα] αἰδία *S*. || καὶ τὸ τοῖστον *EY*. || 12. περ om *M*. || κηλιδῶνται *L*. || 13. ὅτ' *EMF*. || 14. καὶ τὸ μ. *EL*, καὶ τὰ (vel τῷ) μ. *M*. || 15. λεῖος] καθαρὸς *EMF*. || αἰσθάνεται μάλισα *ELY*. || δὲ δεῖ *EY*, δεῖ γὰρ *M*. || 16. οἷον] ὅτι *Y*. || ἐκμασιν *M*. || 17. ἀνάπλυσιν *M* et fortasse *E*. || καθαρὸς *S*. || ἐκδηλὸς *LU*. || 18. ἀπέναι *EMF*. || ταχέως] ῥαδίως *L*. || 21. μὲν γὰρ τὸ *EMUY*. || 22. ἐκδύεται *LSU*. || 23. ἐπιπολαιότερον *E*, ἐπιπολῆς μᾶλλον ἐς *M*. || 24. ἔτι δὲ] ἔτι δὲ καὶ *LU*, καὶ *EY*. || 28. τό τε — ἔλαιον om *EMF*. || ταχέως γὰρ λ. *EMF*. || 29. πλησίον *E*. || καὶ οἱ — πάσχεσιν] καὶ τὸ ἔλαιον παρασκευασθὲν καὶ ὁ οἶνος *EMF*. || 30. ὑπερκριναμένον *U*, ὑποκριναμέ-
 νον *C*, ὑπερκριναμένον *E*, ὑπερκριναμένην *M*.

2. αἰσθήματα om *S*. || 7. ἐρᾶν] ὁρᾶν, οἷον ἐὰν ἴδῃ ξύλα παραπλησίως ἐς ὧτα ταῦτα ὥπλισμένους ἄνδρας ὁρᾶν, οἶεται *Mil*. || τὴν ἐρωμέ-
 νην *EY*, τὸν ἐρωτώμενον *M*. || ἐμπαθέσερον *LSU*. || 9. ἐν ante πάσαις om *LSU*. || 11. πυρέσσειν *L*. || 12. ζῶον *U*. || ἀπὸ] καὶ *Y*. || 14. ἂν *ELY*. || μὲν om *MSU*. || 15. ἂν *EL*. || 16. ταῦτα *M*. || τῷ μὴ συμβαίνειν *EY*. || 17. τε et ᾧ om *EMF*. || φάσματα *S*. || 18. γινεσθαι *EMF*. || 19. τ] τὴν *EY*. || 20. καὶ ἐν τῇ *M*. || ἀπαλλάξει *Y*. || 21. ἀφῆς] φαντασίας *EM*. || 23. διεψεῦδεσθαι *LS*. || 25. ὡσαύτως om *EMF*. || καὶ om *LSU*. || ἐπὶ *SU*. || 29. αἰσθήσειν *L*. || 32. μὲν om *M*. || συνεργουσῶν *EMF*.

αἰσθήσεων καὶ τῆς διανοίας, καὶ ἀφανίζονται ὥσπερ παρὰ πολὺ πῦρ ἔλαττον καὶ λῦται καὶ ἡδοναὶ μικραὶ παρὰ μεγάλας, παυσταμένων δ' ἐπιπολάζει καὶ τὰ μικρά· νύκτωρ δὲ δι' ἀργίαν τῶν κατὰ μόριον αἰσθήσεων καὶ ἀδυναμίαν τοῦ ἐνεργεῖν, διὰ τὸ ἐκ τῶν ἔξω εἰς τὸ ἐντὸς γίνεσθαι τὴν τῷ θερμῷ παλάρροϊαν, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς αἰσθήσεως καταφέρονται καὶ γίνονται φανεραὶ καθισταμένης τῆς ταραχῆς. δεῖ δ' ὑπολαβεῖν ὥσπερ τὰς μικρὰς δύναις τὰς ἐν τοῖς ποταμοῖς γινομένηας, ἔτω τὴν κίνησιν ἐκάστην γίνεσθαι συνεχῶς, πολλάκις μὲν ὁμοίως, πολλάκις δὲ δια-
 10 λυομένηας εἰς ἄλλα σχήματα διὰ τὴν ἀντίρρυσιν· διὸ καὶ μετὰ τὴν τροφήν καὶ πάμπαν νέοις οὔσιν, οἷον τοῖς παιδίοις, ἔ γίνεται ἐνύπνια· πολλὰ γὰρ ἡ κίνησις διὰ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς θερμότητα. ὥςτε καθάπερ ἐν ὑγρῷ, ἐὰν σφόδρα κινή τις, ὅτε μὲν ἔδεν φαίνεται εἰδωλον ὅτε δὲ φαίνε-
 15 ται μὲν διεσπασμένον δὲ πάμπαν, ὥςτε φαίνεσθαι ἀλλοῖον ἢ οἷον ἐσιν, ἡρεμήσαντος δὲ καθαρά καὶ φανερά, ἔτω καὶ ἐν τῷ καθεύδειν τὰ φαντάσματα καὶ αἱ ὑπόλοιποι κινήσεις αἱ συμβαίνουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθημάτων ὅτε μὲν ὑπὸ μεϊζονος οὔσης τῆς εἰρημένης κινήσεως ἀφανίζονται πάμ-
 20 παν, ὅτε δὲ τεταραγμέναι φαίνονται αἱ ὄψεις καὶ τερατώδεις καὶ ἐκ ἐρρωμένα τὰ ἐνύπνια, οἷον τοῖς μελαγχολικοῖς καὶ πυρέττοις καὶ οἰνωμένοις· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα πάθη πνευματώδη ὄντα πολλὰν ποιεῖ κίνησιν καὶ ταραχήν. καθισταμένη δὲ καὶ διακρινόμενη τῷ αἵματος ἐν τοῖς
 25 ἐναίμοις, σωζομένη τῶν αἰσθημάτων ἡ κίνησις ἀφ' ἐκάστου τῶν αἰσθητηρίων ἐρρωμένα τε ποιεῖ τὰ ἐνύπνια, καὶ φαίνεσθαι τι καὶ δοκεῖν διὰ μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ὄψεως καταφερόμενα ὁρᾶν, διὰ δὲ τὰ ἀπὸ τῆς ἀκοῆς ἀκέειν. ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων· τῷ μὲν γὰρ ἐκείθεν
 30 ἀφικνεῖσθαι τὴν κίνησιν πρὸς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐγγρηγορῶς δο-

κεῖ ὁρᾶν καὶ ἀκέειν καὶ αἰσθάνεσθαι, καὶ διὰ τὸ τὴν ὄψιν ἐνίοτε κινεῖσθαι δοκεῖν ἢ κινημένην ὁρᾶν φαμέν, καὶ τῷ τὴν ἀφὴν δύο κινήσεις εἰσαγγέλλειν τὸ ἐν δύο δοκεῖν. ὅλως γὰρ τὸ ἀφ' ἐκάστης αἰσθησεώς φησιν ἡ ἀρχή, ἐὰν μὴ ἐτέρα κυριωτέρα ἀντιφῇ. φαίνεται μὲν ἐν πάντως, δοκεῖ δὲ ἢ πάντως τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἐὰν τὸ ἐπικρίνον κατέχῃται ἢ μὴ κινῆται τὴν οἰκείαν κίνησιν. ὥσπερ δ' εἵπομεν ὅτι ἄλλοι δι' ἄλλο πάθος εὐαπάτητοι, ἔτως ὁ καθεύδων διὰ τὸν ὕπνον καὶ τὸ κινεῖσθαι τὰ αἰσθητήρια καὶ τὰλλα τα συμβαίνοντα
 περὶ τὴν αἰσθησιν, ὥςτε τὸ μικρὰν ἔχον ὁμοιότητα φαίνεται ἐκεῖνο. ὅταν γὰρ καθεύδῃ, κατιόντος τοῦ πλείους αἵματος ἐπὶ τὴν ἀρχὴν συγκατέρχονται αἱ ἐνδοὶ κινήσεις, αἱ μὲν δυνάμει αἱ δὲ ἐνεργείᾳ. ἔτω δ' ἔχουσιν ὥςτε ἐν τῇ κινήσει τηρῶν ἡδὲ ἐπιπολάσει ἐξ αὐτῆς ἡ κίνησις, ἂν δ' αὕτη φθαρῇ, ἡδὲ καὶ πρὸς ἀλλήλας δ' ἔχουσιν ὥσπερ οἱ πέπλασμένοι
 βάτραχοι οἱ ἀνιόντες ἐν τῷ ὕδατι τηκομένους τῷ ἁλός. ἔτως ἐνεῖσι δυνάμει, ἀνειμένους δὲ τῷ κωλύοντος ἐνεργῶσιν· καὶ λυόμεναι ἐν ὀλίγῳ τῷ λοιπῷ αἵματι τῷ ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις κινῶνται, ἔχουσιν ὁμοιότητα ὥσπερ τὰ ἐν τοῖς νέφεσιν, ἃ παρεικάζουσιν ἀνθρώποις καὶ κενταύροις ταχέως μεταβάλλοντα. τῶν δὲ ἑκαστὸν ἐσιν, ὥσπερ εἴρηται, ὑπόλειμμα
 τῷ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αἰσθήματος· καὶ ἀπελθόντος τῷ αἰσθηματος τῷ ἀληθὲς ἐνεσι, καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι τοῖς οἷον Κορίσκος, ἀλλ' ἢ Κορίσκος. ὅτε δ' ἡσθάνετο, ἐκ ἔλεγε Κορίσκον τὸ κύριον καὶ τὸ ἐπικρίνον, ἀλλὰ διὰ τῆτο ἐκεῖνον Κορίσκον τὸν ἀληθινόν. ἢ δὴ καὶ αἰσθανόμενον λέγει τῆτο, ἐὰν μὴ παντελῶς κατέχῃται ὑπὸ τοῦ αἵματος, ὥσπερ μὴ αἰσθανόμενον τῆτο, κινεῖται ὑπὸ τῶν κινήσεων τῶν ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις. καὶ δοκεῖ τὸ ὅμοιον αὐτὸ εἶναι ἀληθές. καὶ το-
 35 σαύτη τῷ ὕπνῳ ἡ δύναμις ὥςτε ποιεῖν τῆτο λανθάνειν. ὥσπερ ἔν εἰ τινα λανθάνοι ὑποβαλλόμενος ὁ δάκτυλος τῷ ὀφθαλ-

2. πολλὰ *EF*. || ἔλασσον *LU*. || 5. τὸ ἐκ *om M*. || 9. φερομένης *LSU*. || 10. ὁμοίως *L*. || 13. ἀπὸ *om M*. || 19. αἰσθήσεων *L*. || 20. πάμπαν *om S*. || 21. αἱ *om EF*. || 22. ἐρρωμένα *Y*, ἐχειρομένα *E*, χείρονα *LSU*. || 23. πυρέττοις *L*. || 24. ποιεῖται *LU*. || 26. ἐκάστης *L*. || 27. αἰσθημάτων *EF*, αἰσθήσεων *LSU*. || εἰρομένα *E*. || ποιεῖν *Y*. || 28. τι] τε *L*. || 29. ὁμοίως *U*. || 30. μὲν *om LU*. || 31. ἐγγρηγορῶς *EMU*.

1. ἀκέειν καὶ ὁρᾶν *S*. || καὶ ante διὰ *om LSU*. || 2. δοκεῖν κινεῖσθαι *L*. || ὁρᾶν] ὡς *LMSU*. || καὶ *om S*. || τὸ *U*. || 3. ἀγγέλλειν *MY*. || τὸ] καὶ τὸ *SU*. || δοκεῖ *EMY*. || ὅλως] καὶ ὅλως *EF*. || 4. γὰρ] δὲ *U*. || τὸ *om M*. || φήσει *E*. || ἑτέρα *MSU*. || 5. κυριώτερα *S*, κυριώτατα *M*. || 6. ἀλλ' *om SU*. || ἂν *EL*. || ἐπικρίνον μὴ κατέχῃται *SU*. || ἢ] ἢ εἰ *L*. || 7. μὴ] καὶ *SU*. || κινεῖται *ELY*. || ὅτι] ὅτι οἱ *U*, *om EMY*. || 8. εὐαπατητότεροι *EMY*. || 10. τὰ μικρὰν ἔχοντα ὁμοιότητα φάναι ἐκεῖνα εἶναι· ἔταν *M*. || 12. αἱ ἐνδοὶ καὶ κινῶσαι αἱ ἐνδοὶ *SU*, καὶ ἐνδοὶ *L*. || 13. ἐν τῇ κινήσει τηρῶν] ἐάν τι κινήσῃ τὸ αἶμα *EMY*. || 14. ἡδὲ] ἡδὲ *L*. || αὐτῆς *L*. || αὕτη *SU*. || 15. ἡδὲ *LSU*. || δὴ *MSU*, *om L*. || 16. ἀνέγες *Y*. || ἁλός ἔως] ὕλῳδες ἔτω γὰρ *M*. || 17. ἀνεμένους *LMU*, *om S*. || ἐνεργῶσιν ante. || 18. ἐν ὀλίγῳ *L*. || 17. δυνάμει *M*, λυομένη *LSU*. || 18. τῷ ἐν] τῶν ἐν *LSU*. || 19. κινῶντι *M*, κινῶντων *LSU*. || ἔχουσιν *M*. || ὁμοιώματα *ESU*, ὁμοιώματι *M*. || ἅπερ εἰκάζουσιν *MS*, ὃ ἀπεικάζουσιν *U*. || 20. μεταβάλλοντα ταχέως *L*. || 22. τῷ αἰσθήματος *om LMSU*. || 23. τῷ *om EF*. || καὶ *om U*. || λέγειν *EMY*. || Κορίσκος — 25. ἐκεῖνον *om Y*. || 24. ἀλλ' ἢ Κορίσκος *om S*. || δ' ἐκ ἡσθάνετο *EM*. || 25. τὸ post καὶ *om EM*. || τότε *SU*. || 26. τὸ *S*. || ᾧ *ELMY*. || αἰσθανόμενος *EMY*. || ἂν *LU*, καὶ *S*. || 27. μὴ post ὥσπερ *om EMSUY*. || 28. τῆτο *om M*. || 29. δοκῇ *U*. || αὐτῷ *EF*. || εἶναι τὸ ἀληθές *MSU*. || 30. ἐνυπνίᾳ *EF*. || ποιεῖ *SUX*. || 31. τινα] μὲν *L*. || λανθάνει *SU* et pr *Y*.

μῶ, ὃ μόνον φαίνεται ἀλλὰ καὶ δοῖται εἶναι δύο τὸ ἐν, ἂν δὲ μὴ λανθάνῃ, φαίνεται μὲν ὃ δοῖται δέ, ὥτω καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις, εἰ μὲν αἰσθάνηται ὅτι καθεύδει, καὶ τὸ πάθος ἐν ᾧ ἢ αἰσθησις τῷ ὕπνωτι, φαίνεται μὲν, λέγει δέ τι ἐν αὐτῷ ὅτι φαίνεται μὲν Κορίσκος, ἐκ ἑξὶ δὲ Κορίσκος (πολ- 5 λὰς γὰρ καθεύδοντος λέγει τι ἐν τῇ ψυχῇ ὅτι ἐνύπνιον τὸ φαινόμενον). εἰ μὲν δὲ λανθάνῃ ὅτι καθεύδει, ὅθεν ἀντίφησι τῇ φαντασίᾳ. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγομεν καὶ εἰς κινήσεις φανταστικὰς ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις, δῆλον, εἰ τις προσέχων πειρά- ται μνημονεύειν ἃ πάσχομεν καταφερόμενοί τε καὶ ἐγειρό- 10 μενοί· ἐνίοτε γὰρ τὰ φαινόμενα εἰδῶλα καθεύδοντι φωράσει ἐγειρόμενός κινήσεις οὕσας ἐν τοῖς αἰσθητηρίοις· ἐνίοις γὰρ τῶν νεωτέρων καὶ πάμπαν διαβλέπεσιν, εἰ μὴ σκότος, φαίνεται εἰδῶλα πολλὰ κινούμενα, ὥς ἐγκαλύπτεσθαι πολλά- 15 κισ φοβουμένους. ἐκ δὲ τῶν ἀπάντων δεῖ συλλογίσασθαι ὅτι ἐστὶ τὸ ἐνύπνιον φάντασμα μὲν τι καὶ ἐν ὕπνῳ· τὰ γὰρ ἄρτι λεχθέντα εἰδῶλα ἐκ ἑξὶν ἐνύπνια, ὅδ' εἴ τι ἄλλο λε- λυμένων τῶν αἰσθήσεων φαίνεται· οὐδὲ τὸ ἐν ὕπνῳ φάν- τασμα πᾶν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐνίοις συμβαίνει καὶ αἰσθάνε- σθαι πῃ καὶ ψόφων καὶ φωτὸς καὶ χυμοῦ καὶ ἀφῆς, ἀ- 20 σθενικῶς μέντοι καὶ οἷον πόρρωθεν· ἥδη γὰρ ἐν τῷ καθεύ- δειν ὑποβλέποντες, ὃ ἥρεμα ἑώρων φῶς τῷ λύχνῳ καθεύ- δοντες, ὡς ζῶντο, ἐπεγεγερθέντες εὐθὺς ἐγνώρισαν τὸ τῷ λύχνῳ ὄν, καὶ ἀλεκτρυόνων καὶ κυνῶν φωνὴν ἥρεμα ἀκόντες ἐγερ- θέντες σαφῶς ἐγνώρισαν. ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀποκρίνονται ἐρωτώ- 25 μενοί· ἐνδέχεται γὰρ τῷ ἐγρηγορέναι καὶ καθεύδειν ἀπλῶς θατέρου ὑπάρχοντος θατερόν πῃ ὑπάρχειν. ὧν ὅθεν ἐνύπνιον φατέον. οὐδ' οὕτως δὴ ἐν τῷ ὕπνῳ γίνονται ἀληθεῖς ἐννοιαὶ παρὰ τὰ φαντάσματα. ἀλλὰ τὸ φάντασμα τὸ ἀπὸ τῆς κινήσεως τῶν αἰσθημάτων, ὅταν ἐν τῷ καθεύδειν ᾗ, ᾗ κα- 30 θεύδει, τῷτ' ἐστὶν ἐνύπνιον. ἥδη δὲ τισι συμβέβηκεν ὥς με- δὲν ἐνύπνιον ἑωρακέναι κατὰ τὸν βίον. σπάνιον μὲν οὖν τὸ

τοῦτόν ἐστι, συμβαίνει δ' ὁμῶς. καὶ τοῖς μὲν ὅλως διετέλεσεν, ἐνίοις δὲ καὶ προελθῶσι πόρρω τῆς ἡλικίας ἐγένετο, πρότερον ὅθεν ἐνύπνιον ἑωρακόσιν. τὸ δ' αἴτιον τῷ μὴ γίνεσθαι παρα- πλῆσιόν τι δεῖ νομίζειν, ὅτι οὐδὲ μετὰ τὴν τροφὴν καθυ- πνώσασιν ὅθεν τοῖς παιδίοις γίνεται ἐνύπνιον· ὅσοις γὰρ τοῦ- 5 τον τὸν τρόπον συνέστηκεν ἢ φύσις ὥς πολλὴν προσπίπτειν ἀναθυμιάσιν πρὸς τὸν ἄνω τόπον, ἢ πάλιν καταφερομένη ποιεῖ πλῆθος κινήσεως, εὐλόγως τέτοις ὅθεν φαίνεται φάν- τασμα. προϊύσης δὲ τῆς ἡλικίας ὅθεν ἄτοπον φανῆναι ἐνύ- πνιον· μεταβολῆς γὰρ τινος γενομένης ἢ καθ' ἡλικίαν ἢ κα- 10 τὰ πάθος ἀναγκαῖον συμβῆναι τὴν ἐναντίωσιν ταύτην.

Περὶ δὲ τῆς μαντικῆς τῆς ἐν τοῖς ὕπνοις γινομένης καὶ λεγομένης συμβαίνειν ἀπὸ τῶν ἐνυπνίων, ὅτε καταφρονῆσαι βῆδον ὅτε πεισθῆναι. τὸ μὲν γὰρ πάντας ἢ πολλοὺς ὑπο- 15 λαμβάνειν ἔχειν τι σημειῶδες τὰ ἐνύπνια παρέχεται πίσιν ὡς ἐξ ἐμπειρίας λεγόμενον, καὶ τὸ περὶ ἐνίων εἶναι τὴν μαν- τικὴν ἐν τοῖς ἐνυπνίοις ἐκ ἀπιστον· ἔχει γὰρ τινα λόγον, διὸ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐνυπνίων ὁμοίως ἂν τις οἰηθείη. τὸ δὲ μηδεμίαν αἰτίαν εὐλογον ὁρᾶν, καθ' ἣν ἂν γίνοιτο, τοῦτο διαπισεῖν ποιεῖ· τὸ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν πέμποντα, πρὸς 20 τῇ ἄλλῃ ἀλογίᾳ, καὶ τὸ μὴ τοῖς βελτίστοις καὶ φρονιμω- τάτοις ἀλλὰ τοῖς τυχεῖσι πέμπειν ἄτοπον. ἀφαιρεθείσης δὲ τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ αἰτίας οὐδεμίαν τῶν ἄλλων εὐλογος εἶναι φαίνεται αἰτία· τὸ γὰρ περὶ τῶν ἐφ' Ἑρακλείαις σήλαις ἢ τῶν ἐν Βορυσθένει προορᾶν τινάς, ὑπὲρ τὴν ἡμετέραν εἶναι 25 δοκεῖν ἂν σύνεσιν εὐρεῖν τέτων τὴν ἀρχήν. ἀνάγκη δ' ἐν τὰ ἐνύπνια ἢ αἰτία εἶναι ἢ σημεῖα τῶν γιγνομένων ἢ συμπτώ- ματα, ἢ πάντα ἢ ἐνία τέτων ἢ ἐν μόνον. λέγω δ' αἴτιον μὲν οἷον τὴν σελήνην τοῦ ἐκλείπειν τὸν ἥλιον καὶ τὸν κόπον τῷ πυρετῷ, σημεῖον δὲ τῆς ἐκλείψεως τὸ τὸν ἀστέρα εἰσελ- 30 θεῖν, τὴν δὲ τραχύτητα τῆς γλώττης τοῦ πυρέττειν, σύμ- πτωμα δὲ τὸ βαδίζοντος ἐκλείπειν τὸν ἥλιον· ὅτε γὰρ ση-

1. ὃ μόνον ὃ φ. *EUY.* || 3. ἂν *LUY.* || 4. ἢ om *EMS.* || φαίνεται *L.* || 5. δὲ ὁ κορίσκος *ELMY.* || 6. καθεύδων τις λ. *LS* || 7. ἀντιφῆσει *EX.* || 11. καθεύδοντα *M.* || φωράσει *E.* || 12. ἐνίοις γὰρ] καὶ ἐνίοις γε *MS,* ἐνίοις δὲ *L.* || 13. ἂν *LS.* || 15. δεῖ] ἐστὶ *S.* || συλλογίσασθαι *L.* || 17. τῶν αἰσθήσεων λελυμένων *U.* || 18. τὸ ἐνύπνιον φ. *EMY.* || 19. καὶ om *L.* || 22. ὑποβλέποντες καὶ εὐθὺς ἐγερθέντες δ *LSU.* || τῷ om *LSU.* || καθεύδοντες — 23: λύχνῳ om *M.* || 23. ἐπειγ' ἐγερθέντες *EMY.* || 26. τὸ *EX.* || 27. ὑπάρ- χοντος καὶ θατερόν *SU.* || 29. περὶ *L.* || 30. ᾗ et 31. ὥς om *EX.* || 32. σπάνιον — 3. ἑωρακόσι] τοῖς δὲ πόρρω πῃ προσελθούσης τῆς ἡλι- κίας ἰδεῖν πρότερον μὴ ἑωρακόσιν *EMY.*

2. ἐνίοις — 3. ἑωρακόσι] τοῖς δὲ πόρρω πῃ προσελθούσης τῆς ἡλικίας ἰδεῖν πρότερον μὴ ἑωρακόσι *i.* || 2. πόρρω] πολλὰ *LSUm.* || 4. τι δεῖ — 5. ἐνύπνιον] φαίνεται τῷ ἐπὶ τῶν παιδίων καὶ μετὰ τὴν τροφὴν *EMcim* et omisso καὶ *Y.* || 5. τέτων τὸν τρόπον om *EMYi.* || 6. προσεπιπίπτειν *Lm,* om *EMY,* qui post 7. τόπον addunt ἀναφέρεσθαι. || 7. ἢ πάλιν καταφερομένη ποιεῖν *EMY.* || 9. ἄτοπον τὸ φα- νῆναι *LS.* || 10. γινομένης *EMY.* || ἢ ante καθ' om *EM.* || 11. συμβαίνειν *S.* || 14. γὰρ σχεδὸν πάντας *M.* || 15. σημεῖον δ εἰς τὰ *EMY.* || 17. ὕπνοις *S.* || 18. ἐνυπνίων πάντων ὁμοίως *M.* || 19. εὐλογον αἰτίαν *L.* || τέτο om *EMY.* || 23. ὑπὸ τῷ θεῷ *L.* || εἶναι et 24. αἰτία om *EMY.* || 25. βωρυσθένει *Y.* || τινα *SU.* || 26. δοκεῖ, omisso ἂν, *EMY.* || τέτων om *EX.* || 27. ἢ ante αἰτία om *EMY.* hinc incipit recentior *U* manus. || σύμπτωμα *M.* || 29. οἷον om *EX.* || σελήνην] μῆνην *L.* || ἥλιον] αἴτιον *M.* || 31. γλώσ- σης *LM.* || πυρέσσειν *L.* || 32. ἐκλείπειν *M.*

μεῖον τῷ ἐκλείπειν τῷ ἐξ ἑνὶ αἴτιον, οὐθ' ἡ ἐκλείψις τοῦ
 βαδίζειν. διὸ τῶν συμπτωμάτων ὁδὸν ἔτ' αἰεὶ γίνεται οὐθ'
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ἀρ' ἔν ἐξ τῶν ἐνυπνίων τὰ μὲν αἰτία, τὰ
 δὲ σημεῖα, οἷον τῶν περὶ τὸ σῶμα συμβαινόντων; λέγουσι
 γὰρ καὶ τῶν ἱατρῶν οἱ χαριέντες ὅτι δεῖ σφόδρα προσέχειν
 τοῖς ἐνυπνίοις· εὐλογον δ' οὕτως ὑπολαβεῖν καὶ τοῖς μὴ
 τεχνίταις μὲν, σκοπεύμενοι δέ τι καὶ φιλοσοφῶσιν. αἱ γὰρ
 μεθ' ἡμέραν γινόμεναι κινήσεις, ἂν μὴ σφόδρα μεγάλαι
 ᾧσι καὶ ἰσχυραί, λαμβάνουσι παρὰ μείζους τὰς ἐγρηγορι-
 καὶς κινήσεις. ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τὸναντίον· καὶ γὰρ αἱ μι-
 κραι μεγάλαι δοκῶσιν εἶναι. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν συμβαινόντων
 κατὰ τοὺς ὕπνους πολλάκις· οἷονταί γὰρ κεραυνῆσθαι καὶ
 βροντᾶσθαι μικρῶν ἤχων ἐν τοῖς ὡς γινόμενων, καὶ μέλι-
 τος καὶ γλυκεῶν χυμῶν ἀπολαύειν ἀκαριαίου φλέγματος
 καταρρέοντος, καὶ βαδίζειν διὰ πυρὸς καὶ θερμαίνεσθαι
 σφόδρα μικρᾶς θερμασίας περὶ τινα μέρη γιγνομένης. ἐπε-
 γειρομένοις δὲ ταῦτα φανερά τῶτον ἔχοντα τὸν τρόπον. ὥς
 ἐπεὶ μικραὶ πάντων αἱ ἀρχαί, δῆλον ὅτι καὶ τῶν νόσων καὶ
 τῶν ἄλλων παθημάτων τῶν ἐν τοῖς σώμασι μελλόντων γί-
 νεσθαι. φανερόν ἔν ὅτι ταῦτα ἀναγκαῖον ἐν τοῖς ὕπνοις εἶναι
 καταφανῇ μᾶλλον ἢ ἐν τῷ ἐγρηγορέναι. ἀλλὰ μὴν καὶ
 ἐνῖα γε τῶν καθ' ὕπνον φαντάσμάτων αἰτία εἶναι τῶν οἰ-
 κείων ἐκάσῳ πράξεων ἐκ ἄλλογον· ὥσπερ γὰρ μέλλοντες
 πράττειν καὶ ἐν ταῖς πράξεσιν ὄντες ἡ πεπραχότες πολλάκις
 εὐθυνοειρία τοῖς συνέσμεν καὶ πράττομεν (αἴτιον δ' ὅτι
 προωδοποιημένη τυγχάνει ἡ κίνησις ἀπὸ τῶν μεθ' ἡμέραν
 ἀρχῶν), ἔτω πάλιν ἀναγκαῖον καὶ τὰς καθ' ὕπνον κινήσεις
 πολλάκις ἀρχὴν εἶναι τῶν μεθ' ἡμέραν πράξεων διὰ τὸ
 προωδοποιῆσθαι πάλιν καὶ τέτων τὴν διάνοιαν ἐν τοῖς φαν-
 τάσμασι τοῖς νυκτερινοῖς. ἔτω μὲν ἔν ἐνδέχεται τῶν ἐνυπνίων
 εἶναι καὶ σημεῖα καὶ αἰτία εἶναι. τὰ δὲ πολλὰ συμπτώ-

μασὶν ἔοικε, μάλιστα δὲ τὰ τε ὑπερβατὰ πάντα καὶ ὧν
 μὴ ἐν αὐτοῖς ἡ ἀρχὴ ἀλλὰ περὶ ναυμαχίας καὶ τῶν
 πόρρω συμβαινόντων ἐξ ἑνὶ· περὶ γὰρ τέτων τὸν αὐτὸν τρόπον
 ἔχειν εἰκὸς οἷον ὅταν μεμνημένῳ τινὶ περὶ τινος τύχη τῶτο
 γινόμενον· τί γὰρ κωλύει καὶ ἐν τοῖς ὕπνοις ἔτῳ; μᾶλλον
 δ' εἰκὸς πολλὰ τοιαῦτα συμβαίνειν. ὥσπερ ἔν ὁδὸ τὸ μνη-
 σθῆναι περὶ τῶδε σημεῖον ἔδ' αἴτιον τῷ παραγενέσθαι αὐτόν,
 ἔτῳ ἔδ' ἐκεῖ τῷ ἀποβῆναι τὸ ἐνυπνιον τῷ ἰδόντι ἔτε σημεῖον
 ἔτ' αἴτιον, ἀλλὰ σύμπτωμα. διὸ καὶ πολλὰ τῶν ἐνυπνίων
 ἐκ ἀποβαίνει· τὰ γὰρ συμπτώματα ἔτ' αἰεὶ ἔθ' ὡς ἐπὶ τὸ
 πολὺ γίνεται.

Ὅλως δ' ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων ζώων ὀνειρώττει τινὰ, 2
 θεόπεμπτα μὲν οὐκ ἂν εἴη τὰ ἐνύπνια, ἔδὲ γέγονε τούτου
 χάριν, δαιμόνια μέντοι· ἡ γὰρ φύσις δαιμόνια, ἀλλ' οὐ
 θεία. σημεῖον δέ· πάνυ γὰρ εὐτελεῖς ἄνθρωποι προορατικοὶ
 εἰσι καὶ εὐθυνοειροί, ὡς ἔθ' ἐπέμποντος, ἀλλ' ὅσων ὥσπερ
 ἂν εἰ λάλος ἡ φύσις ἐστὶ καὶ μελαγχολικὴ, παντοδαπὰς
 ὄψεις ὀρώσιν· διὰ γὰρ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ κινεῖσθαι
 ἐπιτυγχάνουσιν ὁμοίοις θεωρήμασιν, ἐπιτυχεῖς ὄντες ἐν τού-
 τοις ὥσπερ ἔνιοι ἄρτια μερίζοντες· ὥσπερ γὰρ καὶ λέγεται
 "ἂν πολλὰ βάλλης, ἄλλοτ' ἄλλοιόν βαλεῖς", καὶ ἐπὶ τέ-
 των τῶτο συμβαίνει. ὅτι δ' ἐκ ἀποβαίνει πολλὰ τῶν ἐνυπ-
 νίων, οὐδὲν ἄτοπον· οὐδὲ γὰρ τῶν ἐν τοῖς σώμασι σημεῖων
 καὶ τῶν ἑρᾶντων, οἷον τὰ τῶν ὑδάτων καὶ τὰ τῶν πνευμά-
 των· ἂν γὰρ ἄλλη κυριώτερα ταύτης συμβῇ κίνησις, ἀφ'
 ἧς μελλύσης ἐγένετο τὸ σημεῖον, ἔ γίνεται. καὶ πολλὰ βε-
 λευθέντα καλῶς τῶν πραχθῆναι. δεόντων διελύθη δι' ἄλλας
 κυριώτερας ἀρχάς. ὅλως γὰρ ἔ πάν γίνεται τὸ μελλῆσαν,
 ἔδὲ ταῦτὸ τὸ ἐσόμενον καὶ τὸ μέλλον· ἀλλ' ὅμως ἀρχάς
 τε λεκτέον εἶναι, ἀφ' ὧν οὐκ ἐπετελέσθη, καὶ σημεῖα πᾶ-
 φυκε ταῦτα τινῶν οὐ γενομένων. περὶ δὲ τῶν μὴ τοιαύτας

2. ἔδὲν om *L*. || 3. εἰσι *L*. || αἰτία] αἰτία εἶναι *Y*, αἰτία ἐξιν *E*. || τὰ δὲ] καὶ *SU*, τὰ *L*. || 5. σφόδρα om *EF*. || 6. μὴ om *L*. || 7. μέν om *EF*. || 8. ἐὰν *EMY*. || μεγάλαι om *S*. || 9. περὶ *LU*. || 13. ὡτίσις *U*. || 14. χυμῶν γλυκεῶν *M*. || φλέγματος *S*. || 15. ἀπορρέοντος *L*. || 17. τρόπον καὶ ὡς' *M*. || 20. ὑγροῖς *Y*. || 21. καὶ om *L*. || 23. ἐκάσων *M*. || μέλλον *E*. || 24. πράττει *Y*, πράσσειν *LMSU*. || ἡ] οἱ *SU*. || 25. πράσσομεν *LU*. || αἴτιον — 27. ἀρχῶν om *EF*. || 26. προωδοποιημένη *MU*. προωδοποιημένη — 28. διὰ τὸ om *S*. || 28. πολλάκις om *EF*, post 29. πάλιν ponit *M*. || 28. ἀρχάς *EMY*. || 29. προωδοποιεῖσθαι *SU*, προωδοποιῆσθαι *EMY*. || πᾶσι *L*. || τέτοις *M*. || 30. τὸ ἐνυπνίον *E*, τὸ ἐνύπνιον *Y*. || 31. καὶ post ἔνια om *EMY*. || συμπτώματα *M*.

2. δὲ] οἷον *EMY*. || τε om *LSU*. || 3. τέταν — 4. ἔχειν] τῶν — ἐχόντων *M*. || 3. ἔχειν τρόπον *U*. || 4. εἰκὸς] εἰκὸς ἐστὶν *M*, εἰκὸς ἐστὶν *U*. || τῷ om *LSU*. || 5. γεόμενον *LS*. || 6. μεμνησθαι *L*. || 7. περιγενέσθαι *M*. || 8. τῷ — ἰδόντι] τὸ ἀποβῆναι μετὰ τὸ ἐνύπνιον τῷ ἰδόντι *EF*, τῷ ἀποβῆναι τῷ ἰδόντι μετὰ τὸ ἐνύπνιον *M*, μετὰ τὸ ἀποβῆναι τὸ ἐνύπνιον τῷ ἰδόντι *U*, μὴ τὸ ἀποβῆναι τὸ ἐνύπνιον τῷ ὅτι *S*. || 10. τὸ γὰρ σύμπτωμα *EMY*. || 12. ὅμως *EMS*. || 13. θεόπεμπτος μὲν ἐκ ἂν εἴη τῶν ἐνυπνίων ἡ φύσις ἔδὲ γεγενημένη *M*. || τέτυ χά-
 ρη] τῶτο *EF*. || 14. δαιμόνιον *M*. || δαιμόνιον *EMY*. || ἀλλ' om *LSU*. || 16. ὅσων *Y*. || 17. ἂν om *SU*. || ἐστὶ ante παντοῦ. *U*. || μελαγχολικὸν *E*, μελαγχολικώτεροι τυγχάνουσιν ὅτις ὡς *M*. || 18. ὁρᾶν *M*, ὁρᾶσα *U*. || διὰ — 19. ἐπιτυγχάνουσιν om *Y*. || 18. γὰρ] δὲ *LS*. || 19. ὁμοίως *Y*. || 20. ἄρτια μερίζοντες] ἀρπάζουσιν ἐρίζοντες *U*. malim ἄρτιαζοντες. || καὶ om *L*. || 21. βάλλης *S*. || βάλλεις *EMY*. || 22. τῶτο om *EMY*. || 24. τὰ post καὶ om *S*. || 25. ἂν γὰρ] ἀλλ' ὅμως ἂν *EMY*. || 28. μελλῆσαν *MS*. || 30. τε] γε *Y*, γέ τις *EM*. || εἶναι λεκτέον *U*, λεκτέον ἐνίας *EMS*. || ἐτελέσθη *EMY*. || 31. γινόμενων *EMS*. || δὲ om *U*.

ἐχόντων ἀρχὰς ἐνυπνίων οἷας εἶπομεν, ἀλλ' ὑπερορίας ἢ τοῖς χρόνοις ἢ τοῖς τόποις ἢ τοῖς μεγέθεσιν, ἢ τούτων μὲν μηδέν, μὴ μέντοι γε ἐν αὐτοῖς ἐχόντων τὰς ἀρχὰς τῶν ἰδόντων τὸ ἐνύπνιον, εἰ μὴ γίνεται τὸ προορᾶν ἀπὸ συμπτώματος, τοιόνδ' ἂν εἴη μᾶλλον ἢ ὥσπερ λέγει Δημόκριτος 5 εἰδῶλα καὶ ἀπορροὰς αἰτιώμενος. ὥσπερ γὰρ ὅταν κινήσῃ τι τὸ ὕδωρ ἢ τὸν ἀέρα, τῷ ἑτέρου ἐκίνησε, καὶ παυσασμένη ἐκείνου συμβαίνει τὴν τοιαύτην κίνησιν προῖναι μέχρι τινός, τῷ κινήσαντος ἢ παρόντος, οὕτως οὐδὲν κωλύει κινήσιν τινα καὶ αἰσθῆσιν ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὰς ψυχὰς τὰς ἐνυπνιαζέ- 10 σας, ἀφ' ὧν ἐκεῖνος τὰ εἰδῶλα ποιεῖ καὶ τὰς ἀπορροὰς, καὶ ὅπῃ δὴ ἔτυχεν ἀφικνουμένης μᾶλλον αἰσθητὰς εἶναι νύκτωρ διὰ τὸ μεθ' ἡμέραν φερομένης διαλύεσθαι μᾶλλον (ἀταραχωδέστερος γὰρ ὁ ἀὴρ τῆς νυκτός διὰ τὸ νηνευωτέρας εἶναι τὰς νύκτας), καὶ ἐν τῷ σώματι ποιεῖν αἴσθησιν 15 διὰ τὸν ὕπνον, διὰ τὸ καὶ τῶν μικρῶν κινήσεων τῶν ἐντὸς αἰσθάνεσθαι καθεύδοντας μᾶλλον ἢ ἐργηγορότας. αὗται δ' αἱ κινήσεις φαντάσματα ποῖσιν, ἐξ ὧν προορᾶσι τὰ μέλλοντα περὶ τῶν τοιούτων. καὶ διὰ ταῦτα συμβαίνει τὸ πάθος τῷ τοῖς τυχεῖσι καὶ ἐ τοῖς φρονιμωτάτοις. μεθ' ἡμέ- 20 ραν τε γὰρ ἐγίγνετ' ἂν καὶ τοῖς σοφοῖς, εἰ θεὸς ἦν ὁ πέμπων· οὕτω δ' εἰκὸς τὲς τυχεύοντας προορᾶν· ἡ γὰρ διάνοια τῶν τοιούτων οὐ φροντιστικὴ ἀλλ' ὥσπερ ἔρμος καὶ κενὴ πάντων, καὶ κινήθεισα κατὰ τὸ κινῆν ἄγεται. καὶ τῷ ἐνὶς τῶν ἐκστατικῶν προορᾶν αἴτιον ὅτι αἱ οἰκεῖαι κινήσεις οὐκ 25 ἐνοχλοῦσιν ἀλλ' ἀποραπίζονται· τῶν ξενικῶν ἔν μάλιστα αἰσθάνονται. τὸ δὲ τίνας εὐθυνοείρους εἶναι καὶ τὸ τοὺς γνωρίμους περὶ τῶν γνωρίμων μάλιστα προορᾶν συμβαίνει διὰ τὸ μάλιστα τοὺς γνωρίμους ὑπὲρ ἀλλήλων φροντίζειν· ὥσπερ γὰρ πόρρω ὄντων τάχιστα γνωρίζουσι καὶ αἰσθάνον- 30 ται, ἔτω καὶ τῶν κινήσεων· αἱ γὰρ τῶν γνωρίμων γνωριμώτεραι κινήσεις. οἱ δὲ μελαγχολικοὶ διὰ τὸ σφόδρα, ὥσπερ βάλλοντες πόρρωθεν, εὐσχοχοὶ εἰσιν. καὶ διὰ τὸ με-

ταβλητικὸν ταχὺ τὸ ἐχόμενον φαντάζεται αὐτοῖς· ὥσπερ γὰρ τὰ Φιλαιγίδου ποιήματα καὶ οἱ ἐμμανεῖς ἐχόμενα τοῦ ὁμοίου λέγουσι καὶ διανοοῦνται, οἷον Ἀφροδίτην, καὶ ἔτω συνεύρουσιν εἰς τὸ πρόσω. ἔτι δὲ διὰ τὴν σφοδρότητα ἐκ ἐκκρέταται αὐτῶν ἡ κίνησις ὑφ' ἑτέρας κινήσεως. τεχνικώτατος δ' ἐστὶ κριτὴς ἐνυπνίων ὅστις δύναται τὰς ὁμοιότητας θεωρεῖν· τὰς γὰρ εὐθυνοειρίας κρίνειν παντός ἐστιν. λέγω δὲ τὰς ὁμοιότητας, ὅτι παραπλήσια συμβαίνει τὰ φαντάσματα τοῖς ἐν τοῖς ὕδασι εἰδώλοις, καθάπερ καὶ πρότερον εἶπομεν. ἐκεῖ δέ, ἂν πολλὴ γίγηται ἡ κίνησις, ἐδὲν ὁμοία γίνεται ἡ ἔμφασις καὶ τὰ εἰδῶλα τοῖς ἀληθινοῖς. δεινὸς δὴ τὰς ἐμφάσεις κρίνειν εἴη ἂν ὁ δυνάμενος ταχὺ διαισθάνεσθαι καὶ συνορᾶν τὰ διαπεφορημένα καὶ διεστραμμένα τῶν εἰδώλων, ὅτι ἐστὶν ἀνθρώπου ἢ ἵππου ἢ ὅπουδ' ἂν. ἀκεῖ δὴ ὁμοίως τι δύναται τὸ ἐνύπνιον τῷτο· ἡ γὰρ κίνησις ἐκκόπτει τὴν εὐθυνοειρίαν. τί μὲν ἔν ἐξ ὕπνου καὶ ἐνύπνιον, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν ἐκάτερον αὐτῶν γίνεται, ἔτι δὲ περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐνυπνίων μαντικῆς εἴρηται.

Περὶ δὲ τῶν τὰ μὲν εἶναι μακρόβια τῶν ζώων τὰ δὲ 1 βραχύβια, καὶ περὶ ζωῆς ὅλως μήκους καὶ βραχυότητος ἐπισκεπτέον τὰς αἰτίας. ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως ἀναγκαῖα πρῶτον ἐκ τοῦ διαπορῆσαι περὶ αὐτῶν. οὐ γὰρ ἐστὶ δῆλον πότερον ἕτερον ἢ τὸ αὐτὸ αἴτιον πᾶσι τοῖς ζώοις καὶ φυτοῖς τοῦ τὰ μὲν εἶναι μακρόβια τὰ δὲ βραχύβια· καὶ γὰρ τῶν φυτῶν τὰ μὲν ἐπέτειον τὰ δὲ πολυχρόνιον ἔχει τὴν ζωὴν. ἔτι δὲ πότερον ταῦτα μακρόβια καὶ τὴν φύσιν ὑγιεινὰ τῶν φύσει συνεχώτων, ἢ κεχώρις καὶ τὸ βραχύβιον καὶ τὸ νοσῶδες, ἢ κατ' ἐνίας μὲν νόσους ἐπαλλάττει τὰ νοσῶδη τὴν φύσιν σώματα τοῖς βραχυβίοις, κατ' ἐνίας δ' οὐδὲν κωλύει νοσῶδεις εἶναι μακροβίους ὄντας. περὶ μὲν οὖν ὕπνου καὶ ἐργηγορέσεως εἴρηται πρότερον, περὶ δὲ ζωῆς καὶ θανάτου λεκτέον ὕστερον, ὁμοίως δὲ καὶ περὶ νόσου καὶ ὑγείας, ὅσον ἐπιβάλλει τῇ φυσικῇ φιλοσοφίᾳ· νῦν

1. οἷας εἶπομεν om *LSU*. || 3. γε om *EMY*. || 4. γίγνεται *L*. || ὁρᾶν *EY*. || 5. μᾶλλον] τὸ μέλλον *EMY*. || 6. ἀπορροὰς *EM*. || κίνησις τις *EY*, τι κίνησις *L*, κινήσει *U*. || 7. τῷ ἢ *EMY*. || παυσασμένης δ' ἐκείνου *L*. || 8. ἐκείνου om *U*. || αὐτὴν *L*. || 9. οὕτως om *S*. || 11. ποιεῖ om *LU*. || ἀπορροὰς *LY*. || 12. ὅπῃ *U*, ὅπου *S*, ὅποια *M*, ἐπεὶ *EY*. || ἀφικνούμενα *E*. || 12. μᾶλλον om *L*. || 14. ἀταρ. γὰρ] τότε γὰρ ταραχωδέστερος *M*. || ἀὴρ] ἢ τῆς *M*. || ἡρεμισιότερας *EMY*. || 15. τῷ om *L*. || 16. διὰ τὸ] διὰ *LMSU*. || 18. μέλλοντα καὶ περὶ *EY*. || 19. τῷτο *L*. || 21. εἰ] εἰ ὁ *L*, ὁ *Y*. || 23. κοινὴ *U*. || 24. καὶ τῷ] τῷ δ' *EMY*. || 25. ὅτι om *EY*. || 26. ἀλλ' ἀποραπίζονται *MSU*, ἀλλὰ περρίζονται *EY*. || 27. τὸ ante τὸς om *S*. || 28. ὑπὲρ *EMY*. || 30. μάλιστα *EMY*. || αἰσθάνονται οἱ συνήθεις ἔτω *EMY*. || 32. κινήσεις om *EMY*. || σφοδρὸν *LU*. || 33. μελητικὸν *EY*, μὴ μελητικὸν *M*.

1. αὐτοῖς φαντάζεται *L*. || 2. φιλαργίδου *L*, φιλιππίδου *EMY*. || 3. λέγονται *L*. || ἀφροδίτην φροδίτην καὶ *EMU*. || 4. οὕτω] τοῦτο *L*. || 6. δ' om *EY*. || ὅς δ. *M*. || 8. τὰ om *EMY*. || 10. γίγνεται *LM*, γίνονται *E*. || 12. ἂν εἴη *S*. || 13. ταχὺ om *EY*. || συναισθάνεσθαι *EMY*. || καὶ et τὰ om *EY*. || 14. ἡ ante ἵππου om *EMY*. || 15. ὅπουδ' ἂν *M*. || ὁμοιον *LM*. || τι om *SU*. || τῷτο om *L*. || 16. γὰρ ἢ *EY*. || 17. καὶ τί ἐνύπνιον *EMY*. || 18. μαντικῆς *LMSY*. || εἴρηται] εἴρηται περὶ πάσης *EMY*.

Codices *LMPSZ*. 23. ἕτερον ἢ] ὅλλον καὶ *M*, καὶ *Z*. || τοῖς om *MPS*. || 26. δὲ om *MZ*. || 31. ἐν om *S*. || περὶ — 32. ὕστερον om *MZ*. || 32. ὅμως *M*. || 33. ὅς *M*.

δὲ περὶ τῆς αἰτίας τῶ τὰ μὲν εἶναι μακρόβια· τὰ δὲ βρα-
χύβια, καθάπερ εἴρηται πρότερον, θεωρήτεον. ἐξὶ δ' ἔχοντα
τὴν διαφορὰν ταύτην ὅλα τε πρὸς ὅλα γένη, καὶ τῶν ὑφ'
ἐν εἶδος ἕτερα πρὸς ἕτερα. λέγω δὲ κατὰ γένος μὲν δια-
φέρειν οἷον ἄνθρωπον πρὸς ἵππον (μακροβιώτερον γὰρ τὸ
τῶν ἀνθρώπων γένος ἢ τὸ τῶν ἵππων), κατ' εἶδος δ' ἄν-
θρωπον πρὸς ἄνθρωπον· εἰσὶ γὰρ καὶ ἄνθρωποι οἱ μὲν μα-
κρόβιοι οἱ δὲ βραχύβιοι ἕτεροι καθ' ἑτέρους τόπους διεσῶ-
τες· τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς θερμοῖς τῶν ἐθνῶν μακροβιώτερα,
τὰ δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς βραχυβιώτερα. καὶ τῶν τὸν αὐτὸν
δὲ τόπον οἰκούντων διαφέρουσιν ὁμοίως τινὲς ταύτην πρὸς
ἀλλήλους τὴν διαφορὰν.

Δεῖ δὴ λαβεῖν τί τὸ εὐφθαρτὸν ἐν τοῖς φύσει συνε-
σῶσι καὶ τί τὸ ἐκ εὐφθαρτον. πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ
τέτοις συγγεῆ, οὐκ ἔχοντα τὴν αὐτὴν δύναμιν, τυγχάνει
γενέσεως καὶ φθορᾶς αἰτία ἀλλήλοις, ὥστε καὶ τῶν ἄλ-
λων ἕκαστον ἐκ τούτων ὄντα καὶ συνεστώτα μετέχειν τῆς
τέτων φύσεως· εὐλογον· ὅσα μὴ συνθέσει ἐκ πολλῶν ἐστίν,
οἷον οἰκία. περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων ἕτερος λόγος· εἰσὶ γὰρ
ἴδιαι φθοραὶ πολλοῖς τῶν ὄντων, οἷον ἐπισήμη καὶ ὑγίεια
καὶ νόσῳ· ταῦτα γὰρ φθεῖρεται καὶ μὴ φθειρομένων τῶν
δεκτικῶν ἀλλὰ σωζομένων, οἷον ἀγνοίας μὲν φθορὰ ἀνά-
μνησις καὶ μάθησις, ἐπισήμης δὲ λήθη καὶ ἀπάτη· κατὰ
συμβεβηκὸς δ' ἀκολουθοῦσι τοῖς φυσικοῖς αἱ τῶν ἄλλων
φθοραὶ· φθειρομένων γὰρ τῶν ζώων φθεῖρεται καὶ ἡ ἐπι-
σήμη καὶ ἡ ὑγίεια ἢ ἐν τοῖς ζώοις. διὸ καὶ περὶ ψυχῆς
συλλογίσαιτ' ἂν τις ἐκ τέτων· εἰ γὰρ ἐστὶ μὴ φύσει ἀλλ'
ὥσπερ ἐπισήμη ἐν ψυχῇ, ὥτω καὶ ψυχὴ ἐν σώματι, εἴη
ἂν τις αὐτῆς καὶ ἄλλη φθορὰ παρὰ τὴν φθορὰν ἣν φθεί-
ρεται φθειρομένου τῷ σώματος· ὥς· ἐπεὶ οὐ φαίνεται τοι-
αύτη οὕσα, ἄλλως ἂν ἔχοι πρὸς τὴν τοῦ σώματος κοι-
νωσίαν.

Ἴσως δ' ἂν τις ἀπορήσειεν εὐλόγως, ἄρ' ἔστιν οὐδ'
ἄφθαρτον ἔξαι τὸ φθαρτὸν, οἷον τὸ πῦρ ἄνω, ἢ μὴ ἐστὶ τὸ
ἐναντίον. φθεῖρεται γὰρ τὰ μὲν ὑπάρχοντα τοῖς ἐναντίοις
κατὰ συμβεβηκός, τῷ ἐκεῖνα φθεῖρεσθαι· ἀναιρεῖται γὰρ
τὰναντία ὑπ' ἀλλήλων· κατὰ συμβεβηκός δ' ὅθεν τῶν ἐν
ταῖς ὑσείαις ἐναντίων φθεῖρεται, διὰ τὸ μηθενὸς ὑποκειμένου
κατηγορεῖσθαι τὴν ὑσίαν. ὥσθ' ὥ μὴ ἐστὶν ἐναντίον καὶ ὅπερ
μὴ ἐστίν, ἀδύνατον ἂν εἴη φθαρῆναι· τί γὰρ ἔξαι τὸ φθε-
ροῦν, εἴπερ ὑπ' ἐναντίων μὲν φθεῖρεσθαι συμβαίνει μόνων,
τῷτο δὲ μὴ ὑπάρχει, ἢ ὅλως ἢ ἐνταῦθα; ἢ τοῦτο τῇ μὲν
ἀληθὲς ἐστὶ τῇ δ' οὐ· ἀδύνατον γὰρ τῷ ὕλῃ ἔχοντι μὴ
ὑπάρχειν πως τὸ ἐναντίον· πάντῃ μὲν γὰρ ἐνεῖναι τὸ θερμὸν
ἢ τὸ εὐθὺ ἐνδέχεται, πᾶν δ' εἶναι ἀδύνατον ἢ θερμὸν ἢ
εὐθὺ ἢ λευκόν· ἔσται γὰρ τὰ πάθη κεχωρισμένα. εἰ οὖν,
ὅταν ἅμα ἢ τὸ ποιητικὸν καὶ τὸ παθητικόν, αἰεὶ τὸ μὲν
ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει, ἀδύνατον μὴ μεταβάλλειν. ἔτι καὶ εἰ
ἀνάγκη· περίττωμά ποιεῖν, τὸ δὲ περίττωμα ἐναντίον· ἐξ
ἐναντίας γὰρ αἰεὶ ἡ μεταβολή, τὸ δὲ περίττωμα ὑπόλειμμα
τῷ προτέρου· εἰ δὲ πᾶν ἐξελαύνει τὸ ἐνεργεῖα ἐναντίον, καὶ
ἐνταῦθ' ἄφθαρτον ἂν εἴη. ἢ ὅ, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ περιέχοντος
φθεῖρεται· εἰ μὲν οὖν ἱκανόν, ἐκ τῶν εἰρημένων· εἰ δὲ μὴ,
ὑποθέσθαι δεῖ ὅτι ἐνεστὶ τι ἐνεργεῖα ἐναντίον, καὶ περίττωμα
γίνεται. διὸ ἡ ἐλάττων φλοῦς κατακάεται ὑπὸ τῆς πολλῆς
κατὰ συμβεβηκός, ὅτι ἡ τροφή ἣν ἐκεῖνη ἐν πολλῷ χρόνῳ
ἀναλίσκει τὸν κάπνον, ταύτην ἢ πολλὴ φλοῦς ταχύ. διὸ
πάντα αἰεὶ ἐν κινήσει ἐστὶ, καὶ γίνεται ἢ φθεῖρεται· τὸ δὲ
περιέχον ἢ συμπράττει ἢ ἀντιπράττει. καὶ διὰ τῷτο μετα-
τιθέμενα πολυχρονιώτερα μὲν γίνεται καὶ ὀλιγοχρονιώτερα
τῆς φύσεως, αἰδία δ' οὐδαμοῦ, ὅσοις ἐναντία ἐστίν· εὐθὺς
γὰρ ἡ ὕλη τὸ ἐναντίον ἔχει. ὥς· εἰ μὲν τῷ πῦρ, κατὰ τόπον
μεταβάλλει, εἰ δὲ τῷ ποσῷ, κατ' αὐξησιν καὶ φθίσιν· εἰ
δὲ πάθος, ἀλλοιόται.

1. τὰς *MZ*. || 5. γὰρ] δὲ *MZ*. || 6. δ' ἄνθρωπος *LP*. || 7. καὶ *om L*. || 8. βραχύτεροι *M*. || ἕτεροι *om MZ*. || καθεσῶτες *M*
Z. || 11. διαφέρει *L*. || ταύτην τὴν πρὸς ἄλλ. δ. *MZ*. || 13. δὴ] δὲ *MZ*. || 14. γὰρ] δὴ *L*, *om S*. || 15. τέτων *MZ*. || 16. ἀλλή-
λοις] τοῖς ἄλλοις *LP*, τῶν ἄλλων *MZ*. || 17. ἕκασα *P*. || ἐκ τέτων ὄντα] ὥς *MZ*. || 19. ἕτερος ἔσω λόγος· εἰσὶ γὰρ καὶ ἴδιαι *P*. ||
20. πολλοῖς τῶν ὄντων φθοραὶ *S*. || ὑγίεια *M*. || 21. νόσος *LMZ*. || 22. ἀγνοίας *P*. || 23. δὲ *om S*. || 24. αἱ *om M*. || 26. ἢ *post*
καὶ *om S*. || 27. λογίσαιτ' *MPZ*. || τις ἂν *LS*. || 28. ἐπισήμη ἐν ψυχῇ *om pr Z*, ἐπισήμη *om M*. || καὶ *om MZ*. || 29. τις *om*
MPZ. || φθορὰν] φύσιν *M*. || ἢ *L*. || 30. ὅσα τοιαύτη *Z*.

2. ἐστὶ *S*. || ὅ *MZ*. || μὴν *MSZ*. || ἐστὶ] εἰ *ti MZ*. || 7. ὅ] εἰ *MZ*. || ὅπου τε μὴ *MZ*. || 9. ἐναντίον *Z*. || συμβαίνει μόνων *M*
SZ. || 10. ἢ ante ὅλως *om S*. || 12. ἐναντίον. εὐθὺς γὰρ δυνάμει ἐνυπάρχει τὸ ἐναντίον τῇ παθητικῇ ὕλῃ. πάντῃ *MZi*. || 13. πᾶν — 14.
λευκόν *om MZ*. || 14. ἔξαι] εἴτε *MZ*. || 15. ὅταν ἅμα] ὅτε ἂν *M*, ἅμα ὅταν *corr Z*. || τὸ *post* καὶ *om LM* et *pr Z*. || τὸ μὲν
αἰεὶ *L*. || 18. ἐναντίον *P*. || ὑπόλειμματος προτέρου *M*. || 19. ἐναντίον] ἐνίοτε *M*. || 20. φθαρτὸν *M*. || ἂν εἴη] ἢ *S*. || 22. ἐστὶ *MZ*. ||
ἐνεργεῖα τι τὸ *P*. || ἐναντίον *L*. || 24. ἢ] ἢ ἐν *MZ*. || 25. καταναλίσκει *P*. || διὸ καὶ πάντα *L*. || 26. ἢ] καὶ *MZ*. || 29. ἄδεια *M* et
pr Z. || ὅσα *M*. || 30. μὲν τὸ πῦρ κατὰ τὸ πῦρ μετ. *MZ*. || 31. καὶ] ἢ *Z*. || 32. πάθος *PZ*, εὐπαθὲς *M*.

4 Ἐξί δ' ἔτε τὰ μέγιστα ἀφθάρτοτερα (ἵππος γὰρ ἀνθρώπου βραχυβιώτερον) οὔτε τὰ μικρά (ἐπέτεια γὰρ τὰ πολλά τῶν ἐντόμων) ἔτε τὰ φυτὰ ὅλως τῶν ζώων (ἐπέτεια γὰρ ἓνα τῶν φυτῶν) οὔτε τὰ ἑναιμία (μέλιττα γὰρ πολυχρονιώτερον ἐνίων ἐναιμίων) οὔτε τὰ ἀναιμία (τὰ γὰρ 5 μαλάκια ἐπέτεια μὲν, ἀναιμία δέ) ἔτε τὰ ἐν τῇ γῇ (καὶ γὰρ φυτὰ ἐπέτεια ἐξί καὶ ζῶα πεζά) οὔτε τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ· καὶ γὰρ ἐκεῖ βραχυβία καὶ τὰ ὁσρακῆρὰ καὶ τὰ μαλάκια. ὅλως δὲ τὰ μακροβιώτατα ἐν τοῖς φυτοῖς ἐξίν, οἷον ὁ φοῖνιξ· εἴτ' ἐν τοῖς ἐναιμίμοις ζώοις μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς ἀναιμίμοις, καὶ ἐν τοῖς πεζοῖς ἢ ἐν τοῖς ἐνύδροις. ὥστε καὶ συνδυασθέντων ἐν τοῖς ἐναιμίμοις καὶ πεζοῖς τὰ μακροβιώτατα τῶν ζώων ἐξίν, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἐλέφας. καὶ δὴ καὶ τὰ μείζω ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰπεῖν τῶν ἐλαττόνων μακροβιώτερά· καὶ γὰρ καὶ τοῖς ἄλλοις συμβέβηκε τοῖς μακροβιώτατοις 15 μέγεθος, ὥσπερ καὶ τοῖς εἰρημένοις.

5 Τὴν δ' αἰτίαν περὶ τούτων ἀπάντων ἐντεύθεν ἂν τις θεωρήσειεν· δεῖ γὰρ λαβεῖν ὅτι τὸ ζῶον ἐξί φύσει ὑγρὸν καὶ θερμόν, καὶ τὸ ζῆν τοῖσταν, τὸ δὲ γῆρας ψυχρὸν καὶ ξηρόν, καὶ τὸ τεθνηκός· φαίνεται γὰρ ἕως ὅλη δὲ τῶν σωμάτων τοῖς ὅσι ταῦτα, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν, καὶ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὑγρὸν. ἀνάγκη τοῖνυν γηράσκοντα ξηραίνεσθαι. διὸ δεῖ μὴ εὐξήραντον εἶναι τὸ ὑγρὸν, καὶ διὰ τῆτο τὰ λιπαρὰ ἀσηπτα, αἴτιον δ' ὅτι ἀέρος· ὁ δ' ἀήρ πρὸς τὰλλα πῦρ· πῦρ δ' οὐ γίνεται σαπρόν. ὅδ' αὖ ὀλίγον δεῖ εἶναι τὸ ὑγρὸν· 25 εὐξήραντον γὰρ καὶ τὸ ὀλίγον, διὸ καὶ τὰ μεγάλα καὶ ζῶα καὶ φυτὰ ὡς ὅλως εἰπεῖν μακροβιώτερα, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον· εὐλογον γὰρ τὰ μείζω πλέον ἔχειν ὑγρὸν, οὐ μόνον δὲ διὰ τοῦτο μακροβιώτερα· δύο γὰρ τὰ αἰτία, τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποιόν, ὥς τε δεῖ μὴ μόνον πλῆθος εἶναι 30 ὑγρῶ, ἀλλὰ τῆτο καὶ θερμόν, ἵνα μήτε εὐπηκτον μήτε εὐξήραντον ἦ. καὶ διὰ τῆτο ἄνθρωπος μακρόβιος μᾶλλον ἐνίων μειζόνων· μακροβιώτερα γὰρ τὰ λειπόμενα τῷ πλήθει τῷ

ὑγρῶ, ἐὰν πλείονι λόγῳ ὑπερέχῃ κατὰ τὸ ποιὸν ἢ λείπεται κατὰ τὸ ποσόν. ἐξί δ' ἐνόις μὲν τὸ θερμὸν τὸ λιπαρόν, ὃ ἅμια ποιεῖ τό τε μὴ εὐξήραντον καὶ τὸ μὴ εὐφυκτον· ἐνόις δ' ἄλλον ἔχει χυμόν. ἔτι δεῖ τὸ μέλλον εἶναι μὴ εὐφθαρτον μὴ περιττωματικὸν εἶναι· ἀναίρει γὰρ τὸ τοῖσταν ἢ νόσῳ ἢ φύσει· ἐναντία δ' ἢ τῷ περιττώματος δυνάμεις καὶ φθαρτικὴ ἢ μὲν τῆς φύσεως ἢ δὲ μορίου· διὸ τὰ ὀχευτικά καὶ πολὺσπερμὰ γηράσκει ταχύ· τὸ γὰρ σπέρμα περίττωμα, καὶ ἔτι ξηραίνει ἀπὸν. καὶ διὰ τῆτο ἡμίονος μακροβιώτερος ἵππου καὶ ὄνου, ἔξ ὧν ἐγένετο, καὶ τὰ θήλεα τῶν ἀρρένων, ἐὰν ὀχευτικά ἢ τὰ ἀρρενα· διὸ οἱ σρουθοὶ οἱ ἀρρενες βραχυβιώτεροι τῶν θηλειῶν. ἔτι δὲ καὶ ὅσα πονητικά τῶν ἀρρένων, καὶ διὰ τὸν πόκον γηράσκει μᾶλλον· ξηραίνει γὰρ ὁ πόκος, τὰ δὲ γῆρας ξηρὸν ἐξίν. φύσει δὲ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν εἰπεῖν τὰ ἀρρενα τῶν θηλειῶν μακροβιώτερα· αἴτιον δ' ὅτι θερμότερον ζῶον τὸ ἀρρεν ἐξί τῷ θήλειος. τὰ δ' αὐτὰ ἐν τοῖς ἀλσειοῖς μακροβιώτερά ἐξίν ἢ ἐν τοῖς ψυχροῖς τόποις, διὰ τῆ αὐτῆς αἰτίας δι' ἣν περ τὰ μείζω, καὶ μάλιστα ἐπίδηλον τὸ μέγεθος τῶν τῆν φύσιν ψυχρῶν ζώων· διὸ οἱ τ' ὄφεις καὶ αἱ σαῦραι καὶ τὰ φοιδωτὰ μεγάλα ἐν τοῖς θερμοῖς τόποις, καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ τῇ ἐρυθρᾷ τὰ ὁσρακόμερμα· τῆς τε γὰρ αὐξήσεως ἢ θερμῇ ὑγρότης αἰτία καὶ τῆς ζωῆς ἐν δὲ ταῖς ψυχροῖς τόποις ὑδατωδέστερον τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τοῖς ζώοις ἐξίν· διὸ εὐπηκτον, ὥς τε τὰ μὲν ἢ γίνεται ὅλως τῶν ζώων τῶν ὀλιγαίμων ἢ ἀναίμων ἐν τοῖς πρὸς τὴν ἄρκτον τόποις, οὔτε τὰ πεζὰ ἐν τῇ γῇ οὔτε τὰ ἐνύδρα ἐν τῇ θαλάττῃ, τὰ δὲ γίνεται μὲν ἐλάττω δὲ καὶ βραχυβιώτερα· ἀφαιρεῖται γὰρ ὁ πάγος τὴν αὐξήσιν. τροφήν δὲ μὴ λαμβάνοντα καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα φθείρονται· συντήκει γὰρ αὐτὰ ἑαυτά· ὥσπερ γὰρ ἡ πολλὴ φλόξ κατακαίει καὶ φθείρει τὴν ὀλίγην τῷ τῆν τροφήν ἀναλίσκειν, ἔτω τὸ φυσικὸν θερμὸν τὸ πρῶτον πεπτικὸν ἀναλίσκει τὴν ὕλην ἐν ἢ ἐξίν. τὰ δ' ἐνύδρα τῶν πεζῶν ἥττον μακρόβια οὐχ ὅτι

2. βραχυβιώτερος LP. || τῶν ἐντόμων τὰ πολλά MZ. || 4. τῶν om M. || 5. πολυχρονιώτερος S. || ἔτε] ὃ L. || 7. θαλάσση L. || 8. καὶ τὰ ὁσρακῆρὰ om S. || 9. δὲ μακροβιώτατον M. || 10. ὁ om L. || 11. ἐν τοῖς et ἢ ἐν τοῖς — 12. πεζοῖς om MZ. || 13. τὰ μὲν μείζω PS. || 15. καὶ ante τοῖς om MZ. || μακροβιώτερος L. || 19. ξηρὸν καὶ ψυχρὸν MZ. || 21. ὅσι] ζώοις MZ. || ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν P. || τὸ om PS. || 22. καὶ] δὲ M. || τὸ om PS. || 23. δεῖ] δὴ PS. || 24. πῦρ post ἀήρ MZ, om L. || 26. καὶ post μεγ. om P. || 27. ἀπλῶς Z, ὅλος λόγος M. || 28. πλείον Z. || 29. μακροβιώτατα LPZ. || 30. ὥς τε δεῖ] ὡς εἰ M, ὡς Z. || εἶναι πλῆθος P. || πλ. τῷ ὑγρῶ ἀλλὰ καὶ τῷ θερμῷ MZ. || 32. μακρόβιος καὶ μ. MZ. || ἐνίων ζώων μ. P. || 33. γὰρ τὰ om MZ. || 1. πλείον Z. || ποσὸν M. || 2. τὸ om Z. || ποιόν M. || τὸ ante λιπαρόν om Z. || 3. μὴ post τὸ om P. || 4. δεῖ] δὴ P. || 6. δ'] γὰρ P. || 7. διὸ καὶ τὰ MZ. || 9. μακρ. καὶ ἵππου καὶ MZ. || 11. διὸ καὶ οἱ L. || 14. καὶ om S. || τὸ om MZ. || 15. αἴτιον corr Z, ἔτι M. || 16. ζῶον om MZ, τὸ ζῶον P. || ἐξί om MPZ. || ἐν] καὶ ἐν Z. || 17. ἀλσειοῖς καὶ μακρ. MZ. || 18. αὐτῆν δ' αἰτίαν P. || τὰ μείζω om MZ, καὶ μείζω P, καὶ ταχὺ μείζω L. || 19. ψυχρῶν τῆν φύσιν L. || 20. οἱ σαῦροι P. || 21. ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσση L. || 23. ψυχροῖς] ὑγροῖς MZ. || 25. ἢ ἀναιμία S, om MZ. || 26. θαλάσση L. || 27. γίνεται ἐλάττω μὲν καὶ βρ. MZ. || 28. δὲ τὰ μὴ MZ. || 29. ζῶα καὶ τὰ φυτὰ S. || φθείρεται MZ. || 30. αὐτὸ αὐτὰ P, αὐτὸ αὐτὸ LS. || γὰρ om MZ. || 32. πεπτικὸν καὶ ὃ ἐξίν ἢ πέψιν ἀναλ. MPZ.

ὕγρα· ἀπλῶς, ἀλλ' ὅτι ὑδατώδη· τὸ δὲ τοῦτον ὑγρὸν εὐ-
φθαρτον, ὅτι ψυχρὸν καὶ εὐπηκτον· καὶ τὸ ἀναιμιον διὰ τὸ
αὐτό, ἐὰν μὴ μεγέθει ἀπαμύνηται· οὔτε γὰρ λίπος οὔτε
γλυκύ· ἔχει, ἐν γὰρ ζωῇ τὸ λιπαρὸν γλυκύ· διὸ αἱ μέ-
λισται μακροβιώτεραι ἐτέρων μεζύγων ζωῶν.
6 Εἰ δὲ τοῖς φυτοῖς ἐστὶ τὰ μακροβιώτατα, καὶ μάλ-
λον ἢ ἐν τοῖς ζώοις, πρῶτον μὲν ὅτι ἡττον ὑδατώδη, ὥς
οὐκ εὐπηκτα· εἴτ' ἔχει λιπαρότητα καὶ γλισχρότητα, καὶ
ξηρά καὶ γεώδη ὄντα ὁμῶς οὐκ εὐξήρατον· ἔχει τὸ ὑγρὸν·
περὶ δὲ τῷ πολυχρόνιον εἶναι τῇ τῶν δένδρων φύσιν δεῖ λα-
10 βεῖν τὴν αἰτίαν· ἔχει γὰρ ἰδίαν πρὸς τὰ ζῶα, πλὴν πρὸς
τὰ ἐντόμια· ἵνα γὰρ αἰετὰ φυτὰ γίνεταί· διὸ πολυχρόνια.
αἰετὰ γὰρ ἕτεροι οἱ πτόρθοι, οἱ δὲ γηράσκουσιν· καὶ αἱ ῥίζαι
ὁμοίως· ἀλλ' ἔχουσιν ἅμα, ἀλλ' ὅτε μὲν μόνον τὸ σέλεχος καὶ
οἱ κλάδοι ἀπώλονται, ἕτεροι δὲ παρεφύσαν· ὅταν δ' ἔτῳ 15
ᾧσιν, αἱ ῥίζαι ἄλλαι ἐκ τῷ ὑπάρχοντες γίνονται, καὶ ἔτῳ
αἰετὰ διατελεῖ τὸ μὲν φθειρόμενον· τὸ δὲ γινόμενον· διὸ καὶ
μακρόβια· ἔοικε δὲ τὰ φυτὰ τοῖς ἐντόμοις, ὥσπερ εἴρηται
πρότερον· διαιρούμενα γὰρ ζῇ, καὶ δύο καὶ πολλὰ γίνεταί·
ἐξ ἑνός· τὰ δ' ἐντόμα μέχρι μὲν τῷ ζῆν ἦλθεν, πολὺν δ' 20
δύναται χρόνον· οὐ γὰρ ἔχει ὄργανα, οὐδὲ δύναται ποιεῖν
αὐτὰ ἢ ἀρχὴ ἢ ἐν ἐκάσῳ· ἢ δ' ἐν τῷ φυτῷ δύναται· παν-
ταχῇ γὰρ ἔχει καὶ ῥίζαν καὶ καυλὸν δυνάμει· διὸ ἀπὸ
ταύτης αἰετὰ προέρχεται τὸ μὲν νέον τὸ δὲ γηράσκον, μικρὸν
τί διαφέροντα τῷ εἶναι μακρόβια, ἔτῳ ὥσπερ τὰ ἀποφυ- 25
τεύμενα· καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀποφυτείᾳ τρόπον τινὰ φαίη ἂν
τις ταῦτα συμβαίνειν· μόριον γὰρ τι τὸ ἀποφυτευθέν· ἐν
μὲν ἔν τῇ ἀποφυτείᾳ χωριζομένων συμβαίνει τῆτο, ἐκεῖ δὲ
διὰ τῷ συνεχῆς· αἴτιον δ' ὅτι ἐνυπάρχει πάντῃ ἢ ἀρχὴ δυ-
νάμει ἐνῆσα· συμβαίνει δὲ ταῦτό ἐπὶ τε τῶν ζώων καὶ φυ- 30
τῶν· ἐν τε γὰρ τοῖς ζώοις τὰ ἄρρενα μακροβιώτερα ὥς ἐπὶ
τὸ πολὺ· τέτων δὲ τὰ ἄνω μεῖζον ἢ τὰ κάτω (νανωδέσπερον
γὰρ τῷ θήλειος τὸ ἄρρεν), ἐν δὲ τῷ ἄνω τὸ θερμόν, καὶ τὸ
ψυχρὸν ἐν τῷ κάτω· καὶ τῶν φυτῶν τὰ κεφαλοβαρῆ μα-

κροβιώτερα· τοιαῦτα δὲ τὰ μὴ ἐπέτεια ἀλλὰ δένδρωδη·
τὸ γὰρ ἄνω τῷ φυτῷ καὶ κεφαλῇ ἢ ῥίζᾳ ἐστὶ, τὰ δ' ἐπέ-
τεια ἐπὶ τὸ κάτω καὶ τὸν καρπὸν λαμβάνει τὴν αὐξήσιν·
ἀλλὰ περὶ μὲν τούτου καὶ καθ' αὐτὰ ἐν τοῖς περὶ φυτῶν
διορισθήσεται· νῦν δὲ περὶ τῶν ἄλλων ζώων εἴρηται· τὰ αἰ-
τιῶν περὶ τε μεγέθους ζωῆς καὶ βραχυβιότητος· λοιπὸν δ'
ἡμῖν θεωρῆσαι περὶ τε νεότητος καὶ γήρως καὶ ζωῆς καὶ
θανάτου· τέτων γὰρ διορισθέντων τέλος ἂν ἢ περὶ τῶν ζώων
ἔχει μεθόδους.

Περὶ δὲ νεότητος καὶ γήρως καὶ περὶ ζωῆς καὶ θανάτου 1
λεκτέον νῦν· ἅμα δὲ καὶ περὶ ἀναπνοῆς ἀναγκαῖον ἴσως τὰς
αἰτίας εἰπεῖν· ἐνίοις γὰρ τῶν ζώων διὰ τοῦτο συμβαίνει τὸ
ζῆν καὶ τὸ μὴ ζῆν· ἐπεὶ δὲ περὶ ψυχῆς ἐν ἑτέροις διώρισαι,
καὶ δῆλον ὅτι ἔχουσιν οἷον τ' εἶναι σῶμα τὴν ἑσῖαν αὐτῆς, ἀλλ'
ὁμῶς ὅτι γ' ἐν τινι τοῦ σώματος ὑπάρχει μορίῳ, φανερόν,
καὶ ἐν τούτῳ τινὶ τῶν ἐχόντων δύναμις ἐν τοῖς μορίοις· τὰ
μὲν οὖν ἄλλα τῆς ψυχῆς ἢ μόρια ἢ δυνάμεις, ὅπατέρως
πότε δεῖ καλεῖν, ἀφείσθω τὰ νῦν· ὅσα δὲ ζῶα λέγεται
καὶ ζῆν, ἐν μὲν τοῖς ἀμφοτέρων τούτων τετυχηκόσι (λέγω
δ' ἀμφοτέρων τοῦ τε ζῶον εἶναι καὶ τοῦ ζῆν) ἀνάγκη ταύ-
τὸν εἶναι καὶ ἐν μόριον καθ' ὃ τὸ ζῆν καὶ καθ' ὃ προσαγο-
ρεύομεν αὐτὸ ζῶον· τὸ μὲν γὰρ ζῶον ἢ ζῶον, ἀδύνατον μὴ
ζῆν· ἢ δὲ ζῆν, ταύτῃ ζῶον ὑπάρχειν ἐκ ἀναγκαῖον· τὰ γὰρ
φυτὰ ζῇ μὲν, οὐκ ἔχει δ' αἰσθήσιν, τῷ δ' αἰσθάνεσθαι τὸ
ζῶον πρὸς τὸ μὴ ζῶον διορίζομεν· ἀριθμῶ μὲν οὖν ἀναγ-
καῖον ἐν εἶναι καὶ τὸ αὐτὸ τοῦτο τὸ μόριον, τῷ δ' εἶναι
πλείῳ καὶ ἑτέρα· ὃ γὰρ ταῦτό τὸ ζῶον τε εἶναι καὶ τὸ ζῆν·
ἐπεὶ οὖν τῶν ἰδίων αἰσθητηρίων ἐν τι κοινόν ἐστιν αἰσθητήριον,
εἰς ὃ τὰς κατ' ἐνέργειαν αἰσθήσεις ἀναγκαῖον ἀπαντᾶν, τῆτο
δ' ἂν εἴη μέσοι τοῦ πρόσθεν καλεμένῃ καὶ ὀπίσθεν (ἐμπρο-
σθεν μὲν γὰρ λέγεται ἐφ' ὃ ἐστὶν ἡμῖν ἡ αἰσθήσις, ὀπίσθεν
δὲ τὸ ἀντικείμενον), ἔτι δὲ διηρημένον τῷ σώματος τῶν μὲν
ζώντων πάντων τῷ τ' ἄνω καὶ κάτω (πάντα γὰρ ἔχει τὸ
ἄνω καὶ τὸ κάτω, ὥς τε καὶ τὰ φυτὰ), δῆλον ὅτι τὴν βρε-

2. τὰ ἀναιμία P. || 4. γὰρ τῷ ζῶω L. || 6. εἰσὶ L. || 7. ὅτι] ἔ M. || 8. καὶ ξηρά] διὰ ξηρά P, διὰ καὶ ξηρά MZ. || 9. ἔχουσιν MPSZ. || 12. ἄτομα L. || 13. οἱ δὲ] ὑδὲ M. || 14. ἀλλ' ante ἔχ om M. || 15. ὅταν M. || τὸ σέλεχος μόνον P. || 16. ποιῶσιν MZ. || ἀλλ' S. || 18. μακρόβιον P. || φυτὰ ἐν τοῖς M. || 19. πρότερον om MZ. || 25. τῷ] τὸ S, τῷ αἰετὰ MZ. || 27. ταῦτα L. || τὸ συν- echés P. || παντὶ MZ. || 30. τῶν om L. || ζῶων τε καὶ τῶν φυτῶν M. || 31. ὥσπερ ἐπὶ M. || 32. νανωδέσπερον M. || 33. τὸ post καὶ om S. || 34. κάτω ὥσπερ γὰρ καὶ MZ. || τῶν om MS. || κεφαλῇ M.

3. τὰ κάτω λαμβάνει καὶ τὰς καρπὰς καὶ ἐπὶ τὴν MZ. || 4. τέτων MZ. || 6. καὶ περὶ βρ. LP. || 9. ἔχῃ L. || 10. περὶ post καὶ om LP. || 11. νῦν· λεκτέον L. || 12. τέτων συμβαίνει καὶ τὸ Z. || 15. ὁμῶς om LMZ. || 17. ἢ post ψυχῆς om LZ. || 18. βαλεῖν L. || τὸ S. || 19. τοῖς ζώοις ἀμφ. MZ, omissis τέτων — 20. ἀμφοτέρων. || 21. τε] γε M. || 22. ἢ ζῶον om MZ. || 23. ἀνάγκη S. || 24. τῷ] τὸ P. || 25. ἐν ἀναγκαῖον εἶναι τὸ αὐτὸ S, ἀναγκαῖον εἶναι ἐν καὶ αὐτὸ P. || 26. τὸ ante μόριον om MS. || 27. ἕτερον LPS. || τὸ om MPS. || ζῶον pr L. || τε om LMZ. || 28. ἐπειδὴ MZ. || τι om MZ. || 30. πρόσθεν Z. || 31. ὃ] ὦ L, ὦν M. || 32. μὲν om LPS. || 33. ζῶων τῶν πάντων M. || τῷ] τό Z. || 34. τὸ om Z.

πτικὴν ἀρχὴν ἔχει ἂν ἐν μέσῳ τῶν κατὰ μὲν γὰρ εἰσ-
 ἔρχεται μόνον ἢ τροφή, ἄνω καλοῦμεν, πρὸς αὐτὸ βλέ-
 ποντες ἀλλ' ἢ πρὸς τὸ περιέχον ὅλον, κάτω δὲ κατὰ τὸ
 περίττωμα ἀφίησι τὸ πρῶτον. ἔχει δ' ἐναντίως τοῖς φυτοῖς
 τοῦτο καὶ τοῖς ζώοις· τῷ μὲν γὰρ ἀνθρώπῳ διὰ τὴν ὀρθό- 5
 τητὰ μάλιστα ὑπάρχει τοῦτο τῶν ζώων, τὸ ἔχειν τὸ ἄνω
 μόνον πρὸς τὸ τῷ παντὸς ἄνω, τοῖς δ' ἄλλοις μεταξὺ τοῖς
 δὲ φυτοῖς ἀκινήτοις οὗσι καὶ λαμβάνουσιν ἐκ τῆς γῆς τὴν
 τροφήν ἀναγκαῖον αἰεὶ κάτω τῷ ἔχειν τὸ μόνον. ἀνάλογον
 γὰρ εἰσιν αἱ ῥίζαι τοῖς φυτοῖς καὶ τὸ καλύμενον σῶμα τοῖς 10
 ζώοις, δι' ὃ τὴν τροφήν τὰ μὲν ἐκ τῆς γῆς λαμβάνει, τὰ
 δὲ δι' αὐτῶν.

2. Τριῶν δὲ μερῶν ὄντων εἰς ἃ διαιρεῖται πάντα τὰ τέ-
 λεια τῶν ζώων, ἐνὸς μὲν ἣ δέχεται τὴν τροφήν, ἐνὸς δ' ἣ
 τὸ περίττωμα προίεται, τρίτου δὲ τῷ μέσῳ τῶν, τῷτο ἐν 15
 μὲν τοῖς μεγέθοις τῶν ζώων καλεῖται σῆθος, ἐν δὲ τοῖς ἄλ-
 λοις τὸ ἀνάλογον, οἰσθρῶται δὲ μᾶλλον ἐτέροις ἐτέρων.
 ὅσα δ' αὐτῶν ἐστὶ πορευτικά, πρόσκειται καὶ μόρια τὰ πρὸς
 ταύτην τὴν ὑπηρεσίαν, οἷς τὸ πᾶν οἶσσι κύτος, σκέλη τε
 καὶ πόδες καὶ τὰ τέτοις ἔχοντα τὴν αὐτὴν δύναμιν. ἀλλ' 20
 ἢ γε τῆς θρεπτικῆς ἀρχῇ ψυχῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν τριῶν
 μορίων καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν ὅσα φαίνεται καὶ κατὰ τὸν
 λόγον· πολλὰ γὰρ τῶν ζώων ἀφαιρέμενα ἑκατέρω τῶν μο-
 ρίων, τῆς τε καλυμένης κεφαλῆς καὶ τῆς δεκτικῆς τῆς τρο-
 φῆς, ζῆ μετ' ἑπὶ ἂν ἢ τὸ μέσον. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν ἐντό- 25
 μων, οἷον σφηκῶν τε καὶ μελιττῶν, τῷτο συμβαίνει· καὶ
 τῶν μὴ ἐντόμων δὲ πολλὰ διαιρούμενα δύναται ζῆν διὰ τὸ
 θρεπτικόν. τὸ δὲ τοῖσιν μόνον ἐνεργεία μὲν ἔχει ἐν, δυνά-
 μει δὲ πλείω· τὸν αὐτὸν γὰρ συνέσκηκε τοῖς φυτοῖς τρόπον·
 καὶ γὰρ τὰ φυτὰ διαιρέμενα ζῆ χωρὶς, καὶ γίνεται πολλὰ 30
 ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς δένδρα· δι' ἣν δ' αἰτίαν τὰ μὲν ἢ δύναται
 διαιρούμενα ζῆν, τὰ δ' ἀποφυτεύεται τῶν φυτῶν, ἕτερος

ἔσαι λόγος. ἀλλ' ὁμοίως ἔχει κατὰ γε τὸτο τὰ τε φυτὰ
 καὶ τὸ τῶν ἐντόμων γένος· ἀνάγκη δὲ καὶ τὴν θρεπτικὴν
 ψυχὴν ἐνεργεία μὲν ἐν τοῖς ἔχουσιν εἶναι μίαν, δυνάμει δὲ
 πλείω· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἀρχήν· φαίνεται γὰρ
 ἔχοντα αἴσθησιν τὰ διαιρούμενα αὐτῶν· ἀλλὰ πρὸς τὸ σώ-
 ζεσθαι τὴν φύσιν, τὰ μὲν φυτὰ δύναται, ταῦτα δ' οὐ δύ-
 νανται διὰ τὸ μὴ ἔχειν ὄργανα πρὸς σωτηρίαν, ἐνδεᾶ τ' εἶ-
 ναι· τὰ μὲν τῷ ληφομένῳ τὰ δὲ τῷ δεχομένῳ τὴν τροφήν,
 τὰ δ' ἄλλων τε καὶ τούτων ἀμφοτέρων· εὐκασί γὰρ τὰ
 τοιαῦτα τῶν ζώων πολλοῖς ζώοις συμπεφυκόσιν· τὰ δ' ἄρι-
 στα συνέσκηκτά τῷτο ἢ πάσχει τῶν ζώων διὰ τὸ εἶναι τὴν
 φύσιν αὐτῶν ὡς ἐνδέχεται μάλιστα μίαν· διὸ καὶ μικρὰν
 αἴσθησιν ἔνα ποιεῖ διαιρούμενα τῶν μορίων, ὅτι ἔχει τι ψυ-
 χικὸν πάθος· χωριζομένων γὰρ τῶν σπλάγγων ποιεῖται
 κίνησιν, οἷον καὶ αἱ χελῶναι τῆς καρδίας ἀφηρημένης.
 Ἐπὶ δὲ ἐπὶ τε τῶν φυτῶν δῆλον καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, 3
 τῶν μὲν φυτῶν τὴν τ' ἐκ τῶν σπερμάτων γένεσιν ἐπίσκο-
 πῶσι καὶ τὰς ἐμφυτεῖας τε καὶ τὰς ἀποφυτεῖας· ἢ τε γὰρ
 τῶν σπερμάτων γένεσις συμβαίνει πᾶσιν ἐκ τῷ μέσῳ· διθύ-
 ρων γὰρ ὄντων πάντων, ἢ συμπέφυκεν ἔχεται, καὶ τὸ μέ-
 σον ἐξὶν ἑκατέρω τῶν μορίων· ἐντεῦθεν γὰρ ὅτε καυλὸς ἐκ-
 φύεται καὶ ἡ ῥίζα τῶν φυομένων, ἢ δ' ἀρχὴ τὸ μέσον
 αὐτῶν ἐξὶν· ἐν τε ταῖς ἐμφυτεῖαις καὶ ταῖς ἀποφυτεῖαις
 μάλιστα τῷτο συμβαίνει περὶ τῆς ὄψης· ἐξὶ γὰρ ἀρχῆς τις
 ὁ ὄψος τῷ κλάδῳ, ἅμα δὲ καὶ μέσον, ὥς ἢ τῷτο ἀφαιρῶ-
 σιν ἢ εἰς τῷτο ἐμβάλλουσιν, ἵνα ἢ ὁ κλάδος ἢ αἱ ῥίζαι ἐκ
 τῶν γίνωνται, ὡς ὅσης τῆς ἀρχῆς ἐκ τῷ μέσῳ καυλῷ καὶ
 ῥίζης· καὶ τῶν ζώων τῶν ἐναίμων ἡ καρδία γίνεται πρῶτον.
 τοῦτο δὲ δῆλον ἐξ ὧν ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις ἐστὶ γιγνομένοις
 ἰδεῖν θεωρήκαμεν· ὥς καὶ ἐν τοῖς ἀναίμοις ἀναγκαῖον τὸ
 ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ γίνεσθαι πρῶτον· ἢ δὲ καρδία ὅτι ἐξὶν
 ἀρχὴ τῶν φλεβῶν, ἐν τοῖς περὶ τὰ μέρη τῶν ζώων εἴρηται

1. ἂν ἔχοιεν ἀρχὴν *L*. || εἰσέρχεται — 2. βλέποντες] ἄνω *M*, om *Z*. || 3. ἀλλ' ἢ om *MS*. || 6. ζῶων τὸ ἄνω ἔχειν μόνον *M*. ||
 8. τῆς om *M*. || τὴν — 11. ἢ om *MZ*. || 9. αἰ] εἴη *P*. || 11. λαμβάνειν τὰ δὲ διὰ τῶν αὐτῶν *MZ*. || 13. δὲ om *MSZ*. || 14. τὴν
 om *M*. || 15. τῶν τῷ μέσῳ *L*. || 16. τυτθός *M*. || 17. ἐτέροις] ἕτεροι *MZ*. || 18. πρόσκειται *M*. || τὰ om *P*. || 21. τε *MZ*. || ἀρχῆς
MZ. || ψυχῇ *MSZ*. || τῷ om *S*. || 22. καὶ post μορίων om *P*. || 23. τῶν om *LS*. || ζῶα *L*. || ἀφαιρέμενων *MPSZ*. || ἑκατέρων
P. || 25. ζῆ — 30. διαιρούμενα om *MZ*. || 25. ἐπεὶ *L*. || 26. μελισσῶν *P*. || 30. ζῆν *M*. || 31. ἢ δύναται τὰ μὲν *P*. || 32. ἀποφυ-
 τεύεσθαι *L* et pr' *Z*.

1. ἔσω *PZ*, ἴσως *M*. || ὁμοίως *MZ*. || τε] γε *MZ*, om *P*. || 4. ἀρχὴν om *MZ*. || 5. αἴσθησιν ἔχοντα καὶ τὰ δ' *MZ*. || 7. ἐνδεᾶ]
 ἐνδέχεται *M* et pr' *Z*. || τ'] δ' *MS*. || 9. τὰ δ'] τῶν δ' *M*. || 10. ἀριστερὰ *P*. || 11. τῶν *Z*. || 13. διαιρούμενων *L*. || 14. χωριζό-
 μενον *M*. || 15. οἷον καὶ χελῶνῃ *M*, οἷον χελῶνῃ· *Z*. || ἀφηρημένη *M*. || 16. δὲ om *MZ*. || ἐπὶ om *L*. || 17. τ'] γε *P*. || 18. ἐκφυ-
 τεῖας *M*, ἐκφύσεις *Z*. || τε] αὐτῶν *P*. || τὰς om *L*. || τε] μὲν *MSZ*. || γὰρ ἐκ τῶν *LMZ*. || 19. πᾶσα *P*. || ἐκ τῷ μέσῳ om *MZ*. ||
 20. ἔχεται om *L*. || 21. γὰρ om *MPSZ*. || ἐκφυτεύεται *MZ*. || 23. ἐμφ. μάλιστα καὶ *P*. || καὶ ταῖς ἀποφυτεῖαις om *MZ*, ταῖς om
S. || 24. μάλιστα] ἀμφοτέρω *MZ*. || συμβαίνει τῷτο *S*, συμβαίνει ταῦτα *MPZ*. || 25. ἢ] εἰ *P*. || τῷτο *MZ*. || 26. εἰς om *M*. || ὁ
 κλάδος] κλάδος μέρος *M*, κλάδος μέρος *Z*. || 27. γίνονται *P*. || κλάδος *MZ*. || 29. ἐστὶ γιγνομένοις] ἐπιγιγνομένοις *MZ*. || 30. ἐναίμοις *P*. ||
 τὸ om *LS*.

πρότερον· καὶ ὅτι τὸ αἷμα τοῖς ἐναίμοις ἐς τελευταία τροφή, ἐξ οὗ γίνεται τὰ μόρια. φανερόν τοῖνυν ὅτι μίαν μὲν τινα ἐργασίαν ἢ τῆς σόματος λειτουργεῖ δύναμις, ἑτέραν δ' ἢ τῆς κοιλίας περὶ τὴν τροφήν. ἢ δὲ καρδία κυριωτάτη, καὶ τὸ τέλος ἐπιτίθῃσιν. ὥς ἀνάγκη καὶ τῆς αἰσθητικῆς καὶ 5 τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῖς ἐναίμοις· τὰ γὰρ τῶν ἄλλων μορίων ἔργα περὶ τὴν τροφήν τοῦ ταύτης ἔργου χάριν ἐς· δεῖ γὰρ τὸ κύριον πρὸς τὸ οὗ ἕνεκα διατελεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς τούτου ἕνεκα, οἷον ἱατροὺς πρὸς τὴν υγίειαν. ἀλλὰ μὴν τό γε κύριον τῶν αἰσθήσεων 10 ἐν ταύτῃ τοῖς ἐναίμοις πᾶσιν· ἐν τούτῳ γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ πάντων τῶν αἰσθητηρίων κοινὸν αἰσθητήριον. δύο δὲ φανερώς ἐνταῦθα συντείνουσας ὁρῶμεν, τὴν τε γεῦσιν καὶ τὴν ἀφήν, ὥς τε καὶ τὰς ἄλλας ἀναγκαῖον· ἐν τούτῳ μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις αἰσθητηρίοις ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν, 15 τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν τῆς θερμότητος ἡρτῆσθαι πᾶσι, καὶ τῆς ψυχῆς ὥσπερ ἐμπεπυρευμένης ἐν τοῖς μορίοις τούτοις, τῶν μὲν ἀναίμων ἐν τῷ ἀνάλογον, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τῶν ἐναίμων. ἀνάγκη τοῖνυν ἅμα τό τε ζῆν ὑπάρχειν καὶ τὴν τοῦ θερμοῦ τέτε σωτηρίαν, καὶ τὸν καλέμενον θάνατον εἶναι τὴν τέτε 20 φθοράν.

Κατὰ δὲ τὸν λόγον, ὅτι τὴν φύσιν ὁρῶμεν ἐν πᾶσιν ἐκ τῶν δυνατῶν ποῖσθαι τὸ κάλλιστον. ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ὁσίας τῆς ἀρχῆς ἕσσης ἐκατέρας μάλιστα μὲν ἀποτελεῖ τῶν 30 μορίων ἐκάτερον τὸ αὐτὸ ἔργον, τό τε κατεργαζόμενον τὴν ἐσχάτην τροφήν καὶ τὸ δεκτικόν· πρὸς ἐκατέρω γὰρ αὐτῶν ὅπως ἔσαι, καὶ ἔσιν ἢ τῷ τοιάτῃ μέσῳ χώρα ἄρχον.

τὸς χώρα. ἐπὶ τὸ χρώμενον καὶ ὧ χρῆται, δεῖ διαφέρειν. ὥσπερ δὲ τὴν δύναμιν, ὅπως ἂν ἐνδέχοιτο καὶ τὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ τ' αὐλοὶ καὶ τὸ κινεῖν τὰς αὐλὰς, ἢ χεῖρ. εἴπερ οὖν τὸ ζῶον ὄρισαι τῷ τὴν αἰσθητικὴν ἔχειν ψυχὴν, τοῖς μὲν ἐναίμοις ἀναγκαῖον ἐν τῇ καρδίᾳ ταύτῃ ἔχειν τὴν ἀρχὴν, τοῖς δ' ἀναίμοις ἐν τῷ ἀνάλογον μορίῳ. πάντα δὲ τὰ μόρια καὶ πᾶν τὸ σῶμα τῶν ζῶων ἔχει τινα σύμφυτον θερμότητα φύσικην· διὸ ζῶντα μὲν φαίνεται θερμά, τελευτῶντα δὲ καὶ σερισκόμενα τοῦ ζῆν τούναντίον. ἀναγκαῖον δὲ ταύτης τὴν ἀρχὴν τῆς θερμότητος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῖς ἐναίμοις εἶναι, τοῖς δ' ἀναίμοις ἐν τῷ ἀνάλογον· ἐργάζεται γὰρ καὶ πέττει τῷ φυσικῷ θερμῷ τὴν τροφήν πάντα, μάλιστα δὲ τὸ κυριωτάτον. διὸ τῶν μὲν ἄλλων μορίων ψυχρομένων ὑπομένει τὸ ζῆν, τῷ δ' ἐν ταύτῃ φθείρεται πάνπαν, διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν τῆς θερμότητος ἡρτῆσθαι πᾶσι, καὶ τῆς ψυχῆς ὥσπερ ἐμπεπυρευμένης ἐν τοῖς μορίοις τούτοις, τῶν μὲν ἀναίμων ἐν τῷ ἀνάλογον, ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ τῶν ἐναίμων. ἀνάγκη τοῖνυν ἅμα τό τε ζῆν ὑπάρχειν καὶ τὴν τοῦ θερμοῦ τέτε σωτηρίαν, καὶ τὸν καλέμενον θάνατον εἶναι τὴν τέτε 20 φθοράν.

Ἀλλὰ μὴν πυρὸς γε δύο ὁρῶμεν φθοράς, μάρανσιν τε 5 καὶ σβέσιν. καλεῖται δὲ τὴν μὲν ὑφ' αὐτῆς μάρανσιν, τὴν δ' ὑπὸ τῶν ἐναντίων σβέσιν, τὴν μὲν γήρα, τὴν δὲ βίαιον. συμβαίνει δ' ἀμφοτέρας διὰ ταῦτ' εἶναι τὰς φθοράς· ὑπολειψύσης γὰρ τῆς τροφῆς, ἢ δυναμένης λαμβάνειν τῆς θερμῆς τὴν τροφήν, φθορὰ γίνεται τῷ πυρὸς. τὸ μὲν γὰρ ἐναντίον παῦσον τὴν πέψιν κωλύει τρέφεσθαι· ὅτε δὲ μαραίνεισθαι συμβαίνει, πλείονος ἀθροισμένῃ θερμῇ διὰ τὸ μὴ ἀναπνεῖν μηδὲ καταψύχεσθαι· ταχὺ γὰρ καὶ οὕτω καταναλίσκει τὴν τροφήν πολὺ συναθροισόμενον τὸ θερμόν, καὶ φθάνει καταναλίσκον πρὶν ἐπιστῆναι τὴν ἀναθυμίασιν. διόπερ ἢ μόνον μαραίνεται τὸ ἔλαττον παρὰ τὸ πλεῖον πῦρ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ καθ' αὐτὴν ἢ τῷ λύχνῳ φλόξ ἐντιθεμένη πλείονι φλογὶ

2. τὰ] τᾶλλα *MZ*. || 5. καὶ τῆς αἰσθητικῆς post θρεπτικῆς *P*, om *M*. || 8. γὰρ] μὲν γὰρ *L*, μέντοι *MZ*. || τὸ εἰ] τῷ οὖ *L*. || 9. οὐκ ἐν τοῖς] ἐνίοις *MZ*. || 10. υγίειαν, οἱ δ' ὑπηρεταὶ πρὸς τοῖς πρὸς τὴν υγίειαν. ἀλλὰ *MZil*. || μὴν om *MZ*. || 11. ἐν τούτῳ] τούτο *PS*. || γὰρ ἐστὶν ἀναγκαῖον *MSZ*. || εἶναι om *S*. || 12. τῶν om *L*. || 14. ἐν τούτῳ] εἶναι τούτων *MZ*. || μὲν om *P*. || 20. διότι *P*. || 23. τούτων om *L*. || 25. τῶν om *MZ*. || 26. ἀρχὴ ψυχῆς] ἀρχῆς *MZ*, ψυχῆς ἀρχὴ *L*. || καὶ om *L*. || τῆς post καὶ om *MPSZ*. || 29. ἐν τῷ δυνατῷ *M*. || τὸ om *L*. || 30. τῆς ἀρχῆς om *S*. || μὲν] ἂν *MZ*. || ἀποτελοῖ *Z*, ἀποτελεῖ *M*. || 32. ἐκατέρων *M*. || 33. μέσῳ *LPS*, μέγας *MZ*.

1. χρῆται τὸ χρώμενον διαφέρει *MZ*. || 2. δὲ καὶ τὴν *MZ*. || ἂν om *S*. || ἐνδέχεται *SZ*, ἐνδέχεται *MP*. || τόπον *LZ*. || 3. ὥσπερ om *M*. || τὰς — 4. ὄρισαι om *MZ*. || 4. τῶν τὴν αἰσθητικὴν ἐχόντων *MZ*. || 6. μορίῳ om *MZ*. || 9. δὴ] δ' εἶναι *L*. || 10. ταύτην *MZ*. || 11. εἶναι om *S*. || 12. πάντα τὴν τροφήν *L*. || 15. καὶ τῆς] καὶ τοῖς *P*. || 16. ἐμπεπυρευμένοις *S*. || ἐν om *MSU*. || τούτοις — 17. καρδίᾳ om *MZ*. || 19. εἶναι om *MZ*. || τὴν om *S*. || 22. ἐφ' ἑαυτῆς *L*, om *MZ*. || μάρανσιν τὴν δ' om *MZ*. || 23. ὑπὸ τῶν ἐναντίων] ὑπ' ἄλλων *M*, incerto *Z*. || μὲν ἐν γήρα *MZ*. || 24. τὰς om *MZ*. || ὑπολειψύσης *L*. || 27. δὲ] τε *M*. || 28. συμβαίνει *MZ*. || πλείονα *S*. || 29. καὶ om *P*. || 31. καταναλίσκειν *Z*. || 32. μαραινέται ἀεὶ τὸ *M*. || τὸ πλεον πῦρ *LS*, τῷ πλείονος πυρὸς *MZ*. || 33. ἑαυτὴν *MSZ*. || ἢ] οἷον ἢ *MZ*. || ἐντιθεμένη ἐν πλείονι *P*.

κατακαίεται, καθάπερ ὅτι τῶν ἄλλο τῶν καυσῶν. αἰτίον δ' ὅτι τὴν μὲν οὖσαν ἐν τῇ φλογὶ τροφήν φθάνει λαμβάνουσα ἢ μεῖζον φλόγῃ πρὶν ἐπελθεῖν ἑτέραν, τὸ δὲ πῦρ αἰεὶ διατελεῖ γινόμενον καὶ ῥέον ὥσπερ ποταμός, ἀλλὰ λανθάνει διὰ τὸ τάχος. ὁ δὲ τούτων ὡς εἶπερ δεῖ σῶζεσθαι τὸ θερμόν (τῆτο δ' αναγκαῖον, εἶπερ μέλλει ζῆν), δεῖ γίνεσθαι τινα τῷ θερμῷ τῷ ἐν τῇ ἀρχῇ κατάψυξιν. παράδειγμα δὲ τῆτο λαβεῖν ἔστι τὸ συμβαῖνον ἐπὶ τῶν καταπνιγμένων ἀνθρώπων· ἂν μὲν γὰρ ὥσι περιπεπωμασμένοι τῷ καλυμένῳ πνιγῇ συν-εχῶς, ἀποσβέννυνται ταχέως· ἂν δὲ παρ' ἀλλήλας τις ποιῇ τὰ πυκνά τὴν ἀφαίρεσιν καὶ τὴν ἐπιθεσιν, μένσι πεπυρωμένοι πολὺν χρόνον. ἢ δ' ἐγκρυψίς σώζει τὸ πῦρ· ἔτε γὰρ ἀπο-πνεῖν κωλύεται διὰ μανότητά τῆς τέφρας, ἀντιφράττει τε τῷ περίξ αἲρι πρὸς τὸ μὴ σβενθύναι τῷ πληθεῖ τῆς ἐνυπαρχέουσας αὐτῷ θερμότητος· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς αἰτίας ταύτης, ὅτι τὸ ἐναντίον συμβαίνει τῷ ἐγκρυπτομένῳ καὶ καταπνιγμένῳ πυρὶ (τὸ μὲν γὰρ μαραινέται, τὸ δὲ διαμένει πλεῖον χρόνον), εἴρηται ἐν τοῖς προβλήμασιν.

6 Ἐπεὶ δὲ πᾶν ζῶον ἔχει ψυχὴν, αὐτὸ δ' ἐκ ἀνευ φυσικῆς ὑπάρχει θερμότητος, ὥσπερ εἵπομεν, τοῖς μὲν φυ- τοῖς ἢ διὰ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ περιέχοντος ἱκανῇ γίνεται βοήθεια πρὸς τὴν τῷ φυσικῷ θερμῷ σωτηρίαν. καὶ γὰρ ἡ τροφή ποιεῖ κατάψυξιν εἰσῆσα, καθάπερ καὶ τοῖς ἀνθρώποις τὸ πρῶτον προσεγεγενημένοις· αἱ δὲ νηστῆται θερμαίνονται, τῆς δὲ τροφῆς εἰσιούσης καταψύχει κινούμενος, ἕως ἂν λάβῃ τὴν πέψιν. ἐὰν δὲ ἡ τὸ περιέχον ὑπερβάλλῃ ψυχρότητι διὰ τὴν ὥραν, ἰσχυρῶν γινόμενων πάγων, ἐξαυαίνεται, ἢ τῷ θερμῷ ἰσχυρὰ συμβαίνει καύματα καὶ μὴ δύ- νηται τὸ σπώμενον ἐκ τῆς γῆς ὑγρὸν κατάψυξιν, φθείρε- ται μαραινόμενον τὸ θερμόν, καὶ λέγεται σφακελίζειν καὶ ἀσφράζεσθαι γίνεσθαι τὰ δένδρα περὶ τὰς καιρὸς τέτας, διὸ καὶ γένῃ τινα λίθων ταῖς ῥίζαις ὑποβάλλουσι καὶ ὕδωρ ἐν

ἀγγείοις, ὅπως αἱ ῥίζαι ψύχωνται τῶν φυτῶν. τῶν δὲ ζῶων ἐπεὶ τὰ μὲν ἐξιν ἐνυδρα τὰ δ' ἐν τῷ αἲρι ποιεῖται τὴν διαίταν, ἐκ τῶν καὶ διὰ τῶν πορίζεται τὴν κατάψυξιν, τὰ μὲν τῷ ὕδατι τὰ δὲ τῷ αἲρι. τίνα δὲ τρόπον καὶ πῶς, λεκτέον ἐπισησασί τὸν λόγον μᾶλλον.

Περὶ γὰρ ἀναπνοῆς ὀλίγοι μὲν τινες τῶν πρότερον φυ- σικῶν εἰρήκασιν· τίνος μέντοι χάριν ὑπάρχει τοῖς ζῴοις, οἱ μὲν ἔδεν ἀπεφάναντο, οἱ δὲ εἰρήκασιν μὲν, οὐ καλῶς δ' εἰρήκασιν ἀλλ' ἀπειροτέρως τῶν συμβαινόντων. ἔτι δὲ πάντα τὰ ζῴα φασιν ἀναπνεῖν· τῆτο δ' ἐκ ἐξιν ἀληθές. ὥς ἀνα- καῖον περὶ τῶν πρῶτον ἐπελθεῖν, ὅπως μὴ δοκῶμεν ἀπόν- των κενὴν κατηγορεῖν. ὅτι μὲν ἔν ὅσα πλεῖμονα ἔχει τῶν ζῴων, ἀναπνεῖ πάντα, φανερόν. ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν ὅσα μὲν ἀναιμόν ἔχει τὸν πλεῖμονα καὶ σμφόν, ἥττον δέονται τῆς ἀναπνοῆς· διὸ πολὺν χρόνον ἐν τοῖς ὕδασι δύ- νανται διαμένειν παρὰ τὴν τῷ σώματος ἰσχύιν. τὸν δὲ πλεῖ- μονα σμφόν ἔχει πάντα τὰ ὡστοκύντα, οἷον τὸ τῶν βα- τράχων γένος· ἔτι δὲ αἱ ἐμύδες τε καὶ χελῶναι πολὺν χρόνον μένουσιν ἐν τοῖς ὕδροις· ὁ γὰρ πλεῖμων ὀλίγην ἔχει θερμότητα· ὀλίγα μὲν γὰρ ἔχουσιν αὐτόν· ἐμφυσώμενος ἔν αὐτῷ τῇ κινήσει καταψύχει καὶ ποιεῖ διαμένειν πολὺν χρόνον. ἐὰν μὲντοι βιάζηται τις λίαν κατέχων πολὺν χρό- νον, ἀποπνίγονται πάντα· ἔδεν γὰρ τῶν τοιούτων δέχεται τὸ ὕδωρ ὥσπερ οἱ ἰχθύες. τὰ δ' ἐναιμόν ἔχοντα τὸν πλεῖμονα πάντα μᾶλλον δεῖται τῆς ἀναπνοῆς διὰ τὸ πλῆθος τῆς θερμότητος· τῶν δ' ἄλλων ὅσα μὴ ἔχει πλεῖμονα, οὐδὲν ἀναπνεῖ.

Δημόκριτος μὲν ἔν ὁ Ἀβδηρίτης καὶ τινες ἄλλοι τῶν 2 περὶ ἀναπνοῆς εἰρηκότων οὐδὲν περὶ τῶν ἄλλων διωρίκασιν ζῴων, εἰκόασιν μέντοι λέγειν ὡς πάντων ἀναπνεόντων· Ἀνα- ξαγόρας δὲ καὶ Διογένης, πάντα φάσκοντες ἀναπνεῖν, περὶ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀφρεῖων λέγουσι τίνα τρόπον ἀναπνεύουσιν καὶ φησιν Ἀναξαγόρας μὲν, ὅταν ἀφῶσι τὸ ὕδωρ διὰ τῶν

1. κατακαίεται *MPSZ.* || 7. δὲ] τε *MZ.* || λαμβάνειν *S.* || 9. γὰρ om *Z.* || παραπεπωμασμένοι *L.* || 10. ἐὰν *P.* || 11. πεπυρωμένοι *L.* || 12. δὲ κρύψις *LS.* || ὅτε γὰρ ἀποπνεῖ *MZ.* || 13. ἀντιφράττειν τῷ περίξ *M.* || 14. πρὸς τὸ μὴ] διὰ τὸ *MZ.* || 15. αὐτοῦ *S.* || 16. ἐγκρυπτομένῳ *S.* || ἀποπνιγμένῳ *L.* || 18. εἴρηται καὶ ἐν *MPS.* || 19. τῆτο *MZ.* αὐτῇ *S.* || φύσεως *PS.* || 21. τῆς τροφῆς] γῆς *MZ.* τροφῆς *P.* || 23. εἰσῆσα — ἀνθρώποις om *MPSZ.* || 24. εἰσεγεγενημένοις *L.* || 25. δῖφαν *M.* || 26. καταψύχεται *L.* || ἕως om *Z.* || 27. ἂν *L.* || ἡ om *MZ.* || ὑπερβάλλῃ *SZ.* || 28. γενομένων *P.* || 29. ἡ τῷ θερμῷ ἰσχύς, ἂν δὲ συμβαίνει *MZ.* || 32. ἀσφράζεσθαι γίνεσθαι *MZ.* || 33. ὑπερβάλλουσι *S.*

3. ἐκ τῶν διὰ τῆτο π. *MZ.* || 5. ἐπίστασιν *S.* || τρόπον *M.* || μᾶλλον om *P.* || 6. γὰρ] ἔν *S.* || προτέρων *L.* || 7. τίνος μέντοι χάριν] καὶ τῷ χάριν ἔδεν *MZ.* τίνος δὲ χάριν *L.* || 11. πρῶτον om *S.* || ὅπως] ὡς *L.* || 12. κενῶς *L.* μόνον *MZ.* || 12. πλεῖμ — hic et posthac *Z:* nam *LMP* πνεῦμ —. || 13. τέτα καὶ τῶν *P.* || 14. καὶ σμφόν τὸν πνεῦμονα *S.* || 15. ἐν τοῖς ὕδασι om *LPS.* || δύναται *L.* || 16. μένειν περὶ *S.* || 18. αἱ om *MZ.* || μύδες *LMP,* μύες *S.* || καὶ αἱ χ. *S.* || χελῶναι καὶ ὕδροι π. *MZ.* || 20. γὰρ et αὐτῶν om *S.* || ἔχει *L.* || 22. μέντοι] ἔν *MZ.* ἔν μέντοι *S.* || πολὺν χρόνον κατέχων *P.* || 23. τὸ om *S.* || 24. ἰχθύες *MPZ.* || τὸν om *MPZ.* || 25. πάντα om *L.* || 28. μὲν ἔν] δὲ *L.* || 29. περὶ τῆς ἀναπνοῆς *MPZ.* || 32. ὀφρεῶν *MZ.* || 33. μὲν om *MZ.*

βραγχίων, τὸν ἐν τῷ σώματι γινόμενον ἀέρα ἔλκοντας ἀνα-
πνεῖν τὰς ἰχθύς· οὐ γὰρ εἶναι κενὸν ὕδεν· Διογένης δ' ὅταν
ἀφῶσι τὸ ὕδωρ διὰ τῶν βραγχίων, ἐκ τοῦ περὶ τὸ σῶμα
περιεσῶτος ὕδατος ἔλκειν τῷ κενῷ τῷ ἐν τῷ σώματι τὸν
ἀέρα, ὡς ἐνὸτός ἐν τῷ ὕδατι ἀέρος· ταῦτα δ' ἐστὶν ἀδύ-
νατα· πρῶτον μὲν γὰρ τὸ ἥμισυ τῆς πράγματός ἀφαιρῆσι,
διὰ τὸ τὸ κοινὸν ἐπὶ θατέρω λέγεσθαι μόνον· ἀναπνοὴ γὰρ
καλεῖται, ταύτης δὲ τὸ μὲν ἐκπνοή ἐστι τὸ δ' εἰσπνοή· περὶ
ἧς ὕδεν λέγουσι, τίνα τρόπον ἐκπνέσι τὰ τοιαῦτα τῶν ζῴων.
ὅδ' ἐνδέχεται αὐτοῖς εἰπεῖν· ὅταν γὰρ ἀναπνεύσωσι, ταύτῃ
ἢ ἀνέπνευσαν πάλιν δεῖ ἐκπνεῖν, καὶ τῷτο ποιεῖν ἀεὶ πα-
ραλλάξ, ὥστε συμβαίνει ἅμα δέχεσθαι τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ
σῶμα καὶ ἐκπνεῖν· ἀνάγκη δ' ἀπαντῶντα ἐμποδίζειν θατέ-
ρον θατέρω· εἴτα ὅταν ἀφῶσι τὸ ὕδωρ, τότε ἐκπνέσι κατὰ
τὸ σῶμα ἢ κατὰ τὰ βράγχια, ὥστε συμβαίνει ἅμα ἐκ-
πνεῖν καὶ ἀναπνεῖν· τότε γὰρ φασιν αὐτὸ ἀναπνεῖν· ἅμα
δ' ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν ἀδύνατον· ὥς· εἰ ἀνάγκη τὰ ἀνα-
πνεύοντα ἐκπνεῖν καὶ εἰσπνεῖν, ἐκπνεῖν δὲ μὴ ἐνδέχεται μὴδὲν
αὐτῶν, φανερόν· ὡς ὅδ' ἀναπνεῖ· αὐτῶν ὕδεν.

3 Ἐτι δὲ τὸ φάναι τὸν ἀέρα ἔλκειν ἐκ τῆς σῶματος ἢ
ἐκ τῆς ὕδατος διὰ τῆς σῶματος ἀδύνατον· οὐ γὰρ ἔχουσιν
ἀρτηρίαν διὰ τὸ πλεύμονα μὴ ἔχειν, ἀλλ' εὐθύς ἡ κοιλία
πρὸς τῷ σῶματι ἐστίν, ὥς· ἀναγκαῖον τῇ κοιλίᾳ ἔλκειν· τῷτο
δὲ καὶ τὰλλα ἐποίει ζῶα· νῦν δὲ ὅς ποῖσιν· καὶ ἐκεῖνα δ'
ἔξω τῆς ὑγρῆς ὄντα ἐπιδηλῶς ἀν' αὐτὸ ἐποίει· φαίνεται δ' ὅς
ποῖσιν· αὐτό· ἐτι πάντων τῶν ἀναπνεόντων καὶ ἔλκόντων τὸ
πνεῦμα ὁρῶμεν γινομένην κίνησιν τινα τῆς μορῆς τῆς ἔλκοντος,
ἐπὶ δὲ τῶν ἰχθύων οὐ συμβαίνει· ὅθεν γὰρ φαίνονται κιν-
νοῦντες τῶν περὶ τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἢ τὰ βράγχια μόνον,
καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ εἰς τὸ ξηρὸν ἐκπεσόντες, ὅταν σπαί-
ρωσιν· ἐτι ὅταν ἀποθνήσκῃ πνιγόμενα· ἐν τοῖς ὑγροῖς πάντα

τὰ ἀναπνεύοντα, γίνονται πομφόλυγες τῷ πνεύματος ἐξιόν-
τος βιαίως, οἷον ἐάν τις βιάζηται χελεύας ἢ βατράχους
ἢ τι ἄλλο τῶν τοιούτων γενῶν· ἐπὶ δὲ τῶν ἰχθύων ὅς συμ-
βαίνει πειρωμένοις πάντα τρόπον, ὡς οὐκ ἐχόντων πνεῦμα
θύραθεν οὐθέν· ὃν τε τρόπον λέγουσι γίνεσθαι τὴν ἀναπνοὴν
αὐτοῖς, ἐνδέχεται καὶ τοῖς ἀνθρώποις οὕσιν ἐν τῷ ὑγρῷ
συμβαίνει· εἰ γὰρ καὶ οἱ ἰχθύες ἔλκουσιν ἐκ τοῦ περὶ
ὕδατος τῷ σῶματι, διὰ τί τοῦτο οὐκ ἀν' ποιοῦμεν καὶ οἱ
ἄνθρωποι καὶ τὰλλα ζῶα; καὶ τὸν ἐκ τοῦ σώματος δ' ἀν'
ἔλκομεν ὁμοίως τοῖς ἰχθύσι· ὥς· εἴπερ κακεῖνα ἦν δυνατόν,
καὶ ταῦτ' ἀν' ἦν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἔστι, δῆλον ὡς ὅδ' ἐπ' ἐκεῖνων
ἐστίν· πρὸς δὲ τέτοις διὰ τίν' αἰτίαν ἐν τῷ ἀέρι ἀποθνήσκουσι
καὶ φαίνονται ἀσπαρίζοντα ὥσπερ τὰ πνιγόμενα, εἴπερ
ἀναπνέουσιν; οὐ γὰρ δὴ τροφῆς γε ἐνδεῖα τῷτο πάσχουσιν.
ἦν γὰρ λέγει Διογένης αἰτίαν, εὐθέως· φησὶ γὰρ ὅτι τὸν
ἀέρα πολὺν ἔλκυσιν λίαν ἐν τῷ ἀέρι, ἐν δὲ τῷ ὕδατι μέ-
τριον, καὶ διὰ τοῦτ' ἀποθνήσκουσιν· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν πεζῶν
ἐδεῖ δυνατόν εἶναι τῷτο συμβαίνει· νῦν δ' ὅθεν τῷ σφοδρῶς
ἀναπνεύσαι ἀποπνίγεται πεζὸν ζῶον· ἐτι δ' εἰ πάντα ἀνα-
πνεῖ, δῆλον ὅτι καὶ τὰ ἔντομα τῶν ζῴων ἀναπνεῖ· φαίνε-
ται δ' αὐτῶν πολλὰ διατεμνόμενα ζῆν, οὐ μόνον εἰς δύο
μέρη ἀλλὰ καὶ εἰς πλείω, οἷον αἱ καλούμεναι σκολόπεν-
δραι· ἀ πῶς ἢ τίνι ἐνδέχεται ἀναπνεῖν; αἴτιον δὲ μάλιστα
τῆς μὴ λέγεσθαι περὶ αὐτῶν καλῶς τό τε τῶν μορίων ἀπεί-
ρους εἶναι τῶν ἐντός, καὶ μὴ λαμβάνειν ἕνεκά τινος τὴν
φύσιν πάντα ποιεῖν· ζητοῦντες γὰρ τίνος ἕνεκα ἢ ἀναπνοὴ
τοῖς ζῴοις ὑπάρχει, καὶ ἐπὶ τῶν μορίων τῶν ἐπισκοπῶντες,
οἷον ἐπὶ βραγχίων καὶ πλεύμονος, εὖρον ἀν' θάπτον τὴν
αἰτίαν.

Δημόκριτος δ' ὅτι μὲν ἐκ τῆς ἀναπνοῆς συμβαίνει τι
τοῖς ἀναπνεύουσι λέγει, φάσκων κωλύειν ἐκβλίβεσθαι τὴν

1. τῶν P. τὸν — 3. βραγχίων om MZ. || 2. κενὸν ὕδεν εἶναι P. || 4. ὕδατος om MZ. || 5. ἐπὶ P. || 7. μόνον S. || 8. ἐστὶν εἰσ-
πνοὴ τὸ δ' ἐκπνοή Z. ἐστὶ om L. || 9. τῶν ζῴων om P. || 10. ἀναπν. — 11. καὶ ἀναπνεύσαντες πάλιν ταύτη ἀναπνεύσαντα διεκπνεῖ καὶ
MZ. || 11. ποιεῖ ἀεὶ Z. ἀεὶ ποιεῖν M. || παραλλάξ καὶ ποῖσιν ὥστε LS, παραλλάξ ἅμα δὲ ἀφέντας ἀνάγκη τὸ ὕδωρ διὰ τῶν βραγχίων
δέχεσθαι τὸ θύραθεν καὶ ταύτησ' (ταύτην Z, ταύτη εἰ ἐ) παραλλάξ ποῖσιν ὥστε MZi. || 12. συμβαίνει MZ. || ὕδωρ καὶ κατὰ M. || τὸ
om SZ. || 13. ἀπάντων τὸ M. || 14. ἀφῶσι MZ. || 15. τὰ σῶματα LP, σῶματος S. || 17. ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν Z. || 19. ἀνα-
πνεῖν MPSZ. || ὕδεν αὐτῶν P. || 20. ἢ — 21. σῶματος om MZ. || 21. ἔχει L. || 22. ἢ om L. || 24. τὰλλα πολλὰ Z. || 25. αὐ-
τὰ MP. || 26. τὸν πνεῦμονα P. || 27. τινὰ κίνησιν MPZ. || 28. συμβαίνει P. || 29. ἢ om MZ. || 30. ἐκπεσόντες LMPZ. || ἀσπα-
ρίζουσιν LPS. || 31. ἐν om MZ.

3. ἄλλο τι LP. || 4. πνεῦμα — 5. λέγουσι πνεῦσιν MZ. || 5. λέγουσι διὰ τοῦτο οὐ γίνεσθαι S. || 7. συμβαίνει MZ, omisso εἰ. ||
8. τῷ σῶματι om MZ. || διὰ τί τοῦτο οὐκ ἀν' τοῦτο καὶ Z, καὶ MS. || ποιοῦμεν MZ. || 10. ἔλκομεν M, ἔλκουσιν LP et corr Z. ||
11. ἀν' om L. || 13. καὶ ὅς M. || φαίνεται LS. || ἅπερ S. εἴπερ — 14. πάσχουσιν om L. || 14. δὴ om P. || 15. λέγει γὰρ P,
γὰρ τέγαν S. || 17. καὶ ante διὰ om MZ. || 18. ὕδεν ἐν τῷ MZ. || 19. ζῶον πεζόν P. || 20. δῆλον ὅτι post ζῶον P. || 21. διατεμνόμε-
να πολλὰ P. || 23. ἀ πῶς ὅπως MZ. || τίς L. || 24. τε om LPS. || 25. καὶ τὸ μὴ MZ. || 26. πάντα ποιεῖν om MZ. || 28.
βραγχίῳ L. || 31. φάσκει λέγων P.

ψυχὴν· ὁ μὲντοι ὡς τέτου γ' ἔνεκα ποιήσασαν τοῦτο τὴν φύσιν ὅθεν εἴρηκεν· ὅλως γὰρ ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι φυσι- κοί, καὶ ὅτος ὅθεν ἄπτεται τῆς τοιαύτης αἰτίας. λέγει δ' ὡς ἡ ψυχὴ καὶ τὸ θερμὸν ταῦτον τὰ πρῶτα σχήματα τῶν σφαιροειδῶν. συγκρινομένων ἔν αὐτῶν ὑπὸ τῆ περιέχον- 5 τος ἐκθλίβοντος, βοήθειαν γίνεσθαι τὴν ἀναπνοὴν φησιν. ἐν γὰρ τῷ αέρι πολὺν ἀριθμὸν εἶναι τῶν τοιούτων· ἂ καλεῖ ἐκεῖνος ἦν καὶ ψυχὴν· ἀναπνέοντος ἔν καὶ εἰσιόντος τῆ ἀέ- ρος συνεισιόντα ταῦτα, καὶ ἀνείργοντα τὴν θλίψιν, κωλύειν τὴν ἔκθσιν ἐν τοῖς ζώοις διέναι ψυχὴν. καὶ διὰ τῆτο ἐν τῷ 10 ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν εἶναι τὸ ζῆν καὶ τὸ ἀποθνήσκειν· ὅταν γὰρ κρατῇ τὸ περιέχον συνθλίβον, καὶ μηκέτι θύραθεν εἰσ- ἰὸν δύνηται ἀνείργειν, μὴ δυναμένη ἀναπνεῖν, τότε συμβαί- νει τὸν θάνατον τοῖς ζώοις· εἶναι γὰρ τὸν θάνατον τὴν τῶν τοιούτων σχημάτων ἐκ τῆ σώματος ἔξοδον ἐκ τῆς τῆ πε- 15 ριέχοντος ἐκθλίψεως. τὴν δ' αἰτίαν διὰ τί ποτε πᾶσι μὲν ἀναγκαῖον ἀποθάνειν, οὐ μέντοι ὅτε ἔτυχεν ἀλλὰ κατὰ φύσιν μὲν γήρα, βία δὲ παρὰ φύσιν, οὐθὲν δεδιήκων. καίτοι ἐχρῆν, ἐπεὶ ὅτε μὲν φαίνεται τῆτο γινόμενον, ὅτε δ' ὅ φαινεται, πότερον τὸ αἴτιον ἔξωθεν ἔστιν ἢ ἐντός. ὅ λέγει 20 δὲ ὅδε περὶ τῆς ἀρχῆς τῆ ἀναπνεῖν τί τὸ αἴτιον, πότερον ἔσωθεν ἢ ἔξωθεν· ὅ γὰρ δὴ ὁ θύραθεν ἦς τηρεῖ τὴν βοή-θειαν, ἀλλ' ἔσωθεν ἢ ἀρχὴ τῆς ἀναπνοῆς γίνεται καὶ τῆς κινήσεως, ὅχ ὡς βιαζομένη τῆ περιέχοντος. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ ἅμα τὸ περιέχον συνθλίβειν καὶ εἰσιὸν διασέλλειν. ἂ 25 μὲν ἔν εἴρηκε καὶ ὡς, σχεδὸν ταῦτ' ἔστιν. εἰ δὲ δεῖ νομίζειν ἀληθῆ εἶναι τὰ πρότερον λεχθέντα καὶ μὴ πάντα τὰ ζῶα ἀναπνεῖν, ὅ περὶ παντὸς θανάτου τὴν αἰτίαν ὑποληπτέον εἰ- ρῆσθαι ταύτην, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῶν ἀναπνέοντων. ὅ μὴν ὅδ' ἐπὶ τέτων καλῶς. δῆλον δ' ἐκ τῶν συμβαινόντων καὶ 30 τῶν τοιούτων ὧν ἔχομεν πάντες πείραν· ἐν γὰρ ταῖς ἀλέαις θερμαινόμενοι μᾶλλον καὶ τῆς ἀναπνοῆς μᾶλλον δεόμεθα καὶ πυκνότερον ἀναπνέομεν πάντες· ὅταν δὲ τὸ πέρζῃ ἡ ψυχρὸν καὶ συνάγῃ καὶ συμπηγνῇ τὸ σῶμα, κατέχειν συμβαίνει τὸ πνεῦμα. καίτοι τότε ἔχον τὸν θύραθεν εἰσ- 35 τὸ δ' εἰσπνεόμενον ψυχρὸν. ὅταν δὲ θερμὸν ᾖ, ἀσθμαίνοντες

ἰόντα κωλύειν τὴν συνθλίψιν. ἦν δὲ γίνεται τὴναντίον· ὅταν γὰρ πολὺ λίαν ἀθροισθῇ τὸ θερμὸν μὴ ἐκπνεόντων, τότε δέονται τῆς ἀναπνοῆς· ἀναγκαῖον δ' εἰσπνεύσαντας ἀναπνεῖν. ἀλεάζοντες δὲ πολλάκις ἀναπνέουσιν, ὡς ἀναψύξεως χάριν ἀναπνέοντες, ὅτε τὸ λεγόμενον ποιεῖ πῦρ ἐπὶ πῦρ.

Ἡ δ' ἐν τῷ Τιμαίῳ γεγραμμένη περίωσις περὶ τε τῶν ἄλλων ζώων ὅθεν διώρικε τίνα τρόπον αὐτοῖς ἢ τῆ θερμότητος γίνεται σωτηρία, πότερον τὸν αὐτὸν ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν· εἰ μὲν γὰρ μόνοις τὸ τῆς ἀναπνοῆς ὑπάρχει τοῖς πεζοῖς, 5 λεκτέον τὴν αἰτίαν τῆ μόνοις· εἰ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁ δὲ τρόπος ἄλλος, καὶ περὶ τέτου διορίσειον, εἴπερ δυνατόν ἀνα- πνεῖν πᾶσιν. ἐτι δὲ καὶ πλασματώδης ὁ τρόπος τῆς αἰτίας. ἐξιόντος γὰρ ἔξω τῆ θερμότητος διὰ τῆ σώματος, τὸν περιέχοντα ὠθούμενον ἀέρα φερόμενον ἐμπίπτειν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον φησὶ διὰ μανῶν ὕσων τῶν σαρκῶν, ὅθεν τὸ ἐντὸς ἔχει θερ- 10 μόν, διὰ τὸ μηδὲν εἶναι κενὸν ἀντιπεριεσφαιμένων ἀλλήλοις· θερμανθέντα δὲ πάλιν ἐξίεναι κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ περιωθεῖν εἰσὼ διὰ τῆ στόματος τὸν ἀέρα τὸν ἐκπίπτοντα θερμόν· καὶ τῆτο δὴ διατελεῖν αἰεὶ ποιεῖντας, ἀναπνέοντάς τε καὶ ἐκπνέοντάς. συμβαίνει δὲ τοῖς ὕτως οἰομένοις πρότερον 15 τὴν ἐκπνοὴν γίνεσθαι τῆς εἰσπνοῆς. ἐτι δὲ τὴναντίον. σημεῖον δὲ γίνεται μὲν γὰρ ἀλλήλοις ταῦτα παρ' ἀλλήλα, τε- λευτώντες δὲ ἐκπνέουσιν, ὡς ἀναγκαῖον εἶναι τὴν ἀρχὴν εἰσπνοῆς. ἐτι δὲ τὸ τῆς ἔνεκα ταῦτ' ὑπάρχει τοῖς ζώοις (λέγω δὲ τὸ ἀναπνεῖν καὶ τὸ ἐκπνεῖν) ὅθεν εἰρήκασιν οἱ τῆ- 20 τον τὸν τρόπον λέγοντες, ἀλλ' ὡς περὶ συμπτώματός τιος ἀποφαίνονται μόνον. καίτοι γε κύρια ταῦτ' ὁρῶμεν τῆ ζῆν καὶ τελευτᾶν· ὅταν γὰρ ἀναπνεῖν μὴ δύνηται, τότε συμ- βαίνει γίνεσθαι τὴν φθορὰν τοῖς ἀναπνέουσιν. ἐτι δὲ ἄτοπον τὸ τὴν μὲν τῆ θερμότητος διὰ τῆ σώματος ἔξοδον καὶ πάλιν εἰ- 25 σοδὸν μὴ λανθάνειν ἡμᾶς, τὴν δ' εἰς τὸν θώρακα τῆ πνεύ- ματος εἰσοδὸν καὶ πάλιν θερμανθέντος ἔξοδον λανθάνειν. ἄτοπον δὲ καὶ τῆ θερμότητος τὴν ἀναπνοὴν εἰσοδὸν εἶναι. φαίνε- ται γὰρ τὴναντίον· τὸ μὲν γὰρ ἐκπνεόμενον εἶναι θερμόν, 30 τὸ δ' εἰσπνεόμενον ψυχρὸν. ὅταν δὲ θερμὸν ᾖ, ἀσθμαίνοντες

1. τῆτο ποιήσασαν S. || 5. ἐκκρινόμενων L. || 8. ἀναπνέοντες P. || 9. συνίοντα P. || ταῦτα om Z. || συνθλίβοντα M, συνει ροντα Z. || τῇ θλίψει MZ. || κωλύει LMPSZ. || 10. ἐν τῷ ἐκ τῆ L. || 11. τὸ post καὶ om MZ. || 13. δύναται MSZ. || ἐνεργεῖν MZ. || δυ- ναμένου δ' ἀναπνεῖν MSZ. || τότε συμβαίνει L, τότε ξυμβαίνει S, ξυμβαίνει τότε MZ. || 15. σωματων MZ. || τῆς om MZ. || 17. ἀπο- θνήσκων Z. || 18. δὲ παρὰ] δ' ὅ κατὰ P. || 19. καίτοι γ' ἐχρῆν L. || 20. πότερον δὲ τὸ P. || 21. δὲ om P. || 22. ἔξωθεν ἢ ἐνδοθεν M Z. || ὅδε γὰρ δὴ MZ, ὅδε γὰρ LP. || θύραζε L. || 24. ἄτοπον — περιέχον om MZ. || 25. ἔσον M, εἰσω Z. || 26. καὶ ὡς om L. || 31. ἐν τε γὰρ MSZ. || 32. καὶ ante θερμ. MZ. || 33. πυκνότερα S. || τὸ om S. || 35. τὸ θύραθεν εἰσὸν MZ. || 3. δέον P. || δ' ἐξίεναι S. || 5. ὅτε καὶ τὸ L. || 10. τεκτεόν S. || καὶ om MZ. || 11. καὶ τὸ περὶ MZ. || ἀναπνεῖν om L. || 13. ἔξω om L. || 14. ἀέρα φερ.] ἀναφερ. S. || ἐπιπίπτειν Z. || φησὶν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον L. || 19. δὴ om L. || 21. εἰσπνοὴν γίν. τῆς ἐκπνοῆς LS. || ἐτι δὲ τὴναντίον om LPS. || 23. ἐκπνέουσιν S, ἀναπνέουσιν MZ. || 24. ἐκπνοὴν MZ. || 25. τὸ τε ἀν. L. || 31. μὴ — 32. εἰσοδὸν om MZ. || 34. μὲν om MSZ. || εἶναι om M.

ἀναπνεύουσιν· διὰ γὰρ τὸ μὴ καταψύχειν ἱκανῶς τὸ εἰσιὼν
πολλάκις τὸ πνεῦμα συμβαίνει σπᾶν. 2
6 Ἀλλὰ μὴν ὕδρ τροφῆς γε χάριν ὑποληπτέον γίνεσθαι
τὴν ἀναπνοήν, ὡς τρεφομένου τῷ πνεύματι τῷ ἐντὸς πυρὸς,
καὶ ἀναπνεύοντος μὲν ὥσπερ ἐπὶ πῦρ ὑπέκκαυμα ὑποβάλλ- 5
εσθαι, τραφέντος δὲ τῷ πυρὸς γίνεσθαι τὴν ἐκπνοήν. ταῦτα
γὰρ ἐρῶμεν· πάλιν καὶ πρὸς τῷτον τὸν λόγον ἀπερικτὸς τὸς
ἐμπροσθεν· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἐχρῆν τὸτο συμ-
βαίνειν ἢ τὸ ἀνάλογον τῷ· πάντα γὰρ ἔχει θερμότητα
ζωτικὴν· ἔπειτα καὶ τὸ γίνεσθαι τὸ θερμὸν ἐκ τῷ πνεύματι 10
τὸς τίνα χρῆν τρόπον λέγειν, πλάσματ' ὄν· μᾶλλον
γὰρ ἐκ τῆς τροφῆς τὸτο γινόμενον ὀρῶμεν· συμβαίνει τε
κατὰ ταῦτο δέχεσθαι τὴν τροφήν καὶ τὸ περίττωμα ἀφίε-
ναι· τὸτο δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐχ' ὀρῶμεν γινόμενον.
7 Λέγει δὲ περὶ ἀναπνοῆς καὶ Ἐμπεδοκλῆς, ὃ μέντοι 15
τίνας γ' ἔνεκα, ὕδρ περὶ πάντων τῶν ζῶων ὕδρ ποιεῖ ὀήλον,
εἴτε ἀναπνεύουσιν εἴτε μὴ· καὶ περὶ τῆς διὰ τῶν μυκτῆρων
ἀναπνοῆς λέγων οἴεται καὶ περὶ τῆς κυρίας λέγειν ἀνα-
πνοήν· ἔστι γὰρ καὶ διὰ τῆς ἀρτηρίας ἐκ τῶν σπλάγνων ἢ ἀνα-
πνοή, καὶ ἡ διὰ τῶν μυκτῆρων· αὐτοῖς δὲ χωρὶς ἐκείνης ἐκ 20
ἑξιν ἀναπνεύσαι τοῖς μυκτῆρσιν. καὶ τῆς μὲν διὰ τῶν μυ-
κτῆρων γινόμενης ἀναπνοῆς, σφισκόμενα τὰ ζῶα ὕδρ πά-
σχουσι, τῆς δὲ κατὰ τὴν ἀρτηρίαν ἀποθήσκουσιν. κατα-
χρῆται γὰρ ἡ φύσις ἐν παρέργῳ τῇ διὰ τῶν μυκτῆρων
ἀναπνοῇ πρὸς τὴν ὁσφρήσιν ἐν ἐνίοις τῶν ζῶων· διόπερ ὅσ- 25
φρήσεως μὲν σχεδὸν μετέχει πάντα τὰ ζῶα, ἔστι δ' οὐ
πᾶσι τὸ αὐτὸ αἰσθητήριον· εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν ἑτέροις

σαφέζερον. γίνεσθαι δὲ φησὶ τὴν ἀναπνοήν καὶ ἐκπνοήν διὰ
τὸ φλέβας εἶναι τινας, ἐν αἷς ἔνεστι μὲν αἷμα, ὃ μέντοι
πλήρεις εἰσὶν αἵματος, ἔχουσι δὲ πόρους εἰς τὸν ἔξω ἀέρα,
τῶν μὲν τῷ σώματος μορίων ἐλάττους, τῶν δὲ τῷ ἀέρος
μεΐζους· διὸ τῷ αἵματος πεφυκὸς κινεῖσθαι ἄνω καὶ κά- 5
τω, κάτω μὲν φερομένου εἰσεῖν τὸν ἀέρα καὶ γίνεσθαι
ἀναπνοήν, ἄνω δ' ἰόντος ἐκπίπτειν θύραζε καὶ γίνεσθαι τὴν
ἐκπνοήν, παρεικάζων τὸ συμβαῖνον ταῖς κλεψύδραις.
ὥδε δ' ἀναπνεῖ πάντα καὶ ἐκπνεῖ· πᾶσι λείψαιμοι
σαρκῶν σύριγγες· πύματον κατὰ σῶμα τέτανται, 10
καὶ σφιν ἐπὶ σφισμοῖς πυκναῖς τέτρηται ἄλλοξιν
ρίνων ἔσχατα τέτρηται· διαμπερές, ὥς φέρον μὲν
κεῖθεν, αἰθέρι δ' εὐπορίην διόδοισι τετρηθῆναι.
ἐνθεν ἔπειθ' ὁπότε μὲν ἀπαίξῃ τέρεν αἷμα,
αἰθὴρ παφλάζων καταβήσεται οἴδατι μάργῳ,
εὔτε δ' ἀναθρώσκει, πάλιν ἐκπνεῖ, ὥσπερ ὅταν παῖς 15
κλεψύδρην παίζῃσι δι' εὐπετέος χαλκοῦ.
εὔτε μὲν αὐλὴ πορθμὸν ἐπ' εὐειδέϊ χειρὶ θέῖσα
εἰς ὕδατος βάπτῃσι τέρεν δέμας ἀργυφείοιο,
ὕδ' ὅγ' ἐς ἀγχοῦ δ' ὀμβρὸς ἐσέρχεται, ἀλλὰ μιν εἴργει
ἀέρος ὄγκος ἔσωθε πεσὼν ἐπὶ τρήματα πυκνά,
εἰσὸν ἀποσεγάσῃ πυκνὸν ῥόον· αὐτὰρ ἔπειτα 20
πνεύματος ἐλλείποντος ἐσέρχεται αὐχέμον ὕδωρ.
ὥς δ' αὐτὸς ὅθ' ὕδωρ μὲν ἔχει κατὰ βέθηα χαλκῷ
πορθμῷ χωσθέντος βροτέῳ χροῖ ἡδὲ πόροιο,
αἰθὴρ δ' ἐκτὸς ἔσω λελημένος ὀμβρον ἐρύκει
ἀμφὶ πύλας ἰσθμοῖο δυσσυχέος, ἄκρα κρατύνων,

2. πολλ. πνεῦμα συμβαίνει πᾶν P. || 3. τε MZ. || 5. περ om M. || 6. τῷ πυρὸς om MZ. || 7. ἄπερ καὶ πρὸς MZ. || 10. τὸ ante θ. om LMZ. || 11. τρόπον χρῆ MZ. || ὄν om LPS. || 12. γὰρ om P. || συμβαίνει PS. || τε] τὸ L, δὲ MPZ. || 13. τὸτο LPS. || ἀφίεναι· τὸτο γὰρ γινόμενον ὀρῶμεν· τὸτο MZ. || 18. λέγων — 20. μυκτῆρων om MZ. || 19. καὶ om PS. || ἐκ] διὰ S. || ἢ om S. || 22. γενομένης M. || ἀναπνοῆς] ἢ S et fortasse Z. || ὃ MSZ. || 25. ἐν om LPS. || 26. τὰ om S. || ἔστι] ἐπεὶ MZ.

2. ἔστι L. || 5. διὸ] καὶ διὰ MZ. || κινεῖσθαι ἄνω καὶ κάτω καὶ ἄνω MZ. || 6. ἄνω MSZ. || 7. κάτω MSZ. || ἐκπνεῖν MZ. || 9. πάντως V. || λείψαιμοι NVn, δάιμοι Mil. || 11. ἐπισφισμοῖς LNPQG^aH^a, ἐπισφισμοῖς MZil. || πυκναῖς MZil, πυκνοῖς LQG^aH^a fmo: ceteri πυκνοῖς. || ἄλλοξιν V, δόναξιν Mil. || 12. τέτρηται LG^aH^a et corr mo, lacunam M: ceteri τέτρηται, ambiguo V. || φέρον M il: ceteri φανόν. || μὲν κεῖθεν, αἰθέρι] μὲν γ' ἐνθεν αἰθέρι M, μὲν γ' αἰθέρι il. || 13. εὐπορίην LQH^af, εὐποιαν pr Z: ceteri εὐπορίαν. || διόδοισι S, διόδοισι n. || 14. ὅταν LXXG^af. || ἀπαίξῃ LXXG^aH^a mo, ἐπαίξῃ corr i: ἐπαίξῃ pr i, ἐπαίξῃ l, ἐπαίξῃ M et pr Z: ceteri ἐπαίξῃ. || τέρεν S. || 15. καταβήσεται LQG^aH^af. || ὕδατι S et pr o. || μάργῳ PSil, μαρβρῷ n. || 16. πᾶσιν H^a. || περ om n. || ταῖς N, incerto V. || 17. κλεψύδρην LMPQSVXZG^aH^afilmo: ceteri κλεψύδραις. || παίζῃσι il, παίζουσι MZ: ceteri παίζουσα. || διυπετέος MZil, δι' εὐπετέος S, δι' εὐπαγέος P. || 18. εὐειδέϊ il, αἰειδέϊ M. || χειρὶ MNPVZmo. || θέας M et pr Z et postposito χειρὶ il. || 19. ἐς f, ἄλλῃς Mil. || τέρεν Nn. || ἀργυφείοιο MZ, ἀργυφείοιο il. || 20. ὕδ' ὅτ' il et corr Z, ὕδ' ὅτ' M et pr Z, ὕδ' ὅτ' LN PQSVXG^aH^afmo. || εἰς M et pr Z. || ἄγχοις f, ἄργχοις M et pr Z. || δ' MNQSVG^aH^afilmo, om P: vulgo ἔτ'. || ἐσέρχεται MNPQXZG^aH^afilmo. || μὴν M et pr Z. || ἔργει V. || 21. ἔσωθε Mil, ἔσωθεν LNQSVXZG^aH^afmo, ἔσωθι P. || ἐπεὶ M. || 22. εἰσὸν ἀποσεγάσει Psmo, εἰς ὅκ' ἀνασεγάσῃ il, εἰς ὁσακίνασεγάσῃ M et pr Z. || πυκνὸν QZH^af. || αὐτὰρ n. || ἐπεὶ Z, ἐπὶ M. || 23. ἐκλείποντος MZil. || ἐσέρχεται LMPQXZG^afilo. || αὐχέμον LMQZG^aH^afil: ceteri αἰσμον. || 24. βέθηος V. || 25. χρυσθέν- 26. ἔστ ante lacunam n, ἐκ τῶν NV. || ἔσω M, ἔσωθι il. || λελημένος MZ, λελεμένος il. || 27. ἡμοῖο PSXZ. || ἄκρος V. || κρατύνων S, κρατ ante lacunam n, τιταίνων MZil.

εἰσόκε χεῖρὶ μεθῆ· τότε δ' αὖ πάλιν, ἔμπανιν ἢ πρίν, πνεύματος ἐμπήπτοντος ὑπεκθέει αὐξίμον ὕδωρ. ὡς δ' αὖτως τέρεν αἷμα κλαδασσόμενον διὰ γυῖων ὁπότε μὲν παλινόρσον ἐπαίξειε μυχόνδε, αἰθέρος εὐθύς ῥεῦμα κατέρχεται οὐδαμι θυόν, εὖτε δ' ἀναθρώσκη, πάλιν ἐκπνέει ἴσον ὀπίσω. λέγει μὲν οὖν ταῦτα περὶ τῆ ἀναπνεῖν, ἀναπνέει δ', ὥσπερ εἵπομεν, τὰ φανερώς ἀναπνέοντα διὰ τῆς ἀρτηρίας, διὰ τε τῆ στόματος ἅμα καὶ διὰ τῶν μυκτήρων. ὥς· εἰ μὲν περὶ ταύτης λέγει τῆς ἀναπνοῆς, ἀναγκαῖον ζητεῖν πῶς ἐφαρμόσει ὁ εἰρημένος λόγος τῆς αἰτίας· φαίνεται γὰρ τὸναντίον συμβαῖνον. ἄρα τες μὲν γὰρ τὸν τόπον, καθάπερ τὰς φύσας ἐν τοῖς χαλκείοις, ἀναπνέουσιν· αἶρεν δὲ τὸ θερμὸν εὐλογον, ἔχειν δὲ τὸ αἷμα τὴν τῷ θερμῷ χώραν· συνίζανοντες δὲ καὶ καταπνίγοντες, ὥσπερ ἐκεῖ τὰς φύσας, ἐκπνέουσιν. πλὴν ἐκεῖ μὲν ἔκαστος κατὰ ταῦτόν εἰσδέχονται τε τὸν ἀέρα καὶ πάλιν ἐξίσουσιν, οἱ δ' ἀναπνέοντες κατὰ ταῦτόν· εἰ δὲ περὶ τῆς κατὰ τῆς μυκτῆρας λέγει μόνος, πολὺ διημάρτηκεν· ἔστι γὰρ ἐστὶν ἀναπνοὴ μυκτῆρων ἴδιος, ἀλλὰ παρὰ τὸν αὐλῶνα τὸν περὶ τὸν γαργαρέωνα, ἢ τὸ ἔσχατον τῷ ἐν τῷ σώματι ἔρανθ, συντετριμένων τῶν μυκτῆρων χωρεῖ τὸ μὲν ταύτῃ τῷ πνεύματος, τὸ δὲ διὰ τῆς σώματος, ὁμοίως εἰσιόν τε καὶ ἐξίον. τὰ μὲν ἔν παρὰ τῶν ἄλλων εἰρημένα περὶ τῆ ἀναπνεῖν τοιαύτας καὶ τασαύτας ἔχει δυσχερείας.

8 Ἐπεὶ δὲ εἴρηται πρότερον ὅτι τὸ ζῆν καὶ ἡ τῆς ψυχῆς ἔστι μετὰ θερμότητος τίνος ἐστίν· ὅδε γὰρ ἡ πέψις, δι' ἧς ἡ τροφή γίνεται τοῖς ζώοις, ἔτ' ἀνευ ψυχῆς ἔτ' ἀνευ θερμότητος ἐστίν· πυρὶ γὰρ ἐργάζεται πάντα. διόπερ ἐν ᾧ πρώτῳ τόπῳ τῷ σώματος καὶ ἐν ᾧ πρώτῳ τῷ τόπῳ τέττω μισρίῳ τὴν ἀρχὴν ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τοιαύτην, ἐνταῦθα καὶ τὴν πρώτῃ τὴν θρεπτικὴν ψυχὴν ἀναγκαῖον ὑπάρχειν.

ἔτος δ' ἐστίν ὁ μέσος τόπος τῷ τε δεχομένῳ τὴν τροφήν καὶ καθ' ὃν ἀφίησι τὸ περίττωμα. τοῖς μὲν ἔν ἀναίμοις ἀνόνυμον, τοῖς δ' ἐναίμοις ἡ καρδία τῷτο τὸ μόνιον ἐστίν. ἡ τροφή μὲν γὰρ ἐξ ἧς ἡδη γίνεται τὰ μόρια τοῖς ζώοις, ἡ τῷ αἵματι τὸς φύσις ἐστίν. τῷ δ' αἵματος καὶ τῶν φλεβῶν τὴν αὐτὴν ἀρχὴν ἀναγκαῖον εἶναι· θατέρω γὰρ ἔνεκα θατέρον ἐστίν, ὡς ἀγγεῖον καὶ δεκτικόν. ἀρχὴ δὲ τῶν φλεβῶν ἡ καρδία τοῖς ἐναίμοις· ἔτι γὰρ διὰ ταύτης, ἀλλ' ἐκ ταύτης ἡρτημέναι πᾶσαι τυγχάνουσιν, δῆλον δ' ἡμῖν τῷτο ἐκ τῶν ἀνατομῶν. τὰς μὲν ἔν ἄλλας δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἀδύνατον ὑπάρχειν ἀνευ τῆς θρεπτικῆς (δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς), ταύτην δ' ἀνευ τῆ φυσικῆς πυρός· ἐν τέτῳ γὰρ ἡ φύσις ἐμπεπύρευκεν αὐτήν. φθορὰ δὲ πυρός, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, σβέσις καὶ μάρανσις. σβέσις μὲν ἡ ὑπὸ τῶν ἐναντίων· διόπερ ἀθρόον τε ὑπὸ τῆς τῷ περιέχοντος ψυχρότητος, καὶ θάττον ὅτι σβέννυται διασπώμενον αὐτῇ μὲν ἔν ἡ φθορὰ βίαιος ὁμοίως ἐπὶ τῶν ἐμφύχων καὶ τῶν ἀψύχων ἐστίν· καὶ γὰρ ὁργανοὶ διαιρουμένου τῷ ζῳῳ, καὶ πηγνυμένου διὰ ψύχους ὑπερβολὴν, ἀποθνήσκουσιν. ἡ δὲ μάρανσις διὰ πλῆθος θερμότητος· καὶ γὰρ ἂν ὑπερβάλλῃ τὸ περίξ θερμόν, καὶ τροφήν ἐὰν μὴ λαμβάνῃ, φθείρεται τὸ πυρέμενον, ἔτι ψυχόμενον ἀλλὰ μαραινόμενον. ὥς ἀνάγκη γίνεσθαι κατάψυξιν, εἰ μέλλει τεύξεσθαι σωτηρίας· τῷτο γὰρ βοηθεῖ πρὸς ταύτην τὴν φθοράν.

9 Ἐπεὶ δὲ τῶν ζῳῶν τὰ μὲν ἐνυδρα, τὰ δ' ἐν τῇ γῇ ποιεῖται τὴν διατρίβην, τέττων τοῖς μὲν μικροῖς πάμπαν καὶ τοῖς ἀναίμοις ἡ γινόμενη ἐκ τῷ περιέχοντος ἡ ὕδατος ἡ ἀέρος ψύξις ἱκανὴ πρὸς τὴν βοηθειαν τῆς φθορᾶς ταύτης· μικρὸν γὰρ ἔχοντα τὸ θερμὸν μικρὰς δεόνται τῆς βοηθείας. διὸ καὶ βραχύβια σχεδὸν πάντα τὰ τοιαῦτα ἐστίν· ἐπ' ἀμφοτέρας γὰρ μικρὰς ὄντα τυγχάνει ροπῆς. ὅσα δὲ μακρο-

1. μεθῆ *NV*. || τότε] τῇ *n*. || 2. ἐκπνέοντος *MZG^oiln*. || ὑπεκθέει *MZil*: ceteri ὑπεκθεῖ. || αἰξίμον *V*: ceteri αἰσμον. || 3. κλαδασσόμενον *G^a*, κλα σόμενον *V*, κλαδασσομένον *Zil*. || διὰ γυῖων *il*, διὰ γυῖων *n*: ceteri δι' ἀγυῖων. || 4. μιν *VZmn*, om *P*. || ἐπαίξειεν *MZ*. || 5. αἰθέρος *MZil*: ceteri ἔτερον. || κατέρχεται *o*. || οὐδαμι θετόν *V₂*, οὐδαμι τιταῖον *MZil*. || 6. ἀναθρώσκη *MSZ*, ἀναθρώσκη *il*: ceteri ἀναθρώσκει. || πάλιν πνέει ἴσον *Z*, πάλιν ἴσον *M*, παλινόρσον ἔνετ' *il*. || ὀπίσω *Pf*. || 8. τε] δὲ *MZ*. || 9. διὰ om *L*. || 10. ζητεῖν] ἐστὶ *M* et nescio an *Z*. || 11. τῆς αἰτίας λόγος *MZ*. || 13. ἔλεγον *MZ*. || 14. συνίζοντες *PS*. || 15. καταπνίγοντες *MZ*, καταπνέοντες *L*. || 16. ἔ om *MZ*. || καταπνέον *Z*, κατὰ ταυτὸ *M*. || τε om *S*. || 17. κατὰ ταυτόν] ἔ κατὰ ταυτὸν *MS*, ἔ κατὰ ταυτὸν *Z*, κατὰ ταῦτα *L*. || 18. τὸν μυκτῆρα *MZ*. || λέγει *M*. || 19. ἴδιος — 21. μυκτῆρων om *MZ*. || 19. περὶ *L*. || 20. παρὰ *LPS*. || 21. χωρεῖται μὲν ταύτῃ τὸ τῷ *MZ*. || 22. ἐξίον τε καὶ εἰσιόν *L*, ἐξίον τε *S*, ἐξίον *MZ*. || 24. ἔχει τὰς δυσχερείας *Z*. || 28. πῦρ *MZ*. || 29. τοῦ μορίου τὴν, ommissis τόπον τέτου, *MZ*. || 30. τὴν ante τ. om *MZ*. || 31. τὴν om *S*. || τὴν om *MPSZ*.

1. τε om *MPSZ*. || καὶ om *S*. || 2. ἔν — 3. δ' om *MZ*. || 3. τὸ om *P*. || 5. αὐτὴν om *MZ*. || 13. ἐμπεπύρευκεν, super *ω* posita *eu*, *L*. || 14. περ om *M*. || σβέσις καὶ μάρανσις om *MZ*. || ἡ μὲν σβέσις *S*. || 15. περ om *MZ*. || τε om *L*. || τῷ περιέχοντος τῆς *P*. || 16. ὅτι om *MZ*. || ἀποσβέννυται *Z*. || 17. καὶ τῶν ἀψύχων om *MZ*. || 20. πλῆθους *S*. || 21. ἂν *L*. || 22. πῦρ οὐ μόνον *MZ*. || ἔ om *MSZ*. || ἀλλὰ καὶ μαρ. *MZ*. || 23. μέλλοι *S*. || 25. τῇ om *MPSZ*. || 26. μικρὰ *M*. || 28. τὴν om *L*. || 29. τῆς om *L*. || 31. μικρὰ ὄντα μικρὰς τυγχ. *MZ*.

βιωτέρα τῶν ἐντόμων. (ἀναίμα γὰρ ἐστὶ πάντα τὰ ἔντομα),
 τούτοις ὑπὸ τὸ διάζωμα διέσχιζαι, ὅπως διὰ λεπτότερον ὄν-
 τος τῷ ὑμένος ψύχεται· μᾶλλον γὰρ ὄντα θερμὰ πλείονος
 δεῖται τῆς καταψύξεως, οἷον αἱ μελίτται (τῶν γὰρ μελί-
 τῶν ἔναι ζῶσι καὶ ἑπτὰ ἔτη) καὶ τᾶλλα δὲ ὅσα βομβεῖ, 5
 οἷον σφήκες καὶ μυηολόμβαι καὶ τέττιγες. καὶ γὰρ τὸν
 ψόφον ποῖσι πνεύματι, οἷον ἀσθμαίνοντα· ἐν αὐτῷ γὰρ
 τῷ ὑπόζωματι, τῷ ἐμφύτῳ πνεύματι αἶροντι καὶ συνί-
 ζοντι, συμβαίνει πρὸς τὸν ὑμένα γίνεσθαι τρήφιν· κινουσι
 γὰρ τὸν τόπον τοῦτον, ὥσπερ τὰ ἀναπνεόντα ἐξωθεν τῷ 10
 πλεύμονι καὶ οἱ ἰχθύες τοῖς βραγχίοις· παραπλήσιον γὰρ
 συμβαίνει καὶ εἰ τίς τινα τῶν ἀναπνεόντων πνίγοι, τὸ στό-
 μα κατασχών· καὶ γὰρ ταῦτα ποιήσει τῷ πλεύμονι τὴν
 ἄρσιν ταύτην· ἀλλὰ τούτοις μὲν ἔχ' ἱκανὴν ἢ τοιαύτην ποιεῖ
 κίνησις κατάψυξιν, ἐκείνοις δ' ἱκανήν· καὶ τῇ τρέφει τῇ 15
 πρὸς τὸν ὑμένα ποῖσι τὸν βόμβον, ὥσπερ λέγομεν, οἷον
 διὰ τῶν καλάμων τῶν τετυπημένων τὰ παιδία, ὅταν ἐπι-
 θῶσιν ὑμένα λεπτόν· διὰ γὰρ τῆτο καὶ τῶν τέττιγων οἱ
 ἄδοντες ἄδουσιν· θερμότεροι γὰρ εἰσι, καὶ ἔσχιζαι αὐτοῖς
 ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα· τοῖς δὲ μὴ ἄδουσι τῆτ' ἐστὶν ἄσχιζον· καὶ 20
 τῶν ἐναίμων δὲ καὶ πλεύμονα ἔχόντων, ὀλίγαιμον δ' ἔχόν-
 των καὶ σμφόν, ἔνια διὰ τοῦτο πολὺν χρόνον δύναται
 ἀπνευσί ζῆν, ὅτι ὁ πλεύμων ἄρσιν ἔχει πολλήν· ὀλίγον
 ἔχων τὸ αἷμα καὶ τὸ ὑγρόν· ἢ γὰρ οἰκεία κίνησις ἐπὶ πο-
 λὺν χρόνον διαρκεῖ καταψύχουσα· τέλος δ' ἔ' δύναται, 25
 ἀλλ' ἀποπνίγεται μὴ ἀναπνεύσαντα, καθάπερ εἴρηται καὶ
 πρότερον· τῆς γὰρ μαράνσεως ἢ διὰ τὸ μὴ ψύχεσθαι
 φθορὰ καλεῖται πνίξις, καὶ τὰ ἔτω φθειρόμενα ἀποπνίγε-
 σθαὶ φαμέν· ὅτι δ' ἐκ ἀναπνεῖ τὰ ἔντομα τῶν ζώων, εἴρη-
 ται μὲν καὶ πρότερον, φανερόν δὲ καὶ ἐπὶ τῶν μικρῶν ἐστὶ 30
 ζῶων, οἷον μυιῶν καὶ μελιττῶν· ἐν γὰρ τοῖς ὑγροῖς πολὺν
 χρόνον ἀνανέχεται, ἀν' μὴ λίαν ἢ θερμὸν ἢ ψυχρόν· αἰτοὶ
 τὰ μικρὰ ἔχοντα δύναμιν πυκνότερον ζητεῖ ἀναπνεῖν· ἀλλὰ
 φθείρεται ταῦτα καὶ λέγεται ἀποπνίγεσθαι πληρημένης τῆς
 κοιλίας καὶ φθειρομένης τῆ ἐν τῷ ὑπόζωματι ὑγρῷ· διὸ καὶ
 ἐν τῇ τέφρᾳ χρονισθέντα ἀνίσταται· καὶ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ δὲ
 ζώων ὅσα ἀναίμα, πλείω χρόνον ζῆ· ἐν τῷ αἵρῳ τῶν ἐναί-
 μων καὶ δεχομένων τὴν θάλατταν, οἷον τῶν ἰχθύων· διὰ
 γὰρ τὸ ὀλίγον ἔχειν τὸ θερμὸν ὃ ἀπὸ ἱκανός ἐστι ἐπὶ πολὺν
 χρόνον κατὰψύχειν, οἷον τοῖς τε μαλακοσφράκοις καὶ τοῖς
 πολύποσιν· ἔ' μὴν εἰς τέλος γε διαρκεῖ πρὸς τὸ ζῆν, διὰ τὸ
 ὀλιγόθερμα εἶναι, ἐπεὶ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πολλοὶ ζῶσιν ἐν
 τῇ γῇ, ἀκινήτοις μέντοι, καὶ εὐρίσκονται ὀρυττόμενοι·
 ὅσα γὰρ ἢ μὴδ' ὅλως ἔχει πλεύμονα ἢ ἀναίμον, ἐλάττω-
 νάκις δεῖται κατάψυξεως.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἀναίμων, ὅτι τοῖς μὲν ὁ περιέχων 10
 αἷρ τοῖς δὲ τὸ ὑγρὸν βοηθεῖ πρὸς τὴν ζωὴν, εἴρηται· τοῖς
 δ' ἐναίμοις καὶ τοῖς ἔχουσι καρδίαν, ὅσα μὲν ἔχει πλεύ-
 μονά, πάντα δέχεται τὸν αἶρα καὶ τὴν κατάψυξιν ποιεῖ-
 ται διὰ τῆ ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν· ἔχει δὲ πλεύμονα τὰ τε
 ζωοτοκῆντα ἐν αὐτοῖς καὶ μὴ θύραζε μόνον (τὰ γὰρ σε-
 λάχη ζωοτοκεῖ μὲν, ἀλλ' ἐκ ἐν αὐτοῖς) καὶ τῶν φωτοκῆν-
 τῶν τὰ τε περυγοτά, οἷον ὄρνιθες, καὶ τὰ φολιδοτά, οἷον
 χελῶναι καὶ σαῦραι καὶ ὄφεις· ἐκείνα μὲν οὖν ἑναίμον,
 τέτῳ δὲ τὰ πλείω τὸν πλεύμονα ἔχει σμφόν· διὸ καὶ
 τῇ ἀναπνοῇ χρῆται μανότερον, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότε-
 ρον· χρῆται δὲ πάντα καὶ ὅσα διατρίβει καὶ ποιεῖται τὸν
 βίον ἐν τοῖς ὕδασι, οἷον τὸ τῶν ὕδρων γένος καὶ βατρά-
 χων καὶ κροκοδείλων καὶ ἐμύδων καὶ χελῶναι αἷ τε θα-
 λάτται καὶ αἱ χερσαῖαι καὶ φῶκαι· ταῦτα γὰρ πάντα
 καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ τίκτει ἐν τῷ ξηρῷ, καὶ καθεύδει ἢ ἐν
 τῷ ξηρῷ, ἢ ἐν τῷ ὑγρῷ ὑπερέχοντα τὸ εἶδος διὰ τὴν ἀνα-
 πνεῖν.

2. ὑπὸ τὸ διάζωμα] ὑποδιασχόμενα *MZ.* || ὅπως] ὡς ὥσπερ *MZ.* || λεπτότερος *S,* λεπτομερὲς *M,* λεπτὸ μέρος *Z.* || 5. βομβεῖ *M.* || 6. οἷον αἱ σφήκες *MZ.* || 7. οἷον τὰ ἀσθμαίνοντα *MZ.* || 8. τῷ ἐμφ. πν. αἶροντι *om MZ.* || συνίζοντι πρὸς τὸν αἰχένα συμβαίνει *M.* || 9. πρὸς] κατὰ *S* et *pr L.* πρὸς τὸν ὑμένα *om M.* || 12. καὶ *om MZ.* || τινι *MZ.* || 14. ἐδ' *MZ.* || ποιεῖ ante ἢ *S,* post 15. κίνησις *L.* || 16. πρὸς] κατὰ *L.* || λέγομεν οἷον] οἱ λεγόμενοι *MZ.* || 17. τὰ] καὶ τὰ *MZ.* || 20. ἐστὶν αὐτοῖς ἄσχιζον *M.* || 21. καὶ τῶν πν. *L,* καὶ τῶν πν. *S.* || ὀλίγον *MZ.* || 22. διὰ τῆτο] δὲ τῶν *S,* δὲ τῶν *P,* *om L.* || [δύναται *LS.* || 23. ἀπνευσί *S,* *om M Z.* || 24. αἷμα] πνεῦμα *MZ.* || 25. τέλος *Z.* || 28. μίξις] *S,* ψύξις *MZ.* || τὰ] ταῦτα *MZ.* || 29. ἐπὶ — ἔντομα *om MZ.* || 30. ἐπὶ ζῶων] ζῶων ἐπὶ *MZ,* τῶν ζῶων *P.* || 31. μυιῶν *MP.* || 1. ἀνέχεται *MZ,* ἀνανέχεται καὶ ἀνέχεται *S.* || 2. δύναμιν τῆ συνίστασθαι καὶ ζῆν χωρὶς τῆ ἀναπνεῖν πυκνότερον *P.* || 3. ταῦτα *om P.* || πυκνότης *MSZ.* || 4. θερμὸν *MZ.* || 5. ἐν ante τῇ *om P.* || 6. ζῶων *M.* || τῶν ἐναίμων *om M.* || 7. βήλαιαν *M.* || 8. δ' *om M.* || 9. καταψύχων *MZ.* || 10. πολύποσιν *M.* || ζῆν διὰ τὸ *om MZ.* || 13. ἢ μὴδ' ὅλως] ἢ μὴ ὅλως *M,* μὴ ὅλως *PS,* μὴ *L.* || ἔχοντα *M.* || ἐλάττωνάκις δὲ δεῖται *LS.* || 16. τὰ *om MZ.* || πρὸς *om Z.* || εἴρηται πρότερον τοῖς *MZ.* || 17. μὲν αὐτῶν ἔχει *P.* || 19. διὰ τε τῆ *S.* || καὶ ἐκπνεῖν *om MZ.* || πλείονα *MZ.* || 20. γὰρ] δὲ *S.* || 22. πτερώτα *L.* || 23. σαῦραι χελῶναι *L,* χελῶναι καὶ σαῦραι *M Z.* || ἑναίμα *MZ,* ἑνέμα *S.* || 25. ὥσπερ — πρότερον *om MZ.* || 26. ποιεῖ *L.* || 28. ἐμύδων *MZ,* αἰμύδων *LP,* αἰμύδων *S.* || καὶ αἱ χελῶναι αἱ θ. *LPS.* || 29. καὶ *om MZ.* || καὶ αἱ φῶκαι *LPS.* || πάντα γὰρ ταῦτα καὶ *LP,* πάντα γὰρ *S.* || 30. καὶ καθεύδει *om L,* καὶ καθ. — 31. ξηρῷ *om S,* καὶ. — ξηρῷ ἢ *om P.* || 30. ἢ *om MSZ.* || 31. τὸ εἶδος *om MZ.*

πνύον· ὅσα δὲ βράγχια ἔχει, πάντα καταφύχεται δέχόμενα τὸ ὕδωρ· ἔχει δὲ βράγχια τὸ τῶν καλούμενων σελαχῶν γένος καὶ τῶν ἄλλων ἀπόδων. ἀποδες δ' οἱ ἰχθύες πάντες· καὶ γὰρ ἃ ἔχει, καθ' ὁμοιότητα τῶν περυγίων ἔχουσιν. τῶν δὲ πόδας ἔχοντων ἐν ἔχει βράγχιον μόνον· τῶν τεθεωρημένων δ' καλούμενός κορδύλος. ἅμα δὲ πλεύμονα καὶ βράγχια οὐδὲν ὥπται πῶ ἔχον. αἴτιον δ' ὅτι ὁ μὲν πλεύμων τῆς ὑπὸ τοῦ πνεύματος καταφύξεως ἕνεκ ἐστίν (ἔοικε δὲ καὶ τοῦνομα εἰληφέναι ὁ πνεύμων διὰ τὴν τοῦ πνεύματος ὑποδοχὴν), τὰ δὲ βράγχια πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς ὕδατος καταφύξιν ἐν δ' ἐφ' ἐν ὄργανον χρησίμων, καὶ μία καταφύξις ἱκανὴ πᾶσιν. ὥς· ἐπεὶ μάτην ἔδεν ὀρῶμεν ποιοῦσαν τὴν φύσιν, δυοὶ δ' ὄντοι θάτερον ἂν ἢν μάτην, διὰ τοῦτο τὰ μὲν ἔχει βράγχια, τὰ δὲ πνεύμονα, ἅμφω δ' ἔδεν.

11 Ἐπεὶ δὲ πρὸς μὲν τὸ εἶναι τροφῆς δεῖται τῶν ζῶων ἕκαστον, πρὸς δὲ τὴν σωτηρίαν τῆς καταφύξεως, τῷ αὐτῷ ὀργάνῳ χρῆται πρὸς ἅμφω ταῦτα ἡ φύσις, καθάπερ ἐνίοις τῇ γλώττῃ πρὸς τὴν τοῦς χυμούς· καὶ πρὸς τὴν ἐρμηνείαν, ὅτω τοῖς ἔχουσι τὸν πλεύμονα τῷ καλυμένῳ ζώματι πρὸς τὴν τῆς τροφῆς ἐργασίαν καὶ τὴν ἐκπνοὴν καὶ τὴν ἀναπνοήν. τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι πνεύμονα μὴδ' ἀναπνεύσι τὸ μὲν ζῶμα πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς τροφῆς, πρὸς δὲ τὴν καταφύξιν τοῖς δεομένοις καταφύξεως ἢ τῶν βράγχιων ὑπάρχει φύσις. πῶς μὲν ἐν ἡ τῶν εἰρημένων ὀργάνων δυνάμεις ποιεῖ τὴν καταφύξιν, ὕψτερον ἔρμεν. πρὸς δὲ τὸ τὴν τροφήν μὴ διακωλύειν παραπλησίως τοῖς τ' ἀναπνεύουσι συμβαίνει καὶ τοῖς δεχομένοις τὸ ὑγρὸν· ὅτε γὰρ ἀναπνεύοντες ἅμα καταδέχονται τὴν τροφήν· εἰ δὲ μὴ, συμβαίνει πνίγεσθαι παρεσιεύσης τῆς τροφῆς ἢ τῆς ὑγρᾶς ἢ τῆς ξηρᾶς ἐπὶ τὸν πνεύμονα διὰ τῆς ἀρτηρίας· πρότερον γὰρ καίται ἡ ἀρτηρία τῷ οἰσοφάγῳ, δι' ἣ τῇ τροφῇ πορεύεται εἰς τὴν καλυμένην κοιλίαν. τοῖς μὲν ἐν τετράποσι καὶ ἐναίμοις ἔχει ἡ ἀρτηρία οἷον πῶμα τὴν ἐπιγλωττίδα· τοῖς δ' ὀρνίσι καὶ

τῶν τετράποδων τοῖς ὠτόκοις οὐκ ἔπουν, ἀλλὰ τῇ συναγωγῇ τὸ αὐτὸ ποῖσιν· δεχόμενα γὰρ τὴν τροφήν τὰ μὲν συνάγει, τὰ δ' ἐπιτίθεται τὴν ἐπιγλωττίδα. προελθούσης δὲ τὰ μὲν ἐπαίρει, τὰ δὲ διοίγει καὶ καταδέχεται τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν καταφύξιν. τὰ δ' ἔχοντα βράγχια, ἀφέντα διὰ τούτων τὸ ὑγρὸν, διὰ τοῦ ζώματος καταδέχεται τὴν τροφήν· ἀρτηρία μὲν γὰρ ἐκ ἔχουσιν, ὥς· ταύτῃ μὲν οὐθεν ἂν βλάπτοιτο ὑπὸ τῆς τῷ ὑγρῷ παρεμπτώσεως, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν εισιόντος. διὸ ταχεῖαν ποιεῖται τὴν ἀφεσὶν καὶ τὴν λήψιν τῆς τροφῆς, καὶ τὰς ὁδόντας ὅξεις ἔχουσι, καὶ καρχαρόδοντες σχεδὸν πάντες εἰσὶν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται λαινεῖν τὴν τροφήν.

Περὶ δὲ τὰ κητώδη τῶν εὐδρῶν ἀπώρησεν ἄν τις, 12 ἔχει δὲ κακείνα κατὰ λόγον, οἷον περί τε τοὺς δελφῖνας καὶ τὰς φαλαίνας, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔχει τὸν καλούμενον αὐλόν. ταῦτα γὰρ ἅποδα μὲν ἔσιν, ἔχοντα δὲ πνεύμονα δέχεται τὴν θάλατταν. αἴτιον δὲ τῆς τῶν εἰρημένων γὰρ καταφύξεως ἕνεκ ἐνδέχεται τὸ ὑγρὸν. τὸ μὲν γὰρ γίνεται αὐτοῖς ἀναπνεύσιν· ἔχουσι γὰρ πλεύμονα. διὸ καὶ καθεύδουσιν ὑπερέχοντα τὸ ζῶμα, καὶ βέγγουσιν οἱ γε δελφῖνες. ὅτε δὲ καὶ ληφθῶσι τοῖς δικτύοις, ταχὺ ἀποπνίγονται διὰ τὸ μὴ ἀναπνεῖν· καὶ ἐπιπολάζοντα φαίνεται τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς θαλάττης διὰ τὴν ἀναπνοήν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἀναγκαῖον ποιεῖσθαι τὴν τροφήν ἐν ὑγρῷ, ἀναγκαῖον δεχόμενα τὸ ὑγρὸν ἀφίεναι, καὶ διὰ τῆς ἔχουσι πάντα τὸν αὐλόν· δεξάμενά γὰρ τὸ ὕδωρ, ὥσπερ οἱ ἰχθύες κατὰ τὰ βράγχια, ταῦτα κατὰ τὸν αὐλόν, ἀνασπᾷ τὸ ὕδωρ. σημεῖον δὲ καὶ ἡ θέσις τῷ αὐλῷ· πρὸς ὅθεν γὰρ περαίνει τῶν ἐναίμων, ἀλλὰ πρὸ τοῦ ἐγκεφάλου τὴν θέσιν ἔχει, καὶ ἀφίησι τὸ ὕδωρ. διὰ ταῦτο δὲ τὸ δεχεται καὶ τὰ μαλάκια τὸ ὕδωρ καὶ τὰ μαλακόσρακα, λέγω δ' οἷον τοὺς καλυμένους καράβους καὶ τὰς καρκίνους. καταφύξεως μὲν γὰρ αὐτῶν ἔδεν τυγχάνει δεόμενον· ὀλιγόθερμον γὰρ ἐστὶ καὶ ἀναιμον ἕκαστον αὐτῶν, ὥσθ' ἱκανῶς καταφύχεται ὑπὸ

1. καταφύξεως *M*. || 2. καλούμενων || πλατέων *L*. || 4. ἔχειν *MZ*. || περυγίων *LMP*S. || 5. λέγουσι *MPSZ*, λέγεται *L*. || ἐν *om L*. || μόνον *om S*. || 6. ἐν δ' *MZ*. || κορδύλος *P*. || 9. καὶ *om S*. || 11. χρησίμων ὄργανον *LMSZ*. || 13. δυεῖν *Z*. || 14. τὸ μὲν — τὰ δὲ *MZ*. || 16. μὲν — 17. δὲ τὴν *om MZ*. || 18. πρὸς *om M*. || 20. τῷ ἐν τῷ *MZ*. || 22. δ' ἢ μὴ *S*. || 23. τὴν *om L*. || πρὸς δὲ τὴν καταφύξιν τοῖς δεομένοις || τοῖς δεομένοις δὲ *MZ*. || 24. ὑπερέχει. *M*. || 26. τὸ *om Z*. || 28. γὰρ τὰ ἀναπνεύοντα *L*. || 29. τροφήν, ὅτε ἐκπνεύοντες. εἰ δὲ μὴ, συμβαίνει καὶ τοῖς δεχομένοις τὸ ὑγρὸν πνίγεσθαι *P*. || 30. εισιεύσης *MZ*. || ξηρᾶς ἢ τῆς ὑγρᾶς *LPS*. || 31. προτέρα *LZ*. || 1. ἐνεστὶν *LPS*. || 4. διαίγει *LMSZ*. || 5. τὴν *L*. || 7. ἀρτηρίας *L*. || 8. βλάπτοιτο *Z*. || 11. καὶ *om M*. || καρχαρόδοντας *Z*, καρχαρόδοντα *PS*. || πάντ' *PS*. || ἐστὶν. *PS*, *om MZ*. || 14. δὲ || γὰρ *S*. || κακεί *LP*. || 17. ἐρησόμενον *P*. || 18. ἕνεκα *MS*. || μὲν *om P*. || 19. ἔχουσι γὰρ || ἔχουσι μὲν γὰρ *MZ*. || 20. καὶ ante καθεύδουσιν *om M*. || γε *om MZ*. || 21. ἀν ληφθῶσιν ἐν τοῖς *MZ*. || 22. καὶ || διὰ καὶ *MZ*. || 24. ἐν τῷ ὑγρῷ *P*. || 26. οἱ *om MZ*. || τὰ *om L*. || 30. ταῦτα *P*. || 31. τὸ || καὶ *P*. || καὶ τὰ || τὰ δὲ *MZ*. || μαλάκια *Z*. || δ' *om MZ*.

τῷ περιέχοντος ὑγρῷ· ἀλλὰ διὰ τὴν τροφήν, ὅπως μὴ ἅμα δεχομένοις εἰσρῇ τὸ ὑγρόν. τὰ μὲν ἔν μαλακόσρακα, οἷον οἱ τὲ καρκίνοι καὶ οἱ κάραβοι, παρὰ τὰ δασέα ἀφιάσι τὸ ὕδωρ διὰ τῶν ἐπιπτυγμάτων, σηπταὶ δὲ καὶ πολυπόδες διὰ τῆς κοίλου τῆς ὑπὲρ τῆς καλουμένης κεφαλῆς. γέ- 5 γραπταὶ δὲ περὶ αὐτῶν δι' ἀκριβείας μᾶλλον ἐν ταῖς περὶ τῶν ζώων ἱστορίαις. περὶ μὲν ἔν τῷ δέχεσθαι τὸ ὑγρόν, εἴρηται ὅτι συμβαίνει διὰ καταψύξιν καὶ διὰ τὸ δεῖν δέχεσθαι τὴν τροφήν ἐκ τῆς ὑγρῆς τὰ τὴν φύσιν ὄντα τῶν ζώων ἐνυδρα.

13 Περὶ δὲ τῆς καταψύξεως, τίνα γίνεται τρόπον τοῖς τ' ἀναπνεύσι καὶ τοῖς ἔχουσι βράγχια, μετὰ ταῦτα λεκτέον. ὅτι μὲν ἔν ἀναπνεύσιν ὅσα πνεύμονα τῶν ζώων ἔχουσι, πρότερον εἴρηται. διὰ τί δὲ τῷτο τὸ μῦθον ἔχουσιν ἔνια, καὶ διὰ τί τὰ ἔχοντα δεῖται τῆς ἀναπνοῆς, αἴτιον τῷ μὲν ἔχειν 15 ὅτι τὰ τιμιώτερα τῶν ζώων πλείονος τετύχηκε θερμότητος· ἅμα γὰρ ἀνάγκη καὶ ψυχῆς τετυχηκέαι τιμιώτερας· τιμιώτερα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῆς φύσεως τῆς τῶν φυτῶν. διὰ καὶ τὰ μάλισα ἔναιμον ἔχοντα τὸν πνεύμονα καὶ θερμὸν μεῖζονά τε τοῖς μεγέθεσι, καὶ τό γε καθαρωτάτω καὶ πλεί- 20 σῳ κεχρημένον αἵματι· τῶν ζώων ὀρθότατόν ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸ ἄνω πρὸς τὸ τῆς ὄλης ἄνω ἔχει μόνον διὰ τὸ τοῖστων ἔχειν τῷτο τὸ μῦθον. ὥστε τῆς ὕψους καὶ τῷτω καὶ τοῖς ἄλλοις θετέον αἴτιον αὐτό, καθάπερ ὅτις ἄλλο τῶν μορίων. ἔχει μὲν ἔν ἕνεκα τῷτο τὴν δ' ἐξ ἀνάγκης καὶ τῆς 25 κινήσεως αἰτίαν καὶ τὰ τοιαῦτα νομίζουσιν συνεσάναι ζῶα, καθάπερ καὶ μὴ τοιαῦτα πολλὰ συνέσκηκεν· τὰ μὲν γὰρ ἐκ γῆς πλείονος γέγονεν, οἷον τὸ τῶν φυτῶν γένος, τὰ δ' ἐξ ὕδατος, οἷον τὸ τῶν ἐνύδρων· τῶν δὲ πτηνῶν καὶ πεζῶν τὰ μὲν ἐξ ἀέρος τὰ δ' ἐκ πυρός. ἕκαστα δ' ἐν τοῖς οἰκείοις τό- 30 ποῖς ἔχει τὴν τάξιν αὐτῶν.

14 Ἐμπεδοκλῆς δ' ἔκ καλῶς τῷτ' εἴρηκε, φάσκων τὰ θερ-

μώτατα καὶ πῦρ ἔχοντα πλείζον τῶν ζώων ἐνυδρα εἶναι, φεύγοντα τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐν τῇ φύσει θερμότητος, ὅπως ἐπειδὴ τῷ ψυχρῷ καὶ τῷ ὑγρῷ ἐλλείπει, κατὰ τὸν τόπον ἀνασώζηται ἐναντία ὄντα· θερμὸν γὰρ εἶναι τὸ ὑγρὸν ἦντον τῷ ἀέρος. ὅλως μὲν ἔν ἄτοπον πῶς ἐνδέχεται γενόμενον ἕκασον αὐτῶν ἐν τῷ ξηρῷ μεταβάλλειν τὸν τόπον εἰς τὸ ὑγρόν· σχεδὸν γὰρ καὶ ἀποδοῦναι τὰ πλείστα αὐτῶν ἐστίν. ὁ δὲ τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν σύστασιν λέγων γενέσθαι μὲν ἐν τῷ ξηρῷ φησί, φεύγοντα δ' ἐλθεῖν εἰς τὸ ὑγρόν. ἔτι δ' ἔτε φαίνεται 10 θερμώτερα ὄντα τῶν πεζῶν· τὰ μὲν γὰρ ἄναιμα πάνπαν, τὰ δ' ὀλγαίμα αὐτῶν ἐστίν. ἀλλὰ ποῖα μὲν δεῖ λέγειν θερμὰ καὶ ψυχρά, καθ' αὐτὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἴληφεν· περὶ δ' ἧς αἰτίας εἴρηκεν Ἐμπεδοκλῆς, τῇ μὲν ἔχει τὸ ζητούμενον λόγον, οὐ μὴν ὅ γε φησὶν ἐκεῖνος ἀληθές. τῶν μὲν γὰρ ἔξων τὰς ὑπερβολὰς ἔχοντας οἱ ἐναντίοι τόποι καὶ ὥραι σώζουσιν, ἡ δὲ φύσις ἐν τοῖς οἰκείοις σώζεται μάλισα τόποις. ἔ γὰρ ταῦτόν ἡ θ' ὕλη τῶν ζώων ἐξ ἧς ἐστὶν ἕκασον, καὶ αἱ ἔξεις καὶ διαθέσεις αὐτῆς. λέγων δ' οἷον εἴ τι ἐκ κη- 15 ρῶ συσῆσειεν ἡ φύσις, ἐκ ἂν ἐν θερμῷ θεῖσα διέσωσεν, ἔδ' εἴ τι ἐκ κρυσάλλου· ἐφθάρη γὰρ ἂν ταχύ διὰ τοῦναντίον· τήκει γὰρ τὸ θερμὸν τὸ ὑπὸ τῆς ἐναντίας συσάν. ἔδ' εἴ τι ἐξ αἰλός ἢ νῆτρος συνέσκηκεν, ἐκ ἂν εἰς ὑγρὸν φέρεσθαι κατέθηκεν· φθείρει γὰρ τὰ ὑπὸ θερμῷ καὶ ξηρῷ συσάντα τὸ ὑγρόν. εἰ ἔν ὕλῃ πᾶσι τοῖς σώμασι τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ ξηρὸν, εὐλόγως τὰ μὲν ἐξ ὑγρῷ καὶ ψυχρῷ συσάντα ἐν ὑγροῖς ἐσί, καὶ εἰ 20 ψυχρά, ἔσαι ἐν ψυχρῷ, τὰ δ' ἐκ ξηρῷ ἐν ξηρῷ. διὰ τῷτο τὰ δένδρα οὐκ ἐν ὕδατι φύεται, ἀλλ' ἐν τῇ γῇ. καίτοι τοῦ αὐτῆς λόγος ἐστὶν εἰς τὸ ὕδωρ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὰ ὑπὲρ ξηρα, ὥσπερ τὰ ὑπὲρ πυρά· φησὶν ἐκεῖνος· οὐ γὰρ διὰ τὸ ψυχρὸν ἦλθεν εἰς αὐτό, ἀλλ' ὅτι ὑγρόν. αἱ μὲν ἔν φύσει τῆς ὕλης, ἐν οἷσιν περ τόπω εἰσί, τοιαῦται ἔσαι τυγχάνουσιν, αἱ μὲν ἐν 25 ὕδατι ὑγραί, αἱ δ' ἐν τῇ γῇ ξηραί, αἱ δ' ἐν τῷ ἀέρι θερ-

2. εἰσρῇ *MZ.* || οἷον οἱ τε] καὶ οἷον οἱ *MZ.* || 4. ἐπιπτυγμάτων *S.* || 6. τῶτων *MZ.* || τοῖς *LPS.* || 7. τῶν *om L.* || ἱστορίας *LPS.* || δέχεσθαι — 8. δεῖν *om MZ.* || 9. τὰ *om M.* || 10. ἐνυδρα] ἐνυδρα τὸσαῦτα εἰρήσθαι *MZ.* || 13. ἔχουσι τῶν ζώων πνεύμονα *S.* τῶν ζώων πνεύμονα ἔχουσι *Z.* || εἴρηται πρότερον *LP.* || 15. τὰ *om MSZ.* || 16. τετύχηκε τῆς θερμότητος *L.* || 18. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα *MSZ.* || 20. τε *om Z.* || τότε *L.* τῶν γε *MZ.* || καθαρωτάτων *S.* || 21. κεχρημένων *MZ.* || ὀρθότητος *S.* || ὁ *om MPZ.* || 23. τὸ μῦθον τῷτο *M.* || 24. αὐτῷ *MZ.* || 25. ἕνεκα τε *MZ.* || 26. καὶ *om P.* || τοιαῦτα δεῖ νομίζειν *L.* || συνεσάναι *MPZ.* συνεσάναι τὰ *L.* || 27. καθάπερ καὶ τὰ τοιαῦτα μὴ πολλὰ *S.* καὶ μὴ καθάπερ πολλὰ τοιαῦτα *MZ.* || 28. πλ. γῆς *P.* τῷ πλείονος *M.* || γέγονεν] συνέσκηκεν *MZ.* || 29. τὰ *LM.* || πτηνῶν δὲ *P.* || 30. δὲ τοῖς οἰκείοις ἔχει τόποις *MZ.* || 31. αὐξήσιν *S.* || 32. θερμώτατα μάλισα καὶ *LPZ.*

2. φυγόντα τὴν ὑπεροχὴν *MZ.* || 3. ἐκλείπει *M.* || 4. ἀνασώζει τὰ *MZ.* ἀπώζει τὰ *L.* || ἔτα] εἶναι *MZ.* || 5. γινόμενον *S.* || 7. καὶ ante γὰρ *P.* *om Z.* || 9. ὕδωρ *MZ.* || 10. θερμώτερον *L.* || πᾶντ' *M.* πάντα *Z.* || 13. πῇ γε *L.* || 14. τό γε φησὶν ἐκεῖνο *MZ.* || 15. τὰς] τὸς τὰς *MPZ.* || ἔχοντες *S.* || τόποι καὶ αἱ ὥραι σώζουσιν *P.* σώζουσι τόποι καὶ ὥραι *L.* || 16. μάλισα *om MZ.* || 18. αἱ *om P.* || καὶ αἱ διαθέσεις *MZ.* || οἷον *om MZ.* || 19. ἂν ἐκθερμανθεῖσα δ. *MZ.* || 22. συνέσκηκεν *Z.* συνεσκηκός *M.* || 23. ξηρῷ καὶ θερμῷ *LP.* τῷ ξηρῷ *Z.* ξηρῷ *M.* || 24. γῆν *P.* || τὸ ὑγρὸν *om M.* || 26. ἔσαι] δ' *S.* || δ' ἐκ] δὲ καὶ *M.* || 27. τῇ *om PS.* || τοι *om MZ.* || 28. ἐστὶν] εἶναι *L.* || ταῦτα *Z.* || 30. αὐτὸ ἀλλ' ὅτι] ὕδωρ ἄλλο τι *Z.* ὑπ' ἄλλο τι *M.* || ἔν *om MZ.* || 31. ὥπερ *LMSZ.* || 32. θερμαί] ψυχραί *MZ.*

μαί. αἱ μέντοι ἔχεις αἱ μὲν ὑπερβάλλουσαι θερμότητι ἐν ψυχρῷ, αἱ δὲ τῇ ψυχρότητι ἐν θερμῷ τιθέμεναι σωζόμεναι μάλλον· ἐπανισοῖ γὰρ εἰς τὸ μέτριον ὁ τόπος τὴν τῆς ἔξεως ὑπερβολήν. τοῦτο μὲν οὖν δεῖ ζητεῖν ἐν τοῖς οἰκείοις τόποις ἐκάστης ὕλης, καὶ κατὰ τὰς μεταβολὰς τῆς κοινῆς ὥρας· 5 τὰς μὲν γὰρ ἔχεις ἐνδέχεται τοῖς τόποις ἐναντίας εἶναι, τὴν δ' ὕλην ἀδύνατον. ὅτι μὲν ἔν' ἡ διὰ θερμότητα τῆς φύσεως τὰ μὲν ἐνυδρὰ τὰ δὲ περὶ τῶν ζώων ἐσί, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶν, τοσαύτ' εἰρήσθω, καὶ διότι τὰ μὲν οὐκ ἔχει πνεύμονα τὰ δὲ ἔχει.

- 15 Διὰ τί δὲ τὰ ἔχοντα δέχεται τὸν αἶρα καὶ ἀναπνεύσι, καὶ μάλισ' αὐτῶν ὅσα ἔχουσιν ἐναίμιον, αἴτιον τῷ μὲν ἀναπνεῖν ὁ πνεύμων σμφὸς ὢν καὶ σύργγων πλήρης. καὶ ἐναίμωτατον δὲ μάλισα τὸτο τὸ μῖον τῶν καλεσμένων σπλάγχχνων. ὅσα δὲ ἔχει ἐναίμιον αὐτό, ταχέως μὲν δεῖται τῆς 15 καταψύξεως διὰ τὸ μικρὰν εἶναι τὴν ῥοπὴν τῆ ψυχρῆς πυρός, εἴσω δ' εἰσέναι διὰ παντός διὰ τὸ πλῆθος τῆ αἵματος καὶ τῆς θερμότητος. ταῦτα δ' ἀμφοτέρω ὁ μὲν ἀπὸ δύναται ῥαδίως ποιεῖν· διὰ γὰρ τὸ λεπτὴν ἔχειν τὴν φύσιν διὰ παντός τε καὶ ταχέως διαδύμενος διαψύχει· τὸ δ' ὕδωρ 20 τοῦναντίον. καὶ διότι δὲ μάλισ' ἀναπνεύουσι τὰ ἔχοντα τὸν πνεύμονα ἐναίμιον, ἐκ τούτων δῆλον· τό τε γὰρ θερμότερον πλείονος δεῖται τῆς καταψύξεως, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς θερμότητος τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ πορεύεται τὸ πνεῦμα ῥαδίως.

- 16 Ὃν δὲ τρόπον ἡ καρδία τὴν συντήρησιν ἔχει πρὸς τὸν πλεύμονα, δεῖ θεωρεῖν ἐκ τε τῶν ἀνατεμνομένων καὶ τῶν ἱσοριῶν τῶν περὶ τὰ ζῷα γεγραμμένων. καταψύξεως μὲν ἔν' ὅλως ἡ τῶν ζώων δεῖται φύσις διὰ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς ψυχῆς ἐμπύρωσιν. ταύτην δὲ ποιεῖται διὰ τῆς ἀναπνοῆς, 30 ὅσα μὴ μόνον ἔχουσι καρδίαν ἀλλὰ καὶ πνεύμονα τῶν ζώων. τὰ δὲ καρδίαν μὲν ἔχοντα, πνεύμονα δὲ μὴ, καθάπερ οἱ ἰχθύες διὰ τὸ ἐνυδρὸν αὐτῶν τὴν φύσιν εἶναι, τῷ ὕδατι ποιοῦνται τὴν κατάψυξιν διὰ τῶν βραγχίων. ὡς δ' ἡ θέσις ἔχει τῆς καρδίας πρὸς τὰ βράγχια, πρὸς μὲν τὴν ὄψιν ἐκ τῶν 35

ἀνατομῶν δεῖ θεωρεῖν, πρὸς δ' ἀκρίβειαν ἐκ τῶν ἱσοριῶν· ὡς δ' ἐν κεφαλαιοῖς εἰπεῖν καὶ νῦν, ἔχει τόνδε τὸν τρόπον. δοξεί μὲν γὰρ ἂν οὐχ ὡσαύτως ἔχειν τὴν θέσιν ἡ καρδία τοῖς τε περὶ τῶν ζώων καὶ τοῖς ἰχθύσιν, ἔχει δ' ὡσαύτως. ἡ γὰρ νεύσει τὰς κεφαλὰς, ἐνταῦθ' ἡ καρδία τὸ ὅζυ ἔχει. ἐπεὶ δὲ ἔχ' ὡσαύτως αἱ κεφαλὰι νεύσει τοῖς τε περὶ τῶν ζώων καὶ τοῖς ἰχθύσι, πρὸς τὸ σῶμα ἡ καρδία τὸ ὅζυ ἔχει. τείνει δ' ἐξ ἄκρου τῆς καρδίας αὐλὸς φλεβονευρώδης εἰς τὸ μέσον, ἡ συνάπτεισιν ἀλλήλοις πάντα τὰ βράγχια. μέγι- 10 σος μὲν οὖν οὗτός ἐστιν, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν τῆς καρδίας καὶ ἕτεροι τείνουσιν εἰς ἄκρον ἐκάστου τῶν βραγχίων, δι' ὧν ἡ κατάψυξις γίνεται πρὸς τὴν καρδίαν, διαυλωνίζοντος αἰ τοῦ ὕδατος διὰ τῶν βραγχίων. ὡσαύτως δὲ τοῖς ἀναπνεύουσιν ὁ θάραξ ἄνω καὶ κάτω κινεῖται πολλὰς δεχομένων τὸ πνεῦμα καὶ ἐξιέντων, ὡς τὰ βράγχια τοῖς ἰχθύσιν. καὶ τὰ μὲν ἀναπνεύοντα ἐν ὀλίγῳ αἰερί καὶ τῷ αὐτῷ ἀποπνίγονται· ταχέως γὰρ ἐκότερον αὐτῶν γίνεται θερμόν· θερμαίνει γὰρ ἡ τοῦ αἵματος θῆξις ἐκότερον. θερμόν δ' ὢν τὸ αἷμα κωλύει τὴν κατάψυξιν· καὶ μὴ δυναμένων κινεῖν τῶν μὲν ἀναπνεόντων τὸν πνεύμονα τῶν δ' ἐνυδρῶν τὰ βράγχια διὰ πά- 15 θος ἢ διὰ γῆρας, τότε συμβαίνει τὴν τελευταίαν.

Ἐστὶ μὲν οὖν πᾶσι τοῖς ζώοις κοινὸν γένεσις καὶ θάνα- 17 τος, οἱ δὲ τρόποι διαφέρουσι τῷ εἶδει· οὐ γὰρ ἀδιάφορος ἡ φθορά, ἀλλ' ἔχει τι κοινόν. θάνατος δ' ἐστὶν ὁ μὲν βίαιος ὁ δὲ κατὰ φύσιν, βίαιος μὲν ὅταν ἡ ἀρχὴ ἐξωθεν ᾖ, κατὰ φύσιν δ' ὅταν ἐν αὐτῷ. καὶ ἡ τῆ μορῆς σύστασις ἐξ ἀρχῆς τοιαύτη, ἀλλὰ μὴ ἐπικτητὸν τι πάθος. τοῖς μὲν ἔν φυτοῖς αὐάνσις, ἐν δὲ τοῖς ζώοις καλεῖται τὸτο γῆρας. ἐστὶ δὲ θά- 25 νατος καὶ ἡ φθορά πᾶσιν ὁμοίως τοῖς μὴ ἀτελέσιν· τέτοις δὲ παρομοίως μὲν, ἄλλον δὲ τρόπον. ἀτελῇ δὲ λέγω οἶον τὰ τε ῥα καὶ τὰ σπέρματα τῶν φυτῶν, ὅσα ἄρριζα. πᾶσι μὲν οὖν ἡ φθορά γίνεται διὰ θερμῆς τιδὸς ἐκλειψιν, τοῖς δὲ τελείοις, ἐν ᾧ τῆς ὑσίας ἡ ἀρχή. αὕτη δ' ἐστὶν, ὥσπερ εἴρηται πρῶτον, ἐν ᾧ τό τε ἄνω καὶ τὸ κάτω συνάπτει, τοῖς μὲν φυτοῖς μέσον βλαστῶ καὶ ῥίζης, τῶν δὲ ζώων τοῖς

3. εἰς τὸ μέτρον *pr P*, πρὸς τὸ μέτρον *Z*, καὶ τὸ μέτρον *M*. || 6. τόποις καὶ ἐναντίας *M*. || 8. φησὶν Ἐμπεδοκλῆς *L*. || 11. δέχεται τε τὸν *P*. || ἀναγγέλουσι *S*. || 12. ἔχει ἐναίμιον *L*, ἐναίμιον ἔχουσιν *MZ*. || 14. δὴ *om MZ*. || 15. δὲ ἔχουσιν *L*. || μὲν *om Z*. || δέονται *L*. || 17. εἴσω δ' εἶναι *MZ*. || 19. διὰ παντός τὴν φύσιν *P*. || 21. τὸν *om Z*. || 22. τέτοις *L*. || 23. τῆς *om M*. || 26. συντήρησιν *MZ*. || 28. γεγραμμένων *L*. || 30. ἐμπύρωσιν *MZ*. || 33. εἶναι αὐτῶν τὴν φύσιν *MZ*. || 35. πρὸς μὲν] κατὰ μὲν *L*.

1. πρὸς] κατὰ *L*. || 2. ῥῖζ' ἔχει τῶτον τὸν *S*. || 3. ἂν *libris deest*. || ἔχ — καρδία *om MZ*. || τε] δὲ *P*. || 4. ἔχει — 7. ἰχθύσι *om MZ*. || 5. κεφαλὰς πᾶσιν ἐνταῦθ' *P*. || 7. ἔχου *MZ*. || 10. ἔχ *om M*. || ἐνθὲν καὶ ἐκθὲν *MZ*. || τείνουσι καὶ ἕτεροι *S*. || 13. δὲ ἀναπνεύουσιν ὧν ὁ *Z*. || 15. ἐξιέντων *LMZ*. || 16. ὀλίγῳ τῷ αἰερί *L*. || 17. ἐκότερον *om L*. || 20. διὰ τι πάθος ἢ γῆρας *MZ*. || 21. συμβαίνει *S*. || 22. καὶ θάνατος *om MZ*. || 23. ἀδιάφορος *S*. || 25. ἐξω *MPS*. || 26. ἐξ ἀρχῆς τοιαύτης *LS*, τοιαύτη ἐξ ἀρχῆς *MZ*. || 28. ζώοις] φυτοῖς *M*. || ἐστὶ δ' ὁ θ. *P*, οἷς δ' ἐστὶ θ. *Z*. || 29. καὶ] τέτοις καὶ *Z*, τέτοις καὶ *M*. || 30. παρόμοιος *S*. || 35. μὲν ἔν φ. *L*.

μὲν ἐναίμοις ἡ καρδία, τοῖς δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον. τῶ-
 των δ' ἓν ἐν δυνάμει πολλὰς ἀρχὰς ἔχουσιν, οὐ μέντοι γε
 ἐνεργεῖα. διὸ καὶ τῶν ἐντόμων ἓνα διαιρούμενα ζῶσι, καὶ
 τῶν ἐναίμων ὅσα μὴ ζωτικά λίαν εἰσὶ, πολὺν χρόνον ζῶσιν
 ἐξηρημένης τῆς καρδίας, οἷον αἱ χελῶναι καὶ κινεῖνται τοῖς
 ποσίν, ἐπόντων τῶν χελωνίων, διὰ τὸ μὴ συγκεῖσθαι τὴν
 φύσιν αὐτῶν εὖ, παραπλησίως δὲ τοῖς ἐντόμοις. ἡ δ' ἀρχὴ
 τῆς ζωῆς ἐκλείπει τοῖς ἔχουσιν, ὅταν μὴ καταψύχῃται τὸ
 θερμὸν τὸ κοινῶν αὐτῆς. καθάπερ γὰρ εἴρηται πολλάκις,
 συντήκεται αὐτὸ ὑφ' αὐτῆς. ὅταν ἔν τοις μὲν ὁ πλεύμων τοῖς
 δὲ τὰ βραγχία σκληρύνεται, διὰ χρόνους μῆκος ξηρανομέ-
 νων τοῖς μὲν τῶν βραγχιῶν τοῖς δὲ τῶ πλεύμονος, καὶ γι-
 νομένων γενηρῶν, ἔ. δύναται ταῦτα τὰ μόρια κινεῖν ἔδ' αἶρειν
 καὶ συνάγειν. τέλος δὲ γινομένης ἐπιτάσεως καταμαραίνεται
 τὸ πῦρ. διὸ καὶ μικρῶν παθημάτων ἐπιγινόμενων ἐν τῷ γή-
 ρα ταχέως τελευτῶσιν· διὰ γὰρ τὸ ὀλίγον εἶναι τὸ θερμὸν,
 ἅτε τῷ πλείῳ διαπνευκός· ἐν τῷ πλήθει τῆς ζωῆς, ἥτις
 ἂν ἐπίτασις γένηται τῷ μορίῳ, ταχέως ἀποσβέννυται· ὥσπερ
 γὰρ ἀκαριαίας καὶ μικρᾶς ἐν αὐτῷ φλογὸς ἐνέσης διὰ μι-
 κρὰν κίνησιν ἀποσβέννυται. διὸ καὶ ἄλυπός ἐστιν ὁ ἐν τῷ
 γήρᾳ θάνατος· ὕδενός γὰρ βιάς πάθος αὐτοῖς συμβαίνοντος
 τελευτῶσιν, ἀλλ' ἀνάσθητος ἡ τῆς ψυχῆς ἀπόλυσις γίνεται
 παντελῶς. καὶ τῶν νοσημάτων ὅσα ποιῶσι τὸν πνεύμονα
 σκληρὸν ἢ φύμασιν ἢ περιττώμασιν ἢ θερμότητος νοσημα-
 τικῆς ὑπερβολῇ, καθάπερ ἐν τοῖς πυρετοῖς, πυκνὸν τὸ πνεῦ-
 μα ποιῶσι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸν πνεύμονα μακρὰν αἶρειν
 ἄνω καὶ συνίξιν. τέλος δ', ὅταν μηκέτι δύνωνται κινεῖν, τε-
 λευτῶσιν ἀποπνεύσαντες.

18 Γένεσις μὲν ἔν ἐστιν ἡ πρώτη μέθεξις ἐν τῷ θερμῷ τῆς
 θρεπτικῆς ψυχῆς, ζωὴ δ' ἡ μονὴ ταύτης. νεότης δ' ἐστὶν ἡ
 τῷ πρώτῳ καταψυκτικῷ μορίῳ αὐξήσις, γῆρας δ' ἡ τούτου
 φθίσις, ἀκμὴ δὲ τὸ τούτων μέσον. τελευτὴ δὲ καὶ φθορὰ
 βίαιος μὲν ἡ τῷ θερμῷ σβέσις καὶ μάρανσις· φθαρεὴ γὰρ

ἂν δι' ἀμφοτέρας ταύτας τὰς αἰτίας, ἡ δὲ κατὰ φύσιν τῷ
 αὐτῷ τέτῳ μάρανσις διὰ χρόνους μῆκος γινομένη καὶ τελειό-
 τητά. τοῖς μὲν ἔν φυτοῖς ἀθανσις, ἐν δὲ τοῖς ζῴοις καλεῖ-
 ται θάνατος. τέτῳ δ' ὁ μὲν ἐν γήρᾳ θάνατος μάρανσις τοῦ
 μορίου δι' ἀδυναμίαν τῷ καταψύχειν ὑπὸ γήραος. τί μὲν ἔν
 ἐστὶ γένεσις καὶ ζωὴ καὶ θάνατος, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ὑπ-
 ἀρχοῦσι τοῖς ζῴοις, εἴρηται.

Δῆλον δ' ἐκ τέτων καὶ διὰ τίν' αἰτίαν τοῖς μὲν ἀνα-19
 πνέουσι τῶν ζῴων ἀποπνέεσθαι συμβαίνει ἐν τῷ ὑγρῷ, τοῖς
 δ' ἰχθύσιν ἐν τῷ ἀέρι· τοῖς μὲν γὰρ διὰ τῷ ὕδατος ἡ κα-
 τάψυξις γίνεται, τοῖς δὲ διὰ τοῦ ἀέρος, ὧν ἐκάτερα σφί-
 σκεται μεταβάλλοντα τὴν τόπην. ἡ δ' αἰτία τῆς κινήσεως
 τοῖς μὲν τῶν βραγχιῶν τοῖς δὲ τῷ πνεύμονος, ὧν αἰρομέ-
 νων καὶ συνίζοντων τὰ μὲν ἐκπνέουσι καὶ εἰσπνέουσι τὰ δὲ
 δέχονται τὸ ὑγρὸν καὶ ἐξιάσιν, ἔτι δ' ἡ σύστασις τῷ ὀργάνῳ,
 τόνδ' ἔχει τὸν τρόπον.

Τρία ἐστὶ τὰ συμβαίνοντα περὶ τὴν καρδίαν, α' δο-20
 καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν ἔχειν, ἔχει δ' ἔ. τὴν αὐτὴν, πῆδησις
 καὶ σφυγμός καὶ ἀναπνοή. πῆδησις μὲν οὖν ἐστὶ σύνωσις
 τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ διὰ κατάψυξιν περιττωματικὴν ἢ
 συντηκτικὴν, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ καλυμένη παλμῷ, καὶ ἐν
 ἄλλαις δὲ νόσοις, καὶ ἐν τοῖς φόβοις δέ· καὶ γὰρ οἱ φο-
 βέμενοι καταψύχονται τὰ ἄνω, τὸ δὲ θερμὸν ὑποφεύγον
 καὶ συσσελλόμενον ποιεῖ τὴν πῆδησιν, εἰς μικρὸν συνωθμέ-
 νον ἔτις ὥς ἐνίοτ' ἀποσβέννυσθαι τὰ ζῶα καὶ ἀποθνήσκειν
 διὰ φόβον καὶ διὰ πάθος νοσηματικόν. ἡ δὲ συμβαίνουσα
 σφύξις τῆς καρδίας, ἣν αἰεὶ φαίνεται ποιουμένη συνεχῶς,
 ὁμοία φύμασιν ἐστίν, ἣν ποιοῦνται κίνησιν μετ' ἀλγηδόνης
 διὰ τὸ παρὰ φύσιν εἶναι τῷ αἵματι τὴν μεταβολήν. γί-
 νεται δὲ μέχρι οὗ ἂν πυωθῇ πεφθέν. ἐστὶ δ' ὁμοίον ἔσσει
 τῷ τὸ πάθος· ἡ γὰρ ζέσις γίνεται πνευματεμένη τῷ ὑγρῷ
 ὑπὸ τῷ θερμῷ· αἶρεται γὰρ διὰ τὸ πλείον γίνεσθαι τὸν ὄγκον.
 παῦλα δ' ἐν μὲν τοῖς φύμασιν, ἐὰν μὴ διαπνεύσῃ, πα-

1. τῶν δ' ἐναίμων *PS.* || 2. δὲ τινὰ *LPS.* || ἔχει *L.* || 3. ζῶσι καὶ τῶν] ζῶσι τῶν δ' *M.* || 4. μὴ ζωτικά λίαν εἰσὶ *re Z.* || ζῶ-
 σι χρόνον *S.* || 5. κινεῖται *P.* || 6. ἔτι ὅταν *LPS.* || χελωνιδίων διὰ τὸ μὴ κινεῖσθαι *MZ.* || 7. δὲ *om LPS.* || δ'] *te MZ.* || 8. αἰτῆς]
 ἀρχῆς *M.* || καταψυχῇ καὶ *MZ.* || τὸ θερμὸν *om MSZ.* || 9. κοινῶν *P.* || γὰρ *om P.* || 10. αὐτὸ *om MZ.* || ἔταν μὲν ἔν *MZ.* ||
 11. ξηρανομένων] σκληρανομένων *MZ.* || 12. δύναται *MS.* δυναμένην *Z.* || 14. γινομένης τῆς ἐπιτάσεως *MZ.* || 15. ἐν τῷ γήρᾳ *om L.* ||
 17. ἥτις ἂν] ἂν τις *P.* || 18. ἐπίτασις *S.* || γίνηται *L.* || ὥσπερ — 20. ἀποσβέννυται *om MZ.* || 20. ἐν post 21. θάνατος *P.* || 21.
 βιάς] ἐναντίον *L.* || 23. τὸν πνεύμονα ποιῶσι *P.* || 24. ἡ ante θερμότητος *om MZ.* || νοσηματικῇ *L.* || 27. μηκέτι]·μηδὲν *L.* || 32. τῇ]
 ἡ *MZ.* || 33. γὰρ] δ' *S.*

2. γινομένη *L.* || τελειοτάτη *MZ.* || 4. τέτῳ — 6. θάνατος *om MZ.* || 9. καταπνέεσθαι *L.* || 10. ἡ *om P.* || 11. ἐκατέρας *L.* ||
 σφίσκεται *LS.* || 12. τόπους] exit *S.* || 14. καὶ εἰσπνέουσι *om MZ.* || 15. ἀφιάσιν *Z.* || 17. τρία δ' ἐστὶ *LPS.* || 19. καὶ utrum-
 que *om MZ.* || σφυγμός *L.* σφύξις *MZ.* || τὸ τῆς ἀναπνοῆς *L.* || 21. πάλῃ *M.* πάλῃ *Z.* || 22. ἐν *om P.* || φοβέμενοι] φόβοι
MZ. || 26. νοσημάτων *P.* || 27. τῇ καρδίᾳ *Z.* || 28. ὁμοία τοῖς ἐμφύμασιν *Z.* ὁμοία τοῖς ἐμφυσήμασιν *M.* || ποιεῖται *M.* || 30. μέχρις
MZ et omisso οὗ L. || πυωθῇ *MZ.* || 31. τὸ πάθος τῷ *P.* || 33. πολλὰ *MZ.* || φυσῆμασιν *L.* || παχύτερον γινόμενον, omis-
 σις τῷ ὑγρῷ, *MZ.*

χυτέρως γινόμενης τῆ ὑγρῆς, σῆψις, τῇ δὲ ζέσει ἢ ἐκπτώσις διὰ τῶν ὀριζόντων. ἐν δὲ τῇ καρδίᾳ ἢ τῷ αἵτι προσιόντος ἐκ τῆς τροφῆς ὑγρῆς διὰ τῆς θερμότητος ὀγκωσὶς ποιεῖ σφυγμόν, αἰρομένη πρὸς τὸν ἔσχατον χιτῶνα τῆς καρδίας. καὶ τὸ αἵτι γίνεται συνεχῶς· ἐπιρρεῖ γὰρ αἵτι τὸ ὑγρὸν συνεχῶς, ἐξ ὧς γίνεται ἢ τῷ αἵματος φύσει· πρῶτον γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ δημιουργεῖται. ὁλόν δ' ἐν τῇ γενέσει ἐξ ἀρχῆς· ἔπειτα γὰρ διωρισμένων τῶν φλεβῶν φαίνεται ἔχουσα αἷμα. καὶ διὰ τῆτο σφύζει μᾶλλον τοῖς νεωτέροις τῶν πρεσβυτέρων· γίνεται γὰρ ἢ ἀναθυμιάσις πλείων τοῖς νεωτέροις. καὶ σφύζουσιν αἱ φλέβες πᾶσαι, καὶ ἅμα ἀλλήλαις, διὰ τὸ ἡρτῆσθαι ἐκ τῆς καρδίας. κινεῖ δ' αἵτι· ὥστε κινεῖται αἵτι, καὶ ἅμα ἀλλήλαις, ὅτε κινεῖ. ἀναπήδησις μὲν οὖν ἐστὶν ἢ γινόμενη ἄνωσις πρὸς τὴν τῷ ψυχρῷ σύνοσιν, σφύζει δ' ἢ τῷ ὑγρῷ θερμαινόμενης πνευμάτωσις.

21 Ἡ δ' ἀναπνοὴ γίνεται αὐξανόμενη τῷ θερμῷ, ἐν ᾧ ἢ ἀρχὴ ἢ θρεπτικὴ. καθάπερ γὰρ καὶ τᾶλλα δεῖται τροφῆς, κινεῖται, καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον· καὶ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἐκεῖνο τῆς τροφῆς αἰτιὸν ἐστίν. ἀνάγκη δὲ πλέον γινόμενον· αἶρειν τὸ ὄργανον. δεῖ δ' ὑπολαβεῖν τὴν σύστασιν τῶν ὀργάνων παραπλησίαν μὲν εἶναι ταῖς φύσεσιν ταῖς ἐν τοῖς χαλκείοις· οὐ πόρρω γὰρ ἔσθ' ὁ πνεύμων ἔσθ' ἢ καρδίᾳ πρὸς τὸ δεῖσθαι σχῆμα τοῖστον· διπλῶν δ' εἶναι τὸ τοῖστον· δεῖ γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τὸ θρεπτικὸν εἶναι τῆς φυσικῆς δυνάμεως. αἶρεται μὲν ἔν πλείον γινόμενον, αἰρομένη δ' ἀναγκαῖον αἶρεσθαι καὶ τὸ περιέχον αὐτὸ μόριον. ὅπερ φαίνονται ποιεῖν οἱ ἀναπνεόντες· αἶρσι γὰρ τὸν θώρακα διὰ τὸ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐνῶσαν αὐτῷ τῷ τοῖστῳ μορίῳ ταὐτὸ τῆτο ποιεῖν· αἰρομένου γὰρ, καθάπερ εἰς τὰς φύσας, ἀναγκαῖον εἰσφέρειν τὸν αἶρα τὸν θύραθεν, καὶ ψυχρὸν ὄντα καὶ καταψύχοντα 30

σβεννύναι τὴν ὑπεροχὴν τὴν τῷ πυρός. ὥστε δ' αὐξανόμενη ἤρετο· τοῦτο τὸ μόριον, καὶ φθίνοντος ἀναγκαῖον συνίξαι, καὶ συνίζοντος ἐξίνααι τὸν αἶρα τὸν εἰσελθόντα πάλιν, εἰσιόντα μὲν ψυχρὸν ἐξίοντα δὲ θερμὸν διὰ τὴν ἀφῆν τῷ θερμῷ τῷ ἐνότος ἐν τῷ μορίῳ τοῦτω, καὶ μάλιστα τοῖς τὸν πνεύμονα ἔναμον ἔχουσιν· εἰς πολλοὺς γὰρ οἶον αὐλῶνας τὰς σύριγγας ἐμπίπτειν τὰς ἐν τῷ πνεύμονι, ὧν παρ' ἐκάστην παρατέτανται φλέβες, ὥστε δοκεῖν ὅλον εἶναι τὸν πνεύμονα πλήρη αἵματος. καλεῖται δ' ἢ μὲν εἰσόδος τῷ αἵρος ἀναπνοή, ἢ δ' ἐξόδος ἐκπνοή. καὶ αἵτι δὲ τῆτο γίνεται συνεχῶς, ἔως περ ἂν ζῇ καὶ κινῇ τοῦτο τὸ μόριον συνεχῶς. καὶ διὰ τῆτο ἐν τῷ ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν ἐστὶ τὸ ζῆν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τοῖς ἰχθύσι ἢ κήσις γίνεται τῶν βραγχίων. αἰρομένου μὲν γὰρ τῷ θερμῷ τῷ ἐν τῷ αἵματι 15 διὰ τῶν μορίων αἶρονται καὶ τὰ βράγχια, καὶ διαῖσι τὸ ὕδωρ· κατιόντος δὲ πρὸς τὴν καρδίαν διὰ τῶν πόρων καὶ καταψυχομένης συνίξσι, καὶ ἀφιάσι τὸ ὕδωρ. αἵτι δ' αἰρομένης τῷ ἐν τῇ καρδίᾳ, αἵτι δέχεται πάλιν καταψυχομένης. διὸ κινεῖται τῷ ζῆν καὶ μὴ ζῆν τὸ τέλος ἐστὶν ἐν τῷ ἀναπνεῖν, καὶ τῷ ἐν τῷ δέχεσθαι τὸ ὑγρὸν.

Περὶ μὲν ἔν ζωῆς καὶ θανάτου καὶ τῶν συγγενῶν ταύτης τῆς σκέψεως, σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων. περὶ δὲ ὑγιείας καὶ νόσου οὐ μόνον ἐστὶν ἰατρῷ ἀλλὰ καὶ τῷ φυσικῷ μέχρι τῆς αἰτίας εἰπεῖν. ἢ δὲ διαφέρουσι καὶ ἢ διαφέροντα θεωροῦσιν, οὐ δεῖ λανθάνειν, ἐπεὶ ὅτι γε σύνορος ἢ πραγματεία μέχρι τινός ἐστι, μαρτυρεῖ τὸ γινόμενον· τῶν τε γὰρ ἰατρῶν ὅσοι κομψοὶ ἢ περιέργοι, λέγουσιν τι περὶ φύσεως καὶ τὰς ἀρχὰς ἐκεῖθεν ἀξίως λαμβάνειν, καὶ τῶν περὶ φύσεως πραγματευθέντων οἱ χαριέστατοι σχεδὸν τε 30 λευτῶσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τὰς ἰατρικάς.

1. δὲ om *M*. || 2. ἀφρίζοντων *MZ*. || ἐκ] καὶ ἐκ *MZ*. || 3. τῆς τροφῆς] τῷ *L*. || 4. αἰρομένη] διαιρον *Z*, διερον *M*. || τῇ καρδίᾳ χιτῶνα *L*. || 5. ἐπιρρεῖ — συνεχῶς om *MZ*. || 6. σφύζει *MZ*. || πρῶτον — 7. δημιουργεῖται om *MZ*. || 12. ἐκ] μὲν ἐκ *M*. || κινεῖται δ' αἵτι, ὥστε κινεῖται *MZ*. || 13. καὶ πᾶσαι ἅμα *L*. || ὅτι *MP*. || ἐστὶν om *L*. || 14. σύνοσιν] ὑπνωσιν *M* et fortasse *Z*. || 18. κινεῖται — 19. τροφῆς om *MZ*. || 18. μᾶλλον] μόνον *L*. || 19. κινεῖται *P*. || δὲ *MZ*. || πλέον *P*, om *M*. || 21. ἐν om *M*. || 22. καρδίᾳ προσδέχασθαι *MPZ*. || 25. πλέον *MZ*. || γινόμενον *P*. || 26. μόριον αὐτὸ *MZ*. || 28. ἐνῶσαν ἐν αὐτῷ *PZ*, ἐνῶσαν ἐν αὐτῇ *M*. || 29. γὰρ] δὲ *L*. || φύσας *P*. || an εἰσφέρειν? || 30. καὶ ante ψυχρὸν om *MZ*. || καταψύχεσθαι *MZ*.

1. ὑπερβολὴν *MZ*. || τὴν om *L*. || δ' — 2. τὸ om *MZ*. || 1. αὐξανόμενη *L*. || 3. εἰσιόντα *P*. || 5. τὸν om *P*. || 6. ἔχουσιν ἔναμον *P*, ἔχουσιν ἔναμον *M*. || 7. ἐμπίπτειν τὰς om *MZ*. || πνευμονίᾳ παρ' *M*, πνεύμονι παρ' *Z*. || 8. παρατέτανται] σύριγγα τέτανται *Z*, σύριγγα τε πάντῃ *M*. || 11. περ om *MZ*. || κινεῖ *Z*. || 13. καὶ ἐν τοῖς *L*. || 14. μὲν om *LMZ*. || 15. τῷ μορίῳ *L*. || 17. ἀφανίζουσι *MZ*. || 18. τῇ om *MPZ*. || 19. τὸ om *M*. || ἐστὶ τῷ ζῆν ἐν *P*, ἐστὶ τῷ ζῆν ἐν *L*. || 21. ἐν om *L*. || 22. ἀπάντων *L*. || 24. τῷ περ *LMP*. || 25. θεωροῦσιν] κοιναῖον *P*. || ἐπεὶ δὲ ὅτι *Z*. || 27. ἢ] καὶ *MZ*. || τε *LP*. || παρὰ φύσιν *M*. || 30. εἰς τὰς ἰατρικάς ἀρχὰς *L*.

ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ.

Τίς ἡ τοῦ ἐμφύτου πνεύματος διαμονή, καὶ τίς ἡ αὐ-
ξησις; ὁρῶμεν γὰρ ὅτι πλέον καὶ ἰσχυρότερον γίνεται καὶ
καθ' ἡλικίας μεταβολὴν καὶ κατὰ διάθεσιν σώματος. ἢ
ὡς τὰλλα μέρη, προσγινομένης τινός. προσγίνεται δὲ τροφή
τοῖς ἐμφύτοις, ὥστε ταύτην σκεπτέον ποία τε καὶ πόθεν. 5
δύο δὲ τρόποι δι' ὧν γίνεται, ἢ διὰ τῆς ἀναπνοῆς, ἢ διὰ
τῆς κατὰ τὴν τῆς τροφῆς προσφορὰν πέψεως, καθάπερ
τοῖς ἄλλοις. τῶν ἴσως οὐχ ἦττον ἢ οὐχ οὕτω δόξειεν
διὰ τῆς τροφῆς· σῶμα γὰρ ὑπὸ σώματος τρέφεται, τὸ
δὲ πνεῦμα σῶμα. τίς οὖν ὁ τρόπος; ἢ δῆλον ὡς ἐκ τῆς 10
φλεβός ὀλκῇ τινὶ καὶ πέψει. τὸ γὰρ αἷμα ἢ ἐσχάτη
τροφὴ καὶ ἡ αὐτὴ πᾶσιν. ὥσπερ οὖν καὶ εἰς τὸ ἀγγεῖον
αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον λαμβάνει τροφήν εἰς τὸ
θερμόν. ἄγει δ' ὁ αἷρ τὴν ἐνέργειαν ποιῶν, τὴν τε πεπτι-
κὴν αὐτὸς αὐτῷ προστιθεὶς αὖξιν καὶ τρέφει. ἔδεν δ' ἴσως 15
ἄτοπον αὐτὸ γε τοῦτο, ἀλλὰ γενέσθαι τὸ πρῶτον ἐκ τῆς
τροφῆς. καθαρώτερον γὰρ ὃ τῇ ψυχῇ συμφυές, εἰ μὴ
καὶ τὴν ψυχὴν ὕστερον λέγοι γίνεσθαι, διακρινομένων τῶν
σπερμάτων καὶ εἰς φύσιν ἰόντων. εἴτε περίττωμα πάσης
τροφῆς ἐστί, ποία διαπέμπεται τῷτο; κατὰ μὲν γὰρ τὴν 20
ἐκπνοὴν ἐκ εὐλογον· ἀντιλαμβάνει γὰρ εὐθύς. λοιπὸν δὲ
δῆλον ὅτι διὰ τῶν τῆς ἀρτηρίας πόρων. τὸ δ' ἐκκρινόμενον
ἤτοι λεπτότερον ἢ παχύτερον. ἀμφοτέρως δ' ἄτοπον, εἰ
τῷτο πάντων ἔσαι καθαρώτατον. εἰ δὲ παχύτερον, ἔσονται
τινες πόροι μείζους. εἰ δ' ἄρα κατὰ τὰς αὐτὰς λαμβάνει 25
καὶ ἐκπέμπει, τοῦτ' αὐτὸ παράλογον καὶ ἄτοπον. ἢ μὲν
ἐν ἐκ τῆς τροφῆς αὖξιν καὶ διαμονὴν σχεδὸν ταῦτα.

2 Ἡ δ' ἐκ τῆς ἀναπνοῆς, ὥσπερ Ἀριστοτέλης οἶεται
(τροφὴν γὰρ οἶεται καὶ τὸ πνεῦμα πεττόμενον, ἢ τῷ αέρος
ἐν τῷ πνεύματι· τῷτο δ' εἰς τὰ ἀγγεῖα διαδίδοσθαι, τὸ 30
λέγοι τις, ὡς ἢ πάσης τῆς τροφῆς ἔδεν πᾶσι γίνεται πε-

περίττωμα πάλιν ἐκπέμπεσθαι) πλείους ἔχει τὰς ἀπορίας.
ἢ τε γὰρ πέψιν ὑπὸ τίνος; εἰκὸς μὲν γὰρ ὑπ' αὐτῆς, κα-
θάπερ καὶ τῶν ἄλλων. αὐτὸ δὲ τοῦτ' ἄτοπον, εἰ μὴ δια-
φέρει τῷ ἔξω αέρος· οὕτω δ' ἡ θερμότης ἂν πέττοι. καὶ
μὴν καὶ παχύτερον αὐτὸν εὐλογον εἶναι μεθ' ὑγρότητος
τῆς ἀπὸ τῶν ἀγγείων ὄντα καὶ τῶν ὄλων ὄγκων, ὥσθ' ἡ
πέψιν ἂν εἰς τὸ σωματικῶδες εἴη. τὸ δὲ περίττωμα, εἴπερ
γίνεται λεπτότερον, ἢ πιθανόν. ἄλογος δὲ καὶ ἡ ταχυτὴς
τῆς πέψεως. εὐθύς γὰρ μετὰ τὴν εἰσπνοὴν ἡ ἐκπνοή. τί
ἐν τῷ ἔτῳ ταχὺ μεταβάλλον καὶ ἀλλοιῶν; ὑπολάβοι γὰρ
ἂν τις μάλιστα τὸ θερμόν, καὶ μαρτυρεῖ ἔτῳς ἡ αἰσθησις·
ὁ γὰρ ἐκπνεόμενος θερμός. ἔτι δ' εἰ μὲν ἐν τῷ πνεύμονι
καὶ τῇ ἀρτηρίᾳ τὸ πεττόμενον, ἢ τῷ θερμῷ δυνάμεις ἐν τῷ
τοῖς· ὅπερ ἔφασιν, ἀλλ' ἐν τῇ κινήσει τῇ τῷ πνεύματος
ἐκθερμαίνεσθαι τὴν τροφήν. εἰ δ' ἔξ ἑτέρου τινός οἶον ἐπι-
σπᾶται ἢ καὶ κινῆτος δέχεται, τῷτ' ἐστὶ θαυμασιώτερον.
ἅμα δὲ καὶ ἐκ αὐτοῦ τὸ πρῶτον κινῶν. ἔτι δ' ἡ μὲν ἀνα-
πνοὴ μέχρι τῷ πνεύμονος, ὥσπερ λέγουσιν αὐτοί, τὸ δὲ
πνεῦμα δι' ὅλου τὸ σύμφυτον. εἰ δ' ἀπὸ τέτου διαδίδο-
ται καὶ πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, πῶς ἡ πέψιν
ἔτῳ ταχέα; θαυμασιώτερον γὰρ τῷτο καὶ μείζον· ἢ γὰρ
διαπέμπει τῷτο γ' εὐθύς πεττόμενον τὸν αέρα τοῖς κάτω.
καίτοι τὸ μὲν δόξειεν ἂν ἀναγκαῖον εἶναι τῷτο τῆς πέψεως
γνωμένης ἐν τῷ πνεύμονι, τῆς τ' ἀναπνοῆς κοινωνόντων καὶ
τῶν κάτω. μείζον δ' ἔτῳς ἔτι καὶ παραδοξότερον τὸ συμ-
βαῖνον· οἶον γὰρ διόδω καὶ θίξει γίνεται μόνον ἡ πέψιν.
ἄλογον δὲ καὶ τοῦτ' καὶ λογοδέξερον, εἰ ὁ αὐτὸς λόγος
τῆς τροφῆς καὶ τῷ περιττώματος. εἰ δὲ δι' ἄλλου τινός
τῶν ἐντός, οἱ αὐτοὶ λόγοι οἱ καὶ πρότερον, εἰ μὴ τοῦτο
λέγοι τις, ὡς ἢ πάσης τῆς τροφῆς ἔδεν πᾶσι γίνεται πε-

Codices LPQZB.

1. διαμονὴν Q. || 3. κατὰ om LPQB^a. || 4. μείνη Q. || 8. δόξει Z, δόξη PQB^a et pr L. || 12. αὐτὴ ἐστὶ πᾶσιν LPQB^a. ||
18. λέγει LPQB^a. || 20. τῶν LPQ. || 26. αὐτὸ — ἢ] αὐτῇ PQB^a, αὐτῇ L. || 29. τροφήν γὰρ οἶεται om LPQB^a.
5. ὑγρότητα B^a. || 6. ἐν QB^a. || 8. παχύτης LPQZB^a. || 11. καὶ ὡς μαρτ. Z. || 16. καὶ om PB^a. || 17. πρῶτον τὸ Z. ||
19. διαδίδωται Z, διαδίδωσι LQ. || 22. τοῖς κάτω] τοῖς ἄλλοις L, om Q. || 23. δόξειεν ἂν] δόξειεν Z; δόξει LPQB^a. || τῆς πέψεως
τῷτο LPQB^a. || 25. ἔτι om LPQB^a. || 27. λογοδέξερων Z, ἀλογαδέξερων LPQB^a. || λόγος] λέγει LQ. || 29. καὶ οἱ LQ. || 30. λέ-
γει B^a.

ρίττωμα, καθάπερ ἔδὲ τοῖς φυτοῖς, ἐπεὶ ἔδὲ τῶν τῷ σώ-
ματος μερῶν ἐκάστῃ λαβεῖν ἔστιν. εἰ δὲ μή, ἔτι γε παν-
τός. ἀλλ' ἄρα γε ἡ μὲν ἀγγείων αὐξήσις ἡ αὐτὴ καὶ
τῶν ἄλλων μορίων, εὐρυνομένων δὲ καὶ διςαμμένων τῶν
πλείων ὁ ἀὴρ ὁ εἰσρέων καὶ ἐκρέων. εἰ δὲ τι ἀναγκαῖον
ἐνυπάρχει, τὸτο αὐτὸ ζητεῖται, τίς ὁ φυσικὸς καὶ πῶς
ἔτος πλείων ὑγιῶς, ἐκ τήτου φανερόν ἂν εἴεν. τοῖς δὲ δὴ
μὴ ἀναπνευστικοῖς τίς ἡ τροφή τοῦ συμφύτου καὶ τίς ἡ
αὐξήσις; ὃ γὰρ ἔτι τέτοις ἀπὸ τῆ ἔξωθεν. εἰ δ' ἀπὸ τῶν
ἐντὸς καὶ τῆς κοινῆς τροφῆς, εὐλόγον κἀκεῖνοις· ἀπὸ γὰρ
τῶν αὐτῶν τὰ ὅμοια, καὶ ὡσαύτως. εἰ μὴ ἄρα καὶ τέ-
τοις ἀπὸ τοῦ ἐκτός, ὥσπερ καὶ τῶν ὁσμῶν αἰσθάνονται.
ἀλλ' ἔτω γ' οἶον ἀναπνοὴ γίνεται. περὶ ἧς κἀν ἀπορήσει-
τις, εἰ κατὰ ἀλήθειαν ἔστιν, αὐτὸ τε τὸτο προφέρων καὶ
τὴν ἐπίσπασιν τῆς τροφῆς (ὀλκὴ γὰρ ἅμα πνεύματος),
ἔτι δ' ὑπὲρ τῆς καταψύξεως ἀντιλέγων, ὡς κἀκεῖνων δεο-
μένων. εἰ δὲ διὰ τῆ ὑποζώματος αὐτοῖς γίνεται, ταύτῃ
δῆλον ὅτι καὶ ἡ τῷ ἀέρος εἰσόδος· ὥσθ' ὅμοιον τι τῇ ἀνα-
πνοῇ. πλὴν ἐκ ἀφορίζεται τίς ὀλκὴ καὶ ὑπὸ τίνος. ἢ εἰ
μὴ ὀλκὴ, πῶς ἡ εἰσόδος; εἰ μὴ ἄρα αὐτομάτως. τοῦτο
μὲν ἔν ἔχει καὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ σκέψιν. τοῖς δὲ δὴ ἐν-
γροῖς τίς ἡ τροφή καὶ αὐξήσις τῷ συμφύτου; χωρὶς γὰρ
τῷ μὴ ἀναπνεῖν ἔδ' ἐνυπάρχειν ὅλως ἐν τῷ ὑγρῷ φαμέν
ἀέρα. λοιπὸν ἄρα διὰ τῆς τροφῆς, ὡς ἔχ ὁμοίως πᾶσιν,
ἢ κἀκεῖνα διὰ τῆς τροφῆς τὰ ἐνύγρα· τριῶν γὰρ τούτων
ἀναγκαῖον ἔν. καὶ ταῦτα μὲν ὡς περὶ τὴν αὐξήσιν καὶ
τροφὴν τῷ πνεύματος.

3. Περὶ δὲ ἀναπνοῆς οἱ μὲν ἔ λέγουσι τίνος χάριν, ἀλ-
λὰ μόνον ὃν τρόπον γίνεται, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς καὶ
Δημόκριτος· οἱ δ' ἔδὲ τὸν τρόπον ὅλως λέγουσιν, ἀλλ' ὡς
φανερῶ χράνται. δεῖ δὲ καὶ εἰ καταψύξεως χάριν, αὐτὸ
τὸτο διασαφῆσαι. εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἄνω τὸ θερμόν, ἐκ ἂν
ἔτι δεοίτο κάτω. τὸ δὲ σύμφυτον πνεῦμα δι' ὅλου, καὶ
ἀρχὴ ἀπὸ τοῦ πνεύματος. δοκεῖ δὲ καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς
εἰς πάντα διαδίδοσθαι κατὰ συνέχειαν, ὥς τὸτο δεικτέον
ὡς οὐκ ἔστιν. ἄτοπον δὲ εἰ μὴ δεῖται τίνος κινήσεως καὶ

οἶον τροφῆς. εἰ δὲ διαπνεῖ πρὸς πᾶν, ἔνετι καταψύξεως
εἴη χάριν. ἀλλὰ μὴν καὶ ἡ διάδοσις ἄλλως τ' ἀνασθη-
τος, καὶ τὸ τάχος αὐτῆς. καὶ πάλιν τὸ τῆς παλιρροίας,
εἴπερ ἀπὸ πάντων, θαυμαστόν, πλὴν εἰ ἄλλον τρόπον ἀπὸ
τῶν ἐσχάτων. τὸ δὲ πρῶτως καὶ κυρίως ἀπὸ τῶν περὶ τὴν
καρδίαν. ἐν πολλοῖς δ' ἔτω τὸ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν δυ-
νάμεων. ἄτοπον ἔν ὅμως εἰ καὶ εἰς τὸ ὅσον διαδίδεται·
καὶ γὰρ δὴ τὸτο φασιν ἐξ ἀρτηριῶν. διό, καθάπερ εἴρη-
ται, σκεπτέον περὶ ἀναπνοῆς, καὶ τίνος ἕνεκα καὶ ποίοις
μέρεσι καὶ πῶς. ἔτι οὐδ' ἐπιφορὰ τῆς τροφῆς φαίνεται
πᾶσι δι' ἀρτηριῶν, οἶον αὐτοῖς τε τοῖς ἀγγείοις καὶ ἄλλοις
τισὶ τῶν μερῶν. ζῇ δὲ τὰ φυτὰ καὶ τρέφεται· ταῦτα
μὲν οἰκειότερά πως τοῖς περὶ τὰς τροφάς.

Ἐπεὶ δὲ τρεῖς αἱ κινήσεις τῆ ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ πνεύμα-
τος, ἀναπνοή, σφυγμός, τρίτη δ' ἡ τὴν τροφήν ἐπάγουσα
καὶ κατεργαζομένη, λεκτέον ὑπὲρ ἐκάστης καὶ ποῦ καὶ
πῶς καὶ τίνος χάριν. τῶν δ' ἡ μὲν τῷ σφυγμῷ καὶ τῇ
αἰσθήσει φανερά καθ' ὅτι ἐν μέρος ἀπτομένοις, ἡ δὲ τῆς
ἀναπνοῆς μέχρι μὲν τῷ φανερά, τὸ δὲ πλέον κατὰ λόγον,
ἡ δὲ τῆς τροφῆς ἅπαντα κατὰ λόγον ὡς εἰπεῖν, ὡς ἐκ
τῶν συμβαινόντων δὲ κατὰ τὴν αἴσθησιν. ἡ μὲν ἔν ἀνα-
πνοῇ δῆλον ὡς ἀπὸ τοῦ ἐντὸς ἔχει τὴν ἀρχήν, εἴτε ψυ-
χῆς δύναμιν· εἴτε ψυχὴν δεῖ λέγειν ταύτην, εἴτε καὶ ἄλ-
λην τινὰ σωματῶν μίξιν, ἢ δι' αὐτῶν ποιεῖ τὴν τοιαύτην
ὀλκὴν. ἡ δὲ θρεπτικὴ δόξειεν ἂν ἀπὸ τῆς ἀναπνοῆς· αὕτη
γὰρ ἀνταποδίδεται, καὶ ὁμοία τῷ ἀληθεῖ. εἰ δὲ μή, πᾶν
ὁμαλίζει τοῖς χρόνοις τὸ σῶμα κατὰ τὴν τοιαύτην κίνη-
σιν. ἢ εἰ μὴδὲν διαφέρει τὸ ἅμα, πάντα τὰ μέρη σκε-
πτέον. ὁ δὲ σφυγμὸς ἰδίος τις παρ' αὐτάς, τῇ μὲν ἂν δο-
κῶν εἶναι κατὰ συμβεβηκός, εἴπερ, ὅταν ἐν ὑγρῷ πλῆθος
ἢ θερμότητος, ἀνάγκη τὸ ἐκπνευματῶμενον διὰ τὴν ἐναπό-
ληψιν ποιεῖν σφυγμόν, ἐν τῇ ἀρχῇ δὲ καὶ πρῶτον, εἴπερ
τοῖς πρῶτοις σύμφυτον· ἐν γὰρ τῇ καρδίᾳ μάλιστα καὶ
πρῶτον, ἀφ' ἧς καὶ τοῖς ἄλλοις. τάχα δὲ πρὸς τὴν ὑπο-
κειμένην ὑσῖαν τῆ ζώου τὴν ἐκ τῆς ἐνεργείας ἀνάγκη τὸτο
παρακολουθεῖν. ὅτι δ' ἔδὲν πρὸς τὴν ἀναπνοὴν ὁ σφυγμός,

2. δὲ ὅμ *PB*^a. || ὅτι γε πάντως *LPQB*^a. || 3. ἡ μὲν *Z*. || 5. ὁ ἀὴρ πλείων *LQ*. || 6. ὑπάρχει *B*^a. || 7. ἐν τέτοις *LPQB*^a. || 8. ἐμφύτου *PQ*. || 13. ἔτω] ἔτοι *LPB*^a, ἔτι *Q*. || 14. προσφέρων *PQ*. || 16. ἀντιλέγειν *LQ*. || 17. τοιαύτη *LQ*. || 21. δὴ] μὴ *Q*. || 24. ἀέρα ὅτι διὰ τῆς τροφῆς ἢ τῷ πνεύματος γένεσις, λοιπὸν *LPQB*^a. || 27. τῷ καὶ τῷ *PZB*^a. || 30. ὅλως] αὐτῆς *LPQB*^a. || 31. χάριν ὁμ *Q*. || 32. ἄνω τὸ] ἄνωθεν *LPQB*^a. || 33. δεοίτο] αἱ *LPQB*^a. 34. ἀρχὴν *PB*^a. || τὸ] τὰ *LPQB*^a. || 35. δια-
δοσθαι *Q*.

2. μὴ *Q*. || 4. εἰ ὁμ *PQ*. || 6. τὸ ὁμ *LQ*. || 7. ὁμοίως *LQ*. || 10. ἔτι δὲ ἔδ' *LPQB*^a. || φέρεται *LPQB*^a. || 11. τε] τῶν *Q*. || 13. οἰκειότερον *Q*. || τῶν *LQ*. || 17. καὶ τῇ αἰσθήσει ὁμ *L*. || 18. φανερόν *L*. || 19. φανερόν *LQ*. || 25. δόξειεν — 26. γὰρ] *lacunam litterarum sex PQ, undecim L, quindecim B*^a. || 29. παρὰ ταύτας πῇ *LPQB*^a. || 30. εἶναι] τις *Q*, τῆς *L*. || 31. ἐνα-
πόλυσιν *PB*^a, ἀναπόλυσιν *LQ*. || 33. ἐν γὰρ — 34. ἄλλοις ὁμ *LPQB*^a. || 35. τὴν] τῆς *LPQB*^a. || 36. παρακολουθεῖ *L*.

σημεῖον· εἴαν τε γὰρ πυκνὸν εἴαν τε ὁμαλὸν εἴαν τε σφο-
δρὸν ἢ πρᾶον ἀναπνέη τις, ὃ γε σφυγμὸς ὁμοῖος καὶ ὁ
αὐτός, ἀλλ' ἡ ἀνωμαλία γίνεται καὶ ἐπίτασις ἐν τε σω-
ματικοῖς τισὶ πάθεσι καὶ ἐν τοῖς τῆς ψυχῆς φόβοις ἐλ-
πίσιν ἀγωνίαις. εἰ δὲ καὶ ἐν ταῖς ἀρτηρίαις ὁ σφυγμὸς, 5
καὶ ὁ αὐτὸς ὦν ῥυθμῷ καὶ ὁμαλὸς ἦ, σκεπτόν· ἐκ ἔοικε
δὲ γε τοῖς μακρὰν ἀπηρητημένοις. ἥκιστα δ' ἐνεκά τε φαί-
νεται γίνεσθαι, καθάπερ εἴρηται. τὸ γὰρ αὖ τῆς ἀναπνοῆς
καὶ τῆς ἐπαγωγῆς, εἴθ' ὥς ἕτερα πάμπαν ἀλλήλων εἴθ'
ὥς θάτερον πρὸς θάτερον, ἐνεκά τε φαίνεται καὶ ἔχει τινα 10
λόγον. τριῶν δ' ἑσῶν. πότερον εὐλογον εἶναι τὴν γε σφυγ-
μῶδη καὶ τὴν ἀναπνευστικὴν; ἡ γὰρ τροφή προϋπάρχοντος.
ἢ ἔ; τὸ μὲν γὰρ ἀναπνεῖν, ὅταν ἀπολυθῇ τῆς κυΐσης, ἡ
δ' ἐπιφορὰ καὶ ἡ τροφή καὶ ξυνισταμένου καὶ ξυνεσθηκό-
τος, ὁ δὲ σφυγμὸς εὐθύς ἐν τῇ ἀρχῇ ξυνισταμένης τῆς 15
καρδίας, καθάπερ ἐν τοῖς ὥοις γίνεται φανερόν. ὥς αὕτη
πρώτη, καὶ ἔοικεν ἐνεργεῖα τινὶ καὶ ἐκ ἐναπολήψει πνεύ-
ματος, εἰ μὴ ἄρα τῷτο πρὸς τὴν ἐνέργειαν. τὸ δὲ πνεῦμα
τὸ ἐκ τῆς ἀναπνοῆς φέρεσθαι μὲν εἰς τὴν κοιλίαν, ἔ δια
τῷ σωμαχίῳ (τῷτο μὲν γὰρ ἀδύνατον), ἀλλὰ πόρον εἶναι 20
παρὰ τὴν ὁσφύν, δι' ἧς τὸ πνεῦμα τῇ ἀναπνοῇ φέρεσθαι
ἐκ τῷ βραγχίῳ εἰς τὴν κοιλίαν καὶ πάλιν ἔξω· τῷτο δὲ
τῇ αἰσθήσει φανερόν. ἔχει δ' ἀπορίαν καὶ τὰ περὶ τὴν αἰ-
σθήσιν. εἰ γὰρ ἡ ἀρτηρία μόνον αἰσθάνεται, πότερα τῷ
πνεύματι τῷ δι' αὐτῆς, ἢ τῷ ὄγκῳ, ἢ τῷ σώματι; ἢ εἰ 25
περὶ ὁ αἶρ πρῶτον ὑπὸ τὴν ψυχὴν, τῷ κυριωτέρῳ τε καὶ
προτέρῳ; τί ἔν ἡ ψυχῇ; δυνάμιν φασὶ τὴν αἰτίαν τῆς κι-
νήσεως τῆς τοιαύτης. ἢ ὅλῳν ὥς ἐκ ὁρθῶς ἐπιτιμήσεις τοῖς
τὸ λογιστικὸν καὶ θυμικόν· καὶ γὰρ ἔτοι ὥς δυνάμεις λέ-
γουσιν. ἀλλ' εἰ δὴ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ἀέρι τέτω, ἔτος γε κοι- 30
νὸς ἢ πάσχω·ν γέ τι καὶ ἀλλοιόμενος, εὐλόγως ἂν εὐ-
ψυχον ἢ ψυχὴν, πρὸς τὸ συγγενὲς φέρεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ
τὸ ὁμοιον αὖξεται. ἢ ἔ; τὸ γὰρ ὅλον ἐκ αἶρ, ἀλλὰ συμ-
βαλλόμενόν τι πρὸς ταύτην τὴν δύναμιν ὁ αἶρ, ἢ οὐ τὸ
ταύτην ποιεῖν, καὶ τὸ ποιεῖσαν τοῦτ' ἀρχὴν καὶ ὑπόθεσις. 35 ἂν ἐκ τῷ ὑγρῷ εὐθύς θνήσκῃ. τὰς δὲ φλέβας καὶ τὰς

ταῖς δὲ μὴ ἀναπνεύουσιν, ἵνα ἀνεπίμικτος τῷ ἔξω. ἢ οὐ,
ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον μιγνύμενος; τίς ἔν ἡ διαφορά
τῇ ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ πρὸς τὸν ἔξω; διαφέρειν γὰρ εὐλογον,
τάχα δὲ καὶ ἀναγκαῖον, λεπτότητι. ἀλλ' ἔτι δὲ καθ'
αὐτὸν θερμὸς ἢ ὑψ' ἑτέρου; φαίνεται γὰρ ὁ ἔσω καθάπερ
ὁ ἔξω· βοηθεῖται δὲ τῇ καταλύσει. πότερα δέ; ἔξω μὲν
γὰρ πρᾶος, ἐμπεριληφθεὶς δὲ πνεῦμα, καθάπερ πυκνωθεὶς
καὶ διαδοθεὶς πως. ἢ μίξιν τινα ἀνάγκη λαμβάνειν, ἐν
ὕγροτητί τε καὶ σωματικοῖς ὄγκοις ἀνασρεφόμενον; ἐκ ἄρα
λεπτότατος, εἴπερ μέμικται. καὶ μὴν εὐλογόν γε τὸ πρῶ-
τον δεκτικὸν ψυχῆς, εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ ψυχὴ τοῖςτον, καὶ
ἔ καθαρόν τι καὶ ἀμιγές, τὴν ἀρτηρίαν μόνον εἶναι δεκτι-
κὴν πνεύματος, τὸ δὲ νεῦρον οὐ. διαφέρει δὲ καὶ ὅτι τὸ
μὲν νεῦρον ἔχει τάσιν, ἢ δ' ἀρτηρία ταχὺ διαρρήγνυται,
καθάπερ καὶ ἡ φλέψ. τὸ δὲ δέρμα ἐκ φλεβὸς καὶ νεύ-
ρου καὶ ἀρτηρίας, ἐκ φλεβὸς μὲν ὅτι κεντηθὲν αἷμα ἀνα-
δίδωσιν, ἐκ νεύρου δὲ ὅτι τάσιν ἔχει, ἔξ ἀρτηρίας δὲ
ὅτι διαπνοὴν ἔχει. μόνον γὰρ δεκτικὸν πνεύματος ἡ ἀρτη-
ρία. τὰς δὲ φλέβας ἔχειν πόρους, ἐν αἷς τὸ θερμόν ὃν
ὥσπερ ἐν χαλκείῳ θερμαίνειν τὸ αἷμα· φύσει γὰρ ἐκ εἴ-
ναι θερμόν, ἀλλ' ὥσπερ τὰ τηκτὰ καταδιαχεῖσθαι· διὸ
καὶ πήγνυσθαι τὴν ἀρτηρίαν, καὶ ἔχειν ὑγρότητα καὶ ἐν
αὐτῇ καὶ ἐν τοῖς χιτῶσι τοῖς περιέχεσι τὸ κοιλίωμα. φανε-
ρόν δ' ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν εἶναι, καὶ ὅτι εἰς τὸ ἔντερον καὶ
εἰς τὴν κοιλίαν αἱ τε φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι συνάπτουσιν,
ἃς εἰκὸς εἶναι τὴν τροφὴν ἔλκειν. ἐκ δὲ τῶν φλεβῶν εἰς
τὰς σάρκας διαδίδουσαι τὴν τροφήν, ἔ κατὰ τὰ πλάγια
ἀλλὰ κατὰ τὸ σῶμα, καθάπερ σωλῆνας. ἀποτείνει γὰρ
ἐκ τῶν πλαγίων φλεβῶν φλέβια λεπτὰ ἐκ τῆς μεγάλης
φλεβὸς καὶ τῆς ἀρτηρίας παρ' ἐκάστην πλευράν, καὶ ἀρ-
τηρίαν καὶ φλέβα παρακεῖσθαι· καὶ τὰ ὅσα δὲ καθά-
πτειν τὰ νεῦρα καὶ τὰς φλέβας καὶ εἰς μέσα καὶ εἰς
τὰς συμβολὰς τῶν κεφαλῶν, δι' ὧν τὴν τροφὴν δέχεσθαι
τὸς ἰχθύας καὶ ἀναπνεῖν· εἰ δὲ μὴ ἀνέπνεον, ἐξαιρεθέντας
ἂν ἐκ τῷ ὑγρῷ εὐθύς θνήσκῃ. τὰς δὲ φλέβας καὶ τὰς

2. πρᾶον ZB^a et corr P. || γε] τε LPQZB^a. || ὁ om LQ. || 5. ἀγω εἰ Q. || 6. ῥυθμῷ] ἐν θυμῷ LQ. || 9. ἕτερον σύμπαν LQ. || 11. γε om LQ. || 14. ἡ addidit Z. || 16. ὥοις om Q. || 17. πρῶτερον Q. || ἐν ἀπολύσει PB^a. || 18. δ' ἐκ τῆς ἀναπνοῆς πνεῦμα LQ. || 19. ἔ — 20. ἀδύνατον add Z. || 20. ἀλλ' ἄπορον LPQB^a. || 21. τὸ πνεῦμα post φέρεσθαι PB^a. || φέρεται Z. || 22. βραγχίῳ Z. || 24. πότερον LQ. || 26. τὴν om Z. || 27. πρότερον LQ. || φάσι] φανερόν L. || 29. λογικὸν LPQB^a. || δυνάμει LPQB^a. || 31. τι] τε LQ. || 32. ἢ] ἢ PB^a. || 24. τε LQ.

1. δι' L. || 5. αὐτὸν LQ. || περ add Z. || 6. πότερα B^a, πότερον LQ. || 7. πυκνωθὲν Q. || 8. ἀναγκαῖον LQ. || 10. λεπτότη-
τος B^a. || τε PB^a. || τὸ πρῶτον om L. || 11. ἡ om Q. || 12. δεκτικὸν LQ. || 15. καὶ νεύρου om LQB^a. || 17. τάσιν ἔχει] τεύνε-
ται LQ. || 20. χαλκείοις LPQB^a. || 21. τὰ τηκτὰ] ταύτῃ LPQB^a. || καὶ διὰ LPQB^a. || 22. καὶ ante ἐν om LQ. || 23. ἐν add Z. || 24. δ' add Z. || ἀτόμων Q. || 25. εἰς om Q. || ἡ ἀρτηρία PB^a. || 30. φλέβα καὶ ἀρτηρίαν LPQB^a. || 32. καὶ post φλέβας om LQ. || τὰς συμβολὰς καὶ εἰς μέσα PB^a, τὰς συμβολὰς καὶ εἰς μέγα LQ.

ἀρτηρίας συνάπτειν εἰς ἀλλήλας καὶ τῇ αἰσθήσει φανερόν
εἶναι. τὸτο δ' ἐκ αὐτῶν συμβαίνειν, εἰ μὴ ἐδεῖτο καὶ τὸ ὑγρὸν
πνεύματος καὶ τὸ πνεῦμα ὑγρῶ, τῷ θερμὸν εἶναι ἐν νεύρῳ
καὶ ἀρτηρίᾳ καὶ φλεβί, θερμώτατον δὲ καὶ οἶον φλεβο-
δέστατον τὸ ἐν τῷ νεύρῳ. αἰτοπον ἔν τῇ τῷ πνεύματος χώρᾳ
τὸ θερμὸν, ἄλλως τε καὶ καταψύξεως χάριν, εἰ δὲ ποιεῖ
καὶ οἶον ἀναζωπυρεῖ θερμῷ τὸ θερμὸν, γίγνεται ἄν. ἔτι
πάντων τῶν ἐχόντων θερμότητα σύμφυτόν πως ἡ διαμονή,
μηδεὶς ἀντικειμένου μηδὲ καταψύχοντος. ὅτι γὰρ πάν-
τα δεῖται καταψύξεως, σχεδὸν φανερόν τῷ αἵμα κατ-

τῇ πῆξει. ἄρ' ἔν ὧ καὶ δέρμα πρὸς σάρκα; ἀλλὰ τοῖς
ὀσρακοδόρμους καὶ μαλακοσγράκοις πῶς ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ἢ
τροφῇ; τὴναντίον γὰρ δοκεῖ μᾶλλον ἀπὸ τῶν ἐντὸς ἢ τῶν
ἐκτὸς. ἔτι δὲ ποῖα καὶ διὰ τίνων ἢ ἐκ τῆς κοιλίας δίοδος;
καὶ πάλιν ἢ ἐκείνων ἀναστροφή πρὸς τὴν σάρκα, καίπερ
ἄλογος ἔστα. πολὺ γὰρ τι θαυμαστὸν φαίνεται καὶ ἀδύνα-
τον ὅλως. ἄρα γε ἄλλοις ἄλλη τροφή, καὶ ἔκαστος τροφή
τὸ αἷμα· πλὴν ἐκ τέττε τάλλα.

Τὴν τῶν ὀσῶν φύσιν ἄρα σκεπτέον ἢ πρὸς κίνησιν ἢ
πρὸς ἔρεισμα, καὶ πρὸς τὸ στέγειν καὶ περιέχειν, ἔτι δ' εἰ
ὥσπερ ἀρχαὶ ἔνια, καθάπερ ὁ πόλος. λέγω δὲ πρὸς μὲν
κίνησιν, οἶον ποδὸς ἢ χειρὸς ἢ σκέλους ἢ ἀγκῶνος, ὁμοίως
τὴν τε καμπτικήν καὶ τὴν κατὰ τόπον· ὅδε γὰρ τὴν τοπι-
κὴν οἶον τε ἄνευ κάμψεως. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ ἔρεισματα
ἐν τέτοις. τὴν δὲ τῷ στέγειν καὶ περιέχειν, οἶον τὰ ἐν τῇ κε-
φαλῇ τὸν ἐγκέφαλον, καὶ ὅσοι δὴ τὸν μυελὸν ἄρχειν. αἱ
δὲ πλευραὶ τῷ συγκλείειν. ἀρχὴ δὲ καὶ μένον ἢ ῥάχισ,
ἀφ' ἧς καὶ αἱ πλευραὶ πρὸς τὴν σύγκλεισιν. ἀνάγκη γὰρ
εἶναι τι τοῖσδε· ἅπαν γὰρ τὸ κινούμενον ἐξ ἡρεμῆντος. αἷμα
δὲ καὶ δεῖ γε εἶναι τὸ ἔνεκα. ἐν ᾧ δὴ καὶ τὴν ἀρχὴν
ἔνιοι, τὸν τε ῥαχίτην καὶ τὸν ἐγκέφαλον. ἔτι δὲ παρὰ
ταύτ' ἐπὶ συναφῆς καὶ συγκλείσεως χάριν, οἶον ἢ κλείς·
ὅθεν ἴσως καὶ τένομα. πρὸς δὲ τὴν χρεῖαν ἔκαστον καλῶς.
ἔτε γὰρ ἢ κάμψις, ἔτε τῷ ὅλου ἔτε τῶν μερῶν, εἰ μὴ
τοιαῦτα, οἶον ῥάχισ, πῆξ, ἀγκῶν. εἴσω γὰρ δεῖ τὴν κάμ-
ψιν πρὸς τὴν χρεῖαν. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν τῷ ποδὸς καὶ τῶν
ἄλλων τοιαύτην. ἅπαντα δὲ ἔνεκά του, καὶ τὰ ἐν τέτοις
ὀσῶν, οἶον ἢ ἐν τῷ ἀγκῶνι κερκὶς ἔνεκα τῆς στροφῆς τῷ ἀγ-
κῶνος καὶ τῆς χειρὸς. ἔ γὰρ ἐδυνάμεθα πρηγῇ καὶ ὑπτίαν
κινεῖν ἄνευ ταύτης, ὅδε τὰς πόδας ἐπαίρειν καὶ κάμπτειν,
εἰ μὴ δύο αἱ ἐν τῇ κινήσει κερκίδες. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ
ἄλλα σκεπτέον, οἶον ἢ τῷ τραχήλου κίνησις, εἰ ἐν τῷ ὀσῶν.
δεῖ δὲ καὶ ὅσα πρὸς κατάληψιν ἢ σύνδεσμον, οἶον ἢ μύλη
ἢ ἐπὶ τῷ γόνατι. ἀλλὰ καὶ διὰ τί τοῖς ἄλλοις ἔ. ὅσα μὲν
ἐν κινήσει, πάντα μὲν μετὰ νέρων, ἴσως δ' ὅσα πρακτι-
κῶς μάλιστα, οἶον τὰ περὶ ἀγκῶνα καὶ σκέλη καὶ χεῖρας
καὶ πόδας. τὰ δ' ἄλλα συνδέσμου χάριν, ὅσα δεῖται.
ἐνίοις γὰρ ἴσως ὅδε ἢ ἐπ' ὀλίγον, οἶον ἢ ῥάχισ· ἀλλ' ἢ

6 Πότερον δὲ τὸ σπέρμα διὰ τῆς ἀρτηρίας ὡς καὶ συν-
θλιβόμενον, καὶ ἐν τῇ προέσει μόνον; ἐν οἷς δὴ φαίνεται
καὶ ἡ ἐξ αἵματος μεταβολὴ τῷ τὰ νεῦρα ἀπὸ τῶν ὀσῶν
τρέφεσθαι· καθάπτει γὰρ αὐτά. ἢ ἔτε τέτ' ἀληθές· καὶ
γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ νεῦρον, καὶ νεῦρα δὲ ἐκ τῶν ὀσῶν ἡρτη-
μένα. ἔ συνάπτει δὲ ἐν ἐτέρῳ, ἀλλ' εἰς σάρκα ἀποτελε-
τᾷ. ἢ τὸτο γ' ἔθεν· εἴη γὰρ αὐτὸν ἔθεν ἡττον ἀπὸ τῷ ὀσῶν ἢ
τροφῇ. αὐτοῖς δ' ἀπὸ τοῦ νεύρου τοῖς ὀσῶν μᾶλλον τὴν
τροφῇ. αἰτοπον γὰρ καὶ τὸτο ξηρὸν φύσει καὶ οὐκ ἔχον
πόρος ὑγρῶς· ἢ τροφή δ' ὑγρὸν. σκεπτέον δὲ πότερον, εἴπερ
ἀπὸ τῶν ὀσῶν, τίς ἢ τῷ ὀσῶν τροφή, ἢ φέρουσι πόροι καὶ
ἐκ τῆς φλεβὸς καὶ ἐκ τῆς ἀρτηρίας εἰς αὐτόν. καὶ ἐν πολ-
λοῖς μὲν εὐδολοί, μάλιστα δ' εἰς τὴν ῥάχιν. τὰς δ' ἀπὸ
τῶν ὀσῶν γίνεσθαι συνεχεῖς, ὥσπερ ταῖς πλευραῖς· τέτους
δ' ἀπὸ τῆς κοιλίας τίνα τρόπον, ἢ πῶς τῆς ὀλκῆς γινομέ-
νης. ἢ τὰ πολλὰ ἄχονδρα, καθάπερ ἢ ῥάχισ· ἀλλ' ἔτι
πρὸς τὴν κίνησιν, ἢ συναψέως χάριν. δεῖ δὲ, καὶ εἰ ἀπὸ
τῷ νεύρου τὸ ὀσῶν τρέφεται, τὴν τῷ νεύρου τροφήν εἰδέναι.
ἡμεῖς δὲ φαμεν ἐκ τῆς ὑγρότητος γλίσχρας ἔσσης τῆς περὶ
τὸ αὐτό. πόθεν δ' αὐτὴ καὶ πῶς, λεκτέον. τὸ ἐκ φλεβὸς
καὶ ἀρτηρίας τὴν σάρκα, ὅτι πανταχόθεν αἷμα τῇ κεν-
τήσει, ψεῦδος ἐπὶ γε τῶν ἄλλων ζώων, οἶον ὀρνίθων καὶ
ὄφρων καὶ ἰχθύων ἢ ὅλως τῶν ὀσῶν· ἀλλὰ τῶν πολυ-
αἵμων τέτ' ἴδιον, ἐπεὶ τῶν ὀρνίθων γε καὶ τεμνομένων τὸ
ζῆθος ἰχώρ, ἔχ αἷμα. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ἐκ νεύρου τὸν ὄνυχα

3. τῷ τὸ B^a. || 10. τὸ B^a. || 12. θήσκειν Z. || 17. καθάπερ LPQB^a. || 24. φέρουσα πόρον L. || καὶ om PB^a. || 26. ἄδη-
λον LQ. || 27. συνεχεῖς γίνεσθαι PB^a. || 29. ἔτοι QZ. || 32. γλιαρᾶς PB^a, χλιαρᾶς LQ. || 33. ἐκ τῆς φλεβὸς LQ. || 35 et 36. καὶ
om Z. || 37. ἐπεὶ καὶ τῶν LPQB^a. || ὀρνίθων Q.

4. ἐκ τῆς ἐκτὸς Z, τῆς LQ. || 5. πρὸς — 7. ἄλλη τροφή om Q. || 10. στέγειν PB^a, σέ Q. || 11. πόλος pr Z. || 12. χει-
ρὸς ἢ ποδὸς LQ. || 15. στέγειν LPQB^a. || 16. ὄση LQ. || ἀρχὴν PQZ. || 20. δεῖ δὴ PB^a. || 22. ἐπεὶ LPQZB^a. || 27. πάντα
L. || 28. τροφῆς LPQZB^a. || 29. δυνάμεθα L, ἢ δύναμις Q. || ὑπτίαν ταύτην κινεῖν LPQB^a. || 31. αἱ om Q. || 32. ἢ εἰ Z. ||
34. τί τὸ LPQB^a. || 35. μὲν om LPQB^a. || 36. χεῖρα Q. || 37. χάριν καὶ ἔστα PB^a. || 38. ἴσως ante οἶον LPQB^a.

κάμψις. καὶ γὰρ ἡ πρὸς ἄλληλα κόλλησις ἰχώρ ἐς καὶ ὑγρότης μυζώδης. τὰ δὲ καὶ συνδεῖται νεύροις, οἷον τὰ περὶ τὰ ἄρθρα.

8 Πάντων δ' ἐστὶ λόγος ὁ βελτίων ὡς καὶ νῦν ζητεῖν· ἀλλὰ τὰς ἀρχὰς ἐφ' ἱκανόν, ὧν χάριν, σκεπτέον. οὐκ ἂν 5 δόξειε κινήσεως ἕνεκα τὰ ὅσα, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ νεύρα ἢ τὰ ἀνάλογον, ἐν ᾧ πρῶτῳ τὸ πνεῦμα τὸ κινήτικόν, ἐπεὶ καὶ ἡ κοιλία κινεῖται καὶ ἡ καρδιά νεύρα ἔχει· τὰ δ' οὐ πᾶσι, ἀλλ' ἐνόις, ἀνάγκη καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην κίνησιν νεύρα ἔχειν, ἢ εἰς τὸ.... ὁ γὰρ πολὺς ἐπ' ὀλίγον καὶ κα- 10 κῶς βαδίζει. δεῖ γὰρ τῆτο λαβεῖν ὥσπερ ἀρχήν, ὅτι πᾶσιν, ἢ ἄλλου τινὸς χάριν· ἀλλὰ πρὸς τὴν κίνησιν τὴν οἰκείαν, οἷον τοῖς μὲν πεζοῖς πόδας, καὶ τῆτο τοῖς μὲν ὀρθοῖς δύο, τοῖς δὲ παντελῶς ἐπὶ τῆς γῆς πλείους, ὅσοις ἡ ὕλη γεωδεςτέρα καὶ ψυχροτέρα. τὰ δὲ καὶ ἅποδα ὅλως ἐγχα- 15 ρεῖ. βία γὰρ ἔτω κινεῖσθαι τοῖς πτηνοῖς πτέρυγας, καὶ τέτων τὴν μορφήν οἰκείαν τῇ φύσει. διάφορα δὲ τοῖς πτητικωτέροις καὶ βραχυτέροις. πόδας δὲ τροφῆς χάριν καὶ ἀνασάσεως, πλὴν τῆς νυκτερίδος· διὸ καὶ τὴν τροφήν ἐκ τῷ ἀέρος. καὶ μὴ δεῖσθαι διαναπαύσεως· ἐ δέονται γὰρ δι' 20 ἄλλων. τὰ δὲ ὀσφυόδεσμα τῶν ἐνύδρων ὑπόποδα διὰ τὸ βάρος. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τὴν κατὰ τόπον ἀλλαγὴν· ὅσα δὲ πρὸς τὴν ἄλλην χρείαν, ὥσπερ ὑφηγεῖται καὶ ἐκάστου τὰ ἴδια, καὶ εἴ τι μὴ προφανές, οἷον διὰ τί τὰ πολύποδα βραδυτάτα, καίτοι τὰ τετράποδα θαύτω τῶν 25 διπόδων· πότερον ὅτι ἐπὶ γῆς ὅλα τὰ σώματα; ἢ ὅτι φύσει ψυχρὰ καὶ δυσκίνητα; ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν;

9 Οἱ ἀναιρῶντες ὡς ἐ τὸ θερμὸν τὸ ἐργαζόμενον ἐν τοῖς σώμασιν, ἢ ὅτι μία τις φορὰ καὶ δύναμις ἡ τμητικὴ τῷ πυρὸς, οὐ καλῶς λέγουσιν. οὐδὲ γὰρ ὅλα τοῖς ἀψύχοις 30 ταῦτο ποιεῖ πᾶσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν πυκνοῖ, τὰ δὲ μανοῖ καὶ τήκει, τὰ δὲ πήγνυσιν. ἐν δὲ δὴ τοῖς ἐμφύχοις ἔτως ὑποληπτέον, ὥσπερ φύσεως πῦρ ζητῶντα, καθάπερ τέχνης· καὶ γὰρ ἐν ταῖς τέχναις ἕτερον τὸ χρυσοχοϊκὸν καὶ τὸ χαλκευτικὸν καὶ τὸ τεκτονικὸν πῦρ ἀποτελεῖ, καὶ τὸ μα- 35 γειρικόν. ἴσως δ' ἀληθέστερον ὅτι αἱ τέχναι· χρῶνται γὰρ

ὥσπερ ὄργανῳ μαλαττούσαι καὶ τήκουσαι καὶ ξηραίνσαι, ἔνια δὲ καὶ ῥυθμίζουσαι. τὸ αὐτὸ δὲ τῆτο καὶ αἱ φύσεις· ὅθεν δὴ καὶ πρὸς ἄλληλα διαφοραί. διὸ γελοῖον πρὸς τὸ ἔξω κρίνειν· εἴτε γὰρ διακρίνον εἴτε λεπτύνον εἴθ' ὅτιδήποτ' 5 ἐστὶ τὸ θερμαίνεσθαι καὶ πυρῆσθαι, διαφορὰν ἔχει τὰ ἔργα τοῖς χρωμένοις. ἀλλ' αἱ μὲν τέχναι ὡς ὄργανῳ χρῶνται, ἡ δὲ φύσις ἅμα καὶ ὡς ὕλη. ἐ δὴ τῆτο χαλεπὸν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τὴν φύσιν αὐτὴν νοῆσαι τὴν χρωμένην, ἥ τις ἅμα τοῖς αἰσθητοῖς πάθει καὶ τὸν ῥυθμὸν ἀποδώσει. τῆτο γὰρ ἐκείνῳ πυρὸς ὅδε πνεύματος. τέτοις δὴ καταμεμῖχθαι τοιαύτην δύναμιν θαυμαστόν. ἔτι δὲ τῆτο θαυμαστόν ταῦτόν καὶ περὶ ψυχῆς· ἐν τέτοις γὰρ ὑπάρχει. διόπερ ἐ κακῶς 10 εἰς ταῦτόν, ἢ ἀπλῶς ἢ μῡρίον τι τὸ δημιουργοῦν, καὶ τὸ τὴν κίνησιν αὐτὴν ὁμοίαν ὑπάρχειν ἐνέργειαν· καὶ γὰρ ἡ φύσις, ἀφ' ἧς καὶ ἡ γένεσις. ἀλλὰ δὴ τίς ἡ διαφορὰ τῷ καθ' ἑκάστον θερμῷ; εἴθ' ὡς ὄργανον εἴθ' ὡς ὕλην εἴθ' ὡς ἄμ- 15 φω. πυρὸς γὰρ διαφοραὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. τῆτο δὲ σχεδὸν ὥσπερ ἐν μίξει καὶ ἀμιξίᾳ· τὸ γὰρ καθαρώτερον μᾶλλον. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπλῶν. ἀνάγκη γὰρ, ἐπεὶ ἕτερον ὅσῃν καὶ σὰρξ ἡ ἵππου καὶ ἡ βοός, ἢ τῷ ἐξ ἐτέρων εἶναι ἢ τῇ χρήσει διαφέρειν. εἰ μὲν 20 ἔν ἑτέρα, τίνες αἱ διαφοραὶ ἐκάστου τῶν ἀπλῶν; καὶ τίς; ταύτας γὰρ ζητῶμεν. εἰ δὲ ταῦτά, τοῖς λόγοις ἂν διαφέροι. ἀνάγκη γὰρ δυοῖν θάτερον, καθάπερ ἐν τοῖς ἄλλοις· οἶνου μὲν γὰρ καὶ μέλιτος κρᾶσιν διὰ τὸ ὑποκείμενον, οἷον δ' αὐτῷ, εἴπερ ἑτέρα, διὰ τὸν λόγον. διὸ καὶ Ἐμπεδοκλῆς αἰτίαν ἀπλῶς τὴν τῷ ὅσῃ φύσιν, εἴπερ ἅπαντα τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει τῆς μίξεως, ἀδιάφορα ἐχρῆν ἵππου καὶ λέον- 25 τος καὶ ἀνθρώπου εἶναι. νῦν δὲ διαφέρει σκληρότητι, μαλακότητι, πυκνότητι, τοῖς ἄλλοις. ὁμοίως καὶ σὰρξ καὶ τὰ ἄλλα μύρια. ἔτι δὲ τὰ ἐν τῷ αὐτῷ ζῳῷ διαφέρουσι πυκνότητι καὶ μαλότητι καὶ τοῖς ἄλλοις, ὡς· ἐχ' ἡ αὐτὴ κρᾶσις. ταχὺ μὲν γὰρ καὶ λεπτὸν καὶ μέγα καὶ μικρὸν εἴη ἐν τῷ ποσῷ, σκληρὸν δὲ καὶ πυκνὸν καὶ τὰ ἐναντία 30 τέτοις ἐν τῷ ποιῷ τῷ τῆς μίξεως. ἀναγκαῖον δὲ τοῖς ἔτω λέγουσιν εἰδέναι πῶς τὸ δημιουργῶν ἕτερον εἴη ἂν. καίτοι

6. δόξει *PB*^a. || 7. ἀνάλογα *B*^a. || τὸ ante κιν. om *B*^a. || 10. ἔχει *LPQZB*^a. || post τὸ locum litteris quinque *P*, sex *Z*, septem *LQB*^a. || 12. πρὸς τὴν οἰκείαν κίνησιν *LQ*. || 17. τὴν φύσιν *PB*^a. || πτητικωτέροις *PB*^a. || 18. βραχυτέρον *P*. || 20. δι' ἀναπαύσεως *L*. || γὰρ om *PZB*^a. || 21. ἀλλήλων *L*. || 26. ἐπὶ τὰ τῆς γῆς *B*^a, ἐπὶ τῆς γῆς *P*. || 27. καὶ om *ZB*^a. || 28. ἀναιρῶντ *Q*. || 31. ταυτὸν *B*^a, ταῦτα *LPQ*. || ἐκπυκνοῖ *LPB*^a, ἐκπνοῖ *Q*. || 32. δὴ add *Z*. || 33. ζητῶντες *L*.

2. δὲ τῆτο] δὴ τῆτο *LPQB*^a. || 3. διαφορὰν *LQ*. || 18. καθαρώτερον *PB*^a, καθαρώτατον *L*. || 20. περ om *LQ*. || καὶ ἢ] ἢ *LQ*. || 21. τῷ] τὸ *LPQB*^a. || 22. ἐτέρα *B*^a, ἑτεραι *L*, ἑτερά *Q*. || 23. λόγοις ἂν διαφέρει] ἐν τοῖς ἄλλοις *LPQB*^a. || 25. κρᾶσις *Z*. || 27. post φύσιν locum litteris septem *Z*. || 29. εἶναι om *Z*. || σκληρότητα καὶ μαλακότητα *Q*, σκληρότητα καὶ μαλακώτατα *L*. || 30. πυκνότητι add *Z*. || ὁμοίως δὲ καὶ *LQ*. || 32. πυκνότητα καὶ μαλότητα *Q*, πυκνότητα καὶ μαλότητα *L*. || 33. καὶ post γὰρ om *LPQB*^a. || 36. εἰδέναι add *Z*. || ἂν εἴη *LQ*.

τῶτο πλέον ἢ ἔλαττον εἶναι, καὶ τῷ καθ' αὐτὸ καὶ τῷ με-
μιγμένῳ, ἢ ἐν ἄλλῳ πυρᾷσθαι καθάπερ τὰ ἐφύμενα καὶ
ὀπτύμενα. ὅπερ ἴσως ἀληθές· ἅμα γὰρ ἐγκαταμίγνυται
καὶ ποιεῖ τὸ τῆς φύσεως. ἄρα ὁ αὐτὸς καὶ περὶ σαρκὸς

λόγος· καὶ γὰρ αἱ αὐταὶ διαφοραί. σχεδὸν δὲ καὶ περὶ
φλεβὸς καὶ ἀρτηρίας καὶ τῶν λοιπῶν. ὥς τε δεῦν θάτερον,
ἢ ἔχῃ εἰς ὁ λόγος τέτων κατὰ τὴν μίξιν, ἢ οὐ σκληρότητι
καὶ πυκνότητι καὶ τοῖς ἐναντίοις τὲς λόγους ληπτέον.

ΠΕΡΙ ΤΑ ΖΩΙΑ ΙΣΤΟΡΙΩΝ Α.

Τῶν ἐν τοῖς ζώοις μορίων τὰ μὲν ἐσιν ἀσύνθετα, ὅσα δι-
αιρεῖται εἰς ὁμοιομερῆ, οἷον σάρκες εἰς σάρκας, τὰ δὲ σύν-
θετα, ὅσα εἰς ἀνομοιομερῆ, οἷον ἡ χεὶρ ἢ εἰς χεῖρας διαι-
ρεῖται ὅδε τὸ πρόσωπον εἰς πρόσωπα. τῶν δὲ τοιούτων ἕνα ἢ
μόνον μέρη, ἀλλὰ καὶ μέλη καλεῖται. τοιαῦτα δ' ἐσιν ὅσα
τῶν μέρων ὅλα ὄντα ἕτερα μέρη ἔχει ἐν αὐτοῖς, οἷον κε-
φαλή καὶ σκέλος καὶ χεὶρ καὶ ὅλος ὁ βραχίον καὶ ὁ θώ-
ραξ· ταῦτα γὰρ αὐτὰ τέ ἐσιν μέρη ὅλα, καὶ ἐσιν αὐτῶν
ἕτερα μόρια. πάντα δὲ τὰ ἀνομοιομερῆ σύγκειται ἐκ τῶν
ὁμοιομερῶν, οἷον χεὶρ ἐκ σαρκὸς καὶ νεύρων καὶ ὀστέων. ἔχει
δὲ τῶν ζώων ἕνα μὲν πάντα τὰ μόρια ταῦτα ἀλλήλοισι,
ἕνα δ' ἕτερα. ταῦτα δὲ τὰ μὲν εἶδει τῶν μορίων ἐσιν, οἷον
ἀνθρώπου ῥίς καὶ ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου ῥινὴ καὶ ὀφθαλμῷ,
καὶ σαρκὶ σάρξ καὶ ὀστέῳ ὀστέον· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
ἵππου καὶ τῶν ἄλλων ζώων, ὅσα τῷ εἶδει ταῦτα λέγομεν
ἐαυτοῖς· ὁμοίως γὰρ ὥσπερ τὸ ὅλον ἔχει πρὸς τὸ ὅλον, καὶ
τῶν μορίων ἔχει ἕκασον πρὸς ἕκασον. τὰ δὲ ταῦτα μὲν ἐσιν,
διαφέρει δὲ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν, ὅσων τὸ γένος ἐστὶ
ταῦτόν. λέγω δὲ γένος οἷον ὄρνιθα καὶ ἰχθύον· τούτων γὰρ
ἐκάτερον ἔχει διαφορὰν κατὰ τὸ γένος, καὶ ἐσιν εἶδη πλείω
ἰχθυῶν καὶ ὀρνίθων. διαφέρει δὲ σχεδὸν τὰ πλείεστα τῶν μο-

ρίων ἐν αὐτοῖς παρὰ τὰς τῶν παθημάτων ἐναντιώσεις, οἷον
χρώματος καὶ σχήματος, τῷ τὰ μὲν μᾶλλον αὐτὰ πε-
πονθέναι τὰ δὲ ἥττον, ἔτι δὲ πλήθει καὶ ὀλιγότητι καὶ με-
γέθει καὶ σμικρότητι καὶ ὅλως ὑπεροχῇ καὶ ἑλλείψει. τὰ
μὲν γὰρ ἐσιν μαλακόςσαρκα αὐτῶν τὰ δὲ σκληρόσαρκα,
καὶ τὰ μὲν μακρὸν ἔχει τὸ ῥύγχος τὰ δὲ βραχύ, καὶ
τὰ μὲν πολυτέρα τὰ δ' ὀλιγότερά ἐσιν. οὐ μὴν ἀλλ'
ἕνα γε καὶ ἐν τέτοις ἕτερα ἐτέροις μόρια ὑπάρχει, οἷον τὰ
μὲν ἔχει πληκτρά τὰ δ' ἔ, καὶ τὰ μὲν λόφον ἔχει τὰ
δ' ἔκ ἔχει. ἀλλ' ὡς εἰπεῖν τὰ πλείεστα καὶ ἔξ ὧν μερῶν ὁ
πᾶς ὄγκος συνέστηκεν, ἢ ταῦτά ἐσιν ἢ διαφέρει τοῖς ἐναν-
τίοις καὶ καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλλειψιν· τὸ γὰρ μᾶλλον καὶ
ἥττον ὑπεροχὴν ἢ τις καὶ ἑλλειψιν θείη. ἕνα δὲ τῶν ζώων
ἔτε εἶδει τὰ μόρια ταῦτα ἔχει ἔτε καθ' ὑπεροχὴν καὶ ἑλ-
λειψιν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν, οἷον πέπονθεν ὀστέον πρὸς ἄ-
κνηαν καὶ ὀνυξ πρὸς ὀπλὴν καὶ χεὶρ πρὸς χηλὴν καὶ πρὸς
πτερόν λεπίς· ὁ γὰρ ἐν ὀρνίθῳ πτερόν, τῶτο ἐν ἰχθύϊ ἐστὶ λε-
πίς. κατὰ μὲν ἔν μορία ἃ ἔχουσιν ἕκαστα τῶν ζώων, τῶτόν
τε τὸν τρόπον ἕτερά ἐσιν καὶ ταῦτά, καὶ ἔτι τῇ θέσει τῶν
μερῶν· πολλὰ γὰρ τῶν ζώων ἔχει μὲν ταῦτα μέρη, ἀλλὰ
κείμενα ἔχῃ ὡσαύτως, οἷον μαστὸς τὰ μὲν ἐν τῷ στήθει τὰ

1. αὐτὰ] αὐτῶ LQZ. || τῷ om LPQZB^a. || 3. ὅπερ] ὅπως Q.

1. λέγει LQ. || δὲ add Z. || 2. δυοῖν et 4. ὑπόληπτέον LPQB^a.

Codices PA^aC^aD^a. Tit. τῶν περὶ τὰ ζῶα ἱστορίων βιβλίον α D^a, περὶ ζώων ἱστορίας α PC^a, τῶν περὶ ζώων ἱστορίας βιβλίον πρῶτον A^a, sed rc.

6. σύνθετα οἷον ὅσα A^a. || 7. ἡ et 8. τὸ om PD^a. || 8. πρόσωπον A^a. || 9. δ' om pr A^a. || 10. αὐτοῖς ἴδια οἷον PD^a. || 11. ὁ post καὶ om PD^a. || 15. τὰ αὐτὰ A^aC^a. || 16. ταῦτα A^a. || δὲ om C^a et pr A^a. || εἶδη D^a. || 17. ἐφθ. ἀνθρώπων P. || 18. καὶ post τρόπον om A^a. || 19. ζῶων om D^a. || 22. ὅσαν P. || 23. λέγεται δὲ γένος οἷον ὀρνίθος καὶ ἰχθύος P. || 24. κατὰ] καὶ πρὸς A^a, om D^a. || τῷ γένος P. || 25. πλείω C^a.

6. ταῦτα D^a, τὰ αὐτὰ P. || 8. μικρότητι et 9. εἰσι PD^a. || 9. μαλακόςσαρκα P. || αὐτῶν om PD^a. || σκληρόδερμα C^a, ὀσρακό-
δερμα PD^a. || 10. ἔχει D^a. || ῥύγχος ὥσπερ αἱ γέραναι τὰ A^a. || 12. οἷον] ὧν PD^a. || 14. ἐκ ἔχει] ἢ PD^a. || τὰ δὲ πλείεστα P. ||
15. συνέσταται A^a. || τοῖς τε ἐναντίοις C^a. || 16. καὶ om PD^a. || 16 et 17. ὑπερβολὴν A^a. || 18. 23. 24. τὰ αὐτὰ A^aC^a. || 21. ὀρνίθ
ἐστὶ πτερόν PC^aD^a. || ἐν τῷ ἰχθύϊ PC^aD^a. || 22. κατὰ] τὰ PD^a. || ἃ] ὅσα PD^a. || 23. τῇ om C^a et pr A^a.

δὲ πρὸς τοῖς μῆροῖς. ἔστι δὲ τῶν ὁμοιομερῶν τὰ μὲν μα-
λακὰ καὶ ὑγρά, τὰ δὲ ξηρὰ καὶ σερεᾶ, ὑγρά μὲν, ἢ ὅλως
ἢ ἕως αὖ ἢ ἐν τῇ φύσει, οἷον αἷμα, ἰχώρ, πιμελή, σῆαρ,
μυελός, γονή, χολή, γάλα ἐν τοῖς ἔχουσιν, σὰρξ τε καὶ
τὰ τούτοις ἀνάλογον, ἔτι ἄλλον τρόπον τὰ περιττώματα, 5
οἷον φλέγμα, καὶ τὰ ὑποσήματα τῆς κοιλίας καὶ κύσεως.
ξηρὰ δὲ καὶ σερεᾶ οἷον νεῦρον, δέρμα, φλέψ, θρίξ, ὄσιν,
χόνδρος, ὄνυξ, κέρας (ὁμῶνυμον γὰρ πρὸς τὸ γένος, ὅταν
τῷ σχήματι καὶ τὸ ὅλον λέγεται κέρας), ἔτι ὅσα ἀνάλο-
γον τέτοις.

Αἱ δὲ διαφοραὶ τῶν ζώων εἰσὶ κατὰ τε τὰς βίβας καὶ
τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔθη καὶ τὰ μόρια, περὶ ὧν τύπῳ μὲν
εἵπωμεν πρῶτον, ὕστερον δὲ περὶ ἕκαστον γένος ἐπισήσαντες
ἔρῃμεν. εἰσὶ δὲ διαφοραὶ κατὰ μὲν τὰς βίβας καὶ τὰ ἔθη
καὶ τὰς πράξεις αἱ τοιαῖδε, ἢ τὰ μὲν ἐνυδρὰ αὐτῶν ἐστὶ τὰ 15
δὲ χερσαῖα, ἐνυδρὰ δὲ διχῶς, τὰ μὲν ὅτι τὸν βίον καὶ τὴν
τροφὴν ποιεῖται ἐν τῷ ὑγρῷ, καὶ δέχεται τὸ ὑγρὸν καὶ
ἀφίησι, τέττα δὲ σερισκόμενα ἔδυναται ζῆν, οἷον πολλοῖς
συμβαίνει τῶν ἰχθύων· τὰ δὲ τὴν μὲν τροφήν ποιεῖται καὶ
τὴν διατριβὴν ἐν τῷ ὑγρῷ, ἔμντοι δέχεται τὸ ὕδωρ ἀλλὰ 20
τὸν ἀέρα, καὶ γενᾷ ἔξω. πολλὰ δ' ἐστὶ τοιαῦτα καὶ πεζᾶ,
ὥσπερ ἐνυδρὶς καὶ λάταξ καὶ κροκόδειλος, καὶ πτηνά, οἷον
αἰθυῖα καὶ κολυμβίς, καὶ ἄποδα, οἷον ὕδρος. ἔνια δὲ τὴν
μὲν τροφήν ἐν τῷ ὑγρῷ ποιεῖται καὶ ἔδυναται ζῆν ἐκτός,
ἔμντοι δέχεται ἕτερον τὸν ἀέρα ἕτερον τὸ ὑγρὸν, οἷον ἀκαλήφη 25
καὶ τὰ ὄσρεα. τῶν δ' ἐνύδρων τὰ μὲν ἐστὶ θαλάττια, τὰ δὲ
ποτάμια, τὰ δὲ λιμναῖα, τὰ δὲ τελματιαῖα, οἷον βάτρα-
χος καὶ κορδύλος. τῶν δὲ χερσαίων τὰ μὲν δέχεται τὸν
ἀέρα καὶ ἀφίησιν, ὃ καλεῖται ἀναπνεῖν καὶ ἐκπνεῖν, οἷον
ἄνθρωπος καὶ πάντα ὅσα πνεύμονα ἔχει τῶν χερσαίων· τὰ 30
δὲ τὸν ἀέρα μὲν ἔδεχεται, ζῆ δὲ καὶ τὴν τροφήν ἔχει ἐν τῇ
γῇ, οἷον σφήξ καὶ μέλιττα καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα. καλῶ δ'
ἔντομα ὅσα ἔχει κατὰ τὸ σῶμα ἔντομάς, ἢ ἐν τοῖς ὑπτίοις
ἢ ἐν τούτοις τε καὶ τοῖς πρᾶνέσιν. καὶ τῶν μὲν χερσαίων

πολλά, ὥσπερ εἴρηται, ἐκ τῆς ὑγρᾶς τὴν τροφήν πορίζεται,
τῶν δ' ἐνύδρων καὶ δεχομένων τὴν θαλάτταν οὐδὲν ἐκ τῆς
γῆς. ἔνια δὲ τῶν ζώων τὸ μὲν πρῶτον ζῆ ἐν τῷ ὑγρῷ,
ἔπειτα μεταβάλλει εἰς ἄλλην μορφήν καὶ ζῆ ἔξω, οἷον
ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς ἐμπύδων· γίνεται γὰρ ἐξ αὐτῶν ὁ
οἶστρος. ἔτι τὰ μὲν ἐστὶ μόνιμα τῶν ζώων, τὰ δὲ μεταβλη-
τικά. ἐστὶ δὲ τὰ μόνιμα ἐν τῷ ὑγρῷ· τῶν δὲ χερσαίων ἔδεν
μόνιμον. ἐν δὲ τῷ ὑγρῷ πολλὰ τῷ προσπεφυκέναι ζῆ, οἷον
γένη ὄσρεων πολλά. δοκεῖ δὲ καὶ ὁ σπόγγος ἔχειν τινα
10 αἰσθησιν· σημεῖον δὲ ὅτι χαλεπώτερον ἀποσπᾶται, ἂν μὴ
γένηται λαθραῖως ἢ κινήσιν, ὥς φασιν. τὰ δὲ καὶ προσφύε-
ται καὶ ἀπολύεται, οἷον ἐστὶ γένος τι τῆς καλεμένης ἀκα-
λήφης· τούτων γὰρ τινες νύκτωρ ἀπολόμεναι νέμονται.
πολλὰ δ' ἀπολελυμένα μὲν ἐστὶν ἀκίνητα δέ, οἷον ὄσρεα καὶ
τὰ καλόμενα ὀλοθέρια. τὰ δὲ νευσικά, οἷον ἰχθύες καὶ τὰ
μαλάκια καὶ τὰ μαλακόσρακα, οἷον κάραβοι. τὰ δὲ πο-
ρευτικά, οἷον τὸ τῶν καρκίνων γένος· τοῦτο γὰρ ἐνυδρὸν ἂν
τὴν φύσιν πορευτικὴν ἐστὶν. τῶν δὲ χερσαίων ἐστὶ τὰ μὲν
πτηνά, ὥσπερ ὄρνιθες καὶ μέλιττα, καὶ ταῦτ' ἄλλον τρό-
πον ἀλλήλων, τὸ δὲ πεζᾶ. καὶ τῶν πεζῶν τὰ μὲν πορευ-
τικά, τὰ δ' ἐρπυστικά, τὰ δὲ ἰλυσπαστικά. πτηνὸν δὲ μόνον
ἔδεν ἐστὶν, ὥσπερ νευσικὸν μόνον ἰχθύς· καὶ γὰρ τὰ δερμό-
περα πεξεύει, καὶ νυκτερίδι πόδες εἰσὶ, καὶ τῇ φώκῃ κε-
κολοβωμένοι πόδες. καὶ τῶν ὀρνίθων εἰσὶ τινες κακόποδες,
οἱ διὰ τῆτο καλῶνται ἀποδες· ἐστὶ δὲ εὐπτερον τῆτο τὸ ὀρνί-
θιον. σχεδὸν δὲ καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ εὐπτερα μὲν κακί-
ποδα δ' ἐστὶν, οἷον χελιδὼν καὶ ὄρεπανις· ὁμοιότροπά τε γὰρ
καὶ ὁμοιόπτερα πάντα ταῦτα, καὶ τὰς ὀφείας ἐγγύς ἀλλή-
λων. φαίνεται δ' ὁ μὲν ἄπυς πᾶσαν ὥραν, ἢ δὲ ὄρεπανις
ὅταν ὕψι τῆ θέρας· τότε γὰρ ὁράται καὶ ἀλίσκεται, ὅλως
δὲ καὶ σπᾶνίον ἐστὶ τῆτο τὸ ὄρνειον. πορευτικά δὲ καὶ νευ-
σικά πολλὰ τῶν ζώων ἐστὶν.

Εἰσὶ δὲ καὶ αἱ τοιαῖδε διαφοραὶ κατὰ τὰς βίβας καὶ
τὰς πράξεις. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶν ἀγελαῖα τὰ δὲ

1. πρὸς] ἐν *PD*^a. || 2. σερεᾶ οἷον ὑγρά μὲν αὖ ὅλως μένει ἕως *PD*^a. || 5. ἀνάλογον *P*: ceteri eo compendio ut ἀνάλογον ἀν ἀνά-
λογα velint nescias. || 7. οἷον om *PD*^a. || 8. πρὸς τὸ γένος *D*^a et γ *A*^a, πρὸς τὸ μέρος *PC*^a, τὸ μέρος *A*^a. || 9. ἀνάλογον *A*^a *D*^a. ||
13. ἔπιμεν *D*^a et pr *P*. || 14. μὲν om *PD*^a. || καὶ τὰ ἔθη post 15. πράξεις *A*^a. || 16. διχῆ *D*^a. || 18. πολλὰς *A*^a. || 22. ὕδρος
et 23. κολυμβός *P*. || 26. θαλάσσια *D*^a. || τὰ δὲ ποτάμια post 27. τελματιαῖα *A*^a. || 28. κορδύλης *A*^a. addit Camotiana καὶ τῶν
θαλαττίων τὰ μὲν πελάγια, τὰ δὲ αἰγιαλώδη, τὰ δὲ πετραῖα. ea codices infra (488 b 6) ponunt. || 30. πάντα om *D*^a. || 32. οἷον om
PD^a. || σφήξ pr *A*^a. || ἄλλα τὰ *P*. || 34. τε om *P*.

1. ὥσπερ εἴρηται πολλά *PD*^a. || 5. ἐπὶ om *D*^a. || ἐν om *A*^a. || ἀσπίδων *C*^a, ἐμπύδων corr *A*^a. || γίνονται — οἱ οἶστροι *PD*^a. ||
6. ἔτι δὲ τὰ *P*. || τῶν ζώων om *PD*^a. || 8. μόνιμον ἐστὶν. ἐν *D*^a. || ζῆ τῷ προσπεφυκέναι *D*^a. || 10. ἐὰν *PD*^a. || 12. ἐστὶ om *PD*^a. ||
13. ἀπολόμεναι *P*. || 15. ἰχθύδια *PD*^a. || 18. τῇ φύσει *PD*^a. || 19. ὄρνις καὶ μέλιττα *A*^a. || τρόπῳ διαφέρει ἀλλήλων *PD*^a. || 21. ἐρ-
πυστικά *P* et pr *A*^a. || δυτικά *P*, εἰλητικά *D*^a. || 22. καὶ γὰρ καὶ τὰ *PD*^a. || 23. νυκτερίδες δίποδες *D*^a. || καὶ] ὥς καὶ *PD*^a. || 26. αἰ-
τῶν *C*^a. || 27. ὁμοτροπά τε γὰρ καὶ ὁμοπτερα *P*. || 28. ταῦτα πάντα *A*^a. || ἀλλήλων ἐγγύς *PD*^a. || 30. γὰρ καὶ ὁράται καὶ *PD*^a. || ἄλ-
λως *P*. || 34. αὐτῶν om *PD*^a.

μοναδικά, καὶ πεζὰ καὶ πτηνὰ καὶ πλωτά, τὰ δ' ἐπαμφοτερίζει. καὶ τῶν ἀγελαίων καὶ τῶν μοναδικῶν τὰ μὲν πολιτικά τὰ δὲ σποραδικὰ ἐσιν. ἀγελαῖα μὲν ἔν οἷον ἐν τοῖς πτηνοῖς τὸ τῶν περισερῶν γένος καὶ γέρας καὶ κύκνος (γαμψώνυχον δ' ἔδεν ἀγελαῖον), καὶ τῶν πλωτῶν πολλὰ γένη τῶν ἰχθύων, οἷον ἔς καλῆσι δρομάδας, θύννοι, πηλαμύδες, ἄμιαι· ὁ δ' ἄνθρωπος ἐπαμφοτερίζει. πολιτικά δ' ἐσὶν ὧν ἐν τι καὶ κοινὸν γίνεται πάντων τὸ ἔργον· ὅπερ ἔ πάντα ποιεῖ τὰ ἀγελαῖα. ἐς δὲ τοιοῦτον ἄνθρωπος, μέλιττα, σφήξ, μύρμηξ, γέρας. καὶ τούτων τὰ μὲν ὑφ' ἡγεμόνα ἐστὶ τὰ δ' ἀναρχα, οἷον γέρας μὲν καὶ τὸ τῶν μελιττῶν γένος ὑφ' ἡγεμόνα, μύρμηκες δὲ καὶ μυρία ἄλλα ἀναρχα. καὶ τὰ μὲν ἐπιδημητικά καὶ τῶν ἀγελαίων καὶ τῶν μοναδικῶν, τὰ δὲ ἐκτοπισικά. καὶ τὰ μὲν σαρκοφάγα, τὰ δὲ καρποφάγα, τὰ δὲ παμφάγα, τὰ δὲ ἰδιότροφα, οἷον τὸ τῶν μελιττῶν γένος καὶ τὸ τῶν ἀραχιδῶν· τὰ μὲν γὰρ μέλιτι καὶ τισὶν ἄλλοις ὀλίγοις τῶν γλυκέων χρῆται τροφῇ, οἱ δ' ἀράχνη ἀπὸ τῆς τῶν μυῶν θήρας ζῶσιν, τὰ δ' ἰχθύσι χρῶνται τροφῇ. καὶ τὰ μὲν θηρευτικά, τὰ δὲ θησαυριστικά τῆς τροφῆς ἐσὶ, τὰ δ' οὐ. καὶ τὰ μὲν οἰκητικά τὰ δὲ ἀοικα, οἰκητικά μὲν οἷον ἀσπάλαξ, μῦς, μύρμηξ, μέλιττα, ἀοικα δὲ πολλὰ τῶν ἐντόμων καὶ τῶν τετραπόδων. ἔτι τοῖς τόποις τὰ μὲν τρωγλοδυτικά, οἷον σαῦρα, ὄφεις, τὰ δ' ὑπέργεια, οἷον ἵππος, κύων. καὶ τὰ μὲν τρηματώδη τὰ δ' ἄτρητα. καὶ τὰ μὲν νυκτερόβια, οἷον γλαῦξ, νυκτερίς, τὰ δ' ἐν τῷ φωτὶ ζῇ. ἔτι δὲ ἡμέρα καὶ ἄγρια, καὶ τὰ μὲν αἰεῖ, οἷον ἄνθρωπος καὶ ὄρεὺς αἰεῖ ἡμέρα, τὰ δ' ἄγρια, ὥσπερ πάρδαλις καὶ λύκος· τὰ δὲ καὶ ἡμερῶσθαι δύναται ταχύ, οἷον ἐλέφας. ἔτι ἄλλον τρόπον πάντα γὰρ ὅσα ἡμέρα ἐστὶ γένη, καὶ ἄγριά ἐσιν, οἷον ἵπποι, βόες, ὕες, πρόβατα, αἰγες, κύνες. καὶ τὰ μὲν ψοφητικά, τὰ δὲ ἄφωνα, τὰ δὲ φωνήεντα, καὶ τέτων τὰ μὲν διάλεκτον ἔχει τὰ δὲ ἀγράμματα, καὶ τὰ μὲν κωτίλα τὰ δὲ σιγηλά, τὰ δ' ὠδικὰ τὰ δ' ἄνωδα· πάντων

δὲ κοινὸν τὸ περὶ τὰς ὀχέας μάλιστα ἄδειν καὶ λαλεῖν. καὶ τὰ μὲν ἄγροικα, ὥσπερ φάττα, τὰ δ' ὄρεα, ὥσπερ ἔποψ, τὰ δὲ συνανθρωπίζει, οἷον περισερά· καὶ τὰ μὲν ἀφροδισιασικά, οἷον τὸ τῶν περδίκων καὶ ἀλεκτρούων γένος, τὰ δὲ ἀγνευτικά, οἷον τὸ τῶν κορακοειδῶν ὀρνέων γένος· ταῦτα γὰρ σπανίως ποιεῖται τὴν ὀχέαν. καὶ τῶν θαλάττιων τὰ μὲν πελάγια, τὰ δὲ αἰγιαλώδη, τὰ δὲ πετραῖα. ἔτι τὰ μὲν ἀμυντικά τὰ δὲ φυλακτικά· ἐς δ' ἀμυντικά μὲν ὅσα ἢ ἐπιτίθεται ἢ ἀδικήμενα ἀμύνεται, φυλακτικά δὲ ὅσα πρὸς τὸ μὴ παθεῖν τι ἔχει ἐν αὐτοῖς ἀλεωρήν.

Διαφέρουσι δὲ καὶ ταῖς τοιαῖς διαφοραῖς κατὰ τὸ ἦθος. τὰ μὲν γὰρ ἐστὶ πρᾶα καὶ δύσθυμα καὶ ἐκ ἐνστατικά, οἷον βοῦς, τὰ δὲ θυμώδη καὶ ἐνστατικά καὶ ἀμαθῆ, οἷον ὕς ἀγριος, τὰ δὲ φρόνιμα καὶ δειλά, οἷον ἔλαφος, δασύπυς, τὰ δὲ ἀνελεύθερα καὶ ἐπίβουλα, οἷον οἱ ὄφεις, τὰ δὲ ἐλευθέρια καὶ ἀνδρεία καὶ εὐγενῆ, οἷον λέων, τὰ δὲ γεναῖα καὶ ἄγρια καὶ ἐπίβουλα, οἷον λύκος· εὐγενὲς μὲν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐξ ἀγαθῶ γένος, γεναῖον δὲ τὸ μὴ ἐξιστάμενον ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως. καὶ τὰ μὲν πανῆργα καὶ κακῆργα, οἷον ἀλώπηξ, τὰ δὲ θυμικά καὶ φιλητικά καὶ θωπευτικά, οἷον κύων, τὰ δὲ πρᾶα καὶ τιθαστευτικά, οἷον ἐλέφας, τὰ δ' αἰσχυντηλά καὶ φυλακτικά, οἷον χῆν, τὰ δὲ φθονερά καὶ φιλόκαλα, οἷον ταῶς. βουλευτικὸν δὲ μόνον ἄνθρωπος ἐστὶ τῶν ζώων. καὶ μνήμης μὲν καὶ διδαχῆς πολλὰ κοινωνεῖ, ἀναμιμνήσκεσθαι δὲ οὐδὲν ἄλλο δύναται πλὴν ἄνθρωπος. περὶ ἕκασον δὲ τῶν γενῶν τά τε περὶ τὰ ἦθη καὶ τὰς βίβας ὕπερον λεχθήσεται δι' ἀκριβείας μᾶλλον.

Πάντων δ' ἐστὶ τῶν ζώων κοινὰ μόρια, ᾧ δέχεται τὴν τροφήν καὶ εἰς ὃ δέχεται· ταῦτα δ' ἐστὶ ταῦτά καὶ ἕτερα κατὰ τὰς εἰρημένους τρόπους, ἢ κατ' εἶδος ἢ κατ' ὑπεροχὴν ἢ κατ' ἀναλογίαν ἢ τῇ θέσει διαφέροντα. μετὰ δὲ ταῦτα ἄλλα κοινὰ μόρια ἔχει τὰ πλεῖστα τῶν ζώων πρὸς τέτοις, ἢ ἀφίησι τὸ περίττωμα τῆς τροφῆς καὶ ἢ λαμβάνει· οὐ

1. μοναδικὰ *PA^aC^a*. || καὶ πεζὰ post πτ. *C^a*, post πλ. *PD^a*. || 3. σποραδικὰ] πορευτικά *P*. || ἐστὶ δὲ ἀγελαῖα μὲν οἷον *PD^a*. || 6. τῶν] καὶ τῶν *A^aC^a*, om *PD^a*. || 7. ἀμιαί *A^aC^a*. || 10. σφήξ pr *A^a*. || 11 et 12. ἡγεμόνας *PD^a*. || 11. γέρας *PD^a*. || 13. καὶ ante τῶν om *PD^a*. || 15. τὰ δὲ καρποφάγα post παμφάγα *A^a*. || 17. μέλιτι ἢ καὶ *P*. || ὀλίγοις ante ἄλλοις *P*, om *D^a*. || 21. ἀσπάλαγξ *A^a*. || 22. μύρμηξ μυῖα μέλιττα *PD^a*. || 24. σαῦραι ὄφεις τὰ δ' ὑπέργεια *PD^a*. || 25. τρηματώδη τὰ δ' ἄτρημα *P*. || 27. καὶ τὰ] ἐστὶ δὲ ἡμέρα καὶ ἄγρια *PD^a*. || 28. δ'] δ' αἰεῖ *PD^a*. || 29. ταχύ δύναται *PD^a*. || 30. ἅπαντα *PD^a*. || ἵπποι post 31. ὕες *PD^a*. || 31. βόες post κύνες *PD^a*. || πρόβατα] ἄνθρωποι πρόβατα *PC^aD^a*. || 34. σιγηλά] σιγηλά τὰ δὲ λάλα *A^a*. || ἀπάντων *PD^a*.

4. ἀφροδισιασικά pr *A^a*. || 5. ἀτρευτικά pr *A^a*, ἀγνευτικά *D^a*. || 6. σπανίως] πάντα *C^a*. || τὴν ὀχέαν ποιεῖται *A^a*. || 8. δ' om *P*. || 10. τι om *D^a*. || ἔχει τινὰ ἐν αὐτοῖς *PD^a*. || ἀλεωρήν *P*. || 12. καὶ om *A^aC^a*. || 13 et 22. πρᾶα *PD^a*. || 15. ἔλαφος λαγῶς δασύπυς *A^a*. || 16. οἷον ὄφεις *PD^a*. || ἐλευθέρια Schneiderus: codices ἐλεύθερα. || 19. ἐξιστάμενον *P*. || αὐτῷ *PD^a*. || 20. κακῆργα καὶ πανῆργα *PD^a*. || 21. θυμωτικά *PD^a*. || 24. μόνον οἷον ἄνθρωπος *P*. || 26. πλὴν ὁ ἄνθρωπος *PD^a*. || 28. δι'] μετὰ *PD^a*. || 31. ἢ ante κατ' om in lacuna *P*. || εἶδος ἢ] εἶδος καὶ *D^a*.

γὰρ πᾶσιν ὑπάρχει τοῦτο. καλεῖται δ' ἡ μὲν λαμβάνει, ζῴμα, εἰς δ' οὐδὲ δέχεται, κοιλία· τὸ δὲ λοιπὸν πολυώνυμόν ἐστιν. τῷ δὲ περιττώματος ὄντος διττῷ, ὅσα μὲν ἔχει δεκτικὰ μόρια τῷ ὑγρῷ περιττώματος, ἔχει καὶ τῆς ξηρᾶς τροφῆς, ὅσα δὲ ταύτης, ἐκείνης ἔσ' πάντα. διὸ ὅσα μὲν κύσιν ἔχει, 5 καὶ κοιλίαν ἔχει, ὅσα δὲ κοιλίαν ἔχει, ἔσ' πάντα κύσιν ἔχει. ὀνομάζεται γὰρ τὸ μὲν τῆς ὑγρᾶς περιττώσεως δεκτικὸν μόριον κύσις, κοιλία δὲ τὸ τῆς ξηρᾶς. τῶν δὲ λοιπῶν πολλοῖς ὑπάρχει ταῦτά τε τὰ μόρια καὶ ἔτι ἡ τὸ σπέρμα ἀφιάσιν· καὶ τέτων ἐν οἷς μὲν ὑπάρχει γένεσις ζῶων τὸ μὲν εἰς αὐτὸ 10 ἀφίεν, τὸ δὲ εἰς ἕτερον. καλεῖται δὲ τὸ μὲν εἰς αὐτὸ ἀφίεν θῆλυ, τὸ δ' εἰς τῷτο ἄρρεν. ἐν ἐνίοις δ' ἔκ' ἑξὶ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ· ἡ καὶ τῶν μορίων τῶν πρὸς τὴν δημιουργίαν ταύτην διαφέρει τὸ εἶδος· τὰ μὲν γὰρ ἔχει ὑσέραν τὰ δὲ τὸ ἀνάλογον. ὅσα μὲν ἐν ἀναγκαιότατα μόρια τοῖς ζῴοις τὰ μὲν 15 πᾶσιν ἔχειν συμβέβηκε τὰ δὲ τοῖς πλείοσι, ταῦτ' ἐστίν.

Πᾶσι δὲ τοῖς ζῴοις αἰσθησίς μία ὑπάρχει κοινὴ μόνη ἢ ἀφή, ὥς τε καὶ ἐν ᾧ αὕτη μορίῳ γίνεσθαι πέφυκεν, ἀνώνυμόν ἐστιν· τοῖς μὲν γὰρ ταῦτο τοῖς δὲ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν. 4 ἔχει δὲ καὶ ὑγρότητα πᾶν ζῶον, ἧς σερισκόμενον ἢ φύσει 20 ἢ βίᾳ φθίρεται. ἔτι ἐν ᾧ γίνεταί, τῷτο ἄλλο. ἔστι δὲ τῷτο τοῖς μὲν αἷμα καὶ φλέψ, τοῖς δὲ τὸ ἀνάλογον τέτων ἔστι δ' ἀτελῆ ταῦτα, οἷον τὸ μὲν ἰς τὸ δ' ἰχώρ. ἡ μὲν ἐν ἀφῇ ἐν ὁμοιομερεῖ ἐγγίνεται μέρει, οἷον ἐν σαρκὶ ἢ τοῖσιν τινί, καὶ ὅλως ἐν τοῖς αἱματικοῖς, ὅσα ἔχει αἷμα· τοῖς δ' ἐν 25 τῷ ἀνάλογον, πᾶσι δ' ἐν τοῖς ὁμοιομερέσιν. αἱ δὲ ποιητικαὶ δυνάμεις ἐν τοῖς ἀνομοιομερέσιν, οἷον ἡ τῆς τροφῆς ἐργασία ἐν ζῴματι καὶ ἡ τῆς κινήσεως τῆς κατὰ τόπον ἐν ποσὶν ἢ πτέρυξιν ἢ τοῖς ἀνάλογον.

Πρὸς δὲ τέτοις τὰ μὲν ἔναιμα τυγχάνει ὄντα, οἷον ἄν- 30 θρώπος καὶ ἵππος καὶ πάνθ' ὅσα ἡ ἀποδὰ ἐστὶ τέλεια ὄντα ἢ δίποδα ἢ τετράποδα, τὰ δ' ἄναιμα, οἷον μέλιττα καὶ σφήξ καὶ τῶν θαλαττίων σπηῖα καὶ κάραβος καὶ πάνθ' ὅσα πλείους 5 πόδας ἔχει τεττάρων. καὶ τὰ μὲν ζωοτόκα τὰ δὲ ὠοτόκα τὰ δὲ σκυληκοτόκα, ζωοτόκα μὲν οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος 35 πτερυγίοις, καὶ θῆττον ἐπὶ κύτος, οἷον σπηῖα καὶ τευθίς

καὶ φώκη καὶ τὰ ἄλλα ὅσα ἔχει τρίχας, καὶ τῶν ἐνύδρων τὰ κητώδη, οἷον δελφίς, καὶ τὰ καλέμενα σελάχη. τέτων δὲ τὰ μὲν αὐλὸν ἔχει, βράγχια δ' ἐκ ἔχει, οἷον δελφίς καὶ φάλαινα (ἔχει δ' οὐ μὲν δελφίς τὸν αὐλὸν διὰ τῶ νῶτε, ἡ δὲ φάλαινα ἐν τῷ μετώπῳ), τὰ δὲ ἀκάλυπτα βράγχια, οἷον τὰ σελάχη, γαλεοὶ τε καὶ βάτοι. καλεῖται δ' ὧν μὲν τῶν κυνημάτων τῶν τελεῶν, ἐξ ὧ γίγνεται τὸ γινόμενον ζῶον, ἐκ μορίων τὴν ἀρχήν, τὸ δ' ἄλλο τροφῇ τῷ γινόμενῳ ἐστίν· σκυώληξ δ' ἐστὶν ἐξ ὧ ὅλα ὅλον γίνεται τὸ ζῶον, διασπρεμνόμεναι καὶ αὐξανομέναι τῷ κνήματος. τὰ μὲν ἐν ἐν αὐτοῖς ὠοτοκεῖ τῶν ζωοτόκων, οἷον τὰ σελάχη, τὰ δὲ ζωοτοκεῖ ἐν αὐτοῖς, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος· εἰς δὲ τὸ φανερόν τῶν μὲν τελεωθέντος τῷ κνήματος ζῶον ἐξέρχεται, τῶν δ' ὧν, τῶν δὲ σκυώληξ· τῶν δ' ὧν τὰ μὲν ὁσρακιδέρμα ἐστὶ καὶ δίχροα, οἷον τὰ τῶν ὀρνίθων, τὰ δὲ μαλακιδέρμα καὶ μονόχροα, οἷον τὰ τῶν σελαχῶν. καὶ τῶν σκυώληκων οἱ μὲν εὐθύς κινήτικοι οἱ δ' ἀκίνητοι. ἀλλὰ περὶ μὲν τέτων ἐν τοῖς περὶ γενέσεως δι' ἀκριβείας ὕστερον ἐρῶμεν.

Ἐπὶ δὲ τῶν ζῴων τὰ μὲν ἔχει πόδας τὰ δ' ἀποδα, καὶ τῶν ἐχόντων τὰ μὲν δύο πόδας ἔχει, οἷον ἄνθρωπος καὶ ὄρνις μόνον, τὰ δὲ τέτταρας, οἷον σαύρα καὶ κύων, τὰ δὲ πλείους, οἷον σκολόπενδρα καὶ μέλιττα· πάντα δ' ἀρτίους ἔχει πόδας. τῶν δὲ νευστικῶν ὅσα ἀποδα, τὰ μὲν πτερύγια ἔχει, ὥσπερ ἰχθύς, καὶ τέτων οἱ μὲν τέτταρα πτερύγια, δύο μὲν ἄνω ἐν τοῖς πρηνέσι, δύο δὲ κάτω ἐν τοῖς ὑπτίοις, οἷον χρύσοφρυς καὶ λάβραξ, τὰ δὲ δύο μόνον, ὅσα προμήκη καὶ λεῖα, οἷον ἐγχελὺς καὶ γόγγρος· τὰ δ' ὅλως ἐκ ἔχει, οἷον σμύραινα καὶ ὅσα ἄλλα χῆται τῇ θαλάττῃ ὥσπερ οἱ ὄφεις τῇ γῇ, καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ ὁμοίως νέουσιν. τῶν δὲ σελαχῶν ἔνια μὲν ἐκ ἔχει πτερύγια, οἷον τὰ πλατέα καὶ κερκοφόρα, ὥσπερ βάτος καὶ τρυγῶν, ἀλλ' αὐτοῖς νεῖ τοῖς πλατέσιν· βάτραχος δ' ἔχει, καὶ ὅσα τὸ πλατὸς μὴ ἔχει ἀπολελεπτυσμένον. ὅσα δὲ δοκεῖ πόδας ἔχειν, καθάπερ καὶ τὰ μαλάκια, τέτοις νεῖ καὶ τοῖς 35 πτερυγίοις, καὶ θῆττον ἐπὶ κύτος, οἷον σπηῖα καὶ τευθίς

2. δὲ om pr A°. || ἐνδέχεται D°. || 3. δεκτικὰ pr A°. || 5. διὰ] δὲ A° C°. || μὲν om C°. || 7. δεκτικὸν pr A°. || 9. ἀφίσιν PD°. || 10. ἐν οἷς] ἐνίοις PD°. || μὲν post ὑπάρχει P, om D°. || 11. αὐτὸ PD°. || 12. τῷτο] ἕτερον PD°. || ἐν om PD°. || καὶ τὸ θῆλυ PD°. || 13. ἡ] ἢ A°, om PD°. || 15. ἀναγκ. τὰ μόρια P. || 16. ταῦτά PD°. || 17. κοινὴ μόνη pr A°, μόνη κοινὴ PD°. || 18. καὶ om D°. || αὕτη om A°, post μορίῳ ponit C°. || πέφυκε γίνεσθαι PD°. || ἀνώνυμον δ' ἔστι P. || 20. βία ἢ φύσει PD°. || 21. ἔτι] ἔτι rc A°. || 22. καὶ Gaza: codices τοῖς δὲ. || 23. ἰς Gaza: codices. ἰδὲ. || 24. γίνεται PD°. || 26. δ' om PD°. || 33. σφήξ A°. || 34. πλείω P. || πόδας ἔχει τῶν τεττάρων PD°, ἔχει τεττάρων πόδας A°.

2. καλέμενα om D°. || 3 et 4. φάλαινα A°. || 6. γαλεοὶ A°. || 9. ἐξιν om P. || 9. ὅλων om pr A°. || 10. αὐτοῖς D°. || 14. οἷα PD°. || 15. οἷα D°. || 18. λευτέον AC°. || 21. σαύρα P. || 23. πόδας, ὥσπερ ἔχει πόδας. τῶν PD°. || 25. κατὰθεν PD°. || 28. ὅλως] ὡς ἄλλος P. || καὶ ὅσα ἄλλα] ἄλλα PD°. || 29. θαλάττῃ καὶ ὥσπερ A°. || οἱ ὄφεις] ὄφεις PD°. || 30. ναῖουσι A°. || πτέρυγας PD°. || 32. πλατέσι A° C° D°. || 34. καὶ om C°, καὶ τὰ om A°. || τέτοις] καὶ τέτοις μὲν P. || 35. κῆτος A°, τοῖς τοῖσιν D°, τοῖς τοῖσιν τὸ κύτος P.

καὶ πολύπους· βαδίζει δὲ τῶν ὑδέρων, ὥσπερ πολύπους. τὰ δὲ σκληρόδερμα, οἷον κάραβος, τοῖς ἑραίοις νεῖ, τάχιστα δ' ἐπὶ τὴν κέρκον τοῖς ἐν ἐκείνῃ πτερυγίοις· καὶ ὁ κορδύλος τοῖς ποσὶ καὶ τῷ ἑραίῳ· ἔχει δ' ὅμοιον γλάνει τὸ ἑραῖον, ὡς μικρὸν εἰκάσαι μεγάλῳ. τῶν δὲ πτηνῶν τὰ μὲν 5 πτερωτὰ ἐσιν, οἷον ἀετὸς καὶ ἰέραξ, τὰ δὲ πτιλωτά, οἷον μέλιττα καὶ μηλολόνη, τὰ δὲ δερμόπτερα, οἷον ἀλώπηξ καὶ νυκτερίς. πτερωτὰ μὲν ἔν ἐσιν ὅσα ἑναιμα, καὶ δερμόπτερα ὡσαύτως· πτιλωτὰ δὲ ὅσα ἀναιμα, οἷον τὰ ἔντομα. ἔστι δὲ τὰ μὲν πτερωτὰ καὶ δερμόπτερα δίποδα πάντα ἢ 10 ἀποδα· λέγονται γὰρ εἶναι τινες ὅφεις τοῖσιν περὶ Αἰθιοπίαν. τὸ μὲν ἔν πτερωτῶν γένος τῶν ζῶων ὄρνις καλεῖται, τὰ δὲ λοιπὰ δύο ἀνώνυμα ἐνὶ ὀνόματι. τῶν δὲ πτηνῶν μὲν ἀναίμων δὲ τὰ μὲν κολεόπτερα ἐσιν (ἔχει γὰρ ἐν ἐλύτρῳ τὰ πτερά, οἷον αἱ μηλολόνη καὶ οἱ κάνθαροι), τὰ δ' ἀνέλυ- 15 τρα, καὶ τῶν τὰ μὲν δίπτερα τὰ δὲ τετράπτερα, τετράπτερα μὲν ὅσα μέγεθος ἔχει ἢ ὅσα ὀπισθόκεντρά ἐστι, δίπτερα δὲ ὅσα ἢ μέγεθος μὴ ἔχει ἢ ἐμπροσθόκεντρά ἐσιν. τῶν δὲ κολεοπτέρων οὐδὲν ἔχει κέντρον. τὰ δὲ δίπτερα ἐμπροσθεν ἔχει τὰ κέντρα, οἷον μυῖα καὶ μύωψ καὶ οἷσρος 20 καὶ ἐμπίς. πάντα δὲ τὰ ἀναιμα ἐλάττω τὰ μέγεθός ἐστι τῶν ἐναιμῶν ζῶων· πλὴν ὀλίγα ἐν τῇ θαλάττῃ μείζονα ἀναιμά ἐσιν, οἷον τῶν μαλακίων ἔνια. μέγιστα δὲ γίνονται ταῦτα τὰ γένη αὐτῶν ἐν τοῖς ἀλεινοτάτοις, καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ μᾶλλον ἢ ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τοῖς γλυκέσιν ὕδασι. 25 κινεῖται δὲ τὰ κινέμενα πάντα τέτταρσι σημείοις ἢ πλείοσι, τὰ μὲν ἑναιμα τέτταρσι μόνον, οἷον ἄνθρωπος μὲν χερσὶ δυσὶ καὶ ποσὶ δυσίν, ὄρνις δὲ πτέρυξι δυσὶ καὶ ποσὶ δυσί, τὰ δὲ τετράποδα καὶ ἰχθύες τὰ μὲν τέτταρσι ποσίν, οἱ δὲ τέτταρσι πτερυγίοις. ὅσα δὲ δύο ἔχει πτερύγια ἢ ὅλως μὴ, 30 οἷον ὄφεις, τέτταρσι σημείοις οὐθεν ἦττον· αἱ γὰρ καμπαὶ τέτταρες, ἢ δύο σὺν τοῖς πτερυγίοις. ὅσα δ' ἀναιμα ὄντα πλείους πόδας ἔχει, εἴτε πτηνὰ εἴτε πεζά, σημείοις κινεῖται πλείοσιν, οἷον τὸ καλύμενον ζῶον ἐφήμερον τέτταρσι καὶ

ποσὶ καὶ πτεροῖς· τῶν γὰρ ἢ μόνον κατὰ τὸν βίον συμβαίνει τὸ ἴδιον, ὅθεν καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔχει, ἀλλ' ὅτι καὶ πτηνὸν ἐστὶ τετράπην ὄν. πάντα δὲ κινεῖται ὁμοίως, τὰ τε τράποδα καὶ πολύποδα· κατὰ διάμετρον γὰρ κινεῖται. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ζῶα δύο τοὺς ἡγεμόνας ἔχει πόδας, ὁ δὲ 5 καρκίνος μόνος τῶν ζῶων τέτταρας.

Γένη δὲ μέγιστα τῶν ζῶων, εἰς ἃ διήρηται τὰλλα 6 ζῶα, τὰ δ' ἐσὶν, ἐν μὲν ὀρνίθων, ἐν δ' ἰχθύων, ἄλλο δὲ κήτους. ταῦτα μὲν ἔν πάντα ἑναιμά ἐσιν. ἄλλο δὲ γένος ἐστὶ τὸ τῶν ὀστροκοδερμῶν, ὃ καλεῖται ὄστρον· ἄλλο τὸ τῶν μαλακοστράκων, ἀνώνυμον ἐνὶ ὀνόματι, οἷον κάραβοι καὶ γένη τινὰ καρκίνων καὶ ἀσκαῶν· ἄλλο τὸ τῶν μαλακίων, οἷον τευθίδες τε καὶ τεῦθοι καὶ σηπῖαι· ἕτερον τὸ τῶν ἐντόμων. ταῦτα δὲ πάντα μὲν ἐστὶν ἀναιμα, ὅσα δὲ πόδας 10 ἔχει, πολύποδα· τῶν δ' ἐντόμων ἔνια καὶ πτηνὰ ἐσιν. τῶν δὲ λοιπῶν ζῶων ἐκείνι τὰ γένη μεγάλα· ἢ γὰρ περιέχει πολλὰ εἶδη ἐν εἶδος, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐστὶν ἀπλὴν αὐτὸ οὐκ ἔχον διαφορὰν τὸ εἶδος, οἷον ἄνθρωπος, τὰ δ' ἔχει μὲν, ἀλλ' ἀνώνυμα τὰ εἶδη. ἐστὶ γὰρ τὰ τετράποδα καὶ μὴ 15 πτερωτὰ ἑναιμα μὲν πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν ζωτόκα τὰ δ' ὠτόκα αὐτῶν. ὅσα μὲν ἔν ζωτόκα, ἢ πάντα τρίχας ἔχει, ὅσα δ' ὠτόκα, φολίδας ἔχει· ἐστὶ δ' ἢ φολίς ὅμοιον χῶρᾳ λεπίδος. ἄπην δὲ φύσει ἐσὶν ἑναιμον πεζὸν τὸ τῶν ὄφειν γένος· ἐστὶ δὲ τῆτο φολιδωτόν. ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλοι ὠτοκοῦσιν ὄφεις, ἢ δ' ἐχιδνα μόνον ζωτοκεῖ. τὰ μὲν γὰρ 20 ζωτοκεῖντα οὐ πάντα τρίχας ἔχει· καὶ γὰρ τῶν ἰχθύων τινὲς ζωτοκοῦσιν· ὅσα μέντοι ἔχει τρίχας, πάντα ζωτοκεῖ. τριχῶν γὰρ τι εἶδος θετέον καὶ τὰς ἀκανθώδεις τρίχας, οἷας οἱ χερσαῖοι ἔχουσιν ἐχίνοι καὶ οἱ ὕσριχες· τριχὸς γὰρ 25 χρειαὶ παρέχουσιν, ἀλλ' ἢ ποδῶν, ὥσπερ οἱ τῶν θαλαττίων. τῷ δὲ γένους τῷ τῶν τετραπόδων ζῶων καὶ ζωτόκων εἶδη μὲν ἐστὶν πολλὰ, ἀνώνυμα δὲ· ἀλλὰ καθ' ἕναστος αὐτῶν ὡς εἰπεῖν, ὥσπερ ἄνθρωπος εἴρηται, λέων, ἔλαφος, ἵππος, 30 κύων καὶ τὰλλα τῆτον τὸν τρόπον, ἐπεὶ ἐσὶν ἔν τι γένος καὶ

1. ἐκάτερον $A^o C^o$. || 2. super κάραβος $rc A^o$ οἶμαι ὁ ἀσκαός. || τάχιστα τὰ δ' $A^o C^o$, τάχιστα δὲ τὰ D^o . || 4. γλάν D^o , γλάνει $PA^o C^o$. || 10. δίποδα δ' ἀπάντα $A^o C^o$. || 11. τοῖσιν τινες ὄφεις D^o . || 13. ἐλ] ἐν ἐλ $A^o C^o D^o$. || 17. δίπτερα — 18. ἐσιν $om D^o$. || 17. ἢ $om P$. || 20. τὸ κέντρον PD^o . || 21. τῷ μεγέθει PD^o . || 22. θαλάσση PA^o . || 23. οἷον τὰ τῶν PD^o . || μείζονα PD^o . || 24. ἀλεινοτέροις A^o . || 26. πάντα τὰ κινέμενα A^o . || 26. τέτταρσι PD^o . || 27. μὲν γὰρ ἑναιμα $A^o C^o$. || τέτταρσι $PA^o C^o D^o$. || 28. ὄρνις] καὶ ὄρνις $A^o C^o$. || 29 et 30. τέσσαρσι D^o , τέταρσι P , τέταρσι $A^o C^o$. || 31. τέταρσι P , τέταρσι $A^o C^o$. || καμπτα A^o . || 32. τέταρσιν D^o , τέταρσιν P . || 33. ἔχει πόδας P . || 34. τέταρσι P , τέταρσι $A^o C^o$. || καὶ $om PD^o$.

1. τῶν Gaza: τῶτο $PA^o C^o D^o$. || σημαίνει $A^o C^o$. || 2. τὸ] τὸν P . || καὶ ὅτι PD^o . || 7. δ' ἐλ] μέγιστα D^o . || τῶν $om P$. || 8. ζῶα ἀφ' ὧν τὰ δ' PD^o . || 9. κήτους $A^o C^o$. || 10. τὸ post ἄλλο $om P$. || 12. τινὰ $om PD^o$. || 13. τευθοὶ P . || ἕτερον] καὶ ἕτερον PD^o . || 16. ἐκείνι ἐλ] τὰ PD^o . || 18. διαφορὰς PD^o . || 19. ἐστὶ γὰρ] ἐπὶ $A^o C^o$. || τετράποδα εἶδη καὶ P . || μὴ] ἢ PD^o . || 21. οὐ $om C^o$ et $pr A^o$. || 22. φολίδα, $omisso$ ἔχει, $A^o C^o$. || 24. φολιδωτόν μὲν ἀλλ' P . || 25. ὄφεις D^o . || 27. τρίχας ἔχει PD^o . || ἀπάντα $A^o C^o$. || 29. οἷ γε $χ. P$, οἷ τε $χ. D^o$. || 30. αἱ PD^o . || 32. πολλὰ $om C^o$. || δέ $om C^o$. || ἄλλα δὲ καθ' $A^o C^o$. || αὐτῶν $om PD^o$. || 33. καὶ λέων καὶ ἵππος καὶ ἔλαφος καὶ κύων D^o , καὶ λέων καὶ ἵππος ἔλαφος κύων P .

ἐπὶ τοῖς λοφύροις καλυμένοις, οἷον ἵππῳ καὶ ὄνῳ καὶ ὀρεῖ καὶ γίνῳ καὶ ἰνῳ καὶ ταῖς ἐν Συρία καλυμέναις ἡμίονοις, αἱ καλῶνται ἡμίονοι δι' ὁμοιότητα, ἔκ ἑσται ἀπλῶς τὸ αὐτὸ εἶδος· καὶ γὰρ ὀχεύονται καὶ γεννῶνται ἐξ ἀλλήλων. διὸ καὶ χωρὶς λαμβάνοντας ἀνάγκη θεωρεῖν ἐκάστου τὴν φύσιν 5 αὐτῶν.

Ταῦτα μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον εἴρηται νῦν ὡς ἐν τύπῳ, γεύματος χάριν περὶ ὅσων καὶ ὅσα θεωρητέον· δι' ἀκριβείας δ' ὕστερον ἐρῶμεν, ἵνα πρῶτον τὰς ὑπαρχούσας διαφορὰς καὶ τὰ συμβεβηκότα πᾶσι λάβωμεν. μετὰ δὲ 10 τῷ τὰς αἰτίας τῶν πειρατέον εὐρεῖν. ἔτω γὰρ κατὰ φύσιν ἐστὶ ποιεῖσθαι τὴν μέθοδον, ὑπαρχούσης τῆς ἰσορίας τῆς περὶ ἑκάστων· περὶ ὧν τε γὰρ καὶ ἐξ ὧν εἶναι δεῖ τὴν ἀποδειξιν, ἐκ τῶν γίνεται φανερόν. ληπτέον δὲ πρῶτον τὰ μέρη τῶν ζώων ἐξ ὧν συνέστηκεν. κατὰ γὰρ ταῦτα μάλιστα 15 καὶ πρῶτα διαφέρει καὶ τὰ ὅλα, ἢ τῷ τὰ μὲν ἔχειν τὰ δὲ μὴ ἔχειν, ἢ τῇ θέσει καὶ τῇ τάξει, ἢ καὶ κατὰ τὰς εἰρημένας πρότερον διαφορὰς, εἶδει καὶ ὑπεροχῇ καὶ ἀναλογία καὶ τῶν παθημάτων ἐναντιότητι. πρῶτον δὲ τὰ τοῦ ἀνθρώπου μέρη ληπτέον· ὥσπερ γὰρ τὰ νομίσματα πρὸς 20 τὸ αὐτοῖς ἑκάστοι γνωριμώτατον δοκιμάζουσιν, ἔτω δὴ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις· ὁ δ' ἀνθρώπος τῶν ζώων γνωριμώτατος ἡμῖν ἐξ ἀνάγκης ἐστίν. τῇ μὲν ἔν αἰσθῆσει ἐκ ἀδήλα τὰ μόρια· ὅμως δ' ἔνεκεν τοῦ μὴ παραλιπεῖν τε τὸ ἐφεξῆς καὶ τοῦ λόγον ἔχειν μετὰ τῆς αἰσθήσεως, λεκτέον τὰ μέρη πρῶτον 25 μὲν τὰ ὀργανικά, εἶτα τὰ ὁμοιομερῆ.

Μέγιστα μὲν ἔν ἐστὶ τὰδε τῶν μερῶν εἰς ἃ διαιρεῖται 7 τὸ σῶμα τὸ σύνολον, κεφαλὴ, αὐχὴν, θώραξ, βραχίονες δύο, σκέλη δύο, τὸ ἀπ' αὐχένος μέχρι αἰδοίων κύτος, ὃ καλεῖται θώραξ. κεφαλῆς μὲν ἔν μέρη τὸ μὲν τριχωτὸν 30 κρανίον καλεῖται. τῷ δὲ μέρη τὸ μὲν πρόσθιον βρέγμα, ὕστερογενές (τελευταῖον γὰρ τῶν ἐν τῷ σώματι πηγνύται ὀστέων), τὸ δ' ὀπίσθιον ἰνίον, μέσον δ' ἰνίου καὶ βρέγματος κορυφή. ὑπὸ μὲν ἔν τὸ βρέγμα ὁ ἐγκέφαλος ἐστίν, τὸ δ'

ἰνίον κενόν. ἐστὶ δὲ τὸ κρανίον ἅπαν ἀραιὸν ὡς ἔν, στρογγύλον, ἀσάρκῳ δέρματι περιεχόμενον. ἔχει δὲ ῥαφὰς τῶν μὲν γυναικῶν μίαν κύκλῳ, τῶν δ' ἀνδρῶν τρεῖς εἰς ἓν συναπτὰς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ἤδη δ' ὠμμένη ἐστὶ κεφαλὴ ἀνδρὸς 5 ὁδεμίαν ἔχουσα ῥαφήν. τῷ δὲ κρανίῳ κορυφὴ καλεῖται τὸ μέσον λίσσωμα τῶν τριχῶν. τῷ δ' ἐνίοις διπλῆν ἐστίν· γίνονται γάρ τινες δικόρυφοι, οὐ τῷ ὡς ὧν ἀλλὰ τῇ τῶν τριχῶν λισσώσει.

Τὸ δ' ὑπὸ τὸ κρανίον ὀνομάζεται πρόσωπον ἐπὶ μόνου 8 τῶν ἄλλων ζώων ἀνθρώπου· ἰχθύος γὰρ καὶ βοῦς ἔ λέγεται πρόσωπον. προσῶπιν δὲ τὸ μὲν ὑπὸ τὸ βρέγμα μεταξὺ τῶν ὀμμάτων μέτωπον. τῷ δὲ οἷς μὲν μέγα, βραδυτέροι, οἷς δὲ μικρόν, εὐκύνητοι· καὶ οἷς μὲν πλατὺ, ἐκστατικοί, 9 οἷς δὲ περιφερές, θυμικοί. ὑπὸ δὲ τῷ μετώπῳ ὀφρύες δι-9 φρεῖς· ὧν αἱ μὲν εὐθεῖαι μαλακῶς ἥθους σημεῖον, αἱ δὲ πρὸς τὴν ῥίνα τὴν καμπυλότῃ ἔχουσαι σφυγῶν, αἱ δὲ πρὸς τοὺς κροτάφους μωκοῦ καὶ εἴρωνος, αἱ δὲ κατεσπασμέναι φθόνου. ὑφ' αἷς ὀφθαλμοί. ἔστι κατὰ φύσιν δύο. τῶν μέρη ἑκατέρου βλέφαρον τὴ ἄνω καὶ κάτω. τούτου τρί-10 χες αἱ ἔσχαται βλεφαρίδες. τὸ δ' ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ, τὸ μὲν ὑγρόν, ὧ βλέπει, κόρη, τὸ δὲ περὶ τῷ μέλαν, τὸ δ' ἐκτὸς τῷ λευκόν. κοινὸν δὲ τῆς βλεφαρίδος μέρος τῆς ἄνω καὶ κάτω κανθοὶ δύο, ὁ μὲν πρὸς τῇ ῥινί, ὁ δὲ πρὸς τοῖς κροτάφοις· οἱ ἂν μὲν ὥσι μακροί, κακοηθείας σημεῖον, 10 εἰάν δ' οἷον οἱ κτένες κρεῶδες ἔχουσι τὸ πρὸς τῷ μυκτῆρι, πονηρίας. τὰ μὲν ἔν ἄλλα γένη πάντα τῶν ζώων πλὴν τῶν ἑσρακοδέρμων καὶ εἴ τι ἄλλο ἀτελές, ἔχει ὀφθαλμῶν· τὰ δὲ ζωτόκα πάντα πλὴν ἀσπάλακος. τῷ δὲ τρόπον μὲν τιν' ἔχειν ἂν θείη τις, ὅλως δ' ἔκ ἔχειν. ὅλως μὲν γὰρ ἔθ' ὁρᾷ ἔτ' ἔχει εἰς τὸ φανερόν δήλως ὀφθαλμῶν· ἀφαιρεθέντες 10 δὲ τῷ δερμάτος ἔχει τὴν τε χώραν τῶν ὀμμάτων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ μέλανα κατὰ τὸν τόπον καὶ τὴν χώραν τὴν φύσει τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑπάρχουσαν ἐν τῷ ἐκτός, ὡς ἐν τῇ γενέσει πηρυμένων καὶ ἐπιφυομένων τῷ δερμάτος. ὀφθαλμῶν 10

1. super τοῖς λοφύροις τοῖς ἔχουσι χαιτήν. λοφύροις post. καλυμένοις PD^a. || 2. γίνω C^a et pr A^a. || ἰνῷ C^a et pr A^a, ἰνῳ PD^a. || τοῖς ἐν Συρία καλυμένοις P. || 5. καὶ om A^aC^a. || λαμβάνοντα D^a. || 7. ἐν om PC^aD^a. || 10. λαμβάνωμεν A^aC^a. || 14. γίνεσθαι A^a. || δὴ PA^a. || πρῶτον μὲν τὰ PD^a. || 17. καὶ ante κατὰ om PD^a. || 19. τὰ παθήματα pr A^a. || 21. ἑκάστον PA^aD^a. || 22. δ' om D^a. || 24. ἕνεκα PD^a. || 26. μὲν om PA^aC^a. || 27. μελῶν A^aC^a. || 28. βραχίονες — 30. θώραξ om pr C^a. || 29. μέχρις D^a. || 31. ἐμπρόσθιον PD^a.

1. ἐστίν. τὸ δὲ A^aC^a. || 4. ἢ δ' ἡνωμένη A^a. || 6. ἀλίσσωμα P. || 7. τῶν om C^a et pr A^a. || 8. ἀλισσώσει P. || 12. πρόσωπον pr A^a. || 14. θυμικοί εὐκοί A^a, εὐκοί C^a. || 17. μωκῶν A^aC^a. || αἱ δὲ κατ. φθ.]; haec post 34. δερμάτος ponunt PA^aC^aD^a, αἱ δὲ mutatis in αἱ δ' ὀφρύες αἱ. || 18. αἷς οἱ ὀφθαλμοί. δύο κατὰ φύσιν ἔστι. τῷ τῷ ἑκατέρου μέρη PD^a. || 20. ἐντὸς δὲ P. || 21. τῷ μὲν ὑγρῷ A^a. || φ] ὁ PD^a. || 23. ὁ δὲ C^a, om PD^a. || ὁ] δύο PD^a. || 24. εἰάν D^a. || μὲν ἔν ὥσι P. || κακοήθους A^a. || 25. ἂν A^aC^a. || τὸ] οἱ PD^a. || 26. πάντα γένη PD^a, γένη πάντων C^a. || 27. καὶ καὶ PD^a. || 28. δὲ τὸν τρόπον τιν' PD^a. || 29. οὐκ ἔχει A^a. || 31. δὲ] γὰρ A^aC^a. || 32. κατὰ] καὶ PD^a. || τρόπον P. || 34. πηρυμένων D^a, πληρυμένων A^aC^a. || ἐπιφερομένου PD^a.

δὲ τὸ μὲν λευκὸν ὁμοιον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πᾶσιν, τὸ δὲ κα-
λόμενον μέλαν διαφέρει· τοῖς μὲν γὰρ ἐς μέλαν, τοῖς δὲ
σφόδρα γλαυκόν, τοῖς δὲ χαροπόν, ἐνίοις δὲ αἰγυπὸν, ὃ
ἦθος βελτίςτῃ σημεῖον καὶ πρὸς ὀξύτητα ὄψεως κράτιστον.
μόνον δ' ἢ μάλιστα τῶν ζώων ἄνθρωπος πολυχρὺς τὰ ὅμ-
ματά ἐστιν· τῶν δ' ἄλλων ἐν εἶδος ἵπποι δὲ γίνονται γλαυ-
κοὶ ἐνιοι. τῶν δ' ὀφθαλμῶν οἱ μὲν μεγάλοι, οἱ δὲ μικροί,
οἱ δὲ μέσοι· οἱ μέσοι βέλτιστοι. καὶ ἢ ἐκτὸς σφόδρα ἢ ἐν-
τὸς ἢ μέσως· τέτων οἱ ἐντὸς μάλιστα ὀξυωπέστατοι ἐπὶ παν-
τὸς ζώου, τὸ δὲ μέσον ἦθος βελτίστου σημεῖον. καὶ ἢ σκαρ-
δαμυκτικοὶ ἢ ἀτενεῖς ἢ μέσοι· βελτίςτῃ δὲ ἦθος οἱ μέσοι,
ἐκείνων δ' ὃ μὲν ἀναιδὴς ὃ δ' ἀβέβαιος.

11. Ἐτι δὲ κεφαλῆς μύριον, δι' ἧς ἀκύνει, ἄπνυν, τὸ ἕς·
Ἀλκυονίδων γὰρ ἐκ ἀληθῆ λέγει, φάμενος ἀναπνεῖν τὰς αἴ-
γας κατὰ τὰ ὦτα. ὡτὸς δὲ μέρος τὸ μὲν ἀνώμυμον, τὸ δὲ
λοβός. ὅλον δ' ἐκ χόνδρου καὶ σαρκὸς σύγκειται. εἰσὼ δὲ
τὴν μὲν φύσιν ἔχει οἷον οἱ εὐρύμμοι, τὸ δ' ἔσχατον ὁσοῦν
ὁμοιον τῷ ὥτι, εἰς ὃ ὥσπερ ἀγγεῖον ἔσχατον ἀφικνεῖται ὁ
ψόφος. τῆτο δ' εἰς μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἐκ ἔχει πόρον, εἰς
δὲ τὸν τῷ σώματος ἕρανόν· καὶ ἐκ τῷ ἐγκεφάλῳ φλέψ τε-
νει εἰς αὐτό. περαίνουσι δὲ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς τὸν ἐγκέφα-
λον, καὶ κεῖται ἐπὶ φλεβίᾳ ἐκάτερος. ἀκίνητον δὲ τὸ ἕς ἄν-
θρωπος ἔχει μόνος τῶν ἐχόντων τοῦτο τὸ μύριον. τῶν γὰρ
ἐχόντων ἀκοήν τὰ μὲν ἔχει ὦτα, τὰ δ' ἐκ ἔχει, ἀλλὰ τὸν
πόρον φανερόν, οἷον ὅσα περὶ ὦτα ἢ φοιλιδωτά. ὅσα δὲ ζωο-
τοκεῖ, ἔξω φώκης καὶ δελφίνος καὶ τῶν ἄλλων ὅσα οὕτω
κητώδη, πάντα ἔχει ὦτα· ζωοτοκεῖ γὰρ καὶ τὰ σελάχη·
ἀλλὰ μόνον ἄνθρωπος ἐκινεῖ. ἢ μὲν ἐν φώκῃ πόρος ἔχει
φανερὸς ἢ ἀκύνει· ὁ δὲ δελφίς ἀκύνει μὲν, ἐκ ἔχει δ' ὦτα.
τὰ δ' ἄλλα κινεῖ πάντα. κεῖται δὲ τὰ ὦτα ἐπὶ τῆς αὐτῆς
περιφερείας τοῖς ὀφθαλμοῖς· καὶ ἔχ' ὥσπερ ἐνίοις τῶν τε-
τραπόδων ἄνωθεν. ὧτων δὲ τὰ μὲν ψιλὰ, τὰ δὲ δασέα, τὰ
δὲ μέσα· βελτίςτῃ δὲ τὰ μέσα πρὸς ἀκοήν, ἦθος δ' οὐδὲν
σημαίνει. καὶ ἢ μεγάλα ἢ μικρά ἢ μέσα, ἢ ἐπανεσηκότε

σφόδρα ἢ ἔθεν ἢ μέσον· τὰ δὲ μέσα βελτίςτῃ ἦθος σημεῖον,
τὰ δὲ μεγάλα καὶ ἐπανεσηκότε μαυρολογίας καὶ ἀδόλε-
σχίας. τὸ δὲ μεταξὺ ὀφθαλμῶν καὶ ὠτὸς καὶ κορυφῆς κα-
λεῖται κρόταφος.

Ἐτι προσώπου μέρος τὸ μὲν ἐν τῷ πνεύματι πόρος ῥίς·
καὶ γὰρ ἀναπνεῖ καὶ ἐκπνεῖ ταύτῃ, καὶ ὁ παρμὸς διὰ
ταύτης γίνεται, πνεύματος ἀθρόον ἔξοδος, σημεῖον οἰωνιστικόν
καὶ ἱερὸν μόνον τῶν πνευμάτων. ἅμα δ' ἢ ἀνάπνευσις καὶ
ἐκπνευσις γίνονται εἰς τὸ σῆθος, καὶ ἀδύνατον χωρὶς τοῖς
μυκτῆρσιν ἀναπνεῦσαι ἢ ἐκπνεῦσαι, διὰ τὸ ἐκ τῷ σῆθος εἶ-
ναι τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν κατὰ τὸν γαργαρεῶνα, καὶ
μὴ ἐκ τῆς κεφαλῆς τινὶ μέρει· ἐνδέχεται δὲ καὶ μὴ χρώ-
μενον ταύτῃ ζῆν. ἢ δ' ὁσφρησις γίνεται διὰ τέτῃ τῷ μέρει·
αὕτη δ' ἐστὶν ἡ αἰσθησις ὁσμῆς. εὐκίνητος δ' ὁ μυκτῆρ, καὶ
ἔχ' ὥσπερ τὸ ἕς ἀκίνητον κατ' ἰδίαν. μέρος δ' αὐτῷ τὸ μὲν
διάφραγμα χόνδρος, τὸ δ' ὀχέτευμα κενόν· ἐστὶ γὰρ ὁ μυ-
κτῆρ διχότομος. τοῖς δὲ ἐλέφασιν ὁ μυκτῆρ γίνεται μα-
κρὸς καὶ ἰσχυρὸς, καὶ χρῆται αὐτῷ ὥσπερ χειρί· προσ-
άγεται τε γὰρ καὶ λαμβάνει τέτῳ καὶ εἰς τὸ σῶμα προσ-
φέρεται τὴν τροφήν, καὶ τὴν ὑγρὰν καὶ τὴν ξηράν, μόνον
τῶν ζώων.

Ἐτι δὲ σιαγόνες δύο· τέτων τὸ πρόσθιον γένειον, τὸ δ'
ὀπίσθιον γένυς. κινεῖ δὲ πάντα τὰ ζῶα τὴν κάτωθεν γένυν,
πλὴν τῷ ποταμίᾳ κροκοδείλῳ· ἔτος δὲ τὴν ἄνω μόνον. μετὰ
δὲ τὴν ῥίνα χεῖλη δύο, σὰρξ εὐκίνητος. τὸ δ' ἐντὸς σῶμα
σιαγόνων καὶ χειλῶν. τούτου μέρη τὸ μὲν ὑπερώα τὸ δὲ
φάρυγγ. τὸ δ' αἰσθητικὸν χυμῷ γλωττα· ἢ δ' αἰσθησις ἐν
τῷ ἄκρῳ· ἐὰν δὲ ἐπὶ τὸ πλατὺ ἐπιτεθῇ, ἦττον. αἰσθάνεται
δὲ καὶ ὅταν ἢ ἄλλη σὰρξ πάντων, οἷον σκληρῷ θερμῷ καὶ
ψυχρῷ καθ' ὅτις μέρη, ὥσπερ καὶ χυμῷ. αὕτη δὲ ἢ πλα-
τεῖα ἢ στενὴ ἢ μέση· ἢ μέση δὲ βελτίςτῃ καὶ σαφέςτάτῃ
καὶ ἢ λευρυμένη ἢ καταδεδεμένη, ὥσπερ τοῖς ψελλοῖς καὶ
τοῖς τραυλοῖς. ἐστὶ δ' ἢ γλωττα σὰρξ μανὴ καὶ σμφή.
ταύτης τι μέρος ἐπιγλωττίς. καὶ τὸ μὲν διφυὲς τῷ σῶμα-

1. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁμοιον *PD*^a. || 3. ὃ] τέτο *A*^a*C*^a. || 4. βελτίστον *pr A*^a. || 5. δ' ἢ μάλλον *A*^a, ἢ μάλλον *C*^a. || 6. ἐπερόγλαυκοι *Schneiderus*. || 8. οἱ δὲ μέσοι οἱ μέσοι] οἱ μέσοι δὲ *PD*^a. || 9. οἱ δ' ἐντὸς *A*^a*C*^a. || 11. βελτίςτῃ δὲ ἦθος οἱ μέσοι *om C*^a et *pr A*^a. βελτίςτῃ ἦθος σημεῖον οἱ μέσοι *rc A*^a. || 12. οἱ μὲν ἀναιδέϊς οἱ δ' ἀβέβαιοι *P*. || 13. ἐστὶ codices. || 15. κατὰ *om P*. || ἀνώμυμον] ἀνω πτέρυξ *D*^a. || 21. αὐτῷ] ἐκάτερον *PD*^a. || 22. ὑπὸ *A*^a*C*^a. || 23. μόνον *PD*^a. || 26. φώκης τε καὶ — ἔτω τε κητώδη *A*^a*C*^a. || 27. ἔχει τὰ ὦτα *A*^a. post ὦτα *A*^a ἀκοήν ἔχει καὶ πόρος (omissis ζωοτοκεῖ — φώκη), *PC*^a*D*^a ἀκοήν ἔχοντα καὶ πόρος φανερός. ζωοτοκεῖ —. || 28. φανερός ἔχει *A*^a. || 29. οἷς *A*^a*C*^a. || δελφίν *PD*^a. || 30. κενῶν *C*^a, κινεῖται *A*^a. || 34. ἢ μέσα ἢ μικρά *PD*^a.

1. δὲ *om P*. || 2. καὶ ἀδ.] ἢ ἀδ. *D*^a. || 3. τὰ *PD*^a. || 5. ἐν *om PD*^a. || πόρος ἐστὶ ῥίς *P*. || 6. ἐκπνεῖ] εἰσπνεῖ *D*^a. || 7. τέτω *D*^a, τέτω *P*. || 8. ἅμα δ' ἢ] ἀλλὰ δὲ *A*^a*C*^a. || καὶ ἢ ἐκπνευσις *D*^a, καὶ ἢ ἐμπνευσις *P*. || 10. τῷ *om A*^a. || 12. δὲ] γὰρ *PD*^a. || 13. ἢ δ'] καὶ *P*, καὶ ἢ *D*^a. || 14. ἢ *om D*^a. || 16. γὰρ] δὲ *C*^a. || 19. τε *om PD*^a. || 20. τὴν ante ξηράν *om A*^a*C*^a. || 23. κινεῖται *A*^a*C*^a. || κάτω *D*^a. || σιαγόνα *PD*^a. || 24. ποταμίᾳ *A*^a. || μόνον τὴν ἄνω *D*^a, μόνος τὴν ἄνω *P*. || 25. σῶμα *om D*^a. || 26. ὑπερώα *D*^a. || 27. ἐν *om PC*^a et *pr A*^a. || 29. ἄλλη *om PD*^a. || 31. μέση ante δὲ *om PD*^a. || καὶ] καὶ ἢ *A*^a, καὶ ἢ *C*^a. || 32. καὶ ἢ] ἢ *A*^a, καὶ ἢ *C*^a. || 33. ἐστὶ *om PD*^a. || σμφός *PD*^a. || 34. τι *om PD*^a. || οἶμαι τὸ φάνωμα τῶν ὀδόντων λέγει, ἢ τὰ χεῖλη, ὃ καὶ κρεῖττον *A*^a super versum.

τοσ παρίσθμιον, τὸ δὲ πολυφυῆς ἔλον· σάρκινα δὲ ταῦτα. ἐντὸς δ' ὀδόντες ὀσείνοι. ἔσω δ' ἄλλο μῦριον σαφυλοφόρον, κίων ἐπίφλεβος· ὃς ἐὰν ἐξυγρανθεὶς φλεγμῆνι, σαφυλὴ καλεῖται καὶ πνίγει.

12 Αὐχὴν δὲ τὸ μεταξὺ προσώπου καὶ θώρακος. καὶ τέτς 5 τὸ μὲν πρόσθιον μέρος λάρυγγ, τὸ δ' ὀπίσθιον σόμαχος. τέτς δὲ τὸ μὲν χονδρῶδες καὶ πρόσθιον, δι' ἧς ἡ φωνὴ καὶ ἡ ἀναπνοή, ἀρτηρία· τὸ δὲ σαρκῶδες σόμαχος, ἐντὸς πρὸ τῆς ράχews. τὸ δ' ὀπίσθιον αὐχένος μῦριον ἐπωμῖς. ταῦτα μὲν ἐν τὰ μῦρια μέχρι τῆς θώρακος.

Θώρακος δὲ μέρη τὰ μὲν πρόσθια τὰ δ' ὀπίσθια. πρῶτον μὲν μετὰ τὸν αὐχένα ἐν τοῖς προσθίοις σῆθος διφυῆς μασιῶς. τέτων ἡ θηλὴ διφυῆς, δι' ἧς τοῖς θήλεσι τὸ γάλα διηθεῖται· ὁ δὲ μασιὸς μανός. ἐγγίνεται δὲ καὶ τοῖς ἄρρεσι γάλα· ἀλλὰ πυκνὴ ἡ σὰρξ τοῖς ἄρρεσι, ταῖς δὲ γυναιξὶ 15 σομφὴ καὶ πόρων μεσῇ.

13 Μετὰ δὲ τὸν θώρακα ἐν τοῖς προσθίοις γαστήρ, καὶ ταύτης ῥίζα ὀμφαλός· ὑπὸ ῥίζον δὲ τὸ μὲν διφυῆς λαγόν, τὸ δὲ μονοφυῆς τὸ μὲν ὑπὸ τὸν ὀμφαλὸν ἦτρον (τέτς δὲ τὸ ἔσχατον ἐπίσιον), τὸ δ' ὑπὲρ τὸν ὀμφαλὸν ὑποχόνδριον, τὸ 20 δὲ κοινὸν ὑποχονδρίου καὶ λαγόνος χολάς. τῶν δ' ὀπισθεν διάζωμα μὲν ἡ ὀσφύς, ὅθεν καὶ τῆνομι· ἔχει (δοκεῖ γὰρ εἶναι ἰσοφυῆς), τῆ δὲ διεξοδικῶς τὸ μὲν οἷον ἐφέδρανον γλατός, τὸ δ' ἐν ᾧ σρέφεται ὁ μηρός, κοτυληδών. τῆ δὲ θήλεος ἴδιον μέρος ὕσέρα, καὶ τῆς ἄρρενος αἰδοῖον, ἔξωθεν ἐπὶ 25 τῷ τέλει τῆς θώρακος, διμερές, τὸ μὲν ἄκρον σαρκῶδες καὶ λεῖον ὡς εἰπεῖν ἴσον, ὃ καλεῖται βάλανος, τὸ δὲ περὶ αὐτὴν ἀνώνυμον δέρμα, ὃ ἐὰν διακοπῇ, οὐ συμφύεται, οὐδὲ γνάθος ὅδε βλεφαρίς. κοινὸν δὲ τέτς καὶ τῆς βαλάνος ἀκροποσθία. τὸ δὲ λοιπὸν μέρος χονδρῶδες, εὐαυξές, καὶ ἐξέρ- 30 χεται καὶ εἰσέρχεται ἐναντίας ἢ τοῖς λοφείοις. τῆ δ' αἰδοῖς ὑποκάτω ὄρχεις δύο. τὸ δὲ περίξ δέρμα, ὃ καλεῖται ὄσχεος. οἱ δ' ὄρχεις ἔτε ταῦτ' ὅτε σαρκὶ ἔτε πόρρω σαρκός· ὃν

τρόπον δ' ἔχουσιν, ὕστερον δι' ἀκριβείας λεχθήσεται καθόλου περὶ πάντων τῶν τοιούτων μορίων. τὸ δὲ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον 14 ἐξ ἐναντίας τῷ τῶν ἄρρένων· κοῖλον γὰρ τὸ ὑπὸ τὴν ἦβην καὶ ἔχ' ὥσπερ τὸ τῆς ἄρρενος ἐξεσηκός. καὶ ὕβρηρα ἔξω τῶν ὕστερων, διόδος τῷ σπέρματι τῷ τῆς ἄρρενος, τῆ δ' ὕβρ' περιττώματος ἀμφοῖν ἐξόδος.

Κοινὸν δὲ μέρος αὐχένος καὶ σῆθος σφαγή, πλευραῖς δὲ καὶ βραχίονος καὶ ὤμου μασχάλη, μηρὸς δὲ καὶ ἦτρος βιβάν. μηρὸς δὲ καὶ γλατῆ τὸ ἐντὸς περίνεος, μηρὸς δὲ καὶ 10 γλατῆ τὸ ἔξω ὑπογλατῆς.

Θώρακος δὲ περὶ μὲν τῶν ἐμπροσθεν εἰρηται, τῆ δὲ σῆθος τὸ ὀπισθεν νῶτον. νῶτε δὲ μέρη ὠμοπλάται δύο καὶ 15 ράχεις, ὑποκάτω δὲ κατὰ τὴν γαστέρα τῆς θώρακος ὀσφύς. κοινὸν δὲ τῆς ἄνω καὶ κάτω πλευραὶ, ἐκατέρωθεν ὀκτώ· περὶ γὰρ Διγύων τῶν καλεσμένων ἐπταπλεύρων ὕθενός πω ἀξιοπίστως ἀκηκόαμεν.

Ἐχει δ' ὁ ἄνθρωπος καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, καὶ πρόσθια καὶ ὀπίσθια, καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερά. τὰ μὲν οὖν δεξιὰ καὶ ἀριστερά ὅμοια σχεδὸν ἐν τοῖς μέρεσι καὶ ταῦτα 20 πάντα, πλην ἀσθενέστερα τὰ ἀριστερά· τὰ δ' ὀπίσθια τοῖς προσθίοις ἀνόμοια, καὶ τὰ κάτω τοῖς ἄνω, πλην ὅδε ὅμοια, τὰ κάτω τῆς ἦτρος οἷον τὸ πρόσωπον εὐσαρκία καὶ ἀσαρκία, καὶ τὰ σκέλη πρὸς τοὺς βραχίονας ἀντίκειται· καὶ οἷς βραχεῖς οἱ ἀγκῶνες, καὶ οἱ μηροὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ οἷς οἱ πόδες μικροί, καὶ αἱ χεῖρες.

Κῶλος δὲ τὸ μὲν διφυῆς βραχίων· βραχίονος δὲ ὤμος, ἀγκῶν, ὠλέκρανον, πῆχυς, χεῖρ· χεῖρὸς δὲ θέναρ, δάκτυλοι πέντε· δακτύλος δὲ τὸ μὲν καμπτικὸν κόνδυλος, τὸ δ' ἀκαμπτον φάλαγξ. δάκτυλος δ' ὁ μὲν μέγας μονοκόνδυ- 30 λος, οἱ δ' ἄλλοι δικόνδυλοι. ἡ δὲ κάμψις καὶ τῷ βραχίονι καὶ τῷ δακτύλῳ εἰσω πᾶσιν· κάμπτεται δ' ὁ βραχίον κατὰ τὸ ὠλέκρανον. χεῖρὸς δὲ τὸ μὲν ἐντὸς θέναρ, σαρκῶδες καὶ διηρημένον ἄρθροις, τοῖς μὲν μακροβίοις ἐνὶ ἡ

2. εἰσω Α^α. || 3. ἐπὶ φλεβός PD^α. || φλεγμῆνι Α^α C^α, φλεγμῆνι P. || 5. τὸ δὲ μεταξὺ πρ. καὶ θ. αὐχὴν P. || 6. μέρος om Α^α C^α. || 8. ἡ om Α^α C^α. || ἐντὸς] ἐν τοῖς pr Α^α. || 9. μέρος Α^α C^α. || 12. ἐμπροσθίοις P. || 13. μασιῶς PD^α. || 14. καὶ ἐν τοῖς Α^α C^α. || 15. τοῖς ἄρρεσι] τέτοις PD^α. || 19. ἦτρον P. || 20. ἐπίσιον Α^α. || 21. κοῖλον PD^α. || 23. εἶναι om P. || ἰσοφυῆς] τις ὀσφύς Α^α C^α. || ἐφ' ἔδραν δν Α^α C^α, ἐφέδρα D^α, ἐφ' ἔδρα P. || γλαττός P. || 25. ἴδιον om D^α. || 26. τῷ om C^α et pr Α^α. || καὶ αἰ λεῖον Α^α C^α, καὶ ἀη- σον (omisso mox ἴσον) PD^α. || 29. ἀκροποσθία pr Α^α. || 30. εὐαυξές P. || εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται PD^α. || 32. ὁ om D^α. || 33. ὁ- σχέα PD^α.

2. τῶν om pr Α^α. || 4. ἔξωθεν P. || 5. τῷ ante τῆ om Α^α C^α. || 8. ἦτρος P. || 9. περίνεος Α^α C^α. || 10. γλατῆ P. || 11. μὲν om D^α. || 12. σῆθος ὀπισθεν νῶτα PD^α. || μέρος Α^α. || 13. ὑποκάτωθεν Α^α C^α. || 14. ἐκατέρωσε PC^α D^α. || 15. λιγύων γς Α^α, αἰ- γύων Α^α, αἰγύων C^α, λιγύων PD^α. || οὐθενός τῶν ἀξιοπίστων PD^α. || 17. καὶ τὰ ἐμπροσθεν καὶ τὰ ὀπίσθια Α^α C^α. || 19. ἐν om PD^α. || ταῦτα D^α, τὰ αὐτὰ Α^α C^α. || 21. ὅμοια ὅδε Α^α. || 22. κάτω τοῖς ἄνω τῆ D^α. || 25. ὅσοις PD^α. || 27. ἀγκῶνος C^α et pr Α^α. || ὠλέκρανον C^α. || 28. δακτύλων D^α et fortasse P. || 31. κονδύλων PD^α. || ἴσως PD^α, ἐντὸς Α^α. || κάμπτεται. καμπτεται δὲ PD^α. || ὁ om Α^α C^α. || 32. ὠλέκρανον Α^α C^α. || μὲν om D^α. || 33. διηρημένον PD^α. || ἄρθρω PD^α.

δυσι δι' ὅλων, τοῖς δὲ βραχυβίοις δυσι καὶ ἑ δι' ὅλων. ἄρθρα δὲ χειρὸς καὶ βραχίονος καρπός. τὸ δὲ ἔξω τῆς χειρὸς νευρῶδες καὶ ἀνώνυμον.

Καύλου δὲ διμερές ἄλλο σκέλος. σκέλους δὲ τὸ μὲν ἀμφικέφαλον μῆρὸς, τὸ δὲ πλαησιέδρον μύλη, τὸ δὲ διό- 5 σεον κνήμη, καὶ ταύτης τὸ μὲν πρόσθιον ἀντικνήμιον, τὸ δ' ὀπίσθιον γαστροκνημία, σάρξ νευρώδης ἢ φλεβώδης, τοῖς μὲν ἀνεσπασμένη ἄνω πρὸς τὴν ἰγνύν, ὅσοι μεγάλα τὰ ἰσχύια ἔχουσι, τοῖς δ' ἐναντίως κατεσπασμένη· τὸ δ' ἔσχατον ἀντικνημῖον σφυρόν, διφυές ἐν ἐκατέρῳ τῷ σκέλει. τὸ δὲ πολυ- 10 ὅσεων τῷ σκέλει πύς. τῷ δὲ τὸ μὲν ὀπίσθιον μέρος πτέρνα, τὸ δ' ἐμπρόσθιον τοῦ ποδὸς τὸ μὲν ἐσχισμένον δάκτυλοι πέντε, τὸ δὲ σαρκώδες κάτωθεν στῆθος, τὸ δ' ἄνωθεν ἐν τοῖς πρηνέσι νευρῶδες καὶ ἀνώνυμον. δακτύλου δὲ τὸ μὲν ὄνυξ, τὸ δὲ καμπή· πάντων δὲ ὁ ὄνυξ ἐπ' ἄκρῳ· μονό- 15 καμπτοὶ δὲ πάντες οἱ κάτω δάκτυλοι. τῷ δὲ ποδὸς ὅσοις τὸ ἐντὸς παχύ καὶ μὴ κοῖλον, ἀλλὰ βαίνουσιν ὄλω, πανθρογοί. κοινὸν δὲ μῆρὸς καὶ κνήμης γόνυ καμπή.

Ταῦτα μὲν ἔν τα μέρη κοινὰ καὶ ἄρρενος καὶ θήλεος. ἢ δὲ θέσις τῶν μερῶν πρὸς τὸ ἄνω καὶ κάτω καὶ πρόσθιον 20 καὶ ὀπίσθιον καὶ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν ὡς ἔχει, φανερά μὲν ἂν εἶναι δοῖε ταῖς ἐξωθεν κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἢ μὴν ἀλλὰ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν λεκτέον δι' ἣν περ καὶ τὰ πρότερον εἰρήκαμεν, ἵνα περαίνηται τὸ ἐφεξῆς, καὶ καταριθμουμένων ὅπως ἦττον λανθάνῃ τὰ μὴ τὸν αὐτὸν ἔχοντα τρόπον ἐπὶ τε 25 τῶν ἄλλων ζώων καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. μάλιστα δ' ἔχει διωρισμένα πρὸς τὰς κατὰ φύσιν τόπους τὰ ἄνω καὶ κάτω ἀνθρώπος τῶν ἄλλων ζώων· τὰ τε γὰρ ἄνω καὶ κάτω πρὸς τὰ τοῦ παντὸς ἄνω καὶ κάτω τέτακται. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ πρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια καὶ τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀρι- 30 στερά κατὰ φύσιν ἔχει. τῶν δ' ἄλλων ζώων τὰ μὲν οὐκ ἔχει, τὰ δ' ἔχει μὲν συγκεχυμένα δ' ἔχει μᾶλλον. ἢ μὲν οὖν κεφαλὴ πᾶσιν ἄνω πρὸς τὸ σῶμα τὸ ἐαυτῶν· ὁ δ' ἀνθρώπος μόνος, ὥσπερ εἴρηται, πρὸς τὸ τοῦ ὅλου τελειωθείς

ἔχει τοῦτο τὸ μῆριον. μετὰ δὲ τὴν κεφαλὴν ἐστὶν ὁ αὐχὴν, εἴτα σῆθος καὶ νῶτον, τὸ μὲν ἐκ τοῦ πρόσθεν τὸ δ' ἐκ τοῦ ὀπισθεν. καὶ ἐχόμενα τῶν γαστῆρ καὶ ὀσφύς καὶ αἰδοῖον καὶ ἰσχίον, εἴτα μῆρὸς καὶ κνήμη, τελευταῖον δὲ πόδες. εἰς 5 τὸ πρόσθεν δὲ καὶ τὰ σκέλη τὴν κάμψιν ἔχει, ἐφ' ὃ καὶ ἡ πορεία, καὶ τῶν ποδῶν τὸ κινήτικώτερον μέρος καὶ ἡ κάμψις· ἢ δὲ πτέρνα ἐκ τοῦ ὀπισθεν· τῶν δὲ σφυρῶν ἐκάτερον κατὰ τὸ ἔς. ἐκ δὲ τῶν πλαγίων τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν οἱ βραχίονες, τὴν κάμψιν ἔχοντες εἰς τὸ ἐντὸς, ὥς τε τὰ κυρτὰ τῶν σκελῶν καὶ τῶν βραχίωνων πρὸς ἀλλήλα εἶναι ἐπ' ἀνθρώπου μάλιστα. τὰς δ' αἰσθήσεις καὶ τὰ αἰσθητήρια, ὀφθαλμοὺς καὶ μυκτῆρας καὶ γλῶτταν, ἐπὶ ταῦτα καὶ εἰς τὸ πρόσθιον ἔχει· τὴν δ' ἀκοὴν καὶ τὸ αἰσθητήριον αὐτῆς καὶ τὰ ὦτα ἐκ τῆς πλαγίης μὲν, ἐπὶ τῆς αὐτῆς δὲ περιφε- 15 ρείας τοῖς ὄμμασιν. τὰ δ' ὄμματα ἐλάχιζον κατὰ μέγεθος διέσκηκεν ἀνθρώπῳ τῶν ζώων. ἔχει δὲ ἀκριβεστάτην ἀνθρωπος τῶν αἰσθήσεων τὴν ἀφήν, δευτέραν δὲ τὴν γεῦσιν· ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις λείπεται πολλῶν.

Τὰ μὲν ἔν μῆρια τὰ πρὸς τὴν ἔξω ἐπιφάνειαν τοῦτον 16 τέτακται τὸν τρόπον, καὶ καθάπερ ἐλέχθη, διωνόμεναί τε μάλιστα καὶ γνώριμα διὰ τὴν συνήθειάν ἐστιν· τὰ δ' ἐντὸς τῶν ναντίον. ἀγνοῶσα γὰρ ἐστὶ μάλιστα τὰ τῶν ἀνθρώπων, ὥς τε δεῖ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων μῆρια ζώων ἀνάγοντας σκοπεῖν, οἷς ἔχει παραπλησίαν τὴν φύσιν. πρῶτον μὲν ἔν τῆς κεφαλῆς κεῖται τὴν θέσιν ἐν τῷ πρόσθεν ἔχων ὁ ἐγκέφαλος. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις, ὅσα ἔχει τῷτο τὸ μῆριον· ἔχει δὲ ἅπαντα ὅσα ἔχει αἷμα, καὶ ἔτι τὰ μαλάκια· κατὰ μέγεθος δ' ὁμοίως ἔχει ἀνθρώπος πλεῖστον ἐγκέφαλον καὶ ὑγρότατον. ὑμένης δὲ αὐτὸν δύο περιέχουσιν, ὁ μὲν περὶ τὸ ὅσον ἰσχυρότερος, ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν ἐγκέφαλον ἦττον ἐκείνῃ. διφυῆς δ' ἐν πᾶσιν ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος. καὶ ἐπὶ τῷτε ἢ καλουμένη παρεγκεφαλῆς ἔσχατον, ἐτέραν ἔχουσα τὴν μορφήν καὶ κατὰ τὴν ἀφήν καὶ κατὰ τὴν ὄψιν. τὸ δ' ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς κενὸν καὶ κοῖλον πᾶσιν, ὡς ἐκάσεις ὑπ-

1. ἢ] μὴ C^o, om pr A^o. || ἄρθρον PD^o. || 5. μικρός, γὰρ μῆρὸς; A^o. || πλαγίης ἔδρον PD^o. || μύλη P. || διόσειον pr A^o. || 8. ἰγνύν P. || 9. ἐναντίως PD^o. || 11. πτέρνα] περόνη P. || 12. δακτύλοις PD^o. || 13. κάτω A^o. || 15. ὁ om PD^o. || μόνω καμπτοὶ D^o, μόνω καμπτοὶ P. || 16. ὅσοις μὲν τὸ A^oC^o. || 18. κοινὸν A^o. || καμπή om D^o. || 19. θήλεος καὶ ἄρρενος A^oC^o. || 20. θέσις δὲ PD^o. || 22. ἀλλὰ καὶ διὰ PD^o. || 23. εἰρημένα P. || 24. καὶ om PD^o. || 27. ἄνω τε καὶ PD^o. || 30. τὰ ὀπίσθια καὶ om P, τὰ om A^oC^o. || 32. ἔχει ante μᾶλλον om PD^o. || 33. ἄνω πρὸς om C^o et pr A^o. || αὐτῶν C^o.

1. ἔχει καὶ τῷτο PD^o. || ὁ om PD^o. || 2. νῶτος A^o. || 4. ἰσχύια PD^o. || 5. τὰ D^o. || ἐφ' — 7. ὀπισθεν om C^o. || 8. κατὰ] ἢ PD^o et γὰρ A^o. || τῶν post καὶ om PD^o. || 9. τὸ] τὰ D^o. || 12. μυκτῆρα A^o. || 13. αὐτῶν PD^o. || 14. καὶ om PD^o. || τὰ ἅπαντα A^o. || τῷ om A^oC^o. || δὲ om D^o et pr A^o. || 15. ἐλάχιζα κατὰ τὸ μέγεθος A^o. || 16. ἀνθρώπος PD^o. || 17. τὴν ἀφήν τῶν αἰσθήσεων P. || δευτέρον C^o. || τὴν om C^o et pr A^o. || 20. τὴν κατὰ P. || καὶ om D^o. || ἀνόμενα PD^o. || 22. τὰ om A^oC^o. || 23. μῆρια om A^oC^o. || ἀνάγοντα PD^o. || 25. ἐμπροσθίον D^o. || ὁ om PD^o. || ἐγκέφαλον P. || 27. πάντα PD^o. || καὶ ἔτι τὰ μαλάκια] καὶ ἔστιν ἑναιμα D^o. || 28. ὁμοίως om D^o. || 29. αὐτὸ P. || 31. ἐστὶν ἐν πᾶσιν PD^o. || 32. ἔσχατον δὲ ἐτέραν A^o.

ἀρχει μεγέθους. ἓνια μὲν γὰρ μεγάλην ἔχει τὴν κεφαλὴν, τὸ δ' ὑποκείμενον τῷ προσώπῳ μόριον ἔλαττον, ὅσα σρογυλοπρόσωπα· τὰ δὲ τὴν μὲν κεφαλὴν μικράν, τὰς δὲ σιαγόνας μακράς, οἷον τὸ τῶν λοφύρων γένος πᾶν. ἀναιμος δ' ὁ ἐγκέφαλος ἅπασι, καὶ ὑδεμίαν ἔχων ἐν αὐτῷ φλέβα, 5 καὶ θιγγανόμενος κατὰ φύσιν ψυχρός. ἔχει δ' ἐν τῷ μέσῳ ὁ τῶν πλείων πᾶς κοῖλόν τι μικρόν. ἡ δὲ περὶ αὐτὸν μῆνιγξ φλεβώδης· ἐς δ' ὑμὴν δερματικὸς ἡ μῆνιγξ ὁ περιέχων τὸν ἐγκέφαλον. ὑπὲρ δὲ τὸν ἐγκέφαλον λεπτότατον ὅσῃν καὶ ἀσθενέστατον τῆς κεφαλῆς ἐστίν, ὃ καλεῖται βρέ- 10 γμα. φέρουσι δ' ἐκ τῷ ὀφθαλμῷ τρεῖς πόροι εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ὁ μὲν μέγιστος καὶ ὁ μέσος εἰς τὴν παρεγκεφαλίδαν, ὁ δ' ἐλάχιστος εἰς αὐτὸν τὸν ἐγκέφαλον· ἐλάχιστος δ' ἐστὶν ὁ πρὸς τῷ μυκτῆρι μάλιστά. οἱ μὲν ἔν μείζονι παρ' ἀλλήλων εἰσὶ καὶ ἔ συμπίπτουσιν, οἱ δὲ μέσοι συμπίπτουσιν (δὴ 15 λον δὲ τῷτο μάλιστά ἐπὶ τῶν ἰχθύων)· καὶ γὰρ ἐγγύτερον ἔσται τῷ ἐγκεφάλῳ ἢ οἱ μεγάλοι· οἱ δ' ἐλάχιστοι πλείον τε ἀπὴρτῆται ἀλλήλων καὶ ἔ συμπίπτουσιν. ἐντὸς δὲ τῷ αὐχένος ὃ τε οἰσοφάγος καλούμενός ἐστιν, ἔχων τὴν ἐπωθυμίαν ἀπὸ τῷ μήκους καὶ τῆς σφονδύλης, καὶ ἡ ἀρτηρία. πρότερον 20 δὲ τῇ θέσει ἡ ἀρτηρία κεῖται τῷ οἰσοφάγῳ ἐν πᾶσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν· ἔχει δὲ ταύτην πάντα ὅσα περ καὶ πνεύμονα ἔχει. ἐστὶ δ' ἡ μὲν ἀρτηρία χονδρώδης τὴν φύσιν καὶ ὀλίγαίμος, πολλοῖς λεπτοῖς φλεβίοις περιεχομένη, κεῖται δ' ἐπὶ μὲν τὰ ἄνω πρὸς τὸ σῶμα κατὰ τὴν ἐκ τῶν μυκτῆρων σύντησιν 25 εἰς τὸ σῶμα, ἢ καὶ ὅταν πίνοντες ἀνασπᾶσώσι τι τῷ ποτῷ, χωρεῖ ἐκ τῷ σώματος διὰ τῶν μυκτῆρων ἔξω. μεταξὺ δ' ἔχει τῶν τρήσεων τὴν ἐπιγλωττίδα καλυμμένην, ἐπιπτύσσεσθαι δυναμένην ἐπὶ τὸ τῆς ἀρτηρίας τρήμα τὸ εἰς τὸ σῶμα τεῖνον. ταύτῃ δὲ τὸ πέρας συνήρτηται τῆς γλώττης. ἐπὶ δὲ 30 θάτερα καθήκει εἰς τὸ μεταξὺ τῷ πλεύμονος, εἴτ' ἀπὸ τούτου σχίζεται εἰς ἑκάτερον τῶν μερῶν τῷ πλεύμονος. θέλει γὰρ εἶναι διμερὲς ὁ πλεύμων ἐν ἅπασιν τοῖς ἔχουσιν αὐτόν· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ζωοτόκοις ἔχ ὁμοίως ἢ διάσασιν φανερά, ἢ κί-

σα δ' ἐν ἀνθρώπῳ. ἐστὶ δ' ἔ πολυσχιδὴς ὁ τῷ ἀνθρώπῳ, ὥσπερ ἐνίων ζωοτόκων, ἰδὲ λεῖος, ἀλλ' ἔχει ἀνωμαλίαν. ἐν δὲ τοῖς ζωοτόκοις, οἷον ὄρνισι καὶ τῶν τετραπόδων ὅσα ζωοτόκα, πολὺ τὸ μέρος ἑκάτερον ἀπ' ἀλλήλων ἔσχισαι, ὥς τε δοκεῖν 5 δύο ἔχειν πλεύμονας· καὶ ἀπὸ μιᾶς δύο ἐστὶ μόρια τῆς ἀρτηρίας, εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος τείνοντα τῷ πλεύμονος. συνήρτηται δὲ καὶ τῇ μεγάλῃ φλεβί καὶ τῇ ἀορτῇ καλυμμένη. φυσσωμένης δὲ τῆς ἀρτηρίας διαδίδωσιν εἰς τὰ κοῖλα μέρη τῷ πλεύμονος τὸ πνεῦμα. ταῦτα δὲ διαφύσεις ἔχει χονδρώδεις εἰς ὅζῳ συνηκίστας· ἐκ δὲ τῶν διαφύσεων τρήματα διὰ παντός ἐστὶ τῷ πλεύμονος, αἷ ἐκ μεϊζόνων εἰς ἐλάττω διαδιδόμενα. συνήρτηται δὲ καὶ ἡ καρδιά τῇ ἀρτηρίᾳ πι- 10 μελώδεσι καὶ χονδρώδεσι καὶ ἰνώδεσι δεσμοῖς· ἢ δὲ συνήρτηται, κοῖλόν ἐστιν. φυσσωμένης δὲ τῆς ἀρτηρίας ἐν ἐνίοις μὲν ἔ καταδύλον ποιεῖ, ἐν δὲ τοῖς μεῖζονι τῶν ζώων δὴ λον ὅτι εἰσέρχεται τὸ πνεῦμα εἰς αὐτήν. ἡ μὲν ἔν ἀρτηρίᾳ τῷτον ἔχει τὸν τρόπον, καὶ δέχεται μόνον τὸ πνεῦμα καὶ ἀφήσιν, ἄλλο δ' ἔθεν ἔτε ξηρὸν ἔθ' ὑγρόν, ἢ πόνον παρέχει, ἔως ἂν ἐκβήξῃ τὸ κατελθόν. ὁ δὲ σόμαχος ἡρτῆται μὲν 15 ἄνωθεν ἀπὸ τῷ σώματος, ἐχόμενος τῆς ἀρτηρίας, συνεχῆς ὢν πρὸς τε τὴν ῥάχιν καὶ τὴν ἀρτηρίαν ὑμενώδεσι δεσμοῖς, τελευτᾷ δὲ διὰ τῷ διαζώματος εἰς τὴν κοιλίαν, σαρκωειδὴς ὢν τὴν φύσιν, καὶ τᾶσιν ἔχων καὶ ἐπὶ μήκος καὶ ἐπὶ πλάτος. ἡ δὲ κοιλία ἡ τῷ ἀνθρώπῳ ὁμοία τῇ κυνείᾳ ἐστίν· οὐ πολλῷ γὰρ τῷ ἐντέρου μεῖζων, ἀλλ' εἰκοῦτα οἰοῖται ἐντέρῳ εὖρος ἔχοντι· εἴτα ἔντερον ἀπλοῦν εἰλιγμένον, εἴτα ἔντερον ἐπιεικῶς πλατύ. ἡ δὲ κάτω κοιλία ὁμοία τῇ ὑείᾳ· πλα- 20 τεῖα τε γὰρ ἐστὶ, καὶ τὸ ἀπὸ ταύτης πρὸς τὴν ἔδραν παχύ καὶ βραχύ. τὸ δ' ἐπίπλοον ἀπὸ μέσης τῆς κοιλίας ἡρτῆται, ἐστὶ δὲ τὴν φύσιν ὑμὴν πιμελώδης, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς μονοκοιλίοις καὶ ἀμφώδεσιν. ὑπὲρ δὲ τῶν ἐντέρων τὸ μεσεντέριον ἐστίν· ὑμενώδες δ' ἐστὶ τῷτο καὶ πλατύ, καὶ πῖον γίνεται. ἐξήρτηται δὲ ἐκ τῆς μεγάλης φλεβὸς καὶ τῆς ἀορτῆς, καὶ δι' αὐτῷ φλέβες πολλαὶ καὶ πυκναί,

2. ἐλάττω et 3. δὲ κεφαλὴν μὲν PD^a. || 6. ψυχρός om pr A^a. || 7. μικρόν] κορόν P. || μῆνιγξ A^a. || 8. φλ. ἐστίν· ἐστὶ δ' ὁ μ. ὑμὴν δερμ. A^a. || 9. ὑπὲρ δὲ τῷ ἐγκεφάλῳ A^aC^a. || 13. τὸν αὐτὸν A^a. || 14. παράλληλοι A^aC^a. || 16. γὰρ ἐγγύτερον] ἐγγύτεροι PD^a. || 18. συμπίπτουσιν ἐντὸς...ἐντὸς P. || 19. καλυμμένος οἰσοφάγος PD^a. || 22. καὶ om A^aC^a. || ἔχει om P. || 23. ὀλίγαίμος A^aC^a. || 24. πολλοῖς om PD^a. || 25. τὸ ἄνω C^a, τῇ ἄνω A^a. || ἐκ om D^a. || 27. τῷ om A^aC^a. || 28. ἐπιπτύσσεσθαι P. || 29. ἐπὶ τὸ τρ. τῆς ἀρτ. τὸ PC^aD^a. || 31. πλεύμονος D^a; ceteri πν—. || 32. πλεύμονος D^a et corr P. || 33. πλ— PD^a hic et posthac.

1. ἔ] ἰδὲ P. || πολυσχιδὴς et 2. ἀνωμαλίας PD^a. || 3. ζωοτόκοις et mox ζωοτόκα pr A^a. || 8. μέρη om C^a et pr A^a. || 10. διηκίσας A^aC^a. || 11. εἴτι P. || αἰ] ἢ P, om D^a. || 13. καὶ ἰνώδεσι om D^a. || 19. ὡς C^a. || ἐκβήξῃ C^a et pr A^a. || 20. ἐρχόμενος pr A^a. || 21. ἰνώδεσι D^a. || 22. ζώματος C^a, σέματος A^a. || σαρκωειδὴς P, σαρκώδης C^a. || 23. ἔχων ἐπὶ μήκος καὶ πλάτος D^a. || 24. ἢ ante τῷ om PA^a. || 25. ἐντέρῳ] ἔντερον PD^a, ἐντέρῳ ἐλ C^a, ἐντέρῳ τινι A^a. || 26. ἔχον P. || ἀπλῶν] πλατὺ A^a. || εἴτα ἔντερον]· εἴτα ἔντερον εὖρος ἔχον PD^a, om A^a. || 28. τε om PD^a. || βραχὺ καὶ πᾶχύ PD^a. || 29. ἐπίπλοον C^a, ἐπιπλοῖν A^a. || 31. ἀμφώδεσιν PD^a. || 32. ἐστὶν om PD^a. || δ' ἐστ] δ' ἐστ καὶ C^a, om PD^a. || καὶ τῷτο A^a. || πλ. γίνεται καὶ πῖον D^a, πλ. γίνεται πῖον P. || 33. ἐξήρτηται PD^a. || 34. καὶ ante δι' om P. || φλέβες πολλαὶ δι' αὐτῷ PD^a.

κατατείνουσαι πρὸς τὴν τῶν ἐντέρων θέσιν, ἄνωθεν ἀρξάμεναι μέχρι κάτω. τὰ μὲν ἔν περὶ τὸν σόμαχον καὶ τὴν ἀρτηρίαν ὅτως ἔχει, καὶ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν.

17 Ἡ δὲ καρδιά ἔχει μὲν τρεῖς κοιλίας, κεῖται δ' ἀνωτέρω τῆς πλεύμονος κατὰ τὴν σχίσιν τῆς ἀρτηρίας, ἔχει δ' ὑμένα 5 πιμελώδη καὶ παχύν, ἣ προσπέφυκε τῇ φλεβί τῇ μεγάλῃ καὶ τῇ ἀορτῇ. κεῖται δὲ ἐπὶ τῇ ἀορτῇ κατὰ τὰ ὀξέα. κεῖται δὲ τὰ ὀξέα κατὰ τὸ σῆθος ὁμοίως ἀπάντων τῶν ζώων, ὅσα ἔχει σῆθος. πᾶσι δ' ὁμοίως καὶ τοῖς ἔχουσι καὶ τοῖς μὴ ἔχουσι τῆτο τὸ μόριον εἰς τὸ πρόσθεν ἔχει ἡ καρδιά τὸ ὄξύ. 10 λάθοι δ' ἂν πολλάκις διὰ τὸ μεταπίπτειν διαιρούμενων. τὸ δὲ κυρτὸν αὐτῆς ἐστὶν ἄνω. ἔχει δὲ τὸ ὄξύ σαρκῶδες ἐπὶ πολὺ καὶ πυκνόν, καὶ ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῆς νεῦρα ἔνουν. κεῖται δὲ τὴν θέσιν ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις κατὰ μέσον τὸ σῆθος, ὅσα ἔχει σῆθος, τοῖς δ' ἀνθρώποις ἐν τοῖς ἀρισεροῖς 15 μᾶλλον, μικρὸν τῆς διαιρέσεως τῶν μασῶν ἐγκλίνουσα εἰς τὸν ἀρισερόν μασὸν ἐν τῷ ἄνω μέρει τῷ σῆθους. καὶ ἔτε μεγάλη, τό τε ὅλον αὐτῆς εἶδος ἔ πρόμηνες ἐστὶν ἀλλὰ σρογυλώτερον· πλὴν τὸ ἄκρον εἰς ὄξύ συνήκται. ἔχει δὲ κοιλίας τρεῖς, ὥσπερ εἴρηται, μεγίστην μὲν τὴν ἐν τοῖς δεξιῶς, 20 ἐλαχίστην δὲ τὴν ἐν τοῖς ἀρισεροῖς, μέσην δὲ μεγέθει τὴν ἀνὰ μέσον· καὶ εἰσὶν εἰς τὸν πνεύμονα τετρημέναι πᾶσαι. ἀμφοτέρας δὲ ἔχει τὰς δύο μικράς, καὶ εἰς τὸν πλεύμονα τετρημένας ἀπάσας. κατάδηλον δὲ κατὰ μίαν τῶν κοιλιάων κάτωθεν ἐκ τῆς προσφύσεως, κατὰ μὲν τὴν μεγίστην κοιλίαν 25 ἐξήρτηται τῇ μεγίστῃ φλεβί, πρὸς ἣν καὶ τὸ μεσεντέριόν ἐστι, κατὰ δὲ τὴν μέσην τῇ ἀορτῇ. φέρουσι δὲ καὶ εἰς τὸν πλεύμονα πόροι ἀπὸ τῆς καρδίας, καὶ σχίζονται τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ ἡ ἀρτηρία, κατὰ πάντα τὸν πλεύμονα παρακολυθύντες τοῖς ἀπὸ τῆς ἀρτηρίας. ἐπάνω δ' εἰσὶν οἱ ἀπὸ 30 τῆς καρδίας πόροι· ὁδεῖς δ' ἐστὶ κοινὸς πόρος, ἀλλὰ διὰ τὴν σύναψιν δέχονται τὸ πνεῦμα καὶ τῇ καρδίᾳ διαπέμπουσιν· φέρει γὰρ ὁ μὲν εἰς τὸ δεξιὸν κοῖλον τῶν πόρων, ὁ δ' εἰς τὸ ἀρισερόν. περὶ δὲ τῆς φλεβὸς τῆς μεγάλης καὶ τῆς ἀορτῆς κατ' αὐτὰς κοινῇ περὶ ἀμφοτέρων ἐρῶμεν ὕστερον. αἷμα 35

δὲ πλείστον μὲν ὁ πλεύμων ἔχει τῶν ἐν τοῖς ζώοις μορίων τοῖς ἔχουσι τε πνεύμονα καὶ ζωοτοκοῦσιν ἐν αὐτοῖς τε καὶ ἐκτός· ἅπας μὲν γὰρ ἐστὶ σωματός, παρ' ἐκάστην δὲ τὴν συριγγα πόροι φέρουσι τῆς μεγάλης φλεβὸς. ἀλλ' οἱ νομίζοντες εἶναι κενὸν διηπάτηνται, θεωρῶντες τὰς ἐξηρημένους ἐκ τῶν διαιρουμένων τῶν ζώων, ὧν εὐθέως ἐξελήλυθε τὸ αἷμα ἀθρόον. τῶν δ' ἄλλων σπλάγχχνων ἡ καρδιά μόνον ἔχει αἷμα. καὶ ὁ μὲν πλεύμων ἐκ ἐν αὐτῷ ἀλλ' ἐν ταῖς φλεβί, ἡ δὲ καρδιά ἐν αὐτῇ· ἐν ἐκάστῃ γὰρ ἔχει αἷμα τῶν κοιλιάων, 10 λεπτότατον δ' ἐστὶ τὸ ἐν τῇ μέσῃ. ὑπὸ δὲ τὸν πνεύμονά ἐστι τὸ διάζωμα τὸ τῷ θώρακος, αἱ καλλόμεναι φρένες, πρὸς μὲν τὰ πλευρὰ καὶ τὰ ὑποχόνδρια καὶ τὴν ῥάχιν συνήρτηται, ἐν μέσῳ δ' ἔχει τὰ λεπτὰ καὶ ὑμενώδη. ἔχει δὲ δι' αὐτῶ καὶ φλέβας τεταμένας· εἰσὶ δ' αἱ τῷ ἀνθρώπῳ 15 φλέβες παχέαι ὡς κατὰ λόγον τῷ σώματος. ὑπὸ δὲ τὸ διάζωμα ἐν μὲν τοῖς δεξιῶς κεῖται τὸ ἥπαρ, ἐν δὲ τοῖς ἀρισεροῖς ὁ σπλήν, ὁμοίως ἐν ἅπασιν τοῖς ἔχουσι ταῦτα τὰ μόρια κατὰ φύσιν καὶ μὴ τερατωδῶς· ἤδη γὰρ ὥπται μετῃλλαχότα τὴν τάξιν ἐν τισὶ τῶν τετραπόδων. συνήρτηται 20 δὲ τῇ κάτω κοιλίᾳ κατὰ τὸ ἐπίπλοον. τὴν δ' ὄψιν ἐστὶν ὁ τῷ ἀνθρώπῳ σπλήν σενὸς καὶ μακρός, ὁμοῖος τῷ ὑέῳ. τὸ δ' ἥπαρ ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἐκ ἔχει χολήν, ἐπ' ἐνίοις δὲ ἔπесιν. σρογγύλον δ' ἐστὶ τὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἥπαρ καὶ ὅμοιον τῷ βοεῖ. συμβαίνει δὲ τῆτο καὶ 25 ἐν τοῖς ἱερείοις, οἷον ἐν μὲν τόπῳ τινὶ τῆς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδικῆς ἐκ ἔχει τὰ πρόβατα χολήν, ἐν δὲ Νάξῳ πάντα σχεδὸν τὰ τετράποδα τοσαύτην ὥς ἐκπλήττεσθαι τὰς θύοντας τῶν ξένων, οἰομένους αὐτῶν ἴδιον εἶναι τὸ σημεῖον, ἀλλ' ἔ φύσιν αὐτῶν εἶναι ταύτην. προσπέφυκε δὲ τῇ μεγάλῃ φλεβί τὸ ἥπαρ, τῇ δ' ἀορτῇ ἔ κοινωεῖ· διὰ γὰρ τῷ ἥπατος διέχει ἡ ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβὸς φλέψ, ἣ αἱ καλούμεναι πύλαι εἰσὶ τοῦ ἥπατος. συνήρτηται δὲ καὶ ὁ σπλήν τῇ μεγάλῃ φλεβί μόνον· τείνει γὰρ ἀπ' αὐτῆς φλέψ εἰς τὸν σπλῆνα. μετὰ δὲ ταῦτα οἱ νεφροὶ πρὸς αὐτῇ τῇ 30 ῥάχει κενῶνται, ὅμοιοι τὴν φύσιν ὄντες τοῖς βοεῖσι. ἀνώ-

1. κατατείνουσαι D^a, καὶ κατατείνουσαι A^aC^a. || φύσιν PD^a. || 2. ὅτως ἔχει καὶ τὴν ἀρτηρίαν PD^a. || 7. ἐπὶ et 8. κεῖται — κατὰ om PD^a. || 8. ἀπάντων ὁμοίως PD^a. || 11. διαιρούμενοι PD^a. || 13. αὐτοῖς et 14. τῷ σῆθους PD^a. || 19. εἰς ἄκρον A^aC^a. || 20. τὴν om A^a. || 22. ἀνὰ] ἐν τοῖς ἀνὰ PD^a. || καὶ — 23. ἀμφοτέρας om A^aC^a. || 23. ἔχει ante δὲ A^aC^a, om PD^a. || καὶ om P. || 24. πᾶσας A^aC^a. || 25. κάτωθεν δ' ἐκ PD^a. || 26. μεγάλη A^aC^a. || 31. καρδίας· πόρος δ' ἔθεῖς ἐστὶ κοινὸς A^aC^a. || 33. εἰς] ἐπὶ PD^a. || τὸ A^a. || 34. τὸν A^aD^a. τὸ — 35. ἀμφοτέρον om C^a. || 34. ἀρισερόν πόρον. περὶ A^a. || 35. ὕστερον ἐρῶμεν D^a.

2. τοῖς τ' ἔχουσιν τε A^aC^a. || 3. τὴν om PD^a. || 5. ἐξηρημένους PD^a. || ἐκ + 6. ὧ] ἐξ ὧν διαιρουμένων τῶν ζώων C^a. || 6. εὐθέως A^aC^a. || 7. μόνη A^a. || 8. εὐαὶ et ἡ καρδιά δὲ PD^a. || 9. αἷμα ἔχει PD^a. || 11. τὸ ante τῷ om PD^a. || φλέβες pr A^a. || 14. καὶ δι' ἐκὐτῇ PD^a. || 15. φρένες C^a. || παχέαι κατὰ τὸ ἀνάλογον A^aC^a. || τῷ ἀνθρώπῳ σώματος. ὑπὲρ PD^a. || 20. κάτω om A^aC^a. || ἐπίπλοον et 21. ὁμοίως A^aC^a. || 23. ἥπαρ τῷ ἀνθρώπῳ PD^a. || καὶ post ἥπαρ om P. || 25. χαλκιδικῆς P. || 28. αὐτῶ P. || ἴδιον om A^a. || 29. δὲ om P. || 30. ἀρτηρία PA^aC^aD^a. || 31. ἥ καὶ] αἱ A^a, αἱ C^a. || 32. ποταῖ P. || 35. ὅμοιοι post βοεῖσι PD^a.

τερος δὲ ὁ δεξιός ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς ζώοις τοῖς ἔχουσι νεφροῖς καὶ ἐλάττω δὲ πιμελὴν ἔχει τῷ ἀριστερῷ καὶ ἀν-
 χμηρότερος ὁ δεξιός· ἐν πᾶσι δ' ἔχει ὁμοίως τοῖς ἄλλοις
 καὶ τῷτο. φέρει δὲ εἰς αὐτὸς πόροι ἐκ τῆς μεγάλης
 φλεβὸς καὶ τῆς ἀορτῆς, πλὴν ἐκ εἰς τὸ κοῖλον· ἔχουσι
 γὰρ οἱ νεφροὶ ἐν μέσῳ κοῖλον, οἱ μὲν μείζον· οἱ δ' ἐλατ-
 τον, πλὴν οἱ τῆς φώκης· ὅτοι δ' ὅμοιοι τοῖς βοεοῖς ὄντες
 στερεώτατοι πάντων εἰσίν· οἱ δὲ πόροι οἱ τένοντες εἰς αὐτὸς
 εἰς τὸ σῶμα καταναλίσκονται τῶν νεφρῶν· σημειὼν δ' ὅτι
 ὁ περαίνουσι τὸ μὴ ἔχειν αἷμα μηδὲ πήγνυσθαι ἐν αὐτοῖς.
 ἔχουσι δὲ κοιλίαν, ὥσπερ εἴρηται, μικράν· ἐκ δὲ τῆς κοίτης
 τῶν νεφρῶν φέρουσιν εἰς τὴν κύστιν πόροι δύο νεανηκοί, καὶ
 ἄλλοι ἐκ τῆς ἀορτῆς ἰσχυροὶ καὶ συνεχεῖς· ἐκ μέσου δὲ
 τῶν νεφρῶν ἑκάτερος φλεψὶ κοίλῃ καὶ νευρώδης ἐξήρτηται,
 τείνουσα παρ' αὐτὴν τὴν ράχιν διὰ τῶν ζενῶν· εἴτα εἰς ἐκά-
 τερον τὸ ἰσχίον ἀφανίζονται, καὶ πάλιν δῆλαι γίνονται
 τεταμέναι πρὸς τὸ ἰσχίον· αὐταὶ δ' αἱ ἀποτομαὶ τῶν φλε-
 βῶν εἰς τὴν κύστιν καθήκουσιν, τελευταία γὰρ ἡ κύστις κεί-
 ται, τὴν μὲν ἐξάρτησιν ἔχουσα τοῖς ἀπὸ τῶν νεφρῶν τετα-
 μέναις πόροις παρὰ τὸν καυλὸν τὸν ἐπὶ τὴν οὐρήθραν τέ-
 νοντα, καὶ σχεδὸν πάντῃ κύκλῳ λεπτοῖς καὶ ἰσχυροῖς ὑμε-
 νίοις ἐστὶ προσειλημμένη, παραπλησίους ὅσι τρόπον τινα τῷ
 διαζώματι τῷ θώρακος· ἐστὶ δ' ἡ τῆς ἀνθρώπου κύστις ἐπιει-
 κῶς ἔχουσα μέγεθος· πρὸς δὲ τὸν καυλὸν τὸν τῆς κύσεως
 συνήρτηται τὸ αἰδοῖον, τὸ μὲν ἐξωτὰ τῷ τῆμα συνερρωγὸς
 εἰς ταυτό, μικρὸν δ' ὑποκάτω· τὸ μὲν οὖν εἰς τοὺς ὄρχεις
 φέρει τῶν τρημάτων, τὸ δ' εἰς τὴν κύστιν, νευρώδες καὶ
 χοιρῶδες ὄν· τούτου δ' ἐξήρτηται οἱ ὄρχεις τοῖς ἄρρεσι,
 περὶ ὧν ἐν τοῖς κοινῇ λεγομένοις διορισθήσεται πῶς ἔχου-
 σιν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τῷ θήλει πάντα πέφυκεν
 διαφέρει γὰρ ὅθεν τῶν ἔσω πλὴν ταῖς ὑστέrais, ὧν ἡ μὲν
 ὀψις θεωρεῖσθαι ἐκ τῆς διαγραφῆς τῆς ἐν ταῖς ἀνατομαῖς,
 ἡ δὲ θέσις ἐστὶν ἐπὶ τοῖς ἐντέροις· ἐπὶ δὲ τῆς ὑστέρας ἡ κύ-
 στις, λεκτέον δὲ καὶ περὶ ὑστέρων κοινῇ πασῶν ἐν τοῖς ἐπο-
 μένοις· ὅτε γὰρ ὅμοιαι πᾶσιν ὅθ' ὁμοίως ἔχουσιν.

Τὰ μὲν ἐν μόρια καὶ τὰ ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτὸς τῆς ἀν-
 θρώπου ταῦτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τῷτον ἔχει τὸν τρόπον.

B.

Τῶν δ' ἄλλων ζώων τὰ μόρια τὰ μὲν κοινὰ πάντων
 ἐστὶν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, τὰ δὲ γενῶν τινῶν ταῦτα δὲ
 καὶ ἕτερα ἐστὶν ἀλλήλων τὸν ἤδη πολλάκις εἰρημένον τρό-
 πον· σχεδὸν γὰρ ὅσα γ' ἐστὶ γένει ἕτερα τῶν ζώων, καὶ τὰ
 πλείεστα τῶν μερῶν ἔχει ἕτερα τῷ εἶδει, καὶ τὰ μὲν κατ'
 ἀναλόγιαν ἀδιάφορα μόνον, τῷ γένει δ' ἕτερα, τὰ δὲ τῷ
 γένει μὲν ταῦτα τῷ εἶδει δ' ἕτερα· πολλὰ δὲ τοῖς μὲν
 ὑπάρχει, τοῖς δ' ἔχ' ὑπάρχει· τὰ μὲν ἐν τετράποδα καὶ
 ζωοτόκα κεφαλὴν μὲν ἔχει καὶ αὐχέναν καὶ τὰ ἐν τῇ κε-
 φαλῇ μόρια ἅπαντα, διαφέρει δὲ τὰς μορφὰς τῶν μορίων
 ἑκάστον· καὶ ὁ γε λέων τὸ τῆς αὐχένος ἔχει ἐν ὅσῃν, σφόν-
 δῦλος δ' ἐκ ἔχει· τὰ δὲ ἐντὸς ἀνοιχθεὶς ὅμοια πάντ' ἔχει
 κύνι· ἔχει δὲ τὰ τετράποδα ζῶα καὶ ζωοτόκα ἀντὶ τῶν
 βραχιόνων σκέλη πρόσθια, πάντα μὲν τὰ τετράποδα, μά-
 λιστα δὲ ἀνάλογον ταῖς χερσὶ τὰ πολυσχιδῆ αὐτῶν· χρῆ-
 ται γὰρ πρὸς πολλὰ ὡς χερσίν· καὶ τὰ ἀριστερὰ δ' ἦττον
 ἔχει ἀπολελυμένα τῶν ἀνθρώπων, πλὴν ἐλέφαντος· οὗτος
 δὲ τὰ τε περὶ τῆς δακτύλου ἀδιαρθρώτοτερα ἔχει τῶν πο-
 δῶν, καὶ τὰ πρόσθια σκέλη πολλῷ μείζω· ἐστὶ δὲ πεντα-
 δάκτυλον, καὶ πρὸς τοῖς ὀπισθίοις σκέλεσι σφυρὰ ἔχει
 βραχέα· ἔχει δὲ μυκτῆρά τοῖσιν καὶ τηλικύτον ὥς ἀντὶ
 χειρῶν ἔχειν αὐτόν· πῦνι γὰρ καὶ ἐσθίει ὀρέγων τάτω εἰς
 τὸ στόμα, καὶ τῷ ἐλεφαντιστῇ ἀνορέγει ἄνω· τούτῳ καὶ
 δένδρα ἀνασπᾷ, καὶ διὰ τῆς ὕδατος βαδίζων τάτω ἀνα-
 φυσᾷ· τῷ δ' ἀκρῷ ἐγκλίγει, ὁ κάμπτεται δὲ· χοιρῶδες
 γὰρ ἔχει· μόνον δὲ καὶ ἀμφιδέξιον γίνεται τῶν ἄλλων
 ζώων ἀνθρώπος· τῷ δὲ στήθει τῷ τῆς ἀνθρώπου πάντα τὰ
 ζῶα ἀνάλογον ἔχει τῷτο τὸ μόριον, ἀλλ' ἔχ' ὅμοιον· ὁ μὲν
 γὰρ πλατὺ τὸ στήθος, τὰ δ' ἄλλα ζενόν· μαστῆς δ' ἐκ ἔχει
 οὐθεν ἐν τῷ πρόσθεν ἄλλ' ἢ ἀνθρώπος· ὁ δ' ἐλέφας ἔχει

3. δεξιός ἐστιν ἐν πᾶσι τοῖς ζώοις τοῖς ἔχουσι νεφροῖς· ἐν Α^α || ἅπασιν δ' ἔχει· καὶ τῷτο ὁμοίως τοῖς ἄλλοις· φέρουσι τε PD^a || 8. στε-
 ρεώτεροι D^a || 9. ὅτι οὐ περαίνουσι om D^a || 10. τῷ Α^aC^a || 12. νεανηκοὶ δύο D^a || 15. σκελῶν Α^aC^a, στενῶν σκελῶν P || 17. τε-
 ταγμέναι Α^aC^a || φλεβῶν PD^a || 19. μὲν om PD^a || τεταγμένοις Α^aC^a || 20. αὐλὸν PD^a || 22. προσειλημμένη om D^a || τίνος
 τρόπον D^a || 26. εἰς] ἐπὶ PD^a || οὖν om Α^aC^a || 27. δὲ πρὸς PD^a || νευρώδες καὶ χοιρῶδες ὄν] haec post 25. αἰδοῖον ponit
 Schneiderus. || 28. τάτω D^a || 29. κοινῇ Α^aC^a || λεγομένοις αἷμα καὶ περὶ τῶν ὕσπερον διορισθήσεται PD^a || 33. τῇ ὑστέρας Α^a.
 2. καὶ τὰ τοιαῦτα D^a || 6. πάντ' PD^a || 7. τὰ αὐτὰ Α^aC^a || 8. δὴ D^a om Α^aC^a || 9. γένει PA^aD^a || ἕτερα om D^a ||
 13. ἔχ' ὑπάρχει] ὅ PD^a || 14. ζωοτοκῆτα Α^aC^a || 15. ἅπαντα om Α^aC^a || 16. γε] μὲν PD^a || ἐν ἔχει P || σπονδύλους D^a ||
 17. ἔχει ἅπαντα PD^a || 20. πολυσχιδῆ PD^a || 22. τῶν θηρίων πλὴν τῆς ἐλέφαντος PD^a || 23. ἀδιαρθρώτοτερα P, ἀδιαρθρώτοτερα Α^a, ἀδιάρ-
 θρωτα D^a || 26. τηλικύτον καὶ τοῖσιν Α^aC^a || 27. τῷ PA^aD^a || 28. ἀν ὀρέγει C^a || ἄνω ante ἀνορέγει Α^a, post τῷτο (ita enim
 PD^a) D^a || 32. τῷ τῆς ἀνθρώπου δὲ στήθει D^a, τῷ στήθει δὲ τῷ τῆς ἀνθρώπου C^a || τὰ ζῶα om D^a || 34. δ' ἐκ] γὰρ ἐκ D^a || 35. ἀλλ'
 ἢ ἀνθρώπος] πλὴν ἀνθρώπου PD^a.

μὲν μαστοὺς δύο, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ στήθει ἀλλὰ πρὸς τῷ στήθει.

Τὰς δὲ κάμηλεις τῶν κώλων καὶ τῶν ἔμπροσθεν καὶ τῶν ὀπισθεν ὑπεναντίας ἔχουσι καὶ ἑαυταῖς καὶ ταῖς τῷ ἀνθρώπῳ καμπαῖς, πλὴν ἐλέφαντος. τοῖς μὲν γὰρ ζωτόκοις τῶν τετραπόδων κάμπτεται τὰ μὲν πρόσθια εἰς τὸ πρόσθεν τὰ δ' ὀπίσθια εἰς τὸ ὀπισθεν, καὶ ἔχουσι τὰ κοῖλα τῆς περιφερείας πρὸς ἄλληλα ἀντετραμμένα· ὁ δ' ἐλέφας ἔχ' ὡς ἐλεγόν τινες, ἀλλὰ συγκαθίζει καὶ κάμπτει τὰ σκέλη, πλὴν ὃ δύναται διὰ τὸ βάρος ἐπ' ἀμφοτέρα ἅμα, ἀλλ' ἀνακλίνεται ἢ ἐπὶ τὰ εὐώνυμα ἢ ἐπὶ τὰ δεξιά, καὶ καθεύδει ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, κάμπτει δὲ τὰ ὀπίσθια σκέλη ὥσπερ ἄνθρωπος. τοῖς ὠτόκοις δέ, οἷον κροκοδείλῳ καὶ σαύρᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις ἅπασιν, ἀμφοτέρα τὰ σκέλη καὶ τὰ πρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ πρόσθεν κάμπτεται, μικρὸν εἰς τὸ πλάγιον παρεγκλίνοντα. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πολύποσιν· πλὴν τὰ μεταξὺ τῶν ἐσχάτων αἰεὶ ἐπαμφοτερίζει καὶ τὴν κάμψιν ἔχει εἰς τὸ πλάγιον μᾶλλον. ὁ δ' ἄνθρωπος ἄμφω τὰς καμπὰς τῶν κώλων ἐπὶ ταῦτόν ἔχει καὶ ἐξ' ἐναντίας· τὴν μὲν γὰρ βραχίονας εἰς τὸ ὀπισθεν κάμπτει, πλὴν μικρὸν ἐβλαίσεται ἐπὶ τὰ πλάγια τὰ ἐντός, τὰ δὲ σκέλη εἰς τὸ ἔμπροσθεν. εἰς δὲ τὸ ὀπισθεν τὰ τε πρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια ἔθεν κάμπτει τῶν ζώων. ἐναντίως δὲ τοῖς ἀγκύωσι καὶ τοῖς προσθίοις σκέλεσιν ἢ τῶν ὤμων ἔχει καμπὴ πᾶσι, καὶ τῶν ὀπισθεν γονάτων ἢ τῶν ἰσχυίων, ὥστ' ἐπεὶ ὁ ἄνθρωπος τοῖς πολλοῖς ἐναντίως κάμπτει, καὶ οἱ τὰ τοιαῦτ' ἔχοντες ἐναντίως. παραπλησίως δὲ τὰς καμπὰς ἔχει καὶ ὁ ὄρνις τοῖς τετράποσι ζώοις· δίπυς γὰρ ὢν τὰ μὲν σκέλη εἰς τὸ ὀπισθεν κάμπτει, ἀντὶ δὲ βραχιόνων καὶ σκελῶν τῶν ἔμπροσθεν πτέρυγας ἔχει, ὧν ἡ κάμψις ἐστὶν εἰς τὸ πρόσθεν. ἢ δὲ φώκη ὥσπερ πεπηρωμένον ἐστὶ τετράπουν· εὐθύς γὰρ ἔχει μετὰ τὴν ὠμοπλάτην τὴν πόδα ὁμοίως χερσίν, ὥσπερ καὶ οἱ τῆς ἄρκτου· πενταδάκτυλοι γὰρ εἰσι, καὶ ἕνασος τῶν δακτύ-

λων καμπὰς ἔχει τρεῖς καὶ ὄνυχας ἑ μέγαν· οἱ δ' ὀπίσθιοι πόδες πενταδάκτυλοι μὲν εἰσὶ, καὶ τὰς καμπὰς καὶ τοὺς ὄνυχας ὁμοίως ἔχουσι τοῖς προσθίοις, τῷ δὲ σχήματι παραπλήσιοι ταῖς τῶν ἰχθύων ἱστῶσι εἰσὶν.

Αἱ δὲ κινήσεις τῶν ζώων τῶν μὲν τετραπόδων καὶ πολυπόδων κατὰ διάμετρόν εἰσι, καὶ ἐξ᾿ αὐτῶν ἕτως· ἢ δ' ἀρχὴ ἀπὸ τῶν δεξιῶν πᾶσιν. κατὰ σκέλος δὲ βαδίζουσιν ὁ τε λέων καὶ αἱ κάμηλοι ἀμφοτέραι, αἱ τε Βακτριαναὶ καὶ αἱ Ἀράβιαι. τὸ δὲ κατὰ σκέλος ἐστὶν ὅτε ὃ προβαίνει τῷ ἄρῳ τὸ δεξιόν, ἀλλ' ἐπακολουθεῖ.

Ἐχουσι δὲ τὰ τετράποδα ζῶα, ὅσα μὲν ὁ ἄνθρωπος μόρια ἔχει ἐν τῷ πρόσθεν, κάτω ἐν τοῖς ὑπείοις, τὰ δὲ ὀπίσθια ἐν τοῖς πρηνέσιν. ἔτι δὲ τὰ πλεῖστα κέρκον ἔχει· καὶ γὰρ ἡ φώκη μικρὰν ἔχει, ὁμοίαν τῇ τῷ ἐλάφῳ. περὶ δὲ τῶν πιθηκοειδῶν ζώων ὕψιον διορισθήσεται.

Πάντα δ' ὅσα τετράποδα καὶ ζωτόκα, δασέα ὡς εἰπεῖν ἐστὶ, καὶ ἔχ' ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος ὀλιγότεριχον καὶ μικρότεριχον πλὴν τῆς κεφαλῆς, τὴν δὲ κεφαλὴν δασύτατον τῶν ζώων. ἔτι δὲ τῶν μὲν ἄλλων ζώων τῶν ἐχόντων τρίχας τὰ πρηνῆ δασύτερα, τὰ δ' ὕπτια ἢ λεῖα πάνπαν ἢ ἥττον δασέα· ὁ δ' ἄνθρωπος τὴν ἀντιόχον. καὶ βλεφαρίδας ὁ μὲν ἄνθρωπος ἐπ' ἄμφω ἔχει, καὶ ἐν μασχάλαις ἔχει τρίχας καὶ ἐπὶ τῆς ἡβῆς τῶν δ' ἄλλων ἔθεν ἔτε τῶν ὑδέτερον οὔτε τὴν κάτω βλεφαρίδα, ἀλλὰ κάτωθεν τοῦ βλεφάρου ἐνίοις μανὰς τρίχας πεφύκασιν. αὐτῶν δὲ τῶν τετραπόδων καὶ τρίχας ἐχόντων τῶν μὲν ἅπαν τὸ σῶμα δασύ, καθάπερ υἱὸς καὶ ἄρκτις καὶ κυνός· τὰ δὲ δασύτερα τὸν αὐχένα ὁμοίως πάντη, οἷον ὅσα χαίτην ἔχει, ὥσπερ λέων· τὰ δ' ἐπὶ τῷ πρηνεῖ τοῦ αὐχένος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι τῆς ἀκρωμίας, οἷον ὅσα λοφίαν ἔχει, ὥσπερ ἵππος καὶ ὄρευς καὶ τῶν ἀγρίων καὶ κερατοφόρων βόνασος. ἔχει δὲ καὶ ὁ ἱππέλαφος καλόμενος ἐπὶ τῇ ἀκρωμίας χαίτην καὶ τὸ θηρίον τὸ πάρδιον ὀνομαζόμενον· ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὴν ἀκρωμίαν λεπτὴν ἐκάτερον· ἰδίᾳ δὲ ὁ ἱππέλαφος πύγωνας

1. μὲν om P. || 4. καὶ ἑαυταῖς om A^cC^a. || 6. τετραπόδων πλὴν ἐλέφαντος κάμπτεται A^cC^a. || 7. τὸ ἔμπροσθεν PD^a. || 8. κῶλα PD^a. || 8. ἐτραμμένα D^a, ἐτρεμμένα P. || 9. ἔχ' ὥτως ὡς D^a, ἔχ' ὥτως ὥσπερ P, ἔχ' ὥσπερ A^c. || 9. λέγουσι D^a. || 10. ἅμα ἐπ' ἀμφοτέρα PD^a. || 12. τὰ σκέλη τὰ ὀπίσθια D^a. || 13. δὲ ὠτόκοις PD^a. || ὥσπερ κροκοδείλος A^a, ὥσπερ κροκοδείλῳ C^a. || 14. σαύρᾳ P. || 15. πρόσθεν καὶ τὰ ὀπισθεν P. || 20. ταῦτ' A^cC^a, τὸ αὐτὸ PD^a. || γὰρ om P. || 21. βεβλαίσανται A^cC^a. || 22. δὲ τὰ ὀπισθεν A^cC^a, τὸ ὀπισθεν δὲ D^a. || 23. τὰ om C^a. || κάμπτεται PD^a. || 24. ταῖς post καὶ om PD. || 25. καμπτὴ D^a. || 26. τοῖς ἄλλοις ἐναντίως A^cC^a, ἐναντίως τοῖς πολλοῖς D^a. || 27. οἱ τοιαῦτ' P, οἱ ταῦτ' A^cC^a. || 28. ὁ om PD^a. || 29. γὰρ] μὲν γὰρ A^a. || τὸ] τὰ A^a. || 30. δὲ τῶν βραχ. A^a. || 32. τετράπουν ἐστὶν A^cC^a. || 33. τὴν] τὸν corr A^a: || ὁμοίως μὲν χερσίν PD^a.

1. ὃ om D^a. || 3. παραπλήσιοι A^a. || 6. ἱστῶσι P. || 8. βακτρίαι PD^a. || 9. ἔτι A^a. || 14. ἐλέφαντος A^a. || 15. δὲ] γὰρ P D^a. || 16. καὶ ὃ ζ. P. || 17. ὁ om D^a. || 18. δασύτατος P. || 19. ἔτι PD^a. || 20. δασέα ἥττον PD^a. || 22. ἄμφω ἴσχει P. || 23. ὑδέτερον D^a, ἔθ' ἐτέρων P. || 24. ἐδὲ P. || κάτωθεν PD^a. || ἀλλὰ τὴν κάτωθεν A^a. || 26. ὥσπερ PD^a. || 27. δασύτερον A^a. || 30. λοφίαν P. || 31. καὶ ante κερ. om P. || βόνασος PC^a. || 32. καλόμενος om PD^a. || 33. ἱππαρίδιον P.

ἔχει κατὰ τὸν λάρυγγα. ἐστὶ δ' ἀμφότερα κερατοφόρα καὶ διχαλά· ἡ δὲ θήλεια ἰππέλαφος ἔχει κέρατα. τὸ δὲ μέγεθός ἐστι τῆς ζῶης ἐλάφῳ προσεμφερέ. γίνονται δ' οἱ ἰππέλαφοι ἐν Ἀραχώταις, οὐπὲρ καὶ οἱ βῆες οἱ ἄγριοι. διαφέρουσι δ' οἱ ἄγριοι τῶν ἡμέρων ὅσον περ οἱ ὕες οἱ ἄγριοι πρὸς τὰς ἡμέρας· μέλανές τε γὰρ εἰσι καὶ ἰσχυροὶ τῷ εἶδει καὶ ἐπίγρυποι, τὰ δὲ κέρατα ἐξυπτίζοντα ἔχουσι μᾶλλον· τὰ δὲ τῶν ἰππελάφων κέρατα παραπλήσια τοῖς τῆς δορκάδος ἐσίν. ὁ δ' ἐλέφας ἥκιστα δασύς ἐστι τῶν τετραπόδων. ἀκολουθεῖ δὲ κατὰ τὸ σῶμα καὶ αἱ κέρ- 10 κοὶ δασύτητι καὶ φιλότῃ, ὥσων αἱ κέρκοι μέγεθος ἔχουσιν· ἕνα γὰρ μικρὰν ἔχει πᾶμπαν.

Αἱ δὲ κάμηλοι ἴδιον ἔχουσι παρὰ τᾶλλα τετράποδα τὸν καλέμενον ὕβον ἐπὶ τῷ νώτῳ· διαφέρουσι δ' αἱ Βάκτριαι τῶν Ἀραβίων· αἱ μὲν γὰρ δύο ἔχουσιν ὕβας, αἱ δ' ἕνα μό- 15 νον, ἄλλον δ' ἔχουσιν ὕβον τοιοῦτον οἷον ἄνω ἐν τοῖς κάτω, ἐφ' οὗ, ὅταν κατακλιθῇ εἰς γόνατα, ἐστήρικται τὸ ἄλλο σῶμα. θηλὰς δ' ἔχει τέτταρας ἢ κάμηλος ὥσπερ βῆς, καὶ κέρκοι ὁμοίαν ἄνω, καὶ τὸ αἰδοῖον ὀπισθεν. καὶ γόνυ δ' ἔχει ἐν ἐκάσῳ τῷ σκέλει ἓν, καὶ τὰς καμπὰς ἔχει πλείους, ὥσπερ 20 λέγουσιν οἱ τινας, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς κοιλίας. καὶ ἀσφράγαλον ὁμοιον μὲν βοῖ, ἰσχυρὸν δὲ καὶ μικρὸν ὡς κατὰ τὸ μέγεθος. ἐστὶ δὲ διχαλὸν καὶ ἔκ ἀμφωδόν, διχαλὸν δὲ ὠδε. ἐκ μὲν τῆς ὀπισθεν μικρὸν ἔσχιζαι μέχρι τῆς δευτέρας καμπῆς τῶν δακτύλων· τὸ δ' ἔμπροσθεν ἔσχιζαι 25 μικρά, ὅσον ἄχρι τῆς πρώτης καμπῆς τῶν δακτύλων ἐπ' ἄκρῳ τέτταρα· καὶ ἐστὶ τι καὶ διὰ μέσσω τῶν σχισμάτων, ὥσπερ τοῖς χησίν. ὁ δὲ πᾶς ἐστὶ κάτωθεν σαρκώδης, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρκτων· διὸ καὶ τὰς εἰς πόλεμον ἰούσας ὑποδοῦσι καρβατίνας, ὅταν ἀλγίσωσιν.

Πάντα δὲ τὰ τετράποδα ὁστώδη τὰ σκέλη ἔχει καὶ νευρώδη καὶ ἄσαρκα· ὅλως δὲ καὶ τᾶλλα ζῶα ἅπαντα,

ὅσα ἔχει πόδας, ἐκτὸς ἀνθρώπων. ἐστὶ δὲ καὶ ἀνίσχια· καὶ γὰρ οἱ ὀρνίθες ἐτι μᾶλλον τῷτο πεπόνθασιν. ὁ δ' ἀνθρώπος τῶναντιον· σαρκώδης γὰρ ἔχει σχεδὸν μάλιστα τῷ σώματος τὰ ἰσχύια καὶ τὰς μηρὰς καὶ τὰς κνήμας· αἱ γὰρ καλόμε- 30 ναι γαστροκνημῖαι ἐν ταῖς κνήμαις εἰσὶ σαρκώδεις.

Τῶν δὲ τετραπόδων καὶ ἐναίμων καὶ ζωοτόκων τὰ μὲν ἐστὶ πολυσχιδῆ, ὥσπερ αἱ τῶν ἀνθρώπων χεῖρες καὶ οἱ πόδες (πολυδάκτυλα γὰρ ἑνιά ἐσιν, οἷον κύων, λέων, πάρδαλις), τὰ δὲ δισχιδῆ, καὶ ἀντὶ τῶν ὀνύχων χηλὰς ἔχει, ὥσπερ πρόβατον καὶ αἰζὴ καὶ ἔλαφος καὶ ἵππος ὁ ποτάμιος· τὰ δ' ἀσχιδῆ, οἷον τὰ μώνυχχα, ὥσπερ ἵππος καὶ ὄρεός. τὸ δὲ τῶν ὄντων γένος ἐπαμφοτερίζει· εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν Ἰλλυριοῖς καὶ ἐν Παιονίᾳ καὶ ἄλλοι μώνυχες ὕες. τὰ μὲν οὖν διχαλὰ δύο ἔχει σχίσσεις ὀπισθεν· τοῖς δὲ μώνυχι τῆς ἐστὶ 35 συνεχῆς. ἐστὶ δὲ καὶ τὰ μὲν κερατοφόρα τῶν ζῴων τὰ δ' ἄκερα. τὰ μὲν ἐν πλείεστα τῶν ἐχόντων κέρατα διχαλὰ κατὰ φύσιν ἐσίν, οἷον βῆς καὶ ἔλαφος καὶ αἰζὴ· μώνυχον δὲ καὶ δίκερων ἔθεν ἡμῖν ὥπται. μονοκέρατα δὲ καὶ μώνυχχα ὀλίγα, οἷον ὁ Ἰνδικὸς ὄνος. μονόκερων δὲ καὶ διχαλὸν ὄρυξ. καὶ ἀσφράγαλον δ' ὁ Ἰνδικὸς ὄνος ἔχει τῶν μώνυχων μόνον· ἡ γὰρ ὕς, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, ἐπαμφοτερίζει, διὸ καὶ ἔχει καλλισφραγάλον ἐσίν. τῶν δὲ διχαλῶν πολλὰ ἔχει ἀσφράγαλον. πολυσχιδὲς δὲ ἔθεν ὥπται τοῖσιν ἔχον ἀσφράγαλον, ὥσπερ οὐδ' ἀνθρώπος, ἀλλ' ἡ μὲν λυγρὴ ὁμοιον 40 ἡμιασφραγάλῳ, ὁ δὲ λέων, οἷον περ πλατύνει, λαβυρινθώδη. πάντα δὲ τὰ ἔχοντα ἀσφράγαλον ἐν τοῖς ὀπισθεν ἔχει σκέλευσιν. ἔχει δ' ὀρθὸν τὸν ἀσφράγαλον ἐν τῇ καμπῇ, τὸ μὲν πρᾶνές ἐξω, τὸ δ' ὕπτιον εἰσω, καὶ τὰ μὲν κῶα ἐντὸς ἐσφραμμένα πρὸς ἀλλήλα, τὰ δὲ χῖα καλόμενα ἐξω, καὶ 30 τὰς κεραίαις ἄνω. ἡ μὲν οὖν θέσις τῶν ἀσφραγάλων τοῖς ἔχουσι πᾶσι τῶτον ἔχει τὸν τρόπον. διχαλὰ δ' ἅμα καὶ χαιτὴν ἔχοντα καὶ κέρατα δύο κεκαμμένα εἰς αὐτὰ ἐστίν

1. ἐστὶ Α^ο C^ο. || κερατοφόρα — 2. θήλεια] ὅ τε βόνασος (βόνασος C^ο) καὶ ὁ Α^ο C^ο. || 2. διχαλὰ Α^ο C^ο. || 4. ἀραχώτοις PD^ο. || 6. πρὸς τὰς ἡμέρας] τῶν ἡμέρων D^ο. || 7. τὰ εἶδη Α^ο C^ο. || 8. ἰσχυροὶ P. || 9. εἰσὶν Α^ο C^ο D^ο. || 11. ἴσον PD^ο. || 13. τὰ ἄλλα PD^ο. || 14. βακτρίαι τῶν ἀραβίων Α^ο. || 18. δ'] μὲν ἐν C^ο. || 19. καὶ τὸ] τὸ δ' Α^ο C^ο. || 20. τῷ om PD^ο. || τὰς om D^ο. || 22. ἀσφράγαλον δὲ ὁμοιον D^ο. || ἰσχύιον PD^ο. || καὶ om D^ο. || 23. δίσχιλον P. || 24. μὲν γὰρ τῆ PD^ο. || 25. τὰ Α^ο C^ο. || 27. ἄκρων PD^ο. || καὶ post τι om PD^ο. || 28. σαρκώδης κάτωθεν D^ο. || 29. καὶ ante οἱ om PD^ο. || ὑποδύνει PD^ο. || 30. κερβατίνας C^ο, κερβατίνας pr Α^ο. || 31. ἅπαντα PD^ο. || τὰ σκέλη ἔχει ὁσώδη D^ο. || 32. πάντα D^ο.

1. ἐστὶ C^ο. || καὶ om Α^ο C^ο. || 5. σαρκώδεις ante εἰσὶ PC^ο, om pr Α^ο. || 7. οἱ τῶν ἀνθρώπων πόδες καὶ χεῖρες C^ο et (addito αἱ post καὶ) P. || οἱ om Α^ο. || 8. λέων κύων Α^ο C^ο. || 9. πολυσχιδῆ P. || περ om C^ο. || 10. ὁ ποτάμιος ἵππος PD^ο. || 11. περ om Α^ο C^ο. || 13. παιονίαις PD^ο. || μώνυχιοι PD^ο. || 14. διχῆλα Α^ο C^ο. || μονώνυχιοι PD^ο. || 15. ἐστὶ — 16. ἐν om Α^ο. || 15. τὰ δ' ἄκερα τῶν ζῴων PD^ο. || 16. πλείεστα δὲ τῶν rc Α^ο. || διχῆλα C^ο. || 17. μονώνυχιον D^ο. || 18. ἡμῖν om Α^ο C^ο. || μονοκέρατα P. || 19. ὄνος μονόκερος. μονόκερων PD^ο. || 20. ὄρυξ] ὅσον ὄρυξ Α^ο C^ο. || δ' om P. || 21. μόνος Α^ο, μόνον ante 20. τῶν D^ο, om P. || 21. ὕς Α^ο. || 23. ἀλλασφράγαλον D^ο, ἀσφράγαλον Α^ο C^ο. || τοῖσιν om PD^ο. || 24. μὲν om Α^ο C^ο. || 25. ἡμιασφραγάλῳ PC^ο D^ο. || οἷον περιπλάττουσι P. || λαβυρινθώδες PD^ο. || 26. ἀσφραγάλῳ Α^ο C^ο. || 27. τὸν ἀσφράγαλον ὀρθὸν PD^ο. || 28. ἔσω D^ο. || κῶα et 29. χῖα Conr. Gesnerus: codices κῶα et ἰσχύια. || 31. διχαλὸν et 32. ἔχον pr Α^ο.

ἓνα τῶν ζῴων, οἷον ὁ βόνατος, ὃς γίνεται περὶ τὴν Παιονίαν καὶ τὴν Μαιδικήν. πάντα δὲ ὅσα κερατοφόρα, τετραποδὰ ἐσιν, εἰ μὴ τι κατὰ μεταφορὰν λέγεται ἔχειν κέρας καὶ λόγου χάριν, ὥσπερ τὰς περὶ Θήβας ὄφεις οἱ Αἰγυπτιοὶ φασιν, ἔχοντας ἐπανάσασιν ὅσον προφάσεως χάριν. τῶν δ' ἐχόντων κέρας δι' ὅλα μὲν ἔχει στερεὸν μόνον ἔλαφος, τὰ δ' ἄλλα κοῖλα μέχρι τινός, τὸ δ' ἔσχατον στερεόν. τὸ μὲν ἔν κοῖλον ἐν τῷ δέρματι πέφυκε μᾶλλον· περὶ δὲ τὸτο περιήρμυσται τὸ στερεὸν ἐν τῶν ὀστέων, οἷον τὰ κέρατα τῶν βοῶν. ἀποβάλλει δὲ τὰ κέρατα μόνον ἔλαφος κατ' ἔτος, ἀρξάμενος ἀπὸ διεῖς, καὶ πάλιν φύει· τὰ δ' ἄλλα συνεχῶς ἔχει, ἐὰν μὴ τι βία πηρωθῇ.

Ἐτι δὲ περὶ τὰς μασὺς ὑπεναντίως ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ὑπάρχει πρὸς αὐτὰ τε καὶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ περὶ τὰ ὄργανα τὰ χρήσιμα πρὸς τὴν ὀχείαν. τὰ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν ἔχει τὰς μασὺς ἐν τῷ στήθει ἢ πρὸς τῷ στήθει, καὶ δύο μασὺς καὶ δύο θηλάς, ὥσπερ ἄνθρωπος καὶ ἐλέφας, καθάπερ εἴρηται πρότερον. καὶ γὰρ ὁ ἐλέφας ἔχει τὰς μαστὺς δύο περὶ τὰς μασχάλας· ἔχει δὲ καὶ ἡ θήλεια τὰς μασὺς μικρὰς παντελῶς καὶ ἐ κατὰ λόγον τῷ σώματος, ὥς ἐν τῷ πλαγίῳ μὴ πάνυ ὁρᾶν· ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄρρενες μασὺς, ὥσπερ αἱ θήλειαι, μικρὰς παντελῶς. ἡ δ' ἄρκτος τέτταρας. τὰ δὲ δύο μὲν μασὺς ἔχει, ἐν τοῖς μηροῖς δ' ἔχει, καὶ τὰς θηλάς δύο, ὥσπερ πρόβατον· τὰ δὲ τέτταρας θηλάς, ὥσπερ βῆς. τὰ δ' ἔτ' ἐν τῷ στήθει ἔχει τὰς μασὺς ἔτ' ἐν τοῖς μηροῖς, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρί, οἷον κύων καὶ ὄς, καὶ πολλὰς, ἐ πάντας δ' ἴσους. τὰ μὲν ἔν ἄλλα πλείους ἔχει, ἡ δὲ πάρδαλις τέτταρας ἐν τῇ γαστρί, ἡ δὲ λέαινα δύο ἐν τῇ γαστρί. ἔχει δὲ καὶ ἡ κάμηλος μασὺς δύο καὶ θηλάς τέτταρας, ὥσπερ ὁ βῆς. τῶν δὲ μωνύχων τὰ ἄρρενα ἔν ἔχουσι μασὺς, πλὴν ὅσα εὐκτασι τῇ μητρὶ, ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν ἵππων.

Τὰ δ' αἰδοῖα τῶν μὲν ἁρρένων τὰ μὲν ἔξω ἔχει, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ δ' ἐντός, ὥσ-

περ δελφίς· καὶ τῶν ἔξω δ' ἐχόντων τὰ μὲν εἰς τὸ πρόσθεν, ὥσπερ καὶ τὰ εἰρημένα, καὶ τέτων τὰ μὲν ἀπολελυμένα καὶ τὸ αἰδοῖον καὶ τὰς ὄρχεις, ὥσπερ ἄνθρωπος, τὰ δὲ πρὸς τῇ γαστρί καὶ τὰς ὄρχεις καὶ τὸ αἰδοῖον, καὶ τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἥττον ἀπολελυμένα· ἐ γὰρ ὡσαύτως ἀπολέλυται κἀπὼ καὶ ἵππῳ· τὸτο τὸ μόριον. ἔχει δὲ καὶ ὁ ἐλέφας τὸ αἰδοῖον ὁμοίον μὲν ἵππῳ, μικρὸν δὲ καὶ ἐ κατὰ λόγον τῷ σώματος, τὰς δ' ὄρχεις ἐν ἔξω φανερούς, ἀλλ' ἐντός περὶ τὰς νεφρὰς· διὸ καὶ ἐν τῇ ὀχείᾳ ἀπαλλάσσεται τάχως. ἡ δὲ θήλεια τὸ αἰδοῖον ἔχει ἐν ᾧ τόπῳ τὰ ἔθαια τῶν προβάτων ἐσίν· ὅταν δ' ὀργᾷ ὀχέυσθαι, ἀνασπᾷ ἄνω καὶ ἐντρέπει πρὸς τὸν ἔξω τόπον, ὥς ἐ ραδίαν εἶναι τῷ ἄρρενι τὴν ὀχείαν· ἀνέρρωγε δὲ ἐπιεικῶς ἐπὶ πολὺ τὸ αἰδοῖον. τοῖς μὲν ἔν πλείστοις αὐτῶν τὰ αἰδοῖα τέτων ἔχει τὸν τρόπον· ἓνα δ' ὀπισθηρτικὰ ἐσιν, οἷον λυγρὴ καὶ λέων καὶ κάμηλος καὶ δασύπες. τὰ μὲν ἔν ἄρρενα ὑπεναντίως ἔχει ἀλλήλοις, καθάπερ εἴρηται, τὰ δὲ θήλεια πάντα ὀπισθηρτικὰ ἐστίν· καὶ γὰρ ὁ θήλυς ἐλέφας ἔχει τὰ αἰδοῖα ὑπὸ τοῖς μηροῖς, καθάπερ καὶ τὰλλα. τῶν δ' αἰδοίων διαφορά πολλή ἐστιν. τὰ μὲν γὰρ ἔχει χονδρῶδες τὸ αἰδοῖον καὶ σαρκῶδες, ὥσπερ ἄνθρωπος· τὸ μὲν ἔν σαρκῶδες ἐν ἐμφυσᾶται, τὸ δὲ χονδρῶδες ἔχει αὐξησιν. τὰ δὲ νευρῶδη, οἷον κάμηλος καὶ ἐλάφης, τὰ δ' ὀσώδη, ὥσπερ ἀλώπεκος καὶ λύκος καὶ ἱπτίδος καὶ γαλῆς· καὶ γὰρ ἡ γαλῆ ὅσῃν ἔχει τὸ αἰδοῖον.

Πρὸς δὲ τέτοις ὁ μὲν ἄνθρωπος τελευθεῖ τὰ ἄνω ἔχει ἐλάττω τῶν κάτωθεν, τὰ δ' ἄλλα ζῶα, ὅσα ἑναιμα, τὸναντίον. λέγομεν δὲ ἄνω τὸ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι τῷ μορίου ἢ ἡ τῷ περιττώματός ἐστιν ἐξοδος, κάτω δὲ τὸ ἀπὸ τῆς λοιπῆς. τοῖς μὲν ἔν ἔχουσι πόδας τὸ ὀπίσθιον ἐς σκέλος τὸ κάτωθεν μέρος πρὸς τὸ μέγεθος, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν ἔραι καὶ κέρκιοι καὶ τὰ τοιαῦτα. τελευθμένα μὲν ἔν τοιαῦτ' ἐσίν, ἐν δὲ τῇ αὐξήσει διαφέρει· ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος μείζων τὰ ἄνω ἔχει νέος ὢν ἢ τὰ κάτω, αὐξανόμενος δὲ μεταβάλλει

1. παρὰ P. || τὴν om A^cC^a. || 2. Μαιδικήν Sylburgius: codices μηδικήν. || κέρατα A^cC^aD^a. || 7. τινὲς μᾶλλον τὸ A^c. || 9. παρὰ D^a. || αὐτῶν C^a et pr A^a, ὡτῶν corr A^a. || 13. δι' τε A^cC^a. || τε om C^a. || 17. καὶ ὁ ἐλέφας PD^a. || 18. ἔμπροσθεν εἴρηται PD^a. || τὰς μασὺς ἔχει PD^a. || 19. παρὰ P et fortasse C^a. || καὶ om A^cC^a. || 23. τέσσαρας PD^a. || 24. δ' ἔχει om PD^a. || 25. τέτταρας τὰς θηλάς PD^a. || 28. αἱ δὲ παρδάλεις A^cC^a. || ἡ δὲ λέαινα δύο ἐν τῇ γαστρί om PD^a. || 30. καὶ om A^cC^a. || ὥσπερ βοῦς A^a, ἐν τῇ γαστρί. ἡ δὲ λέαινα δύο ἐν τῇ γαστρί PD^a.

1. δ' om PD^a. || εἰς τὸ πρόσθεν] ἔμπροσθεν PD^a. || 2. καὶ ante τὰ om PD^a. || 3. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος D^a. || 4. καὶ τὰς ὄρχεις καὶ om A^cC^a. || 7. τὸ om A^cC^a. || ἐν ἀνάλογον A^cC^a. || 8. κατὰ] παρὰ P. || 10. post τάχως codices καὶ τὰ μὲν ἀπολελυμένους ἔχει τὰς ὄρχεις, ὥσπερ ἵππος, τὰ δ' ἐν ἀπολελυμένους, ὥσπερ κἀπρος. || τὰ αἰδοῖα PD^a. || τόπων ἢ τὰ C^a. || 11. ἐσίν om A^cC^a. || δ' ὀχεύονται A^cC^a. || 12. τὸν om P. || ἔξω] ἐντός PD^a. || 13. τὴν ὀχείαν τῷ ἄρρενι A^cC^a. || 15. εἰσιν PD^a. || 17. ἀπαντα PD^a. || 18. εἰσιν D^a. || 19. τὰς μικρὰς PD^a. || καὶ om PD^a. || 21. καὶ σαρκῶδες ante 20. τὸ PD^a. || 22. ἐμφύεται P. || 23. ὀσώδες C^a. || 24. ἱπτίδος D^a. || γαλῆ τοῖσιν ὅσῃν P. || 27. κάτω PD^a. || 29. τὸ] τὰ PD^a. || 31. ἐρὰ A^cC^a. || 32. κέρκη D^a. || τελευθμένα P D^a, τελευθμένα pr A^a.

τὸναντίον (διό καὶ μόνον ἐ τὴν αὐτὴν ποιεῖται κίνησιν τῆς πορείας νέος ὢν καὶ τελευθεῖς, ἀλλὰ τὰ πρῶτον παιδίον ὃν ἔρπει τετραποδίζον), τὰ δ' ἀνάλογον ἀποδίδωσι τὴν αὐξησιν, οἷον κύων. ἕνια δὲ τὸ πρῶτον ἐλάττω τὰ ἄνω, τὰ δὲ κάτω μείζω ἔχει, αὐξανόμενα δὲ τὰ ἄνω γίνεταί μείζω, ὥσπερ τὰ λοφύρα. τῶν γὰρ ἑδὲν γίνεταί μείζον ὕστερον τὸ ἀπὸ τῆς ὀπλῆς μέχρι τοῦ ἰσχίου.

Ἔστι δὲ καὶ περὶ τοὺς ὀδόντας πολλή διαφορά τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὸν ἄνθρωπον. ἔχει μὲν γὰρ πάντα ὀδόντας ὅσα τετραπόδα καὶ ἑναιμα καὶ ζωοτόκα, ἀλλὰ πρῶτον τὰ μὲν ἔστιν ἀμφώδοντα τὰ δ' ἔ. ὅσα μὲν γὰρ ἐστὶ κερατοφόρα, ἐκ ἀμφώδοντα ἔστιν. ἔ. γὰρ ἔχει τὰς προσθίας ὀδόντας ἐπὶ τῆς ἀνώ σιαγόνης. ἔστι δ' ἕνια ἐκ ἀμφώδοντα καὶ ἀκέρата, οἷον κἀμῆλός. καὶ τὰ μὲν χαυλιδόντας ἔχει, ὥσπερ οἱ ἄρρηνες ὄες, τὰ δ' οὐκ ἔχει. ἔτι δὲ τὰ μὲν ἐστὶ καρχαρόδοντα αὐτῶν, οἷον λέων καὶ πάρδαλις καὶ κύων, τὰ δὲ ἀγεπάλλακτα, οἷον ἵππος καὶ βῆς. καρχαρόδοντα γὰρ ἐστὶν ὅσα ἐπαλλάττει τοὺς ὀδόντας τὰς ὀξείας. ἅμα δὲ χαυλιδόντα καὶ κέρατα ἑδὲν ἔχει ζῶον, ὃδὲ καρχαρόδον καὶ τῶν θάτερον. τὰ δὲ πλεῖστα τὰς προσθίας ἔχει ὀξεῖς, τὰς δ' ἐντὸς πλατεῖς. ἡ δὲ φωνὴ καρχαρόδον ἐστὶ πᾶσι τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς ἐπαλλάττεισα τῷ γένει τῶν ἰχθύων. οἱ γὰρ ἰχθύες πάντες σχεδὸν καρχαρόδοντες εἰσιν. δις οὖν ἔστιν ὀδόντας ἑδὲν ἔχει τῶν τῶν γενῶν. ἔστι δὲ τι, εἰ δὲ πιστεῦσαι ἑκτεσῆαι. ἐκείνος γὰρ τὸ ἐν Ἰνδοῖς θῆριον, ὃ ὄνομα εἶναι μαρτιχοράν, τὸ ἔχειν ἐπ' ἀμφοτέρᾳ φησι τρισταίχους τὰς ὀδόντας. εἶναι δὲ μέγεθος μὲν ἡλίον λέοντα καὶ δασύ ὁμοίως, καὶ πόδας ἔχειν ὁμοίους, πρόσωπον δὲ καὶ ὤτα ἀνθρωποειδές, τὸ δ' ὄμμα γλαυκόν, τὸ δὲ χροῶμα κίναβαρινόν, τὴν δὲ κέρκον ὁμοίαν τῇ τῷ σκορπίῳ τῷ χερσαίῳ, ἐν ἣ κέντρον ἔχειν καὶ τὰς ἀποφυάδας ἀπακοντίζειν, φθέγγεσθαι δ' ὁμοίον φωνῇ ἅμα σύριγγος καὶ σάλπιγγος, ταχὺ δὲ θεῖν ἐκ ἥττον τῶν ἐλά-

φῶν, καὶ εἶναι ἀγρίον καὶ ἀνθρωποφάγον. ἄνθρωπος μὲν ἐν βάλλει τὰς ὀδόντας, βάλλει δὲ καὶ ἄλλα τῶν ζῶων, οἷον ἵππος καὶ ὄρευσ καὶ ὄνος. βάλλει δ' ἄνθρωπος τὰς προσθίας, τὰς δὲ γομφίους ἑθὲν βάλλει τῶν ζῶων. ὅς δ' ὁλῶς ἑθὲν βάλλει τῶν ὀδόντων. περὶ δὲ τῶν κύνων ἀμφισβητεῖται, καὶ οἱ μὲν ὁλῶς ἐκ οἷονταί βάλλειν ἑθὲν αὐτὰς, οἱ δὲ τὰς κύνodontας μόνον ὥπταται. ὅτι βάλλει καθάπερ καὶ ἄνθρωπος, ἀλλὰ λαμβάνει διὰ τὸ μὴ βάλλειν πρότερον πρὶν ὑποφυῶσιν ἐντὸς ἴσοι. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀγρίων, εἰδὸς σύμβαινειν, περὶ λεγόνται. γὰρ τὰς κύνodontας μόνον βάλλειν. τὰς δὲ κύνας διαγινώσκουσι τὰς νεωτέρους καὶ πρεσβυτέρους ἐκ τῶν ὀδόντων. οἱ μὲν γὰρ νέοι λευκοὺς ἔχουσιν καὶ ὀξεῖς τὰς ὀδόντας, οἱ δὲ πρεσβύτεροι μέλανας καὶ ἀμβλεῖς. ἐναγῆτως δὲ πρὸς ἄλλα ζῶα καὶ ἐπὶ τῶν ἵππων συμβαίνει. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα πρεσβύτερα γινόμενα μελαντέρους ἔχει τὰς ὀδόντας, ὅ δ' ἵππος λευκοτέρους. ὅριζται δὲ τὰς τε ὀξεῖς καὶ τὰς πλατεῖς. οἱ καλέμενοι κύνodontες, ἀμφοτέρων μετέχοντες τῆς μορφῆς. κάτωθεν μὲν γὰρ πλατεῖς, ἀνωθεν δ' εἰσὶν ὀξεῖς. ἔχουσιν δὲ πλείους οἱ ἄρρηνες τῶν θηλειῶν ὀδόντας καὶ ἐν ἀνθρώποις καὶ ἐπὶ προβάτων καὶ αἰγῶν καὶ ὄων. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἔθεωρηταί. πῶ ὅσοι δὲ πλείους ἔχουσιν, μακροβιώτεροι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰσιν, οἱ δ' ἐλάττους καὶ ἀραιόδοντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ βραχυβιώτεροι φύονται. οἱ δὲ τελευταῖοι τοῖς ἀνθρώποις γομφίοι, ὅς καλῶσι κρανῆρας, περὶ τὰ εἰκοσιν ἔτη καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξίν. ἡδὴ δὲ τισὶ γυναιξὶ καὶ ὀγδοήκοντα ἔτων. ὅσαις ἐφύσαν γομφιοὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις, πόγον παρασχόντες ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἀνδράσιν ὡσαύτως. τῆτο δὲ συμβαίνει ὅσοις ἀνὴρ μὴ ἐν τῇ ἡλικίᾳ ἀνατελείωσιν οἱ κρανῆρες. οἱ δ' ἐλέφας ὀδόντας μὲν ἔχει τέτταρας ἐφ' ἑατέρᾳ, οἷς κατεργάζεται τὴν τροφήν (λαβαίνει δ' ὥσπερ κρινά), χωρὶς δὲ τῶν ἄλλων δύο τὰς μεγάλας. ὁ μὲν ἐν ἄρρην τέττες ἔχει μεγάλους τε καὶ ἀνασίμους, ἡ δὲ θήλεια μικροὺς καὶ ἐξ

1. καὶ om D^a. || κίνησιν ποιεῖται A^aC^a. || 2. νέον ὃν A^aC^a. || τελευθεῖς PD^a, τελευθεν A^aC^a. || ὃν om P. || 3. τὰ τὸ C^a. || δίδωσι D^a. || 4. τὰ ἄνω ἐλάττω D^a. || 5. κ. μείζονα D^a, κ. μείζον P. || 6. ὁλοφύρα PD^a. || μείζω γίν. A^a. || 11. ἔ ἐκ ἀμφώδοντα A^aC^a. || 12. ὅσα — ἐστὶν om A^a, ἐστὶν om C^a. || 15. χαυλιδόντας C^a, χαυλιδόντα P. || 16. δὲ om D^a. || 19. ἅμα] ὁμοῦ. ἅμα PD^a. || χαυλιδόντα C^a. || κα] τε καὶ A^a. || 20. καρχαρόδον τε καὶ C^a. || 22. καρχαρόδων C^a. || ὃδ.] ζῶοις A^a. || 23. καρχαρόδοτες C^a. || 24. τῶν om D^a. || 25. ἐν Ἰνδοῖς τὸ PD^a. || 26. μαρτιχοράν P, μαρτιχοράν D^a. || 27. τὰς om A^a. || 28. ἡλίον τὸν λ. D^a. || δασύν PD^a. || 29. δὴ A^a, δὲ δὴ C^a. || καὶ τὰ ὤτα C^a, καὶ τὰ ὄμματα A^a. || τὰ δ' ὄμματα C^a, τὸ τ' ὄμμα PD^a. || 30. δὲ om A^a. || κίναβαρινόν D^a. || 31. ἔχει A^aC^a. || ὑποφυάδας ἀκοντίζειν PD^a. || 32. δὲ φωνῇ ὁμοίᾳ PD^a. || ἅμα om PD^a. || 33. ὄλος om P. || 5. τῶν ὀδόντων] ὀδόντα PD^a. || 6. ἕνια P. || αὐτῶν D^a. || 7. ὥπται βάλλειν μόνον, ommissis δ' ὅτι, PD^a. || καὶ om PD^a. || 8. πρὶν] πρὶν. ἡ PD^a. || 9. δὲ om PD^a. || τῶν post ἐπὶ om P. || 11. πρεσβυτέρους τε καὶ νεωτέρους PD^a. || 12. ἐκ] καὶ ἐκ A^aC^a. || 13. πρεσβύτεροι δὲ A^aC^a. || 14. καὶ — 15. πρεσβύτερα om pr A^a. || 17. τὰς om PD^a. || 18. ἀνωθεν μὲν γὰρ εἰσι πλατεῖς, κάτωθεν A^aC^a. || 19. ὀξεῖς εἰσὶν D^a. || 21. πῶ] τῶ P. || 23. ἀνδρόντες PD^a. || 24. τοῖς ἀνθρώποις οἱ τελευταῖοι P D^a. || γομφίοι P. || 25. κρανῆρας P. || 27. ἐφύσαν P. || παρέχοντες A^a. || 32. τὰς om PD^a. || 33. τε om D^a. || ἀνασίμους A^aC^a, ἀνασίμους PD^a.

ἐναντίας τοῖς ἄρρεσιν· κάτω γὰρ οἱ ὀδόντες βλέπουν. ἔχει δ' ὁ ἐλέφας εὐθύς γεόμενος ὀδόντας, τὸς μέντοι μεγάλους βιάδλους τὸ πρῶτον. γλῶτταν δὲ ἔχει μικράν τε σφόδρα καὶ ἐντός, ὥς ἐργον εἶναι ἰδεῖν.

7 Ἐχουσι δὲ τὰ ζῷα καὶ τὰ μεγέθη διαφέροντα τοῦ σώματος. τῶν μὲν γὰρ εἰς τὰ σώματα ἀνεργώγιστα, ὥσπερ κυνὸς καὶ λέοντος καὶ πάντων τῶν καρχαροδόντων, τὰ δὲ μικρόστομα, ὥσπερ ἄνθρωπος, τὰ δὲ μεταξύ, ὥσπερ τὸ τῶν ὕων γένος. ὁ δ' ἵππος ὁ ποτάμιος ὁ ἐν Αἰγύπτῳ χαίτην μὲν ἔχει ὥσπερ ἵππος, διχαλὸν δ' ἐστὶν ὥσπερ βῆς, τὴν δ' ὄψιν σιμός. ἔχει δὲ καὶ ἀσράγαλον ὥσπερ τὰ διχαλά, καὶ χαυλιόδοντας ὑπόφανομένους, κέρκον δ' ὕος, φωνὴν δ' ἵππου· μέγεθος δ' ἐστὶν ἡλικίου ὄνος. τὰ δὲ δέρματος τὸ πάχος ὥστε δόρατα ποιεῖσθαι ἐξ αὐτῆς. τὰ δ' ἐντός ἔχει ὅμοια ἵππῳ καὶ ὄνῳ.

8 Ἐνία δὲ τῶν ζῶων ἐπαμφοτερίζει τὴν φύσιν τῷ τ' ἀνθρώπῳ καὶ τοῖς τετράποσιν, οἷον πίθηκοι καὶ κῆβοι καὶ κυνοκέφαλοι. ἐστὶ δ' ὁ μὲν κῆβος πίθηκος ἔχων ἑρᾶν. καὶ οἱ κυνοκέφαλοι δὲ τὴν αὐτὴν ἔχουσι μορφὴν τοῖς πιθήκοις, πλὴν μείζονες τ' εἰσὶ καὶ ἰσχυρότεροι καὶ τὰ πρόσωπα ἔχοντες κυνοειδέστερα, ἔτι δ' ἀγριώτερά τε τὰ ἦθη καὶ τὸς ὀδόντας ἔχουσι κυνοειδέσους καὶ ἰσχυροτέρους. οἱ δὲ πίθηκοι δασεῖς μὲν εἰσὶ τὰ πρᾶγῃ ὥς ὄντες τετράποδες, καὶ τὰ ὕπτια δὲ ὡσαύτως ὥς ὄντες ἀνθρώποειδεις (τοῦτο γὰρ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐναντίως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων, καθάπερ ἐλέγχθη πρότερον)· πλὴν ἢ τε θρίξ παχέια, καὶ δασεῖς ἐπ' ἀμφοτέρα σφόδρα εἰσὶν οἱ πίθηκοι. τὸ δὲ πρόσωπον ἔχει πολλὰς ὁμοιότητας τῷ τοῦ ἀνθρώπου· καὶ γὰρ μυκτῆρας καὶ ὄτα παραπλήσια ἔχει, καὶ ὀδόντας ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος, καὶ τὸς προσθίους καὶ τὸς γομφίους. ἔτι δὲ βλεφαρίδας τῶν ἄλλων τετραπόδων ἐπὶ θάτερα ἐκ ἐχόντων οὗτος ἔχει μὲν λεπτάς δὲ σφόδρα, καὶ μᾶλλον τὰς κάτω, καὶ μικράς ἀμπαν· τὰ γὰρ ἄλλα τετράποδα ταύτας ἐκ ἔχει. ἔχει δ' ἐν τῷ στήθει δύο θηλάς μαστῶν μικρῶν. ἔχει δὲ καὶ βραχίονας ὥσπερ ἄνθρωπος, πλὴν δα-

σεῖς· καὶ κάμπτει καὶ τούτους καὶ τὰ σκέλη ὥσπερ ἄνθρωπος, τὰς περιφερείας πρὸς ἀλλήλας ἀμφοτέρων τῶν κώλων. πρὸς δὲ τέτοις χεῖρας καὶ δακτύλους καὶ ὄνυχας ὁμοίους ἀνθρώπῳ, πλὴν πάντα ταῦτα ἐπὶ τὸ θηριώδες ἐρον. ἰδίως δὲ τὸς πόδας· εἰσὶ γὰρ οἷον χεῖρες μεγάλαι, καὶ οἱ δακτύλοι ὥσπερ οἱ τῶν χειρῶν, ὁ μέσος μακρότατος, καὶ τὸ κάτω τοῦ ποδὸς χειρὶ ὅμοιον, πλὴν ἐπὶ τὸ μήκος τῆς χειρὸς ἐπὶ τὰ ἔσχατα τείνον, καθάπερ θέναρ· τοῦτο δὲ ἐπ' ἀκροῦ σκληρότερον, κακῶς καὶ ἀμυδρῶς μιμνήμενον πτέρην. κέχρηται δὲ τοῖς ποσὶν ἐπ' ἀμφω, καὶ ὡς χερσὶ καὶ ὡς ποσὶ, καὶ συγκάμπτει ὥσπερ χεῖρας. ἔχει δὲ τὸν ἀγκῶνα καὶ τὸν μηρὸν βραχεῖς ὡς πρὸς τὸν βραχίονα καὶ τὴν κνήμην. ὀμφαλὸν δ' ἐξέχοντα μὲν οὐκ ἔχει, σκληρὸν δὲ τὸ κατὰ τὸν τόπον τοῦ ὀμφαλοῦ. τὰ δ' ἄνω τῆς κάτω 15 πολὺ μείζονα ἔχει, ὥσπερ τὰ τετράποδα· σχεδὸν γὰρ ὡς πέντε πρὸς τρία ἐστὶ. καὶ διὰ τε ταῦτα καὶ διὰ τὸ τοὺς πόδας ἔχει ὁμοίους χερσὶ καὶ ὡσπερ ἀνὴρ συγκειμένους ἐκ χειρὸς καὶ ποδός, ἐκ μὲν ποδὸς κατὰ τὸ τῆς πτέρνης ἔσχατον, ἐκ δὲ χειρὸς τὰλλα μέρη· καὶ γὰρ οἱ δακτύλοι 20 ἔχουσι τὸ καλούμενον θέναρ. διατελεῖ δὲ τὸν πλείω χρόνον τετράπην ὃν μᾶλλον ἢ ὀρθόν· καὶ οὗτ' ἰσχία ἔχει ὡς τετράπην ὃν ἔτε κέρκον ὡς δόκην, πλὴν μικράν τὸ ὄλον, ὅσον σημεῖς χάριν. ἔχει δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον ἢ θήλεια ὅμοιον γυναικί, ὁ δ' ἄρρην κυνωδέστερον ἢ ἄνθρωπος. οἱ δὲ κῆβοι, 9 καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἔχουσι κέρκον. τὰ δ' ἐντός διαιρεθέντα ὅμοια ἔχουσιν ἀνθρώπῳ πάντα τὰ τοιαῦτα.

Τὰ μὲν ἔν τῶν εἰς τὸ ἐκτός ζωοτοκνόντων μόρια τέτον ἔχει τὸν τρόπον. τὰ δὲ τετράποδα μὲν φωτόκα δὲ καὶ ἔναι- 10 μα (ὅθεν δὲ φωτοκεῖ χερσαῖον καὶ ἔναιμον μὴ τετράπην ὃν ἢ ἀπὺν) κεφαλὴν μὲν ἔχει καὶ αὐχένα καὶ νῶτον καὶ τὰ πρᾶγῃ καὶ τὰ ὕπτια τῆς σώματος, ἔτι δὲ σκέλη πρόσθια καὶ ὀπίσθια καὶ τὸ ἀνάλογον τῷ στήθει, ὥσπερ τὰ ζωοτόκα τῶν τετραπόδων, καὶ κέρκον τὰ μὲν πλείεσσα μείζω, ὀλίγα δ' ἐλάττω. πάντα δὲ πολυδάκτυλα καὶ πολυσχιδῆ ἐστὶ τὰ τοιαῦτα. πρὸς δὲ τέτοις τὰ αἰσθητήρια καὶ γλῶτταν πάν-

1. γὰρ] δὲ C°. || βλέπουν] ἔχουσιν PD°. || 2. γεόμενος PD°. || 3. δὲ] τε P. || τε om PD°. || 4. εἶναι] ἐστὶν C°. || 6. τῶν] τοῖς C°. || 8. τὸ C°. || ὥσπερ] οἷον PA°. || 12. χαυλιόδοντας C°. || 13. ἡλικίας D°. || 19. δὲ om A°. || 21. ἀγριώτεροι P. || τὰ τε PD°. || 22. κυνοειδέσους D°, κυνοειδέσους P. || ἰσχυρὸς AC°. || 24. δὲ ὡσαύτως om AC°, || ὡς om P. || 26. ἐλέγχθη τὸ πρότερον A°. || γέ PD°. || 30. ἰ om PD°. || 32. λεπτός D°. || 33. μακρὰς D°, μακρὰν P. || ἄλλα om AC°. || 34. ἔχει δ'] ἔτι δ' AC°. || 35. μικρῶν om D°. μικράς, idque ante μαστῶν, P.

2. ἀμφοτέρως πρὸς ἀλλήλας C°, ἀμφοτέρων πρὸς ἀλλήλας corr A°. || 4. ἐμοῖς A°, ἐμοῖς τῷ C°. || 6. μακρότερος PD°. || 7. τὸ secundum om PD°, tertium om D°. || 9. ἀπ' A°. || 10. ποσὶ καὶ ὡς χερσὶ PD°. || 11. καὶ ὁ κάμπτει P. || 12. βραχέα AC°. || πρὸς] περ PC°D°. || 14. τῇ] καὶ C°, om D°. || τῇ ἐμφ.] τῆτον τῇ ἐμφ. AC°. || 15. ὡς] ὥσπερ D°, om AC°. || 16. πέντε] πάντα pr C°, om A°. || 17. ὡσπερ corr D°. || 19. χειρὸς δὲ PD°. || καὶ γὰρ οἱ] οἱ γὰρ PD°. || 21. ὃν om PD°. || 22. ὃν om P. || 23. γυναικίος P. || 24. ἢ ὁ ἄνθρωπος AC°, ἢ ἀνθρώπου PD°. || 27. τῶν post ἐκτός AC°. || τὸ] τὰ P. || 28. ζωοτόκα pr A°. || 31. τὰ om PD°. || 35. τὰ] καὶ τὰ A°.

τα, πλὴν δ' ἐν Αἰγύπτῳ κροκόδειλος. ὅτος δὲ παραπλησίως τῶν ἰχθύων τισὶν· ὅλως μὲν γὰρ οἱ ἰχθύες ἀκανθώδη καὶ οὐκ ἀπολελυμένην ἔχουσι τὴν γλῶτταν, ἐνιοὶ δὲ πάνπαν λεῖον καὶ ἀδιάθρῳτον τὸν τόπον μὴ ἐγκλινάντι σφόδρα τὸ χεῖλος. ὧτα δ' ἐκ ἔχουσιν ἀλλὰ τὸν πόρον τῆς ἀκοῆς μόνον 5 πάντα τὰ τοιαῦτα· ἐδὲ μαστῆς, ἐδ' αἰδοῖον, ἐδ' ὄρχεις ἔξω φανερὰς ἀλλ' ἐντός, ἐδὲ τρίχας, ἀλλὰ πάντ' ἐς φολιδωτά· ἐτι δὲ καρχαρόδοντα πάντα· οἱ δὲ κροκόδειλοι οἱ ποτάμιοι ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς μὲν ὕς, ὀδόντας δὲ μεγάλους καὶ χαυλιόδοντας καὶ ὄνυχας ἰσχυροὺς καὶ δέρμα ἄρρηκτον 10 φολιδωτόν· βλέπουσι δ' ἐν μὲν τῷ ὕδατι φάυλως, ἔξω δ' ὀξύτατον. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐν τῇ γῇ τὸ πλεῖστον διατρίβει, τὴν δὲ νύκτα ἐν τῷ ὕδατι· ἀλεινότερον γὰρ ἐς τῆς αἰθρίας.

11 Ὁ δὲ χαμαιλέον ὅλον μὲν τὸ σῶματός ἔχει τὸ σχῆμα σαυροειδές, τὰ δὲ πλευρά κατὰ καθήκει συνάπτοντα πρὸς τὸ ὑπογάστριον, καθάπερ τοῖς ἰχθύσι, καὶ ἡ ῥάχιν ἐπανέστηκεν ὁμοίως τῇ τῶν ἰχθύων. τὸ δὲ πρόσωπον ὁμοιότατον τῷ τῆ χοιροπιθήκου. κέρκον δ' ἔχει μακρὰν σφόδρα, εἰς λεπτόν καθήκυσαν καὶ συνελιττομένην ἐπὶ πολὺ, καθά- 20 περ ἱμάντα. μετεωρότερος δ' ἐστὶ τῇ ἀπὸ τῆς γῆς ἀποσάσει τῶν σαύρων, τὰς δὲ καμπὰς τῶν σκελῶν καθάπερ οἱ σαῦροι ἔχει. τῶν δὲ ποδῶν ἕκαστος αὐτῆ διχῇ διήρηται εἰς μέρη θέσιν ὁμοίαν πρὸς αὐτὰ ἔχοντα· οἷανπερ ὁ μέγας ἡμῶν δάκτυλος πρὸς τὸ λοιπὸν τῆς χειρὸς ἀντίθεσιν ἔχει. ἐπὶ βραχὺ 25 δὲ καὶ τέτων τῶν μερῶν ἕκαστον διήρηται εἰς τινὰς δακτύλους, τῶν μὲν ἔμπροσθεν ποδῶν τὰ μὲν πρὸς αὐτὸν τρίχα, τὰ δ' ἐκτὸς δίχα, τῶν δ' ὀπισθίων τὰ μὲν πρὸς αὐτὸν δίχα, τὰ δ' ἐκτὸς τρίχα. ἔχει δὲ καὶ ὄνυχια ἐπὶ τούτων ὅμοια τοῖς τῶν γαμφανύχων. τραχὺ δ' ἔχει ὅλον τὸ σῶ- 30 μα, καθάπερ ὁ κροκόδειλος. ὀφθαλμοὺς δ' ἔχει ἐν κόλῳ τε κειμένους καὶ μεγάλους σφόδρα καὶ στρογγύλους καὶ δερματι ὁμοίῳ τῷ λοιπῷ σώματι περιεχομένους. κατὰ μέσους δ' αὐτὰς διαλέλειπται μικρὰ τῇ ὀφεί χῶρα, δι' ἧς ὁρᾷ· ὅδεποτέ δὲ τῷ δέρματι ἐπικαλύπτει τῆτο. σρέφει δὲ τὸν 35

ὀφθαλμὸν κύκλῳ καὶ τὴν ὄψιν ἐπὶ πάντας τὰς τόπους μεταβάλλει, καὶ ὅτως ὁρᾷ ὃ βύλεται. τῆς δὲ χροιάς ἡ μεταβολὴ ἐμφυσωμένη αὐτῷ γίγνεται· ἔχει δὲ καὶ μέλαιναν ταύτην, ἢ πόρρω τῆς τῶν κροκοδείλων, καὶ ὡχρὰν καθάπερ οἱ σαῦροι, μέλανι ὥσπερ τὰ παρδάλια διαπεποι- 5 κημένην. γνέται δὲ καθ' ἅπαν τὸ σῶμα αὐτῆ ἡ τοιαύτη μεταβολή· καὶ γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ συμμεταβάλλουσιν ὁμοίως τῷ λοιπῷ σώματι καὶ ἡ κέρκος. ἡ δὲ κίνησις αὐτῆ νυθῆς ἰσχυρῶς ἐστὶ, καθάπερ ἡ τῶν χελωνῶν. καὶ ἀποθήσκων τε ὡχρὸς γνέται, καὶ τελευτήσαντος αὐτοῦ ἡ χροιά τοιαύτη ἐστίν. τὰ δὲ περὶ τὸν σῶμαχον καὶ τὴν ἀρτηρίαν ὁμοίως ἔχει τοῖς σαύροις κείμενα. σάρκα δ' ὕδαμῦ ἔχει πλὴν πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς σιαγόνσιν ὀλίγα σαρκία, καὶ περὶ ἄκραν τὴν τῆς κέρκου πρόσφυσιν. καὶ αἷμα δ' ἔχει περὶ τὴν 15 καρδίαν μόνον καὶ τὰ ὅμματα καὶ τὸν ἄνω τῆς καρδίας τόπον, καὶ ὅσα ἀπὸ τέτων φλέβια ἀποτείνει· ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τούτοις βραχὺ παντελῶς. κείται δὲ καὶ ὁ ἐγνέφαλος ἀνώτερον μὲν ὀλίγῳ τῶν ὀφθαλμῶν, συνεχῆς δὲ τούτοις· περαιοθέντος δὲ τῷ ἔξωθεν δέρματος τῶν ὀφθαλμῶν περι- 20 ἔχει τι διαλάμπον διὰ τέτων, οἷον κήκος χαλκῆς λεπτός. καθ' ἅπαν δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα σχεδὸν διατείνουσιν ὑμένες πολλοὶ καὶ ἰσχυροὶ καὶ πολὺ ὑπερβάλλοντες τῶν περὶ τὰ λοιπὰ ὑπαρχόντων. ἐνεργεῖ δὲ καὶ τῷ πνεύματι ἀνατετμη- μένος ὅλος ἐπὶ πολὺν χρόνον, βραχείας ἰσχυρῶς ἐτι κινή- 25 σεως· ἐν αὐτῷ περὶ τὴν καρδίαν ὕσης, καὶ συνάγει διαφερόντως μὲν τὰ περὶ τὰ πλευρά, ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς σώματος. σπλῆνα δ' ὕδαμῦ ἔχει φαιρόν. φωλεύει δὲ καθάπερ οἱ σαῦροι.

Ὁμοίως δ' ἐνία μόρια καὶ οἱ ὄρνιθες τοῖς εἰρημένοις 12 ἔχουσι ζῶεις· καὶ γὰρ κεφαλὴν καὶ αὐχένα πάντ' ἔχει καὶ νῶτον καὶ τὰ ὕπτια τῆς σώματος καὶ τὸ ἀνάλογον τῷ σῆ- θεϊ· σκέλη δὲ δύο καθάπερ ἄνθρωπος μάλιστα τῶν ζώων· πλὴν κάμπτει εἰς τῆπισθεν ὁμοίως τοῖς τετράποσιν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. χεῖρας δ' ὅδε πῶδας προσθίας ἔχει, ἀλλὰ 30 πτέρυγας ἰδίον πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα. ἐτι δὲ τὸ ἰσχίον ὁμοιον

1. παραπλήσιος PD^a. || 4. ἐκλινάντι P. || 6. ἔξω ὄρχεις P. || 7. τρίχα D^a. || 8. ἐστὶ PC^aD^a. || πάντα om P. || 9. μὲν ὀφθαλμοὺς PD^a. || 10. χαυλιόδοντας C^a. || 12. τῇ om A^aC^a. || τὸ πλεῖστον ante ἐν P. || 19. μικρὰν A^aC^a. || 20. συνελιττομένην P. || 22. σαυρῶν C^aD^a. || 23. ἔχουσι A^aC^a. || δίχα C^aD^a. || 24. οἷανπερ C^aD^a. || 27. μὲν γὰρ πρόσθε C^a. || αὐτῷ PC^aD^a. || τριχῇ τὰ δ' ἐκτὸς διχᾶ P. || 28. αὐτῷ PC^aD^a. || διχᾶ τὰ δ' ἐκτὸς τριχᾶ P. || 30. τὸ ὅλον P. || 31. δ' τε P. || 32. καὶ post σφόδρα om PD^a. || 33. τῷ λοιπῷ σώματος A^a, τῷ τῆς λοιπῆς σώματος C^a.

2. χροῖας PD^a. || 3. ἰσχει A^aC^a. || μέλαινα A^a. || 5. διαπεποικιμένη D^a. || 6. αὐτῶν A^a. || 8. κίνησις αὐτῆ κίνησις P. || 9. ἰσχυρα pr A^a. || ἐστὶ om P. || τε] δὲ A^a. || 12. πλὴν] εἰ μὴ PD^a. || 13. σιαγόνσιν. σάρκα δὲ παντελῶς ἐστὶ καὶ ταῖς σιαγόνσιν ὀλίγα D^a. || 14. δ' om A^aC^a. || τε om D^a. || 15. καὶ περὶ τὰ P. || 18. ὀλίγον PD^a. || 20. διαλάμπον τι (διαλμπόντι P) αὐτῶν οἷον PD^a. || 21. καθ'] καὶ A^a. || 22. ὑπερβάλλοντες C^a. || 24. βραχείας δὲ ἰσχυρῶς A^a. || 25. μὲν διαφερόντως PD^a. || 31. τῇ] καὶ τῇ A^a. || 33. τῆμπροσθεν PD^a.

ἔχει ἐπικαλύμματα τοῖς βραγχίοις, τὰ δὲ σελάχη πάντα ἀνάλυπτα. καὶ τὰ μὲν ἔχοντα καλύμματα πάντα ἐκ πλαγίᾳ ἔχει τὰ βράγχια, τῶν δὲ σελαχῶν τὰ μὲν πλατέα κάτω ἐν τοῖς ὑπίοις, οἷον νάρκη καὶ βάτος, τὰ δὲ προμήκη ἐν τοῖς πλαγίοις, οἷον πάντα τὰ γαλεώδη. ὁ δὲ 5 βράτραχος ἐκ πλαγίᾳ μὲν ἔχει, καλυπτόμενα δ' ἐκ ἀκανθώδει καλύμματι ὥσπερ οἱ μὴ σελαχώδεις, ἀλλὰ δερματώδει. ἔτι δὲ τῶν ἔχόντων βράγχια τῶν μὲν ἀπλᾶ ἐς τὰ βράγχια, τῶν δὲ διπλᾶ· τὸ δ' ἔσχατον πρὸς τὸ σῶμα πάντων ἀπλῆν. καὶ πάλιν τὰ μὲν ὀλίγα βράγχια ἔχει, 10 τὰ δὲ πλεῖστα βραγχίων. ἴσα δ' ἐφ' ἐκάτερα πάντες. ἔχει δ' ὁ ἐλάχιστος ἔχων ἐν ἐφ' ἐκάτερα βράγχιον, διπλοῦν δὲ τῆτο, οἷον κάπρος· οἱ δὲ δύο ἐφ' ἐκάτερα, τὸ μὲν ἀπλοῦν τὸ δὲ διπλοῦν, οἷον γόγγρος καὶ σκάρος· οἱ δὲ τέτταρα ἐφ' ἐκάτερα ἀπλᾶ, οἷον ἔλλοψ, συναγρίς, σμύραινα, ἐγ- 15 χέλυς· οἱ δὲ τέτταρα μὲν δίσοιχα δὲ πλὴν τῆ ἔσχατου, οἷον κίχλη καὶ πέρκη καὶ γλάνις καὶ κυπρίνος. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ γαλεώδεις διπλᾶ πάντες, καὶ πέντ' ἐφ' ἐκάτερα· ὁ δὲ ξιφίας ὀκτὼ διπλᾶ. περὶ μὲν ἔν πλῆθος βραγχίων ἐν τοῖς ἰχθύσι τῆτον ἔχει τὸν τρόπον. ἔτι δὲ πρὸς τὰλλα ζῶα οἱ 20 ἰχθύες διαφέρουσιν πρὸς τῇ διαφορᾷ τῇ περὶ τὰ βράγχια· ἔτε γὰρ ὥσπερ τῶν πεζῶν ὅσα ζωοτόκα ἔχει τρίχας, ἔθ' ὥσπερ ἑνία τῶν ζωοκόντων τετραπόδων φολίδας, ἔθ' ὡς τὸ τῶν ὀρνέων γένος πτερωτόν, ἀλλ' οἱ μὲν πλεῖστοι αὐτῶν λε- 25 πιδωτοὶ εἰσιν, ὀλίγοι δὲ τινες τραχεῖς, ἐλάχιστον δ' ἐστὶ πλῆθος αὐτῶν τὸ λεῖον. τῶν μὲν ἔν σελαχῶν τὰ μὲν τραχεῖα ἐστὶ τὰ δὲ λεῖα, γόγγροι δὲ καὶ ἐγχελύες καὶ θύνοι τῶν λεῖων. καρχαρόδοντες δὲ πάντες οἱ ἰχθύες ἔξω τῆ σκάρας καὶ πάντες ἔχουσιν ὀξεῖς τὰς ὀδόντας καὶ πολυσείχες, καὶ ἔνιοι ἐν τῇ γλώττῃ. καὶ γλῶτταν σκληρὰν καὶ ἀκανθώδη 30 ἔχουσι, καὶ προσπεφυκυῖαν ὥτως ὥς· ἐνίστε μὴ δοκεῖν ἔχειν. τὸ δὲ σῶμα οἱ μὲν ἀνερρώγος, ὥσπερ ἑνία τῶν ζωοτόκων καὶ τετραπόδων. τῶν δ' αἰσθητηρίων τῶν μὲν ἄλλων οὐθεν ἔχουσι φανερόν ἔτ' αὐτὸ ἔτε τὰς πόρους, ἔτ' ἀκοῆς ἔτ' ὁσφρή- 35 σεως· ὀφθαλμοὺς δὲ πάντες ἔχουσιν ἀνευ βλεφάρων, οὐ

σκληρόφθαλμοι ὄντες. ἔναιμον μὲν οὖν ἐστὶν ἅπαν τὸ τῶν ἰχθύων γένος, εἰσὶ δ' αὐτῶν οἱ μὲν φωτόκοι οἱ δὲ ζωοτόκοι, οἱ μὲν λεπιδωτοὶ πάντες φωτόκοι, τὰ δὲ σελάχη πάντα ζωοτόκα πλὴν βατράχου.

Λοιπὸν δὲ τῶν ἐναιμῶν ζῶων τὸ τῶν ὄφειων γένος. ἐστὶ 14 δὲ κοινὸν ἀμφοῖν· τὸ μὲν γὰρ πλεῖστον αὐτῶν χερσαίων ἐστίν, ὀλίγον δὲ τὸ τῶν ἐνύδρων ἐν τοῖς ποτίμοις ὕδασι διατελεῖ. εἰσὶ δὲ καὶ θαλάττιοι ὄφεις, παραπλήσιοι τὴν μορφήν τοῖς χερσαίοις τὰλλα· πλὴν τὴν κεφαλὴν ἔχουσι γογγροειδεσέ- 15 ραν. γένη δὲ πολλὰ τῶν θαλαττίων ὄφειων ἐστὶ, καὶ χροῖαν ἔχουσι παντοδαπὴν· ἢ γίνονται δ' ἔτοί ἐν τοῖς σφόδρα βαθέσιν. ἀποδες δ' εἰσὶν οἱ ὄφεις ὥσπερ τὸ τῶν ἰχθύων γένος. εἰσὶ δὲ καὶ σκολόπενδραι θαλάττιαι, παραπλήσιοι τὸ εἶδος ταῖς χερσαίαις, τὸ δὲ μέγεθος μικρῶ ἐλάττεσ· γίνονται 16 δὲ περὶ τὰς πετρώδεις τόπους. τὴν δὲ χροῖαν εἰσιν ἐρυθρό- τεραι καὶ πολύποδες μᾶλλον καὶ λεπτοσκελέςτεραι τῶν χερσαίων. ἢ γίνονται δ' ἐδ' αὐταί, ὥσπερ ἐδ' οἱ ὄφεις, ἐν τοῖς βαθέσι σφόδρα. ἐστὶ δ' ἰχθυόδιον τι τῶν πετράϊων, ὃ καλεῖσιν τινες ἐχενήδα, καὶ χρώνται τινες αὐτῷ πρὸς δίκας καὶ φίλτρα· ἐστὶ δὲ ἄβρωτον· τῆτο δ' ἐνίοι φασιν ἔχειν πό- 20 δας ἐκ ἔχον, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ τὰς πτέρυγας ὁμοίας ἔχειν ποσίν.

Τὰ μὲν ἔν ἔξω μόρια, καὶ πόσα καὶ ποῖα τῶν ἐναι- 15 μῶν ζῶων, καὶ τίνας ἔχει πρὸς ἀλλήλα διαφοράς, εἴρηται. τὰ δ' ἐντὸς πῶς ἔχει, λεκτέον ἐν τοῖς ἐναιμίμοις ζώοις πρῶ- 25 τον· τῆτω γὰρ διαφέρει τὰ μέγιστα γένη πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ζῶων, τῷ τὰ μὲν ἔναιμα τὰ δ' ἀναιμα εἶναι. ἐστὶ δὲ ταῦτα ἀνθρωπός τε καὶ τὰ ζωοτόκα τῶν τετραπόδων, ἔτι δὲ καὶ τὰ φωτόκα τῶν τετραπόδων καὶ ὄρνις καὶ ἰχθύς καὶ κῆτος, καὶ εἴ τι ἄλλο ἀνώνυμόν ἐστὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι γένος ἀλλ' ἀπλῆν τὸ εἶδος ἐπὶ τῶν κατ' ἑκάστον, οἷον ὄφεις καὶ κροκόδειλος. ὅσα μὲν ἔν ἐστὶ τετράποδα καὶ ζωοτόκα, σῶμαχον μὲν καὶ ἀρτηρίαν πάντ' ἔχει, καὶ κείμενα τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ ἐν τοῖς ἀνθρώποις· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα 35 ζωοτοκεῖ τῶν τετραπόδων, καὶ ἐν τοῖς ὄρνεσιν· ἀλλὰ τοῖς εἴ-

1. ἔχει — 2. τὰ μὲν om P. || 1. ἐπικαλύμμα A^cC^a. || 3. μὲν om A^a. || 5. προμήκη διαφόρως ἔχει ἐν A^cC^a. || οἷον om P. || ἀλεωδή P. || 6. βάτος margo D^a. || ἐκ om P. || 7. μὴ om C^aD^a. || 9. τὸ δ' τῶν δ' C^a. || 10. ἀπλῆν πάντων. καὶ τὰ PD^a. || 11. πάντες — 12. ἐκάτερα om C^a et pr A^a. || 13. οἷον ὁ κάπρος PC^aD^a. || 15. ἔλλοψ P. || συναγρίς PD^a. || 18. γαλιώδεις P. || 19. πλεῖθος P. || ἐν om PD^a. || 22. ἔθ' ἐδ' P. || 23. φολίδα A^cC^a. || ἐδ' PD^a. || 24. εἰσὶ λεπιδωτοὶ A^a. || 27. γόγγρος A^a. || ἐγ- 28. χέλυς A^a, ἐγχελύς C^a. || θύνος A^a. || 28. ἐκτὸς σκάρας PD^a. || 32. οἱ μὲν om PD^a. || ζωοτοκόντων A^cC^a.

1. ὄντες. βλεφάρα δὲ ἐκ ἔχουσιν. ἔναιμον PD^a. || ἅπαν ἐστὶν P. || 3. λεπιδωτοὶ εἰσὶ πάντες A^cC^a. || 4. βατράχων PD^a. || 7. ποτα- 8. καὶ οἱ θαλάττιοι A^a. || 9. πλὴν τῆς κεφαλῆς· ἔχουσι γὰρ αὐτὴν γογγροειδεσέραν P. || 10. χροῖαν D^a. || 13. θαλάσσιοι A^a. || τῷ εἶδει PD^a. || 17. ἐδ' post δ' om A^cC^a. || 18. τι πετράϊον PD^a. || 21. ἔχουσιν ὁμοίως P. || 23. ποῖα καὶ πόσα PD^a. || 25. ὡς PD^a. || 26. τῆτο PA^a. || 27. τὸ P. || μὲν λοιπὰ ἔναιμα A^cC^a. || 29. ἔτι δὲ καὶ τὰ φωτόκα τῶν τετραπόδων om D^a. || 31. ἐπὶ περὶ pr C^a. || ἑκάστα PD^a. || 33. σῶμα P. || μὲν] μὲν ἔχουσι, omisso mox ἔχει, PD^a. || 35. ζωοτοκεῖ A^cC^a. || ἐν om C^a et pr A^a.

δεσι τῶν μορίων τῶν διαφέρουσιν. ὅλως δὲ πάντα ὅσα τὸν αἶρα δεχόμενα ἀναπνεῖ καὶ ἐκπνεῖ, πάντ' ἔχει πνεύμονα καὶ ἀρτηρίαν καὶ σόμαχον, καὶ τὴν θέσιν τῆς σωματικῆς καὶ τῆς ἀρτηρίας ὁμοίως, ἀλλ' ἔχει ὁμοία, τὸν δὲ πλεύμονα ἔχει ὁμοίον ὅτε τῇ θέσει ὁμοίως ἔχοντα. ἔτι δὲ καρδίαν ἅπαντ' ἔχει ὅσα αἷμα ἔχει, καὶ τὸ διάζωμα, ὃ καλῶνται φρένες· ἀλλ' ἐν τοῖς μικροῖς διὰ λεπτότητα καὶ σμικρότητα ἔχει φαίνεται ὁμοίως, πλὴν ἐν τῇ καρδίᾳ. ἴδιον δ' ἔστιν ἐπὶ τῶν βοῶν· ἔστι γὰρ τι γένος βοῶν, ἀλλ' ἔστι πάντες, ὃ ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ ὅσων. ἔχει δὲ καὶ ἡ τῶν ἵππων καρδία ὅσων. πλεύμονα δ' ἔχει πάντα, οἷον ἰχθύς ἔχει, ὃ δ' εἴ τι ἄλλο τῶν ζῴων ἔχει βράγχια. καὶ ἡπαρ ἅπαντ' ἔχει ὅσαπερ αἷμα. σπλῆνα δὲ τὰ πλείστα ἔχει ὅσαπερ καὶ αἷμα. τὰ δὲ πολλὰ τῶν μὴ ζωοτόκων ἀλλ' ὠτοτόκων μικρὸν ἔχει τὸν σπλῆνα ὥστε λαμβάνειν ολίγου τὴν αἴσθησιν, ἐν τε τοῖς ὄρνιθι τοῖς πλείστοις, οἷον ἐν περιστερᾷ καὶ ἰκτινῷ καὶ ἰέρακι καὶ γλαυκί· ὃ δ' αἰγοκέφαλος ὅλως ἔχει. καὶ ἐπὶ τῶν ὠτοτόκων δὲ καὶ τετραπόδων τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει· μικρὸν γὰρ πάντων ἔχουσι καὶ ταῦτα, οἷον χελώνη, ἐμύς, φρύνη, σαῦρος, κροκόδειλος, βάτραχος. χολήν δὲ τῶν ζῴων τὰ μὲν ἔχει τὰ δ' οὐκ ἔχει ἐπὶ τῷ ἥπατι. τῶν μὲν ζωοτόκων καὶ τετραπόδων ἑλαφός ἔχει ὃδὲ πρόξ, ἔτι δὲ ἵππος, ὄρεύς, ὄνος, φώκη καὶ τῶν ὤων ἐνιοί. τῶν δ' ἐλάφων αἱ Ἀχαῖναι καλῶμεναι δοκῶσιν ἔχειν ἐν τῇ κέρκῃ χολήν· ἔστι δ' ὃ λέγουσι τὸ μὲν χρῶμα ὁμοίον χολῇ, οὐ μόνον ὅλον ὕγρον ὥστε, ἀλλ' ὁμοίον τῷ τῆς σπληνὸς τὰ ἐκτός. σκώληκας μόντοι πάντες ἔχουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ ζῶντας· ἐγγίνονται δὲ ὑποκάτω τῆς ὑπογλωττίδος ἐν τῷ κοίλῳ καὶ περὶ τὸν σφόνδυλον, ἥ ἡ κεφαλὴ προσπέφυκε, τὸ μέγεθος ἔχει ἐλάττω ὄντες τῶν μεγίστων εὐλῶν· ἐγγίνονται δ' ἀθρόοι καὶ συνεχεῖς, τὸν ἀριθμὸν δ' εἰσὶ μάλιστα περὶ εἴκοσι. χολήν μὲν οὖν οὐκ ἔχουσιν οἱ ἑλάφοι, ὥσπερ εἴρηται· τὸ δ' ἔντερον αὐτῶν ἐστὶ πικρὸν οὕτως ὥστε μὴδὲ τοὺς κύνας ἐθέλιν εἰσθίειν, ἀν μὴ

σφόδρα πίων ἢ ὁ ἑλαφός. ἔχει δὲ καὶ ὁ ἐλέφας τὸ ἥπαρ ἀχολον μὲν, τεμνομένη μόντοι περὶ τὸν τόπον ὅς τοις ἔχουσιν ἐπιφύεται ἡ χολή, ρεῖ ὑγρότης χολώδης ἢ πλείων ἢ ἐλάττων. τῶν δὲ δεχομένων τὴν θάλατταν καὶ ἐχόντων πλεύμονα δελφίς οὐκ ἔχει χολήν. οἱ δ' ὄρνιθες καὶ οἱ ἰχθύες πάντες ἔχουσιν, καὶ τὰ ὠτοτόκα καὶ τετραπόδα, καὶ ὡς ἐπὶ πάντων εἰπεῖν ἢ πλείων ἢ ἐλάττω· ἀλλ' οἱ μὲν πρὸς τῷ ἥπατι τῶν ἰχθύων, οἷον οἱ τε γαλεῶδεις καὶ γλάνις καὶ ῥίνη καὶ λειόβατος καὶ νάρκη καὶ τῶν μακρῶν ἐγχέλυς καὶ βελόνη καὶ ζύγαινα. ἔχει δὲ καὶ ὁ καλλιάνυμος ἐπὶ τῷ ἥπατι, ὅσπερ ἔχει μεγίστην τῶν ἰχθύων ὡς κατὰ μέγεθος. οἱ δὲ πρὸς τοῖς ἐντέροις ἔχουσιν, ἀποτεταμένην ἀπὸ τοῦ ἥπατος πόροις ἐνίοις πάνυ λεπτοῖς. ἡ μὲν ὅν ἀμία παρὰ τὸ ἔντερον παρατεταμένην ἰσομήκη ἔχει, πολλάκις δὲ καὶ ἐπαναδίπλωμα· οἱ δ' ἄλλοι πρὸς τοῖς ἐντέροις, οἱ μὲν πορρώτερον οἱ δ' ἐγγύτερον, οἷον βάτραχος, ἔλλοψ, συναγρίς, σμύραϊνα, ξιφίας. πολλάκις δὲ καὶ τὸ αὐτὸ γένος ἐπ' ἀμφοτέρω φαίνεται ἔχον, οἷον γόγγροι οἱ μὲν πρὸς τῷ ἥπατι, οἱ δὲ κάτω ἀπρητημένην. ὁμοίως δ' ἔχει τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν ὄρνιθων· ἐνιοί γὰρ πρὸς τῇ κοιλίᾳ ἔχουσιν, οἱ δὲ πρὸς τοῖς ἐντέροις τὴν χολήν, οἷον περιστερά, κόραξ, ὄρνυξ, χελιδών, σφυγός. ἐνιοί δ' ἅμα πρὸς τῷ ἥπατι ἔχουσιν καὶ πρὸς τῇ κοιλίᾳ, οἷον αἰγοκέφαλος, οἱ δ' ἅμα πρὸς τῷ ἥπατι καὶ τοῖς ἐντέροις, οἷον ἰέραξ καὶ ἰκτινός. νεφρὸς δὲ καὶ κύστις τὰ μὲν ζωοτόκα τῶν τετραπόδων πάντ' ἔχει· ὅσα δὲ ὠτοκεῖ, τῶν μὲν ἄλλων ὅθεν ἔχει, οἷον ἔτ' ὄρνις ἔτ' ἰχθύς, τῶν δὲ τετραπόδων μόνη χελώνη ἢ θαλαττία μέγεθος κατὰ λόγον τῶν ἄλλων μορίων. ὁμοίως δ' ἔχει τὰς νεφρὸς ἢ θαλαττία χελώνη τοῖς βοοίοις· ἔστι δ' ὁ τοῦ βοῦς οἷον ἐκ πολλῶν μικρῶν εἰς συγκείμενος· ἔχει δὲ καὶ ὁ βόνασος τὰ ἐντός ἅπαντα ὁμοία βοῖ.

Τῇ δὲ θέσει, ὅσα ἔχει ταῦτα τὰ μόρια, ὁμοίως καί μενα ἔχει, τὴν τε καρδίαν περὶ τὸ μέσον, πλὴν ἐν ἀνθρώ- 17

1. διαφέρει *A*^a. || 2. δεχόμενα *om D*^a. || 4 et 10. πνεύμονα *A*^a*C*^a. || 5. ὃδὲ *P*. || ἔχει πάντα *PD*^a. || 6. ὅσα αἷμα ἔχει *om A*^a. || καλεῖται *PD*^a. || 7. μικρότητα *C*^a. || 8. καρδίᾳ ἴδιόν τι ἐστὶν *Schneiderus*. || 10. ἔχει — ὅσων || *haec post 17*. γλαυκί *ponit P*. || 11. πάντα ἔχει οἷον *A*^a*C*^a. || ἰχθύες (οἱ ἰχθύες *D*^a) ἔχει *PD*^a. || εἰ *om A*^a*C*^a. || ζῶων δ' ἔχει *corr A*^a. || 12. πάντα *PD*^a. || 14. ζωοτόκων *D*^a. || ὠτοτόκων *PD*^a. || 15. ἐν τε *om A*^a*C*^a. || 16. ἐν *om A*^a*C*^a. || περιστεραῖς *PD*^a. || 17. ὅλως *om PD*^a. || 18. δὲ *om P*. || γὰρ *om C*^a. || 19. ἐμύς *interpretes veteres: codices μῦς*. || 20. σαῦρα *A*^a. σαῦρος *ante 19*. φρύνη *D*^a. || καὶ κροκόδειλος καὶ βάτραχος *PD*^a. || 22. ἔτι δὲ || ἐπὶ τὰ δὲ τὰδε *PD*^a. || 23. μυῶν *P* et *γρ A*^a, μυῶν *D*^a. || οἱ *P*. || 24. ἀχαιναί *PD*^a. || καλῶμενοι *P*. || ἐν τῇ κέρκῃ ἔχειν *PD*^a. || 25. λέγω *A*^a et fortasse *C*^a. || χολῆς *P*. || ὅλον *om A*^a*C*^a. || 27. μὲν *C*^a. || 31. ἐν *om A*^a*C*^a. || 33. ἐν *PD*^a.

2. τεμνομένην *C*^a. || 3. χολή καὶ ρεῖ *P*. || ἡ *ante* πλείων *om PD*^a. || 4. τὴν et 5. οἱ *post* καὶ *om A*^a*C*^a. || 6. ἔχουσιν χολήν καὶ τὰ ὠτοτόκα καὶ τὰ τετραπόδα *PD*^a. || 7. ἡ *ante* πλείων *om PD*^a. || 9. λειόβατος *A*^a. || 12. πόροις λεπτοῖς πάνυ, *omisso ἐνίοις*, *PD*^a. || 13. ἅμια *P*, ἅμια *D*^a. || 15. ἐντέροις τὴν χολήν οἱ *A*^a. || μόντοι *C*^a. || 16. ἔλλοψ *P*, ἐλλοψ *D*^a. || ξιφίας χελιδὼν σφυγός. πολλάκις *PD*^a. || 18. γόγγρος *PD*^a. || 22. καὶ τῇ κοιλίᾳ ἔχουσιν *PD*^a. || 24. ἐντέροις τὴν χολήν οἷον *A*^a*C*^a. || δὲ *om pr A*^a. || 27. δὲ *om pr A*^a. || μόνον *PD*^a. || 28. ὁμοίως *A*^a. || 30. πάντα τὰ ἐντός *PD*^a. || 32. τὰ μόρια ταῦτα *D*^a.

πω· ἔτος δ' ἐν τῷ ἀρισερῶ μᾶλλον μέρει, καθάπερ ἐλέ-
 χθη πρότερον· ἔχει δὲ καὶ τὸ ὄξυ ἢ καρδία πάντων εἰς τὸ
 πρόσθεν· πλὴν ἐπὶ τῶν ἰχθύων ἐκ αὐτῶν δόξειεν· ὃ γὰρ πρὸς
 τὸ σῆθος ἔχει τὸ ὄξυ, ἀλλὰ πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
 σῶμα· ἀνήρηται δ' αὐτῶν τὸ ἄκρον ἢ συνάπτει τὰ βράγ-
 χια ἀλλήλοις· τὰ δεξιὰ καὶ τὰ ἀρισερά· εἰσὶ δὲ καὶ ἄλ-
 λοι πόροι τεταμένοι ἐξ αὐτῆς εἰς ἑκάστον τῶν βραγχείων,
 μείζους μὲν τοῖς μείζουσιν, ἐλάττους δὲ τοῖς ἐλάττους· ὁ δ'
 ἐπ' ἄκρας τῆς καρδίας τοῖς μεγάλοις αὐτῶν σφόδρα πα-
 χύς αὐλός ἐστι καὶ λευκός· σῶμαχον δ' ἐλίγοι ἔχουσι τῶν
 ἰχθύων, οἷον γόγγρος καὶ ἐγχέλυς, καὶ ἔτι μικρόν· καὶ
 τὸ ἦπαρ τοῖς ἔχουσι τοῖς μὲν ἀσχιδὲς ἔχουσιν ἐν τοῖς δε-
 ξιοῖς ἐξ ὅλον, τοῖς δὲ ἐσχισμένον ἀπ' ἀρχῆς τὸ μείζον
 ἐν τοῖς δεξιοῖς· ἐνίοις γὰρ ἐκότερον τὸ μόριον ἀπὴρηται
 καὶ ὁ συμπεφύκεν ἢ ἀρχή, οἷον τῶν τε ἰχθύων τοῖς γα-
 λεώδεσι, καὶ δασυπόδων τι γένος ἐστὶ καὶ ἄλλαθι καὶ περὶ
 τὴν λίμνην τὴν Βόλβην ἐν τῇ καλεσμένῃ Σκυκίῃ, ὅς ἂν τις
 δόξειε δύο ἦπατα ἔχειν διὰ τὸ πόρρω τὰς πόρας συνάπτειν,
 ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῇ τῶν ὀρνίθων πλευρόνῳ· καὶ ὁ σπλήν δ'
 ἐστὶ πᾶσιν ἐν τοῖς ἀρισεροῖς κατὰ φύσιν, καὶ οἱ νεφροὶ
 τοῖς ἔχουσι κείμενοι τὸν αὐτὸν τρόπον· ἦδη δὲ διανοιχθέν τι
 τῶν τετραπόδων ὥφθη ἔχον τὸν σπλήνα μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς,
 τὸ δ' ἦπαρ ἐν τοῖς ἀρισεροῖς· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα ὡς τέ-
 ρατα κρίνεται· τείνει δ' ἢ μὲν ἀρτηρία πᾶσιν εἰς τὸν πλευ-
 ρόνα (ὃν δὲ τρόπον, ὕστερον ἐρῶμεν), ὁ δὲ σῶμαχος εἰς τὴν
 κοιλίαν διὰ τοῦ διαζώματος, ὅσα ἔχει σῶμαχον· οἱ γὰρ
 ἰχθύες, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, οἱ πλείους ἐκ ἔχουσιν, ἀλλ'
 εὐθύς πρὸς τὸ σῶμα συνάπτει ἢ κοιλία, διὸ πολλάκις ἐνίοις
 τῶν μεγάλων διὰκῃσι τὰς ἐλάττους προπίπτει ἢ κοιλία εἰς
 τὸ σῶμα· ἔχει δὲ κοιλίαν πάντα τὰ εἰρημένα, καὶ κειμέ-
 νην ὁμοίως (κεῖται γὰρ ὑπὸ τὸ διαζῶμα εὐθύς), καὶ τὸ ἔν-
 τερον ἐχόμενον καὶ τελευτῶν πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς τροφῆς
 καὶ τὸν καλέμενον ἀρχόν· ἀνομοίας δ' ἔχουσι τὰς κοιλίας·
 πρῶτον μὲν γὰρ τῶν τετραπόδων καὶ ζωοτόκων ὅσα μὴ ἐξ-
 ἀμφώδοντα τῶν κερατοφόρων, τέτταρας ἔχει τὰς τοιαύτας
 πόρους· ἃ δὲ καὶ λέγεται μηρυκάζειν· δίδκει γὰρ ὁ μὲν
 σῶμαχος ἀπὸ τῆς σῶματος ἀρξάμενος ἐπὶ τὰ κάτω παρὰ
 τὸν πλευρόνα, ἀπὸ τῆς διαζώματος ἐπὶ τὴν κοιλίαν τὴν με-
 γάλην· αὕτη δ' ἐστὶ τὰ ἔσω τραχεῖα καὶ διεληγμένη· συν-
 ἠρτηται δ' αὐτῇ πλησίον τῆς τῆς σῶμαχος προσβολῆς ὁ κα-
 λόμενος κεκρύφαλος ἀπὸ τῆς ὀψέως· ἐστὶ γὰρ τὰ μὲν ἔξω-
 θεν ὅμοιος τῇ κοιλίᾳ, τὰ δ' ἐντὸς ὅμοιος τοῖς πλεκτοῖς κε-
 κρυφαλοῖς· μεγέθει δὲ πολὺ ἐλάττων· ἐστὶν ὁ κεκρύφαλος
 τῆς κοιλίας· τά τε δ' ἔχεται ὁ ἐχίνος, τὰ ἐντὸς αὐτῆς τραχύς
 καὶ πλακώδης, τὸ δὲ μέγεθος παραπλήσιον τῷ κεκρυφάλῳ·
 μετὰ δὲ τῷτον τὸ καλέμενον ἡνυσρόν ἐστι, τῷ μὲν μεγέθει
 τῷ ἐχίνῳ μείζον, τὸ δὲ σχῆμα προμηκέστερον· ἔχει δ' ἐντὸς
 πλάκας πολλὰς καὶ μεγάλας καὶ λείας· ἀπὸ δὲ τά τε τὸ
 ἔντερον ἦδη· τὰ μὲν ἔν κερατοφόρα καὶ μὴ ἀμφώδοντα
 τοιαύτην ἔχει τὴν κοιλίαν, διαφέρει δὲ πρὸς ἀλλήλα τοῖς
 σχήμασι καὶ τοῖς μεγέθεσι τούτων καὶ τῷ τὸν σῶμαχον
 εἰς μέσσην ἢ πλαγίαν τείνει τὴν κοιλίαν· τὰ δ' ἀμφώδοντα
 μίαν ἔχει κοιλίαν, οἷον ἄνθρωπος, ὄς, κύων, ἄρκτος, λέων,
 λύκος· ἔχει δὲ καὶ ὁ θῶς πάντα τὰ ἐντὸς ὅμοια λύκῳ·
 πάντα μὲν ἔν ἔχει μίαν κοιλίαν, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ ἔν-
 τερον· ἀλλὰ τὰ μὲν ἔχει μείζω τὴν κοιλίαν, ὥσπερ ὄς
 καὶ ἄρκτος (καὶ ἢ γε τῆς ὀστέας ὀλίγας ἔχει λείας πλάκας),
 τὰ δὲ πολὺ ἐλάττω καὶ ὁ πολλῷ μείζω τῷ ἐντέρῳ, καθά-
 περ κύων καὶ λέων καὶ ἄνθρωπος· καὶ τῶν ἄλλων δὲ τὰ
 εἶδη διέσκηκε πρὸς τὰς τέτων κοιλίας· τὰ μὲν γὰρ οὐ ὁμοίαν
 ἔχει τὰ δὲ κυνί, καὶ τὰ μείζω καὶ τὰ ἐλάττω τῶν ζώων
 ὡσαύτως· διαφορὰ δὲ καὶ ἐν τέτοις κατὰ τὰ μεγέθη καὶ
 τὰ σχήματα καὶ πάχη καὶ λεπτότητας ὑπάρχει τὰς τῆς
 κοιλίας, καὶ κατὰ τῆς σῶμαχος τῇ θέσει τὴν σύντησιν· δια-
 φέρι δὲ καὶ ἢ τῶν ἐντέρων φύσις ἐκατέρωθεν τῶν εἰρημένων
 ζώων, τοῖς τε μὴ ἀμφώδεσι καὶ τοῖς ἀμφώδεσι, τῷ με-
 γέθει καὶ πάχει καὶ ταῖς ἐπαναδιπλώσεσιν· πάντα δὲ μεί-
 ζω τὰ τῶν μὴ ἀμφώδοντων ἐστὶν· καὶ γὰρ αὐτὰ πάντα
 μείζω· μικρὰ μὲν γὰρ ὀλίγα, πᾶμπαν δὲ μικρὸν οὐθέν
 ἐστὶ κερατοφόρον· ἔχουσι δ' ἕνια καὶ ἀποφυάδας τῶν ἐντέ-
 ρων, εἰθυέντερον δ' οὐθέν ἐστὶ μὴ ἀμφώδουν· ὁ δ' ἐλέφας
 ἔντερον ἔχει συμφύσεις ἔχον, ὥς φαίνεσθαι τέτταρας κοι-
 λίας ἔχειν· ἐν τῷ καὶ ἢ τροφὴ ἐγγίνεται, χωρὶς δ' ἐκ
 ἔχει ἀγγεῖον· καὶ τὰ σπλάγχνα ἔχει παραπλήσια τοῖς υἱ-

4. καὶ πρὸς τὸ *A^cC^a*. || 5. αὐτῷ *PD^a*, αὐτῆς interpretes veteres. || 7] εἰς δ. *PD^a*. || 6. τὰ post καὶ om *A^cC^a*. || καὶ om *A^c*. || 13. ἐστὶν ante 12. ἐν *A^cC^a*. || 16. γένος δ' ἐστὶ *PA^aD^a*. || παρὰ *PD^a*. || 17. βολβὴν *A^c*, βόρβην *P*. || σκυκίη *A^c*. || 18. δό-
 ξη *A^c*. || 21. αὐτὸν ἔχουσι τρόπον *P*. || 22. τοῖς om *A^c*. || 27. πρότερον om *P*. || 28. εὐθὺς *P*. || 29. προσπίπτει *PC^a*. || 30. πάντα
 μὲν τὰ *A^cC^a*. || 31. ἕτερον pr *A^c*. || 36. μηρυκάζειν *P*. || 37. τὸ *PD^a*. || περὶ *D^a*.

1. εἰς *PD^a*. || 3. προβολῆς *A^c*. || 8. τῷ. om *PD^a*. || 11. τέτων *A^cC^a*. || 14. τοῖς om *PD^a*. || τῶν *PD^a*, τέτων τε *A^cC^a*. ||
 16. κύων ὄς *PD^a*. || 18. μίαν om *C^a*. || 21. πολλῶν] πολὺ *D^a*. || μείζον *A^c*. || 22. λέων καὶ κύων *A^cC^a*. || δὲ om *A^c*. || 26. τὰς
 om *PD^a*. || 29. τῷ τε μεγέθει *PD^a*. || 34. δ' ante ὅθεν om pr *A^c*. || 37. σπλάγχνα δ' ἔχει *PD^a*.

οις, πλὴν τὸ μὲν ἦπαρ τετραπλάσιον τῷ βροεῖ καὶ τᾷ ἄλλῳ, τὸν δὲ σπλῆνα ἐλάττω ἢ κατὰ λόγον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει τὰ περὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὴν τῶν ἐντέρων φύσιν καὶ τοῖς τετράποσι μὲν τῶν ζῴων ὡτόκοις δέ, οἷον χελώνη, χερσαία καὶ χελώνη θαλαττία καὶ σαύρα καὶ τοῖς κρο- 5 νοδεύουσιν ἀμφοῖν καὶ πᾶσιν ὁμοίως τοῖς τοῖστοις· ἀπλὴν τε γὰρ ἔχουσιν καὶ μίαν τὴν κοιλίαν, καὶ τὰ μὲν ὁμοίαν τῇ υἰείᾳ, τὰ δὲ τῇ τῷ κυνός. τὸ δὲ τῶν ὄφειν γένος ὁμοίον ἐστὶ καὶ ἔχει παραπλήσια σχεδὸν πάντα τῶν πεζῶν καὶ ὡτόκων τοῖς σαύροις, εἴ τις μῆκος αὐτοῖς ἀποδὲς ἀφέλοι 10 τὰς πόδας. φολιδωτὸν τε γὰρ ἐστὶ, καὶ τὰ πρηνῆ καὶ τὰ ὑπτία παραπλήσια τέτοις ἔχει· πλὴν ὄρχεις ἔκ ἔχει, ἀλλ' ὥσπερ ἰχθύς δύο πόδας εἰς ἐν συνάπτοντας καὶ τὴν ὑσέραν μακρὰν καὶ δικρόαν. τὰ δ' ἄλλα τὰ ἐντὸς τὰ αὐτὰ τοῖς σαύροις, πλὴν ἅπαντα διὰ τὴν σενότητα καὶ τὸ μῆκος 15 γὰρ καὶ μακρὰ τὰ σπλάγχνα, ὥς καὶ λανθάνειν διὰ τὴν ὁμοιότητα τῶν σχημάτων· τὴν τε γὰρ ἀρτηρίαν ἔχει σφόδρα μακρὰν, ἐτι δὲ μακρότερον τὸν σμάχον. ἀρχὴ δὲ τῆς ἀρτηρίας πρὸς αὐτῷ ἐστὶ τῷ σμάτι, ὥς δοκεῖν ὑπὸ ταύτην εἶναι τὴν γλῶτταν. προέχειν δὲ δοκεῖ τῆς γλῶττης ἢ 20 ἀρτηρία διὰ τὸ συσπᾶσθαι τὴν γλῶτταν καὶ μὴ μένειν ὥσπερ τοῖς ἄλλοις. ἐστὶ δ' ἡ γλῶττα λεπτή καὶ μακρὰ καὶ μέλαινα, καὶ ἐξέρχεται μέχρι πόρρω. ἴδιον δὲ παρὰ τὰς τῶν ἄλλων γλῶττας ἔχουσι καὶ οἱ ὄφεις καὶ οἱ σαῦροι τὸ δικρόαν αὐτῶν εἶναι τὴν γλῶτταν· ἄκραν, πολὺ δὲ μάλισα 25 οἱ ὄφεις· τὰ γὰρ ἄκρα αὐτῶν ἐστὶ λεπτά ὥσπερ τρίχες. ἔχει δὲ καὶ ἡ φώκη ἐσχισμένην τὴν γλῶτταν. τὴν δὲ κοιλίαν ὁ ὄφεις ἔχει οἷον ἔντερον εὐρυχωρέστερον, ὁμοίαν τῇ τῷ κυνός· εἴτα τὸ ἔντερον μακρὸν καὶ λεπτὸν καὶ μέχρι τῷ τέλους ἐν. ἐπὶ δὲ τῷ φάρυγγος ἡ καρδία, μικρὰ δὲ καὶ νε- 30 φρεοειδής· διὸ δοξάζειν ἂν ἐνίτε· οὐ πρὸς τὸ σῆθος ἔχειν τὸ ὄξύ. εἴθ' ὁ πλεύμων ἀπλῆς, ἰνώδει πόρῳ διηρθρωμένος καὶ μακρὸς σφόδρα καὶ πολὺ ἀπρητημένος τῆς καρδίας. καὶ τὸ ἦπαρ μακρὸν καὶ ἀπλὲν, σπλῆνα δὲ μικρὸν καὶ στρογγύλον, ὥσπερ καὶ οἱ σαῦροι. χολὴν δ' ἔχει ὁμοίως τοῖς 35 καὶ πλατύν, ἢ δι' ὅλου ἢ τὸ πρὸς τὴν κοιλίαν τείνον, οἷον

2. ἢ om PD^a. || 3. ἔχει καὶ τὰ A^a. || 4. ζῴων] ζωτόκων D^a. || 6. ὅλως C^a. || 9. παραπλήσιον P, παραπλήσιον D^a. || 10. ἀποδὲς αὐτοῖς A^aC^a. || 11. τε om C^a. || 16. καὶ post ὡς om PD^a. || λανθάνειν A^a. || 17. ἀνομοιότητα PD^a. || 20. προσέχειν pr A^a. || δέ] τε D^a. || 23. ἐξέρχεται PD^a. || 24. γλώσσας C^a, γλώσσας A^a. || οἱ ante ὄφεις om A^aC^a. || 28. ὁ om P. || 29. μακρὸν καὶ om A^aC^a. || τῷ om C^a. || 30. τῇ φάρυγγι PD^a. || μικρὰ] μικρὰ μακρὰ PD^a, μικρὰ καὶ μακρὰ A^aC^a. || δὲ om A^aC^a. || 34. μικρὸν] μακρὸν PD^a.

1. πρὸς. A^aC^a. || 3. ἴσας om P. || 5. τὰς ante τῶν om A^aC^aD^a. || 7. αἱ om D^a. || 10. διαφορὰν. A^aC^a. || 11. ἐτεροειδῆ A^aC^aD^a. || 12. μόνος ἰχθύς δοκεῖ A^a. || μερυκιάζειν P. || 13. ἀναδίπλωσιν ἔχει δ' om D^a. || δ] καὶ P. || δὲ om P. || 14. ἐστὶ τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἰχθύων PD^a. || 16. ἰχθύες πλείους ἄνωθεν PD^a. || κωβίδος καὶ γαλεὸς A^a. || 17. κιθαρίς A^a, κιθαρές C^a. || σκάρος A^a. || 19. θάτερα δὲ PC^aD^a. || ἦπατος καὶ γλαυκός D^a. || 20. χρυσοφρυς C^a. || 21. ἔχει ὁ μὲν πλείους A^aC^a. || 28. φάσσα D^a. || ὁ om C^a. || 30. σενότερα A^a. || 31. πάλιν om D^a. || 32. σφυρῶν A^aC^a. || 33. ἐσῶθεν ἐν δέρμα PD^a. || ἰσχυρὸν καὶ ἀφαιρέμενον A^aC^a. || 35. τὸ om D^a. || τείνοντα A^aC^a.

κολοίους καὶ κόραξ καὶ κορώνη. ἔχει δὲ καὶ ὁ ὀρνυξ τῷ σόμαχον τὸ πλατὺ κάτω, καὶ ὁ αἰγοκέφαλος μικρὸν εὐρύτερον τὸ κάτω καὶ ἡ γλαυξ. νῆττα δὲ καὶ χην καὶ λάρος καὶ καταρράκτης καὶ ὡτίς τὸν σόμαχον εὐρύν καὶ πλατύν ὄλον, καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ τῶν ὀρνίθων ὁμοίως. ἐνιοὶ δὲ τῆς 5 κοιλίας αὐτῆς τι ἔχουσιν ὅμοιον προλόβῳ, οἷον ἡ κεγχρηίς. ἔστι δὲ ἂ ἐκ ἔχει ἕτε τὸν σόμαχον ἕτε τὸν πρόλοβον εὐρύν, ἀλλὰ τὴν κοιλίαν μακράν, ὅσα μικρὰ τῶν ὀρνίθων, οἷον χελιδὼν καὶ φρενός. ὀλίγοι δ' ἕτε τὸν πρόλοβον ἔχουσιν ἕτε τὸν σόμαχον εὐρύν, ἀλλὰ σφόδρα μακρὸν, ὅσοι τὸν αὐχένα 10 μακρὸν ἔχουσιν, οἷον πορφυρίων. σχεδὸν δ' ἔτσι καὶ τὸ περιττώμα ὑγρότερον τῶν ἄλλων προίενται πάντες. ὁ δ' ὀρνυξ ἰδίως ἔχει ταῦτα πρὸς τὰς ἄλλας. ἔχει γὰρ καὶ πρόλοβον καὶ πρὸ τῆς γαστρὸς τὸν σόμαχον εὐρύν καὶ πλάτος ἔχοντα· διέχει δ' ὁ πρόλοβος τοῦ πρὸ τῆς γαστρὸς σόμαχου 15 συχρὸν ὡς κατὰ μέγεθος. ἔχουσι δὲ καὶ λεπτὸν τὸ ἔντερον οἱ πλείστοι καὶ ἀπλοῦν ἀναλυόμενον. τὰς δ' ἀποφυάδας ἔχουσιν οἱ ὀρνίθες, καθάπερ εἴρηται, ὀλίγας, καὶ ἐκ ἀνωθεν ὥσπερ οἱ ἰχθύες, ἀλλὰ κάτωθεν κατὰ τὴν τοῦ ἐντέρου τελευτήν. ἔχουσι δ' ἐ πάντες ἀλλ' οἱ πλείστοι, οἷον ἀλεκτρυών, 20 πέριδιξ, νῆττα, νυκτικόραξ, λόκαλος, ἀσκάλαφος, χην, κύκνος, ὡτίς, γλαυξ. ἔχουσι δὲ καὶ τῶν μικρῶν τινές, ἀλλὰ μικρὰ πάμπαν, οἷον φρενός.

Γ.

Περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων μορίων τῶν ἐντὸς εἴρηται, καὶ πόσα καὶ ποῖ' ἄττα, καὶ τίνας ἔχει πρὸς ἀλλήλα διαφοράς· λοιπὸν δὲ περὶ τῶν εἰς τὴν γένεσιν συντελούντων μορίων εἰπεῖν. ταῦτα γὰρ τοῖς μὲν θήλεσι πᾶσιν ἐντὸς ἔστι, τὰ δὲ 30 τῶν ἀρρένων διαφοράς ἔχει πλείους. τὰ μὲν γὰρ ὅλως τῶν ἐναίμων ζώων οὐκ ἔχει ὄρχεις, τὰ δ' ἔχει μὲν ἐντὸς δ' ἔχει, καὶ τῶν ἐντὸς ἐχόντων τὰ μὲν πρὸς τῇ ὀσφύϊ ἔχει περὶ τὸν τῶν νεφρῶν τόπον, τὰ δὲ πρὸς τῇ γαστρί, τὰ δ' ἐκτός. καὶ τὸ αἰδοῖον τούτων τοῖς μὲν συνήρτηται πρὸς τὴν 35

γαστέρα, τοῖς δ' ἀφείται καθάπερ καὶ οἱ ὄρχεις· πρὸς δὲ τὴν γαστέρα συνήρτηται ἄλλως τοῖς τ' ἐμπροσθητικοῖς καὶ τοῖς ὀπισθοθητικοῖς. τῶν μὲν ἔν ἰχθύων ἕθεις ὄρχεις ἔχει, οὐδ' εἴ τι ἄλλο ἔχει βράγχια, οὐδὲ τὸ τῶν ὀφειῶν γένος ἅπαν, ἐδ' ὅλως ἅπαν ὑδέν, ὅσα μὴ ζωοτοκεῖ ἐν αὐτοῖς. οἱ δ' ὀρνίθες ἔχουσι μὲν ὄρχεις, ἔχουσι δ' ἐντὸς πρὸς τῇ ὀσφύϊ. καὶ τῶν τετραπόδων ὅσα ὥστοκεῖ, τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον, οἷον σαύρα καὶ χελώνη καὶ κροκόδειλος, καὶ τῶν ζωοτόκων ἔχουσιν. τὰ δὲ τῶν ἐντὸς ἐχόντων πρὸς τῇ γαστρί ἔχει, οἷον τῶν ἀπόδων μὲν δελφίς, τῶν δὲ τετραπόδων καὶ ζωοτόκων ἐλέφας· τὰ δ' ἄλλα φανερὸς ἔχει. ἡ δ' ἐξάρτησις ἡ πρὸς τὴν κοιλίαν καὶ τὸν τόπον τὸν συνεχῇ τίνα διαφορὰν ἔχει, πρότερον εἴρηται· τοῖς μὲν γὰρ ἐκ τῷ ὀπισθεν συνεχεῖς καὶ ἐκ ἀπηρητημένοι εἰσίν, οἷον τῷ γένει τῷ τῶν ὑῶν, τοῖς δ' ἀπηρητημένοι, καθάπερ τοῖς ἀνθρώποις. οἱ μὲν ἔν ἰχθύες ὄρχεις μὲν οὐκ ἔχουσιν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, οὐδ' οἱ ὀφείες· πόρους δὲ δύο ἔχουσιν ἀπὸ τῷ ὑποζώματος ἡρητημένους ἐφ' ἐκάτερα 5 τῆς ῥάχews, συνάπτοντας εἰς ἓνα πόρον ἀνωθεν τῆς τῷ περιττώματος ἐξόδου· τὸ δ' ἀνωθεν λέγομεν τὸ πρὸς τὴν ἀκανθαν. ἔτσι δὲ γίνονται περὶ τὴν ὥραν τῆς ὀχείας θορῆ πλήρεις, καὶ θλιβομένων ἐξέρχεται τὸ σπέρμα λευκόν. αὐτοὶ δὲ πρὸς αὐτὰς ἢ ἔχουσι διαφορὰν, ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν δεῖ θεωρεῖν καὶ ὕστερον λεχθήσεται ἐν τοῖς περὶ ἑκάστων αὐτῶν 10 ἰδίοις ἀκριβέστερον. ὅσα δ' ὥστοκεῖ ἢ δίποδα ὄντα ἢ τετράποδα, πάντ' ἔχει ὄρχεις πρὸς τῇ ὀσφύϊ κάτωθεν τῷ διαζώματος, τὰ μὲν λευκοτέρους τὰ δ' ὠχροτέρους, λεπτοῖς 15 πάμπαν φλεβίοις περιεχομένους. καὶ ἀφ' ἐκατέρου τέθεικε πόρος συνάπτων εἰς ἓνα, καθάπερ καὶ τοῖς ἰχθύσιν, ὑπὲρ τῆς τῷ περιττώματος ἐξόδου. τῆτο δ' ἐστὶν αἰδοῖον, ὃ τοῖς μὲν μικροῖς ἀδύλον, ἐν δὲ τοῖς μέεζοσιν, οἷον ἐν χηνὶ καὶ τοῖς τηλικύτοις, φανερώτερον γίνεταί, ὅταν ἡ ὀχεία πρόσφατος 20 ᾖ. οἱ δὲ πόροι καὶ τοῖς ἰχθύσι καὶ τούτοις προσπεφύνασι πρὸς τῇ ὀσφύϊ ὑποκάτω τῆς κοιλίας καὶ τῶν ἐντέρων, μετὰ τῇς μεγάλης φλεβός, ἀφ' ἧς τεύνσιν πόροι εἰς ἐκάτερον τῶν ὄρχεων. ὥσπερ δὲ τοῖς ἰχθύσι περὶ μὲν τὴν ὥραν

2. εὐρύτερος P. || 3. γλάρος A°. || 4. καταράκτης P. || ὅτις PD°. || 5. τὴν κοιλίαν αὐτὴν ἔχουσιν ὁμοίαν PD° et corr A°. || 6. κεγχρηίς PC°D°. || 9. τὸν ante πρόλοβον om C°. || 13. ταῦτα ἔχει πρὸς ὅλως A°. || 15. δ' γὰρ C°. || 17. ἀποφυάδας ἀπολελυμένας ἔχουσιν C°, ἀποφυάδας ἀπολεμμένας ἔχουσιν A°. || 20. οἱ om D°. || 21. λόκαλος om A°. || 22. κύκνος] κυκλάμιος A°C°. || ὅτις PD°. || τινές] ἐνιοὶ C°. || 23. μικρὰ PD°. || 26. Γ.] δ' C°. || 30. ταῦτα] πάντα C°. || 31. πολλὰς ἔχει διαφοράς PD°. || 34. περὶ] πρὸς D°.

2. τοῖς ἐμπροσθεν ὀρητικοῖς PD°. || 5. ἐν αὐτοῖς (ἐν ἑαυτοῖς D°) ζωοτοκεῖ PD°. || 6. μὲν ἔχουσι P. || 8. σαύρα PA°C°. || 10. μὲν om P. || 13. πρὸς τῷσθεσιν PD°. || 14. τῷ ante τῶν om A°. || 16. καθάπερ A°. || 18. ἐν C°. || ἀνωθεν ante πόρον ponit C°, om P. || τῆς] ἄχρι τῆς A°C°. τῆς τῷ περιττώματος ἐξόδου post 19. ἀκάνθαν P. || 19. τὰ — τὰ A°C°. || λεγόμενον P. || 20. θορῆ D° et pr A°. || 22. θεωρεῖν δεῖ A°C°. || 23. ἐκάστω A°. || αὐτῶν om PD°. || 24. ἰδίως P. || 26. τὰς μὲν λευκοτέρας, τὰς D°. || 28. ἐν A° C°. || καὶ om PD°. || 30. ἐν post οἷον om pr C°. || 31. ἡ om C°. || 32. ᾗ post 31. ὅταν PD°. || 35. τὴν om A°.

τῆς ὀρχείας θορός τε φαίνεται ἐνὼν καὶ οἱ πόροι σφόδρα δῆ-
λοι, ὅταν δὲ παρέλθῃ ἡ ὥρα, ἀδῆλοι καὶ οἱ πόροι ἐνίοτε,
ἔτω καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ ὀρχεῖς· πρὶν μὲν ὀχεύειν, οἱ μὲν μι-
κρὰς οἱ δὲ πάλμπαν ἀδῆλας ἔχουσιν, ὅταν δὲ ὀχεύωσι, σφό-
δρα μεγάλας ἴσχυσιν. ἐπιδηλότατα δὲ τῆτο συμβαίνει ταῖς
φάτταις καὶ τοῖς πέδιζιν, ὥστ' ἐνίοι οἴονται ἔδ' ἔχειν τοῦ
χειμῶνος ὀρχεῖς αὐτά. τῶν δ' ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἐχόντων
τὰς ὀρχεῖς οἱ μὲν ἐντὸς ἔχουσι πρὸς τῇ γαστρί, καθάπερ
δελφίς, οἱ δ' ἐκτὸς ἐν τῷ φανερώ πρὸς τῷ τέλει τῆς γα-
στροῦ. τέτοις δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἔχει τὸν αὐτὸν τρόπον, δια-
φέρει δὲ ὅτι οἱ μὲν αὐτῶν ἔχουσι καθ' αὐτὰς τὰς ὀρχεῖς,
οἱ δ' ἐν τῇ καλυμμένῃ ὀσχεᾷ, ὅσοι ἔξωθεν. αὐτοὶ δ' οἱ ὀρ-
χεῖς ἐν πᾶσι τοῖς πεζοῖς καὶ ζωτόκοις τόνδ' ἔχουσι τὸν τρό-
πον. τεύουσιν ἐκ τῆς ἀορτῆς πόροι φλεβικοὶ μέχρι τῆς κε-
φαλῆς ἐκατέρου τοῦ ὀρχεως, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τῶν νεφρῶν
δύο· εἰσὶ δ' ἔτι μὲν αἱματώδεις, οἱ δ' ἐκ τῆς ἀορτῆς ἀναι-
μοι. ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς πρὸς αὐτῷ τῷ ὀρχει πόρος ἐστὶ
πυκνότερος ἐκείνῃ καὶ νευρωδέστερος, ὃς ἀνακάμπει πάλιν
ἐν ἐκατέρῳ τῷ ὀρχει πρὸς τὴν κεφαλὴν τῷ ὀρχεως· ἀπὸ δὲ
τῆς κεφαλῆς ἐκάτεροι πάλιν εἰς ταῦτ' συνάπτουσιν εἰς τὸ
πρόσθεν ἐπὶ τὸ αἰδοῖον. οἱ δ' ἐπανακάμπτοντες πόροι καὶ προσ-
καθήμενοι τοῖς ὀρχεσιν ὑμένι περιειλημμένοι εἰσὶ τῷ αὐτῷ,
ὥς περ εἶναι πόρον, εἰ μὴ διέλθῃ τὸν ὑμένα τις. ὁ
μὲν ἔν προσκαθήμενος πόρος ἔτι αἱματώδης ἔχει τὸ ὑγρόν,
ἥττον μέντοι τῶν ἄνω τῶν ἐκ τῆς ἀορτῆς· ἐν δὲ τοῖς ἐπανα-
κάμπτουσιν εἰς τὸν καυλὸν τὸν ἐν τῷ αἰδοίῳ λευκὴ ἔστιν ἡ
ὑγρότης. φέρει δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κύσεως πόρος, καὶ συνάπτ-
τει ἄνωθεν εἰς τὸν καυλόν· περὶ τῆτον δὲ οἷον κελυφὸς ἐστὶ
τὸ καλύμενον αἰδοῖον. θεωρεῖσθαι δὲ τὰ εἰρημένα ταῦτα ἐκ
τῆς ὑπογραφῆς τῆςδε. τῶν πόρων ἀρχὴ τῶν ἀπὸ τῆς ἀρτη-
ρίας, ἐφ' οἷς Α· κεφαλαὶ τῶν ὀρχεων καὶ οἱ καθήκοντες
πόροι, ἐφ' οἷς Κ· οἱ ἀπὸ τούτων πρὸς τῷ ὀρχει προσ-
καθήμενοι, ἐφ' οἷς ταῖς ΩΩ· οἱ δ' ἀνακάμπτοντες, ἐν οἷς ἡ
ὑγρότης ἡ λευκὴ, ἐφ' οἷς ταῖς ΒΒ· αἰδοῖον Δ, κύστις Ε,
ὀρχεῖς δ' ἐφ' οἷς ταῖς ΨΨ. ἀποτεμνομένων δ' ἡ ἀφαιρμέ-

νων τῶν ὀρχεων αὐτῶν ἀνασπῶνται οἱ πόροι ἄνω. διαφθεί-
ρυσθαι δ' οἱ μὲν ἔτι νέων ὄντων τρίψει, οἱ δὲ καὶ ὕστερον ἐκ-
τέμνοντες· συνέβη δ' ἤδη ταῦρον ἐκτεμηθέντα καὶ εὐθὺς ἐπι-
βάνα ὀχεῦσαι καὶ γενῆσαι. τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς ὀρχεῖς
τοῖς ζώοις τῆτον ἔχει τὸν τρόπον. αἱ δ' ὕστερα τῶν ἐχόντων
ὕστερας ζῶων ἔτε τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχουσιν ἔθ' ὁμοίαι πάν-
των εἰσὶν, ἀλλὰ διαφέρουσιν καὶ τῶν ζωτοκόντων πρὸς ἄλ-
ληλα καὶ τῶν ὠτοκόντων. δίκροαι μὲν ἔν εἰσὶν ἀπάντων
τῶν πρὸς τοῖς ἀρθροῖς ἐχόντων τὰς ὕστερας, καὶ τὸ μὲν αὐ-
τῶν ἐν τοῖς δεξιούσι μέρεσι, τὸ δ' ἕτερον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς
ἔστιν ἡ δ' ἀρχὴ μία καὶ τὸ σῶμα ἓν, οἷον καυλὸς σαρκώ-
δης σφόδρα καὶ χονδρώδης τοῖς πλείστοις καὶ μεγίστοις.
καλεῖται δὲ τούτων τὰ μὲν ὕστερα καὶ δελφύς (ὅθεν καὶ
ἀδελφὸς προσαγορεύεται), μήτρα δ' ὁ καυλὸς καὶ τὸ σῶμα
τῆς ὕστερας. ὅσα μὲν ἔν ἐστὶ ζωτόκα καὶ δίποδα ἡ τετρά-
ποδα, τέτων μὲν ἡ ὕστερα πάντων ἐστὶ κάτω τῷ ὑποζώμα-
τος, οἷον ἀνθρώπων καὶ κυνὶ καὶ ὕ' καὶ ἵππῳ καὶ βοῖ· καὶ
τοῖς κερατοφόροις ὁμοίως ταῦτά γ' ἔχει πᾶσιν. ἐπ' ἄκρων
δὲ αἱ ὕστερα τῶν καλυμένων κερατίων εἰλιγμὸν ἔχουσιν αἱ
τῶν πλείστων. τῶν δ' ὠτοκόντων εἰς τὴν μετὰ τὴν ὕστεραν
ἀπάντων ἔχουσιν, ἀλλ' αἱ μὲν τῶν ὀρνίθων πρὸς τῷ ὑποζώ-
ματι, αἱ δὲ τῶν ἰχθύων κάτω, καθάπερ αἱ τῶν ζωτοκόν-
των διπόδων καὶ τετραπόδων, πλὴν λεπταὶ καὶ ὑμενώδεις
καὶ μακραί, ὥς ἐν τοῖς σφόδρα μικροῖς τῶν ἰχθύων δοκεῖν
ἐκατέραν ὡς εἶναι ἓν, ὡς δύο ἐχόντων ὡς τῶν ἰχθύων τέ-
των, ὅσων λέγεται τὸ ὡς εἶναι ψαθυρόν· ἔστι γὰρ ἔχ' ἐν
ἀλλὰ πολλά, δίοπερ διαχεῖται εἰς πολλά. ἡ δὲ τῶν ὀρνί-
θων ὕστερα κάτωθεν μὲν ἔχει τὸν καυλὸν σαρκώδη καὶ σι-
φρόν, τὸ δὲ πρὸς τῷ ὑποζώματι ὑμενώδες καὶ λεπτόν
πάλμπαν, ὥστε δοῖται ἂν ἔξω τῆς ὕστερας εἶναι τὰ ὡς. ἐν
μὲν ἔν τοῖς μεῖζοσι τῶν ὀρνίθων δῆλος ὁ ὕμην ἐστὶ μάλλον,
καὶ φυσώμενος διὰ τῷ καυλῷ αἶρεται καὶ κολπῆται· ἐν δὲ
τοῖς μικροῖς ἀδηλότερα πάντα ταῦτα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
ἔχει ἡ ὕστερα καὶ ἐν τοῖς τετράποσι μὲν τῶν ζῶων ὠτοκόκοις
δέ, ὅσον χελώνη καὶ σαύρα καὶ βατράχοις καὶ τοῖς ἄλλοις

1. θορός D^a. || 5. ἔχουσιν A^cC^a. || συμβαίνει τῆτο P. || 6. οἴονται ἐνίοτε PD^a. || 10. τὸν αὐτὸν ἔχει A^a. || 11. αὐτῶν] αὐτὸς A^cC^a. ||
12. ὀρχεῖα P. || 13. ἀπασι PD^a. || 15. ἄλλοι δ' ἀπὸ PD^a. || 20. ἐκατέρας A^cC^a. || 22. ὑμένι] οἱ μὲν PD^a. || 28. εἰς] πρὸς A^cC^a. ||
τῆτο PD^a. || 29. ἐκ] καὶ ἐκ D^a. || 30. τῆς δὲ τῶν πόρων ἀρχῆς C^a. || ἡ ἀρχὴ A^a. || τῶν om A^cC^a. || 31. Α κεφαλαὶ] ἡ κεφαλὴ P,
ἡ κεφαλὴ α D^a. || 32. καθήμενοι pr A^a. || 34. τὰ om PD^a. || κύσεις A^a. || 35. ἐφ' Schneiderus: codices ἐν.
2. νέων ἔτι PD^a. || καὶ om PD^a. || ἐκτέμνονται A^cC^a. || 3. ἥδη om PD^a. || 5. τῶν ζῶων PD^a. || 8. ἔν om A^a. || πάντων
PD^a. || 11. ἡ δ'] καὶ τέτων A^a. || 13. τὸ C^a. || δελφίς A^cC^a. || 15. ἡ] καὶ A^a. || 17. καὶ ὕ' om D^a. || 18. γ' om PD^a. ||
ἄκρον A^a. || 19. εἰλιγμὸν C^a, εἰλιγμα δ' P, εἰλιγμα δ' D^a. || 22. αἱ post καθάπερ om PD^a. || 24. μακραί] μικραί pr A^a. || 25. εἶναι
et 26. τὸ ὡς εἶναι om P. || 28. σφιφρόν C^a, σφιφρόν A^a. || 29. τὰ δὲ πρὸς τῷ ὑποζώματι ὑμενώδη καὶ λεπτά A^cC^a. || 31. ἐστὶν ὁ ὕμην
A^cC^a. || 32. κολπῆται C^a, κολπῆται ὁ ὕμην PD^a. || 33. πάντα om PD^a, post ταῦτα ponit A. || 34. ὠτοκόκοις A^a.

τοῖς τοιούτοις· ὁ μὲν γὰρ καυλὸς κάτωθεν εἰς καὶ σαρκωδέ-
 σσος, ἡ δὲ σχίσσις καὶ τὰ ῥα ἄνω πρὸς τῷ ὑπόζωματι.
 ὅσα δὲ τῶν ἀπόδων εἰς τὸ φανερόν μὲν ζωτοκεῖ ἐν αὐτοῖς
 δ' ὠτοκεῖ, οἷον οἱ τε γαλεοὶ καὶ τᾶλλα τὰ καλόμενα σε-
 λάχη (καλεῖται δὲ σέλαχος ὁ ἂν ἄπουν ὄν καὶ βράγχια 5
 ἔχον ζωτόκον ἤ), τούτων δὴ δικρόα μὲν ἡ ὑσέρα, ὁμοίως
 δὲ καὶ πρὸς τὸ ὑπόζωμα τείνει, καθάπερ καὶ τῶν ὀρνί-
 θων. ἔτι δὲ διὰ μέσθ τῶν δικρῶν κάτωθεν ἀρξάμενῃ μέχρι
 πρὸς τὸ ὑπόζωμα τείνει, καὶ τὰ ῥα ἐνταῦθα γίνεται καὶ
 ἄνω ἐπ' ἀρχῇ τῆ ὑπόζωματος· εἴτα προσελθόντα εἰς τὴν εὐ- 10
 ρυχωρίαν ζῶα γίνεται ἐκ τῶν ῥῶν. αὐτῶν δὲ τέτων πρὸς
 ἀλλήλα τε καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἰχθύς ἡ διαφορὰ τῶν ὑσε-
 ρῶν ἀκριβέστερον ἂν θεωρηθεῖ τοῖς σχήμασιν ἐκ τῶν αἰατο-
 μῶν. ἔχει δὲ καὶ τὸ τῶν ὄφειων γένος πρὸς τε ταῦτα καὶ
 πρὸς ἀλλήλα διαφορὰν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα γένη τῶν ὄφειων 15
 ὠτοκεῖ, ἔχισ δὲ ζωτοκεῖ μόνον, ὠτοκήσας ἐν αὐτῷ πρῶ-
 τον· διὸ παραπλησίως ἔχει τὰ περὶ τὴν ὑσέραν τοῖς σελά-
 χεσιν. ἡ δὲ τῶν ὄφειων ὑσέρα μακρά, καθάπερ τὸ σῶμα,
 τείνει κάτωθεν ἀρξάμενῃ ἀφ' ἐνὸς πόρου συνεχῆς, ἔνθεν καὶ
 ἔνθεν τῆς ἀκάνθης, οἷον πόρος ἐκάτερος ὢν, μέχρι πρὸς τὸ 20
 ὑπόζωμα, ἐν ᾗ τὰ ῥα κατὰ στήθον ἐγγίνεται, καὶ ἐκτίττει
 ἢ καθ' ἐν ἀλλὰ συνεχῆς. ἔχει δὲ τὴν ὑσέραν, ὅσα μὲν ζω-
 τοκεῖ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ εἰς τὴν φανέαν, ἄνωθεν τῆς κοιλίας,
 ὅσα δ' ὠτοκεῖ, πάντα κάτωθεν πρὸς τῇ ὀσφύϊ. ὅσα δ' εἰς
 τὸ φανερόν μὲν ζωτοκεῖ ἐν αὐτοῖς δ' ὠτοκεῖ, ἐπαμφοτερί- 25
 ζει· τὸ μὲν γὰρ κάτωθεν πρὸς τὴν ὀσφύν αὐτῆς μέρος ἐστίν,
 ἐν ᾧ τὰ ῥα, τὸ δὲ περὶ τὴν ἔξοδον ἐπάνω τῶν ἐντέρων. ἔτι
 δὲ διαφορὰ καὶ ἥδε πρὸς ἀλλήλας ἐστὶ τῶν ὑσερῶν. τὰ μὲν
 γὰρ κερατοφόρα καὶ μὴ ἀμφώδοντα ἔχει κοτυληδόνας ἐν
 τῇ ὑσέρᾳ, ὅταν ἔχῃ τὸ ἔμβρυον, καὶ τῶν ἀμφωδόντων 30
 αἶον δασύπυς καὶ μῦς καὶ νυκτερίς· τὰ δ' ἄλλα τὰ ἀμ-
 φώδοντα καὶ ζωτόκα καὶ ὑπόποδα πάντα λείαν ἔχει τὴν
 ὑσέραν, καὶ ἡ τῶν ἐμβρυῶν ἐξάρτησις ἐξ αὐτῆς ἐστὶ τῆς
 ὑσέρας, ἀλλ' ἢ ἐκ κοτυληδόνας.

Τὰ μὲν ἔν ἀνομοιομερῇ ἐν τοῖς ζώοις μέρη τέτον ἔχει 35 παρὰ τὰς κλείδας διὰ τῶν σφαγῶν. ἀπὸ δὲ τέτων καθ'

τὸν τρόπον, καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ ἐντὸς. τῶν δ' ὁμοιομερῶν 2
 κοινότατον μὲν ἐστὶ τὸ αἷμα πᾶσι τοῖς ἐναίμοις ζώοις καὶ τὸ
 μόριον ἐν ᾧ πέφυκεν ἐγγίγνεσθαι (τέτο δὲ καλεῖται φλέψ),
 ἔπειτα δὲ τὸ ἀνάλογον τέτοις, ἰχώρ καὶ ἵνες, καὶ ὁ μά-
 λισα δὴ ἐστὶ τὸ σῶμα τῶν ζῶων, ἡ σὰρξ καὶ τὸ τέτω ἀνά-
 λογον ἐν ἐκάστῳ μόριον, ἔτι ὅσῳ καὶ τὸ ἀνάλογον τούτῳ,
 οἷον ἀκανθα καὶ χόνδρος· ἔτι δὲ δέρμα, ὕμην, νεῦρα, τρί-
 χες, ὄνυχες, καὶ τὰ ὁμολογούμενα τέτοις· πρὸς δὲ τέτοις
 πιμελή, σῆαρ καὶ τὰ περιττώματα· ταῦτα δ' ἐστὶ κόπρος,
 10 φλέγμα, χολή ξαίθη καὶ μέλαινα. ἐπεὶ δ' ἀρχῇ ἔοικεν ἡ
 τῆ αἵματος φύσις καὶ ἡ τῶν φλεβῶν, πρῶτον περὶ τέτων
 λεκτέον, ἄλλως τε ἐπειδὴ καὶ τῶν πρότερον εἰρηκότων τινες
 ἢ καλῶς λέγουσιν. αἴτιον δὲ τῆς ἀγνοίας τὸ δυσθεώρητον αὐ-
 τῶν. ἐν μὲν γὰρ τοῖς τεθνεῶσι τῶν ζῶων ἀδηλὸς ἡ φύσις
 15 τῶν κυριωτάτων φλεβῶν διὰ τὸ συμπίπτειν εὐθὺς ἐξίοντος
 τῆ αἵματος μάλιστα ταύτας (ἐκ τέτων γὰρ ἐκχεῖται ἀθρόον
 ὥσπερ ἐξ ἀγγείου· καθ' αὐτὸ γὰρ οὐδὲν ἔχει αἷμα, πλὴν
 ὀλίγον ἐν τῇ καρδίᾳ, ἀλλὰ πᾶν ἐστὶ ἐν ταῖς φλεβῶν), ἐν δὲ
 τοῖς ζῶσιν ἀδύνατόν ἐστι θεάσασθαι πῶς ἔχουσιν· ἐντὸς γὰρ
 20 ἡ φύσις αὐτῶν. ὥσθ' οἱ μὲν ἐν τεθνεῶσι καὶ διηρημένοις τοῖς
 ζώοις θεωροῦντες τὰς μεγίστας ἀρχὰς ἢ ἐθεώρουν, οἱ δ' ἐν
 τοῖς λελεπτυσμένοις σφύδρα ἀνθρώποις ἐκ τῶν τότε ἔξωθεν
 φαινόμενων τὰς ἀρχὰς τῶν φλεβῶν διώρισαν, Σθένεσις μὲν
 ὁ Κύπριος ἱατρὸς τόνδε τὸν τρόπον. αἱ φλέβες αἱ παχεῖαι
 25 αὖτε πεφύκασιν, ἐκ τῆ ὁμφαλῆ παρὰ τὴν ὀσφύν διὰ τῆ
 νώτε παρὰ τὸν πλεύμονα ὑπὸ τὰς μασάς, ἡ μὲν ἐκ τῆ δε-
 ξιᾶ εἰς τὰ ἀρισερά, ἡ δ' ἐκ τῆ ἀρισερῆ εἰς τὸ δεξιόν, ἡ μὲν
 ἐκ τῆ ἀρισερῆ διὰ τῆ ἥπατος εἰς τὸν νεφρὸν καὶ εἰς τὸν ὀρ-
 χιν, ἡ δ' ἐκ τῆ δεξιᾶ εἰς τὸν σπλῆνα καὶ νεφρὸν καὶ ὄρχιν,
 30 ἐντεῦθεν δὲ εἰς τὸ αἰδοῖον. Διογένης δὲ ὁ Ἀπολλωνιάτης τά-
 δε λέγει. αἱ δὲ φλέβες ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὥδ' ἔχουσιν. εἰσὶ
 δύο μέγισται· αὗται τείνουσι διὰ τῆς κοιλίας παρὰ τὴν νο-
 τιαίαν ἀκανθα, ἡ μὲν ἐπὶ δεξιᾶ ἡ δ' ἐπ' ἀρισερά, εἰς τὰ
 σκέλη· ἐκάτερα τὰ παρ' ἑαυτῇ, καὶ ἄνω εἰς τὴν κεφαλὴν

1. σαῦρος *P.* || 2. σχίσσις *A.* || 3. δ' αὐτοῖς *PD.* || 5. αἰ] ἂν τι *PD.* || 6. δὴ et 7. δὲ om *PD.* || 7. καὶ ante τῶν om *C.* || 10. post εἴτα pr *A.* iterum ἐπ' ἀρχῇ τῆ ὑπόζωματος. || προσελθόντα *P.* || 15. διαφέροντα *A.C.* || 16. ὠτοκεῖ πάντα, ὁ δὲ ἔχισ *A.C.* || ὠτοκήσας *PA.C.* || 21. σφικεῖον et 22. ἕνα *C.* || 23. ἄνωθεν] ἀδελον pr *A.* || τῆς κεφαλῆς κοιλίας *P.* || 25. ἐπαμφοτερίζεται *P.* || 26. κάτωθεν καὶ πρὸς *PD.* || ἐν ᾗ περιττὰ ῥα, τὰ δὲ *PD.* || 28. καὶ om *PD.* || ἥδε *P.* ἥδε ante εἰς *D.* || ἀλλήλα *A.* || 29. γὰρ om *C.* || μὴ om pr *A.* || 31. τὰ post ἄλλα om *PD.*

1. ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτὸς *PD.* || 3. δὲ om pr *A.* || 4. καὶ ante δ om *C.* || 5. τὸ post καὶ om *P.* || τέτων *PC.D.* || 6. τέτω ἀνάλογον *A.* || 7. καὶ om *P.* || ὄνυχες τρίχες *C.D.* || 10. φλέγμα καὶ χολή *A.* || δ'] δὴ *P.* || 12. προτέρω *A.* || 13. ἐκ ἀλλήλων *P.* || 19. τοῖς ζῶσιν] ζῶντι *P.* || εἰς] εἶναι *PA.C.* || 22. τότε om *D.* || 23. συνέσις *A.* συνέσις *P.* || 24. τρόπον λέγει. αἱ *A.C.* || 25. ὀφθαλμῷ *PD.* || ὀφρὸν *PC.D.* et pr *A.* || 26. περὶ *PD.* || 27. εἰς τὸ δεξιόν — 28. ἀρισερῆ om *P.* || 27. μὲν ἔν ἐκ *C.* || 28. τὸ νεφρὸν *A.* || 31. δὲ om *A.C.* || εἰσὶ δὲ δύο αἱ *C.* εἰσὶν αἱ δύο *PD.* || 33. δεξιᾶ et ἀρισερᾶ *P.* || 34. σκέλη θ' ἐκάτερα *C.* || τὰ om *PC.* et corr *A.* || 35. περὶ *D.*

ἅπαν τὸ σῶμα φλέβες διατείνουσιν, ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς εἰς τὰ δεξιά, ἀπὸ δὲ τῆς ἀριστερᾶς εἰς τὰ ἀριστερά, μέγισται μὲν δύο εἰς τὴν καρδίαν περὶ αὐτὴν τὴν νωτιαίαν ἀκάνθαν, ἕτεραι δ' ὀλίγον ἀνωτέρω διὰ τῶν σπληνῶν ὑπὸ τὴν μασχάλην εἰς ἑκατέραν τὴν χεῖρα τὴν παρ' ἑαυτῇ· καὶ καλεῖται 5 ἡ μὲν σπληνίτις, ἡ δὲ ἥπατις. σχίζεται δ' αὐτῶν ἄκρα ἑκατέρα, ἡ μὲν ἐπὶ τὸν μέγαν δάκτυλον, ἡ δ' ἐπὶ τὸν τارسόν· ἀπὸ δὲ τούτων λεπταὶ καὶ πολύζοι ἐπὶ τὴν ἄλλην χεῖρα καὶ δακτύλους. ἕτεραι δὲ λεπτότεραι ἀπὸ τῶν πρώτων φλεβῶν τείνουσιν, ἀπὸ μὲν τῆς δεξιᾶς εἰς τὸ ἥπαρ, ἀπὸ 10 δὲ τῆς ἀριστερᾶς εἰς τὸν σπλῆνα καὶ τὰς νεφρὰς. αἱ δὲ εἰς τὰ σκέλη τείνσαι σχίζονται κατὰ τὴν πρόσφυσιν, καὶ διὰ παντὸς τῷ μῆρὶ τείνουσιν. ἡ δὲ μεγίστη αὐτῶν ὅπισθεν τείνει τῷ μῆρῃ, καὶ ἐκφαίνεται παχεῖα· ἑτέρα δὲ εἴσω τῷ μῆρῃ, μικρὸν ἥττον παχεῖα ἐκείνης. ἔπειτα παρὰ τὸ γόνυ τείνουσιν 15 εἰς τὴν κνήμην τε καὶ τὸν πόδα, καθάπερ καὶ εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἐπὶ τὸν τارسὸν τῷ ποδὶ καθήκονσι, καὶ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰς δακτύλους διατείνουσιν. σχίζονται δὲ καὶ ἐπὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὸ πλευρὸν πολλὰ ἀπ' αὐτῶν καὶ λεπταὶ φλέβες. αἱ δ' εἰς τὴν κεφαλὴν τείνσαι διὰ τῶν σφαγῶν φαίνονται ἐν τῷ αὐχένι μεγάλαι· ἀφ' ἑκατέρας δ' αὐτῶν, ἡ 20 τελευτᾷ, σχίζονται εἰς τὴν κεφαλὴν πολλάί, αἱ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά, αἱ δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὰ δεξιά· τελευτῶσι δὲ παρὰ τὸ ἕς ἑκατέραι. ἔτι δ' ἑτέρα φλέβη ἐν τῷ τραχήλῳ παρὰ τὴν μεγάλην ἑκατέρωθεν, 25 ἐλάττων ἐκείνης ὀλίγον, εἰς ἣν αἱ πλεῖσαι ἐκ τῆς κεφαλῆς συνέχουσιν αὐτῆς· καὶ αὗται τείνσι διὰ τῶν σφαγῶν εἴσω, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἑκατέρας ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην τείνσι καὶ εἰς τὰς χεῖρας. καὶ φαίνονται παρὰ τε τὴν σπληνίτιν καὶ τὴν ἥπατιν ἕτεραι ὀλίγον ἐλάττους, ἃς ἀποσχῶσιν, ὅταν τι 30 ὑπὸ τὸ δέρμα λυπῇ· ἂν δὲ τι περὶ τὴν κοιλίαν, τὴν ἥπατιν καὶ τὴν σπληνίτιν. τείνσι δὲ καὶ ὑπὸ τὰς μαστὰς ἀπὸ

τούτων ἕτεραι. ἕτεραι δ' εἰσὶν αἱ ἀπὸ ἑκατέρας τείνσαι διὰ τῶν νωτιαίων μυελῶν εἰς τὰς ὀρχεῖς, λεπταί. ἕτεραι δ' ὑπὸ τὸ δέρμα καὶ διὰ τῆς σαρκὸς τείνουσιν εἰς τὰς νεφρὰς, καὶ τελευτῶσιν εἰς τὰς ὀρχεῖς τοῖς ἀνδράσι, ταῖς δὲ γυναῖξιν εἰς τὰς ὕστερας. αἱ δὲ φλέβες αἱ μὲν πρῶται ἐκ τῆς κοιλίας εὐρύτεραι εἰσιν, ἔπειτα λεπτότεραι γίνονται, ἕως ἂν μεταβάλλωσιν ἐκ τῶν δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά καὶ ἐκ τῶν εἰς τὰ δεξιά· αὗται δὲ σπερματίτιδες καλοῦνται. τὸ δ' αἷμα τὸ μὲν παχύτατον ὑπὸ τῶν σαρκῶν ἐγγίνεται· ὑπερβάλλον 3 δὲ εἰς τοὺς τόπους τούτους λεπτὸν καὶ θερμὸν καὶ ἀφρώδες γίνεται.

Συνένσεις μὲν ἔν καὶ Διογένης ἔτι εἰρήμασιν, Πόλυ-3 βος δὲ ὧδε. τὰ δὲ τῶν φλεβῶν τέτταρα ζεύγη εἰσιν, ἐν μὲν ἀπὸ τῶν ἐξόπισθεν τῆς κεφαλῆς διὰ τῶν αὐχένος ἔξωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν μέχρι τῶν ἰσχυῶν εἰς τὰ σκέλη, ἔπειτα διὰ τῶν κνημῶν εἰς τὸ ἔξω τῶν σφυρῶν καὶ εἰς τὰς πόδας· διὸ καὶ τὰς φλεβοτομίας ποιοῦνται τῶν περὶ τὸν νῶτον ἀλγυμάτων καὶ ἰσχυῶν ἀπὸ τῶν ἰγνῶν καὶ τῶν ἔξωθεν σφυρῶν. ἕτεραι δὲ φλέβες ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ ὦτα 4 διὰ τοῦ αὐχένος, αἱ καλοῦνται σφαγίτιδες, ἐνδοθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέραι φέρουσιν παρὰ τὰς ψοῖας εἰς τὰς ὀρχεῖς καὶ εἰς τὰς μηρὰς, καὶ διὰ τῶν ἰγνῶν τῷ ἐνδοθεν μορίου καὶ διὰ τῶν κνημῶν ἐπὶ τὰ σφυρὰ τὰ εἴσω καὶ τοὺς πόδας· διὸ καὶ τὰς φλεβοτομίας ποιοῦνται τῶν περὶ τὰς ψοῖας καὶ τὰς ὀρχεῖς ἀλγυμάτων ἀπὸ τῶν ἰγνῶν καὶ τῶν σφυρῶν. τὸ δὲ τρίτον ζεύγος ἐκ τῶν κροτάφων διὰ τῶν αὐχένος ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας εἰς τὸν πλεύμονα ἀφικνῆται, αἱ μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά ὑπὸ τὸν μαστὸν καὶ εἰς τὸν σπλῆνα τε καὶ εἰς τὸν νεφρόν, αἱ δ' ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν εἰς τὸν δεξιὸν ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαστὸν καὶ ἥπαρ καὶ εἰς τὸν νεφρόν· ἄμφω δὲ τελευτῶσιν εἰς τὸν ὀρχιν. αἱ δὲ τέταρται ἀπὸ τῶν ἐμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ

1. σῶμα αἱ φλέβες *PD*^a. || διατείνουσαι *P*. || εἰς] ἐπὶ *PA*^a. || 2. εἰς] ἐπὶ *A*^a. || 4. ἀνωθεν *A*^a. || σπληνῶν *P*. || 6. ἑκατέρα ἄκρα *PD*^a. || 8. ἀπὸ δὲ] καὶ ἀπὸ *PD*^a. || ὅλην *PD*^a. || 10. τείνσαι *P*. || 11. καὶ εἰς τὰς *A*^a*C*^a. || 14. ἐκφαίνεται *A*^a. || ἑτέρα — 15. παχεῖα *om C*^a. || 14. εἴσω *PD*^a. || 15. παχεῖα μικρὸν ἥττον *A*^a. || 16. γε *C*^a. || καὶ εἰς] αἱ εἰς *C*^a, *om* καὶ *A*^a. || 17. καθήκονσαι *A*^a. || 18. διατείνουσαι *P*. || δὲ — 22. σχίζονται *om P*. || 18. καὶ *om A*^a. || 19. καὶ ἐπὶ τὸ *A*^a. || 23. αἱ δ' ἐκ] ἐκ δὲ *A*^a. || 27. συντείνουσιν *PD*^a. || αὐταῖς *A*^a*C*^a. || 28. τὸν *PD*^a, τῷ *A*^a, qui ὠμοπλάτη. || 29. περὶ *D*^a. || 30. ὀλίγαι *D*^a, ὀλίγον πολλάκις *C*^a. || ἀποσπᾶσιν *P*, ἀποσχίζουσιν αἱ ὑπερέχουσαι *C*^a, ὑποσπᾶσιν αἱ ὑπερέχουσαι *A*^a. || ὅταν ὑποδράμῃ λύπη *A*^a*C*^a. || 31. ἂν] αἱ *A*^a*C*^a, ἔων *P*. || δ' ἔτι καὶ περὶ *A*^a, δὲ τι καὶ περὶ *C*^a. || 32. τὴν *om PC*^a*D*^a. || ὑπὸ] εἰς *PD*^a.

1. ἑκατέραι *C*^a. || αἱ — τείνσι *A*^a. || διὰ] ἀ δὴ *P*. || 6. ἔπειτα ἔτι λεπτότεραι *A*^a*C*^a. || μεταβάλλωσιν *PD*^a. || 7. τὰριστερά *C*^a. || 8. σπερματίτιδες *A*^a. || 9. σαρκῶν *PC*^a*D*^a. || ἐκπίνεται *PD*^a. || 12. συνένσεις *A*^a. || πολύζοις *A*^a. || 13. γένῃ *D*^a. || 14. ἐξόπισθεν *C*^a. || περὶ *C*^a*D*^a. || 16. κνημῶν ἐκ τῶν σφυρῶν εἰς τ' ἔξω καὶ *A*^a*C*^a. || εἰς *om PD*^a. || 17. καὶ *om A*^a*C*^a. || 18. ἰσχυῶν *PA*^a*C*^a. || σφυρῶν τῶν ἔξωθεν *D*^a, τῶν σφυρῶν ἔξωθεν *A*^a. || 19. περὶ *D*^a. || 20. αἱ] καὶ *A*^a*C*^a. || σφυστίδες *pr A*^a. || περὶ *A*^a*C*^a. || 21. φέρουσιν *PD*^a. || περὶ *A*^a. || ψοῖας *A*^a, ψοῖας *C*^a. || 22. εἰς *om A*^a*C*^a. || καὶ διὰ] ἥδη *P*. || ἔδωθεν τῷ *PD*^a. || 25. ψοῖας καὶ ὀρχεῖς *A*^a*C*^a. || 27. τὰς *A*^a. || ὠμοπλάτας *P*. || 30. ὑπὸ] εἰς *PD*^a. || 31. καὶ εἰς τὸν νεφρόν *om A*^a*C*^a. || ἀρχὸν *A*^a*C*^a.

τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ τὰς κλεῖς· ἐντεῦθεν δὲ τείνσι διὰ τῶν βραχιόνων ἄνωθεν εἰς τὰς καμπάς, εἴτα διὰ τῶν πήχεων ἐπὶ τοὺς καρπούς καὶ τὰς συγκαμπάς, καὶ διὰ τῶν βραχιόνων τῷ κάτωθεν μορίῳ εἰς τὰς μασχάλας, καὶ ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἄνωθεν, ἕως ἡ μὲν ἐπὶ τὸν σπλῆνα ἡ δ' ἐπὶ τὸ ἥπαρ ἀφίκεται· εἴθ' ὑπὲρ τῆς γαστρὸς εἰς τὸ αἰδοῖον ἀμφω τελευτῶσιν.

Τὰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἄλλων εἰρημένα σχεδὸν ταῦτ' ἐστίν· εἰσὶ δὲ καὶ τῶν περὶ φύσιν οἱ τοιαύτην μὲν ἔκ ἐπραγματεύθησαν ἀκριβολογίαν περὶ τὰς φλέβας, πάντες δ' ὁμοίως τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἐγκεφάλου ποιεῖσι, λέγοντες ὅτι καλῶς. χαλεπῆς δ' ὕψους, ὥσπερ εἴρηται, τῆς θεωρίας ἐν μόνοις τοῖς ἀποπεπνηγμένοις τῶν ζώων προλεπτυνθεῖσιν ἔστιν ἱκανῶς καταμαθεῖν, εἴ τι περὶ τῶν τοιούτων ἐπιμελές. ἔχει δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἡ τῶν φλεβῶν φύσις. δύο φλέβες εἰσὶν ἐν τῷ θώρακι κατὰ τὴν ράχιν ἐντός, ἔστι δὲ κειμένη αὐτῶν ἡ μὲν μείζων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, ἡ δ' ἐλάττω ὀπισθεν ταύτης, καὶ ἡ μὲν μείζων ἐν τοῖς δεξιοῖς μᾶλλον, ἡ δ' ἐλάττω ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, ἣν καλῶσι τινες ἀορτὴν ἐκ τῷ τεθεῖσθαι καὶ ἐν τοῖς τεθεῶσι τὸ νευρώδες αὐτῆς μόριον. αὗται δ' ἔχουσι τὰς ἀρχὰς ἀπὸ τῆς καρδίας· διὰ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων σπλάγχχνων, ἣ τυγχάνουσι τείνουσαι, ὅλαι δ' αὐτῶν διέρχονται σωζόμεναι καὶ οὔσαι φλέβες, ἡ δὲ καρδία ὥσπερ μόριον αὐτῶν ἐστί, καὶ μᾶλλον τῆς ἐμπροσθίας καὶ μείζονος, διὰ τὸ ἄνω μὲν καὶ κάτω τὰς φλέβας εἶναι ταύτας, ἐν μέσῳ δ' αὐτῶν τὴν καρδίαν. ἔχουσι δ' αἱ καρδίαι πᾶσαι μὲν κοιλίας ἐν αὐταῖς, ἀλλ' αἱ μὲν τῶν σφόδρα μικρῶν ζώων μόλις φανεράν τὴν μεγίστην ἔχουσι, τὰ δὲ μέσα τῷ μεγέθει τῶν ζώων καὶ τὴν ἑτέραν, τὰ δὲ μέγιστα τὰς τρεῖς. ἔστι δὲ τῆς καρδίας τὸ ὄζυ ἐχούσης εἰς τὸ πρόσθεν, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἡ μεγίστη μὲν κοιλία ἐν τοῖς δεξιοῖς καὶ ἀνωτάτῳ αὐτῆς, ἡ δ' ἐλαχίστη ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, ἡ δὲ μέση μεγέθει τῶν ἐν τῷ μέσῳ ἀμφοῖν· ἀμφοτέραι δὲ πολλῶν ἐλάττω εἰσὶ τῆς μεγίστης. συντέτρηνται μέντοι πᾶσαι αὗται πρὸς τὸν πλεύμονα, ἀλλ' ἄδηλοι διὰ σμικρότητα τῶν

πόρων πλὴν μιᾶς. ἡ μὲν ἔν· μεγάλη φλέψ ἐκ τῆς μεγίστης ἥρτηται κοιλίας τῆς ἄνω καὶ ἐν τοῖς δεξιοῖς, εἴτα διὰ τῆς κοιλίας τῆς μέσης τείνεται πάλιν φλέψ, ὡς ὕψους τῆς κοιλίας μορίῳ τῆς φλεβὸς ἐν ᾧ λιμνάζει τὸ αἷμα. ἡ δὲ ἀορτὴ ἀπὸ τῆς μέσης· πλὴν ἔχ' ὕψους ἀλλὰ κατὰ σενωτέραν σύριγγα πολλῶν κοινανεῖ. καὶ ἡ μὲν φλέψ διὰ τῆς καρδίας, εἰς δὲ τὴν ἀορτὴν ἀπὸ τῆς καρδίας τείνει. καὶ ἔστιν ἡ μὲν μεγάλη φλέψ ὑμενώδης καὶ δερματώδης, ἡ δ' ἀορτὴ σενωτέρα μὲν ταύτης, σφόδρα δὲ νευρώδης· καὶ ἀποτεينوμένη πόρῳ πρὸς τε τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸς τὰ κάτω μόρια σενή τε γίνεται καὶ νευρώδης πάμπαν. τείνει δὲ πρῶτον μὲν ἄνω ἀπὸ τῆς καρδίας τῆς μεγάλης φλεβὸς μόριον πρὸς τὸν πλεύμονα καὶ τὴν σύναψιν τῆς ἀορτῆς, ἄσχιζος καὶ μεγάλη ὕστα φλέψ. σχίζεται δ' ἀπ' αὐτῆς μόρια δύο, τὸ μὲν ἐπὶ τὸν πλεύμονα, τὸ δ' ἐπὶ τὴν ράχιν καὶ τὸν ὕσατον τῷ τραχήλῳ σφόνδυλον. ἡ μὲν ἔν· ἐπὶ τὸν πλεύμονα τείνσας φλέψ εἰς διμερῆ ὄντ' αὐτὸν διχῇ σχίζεται πρῶτον, εἴτα παρ' ἐκάστην σύριγγα καὶ ἕκασον τῇμα τείνει, μείζων μὲν παρὰ τὰ μείζω, ἐλάττω δὲ παρὰ τὰ ἐλάττω, ὕψους ὥστε μηδὲν εἶναι μόριον λαβεῖν ἐν ᾧ ὅτι τῇμά τ' ἔνεσι καὶ φλέβιον· τὰ γὰρ τελευταῖα τῷ μεγέθει ἄδηλα διὰ τὴν μικρότητα ἔστιν, ἀλλὰ πᾶς ὁ πλεύμων φαίνεται μεσὸς ὧν αἵματος. ἐπάνω δ' οἱ ἀπὸ τῆς φλεβὸς εἰσὶ πόροι τῶν ἀπὸ τῆς ἀρτηρίας συρίγγων τεινῶν. ἡ δ' ἐπὶ τὸν σφόνδυλον τῷ τραχήλῳ τείνσας φλέψ καὶ τὴν ράχιν πάλιν παρὰ τὴν ράχιν τείνει· ἣν καὶ Ὀμηρὸς ἐν τοῖς ἔπεσιν εἴρηκε ποιήσας "ἀπὸ δὲ φλέβα πᾶσαν ἔκερσεν, ἣ τ' ἀνὰ νῶτα θέσσα διαμπερές αὐχέν' ἰκάνει." ἀπὸ δὲ ταύτης τείνσι παρὰ τε τὴν πλευρὰν ἐκάστην φλέβια καὶ πρὸς ἕκασον τὸν σφόνδυλον, κατὰ δὲ τὸν ὑπὲρ τῶν νεφρῶν σφόνδυλον σχίζεται διχῇ. ταῦτα μὲν οὖν τὰ μόρια ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβὸς τοῦτον ἔσχιζαι τὸν τρόπον· ὑπεράνω δὲ τούτων ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς καρδίας τεταμένης πάλιν ἡ ὅλη σχίζεται εἰς δύο τόπους. αἱ μὲν γὰρ φέρουσιν εἰς τὰ πλάγια καὶ τὰς κλεῖδας, καίπειτα διὰ τῶν μασχαλῶν τοῖς μὲν ἀνθρώποις εἰς τοὺς βραχίονας, τοῖς δὲ τετράποσιν εἰς

1. κλεῖδας *A^cC^a*. || 2. τείνσι *om PD^a*. || 3. πηχέων *C^a*, παχέων *P*. || 4. εἰς] ὑπὸ *A^a*. || 6. εἴθ'] αἱ δ' *A^cC^a*. || 9. παρὰ *P*. || φύσεως *A^a*. || ἐκέρ' *PD^a*. || ἐπραγματεύθημεν *pr A^a*. || 13. εἴρηται πρότερον τῆς *A^cC^a*. || ἀποπνηγμένοις *D^a*. || 17. ράχιν μὲν ἐντός δὲ κείμεναι ταύτης ἡ *PD^a*. || 18. πρόσθεν *PD^a*. || 20. τινὲς καλῶσιν *P*. || 25. προσθίας *C^a*. || διὰ τὸ] ὥστε *PD^a*. || 27. πᾶσαι μὲν καρδίαι *PD^a*. || κοιλίαν *PA^cD^a*. || 30. τὰς] πᾶσας τὰς *PD^a*. || ἔτι *A^cC^a*. || 32. πρότερον *om P*. || ἡ *om A^cC^a*. || 33. ταύτης *PD^a*. || 34. δὲ] δὲ αἱ δύο *PD^a*. || πολλῶν] πολλὰ *P*. || 35. αὗται πᾶσαι *D^a*. || 36. μικρότητα *C^a*.

1. μεγίστης] μεγάλῃς *A^a*. || 3. γίνεταί *PC^aD^a*. || 6. πολλῶν *A^a*. || 10. πρὸς *om A^a*. || 12. μὲν *om A^cC^a*. || φλεβὸς — 14. μεγάλη *om P*. || 14. ἀπὸ ταύτης *PD^a*. || 19. μείζω *A^a*. || περὶ τὰ *pr A^a*, παρὰ τὴν *corr*, *idque utrobique*. || 21. τῇματα ἔνεσι *PD^a*. || 22. τὴν *om PD^a*. || ἀλλ' ὅτι ἅπας *A^cC^a*. || 23. αἵματος ὧν *PD^a*. || 27. ἡ τ' ἀνὰ] ἡ διὰ *PD^a*. || 28. διαμπαρές *P*. || ἰκάνειν *PD^a*. || 29. ἐκάστη *pr A^a*. || 30. τὸν *post ἕκασον om PD^a*. || 31. ἐν *om P*. || ἀπὸ *om PD^a*. || 32. ἄσχιζαι τούτων *D^a*.

τὰ πρόσθια σκέλη τείνουσι, τοῖς δὲ ὀρίσιν εἰς τὰς πτέρυγας, τοῖς δ' ἰχθύσιν εἰς τὰ πτερύγια τὰ πρῶν. αἱ δ' ἀρχαὶ τῶν τῶν φλεβῶν, ἧ σκίζονται τὸ πρῶτον, καλῶνται σφραγίδες· ἧ δὲ σκίζονται εἰς τὸν αὐχένα ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβός, παρὰ τὴν ἀρτηρίαν τείνουσι τὴν τῷ πλεονόμονος· ὧν ἐπιλαμβάνομένων ἐνίοτε ἔξωθεν· ἀνευ πνιγμοῦ καταπίπτουσιν οἱ ἄνθρωποι μετ' ἀναισθησίας, τὰ βλέφαρα συμβεβληκότες. ὕτω δὲ τείνεται, καὶ μεταξὺ λαμβάνεται τὴν ἀρτηρίαν, φέρουσι μέχρι τῶν ὠτων, ἧ συμβάλλουσιν αἱ γένυες τῆς κεφαλῆς. πάλιν δ' ἐντεῦθεν εἰς τέτταρας σκίζονται φλέβας, ὧν μία μὲν ἐπανακάμψασα καταβαίνει διὰ τῷ τραχήλῳ καὶ τῷ ὤμῳ, καὶ συμβάλλει τῇ πρότερον ἀποσχίσει τῆς φλεβός κατὰ τὴν τοῦ βραχίονος καμπήν, τὸ δ' ἕτερον μῖον εἰς τὴν χεῖρα τελευτᾷ καὶ τὰς δακτύλους· μία δ' ἑτέρα ἀφ' ἑκατέρου τῷ τόπῳ τῷ περὶ τὰ ὦτα ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον τείνει, καὶ σκίζεται εἰς πολλὰ καὶ λεπτὰ φλέβια εἰς τὴν καλυμένην μνίγγα τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον. αὐτὸς δ' ὁ ἐγκέφαλος ἀναιμος πάντων ἐστίν, καὶ ὅτε μικρὸν ὅτε μέγα φλέβιον τελευτᾷ εἰς αὐτόν. τῶν δὲ λοιπῶν τῶν ἀπὸ τῆς φλεβός ταύτης σκισθεῖσάν φλεβῶν αἱ μὲν τὴν κεφαλὴν κύκλῳ περιλαμβάνουσιν, αἱ δ' εἰς τὰ αἰσθητήρια ἀποτελευτῶσι καὶ τὰς ὁδόντας λεπτοῖς ἀπάμπαν φλεβίοις. τὸν δ' αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ τῆς ἐλάττονος φλεβός, καλυμένης δ' ἀορτῆς, ἔσχιζαι μέρη, συμπαρακολληθέντα τοῖς τῆς μεγάλης· πλὴν ἐλάττω οἱ πόροι καὶ τὰ φλέβια πολλῶ ἐλάττω ταῦτ' ἐς τῶν τῆς μεγάλης φλεβός.

Τὰ μὲν ἔν ἄνωθεν τῆς καρδίας τῶτον ἔχουσι τὸν τρόπον αἱ φλέβες· τὸ δ' ὑποκάτω τῆς καρδίας μέρος τῆς μεγάλης φλεβός τείνει μετέωρον διὰ τοῦ ὑποζώματος, συν- ἔχεται δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀορτὴν καὶ πρὸς τὴν ῥάχιν πόροις ὑμενώδεσι καὶ χαλαροῖς· τείνει δ' ἀπ' αὐτῆς μία μὲν διὰ τῷ ἥπατος φλέψ, βραχεῖα μὲν πλατεῖα δέ, ἀφ' ἧς πολλὰ καὶ λεπτά εἰς τὸ ἥπαρ ἀποτείνονται ἀφανίζονται· δύο δ' ἀπὸ τῆς διὰ τῷ ἥπατος φλεβός ἀποσχίσεις εἰσίν, ὧν ἡ μὲν εἰς τὸ ὑπόζωμα τελευτᾷ καὶ τὰς καλυμένας φρένας, ἡ δὲ πάλιν ἐπανελθούσα διὰ τῆς μασχάλης εἰς τὸν βρα-

χίονα τὸν δεξιὸν συμβάλλει ταῖς ἐτέραις φλέψι κατὰ τὴν ἐντὸς καμπήν· διὸ ἀποσχαζόντων τῶν ἱατρῶν ταύτην ἀπολύονται τινῶν πόνων περὶ τὸ ἥπαρ. ἐν δὲ τῶν ἀριστερῶν αὐτῆς μικρὰ μὲν παχεῖα δὲ φλέψ τείνει εἰς τὸν σπλῆνα, καὶ ἀφανίζεται τὰ ἀπ' αὐτῆς φλέβια εἰς τῶτον. ἕτερον δὲ μέρος ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν τῆς μεγάλης φλεβός ἀποσχισθὲν τὸν αὐτὸν τρόπον ἀναβαίνει εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα· πλὴν ἐκεῖνη μὲν ἢ διὰ τοῦ ἥπατος ἐστίν, αὕτη δ' ἑτέρα τῆς εἰς τὸν σπλῆνα τείνουσας. ἔτι δ' ἄλλαι ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβός ἀποσχίζονται, ἡ μὲν ἐπὶ τὸ ἐπίπλοον, ἡ δ' ἐπὶ τὸ καλυμένον πάγκρεας. ἀπὸ δὲ ταύτης πολλὰ φλέβες διὰ τῷ μεσεντερὶ τείνουσιν. πᾶσαι δ' αὗται εἰς μίαν φλέβα τελευτῶσι μεγάλην, παρὰ πᾶν τὸ ἔντερον καὶ τὴν κοιλίαν μέχρι τῷ σωματικῷ τεταμένην. καὶ περὶ ταῦτα τὰ μῖρια πολλὰ ἀπ' αὐτῶν σκίζονται φλέβες. μέχρι μὲν ἔν τῶν νεφρῶν μία ὅσα ἑκατέρα τείνει, καὶ ἡ ἀορτὴ καὶ ἡ μεγάλη φλέψ· ἐνταῦθα δὲ πρὸς τε τὴν ῥάχιν μᾶλλον προσπεφύκασιν, καὶ σκίζονται εἰς δύο ὥσπερ εἰς λάβδα ἑκατέρα, καὶ γίνεται εἰς τέπισθεν μᾶλλον ἢ μεγάλη φλέψ τῆς ἀορτῆς. προσπέφυκε δ' ἡ ἀορτὴ μάλιστα τῇ ῥάχει περὶ τὴν καρδίαν· ἡ δὲ πρόσφυσις ἐς φλεβίους νευρώδεσι καὶ μικροῖς· ἐστὶ δ' ἡ ἀορτὴ ἀπὸ μὲν τῆς καρδίας ἀγομένη εὖ μάλα κοίλῃ, προϊούσα δ' ἐπισθενώτερα καὶ νευρωδεστέρα. τείνουσι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἀορτῆς εἰς τὸ μεσεντέριον φλέβες ὥσπερ αἱ ἀπὸ τῆς μεγάλης φλεβός, πλὴν πολλῶ λειπόμεναι τῷ μεγέθει· σεναι γὰρ εἰσι καὶ ἰνώδεις· λεπτοῖς γὰρ καὶ κοίλοις καὶ ἰνώδεσι τελευτῶσι φλεβίοις. εἰς δὲ τὸ ἥπαρ καὶ τὸν σπλῆνα οὐδεμία τείνει ἀπὸ τῆς ἀορτῆς φλέψ. αἱ δὲ σκίσεις ἑκατέρας τῆς φλεβός τείνουσιν εἰς τὸ ἰσχίον ἐκότερον, καὶ καθάπτουσιν εἰς τὸ ὅσον ἀμφότεραι. φέρουσι δὲ καὶ εἰς τὰς νεφροὺς ἀπὸ τε τῆς μεγάλης φλεβός καὶ τῆς ἀορτῆς φλέβες· πλὴν ἔκ εἰς τὸ κοῖλον ἀλλ' εἰς τὸ σῶμα καταναλίσκονται τῶν νεφρῶν. ἀπὸ μὲν ἔν τῆς ἀορτῆς ἄλλοι δύο πόροι φέρουσιν εἰς τὴν κύσιν, ἰσχυροὶ καὶ συνεχεῖς, καὶ ἄλλοι ἐκ τῷ κοίλῳ τῶν νεφρῶν, ὅδεν κοινοῦντες τῇ μεγάλῃ φλεβί. ἐκ μέσῃ δὲ τῶν νεφρῶν ἑκατέρου φλέψ κοίλῃ καὶ νευρώδης ἐξήρηται, τείνουσα παρ' αὐτὴν τὴν ῥάχιν διὰ τῶν

4. σφραγίδες P. || 5. περὶ A^a. || τὴν τῆ· τὰ τῆ pr A^a. || πνεύματος C^a. || 8. συμβεβληκότες pr A^a. || 9. μέχρι] μεταξὺ PD^a. || 19. μέγα ὅτε μικρὸν φλεβίον ἐντελευτᾷ PD^a. || 22. ἀποτελευτᾷ pr A^a. || 23. αὐτὸν δὲ PC^aD^a. || τὰ om A^a. || 26. ἐλάττω om PD^a. || ταύτης A^a. || 29. ὑποκάτω] εἰς τὸ κάτω PD^a. || μέρος] μέγεθος P. || 32. μὲν μία A^a. || 35. διὰ om A^a.

1. συμβαίνει A^a. || 2. ἀποσχίζόντων C^a et pr A^a. || 7. ἐπὶ A^aC^a. || 10. ἐπιπλοον C^a. || 11. πᾶν κρέας A^a, παγκρέας P. || 13. τελευτῶσι· μεγάλα P, μεγάλην τελευτῶσι A^aC^a. || παρ' ἄπαν C^a. || 17. ῥάχιν] ἀρχὴν PD^a. || πεφύκασιν C^a. || 18. ὥσπερ εἰς C^aD^a. || λαμβδα A^aC^aD^a. || ἑκατέροι PC^a. || 19. τέπισθε D^a. || 23. ἐπισθενώτερα P, ἐπὶ σενώτερα D^a, ἔτι σενω (vel ω) τέρα A^aC^a. || νευρωδεστέρα PD^a. || 24. καὶ om A^a. || 27. κοίλοις] ποικίλοις A^aC^a. || 35. ὅδεν pr A^a.

φλεβῶν· εἶτα εἰς ἐκάτερον τὸ ἰσχύον ἀφανίζεται ἐκάτερά·
 πρῶτον, ἔπειτα δὴλαί γίνονται πάλιν διατεταμέναι πρὸς
 τὸ ἰσχύον. καθάπτεισι δὲ πρὸς τὴν κύσιν καὶ τὸ αἰδοῖον τὰ
 πέρατα αὐτῶν ἐν τοῖς ἄρρεσιν, ἐν δὲ τοῖς θήλεσι πρὸς τὰς
 ὑσέρας. τείνει δ' ἀπὸ μὲν τῆς μεγάλης φλεβὸς ὑδεμία εἰς
 τὰς ὑσέρας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀορτῆς πολλαὶ καὶ πυκναί. τείνεσι
 δ' ἀπὸ τῆς ἀορτῆς καὶ τῆς μεγάλης φλεβὸς ἀπὸ τῶν σχι-
 ζομένων καὶ ἄλλαι, αἱ μὲν ἐπὶ τὰς βυβῶνας πρῶτον μεγά-
 λαι καὶ κοῖλαι, ἔπειτα διὰ τῶν σκελῶν τελευτῶσιν εἰς τὰς
 πόδας καὶ τὰς δακτύλους· καὶ πάλιν ἕτεραι διὰ τῶν βυβῶ-
 νων καὶ τῶν μηρῶν φέρουσιν. ἐναλλάξ, ἡ μὲν ἐκ τῶν ἀρισε-
 ρῶν εἰς τὰ δεξιά, ἡ δ' εἰς τὰ ἀρισερὰ ἐκ τῶν δεξιῶν· καὶ
 συνάπτεισι περὶ τὰς ἰγνύας ταῖς ἑτέραις φλεβῖν.

Ὅν μὲν ἔν τῷ τρόπῳ ἔχουσιν αἱ φλέβες καὶ πόθεν ἤρτη-
 νται τὰς ἀρχάς, φανερόν ἐκ τούτων. ἔχει δ' ἐν ἅπασιν μὲν
 ὕψω τοῖς ἐναίμοις ζώοις τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς μεγί-
 ζας φλέβας. (τὸ γὰρ ἄλλο πλῆθος τῶν φλεβῶν οὐχ ὥς-
 αὐτῶς ἔχει πᾶσιν· ὅδε γὰρ τὰ μέρη τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχου-
 σιν, ὅδε ταῦτα πάντα ἔχουσιν), ὁ μὲν ὅδ' ὁμοίως ἐν ἅπασιν
 ἐστὶ φανερόν, ἀλλὰ μάλιστα ἐν τοῖς μάλιστα πολυαίμοις
 καὶ μεγίστοις. ἐν γὰρ τοῖς μικροῖς καὶ μὴ πολυαίμοις ἡ
 διὰ φύσιν ἢ διὰ πύκντητα τῷ σώματι ὅμοιως ἐστὶ κατα-
 μαθεῖν· τῶν μὲν γὰρ οἱ πόροι συγκεχυμένοι καθάπερ ὅχε-
 τοί τινες ὑπὸ πολλῆς ἰλύος εἰσὶν, οἱ δ' ὀλίγας καὶ ταύτας
 ἵνας ἀντὶ φλεβῶν ἔχουσιν. ἡ δὲ μεγάλη φλεβὴ ἐν πᾶσι μά-
 λιστα διάδηλος, καὶ τοῖς μικροῖς.

Τὰ δὲ νεῦρα τοῖς ζώοις ἔχει τόνδε τὸν τρόπον. ἡ μὲν
 ἀρχὴ καὶ τούτων ἐστὶν ἐκ τῆς καρδίας· καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ ἡ
 καρδία ἔχει νεῦρα ἐν τῇ μεγίστῃ κοιλίᾳ, καὶ ἡ καλουμένη
 ἀορτὴ νευρώδης ἐστὶ φλεβή, τὰ μὲν τελευταῖα καὶ παντε-
 λῶς αὐτῆς· ἀκοίλα γὰρ ἐστὶ, καὶ τὰσιν ἔχει τοιαύτην οἶαν
 περ τὰ νεῦρα, ἣ τελευτᾷ πρὸς τὰς κάμπας τῶν ὀσῶν. οὐ
 μὴν ἀλλ' ἐκ ἐξὶ συνεχῆς ἡ τῶν νεύρων φύσις ἀπὸ μιᾶς ἀρ-
 χῆς, ὥσπερ αἱ φλέβες. αἱ μὲν γὰρ φλέβες, ὥσπερ ἐν τοῖς
 γραφομένοις κανάβοις, τὸ τῷ σώματι ἔχουσι σχῆμα παντὸς

ὕψους ὥς ἐν τοῖς σφόδρα λελεπτυσμένοις πάντα τὸν ὄγκον
 φαίνεσθαι πλήρη φλεβῶν (γίνεται γὰρ ὁ αὐτὸς τόπος λε-
 πτῶν μὲν ὄντων φλεβία, παχυθεντῶν δὲ σάρκες), τὰ δὲ
 νεῦρα διεσπασμένα περὶ τὰ ἄρθρα καὶ τὰς τῶν ὀσῶν ἐξὶ
 κάμψεις· εἰ δ' ἦν συνεχῆς ἡ φύσις αὐτῶν, ἐν τοῖς λελε-
 πτυσμένοις ἂν καταφανὴς ἐγένετο ἡ συνέχεια πάντων. μέ-
 γιστα δὲ μέρη τῶν νεύρων τό τε περὶ τὸ μόριον τὸ τῆς ἁλ-
 σεως κύριον (καλεῖται δὲ τῷτο ἰγνύα), καὶ ἕτερον νεῦρον δι-
 πτυχές, ὁ τένων, καὶ τὰ πρὸς τὴν ἰσχύον βοηθητικά· ἐπί-
 τόνος τε καὶ ὠμιαία. τὰ δ' ἀνώνυμα περὶ τὴν τῶν ὀσῶν ἐξὶ
 κάμψιν· πάντα γὰρ τὰ ὀσᾶ, ὅσα ἀπτόμενα πρὸς ἀλλήλα
 σύγκεινται, συνδεδένται νεύροις, καὶ περὶ πάντα ἐξὶ τὰ ὀσᾶ
 πλῆθος νεύρων. πλὴν ἐν τῇ κεφαλῇ οὐκ ἐστὶν οὐδὲν, ἀλλ' αἱ
 ῥαφαὶ αὐταὶ τῶν ὀσῶν συνέχουσιν αὐτήν. ἐστὶ δ' ἡ τῶν νεύρων
 φύσις σχιστὴ κατὰ μῆκος, κατὰ δὲ πλάτος ἄσχις καὶ
 τὰσιν ἔχουσα πολλήν. ὑγρότης δὲ περὶ ταῦτα μυζώδης γί-
 νεται, λευκὴ καὶ κολλώδης, ἣ τρέφεται καὶ ἐξ ἧς γιγνό-
 μενα φαίνεται. ἡ μὲν ἔν φλεβὶ δύναται πυρῶσθαι, νεῦρον
 δὲ πᾶν φθίρεται πυρῶθέν· καὶ διακοπῇ, ὁ συμφύεται πά-
 λιν. ὁ λαμβάνει δ' ὅδε νάρκη, ὅπως μὴ νεῦρόν ἐστι τῷ σώ-
 ματι. πλείστα δ' ἐστὶ νεῦρα περὶ τὰς πόδας καὶ τὰς χει-
 ρας καὶ πλευράς καὶ ὠμοπλάτας καὶ περὶ τὸν αὐχένα καὶ
 τὰς βραχίονας. ἔχει δὲ νεῦρα πάντα ὅσα ἔχει αἷμα· ἀλλ'
 ἐν οἷς μὴ εἰσὶ καμπαὶ ἀλλ' ἀποδα καὶ ἀχειρά ἐστὶ, λεπτά
 καὶ ἄδηλα· διὸ τῶν ἰχθύων μάλιστα ἐστὶ δῆλα πρὸς τοῖς
 περὶ τοὺς πόδας.

Αἱ δὲ ἵνες εἰσι μεταξὺ νεύρων καὶ φλεβῶν. ἐνταῦθα
 τῶν ἔχουσιν ὑγρότητα τὴν τῷ ἰχώρῳ, καὶ διέχουσιν ἀπὸ τε
 τῶν νεύρων πρὸς τὰς φλέβας καὶ ἀπ' ἐκείνων πρὸς τὰ νεῦ-
 ρα. ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλο γένος ἵνῶν, ὃ γίνεται μὲν ἐν αἵματι,
 ἐκ ἐν ἅπαντος δὲ ζῶντος αἵματι· ὧν ἐξαίρετων ἐκ τῷ αἵμα-
 τος ὁ πηγνύται τὸ αἷμα, ἐὰν δὲ μὴ ἐξαίρεθῶσι, πηγνύται·
 ἐν μὲν οὖν τῷ τῶν πλείστων αἵματι ζῶντος ἐνεστὶν, ἐν δὲ τῷ
 τῆς ἐλάφης καὶ προκοῦ καὶ βυβαλίδος καὶ ἄλλων τινῶν ἐκ
 ἐνεστὶν ἵνες· διὸ καὶ ὁ πηγνύται αὐτῶν τὸ αἷμα ὁμοίως τοῖς

1. νεύρων A°. || 2. γίνονται δῆλα PD°. || 3. δὲ πάλιν πρὸς PD°. || 5. τῆς φλεβὸς τῆς μεγάλης PD°. || 7. ἀπὸ τε τῆς PD°. ||
 ἀπὸ τῶν σχ.] ἀποσχιζομένων interpretes veteres. || 8. αἱ om PD°. || 10. καὶ εἰς τὰς A°C°. || 11. εἰς τὰ δεξιά ἐκ τῶν ἀρισερῶν C°, ἐκ
 τῶν δεξιῶν εἰς τὰ ἀρισερὰ A°. || 12. ἐκ τῶν ἀρισερῶν εἰς τὰ δεξιά A°. || 17. τὸ μὲν γὰρ D°. || 19. τὰ αὐτὰ πάντα C°, πάντα τὰ αὐτὰ
 PD°. || 21. ὅδε ταῦτα A°, ὅδε PD°. || μὴν om PD°. || πᾶσιν PD°. || 20. μάλιστα post τοῖς om D°. || 22. ποιότητα P. || 24. δὲ
 οἱ PD°. || 27. τόνδε] τόντον D°. || 28. ἐκ] ἀπὸ A°C°. || ἡ καρδία νεῦρα ἔχει A°, ἔχει νεῦρα ἡ καρδία PD°. || 31. ἀκοιλία C°. || 32.
 ἡ A°. || 35. καράβοις A°C°.

1. λεπτυνόμενοις A°C°. || 6. ἐγένετο P. || 8. νεῦρον] νεῦρον ἐστὶ A°, τὸ νεῦρον C°. || 9. ὁ τένων om PD°. || 10. ὠμιαία C°. || 11. ἄπτον-
 ται ἢ πρὸς PD°. || 12. συνδέεται A°. || 13. πλὴν ἐν] ἐν δὲ A°C°. || 14. αὐταῖ] αὐτῶν PC°D°. || 15. κατὰ τὸ μ. κατὰ δὲ τὸ πλ.
 A°C°. || 16. αὐτὰ A°C°. || 18. πυρῶσθαι A°. || 21. περὶ τε τὰς A°. || 22. καὶ πλευρά A°, om PD°. || 23. τὰς] περὶ τὰς A°C°. ||
 ὅσαπερ ἔχει C°. || 24. ἐστὶ καὶ λεπτά D°. || 25. ἰχθύων καὶ μάλιστα PD°. || 33. ζῶντος αἵματι D°. || 33 et 35. εἰσὶν PD°.

ἄλλοις, ἀλλὰ τὸ μὲν τῶν ἐλάφων παραπλησίως τῷ τῶν
δασυπόδων (ἐξί δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν ἡ πῆξις οὐ σιφρά,
καθάπερ ἡ τῶν ἄλλων, ἀλλὰ πλαδῶσα, καθάπερ ἡ τῆ γά-
λακτος, ἂν τις εἰς αὐτὸ τὸ πῆγμα μὴ ἐμβάλλῃ), τὸ δὲ τῆς
βυβαλίδος πηγνύται μᾶλλον· παραπλησίως γὰρ συνίσταται
ἡ μικρῷ ἥττον τῆ τῶν προβάτων.

Περὶ μὲν ἔν φλεβὸς καὶ νεύρου καὶ ἵνός τῶτον ἔχει τὸν
7 τρόπον. τὰ δ' ὅσα τοῖς ζώοις ἀφ' ἐνὸς πάντα συνηρημένα
ἐστὶ καὶ συνεχῇ ἀλλήλοισι ὥσπερ αἱ φλέβες· αὐτὸ δὲ καθ'
αὐτὸ οὐδὲν ἐστὶν ὅσῳ. ἀρχὴ δὲ ἡ ῥάχισ ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς
ἔχουσιν ὅσα. σύγκειται δ' ἡ ῥάχισ ἐκ σφονδύλων, τείνει δ'
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μέχρι πρὸς τὰ ἰσχία. οἱ μὲν οὖν σφόν-
δυλοι πάντες τετρημένοι εἰσὶν, ἄνω δὲ τὸ τῆς κεφαλῆς ὅσῳ
συνεχές ἐστὶ τοῖς ἐσχάτοις σφονδύλοις, ὃ καλεῖται κρανίον.
τότε δὲ τὸ πριονωτὸν μέρος ῥαφή. ἐστὶ δὲ οὐ πᾶσιν ὁμοίως
ἔχον τοῦτο τοῖς ζώοις· τὰ μὲν γὰρ ἔχει μονόσπον τὸ κρα-
νίον, ὥσπερ κύων, τὰ δὲ συγκείμενον, ὥσπερ ἄνθρωπος, καὶ
τότε τὸ μὲν θῆλυ κύκλω ἔχει τὴν ῥαφήν, τὸ δ' ἄρρεν τρεῖς
ῥαφὰς ἄνωθεν συναπτύσας, τριγωνοειδῆς· ἥδη δ' ὠφθῇ καὶ
ἀνδρὸς κεφαλὴ ἐκ ἔχουσα ῥαφὰς. σύγκειται δ' ἡ κεφαλὴ
οὐκ ἐκ τεττάρων ὀσῶν, ἀλλ' ἐξ ἑξ'. ἐστὶ δὲ δύο τέτων περὶ
τὰ ὦτα, μικρὰ πρὸς τὰ λοιπά. ἀπὸ δὲ τῆς κεφαλῆς αἱ
σιαγόνες τείνουσιν ὅσα. κινεῖται δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις
ἅπασιν ἡ κάτωθεν σιαγών· ὃ δὲ κροκόδειλος ὁ ποτάμιος
μόνος τῶν ζώων κινεῖ τὴν σιαγόναν τὴν ἄνωθεν. ἐν δὲ ταῖς
25 σιαγόνῃς ἐνεστὶ τὸ τῶν ὀδόντων γένος, ὅσῳ τῇ μὲν ἄτρητον
τῇ δὲ τρητόν, καὶ ἀδύνατον γλύφεσθαι τῶν ὀσῶν μόνον.
ἀπὸ δὲ τῆς ῥάχews ἡ τε περόνη ἐστὶ καὶ αἱ κλεῖς καὶ αἱ
πλευραί. ἐστὶ δὲ καὶ τὸ σῆθος ἐπὶ πλευραῖς κείμενον· ἀλλ'
αὗται μὲν συνάπτουσιν, αἱ δ' ἄλλαι ἀσύναπτοι· οὐδὲν γὰρ
30 ἔχει ζῶον ὅσῳ περὶ τὴν κοιλίαν. ἐστὶ δὲ τὰ τ' ἐν τοῖς ὡμοῖς
ὅσα, καὶ αἱ καλύμεναι ὠμοπλάται, καὶ τὰ τῶν βραχιό-
νων ἐχόμενα, καὶ τούτων τὰ ἐν ταῖς χερσίν. ὅσα δ' ἔχει
σκέλη πρόσθια, καὶ ἐν τέτοις τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον. κάτω
δ' ἡ περαίνει, μετὰ τὸ ἰσχίον ἡ κοτυληδὼν ἐστὶ καὶ τὰ τῶν
35 σκελῶν ἥδη ὅσα, τὰ τ' ἐν τοῖς μηροῖς καὶ κνήμας, οἱ κα-

λῆνται κωλῆνες, ὧν μέρος τὰ σφυρά, καὶ τέτων τὰ καλῆ-
μενα πλῆκτρα ἐν τοῖς ἔχουσι σφυρόν· καὶ τέτοις συνεχῇ τὰ
ἐν τοῖς ποσίν. ὅσα μὲν ἔν τῶν ἐναίμων καὶ πεζῶν ζωοτόκα
ἐστὶν, ὃ πολὺ διαφέρει τὰ ὅσα, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν μό-
νον σκληρότητι καὶ μαλακότητι καὶ μεγέθει. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν
ἔχει μυελὸν τὰ δ' οὐκ. ἔχει τῶν ἐν τῷ αὐτῷ ζῳῷ ὀσῶν.
ἔνα δὲ ζῳα ὅδ' ἂν ἔχειν ὀξείην ὅλως μυελὸν ἐν τοῖς ὀστέοις,
οἷον λέων, διὰ τὸ πάμπαν ἔχειν μικρὸν καὶ λεπτὸν καὶ ἐν
ὀλγίοις· ἔχει γὰρ ἐν τοῖς μικροῖς καὶ βραχίσουσιν. σερὰ δὲ
πάντων μάλιστα ὁ λέων ἔχει τὰ ὅσα· ἔτω γὰρ ἐστὶ σκληρὰ
ὥστε συντριβομένων ὥσπερ ἐκ λίθων ἐκλάμπειν πῦρ. ἔχει
καὶ ὁ δελφίς ὅσα, ἀλλ' οὐκ ἀκανθὰν. τὰ δὲ τῶν ἄλλων
ζώων τῶν ἐναίμων τὰ μὲν μικρὸν παραλλάττει, οἷον τὰ
τῶν ὀρνίθων, τὰ δὲ τῷ ἀνάλογόν ἐστι ταῦτά, οἷον ἐν τοῖς
ἰχθύσι· τούτων γὰρ τὰ μὲν ζωοτοκῶντα χονδράκανθά ἐστὶν,
οἷον τὰ καλῆμενα σελάχη, τὰ δ' ὠτοκῶντα ἀκανθὰν ἔχει,
ἡ ἐστὶν ὥσπερ τοῖς τετράποσιν ἡ ῥάχισ. ἴδιον δὲ ἐν τοῖς
ἰχθύσιν, ὅτι ἐν ἐνίοις εἰσὶ κατὰ τὴν σάρκα κεχωρισμένα
ἀκάνθια λεπτὰ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ὄφις ἔχει τοῖς ἰχθύσιν·
ἀκανθῶδης γὰρ ἡ ῥάχισ αὐτῷ ἐστὶν. τὰ δὲ τῶν τετραπόδων
μὲν ὠτοκῶντων δὲ τῶν μὲν μεζόνων ὀσωδέσσερά ἐστὶ, τῶν
δ' ἐλαττόνων ἀκανθωδέσσερα. πάντα δὲ τὰ ζῳα ὅσα ἐναι-
μά ἐστὶν, ἔχει ῥάχιν ἢ ὀσώδη ἢ ἀκανθώδη· τὰ δ' ἄλλα
μόρια τῶν ὀσῶν ἐνίοις μὲν ἐστὶν, ἐνίοις δ' ἐκ ἐστὶν, ἀλλ' ὡς
ὑπάρχει τῷ ἔχειν τὰ μόρια, ἔτω καὶ τῷ ἔχειν τὰ ἐν τέ-
τοις ὅσα. ὅσα γὰρ μὴ ἔχει σκέλη καὶ βραχιόνας, οὐδὲ
κωλῆνας ἔχει, ὅδ' ὅσα ταῦτά μὲν ἔχει μόρια, μὴ ὅμοια
δέ· καὶ γὰρ ἐν τέτοις ἡ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρει ἡ
τῷ ἀνάλογον.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν τῶν ὀσῶν φύσιν τῶτον ἔχει τὸν
τρόπον τοῖς ζώοις· ἐστὶ δὲ καὶ ὁ χόνδρος τῆς αὐτῆς φύ-
σεως τοῖς ὀστοῖς, ἀλλὰ τῷ μᾶλλον διαφέρει καὶ ἥττον.
καὶ ὥσπερ ὅδ' ὀσῶν ὅδ' ὁ χόνδρος αὐξάνεται, ἂν ἀποκοπῇ.
εἰσὶ δ' ἐν μὲν τοῖς χερσαίοις καὶ ζωοτόκοις τῶν ἐναίμων
ἄτρητοι οἱ χόνδροι, καὶ ὃ γίνεται ἐν αὐτοῖς ὥσπερ ἐν τοῖς
ὀστέοις μυελός· ἐν δὲ τοῖς σελάχεσιν (ταῦτα γὰρ ἐστὶ χον-

1. μὲν] μὲν τὸ P. || 2. σφυρά A^a, σφυρά C^a. || 3. ἡ ante τῷ om C^a. || 4. μὲ] αἶμα PD^a et corr A^a. || ἐμβάλη C^aD^a. ||
7. νεύρων A^aC^a. || ἵνῳ A^a. || 8. συνηρηται καὶ συνεχῇ ἐστὶν PD^a. || 11. ὀσῶν A^a. || 15. ῥαφίς PD^a. || 17. ὥσπερ εἰρηται ἔχειν ὁ κύων
D^a. || συγκείμενα A^a. || 21. ἐξ] ἐν P. || τέτων om A^a. || 22. πρὸς] περὶ P. πρὸς τὰ λοιπά om A^a. || τῆς κεφαλῆς δὲ D^a. || 25.
ζῳῶν ὃ κινεῖ PD^a. || 26. ἐστὶ A^aC^a. || 28. περὶνός A^aC^a et rc P, qui pr περὶνῃ. || κλειδὲς A^aC^a. || 30. ὅδὲ pr A^a. || 31. ἐστὶ
A^aC^a. || 33. καὶ om P. || τὰ] ὅσα A^a. || 36. ὅσοι A^aC^a.

1. κατῆνες P. || τὰ σφυρά μέρος A^a. || 4. μόνον] μᾶλλον A^aC^a. || 7. ἔχειν ἂν PC^aD^a. || ὀξείην ὅδ' ὅλως P. || 9. γὰρ καὶ ἐν C^a. ||
10. μάλιστα ὁ λέων πάντων ἔχει τὰ ὅσα PD^a. || 12. καὶ] δὲ καὶ A^a. || 14. ταῦτα PD^a. || 17. ὥσπερ ἐν τοῖς A^aC^a. || ἐν — 19. ἔχει
om C^a. || 18. ἐν et 19. ὁ om PD^a. || 22. ἀκανθ. ἐστὶ. πάντα A^a. || 23. ἡ om C^a. || 24. ὅς. ἐν ἐνίοις μὲν ἐστὶν ἐν ἐνίοις A^aC^a. || 28 et
29. τὸ P. || 30. τὴν et φύσιν om PD^a. || 32. τὸ P. || 35. οἱ] καὶ οἱ D^a. || ὥσπερ] οἷον A^aC^a. || 36. σελαχῶδες A^aC^a.

δράκανθα) ἔνεσιν αὐτῶν ἐν τοῖς πλατέσι τὸ κατὰ τὴν ῥά-
χιν ἀνάλογον τοῖς ὀστέοις χονδρῶδες, ἐν οἷς ὑπάρχει ὑγρό-
της μυελώδης. τῶν ζωοτοκῶν δὲ πεζῶν περὶ τε τὰ ἄτα
χόνδροι εἰσὶ καὶ τοὺς μυκτῆρας καὶ περὶ ἓνα ἀκρωτήρια
τῶν ὀσῶν.

ὥσπερ ἄνθρωπος, τὰ δὲ γαμφώνυχα, ὥσπερ καὶ τῶν πε-
ζῶν λέων καὶ τῶν πτηνῶν αἰετός.

Περὶ δὲ τριχῶν καὶ τῶν ἀνάλογον καὶ δέρματος τόνδ' 10

ἔχει τὸν τρόπον. τρίχας μὲν ἔχει τῶν ζῶων ὅσα πεζὰ καὶ

5 ζωοτόκα, φολίδας δ' ὅσα πεζὰ καὶ ὠτόκα, λεπίδας δ'

ἰχθύες μόνοι, ὅσοι ὠτοκῶσι τὸ ψαθυρὸν ὥν· τῶν γὰρ μα-

κρῶν γόγγρος μὲν ἔχει ὥν, ἔδ' ἡ μύραινα, ἐγ-

χέλυσ δ' ὅλως ἔκ· ἔχει. τὰ δὲ πάχη τῶν τριχῶν καὶ αἱ

λεπτότητες καὶ τὰ μεγέθη διαφέρουσι κατὰ τὰς τόπας, ἐν

10 οἷς ἂν ὥσι τῶν μερῶν, καὶ ὅποιον ἂν ᾖ τὸ δέρμα· ὡς γὰρ

ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς παχυτέροις δέρμασι σκληρότεροι αἱ

τρίχες καὶ παχύτεραι, πλείους δὲ καὶ μακρότεροι ἐν τοῖς

κοιλοτέροις καὶ ὑγροτέροις, ἄνπερ ὁ τόπος ᾗ τοῖστος οἷος ἔχουν

τρίχας. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν λεπιδωτῶν ἔχει καὶ τῶν

15 φολιδωτῶν. ὅσα μὲν οὖν μαλακάς ἔχει τὰς τρίχας, εὐ-

βοσία χρώμενα σκληρότερας ἴσχει, ὅσα δὲ σκληράς, μα-

λακυτέρας καὶ ἐλάττους. διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τὰς τόπας

τὰς θερμότερας καὶ ψυχρότερας, οἷον αἱ τῶν ἀνθρώπων τρί-

χες ἐν μὲν τοῖς θερμοῖς σκληραί, ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς μα-

λακαί. εἰσὶ δ' αὖ αἱ μὲν εὐθεταὶ μαλακαί, αἱ δὲ κεκαμ-

11 μέναι σκληραί. ἡ δὲ φύσις τῆς τριχὸς ἐστὶ σχιστή. τῷ μᾶλ-

λον δὲ καὶ ἥττον διαφέρουσι πρὸς ἀλλήλας. ἔναι δὲ τῇ

σκληρότητι μεταβαίνειν κατὰ μικρὸν ἐκεί· θρίξιν εὐκα-

σιν ἀλλ' ἀκάνθαις, οἷον αἱ τῶν ἐχίνων τῶν χερσαίων, παρα-

25 πλησίως τοῖς ὀνύξιν· καὶ γὰρ τὸ τῶν ὀνύχων γένος ἐν ἐνίοις

τῶν ζῶων οὐδὲν διαφέρει διὰ τὴν σκληρότητα τῶν ὀσῶν.

δέρμα δὲ πάντων λεπτότατον ἄνθρωπος ἔχει κατὰ λόγον

τῆ μεγέθους. ἔνεσι δ' ἐν τοῖς δέρμασι πᾶσι γλισχρότης μυ-

ξώδης, ἐν μὲν τοῖς ἐλάττων ἐν δὲ τοῖς πλείων, οἷον ἐν τοῖς

τῶν βοῶν, ἐξ ἧς ποιοῦσι τὴν κόλλαν· ἐνιαχοῦ δὲ καὶ ἐξ

ἰχθύων ποιεῖσι κόλλαν. ἀναισθητὸν δὲ τὸ δέρμα τεμνόμε-

νόν ἐστὶ καθ' αὐτό· μάλιστα δὲ τοῖστος τὸ ἐν τῇ κεφαλῇ,

διὰ τὸ τὸ μεταξὺ ἀσάρκωτατον εἶναι πρὸς τὸ ὀστέον. ὅπερ δ'

9 ἔτι δ' ἐστὶν ἄλλα γένη μορίων, ἔτε τὴν αὐτὴν ἔχον-
τα φύσιν τέτοις ἔτε πόρρω τέτων, οἷον ὄνυχές τε καὶ ὀπλαὶ
καὶ χηλαὶ καὶ κέρατα, καὶ ἔτι παρὰ ταῦτα ῥύγχος, οἷον
ἔχουσιν οἱ ὀρνίθες, ἐν οἷς ὑπάρχει ταῦτα τὰ μόρια τῶν
ζῶων. ταῦτα μὲν γὰρ καὶ καμπτὰ καὶ σχιστά, ὅσων δ'
ἔδεν καμπτὸν ἔδεν σχιστὸν, ἀλλὰ θραυστὸν. καὶ τὰ χρώ-
ματα τῶν κεράτων καὶ τῶν ὀνύχων καὶ χηλῆς καὶ ὀπλῆς
κατὰ τὴν τοῦ δέρματος καὶ τῶν τριχῶν ἀκολουθεῖ χροάν.
τῶν τε γὰρ μελανοδερμάτων μέλανα τὰ κέρατα καὶ αἱ
χηλαὶ καὶ αἱ ὀπλαί, ὅσα χηλὰς ἔχει, καὶ τῶν λευκῶν 15
λευκά, μεταξὺ δὲ τὰ τῶν ἀνὰ μέσον. ἔχει δὲ καὶ περὶ
τὰς ὄνυχας τὸν αὐτὸν τρόπον. οἱ δὲ ὀδόντες κατὰ τὴν τῶν
ὀσῶν εἰσὶ φύσιν. διόπερ τῶν μελάνων ἀνθρώπων, ὥσπερ Αἰ-
θίοπων καὶ τῶν τοιῶντων, οἱ μὲν ὀδόντες λευκοὶ καὶ τὰ ὀσά,
οἱ δ' ὄνυχες μέλανες, ὥσπερ καὶ τὸ πᾶν δέρμα. τῶν δὲ 20
κεράτων τὰ μὲν πλείστα κοίλα ἐστὶν ἀπὸ τῆς προσφύσεως
περὶ τὸ ἐντὸς ἐκπεφυκὸς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὅσων, ἐπ' αἶκρη.
δ' ἔχει τὸ σφαιροειδές, καὶ ἔστιν ἀπλά· τὰ δὲ τῶν ἐλάφων μόνα
δ' ὅλου σφαιρὰ καὶ πολυσχιδῆ. καὶ τῶν μὲν ἄλλων τῶν
ἐχόντων κέρατα οὐδὲν ἀποβάλλει τὰ κέρατα, ἐλαφος δὲ 25
μόνον καθ' ἑκάστον ἔτος, ἐὰν μὴ ἐκτμηθῇ· περὶ δὲ τῶν ἐκ-
τετμημένων ἐν τοῖς ὕστερον λεχθήσεται. τὰ δὲ κέρατα προσ-
πέφυκε μᾶλλον τῷ δέρματι ἢ τῷ ὀστέῳ· διὸ καὶ ἐν Φρυ-
γίᾳ εἰσὶ βόες καὶ ἄλλοι κινεῖσθαι τὰ κέρατα ὥσπερ τὰ
ἄτα. τῶν δ' ἐχόντων ὄνυχας (ἔχει δ' ὄνυχας ἅπαντα ὅσα περ 30
δακτύλους, δακτύλους δ' ὅσα πόδας, πλην ἐλέφας· ἔτος δὲ
καὶ δακτύλους ἀσχιζέας καὶ ἡρέμα διηρθρωμένους καὶ ὄνυχας
ὅλως οὐκ ἔχει) τῶν δ' ἐχόντων τὰ μὲν ἐστὶν εὐθυώνυχα,

1. ἔνεσι δ' αὐτῶν $A^o C^o$. || 2. χονδρῶδες] τοῖς χονδρῶδεσιν $A^o C^o$. || 3. τῶν δὲ ζωοτόκων (—έντων C^o) καὶ τῶν πεζῶν $A^o C^o$. || τε om
 D^o . || 4. τῶν μυκτῆρων pr A^o . || 8. παρὰ ταῦτα ἔτι A^o . || 9. αἱ om $A^o C^o$. || 11. σχιστὸν ἔδεν καμπτὸν PD^o . || 12. τῶν] καὶ τῶν P . ||
τῶν om A^o . || 13. καὶ τὴν τῶν $A^o C^o$. || 14. τε] μὲν PD^o , om C^o . || μελάνων δερμάτων PD^o . || 14 et 15. αἱ om $A^o C^o$. || 16. λευ-
κά καὶ μεταξὺ $A^o C^o$. || τὰ om P . || 20. περ om PD^o . || 21. κοίλον P . || ἐστὶ τὸ ἀπὸ PD^o . || 23. τὰ σφαιρὰ A^o . || 24. πολυ-
σχιδῆ A^o . || 25. ἔδεν pr A^o . || 26. μόνος $A^o C^o$. || ἐκτετμημένων C^o . || 28. τῷ δέρματι μᾶλλον ἢ τὸ ὀστέον PD^o . || καὶ οἱ ἐν A^o . ||
29. ἀλλοθεν pr A^o . || δὲ κινεῖσθαι $A^o C^o$. || 33. εἰσὶ PD^o . || εὐθυώνυχα $PC^o D^o$.

2. αἰετός D^o . || 3. τριχῶν δὲ PD^o . || καὶ τὰ δέρματος ἔχει τόνδε A^o . || 5. ὠτόκα] ζωοτόκα pr A^o . || 6. μόνοι $A^o C^o$. || ψαθυρὸν
 PD^o . || 7. μὲν om $A^o C^o$. || 8. παχέα P . || αἱ om PA^o . || 10. ἂν τ' ᾖ C^o . || 12. παχύτεραι καὶ πλείους δὲ PD^o . || 13. ᾗ τοῖστος]
ἔτος A^o . || 14. τῶν post καὶ om A^o . || 15. εὐβοσία P , εὐδία pr A^o . || 16. χρωμέναις P , χρωμέναις D^o , om pr A^o . || σκληρότερα
 PD^o . || 18. ψυχρότερας καὶ θερμότερας $PC^o D^o$. || 20. εἰσὶ — μαλακαί om A^o . || αὖ om C^o . || κεκαυμέναι A^o . || 21. τῶν τριχῶν
 D^o . || τὸ P , om A^o . || 22. ἀλλήλας P . || τῇ om C^o . || 24. αἱ τῶν χερσαίων ἐχόντων P . || 25. ἐν om' PD^o . || 26. διὰ om $A^o C^o$. ||
27. χαλεπώτατον pr A^o . || 33. τὸ alterum om $PA^o D^o$.

ἀν ἥ καθ' αὐτὸ δέρμα, ἀν διακοπῇ, οὐ συμφύεται, οἷον γνάθος τὸ λεπτόν καὶ ἀκροποσθία καὶ βλεφαρίς. τῶν συν-
 ερχῶν δὲ τὸ δέρμα ἐν ἅπασιν τοῖς ζώοις, καὶ ταύτῃ δια-
 λείπει ἥ καὶ οἱ κατὰ φύσιν πόροι ἐξικμάζονται, καὶ κατὰ
 τὸ σῶμα καὶ ὄνυχας. δέρμα μὲν ἐν πάντ' ἔχει τὰ ἐναίμα
 ζῶα, τρίχας δ' οὐ πάντα, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται πρότερον,
 μεταβάλλουσι δὲ τὰς χροάς γηρασκόντων καὶ λευκαίνονται
 ἐν ἀνθρώπῳ· τοῖς δ' ἄλλοις γίνεται· μὲν, οὐκ ἐπιδήλως δὲ
 σφόδρα, πλὴν ἐν ἵππῳ. λευκαίνεται δὲ καὶ ἀπ' ἀκρας ἡ
 θρίξ. αἱ δὲ πλείεσται εὐθὺς φύονται λευκαὶ τῶν πολιῶν. ἡ
 καὶ δῆλον ὅτι ἔχ' αὐτότης ἐστὶν ἡ πολιότης, ὥσπερ τινὲς φα-
 σιν· ὁδὲν γὰρ φύεται εὐθὺς αὖθις. ἐν δὲ τῷ ἐξανθήματι δ'
 καλεῖται λεύκη, πᾶσαι. πολιαὶ γίνονται· ἡ δὲ τίσι κα-
 μναι μὲν πολιαὶ ἐγένοντο, ὑγιασθεῖσι δὲ ἀπορρυσίων μέ-
 λαια ἀνεφύησαν. γίνονται τε μᾶλλον πολιαὶ σκεπαζομέ-
 νων τῶν τριχῶν ἢ διαπνεομένων. πρῶτον δὲ πολιῶνται οἱ χρό-
 ταφοὶ τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰ πρόσθια πρότερα τῶν ὀπισθίων.
 τελευταῖον δ' ἡ ἕβη. εἰσὶ δὲ τῶν τριχῶν αἱ μὲν συγγενεῖς,
 αἱ δ' ὕπερον κατὰ τὰς ἡλικίας γινόμεναι ἐν ἀνθρώπῳ μόνῳ
 τῶν ζώων, συγγενεῖς μὲν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ ταῖς βλε-
 φάρισι καὶ ταῖς ὀφρύσιν, ὑπερογενεῖς δὲ αἱ ἐπὶ τῆς ἕβης
 πρῶτον, ἔπειτα αἱ ἐπὶ τῆς μασχάλης, τρίται δ' αἱ ἐπὶ τῇ
 γενεῖ· ἴσοι γὰρ οἱ τόποι εἰσὶν ἐν οἷς αἱ τρίχες ἐγγίνονται
 αἱ τε συγγενεῖς καὶ αἱ ὑπερογενεῖς. λείπῃσι δὲ καὶ ῥέσι
 κατὰ τὴν ἡλικίαν αἱ ἐκ τῆς κεφαλῆς καὶ μάλιστα καὶ
 πρῶται. τέτων δὲ αἱ ἔμπροσθεν μόναι· τὰ γὰρ ὀπισθεν ὀ-
 δεῖς γίνεται φαλακρός. ἡ μὲν οὖν κατὰ κορυφὴν λειότης
 φαλακρότης καλεῖται, ἡ δὲ κατὰ τὰς ὀφρύς ἀναφалан-
 τίας· ὑδτερον δὲ τέτων συμβαίνει· ὑδενὶ πρὶν ἢ ἀφροδι-
 σιάζειν ἀρῆται. ὃ γίνεται δ' ὅτε παῖς φαλακρός· ὅτε γυνή
 ὅτε οἱ ἐκτεμνημένοι· ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐκτεμνῇ πρὸ ἕβης, οὐ
 φύονται αἱ ὑπερογενεῖς, ἐὰν δ' ὕπερον, αὐταὶ μόναι ἐκρέ-
 σσι, πλὴν τῆς ἕβης. γυνή δὲ τὰς ἐπὶ τῷ γενεῖ οὐ φύει
 τρίχας· πλὴν ἐνίαις γίνονται ὀλίγαι, ὅταν τὰ καταμήνια
 εἴῃ, καὶ οἷον ἐν Καρία ταῖς ἱερείαις, ὃ δοκεῖ συμβαίνειν ση-

μεῖον τῶν μελλόντων. αἱ δ' ἄλλαι γίνονται μὲν, ἐλάττω
 δέ. γίνονται δὲ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐκ γενετῆς ἐνδε-
 εῖς τῶν ὑπερογενῶν τριχῶν ἅμα καὶ ἄγονοι, ὅσοιπερ ἀν καὶ
 ἕβης σερηθῶσιν. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι τρίχες αὖζονται κατὰ
 λόγον ἢ πλεον ἢ ἐλαττον, μάλιστα μὲν αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ,
 εἴτα πώγωνι, καὶ οἱ λεπτότριχοι μάλιστα. δασύνονται δὲ
 τίσι καὶ αἱ ὀφρύς γινόμενοις πρεσβυτέροις, ὥτως ὥς ἀπο-
 κείρεσθαι, διὰ τὸ ἐπὶ συμφύσει ὅσων κείσθαι, ἀ γηρα-
 σκόντων διςάμενα δίησι πλείω ὑγρότητα. αἱ δ' ἐν ταῖς
 βλεφαρίσιν ἐκ αὖζονται, ῥέσι δέ, ὅταν ἀφροδισιάζειν ἀρ-
 ζῶνται, καὶ μᾶλλον τοῖς μᾶλλον ἀφροδισιασικοῖς· πολιῶν-
 ται δὲ βραδυτάτα αὐταί. ἐκτιλλόμεναι δ' αἱ τρίχες μέχρι
 τῆς ἀκμῆς ἀναφύονται, εἴτα οὐκέτι. ἔχει δὲ πᾶσα θρίξ
 ὑγρότητα πρὸς τῇ ρίζῃ γλίσχραν, καὶ ἔλκει εὐθὺς ἐκτιλ-
 θεῖτα τὰ κῆφα θιγγάνεσα. ὅσα δὲ ποικίλα τῶν ζώων κατὰ
 τὰς τρίχας, τέτοις καὶ ἐν τῷ δέρματι προϋπάρχει ἡ ποι-
 κιλία καὶ ἐν τῷ τῆς γλώττης δέρματι. περὶ δὲ τὸ γένειον
 τοῖς μὲν συμβαίνει καὶ τὴν ὑπὲρ καὶ τὸ γένειον δασύ
 ἔχειν, τοῖς δὲ ταῦτα μὲν λεία τὰς σιαγόνας δὲ δασείας·
 ἥττον δὲ γίνονται φαλακροὶ οἱ μαδιγένειοι. αὖζονται δ'
 αἱ τρίχες ἐν τε νόσοις τίσιν, οἷον ἐν ταῖς φθίσεσι μᾶλλον,
 καὶ ἐν γήρᾳ καὶ θενέωτων, καὶ σκληρότεροι γίνονται ἀντὶ
 μαλακῶν· τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα συμβαίνει καὶ περὶ τῆς ὄνυ-
 χας. ῥέσι δὲ μᾶλλον αἱ τρίχες τοῖς ἀφροδισιασικοῖς αἱ
 συγγενεῖς· αἱ δ' ὑπερογενεῖς γίνονται βάττον. οἱ δ' ἱξίαν
 ἔχοντες ἥττον φαλακρῶνται, καὶ ὅντες φαλακροὶ λάβωσιν,
 ἐνιοὶ δασύνονται. ἐκ αὖζάνεται δὲ θρίξ ἀποτμηθεῖσα, ἀλλὰ
 κάτωθεν ἀναφύομένη γίνεται μείζων. καὶ αἱ λεπίδες δὲ τοῖς
 ἰχθύσι σκληρότεροι γίνονται καὶ παχύτεροι, τοῖς δὲ λεπτο-
 νομένοις καὶ τοῖς γηράσκουσι σκληρότεροι. καὶ τῶν τετρα-
 πόδων δὲ γινόμενων πρεσβυτέρων τῶν μὲν αἱ τρίχες τῶν δὲ
 τὰ ἔρια βαθυτέρα μὲν γίνεται, ἐλάττω δὲ τῷ πλήθει· καὶ
 τῶν μὲν αἱ ὀπλαὶ τῶν δ' αἱ χηλαὶ γίνονται γηρασκόντων
 μείζους, καὶ τὰ ρύγχη τῶν ὀρνίθων. αὖζονται δὲ καὶ αἱ
 χηλαί, ὥσπερ καὶ οἱ ὄνυχες. περὶ δὲ τὰ πτερῶτα τῶν 12

2. ἀκροποσθία et 3. δ' ἐπὶ τὸ $A^o C^o$. || 4. καὶ] τε PD^o . || καὶ οἱ κατὰ A^o . || 5. τὸ om PD^o . || ἀπαντ' ἔχει $A^o C^o$, ἔχει πάντα D^o . || 6. διήρηται PD^o . || 7. χροαὶς γηρασκόντων καὶ λευκότεροι γίνονται ἐν ἀνθρώποις PD^o . || 10. εὐθὺ C^o . || 11. ὃ χαυνότης $PA^o C^o D^o$: correctum ex intpp. || ἡ πολιότης ἐστὶν $A^o C^o$. || 12. ὑδὲ pr A^o . || 14. γίνονται A^o . || ὑγιασθεῖσι PD^o . || 15. τε om pr A^o . || 16. πρότερον D^o . || 17. πρότερα om D^o . || ὀπισθεν $A^o C^o$. || 20. καὶ ἐν ταῖς D^o . || 22. ἔπειτα δὲ αἱ $A^o C^o$. || 23. οἱ om PD^o . || αἱ τρίχες om $A^o C^o$. || 24. αἱ om PA^o . || 25. καὶ pr.] αἱ pr. C^o . || 26. δὲ] γὰρ pr A^o . || τὸ $A^o C^o$. || 27. οὖν om A^o . || 28. ὀφρύς C^o , ὀφρύας PD^o . || ἀναφаланθίας $PC^o D^o$. || 29. ὑδεν] ὑδὲ A^o . || 31. ὑδὲ PD^o . || 34. ὀλίγαι γίνονται ἐνίαις PD^o . || 35. εἴσιν $A^o C^o$.

3. ἅμα] ἀλλὰ $A^o C^o$. || 4. αὖζάνονται $A^o C^o$, αἶρονται D^o . || 5. πλείον PD^o . || αἱ om C^o . || 7. αἱ om A^o . || 9. διᾶσι C^o . || ὑγρό-
 τητι A^o . || 10. αὖζάνονται $A^o C^o$. || 13. οὐκέτι] ἐκ ἔχει pr A^o . || 16. τρίχας ἐν τέτοις PD^o . || τοῖς δέρμασι A^o . || 18. καὶ ante τὴν om PC^o . || 20. οἱ μὴ διγένοι PD^o et corr A^o , ὁμαδιγένειοι C^o . || 21. ἐν] ἐν τε C^o , om PD^o . || φθισικαῖς PD^o . || 24. δὲ om C^o . || 25. ὀξείαν PD^o . || 28. δὲ om $A^o C^o$. || 29. καὶ παχύτεροι γίνονται PD^o . || 30. τοῖς om PD^o . || 33. γηρασκόντων γίνονται D^o . || 34. αὖζάνονται $A^o C^o$. || 35. τὰ πτερὰ τὰ τῶν $A^o C^o$.

ζώων, οἷον τὰς ὀρνίθας, κατὰ μὲν τὰς ἡλικίας ἔδεν μεταβάλλει, πλὴν γέρας· αὕτη δ' ἔσα τέφρα μελάντερα γήρασκα τὰ πτερὰ ἴσχει· διὰ δὲ τὰ πάθη τὰ γινόμενα κατὰ τὰς ὥρας, οἷον ὅταν ψυχὴ γίγηται μᾶλλον, ἐπίστε γίνεται τῶν μονοχρόων ἐκ μελάνων τε καὶ μελαντέρων λευκά, οἷον κόραξ τε καὶ σρουθὸς καὶ χελιδόνες· ἐκ δὲ τῶν λευκῶν γενῶν ἐκ ὥπται εἰς μέλαν μεταβάλλον· καὶ κατὰ τὰς ὥρας δὲ οἱ πολλοὶ τῶν ὀρνίθων μεταβάλλουσι τὰς χροάς, ὥςτε λαθεῖν ἂν τὸν μὴ συνήθ. μεταβάλλουσι δ' ἔνια τῶν ζώων τὰς χροάς τῶν τριχῶν κατὰ τὰς τῶν ὑδάτων μεταβολάς· ἔνθα μὲν γὰρ λευκὰ γίνονται, ἔνθα δὲ μέλανα ταυτά· καὶ περὶ τὰς ὀχείας δ' ἐστὶν ὕδατα πολλαχῶς τοιαῦτα, ἃ πίνοντα καὶ ὀχεύσαντα μετὰ τὴν πόσιν τὰ πρόβατα μέλανας γεννῶσι τοὺς ἄρνας, οἷον καὶ ἐν τῇ Χαλκιδικῇ τῇ ἐπὶ τῆς Θράκης ἐν τῇ Ἀσσυρίτιδι ἐποίει ὁ καλούμενος ποταμὸς Ψυχρὸς· καὶ ἐν τῇ Ἀνταδρίᾳ δὲ δύο ποταμοὶ εἰσιν, ὧν ὁ μὲν λευκὰ ὁ δὲ μέλανα ποιεῖ τὰ πρόβατα· δοκεῖ δὲ καὶ ὁ Σκαμάνδρος ποταμὸς ξανθὰ τὰ πρόβατα ποιεῖν· διὸ καὶ τὸν Ὀμηρὸν φασὶν ἀντὶ Σκαμάνδρου ξάνθον προσαγορεύειν αὐτόν· τὰ μὲν ἔν ἄλλα ζῶα ἔτ' ἐντὸς ἔχει τρίχας, τῶν τ' ἀκρωτηρίων ἐν τοῖς πρηνέσιν ἀλλ' ἐκ ἐν τοῖς ὑπτίοις· ὁ δὲ δασύπους μόνος καὶ ἐντὸς ἔχει τῶν γνάθων τρίχας καὶ ὑπὸ τοῖς ποσίν· ἔτι δὲ καὶ ὁ μῦς τὸ κῆτος ὀδόντας μὲν ἐν τῷ σώματι οὐκ ἔχει, τρίχας δὲ ὁμοίας υἱαίαις· αἱ μὲν ἔν τρίχες αὐξάνονται ἀποτμηθεῖσαι κάτωθεν, ἀνωθεν δ' ἔ· τὰ δὲ πτερὰ ἔτ' ἀνωθεν ἔτε κάτωθεν, ἀλλ' ἐκπίπτει· ἐκ ἀναφύεται δὲ ἐκτίλθεν ἔτε τῶν μελιττῶν τὸ πτερόν· ὅσα ἄλλα ἔχει ἄσχιζον τὸ πτερόν· οὐδὲ τὸ κέντρον, ὅταν ἀποβάλλῃ ἢ μέλιττα, ἀλλὰ θνήσκει.

Εἰσὶ δὲ καὶ ὑμένες ἐν τοῖς ζῴοις ἅπασιν τοῖς ἐναίμοις, ὅμοιος δ' ἐστὶν ὁ ὕμην δέρματι πυκνῷ καὶ λεπτῷ, ἔστι δὲ τὸ γένος ἕτερον· ἔτε γὰρ ἐστὶ σχιστὸν ἔτε τατόν· περὶ ἑκαστον δὲ τῶν ὀσῶν καὶ περὶ ἑκαστον τῶν σπλάγχχνων ὁ ὕμην ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς μείζουσι καὶ ἐν τοῖς ἐλάττοσι ζῴοις· ἀλλ'

ἄδῃλοι ἐν τοῖς ἐλάττοσι διὰ τὸ πᾶμπαν εἶναι λεπτοὶ καὶ μικροί· μέγιστοι δὲ τῶν ὑμένων εἰσιν οἱ τε περὶ τὸν ἐγκέφαλον δύο, ὧν ὁ περὶ τὸ ὄσεν ἰσχυρότερος καὶ παχύτερος τῆ περὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἔπειθ' ὁ περὶ τὴν καρδίαν ὕμην· διακοπεῖς δὲ ὁ συμφύεται ψιλὸς ὕμην, ψιλέμενά τε τὰ ὀσῶ τῶν ὑμένων σφακελίζει.

Ἐστὶ δὲ καὶ τὸ ἐπίπλεον ὕμην· ἔχει δ' ἐπίπλεον πάντα τὰ ἔναιμα· ἀλλὰ τοῖς μὲν πῖον τοῖς δ' ἀπίμελόν ἐστιν· ἔχει δὲ καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἐξάρτησιν ἐν τοῖς ζωτόκοις καὶ ἀμφώδουσιν ἐκ μέσης τῆς κοιλίας, ἣ ἐστὶν οἷον ῥαφή τις αὐτῆς· καὶ τοῖς μὴ ἀμφώδουσι δὲ ἐκ τῆς μεγάλης κοιλίας ὡσαύτως.

Ἐστὶ δὲ καὶ ἡ κύστις ὑμενοειδὴς μὲν, ἄλλο δὲ γένος ὑμένος· ἔχει δὲ κύστιν οὐ πάντα, ἀλλὰ τὰ μὲν ζωτόκα πάντα, τῶν δ' ὠτόκων ἢ χελώνη μόνον· διακοπεῖσα δὲ ἔδ' ἡ κύστις συμφύεται ἀλλ' ἢ παρ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆ ἐρητήρος, εἰ μὴ τι πᾶμπαν σπάνιον· γέγονε γὰρ τι ἥδη τοιέτον· τεθνεώτων μὲν ἔν ἔδεν διήσιν ὕγρον, ἐν δὲ τοῖς ζῴοις καὶ ξηρὰς συσάσεις, ἐξ ὧν οἱ λίθοι γίνονται τοῖς κάμνουσιν· ἐνίοις δ' ἥδη καὶ τοιαῦτα συνέσῃ ἐν τῇ κύσει ὥςτε μηδὲν δοκεῖν διαφέρειν κογχυλίων.

Περὶ μὲν ἔν φλεβὸς καὶ νεύρα καὶ δέρματος, καὶ περὶ ἰνῶν καὶ ὑμένων, ἔτι δὲ καὶ περὶ τριχῶν καὶ ὀνύχων καὶ χηλῆς καὶ ὀπλῆς καὶ κεράτων καὶ ὀδόντων καὶ ῥυγχοῦς καὶ χόνδρου καὶ ὀσῶν καὶ τῶν ἀνάλογον τέτοις τῶτον ἔχει τὸν τρόπον· σὰρξ δὲ καὶ τὸ παραπλησίαν ἔχον τὴν φύσιν τῇ σαρκὶ ἐν τοῖς ἐναίμοις πᾶσιν ἐστὶ μεταξὺ τῆ δέρματος καὶ τῆ ὀσῆς καὶ τῶν ἀνάλογον τοῖς ὀσῶις· ὥς γὰρ ἡ ἀκανθα ἔχει πρὸς τὸ ὀστέον, ἔτω καὶ τὸ σαρκώδες πρὸς τὰς σάρκας ἔχει τῶν ἐχόντων ὀστᾶ καὶ ἀκανθαν· ἐστὶ δὲ διαιρετὴ ἢ σὰρξ πάντη, καὶ ἔχ ὥσπερ τὰ νεύρα καὶ αἱ φλέβες ἐπὶ μήκος μόνον· λεπτυνομένων μὲν ἔν τῶν ζῴων ἀφανίζονται, καὶ γίνονται φλέβια καὶ ἴνες· εὐβοσία δὲ πλείονι χρωμένων πιμελῇ ἀντὶ σαρκῶν· εἰσὶ δὲ τοῖς μὲν ἔχουσι

1. τῆς ἡλικίας· ἔδεν pr A^a. || 2. ἔσα τέφρα A^aC^a, ὡς τεθεώρηται PD^a. || 4. γίνεται PD^a. || 5. μελάνων A^a. || μελαντέρων A^aC^a, μελαντέρων ἢ λευκότερων D^a. || λευκά] καὶ P. || 8. μεταβάλλουσιν ante οἱ PD^a. || 9. δὲ τινα A^aC^a. || 10. κατὰ] καὶ pr A^a, καὶ κατὰ corr. || 11. γίνεται PD^a. || μέλαινα A^a. || 12. καὶ] δὲ C^a, δὲ καὶ D^a. || δ' om C^aD^a et pr A^a. || εἰσιν ὕδατα C^a, ὕδατά εἰσι A^a. || πολλαχῇ A^a. || 13. τὰ πρόβατα om PA^aC^aD^a. || 14. τὰς pr A^a. || καὶ om D^a. || 15. τῇ ἐπὶ om PD^a. || ἀσσυρίτιδι A^a, ἀσσυρίτιδι C^a, ἀσσυρίτιδι P. || 16. ψυχρὸς ποταμὸς A^a. || τῇ om P. || ἀνταδρία A^a, ἀνταδρία D^a. || 23. καὶ ὑπὸ τοῖς ποσίν om PD^a. || μυστόκητος PA^aD^a. || 26. κάτωθεν ἔτε ἀνωθεν PD^a. || 27. ἔδεν PD^a. || ἔδ' A^a. || 28. ἄλλα τοιαῦτα ἄσχιζον ἔχει PD^a. || 29. ἀλλ' ἔκαστε ἀποθνήσκει PD^a. || 31. ὅμοιον ἐστὶν pr A^a. || λεπτῷ καὶ πυκνῷ D^a. || 32. τατόν PD^a. || 33. δ' et 34. καὶ post ἐστὶ om D^a. || 1. ἄδῃλοι C^a. || 2. μέγιστοι] καὶ μέγιστοι P. || 4. ὕμην om PD^a. || 7. ἐπίπλεον utroque loco PD^a, ἐπιπλεον ὁ priore C^a. || ἅπαντα A^aC^a. || 9. καὶ post δὲ om PD^a. || 10. ἢ A^a. || 16. ἔτε P^a. || 17. ἥδη om A^a. || 18. διείσιν A^a. || 19. ξηρὰ σύσαςις A^aC^a. || 20. μηδὲ pr A^a. || 23. καὶ post δὲ om A^aC^a. || 25. τέτοις ἔχει τόνδε τὸν A^a, τῶτον ἔχει τὸν PD^a. || 26. φύσιν ἐν τῇ P. || 27. πλείονι] ἐν πᾶσιν PA^aC^aD^a. || τῷ τε δέρματος A^a. || 32. μὲν om A^aD^a. || 33. εὐβοσία A^a.

τὰς σάρκας πολλὰς αἱ φλέβες ἐλάττωσιν καὶ τὸ αἷμα ἐρυθρότερον καὶ τὰ σπλάγχνα καὶ κοιλία μικρά· τοῖς δὲ τὰς φλέβας ἔχουσι μεγάλας καὶ τὸ αἷμα μελάντερον καὶ σπλάγχνα μεγάλα καὶ κοιλία μεγάλη, αἱ δὲ σάρκες ἐλάττωσιν· γίνονται δὲ κατὰ σάρκα πίονα τὰ τὰς κοιλίας 5
 17 ἔχοντα μικράς. πιμελή δὲ καὶ σέαρ διαφέρουσιν ἀλλήλων. τὸ μὲν γὰρ σέαρ ἐστὶ θραύσον πάντη καὶ πήγνυται ψυχόμενον, ἡ δὲ πιμελή χυτὸν καὶ ἄπηκτον· καὶ οἱ μὲν ζῳμοὶ οἱ τῶν πίωνων οὐ πήγνυται, οἷον ἵππου καὶ ὄως, οἱ δὲ τῶν σέαρ ἔχόντων πήγνυται, οἷον προβάτου καὶ αἰγός. διαφέ- 10
 ρουσι δὲ καὶ τοῖς τόποις· ἡ μὲν γὰρ πιμελή γίνεται μετὰ τὸ δέρμα καὶ σαρκός, σέαρ δ' ἐν γίνεται ἀλλ' ἢ ἐπὶ τέλει τῶν σαρκῶν. γίνεται δὲ καὶ τὸ ἐπίπλοον τοῖς μὲν πιμελώδεσι πιμελώδες, τοῖς δὲ σφατώδεσι σφατώδες. ἔχει δὲ τὰ μὲν ἀμφώδοντα πιμελήν, τὰ δὲ μὴ ἀμφώδοντα 15
 σέαρ. τῶν δὲ σπλάγχμων τὸ ἥπαρ ἐν ἐνίοις τῶν ζώων γίνεται πιμελώδες, οἷον τῶν ἰχθύων ἐν τοῖς σελάχεσιν· ποιῶσι γὰρ ἔλαιον ἀπ' αὐτῶν, ὃ γίνεται τηκομένων· αὐτὰ δὲ τὰ σελάχη ἐστὶν ἀπιμελώτατα καὶ κατὰ σάρκα καὶ κατὰ κοιλίαν κεχωρισμένη πιμελή. ἔστι δὲ καὶ τὸ τῶν ἰχθύων 20
 σέαρ πιμελώδες, καὶ ἐν γίνεται. πάντα δὲ τὰ ζῶα τὰ μὲν κατὰ σάρκα ἐστὶ πίονα τὰ δὲ ἀφωρισμένως. ὅσα δὲ μὴ ἔχει κεχωρισμένην τὴν πλῆξιν, ἥτις ἐστὶν πίονα κατὰ κοιλίαν καὶ ἐπίπλοον, οἷον ἐγγέλυς· ὀλίγον γὰρ σέαρ ἔχουσι περὶ τὸ ἐπίπλοον. τὰ δὲ πλείστα γίνεται πίονα κατὰ τὴν 25
 γαστέρα, καὶ μάλιστα τὰ μὴ ἐν κινήσει ὄντα τῶν ζώων. οἱ δ' ἐγκέφαλοι τῶν μὲν πιμελωδῶν λιπαροί, οἷον ὄως, τῶν δὲ σφατωδῶν ἀσχηνοί. τῶν δὲ σπλάγχμων περὶ τοὺς νεφροὺς μάλιστα πίονα γίνεται τὰ ζῶα· ἔστι δ' αἰεὶ ὁ δεξιὸς ἀπιμελώτερος, καὶ σφόδρα πίονες ὦσιν, ἐλλείπει τι αἰεὶ 30
 κατὰ τὸ μέσον. περίνεφρα δὲ γίνεται τὰ σφατώδη μᾶλλον, καὶ μάλιστα τῶν ζώων πρόβατον· τὸτο γὰρ ἀποθνήσκει τῶν νεφρῶν πάντη καλυφθέντων. γίνεται δὲ περίνεφρα δι' εὐβο-

σίαν, οἷον τῆς Σικελίας περὶ Λεοντίνης· διὸ καὶ ἐξελαύνουσιν ὅψε τὰ πρόβατα τῆς ἡμέρας, ὅπως ἐλάττω λάβωσι τὴν τροφήν. πάντων δὲ τῶν ζώων κοινόν ἐστι τὸ περὶ τὴν κόρην 18
 ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς· ἔχουσι γὰρ τὸτο τὸ μόριον στεατώδες πάντα ὅσα ἔχουσι τὸ τοῖστον μόριον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ μὴ εἰσι σκληρόφθαλμα. ἔστι δ' ἀγωνώτερα τὰ πιμελώδη καὶ ἄρρενα καὶ θήλεα. παίνεται δὲ πάντα πρεσβύτερα μᾶλλον ἢ νεώτερα ὄντα, μάλιστα δ' ὅταν καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος ἔχῃ τῷ μεγέθει καὶ εἰς βάθος αὐξάνηται.

Περὶ δὲ αἵματος ὧδε ἔχει· τοῦτο γὰρ πᾶσιν ἀναγ- 19
 καιότατον καὶ κοινότατον τοῖς ἐναίμοις, καὶ οὐκ ἐπίκτητον, ἀλλ' ὑπάρχει πᾶσι τοῖς μὴ φθειρομένοις. πᾶν δ' αἷμα ἐστὶν ἐν ἀγγείῳ, ἐν ταῖς καλυμέναις φλεβῖν, ἐν ἄλλῳ δὲ οὐδενὶ πλὴν ἐν τῇ καρδίᾳ μόνον. οὐκ ἔχει δὲ αἴσθησιν τὸ αἷμα ἀπτομένων ἐν ἐνὲν τῶν ζώων, ὥσπερ ὕδ' ἢ περὶ τῶν 20
 σις ἢ ἐν τῇ κοιλίᾳ· ὁδὲ δὲ ὁ ἐγκέφαλος ὕδ' ὁ μυελὸς ἐκ ἔχει αἴσθησιν ἀπτομένων. ὅπερ δ' ἂν τις διέλθῃ τὴν σάρκα, γίνεται αἷμα ἐν ζῶντι, ἐὰν μὴ ἢ διεφθαρμένη ἡ σὰρξ. ἔστι δὲ τὴν φύσιν τὸ αἷμα τὸν τε χυμὸν ἔχον γλυκύν, ἐὰν 21
 περ ὑγιὲς ἦ, καὶ τὸ χροῖμα ἐρυθρόν· τὸ δὲ χεῖρον ἢ φύσει ἢ νόσῳ μελάντερον. καὶ ὅτε λίαν παχὺ ὅτε λίαν λεπτόν τὸ βέλτιστον, ἐὰν μὴ χεῖρον ἢ διὰ φύσιν ἢ διὰ νόσον. καὶ ἐν μὲν τῷ ζῳῷ ὑγρὸν καὶ θερμὸν αἰεὶ, ἐξὶν δὲ 22
 ἔξω πήγνυται πάντων πλὴν ἐλάφου καὶ προκός καὶ εἴ τι ἄλλο τοιαύτην ἔχει τὴν φύσιν· τὸ δ' ἄλλο αἷμα πήγνυται, ἐὰν μὴ ἐξαιρεθῶσιν αἱ ἴνες. τάχιστα δὲ πήγνυται τὸ 23
 τῷ ταύρου αἷμα πάντων. ἔστι δὲ τῶν ἐναίμων ταῦτα πολυαιμότερα τὰ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἔξω ζωτόκα [καὶ] τῶν ἐναίμων μὲν ζωτοκόντων δέ. τὰ δὲ εὖ ἔχοντα ἢ φύσει ἢ τῷ 24
 ὑγιαίνειν ὅτε πολὺ λίαν ἔχει, ὥσπερ τὰ πεπωκότα πόμα πρόσφατον, οὗτ' ὀλίγον, ὥσπερ τὰ πίονα λίαν· τὰ γὰρ 25
 πίονα καθαρὸν μὲν ἔχει ὀλίγον δὲ τὸ αἷμα, καὶ γίνεται 26
 πικρότερον γινόμενα ἀναιμότερα· ἀναιμον γὰρ τὸ πῖον. καὶ 27

1. τὰς om A^cC^a. || αἱ] καὶ P. || 2. τὰ om PC^aD^a. || καὶ κοιλία μικρά om D^a. || 4. κοιλίαν μεγάλην A^a. || 5. γίνεται δὲ καὶ τὰ σαρκία πίονα A^cC^a. || τῆς A^a. || 9. οἷον — 10. πήγνυται om C^a. || 10. πήγνυται A^a. || 12. ἡ om pr A^a. || 13 et 24 et 25. ἐπίπλοον A^cC^a. || 16. τὸ ἥπαρ om P. || ἐν om PC^aD^a. || 19. ἀπιμελώτα PD^a. || 20. πιμελή A^cC^a. || καὶ om P. || 21. σέαρ] γένος A^a. || πάντα] καὶ πάντα PD^a. || 23. πλῆξιν] πιμελήν PD^a. || 24. οἷον [αἱ] ἐγγέλυς C^a. || ὀλίγον] ἔλαι P. || γὰρ om A^a. || 25. πίονα] πλείονα A^a. || 27. δ'] δὲ γε A^a. || 28. σφατωδῶν A^a, σφατωδῶν C^a. || 29. ὁ δεξιὸς αἰεὶ D^a. || 31. τὸ om PC^aD^a. || σφατώδη μᾶλλον] ὁσεώδη A^a. || 33. πάντη τῶν καλυφθέντων P. || εὐσσίαν A^a.

2. ὅψε ποτε τὰ A^cC^a. || τὴν tr.] τῆς τροφῆς A^cC^a. || 4. γὰρ ἔχουσι PD^a. || 5. τὸ τοῖστον] τὸτο τὸ A^cC^a. || 6. ἀγωνώτερα P. || τὰ] πάντα τὰ A^cC^a. || 7. θήλεα A^a. || πρεσβύτερα om P. || 8. ὅταν καὶ] ὄντα A^cC^a. || 9. ἔχει PA^cC^a. || αὐξάνεται C^a, αὐξεται A^a. || 10. δὲ] δὲ τῷ D^a. || ἅπασιν PC^a et post 11. ἐναίμοις D^a. || 13. ἐν ante ἄλλῳ om D^a. || 14. τὸ αἷμα αἴσθησιν C^a. || 15. περὶ τῶν ζώων ἢ PD^a. || 16. ἐν τῇ κοιλίᾳ] τῆς κοιλίας A^cC^a. || ὁ om PD^a. || ὁ om PC^aD^a. || ἐκ om PD^a. || 17. τὴν om A^a. || 18. ἢ post σὰρξ A^cC^a. || 22. ἢ διὰ φύσιν ἢ διὰ νόσον ἢ. καὶ PD^a. || 23. θερμὸν καὶ ὑγρὸν A^a. || 26. τάχα A^a. || 27. τῶν] τῶν μὲν C^a. || 28. τὰ] ἃ C^a. || 29. φύσεως A^a. || 33. ἐναιμότερα P.

τὸ μὲν πῖον ἄσχητον, τὸ δ' αἷμα καὶ τὰ ἐναίμα τάχιστα
σχηταί, καὶ τῶν τὰ περὶ τὰ ὁσᾶ. ἔχει δὲ λεπτότατον
μὲν αἷμα καὶ καθαρώτατον ἄνθρωπος, παχύτατον δὲ καὶ
μελάντατον τῶν ζωοτόκων ταῦρος καὶ ὄνος. καὶ ἐν τοῖς
κάτω δὲ μορίοις ἢ ἐν τοῖς ἄνω παχύτερον τὸ αἷμα γίνε- 5
ται καὶ μελάντερον. σφύζει δὲ τὸ αἷμα ἐν ταῖς φλεβῖν
ἐν ἅπασιν πάντῃ αἷμα τοῖς ζώοις, καὶ ἐξὶ τῶν ὑγρῶν μό-
νον καθ' ἅπαν τε τὸ σῶμα τοῖς ζώοις καὶ αἰεὶ, ἕως ἂν
ζῇ, τὸ αἷμα μόνον. πρῶτον δὲ γίνεται τὸ αἷμα ἐν τῇ καρ-
δίᾳ τοῖς ζώοις, καὶ πρὶν ὅλον διηρθῶσθαι τὸ σῶμα. γε- 10
ρισκομένη δ' αὐτὴ καὶ ἀφιεμένου ἔξω πλείονος μὲν ἐκθνή-
σκουσι, πολλὰ δ' ἄγαν ἀποθνήσκουσιν. ἐξυγραινομένου δὲ
λίαν νοσῶσιν· γίνεται γὰρ ἰχωροειδές, καὶ διορροῦται ὥτως
ὥστε ἤδη τινὲς ἴδισαν αἱματώδη ἰδρώτα. καὶ ἐξὶόν ἐνίοις ἔ-
πήγνυται παιτελῶς ἢ διωρισμένως καὶ χωρὶς. τοῖς δὲ κα- 15
θεύδουσιν ἐν τοῖς ἐκτὸς μέρεσιν ἑλαττον γίνεται τὸ αἷμα,
ὥστε καὶ κενταμένον μὴ ρεῖν ὁμοίως. γίνεται δὲ πεττόμενον
ἐξ ἰχώρος μὲν αἷμα, ἐξ αἱματος δὲ πιμελή· νεοσηκός
δ' αἱματος αἱμορροῖς ἢ τ' ἐν ταῖς ρίσι καὶ ἢ περὶ τὴν
ἑδραν, καὶ ἱξία. σηπόμενον δὲ γίνεται τὸ αἷμα ἐν τῷ σώ- 20
ματι πύον, ἐκ δὲ τῆς πύας πῶρος. τὸ δὲ τῶν θηλειῶν πρὸς
τὸ τῶν ἀρρένων διαφέρει· παχύτερόν τε γὰρ καὶ μελάν-
τερόν ἐστιν ὁμοίως ἐχόντων, πρὸς ὑγίειαν καὶ ἡλικίαν ἐν τοῖς
θήλεσιν, καὶ ἐπιπολῆς μὲν ἑλαττον ἐν τοῖς θήλεσιν, ἐντὸς
δὲ πολυαίμοτερον. μάλιστα δὲ καὶ τῶν θηλέων ζῶων γυνή 25
πολύαιμον, καὶ τὰ καλύμενα καταμήνια γίνεται πλείσα
τῶν ζῶων ἐν ταῖς γυναῖξιν. νεοσηκός δὲ τῷτο, τὸ αἷμα κα-
λεῖται ῥῆς. τῶν δ' ἄλλων τῶν νοσηματικῶν ἥττον μετέχου-
σιν αἱ γυναῖκες. ὀλίγαις δὲ γίνεται ἱξία καὶ αἱμορροῖς
καὶ ἐκ ῥινῶν ῥύσις· ἐὰν δὲ τι συμβαῖν τῶν, τὰ κατα- 30
μήνια χεῖρω γίνεται. διαφέρει δὲ καὶ κατὰ τὰς ἡλικίας
πλήθει καὶ εἰδει τὸ αἷμα· ἐν μὲν γὰρ τοῖς πάλμπαν νεοῖς
ἰχωροειδές ἐστι καὶ πλείον, ἐν δὲ τοῖς γέρονσι παχὺ καὶ
μέλαν καὶ ὀλίγον, ἐν ἀκμάζουσι δὲ μέσως· καὶ πήγνυται

ταχὺ τὸ τῶν γερόντων, καὶ ἐν τῷ σώματι ἢ ἐπιπολῆς·
τοῖς δὲ νέοις ἔ γίνεται τῷτο. ἰχώρ δ' ἐστὶν ἀπεπτον αἷμα,
ἢ τῷ μήπω πεπέφθαι ἢ τῷ διωρῶσθαι.

Περὶ δὲ μυελού· καὶ γὰρ τοῦτο ἐν τῶν ὑγρῶν ἐνίοις 20
τῶν ἐναίμων ὑπάρχει ζῶων. πάντα δὲ ὅσα φύσει ὑπάρ-
χει ὑγρά ἐν τῷ σώματι, ἐν ἀγγείοις ὑπάρχει, ὥσπερ καὶ
αἷμα ἐν φλεβῖ καὶ μυελός ἐν ὀστέοις, τὰ δὲ ἐν ὑμενώδεσι,
καὶ δέρμασι καὶ κοιλίαις. γίνεται δὲ ἐν μὲν τοῖς νέοις αἱ-
ματώδης πάλμπαν ὁ μυελός, πρεσβυτέρων δὲ γενομένων ἐν
μὲν τοῖς πιμελώδεσι πιμελώδης, ἐν δὲ τοῖς στεατώδεσι
στεατώδης, οὐ πάντα δ' ἔχει τὰ ὅσα μυελόν, ἀλλὰ τὰ
κοῖλα, καὶ τούτων ἐνίοις οὐκ ἐνεστὶν· τὰ γὰρ τοῦ λέοντος
ὁσᾶ τὰ μὲν ἔχει, τὰ δ' ἔχει πάλμπαν μικρόν, διόπερ
ἐνιοὶ ἔ φασιν ὅλως ἔχειν μυελόν τοὺς λέοντας, ὥσπερ εἴ-
ρηται πρότερον. καὶ ἐν τοῖς ὑέοις δ' ὅσοις ἐλάττων ἐστὶν,
ἐνίοις δ' αὐτῶν πάλμπαν ἔκ ἐνεσιν.

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ὑγρά σχεδὸν αἰεὶ σύμφυτά ἐστι
τοῖς ζώοις, ὑσερογενῆ δὲ γάλα τε καὶ γονή. τῶν δὲ τὸ
μὲν ἀποκεκριμένον ἅπασιν, ὅταν ἐνῇ, ἐνεσι, τὸ γάλα· ἢ δὲ
γονή οὐ πᾶσιν ἀλλ' ἐνίοις οἱ καλύμενοι βοοὶ τοῖς ἰχθύσιν.
ἔχει δὲ, ὅσα ἔχει τὸ γάλα, ἐν τοῖς μαστοῖς. μαστὸς δ' ἔχει
ὅσα ζωτοκεῖ καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἔξω, οἷον ὅσα τε τρίχας
ἔχει, ὥσπερ ἄνθρωπος καὶ ἵππος, καὶ τὰ κήτη, οἷον δελ-
φίς καὶ φώκη καὶ φάλαίνα· καὶ γὰρ ταῦτα μαστὸς ἔχει
καὶ γάλα. ὅσα δ' ἔξω ζωτοκεῖ μόνον ἢ ζωτοκεῖ, ἔκ ἔχει
ἔτε μαστὸς ἔτε γάλα, οἷον ἰχθύς καὶ ὄρνις. πᾶν δὲ γάλα
ἔχει ἰχώρα ὑδατώδη, ὃ καλεῖται ὀρρός, καὶ σωματώ-
δες, ὃ καλεῖται τυρός· ἔχει δὲ πλείω τυρόν τὸ παχύτερον
τῶν γαλακτικῶν. τὸ μὲν ἔν τῶν μὴ ἀμφωδόντων γάλα πῆ-
γνυται (διὸ καὶ τυρεύεται τῶν ἡμέρων), τῶν δ' ἀμφωδόν-
των ἔ πῆγνυται, ὥσπερ ὅδ' ἢ πιμελή, καὶ ἐξὶ λεπτόν καὶ
γλυκύ. ἐστὶ δὲ λεπτότατον μὲν γάλα καμήλου, δεύτερον
δ' ἵππου, τρίτον δὲ ὄνου· παχύτατον δὲ τὸ βόειον. ὑπὸ μὲν
ἐν τῇ ψυχρῇ ἔ πῆγνυται τὸ γάλα, ἀλλὰ διορρεῖται μάλ-

1. τὰ μὲν πῖονα ἄσχητον τὸ αἷμα ἔχει, τὸ PD^a. || 8. om C^a. || 4. μέλαν P. || 7. ἐν om A^aC^a. || τῶν] δὲ τῶν PD^a. || μόνον] μὲν C^a. || 9. ἐν τοῖς ζώοις ἐν τῇ καρδίᾳ A^a. || 10. πρὶν PD^a. || 11. μὲν οὐ θήκουσι A^aC^a. || 13. διορροῦται PD^a, διορροῦται pr A^a. || 17. πεττομένων PC^aD^a. || 18. ἰχώρων PD^a. || νεοσηκός A^a. || 19. παρὰ P. || 20. ἱξία P. || σηπόμενον A^a. || δὲ om A^aC^a. || 21. πύος PD^a. || πόρος PC^aD^a, σπόρος A^a. || θηλειῶν αἷμα πρὸς A^a. || 22. παχύτατον γὰρ A^a. || 23. ἐστιν om P. || ὑγείαν A^a. || ταῖς A^a. || 24. ἐπὶ πολλοῖς D^a. || ἐν] μὲν ἐν PC^aD^a. || ταῖς A^a. || 25. θηλειῶν A^a. || ζῶων ἢ γυνή PD^a. || 27. ἐν om A^aC^a. || 30. τίσι A^a. || γίνεταί χεῖρα τὰ καταμήνια A^a. || 31. καὶ om A^a. || 33. ἰχθὺς ἀφροειδὲς ἐστὶ πλείον P. || πλέον A^aC^a.

1. παχὺ PC^a et pr A^a. || 2. τοῖσιν A^aC^a. || 3. διορῶσθαι PD^a, διορῶσθαι A^aC^a. || 6. ἐν τῷ σώματι ὑγρά PD^a. || 8. δέρματι καὶ κοιλία A^a. || 9. γιγνομένων A^a. || 11. τὰ ὁσᾶ om P. || 12. τῶν ἐν ἐνίοις A^aC^a. || 13. ἔχει] ἔχει πάλμπαν A^aC^a. || ἔχει om PD^a. || 14. εἴρηται καὶ πρότερον PA^a. || 15. ἐστὶν, ἐν ἐνίοις A^aC^a. || 17. σύμφυλλα A^a. || τοῖς ζώοις ἐστὶ PC^aD^a. || 18. τε om A^aC^a. || 19. μὲν καὶ ἀποκεκριμένον PD^a. || ἐστὶ A^aC^a. || τὸ om A^a. || 20. ἐνίοις, οἷον οἱ κ. θ. ἐν ἰχθύσιν PD^a. || 22. ζωτόκα P. || ἔχει τρίχας PD^a. || 23. ὥσπερ] οἷον D^a. || 25. γάλα] γάλα A^a. || 26. ἰχθύες καὶ ὀρνίθες PD^a. || 27. ὀρός C^a. || 30. ἡμετέρων C^a. || 31. ἢ] γάλα ἢ P. || 33. παχύτερον PD^a. || 34. διορρεῖται A^aC^a.

λόν· ὑπὸ δὲ τῆ πυρὸς πηγνύται καὶ παχύνεται. οὐ γίνε-
ται δὲ γάλα, πρὶν ἢ ἐγκυον γένηται, ὅθεν τῶν ζώων ὡς ἐπὶ τὸ
πολύ. ὅταν δ' ἐγκυον ᾖ, γίνεται μὲν, ἀχρηστον δὲ τὸ πρῶ-
τον καὶ ὕστερον. μὴ ἐγκύοις δ' ὕσταις ὀλίγον μὲν ἀπ' ἐδεσ-
μάτων τινῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βδαλλομέναις ἤδη πρεσ-
βυτέραις προῆλθε, καὶ τοσῶτον ἤδη τισὶν ὥστ' ἐκτιθεῖσθαι
παιδίον. καὶ οἱ περὶ τὴν Οἰτὴν δέ, ὅσαι ἂν μὴ ὑπομένωσι
τὴν ὀχείαν τῶν αἰγῶν, λαμβάνοντες κνήδην τρίβασιν τὰ οὖ-
θατα βία διὰ τὸ ἀλγεινὸν εἶναι· τὸ μὲν ἔν πρῶτον αἱματῶ-
δες ἀμέλγονται, εἴθ' ὑπόπυον, τὸ δὲ τελευταῖον γάλα ἤδη
ὅθεν ἔλαττον τῶν ὀχευομένων. τῶν δ' ἄρρῶν ἔν τε τοῖς ἄλ-
λοις ζώοις καὶ ἐν ἀνθρώπῳ ἐν ὕδενι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
γίνεται γάλα, ὅμως δὲ γίνεται ἐν τισιν, ἐπεὶ καὶ ἐν Δήμῳ
αἶξ ἐκ τῶν μασῶν, ὅς ἔχει δύο ὁ ἄρρην παρὰ τὸ αἰδοῖον,
γάλα ἡμέλγετο τοσούτον ὥστε γίνεσθαι τροφαλίδα, καὶ
πάλιν ὀχεύσαντος τῷ ἐκ τούτου γενομένῳ συνέβαινε ταύ-
τόν. ἀλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ὡς σημεία ὑπολαμβάνουσιν, ἐπεὶ
καὶ τῷ ἐν Δήμῳ ἀνεῖλεν ὁ θεὸς μαντευσαμένῳ ἐπικτήσιν
ἔσεσθαι χρημάτων. ἐν δὲ τοῖς ἀνδράσι μεθ' ἧσιν ἐνίοις ἐκ-
θλίβεται ὀλίγον· βδαλλομένοις δὲ καὶ πολὺ ἤδη τισὶ προ-
ῆλθεν. ὑπάρχει δ' ἐν τῷ γάλακτι λιπαρότης, ἣ καὶ ἐν τοῖς
πεπηγόσι γίνεται ἐλαιώδης. εἰς δὲ τὸ προβάτειον ἐν Σικε-
λία, καὶ ὅπερ πλείον, αἰγειον μινγνύσιν. πηγνύται δὲ μά-
λιστα ἢ μόνον τὸ τυρὸν ἔχον πλείστον, ἀλλὰ καὶ τὸ αὐχμη-
ρότερον ἔχον. τὰ μὲν οὖν πλείον ἔχει γάλα ἢ ὅσον εἰς τὴν
ἐκτροφὴν τῶν τέκνων, καὶ χρησίμον εἰς τυρέυσιν καὶ ἀπόθε-
σιν, μάλιστα μὲν τὸ προβάτειον καὶ τὸ αἰγειον, ἔπειτα τὸ
βόειον· τὸ δ' ἵππειον καὶ τὸ ὄνειον μίγνυται εἰς τὸν Φρύγιον
τυρόν. ἔνεσι δὲ τυρὸς πλείων ἐν τῷ βοεῖῳ ἢ ἐν τῷ αἰγεῖῳ· γίνε-
σθαι γὰρ φασιν οἱ νομεῖς ἐκ μὲν ἀμφορέως αἰγεῖν γάλακτος
τροφαλίδας ὀβολοῖαις μιᾷς δεούσης εἴκοσιν, ἐκ δὲ βοείου
τριάκοντα. τὰ δ' ὅσον τοῖς τέκνοις ἱκανόν, πλῆθος δ' οὐδὲν
οὔτε χρησίμον εἰς τυρέυσιν, οἷον πάντα τὰ πλείους ἔχοντα

μαστοὺς δυοῖν· ὁδενὸς γὰρ τέτων ἔτε πλῆθος ἐστὶ γάλακτος
ἔτε τυρεύεται τὸ γάλα. πηγνύσι δὲ τὸ γάλα ὁπότε συκῆς
καὶ πυετία. ὁ μὲν ἔν ὁπότε εἰς ἔριον ἐξοπισθεῖς, ὅταν ἐκπλυθῇ
πάλιν τὸ ἔριον εἰς γάλα ὀλίγον· τῷτο γὰρ κεραυνύμενον πη-
γνύσιν. ἡ δὲ πυετία γάλα ἐστὶν· τῶν γὰρ ἔτι θηλαζόντων
ἐστὶν ἐν τῇ κοιλίᾳ. γίνεται ἔν ἡ πυετία γάλα ἔχον ἐν ἑαυτῷ
τυρόν· ἐκ δὲ τῆς τῆ ζώης θερμότητος πεττομένῳ τῷ γάλακτος
γίνεται. ἔχει δὲ πυετίαν τὰ μὲν μηρυκάζοντα πάντα, τῶν
δ' ἀμφωδόντων δασύπυες. βελτίων δ' ἐστὶν ἡ πυετία ὅσω ἂν
ἢ παλαιότερα· συμφέρει γὰρ πρὸς τὰς διαρροίας ἢ τοιαύ-
τη μάλιστα καὶ ἡ τῷ δασύποδος· ἀρίστη δὲ πυετία ἡ τοῦ
νεβρῶ. διαφέρει δὲ τὸ πλεόν ἱμαῖσθαι γάλα ἢ ἔλαττον τῶν
ἐχόντων γάλα ζώων κατὰ τε τὰ μεγέθη τῶν σωμάτων καὶ
τὰς τῶν ἐδεσμάτων διαφοράς, οἷον ἐν Φάσει μὲν ἐστὶ βοί-
δια μικρὰ ὧν ἕκαστον βδάλλεται γάλα πολὺ, αἱ δ'
Ἑπειρωτικαὶ βόες αἱ μεγάλαὶ βδάλλονται ἑκάστη ἀμφο-
ρέα καὶ τέττε τὸ ἥμισυ κατὰ τὰς δύο μασάς· ὁ δὲ βδάλ-
λων ὀρθὸς ἕστηκεν, μικρὸν ἐπικύπτων, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι
ἂν ἐφικέσθαι καθήμενος. γίνεται δ' ἔξω ὄνου καὶ τᾶλλα
μεγάλα ἐν τῇ Ἑπείρῳ τετράποδα, μέγιστοι δ' οἱ βόες καὶ
οἱ κύνες. νομῆς δὲ δεόνται τὰ μεγάλα πλείονος· ἀλλ' ἔχει
πολλὴν ἡ χώρα τοιαύτην εὐβοσίαν, καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν
ἐπιτήδειος τόπους. μέγιστοι δ' οἱ τε βόες εἰπὶ καὶ τὰ πρό-
βατα τὰ καλέμενα Πυρρικά, τὴν ἑπωνυμίαν ἔχοντα ταύ-
την ἀπὸ Πύρρου τῆ βασιλέως. τῆς δὲ τροφῆς ἡ μὲν σβέν-
νυσι τὸ γάλα, οἷον ἡ Μηδικὴ πόα, καὶ μάλιστα τοῖς μη-
ρυκάζουσιν· ποιεῖ δὲ πολὺ ἕτερα, οἷον κύτισος καὶ ὄροβοι,
πλὴν κύτισος μὲν ὁ ἀνθῶν ἢ συμφέρει (πίμπρησι γάρ), οἱ
δὲ ὄροβοι ταῖς κυσάσις ἢ συμφέρουσι (τίκτουσι γὰρ χαλε-
πώτερον). ὅλως δὲ τὰ φαγεῖν δυνάμενα τῶν τετραπόδων,
ὥσπερ καὶ πρὸς τὴν κύνῃσι συμφέρει, καὶ βδάλλεται πο-
λὺ τροφήν ἔχοντα. ποιεῖ δὲ γάλα καὶ τῶν φυσιωδῶν ἔνια
προσφερόμενα, οἷον καὶ κυάμων πλῆθος οἱ καὶ αἰγὶ καὶ βοῖ

2. ἢ μὴ A^oC^o . || τὸ om A^o . || 3. τὸ om PD^o . || 4. ὀλίγα PA^oD^o . || 5. βαλλομέναις P . || 6. ἐκτιθεῖσαι A^o . || 7. τὸ παι-
δίον A^oC^o . || οἱ om PD^o . || τὴν om D^o . || Οἰτὴν om P . || ὑπομένωσι et 8. κνήδην P . || 11. ἀρτέγων PD^o . || 12. ἐν ὕδενι μὲν ὡς ἐπὶ
τὸ πολὺ] ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ ἢ PD^o . || 13. ὅμως — τισιν] ἐν τισὶ δὲ γίνεται PD^o . || 14. αἶξ A^oC^o . || μασθῶν D^o . || 15. τροφαλίδας
 PD^o et corr A^o . || 17. ὑπολαμβάνει pr^oA^o . || 18. μαντευομένη et 19. κτημάτων A^oC^o . || 21. ὁ C^o . || 22. ἐλαιώδης A^o . || 23. πῖον
 A^oC^o . || δὲ om C^o . || ἢ μάλιστα τὸ, omisso μόνον, A^o . || 24. αὐχμηρότατον P , αὐχμηρότατον πλείον D^o . || 25. πλείον PA^oC^o . || ἡ
om P . || εἰς τροφήν PD^o . || 27. προβάτειον ἔπειτα δὲ τὸ βόειον A^oC^o . || 28. τὸ post καὶ om PA^o . || 29. ἐστὶ A^oC^o . || 30. οἱ om
 P . || ἀμφορέως A^o . || 31. ὀβολοῖαις μιᾷς δὲ ὕσας P .

2. τε om PD^o . || 3. ἔρια A^oC^o . || 6. ἐστὶν] τῷτο γὰρ P . || αὐτῷ πῦρ ὁ ἐκ τῆς PD^o . || 9. βέλτιον A^oC^o . || ὅσον PD^o . || 11. ἡ τῷ
post πυετία om C^o . || 12. τῷ C^o . || πλείον A^oD^o . || ἡ μ. γ. ἢ ἔλ.] ἡ ἔλαττον βδάλλεσθαι γάλα PD^o . || 13. καὶ] κατὰ A^o . || 14. ἐδεσμάτων]
σώματων P . || φάσι P . || βοῖδια PA^oC^o . || 16. αἱ μεγάλαὶ om A^oC^o . || βδάλλεται PD^o . || ἕκαστος P . || 17. τὸ om A^oC^o . || 18.
ἕστηκεν ἡ μικρὸν PD^o . || 19. ἐφικεῖσθαι A^oC^o . || δ' ἔξω ὄνου] δὲ ζῶα ἢ PD^o . || 20. οἱ om P . || 22. ἡ τοιαύτη χώρα εὐβοσίαν A^o . ||
23. μεσὸι P . || 24. πυρικά A^o . || τὴν] τὰ τὴν PD^o . || 28. μὲν om PD^o . || 29. ταῖς] καὶ ταῖς PD^o . || 31. καὶ τὰ πρὸς A^o . || κύ-
σιν A^o , κῆστιν PD^o . || πολλὴν A^oC^o . || 32. πολὺ δὲ γάλα ποιεῖ PD^o . || καὶ om A^oC^o . || 33. οἱ] οἷον οἱ C^o , ὀλίγον οἱ PD^o .

καὶ χιμαίρα· ποιεῖ γὰρ καθίεναι τὸ ὄθαρ. σημεῖον δὲ τοῦ γάλα πλείον γενήσεσθαι, ὅταν πρὸ τῆ τόνκ το ὄθαρ βλέπη κάτω. γίνεται δὲ πολὺν χρόνον γάλα πᾶσι τοῖς ἔχουσιν, ἂν ἀνόχευτα διατελῇ καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔχωσι, μάλιστα δὲ τῶν τετραπόδων πρόβατον· ἀμέλγεται γὰρ μῆνας ἑκτώ. 5 ὅλως δὲ τὰ μηρυκάζοντα γάλα πολὺ καὶ χρήσιμον εἰς τυρεῖαν ἀμέλγεται. περὶ δὲ Τορώνη· αἱ βόες ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆ τόνκ διαλείπουσιν, τὸν δ' ἄλλον χρόνον πάντα ἔχουσιν γάλα. τῶν δὲ γυναικῶν τὸ πελιδνότερον γάλα βέλτιον τῷ λευκῷ τοῖς τιτθευομένοις· καὶ αἱ μέλαιναί τῶν λευκῶν ὑγι- 10 ενότερον ἔχουσιν. τροφιμώτατον μὲν ἔν τὰ πλείστον ἔχον τυρόν, ὑγιεινότερον δὲ τοῖς παιδίοις τὸ ἔλαττον.

22. Σπέρμα δὲ προίενται πάντα τὰ ἔχοντα αἷμα. τί δὲ συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν καὶ πῶς, ἐν ἄλλοις λεχθήσεται. πλείστον δὲ κατὰ τὸ σῶμα ἄνθρωπος προίεται. ἐξὶ δὲ τῶν 15 μὲν ἔχόντων τρίχας γλίσχρον, τῶν δ' ἄλλων ζῴων ἢ ἔχει γλίσχρότητα. λευκὸν δὲ πάντων· ἀλλ' Ἡρόδοτος διέφυσαι γράφας πρὸς Αἰθίοπας προίεσθαι μέλαιναν τὴν γονήν. τὸ δὲ σπέρμα ἐξέρχεται μὲν λευκὸν καὶ παχύ, ἂν ἢ ὑγιεινόν, βύραζε δ' ἐλθὼν λεπτόν γίνεται καὶ μέλαν. ἐν δὲ τοῖς πά- 20 γοις ἢ πηγνυται, ἀλλὰ γίνεται πάνπαν λεπτόν καὶ ὑδατῶδες καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὸ πάχος· ὑπὸ δὲ τῆ θερμῆς πηγνυται καὶ παχύνεται. καὶ ὅταν ἐξήλθῃ χρόνισαν ἐν τῇ ὑστέρᾳ, παχύτερον ἐξέρχεται, ἐνίοτε δὲ ξηρὸν καὶ συνεστραμμένον. καὶ τὸ μὲν γόνιμον ἐν τῷ ὕδατι χωρεῖ κάτω, τὸ δ' 25 ἄγονον διαχεῖται. ψευδὲς δ' ἐστὶ καὶ ὁ Κτησίας γέγραφε περὶ τῆς γονῆς τῶν ἐλεφάντων.

Δ.

Περὶ μὲν ἔν τῶν ἐναίμων ζῴων, ὅσα τε κοινὰ ἔχουσιν μέρη καὶ ὅσα ἴδια ἕκαστον γένος, καὶ τῶν ἀνομοιομερῶν καὶ τῶν ὁμοιομερῶν, καὶ ὅσα ἐντὸς καὶ ὅσα ἐκτὸς, εἰρηται

πρότερον· περὶ δὲ τῶν ἀναίμων ζῴων νυνὶ λεκτέον. ἔστι δὲ γένη πλείω, ἐν μὲν τὸ τῶν καλουμένων μαλακίων· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσα ἀναιμα ὄντα ἐκτὸς ἔχει τὸ σαρκῶδες, ἐντὸς δ' εἴ τι ἔχει σερεόν, καθάπερ καὶ τὰ ἔναιμα, οἷον τὸ τῶν σπη- 30 πίων γένος. ἐν δὲ τὸ τῶν μαλακιοσράκων· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅσων ἐκτὸς τὸ σερεόν, ἐντὸς δὲ τὸ μαλακὸν καὶ σαρκῶδες· τὸ δὲ σκληρὸν αὐτῶν ἐστὶν ἢ θραυστὸν ἀλλὰ θλαστόν, οἷον ἐστὶ τό τε τῶν καράβων γένος καὶ τὸ τῶν καρκίνων. ἔτι δὲ τὰ ὀστρακόδερμα· τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὧν ἐντὸς μὲν τὸ σαρκῶδες ἐστὶν, ἐκτὸς δὲ τὸ σερεόν, θραυστὸν δὲ καὶ κατακτόν, ἀλλ' οὐ θλαστόν· τοιοῦτον δὲ τὸ τῶν κοχλίων γένος καὶ τὸ τῶν ὀσρέων ἐστὶν. τέταρτον δὲ τὸ τῶν ἐντόμων, ὃ πολλὰ καὶ ἀνόμοια περιεῖληφε εἶδη ζῴων. ἐστὶ δ' ἔντομα ὅσα κατὰ τὸ νομα ἐστὶν ἐντομὰς ἔχοντα ἢ ἐν τοῖς ὑπίοις ἢ ἐν τοῖς πρηνέσιν ἢ ἐν ἀμφοῖν, καὶ ὅτε ὁσῶδες ἔχει ἐν κεχωρισμένον ὅτε σαρκῶδες, ἀλλὰ μέσον ἀμφοῖν· τὸ σῶμα γὰρ ὁμοίως καὶ ἔσω καὶ ἔξω σκληρὸν ἐστὶν αὐτῶν. ἐστὶ δ' ἔντομα καὶ ἄπτερα, οἷον ἱκλὸς καὶ σκολόπενδρα, καὶ πτερωτά, οἷον μέλιττα καὶ 35 μηλολόνη καὶ σφήξ· καὶ ταῦτο δὲ γένος ἐστὶ καὶ πτερωτὸν καὶ ἄπτερον, οἷον μύρμηκες εἰσὶ καὶ πτερωτοὶ καὶ ἄπτεροι, καὶ αἱ καλέμεναι πυγολαμπίδες. τῶν μὲν ἔν μαλακίων καλε- μένων τὰ μὲν ἔξω μόρια τὰ δ' ἐστὶν, ἐν μὲν οἱ ὀνομαζόμενοι πό- δες, δεύτερον δὲ τέτων ἐχόμενη ἢ κεφαλὴ, τρίτον δὲ τὸ κύτος, ὃ περιέχει τὰντός, καὶ καλοῦσιν αὐτὸ κεφαλὴν τινες, οὐκ ὁρθῶς καλοῦντες· ἔτι δὲ πτερύγια κύκλω περὶ τὸ κύτος. 40 συμβαίνει δ' ἐν πᾶσι τοῖς μαλακίοις μεταξύ τῶν ποδῶν καὶ τῆς γαστρὸς εἶναι τὴν κεφαλὴν. πόδας μὲν οὖν ὀκτώ πάντ' ἔχει, καὶ τέτρες δικοτύλους πάντα, πλην ἐνὸς γένους πολυπόδων. ἰδία δ' ἔχουσιν αἱ τε σήπια καὶ αἱ τευθίδες 30 καὶ οἱ τεύθοι δύο προβοσκίδας μακράς ἐπ' ἄκρων, τραχύ- τητα ἐχέσας δικότυλον, αἷς προσάγονταί τε καὶ λαμβά- νουσιν εἰς τὸ στόμα τὴν τροφήν, καὶ ὅταν χειμῶν ἢ, βαλ- λόμεναι πρὸς τινα πέτραν ὥσπερ ἀγκυράς ἀποσαλεύουσιν.

1. σημεῖον — 2. ὄθαρ om P. || 2. πλείον D^a. || ἰμήσασθαι A^aC^a. || βθάλλη P. || 3. γάλα post ἔχουσιν A^aC^a. || πᾶσι] παρὰ P C^a, om D^a. || 5. πρόβατα P, τὰ πρόβατα D^a. || γὰρ μῆνας] μῆνας καὶ C^a. || 6. ὅμως A^a. || 7. οἱ A^a. || 9. δὲ om A^a. || πελιδ- νότερον A^aC^a. || 10. τιτθευομένοις pr A^a. || μέλαινας PD^a. || 11. τροφιμώτερον C^a, τροφίμιον A^a. || 13. ἅπαντα τὰ ἔχοντα αἷμα C^a, τὰ ἔχ. αἷμα ἅπαντα A^a. || 14. ὅπως PD^a. || 18. τὴν om A^aC^a. || 19. λεπτόν A^a. || ὑγιαῖνον A^aC^a. || 22. τῷ θερμῷ δὲ PD^a. || 26. ὃ] δ ὁ A^aC^a; ὅπερ D^a. || 30. Δ.] εἴ. C^a. || 33. ἐκτὸς καὶ ὅσα ἐντὸς A^aC^a.

1. ζῴων om A^aC^a. || νῦν A^aC^a. || 2. γένη ταῦτα πλείω A^a, γένη αὐτῶν πλείω C^a. || 4. ὅτι ἔχει C^a, ἔχει τὸ P, τὸ D^a. || ἔναιμα τῶν ζῴων οἷον καὶ τὸ A^aC^a. || 5. ἐν δὲ τῶν μαλακιοσράκων P, τὰ δὲ μαλακιοσράκα A^aC^a. || 6. ὅσα τὰ μὲν (μὲν τὸ P) σερεόν ἐκτὸς ἔχουσιν PD^a. || τὸ om A^aC^a. || 7 et 11. φλασέν D^a, φλαυσέν P. || 8. τε om A^a. || καρκίνων γένος καὶ τὸ τῶν καράβων PD^a. || ἐν δὲ τῶν ὀστρακόδερων PD^a. || 10. ἐστὶν om C^a. || 11. δὴ D^a. || τὸ] καὶ τὸ A^a, τό τε PD^a. || κόχλων καὶ τὸ τῶν ὀσρέων γένος PC^aD^a. || 13. εἶδη περιεῖληφε PD^a. || 15. ἐν] ἐν PD^a, om A^aC^a. || 16. ἀμφοῖν ἔχει. τὸ PD^a. || 19. μηλολόνη A^a. || καὶ post σφήξ om PD^a. || γένος αὐτῶν ἐστὶ A^aC^a. || 21. πυγ.] πτερόποδες PD^a. || 22. ταῦτα PD^a. || 23. ἢ om A^aC^a. || 24. τὰ ἐντὸς A^a, πᾶν τὸ σῶμα PD^a. || κέφαλόν D^a. || 25. ἐστὶ PD^a. || 28. πάντα] πάντας A^a, ἅπαντα D^a, om P. || 29. ἢ τε σήπια PD^a. || super τευθίδες re A^a δεκαεῖ εἶναι τὰ κα- λαμάρια. || 30. τευθοὶ PD^a. || προβ. καὶ μ. P. || 32. χειμῶν, omisso ἢ, P. || βαλλόμενα A^a. || 33. ἀγκυράν PD^a.

τοῖς δ' ὥσπερ πτερυγίοις, οἷς ἔχουσιν περὶ τὸ κύτος, νέουσιν. ἐπὶ δὲ τῶν ποδῶν αἱ κοτυληδόνες ἅπασιν εἰσὶν. ὁ μὲν οὖν πολύπους καὶ ὡς ποσὶ καὶ ὡς χερσὶ χρῆται ταῖς πλεκτά-
ναις. προσάγεται μὲν ἔν ταῖς δυσὶ ταῖς ὑπὲρ τῆ στομάτος·
τῇ δ' ἐσχάτῃ τῶν πλεκτανῶν, ἣ ἐστὶν ὀξυτάτῃ τε καὶ μόνῃ
παράλευκος αὐτῶν καὶ ἐξ ἄκρου δικρόα (ἔστι δ' αὕτη ἐπὶ
τῇ ῥάχει· καλεῖται δὲ ῥάχης τὸ λεῖον, ἧ πρόσω αἱ κοτυ-
ληδόνες εἰσὶν), ταύτῃ δὲ τῇ πλεκτάνῃ χρῆται ἐν ταῖς ὀχει-
αῖς. πρὸ τῆ κύτους δ' ὑπὲρ τῶν πλεκτανῶν ἔχουσι κοῖλον
αὐλόν, ᾧ τὴν θάλατταν ἀφιάσι δεξάμενοι τῷ κύτει, ὅταν
τι τῷ σώματι λαμβάνωσιν. μεταβάλλει δὲ τῆτον· ὅτε μὲν
εἰς τὰ δεξιὰ ὅτε δὲ εἰς τὰ εὐώνυμα· ἀφιάσι δὲ καὶ τὸν
θόλον ταύτῃ. νεὶ δὲ πλάγιος, ἐπὶ τὴν καλουμένην κεφαλὴν
ἐκτείνων τοὺς πόδας· οὕτω δὲ νέοντι συμβαίνει προορᾶν μὲν
εἰς τὸ πρόσθεν (ἐπάνω γὰρ εἰσὶν οἱ ὀφθαλμοί), τὸ δὲ στό-
μα ἔχει ὀπισθεν. τὴν δὲ κεφαλὴν, ἕως ἂν ζῇ, σκληρὰν
ἔχει καθάπερ ἐμπεφυσημένην. ἄπτεται δὲ καὶ κατέχει
ταῖς πλεκτάναις ὑπτίαις, καὶ ὁ μεταξὺ τῶν ποδῶν ὕμνη
διατέταται πᾶς· ἐὰν δ' εἰς τὴν ἄμμον ἐμπέσῃ, ἐκείτῃ δύ-
ναται κατέχειν. ἔχουσι δὲ διαφορὰν οἱ τε πολύποδες καὶ
τὰ εἰρημένα τῶν μαλακίων· τῶν μὲν γὰρ πολυπόδων τὸ
μὲν κύτος μικρόν, οἱ δὲ πόδες μακροὶ εἰσι, τῶν δὲ τὸ μὲν
κύτος μέγα, οἱ δὲ πόδες βραχεῖς, ὥστε μὴ πορεύεσθαι ἐπὶ
αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ πρὸς αὐτά, τὸ μὲν μακρότερόν ἐστιν ἢ
τευθίς, ἢ δὲ σηπία πλατύτερον. τῶν δὲ τευθίδων οἱ τευθοὶ
καλόμενοι ἐπὶ πολὺ μείζους· γίνονται γὰρ καὶ πέντε πῆ-
χεων τὸ μέγεθος. γίνονται δὲ καὶ σηπία ἔναι διπῆχεις,
καὶ πολυπόδων πλεκτάναις τηλικαῦται καὶ μείζους· ἔτι τὸ
μέγεθος. ἔστι δὲ τὸ γένος ὀλίγον τῶν τευθῶν. διαφέρουσι δὲ
τῷ σχήματι τῶν τευθίδων οἱ τευθοὶ· πλατύτερον γὰρ ἐστὶ
τὸ ὀξὺ τῶν τευθῶν, ἔτι δὲ τὸ κύκλω πτερύγιον περὶ ἅπαν
ἐστὶ τὸ κύτος· τῇ δὲ τευθίδι ἐλλείπει. ἔστι δὲ πελάγιον, ὥς-
περ καὶ ἡ τευθίς. μετὰ δὲ τὸς πόδας ἡ κεφαλὴ ἐστὶν ἀπάν-

των ἐν μέσῳ τῶν ποδῶν τῶν καλημένων πλεκτανῶν. ταύτης
δὲ τὸ μὲν ἐστὶ σῶμα, ἐν ᾧ εἰσὶ δύο ὁδόντες· ὑπὲρ δὲ τέτων
ὀφθαλμοὶ μεγάλοι δύο, ὧν τὸ μεταξὺ μικρὸς χόνδρος ἔχων
ἐγκέφαλον μικρόν. ἐν δὲ τῷ σώματι ἐστὶ μικρὸν σαρκῶδες·
γλῶτταν δ' ἐκ ἔχει αὐτῶν ἑδέν, ἀλλὰ τέτῳ χρῆται ἀντὶ
γλῶττης. μετὰ δὲ τῷτο ἔξωθεν μὲν ἐστὶν ἰδεῖν τὸ φαινόμενον
κύτος. ἐστὶ δ' αὐτῷ ἡ σὰρξ σχιστή, ἐκ εἰς εὐθὺ μέντοι ἀλλὰ
κύκλω· δέρμα δ' ἔχουσιν πάντα τὰ μαλακία περὶ ταύτην.
μετὰ δὲ τὸ σῶμα ἔχουσιν οἰσφαγὸν μακρόν καὶ στενόν, ἐχόν-
μενον δὲ τέτῳ πρόλοβον μέγαν καὶ περιφερῆ ὀρθωθῆ. τέτῳ
δ' ἔχεται ἡ κοιλία οἷον ἡνυσρον· τὸ δὲ σχῆμα ὁμοιον τῇ ἐν
τοῖς κήρυξιν ἐλίκη. ἀπὸ δὲ ταύτης ἄνω πάλιν φέρει πρὸς
τὸ σῶμα ἔντερον λεπτόν· παχύτερον δ' ἐστὶ τῆ σωμαχίου τὸ
ἔντερον. σπλάγχχον δ' ἑδέν ἔχει τῶν μαλακίων, ἀλλ' ἢ κα-
λῶσι μύτιν, καὶ ἐπὶ ταύτῃ θολόν. τῆτον δὲ πλεῖστον αὐτῶν
καὶ μέγιστον ἡ σηπία ἔχει· ἀφίησι μὲν ἔν ἅπαντα, ὅταν
φοβηθῇ, μάλιστα δὲ ἡ σηπία· ἢ μὲν ἔν μύτις κείται ὑπὸ
τὸ σῶμα, καὶ δι' αὐτῆς τείνει ὁ σωμαχίος· ἢ δὲ τὸ ἔντερον
ἀνατείνει, κάτωθεν ὁ θολός, καὶ τῷ αὐτῷ ὕμνι περιεχόμενον
ἔχει τὸν πόρον τῷ ἐντέρῳ, καὶ ἀφίησι κατὰ ταύτῃ τὸν τε
θολόν καὶ τὸ περίπτωμα· ἔχουσι δὲ καὶ τριχῶδη ἄττα ἐν
τῷ σώματι. τῇ μὲν ἔν σηπία καὶ τῇ τευθίδι καὶ τῷ τευθῷ
ἐντός ἐστι τὰ στερεὰ ἐν τῷ πραινέ τῷ σώματος, ἃ καλοῦσι
τὸ μὲν σήπιον τὸ δὲ ξίφος. διαφέρει δὲ· τὸ μὲν γὰρ σή-
πιον ἰσχυρόν καὶ πλατὺ ἐστὶ, μεταξὺ ἀκάνθης καὶ ὀστοῦ,
ἔχον ἐν αὐτῷ ψαθυρότητα σομφήν, τὸ δὲ τῶν τευθίδων
λεπτόν καὶ χονδρῶδες. τῷ δὲ σχήματι διαφέρουσιν ἀλ-
λήλων ὥσπερ καὶ τὰ κύτῃ. οἱ δὲ πολυπόδες οὐκ ἔχουσιν
ἔσω στερεὸν τοῖστον ἑδέν, ἀλλὰ περὶ τὴν κεφαλὴν χονδρῶ-
δες, ὃ γίνεται, ἐὰν τις αὐτῶν παλαιωθῇ, σκληρόν. τὰ δὲ
θήλεα τῶν ἀρρένων διαφέρουσιν· οἱ μὲν γὰρ ἀρρενες ἔχουσιν
πόρον ὑπὸ τὸν στομάχον, ἀπὸ τῆ ἐγκεφάλου τείνοντα πρὸς
τὰ κάτω τοῦ κύτους· ἐστὶ δὲ πρὸς ὃ τείνει, ὁμοιον μαστῶ·

1. δὲ πτερυγίοις ἃ PD^a. || παρὰ P. || 3. ποσὶ καὶ χερσὶ P, χερσὶ καὶ ποσὶ D^a. || 4. προσάγει PD^a. || μὲν ἔν] δὲ A^aC^a. || 6. περίλευκος A^aC^a. || αὕτη ἢ ἐπὶ P. || 8. δὴ D^a, om A^aC^a. || 10. βάλασσαν PD^a. || δεξάμενα A^a. || 11. λάβωσι A^a. || τῷτο P D^a. || 12. ἀριστερά A^aC^a. || ἀφίησι A^a. || δ' ἑκαστον βορὸν A^aC^a. || 13. πλαγίως C^a, πελαγίως A^a. || 14. ἐκτείνον A^a. || 15. ἐμπροσθεν A^a. || 18. τῶν om D^a. || 19. πῆση PD^a. || 20. διαφοράς A^a. || 21. μαλακίων τὰ τῶν πολυποδίων· τῶν P. || 22. μὲν om P. || κύτος μὲν D^a. || 23. ἐν αὐτοῖς τέτοις. αὐτῶν A^aC^a. || 24. μακρότατόν C^a. || ἐστὶν οἷον ἢ P. || 25. τευθίς A^a. || 26. ἐπὶ πολὺ C^a, πολλῶ A^a. || γίνεσθαι A^a. || καὶ om P. || 28. ἔτι] ἐπὶ PD^a. || 29. τὸ om D^a. || διαφέρει δὲ τὸ σχῆμα τῶν τ. ὁ τευθός A^aC^a. || 31. πᾶν PD^a. || 32. ἐλλείπει] ἔλασσαν PD^a. || πλάγιον A^aC^a. || 33. καὶ om PD^a. || ἐστὶν om A^a.

2. ἐνεῖσι A^aC^a. || 3. δύο μεγάλοι PD^a. || 6. ἐστὶν om PD^a. || 7. τοι om P. || 9. σῶμα P. || στενόν καὶ μακρόν PD^a. || 10. παρεμφερῆ ὀρθῇ PD^a. || 11. ὁμοία PD^a. || 12. ἐλίκε A^aC^a. || 13. ἐστὶ om P. || 15. μύσιν et 17. μύσις A^a. || 15 et 21. θόλον D^a, βορὸν A^aC^a. || 15. τῷτο PC^a. || δ' ἐπὶ πλεῖστον PD^a. || αὐτῷ P. || 18. διὰ ταύτης A^aC^a. || δὲ εἰς τὸ PD^a, τὸ C^a. || ἕτερον P. || 19. βορός A^aC^a, θολός D^a. || καὶ om PD^a. || 20. βορὸν A^aC^a. || τὰ αὐτά PD^a. || 24. σηπίον C^aD^a, σηπίον A^a utroque loco. || διαφέρει γὰρ ὅτι τὸ μὲν σ. PD^a. || 25. ἐστὶ καὶ μ. P. || 26. ψαθυρότητα PD^a. || 29. εἴσω A^aC^a. || τοῖστον om PD^a. || 30. ἄν PD^a. || 33. τὰ] τὸ A^a. || πρὸς om A^aC^a.

ἐν δὲ ταῖς θηλείαις δύο τε ταῦτ' ἐστὶ καὶ ἄνω. ἀμφοτέροις δ' ὑπὸ ταῦτα ἐρυθρὰ ἄττα σωματία πρόσσεστιν. τὸ δ' ὦν ὁ μὲν πολὺπυς ἐν καὶ ἀνώμαλον ἐξωθεν καὶ μέγα ἰσχει· ἔσω δὲ τὸ ὕγρον, ὁμόχροον ἅπαν καὶ λεῖον, χροῶμα δὲ λευκόν· τὸ δὲ πληθὸς τῷ ὡς τοσούτον ὥστε πληρὴν ἀγγεῖον μεῖζον 5 τῆς τῆ πολὺπόδος κεφαλῆς. ἡ δὲ σηπία δύο τε τὰ κύτῃ καὶ πολλὰ ὡς ἐν τέτοις, χαλαραῖς ὅμοια λευκαῖς. ἕκαστα δὲ τέτων ὡς κεῖται τῶν μορίων, θεωρεῖσθαι ἐκ τῆς ἐν ταῖς ἀνατομαῖς διαγράψης. πάντα δὲ τὰ ἄρρενα ταῦτα τῶν θηλειῶν διαφέρει, καὶ μάλιστα ἡ σηπία· τὰ τε γὰρ πρᾶνῃ 10 τῷ κύτῃ πάντα μελάντερα τῶν ὑπτίων τραχυτέρα· τε ἔχει ὁ ἄρρην τῆς θηλείας, καὶ διαποικίλα· ῥαβδοῖς, καὶ τὸ ὀροπούγιον ὀξύτερον. ἐστὶ δὲ γένῃ πλείω πολυπόδων, ἐν μὲν τὸ μάλιστ' ἐπιπολάζον καὶ μέγιστον αὐτῶν (εἰσὶ δὲ πολὺ μεῖζους οἱ πρόσγειοι τῶν πελαγίων), ἐτι δ' ἄλλοι μικροί, 15 ποικίλοι, οἳ ἐκ ἐσθίνονται. ἄλλα τε δύο, ἣ τε καλουμένη ἐλεδώνη, μήκει τε διαφέρεισά τῷ τῶν ποδῶν καὶ τῷ μονοκότυλον εἶναι μόνῃ τῶν μαλακίων (τὰ γὰρ ἄλλα πάντα δικότυλά ἐστι); καὶ ἦν καλῶσιν οἱ μὲν βολιταῖαν· οἱ δ' ὄζολιν. ἐτι δ' ἄλλοι δύο ἐν ὀρεῖσι, ὃ τε καλῶμενος ὑπό-τινων 20 ναυτίλος καὶ ποντίλος, ὑπ' ἐνίων δ' ὦν πολὺπόδος· τὸ δ' ὄσρακον αὐτῷ ἐστὶν οἷον κτεῖς κοῖλος καὶ ἔσσυμφυής. οὗτος νέμεται πολλάκις παρὰ τὴν γῆν, εἴθ' ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκκλύζεται εἰς τὸ ξηρόν, καὶ περιπεσόντος τῷ ὀσρέου ἀλίσκειται καὶ ἐν τῇ γῇ ἀποθνήσκει. εἰσὶ δ' ἔτι μικροί, τὸ εἶδος 25 ὅμοιοι ταῖς βολιταῖαις. καὶ ἄλλος ἐν ὀστράκῳ οἷον κοχλίας, ὃς ἐκ ἐξέρχεται ἐκ τῷ ὀσράκῳ, ἀλλ' ἔνεστιν ὥσπερ ὁ κοχλίας, καὶ ἐξω ἐνίστε τὰς πλεκτάνας προτείνει. περὶ μὲν ἔν τῶν μαλακίων εἰρηται.

2 Τῶν δὲ μαλακοστράκων ἐν μὲν ἐστὶ γένος τὸ τῶν κα- 30 ράβων, καὶ τοῦτω παραπλήσιον ἕτερον τὸ τῶν καλουμένων ἀστακῶν· ἔτι δὲ διαφέρουσι τῶν καράβων τῷ ἔχειν χηλὰς καὶ ἄλλας τινὰς διαφορὰς οὐ πολλὰς. ἐν δὲ τὸ τῶν καρίδων, καὶ ἄλλο τὸ τῶν καρκίνων. γένῃ δὲ πλείω τῶν καρί-

δων ἐστὶ καὶ τῶν καρκίνων, τῶν μὲν καρίδων αἱ τε κυφαὶ καὶ αἱ κράγγονες καὶ τὸ μικρὸν γένος (αὗται γὰρ ἔχουσιν μείζους), τῶν δὲ καρκίνων παντοδαπώτερον τὸ γένος καὶ ἐκ εὐαριθμητον. μέγιστον μὲν οὖν ἐστὶν ὡς καλῶσι μαίας, 5 δευτερον δὲ οἳ τε πάγγοι καὶ οἱ Ἡρακλεωτικοὶ καρκίνοι, ἐτι δ' οἱ ποτάμιοι· οἱ δ' ἄλλοι ἐλάττους καὶ ἀνωμώτεροι περὶ δὲ τὴν Φοινίκην γίνονται ἐν τῷ αἰγιαλῷ οὗς καλῶσιν ἱππεῖς διὰ τὸ ὕτως ταχέως θεῖν ὥστε μὴ ῥάδιον εἶναι κατα- λαβεῖν· ἀνοιχθέντες δὲ κενοὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν νόμῃν. ἐστὶ δὲ 10 καὶ ἕτερον γένος μικρὸν μὲν ὥσπερ οἱ καρκίνοι, τὸ δὲ εἶδος ὅμοιον τοῖς ἀστακοῖς. πάντα μὲν ἔν ταῦτα, καθάπερ εἰρη- ται πρότερον, τὸ μὲν στερεὸν καὶ ὀστρακῶδες ἐκτὸς ἔχει ἐν τῇ χώρᾳ τῇ τῷ δερμάτος, τὸ δὲ σαρκῶδες ἐντός, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑπτίοις πλακωδέερα, εἰς ἃ καὶ ἐκτίκτεσιν αἱ θήλειαι. πόδας δ' οἱ μὲν καράβοι ἐφ' ἑκάτερα ἔχουσι πέντε σὺν ταῖς 15 ἐσχάταις χηλαῖς· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ καρκίνοι δέκα τὰς πάντας σὺν ταῖς χηλαῖς. τῶν δὲ καρίδων αἱ μὲν κυφαὶ πέντε μὲν ἐφ' ἑκάτερα ἔχουσιν, ὅξεις τὰς πρὸς τῇ κεφαλῇ, ἄλλους δὲ πέντε ἐφ' ἑκάτερα κατὰ τὴν γαστέρα, τὰ ἄκρα 20 ἔχοντας πλατέα· πλακάς δ' ἐν τοῖς ὑπτίοις ἐκ ἔχουσι, τὰ δ' ἐν τοῖς πρηνέσιν ὅμοια τοῖς καράβοις. ἡ δὲ κραγγὼν τὸ ἀνάπαλιν· τὰς πρώτας γὰρ ἔχει τέτταρας ἐφ' ἑκάτερα, εἴθ' ἄλλους ἐχομένους λεπτὰς τρεῖς ἐφ' ἑκάτερα, τὸ δὲ λοιπὸν πλεῖον μόνον τοῦ σώματος ἄπου ἐστὶν. κάμπτονται δ' οἱ μὲν πόδες πάντων εἰς τὸ πλάγιον, ὥσπερ καὶ τῶν ἐντό- 25 μων, αἱ δὲ χηλαί, ὅσα ἔχει χηλὰς, εἰς τὸ ἐντός. ἔχει δ' ὁ καράβος καὶ κέρκον, πτερύγια δὲ πέντε· καὶ ἡ καρὶς ἡ κυφὴ τὴν οὐρὰν καὶ πτερύγια τέτταρα. ἔχει δὲ καὶ ἡ κραγγὼν πτερύγια ἐφ' ἑκάτερα ἐν τῇ ἑρᾷ· τὸ δὲ μέσον αὐ- τῶν ἀμφοτέραι ἀκανθῶδες, πλην αὗται μὲν πλατὺ, ἡ δὲ 30 κυφὴ ὀξὺ. ὁ δὲ καρκίνος μόνος τῶν τοιούτων ἀνοροπούγιον· καὶ τὸ σῶμα τὸ μὲν τῶν καρίδων καὶ τῶν καράβων πρό- μηκες, τὸ δὲ τῶν καρκίνων στρογγύλον· διαφέρει δ' ὁ κα- ράβος ὁ ἄρρην τῆς θηλείας· τῆς μὲν γὰρ θηλείας ὁ πρῶτος

1. ἐν δὲ ταῖς] ταῖς δὲ PD^a. || τε om A^a. || ἀμφ.] καὶ ἀμφ. C^a. || 2. ἄττα] δὲ τὰ C^a. || σώματα P. || 3. ἐξω δὲ καὶ PD^a. || ἔχει D^a. || 4. ὁμόχροον A^a; ὁμίχροον C^a. || δὲ om PD^a. || 5. πληρὴν τὸ ἀγγεῖον P. || 6. πολὺπου PD^a. || σηπία A^a. || 7. ἕκα- σον C^a. || 11. πάντα] ὄντα A^aC^a. || τε] τε πάντα D^a, om P. || 12. ὀροπούγιον A^a. || 13. πλείω τῶν πολ. PD^a. || 16. ἄλλοι P, ἄλλο D^a. || τε δύο] δὲ PD^a. || 17. ἐλεδώνη C^a; ἐλετόνη A^a. || τῷ τῶν om A^aC^a. || 18. μόνον PA^aD^a. || 19. ἐστὶ εἶναι P. || 21. ναυτὶ C^a. || ποντίλος] ναυτικὸς P, ὁ ναυτικὸς D^a. || δ' ὦν πολὺπόδος] ἐστὶ δ' οἷον πολὺπους A^aC^a. || 22. κοῖλον καὶ ἀσσυμφυές A^a. || 23. νέμε- ται δὲ πολλάκις PD^a. || 24. παραπεσόντος D^a. || 25. ἀποθνήσκουσιν A^a. || αὐτοὶ C^a. || τῷ δὲ εἶδει PD^a. || 27. ἐξιν A^aC^a. || 28. προ- τείνει τὰς πλεκτάνας A^a. || 30. ἐστὶ τὸ γένος τὸ PD^a. || 31. τέτων PD^a. || 34. πλείω τὸ τῶν A^a.

1. μὲν] μὲν γὰρ PD^a. || κῆφαι A^a. || 2. κραγγὼν PC^a. || 3. τὸ om A^a. || 4. καλῶμεν A^a. || 5. οἱ om PD^a. || 8. ἱππυς P A^aC^a. || εἶναι ταχέως κατ. PD^a. || 10. οἱ om A^aC^a. || 11. τοῖς om D^a. || 15. ἔχουσιν ἐφ' ἑκάτερα D^a. || 19. τάκτρα P. || 21 et 29. κράγγη PD^a. || 21. τὸ om A^aC^a. || 23. ἐχομένα A^a. || 25. τὸ om A^a. || 26. χηλαὶ δὲ D^a. || 27. πτ. δὲ] καὶ πτ. PD^a. || 28. κύφη D^a. || καὶ om A^aC^a. || τέσσαρα PD^a. || 30. ἀκανθῶδες ἀμφοτέραι PD^a. || αὗται ἀμφω μὲν A^aC^a. || 31. ἀνοροπούγιον A^a, ἀνερ- ροπούγιον C^a, ἀν ὀροπούγιον P. || 32. τὸ μὲν τῶν] τῶν μὲν P. || καράβων καὶ καρίδων PD^a. || 34. τῆς θήλειος A^a.

πὺς δίκρως ἐσί, τῷ δ' ἄρρενος μῶνυξ, καὶ τὰ πτερύγια τὰ ἐν τῷ ὑπὶ τῷ ἢ μὲν θήλεια μεγάλη ἔχει καὶ ἐπαλλάττοντα πρὸς τῷ τραχήλῳ, ὁ δ' ἄρρην ἐλάττω καὶ ἐκ ἐπαλλάττοντα· ἐτι τῷ μὲν ἄρρενος ἐν τοῖς τελευταίοις ποσὶ μεγάλα καὶ ὀξέα ἐσὶν ὥσπερ πλῆκτρα, τῆς δὲ θηλείας ταῦτα μικρά καὶ λεία. ὁμοίως δ' ἔχουσιν ἀμφότερα κεραίας δύο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μεγάλας καὶ τραχείας, καὶ ἄλλα κεράτια μικρά ὑποκάτω λεία. τὰ δ' ὄμματα πάντων τούτων ἐστὶ σκληρόφθαλμα, καὶ κινεῖται καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς καὶ εἰς τὸ πλάγιον· ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς καρκίνους τοῖς πλείστοις, καὶ ἐτι μᾶλλον. ὁ δ' ἄσακος τὸ μὲν ὅλον ὑπόλευκον ἔχει τὸ χρῶμα, μέλανι δὲ διαπεπασμένον. ἔχει δὲ τοὺς μὲν ὑποκάτω πόδας τοὺς ἄχρι τῶν μεγάλων ὀκτώ, μετὰ δὲ ταῦτα τὸς μεγάλους πολλῶν μείζους καὶ ἐξ ἄκρῃ πλατυτέρους ἢ ὁ κάραβος, ἀνωμάλως δ' αὐτὸς· ὁ μὲν γὰρ δεξιὸς τὸ πλάτυ τὸ ἔσχατον πρόμηνες ἔχει καὶ λεπτόν, ὁ δ' ἀριστερὸς παχὺ καὶ στρογγύλον. ἐξ ἄκρῃ δ' ἐκάτερος ἐσχισμένος ὥσπερ σιαγὼν ὀδόντας ἔχων καὶ κάτωθεν καὶ ἄνωθεν, πλὴν ὁ μὲν δεξιὸς μικρὸς ἅπαντας καὶ καρχαρόδοντας, ὁ δ' ἀριστερὸς ἐξ ἄκρῃ μὲν καρχαρόδοντας, τὸς δ' ἐντὸς ὥσπερ γομφίους, ἐκ μὲν τῷ κάτω μέρος τέτταρας καὶ συνεχεῖς, ἄνωθεν δὲ τρεῖς καὶ ἑ συνεχεῖς. κινῶσι δὲ τὸ ἄνω μέρος ἀμφότεροι, καὶ προσπιέζουσιν πρὸς τὸ κάτω· βλαῖσιν δ' ἀμφότεροι τῇ θέσει, καθάπερ πρὸς τὸ λαβεῖν καὶ πιέσαι πεφυκότες. ἐπάνω δὲ τῶν μεγάλων ἄλλοι δύο δασεῖς, μικρὸν ὑποκάτω τῷ σώματος, καὶ ὑποκάτω τῶν τὰ βραγχιώδη τὰ περὶ τὸ σῶμα, δασέα καὶ πολλὰ· ταῦτα δ' αἰεὶ διατελεῖ κινῶν· κάμπει δὲ καὶ προσάγεται τοὺς δύο πόδας πρὸς τὸ σῶμα τὸς δασεῖς. ἔχουσι δὲ καὶ παραφυάδας λεπτὰς οἱ πρὸς τῷ σώματι πόδες. ὀδόντας δ' ἔχει δύο καθάπερ ὁ κάραβος, ἐπάνω δὲ τῶν τὰ κέρατα μακρά, βραχύτερα δὲ καὶ λεπτότερα πολὺ ἢ ὁ κάραβος, καὶ ἄλλα τέτταρα τὴν μὲν μορφήν ὅμοια τούτοις, βραχύτερα δὲ καὶ

λεπτότερα. τῶν δ' ἐπάνω τὸς ὀφθαλμοὺς μικρὸς καὶ βραχεῖς, οὐχ ὥσπερ ὁ κάραβος μεγάλους. τὸ δ' ἐπάνω τῶν ὀφθαλμῶν ὀξύ καὶ τραχύ, καθαπερανεὶ μέτωπον, μείζον ἢ ὁ κάραβος. ὅλως δὲ τὸ μὲν πρόσωπον ὀξύτερον, τὸν δὲ θώρακα εὐρύτερον ἔχει πολὺ τῷ κάραβῳ, καὶ τὸ ὅλον σῶμα σαρκωδέστερον καὶ μαλακώτερον. τῶν δ' ὀκτὼ ποδῶν οἱ μὲν τέτταρες ἐξ ἄκρῃ δίκροοι εἰσιν, οἱ δὲ τέτταρες ἕ. τὰ δὲ περὶ τὸν τράχηλον καλύμενον διήρηται μὲν ἔξωθεν πενταχῇ, καὶ ἔκτον ἐστὶ τὸ πλατὺ καὶ ἔσχατον, πέντε πλάκας ἔχον· τὰ δ' ἐντὸς, εἰς ἃ προσηκνύουσιν αἱ θήλεια, δασέα τέτταρα καθ' ἑκάστην δὲ τῶν εἰρημένων πρὸς τὰ ἔξω ἀκάνθαν ἔχει βραχειάν καὶ ὀρθήν. τὸ δ' ὅλον σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸν θώρακα λεία ἔχει, οὐχ ὥσπερ ὁ κάραβος τραχύς· ἀλλ' ἐν τοῖς μεγάλοις ποσὶ τὰ ἔξωθεν ἀκάνθας ἔχει μείζους. τῆς δὲ θηλείας πρὸς τὸν ἄρρενα οὐδεμία διαφορὰ φαίνεται· καὶ γὰρ ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια ὁπότεραν ἂν τύχη τῶν χιπλῶν ἔχουσι μείζω, ἴσας μέντοι ἀμφοτέρας οὐδέτερος οὐδέποτε. τὴν δὲ θάλατταν δέχονται μὲν παρὰ τὸ σῶμα πάντα τὰ τοιαῦτα, ἀφίᾳσι δ' ἐπιλαμβάνοντα μικρὸν τότε μόνον οἱ καρκίνοι, οἱ δὲ κάραβοι παρὰ τὰ βραγχιοειδῆ ἔχουσι δὲ τὰ βραγχιοειδῆ πολλὰ οἱ κάραβοι. κοινὸν δὲ πάντων τούτων ἐστὶν· ὀδόντας τε πάντ' ἔχει δύο (καὶ γὰρ οἱ κάραβοι τὸς πρώτους δύο ἔχουσι) καὶ τὸ σῶμα σαρκωδέστερον ἀντὶ γλώττης, εἴτα κοιλίαν τῷ σώματος ἐχομένην εὐθύς, πλὴν οἱ κάραβοι μικρὸν σῶμαχον πρὸ τῆς κοιλίας, εἴτ' ἐκ ταύτης ἔντερον εὐθύ. τελευτᾷ δὲ τὸ τοῖς μὲν κάραιοι δέσι καὶ καρῖσι κατ' εὐθυρίαν πρὸς τὴν ἑρᾶν, ἢ τὸ περίττωμα ἀφίᾳσι καὶ τὰ ῥᾶ ἐκτίκτουσιν, τοῖς δὲ καρκίνοις, ἢ τὸ ἐπίπτυγμα ἔχουσι, κατὰ μέσον τὸ ἐπίπτυγμα, ἐκτὸς δὲ καὶ ἔτοι, ἢ τὰ ῥᾶ ἐκτίκτουσιν. ἐτι τὰ θήλεα αὐτῶν παρὰ τὸ ἔντερον τὴν τὸν ῥᾶν χωρᾶν ἔχουσιν. καὶ τὴν καλυμένην δὲ μύτιν ἢ μήκωνα πλεῖω ἢ ἐλάττω πάντ' ἔχει ταῦτα. τὰς δὲ ἰδίας ἢ διὰ διαφορὰς καθ' ἑκάστην δεῖ θεω-

1. μονόνυξ *PC^aD^a*. || 2. καὶ ἐπ' ἐλάττον τὰ πρὸς *PC^aD^a*. || 3. ἐπαλλ. || ἐπ' ἐλάττονα *D^a*. || 5. μικρὰ ταῦτα καὶ λεία *D^a*, μικρὰ καὶ ταῦτα λεία *P*. || 6. ὅμως *D^a*. || 7. κέρατα *A^aC^a*. || 8. τῶν ἀπάντων *PD^a*. || 9. ἐκτὸς καὶ ἐντὸς *A^aC^a*. || καὶ om *A^a*. || 11. ὑπόλευκον] λαμπρὸν *PD^a*. || 12. διαπεπασμένον *A^aC^a*. || 15. ἀνωμάλως δὲ αὐτοῖς *PD^a*. || 16. πλατὺ καὶ τὸ *C^a*. || 18. καὶ post ἔχων om *C^a*. || 19. καρχαρόδους *PD^a*. || 20. καρχαρόδους *PA^aD^a* et corr *C^a*. || δ' ἐντὸς] δὲ μέσους *A^aC^a*. || 21. κάτωθεν *PD^a*. || 24. τῇ κάτω θέσει *PD^a*. || πρὸς τὸ λαβεῖν] προτείνειν *PD^a*. || 25. δύο ἄλλοι *PD^a*. || 26. σώματος *A^a*. || καὶ μικρὸν ὑποκάτω *PD^a*. || βραγχία δὴ *PD^a*. || 28. προσάγεται τὸ λεῖον τὸς *A^a*. || 29. τὸς δασεῖς πρὸς τὸ σῶμα *PD^a*. || 31. μακρὰ interpretes veteres, μικρὰ *A^aC^a*. nam *PD^a* om. || 32. δὲ om *PD^a*. || πολὺ ἢ] ἢ *D^a*, ἀπολύει corr *P*. || 33. λεπτότερα δὲ καὶ βραχύτερα *PD^a*.

1. παχεῖς *PD^a*. || 3. καθαπερὲ *A^aC^a*. || μείζων *PD^a*. || 4. ἢ *P*. || 7. εἰσὶν om *A^aC^a*. || τὸ *C^a*. || 8. διήρηται *D^a*. || πάντα καὶ ἐκτὸς *PD^a*. || 9. καὶ ἔσχ.] τὸ ἔσχ. *A^aC^a*. || 10. ἐκτὸς *PD^a*. || προσηκνύουσιν *D^a*. || τέσσαρα *PD^a*. || 13. λείον *D^a*. || ἔχει om *A^aC^a*. || τραχύ *PD^a*. || 14. τὰ] τὰς *PD^a*. || 16. ἂν om *PD^a*. || 17. οὐδέποτε οὐδέτερος *PD^a*. || 18. τῷ σώματι *PD^a*. || 19. ἀφίᾳσι *PD^a*. || ἐπιλαμβάνοντα κατὰ μικρὸν *A^aC^a*. || 20. βραγχία δὴ *P*, βραγχιοειδῆ *A^aC^a*. || 21. βραγχιοειδῆ *A^aC^a*. || 22. πάντ' ἔχειν δύο *PA^a*, ἔχει δύο πάντα *D^a*. || 23. τὸ σῶμα] ἐν τῷ σώματι *PD^a*. || 24. σώματος Gaza: codices σομάχων. || 26. εὐθύς ἔντερον *PD^a*. || 29. ἐπίπτυγμα *D^a* utrobique. || τὸ ἐπίπτυγμα om *A^aC^a*. || 30. δὲ om *P*. || 32. μύτιν *P*, μύσιν *A^a*. || μήκωνα *PD^a*. || ἔχει πάντα *P*. || 33. ἢ om *A^a*.

ρεῖν. οἱ μὲν ἔν κάραβοι, ὥσπερ εἴρηται, δύο ἔχουσιν ὀδόν-
 τας μεγάλους καὶ κοίλους, ἐν οἷς ἐνεσσι χυμὸς ὁμοῖος τῇ
 μύτιδι, μεταξύ δὲ τῶν ὀδόντων σαρκίον γλωττοειδές. ἀπὸ
 δὲ τῆς σόματος ἔχει οἰσοφάγον βραχὺν καὶ κοιλίαν τέτου
 ἐχομένην ὑμενώδη, ἥς πρὸς τῷ στόματι ὀδόντες εἰσὶ τρεῖς,
 οἱ μὲν δύο κατ' ἀλλήλους, ὁ δὲ εἰς ὑποκάτω. τῆς δὲ κοι-
 λίας ἐκ τῆς πλαγίου ἐντερὸν ἐστὶν ἀπλὴν καὶ ἰσοπαχῆς δι'
 ὅλου μέχρι πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς περιττώματος. ταῦτα μὲν
 οὖν πάντα ἔχουσι καὶ οἱ κάραβοι καὶ αἱ καρίδες καὶ οἱ
 καρκίνοι· καὶ γὰρ ὀδόντας δύο ἔχουσιν οἱ καρκίνοι. ἐτι δ'
 οἱ γε κάραβοι πόρον ἔχουσι ἀπὸ τῆς στήθους ἡρτημένον μέ-
 χρι πρὸς τὴν ἐξοδὸν τῆς περιττώματος· ἔτος δ' ἐστὶ τῇ μὲν
 θηλείᾳ ὑσερικὸς, τῷ δ' ἄρρην θορικὸς. ἐστὶ δ' ὁ πόρος ἔτος
 πρὸς τῷ κοίλῳ τῆς σαρκός, ὥς μεταξὺ εἶναι τὴν σάρκα·
 τὸ μὲν γὰρ ἐντερὸν πρὸς τῷ κυρτῷ ἐστὶν, ὁ δὲ πόρος πρὸς
 τῷ κοίλῳ, ὁμοίως ἔχοντα ταῦτα ὥσπερ τοῖς τετράποσιν.
 διαφέρει δ' οὐθέν ὁ τοῦ ἄρρενος ἢ τῆς θηλείας· ἀμφοτέρω
 γὰρ εἰσι λεπτοὶ καὶ λευκοὶ καὶ ὑγρότητα ἔχοντες ἐν αὐ-
 τοῖς ὠχράν, ἐτι δ' ἡρτημένοι ἀμφοτέρω ἐκ τοῦ στήθους.
 ἔχουσι δ' οὕτω τὸ ὦν καὶ αἱ καρίδες καὶ τὰς ἐλίκας. ἰδία
 δ' ἔχει ὁ ἄρρην πρὸς τὴν θήλειαν ἐν τῇ σαρκὶ κατὰ τὸ
 στήθος δύο λευκὰ ἄττα καθ' αὐτά, ὁμοία τὸ χρῶμα καὶ
 τὴν σύστασιν ταῖς τῆς σηπίας προσοσκήσιν· εἰλιγμένα δ'
 ἐστὶ ταῦτα ὥσπερ ἡ τῆς κήρυκος μήκων. ἡ δ' ἀρχὴ τούτων
 ἐστὶν ἀπὸ τῶν κοτυληδόνων, αἱ εἰσιν ὑποκάτω τῶν ἐσχά-
 των ποδῶν. ἔχει δὲ καὶ ἐν τούτῳ σάρκα ἐρυθρὰν καὶ αἵ-
 ματώδη τὴν χροάν, τῇ δ' ἀφ' ἧς γλίσχραν καὶ ἐκ ὁμοίαν
 τῇ σαρκί. ἀπὸ δὲ τοῦ περὶ τὰ στήθη κηρυκώδους ἄλλος
 ἐστὶν ἐλιγμός, ὥσπερ ἀρπεδόνη τὸ πάχος· ὦν ὑποκάτω δύο
 ἄττα ψαθυρά ἐστι προσηρημένα τῷ ἐντέρῳ θορικά. ταῦτα
 μὲν οὖν ὁ ἄρρην ἔχει· ἡ δὲ θήλεια ὧς ἴσχει τὸ χρῶμα
 ἐρυθρά, ὦν ἡ πρόσφυσις ἐστὶ πρὸς τῇ κοιλίᾳ καὶ τοῦ ἐν-
 τέρου ἐκατέρωθεν μέχρι εἰς τὰ σαρκώδη, ὑμένι λεπτῷ περι-
 εχόμενα. τὰ μὲν οὖν μόρια ὅσα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἔχουσι,
 ταῦτά ἐστιν.

Συμβέβηκε δὲ τῶν μὲν ἐναίμων τὰ ἐντὸς μόρια ὀνό-
 ματα ἔχειν· πάντα γὰρ σπλάγχνα ἔχει τὰ ἔσθωθεν· τῶν
 δ' ἀναίμων ὁδόν, ἀλλὰ κοινὸν τέτοις καὶ ἐκείνοις πᾶσι κοι-
 λία καὶ σόμαχος καὶ ἐντερὸν. οἱ δὲ καρκίνοι, περὶ μὲν τῶν
 χηλῶν καὶ τῶν ποδῶν, ὅτι ἔχουσι καὶ πῶς ἔχουσιν, εἴρηται
 πρότερον· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ πάντες τὴν δεξιὰν ἔχουσι μεί-
 ζω χηλὴν καὶ ἰσχυροτέραν. εἴρηται δὲ πρότερον καὶ περὶ
 ὀφθαλμῶν, ὅτι εἰς τὸ πλάγιον βλέπουσιν οἱ πλείους. τὸ δὲ
 κύτος τῆς σώματος ἐν ἐστὶν ἀδιόριστον, ἐτι δὲ κεφαλὴ, καὶ
 εἴ τι ἄλλο μόριον. ἔχουσι δ' ὀφθαλμοὺς οἱ μὲν ἐκ τῆς πλα-
 γίου ἄνω ὑπὸ τὸ πρηνὲς εὐθύς πολὺ διεσῶτας, ἔνιοι δ' ἐν
 μέσῳ καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων, οἷον οἱ Ἡρακλεωτικοὶ καὶ αἱ
 μαῖται. ὑποκάτω δὲ τὸ σόμα τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐν αὐτῷ
 ὀδόντας δύο ὥσπερ ὁ κάραβος, πλὴν οὐ σρογγύλοι οὗτοι
 ἀλλὰ μακροί. καὶ ἐπὶ τέτων ἐπικαλύμματα ἐστὶ δύο, ὧν
 μεταξύ ἐστὶν οἵαπερ ὁ κάραβος ἔχει πρὸς τοῖς ὀδύσιν. δέχε-
 ται μὲν οὖν τὸ ὕδωρ παρὰ τὸ σόμα, ἀπαυθὴν τοῖς ἐπικα-
 λύμμασιν, ἀφίησι δὲ κατὰ τὰς ἄνω πόρους τοῦ σόματος,
 ἐπιλαμβάνων τοῖς ἐπικαλύμμασιν, ἢ εἰσῆλθεν· ἔτσι δ' εἰ-
 σὶν εὐθύς ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ ὅταν δέξηται τὸ ὕδωρ,
 ἐπιλαμβάνει τὸ σόμα τοῖς ἐπικαλύμμασιν ἀμφοτέρωθεν,
 ἐπειθ' ἔτσι ἀποπνίγει τὴν θάλατταν· ἐχόμενος δὲ τῶν ὀδόν-
 των ὁ σόμαχος βραχὺς πάμπαν, ὥς δοκεῖν εὐθύς εἶναι
 μετὰ τὸ σόμα τὴν κοιλίαν. καὶ κοιλία τούτου ἐχομένη δι-
 κρόα, ἥς ἐκ μέσης μὲν τὸ ἐντερὸν ἐστὶν ἀπλοῦν καὶ λεπτόν·
 τελευτᾷ δὲ τὸ ἐντερὸν ὑπὸ τὸ ἐπικάλυμμα τὸ ἔξω, ὥσπερ
 εἴρηται καὶ πρότερον. ἔχει δὲ τὸ μεταξύ τῶν ἐπικαλυμμά-
 των, οἵαπερ ὁ κάραβος, πρὸς τοῖς ὀδύσιν. ἐν δὲ τῷ κύτει
 ἔσω χυμὸς ἐστὶν ὠχρός, καὶ μικρὰ ἄττα προμήκη λευκά,
 καὶ ἄλλα πυρρὰ διαπεπασμένα. διαφέρει δ' ὁ ἄρρην τῆς
 θηλείας τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλατεῖ καὶ τῷ ἐπικαλύμματι·
 μείζον γὰρ τοῦτο ἔχει ἡ θήλεια, καὶ πλέον ἀφεσηκὸς καὶ
 συνηρεφέστερον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν καράβων.

Τὰ μὲν οὖν τῶν μαλακοσφάκων μόρια τῶντον ἔχει τὸν
 35 τρόπον. τὰ δ' ὀσρακόδεσμα τῶν ζώων, οἷον οἱ τε κοχλῆαι 4

2. κοιλίας *D*^a, κοιλίαν *P*. || 3. μύσιδι *A*^a*C*^a. || 6. καταλλήλως *A*^a. || 7. ἐστὶν ante ἐντερὸν *D*^a, om *A*^a*C*^a. || ἰσοπαχες *P*. || 8. ταῦτα — 12. περιττώματος om *P*. || 9. πάντες *C*^a*D*^a. || 10. καὶ γὰρ — καρκίνοι om *D*^a. || 11. γε οἱ *D*^a. || ἔχουσιν om *C*^a*D*^a. || 12. τῆς μὲν θηλείας ὑσερικὸς τῆ δ' ἄρρενος *PD*^a. || 17. τῆς om *C*^a. || 20. ἔτσι *A*^a*C*^a. || ἐλίκας. ἰδία *A*^a. || 21. τῇ om *A*^a. || 23. ταῖς] τῇ *A*^a. || προσοσκήσει corr *A*^a. || 27. τὴν δ' ἀφ' ἧν *D*^a. || 28. τοῦ] τέτου *A*^a*C*^a. || κηρυκώδους *C*^a. || 29. ὦν *C*^a. || 30. ψαθυρά *PD*^a. || 31. ὦν *D*^a. || ἔχει *A*^a*C*^a. || 32. ἐρυθρόν *PD*^a. || 33. ἐκατέρω *A*^a*C*^a. || μέχρις *D*^a. || τὸ σαρκώδες *A*^a*C*^a.

1. μὲν om *PD*^a. || μόρια καὶ ἐκτὸς ὀνόμ. *PD*^a. || 2. γὰρ τὰ σπλ. *D*^a. || ἔχειν *A*^a. || 3. κοινὰ *PD*^a. || 4. ἐντερὸν ἐστὶν. οἱ *PD*^a. || 5. τῶν om *C*^a. || 6. μείζω ἔχουσι τὴν δεξιὰν *PD*^a. || 9. ἐν ἐστὶν] ἐνεστὶν codices. || ἐτι δὲ] ἢ τε *PD*^a. || 10. εἴ τι om *PD*^a. || 11. πολλὰ *P*. || διεσῶτας πῶς. ἔνιοι *D*^a. || 12. οἱ om pr *A*^a. || 17. περὶ τὸ σόμα ἀπαυθὴν *A*^a*C*^a. || 18. ἀφίησι — 19. ἢ om pr *A*^a. || 20. εὐθύς om *D*^a. || 21. ἐπικαλ. ἐστὶν ἀμφ. *A*^a. || 22. ἀποπνίγει *A*^a*C*^a. || 23. βραχὺ-*C*^a. || 24. τὸ om *C*^a. || τὴν κοιλίαν ante μετὰ *PD*^a. || 27. καὶ om *PD*^a. || τὰ *C*^a, om *PD*^a. || 28. παρὰ *A*^a*C*^a. || 29. λεπτὰ *C*^a*D*^a. || 30. πυρρὰ *A*^a*D*^a. || διαπεπασμένα *A*^a*C*^a. || τῆς om *P*. || 31. τῇ τε μεγ. *PC*^a*D*^a. || πάχει *PA*^a*D*^a. || 32. ἔχει τῆτο *PD*^a. || 33. συνηρεφέστερον *C*^a. || 35. οἷον om *P*. || κόχλοι καὶ οἱ κοχλῆαι *PD*^a.

καὶ οἱ κόγχλοι καὶ πάντα τὰ καλούμενα ὄσρεα, ἔτι δὲ τὸ
 τῶν ἐχίνων γένος, τὸ μὲν σαρκῶδες, ὅσα σάρκας ἔχει,
 ὁμοίως ἔχει τοῖς μαλακόςδεσιν (ἐντὸς γὰρ ἔχει), τὸ δ'
 ὄσρεον ἐκτὸς, ἐντὸς δ' οὐθέν σκληρόν. αὐτὰ δὲ πρὸς αὐτὰ
 διαφορὰς ἔχει πολλὰς καὶ κατὰ τὰ ὄσρεα καὶ κατὰ τὴν 5
 σάρκα τὴν ἐντὸς. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν οὐκ ἔχει σάρκα οὐδε-
 μίαν, οἷον ἐχίνος, τὰ δ' ἔχει μὲν, ἐντὸς δ' ἔχει τὴν σάρκα
 ἀφανῆ πᾶσαν πλὴν τῆς κεφαλῆς, οἷον οἱ τε χερσαῖοι κο-
 χλῖαι καὶ τὰ καλόμενα ὑπὸ τινων κοκάλια καὶ τῶν ἐν τῇ
 θαλάττῃ αἷ τε πορφύραι καὶ οἱ κήρυκες καὶ ὁ κόγχλος καὶ 10
 τὰλλα τὰ σρομβώδη. τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν ἐστὶ δίσυρα
 τὰ δὲ μονόθυρα· λέγω δὲ δίσυρα τὰ δυσὶν ὀστέοις περι-
 έχομενα, μονόθυρα δὲ τὰ ἐνί· τὸ δὲ σαρκῶδες ἐπιπολῆς,
 οἷον ἡ λεπάς. τῶν δὲ δίσυρων τὰ μὲν ἐστὶν ἀνάπτυχα, οἷον
 οἱ κτένες καὶ οἱ μύες· ἅπαντα γὰρ τὰ τοιαῦτα τῇ μὲν 15
 συμπίπτει τῇ δὲ διαλύεται, ὥστε συγκλείεσθαι καὶ ἀνοί-
 γεσθαι. τὰ δὲ δίσυρα μὲν ἐστὶν, ὁμοίως δὲ συγκλείεται
 ἐπ' ἀμφοτέρω, οἷον οἱ σωλῆνες. ἔτι δ' ἅλα περιέχεται
 τῷ ὀστέῳ καὶ οὐδὲν τῆς σαρκὸς ἔχει εἰς τὸ ἔξω γυμνόν,
 οἷον τὰ καλούμενα τίθρα. ἔτι δ' αὐτῶν τῶν ὀστέων δια- 20
 φορὰ πρὸς ἀλλήλας εἰσιν. τὰ μὲν γὰρ λειόσρεα ἐστὶν, ὥσ-
 περ σωλὴν καὶ μύες καὶ κόγχαι ἔναι αἱ καλούμεναι ὑπὸ
 τινων γάλακες, τὰ δὲ τραχύσρεα, οἷον τὰ λιμόσρεα
 καὶ πίννα καὶ γένη κόγχων ἔναι καὶ κήρυκες· καὶ τούτων
 τὰ μὲν ῥαβδωτά ἐστὶν, οἷον κτεῖς καὶ κόγχων τι γένος, τὰ 25
 δ' ἀρράβδωτα, οἷον αἷ τε πίνναι καὶ κόγχων τι γένος. καὶ
 πάχει δὲ καὶ λεπτότητι τῶν ὀστέων διαφέρουσιν, ὅλων τε
 τῶν ὀστέων καὶ κατὰ μέρος, οἷον περὶ τὰ χεῖλη· τὰ μὲν
 γὰρ λεπτοχειλῆ ἐστὶν, οἷον οἱ μύες, τὰ δὲ παχυχειλῆ, οἷον
 τὰ λιμόσρεα. ἔτι τὰ μὲν κινητικὰ αὐτῶν ἐστὶν, οἷον ὁ κτεῖς 30
 (ἔνιοι γὰρ καὶ πέτεσθαι λέγουσι τὸς κτένας, ἐπεὶ καὶ ἐκ τῆς
 ὀργάνης ὥς θηρεύονται ἐξάλλονται πολλάκις), τὰ δ' ἀκίνητα
 ἐκ τῆς προσφυῆς, οἷον ἡ πίννα. τὰ δὲ σρομβώδη πάντα

κινεῖται καὶ ἔρπει· νέμεται δ' ἀπολυομένη καὶ ἡ λεπάς.
 κοινὸν δὲ καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν σκληροσρέων τὸ
 λεῖον εἶναι ἐντὸς τὸ ὄσρεον. τὸ δὲ σαρκῶδες τοῖς μὲν μονο-
 θύροις καὶ διθύροις προσπέφυκε τοῖς ὀστέοις, ὥστε βίᾳ
 ἀποσπᾶσθαι, τοῖς δὲ σρομβώδεσιν ἀπολέλυται μᾶλλον.
 ἴδιον δὲ τούτοις κατὰ τὸ ὄσρεον ὑπάρχει πᾶσι τὸ ἐλίκην
 ἔχειν τὸ ὄσρεον τὸ ἐσχατον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. ἔτι δ' ἐπί-
 πτυγμα πάντ' ἔχει ἐκ γενετῆς. ἔτι δὲ πάντα τὰ σρομβώδη
 τῶν ὀστροκοδερμῶν δεξιὰ, καὶ κινεῖται οὐκ ἐπὶ τὴν ἐλίκην
 ἀλλ' ἐπὶ τὸ καταντικρύν. τὰ μὲν ἔν ἐξωθεν μόρια τέτων τῶν
 ζώων τοιαύτας ἔχει τὰς διαφορὰς· τῶν δ' ἐντὸς τρόπον μὲν
 τινα παραπλήσιος ἢ φύσις ἐστὶ πάντων, καὶ μάλιστα τῶν
 σρομβωδῶν (μεγέθει γὰρ ἀλλήλων διαφέρει καὶ τοῖς καθ'
 ὑπεροχὴν πάθεσιν), οὐ πολὺ δὲ διαφέρει ὅδε τὰ μονόθυρα
 καὶ δίσυρα, συγκλίσθαι δὲ· διαφορὰν γὰρ ἔχει πρὸς ἄλ-
 ληλα μὲν μικράν, πρὸς δὲ τὰ ἀκίνητα πλείω. τὸτο δ' ἔσαι
 φανερόν ἐκ τῶν ὕστερον μᾶλλον. ἡ δὲ φύσις τῶν σρομβοει-
 δῶν ἀπάντων ὁμοίως ἔχει, διαφέρει δ' ὥσπερ εἴρηται, καθ'
 ὑπεροχὴν (τὰ μὲν γὰρ μεῖζω μέρη καὶ ἐνδηλότερα ἔχει
 αὐτῶν, τὰ δ' ἐλάττω τένατον), ἔτι δὲ σκληρότητι καὶ μα-
 λακότητι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῖστοις πάθεσιν. ἔχει γὰρ
 πάντα τὴν μὲν ἐξωτάτω ἐν τῷ σώματι τοῦ ὀστέου σάρκα
 σιφρὰν, τὰ μὲν μᾶλλον τὰ δ' ἥττον. ἐκ μέσης δὲ τέττε ἡ
 κεφαλὴ καὶ κερᾶτια δύο· ταῦτα δ' ἐν μὲν τοῖς μεῖζοσι
 μεγάλα, ἐν δὲ τοῖς ἐλάττοσι πάνπαν μικρά ἐστὶν. ἡ δὲ
 κεφαλὴ ἐξέρχεται πᾶσι τὸν αὐτὸν τρόπον· ἅν τι φοβηθῇ,
 συσπᾶται πάλιν εἰς τὸ ἐντὸς. ἔχει δὲ σῶμα καὶ ὀδόντας
 ἔναι, οἷον ὁ κοχλίας, ὀξεῖς καὶ μικροὺς καὶ λεπτοὺς. ἔχουσι
 δὲ καὶ προβοσκίδας, ὥσπερ καὶ αἱ μυῖαι· τοῦτο δ' ἐστὶ
 γλωττοειδές. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ κήρυκες τὸτο καὶ αἱ πορφύ-
 ραι σιφρὸν, καὶ ὥσπερ οἱ μύωπες καὶ οἱ οἰσροὶ τὰ δέρο-
 ματα διατρύπτωσι τῶν τετραπόδων, ὅτι τὴν ἰσχύον τοῦτ' ἐστὶ
 σφοδρότατον· τῶν γὰρ δελεάτων τὰ ὄσρεα διατρύπτωσιν.

4. ἐαυτὰ *A*^a. || 5. ὄσα *A*^a, ὄσα *C*^a. || κατὰ om *D*^a. || 7. οἷον ὁ ἐχίνος *A*^a. || 9. κοκάλια *C*^a, κοκάλια *D*^a. || 12. μονόθυρα —
 δίσυρα om pr *A*^a*C*^a. || 13. τὰ δὲ σαρκῶδη *PD*^a. || ἐπὶ πολλῆς *A*^a. || 14. λοπάς *A*^a*C*^a. || ἐστὶ τὰ μὲν *PD*^a. || ἀνάπτυκτα *A*^a*C*^a. ||
 15. αἷ τε κτένες *A*^a*C*^a. || 16. διαλύεται *PD*^a. || 20. τίθρα *C*^a, τίθρα *A*^a. || 21. λειόσρεα *P*. || ἐστὶ ante λ. *A*^a*C*^a. || 23. γαλάδες
PD^a. || τραχέα *PD*^a. || λιμόσρεα *A*^a, λιμόσρεα *PD*^a. || 24. πίνναι *C*^a. || 25. ἐστὶν om *PD*^a. || τὰ — 26. γένος om *PA*^a. || 29. λε-
 πτόχειλα *PD*^a. || οἱ om *P*. || παχύχειλα *PD*^a. || 30. λιμόσρεα *A*^a*C*^a, λιμόσρεα *PD*^a. || ἐστὶν αὐτῶν *PD*^a. || ὁ om *PD*^a. οἱ κτεῖς
A^a. || 31. πετᾶσθαι *A*^a*C*^a, πέτεσθαι *PD*^a. || 33. ἐκ] ἐστὶν ἐκ *A*^a*C*^a. || προσφύσεως *PD*^a. || πίννη *A*^a*C*^a.

1. λοπάς *A*^a*C*^a. || 2. καὶ post δὲ om *A*^a. || σκληροσρέων *PD*^a. || 7. ἐπίπτυγμα *A*^a. || 8. ἔχει πάντα *PD*^a. || 9. δεξιὰ κεκίνηται
PD^a. || 10. ἐπὶ τὴν ἀντικρύν *PD*^a. || μόρια] τῶν μορίων *A*^a*C*^a. || 12. παραπλήσιος ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῶν καὶ *PD*^a. || 13. σρομβοειδῶν *PD*^a. ||
 15. συγκλίσθαι] τὰ πλείω *A*^a*C*^a. || γὰρ] μὲν *C*^a. || 16. μὲν om *C*^a. || 18. εἴρηται καὶ καθ' ὑπεροχὴν *D*^a, εἴρηται καθάπερ ὁ χὴν *C*^a. ||
 19. μόρια *A*^a*C*^a. || 20. σκληρότατον καὶ μαλακώτατον *A*^a. || 22. τὸ μὲν ἐξωτάτον *A*^a. || 23. σφυγὴν *A*^a, σφυγὴν *C*^a. || 24. κερᾶτια
A^a. || 25. ἐλάττοσι] μικροῖς *A*^a*C*^a. || πάντα μικρά· ἡ *P*. || 26. ἅν τι] καὶ ὅταν *PD*^a. || 28. καὶ post ὀξεῖς et 29. post ὥσπερ om
PD^a. || 30. οἱ om pr *A*^a. || 31. σιφρὸν *D*^a, σφυγὸν *A*^a*C*^a. || οἰσροὶ καὶ οἱ μύωπες *D*^a. || 32. ὅτι] ἔτι *A*^a*C*^a. || 33. σφοδρότερον
A^a*C*^a.

τῷ δὲ σώματι ἔχεται εὐθὺς ἡ κοιλία. ὁμοία δ' ἐστὶν ἡ κοιλία προλόβῳ ὀρθοῖς ἢ τῶν κόχλων. κάτω δ' ἔχει δύο λευκὰ σιφρά, ὅμοια μασοῖς, οἷα ἐγγίνεται καὶ ἐν ταῖς σηπείαις, πλὴν σιφρά ταῦτα μᾶλλον. ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίας σόμαχος ἀπλῶς μακρὸς μέχρι τῆς μήκωνος, ἢ ἐστὶν ἐν τῷ 5 πυθμένι. ταῦτα μὲν οὖν δῆλα καὶ ἐπὶ τῶν πορφυρῶν καὶ τῶν κηρύκων ἐστὶν ἐν τῇ ἐλίκῃ τῷ ὀσράκῳ. τῷ δὲ σομάχῳ τὸ ἐχόμενόν ἐστιν ἔντερον· συνεχὲς δὲ ὁ τε σόμαχος καὶ τὸ ἔντερον, καὶ ἅπαν ἀπλῶν μέχρι τῆς ἐξόδου. ἢ δ' ἀρχὴ τῷ ἐντέρῳ περὶ τὴν ἐλίκην τῆς μήκωνος, καὶ ταύτῃ ἐστὶν εὐρύτε- 10 ρον (ἐστὶ γὰρ ἡ μήκων οἰοῖται περίττωμα πᾶσι τοῖς ὀσρακη- ροῖς τὸ πολὺ αὐτῆς), εἴτα ἐπικαμψίαν ἄνω φέρεται πάλιν πρὸς τὸ σαρκῶδες, καὶ ἡ τελευταῖα τῷ ἐντέρῳ παρά τὴν κεφαλήν ἐστιν, ἢ ἀφιάσι τὸ περίττωμα, πᾶσιν ὁμοίως τοῖς σρομβώδεσι καὶ τοῖς χερσαίοις καὶ τοῖς θαλαττίοις. παρύ- 15 φανται δ' ἀπὸ τῆς κοιλίας τῷ σομάχῳ ἐν τοῖς μεγάλοις κόχλοις συνεχόμενοις ὑμένιῳ μακρὸς πόρος καὶ λευκός, ὅμοιος τὴν χροάν τοῖς ἄνω μασσοειδέσιν· ἔχει δ' ἐντομὰς ὥσπερ τὸ ἐν τῷ καράβῳ ὦρον, πλὴν τὴν χροάν τὸ μὲν λευκόν, ἐκεῖνο δ' ἐρυθρόν. ἔχει δ' ὑδεμίαν ἐξόδον τῷ ὕδρι πό- 20 ρον, ἀλλ' ἐν ὑμένι ἐστὶ λεπτῷ, κοιλότητα ἔχον ἐν αὐτῷ σε- νήν. ἀπὸ δὲ τῷ ἐντέρῳ κάτω παρατείνει μέλανα καὶ τραχεῖα συνεχῆ, οἷα καὶ ἐν ταῖς χελώναις, πλὴν ἥτιον μέλανα. ἔχουσι δὲ καὶ οἱ θαλαττίοι κόχλοι ταῦτα καὶ τὰ λευκά, πλὴν ἐλάττω οἱ ἐλάττους. τὰ δὲ μονόθυρα καὶ δίθυρα τῇ 25 μὲν ὁμοίως ἔχει τέτοις τῇ δ' ἐτέρως. κεφαλὴν μὲν γὰρ καὶ κεράτια καὶ σόμα ἔχουσι καὶ τὸ γλωττοειδές· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ἐλάττοσι διὰ μικρότητα αὐτῶν ἀδῆλα, τὰ δὲ καὶ ἐν τεθνεῶσιν ἢ μὴ κινημένοις οὐ δῆλα. τὴν δὲ μήκωνα πάντα ἔχει, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ οὐδὲ ἴσῃ οὐδ' ὁμοίως φανεράν, 30 ἀλλ' αἱ μὲν λεπτάδες κάτω ἐν τῷ βάθει, τὰ δὲ δίθυρα ἐν τῷ γιγγλυμῶδει. καὶ τὰ τριχῶδη πᾶσιν ὑπάρχει κύκλω

τέτοις, οἷον καὶ τοῖς κτεσίν. καὶ τὸ λεγόμενον ὦρον τοῖς ἔχουσιν, ὅταν ἔχουσιν, ἐν τῷ ἐπὶ θάτερα κύκλῳ τῆς περιφερείας ἐστὶν, ὥσπερ καὶ τὸ λευκὸν τοῖς κόχλοις· καὶ γὰρ ἐκείνοις τοῦτο ὅμοιον ὑπάρχει. ἀλλὰ πάντα τὰ τοιαῦτα μόρια, ὥσπερ εἴρηται, ἐν μὲν τοῖς μεγάλοις δῆλα ἐστὶν, ἐν δὲ τοῖς μικροῖς ἢ ὕδρι ἢ μόλις. διὸ μάλιστα ἐν τοῖς μεγάλοις κτεσὶ φανερά ἐστιν· οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ τὴν ἐτέραν θυρίδα πλατεῖαν ἔχοντες, οἷον ἐπίθεμα. ἢ δὲ τοῦ περιττώματος ἐξόδος τοῖς μὲν ἄλλοις ἐστὶν ἐκ πλαγίου· ἐστὶ γὰρ πόρος ἢ 10 πορεύεται ἐξω· ἢ γὰρ μήκων, ὥσπερ εἴρηται, περίττωμά ἐστι πᾶσιν ἐν ὑμένι. τὸ δὲ καλούμενον ὦρον οὐκ ἔχει πόρον ἐν ὕδρι, ἀλλ' αὐτῆς τῆς σαρκὸς ἐπανοιδεῖ· ἐστὶ δ' ἐκ ἐπὶ ταῦτον τῷ ἐντέρῳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ὦρον ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ δ' ἔντερον ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις τοιαύτῃ ἢ ἐξο- 15 δος τῆς περιττώσεως, τῇ δ' ἀγρία λεπάδι, ἣν τινες καλῶσι θαλαττίον ὅς, ὑποκάτω τῷ ὀσράκῳ ἢ περίττωσις ἐξέρχεται· τετρώπηται γὰρ τὸ ὀσρακον. φανερά δὲ καὶ ἡ κοιλία μετὰ τὸ σόμα οὕσα ἐν ταύτῃ καὶ τὰ ὡσειδῆ. πάντα δὲ ταῦτα τίνα τρόπον τῇ θέσει ἔχει, ἐκ τῶν ἀνατομῶν θεωρήσθω. τὸ δὲ καλούμενον καρκίνιον τρόπον τινα κοινόν ἐστι τῶν τε μα- 20 λακοσράκων καὶ τῶν ὀσρακοδέρμων. αὐτὸ μὲν γὰρ τὴν φύσιν ὅμοιον τοῖς καραβοειδέσι, καὶ γίνεται αὐτὸ καθ' αὐτό, τῷ δ' εἰσδυεσθαι καὶ ζῆν ἐν ὀσράκῳ ὅμοιον τοῖς ὀσρακοδέρμοις, ὥς διὰ ταῦτα ἔοικεν ἐπαμφοτερίζειν. τὴν δὲ μορ- 25 φὴν ὡς μὲν ἀπλῶς εἰπεῖν ὁμοίον ἐστὶ τοῖς ἀράχαις, πλὴν τὸ κάτω τῆς κεφαλῆς καὶ τῷ θώρακος μεῖζον ἔχει ἐκείνῃ. ἔχει δὲ κεράτια δύο λεπτὰ πυρρά, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑποκάτω τέτων δύο μακρὰς, ἐκ εἰσδυομένων ὕδρι κατακλινομέ- 30 νους ὥσπερ οἱ τῶν καρκίνων ἀλλ' ὀρθῶς, ὑποκάτω δὲ τέτων τὸ σόμα καὶ περὶ αὐτὸ καθαπερὶ τριχῶδη ἄττα πλείω, τέτων δ' ἐχομένους δύο πόδας δικρούς, οἷς προσάγεται, καὶ ἄλλους ἐφ' ἐκάτερα δύο, καὶ τρίτον μικρόν. τὸ δὲ κάτω τῷ

1. εὐθὺς ἔχεται ἡ PD^a, ἔχεται εὐθὺς καὶ ἡ A^a. || 2. ἢ] ἡ A^a, ὁμοία ὅσα PD^a. || 3 et 4. σιφρά C^a, σροφρά A^a. || 3. ὅμοια — 4. σιφρά om P. || 5. διπλῶς PD^a. || 5 et 10. μήκωνος D^a. || 6. ἐν ἐστὶ δῆλα A^a. || 7. τῶν] ἐπὶ τῶν P. || τῇ ἐλίκῃ C^a, τῷ ἐλίκῃ A^a. || 8. συνεχὲς — 9. ἔντερον om A^aC^a. || 10. ταύτης PD^a. || 11. οἰοῖται] οἷον κοιλίας A^aC^a. || 12. εἴτα] ἢ δ' A^aC^a. || 13. παρὰ] περὶ A^aC^a. || 14. ἀφίησι τὸ π. π. ὁμοίως καὶ τοῖς PD^a. || 15. σρομβοειδέσι A^aC^a. || θαλασσοῖς D^a. || 16. τῷ σομάχῳ C^a. τῷ σομάχῳ post 17. κόχ- 17. ὑμένι ὡ P, ὕμην ὡ D^a. || καὶ λευκὸς πόρος PD^a. || 21. ἐν om A^a. || λεπτῷ καὶ κοιλότητι PA^aC^a. || ἐαυτῷ A^aC^a. || 22. κατατείνει A^aC^a. || μέλαινα καὶ τραχεῖα A^a. || 23. μέλαινα A^a. || 24. θαλασσοῖς C^a, ἄλλοι PD^a. || καὶ om D^a. || 25 et 26. πῇ PD^a. || 26. τέτες pr A^a. || 28. μικρότητα A^a. || 29. ἐ δῆλα] εὐδῆλα PD^a et corr A^a. || μήκωνα PD^a. || πάντα om A^aC^a. || 30. ταῦτῳ P. || 31. λεπίδες A^a. || 32. γιγγλυμῶδει PD^a et rc A^a, γιγγυμῶδει pr A^a.

1 et 7. κτεσὶ A^aC^a. || 2. ἔχουσιν A^a. || τῷ κύκλῳ τῆς περιφερείας τῷ ἐπὶ θάτερα A^a. || 3. καὶ ante τὸ om C^a. || 4. ἐκεῖνο τέτοις ὁμοίως A^aC^a. || πάντα om D^a. || 8. ἐπίθεμα A^aC^a. || 9. ἐστὶν om A^aC^a. || πόρος ἢ] πρὸς ἢ A^a, πρὸς ὡ C^a. || 12. ἐκ ἐπὶ] ἐκ ἐπὶ D^a. || ταῦτῳ A^aC^a. || 13. ἔντερον] ἔτερον A^a, om PD^a. || 14. ἢ om PA^aD^a. || 15. λοπάδι et 16. κάτω A^aC^a. || 17. φανερώς A^a. || 19. ἔχει τῇ φύσει A^aC^a. || 20. τρόπον μὲν τινα A^aC^a. || 21. γὰρ τὴν φύσιν om D^a. || 22. ἐαυτῷ PD^a. || 23. τὸ D^a. || ὀσράκοις A^a. || 25. ταῖς A^aC^a. || 26. ἐκείνης C^a. || 28. δύο om A^aC^a. || κατακλινομένης PD^a.

θώρακος· μαλακὸν ἅπαν ἐστὶ καὶ διοιγόμενον ὥχρον· εἰδοθέν· ἀπὸ δὲ τοῦ σώματος πόρος εἰς ἄχρι τῆς κοιλίας· τῆς δὲ περιττώσεως οὐ δῆλος ὁ πόρος· οἱ δὲ πόδες καὶ ὁ θώραξ σκληρὰ μὲν, ἥττον δ' ἢ τῶν καρκίνων· πρόσφυσιν δ' ἐκ ἔχει πρὸς τὰ ὄσρακα ὥσπερ αἱ πορφύραι καὶ οἱ κήρυκες, ἀλλ' εὐαπέλυτόν ἐστιν· προμηκέσσερα δ' ἐστὶ τὰ ἐν τοῖς σρόμβοις τῶν ἐν τοῖς νηρείταις· ἕτερον δὲ γένος ἐστὶ τῶν νηρειῶν, τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιον, τῶν δὲ δικρών ποδῶν τὸν μὲν δεξιὸν ἔχει μικρὸν τὸν δ' ἀριστερὸν μέγαν, καὶ ποιεῖται τὴν βადίσιν μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ· λαμβάνεται δὲ καὶ ἐν ταῖς κόγχαις τοῖσιν, ὧν ἐστὶν ἡ πρόσφυσις· παραπλήσιον, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις· τοῦτον δὲ καλοῦσι κύλλαρων· ὁ δὲ νηρείτης τὸ μὲν ὄσρακον ἔχει λεῖον καὶ μέγα καὶ σρογγύλον, τὴν δὲ μορφὴν παραπλήσιαν τοῖς κήρυξι, πλην οὐχ ὥσπερ ἐκείνοι τὴν μήκυναν μέλαιναν ἀλλ' ἐρυθράν· προσπέφυκε δὲ νεανί- κῶς κατὰ τὸ μέσον· ἐν μὲν οὖν ταῖς εὐδαίαις ἀπαλνύμενα νέμεται ταῦτα, πνευμάτων δ' ὄντων τὰ μὲν καρκίνια ἡσυ- χάζει πρὸς τοῖς λίθοις, οἱ δὲ νηρείταις προσέχονται καθά- περ αἱ λεπάδες· ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ αἰμορροῖδες καὶ πᾶν τὸ τοῖσιν γένος· πρόσφύονται δὲ ταῖς πέτραις, ὅταν ἀπο- κλίνωσι τὸ ἐπικάλυμμα· τῆτο γὰρ εἰσὶν ὥσπερ πῶμα· ὁ γὰρ τοῖς διθύροις ἄμφω, τῆτο τοῖς σρομβώδεσι τὸ ἕτερον μέρος· τὸ δ' ἐντὸς σαρκῶδες ἐστὶ, καὶ ἐν τούτῳ τὸ σό- μα· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει ταῖς αἰμορροῖσι καὶ ταῖς πορφύραις καὶ πᾶσι τοῖς τοῖσιν· ὅσα δ' ἔχει μείζω τὸν ἀριστερὸν πόδα, ταῦτα ἐν μὲν τοῖς σρόμβοις ἐκ ἐγγίνεταί, ἐν δὲ τοῖς νηρείταις ἐγγίνεταί· εἰσὶ δὲ τινες κόγχλοι οἱ ἔχουσιν ἐν αὐτοῖς ὅμοια ζῶα τοῖς ὀσάκοις τοῖς μικροῖς, οἱ γίνονται καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς· διαφέρουσι δ' αὐτῶν τῷ μαλακὸν ἔχειν· τὸ ἔσω τοῦ ὀσράκου· τὴν δ' ἰδέαν οἱ εἰσιν, ἐκ τῶν ἀνατομῶν θεωρεῖσθωσαν.

5 Οἱ δ' ἐχίνοι τὸ μὲν σαρκῶδες οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ἴδιον αὐτῶν τῆτ' ἐστὶν· ἐσέρηνται γὰρ πάντες, καὶ ἐκ ἔχουσι σάρκα ἐντὸς οὐδεμίαν· τὰ δὲ μέλανα πάντες· ἐστὶ δὲ γένη πλείω

τῶν ἐχίνων, ἐν μὲν τὸ ἐσθιόμενον· τῆτο δ' ἐστὶν ἐν ᾧ τὰ κα- λόμενα ὡὰ μεγάλα ἐγγίνεταί καὶ ἐδώδιμα, ὁμοίως ἐν μεί- ζοσι καὶ ἐλάττοσιν· καὶ γὰρ εὐθὺς ἐτι μικροὶ ὄντες ἔχουσι ταῦτα· ἄλλα δὲ δύο γένη τὸ τὲ τῶν σπατάγγων καὶ τὸ τῶν καλούμενων βρύσων· γίνονται δ' οὗτοι πελάγιοι καὶ ὑπάνιοι· ἐτι αἱ ἐχινόμητται καλοῦμεναι, μεγέθει πάντων μέγισται· πρὸς δὲ τούτοις ἄλλο γένος μεγέθει μὲν μικρὸν, ἀκάνθας δὲ μεγάλας ἔχει καὶ σκληράς, γίνεταί δ' ἐκ τῆς θαλάττης ἐν πολλαῖς ὀργυαῖς, ᾧ χρώνται πρὸς τὰς σφαγ- γηρίας· τινές· περὶ δὲ Τορώνην εἰσὶν ἐχίνοι λευκοὶ θαλάττιοι καὶ τὰ ὄσρακα καὶ τὰς ἀκάνθας καὶ τὰ ὡὰ, μείζους δὲ τῶν ἄλλων· εἰς μήκος· ἡ δ' ἀκάνθα ἡ μεγάλη ἔδὲ ἰσχυρὰ ἀλλὰ μαλακωτέρα, τὰ δὲ μέλανα τὰ ἀπὸ τῆς σώματος πλείω, καὶ πρὸς μὲν τὸν ἔξω πόρον συνάπτοντα πρὸς ἑαυ- τὰ δὲ ἀσύναπτα· τέτοις δ' ὥσπερ διειλημμένους ἐστὶν· κινῶν- ται δὲ μάλιστα καὶ πλειστάκις οἱ ἐδώδιοι αὐτῶν· καὶ ση- μεῖον δὲ τι ἔχουσιν ἐπὶ ταῖς ἀκάνθαῖς· ἔχουσι μὲν ἅπαν- τες ὡὰ, ἀλλ' ἐνίοι πάνπαν μικρὰ καὶ ἐκ ἐδώδιμα· συμ- βαίνει δὲ τὴν μὲν λεγομένην κεφαλὴν καὶ τὸ σόμα τὸν ἐχί- νον κάτω ἔχειν, ἡ δ' ἀφίσι τὸ περίττωμα, ἄνω· ταῦτον δὲ τοῦτο συμβέβηκε τοῖς τε σρομβώδεσι πᾶσι καὶ ταῖς λεπάσιν· ἡ γὰρ νεμὴ ἐκ τῶν κάτωθεν, ὥς τὸ μὲν σόμα πρὸς τῇ νομῇ, τὸ δὲ περίττωμα ἄνω πρὸς τοῖς πραινέσι τῶ ὀσράκου· ἔχει δ' ὁ ἐχίνος ὀδόντας πέντε κοίλους· ἐνδοθέν, ἐν μέσῳ δὲ τέτων σῶμα σαρκῶδες ἀντὶ γλώττης· τέτῳ δ' ἔχε- ται ὁ σόμαχος, εἴτα ἡ κοιλία εἰς πέντε μέρη διηρημένη, πλήρης περιττώματος· συνέχουσι δὲ πάντες οἱ κόλποι αὐτῆς εἰς ἐν πρὸς τὴν ἔξοδον τῆς περιττώσεως, ἡ τετρῦπηται τὸ ὄσρακον· ὑπὸ δὲ τὴν κοιλίαν ἐν ἄλλῳ ὑμένι τὰ καλούμενα ὡὰ ἐστὶν, ἴσα τὸν ἀριθμὸν ὄντα ἐν πᾶσιν· πέντε γὰρ ἐστὶ τὸ πλῆθος καὶ περιττὰ· ἄνω δὲ τὰ μέλανα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ὀδόντων ἤρτηται, ἃ ἐστὶ πικρὰ καὶ ἐκ ἐδώδιμα· ἐν πολ- λοῖς δὲ τῶν ζώων τὸ τοῖσιν ἐστὶν ἡ τὸ ἀνάλογον· καὶ γὰρ ἐν ταῖς χελώναις καὶ ἐν φρύναις καὶ ἐν βατράχοις καὶ ἐν

1. εἰδοθέν ὥχρον ἐστὶν *A^aC^a*. || 3. οὐ δῆλος] εὐδῆλος *D^a*. || 4. ἡ *om P.* || 5. ὥσπερ καὶ αἱ *P.* || 6. εὐαπέλυτόν *P.* || 7 et 27. νηρείταις, 7. νηρείταις, 12. νηρείτης, 18. νηρείται *PD^a*. || 8. δίκρων *P.* || 10. τέτῳ *P.* || καὶ *om A^a*. || 11. κρόκαις τέτων ὧν ἐστὶ πρ. *A^a* *C^a*. || 12. δὲ καὶ καλ. *A^aC^a*. || σκύλλαρων *D^a*. || 13. μέλαν *A^aC^a*. || 15. μήκυναν *PD^a*. || 18. προσέχονται *C^a* et pr *A^a*, προσέχονται μὲν *D^a*. || 19. λεπάδες *A^aC^a*. || ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ αἰμ.] καὶ αἱ αἰμορροῖδες *PD^a*. || 21. ὥσπερ *A^aC^a*. || πόμα *A^a*. || 22. ὁ γὰρ] οἷον *C^a*. || σρομβώδεσι *A^a*. || 23. ἐστὶ *om A^aC^a*. || 24. ἀπορροῖσι *PD^a*. || 27. κοχλίας *A^aC^a*. || 28. ἢ *PD^a*. || 30. τὸ *om PD^a*. || 34. πλείω τῶν ἐχίνων γένη *PD^a*.

2. γίνεταί *PD^a*. || μείζουσι καὶ ἐλάσσ(ττ *C^a*)ον *A^aC^a*. || 3. ἐτι] καὶ *P.*, *om D^a*. || 4. δὲ *om pr A^a*. || τῶν *om P.* || σπατα- γίων *A^aC^a*. || τὸ *om A^a*. || 5. βρύσων *A^a*, βρύσων *C^a*. || 6. ἐχινόμητται pr *A^a*. || 7. μεγέθος μὲν *C^a*, *om PD^a*. || 8. ἀκάνθας ἔχον μεγάλας *PD^a*. || 14. συνάπτονται *A^a*. || 17. τι] τι ἂν *P.*, τι ἂν *D^a*. || ἐν *om A^a*. || 18. ἐκ et 19. μὲν *om A^a*. || 20. ταῦτ' *A^a* *C^a*. || 22. λεπάσιν *A^aC^a*. || 23. τὴν νομὴν *PD^a*. || 28. εἰς ἐν *om D^a*. || ἔξωθεν pr *A^a*. || τὸ *om P.* || 30. τῷ ἀριθμῷ *PD^a*. || ἅπανι *A^aC^a*. || πέντε] πάντα *P.* || τὸ πλῆθος *om PD^a*. || 31. καὶ *om P.* || ἀπὸ δὲ τῆς *D^a*. || 33. ὧν *PD^a*. || ἐστὶ τὸ τοῖσιν *D^a*. || 34. ἐν secundam et tertiam *om A^aC^a*. || φρύναις *A^a*.

τοῖς σρομβώδεσι καὶ τοῖς μαλακίοις· ἀλλὰ τῷ χρώματι διαφέρει, καὶ ἄβρωτά ἐσιν ἐν πᾶσι τὰ τοιαῦτα ἢ πᾶμπαν ἢ μᾶλλον. κατὰ μὲν οὖν τὴν ἀρχὴν καὶ τελευτὴν συνεχῆς τὸ σῶμα τῷ ἔχῳ ἐστὶ, κατὰ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν ἔχει συνεχῆς ἀλλ' ὅμοιον λαμπτήρι μὴ ἔχοντι τὸ κύκλω δέρμα. ταῖς δ' ἀκάνθαις ὁ ἔχῃος χρῆται ὡς ποσὶν· ταύταις γὰρ ἀπεριδόμενος καὶ κινύμενος μεταβάλλει τὸν τόπον.

Τὰ δὲ καλύμενα τήθου τέτων πάντων ἔχει τὴν φύσιν περιττοτάτην. κέρυπται γὰρ αὐτῶν μόνων τὸ σῶμα ἐν τῷ ὀσράκῳ πᾶν, τὸ δ' ὀσρακὸν ἐστὶ μεταξὺ δέρματος καὶ ὀσράκου, διὸ καὶ τέμνεται ὥσπερ βύρσα σκληρά. προσπέφυκε μὲν οὖν ταῖς πέτραις τῷ ὀσράκῳ, δύο δ' ἔχει πόρους ἀπ' ἔχοντος ἀπ' ἀλλήλων, πᾶμπαν μικρὸς καὶ ἑραδὶς ἰδεῖν, ἣ ἀφίησι καὶ δέχεται τὸ ὑγρὸν· περίττωμα γὰρ ὕδεν ἔχει φανερόν, ὥσπερ τῶν ἄλλων ὀσρέων· τὰ μὲν ὥσπερ ἔχῃος, τὰ δὲ τὴν καλυμένην μήκωνα. ἀνοιχθέντα δ' ἔσωθεν πρῶτον μὲν ὑμένα ἔχει νευρώδη περὶ τὸ ὀσρακῶδες· ἐν δὲ τούτῳ αὐτό· ἐστὶ τὸ σαρκῶδες τῷ τηθῷ, ὕδεν ὅμοιον τῶν ἄλλων· αὐτὴ μέντοι ἢ σὰρξ πᾶσιν ὁμοία. προσπέφυκε δὲ τοῦτο κατὰ δύο τόπους τῷ ὑμένι καὶ τῷ δέρματι ἐκ πλαγίῃ· καὶ ἢ προσπέφυκε, ταύτῃ ἐστὶ σθενώτερον· ἐφ' ἑκάτερα, οἷς τένει πρὸς τὰς πόρους τὰς ἔξω διὰ τῷ ὀσράκῳ φέροντας, ἣ ἀφίησι καὶ δέχεται τὴν τροφήν καὶ τὸ ὑγρὸν, ὡς ἂν εἴ τὸ μὲν σῶμα εἴη, τὸ δὲ τῇ περιττώσει ἔξοδος· καὶ ἐστὶν αὐτῶν τὸ μὲν παχύτερον τὸ δὲ λεπτότερον. ἔσω δὲ κοῖλον· ἐφ' ἑκά- τερα, καὶ διεύρει μικρόν τι συνεχῆς· ἐν θατέρῳ δὲ τῶν κοίλων ἢ ὑγρότης ἐγγίνεται. ἄλλο δ' ὕδεν ἔχει μόριον ἔτε ὀργανικὸν ἔτε αἰσθητήριον, ἔτε, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον ἐν τοῖς ἄλλοις, τὸ περιττωματικόν. χρώμα δὲ τῷ τηθῷ ἐστὶ τὸ μὲν ὠχρόν τὸ δ' ἐρυθρόν.

Ἐστὶ δὲ καὶ τὸ τῶν ἀκαλιφῶν γένος ἴδιον· προσπέφυκε μὲν γὰρ ταῖς πέτραις ὥσπερ ἕνια τῶν ὀσρακοδέρμων, ἀπολύεται δ' ἐνιότη. οὐκ ἔχει δ' ὀσρακον, ἀλλὰ σαρκῶδες

τὸ σῶμα πᾶν ἐστὶν αὐτῆς· αἰσθάνεται δὲ καὶ συναρπάζει προσφερομένης τῆς χειρὸς καὶ πρόσέχεται, καθάπερ ὁ πολὺπτερος ταῖς πλεκτάναις, οὕτως ὥστε τὴν σάρκα ἐπανοιδεῖν. ἔχει δὲ τὸ σῶμα ἐν μέσῳ, καὶ ζῇ ἀπὸ τῆς πέτρας ὥσπερ ἀπ' ὀσρέων· καὶ τι προσπέση τῶν μικρῶν ἰχθυοῦν, ἀντέχεται ὥσπερ τῆς χειρὸς· οὕτω καὶ τι προσπέση αὐτῇ ἐδώδιμον, κατεσθίει. καὶ ἀπολύεται δὲ γένος τι αὐτῶν, ὃ εἰάν τι προσπέση κατεσθίει καὶ ἐχίνους καὶ κτένας. περίττωμα δὲ ὕδεν παντελῶς φαίνεται ἔχουσα, ἀλλ' ὁμοία κατὰ τὸ τοῖς φυτοῖς ἐστὶν· γένῃ δὲ τῶν ἀκαλιφῶν ἐστὶ δύο, αἱ μὲν ἐλάττες καὶ ἐδώδιμοι μᾶλλον, αἱ δὲ μεγάλαι καὶ σκληραί, οἷαι γίνονται καὶ περὶ Χαλκίδα· τοῦ μὲν οὖν χειμῶνος τὴν σάρκα σφιγρὰν ἔχουσι (διὸ καὶ θηρεύονται καὶ ἐδώδιμοί εἰσι), τῇ δὲ θέρῃ ἀπόλλυνται· γίνονται γὰρ μαδαράι, καὶ ἂν τις θίγῃ, διασπῶνται ταχέως καὶ ὅλαι· οὐ δύναται ἀφαιρεῖσθαι, πονοῦσαι τε ταῖς ἀλεαῖς εἰς τὰς πέτρας εἰσδύονται μᾶλλον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν μαλακίων καὶ τῶν μαλακοσράκων καὶ τῶν ὀσρακοδέρμων, ὅσα τε ἔχουσιν ἐκτὸς μέρη καὶ ὅσα ἐντός, εἴρηται· περὶ δὲ τῶν ἐντόμων λεκτέον τὸν αὐτὸν τρόπον· ἐστὶ δὲ τὸ γένος τοῦτο πολλὰ ἔχον· εἶδη ἐν αὐτῷ, καὶ ἐνίοις πρὸς ἄλληλα συγγενικοῖς ἔσιν ἐν ἐπέξευκται κοινὸν ὄνομα οὐδὲν, οἷον ἐπὶ μελίττῃ καὶ ἀνθρήνῃ καὶ σφηκί καὶ τοῖς τοῖκτοις, καὶ πάλιν ὅσα τὸ πτερόν ἔχει ἐν κολεῷ, οἷον μηλολόνη καὶ κάραβος καὶ κανθαρίς καὶ ὅσα τοιαῦτα. πάντων μὲν ἔν κοινὰ μέρη ἐστὶ τρία, κεφαλὴ τε καὶ τὸ περὶ τὴν κοιλίαν κύτος καὶ τρίτον τὸ μεταξὺ τούτων, οἷον τοῖς ἄλλοις τὸ σῆθος καὶ τὸ νῶτον ἐστὶν. τῶν δὲ τοῖς μὲν πολλοῖς ἔν ἐστὶν· ὅσα δὲ μακρὰ καὶ πολύποδα, σχεδὸν ἴσα ταῖς ἐντομαῖς ἔχει τὰ μεταξὺ· πάντα δ' ἔχει διαιρούμενα ζῶν τὰ ἐντόμα, πλὴν ὅσα ἢ λίαν κατέψυκται ἢ διὰ μικρότητα ταχὺ καταψύχεται, ἐπεὶ καὶ οἱ σφῆκες διαιρεθέντες ζῶσιν. μετὰ μὲν οὖν τοῦ μέσου καὶ ἢ κεφαλὴ καὶ ἢ

1. καὶ τοῖς καὶ ἐν τοῖς C^a, καὶ A^a. || μαλακοῖς PD^a. || ἀλλ' ἐν τῷ A^aC^a. || 2. ἐν πᾶσι om PD^a. || 3. τὴν om P. || 4. τὸ σῶμα ἐστὶ τῷ ἐχ. D^a, τῷ ἐχ. τὸ σῶμα ἐστὶ A^aC^a. || δὲ om pr A^a. || 6. χρῆται ὁ ἔχῃος A^aC^a. || ἐπεριδόμενος C^a. || 8. δὲ om C^a. || τήθεα πάντων ἔχει τὴν φύσιν τέτων A^aC^a. || 12. τὸ ὀσρακῶδες A^aC^a. || δ' om C^a. || 13. ἀπ' om A^a. || 14. ἀφίησι A^a. || 15. μὲν] μὲν ἐν A^a. || 17. παρὰ A^a. || 18. ἐστὶν αὐτὸ PD^a. || 18 et 29. τηθῷ A^aC^a. || 18. ὕδεν δ' ἐστὶν ὅμοιον PD^a. || 19. αὐτὴ μέντοι ἢ σὰρξ πᾶσα A^aC^a. || 20. ἐκ τῷ πλαγίῳ A^aC^a. || 21. σθενώτερον, ut solet, A^a. || 23. καὶ ante τὸ om C^a. || 25. ἐκάτερον A^aC^a. || 26. δὲ] γὰρ A^aC^a. || 31. ἀκαλύφων D^a, ἀκαλιφῶν P. || 32. μὲν γὰρ] δὲ A^aC^a. || 33. ἀπολύονται A^aC^a.

1. σῶμα πᾶν] σῶμα A^aC^a. || 2. προσδέχεται A^a, προσέρχεται C^a. || 3. ὥστε] ἔτε pr A^a. || 5. ἀπὸ σφῆξ A^aC^a. || καὶ ἂν PD^a. || ἰχθυῶν D^a. || 6. ὥσπερ] γὰρ ὥσπερ καὶ A^aC^a. || τι om PD^a. || 7. κατεσθίει om A^aC^a. || ἂν PD^a. || 9. παντελῶς ὕδεν C^a, φανερόν ὕδεν A^a. || 10. ἐστὶ δὲ γένῃ PD^a. || ἀκαλιφῶν D^a, ἀκαλύφων P. || ἐστὶ om PD^a. || 12. αἱ A^aC^a. || 13. σφιγρὰν A^a, σφιγρὴν C^a. || 15. ὅλα A^a, ὅλας PD^a. || ἀφαιρεῖσθαι ἢ δύναται A^aC^a. || 16. ἀλεαῖς A^a. || ἐνδύονται PD^a. || 18. τῶν post καὶ om PD^a. || 19. τε om PD^a. || μέρη ἐκτὸς A^aC^a. || 21. τῶν τὸ γένος πολλὰ εἶδη ἔχον A^aC^a. || ἑαυτῷ C^a. || 22. γενικοῖς A^a. || 23. ἀνθρήν D^a, ἀνθρήν C^a. || 24. τοῖς] πᾶσι τοῖς A^aC^a. || 25. κάραβος C^a. || τοιαῦτα ἄλλα. πάντων A^aC^a. || 27. κοιλ.] κεφαλὴν P. || 28. τὸ post καὶ om A^aC^a. || ἐστὶν om C^a. || 29. ἐνεστὶν· ὅσα δὲ μικρὰ A^a. || 30. τὸ A^a. || 31. ἔσα] ἂ PD^a. || 32. ψύχεται A^a. || 33. καὶ post μέσον om A^aC^a.

κοιλία ζῇ, ἄνευ δὲ τέττις ἢ κεφαλὴ οὐ ζῇ. ὅσα δὲ μακρὰ καὶ πολυπόδα ἔσι, πολὺν χρόνον ζῇ διαίρμενα, καὶ κινεῖται τὸ ἀποτμηθὲν ἐπ' ἀμφοτέρα τὰ ἔσχατα· καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν τομὴν πορεύεται καὶ ἐπὶ τὴν οὐράν, οἷον ἢ καλουμένη σκολόπεδρα. ἔχει δ' ὀφθαλμοὺς μὲν ἅπαντα, ἄλλο δ' αἰσθητήριον ἔδεν φανερόν, πλὴν ἕνια οἷον γλωτταν· ἦν καὶ τὰ ὄσρακώδερμα ἔχει πάντα, ἣ καὶ γεύεται καὶ εἰς αὐτὸ τὴν τροφήν ἀνασπᾷ. τῆτο δὲ τοῖς μὲν μαλακόν ἔσι, τοῖς δ' ἔχει ἰσχυρὴν πολλήν, ὥσπερ ταῖς πορφύραις. καὶ οἱ μύωπες δὲ καὶ οἱ οἰστροὶ ἰσχυρὸν τοῦτ' ἔχουσι, καὶ τᾶλλα σχεδὸν τὰ πλεῖστα· ἐν πᾶσι γὰρ τοῖς μὴ ὀπισθοκέντροις τοῦτο ὥσπερ ὄπλον ἔχει ἕκαστον. ὅσα δ' ἔχει τῆτο, ὀδόντας οὐκ ἔχει, ἔξω ὀλίγων τινῶν, ἐπεὶ καὶ αἱ μυῖαι τέτω θυγαῖναι αἰματίζουσι καὶ οἱ κώνωπες τέτω κεντῶσιν. ἔχουσι δ' ἕνια τῶν ἐντόμων καὶ κέντρα. τὸ δὲ κέντρον τὰ μὲν ἔχει ἐν αὐτοῖς, οἷον αἱ μέλιτται καὶ οἱ σφῆκες, τὰ δ' ἐκτός, οἷον σκορπίος· καὶ μόνον δὴ τῶν ἐντόμων τοῦτο μακρόκεντρον ἔστιν. ἔτι δὲ χηλὰς ἔχει τοῦτό τε καὶ τὸ ἐν τοῖς βιβλίοις γινόμενον σκορπιῶδες. τὰ δὲ πτηνὰ αὐτῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις μορίοις καὶ πτερὰ ἔχει. ἔστι δὲ τὰ μὲν δίπτερα αὐτῶν, ὥσπερ αἱ μυῖαι, τὰ δὲ τετράπτερα, ὥσπερ αἱ μέλιτται· ἔδεν δ' ἔσιν ὀπισθοκέντρον δίπτερον μόνον. ἔτι δὲ τὰ μὲν ἔχει τῶν πτηνῶν ἑλκτρον τοῖς πτεροῖς, ὥσπερ ἢ μηλολόνη, τὰ δ' ἀνελυτρά ἔστιν, ὥσπερ ἢ μέλιττα· ἀνοροπούγιος δὲ ἢ πτήσις αὐτῶν πάντων ἔσι, καὶ τὸ πτερόν ἐκ ἔχει καυλὸν ἔδὲ σχίσιν. ἔτι κεραίας πρὸ τῶν ὀμμάτων ἔχει ἕνια, οἷον αἱ τε ψυχαὶ καὶ οἱ κάραβοι. ὅσα δὲ πηδητικὰ αὐτῶν ἔστι, τέτων τὰ μὲν ἔχει τὰ ὀπισθεν σκέλη μείζω, τὰ δὲ πηδάγια καμπτόμενα εἰς τοῦπισθεν ὥσπερ τὰ τῶν τετραπόδων σκέλη. πάντα δ' ἔχει τὰ πρηνῇ πρὸς τὰ ὑπτία διάφορα, ὥσπερ καὶ τᾶλλα ζῶα. ἢ δὲ τοῦ σώματος σὰρξ ἔτε ὄσρακώδης ἐσὶν ἔθ' οἷον τὸ ἐντὸς τῶν ὄσρακωδῶν, ἔτω σαρκώδης, ἀλλὰ μεταξὺ. διὸ καὶ ἔτ' ἄκανθαν ἔχουσιν ἔτ'

ὅσων ἔθ' οἷον σήπιον οὔτε κύκλω ὄσρακον· αὐτὸ γὰρ αὐτὸ τὸ σῶμα διὰ τὴν σκληρότητα σῴζει, καὶ ὃ προσδεῖται ἐτέρου ἐρείσματος. δέρμα δ' ἔχουσι μὲν, πᾶμπαν δὲ τοῦτο λεπτόν. τὰ μὲν ἔν ἔξωθεν αὐτῶν μόρια ταῦτα καὶ τοιαῦτ' ἐσὶν, ἐντὸς δὲ εὐθὺς μετὰ τὸ σῶμα ἔντερον τοῖς μὲν πλείστοις εὐθὺ καὶ ἀπλοῦν μέχρι τῆς ἐξόδου ἐσὶν, ὀλίγοις δ' ἐλιγμὸν ἔχει. σπλάγχνον δ' οὐδὲν ἔχει τῶν τοιστων οὐδὲ πιμελήν, ὥσπερ ἔδ' ἄλλο τῶν ἀναίμων ἔδεν. ἕνια δ' ἔχει καὶ κοιλίαν, καὶ ἀπὸ ταύτης τὸ λοιπὸν ἔντερον ἢ ἀπλοῦν ἢ εἰλιγμένον, ὥσπερ αἱ ἀκρίδες. ὁ δὲ τέττιξ μόνον τῶν τοιστων καὶ τῶν ἄλλων ζῶων σῶμα οὐκ ἔχει, ἀλλ' οἷον τοῖς ὀπισθοκέντροις τὸ γλωττοειδές, τοῦτο μακρὸν καὶ συμφυές καὶ ἀδιάσχιζον, δι' ἣ τῇ δρόσῳ τρέφεται μόνον· ἐν δὲ τῇ κοιλίᾳ ἐκ ἰσχυρὴ περιττώμα. ἔσι δ' αὐτῶν πλείω εἶδη, καὶ διαφέρουσιν μεγέθει καὶ μικρότητι καὶ τῷ τὸς μὲν καλουμένους ἀχέτας ὑπὸ τὸ διάζωμα διηρῆσθαι καὶ ἔχειν ὑμένα φανερόν, τὰ δὲ τεττιγιόνα μὴ ἔχειν.

Ἔσι δ' ἕνια ζῶα περιττὰ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ, ἃ διὰ τὸ σπάνια εἶναι ἐκ ἔσι θεῖναι εἰς γένος. ἤδη γὰρ φασὶ τινες τῶν ἐμπειρικῶν ἀλιέων οἱ μὲν ἐωρακεῖναι ἐν τῇ θαλάττῃ ὅμοια δοκίους, μέλανα, στρογγύλα τε καὶ ἰσοπαχῇ· ἕτερα δὲ καὶ ἀσπίσιν ὅμοια, τὸ μὲν χρῶμα ἐρυθρά, πτέρυγαι δ' ἔχοντα πυκνά· καὶ ἄλλα ὅμοια αἰδοῖω ἀνδρὸς τό τε εἶδος καὶ τὸ μέγεθος, πλὴν ἀντὶ τῶν ὄρχεων πτερύγαι ἔχουσιν δύο, καὶ λαβεῖσθαι ποτὲ τοιοῦτον τῷ πολυαγκίστρου τῷ ἄκρῳ.

Τὰ μὲν οὖν μέρη τῶν ζῶων πάντων τὰ τ' ἐντὸς καὶ τὰ ἐκτός περὶ ἕκαστον γένος καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ τῆτον ἔχει τὸν τρόπον. περὶ δὲ τῶν αἰσθήσεων νῦν λεκτέον· ὃ γὰρ ὁ-8 μοίως πᾶσιν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν πᾶσαι τοῖς δ' ἐλάττους. εἰσὶ δ' αἱ πλεῖσαι, καὶ παρ' ἃς ὑδεμία φαίνεται ἰδῖος ἑτέρα, πέντε τὸν ἀριθμόν, ὄψις, ἀκοή, ὄσφρησις, γεῦσις, ἀφή. ἄνθρωπος μὲν οὖν καὶ τὰ ζωοτόκα καὶ πεζά,

1. οὐ om pr A^a. || 2. ἐσι καὶ πολὺν P. || 5. σκολόπεδρα A^a. || 6. οἷον om PD^a. || γλωττα A^aC^a. || 7. ἔχει om D^a. || ὡ C^a. || καὶ ante εἰς om A^a. || αὐτὴν A^a. || 8. ἐσι et 9. δὲ om PD^a. || 11. ἅπασιν PD^a. || 13. ἐξ P. || τῆτο P. || 16. σκορπίοι P, δὴ σκορπίος C^a. || 17. τῆτο τῶν ἐντόμων A^aC^a. || μακρόκεντρον P. || 18. ἔτι τε A^a. || τε om A^a. || 22. ἐξ om A^aC^a. || δίπτερον ὀπισθοκέντρον, omisso μόνον, PD^a. || 23. ἢ καὶ D^a. || 24. ἀνοροπούγιος A^a, ἀνοροπούγιος C^a. || 25. ἀπάντων A^aC^a. || 26. ἐλυμάτων P. || ἔχει om PC^aD^a. || 27. οἱ αἱ D^a. || 30. διαφορά A^a, διαφορὰν C^a, διαφορὰς PD^a. || 31. τὰ ἄλλα PD^a. || 32. ἔτω σαρκώδης] ἔτε σαρκώδης A^aC^a. || 33. καὶ om A^a.

1. σηπίον C^a. || 2. ἔδεν δεῖται A^aC^a. || 4. μόρια αὐτῶν D^a. || ταῦτα καὶ τῆτον ἔχουσι τὸν τρόπον. ἐντὸς δὲ τῷ κύτῳ μετὰ PD^a. || 5. ἕτερον ἐσι τοῖς D^a. || 6. ἐσὶν om D^a. || 7. ἐλ. ἔχον A^a. || 9. κοιλίας P. || ἢ utrumque om A^aC^a. || 10. ἐλιγμένον A^a. || αἱ om A^a. || 11. ἄλλων δὲ ζῶων D^a. || 12. ἐμπροσθεν κέντροις A^aC^aD^a. || 15. μεγ.] καὶ μεγ. D^a. || σμικρότητι A^a. || 16. ἀχέτας A^a. || ὑπὸ ζῶμα PD^a. || 19. τινὲς φασὶ τῶν ἐμπειρικῶν PD^a. || 21. δοκίους D^a. δοκίους — 22. ὅμοια om P. || 21. ἀμέλανα C^a. || τε] δὲ A^aC^a. || 22. καὶ om PD^a. || 24. πτέρυγας PD^a. || 25. ἔχει A^a. || τοῖσιν om A^aC^a. || 26. ἄκρῳ] ἄκρῳ αὐτῷ A^aC^a. || 27. ἀπάντων τὰ τ' ἐκτός καὶ τὰ ἐντὸς καὶ περὶ ἕκαστον γένος ἰδίᾳ A^aC^a. || 30. ἅπασιν C^a. || ὑπάρχει A^a. || 31. ἐλάττους εἰσὶν. εἰσὶ C^a. || αἱ om PD^a.

πρὸς δὲ τέτοις καὶ ὅσα ἔναιμα καὶ ζωτόκα, πάντα φαί-
νεται ἔχοντα ταύτας πάσας, πλὴν εἴ τι πεπῆρωται γένος
ἐν, οἷον τὸ τῶν ἀσπαλάκων. τῆτο γὰρ ὄψιν οὐκ ἔχει· ὀ-
φθαλμοὺς γὰρ ἐν μὲν τῷ φανερῷ οὐκ ἔχει, ἀφαιρεθέντος
δὲ τῆ δερμάτος ὄντος παχέος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς κατὰ τὴν
χώραν τὴν ἔξω τῶν ὀμμάτων ἔσωθεν εἰσιν οἱ ὀφθαλμοὶ
διεφθαρμένοι, πάντ' ἔχοντες ταῦτα τὰ μέρη τοῖς ἀληθι-
νοῖς· ἔχουσι γὰρ τό τε μέλαν καὶ τὸ ἐντὸς τοῦ μέλανος,
τὴν καλουμένην κόρην, καὶ τὸ κυκλώπιον, ἐλάττω μέντοι
ταῦτα πάντα τῶν φανερῶν ὀφθαλμῶν. εἰς δὲ τὸ ἔξω ὕδεν
σημαίνει τέτων δια τὸ τῆ δερμάτος πάχος, ὡς ἐν τῇ γε-
νέσει πλημμένης τῆς φύσεως· εἰσι γὰρ ἀπὸ τῆ ἐγκεφαλῆς,
ἧ συνάπτει τῷ μυελῷ, δύο πόροι νευρώδεις καὶ ἰσχυροὶ
παρ' αὐταῖς τείνοντες τὰς ἑδρας τῶν ὀφθαλμῶν, τελευτῶν-
τες δ' εἰς τοὺς ἄνω χαυλιόδοντας. τὰ δ' ἄλλα καὶ τῶν
χρωμάτων αἰσθῆσιν ἔχει καὶ τῶν ψόφων, ἔτι δ' ὁσμῆς
καὶ χυμῶν. τὴν δὲ πέμπτην αἰσθῆσιν τὴν ἀφὴν καλουμέ-
νην καὶ τὰλλα πάντ' ἔχει ζῶα. ἐν μὲν οὖν ἐνίοις καὶ τὰ
αἰσθητήρια φανερώτατα ἐστί, τὰ μὲν τῶν ὀμμάτων καὶ
μᾶλλον. διωρισμένον γὰρ ἔχει τὸν τόπον τῶν ὀφθαλμῶν
καὶ τὸν τῆς ἀκοῆς· ἓνα μὲν γὰρ ὠτα ἔχει, ἓνα δὲ τοὺς
πόρους φανερούς. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ὁσφρήσεως· τὰ μὲν
γὰρ ἔχει μυκτῆρας, τὰ δὲ τὰς πύρας τὰς τῆς ὁσφρήσεως,
οἷον τὸ τῶν ὀρνίθων γένος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ τῶν χυμῶν
αἰσθητήριον τὴν γλῶτταν. ἐν δὲ τοῖς ἐνύδροις, καλουμένοις
δὲ ἰχθύσι, τὸ μὲν τῶν χυμῶν αἰσθητήριον, τὴν γλῶτταν,
ἔχουσι μὲν, ἔχουσι δ' ἀμυδρῶς· ὁστῶδη γὰρ καὶ ἐκ ἀπο-
λελυμένην ἔχουσιν. ἀλλ' ἐνίοις τῶν ἰχθύων ὁ βραχίον ἐστι
σαρκώδης, οἷον τῶν ποταμίων ἐν τοῖς κυπρίοις, ὥς τε τοῖς
μὴ σκοπευμένοις ἀκριβῶς δοκεῖν ταύτην εἶναι γλῶτταν. ὅτι
δ' αἰσθάνονται γεύομενα, φανερόν· ἰδίους τε γὰρ πολλὰ
χαίρει χυμοῖς, καὶ τὸ τῆς ἀμίας λαμβάνουσι μάλιστα
δέλεαρ καὶ τὸ τῶν πίωνων ἰχθύων, ὡς χαίροντες ἐν τῇ γεύ-
σει καὶ ἐδωδῇ τοῖς τοιάτοις δελέασιν. τῆς δ' ἀκοῆς καὶ τῆς

ὁσφρήσεως οὐδὲν ἔχουσι φανερόν αἰσθητήριον· ὁ γὰρ ἄν-
τισιν εἶναι δοῖται κατὰ τὰς τόπας τῶν μυκτῆρων, ὕδεν πε-
ραίνει πρὸς τὸν ἐγκέφαλον, ἀλλὰ τὰ μὲν τυφλά, τὰ δὲ
φέρει μέχρι τῶν βραγχίων. ὅτι δὲ καὶ ἀκούουσι καὶ ὁσ-
φραίνονται, φανερόν· τὰς τε γὰρ ψόφους φεύγοντα φαίνε-
ται τοὺς μεγάλους, οἷον τὰς εἰρεσίας τῶν τριήρων, ὥστε
λαμβάνεσθαι ῥαδίως ἐν ταῖς θαλάμαις· καὶ γὰρ ἂν μι-
κρὸς ἢ ὁ ἔξω ψόφος, ὅμως τοῖς ἐν τῷ ὑγρῷ τὴν ἀκοὴν
ἔχουσι χαλεπὸς καὶ μέγας καὶ βαρὺς φαίνεται πᾶσιν. ὁ
συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῆς τῶν δελφίνων θήρας· ὅταν γὰρ ἀ-
θρόως περικυκλώσωσι τοῖς μονοξύλοις, ψοφούντες ἐξ αὐ-
τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ ἀθρόως ποιοῦσιν ἐξοκέλαιν φεύγοντας
εἰς τὴν γῆν, καὶ λαμβάνουσιν ὑπὸ τῆ ψόφου κεραιβάρυντας.
καίτοι ὕδ' οἱ δελφῖνες τῆς ἀκοῆς ὕδεν φανερόν ἔχουσιν αἰ-
σθητήριον. ἔτι δ' ἐν ταῖς θήραις τῶν ἰχθύων ὅτι μάλιστα
εὐλαβῶνται ψόφον ποιεῖν ἢ κώπης ἢ δικτύων οἱ περὶ τὴν
θήραν ταύτην ὄντες· ἀλλ' ὅταν κατανοήσωσιν ἐν τινι τόπῳ
πολλὰς ἀθρόους ὄντας, ἐκ τοσούτου τόπου τεκμαιρόμενοι κα-
θιάσι τὰ δίκτυα, ὅπως μήτε κώπης μήτε τῆς ῥύμης τῆς
ἀλιάδος ἀφίκηται πρὸς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὁ ψόφος· παρ-
αγγέλλασί τε πᾶσι τοῖς ναύταις ὅτι μάλισα σιγῇ πλεῖν,
μέχρι περ ἂν συγκυκλώσωνται. ἐνίοτε δ' ὅταν βούλωνται
συνδραμεῖν, ταῦτόν ποιοῦσιν ὅπερ ἐπὶ τῆς τῶν δελφίνων θή-
ρας· ψοφῶσι γὰρ λίθοις, ἵνα φοβηθέντες συνθέωσιν εἰς
ταῦτά καὶ τοῖς δικτύοις ἔτω περιβάλλωνται. καὶ πρὶν μὲν
συγκλεῖσθαι, καθάπερ εἴρηται, κωλύουσι ψοφεῖν, ὅταν δὲ
κυκλώσωσι, κελεύουσιν ἡδὴ βοᾶν καὶ ψοφεῖν· τὸν γὰρ ψό-
φον καὶ τὸν θόρυβον ἀκούοντες ἐμπύπτουσι διὰ τὸν φόβον.
ἔτι δ' ὅταν ἴδωσιν οἱ ἀλιεῖς ἐκ πάνυ πολλοῦ νεμομένου
ἀθρόως πολλὰς ἐν ταῖς γαλήναις καὶ εὐδαίαις ἐπιπολάζον-
τας, καὶ βεληθῶσιν ἰδεῖν τὰ μεγέθη καὶ τί τὸ γένος αὐ-
τῶν, ἂν μὲν ἀψοφητὶ προσπλεύσωσι, λανθάνουσι καὶ κα-
ταλαμβάνουσιν ἐπιπολάζοντας ἔτι, ἐὰν δὲ τις τύχῃ ψο-
φήσας πρότερον, φανοροὶ εἰσι φεύγοντες. ἔτι δ' ἐν τοῖς πο-

1. πρὸς δὲ] καὶ ἔτι πρὸς PD^a. || 3. ἐν om PD^a. || 4. μὲν γὰρ ἐν PD^a. || 6. ἔξωθεν PD^a. || εἰσιν ἔσωθεν D^a. || 7. πάντες ἔχοντες ταῦτα A^a. || 10. πάντα om PD^a. || τῶν ὀφθαλμῶν τῶν φανερῶν A^a. || ἔξωθεν A^aC^a. || τέταν ὕδεν σημαίνει D^a. || 11. ἐν om A^aC^a. || 12. πλημμένης P, πλημμένης A^aC^a. || 13. μυελῷ] νέρω PD^a. || 15. χαυλιόδοντας C^a. || 16. δ'] δὲ καὶ PD^a. || 18. καὶ ante τὰλλα om D^a. || 19. εἰσι PD^a. || 21. τὸν om PD^a. || 23. τὰς ante τῆς om A^aC^a. || 25. γλῶτταν ἔχουσιν. ἐν PD^a. || 26. τὴν γλῶτταν om A^aC^a. || 27. γὰρ] τε γὰρ PD^a. || 28. ἔχουσιν om PD^a. || ὁ om P. || 29. κυπρίοις A^aC^a. || 30. μὴ] μὲν PA^aD^a. || εἶναι ταύτην D^a. || 31. πολλοῖς C^a, πολλὰ γε A^a. || 32. μᾶλλον C^a. || 33. τὸ πῶς τῶν ἰχθύων PD^a. || ἐν om PD^a. || 34. καὶ ἐν τῇ ἐδωδῇ PD^a.

1. ἂ γὰρ ἂν τις C^a, ἂ γὰρ τις A^a. || 5. φαίνεται φεύγοντα D^a. || 8. ὁμοίως PD^a. || 10. ἀθρόως C^a, ἀθρόον PD^a. || 12. ἐξοκέ-
λειν C^a, ἐξοκείλειν A^a. || 13. κεραιβάρυντας A^aC^a, κεραιβαρύντες P. || 14. φανερόν ante ὕδεν A^aC^a, post ἔχουσι D^a. || 18. τὰ δίκτυα κα-
θιάσιν A^aC^a. || 19. τῆς post μήτε om PD^a. || 22. κυκλώσωσιν A^aC^a. || 23. ταυτὸ C^a. || 24. ψοφῶσι PD^a. || λίθος A^a. || 25. περι-
βάλλονται P. || 26. ἐπὶ PD^a. || 30. εὐδαίαις pr A^a. || 33. ψοφήσας τύχη PD^a. || 34. φανερόν P. || φεύγοντές εἰσιν PD.

ταμοῖς εἰσὶν ἰχθύδια ἅττα ἃ καλῶσί τινες κόττες· ταῦτα
 θηρεύσιν τινες διὰ τὸ ὑπὸ ταῖς πέτραις ὑποδευκέναι κό-
 πτοντες τὰς πέτρας λίθοις· τὰ δ' ἐκπίπτει παραφερόμενα
 ὡς ἀκούοντα καὶ καρηβαρῖντα ὑπὸ τῆ ψόφῃ. ὅτι μὲν ἔν
 ἀκούσιν, ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶ φανερόν· εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασὶ 5
 καὶ μάλιστα ὀξυγκόες εἶναι τῶν ζῶων τὸς ἰχθύς, ἐκ τοῦ
 διατρίβοντος περὶ τὴν θάλατταν ἐντυγχάνειν τοιούτοις πολ-
 λοῖς. μάλιστα δ' εἰσὶ τῶν ἰχθύων ὀξυγκόοι κερσεύς, χρέμψ,
 λάβραξ, σάλπη, χορμῖς, καὶ ὅσοι ἄλλοι τοιοῦτοι τῶν
 ἰχθύων· οἱ δ' ἄλλοι τούτων ἦττον, διὸ μᾶλλον πρὸς τῷ 10
 ἐδάφει τῆς θαλάττης ποῦνται τὰς διαγωγὰς. ὁμοίως δὲ
 καὶ περὶ ὁσφρήσεως ἔχει. τῆ τε γὰρ μὴ προσφάτου δε-
 λέατος ἔκ ἐθέλσιν ἄπτεσθαι οἱ πλείοι τῶν ἰχθύων, τοῖς
 τε δελείσιν ἢ τοῖς αὐτοῖς ἀλίσκονται πάντες ἀλλὰ ἰδίοις,
 διαγινώσκοντες τῷ ὁσφραίνεσθαι· ἔνια γὰρ δελείζεται τοῖς 15
 δυσώδεσιν, ὥσπερ ἡ σάλπη τῇ κόπρῃ. ἔτι δὲ πολλοὶ τῶν
 ἰχθύων διατρίβουσιν ἐν σπηλαίοις, ἔς ἐπειδὰν βέλωνται προ-
 καλέσασθαι πρὸς τὴν θήραν οἱ ἀλιεῖς, τὸ ζῷον τῆ σπη-
 λαίᾳ περιαλείψουσι ταριχηραῖς ὀσμαῖς, πρὸς ἃς ἐξέρχονται
 ταχέως. ἀλίσκεται δὲ καὶ ἡ ἑγχελυς τοῦτον τὸν τρόπον· 20
 τίθεσσι γὰρ τῶν ταριχηρῶν τι κεραμίων, ἐνθέντες εἰς τὸ
 ζῷον τῶν κεραμίων τὸν καλέμενον ἡθμόν. καὶ ὅλως δὲ πρὸς
 τὰ κνισώδη πάντες φέρονται μᾶλλον. καὶ τῶν σπητιῶν δὲ
 τὰ σαρκία καταβύσαντες ἔνεκα τῆς ὁσμῆς δελείζουσι τέτοις·
 προσέρχονται γὰρ μᾶλλον. τὸς δὲ πολὺν φασὶν ὁπτή- 25
 σαντες εἰς τὸς κύρτους ἐντιθέσθαι· ἔδοντες ἄλλῃ χάριν ἢ τῆς
 κνίσσης· ἔτι δ' οἱ βράδες ἰχθύες, ὅταν ἐκχυθῇ τὸ πλύμα
 τῶν ἰχθύων, ἢ τῆς ἀντλίας ἐκχυθείσης, φεύγουσιν ὡς ὁσ-
 φραίνόμενοι τῆς ὁσμῆς αὐτῶν. καὶ τῆ αὐτῶν δὲ αἵματος

ταχὺ ὁσφραίνεσθαι φασὶν αὐτούς· δῆλον δὲ ποιοῦσι φεύ-
 γοντες καὶ ἐκτοπίζοντες μακράν, ὅταν γένηται αἷμα ἰχθύων.
 καὶ ὅλως δὲ εἰάν μὲν σαπρῶ τις δελείατι δελείσῃ τὸν κύρ-
 τον, οὐκ ἐθέλουσιν εἰσδύειν ἐδὲ πλησιάζειν, εἰάν δὲ νεαρῶ
 δελείατι καὶ κεκνισωμένῳ, εὐθὺς φερόμενοι πάρρωθεν εἰσδύ-
 νουσιν. μάλιστα δὲ φανερόν ἐστι περὶ τῶν εἰρημένων ἐπὶ τῶν
 δελφίνων· ἔτοι γὰρ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον μὲν ἔδον ἔχουσι
 φανερόν, ἀλίσκονται δὲ διὰ τὸ καρηβαρεῖν ὑπὸ τῆ ψόφῃ,
 καθάπερ εἴρηται πρότερον. ἐδὲ δὲ τῆς ὁσφρήσεως αἰσθητή-
 ριον ἔδον ἔχει φανερόν, ὁσφραίνεται δ' ἔξῃς.

Ὅτι μὲν οὖν πάσας τὰς αἰσθήσεις ταῦτα ἔχει τὰ
 ζῷα, φανερόν· τὰ δὲ λοιπὰ γένη τῶν ζῶων ἐξὶ μὲν τέτ-
 ταρα διηρημένα εἰς γένη, ἃ περιέχει τὸ πλῆθος τῶν λοι-
 πῶν ζῶων, τὰ τε μαλάκια καὶ τὰ μαλακόσρακα καὶ τὰ
 ὀσρανόδερμα καὶ ἔτι τὰ ἔντομα, τῶν δὲ τὰ μὲν μαλά-
 κια καὶ τὰ μαλακόσρακα καὶ τὰ ἔντομα ἔχει πάσας τὰς
 αἰσθήσεις· καὶ γὰρ ὅψιν ἔχει καὶ ὁσφρησιν καὶ γεῦσιν.
 τὰ τε γὰρ ἔντομα ὅντα πάρρω συναισθάνεται, καὶ τὰ πτε-
 ρωτὰ καὶ τὰ ἄπτερα, οἷον αἱ μέλιτται καὶ οἱ κνῖπες τοῦ
 μέλιτος· ἐκ πολλοῦ γὰρ αἰσθάνονται ὡς τῇ ὁσμῇ γινώ-
 σκοντα. καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ θείου ὁσμῆς πολλὰ ἀπόλλυται.
 ἔτι δ' οἱ μυρμηκὲς ὑπ' ὀριγάνου καὶ θείου περιπαττομένου
 λείων ἐκλείπτουσι τὰς μυρμηκίας, καὶ ἐλαφεῖς κέρατος θυ-
 μιωμένῃ τὰ πλείεα φεύγει τῶν τοιούτων· μάλιστα δὲ φεύ-
 γουσι θυμιωμένῃ τῇ ζύρακος. αἱ τε σπητῖαι καὶ οἱ πολὺ-
 ποδες καὶ οἱ κάραβοι τοῖς δελείσιν ἀλίσκονται· καὶ οἱ γε
 πολὺποδες οὕτω μὲν προσέχονται ὥστε μὴ ἀποσπᾶσθαι
 ἀλλ' ὑπομένειν τεμνόμενοι, εἰάν δὲ τις κόνυζαν προστενέγ-
 κῃ, ἀφιάσιν εὐθέως ὁσμώμενοι. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ γεύ-

1. ἅττα] ὑπὸ ταῖς πέτραις PD^a. || κόττες καὶ ταῦτα PD^a. || 2. κόμπτοντες ταῖς πέτραις A^a. || 3. ἐκπίπτει D^a, ἐκπίπτει P. || περι-
 φερόμενα A^a. || 6. ὀξυγκόες D^a, ὀξυγκόες corr. A^a. || ἰχθύας, λέγειν δὲ τὸ τοῦ διατρίβοντος περὶ τὴν θάλατταν διὰ τὸ ἐντυγχάνειν PD^a. ||
 8. τῶν ἰχθύων εἰσὶν A^aC^a. || χρέμψ P, om A^aC^a. || 9. σάρπη A^a. || χρέμψ A^a, χρεῖς C^a. || 10. μάλιστα A^a. || 12. ἔχει om A^aC^a. ||
 13. ἢ θέλουσιν A^aC^a. || τῶν ἰχθύων οἱ πλείοι PD^a. addunt. A^aC^a οἱ δ' ἄλλοι τούτων ἦττον. || 14. δελείσιν τε PD^a. || 15. δελείζονται
 A^a. || 16. οἱ σάλποι PD^a. || τῶν ἰχθύων om P. || 17. προκαλέσασθαι corr. A^a: ceteri προκαλέσασθαι. || 18. πρὸς τὴν θήραν] εἰς ἄ-
 γραν PD^a. || οἱ om pr A^a. || 19. ἐξέρχεται PD^a. || 20. δὲ] τε P. || 21. γὰρ] δὲ A^a. || 22. ἡθμόν D^a, ἰσθμόν C^a. || 23. φέρονται
 π. θάττον A^aC^a. || σπητιῶν A^a. || δὲ om C^a. || 25. προσέρχουμαι A^a. || ὁπτήσαντας PA^aC^a. || 26. τῆς om A^aC^a. || 27. πλῆσυμα PD^a,
 πόλυσμα γδ A^a. || 28. ὡς om C^a. || 29. αὐτῶν — 536 b 30. γένος] hacc post 539 b 1. κωνωνίας ponit C^a, post ἄρρενας F^a; A^a fo-
 lio 106 v — 111 v, non, ut par erat, 101 r, ubi in margine ἐλλείπει ἐνταῦθα περὶ φύλλα δ. ζῆτι τὸ ἐλλείπον μετὰ φύλλα ἐξ, ὅπερ
 σημεινόν. || δὲ A^aC^a.

1. τάχιστα A^aC^a. || 2. αἷμα γένηται A^aC^a. || 3. μὲν εἰάν PD^a. || τὸν] εἰς τὸν PD^a. || 5. κεκνισωμένῳ P. || 7. γὰρ ἐπὶ τῆς A^a
 C^a. || 8. δὲ om P. || 9. ἔδον αἰσθητήριον C^a, ἔδον αἰσθητήριον A^a. || 11. ταύτας P. || ἔχει ante τὰς D^a, ante ταῦτα A^aC^a. || 12. ἐξί]
 ἐπὶ PD^a. || 13. διηρημένα εἰσὶν εἰς γένη ἅπερ ἔχει τὸ PD^a. || 14. καὶ τὰ ὀσρανόδερμα — 15. μαλακόσρακα om P. || 15. τῶν — 16.
 ἔντομα om A^a. || 17. καὶ γεῦσιν om A^aC^a. || 18. ὅντα] περὶ ὅντα A^aC^a. || 19. τὰ om PD^a. || αἱ] αἱ τε PD^a. || αἱ P. || 20. αἰ-
 σθάνεται A^a. || 21. τοῦ om C^a. || ἀπόλλυται D^a. || 23. λείων om C^a. || τὸς μυρμηκίας A^a. || 23 et 25. θυμιωμένῳ A^a. || 25. ζύρα-
 κος C^a. || αἱ τε] ἔτι δὲ αἱ A^aC^a. || σπητῖαι A^a. || 27. προσέχονται interpretes vetus: codices προσέρχονται. || ἀποσπᾶσθαι PD^a. ||
 28. ἀποτεμνόμενοι PD^a. || κόνυζαν A^a. || 29. ἀφιάσιν εὐθέως ὁσμώμενοι] ὡς φασὶν εὐθέως ὁσφραίνεσθαι ἀφιάσιν PD^a.

σεως· τὴν τε γὰρ τροφὴν ἑτέραν διώκονσι, καὶ ἐ τοῖς αὐ-
τοῖς πάντα χαίρει χυμοῖς, οἷον ἡ μέλιττα πρὸς ὕδεν προσ-
ἵζανει σαπρὸν ἀλλὰ πρὸς τὰ γλυκεῖα· ὁ δὲ κώνωψ πρὸς
ὕδεν γλυκὺ ἀλλὰ πρὸς τὰ ὀξεῖα. τὸ δὲ τῇ ἀφῇ αἰσθάνε-
σθαι, ὅπερ καὶ πρότερον εἴρηται, πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ζώοις.
τὰ δ' ὀσρακοδόρμα ὁσφρησιν μὲν καὶ γεῦσιν ἔχει, φανε-
ρὸν δ' ἐκ τῶν δελεασμῶν, οἷον ἐπὶ τῆς πορφύρας· αὕτη γὰρ
δελεάζεται τοῖς σαπρῶς, καὶ προσέρχεται πρὸς τὸ τοῖστον
δέλεαρ ὡς αἰσθῆσιν ἔχουσα πόρρωθεν. καὶ τῶν χυμῶν δὲ ὅτι
αἰσθῆσιν ἔχει, φανερόν ἐκ τῶν αὐτῶν· πρὸς ἃ γὰρ διὰ τὰς
ὀσμάς προσέρχεται κρίνοντα, τῶν χαίρει καὶ τοῖς χυμοῖς
ἕκαστα. ἔτι δὲ ὅσα ἔχει σῶμα, χαίρει καὶ λυπεῖται τῇ τῶν
χυμῶν αἴψει· περὶ δ' ὄψεως καὶ ἀκοῆς βέβαιον μὲν ὅθεν
ἔστιν οὐδὲ λῖαν φανερόν, δοκοῦσι δ' οἱ τε σωλήνες, ἂν τις
ψοφήσῃ, καταδύεσθαι, καὶ φεύγειν κατωτέρω, ὅταν αἰ-
σθῶνται τὸ σιδήριον προσίον (ὑπέρχει γὰρ αὐτῶν μικρόν,
τὸ δ' ἄλλο ὥσπερ ἐν θαλάμῃ ἐσὶν), καὶ οἱ κτένες, ἂν τις
προσφέρῃ τὸν δάκτυλον, χάσκονσι καὶ συμμύουσιν ὡς ὀρών-
τες. καὶ τὰς νηρείτας δ' οἱ θηρεύοντες ἐ κατὰ πνεῦμα προσ-
ιόντες θηρεύουσιν, ὅταν θηρεύσωσιν αὐτὰς εἰς τὸ δέλεαρ, ὅδε
φθεγγόμενοι ἀλλὰ σιωπῶντες ὡς ὁσφραινομένων. καὶ ἀκκ-
όντων· ἂν δὲ φθέγγωνται, φασὶν ὑποφεύγειν αὐτὰς. ἡκι-
σα δὲ τὴν ὁσφρησιν τῶν ὀσρακοδόρμων φαίνεται ἔχειν τῶν
μὲν πορευτικῶν ἐχθῖνος, τῶν δ' ἀκινήτων τήθυα καὶ βά-
λανοι.

Περὶ μὲν οὖν τῶν αἰσθητηρίων τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον
τοῖς ζώοις πᾶσιν, περὶ δὲ φωνῆς τῶν ζώων ὧδ' ἔχει. φωνὴ
καὶ ψόφος ἑτερόν ἐστι, καὶ τρίτον τῶν διάλεκτος. φωνεῖ
μὲν ἔν ὑδενὶ τῶν ἄλλων μορίων ὕδεν πλην τῷ φάρυγγι·
διὸ ὅσα μὴ ἔχει πνεύμονα, ὅδε φθέγγεται· διάλεκτος δ'
ἢ τῆς φωνῆς ἐστὶ τῇ γλώττῃ διάρθρωσις. τὰ μὲν ἔν φω-
νήντα ἢ φωνὴ καὶ ὁ λάρυγξ ἀφίησιν, τὰ δ' ἄφωνα ἢ

γλώττα καὶ τὰ χεῖλη· ἐξ ὧν ἡ διάλεκτός ἐστιν. διὸ ὅσα
γλώτταν μὴ ἔχει ἢ μὴ ἀποκελυμένην, ἔτε φωνεῖ ἔτε δια-
λέγεται· ψοφεῖν δ' ἐστὶ καὶ ἄλλοις μορίοις. τὰ μὲν οὖν
ἔντομα ἔτε φωνεῖ ἔτε διαλέγεται, ψοφεῖ δὲ τῷ ἔσω πνεύ-
ματι, οὐ τῷ θύραζε· οὐθέν γὰρ ἀναπνεῖ αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ
μὲν βομβεῖ, οἷον μέλιττα καὶ τὰ πτήνη αὐτῶν, τὰ δ' ἄδειν
λέγεται, οἷον οἱ τέττιγες. πάντα δὲ ταῦτα ψοφεῖ τῷ ὑμένι
τῷ ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα, ὅσων διήρηται, οἷον τῶν τεττίγων τι
γένος τῇ τρίφει τοῦ πνεύματος. καὶ αἱ μυῖαι δὲ καὶ αἱ
μέλιτται καὶ τὰλλα πάντα, τῇ πτήσει αἶροντα καὶ συσέλ-
λοντα· ὁ γὰρ ψόφος τρίφει ἐστὶ τῷ ἔσω πνεύματος. αἱ δ'
ἀκρίδες τοῖς πηδαλίοις τρίβονται ποῖσι τὸν ψόφον. ὅδε δὲ
τῶν μαλακίων ὕδεν ἔτε φθέγγεται ἔτε ψοφεῖ ὕδεν φυσι-
κὸν ψόφον, ὅδε τῶν μαλακοςόρκων. οἱ δ' ἰχθύες ἄφωνοι μὲν
εἰσιν (ἔτε γὰρ πνεύμονα ἔτε ἀρτήριον καὶ φάρυγγα ἔχουσι),
ψόφους δὲ τινας ἀφίᾱσι καὶ τριγμὸς οὖς λέγουσι φωνεῖν,
οἷον λύρα καὶ χρομῖς (ἔτοι γὰρ ἀφίᾱσιν ὥσπερ γρυλισμὸν)
καὶ ὁ κάπρος ὁ ἐν τῷ Ἀχελώῳ, ἔτι δὲ χαλκίς καὶ κόκ-
κυξ· ἢ μὲν γὰρ ψοφεῖ οἷον συριγμὸν, ὁ δὲ παραπλήσιον
τῷ κόκκυγι ψόφον, ὅθεν καὶ τῆνομα ἔχει. πάντα δὲ ταῦτα
τὴν δοκῶσαν φωνὴν ἀφίᾱσι τὰ μὲν τῇ τρίφει τῶν βραγ-
χίων (ἀκανθώδεις γὰρ οἱ τόποι), τὰ δὲ τοῖς ἐντὸς τοῖς περὶ
τὴν κοιλίαν· πνεῦμα γὰρ ἔχει τούτων ἕκαστον, ὃ προστρί-
βοντα καὶ κινῶντα ποιεῖ τὰς ψόφους. καὶ τῶν σελαχῶν δ'
ἔνια δοκεῖ τρίζειν. ἀλλὰ ταῦτα φωνεῖν μὲν ἐκ ὁρθῶς ἔχει
φάναι, ψοφεῖν δὲ· καὶ γὰρ οἱ κτένες ὅταν φέρωνται ἀπerei-
δόμενοι τῷ ὑγρῷ, ὃ καλῶσι πέτεσθαι, ροίξουσιν, καὶ αἱ χε-
λιδόνες αἱ θαλάττιαι ὁμοίως· καὶ γὰρ αὗται πέτονται με-
τέρωροι, οὐχ ἀπτόμεναι τῆς θαλάττης· τὰ γὰρ περύγια
ἔχουσι πλατέα καὶ μακρά. ὥσπερ ἔν τῶν ὀρνίθων πετομένων
ὁ γινόμενος ταῖς πτέρυξι ψόφος ἢ φωνὴ ἐστίν, ἔτως ὅδε τῶν
τοιούτων ὕδενός. ἀφίησι δὲ καὶ ὁ δελφίς τριγμὸν καὶ μύζει,

1. τὴν τε γὰρ] τὴν τε A^o, ἐνὶ τε γὰρ τὴν τε PD^o. || 2. προστρέχει σαπρὸν ἀλλὰ πρὸς γλυκεῖα. οἱ δὲ κώνωπες PD^o. || 5. ὥσπερ A^o C^o. || 6. ἔχει καὶ γεῦσιν D^o. || 7. δελεασμῶν D^o et corr P. || 10. ἐν] διὰ PD^o. || 11. προσέρχονται A^o C^o. || κρίνοντα A^o. || καὶ om A^o. || 12. ἕκαστον C^o. || σῶματα A^o C^o. || 14. τις] τι A^o C^o. || 16. προσφερόμενον PD^o. || ὑπάρχει C^o. || 18. ὡς] προσ A^o. || 19. νηρείτας A^o, νηρείτας PD^o. || προσιόντας A^o C^o. || 20. θηρεύουσιν] θηρεύουσιν D^o, θηρεύουσιν A^o C^o. || ὅδε] ἢ C^o. || 21. ὡς om A^o C^o. || 23. φαίνεται τῶν ὀσρακοδόρμων A^o C^o. || 24. τήθυα A^o C^o, οἷον τὰ τήθυα PD^o. || καὶ οἱ βάλανοι PD^o. || 26. ἔν om A^o. || 27. φωνὴ δὲ καὶ PD^o. || 28. τῶν ante τρίτον A^o C^o, om P. || 29. ἔν om C^o. || 30. πνεῦμα PD^o. || ὕδεν PC^o D^o. || 31. τῇ γλώττῃ] καὶ ἢ τῆς γλώττης A^o. || 32. τὰ] ὅσα PD^o.

2. ἢ om D^o. || ἔτε φωνεῖ — 4. ἔντομα om A^o. || 6. βομβεῖν PC^o. || 7. οἱ om D^o. || 8. ὅσον PA^o D^o. || οἷον τὸ τῶν τεττίγων γένος PD^o. || 9. αἱ ante μυῖαι om P. || 10. πτήσει] τρίφει D^o. || αἶρονται καὶ συσέλλονται A^o D^o. || 11. ἐστὶ post πνεύματος PA^o C^o. || 12. ὅδε] ἢ γὰρ pr C^o, ἔτω corr A^o, ἔτω P, ἔτε D^o. || δὲ D^o. || 16. τριγμὸς PD^o. || φωνὴν A^o. || 17. χρομῖς A^o. || γρυλισμὸν D^o, γρυλλισμὸν A^o C^o. || 18. καὶ ὁ κ. PD^o. || 19. ὁ C^o. || τριγμὸν D^o et corr A^o; τριγμὸς P. || δὲ om pr A^o. || 23. δι C^o. || 25. μὲν φωνὴν A^o. || 26. φαίνονται PD^o. || ἐπείδομενοι A^o. || 27. πέτεσθαι A^o. || 28. ὁμοίως om PC^o D^o. || 30. πετ.] τῶν πετ. A^o C^o. || 31. ταῖς πτέρυξι om A^o. || φωνεῖ A^o. || ἐστὶν om A^o C^o. || 32. ὕδεν D^o, ὕδενός ἢ ἀφίησιν P.

ὅταν ἐξέλθῃ, ἐν τῷ ἀέρι, ἔχῃ ὁμοίως δὲ τοῖς εἰρημένοις· ἔστι γὰρ τούτῳ φωνή· ἔχει γὰρ καὶ πλεύμονα καὶ ἀρτηρίαν, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἐκ ἀπολελυμένην οὐδὲ χεῖλη ὥστε ἄρθρον τι τῆς φωνῆς ποιεῖν. τῶν δ' ἐχόντων γλῶτταν καὶ πλεύμονα ὅσα μὲν ὡτόκα ἐστὶ καὶ τετράποδα, ἀφίησι μὲν φωνήν, ἀσθενῆ μέντοι, καὶ τὰ μὲν συριγμόν, ὥσπερ οἱ ὄφεις, τὰ δὲ λεπτὴν καὶ ἀσθενῆ φωνήν, τὰ δὲ σιγμὸν μικρόν, ὥσπερ αἱ χελῶναι. ὁ δὲ βάτραχος ἰδίαν ἔχει τὴν γλῶτταν· τὸ μὲν γὰρ ἔμπροσθεν προσπέφυκεν ἰχθυωδῶς, ὃ τοῖς ἄλλοις ἀπολέλυσται, τὸ δὲ πρὸς τὸν φάρυγγα ἀπολέλυσται καὶ πέπτυνται, ὥς τὴν ἰδίαν ἀφίησι φωνήν. καὶ τὴν ὀλολυγόναν δὲ τὴν γινομένην ἐν τῷ ὕδατι οἱ βάτραχοι οἱ ἄρρενες ποῖουσιν, ὅταν ἀνακαλῶνται τὰς θηλείας πρὸς τὴν ὀχεῖαν· εἰσὶ γὰρ ἐκάστοις τῶν ζώων ἰδία φωναὶ πρὸς τὴν ὁμιλίαν καὶ τὸν πλησιασμόν, οἷον καὶ ὑστὶ καὶ τράγοις καὶ προβάτοις. 15 ποιεῖ δὲ τὴν ὀλολυγόναν, ὅταν ἰσοχειλῇ τὴν κάτω σιαγόναν ποιήσας ἐπὶ τῷ ὕδατι περιτείνῃ τὴν ἄνω. δοκεῖ δὲ διαλαμπρῶν τῶν σιαγόνων ἐκ τῆς ἐπιτάσεως ὥσπερ λύχοι φαίνεσθαι οἱ ὀφθαλμοί· ἡ γὰρ ὀχεῖα τὰ πολλὰ γίνεταί νύκτωρ. τὸ δὲ τῶν ὀρνίθων γένος ἀφίησι φωνήν· καὶ μάλιστα 20 ἔχει διάλεκτον ὅσοις ὑπάρχει μετρίως ἡ γλῶττα πλατεῖα, καὶ ὅσοι ἔρχονται λεπτὴν τὴν γλῶτταν αὐτῶν. ἓνα μὲν ἔν τὴν αὐτὴν ἀφιάσι φωνήν τὰ τε θήλεα καὶ τὰ ἄρρενα, ἓνα δ' ἐτέραν. πολύφωνα δ' ἐστὶ καὶ καλίσερα τὰ ἐλάττω τῶν μεγάλων· καὶ μάλιστα περὶ τὴν ὀχεῖαν ἕκαστον γίνεταί τῶν 25 ὀρνέων τοῖσιν, καὶ τὰ μὲν μαχόμενα φθέγγεται, οἷον ὄρνυξ, τὰ δὲ πρὸ τῆς μάχεσθαι προκαλόμενα, ἢ νικῶντα, οἷον ἀλεκτρυόνες. ἄδουσι δ' ἓνα μὲν ὁμοίως τὰ ἄρρενα τοῖς θήλεσιν, οἷον καὶ ἀηδῶν ἄδει καὶ ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλειαν, πλην ἡ θήλειαν παύεται ὅταν ἐπωάξῃ καὶ τὰ νεόττια ἔχῃ· ἐνίων 30 δὲ τὰ ἄρρενα μᾶλλον, οἷον ἀλεκτρυόνες καὶ ὄρνυγες, αἱ δὲ θήλειαι ἐκ ἄδουσιν. τὰ δὲ ζωτόκα καὶ τετράποδα ζῶα ἄλλο

ἄλλην ἀφίησι φωνήν, διάλεκτον δ' οὐδὲν ἔχει, ἀλλ' ἴδιον τῷ ἀνθρώπῳ ἐστὶν· ὅσα μὲν γὰρ διάλεκτον ἔχει, καὶ φωνήν ἔχει, ὅσα δὲ φωνήν, οὐ πάντα διάλεκτον. ὅσοι δὲ κωφοὶ γίνονται ἐκ γενετῆς, πάντες καὶ ἐνεοὶ γίνονται· φωνήν μὲν ἔν ἀφιάσι, διάλεκτον δ' ἐδεμίαν. τὰ δὲ παῖδια ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων μορίων ἐκ ἐγκρατῆ ἐστὶν, ἔτως ὁδὲ τῆς γλώττης τὸ πρῶτον, καὶ ἔστιν ἀτελὴ, καὶ ἀπολύεται ὀψιμαίτερον, ὥστε ψελλίζουσι καὶ τραυλίζουσι τὰ πολλά. διαφέρουσι δὲ κατὰ τόπους καὶ αἱ φωναὶ καὶ αἱ διάλεκτοι. ἡ μὲν ἔν φωνῇ ἑξὺς 5 τῇτι καὶ βαρύτητι μάλιστα ἐπιδηλος, τὸ δ' εἶδος ὁδὲ διαφέρει τῶν αὐτῶν γενῶν· ἡ δ' ἐν τοῖς ἄρθροισι, ἢν ἂν τις ὥσπερ διάλεκτον εἴπειεν, καὶ τῶν ἄλλων ζώων διαφέρει καὶ τῶν ἐν ταύτῳ γένει ζώων κατὰ τόπους, οἷον τῶν περδίκων οἱ μὲν κακκαβίζουσιν οἱ δὲ τρίζουσιν. καὶ τῶν μικρῶν ὀρνίθων ἓνα ἔν τὴν αὐτὴν ἀφίησι φωνήν ἐν τῷ ἄδει τοῖς γενήσασιν, ἂν ἀπότροφα γένωνται καὶ ἄλλων ἀκύνουσιν ὀρνίθων ἄδόντων. ἤδη δ' ὥπται καὶ ἀηδῶν νεοττὸν προδιδάσκουσα, ὥς ἔχῃ ὁμοίαν φύσει τῆς διαλέκτου ἔσης καὶ τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἐνδεχόμενον πλάττεσθαι. καὶ οἱ ἄνθρωποι φωνήν μὲν τὴν αὐτὴν ἀφιάσι, διάλεκτον δ' οὐ τὴν αὐτήν. ὁ δ' ἐλέφας φωνεῖ 20 ἄνευ μὲν τῆς μυκτῆρος αὐτῷ τῷ σώματι πνευματωδῶς ὥσπερ ὅταν ἄνθρωπος ἐκπνέῃ καὶ αἰάζῃ, μετὰ δὲ τῆς μυκτῆρος ὅμοιον σάλπιγγι τετραχυσμένην.

Περὶ δὲ ὕπνου καὶ ἐργηγορέως τῶν ζώων, ὅτι μὲν ὅσα 10 πεζὰ καὶ ἔναιμα πάντα καθεύδει καὶ ἐργήγορεν, φανερόν ποῖουσι κατὰ τὴν αἴσθησιν. πάντα γὰρ ὅσα ἔχει βλεφαρίδας, μύοντα ποιεῖται τὸν ὕπνον. ἔτι δ' ἐνυπνιαῖζεν φαίνονται ἔν μόνον ἄνθρωποι, ἀλλὰ καὶ ἵπποι καὶ κύνες καὶ βόες, ἔτι δὲ πρόβατα καὶ αἶγες καὶ πᾶν τὸ τῶν ζωτόκων καὶ τετραπόδων γένος· δηλοῦσι δ' οἱ κύνες τῷ ὕλαγμῳ. περὶ δὲ τῶν ὡτοκέντων τῷτο μὲν ἄδηλον, ὅτι δὲ καθεύδουσι, φανερόν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐνυδρα, οἷον οἱ τε ἰχθύες καὶ τὰ

1. ἔλθῃ *A*^a. || δὲ om *A*^a*C*^a. || ἔτι γὰρ τῷτο φωνήν ἔχει καὶ *PD*^a. || 3. ὁδὲ τὰ χεῖλη *A*^a. || 5. ἀφιάσι *A*^a*C*^a. || μὲν om *PD*^a. || 6. μέντοι] μὲν *P*, δὲ *A*^a*C*^a. || 7. ἀσθενῆν et συριγμόν *A*^a. || 9. ὃ] ἡ *D*^a. || 10. τῷ] τὰ *PC*^a*D*^a. || 11. ἐπέπτυνται et φωνήν αἰεί. καὶ *PD*^a. || 15. οἷον] τῷτο *P*. || τράγοις καὶ ὑστὶ *A*^a*C*^a. || 18. ὥσπερ οἱ λύχοι *C*^a. || 19. φαίνεται νύκτωρ ὅσα. τὸ *PD*^a. || 21. οἷς *P*. || μετρίως om *A*^a*C*^a. || 22. ὅσα ἔχουσι τὴν γλῶτταν αὐτῶν λεπτὴν *A*^a*C*^a. || ἀφίησι τὴν αὐτὴν *PD*^a. || 25. γίνεταί ἕκαστον *D*^a. || 26. φθεγγόμενα μάχεται *A*^a*C*^a. || 27. προκαλόμενα *PD*^a. || 29. καὶ ἡ ἀηδῶν *PD*^a. || καὶ ἄρρην καὶ θήλυν *A*^a. || 31. δὲ καὶ τὰ *PD*^a. || καὶ] τε καὶ *PD*^a. || 32. καὶ τὰ τετράποδα *P*.

1. φωνήν ἀφίησι *A*^a*C*^a. || 2. τῷτο τῷ ἀνθρώπῳ *PD*^a. || 3. γίνονται κωφοὶ *A*^a*C*^a. || πάντες ἐκ γενετῆς *D*^a. || 5. ἀφίησι *PD*^a. || 8. τραυλίζονται *P*. || κατὰ τὸς τόπους *C*^a. κατὰ τόπους post φωνὰν *PD*^a. || 9. ἡ διάλεκτος *A*^a*C*^a. || 12. εἴποιε *A*^a, εἴποι *C*^a, εἴποιεν *PD*^a. || ζώων om *P*. || 13. κατὰ τὸς τόπους *A*^a*C*^a. || τῶν] τῶν τε *D*^a, τε τῶν *P*, τὸ τῶν (addito γένος post περδίκων) *A*^a*C*^a. || 14. κακκαβίζουσιν οἱ δὲ τρίζουσιν *P*. || ὀρνίθων *PC*^a*D*^a. || 15. φωνήν ἀφιάσιν *A*^a*C*^a. || 16. ἀπότροφα *C*^a. || καὶ τῶν ἄλλων *D*^a. || ἀκύνουσιν *PD*^a. || ἄδόντων ὀρνίθων *PC*^a*D*^a. || 17. ὥς om *A*^a. || 18. ὁμοίως *PD*^a. || ἔσης τῆς διαλέκτου *D*^a. || 21. μὲν ἄνευ *A*^a*C*^a, ἄνευ μέντοι *PD*^a. || 22. τῷ ἀνθρώπῳ ἐκπνέει καὶ καλεῖ *PD*^a. || 23. τετραχυσμένη *A*^a. || 24. μὲν] δὲ *C*^a, om *PD*^a. || 25. ἐργηγορεῖ *PD*^a. || 26. βλεφαρίδα *PA*^a. || 31. δὲ om *P*. || 32. καὶ post δὲ om *C*^a.

μαλάκια καὶ τὰ μαλακόσρακα κάραβοί τε καὶ τὰ τοιαῦ-
τα. βραχύπννα μὲν ἔν ἐστὶ ταῦτα πάντα, φαίνεται δὲ κα-
θεύδοντα. σημεῖον δὲ κατὰ μὲν τὰ ὄμματα ἔκ ἐξὶ λαβεῖν
(οὐδὲν γὰρ ἔχει βλέφαρα αὐτῶν), ἀλλὰ ταῖς ἀτρεμίσιν.
ἀλίσκονται γὰρ οἱ ἰχθύες, εἰ μὴ διὰ τὰς φθεῖρας καὶ τὰς
καλυμένους ψύλλας, καὶ ὥς ἐν τῇ χειρὶ λαμβάνειν ῥαδίως.
νῦν δ', ἂν χρονίζωσιν, ἔτοι τῆς νυκτὸς κατεσθίσι προσπί-
πτοντες, πολλοὶ τὸ πλῆθος ὄντες. γίνονται δ' ἐν τῷ βυθῷ
τῆς θαλάττης, καὶ τοσῶτοι τὸ πλῆθος ὥς καὶ τὸ δέλεαρ,
ὅτι ἂν ἰχθύος ᾖ, ἐὰν χρονίσῃ ἐπὶ τῆς γῆς, κατεσθίσιν· καὶ
ἀιέλκωσι πολλαῖς οἱ ἀλιεῖς περὶ τὸ δέλεαρ ὥσπερ σφαῖ-
ραν συνεχομένων αὐτῶν. ἀλλ' ἐκ τῶν τοιῶνδε μᾶλλον ἔστι
τεκμηρίασθαι ὅτι καθεύδουσιν· πολλαῖς γὰρ ἔξιν ἐπιπετόν-
τα τοῖς ἰχθύσι λαβεῖν ἔτως ὥς καὶ τῇ χειρὶ λαβεῖν ἢ πα-
τάξαντα λαβεῖν· ὑπὸ δὲ τὸν καιρὸν τῶτον ἡρεμῶσι σφόδρα,
καὶ κινῶσιν ἔθεν πλὴν ἡρέμα τὸ ἔρατον. δῆλον δὲ γίνεται ὅτι
καθεύδει καὶ ταῖς φοραῖς, ἂν τι κινήῃ ἡσυχάζοντων· φέ-
ρεται γὰρ ὥσπερ ἔξ ὑπνῶν ὄντα· ἔτι δ' ἐν ταῖς πυρίαις ἀλί-
σκονται διὰ τὸ καθεύδειν. πολλαῖς δὲ καὶ οἱ θυνοσκοποὶ
περιβάλλονται καθεύδοντας· δῆλον δ' ἐκ τῆς ἡσυχάζοντος
καὶ τὰ λευκὰ ὑποφαίνοντας ἀλίσκῃσθαι. καθεύδουσι δὲ τῆς
νυκτὸς μᾶλλον ἢ τῆς ἡμέρας ἔτως ὥς βαλλόντων μὴ κιν-
εῖσθαι. τὰ δὲ πλεῖστα καθεύδουσι τῆς γῆς ἢ τῆς ἁμμου ἢ
λίθου τινὲς ἐχόμενοι ἐν τῷ βυθῷ, ἢ ἀποκρύψαντες ὑπὸ πέ-
τραν ἢ θύνα ἑαυτὰς, οἱ δὲ πλατεῖς ἐν τῇ ἁμμῳ· γινώσκον-
ται δὲ τῇ σχηματίζει τῆς ἁμμῳ, καὶ λαμβάνονται τυπτό-
μενοι τοῖς τριώδουσιν. λαμβάνονται δὲ καὶ λάβραξ καὶ
χρυσόφρυς καὶ κερεὺς καὶ ὅσοι τοιῶντο τριώδοντι ἡμέρας
πολλαῖς διὰ τὸ καθεύδειν· εἰ δὲ μή, ἔθεν δοκεῖ τῶν τοιῶ-
νων ληφθῆναι ἂν τριώδοντι. τὰ δὲ σελάχη ἔτως καθεύδει
ἐνίοτε ὥς καὶ λαμβάνεσθαι τῇ χειρὶ. δελφίς δὲ καὶ φά-

λαινα, καὶ ὅσα αὐτὸν ἔχει, ὑπερέχοντα τὸν αὐτὸν καθεύ-
δει τῆς θαλάττης, δι' ἣ καὶ ἀναπνέουσιν ἡρέμα κινῶντες τὰς
πτέρυγας· καὶ δελφίνος γε καὶ ῥέγχοντος ἡδὴ ἡκρόανται
τινές. καθεύδει δὲ καὶ τὰ μαλάκια τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ
οἱ ἰχθύες· ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μαλακόσρακα τέτοις. καὶ τὰ
ἔντομα δὲ τῶν ζώων ὅτι τυγχάνει ὑπνῶν, διὰ τοιούτων σημεῖων
ἐστὶ φανερόν· ἡσυχάζει τε γὰρ καὶ ἀκινήτως ἐπιδήλως.
μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν μελιττῶν τῆτο δῆλον· ἡρεμῶσι τε γὰρ
καὶ παύονται βομβῶνται τῆς νυκτὸς. δῆλον δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἐν ποτὶ μάλιστα τῶν τοιῶν· ἢ γὰρ μόνον διὰ τὸ μὴ ὄξυ
βλέπειν ἡσυχάζει τῆς νυκτὸς (ἅπαντα γὰρ ἀμυδρῶς βλέ-
πυσιν τὰ σκληρόφθαλμα), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ φῶς τὸ τῶν
λύχνων ἡσυχάζοντα φαίνονται ἔθεν ἥττον. ἐνυπνιάζει δὲ τῶν
ζώων μάλιστα ἄνθρωπος. καὶ νέοις μὲν ὅσι καὶ παιδίοις ἔτι
πάμπαν ἢ γίνεται ἐνυπνιον, ἀλλ' ἄρχεται τοῖς πλείστοις
περὶ τέτταρα ἔτη ἢ πέντε· ἡδὴ δὲ γεγονόσιν καὶ ἄνδρες καὶ
γυναῖκες οἱ ὅλως ἔθεν πάποτε ἐνυπνιον εἶδον. συνέβη δὲ τισι
τῶν τοιούτων προΐουσης τῆς ἡλικίας ἰδεῖν ἐνυπνιον, καὶ μετὰ
ταῦτα γενέσθαι περὶ τὸ σῶμα μεταβολὴν τοῖς μὲν εἰς θάνα-
τον τοῖς δ' εἰς ἀρρωστίαν.

Περὶ μὲν ἔν αἰσθήσεως καὶ ὑπνῶν καὶ ἐγρηγόρσεως τῶτον ἔχει
τὸν τρόπον· τὸ δ' ἄρρεν καὶ θῆλυ τοῖς μὲν ὑπάρχει τῶν ζώων,
τοῖς δ' ἔκ ὑπάρχει, ἀλλὰ καθ' ὁμοιότητά τινα καὶ τίττειν
λέγονται καὶ κύειν. ἔστι δ' ἔθεν ἄρρεν καὶ θῆλυ ἐν τοῖς μα-
νίοις, οὐδ' ὅλως ἐν τοῖς ὀσρακοδέρμοις. ἐν δὲ τοῖς μαλα-
κίοις καὶ τοῖς μαλακοσράκοις ἔστι τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν,
καὶ ἐν τοῖς πεζοῖς καὶ ἐν τοῖς δίποσι καὶ τετράποσι καὶ πᾶ-
σιν ὅσα ἐκ συνδυασμοῦ τίττει ζῶον ἢ ὄν ἢ σκώληκα. ἐν
μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις γένεσιν ἀπλῶς ἢ ἔξιν ἢ οὐκ ἔξιν, οἷον
ἐν μὲν τοῖς τετράποσι πᾶσιν ἔστι τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, ἐν
δὲ τοῖς ὀσρακοδέρμοις οὐκ ἔξιν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν φυτοῖς τὰ

1. μαλακόσρακα καὶ τὰ μαλάκια καὶ κάραβοί τε Α^α. || 2. εἰς C^α. || πάντα ταῦτα C^α, πάντα τὰ τοιαῦτα D^α, ἅπαντα τὰ τοιαῦτα P. || φαίνονται A^αC^α. || 3. λαβεῖν ἐκ ἔξιν PD^α. || 4. ἔθεν A^α. || βλέφαρον αὐτῶν C^α, τέτων βλέφαρον D^α, βλέφαρον P. || 5. γὰρ] μὲν γὰρ D^α. || εἰ μὲν μὴ PD^α. || τὰς καλυμένους ψύλλας A^α, τὰς λεγομένους ψύλλας D^α, τὰς ψύλλας P. || 6. λαβεῖν D^α, λαμβάνειν A^α. || 7. χρονίσωσιν D^α, χρονίσουσιν P. || 10. ὅταν ἰχθύος ἢ ἂν PD^α. || 11. παρὰ A^α. || 12. συνεχομένην PA^α. || τὰς τεκμηρίεσθαι μᾶλλον D^α, μᾶλλον ἔστι τεκμηρίεσθαι P. || 13. ἐπιπετόντες pr A^α. || 14. τὰς ἰχθύς D^α. || καὶ om A^αC^α. || 16. δῆλα P. || 17. καθεύδουσι fortasse C^α. || ἡσυχάζοντων αὐτῶν, φέρεται A^αC^α. || 18. περ om D^α. || πέτραις PD^α. || 19. καὶ om D^α. || θυνοσκοποὶ P. || 22. ὥς om P. || 23. καθεύδουσιν ἢ τῆς ἁμμῳ ἢ τῆς γῆς PD^α. || 24. ὑπὸ τὴν πέτραν A^α. || 27. τριώδουσι et 28. τριώδοντι PD^α. || 27. λάβρακες καὶ χρυσόφρυες καὶ κερεῖς PD^α. || 30. ἂν ληφθῆναι ἐν τῷ τριώδοντι D^α, ληφθῆναι ἂν τῷ τριώδοντι P. || 31. ὁ δὲ δελφίς D^α, ὁ δελφίς δὲ P. || καὶ om A^α. || φάλλακα A^αC^α.

1. τὸν αὐτὸν] τὸν αὐτὸν A^α. || 2. καὶ om A^αC^α. || 3. τε P, δὲ D^α. || ῥέγχοντος D^α. || 4. τινος P. || 5. οἱ καὶ οἱ PD^α. || 8. μάλιστα] καὶ μάλιστα P. || τε om PC^αD^α. || 10. ἐν om C^α. || 11. βλέπειν] βλέπει P. || 12. τὸ ante τῶν om A^αC^α. || 13. φαίνεται P. || 15. ἄρχονται A^αC^α. || 16. ἡδὴ γεγονόσιν. εἰς δὲ καὶ PD^α. || 17. ὅλως om PD^α. || 19. μεταβολὴ D^α. || 20. ἐν om P. || 21. ἐγρηγόρσεως καὶ ὑπνῶν D^α. || 22 et 23. ὑπάρχειν A^α. || 25. ἐν δὲ] ἢ δὲ P. || 27. τετρ.] ἐν τοῖς τετρ. PD^α. || πᾶσιν om D^α, ἐν πᾶσιν P. || 29. γένεσιν] ζώοις PD^α. || ἀπλῶν PC^αD^α. || ἢ ante ἔξιν om D^α. || 30. ἅπασιν PD^α.

μὲν εὐφορά ἐς τὰ δ' ἄφορα, οὕτω καὶ ἐν τούτοις. ἐν δὲ τοῖς ἐντόμοις καὶ τοῖς ἰχθύσιν ἐστὶ τὰ μὲν ὅλως ἐκ ἔχοντα ταύτην τὴν διαφορὰν ἐπ' ὑδέρτερον, οἷον ἐγγέλυς ἔτε ἄρρεν ἐστὶν ἔτε θήλυ, ὑδὲ γενῆ ἔξ αὐτῆς ὑδὲν, ἀλλ' οἱ μὲν λέγοντες ὅτι τριχῶδη καὶ ἐλμινθῶδη προσπεφυκότες ἔχουσιν 5 σαί ποτέ τινες φαίνονται, ἢ προσθεωρήσαντες τὸ πᾶ ἔχουσιν ἀσκέπτως λέγουσιν. ἔτε γὰρ ζωοτοκεῖ ἄνευ ὠστοκίας ὑδὲν τῶν τοιούτων, ὡν δ' ὑδεμία πώποτε ὥπται ἔχουσα· ὅσα τε ζωοτοκεῖ, ἐν τῇ ὑσέρᾳ ἔχει καὶ προσπεφυκότες, ἀλλ' ἐκ ἐν τῇ γαστρί· ἐπέττετο γὰρ ἂν ὥσπερ ἡ τροφή. ἦν δὲ λέγουσι 10 διαφορὰν ἄρρενος ἐγγέλυς καὶ θηλείας τῷ τὸν μὲν μείζω κεφαλὴν ἔχειν καὶ μακροτέραν, τὴν δὲ θήλειαν μικρὰν καὶ σιμοτέραν, ἢ τῇ θήλειος ἢ ἄρρενος λέγουσιν, ἀλλὰ τῇ γένεσι. εἰσὶ δὲ τινες ἰχθύες οἱ καλῶνται ἐπιτραγίαι, γίνονται δὲ τῶν ποταμίων τοῖσιν κυπρίνος καὶ βάλαγρος· ἐκ ἔχουσι δὲ οἱ 15 τοῖσιν ἔτε ὡν ἔτε θορὸν ὑδέποτε, ἀλλ' ὅσοι σερρεοὶ εἰσι καὶ πόντες, ἔτερον μικρὸν ἔχουσι, καὶ δοκῶσιν ἄριστοι ἔτοι εἶναι. ἔτι δ' ἔνια, καθάπερ ἐν τοῖς ὀστρακοδέρμοις καὶ φυτοῖς τὸ μὲν τίκτον ἐστὶ καὶ γενῶν, τὸ δ' ὀχεῦον ἐκ ἔστιν, ἔτω καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι τὸ τῶν ψητῶν γένος καὶ τὸ τῶν ἐρυθρίων 20 καὶ αἱ χάναι· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ὡς φαίνεται ἔχοντα. ἐν μὲν οὖν τοῖς πεζοῖς καὶ ἐναίμοις τῶν ζῶων ὅσα μὴ ὠστοκεῖ, τὰ πλείστα μείζω καὶ μακροβιώτερα τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν εἰσὶ, πλην ἡμίονος, τῶν δ' αἱ θήλειαι μακροβιώτεραι καὶ μείζους· ἐν δὲ τοῖς ὠστοκόμοις καὶ τοῖς σκυληκοτό- 25 κοῖς, οἷον ἐν τε τοῖς ἰχθύσι καὶ ἐπὶ τῶν ἐντόμων, μείζω τὰ θήλεα τῶν ἄρρένων ἐστὶν, οἷον ὄφεις καὶ φαλαγγια καὶ ἀσκαλαβῶνται καὶ βάτραχοι. καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων δ' ὡσαύτως, οἷον τὰ τε σελάχη τὰ μικρὰ καὶ τῶν ἀγελαίων τὰ πλείστα, τὰ δὲ πετραῖα πάντα. ὅτι δὲ μακροβιώτεροι τῶν 30

ἰχθύων αἱ θήλειες τῶν ἄρρένων, δῆλον ἐκ τῆ παλαιότερα ἀλίσκεσθαι τὰ θήλεα τῶν ἄρρένων. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν ἄνω καὶ πρόσθια πάντων τῶν ζῶων τὰ ἄρρενα κρείττω καὶ ἰσχυρότερα καὶ εὐσπλότερα, τὰ δ' ὡς ἂν ὀπίσθια καὶ κάτω λεχθέντα τῶν θηλειῶν. τῆτο δὲ καὶ ἐπ' ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῶων τῶν πεζῶν καὶ ζωοτόκων πάντων ἔχει τὸν αὐτὸν τρόπον. καὶ ἀνευρότερον δὲ καὶ ἀναρθρότερον τὸ θῆλυ μᾶλλον, καὶ λεπτοτριχώτερον, ὅσα τρίχας ἔχει· τὰ δὲ μὴ τρίχας ἔχοντα κατὰ τὸ ἀνάλογον. καὶ ὑγροσαρκότερα δὲ τὰ θήλεα τῶν ἄρρένων καὶ γονυκροτώτερα, καὶ αἱ κνήμαι λεπτότεραι· τὸς δὲ πόδας γλαφυρωτέρους, ὅσα τὰ μόρια ταῦτ' ἔχει τῶν ζῶων. καὶ περὶ φωνῆς δέ, πάντα τὰ θήλεα λεπτοφωνότερα καὶ ὀξυφωνότερα, πλην βοῆς, ὅσα ἔχει φωνή· οἱ δὲ βόες βαρύτερον φθέγγονται αἱ θήλειαι τῶν ἄρρένων. τὰ δὲ πρὸς ἀλκήν ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντα μόρια, οἷον ὀδόντες καὶ χαυλιόδοντες καὶ κέρατα καὶ πλῆκτρα καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μόρια, ἐν ἐνίοις μὲν γένεσιν ὅλως τὰ μὲν ἄρρενα ἔχει τὰ δὲ θήλεα ἐκ ἔχει, οἷον κέρατα ἔλαφος θήλειαι ἐκ ἔχει καὶ τῶν ὀρνίθων τῶν πλῆκτρα ἔχόντων ἐνίαν αἱ θήλειαι ὅλως πλῆκτρα ἐκ ἔχουσιν· ὁμοίως δὲ καὶ χαυλιόδοντας αἱ θήλειαι ἐκ ἔχουσιν τῶν ὑἰών. ἐν ἐνίοις δὲ ὑπάρχει μὲν ἀμφὸς, ἀλλὰ κρείττω καὶ μᾶλλον τοῖς ἄρρεσιν, οἷον τὰ κέρατα τῶν ταύρων ἰσχυρότερα τῶν θηλειῶν βοῶν.

Ε.

Ὅσα μὲν ἐν ἔχουσι μόρια τὰ ζῶα πάντα καὶ τῶν ἐν-
τός καὶ τῶν ἐκτός, ἔτι δὲ περὶ τε τῶν αἰσθήσεων καὶ φω-
νῆς καὶ ὕπνου, καὶ ποῖα θήλεα καὶ ποῖα ἄρρενα, πρότερον

1. φορὰ P. || δ' || δ' ἀλλ' A^cC^a. || τοῖς τοῖσιν A^a. || 2. τοῖς ἰχθ.] ἐν τοῖς ἰχθ. P. || ἐκ ἔχοντα ὅλως A^a. || οἷον ἢ ἐγγέλυς A^cC^a. || 4. αὐτὴ A^cC^aD^a, αὐτῷ P. || μὲν om PD^a. || φάσκοντες A^cC^a. || 5. προσπεφυκότες] πρασῶδη τ' A^cC^a. || 6. προσθεωρήσαντες D^a. || 8. τῶν — ὥπται] ὡν δ' ὑδεμία τέταν πώποτε ὥπται A^a. || 9. καὶ τάγε ἢ προσπεφ. ἐν PD^a. || 10. ἂν om P. || 11. ἄρρενος τε καὶ θηλείας ἐγ. PD^a. || τῷ] τὸ P. || 12. καὶ μακροτέραν ἔχειν PD^a. || μικρὰν καὶ om PD^a, καὶ σιμοτέραν om C^a. || 13. ἢ] καὶ PD^a. || ἄρρενα P D^a. || 14. ἐπιτραγίαι PD^a. || τοῖσιν τῶν ποταμίων PC^aD^a. || 15. βάλλαγρος C^a, βαρῆνος D^a, κάρμος P. || 17. ἔτερον P. || δοκῶσιν] εἰσὶν PD^a, omisso mox εἶναι. || ἔτοι ἄριστοι C^a. || 18. ἐξ A^cC^a. || 19. καὶ τὸ γενῶν A^a. || καὶ om A^cC^a. || 20. ἐρυθρίων nonnulli. || 21. πάντα γὰρ] καὶ πάντα PD^a. || 22. ὅσα μὴ ὠστοκεῖ] ἅμα ζωοτοκεῖ PD^a. || 24. ἐξ A^cC^a. || 25. δὲ] μὲν A^a. || 26. τε om P D^a. || 27. οἷον ὁ ὄφεις A^a. || 28. καὶ οἱ βάτραχοι C^a, καὶ οἱ βατράχων A^a. || 30. τὰ δὲ] τὰ τε A^cC^a. || μακρ. εἰσι τῶν PD^a.

1. παλαιότερα A^a. || 3. τὰ ἄρρενα om PD^a. || 4. καὶ ἐκπευρότερα P, om D^a. || λεχθέντα] ἔνια A^cC^a. || 5. θηλειῶν A^cC^a, θηλειῶν D^a. || τῆτο δὲ] ταῦτόν A^cC^a. || 6. τέτον ἔχει τὸν PD^a. || 7. δὲ] τε PD^a, om A^a. || ἀναρθρόν C^a, ἀναρθρότερον A^a. || 8. ὅσον D^a. || 9. κατὰ om PD^a. || ὑγροσαρκότερον δὲ τὸ θῆλυ A^a. || 10. γονυκροτώτερον A^a. || αἱ om A^cC^a. || 11. ἐχειταῦτα τὰ μόρια D^a, ταῦτα ἔχει τὰ μόρια P. || 12. δὲ om A^cC^a. || 14. βαρύτερα A^a. || αἱ δὲ θήλειαι A^a. || 16. μόριά ἐστιν ὅν A^cC^a. || χαυλιόδοντας C^a. || καὶ τὰ πλῆκτρα A^cC^a. || 17. ἐν om PD^a. || 18. ἔλαφος κέρατα A^a. || 19. τῶν τὰ πλ. D^a. || 21. χαυλιόδοντας C^a. || ἐκ ἔχουσιν ἀθλῆμαι D^a. || ὑἰών] ἐνίαν A^a. || 22. κρείττω μᾶλλον τοῖς ἄρρεσιν PD^a. || 23. ἰσχ. ἢ τὰ τῶν PD^a. || 28. ὅσα — 539, 2. διελεθῆν] haec libro quarto dat C^a, utriusque m. || καὶ τῶν ἐντός om A^a. || 29. τε om A^a. || τῶν om D^a.

εἴρηται περὶ πάντων· περὶ δὲ τῶν γενέσεων αὐτῶν λοιπὸν διελθεῖν, καὶ πρῶτον περὶ τῶν πρώτων. εἰσὶ δὲ πολλὰ καὶ πολλὴν ἔχουσαι ποικιλίαν, καὶ τῇ μὲν ἀνόμοιοι, τῇ δὲ τρόπον τινα προσοίκασιν ἀλλήλαις. ἐπεὶ δὲ διήρηται τὰ γένη πρῶτον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νῦν πειρατέον ποιεῖσθαι τὴν θεωρίαν· πλὴν τότε μὲν τὴν ἀρχὴν ἐποιοῦμεθα σκοπῶντες περὶ τῶν μερῶν ἀπ' ἀνθρώπων, νῦν δὲ περὶ τῆς τελευταίου λεκτέον διὰ τὸ πλείων ἔχειν πραγματείαν. πρῶτον δ' ἀρκτέον ἀπὸ τῶν ὀστρακοδέρμων, μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν μαλακοσράκων, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τῶν τὸν τρόπον ἐφεξῆς· 5 ἐξὶ δὲ τὰ τε μαλάκια καὶ τὰ ἔντομα, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ τῶν ἰχθύων γένος, τό τε ζωτόκον καὶ τὸ ὠτόκον αὐτῶν, εἴτα τὸ τῶν ὀρνίθων· μετὰ δὲ ταῦτα περὶ τῶν πεζῶν λεκτέον, ὅσα τε ζωτόκα καὶ ὅσα ὠτόκα. ζωτόκα δ' ἐστὶ τῶν τετραπόδων ἕνια, καὶ ἄνθρωπος τῶν διπόδων μόνον· κοινὸν μὲν ἔνι συμβέβηκε καὶ ἐπὶ τῶν ζώων, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν· τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ σπέρματος ἐτέρων φυτῶν, τὰ δ' αὐτόματα γίνονται, συστάσης τινὸς τοιαύτης ἀρχῆς, καὶ τέτων τὰ μὲν ἐκ τῆς γῆς λαμβάνει τὴν τροφήν, τὰ δ' ἐν ἐτέροις ἐγγίνεται φυτοῖς, ὥσπερ εἴρηται ἐν τῇ θεωρίᾳ τῇ 20 περὶ φυτῶν. ἔτω καὶ τῶν ζώων τὰ μὲν ἀπὸ ζώων γίνονται κατὰ συγγένειαν τῆς μορφῆς, τὰ δ' αὐτόματα καὶ ἐκ ἀπὸ συγγενῶν, καὶ τέτων τὰ μὲν ἐκ γῆς σηπομένης καὶ φυτῶν, ὥσπερ πολλὰ συμβαίνει τῶν ἐντόμων, τὰ δ' ἐν τοῖς ζώοις αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐν τοῖς μορίοις περιττωμάτων. τῶν δὲ τὴν γένεσιν ἐχόντων ἀπὸ συγγενῶν ζώων ἐν οἷς μὲν αὐτῶν ἐστὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἐκ συνδυασμῶν γίνονται· ἐν δὲ τῷ τῶν ἰχθύων γένει ἕνια γίνονται ἔτε ἄρρενα ἔτε θήλεα, τῷ γένει μὲν ὅντα ἐτέροις τῶν ἰχθύων τὰ αὐτά, τῷ εἶδει δ' ἕτερα, ἕνια δὲ καὶ ἀάμπαν ἴδια. τὰ δὲ θήλεα μὲν ἐστίν, ἄρρενα δ' 30 ἐκέτι· ἐξ ὧν γίνονται ὥσπερ ἐν τοῖς ὀρνίσι τὰ ὑπηνέμια. τὰ μὲν ἔνι τῶν ὀρνίθων ἄγωνα πάντα ἐστὶ ταῦτα (μέχρι γὰρ τῷ ὧς γέννησιν δύναται ἡ φύσις αὐτῶν ἐπιτελεῖν), ἐὰν μὴ τις

αὐτοῖς συμβῇ τρόπος ἄλλος τῆς κοινανίας πρὸς τὰς ἄρρενας· περὶ ὧν ἀκριβέστερον ἔσαι ὀφείλον ἐν τοῖς ὕστερον. τῶν δὲ ἰχθύων ἐνόις, ὅταν αὐτόματα γεννησώσιν ὡς, συμβαίνει ἐκ τέτων καὶ ζῶα γίνεσθαι, πλὴν τῶν μὲν καθ' αὐτά, τῶν δ' ἐκ ἄνευ ἄρρενος· ὃν δὲ τρόπον, καὶ περὶ τέτων ἐν τοῖς ἐχομένοις ἔσται φανερόν· σχεδὸν γὰρ παραπλήσια συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀρνίθων. ὅσα δ' ἀπὸ ταυτομάτης γίνονται ἐν ζώοις ἢ γῇ ἢ φυτοῖς ἢ τοῖς τέτων μορίοις, ἔχουσι δὲ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ἐκ τέτων συνδυαζομένων γίνονται μὲν τι, ἐκ ταυτομάτης δ' ἐξ ἑθνῶς ἀλλ' ἀτελές, οἷον ἐκ τε τῶν φθειρῶν ὀχουμένων αἱ καλύμεναι κονίδες καὶ ἐκ τῶν μυιῶν σκώληκες καὶ ἐκ τῶν ψυχῶν σκώληκες ὡσείδεις, ἐξ ὧν ἔτε τὰ γεννησάντα γίνονται ἔτε ἄλλο ἔθνος ζῶον, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα μόνον. πρῶτον μὲν ἔνι περὶ τῆς ὀχέας λεκτέον, ὅσα ὀχεύεται, 15 εἴτα μετὰ ταῦτα περὶ τῶν ἄλλων ἐφεξῆς, τὰ τε καθ' ἑκαστα καὶ τὰ κοινῇ συμβαινόντα περὶ αὐτῶν.

Ὀχεύεται μὲν ἔνι ταῦτα τῶν ζώων ἐν οἷς ὑπάρχει τὸ 2 θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, εἰσὶ δ' αἱ ὀχεῖαι ἔθ' ὅμοιοι πᾶσιν ἔθ' ὁμοίως ἔχουσαι. τὰ μὲν γὰρ ζωτόκα καὶ πεζὰ τῶν ἐναίμων ἔχει μὲν ὄργανα πάντα τὰ ἄρρενα πρὸς τὴν πράξιν τὴν γεννητικὴν, ἐκ μὴν ὁμοίως γε πάντα πλησιάζουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν ὀπισθηρικὰ συνιόντα πυγιδόν, οἷον λέοντες καὶ δασύποδες καὶ λύγκες· τῶν δὲ δασυπόδων καὶ πολλὰς ἢ θήλειαι προτέρα ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν ἄρρενα. τῶν δ' ἄλλων τῶν μὲν πλείων ὁ αὐτὸς τρόπος· τὸν ἐνδεχόμενον γὰρ ποῖνται συνδυασμὸν τὰ τε πλείεστα τῶν τετραπόδων, ἐπιβαίνοντες ἐπὶ τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενος, καὶ τὸ τῶν ὀρνίθων ἅπαν γένος ἔτω τε καὶ μοναχῶς. εἰσὶ δὲ διαφοραὶ τινες καὶ περὶ τὰς ὀρνιθίας· τὰ μὲν γὰρ συγκαθέσης τῆς θηλείας ἐπὶ τὴν γῆν ἐπιβαίνει τὸ ἄρρεν, ὥσπερ αἱ ὠτίδες καὶ οἱ ἀλεκτρυόνες, τὰ δ' ἐκ συγκαθέσης τῆς θηλείας, οἷον αἱ γέρανοι· ἐν τέτοις γὰρ ὁ ἄρρεν ἐπιπιδὼν ὀχεύει τὴν θήλειαν, καὶ συγγίνεται ὥσπερ καὶ τὰ στρουθία ὀξέως. τῶν δὲ τετραπόδων αἱ ἄρκετοι

1. ἀπάντων $A^o C^o$. || περὶ δὲ] τὸ δὲ περὶ P . || τὰς γενέσεις PD^o . || 2. πρώτων λεκτέον. εἰσὶ P . || 3. καὶ τῇ] πῇ PD^o . || ἀνόμοια $A^o C^o$. || πῇ PD^o . || 5. πρότερον C^o . || 8. ἀρκτέον] λεκτέον A^o . || 10. δὴ A^o . || ἐξῆς A^o . || 13. περὶ τε τῶν C^o . || πεζῶν καὶ λεκτέον PD^o . || 14. ὠτόκα $A^o C^o$. || ὅσα ζωτόκα $A^o C^o$, ὠτόκα ὅσα D^o . || ἐστὶ $om A^o$. || 18. συσραφείας $A^o C^o$. || 21. περὶ τῶν ϕ . PD^o . || 22. καὶ $om A^o$. || 23. ἐκ τῆς γῆς $A^o C^o$. || 25. ἐκ] καὶ D^o , καὶ ἐκ P . || δὲ $A^o C^o$. || 26. ἐν οἷς] ὅσοις PD^o . || 27. γίνονται PD^o . || 28. θήλεα ἔτε ἄρρενα PD^o . || 29. δ' εἶδει PD^o . || 31. ἐκέτι] ἔ $A^o C^o$. || 32. ἄγωνα πάντα] ἅπαντα $A^o C^o$. || εἰσὶ PD^o . || ταῦτα] ἤλικα $A^o C^o$. || μέχρι γὰρ] ἀλλὰ μέχρι PD^o . || 33. ὧν γενήσας A^o , ὧς γενήσας C^o .

5. ἀρρένων $A^o C^o$. || δεχομένοις ἔσαι φανερώτερον A^o . || 6. παραπλήσιος A^o . || 7. δ' $om A^o$. || τῷ αὐτομάτῃ PD^o . || ἐν τοῖς ζώοις P . || 8. ἢ ἐν γῇ ἢ ἐν φυτοῖς ἢ ἐν τοῖς PD^o . || 9. τὸ $om P$. || τι] τοι D^o . || ἐκ ταυτοῦ] τῷ αὐτῷ PD^o et corr A^o . || 10. τε $om A^o C^o$. || 11. μυῶν PA^o . || 12. ψυχῶν P , ψυχῶν D^o . || 13. τὰ $om PD^o$. || 14. μὲν $om A^o$. || πόσα D^o . || 16. τὰ $om PD^o$. || περὶ] τὰ τε περὶ A^o . || 20. πρὸς τὴν τοιαύτην πράξιν (πρόσραξιν P) ἅπαντα τὰ ἄρρενα τὴν γ . PD^o . || 21. πάντα $om D^o$. || 22. ἀνιόντα C^o . || καὶ] τε καὶ $A^o C^o$. || 23. λύγκες $PA^o C^o D^o$. || τῶν δασυπόδων δὲ πολλὰς PD^o . || 25. γὰρ ἕνα ποῖνται P . || 26. τε $om P$. || 28. δὲ] δὲ καὶ $A^o C^o$. || 30. νεοτίδες P , νεοτίδες D^o . || οἱ $om A^o C^o$. || 31. δὲ ἐδὲ καθέσης A^o . || αἱ] καὶ αἱ C^o , καὶ οἱ P . || 32. ἐπὶ ποδῶν editiones primae. || 33. καὶ $om PC^o D^o$.

παρακειλιμένοι τὸν αὐτὸν τρόπον ὥνπερ τὰλλα ἐπὶ τῶν πο-
δῶν ποιέμενα τὴν ὀχείαν, πρὸς τὰ πρηνῇ τῶν θηλειῶν τὰ
ὑπτια τῶν ἀρρένων· οἱ δὲ χερσαῖοι ἐχθροὶ ὀρθοὶ τὰ ὑπτία
πρὸς ἀλλήλα ἔχοντες. τῶν δὲ ζωτόκων καὶ μέγεθος ἐχόν-
των ἕτε τὰς ἀρρενας ἐλάφους αἱ θήλειαι ὑπομένουσιν, εἰ μὴ 5
ὀλιγάκις, ἕτε τὰς ταύρας αἱ βόες διὰ τὴν τῆ αἰδοῦς συντονίαν,
ἀλλ' ὑπάγοντα τὰ θήλεα δέχονται τὴν γονήν· καὶ γὰρ ἐπὶ
τῶν ἐλάφων ὥπται τῆτο συμβαίνειν, τῶν γε τιθασῶν. λύ-
κος δ' ὀχεύει καὶ ὀχεύεται τὸν αὐτὸν τρόπον ὥνπερ καὶ
κύων. οἱ δ' αἰλuroi ἐκ ὀπισθεν συνιόντες, ἀλλ' ὁ μὲν ὀρθός, 10
ἡ δὲ θήλεια ὑποτίθῃσιν ἐαυτήν· εἰς δὲ τῇ φύσει αἱ θήλειαι
ἀφροδισιαστικαὶ καὶ προσάγονται τὰς ἀρρενας εἰς τὰς ὀχεί-
ας, καὶ συνῆσαι κράζουσιν. αἱ δὲ κάμηλοι ὀχεύονται τῆς
θηλείας καθημένης· περιβεβηκώς δὲ ὁ ἄρρην ὀχεύει ἐκ ἀν-
τίπτυγος, ἀλλὰ καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα τετράποδα· καὶ 15
διημερεύει τὸ μὲν ὀχεύον τὸ δ' ὀχευόμενον. ἀποχωρῶσι δ'
εἰς ἐρημίαν, ὅταν ποιοῦνται τὴν ὀχείαν, καὶ ἐκ ἐξὶ πλησιά-
σαι ἀλλ' ἢ τῷ βόσκοντι. τὸ δ' αἰδοῖον ἔχει ὁ κάμηλος νεῦ-
ρον ἕτως ὥστε καὶ νευρὰν ἐκ τέττε ποιεῖσθαι τοῖς τόχοις. οἱ
δ' ἐλέφαντες ὀχεύονται μὲν ἐν ταῖς ἐρημίαις, μάλιστα δὲ 20
περὶ τὰς ποταμὺς καὶ ἐκ διατρίβειν εἰώθασιν· ὀχεύεται δ' ἡ
μὲν θήλεια συγκαθιεύσα καὶ διαβαίνουσα, ὁ δ' ἄρρην ἐπανα-
βαίνων ὀχεύει. ὀχεύεται δὲ καὶ ἡ φώκη καθάπερ τὰ ὀπι-
σθηρικὰ τῶν ζώων, καὶ συνεχονται ἐν τῇ ὀχείᾳ πολὺν
χρόνον, ὥσπερ καὶ αἱ κύνες· ἔχουσι δὲ τὸ αἰδοῖον μέγα οἱ 25
ἄρρενες.

3 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν πεζῶν τὰ τετράποδα καὶ
ῥωτόκα ποιεῖται τὴν ὀχείαν. τὰ μὲν γὰρ ἐπιβαίνοντα κα-
θάπερ τὰ ζωτόκα, οἷον χελώνη καὶ ἡ θαλαττία καὶ ἡ
χερσαία. ἔχουσι δὲ τι εἰς ὃ οἱ πόροι συνάπτουσιν καὶ ᾧ ἐν 30
τῇ ὀχείᾳ πλησιάζουσιν, οἷον τρυγόνες καὶ βάτραχοι καὶ πᾶν
τὸ τοῖστον γένος.

4. Τὰ δ' ἄποδα καὶ μακρὰ τῶν ζώων, οἷον ὄφεις τε καὶ

σμύραιναί, περιπλεκόμενοι τοῖς ὑπτιοῖς πρὸς τὰ ὑπτια. ἔτω
δὲ σφόδρα οἱ ὄφεις περιελίττονται ἀλλήλοις, ὥστε δοκεῖν
ἐνὸς ὄφews δικεφάλου εἶναι τὸ σῶμα ἅπαν. τὸν αὐτὸν δὲ
τρόπον καὶ τὸ τῶν σαύρων γένος· ὁμοία γὰρ περιπλοκῇ
ποιοῦνται τὴν ὀχείαν.

Οἱ δ' ἰχθύες πάντες, ἔξω τῶν πλατέων σελαχῶν, πα- 5
ραπίπτοντες τὰ ὑπτια πρὸς τὰ ὑπτια ποιοῦνται τὸν συνδυασ-
μόν. τὰ δὲ πλατέα καὶ κερκοφόρα, οἷον βάτος καὶ τρυγὼν
καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐ μόνον παραπίπτοντα ἀλλὰ καὶ ἐπιβαί-
νοντα τοῖς ὑπτιοῖς ἐπὶ τὰ πρηνῇ τῶν θηλειῶν, ὅσοις μὴ ἐμ-
ποδίζει τὸ ἔραϊον ἔθεν ἔχον πάχος. αἱ δὲ ῥίμαι, καὶ ὅσοις
τῶν τοιούτων πολὺ τὸ ἔραϊον, παρατριβόμενα μόνον ὀχεύεται
τὰ ὑπτια πρὸς τὰ ὑπτια. εἰς δὲ τινες οἱ ἑωρακέναι φασὶ
καὶ συνεχόμενα τῶν σελαχῶν εἶνα ὀπισθεν, ὥσπερ τὰς κύ-
νας. ἔστι δ' ἐν πᾶσι τοῖς σελαχῶδεσι μεῖζον τὸ θῆλυ τῷ
ἄρρηνος· σχεδὸν δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλαις ἰχθύσι τὰ θήλεα
μεῖζω τῶν ἀρρένων. σελάχη δ' ἐστὶ τὰ τε εἰρημένα καὶ βῆς
καὶ λάμια καὶ αἰετὸς καὶ νάρκη καὶ βάτραχος καὶ πάντα
τὰ γαλεώδη. τὰ μὲν οὖν σελάχη πάντα τεθεωρήται ὑπὸ
πολλῶν τέττε ποιέμενα τὰς τρόπους τὴν ὀχείαν· χρονιωτέρα
γὰρ ἡ συμπλοκὴ πάντων τῶν ζωτόκων ἢ τῶν ῥωτόκων. καὶ
δελεῖν δὲ καὶ πάντα τὰ κητώδη τὸν αὐτὸν τρόπον· πα-
ραπίπτοντα γὰρ ὀχεύει παρὰ τὸ θῆλυ τὸ ἄρρην, καὶ χρό-
νον ἕτε ὀλίγον ἕτε λίαν πολὺν. διαφέρουσι δ' ἐνίοι τῶν σελα-
χιδῶν ἰχθύων οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν τῷ τοῦς μὲν ἔχειν
ἀποκρεμώμενα ἄττα δύο περὶ τὴν ἔξοδον τῆς περιττώσεως,
τὰς δὲ θηλείας ταῦτα μὴ ἔχειν, οἷον ἐν τοῖς γαλεώδεσιν·
ἐπὶ γὰρ τέτων ὑπάρχει πάντων τὸ εἰρημένον. ὄρχεις μὲν ἔν
ἕτε ἰχθύς ἕτε ἄλλο τῶν ἀπόδων ἔχει ἔθεν, πόρος δὲ δύο
καὶ οἱ ὄφεις καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἄρρενες ἔχουσιν, οἱ γίνονται
βορῆ πληρεῖς περὶ τὴν τῆς ὀχείας ὥραν, καὶ προίενται ὑγρό-
τητα γαλακτώδη πάντες. ἔτσι δ' οἱ πόροι εἰς ἐν συνάπτουσιν,
ὥσπερ καὶ τοῖς ὀρνισιν· οἱ γὰρ ὀρνιθες ἐντὸς ἔχουσι τὰς ὀρ-

1. τὰλλα] καὶ τὰ ἄλλα *PD*^a. || 2. ποῖσι *A*^a*C*^a. || 4. μεγέθι *D*^a. || 5. ὑπομένουσιν *A*^a. || 7. ὑποπεσόντα *A*^a*C*^a. || θήλεια *A*^a. ||
δέχεται *C*^a. || καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ *A*^a*C*^a. || 8. ἐλεφάντων *A*^a. || γε *om A*^a*C*^a. || 9. δ' *om P*. || καὶ ὀχεύεται *om D*^a. || ὥνπερ καὶ] ὥσ-
περ *PD*^a. || 11. ὑποτίθεισα *PD*^a. || αὐτὴν *C*^a. || τὴν φύσιν *A*^a*C*^a. || 13. συνῆσαι καλᾶζουσιν *PD*^a. || 14. δὲ *om A*^a*C*^a. || 15. τὰ ἄλλα
τὰ *t. C*^a. || 18. νευρώδες *Camotiana*. || 19. ποῖνται ἐκ τέττε *A*^a*C*^a. || 22. συγκαθιεύσα *A*^a. || ἐπάνω βαίνων *A*^a. || 24. ἐπὶ *A*^a. || 25.
καὶ *om A*^a*C*^a. || οἱ *D*^a. || δὲ καὶ τὸ *A*^a*C*^a. || μέγα οἱ ἄρρες *P*^a, οἱ ἄρρες μέγα *A*^a*C*^a. || 28. ποιεῖ *A*^a. || 33. ὅφεις τε καὶ μύραινα *D*^a
et corr *C*^a.

1. περιπλεκόμενοι *A*^a. || 2. τε *D*^a. || οἱ] οἱ τε *A*^a, οἱ γε *C*^a. || ἀλλήλους *C*^a, ἀλλήλων *A*^a. || 3. δικεφάλων *P*. || τὸ σῶμα εἶναι *A*^a
C^a. || 4. σαύρων *A*^a. || ὁμοίαν γὰρ τῇ *p. A*^a*C*^a. || 6. ἅπαντες *A*^a*C*^a. || 7. συνδυασμόν *A*^a. || 8. κερκοφόρα *P*. || 9. ἐπιπίπτοντα *PD*^a. ||
10. ὅσοις ἀν μὴ ἐμποδίζει *PD*^a. || 11. ἔχουσι *A*^a. || πάθος *PD*^a. || ῥίτες *A*^a. || 12. ὀχεύονται *C*^a. || 14. ὀπισθεν ante συνεχόμενα *P*
D^a. || κύνας φασὶν. ἔστι *PC*^a*D*^a. || 15. δ'] γὰρ *C*^a. || μεῖζον ὁ θῆλυς *PD*^a. || 17. τε *om A*^a*C*^a. || 18. αἰετὸς *PD*^a. || 19. γαλοειδῇ
A^a, γαλοειδῇ *C*^a. || τεθεωρήται μᾶλλον ὑπὸ *PD*^a. || 21. ἡ] ἐστὶν ἡ *A*^a*C*^a. || 23. παρὰ *om A*^a*C*^a. || 24. σελαχοειδῶν *D*^a. || 26. ἀπο-
κρεμώμενα *D*^a, ἀποκρεμώμενα *PA*^a. || ἄττα] τὰ μόρια τὰ *A*^a*C*^a. || 29. ἰχθύες *A*^a. || 30. οἱ ante ὄφεις *om A*^a. || 31. βόρυ τε *πλ. A*^a,
καὶ βόρου *πλ. PD*^a.

χεις, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα φωτοκεῖ πόδας ἔχοντα. τὸτο δὴ συμπεραίνει καὶ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν τοῦ θήλεος χώραν καὶ ὑποδοχὴν. ἔστι δὲ τοῖς μὲν ζωτόκοις καὶ πεῖοις ὁ αὐτὸς πόρος τῆς τε σπέρματος καὶ τῆς τοῦ ὕγρου περιττώσεως ἔξωθεν, ἔσωθεν δ' ἕτερος πόρος, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότερον 5 ἐν τῇ διαφορᾷ τῇ τῶν μορίων. τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι κύσιν ὁ αὐτὸς καὶ τῆς ξηρᾶς περιττώσεως πόρος ἔξωθεν· ἔσωθεν δὲ συνέγγυς ἀλλήλων. ὁμοίως δὲ ταῦτα ἔχει τοῖς θήλεσιν αὐτῶν καὶ τοῖς ἄρρεσιν· οὐ γὰρ ἔχουσι κύσιν πλὴν ἐπὶ χελώνης, τῶν δ' ἡ θήλεια ἕνα πόρον ἔχει, καίτοι κύσιν ἔχουσα· αἱ χελῶναι δὲ τῶν φωτόκων εἰσὶν· ἡ δὲ τῶν φωτόκων ἰχθύων ὀχθεία ἦττον γίνεται κατάδηλος· διόπερ οἱ πλείους νομίζουσι πλήρῃσθαι τὰ θήλεα τῶν ἄρρέων ἀνακάπτοντα τὸν θρόνον. τὸτο γὰρ πολλάκις ὁράται γινόμενον· περὶ μὲν γὰρ τὴν τῆς ὀχθείας ὥραν αἱ θήλεια τοῖς ἄρρεσιν ἐπόμεναι τοῦτο δρῶσι, 15 καὶ κόπτεσιν ὑπὸ τὴν γαστέρα τοῖς σώμασιν, οἱ δὲ βάττον προίενται καὶ μᾶλλον· κατὰ δὲ τὸν τόκον οἱ ἄρρες τοῖς θήλεσι, καὶ ἀποτικτῶσιν δ' ἀνακάπτουσι τὰ ὡά· ἐκ δὲ τῶν παραλειπομένων γίνονται οἱ ἰχθύες. περὶ δὲ τὴν Φοινίκην καὶ θήραν ποιοῦνται δι' ἀλλήλων· ἄρρενας μὲν γὰρ ὑπάγοντες 20 κεσρέας τὰς θηλείας περιβάλλονται συνάγοντες, θηλείας δὲ τὰς ἄρρενας. τὸτο μὲν ἔν δια τὸ πολλάκις ὁρᾶσθαι τὴν δοξαν ἐποίησε τῆς ὀχθείας ταύτης, ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ τὰ τετραπόδα τῶν ζώων· περὶ γὰρ τὴν ὥραν τῆς ὀχθείας ἀπορραίνουσι καὶ τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα, καὶ τῶν αἰδοίων ἐσμῶνται ἀλλήλων. αἱ δὲ πέρδικες ἂν κατὰ ἄνεμον ζῶσιν αἱ θήλεια τῶν ἄρρέων, ἔγκουσι γίνονται· πολλάκις δὲ καὶ τῆς φωνῆς, ἐὰν ὀργῶσαι τύχωσι, καὶ ὑπερπετομένων ἐκ τοῦ καταπνεῦσαι τὸν ἄρρενα· χάσκει δὲ καὶ ἡ θήλεια καὶ ὁ ἄρρην, καὶ τὴν γλωτταν· ἔξω ἔχουσι περὶ τὴν τῆς ὀχθείας 30 ποίησιν· ἡ δὲ ἀληθινὴ σύνοδος τῶν φωτόκων ἰχθύων ὀλιγάκις ὁράται διὰ τὸ ταχέως ἀπολύεσθαι παραπεσόντας, ἐπεὶ ὥπται καὶ ἡ ἐπὶ τούτων ὀχθεία γινομένη τὸν εἰρημένον τρόπον.

Τὰ δὲ μαλάκία, οἷον οἱ πολύποδες καὶ σπηλαιοὶ καὶ τεύ- 6 θίδες, τὸν αὐτὸν τρόπον πάντα πλησιάζουσιν ἀλλήλοις· κατὰ τὸ σῶμα γὰρ συμπλέκονται, τὰς πλεκτάνας πρὸς τὰς πλεκτάνας συναρμόττοντες. ὁ μὲν οὖν πολύπους ὅταν τὴν λεγομένην κεφαλὴν ἐρείσῃ πρὸς τὴν γῆν καὶ διαπέτασῃ τὰς πλεκτάνας, ἄτερος ἐφαρμόττει ἐπὶ τὸ πέτασμα τῶν πλεκτανῶν, καὶ συνεχεῖς ποιοῦνται τὰς κοτυληδόνας πρὸς ἀλλήλας. φασὶ δὲ τινες καὶ τὸν ἄρρενα ἔχειν αἰδοιῶδες τι ἐν μιᾷ τῶν πλεκτανῶν, ἐν ἣ δύο αἱ μέγισται κοτυληδόνες εἰσὶν· εἶναι δὲ τὸ τοιοῦτον ὥσπερ νευρῶδες· μέχρι εἰς μέτην τὴν πλεκτάνην προσπεφυκὸς ἅπαν, ἥ ἐσπιφράναι εἰς τὸν μυκτῆρα τῆς θηλείας. αἱ δὲ σπηλαιοὶ καὶ αἱ τευθίδες νέουσιν ἅμα συμπεπλεγμέναι, τὰ σῶματα καὶ τὰς πλεκτάνας ἐφαρμόττεισιν αὐτὰν καταντικρὺ ἀλλήλαις, νέουσαι ἐναντίως· ἐναρμότ- 10 τωσι δὲ καὶ τὸν καλούμενον μυκτῆρα εἰς τὸν μυκτῆρα. τὴν δὲ νέουσιν ἡ μὲν ἐπὶ τὸ ὀπισθεν ἡ δ' ἐπὶ τὸ σῶμα ποιεῖται. ἐκτίκτει δὲ κατὰ τὸν φυσητῆρα καλόμενον, καθ' ὃν ἔνιοι καὶ ὀχεύεσθαι φασιν αὐτάς.

Τὰ δὲ μαλακόσρακα ὀχεύεται, οἷον κάραβοι καὶ 7 ἄσακοι καὶ καρίδες καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥσπερ καὶ τὰ ὀπισθεν τὰ τῶν τετραπόδων, ὅταν ὁ μὲν ὑπτιάν ὁ δ' ἐπὶ ταύτης ποιήσῃ τὴν κέρκον. ὀχεύεται δὲ τῷ ἔαρος ἀρχομένῃ πρὸς τῇ γῇ (ἥδη γὰρ ὥπται ἡ ὀχθεία πάντων τῶν τοιούτων), ἐνιαχῶ δὲ καὶ ὅταν τὰ σῶκα ἄρχηται πεπαίνεσθαι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ οἱ ἄσακοι καὶ αἱ καρίδες ὀχεύονται. οἱ δὲ καρκίνοι κατὰ τὰ πρόσθια ἀλλήλων συνδύαζονται, τὰ ἐπικαλύμματα τὰ πτυχωδῇ πρὸς ἀλλήλα συμβάλλοντες· πρῶτον δ' ὁ καρκίνος ἀναβαίνει ὁ ἐλάττων ἐκ τῷ ὀπισθεν· ὅταν δ' ἀναβῇ οὗτος, ὁ μείζων πλάγιος ἐπιστρέφει. ἄλλω μὲν οὖν ὕδενι ἡ θήλεια τῷ ἄρρεος διαφέρει· τὸ δ' ἐπικάλυμμα μετ- 20 ζόν ἐστὶ τῆς θηλείας καὶ μᾶλλον ἀφεςηκὸς καὶ συνηρεφέ- σερον, εἰς ὃ ἐκτίκτουσι καὶ ἥ τὸ περίττωμα ἐξέρχεται. μόριον δ' ὕθεν προίεται θάτερον εἰς θάτερον.

Τὰ δ' ἔντομα συνέρχεται μὲν ὀπισθεν, εἴτ' ἐπιβαίνει 8

2. δὲ $A^o C^o$. || 4. τε om $PA^o D^o$. || 5. ἔσωθεν δ' ἕτερος ὥσπερ $A^o C^o$. || καὶ om PD^o . || 7. ἔσωθεν om A^o . || 9. ἐπὶ om D^o . || 10. ἔχουσι D^o , ἔχουσιν A^o . || 11. φωτόκων utrobique $PC^o D^o$. || 13. θήλεα τὸν δὲ τῶν C^o . || ἀνακάπτοντα intpp: codices ἀνακάμπτοντα. perinde 18. || 13. τὸν om C^o . || 14. μὲν om PD^o . || 18. καὶ et δ' om PD^o . || 20. μὲν om $A^o C^o$. || 22. ἐν om D^o . || 23. ταύτης PD^o . || τοῦτο] τὸ τοῖσιν $A^o C^o$. || 25. ἄρρενα $A^o C^o$. || 26. οἱ PD^o . || ἀνέμων P . || 32. παραπεσόντα C^o . || 33. ἡ ὀχθεία καὶ ἐπὶ τούτων $A^o C^o$. || τὸν εἰρημένον] τὸτον τὸν PD^o .

1. οἷον om $PA^o C^o$. || αἱ om $A^o C^o D^o$. || 2. πλησιάζουσιν πάντα D^o . || 3. τὸ om PD^o . || 4. συναρμόττοντες PC^o . || 5. τῇ γῇ D^o . || 7. ποῖσι $A^o C^o$. || 9. αἱ om $A^o C^o$. || 11. ἥν ἐσπιφράναι C^o , ἥ ἐσπιφράναι A^o , om PD^o . || 12. σπηλαιοὶ A^o . || 13. ἐναρμόττωσαι A^o . || 14. ἀλλήλοις νέοντες PD^o . || 16. ὁ δ' C^o . || 17. ἐκτίκτει δὲ καὶ τὸν $A^o C^o$. || 20. ὥσπερ — 21. τετραπόδων om C^o . || 21. ὁ δ'] ὁ τε A^o . || ταύτην $A^o C^o$. || 22. τῷ om D^o . || ἔαρος post 23. γῇ PD^o . || 22. ἐρχομένη C^o . || 24. ἄρχηται C^o . || 27. τὰ om $A^o C^o$. || 28. δ'] ὁ τε καρκίνος $A^o C^o$. || τῶν PD^o . || 29. πλαγιῶς PD^o . || ἄλλα $PC^o D^o$. || 30. ὕθεν $PC^o D^o$ et rc A^o : pr om. || 31. ἐστὶ τὸ τῆς θηλείας post ἀφεςηκὸς PC^o et omisso τὸ D^o . || 32. εἰς ὃ ἐκτίκτουσι καὶ om C^o .

τὸ ἔλαττον ἐπὶ τὸ μείζον· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἄρρεν. ἐναφίησι δὲ τὸν πόρον κάτωθεν τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν τὸ ἐπάνω, ἀλλ' οὐ τὸ ἄρρεν εἰς τὸ θῆλυ, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων. καὶ τοῦτο τὸ μῦθον ἐπὶ μὲν ἐνίων καὶ φαίνεται μείζον ὃν ἢ κατὰ λόγον τῷ ὅλῳ σώματος, καὶ πάνυ μικρῶν ὄντων, ἐπ' ἐνίων δ' ἦντον. τῆτο δ' ἐστὶ φανερόν, ἐάν τις διαιρῇ τὰς ὀχευομένας μυίας. ἀπολύονται δ' ἀπ' ἀλλήλων μόλις· πολὺν γὰρ χρόνον ὁ συνδυασμός ἐστι τῶν τοιούτων. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν ἐν ποσίν, οἷον μυιῶν τε καὶ κανθαρίδων. πάντα δὲ τὸν τρόπον τῆτον ὀχεύεται, αἷ τε μυῖαι καὶ αἱ κανθαρίδες καὶ αἱ σπονδύλαι καὶ τὰ φαλάγγια, καὶ εἴ τι ἄλλο τοιούτον ἐστι τῶν ὀχευομένων. ποιοῦνται δὲ τὰ φαλάγγια τὴν ὀχέαν τόνδε τὸν τρόπον, ὅσα γε ὑφαίνει ἀράχνια· ὅταν ἡ θήλεια σπάσῃ τῶν ἀποτεταμένων ἀραχνίων ἀπὸ τῆ μέσου, πάλιν ὁ ἄρρεν ἀντισπᾷ· τῆτο δὲ ποιήσαντα πολλάκις ὥς συνέρχεται καὶ συμπλέκεται ἀντίπτυγα· διὰ γὰρ τὴν περιφέρειαν τῆς κοιλίας ὅσος ἀρμόττει ὁ συνδυασμός αὐτοῖς.

Ἡ μὲν οὖν ὀχέα τῶν ζώων τοῦτον γίνεται τὸν τρόπον πάντων, ὥραι δὲ καὶ ἡλικία τῆς ὀχέας ἐκάσταις εἰσὶν ὠρισμέναι τῶν ζώων. βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις τῶν πλείστων περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ποιεῖσθαι τὴν ὁμίλιαν ταύτην, ὅταν ἐκ τῆ χειμῶνος μεταβάλλῃ πρὸς τὸ θέρος· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τοῦ ἔαρος ὥρα, ἐν ᾗ τὰ πλείστα καὶ πτηνὰ καὶ πεζὰ καὶ πλωτὰ ὁρμᾷ πρὸς συνδυασμόν. ποιεῖται δ' ἕνα τὴν ὀχέαν καὶ τὸν τόκον καὶ μετοπώρα καὶ χειμῶνος, οἷον τῶν τ' ἐνύδρων γένῃ ἅπτα καὶ τῶν πτηνῶν· ἄνθρωπος δὲ μάλιστα πᾶσαν ὥραν, καὶ τῶν συνανθρωπευομένων ζώων πολλὰ διὰ τὴν ἀλέαν καὶ εὐτροφίαν, ὅσων καὶ αἱ κυήσεις ὀλιγοχρόνιοι εἰσιν, οἷον ὕδρος καὶ κυνός, καὶ τῶν πτηνῶν ὅσα πλεονάκις ποιοῦνται τοὺς τόκους· πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τὰς ἐκτροφὰς τῶν τέκνων σοχαζόμενα ποιοῦνται τὸν συνδυασμόν ἐν τῇ ἀπαρτιζέσῃ ὥρᾳ. ὀργᾷ δὲ πρὸς τὴν ὁμίλιαν τῶν ἀνθρώπων τὸ μὲν

ἄρρεν ἐν τῷ χειμῶνι μᾶλλον, τὸ δὲ θῆλυ ἐν τῷ θέρει· τὸ δὲ τῶν ὀρνίθων γένος, ὥσπερ εἴρηται, τὸ πλείστον περὶ τὸ ἔαρ ποιεῖται καὶ ἀρχομένῃ τῇ θέρῃ τὴν ὀχέαν καὶ τὰς τόκους, πλὴν ἀλκυόνος· ἡ δὲ ἀλκυὼν τίττει περὶ τροπὰς τὰς χειμερινὰς· διὸ καὶ καλοῦνται, ὅταν εὐδιεναὶ γένωνται αἱ τροπαί, ἀλκυόνειοι ἡμέραι ἐπτά μὲν πρὸ τροπῶν, ἐπτά δὲ μετὰ τροπὰς, καθάπερ καὶ Σιμωνίδης ἐποίησεν ὡς ὅπουταν χειμέριον κατὰ μῆνα πιτύσκῃ Ζεὺς ἡματα τεσσαρακάδεκα, λαθάνεμόν τε μιν ὥραν καλέουσιν ἐπιχθόνιοι, ἱερὰν παιδοτρόφον ποικίλας ἀλκυόνος· γίνονται δ' εὐδιεναί, ὅταν συμβῇ νοτίους γίνεσθαι τὰς τροπὰς, τῆς Πλειάδος βορείου γενομένης. λέγεται δ' ἐν ἐπτά μὲν ἡμέραις ποιεῖσθαι τὴν νεοττίαν, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἐπτά ἡμέραις τίττειν τὰ νεόττια καὶ ἐκτρέφειν· περὶ μὲν ἔν τὰς ἐνταῦθα τόπαις ἐκ αἰε συμβαίνει γίνεσθαι ἀλκυονίδας ἡμέρας περὶ τὰς τροπὰς, ἐν δὲ τῷ Σικελικῷ πελάγει σχεδὸν αἰε· τίττει δ' ἡ ἀλκυὼν περὶ πέντε ὥας· ἡ δ' αἰθρία καὶ οἱ λάρροι τίττουσι μὲν ἐν ταῖς περὶ θάλατταν πέτραις, τὸ μὲν πλῆθος δύο ἢ τρία· ἀλλ' ὁ μὲν λάρρος τῷ θέρῳ, ἡ δ' αἰθρία ἀρχομένη τῷ ἔαρος εὐθύς ἐκ τροπῶν, καὶ ἐπικαθεύδει ὥσπερ αἱ ἄλλαι ὀρνίθες· ὑδέρτερον δὲ φωλεύει τῶν τῶν ὀρνέων· πάντων δὲ σπανιώτατον ἰδεῖν ἀλκυόνα ἐστίν· σχεδὸν γὰρ περὶ Πλειάδος δύσιν καὶ τροπὰς ὁρᾶται μόνον, καὶ ἐν ταῖς ὑφόρμοις πρῶτον ὅσον περιπταμένη περὶ τὸ πλεῖστον ἀφανίζεται εὐθύς, διὸ καὶ Σιτησίχορος τῆτον τὸν τρόπον ἐμνήσθη περὶ αὐτῆς· τίττει δὲ καὶ ἡ ἀηδὼν τοῦ θέρους ἀρχομένου, τίττει δὲ πέντε καὶ ἑξ ὥας· φωλεύει δὲ ἀπὸ τῆ μετοπώρα μέχρι τῆ ἔαρος· τὰ δὲ ἔντομα καὶ τῆ χειμῶνος ὀχεύεται καὶ γίνεται, ὅταν εὐήμερίαι γένωνται καὶ νότια, ὅσα μὴ φωλεύει αὐτῶν, οἷον μυῖαι καὶ μύρμηκες· τίττει δ' ἅπαζ τῷ ἐνιαυτῷ τὰ πολλὰ τῶν ἀγρίων, ὅσα μὴ ἐπικυθίσκονται ὥσπερ δασύπες.

Ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πλείστοι ἅπαζ, οἷον οἱ

1. ἀφίησι *PD*^a. || 2. πόρον τὸ κάτωθεν *A*^a*C*^a. || τὸν ἄρρεν τὸν *PD*^a. || 4. καὶ om *D*^a. || κατὰ τὸν λόγον *A*^a*C*^a. || 5. ὅλα τῷ *A*^a. || 6. διαιρῇται *PC*^a*D*^a. || 9. μυῶν τε καὶ ἀκανθαρίδων *P*. || τῆτον τὸν τρόπον *A*^a. || 10. ὀχεύονται *D*^a. || σπονδύλαι *PD*^a. || 11. καὶ εἴ] καὶ εἴ *A*^a*C*^a. || 12. τῆτον τὸν τρόπον τὴν ὀχέαν *PD*^a. || 13. ὅσα ὑφαίνει τὸ ἀράχιον *A*^a*C*^a. || 14. ἀπὸ τῆ μέσου om *PD*^a. || 15. συμπλέκεται καὶ συνέρχεται *A*^a. || 16. ἀντίπτυγα om pr *A*^a. || τὴν om *P*. || 18. γίνονται] ἔχει *A*^a*C*^a. || 19. πάντων ante 18. τῶν *D*^a. || 19. ἐκάσταις τῆς ὀχ. *PD*^a. || διωρισμέναι *A*^a*C*^a. || 20. οὖν om *A*^a. || 22. μεταβάλλῃ *A*^a. || 24. πρὸς τὸν συνδυασμόν *PC*^a*D*^a. || 26. ἅπτα γένῃ *PD*^a. || 27. ζώων πεζῶν πολλὰ *PD*^a. || 28. ἀλέαν καὶ εὐτροφίαν ὅσων *A*^a. || καὶ om *A*^a*C*^a. || ὀλιγοχρόνιοι *PD*^a. || 31. ποιεῖται *C*^a. || 32. δι] γὰρ *C*^a. || τῶν] καὶ τῶν *P*.

3. ὀχέαν ποιεῖται καὶ *A*^a. || 4. τὰς om *PD*^a. || 5. γίνονται *PD*^a. || 6. ἀλκυόνειοι *P*, ἀλκυονίδες *A*^a*C*^a. || 7. μετὰ τὰς τροπὰς *A*^a. || 8. κατὰ μῆνα χειμέριον *A*^a*C*^a. || πιτύσκει *A*^a, τιτύσκει *Schneiderus*. || τεσσαρεσκαίδεκα *PD*^a. || 9. λαθάνεμόν *PC*^a*D*^a. || 10. ἀλκυόνας *A*^a. || 11. γενέσθαι *A*^a*C*^a. || μορεῖν *P*. || γινόμενης *A*^a. || 12. νεοττίαν *C*^a. || 13. ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ *A*^a. || καὶ ἐκτρέφειν τὰ νεόττια *C*^a*D*^a, καὶ ἐκτρέφει τὰ νεόττια *P*. || 14. ἐν om *C*^a. || αἰε *PD*^a. || 15. τὰς om *PD*^a. || 16. αἰε *PC*^a. || 17 et 19. αἰθρία *A*^a. || 18. περὶ τὴν θάλασσαν πέτραις. τὸ δὲ πλῆθος *PD*^a. || 21. 27. 29. φωλεῖ *A*^a et fortasse *C*^a. || 21. πάντων] ὀρνίθων *A*^a*C*^a. || 22. ἀλκυόνος *P*. || 23. πρῶτον om *A*^a*C*^a. || 24. περιπταμένη *A*^a. || καὶ ὁ σιτησίχορος ἐμνήσθη τῆτον τὸν τρόπον *A*^a. || 25. δὲ καὶ om *P*. || 26. δι] δὲ καὶ *P*. || 29. γίνονται καὶ νοτίαι *PD*^a. || μύες *A*^a.

χυτοί (καλῶνται δὲ χυτοὶ οἱ τῷ δικτύῳ περιεχόμενοι), θύν-
 νος, πηλαμύς, κεςρεύς, χαλκίδες, κοχλῖαι, χρώμις, ψή-
 τα καὶ τὰ τοιαῦτα, πλὴν ὁ λάβραξ· οὗτος δὲ δις τούτων
 μόνος, γίνεται δ' ὁ τόκος αὐτῷ ὁ ὕστερος ἀσθενέστερος· καὶ
 ὁ τριχίας δὲ καὶ τὰ πετραῖα δῖς, ἡ δὲ τρίγλη μόνῃ τρίς·
 5 τεκμαίρονται δ' ἐκ τῶ γόνου· τρίς γὰρ φαίνεται ὁ γόνος περὶ
 τινος τόκου· ὁ δὲ σκορπίος τίκτει δῖς· τίκτει δὲ καὶ ὁ σάρ-
 γος-δῖς, ἔαρος καὶ μετοπῶρ· ἡ δὲ σάλπη μετοπῶρ ἅπαξ,
 ἡ δὲ θυνίς ἅπαξ τίκτει, ἀλλὰ διὰ τὸ τὰ μὲν πρῶτα τὰ δ'
 ὄψια προῖεσθαι δῖς δοκεῖ· τίκτειν· ἔξι δ' ὁ μὲν πρῶτος τό-
 10 κος περὶ τὸν Ποσειδεῶνα πρὸ τροπῶν, ὁ δ' ὕστερος τῷ ἔαρος·
 διαφέρει δ' ὁ θύννος ὁ ἄρρην τοῦ θήλεος, ὅτι ἡ μὲν ἔχει ὁ
 δ' οὐκ ἔχει ὑπὸ τῇ γαστρὶ πτερύγιον, ὃ καλοῦσιν ἀφαρέα.
 15 τῶν δὲ σελαχῶν ἡ ῥίνη μόνῃ τίκτει δῖς· τίκτει γὰρ καὶ ἀρ-
 χομένη τῷ φθινοπῶρ καὶ περὶ Πλειάδος δύσιν, εὐημερεῖ δ'
 ἐν τῷ φθινοπῶρ μᾶλλον· ὁ δ' εἰς τόκος γίνεται περὶ ἑπτὰ
 ἢ ὀκτώ· δοκῶσι δ' ἔνιοι τῶν γαλεῶν, οἷον ὁ ἀσερίας, δις τῷ
 μηνὸς τίκτειν· τῷτο δὲ συμβαίνει, ὅτι ἔχ' ἅμα πάντα λαμ-
 βάνει τελέωσιν τὰ ὡά· ἓνα δὲ τίκτει πᾶσαν ὥραν, οἷον ἡ
 σμύραινα· τίκτει δ' αὕτη ἅα πολλὰ, καὶ ἐκ μικροῦ τα-
 20 χεῖαν τὴν αὐξήσιν λαμβάνει τὰ γενόμενα, ὥσπερ καὶ τὰ
 τῷ ἱππάρκῃ· καὶ γὰρ ταῦτα ἐξ ἐλαχίστης μέγιστά γίνεται τά-
 χιστά, πλὴν ἡ μὲν σμύραινα πᾶσαν ὥραν τίκτει, ὁ δ' ἱππα-
 ρος ἔαρος· διαφέρει δ' ὁ σμῦρος καὶ ἡ σμύραινα· ἡ μὲν
 γὰρ σμύραινα ποικίλον καὶ ἀσθενέστερον, ὁ δὲ σμῦρος ὁμό-
 25 χρους καὶ ἰσχυρός, καὶ τὸ χῶμα ἔχει ὁμοίον τῇ πίτῃ,
 καὶ ὀδόντας ἔχει καὶ ἔσθωθεν καὶ ἔξωθεν· φασι δ' ὥσπερ
 καὶ τᾶλλα, τὸν μὲν ἄρρενα τὴν δὲ θήλειαν εἶναι· ἐξέρχεται
 δὲ ταῦτα εἰς τὴν ξηράν, καὶ λαμβάνονται πόλλακις· συμ-
 βαίνει μὲν οὖν σχεδὸν πᾶσι ταχέειαν γίνεσθαι τὴν αὐξήσιν
 30 τοῖς ἰχθύσιν, ἔχ' ἥκιστα δὲ κορακίῳ τῶν μικρῶν· τίκτει δὲ
 πρὸς τῇ γῇ καὶ βρυώδεσι καὶ δασέσιν· ταχὺ δὲ καὶ ὁ ὀρ-
 φῶς ἐκ μικρῶ γίνεται μέγας· αἱ δὲ πηλαμύδες καὶ οἱ θύν-
 νοι τίκτουν ἐν τῷ Πόντῳ, ἄλλοθι δ' ἔ· κεςρεῖς δὲ καὶ χρυ-
 σόφρυνες καὶ λάβρακες μάλιστα οὐ ἂν ποταμοὶ ῥέωσιν· οἱ
 δ' ἄρκυνες καὶ σκορπίδες καὶ ἄλλα πολλὰ γένη ἐν τῷ πε-
 11 λάγει· τίκτουσι δ' οἱ πλείους τῶν ἰχθύων ἐν μηνὶ τρισί,
 Μηνυχίῳ, Θαργηλίῳ, Σκιροφοριῳ· μετοπῶρ δ' ὀλί-
 γοι, οἷον σάλπη καὶ σάργος καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα μικρὸν
 πρὸ ἰσημερίας τῆς φθινοπωρινῆς, καὶ νάρκη καὶ ῥήν· τίκτει
 δ' ἓνα καὶ χειμῶνος καὶ θέρους, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον,
 οἷον χειμῶνος μὲν λάβραξ κεςρεὺς βελόνη, θέρους δὲ περὶ
 τὸν Ἑκατομβαιῶνα θυνίς, περὶ τροπᾶς θερινᾶς· τίκτει δὲ
 θυλακοειδές, ἐν ᾧ πολλὰ ἐγγίνεται καὶ μικρὰ ὡά· καὶ οἱ
 βρυάδες τῷ θέρῳ τίκτουν· ἄρχονται δὲ κύειν τῶν κεςρέων οἱ
 15 μὲν χελῶνες τῷ Ποσειδεῶνος καὶ ὁ σάργος καὶ ὁ σμύζων
 καλέμενος καὶ ὁ κέφαλος· κύουσι δὲ τριάκοντα ἡμέρας·
 ἔνιοι δὲ τῶν κεςρέων ἔ· γίνονται ἐκ συνδυασμῶν, ἀλλὰ φύ-
 ονται ἐκ τῆς ἰλῦος καὶ τῆς ἄμμου· ὡς μὲν ἔν· ἐπὶ τὸ πολὺ
 τοῦ ἔαρος τὰ πλείστα κύσκειται, οὐ μὴν ἀλλὰ, καθάπερ
 εἴρηται, καὶ θέρος ἓνα καὶ φθινοπῶρ καὶ χειμῶνος· ἀλλ'
 οὔτε ἅπασιν ὁμοίως τῷτο συμβαίνει οὐθ' ἀπλῶς οὔτε καθ'
 ἕκαστον γένος, ὥσπερ τοῖς πλείστοις τῷ ἔαρος· ὅδε δὲ κύουσι
 πολλὰ κυήματα ὁμοίως ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις· ὅλως δὲ
 δεῖ μὴ λεληθῆναι ὅτι, ὥσπερ καὶ τῶν φυσικῶν καὶ τῶν
 25 ζῴων τῶν τετραπόδων πολλὴν αἱ χῶραι ποιοῦσι διαφορὰν
 ἔ· μόνον πρὸς τὴν ἄλλην τῷ σώματος εὐημερίαν ἀλλὰ καὶ
 πρὸς τὸ πλεονάνκις ὀχεύεσθαι καὶ γενᾶν, ἔτω καὶ περὶ τῆς
 ἰχθύος πολλὴν ποιῶσι τὴν διαφορὰν αὐτοὶ οἱ τόποι ἔ· μόνον
 κατὰ μέγεθος καὶ εὐτροφίαν ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς τόκους
 30 καὶ τὰς ὀχεῖας, τῷ ἔνθα μὲν πλεονάνκις ἔνθα δ' ἐλαττονάνκις
 γενᾶν τὰ αὐτά.

1. χυτοί P. || δὲ] δὲ οἱ P A C. || περιεχόμενοι οἷον θύννος πηλαμύς D. 2. κοιλίαι intpp: κοχλῖαι P D. κτ. κόλλαιαι C καίλαι κόλλαιαι A. || χρώμις ψήτται P D. || 3. καὶ τὰ τοιαῦτα om A. || 4. αὐτὰ ὁ τόκος P D. || 5. δῖς, ἡ δὲ τρίγλη] δὴ τρίγλη P, δὴ τρίγλη δὲ D, ἡ δὲ τρίγλη A C. || μόνον A C. || 7. τινὰς τὸς τόπους A. || καὶ om pr A. || σαργὸς A C. || 8. σάλπη τῷ μ. C, σάλπητ' τῷ μ. A. || 9. πρῶτα τὰ δ' ὄψια ποιῶσθαι P D. || 13. ἀφάρει A. || 14. καὶ om P. || 17. οἱ ἀσερίαι P D. || 18. ἔχ' ἅπαντα λαμβάνει τελέωσιν P D. || 19. ἡ] καὶ ἡ A C. || 20. μύραινα C D. || ἐκ om C et pr A. || μικρὴ pr A. || 21. τὰ om A C. || γενόμενα ὥσπερ καὶ τὰ P D. || 23. μύραινα P C D. || 24. σμῦρος P A D. || 25. μύραινα διαφόρος ποικίλον D. || ὁμόχρους P, ὁμόχρους A. || 26. ὁμοῖον ἔχει P D. || πίτῃ P. || 28. ἐξέρχεται C. || 29. τὸ ξηρόν A C. || 31. τῷ μικρῷ D, μικρῷ A C.

1. καὶ πρὸς τοῖς βρ. P D. || ὀρφος P D. || 3. ἄλλοθι A. || οἱ δὲ κεςρεῖς καὶ οἱ χρυσόφρυνες καὶ οἱ λάβρακες P D. || 4. ἂν] ἂν ποτε P D. || 5. σκομβρίδες A C. || 6. τρισὶ μηνὶ P D. || 7. μηνυχίῳ P. || θαργηλίῳ σκιροφορίῳ D, θαργηλίῳ σκιροφορίῳ P, καὶ σκιροφορίῳ θαργηλίῳ A C. || ὀλίγη σάλπη P, omisso οἷον. || 8. σαργὸς C, σαρῶς A. || ὅσα om P D. || 9. ῥίνα D. || 11. οἷον om D. || βελόνη P, βελλόνη δὲ A. || 12. θυνίς A C, θυνίς δὲ P D. || 13. πολλὰ ἐγγίνεται μικρὰ A C, μικρὰ γίνεται καὶ πολλὰ P D. || 14. ῥοάδες C. || δὲ] δὲ καὶ P D. || τίκτειν A. || 15. χελῶνες P D. || σαργὸς A C. || σμύζων C, μύζων P D. || 16. μύουσι A. || 18. καὶ ἐκ τῆς A. || ψάμμου ὡς μὲν ἐπὶ P D. || 19. καθὼς P D. || 22. γένος ἔτε τοῖς πλείστοις ὥσπερ A C. || 23. ἔμοια A. || 24. καὶ post ὥσπερ om P D. || 27. τὸ om C. || 28. ἰχθύας C. || αὐτοῖς A C.

12 Τίττει δὲ καὶ τὰ μαλάκια τῷ ἔαρος, καὶ ἐν τοῖς πρώ-
τοις τίττει τῶν θαλαττίων ἢ σηπία. τίττει δὲ πᾶσαν ὥραν,
ἀποτίττει δ' ἐν ἡμέραις πέντε καὶ δέκα. ὅταν δὲ τέκη τὰ
ὡά, ὁ ἄρρην παρακολυθῶν καταφυσά τὸν θολόν, καὶ γίνε-
ται σιφρά. βαδίζουσι δὲ κατὰ ζυγά. ἔστι δ' ὁ ἄρρην τῆς 5
θηλείας ποικιλωτέρος καὶ μελάντερος τὸν νῶτον. ὁ δὲ πο-
λύπους ὀχεύεται τῷ χειμῶνος, τίττει δὲ τῷ ἔαρος, ὅτε καὶ
φωλεύει περὶ δύο μῆνας. τίττει δὲ τὸ ὦν καθάπερ βο-
σρύχιον, ὅμοιον τῷ τῆς λεύκης καρπῷ. ἔστι δὲ πολύγονον
τὸ ζῶον. ἐκ γὰρ τῆ ἀποτικτομένη ἀπειρον γίνεται τὸ πλῆ- 10
θος. διαφέρει δ' ὁ ἄρρην τῆς θηλείας τῷ τε τὴν κεφαλὴν
ἔχειν προμήκεσέραν καὶ τὸ καλέμενον ὑπὸ τῶν ἀλίων αἰ-
δοῖον ἐν τῇ πλεκτάνῃ λευκόν. ἐπωάζει δέ, ὅταν τέκη· διὸ
καὶ χεῖρις γίνονται· ὃ γὰρ νέμονται κατὰ τῆτον τὸν χρό-
νον. γίνονται δὲ καὶ αἱ πορφύραι περὶ τὸ ἔαρ, καὶ οἱ κή- 15
ρυκες λήγοντος τῷ χειμῶνος. καὶ ὅλως τὰ ὀσρανόδερμα ἐν
τε τῷ ἔαρι φαίνεται τὰ καλέμενα ὡά ἔχοντα καὶ ἐν τῷ
μετοπώρῳ, πλὴν τῶν ἔχων τῶν ἐδωδιμῶν. οἱ τοῖ δὲ μά-
λισα μὲν ἐν ταύταις ταῖς ὥραις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αἰεὶ
ἔχουσι, καὶ μάλιστα ταῖς πανσελήνοις καὶ ταῖς ἀλειναῖς 20
ἡμέραις, πλὴν τῶν ἐν τῷ εὐρίπῳ τῶν Πυρραίων. ἐκείνοι δὲ
ἀμείνεις τῷ χειμῶνος. εἰσὶ δὲ μικροὶ μὲν, πλήρεις δὲ τῶν
ὥων. κύοντες δὲ φαίνονται καὶ οἱ κοχλῖαι πάντες ὁμοίως
τὴν αὐτὴν ὥραν.

13 Τῶν δ' ὀρνέων τὰ μὲν ἀγρία, ὥσπερ εἴρηται, ἀπαζ 25
ὀχεύεται καὶ τίττει τὰ πλείστα, χελιδῶν δὲ δις τίττει καὶ
κόττυφος. τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοῦ κόττυφου ὑπὸ χειμῶνος
ἀπόλλυται (πρωΐαίματα γὰρ τίττει τῶν ὀρνέων ἀπάντων),
τὸν δ' ὕστερον τόκον εἰς τέλος ἐκτρέφει. ὅσα δὲ ἡμέρα ἢ ἡμέ-
ρῃσθαι δύναται, ταῦτα δὲ πλεονάκεις, οἷον αἱ περισφαί καθ' 30
ἅπαν τὸ θέρος, καὶ τὸ τῶν ἀλεκτορίδων γένος· ὀχεύουσι γὰρ
οἱ ἄρρενες καὶ ὀχεύονται αἱ θήλειαι τῶν ἀλεκτορίδων καὶ
τίττουσιν αἰεὶ, πλὴν τῶν ἐν χειμῶνι τροπικῶν ἡμερῶν. τῶν

δὲ περισφαιδῶν πλείω τυγχάνει ὄντα γένη· ἔστι γὰρ ἕτερον
περισφαί καὶ πελειάς. ἐλάττων μὲν ἢ ἡ πελειάς, τίθασ-
σιν δὲ γίνεται μᾶλλον ἢ περισφαί· ἡ δὲ πελειάς καὶ μέ-
λαν καὶ μικρὸν καὶ ἐρυθρόπουν καὶ τραχύπουν, διὸ καὶ
οὐθεὶς τρέφει. μέγιστον μὲν οὖν τῶν τοιούτων ἡ φάττα ἐστὶ,
δεύτερον δὲ ἡ οἰνάς· αὕτη δὲ μικρῷ μείζων ἐστὶ τῆς περι-
σφαῖς· ἐλάχιστον δὲ τῶν τοιούτων ἡ τρυγῶν. τίττουσι δ' αἱ
περισφαῖ πᾶσαν ὥραν καὶ ἐκτρέφουσιν, εἰάν τόπον ἔχωσιν
ἀλεινόν καὶ τὰ ἐπιτήδεια· εἰ δὲ μή, τῷ θέρος μόνον. τὰ 10
δ' ἔκγονα τῷ ἔαρος βέλτιλα καὶ τῷ φθινόπωρῳ· τὰ δὲ τῷ
θέρος καὶ ἐν ταῖς θερμημερίαις χεῖρις.

Διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν τὰ ζῶα πρὸς τὴν 14
ὀχέαν. πρῶτον μὲν ἢν ἔχῃ ἅμα τοῖς πολλοῖς ἀρχεται τε
τὸ σπέρμα ἐκκρίνεσθαι καὶ γεννᾶν δύναται, ἀλλ' ὕστερον· τὸ
γὰρ τῶν νέων ἐν πᾶσι τοῖς ζῴοις τὸ μὲν πρῶτον ἀγονον,
γονήμων δ' ὄντων ἀσθενέστερα καὶ ἐλάττω τὰ ἔκγονα. τὸτο
δὲ μάλιστα δῆλον ἐπὶ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζῴοις
τετραπόδων καὶ ἐπὶ τῶν ὀρνέων· τῶν μὲν γὰρ τὰ ἔκγονα
ἐλάττω, τῶν δὲ τὰ ὡά. αἱ δ' ἡλικίαι τοῖς ὀχεύουσιν αὐτοῖς
μὲν πρὸς αὐτὰς τοῖς γένεσι τοῖς πλείστοις σχεδὸν κατὰ τὸν
αὐτὸν γίνονται χρόνον, εἰάν μή τι προτερῇ διὰ τι τερατῶδες
πάθος ἢ διὰ βλάβην τῆς φύσεως. τοῖς μὲν οὖν ἀνθρώποις
ἐπισημαίνει κατὰ τε τὴν τῆς φωνῆς μεταβολὴν καὶ τῶν
αἰδοῶν ὃ μόνον μεγέθει· ἀλλὰ καὶ εἶδει, καὶ ἐπὶ τῶν μα- 20
σῶν ὡσαύτως, μάλιστα δὲ τῇ τριχῶσει τῆς ἡβης. ἀρχεται
δὲ φέρειν τὸ σπέρμα περὶ τὰ δις ἑπτὰ ἔτη, γεννητικὸς δὲ
περὶ τὰ τρίς ἑπτὰ· τοῖς δ' ἄλλοις ζῴοις ἡβη μὲν ὃ γίνε-
ται (τὰ μὲν γὰρ ὅλως ἢν ἔχει τρίχας, τὰ δ' ἢν ἔχει ἐν
τοῖς ὑπτίοις, ἢ ἐλάττω τῶν ἐν τοῖς πραινέτιν), ἢ δὲ φωνὴ
μεταβάλλουσα ἐν ἐνίοις ἐπιδηλὸς ἐστίν· τοῖς δ' ἕτερα τῷ σώ-
ματος μῦθῳ ἐπισημαίνει τὴν τ' ἀρχὴν τοῦ σπέρματος ἔχειν
καὶ τῷ τὸ γόνιμον ἦδη. τὴν δὲ φωνὴν ὅλως ἔχει τὸ θῆλυ
ἐν τοῖς πλείστοις ὀξυτέραν, καὶ τὰ νεώτερα τῶν πρεσβυτέ-

2. τίττει δὲ τῶν PD^a. || σηπία A^a, σιπία C^a. || 3. δέκα πέντε PD^a. || 4. κατακολυθῶν A^aC^a. || θολόν A^a. ||
5. σιφρά A^a, σιφρά C^a. || 7. ὀχεύει A^aD^a. || δὲ τῷ — 8. τίττει om P. || 7. ὅτε om D^a. || 8. φωλεύει A^a. || 14. τὸν καιρὸν τῶν A^aC^a. ||
15. περὶ om PD^a. || 17. φαίνονται A^aD^a. || 19. μὲν om A^a. || ἐν om PD^a. || 21. πυρέων A^aC^a, πυρέων P. || 23. κύοντες P, ποῖντες D^a. ||
25. ὀρνέων PD^a. || 26. τίττει καὶ ὀχεύεται PA^aC^a. || καὶ] καὶ δ' PA^aD^a. || 27. κόττυφος PD^a. || 28. πρώτιστα PD^a. || πάντων τῶν
ὀρνέων D^a, τῶν ὀρνέων πάντων P. || 29. δὲ] δὲ ἡ C^a. || 30. δὲ om P. || κατὰ πάντως τῷ θέρος D^a et omisso τῷ P. || 31. γὰρ] δὲ C^a,
γὰρ καὶ PD^a. || 32. ὀχεύονται om PD^a. || 33. τῶν post χειμῶνι PD^a. || ἐν] ἐν τῷ PC^aD^a.
1. τυγχάνει πλείω PA^aD^a. || ὄντα τὰ γένη PD^a. || 2. πελειάς καὶ περισφαί PD^a. || 5. ἡ om D^a. || 6. μικρὸν μείζων A^a. ||
7. ἡ om A^aC^a. || 10. ἔκγονα PA^aC^a. || βέλτιλα τῷ ἔαρος PC^aD^a. || καὶ] ἡ D^a. || 11. ἐν om A^aC^a. || 12. καὶ om A^a. || 13. τό
τε PD^a. || 14. τὰ C^a. || 15. μὲν γὰρ πρῶτον C^a. || ἄγονα C^a, ἀγῶνα A^a. || 16 et 18. ἔκγονα PA^a. || 17. τῶν post τε om C^a. || 19.
τοῖς om A^a. || 20. αὐτοῖς A^aC^a. || 21. προτερῇ ἢ διὰ P. || 22. πάθος] πρᾶγμα PD^a. || 24. μασθῶν ὁμοίως A^a. || 26. δὲ φέρειν] δια-
φέρειν D^a. || γεννητικὸς Sylburgius: codices γεννητικῶν. || 30. μεταβάλλουσα ἐνίοις ἐπιδηλὸς PD^a. || 31. τ' om D^a. || τῷ] τὸ PD^a. ||
32. τῷ et ἦδη om PD^a. || δὲ om P. || ὅλως om PD^a. || 33. ὀξυτέραν ἐν τοῖς πλείστοις A^a. || πρεσβυτέρων] ὀξυτέρων A^a.

ρων, ἐπεὶ καὶ οἱ ἔλαφοι οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν φθέγγονται βαρύτερον. φθέγγονται δ' οἱ μὲν ἄρρενες, ὅταν ἡ ὥρα τῆς ὀχέας ᾖ, αἱ δὲ θήλειαι, ὅταν φοβηθῶσιν. ἔστι δ' ἡ μὲν τῆς θηλείας φωνὴ βραχεῖα, ἡ δὲ τῆς ἄρρενος ἔχει μήκος. καὶ ἡ τῶν κυνῶν δὲ γηράσκοντων γίνεται βαρυτέρα φωνή. καὶ τῶν ἵππων δὲ διαφέρειν αἱ φωναί· εὐθὺς μὲν γὰρ γενόμεναι ἀφίᾳσι φωνὴν λεπτήν καὶ μικράν· αἱ θήλειαι, οἱ δ' ἄρρενες μικράν μὲν, μεῖζω μέντοι γε καὶ βαρυτέραν τῆς θηλείας· τῆ δὲ χρόνῳ προϊόντος μεῖζονα· διेतῆς δ' ἐπειδὰν γένηται καὶ τῆς ὀχέας ἀρξηται, φωνὴν ἀφίᾳσιν ὁ μὲν ἄρρην μεγάλην καὶ βαρεῖαν, ἡ δὲ θήλεια μεῖζω καὶ λαμπροτέραν ἢ τῆς, ἄχρι ἐτῶν εἴκοσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· μετὰ μέντοι τὸν χρόνον τῆτον ἀσθενεσέραν ἀφίᾳσι καὶ οἱ ἄρρενες καὶ αἱ θήλειαι· ὡς μὲν ἔν· ἐπὶ τὸ πολὺ, καθάπερ εἵπομεν, διαφέρει ἡ φωνὴ τῶν ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν ἐν τῷ βαρύτερον φθέγγεσθαι τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν, ὅσων ἐστὶν ἀπότασις τῆς φωνῆς· ἔ μὴν ἐν πᾶσί γε τοῖς ζώοις, ἀλλ' ἐνάις τέναντίον, οἷον ἐπὶ τῶν βοῶν· ἐπὶ γὰρ πέτρων τὸ θῆλυ τῆς ἄρρενος βαρύτερον φθέγγεται, καὶ οἱ μύσχοι τῶν τελείων, διὸ καὶ τὰς φωνὰς τὰ ἐκτεμνόμενα μεταβάλλουσιν ἐναντίως· εἰς τὸ θῆλυ γὰρ μεταβάλλουσιν τὰ ἐκτεμνόμενα.

Οἱ δὲ χρόνοι τῆς ὀχέας κατὰ τὴν ἡλικίαν ἔχουσιν ὥδε τοῖς ζώοις· πρόβατον μὲν καὶ αἶζ· αὐτοετὲς ὀχεύεται καὶ κύει, μᾶλλον δὲ ἡ αἶζ· καὶ οἱ ἄρρενες δ' ὀχεύουσιν ὡσαύτως. τὰ δ' ἔκγονα τῶν ἀρρένων διαφέρει ἐπὶ τέτων καὶ τῶν ἄλλων· οἱ γὰρ ἄρρενες βελτίως γίνονται ἢ τῷ ὕστερον ἔτει, ὅταν γηράσκωσιν. ὅς δ' ὀχεύει μὲν καὶ ὀχεύεται πρῶτον ὀκτάμηνος, τίκει δ' ἡ θήλεια μὲν ἐνιαυσία (ἔτω γὰρ συμβαίνει ὁ χρόνος τῆς κυήσεως), ὁ δ' ἄρρην γενᾶ μὲν ὀκτάμη-
νος, φαῦλα μέντοι πρὶν γενέσθαι ἐνιαυσίος. ἔ πανταχῶ δὲ ὥσπερ εἴρηται, ὁμοίως συμβαίνουσιν αἱ ἡλικίαι· ἐνιαχῶ μὲν

γὰρ αἱ ὕες ὀχεύονται μὲν καὶ ὀχεύουσι τετράμηνοι, ὥς δὲ γενᾶν καὶ ἐκτρέφειν ἑξάμηνοι, ἐνιαχῶ δ' οἱ κάπροι δεκάμηνοι ἄρχονται ὀχεύειν, ἀγαθοὶ δὲ μέχρι ἐπὶ τριετές· κύων δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲν ὀχεύεται ἐνιαυσία καὶ ὀχεύει ἐνιαυσίος, ἐνίοτε δὲ συμβαίνει ταῦτα καὶ ὀκταμήνοισ· μᾶλλον δὲ τῶτο γίνεται ἐπὶ τῶν ἀρρένων ἢ τῶν θηλειῶν· κύει δ' ἐξήκοντα καὶ μίαν ἢ καὶ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας τὸ μακρότατον· ἔλαττον δ' οὐ φέρει τῶν ἐξήκονθ' ἡμερῶν, ἀλλ' ἂν τι καὶ γένηται, ἐκ ἐκτρέφεται εἰς τέλος. τεκῶσα δὲ πάλιν ὀχεύεται ἑκτάμηνι, καὶ ἔ πρότερον· ἵππος δ' ὀχεύειν ἄρχεται διेतῆς καὶ ὀχεύεσθαι, ὥστε καὶ γενᾶν· τὰ μέντοι ἔκγονα τὰ κατὰ τούτους τοὺς χρόνους· ἐλάττω καὶ ἀσθενικώτερα· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον τριετῆς ὀχεύει καὶ ὀχεύεται· καὶ ἐπιδίδωσι δ' αἰεὶ ἐπὶ τὸ βελτίω τὰ ἔκγονα γενᾶν μέχρι ἐτῶν εἴκοσιν. ὀχεύει δ' ὁ ἵππος ὁ ἄρρην μέχρι ἐτῶν τριάκοντα καὶ τριῶν, ἡ δὲ θήλεια ὀχεύεται μέχρι τετταράκοντα ἐτῶν, ὥς συμπαίνει σχεδὸν διὰ βίην γενέσθαι τὴν ὀχέαν· ἢ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὁ μὲν ἄρρην περὶ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη, ἡ δὲ θήλεια πλεῖω τῶν τετταράκοντα· ἥδη δὲ τις ἐβίωσεν ἵππος ἔτη ἐβδομήκοντα καὶ πέντε· ὄνος δὲ τριακοντάμηνος ὀχεύει καὶ ὀχεύεται· ἔ μέντοι γενᾶσιν γε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀλλ' ἢ τριετῆς ἢ διेतῆς καὶ ἑξάμηνος· ἥδη δὲ καὶ ἐνιαυσία ἐκύησεν ὥς καὶ ἐκτραφῆναι· καὶ βῆς ἐνιαυσία ἔτεκεν ὥστε καὶ ἐκτραφῆναι· καὶ τὸ μέγεθος ἡξήθη ὅσον ἐμελλε, καὶ ἐκέτι· αἱ μὲν ἔν· ἀρχαὶ τοῖς ζώοις τῶτοις τῆς γεννήσεως τῶτον ἔχουσι τὸν τρόπον· γενᾶ δ' ἄνθρωπος μὲν τὸ ἔσχατον μέχρι ἐβδομήκοντα ἐτῶν ὁ ἄρρην, γυνὴ δὲ μέχρι πενήκοντα. ἀλλὰ τῶτο μὲν σπάνιον· ὀλίγοις γὰρ γενᾶται ἐν ταύταις ταῖς ἡλικίαις τέκνα· ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ τοῖς μὲν πέντε καὶ ἐξήκοντα ὅρος, ταῖς δὲ πέντε καὶ τετταράκοντα· πρόβατον δὲ τίκει μέχρι ἐτῶν ὀκτώ, εἰάν δὲ θεραπεύηται καλῶς, καὶ μέχρι ἐνδεκα· σχεδὸν δὲ διὰ βίην

1. ἐπεὶ — ἄρρενες] καὶ οἱ ἄρρενες ἔλαφοι *D*^a. || 2. τραχύτερον *C*^a. || 6. μὲν om *PA*^a*D*^a. || 7. γινόμεναι *A*^a*C*^a, γενόμεναι *D*^a, γενώμενα *P*. || ἀφίᾳσι *P*. || μικράν καὶ λεπτήν *C*^a. || 8. μέντοι γε] δὲ *A*^a. || 9. περιότος *A*^a. || διेतῆς *A*^a. || 14. θήλεις *D*^a. || ἔν om *PD*^a. || 16. ἐν — θηλειῶν om *A*^a*C*^a. || 17. ὅσον *PA*^a. || ἀπότασις *PD*^a, ἀπότασις τις *C*^a. || τε *D*^a. || 24. ὀχεύονται *PD*^a. || 26. ἔκγονα *PA*^a. || 27. γίνεται *A*^a. || ἢ om *A*^a*C*^a. || ἔτι *P*. || 28. γηράσκωσιν *A*^a. || ὀχεύεται μὲν καὶ ὀχεύει *A*^a. || 29. ἢ om *PD*^a. || μὲν om *A*^a*C*^a. || 29 et b 4 et 23. ἐνιαυσία *PD*^a. || 32. ὁμοίως om *D*^a. || μὲν om *PC*^a*D*^a.

1. οἱ *C*^a, om *PD*^a. || ὅς *D*^a. || 3. ἀγαθὴ *A*^a. || ἐπὶ om *PD*^a. || τριετίας *PC*^a*D*^a. || 4. μὲν om *A*^a*C*^a. || 6. ταῦτα *PD*^a. || θηλειῶν ἢ τῶν ἀρρένων *PD*^a. || 7. καὶ ante δύο om *PD*^a. || ἢ] ἢ καὶ *A*^a*C*^a. || 8. ἔλαττον om pr *A*^a. || ἐξηκονθήμερον *A*^a. || καὶ om *PD*^a. || 11. διेतῆς *C*^a. || ὀχεύεται *PD*^a. || 11 et 14. ἔκγονα *PA*^a. || 12. τὰ om *PD*^a. || 13. τριετῆς *PC*^a, καὶ τριετῆς *A*^a. || 14. τὰ *A*^a*C*^a. || βέλτιον *D*^a. || γενᾶ δὲ μέχρι *A*^a*C*^a, γενᾶν ἄχρι *P*. || 15. ἄχρι *P*. || 16. καὶ om *P*. || ἄχρι ἐτῶν τεσσαράκοντα *PD*^a. || 18. τριάκοντα πέντε *PD*^a. || 19. πλέον *A*^a. || τεσσαράκοντα *PD*^a. || 20. καὶ ἐβδομήκοντα πέντε ἔτη *PD*^a, ἔτη ἐβδομήκοντα πέντε *C*^a. || 22. ἀλλὰ διετῆς ἢ καὶ τριετῆς καὶ ἑξάμηνοι *PD*^a. || 23. τραφῆναι *A*^a. || καὶ βοῦς — 24. ἐκτραφῆναι om *A*^a. || 24. καὶ post ὥς om *P*. || 26. γενέσεως *A*^a*C*^a. || δ'] δὲ ὁ *PC*^a. || ἄνθρωπος] ἄρρην *C*^a, omissis 27. ὁ ἄρρην. || 27. μετὰ *C*^a, om *PD*^a. || δι] δὲ τὸ *D*^a. || 28. σπάνιον γίνεταί· ὀλίγοις *P*. || 29. γεγέννηται *PD*^a. || τέκνον *C*^a. || 30. ταῖς] τοῖς *A*^a, τῶν *P*. || 31. τεσσαράκοντα *C*^a*D*^a, σαράκοντα *P*. || 32. δὲ καὶ διὰ *D*^a.

συμβαίνει ὀχεύειν καὶ ὀχεύεσθαι ἀμφοτέροις. οἱ δὲ τράγοι
 πίονες ὄντες ἥττον γόνιμοί· εἰσιν (ἀφ' ὧν καὶ τὰς ἀμπέλους,
 ὅταν μὴ φέρωσι, τραγᾶν καλῶσιν), ἀλλὰ παρισχαινόμε-
 νοι· δύναται ὀχεύοντες γενᾶν. ὀχεύει δ' οἱ κριοὶ τὰς πρε-
 σβυτάτας πρῶτον, τὰς δὲ νέας ἔ· διώκωσιν. τίττει δ', ὥσ-
 περ εἴρηται ἐν ταῖς πρότερον, αἱ νέαι ἐλάττω τὰ ἔκγονα τῶν
 πρεσβυτέρων. κάπρος δ' ἀγαθὸς μὲν ὀχεύειν μέχρι ἐπὶ τριε-
 τές, τῶν δὲ πρεσβυτέρων χεῖρ' αὐτὰ ἔκγονα· ἔ· γὰρ ἔτι γί-
 νεται αὐτῷ ἐπιδύσει ὑδὲ ῥώμῃ. ὀχεύειν δ' εἴωθε χορτασθεῖς
 καὶ μὴ προβιβάσας ἄλλην· εἰ δὲ μή, ὀλιγοχροσιώτερα· ἢ 10
 ὀχεία γίνεται καὶ μικρότερα τὰ ἔκγονα· τίττει δ' ἐλάχιστά
 μὲν ὅς, ὅταν ἡ πρωτότοκος· δευτεροτόκος δ' ὅσα ἀκμάζει·
 γηράσκουσα δὲ τίττει μὲν ὁμοίως, ὀχεύεται δὲ βραδύτερον·
 ὅταν δὲ πεντεκαίδεκάετις ὥσιν, ἔκτετι γένωσιν ἀλλὰ γράται
 γίνονται. εἰ δ' εὐτραφὴς ἦ, θάττον ὁρμᾷ πρὸς τὰς ὀχείας 15
 καὶ νέα καὶ γηράσκουσα· ἔκκος δ' ὅσα εἰάν πιαίνηται σφόδρα,
 ἐλαττον ἴσχει τὸ γάλα μετὰ τὸν τόκον. τὰ δ' ἔκγονα κατὰ
 μὲν τὴν ἡλικίαν βέλτερά· ἐν ἀκμῇ, κατὰ δὲ τὰς ὥρας, ὅσα
 τῶ χειμῶνος ἀρχομένη γίνεται· χεῖρίσθ' αὐτὰ θερίνα· καὶ
 γὰρ μικρὰ καὶ λεπτὰ καὶ ὑγρά· ὁ δ' ἄρρην, εἰάν μὲν εὐ- 20
 τραφὴς ἦ, πᾶσαν ὥραν ὀχεύειν· δύναται, καὶ μεθ' ἡμέραν
 καὶ νύκτωρ· εἰ δὲ μή, μάλισθ' αὐτὸ γ' ἔωθεν· καὶ γηράσκων
 ἥττον αἰεῖ, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον· πολλὰν δ' οἱ ἀδύ-
 νατοὶ ἢ διὰ τὴν ἡλικίαν· ἢ δι' ἀσθενείαν, ἢ δυνάμενοι ταχέως
 ὀχεύειν, κατακλινομένης τῆς θηλείας διὰ τὸ κάμνειν τῇ 25
 σάσει συγκατακλιθέντες πλησιάζουσιν· κυσίνεται δὲ μάλι-
 στα ἢ ὅς, ἐπειδὴν θυῶσα καταβάλλῃ τὰ ὦτα· εἰ δὲ μή,
 ἀναθυᾷ· πάλιν· αἱ δὲ κύες ὀχεύονται ἔ· διὰ βίβ' ἀλλὰ μέ-
 χρι ἀκμῆς τινός· ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ μέχρι ἐτῶν δώδεκα
 αἱ τ' ὀχείαι συμβαίνοσι καὶ αἱ κηῖσεις αὐτῶν· ἔ· μὴν ἀλλ' 30
 ἤδη τισὶ καὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη γεγονόσι καὶ εἴκοσι συνέβη
 καὶ θηλείαις ὀχευθῆναι καὶ ἄρρεσι γενῆσαι· ἀφαιρεῖται δὲ
 καὶ τὸ γῆρας ὥστε μὴ γενᾶν μηδὲ τίττειν, καθάπερ καὶ

ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἢ δὲ κάμηλος ἔστι μὲν ὀπισθηρτικόν, καὶ
 ὀχεύεται ὥσπερ εἴρηται πρότερον· τῆς δ' ὀχείας ὁ χρόνος
 ἐν τῇ Ἀραβίᾳ κατὰ τὸν Μαιμακτηριῶνα μῆνα· κύει δὲ δώ-
 δεκα μῆνας, τίττει δὲ ἔν' ἔστι γὰρ μονοτόκον. ἀρχεται δὲ
 τῆς ὀχείας ἡ θήλεια τριετὴς ὅσα καὶ ὁ ἄρρην τριετὴς ὥν·
 μετὰ δὲ τὸν τόκον ἐν ἔτος διαλιπῶσα ὀχεύεται ἡ θήλεια· ὁ
 δ' ἐλέφας ἀρχεται μὲν βαίνεισθαι ὁ μὲν νεώτατος δέκ' ἐτῶν,
 ὁ δὲ πρεσβυτάτος πεντεκαίδεκα· ὁ δ' ἄρρην βαίνει πεντέτης
 ὥν ἢ ἑξέτης· χρόνος δὲ τῆς ὀχείας τὸ ἔαρ· πάλιν δὲ βαίνει
 μετὰ τὴν ὀχείαν διὰ τρίτου ἔτους· ὃν δ' ἂν ἐγκύμονα ποιήσῃ,
 τέττα· πάλιν ἔχ' ἀπτεται· κύει δ' ἔτι δύο, τίττει δ' ἔν' ἔστι
 γὰρ μονοτόκον· τὸ δ' ἔμβρυον γίνεται ὅσον μόσχος δίμηνος
 ἢ τρίμηνος.

Περὶ μὲν ἔν' τῆς ὀχείας τῶν ζῴων τῶν ὀχευομένων τῶ-
 νον ἔχει τὸν τρόπον· περὶ δὲ τῆς γειέσεως καὶ τῶν ὀχευο- 15
 μένων καὶ τῶν ἀνοχεύτων λεκτέον, καὶ πρῶτον περὶ τῶν
 ὀστροκοδέρμων· τῆτο γὰρ ἔστιν ἀνοχευτον μόνον ὡς εἰπεῖν
 ὅλον τὸ γένος· αἱ μὲν ἔν' πορφύραι τῶ ἔαρος συναθροίζονται
 εἰς ταῦτα ποῖσσι τὴν καλεμένην μελικήραν· τῆτο δ' ἐστὶν οἶον
 κηρίον, πλὴν ἔχ' ἔτω γλαφυρόν, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ ἐκ λε- 20
 πυρίων ἐρεβινθῶν λευκῶν πολλὰ συμπαγεῖν· οὐκ ἔχει δ'
 ἀνεωγμένον πόρον ὅθεν τέτων, ὑδὲ γίνονται ἐκ τέτων αἱ πορ-
 φύραι, ἀλλὰ φύονται καὶ αὐταὶ καὶ τᾶλλα τὰ ὀστροκό-
 δερμα ἐξ ἰλῦος καὶ συστήψεως· τῆτο δὲ συμβαίνει ὥσπερ
 ἀποκάθαρμα καὶ ταύταις καὶ τοῖς κήρυξιν· κηριάξουσιν γὰρ
 καὶ οἱ κήρυκες· γίνονται μὲν ἔν' καὶ τὰ κηριάζοντα τῶν
 ὀστροκοδέρμων τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἄλλοις ὀστροκοδέμοις,
 οὐ μὴν ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν προϋπάρχῃ τὰ ὁμοιογενῆ·
 ἀφιαῖσι γὰρ ἀρχόμενα κηριάξουσιν γλισχρότητα μυζώδη, ἐξ
 ἧς τὰ λεπυριώδη συνίσταται· ταῦτα μὲν ἔν' ἅπαντα διαχει- 25
 ται, ἀφίησι δ' ὁ εἶχεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐν τέττω τῷ τόπῳ
 γίνεται ἐν τῇ γῇ συσάντα πορφύρια μικρὰ, ἃ ἔχουσιν ἀλί-
 σκονται αἱ πορφύραι ἐπ' αὐτῶν, ἔνια δ' ἔπω διηκριβωμένα

1. ὀχεύειν συμβαίνει *A*^o, συμβαίνει καὶ ὀχεύειν *P*. || ἀμφοτέρα *C*^o. || 3. τράγων *A*^o. || παρισχαινόμενοι *C*^o. || 4. ὀχεύεσθαι καὶ γ.
A^o*C*^o. || τὰς πρεσβυτέρας *A*^o, ταῖς πρεσβυτάταις *PD*^o. || 5. ἔ· om *PD*^o. || 6. πρότερος *C*^o. || ἔγγονα *P*. || 7. ὀχεύει *A*^o*C*^o. || τριετὴς
PD^o. || 9. ἐπύρρωσις *C*^o. || 10. μὴ om *PD*^o. || ὀλίγον χρονιότερα *P*, et γε *A*^o, ὀλιγοχειροτέρα *C*^o, ὀλιγοχειροτέρα *A*^o. || 11. ἔκγονα
A^o. || 12. ἡ πρωτότοκος *C*^o, πρωτότοκος ἡ *P*, πρωτόγονος ἡ *D*^o. || 14. γράται γίνονται *C*^o, ἀγριαίνονται *PD*^o. || 15 et 20. εὐτροφία *A*^o
C^o. || 17. ἔχει *D*^o. || 20. μικρὰ καὶ om *D*^o. || 22. γ' om *PD*^o. || 24. ἡ ante διὰ om *PD*^o. || δι' om *PD*^o. || 25. ὀχεύειν διὰ
 τὴν ἀδυναμίαν κατ. *P*. || 26. συσάσει *PD*^o. || 27. ἡ om *A*^o*C*^o. || μὴ] μὴ ὅταν *A*^o*C*^o, μὴ ἔ· *P*, μὴ ἔ· ἀλλ' *D*^o. || 28. ἀναθυμιά *P*
D^o. || οἱ *C*^o. || 29. τινὸς ἀκμῆς *A*^o*C*^o. || μὲν ἔν' ἐπὶ *C*^o. || 31. γεγόνασιν *C*^o. || συμβέβηκε θηλείαις *A*^o*C*^o. || 32. κυῖσαι *D*^o. || 33. καὶ
 post καθάπερ om *A*^o*C*^o.

1. ὀπισθηρτικὴ *A*^o. || 3. ἄραβία *PA*^o*D*^o. || 5. ὥν om *D*^o. || 8. πέντε ἢ καὶ ἐξ ἐτῶν ὥν *D*^o, πέντε ἐτῶν ἢ καὶ ἐξ ὥν *P*. || 12.
 οἶον *A*^o. || 15. καὶ om *PD*^o. || 18. ὄλον] ἄνω *A*^o. || 19. μελικήραν *P*, μελικηράν *D*^o. || 20. γλαφυρόν. ὥσπερ γὰρ εἰ *A*^o. || 21. ἐρε-
 βινθῶν *A*^o, ἐρεβινθίων *C*^o. || συμπλακτεῖν *PD*^o. || 23. αὐτὰ *P*, αὐτὰ *D*^o. || τὰ ἄλλα ὀστροκόδεσμα *PD*^o. || 24. σήψεως *PD*^o. || 25.
 ταῖς *A*^o. || 27. τοῖς] καὶ τοῖς *A*^o*C*^o. || 28. ὁμοιογενῆ. ἀφίησι *A*^o*C*^o. || 30. ἧς] ὥν *PC*^o*D*^o. || διαχειῖται ἅπαντα *D*^o. || 33. ἐπ' om *P*.

τὴν μορφήν. ἐὰν δὲ πρὶν ἐκτεκεῖν ἀλώσιν, ἐνίοτε ἐν ταῖς
 φoρμίσις ἔχῃ ὅπως ἔτυχον ἐκτίκτεσιν, ἀλλ' εἰς ταῦτ' ἴσται,
 ὥσπερ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ, καὶ διὰ τὴν στενωχωρίαν γίνονται
 οἷον βότρυς. εἰσὶ δὲ τῶν πορφύρων γένη πλείω, καὶ ἔναι
 μὲν μεγάλαι, οἷον αἱ περὶ τὸ Σίγειον καὶ Λεκτόν, αἱ δὲ 5
 μικραί, οἷον ἐν τῷ Εὐρίπῳ καὶ περὶ τὴν Καρίαν, καὶ αἱ
 μὲν ἐν τοῖς κόλποις μεγάλαι καὶ τραχεῖαι, καὶ τὸ ἄνθος
 αὐτῶν αἱ μὲν πλείεσαι μέλαν ἔχουσιν, ἔναι δ' ἐρυθρὸν καὶ
 μικρόν· γίνονται δ' ἔναι τῶν μεγάλων καὶ μυαῖται· αἱ δ'
 ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς καὶ περὶ τὰς ἀκτὰς τὸ μὲν μέγεθος γί- 10
 νονται μικραί, τὸ δ' ἄνθος ἐρυθρὸν ἔχουσιν. ἔτι δ' ἐν μὲν τοῖς
 προσβορείοις μέλαιναί, ἐν δὲ τοῖς νοτίοις ἐρυθραὶ ὥς ἐπὶ τὸ
 πλείον· εἰπεῖν. ἀλίσκονται δὲ τῷ ἔαρος, ὅταν κηριάζωσιν·
 ὑπὸ κύνα δ' ἔχῃ ἀλίσκονται· ὃ γὰρ νέμονται, ἀλλὰ κρύ-
 πτεσιν ἑαυτὰς καὶ φωλεύουσιν. τὸ δ' ἄνθος ἔχουσιν ἀνὰ μέ- 15
 σον τῆς μήκωνος καὶ τῷ τραχήλῳ· τῶν δ' ἐστὶν ἡ σύμφυ-
 σις πυκνή, τὸ δὲ χρῶμα ἰδεῖν ὥσπερ ὕμνη· λευκός, ὃν
 ἀφαιρῶσιν· θλιβόμενος δὲ βάπτει καὶ ἀνθίζει τὴν χεῖρα.
 διατείνει δ' αὐτὴν οἷον φλέψ· τὸτο δὲ δοκεῖ εἶναι τὸ ἄνθος.
 ἡ δ' ἄλλη φύσις οἷον στύπηρις. ὅταν δὲ κηριάζωσιν αἱ 20
 πορφύραι, τότε χεῖρις ἔχουσι τὸ ἄνθος. τὰς μὲν ἔν μικρὰς
 μετὰ τῶν ὀστράκων κόπτουσιν· ὃ γὰρ ῥαδίον ἀφελεῖν· τῶν
 δὲ μεζόνων περιελόντες τὸ ὄσρακον ἀφαιρῶσι τὸ ἄνθος· διὸ
 καὶ χωρίζεται ὁ τράχηλος καὶ ἡ μήκων· μεταξὺ γὰρ τῶ-
 νων τὸ ἄνθος, ἐπάνω τῆς καλυμένης κοιτίας· ἀφαιρεθέντος ἔν 25
 ἀνάγκη διηρῆσθαι· σπινδαλίζουσι δὲ ζώσας κόπτειν· ἐὰν γὰρ
 πρότερον ἀποθάνῃ, συνεξεμεῖ τὸ ἄνθος· διὸ καὶ φυλάττεσιν
 ἐν τοῖς κύρτοις, ἕως ἂν ἀθροίσωσι καὶ σχολάσωσιν. οἱ μὲν
 ἔν ἀρχαῖοι πρὸς τοῖς δελέασιν ὃ καθίσταν ὕδρ' προσήπτον
 τὰς κύρτες, ὥστε συνεβαίνειν ἀνεσπασμένην ἤδη πολλὰκις 30
 ἀποπίπτειν· οἱ δὲ νῦν προσάπτουσιν, ὅπως ἐὰν ἀποπέσῃ, μὴ
 ἀπολλύηται. μάλιστα δ' ἀποπίπτει, ἐὰν πλήρης ᾖ· κενῆς
 δ' ὕσης καὶ ἀποσπάσαι χαλεπόν. ταῦτα μὲν ἔν τα συμ-

βαίνοντα ἴδια περὶ τὰς πορφύρας ἐστὶν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον
 γίνονται ταῖς πορφύραις καὶ οἱ κήρυκες, καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν.
 ἔχουσι δὲ καὶ τὰ ἐπικαλύμματα κατὰ ταῦτ' ἀμφοτέρω,
 καὶ τὰλλα τὰ στρομβώδη, ἐκ γενετῆς ἅπαντα· νέμονται δ'
 5 ἑξαιρόντα τὴν καλυμένην γλώτταν ὑπὸ τὸ κάλυμμα. τὸ δὲ
 μέγεθος τῆς γλώττης ἔχει ἡ πορφύρα μεζόν δακτύλῳ, ὃ
 νέμεται καὶ διατρύπτει τὰ κογχύλια καὶ τὸ αὐτῆς ὄσρακον.
 ἐστὶ δὲ καὶ ἡ πορφύρα καὶ ὁ κήρυξ ἀμφοτέρω μακρόβια·
 ζῇ γὰρ ἡ πορφύρα περὶ ἔτη ἑξ, καὶ καθ' ἕκασον ἐνιαυτὸν
 10 φανερά ἐστὶν ἡ αὐξήσις τοῖς διασήμασι τοῖς ἐν τῷ ὄσρακῳ
 τῆς ἑλικος. κηριάζουσι δὲ καὶ οἱ μύες. τὰ δὲ λιμνόστρεα
 καλύμενα, ὅπως ἂν βόρβορος ᾖ, ἐνταῦθα συνίσταται πρῶτον
 αὐτῶν ἡ ἀρχή. αἱ δὲ κόγχαι καὶ αἱ χῆμαι καὶ οἱ σωλή-
 νες καὶ οἱ κτένες ἐν τοῖς ἀμμώδεσι λαμβάνουσι τὴν σύστα-
 15 σιν. αἱ δὲ πίναι ὀρθαὶ φύονται ἐκ τῆ βυσσοῦ ἐν τοῖς ἀμ-
 μώδεσι καὶ βορβορώδεσιν. ἔχουσι δ' ἐν αὐταῖς πιννοφύλακα,
 αἱ μὲν καρίδιον αἱ δὲ καρκίνιον· οὗ σερπισόμεναι διαφθεί-
 ρονται θάπτον. ὅλως δὲ πάντα τὰ ὄσρακώδη γίνεται καὶ
 αὐτόματα ἐν τῇ ἰλύϊ, κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἰλύος ἕτερα,
 20 ἐν μὲν τῇ βορβορώδει τὰ ὄσρεα, ἐν δὲ τῇ ἀμμώδει κόγχαι
 καὶ τὰ εἰρημένα, περὶ δὲ τὰς σήραγγας τῶν πετρίδιων τή-
 θυα καὶ βάλανοι καὶ τὰ ἐπιπολάζοντα, οἷον αἱ λεπάδες
 καὶ οἱ νηρεῖται. ἅπαντα μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα τὴν αὐξήσιν
 ἔχει ταχεῖαν, μάλιστα δ' αἱ πορφύραι καὶ οἱ κτένες·
 ταῦτα γὰρ ἐν ἐνιαυτῷ γίνεται τέλεια. ἐμφύονται δ' ἐν ἐνίοις
 τῶν ὄσρακοδέρμων καρκίνιοι λευκοί, τὸ μέγεθος μικροὶ πᾶμ-
 25 παν, πλείστοι μὲν ἐν τοῖς μυσὶ, τοῖς πυελώδεσιν, ἔπειτα
 καὶ ἐν ταῖς πίναις οἱ καλούμενοι πιννοτῆραι. γίνονται δὲ
 καὶ ἐν τοῖς κτεσὶ καὶ ἐν τοῖς λιμνοσρέοις· αὐξήσιν δ' ὕδε-
 μίαν ἔτοι ἐπίδηλον λαμβάνουσιν. φασὶ δ' αὐτοὺς οἱ ἀλίεις
 ἅμα συγγίνεσθαι γινόμενοις. ἀφανίζονται δὲ τινα χρόνον
 ἐν τῇ ἀμμῳ καὶ οἱ κτένες, ὥσπερ καὶ αἱ πορφύραι· φύε-
 30 ται μὲν οὖν τὰ ὄσρεα καθάπερ εἴρηται, φύεται δ' αὐτῶν

2. ἔχῃ om PD^a. || ἔτυχον A^aC^aD^a. || ἐκτίκτεσιν ἄλλῃ ἐν τῷ αὐτῷ ἴσται PD^a. || 3. καὶ om PD^a. || καὶ διὰ] ἀλλὰ διὰ A^aC^a, καὶ
 P. || γίνεται A^a. || 4. οἷον A^aC^a. || πολλὰ PD^a. || 5. αἱ ante περὶ om A^aC^a. || 6. καρέαν P. || 8. ἔχουσι PC^a. || καὶ om PD^a. ||
 9. μυαῖται A^aC^a. || 11. τοῖς μὲν PD^a. || 12. προσβορείοις C^a. || 15. φωλεύουσιν A^aC^a. || 17. χρῶμα δὲ PD^a. || 18. ὃν ἂν PD^a. || 19.
 αὐτὴ A^aC^a. || ὥσπερ φλέβα PD^a. || 20. σύμφυσις οἷον στυπηρίας PD^a. || 25. ἔν] τοῖν P. || 26. γὰρ πρὶν κόπτειν πρότερον PD^a. ||
 28. τοῖς om A^aC^a. || κυρτοῖς PD^a. || ἕως ἂν] ἐὰν A^a. || ἀθροισθῶσιν PD^a. || 30. κυρτὸς PD^a. || συμβαίνειν A^aC^a. || 32. ἀπολύηται
 PD^a. || ἀποπίπτουσιν ὅταν A^aC^a. || 33. καὶ om PD^a. || ἀποσπᾶσθαι PC^aD^a.

2. ἐγγίνονται PD^a. || 4. τὰ om P. || πάντα PD^a. || 5. ἐξεγείροντα PD^a. || 7. διατρύπτει P. || 8. καὶ ante ἡ om D^a. || 11.
 λιμνόςτρεα P^aA^aC^aD^a. || 13. αἱ ante χ. et οἱ hic et 14. om PD^a. || 15. πίναι D. || 16. πιννοφύλακα PD^a. || 17. αἱ μὲν] καὶ αἱ μὲν
 A^aC^a. || 19. διαφορὰν A^a. || ἕτερα δὲ ἐν PD^a. || 21. πετρίδιον C^a. || τήθυα C^a, τηθῶ D^a, τιθῶ P. || 22. λεπάδες A^a. || 23. νηρεῖται
 D^a, νηρέται P. || 24. πορφύρας A^a. || 25. ἐν priorem om D^a, alteram om A^aC^a. || 26. λεπτοὶ D^a. || 27. πυελώδεσιν A^aC^a. || 28.
 πίναις PD^a. || πιννοτῆραι A^aC^a, πιννοτῆραι PD^a. || 29. κτένεσι PD^a et corr A^a. || λιμνοσρέοις PD^a. || ἐπίδηλον ὑδεμίαν ἔτος A^aC^a. ||
 30. αὐτοῖς P, αὐτὸν A^a. || 32 et 33. φύονται A^a. || 33. δ' αὐτῶν ἂ μὲν PD^a, δὲ τὰ μὲν αὐτῶν A^aC^a.

τὰ μὲν ἐν τοῖς τειάγεσι, τὰ δ' ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς, τὰ δ' ἐν τοῖς σπιλώδεσι τόποις, ἔνια δ' ἐν τοῖς σκληροῖς καὶ τράχεσι, τὰ δ' ἐν τοῖς ἀμμώδεσιν. καὶ τὰ μὲν μεταβάλλει τὸς τόπους, τὰ δ' οὐ. τῶν δὲ μὴ μεταβαλλόντων αἱ μὲν πῖναι ἐρρίζωνται, οἱ δὲ σωλῆνες καὶ αἱ κόγχαι ἀρρίζωται 5 διαμένουσιν· ὅταν δ' ἀνασπασθῶσιν, ἔκτι δύνανται. ζῆν. ὁ δὲ καλύμενος ἀσπὴρ ἔτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν, ὥσθ' ὅ τι ἂν λάβῃ, παραχρῆμα ἑξαίρμενον διέφθον εἶναι. φασὶ δὲ καὶ σῖνος μέγιστον εἶναι τῷ ἐν τῷ εὐρίπῳ τῷ τῶν Πυρραίων. τὴν δὲ μορφὴν ὁμοίον ἐστὶ τοῖς γραφομένοις. γίνον- 10 ται δὲ καὶ οἱ καλύμενοι πλεύμονες αὐτόματα. ὧ δ' οἱ γραφεῖς ὁστρέω χρῶνται, πάχει τε πολὺ ὑπερβάλλει, καὶ ἔξωθεν τῷ ὄσρακι τὸ ἄνθος ἐπιγίνεται· εἰσὶ δὲ τὰ τοιαῦτα μάλιστα περὶ τὸς τόπους τὸς περὶ Καρίαν. τὸ δὲ κάρκινον γίνεται μὲν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς γῆς καὶ ἰλύος, εἴτ' εἰς τὰ 15 κενὰ τῶν ὄσρακων εἰσδύεται, καὶ αὐξανόμενον μετεισθύνει πάλιν εἰς ἄλλο μεῖζον ὄσρακον, οἷον εἰς τε τὸ τῷ νηρέϊ καὶ τὸ τῷ σρόμβῳ καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, πολλάκις δ' εἰς τὸς κήρυκας τὸς μικροὺς. ὅταν δ' εἰσδύσῃ, συμπεριφέρει τῷτο καὶ ἐν τῷτῳ τρέφεται πάλιν καὶ αὐξανόμενον 20 πάλιν εἰς ἄλλο μετεισθύνει μεῖζον.

16 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον γίνονται τοῖς ὄσρακοδέρμοις καὶ τὰ μὴ ἔχοντα ὄσρακα, οἷον αἶ τε κνίδαι καὶ οἱ σπόγγοι ἐν ταῖς σήραγγι τῶν πετρῶν. ἔστι δὲ τῶν κνιδῶν δύο γένη· αἱ μὲν οὖν ἐν τοῖς κοίλοις ἐκ ἀπολύονται τῶν πετρῶν, αἱ 25 δ' ἐπὶ τοῖς λείοις καὶ πλαταμώδεσιν ἀπολύονται μετὰ χωρῶσιν. καὶ αἱ λεπάδες δὲ ἀπολύονται καὶ μεταχωρῶσιν. τῶν δὲ σπόγγων ἐν ταῖς θαλάμαις γίνονται πιννοφύλακες. ἔπεσι δ' οἷον ἀράχινον ἐπὶ τῶν θαλαμῶν, ὃ διοίγοντες καὶ συνάγοντες θηρεύουσι τὰ ἰχθύδια τὰ μικρά, πρὸς μὲν τὸ 30 εἰσελθεῖν διοίγοντες αὐτά, ὅταν δ' εἰσέλθῃ, συνάγοντες. ἔστι δὲ τῶν σπόγγων τρία γένη, ὃ μὲν μανός, ὃ δὲ πυκνός,

τρίτος δ' ὃν καλῶσιν Ἀχιλλεῖον λεπτότατος καὶ πυκνότατος καὶ ἰσχυρότατος· ὃν ὑπὸ τὰ κράνη καὶ τὰς κνημίδας ὑποτιθέασιν καὶ ἤττον ἢ πλήγῃ ψοφεῖ. σπανιώτατος δὲ γίνεται ἔτος. τῶν δὲ πυκνῶν οἱ σκληροὶ σφόδρα καὶ τραχεῖς τράγοι καλοῦνται. φύονται δ' ἢ πρὸς πέτρα πάντες ἢ ἐν ταῖς θισί, τρέφονται δ' ἐν τῇ ἰλύϊ. σημεῖον δέ· ὅταν γὰρ ληφθῶσι, φαίνονται μεσὰ ἰλύος· ὅπερ συμβαίνει καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς φυόμενοις ἀπὸ τῆς προσφύσεως ἔσα ἢ τροφή. ἀθνεσέροι δ' εἰσὶν οἱ πυκνοὶ τῶν μανῶν διὰ τὸ τὴν πρόσ- 5 φυσιν εἶναι κατ' ἑλαττον. ἔχει δὲ καὶ αἰσθησιν, ὡς φασὶν. σημεῖον δέ· ἐὰν γὰρ μέλλοντος ἀποσπᾶν αἰσθηται, συνάγει ἐαυτὸν καὶ χαλεπὸν ἀφελεῖν ἐστίν. ταῦτο δὲ τῷτο ποιεῖ καὶ ὅταν ἢ πνεῦμα πολὺ καὶ κλύδων, πρὸς τὸ μὴ ἀποπίπτειν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ περὶ τῷτῳ ἀμφισβητῶσιν, ὥσπερ οἱ ἐν Τωρῶν. τρέφει δ' ἐν ἐαυτῷ ζῶα, ἑλμινθὰς τε καὶ ἕτερ' ἅττα, ἃ ὅταν ἀποσπασθῇ, τὰ ἰχθύδια τὰ πε- 10 τράια κατεσθίει, καὶ τὰς ρίζας τὰς ὑπολοίπους· ἐὰν δ' ἀπορραγῇ, φύεται πάλιν ἐκ τῷ καταλοίπου καὶ ἀναπληρᾶται. μέγιστοι μὲν ἐν γίνονται οἱ μανοί, καὶ πλείστοι περὶ τὴν Λυκίαν, μαλακώτατοι δ' οἱ πυκνοί· οἱ γὰρ Ἀχιλλεῖοι 15 σιφρότεροι τῶν εἰσίν. ὅλως δ' οἱ ἐν τοῖς βαθέσι καὶ εὐδαινοῖς μαλακώτατοί εἰσιν· τὸ γὰρ πνεῦμα καὶ ὁ χειμὼν σκληρύνει, καθάπερ καὶ τᾶλλα τὰ φύόμενα, καὶ ἀφαιρεῖται τὴν αὐξήσιν· διὸ καὶ οἱ ἐν Ἑλλησπόντῳ τραχεῖς εἰσὶ καὶ πυκνοί, καὶ ὅλως οἱ τ' ἐπέκεινα Μαλακίας καὶ οἱ ἐντὸς 20 διαφέρουσιν μαλακότητι καὶ σκληρότητι. δεῖ δὲ μὴδ' ἀλέαν εἶναι σφόδρα· σήπεται γάρ, ὥσπερ τὰ φύόμενα. διὸ οἱ πρὸς ταῖς ἀκταῖς εἰσὶ κάλλις, ἂν ὥσιν ἀγχιβαθεῖς· εὖ γὰρ κέκρανται πρὸς ἄμφω διὰ τὸ βάθος. ἀπλυτοὶ δ' ὄν- 25 τες καὶ ζῶντες ἰδεῖν μὲν εἰσὶ μέλανες. ἢ δὲ πρόσφυσις ἐστὶν οὔτε καθ' ἐν οὔτε κατὰ πᾶν μεταξύ γὰρ εἰσι πόροι κενοί. περιτέταται δ' ὥσπερ ὑμὴν περὶ τὰ κάτω κατὰ

1. σενάγεσι *A*^a. || τὰ δ' ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς om *PD*^a. || 2. πηλώδεσι *C*^a, πηελώδεσι *P*, σπιλαδώδεσι *D*^a. || τραχῶδεσι *PD*^a. || 4. τὸν τρόπον *A*^a. || 5. πῖναι *PD*^a. || ἀρρίζωται *A*^a. || 7. ἔτος *P*. || 9. σῖνος *A*^a, σῖνος *C*^a, σῖνος τι *PD*^a. || τῷτο (τῷτῳ *D*^a) τῷ εὐρίπῳ τῷ (τῶν *D*^a) πυρραίων μέγιστον εἶναι *PD*^a. πυρραίων *A*^a. || 10. ὁμοίον ἐστὶ] ὁμοίον *A*^a*C*^a. || 11. πνεύμονες *A*^a*C*^a. || αὐτόματα *A*^a. || 12. ὁστρέω *A*^a, ὁστρίω *P*. || πολλῶ *A*^a*C*^a. || 14. περὶ τὴν καρίαν *D*^a. || 16. μετεισθύνει *C*^a. || 17. νηρέϊ *PD*^a. || 18. τὸ om *A*^a. || καὶ τὸ τῶν *PA*^a*C*^a. || 19. δ' εἰς] δὲ καὶ εἰς *PD*^a. || εἰσδύη *P*, εἰσδύη ἢ *C*^a, εἰς δύο ἢ *A*^a, εἰς δύο *D*^a. || συμπεριφέρει *D*^a, συμπεριφέρει καὶ *A*^a. || 20. σρέφεται *PA*^a*C*^a. || 21. πάλιν] πλὴν *P*. || μεταδύνει *A*^a*C*^a. || 23. ὄσρακον *A*^a*C*^a. || οἷον om *P*. || 24. ἔστι δὲ τῶν] τῶν δὲ *PD*^a. || 25. τῶν] ἐκ τῶν *A*^a*C*^a. || 26. ἐπὶ τοῖς μεῖζοσι καὶ ἐπὶ τοῖς πλ. *PD*^a. || 28. πιννοφύλακες *PD*^a. || 29. ἔστι *PD*^a. || α *A*^a*C*^a. || 30. πρὸς μὲν τῷ] πρὶν μὲν *PD*^a.

1. τρίτον *PD*^a. || ἀχιλλεῖον *P*. || λεπτότατον καὶ πυκνότατον καὶ ἰσχυρότατον *A*^a. || 3. ψοφεῖ] ποιεῖ ψόφον *PD*^a. || 5. πέτραν *P* *D*^a. || ἐν] πρὸς *PD*^a. || 7. σημαίνει *PD*^a. || 10. κατ' ἑλαττον] κατελῦσαν *PD*^a. || 11. ἐὰν γὰρ] ὅταν γὰρ ληφθῶσιν ἐὰν *A*^a. || 12. συνάγεται καὶ χ. *PD*^a. || ἀποσπᾶν *C*^a. || 15. τρέφει δ'] φασὶ γὰρ τρέφειν *PD*^a. || αὐτῷ *C*^a. || 16. ἅττα] τοιαῦτα *PD*^a. || ὡς *P*, om *A*^a *C*^a. || 17. κατεσθίει ante 16. ὅταν *A*^a*C*^a. || 19. γίνονται om *PD*^a. || μακροί *P*. || 20. μαλακώτεροι *C*^a. || 21. σιφρότεροι *A*^a*C*^a*D*^a. || οἱ om *C*^a. || 25. οἱ τ' ἐπέκεινα ἰλῶς *P*. || ἐντὸς] ἐν τοῖς *PA*^a*C*^a*D*^a. || 28. ἄγχι βαθεῖς *D*^a. || 29. κέκραται *A*^a*C*^a. || 30. ἰδεῖν μὲν om *PD*^a. || μέλανες εἰσι *A*^a*C*^a. || 32. τὸ *A*^a*C*^a. || κατὰ om *A*^a*C*^a.

πλείω δ' ἐστὶν ἢ πρόσφυσις. ἄνωθεν δ' οἱ μὲν ἄλλοι πόροι συγκεκλεισμένοι, φανεροὶ δ' εἰσὶ τέτταρες ἢ πέντε· διό φασιν ἔνιοι τέτρες εἶναι καθ' ὅς δέχεται τὴν τροφήν. ἐξὶ δ' ἄλλο γένος ὃ καλεῖσιν ἀπλυσίας διὰ τὸ μὴ δύνασθαι πλύνεσθαι· τὶτο δὲ τὲς μὲν μεγάλης πόρος ἔχει, τὸ δ' ἄλλο 5 πυκνόν· ἐξὶ πάν' διατμηθὲν δὲ πυκνότερόν ἐστι καὶ γλισχρότερον τῷ σπόγγῳ, καὶ τὸ σύνολον πνευμονῶδες. ὁμολογεῖται δὲ μάλισα παρὰ πάντων τοῦτο τὸ γένος αἰσθῆσιν ἔχειν καὶ πολυχρόνιον εἶναι. διάδηλοι δ' εἰσὶν ἐν τῇ θαλάττῃ πρὸς τὴν σπύγγου τῷ τὴν σπύγγου μὲν εἶναι λευκοῦς ἐπιζούσης 10 τῆς ἰλύος, τέτρες δ' αἰεὶ μέλανας. τὰ μὲν ἔνι περὶ τὴν σπύγγου καὶ τὴν τῶν ὀσφρακτοδερμῶν γένεσιν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον.

17. Τῶν δὲ μαλακοσφράκων οἱ κάραβοι μετὰ τὴν ὀχείαν κύνσι καὶ ἰσχυροὶ τὰ ὡὰ περὶ τρεῖς μῆνας, Σκιροφοριῶνα 15 καὶ Ἑκατομβαιῶνα καὶ Μεταγεινιῶνα· μετὰ δὲ ταῦτα προστίκτεσιν ὑπὸ τὴν κοιλίαν εἰς τὰς πτύχας, καὶ αὐξάνεται αὐτῶν τὰ ὡὰ ὥσπερ οἱ σκώληκες. τὸ δ' αὐτὸ τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν μαλακίων· ἐξὶ καὶ τῶν ἰχθύων, ὅσοι ὠτοκοῦσιν· αὐξάνεται γὰρ πάντων τὸ ὦον. τὸ μὲν ἔνι ὦον γίνεται ψα- 20 θυρὸν τῶν καράβων, διηρημένον εἰς ὀκτὼ μοῖρας. καθ' ἕκασον γὰρ τῶν ἐπικαλυμμάτων τῶν ἐκ τῆ πλαγίης πεφυκότων· ἐξὶ χονδρῶδες τι πρὸς ὃ περιφύεται, καὶ τὸ ὅλον γίνεται ὥσπερ βότρυς· σχίζεται γὰρ ἕκασον εἰς πλείω τῶν χονδρῶδων. ταῦτα δὲ διασέλλονται μὲν γίνεται φανερά, προσ- 25 βλέποντι δὲ συνεξηκὸς τι φαίνεται· καὶ γίνεται δὲ μέγισα οὐ τὰ πρὸς τῷ πόρῳ ἀλλὰ τὰ κατὰ μέσον, ἐλάχισα δὲ τὰ ἔσχατα. τὸ δὲ μέγεθος τῶν ὦων τῶν μικρῶν ἐστὶν ἡλί- κον κεγχραμῖς. ἐκ εὐθύς δ' ἐστὶν ἐχόμενα τῷ πόρῳ, ἀλλὰ κατὰ μέσον· ἐκατέρωθεν γὰρ ἀπὸ τῆς κέρκου καὶ ἀπὸ τοῦ 30 θώρακος δύο διασχήματα μάλισα ἀπέχει· ἕτω γὰρ καὶ τὰ ἐπικαλύμματα πέφυκεν· αὐτὰ μὲν ἔνι τὰ ἐκ τοῦ πλαγίου οὐ δύναται συμπεριλαμβάνειν, τῷ δ' ἄκρῳ προσεπιτεθέντος καλύπτει πάντα, καὶ γίνεται τῆτ' αὐτοῖς οἷον πῶμα. ἔοικε

δὲ τὰ ὡὰ τίκτεσθαι προσάγειν πρὸς τὰ χονδρῶδη τῷ πλατεῖ τῆς κέρκου προσαναπτυσσόμενης, καὶ προσπιέσασα εὐθύς καὶ κεκαμμένη ἀποτίκτειν. τὰ δὲ χονδρῶδη κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους αὐξάνεται καὶ δεκτικὰ γίνεται τῶν ὦων· πρὸς τὰ χονδρῶδη γὰρ ἀποτίκτουσι, καθάπερ αἱ σηπῖαι πρὸς τὰ κλήματα καὶ τὸν φορυτόν. ἀποτίκτει μὲν ἔνι τῆτον τὸν τρόπον, συμπέψασα δ' ἐνταῦθα μάλισα ἐν εἰκοσιν ἡμέραις ἀποβάλλει συνεξηκὸς καὶ ἀθρόον, ὥσπερ φαίνεται καὶ ἐκ- 5 τὸς· εἴτ' ἐκ τούτων γίνονται οἱ κάραβοι ἐν ἡμέραις μάλισα πεντεκαίδεκα, καὶ λαμβάνονται πολλάκις ἐλάττους ἢ δακτυλιαῖοι. προεκτίκτει μὲν ἔνι πρὸ ἀρκτέρου, μετὰ δ' ἀρκτέ- ρον ἀποβάλλει τὰ ὡὰ. τῶν δὲ κυφῶν καρίδων ἡ κύησις ἐστὶ περὶ τέτταρας μῆνας· γίνονται δ' οἱ μὲν κάραβοι ἐν τοῖς τραχεῖσι καὶ πετρώδεσιν, οἱ δ' ἄσακοι ἐν τοῖς λείοις· ἐν δὲ 10 τοῖς πηλώδεσιν οὐδέτεροι· διὸ καὶ ἐν Ἑλλησπόντῳ μὲν καὶ περὶ Θάσον ἄσακοι γίνονται, περὶ δὲ τὸ Σίγειον καὶ τὸν Ἄθων κάραβοι. διασημαίνονται δὲ τὲς τόπας οἱ ἀλιεῖς τὲς τε τραχεῖς καὶ τὲς πηλῶδεις ταῖς τε ἀκταῖς καὶ τοῖς ἄλ- λοις τοῖς τοιούτοις σημεῖοις, ὅταν βέλονται ἐν τῷ πελάγει ποιεῖσθαι τὴν θήραν· γίνονται δ' ἐν μὲν τῷ χειμῶνι καὶ τῷ 15 ἔαρι πρὸς τῇ γῇ μᾶλλον, τῷ δὲ θέρος ἐν τῷ πελάγει, διώ- κοντα ὅτε μὲν τὴν ἀλέαν ὅτε δὲ τὸ ψῦχος. τοῖς δὲ χρόνοις παραπλησίως καὶ αἱ καλέμεναι ἄρκτοι τίκτεσι τοῖς καρά- βοις· διὸ καὶ τῷ χειμῶνος καὶ πρὶν ἐκτεκεῖν τῷ ἔαρος ἄρ- 20 ζαὶ εἰσιν, ὅταν δ' ἐκτέκωσι, χεῖρις· ἐκδύνει δὲ τὸ κελυ- φος τοῦ ἔαρος, ὥσπερ οἱ ὄφεις τὸ καλούμενον γῆρας, καὶ εὐθύς γινόμενοι καὶ ὕστερον καὶ οἱ κάραβοι καὶ οἱ καρκίνιοι· εἰσὶ δ' οἱ κάραβοι μακρόβιοι πάντες.

Τὰ δὲ μαλάκια ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς ὀχείας 18 ὦον ἰσχυρὸν λευκόν· τοῦτο δὲ γίνεται τῷ χρόνῳ, ὥσπερ τὰ τῶν σκληροδερμῶν, ψαθυρόν. καὶ ἀποτίκτει ὁ μὲν πολύπυς εἰς τὰς θαλάμιας ἢ εἰς κεράμιον ἢ τι ἄλλο κοῖλον ὅμοιον βαρυχοῖς οἰνάνθης καὶ λευκῆς καρπῷ, καθάπερ εἴρηται πρότερον. ἐκκρεμάννυνται δὲ περὶ τὴν θαλάμην τὰ ὡὰ, ὅταν

2. συγκεκλειμένοι $A^o C^o$. || τέσσαρες PD^o . || 6. διατμηθῆναι] ἐξὲν PD^o . || καὶ γλισχρότερόν ἐστι D^o . || 7. πνευμονῶδες $A^o C^o$. || ὁμο- λόγηται P . || 10. σπόγγος — 11. περὶ τὴν $om pr A^o$. || 10. τὸ P . || μὲν $om C^o$. || 15. σκιροφοριῶνα $A^o D^o$, σκιροφοριῶνα P . || 16. ἑκατομβαιῶνα P . || μεταγεινιῶνα A^o , μεταγεινιῶνα P . || μετὰ δὲ] καὶ μετὰ PD^o . || 18. αὐτὸ δὲ $A^o C^o$. || 19. εἰς A^o . || ὅσα PD^o . || 20. ψαθυρόν PD^o . || 23. $\tilde{\omega}$ $A^o C^o$. || 25. φανερόν D^o . || 26. δὲ post γίνεται $om PD^o$. || 27. τὸ πόρῳ $A^o C^o$. || τὰ $om PD^o$. || 28. τῶν μικρῶν ὦων PD^o . || 29. κεγχραμῖς D^o . || ἐκ ἐξὶ δ' εὐθύς $A^o C^o$. || 31. ἐπέχει μάλισα $A^o C^o$. || 32. τῷ $om A^o$. || 33. προσεπιτεθέντος $A^o C^o$. || 34. τῆτ' $om PD^o$.

1. τῷ πλατεῖ $om PD^o$. || 2. προσαναπτυσσόμενης καὶ συμπιέσασα δὲ εὐθύς PD^o . || 3. ἀποτίκτει PD^o . || 4. αὐξάνει et ζῶων $P D^o$. || 5. σηπῖαι A^o . || 6. κλήματα $corr P$. || 7. ἐν] δ' ἐν A^o . || 11. προεκτίκτεσιν PD^o . || 12. φύκων ἢ κύησις ἐστὶ καρίδιον περὶ τέσ- σαραι PD^o . || 13. ἐν] πρὸς D^o . || 14. τραχεῖς PD^o . || 17. ἄθω PD^o . || 18 et 19. τοῖς $om PD^o$. || 20. ἔαρι καὶ τῷ χειμῶνι PD^o . || 21. διώκοντι δ' ὅτε D^o . || 23. καὶ $om C^o$, καὶ αἱ καλέμεναι ἄρκτοι post καράβοις $ponit D^o$. || 26. ἄερος A^o . || 27. γινόμε- νοι καὶ ὕστερον καὶ οἱ καρκίνιοι καὶ οἱ κάραβοι $A^o C^o$. || 29. συνδυασμῷ A^o . || 31. πολύπυς ἢ εἰς PD^o . || 32. κεράμιον P . || 33. οἰδυνά- βης C^o . || 34. ἐκκρεμάννυνται A^o . || δὲ] μὲν P .

ἐκτέκη. τὸ δὲ πλῆθος ἔχει τοσαῦτα ὡς ὡς' ἐξαιρεθέντων ἐμπύπταται ἀγγεῖον πολλῶ· μείζον τῆς κεφαλῆς, ἐν ᾗ ἔχει τὰ ὡά. τὰ μὲν οὖν τῶν πολυπόδων μεθ' ἡμέρας μάλισα πενήκοντα γίνεταί ἐκ τῶν ἀπορραγέντων πολυπόδια, καὶ ἐξέρπει, ὥσπερ τὰ φαλάγγια, πολλὰ τὸ πλῆθος· ὧν ἡ 5 μὲν καθ' ἕκαστα φύσις τῶν μελῶν ἔπω διάδηλος, ἡ δ' ὅλη μορφή φανερά. διὰ δὲ τὴν μικρότητα καὶ τὴν ἀσθένειαν φθείρεται τὸ πλῆθος αὐτῶν. ἥδη δ' ὥπται καὶ ἔτω πάμπαν μικρά ὡς' ἀδιάρθρωτα μὲν εἶναι, ἀποτμένων δὲ κινεῖσθαι. αἱ δὲ σηπία ἀποτίκταισι, καὶ γίνεται ὅμοια μύρτοις μεγά- 10 λοῖς καὶ μέλασιν· καὶ ἀλλήλων ἐχόμενά ἐσιν, οἷον βότρυς τὸ πᾶν, περιπεπλεγμένα ἐνί τινι, καὶ ἐκ εὐαπόσπασα ἀλλήλων. ἐπαφίησι γὰρ ὁ ἄρρην ὑγρότητα τινα μυζώδη· ὃ τὴν γλισχρότητα παρέχει. καὶ αὐξάνεται δὲ ταύτη τὰ ὡά, καὶ εὐθὺς μὲν ἐξὶ λευκά, ὅταν δ' ἀφῇ τὸν θολόν, καὶ μεί- 15 ζω καὶ μέλανα. ὅταν δὲ σηπιδίον γένηται, ὅλον ἐκ τῆ λευκοῦ γενόμενον ἔσω, τότε περιρραγέντος ἐξέρχεται. γίνεταί δ' ἂν τὸ πρῶτον ἀπορράνη ἡ θήλεια, οἷον χάλαζα· ἐκ γὰρ τούτου τὸ σηπιδίον φύεται ἐπὶ κεφαλῇ, ὥσπερ οἱ ὄρνιθες κατὰ τὴν κοιλίαν προσκητημένοι. ποία δὲ τίς ἐσιν ἡ πρόσ- 20 τ' ἔχει διάφορον, καὶ ὅτι ποικιλώτερός ἐσιν ὁ ἄρρην τῆς θηλείας, καθάπερ εἴρηται πρότερον.

Τὰ δ' ἔντομα τῶν ζῶων ὅτι μὲν ἐλάττω ἐστὶ τὰ ἄρ- 19 ρενα τῶν θηλειῶν καὶ ἐπιβαίνει ἄνωθεν, καὶ πῶς ποιεῖται τὴν ὀχρεάν, καὶ ὅτι διαλύεται μόλις, εἴρηται πρότερον· ὅταν δ' ὀχευθῇ, ταχέως ποιεῖται τὰ πλείστα τὸν τόκον ὅσα ὀχεύεται. τίκτει δὲ πάντα σκυλῆκας πλὴν γένος τι ψυχῶν· αὐταὶ δὲ σκληρόν, ὅμοιον κνήκῃ σπέρματι, ἔσω δὲ χύμα. ἐκ δὲ τῶν σκυλῆκων οὐκ ἐκ μέρους τινὸς γίνεται τὸ ζῶον, ὥσπερ ἐκ τῶν ὧν, ἀλλ' ὅλον αὐξάνεται καὶ διαρθρούμενον γίνεταί τὸ ζῶον. γίνεταί δὲ αὐτῶν τὰ μὲν ἐκ ζῶων τῶν συγ- 30 γειῶν, οἷον φαλάγγιά τε καὶ ἀράχνια ἐκ φαλαγγίων καὶ ἀραχνίων, καὶ ἀττέλαβοι καὶ ἀκρίδες καὶ τέττιγες· τὰ δ'

1. ἴσχει P. || 2. ὡ. PA^aC^aD^a. || 3. ἡμέραν A^a. || μάλισα περὶ πενήκοντα. A^aC^a. || 4. ἐκ] ἀπὸ PD^a. || πολυπόδων C^a, ποιοῖα D^a, πολυπεία P. || 8. ἡδ' pr A^a. || 9. ἀδιάρτῳ D^a. || 10. σηπία A^a, ut solet. || μυρτοῖς P. || 11. καὶ om A^aC^a. || μέλασιν C^a. addit P ἐπαφίη γὰρ τὸν θόλον, D^a ἐπαφίησι γὰρ τὸν θόρον. || οἷον ὁ βότρυς P. || 12. τινὲς ἐν A^aC^a. || 13. ἀφίησι PD^a. || 14. παρέπετα D^a. || ταῦτα A^a. || 15. δ' om C^a. || θορὸν A^aC^a, θόρον PD^a. || 16. καὶ om A^aC^a. || 16 et 19. σηπιδίον A^a. || 17. γινόμενον A^aC^aD^a. || τότε PD^a. || 18. δὲ τὸ ἔσω πρῶτον ὅταν ἀπορράνη PD^a. || οἷον ἡ χάλαζα A^aC^a. || 19. φαίνεται C^a. || ἐπὶ τὴν κεφαλὴν A^a. || 25. ὧν] ἔ PD^a. || 26. αὐτὸ ε· τὸ δ' ἐφ' ἔ τὸ δ' P, αὐτὸ τὸ ε D^a. || 29. ὧν] ἐλάσσεως ὧν PD^a. || 30. περισχισθῇ A^aC^a.

1. ὑφ' αὐτὰ καὶ ὑπ' αὐτὰ A^aC^a. || 2. οὐ — 3. μὲν] οὐ ταῦτα κύνεματα αὐτῶν μάλισα δὲ PD^a. || 4. κήτος A^a. || 5. προσκάνθεται D^a. || 6. ὑπερέχων PD^a. || 7. φύκια PD^a, φυλακία A^aC^a. || 8. καλαμύνθια P. || 9. τοιαῦτα ἐκβεβλημένα P. || 10. οἷον οἷς ὕλη A^a. || 11. οἷον οἷς ὕλη A^a. || 12. ἀναγωγῆς C^a. || 13. προθέσεως P, προσθέσεως corr A^a. || 14. πλάγναι PD^a. || 15. ὀλίγοι P^a. || 17. ὁ PC^aD^a. || 18. τευθὸς PD^a. || 19. θεωρῇ PD^a. || 20. ἐρυθρὰ] ἔντερα PD^a. || 21. ποικιλώτερόν D^a. || 22. Τὰ — 24. πρότερον om pr A^a. || 25. προίεται D^a. || 26. τὰ om PD^a, τὸν P. || 27. σκυλῆκας PD^a. || 28. κνήκῃ PA^aC^aD^a. || 29. χύμα A^a, ἐγχύμα PD^a. || 30. τὸ om PD^a. || 31. ὥσπερ — 32. ζῶον om C^a. || 33. ὅλον] ὡς A^a. || 34. τὸ et 31. τε om PD^a.

ἐκ ἐκ ζώων ἀλλ' αὐτόματα, τὰ μὲν ἐκ τῆς δρόσης τῆς ἐπὶ τοῖς φύλλοις πιπτύσης, κατὰ φύσιν μὲν ἐν τῷ ἔαρι, πολ- λάκις δὲ καὶ τοῦ χειμῶνος, ὅταν εὐδία καὶ νοτία γένηται πλείω χρόνον· τὰ δ' ἐν βορβόρῳ καὶ κόπρῳ σηπομένοις, τὰ δ' ἐν ξύλοις, τὰ μὲν φυτῶν, τὰ δ' ἐν αὐοῖς ἤδη, τὰ δ' ἐν θριξὶ ζώων, τὰ δ' ἐν σαρκὶ τῶν ζώων, τὰ δ' ἐν τοῖς περι- τώμασι, καὶ τέτων τὰ μὲν ἐκκεχωρισμένων, τὰ δ' ἐτι ὄν- των ἐν τοῖς ζώοις, οἷον αἱ καλούμεναι ἑλμινθες. ἔστι δ' αὐ- τῶν γένη τρία, ἣ τε ὀνομαζομένη πλατεῖα, καὶ αἱ σρογ- γύλαι, καὶ τρίται αἱ ἀσκαρίδες. ἐκ μὲν οὖν τέτων ἕτερον 10 ἕθεν γίνεται· ἡ δὲ πλατεῖα προσπέφυκε τε μόνη τῷ ἐντέρῳ καὶ ἀποτίκτει οἷον σικύου σπέρμα, ὃ γινώσκουσι σημεῖω οἱ ἱατροὶ τοὺς ἔχοντας αὐτήν. γίνονται δ' αἱ μὲν καλούμεναι ψυχαὶ ἐκ τῶν καμπῶν, αἱ γίνονται ἐπὶ τῶν φύλλων τῶν χλωρῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς ῥαφάνου, ἣν καλοῦσιν τινες 15 κράμβην, πρῶτον μὲν ἑλαττον κέγχρου, εἴτα μικροὶ σκώ- ληκες αὐξανόμενοι, ἔπειτα ἐν τρισὶν ἡμέραις κάμπαι μι- κραί· μετὰ δὲ ταῦτα αὐξηθεῖσαι ἀκινήτιζουσιν, καὶ μετα- βάλλουσι τὴν μορφήν, καὶ καλοῦνται χρυσαλλίδες, καὶ σκληρὸν ἔχουσι τὸ κελύφος, ἀπτομένου δὲ κινούνται. προσ- 20 ἔχονται δὲ πόροι ἀραχνιώδεις οὔτε σῶμα ἔχουσαι οὐτ' ἄλλο τῶν μορίων διάδηλον ἕθεν. χρόνῳ δ' οὐ πολλοῦ διελ- θόντος περιρρήγνυται τὸ κελύφος, καὶ ἐκπέτεται ἐξ αὐτῶν πτερωτὰ ζῶα, ἃς καλεῖμεν ψυχάς. τὸ μὲν ἔν πρῶτον, ὅταν ὥσι κάμπαι, τρέφονται καὶ περὶ τῶμα ἀφιάσιν· ὅταν δὲ 25 γένωνται χρυσαλλίδες, οὐθενὸς οὔτε γεύονται οὔτε πρίνεται περὶ τῶμα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰλλα ὅσα γίνεται ἐκ σκωλήκων, καὶ ὅσοι ἐκ συνδυασμοῦ γίνονται ζώων σκωλή- κες, καὶ ὅσοι ἀνευ ὀχρείας. καὶ γὰρ οἱ τῶν μελιττῶν καὶ ἀνθρῶν καὶ σφηκῶν ὅταν μὲν νέοι σκωλήκες ὦσι, τρέ- 30

φονταί τε καὶ κόπρον ἔχοντες φαίνονται· ὅταν δ' ἐκ τῶν σκωλήκων εἰς τὴν διατύπωσιν ἔλθωσι, καλοῦνται μὲν νύμ- φαι τότε, οὐ λαμβάνουσι δὲ τροφήν οὐδὲ κόπρον ἔτ' ἔχουσιν, ἀλλὰ περιεργμένοι ἀκινήτιζουσιν ἕως ἂν αὐξηθῶσιν· τότε δ' ἐξέρχονται διακόφαντες ὃ καταλήλειπται ὁ κύτταρος. γί- νονται δὲ καὶ τὰ ὑπερα καὶ τὰ πηνία ἐκ τινων τοιούτων ἄλ- λων, αἱ κυμαίνουσι τῇ πορείᾳ καὶ προβάσθαι τῷ ἐτέρῳ κάμ- ψασθαι ἐπιβαίνουσιν· ἕκασον δὲ τῶν γιγνομένων τὸ οἰκεῖον χροῶμα λαμβάνει ἀπὸ τῆς κάμπης. ἐκ δὲ τινος σκωλήκος 50 μεγάλου, ὃς ἔχει οἷον κέρατα καὶ διαφέρει τῶν ἄλλων, γί- νεται πρῶτον μὲν μεταβαλόντος τῷ σκωλήκος κάμπη, ἔπει- τα βομβύλιος, ἐκ δὲ τότε νεκύδαλος· ἐν ἑξ δὲ μῆσι μετα- βάλλει ταύτας τὰς μορφὰς πάσας. ἐκ δὲ τότε τοῦ ζώου καὶ τὰ βομβύλια ἀναλύουσι τῶν γυναικῶν τινες ἀναπνιζό- 55 μαι, κάπειτα ὑφαίνουσιν· πρώτη δὲ λέγεται ὑφῆναι ἐν Κῶ Παμφίλῃ Πλάτῳ θυγάτρῃ. ἐκ δὲ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ξύλοις τοῖς αὐοῖς οἱ κάρabei γίνονται τὸν αὐτὸν τρό- πον· πρῶτον μὲν ἀκινήτισάντων τῶν σκωλήκων, εἴτα περιρ- ραγέντος τοῦ κελύφους ἐξέρχονται οἱ κάρabei. ἐκ δὲ τῶν καράβων γίνονται αἱ πρασκουρίδες· ἴσχουσιν δὲ πτερὰ καὶ 60 αὐταί. ἐκ δὲ τῶν ἐν τοῖς ποταμοῖς πλατέων ζωδαρίων τῶν ἐπιθεόντων οἱ οἰσροί· διὸ καὶ οἱ πλεῖστοι περὶ τὰ ὕδατα γί- νονται οὗ τὰ τοιαῦτά ἐστι ζῶα. ἐκ δὲ μελαίνων τινῶν καὶ δασειῶν οὐ μεγάλων καμπῶν πρῶτον γίνονται πυγολαμπί- 65 δες, ἔχαι πετόμεναι· αὐταὶ δὲ πάλιν μεταβάλλουσιν, καὶ γίνονται πτερωτὰ ζῶα ἐξ αὐτῶν, οἱ καλούμενοι βόσφυχοι. αἱ δ' ἐμπίδες γίνονται ἐκ τῶν ἀσκαρίδων. αἱ δ' ἀσκαρίδες γίνονται ἐν τε τῇ ἰλύϊ τῶν φρεάτων καὶ ὅπου ἂν σύρρευσις γένηται ὕδατος γεώδη ἔχουσα ὑπόσασιν. τὸ μὲν ἔν πρῶτον αὕτῃ ἡ ἰλὺς σηπομένη χροῶμα λαμβάνει λευκόν, εἴτα μέ-

1. μὲν] δὲ P. || 2. ἐπιπιπτύσης PD^a. || ἐν] ἐν A^a, om PD^a. || ἀέρι A^a. || 3. δὲ γίνεται καὶ D^a. || νότια C^a. || γίγνεται P. || 4. καὶ] τὰ δ' ἐν A^aC^a. || σηπομένων P, σηπομένη D^a. || 5. ἐν αὐοῖς Basileensis: ἐν αὐτοῖς A^aC^a, ἐαυτοῖς PD^a. || 6. τὰ δ' ἐν σαρκὶ τῶν ζώων om PD^a. || τοῖς] τισι P. || 7. ἐκκεχωρισμένων A^a, ἐκκεχωρισμένων P, ἐκκεχωρισμένων γρ A^a. || ἐτι ὄντων] ἐκ τῶν PD^a. || 9. αἱ τε ὀνομαζόμεναι πλατεῖαι C^a. || αἱ om P. || 10. τρίται αἱ] αἱ τρίται καλεῖνται PD^a. || ἀσκαρίδες A^aC^a. || 11. ἕθεν τι γίνεται P. || πλατεῖα δὲ A^aC^a. || τε μόνη] μὲν PD^a. || 12. οἷον] τι οἷον PD^a. || 14. κάμπαι A^a. || αἱ δὲ γίνονται ἐκ PD^a. || 15. ἣν καὶ καλ. D^a. || 16. ἔπειτα A^aC^a. || σκ. καὶ αὐξ. D^a. || 19 et 26. χρυσαλλίδες A^a. || 20. περιέχονται PD^a. || 21. ἕτε δὲ σῶμα ἔχουσιν P, δι' ἕτε σῶμα ἔχουσιν D^a. || 22. ἕθεν διάδηλον D^a. || οὐ om PD^a. || 23. ἐκπέτεται A^a, ἐκπέττονται P, ἐκπέτονται D^a. || 25. περὶ τῶμα C^a. || 26. ἕθεν PD^a. || 28. ὅσα PD^a. || συνδυασμῶν A^a. || 29. οἱ] ἐκ C^a, om A^a. || 30. ἀνθρῶν P.

1. τε] μὲν PD^a. || 2. μὲν ἔν νύμφαι PC^a. || 3. ἔτ' om PD^a. || 4. περιεργμένοι ἀκινήτιζουσιν μέχρις D^a. || 5. διακόψασθαι PD^a. || καταλήλειπται P, καταλέλειπται D^a. || 6. πηνία καὶ τὰ ὑπερα PD^a, ὑπερα καὶ τὰ ὑπηνία A^aC^a. || τοιούτων ἄλλων] καμπῶν τοιούτων PD^a. || 7. προσβάσθαι et 8. γενῶν PC^aD^a. || 10. γίνεται δὲ πρ. P. || 11. πρῶτον μεταβάλλοντος A^aC^a. || 12. βομβύλις A^aC^a. || νεκύδαλος D^a, σκύδαλος P. || ἐξ μῆσι μεταβάλλει δὲ, omitta ἐν, P. || 13. τῷ ζῶν τότε D^a. || 15. ὑφῆναι PD^a. || 16. πασαφίλη D^a. || πλατέω C^a, λατέω P, λατέω D^a. || 17 et 19. καράβιοι A^a, καράμβιοι C^a. || 18. πρῶτον μὲν om D^a. || ἀκινήτισάντων — 19. τοῦ] ὕμνη τις ἀκί- ητ. τῶν σκ. κείται. περιρραγέντος δὲ τοῦ PD^a. || 20. κραιμῶν Scaliger, σίμβλων A^a, σίμβων C^a. || αἱ om A^aC^a. || πρασκουρίδες C^a. || ἔχουσι PD^a. || 22. οἱ οἰσροὶ om PD^a. || 23. οὐ] καὶ PD^a. || ζῶα ἐξ A^aC^a. || μελαίνων τινῶν καὶ δασέων PA^aC^aD^a. || 24. πυγολαμ- πίδες PD^a. || 25. πετόμεναι P. || 26. ἐξ αὐτῶν] ἐξ αὐτῶν δὲ C^a, καὶ ἐξ αὐτῶν PD^a. || 28. σύρρευσις P, συρράσις C^a. || 29. γαιώδη ἔχουσαν A^a. || 30. αὕτῃ A^aC^a.

λαν, τελευτῶσα δ' αἱματῶδες· ὅταν δὲ τοιαύτη γένηται, φύεται ἐξ αὐτῆς ὥσπερ τὰ φυκία μικρὰ σφόδρα καὶ ἐρυθρά· ταῦτα δὲ χρόνον μὲν τινα κινεῖται προσπεφυκῶτα, ἔπειτ' ἀπορραγέντα φέρεται κατὰ τὸ ὕδωρ, αἱ καλούμεναι ἀσκαρίδες. μεθ' ἡμέρας δ' ὀλίγας ἴστανται ὄρθαι ἐπὶ τοῦ 5 ὕδατος ἀκινήτιστα καὶ σκληραῖ, καίπειτα περιρραγέντος τῆς κελύφης ἡ ἐμπὶς ἄνω ἐπικάθεται, ἕως ἂν ἥλιος ἢ πνεῦμα κινήσῃ· τότε δ' ἤδη πέτεται. πᾶσι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις σκώληξι καὶ τοῖς ζώοις τοῖς ἐκ τῶν σκωλήκων περιρρηγνυμένοις ἡ ἀρχὴ γίγνεται τῆς γενέσεως ὑφ' ἡλίου ἢ ὑπὸ πνεύ- 10 ματος. μᾶλλον δὲ καὶ θάττον γίνονται αἱ ἀσκαρίδες ἐν τοῖς ἔχουσι παντοδαπὴν ὑπόσασιν, οἷον Μεγαροῦ τε γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἔργοις· σήπεται γὰρ τὰ τοιαῦτα θάττον. καὶ μετοπώρου δὲ γίνονται μᾶλλον· τότε γὰρ τὸ ὑγρὸν συμβαίνει εἶναι ἑλαττον. οἱ δὲ κρότωνα γίνονται ἐκ τῆς ἀγρώσεως, αἱ 15 δὲ μηλοδόνται ἐκ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς βολίτοις καὶ τῶν ὀνιδῶν. οἱ δὲ κάνθαροι ἦν κυλίσσι κόπρον, ἐν ταύτῃ φωλεούσιν τε τὸν χειμῶνα καὶ ἐντίκτουσι σκωλήκια, ἐξ ὧν γίνονται κάνθαροι. γίνονται δὲ καὶ ἐκ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τοῖς ὀσπρίοις πτερωτὰ ζῶα ὁμοίως τοῖς εἰρημένοις. αἱ δὲ 20 μυῖται ἐκ τῶν σκωλήκων τῶν ἐν τῇ κόπρῃ τῇ χωρίζομένῃ κατὰ μέρος· διὸ καὶ οἱ περὶ ταύτην τὴν ἐργασίαν ὄντες μάχονται χωρίζειν τὴν ἄλλην τὴν μεμιγμένην, καὶ λέγουσι τότε κατεργάσθαι τὴν κόπρον. ἡ δ' ἀρχὴ τῶν σκωλήκων μικρά· πρῶτον μὲν γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἐρυθραίνεται καὶ ἐξ 25 ἀκινήσιας λαμβάνει κίνησιν οἷον πεφυκῶτα· εἴτα σκωλήκιον ἀποβαίνει ἀκίνητον· εἴτα κινήθην ὕψερον γίνεται ἀκίνητον πάλιν· ἐκ δὲ τῆς μυῖαι ἀποτελεῖται, καὶ κινεῖται πνεύματος ἢ ἡλίου γενομένη. οἱ δὲ μύωπες γίνονται ἐκ τῶν ξύλων. αἱ δὲ ὀρσοδάκναι ἐκ τῶν σκωλήκων μεταβαλλόντων· τὰ δὲ 30 σκωλήκια ταῦτα γίνεται ἐν τοῖς καυλοῖς τῆς κράμβης. αἱ

δὲ κάνθαρίδες ἐκ τῶν πρὸς ταῖς συκαῖς καμπῶν καὶ ταῖς ἀπείροις καὶ ταῖς πεύκαις (πρὸς πᾶσι γὰρ τούτοις γίνονται σκωλήκες) καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ κυνακάνθῃ· ὁρμῶσι δὲ καὶ πρὸς τὰ δυσώδη διὰ τὸ ἐκ τοιαύτης γεγενῆσθαι ὕλης. οἱ δὲ κώνωπες ἐκ σκωλήκων οἱ γίνονται ἐκ τῆς περὶ τὸ ὄξος ἰλύος· καὶ γὰρ ἐν τοῖς δοκοῦσιν ἀσηπτοτάτοις εἶναι ἐγγίγνονται ζῶα, οἷον ἐν χιόνι τῇ παλαιᾷ. γίνεται δ' ἡ παλαιὰ ἐρυθροτέρα, διὸ καὶ οἱ σκωλήκες τοιοῦτοι καὶ δασεῖς· οἱ δ' ἐκ τῆς ἐν Μηδίᾳ χιόνος μεγάλοι καὶ λευκοί· δυσκίνητοι δὲ πάντες. ἐν δὲ Κύπρῳ, οὗ ἡ χαλκίτις λίθος καλεῖται, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐμβαλλόντων, ἐνταῦθα γίνεται θηρία ἐν τῷ πυρί, τῶν μεγάλων μυῶν μικρόν τι μείζονα, ὑπόπτερα, 5 αὐτὰ δὲ τὸ πυρὸς πηδᾷ καὶ βαδίζει. ἀποθνήσκουσι δὲ καὶ οἱ σκωλήκες καὶ ταῦτα χωρίζομενα τὰ μὲν τῆς πυρός, οἱ δὲ τῆς χιόνος. ὅτι δ' ἐνδέχεται μὴ κάεσθαι συσάσεις τινας ζώων, ἡ σάλαμάνδρα ποιεῖ φανερόν· αὕτη γάρ, ὥς φασί, διὰ πυρὸς βαδίζουσα κατασβέννυσσι τὸ πῦρ. περὶ δὲ τὸν Ὑτάνιν ποταμὸν τὸν περὶ Βόσπορον τὸν Κιμμέριον ὑπὸ τροπᾶς θερινὰς καταφέρονται ὑπὸ τῆς ποταμῆς οἷον θύλακοι μείζους ῥαγῶν, ἐξ ὧν ῥηγνυμένων ἐξέρχεται ζῶον πτερωτὸν 10 τετράπην· ζῇ δὲ καὶ πέτεται μέχρι δειλῆς, καταφερομένη δὲ τοῦ ἡλίου ἀπομαραίνεται, καὶ ἅμα δυσμένη ἀποθνήσκει βιώσαν ἡμέραν μίαν, διὸ καὶ καλεῖται ἐφήμερον. τὰ πλεῖστα δὲ τῶν γινομένων ἐκ τε καμπῶν καὶ σκωλήκων ὑπὸ ἀραχνίων κατέχεται τὸ πρῶτον. ταῦτα μὲν ἔν γίγνεται τῶν 15 τὸν τὸν τρόπον· οἱ δὲ σφῆκες οἱ ἰχνεύμονες καλέμενοι (εἰσὶ 20 δ' ἐλάττης τῶν ἐτέρων) τὰ φαλάγγια ἀποκτείναντες φέρουσι πρὸς τειχίον ἢ τι τοῖσιν τρώγλῃν ἔχον, καὶ πληθῶ προσκαταλείψαντες ἐντίκτουσιν ἐνταῦθα, καὶ γίνονται ἐξ αὐτῶν οἱ σφῆκες οἱ ἰχνεύμονες. εἴνα δὲ τῶν κλεοπτέρων καὶ μικρῶν καὶ ἀνωρύμων ζώων τῆς πληθῆς τρώγλας ποιοῦνται μι-

3. τινὰ μὲν *P*. || προσπεφυκῶτα intpp: codices πεφυκῶτα. || 7. τῆ om *A^c*. || ἂν] ἢ ἂν *A^c*. || 8. δ' ἤδη] ἤδη *A^c*, δὴ *PD^a*. || πέταται *C^a*, πετᾶται *P*, πέπανται *A^c*. || 9. ζώοις καὶ σκώληξι *A^c*. || 10. ἀρχὴ φαίνεται γίνεσθαι τῆς γενέσεως ἢ ὑφ' *PD^a*. || 12. Μεγαροῦ] μὲν γὰρ οἱ *P*. || 13. τὰ τοιαῦτα] ταῦτα *A^c*. || καὶ] τῆ *D^a*. καὶ — 15. ἑλαττον. om *P*. || 14. τὸ om *D^a*. || 15. εἶναι] μᾶλλον εἶναι *A^c*. || κρότωνα *P*. || 16. βολέτοις *P*, βολβίτοις *A^c*. || 17. αἱ *PD^a*. || φαλῶσι *PD^a*. || 18. ἐκτίκτουσι *PD^a*. || σκώληκος *D^a*. || 19. σκάνθαροι *P*. || ἐν om *A^c*. || 20. κυπρίοις *P*. || 24. κατεργάσθαι τότε *D^a*, κατεργάσασθαι τότε *P*. || σκωλήκων *A^c*. || 25. μὲν γὰρ καὶ] γὰρ *A^c*. || 28. ἀποτελεῦτ' *A^c*. || 29. γινομένων *PD^a*. || 30. ὀρσοδάκναι *A^c*. || σκωλήκων *PD^a*. || 31. γίνονται *PD^a*.

4. πρὸς om *C^a*. || 5. σκωλήκων *A^c*. || 6. ἀσηπτοτάτοις *C^a*. || εἶναι om *PD^a*. || 7. χιόνι τε τῇ *A^c*, βραχιόνι τε τῇ *C^a*. || παλαιὰ σκώληκες. γίνεται *PD^a*. || δ' om *C^a*. || παλαιὰ] πᾶσα *A^c*. || 8. οἱ δ' ἐκ τῆς] ἐν δὲ τῇ *A^c*. || 9. Μηδίᾳ] εὐδίᾳ *D^a*, εὐδρία *P^a*. || χιόνι *A^c*. || 10. ὅ om *A^c*. || χαλκίτης *P*. || 11. ἐμβαλλόντων *PD^a*. || 12. μυῶν *PA^cD^a*. || 13. κατὰ *PD^a*. || βαδίζει καὶ πηδᾷ *PD^a*. || 14. οἱ δὲ] τὰ δὲ *A^c*. || 15. μὴ] καὶ μὴ *A^c*. || καίεσθαι *PA^c*. || τινῶν *PD^a*. || 17. διὰ τῆς πυρός *PA^cD^a*. || 18. ὑπάνην *PD^a*. || κημερικόν *D^a*, καὶ μέχρι καὶ *P*. || 19. ἐπὶ *PD^a*. || 20. ῥαγῶν *A^c*, ῥαγῶν *PD^a*. || 21. πέταται *A^c*, πετᾶται *P*. || 23. βιών *PD^a*. || ἡμέραν μίαν διὸ] ἡμέρας δύο *P*. || καὶ om *A^c*. || 24. ἐκ τε καμπῶν καὶ] καμπῶν ἐκ τῶν *PD^a*. || 25. περιέχεται *PD^a*. || 26. σφῆκες καὶ οἱ *A^c*. || 26. et 30. ἰσχνέμονες *P*. || 28. τειχίον ἢ] τῇ χιόνι *PD^a*. || καταχρίσαντες *PD^a*. || 29. ἐκτίκτουσι *PC^aD^a*. || 30. οἱ utrumque om *A^c*.

κράς ἢ πρὸς τάφοις ἢ τειχεῖσι, καὶ ἐνταῦθα τὰ σκώληκια ἐντίκτεσιν. ὁ δὲ χρόνος τῆς γενέσεως ἀπὸ μὲν τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους σχεδὸν τοῖς πλείστοις ἐπτάσι μετρεῖται τρισὶν ἢ τέτταρσιν. τοῖς μὲν ἔν σκώληγι καὶ τοῖς σκωληκοειδέσι τοῖς πλείστοις τρεῖς γίνονται ἐπτάδες, τοῖς δὲ ὠτοκοῦσι τέτταρες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. τούτων δ' ἀπὸ μὲν τῆς ὀχρείας ἐν ταῖς ἐπτά ἢ σύσασις γίνεταί, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς τρισὶν ἐπρώτῃσι καὶ ἐκλέπουσιν ὅσα γόνω τίκεται, οἷον ὑπ' ἀράχου ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου. αἱ δὲ μεταβολαὶ γίνονται τοῖς πλείστοις κατὰ τριήμερον ἢ τετραήμερον, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν νόσων συμβαίνουσι κρίσεις.

20 Τῶν μὲν ἔν ἐντόμων ὅτος ὁ τρόπος ἐστὶ τῆς γενέσεως· φθείρονται δ' ἐρρικνωμένων τῶν μορίων, ὥσπερ γῆρα τὰ μείζω τῶν ζώων· ὅσα δὲ περτωτά, καὶ τῶν περτῶν συσπυμένων περὶ τὸ μετόπωρον· οἱ δὲ μύωπες καὶ τῶν ὀμμάτων ἐξυδρωπιῶντων.

21 Περὶ δὲ τὴν γένεσιν τὴν τῶν μελιττῶν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον πάντες ὑπολαμβάνουσιν. οἱ μὲν γὰρ φασιν ἔτι κτείνειν οὐδ' ὀχεύεσθαι τὰς μελίττας, ἀλλὰ φέρειν τὸν γόνον, καὶ φέρειν οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀνθὸς τῆς καλλύντρης, οἱ δ' ἀπὸ τοῦ ἀνθὸς τῆς καλάμης, ἄλλοι δ' ἀπὸ τῆς ἀνθὸς τῆς ἐλαίας· καὶ σημειῶν λέγουσιν ὅτι ἂν ἐλαιῶν· φορὰ γένηται, τότε καὶ ἐσμοὶ ἀφίενται πλείστοι. οἱ δὲ φασι τὸν μὲν τῶν κηφῆνων γόνον αὐτὰς φέρειν ἀπὸ τινος ὕλης τῶν προειρημένων, τὸν δὲ τῶν μελιττῶν τίκεται τὰς ἡγεμόνας. τῶν δ' ἡγεμόνων ἐστὶ γένη δύο, ὁ μὲν βελτίων πυρρὸς, ὁ δ' ἕτερος μέλας καὶ ποικιλώτερος, τὸ δὲ μέγεθος διπλάσιος τῆς χρηστῆς μελίτης· καὶ τὸ κάτω τῆς διαζώματος ἔχουσιν ἡμιόλιον μάλιστα τῷ μήκει, καὶ καλοῦνται ὑπὸ τινων μητέρες ὡς γεννῶντες. σημειῶν δὲ λέγουσιν ὅτι ὁ μὲν τῶν κηφῆνων ἐγγίνε- 30 ται γόνος καὶ μὴ ἐνῇ ἡγεμόνων, ὁ δὲ τῶν μελιττῶν οὐκ ἐγγίνεται. οἱ δὲ φασιν ὀχεύεσθαι, καὶ εἶναι ἄρρενας μὲν

τὰς κηφῆνας, θηλείας δὲ τὰς μελίττας. ἐστὶ δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἡ γένεσις ἐν τοῖς κοίλοις τῆς κηρίου, οἱ δὲ γ' ἡγεμόνες γίνονται κάτω πρὸς τῷ κηρίῳ, ἀποκρεμάνενοι χωρὶς, ἐξ ἢ ἐπτά, ἐναντίως τῷ ἄλλῳ γόνῳ πεφυκότες. κέντρον δ' αἱ μὲν μελίτται ἔχουσιν, οἱ δὲ κηφῆνες ἔκ' ἔχουσιν· οἱ δὲ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες ἔχουσι μὲν κέντρον, ἀλλ' ἔτι τύπτουσι, διὸ ἐνιοὶ ἔκ' οἶονται ἔχειν αὐτοὺς. εἰσὶ δὲ γένη τῶν μελιττῶν, ἡ μὲν ἀρίστη μικρὰ καὶ στρογγύλη καὶ ποικίλη, ἀλλ' ἡ δὲ μακρὰ, ὁμοία τῇ ἀνθρώπῃ, τρίτος δ' ὁ φῶρ καλέμενος (ἔτος δ' ἐστὶ μέλας καὶ πλατυγαστῆρ), τέταρτος δ' ὁ κηφῆν, μεγέθει μὲν μέγιστος πάντων, ἀκέντρος δὲ καὶ νωθρός· διὸ καὶ πλέκουσί τινες περὶ τὰ σμήνη ὥστε τὰς μὲν μελίττας εἰσδύεσθαι, τὰς δὲ κηφῆνας μὴ διὰ τὸ εἶναι αὐτὰς μείζους. ἡγεμόνων δὲ γένη δύο ἐστὶν, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον. εἰσὶ δὲ πλείους ἐν ἐκάστῳ σμήνῃ ἡγεμόνες, καὶ ἔκ' εἰς μόνος· ἀπόλλυται δὲ τὸ σμήνος, ἐάν τε ἡγεμόνες μὴ ἱκανοὶ ἐνῶσιν (ἔκ' ἔτω διὰ τὸ ἀναρχοὶ εἶναι, ἀλλ' ὡς φασὶν, ὅτι συμβάλλονται εἰς τὴν γένεσιν τὴν τῶν μελιττῶν) ἐάν τε πολλοὶ ὦσιν οἱ ἡγεμόνες· διασπῶσι γὰρ. ὅταν μὲν ἔαρ ὄψιον γένηται, καὶ ὅταν αὐχμοὶ καὶ ἐρυσίβη, ἐλάττων γίνεται ὁ γόνος· ἀλλ' αὐχμῶ μὲν ὄντος μέλι ἐργάζονται μᾶλλον, ἐπομβρίας δὲ γόνον, διὸ καὶ ἅμα συμβαίνει ἐλαιῶν φορὰ καὶ ἐσμών. ἐργάζονται δὲ πρῶτον μὲν τὸ κηρίον, εἶτα τὸν γόνον ἐναφιάσιν, ὡς μὲν ἐνιοὶ λέγουσιν, ἐκ τῆς σόματος, ὅσοι φέρειν φασὶν ἄλλοθεν, εἴθ' οὕτω τὸ μέλι τροφήν τὴν μὲν τῆς θέρης τὴν δὲ τῆς μετοπώρας· ἄμεινον δ' ἐστὶ τὸ μετοπωρινὸν μέλι. γίνεται δὲ κηρίον μὲν ἐξ ἀνθέων, κήρῳσιν δὲ φέρουσιν ἀπὸ τῆς δακρύου τῶν δένδρων, μέλι δὲ τὸ πίπτον ἐκ τῆς ἀέρος, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς τῶν ἄσρων ἐπιτολαῖς, καὶ ὅταν κατασκήψῃ ἡ ἥρις· ὅλως δ' ἔγινεταί μέλι πρὸ Πλειάδους ἐπιτολῆς. τὸν μὲν οὖν κηρὸν ποιεῖ, ὥσπερ εἴρηται, ἐκ τῶν ἀνθέων· τὸ δὲ μέλι ὅτι οὐ

1. ἢ τειχεῖσι] καὶ τειχεῖσι P. || τὰ om P. || 2. ἐντίκτεσιν PD^a. || 3. τῆ om PD^a. || 4. τέσσαρσι D^a. || ἔν om A^aC^a. || σκώληκι P, κώνυφι A^aC^aD^a. || 5. ζωῶσι PA^aC^aD^a. || 6. τέσσαρες A^a. || 8. ἐκλείπουσιν PD^a. || τίκεται P. || 9. ἀραχίς A^aC^a. || τοιούτου PD^a. || 11. αἱ om C^a. || 12. τῆς γενέσεως ἐστὶν A^a. || 13. ἐρρικνωμένων A^aC^a, ῥικνωμένων P. || 14. περτωτῶν ἢ σπυμένων P. || 15. αἱ PD^a. || 16. ἐξυδρωπιῶντων A^a, ἐξ ὑδροπιόντων P. || 17. τὴν ante τῶν om PD^a. || 20. ἀπὸ — οἱ δ' om PD^a. || 22. λέγουσιν A^a. || ὅτι ἂν] ὅταν C^a, ὅτι ὅταν D^a. || 23 et 30. κηφῆνων A^a. || 24. φέρειν αὐτὰς γόνον P, αὐτὰς φέρειν γόνον D^a, φέρειν αὐτὰς A^a. || εἰρημένων PD^a. || 28. καὶ τὸ] τὸ δὲ A^aC^a. || 30. λέγεται A^a. || 31. μὴ om C^a.

1. τῆς] τὰς A^a. || 2. γ' om PD^a. || 3. ἐξ ἢ ἐπτά] καὶ ἐξῆπται PD^a. || 4. ἄλλῳ om PD^a. || 7. ἐκ] μὲν ἐκ PD^a. || 8. μακρὰ D^a. || ποικίλη] κοίλη A^a. || 9. μικρὰ D^a. || ἀνθρώπῃ C^a, ἀνθρώπῃ PD^a. || 10. μέλας A^aC^a. || ὁ om A^aC^a. || 11. ἀπάντων A^aC^a. || δὲ] τε C^a. || 12. καὶ πλέκουσι] πλέκουσι μὲν PD^a. || μελίττας μὲν P. || 13. αὐτὰς om A^aC^a. || 14. γένη δύο εἰσὶν P, δύο γένη εἰσὶν D^a. || 15. πλείους ante ἡγεμόνες PD^a. || γένει C^a. || 16. ἐάν ἡγεμόνες ἱκανοὶ μὴ PD^a. || 17. ὦσιν A^aC^a. || ἔτω δὲ διὰ D^a. || ἀναρχα D^a, ἀναρχαί P. || 18. τὴν ante τῶν om A^a. || 19. ὦσιν ἡγεμόνες C^a, ἡγεμόνες ὦσι PD^a. || 20. ὄψιον PD^a. || αὐχμοὶ P. || 21. ἐλάττω A^a. || ὁ γόνος] λόγος A^a, incerto C^a. || 24. ἐναφίησιν P. || ὡς] δ' ὡς D^a. || μὲν] μὲν ἔν A^aC^a. || 25. ὅσοι] οἱ δὲ D^a, διὸ P. || ἄλλοθεν εἰς τῆ τῷ μ. P. τὸ om D^a. || 26. τρέφειν PD^a. || 28. ἀνθῶν PA^a. || φέρουσιν A^a. || 29. ἐν ταῖς om P, ταῖς om D^a. || 30. ἡ ἥρις] σιρίος D^a, ἥρις A^a. || 31. τὸ μὲν ἔν κηρίον, omisissis ποιεῖ ὥσπερ εἴρηται, A^aC^a. || 32. δὲ ante τῶν PD^a. || ἔ] δ' ἔ D^a.

ποιεῖ, ἀλλὰ φέρει τὸ πίπτον, σημεῖον· ἐν μιᾷ γὰρ ἡ δυ-
σὶν ἡμέραις πλήρη εὐρίσκωσι τὰ σμήνη οἱ μελιτεργοὶ μέ-
λιτος. ἔτι δὲ τῷ μετοπώρῳ ἄνθη μὲν γίνεται, μέλι δ' οὐ,
ὅταν ἀφαιρεθῇ. ἀφαιρεμένου ἔν ἡδὴ τῷ γενομένῳ μέλιτος,
καὶ τροφῆς ἡ ἐκ ἐνόσσης ἔτι ἡ σπανίας, ἐνεγίνετο ἄν, εἴπερ
ἐποίεν ἐκ τῶν ἀνθῶν. συνίσταται δὲ τὸ μέλι πεττόμενον·
ἐξ ἀρχῆς γὰρ οἷον ὕδωρ γίνεται, καὶ ἐφ' ἡμέρας μὲν τι-
νας ὑγρὸν ἐστί (διὸ καὶ ἀφαιρεθῇ ἐν ταύταις ταῖς ἡμέ-
ραις, οὐκ ἔχει πάχος), ἐν εἰκοσὶ δὲ μάλις συνίσταται.
δῆλον δ' ἐστὶν εὐθέως τὸ ἀπὸ τῷ χυμῷ· διαφέρει γὰρ τῇ
γλυκύτητι καὶ τῷ πάχει. φέρει δ' ἀπὸ πάντων ἡ μέλι-
τα ὅσα ἐν κάλυκι ἀνθεῖ, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων δὲ ὅσα
ἂν γλυκύτητα ἔχῃ, ἐθένα βλάπτουσα καρπὸν· τὰς δὲ χυ-
μὸς τέτων τῷ ὁμοίῳ τῇ γλώττῃ ἀναλαμβάνουσα κομίζει.
βλίσσεται δὲ τὰ σμήνη, ὅταν ἐρινεὸν σῦκον φανῇ· σχάδο-
νας δ' ἀρίστας ποιοῦσιν, ὅταν μέλι ἐργάζωνται· φέρει δὲ
κηρὸν μὲν καὶ ἐριθάκην περὶ τοῖς σκέλεσι, τὸ δὲ μέλι ἐμεί-
εις τὸν κύτταρον. τὸν δὲ γόνον ὅταν ἀφῇ, ἐπώαζει ὥσπερ
ὄρνις. ἐν δὲ τῷ κηρίῳ τὸ σκωλήκιον μικρὸν μὲν ὃν κεῖται
πλάγιον, ὕστερον δ' ἀνίσταται αὐτὸ ὑφ' ἑαυτῷ καὶ τρέφε-
ται, πρὸς δὲ τῷ κηρίῳ ἔχεται ὥς τε καὶ ἀντειλῆφθαι. ὁ
δὲ γόνος ἐστὶ τῶν μελιττῶν καὶ τῶν κηφῆνων λευκός, ἐξ ὧ
τὰ σκωλήκια γίνεται· αὐξανόμενα δὲ γίνονται μέλιτται
καὶ κηφῆνες. ὁ δὲ τῶν βασιλέων γόνος τὴν χροάν γίνεται
ὑπόπυρρος, τὴν δὲ λεπτότητα ἐστὶν οἷον μέλι παχύ· τὸν
δ' ὄγκον εὐθέως ἔχει παραπλήσιον τῷ γιγνομένῳ ἐξ αὐτῷ.
σκώληξ δ' ἐ γίνεται πρότερον ἐκ τέττε, ἀλλ' εὐθέως ἡ μέ-
λιττα, ὡς φασίν. ὅταν δὲ τέκῃ ἐν τῷ κηρίῳ, μέλι ἐκ τῷ
ἀπαντικρὺ γίνεται. φύει δ' ἡ σχάδων πόδας καὶ πτερὰ,
ὅταν καταλειφθῇ· ὅταν δὲ λάβῃ τέλος, τὸν ὑμένα περι-

ρήξας ἐκπέταται. κόπρον δὲ προίεται, ἕως ἂν ἡ σκωλήκιον,
ὕστερον δ' ἐκείτι, πλὴν ἐὰν μὴ ἐξέλθῃ, ὥσπερ ἐλέχθη πρό-
τερον. ἐὰν δὲ τις ἀφέλῃ τὰς κεφαλὰς τῆς σχάδωνος πρὶν
πτερὰ ἔχειν, ἐξεσθίουσιν αὐτὰ αἱ μέλιτται· καὶ κηφῆνος
πτερὸν ἂν ἀποκνίσας ἀφῇ τις, τῶν λοιπῶν αὐταὶ τὰ πτερὰ
ἀπεσθίουσιν. βίος δὲ τῶν μελιττῶν ἔτη ἕξ· ἔνια δ' ἐπτα-
ζῶσιν. σμήνος δ' ἂν διαμεῖνῃ ἔτη ἐννέα ἢ δέκα, εὖ δοκεῖ
διαγεγενησθαι. ἐν δὲ τῷ Πόντῳ εἰσὶ τινες μέλιτται λευκαὶ
σφόδρα, αἱ τὸ μέλι ποῖσιν δις τῷ μηνός. αἱ δ' ἐν Θεμισκύρῳ
περὶ τὸν Θερμόδοντα ποταμὸν ἐν τῇ γῇ καὶ ἐν τοῖς σμή-
νεσι ποιοῦνται κηρία οὐκ ἔχοντα κηρὸν πολὺν ἀλλὰ πάνυ
σμικρόν, μέλι δὲ παχύ· τὸ δὲ κηρίον λεῖον καὶ ὁμαλόν
ἐστίν. ἐκ αἰὲ δὲ τῷ ποῖσιν, ἀλλὰ τοῦ χειμῶνος· ὁ γὰρ
κιττός πολὺς ἐν τῷ τόπῳ ἐστίν, ἀνθεῖ δὲ ταύτην τὴν ὥραν,
ἀφ' οὗ φέρουσι τὸ μέλι. κατὰγεται δὲ καὶ εἰς Ἀμισὸν
μέλι ἄνωθεν λευκὸν καὶ παχύ σφόδρα, ὃ ποῖσιν αἱ μέ-
λιτται ἄνευ κηρίων πρὸς τοῖς δένδρεσιν· γίνεται δὲ καὶ ἄλ-
λοθι τοῖςτον ἐν τῷ Πόντῳ. εἰσὶ δὲ καὶ μέλιτται αἱ ποῖσιν
κηρία τριπλᾶ ἐν τῇ γῇ· ταῦτα δὲ μέλι μὲν ἴσχει, σκώ-
ληκας δ' ἐκ ἴσχει. ἐστὶ δ' ἔτε τὰ κηρία πάντα τοιαῦτα,
ἔτε πᾶσαι αἱ μέλιτται τοιαῦτα ποῖσιν.

Αἱ δ' ἀνθρῆναι καὶ οἱ σφῆκες ποῖσιν κηρία τῷ γόνῳ, 23
ὅταν μὲν μὴ ἔχωσιν ἡγεμόνα ἀλλ' ἀποπλανηθῶσι καὶ μὴ
εὐρίσκωσιν, αἱ μὲν ἀνθρῆναι ἐπὶ μετεώρῳ τινός, οἱ δὲ σφῆ-
κες ἐν τρώγλαις, ὅταν δ' ἔχωσιν ἡγεμόνα, ὑπὸ γῆν. ἐξά-
γωνα μὲν οὖν πάντα ἐστὶ τὰ κηρία αὐτῶν, ὥσπερ καὶ τὰ
τῶν μελιττῶν, σύγκειται δ' ἐκ ἐκ κηρὸς ἀλλ' ἐκ φλοιώδους
καὶ ἀραχνώδους ὕλης τὸ κηρίον· γλαφυρώτερον δὲ πολλῶ
τὸ τῶν ἀνθρῆνων ἐστίν ἢ τὸ τῶν σφηκῶν κηρίον. ἐναφιάσι δὲ
γόνον, ὥσπερ αἱ μέλιτται, ὅσον σαλαγμὸν εἰς τὸ πλάγιον

1. διαφέρει Α^a. || τὸ πίπτον] πλείστον μέρος P, πλείστον μόνον D^a. || ἐν μιᾷ γὰρ ἡ] ἔνια γὰρ ἐν P. || 2. μελιτεργοὶ P. || 3. γίνε-
ται μὲν PD^a. || μέλι δ' ἔ] δύο P. || 4. ἀφαιρουμένου D^a. || 5. ἡ ante ἐκ om PD^a. || ἐγίνετο PD^a. || 6. ἀνθῶν P A^a C^a. || συνίσταται
P. || 8. ὑφαιρεθῇ ἐν ταύταις PD^a. || 9. ἴσχει PD^a. || μάλλον P. || 10. τῷ om D^a. || χυμῷ μάλις, διαφέρει PD^a. || 12. ἐν κάλυκι
ἀνθεῖ] ἔχει ἐν κάλυκι ἄνθη PC^a D^a. || δὲ om A^a C^a. || 14. τέττε A^a C^a. || 15. βολίσσεται A^a, βολίτεται C^a, εἰλίσσεται PD^a. || φάγῃ
PD^a. || σχάδωνας D^a, σχάδωντας P. || 17. μέλι δὲ PD^a. || 21. κηρίον ὃ προσέρχεται A^a C^a. || 23. γίνονται D^a. || αὐξανόμενα C^a. ||
δὲ] δὲ ὀλίγα A^a, δὲ ὀλίγ' C^a. || 25. ἐστὶν om A^a. || οἷον om P. || τὸν, ὄγκον δ' PD^a. || 26. γενομένῳ P A^a C^a D^a. || αὐτῷ] ὀλίγη P. ||
27. δ' om P. || ἐκ] δὲ ἐκ P. || 28. ὡς φασίν] φαίνεται PD^a. || 29. ἡ om PD^a. || ἴσχαδων P. || 30. καταλειφθῇ A^a C^a D^a. || τὸν
μὲν ὑμένα PD^a. || περιρρήξαν A^a.

1. ἐκπέταται P, ἐκποτάται D^a. || ἕως ἂν ἡ] ὡς ἀνελ PD^a. || 3. ἐὰ] εἰ A^a. || ἀφέλῃται PC^a D^a. || σχάδωνος D^a. || πλὴν πτερὰ
ἔχει ἐξ. ἐσθίουσιν P. || 4. αὐτὰ C^a, αὐταὶ A^a. || καὶ D^a. || κηφῆνες. ὑπεβρον P. || 5. ἐὰν P, om D^a. || ἀποκνήσας P. || αὐτῶν
D^a. || 6. δ' ἐπτα] δὲ τῶν μελιττῶν καὶ ἐπτα ἔτη PD^a. || 8. μέλιτται τινες PD^a. || 9. αἱ μέλι D^a, ἀπέμελι P. || ποῖσαι P. || διὰ A^a. ||
αἱ δ' ἐν] ἐν δὲ A^a. || θεμισκύρα P. || 10. θερμόδοντα PD^a. || ἐν ante τοῖς om D^a. || 11. ποῖσι C^a. || πολὺ P. || 12. μικρὸν PC^a
D^a. || 13. τοῖςτον D^a. || 14. τόπῳ] πόντῳ C^a. || 15. ἀμισσὸν C^a, ἄβυσσον A^a. || 16. ἄνωθεν μέλι PD^a. || 17. καὶ ἄλλοθεν τοῖςτον A^a,
τοῖςτον καὶ ἄλλοθι PD^a. || 19. τριπλᾶ κηρία PD^a. || σκώληκα PD^a. || 20. ἔχει A^a C^a. || 22 et 24. ἀνθρῆναι PD^a. || 23. μὲν om A^a
C^a D^a. || 25. τρώγλη PD^a. || ἡγεμόνας PD^a. || 26. ἐν] ἐ P. || ἐστὶ πάντα A^a C^a. || αὐτῶν] καὶ τὰ τέτων PD^a. || 27. κηρίων A^a C^a. ||
28. ἀμμόδους A^a C^a. || 29. ἀνθρῆνων PD^a. || 30. ἡ μέλιττα A^a C^a.

τῆ κυττάρου, καὶ προσέχεται τῇ τοίχῳ. ἔχ' ἅμα δὲ πᾶσι τοῖς κυττάροις ἐνεστί γόνος, ἀλλ' ἐνίοις μὲν ἥδη μεγάλη ἐνεστί ὥστε καὶ πέτεσθαι, ἐνίοις δὲ νύμφαι, ἐν τοῖς δὲ σκώληκες ἔτι. κόπρος δὲ μόνον περὶ τοῖς σκώληξιν, ὥσπερ καὶ ταῖς μελίτταις. καὶ ἔστ' ἂν νύμφαι ὥσιν, ἀκηνητίζουσι καὶ ἐπαλήλπιται ὁ κύτταρος. καταντικρὺ δ' ἐν τῇ κυττάρῳ τῷ γόνῳ ὅσον σαλαγμὸς ἐγγίνεται μέλιτος ἐν τοῖς τῆς ἀνθρώπου κηρίοις. γίνονται δ' αἱ σχάδονες ἕκ ἐν τῷ ἔαρι τέτων, ἀλλ' ἐν τῇ μετοπώρῳ τὴν δ' αὖξιν ἐπιδήλον λαμβάνουσι μάλισ' ἐν ταῖς πανσελήνοις. ἔχεται δὲ καὶ ὁ γόνος καὶ οἱ σκώληκες ἐκ ἄνωθεν τῆς κυττάρου, ἀλλ' ἐκ τῶν πλαγιῶν.

24 Ἐνια δὲ τῶν βομβυκίων πρὸς λίθῳ ἢ τοιούτῳ τινὶ ποιεῖσι πῆλινον ὄζυ, ὥσπερ οἱ ἄλλες καταλείπονται· τοῦτο δὲ σφόδρα παχὺ καὶ σκληρόν· λόγχῃ γὰρ μόλις διαιροῦσιν. 15 ἐνταῦθα δὲ τίκῃσι, καὶ γίνεται σκωλήκια λευκὰ ἐν ὑμένι μέλανι. χωρὶς δὲ τοῦ ὑμένος ἐν τῇ πηλῷ ἐγγίνεται κηρὸς· ἔτος δ' ὁ κηρὸς πολὺ ἐστὶν ὠχρότερος τῆς τῶν μελιττῶν.

25 Ὀχεύονται δὲ καὶ οἱ μύρμηκες καὶ τίκτουσι σκωλήκια, ἃ ἐπ' προσπέφυκεν ἕδεν· αὐξανόμενα δὲ ταῦτα ἐκ μικρῶν καὶ στρογγύλων τὸ πρῶτον μακρὰ γίνεται καὶ διαρθρῆται· ἢ δὲ γένεσις ἐστὶ τέτοις τῆς ἔαρος. τίκῃσι δὲ καὶ οἱ σκορπίοι οἱ χειρσαῖοι σκωλήκια ὡσειδῆ πολλά, καὶ ἐπώλυσιν. ὅταν δὲ τελειωθῇ, ἐκβάλλονται, ὥσπερ οἱ ἀράχνη, καὶ ἀπόλλυνται ὑπὸ τῶν τέκνων· πολλάκις γὰρ γίνονται 25 περὶ εἴδεκα τὸν ἀριθμόν.

27 Ταὶς ἀράχνη οχεύεται μὲν πάντα τὸν εἰρημένον τρόπον, γενεᾷ δὲ σκωλήκια μικρὰ πρῶτον· ὅλα γὰρ μεταβάλλοντα γίνεται ἀράχνη, καὶ ἕκ ἐκ μέρους, ἐπεὶ στρογγύλα ἐστὶ κατ' ἀρχάς· ὅταν δὲ τέκη, ἐπώλυσεν τε καὶ ἐν 30

τρὶς ἡμέραις διαρθρῆται. τίκει δὲ πάντα μὲν ἐν ἀραχνίῳ, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν λεπτῷ καὶ μικρῷ, τὰ δ' ἐν παχεί, καὶ τὰ μὲν ὅλως ἐν κύτει στρογγύλῳ, τὰ δὲ μέχρι τινὸς περιέχεται ὑπὸ τῆς ἀραχνίης. οὐχ ἅμα δὲ πάντα ἀράχνη γίνεται· πηδᾷ δ' εὐθὺς καὶ ἀφήσιν ἀράχνην. ὁ δὲ χυμὸς ὁμοῖος ἐν τοῖς σκώληξιν θλιβομένοις καὶ ἐν αὐτοῖς νέοις ἔστι, παχὺς καὶ λευκός. αἱ δὲ λειμῶναι ἀράχνη προαποτίκται εἰς ἀράχνην, ἢ τὸ μὲν ἡμισυ πρὸς αὐταῖς ἐστί, τὸ δ' ἡμισυ ἔξω· καὶ ἐν τῷ ἐπώλυσεν ζωοποιοῦσιν. τὰ δὲ φαλάγγια τίκει εἰς γύργαθον πλεξάμενα παχύν, ἐφ' ᾧ ἐπώλυσιν. τίκῃσι δ' αἱ μὲν γλαφυραὶ ἐλάττω τὸ πλῆθος, τὰ δὲ φαλάγγια πολὺ πλῆθος· καὶ αὐξηθέντα περιέχει κύκλῳ τὸ φαλάγγιον, καὶ ἀποκτείνει τὴν τεκῆσαν ἐκβάλλοντα, πολλάκις δὲ καὶ τὸν ἄρρενα, ἐὰν λάβωσιν· συνεπώλυσεν γὰρ τῇ θηλείᾳ. ἐνίοτε δὲ τὸ πλῆθος γίνονται καὶ τριακόσια περὶ ἐν φαλάγγιον. ἐκ δὲ μικρῶν τέλειοι οἱ ἀράχνη γίνονται περὶ τὰς ἐπτάδας τὰς τέτταρας.

Αἱ δ' ἀκρίδες οχεύονται μὲν τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς ἄλλοις ἐντόμοις, ἐπιβαίνοντες τῇ ἐλάττωσι ἐπὶ τὸ μείζον (τὰ γὰρ ἄρρεν ἐλαττόν ἐστι), τίκῃσι δ' εἰς τὴν γῆν καταπῆξασαι τὸν πρὸς τῇ κέρῳ καυλόν, ὃν οἱ ἄρρενες ἕκ ἔχουσιν. ἀθρόαι δὲ τίκῃσι καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥστε εἶναι καθαπερὲς κηρίον. εἴθ' ὅταν τέκωσιν, ἐνταῦθα γίνονται σκωλήκες ὡσειδῆς, οἱ περιλαμβάνονται ὑπὸ τινος γῆς λεπτῆς ὥστε περ ὑμένος· ἐκ ταύτης δ' ἐκπέττονται. γίνεται δὲ μαλακὰ τὰ κύματα ἔτις ὥς ἂν τις ἀφῆται συνθλίβεσθαι. ταῦτα δ' οὐκ ἐπιπολῆς ἀλλὰ μικρὸν ὑπὸ γῆς ἐστίν. ὅταν δὲ πεφθῶσιν, ἐκδύνουσιν ἐκ τῆς γειοειδῆς τῆς περιέχοντος ἀκρίδες μικραὶ καὶ μέλαιναί· εἴτα περιρρήγνυται αὐταῖς τὸ δέρμα, καὶ γίνονται εὐθὺς μείζους. τίκῃσι δὲ λήγοντος τοῦ θέρους,

1. ἐρχονται πρὸς Α°Cα. || δὲ] δ' ἐν PDα. || 2. ἐνεστί ὁ γόνος PDα. || 3. πέτεσθαι PAα. || 4. περὶ] ὑπὲρ PDα. || 5. καὶ ante ταῖς om PDα. || 6. ἐπαλήλπιται Cα, ἀπαλήλπιται PDα. || 7. τῷ γόνῳ] τῶτον οἶον Cα, τῷ γόνῳ ἔ. corr Aα. || μέλιτος ἐγγίνεται PCαDα. || 8. δ' αἱ] δὲ PDα. || σχάδονες Dα, σχάδοντες P. || ἀέρι Aα. || 9. λαμβάνει Aα. || 10. πανσελήνης Aα. || 11. τῷ πλαγιῶν AαCα. || 13. βομβυκοειδῶν AαCα. || τὴν πηλῶν ὄζει P. || 14. ὥσπερ] καὶ ὥσπερ Dα, ὥσπερ ἐν ἄλλοις Cα. || καταλείπονται Dα. || 15. σφόδρα καὶ παχὺ καὶ AαCα. || λ. γὰρ μ. δ.] τῶτο δὲ (γὰρ Cα) μόλις καὶ λόγχῃ διαπίπτει διαιροῦσιν AαCα. || 16. δὲ] ἐν P Dα. || γίνονται AαCα. || σκώληκες λευκοὶ Aα. || 17. γίνεται PDα. || 18. ἐστὶν] τι PDα. || ὠχρότερον Aα, ὠχρότερος γίνεται PDα. || 20. αἱ] δὲ PDα. || ἕδεν] πρὸς ἕδεν PDα. || 21. γίνονται καὶ διαρθρῆναι PDα. || 23. σκωλήκια ὡσειδῆ Cα, σκωλήκωδῃ PDα. || σπάζουσιν P. || 25. δὲ γίνεται PDα. || 26. τὸν om Dα. || 27. μὲν om P. || 28. ὅλον γὰρ μεταβάλλον AαCα. || 29. γίνονται Dα. || ἀράχνην AαCα. || καὶ om Aα. || ἐπεὶ στρογγύλα] ἐπιστρογγύλα δὲ PDα.

1. ἐν ἀράχνην ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν λεπτῷ καὶ μικρῷ, τὰ δ' ἐν παχὺ PDα. || 3. κύτω PDα. || 6. φθειρομένοις PDα. || 9. ζῶα ποιοῦσι AαCα. || 10. τίκῃσιν P. || ἐφ'] ἐν PDα. || 12. πολὺ τὸ πλῆθος AαCα. || κύκλῳ om PDα. || 13. τὴ] τὸ δὲ PDα. || ἀποτίκται P Dα. || ἐκβ.] καὶ ἐκβάλλονται AαCα. || 14. ἄρρενα PDα. || ἐὰν λάβωσιν] ἀναλαμβάνουσιν P. || 15. ἐνίοτε. τὸ δὲ PCαDα. || γίνεται P Dα. || 16. οἱ om PDα. || 17. ἐπὶ τὰς τέσσαρας ἐπτάδας Dα. || 18. μὲν om PDα. || 19. τὸν μείζονα PDα. || 20. πῆξασαι AαCα. || 21. αὐλόν. οἱ δὲ ἄρρενες PDα. || 22. ἀθρόως PDα. || τρόπον PCα. || καθαπερ ἂν εἰ κηρίον P, καθαπερ ἂν ἢ κηρίον Dα. || 24. ὥσπερ ὑφ' ὑμένος ἐν ταύτῃ PDα. || 25. ἐκπέττονται Dα. || 27. γῆν Aα. || 28. πεφθῶσιν] ἐκπευθῶσιν P, ἐκτέκωσιν Dα. || γαιοειδῆς Dα. || 29. περιρρήγνυται Aα. || αὐτῶν Dα. || 30. εὐθὺς] δ' εὐθὺς Cα.

- καὶ τεκῆσαι ἀποθήσκουσιν· ἅμα γὰρ τικτῆσαις σκώληκες ἐγγίνονται περὶ τὸν τράχηλον. καὶ οἱ ἄρρενες δὲ ἀποθήσκουσιν περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον. ἐκδύνουσι δ' ἐκ τῆς γῆς τῷ ἔαρος. ἢ γίνονται δ' ἀκρίδες ἕτ' ἐν τῇ ὀρεινῇ ἕτ' ἐν τῇ λυπρῇ, ἀλλ' ἐν τῇ πεδιάδι καὶ κατερρωγυῖα· ἐν ταῖς ῥωγμαῖς γὰρ 5 ἐκτίκτουν. διαμένει δὲ τὰ ῥα τὸν χειμῶνα ἐν τῇ γῇ· ἅμα δὲ τῷ θέρει γίνονται ἐκ τῶν περυσινῶν κυνημάτων ἀκρίδες.
- 29 Ὀμοίως δὲ τίκτουσι καὶ οἱ ἀττέλαβοι, καὶ τεκόντες ἀποθήσκουσιν. φθίρεται δ' αὐτῶν τὰ ῥα ὑπὸ τῶν μετοπωρινῶν ὑδάτων, ὅταν πολλὰ γένηται· ἂν δ' αὖχμος συμβῇ, 10 τότε γίνονται μᾶλλον πολλοὶ οἱ ἀττέλαβοι διὰ τὸ μὴ φθίρεσθαι ὁμοίως, ἐπεὶ ἀτακτός γε δοκεῖ ἡ φθορὰ αὐτῶν, καὶ γίνεσθαι ὅπως ἂν τύχη.
- 30 Τῶν δὲ τεττίγων γένη μὲν ἐστὶ δύο, οἱ μὲν μικροί, οἱ πρῶτοι φαίνονται καὶ τελευταῖοι ἀπόλλυνται, οἱ δὲ με- 15 γάλοι, οἱ ἄδοντες, οἱ καὶ ὕστερον γίνονται καὶ πρότερον ἀπόλλυνται. ὁμοίως δ' ἐν τε τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις οἱ μὲν διηρημένοι εἰσὶ τὸ ὑπόζωμα, οἱ ἄδοντες, οἱ δὲ ἀδιαίρετοι, οἱ ἐκ ἄδοντες. καλῶσι δὲ τινες τὸ μὲν μέγας καὶ ἄδοντας ἀχέτας, τὸ δὲ μικρὸς τεττίγονια· ἄδουσι δὲ 20 μικρὸν καὶ τέτων οἱ διηρημένοι. ἢ γίνονται δὲ τέττιγες ὅπου μὴ δένδρα ἐστὶν· διὸ καὶ ἐν Κυρήνῃ ἢ γίνονται ἐν τῷ πεδίῳ, περὶ δὲ τὴν πόλιν πολλοί, μάλιστα δ' ἐν ἐλαίαι· ἢ γὰρ γίνονται παλίνσκιιοι. ἐν γὰρ τοῖς ψυχροῖς ἢ γίνονται τέττιγες, διὸ ἔδ' ἐν τοῖς συσκόσις ἄλσεσιν. ὀχεύονται δ' ὁμοίως οἱ με- 25 γάλοι ἀλλήλοισι καὶ οἱ μικροί, ὅπτιοι συνδυαζόμενοι πρὸς ἀλλήλους· ἐναφίησι δ' ὁ ἄρρην εἰς τὴν θήλειαν, ὥσπερ καὶ τᾶλλα ἔντομα. ἔχει δὲ καὶ ἡ θήλεια αἰδοῖον ἐσχισμένον· θήλειά δ' ἐστὶν εἰς ἣν ἀφίησιν ὁ ἄρρην. τίκτουσι δ' ἐν τοῖς ἀργοῖς, τρυπῶντες ὡς ἔχουσιν ὅπισθεν ὀξεί, καθάπερ καὶ οἱ 30 ἀττέλαβοι· καὶ γὰρ οἱ ἀττέλαβοι τίκτουν ἐν τοῖς ἀργοῖς, διὸ πολλοὶ ἐν τῇ Κυρηναίᾳ γίνονται. ἐντίκτουσι δὲ καὶ ἐν τοῖς καλάμοις ἐν οἷς ἰσᾶσι τὰς ἀμπέλους· διατρυπῶντες τὰς καλάμους, καὶ ἐν τοῖς τῆς σκύλλης καυλοῖς. ταῦτα δὲ τὰ κυήματα καταρρεῖ εἰς τὴν γῆν. γίνονται δὲ πολλοὶ ὅταν ἐπομβρία γένηται· ὁ δὲ σκώληξ αὐξηθεὶς ἐν τῇ γῇ γίνεταί τεττιγομήτρα· καὶ εἰσὶ τότε ἡδιστοί, πρὶν περιρραγῆναι τὸ κέλυφος. ὅταν δ' ἡ ὥρα ἔλθῃ περὶ τροπίας, ἐξέρχονται νύκτωρ, καὶ εὐθὺς ῥήγνυται τε τὸ κέλυφος καὶ γίνονται τέττιγες ἐκ τῆς τεττιγομήτρας, καὶ γίνονται μέλανες καὶ σκληρότεροι εὐθὺς καὶ μείζους, καὶ ἄδουσιν. εἰσὶ δ' ἄρρενες μὲν οἱ ἄδοντες ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσι, θήλεις δ' οἱ ἔτεροι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἡδύς οἱ ἄρρενες, μετὰ δὲ τὴν ὀχέαν αἱ θήλεια· ἔχουσι γὰρ ῥα λευκά. ἀναπετόμεναι δ' ὅταν σοβήσῃ 35 τις, ἀφίσιν ὑγρὸν οἷον ὕδωρ, ὃ λέγουσιν οἱ γεωργοὶ ὡς κατράντων καὶ ἐχόντων περίττωμα καὶ τρεφομένων τῇ δρόσῳ. ἐὰν δὲ τις κινῶν τὸν δάκτυλον προσῇ ἀπ' ἄκρῃ ἐπικάμπτων τε καὶ ἐκτείνων πάλιν, μᾶλλον ὑπομένουσιν ἢ ἐὰν εὐθὺς ἐκτείνας, καὶ ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὸν δάκτυλον· διὰ τὸ ἀμυδρῶς γὰρ ὁρᾶν ὡς ἐπὶ φύλλον ἀναβαίνοσι κινέμενον.
- Τῶν δ' ἐντόμων ὅσα σαρκοφάγα μὲν μὴ ἐστὶ, ζῇ δὲ 31 χυμοῖς σαρκὸς ζώσης, οἷον οἱ τε φθείρες καὶ αἱ ψύλλαι καὶ κόρεις, ἐκ μὲν τῆς ὀχέας πάντα γεννᾷ τὰς καλυμένας κόνιδας, ἐκ δὲ τούτων ἕτερον ἔθεν γίνεται πάλιν. αὐτῶν δὲ γίνονται τέτων αἱ μὲν ψύλλαι ἐξ ἐλαχίστης σηπεδόνης (ὅπερ γὰρ ἂν κόπρος ξηρὰ γένηται, ἐνταῦθα συνίστανται), αἱ δὲ κόρεις ἐκ τῆς ἱμάδος τῆς ἀπὸ τῶν ζώων συνισαμένης ἐκτός, οἱ δὲ φθείρες ἐκ τῶν σαρκῶν. γίνονται δ' ὅταν μέλλωσιν, οἷον ἴονθοι μικροί, ἐκ ἔχοντες πύον· τούτους ἂν τις κεντήσῃ, 32 ἐξέρχονται φθείρες. ἐνίοις δὲ τῷτο συμβαίνει τῶν ἀνθρώπων

1. τικτῆσαις] τέκωσι PD^a. || 2. δὲ om D^a. || 3. τῆς γῆς om P. || 4. δ' αἱ PD^a. || οὗτ' pr om PD^a. || οὐδ' ἐν τῇ λέπρᾳ PD. || 5. ῥωγμαῖς C^a. || 6. ἐντίκτουσιν P. || 7. δὲ] δ' ἐν PD^a. || θέρει] ἔαρι D^a, θανεῖν P. || 8 et 11. ἀττέλαφοι P. || 11. ποτὲ P. || μᾶλλον ἀττ. πολλοὶ PD^a. || τὸ αὐτὰ μὴ PD^a. || 12. φορὰ C^a. || 16. μεγάλοι οἱ] τελευταῖοι A^aC^a. || οἱ καὶ ὕστερον] ὕστερον τε D^a. οἱ — 19. ἄδοντες om C^a. || 17. καὶ ἐν τοῖς PD^a. || 18. μὲν οἱ P. || οἱ ante ἄδ. om A^a. || 19. ἀδιαίρετοι οἱ C^a, ἀδιαίρετον ἔχοντες PD^a. || ἄδουσι PC^aD^a. || τινες om A^aC^a. || 20. τριγόνια A^aC^a. || 21. ὅποι A^a. || 22. δένδρα μὴ PD^a. || 23. ἢ γίνονται πολύνσκιιοι PD^a. || 25. συκίοις C^a, εὐσκίοις PD^a. || οἱ μεγάλοι ὁμοίως PD^a. || 27. δ'] γὰρ C^a. || 28. καὶ om PD^a. || 29. ἡ δὲ θήλειά ἐστιν ἐν ἡ ἐναφίησιν PD^a. || ἄρρην τι. τίκτουσι P. || δὲ τοῖς C^a, δὲ τοῖς μὲν pr A^a, δὲ ἐν μὲν τοῖς corr A^a. || 30. ἀργοῖς PD^a et corr A^a. || τρυπῶντες — ὀξεῖ] ὡς ἔχουσιν P. || ὀξεί A^a.

1. ἀττέλαφοι utrobique P. || καὶ γὰρ ἔτοι οἱ ἀττέλαφοι P. καὶ γὰρ οἱ ἀττέλαβοι om A^aC^a. || ἐν τοῖς ἀργοῖς corr A^a, ἐν τοῖς σαργοῖς D^a, ἐν P. || 2. κυρήνῃ PD^a. || 3. τὰς] τὰς A^aC^a. || τὰς] τὰς PD^a. || 4. σκύλλης P, κίλλης A^aC^a, σκώλλης corr A^a. || 5. κάτω ρεῖ P. || 6. ὅταν δὲ σκώληξ αὐξηθῇ A^a. || γῇ τότε γίνεταί D^a. || 8. ἐξέρχεται D^a. || 9. τε om PD^a. || 10. καὶ γίνονται] γίνονται δὲ PD^a. || 14. ἀναπετόμεναι P, ἀναπεπταμένα A^aC^a. || συμβῇ PD^a. || 15. οἷον ὡς ὕδωρ A^aC^a. || 17. ἐπ' P. || ἄκρῃ ἢ τι κάμπτων καὶ PD^a. || 18. μᾶλλον πάλιν P. || ἢ — 20. ἀναβαίνουσι om P. || 18. εὐθὺς ἐκτείνῃ, ἀναβαίνουσι δ' D^a. || 20. γὰρ om D^a. || ἐπὶ τὸ φύλλον ἀναβαίνοντες D^a. || 21. μὴ om D^a. || εἰσὶ A^aC^a. || 22. τε om A^aC^a. || καὶ ψύλλοι D^a, καὶ ψύλλοι P. || 24. οὐδὲν ἕτερον D^a. || 26. γὰρ] δ' A^aC^a. || ἂν om PD^a. || οἱ C^a. || 28. αἱ D^a. || 29. ποῖον PD^a. || ἐὰν C^a. || κεντήσῃ ἐκ τούτων ἐξέρχεται A^aC^a. || 30. τῷτο om PD^a.

νόσημα, ὅταν ὑγρασία πολλὴ ἐν τῷ σώματι ᾗ· καὶ διε-
φθάρησάν τινες ἤδη τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ Ἀλκιμᾶνά τέ-
φασιν τὸν ποιητὴν καὶ Φερεκύδην τὸν Σύριον· καὶ ἐν νόσοις
δέ τισι γίνεται πλῆθος φθειρῶν. ἔστι δὲ γένος φθειρῶν οἱ
καλοῦνται ἄγριοι, καὶ σκληρότεροι τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς γι-
γνομένων· εἰσὶ δ' οὗτοι καὶ δυσαφαίρετοι ἀπὸ τῆς χρωτὸς.
παισὶ μὲν οὖν οὖσιν αἱ κεφαλαι γίνονται φθειρώδεις, τοῖς
δ' ἀνδράσιν ἥττον. γίνονται δὲ καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἀνδρῶν
μᾶλλον φθειρώδεις. ὅσοις δ' ἂν ἐγγίνονται ἐν τῇ κεφαλῇ,
ἥττον πονοῦσι τὰς κεφαλὰς. ἐγγίνονται δὲ καὶ τῶν ἄλλων
ζώων ἐν πολλοῖς φθείρες. καὶ γὰρ οἱ ὀρνίθες ἔχουσιν, καὶ οἱ
καλούμενοι φασιανοὶ ἐὰν μὴ κονιῶνται, διαφθείρονται ὑπὸ
τῶν φθειρῶν. καὶ τῶν ἄλλων δὲ ὅσα πτερὰ ἔχει, τῶν ἐχόν-
των καυλὸν καὶ τῶν ἐχόντων τρίχας. πλὴν ὄνος οὐκ ἔχει
οὔτε φθείρας οὔτε κρότυνας. οἱ δὲ βόες ἔχουσιν ἄμφω· τὰ
δὲ πρόβατα καὶ αἰγες κρότυνας, φθείρας δ' ἐκ ἔχουσιν· καὶ
αἱ ὕες φθείρας μεγάλους καὶ σκληράς. ἐν δὲ τοῖς κυσὶν οἱ
καλόμενοι γίνονται κυνοραῖσαι· πάντες δ' οἱ φθείρες ἐν τοῖς
ἐχουσιν ἐξ αὐτῶν γίνονται τῶν ζώων. γίνονται δ' οἱ φθείρες
μᾶλλον ὅταν μεταβάλλωσι τὰ ὕδατα οἷς λούονται, ὅσα
ἔχει τῶν λουομένων φθείρας. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ γίνονται μὲν
ἐν τοῖς ἰχθύσι φθείρες, ἔτι δ' ἐκ αὐτῶν τῶν ἰχθύων ἀλλ'
ἐκ τῆς ἰλύος· εἰσὶ δὲ τὰς ὄψεις ὅμοιοι τοῖς ὄνοις τοῖς πολύ-
ποσι, πλὴν τὴν ἑρὰν ἔχουσιν πλατεῖαν. ἐν δ' εἰδός ἐστι τῶν
φθειρῶν τῶν θαλαττίων, καὶ γίνονται πανταχοῦ, μάλιστα
δὲ περὶ τὰς τρίγλας. πάντα δὲ πολύποδα ταῦτ' ἐστὶ καὶ
ἀναιμα τὰ ἔντομα. ὁ δὲ τῶν θύνων οἶστρος γίνεται μὲν
περὶ τὰ πτερύγια, ἔστι δ' ὅμοιος τοῖς σκορπίοις, καὶ τὸ
μέγεθος ἡλικίος ἀράχνης. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ τῇ ἀπὸ Κυ-
ρήνης πρὸς Αἴγυπτον ἔστι περὶ τὸν δελφῖνα ἰχθύς ὃν κα-
λῶσι φθεῖρα· ὅς γίνεται πάντων πύτατος διὰ τὸ ἀπολαύειν
τροφῆς ἀφθόνου θηρεύοντος τῆς δελφίνος.

Γίνεται δὲ καὶ ἄλλα ζωόδια, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ 32
πρότερον, τὰ μὲν ἐν ἐρίοις καὶ ὅσα ἐξ ἐρίων ἐστίν, οἷον οἱ
σῆτες, οἱ ἐμφύονται μᾶλλον ὅταν κονιορτώδῃ ἢ τὰ ἔρια,
μάλιστα δὲ γίνονται ἀν' ἀράχνης συγκατακλεισθῇ· ἐκπί-
νων γάρ, ἐάν τι ἐν ὑγρὸν, ζηραίνει. γίνεται δὲ καὶ ἐν χι-
τῶνι ὁ σκώληξ ἔστος. καὶ ἐν κηρῷ δὲ γίνεται παλαιωμένῳ,
ὥσπερ ἐν ξύλῳ ζῶον, ὃ δὴ δοκεῖ ἐλάχισον εἶναι τῶν ζώων
πάντων καὶ καλεῖται ἀναρί, λευκὸν καὶ μικρόν. καὶ ἐν τοῖς
βιβλίοις ἄλλα γίνεται, τὰ μὲν ὅμοια τοῖς ἐν τοῖς ἱματίοις,
τὰ δὲ τοῖς σκορπίοις ἀνευ τῆς οὐράς, μικρὰ πάνπαν· καὶ
ὅλως ἐν πᾶσιν ὡς εἰπεῖν, ἐν τε τοῖς ζήροισι ὑγραυνομένοις καὶ
ἐν τοῖς ὑγροῖς ζηραινομένοις, ὅσα ἔχει αὐτῶν ζώην. ἔστι δὲ
τι σκωλήκιον ὃ καλεῖται ξυλοφθέρων, οὐθενὸς ἥττον αἰσποῖν
τῶν ζώων. ἡ μὲν γὰρ κεφαλὴ ἔξω τῆς κελεύφους προέρχεται
ποικίλῃ, καὶ οἱ πόδες ἐπ' ἄκρου, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις σκώ-
ληξιν, ἐν χιτῶνι δὲ τὸ ἄλλο σῶμα ἀραχινώδει, καὶ περὶ
αὐτὸ κάρφη, ὥς δοκεῖν προσέχεσθαι βαδίζοντι· ταῦτα δὲ
σύμφυτα τῷ χιτῶνι ἐστίν, ὥσπερ κοχλίας τὸ ὄσρακον, ἔτι
τὸ ἅπαν τῷ σκώληκι, καὶ οὐκ ἀποπίπτει ἀλλ' ἀποσπᾶται
ὥσπερ προσπεφυκῶτα· καὶ ἐάν τις τὸν χιτῶνα περιέλῃ,
ἀποθνήσκει καὶ γίνεται ὁμοίως ἀχρεῖος ὥσπερ ὁ κοχλίας
περιαιρεθέντος τοῦ ὄσρακου. χρόνου δὲ προϊόντος γίνεται καὶ
ἔστος ὁ σκώληξ χρυσαλλίς ὥσπερ αἱ κάμπαι, καὶ ζῇ ἀκι-
νητί· ὃ τι δ' ἐξ αὐτῆς γίνεται τῶν πτερωτῶν ζώων, ἔπω
συνῶπται. οἱ δ' ἐρινεοὶ οἱ ἐν τοῖς ἐρινεοῖς ἔχουσιν τὰς καλεμέ-
νας ψῆνας. γίνεται δὲ τῆτο πρῶτον σκωλήκιον, εἴτα περιρ-
ραγέντος τῆς δερμάτος ἐκπέτεται τῆτο ἐγκαταλιπὼν ὁ ψῆν,
καὶ εἰσδύεται εἰς τὰ τῶν σκυῶν ἐρινᾶ, καὶ διὰ σωματῶν
ποιεῖ μὴ ἀποπίπτειν τὰ ἐρινᾶ· διὸ περιάπτειν τε τὰ ἐρινᾶ
πρὸς τὰς σκυῶς οἱ γεωργοί, καὶ φυτεύουσι πλησίον ταῖς
σκυαῖς ἐρινεάς.

Τῶν δὲ τετραπόδων καὶ ἐναίμων καὶ ὠτόκων αἱ μὲν 33

2. ἤδη et té om A^cC^a. || 3. τὸν ποιητὴν om C^a. || ἀσύριον A^cC^a. || 4. γίνονται A^cC^a. || πλῆθος A^a. || δὲ τι γένος C^a. || 6. χρω-
τός] σώματος PD^a. || 7. οὖν om P. || φθειρώδεις γίνονται PD^a. || 8. αἱ om P. || 9: ὅσοι D^a. || ἐγγίνονται A^cC^a. || ἐν om PD^a. ||
11. ζώων om A^a. || οἱ om A^cC^a. || ὀρνίθες P. || οἱ γε καλόμενοι PD^a. || 12. φθείρονται ὑπὸ φθειρῶν C^a. || 13. τὸ ἔχον PA^cC^aD^a. ||
15 et 16. κρότυνας P. || 17. αἱ om PC^aD^a. || 18. κυνορέσαι P, κυνοραῖσαι D^a. || 19. τῶν om P. || 20. μάλιστα PD^a. || τὰ om
PD^a. || 23. ὄνοις C^a. || παχύποσι A^a. || 24. παχέαιαν A^a. || δ' om pr A^a. || 25. δὲ μάλιστα A^a. || 26. δὲ τὰ πολύποδα C^a. || ταῦτ'
εἰσὶ A^cC^a, ἐστὶ ταῦτα PD^a. || 27. ἐναιμα A^cC^a. || τὰ] κτὰ P, καὶ A^cC^a. || ὁ] οἱ C^a, τισὶ PD^a. || 28. παρὰ A^a. || 29. ἡλικίον D^a.
1. ζωόδια A^a. || καὶ πρότερον om PD^a. || 2. εἰσὶν A^cD^a. || οἱ om A^cC^a. || 3. οἱ om P. || τὰ ἔρια ἢ A^cC^a. || 5. ὑγρὸν A^cC^a. ||
καὶ om PD^a. || χιτῶνι C^a. || 6. ἐν] ἐπὶ A^cC^a. || 8. ἀναρί A^cC^a. || 9. τοῖς ἐν] τῶν ἐν P. || 10. τοῖς om PD^a. || 12. ἔτι C^a. ||
13. αἰσποῖν] ἀπὸ τῶν PD^a. || 14. μὲν om D^a. || προσέχεται PD^a. || 15. ποικίλῃ] τῇ κοίλῃ A^a. || ἄκρον A^a, ἄκρων C^a. || 16. δὲ]
καὶ PD^a. || ἀραχινώδει post δὲ A^a, ἀραχινώδες PD^a. || 18. συμφυᾶ C^a. || εἰσὶν A^cC^a. || κοχλίας A^a. || 19. τῷ om P. || 20. τὸν χι-
τῶν] τις A^cC^a. || 23. αἱ] καὶ αἱ PD^a. || 24. ὃ τι] ὃ PD^a. || δ' ἐξ αὐτῶν C^a, δὲ ταῦτ' P. || 25. οἱ δὲ ἔρινες PD^a. || οἱ om A^a. ||
ἐρινεοὶ D^a, ἐρινεοὶ P. || τὰς καλεμένας P. || 26. ψῆνας PD^a. || τῆτο πρῶτον] πρῶτον τὸ A^cC^a. || ἐμπεριραγέντος PD^a, περιαιρεθέντος C^a. ||
27. ἐκπέταται A^cC^a, ἐκπέττεται P. || ἐγκαταλείπον PD^a. || ὁ ψῆν] ὃψιν PA^cC^aD^a. || 28. ἐνδύεται A^cC^a. || 28 et 29. ἐρινεὸν A^cC^a. ||
28. σόματος A^a. || 29. τὰ τε PD^a. || 30. σκυῶς A^cC^a.

γενέσεις εἰς τὴν ἔαρος, ὀχεύεται δ' οὐ πάντα τὴν αὐτὴν ὥ-
ραν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔαρος τὰ δὲ θέρος τὰ δὲ περὶ τὸ μετό-
πωρον, ὡς ἐκάστοις πρὸς τὴν γένεσιν τῶν ἐκγόνων ἢ ἐπιούσα
ὥρα συμφέρει. ἡ μὲν οὖν χελώνη τίττει ὡὰ σκληρόδερμα
καὶ δίχροα ὥσπερ τὰ τῶν ἰρνίθων, τεκοῦσα δὲ κατορύττει 5
καὶ τὸ ἄνω ποιεῖ ἐπίκροτον· ὅταν δὲ τῷτο ποιήσῃ, φοιτῶσα
ἐπὶ ὥρῃ ἀνωθεν· ἐκλέπεται δὲ τὰ ὡὰ τῷ ὑσέρῳ ἔτει. ἡ δ'
ἐμὴς ἐξῆσθα ἐκ τῆς ὕδατος τίττει, ὀρύσσασα βόθρυν πιθώδη,
καὶ ἐντεκῆστα καταλείπει· ἐάσασα δ' ἡμέρας ἐλάττους ἢ τριά-
κοντα ἀνορύττει καὶ ἐκλέπει ταχύ, καὶ ἀπάγει τὴν νεοττὴν 10
εὐθύς εἰς τὸ ὕδωρ. τίττεισι δὲ καὶ αἱ θαλάττιαι χελῶναι ἐν
τῇ γῇ ὡὰ ὅμοια τοῖς ὀρνίσι τοῖς ἡμέροις, καὶ κατορύσσασαί
ἐπὶ ὥρῃς τὰς νύκτας. τίττουςι δὲ πολὺ πλῆθος ὡῶν· καὶ
γὰρ εἰς ἑκατὸν τίττεισιν ὡὰ. τίττεισι δὲ καὶ σαῦροι καὶ κρο-
κόδειλοι οἱ χερσαῖοι καὶ οἱ ποτάμιοι εἰς τὴν γῆν. ἐκλέπε- 15
ται δὲ τὰ τῶν σαύρων αὐτόματα ἐν τῇ γῇ· ἢ γὰρ διετίττει
ὁ σαῦρος· λέγεται γὰρ ἐκμηγος εἶναι βίος σαύρας. ὁ δὲ
ποτάμιος κροκόδειλος τίττει μὲν ὡὰ πολλά, τὰ πλείεστα
περὶ ἐξήκοντα, λευκὰ τὴν χροάν, καὶ ἐπικάθηται δ' ἡμέ-
ρας ἐξήκοντα (καὶ γὰρ καὶ βιοῦ χρόνον πολὺν), ἐξ ἑλα- 20
χίστων δ' ὡῶν ζῶων μέγιστον γίνεται ἐκ τέτων· τὸ μὲν γὰρ
ὡὸν οὐ μεῖζον ἐστὶ χηνεῖς, καὶ ὁ νεοττὸς τέτε κατὰ λόγον,
αὐξάνομενος δὲ γίνεται καὶ ἑπτακαίδεκα πήχεων. λέγουσι
δὲ τινες ὅτι καὶ αὐξάνεται ἕως ἀνὴρ ζῆ.

34. Τῶν δὲ ὄψεων ὁ μὲν ἔχισ ζωοτοκεῖ ἔξω, ἐν αὐτῷ 25
πρῶτον ὠστοκῆσας· τὸ δ' ὡόν, ὥσπερ τῶν ἰχθύων, μονό-
χρην ἐστὶ καὶ μαλακόδερμον. ὁ δὲ νεοττὸς ἄνω ἐπιγίνεται,
καὶ οὐ περιέχει φλοῖδς ὀσρακώδης, ὥσπερ οὐδὲ τὰ τῶν
ἰχθύων. τίττει δὲ μικρὰ ἐχθῖδια ἐν ὑμέσιν, οἱ περιρρήγνυνται
τριταῖοι· ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ ἔσω διαφανόντα αὐτὰ ἐξέρχεται. 30
τίττει δ' ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ καθ' ἓν, τίττει δὲ πλείω ἢ εἴκοσιν.

οἱ δ' ἄλλοι ὄφεις ὠστοκῆσιν ἔξω, τὰ δ' ὡὰ ἀλλήλοισ συν-
εχῇ ἐς τὴν ὥσπερ αἱ τῶν γυναικῶν ὑποδερίδες· ὅταν δὲ τέκη
εἰς τὴν γῆν, ἐπὶ ὥρῃ. ἐκλέπεται δὲ καὶ ταῦτα τῷ ὑσέρ-
ῳ ἔτει.

Z.

Αἱ μὲν οὖν τῶν ὄψεων καὶ τῶν ἐντόμων γενέσεις, ἔτι
δὲ τῶν τετραπόδων καὶ ὠστοκῶν, τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον.
οἱ δ' ὀρνίθες ὠστοκοῦσι μὲν ἅπαντες, ἡ δ' ὥρα τῆς ὀχέας
καὶ οἱ τόκοι ἢ πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσιν. τὰ μὲν γὰρ καὶ ὀχεύε-
ται καὶ τίττει κατὰ πάντα τὸν χρόνον ὡς εἰπεῖν, οἷον ἀλε-
κτορὶς καὶ περισερά, ἡ μὲν ἀλεκτορὶς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἔξω
δύο μηνῶν τῶν ἐν τῷ χειμῶνι τροπικῶν. πλῆθος δὲ τίττεισιν
εἶναι καὶ τῶν γενναίων πρὸ ἐπρασμῶ καὶ ἐξήκοντα· καίτοι
ἦττον πολυτόκοι αἱ γενναῖαι τῶν ἀγεννῶν εἰσὶν. αἱ δὲ Ἀδρι-
αναὶ ἀλεκτορίδες εἰς μὲν μικρὰ τὸ μέγεθος, τίττουςι δ'
ἀν' ἐκάστην ἡμέραν· εἰς δὲ χαλεπαί, καὶ κτείνουσι τὴν νεοτ-
τὴν πολλάκις· χρώματα δὲ παντοδαπὰ ἔχουσιν. τίττεισι δὲ
καὶ οἰκογενεῖς εἶναι δις τῆς ἡμέρας· ἤδη δὲ τινες λίαν πολυ-
τοκήσασαι ἀπέθανον διὰ ταχέων. αἱ μὲν ἔν ἀλεκτορίδες τί-
κτουσιν, ὥσπερ εἴρηται, συνεχῶς· περισερά δὲ καὶ φάττα
καὶ τρυγῶν καὶ οἰνὰς διτοκοῦσι μὲν, ἀλλ' αἱ περισεραὶ καὶ
δεκάκις τῷ ἐνιαυτῷ τίττεισιν. οἱ δὲ πλείοι τῶν ὀρνίθων τί-
κτουσι τὴν ἑαρινὴν ὥραν, καὶ εἰσὶν οἱ μὲν πολυγόνοι αὐτῶν,
πολύγονοι δὲ διχῶς, οἱ μὲν τῷ πολλάκις, ὥσπερ αἱ περι-
σεραί, οἱ δὲ τῷ πολλά, ὥσπερ αἱ ἀλεκτορίδες. τὰ δὲ γαμ-
ψώνυχα πάντα ὀλιγόγονά ἐσιν, ἔξω κεγχρίδος· αὕτη δὲ
πλείεστα τίττει τῶν γαμψώνυχων. ὥπται μὲν οὖν καὶ τέτ-
ταρα ἤδη, τίττει δὲ καὶ πλείω. τίττουςι δὲ τὰ μὲν ἄλλα
ἐν νεοττιαῖς, τὰ δὲ μὴ πτητικὰ ἐκ ἐν νεοττιαῖς, οἷον αἱ τε

1. πάντα] κατὰ $A^a C^a$. || 3.-πρὸς] περὶ $A^a C^a$. || 4. μὲν ἔν] δὲ D^a . || 5. δίχροα PD^a . || 7. ἄνω A^a . || 8. ἐμὴς C^a . || 9. ἐκ-
τεκῆστα D^a . || ἐλάττους ἢ om PD^a . || 10. ἐκλείπει P , ἐκκλέπει corr D^a . || 11. εὐθύς ante 10. τὴς PD^a , om C^a . || 12. ὡὰ om
 PD^a . || ἡμετέροις $A^a C^a$. || 13. ταῖς νύκταις A^a . || δὲ τὸ πλῆθος πολὺ P , δὲ πλῆθος πολὺ D^a . || 14. εἰς om PD^a . || καὶ αἱ σαῦραι καὶ
οἱ κροκόδειλοι $A^a C^a$. || 15. ἐκλείπεται P . || 16. σαύρων C^a . || 17. ἐξάμνητος εἶναι ὁ σαῦρος PD^a . || 18. πολλὰ τὰ πλείεστα om PD^a . ||
19. δ' om PD^a . || 20. καὶ post γὰρ om PD^a . || πολὺν χρόνον D^a . || 21. μέγιστον ζῶων PD^a . || 22. ἐν ἢ μεῖζον PD^a . || χηνεῖς καὶ
νεοττῆ P . || τέτε] τῷ P , om D^a . || 23. καὶ om A^a . || 24. ὅτι καὶ] ὡς καὶ PD^a , καὶ ὡς C^a . || ἀν'] ἢ A^a . || 25. ἔξω ζωοτοκεῖ ἐν
 D^a , ζωοτοκεῖ ἐξ ὧν C^a . || 26. μονόχρουν C^a . || 27. ἀνωθεν περιγίνεται PD^a . || 29. δι'] δὲ καὶ A^a . || μικρὰ ἐχθῖδια A^a , μικρὸν ἐχθιδιον
 C^a . || 30. τὰ ἔσω] ἔσωθεν PD^a . || ἐξέρχονται A^a . || 31. πλείον A^a .

1. αἱ P . || 2. ὑποδερίδες P . || 3. δὲ om D^a . || καὶ om A^a . || 4. ἐτέρω C^a .

Codices $PA^a C^a D^a$ et capp. 1, 2, 3 E^a .

8. Αἱ] Εἰ D^a . Αἱ — 9. τρόπον] haec proximo quoque libro dat P . || 9. δι'] δὲ καὶ P , δὲ καὶ τῶν ζῶων D^a . || τετραπόδων ζῶων
καὶ ὠστοκῶντων P . || 10. ἅπαντα A^a . || 11. οὐ] ἐν P . || καὶ om $A^a C^a$. || 13. ἔξω] πλὴν D^a . || 14. δυοῖν $A^a C^a$. || 15. τῶν ἐνέων
προεπρασμῷ PE^a . || 16. αἱ γ.] καὶ αἱ γ. PE^a . || ἀδριανικὰ $PD^a E^a$. || 20. καὶ om $A^a C^a$. || 21. ταχέως D^a . || 23. οἰασκαὶ PE^a . ||
αἱ] ὡς $PD^a E^a$. || 24. τῷ] μὲν τῷ PE^a . || 26 et 27. αἱ $PD^a E^a$. || 27. δὲ post τὰ om PE^a . || 28. ὀλιγόγονα PE^a . || 29. πλείεστα
τίττει P . || 30. καὶ om PE^a . || 31. νεοττιαῖς D^a , νεοττιαῖς PE^a utrobique. || πτητικὰ ἐν νεοττιαῖς ἑδαμῶς οἷον οἱ $A^a C^a$.

πέρδικες καὶ οἱ ὀρτυγες, ἀλλ' ἐν τῇ γῇ, ἐπηλυγαζόμενα ὕλην. ὡσαύτως δὲ καὶ κόρυδος καὶ τέτριξ. ταῦτα μὲν οὖν ὑπηνέμεις ποιεῖται τὰς νεοττεύσεις· ὃν δ' οἱ Βοιωτοὶ καλεῖσιν εἶροπα, εἰς τὰς ὑπὰς ἐν τῇ γῇ καταδυόμενος νεοττεύει μόνος. αἱ δὲ κίχλαι νεοττιὰν μὲν ποιοῦνται ὥσπερ αἱ χελιδόνες ἐκ πηλῆς ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς τῶν δένδρων, ἐφεξῆς δὲ ποιοῦσιν ἀλλήλαις καὶ ἐχομέναις, ὥς· εἶναι διὰ τὴν συνέχειαν ὥσπερ ὀρμαθὸν νεοττιῶν. ὁ δ' ἔποψ μόνος οὐ ποιεῖται νεοττιὰν τῶν καθ' ἑαυτὰ νεοττεύοντων, ἀλλ' εἰσδυόμενος εἰς τὰ στελέχη ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῶν τίττει, οὐδὲν συμφορούμενος. ὁ δὲ κόκκυξ καὶ ἐν οἰκίᾳ νεοττεύει καὶ ἐν πέτραις. ἡ δὲ τέτριξ, ἣν καλοῦσιν Ἀθηναῖοι οὔραγα, οὗτ' ἐπὶ τῆς γῆς νεοττεύει οὗτ' ἐπὶ τοῖς δένδροισιν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς χαμαιζήλοις φυτοῖς.

Τὸ δ' ὥν ἀπάντων ὁμοίως τῶν ὀρνίθων σκληρόδερμόν τ' ἐστίν, εἰς γόνυ γένηται καὶ μὴ διαφθαῖ (ἐνία γὰρ μαλακὰ τίττεσιν αἱ ἀλεκτορίδες), καὶ δίχρσα τὰ ὡὰ τὰ τῶν ὀρνίθων, ἐκτὸς μὲν τὸ λευκόν, ἐντὸς δὲ τὸ ὠχρόν. διαφέρουσι δὲ καὶ τὰ τῶν περὶ ποταμούς καὶ λίμνας γινομένων ὀρνέων πρὸς τὰ τῶν ξηροβατικῶν· πολλαπλάσιον γὰρ ἔχει τὰ τῶν ἐνὺδρων κατὰ λόγον τὸ ὠχρόν πρὸς τὸ λευκόν. καὶ τὰ χρώματα δὲ τῶν ὥων διαφέρει κατὰ τὰ γένη τῶν ὀρνίθων· τῶν μὲν γὰρ λευκά ἐστὶ τὰ ὡὰ, οἷον περισερᾶς καὶ πέρδικος, τῶν δ' ὠχρά, οἷον τῶν περὶ τὰς λίμνας, τῶν δὲ κατεσιγμένα, οἷον τὰ τῶν μελεαγρίδων καὶ φασιανῶν· τὰ δὲ τῆς κεγχρίδος ἐρυθρά, ἐστὶν ὥσπερ μίλτος. ἔχει δὲ τὸ ὥν διαφορὰν· τῇ μὲν γὰρ ὀξὺ τῇ δὲ πλατύτερόν ἐστιν· ἐξίοντος δ' ἡγεῖται τὸ πλατύ. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν μακρὰ καὶ ὀξέα τῶν ὥων θήλεα, τὰ δὲ στρογγύλα καὶ περιφέρειαν ἔχοντα κατὰ τὸ ὀξὺ ἄρρενα. ἐκπέττεται μὲν ἔν ἐπωαζόντων τῶν ὀρνίθων,

οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτόματα ἐν τῇ γῇ ὥσπερ ἐν Αἰγύπτῳ, κατορυττόντων εἰς τὴν κόπρον· καὶ ἐν Συρακούσαις δὲ φιλοπότης τις ὑποτιθέμενος ὑπὸ τὴν ψίαθον εἰς τὴν γῆν τοσῶτον ἔπινεν, ὥς φασί, χρόνον συνεχῶς, ἕως ἐκλείπει τὰ ὡὰ. ἦδη δὲ καὶ κείμενα ἐν ἀγγείοις ἀλεινοῖς ἐξεπέφθη καὶ ἐξῆλθεν αὐτόματα. ἡ μὲν ἔν γονὴ πάντων τῶν ὀρνίθων λευκή, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ζώων· ὅταν δ' ὀχευθῇ, ἄνω πρὸς τὸ ὑπόζωμα λαμβάνει ἡ θήλεια· καὶ τὸ μὲν πρῶτον μικρὸν καὶ λευκὸν φαίνεται, ἔπειτα ἐρυθρὸν καὶ αἱματωδές, αὐξανόμενον δὲ ὠχρόν καὶ ξανθὸν ἅπαν· ὅταν δ' ἦδη γίγνηται ἀδρότερον, διακρίνεται, καὶ ἔσω μὲν τὸ ὠχρόν ἔξω δὲ τὸ λευκὸν περιστάται. ὅταν δὲ τελειωθῇ, ἀπολύεται τε καὶ ἐξέρχεται ἔτω τῷ καιρῷ ἐκ τῆ μαλακῶν εἶναι μεταβάλλον ἐπὶ τὸ σκληρόν, ὥς· ἐξέρχεται μὲν ἔσω πεπηγός, ἐξελθὼν δ' εὐθέως· πηγνυται καὶ γίνεται σκληρόν, εἰς μὴ ἐξῆ νεοσοηκός. ἐφάνη δ' ἦδη, οἷον ἔν τινι καιρῷ γίνεται τὸ ὥν (ἅπαν γὰρ ὠχρόν ὁμοίως ἐστίν, ὥσπερ ὕσερον ὁ νεοττός), τοιαῦτα καὶ ἐν ἀλεκτρούνι διαιρημένῳ ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα, οὗ περ αἱ θήλειαι ἔχουσι τὰ ὡὰ, τὸ μὲν εἶδος ὠχρὰ ὅλα, τὸ δὲ μέγεθος ἡλίκα ὡὰ· ἃ ἐν τέρατος λόγῳ τιθέασιν. οἱ δὲ λέγοντες ὅτι ὑπολείμματά ἐστὶ τὰ ὑπηνέμια τῶν ἔμπροσθεν ἐξ ὀχέας γινομένων, ἐκ ἀληθῆ λέγουσιν· ὥπται γὰρ ἰκανῶς ἦδη ἀνόχευτοι νεοττίδες ἀλεκτορίδων καὶ χηνῶν τίττεσιν ὑπηνέμια. τὰ δ' ὡὰ τὰ ὑπηνέμια ἐλάττω μὲν τῷ μεγέθει γίνονται καὶ ἥττον ἡδέα καὶ ὑγρότερα τῶν γόνιμων, πλήθει δὲ πλείω· ὑποτιθεμένων δὲ τῇ ὀρνίθι ὅθεν παχύνεται τὸ ὑγρόν, ἀλλὰ τό τε ὠχρόν διαμένει καὶ τὸ λευκὸν ὁμοιοῦντα. γίνεται δ' ὑπηνέμια πολλῶν, οἷον ἀλεκτορίδος, περδικος, περισερᾶς, ταῶνος, χηνός, χηναλώπεκος. ἐκλέπεται δ' ἐπωαζουσῶν ἐν τῷ θέρει θάττον ἢ ἐν τῷ χειμῶνι· ἐν ὀκτω-

1. ἀλλ' τίττει δὲ D^a . || γῇ om A^a . || ἐπηλυγαζομένη ὕλη $A^a C^a$, ἐπιλαζόμενα ὕλης PE^a . || 2. κόρυδες $PD^a E^a$. || ἔν om C^a . || 3. βοιώται $PD^a E^a$. || 4. μέροπα $PD^a E^a$, ἀέροπα Schneiderus. || 5. νεοττιὰν PD^a , νεοττιῶν E^a . || ποῶσιν $A^a C^a$. || 8. ἐρμαθ P , ὀρμαθ D^a . || νεοττιῶν $PD^a E^a$. || ἔπωψ P . || νεοττιῶν $PD^a E^a$. || 9. ἑαυτὰ Ambrosianus, ἑαυτὸν $A^a D^a E^a$, ἑαυτῶν C^a , αὐτὸν P . || 11. κίρκος D^a . || καὶ post κ. om $A^a C^a$. || 12. τέτριξ E^a . || καλεῖσιν οἱ ἀθηναῖοι $PD^a E^a$. || 13. ἀλλ' ἐν τοῖς D^a . || 16. τ' om $A^a C^a$. || 17. τὰ alterum om $A^a C^a D^a$. || 19. καὶ post δὲ om $A^a C^a$. || 20. ξηροβατικῶν E^a , ξηρὰ βιωτικῶν P . || πολλὰ πλείον PE^a . || τὸ $PC^a D^a E^a$. || 22. τὰ om $PD^a E^a$. || 23. εἰσι A^a . || καὶ πέρδικος om $A^a C^a$. || 24. τῶν post οἷον om $pr A^a$. || τῶν, τὰ D^a . || 25. μελεαπιδῶν P , μελεασπιδῶν E^a . || 26. εἰσιν A^a . || 27. ὀξὺτῃ πλατύτερόν PE^a . || 30. ἐκπέττεται P , ἐκπέμπεται D^a , ἐκλέπεται $A^a C^a$.

1. ἀλλὰ om $A^a C^a$. || 2. εἰς τὴν γῆν εἰς τὴν κόπρον PE^a . || συρακούσαις $C^a E^a$. || 3. ὑποτιθέμενος D^a . || 4. χρόνον ἔπινε, omisiss ὡς φασί, $A^a C^a$. || ἕως ἄν A^a . || ἐκλέπη $A^a C^a$, ἐκλαπεῖ $PD^a E^a$. || 5. ἐξεπέφθη $PD^a E^a$. || ἐξῆλθεν D^a . || 6. αὐτόματως $PD^a E^a$. || 8. λευκὸν καὶ μικρὸν $A^a C^a$. || 10. γίγνηται $A^a C^a$. || 12. τε om $PD^a E^a$. || 13. ἐξέρχεται πεπηγός ἔτως $A^a C^a$. || τῇ incertum C^a . || μεταβάλλοντος P , μεταβαλόντος $D^a E^a$. || 14. ἐπὶ πρὸς $PD^a E^a$. || πω om $A^a C^a$. || ἐξερχόμενον D^a , ἐξερχομένη PE^a . || 15. εὐθὺς $A^a C^a$. || ἐξῆ $PD^a E^a$. || 16. οἷον ὥν PA^a . || 17. ἅπαντα γὰρ ὠχρὰ ὁμοίως E^a , ἅπαντα ὁμοίως γὰρ ὠχρόν P . || 18. ἀλέκτορι D^a , ἀλεκτορίδι PE^a . || αἰρυμένῳ E^a , αἰρυμένῳ P . || 20. ἃ om $PD^a E^a$. || 21. εἰσι A^a . || 22. ἀληθῶς A^a . || 23. τεκῶσαι $PD^a E^a$. || 24. δ' γὰρ C^a . || ὑπηνέμια τῶν ἔμπροσθεν ἐξ ὀχέας γινομένων ἐλάττω A^a . || 25. γίγνονται A^a . || μοιόμενον πλήθει E^a . || 26. δὲ πλείω om PE^a . || 27. τῷ ὑγρῷ PE^a . || τὰ λευκὰ $A^a C^a$. || ὁμοίον P . || 28. ἀλεκτορίδες πέρδικες περισερᾶς ταῶν PE^a . || 29. χην E^a . || 30. θάττον ἐλάττον PE^a .

καίδεκα γὰρ ἡμέραις αἱ ἀλεκτορίδες ἐν τῷ θέρει ἐκλέπσιν, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι ἐνίοτ' ἐν πέντε καὶ εἴκοσι. διαφέρουσι μέντοι καὶ ὀρνίθες ὀρνίθων τῷ ἐπωστικώτεροι εἶναι ἑτεραι ἐτέρων. εἰάν δὲ βροντήσῃ ἐπωάζουσι, διαφθείρεται τὰ ὦα. τὰ δὲ καλόμενα ὑπὸ τινων κυνόςσα καὶ ἔρια γίνεται τῷ 5 θέρει μᾶλλον. ζεφύρια δὲ καλεῖται τὰ ὑπηνέμια ὑπὸ τινων, ὅτι ὑπὸ τὴν ἑαρινὴν ὥραν φαίνονται δεχόμενα τὰ πνεύματα αἱ ὀρνίθες· τοῖσιν δὲ ποῖσιν καὶ τῇ χειρὶ πως ψηλαφώμεναι. γίνεται δὲ τὰ ὑπηνέμια γόνιμα καὶ τὰ ἐξ ὀχέας ἐνυπάρχοντα ἤδη μεταβάλλει τὸ γένος εἰς ἄλλο 10 γένος, εἰάν πρὶν μεταβαλεῖν ἐκ τοῦ ὠχροῦ εἰς τὸ λευκὸν ὀχεύηται ἢ τὰ ὑπηνέμια ἔχουσα ἢ τὰ γόνω εἰλημμένα ἐξ ἐτέρου ὀρνίθου· καὶ γίνεται τὰ μὲν ὑπηνέμια γόνιμα, τὰ δὲ προϋπάρχοντα κατὰ τὸν ὕπερον ὀχεύοντα ὀρνίθα. ἂν δ' ἤδη μεταβαλλόντων εἰς τὸ λευκόν, οὐθὲν μεταβάλ- 15 λει ἔτε τὰ ὑπηνέμια ὥς γίνεσθαι γόνιμα, ἔτε τὰ γόνω κυόμενα ὥς μεταβάλλειν εἰς τὸ τῷ ὀχεύοντος γένος. καὶ εἰάν ὑπαρχόντων δὲ μικρῶν διαλείπῃ ἢ ὀχέας, ἔθεν ἐπαυ- ζάνεται τὰ προϋπάρχοντα· εἰάν δὲ πάλιν ὀχεύηται, τα- χεῖα γίνεται ἢ ἐπίδοσις εἰς τὸ μέγεθος. ἔχει δὲ φύσιν τῷ 20 ὥς τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ λευκὸν ἐναντίαν ἢ μόνον τῷ χρώματι ἀλλὰ καὶ τῇ δυνάμει· τὸ μὲν γὰρ ὠχρὸν ὑπὸ τῷ ψύχρῳ πηγνυται, τὸ δὲ λευκὸν ἢ πηγνυται ἀλλ' ὑγραίνεται μᾶλ- λον· ὑπὸ δὲ τῷ πυρὸς τὸ μὲν λευκὸν πηγνυται, τὸ δ' ὠ- χρὸν ἢ πηγνυται ἀλλὰ μαλακὸν διατελεῖ, ἂν μὴ κατα- 25 καυθῇ, καὶ μᾶλλον ἐφομένῃ ἢ πυρουμένῃ συνίσταται καὶ ξηραίνεται. ἐκάτερον δὲ χωρὶς ὑμένι διείληπται ἀπ' ἀλλή- λων. αἱ δὲ πρὸς τῇ ἀρχῇ τῷ ὠχρῷ χάλασαι ἔθεν συμ- βάλλονται πρὸς τὴν γένεσιν, ὥσπερ τινὲς ὑπολαμβάνουσιν· εἰσὶ δὲ δύο, ἢ μὲν κάτωθεν ἢ δ' ἄνωθεν. συμβαίνει δὲ περὶ 30 τὸ ὠχρὸν καὶ τὸ λευκόν, καὶ ὅταν ἐξαιρεθέντα συνεράσῃ

τις πλείω τοιαῦτα εἰς κύσιν καὶ ἔφη μαλακῶς καὶ μὴ συντόνῳ τῷ πυρί, τὸ ὠχρὸν εἰς τὸ μέσον συνέρχεται πᾶν, κύκλῳ δὲ τὸ λευκὸν περιίσαται. τῶν δ' ἀλεκτορίδων αἱ νεοττίδες πρῶτον τίκτουσιν εὐθὺς ἀρχομένου τοῦ ἔαρος, καὶ πλείω τίκτουσιν ἢ αἱ πρεσβύτεραι· ἐλάττω δὲ τῷ μεγέθει 5 τὰ ἐκ τῶν νεωτέρων. ὅλως δὲ εἰάν μὴ ἐπωάζωσιν αἱ ὀρνί- θες, διαφθείρόνται καὶ κάμνουσιν. ὀχευθεῖσαι δὲ αἱ μὲν ὀρ- νίθες φρίττωσι τε καὶ ἀποσειόνται καὶ πολλάκις κάρφος περιβάλλονται (ποῖσιν δὲ τὸ αὐτὸ τῷτο καὶ τεκῆσαι ἐνίοτε), αἱ δὲ περισεραὶ ἐφέλκωσι τὸ ὀρροπύγιον, οἱ δὲ χῆνες κατα- 10 κολυμβῶσιν. αἱ δὲ κυήσεις καὶ αἱ τῶν ὑπηνεμίων ὧν συλ- λήφει ταχεῖαι γίνονται ταῖς πλείσταις τῶν ὀρνίθων, οἷον καὶ τῇ πέρδικι, ὅταν ὀργᾷ πρὸς τὴν ὀχείαν· εἰάν γὰρ κατὰ πνεῦμα σῇ τῷ ἄρρενος, κυῖσεται καὶ εὐθὺς ἄχρητος γί- νεται πρὸς τὰς θήρας· ὅσφρησιν γὰρ δοκεῖ ἔχειν ἐπίδηλον ὁ πέρδιξ. ἢ δὲ τῷ ὥς γένεσις μετὰ τὴν ὀχείαν καὶ ἐκ τῷ ὥς πάλιν συμπεττομένη ἢ τῷ νεοττῷ γένεσις ἐκ ἐν ἴσοις χρό- 15 νοις συμβαίνει πᾶσιν, ἀλλὰ διαφέρει κατὰ τὰ μεγέθη τῶν γεννώντων. συνίσταται δὲ τὸ τῆς ἀλεκτορίδος ὧν μετὰ τὴν ὀχείαν καὶ τελειῖται ἐν δέχ' ἡμέραις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· καὶ τῆς περισερᾶς δ' ἐν μικρῷ ἐλάττων. δύνανται δ' αἱ περι- σεραὶ ἤδη τῷ ὥς ἐν ὠδίῳ ὄντος κατέχειν· εἰάν γάρ τι ἐνο- χληθῇ ὑπὸ τινος ἢ περὶ τὴν νεοττείαν ἢ πτερὸν ἐκτιλβῇ ἢ ἄλλο τι πονήσῃ καὶ δυσαρεσίῃ, κατέχει καὶ οὐ τίκτει 20 μελλήσασα. ἴδια δὲ περὶ τὰς περισερᾶς συμβαίνει καὶ τὰ- δε περὶ τὴν ὀχείαν. κυῖσσι τε γὰρ ἀλλήλας, ὅταν μέλλῃ ἀναβαίνειν ὁ ἄρρην, ἢ ἐκ ἂν ὀχεύσειεν, ὁ μὲν πρεσβύτερος τὸ πρῶτον· ὕπερον μέντοι ἀναβαίνει καὶ μὴ κύσας· οἱ δὲ νεώτεροι αἰετῷ τοιήσαντες ὀχεύουσιν. τῷτο τε δι' ἴδιον ποι- 25 ῶσι, καὶ ἔτι αἱ θήλειαι ἀλλήλαις ἀναβαίνουσιν, ὅταν ἄρρην μὴ παρῇ, κύσασαι ὥσπερ οἱ ἄρρενες· καὶ ἔθεν προΐεμεναι

2. τῷ χειμῶνι δὲ, omissa ἐν, C^a. || 3. ἐν om PD^aE^a || καὶ] καὶ οἱ D^aE^a. || 4. φθείρεται A^a. || 5. ἔρια D^aE^a. || 6. ὑπὸ τινων τὰ ὑπηνέμια D^a. || 7. εἰαρινὴν A^aC^a, ἀερρινὴν E^a. || δεχόμενοι, D^a, δεχόμενα PA^a. || 8. οἱ D^a. || 9. ψηλαφώμενα A^a. || 10. ἤδη ἐνυπ- 30 ἀρχοντα PD^aE^a. || 11. μεταβάλλειν PC^aE^a. || περιλευκὸν A^aC^a. || 12. γόνω εἰλημμένα D^a, γονειρημένα PE^a. || 15. εἰάν C^a. || μετα- βάλλον PE^a. || μεταβαλλόντων P, μεταβαλόντων E^a. || 17. μεταβαλεῖν A^aC^a. || 18. μικρὸν E^a. || διαλίπη C^a. || ἐπαυράνεται E^a. || 20. ἢ, et εἰς om PE^a. || 21. τὸ] τότε D^a, ἔτε P, ἔτε τὸ E^a. || λευκὸν καὶ τὸ ὠχρὸν PD^aE^a. || ἐναντία PE^a. || 22. τῷ om C^a. || ψυχρῷ PE^a. || 23. λευκὸν δὲ PE^a. || 24. ὠχρὸν δὲ D^a. || 26. ἐπομένῃ P. || 27. χωρὶς ἐν ὑμένι διείληπται ὑπ' PD^aE^a. || 31. συγ- 35 κράση P, συγκεράση D^aE^a, συνερανίσση A^aC^a.

1. εἰς τὴν κύσιν A^aC^a. || μαλακῶ PD^aE^a. || 2. συντόνῳ τῷ A^a, συντόνῳ PD^aE^a. || 3. κύκλῳ τὸ δὲ λευκὸν PE^a, κύκλῳ δὲ τὸ λευκὸν κύκλῳ D^a. || περιτέταται A^aC^a. || 4. πρῶται τίκτουσιν A^a, τίκτουσι πρῶτον PD^aE^a. || 5. τίκτουσιν] τε τίκτουσιν C^a, δὲ τίκτουσιν P D^aE^a. || ἢ om PD^aE^a. || τὰ μεγέθη PE^a. || 6. μήπω PD^aE^a. || 7. μὲν om A^aC^a. || 10. ἐροπύγιον A^a. || 11. αἱ post καὶ om PC^a et pr A^a. || 13. καταπνευσθῇ τῷ PE^a. || 14. ἄχρητος A^aC^a. || 15. τῆς A^a. || 16. ὥς] νεοττῷ PE^a. || 17. συμπεττομένη A^a. || 18. τῷ νεοττῷ γένεσις om PE^a. || 19. τὰ om PC^aD^aE^a. || 20. ἐν] τὸ ὠδὸν ἐν PA^aC^aE^a. || δέχ'] ante lacunam quattuor littera- 40 rum P. || 22. ἤδη] καὶ ἤδη A^aC^a. || ἐν ὠδίῳ ὄντες PE^a, ἐνωδίνοντες A^aC^a. || 23. πτερὸν ἢ τι ἕτερον ἐκτιλβῇ A^aC^a. || 24. πονῇ E^a, πο- νεῖ P. || καὶ δ.] ἢ καὶ δ. PD^aE^a. || 25. μελλήσασα A^aC^aD^a. || ἴδια P. || 26. κυῖσσι A^aC^a. || 27. ἄρρην ἐκ ἂν ὀχεύσῃ PE^a. || 28. τὸ] ἂν μὴ τὸ D^a, εἰάν μὴ κύσῃ A^aC^a. || 29. τῷτο αἰετῷ A^aC^a. || δὴ om PD^aE^a. || 30. ὅταν ὁ ἄρρην D^a. || 31. κυῖσσαι E^a, κυῖσσαι PD^a. || οἱ om C^a.

εἰς ἀλλήλας τίκτουσιν. ὡς πλείω ἢ τὰ γόνυ γινόμενα, ἐξ ὧν ἔ γίνεται νεοττὸς ὕβρις, ἀλλ' ὑπηνέμια πάντα τὰ τοιαῦτά ἐσιν.

3. Ἡ δὲ γένεσις ἐκ τῆ ὥς τοῖς ὄρνισι συμβαίνει μὲν τὸν αὐτὸν τρόπον πᾶσιν, οἱ δὲ χρόνοι διαφέρουσι τῆς τελειώσεως, καθάπερ εἴρηται. ταῖς μὲν ἔν ἀλεκτορίσι τριῶν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν παρελθουσῶν ἐπιστημαίνει τὸ πρῶτον, ταῖς δὲ μεῖζουσιν αὐτῶν ὄρνισιν ἐν πλείονι χρόνῳ, ταῖς δ' ἐλάττωσιν ἐν ἐλάττω. γίνεται δ' ἐν τῷ χρόνῳ ἡδὴ ἄνω τὸ ὥχρον προσεληλυθὸς πρὸς τὸ ὄξύ, ἥπερ ἐσιν ἡ ἀρχὴ τε τῆ ὥς καὶ ἐκλέπεται τὸ ὥν, καὶ ὅσον σιγμῇ αἱματίνῃ ἐν τῷ λευκῷ ἡ καρδία. τῷτο δὲ τὸ σημεῖον πηδᾷ καὶ κινεῖται ὥσπερ ἔμψυχον, καὶ ἀπ' αὐτῆς δύο πόροι φλεβικοὶ ἑναιμοὶ ἐλίσσόμενοι φέρουσιν αὐξανομένου εἰς ἐκότερον τῶν χιτῶνων τῶν περιεχόντων. καὶ ὑμὴν δ' αἱματικὰς ἵνας ἔχων ἡδὴ περιέχει τὸ λευκὸν κατὰ τὸν χρόνον τῷτον ἀπὸ τῶν πόρων τῶν φλεβικῶν. ὀλίγον δ' ὕσπερ καὶ τὸ σῶμα ἡδὴ ἀποκρίνεται, μικρὸν τὸ πρῶτον πάμπαν καὶ λευκόν. δῆλ' ὅτι ἡ κεφαλὴ, καὶ ταύτης οἱ ὀφθαλμοὶ μάλισ' ἐμπεφυσμένοι· καὶ τῷτο μέχρι πόρρω διατελεῖ· ὅφ' ἐ γὰρ ποτε μικροὶ γίνονται καὶ συμπίπτουσιν. τῆ δὲ σώματος τὸ κάτω μέρος ἔθεν φαίνεται μόνον πρὸς τὸ ἄνω τὸ πρῶτον. τῶν δὲ πόρων τῶν ἐκ τῆς καρδίας τεινόντων ὁ μὲν φέρει εἰς τὸ κύκλῳ περιέχον, ὁ δ' εἰς τὸ ὥχρον ὥσπερ ὀμφαλὸς ὦν. ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῆ νεοττῆ ἐσιν ἐκ τῆ λευκῆς, ἡ δὲ τροφή διὰ τῆ ὀμφαλῆς ἐκ τῆ ὥχρῳ. δεκαταῖς δ' ἡδὴ ὅιτος ὁ νεοττὸς ὅλος διάδηλος καὶ τὰ μέρη πάντα. ἔχει δ' ἐτι τὴν κεφαλὴν μεῖζω τοῦ ἄλλου σώματος, καὶ τὰς ὀφθαλμοὺς τῆς κεφαλῆς, ἐκ ἔχοντάς πω ὅψιν. γίνονται δ' οἱ ὀφθαλμοὶ περὶ τὸν χρόνον τῷτον ἐξαιρούμενοι μεῖζος κυάμων καὶ μέλαινας· ἀφαιρούμεν δὲ τῆ δερμάτος ὑγρὸν ἔνεσι λευκὸν καὶ ψυχρὸν, σφόδρα σίλβον πρὸς τὴν αὐγὴν, σερεὸν δ' ἔθεν. τὰ μὲν ἔν περὶ τὰ

ὄμματα καὶ τὴν κεφαλὴν τῷτον διακείται τὸν τρόπον, ἔχει δ' ἐν τῷ χρόνῳ τῷτῳ καὶ τὰ σπλάγχνα ἡδὴ φανερά καὶ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν καὶ τὴν τῶν ἐντέρων φύσιν, καὶ αἱ φλέβες αἱ ἀπὸ τῆς καρδίας φαινόμεναι τείνειν πρὸς τῷ ὀμφαλῷ ἡδὴ γίνονται. ἀπὸ δὲ τῆ ὀμφαλῆς τέταται φλέψ ἡ μὲν πρὸς τὸν ὑμένα τὸν περιέχοντα τὸ ὥχρον (τὸ δ' ὥχρον ἐν τῷ χρόνῳ τῷτῳ ὑγρὸν ἐσιν ἡδὴ, καὶ πλείον ἢ τὸ κατὰ φύσιν), ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὸν ὑμένα τὸν περιέχοντα ὅλον τὸν τε ὑμένα ἐν ᾧ ὁ νεοττὸς, καὶ τὸν τῆ ὥχρῳ ὑμένα καὶ τὸ μεταξύ τῶν ὑγρῶν. αὐξανομένου γὰρ τῆ νεοττῆ κατὰ μικρὸν τῆ ὥχρῳ τὸ μὲν ἄνω γίνεται τὸ δὲ κάτω, ἐν μέσῳ δὲ τὸ λευκὸν ὑγρὸν· τοῦ δὲ κάτω ὥχρου τὸ λευκὸν κατωθεν, ὥσπερ τὸ πρῶτον ὑπῆρχεν. δεκαταῖς δ' ὄντος τὸ λευκὸν ἔσχατον γίνεται, ὀλίγον ἡδὴ ὃν καὶ γλίσχρον καὶ παχὺ καὶ ὑπωχρον. τέταται γὰρ τῇ θέσει ἕκασα τῶνδε τὸν τρόπον. πρῶτος μὲν καὶ ἔσχατος πρὸς τὸ ὄσρακον ὁ τῆ ὥς ὑμὴν, οὐχ ὁ τοῦ ὄσρακου, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνου. ἐν δὲ πῶτῳ λευκὸν ἔνεσιν ὑγρὸν, εἴτα ὁ νεοττὸς, καὶ περὶ αὐτὸν ὑμὴν χωρίζων, ὅπως μὴ ἦ ἐν ὑγρῷ ὁ νεοττὸς· ὑπὸ δὲ τὸν νεοττὸν τὸ ὥχρον, εἰς δὲ τῶν φλεβῶν ἔφερεν ἡ ἑτέρα, ἡ δ' ἑτέρα εἰς τὸ περιέχον λευκόν. τὸ δὲ πᾶν περιέχει ὑμὴν μετὰ ὑγρότητος ἰχωροειδὸς. εἴτ' ἄλλος ὑμὴν περὶ αὐτὸ ἡδὴ τὸ ἔμβρυον, ὥσπερ εἴρηται, χωρίζων πρὸς τὸ ὑγρὸν. ὑποκάτω δὲ τῷτῳ τὸ ὥχρον ἐν ἐτέρῳ ὑμένι περιελημμένον, εἰς δὲ τείνει ὀμφαλὸς ὁ ἀπὸ τῆς καρδίας καὶ τῆς μεγάλης φλεβὸς φέρων, ὥστε μὴ εἶναι τὸ ἔμβρυον ἐν μηδετέρῳ τῶν ὑγρότητων. περὶ δὲ τὴν εἰκοσὴν ἡδὴ φθέγγεται τε κινέμενος ἔσθωθεν, ἐάν τις κινῇ διελὼν, καὶ ἡδὴ δασύς γίνεται, ὅταν ὑπὲρ τὰς εἰκοσιν ἡ ἐκκόλαψις γίγνηται τῶν ὧν. ἔχει δὲ τὴν κεφαλὴν ὑπὲρ τῆ δεξίᾳ σκέλης ἐπὶ τῇ λαγόνι, τὴν δὲ πτέρυγα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς· καὶ φανερὸς κατὰ τῷτον τὸν χρόνον ὃ τε χοριοειδὴς ὑμὴν ὁ μετὰ τὸν τῆ ὄσρακος ὑμένα

1. ἡ τὰ] εἴτα PD^aE^a. || γινόμενα PD^a, γενώμενα A^aC^a. || 2. ὅδε εἰς D^a, εἰς PE^a. || 4. γένεσις A^a. || τοῖς] συμβαίνει τοῖς D^a. || 6. καθάπερ εἴρηται om D^a. || 8. ἐν πλείοσι ταῖς δ' ἐλάττωσιν ἐλάττω PD^aE^a. || 9. ἐν et ἡδὴ om A^aC^a. || ἄνω τὸ ὥχρον] τό τε ἄνω ὥχρον C^a, τό τε ὥχρον ἄνω A^a, ἄνω PD^aE^a. || 10. προσεληλυθὸς D^a, πρὸς τὸ ἐληλυθὸς PE^a. || ἐσιν et τε om PD^aE^a. || 12. σημει- ρον PE^a. || 13. λελισσώμενοι A^aC^a, ἐλίσσόμενοι δ' PD^aE^a. || 15. περιέχει ἡδὴ D^a. || 16. ὑπὸ PD^aE^a. || 17. ἡδὴ] ἡδὴ καὶ PE^a. || 18. τὸ om PC^aD^aE^a. || πρῶτον ante μικρὸν D^a. || καὶ τὸ λευκὸν PD^aE^a. || δῆλ' ὅτι] δηλοῖ δ' ἡ D^a, δὲ ἡδὴ PE^a. || 20. διαπλεῖ PE^a. || 24. ὁ δ' εἰς τὸ ὥχρον] δὲ ὡς τῷ ὥχρῳ PE^a. || ὅπερ C^a. || 26. ἄδηλος pr C^a, εὐδηλος corr. || 27. ἐτι om PD^aE^a. || 28. ἄλλω] ὅλα A^a. || 29. πως C^a. || 32. σερεὸν] ὕσπερ PD^aE^a.

1. διακείται A^a. || 6. ὥχρον] ὑγρὸν A^a. τὸ ὥχρον — 8. περιέχοντα om PE^a. || 7. τῷτῳ τῷ χρόνῳ ὑγρὸν ἡδὴ ἐπὶ PC^aD^aE^a. || 9. τὸν τε om PE^a, τε om D^a. || 12. τὸ utrumque om A^aC^a. || 16. πρῶτος μὲν καὶ ἔσχατον PD^aE^a. || ὁ] τὸ A^a, om C^a. || 18. εἴτ' ἐνεσιν ὁ A^aC^a. || καὶ ὁ περὶ PD^aE^a. || 19. ἢ post νεοττὸς C^a. || 20. εἰς εἰ] εἰσω PD^aE^a. || 23. τῷ ὑγρῷ E^a. || 24. τῷτο ὥχρον PD^aE^a. || εἰς εἰ] ἐν ᾧ PD^aE^a. || 25. ὁ ὀμφαλὸς ἀπὸ A^a. || 26. ὑδετέρα PE^a, ὑδετέρω D^a. || 27. ἡδὴ] ἡ A^a. || 28. ἂν τις κινῇ D^a, ἀντικινεῖ PE^a. || 29. ἡ ἐκκόλαψις γίνεται A^a, γίγνηται ἡ ἐκκόλαψις PD^aE^a. || 30. ὑπὲρ] ὑπὸ A^a. || 31. τῆς om A^aC^a. || φανερώς D^aE^a. || 32 et 562 a 3. χοριώδης PE^a, χορειώδης D^a, χοριοειδὴς C^a.

τὸν ἔσχατον, εἰς ὃν ἔτεινεν ὁ ἕτερος τῶν ὀμφαλῶν (καὶ ὁ νεοττός ἐν τῷ δὴ γίνεται τότε ὄλος), καὶ ὁ ἕτερος ὑμῖν χοριοειδὲς ὢν, ὁ περὶ τὸ ὠχρὸν εἰς ὃ ἔτεινεν ὁ ἕτερος ὀμφαλός· ἄμφω δ' ἦσαν ἀπὸ τε τῆς καρδίας καὶ τῆς φλεβὸς τῆς μεγάλης. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ὁ μὲν πρὸς τὸ ἔξω χόριον ὀμφαλὸς τείνων ἀπολύεται τῷ ζῳῳ συμπεπτωκώς, ὁ δὲ εἰς τὸ ὠχρὸν φέρων συνήρτηται τῷ νεοττῷ πρὸς τὸ ἔντερον τὸ λεπτόν, καὶ ἔσω τῷ ὠχρῷ πολὺ ἤδη γίνεται ἐν τῷ νεοττῷ, καὶ ὑπόστημα ἐν τῇ κοιλίᾳ ὠχρόν. καὶ περὶ τῷμα δ' ἀφίησι περὶ τὸν χρόνον τῶτον πρὸς τὸ ἔξω χόριον, καὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει λευκὸν δὲ καὶ τὸ ἔξω περιττώμα, καὶ ἔσω τι ἐγγίνεται λευκόν. τέλος δὲ τὸ ὠχρὸν αἰετῶν γινώμενον καὶ προῖον ἀναλίσκεται πᾶμπαν καὶ ἐμπεριλαμβάνεται ἐν τῷ νεοττῷ, ὥς ἡδη ἐκκεκολλημένου δεκαταίου, ἂν τις ἀνασχίσῃ, ἔτι πρὸς τῷ ἐντέρῳ μικρόν τι τῷ ὠχρῷ λείπεται, ἀπὸ δὲ τῷ ὀμφαλῷ ἀπολέυται, καὶ ὅθεν γίνεται μετὰξὺ ἀλλ' ἀνήλωται πᾶν. περὶ δὲ τὸν χρόνον τὸν πρότερον ῥηθέντα καθεύδει μὲν ὁ νεοττός, ἐγείρεται δὲ καὶ ἀναβλέπει κινούμενος καὶ φθέγγεται· καὶ ἡ καρδία ἅμα τῷ ὀμφαλῷ ἀναφύσῃ ὡς ἀνάπνευτος. ἡ μὲν ἐν γένεσις ἐκ τῷ ὠχρῷ τοῖς ὀρνίσι τῶτον ἔχει τὸν τρόπον. τίττει δ' αἱ ὀρνίθες ἕνα ἄγρον τῶν ὠν καὶ τὰ ἔξ' ὀχλείας γινόμενα, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὅθεν γίνεται ἐκγονον· θεθεωρήται δὲ τοῦτο μάλιστα ἐπὶ τῶν περιφερῶν. τὰ δὲ δίδυμα τῶν ὠν δύο ἔχει λεκίθους, ὧν τὰ μὲν διεύρει τῷ μὴ εἰς ἀλλήλα συγκεχυθῆναι τὰ ὠχρά τῷ λευκῷ. λεπτὴ διάφυσις, τὰ δ' οὐκ ἔχει ταύτην τὴν διάφυσιν, ἀλλὰ συμψεύσιν. εἰσὶ δ' ἔναι ἀλεκτορίδες αἱ πάντα δίδυμα τίττουςιν, καὶ ἡδη ἐπὶ τῶν ὠπτῶν τὰ περὶ τὴν λεκίθον συμβαῖνον· ὀκτωκαίδεκα γὰρ τις τεκοῦσα ἐξέλεψε δίδυμα, πλην ὅσα οὐρία ἐγένετο. τὰ μὲν ἐν ἄλλα γόνιμα, πλην ὅτι τὸ μὲν μεῖζον

τὸ δ' ἔλαττον γίνεται τῶν διδύμων, τὸ δὲ τελευταῖον τερατώδες.

Τίττει δὲ πάντα μὲν τὰ περιγεροειδῆ δύο, οἷον φάττα καὶ τρυγῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τὰ δὲ πλεῖστα τρία τρυγῶν καὶ φάττα. τίττει δ' ἡ μὲν περιγερά, ὥσπερ εἴρηται, πᾶσαν ὥραν, τρυγῶν δὲ καὶ φάττα ἐν τῷ ἔαρι, ἢ πλεονάκις ἢ δίσ· τίττει δὲ τὰ δεύτερα, ὅταν τὰ πρότερον γεννηθέντα διαφθαρή· πολλὰ γὰρ διαφθείρουν αὐτὰ τῶν ὀρνίθων. τίττει μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ τρία ποτέ· ἀλλ' ἐξάγει ὑδέποτε δυοῖν πλεον νεοττῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ ἕνα μόνον· τὸ δ' ὑπολείπόμενον τῶν ὠν αἰετῶν ὄρνις ἐστίν. τῶν δὲ πλείων ὀρνέων ὅθεν αὐτοεῖς γεννᾶ. ἅπαντες δ' οἱ ὀρνίθες, ἐπειδὴν ἄπαξ ἄρξονται τίττειν, διὰ τέλος ὡς εἰπεῖν ἔχουσιν ὡά, ἀλλ' ἐν ἐνίοις διὰ μικρότητα ἢ ῥαδίον ἰδεῖν. ἡ δὲ περιγερά ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἄρρεν καὶ θῆλυ, καὶ τέτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρότερον τὸ ἄρρεν τίττει· καὶ τεκῶσα μίαν ἡμέραν διαλείπει τὰ πολλὰ, εἴτα πάλιν τίττει θάτερον. ἐπ' αὐτῇ δὲ καὶ ὁ ἄρρην ἐν τῷ μέρει τῆς ἡμέρας, τὴν δὲ νύκτα ἢ θήλειαν. ἐκπέττεται τε καὶ ἐκλέπεται ἐντὸς εἰκοσιν ἡμερῶν τὸ γινόμενον πρότερον τῶν ὠν· τιτρώσκει δὲ τὸ ὠν τῇ προτεραίᾳ ἢ ἐκλέπει. καὶ συνθερμαίνουσι τὸς νεοττὰς ἀμφοτέρω ἐπὶ χρόνον τὸν αὐτὸν ὅνπερ καὶ τὰ ὡά. χαλεπωτέρα δὲ ἢ θήλειά ἐστι περὶ τὴν τεκνοτροφίαν τῷ ἄρρενος, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα μετὰ τὸν τόκον. τίττουςι δὲ τῷ ἐνιαυτῷ καὶ δεκάκις, ἡδη δὲ τινες καὶ ἐνδεκάκις, αἱ δ' ἐν Αἰγύπτῳ καὶ δωδεκάκις. ὀχεύει δὲ καὶ ὀχεύεται ἡ περιγερά ἐντὸς ἐνιαυτοῦ· καὶ γὰρ ἐκμηνος ὀχεύει καὶ ὀχεύεται. τὰς δὲ φάττας καὶ τὰς τρυγῶνας ἐνίοι φασὶν ὀχεύεσθαι καὶ γεννᾶν καὶ τρίμηνα ὄντα, σημεῖον ποιῶμενοι τὴν πολυπλήθειαν αὐτῶν. ἔγκυα δὲ γίνονται δέκα καὶ τέτταρας ἡμέρας, καὶ ἐπ' αὐτῇ ἄλλας τοσαύτας· ἐν ἑτέροις δὲ δέκα καὶ τέτταρσι πτερύονται· ὥτως ὥστε

1. ἐτέτεινεν *A*^a. || 2. δὴ ἤδη *A*^a. || τότε ὄλος] τὸ τέλος *C*^a. || 3. ὁ om *A*^a*C*^a. || ἐτέτεινεν *A*^a*C*^a. || 4. δ' ἔσθην *P*, δὴ ἐσιν *A*^a*C*^a, incerto *E*^a. || 5. ἔξω πρὸς τὸ *A*^a*C*^a. || 6. συμπεπτωκός *P*, συμπεπτωκός *A*^a*C*^a. || 7. συνάρτεται *PE*^a. || 10. ἀφίᾳσι *A*^a*C*^a. || περὶ τὸν χρόνον τῶτον post χόριον *A*^a. || χωρίον *D*^a. || 11. ἔχει] δὲ ἔχει *P*. || 12. τὸ om *PE*^a. || αἰετῶν *E*^a. || 14. ἐκκεκολλημένου *A*^a *C*^a, ἐκκεκαλυμμένου *PD*^a*E*^a. || 15. ἔτι] τὰ *A*^a*C*^a. || 16. τῷ ὀμφαλῷ δὲ *P*. || 17. γίνεσθαι τῷ μετὰξὺ *A*^a. || ἄλλο *PE*^a, ommissis ἀνήλωται πᾶν. || 20. ἀναφύσας *E*^a. || 21. ἐκ om *PE*^a. || τίττουςι *C*^a. || 25. λεκίθους *PD*^a. || τὰ] τὸ *A*^a*C*^a. || τῷ] τὸ *A*^a. || 26. διαθεσίς *PE*^a. || 27. ἔναι αἱ ἄλ. *A*^a. || 28. καὶ ἡδη] ὡς *PD*^a*E*^a. || 29. τὸ om *A*^a*C*^a. || λέκυθον *PE*^a. || 30. ὅρινα *PC*^a*D*^a*E*^a. || 31. ὅτι *Conr.* Gesnerus: codices ὅσα.

1. ἔλασσον *A*^a. || τὸ] ὅτε *PE*^a. || τελευτᾷ *E*^a. || 6. ἢ om *PD*^a. || 7. πρότερα *PD*^a, πρῶτα *C*^a. || 8. πολλοὶ *A*^a, πολλὰ *P*. || 9. ἐν] ἐν ἔτασι *D*^a, ἔτασι *P*. || τρίς *P*. || 10. ἐξάγει τε οὐδέποτε *PC*^a*D*^a. || δυοῖν *PD*^a. || πλέων *A*^a, πλείων *C*^a. || δὲ καὶ ἕνα] δ' ἐν *A*^a *C*^a. || 11. ὀρνόν *D*^a. || 13. ἄπαξ] ἅπαντες *D*^a, ἅπ *A*^a*C*^a, om *P*. || ἔχουσι φύσει ὡά *P*. || 14. ἐν om *PA*^a*D*^a. || ὡς μὲν ἐπὶ *A*^a*C*^a. || 16. ἡμέραν οὐ διαλείπει *P*. || τὰ πολλὰ om *A*^a*C*^a. || 18. μέρει] θέρει *PD*^a. || ἐκπέττεται *D*^a. || 19. γεννώμενον *PD*^a. || 20. πρότερα *P* *C*^a*D*^a. || ἢ] ἢς *A*^a*C*^a, ἢ *PD*^a. || 21. χρόνον τινὰ τὸν αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ὅνπερ *C*^a, χρόνον τινὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον ὅνπερ *A*^a. || 22. δὲ καὶ ἡ *PD*^a. || 23. ἐπὶ *A*^a*C*^a. || τεκνοτροφίαν *A*^a. || 25. τις *D*^a. || 26. ὀχεύεται δὲ καὶ ὀχεύει *A*^a. || ἐντὸς τῷ ἐνιαυτῷ *D*^a. || 27. ἐξάμηνον *C*^a, ἐξ μηνῶν *PD*^a. || 29. ἔγγυα *A*^a. || 31. τέσσαρσι *A*^a. || πτερύεται *C*^a, περαιῖται *A*^a. || ὥς καὶ ῥαδίως μὴ κατ' βίον *P*.

μὴ ῥαδίως καταλαμβάνεσθαι. βιοῖ δὲ φάττα, ὡς φᾶσί, καὶ τετταράκοντα ἔτη· καὶ αἱ πέρδικες δὲ πλείω ἢ ἔτη ἐκκαίδεκα. τίττει δὲ ἡ περισσότερὰ ἀπονεοττεύουσα πάλιν ἐν τριάκονθ' ἡμέραις.

5 Ὁ δὲ γυψ νεοττεύει μὲν ἐπὶ πέτραις ἀπροσβάτοις· διὰ σπάνιον ἰδεῖν νεοττίαν γυπὸς καὶ νεοττῆς. καὶ διὰ τῆτά καὶ Ἡρόδωρος ὁ Βρύσσωνος τῷ σοφιστῷ πατρὶ· φησὶν εἶναι τὴν γυπᾶς ἀφ' ἑτέρας γῆς, ἀδήλου ἡμῶν, τῷτό τε λέγων τὸ σημεῖον, ὅτι ὕδεις ἐώρακε γυπὸς νεοττίαν, καὶ ὅτι πολλοὶ ἐξαίφνης φαίνονται ἀκολοῦθοντες τοῖς στρατεύμασιν. τὸ δ' ἐξὶ 10 χαλεπὸν μὲν ἰδεῖν, ὥπται δ' ὅμως. τίττει δὲ δύο ὧα οἱ γῦπες. τὰ μὲν ἔν' ἄλλα ὅσα σαρκοφάγα ἐκ ὥπται πλεονάκεις ἢ ἀπαῖς τίκτοντα, ἡ δὲ χελιδὼν δις νεοττεύει μόνον τῶν σαρκοφάγων· τῶν δὲ νεοττῶν ἂν τις εἴη νέων ὄντων τῆς χελιδόνος τὰ ὅμματα ἐκκέντησθαι, γίνονται ὑγιεῖς καὶ βλέ- 15 πουσιν ὕστερον.

6 Ὁ δ' αἰτὸς ὧα μὲν τίττει τρία, ἐκλέπει δὲ τούτων τὰ δύο, ὥσπερ ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς Μουσαίου λεγομένοις ἔπει- 20 σιν, "ὡς τρία μὲν τίττει, δύο ἐκλέπει, ἐν δ' ἀλεγίζει." ὡς μὲν οὖν τὰ πολλὰ οὕτω συμβαίνει, ἤδη δὲ καὶ τρεῖς νεοττοὶ ὠμμένοι εἰσὶν. ἐκβάλλει δ' αὐξανομένον τὸν ἕτερον τῶν νεοττῶν ἀχθόμενος τῇ ἐδωδῇ. ἅμα δὲ καὶ λέγεται ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀπατος γίνεσθαι, ὅπως μὴ ἀρπά- 25 ζῇ τὰς τῶν θηρίων σκύμνας· οἱ τε ἔν' ὄνυχες αὐτῷ διαστρέφονται ὀλίγας ἡμέρας, καὶ τὰ πτερὰ λευκαίνεται, ὥστε καὶ τοῖς τέκνοις τότε γίνονται χαλεπαί. τὸν δ' ἐκβληθέντα δέχεται καὶ ἐκτρέφει ἡ φήνη. ἐπῳάζει δὲ περὶ τριάκονθ' ἡμέρας. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τοῖς μεγάλοις ὁ χρόνος τοῦτός 30 ἐστὶ τῆς ἐπῳάσεως, οἷον χηνὶ καὶ ὠτίδι· τοῖς δὲ μέσοις περὶ εἴκοσιν, οἷον ἰκτίνῳ καὶ ἰέρακι. τίττει δὲ ὁ ἰκτίνος τὰ μὲν πλείω δύο, ἐνίοτε δὲ καὶ τρεῖς ἐξάγει νεοττῆς· ὁ δ' αἰώ- 35 λιος καλέμενος· ἔστιν ὅτε καὶ τετταρας· τίττει δὲ καὶ ὁ κό-

ράξ οὐ μόνον δύο, ὥσπερ φασί· τινες, ἀλλὰ καὶ πλείω· ἐπῳάζει δὲ περὶ εἴκοσιν ἡμέρας καὶ ἐκβάλλει τὴν νεοττῆς ὁ κόραξ. ποιεῖ δὲ καὶ ἄλλα τῶν ὀρνέων τὸ αὐτὸ τοῦτο· 40 πολλάκις γάρ, ὅσα πλείω τίττει, ἕνα ἐκβάλλουσιν. ἢ πάν- τα δὲ τὰ τῶν αἰτῶν γένη ὁμοία περὶ τὰ τέκνα, ἀλλ' ὁ πύγαργος χαλεπός, οἱ δὲ μέλανες εὐτεκενοὶ περὶ τὴν τρο- φὴν εἰσιν, ἐπεὶ πάντες γε ὡς εἰπεῖν οἱ γαμφώνυχες, ὅτε 45 θάπτον οἱ νεοττοὶ δυνάμει πέτεσθαι, ἐκβάλλουσιν τύπτοντες ἐκ τῆς νεοττίας. καὶ τῶν ἄλλων δὲ, ὥσπερ εἴρηται, σχεδὸν οἱ πλείστοι τῷτο δρῶσι καὶ θρέψαντες ὑδερμίαν ἐπιμέλειαν ποιοῦνται τὸ λοιπόν, πλην κορώνης· αὕτη δ' ἐπὶ τινα χρό- 50 νον ἐπιμελεῖται· καὶ γὰρ ἤδη πέτομένων σίτίζει παραπε- τομένη.

7 Ὁ δὲ κόκκυξ λέγεται μὲν ὑπὸ τῶν ὡς μεταβάλλει 55 ἐξ ἰέρακος, διὰ τὸ ἀφανίζεσθαι τὸν ἰέρακα περὶ τοῦτον τὸν χρόνον, ὃ ὁμοίος ἐστίν· σχεδὸν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἰέρακας ἐκ- ἔστιν ἰδεῖν, ὅτε θάπτον φθέγγεται ὁ κόκκυξ, πλην ὀλίγας ἡμέρας. ὁ δὲ κόκκυξ φαίνεται ἐπ' ὀλίγον χρόνον τῷ θέρους, τὸν δὲ χειμῶνα ἀφανίζεται· ἔστι δ' ὁ μὲν ἰέραξ γαμφώνυ- 60 χος, ὁ δὲ κόκκυξ ἢ γαμφώνυχος. ἐπὶ δὲ ὕδ' ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἔοικεν ἰέρακι, ἀλλ' ἄμφω ταῦτα περισσότερᾳ μάλ- λον· ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ χρῶμα μόνον προσέοικεν ἰέρακι, πλην 65 τῷ μὲν ἰέρακος τὰ ποικίλα οἷον γραμμαὶ εἰσὶ, τῷ δὲ κόκ- κυγος οἷον σιγμαί. τὸ μέντοι μέγεθος καὶ ἡ πτῆσις παρὰ πλησίαν τῷ ἐλαχίστῳ τῶν ἰεράκων, ὡς κατὰ τὸν χρόνον τῶτον 70 ἀφανὴς ἐστίν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὃν φαίνεται ὁ κόκκυξ, ἐπεὶ ἤδη γε ὠμμένοι εἰσὶν ἄμφω. καὶ κατεσθίόμενος δ' ὥπται κόκκυξ ὑπὸ ἰέρακος· καίτοι ἔθεν ποιεῖ τῷτο τῶν ὁμογενῶν ὀρνέων. νεοττῆς δὲ κόκκυγος λέγασιν ὡς ὕδεις ἐώρακεν· ὁ δὲ 75 τίττει μὲν, ἀλλ' ἢ παισάμενος νεοττίαν, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν ἐν τῇ τῶν ἐλαττόνων ὀρνίθων ἐντίττει καταφαγὼν τὰ ὧα τὰ ἐκείνων, μάλιστα δ' ἐν ταῖς τῶν φαβῶν νεοττίας, καταφα-

2: ἔτη ἢ *PD*^a. || 3. δὲ καὶ ἡ *PD*^a. || 6 et 9. νεοττίαν *PD*^a. || 7. καὶ om *PD*^a. || Ἡρόδοτος *PC*^a*D*^a. || ὁ om *P*. || βρύσσωνος *C*^a, βρύσσωνος *D*^a, ἀρίσσωνος *P*. || πατέρας *PD*^a. || 8. ἐφ' *PC*^a*D*^a. || ἀδήλους *PD*^a. || 9. πολλοῖς *P*. || 10. στρατευομένοις *A*^a. || 11. μὲν om *PD*^a. || οἱ om *P*. || 14. μᾶλλον *C*^a. || δὲ νεοττῶν om *P*. || ἔτι om *PC*^a*D*^a. || 16. βλέποντες *P*. || 18. ἐπὶ τοῖς λεγομένοις μουσαίου *PD*^a. || 19. δ' ἀλεγίζει] δὲ λεπίζει *P*. || 20. τρεῖς *D*^a. || 21. τῶν νεοττῶν] νεοττῶν *D*^a. || 22. τῆς ἐδωδῆς *C*^a. || καὶ om *P*. || 23. τῷ] τῷ αὐτῷ *A*^a*C*^a. || ἐπάτος *C*^a, ἐπτάτος *A*^a. || ὅπως, εἰ μὴ *P*. || 24. ἐν om *A*^a, post ὄνυχες ponunt *PC*^a*D*^a. || αὐτῷ *D*^a. || διαφέρονται *A*^a*C*^a. || 25. λευκαίνονται *D*^a. || 27. τρέφει *PD*^a. || περὶ om *D*^a. || 28. ὁ om *P*. || 29. χηνὸς καὶ ὠτίδος *A*^a*C*^a. || 30. καὶ om *P*. || 31. δὲ γάλιος *P*.

2. ἐπῳάζει δὲ] καὶ ἐπῳάζει καὶ *C*^a, καὶ ἐπῳάζει *PD*^a. || 2. περὶ om *A*^a. || 3. ὀρνίθων *C*^a. || 7. γε] τὲ *P*, om *C*^a*D*^a. || ὅτι *C*^a, ὅταν *PD*^a. || 8. δύναται *PC*^a*D*^a. || πέτεσθαι *A*^a. || 9. νεοττίας *PD*^a. || 10. ἐκτρέψαντες *P*, ἐπικάμψαντες *D*^a. || 11. τὸ om *A*^a*C*^a. || 12. πετομένη *PD*^a. || παράπετομένους *PA*^a*D*^a. || 15. περὶ] καὶ περὶ *P*. || 16. ὃ ὁμοίος] ὁμοίος δ' *A*^a*C*^a. || 17. ὅταν θάπτον φθέγγεται *PC*^a*D*^a. || 18. ἐπ'] μὲν ἐπ' *D*^a. || 20. ὁ δὲ κόκκυξ ἔ] καὶ ὁ κόκκυξ *P*. || ἔτε *PC*^a. || 21. τὰ αὐτὰ π. μᾶλλον ἢ ἰέρακι ἀλλὰ π. *A*^a *C*^a. || 23. τὰ om *A*^a*C*^a. || 26. δὲ] ὡν *P*. || ὁ om *A*^a*C*^a. || 28. ὁμογενῶν *PC*^a*D*^a. || 29. λέγει *A*^a. || 30. νεοττίαν *D*^a, νεοττίαν *P*. || 31. καὶ τὰ τούτων ὧα μ. *A*^a. || 32. φάβων *D*^a, φλάβων *A*^a*C*^a, φαττῶν *P*. || νεοττίας *PD*^a.

γῶν καὶ τὰ τῶν ὡά. τίττει δ' ὀλιγάκις μὲν δύο, τὰ δὲ
 πλείεστα ἔν. ἐντίττει δὲ καὶ τῇ τῆς ὑπολαίδος νεοττιᾷ· ἡ δ'
 ἐκπέττει καὶ ἐκτρέφει. γίνονται δὲ πίων καὶ ἡδύκρεως κατὰ
 τῆτον τὸν καιρὸν μάλιστα. γίνονται δὲ καὶ τῶν ἱεράκων· οἱ
 νεοττοὶ ἡδύκρεω σφύδρα καὶ πόνες· νεοττεύει δὲ γένος τι
 αὐτῶν πόρρω καὶ ἐν ἀποτόμοις πέτραις.
 8 Ἐπωάζει δὲ τὰ πολλὰ τῶν ὀρνέων, ὥσπερ εἴρηται
 περὶ τῶν περιστέρων, διαδεχόμενα τὰ ἄρρενα τοῖς θήλεσι,
 τὰ δὲ τοσῶτον χρόνον ὅσον ἀπολείπει τὸ θῆλυ τροφήν αὐτῷ
 πορίζομενον. τῶν δὲ χηνῶν αἱ θήλειαι ἐπωάζουσι μόναι, καὶ
 10 διαμένουσι διὰ παντὸς ἐφεδρεύουσαι, ὅταν περ ἄρξωνται τῆτο
 ποιεῖν. πρὸς δὲ τόποις ἐλώδεσι τε καὶ πόαν ἔχουσιν πάντων
 τῶν λιμναίων ὀρνίθων αἱ νεοττιαὶ γίνονται· διόπερ καὶ ἡ συ-
 χίαν ἔχοντες ἐπὶ τῶν ὡῶν δύνανται τροφήν αὐτοῖς πορίζε-
 σθαι καὶ μὴ παντάπασιν ἄσιτοι εἶναι. ἐπωάζουσι δὲ καὶ
 15 τῶν κορωνῶν αἱ θήλειαι μόναι, καὶ διατελοῦσιν ἐπ' αὐτῶν
 ἕσαι διὰ παντός· τρέφουσι δ' αὐτὰς οἱ ἄρρενες νομίζοντες τὴν
 τροφήν αὐταῖς καὶ σιτίζοντες. τῶν δὲ φαβῶν ἡ μὲν θήλεια
 ἀπὸ δαίλης ἀρξαμένη τὴν τε νύχθ' ὅλην ἐπωάζει καὶ ἕως
 ἀκράτισμάτος ὥρας, ὁ δ' ἄρρην τὸ λοιπὸν τῆς χρόνῳ· οἱ δὲ
 20 πέρδικες δύο ποῖνται τῶν ὡῶν σηκῶς, καὶ ἐφ' ᾧ μὲν ἡ θή-
 λεια ἐπὶ δὲ θατέρῳ ὁ ἄρρην ἐπωάζει, καὶ ἐκλέψας ἐκπέμ-
 πει ἐκάτερος ἐκάτερα· καὶ τοὺς νεοττοὺς ὅταν πρῶτον ἐξά-
 γῃ, ὀχεύει αὐτὰς.
 9 Ὁ δὲ ταῶς ζῆ μὲν περὶ πέντε καὶ εἴκοσι ἔτη, γεννᾷ
 δὲ τριέτης μάλιστα, ἐν οἷς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν
 ἀπολαμβάνει· ἐκλέπει δ' ἐν τριάκονθ' ἡμέραις ἢ μικρῷ
 πλείοσιν. ἀπαξ δὲ τῆ ἔτους μόνον τίττει· τίττει δ' ὡά δώ-
 δεκα ἢ μικρῷ ἐλάττω· τίττει δὲ διαλείπων δύο ἢ τρεῖς ἡ-
 μέρας καὶ ἐκ ἐφεξῆς· αἱ δὲ πρωτοτόκοι μάλιστα περὶ ὅκτω
 30 ὡά. τίττουσι δ' οἱ ταῶ ὑπηνέμια· ὀχεύονται δὲ περὶ τὸ ἔαρ·
 γίνεται δὲ καὶ ὁ τόκος εὐθέως μετὰ τὴν ὀρχεάν· πτερορρουεῖ

δὲ ἅμα τοῖς πρώτοις τῶν δένδρων καὶ ἄρχεται αὐθις ἀπο-
 λαμβάνειν τὴν πτέρωσιν· ἅμα τῇ τῶν βλαστῇ. ἀλεκτο-
 ρίδι δ' ὑποτιθέασιν αὐτῶν τὰ ὡά ἐπωάζειν οἱ τρέφοντες δια-
 τὸ τὸν ἄρρενα τῆς θηλείας τοῦτο δρώσης ἐπιπετόμενον συν-
 5 τράβειν· διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τῶν ἀγρίων ἐνίοι ὀρνί-
 θων ἀποδιδράσκοντες τὰς ἄρρενας τίττουσι καὶ ἐπωάζουσιν.
 ὑποτίθεται δὲ τοῖς ὀρνισὶ μάλιστα δύο ὡά· τοσαῦτα γὰρ
 μόνον δύναται ἐπωάζεσθαι ἐξάγειν· ἐπιμελῶνται δ' ὅπως μὴ
 καταβαίνουσα διαλείπῃ τὸν ἐπωασμὸν, παρατιθέντες τροφήν.
 10 οἱ δ' ὀρνίθες περὶ τὴν ὀρχεάν τὰς ὀρχεις μείζους ἰσχυροὶ ἐπι-
 δήλως, οἱ μὲν μᾶλλον ὀχευτικοὶ καὶ μᾶλλον ἐπιδήλως,
 οἷον ἀλεκτρούνοες καὶ πέρδικες, οἱ δὲ μὴ συνεχῶς ἤττον.

Περὶ μὲν ἔν. τῆς τῶν ὀρνίθων κηρύσεως καὶ γενέσεως τῶ-
 10 τῶν ἔχει τὸν τρόπον, τοῖ δ' ἰχθύες ὅτι μὲν ἔ πάντες ὡτοκεῖ-
 σιν, εἴρηται πρότερον. τὰ μὲν γὰρ σελάχη ζωτοκεῖ, τὸ δὲ
 τῶν ἄλλων γένος ἰχθύων ὡτοκεῖ. ζωτοκεῖ δὲ τὰ σελάχη
 πρότερον ὡτοκήσαντα ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκτρέφουσιν ἐν αὐτοῖς,
 πλην βατράχου. ἔχουσι δὲ καὶ τὰς ὑσέρας, ὥσπερ ἐν τοῖς
 ἄνω ἐλέχθη, διαφόρους οἱ ἰχθύες· τὰ μὲν γὰρ ὡτοκεῖντα
 δικράας ἔχει καὶ κάτω, τὰ δὲ σελάχη ὀρνιθωδεσέρας. δια-
 φέρει δὲ τῆς τῶν ὀρνίθων ὑσέρας, ὅτι ἔ. πρὸς τῷ ὑπόζωϊατι
 ἐνίοις συνίσταται τὰ ὡά, ἀλλὰ μεταξὺ κατὰ τὴν ῥάχιν,
 ἐκεῖθεν δ' αὐξανόμενα μεταβαίνει. τὸ δ' ὡν γίνεται πάντων
 τῶν ἰχθύων οὐ δίχρων ἀλλὰ μονόχρων, λευκότερον δ' ἢ ὡ-
 25 χρούτερον, καὶ πρότερον καὶ ὅταν ἐνῇ ὁ νεοττός. διαφέρει
 δ' ἡ γένεσις ἢ ἐκ τῆς ὡῆς τῆς τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀρνίθων, ἢ
 ἔκ. ἔχει τὸν ἕτερον ὀμφαλὸν τείνοντα πρὸς τὸν ὑμένα τὸν
 ὑπὸ τὸ ὄσρακον· τὸν δ' εἰς τὸ ὠχρὸν τοῖς ὀρνισὶ τείνοντα πό-
 ρον, τῆτον ἔχει τοῖν δυοῖν μόνον. ἡ δ' ἄλλη γένεσις ἦδη πᾶ-
 30 σα ἢ αὐτὴ ἢ ἐκ τῆς ὡῆς τῶν τε ὀρνίθων καὶ τῶν ἰχθύων· ἐπ'
 ἄκρῳ τε γὰρ τῆτος γίνεται, καὶ αἱ φλέβες ὁμοῦς τείνουσιν
 ἐκ τῆς καρδίας πρῶτον, καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ὄμματα καὶ

2. τίττει *PC^aD^a*. || τῇ] ὑπὸ τῇ *PD^a*. || ὑλαίδος *pr^aD^a*. || νεοττεῖα *D^a*, νεοττεῖας *P*. νεοττιᾷ — 4. καιρὸν *om C^a*. || 3. ἐκλέπει *D^a*. || πίων καὶ ἡδύκρεων *A^a*. || 4. οἱ] οἷον *A^aC^a*. || 7. ὀρνίθων *PD^a*. || 8. τὰ] τὸν *D^a*. || 10. θήλειαι τε ἐπ. *PC^aD^a*. || 11. διαμέ-
 νουσι *om PD^a*. || ἐφεδρεύουσιν *P*. || 12. τόποις] τοῖς *A^aC^a*. || ἐλώδεσι *D^a*. || 13. νεοττιαὶ *A^aC^a*, νεοττεῖαι *PD^a*. || 14. τροφήν] τροφήν
 τινα *PD^a*. || αὐταῖς *D^a*. || 16. διαμένουσιν *PD^a*. || 18. φαβῶν *PC^aD^a*, φλάβων *A^a*. || 19. νύκτα *PD^a*. || 21. ᾧ] ὡν *C^a*. || 22. ἐπὶ
 θατέρῳ δὲ *PC^a*, ἐπὶ θατέρῳ *D^a*. || 25. εἴκοσι πέντε *PD^a*. || 26. τριέτης *D^a*. || ἐφ' *A^aC^a*. || 27. ἐκλέπει δ'] καὶ ἐκλέπει *PD^a*. || 28.
 τίττει μόνον *PD^a*. || 29. διαλείπων *PD^a*. || 30. περὶ τὰ ὅκτω *C^a*. || 31. ταῶνες *A^a*, ταόνες *C^a*, ταῶ τὰ ὡά καὶ τὰ *PD^a*. || ὑπηνέμια]
 ὑπηνεμυ *P*.

1. ταῖς πρώταις *P*. || 2. αἱ δ' ἀλεκτορίδες ὑπ. || 3. οἱ τρέφοντες *om PD^a*. || 4. τὸ] τῆ *P*. || 5. δὴ *PD^a*. || 7. δὲ *om P*. || μά-
 λιστα τοῖς ὀρνισὶ *D^a*. || 8. μόνον δύνανται *A^a*, δύναται μόνον *P*, δύνανται μόνον *D^a*. || ἐπωάζουσιν *A^aC^a*. || ἐπιμελῶνται *A^a*. || 9. διαλείπει
PD^a, ἀπολείπει *A^a*. || 10. ἔχουσιν *PD^a*. || ἐπειδὴ ὅλως οἱ μὲν ἐλάττον ὄχ. *P*. || 11. καὶ μᾶλλον] καὶ αἱ δὲ *A^a*, καὶ αἱ δὲ *A^a*. || ἐπιδήλως
A^a. || 13. ἐν *om A^a*. || γένεσις καὶ κηρύσεως *PD^a*. || 14. μὲν *om A^a*. || 15. τὸ — 16. σελάχη *om P*. || 16. ἰχθύων γένος *D^a*. ||
 ζωτοκεῖ δὲ τὰ] τὰ δὲ *A^aC^a*. || 17. πρῶτον *PA^aC^a*. || ἐν αὐτοῖς *om A^aC^a*. || 18. ἐν] καὶ ἐν *D^a*. || 19. ἰχθύς *P*. || 24. δίχρων *A^a*,
 δίχρων *P*. || μονόχρων *A^a*, ὁμόχρων *D^a*, ὁμοχρὸν *P*. || 25. ἐπὶ *A^aC^a*. || 26. τῶ τῶν] τῆς τῶν *PD^a*. || 28. ὄσρακον] ὑπόζωμα *A^aC^a*. ||
 29. μόνον *A^a*. || 30. ἢ post αὐτὴ *om PD^a*. || τε *om A^aC^a*. || 31. ἄκρῳ *D^a*, ἀκρότερα *P*. || τε *om P*.

τὰ ἄνω μέγιστα ὁμοίως τὸ πρῶτον· αὐξανόμενος δ' αἰεὶ ἐλατ-
 τον γίνεται τὸ ὦν, καὶ τέλος ἀφανίζεται καὶ εἰσδύεται
 ἔσω, καθάπερ ἐν τοῖς ὀρνισιν ὁ νεοττός καλῶμενος. προσπέ-
 φυκε δὲ καὶ ὁ ὀμφαλὸς μικρὸν κατώτερον τῷ σώματος τῆς
 γαστρὸς. ἔστι δὲ νέοις μὲν ἔστιν ὁ ὀμφαλὸς μακρὸς, αὐξανο-
 μένοις δ' ἐλάττων, καὶ τέλος μικρὸς, ἕως ἂν εἰσέλθῃ, κα-
 θάπερ ἐλέχθη ἐπὶ τῶν ὀρνίθων. περιέχεται δὲ τὸ ἔμβρυον
 καὶ τὸ ὦν ὑμένι κοινῶ· ὑπὸ δὲ τούτων ἄλλος ἐστὶν ὑμὴν, ὃς
 περιέχει ἰδίᾳ τὸ ἔμβρυον· μεταξὺ δὲ τῶν ὑμένων ἔνεστιν
 ὑγρότης. καὶ ἡ τροφή δ' ὁμοία γίνεται τοῖς ἰχθυοῦσι ἐν τῇ
 κοιλίᾳ ὥσπερ τοῖς τῶν ὀρνίθων νεοττοῖς, ἡ μὲν λευκὴ ἡ δ'
 ὠκρά. τὸ μὲν ἔν στήμα τῆς ὑσέρας ὡς ἔχει, ἐκ τῶν ἀνα-
 τομῶν θεωρεῖσθαι· διαφορὰ δ' ἐστὶν αὐτοῖς πρὸς αὐτές, οἷον
 τοῖς γαλεώδεσι καὶ πρὸς αὐτὰς καὶ πρὸς τὰ πλατέα. εἰοῖς
 μὲν γὰρ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑσέρας περὶ τὴν ῥάχιν προσπέ-
 φυκε τὰ ὦα, ὥσπερ εἴρηται, οἷον τοῖς σκυλίοις· αὐξανό-
 μενα δὲ περιέχεται. ἔστι δὲ δικράς τῆς ὑσέρας καὶ προσ-
 πεφυκυίας πρὸς τῷ ὑποζώματι, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων, περιέχεται εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος. ἔχει δ' ἡ ὑσέρα
 καὶ αὕτη καὶ ἡ τῶν ἄλλων τῶν γαλεοειδῶν μικρὸν προσελ-
 θόντι ἀπὸ τῷ ὑποζώματος οἷον μαστὸς λευκός, οἱ κυημα-
 των μὴ ἐνόντων ἐκ ἐγγίνονται. τὰ μὲν σκυλία καὶ αἱ βα-
 τίδες ἴσχυσι τὰ ὀσρακώδη, ἐν οἷς ἐγγίνεται ὠώδης ὑγρότης·
 τὸ δὲ στήμα τῶν ὀσράκων ὁμοιον ταῖς τῶν αὐλῶν γλώτταις,
 καὶ πόροι τριχῶδεις ἐγγίνονται τοῖς ὀσράκοις. τοῖς μὲν οὖν
 σκυλίοις, ὅς καλῶσι τινες νεβρίας γαλεός, ὅταν περιραγῇ
 καὶ ἐκπέσῃ τὸ ὀσρακον, γίνονται οἱ νεοττοί· ταῖς δὲ βατί-
 σιν, ὅταν ἐκτέκωσι, τῷ ὀσράκι περιραγέντος ἐξέρχεται ὁ
 νεοττός. ὁ δ' ἀκανθίας γαλεός πρὸς τῷ ὑποζώματι ἴσχει
 τὰ ὦα ἄνωθεν τῶν μασῶν· ὅταν δὲ καταβῇ τὸ ὦν, ἐπὶ
 τῷ ἀπολελυμένῳ γίνεται ὁ νεοττός. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον

συμβαίνει ἡ γένεσις καὶ ἐπὶ τῶν ἀλωπέκων. οἱ δὲ καλῶ-
 μενοι λεῖοι τῶν γαλεῶν τὰ μὲν ὦα ἴσχυσι μεταξὺ τῶν ὑσε-
 ρῶν ὁμοίως τοῖς σκυλίοις, περιστάντα δὲ ταῦτα εἰς ἑκατέραν
 τὴν δικράαν τῆς ὑσέρας καταβαίνει, καὶ τὰ ζῶα γίνεται τὸν
 ὀμφαλὸν ἔχοντα πρὸς τῇ ὑσέρᾳ, ὥς ἀναλισκομένων τῶν
 ὦν ὁμοίως δοκεῖν ἔχειν τὸ ἔμβρυον τοῖς τετράποσιν. προσ-
 πέφυκε δὲ μακρὸς ὦν ὁ ὀμφαλὸς τῆς μὲν ὑσέρας πρὸς τῷ
 κάτω μέρει, ὥσπερ ἐκ κοτυληδόνης ἑκαστος ἡρτημένος, τοῦ
 δ' ἐμβρύου κατὰ τὸ μέσον, ἢ τὸ ἥπαρ. ἡ δὲ τροφή ἀνα-
 τεμνομένη, καὶ μικρὴ ἔχει τὸ ὦν, ὠώδης. χόριον δὲ καὶ
 ὑμένες ἴδιοι περὶ ἑκαστον γίνονται τῶν ἐμβρύων, καθάπερ ἐπὶ
 τῶν τετραπόδων. ἔχει δὲ τὰ ἔμβρυα τὴν κεφαλὴν νέα μὲν
 ὄντα ἄνω, ἀδρυνόμενα δὲ καὶ τέλεα ὄντα κάτω. ἐγγίνεται
 δὲ καὶ ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἄρρενα καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ θήλεα, καὶ ἐν
 τῇ αὐτῇ ἅμα θήλεα καὶ ἄρρενα. καὶ τὰ ἔμβρυα διαιρού-
 μενα, ὁμοίως ὥσπερ ἐπὶ τῶν τετραπόδων, ἔχει τῶν σπλάγ-
 χων ὅσα ἔχει μεγάλα, οἷον τὸ ἥπαρ, καὶ αἱματώδη. πάν-
 τα δὲ τὰ σελαχῶδη ἅμα ἔχουσιν ἄνω μὲν πρὸς τῷ ὑπο-
 ζώματι ὦα, τὰ μὲν μεῖζω τὰ δ' ἐλάττω, πολλά, κάτω
 δ' ἔμβρυα ἤδη· διὸ πολλοὶ κατὰ μῆνα τίττειν καὶ ὀχεύει-
 σθαι οἰοῦνται τὰς τοιαύτας τῶν ἰχθύων, ὅτι ἔχ ἅμα πάντα
 προϊένται, ἀλλὰ πολλάκις καὶ πολὺν χρόνον. τὰ δὲ κάτω
 ἐν τῇ ὑσέρᾳ ἅμα πέττεται καὶ τελεσιουργεῖται. οἱ μὲν ἔν
 ἄλλοι γαλεοὶ καὶ ἐξαφιάσι καὶ δέχονται εἰς ἑαυτοὺς τοὺς
 νεοττοὺς, καὶ αἱ ῥῖναι καὶ αἱ νάρκαι (ἤδη δ' ὥφθη νάρκη
 μεγάλη περὶ ὀγδοήκοντα ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ ἔμβρυα), ὁ δ'
 ἀκανθίας ἐκ εἰσδέχεται μόνος τῶν γαλεῶν διὰ τὴν ἀκανθαν.
 τῶν δὲ πλατέων τρυγῶν καὶ βάτος ἔδ' ἔχονται διὰ τὴν τρα-
 χύτητα τῆς κέρκου. οὐκ εἰσδέχεται δ' οὐδὲ βάτραχος τὰς
 νεοττὰς διὰ τὸ μέγεθος τῆς κεφαλῆς καὶ τὰς ἀκάνθας· ἐδὲ
 γὰρ ζώοντι μόνος τέτων, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. αἱ μὲν

1. μέγιστα γίνεται τὸ πρῶτον ὁμοίως $A^o C^o$, μέγιστα ὁμοίως πρῶτον PD^o . || δ' αὐξανόμενος αἰεὶ A^o . || 3. εἶσω A^o . || ἐν] καὶ $PA^o C^o$. ||
 4. ὁ om A^o . || σώματος $A^o C^o$. || 5. ὁ om C^o . || μικρὸς $A^o C^o$. || 6. ἕως αἰ] ἐὰν $A^o C^o$. || 7. δὲ καὶ τὸ A^o . || 8. τῶτο P . || 9. ἰδίᾳ
 διὰ P . || 10. ἰχθύσι A^o . || 12. στήμα P . || 13. ἐστὶν ἐν αὐτοῖς PD^o . || 16. σκυλίοις A^o , σκύλλοις C^o . || 17 et 19. περιέχεται PD^o . ||
 20. αὕτη PD^o . || τῶν γαλεοειδῶν τῶν ἄλλων A^o . || προσελθόντι P . || 21. οἷ] οἷον A^o . || 22. μὴ ὄντων C^o , μὲν ὄντων A^o . || σκυλία
 καὶ λιβατίδες $A^o C^o$. || 23. ἔχουσι D^o . || ἐν οἷς] εἰοῖς P . || ὠοειδῆς D^o . || 24. ἄλλων PC^o . || 25. προσγίνονται C^o , προσεγγίνονται A^o . ||
 26. σκυλίοις $A^o C^o$. || νεβρίας] νευρίας PD^o . || 27. ἐμπέση P . || τοῖς PD^o . || βάτοισιν P . || 29. πρὸς] ἐν P . || ἔχει $A^o C^o$. || 30. δι
 P . || ἀπολελυμένων ἐπὶ τῷ D^o , ἐπὶ τῷ ἀπολυομένῳ P .

2. λεοὶ C^o . || ἐντέρων P . || 3. σκυλίοις περιόντα $A^o C^o$. || δὲ τὰ τοιαῦτα PD^o . || 6. δοκεῖ A^o , om D^o . || ἔχειν τὸ] ἐν ἔχειν $A^o C^o$. ||
 8. ἑκαστος ἡρτημένος A^o , ἡρτημένος ἑκαστος D^o . || 9. κατὰ τὸ μέσον ἢ] ἡ P . || 10. μὴ ἔχῃ τὸ ὦν, ὠοειδῆς PD^o . || χόριον — 20. ἤδη]
 haec post 567 b 26. πάλιν ponit F^o . || 11. γίνεται A^o . || 13. ἀδρυνόμενα D^o . || τέλεια PD^o . || ὄντα om P . || ἐγγίνονται PD^o . ||
 14. ἐν post δὲ καὶ om P . || 15. ἅμα] ἅμα καὶ D^o . || ἔμβρυα] ἔγκυα A^o , ἔγκυα C^o . || 17. καὶ τὰ αἱματώδη $A^o C^o$, καὶ αἱματώδης
 P . || 18. αἷμα P et corr A^o . || περὶ τὸ ὑπόζωμα — 20. δὲ τὰ ἔμβρυα ἤδη in margine $A^o G^o$. || 20. διὰ — 567 b 26. πάλιν post li-
 brum decimum ponit G^o , om A^o . || 20. πολλά PD^o . || 21. οἰόντες PD^o . || 22. κάτωθεν PD^o . || 23. ἐν om P . || ἅμα πέττεσθαι D^o ,
 ἀναπέττεσθαι P . || τελεσιουργεῖσθαι D^o . || 25. ὅπται P . || 26. αὕτη PD^o . || 27. μόνος ἐκ εἰσδέχεται PD^o .

ἐν πρὸς ἀλλήλα διαφοράι τῶν ἔχουσι τὸν τρόπον αὐτῶν, καὶ τρυγῶν, τὸν εἰρημένον τρόπον ζωοτοκοῦσιν ζωοτοκήσαν-
 11 καὶ ἡ γένεσις ἡ ἐκ τῶν ὥων· οἱ δὲ ἄρρενες περὶ τὸν χρόνον
 τῆς ὀχλείας τὰς πόρους ἔχουσι θερμὰ πλήρεις ὥτως ὥστε θλιβα-
 μένων ἔξω ρεῖν τὸ σπέρμα λευκόν. εἰσὶ δ' οἱ πόροι δίκροισι, ἀπὸ τοῦ ὑποζώματος καὶ τῆς μεγάλης φλεβὸς ἔχοντες τὴν
 ἀρχήν. περὶ μὲν ἔν τὸν χρόνον τῶν ἡδὴ διάδηλοι πρὸς τὴν
 τῶν θηλειῶν ὑσέραν εἰσὶν οἱ πόροι τῶν ἀρρένων, ὅταν δὲ μὴ
 αὐτῇ ἡ ὥρα, ἦν τὸν διάδηλοι τῷ μὴ συνήθει· πάνπαν γὰρ
 ἐν ἐνόις καὶ ἐνίοτε ἀδελφοὶ γίνονται, ὥσπερ ἐλέχθη περὶ τῶν
 ἀρχων ἐν τοῖς ὄρνισιν. ἔχουσι δὲ διαφορὰς καὶ ἄλλας μὲν
 πρὸς ἀλλήλα οἱ τε θορικοὶ πόροι καὶ οἱ ὑσερικοὶ, καὶ ὅτι
 οἱ μὲν προσπεφύκασι τῇ ὀσφύϊ, οἱ δὲ τῶν θηλειῶν πόροι εὐ-
 κίνηταί εἰσι καὶ λεπτῷ ὕμνῳ προσειλημμένοι. θεωρεῖσθωσαν
 δὲ καὶ οἱ τῶν ἀρρένων πόροι, ὡς ἔχουσιν, ἐκ τῶν ἐν ταῖς
 ἀνατομαῖς διαγεγραμμένων. ἐπικυῖσθαι δὲ τὰ σελάχη, 15
 καὶ κύει τὰς πλείους μῆνας ἔξ. πλείστας δ' ἀποτίκτει ὁ
 καλόμενος τῶν γαλεῶν ἀσέριας· ἀποτίκτει γὰρ δις τῷ μη-
 νόσῳ· ἄρχονται δ' ὀχρεῖσθαι μὲν Ναιμακτηριῶνος· οἱ δ'
 ἄλλοι γαλεοὶ δις τίκτουσι, πλην τῆ συνύλης· ἔτος δ' ἅπασι
 τῷ ἐνιαυτῷ. τίκτουσι δὲ τὰ μὲν τοῦ ἔαρος αὐτῶν, ῥήνη δὲ 20
 καὶ τῷ μετοπάρῳ πρὸς δύσιν Πλειάδος· χειμερινῇ τὰ ὕσε-
 ραν, τὸ δὲ πρῶτον τῷ ἔαρος· εὐθιγενεὶ δ' αὐτῆς μάλιστα μὲν
 ὁ γόνος ὁ ὕσρος· αἱ δὲ νάρκαι περὶ τὸ φθινόπωρον. ἐκτί-
 κτει δὲ τὰ σελάχη πρὸς τὴν γῆν ἐκ τῆς πελάγους καὶ τῶν
 βαθύων ἐπανιόντα διὰ τε τὴν ἀλέαν καὶ διὰ τὰ φοβεῖσθαι 25
 περὶ τῶν τέκνων. τῶν μὲν ἔν ἄλλων ἰχθύων παρὰ ταῖς συγ-
 γειείας ὕδεν ὥπται· συνδυαζόμενον, ῥήνη δὲ δοκεῖ μόνη τῷτο
 ποιεῖν καὶ βάτος· ἐστὶ γὰρ τις ἰχθύς ὃς καλεῖται ῥινόβα-
 τος· ἔχει γὰρ τὴν μὲν κεφαλὴν καὶ τὰ ἔμπροσθεν βάτος,
 τὰ δ' ὀπισθεν ῥήνης, ὡς γινόμενος ἔξ ἀμφοτέρων τέτων· οἱ 30
 μὲν ἔν γαλεοὶ καὶ αἱ γαλεοειδεῖς, οἷον ἀλώπηξ καὶ κύων,
 καὶ οἱ πλατεῖς ἰχθύες, νάρκη καὶ βάτος καὶ λειόβατος

καὶ τρυγῶν, τὸν εἰρημένον τρόπον ζωοτοκοῦσιν ζωοτοκήσαν-
 11 τες, δελφῖς δὲ καὶ φάλαινα καὶ τὰ ἄλλα κῆτη, ὅσα μὴ
 ἔχει βράγχια ἀλλὰ φυσητῆρα, ζωοτοκοῦσιν, ἐτι δὲ πρίσις
 καὶ βῦς· ὕδεν γὰρ τέτων φαίνεται ἔχον ὥα, ἀλλ' εὐθέως
 κύνημα, ἔξ ἧς διαθρημένῃ γίνεται τὸ ζῶον, καθάπερ ἄνθρω-
 πος καὶ τῶν τετραπόδων τὰ ζωοτόκα. τίκτει δ' ὁ μὲν δελ-
 φῖς τὰ μὲν πολλὰ ἔν, ἐνίοτε δὲ καὶ δύο· ἡ δὲ φάλαινα ἢ
 δύο τὰ πλείστα καὶ πλεονάκεις, ἢ ἔν· ὁμοίως δὲ τῷ δελφῖνι
 καὶ ἡ φώκαινα· καὶ γὰρ ἐστὶν ὁμοῖον δελφῖνι μικρῷ, γίνεται
 δ' ἐν τῷ Πόντῳ· διαφέρει δὲ φώκαινα δελφῖνος· ἐστὶ γὰρ τὸ
 μέγεθος ἑλαττον, εὐρύτερον δ' ἐκ τῶ νῶτα· τὸ χρῶμα ἔχει
 κυανόν. πολλοὶ δὲ δελφῖνων τι γένος εἶναι φασὶ τὴν φώ-
 καιναν· ἀναπνεῖ δὲ πάντα ὅσα ἔχει φυσητῆρα, καὶ δέχε-
 ται τὸν αέρα· πλεύμονα γὰρ ἔχουσιν. καὶ ὁ γε δελφῖς
 ὥπται, ὅταν καθεύδῃ, ὑπερέχων τὸ ῥύγχος, καὶ βέγγχει
 καθεύδων. ἔχει δ' ὁ δελφῖς καὶ ἡ φώκαινα γάλα, καὶ
 θηλάζονται· καὶ εἰσδέχονται δὲ τὰ τέκνα μικρὰ ὄντα· τὴν
 δ' αὖξισιν τὰ τέκνα τῶν δελφῖνων ποιοῦνται ταχέϊαν· ἐν
 ἑσσεὶ γὰρ δέκα μέγεθος λαμβάνουσι τέλειον. κύει δὲ δέκα
 μῆνας. τίκτει δ' ὁ δελφῖς ἐν τῷ θέρει, ἐν ἄλλῃ δ' ὥρα
 ὑδεμιά· συμβαίνει δὲ καὶ ἀφανίζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ κύνα
 περὶ τριάκοντ' ἡμέρας. παρακολουθεῖ δὲ τὰ τέκνα πολὺν
 χρόνον, καὶ ἐστὶ τὸ ζῶον φιλότεκνον. ζῇ δ' ἔτη πολλὰ· δῆ-
 λαι γὰρ ἐνίοι γεγόνασι βιοῦντες οἱ μὲν πέντε καὶ εἰκοστὴν
 ἔτη, οἱ δὲ τριάκοντα· ἀποκόπτοντες γὰρ ἐνὶ τὸ ἔρατον οἱ
 ἀλειεῖς ἀφίσσιν, ὥς τε τῷ γνωρίζεσθαι τὰς χρόνους αὐτῶν.
 ἡ δὲ φώκη ἐστὶ μὲν τῶν ἐπαμφοτεριζόντων ζῴων· ὁ δὲ δέχε-
 ται μὲν γὰρ τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἀναπνεῖ καὶ καθεύδει καὶ τί-
 κτει ἐν τῇ γῇ μὲν, πρὸς αἰγιαλοῖς δὲ, ὡς ὅσα τῶν πεζῶν,
 διατρίβει δὲ τῷ χρόνῳ τὸν πολὺν καὶ τρέφεται ἐκ τῆς θα-
 λάττης, διὸ μετὰ τῶν ἐνύδρων περὶ αὐτῆς λεκτέον. ζωοτοκεῖ
 μὲν οὖν εὐθύς ἐν αὐτῇ, καὶ τίκτει ζῶα, καὶ χόριον καὶ

2. ἡ ante ἐν om C^a. || χρόνον τῶν τῆς PD^a. || 3. πλήρεις θερμὰ P, πλήρεις θερμὰ D^a. || 4. ρεῖν ἔξω PD^a. || οἱ om C^a. || 5. ἀπὸ] καὶ ἀπὸ C^a. || καὶ om PD^a. || 6. ἡδὴ om C^a. || πρὸς — 8. διάδηλοι om P. || 8. ὥρα καὶ ἡττον P. || διαδηλοι D^a. || πάνπαν — 9. γίνονται om D^a. || 9. ἐν om P. || 12. εὐκίνητοι πόροι C^a. || 14. ἐν ταῖς ἀν.] ἀνατομῶν PD^a. || 16. ἀποτίκτει om P. || οἱ καλόμενοι P. || 17. ἀσέριας ἀπο om P. || 19. συνύλης C^a. || 20. τὰ μὲν] πάντες P, πάντα D^a. || 21. χειμερινῆς C^a, om P. || τὸ ὕσρον τὸ δὲ πρῶ-
 τον] τὰ δὲ περὶ τὸν P. || 22. ἀσθενεῖ C^a. || 23. ὁ ὕσρος] ὕσρον PD^a. || 24. ἐκ δὲ τῆ P. || 25. ἐπανιόντα om in lacuna P. || τε om C^a. || 27. μόνη δοκεῖ PD^a. || 30. τέτων τῶν ἰχθύων. οἱ PD^a. || 31. οἱ γαλεοειδεῖς] ὁ P. || 32. ἰχθύς P. || νάρκαι καὶ βάτοι PD^a. || ῥινόβατος D^a.

3. φυσητῆρας C^a. || πρίσις PD^a. || 4. βῦς P. || 6. μὲν om C^a. || 7. μὲν om D^a. || πλείστα ἔν, ἐνίοτε καὶ C^a. || φάλαινα δύο
 τὰ πλείστα· μέντοι ἐν A^a C^a. || 8. καὶ om D^a. || τῷ δελφῖνι ante 9. καὶ γὰρ C^a. || 9. φώκη P. || 10. φώκη P, τῆ C^a. || 11. ἔχει om D^a. || 12. πολλοὶ — εἶναι] οἱ δελφῖνοι P. || δελφῖνος C^a. || 13. ἀναπνεῖ δὲ] ἀνά P. || καὶ om P. || 14. πνεύμονα C^a D^a. || 16. καθεύ-
 δον P. || δελφῖν D^a, δελφῖνος C^a. || 17. δὲ om C^a D^a. || μικρὰ δὲ ὄντα τὴν αὖξισιν C^a. || 18. ποιεῖται C^a. || 19. λαμβάνει C^a. || τέ-
 λειον PD^a. || 24. μὲν] μὲν πλείω ἔτη ἢ C^a. || 26. γνωρίζου PC^a. || 27. μὲν om C^a. || 29. πρὸς τοῖς αἰγιαλοῖς PD^a. || 30. δὲ om A^a C^a. || τὸ πολὺ PD^a. || θαλάττης PD^a. || 31. ὠτοκεῖ P. || 32. χωρίον D^a.

τάλλα προΐεται ὥσπερ πρόβατον. τίκει δ' ἐν ἡ δύο, τὰ δὲ πλείεσα τρία. καὶ μασοὺς δ' ἔχει δύο, καὶ θηλάζεται ὑπὸ τῶν τέκνων καθάπερ τὰ τετράποδα. τίκει δ' ὥσπερ ἄνθρωπος πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους, μάλιστα δ' ἅμα ταῖς πρώταις αἰξίν. ἄγει δὲ περὶ δωδεκαταῖα ὄντα τὰ τέκνα εἰς τὴν θάλατταν πολλακίς τῆς ἡμέρας, συνεθίζοντα κατὰ μικρόν· τὰ δὲ κατάντη φέρεται, ἀλλ' ἔβαδίζει, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἀπερείδεσθαι τοῖς ποσίν. συνάγει δὲ καὶ συσέλλει ἑαυτήν· σαρκῶδες γὰρ ἐστὶ καὶ μαλακόν, καὶ ὅσα χονδρώδη ἔχει. ἀποκτεῖναι δὲ φώκην χαλεπὸν βιάως, ἐὰν μὴ τις πατάξῃ παρὰ τὸν κρόταφον· τὸ γὰρ σῶμα σαρκῶδες αὐτῆς. ἀφίγησι δὲ φωνὴν ὁμοίαν βοῖ. ἔχει δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον ἢ θήλειά ὅμοιον βατίδι, πάντα δὲ τάλλα γυναικί.

Περὶ μὲν ἔν τῶν ἐνὶ ὕδρῳ καὶ ζωοτοκόντων ἡ ἐν αὐτοῖς ἡ ἔξω ἢ γένεσις καὶ τὰ περὶ τὸν τόκον τῶτον ἔχει τὸν τρόπον· οἱ δ' ὠκοκύντες τῶν ἰχθύων τὴν μὲν ὑσέραν δικροῦσαν ἔχουσι καὶ κάτω, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον (ὠκοκύνσι δὲ πάντες οἱ τε λεπιδωτοί, οἷον λάβραξ κιστρὺς κέφαλος ἐτελής, καὶ οἱ λευκοὶ καλύμενοι πάντες, καὶ οἱ λεῖοι πλην τοῦ ἐγχείλους), ὧν δ' ἴσχυσι ψαθυρόν. τῶτο δὲ φαίνεται διὰ τὸ τὴν ὑσέραν εἶναι πλήρη πᾶσαν ὥν, ὥς ἐν γε τοῖς μικροῖς τῶν ἰχθύων δοκεῖν ὡς μόνον εἶναι δύο· διὰ τὴν μικρότητα γὰρ καὶ τὴν λεπτότητα ἀδελος ἐν αὐτοῖς ἡ ὑσέρα. περὶ μὲν ἔν τῆς ὀχείας πάντων τῶν ἰχθύων εἴρηται πρότερον. εἰσὶ δὲ τῶν ἰχθύων οἱ μὲν πλείστοι ἄρρενες καὶ θήλεις, περὶ δ' ἐρυθρόν καὶ χάνης ἀπορεῖται· πάντες γὰρ ἀλίσκονται κυήματα ἔχοντες. συνίσταται μὲν οὖν καὶ ὀχευομένων ὡς τοῖς συνδυαζομένοις τῶν ἰχθύων, ἴσχυσι δὲ καὶ ἄνευ ὀχείας. δηλῶσι δ' ἐνίοι τῶν ποταμίων· εὐθὺς γὰρ γεννώμενοι ὥς εἰπεῖν καὶ μικροὶ ὄντες οἱ φοξίνοι κυήματ' ἔχουσιν. ἀπορραίνουσι δὲ τὰ ὡά, καὶ καθάπερ λέγεται, τὰ μὲν πολλὰ ὡά οἱ ἄρρενες ἀνακάπτουσι, τὰ δ' ἀπόλλυται ἐν τῷ ὕγρῳ· ὅσα

δ' ἂν ἐκτέκωσιν εἰς τὰς τόπους εἰς ἃς ἐκτίκτουσι, ταῦτα σώζεται· εἰ γὰρ πάντα ἐσώζετο, παμπληθὲς ἂν τὸ γένος ἦν ἐκάστων. καὶ τῶν δ' ἔ γίνεται τὰ πολλὰ γόνιμα, ἀλλ' ὅσα ἂν ἐπιρράνῃ ὁ ἄρρην τῷ θορῷ· ὅταν γὰρ ἐκτέκῃ, παρ' ἐπόμενος ὁ ἄρρην ἐπιρραίνει ἐπὶ τὰ ὡά τὸν θορόν, καὶ ὅσα μὲν ἂν ἐπιρραίνῃ, ἐκ πάντων γίνεται ἰχθύδια, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἂν τύχῃ. ταῦτο δὲ συμβαίνει τῶτο καὶ ἐπὶ τῶν μαλακίων· ὁ γὰρ ἄρρην τῶν σηπιῶν, ὅταν ἐκτέκῃ ἢ θήλεια, ἐπιρραίνει τὰ ὡά. ὅπερ εὐλογον συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μαλακίων, ἀλλ' ἐπὶ τῶν σηπιῶν ὥπται ἐν τῷ παρόντι μόνον. ἐκτίκτουσι δὲ πρὸς τῇ γῇ, οἱ μὲν κωβιοὶ πρὸς τοῖς λίθοις, πλην πλατὺ καὶ ψαθυρόν τὸ ἀποτικτόμενον ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι· ἀλεεινά τε γὰρ ἐστὶ τὰ περὶ τὴν γῆν, καὶ τροφὴν ἔχει μᾶλλον, καὶ πρὸς τὸ μὴ κατεσθίεσθαι ὑπὸ τῶν μεζόνων τὰ κυήματα. διὸ καὶ ἐν τῷ Πόντῳ περὶ τὸν Θερμῶδοντα ποταμὸν οἱ πλείστοι τίκτουσιν· ἡνέμος γὰρ ὁ τόπος καὶ ἀλεεινὸς καὶ ἔχων ὕδατα γλυκερά. τίκτουσι δ' οἱ μὲν ἄλλοι τῶν ὠτοκίων ἰχθύων ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, πλην τῶν μικρῶν φυκιδίων· αὐταὶ δὲ δὶς. διαφέρει δ' ὁ ἄρρην φύκης τῆς θηλείας τῷ μελάντερος εἶναι καὶ μείζους ἔχειν τὰς λεπίδας. οἱ μὲν ἔν ἄλλοι ἰχθύες ἐν γόνῳ τίκτουσι καὶ τὰ ὡά ἀφισπίν· ἡν δὲ καλοῦσιν τινες βελόνῃ, ὅταν ἤδη ὥρα ἦ τὸ τίκειν, διαρρήγνυνται, καὶ ἔτα τὰ ὡά ἐξέρχεται. ἔχει γὰρ τινα ὁ ἰχθύς ἔτος διάφυσιν ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ τὸ ἥτρον, ὥσπερ οἱ τυφλῖναι ὄφεις· ὅταν δ' ἐκτέκῃ, σὺμφύεται ταῦτα πάλιν. ἡ δὲ γένεσις ἐκ τοῦ ὡοῦ ὁμοίως συμβαίνει ἐπὶ τε τῶν ἔσω ὠτοκίων καὶ ἐπὶ τῶν ἔξω· ἐπ' ἀκροῦ τε γὰρ γίνεται καὶ ὑμένι περιέχεται, καὶ πρῶτον διάδηλοι οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι καὶ σφαιροειδεῖς ὄντες. ἡ καὶ δῆλον ὅτι ἔχ' ὥσπερ τινὲς φασι, ὁμοίως γίνονται τοῖς ἐκ τῶν σκολιῶν γινόμενοις· τὴν ἀντίαν γὰρ συμβαίνει ἐπ' ἐκείνων, τὰ κάτω μείζω πρῶτον, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ κεφαλὴ ὕσπερον. ὅταν δ' ἀναλω-

1. τὰ ἄλλα P, γάλα D^a. || 2. δὲ πλείεσα] πλείεσα ἢ P. || δ' ἔχει δύο] ἔχει διὰ C^a. || 3. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος C^a. || 5. αἰξίν] ἐξέεισι πρὸς τῇ πόα C^a. || 9. αὐτὴν C^a. || 10. ἂν μὴ πατάξῃ τις P, τις ἂν μὴ πατάξῃ D^a. || 11. περὶ D^a. || 12. αὐτῆς ἐστίν. ἀφίγησι C^a. || ὁμοίαν φωνὴν βοῖ P, ὁμοίαν βοῖ φωνὴν D^a. || 13. ἅπαντα δὲ τὰ τοιαῦτα ὅμοια γυναικί PD^a. || 15. ἔν om P. || ζωοτοκόντων δὲ ἐν ἑαυτοῖς ἢ ἔξω γένεσις C^a. || 19. λάβρακες P. || 20. ἐτελής D^a, εὐτελής C^a. || καλύμενοι λευκοὶ C^a. || 21. ἐγχείλους D^a. || δ' γὰρ P, om C^a. || τίκτουσι ψαθυρόν C^a, ἴσχυσι τὸ ψαθυρόν PD^a. || 23. ἰχθυῶν δοκεῖ C^a. || 27. χάνης C^a. || 28. ὡὰ ὀχευομένων D^a. || 30. γινόμενοι C^a. || 31. φοξίνοι C^a, φοξίνοι PD^a. || 32. ὡὰ post πολλὰ om C^a. || 33. ἀνακάπτουσι PC^aD^a.

1. εἰς post τόπος om PD^a. || 2. ἂν] ἂν τι D^a, om P. || 3. ἐκάστων C^a. || 4. ἐπιρράνῃ C^a, ἐπιρραίνῃ PD^a. || ὅταν γὰρ ἐκτίκῃ PD^a. || 5. τὸν θορόν] ἐκ τῷ θορῷ C^a. || 6. μὲν] περ P. || 7. ἄλλων] αὐτῶν P. || τῶτο συμβαίνει D^a. || 8 et 10. σηπιῶν C^a. || 9. ὥσπερ C^a. || συμβαίνει post 10. μαλακίων C^a. || 11. κηβιότις πρὸς λίθοις P. || 12. ψαθυρόν PD^a. || 16. θερμῶδοντα PD^a. || 17. ἡν.] ἄνεμος P. || 18. τῶν ἰχθύων τῶν ὠτοκίων D^a. || 19. φυκιδίων PC^aD^a. || 20. μελάντερος D^a. || 23. ἤδη om C^a. || 24. τινα ἔσω ὁ D^a. || 25. ἦπαρ C^a. || αἱ D^a. || τυφλῖναι C^a. || ἐκτέκῃ ἢ καὶ σὺμφύεται πάλιν ταῦτα (ταυτά P) PD^a. || 27. ὁμοίως om PD^a. || 28. ἔξω ζωοτοκόντων. ἐπ' PD^a. || τε om C^a. || 32. γὰρ ἢ συμβαίνει A^a. || κάτω] κάτω καὶ C^a, κατὰ τῶν A^a. || 33. ὅταν om P in lacuna.

θῆ τὸ ὥν, γίνονται γυρινώδεις, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἑδεμίαν τροφήν λαμβάνοντα αὐξάνονται ἐκ τῆς ἀπὸ τῆ ὥς ἐγγιγνομένης ὑγρότητος, ὕσερον δὲ τρέφονται ἕως ἂν αὐξηθῶσι τοῖς ποταμίσι ὕδασι. τῷ δὲ Πόντου καθαιρομένης ἐπιφέρεται τι κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον ὃ καλοῦσι φύκος· ἐστὶ δ' ὡχρὸν 5 τῆτο. οἱ δὲ τινὲς φασὶ τῆτο ἄνθος εἶναι τι φυσικὸν τὸ φυκίον. ἀρχομένη δὲ γίνεται τῷ θέρε. τότε τρέφεται καὶ τὰ ὕσερα καὶ τὰ ἰχθύδια τὰ ἐν τοῖς τόποις τούτοις. φασὶ δὲ τινες τῶν θαλαττίων καὶ τὴν πορφύραν ἴσχειν ἀπὸ τούτου τὸ ἄνθος.

14 Οἱ δὲ λιμναῖοι καὶ οἱ ποτάμιοι τῶν ἰχθύων κινήματα μὲν ἴσχυσι πεντάμηνιοι τὴν ἡλικίαν ὄντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, τίκτες δὲ τῷ ἐνιαυτῷ περιόντος ἅπαντες· ὥσπερ δὲ καὶ οἱ θαλαττίοι, καὶ ἔτσι ἐκ ἐξαφιάσιν ἐδέποτε ἅμα πᾶν, ἔτε αἱ θήλειαι τὸ ὥν ἔτε οἱ ἄρρενες τὸν θορόν, ἀλλ' ἔχουσιν αἰεὶ 15 πλείω ἢ ἐλάττω αἱ μὲν ὡς οἱ δὲ θορόν. τίκτες δ' ἐν τῇ καθηκόνῃ ὥρᾳ κυπρίνος μὲν πεντάκις ἢ ἑξάκις· ποιεῖται δὲ τὸν τόκον μάλιστα ἐπὶ τοῖς ἀστροῖς· χαλκίς δὲ τίκτει τρίς, οἱ δ' ἄλλοι ἅπαξ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ. τίκτους δὲ πάντες ἐν ταῖς προλιμνάσι τῶν ποταμῶν καὶ τῶν λιμνῶν πρὸς 20 τὰ καλαμώδη, οἷον οἱ τε φοξίνοι καὶ αἱ πέτραι. οἱ δὲ γλάνεις καὶ αἱ πέτραι συνεχῆς ἀφιάσι τὸ κύημα, ὥσπερ οἱ βάτραχοι· ἔτω δὲ συνεχῆς ἐστὶ τὸ κύημα περιειλιγμένον, ὥστε τό γε τῆς πέτρης διὰ πλατύτητα ἀναπηγίζονται ἐν ταῖς λίμναις οἱ ἀλιεῖς ἐκ τῶν καλάμων. οἱ μὲν ἔν μείζους 25 τῶν γλάνων ἐν τοῖς βαθέσι ἐκτίκτες, ἔνιοι καὶ κατ' ὀργυιάς τὸ βάθος, οἱ δ' ἐλάττω αὐτῶν ἐν τοῖς βραχυτέροις, μάλιστα πρὸς ῥίζαις ἰτέας ἢ ἄλλῃς τινὲς δένδρεα, καὶ πρὸς τῷ καλάμῳ δὲ καὶ πρὸς τῷ βρύῳ. συμπλέκονται δὲ πρὸς ἀλλήλους ἐνίοτε καὶ πᾶν μέγας πρὸς μικρόν· καὶ προσ- 30 αγαγόντες τὰς πόδας πρὸς ἀλλήλους, ὅς καλῶσι τινες ὁμ-

φαλές, ἢ τὸν γόνον ἀφιάσιν, ὁ μὲν τὸ ὥν ὁ δὲ τὸν θορόν ἐξήσιν. ὅσα δ' ἐν τῷ θορῷ μιχθῇ τῶν ὥων, εὐθύς τε λευκότερα φαίνεται καὶ μείζω ἐν ἡμέρᾳ ὡς εἰπεῖν. ὕσερον δ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δῆλόν ἐστι τὰ ὅμματα τῷ ἰχθύος· τῆτο γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς ἰχθύσι, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις, ἐπιδηλότατόν ἐστιν εὐθύς καὶ φαίνεται μέγιστον. ὅσων δ' ἂν ὥων ὁ θορός μὴ θίγῃ, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν θαλαττίων, ἀχρεῖον τὸ ὥν τῆτο καὶ ἄγονόν ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν γονίμων ὥων αὐξανόμενων τῶν ἰχθυοῶν ἀποκαθαίρεται οἷον κελύ- 10 φος· τῆτο δ' ἐστὶν ὑμὴν ὃ περιέχων τὸ ὥν καὶ τὸ ἰχθύδιον. ὅταν δὲ μιγῇ τῷ ὥῳ ὁ θορός, σφόδρα γίνεται κολλῶδες τὸ συνεστηκὸς ἐξ αὐτῶν πρὸς ταῖς ῥίζαις ἢ ὅπως ἂν ἐκτέκωσιν. οὗ δ' ἂν πλείον τέκωσιν, ψοφυλακεῖ ὁ ἄρρην, ἢ δὲ θή- λεια ἀπέρχεται τεκῶσα. ἐστὶ δὲ βραδυτάτη μὲν ἐκ τῶν ὥων ἡ τῶν γλάνων αὐξησις, διὸ προσεδρεύει ὁ ἄρρην καὶ τετταράκοντα καὶ πεντήκοντα ἡμέρας, ὅπως μὴ κατεσθῇται ὁ γόνος ὑπὸ τῶν παρατυχόντων ἰχθυοῶν· δευτέρα δὲ βραδυτήτι ἢ τῷ κυπρίνῳ γένεσις, ὅμως δὲ ταχέως καὶ τέτων ὁ σωζόμενος διαφεύγει γόνος. τῶν δ' ἐλαττόνων ἐνίαν καὶ τρι- 15 ταίων ὄντων ἤδη ἰχθύδιόν ἐστιν. λαμβάνει δ' αὐξήσιν τὰ ὥα, ὧν ἂν ἐπιφανύσῃ ὁ θορός, καὶ αὐθημερὸν καὶ ὕσερον ἔτι. τὸ μὲν ἔν τῷ γλάνει γίνεται ὅσον ὄροβος, τὰ δὲ τῶν κυπρίνων καὶ τῶν τοιούτων ὅσον κέγχρος. ταῦτα μὲν ἔν τῆτον τὸν τρόπον τίκτει καὶ γεννᾷ, χαλκίς δὲ τίκτει ἐν τοῖς βαθέσι ἀ- 20 θρόα καὶ ἀγελαῖα, ὃν δὲ καλῶσι τίλωνα, πρὸς τοῖς αἰγυαλοῖς ἐν ὑψητέροις· ἀγελαῖος δὲ καὶ ἔτος. κυπρίνος δὲ καὶ βάλερὸς καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ὡς εἰπεῖν ὠθένται μὲν εἰς τὰ βραχέα πρὸς τὸν τόκον, μιᾷ δὲ θηλείᾳ πολλάκις ἀκολουθῶσιν ἄρρενες καὶ τρισκαίδεκα καὶ τεσσαρεσκαίδεκα τῆς θηλείας δ' ἀφείσης τὸ ὥν καὶ ὑποχωρήσας ἐπακολυθύντες ἐπιρραίνουσι τὸν θορόν. ἀπόλλυται δὲ τὰ πλείους αὐτῶν· διὰ

1. πυρινώδεις *PD*^a. || 2. ἐγγιγνομένης *P*. || 4. ὑδατίσι *A*^a*C*^a. || ποτὲ *PD*^a. || 6. τινὲς *om PD*^a. || τι φυσικὸν τὸ φυκίον] τῷ φύκῳ ἀφ' οὗ τὸ φυκίον εἶναι *PD*^a et partim corr *A*^a. || 7. καὶ *om C*^a*D*^a. || 10. τῷ ἄνθος *PD*^a. || 11. οἱ post καὶ *om PD*^a. || κύημα *P*. || 12. πέντε μῆνας τὴν ἡλικίαν ἔχοντες *PD*^a. || πολὺ εἰπεῖν τίκτες *PD*^a. || 13. περιόντος *A*^a*C*^a. || δὲ *om P*. || 15. ἀλλ' — 16. θορόν *om A*^a*C*^a. || 16. οἱ *P*. || 17. ποιεῖται *C*^a. || 18. χαλκίης *P*. || 19. ἐν *om PD*^a. || τίκτες πάντες δ' *C*^a, πάντες δὲ τίκτες *D*^a. || 20. προλιμνάσι *C*^a, πρὸς λιμνάσι *PD*^a. || 21. φοξίνοι *P*. || αἱ *om PA*^a*C*^a. || πέτραι *A*^a. || 22. ὥσπερ — 23. κύημα *om PA*^a. || 24. τότε *C*^a, *PD*^a. || 25. ἐκ *om A*^a*C*^a. || 26. γλάνων *A*^a, γλάνων *PC*^a*D*^a. || βάθυσιν *A*^a*C*^a. || ἐκτίκτες *C*^a. || ἔνιοι δὲ καὶ *A*^a*C*^a. || 28. πρὸς ταῖς ῥίζαις *D*^a. || 29. βρύῳ *A*^a. || 30. πᾶν *om PD*^a. || προσάγοντες *A*^a*C*^a.

1. οἱ *PD*^a. || οἱ *PC*^a*D*^a. || 2. ἐξίασιν *PD*^a. || 3. δὲ ὀλίγον χρόνον *PD*^a. || 4. τῶν ἰχθύων *PD*^a. || 7. ὥων *om P*. || ἐπὶ *om A*^a*C*^a. || 8. τὸ ὥν *om A*^a*C*^a. || 9. ἰχθύων *PD*^a. || 10. ὁ *om A*^a*C*^a. || 11. κοιλιῶδες *A*^a, σφόδρῶδες *P*. || 12. ἢ *om A*^a*C*^a. || 13. οὗ — τέκωσιν *om P*. || ἐκτέκωσιν *D*^a. || 15. ἢ ἐκ *P*. || τῷ γλάνει *A*^a, τῶν γλάνων *D*^a. || 17. ἰχθύων *PD*^a. || βραχυτήτι *C*^a, βραδυτάτη *A*^a. || 18. ἢ *om P*. || ὁμοίως *A*^a*C*^a. || 19. ὀζόμενος *P*. || 20. ὄντων ἤδη] ἐν τῷ εἶδει *A*^a*C*^a. || 21. ἔτι ὕσερον *PD*^a. || τὰ *A*^a, ὁ *PD*^a. || 22. ἔν *om P*. || γλάνει *C*^a. || γίνεται ὅσον] ὅς γίνεται *P*. || 23. ὅσα *P*. || 24. χαλκίης *P*. || βάθυσιν *A*^a*C*^a. || 25. ἀγελαῖος *P*, ἀγελαῖως *A*^a*C*^a. || τίλωνα *A*^a*C*^a, ψύλωνα *P*, ψύλωνα *D*^a. || 26. ὑψητέροις *A*^a*C*^a*D*^a. || 27. βαλίνος *PD*^a. || ἐκχύνται *P*. || εἰς] πρὸς *PD*^a. || 30. ἀφείσης *A*^a.

τε γὰρ τὸ ὑποχωρῶσαν τίτειν τὴν θήλειαν σκεδάννυται τὸ
 ὦν, ὅ τι ἂν ὑπὸ ρεύματος ληφθῇ καὶ μὴ προσπέσῃ πρὸς
 ὕλην· καὶ γὰρ ἐδ' ὠφουλακεῖ τῶν ἄλλων ἔξω γλάνις οὐ-
 θείς, πλὴν ἐὰν ἀθρόω γόνω ἑαυτῇ περιτύχῃ ὁ κυπρίνος· τῶ-
 τον δὲ φασιν ὠφουλακεῖν. θορόν δὲ πάντες ἔχουσιν οἱ ἄρρε-
 5 νες πλὴν ἐγγέλουσ· αὕτη δ' ὑδέρτερον ἔτ' ὦν ἔτε· θορόν. οἱ
 μὲν οὖν κιστρέις ἐκ τῆς θαλάττης ἀναβαίνουσιν· εἰς τε τὰς
 λίμνας καὶ τὰς ποταμούς, αἱ δ' ἐγγέλουσ τὴν ἀντίον ἐκ τῶν
 εἰς τὴν θάλατταν.

15 Οἱ μὲν ἔν πλείστοι, ὥσπερ εἴρηται, τῶν ἰχθύων γίνον- 10
 ται ἐξ ὧν. ἢ μὴν ἀλλ' ἐνιοὶ καὶ ἐκ τῆς ἰλῦς καὶ ἐκ τῆς
 ἄμμου γίνονται, καὶ τῶν τοιούτων γενῶν ἃ γίνεται ἐκ συν-
 δυασμοῦ καὶ ὧν, ἐν τέλμασιν ἄλλοις τε, καὶ οἷον περὶ
 Κνίδον φασιν εἶναι ποτε, ὃ ἐξηράνετο μὲν ὑπὸ κύνα καὶ ἡ
 ἰλὺς ἅπαντα ἐξηρεῖτο, ὕδωρ δ' ἤρχετο ἐγγίγνεσθαι ἅμα τοῖς 15
 πρώτοις γιγνομένοις. ἐν τῷ ἰχθύδι ἐνεγένετο ἀρχομένου
 τῷ ὕδατος. ἦν δὲ κιστρέων τί γένος τῶτο, ὃ ὑδὲ γίνεται ἐξ
 ὀχείας, μέγεθος ἡλικία· μαινίδια μικρά· ὦν δὲ τῶν εἶχεν
 ὑδὲν ὑδὲ θορόν. γίνεται δὲ καὶ ἐν ποταμοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἢ
 διαρρέουσιν εἰς τὴν θάλατταν, ἰχθύδια μικρά, ἡλικίᾳ ἐψητοῖ, 20
 ἕτερα τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖσι. ἐνιοὶ δὲ καὶ ὅλως φασὶ τὰς
 κιστρέας φύεσθαι πάντας, ἐκ ὀρθῶς λέγοντες· ἔχουσαι γὰρ
 φαίνονται καὶ ἡ αἰ θήλειά αὐτῶν καὶ θορόν οἱ ἄρρενες.
 ἀλλὰ γένος τί ἐστιν αὐτῶν τοιούτων, ὃ φύεται ἐκ τῆς ἰλῦς
 καὶ τῆς ἄμμου. ὅτι μὲν ἔν γίνεται αὐτόματα ἐνία ἔτ' ἐκ 25
 ζῶων ἔτ' ἐξ ὀχείας, φανερόν ἐκ τῶν. ὅσα δὲ μήτ' ὠστο-
 κεῖ μήτε ζωοτοκεῖ, πάντα γίνεται τὰ μὲν ἐκ τῆς ἰλῦς τὰ
 δ' ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἐπιπολαζέουσ· σήψεως, οἷον καὶ
 τῆς ἀφύης ὁ καλόμενος ἀφρός· γίνεται ἐκ τῆς ἀμμόδους
 γῆς· καὶ ἐστὶν αὕτη ἡ ἀφύη ἀναυξῆς καὶ ἄγονος, καὶ ὅταν 30
 πλείων γένηται χρόνος, ἀπόλλυται, ἄλλη δὲ πάλιν ἐπιγι-
 νεται, διὸ ἔξω χρόνος τινὸς ὀλίγος πᾶσαν ὥς εἰπεῖν τὴν ἄλλην
 γίνεται ὥραν· διαμένει γὰρ ἀρξάμενη ἀπὸ ἀρκτέρως μετο-
 πωρεῖν μέχρι τῆς ἔαρος. σημειῖον δ' ὅτι ἐνίοτ' ἐκ τῆς γῆς
 ἀνέρχεται· ἀλιευομένων γάρ, ἐὰν μὲν ἡ ψύχος, ἔχ' ἀλί-
 σκεται, ἐὰν δ' ἡ εὐδία, ἀλίσκεται, ὥς ἐκ τῆς γῆς ἀνίστα-
 πρὸς τὴν ἀλέαν. καὶ ἐλκόντων καὶ ἀναξυομένης τῆς γῆς
 πλεονάκεις πλείων γίνεται καὶ βελτίων. αἱ δ' ἄλλαι ἀφύαι
 χεῖρας διὰ τὸ ταχὺ λαμβάνειν αὐξήσιν. γίνονται δ' ἐν τοῖς
 ἐπισκίοις καὶ ἐλώδεσι τόποις, ὅταν εὐημερίας γενομένης
 ἀναθερμαίνηται ἡ γῆ, οἷον περὶ Ἀθήνας· ἐν Σαλαμῖνι καὶ
 πρὸς τῷ Θεμισοκλειῇ καὶ ἐν Μαραθῶνι· ἐν γὰρ τέτοις τοῖς
 τόποις γίνεται ὁ ἀφρός. φαίνεται δ' ἐν μὲν τόποις τοιούτοις
 καὶ εὐημερίαις τοιαύταις, γίνεται δ' ἐνιαχοῦ καὶ ὁπότεν
 ὕδωρ πολὺ ἐξ ἔρανε γένηται, ἐν τῷ ἀφρῷ τῷ γιγνομένῳ
 ὑπὸ τῷ ὀμβρίῳ ὕδατος, διὸ καὶ καλεῖται ἀφρός· καὶ ἐπι-
 φέρεται ἐνίοτε ἐπιπολῆς τῆς θαλάττης, ὅταν εὐημερία ἦ,
 ἐν ᾧ συσρέφεται, οἷον ἐν τῇ κόπρῳ τὰ σκωλήκια, ὥτως ἐν
 τούτῳ ὁ ἀφρός, ὅπου ἂν συστῇ ἐπιπολῆς· διὸ πολλοῖς
 προσφέρεται ἐκ τοῦ πελάγους ἡ ἀφύη αὕτη. καὶ εὐθηνεῖ
 δὲ καὶ ἀλίσκεται πλείη, ὁπότεν ἐνυγρον καὶ εὐδιενὸν γέ-
 νηται τὸ ἔτος· ἡ δ' ἄλλη ἀφύη γόνος ἰχθύων ἐστίν, ἡ μὲν
 καλουμένη καβίτης καβιῶν τῶν μικρῶν καὶ φαύλων, οἱ
 καταδύνουσιν εἰς τὴν γῆν· ἐκ δὲ τῆς φαληρικῆς γίνονται
 μεμβράδες, ἐκ δὲ τούτων τριχίδες, ἐκ δὲ τῶν τριχίδων
 τριχίαι, ἐκ δὲ μιᾶς ἀφύης, οἷον τῆς ἐν τῷ Ἀθηναίων λι-
 μένι, οἱ ἐγγίρασιχοι καλόμενοι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἀφύη,
 ἡ γόνος ἐστὶ μαινίδων καὶ κιστρέων. ὁ δ' ἀφρός ὁ ἄγονος
 ὑγρός ἐστι καὶ διαμένει ὀλίγον χρόνον, καθάπερ εἴρηται
 πρότερον· τέλος γὰρ λείπεται κεφαλὴ καὶ ὀφθαλμοί. πλὴν

2. ὅ τι ἐν] ὅταν PD^a. || 3. ἰλύν C^a. || ὑδὲν PD^a. || γλάνις A^a, γλάνις C^a, γλάνιδος P. || 4. ἐὰν ἀθρόω] ἐν ἄρθρῳ P. || ὁ om P. || 5. ἔχουσι πάντες D^a. || οἱ om P. || 6. ἐγγέλουσ D^a. || ὑδέρτερον om PD^a. || ἔτε θορόν ἔτε ὦν PD^a. || 7. τε om PC^aD^a. || 8. οἱ δ' ἐγγέλουσ P, αἱ δ' ἐγγέλουσ A^a. || 9. θαλάσσαν P. || 10. τῶν ἰχθύων ὥσπερ εἴρηται D^a. || 12. γίνονται D^a. || ἐκ] καὶ P. || 13. καὶ ante ὧν om P. || οἷσι PD^a. || 14. α D^a, δὲ P, om A^a. || ἐξηράνεται P. || κύμμα C^a. || ἡ om A^aC^a. || 15. ἐξήρει τὸ ὕδωρ ἤρχετο δ' A^aC^a. || 16. τῶν δὲ ἰχθ. PD^a. || ἀρχομένοις A^a. || 17. δ ἢ γίνεται A^a, ὁ γίνεται μὲν P, ἢ γίνεται μὲν D^a. || 18. ἡλικία μαι- νίδια] ἡλικία P. || ὑδὲν ἔχει A^aC^a. || 19. ἢ θορόν A^a, ὑδὲ τὸν θορόν τι P. || ἐ] ὅπου PD^a. || 20. εἰς θαλάσσαν PD^a. || ἡλικία D^a. || ἐψη- τὸν C^a, ἐψητὸ PD^a. || 23. θορόν D^a. || 24. ἐστιν om P. || φύεσθαι P. || 25. μὲν ἔν] δὲ P. || ἐνία καὶ ἔτ' D^a. || 27. ἅπαντα PD^a. || 30. ἀναυξίς PA^aC^a. || ἄρρενος C^a.

1. πλείων C^a. || ἀλλ' ἤδη πάλιν A^aC^a. || 3. ὥραν γίνεται P. || ἀρξάμενος PA^aC^aD^a. || ἄρκτε C^a. || 4. ἐνίοτ' om A^a. || 5. ἡ ψύχος μὲν PD^a. || 6. ἡ om PC^aD^a. || 7. ἐλκόμενη C^a. || 8. πλείων πλεονάκεις γίνεται καὶ βελτίων P. πλεονάκεις om A^a. || 9. λαμβάνειν αὐξήσιν ταχὺ D^a. || 10. ἐλώδεσι] ἀλεινοῖς D^a, ἐν εὐδαίσι P. || γνομένης A^a. || 11. ἐν ἀθήναις περὶ σαλαμῖνα A^aC^a. || 12. τοῖς τοιούτοις A^aC^a. || 14. δ] δὲ καὶ P. || 15. πολὺ om A^aC^a. || ἐκ τῷ ἔρανε γένηται P, γένηται ἐκ τῷ ἔρανε D^a. || τῷ alterum om A^aC^a. || 17 et 19. ἐπὶ πολλῆς A^a. || 17. ὅταν] ὅταν μὴ C^a. || 18. τὰ μικρὰ σκωλήκια P, τὰ σκωλήκια μικρὰ D^a. || 19. διδ — 21. πλείη om C^a. || 20. εὐ- σθενεῖ D^a. || 21. πλείησιν A^a. || ὅταν C^a. || εὐδιενὸν D^a, εὐύλον P. || 22. ἡ μὲν καλυμένη καβίτης Sylburgius: codices ὁ μὲν καλόμενος καβίτης. || 24. φλιαρικῆς A^a. || 25. μεμβράδες A^a, μὲν ἄραδες PD^a. || 26. δὲ μιᾶς] δ' ἐνίας A^aC^a. || οἷον — 28. γόνος ἐστὶ om C^a. || 27. ἐν κρασὶ χόλοι D^a, ἐν κρασὶ χολοὶ P, ἐν κρασὶ ὄχοι A^a. || 28. κιστρῶν A^a. || 30. κεφαλὰ A^a.

νῦν εὐρηται τοῖς ἀλιεῦσι πρὸς τὸ διακομίζεω· ἀλιζομένη γὰρ πλείω μένει χρόνον.

16 Αἱ δ' ἐγγέλους ἔτ' ἐξ ὀχείας γίνονται οὗτ' ὥτοκῶσιν, ἔδ' ἐλήφθη πάποτε ἔτε θορὸν ἔχουσα ὑδεμία ἔτ' ὥά, οὗτ' ἀνασχισθεῖται ἐντὸς θορικῆς πόρος ἔτ' ὑσερικῆς ἔχουσιν· ἀλ- 5 λὰ τῶτο, ὅλον τὸ γένος τῶν ἐναίμων ἔ γίνεται ἔτ' ἐξ ὀχείας ἔτ' ἐξ ὥων. φανερόν δ' ἐστὶν ὅτι ἔτως ἔχει· ἐν ἐναίσι γὰρ τελματώδεσι λίμναις τοῦ τε ὕδατος παντὸς ἐξαντληθέντος καὶ τῷ πληθῆ ζυσθέντος γίνονται πάλιν, ὅταν ὕδωρ γένηται ὁμβριον· ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖς ἔ γίνονται, οὐδ' ἐν ταῖς δια- 10 μενουσαῖς λίμναις· καὶ γὰρ ζῶσι καὶ τρέφονται ὁμβρίῳ ὕδατι. ὅτι μὲν ἔν ἔτ' ἐξ ὀχείας ἔτ' ἐξ ὥων γίνονται, φανερόν ἐστι· δοκῶσι δὲ τισι γενεῶν, ὅτι ἐν ἐναίσι τῶν ἐγγε- λῶν ἐλμίνθια ἐγγίνεται· ἐκ τούτων γὰρ οἴονται γίνεσθαι ἐγγέλους. τῶτο δ' ἐστὶν ἐκ ἀληθές, ἀλλὰ γίνονται ἐκ τῶν 15 καλυμένων γῆς ἐντέρων, ἀ αὐτόματα συνίσταται ἐν τῷ πληθῶ καὶ ἐν τῇ γῇ τῇ ἐνίκμῳ. καὶ ἡδὴ εἰσὶν ὠμμένα· αἱ μὲν ἐκδύνεσαι ἐκ τῶτων, αἱ δ' ἐν διακνίζομένοις καὶ διαιρουμέ- νοις γίνονται φανερά· καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ δὲ καὶ ἐν τοῖς ποταμοῖς γίνονται τὰ τοιαῦτα, ὅταν ἡ μάλισα σῆψις, τῆς 20 μὲν θαλάττης πρὸς τοῖς τοιαύτοις τόποις ἔ ἀν ἡ φύκος, τῶν δὲ ποταμῶν καὶ λιμνῶν περὶ τὰ χεῖλη· ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἀλέα ἰσχύουσα σήπει. περὶ μὲν ἔν τῆς τῶν ἐγγελῶν γε- νέσεως τῶτον ἔχει τὸν τρόπον.

17 Τὰς δὲ τούτους ἔτε πάντες οἱ ἰχθύες ποῖνται τὴν αὐ- 25 τὴν ὥραν οὕθ' ὁμοίως, ἔτε κύσι τὸν ἴσον χρόνον. πρὸ μὲν ἔν τῆς ὀχείας ἀγέλαι γίνονται ἀρρένων καὶ θηλειῶν· ὅταν δὲ περὶ τὴν ὀχείαν καὶ τὰς τούτους ὥσι, συνδυάζονται. κύ- σι δὲ τούτων ἔνοι μὲν οὐ· πλείους τριάκονθ' ἡμερῶν, οἱ δὲ ἐλάττω χρόνον, πάντες δ' ἐν χρόνοις διαιρουμένοις εἰς τὸν 30 τῶν ἐβδομάδων ἀριθμόν. κύσι δὲ πλείον χρόνον ἔς κα- λῶσι τινες μαρίνους. σάργος δὲ κυτσκεται μὲν περὶ τὸν Πο-

σειδεῶνα μῆνα, κύει δ' ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ὃν καλῶσι δὲ τινες χελῶνα τῶν κεστρέων, καὶ ὁ μύζων τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ ἴσον χρόνον κύσι τῷ σάργῳ. ποῖσι δὲ τῇ κυ- ἡσει πάντες, διὸ μάλιστα τὴν ὥραν ταύτην ἐκπίπτουσιν φέρονται γὰρ οἰσρῶντες πρὸς τὴν γῆν. καὶ ὅλως ἐν κινήσει περὶ τὸν χρόνον τῶτον διατελῶσιν ὄντες, ἔως ἀν ἐκτέκωσιν· καὶ μάλισα ὁ κεστρεὺς τῶτο ποιεῖ τῶν ἰχθύων· ὅταν δ' ἐκ- τέκωσιν, ἡσυχάζουσιν. πολλοῖς δὲ τῶν ἰχθύων πέρας ἐστὶ τῷ τίκτειν, ὅταν ἐγγένηται σκωλήκια ἐν τῇ γαστρὶ· ἐγγίνε- 5 ται γὰρ μικρὰ καὶ ἔμφυχα, ἀ ἐξελαύνει τὰ κυήματα. οἱ δὲ τούτοις γίνονται τοῖς μὲν ρύασι τοῦ ἔαρος, καὶ τοῖς πλείοις δὲ περὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν· τοῖς δ' ἄλλοις ἔχ ἡ αὐτὴ ὥρα τοῦ ἔτους, ἀλλὰ τοῖς μὲν τῷ θέρου, τοῖς δὲ περὶ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν. τίκτει δὲ πρῶτον τῶν τοι- ἔτων ἀθερίνη (τίκτει δὲ πρὸς τῇ γῇ), κέφαλος δὲ ὕσατος· δῆλον δ' ἐκ τῷ πρῶτον ταύτης φαίνεσθαι τὸν γόνον, τῷ δ' ὕσατον. τίκτει δὲ καὶ κεστρεὺς ἐν τοῖς πρώτοις, καὶ σάλπη τῷ θέρος ἀρχομένη ἐν τοῖς πλείοις, ἐνιαχῆ δὲ μετοπώρη. 10 τίκτει δὲ καὶ ὁ αὐλωπίας, ὃν καλῶσι τινες ἀνθίαν, τῷ θέ- ρος. μετὰ δὲ τούτους χρύσοφρυς καὶ λάβραξ καὶ μόρμυρος καὶ ὅλως οἱ καλόμενοι δρομάδες. ὕσατοι δὲ τῶν ἀγελαίων τρίγλη καὶ κορακίνο· τίκτεσι δὲ ἔτοι περὶ τὸ μετόπωρον. τίκτει δ' ἡ τρίγλη ἐπὶ τῷ πληθῶ, διὸ ὅψε τίκτει· πολὺν γὰρ χρόνον ὁ πληθὺς ψυχρὸς ἐστίν. ὁ δὲ κορακίνο ὕστερον 15 τῆς τρίγλης ἐπὶ τῶν φυκίων ἐκπορευόμενος, διὰ τὸ βιοτεύειν ἐν τοῖς πετραίοις χωρίοις· κύει δὲ πολὺν χρόνον. αἱ δὲ μαινίδες τίκτους μετὰ τροπᾶς χειμερινᾶς. τῶν δ' ἄλλων ὅσοι πελάγιοι, οἱ πολλοὶ θέρος τίκτεσιν· σημεῖον δ' ὅτι ἔχ ἀλίσκονται τὸν χρόνον τοῦτον. πολυγονώτατον δ' ἐστὶ τῶν ἰχθύων μαινίς, τῶν δὲ σελαχῶν βάτραχος· ἀλλὰ σπάνιοι εἰσι διὰ τὸ ἀπόλλυσθαι ῥαδίως· τίκτει γὰρ ἀθρόα καὶ 20 πρὸς τῇ γῇ. ὅλως δ' ὀλιγογονώτερα μὲν ἐστὶ τὰ σελάχη

2. πλείον P. || διαμένει D^a. || 3. ἐγγέλεις PD^a. || 4. ἔτ' A^aC^a. || πῶ om D^a. || ἔτ' ἀν D^a, om P. || 5. ἀνασχισθεῖσα PA^a D^a. || ἐντὸς] τὸς A^a. || ἔχουσα PA^aD^a. || 7. ἔτε ζῶων D^a, ἔτ' ἐκ ζῶων P. || ἐν om D^a. || 9. ἐξοσθέντος P, ἐξεσθέντος D^a. || ὅταν] ἔ ἀν P. || 12. ἐκ ζῶων PD^a. || 13. τινες C^a. || ἐγγελίων P, ἐγγέλων D^a. || 14. ἐγγίνονται PD^a. || γὰρ ante τῶτων D^a, om C^a. || ἐγγίγεσθαι C^aD^a. || 16. συνίστανται P. || 18. ἐκλυόμενοι C^a. || ἐκ τῶν τοιούτων A^a. || 19. δὲ om PC^a. || ἐν om D^a. || 20. γίγεται C^a. || 21. θαλάσσης PD^a. || ἔ om P. || 22. παρὰ PC^a. || 23. ἰσχύουσα PA^aD^a. || 27. ἔν om A^a. || αἱ ἀγέλαι D^a, αἱ ἀγελαῖαι A^a C^a. || 28. ὥσι καὶ τὰς τούτους D^a. || 29. μὲν om P. || 30. πάντα PA^aC^a. || διαιρούμενα A^a. || 31. δὲ τινες πλείον A^a. || ἐν P. || μαρίνου P. || 32. σαργὸς A^aC^a.

2. δὲ om A^aC^a. || χελῶνα A^aC^a. || τῶν κεστρέων om P. || καὶ μύζων D^a, καὶ μύζων δὲ P. || τὴν — 3. χρόνον] τὸν αὐτὸν καὶ ἴσον χρόνον P, τὸν αὐτὸν χρόνον D^a. || τῇ A^a. || σαργῶ A^aC^aD^a. || δ' ἐν τῇ A^aC^a. || 5. γὰρ] δ' A^aC^a. || 11. ἀέρος PA^aC^a. || 12. τοῖς δ' — 14. ἰσημερίαν om P. || 12. ἄλλοις δ' A^a. || 13. τῷ ante θ. om A^aC^a. || 14. μετοπωρινὴν P, ἑαρινὴν D^a. || 15. ἀνθερίνη D^a. || 16. αὐτῆς φαίνεσθαι C^a, φαίνεσθαι ταύτης A^a. || τῷ] τὸ P. || 18. ἐν τοῖς πλείοις om P. || δὲ καὶ μετ. P. || 19. ὁ κεστρεὺς ὁ A^a, om C^a. || αὐλωπίας PD^a. || τινες om PD^a. || 20. ταῦτα ὁ PD^a. || μόρμυρος] ὁσμύλος A^aC^a. || 22. αὐτοὶ A^aC^a. || 23. ἡ om P. || ἐν D^a. || 25. φυσικῶν C^a. || βιοτεύειν P. || 26. καὶ κύει δὲ PD^a. || 27. δ' ἄλλων] πολλῶν δὲ P. || 30. ἡ μαινίς P D^a. || 31. καλ] ἄμα P, καὶ ἄμα D^a. || 32. ὀλιγόγονα D^a, ὀλιγοτόκα P.

διὰ τὸ ζωοτοκεῖν, σώζεται δὲ μάλιστα ταῦτα διὰ τὸ μέγεθος· ὁψίγονον δ' ἐστὶ καὶ ἡ καλούμενη βελόνη· καὶ αἱ πολλαὶ αὐτῶν πρὸ τῆ τίκτειν διαρρήγνυνται ὑπὸ τῶν ὤων· ἴσχει δ' ἔχ ἔτω πολλὰ ὡς μεγάλα· καὶ ὥσπερ τὰ φαλάγγια δέ, περιέχονται καὶ περὶ τὴν βελόνην· ἐκτίκει 5 γὰρ πρὸς αὐτῇ, καὶ τις θίγη, φεύγουσιν· ἡ δ' ἀθερήνη τίκει τρίβουσα τὴν κοιλίαν πρὸς τὴν ἄμμον· διαρρήγνυνται δὲ καὶ οἱ θύνοι ὑπὸ τῆς πιμελῆς, ζῶσι δ' ἔτι δύο· σημείων δὲ τέτε ποῖνται οἱ ἀλιεῖς· ἐκλειπσῶν γάρ ποτε τῶν θυνίδων ἐνιαυτὸν, τῷ ἐχομένῳ ἔτει καὶ οἱ θύνοι ἐξέλπω· 10 δοκῶσι δ' ἐνιαυτῷ εἶναι πρεσβύτεροι τῶν πηλαμύδων· ὀχεύονται δ' οἱ θύνοι καὶ οἱ σκόμβροι περὶ τὸν Ἑλαφιοβολιῶνα φθίνοντα, τίκεται δὲ περὶ τὸν Ἑκατομβοιῶνα ἀρχόμενον· τίκεται δὲ οἷον ἐν θυλάκῳ τὰ ὠά· ἡ δ' αὖξησις ἐστὶ τῶν θυνίδων ταχεῖα· ὅταν γὰρ τέκωσιν οἱ ἰχθύες ἐν τῷ Πόντῳ, 15 γίνονται ἐκ τοῦ ὡοῦ αἱ καλῶσιν οἱ μὲν σκοροδύλας, Βυζάντιαι δ' αὖξιδας διὰ τὸ ἐν ὀλίγαις αὖξάνεσθαι ἡμέραις, καὶ ἐξέρχονται μὲν τῷ φθινοπώρῳ ἅμα ταῖς θυνίσιν, εἰσπλένσι δὲ τῷ ἔαρος ἤδη ἔσσαι πηλαμύδες· σχεδὸν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἰχθύες ταχεῖαν λαμβάνουσι τὴν αὖξιν, 20 πάντες δ' ἐν τῷ Πόντῳ βάττον· παρ' ἡμέραν γὰρ καὶ αἱ ἄμμαι πολὺ ἐπιδήλως αὖζονται· ὅλως δὲ δεῖ νομίζειν τοῖς αὐτοῖς ἰχθύσι μὴ ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις μίτε τῆς ὀχέας καὶ τῆς κησέως εἶναι τὴν αὐτὴν ὥραν μίτε τοῦ τόκου καὶ τῆς εὐημερίας, ἐπεὶ καὶ οἱ καλόμενοι κορακῖνοι 25 ἐνιαχῶ τίκεται περὶ τὸν πυραμητόν· ἀλλὰ τοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γιγνομένη ἐσόχασαι τὰ εἰρημένα· ἴσχυσι δὲ καὶ οἱ γόγγροι κύνεματα· ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσι τοῖς τόποις ὁμοίως τῷτο ἐπιδήλον, ὅδε τὸ κύημα σφόδρᾳ φανερόν διὰ τὴν πιμελήν· ἴσχει γὰρ μακρόν, ὥσπερ καὶ οἱ ὄφεις· ἀλλ' ἐπὶ 30 τῷ πῦρ τιθέμενοι διάδηλον ποιεῖ· ἡ μὲν γὰρ πιμελή θυμιάται καὶ τήκεται, τὰ δὲ πηδᾶ καὶ ψοφεῖ ἐκθλιβόμενα· ἔτι δ' ἂν τις ψηλαφᾷ καὶ τρίβῃ τοῖς δακτύλοις, τὸ μὲν ξέαρ λεῖον φαίνεται, τὸ δ' ὦον τραχύ· ἐνοὶ μὲν ἔν γόγγ-

γροι στέαρ μὲν ἔχουσιν ὦον δ' ἔδεν, οἱ δὲ τέναντίον στέαρ μὲν ἔδεν, ὦον δὲ τοῖστον οἷον εἶρηται νῦν.

Περὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων ζῶων καὶ πλωτῶν καὶ πτηνῶν, 18 καὶ περὶ τῶν πεζῶν ὅσα ζωοτοκεῖ, σχεδὸν εἶρηται περὶ πάντων, περὶ τε ὀχέας καὶ κησέως καὶ τῶν ἄλλων τῶν ὁμοιοτρόπων τέτοις· περὶ δὲ τῶν πεζῶν ὅσα ζωοτοκεῖ καὶ περὶ ἀνθρώπου λεκτέον τὰ συμβαίνοντα τὸν αὐτὸν τρόπον· περὶ μὲν ἔν ὀχέας εἶρηται καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ κατὰ πάντων· πάντων δὲ κοινὸν τῶν ζῶων τὸ περὶ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἡδονὴν ἐπτοῖσθαι τὴν ἀπὸ τῆς ὀχέας μάλιστα· τὰ μὲν ἔν θήλεα χαλεπώτατα, ὅταν ἐκτέκωσι πρῶτον, οἱ δ' ἄρρενες περὶ τὴν ὀχείαν· οἳ τε γὰρ ἵπποι δάκνυσιν τὰς ἵππας καὶ καταβάλλουσιν καὶ διώκουσιν τὰς ἵππας, καὶ οἱ ὄες οἱ ἄγριοι χαλεπώτατοι, καίπερ ἀσθενέστατοι περὶ τὸν καιρὸν τοῦτον ὄντες, 19 διὰ τὴν ὀχείαν, καὶ πρὸς ἀλλήλους μὲν ποῖνται μάχας θαυμασὰς, θωρακίζοντες ἑαυτοὺς καὶ ποῖντες τὸ δέρμα ὡς παχύτατον ἐκ παρασκευῆς, πρὸς τὰ δένδρα τρίβοντες καὶ τῷ πληρῷ μαλύνοντες πολλάκις καὶ ξηραίνοντες ἑαυτοὺς· μάχονται δὲ πρὸς ἀλλήλους, ἐξελαύνοντες ἐκ τῶν συοφορβίων, ἔτω σφοδρῶς ὥςε πολλάκις ἀμφότεροι ἀποθνήσκουσιν· ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ταῦροι καὶ οἱ κριοὶ καὶ οἱ τράγοι· πρότερον γὰρ ὄντες σύννομοι ἕκαστοι περὶ τὰς καιροὺς τῆς ὀχέας μάχονται διςάμενοι πρὸς ἀλλήλους· χαλεπὸς δὲ καὶ ὁ κάμηλος περὶ τὴν ὀχείαν· ὁ ἄρρην· εἰάν τε ἀνθρώπος εἰάν τε κάμηλος πλησιάσῃ· ἵππῳ μὲν γὰρ ὅλως ἀεὶ πολεμεῖ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρίων· καὶ γὰρ ἄρκτοι καὶ λύκοι καὶ λέοντες χαλεποὶ τοῖς πλησιάζουσιν γίνονται περὶ τὸν καιρὸν τῆτον, πρὸς ἀλλήλους δ' ἔττον μάχονται διὰ τὸ μὴ ἀγελαῖον εἶναι μὴθὲν τῶν τοιούτων ζῶων· χαλεπαὶ δὲ καὶ αἱ θήλειαι ἄρκτοι ἀπὸ τῶν σκύμνων, ὥσπερ καὶ αἱ κύνες ἀπὸ τῶν σκυλακίων· ἐξαγριαίνονται δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες περὶ τὴν ὀχείαν, διόπερ φασὶν ἐκ εἰάν αὐτὰς ὀχεύειν τὰς θηλείας τοὺς τρέφοντας ἐν τοῖς Ἰνδοῖς· ἐμμανεῖς γὰρ γινομένης ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις ἀνα-

5. περιέχονται δὲ $A^o C^o$. || 6. αὐτὴν PD^o . || 8. θύνοι D^o . || 9. ἐκλειπσῶν $A^o C^o$. || τότε D^o . || 10. θυνίδων D^o , θυνῶν P . || ἐρχομένης A^o . || 11. ἐνιαυτὸν P . || 12. δ' γὰρ P . || οἱ om P . || οἱ om $PA^o C^o$. || 16. σκοροδύλας PD^o . || 17. οἱ δὲ βυζάντιαι A^o . || ἡμέραις αὖξάνεσθαι PD^o . || 18. μὲν ἐκ τῷ P . || θύναις PD^o . || 20. λαμβάνουσι A^o . || 21. πάντα $PA^o C^o$. || αἱ om PD^o . || 22. αἱμῆαι A^o . || πολλὰ PD^o . || αὖξάνονται PD^o . || 23. τῆς κησέως καὶ τῆς ὀχέας $A^o C^o$. alterum τῆς om PD^o . || 25. κορακῖνοι P . || 26. πυραμητόν $A^o C^o$, πυραμητόν P . || 32. ἐκθλιβόμενοι P . || 34. παχύ PD^o .

2. μὲν] μόνον PD^o . || εἶρηται μοι νῦν PD^o . || 3. πτηνῶν καὶ πλωτῶν $A^o C^o$. || 5. τε] τῆς $A^o C^o$. || καὶ τῶν] καὶ γενέσεως καὶ τῶν PD^o . || 6. δὲ πεζῶν ὅσα ζωοτοκεῖ $A^o C^o$. || ἀνθρώπων PD^o . || 8. εἶρηται ταῦτα κατὰ C^o , εἶρηται καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ κατὰ D^o . || πάντων δὲ κοινὸν τῶν ζῶων] δὲ τῶν ζῶων κοινὸν PD^o . || 12. καὶ καταβάλλουσι — 13. ἵππας om P . || 13. ἵππας $A^o C^o$. || 14. ἀσθενέστεροι C^o . || 15. μὲν] δὲ A^o , om D^o . || 16. ἑαυτοὺς] ἀλλήλους αὐτὰς $A^o C^o$. || 17. διατρίβοντες PD^o . || 18. αὐτὰς C^o , αὐτῆς A^o . || 19. συοφορβειῶν D^o . || 24. τε ὁ ἄνθρωπος A^o . || 28. περὶ] πρὸς A^o . || 30. καὶ om A^o . || 32. περ om D^o . || 33. ἐρέφαντας P . || 34. ἀναερέφειν P .

τρέπειν τὰς οἰκήσεις αὐτῶν ἅτε φαύλως ὠκοδομημένας, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐργάζεσθαι. φασὶ δὲ καὶ τὴν τῆς τροφῆς δαψίλειαν πραότερος αὐτὸς παρέχειν· καὶ προσάγοντες δ' αὐτοῖς ἐτέρως κολάζουσι καὶ δουλεύνται προστάττοντες τύπτειν τοῖς προσαγομένοις. τὰ δὲ πολλάκις ποιούμενα τὰς 5 ὀχείας καὶ μὴ κατὰ μίαν ὥραν, οἷον τὰ συνανθρώπουμένα, ὕες τε καὶ κύνες, ἥττον τοιαῦτα ποιοῦντα φαίνεται διὰ τὴν ἀφθονίαν τῆς ὀμιλίας. τῶν δὲ θηλειῶν ὀρμητικῶς ἔχουσι πρὸς τὸν συνδυασμὸν μάλιστα μὲν ἵππος, ἔπειτα βῆς. αἱ μὲν ἔν ἵπποι αἱ θήλειαι ἵππομανῆσιν· ὅθεν καὶ ἐπὶ 10 τὴν βλασφημίαν τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐπιφέρουσιν ἀπὸ μόνου τῶν ζώων τὴν ἐπὶ τῶν ἀκολάσιον περὶ τὸ ἀφροδισιάζεσθαι. λέγονται δὲ καὶ ἐξανεμῆσθαι περὶ τὸν καιρὸν τῆτον· διὸ ἐν Κρήτῃ ἐκ ἐξαίρεσι τὰ ὀχεῖα ἐκ τῶν θηλειῶν. ὅταν δὲ τῆτο πάθῃσι, θέουσιν ἐκ τῶν ἄλλων ἵππων. ἔστι δὲ τὸ πάθος 15 ὅπερ ἐπὶ τῶν ὤων λέγεται τὸ καπρίζειν. θέουσι δὲ ἕτε πρὸς ἑῷ ἕτε πρὸς δυσμάς, ἀλλὰ πρὸς ἄρκτον ἢ νότον. ὅταν δ' ἐμπέσῃ τὸ πάθος, ὑδένᾳ ἐῷσι πλησιάζειν, ἕως ἂν ἡ ἀπίε-πωσι διὰ τὸν πόνον ἢ πρὸς θάλατταν ἔλθωσιν· τότε δ' ἐκβαλλουσὶ τι. καλῶσι δὲ καὶ τῆτο, ὥσπερ ἐπὶ τῆ τικτομέ- 20 νου, ἵππομανές· ἔστι δ' οἷον ἡ καπρία, καὶ ζητῆσι τοῦτο μάλιστα πάντων αἱ περὶ τὰς φαρμακείας. περὶ δὲ τὴν ὥραν τῆς ὀχείας συγκύπτουσι τε πρὸς ἀλλήλας μᾶλλον ἢ πρό-τερον, καὶ τὴν κέρκον κινῶσι πυκνὰ, καὶ τὴν φωνὴν ἀφίᾳ-σιν ἀλλοιοτέραν ἢ κατὰ τὸν ἄλλον χρόνον· ρεῖ δ' αὐταῖς 25 ἐκ τῆ αἰδοῖς ὅμοιον γονῆ, λεπτότερον δὲ πολὺ ἢ τὸ τῆ ἄρ-ρενος· καὶ καλοῦσι τοῦτο τινες ἵππομανές, ἀλλ' οὐ τὸ ἐπὶ τοῖς πώλοις ἐπιφυόμενον· ἐργῶδες δ' εἶναι φασὶ λαβεῖν· κατὰ μικρὸν γὰρ ρεῖν. καὶ ἔρῃσι δὲ πολλάκις, ὅταν σκυ-ζῶσι, καὶ πρὸς αὐτὰς παίζουσιν. τὰ μὲν ἔν περὶ τῆς ἵπ- 30 πος τῆτον ἔχει τὸν τρόπον, αἱ δὲ βόες ταυρῶσιν· οὕτω δὲ σφόδρα κατακώχμμαι τῷ πάθει γίνονται, ὥστε μὴ δύνα-σθαι αὐτῶν κρατεῖν μηδὲ λαμβάνεσθαι τὴς βουκόλους. δῆ-

λαι δ' εἰσὶ καὶ αἱ ἵπποι καὶ αἱ βόες, ὅταν ὀργῶσι πρὸς τὴν ὀχείαν, καὶ τῇ ἐπάρσει τῶν αἰδοίων, καὶ τῷ πυκνὰ ἔρῃν αἱ βόες ὥσπερ αἱ ἵπποι. ἔτι δ' αἱ γε βόες ἐπὶ τοὺς ταύρους ἀναβαίνεισι, καὶ παρακολυθῶσιν αἰεὶ, καὶ παρεσῶσιν. πρότερα δὲ τὰ νεώτερα ἐργᾶται πρὸς τὴν ὀχείαν καὶ ἐν τοῖς ἵπποις καὶ ἐν τοῖς βουσί· καὶ ὅταν εὐημερίαι γίνονται καὶ τὰ σώματα εὖ ἔχωσι, μᾶλλον ὀργῶσιν. αἱ μὲν ἔν ἵπποι ὅταν ἀποκείωνται, ἀποπαύονται τῆς ὀρμῆς μᾶλλον καὶ γίνονται κατηφέστεραι. οἱ δ' ἄρρενες ἵπποι διαγιγνώσκουσι 10 τὰς θηλείας τὰς συνόμους ταῖς ὁμαῖς, καὶ ὀλίγας ἡμέ-ρας ἅμα γένονται πρὸ τῆς ὀχείας· καὶ ἀναμιχθῶσιν ἀλ-λήλοις, ἐξελαύνουσι δάκνοντες, καὶ νέμονται χωρὶς, ἕκαστοι τὰς ἑαυτῶν ἔχοντες. διδάσι δ' ἐκάστῳ περὶ τρίακοντα ἢ μικρῶ πλείους. ὅταν δὲ προσή τις ἄρρην, συστρέφας εἰς ταῦτο καὶ περιδράμῳν κύκλῳ, προσελθὼν μάχεται· καὶ 15 τις κινῆται, δάκνει καὶ κωλύει. ὁ δὲ ταῦρος, ὅταν ὥρα τῆς ὀχείας ᾖ, τότε γίνεται σύννομος καὶ μάχεται τοῖς ἄλλοις, τὸν δὲ πρότερον χρόνον μετ' ἀλλήλων εἰσίν, ὃ κα-λεῖται ἀτιμαγελεῖν· πολλάκις γὰρ οἱ γ' ἐν τῇ Ἠπείρῳ ἔ- 20 φαίνονται τριῶν μηνῶν. ὅλως δὲ τὰ ἀγρία πάντα ἢ τὰ πλείεα ἔ συνέμονται τοῖς θήλεσι πρὸ τῆς ὥρας τῆ ὀχεύ-ειν, ἀλλ' ἐκκρίνονται, ὅταν εἰς ἡλικίαν ἔλθωσι, καὶ χω-ρίς βόσκονται τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν. καὶ αἱ ὕες δ' ὅταν ἔχωσι πρὸς τὴν ὀχείαν ὀρμητικῶς, ὃ καλεῖται καπρᾶν, 25 ὠθένται καὶ πρὸς τὰς ἀνθρώπους. περὶ δὲ τὰς κύνας τὸ τοι-ῆτον πάθος καλεῖται σκυζᾶν. ἐπαρσις μὲν ἔν τοῖς θήλεσιν ἐγγίνεται τῶν αἰδοίων, ὅταν πρὸς τὴν ὀχείαν ὀργῶσι, καὶ ὑγρασία περὶ τὸν τόπον· αἱ δ' ἵπποι καὶ ἀπορραίνουσι λευ-κὴν ὑγρότητα περὶ τὸν καιρὸν τῆτον. καθάρσεις δὲ γίνονται 30 μὲν καταμηνίων, οὐ μὴν ὅσαι γε ταῖς γυναιξίν οὐθενὶ τῶν ἄλλων ζώων. τοῖς μὲν ἔν προβάτοις καὶ αἰξίν, ἐπειδὴν ὥρα ᾗ ὀχεύεσθαι, ἐπισημαίνει πρὸ τοῦ ὀχεύεσθαι· καὶ ἐπειδὴν ὀχευθῶσι, γίνεται τὰ σημεῖα, εἴτα διαλείπει, μέχρι ἢ ἂν

1. αὐτῶν ἕτε *P*, αὐτὰ τε *A^oC^a*. || οἰκοδομημένας *PD^a*. || 2. τροφῆς ἀθλίαν παρ' αὐτοῖς ἔχειν· καὶ *P*. || 4. δ' om *P*. || κολάζονται *PD^a*. || δουλεύονται *A^a*, δουλεύουσι *C^a*. || 5. τὰς προσαγομένους *D^a*, τὰς προστάττοντας *P*. || τὴν ὀχείαν *A^oC^a*. || 7. ὕες] οἷον ὕες *P*. || ἥττον τὰ τ. *PD^a*. || ποιῶντα om *P^oC^a*. || 12. τῇ] τέττοι τὴν *C^a*, om *P*. || 13. διὸ καὶ ἐν *D^a*. || 16. ὥσπερ *A^oC^a*. || τῶν ὤων] τινῶν *P*, ὤων *D^a*. || 18. ὑδέν *P*. || 19. πόθον *C^a*. || θάλασσαν *A^a*. || 22. οἱ *PC^aD^a*. || 23. συγκύπτουσι *P*. || 25. ἄλλον om *A^oC^a*. || ἐκρεῖ *PD^a*. || 27. καὶ καλῶσι] καλῶσι δὲ *P*. || τινες τῆτο *A^oC^a*. || ἢ τῆτο ἐπὶ τοῖς πολλοῖς *A^oC^a*. || 28. λαμβάνειν *A^oC^a*. || 29. ρεῖ *PD^a*. || σκυζῶσι plerique. || 30. παίζουσι *PA^oC^aD^a*. || 30. τὰς] τὰς *D^a*. || 31. ταυρῶσιν *A^oC^a*. || 33. λαμβάνειν *A^oC^a*.

1. οἱ β. *A^a*. || 3. αἱ ἵπποι] καὶ ἵπποι *P*. || δ' om *A^oC^a*. || 4. παρὶσσι *P*. || 5 et 6. ταῖς *D^a*. || 9. κατωφερέτεροι *C^a*. || 11. ἅμα] ἀλλαχόθεν ἅμα *P*, ἀλλαχόθεν ἅμα *D^a*. || καὶ] καὶ *A^oC^aD^a*. || ἀλλήλαις *C^a*, τὰς ἄλλας *D^a*. || 13. περὶ om *P*. || 14. τις om *P*. || 15. αὐτὸ *A^a*. || 18. πρότερον μὲν χρόνον *P*. || εἰσίν om *P*. || 19. ἀτιμαγελεῖν *D^a*. || γ'] τε *P*. || 20. δι] τε *PA^oC^a*. || τάγε *P*. || ἀγριώτεροι *A^oC^a*. || πάντων *A^a*. || 21. συνέμονται *A^oC^a*. || ταῖς *PD^a*. || 24. ὀρμητικῶς ante πρὸς *D^a*, post καλεῖται *P*. || κα-πρῖν *A^oC^aD^a*. || 27. γίνονται *C^a*, γίνονται *A^a*. || ὀρμῶσι *PC^aD^a*. || καὶ om *A^oC^a*. || 30. μὲν om *P*. || ὅσα *A^oC^a*. || τε *A^a*. || 31. ᾗ ὥρα *C^a*. || 33. γίνονται *PD^a*. || μέχρις *A^oC^aD^a*.

μέλλωσι τίττειν. τότε δ' ἐπισημαίνει, καὶ ἔτι γινώσκουσιν
ὅτι ἐπίτοκοι οἱ ποιμένες· ἐπειδὴν δὲ τέχη, καθαρσις γίνε-
ται πολλή, τὸ μὲν πρῶτον ἐ σφόδρα αἱματώδης, ὕστερον
μέντοι σφόδρα. βοῖ δὲ καὶ ὄνῳ καὶ ἵπῳ πλείω μὲν τέ-
των διὰ τὸ μέγεθος, ἐλάττω δὲ κατὰ λόγον πολλῶ. ἡ μὲν 5
οὖν βῆς ὅταν ὀργᾷ πρὸς τὴν ὀχείαν ἢ θήλειαν, καθαίρεται
κάθαρσιν βραχεῖαν ὅσον ἡμικοτύλιον ἢ μικρῷ πλέον· και-
ρὸς δὲ γίνεται τῆς ὀχείας μάλιστα περὶ τὴν κάθαρσιν. ἵπ-
πος δὲ τῶν τετραπόδων ἀπάντων εὐτοκώτατον καὶ λοχίων
καθαρώτατον, καὶ ἐλαχίστην προίεται αἵματος ῥύσιν, ὡς 10
κατὰ τὸ τῆ σώματος μέγεθος. μάλιστα δὲ καὶ ταῖς βυσί
καὶ ταῖς ἵπποις τὰ καταμήνια ἐπισημαίνει διαλείποντα δι-
μήνον καὶ τετράμηνον καὶ ἑξαμήνον· ἀλλ' ἐ ῥάδιον γινῶναι
μὴ παρεπομένῳ μηδὲ συνήθει σφόδρα, διό ἔνιοι ἐκ οἴονται
γίνεσθαι αὐτοῖς. τοῖς δ' ὀρεῦσι τοῖς θήλεσιν ἄθεν γίνεται 15
καταμήνιον, ἀλλὰ τὸ οὖρον παχύτερον τὸ τῆς θηλείας.
ὅλως μὲν οὖν τὸ τῆς κύστεως περίττωμα τοῖς τετράποσι
παχύτερον ἢ τὸ τῶν ἀνθρώπων, τὸ δὲ τῶν προβάτων καὶ
τῶν αἰγῶν τῶν θηλειῶν παχύτερον ἔτι ἢ τὸ τῶν ἀρρένων·
ὄνου δὲ λεπτότερον τὸ τῶν θηλειῶν, βοὸς δὲ δριμύτερον τὸ 20
τῆς θηλείας. μετὰ δὲ τὰς τόκους ἀπάντων τῶν τετραπόδων
παχύτερον τὸ ἔρον γίνεται, καὶ μᾶλλον τῶν ἐλάττω προ-
ιεμένων κάθαρσιν. τὸ δὲ γάλα γίνεται, ὅταν ὀχεύεσθαι
ἄρχωνται, πυσειδὲς· χρήσιμον δὲ γίνεται, ἐπειδὴν τέκωσιν
ὕστερον. κύοντα δὲ καὶ πρόβατα καὶ αἰγὰς πότερα γίνον- 25
ται καὶ ἐσθίσι μᾶλλον· καὶ βόες δὲ ὡσαύτως καὶ τᾶλ-
λα τὰ τετράποδα πάντα. ὀρμητικώτατα μὲν ἔν ὡς ἐπὶ τὸ
πᾶν εἰπεῖν πρὸς τὴν ὀχείαν τὴν ἑαρινὴν ὥραν ἐστίν· οὐ μὴν
τὰ πάντα γε ποιεῖται τὸν αὐτὸν καιρὸν τῆς ὀχείας, ἀλλὰ
πρὸς τὴν ἐκτροφὴν τῶν τέκνων ἐν τοῖς καθήκονσι καιροῖς. αἱ 30
μὲν ἔν ἡμεροῖς ὕε κύεισι τέτταρας μῆνας, τίκτουσι δὲ τὰ
πλείεα εἴκοσιν· πλὴν ἂν πολλὰ τέκωσιν, οὐ δύνανται ἐκ-
τρέφειν πάντα. γηράσκουσι δὲ τίκτουσι μὲν ὁμοίως, ὀχεύ-
ονται δὲ βραδύτερον· κυίσκονται δ' ἐκ μιᾶς ὀχείας, ἀλλὰ

πολλάκις ἐπιβιβάζουσιν διὰ τὸ ἐκβάλλειν μετὰ τὴν ὀχείαν
τὴν καλυμένην ὑπὸ τινων καπρίαν. τοῦτο μὲν ἔν συμβαίνει
πάσαις, ἔναι δ' ἅμα τῷ καὶ τὸ σπέρμα προίεται. ἐν
δὲ τῇ κυήσει δ' ἂν βλαφθῇ τῶν τέκνων καὶ τῷ μεγέθει
πρωτῇ, καλεῖται μετὰχοιρον· τοῦτο δὲ γίνεται ὅπου ἂν
τύχη τῆς ὕστερας. ὅταν δὲ γενήσῃ, τῷ πρώτῳ τὸν πρῶτον
παρέχει μασόν. θυῶσαν δ' ἐ δεῖ εὐθύς βιβάζειν, πρὶν ἂν
μὴ τὰ ὅσα καταβάλῃ· εἰ δὲ μή, ἀναθυᾷ πάλιν· ἂν δ'
ὀργῶσαν βιβάσῃ, μία ὀχεία, ὥσπερ εἴρηται, ἀρκεῖ. συμ-
φέρει δ' ὀχεύοντι μὲν τῷ κάρῳ παρέχειν κριθάς, τετο-
κυῖα δὲ τῇ ὑῖ κριθάς ἐφθάς. εἰσὶ δὲ τῶν ὤν αἱ μὲν εὐ-
θύς καλλίχοιροι μόνον, αἱ δ' ἐπαυξανόμεναι τὰ τέκνα καὶ
τὰς δέλφοντας χρηστὰς γεννώσιν. φασὶ δὲ τινες, ἐὰν τὸν
ἕτερον ὀφθαλμὸν ἐκκοπῇ ἢ ὕς, ἀποθνήσκκειν διὰ ταχέων
ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. ζῶσι δ' αἱ πλείεσαι μὲν περὶ ἔτη πεντε-
καίδεκα, ἔναι δὲ καὶ τῶν εἴκοσιν ὀλίγον ἀπολείπουσιν.

Τὰ δὲ πρόβατα κυίσκονται μὲν ἐν τρισὶν ἢ τέτταρσιν 19
ὀχείαις, ἂν δ' ὕδωρ ἐπιγενῇται μετὰ τὴν ὀχείαν, ἀνακυί-
σκει· ὁμοίως δὲ καὶ αἱ αἰγες. τίκτουσι δὲ τὰ μὲν πλείεσα
δύο, ἐνίοτε δὲ καὶ τρία ἢ τέτταρα. κύει δὲ πέντε μῆνας καὶ
πρόβατον καὶ αἰγῶν· διό ἐν ἐνίοις τόποις, ὅσοι ἀλεεινοὶ εἰσι
καὶ ἐν οἷς εὐημερεῖσι καὶ τροφὴν ἄφθονον ἔχουσι, δις τίκτουσιν.
ζῇ δ' αἰγῶν μὲν περὶ ἔτη ὀκτώ, πρόβατον δὲ δέκα, τὰ δὲ
πλείεσα ἐλάττω, πλὴν οἱ ἡγεμόνες τῶν προβάτων· ἔτοι δὲ
καὶ πεντεκαίδεκα. ἐν ἐκάστῃ δὲ ποίμνῃ κατασκευάζουσιν ἡγε-
μόνα τῶν ἀρρένων, ὃς ὅταν ὀνόματι κληθῇ ὑπὸ τῆ ποιμένος
προηγείται· συνεθίζουσι δὲ τῷτο δρᾶν ἐκ νέων. τὰ δὲ περὶ
τὴν Αἰθιοπίαν πρόβατα ζῇ καὶ δώδεκα καὶ τριακαίδεκα ἔτη,
καὶ αἰγες δὲ καὶ δέκα καὶ ἑνδεκα. ὀχεύει δὲ καὶ ὀχεύεται,
ἔως ἂν ζῇ, καὶ πρόβατον καὶ αἰγῶν. διδυμοτοκοῦσι δὲ καὶ
πρόβατα καὶ αἰγες διὰ τε εὐβοσίαν, καὶ ἐὰν ὁ κριὸς ἢ ὁ
τράγος ἢ διδυμοτόκος ἢ ἡ μήτηρ. θηλυγόνά δέ, τὰ δ' ἀρ-
ρενογόνά γίνεται διὰ τε τὰ ὕδατα (ἔστι γὰρ τὰ μὲν θηλυ-
γόνά τὰ δὲ ἀρρενογόνά) καὶ διὰ τὰς ὀχείας ὡσαύτως, καὶ

1. θέλωσι *A*^a. || 2. ἐπίτοκα εἰσιν οἱ *D*^a. || 5. μέγεθος γίνεται ἐλάττω *PD*^a. || δὲ *PA*^a. || πολλῶν *A*^a *C*^a. || 6. ὀχείαν] γῆν *P*. ||
καθαίρεται] καὶ καθαίρεται καὶ *P*. || 7. πλείον *D*^a, πλείω *P*. || γίνεται δὲ καιρὸς *D*^a. || 10. ῥύσιν] ὥσιν *P*. || 11. μέγεθος *om P* in lacuna. ||
12. σημαίνει *D*^a, συμβαίνει *P*. || διαλείποντα *PD*^a. || δὲ μόνον *P*. || 13. τρίμηνον *D*^a. || ῥάδιον] δυνατὸν *PD*^a. || 18. τὸ *om P*. || τὸ δὲ
τῶν] τῶν δὲ *A*^a. || 19. τῶν ante αἰγ. *om PA*^a *C*^a. || ἔτι *om A*^a *C*^a *D*^a. || 20. δὲ καὶ *dr. D*^a. || 25. καὶ *pr.*] τὰ *pr. PD*^a. || πότερα
P. || 27. τὰ *om PC*^a *D*^a. || ἔν] ἔν ἐστὶν *D*^a, *om A*^a. || 28. πᾶν] πολὺ *PD*^a. || ἐστὶν *om D*^a. || 29. τὰ *om A*^a *C*^a. || 31. ἡμεραι *A*^a
C^a. || τίκτουσι] κύουσι *pr A*^a. || 34. δ' ἐκ ἐκ *PD*^a et *corr A*^a.

1. ἐπιβάλλουσιν *P*, ἐπιβόσκουσιν *A*^a. || 4. δ' ἐπικυήσει *P*. || βλαβῇ *A*^a. || 6. γένεται *A*^a *C*^a. || 7. μασόν *P*. || ὀργῶσαν *corr C*^a. ||
εὐθέως *P*. || λαμβάνειν *A*^a *C*^a. || ἂν *om A*^a *C*^a. || 8. καταβάλλῃ *PD*^a, καταλάβῃ *A*^a *C*^a. || ἀναθυμιά *PA*^a *C*^a. || ἐὰν *C*^a. || 14. ἐκ-
κοπῇ ὕς ἀποθνήσκκει *A*^a *C*^a. || 17. κυίσκονται *D*^a. || τέτταρσιν *A*^a. || 18. ἐὰν *C*^a. || 19. αἱ *om PA*^a *C*^a. || δὲ] μὲν *C*^a. || 20. καὶ *om C*^a. ||
ἢ] ἢ δὲ καὶ *PD*^a. || 21. ἐν *om C*^a. || 23. δὲ καὶ αἰγῶν *A*^a. || 24. πλείεω *A*^a. || 25. δὲ] γὰρ *P*. || 27. δὲ post συνεθ. *om A*^a *C*^a. ||
28. τρισκαίδεκα *PD*^a. || 29. καὶ δέκα *om P*. || 31. ὁ post ἢ *om PA*^a *C*^a. || 32. τράγος] ταῦρος *A*^a *C*^a. || τὰ δ' *om PD*^a. || 34. καὶ
om P. || τὰ ὀχεία *A*^a *C*^a.

βορείοις μὲν ὀχεύομενα ἄρρενοτοκεῖ μᾶλλον, νοτίοις δὲ θη-
λυτοκεῖ. μεταβάλλει δὲ καὶ τὰ θηλυτοκεῖντα καὶ ἄρρενοτο-
κεῖ· δεῖ δ' ὁρᾶν ὀχεύομενα πρὸς βορέαν. τὰ δ' εἰωθότα πρῶτ'
ὀχεύεσθαι, ἐὰν ὀψὲ ὀχεύῃ τις, οὐχ ὑπομένουσι τὴς κριῆς.
λευκά δὲ τὰ ἐκγόνα γίνεται καὶ μέλανα, ἐὰν ὑπὸ τῇ τοῦ
κριῆ γλώττῃ λευκαὶ φλέβες ὦσιν ἢ μέλαιναι, λευκά μὲν
ἐὰν λευκαί, μέλανα δ' ἐὰν μέλαιναι· ἐὰν δ' ἀμφοτέραι,
ἀμφοτέρα· πυρρά δ' ἐὰν πυρραί· τὰ δὲ τὸ ἀλυκὸν ὕδωρ
πίνοντα πρότερον ὀχεύεται· δεῖ δ' ἀλίξειν πρὶν τεκεῖν καὶ
ἐπειδὴν τέκη, καὶ ἔαρος αὐθις. αἰγῶν δ' ἡγεμόνα οὐ καθι-
στᾶσιν οἱ νομεῖς διὰ τὸ μὴ μόνιμον εἶναι τὴν φύσιν αὐτῶν,
ἀλλ' ὀξείαν καὶ ευκίνητον. τῶν δὲ προβάτων ἐὰν μὲν τὰ
πρὸς βύτερα ὁρμᾷ πρὸς τὴν ὀχείαν κατὰ τὴν τεταγμένην ὥ-
ραν, φασὶν οἱ ποιμένες σημεῖον εὐετηρίας εἶναι τοῖς προβά-
τοις, ἐὰν δὲ τὰ νεώτερα, κακοθνηεῖν τὰ πρόβατα.

20 Τῶν δὲ κυνῶν ἔστι μὲν γένη πλείω, ὀχεύει δὲ κύων ἢ
Λακωνικὴ μὲν ὀκτάμηνος καὶ ὀχεύεται· καὶ τὸ σκέλος δ'
αἶροντες ἔρυσιν ἤδη ἔνιοι περὶ τὸν χρόνον τῆτον. κύϊσκειται δὲ
κύων ἐκ μιᾶς ὀχείας· δῆλον δὲ τὸτο γίνεται μάλιστα ἐν τοῖς
κλέπτουσι τὰς ὀχείας· ἅπαζ γὰρ ἐπιβάντες πληρῶσιν. κύει
δ' ἢ μὲν Λακωνικὴ ἕκτον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ (τοῦτο δ' ἐστὶν
ἡμέραι ἐξήκοντα), καὶ ἄρα μιᾷ ἢ δυσὶν ἢ τρισὶ πλείονας
ἡμέρας καὶ ἐλάττως μιᾷ. τυφλά δὲ γίνεται αὐτῇ τὰ σκυ-
λάκια, ὅταν τέκη, δώδεκα ἡμέρας. τεκῆσα δὲ πάλιν ὀχεύε-
ται ἕκτω μὴν, καὶ ἔ πρότερον. ἔνιοι δὲ κύεσι τῶν κυνῶν τὸ
πέμπτον μέρος τῷ ἐνιαυτῷ (τῷτο δ' ἐστὶν ἡμέραι ἐβδομήκοντα
καὶ δύο), τυφλά δὲ γίνεται τὰ σκυλάκια τέττων τῶν κυνῶν
ἡμέρας δεκατέτταρας. ἔνιοι δὲ κύεσι μὲν τέταρτον μέρος τῷ
ἐνιαυτῷ (τῷτο δ' ἐστὶν τρεῖς μῆνες ὅλοι), τυφλά δὲ τὰ σκυλά-
κια τούτων γίνεται ἑπτακαίδεχ' ἡμέραις. δεκεῖ δὲ σκυζᾶν
τὸν ἴσον χρόνον κύων. τὰ δὲ καταμήνια ταῖς κυσὶν ἑπτὰ
ἡμέραις γίνεται· συμβαίνει δ' ἅμα καὶ ἑταρσίς αἰδοῖς. ἐν
δὲ τῷ χρόνῳ τέττω ἔ προσίενται ὀχείαν, ἀλλ' ἐν ταῖς μετὰ

ταύτας ἑπτὰ ἡμέραις· τὰς γὰρ πάσας δεκεῖ σκυζᾶν ἡμέ-
ρας τέτταρας καὶ δέκα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἔ μὴν ἀλλὰ τισι
καὶ περὶ ἐκκαίδεχ' ἡμέρας γεγενῆται τῷτο τὸ πάθος. ἢ δ'
ἐν τοῖς τόκοις καθαρσις γίνεται ἅμα τοῖς σκυλακίοις τικτο-
μένοισι, ἔστι δ' αὕτη παχεῖα καὶ φλεγματώδης· καὶ τὸ
πλήθος δ', ὅταν ἐκτέκωσιν, ἀπισχναίνεται ἑλαττον ἢ κατὰ
τὸ σῶμα. τὸ δὲ γάλα αἱ κύνες ἴσχυουσι πρὸ τῷ τεκεῖν ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ ἡμέρας πέντε· ἔ μὴν ἀλλ' ἐνίοις καὶ ἑπτὰ γί-
νεται πρότερον καὶ τέτταρσιν. χρήσιμον δ' εὐθύς ἐστὶ τὸ γά-
λα, ὅταν τέκωσιν. ἢ δὲ Λακωνικὴ μετὰ τὴν ὀχείαν τριά-
κονθ' ἡμέραις ὕσεν. τὸ μὲν ἔν πρῶτον παχύ ἐστὶ, χρονι-
ζόμενον δὲ γίνεται λεπτότερον. διαφέρει δὲ παχύτητι τὸ
κύειον τῶν ἄλλων ζώων μετὰ τὸ ὕειον καὶ διασπώδειον.
γίνεται δὲ σημεῖον καὶ ὅταν ἡλικίαν ἔχωσι τῷ ὀχεύεσθαι·
15 ὥσπερ γὰρ τοῖς ἀνθρώποις, ἐπὶ ταῖς θηλαῖς τῶν μασῶν ἐπι-
γίνεται ἀνοίδησίς τις καὶ χόνδρον ἴσχυσιν· ἔ μὴν ἀλλ' ἔργον
μὴ συνῆθει ὄντι ταῦτα καταμαθεῖν· οὐ γὰρ ἔχει μέγεθος
ἔθεν τὸ σημεῖον. τῇ μὲν ἔν θηλείᾳ τῷτο συμβαίνει, τῷ δ'
ἄρρην ἔθεν τέτων. τὸ δὲ σκέλος αἶροντες ἔρυσιν οἱ ἄρρενες
ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ ὅταν ἐξάμηνοι ὦσιν· ποιοῦσι δὲ τινες
τῷτο καὶ ὕσεν, ἤδη ὀκτάμηνοι ὄντες, καὶ πρότερον ἢ ἐξά-
μηνοι· ὡς γὰρ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὅταν ἰσχύειν ἄρξωνται, αὐτὸ
ποῖσιν. αἱ δὲ θήλειαι πᾶσαι καθεζόμεναι ἔρυσιν· ἤδη δὲ
τινες καὶ τέτων ἄρασαι τὸ σκέλος ἔρυσαν. τίκτει δὲ κύων
25 σκυλάκια τὰ πλείεσα δώδεκα, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ πέντε ἢ
ἕξ· ἤδη δὲ καὶ ἐν ἑτερεῖς τις· αἱ δὲ Λακωνικαὶ ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ ὀκτώ. ὀχεύονται δ' αἱ θήλειαι καὶ ὀχεύουσιν οἱ ἄρρενες
ἕως ἂν ζῶσιν. ἴδιον δ' ἐπὶ τῶν Λακωνικῶν συμβαίνει πάθος·
πονήσαντες γὰρ μᾶλλον δύνανται ὀχεύειν ἢ ἀργῶντες. ζῇ δ'
ἢ μὲν Λακωνικὴ κύων ὁ μὲν ἄρρην περὶ ἑτὴ δέκα, ἢ δὲ θή-
λεια περὶ ἑτὴ δώδεκα, τῶν δ' ἄλλων κυνῶν αἱ μὲν πλείεσαι
περὶ ἑτὴ τετταρακαίδεκα ἢ πεντεκαίδεκα, ἔνιοι δὲ καὶ εἴ-
κοσιν· διὸ καὶ Ὅμηρον οἰοῦνται τινες ὁρθῶς ποιῆσαι τῷ εἰ-

1. βορείοις C^a. || 3. πρῶτ] τῷ πρῶτ A^a. || 4. ἐὰν] δις ἐὰν C^a. || ὀψὲ om A^aC^a. || ὀχευθῇ P. || 5. ἐκγόνα P A^aC^a. || 6. ἢ] καὶ P. || 7. ἐὰν δὲ μέλαιναι μέλανα A^aC^a. || ἀμφοτέρα A^a. || 8. ἀμφω A^aC^a. || ἂν C^aD^a. || 13. φασὶν ἔραν P A^aC^a. || 14. οἱ ποιμένες om P. || 15. κακοθνηεῖν C^a. || 16. κύων] πλείων A^aC^a. || 17. μὲν om A^aC^a. || καὶ] καὶ ἢ θήλεια δὲ ὡσαύτως A^aC^a. || ὀχεύοντες P. || 18. ἔρυσιν P. || 19. ἐν] δὴ A^aC^a. || 22. ἡμέρας C^a. || τρισὶ om A^a. || πλείεσιν ἡμέραις ἢ ἐλάττω A^aC^a. || 24. ἔταν δὲ τέκη P. || ἡμέραις A^a. || 25. ὀκτὰ μῆσι P. || ἔνιοι P. || τῶν κυνῶν om A^a. || τὸ om P A^aC^a. || 28. δεκατέσσαρας nonnulli. || 29. δὲ γίνεται τέτων τὰ σκυλάκια D^a, καὶ τέτοις γίνεται τὰ σκυλάκια P. || 31. κύων ὅσον κύει. τὰ PD^a. || ἑπτὰ ἡμέρας P, ἡμέραις ἑπτὰ D^a. || 33. προίεται A^aC^a. || ἐν om P.

1. ταῦτα A^aC^a. || ἑπτὰ μέραις] ἐν ἑπτὰ ἑτέραις P. || κυνῶν A^aC^a, κυνῶν P. || 6. πλήθος· ὅταν τέκωσιν PD^a. || ἑλαττον ἢ] καὶ ἑλαττον PD^a. || 8. καὶ ἐν ἑπτὰ P. || γίνεται καὶ πρότερον καὶ τέσσαρσιν A^aC^a. || 9. ἐστὶ om P. || 11. ἡμέρας C^a. || ὕσεν ante 10. μετὰ A^aC^a. || 13. τῶν] πρὸς τὸ (τὰ P) τῶν PD^a. || 15. θηλείας A^aC^a. || μασῶν PD^a. || 17. ἴσχει PD^a. || 18. τὸ δ' ἄρρην A^aC^a. || 20. τὸ om A^a. || ποῖσιν — 21. ἐξάμηνοι om P. || 21. τῷτο καὶ ὕσεν] καὶ ἑτεροῖ τῷτο PD^a. || ἢ] οἱ A^aC^a. || 22. ἰσχύειν] ὀχεύειν PD^a. || 24. δὲ] δὲ καὶ D^a. || 25. δώδεκα τὰ πλείεσα PD^a. || 27. ἐκτῷ] καὶ ἐκτῷ P, ἐκτῷ καὶ A^aC^a. || 29. ὀργῶντες corr A^a. || δὲ τῶν λακωνικῶν κυνῶν PD^a. || 30. περὶ om PD^a. || 31. μὲν om PC^aD^a. || 32. τεσσαρεσκαίδεκα D^a. || ἢ πεντεκαίδεκα om A^aC^a. || 33. τινες οἰοῦνται PD^a.

κοσῶ ἔτει ἀποθανόντα τὸν κύνα τῷ Ὀδυσσεῶς. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν Λακωνικῶν διὰ τὸ πονεῖν τὰς ἄρρενας μᾶλλον μακροβιώτεραι αἱ θήλειαι τῶν ἀρρένων· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων λίαν μὲν ἐκ ἐπίδηλον, μακροβιώτεροι δ' ὅμως οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν εἰσίν. ὀδόντας δὲ κύων ἔβαλλει πλὴν τὰς καλυμένους κυνόδοντας· τέττις δ' ὅταν ὥσι τετράμηνοι, ὁμοίως αἱ τε θήλειαι καὶ οἱ ἄρρενες. διὰ δὲ τὸ τέττις μόνος βάλλειν ἀμφισβητήσι τινες· οἱ μὲν γὰρ διὰ τὸ δύο μόνος βάλλειν ὅλως ἔφασι (χαλεπὸν γὰρ ἐπιτυχεῖν τέτοις), οἱ δ' ὅταν ἰδῶσι τέττις, ὅλως οἴονται βάλλειν καὶ τὰς ἄλλας. τὰς δ' ἡλικίας ἐκ τῶν ὀδόντων σκοπεῖσιν· οἱ μὲν γὰρ νέοι λευκοὶ καὶ ὀξεῖς ἔχουσιν, οἱ δὲ πρεσβύτεροι μέλανες καὶ ἀμβλεῖς.

Βῆς δὲ πληροὶ μὲν ὁ ἄρρην ἐκ μιᾶς ὀχέας, βαίνει δὲ σφοδρῶς ὥστε συγκάμπτεσθαι τὴν βῆν· ἐὰν δ' ἀμάρτη τῆς ὀρχῆς, εἴκοσιν ἡμέρας διαλείψουσα προσίεται πάλιν ἡ θήλεια τὴν ὀχέαν. οἱ μὲν ἔν πρεσβύτεροι τῶν ταύρων ἔδ' ἀναβαίνουσι πλεονάκεις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἐὰν μὴ ἄρα διαλιπόντες· οἱ δὲ νεώτεροι καὶ τὴν αὐτὴν βιάζονται πλεονάκεις καὶ ἐπὶ πολλὰς ἀναβαίνουσι διὰ τὴν ἀκμὴν· ἥμισυ δὲ λάγνον τῶν ἀρρένων ἐστὶ βῆς. ὀχεύει δ' ὁ νικῶν τῶν ταύρων· ὅταν δ' ἐξαδυνατήσῃ διὰ τὴν λαγνείαν, ἐπιτίθεται ὁ ἡττώμενος, καὶ κρατεῖ πολλάκις. ὀχεύει δὲ τὰ ἄρρενα καὶ ὀχεύεται τὰ θήλεα ἐνιαύσια ὄντα πρῶτον, ὥστε καὶ γενναῖ· ἔμην ἀλλὰ τό γ' ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐνιαύσιοι καὶ ὀκτάμηνοι, τὸ δὲ μάλισθ' ὁμολογούμενον διετεῖς. κύει δ' ἐνέα μῆνας, δεκάτῳ δὲ τέκτει· ἐνιοὶ δὲ δυσχυρίζονται δεκά μῆνας κύειν ἡμερολογδόν. ὅ τι δ' ἂν ἐμπροσθεν ἐξενηχθῇ τῶν εἰρημένων χρόνων, ἐμβόλιμόν ἐστι καὶ ἔθελαι ζῆν· μαλακαὶ γὰρ καὶ ἀτελεῖς γίνονται αἱ ὀπλαί. τέκτει δ' ἐν ταῖς πλείσταις, ὀλιγάκις δὲ δύο· καὶ τέκτει καὶ ὀχεύει ἕως ἂν ζῇ· ζῶσι δ' ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ πεντεκαίδεκα ἔτη αἱ θήλειαι· καὶ οἱ ἄρρενες δ', ἐὰν ἐκτμηθῶσιν. ἐνιοὶ δὲ ζῶσι καὶ εἴκοσιν ἔτη καὶ ἔτι πλείω, ἐὰν εὐφορον ἔχῃσι τὸ σῶμα· καὶ γὰρ

τῶν βοῶν τὰς τομίας ἐθίζουσι, καὶ καθισαῖσι τῶν βοῶν ἡγεμόνας ὥσπερ τῶν προβάτων, καὶ ζῶσιν ἔτοι πλείω χρόνον τῶν ἄλλων διὰ τε τὸ μὴ πονεῖν καὶ διὰ τὸ νέμεσθαι ἀκέραιοι νομῆν. ἀκμάζει δὲ μάλισα πεντέτης ὢν, διὸ καὶ Ὀμηρὸν φασὶ πεποικηκέναι τινὲς ὀρθῶς ποιήσαντα "ἄρσενά πενταέτηρον" καὶ τὸ "βοὸς ἐνεαῖοιο"· δύνασθαι γὰρ ταῦτόν. τὰς δ' ὀδόντας βάλλει βῆς διετής, καὶ ἐκ ἀθρόους ἀλλ' ὥσπερ ἵππος· τὰς δ' ὀπλάς, ὅπταν ποδαγράφῃ, οὐκ ἀποβάλλει, ἀλλ' οἶδε μόνον σφόδρα τὰς πόδας. τὸ δὲ γάλα, ὅταν τέκῃ, χρησίμον γίνεται· ἐμπροσθεν δ' ἐκ ἔχει γάλα. τὸ δὲ πρῶτον γινόμενον γάλα ὅταν παγῇ, ἔτω γίνεται σκληρὸν ὥσπερ λίθος· τῷτο δὲ συμβαίνει, ἐὰν μὴ τις μίξῃ ὕδατι. νεώτεροι δ' ἐνιαυσίων ἐκ ὀχεύονται, πλὴν ἐὰν τι τερατῶδες ᾖ· ἥδη δὲ τινες καὶ τετράμηνοι ὀχεύεσθαι καὶ ὤχευσαν. ἄρχονται δὲ τῆς ὀχέας περὶ τὸν Θαργηλιῶνα μῆνα καὶ τὸν Σκιροφοριῶνα αἱ πλείεσται· ἔμην ἀλλ' ἔναι καὶ μέχρι τῆς μετοπώρου κυῖσκονται. ἔταν δὲ πολλὰι κύωσι καὶ προσδύχονται τὴν ὀχέαν, σφόδρα δοκεῖ σημεῖον εἶναι καὶ χειμῶνος καὶ ἐπομβρίας· αἱ δὲ συνήθειαι γίνονται μὲν ταῖς βῆσιν ὥσπερ ταῖς ἵπποις, ἥττον δέ.

Ἴππος δ' ἄρχεται ὀχεύειν ὁ μὲν ἄρρην διετής, καὶ ἡ θήλεια διετής ὀχεύεσθαι· ταῦτα μέντοι ὀλίγα ἐστὶ, καὶ τὰ ἔκγονα τέτων ἐλάττω καὶ ἀσθενικώτερα· ὥς δ' ἐπὶ τὸ πολὺ ἄρχονται ὀχεύειν τριετείς ὄντες, καὶ αἱ ἵπποι ὀχεύεσθαι, καὶ ἐπιδιδάσκει δ' αἰεὶ πρὸς τὸ βελτίω ταῖς ἔκγονα γίνεσθαι μέχρι ἐτῶν εἴκοσιν. κύει δ' ἐνδεκά μῆνας, δωδεκάτῳ δὲ τέκτει. πληροὶ δ' ὁ ἵππος ἐκ ἐν τεταγμέναις ἡμέραις, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν ἐν μιᾷ ἢ δυσὶν ἢ τρισὶν, ἐνίοτε δ' ἐν πλείοσιν· θάττον δὲ πληροὶ ἐπιβαίνων ὄνος ἢ ἵππος. ἡ δ' ὀχέα οὐκ ἐπίπνοος τῶν ἵππων, ὥσπερ ἡ τῶν βοῶν. λαγνίσαιον δὲ καὶ τῶν θηλειῶν καὶ τῶν ἀρρένων μετ' ἀνθρώπων ἵππος ἐστίν. ἡ δὲ τῶν νεωτέρων ὀχέα γίνεται παρὰ τὴν ἡλικίαν, ὅταν εὐβοσία καὶ ἀφθονία γένηται τροφῆς. ἐστὶ μὲν οὖν ὥς ἐπὶ τὸ

6. κυνόδοντας P. || εἰσὶ A^a. || 8. τὸ] τε C^a. || 14. σφόδρα A^a. || συγκάμπτεσθαι PA^aC^a. || τὸν βῆν· ἐὰν διαμάρτη A^aC^a. || 15. εἴκοσι δ' ἡμέρας A^aC^a. || 18. διαλείποντες A^aC^a. || 20. δὲ λαγνὸν τῶν pr P, δ' ἐλαυνόντων corr. || τῶν ἀρρένων ante λάγνον A^aC^a. || 23. καὶ post ὥστε om A^a. || 24. μῆν δ' ἀλλὰ A^aC^a. || 25. διετεῖς A^a, διετής C^a, διετές P. || 27. ἡμερολογδὸν D^a, ἡμερολογδὸν P. || ὅ τι] ὅταν P. || 28. ἐμβόλιμον D^a. || καὶ om P. || ἔθελαι] ἔζῃ ἐπὶ καὶ μικρὸν προτερήσῃ τῷ τόκῳ ἔτε θέλει PD^a. || μάλα PA^aC^aD^a. || 29. ἀπλαί A^aC^a. || 30. ἀργεῖαι A^a. || ζῇ P. || 31. αἱ] καὶ P. || 32. ἂν C^a. || ἔναι D^a. || 33. καὶ ἐπὶ om C^a.

1. τὰς — ἡγεμόνας] εἰσὶν ἡγεμόνες A^aC^a. || ἡγεμόνας τῶν βοῶν D^a. || 3. μὴ addidit intp. vetus. || 4. πενταέτης PD^a. || 6. ἐνεώτεροι ὀδυνάσθαι P. || 7. διετής A^a. || ἀθρόως C^a. || ἀλλ' om A^aC^a. || 10. ἐμπροσθεν — 11. γίνεται om P. || 11. σκληρὸν γὰρ ὥσπερ P. || 12. μίξῃ συμμίξῃ A^aC^a. || 13. νεώτεροι P. || ὀχεύεται PA^aC^a. || 14. ἢ et καὶ ὤχευσαν om PD^a. || 15. βαρταλίαν P. || 16. σκιροφοριῶνα P, σκιροφοριῶνα D^a. || 17. κυῖσκονται A^a. || πολλὰ intp: codices πολλὰ. || προσδύχονται A^a. || 19 et 20. τοῖς PD^a. || 21. ὁ ἵππος ἄρχεται δ' P. || 23. ἔκγονα A^a, ἥττονα P. || 24. οἱ D^a. || 25. βέλτιον PD^a. || ἔκγονα P, δ' ἔκγονα A^aC^a. || 26. τῶν P. || 28. μὲν om A^a. || δ' ἐν] δὲ PD^a. || 29. ἐπιβαίνων πληροὶ D^a, ἐπιβάλλει πληρῶν P. || ἢ ἵππος] ἵππῳ A^a. || 30. λαγνίσαιον C^a, ἀλλ' ἀγνίσαιον PD^a. || δὲ om D^a. || 31. ἵππος μετ' ἀνθρώπων D^a.

πολὺ μονότοκος, τίττει μέντοι ποτὲ καὶ δύο τὰ πλείω. καὶ ἡμίονους δ' ἤδη ἔτεκε τις δύο· ἀ κρίνουσιν ἐν τέρασιν. ὀχεύει μὲν ἔν ἵππος καὶ τριακοντάμηνος· ὥς τε καὶ γεν-
νᾶν ἀξίως, ὅταν παύσῃται βάλλων. ἤδη δέ τινες καὶ βάλλ-
λοντες ἐπλήρωσαν, ὡς φασίν, ἀν μὴ φύσει ἄγονοι τυγχά-
νωσιν ὄντες. ἔχει μὲν ἔν ὀδόντας τετταράκοντα, βάλλει δὲ
τὸς μὲν πρώτους τέτταρας τριακοντάμηνος, τὸς μὲν δύο ἄνω-
θεν τὸς δὲ δύο κάτωθεν· ἐπειδὴν δὲ γένηται ἐνιαυτός, βάλλ-
λει τὸν αὐτὸν τρόπον τέτταρας, δύο μὲν ἄνωθεν δύο δὲ κά-
τωθεν, καὶ πάλιν ὅταν ἄλλος ἐνιαυτός γένηται, ἐτέρως τέ-
τταρας τὸν αὐτὸν τρόπον· τεττάρων δ' ἐτῶν παρελθόντων καὶ
ἐξ μηνῶν ἐκείνι βάλλει ὀδεῖα. ἤδη δέ τις τὸ πρῶτον εὐθύς
ἅμα πάντας ἐξέβαλε, καὶ ἄλλος ἅμα τοῖς τελευταίοις
ἅπαντας· ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα γίνεται ὀλιγάκις. ὥς τε σχεδὸν
συμβαίνει, ὅταν τεττάρων ἐτῶν ἢ καὶ ἐξ μηνῶν, χρήσιμοι
εἶναι πρὸς τὴν γέννησιν μάλιστα. εἰσὶ δ' οἱ πρεσβύτεροι τῶν
ἵππων γονιμώτεροι, καὶ οἱ ἄρρενες τῶν ἀρρένων καὶ αἱ θή-
λειαι· τῶν θηλειῶν. ἀναβαίνουσι δὲ καὶ ἐπὶ τὰς μητέρας οἱ
ἵπποι καὶ ἐπὶ τὰς θυγατέρας· καὶ τότε δοκεῖ τέλειον εἶναι.
τὸ ἵπποφόρβιον, ὅταν ὀχεύωσι τὰ ἑαυτῶν ἔκγονα. οἱ δὲ
Σκύθαι ἵππεύουσι ταῖς κυσῶσις ἵπποις, ὅταν θάττον γραφῇ
τὸ ἔμβρυον, καὶ φασὶ γίνεσθαι αὐτὰς εὐτοκωτέρας. τὰ μὲν
ἔν ἄλλα τετράποδα κατακείμενα τίττει, διὸ καὶ πλάγια
προέρχεται τὰ ἔμβρυα πάντων· ἢ δ' ἵππος ἢ θήλεια ὅταν
ἤδη πλησίον ἢ τῆς ἀφέσεως, ὀρθὴ γὰρ προῖεται τὸ ἔκγο-
νον. ζῶσι δὲ τῶν ἵππων οἱ μὲν πλείους περὶ ὀκτωκαίδεκα
ἔτη καὶ εἴκοσιν, ἔνιοι δὲ πεντεκαεὶκόσι καὶ τριάκοντα·
ἐὰν δέ τις ἐπιμελῶς θεραπεύῃ, ἐκτείνει καὶ πρὸς τὰ πενή-
κοντα. ὁ δὲ μακρότατος βίος τῶν πλείων ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ
πολὺ τριακοντέτης· ἢ δὲ θήλεια ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲν πέντε

καὶ εἴκοσιν ἔτη, ἤδη δέ τινες καὶ τετταράκοντα ἔτη βεβίω-
κασιν. ἐλάττω δὲ χρόνον βίβουσιν οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν διὰ
τὰς ὀχείας, καὶ οἱ ἰδίᾳ τρεφόμενοι τῶν ἐν τοῖς ἵπποφορ-
βίοις. ἢ μὲν ἔν θήλειᾳ πέντ' ἐτῶν τέλος λαμβάνει μήνους
καὶ ὕψους, ὁ δ' ἄρρην ἐξ ἐτῶν· μετὰ δὲ ταῦτα ἐν ἄλλοις
ἐξ ἔτεσι τὸ πλῆθος λαμβάνει τοῦ σώματος, καὶ ἐπιδίδωσι
μέχρι ἐτῶν εἴκοσιν. ἀποτελεῖται δὲ τὰ θήλεια τῶν ἀρρένων
ἔμπροσθεν, ἐν δὲ τῇ γαστρὶ τὰ ἄρρενα τῶν θηλειῶν, καθά-
περ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· ταῦτό δὲ τῷ συμβαίνει καὶ ἐπὶ
τῶν ἄλλων ζώων ὅσα πλείω τίττει. θηλάζειν δὲ φασὶ τὸν
μὲν ἡμίονον ἐξαμήνον, εἴτ' ἐκείνι προσέσθαι διὰ τὸ σπᾶσθαι
καὶ πονεῖν· τὸν δ' ἵππον πλείω χρόνον. ἀκμάζει δὲ καὶ ἵπ-
πος καὶ ἡμίονος μετὰ τὸς βόλους· ὅταν δὲ πάντας ὥσι βε-
βληκότες, οὐ ῥάδιον γινῶναι τὴν ἡλικίαν. διὸ καὶ λέγουσι
γνώμην ἔχειν, ὅταν ἄβολος ἢ· ὅταν δὲ βεβληκώς, ἐκ ἔχειν.
ὅμως δὲ μάλιστα γνωρίζεται ἡ ἡλικία μετὰ τὸς βόλους τῶν
κυνόδοντι· τῶν μὲν γὰρ ἵππαστῶν γίνεται μικρὸς διὰ τὴν
τρίψιν (κατὰ τῷτο γὰρ ἐμβάλλεται ὁ χαλινός), τῶν δὲ
μὴ ἵππαστῶν μέγας· μὲν ἄλλ' ἀπληρημένος, τῶν δὲ νέων
ὀξύς καὶ μικρός. ὀχεύει δ' ὁ μὲν ἄρρην πᾶσαν τε ὥραν καὶ
ἕως ζῆ· καὶ ἡ θήλεια δ' ὀχεύεται ἕως ἀν ζῆ, ἔτω δὲ πᾶ-
σαν ὥραν, ἐὰν μὴ τις δεσμὸν ἢ ἄλλην τινὰ προσενέγκῃ
ἀνάγκην· ὥρα δ' ἐκ ἀφαιρεῖται ὀδεμία τεταγμένη τῷ ὀχεύε-
σθαι καὶ ὀχεύειν. ὁ μὲντοι γε ὅτ' ἔτυχε γενομένης τῆς ὀχείας
δύνανται ἀ ἀν γενήσωσιν ἐκτρέφειν. ἐν Ὀπῆντι δ' ἐν ἵππο-
φορβίῳ ἵππος ἐγένετο ὃς ὤχευεν ἐτῶν ὡν τετταράκοντα·
ἔδει δὲ τὰ πρόσθια σκέλη συνεπαίρειν. ἄρχονται δ' ὀχεύε-
σθαι αἱ ἵπποι τῷ ἔαρος. ὅταν δὲ τέκῃ ἢ ἵππος, ἐκ εὐθύς
μετὰ τῷτο πύμπλαται· ἀλλὰ διαλείπει χρόνον, καὶ τίττει
ἀμείνω τετάρτῳ ἢ πέμπτῳ· ἔπειτα μετὰ τὸν τόκον. ἔνα δ' ἐνι-

1. μονότοκον vel μονότοκον *PA*^a*C*^a. || 2. ἡμίονος inlpp: codices ἡμίονος. || ἤδη om *A*^a*C*^a. || τέσσαρον *A*^a. || 3. τριακοντάμηνος; omisso ὥς τε, *P*. || 4. παύεται *A*^a*C*^a. || 5. ἐὰν *C*^a. || ἀπύγονοι τύχουσιν *A*^a*C*^a. || 6. τεσσαράκοντα *PD*^a, μεγάλως *C*^a. || 7. τέτταρας καὶ τρ. *P*. || 8. τὸς δὲ δύο] δύο δὲ *PD*^a. || ἐπειδὴν — 9. κάτωθεν om *P*. || 12. εὐθύς τὸ πρῶτον *D*^a. || 13. πάντας ἐξέβαλλε *P*, ἐξέβαλε πάντας *A*^a*C*^a. || 14. ἀλλὰ τοιαῦτα γίνεται σχεδὸν ὀλιγάκις *A*^a*C*^a. || 15. ὅταν δὲ τεττάρων *C*^a. || ἢ καὶ] ἢ *A*^a, ἢ *C*^a. || 16. γένεσιν *PD*^a. || 19. ἐπὶ om *A*^a*C*^a. || τέλειον *D*^a, τὸ τέλειον *P*. || 20. αὐτῶν τὰ *P*. || 22. εὐτοκωτέρας *P*. || 23. τίττει κατακείμενα *PD*^a. || 24. ἢ δὲ θήλειᾳ ἵππος *P*. || 25. ὀρθήσασα πρ. *P*. || ἔκγονον *PA*^a. || 26. μὲν om *P*. || 27. ἔνιοι — εἴκοσι om *P*. || δὲ] δὲ καὶ *D*^a. || 28. ἐπιμελῶς om *PD*^a. || ἐκτείνεται *A*^a. || 29. πλείων *C*^a, ἵππων *D*^a. || 30. τριακονταέτης *C*^a, τριάκοντα ἐννέα ἔτη *D*^a. τριακοντέτης — πολὺ om *P*.

1. τεσσαράκοντα *P*. || 2. ἔλαττον *A*^a*C*^a. || 3. οἱ om *PD*^a, ἰδίᾳ om *A*^a*C*^a. || τρεφόμενοι *PD*^a. || 6. ἐξ ἔτεσι] ἔτεσι *A*^a. || 7. μέχρις *D*^a. || ἀποτελεῖται] καὶ ἀποτελεῖται· τελεῖνται *D*^a et omissa καὶ *P*. || 8. δὲ post τὰ *C*^a. || θηλειῶν ὕπερον καθάπερ *A*^a*C*^a. || 11. ἐξαμήνον om *P*. || προσέσθαι *A*^a*C*^a, προσίεται *PD*^a. || ἀποσπᾶσθαι *A*^a*C*^a. || 13. πάντες *A*^a*C*^a. || 14. λέγεται γνώριμα *A*^a*C*^a. || 15. βόλος *A*^a*C*^a. || δὲ] ἐκ *P*. || 16. ὅλως *A*^a*C*^a. || 17 et 19. ἐπταετῶν *PD*^a et corr *A*^a. || 17. μακρὸς *A*^a*C*^a. || 18. ἐκβάλλεται *A*^a. || 19. δὲ om *A*^a*C*^a. || 20. μακρὸς *PC*^a. || τε] τὴν *A*^a. || 21. ἕως ἀν ζῆ· *PD*^a. || ἔτω *C*^a et pr *A*^a. || 22. ἐὰν μὴ] ἕως ἀν *C*^a et pr *A*^a. || 23. ἀνάγκην om *A*^a*C*^a. || τῷ om *P*. || ὀχεύειν καὶ ὀχεύεσθαι *A*^a. || 25. α] βγ· *A*^a*C*^a. || δ' — 26. ἐς] δὲ ὁ φορβίῳ ἵππος *AA*. || 26. ὡν om *A*^a. || τεσσαράκοντα *PC*^a*D*^a. || 27. πρόσθεν *A*^a. || 28. αἱ om *A*^a*C*^a. || ἢ] ὁ *PD*^a, om *C*^a et pr *A*^a. || 29. μετὰ τῷτο om *PD*^a. || 30. ἄμεινον *A*^a*C*^a. || ἔνα] ἔνα *PC*^a.

αὐτὸν καὶ πᾶμπαν ἀνάγκη διαλείπειν καὶ ποιεῖν ὥσπερ
νειόν. ἵππος μὲν ἔν διαλείπεται· τίκει, ὥσπερ εἴρηται, ὄνος
δὲ συνεχῶς· γίνονται δὲ τῶν ἵππων αἱ μὲν καὶ ἀτεκνοὶ ὄλως,
αἱ δὲ συλλαμβάνουσι μὲν, ὃ δύνανται δ' ἐκφέρειν σημεῖον
δὲ τῶν τοιούτων λέγουσιν εἶναι, τὸ ἔμβρυον ἀνάσχιζόμενον
ἔχειν ἄλλα νεφροειδῆ περὶ τὰς νεφράς, ὥς τε δοκεῖν τέτταρας
ἔχειν νεφρούς. ὅταν δὲ τέκη ἡ ἵππος, τὸ τε χόριον εὐθύς
κατεσθίει, καὶ ἀπεσθίει τῷ πάλιν δ' ἐπιφύεται ἐπὶ τῷ με-
τώπῳ τῶν πάλων, καλεῖται δὲ ἵππομανές· ἐστὶ δὲ τὸ μέγε-
θος ἑλαττόν μικρῷ ἰσχυάδος, τὴν δ' ἰδέαν πλατύ· περιφερές,
μέλαν. τοῦτο ἐάν τις φθῇ λαβῶν καὶ ὀσφρηται ἡ ἵππος,
ἐξίσταται καὶ μαίνεται πρὸς τὴν ὀσμήν· διὸ καὶ τοῦτο αἱ
φαρμακίδες ζηῆσι καὶ συλλέγουσιν. ἐὰν δ' ὠχέυμένη ἵπ-
πον ὑπὸ ἵππου ὄνος ὀχεύσῃ, διαφθείρει τὸ ἔμβρυον τὸ ἐν-
υπάρχον· ἵππων δ' ἡγεμόνα ὃ καθιστᾷσιν οἱ ἵπποφορβοὶ ὥς-
περ βοῶν, διὰ τὸ μὴ μόνιμον εἶναι τὴν φύσιν αὐτῶν ἀλλ'
ὀξεῖαν καὶ εὐκίνητον.

23 ὄνος δ' ὀχεύει μὲν καὶ ὀχεύεται τριακοντάμηνος, καὶ
βάλλει τοὺς πρώτους ὀδόντας· τὰς δὲ δευτέρους ἔκτω μηνί,
καὶ τὰς τρίτους καὶ τὰς τετάρτους ὡσαύτως· τῆς δὲ γυνώμο-
νας καλῶσι, τὰς τετάρτους. ἡδὴ δὲ καὶ ἐνιαυσία ὄνος ἐκύη-
σεν ὥς τε καὶ ἐκτραφῆναι. ἐξουρεῖ δ' ὅταν ὀχευθῇ, τὴν γο-
νὴν, ἐὰν μὴ καλύπται· διὸ τύπτουσι μετὰ τὴν ὀχεῖαν εὐθύς
καὶ διακύνουσιν. τίκει δὲ δωδεκάτῳ μηνί. τίκει δὲ τὰ μὲν
πολλά ἔν· μονότονον γὰρ ἐστὶ φύσει· τίκει δ' ἐνίοτε καὶ 25
δυό. ὁ μὲν ἔν ὄνος ἐπαναβάς διαφθείρει τὸ τῷ ἵππῳ ὀχευ-
μα, ὥσπερ εἴρηται· ὁ δ' ἵππος τὸ τῷ ὄνι ὃ διαφθείρει, ὅταν
ἡ ὠχέυμένη ἡ ἵππος ὑπὸ τῷ ὄνι. ἴσχει δὲ γάλα κύσσα δε-
κάμηνος οὔσα. τεκοῦσα δὲ βιβαῖζεται ἐβδόμῃ ἡμέρᾳ, καὶ
ράλιζα δέχεται τὸ πλῆγμα ταύτῃ βιβασθεῖσα τῇ ἡμέρᾳ, 30
λαμβάνει δὲ καὶ ὕσερον. ἐὰν δὲ μὴ τέκη πρὶν τὸ γυνῶμα
λιπεῖν, ἐκείνη λαμβάνει πλῆγμα ὃδὲ κυῖσκειται τῷ λοιπῷ

βίᾳ παντός. τίκειν δ' ὃ θέλει ὅτε ὀρωμένη ὑπὸ ἀνθρώπῳ ὅτε
ἐν τῷ φωτί, ἀλλ' εἰς τὸ σκότος ἀπάγουσιν, ὅταν μέλλῃ τί-
κτειν. τίκει δὲ διὰ βίου, ἐὰν τέκη πρὶν τὸ γυνῶμα λιπεῖν.
βιοῖ δ' ὄνος πλείω τριακόντ' ἐτῶν, καὶ ἡ θήλεια τῷ ἄρρενος
πλείω ἔτη. ὅταν δ' ἵππος ὀχεύσῃ ὄνον ἢ ὄνος ἵππον, πολὺ
μᾶλλον ἐξαμβλοῖ ἢ ὅταν τὰ ὁμογενῆ ἀλλήλοις μιχθῇ,
οἷον ἵππος ἵππῳ ἢ ὄνος ὄνι. ἀποβαίνει δὲ καὶ ὁ τῆς κυή-
σεως χρόνος, ὅταν μιχθῇ ἵππος καὶ ὄνος, κατὰ τὸ ἄρρεν,
λέγω δ' ἐν ὧν χρόνῳ τῆτο γίνεται ἐξ ὁμογενῶν γινόμενον.
τὸ δὲ μέγεθος τῷ σώματος καὶ τὸ εἶδος καὶ ἡ ἰσχύς μάλ-
λον τῷ θήλει ἀφομοιοῦται τῷ γενομένῳ. ἂν δὲ συνεχῶς μι-
σσηται καὶ μὴ διαλείπῃ χρόνον τινα ὥτως ὀχευόμενα, τα-
χέως ἄγονον τὸ θῆλυ γίνεται· διὸ συνεχῶς οὐ μίσγουσιν
ὥτως οἱ περὶ ταῦτα πραγματευόμενοι, ἀλλὰ διαλείπουσι
τινα χρόνον· ὃ προσδέχεται δ' ὅτε ἡ ἵππος τὸν ὄνον ὅτε ἡ
ὄνος τὸν ἵππον, ἐὰν μὴ τύχῃ τεθλακῶς ὁ ὄνος ἵππον· ὑπο-
βάλλουσι γὰρ ἐπίτηδες ὃς καλῶσιν ἵπποθήλας. ἔτσι δ' ὀχεύου-
σιν ἐν τῇ νομῇ βία κρατύντες, ὥσπερ οἱ ἵπποι.

Ὁ δ' ὄρεὺς ἀναβαίνει μὲν καὶ ὀχεύει μετὰ τὸν πρῶτον 24
τον βόλον, ἐπτάετης δ' ἂν καὶ πληροῖ, καὶ ἡδὴ ἐγένετο
γίνος ὅταν ἀναβῇ ἐφ' ἵππον θήλειαν· ὕσερον δ' ἐκείνη ἀνα-
βαίνει. καὶ ὁ θῆλυς δ' ὄρεὺς ἡδὴ ἐπληρώθη, οὐ μέντοι γε
ὥς ἐξεγεγκῇ διὰ τέλους· αἱ δ' ἐν τῇ Συρίᾳ τῇ ὑπὲρ Φοι-
νίκης ἡμίονοι καὶ ὀχεύονται καὶ τίκτουσιν· ἀλλ' ἐστὶ τὸ γέ-
νος ὁμοῖον μὲν ἑτερον δέ· οἱ δὲ καλέμενοι γῆνοι γίνονται
ἐξ ἵππων, ὅταν νοσήσῃ ἐν τῇ κυήσῃ, ὥσπερ ἐν μὲν τοῖς ἀν-
θρώποις οἱ νάνοι, ἐν δὲ τοῖς ὕσι τὰ μετὰ χοῖρα· καὶ ἴσχει
δέ, ὥσπερ οἱ νάνοι, ὁ γίνος τὸ αἰδοῖον μέγα. ζη δ' ἡμί-
ονος ἔτη πολλά· ἡδὴ γάρ τις βεβίωκεν ἔτη καὶ ὀγδοήκοντα,
οἷον Ἀθήνησιν ὅτε τὸν νεῶν ὑποκόδμου· ὃς καὶ ἀφειμένος
ἡδὴ διὰ τὸ γῆρας συναμπρεύων καὶ παραπορευόμενος πα-
ρώχυνε τὰ ζεύγη πρὸς τὸ ἔργον, ὥς ἐψηφίσαντο μὴ ἀπε-

2. νέον PD^a. || ὄνος Gaza, ἡμίονος PA^aC^aD^a. || 4. αἱ δὲ σ. μὲν om P, μὲν om A^aC^a. || 5. λέγει A^a. || ἀνεσχημένον P. || 6.
ἀλλὰ PD^a. || δοκεῖ A^a. || 7. ἔχειν] εἶναι PD^a. || ἡ om A^a. || χόριον P. || 9. τῶν πολλῶν A^a, τῶν τῶν πάλων PD^a. || καλεῖται
δὲ] δ καλ. PD^a. || 10. μικρὰς D^a, μικρὸν P. || 11. τῆτο δὲ ἐάν τις ὀφθῇ A^aC^a. || 12. ἐκμαίνεται A^aC^a. || τοῦτο om PD^a. || 13.
ἐπὶ PA^a. || ὀχευομένη P A^aC^a. || 14. τὸ post ἔμβρυον om P. || ὑπάρχον PA^aC^a. || 15. ἵπποφορβεῖς A^a. || ὥσπερ τῶν βοῶν A^aC^a. ||
20. γυνῶμα A^aC^a, γυνώμας PD^a. || 22. ἐξουρεῖ] φέρει A^a. || 23. εὐθὺ C^a. || 28. ἡ ὀχευομένη ἡ C^a, ἡ ὀχευομένη ἡ A^a. || 29. τίκτουσα
PD^a. || 30. δέχεται] δὲ δέχεται P. || πλησίασμα A^aC^a. || τῇ ἡμέρᾳ βιβασθεῖσα PD^a. || 31 et b 3. τὸ γυνῶμα P. || 32 et b 3. λεί-
πειν PD^a.

4. πλείον A^a. || ἡ om P. || 5. ἔτι P. || ὀχεύει PD^a. || 7. ἡ] οἷον D^a. || 11. γενομένη A^a. || ἐὰν C^a. || μήνεται A^a. || 12.
διαλίτη A^aC^aD^a. || 13. τὸ θῆλυ ἄγονον PD^a. || 14. ὥτως οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα D^a, οἱ τε περὶ ταῦτα P. || 15. προσδέχονται A^aC^a. ||
17. ἵπποθήλας A^aC^a. || 18. νομῇ βία] γεομηρία A^aC^a. || 20. ἐπτάετης D^a, ἐπιτρίτης C^a. || 21. γίνος A^aC^a, ἵνος PD^a. || ἀναβαίνει
A^aC^a. || 22. γε om A^aC^a. || 23. αἱ μὲν ἐν P, ἐν δὲ A^a. || σύρια τῇ ὑπὲρ φοινίκην C^a. || 24. τὸ om A^a. || 25. γῆνοι PA^aD^a. ||
26. ἵππων A^a. || ἐν μὲν om A^aC^a. || 27 et 28. νάνοι PA^aC^aD^a. || 28. γίνος A^aC^a, γῆνος D^a. || δ'] δ' ὁ D^a, δ' ἡ PC^a. || 29. καὶ
om D^a. || 30. οἰκοδόμην D^a. || ὃς κατήμενος P. || 31. τὸ om PC^aD^a. || καὶ om PD^a. || περιπορευόμενος A^aC^a. || 32. ζυγὰ A^aC^a.

- λαύνειν αὐτὸν τοὺς σιτοπώλους ἀπὸ τῶν τηλιῶν· γηράσκει δὲ βραδυτέρον· ὁ θήλυς ὀρεὺς τῷ ἄρρενος· λέγουσι δ' ἐνιοὶ ὅτι ἡ μὲν καθαίρεται ὕρσα, ὁ δ' ἄρρην διὰ τὸ ὀσφραίνεσθαι τῷ ὕρῃ γηράσκει βάττον.
- Τῶν μὲν οὖν τῶν ζώων αἱ γενέσεις τῶντον· ἔχουσι τὸν 25 τρόπον. τὰ δὲ νέα καὶ τὰ παλαιὰ τετράποδα διαγινώσκουσιν οἱ περὶ τὰς θεραπείας ὄντες αὐτῶν· ἔαν μὲν ἀπὸ τῆς γνάθου τὸ δέρμα ἐφελκόμενον ταχὺ ἐπὶ, νέον τὸ τετράπουν· ἔαν δὲ πολὺν χρόνον μένῃ ἐρρυτιδωμένον, παλαιόν.
- 26 Ἡ δὲ καμήλος κύει μὲν δέκα μῆνας, τίττει δ' αἰὲν ἐν μόνον· μονοτόκον γὰρ ἐστίν· ἐκκρίνουσι δ' ἐκ τῶν καμήλων ἐνιαύσιον τὸ ἐκγόνον· ζῇ δὲ χρόνον πολὺν, πλείω ἢ πενήκοντα ἔτη. τίττει δὲ τῷ ἔαρος, καὶ γάλα ἔχει μέχρι ἢ ἂν ἐν γαστρὶ λάβῃ· ἔχει δὲ καὶ τὰ κρέα καὶ τὸ γάλα ἥδιστα πάντων· πίνουσι δὲ τὸ γάλα δύο καὶ ἑὰ ἢ τρία καὶ ἕνα πρὸς 15 ὕδωρ κεράσαντες.
- 27 Ὁ δ' ἐλέφας ὀχεύει καὶ ὀχεύεται πρῶτον ἐῖς τῶν ὅταν δ' ὀχευθῇ ἡ θήλεια, φέρει ἐν γαστρὶ, ὡς μὲν τινὲς φασιν, ἐνιαυτὸν καὶ ἔξ μῆνας, ὡς δ' ἕτεροι, τρία ἔτη· τοῦ δὲ μὴ ὁμολογεῖσθαι τὸν χρόνον αἰτίον τὸ μὴ εὐθεωρητὸν εἶναι τὴν ὀχεῖαν· τίττει δ' ἡ θήλεια συγκαθίσασα ἐπὶ τὰ ὀπισθεν καὶ ἀλγῆσα· ὅλη ἔστιν· ὁ δὲ σκύμνος ὅταν γένηται, θηλάζει τῷ σόματι καὶ ἔν τῷ μυκτῆρι, καὶ βαδίζει καὶ βλέπει εὐθὺς γεννηθείς.
- 28 Αἱ δ' ὕες αἱ ἀγρίαι τῷ χειμῶνος ἀρχομένης ὀχεύονται, 25 τίττους δὲ τῷ ἔαρος ἀποχωρῶσαι εἰς τὰς δυσβατωτάτας τόπας καὶ ἀποκρήμνις μάλιστα καὶ φαραγγώδεϊς καὶ συσίνας· διατρίβει δ' ὁ ἄρρην ἐν ταῖς ὕσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡμέρας τριάκοντα· τὸ δὲ πλῆθος τῶν τικτομένων καὶ ὁ χρόνος τῆς κυήσεως ὁ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἡμέρων ὧν ἐστίν· τὰς δὲ φωνὰς παραπλησίως ἔχουσι τοῖς ἡμέροις, πλὴν μᾶλλον ἡ θήλεια φωνεῖ, ὁ δ' ἄρρην σπανίως· τῶν δ' ἄρρέων καὶ ἀγρίων οἱ τομίαι μέζους γίνονται καὶ χαλεπώτεροι, ὥσπερ καὶ
- Ὁμηρος ἐποίησεν· "θρέφει ἐπὶ χλάνῃ σὺν ἀγρίον· οὐδὲ ἐφ' αὐτῇ γε σιτοφάγῳ, ἀλλὰ ῥίῳ ὕλιντι." γίνονται δὲ τομίαι διὰ τὰ νέους οὔσιν ἐμπίπτειν νόσημα κνησμὸν εἰς τοὺς ὄρχεις· εἰτὰ ζυόμενοι πρὸς τὰ δένδρα ἐκθλίβουσι τοὺς ὄρχεις.
- Ἡ δ' ἐλαφὸς τὴν μὲν ὀχεῖαν ποιεῖται, καθάπερ ἐλέχθη 29 πρότερον, τὰ πλείστα μὲν ἐξ ὑπάγωγῆς (ἡ γὰρ ὑπομένει ἡ θήλεια τὸν ἄρρην πολλὰκις διὰ τὴν συντονίαν), ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑπομένουσαι ἐνίοτε ὀχεύονται, καθάπερ τὰ πρόβατα· καὶ ὅταν ὀργῶσι, παρεκκλίνουσιν ἀλλήλας· μεταλλάττει δ' ὁ ἄρρην καὶ οὐ πρὸς μίᾳ διατρίβει, ἀλλὰ διαλείπων βραχὺν χρόνον· πλησιάζει ἄλλαις· ἡ δ' ὀχεῖα γίνεται μετ' ἀρ- κήτρον περὶ τὸν βοηδρομιῶνα καὶ Μαιμακτηριῶνα· κύει δ' ἐκτὼ μῆνας· κούσκειται δ' ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, καὶ ὑφ' ἐνὸς 30 πολλὰί· τίττει δ' ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν, ἥδη δὲ τινες ὠμ- μέναι εἰσὶν ὀλίγαι καὶ δύο· καὶ ποιεῖται τὰς τόκους παρὰ τὰς ὁδὸς διὰ τὸν πρὸς τὰ θηρία φόβον· ἡ δ' αὔξησις τὰς χεῖρας τῶν νεβρῶν· καθαρσίς δὲ κατ' ἄλλους μὲν χρόνους οὐ συμβαίνει ταῖς ἐλάφοις· ὅταν δὲ τίττωσι, γίνεται φλεγ- ματώδης αὐταῖς καθαρσίς· εἴθισαι δ' ἀγειν τὰς νεβρὰς ἐπὶ τὰς σαβύνας· ἐστὶ δὲ τῆτο τὸ χωρίον αὐταῖς καταφυγή· πέ- 31 τρα περιρραγείσα μίαν ἔχουσα εἰσοδοῖν, ἢ καὶ ἀμύνεσθαι εἰ- ὠθεν ἥδη τὰς ἐπιτιθεμένους· περὶ δὲ τῆς ζωῆς μυθολογεῖται μὲν ὡς ὃν μακρόβιον, οὐ φαίνεται δ' ὅτε τῶν μυθολογεμέ- 32 ῶν οὐθεν σαφές, ἢ τε κύησις καὶ ἡ αὔξησις τῶν νεβρῶν συμβαίνει ἔχ' ὡς μακροβίῳ τῷ ζῶν ὄντος· ἐν δὲ τῷ ὄρει τῷ Ἐλαφῶντι καλουμένῳ, ὃ ἐστὶ τῆς Ἀσίας ἐν τῇ Ἀργινύσῃ, ἔτετελεύτησεν Ἀλκιβιάδης, αἱ ἐλάφοι πᾶσαι τὸ ἔς ἐσχί- σμένα εἰσὶν, ὥς ἐκ' ἐκτοπίσῃσι γινώσκεσθαι τῷ· καὶ τὰ ἔμβρυα δ' ἐν τῇ γαστρὶ ὄντα εὐθὺς ἔχει τῆτο τὸ σημεῖον· 33 θηλάς δ' ἔχουσιν αἱ θήλειαι τέτταρας ὥσπερ αἱ βόες· ἐπειδὰν δὲ πλησθῶσιν αἱ θήλειαι, ἐκκρίνονται οἱ ἄρρενες καθ' ἑαυ- τὰς, καὶ διὰ τὴν ὁρμὴν τὴν τῶν ἀφροδισίων ἐκαστος μονού-

1. σιτοπώλους PD°. || τηλιῶν PD°, τηλειῶν A°, τηλειῶν C°. || 4. γηράσκει μᾶλλον βάττον PD°. || 7. αὐτῶν ὄντες A° C°. || 8. ἀφελ- κόμενον D°. || παχὺ P. A° C°. || 9. μένῃ ἐρρυτιδωμένον A°, ἐρρυτιδωμένον μένῃ PD°. || 12. ἐκγόνον P. || πολὺ C°. || 14. γάλα μέχρι ἢ ἂν ἐν γαστρὶ λάβῃ ἥδιστα D°. || 15. τὸ om P. || 17. πρῶτον] πρὸ τῶν PD°. || 20. τὸ δὲ μὴ A°. || εὐθεωρητὸν εἶναι] θεωρεῖσθαι P. || 23. καὶ ante ἢ om PD°. || 24. γινώσκουσιν PD°. || 25. ὡς A° C°. || ἀρχομένη A°. || 26. ἄερος A°. || 27. ἀποκρηνοτάτες μάλιστα A° C°. || 30. αὐτὸς τε ὡς καὶ P. || 31. παραπλησίως A°, παραπλησίως PC°. || ταῖς D°. || 32. καὶ ἀγρίων om A° C°.

1. θρέφειν P. || 2. ἀλλ' ἀγρίῳ corr D°. || 3. κνησμὸν C°, κνησμὸν P. || 6. ὁ PC°. || καθὼς A°. || 7. τὰ] τὰ δὲ A° C°. || 10. παρεκ- κλίνουσιν C°. || μεταβάλλει A° C°. || 11. προσδιατρίβει, omisso μίᾳ, A° C°. || διαλείπων P. || 12. ἀλλήλας A° C°. || 15. ἐπὶ om PD°. || 17. ταχεῖα μὲν τῶν A° C°. || 18. οὐ om A° C°. || 19. τέκωσι PD°. || 20. ἀλγεῖν A° C°. || 22. περιδοχμία corr C°. || εἰώθε τοῖς ἐπιτιθεμένοις A° C°. || 24. ἐν] ἐστὶ corr C°. || φαίνονται δὲ τῶν A° C°. || 25. σαφές] ὁμφαῖς C°. || 27. ἐλαφῶντι A°, ἐλαφῶντι PD°. || ἀργινύσῃ A° C°. || 28. τετελεύτησεν PD°. || αἱ om PD°. || πᾶσαι] ἰσάσαι P. || 29. ἐκτοπίσῃσι] εἰς τὴν πίσω A° C°. || γινώσκειται τῆτο P, γίνεσθαι τῷ καταφανεῖς D°. || 30. δ' om P. || εὐθὺς ἔχει ἐν τῇ γαστρὶ, omisso ὄντα, A° C°. || 31. δ'] τ' P. || αἶτε θ. A° C°. || βοῶς PD°. || 32. δ' ἐμπλησθῶσιν αἱ θηλαί PD°. || 33. ὁρμὴν A° C°.

μενος βόθρυς ἔρύττει, καὶ βρωμᾶται ὥσπερ οἱ τράγοι· καὶ τὰ πρόσωπα διὰ τὸ ραίνεισθαι μέλανα γίνεται αὐτῶν, ὥσπερ τῶν τράγων. ἔτω δὲ διάγουσιν, ἕως ἂν ὕδωρ γένηται· μετὰ δὲ ταῦτα τρέπονται πρὸς τὴν νομὴν. ταῦτα δὲ ποιεῖ τὸ ζῶον διὰ τὸ φύσει λάγνον εἶναι καὶ διὰ τὴν παχύτητα 5 ὑπερβάλλουσα γὰρ γίνεται τῷ θερμῷ αὐτῶν, διὸ καὶ ἐδυναίνονται θεῖν, ἀλλ' ἀλίσκονται ὑπὸ τῶν πεζῇ διωκόντων ἐν τῷ δευτέρῳ δρόμῳ καὶ τρίτῳ, καὶ φεύγουσι διὰ τὸ καῦμα καὶ τὸ ἄσθμα εἰς τὸ ὕδωρ. καθ' ὃν δὲ χρόνον ὀχεύουσι, τὰ κρέα γίνεται φαῦλα καὶ δυσώδη, καθάπερ καὶ τῶν τράγων. ἐν 10 μὲν οὖν τῷ χειμῶνι γίνονται λεπτοὶ καὶ ἀσθενεῖς, πρὸς δ' ἔαρ· μάλιστα ἀκημάζουσι πρὸς τὸ δραμεῖν. ἐν δὲ τῷ φεύγειν ἀνάπαυσιν ποῖνται τῶν δρόμων, καὶ ὑφιστάμενοι μένουσιν ἕως ἂν πλησίον ἔλθῃ ὁ διώκων· τότε δὲ πάλιν φεύγουσιν. τῷτο δὲ δοκῶσι ποιεῖν διὰ τὸ πονεῖν τὰ ἐντός· τὸ γὰρ ἔντε- 15 ρον ἔχει λεπτόν καὶ ἀσθενὲς ἔτι. ὥς· ἐὰν ἡρέμα τις πατάξῃ, διακοπύσσεται τῷ δέρματι. ὅγιος ὄντος.

30 Αἱ δ' ἄρκτοι τὴν μὲν ὀχείαν ποῖνται, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἐκ ἀναβαδὸν ἀλλὰ κατακεκλιμένοι ἐπὶ τῆς γῆς. κύει δ' ἄρκτος τριάκονθ' ἡμέρας. τίκει δὲ καὶ ἐν καὶ δύο, 20 τὰ δὲ πλείεστα πέντε. ἐλάχιστον δὲ τίκει τὸ ἔμβρυον τῷ μεγέθει ὡς κατὰ τὸ σῶμα τὸ ἐαυτῆς· ἐλάχιστον μὲν γὰρ γαλῆς τίκει, μεῖζον δὲ μυός, καὶ ψιλὸν καὶ τυφλόν, καὶ σχεδὸν ἀδιάθροα τὰ σκέλη καὶ τὰ πλείεστα τῶν μορίων. τὴν δ' ὀχείαν ποιεῖται τῷ μηνὸς τῷ Ἐλαφιοβολιῶνος, 25 τίκει δὲ περὶ τὴν ὥραν τὴν τῷ φωλεύειν. γίνονται μὲν ἐν περὶ τὸν χρόνον τῷτον καὶ ἡ θήλεια καὶ ἡ ἄρρην πίστατοι· ὅταν δ' ἐκθρέψῃ τρίτῳ μηνί, ἐκφαίνουσιν ἤδη τῷ ἔαρος. καὶ ἡ ὕσριξ δὲ φωλεύει καὶ κύει ἴσας ἡμέρας, καὶ τὰλλα ὡσαύτως τῇ ἄρκτῳ. κύσαν δ' ἄρκτον ἔργον ἐς λαβεῖν.

31 Λέων δ' ὅτι μὲν ὀχεύει ὀπισθεν καὶ ἔστιν ὀπισθηρτικόν, εἴρηται πρότερον· ὀχεύει δὲ καὶ τίκει ἐκ πᾶσαν ὥραν, καθ' ἕκασον μέντοι τὸν ἐν αὐτόν. τίκει μὲν οὖν τοῦ ἔαρος, τίκει

δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δύο, τὰ μέντοι πλείεστα ἕξ· τίκει δ' ἐν ὅτε καὶ ἐν ὃ δὲ λεχθεὶς μῦθος περὶ τῷ ἐκβάλλειν τὰς ὕερας· τίκοντα ληρώδης ἐστὶ, συνετέθη δ' ἐκ τῷ σπανίους εἶναι τὰς λεόντας, ἀποροῦντος τὴν αἰτίαν· τῷ τὸν μῦθον συνθέντος· σπάνιον γὰρ τὸ γένος τὸ τῶν λεόντων ἐστὶ καὶ ἐν ἐν πολλῶ γίνεται τόπῳ, ἀλλὰ τῆς Εὐρώπης ἀπάσης ἐν τῷ μεταξὺ τῷ Ἀχελώϊ καὶ τῷ Νέσσοι ποταμῷ. τίκει δὲ καὶ ὁ λέων πάνυ μικρὰ ἔτι. ὥς ἐκ δὴ μὲν ὄντα μόλις βαδίζειν. οἱ δ' ἐν Συρίᾳ λεόντες τίκτουσι πεντάκις, τὸ πρῶτον πέντε, εἴτ' αἰετὶ ἐλάττονα· μετὰ δὲ ταῦτα ἑκὲτι ὅδεν τίκτεσιν, ἀλλ' ἀγο- 10 νοὶ διατελῶσιν. ἐκ ἔχει δὲ ἡ λέαινα χαίτην, ἀλλ' ὁ ἄρρην λέων· βάλλει δὲ ὁ λέων τῶν ὀδόντων τὰς κυνόδοντας καλὰ μένους τέτταρας· μόνους δὲ δύο μὲν ἀνώθεν, δύο δὲ κάτωθεν· βάλλει δ' ἐξάμηνος ὦν τὴν ἡλικίαν.

Ἡ δὲ ὕαινα τῷ μὲν χρώματι λευκώδης ἐστὶ, δασυτέρα 32 δὲ, καὶ λοφιδὸν ἔχει δι' ὅλης τῆς ράχεως· περὶ δὲ τῶν αἰδιδίων δ' λέγεται, ὡς ἔχει ἄρρενος καὶ θηλείας, ψεῦδός ἐστιν. ἀλλ' ἔχει τὸ μὲν τῷ ἄρρενος ὁμοίον τῷ τῶν λύκων καὶ τῶν κυνῶν, τὸ δὲ δοκοῦν θηλείας εἶναι ὑποκάτω μὲν ἔχει τῆς κέρκῃς, παραπλήσιον δ' ἐστὶ τῷ σχήματι τῷ τῷ θήλειος, ἐκ ἔχει μέντοι ὑδέναν πόρον· ὑποκάτω δ' ἐστὶν αὐτῇ ὁ τῆς περιττώσεως πόρος. ἡ δὲ θήλεια ὕαινα ἔχει μὲν καὶ τὸ ὁμοίον τῷ τῆς θηλείας λεγομένῳ αἰδιδίῳ, ἔχει δ' ὥσπερ ὁ ἄρρην αὐτὸ ὑποκάτω τῆς κέρκῃς, πόρον δ' οὐδέναν ἔχει μετὰ δὲ τῷτο ὁ τῆς περιττώσεως ἐστὶ πόρος, ὑποκάτω δὲ τούτου τὸ ἀληθινὸν αἰδιδίον. ἔχει δ' ἡ ὕαινα ἡ θήλεια καὶ ὕεραν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα τὰ θήλεια, ὅσα ἐστὶ τοιαῦτα. σπάνιον δ' ἐστὶ λαβεῖν θήλειαν ὕαιναν· ἐν ἑνδεκα γὰρ κυνηγός τις μίαν ἔφη λαβεῖν.

30 Οἱ δὲ δασύποδες ὀχεύονται μὲν συνιόντες ὀπισθεν, ὥσ- 33 περ εἴρηται πρότερον (ἔστι γὰρ ὀπισθηρτικόν), ὀχεύονται δὲ καὶ τίκτουσι πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐπικυῖσκονται ὅταν κύωσι, καὶ τίκτουσι κατὰ μῆνα. τίκτουσι δ' ἐκ ἀθρόα, ἀλλὰ δια-

1. βρωμᾶται γρ Α^α, βρωμα P, βρομα D^α, βρομεῖ Α^α C^α. || 2. αὐτοῖς D^α. || 3. τῶν] τὰ τῶν PD^α. || 4. ὡς P. || 5. καὶ τρίτῳ δρόμῳ D^α. || 9. ὀχεύονται corr Α^α, ἔχουσι C^α. || 10. δυσώδη καὶ φαῦλα D^α, καὶ φαῦλα καὶ δυσώδη Α^α C^α. || 11. δ'] δὲ τὸ PD^α. || 13. ὑφ. μὲν μένουσιν Α^α, ὑφ. μὲν αἰνίσιν C^α. || 18. μὲν om D^α. || 20. ἡμέραις PC^α D^α. || καὶ post δὲ om C^α. || 22. αὐτῆς PD^α. || ἐλάττω et 23. μεῖζον PA^α C^α. || 25. ἐλαφιοβολιῶνος P. || 26. φωλεύειν D^α, ὀχεύειν P. || μὲν ἔν] δὲ Α^α C^α. || 27. πίστατος PD^α. || 28. θρέψῃ P. || ἐκφαίνεται Α^α, ἐκφέρεται C^α. || αἔρος Α^α C^α. || 29. ὁ Α^α, om P. || ἄσριξ C^α, σριξ Α^α. || φωλεύει pc Α^α, φωλεύεται PA^α C^α D^α. || 30. ληρώδης Α^α C^α.

4. συνετέθητος PC^α. || 5. τὸ post γένος om Α^α. || 6. ἐκ ἐν Α^α C^α. || 7. νέου Α^α C^α, νεοσθ P. || 8. βαδίζει Α^α C^α. || 9. ταῦτα] χρόνον τινα Α^α C^α. || 10. ἑκὲτι P. || 11. χαίτην] καὶ τὴν ante lacunam P. || 12. τῶν ὀδόντων om PD^α. || 13. μόνον C^α. || 14. δεκάμηνος P. || 15. τὰ μὲν χρώματα P. || λευκώδης ἐστὶ D^α, ἐστὶ λευκώδης Α^α C^α. || 16. δὲ] τε PD^α. || 18. ἄρρενος] ἄρρενος ἐνὸς Α^α, θήλειος ἐνὸς C^α. || καὶ] καὶ τῷ C^α. || 20. τῷ post σχήματι om PD^α. || 21. αὐτῇ ἐστὶν C^α, αὐτῆς ἐστὶν Α^α. || 22. ὕαινα] ἕνα P. || καὶ τὸ] τοι P. || 24. αὐτὸ] ἐ τὸ C^α. || πόρον δ' ὑδέναν ἔχει] παραπλήσιον δ' ἐστὶ τῷ σχήματι τῷ τῷ θήλειος, ἐκ ἔχει μέντοι ὑδέναν πόρον Α^α. || δὲ om C^α. || 25. τῷτο Α^α C^α. || 26. δ'] δὲ καὶ C^α. || 28. ὕαιναν θήλειαν PD^α. || ἐν om Α^α. || τις] τὴν P. || 30. μὲν] μὲν ἔν P. || 32. κύωσι] τέκωσι D^α. || 33. μῆνας C^α.

λείπουσιν ἡμέρας· ὅσας ἂν τύχωσιν. ἰσχει δ' ἡ θήλεια γάλα πρότερον ἢ τεκεῖν, καὶ τεκοῦσα εὐθὺς ὀχεύεται, καὶ συλλαμβάνει ἔτι θηλαζομένη· τὸ δὲ γάλα παχύτητι ὁμοίον ἐστὶ τῷ υἱῷ. τίττει δὲ τυφλά, ὥσπερ τὰ πολλὰ τῶν πολυχυδῶν.

34 Ἡ δ' ἀλώπηξ ὀχεύει μὲν ἀναβαίνασα, τίττει δ' ὥσπερ ἡ ἀρίστος, καὶ ἔτι μᾶλλον ἀδιάθροτον· ὅταν δὲ μέλχη τίττειν, ἐκτοπίζει ὥστε σπάνιον εἶναι τὸ ληφθῆναι κύουσαν. ὅταν δ' ἐκτέκη, τῇ γλώττῃ λείχουσα ἐκθερμαίνει καὶ συμπίπτει. τίττει δὲ τέτταρα τὰ πλεῖστα.

35 Λύκος δὲ κύει μὲν καὶ τίττει καθάπερ κύων τῷ χρόνῳ καὶ τῷ πλήθει τῶν γιγνομένων, καὶ τυφλά τίττει ὥσπερ κύων· ὀχεύει δὲ καὶ ὀχεύεται κατὰ μίαν ὥραν, καὶ τίττει ἀρχομένα τῷ θέρει. λέγεται δὲ τις περὶ τῆς τοῦ λύκος πρὸς μῦθον συνάπτων· φασὶ γὰρ πάντας τὰς λύκους ἐν δώδεχ' ἡμέραις τῷ ἐνιαυτῷ τίττειν. τούτου δὲ τὴν αἰτίαν ἐν μύθῳ λέγουσιν, ὅτι ἐν τοσαύταις ἡμέραις τὴν Λητώ παρεκόμισαν ἐξ Ὑπερβορέων εἰς Δῆλον, λύκαναν φαινομένην διὰ τὸν τῆς Ἥρας φόβον. εἰ δ' ἐστὶν ὁ χρόνος ἔτος τῆς κηρύσεως ἢ μή ἐστιν, ἔδεν πῶ συνῶπται· μέχρι γε τῶ νῦν, ἀλλ' ἢ ὅτι 20 λέγεται μόνον. ἐκ ἀληθὲς δὲ φαίνεται ὅν ἔδὲ τὸ λεγόμενον ὡς ἅπαξ ἐν τῷ βίῳ τίττεσιν οἱ λύκοι.

Οἱ δ' αἰλουροὶ καὶ οἱ ἰχθυόμονες τίττεσιν ὅσα περ καὶ οἱ κύες, καὶ τρέφονται τοῖς αὐτοῖς· ζῶσι δὲ περὶ ἔτη ἕξ. καὶ ὁ πανθῆρ δὲ τίττει τυφλά ὥσπερ λύκος, τίττει δὲ τὰ 25 πλεῖστα τέτταρα τὸν ἀριθμόν. καὶ οἱ θῶες δ' ὁμοίως κυτσκονται τοῖς κυσὶ, καὶ τίττεσι τυφλά· τίττεσι δὲ καὶ δύο καὶ τρία καὶ τέτταρα τὸν ἀριθμόν. ἔστι δὲ τὴν ιδεάν ἐπ' ἐρᾶν μὲν μακρὸς, τὸ δ' ὕψος βραχύτερος. ὁμοίως δὲ ταχυτῇτι διαφέρει, καίπερ τῶν σκελῶν ὄντων βραχέων, διὰ τὸ ὑγρὸς 30 εἶναι, καὶ πηδᾷ πόρρω.

Εἰσὶ δ' ἐν Συρίᾳ οἱ καλόμενοι ἡμίονοι, ἕτερον γένος 36 τῶν ἐκ συνδυασμῶν γιγνομένων ἵππου καὶ ὄνου, ὅμοιοι δὲ τὴν ὄψιν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄγριοι ὄνοι πρὸς τὰς ἡμέρας, ἀπὸ τινος ὁμοιότητος λεχθέντες. εἰσὶ δ' ὥσπερ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι καὶ αἱ ἡμίονοι, τὴν ταχυτῇτι διαφέροντες· αὐταὶ αἱ ἡμίονοι γεννῶσιν ἐξ ἀλλήλων. σημειῖον δὲ· ἦλθον γὰρ τινες εἰς Φρυγίαν ἐπὶ Φαρνάκῃ τῷ Φαρναβάξῃ πατρὸς, καὶ διαμένουσιν ἔτι. εἰσὶ δὲ νῦν μὲν τρεῖς, τὸ παλαιὸν δ' ἐνέα ἦσαν, ὡς φασίν.

10 Ἡ δὲ τῶν μυῶν γένεσις θαυμασιωτάτη παρὰ τὰλλα 37 ζῶα ἐστὶ τῷ πλήθει καὶ τῷ τάχει. ἤδη γὰρ ποτε ἐναποληφθείσης τῆς θηλείας κυσῆς ἐν ἀγγεῖῳ κέγχρω, μετ' ὀλίγον ἀνοιχθέντος τοῦ ἀγγείου ἐφάνησαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μῖες τὸν ἀριθμόν. ἀπορεῖται δὲ καὶ ἡ τῶν ἐπιπολαζόντων γένεσις 15 μυῶν ἐν ταῖς χώραις καὶ ἡ φθορά· πολλαχοῦ γὰρ εἶωθε πληθος γίνεσθαι ἀμύθητον τῶν ἀρρῶν, ὥς ὀλίγον λείπεσθαι τῶ σίτε παντός· γίνεται δ' ἔτω ταχεῖα ἡ φθορά, ὥς ἔνιοι τῶν μὴ μεγάλας γεωργίας ἐργαζομένων, τῇ προτέρᾳ ἰδόντες ὅτι θερίζειν ὥρα, τῇ ὑσεραίᾳ ἔωθεν ἄγοντες τὰς 20 θερισὰς καταβεβρωμένα ἅπαντα καταλαμβάνουσιν. ὁ δ' ἀφανισμὸς ἔκαστα λόγον ἀποβαίνει· ἐν ὀλίγαις γὰρ ἡμέραις ἀφανεῖς πάμπαν γίνονται· καίτοι ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις οὐ κρατοῦσιν οἱ ἄνθρωποι ἀποθυμιῶντες καὶ ἀνορύττοντες, ἔτι δὲ θηρεύοντες καὶ τὰς ὕς ἐμβάλλοντες· αὐταὶ 25 γὰρ ἀνορύττεσι τὰς μυωπίας. θηρεύουσι δὲ καὶ αἱ ἀλώπεκες αὐτάς, καὶ αἱ γαλαῖ αἱ ἄγριοι μάλιστα ἀναιροῦσιν, ὅταν ἐπιγέωνται· ἀλλ' ἔκαστος τῆς πολυγονίας καὶ τῆς ταχυγονίας, οὐδ' ἀλλ' οὐθεν πλὴν οἱ ὄμβροι, ὅταν ἐπιγέωνται· τότε δ' ἀφανίζονται ταχέως. τῆς δὲ Περσικῆς ἐν τινὶ τόπῳ ἀνασχίζομένης τῆς θηλείας τῶν ἐμβρύων τὰ θήλεα κύοντα 30 φαίνεται. φασὶ δὲ τινες καὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἂν ἅλα λεί-

1. ὁπόσας PD^a. || 4. δὲ] δ' ἔ A^aC^a. || 6. ὀχεύεται PA^aC^a. || 8] δ' ἔ τυφλά A^a. || 7. ἢ] ὁ PC^a, om A^a. || 8. σπάνιον τι εἶναι P. || τὸ — 9. ἐκτέκη om A^aC^a. || 9. ἐκλείχουσα θερμαίνει P. || 11. κύει] ὀχεύει P. || 15. ἅπαντας PD^a. || 16. δὴ P. || 17. λέγει A^a. || τῇ P. || ἐκόμισεν A^aC^a. || 18. ὑπερβοραίων P. || λύκανα φανομένη A^aC^a. || 19. φόβον] χρόνον A^a. || 20. μή] αἰεὶ A^a, αὐτ' C^a. || γε om A^aC^a. || 21. δὲ om A^aC^a. || ἐν] ὅν PD^a. || 22. ὥς] δὴ P, om A^aC^a. || ἐν τῷ βίῳ om P. || 23. οἱ post καὶ om PD^a. || καὶ om D^a. || 24. οἱ om A^aC^a. || 25. πάνθῃ D^a. || τυφλά] ταυτὰ P. || 26. τέσσαρα A^aD^a. || τὸν ἀριθμόν om A^aC^a. || κυτσκονται ὁμοίως D^a. || 28. ἐρᾶν] σειρᾶν P. || 29. βραχύτερος] μακρότερος PD^a. || 30. καὶ περὶ σκελῶν pr A^a. || διὰ] ἀλλὰ διὰ PD^a.

2. ἕμοιον D^a. || 3. ὄνοι om P. || 4. εἰσὶν ὥσπερ οἱ ὄνοι ἄγριοι καὶ ἡμίονοι PD^a. || 5. αἱ] δὲ A^aC^a. || 8. ὡς φασὶν ἦσαν A^aC^a. || 11. ἐναποληφθείσης A^aD^a. || 12. κέγχρων A^a, κέγχρων C^a. || ὀλίγον χρόνον ἀνοιχθέντος PD^a. || 14. γένεσις μυῶν A^a, μυῶν γένεσις PD^a. || 15 et 17. φορά D^a. || 15. εἶωθε A^a. || 16. γίνεσθαι πληθος PC^aD^a. || ἀμύθητον τῶν ἐρῶν ὥς ὄλον P. || φαίνεσθαι A^a, ἐπεσθαι C^a. || 18. προτέρα PD^a. || 19. ὑσερά D^a. || ἄγοντας A^a. || 20. καταλαμβάνειν A^aC^a. || 23. οἱ ἄνθρωποι om C^a. || ἀναθυμιῶντες PD^a. || καὶ — 24. θηρεύοντες om A^aC^a, ἔτι δὲ θηρεύοντες om D^a. || 24. ἔτι] τί P. || 25. τὰς μυωπίας A^a. || οἱ A^aC^a, om P. || 26. γαλαῖαι A^a. || αἱ om P. || 27. ἔτι γεννῶνται P. || τῆς post καὶ om A^aC^a. || ταχυτῆτος PD^a. || 28. πλὴν ὅσον νεύροις ἔται ἐπιγεννῶνται P. || 29. δ' om C^a. || ταχέως om P. || 30. ἀνασχίζομένην, omissis τῆς θηλείας, PD^a. || ἀκύοντα P. || 31. φαίνονται C^a, φαίνεσθαι P. || ἰσχυρίζονται PD^a. || ἔτι ἀν] καὶ ἐν A^aC^a. || ἄλλας λείχουσαν C^a, ἀναλείχουσαν D^a, ἀναλίσχουσαν P.

χωστίν, ἀνευ ἑχέας γίνεσθαι ἐγκύους. οἱ δ' ἐν Αἰγύπτῳ
μύες σκληράν ἔχουσι τὴν τρίχα ὥσπερ οἱ χερσαῖοι ἐχθροί.
εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι οἱ βαδίζουσιν ἐπὶ τοῖς δυσὶ πόσιν· τὰ γὰρ
πρόσθια μικρὰ ἔχουσι, τὰ δ' ὀπίσθια μεγάλα· γίνονται δὲ
πλήθει πολλοί. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα γένη μυῶν πολλά.

Η.

Περὶ δ' ἀνθρώπου γενέσεως τῆς τε πρώτης τῆς ἐν τῷ
θήλει καὶ τῆς ὕστερον μέχρι γήρως, ὅσα συμβαίνει διὰ τὴν
φύσιν τὴν οἰκείαν, τὸν δ' ἔχει τὸν τρόπον· ἡ μὲν διαφορά τῆ
ἄρρενος πρὸς τὸ θῆλυ καὶ τὰ μόρια πρότερον εἴρηται, φέρειν
δὲ σπέρμα πρῶτον ἄρχεται τὸ ἄρρεν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν
τοῖς ἔτεσι τοῖς δις ἑπτὰ τετελεσμένοις· ἅμα δὲ καὶ τρίχω-
σις τῆς ἡβης ἄρχεται, καθάπερ καὶ τὰ φυτὰ μέλλοντα
σπέρμα φέρειν ἀνθεῖν πρῶτον Ἀλκμαίων φησὶν ὁ Κροτωνιά-
της. περὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον ἡ τε φωνὴ μεταβάλ-
λειν ἄρχεται ἐπὶ τὸ τραχύτερον καὶ ἀνωμαλέστερον, ὅτ' ἔτι
ἔξῃς ἔσα ἔτε πω βαρεῖα, ἔτε πᾶσα ὁμαλῆ, ἀλλ' ὁμοία
φαινόμενη ταῖς παρανενευρισμέναις καὶ τραχεαῖς χορδαῖς·
ὁ καλῶσι τραγίζειν. γίνεται δὲ τῷτο μᾶλλον τοῖς πειρωμέ-
νοις ἀφροδισιάζειν· τοῖς γὰρ περὶ ταῦτα προθυμουμένοις
καὶ μεταβάλλουσιν αἱ φωναὶ εἰς τὴν τῶν ἀνδρῶν φωνήν,
ἀπεχομένοις δὲ τὸναντίον· ἐὰν δὲ καὶ συναπυσιάζωνται ταῖς
ἐπιμελείαις, ὅπερ ποῖσιν ἐνίοι τῶν περὶ τὰς χορείας σπου-
δαζόντων, καὶ μέχρι πόρρω διαμένει καὶ τὸ πάμπαν μι-
κράν λαμβάνει μεταβολήν, καὶ μασῶν ἔπαρσις γίνεται καὶ
αἰδοίων, ὃ μεγεθεῖ μόνον ἀλλὰ καὶ εἶδει. συμβαίνει δὲ περὶ
τῷτον τὸν χρόνον τοῖς τε πειρωμένοις τρίβεσθαι περὶ τὴν τῆ
σπέρματος πρῶτον οὐ μόνον ἡδονὴν γίνεσθαι τοῦ σπέρματος
ἐξιόντος, ἀλλὰ καὶ λύπην. περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ
τοῖς θήλεσιν ἡ τ' ἔπαρσις γίνεται τῶν μαστῶν καὶ τὰ κα-

ταμνηνία καλέμενά καταρρήγνυται· τῷτο δ' ἔστιν αἷμα οἶον
νέοσφакτον. τὰ δὲ λευκὰ καὶ παιδιόις γίνεται νέοις, οὔσι
πάμπαν, μᾶλλον δ' ἂν ὑγρὰ χρώνται τροφῇ· καὶ κωλύει
τὴν αὔξιν, καὶ τὰ σώματα ἰσχυαίνει τῶν παιδιῶν. τὰ δὲ
καταμνηνία γίνεται ταῖς πλείοσι ἤδη τῶν μαστῶν ἐπὶ
δύο δακτύλους ἡρμένων· καὶ ἡ φωνὴ δὲ καὶ ταῖς παισι
μεταβάλλει περὶ τὸν χρόνον τῷτον ἐπὶ τὸ βαρύτερον· ὅλως
μὲν γὰρ γυνὴ ἀνδρὸς ὀξυφωνότερον, αἱ δὲ νέαι τῶν πρεσ-
βυτέρων, ὥσπερ καὶ οἱ παῖδες τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ' ἔστιν ἡ
φωνὴ ἑυτέρη ἢ τῶν θηλειῶν παίδων ἢ τῶν ἀρρένων, καὶ ὁ
παρθένιος αὐλὸς τῆ παιδικῆς ὀξύτερος, μάλιστα δὲ καὶ φυ-
λακῆς δεόνται περὶ τὸν χρόνον τῷτον· μάλιστα γὰρ ὁμῶσι
πρὸς τὴν τῶν ἀφροδισιῶν χρῆσιν ἀρχομένων αὐτῶν, ὥς ἂν
μὴ διευλαβηθῶσι μὴθεν ἐπὶ πλεῖον κινήσαι· καὶ αὐτὰ τὰ σώ-
ματα μεταβάλλει μὴθεν χρώμενων ἀφροδισίαις, ἀκολουθεῖν
εἴωθεν εἰς τὰς ὕστερον ἡλικίας· αἱ τε γὰρ νέαι πάμπαν
ἀφροδισιαζόμεναι ἀκολαστότεραι γίνονται καὶ οἱ ἄρρενες,
ἐὰν τ' ἐπὶ θάτερα ἐὰν τ' ἐπὶ ἀμφοτέρα ἀφυλακτῶσιν·
οἱ τε γὰρ πόροι ἀνασφῶνται, καὶ ποῖσιν εὖρην τὸ σῶμα
ταύτη· καὶ ἅμα ἡ τότε μνήμη τῆς συμβαινουσης ἡδονῆς
ἐπιθυμίαν ποιεῖ τῆς τότε γινομένης ὁμιλίας· γίνονται δὲ τι-
νες ἀνηβοὶ ἐκ γενετῆς καὶ ἄγονοι διὰ τὸ πηρωθῆναι περὶ τὸν
τόπον τὸν γόνιμον· ὁμοίως δὲ καὶ γυναῖκες γίνονται ἀνηβοὶ
ἐκ γενετῆς· μεταβάλλουσι δὲ καὶ τὰς ἑξέας καὶ τὰ ἄρρενα
καὶ τὰ θήλεια περὶ τε τὸ ὑγιεινότερα εἶναι καὶ νοσερώτερα,
καὶ περὶ τὴν τοῦ σώματος ἰσχύνητα καὶ παχύτητα καὶ
εὐτροφίαν· μετὰ γὰρ τὴν ἡβην οἱ μὲν ἐξ ἰσχυῶν παχύνον-
ται καὶ ὑγιεινότεροι γίνονται, οἱ δὲ τὸναντίον· ὁμοίως δὲ
τῷτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν παρθένων, ὅσοι μὲν γὰρ παῖδες
ἢ ὅσαι παρθένοι περιττωματικά τὰ σώματα εἶχον, συνα-
ποκρινόμενων τῶν τοῖστων τοῖς μὲν ἐν τῷ σπέρματι ταῖς δ'
ἐν τοῖς καταμνηνίοις ὑγιεινότερα τὰ σώματα γίνεται καὶ εὐ-

2. μύες καὶ σκ. *A^oC^o*. || τρίχαν *A^o*, τρίχα σχεδὸν *P*. || 3. εἰσὶ — βαδίζουσιν] βαδίζουσι δὲ *A^oC^o*. || ἐπὶ] καὶ ἐν *A^o*. || 4. ἐμπρο-
σθεν et mox ἐπίσω *A^oC^o*. || γίνονται δὲ πλ. πολλοί om *P*. || 5. πολλά μυῶν *A^o*, addito libri octavi principio τὰ μὲν ἔν περὶ τὴν
ἄλλην φύσιν τῶν ζώων καὶ τὴν γένεσιν τῷτον ἔχει τὸν τρόπον. octavum enim et *A^o* subiungit et *PQC^oD^oE^oF^oG^om^on*, septimo in
noni locum depresso. || 9. ἀνθρώπων *D^o*. || τῆς ante ἐν om *PD^o*. || 11. οἰκίαν *A^o*. || τρόπον ἡμῖν. διάφορα *C^o*. || 12. τῷ θήλει *A^o*. ||
φέρειν] φανερόν *P*. || 13. πρότερον *D^o*. || τὸ post ἐπὶ om *PD^o*. || 14. καὶ] καὶ ἡ *D^o*. || 15. τὰ φυτὰ τὰ μ. *D^o*. || 16. φέρειν τὸ
σπέρμα *PC^oD^o*. || ἀνθεῖ *D^o*. || φησὶν ante πρῶτον *D^o*, utrobique *A^o*. || 17. τῷτον *A^oC^o*. || 18. βαρύτερον *D^o*. || 19. ὁμαλῆς *P*, ὁμα-
λῆς *A^o*. || 20. φαινόμενη om *D^o*. || 24. τοῖς δ' ἀπεχομένοις *D^o*. || ἂν *A^o*. || καὶ om *D^o*. || 26. διαμένειν *A^o*. || 27. μαστῶν *PD^o*. ||
32. γίνεσθαι *A^o*. || 32 et b 5. μαστῶν *P*.

2. οὔσι γίνεται νέοις *A^oD^o*. || 3. μᾶλλον] πάνυ *P*. || 4. αὔξιν *C^o*, αὔξησιν *A^oD^o*. || ἰσχυαίνει *A^o*. || 6. ταῖς] τοῖς *D^o*. || 7. περὶ
om *A^o*. || 8. ὀξυφωνότερον *C^o*. || 9. οἱ om *PA^oC^o*. || ὀξυτέρα ἢ φωνὴ *D^o*. || 10. ἡ om *PD^o*. || 13. τὴν — αὐτῶν] τὸν ἀφροδισιασμόν
P. || 14. μὴ διευλ.] ἥδη εὐλ. *PA^oC^o*. || πλεόν *A^o*. || κινεῖσθαι *A^o*, κινεῖν *PD^o*. || εἰ] ἕως ἢ *A^o*, ἢ ὅσον *PD^o*. || 15. μεταβᾶλη *A^o*. ||
19. σφόδρα *A^o*. || 22. τὸν τρόπον τὸν γόνιμον *A^o*, τὸν γόνιμον τόπον *P*. || 25. τε om *D^o*. || καὶ περὶ τὸ νοσερώτερα *PC^o*, καὶ περὶ τὸ νο-
σώτερον *A^o*. || 27. εὐτροφίαν *A^o*. || 30. περιττωματικά in tp: codices περιττώματα κατὰ. || 31. τοῖς *PC^o*.

τραφέερα· ἐξιόντων τῶν ἐμποδιζόντων τὴν ὑγίειαν καὶ τὴν τροφήν· ἄσσοι δὲ τὴν ἀντιόν, ἰσχυρότερα καὶ νοσερώτερα τὰ σώματα γίνονται· ἀπὸ γὰρ τῆς φύσεως καὶ τῶν καλῶς ἐχόντων· ἡ ἀποκρίσις γίνεται τοῖς μὲν ἐν τῷ σπέρματι ταῖς δ' ἐν τοῖς καταμήνιοις. ἔτι δὲ ταῖς γε παρθένοις καὶ τὰς 5 περὶ τὰς μᾶσθας γίνεται διαφερόντως ἑτέραις πρὸς ἑτέρας· αἱ μὲν γὰρ πᾶμπαν μεγάλας ἴσχεσιν, αἱ δὲ μικράς. ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ συμβαίνει τῷτο, ὅσαι ἂν παῖδες ἔσονται περὶ τῶν μαθημάτων ὥσιν· μελλόντων γὰρ καὶ ἔπω γινόμενων τῶν γυναικείων, ὅσῳ ἂν πλείων ἡ ὑγρότης ᾖ, τοσούτῳ μᾶλλον 10 ἀναγκάζει αἰρεσθαι ἄνω, ἕως ἂν καταραγῇ· ὥς ἐπὶ τότε λαβόντες ὄγκον οἱ μασοὶ διαμένοντες καὶ εἰς τὸ ὑσέρον· καὶ τῶν ἀρρένων δὲ ἐπιδηλότεροι γίνονται καὶ γυναικικώτεροι· οἱ μασοὶ, καὶ νεώτεροι καὶ πρεσβυτέροις ἔσι, τοῖς ὑγροῖς καὶ λείοις καὶ μὴ φλεβώδεσι, καὶ τῶν μᾶλλον τοῖς μέλασι 15 ἢ λευκοῖς· μέχρι μὲν ἐν τῶν τριῶν ἐπτά ἐτῶν τὸ μὲν πρῶτον ἄγονα τὰ σπέρματά ἐστιν· ἔπειτα γόνιμα μὲν μικρὰ δὲ καὶ ἀτελῆ· γεννῶσι καὶ οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων τῶν πλείστων· συλλαμβάνουσι μὲν ἔναι αἱ νέαι θάττον· ἐὰν δὲ συλλάβωσιν, ἐν τοῖς τόκοις ποιοῦσι 20 μᾶλλον· καὶ τὰ σώματα δ' αὐτῶν ἀτελέστερα γίνονται ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ γηράσκει θάττον, τῶν τ' ἀφροδισιαστικῶν ἀρρένων καὶ τῶν γυναικῶν τῶν τοῖς τόκοις χωρμένων· πλείον· δοκεῖ γὰρ ἔδ' ἢ αὐξήσις· ἔτι γίνεσθαι μετὰ τὰς τρεῖς τόνους. καθίστανται δὲ καὶ σωφρονίζονται μᾶλλον ὅσαι τῶν 25 γυναικῶν ἀκόλαστοι πρὸς τὴν ὁμιλίαν εἰσὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων, ὅταν τοῖς τόκοις χρήσωνται πολλοῖς. μετὰ δὲ τὰ τρεῖς ἐπτά ἐτὴ αἱ μὲν γυναῖκες πρὸς τὰς τεκνογονίας ἤδη εὐκαίρως ἔχουσιν, οἱ δ' ἄνδρες ἔτι ἔχουσιν ἐπίδοσιν. ἔτι δὲ τὰ μὲν λεπτὰ τῶν σπερμάτων ἄγονα, τὰ δὲ χαλαζώδη γόνιμα 30 καὶ ἀρρενογόνα μᾶλλον· τὰ δὲ λεπτὰ καὶ μὴ θρομβώδη θηλυγόνα· καὶ τὰ γενεὴς δὲ τρίχῳσι συμβαίνει τοῖς ἀρρεσὶ περὶ τὴν ἡλικίαν ταύτην.

2 Ἡ δὲ τῶν γυναικείων ὁρμή γίνεται περὶ φθίνοντος τὰς μηνῶν· διὸ φασι τινες τῶν σοφίζομένων καὶ τὴν σελήνην εἰ-

ναι βῆλυ, ὅτι ἅμα συμβαίνει ταῖς μὲν ἢ καθαρίσιν τῇ δ' ἢ φθίσει καὶ μετὰ τὴν καθάρσιν καὶ τὴν φθίνιν ἢ πλήρωσις ἀμφοῖν· καὶ ταῖς μὲν συνεχῶς καθ' ἕκαστον ὀλιγάκις τὰ καταμήνια φοιτᾷ, παρὰ δὲ μῆνα τρίτον ταῖς πλείσταις, ὅσαι μὲν ἐν ὀλίγον χρόνον γίνονται, δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας, ἀπαλλάττουσι ῥᾶον, ὅσαι δὲ πολλὰς, χαλεπώτερον· πο- 5 νῶσι γὰρ τὰς ἡμέρας ταύτας· ταῖς μὲν γὰρ ἀθρόα ἢ καθαρίσιν γίνεται ταῖς δὲ κατ' ὀλίγον, τὸ δὲ σῶμα βαρύνεται πάσαις, ἕως ἂν ἐξέλθῃ. πολλὰς δὲ καὶ ὅταν ὁρμᾷ τὰ καταμήνια καὶ μέλλῃ ῥήγνυσθαι, πνιγμοὶ γίνονται καὶ φόφος ἐν ταῖς ὑσέραις, ἕως ἂν ῥαγῇ· φύσει μὲν ἐν ἡ συλλήψις γίνεται μετὰ τὴν τῶν ἀπαλλαγῆν ταῖς γυναιξίν· καὶ ὅσαι μὴ γίνονται ταῦτα, ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀτεκνοὶ διατελ- 10 σιν· οὐ μὲν· ἀλλὰ καὶ μὴ γινόμενων τῶν ἐνταῦθα συλλαμβάνουσιν, ὅσαις συναθροίζεται ἡμᾶς· τοσαύτη ὅση ταῖς γε- ναμέναις υπολείπεται μετὰ τὴν καθάρσιν· ἀλλὰ μὴ ὥστε καὶ θύραζε ἐξίεναι· καὶ γινόμενων ἔτι ἔναι συλλαμβάνουσιν ὑσέρον δ' ἢ συλλαμβάνουσιν, ὅσαις εὐθὺς μετὰ τὴν καθάρ- 15 σιν αἱ ὑσέραι συμμύουσιν· γίνεται δ' ἐνιαῖς καὶ κυσῶσις διὰ τέλος τὰ γυναικεία· συμβαίνει μέντοι ταύταις φαῦλα τί- κτειν, καὶ ἢ μὴ σώζεσθαι εἰς αὐξήν ἢ ἀσθενῆ τὰ ἔκγονα γίγνεσθαι, πολλὰς δὲ καὶ διὰ τὸ δεῖσθαι τῆς συνουσίας ἢ διὰ τὴν νεότητά καὶ τὴν ἡλικίαν, ἢ διὰ τὸ χρόνον ἀπέχε- 20 σθαι πολύν, καταβάνουσιν αἱ ὑσέραι κάτω, καὶ τὰ γυναι- κεία γίνονται πολλὰκις τρεῖς τὰ μηνός, ἕως ἂν συλλάβωσιν· τότε δ' ἀπέρχονται πάλιν εἰς τὸν ἄνω τόπον τὸν οἰκεῖον· ἐνίοτε δὲ καὶ συμβῇ ἔχουσα, τύχη δ' ὑγρά ἔσα, ἀπόφυσά τῷ σπέρματος τὸ ὑγρότερον· πάντων δὲ τῶν ζώων, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον, ταῖς γυναιξὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων θη- 25 λειῶν ἢ καθαρίσιν γίνεται πλείσθι· τοῖς μὲν γὰρ μὴ ζωστο- κῶσιν ἔθεν τοῖς ἐπὶ ἐπισημαίνει διὰ τὸ τὴν περίττωσιν ταύτην τρέπεσθαι εἰς τὸ σῶμα (μεῖζον γὰρ ἔναι τῶν ἀρρένων ἐσί, καὶ ἔτι τοῖς μὲν εἰς φολίδας τοῖς δ' εἰς λεπίδας τοῖς 30 δ' εἰς τὸ τῶν πτερῶν ἀναλίσκεται πλῆθος), τοῖς δὲ πεζοῖς καὶ ζωστοκοῖς εἰς τε τὰς τρίχας καὶ τὸ σῶμα (λεῖον γὰρ

2. ὅσαι $A^o C^o D^o$. || νοσερώτερα C^o . || 5. γε] τε A^o , om D^o . || 6. τὰς μᾶσθας P , τὰ μᾶσθ' pr A^o , τὰ μᾶσθ' C^o . || ἑτέραις] ἑτερα P . || 7. μεγάλως ἔχουσιν A^o . || 8. ἔσαι] ὥσι. PC^o . ἔσαι. περὶ τῶν μαθημάτων om pr A^o . || 10. ἢ om D^o . || ἢ om $PA^o C^o$. || 11. λαβόν- 12. ὄγκον τότε D^o . || 12. μᾶσθαι PA^o . || 13. οἱ μᾶσθαι P , om D^o . || 16. ἢ om $A^o C^o$. || δις D^o . || τὰ μὲν πρῶτα P . || 17. γόνιμα] 18. ἔκγονα P . || 19. ἐν om A^o . || 20. ποιοῦσι — 23. τόκοις om pr A^o . || 27. τοῖς om D^o . || 31. ἀρρενογόνα. et 32. θηλυγόνα PC^o . || 32. τὸ om $A^o D^o$. || τοῖς ἀρρεσὶ om $C^o D^o$.

4. μῆνα δὲ $PC^o D^o$. || 6. ἀπαλλάττουσι — 7. ἡμέρας om P . || 6. ῥάδιον A^o . || πολλὰς $A^o C^o$. || 7. ἀθρόας $A^o C^o$. || γίνεται ἢ κα- 8. καθαρίσιν D^o . || 10. ῥήγνυσθαι] γίγνεσθαι D^o . || 15. ὅσαις — 17. συλλαμβάνουσιν om A^o . || 15. γιγνομένης C^o . || 17. ἐξιόντων καὶ γινόμε- 18. ναν D^o . || 18. εὐθὺς $PA^o C^o$. || 20. αὐταῖς PD^o . || 21. ἔκγονα P . || 26. τότε] ὅταν $A^o C^o$. || ἀπέρχονται A^o . || 27. καὶ P , καὶ μὴ 28. D^o . || 30. γὰρ om $A^o C^o$. || μὴ om $PA^o C^o$. || 31. ἐπισυμβαίνει $C^o D^o$. || 33. λοιπὰς P . || 34. ἀλίσκεται $A^o C^o$.

ἄνθρωπός ἐστι μόνον) καὶ εἰς τὰ οὖρα (παχεῖαν γὰρ τὰ πλείεα καὶ πολλὴν τὰ τοιαῦτα ποιεῖται τὴν ἔκκρισιν): ταῖς δὲ γυναῖξιν ἀντὶ τούτων τρέπεται τὸ περίττωμα εἰς τὴν καθαρσίν. ὁμοίως δ' ἔχει τούτο καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων· πλείεον γὰρ ὡς κατὰ τὸ μέγεθος ἀφίησι σπέρμα τῶν ἄλλων ζώων 5 ἄνθρωπος (διὸ καὶ λειότατον τῶν ζώων ἐστὶν ἄνθρωπος), καὶ αὐτῶν δ' οἱ ὑγρότεροι τὰς φύσεις καὶ μὴ πολὺσαρκοὶ λίαν, καὶ οἱ λευκότεροι δὲ τῶν μελάνων, καὶ ἐπὶ γυναικῶν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον· ταῖς γὰρ εὐσάρκοις πορεύεται εἰς τὴν τροφήν τῆς σώματος τὸ πολὺ τῆς ἔκκρισεως, καὶ ἐν ταῖς ὁμιλίαις 10 δὲ τῶν ἀφροδισίων αἱ λευκότεραι τὴν φύσιν ἐξηκμάζουσι μᾶλλον τῶν μελαινῶν· ποιεῖ δὲ τῆς τροφῆς τὰ ὑγρά καὶ δριμύα τοιαύτην τὴν ὁμιλίαν μᾶλλον.

3 Γίνεται δὲ σημεῖον τῆ συνεληφέναι ταῖς γυναῖξιν, ὅταν εὐθύς γένηται μετὰ τὴν ὁμιλίαν ὁ τόπος ξηρός· ἂν μὲν ἔν 15 λεία τὰ χεῖλη ἢ τὸ σῶμα, ἢ θέλει συλλαμβάνειν (ἀπολίσθαίνει γάρ), ἢ δ' ἂν παχέα· ἂν δ' ἀπτομένῳ τῷ δακτύλῳ τραχύτερα ἢ καὶ ἀντέχεται, καὶ ἂν λεπτά τὰ χεῖλη, τότε εὐκαίρως ἔχει πρὸς τὴν σύλληψιν. πρὸς μὲν οὖν τὸ συλλαμβάνειν τοιαύτας δεῖ κατασκευάζειν τὰς ὑστέρας, 20 πρὸς δὲ τὸ μὴ συλλαμβάνειν τὴν ἀντίαν· ἂν γὰρ ἢ λεία τὰ χεῖλη, ἢ συλλαμβάνει· διὸ ἔναι τῆς μήτρας πρὸς ὃ πίπτει τὸ σπέρμα, ἀλείφουσιν ἐλαίῳ κεδρίῳ ἢ ψιμυθίῳ ἢ λιβανωτῷ, διέντες ἐλαίῳ· ἔαν δὲ ἑπτὰ ἡμερῶν ἡμέρας, φανερόν ἐστι εἰληπταί· αἱ γὰρ καλύμεναι ἐκρύσεις ἐν ταύ- 25 ταις γίνονται ταῖς ἡμέραις. αἱ δὲ καθάρσεις φοιτῶσι ταῖς πλείεσσι ἐπὶ τινὰ χρόνον συνεληφυνίαις, ἐπὶ μὲν τῶν θηλειῶν τριάκονθ' ἡμέρας μάλιστα, περὶ δὲ τετταράκοντα ἐπὶ τῶν ἀρρένων, καὶ μετὰ τὰς τόκους δ' αἱ καθάρσεις βέλονται τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ἀποδιδόναι τούτον, οὐ μὴν ἐξακριβῶσι γε 30 πάσαις ὁμοίως. μετὰ δὲ τὴν σύλληψιν καὶ τὰς ἡμέρας τὰς εἰρημένους ἐκείτι κατὰ φύσιν, ἀλλ' εἰς τὰς μασθὰς τρέπεται καὶ γίνεται γάλα. ἐπίσημαίνει δὲ τὸ πρῶτον μικρόν τε καὶ ἀραχνιώδες τὸ γάλα ἐν τοῖς μασθοῖς· ὅταν δὲ συλλαβῶσιν, αἰσθησις μάλιστα ἐγγίνεται ἐν τε ταῖς λαγόσιν· 35

ἐναίς γὰρ γίνονται πληρέσσαι εὐθύς· μᾶλλον δ' ἐπιδήλως τούτο συμβαίνει ταῖς ἰσχυαῖς, καὶ ἐν τοῖς βιβῶσιν ἐπὶ μὲν τῶν ἀρρένων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῷ δεξιῷ μᾶλλον, περὶ τὰς τετταράκοντα γίνεται ἡ κίνησις, τῶν δὲ θηλειῶν ἐν τῷ ἀρισερῷ περὶ ἑνενήκονθ' ἡμέρας, ἢ μὴν ἀλλ' ἀκριβεῖαν γε τούτων ἰσομερίαν ὑποληπτέον· πολλαῖς γὰρ θηλυτοκίαις ἡ κίνησις ἐν τῷ δεξιῷ γίνεται, καὶ ταῖς ἐν τῷ ἀρισερῷ ἄρρεν· ἀλλὰ καὶ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα διαφέρει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον· περὶ δὲ τούτου τὸν χρόνον καὶ σχίζε- 40 ται τὸ κύημα· τὸν δ' ἔμπροσθεν ἀναρθρον συνέσκηκε κρεῶδες· καλοῦνται δ' ἐκρύσεις μὲν αἱ μέχρι τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν διαφθοραῖς, ἐκτρωσμοὶ δ' αἱ μέχρι τῶν τετταράκοντα· καὶ πλείεα διαφθείρεται τῶν κυημάτων ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. τὸ μὲν ἔν ἄρρεν ὅταν ἐξέλθῃ τετταρακοσαῖον, ἔαν μὲν εἰς ἄλλο τι ἀφῇ τις, διαχεῖται· τε καὶ ἀφανίζεται, ἔαν δ' εἰς ψυχρὸν ὕδωρ, συνίσταται οἶον ἐν ὕμει· τέτυ δὲ διακινισθέντος φαίνεται τὸ ἔμβρυον τὸ μέγεθος ἡλικὸν μύρμηξ τῶν μεγάλων, τὰ τε μέλη δῆλα, τὰ τε ἄλλα πάντα· καὶ τὸ αἰδοῖον, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων μέγιστοι. τὸ δὲ θῆλυ, ὃ τι μὲν ἂν διαφθαρήν ἐντός τῶν τριῶν μηνῶν, ἀδιάρθρωτον· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φαίνεται· ὃ τι δ' ἂν ἐπιλάβῃ τοῦ τετάρτου μηνός, γίνεται ἐσχισμένον καὶ διαταχέων λαμβάνει τὴν ἄλλην διάρθρωσιν. τέως μὲν ἔν πασαν τὴν τελείωσιν τῶν μορίων βραδύτερον ἀπολαμβάνει τὸ θῆλυ τῆς ἄρρενος, καὶ δεκάμηνα γίνεται μᾶλλον τῶν ἀρρένων· ὅταν δὲ γένηται, θάπτει τὰ θήλα τῶν ἀρρένων καὶ νεότητα καὶ ἀμυγὴν λαμβάνει καὶ γῆρας, καὶ μᾶλλον αἱ πλείεσι χρώμεναι τόκοις, ὥσπερ εἴρηται πρότερον.

4 Ὅταν δὲ συλλάβῃ ἡ ὑστέρα τὸ σπέρμα, εὐθύς συμ- 4 μύει ταῖς πολλαῖς, μέχρι γένωνται ἑπτὰ μῆνες· τῷ δ' ὄγδῳ χάσκουσιν· καὶ τὸ ἔμβρυον, ἔαν ἢ γόνιμον, προκαταβαίνει τῷ ὄγδῳ μηνί· τὰ δὲ μὴ γόνιμα ἀλλ' ἀποπεπνιγμένα ὀκτάμηνα ἐν τοῖς τόκοις ἐκ ἐκφέρουσιν ὀκτάμηναι αἱ γυναῖκες, ὅτε προκαταβαίνει κάτω τὰ ἔμβρυα τῷ ὄγδῳ μηνί, ὅτε αἱ ὕσσαι ἐν τῷ χρόνῳ τῷ χάσκουσιν· ἀλλὰ

1. μᾶλλον *A*^a. || 4. τούτοις *D*^a. || 6. τελειότατον *PA*^a*C*^a. || ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος *P*. || 7. π. λεῖοι καὶ λευκότεροι τῶν *D*^a. || 12. μελάνων *A*^a*C*^a. || ποιεῖται *A*^a. || 16. λεία om *pr A*^a. || post συλλαμβάνειν *C*^a λεπτά δὲ ἐκ εὐχρησα, *A*^a λευκά ἐκ εὐχρησα. || 18 et 21. ἔαν *C*^a. || 22. ἔνοι *A*^a*C*^a*D*^a. || τῆς — πίπτει] διὰ τὸ τῆς μήτρας πρὸς τὴν προσπίπτειν *PA*^a*C*^a. || 23. ψιμυθίῳ *P*. || 24. λιβανωτῷ *A*^a. || 25. ἔκκρισεις *P*. || 28. ἡμέραις *A*^a. || τετταράκοντα δὲ *PC*^a*D*^a. || 29. αἱ om *PC*^a. || 30. τούτον *Schneiderus*: codices τέτων. || 31. καὶ τὰς εἰρημένους ἡμέρας *P*. || 32. μασθὰς et 34. μασθοῖς *PA*^a. || 34. τε] τι *A*^a. || 35. γίνεται ἐν ταῖς *D*^a.

2. ἐν] ἐπὶ *PD*^a. || μὲν ἔν τῶν *D*^a. || 5. ἐπενήκονθ' *C*^a. || 8. καὶ ante ταῦτα om *D*^a. || 9. τῷ] κατὰ τὸ *D*^a, καὶ τὸ *P*, καὶ τῷ *A*^a. || καὶ τὸ ἥττον *D*^a. || καὶ σχίζεται] οὐχί]εται *A*^a. || 10. τὸν] τὸ *A*^a*C*^a. || 11. ἔκκρισεις *P*. || 14. τετταρακοσαῖον *A*^a, τεσσαρακοσαῖον *C*^a. || 16. διακινισθέντος *C*^a, διαχυθέντος; *P*, διασχισθέντος *A*^a. || 18. μέρη *C*^a*D*^a. || 20. τριῶν om *D*^a. || 23. τέως *Camotiana*, ἕως *PA*^a*C*^a, ἐν ὧ *D*^a. || 24. ἀπολαμβάνει *C*^a. || 26. ὅταν — ἀρρένων om *C*^a. || 28. χρώμεναι πλείεσι *PD*^a. || 32. ἀποπεπνιγμένα *P*, ἀποπνιγόμενα *D*^a. || 33. ἐκ] μὴ *AP*, ἢ μὴ *C*^a.

σημείον ὅτι ἔ γόνιμον, ἐὰν γένηται μὴ συμπεσόντων τῶν εἰρημένων. μετὰ δὲ τὰς συλλήψεις αἱ γυναῖκες βαρύνονται τὸ σῶμα πᾶν, καὶ σκότοι πρὸ τῶν ὀμμάτων καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ γίνονται πόνοι. ταῦτα δὲ ταῖς μὲν θάττον καὶ σχεδὸν δεκαταίαις γίνεται, ταῖς δὲ βραδύτερον, ὅπως ἂν τύχῃσιν ἔσται τῷ περιττωματικῇ εἶναι μᾶλλον καὶ ἥττον. ἔτι δὲ ναυτίαι καὶ ἔμετοι λαμβάνουσι τὰς πλείστας, καὶ μάλιστα τὰς τοιαύτας, ὅταν αἱ τε καθάρσεις σῶσι καὶ μήπω εἰς τὰς μαστὰς τετραμμέναι ὦσιν. εἶναι μὲν ἔν ἀρχόμεναι μᾶλλον ποῦσι τῶν γυναικῶν, εἶναι δ' ὑστέρον, ἥδη τῷ κύματος ἔχοντος αὐξήσιν μᾶλλον. πολλαῖς δὲ καὶ πολλάκις καὶ τραγυγερταί γίνονται τὸ τελευταῖον, ὡς μὲν ἔν ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾶον ἀπαλλάττεσιν αἱ τὰ ἄρρενα κύσαι καὶ μᾶλλον μετ' εὐχροίας διατελῶσιν, ἐπὶ δὲ τῶν θηλειῶν τὸναντίον. ἀχρεσ-
ραὶ τε γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ βαρύτερον διάγουσι, καὶ 15 πολλαῖς περὶ τὰ σκέλη οἰδήματα καὶ ἐπάρσεις γίνονται τῆς σαρκός· ἔ μὴν ἀλλ' ἐνταῖς γίνεται καὶ τὰναντία τούτων. εἰώ-
θασιν δὲ ταῖς κυύσαις αἱ ἐπιθυμία γίνεσθαι παντοδαπαὶ καὶ μεταβάλλειν ὀξέως, ὃ καλῶσί τινες κισσᾶν· καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν ὀξύτεραι μὲν αἱ ἐπιθυμίας, παραγινόμενων δὲ 20 ἥττον δύνανται ἀπολαύειν. ὀλίγαις δὲ τισι συμβαίνει βέλ-
τιον ἔχειν τὸ σῶμα κυύσαις. μάλιστα δὲ ἀσῶνται, ὅταν ἄρχωνται τὰ παιδία τρίχας ποιεῖν. αἱ δὲ τρίχες ταῖς μὲν κυύσαις αἱ μὲν συγγενεῖς γίνονται ἐλάττω καὶ βέλτερον, ἐν αἷς δὲ μὴ εἰώθασιν ἔχειν τρίχας, ταῦτα δασύνεται μᾶλλον. καὶ κίνησιν δὲ παρέχεται ἐν τῷ σῶματι μᾶλλον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ἄρρεν τῷ θήλειος, καὶ τίκεται θάττον, τὰ δὲ θήλεα βραδύτερον. καὶ ὁ πόνος ἐπὶ μὲν τοῖς θήλεσι συν-
εχῆς καὶ νωρότερος, ἐπὶ δὲ τοῖς ἄρρεσιν ὀξὺς μὲν, πολλῶν δὲ χαλεπώτερος. αἱ δὲ πλησιάζουσαι πρὸ τῶν τόκων τοῖς 30 ἀνδράσι θάττον τίκεσθιν. δοκῶσι δ' ὠδίνειν αἱ γυναῖκες ἐνότε ἔ γινόμενης ὠδίνος, ἀλλὰ διὰ τὸ τὴν κεφαλὴν σρέφειν τὸ ἔμβρυον φαίνεται ὠδίνος ἀρχὴν τῆτο γίνεσθαι. τὰ μὲν οὖν ἀλλὰ ζῶα μοναχῶς ποιεῖται τὴν τοῦ τόκου τελειώσιν· εἰς γὰρ ὥρισται τῷ τόκου χρόνος πᾶσιν· ἀνθρώπων δὲ πολλοὶ 35 μόνῳ τῶν ζώων· καὶ γὰρ ἐπτάμηνα καὶ ὀκτάμηνα καὶ ἐν-
νεάμηνα γίνονται, καὶ δεκάμηνα τὸ πλεῖστον· εἶναι δ' ἐπι-

λαμβάνουσι καὶ τῷ ἐνδεκάτῃ μηνός. ὅσα μὲν ἔν γίνεται πρό-
τερα τῶν ἐπτά μηνῶν, ἔθεν ἑκαμῇ δύναται ζῆν· τὰ δ' ἐπτά-
μηνα γόνιμα γίνεται πρῶτον, ἀσθενῇ δὲ τὰ πολλά (διὸ καὶ σπέρματι οὖσιν ἐρίοις αὐτά), πολλά δὲ καὶ τῶν πόρων ἐνίοις ἔχοντα ἀσχύσεις, οἷον ὠτων καὶ μυκτήρων· ἀλλ' ἐπαυξανο-
μένοις διαθρῆνται, καὶ βίῃσι πολλά καὶ τῶν τοιούτων. τὰ δ' ὀκτάμηνα περὶ μὲν Αἴγυπτον καὶ ἐν ἐνίοις τόποις, ὅπερ εὐέ-
φοροι αἱ γυναῖκες καὶ φέρουσι τε πολλὰ ῥαδίως καὶ τίκε-
σι, καὶ γεγόμενα δύναται ζῆν, καὶν τερατώδη γένηται, ἐν-
ταῦθα μὲν ζῆ τὰ ὀκτάμηνα καὶ ἐκτρέφεται, ἐν δὲ τοῖς περὶ τὴν Ἑλλάδα τόποις ὀλίγα πάνπαν σῴζεται, τὰ δὲ πολλά ἀπόλλυται· καὶ διὰ τὴν ὑπόληψιν, καὶν σῶθῃ τι, νομίζου-
σιν ἔν ὀκτάμηνον εἶναι τὸ γεγεννημένον, ἀλλὰ λαθεῖν ἐαυ-
τὰς αἱ γυναῖκες συλλαβεῖσαι πρότερον. ποῦσι δ' αἱ γυναῖ-
κες μάλιστα τὸν μῆνα τὸν τέταρτον καὶ τὸν ὀγδοόν, καὶ ἐὰν διαφθέρῃσι τέταρτῳ ἢ ὀγδῶ μηνί, διαφθείρονται καὶ αὐ-
ταῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὥστ' οὐ μόνον τὰ ὀκτάμηνα οὐ ζῆ, ἀλλὰ καὶ διαφθειρόμενων αἱ τίκεται κινδυνεύουσιν. τὸν αὐ-
τὸν δὲ τρόπον δοκεῖ λαμβάνειν καὶ ὅσα φαίνεται τίκεσθαι πολυχρονιώτερα τῶν ἐνδεκα μηνῶν· καὶ γὰρ τέτων ἢ τῆς συλλήψεως ἀρχὴ λαμβάνει τὰς γυναῖκας· πολλάκις γὰρ πνευματικῶν γεγόμενων ἔμπροσθεν τῶν ὑσέρων, μετὰ ταῦτα πλησιάζουσαι καὶ συλλαβοῦσαι ἐκείνην οἰονταὶ τὴν ἀρ-
χὴν εἶναι τῆς συλλήψεως, δι' ἣν ἐχρήσαντο τοῖς σημείοις ὁμοίως.

Τὸ δὲ δὴ πλῆθος τῶν τόκων τῆς τελειώσεως παρὰ τᾶλλα ζῶα τοῖς ἀνθρώποις ταύτην ἔχει τὴν διαφορὰν· καὶ τῶν μὲν μονοτόκων ὄντων τῶν δὲ πολυτόκων, ἐπαμφοτερίζει τὸ γένος τὸ τῶν ἀνθρώπων. τὸ μὲν γὰρ πλεῖστον καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις ἐν τίκεουσιν αἱ γυναῖκες, πολλάκις δὲ καὶ πολλαχῶς δίδυμα, οἷον καὶ περὶ Αἴγυπτον. τίκεται δὲ καὶ τρία καὶ τέτταρα, περὶ ἐνὶ μὲν καὶ σφόδρα τόπους, ὥσπερ εἶρηται πρότερον· πλεῖστα δὲ τίκεται πέντε τὸν ἀριθμόν· ἥδη γὰρ ὥπται τῆτο καὶ ἐπὶ πλείονων συμβεβηκός. μία δὲ τις ἐν τέτταρσι τόκοις ἔτεκεν εἴκοσιν· ἀνὰ πέντε γὰρ ἔτεκε, καὶ τὰ πολλά αὐτῶν ἔξετραφή. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἄλλοις ζώοις, καὶν ἢ τὰ δίδυμα ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἔθεν ἥττον ἐκτρέ-

1. πεσόντων *A*^o. || 3. σκότος *C*^o. || 5. δακετίαις *A*^o. || βαρύτερον *PA*^o. || 7. ἐμετοι *A*^o*C*^o. || 9. μαστὰς *PA*^o. || 11. καὶ alterum om *D*^o. || 13. διατελῶσι μετ' εὐχροίας *A*^o. || 15. τε] τὸ *PA*^o*C*^o, om *D*^o. || 17. ἀλλὰ καὶ ἐνταῖς τε γίνεται *PA*^o*C*^o. || 18. αἱ om *D*^o. || 20. περιγινόμενων *A*^o. || 21. βελτίω *PA*^o*C*^o. || 23. ποιεῖν] φύειν *D*^o. || 24. ἐκρέσιν *D*^o. || 25. μὴ om *C*^o. || 31. ἄρρεσι *C*^o. || 37. πλεῖστον *P*.

1. γίνεται πρότερον *P*, πρότερον γίνεται *D*^o. || 2. ἔθεν *A*^o. || 4. ἐνίοις *A*^o. || 9. γεγόμενα *PC*^o*D*^o. || 13. γεγεννημένον *A*^o. || 14. συλλαβεῖσαι *D*^o. συλλαβεῖσαι — γυναῖκες om *A*^o*C*^o, συλλαβεῖσαι — 15. μάλιστα om *P*. || 16. αὐται plerique. || 17. ἔ ante ζῆ om *C*^o. || 19. δὲ om *C*^o. || 20. ἐνδεκαμήνων *P*, δεκάμηνον *D*^o. || 22. γεγόμενων *PD*^o. || 25. ὁμοίως om *D*^o. || 26. περὶ *A*^o. || 29. τὸ ante τῶν om *A*^o. || 33. εἶρηται καὶ πρ. *D*^o. || 34. καὶ ἐπὶ πλ. τῆτο *D*^o. || 35. ἔτεκεν] τέτοκεν *A*^o.

φεται γενόμενα καὶ σώζεται τῶν ἀρρένων ἢ θηλειῶν· ἐν δὲ τοῖς ἀνθρώποις ὀλίγα σώζεται τῶν διδύμων, ἐὰν ἢ τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν. δέχεται δ' ὀχρεῖαν κύοντα μάλιστα τῶν ζώων γυνὴ καὶ ἵππος· τὰ δ' ἄλλα ὅταν πληρωθῇ, φεύγει τὰς ἀορεας, ὅσα μὴ πέφυκεν ἐπικυττασθαι, καθάπερ δα- 5 σύπνυς. ἀλλ' ἵππος μὲν ἂν συλλάβῃ τὸ πρῶτον, ἐκ ἐπικυττασθαι πάλιν, ἀλλ' ἐν τίκτει μόνον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· ἐπ' ἀνθρώπῳ δ' ὀλίγα μὲν, γέγονε δὲ ποτε. τὰ μὲν οὖν ὕπερον πολλῷ χρόνῳ συλληφθέντα οὐδὲν λαμβάνει τέλος, ἀλλὰ πόνον παρασχόντα συνδιαφθείρει τὸ προϋπάρχον (ἤδη γὰρ 10 συνέβη γενομένης διαφθορᾶς καὶ δώδεκά ἐμπεσεῖν τὰ ἐπι- κυττασθαι). ἐὰν δ' ἐγγὺς ἢ σύλληψις ἐγένετο, τὸ ἐπικυττασθαι ἐξήνεγκαν, καὶ τίκτουσιν ὥσπερ διδύμα γόνυ, καθάπερ καὶ τὸν Ἰφικλέα καὶ τὸν Ἡρακλέα μυθολογοῦσιν. γέγονε γὰρ καὶ τοῦτο φανερόν· μοιχευομένη γὰρ τις τὸ μὲν τῶν 15 τέκνων τῷ ἀνδρὶ ἐοικὸς ἔτεκε, τὸ δὲ τῷ μοιχῷ. ἤδη δὲ καὶ διδύμα κύστα τις ἐπεκύησε τρίτον, γενομένου δὲ τῷ χρόνῳ τοῦ καθήκοντος τὰ μὲν τελείοντα τῷ χρόνῳ ἔτεκε, τὸ δὲ πεντάμηνον· καὶ τῷ ἀπέθανεν εὐθύς. καὶ ἑτέρα δέ τι συνέβη τεκούσῃ πρῶτον μὲν ἐπτάμηνον, ὕπερον δὲ δύο τελεό- 20 μνη τεκεῖν· καὶ τούτων τὸ μὲν ἐτελεύτησε, τὰ δὲ ἐβίωσεν. καὶ ἐκτιτρώσκουσαι δὲ τινες συνέλαβον ἄμα, καὶ τὸ μὲν ἐξέβαλον τὸ δ' ἔτεκεν. ταῖς δὲ πλείσταις, ἐὰν συγγένωνται κυούσαις μετὰ τὸν ὄγδοον μῆνα, περίπλεον μυζῶδους τὸ παιδίον ἐξέρχεται γλισχρότητος. καὶ τῶν ἐδεσμάτων δὲ 25 τῶν προσφερομένων περίπλεον φαίνεται πολλάκις. καὶ τῷ αἰὶ δαφυλεσέρῳ χρησαμένῳ ἐκ ἔχοντα γίνεται τὰ παιδιά θυχας.

5 Τὸ δὲ γάλα τὸ γινόμενον πρότερον τῶν ἐπτά μηνῶν ἄχρηστόν ἐστιν· ἀλλ' ἄμα τὰ τε παιδιά γόνιμα καὶ τὸ γά- 30 λα χρήσιμον. τὸ δὲ πρῶτον καὶ αἰμυρόν, ὥσπερ τοῖς προβάτοις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς κινήσει τῷ οἴκῳ αἰσθάνονται αἱ πλείσται· διαλύονται τε γὰρ, ἐὰν πίωσι, καὶ ἀδυνατοῦσιν. ἀρχὴ δὲ ταῖς γυναῖξιν τῷ τεκνῶσθαι καὶ τοῖς ἄρρεσι τῷ τεκ- νῶν, καὶ παῦλα ἀμφοτέροις, τοῖς μὲν ἢ τῷ σπέρματος πρόε- 35 σις ταῖς δ' ἢ τῶν καταμνηνίων, πλην ἔτι ἀρχομένων γόνιμα

εὐθύς ἔτι ὀλίγων γιγνομένων καὶ ἀσθενῶν. ἡλικία δὲ τῆς μὲν ἀρχῆς εἴρηται· παύεται δὲ ταῖς γυναῖξιν ταῖς μὲν πλεί- σταις τὰ καταμνηνία περὶ τετταράκοντα ἔτη, αἷς δ' ἂν ὑπερ- βάλλῃ τὸν χρόνον τῆτον, διαμένει μέχρι τῶν πενήτηκοντα ἐτῶν, 5 καὶ ἤδη τινὲς ἔτεκεν· πλείω δὲ χρόνον ἑδεμία. οἱ δ' ἄνδρες 6 οἱ μὲν πλείστοι γενῶσι μέχρι ἐξήκοντα ἐτῶν, ὅταν δ' ὑπερ- βάλλῃ ταῦτα, μέχρι ἐβδομήκοντα· καὶ ἤδη τινὲς γεγενῆ- κασιν ἐβδομήκοντα ἐτῶν ὄντες. συμβαίνει δὲ πολλοῖς καὶ 10 πολλαῖς γυναῖξιν καὶ ἀνδράσι μετ' ἀλλήλων μὲν συνεζευ- γμένοις μὴ δύνασθαι τεκνοποιεῖσθαι, διαζευχθεῖσι δὲ, τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ ἀρρενογονίας καὶ θηλυγονίας· ἐνό- τε γὰρ καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες μετ' ἀλλήλων μὲν ὄντες 15 θηλυγόνοι εἰσὶν ἢ ἀρρενογόνοι, διαζευγμένοι δὲ γίνονται τού- ναντίον. καὶ κατὰ τὴν ἡλικίαν δὲ μεταβάλλουσιν· νέοι μὲν ὄντες μετ' ἀλλήλων θῆλεα γενῶσι, πρεσβύτεροι δ' ἄρρενα· τοῖς δὲ καὶ ἐπὶ τέτῳ συμβαίνει τῶναντίον. καὶ ἐπὶ τῷ γεν- νῶν δ' ὅλως τὸ αὐτό· νέοις μὲν ἔστιν ἔθνη γίνεσθαι, πρεσβυτέ- 20 ροις δὲ· οἱ δὲ τὸ πρῶτον, ὕπερον δὲ γενῶσιν οὐδὲν. εἰσὶ δὲ καὶ τῶν γυναικῶν τινὲς αἱ μάλιστ' ἐν συλλαμβάνουσιν, ἐὰν δὲ συλλάβωσιν, ἐκφέρουσιν· αἱ δὲ τῶναντίον συλλαμβάνουσι μὲν ῥαδίως, ὃ δύναται δ' ἐκφέρειν. εἰσὶ δὲ καὶ ἄνδρες θη- 25 λυγόνοι καὶ γυναῖκες ἀρρενογόνοι, οἷον καὶ κατὰ τῷ Ἡρα- κλέος μυθολογεῖται, ὃς ἐν δύο καὶ ἐβδομήκοντα τέκνοις θυ- γατέρα μίαν ἐγέννησεν. αἱ δὲ μὴ δυνάμεναι συλλαμβάνειν ἐὰν ἢ διὰ θεραπείαν συλλάβωσιν ἢ δι' ἄλλην τινὰ σύμπτω- 30 σιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θηλυτοκῆσι μᾶλλον ἢ ἀρρενοτοκῆσιν. πολλοῖς δὲ συμβαίνει καὶ τῶν ἀνδρῶν δυναμένοις γενῶν ὕπε- ρον μὴ δύνασθαι, καὶ πάλιν καθίστασθαι εἰς αὐτό· γίνονται δὲ καὶ ἐξ ἀναπήρων ἀνάπηροι, οἷον ἐκ χωλῶν χωλοὶ καὶ 35 τυφλῶν τυφλοὶ, καὶ ὅλως τὰ παρὰ φύσιν ἐοικότες πολ- λάκις, καὶ σημεῖα ἔχοντες συγγενῇ, οἷον φύματα καὶ οὐ- λάς. ἤδη δ' ἀπέδωκε τῶν τοιοῦτων τι καὶ διὰ τριῶν, οἷον ἔχοντός τινος σίγμα ἐν τῷ βραχίονι ὃ μὲν υἱὸς ἐκ ἐγένετο ὃ δ' υἱοῦς ἔχων ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ συγκεχυμένον μέλαν· ὀλίγα μὲν οὖν γίνονται τὰ τοιαῦτα, τὰ δὲ πλείστα γίνονται ὀλόκληρα ἐκ κολοβῶν, καὶ οὐθεν ἀποτετακται τούτων. καὶ

1. γινόμενα *PD*^o. || 4. ἢ γυνή *PA*^o*C*^o. || 9. ἔδδ λαμβάνει τὸ τέλος *A*^o. || 11. ἐμπεσεῖν *PA*^o. || 12. τὸ om *PC*^o*D*^o et pr *A*^o. || 13. διδύμοι *A*^o. || 14. ἐφικλέα *P*. || καθομολογεῖται *A*^o. || 15. γὰρ] δὲ *C*^o. || μὲν ἐν τῶν *D*^o. || 18. τελείοντα] γέγονα *C*^o, om *A*^o. || τῷ om *PA*^o*C*^o. || γόνυ *PA*^o. || τὰ *A*^o*C*^o. || 20. τελείοντα *C*^o. || 21. τὸ *A*^o. || 23. ἐξέβαλλον *P*. || συγγένωνται *PA*^o*C*^o. || 24. περίπλεον *P*. || 25. ἐξέρχεται *D*^o. || 26. φαίνεται om pr *A*^o. || 32. τοῖς κινήσει *A*^o. || 33. πίωσι *D*^o. || 34. τὸ — τὸ *A*^o. || 3. ὑπερβάλλῃ *PD*^o. || 4. τῶν om *D*^o. || 5. τινὲς] δὲ τινες *PC*^o. || δ' om *PA*^o*C*^o. || 6. μὲν om *D*^o. || μέχρις *C*^o. || ὑπερβάλλῃ *PD*^o. || 7. μέχρις *C*^o. || τινὲς] δὲ τινες *PD*^o. || 12. γὰρ] δὲ *C*^o. || μὲν ὄντες] μένοντες *PA*^o*C*^o. || 18. δὲ γενῶσιν ἔδδ] ἔδδ γενῶσιν *A*^o, ἔδδδ γενῶσιν *C*^o. || 19. συλλαμβάνουσι *A*^o. || 23. μίαν θυγατέρα *P*, θυγατέρα μὲν *A*^o. || 27. ἀνδρῶν μὴ δυναμένοις *C*^o. || 28. μὴ] μὲν *C*^o. || 31. σῆμα *A*^o*C*^o. || 34. ὑμῶν *P*. || 35. πλείστα ἐ γίνεται ἀλλ' ὅλ. *D*^o. || 36. τέτο *PA*^o*C*^o.

εοικότες δὲ τοῖς γενήσασιν ἢ τοῖς ἀνωθεν γονεῦσιν, ὅτε δ' οὐδὲν οὐδενί. ἀποδίδωσι δὲ καὶ διὰ πλείωνων γενῶν, οἷον ἐν Σικελίᾳ ἢ τῷ Αἰθίοπι μοιχευθεῖσα· ἢ μὲν γὰρ θυγάτηρ ἐγένετο οὐκ Αἰθίοψ, τὸ δ' ἐκ ταύτης. καὶ ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ θήλεα εἴκει τῇ μητρὶ μᾶλλον, τὰ δ' ἄρρενα τῷ 5 πατρὶ· γίνεται δὲ καὶ τὸναντίον, τὰ μὲν θήλεα τῷ πατρὶ, τὰ δ' ἄρρενα τῇ μητρὶ. καὶ κατὰ μέρος δὲ γίνονται εοικότα ἄλλα μέρη ἐκατέρων. τὰ δὲ δίδυμα ἤδη μὲν ἐγένετο καὶ ἔκ εοικότα ἀλλήλοις, τὰ δὲ πλείσα καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εοικότα, ἐπεὶ καὶ μετὰ τὸν τόκον τις ἐβδομαία συγγενομέ- 10 νη καὶ συλλαβῶσα ἔτεκε τὸ ὕπερον τῷ προτέρῳ εοικός, ὥσπερ δίδυμον. εἰσὶ δὲ καὶ γυναῖκες εοικότα αὐταῖς γενῶσται, αἱ δὲ τῷ ἀνδρὶ, ὥσπερ ἡ ἐν Φαρσάλῳ ἵππος ἡ Δικαία καλυμένη.

7 Ἐν δὲ τῇ τοῦ σπέρματος ἐξόδῳ πρῶτον μὲν ἡγεῖται 15 πνεῦμα (δηλοῖ δὲ καὶ ἡ ἐξοδος ὅτι γίνεται ὑπὸ πνεύματος· οὐδὲν γὰρ ῥίπτεται πόρρω ἀνευ βίας πνευματικῆς)· ὅταν δὲ λάβηται τὸ σπέρμα τῆς ὑσέρας καὶ ἐγχερισθῇ, ὑμὴν περιίσταται. φαίνεται γάρ, ὅταν πρὶν διαρθρωθῆναι ἐξέλθῃ, οἷον ὦν ἐν ὑμένι περιεχόμενον ἀφαιρεθέντος τῷ ὀσφρά- 20 κου· ὁ δ' ὑμὴν φλεβῶν μεσός. πάντα δὲ τὰ πλωτὰ καὶ πτηνὰ καὶ πεζά, εἴτε ζωοτοκεῖται ἢ ὠοτοκεῖται, ὁμοίως γίνονται· πλὴν τὸν ὀμφαλὸν τὰ μὲν πρὸς τὴν ὑσέραν ἔχει τὰ ζωοτοκούμενα, τὰ δὲ πρὸς τῷ ὠφί, τὰ δ' ἀμφοτέρως, οἷον ἐπὶ γένος τινὸς ἰχθύων. καὶ τὰ μὲν περιέχουσιν οἷον ὑμένες, 25 τὰ δὲ χόρια· καὶ πρῶτον μὲν τῷ ἐσχάτου ἐντὸς γίνεται τὸ ζῶον, εἴθ' ὑμὴν περὶ τοῦτον ἄλλος, τὸ μὲν πλείστον προσπεφυκὸς τῇ μήτρᾳ, τῇ δ' ἀφεσῶς καὶ ὕδωρ ἔχων. μεταξὺ δ' ὑγρότης ὑδατώδης ἢ αἱματώδης, ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν γυναικῶν πρόφορος.

8 Αὐξάνεται δὲ τὰ ζῶα πάντα, ὅσα ἔχει ὀμφαλόν, διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ. ὁ δ' ὀμφαλός, ὅσα μὲν κοτυληδόνas ἔχει, πρὸς τῇ κοτυληδόνι προσπέφυκεν, ὅσα δὲ λείαν ἔχει τὴν ὑσέραν, πρὸς τῇ ὑσέρᾳ ἐπὶ φλεβός. σχῆμα δ' ἔχει ἐν τῇ ὑσέρᾳ τὰ μὲν τετράποδα πάντα ἐκτεταμένα, καὶ τὰ ἄποδα 35

πλάγια, οἷον ἰχθύς, τὰ δὲ δίποδα συγκεκαμμένα, οἷον ὄρνις καὶ ἄνθρωπος συγκεκαμμένος· ῥίνα μὲν μεταξὺ τῶν γονάτων, ὀφθαλμοὺς δ' ἐπὶ τοῖς γόνασιν, ὥτα δ' ἐκτός. ἔχει δ' ὁμοίως πάντα τὰ ζῶα τὴν κεφαλὴν ἄνω τὸ πρῶτον· αὐξανόμενα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐξοδὸν ὀρμῶντα κάτω περιάγεται, καὶ ἡ γένεσις ἐστὶν ἡ κατὰ φύσιν πᾶσιν ἐπὶ κεφαλῇ· συγκεκαμμένα δὲ καὶ ἐπὶ πόδας γίνεται παρὰ φύσιν. τὰ δὲ τῶν τετραπόδων ἔχει καὶ περιπτώματα, ὅταν ἤδη τέλεια ᾖ, καὶ ὑγρὸν καὶ σφυράδας, τὰς μὲν ἐν τῷ ἐσχάτῳ τῷ ἐντέρῳ, ἐν δὲ τῇ κύσει ἔχον. τοῖς δ' ἔχουσιν κοτυληδόνas ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν ζῶων αἰεὶ ἐλάττους γίνονται αἱ κοτυληδόνες αὐξανόμεναι τῷ ἐμβρύῳ, καὶ τέλος ἀφανίζονται. ὁ δ' ὀμφαλός ἐστι κέλυσος περὶ φλέβας, ὧν ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς ὑσέρας ἐστὶ, τοῖς μὲν ἔχουσιν τὰς κοτυληδόνas ἐκ τῶν κοτυληδόνων, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν ἀπὸ φλεβός. εἰσὶ δὲ τοῖς μὲν μείζουσιν, οἷον τοῖς τῶν βοῶν ἐμβρύοις, τέτταρες αἱ φλέβες, τοῖς δ' ἐλάττοσι δύο, τοῖς δὲ páμπαν μικροῖς, οἷον ὄρνεσι, μία φλέψ. τείνεται δ' εἰς τὰ ἐμβρυα αἱ μὲν δύο διὰ τῷ ἥπατος, ἡ αἱ καλέμεναι πύλαι εἰσὶ, πρὸς τὴν φλέβα τὴν μεγάλην, αἱ δὲ δύο πρὸς τὴν ἀορτὴν, ἡ σχίζεται καὶ γίνεται ἡ ἀορτὴ δύο ἐκ μιᾶς. εἰσὶ δὲ περὶ τὴν συζυγίαν ἐκατέραν τῶν φλεβῶν ὑμένες, περὶ δὲ τὰς ὑμένας ὁ ὀμφαλός οἷον ἑλυτρον. αὐξανόμενων δ' αἰεὶ μᾶλλον συμπύπτουσιν αὐται αἱ φλέβες. τὸ δ' ἐμβρυον ἀδρυνόμενον εἰς τε τὰ κοῖλα ἔρχεται, καὶ ἐνταῦθα δῆλόν ἐστι κινούμενον, καὶ ἐνίοτε κυλινδεῖται περὶ τὸ αἰδοῖον.

Ὅταν δ' ὠδίνουσιν αἱ γυναῖκες, εἰς πολλὰ μὲν καὶ 9 ἄλλα ἀποσπνρίζονται αὐτοῖς οἱ πόνοι, ταῖς δὲ πλείσταις εἰς ὁπότερον ἂν τύχῃ τῶν μηρῶν. ὅσαι δ' ἂν περὶ τὴν κοιλίαν σφοδρότατοι γένωνται πόνοι, αὗται τάχιστα τίκτουσιν· καὶ 30 ὅσαι μὲν τὴν ὀσφὺν προαλγῶσι, μόλις τίκτουσιν, ὅσαι δὲ τὸ ἥτρον, ταχύ. ἂν μὲν ἔν ἀρρενοτοκῇ, προέρχονται οἱ ἰχῶρες ὑδαρεῖς ὑπωχροί, ἐὰν δὲ θηλυτοκῇ, αἱματώδεις, ὑγροὶ δὲ καὶ ἔτοι· ἐνίαις μέντοι συμβαίνει περὶ τὰς ὠδῖνας καὶ 35 ὑδέτερα τέτων. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ζώοις ἐκ ἐπίπονοι γίνον-

2. ἐν Σικελίᾳ] ἔνια διὰ C°. || 3. ἡ ante τῷ om A°C°. || 5. εἴκει τὰ θήλεα A°. || 6. καὶ om C°. || 7. μέρος δὲ γίνονται τὰ εοικότα A°. || 8. ἄλλα C°. || 9. δὲ] μὲν PC°, μέντοι D°. || 11. συλλαμβάνουσα PD°. || πρῶτον A°. || 12. εοικότα] αἱ εοικότα C°, αἱ εοικότες A°. || ἑαυταῖς C°. || 13. ὥσπερ εἴρηται ἡ C°. || 15. ἡγῶνται A°. || 16. καὶ om P. || 18. λάβη A°C°. || 21. τὰ] καὶ PA°C°. || 22. πεζὰ καὶ πτηνὰ P. || ἡ ὠοτοκεῖται om P. || 23. τῶν ὀμφαλῶν A°. || τὰ post ἔχει om C°. || 25. οἷον om PD°. || 26. χορίων περιέχονται· καὶ πρῶτον μὲν τῷ ἐσχάτῳ χορίῳ ἐντὸς PD°. || 27. προσπέφυκεν D°. || 29. δ'] δὲ ἡ PA°. || ὑδατώδης καὶ ἰχυρώδης ἡ PD°. || αἱματώδης καὶ ὠματώδης ὁ P. || 33. τῇ om P.

1. πλάγιον A°. || 2. συγκεκαμμένως P. || ῥίνα] καὶ ῥίνα D°. || γονάτων ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς D°. || 6. γένεσις et συγκεκαμμένη A°. || 8. τέλειον PA°C°. || 9. σφυράδας om D°. || τὰ A°C°D°. || τῶν ἐσχάτων, omitta ἐν, PA°C°. || 14. μὲν] μὲν ἔν PC°D°. || τὰς om D°. || 19. πύλαι αἱ εἰσὶ PA°C°. || 20. ἡ σχίζεται] σχίζονται D°. || 21. ἐκατέρων C°. || 22. δὲ om C°. || 23. αὐται] αὐτῶν P A°, om C°. || 29. μερῶν A°. || 30. γίνονται D°. || 31. ὅσαι PC°. || περιαλγῶσι C°. || ὅσαι PA°C°. || 32. προσέρχονται A°C°.

ται οἱ τόκοι, ἀλλὰ μετριωτέρως ἐπίδηλά ἐσιν ἐνοχλόμενα ὑπὸ τῆς ὥδινος· ταῖς δὲ γυναῖξί συμβαίνουσιν οἱ πόνοι ἰσχυρότεροι, καὶ μάλιστα ταῖς ἐδραῖαις καὶ ὅσαι μὴ εὐπλευροὶ μὴδὲ δύνανται τὸ πνεῦμα κατέχειν. δυστοκῶσι δὲ μᾶλλον καὶ ἐὰν μεταξὺ ἀποπνεύσωσιν ἀποβιάζόμεναι τῷ πνεύματι. 5 πρῶτον μὲν οὖν ὕδρωψ ἐξέρχεται γινόμενῃ τῇ ἐμβρύῳ καὶ ῥηγνυμένων τῶν ὑμένων, ἔπειτα τὸ ἐμβρυον, στρεφομένων μὲν τῶν ὑσερῶν, καὶ τῷ ὑσερὶ τὰ ἔσω ἐκτὸς ἰσχυρότος. 10 καὶ τῆς μαίας ἡ ὀμφαλοτομία μέρος ἐστὶν ἐκ ἀσφύος διανοίας· οὐ γὰρ μόνον περὶ τὰς δυστοκίας τῶν γυναικῶν τῇ εὐχερείᾳ δύνασθαι δεῖ βοηθεῖν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ συμβαίνοντα ἀγγίχον εἶναι καὶ περὶ τὴν τῷ ὀμφαλῷ ἀπόδεσιν τοῖς παιδίοις. ἐὰν μὲν γὰρ καὶ τὸ ὕσερον συνεκπέσῃ, ἐρίῳ ἀποδεῖται ἀπὸ τοῦ ὑσερίου ὁ ὀμφαλός, καὶ ἀποτεμνεται ἄνωθεν· ἢ δ' ἂν ἀποδεθῇ, συμφύεται, τὸ δὲ συνεχὲς ἀποπί- 15 πτει. ἐὰν δὲ λυθῇ τὸ ἄμμα, ἀποθνήσκῃ τῷ αἵματος ἐκρυέντος τὸ ἐμβρυον. ἐὰν δὲ μὴ συνεχέσθῃ εὐθύς τὸ ὕσερον, ἔσω ὄντος αὐτῷ, τῷ παιδίῳ δ' ἔξω, ἀποτεμνεται ἀποδεθέντος τῷ ὀμφαλῷ. πολλάκις δ' ἔδοξε τεθνῆος τίκεσθαι τὸ παιδίον, ὅταν ἀσθενικῶς ὄντος, πρὶν ἀποδεθῆναι τὸν ὀμφαλόν, τὸ αἷμα 20 ἔξω εἰς τὸν ὀμφαλὸν καὶ τὸ περίξ τύχη ἐξερρηκός· ἀλλὰ τεχνικαί τινες ἤδη τῶν μαιῶν γενομένοι ἀπέθλησαν εἰσω ἐκ τῷ ὀμφαλῷ, καὶ εὐθύς τὸ παιδίον, ὥσπερ ἔξαιμον γεόμενον πρότερον, πάλιν ἀνεβίωσεν. γίνεται δέ, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, κατὰ φύσιν ἐπὶ κεφαλὴν καὶ τᾶλλα ζῶα, τὰ 25 δὲ παιδία καὶ τὰς χεῖρας παρατεταμμένας παρὰ τὰς πλευράς. ἐξελθόντα δ' εὐθύς φθέγγεται, καὶ προσάγει πρὸς τὸ σῶμα τὰς χεῖρας. ἀφίησι δὲ καὶ περιττώματα τὰ μὲν εὐθύς τὰ δὲ διὰ ταχέων, πάντα δ' ἐν ἡμέρᾳ· καὶ τῷτο τὸ περιττώμα πλέον ἢ τοῦ παιδὸς κατὰ μέγεθος· ὃ καλῶσιν 30 αἱ γυναῖκες μηκώνιον. χροῖμα δὲ τότε αἱματωδες καὶ σφίδρα μέλαν, καὶ πιττωδες, μετὰ δὲ τῷτο ἡδὴ γαλακτωδες· σπᾶ γὰρ εὐθύς καὶ τὸν μασόν. πρὶν δ' ἐξελθεῖν ἢ φθέγγεται τὸ παιδίον, καὶν δυστοκούσης τὴν κεφαλὴν μὲν ὑπερέχῃ, τὸ δ' ὅλον σῶμα ἔχῃ ἐντός. ὅσαις δ' ἂν ἐν ταῖς ἀπο-

καθάρσει προεξορμήσωσιν οἱ καθαρμοί, δυσπαλλακτότε- 35 ραι γίνονται τῶν ἐμβρύων. ἐὰν δὲ καθάρσεις μετὰ τὸν τόκον ἐλάττωσιν γένωνται, καὶ ὅσων μόνον αἱ πρῶται, καὶ μὴ διατελέσωσιν εἰς τὰς τετταράκοντα, ἰσχύσῃ τε μᾶλλον αἱ γυναῖκες καὶ συλλαμβάνουσι βάττον. τὰ δὲ παιδία ὅταν γένωνται, τῶν τετταράκοντα ἡμερῶν ἐγρηγορότα μὲν οὔτε γελᾷ ἔτε δακρύει, νύκτωρ δ' ἐνίοτε ἄμφω· ὑδὲ κνιζόμενα τὰ πολλὰ αἰσθάνεται, τὸ δὲ πλεῖστον καθεύδει τῷ χρόνῳ. αὐξανόμενον δ' αἰεὶ εἰς τὸ ἐγρηγορεῖν μεταβάλλει μᾶλ- 40 λον· καὶ ἐνυπνιαζόμενον δῆλον μὲν γίνεται, μνημονεύει δ' ὅψις τὰς φαντασίας. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ζώοις ἰδεμία διαφορά τῶν ὁσῶν, ἀλλὰ πάντα τετελεσμένα γίνεται· τοῖς δὲ παιδίοις τὸ βρέγμα μαλακόν, καὶ ὅψις ἡγήνυται. καὶ τὰ μὲν ἔχοντα γίνεται ὀδόντας, τὰ δὲ παιδία ἐβδόμῳ μηνὶ ἄρχονται ὀδοντοφυεῖν· φύει δὲ πρῶτον τὸς προσθίους, καὶ τὰ μὲν τοὺς ἄνωθεν πρότερον, τὰ δὲ τοὺς κάτωθεν. πάντα δὲ θάττον φύουσιν, ὅσων αἱ τίτθαι θερμότερον ἔχουσι τὸ γάλα.

Μετὰ δὲ τοὺς τόκους καὶ τὰς καθάρσεις ταῖς γυναῖξί 11 τὸ γάλα πληθύνεται, καὶ ἐνίοις ρεῖ ἢ μόνον κατὰ τὰς θηλάς ἀλλὰ πολλαχῇ τοῦ μασοῦ, ἐνίοις δὲ καὶ κατὰ τὰς μασχάλας· καὶ διαμένουσιν εἰς τὸν ὕσερον χρόνον σραγγαλίδες, ὅταν μὴ ἐκπεφθῇ μὴδὲ ἐξέλθῃ ὑγρότης, ἀλλὰ πληρωθῇ· ἅπας γὰρ ὁ μασὸς σομφός ἐστιν ἔως, ὥς τε καὶ ἐν τῷ πόματι λάβωσι τρίχα, πόνος ἐγγίνεται ἐν τοῖς μασοῖς (ὃ καλῶσι τριχίαν), ἔως ἂν ἡ αὐτομάτῃ ἐξέλθῃ θλιβομένη ἢ μετὰ τῷ γάλακτος ἐκθλασθῇ. τὸ δὲ γάλα ἔχουσιν ἔως ἂν πάλιν συλλάβωσιν· τότε δὲ παύεται καὶ σβέννυται ὁμοίως ἐπ' ἀνθρώπων καὶ τῶν ἄλλων ζωοτόκων καὶ τετρα- 20 πόδων. τῷ γάλακτος δ' ἐξιόντος ἢ γίνονται αἱ καθάρσεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐπεὶ ἡδὴ τισὶ θηλαζομέναις ἐγένετο καθάρσις. ὅλως δ' ἄμα πολλαχῇ ἢ συμβαίνει ἡ ὁρμὴ τῆς ὑγρότητος, οἷον ταῖς ἐχύσαις αἱμορροΐδας χεῖρους αἱ καθάρσεις ἐπιγίνονται. ἐνίοις δὲ καὶ διὰ τῶν ἰσχυῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς σφύος ἐκκριθῇ, πρὶν ἐλθεῖν εἰς τὰς ὑσεράς. καὶ ὅσαις δ' ἂν μὴ

2. πόροι A^a . * || 6. οὖν] οὖν ὁ A^a . || 10. μόνον τὰ περὶ PC^a . || 13. ἐὰν μὴ γὰρ PA^aC^a , ἴνα γὰρ μὴ D^a . || ἐρεῖον C^a . || 15. ἢ δ' ἂν Camotiana: εἰ δὲ $PA^aC^aD^a$. || ἀποδοθῇ A^a . || 16. λυθῇ — 17. συνεχέσθῃ om C^a . || 18. δ' om A^a . || 19. τίκεσθαι τεθνῆος D^a . || 23. ὥσπερ om P . || 26. παρατεταμμένα Sylburgius. || 29. τῷτο om C^a . || τὸ om A^a . || 30. περιττώμα εἰ τῷ παιδὸς om A^aC^a . || 31. δὲ] ἐκ δὲ D^a . || τῷτο A^a . || 32. ἡττωδες A^aC^a . || δὲ om A^a . || 33. μασόν PA^a . || 34. καὶ] ἐκ αὐτῶν A^aC^a . || δυστοκῶσι A^a . || ὑπερέχει A^a . || 35. ἔχει A^aC^a .

1. προεξορμήσωσιν A^a . || 2. δὲ αἱ καθάρσεις D^a . || 3. γίνονται C^a . || μόνων D^a et pr P . || 4. τετταράκοντα D^a . || 6. τῶν] πρὸ P , μέχρι τῶν D^a . || 10. μὲν om PA^aC^a . || 11. διαφορά C^aD^a . || 13. μαλακόν Scaliger: $PA^aC^aD^a$ λευκόν. || 17. ὅσον PA^a . || 19. τοκετὸς D^a . || 20. θηλείας A^a . || 21. μασὸς et 24. μασθὸς et 25. μασθοῖς PA^a . || 23. ἐκπεφθῇ A^aC^a . || 24. σομφώδης D^a . || 25. πόματι C^a . || γίνεται P . || 26. τριχίαν plerique. || 28. πάλιν om PA^aC^a . || 31. ἐπειδὴ A^a . || 32. ὅμως et ἔθεν PA^aC^a . || 33. αἱμορροΐδας PC^aD^a . || 34. ἱεῖων Scaliger.

γινόμενων τῶν καθάρσεων αἷμα συμπέσῃ ἐμέσαι, ὅθεν βλάπτονται.

- 12 Εἴθε δὲ τὰ παιδία τὰ πλείστα σπασμὸς ἐπιλαμβάνειν, καὶ μᾶλλον τὰ εὐτραφέστερα καὶ γάλακτι χρώμενα πλείονι ἢ παχυτέρῳ καὶ τίθταις εὐσάρκοις. βλαβερὸν δὲ πρὸς τὸ πάθος καὶ ὁ οἶνος ὁ μέλας μᾶλλον τῷ λευκῷ, καὶ ὁ μὴ ὑδαρής, καὶ τὰ πλείστα τῶν φυσιωδῶν, καὶ ἐὰν ἡ κοιλία σῇ. τὰ πλείστα δ' ἀναιρεῖται πρὸ τῆς ἐξόδου· διὸ καὶ τὰ ὀνόματα τότε τίθενται, ὡς πιστεύοντες ἤδη μᾶλλον τῇ σωτηρίᾳ. καὶ ἐν ταῖς πανσεληόνοις δὲ μᾶλλον ποῦσιν. ἐπὶ 10 κίνδυνον δὲ καὶ ὅσοις τῶν παιδίων οἱ σπασμοὶ ἐκ τοῦ νώτου ἄρχονται.

Θ.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν ἄλλην φύσιν τῶν ζώων καὶ τὴν γένεσιν τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· αἱ δὲ πράξεις καὶ οἱ βίοι κατὰ τὰ ἦθη καὶ τὰς τροφὰς διαφέρουσιν. ἔνεσι γὰρ ἐν τοῖς πλείστοις καὶ τῶν ἄλλων ζώων ἵχνη τῶν περὶ τὴν ψυχὴν τρόπων, ἅπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἔχει φανερωτέρας τὰς δια- 20 φοράς· καὶ γὰρ ἡμερότης καὶ ἀγριότης, καὶ πραότης καὶ χαλεπότης, καὶ ἀνδρία καὶ δειλία, καὶ φόβος καὶ θάρρης, καὶ θυμοὶ καὶ πανουργίαι καὶ τῆς περὶ τὴν διάνοιαν συνέσεως ἔνεισιν ἐν πολλοῖς αὐτῶν ὁμοιότητες, καθάπερ ἐπὶ τῶν μερῶν ἐλέγομεν. τὰ μὲν γὰρ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον διαφέρει 25 πρὸς τὸν ἄνθρωπον, καὶ ὁ ἄνθρωπος πρὸς πολλὰ τῶν ζώων (ἐνια γὰρ τῶν τοιούτων ὑπάρχει μᾶλλον ἐν ἀνθρώπῳ, ἐνια δ' ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις μᾶλλον), τὰ δὲ τῷ ἀνάλογον διαφέρει· ὡς γὰρ ἐν ἀνθρώπῳ τέχνη καὶ σοφία καὶ σύνεσις, ὅπως ἐνόησις τῶν ζώων ἐστὶ τις ἐτέρα τοιαύτη φυσικὴ δύνα- 30 μιν. φανερώτατον δ' ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ἐπὶ τὴν τῶν παίδων ἡλικίαν βλέψασιν· ἐν τούτοις γὰρ τῶν μὲν ὕστερον ἔξεων ἐσομένων ἔστιν ἰδεῖν οἷον ἵχνη καὶ σπέρματα, διαφέρει δ'

οὐθεν ὡς εἰπεῖν ἡ ψυχὴ τῆς τῶν θηρίων ψυχῆς κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον, ὥς· οὐδὲν ἄλογον εἰ τὰ μὲν ταῦτα τὰ δὲ παραπλήσια τὰ δ' ἀνάλογον ὑπάρχει τοῖς ἄλλοις ζώοις. ἔτω δ' ἐκ τῶν ἀψύχων εἰς τὰ ζῶα μεταβαίνει κατὰ μικρὸν ἡ φύσις, ὥς τε τῇ συνεχείᾳ λανθάνειν τὸ μεθόριον αὐτῶν καὶ τὸ μέσον ποτέρων ἐστίν. μετὰ γὰρ τὸ τῶν ἀψύχων γένος τὸ τῶν φυτῶν πρῶτόν ἐστιν· καὶ τούτων ἕτερον πρὸς ἕτερον διαφέρει τῷ μᾶλλον δοκεῖν μετέχειν ζωῆς, ὅλον δὲ τὸ γένος πρὸς μὲν τὰλλα σώματα φαίνεται σχε- 5 δὸν ὥσπερ ἐμψυχον, πρὸς δὲ τὸ τῶν ζώων ἀψυχον. ἡ δὲ μετάβασις ἐξ αὐτῶν εἰς τὰ ζῶα συνεχῆς ἐστίν, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον. ἐνια γὰρ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ διαπορήσειεν ἂν τις πότερον ζῶον ἐστὶν ἢ φυτόν· προσπέφυκε γὰρ, καὶ χωρίζόμενα πολλὰ διαφθείρεται τῶν τοιούτων, οἷον αἱ μὲν 15 πίναι προσπεφύκασιν, οἱ δὲ σωλῆνες ἀνασπασθέντες ἔδυνανται ζῆν. ὅλως δὲ πᾶν τὸ γένος τὸ τῶν ὀσρακοδέρμων φυτοῖς ἔοικε πρὸς τὰ πορευτικά τῶν ζώων. καὶ περὶ αἰσθήσεως, τὰ μὲν αὐτῶν ὅδε ἐν σημαίνεται, τὰ δ' ἀμυδρῶς. ἡ δὲ τοῦ σώματος ἐνίων σαρκώδης ἐστὶ φύσις, οἷον τὰ τε καλλέμενα τήθουα καὶ τὸ τῶν ἀκαλιφῶν γένος· ὁ δὲ σπόγ- 20 γος παντελῶς ἔοικε τοῖς φυτοῖς. αἱ δὲ κατὰ μικρὰν διαφορὰν ἕτερα πρὸ ἐτέρων ἤδη φαίνεται μᾶλλον ζῶην ἔχοντα καὶ κίνησιν. καὶ κατὰ τὰς τοῦ βίου δὲ πράξεις τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον. τῶν τε γὰρ φυτῶν ἔργον ὅδεν ἄλλο φαίνεται πλὴν οἷον αὐτὸ ποιῆσαι πάλιν ἕτερον, ὅσα γίνεται διὰ σπέρ- 25 ματος· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ζώων ἐνίων πᾶρὰ τὴν γένεσιν ὅδεν ἔστιν ἄλλο λαβεῖν ἔργον. διὸπερ αἱ μὲν τοιαῦται πράξεις κοινὰ πάντων εἰσὶ· προσούσης δ' αἰσθήσεως ἤδη, περὶ τε τὴν ὀχείαν διὰ τὴν ἡδονὴν διαφέρουσιν αὐτῶν οἱ βίοι, καὶ περὶ τὰς τόνους καὶ τὰς ἐκτροφὰς τῶν τέκνων. τὰ μὲν ἑν· ἀπλῶς, ὥσπερ φυτὰ, κατὰ τὰς ὥρας ἀποτελεῖ τὴν οἰκείαν γένεσιν· τὰ δὲ καὶ περὶ τὰς τροφὰς ἐκπονεῖται τῶν 30 τέκνων, ὅταν δ' ἀποτελέσῃ, χωρίζονται καὶ κοινωνίαν οὐδε-

1. καθάρσεων Schneiderus, αἷμα Coraes: codices καθαρσίῳν αἷμα. || 5. πλείονι καὶ παχυτέρῳ ἢ τ. PC²D², πλ. καὶ π. καὶ ἡ A². || τιθοῖς PA². || 6. ὁ post οἶνος om C². || μᾶλλον om PA²C². || 7. ὁ et 8. δ' om C². || 10. δὲ om A². || 12. ἄρχονται] addunt PA²C² προῖσσης δὴ τῆς ἡλικίας, quod est initium libri decimi.

Codices PA²C²D² et passim E².

18. καὶ κατὰ τὰς A². || 20. διατριβάς PE². || 22. ἀνδρεία A². || 27. ἐν om P. || ἀνθρώποις A². || 29. γὰρ] περ A²C². || 30. τοιαύτη ἐτέρα A²C². || 31. φανερόν δὲ περὶ ὧν λέγομεν ἐστὶν ἐπὶ A²C². || τῇ et mox ἡλικία P. τὴν om pr A².

1. ὡς εἰπεῖν om A²C². || 3. τοῖς ἄλλοις] πολλοῖς A²C². || 5. λανθάνει A². || 6. προτέρων A². || 7. πρότερον P. || 10. τῶν ζώων] ζῶον PD². || 13. ἡ φυτὸν ἐστὶ PD². || 14. οἷον αἱ μὲν] αἱ μὲν γὰρ PD². || 15. προσπεφύκασιν Gaza, πεφύκασιν PA²C²D². || αἱ δὲ σωλῆνες ἀνασπασθεῖσαι P. || 16. τὸ ante τῶν om A²C². || 17. τῶν] καὶ τῶν P. || 18. ὅδεν PD². || 20. τηθῶα A², τίθουα P. || ἀκαλιφῶν A², ἀκαλύφων PD². || 22. πρὸς P. || εἶδη C². || 23. δὲ] τε A²C². || 24. ὅδεν ἄλλο ἔργον A², ἔργον ἄλλο ὅδεν PD². || 25. ὅσον A²C². || 26. ἐνίων γὰρ παρὰ P, ἐνόησις γὰρ παρὰ D². || 27. ἄλλο λαβεῖν ἔργον A², λαβεῖν ἔργον ἕτερον PD². || 28. προῖσσης pr A². || 29. τε om A²C². || 31. ἀπλῶς ὥσπερ φυτὰ] περὶ τὴν ἄλλην φύσιν A²C². || τὰς] τῆς pr A². || 32. ἐκπνεῖται A².

μίαν ἔτι ποιοῦνται· τὰ δὲ συνετώτερα καὶ κοινωῶντα μνήμης ἐπὶ πλέον καὶ πολιτικώτερον χρωῖνται τοῖς ἀπογόνους. ἐν μὲν οὖν μέρος τῆς ζωῆς αἱ περὶ τὴν τεκνοποιίαν εἰς πράξεις αὐτοῖς, ἔτι δ' ἕτερον αἱ περὶ τὴν τροφήν· περὶ γὰρ δύο τῶν αἷ τε σπυδαὶ τυγχάνουσιν ἔσθαι πᾶσαι καὶ ὁ βίος. αἱ δὲ τροφαὶ διαφέρουσι μάλισα κατὰ τὴν ὕλην ἐξ οἷας συν-εσῆκασιν. ἡ γὰρ αὐξήσις ἐκάστοις γίνεται κατὰ φύσιν ἐκ ταύτης. τὸ δὲ κατὰ φύσιν ἡδύ· διώκει δὲ πάντα τὴν κατὰ φύσιν ἡδονήν.

Διήρηνται δὲ κατὰ τὰς τέρας· τὰ μὲν γὰρ περὶ τὰ 10 δ' ἔνυδρα τῶν ζώων ἐσὶν. διχῶς δὲ λεγομένης ταύτης τῆς διαφορᾶς, τὰ μὲν τῷ δέχεσθαι τὸν ἀέρα, τὰ δὲ τῷ τὸ ὕδωρ, λέγεται τὰ μὲν περὶ τὰ δ' ἔνυδρα· τὰ δ' ἔδεχόμενα μὲν, πεφυκότα μέντοι πρὸς τὴν κράσιν τῆς ψύξεως τὴν ἐφ' ἐκατέρω τῶν ἰκανῶς, τὰ μὲν περὶ τὰ δ' ἔνυδρα 15 καλεῖται, οὗτ' ἀναπνεύοντα οὕτε δεχόμενα τὸ ὕδωρ, τῷ δὲ τὴν τροφήν ποιεῖσθαι καὶ διαγωγὴν ἐν ἐκατέρῳ τούτων. πολλὰ γὰρ δεχόμενα τὸν ἀέρα, καὶ τοὺς τόκους ἐν τῇ γῇ ποιούμενα, τὴν τροφήν ἐκ τῶν ἐνύδρων ποιεῖται τόπων καὶ διατρίβει τὸν πλεῖστον ἐν ὕδατι χρόνον· ἅπερ ἔοικεν 20 ἐπαμφοτερίζειν μόνῃ τῶν ζώων· καὶ γὰρ ὡς περὶ τὰ καὶ ὡς ἔνυδρά τις ἂν θεῖη. τῶν δὲ δεχομένων τὸ ὑγρὸν οὐθὲν ἔτε περὶ ὅτε πτηνόν, ἐδὲ τὴν τροφήν ἐκ τῆς γῆς ποιεῖται, τῶν δὲ περὶ τὸν ἀέρα δεχομένων τὸν ἀέρα πολλὰ. καὶ τὰ μὲν ὅπως ὥς μὴδὲ ζῆν δύνασθαι χωρίζόμενα τῆς τοῦ ὕδατος 25 φύσεως, οἷον αἷ τε καλούμεναι θαλάττιαι χελῶναι καὶ κροκόδειλοι καὶ ἵπποι ποτάμιοι καὶ φῶκαι καὶ τῶν ἐλατόνων ζώων οἷον αἷ τ' ἐμύδες καὶ τὸ τῶν βατράχων γένος· ταῦτα γὰρ ἅπαντα μὴ διὰ τινος ἀναπνεύσαντα χρόνου ἀποπνίγεται. καὶ τίκτει δὲ καὶ ἐκτρέφει ἐν τῷ ξηρῷ· 30 τὰ δὲ πρὸς τῷ ξηρῷ, διάγει δ' ἐν τῷ ὑγρῷ. περιττότατα δὲ πάντων ὁ δελφίς ἔχει τῶν ζώων, καὶ εἴ τι ἄλλο τοῦτον ἐσὶ καὶ τῶν ἐνύδρων καὶ τῶν ἄλλων κητωδῶν ὅσα, τῶ-

τον ἔχει τὸν τρόπον, οἷον φάλαινα καὶ ὅσ' ἄλλ' αὐτῶν ἔχει αὐλόν. ἡ γὰρ ῥάδιον ἔτ' ἔνυδρον θεῖναι μόνον τούτων ἕκαστον ἔτε περὶ τὸν ἀέρα, εἰ περὶ τὰ δεχόμενα τὸν ἀέρα θε-τέον, τὰ δὲ τὸ ὕδωρ ἔνυδρα τὴν φύσιν. ἀμφοτέρων γὰρ μετελήφεν· καὶ γὰρ τὴν θάλατταν δέχεται καὶ ἀφήνισι 5 κατὰ τὸν αὐλόν, καὶ τὸν ἀέρα τῷ πλεύμονι. τοῦτο γὰρ ἔχουσι τὸ μόριον, καὶ ἀναπνέουσιν· διὸ καὶ λαμβανόμενος ὁ δελφίς ἐν τοῖς δικτύοις ἀποπνίγεται ταχέως διὰ τὸ μὴ ἀναπνεῖν. καὶ ἔξω δὲ ζῆ πολλὸν χρόνον μύζων καὶ σένων, ὥσπερ καὶ τὰλλα τῶν ἀναπνεόντων ζώων· ἔτι δὲ καθεύδων ὑπερέχει τὸ ῥύγχος, ὅπως ἀναπνέη. τὰ δ' αὐτὰ τάττειν εἰς ἀμφοτέρας τὰς διαιρέσεις ἀποπον, ὑπεναντίους οὕτως· ἀλλ' ἔοικεν εἶναι τὸ ἔνυδρον ἔτι προσδιοριζέον. τὰ μὲν γὰρ δέχεται τὸ ὕδωρ καὶ ἀφήνισι διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ τὰ ἀναπνεύοντα τὸν ἀέρα, καταψύξεως χάριν, τὰ δὲ διὰ τὴν τροφήν· ἀνάγκη γὰρ ἐν ὑγρῷ λαμβάνοντα ταύτην καὶ τὸ ὑγρὸν ἅμα δέχεσθαι, καὶ δεχόμενα ὅργανον ἔχειν 10 ὃ ἐκπέμψει. τὰ μὲν οὖν ἀνάλογον τῇ ἀναπνοῇ χρώμενα τῷ ὑγρῷ βράγχια ἔχει, τὰ δὲ διὰ τὴν τροφήν αὐλὸν τῶν ἐναίμων ζώων. ὁμοίως δὲ τὰ τε μαλάκια καὶ τὰ μαλακόσρακα· καὶ γὰρ ταῦτα δέχεται τὸ ὑγρὸν διὰ τὴν τρο-φήν. ἔνυδρα δ' ἐστὶ τὸν ἕτερον τρόπον, διὰ τὴν τοῦ σώ-ματος κράσιν καὶ τὸν βίον, ὅσα δέχεται μὲν τὸν ἀέρα 15 ζῆ δ' ἐν τῷ ὑγρῷ, ἡ ὅσα δέχεται μὲν τὸ ὑγρὸν καὶ ἔχει βράγχια, πορεύεται δ' εἰς τὸ ξηρὸν καὶ λαμβά-νει τροφήν. ἐν δὲ μόνον νῦν ὥπται τοιοῦτον, ὁ καλούμε-νος κορδύλος· οὗτος γὰρ πλεύμονα μὲν οὐκ ἔχει ἀλλὰ βράγχια, τετράπουλον δ' ἐστὶν ὡς καὶ περὶ τὸν πεφυκός. τούτων δὲ πάντων ἔοικεν ἡ φύσις ὥσπερ ἀνὴρ διεστράφθαι, 20 καθάπερ τῶν τε ἀρρένων ἕνῃ γίνεται θηλυκὰ καὶ τῶν θηλέων ἀρρενωπά. ἐν μικροῖς γὰρ μορίοις λαμβάνοντα τὰ ζῶα διαφορὰν μέγα διαφέρειν φαίνονται κατὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος φύσιν. δηλοῖ δ' ἐπὶ τῶν ἐκτεμνομέ-

1. μνήμης] καὶ μνήμης *A*^a. || 2. πλεῖον *PD*^a. || πολιτικώτερον *g* *A*^a, πικριώτερον *A*^a*C*^a, πολιτικώτερος *PD*^a. || ἀπογόνους] ἀπὸ ἀγώνων *A*^a*C*^a. || 3. τῆς om *D*^a. || 4. ἔτι] ἐν *PD*^a. || τροφήν *A*^a. || 5. πᾶσι *PA*^a*D*^a. || αἱ] πᾶσαι *PD*^a. || 8. τῆς αὐτῆς *PD*^a. || 11. δὲ] μὲν *A*^a. || 12. μὲν γὰρ τῷ *A*^a*C*^a. || 14. παραπεφυκότα *A*^a. || μέντοι] δέ τοι *D*^a. || περὶ *A*^a. || 15. τῶν *P*. || μὲν γὰρ *π. C*^a. || 16. ἀνάπνεα *A*^a*C*^a. || τῷ δὲ] τὰ δὲ τῷ *C*^a. || 19. ἐκ τῶν] αὐτῶν *P*. || ὑδαρῶν *A*^a. || 20. ἅπερ] ἅπερ ὡς *D*^a, ἅπερ ὥσπερ *C*^a. || 21. ἐπαμφοτερίζουσι *PD*^a. || 22. ὡς om *A*^a. || 23. ἔτε] αὐτῶν *A*^a*C*^a. || ἔτε πτηνόν om *A*^a*C*^a. || 27. κροκόδειλος *A*^a. || 28. τε μύδες *PA*^a*D*^a. || 30. τίκτει δὲ] ἐκτίκτει *A*^a*C*^a. || 31. τὰ δὲ πρὸς τῷ ξηρῷ om *P*. || περιττότερα *C*^a. || 32. ἡ *A*^a. || ὀχεῖ *C*^a. || ἄλλο τῶν τοιούτων *PD*^a. || 33. ἄλλων om *P*. || ἔχει τῶν *D*^a.

1. φάλαινα *A*^a*C*^a. || 2. ῥάδιον] ῥάδιον *PD*^a. || μόνον θεῖναι *P*. || 3. ἀέρα] ἀρρενα *P*. || 4. τὴν om *A*^a*C*^a. || 6. πνεύμονι *A*^a*C*^a. || 10. ἄλλα *A*^a*C*^a, τὰ ἄλλα *D*^a. || 11. τὸ δ' αὖ *A*^a. || 12. ὑπεναντίας *D*^a. || 16. τὴν om *A*^a. || λαμβάνειν *PD*^a. || 17. δεχόμενα *C*^a, δεχόμενον *A*^a, τὸ δεχόμενον *PD*^a. || ἔχει *PD*^a. || 18. ἡ ἐκπέμψει *P*. || 19. ὑγρῷ] θερμῷ *A*^a*C*^a. || 22. ἔνυδρα *PD*^a. || 24. ἡ — ὑγρὸν om *P*. || 27. κορδύλος *g* *A*^a, κροκόδειλος *A*^a*C*^a*D*^a. || πνεύμονα *PA*^a*C*^a. || 28. βράγχια, πορεύεται δ' εἰς τὸ ξηρὸν καὶ λαμβάνει τροφήν, τετρ. *A*^a*C*^a. || 29. ἔοικεν] πέφυκεν *P*. || ὥσπερ *D*^a, ὥσπερ αἰ *C*^a. || διεψεύσθαι *A*^a*C*^a. || 30. τε om *PD*^a. || 31. θηλείων *P*, θηλυκῶν *A*^a*C*^a. || 32. φαίνεται *A*^a*C*^a.

νων· μικρῶ γὰρ μορίῳ πηρωθέντος εἰς τὸ θῆλυ μεταβάλλει τὸ ζῶον, ὥστε δῆλον ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς συστάσει ἀκαριαίς τινὸς μεταβάλλοντος τῷ μεγέθει, ἐὰν ἡ ἀρχαί-
 δες, γίνεται τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, ὅπως δ' ἀναιρεθέντος
 ὑδέτερον. ὥς τε καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἑνυδρον εἶναι κατ' ἀμ-
 5 φοτέρως τὰς τρόπους, ἐν μικροῖς μορίοις γινομένης τῆς με-
 ταβολῆς συμβαίνει γίνεσθαι τὰ μὲν πεζὰ τὰ δ' ἑνυδρα
 τῶν ζώων. καὶ τὰ μὲν ἐν ἐπαμφοτερίζει, τὰ δ' ἐπαμφο-
 τερίζει, διὰ τὸ μετέχειν τι τῆς ὕλης ἐν τῇ συστάσει τῆς
 γενέσεως, ἐξ οἷας ποιεῖται τὴν τροφήν· προσφιλὲς γὰρ
 10 ἐκάστω τῶν ζώων τὸ κατὰ φύσιν, ὥσπερ εἴρηται καὶ
 πρότερον.

Διηρημένων δὲ τῶν ζώων εἰς τὸ ἑνυδρον καὶ πεζὸν τρι-
 χῶς, τῷ δέχεσθαι τὸν ἀέρα ἢ τὸ ὕδωρ, καὶ τῇ κράσει τῶν
 σωμάτων, τὸ δὲ τρίτον ταῖς τροφαῖς, ἀκολουθεῖσιν οἱ βίοι
 15 κατὰ ταύτας τὰς διαιρέσεις· τὰ μὲν γὰρ κατὰ τὴν κράσιν
 καὶ τὴν τροφήν ἀκολουθεῖσι, καὶ κατὰ τὸ δέχεσθαι τὸ ὕδωρ
 ἢ τὸν ἀέρα, τὰ δὲ τῇ κράσει καὶ τοῖς βίοις μόνον. τῶν μὲν
 οὖν ὀστρακοδέρμων ζώων τὰ μὲν ἀκίνητά ζοντα τρέφεται τῷ
 ποτίμῳ· διηθεῖται γὰρ διὰ τῶν πυκνῶν διὰ τὸ λεπτότερον
 20 εἶναι τῆς θαλάττης συμπεττομένης, ὥσπερ καὶ τὴν ἐξ ὑπαρ-
 χῆς λαμβάνει γενέσιν. ὅτι δ' ἐν τῇ θαλάττῃ πότιμον ἔνεσι
 καὶ τῷτο διηθεῖσθαι δύναται, φανερόν ἐστιν· ἡδὴ γὰρ εἰληφέ-
 ναι τέτοιο συμβέβηκε πείραν. ἐὰν γὰρ τις κήρινον πλάσας
 λεπτὸν ἀγγεῖον καὶ περιδῆτας καθῆναι εἰς τὴν θάλατταν κενόν,
 25 ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ λαμβάνει ὕδατος πλῆθος, καὶ τοῦτο
 φαίνεται πότιμον. αἱ δ' ἀκαλῆφαι τρέφονται ὅ τι ἂν προσ-
 πέσῃ ἰχθυῖδιον. ἔχει δὲ τὸ σῶμα ἐν μέσῳ· δῆλον δὲ τοῦτο
 μάλιν· ἐστὶν ἐπὶ τῶν μεγάλων. ἔχει δ' ὥσπερ τὰ ὄσρεα, ἢ
 ὑποχωρεῖ ἔξω ἢ τροφή, πόρον. ἐστὶ δ' ἔτος ἄνω· εἶοικε γὰρ
 30 ἢ ἀκαλῆφῃ ὥσπερ τὸ ἔσω εἶναι τῶν ὀσρέων τὸ σαρκῶδες,
 τῇ δὲ πέτρᾳ χρῆσθαι ὡς ὀσρέω. καὶ αἱ λεπάδες δ' ἀπο-
 λυόμεναι μεταχωρεῖσι καὶ τρέφονται. ὅσα δὲ κινητικά, τὰ

μὲν ζωοφαγῶντα τρέφεται τοῖς μικροῖς ἰχθυοῖς, οἷον ἡ
 πορφύρα· σαρκοφάγον γὰρ ἐστὶ, διὸ καὶ δελεάζεται τοῖς
 τοῖστοις· τὰ δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ θαλάττῃ φυομένοις. αἱ δὲ
 χελῶναι αἱ θαλάττιαι τὰ τε κογχύλια νέμονται (ἔχουσι
 γὰρ τὸ σῶμα ἰσχυρότερον πάντων· ὅτε γὰρ ἂν ἐπιλάβηται
 ἢ λίθῳ ἢ ἄλλῳ ὁτῶν, ἀπεσθίει καὶ κατάγνυσιν), καὶ ἐξίῃσα
 τὴν πᾶν νέμεται. πονοῦσι δὲ καὶ ἀπόλλυνται πολλάκις,
 ὅταν ἐπιπολαῖσαι ξηρανθῶσιν ὑπὸ τῆς ἡλίου· καταφέρεσθαι
 γὰρ πάλιν ἐδύνανται ῥαδίως. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ
 10 μαλακόσρακα· καὶ γὰρ ταῦτα παμφάγα· καὶ γὰρ λίθους
 καὶ ἰλὺν καὶ φυκία νέμονται καὶ κόπρον, οἷον οἱ πετραῖοι
 τῶν καρκίνων, καὶ σαρκοφαγοῦσιν. οἱ δὲ κάραβοι κρα-
 τῆσι μὲν καὶ τῶν μεγάλων ἰχθύων, καὶ τις συμβαίνει περι-
 πέτεια τούτων ἐνίοις· τοὺς μὲν γὰρ καράβους οἱ πολύποδες
 15 κρατῆσιν, ὥς τε κἂν ὄντας πλησίον ἐν ταύτῳ δικτύῳ αἰσθῶν-
 ται, ἀποθνήσκουσιν οἱ κάραβοι διὰ τὸν φόβον· οἱ δὲ κάρ-
 βοι τὰς γόγγυρας· διὰ γὰρ τὴν τραχύτητα ἐκ ἐξολισθαίνου-
 σιν αὐτῶν· οἱ δὲ γόγγυροι τὰς πολύποδας κατεσθίσιν· ἔδεν
 γὰρ αὐτοῖς διὰ τὴν λειότητα δύναται χρῆσθαι. τὰ δὲ
 20 μαλάκια πάντα σαρκοφάγα ἐστίν. (νέμονται δ' οἱ κάρ-
 βοι τὰ ἰχθυῖδια θηρεύοντες παρὰ τὰς θαλάμους· καὶ γὰρ
 ἐν τοῖς πελάγεσιν ἐν τοῖς τοιοῦτοις γίνονται τόποις οἱ ἂν
 ὥσι τραχεῖς καὶ λιθώδεις· ἐν τοῖς γὰρ ποιοῦνται καὶ
 τὰς θαλάμους· ὅ τι δ' ἂν λάβῃ, προσάγεται πρὸς τὸ
 25 στόμα τῇ δικρᾷ χηλῇ καθάπερ οἱ καρκίνοι.) βαδίζει δὲ
 κατὰ φύσιν μὲν εἰς τὸ μπροσθεν, ὅταν ἄφοβος ᾖ, κατα-
 βαλὼν τὰ κέρατα πλάγια· ὅταν δὲ φοβηθῇ, φύγει ἀ-
 νάπαλιν καὶ μακρὰν ἐξακοντίζει· μάχονται δὲ πρὸς ἀλ-
 λήλους ὥσπερ οἱ κριοὶ τοῖς κέρασιν, ἐξαίροντες καὶ τύπτον-
 30 τες· ὁρῶνται δὲ μετ' ἀλλήλων καὶ ἀθροοὶ πολλάκις ὥσπερ
 ἀγέλη.

Τὰ μὲν ἐν μαλακόσρακα τῆτον ζῆ τὸν τρόπον, τῶν δὲ
 μαλακίων αἱ τευθίδες καὶ αἱ σήπαι κρατῆσι καὶ τῶν με-

5. τὸ alterum om PD^a. || 6. γειομένης τῆς μ. P, τεινομένης τῆς μ. A^a, τῆς μ. γινομένης D^a. || 7. συμβ.] διὸ συμβαίνει A^aC^a. ||
 8. ἐπαμφοτερίζει utrobique C^a. || τὰ δ' ἐπαμφοτερίζει om P. || 9. τι om A^aC^a. || 13. τὸ om A^aC^a. || 14. τὸ PD^a, τῷ τε A^aC^a. ||
 τὸ ὕδωρ ἢ τὸν ἀέρα D^a. || 17. καὶ τὴν τροφήν ἀκολουθεῖσι om P. || 19. τὰ] ἐναι A^aC^a. || κινητίζοντα C^a. || 20. γὰρ] δὲ A^a. || διὰ] ἰδίᾳ
 P. || 21. θαλάσσης A^a. || συμπεττομένων P. || 22. κήρην P. || ἐστὶ καὶ ταύτῃ δ. P. || 24. τέτω P, τῷτο A^aC^a. || συμβέβηκε τισὶ π.
 PD^a. || 25. θάλασσαν PD^a. || 27. ἀκαλύφαι et 31. ἀκαλύφῃ D^a. || 27. ἔταν A^aC^a. || 29. δ'] δὲ καὶ A^aC^a. || 30. τροφὴ ἔξω,
 omisso ἢ, A^aC^a. || ἔτως A^a, αὐτὸς PD^a, ἔτος αἶνος C^a. || 32. ὀσρέα P. || ἀποδύμεναι A^aC^a. || 33. κινητικά μὲν ζωοφαγῶντα δὲ τρέ-
 φεται A^aC^a.

2. τοῖς om PC^a. || 3. τῇ om A^aC^a. || 4. αἱ om P. || 7. ἀπολλύνται A^aC^a. || 8. ὑπερξηρανθῶσιν PD^a. || 9. ἐδύνανται πάλιν
 PD^a. || 10. ἀμφάγα P. || 11. ἰλὺν] ὕλην PD^a. || νέμεται P. || κόπριον A^a. || 12. αἱ A^a. || 13. καὶ] κατὰ P. || 15. ὅτα P
 A^aC^a. || αἰσθάνονται A^aC^a. || 17. τραχύτητα P. || 18. κατεσθίσουσιν] ἐκ ἐσθίσουσιν A^a. || 19. δύναται PA^aC^a. || 20. εἰσὶ A^a. || 21. περὶ
 A^a. || 22. πελ. ἐν] πελ. μὲν A^aC^a. || οἱοὶ PA^aD^a. || 23. τέτοις] τοῖς τοῖστοις PD^a. || καὶ om PD^a. || 24. δὲ post ἂν A^aC^a, om
 P. || 25. δικρα P. || 26. τὸ πρόσθεν PD^a. || καταβάλλον PA^aD^a. || 30. πολλάκις καὶ ἀθροοὶ PD^a. || 32. τοῖτων C^a. || 33. αἱ
 τευθίδες καὶ σήπαι A^a, αἱ σήπαι καὶ αἱ τευθίδες D^a.

γάλων ἰχθύων. οἱ δὲ πολυπόδες μάλιστα κογχύλια συλ-
λέγοντες, ἐξαιρῶντες τὰ σαρκία τρέφονται τούτοις· διὸ καὶ
τοῖς ὀσράκοις οἱ θηρεύοντες γνωρίζουσι τὰς θαλάμους αὐτῶν.
ὁ δὲ λέγουσιν τινες, ὡς αὐτὸς αὐτὸν ἐσθίει, ψεῦδός ἐστιν·
ἀλλ' ἀπεθρομεμένας ἔχουσιν ἔνιοι τὰς πλεκτάνας ὑπὸ τῶν
γόγγρων.

Οἱ δ' ἰχθύες τοῖς μὲν κυήμασι τρέφονται πάντες, ὅταν
οἱ χρόνοι καθήκουσιν ἔστωι, τὴν δ' ἄλλην τροφήν ἐκ τῆν αὐτὴν
ποιῶνται πάντες. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσὶ σαρκοφάγοι μόνον,
οἷον τὰ τε σελάχη καὶ οἱ γόγγροι καὶ αἱ χάναι καὶ οἱ
θύνοι καὶ λάβρακες καὶ σινόδοντες καὶ ἄμναι καὶ ὀρφοὶ
καὶ μύραιναι· αἱ δὲ τρίγλαι καὶ φυκίαι τρέφονται καὶ
ὀσρέαις καὶ βορβόρω καὶ σαρκοφαγῶσιν· κέφαλοι δὲ τῷ
βορβόρω, ὁ δὲ δασκίλλος τῷ βορβόρω καὶ κόπρω, σκάρως
δὲ καὶ μελάνηρος φυκίαις, ἡ δὲ σάλπη τῇ κόπρω καὶ φυ-
κίαις· βόσκειται δὲ καὶ τὸ πράσιον, θηρεύεται δὲ καὶ κολο-
κύνθη μόνη τῶν ἰχθύων. ἀλληλοφαγοῦσι δὲ πάντες μὲν
πλὴν κεσρέως, μάλιστα δ' οἱ γόγγροι. ὁ δὲ κέφαλος καὶ ὁ
κεσρέως ὅλως μόνον ἐκ σαρκοφαγῶσιν· σημεῖον δέ, ὅτε γὰρ
ἐν τῇ κοιλίᾳ πῶποτ' ἔχοντες εἰλημμένοι εἰσὶ τοῖς οὐδέν,
ἔτε δελέατι χρώνται πρὸς αὐτὴν ζῶν σαρκὴν ἀλλὰ μάζη.
τρέφεται δὲ πᾶς κεσρέως φυκίαις καὶ ἄμμω. ἔτι δ' ὁ μὲν
κέφαλος, ὃν καλοῦσιν τινες χελῶνα, πρόσγειος, ὁ δὲ πε-
ραίας ἔ· βόσκειται δ' ὁ περαίας τὴν ἀφ' αὐτῆς μύζαν, διὸ
καὶ νῆσις ἐστὶν αἰεὶ. οἱ δὲ κέφαλοι νέμονται τὴν ἰλύν, διὸ
καὶ βαρεῖς καὶ βλενωδὲς εἰσὶν, ἰχθὺν δ' ὅλως ἐκ ἐσθίουσιν·
διὰ τε τὸ ἐν τῇ ἰλὺι διατρίβειν ἐξανακολυμῶσι πολλάκις,
ἵνα περιπλύνωνται τὸ βλένος. τὸν δὲ γόνον αὐτῶν ὁδὸν ἐσθίει
τῶν θηρίων, διὸ γίνονται πολλοί· ἀλλ' ὅταν αὐξήσῃσι,
τότε κατεσθίονται ὑπὸ τε τῶν ἄλλων ἰχθύων καὶ μάλιστα

ὑπὸ τῆς ἀχάρης. λαίμαργος δὲ μάλιστα τῶν ἰχθύων ὁ κε-
στρέως ἐστὶ καὶ ἀπληστος, διὸ ἡ κοιλία περιτείνεται, καὶ
ὅταν ἢ μὴ νῆσις, φαῦλος· ὅταν δὲ φοβηθῇ, κρύπτει τὴν
κεφαλὴν ὡς ὅλον τὸ σῶμα κρύπτων. σαρκοφαγεὶ δὲ καὶ ὁ
σινόδων, καὶ τὰ μαλάκια κατεσθίει. πολλάκις δὲ καὶ ὅτος
καὶ ἡ χάνη ἐκβάλλουσι τὰς κοιλίας διώκοντες τὰς ἐλάττας
ἰχθύς, διὰ τὸ πρὸς τῷ σῶματι τὰς κοιλίας τῶν ἰχθύων εἶναι
καὶ σῶμαχον μὴ ἔχειν. τὰ μὲν ἔν, ὥσπερ εἴρηται, σαρκο-
φάγα μόνον ἐστὶν, οἷον δελφίς καὶ σινόδων καὶ χρύσοφρυς
καὶ οἱ σελαχῶδεις τῶν ἰχθύων καὶ τὰ μαλάκια· τὰ δ' ὡς
ἐπὶ τὸ πολὺ νέμονται μὲν τὸν πηλὸν καὶ τὸ φύκος καὶ τὸ
βρύον καὶ τὸ καλόμενον καυλίον καὶ τὴν φυομένην ὕλην,
οἷον φυκίς καὶ κωβιὸς καὶ οἱ πετραῖοι· ἡ δὲ φυκίς ἄλλης
μὲν σαρκὸς οὐχ ἄπτεται, τῶν δὲ καρίδων. πολλάκις δὲ
καὶ ἀλλήλων ἄπτονται, καθάπερ εἴρηται, καὶ τῶν ἐλαττώ-
νων οἱ μείζους. σημεῖον δ' ὅτι σαρκοφαγῶσιν· ἀλίσκονται
γὰρ τοῖς τοῖς δελέασιν. καὶ ἄμναι δὲ καὶ θυνίς καὶ λάβραξ
τὰ μὲν πολλὰ σαρκοφαγῶσιν, ἄπτονται δὲ καὶ φυκίων. ὁ
δὲ σάργος ἐπινέμεται τῇ τρίγλῃ, καὶ ὅταν ἡ τρίγλη κινή-
σασα τὸν πηλὸν ἀπέλθῃ (δύναται γὰρ ὀρύττειν), ἐπικατα-
βάς νέμεται καὶ τὰς ἀσθενεστέρας ἐαυτῷ κωλύει συνεπιβαί-
νειν. δοκεῖ δὲ τῶν ἰχθύων ὁ καλόμενος σκάρως μηρυκάζειν
ὥσπερ τὰ τετράποδα μόνος. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ἰχθύσιν ἡ
θήρα τῶν ἡττώων καταντικρὺ γίνεται τοῖς στόμασιν, ὥνπερ
πεφύκασι τρόπον νεῖν· οἱ δὲ σελαχῶδεις καὶ οἱ δελφίτες
καὶ πάντες οἱ κητώδεις ὑπτιοὶ ἀναπίπτοντες λαμβάνουσιν·
κάτω γὰρ τὸ σῶμα ἔχουσιν. διὸ σῶζονται μᾶλλον οἱ ἐλάτ-
τες· εἰ δὲ μή, πάμπαν ἂν ὀλίγοι δοκῶσιν εἶναι· καὶ γὰρ
ἡ τῆς δελφίνος ὀξύτης καὶ δύναμις τοῦ φαγεῖν δοκεῖ εἶναι
θαυμασθή. τῶν δ' ἐγχελεύων τρέφονται ὀλίγοι μὲν τινες καὶ

1. μάλιστα τὰ κογχ. *A^oC^o*. || 2. ἐξαιρῶντες *PD^a*. || 4. ὅτι *C^o*. || ψευδὲς *A^oC^o*. || 5. περιεθρομεμένας *D^a*, πῆδη δεσμίας *E^a*, in-
certo *P.* || 9. μόνον om *P.* || 11. σινόδοντος *A^oC^o*. || ἄμναι *C^oD^a*, ἄμναι *P.*, ἄμναι *E^a*. || ὀρφὸς *PE^a*. || 12. καὶ μύραιναι post 11.
θύνοι *A^oC^o*. || 12. καὶ ante φ. om *PD^a*. || καὶ ὀσρέω καὶ βορβόρω τρέφονται *A^oC^o*. || 13. κέφαλοι δὲ τῷ βορβόρω om *PD^a*. || 14.
δασκίλλος *A^a*. || καρπῷ *A^oC^o*. || 15. μελάνηρος *PD^a*. || 16. βόσκειται δὲ — δὲ om *P.* || βράσιον *A^oC^o*. || κολοκύνθη *PD^a*. || 18. ὁ
post καὶ om *P.* || 20. πῶ om *PD^a*. || ἔχουσιν *A^oC^o*. || 21. ζῶν σαρκὴ πρὸς αὐτῶν *PD^a*. || 22. τρέφεται δὲ] τρέφεται δὲ καὶ *A^oC^o*,
ἀλλὰ τρέφεται *P.* || φυκίᾳ *C^a*, φύκη *PD^a*. || 23. πρόσγηρος *P.*, πρόσγηρος *D^a*. || 23 et 24. παρείας *A^oC^o*. || 25. αἰεὶ om *P.* || ὕλην
PD^a. || 26. βλενωδὲς et 28. βλένος *PD^a*. || 26. ἰχθύς *C^a*. || 27. τε] δὲ *C^a*, om *A^a*. || ταῖς ἰλὺσι *D^a*. || 28. περιπλυννῶνται *P.* ||
30. τε om *A^oC^o*.

1. ἀρχάνου *PD^a*, ἀθαρίνου *A^oC^o*. || ἐστὶν ὁ κεσρέως *PD^a*. || 3. ἢ μὴ] μὲν ἢ *D^a*, ἢ μὲν *P.* || 5 et 9. σινόδων *A^oC^o*. || 6. χάνη
PD^a. || 7. ἰχθύας *PD^a*. || 10. οἱ om *P.* || τῶν] δὲ τῶν *A^a*. || 13. φύκας *A^a*, φάκας *C^a*. || ἡ δὲ φύκας *A^a*, οἱ δὲ φύκας *PC^a*. || 14.
ἄπτονται *P.* || δὲ post πολλ. om *P.* || 15. καθάπερ εἴρηται om *A^oC^o*. || 17. ἄμναι *D^a*, ἄμναι *P.*, ἄμναι *E^a*. || θύνος *A^oC^o*. || 18.
σαρκοφαγῶσιν. ἀλίσκονται γὰρ τοῖς τοῖς δελέασιν. ἄπτονται *A^a*. || 19. σαργὸς *A^oC^o*. || ἐπιλέγεται *PE^a*. || τὴν τρίγλαν *PD^a*. || τρίγλα *A^a*
C^a. || 21. συνεπιβεῖν *A^oC^o*. || 22. ὅ] καὶ ὁ *PD^a*. || 24. καταντικρὺς *P.* || τῷ σῶματι *A^oC^o*. || 25. νεῖν] τῶν *D^a*, om *A^oC^o*. || δὲ]
μὲν ἔν ἄλλοι *A^a*. || οἱ om *PD^a*. || 26. ἀναπίπτοντες] ἄπαντες *PD^a*. || 28. ὀλίγοι δοκῶσιν *C^a*, δοκῶσιν ὀλίγοι *PD^a*. || 29. ἢ] ἢτε *A^oC^o*. ||
τῷ ante φαγεῖν om *P.* || 30. ἐγχελεων τρέφονται μὲν ὀλίγοι *D^a*.

ἐνιαχοῦ καὶ τῇ ἰλύϊ καὶ σιτίοις, ἂν τις παραβάλλῃ, αἱ μέντοι πλείσαι τῷ ποτίμῳ ὕδατι· καὶ τῷ τῆρσιν οἱ ἐγχελυοτρόφοι ὅπως ὅτι μάλιστα καθαρὸν ἦ, ἀπορρέον αἶ καὶ ἐπιρρέον ἐπὶ πλαταμώνων· ἢ κοιῶνται τὰς ἐγχελεῶ-
 νας. ἀποπνίγονται γὰρ ταχύ, ἐὰν μὴ καθαρὸν ᾖ τὸ ὕδωρ·
 ἔχουσι γὰρ τὰ βράγχια μικρά. διόπερ ὅταν θηρεύωσι, τα-
 ράττει τὸ ὕδωρ· καὶ ἐν τῷ Στρυμόνι δὲ περὶ Πλειάδας
 ἀλίσκονται· τότε γὰρ ἀναβολοῦται τὸ ὕδωρ καὶ ὁ πηλὸς
 ὑπὸ πνευμάτων γινομένων ἐναντίων· εἰ δὲ μή, συμφέρει
 ἡσυχίαν ἔχειν. ἀποθανῆσαι δ' αἱ ἐγχέλυς ἐκ ἐπιπολάζοντι
 ὕδρ' ἐφέρονται ἄνω, ὥσπερ οἱ πλείστοι τῶν ἰχθύων· ἔχουσι
 γὰρ τὴν κοιλίαν μικράν. δημὸν δ' ὀλίγα μὲν ἔχουσιν, αἱ δὲ
 πλείσαι οὐκ ἔχουσιν. ζῶσι δ' ἐκ τοῦ ὑγροῦ ἀφαιρούμεναι
 ἡμέρας καὶ πέντε καὶ ἕξ, καὶ βορείων μὲν ὄντων πλείους,
 νοτίων δ' ἐλάττους. καὶ μεταβαλλόμεναι τὰ θέρεσ εἰς τοὺς
 ἐγχελυῶνας ἐκ τῶν λιμνῶν ἀποθνήσκουσι, χειμῶνος δ' οὐ.
 καὶ τὰς μεταβολὰς δ' οὐχ ὑπομένουσιν τὰς ἰσχυράς, οἷον
 καὶ τοῖς φέρουσιν ἐὰν βάπτωσιν εἰς ψυχρόν· ἀπόλλυνται
 γὰρ ἀθρόαι πολλάκις. ἀποπνίγονται δὲ καὶ ἐὰν ὀλίγῳ ὕ-
 दाτι τρέφωνται. τὸ δ' αὐτὸ τῷ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμ-
 βαίνει ἰχθύων· ἀποπνίγονται γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ ὕδατι καὶ
 ὀλίγῳ αἶε ὄντες, ὥσπερ καὶ τὰ ἀναπνέοντα, ἐὰν περιπτω-
 σθῇ ὀλίγος ἀήρ. ζῶσι δ' ἔναι ἐγχέλυς καὶ ἑπτὰ καὶ ἑντῶ
 ἔτη. τροφῇ δὲ καὶ οἱ ποτάμιοι χράνται ἀλλήλους τ' ἐσθίον-
 τες καὶ βοτάνας καὶ ῥίζας, κἂν τι ἐν τῷ βορβόρῳ λάβω-
 σιν. νέμονται δὲ μᾶλλον τῆς νυκτός, τὴν δ' ἡμέραν εἰς τὰ
 βάθρα ὑποχωροῦσιν.

Τὰ μὲν ἐν περὶ τὴν τῶν ἰχθύων τροφήν τῶτον ἔχει τὸν
 3 τρόπον. τῶν δ' ὀρνίθων ὅσοι μὲν γαμφώνυχες, σαρκοφάγοι
 πάντες εἰσὶ, σῖτον δ' ὅδ' ἐὰν τις ψωμίτῃ δύναται κατα-

πιεῖν, οἷον τὰ τε τῶν αἰτῶν γένη πάντα καὶ ἰκτῖνοι καὶ ἱε-
 ρακες ἄμφω, ὃ τε φαβοτύπος καὶ ὁ σπιζίας (διαφέρει δ'
 ὅτοι τὸ μέγεθος πολὺ ἀλλήλων), καὶ ὁ τριόρχης· ἔστι δ' ὁ
 τριόρχης τὸ μέγεθος ὅσον ἰκτίνος, καὶ φαίνεται ὅτος διὰ
 5 παντός. ἔτι φήνη καὶ γύψ· ἔστι δ' ἡ μὲν φήνη τὸ μέγεθος
 αἰετὸς μείζων, τὸ δὲ χρώμα σποδοειδές, τῶν δὲ γυπῶν δύο
 ἐστὶν εἶδη, ὁ μὲν μικρὸς καὶ ἐκλευκότερος, ὁ δὲ μείζων καὶ
 σποδοειδέστερος. ἔτι τῶν νυκτερινῶν ἔνιοι γαμφώνυχες εἰσιν,
 οἷον νυκτικόραξ, γλαυξ, βρύας. ἔστι δ' ὁ βρύας τὴν μὲν
 ἰδέαν ὅμοιος γλαυκί, τὸ δὲ μέγεθος αἰετὸς ὕδρ' ἐλάττων. ἔτι
 δ' ἐλεὸς καὶ αἰγώλιος καὶ σκῶψ. τούτων δ' ὁ μὲν ἐλεὸς
 μείζων ἀλεκτρυόνος, ὁ δ' αἰγώλιος παραπλήσιος, ἀμφό-
 τεροι δὲ θηρεύουσιν τὰς κίττας· ὁ δὲ σκῶψ ἐλάττων γλαυ-
 κός· πάντα δὲ ταῦτα τρία ὄντα ὅμοια τὰς ὕφεις καὶ σαρ-
 10 κοφάγα πάντα. εἰσὶ δὲ καὶ τῶν μὴ γαμφώνυχων ἔνιοι
 σαρκοφάγοι, οἷον ἡ χελιδὼν. τὰ δὲ σκωληκοφάγα, οἷον
 σπίζα, ερσθός, βατίς, χλωρίς, αἰγίβαλος. ἔστι δὲ τῶν αἰ-
 γιβαλῶν εἶδη τρία, ὁ μὲν σπιζίτης μέγιστος (ἔστι γὰρ ὅσον
 σπίζα), ἕτερος δ' ὀρενὸς διὰ τὸ διατρίβειν ἐν τοῖς ὄρεσιν,
 15 ἔραϊον μακρὸν ἔχων· ὁ δὲ τρίτος ὅμοιος μὲν τέτοις, διαφέ-
 ρει δὲ κατὰ τὸ μέγεθος· ἔστι γὰρ ἐλάχιστος. ἔτι δὲ σκω-
 λῖς, μελαγκόρυφος, πυρρῆλας, ἐρίβακος, ἐπιλαῖς, οἰσρος,
 τύραννος· ὅτος τὸ μέγεθος μικρῷ μείζων ἀκρίδος, ἔστι δὲ
 φοινικῆν λάφον ἔχων, καὶ ἄλλως εὐχαρι τὸ ὀρνίθιον καὶ εὐ-
 20 ρυθμον. ἄνθος· οὗτος τὸ μέγεθος ὅσον σπίζα. ὀρόσπιζος·
 ὅτος σπίζῃ ὅμοιος καὶ τὸ μέγεθος παραπλήσιος, πλὴν ἔχει
 τὸν αὐχένα κυανῆν, καὶ διατρίβει ἐν τοῖς ὄρεσιν. ἔτι βασι-
 λεύς, σπερμολόγος. ταῦτα μὲν ἐν καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ μὲν
 ὅλως τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σκωληκοφάγα, τὰ δὲ τοιάδε
 30 ἀκανθοφάγα, ἀκανθίς, θραυπίς, ἔτι ἡ καλυμένη χρυσομή-

1. ἐὰν C^a. || παραβάλλῃ A^aC^a. || 2. πλείσαι om P. || ἐγχελεοτρόφοι D^a, ἐγχελοτρόφοι A^aC^a. || 4. πλαταμώνων P, πλατάμων A^aC^a. || ἢ A^aC^a. || κοιῶνται rc A^a, κοιῶν τὲ PE^a, κοιῶντες A^aC^aD^a. || 7. καὶ αἱ ἐν C^a. || εἰρύμιοι A^a. || πλειάδα PD^a. || 10. ἐγχέ-
 λεις PD^a. || ἐπιπολάζονται A^a. || 12. πλείσαι δ' A^aC^a. || 13. ζῶν PD^a. || 14. ἕξ] ἐξ ζῶσι PD^a. || 16. ἐγχελεῶνας A^aC^aD^a. ||
 18. τοῖς] τέτε A^aC^a. || 19. καὶ ἐὰν ἐπ' ὀλίγῳ C^a, ἐὰν καὶ ἐν ὀλίγῳ PD^a. || 20. τῷ om A^aC^a. || 21. ἀποπνίγεται A^a. || γὰρ om P. ||
 ταυτῷ P. || 22. ὀλίγοι PD^a. || ἐάπερ παμασθῇ PD^a. || 23. ἐγχέλει D^a, ἐγχέλειδς P. || 24. ἀλλήλους κατεσθίοντες, omissis καὶ βο-
 τάνας καὶ ῥίζας, A^a. || 29. ὅσοι] οἱ A^aC^a. || γαμφώνυχιοι PD^a. || 30. ἂν C^a. || καταπίνειν C^a, καταδίνειν A^a.

1. καὶ οἱ ἰκτῖνοι καὶ οἱ ἱέρακες A^a. || 2. φαβοτύπος P, βαφοτύπος A^a, βαφοτύπος C^a. || σπιζίας P, σιγζίας A^aC^a. || 3. τὸ μέγεθος
 ὅτοι PD^a. || ἔστι δ' ὁ τριόρχης om P. || 4. ὅσον] ὡς A^aC^a. || 5. ἔτι δὲ φήνη D^a. || 6. τὸ χρώμα δὲ πογγροειδέστερον A^a, τὸ δὲ χρώμα
 πολυοειδέστερον C^a. || τῶν — 8. σποδοειδέστερος om P. || 7. εἰσὶν A^aC^a. || λεπτότερος A^aC^a. || 8. πολυοειδέστερος A^aC^a. || ἔτι δὲ τῶν C^a.
 ἔτι — 9. βρύας om pr A^a. || 9. βύας utrobique PD^a. || 10. ὅμοιον PA^aC^a. || ἐλάττων PA^aC^a. || 14. ὁμοίος P. || 15. πάντα εἰσὶν.
 εἰσὶ PD^a. || μὴ om C^a. || 17. βατίς C^a, βάπας A^a. || αἰγίβαλος P. || 19. ἔσπιζα A^aC^a. || δ' om PD^a. || 21. γάρ] δ' A^aC^a. ||
 δὲ om P. || σκωληκίς PD^a, κωλῖς pr A^a. || 22. πυρρῆλας P, πυρρῆλας γρ A^a, πυρρῆλας D^a, πυρρὸς ὕλας A^aC^a. || ἐρίβακος A^aC^a. ||
 ἐπιλαῖς A^a. || 23. ἔτι P. || 24. φοινικῆν A^aC^a. || ἔχει rc A^a. || εὐχάριτον ὀρνίθιον A^aC^a, εὐχαρι τὸ ὄρεον PD^a. || εὐρρυθμον. ὁ δὲ λε-
 γόμενος ἄνθος D^a. || 25. ὀρόσπιζος E^a, ὀρέσπιζος P, ὀρέσπιζος D^a, ὀνεσπιζος C^a, ὁ νεόσπιζος A^a. || 26. ἔχει περὶ τὸν PA^aC^a. || 30.
 θραυπίς C^a. || ἔτι δὲ ἡ A^aC^a. || χρυσομήτρις PD^a.

τρεις. ταῦτα γὰρ πάντα ἐπὶ τῶν ἀκανθῶν νέμεται, σκυλήκα δ' ἔδεν ἔδ' ἔμφυχον ἔδεν· ἐν ταύτῳ δὲ καθεύδει καὶ νέμεται ταῦτα. ἄλλα δ' ἐστὶ σκνιποφάγα, αἱ τὲς σκνίπας θηρεύοντα ζῆ μάλιστα, οἷον πιπῶ ἢ τε μείζων καὶ ἡ ἐλάτων· καλοῦσι δὲ τινες ἀμφοτέρα ταῦτα δρυοκολάπτας· 5 ὅμοια δ' ἀλλήλοις, καὶ φωνὴν ἔχουσιν ὁμοίαν, πλὴν μείζω τὸ μείζον· νέμεται δ' ἀμφοτέρα ταῦτα πρὸς τὰ ξύλα προσπετόμενα. ἔτι κελεύς· ἔστι δ' ὁ κελεύς τὸ μέγεθος ὅσον τρυγῶν, τὸ δὲ χρώμα χλωρὸς ὅλος· ἔστι δὲ ξυλοκόπος σφόδρα, καὶ νέμεται ἐπὶ τῶν ξύλων τὰ πολλά, φωνὴν τε 10 μεγάλην ἔχει· γίνεται δὲ μάλιστα τὸ ὄρνειον τῷτο περὶ Πελοπόννησον. ἄλλος δὲ καλεῖται κνιπολόγος, τὸ μέγεθος μικρὸς ὅσον ἀκανθυλλίς, τὴν δὲ χροάν σποδοειδὴς καὶ κατάσικτος· φωνεῖ δὲ μικρόν· ἔστι δὲ καὶ τῷτο ξυλοκόπον· ἄλλα δ' ἔστιν αἱ ζῆ καρποφαγῶντα καὶ ποοφαγῶντα, οἷον φάψ, 15 φάττα, περισερά, οἰνάς, τρυγῶν. φάττα μὲν ἔν καὶ περισερά αἰε φαίνονται, τρυγῶν δὲ τῷ θέρας· τῷ γὰρ χειμῶνος ἀφανίζεται· φωλεῖ γάρ. οἰνάς δὲ τῷ φθινοπώρῳ καὶ φαίνεται μάλιστα καὶ ἀλίσκεται· ἔστι δὲ τὸ μέγεθος ἡ οἰνάς μείζων μὲν περισεράς, ἐλάττων δὲ φαβός· ἡ δ' ἄλωσις 20 αὐτῆς γίνεται μάλιστα καπτήσης τὸ ὕδωρ. ἀφικνῶνται δ' εἰς τὰς τόπας τῆς ἔχουσαι νεοττές· τὰ δ' ἄλλα πάντα τῷ θέρος ἀφικνέμενα νεοττεύει ἐνταῦθα, καὶ ἐκτρέφει τὰ πλείεστα ζώοις, πλὴν τῶν περισεροειδῶν. πάντων δ' ὡς εἰπεῖν τῶν ὀρνίθων οἱ μὲν πεζεύουσι περὶ τὴν τροφήν, οἱ δὲ περὶ ποταμὸς 25 καὶ λίμνας βιοτεύουσιν, οἱ δὲ περὶ τὴν θάλατταν, ὅσοι μὲν σεγαυόποδες, ἐν αὐτῷ τῷ ὕδατι ποιέμενοι τὴν πλείεσιν διατριβήν, ὅσοι δὲ σχιζόποδες, περὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ· καὶ τῶν ἔκτοι διὰ τῶν δυομένων τρεφόμενοι, ὅσοι μὴ σαργοφάγοι,

οἷον περὶ μὲν τὰς λίμνας καὶ τὰς ποταμὸς ἐρωδιὸς καὶ ὁ λευκερωδιός· ἔστι δ' ἔτος τὸ μέγεθος ἐκείνῳ ἐλάττων, καὶ ἔχει τὸ ῥύγχος πλατὺ καὶ μακρόν. ἔτι πελαργός καὶ λάρος· ὁ δὲ λάρος τὸ χρώμα σποδοειδὴς. καὶ σχοινίλος καὶ κίγκλος καὶ πύγαργος· ἔτος μέγιστος τῶν ἐλαττόνων τέτων· ἔστι γὰρ ὅσον κίχλη. πάντες δ' οὗτοι τὸ ἔραϊον κινουῦσιν. ἔτι σκαλίδρις· ἔστι δὲ τῷτο τὸ ὄρνειον ποικιλίαν ἔχον, τὸ δ' ὅλον σποδοειδές. καὶ τὸ τῶν ἀλκυόνων δὲ γένος· παρυδρόν ἔστιν. τυγχάνει δ' αὐτῶν ὄντα δύο εἶδη, καὶ ἡ μὲν φθέγγεται, 5 καθίζανουσα ἐπὶ τῶν δονάκων, ἡ δ' ἄφωνος· ἔστι δ' αὕτη μείζων· τὸν δὲ νῶτον ἀμφοτέραι κυανῶν ἔχουσιν. καὶ τροχίλος. περὶ δὲ τὴν θάλατταν καὶ ἀλκυὼν καὶ κήρυλος. καὶ αἱ κορώναι δὲ νέμονται ἀπτόμεναι τῶν ἐκπιπτόντων ζώων· παμφάγον γὰρ ἔστιν. ἔτι δὲ λάρος ὁ λευκὸς καὶ κέκφος, αἰθια, χαραδριός. τῶν δὲ σεγαυόπων τὰ μὲν βαρύτερα περὶ ποταμὸς καὶ λίμνας ἐστὶν, οἷον κύκνος, νήττα, φαλαρίς, κολυμβίς, ἔτι βόσκας, ὅμοιος μὲν νήττη, τὸ δὲ μέγεθος ἐλάττων, καὶ ὁ καλέμενος κόραξ· ἔτος δ' ἐστὶ τὸ μὲν μέγεθος οἷον πελαργός, πλὴν τὰ σκέλη ἔχει ἐλάττω, σεγαυόπος δὲ καὶ νευσικός, τὸ δὲ χρώμα μέλας· καθίζει δὲ 10 ἔτος ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ νεοττεύει ἐνταῦθα μόνος τῶν τοιούτων. ἔτι χήν, καὶ ὁ μικρὸς χήν ὁ ἀγελαῖος, καὶ χηναλώπηξ καὶ αἶξ καὶ πηνέλοψ. ὁ δ' ἀλαιοίτος καὶ περὶ τὴν θάλατταν διατρίβει καὶ τὰ λιμναῖα κόπτει. πολλοὶ δὲ καὶ παμφάγοι τῶν ὀρνίθων εἰσὶν. οἱ δὲ γαμφώνυχοι καὶ τῶν ἄλλων ἄπτονται ζώων, ὅσων ἂν κρατῶσι, καὶ τῶν ὀρνέων· πλὴν ἐκ ἀλληλοφάγοι τῷ γένει τῷ οἰκείῳ εἰσὶν, ὥσπερ οἱ ἰχθύες ἄπτονται πολλὰκις καὶ ἑαυτῶν. ἔστι δὲ τὸ τῶν ὀρνίθων γένος πᾶν μὲν ὀλιγόποτον, οἱ δὲ γαμφώνυχες καὶ

2. δὲ om P. || 4. μάλλον A^c. || οἷον πίπα C^a, ποιεῖται P, δὲ ποιεῖται D^aE^a. || ἢ τε om PE^a. || 5. τινες] καὶ A^a. || ἄμφω A^a C^a. || 7. νέμονται P. || 8. προτρεπόμενα C^a. || κελίος P, καλίος D^a, κολίος C^a. || ἔστι δ' ὁ κελεύς om PE^a. || 9. χλωρὸς ὅλος] χλωρόγλος PE^a. || 10. σφόδρα] ὅλως σφόδρα P, ὅλος σφόδρα E^a. || δὲ C^a. || 11. παρὰ P. || 12. κνιπολόγος C^a, κνιδολος A^a. || τὸ δὲ μέγεθος A^aC^a. || μικρόν C^a. || 13. ἀκανθαλὶς A^aC^a. || 14. καὶ om C^a. || 15. δ' εἰσὶν αἱ A^a, δὲ τινα P. || καὶ ποιοφαγῶντα D^a, om P. || φάψ om A^aC^a. || 16. φάττα om D^a. || οἰνάς τρυγῶν] οἰνατρυγῶν P, ἰνατρυγῶν E^a. || φάψ PD^a. || ἔν] ἔν φάττα PE^a. || 18. φωλεῖν D^a. || καὶ om P. || 20. μείζων et mox ἐλάττων C^a. || ὄρασις PE^a. || 21. καμπτέσης A^aC^aD^a. || 22. τῆς] τῆς PE^a, τὸς D^a. || ἔχοντας PD^a. || 23. ἀφικνῶνται A^aC^a. || ἐκτρέφεται A^a. || 26. ὅσοι] οἱ A^aC^a. || 27. ἐν — 28. σχιζόποδες om P. || 29. δι' αὐτῶν A^aC^a. || φαινόμενων D^a. || τρέφονται A^aC^a.

1. μὲν] τε PD^a. || τὸς om A^a. || 2. λευκορωδιός C^a, λευκορόδιος PE^a. || τὸ μέγεθος ἔτος P. || 3. ἔτι δὲ πελαργός D^a. || 4. σχοινίλος A^a, σχοινίλος C^a, σχοινίλος P, σχοινίλος D^a. || 5. κίγκλος A^a, κίγκλος C. || πύγαργος] ὁ τρύγας PD^a. || ἔτος δὲ μέγιστος D^a. || 6. οἷον PD^a. || κίγκλη C^a. || τὸ ἔραϊον ἔτοι A^aC^a. || 7. σκαλίδρις E^a, σκαλίδρις A^aC^a, ὁ καλίδρις D^a. || 9. δύο εἶδη] δυσειδή PE^a. || μὲν αὐτῶν φθέγγεται A^aC^a. || 10. καθίζανουσα C^a. || αὕτη A^a. || 11. κυανῶν ἔχουσιν ἀμφοτέραι D^a. || τροχίλος C^a, τρόχλος P, τράχηλον E^a. || 12. δὲ om A^aC^a. || κήρυλλος A^a. || 14. δὲ om P. || κίψος P, γείψος C^a. || 16. περὶ τὰς ποταμὸς P. || νήττα καὶ κύκνος A^aC^a. || φαλῆρις D^a, φαράλις P. || 17. ἔτι βόσκας ὅμοιος A^aC^a, ἔτι δὲ βόσκας ὅμοιος D^a, ἔτιβος καθ' ὁμοίους P, ἔτιβος καθ' ὁμοίους E^a. || 22. χήν ὁ ἀγελαῖος καὶ om PE^a. || 23. καὶ αἶξ om PE^a. || πηνέλοψ C^a. || ἀλαιοίτος PE^a. || 24. τὰς λίμνας διακόπτει A^aC^a. || 25. δὲ om P. || 27. ἀλληλοφάγουσι, omisso mox εἰσὶν, PE^a. || 28. αὐτῶν P. || ὀρνέων A^aC^aD^a. || 29. πᾶν μὲν] πάντων C^a. || γαμφώνυχες A^a.

ἄποτοι πάμπαν, εἰ μὴ τι ὀλίγον γένος καὶ ὀλιγάκις. μά-
λιστ' αὖ τοιοῦτον ἢ κεγχρῖς. καὶ ἱκτῖνος ὀλιγάκις μὲν,
ὥπται δὲ πίνων.

4. Τὰ δὲ φοιλιώτα τῶν ζώων, οἷον σαῦρος τε καὶ τὰ
τετραπόδα τᾶλλα καὶ οἱ ὄφεις, παμφάγα ἐσὶν· καὶ γὰρ 5
σαρκοφάγα, καὶ πᾶν ἐσθίσιν. οἱ δ' ὄφεις καὶ λιχνότατοι
τῶν ζώων εἰσὶν. ἔστι μὲν ἔν ὀλιγόποτα καὶ ταῦτα καὶ τᾶλ-
λα ὅσα ἔχει τὸν πλεύμονα σμφόν· ἔχουσι δὲ σμφόν τὰ
ὀλιγάκιμα πάντα καὶ τὰ ὠτόκη. οἱ δ' ὄφεις καὶ πρὸς τὸν
οἶνόν εἰσιν ἀκρατεῖς, διὸ θηρεύουσιν τινες καὶ τοὺς ἔχουσιν εἰς 10
ὀσφράκια διατιθέντες οἶνον εἰς τὰς αἱμαστιάς· λαμβάνονται
γὰρ μεθύοντες. σαρκοφάγοι δ' ὄντες οἱ ὄφεις, ὃ τι ἂν λά-
βωσι ζῶν, ἐκχυμᾶζοντες ὅλα κατὰ τὴν ὑπόχωρσιν προϊέν-
ται· σχεδὸν δὲ καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα, οἷον οἱ ἀράχλαι·
ἀλλ' ἔξω οἱ ἀράχλαι ἐκχυμῖζουσιν, οἱ δ' ὄφεις ἐν τῇ κοι- 15
λίᾳ. λαμβάνει μὲν οὖν ὁ ὄφεις ὅθεν ἂν τύχῃ τὸ διδόμενον
(ἐσθίει γὰρ καὶ ὀρνίθια καὶ θηρία, καὶ ὧν καταπίνει), λά-
βων δ' ἐπανάγει, ἕως ἂν ἐπὶ τὸ ἄκρον ἔλθῃ εἰς εὐθὺ κα-
τασῆσθαι, καὶ περὶ ὅτῳ συναγάγῃ ἑαυτὸν καὶ συσέλλει εἰς μι-
κρὸν ὥς· ἐκταθέντος κάτω γίνεσθαι τὸ καταποθέν. ταῦτα 20
δὲ ποιεῖ διὰ τὸ τὸν σῶμαχον εἶναι λεπτόν καὶ μακρόν. δύ-
νεται δ' αἰσιτα καὶ τὰ φαλάγγια καὶ οἱ ὄφεις πολὺν χρό-
νον ζῆν· ἔστι δὲ τῆτο θεωρῆσαι ἐκ τῶν παρὰ τοῖς φαρμακο-
πώλαις τρεφομένων.

5. Τῶν δὲ τετραπόδων καὶ ζωοτόκων τὰ μὲν ἄγρια καὶ 25
καρχαρόδοντα πάντα σαρκοφάγα· πλην τὸς λύκους φασὶν,
ὅταν πεινῶσιν, ἐσθίειν τινα γῆν, μόνον δὲ τοῦτο τῶν ζώων·
πόας δ' ἄλλοτε μὲν οὐχ ἄπτονται, ὅταν δὲ κάμνωσι, κα-
θάπερ καὶ αἱ κύνες ἐσθίουσαι ἀνεμῶσι καὶ καθαίρονται. ἀν-
θρώποφάγοι δ' οἱ μονοπεῖραι τῶν λύκων μᾶλλον [αὐτῶν] 30
τὰ κνηγέσια. ὃν δὲ καλέουσιν οἱ μὲν γλάνον οἱ δ' ὕαιναν, ἔστι
μὲν τὸ μέγεθος οὐκ ἐλάττων λύκου, χαίτην δ' ἔχει ὥσπερ.

ἵππος, καὶ ἔτι σκληροτέρας καὶ βαθυτέρας τὰς τρίχας, καὶ
καθ' ὅλης τῆς ῥάχεως· ἐπιβουλεύει δὲ καὶ θηρεύει τὸς ἀν-
θρώπους, τοὺς δὲ κύνας καὶ ἐμοῦσα θηρεύει ὥσπερ οἱ ἀν-
θρώποι· καὶ τυμβωρυχεῖ δὲ ἐφίεμενον τῆς σαρκοφαγίας
τῆς τοιαύτης. ἢ δ' ἄρκτος παμφάγον ἐστὶ. καὶ γὰρ καρπὸν
ἐσθίει, καὶ ἀναβαίνει ἐπὶ τὰ δένδρα διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ
σώματος, καὶ τοὺς καρπούς τοὺς χέδροπας· ἐσθίει δὲ καὶ
μέλι τὰ σμήνη καταγνύστα, καὶ καρκίνες καὶ μύρμηκας,
καὶ σαρκοφαγεῖ. διὰ γὰρ τὴν ἰσχυρὴν ἐπιτίθεται οὐ μόνον
τοῖς ἐλάφοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγρίοις ὑσίν, ἐὰν δύνηται λα-
θεῖν ἐπιτεσσούσα, καὶ τοῖς ταύροις· ὁμοίως χωρήσασα γὰρ
τῷ ταύρῳ κατὰ πρόσωπον ὑπὲρ καταπίπτει, καὶ τῷ ταύρῳ
τύπτει ἐπιχειροῦντος τοῖς μὲν βραχίονσι τὰ κέρατα περι-
λαμβάνει, τῷ δὲ σῶματι τὴν ἀκρωμίαν δακῆσα καταβάλ-
λει τὸν ταύρον. βαδίζει δ' ἐπὶ τινα χρόνον ὀλίγον καὶ τοῖν
δυοῖν ποδοῖν ὀρθή. τὰ δὲ κέρα πάντα κατεσθίει προσήκουσα
πρῶτον· ὁ δὲ λέων σαρκοφάγον μὲν ἐστίν, ὥσπερ καὶ τᾶλλα
ὅσα ἄγρια καὶ καρχαρόδοντα, τῇ δὲ βρώσῃ χρηταί λά-
βρως, καὶ καταπίνει πολλὰ ὅλα οὐ διαιρῶν, εἴθ' ἡμέρας
δύο ἢ τρεῖς ἀσιτεῖ· δύναται γὰρ διὰ τὸ ὑπερπληροῦσθαι.
ὀλιγόποτον δ' ἐστίν. τὸ δὲ περίττωμα προίεται σπανίως· διὰ
τρίτης γὰρ ἢ ὅπως ἂν τύχῃ προχωρεῖ, καὶ τοῦτο ξηρὸν καὶ
ἐκχυμασμένον, ὁμοίον κυνί. προίεται δὲ καὶ τὴν φύσαν σφό-
δρα δριμεῖαν καὶ τὸ οὔρον ἔχον ὁσμήν, διόπερ οἱ κύνες ὁσ-
φραίνονται τῶν δένδρων· οὐρεῖ γὰρ αἶρων τὸ σκέλος ὥσπερ
οἱ κύνες. ἐμποιεῖ δὲ καὶ ὁσμήν βαρεῖαν ἐν τοῖς ἐσθιομένοις
καταπνέων· καὶ γὰρ ἀνοιχθέντος αὐτοῦ τὰ ἔσω ἀτμίδα ἀ-
φίησι βαρεῖαν. ἐνία δὲ τῶν τετραπόδων καὶ ἄγριων ζώων
ποιεῖται τὴν τροφήν περὶ λίμνας καὶ ποταμούς· περὶ δὲ τὴν
θάλατταν ὕδεν ἔξω φώκης. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὃ τε καλέμενος
κάσωρ καὶ τὸ σαθέριον καὶ τὸ σατύριον καὶ ἐνυδρίς καὶ ἡ
καλεμένη λάταξ· ἔστι δὲ τῆτο πλατύτερον τῆς ἐνυδρίδος, καὶ

1. τί] ὅτι P. || 4. οἷον om A^a. || σαῦροι A^aC^a. || τὰ om PA^a. || 5. παμφάγα εἰς καὶ σαρκοφάγα A^a. || 6. λιχνότατοι — 9. ὄφεις καὶ om C^a. || 7. καὶ τᾶλλα] ἀλλ' PE^a. || 8. πνεύμονα A^aE^a. || 9. ὀλιγάκιμα D^a et corr A^a. || 10. ὄφεις εἰς ὀσφράκια A^aC^a. || 11. διὰ τὸ τιθέναι PD^a. || οἷον A^aC^a. || 12. γὰρ] δὲ D^a. || λαμβάνουσι PD^a. || 14. αἱ PE^a, καὶ οἱ D^a. || 15. ἀλλ' ἔξω οἱ ἀράχλαι om P. || ἐκχυμῖζουσιν A^aC^a. || 16. ὁ ὄφεις om P. || 17. γὰρ καὶ] γὰρ τὰ D^a, γὰρ P. || καταπίνει ὧν P. || 18. ἔλθωσιν εὐθὺ PE^a. || 19. αὐτὸν C^a. || 20. καταποθέν] κάτωθεν A^aC^a. || 23. φαρμακοπώλαις PA^a. || 25. ζωοτοκῶν PD^a. || 27. τῶν A^a. || 29. κύνες] κύνες ὅταν κάμνωσιν PD^a. || ἐσθίουσαι ἀνεμῶσι C^a, ἐσθίουσιν ἀνεμῶσαι E^a, ἐσθίουσιν ἀναμῶσαι P. || 31. γάνον D^a. || 32. μὲν om PD^a. || ἐλάττων Schneiderus: codices ἔλαττον. || χαίτην A^a.

1. ἵππος P, λύκος ἵππος E^a. || 2. καθ'] δι' PD^a. || 3. νέμωσα PE^a. || 4. σαρκοφάγε A^a. || 5. τῆς τοιαύτης] τῶν ἀνθρώπων PD^a. || 7. χέδροπας A^aC^a. || δὲ om P. || 8. μελιτῶν PA^aC^aE^a. || μύρμηκας ἐσθίει καὶ P. || 9. γὰρ om P. || οὐ] δὲ οὐ P. || 10. ταῖς ἐλ. D^a. || ἂν C^a. || 11. τὸς ταύρους A^a. || ὁμοίως γὰρ χωρήσασα D^a, ὁμοίως ἐκχωρήσασα D^a. || 13. βραχέσι PE^a. || τὰ] τῷ ταύρῳ τὰ PD^a. || 14. δακῆσα PD^a. || 16. προσεπῆσσα PE^a. || 19. ὅλα om PD^a. || εἴθ'] ἐπὶ δ' A^aC^a. || 20. τῷ πεπληρωσθαι C^a. || 22. σκληρὸν A^aC^a. || 23. ἐκχυμασμένον PE^a. || ὁμοίον] καὶ ὁμοίον A^aC^a. || σφόδρα] φύσει A^aC^a. || 24. ἔχει A^aC^a. || 30. θαλαττίαν et εἰσὶν A^a. || 31. σα-
θέριον καὶ τὸ σαπείριον A^aC^a. || ἡ om A^a.

ὀδόντας ἔχει ἰσχυρούς· ἐξιοῦσα γὰρ νύκτωρ πολλάκις τὰς περὶ τὸν ποταμὸν κερκίδας ἐκτέμνει τοῖς ὁδοῦσιν. δαίνει δὲ τὴς ἀνθρώπους καὶ ἡ ἐνυδρίς, καὶ ἐκ ἀφίησιν, ὡς λέγουσι, μέχρι ἂν ὅςτ' ὑόφον ἀκύσῃ. τὸ δὲ τρίχωμα ἔχει ἡ λάταξ σκληρόν, καὶ τὸ εἶδος μεταξὺ τῆς τῆς φώκης τριχώματος καὶ τῆς τῆς ἐλάφης.

6 Πίνει δὲ τῶν ζώων τὰ μὲν καρχαρόδοντα λάπτοντα· ἓνιά δὲ καὶ τῶν μὴ καρχαροδόντων, οἷον οἱ μῦες. τὰ δὲ συνδόντα σπάσει, οἷον ἵπποι καὶ βόες. ἡ δ' ἄρκτος οὔτε σπάσει ὅτε λάφει, ἀλλὰ κάφει. καὶ τῶν ὀρνέων δὲ τὰ μὲν ἄλλα σπάσει, πλὴν τὰ μὲν μακραύχενά διαλείποντα καὶ αἶροντα τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ πορφυρίων μόνος κάφει.

Τὰ δὲ κερατώδη τῶν ζώων, καὶ ἡμερα καὶ ἄγρια, καὶ ὅσα μὴ καρχαρόδοντα, πάντα καρποφάγα καὶ πομφάγα ἐστὶ, μὴ λίαν κατεχόμενα τῷ πεινῇ, ἔξω τῆς ὑδός· αὕτη δ' ἦναι πομφάγον καὶ καρποφάγον ἐστὶν· ῥίζοφάγον δὲ μάλισα ἡ ὕς ἐστὶ τῶν ζώων διὰ τὸ εὖ πεφυκέναι τὸ ῥύγχος πρὸς τὴν ἐργασίαν ταύτην, καὶ εὐχερέστατον πρὸς πᾶσαν τροφήν τῶν ζώων ἐστὶν· τάχιστα δὲ καὶ ἐπιδίδωσιν εἰς παχύτητα ὡς κατὰ μέγεθος· πιαίνεται γὰρ ἐν ἐξήκοντα ἡμέραις· ὅσον δ' ἐπιδίδωσιν, γινώσκουσιν οἱ περὶ ταῦτα πραγματευόμενοι νῆσιν ἰσάντες. πιαίνεται δὲ προλιμοκτονηθεῖσα ἡμέρας τρεῖς· σχεδὸν δὲ καὶ τὰλλα πάντα προλιμοκτονούμενα πιαίνεται. μετὰ δὲ τὰς τρεῖς ἡμέρας εὐωχεῦσιν ἤδη οἱ πιαίνοντες τὰς ὕς. οἱ δὲ Θωάκες πιαίνουσι τῇ μὲν πρώτη πεινῇ διδόντες, εἴτα διαλείπουσιν ἡμέραν μίαν τὸ πρῶτον, μετὰ δὲ ταῦτα δύο, εἴτα τρεῖς καὶ τέτταρας μέχρι τῶν ἑπτά. πιαίνεται δὲ τὸ ζῶον τοῦτο κριθαῖς, κέγχροις, σύκοις, ἀκύλοις, ἀχράσι, σικυίοις· μάλισα δὲ καὶ ταῦτα καὶ τὰλλα τὰ ἔχοντα κοιλίαν θερμὴν ἢ ἀτρεμίαν πιαίνει· τὰς δ' ὕς καὶ τὸ λούεσθαι ἐν πηλῷ. νέμεσθαι δὲ βέλονται

κατὰ τὰς ἡλικίας. μάχεται δὲ ὕς καὶ λύκῳ. ἀπογίνεται δ' ἀπὸ τῆς σαθμῆς, ὅσον ἔλκει ζῶσα, τὸ ἕκτον μέρος εἰς τρίχας καὶ αἷμα καὶ τὰ τοιαῦτα. θηλαζόμεναι δὲ καὶ αἱ ὕες καὶ τὰλλα πάντα λεπτότερα γίνεται. ταῦτα μὲν ἐν τῷτον ἔχει τὸν τρόπον. οἱ δὲ βόες εἰσὶ μὲν καὶ καρποφάγοι καὶ πομφάγοι, πιαίνονται δὲ τοῖς τε φυσητικοῖς, οἷον ὀρόβοις καὶ κυάμοις ἐρηγιγμένοις καὶ χλόῃ κυάμων, καὶ ἐάν τις τὸ δέρμα ἐντεμὼν φυσῇ καὶ μετὰ ταῦτα παράσχη τὴν τροφήν τοῖς πρεσβυτέροις, ἔτι δὲ κριθαῖς καὶ ἀπλῶς καὶ ἔπιττις, καὶ τοῖς γλυκίσιν, οἷον σύκοις καὶ ἀσαφίσι καὶ οἶνῳ καὶ τοῖς φύλλοις τῆς πετελαῆς· μάλισα δ' οἱ ἡλιοὶ καὶ τὰ λετρά τὰ θερμά. τὰ δὲ κέρατα τῶν νέων χλιαινόμενα τῷ κηρῷ ἄγεται ῥαδίως ὅπῃ ἂν τις ἐθέλῃ· καὶ τοὺς πόδας δ' ἤττον ἀλγῶσιν, ἐάν τις τὰ κέρατα ἀλείφῃ κηρῷ ἢ πίττῃ ἢ ἐλαίῳ. πονοῦσι δ' αἱ ἀγελαῖαι μᾶλλον ὑπὸ τῆς πάχνης μετανιστάμεναι ἢ ὑπὸ χιόνος. αὐξάνονται δὲ ὅταν πλείω ἔτη ἀνόχευτοι ὦσιν· διὸ οἱ ἐν τῇ Ἠπειρῷ τὰς καλὰς Πυρρίχας βοὺς ἐνέα ἔτη διατηροῦσιν ἀνοχεύτους καὶ καλοῦσιν ἀποταύρους, ὅπως αὐξάνωνται. τέτων δὲ τὸ μὲν πλῆθος εἶναι φασι περὶ τετρακοσίας, ἰδίους τῶν βασιλέων, ἐν ἄλλῃ δὲ ζῆν χωρὰ ἐ δύνασθαι· καίτοι πεπειραῖσθαι τινάς. ἵπποι δὲ καὶ ὄρεῖς καὶ ὄνοι καρποφάγοι μὲν εἰσὶ καὶ πομφάγοι, μάλισα δὲ πιαίνεται τῷ ποτῷ· ὡς γὰρ ἂν πῖνῃ τὰ ὑποζύγια τὸ ὕδωρ, οὕτω καὶ πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἔχει τῆς τροφῆς, καὶ ὅπῃ δ' ἂν ἤττον δυσχεραίνῃ τὸ ποτόν, τῷτο μᾶλλον εὐχορτόν ἐστιν. ἡ δὲ κράσις λειοτριχεῖν ποιεῖ, ὅταν ἔγκυος ᾖ· ὅταν δ' ἀθέρως ἔχῃ σκληρῆς, ἐκ ἀγαθῆς. τῆς δὲ πώας τῆς Μηδικῆς ἢ τε πρωτόκυρος φαύλη, καὶ ὅπου ἂν ὕδωρ δυσῶδες ἐπάγεται· ὅξει γὰρ τῆς πώας. πίνειν δ' οἱ μὲν βόες ζητῶσι καθαρὸν, οἱ δ' ἵπποι ὥσπερ αἱ κάμηλοι· ἡ δὲ κάμηλος πίνει ἡδὺν θολερὸν καὶ παχύ, οὐδ' ἀπὸ τῶν

2. παρὰ A^oC^o . || 3. ὡς μὲν λέγεται A^oC^o . || 4. μέχρις C^oD^o . || ὅςτ' om D^o . || ἀκύσῃ ψ όφον A^o . ψ όφον ἀκύσαν PE^o . || 8. καὶ om PE^o . || αἱ A^oC^o . || 9. ἵππος C^o . || 11. μακραύχενά] μικρὰ ἐκ ἓνα PE^o . || 13. κερατώδη PD^oE^o . || 14. καὶ ante ὅσα om D^o . || πομφάγα A^oC^o . || 15. ὕς] κυρὸς PD^oE^o . || 16. πομφάγον $A^oC^oD^o$. || καρποφάγον A^o . || ἐστὶν om A^oC^o . || 20. κατὰ τὸ μ. D^o . || 21. γιν.] ἐπιγινώσκουσιν PD^o . || 22. ἰσάντες D^o . || 24. τὰς om A^oC^o . || 27. τῷτο A^oC^o . || εἴτα] εἴτα καὶ D^o . || μέχρι] καὶ μέχρι PE^o . || 29. ἀκούοις pr A^o , ἀκύλοις corr. || σικυίοι PE^o , σικυίοις A^o , σικυνοῖς C^o . || 30. θερμὴν] θερμὴν ἀγαθὴν A^o , ἀγαθὴν PC^oD^o . || ἢ ἀτρεμίαν A^oC^o . || 31. τὰς δ' ὕς] δὲ τὰς ὕς A^oC^o , τὰς νηδὺς P , τὰς νηδὺς E^o . || λούεσθαι] νέμεσθαι C^o .

2. τὰς σαθμῆς ὅσον ζῶσα ἔλκει P . || 3. καὶ post δὲ om A^oC^o . || 6. πομφάγοι $A^oC^oD^o$, πομφάγοι P . || τοῖς φυσητικοῖς PD^o . || 7. ἐρηγιγμένοις PE^o , ἡρεσμμένοις A^o , ἡρηγμένοις C^o , om D^o . || ἂν C^o . || 8. ἐντεμὼν A^oC^o . || παρέχη PD^o . || τὴν om A^oC^o . || 9. ἀπλῶς D^o . || 11. ἡλιοὶ] ἡλείοι PE^o . || 12. τὰ post λετρά om PE^o . || κέρατα P . || 13. θέλη A^oC^o . || 14. δ' om A^o . || ἂν C^o . || ἀλγῆ A^o . || ἢ ἐλαίῳ ἢ πίττῃ A^oC^o . || 15. αἱ ἀγελαῖαι αἱ PE^o , αἱ ἀγελαῖαι A^oD^o . || 16. πάχνης] γαλήνης PE^o . || 18. διαφυλάττουσιν A^oC^o . || 19. ὅτε D^o , ὅταν C^oE^o . || αὐξάνονται PD^o . || 20. τετρακοσίας PC^o , τριακοσίας D^o . || 21. ζῆν δὲ ἐν ἄλλῃ A^oC^o . || 22. καρποφάγα μὲν ἐστὶ PD^o . || 23. πομφάγοι A^o , πομφάγα PD^o . || πῖνῃ D^o , τόπῳ P . || πῖνεται A^o . || 25. ὅπῃ δ'] ὅποῖον PD^o . || δυσχεραίνει] ἢ τὸ δυσχεραίνειν PE^o . || 26. ἢ om P . || κράσις Sylburgius: κράσις A^oC^o , κρατὶς D^oE^o , κρατὶς P . || λειοκρατεῖν PE^o , πλειοτριχεῖν A^oC^o . || 27. ἔχεν A^o . || σκληρῆς om P . || 28. ὅπῃ ἂν] ὁπόταν PE^o , ὅταν A^oC^o . || 29. ἔξει γὰρ] ὅταν P , ἐ E^o . || 30. αἱ] καὶ αἱ PD^o . || 31. οὐδὲ γὰρ ἀπὸ A^o .

ποταμῶν πρότερον πίνειν ἢ συνταράττει. δύναται δ' ἄποτος
ἀνέχεσθαι καὶ τέτταρας ἡμέρας· εἴτα μετὰ ταῦτα πίνει
9 πολὺ πλῆθος. ὁ δ' ἐλέφας ἐσθίει πλείον μὲν μεδίμνους
Μακεδονικὰς ἐννέα ἐπὶ μιᾷς ἐδωδῆς· ἐπικίνδυνον δὲ τὸ τοσῦ-
τον πλῆθος· τὸ δ' ἐπίπαν ἐξ μεδίμνων ἢ ἐπτά, ἀλφίτων δὲ 5
πέντε μεδίμνους καὶ οἶνου πέντε μάρεις (ἐστὶ δ' ὁ μᾶρις ἐξ
κοτύλαι). ἤδη δὲ τις ἔπιεν ἐλέφας μετρητὰς ὕδατος Μα-
κεδονικὰς εἰσάπαξ δέκα καὶ τέτταρας, καὶ πάλιν τῆς δέ-
λης ἄλλας ὀκτώ. ζῶσι δ' αἱ μὲν πολλαὶ τῶν καμήλων περὶ
ἑτη τριάκοντα, ἔναι δὲ πολλῶι πλείων· καὶ γὰρ εἰς ἑτη ἑκα- 10
τὸν ζῶσιν. τὸν δ' ἐλέφαντα ζῆν οἱ μὲν περὶ ἑτη διακόσια
φασιν, οἱ δὲ τριακόσια.

10 Πρόβατα δὲ καὶ αἶγες εἰσὶ μὲν ποιφάγα, τὴν δὲ
νομὴν ποιοῦνται τὰ μὲν πρόβατα προσεδρεύοντα καὶ μονί-
μως, αἱ δ' αἶγες ταχὺ μεταβάλλουσιν καὶ τῶν ἀκρῶν 15
ἀπτόμεναι μόνον. πιαίνει δὲ μάλισα τὸ πρόβατον τὸ πο-
τόν, διὸ καὶ τῷ θέρους διδάσιν ἄλλας διὰ πέντε ἡμερῶν μέ-
διμον τοῖς ἑκατόν· γίνεται γὰρ ἔτως ὑγιεινότερον καὶ πιότε-
ρον τὸ ποιμνίον. καὶ τὰ πολλὰ δὲ ἀλίζοντες διὰ τὸτο προσ-
φέρουσιν, οἷον ἔν τε τοῖς ἀχύροις ἄλλας πολλὰς (διψῶντα γὰρ 20
πίνει μᾶλλον) καὶ τῷ μετοπῶρι τὴν κολοκύνθην ἀλὶ πᾶν-
τοντες· τὸτο γὰρ καὶ γάλα ποιεῖ πλείον. καὶ κινέμεναι δὲ
μεσημβρίας πίνουσι μᾶλλον πρὸς τὴν δειλὴν. πρὸς τε τὴς
τόκας ἀλίζόμεναι μεῖζω τὰ ἔβητα καθιᾶσιν. πιαίνει δὲ τὰ
πρόβατα θαλλός, κότνος, ἀφάκη, ἀχυρά ὅποια ἂν ᾖ· ἅ- 25
παντα δὲ μᾶλλον πιαίνει ἄλμη προσρανθέντα. παχύνεται
δὲ καὶ ταῦτα μᾶλλον προλιμνοκτονηθέντα τρεῖς ἡμέρας. ὕ-
δωρ δὲ τοῖς προβάτοις τῷ μετοπῶρου τὸ βόρειον τῷ νοτίου
ἄμεινον, καὶ αἱ νομαὶ αἱ πρὸς ἐσπέραν συμφέρουσιν, λε-
πτύνουσι δ' αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ ταλαιπωρίαι. οἱ δὲ ποιμένες 30
γινώσκουσι τὰς ἰσχυρούσας τῶν οἰῶν, ὅταν χειμῶν ᾖ, τῷ

ἔχειν πάχυν, τὰς δὲ μὴ ἔχειν· διὰ γὰρ τὴν ἀσθένειαν
κινέμεναι ἀποβάλλουσιν αἱ μὴ ἰσχύουσιν. παντὸς δὲ τετρά-
ποδος τὰ κρέα χερῶν, ὅπου ἐλάδη χωρία νέμονται ἢ ὅπου
μετεωρότερα. εἰσὶ δ' εὐχειμερώτεροι αἱ πλατύκερκοι οἷες
τῶν μακροκέρκων καὶ αἱ κολέραι τῶν λασιῶν· δυσχείμεροι
δὲ καὶ αἱ οὐλαιοι. ὑγιεινότεροι μὲν οὖν αἱ οἷες τῶν αἰγῶν,
ἰσχύουσι δὲ μᾶλλον αἱ αἶγες τῶν οἰῶν. τῶν δὲ λυκοβρώτων
προβάτων τὰ κώδια καὶ τὰ ἔρια καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἱμάτια
φθειρωδέσσερα γίνεται πολὺ μᾶλλον τῶν ἄλλων.

Τῶν δ' ἐντόμων τὰ μὲν ἔχοντα ὀδόντας παμφάγα 11
ἐσὶ, τὰ δὲ γλῶτταν μόνον τοῖς ὕργοις τρέφεται, πάντοθεν
ἐκχυλίζοντα ταύτη. καὶ τῶν τὰ μὲν παμφάγα (πάν-
των γὰρ γεύεται τῶν χυμῶν), οἷον αἱ μυῖαι, τὰ δ' αἰμο-
βόρα, καθάπερ μύωψ καὶ οἷσρος· τὰ δὲ φυτῶν καὶ καρ-
πῶν ζῆ χυλοῖς. ἡ δὲ μέλιττα μόνον πρὸς οὐδὲν προσίξει
σαπρὸν, ὅδε χρῆται τροφῇ ὕδατι ἀλλ' ἢ τῇ γλυκύν ἔχουσῃ
χυμόν· καὶ ὕδωρ δ' ἡδισα εἰς ἑαυτὰς λαμβάνουσιν, ὅπως ἂν
καθαρὸν ἀναπηδῇ.

Τροφαῖς μὲν ἔν χρωῶνται τὰ γένη τῶν ζῴων ταῖς εἰ-
ρημέναις. αἱ δὲ πράξεις αὐτῶν ἅπασαι περὶ τε τὰς ὀχείας 12
καὶ τὰς τεκνώσεις εἰσὶ, καὶ περὶ τὰς εὐπορίας τῆς τροφῆς,
καὶ πρὸς τὰ φύχῃ καὶ τὰς ἀλέας πεπορισμέναι, καὶ πρὸς
τὰς μεταβολὰς τὰς τῶν ὥρων. πάντα γὰρ τῆς κατὰ τὸ
θερμὸν καὶ ψυχρὸν μεταβολῆς αἰσθησιν. ἔχει σύμφυτον,
καὶ καθάπερ τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν εἰς τὰς οἰκίας τῷ χει-
μῶνος μεταβάλλουσιν, οἱ δὲ πολλῆς χώρας κρατῶντες θερί-
ζουσι μὲν ἐν τοῖς ψυχροῖς χειμάττεσι δ' ἐν τοῖς ἀλεινοῖς,
ἔτω καὶ τῶν ζῴων τὰ δυνάμενα μεταβάλλειν τὴς τόπους.
καὶ τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς συνήθεσι τόποις εὐρίσκεται τὰς
βοηθείας, τὰ δ' ἐκτοπίζει, μετὰ μὲν τὴν φθινοπωρινὴν ἰση-
μερίαν ἐκ τῷ Πόντῃ καὶ τῶν ψυχρῶν τόπων φεύγοντα τὸν

1. συνταράττει *PD*^a. || 3. ὁ — 5. πλῆθος *om C*^a. || 6. μεδίμνος *om D*^a. || μαρεῖς *et μαρις PD*^a. || 8. καὶ *om D*^a. || τέσσαρας *PA*^a. || 11. φασιν οἱ μὲν περὶ ἑτη τριακόσια, οἱ δὲ διακόσια *PD*^a. || 13. ποιφάγα *A*^a*C*^a*D*^a. || 14. προσεδρεύοντα *P*. || νομίμως *C*^a. || 16. μόνον *A*^a*C*^a. || 18. ὑγιεινὸν *PE*^a. || καὶ πιότερον *om A*^a*C*^a. || 19. δὲ ἀλίζοντες] δελεάζοντες *PE*^a. || 20. οἷον *om D*^a. || 21. κολοκύνθην ἄλλα *PD*^a. || 22. καὶ post γὰρ *om P*. || 23. πίνουσι δὲ μ. *A*^a. || τῇ δειλῇ *PD*^a. || 24. καθίσει *A*^a*C*^a. || 25. θαλλὸς *P*. || ἀχύρα *A*^a. || ἂν ὅποια ᾖ *A*^a, καὶ πόα *P*, καὶ ποῖα *E*^a. || πάντα *PD*^a. || 26. προρανθέντα *PD*^a. || 27. προλιμνοκτονηθέντα *A*^a. || 28. τοῖς *om PD*^a. || 30. αἱ post καὶ *om PE*^a. || 31. ἰσχυρὰς *PD*^a. || οὐῶν *PD*^a, οἰῶν *A*^a*C*^a.

1. πάχυν *PD*^a. || τὰς *C*^a. || μὴ] τῷ μὴ *PD*^a. || 3. ὅπως εἰς ἐλάδη *PD*^a. || 4. εὐχειμώτεροι οἱ *A*^a. || οἷες *D*^a, ὕες *PE*^a, *om A*^a*C*^a. || 5. κολοεραὶ *C*^a. || δασεῖων *A*^a*C*^a. || 6. αἱ *om PE*^a. || οὐλαιοι αἶγες *PD*^a. || αἱ *om PD*^a. || οἷες *A*^a*C*^a*D*^a, ὕες *PE*^a. || 7. οἰῶν *A*^a*C*^a*D*^a, οὐῶν *PE*^a. || λευκοβρώτων *A*^a. || 11. εἰσὶ *et* *πανταχόθεν A*^a. || 12. ἐκχυλίζοντα *PE*^a. || ταύτην *A*^a*C*^a. || 13. γὰρ *om A*^a*C*^a. || τῶν *om PD*^a*E*^a. || 15. ζῆ *om pr A*^a. || χυμοῖς *PE*^a *et* *re A*^a. || σαπρὸν προσίξει *A*^a*C*^a, προσίξει σαπρὸν *P*. || 16. ἐχρη-
ται δὲ *P*. || ὕδατι ἄλλῃ. τὰ δὲ γλυκύν ἔχουσι *A*^a*C*^a. || 17. ἡδισα *PD*^a. || αὐτὰς *C*^a. || 18. καθαρὸν *om PD*^a. || ἀναπηδῇ *P*, ἀναπη-
δεῖν *E*^a. || 19. τῶν ζῴων τὰ γένη *D*^a. || προειρημέναις *A*^a*C*^a. || 21. τὰς post καὶ *om PC*^a*D*^a. || 22. καὶ πρὸς — πεπορισμέναι *om PE*^a. || τὰς] πρὸς τὰς *A*^a*C*^a. || 23. τὰς *om D*^a. || τὰς *om A*^a*C*^a. || 24. ψυχρὸν καὶ θερμὸν *D*^a. || 30. μετὰ μὲν] μετὰ δὲ *PD*^a*E*^a, τὰ δὲ μετὰ μὲν *A*^a*C*^a. || 31. καὶ *om C*^a. || τόπων *om P*.

ἐπίοντα χειμῶνα, μετὰ δὲ τὴν ἑαρινὴν ἐκ τῶν θερμῶν εἰς
τὴς τόπων τὴς ψυχρῆς φοβέμενα τὰ καίματα, τὰ μὲν ἐκ
τῶν ἐγγύς τόπων ποιέμενα τὰς μεταβολάς, τὰ δὲ καὶ ἐκ
τῶν ἐσχάτων ὡς εἰπεῖν, οἷον αἱ γέραναι ποιεῖσιν· μεταβάλλ-
ουσι γὰρ ἐκ τῶν Σκυθικῶν πεδίων εἰς τὰ ἔλη τὰ ἄνω τῆς 5
Αἰγύπτου, ὅθεν ὁ Νεῖλος ῥεῖ· ἔτι καὶ λέγονται τοῖς Πυγμαίοις
ἐπιχειρεῖν· ὁ γὰρ ἐστὶ τῆτο μῦθος, ἀλλ' ἐστὶ κατὰ τὴν ἀλή-
θειαν γένος μικρὸν μὲν, ὥσπερ λέγεται, καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
ἵπποι, τρωγλοδύται δ' εἰσὶ τὸν βίον. καὶ οἱ πελεκᾶνες δ'
ἐκτοπίζουσι, καὶ πέτονται ἀπὸ τῆ Στρυμόνος ποταμῆς ἐπὶ τὸν 10
Ἰστρον, κακεῖ τεκνοποιεῖνται· ἀθρόοι δ' ἀπέρχονται, ἀναμέ-
νοντες οἱ πρότεροι τὴς ὕστερον, διὰ τὸ ὅταν ὑπερπῶνται τὸ
ὄρος ἀδήλους γίνεσθαι τοὺς προτέρους τοῖς ὕστεροις. καὶ οἱ
ἰχθύες δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ μὲν ἐκ τῆ Πόντος καὶ εἰς τὸν
Πόντον μεταβάλλουσιν, οἱ δ' ἐν μὲν τῷ χειμῶνι ἐκ τῆ πε- 15
λάγους πρὸς τὴν γῆν, τὴν ἀλέαν διώκοντες, ἐν δὲ τῷ θέρει
ἐκ τῶν προσγείων εἰς τὸ πέλαγος, φεύγοντες τὴν ἀλέαν.
καὶ τὰ ἀσθενῆ δὲ τῶν ὀρνέων ἐν μὲν τῷ χειμῶνι καὶ τοῖς
πᾶσι εἰς τὰ πεδία καταβαίνει διὰ τὴν ἀλέαν, ἐν δὲ τῷ
θέρει ἀποχωρεῖσιν εἰς τὰ ὄρη ἄνω διὰ τὰ καίματα. ποιεῖ- 20
ται δ' αἰεὶ τὰ ἀσθενέστερα πρῶτα τὴν μετάστασιν καθ' ἑκα-
τέραν τὴν ὑπερβολήν, οἷον οἱ μὲν σκόμβροι τῶν θύνων, οἱ δ'
ὄρνυγες τῶν γεράνων· τὰ μὲν γὰρ μεταβάλλει τοῦ Βοη-
δρομιῶνος, τὰ δὲ τῆ Μαυμακτιριῶνος· ἐστὶ δὲ πῖστέρα πάν-
τα ὅταν ἐκ τῶν ψυχρῶν τόπων μεταβάλλῃ· ἢ ὅταν ἐκ 25
τῶν θερμῶν, οἷον καὶ οἱ ὄρνυγες τῆ φθινοπώρης μᾶλλον ἢ
τῆ ἔαρος. συμβαίνει δ' ἐκ τῶν ψυχρῶν τόπων ἅμα μετα-
βάλλειν καὶ ἐκ τῆς ὥρας τῆς θερμῆς. ἔχουσι δὲ καὶ πρὸς
τὰς ὀχέας ὀρμητικώτερον κατὰ τὴν ἑαρινὴν ὥραν καὶ ὅταν
μεταβάλλωσιν ἐκ τῶν θερμῶν· τῶν μὲν ἐν ὀρνέων αἱ γέρα- 30
νοι, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἐκτοπίζουσιν εἰς τὰ ἐσχατά
ἐκ τῶν ἐσχάτων. πέτονται δὲ πρὸς τὸ πνεῦμα. τὸ δὲ περὶ

τῆ λίθου ψεύδους ἐστὶ· λέγεται γὰρ ὡς ἔχουσιν ἔρμα λίθον, ὃς
γίνεται χρήσιμος πρὸς τὰς τῆ χρυσοῦ βασιάνες, ὅταν ἀνε-
μέσωσιν. ἀπαίρουσι δὲ καὶ αἱ φάτται καὶ αἱ πελειάδες,
καὶ ὁ χειμάζουσι, καὶ αἱ χελιδόνες καὶ αἱ τρυγόνες· αἱ
δὲ περιφεραὶ καταμένουσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ὄρνυγες, εἰάν
μὴ τινες ὑπολειφθῶσι καὶ τῶν τρυγόνων καὶ τῶν ὀρνύγων ἐν
εὐείλοις χωρίοις. ἀγελαῖονται δ' αἱ τε φάτται καὶ αἱ τρυ-
γόνες, ὅταν τε παραγίνονται καὶ πάλιν ὅταν ὦρα ἢ πρὸς
τὴν ἀνακομιδὴν. οἱ δ' ὄρνυγες ὅταν πέσωσιν, εἰάν μὲν εὐ-
δία ἢ βόρειον ἢ, συνδυάζονται τε καὶ εὐημερῶσιν, εἰάν δὲ
νότος, χαλεπῶς ἔχουσι διὰ τὸ μὴ εἶναι πτητικοί· ὕγρὸς
γὰρ καὶ βαρὺς ὁ ἄνεμος· διὸ καὶ οἱ θηρεύοντες ἐπιχειροῦσι
τοῖς νοτίοις. εὐδίας δ' ὁ πέτονται διὰ τὸ βάρος· πολὺ γὰρ
τὸ σῶμα, διὸ καὶ βοῶντες πέτονται· ποῖσι γάρ. ὅταν μὲν
ἐν ἐκείθεν παραβάλλωσιν, ἐκ ἔχουσιν ἡγεμόνας· ὅταν δ'
ἐντῦθεν ἀπαίρωσιν, ἢ τε γλωττὶς συναπαίρει καὶ ἡ ὀρνυγο-
μήτρα καὶ ὁ ὠτὸς καὶ ὁ κύχραμος, ὅσπερ αὐτὸς καὶ ἀνα-
καλεῖται νύκτωρ· καὶ ὅταν τούτου τὴν φωνὴν ἀκέσωσιν οἱ
θηρεύοντες, ἴσασιν ὅτι οὐ καταμένουσιν. ἡ δ' ὀρνυγομήτρα
παραπλήσιος τὴν μορφήν τοῖς λιμναίοις ἐστὶ, καὶ ἡ γλωτ-
τὶς γλωττὶν ἑξαγομένην ἔχουσα μέχρι πόρρω. ὁ δ' ὠτὸς
ὅμοιος ταῖς γλαυξὶ καὶ περὶ τὰ ὦτα πτερύγια ἔχων· ἐνιοὶ
δ' αὐτὸν νυκτικόρακα καλεῖσιν. ἐστὶ δὲ κόβαλος καὶ μιμη-
τῆς, καὶ ἀντορχέμενος ἀλίσκεται, περιελθόντος θατέρω τῶν
θηρευτῶν, καθάπερ ἡ γλαυξ. ὅλως δὲ τὰ γαμψώνυχα
πάντα βραχυτράχηλα καὶ πλατύγλωττα καὶ μιμητικά·
καὶ γὰρ τὸ Ἰνδικὸν ὄρνειον ἡ ψιττάκη, τὸ λεγόμενον ἀνθρω-
πόγλωττον, τοῖστίον ἐστὶ· καὶ ἀκολαστότερον δὲ γίνεται, ὅταν
πίη οἶνον. ἀγελαῖοι δὲ τῶν ὀρνέων εἰσὶ γέρανός, κύκνος, πε-
λεκάν, χῆν ὁ μικρός.

Τῶν δ' ἰχθύων οἱ μὲν, ὥσπερ εἴρηται, μεταβάλλουσι 13
πρὸς τὴν γῆν ἐκ τῆ πελάγους καὶ εἰς τὸ πέλαγος ἀπὸ τῆς

1. θερμῶν P. || 2. μὲν καὶ ἐκ D^a. || 4. μεταβάλλουσι τὰ ἐκ PE^a. || 5. ἄνω om A^cC^a. || 6. ἔ — 7. ἐπιχειρεῖν] ἐστὶ δὲ ὁ τόπος
ἐτος περὶ ὃν οἱ πυγμαῖοι κατοικῶσιν P et, qui κατέχουσιν, D^aPE^a. || 7. κατὰ τὴν ἀλήθειαν ἐστὶ D^a. || 8. γένος PE^a. || μὲν et οἱ om
A^cC^a. || 10. ποταμῆς om PC^aPE^a. || 12. πρότερον PE^a. || ὕστερος E^a. || ὑπερπῶσι A^cC^a. || 13. τὴς ὕστερος τοῖς προτέροις D^a, τὴς
ὕστερος τοῖς πρότερον PE^a, τοῖς ὕστεροις τὴς προτέρους A^a. || 14. καὶ om PD^aPE^a. || 16. πρὸς] εἰς E^a. || γῆν τὴν ἀλέαν] ἀλέαν γῆν P. ||
18. δὲ om PA^aC^aPE^a. || μὲν] δὲ P. || 20. τὰ κύματα A^a, τὸ κύημα C^a. || 21. τὰ ἀσθ. πρῶτα τὴν μετάστασιν D^a, τὰ πρῶτα τὴν μετά-
στασιν τὰ ἀσθ. PE^a. || ἑτέραν PC^a. || 22. οἷον om A^a. || σκόλαυροι A^a. || 25. τῶν om D^a. || 26. καὶ om P. || τῆ] ἐκ τῆ PE^a. ||
28. καὶ post δὲ om A^a. || 30. αἱ] αἵτε A^cC^a.

1. ἐρμάλιον PE^a. || 2. ἀν ἐμέσωσιν A^a, ἐκπέση PD^a. || 3. αἱ ante φάτται om A^a. || 4. καὶ αἱ χελιδόνες om A^cC^a. || 6. τρι-
γόνων A^a. || 7. εὐείλοις C^a, εὐήλοις PD^a. || αἱ τε om A^cC^a. || 8. παραγίνονται PA^aC^a. || ὅταν πάλιν PD^a. || 9. ἐμπέσωσιν A^cC^a. || 10.
τε om A^cC^a. || ἡρεμῶσιν PD^a. || 12. ἐπιχειροῦσι] ἐκ ἐπιχειροῦσι A^cC^a. || 15. παραβάλλωσιν C^a. || 16. ἀπαίρωσιν PD^a. || 17 et 21. ὠτὸς
A^cC^a. || 17. κύχραμος D^a, κέχραμος A^a, κεχράμος C^a. || 18. νυκτός PE^a. || 22. παρὰ C^aD^a. || πτερύγιον D^a. || 23. ἐτι A^a. || κο-
λοβός καὶ μιμητῆς P, μιμητῆς καὶ κολοβός D^a. || 24. ἀλίσκεται] ἀλίσκεται δὲ PA^aC^aPE^a. || περιελθὼν τῆ θέρας τῶν PE^a. || 25. θηρευόν-
των A^cC^a. || ἡ om PD^a. || γαμψὰ PE^a. || 27. ψιττάκη D^a, σιττακὴ C^a, σιτακὴ A^a. || 28. τε PE^a. || 29. πίη C^a. || 32. πρὸς]
εἰς PD^a.

γῆς, φεύγοντες τὰς ὑπερβολὰς τῆ ψυχῆς καὶ τῆς ἀλέας. ἀμείνους δ' εἰσὶν οἱ πρόσγειοι τῶν πελαγίων· πλείω γὰρ καὶ βελτίω νομὴν ἔχουσιν· ὅπως γὰρ ἂν ὁ ἥλιος ἐπιβάλλῃ, πλείω φύεται καὶ βελτίω καὶ ἀπαλωτέρα, οἷον ἐν κήποις, καὶ ὁ θῆς ὁ μέλας φύεται πρὸς τῇ γῇ, ὁ δ' ἄλλος ὁμοίος· ἐξί 5 τοῖς ἀγρίοις. ἔτι δὲ καὶ κεκραμένοι τυγχάνουσιν καλῶς τῷ θερμῷ καὶ τῷ ψυχρῷ· οἱ τόποι οἱ πρόσγειοι τῆς θαλάττης· διὸ καὶ αἱ σάρκες συνεσθῆσι μᾶλλον τῶν τοῖστων ἰχθύων, τῶν δὲ πελαγίων ὑγραὶ εἰσι καὶ κεχυμέναι· εἰσὶ δὲ πρόσ- γειοι σινώδων, κύνθαρος, ὀρφός, χρύσοφρυς, κεςρεύς, τρί- 10 γλη, κίχλη, δράκων, καλλιώνυμος, κωβίος καὶ τὰ πε- τραῖα πάντα· πελάγιοι δὲ τρυγῶν καὶ τὰ σελάχη καὶ γόγγροι οἱ λευκοί, χάννη, ἐρυθρίνος, γλαυκός· φαῖροι δὲ καὶ σκουρτοί καὶ γόγγροι οἱ μέλανες καὶ μύραιναι καὶ κόκκυγες ἐπαμφοτερίζουσιν. εἰσὶ δὲ διαφοραὶ τούτων καὶ 15 κατὰ τὰς τέλους, οἷον περὶ Κρήτην· οἱ κωβιοὶ καὶ τὰ πε- τραῖα πάντα πίονα γίνονται. γίνονται δὲ καὶ ὁ θύνος ἀγαθὸς πάλιν μετ' Ἀρκεῖρον· ἡδὴ γὰρ οἰσρῶν παύεται ταύτην τὴν ὥραν· διὰ γὰρ τοῦτο ἐν τῷ θέρει χείρων ἐστίν. γίνονται δὲ καὶ ἐν ταῖς λιμνοθαλάτταις πολλοὶ τῶν ἰχθύων, οἷον σάλ- 20 παι, χρύσοφρυς, τρίγλη καὶ τῶν ἄλλων σχεδὸν οἱ πλεί- στοι· γίνονται δὲ καὶ ἄμιαι, οἷον περὶ Ἀλωπεκόννησον· καὶ ἐν τῇ Βισωνίδι λίμνῃ ἔνεσι τὰ πλείστα γένη τῶν ἰχθύων. τῶν δὲ κοιλίων οἱ πολλοὶ εἰς μὲν τὸν Πόντον ἐκ ἐμβαλάσσου- σιν, ἐν δὲ τῇ Προποντίδι θερίζουσιν καὶ ἐντίκτεσι, χειμᾶ- 25 ζουσιν δ' ἐν τῷ Αἰγαίῳ. θυνίδες δὲ καὶ πηλαμύδες καὶ ἄμιαι εἰς τὸν Πόντον ἐμβαλλοῦσι τῷ ἔαρος καὶ θερίζουσιν, σχεδὸν δὲ καὶ οἱ πλείστοι τῶν ρυάδων καὶ ἀγελαίων ἰχθύων· εἰσὶ δ' οἱ πλείστοι ἀγελαῖοι. ἔχουσι δ' οἱ ἀγελαῖοι ἡγεμόνας πάντες. εἰσπλέουσιν δ' εἰς τὸν Πόντον διὰ τε τὴν τροφήν (ἢ 30 γὰρ νομὴ καὶ πλείων καὶ βελτίων διὰ τὸ πότιμον), καὶ τὰ

θηρία δὲ τὰ μεγάλα ἐλάττω· ἔξω γὰρ δελφῖνος καὶ φω- καίνης ἔδεν ἐστὶν ἐν τῷ Πόντῳ, καὶ ὁ δελφὶς μικρός· ἔξω δ' εὐθὺς προσελθόντι μεγάλοι. διὰ τε δὴ τὴν τροφήν εἰσ- πλέουσιν καὶ διὰ τὸν τόκον· τόποι γὰρ εἰσιν ἐπιτήδαιοι ἐν- τίκτεω, καὶ τὸ πότιμον καὶ τὸ γλυκύτερον ὕδωρ ἐντρέφει τὰ κύνματα· ὅταν δὲ τέκωσι καὶ τὰ γενόμενα αὐξηθῇ, ἐκ- πλέουσιν εὐθὺς μετὰ Πλειάδα. ἂν μὲν ἐν νότιος ὁ χειμῶν ᾗ, βραδύτερον ἐκπλέουσιν, ἂν δὲ βόρειος, θάττον διὰ τὸ τὸ πνεῦμα συνεπερίζει· καὶ ὁ γόνος δὲ τότε μικρὸς ἀλίσσεται περὶ Βυζάντιον ἄτ' ἐ γενομένης πολλῆς ἐν τῷ Πόντῳ δια- τριβῆς. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι καὶ ἐκπλέοντες καὶ εἰσπλέοντες δῆλοί εἰσιν, οἱ δὲ τριχταί μόνον εἰσπλέοντες μὲν ἀλίσκον- ται, ἐκπλέοντες δ' ἐκ ὠρῶνται, ἀλλὰ καὶ ὅταν ληθῇ τις περὶ Βυζάντιον, οἱ ἀλείψι τὰ δίκτυα περιναθαίρουν διὰ τὸ μὴ εἰσθῆναι ἐκπλεῖν· αἴτιον δ' ὅτι ἔτοι μόνον ἀναπλέουσιν εἰς τὸν Ἰσθμὸν, εἴθ' ἢ σχίζεται, καταπλέουσιν εἰς τὸν Ἀδρίαν. σημεῖον δὲ, ἐκεῖ γὰρ συμβαίνει τὸναντίον· εἰσπλέοντες μὲν γὰρ ἐκ ἀλίσκονται εἰς τὸν Ἀδρίαν, ἐκπλέοντες δ' ἀλίσκον- ται· εἰσπλέουσι δ' οἱ θύννοι ἐπὶ δεξιᾷ ἐρχόμενοι τῆς γῆς, ἐκπλέουσι δ' ἐπ' ἀριστερά· τοῦτο δὲ φασὶ τινες ποιεῖν ὅτι τῷ δεξιῷ ὀξύτερον ὠρῶσι, φύσει ἐκ ὅξυ βλέποντες. τὴν μὲν ἐν ἡμέραν οἱ ρυάδες κομίζονται, τὴν δὲ νύκτα ἡσυχάζουσιν καὶ νέμονται, ἐὰν μὴ σελήνη ᾗ· τότε δὲ κομίζονται καὶ ἐκ ἡσυχάζουσιν. λέγουσι δὲ τινες τῶν περὶ τὴν θάλατταν ὡς ὅταν τροπαὶ χειμεριναὶ γίνωνται, οὐκέτι κινούνται· ἀλλ' ἡσυχάζουσιν, ὅπως ἂν τύχωσι καταληφθέντες, μέχρι ἰσημε- ρίας. οἱ μὲν οὖν κοιλίαι εἰσπλέοντες ἀλίσκονται, ἐξιόντες δ' ἥττον· ἄριστοι δ' εἰσὶν ἐν τῇ Προποντίδι πρὸς τῇ τίκτειν. οἱ δ' ἄλλοι ρυάδες ἐξιόντες ἐκ τῆς Πόντος ἀλίσκονται μᾶλλον καὶ ἄριστοι τότε εἰσὶν· ὅταν δὲ εἰσπλέωσιν, ἐγγύτατα τῷ αἰγια- 30 λοῦ πύτατοι ἀλίσκονται, ὅσω δ' ἀνωτέρω, αἱ λεπτότεροι.

2. νομὴν καὶ βελτίω *D*^a. || 3. ἂν ἢ ὁ *P*. || ἐπιβάλλῃ *A*^a. || πλείω γίνεται *A*^a*C*^a, φύεται πλείω *PD*^a. || 4. βελτίω νομὴν ἔχουσι καὶ ἀπαλωτέραν *E*^a, βελτίω νομὴν ἔχουσι καὶ βέλτιον καὶ ἀπαλωτέραν *P*. || 5. θῆς *A*^a. || μέγας *C*^a. || 6. κεκραμένοι *A*^a. || 7. ψυχρῷ οἱ πρόσ- γειοι τόποι *D*^a. || 8. αἱ *om C*^a. || συνεσθῆσι *D*^a. || 10. συνώδων *PC*^a*E*^a, συνώδων καὶ *A*^a*C*^a. || 11. κίχλη *PD*^a*E*^a. || κωβίος *A*^a, βίος *P*, *om E*^a. || 12. πελάγη *A*^a*C*^a. || 13. οἱ γόγγροι λευκοί, χάννα *A*^a*C*^a. || ἐρυθρίνος *PD*^a. || φαῖροι *D*^a. || τε *C*^a. || 14. οἱ *om A*^a*C*^a. || μύραινα *PE*^a. || 16. τὰς *om A*^a. || 17. πίονα πάντα *PE*^a. || 18. πάλιν] πλὴν *C*^a. || οἰσρῶν *PE*^a. || 20. σάρπη *A*^a*C*^a. || 21. τρίγλη *P*. || 22. ἄμιαι *A*^a, αἱ ἄμιαι *P*. || ἀλωπεκόννησον *PD*^a*E*^a, ἀλώπεκον ἡσόν *C*^a. || 23. βισωνίδι *D*^a, βισωνίη *P*. || πλείστα *om PD*^a. || 24. κοιλίων *A*^a*C*^a, κοιλίων *P*. || οἱ μὲν πολλοὶ *A*^a*C*^a. || τὸν *om D*^a. || τόπον *C*^a. || 25. ἐντίκτεσι *A*^a*C*^a*D*^a. || 26. αἰγαίῳ *A*^a*C*^a. || θύνες *PD*^a, θυνίδες *A*^a. || δὲ *om A*^a. || 27. ἄμιαι *P*. || 28. ρυάδων *A*^a. || 29. δ' εἰσὶν *PE*^a. || ἡγεμόνα· πάντες δὲ εἰσπλέουσιν *PD*^a.

1. δὲ *om PD*^a. || ἐλάττω] βελτίω *PE*^a. || 2. ἔξω *PE*^a. || 3. εὐθὺς *A*^a*C*^a. || προσελθόντι *A*^a, προσελθόντι *PE*^a. || μεγάλῳ *PE*^a. || 4. ποτὶν *PE*^a. || τόποι τε γὰρ *A*^a. || ἐντίκτειν] ἐν τῷ τίκτειν *A*^a, εἰς τὸ τίκτειν *PD*^a. || 6. γενόμενα *PD*^a. || 7. εὐθὺς *C*^a. || πλειάδας *PE*^a. || 8. ὅταν *A*^a*C*^a. || τὸ alterum *om C*^a. || 9. ὅτε μικρὸς *A*^a, ὅταν μικρὸς *C*^a. || 10. ἄτ' ἐ] αὐτῇ *PD*^a. || ἐν τῷ πόντῳ πολλῆς *P* *D*^a. || 12. τριχταί μόνον τῶν ἰχθύων εἰσπλέοντες *PD*^a. || 16. Ἰσθμὸν — τὸν *om PE*^a. || εἴτ' ἢ] αὐτῇ *sch.* καὶ κ. *A*^a*C*^a. || ἀνδρίαν *PA*^a*C*^a*E*^a. || 17. ἐκεῖ] καὶ *PD*^a. || γὰρ] γὰρ εὖ *PE*^a. || 18. γὰρ *om A*^a. || εἰς — ἀλίσκονται *om PE*^a. || ἀνδρίαν *A*^a*C*^a. || 21. φύσει ἐκ ὅξυ *A*^a. || 22. ἐν *om A*^a. || 23. καὶ νέμονται — 24. ἡσυχάζουσιν *om PE*^a. || 23. ἀν *C*^a, καὶ *D*^a. || 25. γίνονται *A*^a*C*^a. || 26. καταληφθέντες *PA*^a*C*^a*E*^a. || 27. κοιλιοὶ *C*^a, κοιλιοὶ *A*^a, κόντες *P*, κόνες *E*^a. || 28. ἄριστοι *PE*^a. || 29. ἀλίσκονται τε καὶ μᾶλλον ἄριστοι *PD*^a. || 30. εἰσπλέουσιν οἱ ἐγγύτατα τῷ αἰγαίῳ *A*^a*C*^a.

πολλάκις δὲ καὶ ὅταν πνεῦμα ἀντικόψῃ νότιον ἐκπλένσι τοῖς
κολίαις καὶ τοῖς σκόμβροις, κάτω ἀλίσκονται μᾶλλον ἢ
περὶ Βυζάντιον.

Τὸς μὲν ἔν εκτοπισμὸς τῶτον ποιεῖται τὸν τρόπον. τὸ
δ' αὐτὸ τοῦτο συμβαίνει πάθος καὶ ἐπὶ τῶν χερσαίων κα- 5
τὰ τὴν φωλείαν· τοῦ μὲν γὰρ χειμῶνος ὁρμῶσι πρὸς τὴν
φωλείαν, ἀπαλλάττονται δὲ κατὰ τὴν θερμότεραν ὥραν· ποι-
οῦνται δὲ τὰ ζῶα καὶ τὰς φωλείας πρὸς τὴν βοήθειαν καὶ
τὰς ὑπερβολὰς τῆς ὥρας ἐκατέρας· φωλεῖ δὲ τῶν μὲν ὅλον
τὸ γένος, ἐνίων δὲ τὰ μὲν τὰ δ' οὐ· τὰ μὲν γὰρ ὁσρακό- 10
δερμα πάντα φωλεῖ, οἷον τὰ τε ἐν τῇ θαλάττῃ, πορφύραι
καὶ κήρυκες καὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον γένος· ἀλλὰ τῶν μὲν ἀπο-
λελυμένων ἐπιδηλοτέρως ἐστὶν ἡ φωλεία (κρύπτει γὰρ αὐ-
τά, οἷον οἱ κτένες, τὰ δ' ἴσχει ἐπιπολῆς ἐπικάλυμμα, οἷον
οἱ χερσαῖοι κοχλῖαι), τῶν δ' ἀναπολύτων ἄδηλος ἡ μετα- 15
βολή· φωλεῖσι δ' οὐ τὴν αὐτὴν ὥραν, ἀλλ' οἱ μὲν κοχλῖαι
τοῦ χειμῶνος, αἱ δὲ πορφύραι καὶ οἱ κήρυκες ὑπὸ κύνα
περὶ ἡμέρας τριάκοντα, καὶ οἱ κτένες περὶ τὸν αὐτὸν χρό-
νον· τὰ δὲ πλεῖστα αὐτῶν φωλεῖ καὶ ἐν τοῖς σφόδρα ψύ- 20
χεσι καὶ ἐν ταῖς σφόδρα ἀλέαις. τὰ δ' ἔντομα σχεδὸν ἅ-
παντα φωλεῖ, πλὴν εἴ τι ἐν ταῖς οἰκήσεσι συνανθρωπεύεται
αὐτῶν, καὶ ὅσα φθεῖρεται καὶ μὴ διειτίζει. ταῦτα δὲ φω-
λεῖ τῷ χειμῶνος· φωλεῖ δὲ τὰ μὲν πλείους ἡμέρας, τὰ δὲ
τὰς χειμεριωτάτας, οἷον αἱ μέλιτται· καὶ γὰρ αὗται φω- 25
λεῖσιν· σημεῖον δ' ὅτι ἔδεν φαίνονται γεύομεναι τῆς παρα-
κειμένης τροφῆς· ἅν τις αὐτῶν ἐξερπύσῃ, φαίνεται δια-
φανής, καὶ ἔθεν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐνὸν δῆλον· ἡσυχάζει δ' ἀπὸ
Πλειάδος δύσεως μέχρι τῆς ἑαρος· ποιεῖται δὲ τὰ ζῶα τὰς
φωλείας ἀποκρυπτόμενα ἐν ἀλεενοῖς καὶ ἐν οἷς εἴωθε τό- 30
ποις ἐπικοιτάζεσθαι. φωλεῖ δὲ καὶ τῶν ἐναίμων πολλὰ,
οἷον τὰ τε φοιδωτά, ὄφεις τε καὶ σαῦραι καὶ ἀσκαλα-
βῶται καὶ κροκόδειλοι οἱ ποτάμιοι, τέτταρας μῆνας τοὺς
χειμεριωτάτους, καὶ ἐκ ἐσθίειν ἔδεν· οἱ μὲν ἔν ἄλλοι ὄφεις

ἐν τῇ γῇ φωλεῖσιν, αἱ δ' ἐχθίναι ὑπὸ τὰς πέτρας ἀποκρύ-
πτουσιν ἑαυτάς· φωλεοῦσι δὲ πολλοὶ καὶ τῶν ἰχθύων, ἐπι-
φανέστατα δ' ἵππερος καὶ κορακῖνος τῷ χειμῶνος· ἔτι γὰρ
μόνοι ἔχ ἀλίσκονται ἑδαμῷ πλὴν κατὰ τινὰς χρόνους τακτῆς
καὶ τῆς αὐτῆς αἰε, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα σχεδόν· φωλεῖ δὲ
καὶ μύραϊνα καὶ ὀρφὸς καὶ γόγγρος· κατὰ συζυγίας δ' οἱ
πετραῖοι φωλεῖσιν οἱ ἄρρενες τοῖς θήλεισιν, ὥσπερ καὶ νεοτ-
τεύουσιν, οἷον κίχλαι, κόττυφοι, πέρκαί· φωλεῖσι δὲ καὶ οἱ
θύνοι τοῦ χειμῶνος ἐν τοῖς βάθεσι, καὶ γίνονται πιότατοι
μετὰ τὴν φωλείαν, καὶ ἄρχονται θηρεύεσθαι ἀπὸ Πλειάδος
ἀνατολῆς μέχρι Ἀρκτέρου δύσεως τὸ ἔσχατον· τὸν δ' ἄλλον
χρόνον ἡσυχίαν ἔχουσι φωλεῖντες· ἀλίσκονται δ' ἐνίοι περὶ
τὸν χρόνον τῆς φωλείας καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων τινὲς
τῶν φωλεῖντων κινέμενοι, ἂν ἀλεενοῖς ἢ ὁ τόπος καὶ ἐπι- 15
γίνονται εὐδαίαι παράλογοι· ἀπὸ γὰρ τῆς θαλάμης προέρ-
χονται μικρὸν ἐπὶ νομῇ· καὶ ταῖς παντελήνοισι· εἰσι δ' οἱ
πολλοὶ φωλεῖντες ἡδιστοί· αἱ δὲ πριμάδες κρύπτουσιν ἑαυτάς
ἐν τῷ βορβόρῳ· σημεῖον δὲ τό τε μὴ ἀλίσκεσθαι καὶ ἰλὺν
ἐχούσας ἐπὶ τοῦ κώτου φαίνεσθαι πολλὴν καὶ τὰ πτερύγια
ἐντεθλιμμένα· κατὰ δὲ τὴν ἑαρινὴν ὥραν κινῶνται καὶ προ- 20
έρχονται πρὸς τὴν γῆν ὀχευόμεναι καὶ τρίττειν, καὶ ἀλί-
σκονται κύνας· καὶ τότε δοκῶσιν ὥραῖοι εἶναι, οἱ δὲ μετο-
πωρινοὶ καὶ χειμερινοὶ χείρως· ἅμα δὲ καὶ οἱ ἄρρενες φαί-
νονται πλήρεις ὄντες βορῆ· ὅταν μὲν ἔν μικρὰ τὰ κινήματ'
ἔχῃσι, δυσάλωτοί εἰσιν, ὅταν δὲ μείζω, πολλοὶ ἀλίσκον- 25
ται διὰ τὸ οἰσρᾶν· φωλεῖ δὲ τὰ μὲν ἐν τῇ ἄμμῳ τὰ δ' ἐν
τῷ πηλῷ, ὑπερέχοντα τὸ σῶμα μόνον· τὰ μὲν πλεῖστα φω-
λεῖ μόνον τοῦ χειμῶνος, τὰ δὲ μαλακόςρακα καὶ τῶν
ἰχθύων οἱ πετραῖοι καὶ βάτοι καὶ τὰ σελαχῶδη τὰς χει-
μεριωτάτας ἡμέρας· ὁλοῖ δὲ τὸ μὴ ἀλίσκεσθαι ὅταν ἢ
ψύχῃ· ἐνίοι δὲ τῶν ἰχθύων φωλεοῦσι καὶ τοῦ θέρους, οἷον
γλαῦκος· ἔτι γὰρ τῷ θέρους φωλεῖ περὶ ἐξήκοντ' ἡμέρας·
φωλεῖ δὲ καὶ ὁ ὄνος καὶ ὁ χρύσοφρυς· σημεῖον δὲ δοκεῖ

1. ἐκπλένσι *PE*^a, ἐκπλένσι καὶ *A*^a*C*^a. || 2. κολίαις *PD*^a, κολοῖς *C*^a, κολοῖς *A*^a. || 7. φάλην et 13. φάλη *E*^a. || 8. καὶ] κατὰ *A*^a. || φωλείας *P*, φάλας *E*^a. || 9. ἐκατέρας ὥρας *P*. || φωλεῖ δὲ τῶν] φωλεῖσιν *D*^a, φωλεῖσιν *P*. || 14. οἱ om *PE*^a. || 15. ἀπο-
λύτων *C*^a. || 20. πάντα *A*^a*C*^a. || 21. εἴ τι ἐν] εἰπεῖν *PE*^a, εἰ τινὲς ἐν *A*^a*C*^a. || οἰκήσεσιν εἴ τι σ. *PE*^a. || 22. αὐτῶν] δὲ αὐτῶν *A*^a*C*^a. ||
25. φαίνονται γεύομεναι] γεύεται *A*^a*C*^a. || 26. καὶ ἐάν *PD*^a. || ἐξερπύσας *E*^a. || ἀφανής *P*. || 28. ποιεῖ *A*^a*C*^a. || 30. ἐπιλυγάζεσθαι *A*^a,
ἐπιλυγάζεσθαι *C*^a. || δὲ πολλὰ καὶ τῶν ἐναίμων *PE*^a, δὲ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἐναίμων *D*^a. || 31. σαῦροι *A*^a*C*^a.

1 et 7. φωλεῖσιν *PD*^a. || 1. οἱ *PC*^a*E*^a. || ἐχθίναι *P*, ἐχθίνοι *E*^a. || κατακρύπτουσιν *PD*^a*E*^a. || 2. αὐτάς *C*^a, ἑαυτὰς *PE*^a. || καὶ
om *P*. || ἐμφανέστατα *PD*^a. || 3. ἵππερος *PD*^a, ἵππορος τε *A*^a. || 4. μόνον *A*^a. || 5. αὐτῆς] ἄλλης *C*^a. || πάντα φωλεῖ σχεδόν
D^a. || φωλεῖσιν *PD*^a*E*^a. || 6. δὲ καὶ οἱ *A*^a*C*^a. || 8. κίχλοι *PE*^a. || πέρκαί] περὶ *PE*^a. || 11. μέχρις *A*^a. || 14. κινέμενοι ἐν ἀλεενοῖ-
σι (ἀλεενοῖς *D*^a) τόποις *PD*^a*E*^a. || ἐπιγίνονται *C*^a*D*^a, ἐπιτείνονται αἱ *P*. || 15. προέρχεται *C*^a. || 16. τοῖς *P*. || 17. πριμαδῖαι *PD*^a. ||
18. τε om *PE*^a. || καὶ ἰλὺν δ' *D*^a, ἰλὺν δ' *P*. || 19. ἐν τῷ γάτῳ *PD*^a. || 20. ἐαρινὴν Gaza: codices εἰρημένην. || προσέρχονται *A*^a. ||
21. ὀχευόμενοι καὶ τρίττειντες *A*^a*C*^a. || 22. κύνας *E*^a, κύνοτες *PA*^a*C*^a*D*^a. || ὥραῖοι δοκῶσιν *PD*^a. || 24. ὄντες βορῆ] εἶναι βορῆσι *A*^a. || 26.
ἔσρα *E*^a, ἔσρα *P*. || 28. μόνον om *PD*^a. || δὲ] τε *PE*^a. || 29. βάτη *A*^a. || 30. ἡμέρας] μόνον ἡμέρας *A*^a*C*^a. || 31. οἷον] οἷον ὁ
A^a*C*^a. || 33. ὁ om *PE*^a. || ὁ om *E*^a.

εἶναι τῷ τὸν ὄνον πλείστον φωλεῖν χρόνον· τὸ δὲ πλείστου
 χρόνος ἀλίσκεσθαι. τῷ δὲ καὶ θέρος τὴν ἰχθύος φωλεῖν δοκεῖ
 σημεῖον εἶναι τὸ ἐπὶ τοῖς ἄστροις γίνεσθαι τὰς ἀλώσεις, καὶ
 μάλιστα ἐπὶ κυνί· τηνικαῦτα γὰρ ἀνατρέπεσθαι τὴν θάλατ-
 ταν. ὅπερ ἐν τῷ Βοσπόρῳ γνωριμώτατόν ἐστιν· ἡ γὰρ ἰλύς
 ἐπάνω γίνεται καὶ ἐπιφέρονται οἱ ἰχθύες· φασὶ δὲ καὶ
 πολλάκις τριβομένη τῷ βυθῷ ἀλίσκεσθαι πλείους ἐν τῷ αὐ-
 τῷ βόλῳ τὸ δεύτερον ἢ τὸ πρῶτον. καὶ ἐπειδὴν ὄμβροι γέ-
 νωνται μεγάλοι, πολλὰ φαίνεται ζῶα τῶν πρότερον ἢ ὅλων
 16 οὐχ ἑωραμένων ἢ οὐ πολλάκις. φωλοῦσι δὲ πολλοὶ καὶ 10
 τῶν ὀρνίθων, καὶ οὐχ ὥς τινες οἰόνται, εἰς ἀλεινοὺς τόπους
 ἀπέρχονται πάντες· ἀλλ' οἱ μὲν πλησίον ὄντες τοιῶτων τό-
 πων, ἐν οἷς αἰεὶ διαμένουσιν, καὶ ἰκτῖνοι καὶ χελιδόνες, ἀπο-
 χωρῶσιν ἐνταῦθα, οἱ δὲ πορρωτέρω ὄντες τῶν τοιῶτων ἐκ ἐκ-
 τοπίζουσιν ἀλλὰ κρύπτουσιν ἑαυτὰς. ἤδη γὰρ ὠμμένα πολ-
 λαὶ χελιδόνες εἰσὶν ἐν ἀγγείοις ἐφιλωμέναι πάμπαν, καὶ
 ἰκτῖνοι ἐκ τοιῶτων ἐκπετόμενοι χωρίων, ὅταν φαίνωνται τὸ
 πρῶτον. φωλοῦσι δ' οὐθὲν διακεκριμένως καὶ τῶν γαμψω-
 νύχων καὶ τῶν εὐθυονύχων· φωλεῖ γὰρ καὶ πελαργὸς καὶ
 κόττυφος καὶ τρυγῶν καὶ κόρυδος, καὶ ἡ γε τρυγῶν ὁμο-
 λογημένως μάλιστα πάντων· οὐθὲς γὰρ ὡς εἰπεῖν λέγεται
 τρυγῶνα ἰδεῖν οὐθαμοῦ χειμῶνος. ἀρχεται δὲ τῆς φωλείας
 σφόδρα πείρα ἔσα, καὶ πετορροεῖ μὲν ἐν τῇ φωλείᾳ, πα-
 χεῖα μέντοι διατελεῖ ἔσα. τῶν δὲ φασσῶν εἶναι μὲν φω-
 λῶσιν, εἶναι δ' ἔφωλῶσιν, ἀπέρχονται δ' ἅμα ταῖς χελιδόσιν.
 25 φωλεῖ δὲ καὶ ἡ κίχλη καὶ ὁ ψάρος, καὶ τῶν γαμψονύ-
 17 χων ἰκτίνος ὀλίγας ἡμέρας καὶ ἡ γλαυξ, τῶν δὲ ζωοτόκων
 καὶ τετραπόδων φωλῶσιν οἱ τε ὕσριχες καὶ αἱ ἄρκτοι. ὅτι
 μὲν ἐν φωλῶσιν αἱ ἄγριαι ἄρκτοι, φανερόν ἐστι, πότερον δὲ
 διὰ ψύχους ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἀμφισβητεῖται. γίνονται 30
 γὰρ περὶ τὸν χρόνον τῆτον οἱ ἄρρενες καὶ αἱ θήλειαι πύστα-
 τοι, ὥστε μὴ εὐκίνητοι εἶναι. ἡ δὲ θήλεια καὶ τίκτει περὶ

τῆτον τὸν καιρόν, καὶ φωλεῖ ἕως ἂν ἐξάγειν ὥρα ἢ τοὺς
 σκύμνους· τῆτο δὲ ποιεῖ τῷ ἔαρος περὶ τρίτον μῆνα ἀπὸ τρο-
 πῶν. τὸ δ' ἐλάχιστον φωλεῖ περὶ τετταράκονθ' ἡμέρας· τῶ-
 των δὲ δις ἐπτά λέγουσιν ἐν αἷς οὐδὲν κινεῖται, ἐν δὲ ταῖς
 πλείοσι ταῖς μετὰ ταῦτα φωλεῖ μὲν κινεῖται· δὲ καὶ ἐγγί-
 ρεται. κύσσα δ' ἄρκτος ἢ ὑπ' ὕθνος ἢ πάνυ ὑπ' ὀλίγων εἴ-
 ληπται. ἐν δὲ τῷ χρόνῳ τῆτω φανερόν ἐστι ὅτι ὕθην ἐσθί-
 σιν· ἔτε γὰρ ἐξέρχονται, ὅταν τε ληφθῶσι, κενὰ φαίνεται
 ἢ τε κοιλία καὶ τὰ ἔντερα. λέγεται δὲ καὶ διὰ τὸ μηδὲν
 10 προσφέρεισθαι τὸ ἔντερον ὀλίγην συμφύεσθαι αὐτῇ, καὶ διὰ
 τῆτο πρῶτον ἐξίσταν γεύεσθαι τῷ ἄρσιν πρὸς τὸ ἀφίστασθαι τὸ
 ἔντερον καὶ διευρύνειν. φωλεῖ δὲ καὶ ὁ ἐλεῖος ἐν αὐτοῖς ταῖς
 δένδρεσι, καὶ γίνεται τότε παχύτατος· καὶ ὁ μῦς ὁ Ποντι-
 κὸς ὁ λευκός.
 15 Τῶν δὲ φωλάντων εἶναι τὸ καλῶμενον γῆρας· ἐκδύνειν
 ἔστι δὲ τοῦτο τὸ ἔσχατον δέρμα καὶ τὸ περὶ τὰς γεένσεις
 κέλυσος· τῶν μὲν ἐν πείζῳ καὶ ζωοτόκῳ περὶ τῆς ἄρκτου
 ἀμφισβητεῖται ἡ αἰτία τῆς φωλείας, καθάπερ ἐλέχθη
 πρότερον· τὰ δὲ φοιδωτὰ φωλεῖ μὲν σχεδὸν τὰ πλείστα,
 20 ἐκδύνει δὲ τὸ γῆρας ὅσων τὸ δέρμα μαλακὸν μὴ ὀσρακῶ-
 δες ὥσπερ τῆς χελώνης (καὶ γὰρ ἡ χελώνη τῶν φοιδωτῶν
 ἐστὶ καὶ ὁ ἐμύς), ἀλλ' οἷον ἀσκαλαβώτης τε καὶ σαῦρος
 καὶ μάλιστα πάντων οἱ ὄφεις· ἐκδύνουσιν γὰρ καὶ τῷ ἔαρος,
 ὅταν ἐξῴσι, καὶ τοῦ μετοπώρου πάλιν. ἐκδύνουσιν δὲ καὶ οἱ
 25 ἔχρεις τὸ γῆρας καὶ τῷ ἔαρος καὶ τῷ μετοπώρῳ, καὶ ἔχ ὥσ-
 περ φασὶ τινες τῆτο τὸ γένος τῶν ὄφειν μὴ ἐκδύεσθαι μόνον.
 ὅταν δὲ ἀρχωνται· ἐκδύνειν οἱ ὄφεις, ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν
 ἀφίσταται πᾶσι πρῶτον, ὥς δοκεῖν γίνεσθαι τυφλὰς ταῖς
 μὴ συνῶσι τὸ πάθος· μετὰ δὲ τῆτο ἀπὸ τῆς κεφαλῆς,
 30 καὶ λευκὴ φαίνεται πάντων. ἐν νυκτὶ δὲ σχεδὸν καὶ ἡμέ-
 ρα πᾶν ἀποδύεται τὸ γῆρας, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀρχάμενον
 μέχρι τῆς κέρκῃς. γίνεται δὲ ἐκδυομένη τὰ ἐντὸς ἐκτὸς· ἐκ-

1. τὸν ὄνον] μόνον PE^a. || 2. ἀλίσκεσθαι χρόνος PD^a. || 3. γενέσθαι A^aC^a. || 5. γνωριμώτερον PD^a. || 6. γίνονται A^a. || καὶ post
 δὲ om PE^a. || 7. πλείω D^a. || ταῦτά PE^a. || 8. καὶ om P. || μεγάλοι γένωνται PD^a. || 10. εἰ om A^aC^a. || 11. οἰόνται ὀλίγοι ἢ
 εἰς PD^a. || 14. πόρρω ὄντες τῶν τοιῶτων τόπων ἐκ A^aC^a. || ἐπιπίπτουσιν PE^a. || 15. ἀποκρύπτουσιν C^a, κατακρύπτουσιν A^a. || 16. εἰσὶν
 om PD^a. || 17. ἐκ] ἐκ τῶν A^a. || τὸ om A^aC^aD^a. || 18. διακεκριμένον A^a. || 19. εὐθυονύχων P. || φανεί A^a. || 20. κόρυλος C^a,
 κόρυλλος A^a. || ὁμολογημένη πάντων μάλιστα A^a. || 22. τρυγῶν ἄδειν PD^aE^a. || χειμῶνος] τῷ χειμῶνος C^a. || 23. παχεῖα] ταχεῖα C^a, πα-
 χέα A^a. || 24. τιθασσῶν PD^a. || 26. καὶ ὕψαρος D^a, καὶ ὕψαρον A^a. || 27. ἡ om A^aC^a. || 28. αἶ A^a. οἶ τε — 29. φωλῶσιν om
 PE^a. || 28. ὕσριχες C^a. || αἱ om A^aC^a. || 29. ἄγριοι A^aC^a.

5. μὲν om PE^a. || ἀγείρεται A^a. || 6. ὑπ' post πάνυ om PA^aC^aE^a. || 8. δὲ PE^a. || ἥ τε κοιλία φαίνεται D^a. || 9. δὲ καὶ] δὲ
 καὶ ὡς C^a, δὲ PE^a. || 10. ἔτερον C^a. || ὀλίγον PD^aE^a. || προσφύεσθαι A^aC^a. || 11. πρῶτον corr A^a, ποῶν A^aC^a. || ἀφίνασι A^a. ||
 12. διερευνεῖν A^a, διεραύνειν PE^a, διηρεμεῖν C^a. || ἐλεῖος A^aC^a, λεῖος PE^a. || 13. ποτὲ A^aC^a. || παχύτατον PE^a. || πόντιος PD^a. || 16.
 ἐκδύνει γῆρας A^aC^a, γῆρας ἐκδύνειν PD^a. || 22. ὁ μῦς D^a, αἱ μῦς PE^a. || 24. ἐξῴσι PC^aE^a. || πάλιν — 25. μετοπώρῳ om A^aC^a. ||
 26. τινὲς φασὶ PD^a. || μὴ] ἐκ A^aC^a. || ἐκδύεσθαι C^a. || 27. ἐκδύνειν A^aC^a. || 28. ἀφίστασθαι φασὶ πρῶτον A^aC^a, ἀφίστασθαι πρῶτον φασὶ
 D^a. || 29. συνῶσι PD^a. || 30. καὶ λευκῇ] κελυφῇ A^aC^a. || 32. φυομένη PE^a. || ἐντὸς om C^a.

δύεται γὰρ ὥσπερ τὰ ἔμβρυα ἐκ τῶν χορίων. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν ἐντόμων ἐκδύνει τὸ γῆρας ὅσα ἐκδύνει, οἷον σίλφη καὶ ἐμπις καὶ τὰ κολεόπτερα, οἷον κάνθαρος. πάντα δὲ μετὰ τὴν γένεσιν ἐκδύεται· ὥσπερ γὰρ τοῖς ζωοτοκίμοις τὸ χόριον καὶ τοῖς σκαληκοτοκίμοις περιρρήνυται τὸ κέλυφος, ὁμοίως καὶ μελίτταις καὶ ἀκρίσιν. οἱ δὲ τέττιγες ὅταν ἐξέλθωσι, καθίζανουσιν ἐπὶ τὰς ἐλαίας καὶ καλάμους. περιρραγέντος δὲ τοῦ κελύφους ἐξέρχονται ἐγκαταλιπόντες ὑγρότητα μικράν, καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀναπέτονται καὶ ἄδουσιν. τῶν δὲ θαλαττίων οἱ κάραβοι καὶ ἄσα- 10 νοὶ ἐκδύνουσιν ὅτε μὲν τῷ ἔαρος ὅτε δὲ τῷ μετοπῶρος μετὰ τὰς τόκους. ἤδη δ' εἰλημμένοι ἐνίοι εἰσι τῶν καράβων τὰ μὲν περὶ τὸν θώρακα μαλακὰ ἔχοντες διὰ τὸ περιερρωγῆναι τὸ ὄσρακον, τὰ δὲ κάτω σκληρὰ διὰ τὸ μήπω περιερρωγῆναι· τὴν γὰρ ἐκδυσιν ποῖνται ἔχ' ὁμοίαν τοῖς ὄφειν. φωλύσι 15 δ' οἱ κάραβοι περὶ πέντε μῆνας. ἐκδύνει δὲ καὶ οἱ καρκίνοι τὸ γῆρας, οἱ μὲν μαλακόςρακοι ὁμολογεμένως, φασὶ δὲ καὶ τὰς ὀστρακοδόμους, οἷον τὰς μαίας. ὅταν δ' ἐκδύνωσι, μαλακὰ γίνονται πᾶμπαν τὰ ὄστρακα, καὶ οἷ γε καρκίνοι βαδίζειν ἢ σφόδρα δύνανται. ἐκδύνει δὲ τὰ τοι- 20 αῦτα ἔχ' ἅπαζ· ἀλλὰ πολλάκις.

Ὅσα μὲν οὖν φωλεῖ καὶ πότε καὶ πῶς, ἔτι δὲ ποῖα καὶ 1 πότε ἐκδύνει τὸ γῆρας, εἴρηται. εὐημερεῖσι δὲ τὰ ζῷα κατὰ τὰς ὥρας ἢ τὰς αὐτάς, ἢ δ' ἐν ταῖς ὑπερβολαῖς ὁμοίως ἀπάσαις· ἔτι δ' ὑγίαι καὶ νόσοι κατὰ τὰς ὥρας τοῖς ἑτερογενέσιν 25 ἕτεροι καὶ τὸ σύνολον ἔχ' αἱ αὐταὶ πᾶσιν. τοῖς μὲν ἔν ὀρνισιν οἱ αὐχμοὶ συμφέρουσι καὶ πρὸς τὴν ἄλλην ὑγίειαν καὶ πρὸς τὰς τόκους, καὶ ἔχ' ἥκιστα ταῖς φάτταις, τοῖς δ' ἰχθύσιν ἔξω τῶν ὀλίγων αἱ ἐπομβρίαι. ἀσύμφορα δὲ τὴν ἀντίον ἐκατέρωθεν, τοῖς μὲν ὀρνίσι τὰ ἐπομβρία ἔτι (ἔδδ' γὰρ ὅλως 30 συμφέρει τὸ πολὺ πίνειν), τοῖς δ' ἰχθύσιν οἱ αὐχμοί. τὰ μὲν ἔν γαμφώνυχα, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ὡς ἀπλῶς

εἰπεῖν ἅποτα πᾶμπαν ἐστὶν (ἀλλ' Ἡσίοδος ἠγνόει τοῦτο· πεποίηκε γὰρ τὸν τῆς μαντείας πρόεδρον αἰτὸν ἐν τῇ διηγήσει τῇ περὶ τὴν πολιορκίαν τὴν Νῆας πίνοντα)· τὰ δ' ἄλλα πίνει μὲν, οὐ πολὺποτα δ' ἐστὶν· ὁμοίως δ' οὐδ' ἄλλ' οὐθὲν τῶν πνεύμονα ἔχόντων σωματὸν καὶ ὥστοκῶν. τῶν δ' ὀρνίθων ἐν ταῖς ἀρρώσiais ἐπίδηλος ἡ πτέρωσις γίνεται· ταράττεται γὰρ, καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει κατάσασιν ἢν περ ὑγιαίνοντων.

Τῶν δ' ἰχθύων τὸ πλεῖστον γένος εὐθηνεῖ μᾶλλον, ὡς- 19 περ εἴρηται πρότερον, ἐν τοῖς ἐπομβρίοις ἔτεσιν· ἢ γὰρ μόνον τότε πλείω τροφὴν ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ ὅλως τὸ ἄμβριον συμφέρει, καθάπερ καὶ τοῖς ἐκ τῆς γῆς φυομένοις· καὶ γὰρ τὰ λάχανα καίπερ ἀρδευόμενα ὁμῶς ἐπιδίδωσιν ὑόμεινα πλέον. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ κάλαμοι πάσχουσιν οἱ πεφυκότες ἐν ταῖς λίμναις· οὐθὲν γὰρ ὡς εἰπεῖν αὐξάνονται μὴ γινόμενων ὑδάτων. σημεῖον δὲ καὶ τὸ τὰς πλείους τῶν ἰχθύων εἰς τὸν Πόντον ἐκτοπίζειν θειοῦντας· διὰ γὰρ τὸ πλῆθος τῶν ποταμῶν γλυκύτερον τὸ ὕδωρ, καὶ τροφὴν οἱ ποταμοὶ καταφέρουσι πολλήν. ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰς ποταμὸς ἀναπλέουσι πολλοὶ τῶν ἰχθύων, καὶ εὐθηνῶσιν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἐν ταῖς λίμναις, οἷον ἄμια καὶ κερσεύς. γίνονται δὲ καὶ οἱ κωβιοὶ πίονες ἐν τοῖς ποταμοῖς· καὶ ὅλως τὰ εὐλίμνα τῶν χωρίων ἀρίστως ἔχει ἰχθύς. αὐτῶν δὲ τῶν ὑδάτων οἱ θεινοὶ ἄμβριοι μᾶλλον συμφέρουσι τοῖς πλείστοις ἰχθύσι, καὶ ὅταν τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον γένηται ἔπομβρον, ὃ δὲ χειμῶν εὐδιενός· ὡς δ' εἰπεῖν ὅλως ὅταν καὶ κατὰ τὰς ἀνθρώπων εὐετηρία ἦ, καὶ τοῖς πλείστοις ἰχθύσι συμβαίνει εὐημερεῖν. ἐν δὲ τοῖς ψυχροῖς τοποῖς ἐκ εὐθηνῶσιν. μάλιστα δὲ ποῖουσιν ἐν τοῖς χειμῶσιν οἱ ἔχοντες λίθον ἐν τῇ κεφαλῇ, οἷον χρομῖς, λάβραξ, σκίαίνα, φάγρος· διὰ γὰρ τὸν λίθον ὑπὸ τῆς ψυχροῦς καταπήγνυνται καὶ ἐκπίπτουσιν. τοῖς μὲν οὖν πλείστοις ἰχθύσι συμφέρει

2. ἐκδύνει — ἐκδύνει *A*^o*C*^o. || 3. σίλφη *A*^o. || ἀσπίς *PD*^o. || κολεώτερα *A*^o. || 4. μετὰ] τὰ μεγέθη *PE*^o. || 5. τὸ χόριον *om PD*^o. || 6. ἀγρίων *A*^o. || 7. τε τὰς ἐλ. καὶ κ.] τινα πέτραν *PE*^o. || 9. ἢ μετὰ *A*^o*C*^o. || 10. αἰδῶσι *P*, ἐδῶσι *E*^o. || 12. δ' *om PE*^o. || εἰσὶν *om A*^o*C*^o. || μὲν *om C*^o. || 14. πω *om PE*^o. || 15. γὰρ] δὲ *C*^o. || ἔκλυσιν *A*^o. || ἔχ' ὁμοίαν ποῖνται *D*^o. || 16. ἐκδύνει *A*^o*C*^o. || 18. καὶ *om A*^o. || μαίας τὰς γραῖς (γραῖς *P*) ὅταν *PE*^o. || ἐκδύωσι *D*^o, ἐκδύσασιν *PE*^o. || 19. γίνονται μαλακὰ *D*^o, γίνονται μαλακὰ καὶ *PE*^o. || 20. ἢ σφόδρα δύνανται βαδίζειν *D*^o. || 22. ἔν *om PE*^o. || 25. ὑγίαι *D*^o. || κατὰ γε τὰς *A*^o*C*^o. || ἑτέροις γένεσιν *PA*^o *C*^o*E*^o. || 27. οἱ *om PE*^o. || 28. πρὸς *om A*^o*C*^o. || καὶ *om A*^o. || 29. αἱ] καὶ *PE*^o. || 30. μὲν] μὲν ἔν *C*^o. || ἐπομβρία ἐλν *PE*^o. || 31. τοῖς — αὐχμοὶ *om P*.

1. ἠρόδοτος *D*^o. || 2. πρόεδρος *P*. || 3. τὴν] τῆς *D*^o. || 4. μὲν *om PE*^o. || εἰσὶν *A*^o. || 5. ὥστοκον *E*^o et *rc P*. || 9. εὐθηνεῖ *D*^o, εὐσθενεῖ *PA*^o*C*^o*E*^o. || ὥσπερ εἴρηται πρότερον *post* 10. ἔτεσιν *D*^o. || 10. τοῖς *om A*^o. || 11. τότε *om PE*^o. || πλείω *om PD*^o. || ἔχει *A*^o. || ἔμβριον *P*, ἔμβρυον *A*^o*E*^o. || 13. ὑόμεινα] φυόμενα *A*^o*C*^o. || 14. πλείω et κάμηλοι *PE*^o. || 18. πολλὴν καταφέρουσιν οἱ ποταμοὶ *A*^o*C*^o. || 19. δὲ *om A*^o. || 20. εὐθενῶσιν *A*^o*D*^o, εὐσθενῶσιν *P*. || 21. ἄμια *P*. || καὶ *om A*^o*C*^o. || 22. δὲ *om A*^o*C*^o. || πλείους *A*^o. || εὐλίμνα *PD*^o et *rc A*^o. || 24. συμφέρουσι μᾶλλον *PD*^o. || 25. φθινοπωρινὸν γίνεται *P*. || 26. ἐπὶ ἄμβριον *C*^o. || εὐδιενέτερος *C*^o, ἀδυνέτερος *A*^o. || σύνολον *PD*^o. || 27. καὶ *utrumque et* πλείστοις *om A*^o*C*^o. || 29. εὐθενῶσι *D*^o. || 30. χρομῖς *C*^o, χρωμῖς *PD*^o. || φάγρος σκίαίνα *D*^o. || 31. καταπήγνυνται *PD*^o*E*^o, πήγνυνται *A*^o*C*^o.

μᾶλλον, κερρεῖ δὲ καὶ κεφάλῳ καὶ ὃν καλῶσι τινες μύρινον τέναντίον· ὑπὸ γὰρ τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἀποτυφλῆνται οἱ πολλοὶ αὐτῶν θάττον, ἂν λίαν ὑπερβάλλωσιν. εἰώθασιν γὰρ πάσχειν αὐτὸ οἱ κεφαλοὶ ἐν τοῖς χειμῶσι μᾶλλον· γίνεται γὰρ τὰ ὄμματα αὐτῶν λευκά, καὶ ἀλίσκονται τότε λεπτοί, καὶ τέλος ἀπόλλυνται πάντων. ἔοικε δ' ἔτι διὰ τὴν ὑπερομβρίαν τῷτο πάσχειν μᾶλλον, ἀλλὰ διὰ τὸ ψυχρός· ἥδη γὰρ καὶ ἄλλοι καὶ περὶ Ναυπλίας τῆς Ἀργείας περὶ τὸ τέναγος πολλοὶ τυφλοὶ ἐλήφθησαν ἰσχυρῶς γενομένη ψύχης· ἐλήφθησαν δὲ πολλοὶ καὶ λευκὴν ἔχοντες τὴν ὄψιν. πονεῖ δὲ τῷ χειμῶνος καὶ ὁ χρύστροφος, τῷ δὲ θέρεος ὁ ἀχάρνας, καὶ γίνεται λεπτός. συμφέρει δὲ τοῖς κορακίνοισι ὡς εἰπεῖν παρὰ τὴν ἄλλαν ἰχθύος· τὰ αὐχμῶδη μᾶλλον τῶν ἐτῶν· καὶ τέτοις δὲ διὰ τὸ συμβαίνειν ἀλέαν μᾶλλον ἐν τοῖς αὐχμῶσι. τόποι δ' ἐκάστοις συμφέρουσι πρὸς εὐθηνίαν, ὅσα μὲν ἐστὶ φύσει παράγια ἢ πελάγια, ἐν ἑκατέρῳ τέτων, ὅσα δ' ἐπαμφοτερίζει, ἐν ἀμφοτέροις· εἰσὶ δὲ τινες καὶ ἴδιοι τόποι ἐκάστοις ἐν οἷς εὐθηνῶσιν. ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν οἱ φυκῶδεις συμφέρουσιν· πλιότεροι γὰρ ἐν τοῖς τοῖσιν ἀλίσκονται, ὅσοι παντοδαπὰς νέμονται τόπους· οἱ μὲν γὰρ φυκιοφάγοι τροφῆς εὐποροῦσιν, οἱ δὲ σαρκιοφάγοι πλείους ἐν τυγχάνουσιν ἰχθύσιν. διαφέρουσι δὲ καὶ τὰ βόρεια καὶ τὰ νότια· τὰ γὰρ μακρὰ μᾶλλον εὐθηνεῖ ἐν τοῖς βορείοις, καὶ τοῦ θέρους ἀλίσκονται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χωρίου πλείους τοῖς βορείοις τῶν μακρῶν καὶ τῶν πλατέων· οἱ δὲ θύνοι καὶ οἱ ξιφίαι οἰστρώσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν· ἔχουσι γὰρ ἀμφοτέροις τὴνικαῦτα παρὰ τὰ πτερύγια οἷον σκυλῆκιον τὸ καλέμενον οἰστρον, ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δ' ἡλίον ἀράχνης· ποῖσι δὲ ταῦτα πόνον τοῖσιν ὡς ἐξάλλεσθαι ἐκ ἐλαττον ἐνίστε τὸν ξιφίαν τῷ δελφίνῳ, διὸ καὶ τοῖς πλοίοις 30 πολλὰς ἐμπίπτουσιν· χαίρουσι δ' οἱ θύνοι· μάλιστα τῶν ἰχθύων τῇ ἀλέᾳ, καὶ πρὸς τὴν ἄμμον τὴν πρὸς τῇ γῇ

προχωροῦσι τῆς ἀλέας ἕνεκεν, ὅτι θερμαίνονται, καὶ ἄνω ἐπιπολάζουσιν. τὰ δὲ μικρὰ τῶν ἰχθυῶν σώζεται διὰ τὸ παρορᾶσθαι· διώκουσι γὰρ τὰ μείζω οἱ μεγάλοι. τῶν δ' ὧν καὶ τῷ γόνυ διαφθείρεται τὸ πολὺ διὰ τὰς ἀλέας· ἔτι γὰρ ἂν ἐφάψονται, πᾶν τῷτο λυμαίνονται. ἀλίσκονται δὲ μάλιστα οἱ ἰχθύες πρὸ ἡλίου ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν, ὅλως δὲ περὶ δυσμάς ἡλίου καὶ ἀνατολᾶς· οὗτοι γὰρ λέγονται εἶναι ὠραῖοι βόλοι, διὸ καὶ τὰ δίκτυα ταύτην τὴν ὥραν ἀναίρουσιν οἱ ἀλιεῖς. μάλιστα γὰρ ἀπατῶνται οἱ ἰχθύες τῇ ὄψει κατὰ τέρας τὴν καιρὸς· τῆς μὲν γὰρ νυκτὸς ἡσυχάζουσιν, πλείονος δὲ γινομένης τῷ φωτὶ μᾶλλον ὁρῶσιν. νόσημα δὲ λοιμῶδες μὲν ἔδεν εἰς τὴν ἰχθύος φαίνεται ἐμπύπτον, οἷον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων συμβαίνει πολλάκις καὶ τῶν ζωοτόκων καὶ τετραπόδων εἰς ἵππους καὶ βῆς, καὶ τῶν ἄλλων εἰς ἐνια καὶ ἡμέρα καὶ ἄγρια· νοσεῖν μέντοι γε δοκοῦσιν· τεκμαίρονται δ' οἱ ἀλιεῖς τῷ ἐνὶ ἀλίσκῃσθαι λεπτοῦς καὶ ἡσθηνοῦσιν ὁμοίους καὶ τὸ χρῶμα μεταβεβληκότας ἐν πολλοῖς καὶ πίοσιν ἐαλωκότας καὶ τῷ γένει τῷ αὐτῷ. περὶ μὲν οὖν τῶν θαλαττίων τοῦτον ἔχει τὸ τρόπον· τοῖς δὲ ποταμίοις καὶ λιμναίοις λοιμῶδες μὲν ἔδεν τέτοις 20 ἔδεν γίνεται, ἐνίοις δ' αὐτῶν ἴδια νοσήματα ἐμπίπτει, οἷον γλάνις ὑπὸ κύνα μάλιστα διὰ τὸ μετέωρος νεῖν ἀσροβλής τε γίνεσθαι καὶ ὑπὸ βροντῆς νεανικῆς καρδίας· πάσχει δὲ ποτε τοῦτο καὶ κυπρίνος, ἦττον δὲ. οἱ δὲ γλάνεις ἐν τοῖς βραχέσι καὶ ὑπὸ δράκοντος τῷ ὄψεως τυπτόμενοι ἀπόλλυνται πολλοί. ἐν δὲ τῷ βαλλιρῷ καὶ τίλῳ ἐλμῖς ἐγγινομένη ὑπὸ κύνα μετεωρίζεται καὶ ἀσθεῖν ποιεῖ· μετέωρος δὲ γινόμενος ὑπὸ τῷ καύματος ἀπόλλυται. τῇ δὲ χαλκίδι νόσημα ἐμπίπτει νεανικόν· φθειρεῖται ὑπὸ τὰ βράγχια γιγνώμενοι πολλοὶ ἀναίρουσιν. τῶν δ' ἄλλων ἰχθύων ἔθεν ἔθεν τοῖσιν ἐστὶ νόσημα· ἀποθνήσκουσι δὲ οἱ ἰχθύες τῷ πλόμῳ· διὸ καὶ θηρεύουσιν οἱ μὲν ἄλλοι τὴν ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ

1. μαρίνον *A^oC^a*. || 2. οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἀποτυφλῆνται *PD^a*. || 3. λίαν *om PD^a*. || 4. αὐτῶν] ἐαυτοῖς *PE^a*. || 5. γίνονται γὰρ αὐτῶν τὰ ὄμματα *PA^oC^a*. || 6. λευκοὶ *A^oC^a*. || 7. ἐπομβρίαν *A^oC^a*. || 8. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ ψυχρός μᾶλλον ἥδη *D^a*. || 9. περὶ τὴν ναυπλίαν *A^oC^a*. || 10. τυφλοὶ πολλοὶ *PD^a*. || 11. ὁ *om A^oC^a*. || 12. ἀχάρνας *A^a*. || 13. δὲ καὶ τοῖς *A^oC^a*. || 14. ἐκάστοις *PD^aE^a*. || 15. εὐθηνίαν *C^a*, εὐσθενίαν *PA^oC^aE^a*. || 16. ὅσα μὲν εἰσι *D^a*, ὅσοι μὲν εἰσι *PE^a*. || 17. παράγια ἢ πελάγια *D^a*, παράγει πρὸς τὴν εὐθηνίαν πελάγια *C^a*, παραγαίαν πελάγια *PE^a*. || 18. ἐν] ἢ ἐν *A^oC^a*. || 19. καὶ *om D^a*. || 20. ἐκάστω *D^a*. || 21. εὐθεῖσιν *D^a*, εὐσθεῖσιν *P A^o*. || 22. πρότερον *PE^a*. || 23. τοῖσιν τόποις ἄλ. *C^a*. || 24. νότια καὶ τὰ βόρεια *C^a*. || 25. μικρὰ *D^a*. || 26. εὐσθεῖ *A^a*, εὐσθενεῖ *C^a*, εὐθενεῖ *P*. || 27. πλείον *A^oC^a*. || 28. οἱ *om PD^a*. || 29. ξιφίαι *PD^aE^a*. || 30. μεγέθει *D^a*. || 31. ἐνίστε ἐκ ἐλαττον *P*. || 32. τῇ ante γῇ *om PE^a*. || 33. προχωροῦσι *A^a*, χωροῦσι *E^a*. || καὶ *om PE^a*. || 34. ἰχθύων *P*. || 35. τῷ γόνυ] τέτων *D^a*, τέτων ἢ *PE^a*. || 36. τῷτο πᾶν *PE^a*. || 37. καὶ μετὰ — 7. ἀνατολᾶς *om A^oC^a*. || 8. αἰρῆνται *A^oC^a*. || 9. γινομένης *A^oC^a*. || 10. νοσήματα *C^a*. || μὲν *om PE^a*. || ἐν ἐδεν *PD^aE^a*. || εἰς *om PC^aD^aE^a*. || τοῖς ἰχθύσι *PE^a*, τοῖς ἰχθύσι *D^a*. || 11. ἄγρια καὶ ἡμέρα *A^a*. || γε *om PD^a*. || 12. οἱ ἀλιεῖς δὲ τεκμαίρονται *A^a*. || λεπτοῖς *PE^a*. || 13. ὁμοίως *A^a*. || 14. τοῖς δὲ ποτίμοις καὶ λιμναίοις *C^a*, τὴν δὲ ποταμῖος καὶ λιμναῖος *PE^a*. || 15. γίνεσθαι] ἐγγίνεται *E^a*. || οἷον ὁ γλάνις *C^a*. || 16. μετέωρος *D^a*, μὴ μετέωρος *P*. || νεῖν] εἶναι *A^oC^a*. || ἀσροβλής *PE^a*, οἰστροβλής *A^oC^a*. || 17. καὶ ὁ κυπρίνος *A^oC^a*. || 18. πολλοὶ *om PD^a*. || βαλλιρῷ *PD^aE^a*. || τριχῶν vel τριλῶν *C^a*, τίλῳ *PD^a*. || ἐλμῖς *C^a*, ἐλμισσα *A^a*. || 19. μετεωρίζεται καὶ *A^oC^a*. || 20. ἰχθύες τῷ πάγῳ *A^oC^a*.

λίμναις πλομιζόντες, οἱ δὲ Φοίνικες καὶ τὲς ἐν τῇ θαλάττῃ ποῖνται δέ τινες καὶ δὴ ἄλλας θήρας τῶν ἰχθύων. διὰ γὰρ τὸ φεύγειν ἐν τῷ χειμῶνι τὰ βαθέα ἐν τοῖς ποταμοῖς (καὶ γὰρ ἄλλως τὸ πότιμον ὕδωρ ψυχρόν) ὀρύττει τὰ φρόν εἰς τὸν ποταμὸν διὰ ξηρῶ· εἴτα ταύτην κατασεγάσαντες χέρτω καὶ λίθοις οἷον γωλεὸν ποῖσιν, ἐκδύσιν ἔχοντα ἐν τῷ ποταμοῦ· καὶ ὅταν πάγος ᾖ, ἐκ τῆς κύρτης θηρεύσιν τὰς ἰχθύας· καὶ ἄλλην δὲ θήραν ποῖνται ὁμοίως θέρος καὶ χειμῶνος· ἐν μέσῳ τῷ ποταμῷ φρυγάνοις καὶ λίθοις περιφράξαντες ὅσον ζώμα καταλείψουσιν· ἐν τῷ κύρτῳ ἐνθέν- 10 τες θηρεύουσιν, περιελόντες τὰς λίθους.

Τῶν δ' ὀσρακοδέρμων συμφέρει τοῖς ἄλλοις τὰ ἐπομβρα ἔτη, πλὴν ταῖς πορφύραις· σημεῖον δέ· ὅταν γὰρ τεθῇ ὁ ποταμὸς ἐξερύγεται, καὶ γεύσονται τῷ ὕδατος, ἀποθνήσκουσιν αὐθιμερόν· καὶ ζῇ δ' ἡ πορφυρά, ὅταν θηρευθῇ, 15 περὶ ἡμέρας πεντήκοντα· τρέφονται δ' ὑπ' ἀλλήλων· ἐπιγίνεται γὰρ ἐπὶ τοῖς ὀσράκοις ὥσπερ φύκος τι καὶ βρύον· ἃ δ' ἐμβάλλουσιν εἰς τροφήν αὐταῖς, τῷ ζαθμῷ φασι χάριν εἶναι πρὸς τὸ πλέον ἔλκειν. τοῖς δ' ἄλλοις οἱ αὐχμοὶ ἀσύμφοροι· ἐλάττω γὰρ καὶ χείρῳ γίνεται, καὶ οἱ πυρροὶ 20 τότε γίνονται μᾶλλον κτένες· ἐν δὲ τῷ πυρραίῳ ποτ' εὐρίπῳ ἐξέλιπον οἱ κτένες ὁ μόνον διὰ τὸ ὄργανον ᾧ θηρεύοντες ἀνέξουσιν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς αὐχμῆς· καὶ τοῖς ἄλλοις δ' ὀσρακοδέρμοις τὰ ἐπομβρα ἔτη συμφέρει διὰ τὸ γλυκυτέραν γίνεσθαι τὴν θαλάτταν· ἐν δὲ τῷ Πόντῳ διὰ τὸ ψύ- 25 χος ὁ γίνονται, ἔδ' ἐν τοῖς ποταμοῖς ἄλλ' ἢ ὀλίγα τῶν διθύρων· τὰ δὲ μονόθυρα μάλιστα ἐν τοῖς πάγοις ἐμπίγνυται.

Περὶ μὲν ἐν τὰ ἐνδρα τῶν ζώων τῶτον ἔχει τὸν τρόπον· τῶν δὲ τετραπόδων αἱ μὲν ὕες νοσήμασι μὲν κάμνουσιν 30 τρισίν, ὧν ἐν μὲν καλεῖται βράγχος, ἐν ᾧ μάλιστα τὰ περὶ τὰ βράγχια καὶ τὰς σιαγόνας φλεγμαίνει· γίνεται δὲ καὶ

ὅπῃ ἂν τύχῃ τῷ σώματος· πολλὰν γὰρ τῷ ποδὸς λαμβάνεται, ὅτε δ' ἐν τῷ ὥτῃ γίνεται δὲ σαπρὸν εὐθύς καὶ τὸ ἐχόμενον, ἕως ἂν ἔλθῃ πρὸς τὸν πλευμόνα· τότε δ' ἀποθνήσκει· ταχὺ δ' αὖξάνεται· καὶ ὅθεν ἐσθίει, ὅταν ἀρξῇται τὸ πάθος· καὶ ὅσον· ἰώνται δ' οἱ ὑβοσκοί, ὅταν αἰσθῶνται μικρὸν ὄν, ἄλλον μὲν ὑθένα· τρόπον, ἀποτέμνουν δ' ὅλον· δύο δ' ἄλλ' ἐσί, λέγεται δὲ κραυρᾷ ἄμφω· ὧν τὸ μὲν ἑτερόν ἐσι κεφαλῆς πόνος καὶ βάρος, ᾧ αἱ πλεῖσαι ἀλίσκονται, τὸ δ' ἑτερον, ἡ κοιλία ρεῖ· καὶ τῷ μὲν δοκεῖ 10 εἶναι ἀνίατον, θατέρῳ δὲ βοηθεῖσιν οἶνον προσφέροντες πρὸς τὰς μυκτῆρας καὶ κλύζοντες τὰς μυκτῆρας οἶνῳ· διαφυγεῖν δὲ καὶ τῷτο χαλεπὸν· ἀναιρεῖ μὲν γὰρ ἐν ἡμέραις τρισίν ἢ τέτταρσιν· βραγχῶσι δὲ μάλιστα, ὅταν τὸ θέρος ἐνέγκῃ εὐ καὶ πίοταται ὧσιν· βοηθεῖ δὲ τὰ τε συκάμνη διδόμενα καὶ τὸ λατρὸν ἐὰν ᾖ πολὺ καὶ θερμὸν, καὶ ἐὰν τις σχάσῃ ὑπὸ τὴν γλώτταν· χαλαζώδεις δ' εἰσὶ τῶν ὕων αἱ ὑγρό- 15 σαρκοὶ τὰ τε περὶ τὰ σκέλη καὶ τὰ περὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰς ὠμους, ἐν οἷς μέρεσι καὶ πλεῖσαι γίνονται χαλαζαί· καὶ μὲν ὀλίγας ἔχῃ, γλυκυτέρα ἢ σάρξ, ἂν δὲ πολ- 20 λὰς, ὑγρὰ λίαν καὶ διάχυτος γίνεται· ὅλαι δ' εἰσὶν αἱ χαλαζῶσαι· ἐν τε γὰρ τῇ γλώττῃ τῇ κάτω ἔχουσι μάλιστα τὰς χαλαζας, καὶ ἐὰν τις τρίχας ἐκτίλῃ ἐκ τῆς λοφιάς, ὕφαιμοι φαίνονται· ἔτι δὲ τὰ χαλαζῶντα τοὺς ὀπισθῆς πόδας ὁ δύνανται ἡσυχάζειν· ἐκ ἔχουσι δὲ χαλά- 25 ζας, ἕως ἂν ὥσι γαλαθῆναι μόνον· ἐκβάλλουσιν δὲ τὰς χαλάζας ταῖς τιφαῖς· ὁ καὶ πρὸς τὴν τροφήν ἐξὶ χρησίμων· ἄριστόν δὲ πρὸς τὸ πιαίνειν καὶ τρέφειν οἱ ἐρέβινθοι καὶ τὰ σῦκα, τὸ δ' ὅλον μὴ ποιεῖν ἀπλὴν τὴν τροφήν ἀλλὰ ποικίλην· χαίρει γὰρ μεταβάλλουσα καθάπερ καὶ τὰλλα 30 ζῶα, καὶ αἶμα φασι τὸ μὲν ἐμφυτᾶν τὸ δὲ σαρκῶν τὸ δὲ πιαίνειν τῶν προσφερομένων, τὰς δὲ βαλάνους ἡδέως μὲν ἐσθίειν, ποιεῖν δ' ὑγρὰν τὴν σάρκα· καὶ ἐὰν κύσσαι πλείους

1. πλωζόντας A^a, πλωζόντας C^a. || 2. ἄλλας τινὰς θ. A^a. || 3. λειμῶνι PE^a. || 6. γωλεὸν D^a, γωλεὸν PE^a. || ἐκδύσιν PE^a. || 7. τῶν A^aC^a. || 9. φρυγάνοις A^a. || 10. ἐν] καὶ ἐν A^a. || 12. ὀσρακ. καὶ τοῖς ἄλλοις· συμφέρει τὰ ἐπομβρία PD^a. || 13. γὰρ τῇ ἡθ' ὁ ποταμὸς A^aC^a. || 14. ἐξερύγεται A^a, ἐξέρχεται C^a. || γεύσονται PD^a. || 16. ἡμέρας καὶ π. C^a, ἡμέρας πέπτε καὶ π. A^a. || 18. πρὸς A^aC^a. || χάριν εἶναι φασι PD^a. || 19. πλείον PD^a. || ἄλλοις δ' C^a. || οἱ om A^aC^a. || 21. μᾶλλον γίνονται PD^a. || δὲ τῷ] τῷδε τῷ τὸ PE^a. || πυρραῖον C^a, πυραῖον A^a, πυρραῖον PE^a. || 22. ᾧ] οἱ PE^a, δ' οἱ D^a. || 23. καὶ om PE^a. || αὐχμῆς, τοῖς δ' ἄλλοις PD^a E^a. || 24. γλυκεράν PD^a. || 26. γίνεται A^a. || 27. μᾶλλον A^a. || ἐκπίγνυται A^aC^a. || 29. ἐν om A^a. || 30. ὕες om A^aC^a. || μὲν om A^a. || 31. ἐν] ὁ A^aC^a. || τὰ om A^aC^a. || 32. περὶ σιαγόνας καὶ τὰ βράγχια PD^aE^a.

1. τὰς πόδας PE^a. || 2. εὐθύς· σαπρὸν PD^a. || 3. πλευμόνα A^aC^a. || τὸ PE^a. || 5. βάθος PE^a. || βοσκοὶ C^a. || 6. μικρὸν ὄν] μένον· σμικρὸν D^a, ὅταν μένον· σμικρὸν P, ὅταν μὲν ὄν· σμικρὸν E^a. || 7. δ' om PE^a. || κραυρᾷ PD^a. || 10. οἷον A^a. || 11. διαφυγεῖν A^aC^a. || 12. ἀναιρεῖται γὰρ PD^aE^a. || 13. θέρος] ἔρος PE^a. || εὐ] σῦκα A^aC^a. || 14. πίοτατα C^a. || τε om A^aC^a. || συκαμνία P E^a. || 15. πολὺ ἢ A^aC^a. || 16. χαλαζώδεις] γάλα· ἐξώδεις C^a. || 17. καὶ τὰ] τὰ τε D^a. || 18. μέλει C^a. || 19. γλυκερά PD^a. || 20. ἀχυλος PD^a. || 21. ᾧ] αἱ A^a. || τῆς γλώττης τῷ PD^a. || μάλιστα om PD^a. || 22. τρίχα A^aC^aD^a. || 25. ἔχουσι PE^a. || 26. τιφαῖς PD^aE^a. || 27. ἄριστοι A^aC^a. || 29. ποικίλην· καὶ χαίρει PE^a. || 31. βαλάνους μόνον· ἡδέως PD^aE^a. || 32. ἐγκύουσαι PD^a, ἐγ- 33. γουοὶ ἔσαι E^a.

ἐσθίωσιν, ἐκβάλλουσιν ὥσπερ καὶ τὰ πρόβατα· ταῦτα γὰρ ἐπιδηλοτέρως τῷτο πάσχει διὰ τὰς βαλάνκας. χαλαζᾶ δὲ μόνον τῶν ζῶων ὧν ἴσμεν ὅς.

22 Οἱ δὲ κύνας κάμνουσι νοσήμασι τρισίν· ὀνομάζεται δὲ ταῦτα λύττα, κυνάγχη, ποδάγρα. τέττων ἡ λύττα ἐμποιεῖ 5 μαϊνίαν, καὶ ὅταν δάκῃ, λυττώσιν ἅπαντα τὰ δηχθέντα πλὴν ἀνθρώπων· καὶ ἀναιρεῖ δὲ τὸ νόσημα τῷτο τὰς τε κύνας καὶ ἂν τι δηχθῇ ὑπὸ λυττώσεως πλὴν ἀνθρώπου. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἡ κυνάγχη τὰς κύνας· ὀλίγαι δὲ καὶ ἐκ τῆς ποδάγρας περιφεύγουσιν. λαμβάνει δ' ἡ λύττα καὶ τὰς 10 καμήλας. τὰς δ' ἐλέφαντας πρὸς μὲν τὰ ἄλλα ἀρρωστήματα ἀνόσως εἶναι φασιν, ἐνοχλεῖσθαι δ' ὑπὸ φυσῶν.

23 Οἱ δὲ βόες οἱ ἀγελαῖοι νοσῶσι δύο νόσους, ὧν τὸ μὲν ποδάγρα τὸ δὲ κραῦρος καλεῖται. ἐν μὲν ἔν τῇ ποδάγρα 15 τὰς πόδας οἰδῶσιν, ἐκ ἀποθνήσκουσι δ' ἔδὲ τὰς ὀπλάς ἀποβάλλουσιν· βέλτιον δ' ἴσχυουσι τῶν κεράτων ἀλειφομένων πίσσῃ θερμῇ. ὅταν δὲ κραυρᾷ, τὸ πνεῦμα γίνεται θερμὸν καὶ πυκνόν· καὶ ὅ ἐστιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις πυρετός, τοῦτό ἐστιν ἐν τοῖς βουσι τὸ κραυρᾶν. σημεῖον δὲ τῆς ἀρρωστίας τὰ ὅσα καταβάλλουσι καὶ ἐ δύνανται ἐσθίειν. ἀποθνήσκουσι 20 δὲ ταχέως, καὶ ἀνοιχθέντων ὁ πλεῦμων φαίνεται σαπρὸς.

24 Τῶν δ' ἵππων αἱ μὲν φορβάδες ἄνοσοι τῶν ἄλλων, ἀρρωστημάτων εἰσὶ πλὴν ποδάγρας, ταύτην δὲ κάμνουσι, καὶ ἐνίοτε ἀποβάλλουσι τὰς ὀπλάς· ὅταν δ' ἀποβάλλωσι, 25 πάλιν φύουσιν εὐθύς· γίνεται γὰρ αἷμα τῆς ἐτέρας ὑποφυομένης ἢ τῆς ἐτέρας ὀπλῆς ἀποβολή. σημεῖον δὲ τῆς ἀρρωστίας· ὁ γὰρ ὄρχις ἄλλεται ὁ δεξιός, ἢ κατὰ μέσον ὀλίγον κάτωθεν τῶν μυκτήρων ἐγκοίλον γίνεται καὶ ρυτιδῶδες. οἱ δὲ τροφίαι ἵπποι. πλείους ἀρρωσθήμασι κάμνουσιν. λαμβάνει γὰρ καὶ εἰλεός· σημεῖον δὲ τῆς ἀρρωστίας τὰ 30 δὲ κύουσα ἵππος ὁσμήν λύχην ἀποσβεννυμένη· συμβαίνει

ὀπίσθια σκέλη ἐφέλκουσιν ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια καὶ ὑποφέρουσιν, ὥστε ὀλίγου συγκρούειν. ἐὰν δ' ἀπτήσας τὰς ἐμπροσθεν ἡμέρας εἴτα μαῖνῃ, αἷμα ἀφαιροῦντες βοηθοῦσι καὶ ἐκτέμνοντες. λαμβάνει δὲ καὶ τέτανος· σημεῖον δ' αἱ φλέβες τέτανται πᾶσαι καὶ κεφαλὴ καὶ αὐχὴν, καὶ προβαίνει εὐθέσι τοῖς σκέλεσιν. γίνονται δὲ καὶ ἔμπυοι οἱ ἵπποι. λαμβάνει δὲ καὶ ἄλλος αὐτοῦς πόνος, καλεῖται δὲ τῷτο κριθιᾶν· σημεῖον δὲ τῆς ἀρρωστίας μαλακὸς γίνεται ὁ οὐρανὸς καὶ θερμὸν πνεῖ· ἀνίατα δέ, ἐὰν μὴ αὐτόματα 10 κατασῇ. τὸ τε νυμφιᾶν καλέμενον, ἐν ᾧ συμβαίνει κατέχεσθαι ὅταν αὐλῇ τις, καὶ κατωπιᾶν· καὶ ὅταν ἀναβῇ τις, τροχάξει, ἕως ἂν μέλλῃ κατὰ τινος θεῖν· κατηφεῖ δ' αἰεὶ, καὶ λυττήσῃ. σημεῖον δὲ καὶ τήτου τὰ ὅσα καταβάλλει πρὸς τὴν χαίτην· καὶ πάλιν προτείνει, καὶ ἐκλείπει, καὶ 15 πνεῖ. ἀνίατα δὲ καὶ τὰδε, ἐὰν καρδίαν ἀλγῇ (σημεῖον δὲ λαπαρὸς ὧν ἀλγεῖ), καὶ ἐὰν ἡ κύστις μετασῇ (σημεῖον δὲ καὶ τέττω τὸ μὴ δύνασθαι οὔρειν, καὶ τὰς ὀπλάς καὶ τὰ ἰσχία ἐφέλκει). καὶ ἐὰν σαφυλὸν περιχάη· τῷτο δ' ἐστὶν ἡλικὸν σφονδύλη. τὰ δὲ δῆγματα τῆς μυγαλῆς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποζυγίοις χαλεπά· γίνονται δὲ φλύκταιναι. χαλεπώτερον δὲ τὸ δῆγμα, ἐὰν κύουσα δάκῃ· ἐκ- 20 ρήγνυνται γὰρ αἱ φλύκταιναι, εἰ δὲ μή, ἔ. ἀποκτείνει δὲ δάκνυσα ἢ σφόδρα ποιεῖ ἀλγεῖν καὶ ἡ καλκμένη χαλκίς ὑπὸ τινῶν, ὑπὸ δ' ἐνίων ζιγνίς· ἔστι δ' ὅμοιον ταῖς μικραῖς σαύραις, τὸ δὲ χρώμα τοῖς τυφλῶσι ὁφείν. ὅλως δὲ φασιν οἱ ἔμπειροι, σχεδὸν ὅσαπερ ἀρρωστεῖ ἀνθρώπος ἀρρωσθήματα, καὶ ἵππον ἀρρωσεῖν καὶ πρόβατον. ὑπὸ φαρμάκῃ δὲ διαφθείρεται καὶ ἵππος καὶ πᾶν ὑποζύγιον σαρδάκης· δίδεται δ' ἐν ὕδατι καὶ διηθεῖται. καὶ ἐκβάλλει 25 δὲ κύουσα ἵππος ὁσμήν λύχην ἀποσβεννυμένη· συμβαίνει

1. ἐκβάλλουσι *A*^o. || 2. χαλαζᾶ *rc A*^o, χάλαζα *A*^o*C*^o, χαλαζῶνται *PD*^o*E*^o. || 3. τῶν ζῶων μόνον *D*^o. || 5. λύσσα *utrobi-*
que et 6. λυσσῶσιν *et* 8. λυσσώσης *A*^o*C*^o. || 6. δάκῃ *om D*^o. || 7. ἀνθρώπων· ἀνθρώπου ἀναιρεῖ· *D*^o. || καὶ *om PD*^o*E*^o. || δὲ *om C*^o. || τε *om D*^o. || 8. καὶ — ἀνθρώπων *om D*^o. || ἐὰν *PE*^o. || 9. καὶ *ante ἐκ om A*^o. || 10. περισώζονται *PD*^o. || δ' ἡ λύττα] ταῦτα *PD*^o. || 12. ἐνοχλεῖσθαι *A*^o*C*^o. || 15. ἐδὲ τὰς] τὰς δ' *PD*^o. || 16. βελτίω *PD*^o. || ἰσχύουσι *PA*^o*C*^o*E*^o. || 17. πίσσῃ θερμῇ *om PA*^o*C*^o*E*^o. || κραυρᾷ *A*^o. || γίνηται *A*^o. || 18. ἐν *om A*^o*C*^o. || 21. πνεῦμα *A*^o*C*^o. || 22. φορβάδες *PA*^o*C*^o*E*^o. || ἄνοσοι *A*^o. || 23. ταύτη *A*^o*C*^o. || 24. ἀποβάλλουσι *PA*^o*D*^o. || 25. γὰρ *om C*^o. || 27. ὁ γὰρ — 30. ἀρρωστίας *om PE*^o. || 27. κατὰ τὸ μέσον *C*^o. || 28. ἐν κοί-
λον *D*^o, καὶ ἐγκοίλον *A*^o*C*^o. || 30. ἡλεός *A*^o*C*^o.

1. ἐφέλκουσιν ὑπὸ *A*^o*C*^o. || 2. ὀλίγους *A*^o, ἀλλήλους *PD*^o*E*^o. || συγκροτεῖν *A*^o*C*^o. || 3. αἷμα] αἱ μὲν *A*^o. || 4. ἐκτέμνουσι *A*^o. || 5. καὶ ἡ κεφαλὴ *P*. || προσβαίνει *PD*^o. || 6. οἱ *om A*^o*C*^o. || 8. κριθιᾶν *P*, κριθίας *D*^o, κριθία *E*^o, κριθιᾶν *A*^o. || 9. ἂν *C*^o. || 10. κατέ-
εση *PE*^o. || τὸ τε] τὸ δὲ *A*^o*C*^o, *om PE*^o. || νυμφιᾶν *PD*^o*E*^o. || 11. ὅταν] καὶ ὅταν *A*^o*C*^o. || κατωπιᾶν *PD*^o*E*^o, κατωπία *C*^o, κατωπιᾶ
A^o. || λάβῃ *C*^o. || 12. κατὰ τινος θεῖν] τις κατασχεῖν *A*^o*C*^o. || 13. καὶ ἔταν λυσσῆση *A*^o*C*^o. || τῷτο *A*^o. || 15. πνεῖ *PE*^o, τείνει *A*^o
C^o. || ἀνίατα *A*^o*C*^o. || 16. λαπαρὸς *C*^o*D*^o, λαπαρός — 17. δὲ *om P*. || 16. ὧν *om D*^o. || μετασῇ *om E*^o. || 17. τέττω τῷτο
A^o*C*^o. || δύνασθαι *A*^o. || 18. ἂν *ς. π. C*^o, ἐὰν σαφυλὸν *π. D*^o, τυφλός· ὁσμην ἢ χάνη *P et, qui χάνη, E*^o. || 19. μυγαλῆς *A*^o,
μεγάλης *PC*^o*E*^o. || 20. φλεκταῖναι *A*^o, φλυκταῖναι. εἰ δὲ μή, ἔκ ἀποκτείνει *C*^o. γίνονται δὲ φλύκταιναι *om PE*^o. || 21. τὸ *om A*^o. ||
κύουσα *P*. || 22. φλυκταῖναι *C*^o, φλεκταῖναι *A*^o. || ἐκ ἀποκτείνει. ἔτι δὲ *A*^o*C*^o, ἔ. ἀποτείνει δὲ *PE*^o. || 23. ἡ *om A*^o*C*^o. || ἀλγεῖν] πονεῖν
A^o*C*^o. || χαλκίς *D*^o. || 24. ζιγνίς *A*^o, ζιγνός *D*^o, διγνός *P*, δειμνός *E*^o. || 25. τυφλοῖς *A*^o*C*^o. || 26. ἀρρωστῶσιν ἀνθρώποις ἀρρωσθήματα *E*^o,
ἀρρωσθήματα ἀρρωσεῖ ἀνθρώπος *A*^o*C*^o. || 29. ἐν ὕδατι] καὶ ἐν νυκτὶ *PE*^o.

δὲ τὸτο καὶ γυναιξὶν ἐνίαις κύνεσσι. περὶ μὲν ἔν τας νόσους τῶν ἵππων τῶτον ἔχει τὸν τρόπον, τὸ δ' ἵππομανὲς καλῶμενον ἐπιφύεται μὲν, ὥσπερ λέγεται, τοῖς πώλοις, αἱ δ' ἵπποι περιλείχονται καὶ καθαίρονται ἀποτρώγων αὐτό· τὰ δ' ἐπιμυθεύοντα πέπλασαι μᾶλλον ὑπὸ γυναικῶν καὶ τῶν 5 περὶ τὰς ἐπωδάς. ὁμολογεμένως δὲ καὶ τὸ καλῶμενον πώλιον αἱ ἵπποι προεκβάλλουσι πρὸ τῆς πώλης· γινώσκουσι δ' οἱ ἵπποι καὶ τὴν φωνὴν ἀκούοντες τῶν ἵππων, οἷς ἂν μαχεσάμενοι τύχωσιν. χαίρουσι δ' οἱ ἵπποι τοῖς λειμῶσι καὶ τοῖς ἔλεσιν· καὶ γὰρ τῶν ὑδάτων τὰ θολερὰ πίνουσι, καὶ ἡ καθαρά, ἀνατρέψουσιν αὐτὰ οἱ ἵπποι ταῖς ὀπλάϊς, εἴτα πιούσαι λούονται. καὶ γὰρ ὅλως ἐστὶ φιλόλουτρον τὸ ζῶον καὶ φίλυδρον· διὸ καὶ ἡ τῆς ποταμίου ἵππου φύσις ἔτω συνέστηκεν. ὁ δὲ βῆς τὸναντίον τῆς ἵππου· ἂν γὰρ μὴ καθαρὸν ἢ τὸ ὕδωρ καὶ ψυχρὸν καὶ ἀκέραιον, οὐ θέλει πιεῖν.

25 Οἱ δ' ὄνοι νοσῶσι μάλιστα νόσον μίαν, ἣν καλῶσι μηλίδαν. γίνεται δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν πρῶτον, καὶ ῥεῖ φλέγμα κατὰ τοὺς μυκτῆρας παχὺ καὶ πυρρὸν· ἐὰν δὲ πρὸς τὸν πλευρόν τε καταβῇ, ἀποκτείνει· τὰ δὲ περὶ τὴν κεφαλὴν πρῶτον οὐ θανάσιμα. δυσριγιάτατον δ' ἐστὶ τῶν τοιούτων ζῶων· διὸ καὶ περὶ τὸν Πόντον καὶ τὴν Σκυθικὴν οὐ γίνονται ὄνοι.

26 Οἱ δ' ἐλέφαντες κάμνουσι τοῖς φυτώδεσι νοσήμασιν· διὸ ἔτε το ὕγρον περιττώμα προῖσθαι δύναται ἔτε τὸ τῆς κοιλίας. καὶ ἐὰν γῆν ἐσθῆν, μαλακίζεται, ἐὰν μὴ συνεχῶς· εἰ δὲ συνεχῶς, οὐδὲν βλάπτεται. καταπίνει δὲ καὶ λίθους ἐνίοτε. ἀλίσκεται δὲ καὶ διαρροία· ὅταν δ' ἄλῳ, ἱατρεύουσιν ὕδωρ θερμὸν δίδόντες πίνειν, καὶ τὸν χόρτον εἰς μέλι βάπτοντες δίδασιν ἐσθίειν, καὶ ἱσησιν ἐκάτερον τῶν. ὅταν δὲ κοπιᾶσθωσι διὰ τὸ μὴ κοιμηθῆναι, ἀλλ' τριβόμενοι 30 καὶ ἐλαίῳ καὶ ὕδατι θερμῷ τοὺς ὤμους ὑγιάζονται. καὶ

ὅταν τοὺς ὤμους ἀλγῇ, ὕεια κρέα ὀπτήσαντες προστιθέασιν, καὶ βοηθεῖ αὐτοῖς. ἔλαιον δ' οἱ μὲν πίνουσιν οἱ δ' ἔν τῶν ἐλεφάντων· καὶ τύχῃ σιδήριόν τι ἐν τῷ σώματι ἐνόν, τὸ ἔλαιον ἐκβάλλει, ὅταν πίνωσι, ὡς φασί· τοῖς δὲ μὴ πίνουσι ῥίζαν ἐφῆσαντες ἐν ἐλαίῳ δίδασιν.

Περὶ μὲν ἔν τῶν τετραπόδων ζῶων τῶτον ἔχει τὸν τρόπον, τῶν δ' ἐντόμων τὰ πλεῖστα εὐθηνεῖ ἐν ἡμέρᾳ καὶ 27 γίνονται, ὅταν τοῖσιν ἢ τὸ ἔτος οἷον τὸ ἔαρ, ὕγρον καὶ ἀλειονόν. ταῖς δὲ μελιτταῖς ἐγγίνεται ἐν τοῖς σμήνεσι θηρία ἀλυμαίνεται τὰ κηρία, τό τε σκωλήκιον τὸ ἀράχνην καὶ λυμαίνόμενον τὰ κηρία (καλεῖται δὲ κληῖρος, οἱ δὲ πυραύσην καλοῦσιν· ὅς ἐντίκτει ἐν τῷ κηρίῳ ὅμοιον ἑαυτῷ οἷον ἀράχνην, καὶ νοσεῖν ποιεῖ τὸ σμήνος), καὶ ἄλλο θηρίον, οἷον ὁ ἡπίολος ὁ περὶ τὸν λύχον πετόμενος· οὗτος ἐντίκτει 15 τι χυρὴ ἀνάπλεων, καὶ ἐκεντεῖται ὑπὸ τῶν μελιττῶν, ἀλλὰ μόνον· φεύγει καπνίζομενος. ἐγγίνονται δὲ καὶ κάμπαι ἐν τοῖς σμήνεσιν, ἃς καλοῦσι τερηνδῶνας· ἃς οὐκ ἀμύνονται αἱ μελιτταί, νοσοῦσι δὲ μάλιστα ὅταν ἐρυσσιβώθῃ τὰ ἄνθη ἢ ὕλη ἐνεγκῇ, καὶ ἐν τοῖς αὐχμηροῖς ἔτεσιν. πάντα δὲ τὰ ἔντομα ἀποθνήσκουσι ἐλαϊοῦμενα· τάχιστα δ' ἂν τις τὴν κεφαλὴν ἀλείψας ἐν τῷ ἡλίῳ θῇ.

Διαφέρει δὲ τὰ ζῶα καὶ κατὰ τὰς τόπους· ὥσπερ γὰρ 28 ἐν τιτίν ἑνία οὐ γίνονται πάντα πασιν, οὕτως ἐν ἐνίοις τόποις γίνονται μὲν ἐλαττώ δὲ καὶ ὀλιγοβιώτερα, καὶ ἐν εὐημερεῖ καὶ ἐνίοτε ἐν τοῖς παρεγγυς τόποις ἢ διαφορὰ γίνονται τῶν τοιούτων, οἷον τῆς Μιλησίας ἐν τόποις γεινιγῶσιν ἀλλήλοις ἔθλα μὲν γίνονται τέττιγες ἔθλα δ' οὐ γίνονται, καὶ ἐν Κεφαλληνίᾳ ποταμὸς διεύγει, ἔπειτα τὰδε μὲν γίνονται τέττιγες, ἐπ' ἐκεῖνα δ' ἐγίνονται. ἐν δὲ Πορδοσελήνῃ ὁδὸς διεύγει, ἥς ἐπ' ἐκεῖνα μὲν γαλῇ γίνονται, ἐπὶ θάτερα δ' ἐγίνονται. καὶ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ ἀσπάλακες περὶ μὲν τὸν Ὀρχομενὸν

2. τῶν ἵππων om PE^a. || 3. εἶρηται D^a. || πωλοῖς A^aC^a. || 4. περιλείχουσι A^aC^a. || καθαίρονται PD^a, καθαίρουσιν A^aC^a. || ἀποτρώγων A^a, περιτρώγων PD^aE^a. || 5. μυθεύοντα A^aC^a. || ἀπό PE^a. || 6. ἐπαῖδας P, ἐπαυιδάς E^a. || πάλιον E^a. || 7. αἱ] οἱ A^a, om C^a. || 12. λύνονται A^a. || καὶ ἐπὶ φίλυδρον PD^a. || 13. φύσις ἵππου D^a. || 14. ἢ] ἐπὶ PE^a. || 15. πίνουσι A^a. || 17. ῥεῖ PD^a. || ῥεῖμα D^a. || 18. ταχὺ A^aC^a. || 19. πνεύματα PA^aC^a. || ἀποθνήσκουσι A^aC^a. || 20. post κεφαλὴν P. || 20. πρῶτον om A^aC^a. || τὸ τοιούτων ζῶων PD^aE^a. || 21. καὶ ante περὶ om PE^a. || σκυθίαν PD^aE^a. || 22. ἔροι] οἱ ὄνοι PE^a. || 24. διδ' ἔτε] διδ' ἔτος A^a. || τὰ τῆς A^aC^a. || 25. καὶ ἐὰν γῆν] καὶ γὰρ A^aC^a. || ἂν C^a. || 26. εἰ] ἂν A^aC^a. || καὶ om PE^a. || 27. ὀλῶσιν D^a, ἀλῶσιν A^aC^a. || 30. κοπιᾶσθω PD^aE^a. || 31. θερμῷ πολλῷ PE^a.

1. κρέα P. || 3. καὶ ἐὰν C^a. || τι om A^aC^a. || ἐκβάλλει τὸ ἔλαιον A^aC^a. || 4. πίνουσιν A^aC^a, πῇ PE^a. || μὴ πίνουσι] μὴ πίνουσι τὸν οἶον A^a, πίνουσι τὸν οἶον C^a, οἷος PD^aE^a. || 5. ἐν om PD^aE^a. || 7. εὐθενεῖ D^a, εὐσθενῇ A^a, ἢ C^a. || 8. γίνονται A^aC^a. || ἔπος A^a. || 10. τε] δὲ A^aC^a. || ἀράχνην ἔν καὶ A^a. || 11. πυραύτην D^a, πυρ αὐτῇ PE^a. || 12. ὡς A^aC^a. || ἑαυτῷ] ἐν αὐτῷ A^aC^a. || 14. ἡπίολος A^a et rc C^a, ἡπιλιότης pr C^a. || πετόμενος A^a. || 15. τι χυρὴ] χυρὴν C^a, χυρὴν A^a. || ἀναπλέων D^a, ἀναπνέων A^aC^a. || κετᾶται PA^aD^a. || 16. μόνος C^a. || καπνίζομενος PE^a. || 17. ἃς καλοῦσι τερηνδῶνας om A^aC^a, τερηνδῶνας om E^a et in lacuna P. || 18. νοσοῦσι δὲ μάλιστα om PD^aE^a. || 20. ἡλῶμενα PE^a. || 22. ὅλως δὲ διαφέρει τὰ ζῶα κατὰ PD^aE^a. || 23 et 24. γίνονται PD^aE^a. || 23. ἐν om D^aE^a. || 24. πολυχρονιώτερα PD^aE^a. || 27. ἐπέκεινα δ' ἐγίνονται A^aC^a. || 28. ἔπειτα γίνονται A^aC^a. || 29. ἐν] ἐὰν A^a. || πορδοσελήνῃ D^a. || διεύγει A^a. || 31. βοιωτίδι A^a, βοιωτῖδι οἱ C^a. || τὴν ὀρχομενίαν C^a, τὴν ὀρχομανίαν A^a.

πολλοὶ γίνονται, ἐν δὲ τῇ Λεβαδιακῇ γειννώσῃ οὐκ εἰσὶν, ἔδ' ἂν τις κομίσῃ, ἐθέλῃσιν ὀρύττειν. ἐν Ἰθακῇ δ' οἱ δασύποδες, ἐάν τις ἀφῇ κομίσας, ἔδ' ἄναιται ζῆν, ἀλλὰ φαίνονται πεθινώτες πρὸς τῇ θαλάττῃ ἐσραμμένοι, ἥπερ ἂν εἰσαχθῶσιν. καὶ ἐν μὲν Σικελίᾳ ἱππομύρμηκες ἔδ' εἰσὶν, ἐν δὲ 5 Κυρήνῃ οἱ φωνῶντες βάρτραχοι πρότερον ἐκίησαν. ἐν δὲ Λιβύῃ πάσῃ ἔτε σὺς ἄγριος ἐξίν' ἔτ' ἐλαφος ἔτ' αἰξ' ἄγριος. ἐν δὲ τῇ Ἰνδικῇ, ὡς φησὶ Κτησίας οὐκ ἂν ἀξιοπίσιος, οὔτ' ἄγριος οὔτε ἡμερος ὄς, τὰ δ' ἄναιμα καὶ τὰ φωλοῦντα πάντα μεγάλα. καὶ ἐν μὲν τῷ Πόντῳ οὔτε τὰ μαλάκια 10 γίνονται οὔτε τὰ ὄσρα καὶ ὄσρα, εἰ μὴ ἐν τίσιν τόποις ὀλίγα. ἐν δὲ τῇ ἐρυθρᾷ θαλάττῃ ὑπερμεγέθη τὰ ὄσρα καὶ ὄσρα πάντα. ἐν δὲ Συρίᾳ τὰ πρόβατα τὰς οὐράς ἔχει τὸ πλάτος πήχεως, τὰ δ' ὦτα αἱ αἶγες σπιθαμῆς καὶ παλαιστῆς, καὶ ἐν αἱ συμβάλλουσι κάτω τὰ ὦτα πρὸς τὴν γῆν. καὶ οἱ βόες, 15 ὥσπερ αἱ κάμηλοι, χαίτας, ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ἀκρωτίων. καὶ ἐν Λυκίᾳ αἱ αἶγες κείρονται, ὥσπερ τὰ πρόβατα παρὰ τοῖς ἄλλοις. καὶ ἐν μὲν Λιβύῃ εὐθύς γίνονται κέρατα ἔχοντα τὰ κερατώδη τῶν κριῶν, οὐ μόνον οἱ ἄρνες, ὥσπερ Ὀμηρὸς φησιν, ἀλλὰ καὶ τὰλλα. ἐν δὲ τῷ Πόντῳ περὶ τὴν Σκυ- 20 θικὴν τὸναντίον ἀκέρата γὰρ γίνονται. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ τὰ μὲν ἄλλα μείζω ἢ ἐν τῇ Ἑλλάδι, καθάπερ οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα, τὰ δ' ἐλάττω, οἷον οἱ κύνες καὶ λύκοι καὶ λαγωὶ καὶ ἀλώπεκες καὶ κόρακες καὶ ἱέρακες, τὰ δὲ παρὰ πλῆσιν οἷον κορώναι καὶ αἶγες αἰτιῶνται δὲ τὰς τρο- 25 φάς, ὅτι τοῖς μὲν ἀφθονοῖς τοῖς δὲ σπανίῳ, οἷον τοῖς λύκοις καὶ τοῖς ἱέραξ, τοῖς δὲ σαρκοφάγοις ὀλίγη. σπάνια

γὰρ τὰ μικρὰ ὄρεα τοῖς δὲ δασύποσι, καὶ ὅσα μὴ σαρκοφάγα, ὅτι ἔτ' ἀπρόδρυα ἔτ' ὀπώρα χρόνιος. πολλὰ δὲ καὶ ἡ κρᾶσις αἰτία, οἷον ἐν τῇ Ἰλλυρίδι καὶ τῇ Θράκῃ καὶ τῇ Ἠπειρῷ οἱ ὄνοι μικροί, ἐν δὲ τῇ Σκυθικῇ καὶ Κελτικῇ ὄλως ἔδ' γίνονται. δυσχεύμερα γὰρ ταῦτα. ἐν δ' Ἀραβίᾳ σαῦραι μείζους πηχυνάων γίνονται καὶ μύες πολὺ μείζους τῶν ἀρεαίων, τὰ μὲν ἐμπροσθεν σκέλη ἔχοντες καὶ σπιθαμῆς, τὰ δ' ὀπίσθια ὅσον ἄχρι τῆς πρώτης καμπῆς τῶν δακτύλων. ἐν δὲ τῇ Λιβύῃ τὸ τῶν ὀφειῶν μέγεθος γίνεται ἀπλάτον, ὥσπερ καὶ λέγεται. ἦδη γὰρ φασὶ ἱστῶντες προσπλευσαντες ἰδεῖν ὅσα βόων πολλῶν, ἃ δὴλον γενέσθαι αὐτοῖς ὅτι ὑπὸ ὀφειῶν ἦν κατεδεδεσμένα. ἀναγομένων γὰρ ταχὺ διώκειν τὰς τριήρεις αὐτοῦς, καὶ ἐνέως αὐτῶν ἐμβαλεῖν ἀνατρέψαντας τὴν τριήρη. ἔτι δὲ λέοντες μὲν ἐν τῇ Εὐρώπῃ μᾶλλον, καὶ τῆς Εὐρώπης ἐν τῷ μεταξὺ τόπῳ τῇ Ἀχελώϊ καὶ Νέσσῳ· παρδάλεις δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ ἔδ' γίνονται. ὄλως δὲ τὰ μὲν ἄγρια ἀγριώτερα ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἀνδρείοτερα δ' ἐν τῇ Εὐρώπῃ. πάντα, πολυμορφότατα δ' ἐν τῇ Λιβύῃ. καὶ λέγεται δὲ τις παροιμία, ὅτι αἱ Λιβύῃ φέρει τι καινόν. διὰ γὰρ τὴν ἀνομβρίαν μίσγεσθαι δοκεῖ ἀπαντῶντα πρὸς τὰ ὑδάτια καὶ τὰ μὴ ὁμόφυλα, καὶ ἐκφέρειν ὧν οἱ χρόνοι οἱ τῆς κυήσεως οἱ αὐτοὶ καὶ τὰ μεγέθη μὴ πολὺ ἀπ' ἀλλήλων. πρὸς ἀλλήλα δὲ πρᾶυνεται διὰ τὴν τῆ ποτὲ χρεῖαν. καὶ γὰρ καὶ δεόνται τῷ πίνειν τὸναντίον τῶν ἄλλων τῷ χειμῶνος μᾶλλον ἢ τῷ θέρος. διὰ γὰρ τὸ μὴ εἰσθῆναι ὑδάτια γίνεσθαι τῷ θέρος ἀσύνηθες αὐτοῖς, τὸ πίνειν ἐξίν. καὶ οἱ γὰρ μύες ὅταν πίνωσιν, ἀποθνή- 30 σκειν καὶ οἱ ὄνοι οἱ δὲ σκύες οἱ δὲ κάμηλοι οἱ δὲ ἄλλα.

1. λεβαδιακῇ C^a, λεβαδιακῇ PD^aE^a, λεβαδιακῇ C^a, λεβασιακῇ A^a. || 2. ἔδ' || 3. PE^a. || κομίσῃ PA^aC^aE^a. || τελέσιν C^a, τελέσιν A^a. || 4. πρὸς || καὶ πρὸς A^aC^a, ἐν D^a. || ἐσραμμένοι E^a, ἡσραμμένοι P. || ἥπερ || οἱ A^aC^a. || 5. σικελίῳ D^a. || ἱππομύρμηκες D^a, ἱππομύρμηκες E^a, οἱ ἱππομύρμηκες A^aC^a, μύρμηκες post lacunam P. || 6. φωνῶντες A^aC^a. || 7. ἐκ εἰσὶν πρότερον PD^aE^a. || 8. πάσῃ om A^aC^a. || 9. σὺς om PE^a. || 10. ἐξίν om P in lacuna. || 11. ἐν δὲ || 12. ἐν C^a, ἔτ' ἐν A^a. || 13. ἔτε ἡμερος ἔτ' ἄγριος PD^a. || 14. ἐναιμα C^a, ἐναιμα A^a. || 15. πάντα om PE^a. || 16. τὰ om P. || 17. ὄσρα. || 18. ὄσρα πάντα PD^a. || 19. εἰ — 20. πάντα om PE^a. || 21. ὀλίγους C^aD^a. || 22. δὲ τῇ συρίᾳ D^a. || 23. πήχεως PC^aD^aE^a. || 24. πρὸς τὴν γῆν || ἀλλήλαις PD^a. || αἱ A^a. || 25. οἱ PD^a, καὶ αἱ A^aC^a. || χαίτας || κάλας PD^aE^a. || 26. κιλικία PD^a. || τὰ || καὶ τὰ A^aC^a. || 27. γίνονται D^a. || κενὰ τὰ PE^a. || τὰ om A^aC^a. || 28. κριῶν || ζῶν Schneiders. || 29. δ' || A^aC^a. || ἄρνες || codices ἀρνες. || φησὶν Ὀμηρὸς A^aC^a. || 30. ἐν δὲ || ἐν μὲν E^a, καὶ ἐν μὲν P. || 31. μὲν μὲν ἐν A^aC^a. || 32. λεβιδ C^a. || 33. οἱ om D^a. || κύνες καὶ λύκοι || ὄνοι καὶ λύκοι P. || λύκοι καὶ ὄνοι D^a. || 34. λαγὼ PD^aE^a. || τὰ δὲ || τὰ τε A^aC^aD^a. || 35. ἀφθονοῖς τοῖς δὲ σπανίῳ PD^a. || 36. καὶ ἱέραξ. || τοῖς μὲν γὰρ σαρκοφάγοις A^aC^a. || ὀλίγη || ὀλίγη D^a. || 37. 1. μὴ || 2. PE^a. || 3. ὅτ' ὀπώρα χρόνιος. πολλὰ δὲ A^aC^a. || 4. καὶ τῇ Θρ. || καὶ || καὶ ἐν τῇ παροιμίᾳ καὶ ἐν A^aC^a. || 5. οἱ ὄνοι || οἷον οἱ E^a, οἱ P. || κελτικῇ καὶ σκυθικῇ C^a, κελτικῇ καὶ σκυθικῇ A^a. || 6. ταῦτα || πάντα A^aC^a. || 7. ἀραβία A^a, δὲ τῇ ἀραβίᾳ D^a. || 8. σαῦροι A^a. || πηχέων A^a, πηχέων C^a. || καὶ || δὲ καὶ PD^a. || πολλοὶ A^aC^aD^aE^a. || 9. πρόσθια D^a. || καὶ om D^a. || 10. τὸ om PE^a. || μέγεθος || γένος D^a. || ἀπλάτον pr A^a, ἀπλετόν corr. || 11. τινὲς φασὶν PD^a. || 12. ἃ δὴλον γενέσθαι || καὶ ἦδη ἦν PD^a. || 13. ὑπ' || τῶν D^a. || κατεδεδεσμένα A^a. || διώκειν ταχὺ. A^aC^a. || 14. αὐτὰς A^a. || οἱ A^aC^a, ἐπὶ PE^a. || ἐμβαλεῖν D^a, ἐμβαλεῖν PE^a. || 15. ἀνατρέψαντες. A^aC^a, ἀνατρέψαντα. eis PE^a, ἀνατρέψαντα D^a. || δὲ om A^aC^a. || μὲν om PE^a. || 16. τόπῳ om PE^a. || τῇ || ἐν τοῖς τῇ A^aC^a. || ἀχελώϊ A^a. || 17. μέσσῳ E^a, μέσσῳ P, νέσσῳ μόνον D^a, νέσσῳ ποταμῷ A^aC^a. || 18. δὲ πάντα τὰ ἐν τῇ εὐρώπῃ PD^a. || πολυμορφώτερα A^a. || 19. δ' || δὲ τὰ PD^aE^a. || δὲ om A^a. || 20. φέρει τι ἢ λιβύη PD^aE^a. || κενὴν P. || 21. ὑδάτια C^a. || 22. οἱ ante τῆς om PD^a. || 23. ἀπ' om A^aD^a. || δὲ || τὰ δὲ PE^a. || 24. τόπῳ PE^a, ποταμῷ (omisso τῷ) pr A^a. || καὶ δεόνται || ἐνδεστοίαι A^a C^a. || 27. πίνωσιν A^a.

σκουσιν. γίνεται δὲ καὶ ἄλλα ἐκ μίξεως μὴ ὁμοφύλων, ὥσπερ καὶ ἐν Κύρῳ οἱ λύκοι μίσγονται ταῖς κυσὶ καὶ γενῶσι, καὶ ἐξ ἀλώπεκος καὶ κυνὸς οἱ Λακωνικοί. φασὶ δὲ καὶ ἐκ τῆς τίγριος καὶ κυνὸς γίνεσθαι τὸς Ἰνδικούς, ἐκ εὐθύς δὲ ἀλλ' ἐπὶ τῆς τρίτης μίξεως· τὸ γὰρ πρῶτον γεννη- 5 θέν θηριῶδες γίνεσθαι φασιν· ἀγοντες δὲ δεσμεύουσιν εἰς τὰς ἐρημίας· τὰς κύνας· καὶ πολλὰ κατεσθίονται, εἰ μὴ τύχῃ ὀργῶν πρὸς τὴν ὀχέαν τὸ θηρίον.

29 Ποιοῦσι δ' οἱ τόποι διαφέροντα καὶ τὰ ἦθη, οἷον οἱ ὄρενοι καὶ τραχεῖς τῶν ἐν τοῖς πεδίοις καὶ μαλακοῖς· καὶ 10 γὰρ τὰς ὄφεις ἀγριώτερά καὶ ἀλκιμώτερα, καθάπερ καὶ οἱ ἐν τῷ Ἄθῳ ὕες· τῶν γὰρ ἑδὲ τὰς θηλείας ὑπομένουσι τῶν κάτω· οἱ ἄρρενες· καὶ πρὸς τὰ δῆγματα δὲ τῶν θηρίων μεγάλην ἔχουσιν αἱ χώραι διαφοράν, οἷον περὶ μὲν Φάρον καὶ ἄλλας τόπους οἱ σκορπίοι ἔχουσιν, ἐν ἄλλοις δὲ τό- 15 ποις καὶ ἐν τῇ Καρίᾳ πολλοὶ καὶ μεγάλοι καὶ χαλεποὶ γίνονται, ἂν τινα πατάξωσιν ἀνθρώπων ἢ θηρίων, ἀποκτείνουσι, καὶ τὰς ὕς, αἱ ἥκιστα αἰσθάνονται τῶν ἄλλων δῆγμα- των, καὶ τούτων τὰς μελαινας μᾶλλον ἀποκτείνουσιν· τὰ- χιστα δ' ἀπόλλυνται αἱ ὕες πληγείσαι, εἰ μὴ εἰς ὕδωρ ἔλ- 20 θωσιν. τὰ τε τῶν ὀφείων δῆγματα πολὺ διαφέρουσιν. ἢ τε γὰρ ἀσπίς ἐν Διθύῃ γίνεται, ἐξ ἧς ὀφως ποιεῖ τὸ σηπτι- κόν, καὶ ἄλλως ἀνάτως· γίνεται δὲ καὶ ἐν τῷ σιλφίῳ τι ὀφείδιον, οὗ καὶ λέγεται ἄκος εἶναι λίθος τις, ὃν λαμβά- νουσιν ἀπὸ τάφου βασιλέως τῶν ἀρχαίων καὶ ἐν οἴῳ ἀπο- 25 βάψαντες πίνουσιν. τῆς δ' Ἰταλίας ἐν τισὶ τόποις καὶ τὰ τῶν ἀσκαλαβωτῶν δῆγματα θανάσιμά ἐστιν. πάντων δὲ χαλεπώτερα ἐστὶ τὰ δῆγματα τῶν ἰοβόλων, εἰ μὴ τύχῃ ἀλ- λήλων ἐδηδοκότα, οἷον σκορπίον ἔχῃ. ἐστὶ δὲ τοῖς πλείστοις αὐτῶν πολέμιον τὸ τῆς ἀνθρώπου πτύελον. ἐστὶ δὲ τι ὀφείδιον 30 μικρόν, ὃ καλοῦσιν τινες ἱερόν, ὃ οἱ πάντες μεγάλοι ὄφεις φεύγουσιν· γίνεται δὲ τὸ μέγιστον πηχυαῖον, καὶ δαυτὸ ἰδεῖν· ὅ τι δ' ἂν δάκῃ, εὐθὺς σήπεται τὸ κύκλω. ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τῇ Ἰνδικῇ ὀφείδιόν τι, ὃ μόνον φάρμακον ἐκ ἔχουσιν.

30 Διαφέρει δὲ τὰ ζῷα τῷ εὐμερεῖ ἢ τιναντίον καὶ περὶ 30 τὰς κησείας. τὰ μὲν γὰρ ὀσρακοδέρμα, οἷον κτένες καὶ ἅπαντα τὰ ὀσρεώδη καὶ τὰ μαλακόςρακα, ἄριστά ἐστιν ὅταν κύῃ, οἷον τὰ παραβόδη. λέγεται δὲ κησείας καὶ τῶν ὀσρακοδερμῶν· τὰ μὲν γὰρ μαλακόςρακα καὶ ὀχευόμενα ὀράται καὶ ἀποκτείνοντα, ἐκείνων δ' ἐθέει· καὶ τὰ μαλακία δὲ κύοντα ἄριστα, οἷον τευθίδες τε καὶ σηπία καὶ πολυ- ποδες. οἱ δ' ἰχθύες ἀρχόμενοι μὲν κύσκεσθαι σχεδὸν ἀγα- 30 θοὶ πάντες, προΐσης δὲ τῆς κησεως οἱ μὲν οἱ δ' ἔ. κύστα μὲν ἐν ἀγαθῇ μαινί· μορφή δὲ τῆς θηλείας στρογγυλωτέρα, ὃ δ' ἄρρεν μακρότερος καὶ πλατύτερος· συμβαίνει δ' ἄρχο- μένης κύσκεσθαι τῆς θηλείας τὴν ἄρρενα μέλαν τὸ χρῶμα ἵσχειν καὶ ποικιλωτερον, καὶ φαγεῖν χειρίστες εἶναι· καλῶν- 35 ται δ' ὑπ' ἐνίων τράγοι περὶ τῆτον τὸν χρόνον· μεταβάλλουσι δὲ καὶ οὗς καλοῦσι κοτύφους καὶ κίχλας καὶ ἡ καρὶς τὸ χρῶμα κατὰ τὰς ὥρας, ὥσπερ ἐν τῶν ὀρνέων· τοῦ μὲν γὰρ ἔαρος μέλανε γίνονται, εἴτα ἐκ τῆς ἔαρος λευκοὶ πάλιν· μεταβάλλει δὲ καὶ ἡ φυκίς τὴν χροάν· τὸν μὲν γὰρ ἄλλον χρόνον λευκὴ ἐστὶ, τῷ δ' ἔαρος ποικίλη· μόνη δ' αὕτη τῶν θαλάττιων ἰχθύων στιβαδοποιεῖται, ὡς φασί, καὶ τί- 40 κτει ἐν τῇ σιβάδι· μεταβάλλει δὲ καὶ ἡ μαινίς, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ἡ σμαρίς, καὶ ἐκ λευκότερων πάλιν ἐν τῷ θέ- ρει καθίστανται καὶ γίνονται μέλανε· μάλιστα δ' ἐπιδηλὸς ἐστὶ περὶ τὰ πτερυγία καὶ τὰ βράγχια. καὶ κορακίνοιο δ' ἄριστός ἐστι κύων, ὥσπερ καὶ ἡ μαινίς· κερσεὺς δὲ καὶ λά- 45 βραξ καὶ οἱ λοιποὶ πλωτοὶ φαῦλοι κύοντες σχεδὸν πάντες. ὅμοιοι δὲ κύοντες καὶ μὴ ὀλίγοι, οἷον γλαῦκος. φαῦλοι δὲ καὶ οἱ γέροντες τῶν ἰχθύων, καὶ οἱ γε θύννοι καὶ εἰς ταρι- χείας φαῦλοι οἱ γέροντες· πολὺ γὰρ συντήκεται τῆς σα- 50 κός· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει ἰχθύων. δῆ- λοι δ' οἱ γέροντες αὐτῶν τῷ μεγέθει τῶν λεπίδων καὶ τῇ σκληρότητι. ἤδη δ' ἐλήφθη γέρον θύνος ἔσθαι μὲν ἦν τάλαντα πεντεκαίδεκα, τῷ δ' ἔρατι τὸ διάσημα πέντε πή- 55 χεων ἦν καὶ σπιθαμῆς. οἱ δὲ ποτάμιοι καὶ οἱ λιμναῖοι ἄρι-

2. μίσγονται οἱ λύκοι τοῖς PD^aE^a . || καὶ γενῶσι om PE^a . || 3. καὶ om A^aC^a . || καὶ κυνὸς] τινὸς PE^a . || 4. τίγριος καὶ] ἀγρίω PE^a . || 5. ἐπὶ] ἐκ D^a . || τῆς om PE^a . || 7. τὸς A^a . || 9. δὲ καὶ οἱ τόποι διαφέροντα τὰ PD^aE^a . || οἱ om A^a . || 10. πεδίοις PD^aE^a . || 12. ὕς A^aC^a . || 16. σκυθία $A^aC^aD^a$. || 17. καὶ ἐάν PD^aE^a . || ἢ] ἢ τι ἄλλο A^aC^a . || κτείνουσι $PA^aC^aE^a$. || 19. τάχιστα] μάλιστα PD^aE^a . || 20. ἀπέθωσι A^aC^a . || 22. ἐξ αὐτῆς ὀφεις ποῖσα C^a , ἐξ αὐτῆς ὀφεις ποῖσα D^a . || 23. ἀνάτως $A^aC^aD^a$. || σιλφίῳ τι] σιλφίῳ PE^a . || 24. 30. 34. ὀφείδιον D^a . || 24. τις om A^aC^a . || 27. σκαλαβωτῶν A^a . || 27 et 28. εἰς A^a . || 29. σκορπίου $re A^a$, σκορπίος PE^a . || 31. ἱερόν PE^a . || 32. μέγιστον] μέγεθος τῆς A^aC^a . || 33. τὸ κύκλω om PE^a . || δὲ] δὲ τι A^a . || 34. τι om PE^a . || 3. πάντα et εἰσιν A^aC^a . || 4. οἷον] ὡς λέγεται A^aC^a . || βλέπεται PD^aE^a . || δὲ ἡ κησείας D^a . || 8. ἰχθύες C^aD^a . || κύεσθαι D^a . || 11. ἄρρεν PD^aE^a . || παχύτερος PD^aE^a . || 13. φαγεῖν] φαγεῖν δὲ A^aC^a . || 14. περὶ] κατὰ D^a . || 15. δὲ] γὰρ E^a , om P . || καὶ γὰρ ἡ A^aC^a . || 16. ὥρας μεταβάλλει ὥσπερ A^aC^a . || 17. εἴτα—πάλιν] ἐκ δὲ τῆς ἔαρος λευκοὶ γίνονται πάλιν A^aC^a . || 19. αὕτη] αὕτη μόνη A^a . || 20. στιβάδας ποιεῖται PD^a . || 21. ταῖς στιβάδι D^a . || 22. καρὶς A^aC^a . || ἐν τῷ θέρει πάλιν D^a . || 25. ἐστὶ om A^aC^a . || 26. λοιποὶ πλω- 55 τῶν] λεπιδωτῶν PD^aE^a . || 28. καὶ ante οἱ om P . || ταριχεῖαν D^a , τὰς ταριχεῖας A^aC^a . || 29. φαῦλοι οἱ γέροντες om A^a . || 31. δ'] δὲ καὶ P . || τῇ om A^aC^a . || 33. πέντε] δύο C^a . || 34. ποτάμιοι καὶ λιμναῖοι C^a , λιμναῖοι καὶ ποτάμιοι A^a .

σοι γίνονται μετὰ τὴν ἀφῆσιν τοῦ κυήματος καὶ τοῦ βοροῦ, ὅταν ἀνατραφῶσιν· κύοντες δ' ἔνιοι μὲν ἀγαθοί, οἷον σαπερδῖς, ἔνιοι δὲ φαῦλοι, οἷον γλάνις. οἱ μὲν ὅν ἄλλοι πάντες ἀμείνους οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν, γλάνις δ' ὁ θῆλυς τῷ ἄρρενος ἀμείνων. καὶ ἐν ταῖς ἐγγχύουσι δέ, ἅς καλῶσι θηλείας, 5 ἀμείνους εἰσὶν· ἐκ ὧσας δὲ θηλείας καλῶσιν, ἀλλὰ τῇ ὄψει διαφόρους.

I.

Τὰ δ' ἦθη τῶν ζώων ἐστὶ τῶν μὲν ἀμαυροτέρων καὶ βραχυβιωτέρων ἥττον ἡμῖν ἐνδηλὰ κατὰ τὴν αἴσθησιν, τῶν δὲ μακροβιωτέρων ἐνδηλότερα. φαίνονται γὰρ ἔχοντά τινα δύναμιν περὶ ἑαυτόν τῶν τῆς ψυχῆς παθημάτων φυσικὴν, περὶ τε φρόνησιν καὶ εὐθείαν καὶ ἀνδρίαν καὶ δειλίαν, περὶ 15 τε πρᾶτῆτά καὶ χαλεπότητα καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας ἔξεις. ἕνα δὲ κοινωμεν τούτους ἅμα καὶ μαθησέως καὶ διδασκαλίας, τὰ μὲν παρ' ἀλλήλων, τὰ δὲ καὶ παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ὅσαπερ ἀκοῆς μετέχει, μὴ μόνον ὅσα τῶν φύσιν, ἀλλ' ὅσα καὶ τῶν σημείων διαισθάνεται τὰς διαφο- 20 ράς. ἐν πᾶσι δ' ὅσοις ἐστὶ γένεσι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, σχεδὸν ἡ φύσις ὁμοίως διέστησε τὸ ἦθος τῶν θηλειῶν πρὸς τὸ τῶν ἀρρένων· μάλιστα δὲ φανερόν ἐπὶ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν μέγεθος ἔχόντων καὶ τῶν ζωότοκων τετραπόδων· μαλακώτερον γὰρ τὸ ἦθος ἐστὶ τὸ τῶν θηλειῶν, καὶ τιθασ- 25 σεύεται θάττον, καὶ προσίεται τὰς χεῖρας μᾶλλον, καὶ μαθητικώτερον, οἷον καὶ αἱ Λάκαιναι κύνες αἱ θήλειαι εὐφύεσθαι τῶν ἀρρένων εἰσὶν. τὸ δ' ἐν τῇ Μολοττία γένος τῶν κυνῶν τὸ μὲν θηρευτικὸν ὑδὲν διαφέρει πρὸς τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις, τὸ δ' ἀκόλυσθον τοῖς προβάτοις τῷ μεγέθει καὶ τῇ 30 ἀνδρίᾳ τῇ πρὸς τὰ θηρία. διαφέρουσιν δ' οἱ ἐξ ἀμφοῖν ἀνδρία καὶ φιλοπονία, οἳ τε ἐκ τῶν ἐν τῇ Μολοττία γιγνομένων κυνῶν καὶ ἐκ τῶν Λάκωνικῶν. ἀθυμότερα δὲ τὰ θήλεα πάντα τῶν ἀρρένων πλὴν ἄρκτε καὶ πάρδαλως· τούτων δ' ἡ θήλεια δοκεῖ εἶναι ἀνδρειότερα. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσι τὰ θήλεα 35

μαλακώτερα καὶ κακουργότερα καὶ ἥττον ἀπλᾶ καὶ προ-
πετέστερα καὶ περὶ τὴν τῶν τέκνων τροφήν φροντιστικώτερα,
τὰ δ' ἄρρενα ἐναντίως θυμωδέστερα καὶ ἀγριώτερα καὶ
ἀπλύστερα καὶ ἥττον ἐπίβουλα. τούτων δ' ἴχνη μὲν τῶν ἡθῶν
ἐστὶν ἐν πᾶσιν ὡς εἰπεῖν, μᾶλλον δὲ φανερώτερα ἐν τοῖς
ἔχουσιν μᾶλλον ἦθος καὶ μάλιστα ἐν ἀνθρώπῳ· τῆτο γὰρ
ἔχει τὴν φύσιν ἀποτετελεσμένην, ὥστε καὶ ταύτας τὰς
ἔξεις εἶναι φανερωτέρας ἐν αὐτοῖς. διόπερ γυνὴ ἀνδρὸς ἐλε-
μονέστερον καὶ ἀρίδακρυ μᾶλλον, ἔτι δὲ φθονερώτερον καὶ
10 μεμψιμοιρότερον, καὶ φιλολοιδόρον μᾶλλον καὶ πληκτικώ-
τερον. ἔτι δὲ καὶ δύσθυμον μᾶλλον τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενος καὶ
δυσέλπι, καὶ ἀναιδέστερον καὶ ψευδέστερον, εὐαπατητότερον
δὲ καὶ μνημονικώτερον, ἔτι δὲ ἀγρυπνότερον καὶ ὀκνηρότερον
καὶ ὅλως ἀκινήτοτερον τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος, καὶ τροφῆς
ἐλάττονός ἐστιν. βοηθητικώτερον δὲ, ὥσπερ ἐλέχθη, καὶ ἀν-
δρείοτερον τὸ ἄρρεν τῷ θήλειός ἐστιν, ἐπεὶ καὶ ἐν τοῖς μαλα-
κίοις, ὅταν τῷ τριώδοντι πληγῇ ἡ σηπία, ὁ μὲν ἄρρεν βοή-
θει τῇ θηλειᾷ, ἡ δὲ θήλεια φεύγει τῷ ἄρρενος πληγέντος.

Πόλεμος μὲν οὖν πρὸς ἀλλήλα τοῖς ζώοις ἐστίν, ὅσα
τὸς αὐτὲς τε κατέχει τόπους καὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ποιεῖται
τὴν ζωὴν· ἐὰν γὰρ ἡ σπᾶνιος ἡ τροφή, καὶ πρὸς ἀλλήλα
τὰ ὁμόφυλα μάχεται, ἐπεὶ καὶ τὰς φύκας φασὶ πολε-
μεῖν τὰς περὶ τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ ἄρρενι ἄρρενα καὶ θη-
λειᾷ θήλειαν, ἕως ἂν ἀποκτείνῃ ἢ ἐκβληθῇ θάτερον ὑπὸ θα-
τέρῃ· καὶ τὰ σκυμνία ὡσαύτως πάντα. ἔτι δὲ τοῖς ὁμο-
φάγοις ἅπαντα πολεμεῖ, καὶ ταῦτα τοῖς ἄλλοις· ἀπὸ
γὰρ τῶν ζώων ἡ τροφή αὐτοῖς· ὅθεν καὶ τὰς διεδρίας καὶ
τὰς συνεδρίας οἱ μάντις λαμβάνουσι, διέδρα μὲν τὰ πο-
λέμια τιθέντες, συνέδρα δὲ τὰ εἰρηνῆντα πρὸς ἀλλήλα. κιν-
δυεύει δὲ, εἰ ἀφθονία τροφῆς εἴη, πρὸς τε τὰς ἀνθρώπους
ἂν ἔχουν τιθασσῶς τὰ νῦν φόβέμενα αὐτῶν καὶ ἀγριαίνον-
τα, καὶ πρὸς ἀλλήλα τὸν αὐτὸν τρόπον. δῆλον δὲ ποιεῖ
τῆτο ἡ περὶ Αἴγυπτον ἐπιμέλεια τῶν ζώων· διὰ γὰρ τὸ
τροφὴν ὑπάρχειν καὶ μὴ ἀπορεῖν μετ' ἀλλήλων ζῶσι καὶ
αὐτὰ τὰ ἀγριώτατα· διὰ τὰς ὠφελείας γὰρ ἡμερῆται;

2. ἀναγραφῶσι A^a. || κυῶτες PD^aE^a. || οἷον δ σ. A^aC^a. || 4. τῶν] τῶν ἰχθύων τῶν P. || ἡ θήλεια C^a. || 5. τοῖς ἐγγχύουσι D^a. || 7. διαφέρουσιν A^aC^a. || 10. 1.] S E^a, ἡ D^a, ὅγδοον P. || 13. φαίνεται A^a. || 14. τῶν ψυχῶν P. || ψυχικὴν A^a. || 15. εὐνοίαν C^a. || δειλίαν καὶ ἀνδρείαν A^a. || 18. παρ'] γὰρ παρ' rc A^a, γὰρ PC^aD^a. || καὶ om PD^a. || 20. καὶ ὅσα PD^a. || αἰσθάνεται D^a. || 21. γένεσις A^aC^aE^a. || 24. ζωοτοκῶν D^a. || 25. γὰρ] τε γὰρ P. || τὸ post-ἐστὶ om PA^aD^aE^a. || 27. μαθηματικώτερον PA^aC^aD^a. || 28. εἰσὶν om PD^aE^a. || 34. ἄρκτος καὶ πάρδαλις PD^aE^a. || δ' om E^a.

1. ἀκακουργότερα D^a. || 3. θυμωδέστερα τε καὶ D^a. || 5. εἰσὶν A^a. || φανερώτερον P. || 6. μᾶλλον ἔχουσιν A^a. || 9. φθονώτερον C^a. || καὶ] τε καὶ D^a. καὶ μεμψιμοιρότερον om E^a. || 12. δυσέλπιον PE^a. || 13. δὲ καὶ] τε καὶ D^a. || δὲ] δὲ καὶ A^a. || 15. βοηθητικώτερον A^a. || 17. τριώδοντι C^aD^a. || 20. τε] ὑπὸ A^a. || 22. τὰς φύκας A^a. || 27. ὅταν D^a. || διέδρας καὶ τὰς συνεδρίας A^aC^a, διεδρίας καὶ τὰς συνεδρίας PE^a, συνεδρίας καὶ τὰς διεδρίας D^a. || 29. εἰρηνεύοντα D^a. || 31. τιθασῶς PE^a. || 33. τὸ om C^a. || 35. ὠφελίας γὰρ ἡμερῆται C^a.

οἷον ἐπαχοῦ· τὸ τῶν κροκοδείλων γένος πρὸς τὸν ἱερέα διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν τῆς τροφῆς· τὸ δ' αὐτὸ τῶν ἑξὶν ἰδεῖν καὶ περὶ τὰς ἄλλας χώρας γινόμενον, καὶ κατὰ μόρια τῶν. ἑξὶ δ' αἰετὸς καὶ δράκων πολέμια· τροφὴν γὰρ ποιεῖται τὸς ὄφεις ὁ αἰετός· καὶ ἰχθυῶν καὶ φάλαγγ· θη- 5 ρεύει γὰρ τὸς φάλαγγας ὁ ἰχθυῶν. τῶν δ' ὀρνίθων ποικιλίδες καὶ κορυδαῖνες καὶ πίπρα καὶ χλωρεύς· τὰ γὰρ ὧὰ κατεσθίσιν ἀλλήλων· καὶ κορώνη καὶ γλαυζ· ἡ μὲν γὰρ τῆς μεσημβρίας, διὰ τὸ μὴ ὄξυ βλέπειν τὴν γλαυκὰ τῆς ἡμέρας, κατεσθίει ὑφαρπάξασα αὐτῆς τὰ ὧὰ, ἡ δὲ γλαυζ 10 τῆς νυκτός τὰ τῆς κορώνης, καὶ κρείττων ἢ μὲν τῆς ἡμέρας ἢ δὲ τῆς νυκτός ἐστιν. καὶ γλαυζ δὲ καὶ ὄρχιλος πολέμια· τὰ γὰρ ὧὰ κατεσθίει καὶ ἕτος τῆς γλαυκός· τῆς δὲ ἡμέρας καὶ τὰ ἄλλα ὀρνίθια τὴν γλαυκὰ περιπέταται, ὃ καλεῖται θαυμάζειν, καὶ προσπετόμενα τίλλωσιν· διὸ οἱ ὀρνι- 15 θοῦνται θηρεύουσιν αὐτῇ παντοδαπὰ ὀρνίθια. πολέμιοι δὲ καὶ ὁ πρέσβυς καλόμενος καὶ γαλῆ καὶ κορώνη· τὰ γὰρ ὧὰ καὶ τὸς νεοττὲς κατεσθίσιν αὐτῆς. καὶ τρυγῶν καὶ πυραλλίς· τόπος γὰρ τῆς νομῆς καὶ βίος ὁ αὐτός. καὶ κελεὺς καὶ λιβυός· ἰκτίνος δὲ καὶ κόραξ· ὑφαίρεται γὰρ τῷ 20 κόρακος ὁ ἰκτίνος ὅ τι ἂν ἔχη διὰ τὸ κρείττων εἶναι τοῖς ἄνυξι καὶ τῇ πτήσει, ὥς ἡ τροφή ποιεῖ πολέμους καὶ τέττες. ἔτι οἱ ἀπὸ τῆς θαλάττης ζῶντες ἀλλήλους, οἷον βρένθος καὶ λάρος καὶ ἄρπη· τριόρχης δὲ καὶ φρύνος καὶ ὄφεις· κατεσθίει γὰρ ὁ τριόρχης αὐτὸς. τρυγῶν δὲ καὶ χλωρεύς· 25 ἀποκτείνει γὰρ τὴν τρυγῶνα ὁ χλωρεύς, καὶ ἡ κορώνη τὸν καλόμενον τύπανον. τὸν δὲ κάλαριν ὁ αἰγώλιος καὶ οἱ ἄλλοι γαμψώνυχες κατεσθίσιν· ὅθεν ὁ πόλεμος αὐτοῖς. πόλεμος δὲ καὶ ἀσκαλαβώτης καὶ ἀράχνη· κατεσθίει γὰρ τὸς ἀράχνας ὁ ἀσκαλαβώτης. πίπρῳ δὲ καὶ ἐρωδιῷ· τὰ γὰρ 30 ὧὰ κατεσθίει καὶ τὸς νεοττὲς τῷ ἐρωδιῷ. αἰγίθῳ δὲ καὶ ὄνω πόλεμος διὰ τὸ παριόντα τὸν ὄνον κνήθεσθαι· εἰς τὰς ἀκάνθας τὰ ἔλκη· διὰ τε ἔν τῷτο, καὶ ὀγκήσεται, ἐκβάλλει τὰ ὧὰ καὶ τὸς νεοττὲς· φοβόμενοι γὰρ ἐκπίπτουσιν· ὁ δὲ διὰ τὴν βλάβην ταύτην κολάπτει ἐπιπετόμενος τὰ ἔλκη 35 λέμιοι σφίσιν αὐτοῖς· ἀμφότεροι γὰρ γαμψώνυχοι. μά-

αὐτῷ. λύκος δ' ὄνω καὶ ταύρῳ καὶ ἀλώπειν πολέμιος· ὡμοφάγος γὰρ ὢν ἐπιτίθεται τοῖς βεσὶ καὶ τοῖς ὄνοις· καὶ τῇ ἀλώπειν. καὶ ἀλώπηξ δὲ καὶ κίρκος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· γαμψώνυχος γὰρ ὢν καὶ ὡμοφάγος ἐπιτίθεται καὶ ἔλκη ποιεῖ κόπτων· καὶ κόραξ ταύρῳ καὶ ὄνω πολέμιος· διὰ τὸ τύπτειν ἐπιπετόμενος αὐτὸς καὶ τὰ ὄμματα κολάπτειν αὐτῶν. πολέμει δὲ καὶ αἰετός καὶ ἐρωδιός· γαμψώνυχος γὰρ ὢν ὁ αἰετός ἐπιτίθεται, ὁ δ' ἀποθνήσκει ἀμυνόμενος· καὶ αἰσάλων δ' αἰγυπιῷ πολέμιος, καὶ κρεῖζ ἐλεῶ καὶ κοτύφῳ 10 καὶ χλωρίῳ, ὃν ἔπει μυθολογοῦσι γενέσθαι ἐκ πυρκαϊᾶς· καὶ γὰρ αὐτὸς βλάπτει καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν. καὶ σίττη καὶ τροχίλος αἰετῷ πολέμια· ἡ γὰρ σίττη καταγύνει τὰ ὧὰ τοῦ αἰετοῦ, ὁ δ' αἰετός καὶ διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὸ ὡμοφάγος εἶναι πολέμιός ἐστι πᾶσιν. ἄνθος δ' ἵππῳ πολέμιος· ἐξελαύνει γὰρ ὁ ἵππος ἐκ τῆς νομῆς· πόαν γὰρ νέμεται ὁ ἄνθος, ἐπάργεμος δ' ἐστὶ καὶ ἐκ ὄξυωπός· μιμνῆται γὰρ τῷ ἵππῳ τὴν φωνήν, καὶ φόβει ἐπιπετόμενος καὶ ἐξελαύνει, ὅταν δὲ λάβῃ, κτείνει αὐτόν. οἰκεί· δ' ὁ ἄνθος παρὰ ποταμὸν καὶ ἔλκη, χροῖαν δ' ἔχει καλὴν καὶ εὐβίωτος· κωλωτῇ δ' ὄνος πολέμιος· κοιμάται γὰρ ἐν τῇ φάτῃ αὐτοῦ, καὶ κωλύει ἐσθίειν εἰς τὸς μυκτῆρας ἐνδύόμενος. τῶν δ' ἐρωδιῶν ἐστὶ τρία γένη, ὃ τε πέλλος καὶ ὁ λευκός καὶ ὁ ἀστερίας καλόμενος, τῶν δ' πέλλος, χαλεπῶς ἐνιάζεται καὶ ὀχεύει· κρᾶζει τε γὰρ καὶ αἶμα, ὥς φασὶν, ἀφίσιν ἐκ τῶν ὀφθαλ- 20 μῶν ὀχεύων, καὶ τίκτει φάυλως καὶ ὀδυνηρῶς. πολέμει δὲ τοῖς βλάπτουσιν, αἰετῷ (ἀρπάζει γὰρ αὐτόν) καὶ ἀλώπειν (φθείρει γὰρ αὐτόν τῆς νυκτός) καὶ κορυδῶ (τὰ γὰρ ὧὰ αὐτοῦ κλέπτει). ὄφεις δὲ γαλῆ καὶ ὑἱ πολέμιον, τῇ μὲν γαλῇ, κατ' οἰκίαν ὅταν ὦσιν ἀμφότερα· ἀπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν ζῶσιν· ἡ δ' ὥς ἐσθίει τὸς ὄφεις. καὶ αἰσάλων ἀλώ- 30 πενι πολέμιος· τύπτει γὰρ καὶ τίλλει αὐτήν, καὶ τὰ τέκνα ἀποκτείνει· γαμψώνυχος γὰρ ἐστὶν. κόραξ δὲ καὶ ἀλώπηξ ἀλλήλους φίλοι· πολέμει γὰρ τῷ αἰσάλωνι ὁ κόραξ· διὸ βοηθεῖ τυπτόμενῃ αὐτῇ· καὶ αἰγυπιὸς δὲ καὶ αἰσάλων πο- 35 λέμιοι σφίσιν αὐτοῖς· ἀμφότεροι γὰρ γαμψώνυχοι. μά-

2. τὴν ante τῆς om A^cC^dD^e. || 4. αἰετὸς A^cE^e. || 7. πίπρῳ A^c. || 10. γλαυζ C^e. || 18. πυραλλίς PD^eE^e. || 20. λιβυός E^e, λεβυός P, κίβιος C^a, κήβιος A^a. || 21. κρείττων A^c. || 22. ποιεῖ om. P. || 23. θαλάσσης PD^eE^e. || 24 et 25. τριόρχης PA^aE^e. || 27. κάλαριν D^a. || αἰγώλιος PD^eE^e. || 28. γαμψώνυχος A^cC^a. || 29. δε] γὰρ A^cC^a. || 30. ὁ] ὁ δὲ A^c. || πίπρῳ A^cC^a, ἵππῳ PD^eE^e. || καὶ om A^cC^a. || 31. νεοττὲς φοβόμενοι τῷ A^c. || αἰγίθῳ A^c. || 32. ζῆσθαι PA^aD^eE^e. || 33. τε] τοι C^a. || 34. ἐκπίπτουσι intrp: codices ἐκτίκτουσι.

2. τῷ ὄνω D^a. || 3. καὶ ante ἀλ. om A^c. || τὴν αἰτίαν αὐτῇ A^c. || 4. ἔλκη ποιεῖ] ἐκλείπει εἰ P, ἐκλείπει εἰ E^a. || 6. αὐτόν C^a. || καλύπτειν C^a. || 7 et 8. αἰετὸς PD^eE^e. || 9. αἰγυπιῷ PA^aC^aE^e. || ἐλ C^a, ἐλέω A^a. || 10. χλωρίῳ D^a, χλωρίον C^a, χλωρεῖν P. || ὃν ἔπει] ἐπὶ, ὃν C^a. || 12. τροχίλος P. || αἰετῷ PD^eE^e. || 13. καὶ διὰ τῷτο om A^c. || 15. γὰρ αὐτόν δ D^a. || 16. γὰρ] μὲν γὰρ A^cC^a. || 18. ἄκανθος A^cC^a. || 19. χροῖαν A^c. || εὐβίωτος A^a, εὐβίωτος C^a. || κωλωτῇ P. || 23. ἐνιάζει D^a, ἐνιάζεται τε C^a. || 26. αἰετῷ PD^eE^e. || 27. κορυδῶ PD^eE^e. || 30. οἷς A^cC^a. || 31. τίλλει γὰρ καὶ τύπτει P. || 32. κόραξ P. || 34. αἰγυπιὸς PE^e. || πολέμιος φησὶν A^a.

χεται δὲ καὶ αἰγυπιδὲς καὶ κύκνος· κρατεῖ δ' ὁ κύκνος
πολλάκις· εἰσὶ δ' οἱ κύκνοι καὶ ἀλληλοφάγοι μάλιστα τῶν
ὀρνέων. ἔστι δὲ τῶν θηρίων τὰ μὲν αἰετοπόλεμοι ἀλλήλοισι, τὰ
δ' ὥσπερ ἄνθρωποι, ὅταν τύχῳσιν. ὄνος δὲ καὶ ἀκανθίδες
πολέμοι· αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δ' 5
ἀπαλὰς ὕσας κατεσθίει τὰς ἀκάνθας. καὶ ἄνθος καὶ ἀκανθὶς
καὶ αἰγίθος· λέγεται δ' ὅτι αἰγίθος καὶ ἄνθος αἶμα οὐ συμ-
μίσγυνται ἀλλήλοισι. κορώνη δὲ καὶ ἐραδιδὸς φίλοι, καὶ σχοι-
νίων καὶ κόρυδος, καὶ λαεδὸς καὶ κελεός· ὁ μὲν γὰρ κελεός
παρὰ ποταμὸν οἰκεῖ καὶ λόχμας, ὁ δὲ λαεδὸς πέτρας καὶ ὄρη, 10
καὶ φιλοχωρεῖ ἢ ἂν οἰκῇ. καὶ πρίφιγξ καὶ ἄρπη καὶ ἰκτινὸς
φίλοι, καὶ ἀλώπηξ καὶ ὄφις (ἄμφω γὰρ τραγλοδύται),
καὶ κόττυφος καὶ τρυγών. πολέμοι δὲ καὶ ὁ λέων καὶ ὁ
θῶς ἀλλήλοισι· ὠμοφάγοι γὰρ ὄντες ἀπὸ τῶν αὐτῶν ζῶσιν.
μάχονται δὲ καὶ ἐλέφαντες σφοδρῶς πρὸς ἀλλήλους, καὶ 15
τύπτονσι τοῖς ὀδοῦσι σφῶς αὐτῶν· ὁ δὲ ἡττηθεὶς δουλοῦται
ἰσχυρῶς, καὶ ἔχ' ὑπομένει τὴν τῷ νικήσαντος φωνήν. δια-
φέρουσι δὲ καὶ τῇ ἀνδρίᾳ ἀλλήλων οἱ ἐλέφαντες θαυμαστὸν
ὄσον. χρωῖνται δ' οἱ Ἰνδοὶ πολεμιστήροισι, καθάπερ τοῖς ἄρ-
ρεσι, καὶ ταῖς θηλείαις· εἰσὶ μέντοι καὶ ἐλάττονες αἱ θή- 20
λειαι καὶ ἀψυχότεραι πολὺ. τὸς δὲ τοίχους καταβάλλει ὁ
ἐλέφας τὸς ὀδόντας τὸς μεγάλους προσβάλλων· τοὺς δὲ
φοίνικας τῷ μετώπῳ, ἕως ἂν κατακλίνῃ, ἔπειτα τοῖς πο-
σὶν ἐπιβαίνων κατατείνει ἐπὶ τῆς γῆς. ἔστι δὲ καὶ ἡ θήρα
τῶν ἐλεφάντων τοιάδε· ἀναβάντες ἐπὶ τινος τῶν τιθασσῶν 25
καὶ ἀνδρείων διώκουσι, καὶ ὅταν καταλάβωσι, τύπτειν
προσπάττονσι τέτοις, ἕως ἂν ἐκλύσωσιν· τότε δ' ὁ ἐλεφαν-
τιστὴς ἐπιπηδῆσας κατευθύνει τῷ δρεπάνῳ. ταχέως δὲ μετὰ
ταῦτα τιθασσεύεται τε καὶ πειθαρχεῖ. ἐπιβεβηκότος μὲν ἔν
τῷ ἐλεφαντίνῳ ἅπαντες πραιεῖς εἰσὶν, ὅταν δ' ἀποβῇ, οἱ μὲν 30
αἱ δ' ἔ· ἀλλὰ τῶν ἐξαγριωμένων τὰ ἐμπρόσθια σκέλη δεσ-
μεύουσι σειραῖς, ἵν' ἡσυχάζωσιν. ἔστι δ' ἡ θήρα καὶ μεγά-
λων ἥδη ὄντων καὶ πάλων. αἱ μὲν ἔν φιλαίαι καὶ οἱ πόλε-
μοι τοῖς θηρίοις τέτοις διὰ τὰς τροφὰς καὶ τὸν βίον συμ-
βαίνουσιν.

Τῶν δ' ἰχθύων οἱ μὲν συναγελάζονται μετ' ἀλλήλων 2
καὶ φίλοι εἰσὶν, οἱ δὲ μὴ συναγελαζόμενοι πολέμοι. ἀγε-
λάζονται δ' οἱ μὲν κύβητες, ἔνιοι δ' ὅταν ἐκτέκωσιν. ὅλως δ'
ἀγελαῖά ἐστι τὰ τοιάδε, θυνίδες, μαινίδες, κωβιοί, βῶκες,
σαῦροι, κορακίνοι, σινόδοντες, τρίγλαι, σφύραναι, ἀνθίαι,
ἐλεγίνοι, ἀθερίνοι, σαργίνοι, βελόλαι, τευθοί, ἰκλίδες, πηλα-
μίδες, σκόμβροι, κοιλίαι. τῶν δ' ἑνία ἐστὶν ὁ μόνον ἀγε-
λαῖα ἀλλὰ καὶ σύζυγα· τὰ γὰρ λοιπὰ συνδυάζεται μὲν
ἅπαντα, τὰς δ' ἀγέλας ποιεῖνται κατ' ἐνὶς καιρὸς, ὥσπερ
εἴρηται, ὅταν κύωσιν, ἑνία δὲ καὶ ὅταν τέκωσιν. λάβραξ
δὲ καὶ κεςρεὺς πολεμιώτατοι ὄντες κατ' ἐνὶς καιρὸς συνα-
γελάζονται ἀλλήλοισι· συναγελάζονται γὰρ πολλάκις οὐ
μόνον τὰ ὁμόγωνα, ἀλλὰ καὶ οἷς ἢ αὐτὴ καὶ ἢ παραπλή-
σιός ἐστι νομή, ἂν ἢ ἄφθονος. ζῶσι δὲ πολλάκις ἀφηρημέ-
νοι οἱ κεςρεῖς τὴν κέρκον καὶ οἱ γόγγροι μέχρι τῆς ἐξόδου
τῆς περιττώσεως· ἀπεσθίεται δ' ὁ μὲν κεςρεὺς ὑπὸ λάβρα-
κος, ὁ δὲ γόγγρος ὑπὸ μυραίνης. ὁ δὲ πόλεμος ἐστὶ τοῖς
κρείττοσι πρὸς τοὺς ἥττους· κατεσθίει γὰρ ὁ κρείττων. καὶ
περὶ μὲν τῶν θαλαττίων ταῦτα.

Τὰ δ' ἦθη τῶν ζώων, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, διαφέ- 3
ρει κατὰ τε δειλίαν καὶ πραότητα καὶ ἀνδρίαν καὶ ἡμερό-
τητα καὶ νῦν τε καὶ ἄνοιαν. τό τε γὰρ τῶν προβάτων ἦθος,
ὥσπερ λέγεται, εὖθες καὶ ἀνόητον· πάντων γὰρ τῶν τε-
τραπόδων κένισόν ἐστι, καὶ ἔρπει εἰς τὰς ἐρημίας πρὸς οὐ-
δέν, καὶ πολλάκις χειμῶνος ὄντος ἐξέρχεται ἐνδοθεν, καὶ
ὅταν ὑπὸ νιφετοῦ ληθῶσιν, ἂν μὴ κινήσῃ ὁ ποιμὴν, οὐκ
ἐθέλουσιν ἀπιέναι, ἀλλ' ἀπόλλυνται καταλειπόμενα, ἐὰν μὴ
ἄρρενας κομίσωσιν οἱ ποιμένες· τότε δ' ἀκολουθεῖσιν. τῶν δ'
αἰγῶν ὅταν τις μιᾶς λάβῃ τὸ ἄκρον τῆς ἡρύγγης (ἔστι δ' οἶον
θρίξ), αἱ ἄλλαι ἐστᾶσιν ὥσπερ μεμωρωμένοι βλέπουσαι
εἰς ἐκεῖνην. ἐγκαθεύδειν δὲ ψυχρότεροι ὄντες αἰγῶν· αἱ γὰρ
αἰγῆς μᾶλλον ἡσυχάζουσι καὶ προσέρχονται πρὸς τὸς ἀν-
θρώπους· εἰσὶ δ' αἱ αἰγῆς δυσριγότεραι τῶν οἴων. διδάσκουσι
δ' οἱ ποιμένες τὰ πρόβατα συνθεῖν ὅταν ψοφήσῃ· ἐὰν γὰρ
35 βρογθήσαντος ὑπολειφθῇ τις καὶ μὴ συνδράμῃ, ἐκτιτρώσκει,

1. αἰγυπιδὲς *PE*^a, ὁ αἰγυπιδὲς *C*^a. || καὶ] καὶ ὁ *C*^a. || κύκνος·] κύκνος καὶ ὁ αἰετός (vel αἰετός) *PA*^a*C*^a*D*^a*E*^a. || 2. δ'] δὲ καὶ *C*^a. || καὶ om *A*^a*C*^a. || 5. ἐπὶ *D*^a. || 6. ἐσθίει *A*^a. || 7. ἄνθ. *P*. || 8. καὶ post δὲ om *C*^a. || 9 et 10. λάεδος *C*^a, λαίδος *E*^a, λιβυδὲς *D*^a. || 11. πρίφιγξ *PD*^a*E*^a. || 12. τραγλοδύται fortasse *P*. || 22. τὸς μεγάλους ὀδόντας *D*^a. || 25. τινὰ *A*^a*E*^a. || τιθασσῶν *E*^a. || 26. καὶ τῶν ἀνδρ. *A*^a. || 27. ἐκλύσωσι *A*^a. || 28. δὲ] δὲ καὶ *A*^a. || 29. τιθασσεύεται *P*. || τε om *A*^a. || ἔν om *A*^a*C*^a. || 30. τῷ om *PC*^a*E*^a. || πραιεῖς εἰσὶν ἅπαντες *D*^a. || 31. ἐξαγριωμένων *A*^a. || πρόσθια *C*^a.

4. κύβητοι *E*^a, om *PC*^a*D*^a. || βῶκες *P*. || σαυροὶ *D*^a. || 5. σινόδοντες *PA*^a*C*^a*D*^a*E*^a. || σφύραναι *A*^a*C*^a. || 6. ἀνθερίνοι *P*. || βελό-
λαι σαργίνοι *C*^a, σαργίνοι μελόναι *P*. || τευθοὶ *A*^a. || 7. κοιλίαι *A*^a. || 8. καὶ om *E*^a. || λοιπὰ γὰρ *D*^a. || 9. ἀγελαῖας *C*^a. || 13. ἢ ante π. om *A*^a. || 16. κατεσθίεται *A*^a*C*^a. || 17. μυραίνης *E*^a. || 22. ἄνοιαν Sylburgius: codices ἄγνοιαν. || 24. ἔρπει *PE*^a. || 26. ὑπὸ τῷ ν. *PD*^a*E*^a. || 27. ἂν *C*^a. || 29. τὸ ἄκρον τῆς ἡρύγγης Sylburgius: τῆς ὀρύγγης τὸ ἄκρον *A*^a, τὸ ἄκρον τῆς κρύγγης *PC*^a*D*^a*E*^a. || 30. θρίξ om pr *A*^a, super versum habet *C*^a. || μεμωρωμένοι *D*^a. || 31. ὕες *PE*^a. || αἱ om *A*^a*C*^a. || 32. μεμωρᾶζουσι *D*^a. || 33. δυσριγότεραι *A*^a*C*^a. || ὧν *PE*^a. || 35. βρογθήσαντος *A*^a*C*^a. || ὑπολειφθῇ *PA*^a*C*^a*D*^a.

εάν τύχη κύβητα· διὸ εἰς ψοφῆν, ἐν τῇ οἰκίᾳ συνθέσσι δια-
τὸ ἔθος. ἀπόλλυνται δὲ καὶ οἱ ταῦροι, ὅταν ἀτιμαγελή-
σαντες ἀποπλανηθῶσιν, ὑπὸ θηρίων. κατὰκίονται δ' αἱ ἰῖες
καὶ αἱ αἶγες ἀβράαι κατὰ συγγένειαν· ὅταν δ' ὁ ἥλιος
τραπῇ θάττον, φασὶν οἱ ποιμένες ἐκεῖ ἀντιβλεπύσας κα-
τακίεσθαι τὰς αἶγας, ἀλλ' ἀπεστραμμένους ἀπ' ἀλλήλων.
4 αἱ δὲ βόες καὶ νέμονται καθ' ἐταιρείας καὶ συνθείας, καὶ
μία ἀποπλανηθῇ, ἀκολουθῶσιν αἱ ἄλλαι· διὸ καὶ οἱ βοκό-
λοι, εἰς μίαν μὴ εὐρωσιν, εὐθὺς πάσας ἐπιζητῶσιν. τῶν δ'
ἵππων αἱ σύνομοι, ὅταν ἡ ἑτέρα ἀπόληται, ἐκτρέφουσιν τὰ
πωλῖα ἀλλήλων. καὶ ὅλως γε δοκεῖ τὸ τῶν ἵππων γένος
εἶναι φύσει φιλόσοργον. σημεῖον δέ· πολλάκις γὰρ αἱ ζέ-
ριφαι ἀφαιρέμεναι τὰς μητέρας τὰ πωλῖα αὐταὶ ζέργασσι,
διὰ δὲ τὸ μὴ ἔχειν γάλα διαφθεῖρσιν.

5 Τῶν δ' ἀγρίων καὶ τετραπόδων ἡ ἑλαφὸς ἐκ ἡμιστά
δοκεῖ εἶναι φρόνιμον, τῷ τε τίκτειν παρὰ τὰς ὁδοὺς (τὰ
γὰρ θηρία διὰ τὰς ἀνθρώπων ἐ προσέρχεται), καὶ ὅταν τέκη,
ἐσθίει τὸ χόριον πρῶτον. καὶ ἐπὶ τὴν στέελιν δὲ τρέχουσι,
καὶ φαγεῖσθαι ἔως ἔρχονται πρὸς τὰ τέκνα πάλιν. ἔτι δὲ
τὰ τέκνα ἄγει ἐπὶ τὰς σταθμὰς, ἐθίζουσα ἔτι ποιεῖσθαι
τὰς ἀποφυγὰς· ἐξὶ δὲ τῆς πέτρα ἀπορρώξ, μίαν ἔχουσα
εἴσοδον, ἣ δὴ καὶ ἀμύνεσθαι ἤδη φασὶν ὑπομένεσαν. ἔτι δὲ
ὁ ἄρρην ὅταν γένηται παχύς (γίνεται δὲ σφόδρα πῶν ὑπώ-
ρας ὕψους), ἡ δαμὺ ποιεῖ αὐτὸν φανερόν ἀλλ' ἐκτοπίζει ὡς
διὰ τὴν παχύτητα εὐάλωτος ὢν. ἀποβάλλουσι δὲ καὶ τὰ
25 κέρατα ἐν τόποις χαλεποῖς καὶ δυσεξευρέτοις· ὅθεν καὶ ἡ
παροιμία γέγονεν· "ἔτι αἱ ἑλαφοὶ τὰ κέρατα ἀποβάλλουσιν."
ὥσπερ γὰρ τὰ ὄπλα ἀποβεβληκυῖαι φυλάττονται ὁρᾶσθαι.
λέγεται δ' ὡς τὸ ἀριστερόν κέρας ὑδαὶ πω ἐώρακεν· ἀπο-
κρύπτει γὰρ αὐτὸ ὡς ἔχον τινα φαρμακείαν. οἱ μὲν οὖν
ἐνιαύσιοι ἐ φύσει κέρατα, πλὴν ὥσπερ σημεῖον χάριν ἀρ-
χήν τινα· τῆτο δ' ἐστὶ βραχὺ καὶ δασύ. φύσει δὲ διετεῖς
πρῶτον τὰ κέρατα εὐθέα, καθάπερ παττάλως· διὸ καὶ κα-
λῶσι τότε παττάλως αὐτάς. τῷ δὲ τρίτῳ ἔπει δίκρην φύ-
ουσι, τῷ δὲ τετάρτῳ τραχύτερον· καὶ τῆτον τὸν τρόπον αἰεὶ

ἐπιδιδόασιν μέχρι ἐξ ἐτῶν. ἀπὸ τῆτο δὲ ὁμοία αἰεὶ ἀναφύου-
σιν, ὥς τε μηκέτι ἀν γινῶναι τὴν ἡλικίαν τοῖς κέρασιν, ἀλλὰ
τὰς γέροντας γνωρίζουσι μάλιστα δυσὶν σημείοις· ὁδόντας τε
γὰρ οἱ μὲν ἐκ ἔχουσιν οἱ δ' ὀλίγους, καὶ τὰς ἀμυντήρας οὐ-
5 κέτι φύουσιν. καλῶνται δ' ἀμυντήρες τὰ προνευκότες τῶν
φυομένων κεράτων εἰς τὸ πρόσθεν, οἷς ἀμύνεται· ταῦτα
δ' οἱ γέροντες ἐκ ἔχουσιν, ἀλλ' εἰς τὸ ὀρθὸν γίνεται ἡ αὐξη-
σις αὐτοῖς τῶν κεράτων. ἀποβάλλουσιν δ' ἀνὰ ἑκάστον ἐνιαυ-
τὸν τὰ κέρατα, ἀποβάλλουσιν δὲ περὶ τὸν Θαρρηλιῶνα μῆνα.
10 ὅταν δ' ἀποβάλλωσι, κρύπτουσιν αὐτὰς τὴν ἡμέραν, ὥσπερ
εἴρηται· κρύπτουσι δ' ἐν τοῖς δασέσιν, εὐλαβούμενοι τὰς
μύας. νέμονται δὲ τὸν χρόνον τῆτον ὑκτωρ, μέχρι περ ἀν
ἐκφύσῃ τὰ κέρατα. φύεται δ' ὥσπερ ἐν δερματι τὸ
πρῶτον, καὶ γίνονται δασέα· ὅταν δ' αὐξηθῶσιν, ἡλιάζον-
15 ται, ἢ ἐκπέψῃσι καὶ ξηράνῃσι τὸ κέρας. ὅταν δὲ μηκέτι
πονώσι πρὸς τὰ δένδρα κινούμενοι αὐτά, τότε ἐκλείπσιν τὰς
τόπους τέτους διὰ τὸ θαρρεῖν ὡς ἔχοντες ἢ ἀμυνῶνται. ἤδη
δ' εἰληπταὶ ἀχαίνης ἑλαφὸς ἐπὶ τῶν κεράτων ἔχων κίττον
πολὺν πεφυκότες χλωρόν, ὡς ἀπαλῶν ὄντων τῶν κεράτων
20 ἐμφύοντα ὥσπερ ἐν ξύλῳ χλωρῷ. ὅταν δὲ δηχθῶσιν αἱ
ἑλαφοὶ ὑπὸ φαλαγγίης ἢ τινος τοιούτου, τὰς καρκίνους συλλέ-
γασθαι ἐσθίσιν· δοκεῖ δὲ καὶ ἀνθρώπῳ ἀγαθὸν εἶναι τοῦτο
πίνειν, ἀλλ' ἔστιν ἀνδρὲς. αἱ δὲ θήλειαι τῶν ἐλάφων ὅταν
τέκωσιν, εὐθὺς κατεσθίσι τὸ χόριον, καὶ ἐκ ἑξὶ λαβεῖν·
25 πρὸ γὰρ τῆ χαμαὶ βάλλειν αὐταὶ ἄπτονται· δοκεῖ δὲ τῆτο
εἶναι φάρμακον. ἀλίσκονται δὲ θηρευόμεναι αἱ ἑλαφοὶ συ-
ριττόντων καὶ ἀδόντων, καὶ κατακλίνονται ὑπὸ τῆς ἡδονῆς.
δύο δ' ὄντων ὁ μὲν φανερώς ἄδει ἢ συρίττει, ὁ δ' ἐκ τοῦ
ὀπισθεν βάλλει, ὅταν ἔτος σημήνῃ τὸν καιρὸν. εἰ μὲν οὖν
30 τύχη ὀρθὰ τὰ ὦτα ἔχουσα, ὅζῳ ἀκείει καὶ ἐκ ἑξὶ λαβεῖν·
εἰ δὲ καταβεβληκυῖα τύχη, λανθάνει.

Αἱ δ' ἄρκοι ὅταν φεύγῃσι, τὰ σκυμνία προωθοῦσι 6
καὶ ἀναλαβοῦσαι φέρουσιν· ὅταν δ' ἐπικαταλαμβάνονται,
ἐπὶ τὰ δένδρα ἀναπηδῶσιν. καὶ ὅταν ἐκ τοῦ φωλεοῦ ἐξέλ-
θωσι, πρῶτον τὸ ἄρον ἐσθίσιν, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, καὶ

1. κύβητα *PE*^a. || ψοφήση *D*^a. || 4. αἱ *om PC*^a*E*^a. || 7. ἐταιρείας *PE*^a. || 9. μίαν *om A*^a*C*^a. || μὴ *om P*. || 10. ἀπολείται *P*, ἀπόλλυται *A*^a. || 11. πωλί' ἀπ' ἀλλήλων *D*^a. || 12. σερίφαι *PE*^a, σερίφαι *D*^a. || 16. φρόνιμος *P*. || 18. χωρίον *D*^a. || 19. ἔτι] ὅτε *C*^a, ὅτι *A*^a. || 20. παρὰ *A*^a. || 5] πῶ *D*^a. || 23. ὑπώρας ὕψους *om PA*^a*C*^a*E*^a. || 24. εαυτὸν *A*^a. || 26. καὶ *ante* ἡ *om A*^a. || 29. ἄρρην *A*^a. || ἀποκρύπτει *PE*^a. || 34. ἀττάλως *D*^a*E*^a.

3. γνωρίζουσα *A*^a. || 4. μὲν ὅλως ἐκ *PD*^a. || 7. τὸ *om D*^a. || 8. αὐτοῖς *om PE*^a. || ἀνὰ] ἐν *A*^a*C*^a. || 9. ἀποβάλλουσι *PA*^a*C*^a*D*^a. || 10. εαυτὰς *A*^a. || 11. δασέσιν *PE*^a. || 12. μύας *A*^a. || 15. ἐκπέψῃσι *PA*^a*C*^a*D*^a. || 17. τέτους *om C*^a. || ἀμυνῶνται *Sylburgius*: *codices* ἀμύνονται. || εἶδη *A*^a. || 18. ἀχαίνης *γρ A*^a, ἀχαίνης *PE*^a, ἀχανῆς *A*^a, ἀχανῆς *C*^a, ἀχαίνης *D*^a. || 19. κεράτων] ἐλάφων *pr A*^a. || 21. ἀπὸ *PC*^a*E*^a, ἀπὸ τῆ *A*^a. || 22. τῆτο *ante* καὶ *D*^a, *post* 23. πίνειν *A*^a. || 24. βάλλειν *A*^a*C*^a. || 25. αὐταὶ *A*^a*C*^a*D*^a. || 27. καὶ κ.] ὥς καὶ κ. *D*^a. || κατακλίνονται *γρ A*^a. || 29. σημαίνῃ *A*^a. || 30. ὡς *A*^a. || 32. τύχῃσι *PA*^a*C*^a*E*^a, τέκωσι *γρ A*^a. || 33. δὲ ἢ καταλαμβάνονται *C*^a. || 34. ἐξάχθωσιν *A*^a. || 35. ἄρρον *P*, ἄρρει *D*^a*E*^a.

τὰ ξύλα διαμασῶνται ὥσπερ ὀδοντοφυῖσαι. πολλὰ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῶν τετραπόδων ποιεῖ πρὸς βοήθειαν αὐτοῖς φρονίμως, ἐπεὶ καὶ ἐν Κρήτῃ φασὶ τὰς αἴγας τὰς ἀγρίας, ὅταν τοξευθῶσι, ζητεῖν τὸ δίκταμνον· δοκεῖ δὲ τῆτο ἐμβλητικὸν εἶναι τῶν τοξευμάτων ἐν τῷ σώματι. καὶ αἱ κύνες δ' ὅταν τι πονῶσιν, ἔμετον ποιοῦνται φαγοῦσαι τινὰ πόναν. ἡ δὲ πάρδαλις ὅταν φάγῃ τὸ φάρμακον τὸ παρδαλιαγχές, ζητεῖ τὴν τῆ ἀνθρώπου κόπρον· βοηθεῖ γὰρ αὐτῇ διαφθεῖρει δὲ τοῦτο τὸ φάρμακον καὶ λέοντας. διὸ καὶ οἱ κυνηγοὶ κρεμανύουσιν ἐν ἀγγείῳ ἐκ τινος δένδρου τὴν κόπρον, ὅπως μὴ ἀποχωρῇ μακρὰν τὸ θηρίον· αὐτὴ γὰρ προσαλλομένη ἢ πάρδαλις καὶ ἐλπίζουσα λήψεσθαι τελευτᾷ. λέγουσι δὲ καὶ κατανενοκηιδῶν τὴν πάρδαλιν ὅτι τῇ ὁσμῇ αὐτῆς χαίρουσι τὰ θηρία, ἀποκρύπτουσιν αὐτὴν θηρεύειν· προσιέναι γὰρ ἐγγύς, καὶ λαμβάνειν οὕτω καὶ τὰς ἐλάφους. ὁ δ' ἰχθυόμων ὁ ἐν Αἰγύπτῳ ὅταν ἴδῃ τὸν ὄφιν τὴν ἀσπίδα καλουμένην, οὐ πρότερον ἐπιτίθεται πρὶν συγκαλέσῃ βοηθούς ἄλλους· πρὸς δὲ τὰς πληγὰς καὶ τὰ δῆγματα πληῶ καταπλάττουσιν ἑαυτὰς· βρέξαντες γὰρ ἐν τῷ ὕδατι πρῶτον, ὥτω καλινδοῦνται ἐν τῇ γῇ. τῶν δὲ κροκοδείλων χασκόντων οἱ τροχίλοι καθαίρουσιν εἰσπετόμενοι τὰς ὀδόντας, καὶ αὐτοὶ μὲν τροφὴν λαμβάνουσιν, ὁ δ' ὠφελούμενος αἰσθάνεται καὶ οὐ βλάπτει, ἀλλ' ὅταν ἐξελεῖν βούληται, κινεῖ τὸν αὐχένα, ἵνα μὴ συνδάκῃ. ἡ δὲ χελώνη ὅταν ἔχῃ φάγῃ, ἐπεσθίει τὴν ὀρίγανον· καὶ τῆτο ὥπται. καὶ ἤδη κατιδὼν τις τῆτο πολλὰκις ποῖυσαν αὐτὴν καὶ ὅτε σπάσαι τῆς ὀρίγανου πάλιν ἐπὶ τὸν ἔχιν πορευομένην, ἐξέτιλε τὴν ὀρίγανον· τέττε δὲ συμβάντος ἀπέθανεν ἡ χελώνη. ἡ δὲ γαλῇ ὅταν ὄφει μάχῃται, ἐπεσθίει τὸν πύγανον· πολεμία γὰρ ἡ ὁσμὴ τοῖς ὄφεσιν. ὁ δὲ δράκων ὅταν ὀκωρίζῃ, τὸν ὀπὸν τῆς πικρίδος ἐκροφεῖ, καὶ τοῦθ' ἐώραται ποῖων. αἱ δὲ κύνες ὅταν ἐλμίνθωσιν, ἐσθίουσι τοῦ σίτου τὸ λήζον. οἱ δὲ πελαργοὶ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ὀρνίθων, ὅταν ἐλκωθῇ τι μαχομένοις, ἐπιτίθεασιν τὴν ὀρίγανον. πολλοὶ δὲ καὶ τὴν ἀκρίδα ἐώρακασιν ὅτι, ὅταν μάχῃται τοῖς ὄφεσι, λαμβάνεται τῇ τραχήλῃ τῶν ὄφρων.

φρονίμως δὲ δοκεῖ καὶ ἡ γαλῇ χειροῦσθαι τοὺς ὀρνίθους· σφάζει γὰρ ὥσπερ οἱ λύκοι τὰ πρόβατα. μάχεται δὲ καὶ τοῖς ὄφεσι μάλιστα τοῖς μυοθήραις διὰ τὸ καὶ αὐτὴν τῆτο τὸ ζῶον θηρεύειν. περὶ δὲ τῆς τῶν ἐχίνων αἰσθήσεως συμβέβηκε πολλὰχρὲς θεωρηθῆναι ὅτι μεταβαλλόντων βορέων καὶ νότων οἱ μὲν ἐν τῇ γῇ τὰς ὁπὰς αὐτῶν μεταμεΐβουσιν, οἱ δ' ἐν ταῖς οἰκίαις τρεφόμενοι μεταβάλλουσι πρὸς τοὺς τοίχους, ὥς ἐν Βυζαντίῳ γέ τινα φασὶ προλέγοντα λαβεῖν δόξαν ἐκ τῆ κατανενοκηιδῆ ποῖοντα ταῦτα τὸν ἐχίνον. ἡ δ' ἔκτισ ἐξὶ μὲν τὸ μέγεθος ἡλικίον Μελιταῖον κυνίδιον τῶν μικρῶν, τὴν δὲ δασύτητα καὶ τὴν ὄψιν καὶ τὸ λευκὸν τὸ ὑποκάτω καὶ τῆ ἡθῆς τὴν κακουργίαν ὅμοιον γαλῇ, καὶ τιθασὸν δὲ γίνεται σφόδρα, τὰ δὲ σμήνη κακουργεῖ· τῷ γὰρ μέλιτι χαίρει. ἐξὶ δὲ καὶ ὀρνιθοφάγον ὥσπερ αἱ αἰλῆροι. τὸ δ' αἰδοῖον αὐτῆς ἐξὶ μὲν, ὥσπερ εἴρηται, ὁσοῦν, δοκεῖ δ' εἶναι φάρμακον σφαγγουρίας τὸ τῆ ἄρρενος· διδοῦσι δ' ἐπιζύοντες.

Ὡς δὲ περὶ τὰς βίβας πολλὰ ἂν θεωρηθεῖ μιμήματα τῶν ἄλλων ζῴων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἐλαττόνων ἢ μείζονων· ἴδοι τις ἂν τὴν τῆς διανοίας ἀκρίβειαν, οἷον πρῶτον ἐπὶ τῶν ὀρνίθων ἢ τῆς χελιδόνος σκηνοπηγία· τῇ γὰρ περὶ τὸν πηλὸν ἀχυρώσει τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν. συγκαταπλέκει γὰρ τοῖς κάρφεσι πηλόν· καὶ ἀπορήται πηλῶ, βρέχουσα αὐτὴν καλινδεῖται τοῖς πτεροῖς πρὸς τὴν κόνιν. ἔτι δὲ σιβαδοποιεῖται καθάπερ οἱ ἄνθρωποι, τὰ σκληρὰ πρῶτα ὑποτιθεῖσα καὶ τῷ μεγέθει σύμμετρον ποῖσα πρὸς αὐτήν. περὶ τε τὴν τροφὴν τῶν τέκνων ἐκπονεῖται ἀμφοτέρω· δίδωσι δ' ἐκατέρω διατηρῶσά ται συνηθεία τὸ προειληφός, ὅπως μὴ δις λάβῃ. καὶ τὴν κόπρον τὸ μὲν πρῶτον αὐταὶ ἐκβάλλουσιν, ὅταν δ' αὖξηθῶσι, μετασφρόντας ἔξω διδάσκουσι τὰς νεοττὰς προῖεσθαι. περὶ τε τὰς περισερὰς ἐξὶν ἕτερα τοιαύτην ἔχοντα τὴν θεωρίαν· οὔτε γὰρ συνδυάζεσθαι θέλουσι πλείουσιν, ὅτε προαπολείπῃσι τὴν κοινίαν, πλην ἐὰν χῆρος ἢ χήρα γένηται. ἔτι δὲ περὶ τὴν ὠδῖνα· δεινὴ ἢ τοῦ ἄρρενος θεραπεία καὶ συναγανάκτησις.

1. διαμασῶνται *A^oC^o*. || 2. ἐαυτοῖς *A^o*. || 3. ἐν] ἐν τῇ *A^oC^o*. || 4. δὲ] γὰρ *D^o*. || 6. πῶσιν ἐμετὸν *A^o*. || ποῖσι *D^o*. || 7. πόναν *A^o*. || 10. κρεμανύουσιν *A^o*. || 11. προσαλλομένη *A^o*. || 13. καὶ om *C^o*. || 15. καὶ post οὕτω om *A^o*. || 16. ἴδῃ om *P^o*. || 17. συγκαλέσει *A^o*. || 19. βρέξαντες *A^o*. || 24. μὴ om *A^o*: *C^o* an habeat, incertum. || ἐχίος *A^o*. || 25. τὴν] τὸ *PA^oC^oE^o*. || 26. ὅταν ἔσπασε *A^o*, ὅτε ἔσπασε *C^o*, ὅταν ἐγκάψῃ *D^o*, ὅταν ἐκάρῃ *PE^o*. || 27. τὴν *D^o*. || ἐξέτιλλε *PD^oE^o*. || 31. ἐκμυθῶσιν *E^o*. || 32. καὶ οἱ πελαργοὶ δὲ καὶ *D^o*. || 33. τις *A^o*. || 34. ἀσπίδα *D^o*. || ὅταν om pr *A^o*.

1. θηρεῖσθαι *C^o*. || 3. μυοθήραις *E^o*. || 4. τῆς om *E^o*. || 6. μετακινῶσιν *PD^oE^o*. || 10. ἔκτισ *P^o*. || μελιτταῖον *PC^oD^oE^o*. || 13. τιθασὸν *PD^oE^o*. || 14. ὀρνιθοφρόν] pr *A^o*, ὀρνιθοφθέρων corr. || 17. ἐπιζύοντες *D^o*. || 20. ἢ ἐπὶ τῶν μείζονων *D^o*. || 23. πηλόν] τὸν πηλόν *D^o*. || 25. σιβαδὴ ποιεῖται *P^o*. || 27. πρὸς] περὶ *PE^o*. || ἐαυτὴν et ἐκπονεῖται *C^o*. || 29. μὴ δις] μηδεὶς *PE^o* et pr *A^o*. || μὲν om *PA^oC^oE^o*. || 30. αὐταὶ *A^o*. || 31. προῖεσθαι *A^oC^o*. || 33. συναυξάνεσθαι *PE^o*, συναυξάνεσθαι *A^oC^o*. || πλείουσιν *C^o* et pr *A^o*, πελειάσιν corr *A^o*. || ἀπολείπῃσι *D^o*. || 34. ἐξὶ *D^o*. || δὲ om *A^o*. || 35. δεινὴ om *PA^oC^oE^o*.

εάν τ' ἀπομαλακίζηται πρὸς τὴν εἰσόδον τῆς νεοττίας διὰ τὴν λοχείαν, τύπτει καὶ ἀναγκάζει εἰσιέναι. γενομένων δὲ τῶν νεοττῶν τῆς ἀλμυρίζουσης μάλιστ' αἰετός διαμασσησάμενος εἰσπύει τοῖς νεοττοῖς διοιγὺς τὸ σῶμα, προπαρασκευάζων πρὸς τὴν τροφήν. ὅταν δ' ἐκ τῆς νεοττίας ἐξάγει μέλλη, πάντας ὁ ἄρρην ὀχεύει. ὡς μὲν οὖν ἐπὶ τὸ πολὺ τῆτον τὸν τρόπον σφύγγουσιν ἀλλήλας, παροχεύονται δὲ ποτε καὶ τῶν τοῦς ἄρρενας ἐχουσῶν τινές. ἐξὶ δὲ μάχιμον τὸ ζῶον, καὶ ἐνοχλῶσιν ἀλλήλαις, καὶ εἰς τὰς νεοττίας παραδύονται τὰς ἀλλήλων, ὀλιγάκις μέντοι· καὶ γὰρ ἂν ἄποθεν ἦττον ἤ, ἀλλὰ παρά γε τὴν νεοττίαν διαμάχονται ἐσχάτως. ἴδιον δὲ ταῖς περισεραῖς δοκεῖ συμβεβηκέναι καὶ ταῖς φαφί καὶ τρυγόσι τὸ μὴ ἀνακύπτειν πινούσας, εἰ μὴ ἰκανὸν πίνωσιν. ἔχει δὲ τὸν ἄρρην ἢ τρυγῶν τὸν αὐτὸν καὶ φάττα, καὶ ἄλλον ἢ προσίεται· καὶ ἐπώάζουσιν ἀμφοτέρω καὶ ὁ ἄρρην καὶ ἡ θήλεια. διαγνῶναι δ' οὐ ῥάδιον τὴν θήλειαν καὶ τὸν ἄρρην, ἀλλ' ἢ τοῖς ἐντός. ζῶσι δ' αἱ φάτται πολὺν χρόνον· καὶ γὰρ εἴκοσι ἔτη καὶ πέντε καὶ τριάκοντα ὠμμέναι εἰσὶν, ἔναι δὲ καὶ τετταράκοντα ἔτη. πρεσβυτέρων δὲ γινωμένων αὐτῶν οἱ ὀνυχές αὐξάνονται· ἀλλ' ἀποτέμνουσιν οἱ τρέφοντες. ἄλλο δ' ὕδεν βλάπτονται ἐπιδήλως γηράσκουσαι. καὶ αἱ τρυγόνες δὲ καὶ αἱ περισεραὶ ζῶσι καὶ ὀκτὼ ἔτη αἱ τετυφλωμέναι ὑπὸ τῶν παλευτριῶν τρεφόντων αὐτάς. ζῶσι δὲ καὶ οἱ πέρδικες περὶ πεντεκαίδεκα ἔτη. νεοττεύουσι δὲ καὶ αἱ φάβες καὶ αἱ τρυγόνες ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις αἰεὶ. πολὺν χρόνιον δ' ὅλως μὲν ἐξὶ τὰ ἄρρενα τῶν θηλέων, ἐπὶ δὲ τῶν τελευτῶν φασι τινες πρότερον τὰ ἄρρενα τῶν θηλέων, τεκμαιρόμενοι ἐκ τῶν κατ' οἰκίαν τρεφομένων παλευτριῶν. λέγουσι δὲ τινες καὶ τῶν σφρυγῶν ἐνιαυτὸν μόνον ζῆν τὰς ἄρρενας, ποιέμενοι σημεῖον ὅτι τῷ ἔαρος οὐ φαίνονται ἔχοντες εὐθὺς τὰ περὶ τὸν πώγωνα μέλανα, ὕστερον δ' ἴσχουσιν, ὡς ὕδενος σιζομένου τῶν προτέρων· τὰς δὲ θηλείας μακροβιωτέρας εἶναι τῶν σφρυγῶν· ταύτας γὰρ ἀλίσκεσθαι ἐν τοῖς

νέοις, καὶ διαδήλας εἶναι τῷ ἔχειν τὰ περὶ τὰ χεῖλη σκληρά. διάγουσι δ' αἱ μὲν τρυγόνες τοῦ θέρους ἐν τοῖς χειμῶνι, τοῦ δὲ χειμῶνος ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς, αἱ δὲ σπίζαι τοῦ μὲν θέρους ἐν τοῖς ἀλεεινοῖς, τοῦ δὲ χειμῶνος ἐν τοῖς ψυχροῖς.

Οἱ δὲ βαρεῖς τῶν ὀρνέων ἢ ποῖνται νεοττίας (ἢ συμ-8 φέρι γὰρ μὴ πτητικοῖς οὖσιν), οἷον ὄρτυγες καὶ πέρδικες καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα τῶν ὀρνέων· ἀλλ' ὅταν ποιήσωνται ἐν τῷ λείῳ κόνισσαν (ἐν ἄλλῳ γὰρ τόπῳ ὕθενί τίττει), ἐπηλυγασάμενοι ἀκινθάν τινα καὶ ὕλην τῆς περὶ τὰς ἱέρακας ἔνεκα καὶ τὰς αἰετὰς ἀλεῶρας, ἐνταῦθα τίττει καὶ ἐπώάζουσιν. ἔπειτα ἐκλέψαντες εὐθὺς ἐξάγουσι τὰς νεοττὰς διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τῇ πτήσει πορίζειν αὐτοῖς τροφήν. ἀναπαύονται δ' ὑφ' ἑαυτὸς ἀγόμενοι τὰς νεοττὰς καὶ οἱ ὄρτυγες καὶ οἱ πέρδικες, ὥσπερ αἱ ἀλεκτορίδες. καὶ ἐκ ἐν τῷ αὐτῷ τίττει καὶ ἐπώάζουσιν, ἵνα μὴ τις κατανοήσῃ τὸν τόπον πλείω χρόνον προσεδρευόντων. ὅταν δὲ τις θηρευὴ περιπεσὼν τῇ νεοττίᾳ, προκυλινδεῖται ἢ πέρδιξ τοῦ θηρευόντος ὡς ἐπιληπτος ἔστα, καὶ ἐπισπᾶται ὡς ληψόμενον ἐφ' ἑαυτήν, ὥς ἂν διαδράσῃ τῶν νεοττῶν ἑκάστος· μετὰ δὲ ταῦτα ἀναπτάσασα αὐτὴ ἀνακαλεῖται πάλιν. τίττει μὲν ἔν ᾧ ἢ πέρδιξ ἐκ ἐλάττω ἢ δέκα, πολλάκις δ' ἐκκαίδεκα· ὥσπερ δ' εἴρηται, κακὸν ὅπως τὸ ὀρνέον ἐξὶ καὶ πανοῦργον. τοῦ δ' ἔαρος ἐκ τῆς ἀγέλης ἐκκρίνονται δι' ὠδῆς καὶ μάχης κατὰ ζεύγη μετὰ θηλείας, ἣν ἂν λάβῃ ἑκάστος. διὰ δὲ τὸ εἶναι ἀφροδισιασμοῖς, ὅπως μὴ ἐπώαζῃ ἡ θήλεια, οἱ ἄρρενες τὰ ὠὰ διακυλινδῶσι καὶ συντρίβουσιν, εἰ μὴ εὖρωσιν· ἡ δὲ θήλεια ἀντιμηχανωμένη ἀποδιδράσκουσα τίττει, καὶ πολλάκις διὰ τὸ ὀργῶν τεκεῖν, ὅπως ἂν τύχῃ, ἐκβάλλει, ἂν μὴ παρῇ ὁ ἄρρην· καὶ ὅπως σώζῃται ἀθρόα, ἐκ ἔρχεται πρὸς αὐτά. καὶ ἐὰν ὑπ' ἀνθρώπου ὀφθῇ, ὥσπερ περὶ τὰς νεοττὰς, ἔτω καὶ ἀπὸ τῶν ὧν ὑπάγει, πρὸ ποδῶν φαινομένη τοῦ ἀνθρώπου, ὥς ἂν ἀπαγάγῃ. ὅταν δ' ἀποδράσας ἐπώαζῃ, οἱ ἄρρενες κα-

1. τ' ἀπομαλακίζηται] τόπω μαλακίζηται $A^o C^o$, τὸ πόμα λακτίζηται PE^o . || νεοττίας $PA^o C^o E^o$. || 2. ὀχείαν D^o . || 3. νεοττῶν φροτίζει τῆς ἀρμυρίσης τροφῆς ἢς δ. D^o . || διαμασσησάμενος A^o . || 4. εἰσπέμπει $PA^o C^o E^o$. || διοιγὺς A^o . || προπαρασκευάζων $A^o C^o$. || 5. εἰς D^o . || τροφήν E^o . || νεοττίας $PA^o C^o D^o E^o$. || 6. ἐπὶ] ὡς ἐπὶ P . || 9. ἀλλήλας $PD^o E^o$. || νεοττίας $PA^o D^o$. || παραδύονται $A^o C^o$. || 10. ἦττον ἄποθεν D^o . || 11. νεοττίαν PD^o , νεοτίαν A^o . || 12. δοκεῖ ταῖς περισεραῖς D^o . || φαφί τε καὶ $PC^o E^o$. || 13. τρυγῶν $PA^o E^o$. || πίνοντας $PA^o C^o E^o$, πίνοντα D^o . || πίνωσιν $PA^o C^o E^o$. || 15. προσίεται D^o . || 16. τὸν ἄρρην καὶ τὴν θήλειαν D^o . || 17. αἱ $om A^o C^o$. || 18. καὶ πέντε ἔτη D^o . || τρ. ἔτη ἁμμ. $C^o D^o E^o$. || 19. ἔτη $om D^o$. || γενομένων $PD^o E^o$. || 20. ἀποτέουσιν $PA^o C^o E^o$. || 22. αἱ secundum et tertium $om D^o$. || 23. τρεφομένων A^o . || 24. καὶ ante οἱ $om PA^o C^o E^o$. || 25. φλάβες C^o . || 26. θηλείαν PD^o . || 27. τὸν ἄρρην πρότερον A^o . || θηλειῶν $A^o C^o D^o$. || 29. τὸν σφρυγῶν A^o .

1. παρὰ A^o . || 2. ἐν $om A^o C^o$. || 3. τοῦ δὲ — ἀλεεινοῖς $om PA^o C^o D^o E^o$. || πίζαι C^o . || 6. νεοττίας $PC^o D^o E^o$, τὰς νεοττίας A^o . || 8. ὀρνέων $A^o C^o$. || 9. ἡλίω $A^o C^o$, ἐπηλυγισάμενοι P , ἐπιλυγισάμενοι E^o . || 10. ἰλὺν A^o . || 11. ἀλεωρῆς $A^o C^o E^o$. || 18. νεοττία $PC^o E^o$, νεοττία A^o . || 19. ἐφ' ἑαυτήν $om PA^o C^o$. || 21. ἢ] ὁ $PA^o C^o D^o E^o$. || 22. δὲ καὶ ἐκκαίδεκα D^o . || 25. ἀφροδισιασμοῖς οἱ πέρδικες ὅπως D^o . || 26. ὥσπερ μὴ ἐπώαζῃ C^o . || 29. μὴ $re C^o$: ceteri om . || 32. ἀπάγει D^o . || τὸν ἀνθρώπον $PD^o E^o$. || 33. ὑπαγάγῃ A^o . || ἀποδράσῃ $PA^o E^o$. || ἐπώαζῃ $A^o C^o$, ἐπώαζῃ PE^o .

κράγασι καὶ μάχονται συνιόντες· καλῶσι δὲ τέττες χήρας.
ὁ δ' ἡττηθεὶς μαχόμενος ἀκολουθεῖ τῷ νικήσαντι, ὑπὸ τέττε
ὀχευόμενος μόνου. εἰ δὲ κρατηθῇ τις ὑπὸ τοῦ δευτέρου ἢ
ὁποιοῦν, ἔτος λάθρα ὀχεύεται ὑπὸ τῆς κρατισεύοντος. γίνε-
ται δὲ τῆτο ἐκ αἰεί, ἀλλὰ καὶ ὥραν τινα τῆς ἔτης· καὶ ἐπὶ 5
τῶν ὀρτύγων ὡσαύτως. ἐνίοτε δὲ συμβαίνει τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν
ἀλεκτρούων· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἱεροῖς, ὅπως ἀνευ θηλειῶν ἀνά-
κεινται, τὸν ἀνατιθέμενον πάντες εὐλόγως ὀχεύουσιν. καὶ τῶν
περδίκων δ' οἱ τιθαστοὶ τὰς ἀγρίους περδίκας ὀχεύουσι καὶ
ἐπικυρίζουσι καὶ ὑβρίζουσιν. ἐπὶ δὲ τὸν θηρευτὴν περδίκας 10
ἀθροίζεται τῶν ἀγρίων ὁ ἡγεμὼν ἀντάσας ὡς μαχόμενος. τέττε
δ' ἀλόντος ἐν ταῖς πηκταῖς πάλιν προσέρχεται ἄλλος, ἀν-
τάσας τὸν αὐτὸν τρόπον. εἰ μὲν ἔν ἄρρην ἢ ὁ θηρεύων, τῆτο
ποῖσιν· εἰ δὲ θήλεια ἢ θηρεύουσα ἢ καὶ ἄδουσα, ἀντάσῃ
δ' ὁ ἡγεμὼν αὐτῇ, οἱ ἄλλοι ἀθροισθέντες τύπτει τῆτον καὶ 15
ἀποδιώκουσιν ἀπὸ τῆς θηλείας, ὅτι ἐκείνη ἀλλ' οὐκ αὐτοῖς
προσέρχεται. ὁ δὲ πολλάκις διὰ ταῦτα σιωπῇ προσέρχε-
ται, ὅπως μὴ ἄλλος τῆς φωνῆς ἀκούσας ἔλθῃ μαχόμενος
αὐτῷ. ἐνίοτε δὲ φασιν οἱ ἔμπειροι τὸν ἄρρην προσιόντα τὴν
θήλειαν κατασιγάειν, ὅπως μὴ ἀκουσάντων τῶν ἄρρηνων 20
ἀναγκασθῇ διαμάχεσθαι πρὸς αὐτούς. οὐ μόνον δ' αἰεὶ ὁ
πέρδιξ, ἀλλὰ καὶ τριγμὸν ἀφίησι καὶ ἄλλας φωνάς. πολ-
λάκις δὲ καὶ ἡ θήλεια ἐπαύξουσα ἀνίσταται, ὅταν τῇ θη-
ρευσῇ θηλείᾳ αἰσθηταὶ προσέχοντα τὸν ἄρρην, καὶ ἀντά-
σασα ὑπομένει, ἵν' ὀχευθῇ καὶ ἀποσπᾷ ἀπὸ τῆς θηρεύ- 25
σης. ἔτω δὲ σφόδρα καὶ οἱ πέρδικες καὶ οἱ ὀρτυγες ἐπτόνη-
ται περὶ τὴν ὀχείαν, ὥς· εἰς τὰς θηρεύοντας ἐμπίπτει καὶ
πολλάκις καθίζουσιν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς.

Περὶ μὲν οὖν τὴν ὀχείαν καὶ θήραν τῶν περδίκων τοι-
αῦτα συμβαίνει, καὶ περὶ τὴν ἄλλην τῆς ἡθους πανουργίαν. 30
νεοττεύουσι δ' ἐπὶ τῆς γῆς, ὥσπερ εἴρηται, οἱ τε ὀρτυγες
καὶ οἱ πέρδικες καὶ τῶν ἄλλων ἐνιοὶ τῶν πτηνικῶν. ἔτι δὲ
τῶν τοιούτων ὁ μὲν κόρυδος καὶ ὁ σκολόπαξ καὶ ὀρτυξ ἐπὶ
9 δένδρεσσι καθίζουσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ δὲ δρυκολάπτης
οὐ καθίζει ἐπὶ τῆς γῆς· κόπτει δὲ τὰς δρυὲς τῶν σκολήκων 35

καὶ σκιπιδίων ἐνεκεν, ἵν' ἐξέλθωσιν. ἀναλέγεται γὰρ ἐξελθόντας
αὐτοὺς τῇ γλώττῃ· πλατεῖαν δ' ἔχει καὶ μεγάλην. καὶ
πορεύεται ἐπὶ τοῖς δένδροις ταχέως πάντα τρόπον, καὶ ὑ-
πτιος, καθάπερ οἱ ἀσκαλαβῶται. ἔχει δὲ καὶ τὰς ὀνυχας
βελτίους τῶν κολοιδῶν πεφυκότας πρὸς τὴν ἀσφάλειαν τῆς
ἐπὶ τοῖς δένδροις ἐφεδρείας· τέττες γὰρ ἐμπηγνύς πορεύε-
ται. ἔστι δὲ τῶν δρυκολαπτῶν ἐν μὲν γένος ἑλαττον τοῦ
κοττύφου, ἔχει δ' ὑπέρθυρα μικρά, ἕτερον δὲ γένος μείζον
ἢ κοττύφος. τὸ δὲ τρίτον γένος αὐτῶν οὐ πολλῷ ἑλαττόν
ἐστὶν ἀλεκτορίδος θηλείας. νεοττεύει δ' ἐπὶ τῶν δένδρων, ὥσ-
περ εἴρηται, ἐν ἄλλοις τε τῶν δένδρων καὶ ἐν ἐλαίαις. βό-
σκεται δὲ τὰς τε μύρμηκας καὶ τὰς σκώληκας τὰς ἐν τῶν
δένδρων. θηρεύοντα δὲ τοὺς σκώληκας οὕτω σφόδρα φασὶ
κοιλαινέιν, ὥς καταβάλλειν τὰ δένδρα. καὶ τιθασσεύμε-
νος δὲ τις ἤδη ἀμύγδαλον εἰς ῥωγμὴν ξύλου ἐνθεῖς, ὅπως
ἐναρμοσθὲν ὑπομένειεν αὐτῇ τὴν πληγὴν, ἐν τῇ τρίτῃ πλη-
γῇ διέκοψε καὶ κατήσθιε τὸ μαλακόν.

Φρόνιμα δὲ πολλὰ καὶ περὶ τὰς γεράνας δοκεῖ συμ- 10
βαίνειν· ἐκτοπίζουσιν τε γὰρ μακράν, καὶ εἰς ὕψος πέτον-
ται πρὸς τὸ καθορᾶν τὰ πόρρω, καὶ εἰς ἴδωσι νέφη καὶ
χειμέρια, καταπτάσασιν ἡσυχάζουσιν. ἔτι δὲ τὸ ἔχειν ἡγε-
μόνα τε καὶ τοὺς ἐπισυρίττοντας ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ὥστε
κατακένεσθαι τὴν φωνήν. ὅταν δὲ καθίζωνται, αἱ μὲν ἄλ-
λαι ὑπὸ τῇ πτέρυγι τὴν κεφαλὴν ἔχουσαι καθεύδουσιν ἐπὶ
ἐνὸς ποδὸς ἐναλλάξ, ὁ δ' ἡγεμὼν γυμνὴν ἔχων τὴν κεφα-
λὴν προορᾷ, καὶ ὅταν αἰσθηταὶ τι, σημαίνει βοῶν. οἱ δὲ
πελεκάνες οἱ ἐν τοῖς ποταμοῖς γνωστοὶ καταπίνουσι τὰς
μεγάλας κόγχας καὶ λείας· ὅταν δ' ἐν τῷ πρὸ τῆς κοι-
λίας τόπῳ πέψωσιν, ἐξεμοῦσιν, ἵνα χασκουσῶν τὰ κρέα
ἐξαιρῶντες ἐσθίσωσιν.

Τῶν δ' ἀγρίων ὀρνέων αἱ τ' οἰκίσσεις μεμηχανήνται 11
πρὸς τὰς βίβας καὶ τὰς σωτηρίας τῶν τέκνων. εἰς δ' οἱ μὲν
εὐτεκνοὶ αὐτῶν καὶ ἐπιμελεῖς τῶν τέκνων, οἱ δὲ τέταντιον,
καὶ οἱ μὲν εὐμήχανοι πρὸς τὸν βίον, οἱ δ' ἀμυχανώτεροι.
τὰς δ' οἰκίσσεις οἱ μὲν περὶ τὰς χαράδρας καὶ χηραμούς

2. ἀκολουθεῖ] ἀκολουθεῖ ὀχευόμενος *A^aC^a*. || τῷ νικήσαντι ὑπὸ τέττε *om PE^a*. || 4. ὁποιοῦν *A^a*. || ἔτος *om A^aC^a*. || 7. ἱεροῖς *om C^a*. || 9. δ' *om A^aC^a*. || τιθαστοὶ *PD^aE^a*. || 11. ἀντάσας ὡς μαχόμενος *Schneiderus*: *codices ἀντιτάσας ὡς μαχόμενος, qui perinde 12 et 14 et 24.* || 13. ἄρ.] ὁ ἄρρην *A^a*. || 14. εἰ δὲ θήλεια ἢ ἡ θηρεύουσα καὶ *D^a*. || 15. καὶ ἀποδιώκουσι τῆτον *D^a*. || 17. προσέρχεται. ὁ *Athenaeus*. || 18. ἀκούσας τῆς φωνῆς *D^a*. || μαχόμενος *PD^aE^a*. || 25. ἀποσπασθῇ *PA^aC^aE^a*. || 29. ὀχείαν] θήλειαν *PE^a*. || καὶ θήραν *om A^aC^a*. || 33. κορίωνος *A^a*. || σκολόπαξ *P*. || 34 et 35. τῇ γῇ *A^aC^a*. || 34. κόπτει δὲ τὰς δρυὲς ὁ δρυκολάπτης, *omissis δὲ et ὁ καθίζει ἐπὶ τῆς γῆς, PE^a*.

1. κνιπῶν *PE^a*. || 3. πάντα *tr.* ταχέως *D^a*. || 6. περὶ τοῖς δένδροις ἐφεδρείαις *A^a*. || 8. ὑπέρθυρα *PE^a*. || 9. γένος *om PA^aC^aE^a*. || 13. θηρεύονται *PC^a*, θηρεύοντας *corr A^a*. || 14. τιθασσεύμενος *D^a*, τιθασσεύμενα *P*. || 15. ἤδη τις *D^a*. || ῥωγμὴν *C^a*, ῥωγμὸν *rc A^a*. || 17. τῷ] αὐτῷ τὸ *A^a*. || ἀπαλόγ *rc A^a*. || 19. εἰς *om A^aC^a*. || ὕψος *om PE^a*. || αἴρονται *D^a*. || 20. καὶ *post νέφη om E^a*. || 22. *te om C^a*. || ὡς ἀκένεσθαι *D^a*. || 23. δὲ *om A^a*. || 24. ἔχουσαι — 25: κεφαλὴν *om A^a*. || 26. προορᾷν *A^aC^a*. || τι *om PA^aC^aE^a*. || 30. ἐσθίσωσι *A^a*. || 35. καὶ] οἱ δὲ *D^a*.

ποιῶνται καὶ πέτρας, οἷον ὁ καλέμενος χαραδριός· ἔξι δ' ὁ
 χαραδριός καὶ τὴν χροάν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος, φαίνε-
 ται δὲ νύκτωρ, ἡμέρας δ' ἀποδιδράσκει. ἐν ἀποτόμοις δὲ
 καὶ ὁ ἰέραξ νεοττεύει· ὠμοφάγος δ' ὦν, ὦν ἂν κρατήσῃ
 ὀρνέων, τὴν καρδίαν ἔκατεσθίει· καὶ τὸτο τινες ἐώρακασιν
 καὶ ἐπ' ὀρυγῶς καὶ ἐπὶ κίχλης καὶ ἕτεροι ἐφ' ἑτέρων· ἔτι
 δὲ καὶ περὶ τὸ θηρεύειν μεταβάλλουσιν· ἔτι γὰρ ἀρπάζουσιν
 ὁμοίως τοῦ θέρου. γυπὸς δὲ λέγεται ὑπὸ τινων ὡς οὐδεὶς
 ἐώρακεν ἔτε νεοττὸν ἔτε νεοττιάν· ἀλλὰ διὰ τὸτο ἔφη Ἡρό-
 δωρος ὁ Βρύσσωνος τῷ σοφιστῇ Πατῆρ ἀπὸ τινος αὐτὸν ἐτέ-
 ρας εἶναι μετεώρε γῆς, τεκμήριον τὸτο λέγων καὶ τὸ φαί-
 νεσθαι ταχὺ πολλὰς, ὅθεν δέ, μὴδεν εἶναι δῆλον. τῆς δ'
 αἰτίου ὅτι τίττει ἐν πέτραις ἀπροσβάτοις· ἔξι δ' ὁδὲ πολ-
 λαχῶ ἐπιχώριος ὁ ὄρνις. τίττει δ' ἐν ὧν ἢ δύο τὰ πλείστα.
 ἔνιοι δὲ τῶν ὀρνίθων ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ τῇ ὕλῃ κατοικοῦσιν,
 οἷον ἐποψ καὶ βρένθος· οὗτος δ' ὁ ὄρνις εὐβίωτος καὶ ὠδι-
 κός. ὁ δὲ τροχίλος καὶ λόγχμας καὶ τρώγλας οἰκεῖ· δυσ-
 ἄλωτος δὲ καὶ δραπετής καὶ τὸ ἥθος ἀσθενές, εὐβίωτος δὲ
 καὶ τεχνικός. καλεῖται δὲ πρέσβυς καὶ βασιλεύς· διὸ καὶ
 12 τὸν αἰτὸν αὐτῷ φασὶ πολεμεῖν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ περὶ τὴν
 θάλατταν βίβουσιν, οἷον κίγκλος. ἔξι δὲ τὸ ἥθος ὁ κίγκλος
 πανοῦργος καὶ δυσθήρατος, ὅταν δὲ ληφθῇ, τιθασσότατος.
 τυγχάνει δ' ὦν καὶ ἀνάπηρος· ἀκρατὴς γὰρ τῶν ὀπισθεν
 ἐσιν. ζῶσι δὲ περὶ θάλατταν καὶ ποταμὸς καὶ λίμνας οἱ
 μὲν σεγανόποδες ἅπαντες· ἡ γὰρ φύσις αὐτῇ ζητεῖ τὸ
 πρόσφορον· πολλοὶ δὲ καὶ τῶν σχιζοπόδων περὶ τὰ ὕδατα
 καὶ τὰ ἔλη βιοτεύουσιν, οἷον ἄνθος περὶ τὰς ποταμίδας· ἔχει
 δὲ τὴν χροάν καλὴν καὶ ἔξιν εὐβίωτον. ὁ δὲ καταρράκτης
 ζῇ μὲν περὶ θάλατταν, ὅταν δὲ καθῇ αὐτὸν εἰς τὸ βαθύ,
 μένει χρόνον οὐκ ἐλάττωνα ἢ ὅσον πλέθρον διέλθωι τις· ἔξι
 δ' ἐλάττω ἰέρακος τὸ ὄρνειον. καὶ οἱ κύκνοι δ' εἰσὶ μὲν τῶν
 σεγανοπόδων, καὶ βιοτεύουσιν περὶ λίμνας καὶ ἔλη, εὐβίωτοι
 δὲ καὶ εὐήθεις καὶ εὐτεκνοὶ καὶ εὐγυροὶ, καὶ τὸν αἰτὸν, εἰὰν
 ἀρξῇται, ἀμυνόμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ δ' ἐκ ἀρχοῦσι μάχης.
 ὠδικοί δὲ, καὶ περὶ τὰς τελευτὰς μάλισα ἄδουσιν· ἀνα-
 πέτονται γὰρ καὶ εἰς τὸ πέλαγος, καὶ τινες ἤδη πλείοντες
 παρὰ τὴν Λιβύην περιέτυχον ἐν τῇ θαλάττῃ πολλοῖς ἄδουσι
 φωνῇ γοῶδει, καὶ τῶν ἐῶρων ἀποθνήσκοντας ἐνίου. ἡ δὲ
 κύμινδις ὀλιγάκις μὲν φαίνεται (οἰκεῖ γὰρ ὄρη), ἔξι δὲ μέ-
 λαν καὶ μέγεθος ὅσον ἰέραξ ὁ φασσοφόνος καλέμενος, καὶ
 τὴν ἰδέαν μακρὸς καὶ λεπτός. κύμινδιν δὲ καλοῦσιν Ἰω-
 νες αὐτήν· ἥς καὶ Ὅμηρος μέμνηται ἐν τῇ Ἰλιάδι εἰπὼν
 "χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ κύμινδιν." ἡ δ' ὕβρις,
 φασὶ δὲ τινες εἶναι τὸν αὐτὸν τῶτον ὄρνιθα τῷ πτυγγί, ἔτος
 ἡμέρας μὲν οὖν φαίνεται διὰ τὸ μὴ βλεπεῖν ὀξύ, τὰς δὲ
 νύκτας θηρεύει ὥσπερ οἱ αἰετοί· καὶ μάχονται δὲ πρὸς τὸν
 αἰτὸν ἔτω σφόδρα ὥς' ἄμφω λαμβάνεσθαι πολλάκις ζῶν-
 15 τας ὑπὸ τῶν νομέων. τίττει μὲν οὖν δύο ὠά, νεοττεύει δὲ
 καὶ ἔτος ἐν πέτραις καὶ σπηλαίοις. μάχημοι δὲ καὶ αἱ γέ-
 ρανοί εἰσι πρὸς ἀλλήλους οὕτω σφόδρα ὥςτε καὶ λαμβάνε-
 σθαι μαχομένας· ὑπομένουσι γὰρ. τίττει δὲ γέρανός δύο
 ὠά. ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας (καθ' 13
 ἑκάστην γὰρ ὡς εἰπεῖν ἡμέραν ἄλλην ἀφήσιν), τίττει δὲ
 περὶ ἐννέα ὠά, ποιεῖται δὲ τὴν νεοττιάν ἐπὶ τῶν δένδρων ἐκ
 τριχῶν καὶ ἐρίων· ὅταν δ' ὑπολίπωσιν αἱ βάλανοι, ἀπο-
 κρύπτουσα ταμειέται. περὶ μὲν ἔν τῶν πελαργῶν, ὅτι ἀν-
 τεκτρέφονται, θρυλεῖται παρὰ πολλοῖς· φασὶ δὲ τινες καὶ
 25 τοὺς μέροπας ταὐτὸ τοῦτο ποιεῖν, καὶ ἀντεκτρέφεσθαι ὑπὸ
 τῶν ἐκγόνων οὐ μόνον γηράσκοντας ἀλλὰ καὶ εὐθύς, ὅταν
 οἱδὲ τ' ὦσιν· τὸν δὲ πατέρα καὶ τὴν μητέρα μένειν ἔνδον. ἡ
 δ' ἰδέα τοῦ ὀρνίθου τῶν πτερῶν ἐστὶ τὰ μὲν ὑποκάτω ὠχρόν,
 τὰ δὲ ἐπάνω ὥσπερ τῆς ἀλκυόνος κυάνεον, τὰ δ' ἐπ' ἄκρων
 τῶν πτερυγίων ἐρυθρά. τίττει δὲ περὶ ἑξ ἢ ἑπτὰ ὑπὸ τὴν
 ὀπώραν, ἐν τοῖς κρημνοῖς τοῖς μαλακοῖς· εἰσδύεται δ' εἰς
 καὶ τέτταρας πήχεις. ἡ δὲ καλουμένη χλωρίς διὰ τὸ τὰ
 κάτω ἔχειν ὠχρά, ἔξι μὲν ἡλικίον κόρυδος, τίττει δ' ὠά τέτ-

1. ἔξι δ' ὁ χαραδριός om P. || 2. χροαῖν C^a. || 9. ἔτε νεοττὸν ἔτε] νεοττὸν ἢ D^a. || νεοττιάν P^aD^aE^a. || 10. βρύσσωνος A^aC^a. ||
 12. δέ] δὴ P, om A^aC^a. || 13. αἰτίος P. || ἀπροσβάτως A^a. || 14. ὁ om P^aC^a. || 16. ἐποψος A^a. || βρένθος PD^a. || 16 et 18.
 εὐβίωτος P^aA^aC^a. || 16. ἰνδικός P. || 17. τροχίλος PC^aD^aE^a. || καὶ ante λόγχμας om D^a. || δύσαλος P^aC^aD^a. || 21. θάλασσαν
 PD^a. || κίγκλος C^a, κίγκλος P^aA^a, κόγχλος E^a. || ἔξι δὲ τὸ ἥθος ὁ κίγκλος om P^aA^aC^aE^a. || 22. τιθασώτατος P, τιθασότατος D^aE^a. ||
 23. ἀνάπηρος A^a. || 24. περὶ] περὶ τὴν A^a. || 25. γὰρ] δὲ E^a. || αὐτῇ C^a. || 27. ἄνθος PE^a. || παρὰ P^aA^aC^aE^a. || 28. εὐβίωτον PC^a,
 εὐβοῖωτον A^a. || καταρράκτης PC^a, καταράκτος E^a. || 29. πρὸς A^aC^a. || δὲ om PE^a. || 30. ἢ ὅσον] εἰς δὴν A^aC^a. || 32. περὶ] δὲ περὶ
 D^a. || εὐβίωτοι P^aA^aC^a, qui ita solent. || 33. αἰετὸν PD^aE^a.

1. ἀρξῇται P. || δ' om E^a. || 4. περὶ A^a. || 6. κύμινδις P^aD^aE^a. || μέλας C^aD^a. || 7. ὁ ante καλέμενος A^aC^a. || φασσο-
 φόνος PD^aE^a. || 8. λευκός P^aA^aC^aE^a. || κύβιν A^a. || ἰόντες P. || 9. αὐτὸν PC^aE^a. || 10. κύμινδιν P^aD^aE^a. || ὕβρις C^aD^aE^a. ||
 11. τὸν αὐτὸν εἶναι A^a. || πτογγί PE^a, πωγγί A^aC^a. || 14. λαμβάνεσθαι πολλάκις A^a, πολλάκις λαμβάνεσθαι PE^a. || 15. νομίαν E^a. ||
 16. μάχημον A^a. || οἱ PC^aD^a. || 17. ἀλλήλους C^a. || 18. δέ] δὲ καὶ D^a. || 21. νεοττιάν plerique. || 23. ἔν om A^a. || ἐντερέφονται
 A^aC^a. || 24. θρυλλεῖται P^aD^aE^a. || 26. ἐγγόνων P^aA^aC^a. || 29. τῆς] τὸ τῆς D^a. || 31. ἔσω D^a. || 32. τὰ om P^aA^aC^a. || 33. ἔξι
 μὲν] μὲν ἔξι δ' A^aC^a.

ταρα ἢ πέντε, τὴν δὲ νεοττιὰν ποιεῖται μὲν ἐκ τῆ συμφύτου
ἐλκυστα πρόσριζον, σρώματα δ' ὑποβάλλει τρίχας καὶ ἔρια.
ταῦτό δὲ τοῦτο ποιεῖ καὶ ὁ κότυφος καὶ ἡ κίττα, καὶ τὰ
ἐντὸς τῆς νεοττιᾶς ἐκ τούτων ποιεῖνται. τεχνικῶς δὲ καὶ ἡ τῆς
ἀκανθυλλίδος ἔχει νεοττιὰ· πέπλεκται γὰρ ὥσπερ σφαῖρα
1 λυγρῇ, ἔχουσα τὴν εἰσδυτὴν μικράν. φασὶ δὲ καὶ τὸ κινά-
μωμον ὄρνεον εἶναι οἱ ἐκ τῶν τόπων ἐκείνων, καὶ τὸ καλού-
μενον κινάμωμον φέρειν ποθεν τοῦτο τὸ ὄρνεον, καὶ τὴν
νεοττιὰν ἐξ αὐτοῦ ποιεῖσθαι. νεοττεύει δ' ἐφ' ὑψηλῶν δέν-
δρων καὶ ἐν τοῖς θαλλοῖς τῶν δένδρων· ἀλλὰ τοὺς ἐγχώ-
10 ρίους μόλιθδον πρὸς τοῖς οἰσιῶσι προσαρτῶντας τοξεύοντας
καταβάλλειν, καὶ οὕτω συνάγειν ἐκ τοῦ φορυτοῦ τὸ κινά-
μωμον.

- 14 Ἡ δ' ἀλκυὼν ἔστι μὲν ἐκ πολλῶν μείζων σαρκοῦ, τὸ δὲ
χρῶμα καὶ κυανοῦν ἔχει καὶ χλωρὸν καὶ ὑποπόρφυρον·
μεμιγμένως δὲ τοιοῦτον τὸ σῶμα πᾶν καὶ αἱ πτέρυγες καὶ
τὰ περὶ τὸν τράχηλον, οὐ χωρὶς ἕκαστον τῶν χρωμάτων.
τὸ δὲ ῥύγχος ὑπόχλωρον μὲν, μακρὸν δὲ καὶ λεπτόν. τὸ
μὲν οὖν εἶδος ἔχει τοιοῦτον, ἡ δὲ νεοττιὰ παρομοία ταῖς
σφαῖραις ταῖς θαλαττίαις ἐστὶ καὶ ταῖς καλουμέναις ἀλο-
20 σάχηαις, πλὴν τῷ χρώματι· τὴν δὲ χροάν ὑπόπυρρον ἔχου-
σιν, τὸ δὲ σχῆμα παραπλήσιον ταῖς σικύαις ταῖς ἐχέσαις
τὰς τραχήλους μακρὰς. τὸ δὲ μέγεθος αὐτῶν ἐστὶ τῆς μεγί-
στης σπογγίᾶς μείζον· εἰσὶ γὰρ καὶ μείζους καὶ ἐλάττους·
κατάσχετοι δέ, καὶ τὸ σαρκοῦ ἔχουσι συχρὸν καὶ τὸ κοῖλον.
25 καὶ κόπτοντι μὲν σιδηρίῳ ὅξει οὐ ταχὺ διακόπτεται, ἅμα
δὲ κόπτοντι καὶ ταῖς χερσὶ θραύονται ταχὺ διαθραύεται,
ὥσπερ ἡ ἀλοσάχη. τὸ δὲ σῶμα σαρκοῦ ὅσον εἰσδυτὴν μι-
κράν, ὡς· ὅδ' ἂν ἀνατραπῇ ἡ θάλαττα, ἐκ εἰσέρχεται. τὰ
δὲ κοῖλα παραπλήσια ἔχει τοῖς τῶν σπόγγων. ἀπορεῖται
30 δ' ἐκ τίνος συντίθῃσι τὴν νεοττιάν, δοκεῖ δὲ μάλισα ἐκ τῶν
ἀκανθῶν τῆς βελόνης· ζῆ γὰρ ἰχθυοφαγέσσα· ἀναβαίνει δὲ
καὶ ἀνὰ τοὺς πεταμούς. τίττει δὲ περὶ πάντε μάλισα ὥα.
λοχεύεται δὲ διὰ βίβ, ἄρχεται δὲ τετράμηνος.

- 15 Ὁ δ' ἐποψ τὴν νεοττιὰν μάλισα ποιεῖται ἐκ τῆς ἀν-
35

θρωπίνης κόπρου· τὴν δ' ἰδέαν μεταβάλλει τῷ θέρεσι καὶ τῷ
χειμῶνος, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων ἀγρίων τὰ πλείστα. ὁ δ'
αἰγίβαλος τίττει μὲν ὥα πλείστα, ὡς φασὶν. ἐνίοι δὲ καὶ
τὸν μελαγρόφυτον καλούμενον φασὶ πλείστα τίττειν μετὰ
γε τὸν ἐν Λιβύῃ σρουθόν· ἐώραται μὲν γὰρ καὶ ἐπτακαί-
δεκα, τίττει μέντοι καὶ πλείω ἢ εἰκοσίν. τίττει δ' αἰε-
ριττία, ὡς φασὶν. νεοττεύει δὲ καὶ οὗτος ἐν τοῖς δένδρεσι,
καὶ βόσκειται τὰς σκώληκας. ἴδιον δὲ τῷ καὶ ἀηδόνι παρὰ
τὰς ἄλλας ὀρνίθας τὸ μὴ ἔχειν τῆς γλώττης τὸ ὄξύ. ὁ δ'
αἰγίθος εὐβίσιος καὶ πολύτεκνος, τὸν δὲ πόδα χλωλὸς ἐστίν.
χλωρίων δὲ μαθεῖν μὲν ἀγαθὸς καὶ βιομήχανος, κακοπέ-
της δέ, καὶ χροάν ἔχει μοχθηράν. ἡ δ' ἐλέα, ὥσπερ ἄλ-
16 λος τις τῶν ὀρνίθων, εὐβίσιος, καὶ καθίζει θέρους μὲν ἐν
προσηνέμῳ καὶ σκιᾷ, χειμῶνος δ' ἐν εὐηλίῳ καὶ ἐπισκεπεῖ
17 ἐπὶ τῶν δονάκων περὶ τὰ ἔλη. ἔστι δὲ τὸ μὲν μέγεθος βρα-
χύς, φωνὴν δ' ἔχει ἀγαθὴν. καὶ ὁ γνάφαλος καλούμενος
τὴν τε φωνὴν ἔχει ἀγαθὴν καὶ τὸ χρῶμα καλὸς, καὶ βιο-
μήχανος, καὶ τὸ εἶδος εὐπρεπές. δοκεῖ δ' εἶναι ξενικὸς ὄρ-
νις· ὀλιγάκις γὰρ φαίνεται ἐν τοῖς μὴ οἰκείοις τόποις. ἡ
20 δὲ κρέξ τὸ μὲν ἦθος μάχιμος, τὴν δὲ διάνοιαν εὐμήχανος
πρὸς τὸν βίον, ἄλλως δὲ κακόποτος ὄρνις. ἡ δὲ καλου-
μένη σίττη τὸ μὲν ἦθος μάχιμος, τὴν δὲ διάνοιαν εὐθικός
καὶ εὐθήμενος καὶ εὐβίσιος, καὶ λέγεται φαρμάκεια εἶναι
διὰ τὸ πολυίδρις εἶναι· πολύγονος δὲ καὶ εὐτεκνος, καὶ ζῆ
25 ὑλοκοπῶσα. αἰγυλὸς δ' ἐστὶ νυκτινόμος καὶ ἡμέρας ὀλιγά-
κις φαίνεται, καὶ οἰκεῖ καὶ ἔστος πέτρας καὶ σπήλυγγας·
ἔστι γὰρ διβαλλος, τὴν δὲ διάνοιαν βιωτικός καὶ εὐμήχανος.
ἔστι δὲ τι ὀρνίθιον μικρὸν ὃ καλεῖται κέρβιος· οὗτος τὸ μὲν
ἦθος θρασὺς, καὶ οἰκεῖ περὶ δένδρα, καὶ ἔστι θριποφάγος,
30 τὴν δὲ διάνοιαν εὐβίσιος, καὶ τὴν φωνὴν ἔχει λαμπράν. αἱ
δ' ἀκανθίδες κακόβιοι καὶ κακόχροοι, φωνὴν μέντοι λιγυ-
ρὰν ἔχουσιν.

Τῶν δ' ἐρωδιῶν ὁ μὲν πέλλος, ὥσπερ εἴρηται, ὀχεύει 18
μὲν χαλεπῶς, εὐμήχανος δὲ καὶ δειπνοφόρος καὶ ἔπαγρος,
ἐργάζεται δὲ τὴν ἡμέραν· τὴν μέντοι χροάν ἔχει φαύλην

2. ἐλκυστα πρόσριζον *A^aD^a* et (qui πρόσριζον) *C^a*, ἔλκυσ ἀπρόσριζον *PE^a*. || 3. ταυτὰ δὲ τῷ *D^a*. || ἡ κίττα *A^a*, ἡ κίττα *C^a*. || 4. ἐκ-
τὸς *C^a*. || 5. ἀκανθυλλίδος *D^a*, ἀκανθίλιδος *A^a*. || πλέκεται *P^a*. || 6. κινάμωμον *PA^aD^aE^a*. || 7. ὄρνεον — 8. κινάμωμον *om PA^aC^aE^a*. ||
8 et 12. κινάμωμον *D^a*. || 8. ποθεν φέρειν *A^a*. || 10. ἐν] ἐπὶ *A^a*. || θαλλοῖς *A^aC^a*. || 11. μόλιθδον *PC^aD^aE^a*. || ἐξαργάτας *A^a*. || 20.
ἀλὸς ἄρχαις et 28. ἀλὸς ἄρχη *A^aC^a*. || 24. σπογγίᾶς *C^a*. || 26. σιδηρίῳ ὅξει οὐ ταχὺ *A^a*. || 27. διαθραύεται] θραύονται *PA^aC^aE^a*. ||
29. ἀν *om pr A^a*. || 33. ἀνὰ] ἐπὶ *D^a*. || 34. ἄρχεται] λοχεύεται *C^a*. || 35. ἐπωψ *P^a*.

3. αἰγίβαλος *A^a*, αἰγίβαλλος *P^a*. || 5. τὴν *A^a*. || μὲν γὰρ] δὲ *A^a*. || 6. καὶ *om PA^aC^aE^a*. || ἡ *om A^aC^a*. || δ' αἰε] δὲ καὶ *A^aC^a*. ||
περιερά *A^a*. || 8. τῷτο *PA^aC^aD^a*. || περὶ *A^a*. || 9. τὰς ἄλλας *C^aE^a*. || τῷ μὴ *A^aC^a*. || 10. αἰγίθος *PD^aE^a*. || ὁ βιοτὸς *A^aC^a*. ||
χλωρός *P^a*. || 11. κακοπέτης *PE^a*. || 12. ἐλέα *A^aC^a*. || 13. 23. 30. εὐβίσιος *A^a*. || 14. ἡλίω *E^a*. || ἐπισκεπεῖ *E^a*, ἐπὶ σκέπει *P^a*, ἐπι-
σκοπεῖ *A^a*. || 15. παρὰ *PE^a*. || 16. καὶ ὁ — 17. ἀγαθὴν *om PA^aC^aE^a*. || 20 et 22. μάχιμος *PA^aC^a*. || 22. σίττη *D^a*. || εὐθικός
PC^aE^a, ἀνεύσιος *A^a*. || 25. αἰγυλὸς *PE^a*. || 26. καὶ ante οἰκεῖ *om P^a*. || 28. τι] τὸ *A^aC^a*. || 31. κακόβιοι] καὶ κακόβιοι *PA^aC^aE^a*. ||
καὶ *om P^a*. || 35. χροαὶν *PD^aE^a*.

καὶ τὴν κοιλίαν αἰεὶ ὑγράν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο (τρία γὰρ γένη ἐσὶν αὐτῶν) ὁ μὲν λευκὸς τὴν τε χροάν ἔχει καλὴν, καὶ ὀχεύει ἀσινῶς, καὶ νεοττεύει καὶ τίττει καλῶς ἐπὶ τῶν δένδρων, νέμεται δ' ἔλη καὶ λίμνας καὶ πεδία καὶ λειμῶνας. ὁ δ' ἀσφίρις ὁ ἐπικαλούμενος ὄκνος μυθολογεῖται μὲν 5 γενέσθαι ἐκ δέλων τὸ ἀρχαῖον, ἐξὶ δὲ κατὰ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν ἀργότατος.

Οἱ μὲν ἔν ἐρωδιοὶ τῶτον βίῃσι τὸν τρόπον, ἡ δὲ καλὴ μὲν φῶνξ ἴδιον ἔχει πρὸς τὰλλα· μάλισα γὰρ ἐξὶ ὀφθαλμοβόρος τῶν ὀρνίθων. πολέμιος δὲ τῇ ἄρπῃ· καὶ γὰρ ἐκείνη 10 ὁμοιοβίωτος. τῶν δὲ κοττύφων δύο γένη ἐσὶν, ὁ μὲν ἕτερος μέλας καὶ πανταχῶ ὢν, ὁ δ' ἕτερος ἐκλευκος, τὸ δὲ μέγεθος ἴσος ἐκείνῳ, καὶ ἡ φωνὴ παραπλησία ἐκείνῳ· ἐξὶ δ' οὗτος ἐν Κυλλήνῃ τῆς Ἀρκαδίας, ἀλλοθὶ δ' οὐδαμοῦ. τούτων ὅμοιος τῷ μέλανι κοττύφῳ ἐστὶ λαϊός, τὸ μέγεθος μικρῷ 15 ἐλάττων· οὗτος ἐπὶ τῶν πετρῶν καὶ ἐπὶ τῶν κεράμων τὰς διατριβὰς ποιεῖται, τὸ δὲ ῥύγχος οὐ φοινικῶν ἔχει καθάπερ ὁ κόττυφος. κίχλων δ' εἶδη τρία, ἡ μὲν ἰξοβόρος· αὐτὴ δ' ἐκ ἐσθίει ἀλλ' ἢ ἰξὸν καὶ ῥητίνην, τὸ δὲ μέγεθος ὅσον κίττα ἐσὶν. ἑτέρα τριχάς· αὕτη δ' ἰξὺ φθέγγεται, τὸ δὲ 20 μέγεθος ὅσον κόττυφος. ἄλλη δ' ἦν καλοῦσί τινες ἰλιάδα, ἐλαχίστη τε τούτων καὶ ἥττον ποικίλη.

Ἐξὶ δὲ τις πετραῖος ὣ ὄνομα κύανος· ὅτος ὁ ὄρνις ἐν Νισύρῳ μάλισα ἐστὶ, ποιεῖται δ' ἐπὶ τῶν πετρῶν τὰς διατριβὰς. τὸ δὲ μέγεθος κοττύφου μὲν ἐλάττων, σπίζης δὲ 25 μείζων μικρῷ. μεγαλόπτερος δὲ, καὶ πρὸς τὰς πέτρας προσαναβαίνει. κυανοῦς ὅλος· τὸ δὲ ῥύγχος ἔχει λεπτὸν καὶ μακρόν, σκέλη δὲ βραχέα τῇ πτέρῳ παρόμοια. ὁ δὲ χλωρίων χλωρὸς ὅλος· οὗτος τὸν χειμῶνα οὐχ ὁράται, περὶ δὲ τὰς τροπὰς τὰς θερινὰς φανερός μάλισα γίνεται, ἀπαλάττεται δ' ὅταν Ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλῃ. τὸ δὲ μέγεθος ἐστὶν ὅσον τρυγῶν. ὁ δὲ μαλακοκρανεὺς αἰεὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθε-

ζάνει, καὶ ἀλίσκεται ἐνταῦθα. τὸ δὲ εἶδος, κεφαλὴ μὲν μεγάλη χονδρότυπος, τὸ δὲ μέγεθος ἐλάττων κίχλης μικρῷ· σῶμα δ' εὐρωςον, μικρόν, στρογγύλον· τὸ δὲ χρώμα σποδοειδὲς ὅλος· εὐπύου δὲ καὶ κακόπτερος. ἀλίσκεται δὲ μάλισα γλαυκί.

Ἐξὶ δὲ καὶ πάρδαλος. τῆτο δὲ τὸ ὄρνεον ἐστὶν ἀγελαῖον 23 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ ἐκ ἐξὶ κατὰ ἓνα ἰδεῖν· τὸ δὲ χρώμα σποδοειδὲς ὅλος, μέγεθος δὲ παραπλησίος ἐκείνοις, εὐπύου δὲ καὶ ἐ κακόπτερος, φωνὴ δὲ πολλὴ καὶ ἐ βαρεῖα. κορυρίων δὲ τὰ αὐτὰ ἐσθίει τῷ κοττύφῳ· τὸ δὲ μέγεθος καὶ τούτου ταῦτον τοῖς πρότερον· ἀλίσκεται δὲ κατὰ χειμῶνα μάλισα. ταῦτα δὲ πάντα διὰ παντὸς φανερά ἐσιν. ἔτι δὲ τὰ κατὰ πόλεις εἰσθότα μάλισα ζῆν, κόραξ καὶ κορώνη· καὶ γὰρ ταῦτ' αἰεὶ φανερά, καὶ οὐ μεταβάλλει τὰς τόπους ἐδὲ 15 φαλεύει.

Κοιοῖων δ' ἐστὶν εἶδη τρία, ἐν μὲν ὁ κορακίας· οὗτος 24 ὅσον κορώνη, φοινικόρυγχος· ἄλλος ὁ λύκος καλούμενος· ἔτι δ' ὁ μικρός, ὁ βομολόχος. ἐξὶ δὲ καὶ ἄλλο γένος κοιοῖων περὶ τὴν Λυδίαν καὶ Φρυγίαν, ὃ σεγανόπτερον ἐστὶν. κο- 25 ρυδάλων δ' ἐστὶ δύο γένη, ἡ μὲν ἑτέρα ἐπίγειος καὶ λόφον ἔχουσα, ἡ δ' ἑτέρα ἀγελαία καὶ ἐ σποράς ὥσπερ ἐκείνη, τὸ μέντοι χρώμα ὅμοιον τῇ ἑτέρᾳ ἔχουσα, τὸ δὲ μέγεθος ἐλάττον· καὶ λόφον ἐκ ἔχει· ἐσθίεται δὲ ἀσκαλώπας δ' ἐν τοῖς 26 κήποις ἀλίσκεται ἔρκεσιν· τὸ μέγεθος ὅσον ἀλεκτορίς, τὸ ῥύγχος μακρόν, τὸ χρώμα ὅμοιον ἀτταγῇ· τρέχει δὲ ταχύ, καὶ φιλόανθρωπόν ἐστιν ἐπιεικῶς. ὁ δὲ ψάρος ἐστὶ ποικίλος· μέγεθος δ' ἐστὶν ἡλίκον κόττυφος. αἱ δ' ἱβίαι αἱ ἐν Αἰ- 27 γύπτῳ εἰσὶ μὲν διτταί, αἱ μὲν λευκαὶ αὐτῶν, αἱ δὲ μέλαιναί. ἐν μὲν ἔν τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ αἱ λευκαὶ εἰσὶ, πλὴν ἐν Πηλουσίῳ ἐ γίνονται· αἱ δὲ μέλαιναί ἐν τῇ ἄλλῃ Αἰγύπτῳ οὐκ εἰσὶν, ἐν Πηλουσίῳ δ' εἰσὶν. σκῶπες δ' οἱ μὲν αἰεὶ 28 πᾶσαν ὥραν εἰσὶ, καὶ καλῶνται ἀεισκῶπες, καὶ ἐκ ἐσθίων-

1. αἰεὶ] ἔχει *A*^a. || 2. τε om *A*^a*C*^a. || 3. ὀχεύουσιν ὡς καὶ *PC*^a*E*^a. || ἐπὶ τῷ τῶν *C*^a. || 4. δ'] δ' ἐν *PA*^a*C*^a. || εἰ *A*^a*C*^a. || λειμῶνας καὶ πεδία *A*^a. || 5. ὄκνος *PE*^a. || 8. τὸν τρόπον βίῃσιν *PC*^a*D*^a*E*^a. || 9. φῶνξ *PC*^a, θῶνξ *D*^a. || 11. ὁμοιοβίωτος *PC*^a, ὁμοιοβίωτον *E*^a, ὁμοιοβίωτος *A*^a. || 12. καὶ] τε καὶ *D*^a. || λευκὸς *A*^a*C*^a. || 13. φάκη *A*^a. || 14. κυλλήνη *A*^a*C*^a*E*^a. || τῶν τῶν δ' *A*^a. || 15. λαϊός] δὲ βαιός *PD*^a*E*^a. || τὸ] τὸ δὲ *D*^a. || 17. οὐ om *A*^a. || 18. ἰξοβόλος *A*^a. || 19. ἡ om *A*^a*C*^a. || ῥητίνην *D*^a. || 20. ἑτέρα τριχάς] ἄνευ τριχῆς *A*^a*C*^a. || 21. ἄλλην *E*^a. || ἡ] ἦν ἂν *A*^a. || 22. τε τούτων om *A*^a. || 23. κυανός *A*^a. || ἐν τῷ σῶμα *A*^a, ἐν σῶμα *D*^a. || 25 et 2. ἐλάττων *PA*^a*C*^a*D*^a*E*^a. || 26. μείζων μικρῷ *PD*^a, μικρῷ μείζων *C*^a, μικρῷ μὲν μείζων *A*^a. || 27. κυανός *A*^a*C*^a. || χαλεπὸν *C*^a. || καὶ μακρόν om *A*^a. || 28. τῇ πτέρῳ] τοῖς ἵπποις *A*^a*C*^a. || 29. ὅλος post ὅτος *A*^a, om *D*^a. || 30. τὰς ante τρ. om *C*^a. || 32. μαλακοκρανὲς *E*^a.

1. κεφαλὴν μὲν μεγάλην *PE*^a. || 4. ὅλος *P*. || ἄπτερος *A*^a. εὐπύου — 8. ὅλος om *C*^a. || 6. καὶ] καὶ ὁ *C*^a*D*^a. || παρδαλός *A*^a. || 7. χρώμα δὲ *P*. || 8. παραπλησίον *PA*^a*C*^a*D*^a. || 9. δὲ ante καὶ om *PA*^a*E*^a. || κορυλλίων *A*^a. || 11. προτέροις *D*^a. || 12. διὰ] ἐ διὰ *D*^a. || τὰ om *PA*^a*C*^a*E*^a. || 14. αἰεὶ] εἰσὶ *A*^a. || 17. ὁ] δὲ ὁ *A*^a*C*^a. || 18. ἐξὶ *PC*^a*E*^a. || δ' ὁ] ὁ *E*^a, om *PA*^a*C*^a. || δὲ] δὲ τι *PE*^a. || ἄλλο] ἄλλο τι *D*^a. || 19. τὴν om *E*^a. || κορυδάλλον *PA*^a*C*^a. || 21. ἔχουσα] ἐκ ἔχουσα *A*^a*C*^a. || σποράδην *A*^a*C*^a. || 22. ἐλάττων *C*. || 23. ἀσκαλώπας *PE*^a, ἀσκόλωπας *C*^a, ἀσκολέπας *A*^a. || 24. κήπων *rc* *A*^a, κήποις *P*. || τὸ δὲ ῥύγχος *A*^a. || 25. ἀτταγῇ· τρέχει δὲ καὶ ταχύ *A*^a. || 26. ψάρ *D*^a. || 27. ἐστὶν om *D*^a. || αἱ ante ἐν om *E*^a. || 28. διττά *A*^a. || μέλανες *P*. || 32. ὥραν] τὴν ὥραν *A*^a*C*^a. || αἰεὶ σκῶπες *C*^a.

ται διὰ τὸ ἄβρωτοι εἶναι· ἕτεροι δὲ γίνονται ἐνίοτε τῷ φθι-
νοπώρῃ, φαίνονται δ' ἐφ' ἡμέραν μίαν ἢ δύο τὸ πλείον, καὶ εἰσὶν ἐδάδιμοι καὶ σφόδρα εὐδοκιμῶσιν. καὶ διαφέρουσι
τῶν ἀεισκωπῶν καλουμένων ἔτσι· ἄλλω μὲν ὡς εἶπεν ὕδενί,
τῷ δὲ πᾶχει· καὶ ἔτσι μὲν εἰσιν ἄφωνοι, ἐκείνοι δὲ φθέγγονται. περὶ δὲ γενέσεως αὐτῶν ἥτις ἐστίν, ὕδεν ὥπται, πλὴν
ὅτι τοῖς ζευφυρίαις φαίνονται· τῷτο δὲ φανερόν.

29 Ὁ δὲ κόκκυξ, ὥσπερ εἴρηται ἐν ἑτέροις, ἔποιε νεο-
τιάν, ἀλλ' ἐν ἀλλοτρίαις τίττει νεοττιαῖς, μάλιστα μὲν ἐν
ταῖς τῶν φαβῶν καὶ ἐν ὑπολαΐδος καὶ κορύδος χαμαί, ἐπὶ
δένδρου δ' ἐν τῇ τῆς χλωρίδος καλουμένης νεοττιά. τίττει
μὲν οὖν ἐν ὧν, ἐπῶάζει δ' οὐκ αὐτός, ἀλλ' ἐν ἑ ἂν τέκῃ
νεοττιά, ἔτος ὁ ὄρνις ἐγκολάπτει καὶ τρέφει, καὶ ὡς φα-
σίν, ὅταν αὐξάνηται ὁ τῷ κόκκυγι νεοττός, ἐκβάλλει τὰ
αὐτῆς, καὶ ἀπόλλυνται ἕως. οἱ δὲ λέγουσιν ὡς καὶ ἀπο-
κτείνασά ἢ τρέψασα δίδωσι καταφαγεῖν· διὰ γὰρ τὸ κα-
λὸν εἶναι τὸν τῷ κόκκυγι νεοττὸν ἀποδοκιμάζει τὰ αὐτῆς.
τὰ μὲν ἔν πλείῃς τέτων ὁμολογῶσιν αὐτόπται γεγενημένοι
τινές· περὶ δὲ τῆς φθορᾶς τῆς τῶν νεοττῶν τῆς ὀρνίθος ἔχ-
ῶσαυτῶς πάντες λέγουσιν, ἀλλ' οἱ μὲν φασιν αὐτὸν ἐπιφοι-
τῶντα τὸν κόκκυγα κατεσθίειν τὰ τῆς ὑποδεξαμένης ὀρνίθος
νεοττία, οἱ δὲ διὰ τὸ τῷ μεγέθει ὑπερέχειν τὸν νεοττὸν τῷ
κόκκυγι ὑποκάπτοντα τὰ προσφερόμενα φθάνειν, ὥς ε-
μῷ τὸς ἑτέρους ἀπόλλυσθαι νεοττούς, οἱ δὲ κρείττω ὄντα
ἀποκτινύναι συντρεφόμενον αὐτοῖς. δοκεῖ δ' ὁ κόκκυξ φρό-
νιμον ποιεῖσθαι τὴν τέκνωσιν· διὰ γὰρ τὸ συνειδέναι αὐτῷ
τὴν δειλίαν καὶ ὅτι ἐκ ἂν δύναίτο βοηθῆσαι, διὰ τῷτο ὥσ-
περ ὑποβολιμαίως ποιεῖ τὸς ἑαυτῷ νεοττός, ἵνα σωθῶσιν. τὴν
γὰρ δειλίαν ὑπερβάλλει τῷτο τὸ ὄρνεν· τίλλεται γὰρ ὑπὸ
τῶν μικρῶν ὀρέων, καὶ φεύγει αὐτά.

30 Οἱ δ' ἀποδες, οὓς καλοῦσιν τινες κυψέλους, ὅτι μὲν
ὁμοιοὶ ταῖς χελιδόσι εἰσίν, εἴρηται πρότερον· ἔτι γὰρ ῥάδιον
γινῶναι πρὸς τὴν χελιδόνα, πλὴν τῷ τὴν κνήμην ἔχειν δα-
σεῖαν. ἔτσι νεοττεύουσιν ἐν κυψελίσιν ἐκ πηλῆς πεπλασμέ-
ναις μακραις, ὅσον εἰσδυσιν ἐχέσαις. ἐν σεργῷ δὲ ποιεῖται

τὰς νεοττίας ὑπὸ πέτραις καὶ σπηλαίοις, ὥς καὶ τὰ θηρία
καὶ τὸς ἀνθρώπους διαφεύγειν. ὁ δὲ καλούμενος αἰγοθήλας
ἔσι μὲν ὀρεινός, τὸ δὲ μέγεθος κοττύφου μὲν μικρῷ μείζων,
κόκκυγι δ' ἐλάττω. τίττει μὲν οὖν ὡς δύο ἢ τρία τὸ
πλείον, τὸ δὲ ἥθος ἐστὶ βλακικός. θηλάζει δὲ τὰς αἰγας
προσπετόμενος, ὅθεν καὶ τὸν νομ' εἴληφεν· φασὶ δ', ὅταν
θηλάσῃ τὸν μασόν, ἀποσβέννυσθαι τε καὶ τὴν αἶγα ἀπο-
τυφλῆσθαι. ἔσι δ' ἐκ ὄξυωπὸς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυ-
κτὸς βλέπει. οἱ δὲ κόρακες ἐν τοῖς μικροῖς χωρίοις, καὶ 31
ὅπως μὴ ἱκανὴ τροφὴ πλείοσι, δύο μόνον γίνονται· καὶ τὸς
ἑαυτῶν νεοττούς, ὅταν οἱ αὖ ὥσιν ἡδη πέτεσθαι, τὸ μὲν
πρῶτον ἐκβάλλουσιν, ὕστερον δὲ καὶ ἐκ τῷ τόπῳ ἐκδιώκουσιν.
τίττει δ' ὁ κόραξ καὶ τέτταρα καὶ πέντε. περὶ δὲ τὸς χρό-
νους ἐν οἷς ἀπώλονται οἱ Μηδῆς ξένοι ἐν Φαρσάλῳ, ἐρημία
ἐν τοῖς τόποις τοῖς περὶ Ἀθήνας καὶ Πελοπόννησον ἐγένετο
κοράκων, ὡς ἐχόντων αἰσθησθῆναι τινὰ τῆς παρ' ἀλλήλων δη-
λώσεως.

Τῶν δ' αἰετῶν ἐστὶ πλείονα γένη, ἐν μὲν ὁ καλέμενος 32
πύγαργος· οὗτος κατὰ τὰ πεδία καὶ τὰ ἄλση καὶ περὶ
τὰς πόλεις γίνεταί· ἐνίοι δὲ καλῶσιν νεβροφόνον αὐτόν. πέ-
τεται δὲ καὶ εἰς τὰ ὄρη καὶ εἰς τὴν ὕλην διὰ τὸ θάρσος·
τὰ δὲ λοιπὰ γένη ὀλιγάκις εἰς πεδία καὶ εἰς ἄλση φοιτᾷ.
ἕτερον δὲ γένος αἰετῶ ἐστὶν ὁ πλάγγος καλεῖται, δεύτερος
μεγέθει καὶ ῥώμῃ· οἰκεῖ δὲ βήσσας καὶ ἄγρη καὶ λίμνας,
ἐπικαλεῖται δὲ νητοφόνος καὶ μορφνός· οὗ καὶ Ὁμηρος
μέμνηται ἐν τῇ τῷ Πριάμου ἐξοδῷ. ἕτερος δὲ μέλας τὴν
χρῶαν καὶ μέγεθος ἐλάχιστος, κράτιςος τέτων· ἔτος οἰκεῖ
ὄρη καὶ ὕλας, καλεῖται δὲ μελανάετος καὶ λαγωφόνος.
ἐκτρέφει δὲ μόνος τὰ τέκνα ἔτος καὶ ἐξάγει. ἔσι δὲ ὠκυ-
βόλος καὶ εὐθήμων καὶ ἄφθονος καὶ ἄφοβος καὶ μάχι-
μος καὶ εὐφημος· ἔτι γὰρ μινυρίζει οὐδὲ λέληκεν. ἔτι δ'
ἕτερον γένος περὶκόπτερος, λευκὴ κεφαλὴ, μεγέθει δὲ μέ-
γιστος, περὰ δὲ βραχύτατα καὶ ὑροπύγιον πρόμηνες, γυπὶ
ὁμοῖός· ὀρειπέλαργος καλεῖται καὶ ὑπάετος. οἰκεῖ δ' ἄλση,
τὰ μὲν κατὰ ταῦτα ἔχων τοῖς ἄλλοις, τῶν δ' ἀγαθῶν

4. ἀλλ' ὁ μὲν ὡς εἶπεν ὕδεν Αα. || 7. ὅτι] ἔτι ΡΑαCαEα. || φαίνονται τῷτο δὲ] φαίνεται δὲ τῷτο ΑαCα. || 8. νεοττία et 9. νεοττία et 11. νεοττία Αα. || 10. τῶν om Cα. || φάβων Ρ, βαφῶν Αα. || ὑπολλιδος ΡEα. || 11. ἐν] ἐπὶ Dα. || 13. ἐγκολάπτει Eα. || ὡς om ΡΑαCαEα. || 15. ἀπόλλυνται ΑαCα. || καὶ et 16. ἢ τρέψασα om ΡΑαCαEα. || 16. φαγεῖν Dα. || τὸ γὰρ Ρ. || 17. τῷ om Cα. || 22. νεοττία Ρ. || 23. ὑποκάπτοντα PDαEα, om Αα. || 24. κρείττω Cα, κρείττον Αα. || 25. ἀποκτινύναι Ρ. || 28. ποιεῖν Αα. || 31. κυψέλος et 34. κυψελίσιν Αα. || 34. πολλῶ Ρ. || 35. μακρὰς Cα. || εἰσδύσεις ΑαCα.

1. νεοττίας ΡΑαDα. || 3. δὲ om Ρ. || μὲν om ΡΑαCαEα. || μικρῶ Cα. || μείζων et 4. ἐλάττω Αα. || 5. βλακικός Ρ. || 7. μα-
σθὸν ΡΑα. || 8. ὄξυωπὸς PDα. || 10. μόνον] μὲν ὅσον ΑαCα. || 12. διώκει Dα. || 14. ὡ PDα. || μηδεῖ ΡEα. || 15. πελοπόννησον Dα. ||
16. τινὰ om Eα. || δηλώσεως Eα. || 20. πέταται Ρ, πετᾶται ΑαCα. || 23. αὐτῷ Ρ. || πλάνος Αα. || 24. βόσσας Ρ. || ἄγρη Dα. ||
25. νητοφόνος Eα. || μορφός vel μέρφος ΡΑαCαEα. || 27. κράτιςος] καὶ κράτιςος Dα. || 28. μελαναετός ΡEα, μελαναετός Dα. || λα-
γωφόνος ΡEα. || 29. μόνον Αα. || ἔτος τὰ τέκνα Dα. || 31. λέληκεν Αα. || ἔτι ΡΑαDα. || 32. περὶκόπτερος ΡΑαDαEα. || λευκὴ κεφαλὴ
ΑαCα. || 33 et 619 α 5. ὑροπύγιον Cα, ὑροπύγιον PDαEα. || 34. ὀρειπέλαργος PDα. || ὑπάετος PDα. || 35. κατὰ ΡCαEα.

οὐδὲν· ἀλίσσεται γὰρ καὶ διαίκεται ὑπὸ ποράκων καὶ τῶν ἄλλων· βαρὺς γὰρ καὶ κακόβιος καὶ τὰ τεθνεῶτα φέρων, πενῇ δ' αἰεὶ καὶ βοᾷ καὶ μυνυρίζει. ἕτερον δὲ γένος ἐστὶν αἰετῶν οἱ καλέμενοι ἀλιδέτοι. οὗτοι δ' ἔχουσιν αὐχένα τε μέγαν καὶ παχὺν καὶ πτερὰ καμπύλα, οὐροπύγιον δὲ 5 πλατύ· οἰκῶσι δὲ περὶ θάλατταν καὶ ἀκτὰς, ἀρπάζοντες δὲ καὶ ἔδνάμενοι φέρειν πολλάκις καταφέρονται εἰς βυθόν. ἔτι δ' ἄλλο γένος ἐστὶν αἰετῶν οἱ καλούμενοι γνήσιοι. φασὶ δὲ τέτρες μόνες καὶ τῶν ἄλλων ὀρνίθων γνήσιος εἶναι· τὰ γὰρ ἄλλα γένη μέμικται καὶ μεμοίχχεται ὑπ' ἀλλή- 10 λων, καὶ τῶν αἰετῶν καὶ τῶν ἱεράκων καὶ τῶν ἐλαχίστων. ἐστὶ δ' ὅτος μέγιστος τῶν αἰετῶν ἀπάντων, μείζων τε τῆς φήνης, τῶν δ' αἰετῶν καὶ ἡμιόλιος, χροῖμα ξανθός. φαίνεται δ' ὀλιγάνκις, ὥσπερ ἡ καλακμένη κύμινδις. ὥρα δὲ τῆ ἐργάζεσθαι αἰετῶν καὶ πέτεσθαι ἀπ' ἀρίστου μέχρι δείλης· 15 τὸ γὰρ ἔωθεν καθήται μέχρι ἀγορᾶς πληθυσύσης. γρησκούσκει δὲ τοῖς αἰετοῖς τὸ ῥύγχος αὐξάνεται τὸ ἄνω γαμφόμενον αἰεὶ μᾶλλον, καὶ τέλος λιμῶ ἀποθνήσκουσιν. ἐπιλέγεται δὲ τις καὶ μῦθος, ὡς τῆτο πάσχει διότι ἀνθρωπός ποτ' ὦν ἠδίκησε ξένον. ἀποτίθεται δὲ τὴν περιτεύσαν 20 τροφήν τοῖς νεοττοῖς· διὰ γὰρ τὸ μὴ εὐπορον εἶναι καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐτὴν πορίζεσθαι, ἐνίοτε ἔκ ἔχουσιν ἔξωθεν κομίζειν. τύπτει δὲ ταῖς πτέρυξι καὶ τοῖς ὀνυξιν ἀμύττουσιν, ἂν τινα λάβωσι σκευωρούμενον περὶ τὰς νεοττιάς. ποῖνται δ' αὐτὰς ἐν ἐν πεδινοῖς τόποις ἀλλ' ἐν ὑψηλοῖς, 25 μάλιστα μὲν ἐν πέτραις ἀποκρήμνοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δένδρων. τρέφουσι δὲ τὰς νεοττοὺς ἕως ἂν δυνατοὶ γίνωνται πέτεσθαι· τότε δ' ἐκ τῆς νεοττιάς αὐτὰς ἐκβάλλουσι καὶ ἐκ τῆ τότε τῆ περὶ αὐτὴν παντὸς ἀπελαύνουσιν. ἐπέχει γὰρ ἐν ζευγὸς αἰετῶν πολὺν τόπον· διόπερ ἐκ εἰς πλησίον 30 αὐτῶν ἄλλος αὐλισθῆναι· τὴν δὲ θήραν ποιεῖται ἐκ ἐκ τῶν σύγγενος τῶν νεοττιάς, ἀλλὰ συχρὸν ἀποπτάς. ὅταν δὲ κυνηγήσῃ καὶ ἄρῃ, τίθησι καὶ οὐκ εὐθὺς φέρει, ἀλλ' ἀποπειραθεὶς τῆ βάρους ἀφήσιν. καὶ τὰς δασύποδας δ' ἐκ

εὐθὺς λαμβάνει, ἀλλ' εἰς τὸ πεδίον εἰσάσας προελθεῖν· καὶ καταβαίνει δ' ἐκ εὐθὺς εἰς τὸ ἔδαφος, ἀλλ' αἰεὶ ἀπὸ τοῦ μείζονος ἐπὶ τὸ ἔλαττον κατὰ μικρόν. ἄμφω δὲ ταῦτα ποιεῖ πρὸς ἀσφάλειαν τῆ μη ἐνεδρεύεσθαι. καὶ ἐφ' ὑψηλῶν καθίζει διὰ τὸ βραδέως αἰρεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. ὑψὺ δὲ πέτεται, ὅπως ἐπὶ πλείστον τόπον καθορᾷ· διόπερ θεῖον οἱ ἀνθρώποι φασὶν εἶναι μόνον τῶν ὀρνέων. πάντες δ' οἱ γαμφύνοιχοι ἥκιστα καθίζανουσιν ἐπὶ πέτραις διὰ τὸ τῇ γαμφύλῳ ἐμπόδιον εἶναι τὴν σκληρότητα. θηρεύει δὲ λα- 10 γῶς καὶ νεβρὸς καὶ ἀλώπεκας καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσων κρατεῖν οἷός τ' ἐστίν. μακρόβιος δ' ἐστίν· ὁ δὲ τῆτο ἐκ τῆ τὴν νεοττιάν τὴν αὐτῶν ἐπὶ πολὺ διαμένειν.

Ἐν δὲ Σκυθαῖς ὀρνίθων γένος ἐστὶν ἐκ ἔλαττον ὠτίδος· 33 τῆτο τίκεται δύο νεοττῆς, οὐκ ἐπικαθῆται δέ, ἀλλ' ἐν δερματι λαγῶς ἢ ἀλώπεκος ἐγκρύψαν ἐξ· ἐπ' ἀκρῶ δὲ τῷ δένδρῳ φυλάττει, ὅταν μὴ τύχῃ θηρεύων· καὶ τις ἀναβαίνει, μάχεται καὶ τύπτει ταῖς πτέρυξιν, ὥσπερ οἱ αἰετοί.

Γλαῦκες δὲ καὶ νυκτικόρακες, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα τῆς 34 ἡμέρας ἀδυνατεῖ βλέπειν, τῆς νυκτὸς μὲν θηρεύοντα τὴν τροφήν αὐτοῖς πορίζεται, οὐ κατὰ πᾶσαν δὲ τὴν νύκτα τῆτο ποιεῖ, ἀλλ' ἄχρι ἐσπερίας καὶ περὶ ὄρθρον· θηρεύει δὲ μῦς καὶ σαύρας καὶ σφονδύλας καὶ τοιαῦτ' ἄλλα ζωά- ρια. ἡ δὲ καλακμένη φήνη ἐστὶν εὐτεκνος καὶ εὐβίσιος καὶ δειπνοφόρος καὶ ἥπιος, καὶ τὰ τέκνα ἐκτρέφει καὶ τὰ αὐ- 35 τῆς καὶ τὰ τῆ αἰετῶν. καὶ γὰρ ταῦθ' ὅταν ἐκβάλλῃ ἐκεί- νος, ἀναλαβῆσα τρέφει· ἐκβάλλει γὰρ ὁ αἰετὸς πρὸ ὥρας, ἔτι βίου δεόμενα καὶ ἔτι δυνάμενα πέτεσθαι. ἐκβάλλειν δὲ δοκεῖ ὁ αἰετὸς τὰς νεοττῆς διὰ φθόνον· φύσει γὰρ ἐστὶ φθονερός καὶ ὀξύπειρος, ἔτι δὲ ὀξύλαβής. λαμβάνει δὲ μέγα, ὅταν λάβῃ. φθονεὶ ἔν τοις νεοττοῖς ἀδρυνόμενους, ὅτι φαγεῖν ἀγαθοὶ γίνονται, καὶ σπᾶ· τοῖς ὀνυξιν. μάχονται δὲ καὶ οἱ νεοττοὶ ἑαυτοῖς περὶ τῆς ἐδρας καὶ τῆς τροφῆς· ὁ δ' ἐκβάλλει καὶ κόπτει αὐτὰς· οἱ δ' ἐκβαλλόμενοι βο- 40 ὠσι, καὶ ἔτιως ὑπολαμβάνει αὐτοὺς ἡ φήνη. ἡ δὲ φήνη

3. πείνη C^a, πίνει A^a, ποιεῖ PD^aE^a. || ἂν E^a. || βία A^aC^a. || 4. ἀλιδέτοι PD^aE^a, ἀλιδέτοι A^aC^a. || 8 et 11 et 12. αἰετῶν PD^aE^a. || 9. δὲ om E^a. || τὰς A^a. || 10. κατὰ A^aC^a. || 11. τῶν ante ier. om C^a. || 12. τε om D^a. || 14. ἡ] καὶ ἡ D^a. || κύβινδις PC^aD^aE^a, κύβινδος A^a. || 15. λέγεται D^a. || 21. νεοττοῖς ἐν ταῖς νεοττῆταις· διὰ A^aC^a. || γὰρ om D^a. || μὴ τὸ P. || εἶναι καὶ καθ' A^aC^a. || 29. αὐτὸν PC^aD^aE^a, αὐτῶν A^a. || 30. περ om A^a. || 31. αὐτὲ ἄλλους ἀλιδεθῆναι A^a. || ποῖνται PA^aC^aD^aE^a. || 32. αὐτόπτας A^a, αὐτόπταις C^a. || 33. κινήση PA^aC^aE^a. || 34. προπειραθεὶς E^a.

2. δ' om PC^aD^a. || 3. ἐπὶ] εἰς A^aC^a. || 4. ποιεῖ om D^a. || ὑψηλῶς D^a. || 6. πετᾶται C^a. || καθορᾶται C^a. || 7. φασὶν οἱ ἀνθρώποι A^a. || 8. ἥκιστα] ἐκ ἥκιστα P. || καθίζουσιν E^a. || πέτρα PD^a. || 9. λαγῶς P. || 11. τ' ἐστίν] τ' ἡ A^a, τ' ἡν C^a, τ' ἂν P. || τοῦ πολὺν χρόνον τὴν D^a. || 12. αὐτὴν PD^a. || ἐπὶ πολὺ] διὰ PE^a, om D^a. || 13. σκυθῆται PA^aC^aE^a. || γένος ἐστὶν ὀρνίθων D^a. || ἐκ ἔλαττον ὠτίδος] αἱ ὠτίδες E^a, αἱ ὀτίδες P. || 16. καὶ] καὶ C^a. || 20. πορίζονται D^a. || 21. μέχρι A^aC^a. Athenacus ἀλλὰ τὴν ἀρχέσπερον, Schneiderus ἀλλὰ τὴν ἀρχέσπερον. || 22. σφονδύλας E^a. || 23. εὐβίσιος A^a. || 24. ἐκτρέφει] εὐ τρέφει A^a. || 25. τὰ om A^a. || ἐκβάλλῃ C^a. || ἐκείνη PA^aC^aE^a. || 30. νεοττοῖς καὶ ἀδρ. PA^aC^aE^a. || 32. ἑαυτοῖς rc A^a, καὶ ἑαυτοῖς D^a, καὶ αὐτοῖς PE^a, καὶ αὐτοῖς A^a. || 34. ἔτιως om PA^aC^aE^a. || ἡ δὲ φήνη ἐπαργεμος] πεπηρωμένος A^aC^a.

ἐπάργεμός τ' ἐστὶ καὶ πεπῆρωται τὸς ὀφθαλμούς· ὁ δ' ἀλί-
 ατος ὀξυπεσέτατος μὲν ἐστὶ, καὶ τὰ τέκνα ἀναγκάζει ἐτι-
 ψιλὰ ὄντα πρὸς τὸν ἥλιον βλέπειν, καὶ τὸν μὴ βεβλόμενον
 κόπτει καὶ σρέφει, καὶ ὁποτέρῃ ἂν ἔμπροσθεν οἱ ὀφθαλμοὶ
 θακρύνωσιν, τῆτον ἀποκτείνει, τὸν δ' ἕτερον ἐκτρέφει. δια-
 5 τρίζει δὲ περὶ θάλατταν, καὶ ζῇ θηρεύων τὸς περὶ τὴν θά-
 λατταν ὀρνίθας, ὥσπερ εἴρηται. θηρεύει δ' ἀπολαμβάνων
 καθ' ἓνα, παρατηρῶν ἀναδυόμενον ἐκ τῆς θαλάττης. ὅταν
 δ' ἴδῃ ὁ ὄρνις ἀνακλύπτων τὸν ἀλιάετον, πάλιν φοβηθεὶς κα-
 ταδύεται ὡς ἐτέρα ἀνακλύφων· ὁ δὲ διὰ τὸ ὀξὺ ὄραν αἰεὶ 10
 πέτεται, ἕως ἂν ἀποπνίξῃ ἢ λάβῃ μετέωρον. ἀθρόαις γὰρ
 ἐκ ἐπιχειρεῖ· ραίνονται γὰρ ἀπερύνκσι ταῖς πτέρυξιν.

35 Οἱ δὲ κέφφοι ἀλίσκονται τῷ ἀφρῶ· κἀπτουσι γὰρ
 αὐτόν, διὸ προστραίνοντες θηρεύουσιν. ἔχει δὲ τὴν μὲν ἄλλην
 σάρκα εὐώδη, τὸ δὲ πυγαῖον μόνον θινὸς ὄζει. γίνονται δὲ 15
 πίονες.

36 Τῶν δ' ἱεράκων κράτιστος μὲν ὁ τριόρχης, δεύτερος δ'
 ὁ αἰσάλων, τρίτος ὁ κίρκος. ὁ δ' ἀσερίας καὶ ὁ φασσοφό-
 νος καὶ ὁ πτέρνις ἄλλοιοι. οἱ δὲ πλατύτεροι ἱέρακες ὑπο-
 τριόρχαι καλεῖνται, ἄλλοι δὲ πέρκοι καὶ σπίζαι, οἱ δὲ 20
 λεῖοι καὶ οἱ φρυνολόγοι· ἔτοι εὐβιώτατοι καὶ χθαμαλο-
 πτῆται. γένη δὲ τῶν ἱεράκων φασὶν τινες εἶναι ἐκ ἐλάττω
 τῶν δέκα, διαφέρουσι δ' ἀλλήλων· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐπὶ
 τῆς γῆς καθήμενὴν τύπτουσι τὴν περισερὰν καὶ συναρπά-
 ζουσι, πετομένης δ' ἐπιγυγάνουσιν· οἱ δ' ἐπὶ δένδρου μὲν ἢ 25
 τινος ἄλλης καθήμενὴν θηρεύουσιν, ἐπὶ τῆς γῆς δ' ὕψης ἢ με-
 τεώρῃ ἐχ' ἄπτονται· οἱ δ' ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς ἔτι ἐπ' ἄλλου
 καθήμενης θιγάνουσιν, ἀλλὰ πετομένην πειρῶνται λαμβά-
 νειν. φασὶ δὲ καὶ τὰς περισερὰς γνώσκουσιν ἕκασον τέτων
 τῶν γενῶν, ὥς τε προσπετομένων, εἰ μὲν ἢ τῶν μετεωροθή-
 ρων, μένειν ὅπως ἂν καθήμεναι τύχωσιν, εἰ δ' ἢ τῶν χα-
 μαίτυπων ὁ προσπετόμενος, οὐχ ὑπομένειν ἀλλ' ἀναπέτε-
 σθαι. ἐν δὲ Θράκῃ τῇ καλεσμένῃ ποτὲ Κεδρεϊπόλει ἐν τῷ
 ἔλει θηρεύουσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ὀρνίθια κοινῇ μετὰ τῶν ἱερά-
 κων· οἱ μὲν γὰρ ἔχοντες ξύλα σοβᾶσι τὸν κάλαμον καὶ 35

τὴν ὕλην, ἵνα πέτῳνται τὰ ὀρνίθια, οἱ δ' ἱέρακες ἄνωθεν
 ὑπερφαίνοντο καταδιώκουσιν· ταῦτα δὲ φοβούμενα κάτω
 πέτονται πάλιν πρὸς τὴν γῆν· οἱ δ' ἄνθρωποι τύπτοντες τοῖς
 ξύλοις λαμβάνουσιν, καὶ τῆς θήρας μεταδιδόασιν αὐτοῖς· ῥί-
 πτυσι γὰρ τῶν ὀρνίθων, οἱ δὲ ὑπολαμβάνουσιν. καὶ περὶ τὴν
 Μαιῶτιν δὲ λίμνην τὸς λύκους φασὶ συνήβεις εἶναι τοῖς ποι-
 μένοις τὴν θήραν τῶν ἰχθύων· ὅταν δὲ μὴ μεταδιδῶσι, δια-
 φθεῖρουν αὐτῶν τὰ δίκτυα ξηραίνοντα ἐν τῇ γῇ.

Τὰ μὲν ἔν περὶ τοὺς ὀρνίθας τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον·
 37 ἐστὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς θαλαττίοις ζώοις πολλὰ τεχνικὰ θεωρῆ-
 σαι πρὸς τὸς ἐκάσων βίους. τὰ τε γὰρ θρυλόμενα περὶ τὸν
 βάτραχον τὸν ἀλιέα καλέμενόν ἐστιν ἀληθῆ, καὶ τὰ περὶ
 τὴν νάρκην. ὁ μὲν γὰρ βάτραχος τοῖς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
 ἀποκρεμαμένοις, ὧν τὸ μὲν μῆκος ἐστὶ τριχοειδές, ἐπ'
 ἄκρῃ δὲ σρογγύλον, ὥσπερ προσκείμενον ἐκατέρῳ δελέατος
 χάριν· ὅταν ἔν ἐν τοῖς ἀμμώδεσιν ἢ βολώδεσιν ἀναταράξας
 κρύψῃ ἑαυτόν, ἐπαίρει τὰ τριχώδη, κοπτόντων δὲ τῶν
 ἰχθυδίων συγκατάγει μέχρ' ὅτε ἂν πρὸς τὸ σῶμα προσ-
 αγάγῃ. ἢ τε νάρκη ναρκᾶν ποιεῖσα ὧν ἂν κρατήσῃ μέλλῃ
 ἰχθύων, τῷ τρόπῳ ὃν ἔχει ἐν τῷ σώματι λαμβάνουσα, τρέ-
 φεται τέτοις, κατακρύπτεται δ' εἰς τὴν ἄμμον καὶ πηλόν,
 λαμβάνει δὲ τὰ ἐπινέοντα, ὅσα ἂν ναρκῇ ἐπιφερόμενα
 τῶν ἰχθύων· καὶ τέττε αὐτόπται γεγέννηται τινες. κατακρύ-
 πτει δὲ καὶ ἡ τρυγὼν αὐτήν, πλὴν ἐχ' ὁμοίως. σημεῖον δ'
 38 ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ζῶσιν· ἀλίσκονται γὰρ ἔχοντες κε-
 σρέας πολλάκις ὄντες αὐτοὶ βραδυτάτοι, τὸν τάχιστον τῶν
 ἰχθύων. ἔπειτα ὁ μὲν βάτραχος, ὅταν μνηκέτ' ἔχῃ τὰ ἐπὶ
 ταῖς θριξίν, ἀλίσκεται λεπτότερος· ἢ δὲ νάρκη φανερά ἐστι
 καὶ τὸς ἀνθρώπους ποιεῖσα ναρκᾶν. καθαρμίζουσι δ' ἑαυτὰ
 καὶ ὄνος καὶ βάτος καὶ ψῆττα καὶ ῥίνη, καὶ ὅταν ποιήσῃ
 ἑαυτὰ ἄδηλα, εἴτα ραβδεύεται τοῖς ἐν τῷ σώματι, ἀ κα-
 λῶσιν οἱ ἀλιεῖς ραβδία· προσέρχονται δ' ὡς πρὸς φυκία
 ἀφ' ὧν τρέφονται. ὅπως δ' ἂν ἀνθίας ὀραθῇ, ἐκ ἐστὶ θηρίον·
 39 ὧ καὶ σημείῳ χρώμενοι κατακολυμῶσιν οἱ σποργεῖς, καὶ
 καλῶσιν ἱερὸς ἰχθύς τέττες· εἶκοι δὲ συμπτώματι, καθάπερ

1. αἰετός PD^aE^a. || 2. ὀξυπεσέτατος A^aC^a. || 4. καὶ ὅπ. — 5. ἐκτρέφει om C^a. || 6. βάλασαν D^a. || βάλασαν P. || 10. ἕτερα C^a. ||
 11. γὰρ] δὲ D^a. || 12. νέουσαι A^aC^a. || 13. κέμφοι PA^aC^aE^a. || κἀπτουσι PD^aE^a. || 15. θινός C^a. || 17. δὲ σάλων PA^aC^aE^a. ||
 18. κίρκος P. || 19. πτερνίς A^aC^a, πτέρνις E^a. || πλατυτεροπτεράκες ὑπ. A^a. || 20. πέρκοι καὶ σπίζαι A^a. || 23. δ'] δὲ καὶ A^a. ||
 24. τῆς om E^a. || 30. προσπετομένων PA^aC^aE^a. || 32. προσπετόμενος A^aC^a. || 33. κέδρει πόλει A^aC^a, κέδρει πόλιος E^a, κεδρεϊπόλιος P,
 κεδρεϊπολίδος D^a. || 35. καὶ] κατὰ PA^aC^aE^a.

3. πέταται PC^a. || 4. καὶ — 5. ὑπολαμβάνουσιν om PA^aC^aE^a. || 7. διδῶσι C^aE^a, διδῶσι A^a. || 9. τὲς] τὰς C^a. || 12. ἀλία C^a,
 ἀλία P. || τὰ om PA^aC^a. || 16. ἐν om D^a. || 18. ἀν] ἂν PA^aC^aE^a. || 20. ἰχθυδίων D^a. || 24. ἑαυτὴν D^a. || 26. αὐτοὶ ὄντες
 D^a. || 27. μὲν om D^a. || μνηκέτ' ἔχῃ τὰ] μὴ κατέχεται A^aC^a. || 29. αὐτὰ PE^a, αὐτὰ A^aC^a. || 30. βάτος Plinius: codices βάτρα-
 χος. || 31. δῆλα PE^a. || ῥαβδεύεται C^a. || 32. προσέρχονται δ'] τὰ δὲ μικρὰ ἰχθυδία προσέρχονται D^a. || ὥσπερ πεφυκῖαι A^a, ὡς προσ-
 πεφυκῖαι C^aE^a, ὡς προσπεφυκῖαι P. || 33. ὀραθῇ] ἢ D^a.

ὅπου ἂν ἡ κοχλίας, οὕτως ἐκ ἑσιν ἔδδ' ἐπέρδιξ· κατεσθίει γὰρ ἄμφω τὰς κοχλίας. ὁ δ' ὄφεις ὁ θαλάττιος τὸ μὲν χρώμα παραπλήσιον ἔχει τῷ γόγγρω καὶ τὸ σῶμα, πλὴν ἐστὶν ἀμαυρότερος καὶ σφοδρότερος· ἐὰν δὲ ληθῇ καὶ ἀφεῖναι, εἰς τὴν ἄμμον καταδύεται ταχὺ τῷ ῥύγχει διατρύπῃσας· ἔχει δ' ὀξύτερον τὸ σῶμα τῶν ὀφειων. ἦν δὲ καλῶσι σκολόπενδραν, ὅταν καταπῇ τὸ ἄγκιστρον, ἐκτρέπεται τὰ ἐντὸς ἐκτός, ἕως ἂν ἐκβάλῃ τὸ ἄγκιστρον· εἴθ' ὕτως εἰστρέπεται πάλιν ἐντός. βαδίζει δ' αἱ σκολόπενδραι πρὸς τὰ κνισώδη, ὥσπερ καὶ αἱ χερσαῖαι. τῷ μὲν ἔν σῶματι ὁ δάκνισσι, τῇ 10 δὲ ἄψει καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ὥσπερ αἱ καλῶμεναι κνίδαι. τῶν δ' ἰχθύων αἱ ὀνομαζόμεναι ἀλώπεκες ὅταν αἰσθωνταὶ ὅτι τὸ ἄγκιστρον καταπεπῶκασι, βοηθεῖσι πρὸς τὸτο ὥσπερ καὶ ἡ σκολόπενδρα· ἀναδραμῶσαι γὰρ ἐπὶ πολὺ πρὸς τὴν ἑρμιαν ἀποτρώγουσιν αὐτῆς· ἀλίσκονται γὰρ περὶ ἐνὸς τό- 15 πους πολυαγκίστροις ἐν ῥωδέσι καὶ βαθέσι τόποις. συσρέφονται δὲ καὶ αἱ ἄμναι, ὅταν τι θηρίον ἴδωσι, καὶ κύκλῳ αὐτῶν περινέουσιν αἱ μέγισται, καὶ ἄπτηται τινος, ἀμύνουσιν· ἔχουσι δ' ὀδόντας ἰσχυροὺς, καὶ ἥδη ὥπται καὶ ἄλλα καὶ λάμια ἐμπεσῶσα καὶ καθελκυθεῖσα. τῶν δὲ ποταμίων ὁ 20 γλάνις ὁ ἄρρην περὶ τὰ τέκνα ποιεῖται ἐπιμέλειαν πολλήν· ἡ μὲν γὰρ θήλεια τεκῶσα ἀπαλλάττεται, ὁ δ' ἄρρην, οὗ ἂν πλείστον συστῇ τοῦ κνήματος, ὠφυλακεῖ παραμένων, ἰδεομένην ὠφέλειαν ἄλλην παρεχόμενος πλὴν ἐρύκων τᾶλλα ἰχθύδια μὴ διαρπάσῃσι τὸν γόνον· καὶ τὸτο ποιεῖ ἡμέρας 25 καὶ τετταράκοντα καὶ πενήκοντα, ἕως ἂν αὐξηθεὶς ὁ γόνος δύνῃται διαφεύγειν ἀπὸ τῶν ἄλλων ἰχθύων. γινώσκειται δ' ὑπὸ τῶν ἀλίων ὅτι ἂν τύχῃ ὠφυλακῶν· ἐρύκων γὰρ τὰ ἰχθύδια ἄττει καὶ ἤχον ποιεῖ καὶ μυγμόν. ἔτω δὲ φιλοζόργως μένει πρὸς τοῖς ὦοις, ὥστε οἱ ἀλίες ἐκάστοτε, ἐὰν 30 ἐν βαθείαις ῥίχαις τὰ ὦα προσῇ, ἀνάγκησιν ὥς ἂν δύνωνται εἰς βραχύτατον· ὁ δ' ὁμοίως ἐκ ἀπολείπει τὸν γόνον, ἀλλ' ἐὰν μὲν τύχῃ, ταχέως ὑπὸ τῷ ἄγκιστρῳ ἐάλω διὰ τὸ ἀρπάζειν τὰ προσιόντα τῶν ἰχθυοῦν, ἐὰν δ' ἡ συνήθης καὶ

ἀγκιστροφάγος, λείπει μὲν ἔδ' ὡς τὸν γόνον, τῷ δ' ὀδόντι τῷ σκληροτάτῳ συνδάκνων διαφθείρει τὰ ἄγκιστρα. ἅπαντα δὲ καὶ τὰ πλωτὰ καὶ τὰ μόνιμα τέτυς νέμεται τὰς τόπους ἐν οἷς ἂν φυῶσι, καὶ τὰς ὁμοίους τέτοις· ἡ γὰρ οἰκία τροφὴ ἐκάστων ἐν τέτοις ἐστίν. πλανᾶται δὲ μάλιστα τὰ σαρκοφάγα· πάντα δὲ σχεδὸν ἐς σαρκοφάγα πλὴν ὀλίγων, οἷον κενερώς καὶ σάλπης καὶ τρίγλης καὶ χαλκίδος. τῇ δὲ καλουμένη φωλίδι ἡ μύξα, ἣν ἀφήσι, περιπλάττεται περὶ αὐτὴν καὶ γίνεταί καθάπερ θαλάμη. τῶν δ' ὀσρακοδέρμων καὶ ἀπόδων ὁ κτεῖς μάλιστα καὶ πλείστον κινεῖται δι' αὐτῶν 5 πετόμενος· ἡ γὰρ πορφύρα ἐπὶ μικρότατον προέρχεται, καὶ τὰ ὅμοια ταύτῃ. ἐκ δὲ τοῦ εὐρίπου τοῦ ἐν Πύρρῃ οἱ ἰχθύες χειμῶνος μὲν ἐκπλέουσιν ἔξω, πλὴν κωβιῶν, διὰ τὸ ψύχος (ψυχρότερος γὰρ ἐστὶν ὁ εὐριπος), ἅμα δὲ τῷ ἔαρι πάλιν εἰσπλέουσιν. οὐ γίνεταί δ' ἐν τῷ εὐρίπῳ ἕτε σκάρος ἕτε θρίττα ἕτε ἄλλο τῶν ἀκανθηροτέρων ἔθεν, ἔδδ' ὑπερβαλεῖ ἔδδ' ἀκανθία ἔδδ' κάραβοι ἔδδ' πολυπόδες ἔδδ' βολιταιναὶ ἔδδ' ἄλλ' ἄττα· τῶν δ' ἐν τῷ εὐρίπῳ φυομένων ἐκ ἑσιν πε- 10 λάγιος ὁ λευκὸς κωβιός. ἀκμαῖζουσι δὲ τῶν ἰχθύων οἱ μὲν ὠφοφόροι τῷ ἔαρος, μέχρι ὅτι ἂν ἐκτέκωσιν, οἱ δὲ ζωτόκοι τοῦ μετοπώρου, καὶ πρὸς τοῦτοις κενερεῖς καὶ τρίγλαι καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα πάντα. περὶ δὲ τὴν Λέσβον καὶ τὰ πελάγια πάντα καὶ τὰ εὐριπώδη τίττει ἐν τῷ εὐρίπῳ· ὁχεύονται μὲν γὰρ τῷ μετοπώρῳ, τίττει δὲ τῷ ἔαρος. ἔτι δὲ καὶ τὰ σελάχη κατὰ μὲν τὸ μετοπώρον ἀναμῖξ τὰ ἄρρενα τοῖς θήλεσι κατὰ τὴν ὁχεῖαν, τῷ δ' ἔαρος εἰσπλέουσι διακεκριμένα, μέχρι ὅτι ἂν ἐκτέκωσιν· κατὰ δὲ τὴν ὁχεῖαν ἀλίσκονται πολλὰ συνεζευγμένα. τῶν δὲ μαλακίων πανεργό- 15 τατον μὲν ἡ σηπία, καὶ μόνον χρῆται τῷ θόλῳ κρύψεως χάριν, καὶ ὁ μόνον φοβημένη· ὁ δὲ πολύπυς καὶ ἡ τευθὶς διὰ φόβον ἀφήσι τὸν θόλον. ἀφήσι δὲ ταῦτα πάντα οὐδέποτε ἀθρόον τὸν θόλον· καὶ ὅταν ἀφῇ, αὐξάνεται πάλιν. ἡ δὲ σηπία, ὥσπερ εἴρηται, τῷ τε θόλῳ πολλάκις χρῆται κρύψεως χάριν, καὶ προδείξασα εἰς τὸ πρόσθεν ἀνασρέφε-

2. ἄμφω] πάντας γε *A*^o, πάντες *PA*^o*C*^o*E*^o. || 4. μουρότερος *D*^o. || ληθῇ *Gaza*, φοβῇ *PA*^o*C*^o*D*^o*E*^o. || 7. ἐκτρέπεται *A*^o*C*^o. || 8. ἐκβάλῃ *PD*^o. || ἐκτρέπεται *PE*^o. || 9. κνισώδη *A*^o*C*^o. || 11. ἄψει *Gaza*: codices ὄψει. || κνίγει *PA*^o*E*^o, κνέγει *C*^o. || 13. ὅτι] διατῇ *PA*^o*C*^o*E*^o, ὡς *corr* *A*^o. || καταπεπῶκασι *E*^o. || 14. πρὸς *om E*^o. || 15. αὐτό *C*^o. || ἀλώσκονται *A*^o. || γάρ] δὲ *D*^o. || 18. αὐτὸ *D*^o. || 19. ἔχει *P*. || 20. ἄμια *D*^o. || 21. γλάνις *C*^o, γλάνης *A*^o. || τὰ *om PA*^o*C*^o. || 22. μὲν *om PA*^o*C*^o*E*^o. || 29. νυγμόν *PC*^o*E*^o, νηγμόν *A*^o. || 31. ἐν *om A*^o. || 32. ὁ *om A*^o. || ἔμως *Sylburgius*. || 34. ἰχθύων *C*^o.

1. δὲ σκληροτάτῳ ὀδόντι *C*. *D*^o. || 2. διαφέρει *A*^o. || πάντα *A*^o*C*^o. || 3. καὶ *om E*^o. || πλωτὰ *P*, ποτὰ *E*^o. || νόμιμα *E*^o. || 5. εἰς *A*^o. || 6. πάντα — σαρκοφάγα *om A*^o*C*^o. || 7. σάλπης *PA*^o*C*^o*E*^o. || τὴν δὲ καλουμένην *PA*^o*D*^o*E*^o. || 8. φωλίδι *PD*^o*E*^o. || 10. ἐαυτῷ *D*^o. || 11. μικρὸν *D*^o. || 12. τῷ ἐν] τὰ ἐν *A*^o. || ἐκπυρία *A*^o*C*^o, ἐκπύρι *P*, ἐκπύρι *E*^o. || οἱ] οἷον *A*^o. || 13. χειμῶνα *A*^o. || 14. ἐστὶν *om C*^o. || 15. σάργος *C*^o, σαργὸς *A*^o. || 16. θρίττα *PD*^o*E*^o. || 17. βολιταιναὶ *PD*^o. || 18. πελάγιον *PA*^o*C*^o*E*^o. || 20. τέκωσιν *A*^o*C*^o. || 22. τὰ *om A*^o*C*^o. || περὶ *et* τὴν Λέσβον *et* 23. πάντα *om D*^o. || 24. μὲν γάρ] δὲ *PA*^o*C*^o*E*^o. || 27. ὅτι *om D*^o. || 28. συζευγμένα *A*^o*C*^o. || πανεργότερον *P*. || 29. μόνον *A*^o*D*^o. || θρόν *et* 31. θρόν *A*^o*C*^o. || 31. ἀφῇ *P*. ἀφήσι — 32. θόλον *om A*^o*C*^o. || 33. περ *om A*^o. || τε *om A*^o*C*^o. || θρόν *C*^o. || χρῆται πολλάκις *D*^o.

ται εἰς τὸν θάλον· ἔτι δὲ θηρεύει τοῖς μακροῖς τοῖς ἀποτείνουσιν οὐ μόνον τὰ μικρὰ τῶν ἰχθυδίων, ἀλλὰ καὶ κεστρέας πολλάκις. ὁ δὲ πολύπους ἀνόητος μὲν ἐστὶ (καὶ γὰρ πρὸς τὴν χεῖρα βαδίζει τῷ ἀνθρώπῳ καθιεμένη), οἰκονομικὸς δ' ἐστὶν· πάντα γὰρ συλλέγει μὲν εἰς τὴν θαλάμην, ἧς τυγχά- 5 νει κατοικῶν, ὅταν δὲ καταναλώσῃ τὰ χρησιμώτατα, ἐκβάλλει τὰ ὄσρα καὶ τὰ κελύφια τῶν καρκίνων καὶ κογχυλίων καὶ τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθυδίων· καὶ θηρεύει τοὺς ἰχθύς τὸ χρῶμα μεταβάλλων καὶ ποῶν ὅμοιον οἷς ἂν πλησιάζῃ λίθοις. τὸ δ' αὐτὸ τῆτο ποιεῖ καὶ φοβηθεῖς. λέγε- 10 ται δ' ὑπὸ τινων ὡς καὶ ἡ σηπία τοῦτο ποιεῖ· παρόμοιον γὰρ φασι τὸ χρῶμα ποιεῖν τὸ αὐτῆς τῷ τόπῳ περὶ ὃν διατρίβει. τῶν δ' ἰχθύων τῆτο ποιεῖ μόνον ῥίνη· μεταβάλλει γὰρ τὴν χροάν ὥσπερ ὁ πολύπους. τὸ μὲν ἔν πλείστον γένος τῶν πολυπόδων ἐ διετίθει· καὶ γὰρ φύσει συντηκτικὸν ἐστὶν· 15 σημεῖον δ' ἐστὶν, πιλόμενος γὰρ ἀφίσιν αἰεὶ τι καὶ τέλος ἀφανίζεται. αἱ δὲ θήλειαι μετὰ τὸν τόκον τῆτο πάσχουσι μᾶλλον, καὶ γίνονται μωραί, καὶ ἔτε κυματιζόμεναι αἰσθάνονται, λαβεῖν τε τῇ χειρὶ κατακολυμβήσαντα ῥάδιον· βλεπνώδεις τε γίνονται, καὶ ἔδὲ θηρεύσιν ἔτι προσκαθήμε- 20 ναι. οἱ δ' ἄρρενες σκυτώδεις τε γίνονται καὶ γλίσχροι. σημεῖον δὲ δοκεῖ εἶναι τῷ μὴ διετίθειν, ὅτι μετὰ τὴν γένεσιν τῶν πολυπόδων ἔν γε τῷ θέρει καὶ πρὸς τὸ φθινόπωρον μέγαν πολύπουν ἐκέτι ῥάδιον ἐστὶν ἰδεῖν, μικρὸν δὲ πρὸς τῆς τῷ καιρῷ μέγιστοί εἰσιν οἱ πολυπόδες. ὅταν δὲ τὰ ὡὰ ἐκτέ- 25 κωσιν, ἔτω καταγρηάσκων καὶ ἀσθενεῖς γίνεσθαι ἀμφοτέρως φασὶν ὥστε ὑπὸ τῶν ἰχθυδίων κατεσθίεσθαι καὶ ῥαδίως ἀποσπᾶσθαι ἀπὸ τῶν φωλεῶν· πρότερον δὲ τοῖσιν οὐδὲν πάσχειν. ἔτι δὲ τὰς μικρὰς καὶ νέας τῶν πολυπόδων μετὰ τὴν γένεσιν ἔθεν φασι τοῖσιν πάσχειν, ἀλλ' ἰσχυροτέρους 30 εἶναι τῶν μεζόνων. ἐ διετίθεισι δ' ἔδ' αἱ σηπίαί. εἰς δὲ τὸ ξηρὸν ἐξέρχεται μόνον τῶν μαλακίων ὁ πολύπους· πορεύεται δ' ἐπὶ τῷ τραχεῷ, τὸ δὲ λείον φεύγει. ἐστὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα ἰσχυρὸν τὸ ζῶον, τὸν δὲ τράχηλον ἀσθενές, ὅταν πιεσθῇ.

περὶ μὲν ἔν τῶν μαλακίων τῆτον ἔχει τὸν τρόπον· τὰς δὲ κόγχας φασι τὰς λεπτὰς καὶ τραχεῖας ποιεῖσθαι περὶ αὐτὰς οἷον θύρακα σκληρόν, καὶ τῆτον μεζόναν, ὅταν γίνονται μεζύς, καὶ ἐκ τῆς ἐξίεναι ὥσπερ ἐκ φωλεῶ τινὸς ἢ οἰκίας. ἐστὶ δὲ καὶ ὁ ναυτίλος πολύπους τῇ τε φύσει καὶ οἷς ποιεῖ περιττός· ἐπιπλεῖ γὰρ ἐπὶ τῆς θαλάττης, τὴν ἀναφορὰν ποιησάμενος κάτωθεν ἐκ τῷ βυθῷ, καὶ ἀναφέρεται μὲν κατεστραμμένῳ τῷ ὀστράκῳ, ἵνα ῥᾶν γε ἀνέλθῃ καὶ κενῶ ναυτίλληται, ἐπιπολάσας δὲ μεταστρέφει. ἔχει 5 δὲ μεταξὺ τῶν πλεκτανῶν ἐπὶ τι συνυφές, ὅμοιον τοῖς σεγανόποσι τὸ μεταξὺ τῶν δακτύλων· πλὴν ἐκείνοις μὲν παχύ, τούτοις δὲ λεπτόν τῆτο καὶ ἀραχνιώδες ἐστὶν. χρῆται δ' αὐτῷ, ὅταν πνεῦμά τι ἦ, ἰστίῳ· ἀντὶ πηδαλίων δὲ τῶν πλεκτανῶν παρακαθήσιν· ἂν δὲ φοβηθῇ, καταδύνει τῆς θαλάττης μεσώσας τὸ ὄσρακον. περὶ δὲ γενέσεως καὶ συν- 15 αὐξήσεως τῷ ὀσράκῳ ἀκριβῶς μὲν ἔπω ὤπται, δοκεῖ δ' ἐκ ἐξ ὀχέας γίνεσθαι, ἀλλὰ φύεσθαι ὥσπερ τὰλλα κογχύλια. ἐ δὴλον δὲ πῶς ἔδ' εἰ ἀποδύόμενος δύναται ζῆν.

Τῶν δ' ἐντόμων ἐργατικώτατον ζῶον ἐστὶ, σχεδὸν δὲ 38 καὶ πρὸς τὰλλα συγκρίνεσθαι πάντα, τό τε τῶν μυρμηκῶν γένος καὶ τὸ τῶν μελιττῶν, ἔτι δ' ἀνθρώπων καὶ σφῆκες καὶ πάνθ' ὡς εἰπεῖν τὰ συγγενῇ τέτοις. εἰσὶ δὲ καὶ τῶν ἀραχνίων οἱ γλαφυράτατοι καὶ λαγαράτατοι καὶ τεχνικώτεροι περὶ τὸν βίον. ἡ μὲν ἔν τῶν μυρμηκῶν ἐργασία πᾶσιν ἐστὶν ἐπιπολῆς ἰδεῖν, καὶ ὡς αἰεὶ μίαν ἀτραπὸν πάντες βαδίζουσι, καὶ τὴν ἀπόθεσιν τῆς τροφῆς καὶ ταμιείαν· ἐργάζονται γὰρ καὶ τὰς νύκτας τὰς πανσελήνους. τῶν δ' ἀραχνίων καὶ τῶν 39 φαλαγγίων ἐστὶ μὲν πολλὰ γένη, τῶν μὲν δηκτικῶν φαλαγγίων δύο, τὸ μὲν ἕτερον ὅμοιον τοῖς καλυμένοις λύκοις, μικρὸν καὶ ποικίλον καὶ ὀξὺ καὶ πηδητικόν· καλεῖται δὲ ψύλλα· τὸ δ' ἕτερον μεζόν, τὸ μὲν χρῶμα μέλαν, τὰ δὲ σκέλη τὰ πρόσθια μακρὰ ἔχον, καὶ τῇ κινήσει νωθρόν καὶ βαδίζον ἡρέμα καὶ ἐ κρατερὸν καὶ ἐ πηδῶν. τὰ δ' ἄλλα πάντα, ὅσα παρατίθενται οἱ φαρμακοπῶλαι, τὰ μὲν ἔδε-

1. θορόν *A^aC^a*. || ἔτι *P*. || 2. καὶ om *C^a*. || 5. μὲν γὰρ συλλέγει *D^a*. || τυγχ. δὴ κατ. *A^aC^a*. || 10. πλησιάζῃ *A^a*. || 11. καὶ ante ὡς *PC^aD^aE^a*, om *A^a*. || 12. ποιεῖ *A^aC^a*. || 13. μόνον ἢ ῥίνη *D^a*. || 16. πηλόμενος *PC^aD^aE^a*. || 17. ἀφανίζεται] ἀφίσιν *PA^aC^aE^a*. || δὲ] γὰρ *A^a*. || 20. βλεπνώδεις τε γίνονται *PA^aC^aE^a*. || προσκαθήμεναι *E^a*. || 21. σκυτώδεις *A^aC^a*, κητώδεις *PE^a*. || τε om *A^aC^a*. || 23. καὶ om *PA^aC^aE^a*. || 24. πολύπουν om *A^a*. || ἐκ ἐστὶ ῥάδιον ἰδεῖν *PC^a*. || 27. ὡς: καὶ ὑπὸ *D^a*. || 28. πετῶν *D^a*. || τοῖσιν *D^aE^a*. || 29. πάσχει *C^a*. || 30. ἔδεν *D^a*, ὅθεν *P*. || 32. ξηρὸν] σηπίαν *A^a*. || ἐξέρχονται *A^aC^a*, ἐξέρχεται μὲν *PD^aE^a*. || 34. πιασθῇ *C^a*.

1. τὰ μαλακία *PD^aE^a*. || 3. αὐταῖς *C^a*. || 5. ἦ] καὶ *D^a*. || 6. περιττός *D^a*. || ἐπὶ πλέον *A^a*. || 7. ἀπόθεν *P*. || 9. κυτῶν *A^a*. || 10. συνυφές *A^aC^a*. || 12. ἀραχνιώδες *PD^a*. || 13. πνευμάτιον ἢ *D^a*. || 14. ἐκ *C^a*. || 16. αὐξήσεως *D^a*. || 18. ἀποδύόμενος *C^a*. || 19. ζῶον ἐργατικώτατον σχεδὸν ἐστὶ καὶ *D^a*. ἐργατικώτατον etiam *PE^a*. || 20. πάντα συγκρίνεσθαι *D^a*. || 21. τὸ om *D^a*. || ἀνθρώπων *D^a*. || 23. γλαφυράτεροι *D^a*. || λαγαράτεροι *A^a*. || τεχνικώτατοι *D^a*. || 25. αἰε] ἂν corr *D^a*. || ἀτραπὸν πάντες] ἀνατρέποντες *A^aC^a*. || 26. ταμιεία *C^a*, τὰ ταμιεία *A^a*. || 26. ταῖς νύκτι ταῖς πανσελήνοις *D^a*. || 28. μὲν om *D^a*. || με] δὲ *C^a*. || με] δὲ *PC^aE^a*. || 31. τὰ om *A^a*. || 34. φαρμακοπωλῖται *A^a*, φαρμακοπωλῖται *C^a*.

μίαν τὰ δ' ἀσθενῇ ποιεῖ τὴν δῆξιν. ἄλλο δ' ἐξ τῶν καλυ-
μένων λύκων γένος. τὸ μὲν ἔν τὸ μικρὸν ἔχ' ὑφαίνει ἀρά-
χνιον, τὸ δὲ μείζον τραχύ καὶ φαῦλον πρὸς τῇ γῇ καὶ
ταῖς αἵμασιαις· ἐπὶ τοῖς σομίσι δ' αἰεὶ ποιεῖ τὸ ἀράχνιον,
καὶ ἔνδον ἔχον τὰς ἀρχὰς τηρεῖ, ἕως ἂν ἐμπεσόν τι κινήθῃ 5
ἔπειτα προτέρχεται. τὸ δὲ ποικίλον ὑπὸ τοῖς δένδροις ποιεῖ-
ται μικρὸν καὶ φαῦλον ἀράχνιον. ἄλλο δ' ἐξ τρίτον τέτων
σοφώτατον καὶ γλαφυρώτατον· ὑφαίνει γὰρ πρῶτον μὲν
διατεῖναν πρὸς τὰ πέρατα πανταχόθεν, εἴτα σημονίζεται
ἀπὸ τῆ μέσης (λαμβάνει δὲ τὸ μέσον ἱκανῶς), ἐπὶ δὲ τῷ 10
τοῖς ὥσπερ κρόκας ἐμβάλλει, εἴτα συνυφαίνει. τὴν μὲν ἔν
κοίτην καὶ τὴν ἀπόθεσιν τῆς θήρας ἄλλοθι ποιεῖται, τὴν δὲ
θήραν ἐπὶ τῇ μέσῃ τηρεῖ· καπεῖθ' ὅταν ἐμπέσῃ τι, κινή-
θέντος τοῦ μέσου πρῶτον μὲν περιδεῖ καὶ περιελίττει τοῖς
ἀραχνίοις, ἕως ἂν ἀχρεῖον ποιήσῃ, μετὰ δὲ ταῦτ' ἀπὴ 15
νεγκεν ἀραμένη, καὶ ἐὰν μὲν τύχῃ πεινώσα, ἐξεχυλίσειν
(αὕτη γὰρ ἡ ἀπόλαυσις), εἰ δὲ μή, πάλιν ὀρμᾷ πρὸς τὴν
θήραν, ἀνεσάμενη πρῶτον τὸ διερρωγός· ἐὰν δὲ τι μεταξὺ
ἐμπέσῃ, πρῶτον ἐπὶ τὸ μέσον βαδίζει, κακῆθεν ἐπανέρχε-
ται πρὸς τὸ ἐμπεσόν ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς. ἐὰν δὲ τις λυμή 20
νηται τῷ ἀραχνί, πάλιν ἀρχεται τῆς ὑφῆς καταφερομένης
τῇ ἡλὶς ἢ ἀνατέλλοντος διὰ τὸ μάλισα ἐν ταύταις ταῖς ὥ-
ραις ἐμπίπτειν τὰ θηρία. ἐργάζεται δὲ καὶ θηρεύει ἡ θή-
λεια· ὁ δ' ἄρρην συναπολαύει. τῶν δ' ἀραχνίων τῶν γλαφυ-
ρῶν καὶ ὑφαινότων ἀράχνιον πυκνὸν δύο ἐξὶ γένῃ, τὸ μὲν 25
μείζον τὸ δ' ἔλαττον. τὸ μὲν ἔν μακροσκελές· ἐκασθεν
κρεμάμενον τηρεῖ, ὅπως ἂν μὴ φοβέμενα τὰ θηρία εὐλα-
βῇται ἀλλ' ἐμπίπτῃ ἄνω (διὰ γὰρ τὸ μέγεθος ἐκ εὐκρυφῆς
ἐστὶ), τὸ δὲ συμμετρότερον ἄνωθεν ἐπηλυγισάμενον τῷ ἀρά-
χνι ὅπῃν μικράν. δύναται δ' ἀφίεμαι οἱ ἀράχαι τὸ ἀρά- 30
χνιον εὐθὺς γενόμενοι, ἐκ ἔσθων ὡς ὃν περίττωμα, καθάπερ
φησὶ Δημόκριτος, ἀλλ' ἀπὸ τῆ σώματος οἷον φλοῖον, ἢ τὰ
βάλλοντα ταῖς θρίξιν, οἷον αἱ ὕσριχες. περιτίθεται δὲ καὶ
περιελίττεται καὶ τοῖς μείζουσι ζώοις, ἐπεὶ καὶ ταῖς σαύ-

ραις ταῖς μικραῖς ἐπιβάλλον περὶ τὸ σῶμα περιθέν ἀφίη-
σιν, ἕως ἂν συλλάβῃ τὸ σῶμα· τότε δ' ἡδὴ δάκνει προ-
ελθόν.

Καὶ περὶ μὲν τέτων τῶν ζώων τέτον ἔχει τὸν τρόπον.
ἔστι δὲ τι γένος τῶν ἐντόμων, ὃ ἐν μὲν ὀνόματι ἀνώνυμὸν 40
ἐστίν, ἔχει δὲ πάντα τὴν μορφὴν συγγενικὴν· ἐστὶ δὲ ταῦτα
ἄσα κηρία, οἷον μελίτται καὶ τὰ παραπλήσια τὴν μορ-
φήν. τέτων δ' ἐστὶ γένῃ ἐννέα, ὧν τὰ μὲν ἐξ ἀγελαῖα, μέ-
λιττα, βασιλεῖς τῶν μελιττῶν, κηφὴν ὃ ἐν ταῖς μελιτταῖς,
σφήξ ὃ ἐπέτειος, ἔτι δ' ἀνθρήνη καὶ τεθρήνδων· μοναδικὰ δὲ
τρία, σειρήν ὃ μικρός, φαιός, ἄλλος σειρήν ὃ μείζων, ὃ
μέλας καὶ ποικίλος, τρίτος δ' ὃ καλούμενος βομβύλιος,
μέγιστος τέτων. οἱ μὲν ἔν μύρμηκες θηρεύουσι μὲν ὕδεν, τὰ
δὲ πεποιημένα συλλέγουσιν· οἱ δ' ἀράχαι ποῖσι μὲν ὕδεν
ἔδ' ἀποτίθενται, θηρεύουσι δὲ μόνον τὴν τροφήν· τῶν δ' ἐννέα
γενῶν τῶν εἰρημένων περὶ μὲν τῶν λοιπῶν ὕσπερ λεχθήσε-
ται, αἱ δὲ μελίτται θηρεύουσι μὲν ὕδεν, αὐταὶ δὲ ποῖνται
καὶ ἀποτίθενται· ἐστὶ γὰρ αὐταῖς τὸ μέλι τροφή. δῆλον δὲ
ποῖσιν, ὅταν τὰ κηρία ἐπιχειρῶσιν οἱ μελιτταργοὶ ἐξαιρεῖν·
θυμιάμεναι γὰρ καὶ σφόδρα πονῆσαι ὑπὸ τῇ καπνῷ τότε
μάλισα τὸ μέλι ἐσθίσιν, ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ χρόνῳ ἢ σφόδρα
ὀρώνται, ὡς φειδόμεναι καὶ ἀποτιθέμεναι τροφῆς χάριν.
ἔστι δ' αὐταῖς καὶ ἄλλη τροφή, ἣν καλοῦσι τινες κήρινθον·
ἔστι δὲ τέτο ὑποδέερον καὶ γλυκύτητα συκώθι ἔχον, κο-
μίξουσι δὲ τέτο τοῖς σκέλεσι καθάπερ καὶ τὸν κηρόν. ἐστὶ δὲ
περὶ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν καὶ τὸν βίον πολλὴ ποικιλία. ἐπει-
δὴν γὰρ παραδοθῇ αὐταῖς καθαρὸν τὸ σμῆνος, οἰκοδομῶσι
τὰ κηρία, φέρουσι τῶν τ' ἄλλων ἀνθέων καὶ ἀπὸ τῶν δέν-
δρων τὰ δάκρυα, ἰτέας τε καὶ πτελέας καὶ ἄλλων τῶν
κολλωδεδάτων. τέτω δὲ καὶ τὸ ἔδαφος διαχρίναι τῶν ἄλ-
λων θηρίων ἔνεκεν· καλῶσι δ' οἱ μελιτταργοὶ τέτο κόνισιν.
καὶ τὰς εἰσόδους δὲ παροικοδομῶσιν, ἐὰν εὐρεῖται ὧσιν. πλάτ-
τουσι δὲ κηρία πρῶτον ἐν οἷς αὐταὶ γίνονται, εἴτ' ἐν οἷς οἱ
καλέμενοι βασιλεῖς καὶ τὰ κηφήνια. τὰ μὲν ἔν αὐτῶν αἰε

3. παχύ D^a. || 5. ἔχον] ἔχει A^cC^a. || 9. κέρατα A^cC^a. || μονίξεται post lacunam P. || 10. τέτοις om P in lacuna. || 12. ἀλλα-
χόθι A^a. || 13. θύραν P. || τηρεῖσα] τη P, om E^a. || καπεῖθ' PD^a. || τι om C^aE^a. || 14. μὲν περίδ· περιελίττει P. || 15. ἤνεγκεν
E^a, ἤνεγκεν P. || 17. ἀπόλαυσις PA^aC^aE^a. || 18. ἀνεσάμενον PA^aE^a. || 20. λυμᾶνται A^a. || 25. γένῃ ἐστὶ D^a. || 26. κάτωθεν om
A^a. || 28. ἐμπίπτει A^a. || εὐκρυφά D^a, εὐφύες A^a. || 29. ἐπιλυγισάμενον PC^a. || 30. δύναται] ἢ δύναται D^a. || 31. ἐκ] ὡ ἐκ A^cC^a,
ἐδ' D^a. || ὡς δὲ] ὅσον D^a. || 32. φησὶν ὃ δημόκριτος D^a. || ἢ τὰ βάλλοντα] μεταβάλλονται D^a, εἴτα βάλλονται A^cC^a. || 33. ὡς τριχῆς
A^a. || 34. περιελίττει PA^aC^aE^a. || αὐραῖς A^cC^a.

2. τῷ σῶματι A^cC^a. || τὸ δ' ἡδὲ PE^a, ὃ δὲ A^cC^a. || προελθόν E^a. || 4. μὲν] μὲν ἔν PA^a. || τέτων om A^a. || τῶν om P. ||
5. ἀνώνυμον Gaza: PA^aC^aD^aE^a ὀμώνυμον. || 6. πᾶσαν C^a. || 7. μελίττα P. || καὶ — 8. μελίττα om A^a. || 9. βασιλεῖς τῶν μελιττῶν
om PA^aC^aD^aE^a. || 10. ἀνθρήνη PD^a. || τῶν τεθρήνων A^a. || μοναδικὰ A^cC^a. || 11. εἰρήνη utrobique A^cC^a. || φάλξ PD^a. || 17. μελίτται
PA^aD^a. || αὐταὶ A^a. || 19. μελιτταργοὶ D^aE^a. || ἐξαιρεῖν plerique. || 20. γὰρ om C^a. || 23. ταύταις A^cC^a. || κήρινθον C^a, κήριον P. ||
25. τέτο om E^a. || δὲ καὶ περὶ P. || 26. βίον αὐτῶν πολυποικιλία A^a. || 28. δ' A^a. || 29. τὸ δάκρυον P. || 30. διαχρίναι P. || 31.
μελιτταργοὶ A^cE^a. || κήρην P, κήρην D^a, κόμμωσιν Plinius. || 33. δὲ] δὲ καὶ A^cC^a.

πλάττῃσι, τὰ δὲ τῶν βασιλέων ὅταν ἢ πολυγονία, τὰ δὲ κηφήνια ἐὰν μέλιτος ἀφθονία ἐπισημαίνῃ. πλάττουσιν δὲ τὰ μὲν τῶν βασιλέων πρὸς τοῖς αὐτῶν (μικρὰ δ' ἐξὶ ταῦτα), τὰ δὲ κηφήνια πρὸς αὐτά· ἐλάττω δ' ἐξὶ ταῦτα τῷ μεγέθει τῶν μελιττῶν. ἄρχονται δὲ τῶν ἰσῶν ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τῶ σμήνους, καὶ κάτω συνυφεῖς ποῖσιν ἕως τῆς ἐδάφους ἰσῆς πολλὰς. αἱ δὲ θυρίδες καὶ αἱ τῶ μέλιτος καὶ τῶν σχαδόνων ἀμφίξομοι· περὶ γὰρ μίαν βάσιν δύο θυρίδες εἰσὶν, ὥσπερ ἡ τῶν ἀμφικυπέλλων, ἡ μὲν ἐντὸς ἡ δ' ἐκτός. αἱ δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν κηρίων πρὸς τὰ σμήνη 10 συνύφειται, ὅσον ἐπὶ δύο ἢ τρεῖς γίγνεται κύκλῳ, βραχεῖται καὶ κενὰ μέλιτος· πληρέστερα δὲ τῶν κηρίων τὰ μάλιστα τῷ κηρῷ καταπεπλασμένα. περὶ δὲ τὸ σῶμα τῶ σμήνους τὸ μὲν πρῶτον τῆς εἰσόδου περιαληλύπτει μίτυι· τὸτο δ' ἐξὶ μέλαν ἱκανῶς, ὥσπερ ἀποκαθαρμ' αὐταῖς τῶ κηρῷ, καὶ τὴν 15 ὁσμὴν δριμύ, φάρμακον δ' ἐξὶ τυμμάτων καὶ τῶν τοῖστων ἐμπυνημάτων· ἡ δὲ συνεχὴς ἀλοιφή τούτῳ πιστόκηρος, ἀμβλύτερον καὶ ἥττον φαρμακῶδες τῆς μίτους. λέγουσι δὲ τινες τὰς κηφῆνας κηρία μὲν πλάττειν καθ' αὐτὰς καὶ ἐν τῷ αὐτῷ σμήνι καὶ ἐν τῷ ἐνὶ κηρίῳ μεριζομένους πρὸς τὰς με- 20 λίσσας, μελιττεργεῖν μέντοι ἕθεν, ἀλλὰ τρέφεσθαι τῷ τῶν μελιττῶν καὶ αὐτὰς καὶ τὰς νεοττὰς. διατρίβουσι δ' οἱ κηφῆνες τὰ μὲν πολλὰ ἔνδον, ἐὰν δ' ἐκπετασθῶσι, προσφέρονται ῥύβδην ἄνω πρὸς τὸν ἑρανό, ἐπιδιπνέοντες αὐτὰς καὶ ὥσπερ ἀπογυμνάζοντες· ὅταν δὲ τὸτο δράσωσι, πάλιν εἰς 25 ἐλθόντες εὐωχῶνται. οἱ δὲ βασιλεῖς ἔβρονται ἔξω, ἐὰν μὴ μετὰ ὅλου τῷ ἑσμῷ, ἔτ' ἐπὶ βοσκῇ ἔτ' ἄλλως. φασὶ δὲ καὶ ἐὰν ἀποπλανηθῇ ὁ ἀφροσύνη, ἀνιχνεύσας μεταθεῖν ἕως ἂν εὕρωσι τὸν ἡγεμόνα τῇ ὁσμῇ. λέγεται δὲ καὶ φέρεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῷ ἑσμῷ, ὅταν πέτεσθαι μὴ δύνηται· καὶ ἐὰν 30 ἀπόληται, ἀπόλλυσθαι τὸν ἀφροσύνη· ἐὰν δ' ἄρα χρόνον τινὰ διαμείνωσι καὶ κηρία ποιήσωσι, μέλι οὐκ ἐγγίγνεσθαι καὶ αὐτὰς ταχὺ ἀπόλλυσθαι. τὸν δὲ κηρὸν ἀναλαμβάνουσιν αἱ μέλισσαι ἀριχόμεναι πρὸς τὰ βρύα ὅξενος τοῖς ἔμπρο-

σθεν ποσὶ· τέττις δ' ἐκμάττεισιν εἰς τὰς μέσας, τὰς δὲ μέσας εἰς τὰ βλαισὰ τῶν ὀπισθίων· καὶ ἔτω γεμισθεῖσαι ἀποπέτονται, καὶ δῆλαί εἰσι βαρυνόμεναι. καθ' ἐκάστην δὲ πτῆσιν ἔβαδίζει ἡ μέλιττα ἐφ' ἕτερα τῷ εἶδει ἄνθη, οἷον ἀπὸ ἴου ἐπὶ ἴον, καὶ οὐ θιγγάνει ἄλλου γε, ἕως ἂν εἰς τὸ σμήνος εἰσπετασθῇ. ὅταν δ' εἰς τὸ σμήνος ἀφίκωνται, ἀποσειόνται, καὶ παρακολυθῶσιν ἐκάστη τρεῖς ἢ τέτταρες. τὸ δὲ λαμβανόμενον ἔβαδίζειν ἐστὶν ἰδεῖν· ἐδὲ τὴν ἐργασίαν ὅτινα τρόπον ποῖνται, ἔκ ὥπται· τῶ δὲ κηρῷ ἡ ἀνάληψις θεωρήσεται ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, διὰ πυκνότητα τῶν φύλλων ἐν ταῦτ' διαμενῶν πλείω χρόνον. μετὰ δὲ τὸτο νεοττεύουσιν. ἕθεν δὲ κωλύει ἐν τῷ αὐτῷ κηρίῳ εἶναι νεοττὰς καὶ μέλι καὶ κηφῆνας. ἐὰν μὲν οὖν ὁ ἡγεμὼν ζῇ, χωρὶς φασὶ τὰς κηφῆνας γίγνεσθαι, εἰ δὲ μὴ, ἐν τοῖς τῶν μελιττῶν κυττάρους γενεῖσθαι 10 ὑπὸ τῶν μελιττῶν, καὶ γίγνεσθαι τούτους θυμικωτέρους· διὸ καὶ καλεῖσθαι κεντρωτῆς, ἔκ ἔχοντας κέντρον, ἀλλ' ὅτι βέλονται μὲν ἔδυνανται δὲ βάλλειν. εἰσὶ δὲ μελίσσους οἱ τῶν κηφῆνων κύτταροι. ἀναπλάττῃσι δὲ ὅτε μὲν καὶ αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ κηρία τὰ τῶν κηφῆνων, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δ' ἐν τοῖς 20 τῶν μελιττῶν· διὸ καὶ ἀποτεμνουσιν. εἰσὶ δὲ γένη τῶν μελιττῶν πλείω, καθάπερ εἴρηται πρότερον, δύο μὲν ἡγεμόνων, ὁ μὲν βελτίων πυρρὸς, ὁ δ' ἕτερος μέλας καὶ ποικιλωτέρος, τὸ δὲ μέγεθος διπλάσιος τῆς χρηστῆς μελιττῆς· ἡ δ' ἀρίστη μικρά, στρογγύλη καὶ ποικίλη, ἄλλη μακρά, 25 ὁμοία τῇ ἀνθρώπῃ. ἕτερος ὁ φῶρ καλέμενος, μέλας, πλατυγαστῆρ. ἔτι δ' ὁ κηφῆν· ἕτος μέγιστος πάντων, ἀκέντρος δὲ καὶ νωθρός. διαφέρουσι δ' αἱ γινόμεναι τῶν μελιττῶν αἰτ' ἀπὸ τῶν τὰ ἡμέρα νεομμένων καὶ ἀπὸ τῶν τὰ ὀρεῖνά· εἰσὶ γὰρ αἱ ἀπὸ τῶν ὑλονόμων δασύτεραι καὶ ἐλάττους καὶ ἐργατικώτεραι καὶ χαλεπωτέραι. αἱ μὲν ἔν χρησάι μέλιται ἐργάζονται τὰ τε κηρία ὁμαλὰ καὶ τὸ ἐπιτολῆς κάλυμμα 30 πᾶν λεῖον, ἔτι δ' ἐν εἶδος τῶ κηρίῳ, οἷον ἅπαν μέλι ἢ νεοττὰς ἢ κηφῆνας· ἂν δὲ συμβῇ ὥς ἐν τῷ αὐτῷ κηρίῳ ἅπαντα ποιῇν αὐτά, ἕξαι ἐφεξῆς ἐν εἶδος ἐργασμένον δι' ἀν-

2. ὅταν *A*^a. || ἀφθονία Sylburgius: codices ἀφθονίαν. || 6. συνυφές (συνυφές *A*^a) ποῖσιν τε ἕως (ὡς *A*^a*C*^a) *PA*^a*C*^a*D*^a*E*^a. correxit Turnebus. || 11. συνυφείαι *PC*^a*E*^a, συνυφείαι *A*^a, συνυφύται *D*^a. || 14. μήτυι et 18. μήτους *A*^a*C*^a. || 16. τριμμάτων *P*. || 17. ἐμπυνημάτων *A*^a*C*^a. || 20. ἐλ om *A*^a*C*^a. || μυριζομένους *P*. || 21. μελιττεργεῖν *D*^a*E*^a. || τὸ *PD*^a. || 24. ῥύβδην *A*^a*C*^a. || 25. δράσει *A*^a. || 28. ὁ αὐτῶν ἑσμός *A*^a*C*^a. || μεταθεῖναι ὡς *A*^a, μεταθεῖν ἕως *E*^a. || 30. αὐτῇ *D*^a. || 31. ἀπόλλυται *A*^a*D*^a. || ἀπολύεσθαι αὐτῶν τὸν ἑσμόν *A*^a, ἀπόλλυσθαι τὸν αὐτῶν ἑσμόν *C*^a. || 32. διαμείνωσι *E*^a. || κηρία ἔ π. *D*^a. || 33. ἀπολύεσθαι *A*^a. || ἀναλαμβάνουσιν *A*^a. || 34. ἀρχόμεναι *A*^a*C*^a, ἀρρύνονται *D*^a. || τοῖς πρὸς τοῖς *D*^a. || ἔμπροστε *C*^a.

1. αἰμάττεισιν *D*^a. || 2. βλαισὰ *E*^a. || χωσθεῖσαι *D*^a, σθεῖσαι *PE*^a. || 3. εἰσι] δὲ εἰσι *D*^a. || δὲ om *E*^a. || 6. εἰσπετασθῇ. ὅταν δ' εἰς τὸ σμήνος om *PA*^a*C*^a*E*^a. || ἀποσειόντα *A*^a. || 7. ἐκάστοτε *P*. || 8. ἐδὲ] ἔ δὲ *A*^a*C*^a, ἢ *D*^a. || ὅτινα] τίνα *D*^a, ἢ τίνα *PA*^a*C*^a. || 11. τὸτο δὲ *A*^a. || 12. αὐτῷ om *PE*^a. || κηρίῳ intpp: κηρῷ *PC*^a*D*^a, κηρῷ *A*^a. || 14. γενέσθαι *A*^a*C*^a. || 16. κέντρον om *PA*^a*C*^a*E*^a. || 19. τὰ ante τῶν om *A*^a. || ἐπὶ om *A*^a*C*^a*E*^a. || 21. δύο ὁ μὲν ἡγεμὼν ὡς ὁ *A*^a*C*^a. || 22. μὲν] δὲ *A*^a. || 25. ἀρρύνῃ *C*^a. || ὁ ἕτερος ὁ *A*^a. || 26. ἔτι om *A*^a*C*^a. || 29. γὰρ] δὲ *A*^a*C*^a. || 30. αἱ om *A*^a*C*^a. || 32. ἔτι *PC*^a*D*^a*E*^a. || 33. ἐὰν *C*^a. || 34. ἐλ *A*^a.

πλάς. αἱ δὲ μικραὶ τὰ τε κηρία ποῖσιν ἀνώμαλα καὶ τὸ
κάλυμμα ἀνωδηκός, ὅμοιον τῷ τῆς ἀνθρήνης, ἔτι δὲ τὸν
γόνον καὶ τὰλλα ἔτεταγμένα ἀλλ' ὡς ἀν' τύχη· γίνονται
δ' ἐξ αὐτῶν οἱ τε πονηροὶ ἡγεμόνες καὶ κηφήνες πολλοὶ καὶ
οἱ φῶρες καλῶμενοι, μέλι δ' ἢ πάνυ βραχὺ ἢ οὐδέν. ἐπι- 5
κάθηνται δ' ἐπὶ τοῖς κηρίοις αἱ μέλιτται καὶ συμπέττουσιν·
ἐὰν δὲ τοῦτο μὴ ποίωσι, φθειρεσθῆαι φασι τὰ κηρία καὶ
ἀραχνῶσθαι. καὶ ἐὰν μὲν τὸ λοιπὸν δύνωνται κατέχειν ἐπι-
καθήμεναι, τῷθ' ὥσπερ ἔκβρωμα γίνεται, εἰ δὲ μή, ἀπόλ-
λυνται ὅλα. γίνεται δὲ σκωλήκια ἐν τοῖς φθειρομένοις, ἀ 10
πτερόμενα ἐκπέταται. καὶ τὰ πίπτοντα δὲ τῶν κηρίων ὀρθῶ-
σιν αἱ μέλιτται, καὶ ὑφίστασιν ἐρείσματα, ὅπως ἀν' δύνω-
νται ὑπιέσθαι· ὅταν γὰρ μὴ ἔχωσιν ὁδὸν ἢ προσπορεύσονται,
ἔπροσκαβίξουσιν, εἴτ' ἀραχνῶσθαι. τῷ δὲ φωρὸς καὶ κηφήνος
γενομένων οὐδέν ἐστιν ἔργον, τὰ δὲ τῶν ἄλλων βλάπτουσιν. 15
ἀλίσκομενοι δὲ θήσκουσιν ὑπὸ τῶν χρησῶν μελιττῶν. κτεί-
νῃσι δ' αὐταὶ σφόδρα καὶ τῶν ἡγεμόνων τὸς πολλὰς, καὶ
μᾶλλον τοὺς πονηροὺς, ἵνα μὴ πολλοὶ ὄντες διασπῶσι τὸν
ἔσμον. κτείνῃσι δὲ μάλισα, ὅταν μὴ πολύγονον ἢ τὸ σμῆ-
νος μηδὲ ἀφέσεις μέλλωσι γίγνεσθαι· ἐν γὰρ τούτοις τοῖς 20
καιροῖς καὶ τὰ κηρία διαφθεῖρῃσι τὰ τῶν βασιλέων, ἐὰν ἢ
παρεσκευασμένα, ὡς ἐξαγωγέων ὄντων. διαφθεῖρῃσι δὲ καὶ
τὰ τῶν κηφήνων, ἐὰν ὑποφαίνῃ ἀπορία μέλιτος καὶ μὴ
εὐμελιτῇ τὰ σμῆνη· καὶ τοῖς ἐξαιρῶσι περὶ τῷ μέλιτος τότε
μάχονται μάλισα, καὶ τὸς ὑπάρχοντας τῶν κηφήνων ἐκ- 25
βάλλῃσι, καὶ πολλὰκις ὀρώνται ἐν τῷ τεύχεϊ ἀποκαθήμε-
ναι. πολεμῶσι δὲ σφόδρα αἱ μικραὶ τῷ γένει τῷ μακρῷ,
καὶ πειρῶνται ἐκβάλλειν ἐκ τῶν σμηνῶν· καὶ ἐπικρατήσωσι
τῷτο δοκεῖ ὑπερβολῇ γίγνεσθαι ἀγαθὸν σμῆνος. αἱ δ' ἔτε-
ραι ἀν' γένωνται αὐταὶ ἐφ' ἑαυτῶν, ἀργῆσι τε καὶ τέλειως 30
ἐθὲν ποῖσιν ἀγαθόν, ἀπόλλυνται δὲ καὶ αὐταὶ πρὸ τῷ φθι-
νοπύρου. ὅσας δὲ κτείνῃσιν αἱ χρησαὶ μέλιτται, πειρῶνται
μὲν ἔξω τῷ σμηνὸς τῷτο πράττειν· ἐὰν δ' ἔσω τις ἀποθάνῃ,
ἐξάγῃσιν ὁμοίως. οἱ δὲ φῶρες καλῶμενοι κακερῶσι μὲν καὶ

τὰ παρ' αὐτοῖς κηρία, εἰτέρχονται δέ, ἐὰν λάθῳσι, καὶ εἰς τὰ ἀλλότρια· ἐὰν δὲ ληφθῶσι, θνήσκουσιν. ἔργον δ' ἐστὶ λαθεῖν· ἐπὶ τε γὰρ εἰσὶδω ἐκάσῃ φύλακές εἰσιν, αὐτός τε ἐὰν εἰσελθὼν λάθῃ, διὰ τὸ ὑπερπεπλησθαι ὃ δύναται πέτεσθαι, ἀλλὰ πρὸ τῆ σμῆνης κυλίσεται, ὥς' ἔργον ἐστὶν αὐτῷ ἐκφυγεῖν. οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτοὶ μὲν ἔχ ὀρῶνται ἔξω ἄλλως ἢ μετ' ἀφέσεως· ἐν δὲ ταῖς ἀφέσεσιν αἱ λοιπαὶ περὶ τῶν συνεσπειραμένα φαίνονται. ὅταν δ' ἄφεςτις μέλλῃ γίνεσθαι, φωνὴ μονῶτις καὶ ἴδιος γίνεται ἐπὶ τινος ἡμέρας, καὶ πρὸ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὀλίγα πέτονται περὶ τὸ σμῆνος· εἰ δὲ γίνεται καὶ ὁ βασιλεὺς ἐν ταύταις, ἔκ ὧπταί πω διὰ τὸ μὴ ῥάδιον εἶναι. ὅταν δ' ἀθροισθῶσιν, ἀποπέτονται καὶ χωρίζονται καθ' ἕκασον τῶν βασιλέων αἱ ἄλλαι· ἐὰν δὲ τύχωσιν ὀλίγα πολλαῖς ἐγγὺς καθεζόμεναι, μετανίστανται αἱ ὀλίγα πρὸς τὰς πολλὰς, καὶ τὸν βασιλέα ὃν ἀπέλιπον, ἐὰν συνακολυθίσῃ, διαφθείρουν. τὰ μὲν ἔν περὶ τὴν ἀπολειψιν καὶ ἄφεςιν τῶν συμβαίνει γίνεσθαι τὸν τρόπον. εἰσὶ δ' αὐταῖς τεταγμένα ἐφ' ἕκασον τῶν ἔργων, οἷον αἱ μὲν ἀνθοφορῶσιν, αἱ δ' ὑδροφορῶσιν, αἱ δὲ λεαίνουσιν καὶ κάτορθῶσι τὰ κηρία. φέρεται δ' ὕδωρ, ὅταν τεκνοτροφῇ· πρὸς σάρκα δ' ἕθενος καθίζει, ὃδ' ὀψοφαγεῖ. χρόνος δ' αὐταῖς οὐκ ἔστιν εἰσισμένος ἀφ' ὅτου ἄρχονται ἐργάζεσθαι· ἀλλ' ἐὰν τάπιπτήδεια ἔχῃσι καὶ εὖ διάγωσι, μᾶλλον ἐν ὥρᾳ τῆ ἔτης ἐγχειρῶσι τῇ ἐργασίᾳ, καὶ ὅταν εὐθία ἢ, συνεχῶς ἐργάζονται. καὶ εὐθὺς δὲ νέα ἔστα, ὅταν ἐκδύῃ, ἐργάζεται τριταία, ἐὰν ἔχῃ τροφήν. καὶ ὅταν ἐσμὸς προκάθῃται, ἀποτρέπονται εἶναι ἐπὶ τροφήν, εἰτ' ἐπανέρχονται πάλιν. ἐν δὲ τοῖς εὐθηνούσι τῶν σμηνῶν ἐκλείπει ὁ γόνος τῶν μελιττῶν περὶ τετταράκονθ' ἡμέρας μόνον τὰς μετὰ χειμερινὰς ποπὰς. ἐπειδὴν δ' ἡζύξημένοι ᾧσιν οἱ νεοττοί, τροφήν αὐτοῖς παραθεῖται καταχρίουσιν· ὅταν δ' ἦ δυνατός, αὐτὸς διελὼν τὸ κάλυμμα ἐξέρχεται. τὰ δὲ γινόμενα θηρία ἐν τοῖς σμήνεσι καὶ λυμανόμενα τὰ κηρία αἱ μὲν χρῆσαι μέλιτται ἐκκαθαίρουν, αἱ δ' ἕτεραι διὰ κακίαν περιορῶσιν ἀπολλύ-

1. μικρὰ D^a . || 2. τὸ P . || ἀνδρὶν PD^a . || 3. τὰλλα τεταγμένα ὡς $PA^aC^aD^aE^a$. || 4. αὐτῆς A^a . || πολλοὶ κηφῆνες PA^aC^a . || 5. φλῶρες P . || δ' ᾧ] δὴ $A^aC^aE^a$, δὲ PD^a . || 6. ἐπὶ] ἐν D^a . || 7. θηρία A^a . || 9. ἀπόλλυνται D^a . || 11. πτερωμένα A^a . || δὲ τῶν δὲ κηρίων A^a . || 12. ἐρμῆατα $PA^aC^aE^a$. || ἂν om PD^a . || 13. προσπορεύονται D^a . || 14. ἀραχνί ται P . || κηφῆνη A^a . || 15. γενομένη C^a . || ἐςιν] δὴ C^a , δεῖ A^a . || 16. κτεινόμεναι. E^a . || 18. μὴ om C^a . || πολλοὶ ὄγτες] πονήρῳ ὡς καὶ A^a . || 23. ἂν PC^a . || ὑποφαίγη] ἢ D^a . || ἀπομοιρία A^aC^a . || μὴ εὐμελίττα σμήνη C^a , μὴ ἔ μέλιτα σμήνη A^a , μὴ εὐμελίττῃ τὰ σμήνη D^a . || 27. αἶ om A^a . || 29. ὑπερβολῇ γίνεσθαι] ὑπερβαλέσθαι A^a . || 30. αὐτῶν P . || 34. κακουργῶσι] καὶ κακουργῶσι A^aC^a .

1. αὐτῶν A^a . || εἰς] καὶ εἰς D^a . || 2. ληφθῶσιν] ληφθῶσιν εἰς τὰ ἀλλότρια PD^a . || λαβεῖν D^a . || 3. εἰσὶν γὰρ D^a . || 4. ὑπερ-
πλησθῆναι D^a . || 11. πω] ἤτοι $PA^aC^aD^aE^a$. || 12. ἀποπέτναι $PA^aC^aE^a$. || 13. αἱ δ' ἄλλαι ἐὰν (καὶ A^a) τυχῶσιν A^aC^a . || 19. αἱ
δὲ ὑποφορεῖσιν om PD^a . || 21. ὁ-φορῶν A^a . || 22. ἐνδύσθαι A^aC^a . || 23. τ' ἐπιτήδεια P . || ἔχη $PA^aC^aE^a$. || εἴ διαφύγει P , εὐδία
ᾧσι D^a . || 25. ἐκδύει A^a . || 26. ἀποπέτνει D^a . || 28. εὐσθενεῖ A^aC^a . || 30. ἐὰν PC^a . || αὐχμηροὶ A^a . || 31. κατακτείνουσιν D^a . || ἀδύ-
νατος $PA^aC^aE^a$. || 33. καὶ] καὶ τὰ $PA^aC^aE^a$.

μένα τὰ ἔργα. ὅταν δὲ τὰ κηρία ἐξαιρῶσιν οἱ μελιττεργοί, ἀπολείπουσιν αὐταῖς τροφήν διὰ χειμῶνος, ἢ ἐὰν μὲν διαρκὴς ᾖ, σῶζεται τὸ σμῆνος, εἰ δὲ μὴ, ἐὰν μὲν χειμῶν ᾖ, αὐτὲς θνήσκουσιν, εὐδιῶν δ' ὕσων ἐκλείπουσιν τὸ σμῆνος. τροφὴ δὲ χρῶνται μέλιτι καὶ θέρυς καὶ χειμῶνος· τίθενται δὲ καὶ 5 ἄλλην τροφήν ἐμπερὴ τῷ κηρῷ τὴν σκληρότητα, ἣν ὀνομάζουσιν τινες σανθαράκην. ἀδικῶσι δ' αὐτὰς μάλισα οἱ τε σφῆκες καὶ οἱ αἰγίβαλοι καλύμενοι τὰ ὄρνεα, ἔτι δὲ χελιδὼν καὶ μέροψ. θηρεύουσιν δὲ καὶ οἱ τελματιαῖοι βάτραχοι πρὸς τὸ ὕδωρ αὐτὰς ἀπαντῶσας· διόπερ καὶ τέττες οἱ με- 10 λισσεῖς ἐκ τῶν τελμάτων, ἀφ' ὧν ὑδρεύονται αἱ μέλιτται, θηρεύουσιν, καὶ τὰς σφηκίας καὶ τὰς χελιδόνας τὰς πλησίον τῶν σμηνῶν ἐξαιρῶσι, καὶ τὰς τῶν μερόπων νεοττίας. ὕδεν δὲ φεύγουσι τῶν ζῴων ἀλλ' ἢ ἑαυτάς. ἢ δὲ μάχη αὐτῶν ἐστὶ καὶ πρὸς αὐτάς καὶ πρὸς τὰς σφῆκας· καὶ ἔξω μὲν 15 ἔτε ἀλλήλας ἀδικῶσιν ἔτε τῶν ἄλλων ὕδεν, τὰ δὲ πρὸς τῷ σμῆνι ἀποκτείνουσιν, ὧν ἂν κρατήσωσιν. αἱ δὲ τύπτουσαι ἀπόλλυνται διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τὸ κέντρον ἀνευ τῆς ἐντέρου ἐξαιρεῖσθαι· πολλάκις γὰρ σῶζεται, ἐὰν ὁ πληγεὶς ἐπιμελῇται καὶ τὸ κέντρον ἐκθλήψῃ· τὸ δὲ κέντρον ἀποβαλῶσα 20 ἢ μέλιττα ἀποθνήσκει. κτείνουσιν δὲ βάλλουσαι τὰ μεγάλα τῶν ζῴων, καὶ ἵππος ἡδὴ ἀπέθανεν ὑπὸ μελιττῶν. ἦκιστα δὲ χαλεπαίνουσιν οἱ ἡγεμόνες καὶ τύπτουσιν. τὰς δ' ἀποθησκύσας τῶν μελιττῶν ἐκκομίζουσιν ἔξω, καὶ τὰλλα δὲ καθαριώτατόν ἐστι τὸ ζῶον· διὸ καὶ τὸ περίττωμα πολλάκις 25 ἀφαιρῶσιν ἀποπετόμεναι, διὰ τὸ δυσώδες εἶναι. δυσχεραίνουσιν δ', ὥσπερ εἴρηται, ταῖς δυσώδεσιν ὀσμαῖς καὶ ταῖς τῶν μύρων· διὸ καὶ τὰς χρωμένους αὐτοῖς τύπτουσιν. ἀπόλλυνται δὲ διὰ τε ἄλλα συμπτώματα, καὶ ὅταν οἱ ἡγεμόνες πολλοὶ γενόμενοι ἕκαστος αὐτῶν μέρος ἀπαγάγῃ. ἀπόλλυσσι δὲ καὶ 30 ὁ φύσος τὰς μελίττας· ἐπὶ τὰς εἰσόδους γὰρ ἐλθὼν φυσαῖ τε καὶ ἐπιτηρῶν ἐκπετομένους κατεσθίει· ὑπὸ μὲν οὖν τῶν μελιττῶν οὐθεν κακὸν δύναται πάσχειν, ὁ δ' ἐπιμελούμενος

τῶν σμηνῶν κτείνει αὐτόν. τὸ δὲ γένος τὸ τῶν μελιττῶν δ' εἴρηται ὅτι πονηρὸν τε καὶ τραχεῖα τὰ κηρία ἐργάζεται, εἰσὶ τινες τῶν μελιττεργῶν οἱ φασὶ τὰς νέας μάλισα τῷτο ποι- εῖν δι' ἀνεπισημοσύνην· νέαι δ' εἰσὶν αἱ ἐπέτειοι. ἔχ' ὁμοίως δ' οὐδὲ κεντούσιν αἱ νέαι· διὸ οἱ ἐσμοὶ φέρονται· εἰσὶ γὰρ νέων μελιττῶν. ὅταν δ' ὑπολίπῃ τὸ μέλι, τὰς κηφῆνας ἐκβάλλουσιν, καὶ παραβάλλουσιν σῖκα καὶ τὰ γλυκεῖα αὐταῖς, τῶν δὲ μελιττῶν αἱ μὲν πρεσβύτεραι τὰ εἶσω ἐργάζονται, καὶ δασεῖαί εἰσι διὰ τὸ εἶσω μένειν, αἱ δὲ νέαι ἔξωθεν φέ- 10 ρουσιν καὶ εἰσὶ λειότεραι. καὶ τὰς κηφῆνας δὲ ἀποκτείνουσιν, ὅταν μνηκέτι χωρῇ αὐταῖς ἐργαζομένας· εἰσὶ δ' ἐν μυχῷ τῷ σμῆνος. ἡδὴ δὲ νοσήσαντός τινος σμῆνος ἡλθόν τινες ἐπ' ἀλλότριον, καὶ μαχόμεναι νικῶσαι ἐξέφερον τὸ μέλι· ἐπεὶ δ' ἀπέκτεινεν ὁ μελιττεργός, ὥτως ἐπέζησαν αἱ ἔτεραι καὶ 15 ἡμύνοντο, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκ ἔτυπον. τὰ δὲ νοσήματα ἐμπίπτει μάλισα εἰς τὰ εὐθηνῆτα τῶν σμηνῶν, ὅ τε καλόμενος κληῖρος· τῷτο γίνεται ἐν τῷ ἐδάφει σικωλήκια μικρά, ἀφ' ὧν αὐξανομένων ὥσπερ ἀράχνια κατίσχει ὅλον τὸ σμῆνος, καὶ σήπεται τὰ κηρία· ἄλλο δὲ νόσημα οἷον ἀρ- 20 γία τις γίνεται τῶν μελιττῶν καὶ δυσωδία τῶν σμηνῶν. νομῇ δὲ τῶν μελιττῶν τὸ θυμόν· ἄμεινον δὲ τὸ λευκὸν τοῦ ἐρυθροῦ. τόπος δ' ἐν τῷ πνίγει μὴ ἀλεινός, ἐν δὲ τῷ χειμῶνι ἀλεινός. νοσοῦσι δὲ μάλισα, ὅταν ἐρυσσιβῶδῃ ἐργάζονται ὕλην. ὅταν δ' ἄνεμος ἢ μέγας, φέρουσι λίθον ἐφ' 25 ἑαυταῖς ἔρμα πρὸς τὸ πνεῦμα. πίνουσι δ', ἂν μὲν ἢ ποταμὸς πλησίον, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν ἢ ἐντεῦθεν, θέμεναι τὸ ἄχθος πρῶτον· ἐὰν δὲ μὴ ἢ, ἐτέρωθεν πίνουσαι ἀνεμοῦσι τὸ μέλι, καὶ εὐθὺς ἐπ' ἔργον πορεύονται. τῇ δὲ τοῦ μέλιτος ἐργασίᾳ διττοὶ καιροὶ εἰσὶν, ἕα καὶ μετόπωρον· ἡ- 30 διον δὲ καὶ λευκότερον καὶ τὸ σύνολον κάλλιόν ἐστι τὸ ἑαρινὸν τῷ μετοπωρινῷ. μέλι δὲ κάλλιον γίνεται ἐκ νέου κηρῷ καὶ ἐκ μόσχου· τὸ δὲ πυρρὸν αἰσχιον διὰ τὸ κηρίον· δια- φθίρεται γὰρ ὥσπερ οἶνος ὑπ' ἀγγεῖν· διὸ δεῖ ξηραίνειν

1. ἔργα αὐτῶν. ὅταν A^oC^o . || μελιττεργοὶ D^o . || 2. χειμῶνα καὶ ἐὰν δ. D^o . || διαρκὲς ἢ P , διαρκέση A^oC^o . || 3. εἰ] ἐὰν A^o . εἰ — 4. σμῆνος om E^o . || 7. αἰ PA^oC^o . || 8. αἰγίβαλοι A^oC^o , αἰγίβαλλοι P . || 13. νεοττίας $PA^oC^oD^oE^o$. || 15. καὶ om $PA^oC^oE^o$. || ἑαυτάς D^o . || πρὸς om $PA^oC^oE^o$. || τὰς P . || 16. τὰς D^o . || 20. ἀποβαλῶσι A^o , ἀποβάλλουσα PD^oE^o . || 21. ἢ — βάλλουσαι om A^oC^o . || 22. καὶ] οἷον $A^oC^oE^o$, om P . || 23. λ. παίνουσιν P . || 24. καθαριώτατόν E^o , καθαριώτατόν PA^oC^o . || 25. τῶν ζῴων $PA^oC^oE^o$. || διὸ καὶ] δι' ἑς A^o . || 26. ἀφίησιν PA^oC^o . || 30. ἀπαγάγῃ πη. ἀπόλλυσσι PC^oE^o . || 31. φύσαι A^o . || 33. κακὸν] δεινὸν E^o . || ἐπιμελούμενος A^o .

1. τὸ δὲ] διὰ τὸ A^oC^o . || 2. τε om E^o . || τραχεῖα A^oC^o . || ἀπεργάζεται A^o . || εἰσὶ δὲ τινες A^oC^o . || 3. μελιττεργῶν D^oE^o . || μάλισα τὰς νέας $PC^oD^oE^o$. || 5. δ' ὅδε] δὲ D^o . || οἱ om A^o . || 8. μελισσῶν $PC^oD^oE^o$. || τὰ εἶσω] ἔξω D^o . || 9. μένειν] μὲν εἶναι A^oC^o . || ἔξωθεν] ἔξωθεν μὲν A^o . || 11. δ'] γὰρ $PC^oD^oE^o$. || 14. μελιττεργός E^o . || ἐπέζησαν P , ἐξέσαν pr E^o . || 16. ἐκπίπτει C^o . || μάλλον εἰς τὰ εὐθηνῆτα A^o . || 17. κληῖρος C^o , σκληῖρος A^o , σκληῖρος D^oE^o et postposito 16. καλόμενος P . || 17. τῷτο] τότε rc A^o , τῷτο δὲ C^oD^o . || 18. αὐξομένων D^o . || 21. ταῖς μελίτταις A^oC^o . || 22. ἐν] ἐν τε D^o . || ἐν δὲ] καὶ ἐν $A^oC^oE^o$. ἐν — 23. ἀλεινός om P . || 25. ἑαυτοῖς A^o . || 26. ἐδαμοῖς A^o . || 27. ἀνιμῶσι E^o . || 28. ἐπ' ἔργον εὐθὺς D^o . || 30. δὲ om A^oC^o . || κάλλιόν] καὶ λειόν C^o , λειόν A^o . || 31. κάλλισον D^o . || ἐκ] τὸ ἐκ A^o . || καιρῷ P .

αὐτό. ὅταν δὲ τὸ θύμον αὐτῇ καὶ πλήρες γίνηται τὸ κηρίον, ἔκ πηγνυται τῷτο. ἔστι δὲ καλὸν τὸ χρυσοειδές· τὸ δὲ λευκὸν ἐκ ἐκ θύμης εἰλικρινές, ἀγαθὸν δὲ πρὸς ὀφθαλμούς καὶ ἔλκη. τῷ δὲ μέλιτος τὸ μὲν ἀσθενές ἀεὶ ἄνω ἐπιπολάζει, δὲ δὲ ἀφαιρεῖν, τὸ δὲ καθαρὸν κάτω. ὅταν δ' ἡ ὕλη αὐτῇ, κηρὸν ἐργάζονται· διὸ ἐκ τῆ σύμβολος τότε ἔξαιρετέον τὸν κηρόν· ἐργάζονται γὰρ εὐθύς. ἀφ' ὧν δὲ φέρουσιν, ἔστι τὰδε, ἀτρακτυλλίς, μελίλωτον, ἀσφόμελος, μυρρίνη, φλεώς, ἄγνος, σπάρτον. ὅταν δὲ τὸ θύμον ἐργάζονται, ὕδωρ μὴ γινῶσι πρὶν τὸ κηρίον καταλείπειν. ἀφοδεύουσι δ' αἱ μέλιται πᾶσαι ἢ ἀποπετόμεναι, ὥσπερ εἴρηται, ἢ εἰς ἓν κηρίον. εἰσὶ δ' αἱ μικραὶ ἐργάτιδες μᾶλλον τῶν μεγάλων, ὥσπερ εἴρηται, ἔχουσι δὲ τὰ πτερὰ περιτετριμμένα καὶ χοιρῶν μέλαιναν, καὶ ἐπικεκαυμένα· αἱ δὲ φαναὶ καὶ λαμπραὶ, ὥσπερ γυναῖκες ἀργαί. δοκῶσι δὲ χαίρειν αἱ μέλιται καὶ τῷ κρότῳ, διὸ καὶ κροτῶντές φασιν ἀθροίζειν αὐτάς εἰς τὸ σμήνος ὁσράκοις τε καὶ ψήφοις· ἔστι μέντοι ἄδηλον ὅπως εἰ ἀκύνουσιν, καὶ πότερον δι' ἡδονὴν τῷτο ποῦσιν ἢ διὰ φόβον. ἐξελαύνουσι δὲ καὶ τὰς ἀργὰς αἱ μέλιται καὶ τὰς μὴ φειδομένας. διήρηνται δὲ τὰ ἔργα, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, καὶ αἱ μὲν κηρία ἐργάζονται, αἱ δὲ τὸ μέλι, αἱ δ' ἐριθάκη· καὶ αἱ μὲν πλάττεσι κηρία, αἱ δὲ ὕδωρ φέρουσιν εἰς τὰς κύτταρας καὶ μιγνύουσι τῷ μέλιτι, αἱ δ' ἐπ' ἔργον ἔρχονται. ὄρθραιοι δὲ σιωπῶσιν, ἕως ἂν μία ἐγεῖρη βομβήσασα δις ἢ τρίς· τότε δ' ἐπ' ἔργον ἀθροαί πετόνται, καὶ ἐλθόντες πάλιν βορυβῶσι τὸ πρῶτον, κατὰ μικρὸν δ' ἤττον, ἕως ἂν μία περιπετομένη βομβήσῃ, ὥσπερ σημαίνουσα καθεύδειν· εἴτ' ἐξαπίνης σιωπῶσιν. διαγιγνώσκεται δ' ἰσχύειν τὸ σμήνος τῷ τὸν ψόφον εἶναι πολὺν καὶ κινεῖσθαι ἐξίστας καὶ εἰσίστας· τότε γὰρ σχαδόντας ἐργάζονται. πεινῶσι δὲ μάλισθ' ἢ ἡνίκ' ἂν ἄρχωνται ἐκ τῆ χειμῶνος. ἀργότεραι δὲ γίνονται, ἐὰν πλείον τις καταλίπη μέλι βλήττων· ἀλλὰ δεὶ πρὸς τὸ πλῆθος καταλείπειν τὰ κηρία· αἰθυμότερον δ'

ἐργάζονται καὶ ἐλάττω καταλειφθή. ἀργότεραι δὲ γίνονται καὶ μέγα τὸ κυψέλιον ἢ· αἰθυμότερον γὰρ ποῦσιν. βλίσσεται δὲ σμήνος χοῶ ἢ τρία ἡμίχρα, τὰ δ' εὐθνήντα δύο χοῶς ἢ πέντε ἡμίχρα· τρεῖς δὲ χοῶς ὀλίγα. πολέμιον δὲ πρόβατον ταῖς μελίταις, καὶ οἱ σφήκες, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον· θηρεύουσι δὲ τέτυς καὶ οἱ μελιττεργοί, λοπάδα τιθέντες καὶ κρέας εἰς αὐτὴν ἐμβάλλοντες· ὅταν δὲ πολλοὶ ἐμπίπτωσιν, ἐπὶ τὸ πῦρ πωμάσαντες ἐπιτιθέασιν. κηφῆνες δ' ὀλίγοι ἐνόντες ὠφελεῖσι τὸ σμήνος· ἐργατικωτέρας γὰρ ποῦσι τὰς μελίτας. προγιγνώσκουσι δὲ καὶ χειμῶνα καὶ ὕδωρ αἱ μέλιται· σημεῖον δέ, ἐκ ἀποπέτονται γὰρ ἀλλ' ἐν τῇ εὐδίᾳ αὐτῶ ἀνελθύνται, ὥ γινώσκουσιν οἱ μελιττουργοὶ ὅτι χειμῶνα προσδέχονται. ὅταν δὲ κρέμονται ἐξ ἀλλήλων ἐν τῷ σμήνῃ, σημεῖον γίνεται τῷτο ὅτι ἀπολείπει τὸ σμήνος. ἀλλὰ καταφυσῶσι τὸ σμήνος ὅνῳ γλυκεῖ οἱ μελιττεργοί, ὅταν τῷτο αἰσθωνται. φυτεύειν δὲ συμφέρει περὶ τὰ σμήνη ἀχράδας, κυάμους, πόαν Μηδικήν, Συρίαν, ὠχρεας, μυρρίνην, μήκωνα, ἔρπυλλον, ἀμυγδαλὴν. γινώσκουσι δὲ τινες τῶν μελιττεργῶν τὰς ἑαυτῶν ἐν τῷ νομῷ ἄλευρα καταπάσαντες. ἐὰν δ' ἔαρ ὄψιον γένηται ἢ αὐχμός, καὶ ὅταν ἐρυσίβη, ἔλαττον ἐργάζονται αἱ μέλιται τὸν γόνον.

Τὰ μὲν ἔν περὶ τὰς μελίτας τῷτο ἔχει τὸν τρόπον, τῶν δὲ σφηκῶν ἐστὶ δύο γένη. τῶτων δ' οἱ μὲν ἄγριοι σπά- νιοι, γίνονται δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, καὶ τίκτουσιν ἔκ κατὰ γῆς ἀλλ' ἐν ταῖς δρυσί, τὴν μὲν μορφὴν μέζεις καὶ προμηκέ- στεροι καὶ μεταγχεῶντες τῶν ἐτέρων μᾶλλον, ποικίλοι δὲ καὶ ἔγκεντροι πάντες καὶ ἀλκιμώτεροι, καὶ τὸ πλῆγμα ὀδυνηρότερον αὐτῶν ἢ ἐκεῖνων· καὶ γὰρ τὸ κέντρον ἀνάλογον μείζον τὸ τέτων. ἔτσι μὲν ἔν διετίζουσι, καὶ ὀρώνται καὶ τῷ χειμῶνος ἐκ δρυῶν κοπτομένων. ἐκπετόμενοι, ζῶσι δὲ φωλῶντες τὸν χειμῶνα· ἢ δὲ διατριβὴ ἐν τοῖς ξύλοις. εἰσὶ δ' αὐτῶν οἱ μὲν μήτραι οἱ δ' ἐργάται, ὥσπερ καὶ τῶν ἡμερωτέρων· τίς δ' ἢ φύσις τῶ ἐργάτου καὶ τῆς μήτρας, ἐπὶ τῶν

2. πηγνυται *PE*. || 3. ὀφθαλμὸν *A*. || 4. αἰ *om E*. || 8. ἀτρακτυλλίς *A*. || ἀσφόμελος *A*. || μυρρίνη φλεὸς ἀγρός *A*. || 9. σπάρτον *C*. || 10. καταληφθῇ *A*, καταλειφθείη *C*. || αἱ *om PD*. || 14. ἐπικεκαυμένα *PA*. || 16. κροτῶντα φῆσιν *P*. || 17. ψήφοις *PA*. || 18. εἰ] εἴτε *E*, εἴ τι *P* et corr *A*, ἔτι *A*, ἄρα *C*. || 19. δέ] γὰρ *A*. || 20. μὴ *om E*. || 22. ἐριθάκη *ple-rique*. || 24. ἂν *om PC*. || 25. τρεῖς. τὸ δ' *A*. || 26. δ' ἤττον] διττὸν *A*. || 29. τὸν *om PD*. || 30. σχαδόντες *P*, σχάλα-τες *A*, σχάλωνας *C*, χλαδόντας *pr E*. || 30. πίνουσι *PD*, ποῦσι *Scaliger*. || 31. ἂν *om C*. || 32. βλήττων *PD*, βλήττον *A*, βλάπτων *E*. || 33. καταλιπεῖν *PD*. || αἰθυμότερον — *b 2*. ἢ *om A*.

2. κυψέλιον *A*. || γὰρ] δὲ *A*. || βλήττεται *PA*. || 3. χοῶς *E*, χοῶ *P*, χοῶς *A*. || ἢ *om A*. || 5. πρό-βατα *PD*, πρόβατα *A*. || 6. μελιττουργοὶ *A*. || 7. κρέα *A*. || ἐμβάλλοντες *C*. || 8. εἰς *A*. || 10. γὰρ] δὲ *A*. || 12. δ' *P*. || 12 et 15. μελιττουργοί, 18. μελιττεργῶν *E*. || 13. κρέμονται *C*. || 16. παρὰ *PD*. || τὰ *om A*. || 17. Συρίαν] πόαν *syrian D*, Συρίαν ὠχρεας *E*, συριανόχρεας *P*. || 18. ἔρπυλλον *A*. || ἀμυγδαλὴν *PD*, μυγδαλὴν *A*. || 19. γίμω *PE*. || 20. καταπάσαντες *PC*. || δ' *om A*. || ὄψιον *P*. || 21. ἐλάττω *D*. || 23. δ' *om D*. || 24. ἄρρεσι *A*. || 26. μεταγχεῶντες *C*, μεταγχεῶντες *A*. || ἐτέρων *A*. || 28. γὰρ *om D*. || 29. ἐρῶνται] ὀρῶν *PE*. || καὶ *om D*. || 30. φωλῶντες *A*. || 33. τίς — *628 a 1*. ἡμερωτέρων *om A*.

ήμερωτέρων ἔσαι ὄλλον. ἔσι γὰρ καὶ τῶν ἡμέρων σφηκῶν δύο γένη, οἱ μὲν ἡγεμόνες, ὅς καλῶσι μήτρας, οἱ δ' ἐργάται. εἰσι δὲ μέζυς οἱ ἡγεμόνες πολὺ καὶ πρῶτεροι. καὶ οἱ μὲν ἐργάται ἔ διετίζουσιν, ἀλλὰ πάντες ἀποθνήσκουσιν, ὅταν χειμῶν ἐπιπέσῃ (φανερὸν δ' ἐστὶ τῶτο· τῷ γὰρ χειμῶνος 5 ἀρχομένῃ μὲν μωροὶ γίνονται οἱ ἐργάται αὐτῶν, περὶ τροπὰς δ' ἔ φαίνονται ὅλως), οἱ δ' ἡγεμόνες οἱ καλόμενοι μήτραι ὀρῶνται δι' ὅλη τῇ χειμῶνος καὶ κατὰ γῆς φωλεύουσιν· ὀρῶντες γὰρ καὶ σκάπτοντες ἐν τῷ χειμῶνι μήτρας μὲν πολλοὶ ἐωράκασιν, ἐργάτας δ' ὕβεις. ἡ δὲ γένεσις τῶν 10 σφηκῶν ἐστὶ τοιαύτη. οἱ ἡγεμόνες ὅταν λάβωσι τόπον εὐσκόπον ἐπιόντος τῷ θέρεος, πλάττονται τὰ κηρία καὶ συνίστανται ὅς καλῶσι σφηκωνεῖς τὸς μικρὰς, οἷον τετραθύρες ἢ ἐγγυὲς τῶτων, ἐν οἷς σφῆκες γίνονται καὶ ἔ μήτραι. τῶτων δ' αὐξηθέντων πάλιν μετὰ τῶτων ἄλλης μέζυς συνίστανται, καὶ 15 πάλιν τῶτων αὐξηθέντων ἐτέρως, ὥστε τῷ μετοπαίρῃ τελευτῶντος πλείω καὶ μέγιστα γίνεσθαι σφηκία, ἐν οἷς ὁ ἡγεμών, ἡ καλυμένη μήτρα, ἐκείτι σφῆκας γενᾶ ἄλλα μήτρας. γίνονται δ' ὅταν ἄνω ἐπὶ τῇ σφηκίᾳ ἐπιπολῆς μέζυς σκώληκες ἐν θυρίσι συνεχέσι τέτταρσιν ἢ μικρῶ πλείοσιν, παραπλησίως 20 δ' ὥσπερ ἐν τοῖς κηρίοις τὰ τῶν ἡγεμόνων. ἐπειδὰν δὲ γίνωνται οἱ ἐργάται σφῆκες ἐν τοῖς κηρίοις, ἐκείτι οἱ ἡγεμόνες ἐργάζονται, ἀλλ' οἱ ἐργάται αὐτοῖς τὴν τροφήν εἰσφέρουσιν· φανερὸν δ' ἐστὶ τῶτο τῷ μηκέτι τὸς ἡγεμόνας ἐκπέτεσθαι τῶν ἐργατῶν, ἀλλ' ἔνδρον μένοντας ἡσυχάζειν. πότερον δ' οἱ 25 περυσιν οἱ ἡγεμόνες, ὅταν νέος ποιήσωσιν ἡγεμόνας, ἀποθνήσκουσιν ὑπὸ τῶν νέων σφηκῶν, καὶ τῶθ' ὁμοίως συμβαίνει, ἢ καὶ πλείω χρόνον δύνανται ζῆν, ὕδεν ὥπται πω· ὕδὲ γῆρας ὅτε μήτρας ὅτε τῶν ἀγρίων σφηκῶν ὕδεις πω ὥπται ἐωρακῶς, ὕδ' ἄλλο τοῦτο ὕδεν πάθος. ἔστι δ' ἡ μήτρα πλατὺ καὶ 30 βαρὺ, καὶ παχύτερον καὶ μέζον τῷ σφηκίῳ, καὶ πρὸς τὴν πτῆσιν διὰ τὸ βάρος ἐκ ἄγαν ἰσχυρόν· ὕδὲ δύνανται ἐπὶ τὸ πολὺ πέτεσθαι· διὸ καὶ κάθηνται ἐν τοῖς σφηκίοις αἰεὶ, συμπλάττουσαι καὶ διοικῶσαι τὰ ἔνδον. ἐν δὲ τοῖς πλείοσι σφηκίοις ἔνευσιν αἱ μήτραι καλόμεναι. ἀμφισβητεῖται δὲ 35

πότερον ἔγκεντροί εἰσιν ἢ ἀκεντροί· εἰκόασιν δ', ὥσπερ οἱ τῶν μελιτῶν ἡγεμόνες, ἔχειν μὲν, ἐκ ἐξίνασι δὲ ὕδὲ βάλειν. τῶν δὲ σφηκῶν οἱ μὲν ἀκεντροί εἰσιν ὥσπερ κηφῆνες, οἱ δ' ἔχουσι κέντρον. εἰσι δ' οἱ ἀκεντροὶ ἐλάττους καὶ ἀμενιγνότεροι, καὶ ἐκ ἀμύνονται, οἱ δ' ἔχοντες τὰ κέντρα μέζυς καὶ ἄλκιμοι· καὶ καλῶσι τῶτες ἔνοι μὲν ἄρρενας, τὸς δ' ἀκέντρος θηλείας. πρὸς δὲ τὸν χειμῶνα ἀποβάλλειν δοκῶσι πολλοὶ τῶν ἐχόντων τὰ κέντρα· αὐτόπτη δ' ἔπω ἐντετυχήκαμεν. γίνονται δ' οἱ σφῆκες μᾶλλον ἐν τοῖς αὐχμοῖς καὶ 1 ἐν ταῖς χώραις ταῖς τραχείαις, γίνονται δ' ὑπὸ γῆν, καὶ τὰ κηρία πλάττουσιν ἐκ φορυτῆ καὶ γῆς, ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς ἕκαστον ὥσπερ ἀπὸ ρίζης. τροφή δὲ χρῶνται μὲν καὶ ἀπ' ἀνθῶν τιῶν καὶ καρπῶν, τὴν δὲ πλείστην ἀπὸ ζωοφαγίας. ὠμμένοι δ' εἰσιν ὀχευόμενοι ἤδη καὶ τῶν ἄλλων τινές· εἰ δ' ἀκεντροὶ ἄμφω ἢ κέντρα ἔχοντες, ἢ ὁ μὲν ὁ δ' οὐ, οὕτω ὥπται. καὶ τῶν ἀγρίων ὀχευόμενοι ὠμμένοι, καὶ ὁ ἕτερος ἔχων κέντρον· περὶ θατέρω δ' ἐκ ὥφθη. ὁ δὲ γόνος ἔδοκεν ἐκ τῷ τόκῳ γίνεσθαι, ἀλλ' ἐυθὺς μέζων εἶναι ἢ ὡς σφηκὸς τόκος. ἐὰν δὲ λάβῃ τις τῶν ποδῶν σφῆκα καὶ τοῖς πτεροῖς 2 ἑᾶ βομβεῖν, προσπέτονται οἱ ἀκεντροὶ, οἱ δὲ τὰ κέντρα ἔχοντες ἔ προσπέτονται· ὥ τινες τεκμηρίῳ χρῶνται ὡς τῶν μὲν ἀρρένων ὄντων τῶν δὲ θηλειῶν. ἀλίσκονται δ' ἐν τοῖς σπηλαίοις τῷ χειμῶνος καὶ ἔχοντες ἔνοι κέντρα καὶ ἐκ ἔχοντες. ἐργάζονται δ' οἱ μὲν μικρὰ καὶ ὀλίγα σφηκία, οἱ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα. αἱ δὲ μήτραι καλούμεναι ἀλίσκονται 3 τραπέσις τῆς ὥρας, αἱ πολλαὶ περὶ τὰς πετελάς· συλλέγουσι γὰρ τὰ γλίσχρα καὶ κομμωῖδη. γεγένηται δὲ πρὸς μητρῶν πλήθος γενομένων τῷ ἔμπροσθεν ἔτει πολλῶν σφηκῶν καὶ ἐπομβρίας. θηρεύονται δὲ περὶ τὸς κρημνὸς καὶ τὰ ῥήγματα τῆς γῆς τὰ εἰς ὀρβόν, καὶ πάντες φαίνονται ἔχοντες κέντρα.

Τὰ μὲν ἔν περὶ τὸς σφῆκας τῶτον ἔχει τὸν τρόπον, αἱ δ' ἀνθρώποις ζῶσι μὲν ἐκ ἀνθολογόμεναι ὥσπερ αἱ μέ- 42 λιτται, ἀλλὰ τὰ πολλὰ σαροκοφῶσαι (διὸ καὶ περὶ τὴν κόπρον διατρίβουσιν· θηρεύουσι γὰρ τὰς μεγάλας μυίας, καὶ ὅταν καταλάβωσιν, ἀφελῶσαι τὴν κεφαλὴν ἀποπέτονται

1. γένη δύο $A^a D^a$. || 6. δὲ τροπὰς $A^a C^a$. || 11. ἐστὶ om $P A^a C^a E^a$. || ἄσκοπον A^a . || 12. εἰπόντες $P E^a$, ποιοῦντος A^a , ποιοῦντες C^a . || 15. μέζυς] μέζυς ἰσὺς D^a . || συνίσταται C^a . || 20. τέσσαρσιν D^a . || 23. αὐτῶν A^a . || 24. τῶτω A^a . || ἐκπέτασθαι $A^a C^a E^a$. || 25. μὲν ὄντας $P E^a$. || 26. περυσιν A^a . || 27. ἀπὸ $P A^a C^a E^a$, μετὰ D^a . || 28. δύνανται A^a . || ὕδὲ] ὕτε D^a . || ὕδὲ A^a . || 30. τοῖστ' $P E^a$. || πλατὺς A^a . || 31. παχύτερα A^a . || 33. καὶ] αἰ $A^a C^a$, αἱ P . || αἰ om $P A^a C^a$. || 34. τὰ] κατὰ A^a . || 35. σφηκίοις C^a , qui ita saepe. || εἰσιν A^a .

1. οἱ — 3. ὥσπερ om $A^a C^a$. || 4. οἱ post δ' om C^a . || 6. ἀλκιμώτεροι A^a . || 8. αὐτόπται D^a , αὐτόπτη P . || 11. φωρυτῆ $P D^a$. || 13. ἀγαθῶν C^a . || 14. ὠμμένοι] ὦν ὠμμένοι $P E^a$. || ἤδη om $P A^a C^a E^a$. || εἰ] οἱ $P A^a C^a D^a E^a$. || 15. ἔπω] πω E^a , που P , om D^a . || 16. καὶ ante ὁ om D^a . || 18. τόκῳ] γόνῳ D^a . || μέζω A^a . || 20. προσπέτονται — 21. ἔ om P . || 24. σφηκία C^a . || 25. οἱ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα om $P A^a C^a D^a E^a$. || 26. περιούσης $P E^a$, προῦσης D^a . || 27. καὶ] καὶ τὰ D^a . || κομμώδη D^a , κομμωῖδη E^a , κομμωῖδη P . || 29. τὰ om E^a . || 30. τὰς $A^a C^a$. || 33 et 629 a 8 et 26. ἀνθρώποις, 5. ἀνθρώποις, 23. ἀνθρώπων, 32. ἀνθρώπων $P E^a$.

φέρνται τὸ σῶμα τὸ λοιπόν), ἄπτονται δὲ καὶ τῆς γλυκείας ὀπώρας. τροφῇ μὲν ἔν χρωῖνται τῇ εἰρημένῃ, ἔχουσι δ' ἡγεμόνας ὥσπερ αἱ μελίτται καὶ οἱ σφήκες· καὶ οἱ ἡγεμόνες ὅτοι μείζονες εἰσι τῷ μεγέθει κατὰ λόγον πρὸς τὰς ἀνθρώπους ἢ ὁ τῶν σφηκῶν πρὸς τὰς σφήκας καὶ ὁ τῶν μελιττῶν πρὸς τὰς μελίττας. διατρίβει δ' ἔσω καὶ ἔστος, ὥσπερ ὁ τῶν σφηκῶν ἡγεμὼν. ποιοῦσι δὲ τὸ σμήνος ὑπὸ γῆν αἱ ἀνθρώποι, ἐκφέρουσαι τὴν γῆν ὥσπερ οἱ μύρμηκες· ἀφεσμός γάρ, ὥσπερ τῶν μελιττῶν, ἔ γίνεται ἔτε τέτων ἔτε τῶν σφηκῶν, ἀλλ' αἱ ἐπιγιγνώμεναι νεώτεραι αὐτῆς μέ- 10 νοσι καὶ τὸ σμήνος μείζον ποῦσιν ἐκφέρεισαι τὸν χῆν. γίνεται δὲ μεγάλα τὰ σμήνη· ἥδη γὰρ εὐθηνῆντος σμήνους κόφιοι τρεῖς καὶ τέτταρες ἐξήρηνται κηρίων. ἔδὲ τροφήν δ', ὥσπερ αἱ μελίτται, ἀποτίθενται, ἀλλὰ φωλεύουσι τὸν χειμῶνα, αἱ δὲ πλείους ἀποθνήσκουσιν· εἰ δὲ καὶ πᾶσαι, ἔπω 15 δῆλον. οἱ δ' ἡγεμόνες πλείους ἑνὸς ἔ γίνονται ἐν τοῖς σμήνεσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς τῶν μελιττῶν, οἱ διασπῶσι τὰ σμήνη τῶν μελιττῶν. ὅταν δὲ πλανηθῶσι τινες τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς σμήνους, συστραφεῖσθαι πρὸς τινα ὕλην ποιοῦσι κηρία, οἷάπερ καὶ ὁράται ἐπιπολῆς ὄντα πολλάκις, καὶ ἐν τῷ 20 ἐργάζονται ἡγεμόνα ἓνα· ἔστος δ' ἐπ' αὐτὸν ἐξέλθῃ καὶ αὐξήσῃ, ἀπάγει λαβὼν καὶ κατοικίζει μεθ' αὐτῆς εἰς σμήνος. περὶ δ' ὀχείας τῶν ἀνθρώπων ἔδὲν ὥπται πω, ἔδὲ πόθεν γίνεται ὁ γόνος. ἐν μὲν ἔν ταῖς μελιτταῖς ἀκέντροί εἰσι καὶ οἱ κηφῆνες καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ τῶν σφηκῶν ἔνιοι ἀκέντροί εἰσι, 25 καθάπερ εἴρηται πρότερον· αἱ δ' ἀνθρώποι πᾶσαι φαίνονται κέντρον ἔχουσαι. ἐπισκεπτέον δὲ μᾶλλον καὶ περὶ τῆς ἡγεμόνος, εἰ κέντρον ἔχει ἢ μή.

43 Οἱ δὲ βομβύλιοι τίκτουσιν ὑπὸ πέτρας ἐπ' αὐτῆς τῆς γῆς, θυρίσι δυσὶν ἢ μικρῷ πλείοσιν· εὐρίσκεται δὲ καὶ μέ- 30 λιτος ἀρχὴ φαύλης τινὸς ἐν τέτοις. ἢ δὲ τενθριδῶν προσεμφερὲς μὲν ἐστὶ τῇ ἀνθρώπῃ, ποικίλον δέ, καὶ τὸ πλάτος ὅμοιον τῇ μελιττῇ· λίχον δ' ὄν καὶ πρὸς τὰ μαγειρεῖα καὶ τὰς ἰχθύας καὶ τὴν τοιαύτην ἀπόλαυσιν κατὰ μόνας προσπέταται· ἐκτίκει δὲ κατὰ γῆς ὥσπερ οἱ σφήκες, πο- 35 τερον καὶ εὐθύτριχον ἀνδρείοτερον. φεύγουσι δ' ἐνίοτε κατα-

λύχον δ' ἐστὶ, καὶ τὸ τενθρήνιον αὐτῶν πολὺ μείζον ἢ τῶν σφηκῶν καὶ προμηκέσπερον.

Τὰ μὲν ἔν περὶ τὴν τῶν μελιττῶν καὶ τῶν σφηκῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἐργασίαν καὶ τὸν βίον τέτον ἔχει τὸν τρόπον. περὶ δὲ τὰ ἔθνη τῶν ζώων, ὥσπερ εἴρηται καὶ 44 πρότερον, ἐστὶ θεωρῆσαι διαφορὰς πρὸς ἀνδρίαν μὲν μάλιστα καὶ δειλίαν, ἔπειτα καὶ πρὸς πραότητα καὶ ἀγριότητα καὶ αὐτῶν τῶν ἀγρίων. καὶ γὰρ ὁ λέων ἐν τῇ βρώσει μὲν χαλεπώτατός ἐστι, μὴ πεινῶν δὲ καὶ βεβρωκῶς πραύτατος. ἐστὶ δὲ τὸ ἔθνος ἐχ' ὑπόπτῃς ὕδενος ἔδ' ὑφορώμενος ὕδεν, πρὸς τε τὰ σύντροφα καὶ συνήθη σφόδρα φιλοπαίγμων καὶ σερ- κτικός. ἐν δὲ ταῖς θήραις ὀρώμενος μὲν ὕδεπτε φεύγει ὕδὲ πτήσσει, ἀλλ' ἐὰν καὶ διὰ πλῆθος ἀναγκασθῇ τῶν θηρευόντων ὑπαγαγεῖν βάδην ὑποχωρεῖ καὶ κατὰ σκέλος, κατὰ βραχὺ ἐπισσεφόμενος· ἐὰν μέντοι ἐπιλάβηται δασέος, φεύγει ταχέως, ἕως ἂν καταστῇ εἰς φανερόν· τότε δὲ πάλιν ὑπάγει βάδην. ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς ἐὰν ποτ' ἀναγκασθῇ εἰς φανερόν διὰ τὸ πλῆθος φεύγειν, τρέχει κατατείνας καὶ οὐ πηδᾷ. τὸ δὲ δρόμημα συνεχῶς ὥσπερ κυνός ἐστὶ κατα- τεταμένον· διώκων μέντοι ἐπιρρίπτει ἑαυτόν, ὅταν ἢ πλησίον. ἀληθῆ δὲ καὶ τὰ λεγόμενα, τό τε φοβεῖσθαι μάλιστα τὸ πῦρ, ὥσπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν "καίόμεναι τε δεταί, τὰς τε τρεῖς ἐσσύμενός περ," καὶ τὸ τὸν βαλόντα τηρήσαν- 50 τα ἴσθαι ἐπὶ τέτον· ἐὰν δὲ τις βάλλῃ μὲν μή, ἐνοχλῇ δὲ αὐτόν, ἐὰν ἐπαῖζας συλλαβῇ, ἀδικεῖ μὲν ὕδεν ὕδὲ βλάπτει τοῖς ὄνυξι, σείσας δὲ καὶ φοβήσας ἀφήσιν πάλιν. πρὸς δὲ τὰς πόλεις ἔρχονται μάλιστα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀδικῶσιν, ὅταν γένωνται πρεσβῦται, διὰ τε τὸ γῆρας ἀδύ- νατοι θηρεύειν ὄντες καὶ διὰ τὸ πεπονηκέναι τὰς ὀδόντας. ἔτη δὲ ζῶσι πολλά, καὶ ὁ ληθθεὶς λέων χωλὸς πολλὰς τῶν ὀδόντων εἶχε κατεαγότας, ὃ τεκμηρίω ἐχρῶντό τινες ὅτι πόλλ' ἔτη ζῶσιν· τέτο γὰρ ἐκ ἂν συμπεσεῖν μὴ πολυ- 55 χρονίω ὄντι. γένῃ δ' ἐστὶ λεόντων δύο· τέτων δ' ἐστὶ τὸ μὲν σρογγυλώτερον καὶ ἐλοτριχώτερον δειλότερον, τὸ δὲ μακρό- τερον καὶ εὐθύτριχον ἀνδρείοτερον. φεύγουσι δ' ἐνίοτε κατα-

3. ἡγεμόνα *PE*^a. || οἱ σ.] αἱ σ. *P*. || 5. ὁ om *C*^a. || τὰς *D*^a. || 7. ὁ] καὶ ὁ *D*^a. || 9. ἀφεσμός *P*, ἀφεσμός *E*^a. || 11. γίνονται *P*. || 12. δὲ] γὰρ *A*^a*C*^a. || εὐθενῆντος *A*^a*C*^a. || 13. δ' om *A*^a*D*^a. || 20. ἄπερ *D*^a. || καὶ om *P*. || ἐργάζονται *A*^a*C*^a. || ἐπιπολήσαντα π. *PC*^a*E*^a, ἐπιπολάσαντα π. *A*^a. || 21. ἐνεργάζονται *P*. || 25. καὶ ante τῶν om *A*^a*C*^a. || 31. προσεμφερὲς *C*^a. || 32. ἀνθρώπῃ *A*^a. || 33. ὄν om *PA*^a*C*^a*E*^a. || 35. προσπετᾶται *A*^a*C*^a. || δρῆκες *P*.

3. τὴν om *P*. || καὶ] καὶ τὴν *A*^a*E*^a. || 4. τὴν ἄλλην *PA*^a*D*^a*E*^a. || 5. ἔθνη *C*^a. || καὶ om *D*^a. || 6. μάλιστα μὲν *P*. || 7. πρὸς om *PA*^a*E*^a. || 9. πῶν *C*^a. || 10. εἶδος *C*^a. || ἔδ' om *A*^a*C*^a. || 13. πτήσει *C*^a. || 14. ὑπάγειν *D*^a. || 15. ὑποσεφόμενος *A*^a. || 16. δὴ *PA*^a*C*^a. || 17. ταῖς φύλοις *A*^a, τοῖς φίλοις *PD*^a, τοῖς φύλλοις *C*^a*E*^a. || 18. κατατείνας *E*^a. || 19. δρόμημα *A*^a*C*^a. || κατατεταγμένον *E*^a. || 20. ἐπιρρίπτει *A*^a. || αὐτόν *E*^a, αὐτὸν *PC*^a. || 22. καιόμενος *D*^a, omisso in lacuna reliquo versu. || δαίτες *A*^a, δάδαι *C*^a. || 23. τρεῖς *PE*^a, δαίτες τρεῖς *A*^a. || βάλλοντα *PA*^a*C*^a*D*^a. || τηρήσαντ' *C*^a. || 24. αἰσθῆσθαι *A*^a*C*^a. || βάλλῃ *E*^a. || μὲν, μὴ ὀχλῇ *A*^a. || 26. ἐκφοβήσας *A*^a. || 27. εἰσέρχονται *A*^a. || 28. διώκων *D*^a. || πρεσβύτεροι *C*^a. || 32. συμπέση *D*^a. || μὴ] μὴ ἔ *PE*^a. || 33. ἐστὶ τῶν λ. *D*^a. || 35. εὐτριχον *PA*^a*C*^a*D*^a, εὐτριχον καὶ *E*^a. || φεύγ.] καὶ φεύγ. *D*^a.

τείναντες τὴν κέρκον ὥσπερ κύνες. ἤδη δ' ὥπται λέων καὶ οἱ ἐπιτίθεσθαι μέλλων, καὶ ὡς εἶδεν ἀντιφρίζαντα, φεύγων. ἔσι δὲ πρὸς τὰς πληγὰς εἰς μὲν τὰ κοῖλα ἀσθενής, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο σῶμα δέχεται πολλὰς καὶ κεφαλὴν ἔχει ἰσχυράν. ὅσα δ' ἂν δάκη ἢ τοῖς ὀνύξιν ἐλκώσῃ, ἐκ τῶν ἐλκῶν ἰχώρες ῥέουσιν ὡχροὶ σφόδρα καὶ ἐκ τῶν ἐπιδέσμων καὶ σπύγγων ὑπ' ἐδενὸς δυνάμενοι ἐκκλύζεσθαι· ἡ δὲ θεραπεία ἢ αὐτὴ καὶ τῶν κυνοδήκτων ἐλκῶν.

Φιλάνθρωποι δ' εἰσὶ καὶ οἱ θῶες, καὶ ἔτ' ἀδικῶσι τὰς ἀνθρώπους ἔτε φοβῶνται σφόδρα, πολεμῶσι δὲ τοῖς κυσὶ καὶ τοῖς λέουσιν· διὸ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἔ γίνονται. ἀριστοὶ δ' οἱ μικροὶ τῶν θῶων. γένη δ' αὐτῶν οἱ μὲν φασιν εἶναι δύο, οἱ δὲ τρία· ἔ δοκεῖ δὲ πλεῖον εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν ὀρνέων καὶ τῶν τετραπόδων ἑνια, καὶ οἱ θῶες μεταβάλλουσι κατὰ τὰς ὥρας, καὶ τό τε χρῶμα ἕτερον τῷ χειμῶνος καὶ τῷ θέρους ἴσχυσι, καὶ τῷ μὲν θέρους λεῖοι γίνονται τῷ δὲ χειμῶνος δασεῖς.

45 Ὁ δὲ βόνασος γίνεται μὲν ἐν τῇ Παιονίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ Μεσσαπίῳ, ὃ ὀρίζει τὴν Παιονικὴν καὶ τὴν Μαιδικὴν χώραν, καλῶσι δ' αὐτὸν οἱ Παῖονες μόναπον. τὸ δὲ μέγεθος ἐστὶν ἡλικὸν ταῦρος, καὶ ἔστιν ὀγκωδέστερον ἢ βοῦς· οὐ γὰρ πρόμηκός ἐστιν. τὸ δὲ δέρμα αὐτῷ κατέχει εἰς ἐπτάκλινον ἀποταθέν. καὶ τὸ ἄλλο δὲ εἶδος ὅμοιον βοῖ, πλὴν χαίτην ἔχει μέχρι τῆς ἀκρωμίας ὥσπερ ἵππος· μαλακώτερα δ' ἢ θρῖξ τῆς τῷ ἵππου, καὶ προσηλαμένη μᾶλλον. 25 χρῶμα δ' ἔχει τῷ τριχώματος ξανθόν· βαθεῖα δὲ καὶ μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν καθήκοντα ἢ χαίτη ἐστὶ καὶ πυκνή. τὸ δὲ χρῶμα ἔχει τι μέσον τεφροῦ καὶ πυρροῦ, οὐχ οἷον αἰ παρῶν ἵπποι καλέμεναι, ἀλλ' αὐχμηροτέραν τὴν τρίχα, κατώθεν ἐριώδη· μέλαρες δ' ἢ πυρροὶ σφόδρα οὐ γίνονται. 30 φωνὴν δ' ὁμοίαν ἔχουσι βοῖ, κέρατα δὲ γαμφά, κεκαμμένα πρὸς ἀλλήλα καὶ ἄχρηστα πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι, τῷ μεγέθει σπιθαμιαῖα ἢ μικρῷ μείζω, πάχος δ' ὥςτε χωρῆσαι μὴ πολλῷ ἑλαττον ἡμίχην ἐκότερον· ἢ δὲ μελανία καλὴ καὶ λιπαρὰ τοῦ κέρατος. τὸ δὲ προκόμιον καθήκει 35

ἐπὶ τὰς ὀφθαλμούς, ὥς εἰς τὸ πλάγιον παρορᾶν μᾶλλον ἢ εἰς τὸ πρόσθεν. ὀδόντας δὲ τὰς ἄνωθεν ἐκ ἔχει, ὥσπερ ἐδὲ βῆς ἐδ' ἄλλο τῶν κερατοφόρων ἐδὲν, σκέλη δὲ δασέα· καὶ ἔστι διχαλόν· κέρκον δ' ἐλάττω ἢ κατὰ τὸ μέγεθος, ὁμοίαν τῇ τοῦ βοῦς. καὶ ἀναρρίπτει τὴν κόνιν καὶ ὀρύττει ὥσπερ ταῦρος. δέρμα δ' ἔχει πρὸς τὰς πληγὰς ἰσχυρόν. ἔστι δ' ἡδύκρεον, διὸ καὶ θηρεύουσιν αὐτό. ὅταν δὲ πληγῇ, φεύγει, καὶ ὑπομένει ὅταν ἐξατονῇ. ἀμύνεται δὲ λακτίζων καὶ προσαφοδεύων καὶ εἰς τέτταρας ὀργυιάς ἀφ' ἑαυτοῦ 5 ῥίπτων· ῥαδίως δὲ χρήται τέτῳ καὶ πολλάκις, καὶ ἐπικαίει ὥςτε ἀποψήχεσθαι τὰς τρίχας τῶν κυνῶν. τεταραγμένον μὲν ἔν καὶ φοβούμενον τῷτο ποιεῖ ἢ κόπρος, ἀταράκτου δ' ὄντος ἐκ ἐπικαίει. ἢ μὲν ἔν ιδέα τῷ θηρίῳ καὶ ἢ φύσις τοιαύτῃ τίς ἐστίν· ὅταν δ' ὦρα ἢ τῷ τίνειν, ἀθρόοι τί κτεσιν ἐν τοῖς ὄρεσιν. περὶ δὲ τὸν τόπον ἀφοδεύουσι πρότερον πρὶν τεκεῖν, καὶ ποῖσιν οἷον περίβολον· προΐεται γὰρ τὸ θηρίον πολὺ τι πλῆθος τέτῳ τῷ περιττώματος.

Πάντων δὲ τιθασσότατον καὶ ἡμερώτατον τῶν ἀγρίων 46 ἐστὶν ὁ ἐλέφας· πολλὰ γὰρ καὶ παιδεύεται καὶ ζυνήσιν, ἐπεὶ καὶ προσκυνεῖν διδάσκονται τὸν βασιλέα. ἔστι δὲ καὶ εὐαίσθητον καὶ τῇ συνέσει τῇ ἄλλῃ ὑπερβάλλον. ὃ δ' ἂν ὀχεύσῃ καὶ ἔγκυον ποιήσῃ, τέτῳ πάλιν ἐκ ἀπτεται. ζῆν δὲ φασὶ τὸν ἐλέφαντα οἱ μὲν ἔτη διακόσια, οἱ δ' ἑκατὸν εἰκοσι, καὶ τὴν θήλειαν ἴσα σχεδὸν τῷ ἄρρενι, ἀκμαΐζειν δὲ περὶ ἔτη ἐξήκοντα, πρὸς δὲ τὰς χειμῶνας καὶ τὰ ψύχει δύστριγον εἶναι. ἔστι δὲ τὸ ζῶον παραποτάμιον, ἢ ποτάμιον. ποιεῖται δὲ καὶ διὰ τῷ ὕδατος τὴν πορείαν, ἕως τέτῳ δὲ πρὸέρχεται ἕως ἂν ὁ μυκτὴρ ὑπερέχῃ αὐτοῦ· ἀναφυσᾶ γὰρ διὰ τέτῳ καὶ τὴν ἀναπνοὴν ποιεῖται. νεῖν δ' οὐ πάντῃ δύναται διὰ τὸ τῷ σώματος βάρος.

Οἱ δὲ κάμηλοι οὐκ ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰς μητέρας, 47 ἀλλὰ καὶν βιάζονται τις, ἢ θέλουσιν. ἤδη γάρ ποτε ἐπεὶ ἐκ ἦν ὀχεῖον, ὃ ἐπιμελητὴς περικαλύψας τὴν μητέρα ἐφῆκε τὸν πῶλον· ὡς δ' ὀχεύσαντος ἀπέπεσε, τότε μὲν ἀπετέ- 35 λεσε τὴν συνήθειαν, μικρὸν δ' ὕστερον δακῶν τὸν καμηλίτην

3. τὰς] μὲν τὰς E^a. || 7. ἐκκλύζεσθαι PE^a. || 10. σφόδρα φοβῶνται D^a. || 12. θῶων PC^a. || 18. βόνασος A^a, βόνασος PC^a. || παιονία et 19. παιονικὴν PA^aE^a. || 19. μεσαπίῳ A^aE^a. || ὀρίζει πρὸς τὴν A^a. || μηδικὴν A^aC^aD^aE^a. || 20. παῖονες A^a. || 23. διαταθέν D^a. || δὲ om A^a. || 25. προσηλαμένη P. || 26. χρῶμα om E^a. || ξανθόν E^a. || 27. καὶ] δὲ E^a. || 28. μέσον τι PD^aE^a. || τέφρον A^aC^a. || 29. παρία A^a, παρία C^a. || αὐχμηροτέραι A^a. || 30. ἢ] οἱ PE^a. || 31. γαμφά] γαμφά καὶ E^a. || 32. ἀμύνεσθαι D^a. || 33. ὥς] ὥσπερ PA^aC^aD^aE^a. || 34. ἡμίχην D^a. || 35. λιπαρὰ] αἰ παρὰ PC^aE^a, αἰ περὶ A^a.

1. παρορᾶν intp: codices παρορᾶν. || 4. διχαλόν D^a. || ἐλάττω κατὰ C^a. || τὸ om PA^a. || 6. ταῦρος] τ' αὐτὸς P et corr E^a. || 7. ὅταν δὲ] καὶ ὅταν P. || 8. ἐξαδυνατὴ PC^aD^a. || λακτίζων καὶ προσαφοδεύων A^a. || 10. ῥίπτων A^a. || καὶ post πολλάκις om PA^aC^aE^a. || 11. ἀποψήχεσθαι A^aD^a. || 14. τίς om A^a. || 16. οἷον om A^a. || 17. τι] τὸ PE^a. || τέτῳ om C^a. || 19. ζύνεισιν PE^a. || 21. εὐσυνάσθητον PA^aC^aE^a. || ὑπερβάλλον A^a. || 23. ἔτη om A^a. || 27. δὲ τέτῳ C^a. || 29. νεῖν] νῦν A^a. || 30. δύναται P. || 32. ἐπειδὴ A^a. || 33. ἐπιμελητὴς P, ἐπὶ μελέτης E^a. || περικαλύψας A^a, παρακαλύψας E^a. || ἀφῆκε A^aE^a, ἔφη καὶ P.

ἀπέκτεινεν. λέγεται δὲ καὶ τῷ Σκυθῶν βασιλεῖ γενέσθαι ἵππον γενναίαν, ἐξ ἧς ἅπαντας ἀγαθὸς γίνεσθαι τὰς ἵππους· τέτων ἐκ τῆς ἀρίστης βεβλόμενον γενῆσαι ἐκ τῆς μητρός προσ- ἀγαγεῖν, ἣν ὀχεύσῃ· τὸν δ' ὅθελειν· περικαλύφθεις δὲ λαθόντα ἀναβῆναι· ὡς δ' ὀχεύσαντος ἀπεκαλύφθη τὸ πρόσ- 5 ωπον τῆς ἵππου, ἰδόντα τὸν ἵππον φεύγειν καὶ ῥῆφαι ἑαυ- τὸν κατὰ τῶν κρημνῶν.

48 Τῶν δὲ θαλασσιῶν πλείστα λέγεται σημεῖα περὶ τὰς δελφίνας πραότητος καὶ ἡμερότητας, καὶ δὴ καὶ πρὸς παῖ- δας ἔρωτες καὶ ἐπιθυμίας καὶ περὶ Τάραντα καὶ Καρίαν 10 καὶ ἄλλους τόπους. περὶ Καρίαν γὰρ ληφθέντος δελφίνος καὶ τραύματα λαβόντος ἀθρόον ἐλθεῖν λέγεται πλῆθος δελ- φῶν εἰς τὸν λιμένα, μέχρηπερ ὁ ἀλιεὺς ἀφῆκεν· τότε δὲ πάλιν ἅμα πάντες ἀπῆλθον. καὶ τοῖς μικροῖς δελφίσι ἀκολουθεῖ τις αἰετὸν τῶν μεγάλων φυλακῆς χάριν. ἤδη δ' 15 ὥπται δελφῶν μεγάλων ἀγέλη ἅμα καὶ μικρῶν· τέτων δ' ἀπολειπόμενοι τινες δύο οὐ πολὺ ἐφάνησαν δελφινίσκον μικρὸν τεθνηκότα, ὅτ' εἰς βυθὸν φέροισι, ὑπονόοντες καὶ με- τεωρίζοντες τῷ νώτῳ οἷον κατελεῖντες, ὥς μὴ καταβρῶ- θῆναι ὑπὸ τινος τῶν ἄλλων θηρίων. λέγεται δὲ καὶ περὶ 20 ταχυτήτος ἅπιστα τῶν ζῴων· ἀπάντων γὰρ δοκεῖ εἶναι ζῶν τάχισον, καὶ τῶν ἐνὶ ὕδασι καὶ τῶν χερσαίων, καὶ ὑπερ- ἄλλονται δὲ πλοίων μεγάλων ἰσχύς. μάλιστα δὲ τῶν αὐτοῖς συμβαίνει, ὅταν διώκῃσι τινα ἰχθύν τροφῆς χάριν· τότε γάρ, ἐὰν ἀποφεύγῃ, συνακολυβῶσιν εἰς βυθὸν διὰ τὸ πει- 25 νῆν, ὅταν δ' αὐτοῖς μακρὰ γίνηται ἡ ἀναστροφή, κατέχουσιν τὸ πνεῦμα ὥσπερ ἀναλογισάμενοι, καὶ συσρέψαντες ἑαυ- τὰς φέρονται ὥσπερ τόξευμα, τῇ ταχυτῇ τὸ μῆκος δι- ελθεῖν βεβλόμενοι πρὸς τὴν ἀναπνοήν, καὶ ὑπεράλλονται τὰς ἰσχύς, ἐὰν παρατυγχάνῃ πρὸς πλοῖον. ταῦτόν δὲ ποῖσιν καὶ 30 οἱ κατακολυμβηταί, ὅταν εἰς βυθὸν ἑαυτὰς ἀφῶσιν· κατὰ τὴν ἑαυτῶν γὰρ δύναμιν καὶ ἔτσι ἀναφέρονται συσρέψαν-

τες. διατρίβουσι δὲ μετ' ἀλλήλων κατὰ συζυγίας οἱ ἄρρε- νες ταῖς θηλείαις. διαπορεῖται δὲ περὶ αὐτῶν διὰ τί ἐξο- κέλλουσιν εἰς τὴν γῆν· ποιεῖν γάρ φασι τὸτ' αὐτὰς ἐνότε, ὅταν τύχῃσι, δι' ἰδεομένην αἰτίαν.

Ὡς περὶ δὲ τὰς πράξεις κατὰ τὰ πάθη συμβαίνει 49 ποιεῖσθαι πᾶσι τοῖς ζῴοις, ἔτι πάλιν καὶ τὰ ἡθῆ μετα- βάλλουσιν κατὰ τὰς πράξεις, πολλάκις δὲ καὶ τῶν μορίων ἔνια, οἷον ἐπὶ τῶν ὀρνίθων συμβαίνει. αἱ τε γὰρ ἀλεκτορίδες ὅταν νικήσωσι τοὺς ἄρρενας, κοκκίζουσι τε μιμνήμεναι τοὺς ἄρρενας καὶ ὀχεύειν ἐπιχειροῦσι, καὶ τό τε κάλλαιον ἐξαί- ρεται αὐταῖς καὶ τὸ οὐροπύγιον, ὥς μὴ ῥαδίως ἀν' ἐπι- γνῶναι ὅτι θηλείαι εἰσιν· ἐνίαις δὲ καὶ πλῆκτρά τινα μι- κρὰ ἐπανέστη. ἤδη δὲ καὶ τῶν ἄρρένων τινες ὥφθησαν ἀπο- λομένης τῆς θηλείας αὐτοὶ περὶ τὰς νεοτῆς τὴν τῆς θηλείας ποιεῖμενοι σκευωρίαν, περιάγοντές τε καὶ ἐντρέφοντες ἔτι 15 ὥς μὴ κοκκίζουσιν ἔτι μὴτ' ὀχεύειν ἐπιχειρεῖν. γίνονται δὲ καὶ θηλυδρία ἐκ γενετῆς τῶν ὀρνίθων τινες οὕτως ὥς καὶ ὑπομένειν τὰς ἐπιχειροῦντας ὀχεύειν.

Μεταβάλλει δὲ τὰ ζῴα οὐ μόνον τὰς μορφὰς ἔνια 50 καὶ τὸ ἦθος κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ τὰς ὥρας, ἀλλὰ καὶ ἐκτεμνόμενα. ἐκτέμνεται δὲ τῶν ζῴων ὅσα ἔχει ὄρχεις. ἔχουσι δ' οἱ μὲν ὀρνίθες τοὺς ὄρχεις ἐντὸς καὶ τὰ ὠτόνια τῶν τετραπόδων πρὸς τῇ σφύρῃ, τὰ δὲ ζῴοτα καὶ πεζᾶ τὰ μὲν πλείστα ἐκτός, τὰ δ' ἐντός, πάντα δὲ πρὸς τῷ τέλει 25 τῆς γαστροῦ. ἐκτέμνονται δ' οἱ μὲν ὀρνίθες κατὰ τὸ οὐροπύ- γιον, καθ' ὃ συμπίπτουσιν ὀχεύοντες· ἐνταῦθα γὰρ ἐὰν ἐπι- καύσῃ τις δυσὶν ἢ τρισὶ σιδηρίοις, ἐὰν μὲν ἤδη τέλειον ὄν- τα, τό τε κάλλαιον ἔξωχρον γίνεται καὶ οὐκέτι κοκκίζει 30 ἢ ἐπιχειρεῖ ὀχεύειν, ἐὰν δ' ἔτι νεοτὸν ὄντα, ἢ δὲ γίνεται τῶν ἑδὲν αὐξανόμενου. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ ἀν- θρώπων· ἐὰν μὲν γὰρ παῖδας ὄντας πηρώσῃ τις, οὔτε αἰ- ὑερογενεῖς ἐπιγίνονται τρίχες οὔτε ἡ φωνὴ μεταβάλλει,

1. τῶν P, τῷ τῶν D^a. || 2. ἵππον γενεᾶν pr A^a, ἵππον γενεᾶν corr. || γενέσθαι PA^aC^aE^a. || 3. τέτων PA^aC^aD^aE^a. || προσάγειν PD^aE^a, ἄγειν A^aC^a. || 4. τὴν P. || 5. λαθόντος PC^aE^a, λαθόντως A^a. || δ' om C^a. || ὀχεύσαντι E^a. || 6. τῆς] τῆ A^a, τῆς τῆ PE^a. || 7. τῶν] τὸν P, om A^a. || κρημνόν P. || 8. θαλασσιῶν E^a. || 9. καὶ post δὴ om PA^aC^aE^a. || 10. ἐρωτικῶν ἐπιθυμίας A^a, ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας C^a. || τάρανταν καὶ καρίαν τὴν καὶ καρίαν C^a. || 11. περὶ] καὶ περὶ PA^aD^aE^a. || γάρ] δὲ PA^aC^aD^aE^a. || 12. τραύματος A^a. || 13. τῶν μεγάλων αἰετὸν A^a. || 14. πολλὰ PE^a. || ἐφάνη A^a. || 15. τεθνηκότα μικρὸν et πονέοντες A^aC^a. || 16. κατελεῖντα A^a. || 17. ζῴων] τῶν ζῴων D^a. || 18. ὑπερβάλλονται P. || 19. πῆναι P. || 20. μικρὰ C^a. || γίνηται P. || ἀνατροφή C^a. || 21. ὑπερβάλλονται D^a. || 22. ταυτὸ PA^aD^aE^a.

3. αὐτοῖς C^aE^a. || 4. δὲ intpp: γὰρ C^a, γὰρ καὶ PA^aD^aE^a. || τὰ πάθη κατὰ τὰς πράξεις D^a. || 5. τε om A^a. || μιμνήμεναι A^a. || 6. καὶ post ἄρρενας ante 9. μιμνήμεναι PA^aC^aE^a. || 7. κάλλιον A^aC^aE^a. || 8. οὐροπύγιον PC^aD^aE^a. || 9. θηλείαι εἶναι εἰσιν. ἐνότε δὲ PA^aC^aE^a. || τινα om A^aC^a. || 10. ἀπολλομένης A^a. || 11. αὐτοῖς] αὐτὸι αὐτοῖς (vel αὐτοῖς) PA^aC^aE^a. || τὴν τῆς θηλείας om A^aC^a. || 12. πονέμενοι PE^a, πονέμεναι A^a. || τε om E^a. || 13. ὀρνέων D^a. || ὥς μὴτε (μνηστέρι A^a) κοκκίζουσιν ἔτι μὴτε (μὴ A^a) ὀχεύειν ἐπιχειρεῖν καὶ ὑπομένειν PA^aC^aE^a. || 14. ὀχεύειν ἐπιχειροῦντας A^a. || 15. καὶ τὰς] καὶ κατὰ τὰς C^a. || 16. δὲ om P. || 17. ὀρνίθες] ἄρρενες pr A^a. || παρὰ D^a. || 18. συμπίπτοντες ὀχεύουσιν· ἐνταῦθα P. || ἀν PC^aD^aE^a. || ἐπικρύπτει PE^a. || 19. σιδηρίοις A^aC^a. || ἰδὴ C^a. || 20. κάλλιον PA^aC^aE^a. || ἔξωχρον P, ἔξω χροῖ E^a. || γίνεσθαι E^a. || 21. ἀνθρώπου PC^aE^a.

ἀλλ' ὄξεια διατελεῖ· ἂν δ' ἤδη ἡβῶντας, αἱ μὲν ὑπερογενεῖς
 τρίχες ἀπολείπουσιν πλὴν τῶν ἐπὶ τῆς ἡβης (αὗται δ' ἐλά-
 ττες μὲν, μένσι δέ), αἱ δ' ἐκ γενετῆς τρίχες ἐκ ἀπολεί-
 πουσιν· ἰδέει γὰρ γίνεται εὐνῆχος φαλακρός. μεταβάλλει
 δὲ καὶ ἡ φωνὴ ἐπὶ τῶν τετραπόδων τῶν ἐκτεμνομένων ἀ-
 πάντων εἰς τὸ θῆλυ. τὰ μὲν ἔν' ἄλλα τετράποδα ἐὰν μὴ
 νέα ἐκτέμνηται, διαφθείρεται· ἐπὶ δὲ τῶν κάρων μόνων ὑδὲν
 διαφέρει. πάντα δὲ ἐὰν μὲν νέα ἐκτεμνῶν, μείζω γίνεται
 τῶν ἀτμήτων καὶ γλαφυρώτερα, ἐὰν δὲ καθεστηκότα ἤδη,
 ἐκέτι αὐξάνεται ἐπὶ πλείον. οἱ δ' ἔλαφοι ἐὰν μὲν μὴ πω
 τὰ κέρατα ἔχοντες διὰ τὴν ἡλικίαν ἐκτεμνῶσιν, ἐκέτι φύσσι
 κέρατα· ἐὰν δ' ἔχοντας ἐκτέμη τις, τό τε μέγεθος ταῦτόν
 μένει τῶν κεράτων, καὶ ἐκ ἀποβάλλουσιν. οἱ μὲν ἔν' μόσχοι
 ἐκτέμνονται ἐνιαύσιοι, εἰ δὲ μὴ, αἰσχύνης γίνονται καὶ ἐλά-
 ττες· οἱ δὲ δαμάλαι ἐκτέμνονται τὸν τρόπον τῶτον· κατα-
 κλίνοντες καὶ ἀποτεμνοντες τῆς ὀσχέας κάτωθεν τὴν ὄρχει-
 ἀποθλίβουσιν, εἴτα ἀναστέλλουσιν τὰς ῥίξας ἄνω ὡς μάλισα,
 καὶ τὴν τομὴν θριξί. βύουσιν, ὅπως ὁ ἰχώρ ῥέῃ ἔξω· καὶ
 ἐὰν φλεγμαῖν, κατακαύσαντες τὴν ὀσχέαν ἐπιπάττουσιν.
 οἱ δ' ἐνόρχαι τῶν βοῶν ἐὰν ἐκτεμνῶσι, τὸ φανερόν συγ-
 γενῶσιν. ἐκτέμνεται δὲ καὶ ἡ καπρία τῶν θηλειῶν ὑῶν,
 ὥστε μὴκέτι δεῖσθαι ὀχέας ἀλλὰ πιαίνεσθαι ταχέως. ἐκ-
 τέμνεται δὲ νησεύσασα δύο ἡμέρας, ὅταν κρεμάσῃ τῶν
 ὀπισθίων σκελῶν. τέμνεται δὲ τὸ ἥτρον, ἥ τοῖς ἄρρεσιν οἱ ὄρ-
 χεις μάλισα φύονται· ἐνταῦθα γὰρ ἐπὶ ταῖς μήτραις ἐπι-
 πέφυκεν ἡ καπρία, ἥς μικρὸν ἀποτεμνοντες συρράπτουσιν.
 ἐκτέμνονται δὲ καὶ αἱ κάμηλοι αἱ θήλειαι, ὅταν εἰς πό-
 λεμον χρῆσθαι αὐταῖς βέλωνται, ἵνα μὴ ἐν γαστρὶ λάβω-
 σιν. κέκτηνται δ' ἐνιοὶ τῶν ἄνω καμήλων καὶ τρισχιλίας·
 θέσσι δὲ θάσσον τῶν Νισαίων ἵππων πολὺ, ἐὰν θέωσι, διὰ
 τὸ μέγεθος τῆς ὀρέγματος. ὅλως δὲ μακρότερα γίνεται τὰ
 ἐκτεμνόμενα ζῶα τῶν ἀτμήτων.

Ὡφελῶνται δὲ τὰ ζῶα καὶ χαίρουσι, καὶ μνησκῶ-

σιν ὥσπερ ἐσθίοντα ὅσα μνησκῶσι. μνησκῶσι δὲ τὰ μὴ
 ἀμφώδοντα, οἷον βῆες καὶ πρόβατα καὶ αἶγες. ἐπὶ δὲ
 τῶν ἀγρίων ὑδὲν πω συνῶπται, ὅσα μὴ συντρέφεται ἐνίοτε,
 οἷον ἔλαφος· αὕτη δὲ μνησκῶσι. πάντα δὲ κατακείμενα
 μνησκῶσι μᾶλλον. μάλισα δὲ τῷ χειμῶνος μνησκῶσιν,
 τὰ τε κατ' οἰκίαν τρεφόμενα σχεδὸν ἑπτὰ μῆνας τοῦτο
 ποιεῖ· τὰ δ' ἀγελαῖα καὶ ἥττον καὶ ἐλάττονα χρόνον μνη-
 σκῶσι διὰ τὸ νέμεσθαι ἔξω. μνησκῶσι δὲ καὶ τῶν ἀμ-
 φωδόντων ἔνια, οἷον οἱ τε μῦες οἱ Ποντικοὶ καὶ οἱ ἰχθύες,
 καὶ ὃν καλῶσιν ἔνιοι ἀπὸ τῆς ἔργης μῆρυκα. ἔσι δὲ τὰ μὲν
 μακροσκελῆ τῶν ζώων ὑγροκοιλία, τὰ δ' εὐρυσκήθη ἐμετι-
 κα μᾶλλον, καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων καὶ ἐπ' ὀρνίθων καὶ
 ἐπ' ἀνθρώπων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.

Τῶν δ' ὀρέων πολλὰ μεταβάλλουσιν κατὰ τὰς ὥρας 49
 καὶ τὸ χρώμα καὶ τὴν φωνήν, οἷον ὁ κόττυφος ἀντὶ μέ-
 λανος ξανθός, καὶ τὴν φωνὴν ἴσχει ἀλλοίαν· ἐν μὲν γὰρ
 τῷ θέρει ἄδει, τοῦ δὲ χειμῶνος παταγεῖ καὶ φθέγγεται
 βορυβῶδες. μεταβάλλει δὲ καὶ ἡ κίχλη τὸ χρώμα· τοῦ
 μὲν γὰρ χειμῶνος ψαρά τῷ δὲ θέρους ποικίλα τὰ περὶ τὸν
 αὐχένα ἴσχει· τὴν μέντοι φωνὴν ὑδὲν μεταβάλλει. ἡ δ'
 ἀηδὼν ἄδει μὲν συνεχῶς ἡμέρας καὶ νύκτας δεκαπέντε,
 ὅταν τὸ ὄρος ἤδη δασύνεται· μετὰ δὲ ταῦτα ἄδει μὲν,
 συνεχῶς δ' ἐκέτι. τῷ δὲ θέρους προϊόντος ἄλλην ἀφήσι φω-
 νήν καὶ ἐκέτι παντοδαπὴν ὑδὲ τραχεῖαν καὶ ἐπισρεφῆ ἀλλ'
 ἀπλὴν, καὶ τὸ χρώμα μεταβάλλει, καὶ ἐν γε Ἰταλίᾳ
 τὸ ὄνομα ἕτερον καλεῖται περὶ τὴν ὥραν ταύτην. φαίνεται
 δ' ἔ πολλὸν χρόνον· φωλεῖ γάρ. μεταβάλλουσιν δὲ καὶ οἱ
 ἐρίθακοι καὶ οἱ καλέμενοι φοινίκεροι ἐξ ἀλλήλων· ἔσι δ'
 ὁ μὲν ἐρίθακος χειμερινόν, οἱ δὲ φοινίκεροι θερινοί, διαφέ-
 ρουσι δ' ἀλλήλων οὕθεν ὡς εἰπεῖν ἀλλ' ἢ τῇ χροᾷ μόνον.
 ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ συκαλίδες καὶ οἱ μελαγκόρυφοι· καὶ
 γὰρ ἔτσι μεταβάλλουσιν εἰς ἀλλήλους. γίνεται δ' ἡ μὲν συ-
 καλὶς περὶ τὴν ὀπώραν, ὁ δὲ μελαγκόρυφος εὐθέως μετὰ

5. ἐπὶ] καὶ ἐπὶ *P^aA^cC^dE^a*. || τῶν δ' ἐκτεμνομένων *PE^a*. || ἀπάντων ἡ πηρεμένων εἰς *D^a*. || 6. ἐν om *C^aE^a*. || μὴ] μὲν *PA^aC^a*
E^a. || 7. μόνον ὑδὲν διαφθείρει *PD^aE^a*. || 8. μὲν] μὴ *C^a*. || νέα om *A^aC^a*. || 10. μὲν om *PC^a*. || μὴ πω τὰ] πηρωτὰ *A^a*. || 12. ἐκτέ-
 μνη *P*. || τε om *A^aC^a*. || 14. ἐνιαύσια *E^a*. || εἰ] οἱ *P*. || καὶ ἐλάττες γίνονται *PC^aD^aE^a*. || 16. τὰς ὀχέας *pr A^a*. || 18. βίνουσιν
PA^aC^aE^a. || 19. κατακαύσαντα *A^a*. || ὀσχέαν *C^a*. || ἐπιπάττουσιν *C^aD^a*. || 20. τὸ] τὸν *PE^a*. || συγγενῶσιν *A^a*, ἢ γενῶσιν *D^a*. || 23. νη-
 σεύσασθαι *D^a*, νησεύσασα *PE^a*. || 24. δὲ om *PD^aE^a*. || τὸ ἥτρον *PE^a*, τὸν τρόπον *A^aC^a*. || ἥ om *A^aC^a*. || 27. δὲ om *E^a*. || 29. ἄνω
 ἀνθρώπων *PD^aE^a*. || 30. νησαίων *A^a*, νησαίων *C^aD^aE^a*, νησιβαίων *P*. || ἐὰν] ἐὰν εἰς πολὺ *D^a*. || 31. ἐρύγματος *A^aD^a*. || γίνονται] γὰρ
 γίνονται *A^a*.

2. ἀμφώδοντα et 8. ἀμφωδόντων *D^a*. || 3. συτρέφεται *A^aC^a*. || 5. μνησκῶσι *D^a*. || μᾶλλον — μνησκῶσιν om *PA^aC^aE^a*. || 10. μῆ-
 ρυκα *P*, μνησκῶν *A^aC^a*. || 16. ἔξανθος *A^aC^a*. || ἴσχει] ἴσχει δ' *C^a*, δ' ἴσχει *A^a*. || ἀλλοίαν om *PE^a*. || 17. τῷ θέρει *P*, τῷ χειμῶνι
A^a. || ἄδει τῷ χειμῶνος καὶ παταγεῖ *C^a*, παταγεῖ ἐν δὲ τῷ θέρει ἄδει *A^a*, om *PE^a*. || καὶ om *E^a*. || 19. ψαρά *A^aC^a*. || ποικιλία *A^a*. ||
 τὰ] τὰ τε *PE^a*, τὸν τε *A^a*. || 20. ἰσχία *A^aC^a*. || 23. περιόντος *A^aC^a*. || 24. παντοδαπῇ *P*. || 25. γε om *A^aC^a*. || 26. τὸ] δὲ τὸ
A^a. || 27. δὲ] γὰρ *A^a*. || 28. ἐρίθακοι et 29. ἐρίθακος *A^a*. || 28 et 29. φοινίκεροι *PD^aE^a*. || 30. τὸ χρώμα *P*. || 31. συκαλίδες et 32.
 συκαλὶς *PC^aD^aE^a*.

τὸ φθινόπωρον. διαφέρουσι δὲ καὶ ἔτσι ἔθεν ἀλλήλων πλὴν τῇ χροῇ καὶ τῇ φωνῇ. ὅτι δ' ὁ αὐτός ἐστι ὄρνις, ἥδη ὥπται περὶ τὴν μεταβολὴν ἐκάτερον τὸ γένος τοῦτο, οὕτω δὲ τελέως μεταβεβληκότα οὐδ' ἐν θατέρῳ εἶδει ὄντα. οὐδὲν δ' ἄτοπον εἰ ἐπὶ τῶν αἰ φωνῶν μεταβάλλουσιν ἢ τὰ χρώ- 5 ματα, ἐπεὶ καὶ ἡ φάτις τῷ μὲν χειμῶνος οὐ φθέγγεται (πλὴν ἥδη ποτὲ εὐδίας ἐκ χειμῶνος σφοδροῦ γενομένης ἐφθέγγατο καὶ ἐθαυμασθήναι ὑπὸ τῶν ἐμπείρων), ἀλλ' ὅταν ἔαρ γένηται, τότε ἄρχεται φωνεῖν. τὸ δ' ὅλον τὰ ὄρνεα καὶ μάλιστα καὶ πλείστας ἀφίησι φωνάς, ὅταν ὦσι περὶ 10 τὴν ὀχέαν. μεταβάλλει δὲ καὶ ὁ κόκκυξ τὸ χρώμα καὶ τῇ φωνῇ οὐ σαφηνίζει, ὅταν μέλλῃ ἀφανίζεσθαι· ἀφανίζεται δ' ὑπὸ κύμα, φανερός δὲ γίνεται ἀπὸ τοῦ ἔαρος ἀρχάμενος μέχρι κυνὸς ἐπιτολῆς. ἀφανίζεται δὲ καὶ ἡν καλῶσι τινες οἰνάθην ἀνίσχοντος τῆ σειράς, θυομένη δὲ φαί- 15 νεται· φεύγει δὲ ὅτε μὲν τὰ ψύχῃ ὅτε δὲ τὴν ἀλέαν. μεταβάλλει δὲ καὶ ὁ ἔποψ τὸ χρώμα καὶ τὴν ιδέαν, ὥσπερ πεποίκειν Αἰσχύλος ἐν τοῖσδε.

τῶτον δ' ἐπὶ πτηνῶν ἐποπα τῶν αὐτῶν κακῶν πεποικίλωκε, καποδηλώσας ἔχει θρασὺν πετραῖον ὄρνιν ἐν παντευχίᾳ, ὃς ἦρι μὲν φαίνονται διαπάλλει πτερόν κίρκη λεπάργη. δύο γὰρ ἔν μορφᾷ φαεῖ, παιδὸς τε χαυτῆ νηδύος μιᾷς ἀπο- νέας δ' ὀπώρας ἡνίκ' ἀν ξανθῇ σάχυν, σικτήνιν αὖθις ἀμφινωμήσει πτέρυξ. αἰεὶ δὲ μίσει τῶνδ' ἀπ' ἄλλον εἰς τόπον δρυμὸς ἐρήμης καὶ πάγος ἀποικίσει.

Εἰσὶ δὲ τῶν ὀρνέων οἱ μὲν κονιστικοί, οἱ δὲ λούσται, οἱ δ' ἔτε κονιστικοί ἔτε λούσται. ὅσοι μὲν μὴ πτηνικοί ἀλλ' 30 ὑστέρα, εἰ εὖ ἔχει τῷ ἐπικαίρῳ τόπου, ἔθεν ἀν πρὸς τοῦτο.

1. καὶ om E^a. || 2. ὁ om A^aC^a. || 3. ἐκάτερον γένος τῶν A^aC^a. || 4. μεταβεβληκότος PE^a. || 7. γενομένη PA^a. || 8. ἐθαυμάσθη PA^aD^aE^a. || 10. καὶ post μάλιστά om A^a. || ὅταν ὦσι περὶ τὴν ὀχέαν om E^a. || 11. τὸ] καὶ τὸ PA^aD^aE^a. || 15. συρίε P. || φθέγγεται E^a, φεύγειαι P, φεύγει A^aC^a. || 16. φεύγει γὰρ ὅτε D^a. || 17. ὁ om E^a. || 18. ἐν δὲ τοῖς A^a, om PE^a. || 19. τῶτον δ' om A^a. || ἔποπα A^aC^a, ἐπ α P. || 21. θρασὺν om C^a. || παντευχίᾳ δς] παντὶ εὐχίαιος C^a, πατρὶ εὐχίαιος A^a. || 22. δς — 23. λεπάργη om PE^a. || 22. φαίνονται A^aC^a. || διαπάλλει A^aC^aD^a. || 23. κέρβη A^a. || λεπαργῆ A^a, δ' ἐπάργη D^a. || γὰρ om E^a. || φαίνει A^aC^aD^a. || 24. καὶ τῷ PA^aC^aD^aE^a. || ἀπο] δ' ἀπὸ C^a. || 25. δ'] ἐστὶν E^a, om C^a. || ἡνὰ καταξανθῇ PA^aC^aE^a. || 26. σικτήνιν μαρθεῖς A^a, σικτήνιν αἰεὶ C^a, τίκειν ἡν αἰεὶ E^a, τίκειν ἡν αἰεὶ P. || ἀμφινωμήσῃ A^aC^a, ἀμφινωμήσῃ PE^a, ἀμφινωμήσῃ D^a. || πτέρυξαι εἰ δὲ μ. A^a, πτερύξαι εἶδε μ. C^a. || 27. μίσει PA^aD^aE^a. || τὸν δὲ PE^a. || ἀπάλλω E^a, ἀσπάλλον P, ἀπαλῶν A^a. || 28. δρυμὸς E^a. || 29. λούνται PD^aE^a. || 30. λούνται D^a, λούονται PE^a.

1. ἀλέκτορες D^a. || ἀτταγῆς E^a, ἀτταγῆς PA^aC^aD^a. || κορύδαλλος P, κορυδαλλός C^aD^a. || 2. φασσιανός A^aC^a. || εὐθυωνύχων C^a. || 3. βάλατταν C^a. || 4. κονιῶνται A^aC^a.

Codices D^aF^aG^a et capite primo Q, quorum G^a libro septimo, qui ipsi nonus est, extremo σημειῶσαι ὅτι ἐν τῇ λατινικῇ εὗρμεν καὶ δέκατον βιβλίον τῶν περὶ τὰ ζῶα ἱστοριῶν, ἣ ἡ ἀρχὴ "προϊούσης δὲ τῆς ἡλικίας ἡ τῷ μὴ — θατέρῳ ἐστίν." ἐκ οὗτο εἰ τῷτο τὸ βιβλίον εὗρίσκεται καὶ ἐν τῇ ἀλλήλικῃ· μέχρι γὰρ τῷ νῦν ἔκ ἐνέτυχον αὐτῷ. ubi manus recentior ἀλλὰ νῦν ἐνέτυχον αὐτῷ καὶ ἐν τῇ ἀλλήλικῃ, κατὰ αὐτὰ ἐνεγράψαμεν. eadem paullo ante, ubi est τέλος τῷ παρόντος βιβλίου, ἐ τῷ καθόλου adscribit τῶν ἱστοριῶν βιβλίου, ἀλλὰ τῷ ἐνέτατο δηλονότι· εὗρηται γὰρ καὶ δέκατον. || 12. τοῦ om G^a. || μὴ om D^a. || 13. συνόντας Q. || 26. τὸ post ἔργον om F^a. || ἐαυτῆς D^a. || ἔχει F^a. || 28. ἐδὲν om D^aF^aG^a. || 29. καλῶς om F^a. || μά τι ὅν in lacuna om F^a, τι om Q. || καὶ ἡ F^a. || 30. ἔχει D^a.

βλάβητοι. δεῖ δὴ τὴν ἔχουσαν καλῶς ὑγέραν πρῶτον μὲν τῷ
τόπῳ μὴ ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως τῇ θέσει·
πλὴν γίνεσθαι τὸ πορρώτερον ἄνευ πάθους καὶ λύπης, καὶ
μηδὲν ἀναισθητοτέρας εἶναι θυγαυνομένας. τοῦτο δὲ κρίνουν
ἐ καλεπόν. ὅτι δὲ δεῖ τοιαύτας εἶναι, ἐκ τῶνδε φανερόν·
εἴτε γὰρ μὴ πλησίον προσίασιν, ἐκ ἔσονται ἅμα σπαστι-
καί· πόρρω γὰρ αὐταῖς ἔσαι ὁ τόπος ὅθεν δεῖ ἀναλαβεῖν.
εἰ δὲ μὴ πλησίον μέντοι καὶ μὴ οἶαι ἐπανιέναι πορρωτέρω,
κωφότεραι ἔσονται. διαθυγγάνεσθαι δ' αἰεὶ, ὥς μὴ ταχυ-
ἀνοίγεσθαι, δεῖ τῷτο σφόδρα ποιεῖν καὶ εὐκόως εἶναι. ταῦ-
τά τε ἐν χρῇ ὑπάρχειν, ὅσαις τε μὴ ὑπάρχει, αὐταὶ θε-
ραπείας δέονται τινός· καὶ τὰ καταμήνια γίνεσθαι καλῶς,
τῷτο δ' ἐς δι' ἴσων χρόνων καὶ μὴ πεπλανημένως, ὑγια-
νοντος τῷ σώματος. σημαίνει γὰρ ἔτω γινόμενα καλῶς ἔχειν
ἀνοίγεσθαι καὶ δέχεσθαι τὴν ἐκ τοῦ σώματος ὑγρότητα,
ὅταν τὸ σῶμα διδῷ. ὅταν δὲ πλεονάκεις ἢ ἐλαττονάκεις ἢ
πεπλανημένως ἀφίῳσι, τοῦ ἄλλου σώματος μὴ συναιτίου
ὄντος ἀλλ' ὑγιαίνοντος, ἀνάγκη τῷτο συμβαίνειν δι' αὐτάς.
καὶ διὰ κωφότητα ἐκ ἀνοίγονται δ' ἐν τοῖς καιροῖς, ὥς·
ὀλίγα δέχονται, ἢ μᾶλλον ἐπισπῶνται τὸ ὑγρὸν διὰ τῶν
φλεγμασίαν αὐτῶν, ὥστε θεραπείας σημαίνουσι δεόμεναι,
ὥσπερ καὶ ὀφθαλμοὶ καὶ κύστις καὶ κοιλία καὶ τᾶλλα·
πάντες γὰρ οἱ τόποι φλεγμαίνοντες ἔλκυσιν ὑγρότητα τοι-
αύτην, ἢ ἐφύκεν ἐκκρίνεσθαι εἰς ἕνατον τόπον, ἀλλ' οὐ
τοιαύτη ἢ τοσαύτη. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ὑγέρα πλείω ἀποδι-
δοῦσα σημαίνει φλεγματικὸν τι πάθος, ἐὰν ὅμοια μὲν
πλείω δ' ἀποδιδῷ. ἐὰν δ' ἀνόμοια καὶ σσημμένα μᾶλ-
λον, οἷα ταῖς ὑγιαίνουσαις προέρχεται, τῷτο μὲν ἤδη πά-
θος καὶ ἐπίδηλον γίνεται· ἀνάγκη γὰρ καὶ πόρους τινὰς
ἐπισημαίνειν ἐχέσθαι ὥς ἐ δεῖ ταῖς δ' ὑγιαίνουσαις τὰ λευ-
κα καὶ σσημμένα προέρχεται, ταῖς μὲν καὶ ἀρχομένων,
ταῖς δὲ πλείαις ληγόντων τῶν καταμηνίων. ὅσαις μὲν ἐν
σσημμένα μᾶλλον γίνεται ἢ ταῖς ὑγιαίνουσαις, ἢ ἄτακτα,
πλείω ἢ ἐλάττω, μᾶλλον δέονται θεραπείας ὥς ἐμποδιζόν-
των πρὸς τὴν τέκνωσιν. ὅσαις δὲ τοῖς χρόνοις μόνον ἀνω-
μαλίοις καὶ μὴ δι' ἴσους, ἥττον μὲν διακωλυτικὸν τὸ πάθος,
διασημαίνει μέντοι τῆς ὑστέρας τὴν ἔξιν κινημένην καὶ ἐκ
αἰεὶ ὁμοίως μένσαν. ἐς δὲ τῷτο τὸ πάθος οἷον μὲν βλά-
ψαι τὰς εὐφυεῖς πρὸς τὴν σύλληψιν, ἐ μέντοι νόσος, ἀλλὰ
τοιούτον τι πάθος οἷον καθίστασθαι καὶ ἄνευ θεραπείας, ἂν

μή τι προσεξαμαρτάνῃ αὐτή. ἐὰν δὲ μεταβάλλωσι τῇ τά-
ξει ἢ τῷ πλήθει, τῷ ἄλλου σώματος μὴ ὁμοίως ἔχοντος
ἀλλ' ὅτε μὲν ὑγροτέρου ὅτε δὲ ξηροτέρου, οὐδὲν αἷται αἰ
ὑστέρας, ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀκολουθεῖν αὐτὰς τῇ τῷ σώματος
ἔξει, δεχομένας καὶ ἀφιεῖτας κατὰ λόγον. ἐὰν μὲν οὖν
ὑγιαίνοντος τῷ σώματος μεταβάλλοντος δὲ τῷτο ποιῶσιν,
ἐθὲν αὐταὶ δέονται θεραπείας· ἐὰν δὲ νοσῶντος, ἢ ἐλάττω
ἀποδίδωσι διὰ τὸ ἄλλοθι πε ἀναλίσκεσθαι τὸ περίττωμα,
ἢ κάμνει τὸ σῶμα. ἐὰν δὲ πλείω ἀφίῳσι διὰ τὸ δεῦρο
ἔξερειγέσθαι τὸ σῶμα, ἐδὲ τῷτο σημαίνει αὐτάς γε τὰς
ὑστέρας δεῖσθαι θεραπείας, ἀλλὰ τὸ σῶμα. ὥς ὅσαις συμ-
μεταβάλλει ταῖς ἔξει τῷ σώματος τὰ γυναικεῖα, δηλοῖ
ὅτι ἐθὲν αἷτιον ἐν ταῖς ὑστέραις ἐστίν, ὅτι ὑγιαίνουσαι διατε-
λῶσιν. αὐταὶ δ' αὐτῶν ὅτε μὲν ἀρρωσσότεραι, ὅτε δὲ ἰσχύ-
ουσι μᾶλλον, καὶ ὅτε μὲν ὑγρότεροι ὅτε δὲ ξηρότεροι. καὶ
φοιτᾷ αὐταῖς, ὅταν μὲν πλείον τὸ σῶμα αὐτοῦ, πλείω,
ὅταν δ' ἐλάττον, ἐλάττω, καὶ ἐὰν μὲν ὑγρὸν, ὑδαρέστερα,
ἐὰν δὲ ξηρὸν, ἐναιμότερα. καὶ ἀρχονται μὲν ἐκ λευκῶν
γαλακτοειδῶν, ἀνόσμων μενεσῶν· τὰ δὲ φοινικᾷ μὲν, ἀπο-
λήγοντα δὲ λευκότερα, ἐσχάτης καταμιζέως. ὁσμὴν δ' ἔχει
τὰ λευκὰ ταῦτα ἐ σηπεδόνης, ἀλλὰ δριμυτέραν καὶ βα-
ρυτέραν, ἔτε πύς· καὶ ἄνευ μὲν τήξεως, μετὰ μέντοι θερ-
μασίας, ὅταν ἔτος ἢ ὁ τρόπος τῶν σημείων. ὅσαις μὲν ἐν
ἔτω συμβαίνει, ταύταις ἔχουσιν ὥς δεῖ τὰ περὶ τὰς ὑστέρας
πρὸς τὴν τέκνωσιν.

Καὶ πρῶτον ταῦτα σιεπτέον, εἰ καλῶς ἔχει, μετὰ
δὲ ταῦτα πῶς ἔχει τὸ σῶμα τῶν ὑστέρων. δεῖ γὰρ εἰς ὀρ-
θὸν ἔχειν· εἰ δὲ μή, ἐκ ἔλξουσιν εἰς αὐτὰς τὸ σπέρμα.
εἰς τὸ πρόσθεν γὰρ αὐτῶν καὶ ἡ γυνὴ προίεται, ὥς δῆλον,
ὅταν ἐξονειρώττωσιν αὐταὶ τελέως· τότε γὰρ ἔτος ὁ τόπος
θεραπείας δεῖται αὐταῖς ὑγραθεῖς, ὥσπερ εἰ ἀνδρὶ συνεγί-
νετο, ὥς προῖεμένων ἐνταῦθα καὶ τὸ παρὰ τοῦ ἀνδρός, εἰς
τὸν αὐτὸν τόπον καὶ ἐκ εἰς τὰς ὑστέρας εἰσω. ἀλλ' ὅταν
ἐνταῦθα προῖωνται, ἐντεῦθεν σπῶσι τῷ πνεύματι, οἷον αἰ
ρίνες, καὶ αἰ ὑστέρας τὸ σπέρμα. διὸ καὶ παντὶ σχήματι
συνῆσαι κυήσονται, ὅτι εἰς τὸ πρόσθεν παντελῶς ἐχούσης
γίγνεται καὶ αὐταῖς καὶ τοῖς ἀνδράσιν ἢ πρὸς τὰς σπέρ-
ματος· εἰ δ' εἰς αὐτήν, ἐκ ἂν πάντως συγγινόμεναι συνε-
λάβανον. ἐὰν δὲ μὴ εἰς ὀρθὸν βλέπωσιν αἰ ὑστέρας ἀλλ'
ἢ πρὸς τὰ ἰσχία ἢ πρὸς τὴν ὀσφύν ἢ πρὸς τὸ ὑπογάστριον,

1. δὲ F^a. || 6. προσίασιν F^a. || 8. οἶναι G^a, εἶναι QF^a. || 12. γίνεται Q. || 27. ὅμοια QD^aF^aG^a. || 30. ἐχέσθαι QF^a. || 35. τέκνωσιν] νέωσιν QD^aF^aG^a. || 37. κινημένην G^a.

1. τι] τε F^a. || 2. ὁμοίως F^a. || 18. καὶ — 19. μενεσῶν om QF^aG^a. || 20. καταλήξεως. QD^aF^aG^a. || ἐ μὴν QF^a. || 23. οὐ om pr Q. || 27. σῶμα QD^aG^a. || 38. συγγινόμεναι D^a.

ἀδύνατον συλλαβεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν, ὅτι ἀνε-
λέσθαι ἔκ ἀν δύναιντο τὸ σπέρμα. ἐὰν μὲν ἔν ἰσχυρῶς τῇ
φύσει ὥτως ἔχωσιν ἢ ὑπὸ νόσῃ, ἀνάτονον τὸ πάθος· ἐὰν δ'
ἢ ῥῆγμα ἢ φύσει ἢ ὑπὸ τῆς νόσου διὰ φλεγμασίαν συ-
σπασάσης, ἐπὶ θάτερα αὐτῇ τὸ πάθος· ταῖς δὲ μελλούσαις 5
ἐγκύοις, ἔσσεσθαι δεῖ, καθάπερ εἴρηται, τὸ στόμα εἰς ὀρθὸν
εἶναι, καὶ πρὸς τέτοις ἀνοίγεσθαι καλῶς. λέγω δὲ τὸ κα-
λῶς τοῦτον, ὅπως ὅταν ἀρχῇται τὰ γυναικεῖα, θιγγανό-
μενον ἔσαι τὸ σῶμα μαλακώτερον ἢ πρότερον, καὶ μὴ διε-
σομωμένον φανερώς. ἀλλ' εἰ ὥτως ἔχοντος, τὰ πρῶτα ση- 10
μεῖα τὰ λευκὰ φοιτάτω. ὅταν δὲ σαρκινώτερα ἢ τὴν χροάν
τὰ σημεῖα, φανερώς ἔσαι ἀνεσομωμένη ἀνευ ἀλγῆματος,
καὶν θιγγάνῃ καὶν μὴ θιγγάνῃ, καὶ μήτε κωφότητα μήτε
σῶμα ἀλλοιότερον αὐτὸ αὐτῷ. ληξάντων δὲ τῶν γυναικεῖων
διεσομωμένον ἔσω σφόδρα καὶ ξηρόν, ἀλλὰ μὴ σκληρόν, 15
ἡμέραν ὅλην καὶ ἡμίσειαν ἢ καὶ δύο ἡμέρας. ταῦτα γὰρ
σημαίνει ὥτω γιγνόμενα ὅτι καλῶς ἔχουσιν αἱ ὑστέραι καὶ
ποιοῦσι τὸ αὐτῶν ἔργον, τῷ μὲν μὴ εὐθύς ἀνεστομῶσθαι
ἀλλὰ μαλακὸν τὸ σῶμα γίνεσθαι, ὅτι ἅμα τῷ ἄλλῳ σῶ-
ματι λυομένῳ λύονται, καὶ ἔκ ἐμποδίζουσι, καὶ ἀφίαισι 20
πρῶτον τὰ ἀπ' αὐτῷ τῷ σῶματος, ὅταν δὲ πλείω τὸ σῶμα
προίηται, ἀνασομῶνται· ὅπερ ἐξὶ σῶματος ὑγιεινῶς ἔχοντος.
παυσαμένων δὲ τῶν σημείων τῷ μὴ εὐθύς συμπίπτειν, ση-
μαίνουσιν ὅτι, ἀν ἀπορήσῃ, κεναὶ καὶ ξηραὶ γίνονται καὶ
διψηραί, καὶ οὐκ ἔχουσι λείψανα περὶ τὴν δίοδον. προσ- 25
σπαστικά ἔν ὅσαι σημαίνουσι καλῶς ἔχειν πρὸς τὸ συλ-
λαβεῖν πλησιάζαντος, ὅταν ὥτως ἔχωσιν ἀνευ ἀλγῆς καὶ
μετὰ ἀναισθησίας. τό τε μὴ ἀλλοιότερον ἔχειν τὸ σῶμα
ἀγαθόν· καὶ γὰρ τῷτο σημαίνει ὅτι ἕδεν ἐστὶν ὃ κωλύει μὴ
συμμίξειν αὐτὰς ὅταν δέξῃ.

3 Περὶ μὲν ἔν τὸ σῶμα τῶν ὑσερῶν ἐκ τέτων ἢ σκέψις
ἐστίν, εἰ ἔχει ὡς δεῖ ἢ μή. περὶ αὐτὴν δὲ τὴν ὑστέραν δεῖ
συμβαίνειν τοιαῦτα μετὰ τὴν κάθαρσιν, πρῶτον μὲν ἐν τοῖς
ὑπνοῖς ὡς συγγινομένην τῷ ἀνδρὶ καὶ προἰεμένην, ὡς ἀν εἰ
παρεπλησίαζε, ῥαδίως· ἀν τῷτο φαίνεται πλεονάκης πά- 35
σχος, ἄμεινον. καὶ ἀνισαμένην ὅτε μὲν δεῖσθαι θεραπείας
αἶας ὅταν πλησιάσῃ ἀνδρὶ, ὅτε δὲ ξηρασίας· τὴν δὲ ξηρό-
τητα ταύτην μὴ συνεχῇ, ἀλλ' ὕστερον μετὰ τὴν ἔγερσιν
ἐξυγραίνεσθαι ὅτε μὲν θάπτον ὅτε δ' ὀφιαίτερον καὶ ὅσον
εἰς ἡμισυ τῆς ἡμέρας βραχείας προελθούσης. ἢ δ' ὑγρότης 40

ἔστω τοιαύτη οἷα ὅταν πλησιάσῃ τῷ ἀνδρὶ. πάντα γὰρ
ταῦτα σημαίνει δεκτικὴν τὴν ὑσερᾶν εἶναι τῷ δεδομένῳ, καὶ
προσπαστικὰς τὰς κοτυληδόνας, καὶ καθεκτικὰς ὧν λαμ-
βάνουσι, καὶ ἀκέσας ἀφιεύσας. ἐτι φύσας ἐγγίγνεσθαι ἀνευ
πάθους, ὥσπερ ἡ κοιλία, καὶ ἀφιεῖναι, καὶ μεγάλας γινο-
μένας καὶ ἐλάττους αὐτῶν, ἀνευ νόσου· καὶ γὰρ ταῦτ' ἀπο-
δηλοῖ αὐτάς, ὅτι ἕδεν σφερώτεραι τῷ δέοντός εἰσιν, ἔτε κω-
φαὶ ἔτε φύσει ἔτε νόσῳ, ἀλλὰ δύνανται, ὡς ἀν δέξωνται,
αὐξανόμενῳ παρέχειν χώραν. ἔχουσι δὲ καὶ διάτασιν. ὅταν
δὲ τῷτο μὴ γίγνηται, ἢ πυκνότεραί εἰσιν ἢ ἀναισθητότεραι ἢ
φύσει ἢ νόσῳ. διὸ καὶ ἔδ δύνανται τρέφειν, ἀλλὰ καὶ δια-
φθεύουσι τὰ ἐμβρύα, ἐὰν μὲν σφόδρα τοιαῦται ὦσιν, ἐτι
μικρὰ ὄντα, ἐὰν δ' ἥττον, μείζω· ἐὰν δὲ πάνυ ἡρέμα,
φαιλότερα ἐκτρέφουσι τὰ ἔκγονα καὶ οἷον ἐν ἀγγείῳ φαύ-
λῳ τραφέντα. ἐτι δὲ θιγγανομένης τὰ ἐπὶ δεξιᾷ καὶ τὰ
ἐπ' ἀριστερᾷ ὁμαλὰ αὐτῆς εἶναι, καὶ τὰλλα τέτοις ὁμοίως.
καὶ ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀνδρα συνισία μεταξὺ ὑγραίνεσθαι, μὴ
πολλάκις δὲ μὴδὲ σφόδρα. ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ πάθος οἷον
ἰδρωμα τῷ τόπῳ, ὥσπερ καὶ τῷ σῶματι σιάλου, πολλὰχῶς
μὲν καὶ πρὸς τὴν φορὰν τῶν σιτίων, καὶ ὅταν λαλῶμεν
καὶ ἐργαζώμεθα αὐτοὶ πλέον· καὶ τοῖς ὄμμασι διακρύβον
πρὸς τὰ λαμπρότερα ὀρώντες, καὶ ὑπὸ ψύχης καὶ θερμώ-
τητος ἰσχυροτέρας, ἧς κρατεῖ τὰ μῦρια ταῦτα, ὅταν τύχῃ
ὑγροτέρως ἔχοντα. ὥτω καὶ αἱ ὑσεραί ὑγραίνονται ἐργαζό-
μεναι, ὅταν τύχωσιν ὑγροτέρας διαθέσεως. πάσχουσι δὲ
τῷτο τὸ πάθος καὶ αἱ μάλισα καλῶς πεφυκυῖαι. διὸ θε-
ραπείας αἰεὶ δέονται αἱ γυναῖκες ἢ πλείονος ἢ ἐλάττονος,
ὥσπερ καὶ τὸ σῶμα πύσεως. ἀλλ' ἐνίαις τοσαύτη ὑγρασία
γίνεται, ὥστε μὴ δύνασθαι καθαρὸν τὸ τῷ ἀνδρὶ ἀνασπά-
σαι διὰ τὴν σύμμιξιν τῆς γιγνομένης ἀπὸ τῆς γυναικὸς
ὑγρότητος. πρὸς δὲ τέτοις τοῖς πάθεσι καὶ τοσόνδε δεῖ κα-
τανοεῖν, εἰ συμβαίνει, ὅταν δέξῃ ἐν τῷ ὕπνῳ πλησιάζαι
τῷ ἀνδρὶ, πῶς ἔχουσα ἐξανίσταται, οἷον εἰ ἀσθενεστέρα, καὶ
εἰ αἰεὶ, μὴ ὅτε μὲν ὅτε δ' ἔ, ἢ ἐνίοτε καὶ ἰσχυροτέρα· εἰ
δὲ μὴ ξηροτέρα τὸ πρῶτον, εἴτα ἐφυγραίνεται. δεῖ γὰρ
ταῦτα συμβαίνειν τῇ γοίμῳ γυναικί. τὸ μὲν γὰρ ἐκλύε-
σθαι σημαίνει προετικὸν εἶναι τὸ σῶμα σπέρματος αἰεὶ, τὴν
τε ποιῶσαν ποιεῖ· καὶ σωματωδῶν δ' ὕσων ἀσθενεστέρα. τὸ
δ' ἀνόσως τῷτο πάσχειν σημεῖον ὅτι κατὰ φύσιν καὶ ὃν δεῖ
τρόπον ἢ ἀφοδος τέτε γίνεται· εἰ γὰρ μή, νοσώδης ἦν ἢ

4. ἢ, ante ὑπὸ om QF^aG^a. || 11. σαρκινώτερα D^a. || 13. καὶ μὴ θιγγάνῃ om D^a. || 21. ἀφ' αὐτῷ D^a. || 22. προίηται ἀναστο-
μοῦντα QD^aF^aG^a: correxit Syllburgius. || 25. προσπαστικά QF^a. || 35. ῥαδίως om G^a.

1. πλησιάζῃ F^a. || 14. τὰ] δὲ τὰ QD^aF^aG^a. || 18. μὴδὲ] μὴ F^a. || 34. εἰ ante αἰεὶ om F^aG^a. || 37. προετικὸν F^a. || 40. ἢ
post ἦν om D^a.

ἀρρωσία. τὸ δὲ ποτε καὶ ἰσχύειν μᾶλλον, καὶ ξηρὰν εἶναι τὴν ὑστέραν, εἴτ' ἐφυγραίνεσθαι, σημεῖον ὅτι πᾶν τὸ σῶμα λαμβάνει καὶ ἀφανίζει, καὶ ὃ μόνον ἡ ὑστέρα καὶ τὸ σῶμα ἰσχύει. πνεύματί τε γὰρ ἔλκει ἡ ὑστέρα τὸ προσελθὸν ἔξωθεν αὐτῇ, ὥσπερ πρότερον εἴρηται. ὃ γὰρ εἰς αὐτὴν προ- 5 ἵεται, ἀλλ' ὃ καὶ ὁ ἀνὴρ. ὅσα δὲ πνεύματι, πάντα ἰσχύει ἐργάζεται. ὥς δὲ δῆλον ὅτι καὶ τὸ σῶμα προσσπαστικὸν τῆς τοιαύτης.

Εἰσὶ δὲ τινες αἱ πάσχεισι τι τοῖσιν ὃ καλῶσιν ἐξανεμῶσθαι· δεῖ δὲ καὶ τῆτο μὴ πάσχειν. ἔστι δὲ τὸ τοιοῦτον 10 πάθος· ὅταν συγγένωνται τῷ ἀνδρὶ, ἔτε προϊέμεναι δῆλαι τὸ σπέρμα ἔτε κυσικονταί, διὸ καὶ καλεῖται ἐξανεμῶσθαι. αἴτιον δὲ τῷ πάθους ἡ ὑστέρα, ὅταν ἡ λίαν ξηρά· ἐλκύσασα γὰρ πρὸς αὐτὴν τὸ ὑγρὸν ἀφίησιν ἔξω· τὸ δὲ κατασκελετεύεται, καὶ μικρόν τι γινόμενον ἐξ αὐτῆς ἀπέπεσε τε καὶ 15 ἔλαθε διὰ μικρότητα ἐξίον. καὶ ὅταν μὲν τῆτο σφόδρα πάθῃ ἡ ὑστέρα καὶ γένηται ὑπέρξηρος, ταχύ τε ἀπέβαλε καὶ ταχύ δῆλον γίνεται ὅτι ὃ κύει· ἐὰν δὲ μὴ σφόδρα ταχέως ταῦτα ποιῇ, ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ δοκεῖ κύειν, ὃ ἂν ἔχῃ αὐτὴ πρὸς αὐτὴν, ἕως ἂν ἀποβάλῃ. καὶ ὅμοια συμβαίνει 20 ταχύ ταύταις πάθῃ οἷα ταῖς ὀρθῶς κύναις, καὶ ἐὰν γιγνηται πολὺς χρόνος, αἶρεται ἡ ὑστέρα, ὥς φανερώς δοκεῖ κύειν, ἕως ἂν ἀποπέσῃ· τότε δ' ὅμοια ἐγένετο οἷα πρὸς τῆ ἡν. ἀναφέρουσι δὲ τῆτο τὸ πάθος εἰς τὸ δαιμόνιον· ὃ ἔστι θεραπευτόν, ἐὰν μὴ φύσει τοιαύτη ἡ σφόδρα πάσχει 25 τὸ πάσχον. σημεῖον δὲ τοῦ μὴ τοιαύτας εἶναι, ἐὰν φαίνονται μὴ προϊέμεναι, ὅταν λάβωσι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ 4 μὴ συλλάβωσιν. κωλύονται δὲ καὶ ἐὰν σπᾶσμα ἔχωσιν αἱ ὑστέρας. γίνονται δὲ σπᾶσματα ἐν ταῖς ὑστέραις ἡ φλεγμασία διατενομένης τῆς ὑστέρας, ἡ ἐν τῷ τόκῳ πληρώ- 30 ματος πολλῶν ἐξαπίνης ἐπιπεσόντος καὶ μὴ ἀνοιγομένου τῷ σώματος· τότε ὑπὸ τῆς διατάσεως γίνεται σπᾶσμα. σημεῖον δὲ τῷ μὴ ἔχειν σπᾶσμα, ἐὰν μὴ φαίνεται εἰς φλεγμασίαν ἀφικνεμένη ἐν τοῖς αὐτῆς ἐργοῖς ἡ ὑστέρα· ἔχουσα γὰρ σπᾶσμα φλεγμαίνου ἂν ποτε· ἔτι δὲ ἐὰν φύμα ἐπὶ 35 τοῦ σώματος ἢ, πολλὰ ἐλκωθέντος, ἐμποδίζει πρὸς τὰς συλλήψεις. σημεῖον δὲ καὶ τῷ ταῦτα μὴ ἔχειν, ἐὰν φαίνεται ἀνοιγομένη καλῶς ἡ ὑστέρα καὶ συμμύουσα, ὅταν γένηται αὐταῖς τὰ γυναικεῖα καὶ αἱ πρὸς τὸν ἄνδρα χρή-

σεις. ἔτι ἐστὶν αἷς πῶς τὸ σῶμα συμφύεται, ταῖς μὲν ἐκ γενετῆς ταῖς δὲ διὰ νόσον. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ ἱατὸν καὶ ἀνιὰτον. ὃ χαλεπὸν δὲ τῆτο γινώσκειν, ἐὰν ἢ· ὃ γὰρ οἷον τε ἔτε λαμβάνειν ἔθεν ὧν δεῖ ἔτε προϊέσθαι. ἐὰν ἔν φαίνεται καὶ δεχομένη παρὰ τῆ ἀνδρὸς καὶ ἀφιεῖσα, δῆλον ὅτι καὶ ἐλεγχὸς εἴη τῷ πάθει. ὅσαις δὲ τῆτων μὴδὲν ἐμπόδιον ἢ, ἀλλ' ἔχουσιν ὃν τρόπον δὲ εἴρηται ἔχειν, ἂν μὴ ὁ ἀνὴρ αἷτιος ἢ τῆς ἀτεκνίας, ἡ ἀμφοτέροι μὲν δύνωνται τεκνεῖσθαι, πρὸς ἀλλήλους δὲ μὴ ὥς συμμετροὶ τῷ ἅμα προϊέσθαι 10 ἀλλὰ πολὺ διαφωνῶσιν, [ἐκ] ἔσονται τέκνα τέτοις. τῆ μὲν 5 ἔν εἶναι τὰ τοῦ ἀνδρὸς αἷτια ἔστι μὲν καὶ ἄλλα σημεία λαβεῖν· ἃ δὲ ῥᾶω μάλισ' ἂν φαίνοντο, πρὸς ἄλλας πλησιάζων καὶ γενῶν. τὸ δὲ πρὸς ἀλλήλους μὴ συνδρόμως ἔχειν, πάντων τῶν εἰρημένων ὑπαρχάντων οὐ γεννώσιν. δη- 15 λοῖ γὰρ ὅτι τῆτο αἴτιον μόνον. εἴπερ γὰρ καὶ ἡ γυνὴ συμβάλλεται εἰς τὸ σπέρμα καὶ τὴν γένεσιν, δῆλον ὅτι δεῖ ἰσοδρομῆσθαι παρ' ἀμφοῖν. ἐὰν οὖν ὁ μὲν ταχύ ἐκποιήσῃ ἡ δὲ μόλις (τὰ γὰρ πολλὰ αἱ γυναῖκες βραδύτεραι), τῆτο κωλύει· διὸ καὶ συζευγνύμενοι γενῶσι μετ' ἀλλή- 20 λων· ὃ γεννῶντες δὲ, ὅταν ἐντύχωσιν ἰσοδρομῶσι πρὸς τὴν συνουσίαν. εἰ γὰρ ἡ μὲν ὀργῶσα καὶ παρεσκευασμένη εἴη καὶ ἐννοίας ἔχουσα ἐπιτηδείας, ὁ δὲ προεληυπημένος καὶ κατεφυγμένος, ἀνάγκη τότε ἰσοδρομῆσθαι αὐτὸς ἀλλήλοις. ἔτι δ' ἐνίοτε γυναῖξί καὶ ἐξονειρωξάταις καὶ ἀνδράσιν ἀφροδι- 25 σιάσασι συμβαίνει εὐρωστοτέροις εἶναι, μὴ ἰσχύει ἀλλ' ὑγίει· γίνεται δὲ τῆτο, ὅταν πολὺ τὸ σπέρμα ἢ ἡθροισμένον ἐπὶ τὸν τόπον ὅθεν προϊένται. ἐὰν ἔν τότε ἀπέλθῃ, ἔθεν ἀσθενέστεραι γίνονται· οὐ γὰρ αἰεὶ ἐκλύονται ἀπελθόντων, ὅταν ἱκανὰ ἢ τὰ λειπόμενα· οὐδ' ἂν εἰ ἐκεῖνα ἀχρηστὰ ἢ ἅμα καὶ ῥᾶω, οἷον πλησμονῆς ἀπαλλαγέντα· διὸ οὐκ ἰσχύει εὐρωστότεροι ἀλλὰ κενότῃ γίνονται. ἀλλ' ὅταν ἀπο- 30 τοσάντων ἐπὶ ὧν τὸ σῶμα δεῖται, τότε ἀσθενεστέρας ποιεῖ· παύεται δὲ ταχύ, ἂν ἄλλως τις ὑγιάνῃ τὸ σῶμα καὶ ἐν ἡλικίᾳ ἢ, ἡ ταχύ σπερμοποιεῖ· τῶν γὰρ αὐξανομένων τῆτ' ἐστὶ ταχύ καὶ τῶν αὐξητῶν. καὶ λανθάνουσι τότε μάλισα κυσικόμεναι· ὃ γὰρ οἶονταῖ συνεληφέναι, ἐὰν μὴ αἰσθῶνται. προϊέμεναι δὲ τυγχάνουσιν ὑπολαμβάνουσαι ὥς δεῖ ἀμ- 35 φοῖν συμπεσεῖν ἅμα, καὶ ἀπὸ τῆς γυναικὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς· μάλισα δὲ λανθάνει, ὅσαι οἶονταῖ ἀδύνατον εἶναι

6. ὁ ἀνὴρ om D^a. || ὅσαι D^a. || 11. πάθος om G^a. || δῆλαι om F^aG^a. || 16. μικρότητα F^a. || 19. ἂν — 20. ἕως om F^a G^a. || 20. ἀποβάλλῃ F^a. || 28. κωλύονται G^a. || 34. αὐταῖς D^aF^aG^a.

1. πῶ F^a. || 10. πολλὰ F^a. || τῆ μὲν ἔν τῷ μὲν D^a. || 11. εἶναι] εἶδναι codices. || 12. ἂν addidit Schneiderus. || 13. τοῦ D^a. || ἀλλήλους intp, ἄλλους D^a, ἄλλας F^aG^a. || 14. ὃ] μὴ D^a. || 17. ἔν ἐ] αἱ G^a. || 20. δὲ om F^aG^a. || 21. πεπερασμένη F^a. || 23. ἰσοδρομῶσι F^a. || ἀλλήλοις αὐτῆς D^a. || ὅτι D^aF^aG^a. || 30. ῥᾶω D^a. || 32. ποιεῖ] ἐποιεῖ D^a. || 36. οἷον τε F^a. || 39. δυνατὸν D^aF^aG^a infra, libro extremo: ibi enim haec 39. μάλισα δὲ — 637 a 9. πολλαπλασίον iterum ponunt.

συλλαβεῖν, εἰ μὴ ξηρανθῶσι καὶ ἐπιδήλως ἀφανισθῇ τὸ
δοθέν. συμβαίνει δ' ἐνίοτε πλέον προέσθαι καὶ αὐτὴν καὶ
τὸν ἄνδρα οὗ ἂν δύναιτο ἀφανίσαι καὶ τῷ ἱκανῷ. ὅταν οὖν
σπάσῃ μὲν ἱκανόν, λειψὴ δὲ πολὺ, τότε λανθάνουσι κυ-
σκόμεναι. ὅτι δὲ τοῖσιν ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ οὐκ ἐξ α-
παντος γίνεται τὸ πάθος, δηλοῖ ὅσα τῶν ζώων ἀπὸ μιᾶς
ὀχείας πολλὰ τίκτει, καὶ ἡ τῶν διδύμων γένεσις, ὅταν ἀπὸ
μιᾶς γένηται· δηλὸν γὰρ ὅτι ἐξ ἑχ' ἀπαντος ἐγένετο, ἀλλὰ
μέρος τι αὐτῷ ἔλαβε τόπος, τὸ δὲ περιελείπετο πολλαπλά-
σιον. ἔτι εἰ πολλὰ ἀπὸ μιᾶς ὀχείας γίνεται, ὅπερ φαίνεται
ἐπὶ τῶν ὤων καὶ τῶν διδύμων ἐνίοτε γιγνόμενον, δηλὸν ὅτι
ἐκ ἀπὸ παντὸς ἔρχεται τὸ σπέρμα τῷ σώματι, ἀλλ' ἐφ'
ἐκάστῃ εἶδος ἐμερίζετο. ἀπὸ παντὸς μὲν γὰρ ἐνδέχεται ἀπο-
χωρισθῆναι, καὶ τὸ πᾶν εἰς πολλὰ. ὥςτε ἅμα καὶ κατὰ
μέρος ἀδύνατον. ἔτι ἡ γυνὴ προίεται εἰς τὸ πρόσθεν τῷ σό-
ματος τῶν ὑσερῶν, ἔτι καὶ ὁ ἀνὴρ, ὅταν πλησιάσῃ. ἐντεῦθεν
γὰρ σπᾶ τῷ πνεύματι, ὥσπερ τοῖς σόμασιν ἢ τοῖς μυκτῆρ-
σιν. πάντα γὰρ ὅσα μὴ ὀργάνοις προσάγεται, ἢ εἰσφύσιν
ἔχει ἄνωθεν κοίλα ὄντα, ἢ πνεύματι ἔλκονται ἐκ τέτρε τοῦ
τόπου. διὸ ἐπιμελοῦνται ὅπως γένηται ξηρὸς οὕτως, ὥσπερ
πρὶν τῷ συμβαίνειν. πέφυκε δ' ἕτως ἡ ὁδός, δι' ἧς ἔρχε-
ται, ταῖς γυναῖξιν. ἔχουσι καυλόν, ὥσπερ καὶ οἱ ἄνδρες τὸ
αἰδοῖον. ἀλλ' ἐν τῷ σόματι ἀποπνέουσι διὰ τῷ μικρῷ τε
πόρῳ ἀνωτέρῳ, ἢ ὑρῶσιν αἱ γυναῖκες. διὸ καὶ ὅταν ὀργῶσιν
ἀφροδισιασθῆναι, ἕτος ὁ τόπος ἐκ ἔχει ὁμοίως καὶ πρὶν ὀρ-
γᾶν. ἀπὸ δὲ τέτρε τῷ καυλῷ γίνεται ἔκπτωσις, καὶ τὸ ἐμ-
προσθεν τῆς ὑσεράς πολλῷ μείζον ἢ καθ' ἣν εἰς ἐκεῖνον τὸν
τόπον ἐκπίπτει. ὁμοιον δ' ἐστὶ τοῦτο κατὰ τοῦτο ταῖς ῥῖσιν·
καὶ γὰρ αἱ ῥῖνες ἔχουσιν εἴσω εἰς τὸν φάρυγγα πόρον τινα
καὶ εἰς τὸν ἔξω ἀέρα· ἕτω κἀκείνος καὶ ἔξω ἔχει πόρον μι-
κρόν τε πάνυ καὶ στενόν, ὅσῳ πνεύματι ἐξοδόν, τὸν δ' εἰς
τὸ πρόσθεν τῆς ὑσεράς εὐρύχωρον, εὐρουν, ὥσπερ αἱ ῥῖνες
τὸν εἰς τὸν ἀέρα μείζω τῷ εἰς τὸ σῶμα καὶ φάρυγγα. ὁμοίως
δὲ καὶ αἱ γυναῖκες μείζω τὸν εἰς τὸ ἐμπροσθεν τῶν ὑσερῶν
πόρον ἔχουσι, καὶ εὐρυχωρότερον τὸ ἔξω. ὅ τι συμβάλλε-
ται, εἰς τῷ ποιεῖ τῶν αὐτῶν παθημάτων, ὅτι καὶ ἡ γυνὴ
γόνιμον προίεται. τὰ δ' αὐτὰ αἴτια ταῦτα συμβαίνει. καὶ
γὰρ οἷς ἡ νόσος ἢ θανάτης δοκεῖ ἑτέρῃ τὸ αἷτιον, θεωρῶσι τὸ

τελευταῖον ἐπὶ τὰς ἀρχάς, ὃ δὲ ὁρᾶν. ταῖς μὲν γὰρ ταῦ-
τα αἴτια τὰ πρῶτα, τοῖς δ' ἕδεν, τῶν δὲ τὰ μὲν τὰ δ' οὐ.
ἀποδίδωσιν οὖν κατὰ λόγον καὶ τὰ ἀποβαίνοντα· καὶ τοῖς
μὲν διὰ πάντων συμβαίνει διελθεῖν τῶν αὐτῶν παθημάτων,
τοῖς δὲ διὰ πολλῶν, οἷς πολλὰ, τοῖς δὲ δι' ὀλίγων, τοῖς δὲ
δι' ἑνός, ὅσοις μηδέν. φανερά δὲ τὰ ζῶα ἔσιν, ὅταν ὀχευ-
θῇναι δεῖται. διώκει γὰρ τὰ ἄρρενα, οἷον αἱ ἀλεκτορίδες
διώκουσι καὶ ὑφίζανυσιν αὐταί, εἰ μὴ ὀργᾶ ὁ ἄρρην. τῷτο
δὲ ποιεῖ καὶ ἄλλα ζῶα. εἰ δὲ ταῦτα πάθη πᾶσι τοῖς ζώοις
φαίνεται ὄντα περὶ τὴν συνουσίαν, δηλὸν ὅτι καὶ τὰ αἴτια
συμβαίνοντα. ἀλλὰ μὴν ἢ γε ὄρνις ἔ μόνον τῷ λαβεῖν ἐπι-
θυμίαν ἔχει, ἀλλὰ καὶ τοῦ προέσθαι. σήμερον δὲ τούτου·
εἰ μὴ γὰρ μὴ παρῇ ὁ ἄρρην, πίπτει ὑπ' αὐτὴν καὶ ἔγκυος
γίνεται καὶ τίκτει ὑπὲρ ἡμέραν, ὡς ἐπιθυμοῦσα καὶ τοῦ ἀ-
φείναι τότε, καὶ ἀφείσα, ὅταν καὶ τῷ ἄρρηνι ἀνὴρ συνῇ.
ποιεῖ δὲ τοῦτο καὶ τὰλλα, ἐπειδὴ καὶ τῶν ἀδουσῶν ἀκρί-
δων ἤδη τις ἐπειράθῃ τρέφουσα, ἔτι ἀπαλὰς λαβοῦσα·
καὶ ἐγένοντο αὐτόματοι ἔγκυοι. ἐκ δὲ τούτων δηλὸν ὅτι
συμβαλλεται εἰς τὸ σπέρμα πᾶν τὸ θῆλυ, εἴ γε καὶ ἐφ'
ἐνὸς γένους φαίνεται τῷτο γιγνόμενον. ἕδεν γὰρ διαφέρει τὸ
ζῶον τὸ ὑπὲρ ἡμέραν τούτου, ἀλλὰ τῷ μὴ γενεᾷ ζῶον. τῷτο
δ' ὅτι καὶ παρ' ἀμφοῖν ἦλθεν. διὸ οὐδὲ τὰ ἀπὸ τῷ ἄρρηνος
ἅπαντα γόνιμα φαίνεται, ἀλλ' ἕνια ἄγωνα, ὅταν μὴ ἐξ
ἀμφοῖν ὡς δεῖ συναρμοσθῇ. ἔτι γυναῖκες ἐξονειρώτῃσι, καὶ
ταύταις γίνεται, ὡς ὅταν συγγένωνται ἀνδρί, ταῦτα παθή-
ματα μετὰ τὸν ὀνειρωγμόν, διάλυσις καὶ ἀδυναμία. δηλὸν
τοῖσιν, εἰ ἐν τῷ ἐξονειρωγμῷ φαίνονται προϊέμεναι, καὶ τό-
τε συμβάλλονται, ὅτι μετὰ τὴν ἐξονειρωγμὸς ὁ αὐτὸς τό-
πος ἀφυγραίνεται, καὶ θεραπείας δεόνται τῆς αὐτῆς αὐταί
ὑφ' αὐτῶν, ὥσπερ ὅταν συγγένωνται ἀνδρί. ὥςτε φανερόν
ὅτι παρ' ἀμφοῖν γίνεται πρόεσις τῷ σπέρματι, εἰ μέλλει
γόνιμον ἔσεσθαι. προίεται δ' ἐκ εἰς αὐτὰς αἱ ὑσεραί, ἀλλ'
ἔξω, ἔτι καὶ ὁ ἀνὴρ· εἴτ' ἐκεῖθεν ἔλκει εἰς αὐτάς· ὡς τὰ μὲν
γενεᾶ ἀφ' αὐτῶν τὰ θῆλεα, οἷον ὄρνις τὰ ὑπὲρ ἡμέραν, τὰ δ'
οὐθέν, οἷον ἵπποι καὶ πρόβατα. ἢ ὅτι ἡ μὲν ὄρνις εἰς τὴν
ὑσερᾶν προίεται, καὶ ἐκ ἔσιν ἔξω τόπος εἰς ὃν ἀφήσιν, ἕδεν
ὁ ἄρρην· διὸ εἰ μὴ τύχῃ ὀχεύων, εἰς τὴν γῆν ἐκχεῖ· τοῖς
δὲ τετράποσιν ἔσιν ἔξω τόπος ἄλλος, εἰς ὃν καὶ τὸ θῆλυ

1. ἀναξηρανθῶσι *D°F°G°* infra. || 2. προέσθαι *D°F°G°* infra. || 3. δύνατο *D°F°G°*. || 4. ληψῇ *D°F°G°* et hic et infra. ||
λαβῇ, καὶ κυσκόμ. *D°F°G°* infra. || 7. ὅταν] *κἂν D°F°G°* infra. || 8. ἔχ om *D°*. || 9. μέρος τῷ αὐτῷ ἔλαβε τις τόπος *D°F°G°* utro-
bique. || περιέλιπε *D°F°G°* hoc loco, περιέλιπε τὸ infra. || 11. γιγνόμενα *D°G°*. || 14. μετὰ *F°*. || 18. εἴφυσιν *G°*, εἰ φύσιν *F°*. ||
19. ἔλκων ἢ ἐκ *D°F°G°*. || 20. ἕτος *D°*. || 21. συμβαίνει *D°*. || 23. σώματι *D°F°G°*. || 25. ὀργᾶ *D°*. || 38. αἷτιον εἶναι θ. *D°*.
1. τοῖς *D°G°*. || ταῦτα *D°F°G°*. || 12. ἔχει om *D°G°*. || 13. ὁ om *D°*. || 17. τρέφουσαν *F°G°*. || 18. ἐγένοντο αὐξηθεῖσαι αὐτ.
D°. || 19. ἀφ' *F°*. || 25. γίνεται om *F°*. || 31. τῷ om *D°*. || μέλλοι *F°*. || 32. ἀλλ' om *D°G°*. || 34. θῆλεα *D°G°*. || τὰ δ'

προίεται καὶ τὸ ἄρρεν· ὅπερ τοῖς μὲν ἄλλοις μετὰ τῶν ἄλ-
λων ὑγρῶν συγχεῖται, καὶ οὐ συνίσταται ἐν τῇ ὑσέρα διὰ
τὸ μὴ εἰσιέναι, ταῖς δ' ὄρνισι λαβῶσα ἡ ὑσέρα συμπίπτει
καὶ σῶμά τι ὅμοιον τάλλα, πλὴν ἔζων· διὸ δεῖ ἐξ ἀμ-
7 φοῖν τὸ ζῶον εἶναι. ἔστι δ' ἐνσηῖναι εἰ ἀληθῆ λέγουσι φάσκον-
σαι, ὅταν ἐξονειρώττωσι, ζηραὶ ἀνίστασθαι. δῆλον γὰρ ὅτι
ἔλκει ἡ ὑσέρα ἄνωθεν, ὥς διὰ τί ἔγενεα αὐτὰ καθ' αὐτὰ
τὰ θήλεα, ἐπεὶ περ καὶ μιχθὲν ἔλκει τὸ τῷ ἄρρενος; διὰ τί
ἔχει καὶ αἱ αἰγες τὸ αὐτῆς ἔλκει, ὅπερ εἰς τὸ ἔξω διατεί-
νεται; αἷς γίνεται τῷ τὸ πάθος κύσασαι ἔτη πολλά. τίκτεσι 10
γὰρ ὁ καλῶσι μύλην, οἷον συνέβη τινὶ γυναικί. συγγενομέ-
νης τῷ ἀνδρὶ καὶ δοξάσης συλλαβεῖν ὃ τ' ὄγκος κῆζάνετο
τῆς ὑσέρας καὶ τάλλα ἐγγίγνετο τὸ πρῶτον κατὰ λόγον.
ἐπεὶ δ' ὁ χρόνος ἦν τῷ τόκῳ, ἔτε ἔτικτεν ἔτε ὁ ὄγκος ἐλάτ-
των ἐγγίγνετο, ἀλλ' ἔτη τρία ἢ τέτταρα ἔτω διετέλεσεν, ἕως 15
δυσεντερίας γενομένης καὶ κινδυνεύσασθαι αὐτῆς ἔτεκε σάρκα
εὐμεγέθη, ἣν καλῶσι μύλην. ἐνίαις δὲ καὶ συγκαταγνῆ-
σκει τὸ πάθος καὶ συναποθνήσκει. πότερον δὲ διὰ θερμότη-
τα γίνεται τὸ πάθος τοῦτο, ὅταν τύχη ἡ ὑσέρα θερμὴ καὶ
ξηρὰ οὔσα καὶ διὰ ταῦτα σπασικὴ πρὸς αὐτήν, καὶ οὕτως 20
ὥς ἔξω ἀνελεσθαι καὶ φυλάξαι πρὸς αὐτήν; ἔτω γὰρ ἐχέ-
σαις, ἐὰν μὴ μεμιγμένον ἐστὶ τὸ ἀπ' ἀμφοῖν, ἀλλ' ὥσπερ
τὸ ὑπνέμιον ἐνδεδεῖται ἀπὸ θατέρου, τότε γίνεται ἡ καλῶ-
μένη μύλη, ἔτε ζῶον, διὰ τὸ μὴ παρ' ἀμφοῖν, ἔτε ἀψυ-
χον, διὰ τὸ ἐμψυχον ληφθὲν εἶναι, ὥσπερ τὰ ὑπνέμια. 25
πολὺν δὲ χρόνον ἐμμένει διὰ τε τὴν τῆς ὑσέρας διάθεσιν,
καὶ διότι ἡ μὲν ὄρνις πολλὰ εἰς αὐτὴν τίκτεται, ὑπὸ τῶν
γινομένης τῆς ὑσέρας, προσάγει καὶ τίκτει· καὶ ὅταν ἀπαξ
αἰχθῇ, καὶ τὸ τελευταῖον ἐξέρχεται. ἔ γάρ ἐστι τὸ εἶργον,
ἀλλὰ κατὰ σῶμα προετικτὸν γενομένον, ὅτε ἐπληρῶτο ἐκείνι 30
τὴν ὑσέραν ποιεῖ ἀντισπασικὴν. ὅσα δὲ ζωοφορεῖ, διὰ τὸ
μεταβάλλειν τὴν δύναμιν αὐξανομένη καὶ ἄλλοτε ἀλλοίας
δεῖσθαι τροφῆς, ἐπιφλεγμαίνεσά τι ἡ ὑσέρα ποιεῖ ταῦτόν
τόκον. ἡ δὲ σάρξ, διὰ τὸ μὴ ζῶον εἶναι, ἀεὶ τῶν ὀμαλῶν.
δεῖ γὰρ ὁ βαρύνει τὴν ὑσέραν οὐδὲν οἷον φλεγμαίνειν. ὥς 35
ἐνίαις γε καὶ συναποθνήσκει τὸ πάθος, ἐὰν μὴ δι' εὐτύχη-
μα ἀσθενήματος συμβῇ, οἷον τῇ ληφθείσῃ ὑπὸ τῆς δυσεν-

τερίας. πότερον δ' ὥσπερ εἴρηται, διὰ θερμότητα γίνεται τὸ
πάθος ἢ μᾶλλον δι' ὑγρότητα, ὅτι καὶ ἔστι τὸ πλήρωμα
οἷον μῦς, ἢ ὅταν μὴ ἔτῳς ἢ ψυχρὰ ἢ ὑσέρα ὥς ἀφείναι,
μηδ' ἔτω θερμὴ ὥς πέψαι; διὸ καὶ χρόνιον τὸ πάθος, ὥς-
περ καὶ τὰ ἐν ἐφήσει πολὺν χρόνον διαμένει. τὰ δ' ἐψό-
μενα πέρας ἔχει καὶ ταχυτῆτα. αἱ δὲ τοιαῦται ὑσέρας ἀ-
κρόταται ἔσαι τὸν χρόνον ποίῃσι πολὺν. ἔτι δὲ τὸ μὴ ζῶον
εἶναι μὴ κινούμενον οὐ ποιεῖ τὴν ὠδίναν· ἡ γὰρ κίνησις τῶν
συνδέσμων ὠδὴς ἐστίν, ἣν διὰ τὸ ζῆν προῖεσθαι τὸ ἐμβρυον.
καὶ ἡ σκληρότης δ' ἡ γιγνομένη τοῦ πράγματος καλωσύσεως
ἔργον ἐστίν. οὕτω γὰρ γίνεται σκληρὸν ὥς πελέκει οὐ δύ-
ναιται διακόπτειν. τὰ μὲν οὖν ἐφθὰ καὶ πάντα τὰ πεπεμ-
μένα μαλακὰ γίνονται, τὰ δ' ἀπολελυμένα ἄπεπτα καὶ
σκληρά.

Ὅτι πολλοὶ ἰατροὶ ἀγνοῶντες δι' ὁμοιότητα μύλας εἶναι
τὸ πάθος λέγουσιν, ἀν' ὅσον ἰδῶσι τὰς τε κοιλίας ἐπαιρο-
μένας ἀνευ ὕδρωπος καὶ τῶν ἐμμηνίων σχέσιν, ὅταν χρο-
νίζῃ τοῦτο τὸ πάθος. τὸ δ' ἐκ ἐξίν, ἀλλ' ὀλιγάκις γίνονται
αἱ γιγνόμεναι μύλαι. ἄλλοτε μὲν σύρρις γίνεται ψυχρῶν
καὶ ὑγρῶν περιττωμάτων καὶ ὑδαρῶν, ἄλλοτε δὲ παχυτέ-
ρων, εἰς τὸν περὶ τὴν κοιλίαν τόπον, ἐὰν τὴν φύσιν τοιαῦτα
ἢ ἢ τὴν ἔξιν. ταῦτα γὰρ ἔτε ὀδυνηρὰν παρέχει ἔτε θερμό-
τητα διὰ ψυχρότητα. αὐξήσιν δὲ λαβόντα τὰ μὲν μείζω
τὰ δ' ἐλάττω, ὑδεμίαν ἄλλην ἐπισπῶνται νόσον παρ' ἐαυ-
τά, ἀλλ' ὥσπερ πῆρωμά τι ἡσυχάζει. ἡ δ' ἀπόλειψις τῶν
καταμνηνίων γίνεται διὰ τὸ δεῦρο καταναλίσκεσθαι τὰ πε-
ριττώματα, ὥσπερ καὶ ὅταν θηλάζωνται· καὶ γὰρ ταύ-
ταις ἢ οὐ γίνεται ἢ ὀλίγα. ἔστι δ' ὅτε καὶ εἰς τὸν μεταξὺ
τόπον τῆς ὑσέρας καὶ τῆς κοιλίας συρρέον ἐκ τῆς σαρκὸς
δοκεῖ μύλη εἶναι, οὐκ ἔσα. ἔστι δ' οὐ χαλεπὸν γινῶναι, ἀν'
μύλη θιγγάνεσθαι ἢ τῆς ὑσέρας. ἐὰν γὰρ ἢ εὐσταλὴς καὶ μὴ
ἔχουσα αὐξήσιν, δῆλον ὅτι οὐκ ἐν ἐκείνῃ τὸ πάθος. ἐὰν δὲ
τοιαύτη ἢ οἷον ὅτε παιδίον ἔχει μύλην, θερμὴ τε καὶ ψυ-
χρὰ καὶ ξηρὰ ἔσαι διὰ τὸ εἶσω τετράφθαι τὰ ὑγρά, καὶ
τὸ σῶμα τοιαύτη οἷον ὅταν κύωσιν. ἐὰν δὲ τι ἄλλο ἢ ὁ ὄγ-
κος, ἔσαι ψυχρὰ θιγγανομένη καὶ ἔ ξηρά, καὶ ἀεὶ τὸ σῶ-
μα ὅμοιον.

3. συμπίπτει G^a , συμπίπτει F^a . || 6. ὅταν] ὅτι ἀν $D^a F^a G^a$. || 13. τὸ πρῶτον] πρῶτα F^a . || 15. ὥς $D^a F^a G^a$. || 19. ἔσα καὶ
ξηρὰ F^a . || 20. σπασικὴ ἔσα πρὸς F^a . || 29. τὸ τ.] τότε τ. F^a . || 30. προετικτὸν F^a .

5. καὶ om D^a . || 8. μὴ] ἔ D^a . || 16. λέγουσιν] πᾶσιν $D^a F^a G^a$. || 21. τοιαῦτα ἢ τὴν φύσιν F^a . || 22. ἢ om D^a . || ἔξιν
ἔστιν. ταῦτα D^a . || 35. οἷον] οἱ δ' $D^a E^a F^a$.

ΠΕΡΙ ΖΩΙΩΝ ΜΟΡΙΩΝ.

Περὶ πᾶσαν θεωρίαν τε καὶ μέθοδον, ὁμοίως ταπεινότε-
ραν τε καὶ τιμιωτέραν, δύο φαίνονται τρόποι τῆς ἕξεως
εἶναι, ὧν τὴν μὲν ἐπισημὴν τοῦ πράγματος καλῶς ἔχει
προσαγορεύειν, τὴν δ' οἷον παιδεῖαν τινα. πεπαιδευμένους γὰρ
ἔστι κατὰ τρόπον τὸ δύνασθαι κρίναι εὐσέχως τί καλῶς ἢ
μὴ καλῶς ἀποδίδωσιν ὁ λέγων. τοῖσιν γὰρ δὴ τινα καὶ τὸν
ὅλως πεπαιδευμένον οἰόμεθ' εἶναι, καὶ τὸ πεπαιδεῦσθαι τὸ
δύνασθαι ποιεῖν τὸ εἰρημένον. πλὴν τῆτον μὲν περὶ πάντων
ὡς εἰπεῖν κριτικὸν τινα νομίζομεν εἶναι ἕνα τὸν ἀριθμὸν ὄν-
τα, τὸν δὲ περὶ τινος φύσεως ἀφωρισμένης· εἴη γὰρ ἂν τις
ἕτερος τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ εἰρημένῳ διακείμενος περὶ μό-
ριον. ὥστε δῆλον ὅτι καὶ τῆς περὶ φύσιν ἰσορίας δεῖ τινας
ὑπάρχειν ὅρους τοιούτους πρὸς ἑς ἀναφέρων ἀποδέχεται τὸν
τρόπον τῶν δεικνυμένων, χωρὶς τοῦ πῶς ἔχει τὰληθές, εἴτε
ἕτως εἴτε ἄλλως. λέγω δ' οἷον πότερον δεῖ λαμβάνοντας
μίαν ἐκάστην οὐσίαν περὶ ταύτης διορίζειν καθ' αὐτήν, οἷον
περὶ ἀνθρώπου φύσεως ἢ λέοντος ἢ βοῦς ἢ καὶ τινος ἄλλου
καθ' ἑκάστον προχειρίζομένους, ἢ τὰ κοινῇ συμβεβηκότα πᾶσι
κατὰ τι κοινὸν ὑποθεμένους. πολλὰ γὰρ ὑπάρχει ταῦτα
πολλοῖς γένεσιν ἑτέροις ὕσιν ἀλλήλων, οἷον ὕπνος, ἀναπνοή,
αὔξησις, φθίσις, θάνατος, καὶ πρὸς τέτοις ὅσα τοιαῦτα τῶν
λειπομένων παθῶν τε καὶ διαθέσεων· ἄδηλον γὰρ καὶ ἀδιό-
ριστόν ἐστι λέγειν νῦν περὶ τέτων. φανερόν δ' ὅτι καὶ κατὰ
μέρος μὲν λέγοντες περὶ πολλῶν ἔρῃμεν πολλάκις ταῦτα·
καὶ γὰρ ἵπποις καὶ κυσὶ καὶ ἀνθρώποις ὑπάρχει τῶν εἰ-
ρημένων ἑκάστον, ὥστε ἂν καθ' ἑκάστον τῶν συμβεβηκότων
λέγη τις, πολλάκις ἀναγκασθήσεται περὶ τῶν αὐτῶν λέ-
γειν, ὅσα ταῦτα μὲν ὑπάρχει τοῖς εἶδει διαφέρουσι τῶν
ζώων, αὐτὰ δὲ μηδεμίαν ἔχει διαφοράν. ἕτερα δὲ ἴσως ἐστὶν
οἷς συμβαίνει τὴν μὲν κατηγορίαν ἔχειν τὴν αὐτήν, διαφέρει

δὲ τῇ κατ' εἶδος διαφορᾷ, οἷον ἢ τῶν ζώων πορεία· ἢ γὰρ
φαίνεται μία τῷ εἶδει· διαφέρει γὰρ πτήσις καὶ νεῦσις
καὶ βάδις καὶ ἔρσις. διὸ δεῖ μὴ διαλεχθῆναι πῶς ἐπι-
σκεπτέον, λέγω δὲ πότερον κοινῇ κατὰ γένος πρῶτον, εἴτα
ὑςον περὶ τῶν ἰδίων θεωρητέον, ἢ καθ' ἑκάστον εὐθύς. νῦν
γὰρ οὐ διάρῃσαι περὶ αὐτῶν ἐδέ γε τὸ νῦν ῥηθῆσόμενον, οἷον
πότερον καθάπερ οἱ μαθηματικοὶ τὰ περὶ τὴν ἀστρολογίαν
δεικνύουσιν, ἕτω δεῖ καὶ τὸν φυσικὸν τὰ φαινόμενα πρῶτον
τὰ περὶ τὰ ζῶα θεωρήσαντα καὶ τὰ μέρη τὰ περὶ ἑκάστον,
ἔπειθ' ἕτω λέγειν τὸ διὰ τί καὶ τὰς αἰτίας, ἢ ἄλλως πως.
πρὸς δὲ τέτοις, ἐπεὶ πλείους ὁρῶμεν αἰτίας περὶ τὴν γένεσιν
τὴν φυσικὴν, οἷον τὴν τε ἕνεκα καὶ τὴν ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς
κινήσεως, διορίσειν καὶ περὶ τέτων, ποία πρώτη καὶ δευτέρα
πέφυκεν. φαίνεται δὲ πρώτη, ἣν λέγομεν ἕνεκα τινος· λό-
γος γὰρ ἔστος, ἀρχὴ δ' ὁ λόγος ὁμοίως ἐν τε τοῖς κατὰ τέ-
χην καὶ ἐν τοῖς φύσει συνεζηκόσιν. ἢ γὰρ τῇ διανοίᾳ ἢ τῇ
αἰσθήσει ὁρισάμενος ὁ μὲν ἰατρός τὴν ὑγίειαν, ὁ δ' οἰκοδόμος
τὴν οἰκίαν, ἀποδίδωσι τὰς λόγους καὶ τὰς αἰτίας ἕ ποιεῖσιν
ἐκάστη, καὶ διότι ποιητέον ἕτως. μᾶλλον δ' ἐστὶ τὸ ἕνεκα
καὶ τὸ καλὸν ἐν τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις ἢ ἐν τοῖς τῆς τέ-
χνης. τὸ δ' ἐξ ἀνάγκης ἢ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς κατὰ φύσιν
ὁμοίως, εἰς δὲ πειρῶνται πάντες σχεδὸν τὰς λόγους ἀνάγειν,
ἢ διελόμενοι ποσαχῶς λέγεται τὸ ἀναγκαῖον. ὑπάρχει δὲ
τὸ μὲν ἀπλῶς τοῖς αἰδίοις, τὸ δ' ἐξ ὑποθέσεως καὶ τοῖς ἐν
γενέσει πᾶσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς τεχναστοῖς, οἷον οἰκία καὶ τῶν
ἄλλων ὁτῶν τῶν τοιούτων. ἀνάγκη δὲ τοιάνδε τὴν ὕλην ὑπ-
άρξαι, εἰ ἔσαι οἰκία ἢ ἄλλο τι τέλος· καὶ γενέσθαι τε καὶ
κινήσθαι δεῖ τότε πρῶτον, εἴτα τότε, καὶ τῆτον δὴ τὸν τρό-
πον ἐφεξῆς μέχρι τῷ τέλει καὶ ἕνεκα γίνεται ἑκάστον καὶ
ἕστιν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν τοῖς φύσει γιγνομένοις. ἀλλ' ὁ

Codices EPSUY.

2. τιμιωτέραν] γυμνωτέραν E. || 4. πεπαιδευμένον Y. || 5. κρίνειν SU. || 8. τὸν μὲν ὡς εἰπεῖν περὶ πάντων X. || 11. τῷ εἰρημένῳ om P. || 12. φύσεως P. || 13. ἀφωρῶν SU. || τὸν om S. || 14. τῶν om E. || 21. ὅσα] τὰ X. || τοιαῦτα post 22. διαθέσεων P. || 30. μὲν om S. || διαφέρει S.

3. λεληθῆναι U. || 7. καθῶς Y. || 9. τὰ om SY. || περὶ om F. || περὶ] καθ' P. || 12. οἷον om SU. || 14. δε] μὲν SU. || 16. συνεζῶσιν SU. || 18. πρὸς om U. || 22. συνάγειν EP. || 25. πᾶσιν om E. || οἰκίαις E. || 26. τὴν ὕλην τοιάνδε X. || 27. τε om SU. || 28. δεῖ ante καὶ κινήσθαι SU, ante πρῶτον X. || τὸν τρόπον δὴ SU. || 29. μέχρι] hinc incipit Z. || τῷ om P.

τρόπος τῆς ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀνάγκης ἕτερος ἐπὶ τε τῆς φυσικῆς καὶ τῶν θεωρητικῶν ἐπιστημῶν. εἴρηται δ' ἐν ἑτέροις περὶ τούτων. ἡ γὰρ ἀρχὴ τοῖς μὲν τὸ ὄν, τοῖς δὲ τὸ ἐσόμενον· ἐπεὶ γὰρ τοιόνδε ἐστὶν ἡ υἰγιαία ἢ ὁ ἄνθρωπος, ἀνάγκη τόδ' εἶναι ἢ γενέσθαι, ἀλλ' ἔκ ἐπει τόδ' ἐστὶν ἢ γέγονεν, ἐκεῖνο 5 ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἢ ἔσται. ἐδ' ἐστὶν εἰς αἰδίον συναρτῆσαι τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως τὴν ἀνάγκην, ὥς εἰπεῖν, ἐπεὶ τόδε ἐστὶν, ὅτι τόδε ἐστὶν. διώρισται δὲ καὶ περὶ τέτων ἐν ἑτέροις, καὶ ποίοις ὑπάρχει καὶ ποῖα ἀντιστρέφει καὶ διὰ τίν' αἰτίαν. δεῖ δὲ μὴ λελθῆναι καὶ πότερον προσήκει λέγειν, ὥς περ οἱ 10 πρότερον ἐποῖοντο τὴν θεωρίαν, πῶς ἔκασον γίνεσθαι πέφυκε μᾶλλον ἢ πῶς ἔστιν. ἔ γάρ τι μικρὸν διαφέρει τῆτο ἐκεῖνον. ἔοικε δ' ἐντεῦθεν ἀρκτέον εἶναι, καθάπερ καὶ πρότερον εἵπομεν, ὅτι πρῶτον τὰ φαινόμενα ληπτέον περὶ ἕκασον γένος, εἴθ' ἔτω τὰς αἰτίας τέτων λεκτέον, καὶ περὶ γενέσεως· μᾶλ- 15 λον γὰρ τὰδε συμβαίνει καὶ περὶ τὴν οἰκοδόμησιν, ἐπεὶ τοιόνδ' ἐστὶ τὸ εἶδος τῆς οἰκίας, ἢ τοιόνδ' ἐστὶν ἡ οἰκία, ὅτι γίνε-ται ἕτως. ἡ γὰρ γένεσις ἕνεκα τῆς ὕσας ἐστὶν, ἀλλ' ἔκ ἢ ὕσας ἕνεκα τῆς γενέσεως. διόπερ Ἐμπεδοκλῆς ἔκ ἐρῶς εἵρηκε λέγων ὑπάρχειν πολλὰ τοῖς ζώοις διὰ τὸ συμβῆναι 20 ἕτως ἐν τῇ γενέσει, οἷον καὶ τὴν ῥάχιν τοιαύτην ἔχειν, ὅτι γραφέντος καταχθῆναι συνέβη, ἀγνοῶν πρῶτον μὲν ὅτι δεῖ τὸ σπέρμα τὸ συζᾶν ὑπάρχειν τοιαύτην ἔχον δύναμιν, εἶτα ὅτι τὸ ποιῆσαν πρότερον ὑπῆρχεν ἔ μόνον τῷ λόγῳ ἀλλὰ καὶ τῷ χρόνῳ· γενῆ γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπον, ὥς 25 διὰ τὸ ἐκεῖνον τοιόνδ' εἶναι ἢ γένεσις τοιαύδε συμβαίνει τῷδ' ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτομάτως δοκούντων γίνεσθαι, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνασῶν· ἐνια γὰρ καὶ ἀπὸ ταυτομάτως γίνε-ται ταῦτα τοῖς ἀπὸ τέχνης, οἷον υἰγιαία. τῶν μὲν οὖν προϋπάρχει τὸ ποιητικὸν ὅμοιον, οἷον ἀνδριαντοποιητικῇ· οὐ 30 γὰρ γίνε-ται αὐτόματον. ἡ δὲ τέχνη λόγος τῷ ἔργῳ ὁ ἄνευ τῆς ὕλης ἐστὶν. καὶ τοῖς ἀπὸ τύχης ὁμοίως· ὥς γὰρ ἡ τέχνη ἔχει, ἕτω γίνε-ται. διὸ μάλιστα μὲν λεκτέον ὥς ἐπειδὴ τῶτ' ἦν τὸ ἀνθρώπῳ εἶναι, διὰ τῆτο ταῦτ' ἔχει· οὐ γὰρ ἐνδέχεται εἶναι ἄνευ τῶν μορίων τέτων. εἰ δὲ μή, ὅτι ἐγγύ- 35 ταῦτα τέτε, καὶ ἡ ὅλως ὅτι ἀδύνατον ἄλλως, ἢ καλῶς γε ἕτως. ταῦτα δ' ἔπεται. ἐπεὶ δ' ἔστι τοῖσδε, τὴν γένεσιν ὠδὶ καὶ τοιαύτην συμβαίνει ἀναγκαῖον. διὸ γίνε-ται πρῶτον τῶν μορίων τόδε, εἶτα τόδε. καὶ τῆτον δὴ τὸν τρόπον ὁμοίως ἐπὶ πάντων τῶν φύσει συνισαμένων. οἱ μὲν ἔν ἀρχαῖοι καὶ πρῶτοι φιλοσοφῆσαντες περὶ φύσεως περὶ τῆς ὕλικῆς ἀρχῆς καὶ τῆς τοιαύτης αἰτίας ἐσκόπουν, τίς καὶ ποῖα τις, καὶ πῶς ἐκ ταύτης γίνε-ται τὸ ὅλον, καὶ τίνος κινῆντος, οἷον νεύκας ἢ φιλίας ἢ νῦ ἢ τῷ αὐτομάτῃ, τῆς δ' ὑποκειμένης ὕλης τοιόνδε τινὰ φύσιν ἐχέσης ἐξ ἀνάγκης, οἷον τῷ μὲν πυρὸς θερμῆς, τῆς δὲ γῆς ψυχρᾶς, καὶ τοῦ μὲν κούφης, τῆς δὲ βαρεῖας. ἕτως γὰρ καὶ τὸν κόσμον γεννῶσιν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν γένεσιν λέγεσιν, οἷον ὅτι ἐν τῷ σώματι ῥέοντος μὲν τῷ ὕδατος κοιλίαν γενέσθαι καὶ πᾶσαν ὑποδοχὴν τῆς τε τροφῆς καὶ τῷ περιττώματος, τοῦ δὲ πνεύματος διαπορευθέντος τὸς μυκτῆρας ἀναρραγῆναι. ὁ δ' ἀνὴρ καὶ τὸ ὕδωρ ὕλη τῶν σωμάτων ἐστὶν· ἐκ τῶν τοιούτων γὰρ σωμάτων συνισᾷσι τὴν φύσιν πάντες. εἰ δ' ἔστιν ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ζῶα φύσει καὶ τὰ μόρια αὐτῶν, λεκτέον ἂν περὶ σαρκὸς εἶη καὶ ὅςτ' καὶ αἵματος καὶ τῶν ὁμοιομερῶν ἀπάντων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνομοιομερῶν, οἷον προσώπῃ, χειρὸς, ποδός, ἢ τε τοῖσδε ἕκαστον ἐστὶν αὐτῶν καὶ κατὰ ποῖαν δύναμιν. ἔ γὰρ ἰκανὸν τὸ ἐκ τίνων ἐστὶν, οἷον πυρὸς ἢ γῆς, ὥς περ καὶ εἰ περὶ κλίνης ἐλέγεμεν ἢ τίνος ἄλλης τῶν τοιούτων, ἐπειρώμεθα μᾶλλον ἂν διορίζειν τὸ εἶδος αὐτῆς ἢ τὴν ὕλην, οἷον τὸν χαλκὸν ἢ τὸ ξύλον· εἰ δὲ μή, τὴν γε τῷ συνόλῳ· κλίνη γὰρ τόδε ἐν τῷδε ἢ τόδε τοιόνδε, ὥς περ καὶ περὶ τοῦ σχήματος εἶη λεκτέον, καὶ ποῖον τὴν ἰδέαν. ἡ γὰρ κατὰ τὴν μορφήν φύσις κυριωτέρα τῆς ὕλικῆς φύσεως. εἰ μὲν ἔν τῷ σχήματι καὶ τῷ χρώματι ἕκαστον ἐστὶ τῶν τε ζώων καὶ τῶν μορίων, ὁρθῶς ἂν Δημόκριτος λέγοι· φαίνεται γὰρ οὕτως ὑπολαβεῖν. φησὶ γοῦν παντὶ δῆλον εἶναι οἷον τι τὴν μορφήν ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος, ὥς ὄντος αὐτῷ τῷ τε σχήματι καὶ τῷ χρώματι γνωρῆμα. καί-τοι καὶ ὁ θεινῶς ἔχει τὴν αὐτὴν τοῦ σχήματος μορφήν, ἀλλ' ὁμῶς ἔκ ἐστὶν ἄνθρωπος. ἔτι δ' ἀδύνατον εἶναι χεῖρα ὅπως ἐν διακειμένην, οἷον χαλκῆν ἢ ξυλῆν, πλὴν ὁμωνύ-

1. καὶ om P. || 2. θεωρητικῶν U. || 4. ὁ om Z. || 5. ἐπειδὴ SU. || 6. εἰς] εἰς τὸ P. || 7. ἐπειδὴ E. || 8. ὅτι] καὶ Z, om PY. || 9. εἶτα ἐστὶν om P. || 9. καὶ ἐν ποίοις IZ. || 10. καὶ om Z. || 11. ἐποῖοντο Z. || γίνεσθαι om Z. || 12. διαφέρει μικρὸν SU. || 13. καθάπερ Y. || 14. λεκτέον Z. || 17. ἐστὶ] τι Y. || ἢ] καὶ Z. || 19. ἐρεῖεν Z. || 21. τὴν om PSU. || τοιαύτην] ἕτως P. || 22. ἐπὶ δεῖ πρῶτον μὲν IZ, ὅτι πρῶτον μὲν δεῖ U. || 26. τοιόνδ' εἶναι ἐκεῖνον P. || συμβαίνει τοιαύτῃ τῷ εἶδει EPSUY. || 28. ἐνια γὰρ om Z. || 29. τῶν] ὧν Z. || 30. ὁμοιον om Z. || οἷον] οἷον ἢ Z. || ἀνδριαντοποιητικῇ S. || 31. γὰρ om Z. || τῷ corr Z. || ἔργον Z. || δ EY, om SUZ. || 34. τῷ S. || 36. τέτοις ESU. || ὅλως ἔτι ἀδύνατον ἄλλως] ὅτι ὅλως Z. || καλῶς corr Z.

3. εἶτα] ἢ P. || 5. ὕλικῆς] ἐξ P. || 7. κινῆσαντος Z. || νεύκος καὶ φιλίας P. || 12. τὴν — γένεσιν] τῆς — γένεσεως Z. || 13. κοιλίας P. || 17. συνισῶσι Y. || 20. ἀπάντων — ἀνομοιομερῶν om Z. || 23. καὶ] καὶ SU. || 24. περιώμεθα P. || ἀν] desinit Z. || 26. κλίνης P. || 29. καὶ] ἢ καὶ Y. || 32. τι om SU. || ὁ om E. || 33. αὐτῆς X. || 35. ἄνθρωπος ante ἀλλ' P.

μῶς, ὥσπερ τὸν γεγραμμένον ἱατρός. ἢ γὰρ δυνήσεται ποι-
εῖν τὸ ἑαυτῆς ἔργον, ὥσπερ ὕδ' αὐλοὶ λίθινοι τὸ ἑαυτῶν ἔρ-
γον, ὕδ' ὁ γεγραμμένος ἱατρός. ὁμοίως δὲ τέτοις ὕδ' τῶν
τοῦ τεθνηκότος μορίων οὐδὲν ἔτι τῶν τοιούτων ἐστὶ, λέγω δ'
οἷον ὀφθαλμὸς, χεῖρ. λίαν ἔν ἀπλῶς εἴρηται, καὶ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ὥσπερ ἂν εἰ τέκτων λέγοι περὶ χειρὸς ξυλῆς.
ἔτι γὰρ καὶ οἱ φύσιολόγοι τὰς γενέσεις καὶ τὰς αἰτίας
τῶν σχήματος λέγουσιν· ὑπὸ τίνων γὰρ ἐδημιουργήθησαν δυ-
νάμεων. ἀλλ' ἴσως ὁ μὲν τέκτων ἐρεῖ πέλεκυν ἢ τρύπανον,
ὁ δ' αἶρα καὶ γῆν, πλὴν βέλτιον ὁ τέκτων· ἢ γὰρ ἱκανὸν
ἔσαι αὐτῷ τὸ τοσούτον εἰπεῖν, ὅτι ἐμπροσθέντος τοῦ ὀργάνου
τὸ μὲν κοῖλον ἐγένετο τὸ δὲ ἐπίπεδον, ἀλλὰ διότι τὴν πλη-
γὴν ἐποίησατο τοιαύτην, καὶ τίνος ἕνεκα, ἐρεῖ τὴν αἰτίαν,
ὅπως τοιόνδε ἢ τοιόνδε ποτὲ τὴν μορφὴν γένηται. ὁ δὲ
τοῖον ὅτι ἐκ ὁρθῶς λέγουσι, καὶ ὅτι λεκτέον ὡς τοῖον τὸ
ζῶον, καὶ περὶ ἐκεῖνος, καὶ τί καὶ ποῖόν τι, καὶ τῶν μο-
ρίων ἕκαστον, ὥσπερ καὶ περὶ τῶν εἰδῶς τῆς κλίνης. εἰ δὲ
τάτ' ἐστὶ ψυχὴ ἢ ψυχῆς μέρος ἢ μὴ ἄνευ ψυχῆς (ἀπ-
ελθούσης γὰρ ἐκεῖ τὸ ζῶον ἐστίν, ὕδ' τῶν μορίων ὕδεν τὸ αὐτὸ
λείπεται, πλὴν τῷ σχήματι μόνον, καθάπερ τὰ μυθεύο-
μενα λιθῆσθαι), εἰ δὲ ταῦτα ἔτι, τοῦ φυσικοῦ περὶ ψυ-
χῆς ἂν εἴη λέγειν καὶ εἰδέναι, καὶ εἰ μὴ πάσης, κατ'
αὐτὸ τῷ καθ' ὃ τοιοῦτο τὸ ζῶον, καὶ τί ἐστίν ἡ ψυχὴ,
ἢ αὐτὸ τῷ τὸ μόριον, καὶ περὶ τῶν συμβεβηκότων κατὰ
τὴν τοιαύτην αὐτῆς ὑσίαν, ἄλλως τε καὶ τῆς φύσεως δι-
χῶς λεγομένης καὶ οὐσῆς τῆς μὲν ὡς ὕλης τῆς δ' ὡς
ὑσίας. καὶ ἔστιν αὕτη καὶ ὡς ἡ κινουσα καὶ ὡς τὸ τέλος.
τοῖόνδε δὲ τῷ ζῷῳ ἥτοι πᾶσα ἡ ψυχὴ ἢ μέρος τι αὐτῆς.
ὥς τε καὶ οὕτως ἂν λεκτέον εἴη τῷ περὶ φύσεως θεωρητικῷ
περὶ ψυχῆς μᾶλλον ἢ περὶ τῆς ὕλης, ὅσα μᾶλλον ἢ
ὕλη δι' ἐκεῖνην φύσιν ἐστίν ἢ ἀνάπαλιν. καὶ γὰρ κλίνη καὶ
τρίπους τὸ ξύλον ἐστίν, ὅτι δυνάμει ταῦτά ἐστιν. ἀπορήσει
δ' ἂν τις εἰς τὸ νῦν λεχθὲν ἐπιβλέψας, πότερον περὶ πά-
σης ψυχῆς τῆς φυσικῆς ἐστὶ τὸ εἰπεῖν ἢ περὶ τίνος. εἰ
γὰρ περὶ πάσης, οὐδεμία λείπεται παρὰ τὴν φυσικὴν
ἐπιστήμην φιλοσοφία. ὁ γὰρ νοῦς τῶν νοητῶν. ὥς τε περὶ

πάντων ἡ φυσικὴ γνώσις ἂν εἴη· τῆς γὰρ αὐτῆς περὶ νοῦ
καὶ τῶ νοητοῦ θεωρήσαι, εἴπερ πρὸς ἀλλήλα, καὶ ἡ αὕτη
θεωρία τῶν πρὸς ἀλλήλα πάντων, καθάπερ καὶ περὶ αἰ-
σθήσεως καὶ τῶν αἰσθητῶν. ἢ ἐκ ἐξὶ πᾶσα ἡ ψυχὴ κινή-
σεως ἀρχή, οὐδὲ τὰ μόρια ἅπαντα, ἀλλ' αὐξήσεως μὲν
ὅπερ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς, ἀλλοιώσεως δὲ τὸ αἰσθητικόν,
φορᾶς δ' ἑτερόν τι καὶ ἢ τὸ νοητικόν· ὑπάρχει γὰρ ἡ φο-
ρὰ καὶ ἐν ἑτέροις τῶν ζῴων, διάνοια δ' ὕδενί. ὁ δὲ ἴσως
ἢ περὶ πάσης ψυχῆς λεκτέον· ὕδ' γὰρ πᾶσα ψυχὴ φύ-
σις, ἀλλὰ τι μόριον αὐτῆς ἐν ἢ καὶ πλείω. ἔτι δὲ τῶν
ἐξ ἀφαιρέσεως ὕδενος οἷον τ' εἶναι τὴν φυσικὴν θεωρητικὴν,
ἐπειδὴ ἡ φύσις ἕνεκά τε ποιεῖ πάντα. φαίνεται γὰρ, ὥς-
περ ἐν τοῖς τεχναστοῖς ἐστίν ἡ τέχνη, οὕτως ἐν αὐτοῖς τοῖς
πράγμασιν ἄλλη τις ἀρχὴ καὶ αἰτία τοιαύτη, ἣν ἔχομεν
καθάπερ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐκ τῶ παντός. διὸ μάλ-
λον εἰκὸς τὸν οὐρανὸν γεγενῆσθαι ὑπὸ τοιαύτης αἰτίας, εἰ
γέγονε, καὶ εἶναι διὰ τοιαύτην αἰτίαν μᾶλλον ἢ τὰ ζῶα
τὰ θνητά· τὸ γὰρ τεταγμένον καὶ τὸ ὀρισμένον πολὺ μάλ-
λον φαίνεται ἐν τοῖς οὐράνοις ἢ περὶ ἡμᾶς, τὸ δ' ἄλλοτ'
ἄλλως καὶ ὡς ἔτυχε περὶ τὰ θνητά μᾶλλον. οἱ δὲ τῶν
μὲν ζῴων ἕκαστον φύσει φασὶν εἶναι καὶ γενέσθαι, τὸν δ'
οὐρανὸν ἀπὸ τύχης καὶ τῶ αὐτομάτε τοῖόνδε συσῆναι, ἐν ᾧ
ἀπὸ τύχης καὶ ἀταξίας ὕδ' ὅτιον φαίνεται. πανταχοῦ δὲ
λέγομεν τὸδε τῷδε ἕνεκα, ὅπου ἂν φαίνηται τέλος τι πρὸς
ὃ ἡ κίνησις περαίνει μηδεὶς ἐμποδίζοντος. ὥς τε εἶναι φα-
νερὸν ὅτι ἐστὶ τι τοῖόνδε, ὃ δὲ καὶ καλῶμεν φύσιν. ἢ γὰρ
δὴ ὅ τι ἔτυχεν ἐξ ἑκάστου γίνεται σπέρματος, ἀλλὰ τότε
ἐκ τῷδε, ὕδ' σπέρμα τὸ τυχὸν ἐκ τῶ τυχόντος σώματος.
ἀρχὴ ἄρα καὶ ποιητικὸν τοῦ ἐξ αὐτοῦ τὸ σπέρμα. φύ-
σει γὰρ ταῦτα· φύεται γὰρ ἐκ τέτυ. ἀλλὰ μὴν ἔτι τάτε
πρότερον τὸ οὗ τὸ σπέρμα· γένεσις μὲν γὰρ τὸ σπέρμα,
ὑσία δὲ τὸ τέλος. ἀμφοῖν δ' ἔτι πρότερον, ἀφ' οὗ ἐστὶ τὸ
σπέρμα. ἐστὶ γὰρ τὸ σπέρμα διχῶς, ἐξ ὧν τε καὶ ὧν· καὶ
γὰρ ἀφ' οὗ ἀπῆλθε, τούτου σπέρμα, οἷον ἵππου, καὶ τῷ
του δ' ἔσαι ἐξ αὐτοῦ, οἷον ὀρέως, τρόπον δ' οὐ τὸν αὐτόν,
ἀλλ' ἑκατέρου τὸν εἰρημένον. ἔτι δὲ δυνάμει τὸ σπέρμα·

1. ὥσπερ καὶ τὸν *F*. || 2. αὐτῆς *F*. || 3. τῶν γε τῷ *U*. || 4. ἔτι *om SU*. || 5. ὀφθαλμὸς ἢ χεῖρ *F*. || 9. πέλεκυν ἢ τρύπανον] τρύπανον ἢ σκέπαρον *SU*. || 14. τοιοῦδ' *P*, τοῖον δὲ *EU*. *an* οἰοῦδ' || 18. τοῖόνδε *U*. || 20. μόνον *SU*. || 23. τοῖόνδε *PY*. || 27. αὕτη καὶ] καὶ αὕτη *U*. || 31. ἢ] ὥσπερ ἢ *EPSUY*. || 33. δ' *om E*. || 34. ἐστὶ *om F*. || 36. περὶ *om SU*.

2. πρὸς ἀλλήλα] ἅμα *P*, ἄλλα *ESUY*. || τῶν πρὸς ἀλλήλα θεωρία ἢ αὕτη *U* *et* *omisso* τῶν *S*. || 4. κινήσεως ἀρχὴ *om U*. || 8. δ' ἐν ὕδενί *PY*. || 9. ὕδ' *U*. || 10. καὶ *om F*. || δὲ καὶ τῶν *F*. || 11. ὕδεν *F*. || φύσιν *F*. || 12. ποιεῖν *F*. || ὥσπερ γὰρ *F*. || 13. τέχνη ἐξω ὥς *F*. || 14. ἀρχὴ] ἀρχὴ ἢ φύσις *P*. || 16. ἀπὸ *P*. || 17. ταύτην *F*. || 18. γὰρ *U*. || τὸ *om S*. || 19. οὐρά- νοις *S*. || 24. ἐὰν *SU*. || 26. τι *om P*. || καὶ *om SU*. || 27. δὴ] *an P*, *di* *corr E*. || 30. ἔτι *om SU*. || τέτου *post* 31. πρότερον *P*, *om U*. || 31. ὧ] ἐξ ὧ *E*. || 33. γὰρ] δὲ *S*. || 35. ἐξω *S*. || 36. δὲ *om F*.

δύναμις δ' ὡς ἔχει πρὸς ἐντελέχειαν, ἴσμεν. εἰσὶν ἄρα δύο αἰτίαι αὗται, τὸ θ' οὐ ἕνεκα καὶ τὸ ἐξ ἀνάγκης· πολλὰ γὰρ γίνεταί, ὅτι ἀνάγκη. ἴσως δ' ἂν τις ἀπορήσειε ποίαν λέγουσιν ἀνάγκην οἱ λέγοντες ἐξ ἀνάγκης· τῶν μὲν γὰρ δύο τρόπων ὑδέρτερον οἶόν τε ὑπάρχειν, τῶν διωρισμένων ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν. ἔστι δ' ἐν γὰρ τοῖς ἔχουσιν γένεσιν ἢ τρίτῃ· λέγομεν γὰρ τὴν τροφήν ἀναγκαῖον τι κατ' ὑδέρτερον τῶν τρόπων, ἀλλ' ὅτι ἔχ' οἶόν τ' ἄνευ ταύτης εἶναι. τοῦτο δ' ἐστὶν ὥσπερ ἐξ ὑποθέσεως· ὥσπερ γὰρ ἐπεὶ δεῖ σχίζειν τῷ πελέκει, ἀνάγκη σκληρὸν εἶναι, εἰ δὲ σκληρὸν, χαλκῶν ἢ σιδηρῶν, ἔτῳ καὶ ἐπεὶ τὸ σῶμα ὄργανον (ἕνεκά τινος γὰρ ἕκαστον τῶν μορίων, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ὅλον), ἀνάγκη ἄρα τοιοῦτόν εἶναι καὶ ἐκ τοιωνδὶ, εἰ ἐκεῖνο ἔσαι. ὅτι μὲν οὖν δύο τρόποι τῆς αἰτίας, καὶ δεῖ λέγοντας τυγχάνειν μάλιστα μὲν ἀμφῶν, εἰ δὲ μή, δῆλόν γε πειράσθαι ποιεῖν, καὶ ὅτι πάντες οἱ τοῦτο μὴ λέγοντες οὐδὲν ὡς εἰπεῖν περὶ φύσεως λέγουσιν· ἀρχὴ γὰρ ἡ φύσις μᾶλλον τῆς ὕλης· ἐπὶ αὐτῇ δὲ πρὸς αὐτῇ καὶ Ἐμπεδοκλῆς περιπίπτει, ἀγόμενος ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν φύσιν ἀναγκάζεται φάναι τὸν λόγον εἶναι, οἷον ὅστον ἀποδοῦς τί ἐστιν· οὔτε γὰρ ἐν τι τῶν στοιχείων λέγει αὐτὸ οὔτε δύο ἢ τρία οὔτε πάντα, ἀλλὰ λόγον τῆς μίξεως αὐτῶν. δῆλον τοίνυν ὅτι καὶ ἡ σὰρξ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστὶ, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων μορίων ἕκαστον. αἴτιον δὲ τῷ μὴ ἐλθεῖν τὰς προγενεστέρους ἐπὶ τὸν τρόπον τοῦτον, ὅτι τὸ τί ἦν εἶναι καὶ τὸ ὀρίσασθαι τὴν οὐσίαν οὐκ ἦν, ἀλλ' ἤφατο μὲν Δημόκριτος πρῶτος, ὡς ἐκ ἀναγκαίου δὲ τῇ φυσικῇ θεωρίᾳ, ἀλλ' ἐκφερόμενος ὑπ' αὐτῆς τῆς πράγματος, ἐπὶ Σωκράτης δὲ τῷ μὲν ὑψέστη, τὸ δὲ ζητεῖν τὰ περὶ φύσεως ἔλκζε, πρὸς δὲ τὴν χρησίμην ἀρετὴν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀπέκλιναν οἱ φιλοσοφῶντες. δεικτέον δ' ἔτῳ, οἷον ὅτι ἐστὶ μὲν ἡ ἀνάπνοη τοῦ χάριν, τῷ δὲ γίγνεται διὰ τὰδε ἐξ ἀνάγκης. ἡ δ' ἀνάγκη ὅτε μὲν σημαίνει ὅτι εἰ ἐκεῖνο ἔσται τὸ οὐ ἕνεκα, ταῦτα ἀνάγκη ἐστὶν ἔχειν, ὅτε δ' ὅτι ἐστὶν ἔτῳ ἔχοντα καὶ πεφυκότα. τὸ θερμὸν γὰρ ἀναγκαῖον ἐξιέναι καὶ πάλιν εἰσεῖναι ἀντικρῶν, τὸν δ' αἶρα εἰσεῖναι. τῷτο δ' ἤδη ἀναγκαῖον ἐστὶν.

τοῦ ἐντὸς δὲ θερμοῦ ἀντικρύπτοντος ἐν τῇ φύσει τοῦ θύραθεν αἵματος ἢ εἰσόδου καὶ ἢ ἐξόδου. ὁ μὲν οὖν τρόπος ἔτος ὁ τῆς μεθόδου, καὶ περὶ ὧν δεῖ λαβεῖν τὰς αἰτίας, ταῦτα καὶ τοιαῦτά ἐστιν.

Λαμβάνουσι δ' ἔτι τοὶ καθ' ἕκαστον, διαιρούμενοι τὸ γένος εἰς δύο διαφοράς. τῷτο δ' ἐστὶ τῇ μὲν ἢ ῥάδιον, τῇ δὲ ἀδύνατον. ἐνὼν γὰρ ἔσται διαφορά μία μόνη, τὰ δ' ἄλλα περίεργα, οἷον ὑπόπν, δίπν, σχίζόπν, ἄπν· αὕτη γὰρ μόνη κυρία. εἰ δὲ μή, ταῦτ' ὁποῖα ἀναγκαῖον λέγειν. ἐπὶ δὲ προσήκει μὴ διασπᾶν ἕκαστον γένος, οἷον τὰς ὀρίθας τὰς μὲν ἐν τῇδε τὰς δ' ἐν ἄλλῃ διαιρέσει, καθάπερ ἔχουσιν αἱ γεγραμμέναι διαιρέσεις· ἐκεῖ γὰρ τοὺς μὲν μετὰ τῶν ἐνύδρων συμβαίνει διηρῆσθαι, τὰς δ' ἐν ἄλλῳ γένει. ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ὁμοιότητι ὀρίθας ὄνομα κεῖται, ἑτέρα δ' ἰχθύς. ἄλλαι δ' εἰσὶν ἀνώνυμοι, οἷον τὸ ἔναιμον καὶ τὸ ἀναιμον· ἐφ' ἑκατέρῳ γὰρ τέτων ἔκεῖται ἐν ὀνομα. εἴπερ ἔν μὴδὲν τῶν ὁμογενῶν διασπαστέον, ἢ εἰς δύο διαιρέσεις μάταιος ἂν εἴη· ἔτῳ γὰρ διαιρῶντας ἀναγκαῖον χωρίζειν καὶ διασπᾶν τῶν πολυπόδων γὰρ ἐστὶ τὰ μὲν ἐν τοῖς πεζοῖς τὰ δ' ἐν τοῖς ἐνύδροις.

Ἐπὶ στερήσει μὲν ἀναγκαῖον διαιρεῖν, καὶ διαιρῶσιν οἱ διχοτομῶντες. ἐκ ἐστὶ δὲ διαφορά· στερήσεως ἢ στερήσεως· ἀδύνατον γὰρ εἶδη εἶναι· τῷ μὴ ὄντος, οἷον τῆς ἀποδίας ἢ τῷ ἀπτερός ὥσπερ πτερώσεως καὶ ποδῶν. δεῖ δὲ τῆς καθόλου διαφορᾶς εἶδη εἶναι· εἰ γὰρ μὴ ἔσαι, διὰ τί ἂν εἴη τῶν καθόλου καὶ ἢ τῶν καθ' ἕκαστον; τῶν δὲ διαφορῶν αἱ μὲν καθόλου εἰσὶ καὶ ἔχουσιν εἶδη, οἷον πτερότης· τὸ μὲν γὰρ ἄσχιζον τὸ δ' ἐσχιζόμενον ἐστὶ πτερόν. καὶ ποδότης ὡσαύτως ἢ μὲν πολυσχιδής, ἢ δὲ δισχιδής, οἷον τὰ δίχλα, ἢ δ' ἀσχιδής καὶ ἀδιαίρετος, οἷον τὰ μώνυχα. χαλεπὸν μὲν ἔν διαλαβεῖν καὶ εἰς τοιαύτας διαφοράς ὧν ἐστὶν εἶδη, ὥσθ' ὅτι ἐν ζῶν ἐν ταύταις ὑπάρχειν καὶ μὴ ἐν πλείοσι ταύτόν, οἷον πτερωτὸν καὶ ἄπτερον (ἐστὶ γὰρ ἄμφω ταυτόν, οἷον μύρμηξ καὶ λαμπυρίς καὶ ἑτέρα τινα), πάντων δὲ χαλεπώτατον ἢ ἀδύνατον εἰς τὰ ἀναιμα. ἀναγκαῖον γὰρ τῶν καθ' ἕκαστον ὑπάρχειν τι τῶν διαφορῶν ἑκάστην, ὥστε καὶ τὴν

1. αἰτίαι δύο Y. || 2. ἕνεκα] ἕνεκά τινος E. || 6. τε EU. || 8. τῷτο S. || 10. ἀναγκαῖον P. || σκληρὸν εἶναι — 13. ἄρα om F. || 11. χαλκῶν] ἢ χαλκῶν U. || 13. τοιοῦτόν P. || τοιωνδὲ PY. || 14. τρόποι εἰσὶ τῆς SU. || 21. ὑδὲ δύο U. || 26. ἀλλ'] ἀλλὰ καὶ Y. || 29. μὲν om F. || [ζητεῖν τὰ] ζητά S. || 31. δ'] δὲ δὴ Y. || ἔτῳ] ἔ P. || 32. τὰδε] τὰ S. || 33. ἔτ' U. || εἰ om S. || ἕνεκα ἀνάγκη ταῦτα U, ἕνακατ'ἀνάγκη S. || 35. πάλιν] πάσαν S.

2. ἢ εἰσόδου om pr E. || ἐξόδου ἕνεκα τῷ ὁμοίον εἰπεῖν τῷδε. ὁ E. || 3. καὶ τὰ τοιαῦτα U. || 9. δὲ om P. || 10. μὴ] μὲν F. || 13. διαιρεῖσθαι PSU. || 16. γὰρ] γὰρ P. || 17. διαιρέσεις U. || μάταιον F. || 22. διαφορά δὲ P. || 23. ἢ om P. || 24. ποδῶν] ποδώσεως P. || 25. τί ἂν εἴη] τίνα αἰτίαν ἔσαι Y. || 26. ἕκαστα PY. || εἰσὶν αἱ μὲν καθόλου P. || 28. ἐστὶ om SU. || 29. ἢ δὲ δισχιδής om pr F. || δίχλα Y, δίχλα P. || 30. ἀδιαίρετα P.

ἀντικειμένην. εἰ δὲ μὴ ἐνδέχεται τοῖς εἶδει διαφέρειν ὑπάρχειν εἶδος τι τῆς ὕλης ἄτομον καὶ ἓν, ἀλλ' αἰετὶ διαφορὰν ἔξει, οἷον ὄρνις ἀνθρώπῳ (ἡ διποδία γὰρ ἄλλη καὶ διάφορος), καὶ εἰ ἑναιμα, τὸ αἷμα διάφορον· ἡ ὕδεν τῆς ὕλης τὸ αἷμα θετέον. εἰ δ' ὕτως ἐστίν, ἡ μία διαφορὰ δυσὶν ὑπάρξει. εἰ δὲ τῆτο, δῆλον ὅτι ἀδύνατον εἶναι διαφορὰν. ἔσονται δ' αἱ διαφοραὶ ἴσαι τοῖς ἀτόμοις ζώοις, εἴπερ ἄτομά τε ταῦτα καὶ αἱ διαφοραὶ ἄτομοι, κοινὴ δὲ μὴ ἐστίν. εἰ δ' ἐνδέχεται μὴ ὑπάρχειν καὶ κοινήν, ἄτομον δὲ, δῆλον ὅτι κατὰ γε τὴν κοινήν ἐν τῷ αὐτῷ ἐστίν, ἕτερα ὄντα τῷ εἶδει ζῶα. ὥς ἀναγκαῖον, εἰ ἴδιοι αἱ διαφοραὶ εἰς ἅς ἅπαντα ἐμπίπτει τὰ ἄτομα, μηδεμίαν αὐτῶν εἶναι κοινήν. εἰ δὲ μὴ, ἕτερα ὄντα εἰς τὴν αὐτὴν βαδιεῖται. δεῖ δ' οὕτε τὸ αὐτὸ καὶ ἄτομον εἰς ἑτέραν καὶ ἑτέραν ἵνα διαφορὰν τῶν διηρημένων, οὗτ' εἰς τὴν αὐτὴν ἕτερα, καὶ ἅπαντα εἰς ταύτας. φανερόν τοίνυν ὅτι οὐκ ἔστι λαβεῖν τὰ ἄτομα εἶδη ὥς διαιροῦνται οἱ εἰς δύο διαιροῦντες τὰ ζῶα ἢ καὶ ἄλλο ὅτιον γένος. καὶ γὰρ κατ' ἐκεῖνους ἀναγκαῖον ἴσας τὰς ἐσχάτας εἶναι διαφορὰς τοῖς ζώοις πᾶσι τοῖς ἀτόμοις τῷ εἶδει. ὄντος γὰρ τῷδε τινος γένους, οὗ διαφοραὶ πρῶται τὰ λευκά, τρίτων δ' ἑκατέρου ἄλλαι, καὶ ὕτως εἰς τὸ πρόσω ὥς τῶν ἀτόμων, αἱ τελευταῖαι τέτταρες ἔσονται ἢ ἄλλο τι πλῆθος τῶν ἀφ' ἐνὸς διπλασιαζομένων. τοσαῦτα δὲ καὶ τὰ εἶδη. ἔστι δ' ἡ διαφορὰ τὸ εἶδος ἐν τῇ ὕλῃ. οὕτε γὰρ ἀνευ ὕλης ὕδεν ζῶον μῦριον, ὅτε μόνῃ ἡ ὕλη· ὅ γὰρ πάντως ἔχον σῶμα ἔσαι ζῶον, ὕδεν τῶν μορίων οὐδέν, ὥσπερ πολυλάκις εἴρηται. ἔτι διαιρεῖν χρὴ τοῖς ἐν τῇ ὕλῃ καὶ μὴ τοῖς συμβεβηκόσι καθ' αὐτό, οἷον εἴ τις τὰ σχήματα διαιροῖ, ὅτι τὰ μὲν δυσὶν ὁρθαῖς ἴσας ἔχει τὰς γωνίας, τὰ δὲ πλείοσιν· συμβεβηκὸς γὰρ τι τῷ τριγῶνι τὸ δυσὶν ὁρθαῖς ἴσας ἔχειν τὰς γωνίας. ἔτι τοῖς ἀντικειμένοις διαιρεῖν. διαφορὰ γὰρ ἀλλήλοις τ' ἀντικείμενα, οἷον λευκότης καὶ μελανία καὶ εὐθύτης καὶ καμπυλότης. ἐὰν οὖν θάτερα διάφορα ἦ, τῷ ἀντικειμένῳ διαιρετέον καὶ μὴ τὸ μὲν νεύσει τὸ δὲ χρώματι. πρὸς δὲ τούτοις τὰ γ' ἐμφυχα τοῖς κοινοῖς ἔργοις τῷ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, οἷον καὶ ἐν ταῖς ῥηθείαις νῦν

πορευτικά καὶ πτηνά· ἐστὶ γὰρ τινὰ γένη οἷς ἄμφω ὑπάρχει καὶ ἐστὶ πτηνά καὶ ἄπτερα, καθάπερ τὸ τῶν μυρμηκῶν γένος. καὶ τῷ ἀγρίῳ καὶ τῷ ἡμέρῳ διαιρεῖσθαι· ὥσ- αὐτως γὰρ ἂν δόξειε ταῦτα εἶδη διαίρειν. πάντα γὰρ ὥς εἰπεῖν, ὅσα ἡμερὰ, καὶ ἀγρία τυγχάνει ὄντα, οἷον ἀνθρώποι, ἵπποι, βόες, κύνες ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ὄνες, αἴγες, πρόβατα· ὧν ἕκασον, εἰ μὲν ὁμώνυμον, ὃ διήρηται χωρὶς, εἰ δὲ ταῦτα ἐν εἶδει, ὅχι οἷον τ' εἶναι διαφορὰν τὸ ἀγριον καὶ τὸ ἡμερον, ὅλως δ' ὅποιαν διαφορὰν μιᾷ διαιρῶντι τοῦτο συμβαίνει ἀναγκαῖον. ἀλλὰ δεῖ πειραῖσθαι λαμβάνειν κατὰ γένη τὰ ζῶα, ὥς ὑφήγηθ' οἱ πολλοὶ διορίσαντες ὄρνιθος γένος καὶ ἰχθύος. τούτων δ' ἕκαστον πολλὰς ὄριστα διαφορὰς, οὐ κατὰ τὴν διχοτομίαν. ὅτω μὲν γὰρ ἦτοι τὸ παράπαν οὐκ ἔστι λαβεῖν (τὸ αὐτὸ γὰρ εἰς πλείους ἐμπίπτει διαιρέσεις καὶ τὰ ἐναντία εἰς τὴν αὐτήν), ἡ μία μόνον διαφορὰ ἔσαι, καὶ αὕτη ἦτοι ἀπλῇ, ἡ ἐκ συμπλοκῆς τὸ τελευταῖον ἔσαι εἶδος. ἐὰν δὲ μὴ διαφορὰς λαμβάνῃ τὴν διαφορὰν, ἀναγκαῖον ὥσπερ συνδέσμῳ τὸν λόγον ἓνα ποιεῖν, ὅτω καὶ τὴν διαιρέσιν συνεχῇ ποιεῖν. λέγω δ' οἷον συμβαίνει τοῖς διαιρομένοις τὸ μὲν ἄπτερον τὸ δὲ πτερωτόν, πτερωτοῦ δὲ τὸ μὲν ἡμερον τὸ δ' ἀγριον, ἡ τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ μέλαν· ὅ γὰρ διαφορὰ τῷ πτερωτῷ τὸ ἡμερον ὕδεν τὸ λευκόν, ἀλλ' ἑτέρας ἀρχὴ διαφορὰς, ἐκεῖ δὲ κατὰ συμβεβηκός. διὸ πολλὰς τὸ ἐν εὐθείᾳ διαιρετέον, ὥσπερ λέγομεν. καὶ γὰρ ὕτως μὲν αἱ στερήσεις ποιήσουσι διαφορὰν, ἐν δὲ τῇ διχοτομίᾳ οὐ ποιήσουσιν. ὅτι δ' οὐκ ἐνδέχεται τῶν καθ' ἕκαστον εἰδῶν λαμβάνειν ὕδεν διαιροῦσι δίχα τὸ γένος, ὥσπερ τινὲς ὥκησαν, καὶ ἐκ τῶνδε φανερόν. ἀδύνατον γὰρ μίαν ὑπάρχειν διαφορὰν τῶν καθ' ἕκαστον διαιρετῶν, ἐὰν τε ἀπλᾶ λαμβάνῃ ἐὰν τε συμπλεγμένα. λέγω δὲ ἀπλᾶ μὲν, ἐὰν μὴ ἔχῃ διαφορὰν, οἷον τὴν σχιζοποδίαν, συμπλεγμένα δὲ, ἐὰν ἔχῃ, οἷον τὸ πολυσχιδὲς πρὸς τὸ σχιζόπου. τῆτο γὰρ ἡ συνέχεια βέλεται τῶν ἀπὸ τοῦ γένους κατὰ τὴν διαιρέσιν διαφορῶν ὥς ἐν τι τὸ πᾶν ἓν. ἀλλὰ παρὰ τὴν λέξιν συμβαίνει δοκεῖν τὴν τελευταίαν μόνῃ εἶναι διαφορὰν, οἷον τὸ πολυσχιδὲς ἢ τὸ δίπου, τὸ δ' ὑπόπου

2. αἰ] εἶδει P, om SU. || 3. ἔξιν P. || 5. τὸ αἷμα τῆς ὕλης P. || ἐστὶν om F. || 7. αἰ om SU. || 8. τε om Y. || 10. κοινήν P. || ἐν] ἀρχὴν ἐν PF. || 15. ἕτερον fortasse P. || 17. καὶ om Y. || 20. τὰ λευκά] τὸ λευκόν καὶ τὸ μέλαν editi nonnulli. || 21. ἄλλων EP. || 22. ὥς ὃ τῶν Y. || τέσσαρες PF. || 24. ἐν τῇ ὕλῃ τὸ εἶδος Y. || 25. ὕδεν τι ζῶον P. || οὐ] οὐδὲ P. || πᾶν τὸ Y. || 26. σῶμα. ἔχον P. || 29. ἴσας om S. || 33. ἓν om U. || θάτερον διάφορον P. || 34. τῷ μὲν νεύσει τῷ U. || 1. ἐστὶ — 2. πτηνά om U. || 3. τῷ alterum om EF. || 8. διαφορὰς EP. || ἡμερον καὶ τὸ ἀγριον P. || 9. ὅποιον Y. || διαφορὰ vel διαφορὰ ESF. || 10. γένος ESU. || 12. δ' κατὰ τὴν διχοτομίαν om SU. || 14. διαιρέσεις ἐμπίπτει P. || 15. μόνον ἢ δ. PF. || 16. καὶ om E. || 17. διαφορὰ ES, διαφορὰν P. || λαμβάνῃ τῆς διαφορὰς P; λαμβάνῃ διαφορὰν Y. || 19. τοῖς διαιρουμένοις om P. || 21. ἀγριον τὸ δὲ ἡμερον P. || 25. ποιεῖν Y. || ἐν] αἰ SU. || 28. ὑπάρχειν μίαν SU. || 30. λαμβάνῃ τις ἐάν Y. || 31. μὲν om F. || ἐάν μὴ] ἐάν τε E, ὅν τε Y. || συμπλεγμένην SU. || 34. διαφορὰς U, διαφορὰ S. || 35. συμβαίνει δοκεῖ Y.

καὶ πολὺ πὺν περιέργα. ὅτι δ' ἀδύνατον πλείους εἶναι τοιαύ-
 τας, δῆλον· αἰεὶ γὰρ βαδίζων ἐπὶ τὴν ἐσχάτην διαφορὰν
 ἀφικνεῖται, ἀλλ' ἔκ ἐπὶ τὴν τελευταίαν καὶ τὸ εἶδος. αὕτη
 δ' ἐστὶν ἡ τὸ σχιζόπουν μόνον, ἢ πᾶσα ἡ σύμπλεξις, ἐὰν
 διαιρηταὶ ἄνθρωπον, οἷον εἴ τις συνθεῖν ὑπόπυν, δίπυν, σχι-
 ζόπυν. εἰ δ' ἦν ὁ ἄνθρωπος σχιζόπυν μόνον, οὕτως ἐγγίγνεται
 ἂν αὕτη μία διαφορὰ. νῦν δ' ἐπειδὴ ἔκ ἐξιν, ἀνάγκη πολ-
 λὰς εἶναι μὴ ὑπὸ μίαν διαίρεσιν. ἀλλὰ μὴν πλείους γε τῷ
 αὐτῷ ἔκ ἐξιν ὑπὸ μίαν διχοτομίαν εἶναι, ἀλλὰ μίαν κατὰ
 μίαν τελευτᾶν. ὥςτε ἀδύνατον ὅτις λαβεῖν τῶν καθ' ἕκασον
 ζῶων δίχα διαιρημένους.

4 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις διὰ τί ἔκ ἀνωθεν ἐν ὀνόματι ἐμ-
 περιλαβόντες ἅμα ἐν γένος ἅμφω προσηγόρευσαν οἱ ἄνθρω-
 ποι, ὃ περιέχει τὰ τε ἐνδρα καὶ τὰ πτηνὰ τῶν ζῶων. ἐστὶ
 γὰρ ἕνια πάθη κοινὰ καὶ τέτοις καὶ τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἅ-
 πασι. ἀλλ' ὥμως ὁρῶς διώρισαι τῆτον τὸν τρόπον. ὅσα μὲν
 γὰρ διαφέρει τῶν γενῶν καθ' ὑπεροχὴν καὶ τὸ μᾶλλον καὶ
 τὸ ἥττον, ταῦτα ὑπέζευκται ἐν γένει, ὅσα δ' ἔχει τὸ ἀνά-
 λογον, χωρὶς· λέγω δ' οἷον ὄρνις ὄρνιθος διαφέρει τῷ μᾶλ-
 λον ἢ καθ' ὑπεροχὴν (τὸ μὲν γὰρ μακρόπτερον τὸ δὲ βρα-
 χύπτερον), ἰχθύς δ' ὄρνιθος τῷ ἀνάλογον (ὃ γὰρ ἐκείνῳ
 πτερόν, θατέρῳ λεπίς). τῆτο δὲ ποιεῖν ἐπὶ πᾶσιν ἔρᾶδιον·
 τὰ γὰρ πολλὰ ζῶα ἀνάλογον ταῦτο πέπονθεν. ἐπεὶ δ' ὅσῃαι
 μὲν εἰσι τὰ ἐσχάτα εἶδη, ταῦτα δὲ κατὰ τὸ εἶδος ἀδιά-
 φορα, οἷον Σωκράτης Κορίσκος, ἀναγκαῖον ἢ τὰ καθόλου
 25 ὑπάρχοντα πρότερον εἰπεῖν ἢ πολλάκις ταῦτόν λέγειν, κα-
 θάπερ εἴρηται. τὰ δὲ καθόλου κοινὰ· τὰ γὰρ πλείους ὑπ-
 άρχοντα καθόλου λέγομεν. ἀπορίαν δ' ἔχει περὶ πότερα δεῖ
 πραγματεύεσθαι. ἢ μὲν γὰρ ὅσῃαι τὸ τῷ εἶδει ἄτομον, κρά-
 τισον, εἴ τις δύναται περὶ τῶν καθ' ἕκασον καὶ ἀτόμων τῷ
 εἶδει θεωρεῖν χωρὶς, ὥσπερ περὶ ἀνθρώπου, οὕτω καὶ περὶ
 ὄρνιθος· ἔχει γὰρ εἶδη τὸ γένος τοῦτο· ἀλλὰ περὶ ὅτουσιν
 ὄρνιθος τῶν ἀτόμων, οἷον ἢ σρουθὸς ἢ γέρανος ἢ τι τοῖσιν.
 ἢ δὲ συμβήσεται λέγειν πολλάκις περὶ τῷ αὐτῷ πάθους διὰ
 τὸ κοινῇ πλείους ὑπάρχειν, ταύτη δ' ἐστὶν ὑπάτοπον καὶ 35

μακρὸν τὸ περὶ ἑκάστου λέγειν χωρὶς. ἴσως μὲν ἔν ὁρῶς ἔχει
 τὰ μὲν κατὰ γένη κοινῇ λέγειν, ὅσα λέγεται καλῶς ὠρι-
 σμένων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔχει τε μίαν φύσιν κοινὴν καὶ
 εἶδη ἐν αὐτοῖς μὴ πολὺ διεσῶτα, ὄρνις καὶ ἰχθύς, καὶ εἴ τι
 5 ἄλλο ἐστὶν ἀνώμυμον μὲν, τῷ γένει δ' ὁμοίως περιέχει τὰ ἐν
 αὐτῷ εἶδη· ὅσα δὲ μὴ τοιαῦτα, καθ' ἕκασον, οἷον περὶ ἀν-
 θρώπου καὶ εἴ τι τοῖσιν ἑτερόν ἐστιν. σχεδὸν δὲ τοῖς σχήμασι
 τῶν μορίων καὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἐὰν ὁμοιότητα ἔχωσιν,
 ὠρίζαι τὰ γένη, οἷον τὸ τῶν ὀρνίθων γένος πρὸς αὐτὰ πέ-
 10 πονθεῖ καὶ τὸ τῶν ἰχθύων καὶ τὰ μαλάκιά τε καὶ τὰ ὀ-
 στρια. τὰ γὰρ μόρια διαφέρεισι τέτων ἔ τῇ ἀνάλογον ὁμοι-
 ότητι, οἷον ἐν ἀνθρώπῳ καὶ ἰχθύϊ πέπονθεν ὅσιν πρὸς ἀκαν-
 θαν, ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς σωματικοῖς πάθεσιν, οἷον μεγέθει
 μικρότητι, μαλακότητι σκληρότητι, λειότητι τραχύτητι
 15 καὶ τοῖς τοῖστοις, ὅλως δὲ τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον. πῶς μὲν
 ἔν ἀποδέχεσθαι δεῖ τὴν περὶ φύσεως μέθοδον, καὶ τίνα τρό-
 πον γίνοιτο ἂν ἡ θεωρία περὶ αὐτῶν ὁδοῦ καὶ ῥᾶσα, ἔτι δὲ
 περὶ διαιρέσεως, τίνα τρόπον ἐνδέχεται μετιόσσι λαμβάνειν
 χρησίμως, καὶ διότι τὸ διχοτομεῖν τῇ μὲν ἀδύνατον τῇ δὲ
 20 κενόν, εἴρηται. διωρισμένων δὲ τέτων περὶ τῶν ἐφεξῆς λέγω-
 μεν, ἀρχὴν τήνδε ποιησάμενοι.

Τῶν οὐσιῶν ὅσαι φύσει συνεχᾶσι, τὰς μὲν ἀγενήτους 5
 καὶ ἀφθάρτους εἶναι τὸν ἅπαντα αἰῶνα, τὰς δὲ μετέχειν
 γενέσεως καὶ φθορᾶς. συμβέβηκε δὲ περὶ μὲν ἐκείνας τι-
 μίας ὅσας καὶ θείας ἐλάττους ἡμῖν ὑπάρχειν θεωρίας (καὶ
 γὰρ ἔξ ὧν ἂν τις σκεψαίτο περὶ αὐτῶν, καὶ περὶ ὧν εἰδέ-
 ναι ποθέμεν, παντελῶς ἐστὶν ὀλίγα τὰ φανερὰ κατὰ τὴν
 αἴσθησιν), περὶ δὲ τῶν φθαρτῶν φυτῶν τε καὶ ζῶων εὐπο-
 ρῶμεν μᾶλλον πρὸς τὴν γνῶσιν διὰ τὸ σύντροφον· πολλὰ
 γὰρ περὶ ἕκασον γένος λάβοι τις ἂν τῶν ὑπαρχόντων βου-
 λόμενος διαπονεῖν ἱκανῶς. ἔχει δ' ἐκάτερα χάριν. τῶν μὲν
 γὰρ εἰ καὶ κατὰ μικρὸν ἐφαπτόμεθα, ὅμως διὰ τὴν τι-
 μιότητα τῷ γνωρίζειν ἥδιον ἢ τὰ παρ' ἡμῖν ἅπαντα, ὥσπερ
 καὶ τῶν ἐρωμένων τὸ τυχερὸν καὶ μικρὸν μόνον κατιδεῖν ἢ-
 35 διόν ἐστιν ἢ πολλὰ ἕτερα καὶ μεγάλα δι' ἀκριβείας ἰδεῖν.

1. εἶναι πλείους P. || 3. ἐκ om E. || 5. δίπυν] πολὺ πυν PY, om E. || 6. δίπυν EPY. || ἐγγίγνεται U. || 7. μία διαφορὰ αὕτη SU. ||
 9. μία P. || 10. τελευτᾶ EP. || ὥςτε] ὥςτε ἔν P. || ἕκασον Y. || 13. ἅμφω om S. || 14. γε U. || 16. ὠρίζαι P. || 18. τὸ ante
 ἥττον om X. || 19. τὸ P. || 21. ἰχθύς Y. || τὸ P. || 22. λοιπὸν ESU. || 23. ταῦτόν πέπον P. || ὅσῃαι PU. || 25. καθόλου] hinc rur-
 sus Z. || 26. χοῖτα] hinc antiqua U manus. || πρῶτον PY. || λέγειν] δεῖ εἶναι E. || 28. περὶ] περὶ τῷ X. || 29. πραγματεύεσθαι
 IYZ. || ἢ] εἰ Z. || 30. θεωρεῖν τῷ εἶδει S. || 32. ὅτις SU. || 33. οἷον εἰ σρ. et τοῖσιν ἄλλο. ἢ Y. || 34. ἢ] εἰ Z. || 35. ἄτοπον P.

1. μακρὸν] μᾶλλον Z. || χωρὶς om P. || ἔν om Z. || ἔχειν E. || 4. αὐτῷ ESUYZ. || 5. μὲν] ἐν αὐτοῖς μὲν P. || 7. καὶ] καὶ
 EPSUY. || δε] γὰρ Y. || 9. αὐτὸ Y. || 10. τὰ ante ὅσῃαι om P. || ὁσῃαι Z. || 12. ὅσῃαι Z. || πρὸς] πρὸς τὴν P. || 14. μα-
 λακότητι om EY. || 15. τὸ P. || 16. καταδέχεσθαι P. || φύσιν U. || 17. γίνοιτο P. || 19. χρησίμως Z. || 20. λέγομεν SUZ. || 22.
 ἀγενήτους PUY. || 23. τὰς δὲ μετεῖναι γενέσεως καὶ φθορᾶς συμβέβηκεν. συμβέβηκε Z. || 25. θείας] περιτὰς Z. || 27. τὰ] καὶ SU, om
 Z. || 30. ἂν τις, idque ante περὶ U. || 31. ἐκάτερον Z. || 32. καὶ om S. || 33. ἴδιον S. || τὰ] τῶν Z. || 34. τυχερὸν ἢ μικρὸν P. ||
 μόνον om Z. || 35. ἐστὶν et ἰδεῖν om P.

τὰ δὲ διὰ τὸ μᾶλλον καὶ πλείω γνωρίζειν αὐτῶν λαμβάνει
τὴν τῆς ἐπισήμης ὑπεροχὴν, ἔτι δὲ διὰ τὸ πλησιαίτερα
ἡμῶν εἶναι καὶ τῆς φύσεως οἰκειότερα ἀντικαταλλάττεται
τι πρὸς τὴν περὶ τὰ θεῖα φιλοσοφίαν. ἐπεὶ δὲ περὶ ἐκείνων
διήλθομεν λέγοντες τὸ φαινόμενον ἡμῶν, λοιπὸν περὶ τῆς
ζωϊκῆς φύσεως εἰπεῖν, μηδὲν παραλείποντας εἰς δύναμιν μή-
τε ἀτιμότερον μήτε τιμιώτερον. καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ κεχα-
ρισμένοις αὐτῶν πρὸς τὴν αἰσθησὶν κατὰ τὴν θεωρίαν ὅμως
ἢ δημιουργήσασα φύσις ἀμνηχάνες ἡδονὰς παρέχει τοῖς δυ-
ναμένοις τὰς αἰτίας γνωρίζειν καὶ φύσει φιλοσόφοις. καὶ
γὰρ ἂν εἴη παράλογον καὶ ἀτοπον, εἰ τὰς μὲν εἰκόνας αὐ-
τῶν θεωρῶντες χαίρομεν ὅτι τὴν δημιουργήσασαν τέχνην συν-
θεωρῶμεν, οἷον τὴν γραφικὴν ἢ τὴν πλαστικὴν, αὐτῶν δὲ τῶν
φύσει συνεσώτων μὴ μᾶλλον ἀγαπῶμεν τὴν θεωρίαν, δυ-
νάμενοί γε τὰς αἰτίας καθορᾶν. διὸ δὲ μὴ δυσχεραίνειν
παιδικῶς τὴν περὶ τῶν ἀτιμότερων ζῶων ἐπίσκεψιν. ἐν πᾶσι
γὰρ τοῖς φυσικοῖς ἕνεστί τι θαυμασόν· καὶ καθάπερ Ἡρά-
κλειτος λέγεται πρὸς τὰς ξένας εἰπεῖν τὰς βυλομένους ἐντυ-
χεῖν αὐτῷ, οἱ ἐπειδὴ προσιόντες εἶδον αὐτὸν θερόμενον πρὸς
τῷ ἵπνῳ ἐξισαν (ἐκέλευε γὰρ αὐτὰς εἰσιέναι θαρρύντας·
εἶναι γὰρ καὶ ἐνταῦθα θεός), ἔτῳ καὶ πρὸς τὴν ζήτησιν περὶ
ἐκάστου τῶν ζῶων προσιέναι· δεῖ μὴ δύσωπόμενον ὡς ἐν ἅ-
πασιν ὄντος τινὸς φυσικῷ καὶ καλῷ. τὸ γὰρ μὴ τυχόντως
ἀλλ' ἕνεκά τινος ἐν τοῖς τῆς φύσεως ἔργοις ἐστὶ καὶ μάλι-
κα· ὅ δ' ἕνεκα συνέστηκεν ἢ γέγονε τέλος, τὴν τῷ καλῷ χῶ-
ραν εἴληφεν. εἰ δὲ τις τὴν περὶ τῶν ἄλλων ζῴων θεωρίαν
ἀτιμον εἶναι νοήσῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον οἴεσθαι χρὴ καὶ
περὶ αὐτῶν· ἐκ ἐξί γὰρ ἀνεῖ πολλῆς δυσχερείας ἰδεῖν ἐξ ὧν
συνέστηκε τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος, οἷον αἷμα, σάρκες, ὀστέα,
φλέβες καὶ τὰ τοιαῦτα μέρη. ὁμοίως τε δεῖ νομίζειν τὸν
περὶ οὐτινοσοῦν τῶν μορίων ἢ τῶν σκευῶν διαλεγόμενον μὴ
περὶ τῆς ὕλης ποιεῖσθαι τὴν μνήμην, μηδὲ ταύτης χάριν,
ἀλλὰ τῆς ὅλης μορφῆς, οἷον καὶ περὶ οὐκίας, ἀλλὰ μὴ
πλίνθων καὶ πηλῶ καὶ ξύλων· καὶ τὸν περὶ φύσεως περὶ
τῆς συνθέσεως καὶ τῆς ὅλης ἐστίας, ἀλλὰ μὴ περὶ τέτων
ἀ μὴ συμβαίνει χωριζόμενά ποτε τῆς ἐστίας αὐτῶν. ἀναγ-

καῖον δὲ πρῶτον τὰ συμβεβηκότα διελεῖν περὶ ἐκάστον γέ-
νος, ὅσα καθ' αὐτὰ πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ζώοις, μετὰ δὲ
ταῦτα τὰς αἰτίας αὐτῶν πειρᾶσθαι διελεῖν. εἰρήται μὲν οὖν
καὶ πρότερον ἔτι πολλὰ κοινὰ πολλοῖς ὑπάρχει τῶν ζῴων,
τὰ μὲν ἀπλῶς, οἷον πόδες πτερὰ λεπίδες, καὶ πάθη δὴ
τὸν αὐτὸν τρόπον τέτοις, τὰ δ' ἀνάλογον. λέγω δ' ἀνάλογον,
ὅτι τοῖς μὲν ὑπάρχει πλεύμων, τοῖς δὲ πλεύμων μὲν ἔστω, ὁ
δὲ τοῖς ἔχῃσι πλεύμονα, ἐκεῖνοις ἕτερον ἀντὶ τῆς· καὶ τοῖς
μὲν αἷμα, τοῖς δὲ τὸ ἀνάλογον τὴν αὐτὴν ἔχον δύναμιν ἢ-
περ τοῖς ἐναίμοις τὸ αἷμα· τὸ δὲ λέγειν χωρὶς περὶ ἐκάστων
τῶν καθ' ἐκάστον, καὶ ἔμπροσθεν εἵπομεν ὅτι πολλάκις συμ-
βήσεται ταῦτα λέγειν, ἐπειδὴν λέγωμεν περὶ πάντων τῶν
ὑπαρχόντων· ὑπάρχει δὲ πολλοῖς ταῦτά. ταῦτα μὲν οὖν
ταύτῃ διωρίσθω. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν ὄργανον πᾶν ἕνεκά τε, τῶν
δὲ τῷ σώματος μορίων ἐκάστον ἕνεκά τε, τὸ δ' ἕνεκα πρῶ-
ξίς τις, φανερόν ὅτι καὶ τὸ σύνολον σῶμα συνέστηκε πρῶ-
ξεῖς τινος ἕνεκα πλήρες. ὅ γὰρ ἢ πρίσις τῷ πρίνος χάριν
γένεον, ἀλλ' ὁ πρίων τῆς πρίσεως· χρηστὴ γὰρ τις ἢ πρί-
σις ἐστίν. ὥς καὶ τὸ σῶμά πως τῆς ψυχῆς ἕνεκεν, καὶ τὰ
μέρη τῶν ἔργων πρὸς ἃ πέφυκεν ἐκάστον. λεκτέον ἄρα
πρῶτον τὰς πράξεις τὰς τε κοινὰς πάντων καὶ τὰς κατὰ
γένος καὶ τὰς κατ' εἶδος. λέγω δὲ κοινὰς μὲν αἰ πᾶσιν ὑπ-
άρχῃσι τοῖς ζώοις, κατὰ γένος δὲ, ὅσων παρ' ἀλλήλας τὰς
διαφορὰς ὀρώμεν καθ' ὑπεροχὴν οὕσας, οἷον ὄρνιθα λέγω
κατὰ γένος, ἄνθρωπον δὲ κατ' εἶδος, καὶ πᾶν ὁ κατὰ τὸν
καθόλου λόγον μηδεμίαν ἔχει διαφορὰν. τὰ μὲν γὰρ ἔχῃσι
τὰ κοινὸν κατ' ἀναλογίαν, τὰ δὲ κατὰ γένος, τὰ δὲ κατ'
εἶδος. ὅσαι μὲν ἔν· πράξεις ἄλλων ἕνεκα, δῆλον ὅτι καὶ ἂν
αἱ πράξεις τὸν αὐτὸν τρόπον διεσῴσιν ὥστε αἱ πράξεις ὁ-
μοίως δὲ καὶ εἴ τινας πρότεροι καὶ τέλος ἐτέρων πράξεων
τυγχάνουσιν ἔσται, τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον καὶ τῶν μορίων
ἐκάστον, ἂν αἱ πράξεις αἱ τοιαῦται· καὶ τρίτον, ἂν ὄντων
ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. λέγω δὲ πάθη καὶ πράξεις γένε-
σιν· αὐξήσιν ὀχρεῖαν ἐγρήγορσιν ὕπνον· πορείαν, καὶ ὅπως
ἄλλα τοιαῦτα τοῖς ζώοις ὑπάρχει· μέρη δὲ λέγω ῥίνα
ὀφθαλμὸν καὶ τὸ σύνολον πρόσωπον, ἂν ἐκάστον καλεῖται

2. ἔτι δὲ om P. || πλησιαίτερα S, πλησιαίτατα P. || 3. οἰκειότατα P. || 4. τε P. || δὲ] ἢ fortasse S. || 6. παραλείποντας Z. ||
8. ὁμοίως omnes. || 9. δημιουργήσα Z. || 12. ἐπὶ τὴν τὴν δὲ Z. || τέχνην] φύσιν ESUY. || θεωρῶμεν SU. || τὴν post ἢ om Z. || 16.
περὶ om P. || 17. φυ] desinit Z. || ἡράκλειτον ESUY. || 18. αὐτῷ ἐντυχεῖν P. || 19. αὐτῷ S. || 21. καὶ post γὰρ om P. || 25.
ἔ] δ U. || 27. καὶ om Y. || 28. δεῖν P. || 30. δεῖ om SU. || 31. ὀτινοσέν U, ἐπιτινοσέν EY. || 34. πηλῶν P. || τῶν U. || 36.
συμβαίνει SY. || αὐτῆς P.

2. ἃ SU. || αὐτὸ ESUY, incerto P. || 5. τὸ P. || λοιπὸς ESUY. || 7. πνεύμων utrobique et 8. πνεύμονα PSU. || 9. δύναμιν
ἔχον S. || 10. ἐκάστον τῶν καθ' ἐκάστον P. || 11. συμβήσεται πολλάκις SU. || 17. πλήρες] πολυρυσ E, πολυμερές P. || χάριν] ἕνεκα SU. ||
19. ἐστίν om P. || πως] περ P, om SUY. || 20. ἔργων ἕνεκα πρὸς P. || δ Y. || 21. τὰς πράξεις πρῶτον P. || καὶ om S. || τὰ Y. ||
22. τὰ X. || 26. ἰδεμίαν P. || 27. γένῃ ESUY. || 29. διεσῴσιν S. || 31. τυγχάνουσιν P. || 34. καὶ om Y. || 35. τοιαῦτα om P.

μέλος. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων. καὶ περὶ μὲν τοῦ τρόπου τῆς μεθόδου τοσαυτὴ ἡμῖν εἰρήσθω· τὰς δ' αἰτίας περιβαλόμενοι εἰπεῖν περὶ τε τῶν κοινῶν καὶ τῶν ἰδίων, ἀρχάμενοι καθάπερ διωρίσαμεν, πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων.

B.

Ἐκ τίνων μὲν ἔν μορίων καὶ πόσων συνέστηκεν ἕκασον τῶν ζώων, ἐν ταῖς ἱστορίαις ταῖς περὶ αὐτῶν δεδοῖνται σαφέστερον· δι' αὗς δ' αἰτίας ἕκαστον τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, 10 ἐπισκεπτέον ἵν', χωρίσαντας καθ' αὐτὰ τῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις εἰρημένων. τριῶν δ' ὅσων τῶν συνθέσεων πρώτην μὲν ἂν τις θεῖν τὴν ἐκ τῶν καλουμένων ὑπότικων σφαιρίων, οἷον γῆς αἰέρος ὕδατος πυρός. ἐτι δὲ βέλτιον ἴσως ἐκ τῶν δυνάμεων λέγειν, καὶ τέτων ἢ ἐξ ἀπασῶν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν ἑτέροις 15 εἴρηται καὶ πρότερον. ὑγρὸν γὰρ καὶ ξηρὸν καὶ θερμὸν καὶ ψυχρὸν ὕλη τῶν συνθέτων σωματικῶν ἐστίν· αἱ δ' ἄλλαι διαφοραὶ ταύταις ἀκολουθεῖν, οἷον βαρὺς καὶ κορυφότης καὶ πυκνότης καὶ μανήτης καὶ τραχύτης καὶ λειότης καὶ ἄλλα ταῦτοια, πάθι τῶν σωματικῶν. δευτέρα δὲ σύστασις ἐκ 20 τῶν πρώτων ἢ τῶν ὁμοιομερῶν φύσις ἐν τοῖς ζώοις ἐστίν, ὡς καὶ σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοικύτων. τρίτη δὲ καὶ τελευταία κατ' ἀριθμὸν ἢ τῶν ἀνομοιομερῶν, οἷον προσώπου καὶ χειρὸς καὶ τῶν τοιούτων μορίων. ἐπεὶ δ' ἐναντίας ἐπὶ τῆς γενέσεως ἔχει καὶ τῆς ὕσεως· τὰ γὰρ ὕστερα τῇ γε- 25 νέσει πρότερα τῇ φύσει ἐστίν, καὶ πρῶτον τὸ τῇ γενέσει τελευταῖον· ὃ γὰρ οἰκία πλήθων ἔνεκεν ἐστὶ καὶ λίθων, ἀλλὰ ταῦτα τῆς οἰκίας· ὁμοίως δὲ τούτῳ ἔχει καὶ περὶ τὴν ἄλλην ὕλην. ὃ μόνον δὲ φανερόν· ὅτι τούτου ἔχει τὸν τρόπον ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λόγον· πᾶν γὰρ τὸ γινόμενον ἐκ τινος καὶ εἰς τι ποιεῖται τὴν γένεσιν, καὶ ἀπ' ἀρχῆς ἐπ' ἀρχήν, ἀπὸ τῆς πρώτης κινήσεως καὶ ἐχέσεως ἥδη τινὰ φύσιν ἐπὶ τινὰ μορφήν ἢ τοῖς αὐτοῦ ἄλλο τέλος· ἀνθρω- 30 πος γὰρ ἀνθρωπον καὶ φυτὸν γεννᾷ φυτὸν ἐκ τῆς περὶ ἑκά- στον ὑποκειμένης ὕλης. τῷ μὲν ἔν χρόνῳ προτεράν τὴν ὕλην 35

ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὴν γένεσιν, τῷ λόγῳ δὲ τὴν ὕσιν καὶ τὴν ἑκάστην μορφήν. δῆλον δ' ἂν λέγῃ τις τὸν λόγον τῆς γενέσεως· ὃ μὲν γὰρ τῆς οἰκοδομήσεως λόγος ἔχει τὸν τῆς οἰκίας, ὃ δὲ τῆς οἰκίας ἢ ἔχει τὸν τῆς οἰκοδομήσεως. ὁμοίως δὲ τούτου συμβέβηκε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ὥς τὴν μὲν τῶν σφαιρίων ὕλην ἀναγκαῖον εἶναι τῶν ὁμοιομερῶν ἔνεκεν ὕστερα γὰρ ἐκείνων ταῦτα τῇ γενέσει, τέτων δὲ τὰ ἀνομοιομερῶν· ταῦτα γὰρ ἤδη τὸ τέλος ἔχει καὶ τὸ πέρασ, ἐπὶ τῷ τρίτῳ λαβόντα τὴν σύστασιν ἀριθμῶ, καθάπερ ἐπὶ πολλῶν συμβαίνει τελεῖσθαι τὰς γενέσεις. ἐξ ἀμφοτέρων μὲν ἔν ταῖς ζώων συνέστηκε τῶν μορίων τέτων, ἀλλὰ τὰ ὁμοιομερῶν τῶν ἀνομοιομερῶν ἔνεκεν ἐστίν· ἐκείνων γὰρ ἔργα καὶ πράξεις εἰσὶν, οἷον ὀφθαλμῶς καὶ μυκτῆρος καὶ τῷ προσώπῳ παντός καὶ δακτύλου καὶ χειρὸς καὶ παντός τῷ βραχίονος· πολυ- 5 μόρφων δὲ τῶν πράξεων καὶ τῶν κινήσεων ὑπαρχουσῶν τοῖς ζώοις ὅλοις τε καὶ τοῖς μορίοις τοῖς τοιούτοις ἀναγκαῖον ἐξ ὧν σύγκεινται, τὰς δυνάμεις ἀνομοίας ἔχειν· πρὸς μὲν γὰρ τινα μαλακότητος χρησίμος πρὸς δὲ τινα σκληρότητος, καὶ τὰ μὲν τάσιν ἔχειν δεῖ· τὰ δὲ κάμψιν. τὰ μὲν ἔν ὁμοιομερῇ κατὰ μέρος διείληφε τὰς δυνάμεις τὰς τοιαύτας (τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστὶ μαλακὸν τὸ δὲ σκληρόν, καὶ τὸ μὲν ὑγρὸν τὰ δὲ ξηρὸν, καὶ γλίσχρον τὸ δὲ κραιῦρον), τὰ δ' ἀνομοιομερῇ κατὰ πολλὰς καὶ συγκεκλιμένας ἀλλήλαις· ἑτέρα γὰρ πρὸς τὰ πίεσθαι τῇ χειρὶ χρησίμος δυνάμεις καὶ πρὸς τὸ λαβεῖν. διόπερ ἐξ ὅσων καὶ γούρων καὶ σαρκὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων συνεστήκασιν τὰ ὀργανικὰ τῶν μορίων, ἀλλ' ἢ ἐκείνα ἐκ τέτων. ὥς μὲν ἔν ἑνεκά τινος διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔχει περὶ τούτων τὸν εἰρημένον τρόπον· ἐπεὶ δὲ ζητεῖται καὶ πῶς ἀναγκαῖον ἔχειν ἕτως, φανερόν ὅτι προ- 10 ὑπάρχει· οὕτω πρὸς ἀλλήλα ἔχοντα ἐξ ἀνάγκης· τὰ μὲν γὰρ ἀνομοιομερῇ ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν ἐνδέχεται συνεστάναι, καὶ ἐκ πλείονων καὶ ἐνός, οἷον ἐνία τῶν σπλάγχχνων· πολυ- 15 μόρφω γὰρ τοῖς σχήμασιν, ἐξ ὁμοιομερῶν ὄντα σώματα ὥς εἰπεῖν ἀπλῶς· τὰ δ' ὁμοιομερῇ ἐκ τέτων ἀδύνατον· τὰ γὰρ ὁμοιομερῆς πόλλ' ἂν εἴη ἀνομοιομερῇ· διὰ μὲν οὖν 20

1. μέρος EP. || τοῦ] σὺν τοῦ U, om P. || 3. εἰπεῖν] ἰδεῖν καὶ εἰπεῖν P.

Codices EPSUYZ.

9. ἐν ταῖς περὶ αὐτῶν ἱστορίαις P. || 10. τέτων EY. || ἔχει τῶν τρόπων X. τὸν τρόπον ἔχει SU. || 15. περ om S. || 16. ψυχρὸν καὶ θερμὸν SU. || 17. τῶν σωματικῶν ἐστὶ τῶν συνθέτων S. || 20. σωματικῶν Z. || 22. σαρκῶν P. || 25. ἐπὶ] ἐπὶ τε Z. || ἔχει ante ἐπὶ PZ. || ὕστερον ESUY. || τῇ γ. — 26. τὸ om pr Y. || 26. τῇ φύσει SU et rc Y. || 27. πλήθων P. || ἐνεκά SU. || λίθων P. || 28. τέτοις P. || 29. τὸν τρόπον ἔχει U. || 34. φυτὸν post γεννᾷ om U. || 35. 1. τις λέγει U. || 4. δὲ] δὲ τὸν S. || 5. τέτων Z. || 7. ταῦτα τῇ] ταύτην E. || 9. πρώτου Z. || 11. ἀνομοιομερῇ Z et pr F. || 12. ὁμοιομερῶν Z. || 13. ἐστὶν P. || 15. ὑπαρχουσῶν] ὅσων P. || 17. σύγκειται Z. || 19. ἔχειν δεῖ] ἔχειν E, ἔχει PSU. || 20. εἰληφεν Z. || 22. καὶ] καὶ τὸ μὲν PZ. || 24. τῇ χειρὶ om PZ. || 25. σαρκῶν PZ. || 28. δ' ἐκτίθεται Z. || 29. ἔχει Z. || 33. γὰρ om Z. || 34. ἀνομοιομερῇ EZ. || 35. ἀνομοιομερῆς et ὁμοιομερῇ EYZ.

ταύτας τὰς αἰτίας, τὰ μὲν ἀπλᾶ καὶ ὁμοιομερῆ, τὰ δὲ σύνθετα καὶ ἀνομοιομερῆ τῶν μορίων ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶν ἐν τῶν δὲ τῶν μὲν ὁργανικῶν μερῶν τῶν δ' αἰσθητηρίων ἐν τοῖς ζώοις, τῶν μὲν ὁργανικῶν ἑκαστον ἀνομοιομερές ἐστίν, ὡς περ εἶπον πρότερον, ἢ δ' αἰσθητοῖς ἐγγίγνεται πᾶσιν ἐν τοῖς ὁμοιομερέσι, διὰ τὸ τῶν αἰσθήσεων ὁποιαῦν ἐνός τινος εἶναι γένος, καὶ τὸ αἰσθητήριον ἑκάστου δεκτικὸν εἶναι τῶν αἰσθητῶν. πᾶσχει δὲ τὸ δυνάμει ὃν ὑπὸ τῆς ἐνεργείας ὄντος, ὥς ἐστι τὸ αὐτὸ τῷ γένει καὶ ἐκεῖνο ἐν καὶ τὸτο ἐν καὶ διὰ τῆτο χεῖρα μὲν ἢ πρόσωπον ἢ τῶν τοιούτων τι μορίων ὕδεις 10 ἐγγχειρεῖ λέγειν τῶν φυσιολόγων τὸ μὲν εἶναι γῆν, τὸ δ' ὕδωρ, τὸ δὲ πῦρ τῶν δ' αἰσθητηρίων ἑκαστὸν πρὸς ἑκαστὸν ἐπιζευγνύσει τῶν ζοιχείων, τὸ μὲν αἶρα φάσκοντες εἶναι, τὸ δὲ πῦρ. ὕσης δὲ τῆς αἰσθήσεως ἐν τοῖς ἀπλοῖς μέρεσιν εὐλόγως μάλιστα συμβαίνει τὴν ἀφήν ἐν ὁμοιομερεῖ μὲν 15 ἥκιστα δ' ἀπλῶ τῶν αἰσθητηρίων ἐγγίνεσθαι· μάλιστα γὰρ αὕτη δοκεῖ πλειόνων εἶναι γεῶν, καὶ πολλὰς ἔχειν ἐναντιώσεις τὸ ὑπὸ ταύτην αἰσθητόν, θερμὸν ψυχρόν, ξηρὸν ὑγρὸν καὶ εἴ τι ἄλλο τοῖστον· καὶ τὸ τέτων αἰσθητήριον, ἢ σάρξ, καὶ τὸ ταύτη ἀνάλογον· σωματωδέσατόν ἐστι τῶν αἰσθητηρίων. ἐπεὶ δ' ἀδύνατον εἶναι ζῶον ἀνευ αἰσθήσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἂν εἴη ἀναγκαῖον ἔχειν τοῖς ζώοις ἕνα μόριον ὁμοιομερῆ· ἢ μὲν γὰρ αἰσθήσεις ἐν τέτοις, αἱ δὲ πράξεις διὰ τῶν ἀνομοιομερῶν ὑπάρχουσιν αὐτοῖς. τῆς δ' αἰσθητικῆς δυνάμεως καὶ τῆς κινούσης τὸ ζῶον καὶ τῆς θρεπτικῆς ἐν 25 ταύτῳ μορίῳ τῆ σώματος ὕσης, καθάπερ ἐν ἑτέροις εἴρηται πρότερον, ἀναγκαῖον τὸ ἔχον πρῶτον μόριον τὰς τοιαύτας ἀρχάς, ἥ μὲν ἐστὶ δεκτικὸν πάντων τῶν αἰσθητῶν, τῶν ἀπλῶν εἶναι μορίων, ἥ δὲ κινήτικόν καὶ πρακτικόν, τῶν ἀνομοιομερῶν. διόπερ ἐν μὲν τοῖς ἀνείμοις ζώοις τὸ ἀνάλο- 30 γον, ἐν δὲ τοῖς ἐνείμοις ἢ καρδία τοιοῦτόν ἐστιν· διαιρεῖται μὲν γὰρ εἰς ὁμοιομερῆ καθάπερ τῶν ἄλλων σπλάγχχνων ἑκαστον, διὰ δὲ τὴν τῆ σχήματος μορφὴν ἀνομοιομερές ἐστίν. ταύτῃ δ' ἠκολούθησε καὶ τῶν ἄλλων τῶν καλυμένων σπλάγχχνων ἑκαστον. ἐκ τῆς αὐτῆς γὰρ ὕλης συνεσῆσαν· αἱματικὴ 35 ταύταις ταῖς διαφοραῖς καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον. καὶ ὅλως

γὰρ ἡ φύσις πάντων αὐτῶν διὰ τὸ τὴν θέσιν ἔχειν ἐπὶ πόροις φλεβικοῖς καὶ διαλήψεσιν. καθάπερ ἐν ῥεόντος ὕδατος ἰλὺς, τὰλλα σπλάγχχνα τῆς διὰ τῶν φλεβῶν ῥύσεως τοῦ αἵματος οἷον προχευμάτα ἐστίν· ἢ δὲ καρδία, διὰ τὸ τῶν φλεβῶν ἀρχὴ εἶναι καὶ ἔχειν ἐν αὐτῇ τὴν δυνάμιν τὴν δημιουργῶσαν τὸ αἷμα πρῶτην, εὐλογον, ἐξ οἷας δέχεται τροφῆς, ἐκ τοιαύτης συνεσῆσαι καὶ αὐτὴν. διότι μὲν ἐν αἱματικῇ τὴν μορφὴν τὰ σπλάγχχνα ἐστίν, εἴρηται, καὶ διότι τῇ μὲν ὁμοιομερῇ τῇ δ' ἀνομοιομερῇ.

Τῶν δ' ὁμοιομερῶν μορίων ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ τὰ μὲν 2 μαλακὰ καὶ ὑγρά, τὰ δὲ σκληρὰ καὶ σερεὰ, ὑγρά μὲν ἢ ὀλως ἢ ἕως ἂν ἢ ἐν τῇ φύσει, οἷον αἷμα, ἰχώρ, πιμελή, σῆαρ, μυελός, γονή, χολή, γάλα ἐν τοῖς ἐχουσι, σὰρξ, καὶ τὰ τέτοις ἀνάλογον· ἢ γὰρ ἅπαντα τὰ ζῶα τέτων τῶν μορίων τέτευχεν, ἀλλ' ἕνα τῶν ἀνάλογον τούτων τίσιν. τὰ δὲ ξηρὰ καὶ σερεὰ τῶν ὁμοιομερῶν ἐστίν, οἷον ὀστέον ἀκανθα νεῦρον φλέψ. καὶ γὰρ τῶν ὁμοιομερῶν ἢ διαίσεις ἔχει διαφοράν· ἐστὶ γὰρ ὡς ἐνὶ τῷ τὸ μέρος ὁμώνυμόν τῳ ὀλῳ, οἷον φλεβὸς φλέψ, ἐστὶ δ' ὡς ἐκ ὁμώνυμον, ἀλλὰ προση- 20 που πρόσωπον ὁδαμῶς. πρῶτον μὲν ἐν καὶ τοῖς ὑγροῖς μορίοις καὶ τοῖς ξηροῖς πολλοὶ τρόποι τῆς αἰτίας εἰσίν. τὰ μὲν γὰρ ὡς ὕλη τῶν μερῶν τῶν ἀνομοιομερῶν ἐστίν (ἐκ τούτων γὰρ συνεσῆκεν ἑκαστον τῶν ὁργανικῶν μερῶν, ἐξ ὁστῶν καὶ νεύρων καὶ σαρκῶν καὶ ἄλλων τοιούτων συμβαλλομένων τὰ μὲν εἰς τὴν οὐσίαν τὰ δ' εἰς τὴν ἐργασίαν), τὰ δὲ τροφὴ τέτοις τῶν ὑγρῶν ἐστὶ (πάντα γὰρ ἐξ ὑγρῶ λαμβάνει τὴν αὐξησιν), τὰ δὲ περιττώματα συμβέβηκεν εἶναι τέτων, οἷον τὴν τε τῆς ξηρᾶς τροφῆς ὑπόσασιν καὶ τὴν τῆς ὑγρᾶς τοῖς ἔχουσι κύσιν. αὐτῶν δὲ τέτων αἱ διαφοραὶ πρὸς ἄλληλά τῃ βελτίονος ἐνεκὲν εἰσιν, οἷον τῶν τε ἄλλων καὶ αἵματος πρὸς αἷμα· τὸ μὲν γὰρ λεπτότερον τὸ δὲ παχύτερον καὶ τὸ μὲν καθαρώτερον ἐστὶ τὸ δὲ θολωρότερον, ἔτι δὲ τὸ μὲν ψυχρότερον τὸ δὲ θερμότερον ἐν τε τοῖς μορίοις τοῦ ἐνός ζώου (τὸ γὰρ ἐν τοῖς ἄνω μέρεσι πρὸς τὰ κάτω μόρια διαφέρει 35 ταύταις ταῖς διαφοραῖς) καὶ ἑτέρῳ πρὸς ἕτερον. καὶ ὅλως

3. μὲν] μερῶν Z. || 5. εἶπομεν Z. || ἐγγίγνεται Y, γίνεταί P. || 6. ἐνός τινος εἶναι] ἐνός εἶναι ὁμοιομερές P. || 7. αἰσθητῶν] αἰσθήσεων S. || 8. πᾶσχει E. || τὸ δυνάμειον ἐνεργεία ὃν ὥς Z. || 9. καὶ ἐκεῖνο om Z. || ἐν om Y. || καὶ τὸ ἐν Z, om P. || 10. πρόσωπα S. || 12. πρὸς ἑκαστον om Y. || 16. ἀπλῶς Z. || γὰρ] δ' Z. || 17. ἔχει Z. || 18. τὰ ὑπὸ ταύτῃ αἰσθητὰ Y, τὸ ὑπ' αὐτὴν αἰσθητόν SUZ. || 19. καὶ ἐτι ἄλλα τοιαῦτα EPSUY. || 20. σωματωδέσατόν ἐστι τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων P. || 22. ἀναγκαῖον ἂν εἴη τοῖς ζώοις ἔχειν P. || 27. πρῶτον] πρότερον P. || 29. εἶναι] ἐστὶ P. || κινήτικὴ καὶ πρακτικὴ S. || 30. ἔπερ P. || 31. ἐστὶ τοῖστον P. || 35. συνεσῆσαν SU. || 4. διὰ τὸ] τῷ Z. || 5. ἐαυτῇ P. || ἐνεργῶσαν Z. || 7. ἐκ] καὶ ἐκ P. || 8. τὰ σπλάγχχνα ἐστὶ τὴν μορφὴν P. || καὶ om Z. || 10. ἀνομοιομερῶν Z. || 12. ἐν τῇ φύσει ἢ Z. || 14. ἀνάλογα Y. || 16. ἐστὶ — 17. ὁμοιομερῶν om pr U. || 16. ὁστῶν om S. || 17. ἢ τῶν ὁμοιομερῶν P. || 18 et 19. ὡς P. || 18. γένος Z. || 19. ἐκ ὡς Z. || 27. εἶναι om Z. || 28. τὴν om SU. || 30. βελτίον P. || οἷον om Z. || 31. παχύτερον Y. || 32. θολωρότερον P. || θερμότερον τὸ δὲ ψυχρότερον Z. || 35. ταύτας τὰς διαφορὰς Z, ταῖς διαφοραῖς ταύταις P. || καὶ om Z. || ἕτερον P.

τὰ μὲν ἑναιμα τῶν ζώων ἐσί, τὰ δ' ἀντὶ τῆς αἵματος ἔχει
 ἕτερόν τι μόριον τοῖσιν. ἐσι δ' ἰσχύος μὲν ποιητικώτερον τὸ
 παχύτερον αἷμα καὶ θερμώτερον, αἰσθητικώτερον δὲ καὶ νοε-
 ρώτερον τὸ λεπτότερον καὶ ψυχρότερον. τὴν αὐτὴν δ' ἔχει
 διαφορὰν καὶ τῶν ἀνάλογον ὑπαρχόντων πρὸς τὸ αἷμα· διὸ 5
 καὶ μέλιται καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα φρονιμώτερα τὴν
 φύσιν ἐστὶν ἐναίμων πολλῶν, καὶ τῶν ἐναίμων τὰ ψυχρὸν
 ἔχοντα καὶ λεπτὸν αἷμα φρονιμώτερα τῶν ἐναντίων ἐστίν.
 ἄριστα δὲ τὰ θερμὸν ἔχοντα καὶ λεπτὸν καὶ καθαρὸν· αἷμα
 γὰρ πρὸς τε ἀνδρείαν τὰ τοιαῦτα καὶ πρὸς φρόνησιν ἔχει 10
 καλῶς. διὸ καὶ τὰ ἄνω μόρια πρὸς τὰ κάτω ταύτην ἔχει
 τὴν διαφορὰν, καὶ πρὸς τὸ θῆλυ αὖ τὸ ἄρρεν, καὶ τὰ δε-
 ξιά πρὸς τὰ ἀριστερά τῆς σώματος· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων καὶ τῶν τοιούτων μορίων καὶ τῶν ἀνοισμερῶν ὑπολη-
 πτέον ἔχειν τὴν διαφορὰν, τὰ μὲν πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὴν 15
 οὐσίαν ἐκάστω τῶν ζώων, τὰ δὲ πρὸς τὸ βέλτιον ἢ χεῖρον,
 οἷον ἔχόντων ὀφθαλμοὺς ἀμφοτέρων τὰ μὲν ἐστὶ σκληρό-
 φθαλμα τὰ δ' ὑγρόφθαλμα, καὶ τὰ μὲν ἔχει βλέ-
 φαρα τὰ δ' ἔχει πρὸς τὴν ὄψιν ἀκριβεστέραν εἶναι. ὅτι
 δ' ἀναγκαῖον ἔχειν ἢ αἷμα ἢ τὸ τάτω τὴν αὐτὴν ἔχον φύ- 20
 σιν, καὶ τίς ἐστιν ἢ τῆς αἵματος φύσις, πρῶτον διελομένοις
 περὶ θερμῆς καὶ ψυχρῆς, ἔτω καὶ περὶ τούτου θεωρητέον τὰς
 αἰτίας. πολλῶν γὰρ ἢ φύσις ἀνάγεται πρὸς ταύτας τὰς
 ἀρχάς, καὶ πολλοὶ διαμφισβητῶσι ποῖα θερμὰ καὶ ποῖα
 ψυχρὰ τῶν ζώων ἢ τῶν μορίων. ἐνιοὶ γὰρ τὰ ἐνυδρὰ τῶν 25
 πεζῶν θερμώτερα φασιν εἶναι, λέγοντες ὡς ἐπανισοῖ τὴν
 ψυχρότητα τοῦ τόπου ἢ τῆς φύσεως αὐτῶν θερμότης, καὶ
 τὰ ἀναιμα τῶν ἐναίμων καὶ τὰ θῆλεα τῶν ἀρρένων, οἷον
 Παρμενίδης τὰς γυναῖκας τῶν ἀνδρῶν θερμώτερας εἶναι φησι
 καὶ ἕτεροί τινες, ὡς διὰ τὴν θερμότητα καὶ πολυαιμουσάις 30
 γινομένων τῶν γυναικῶν, Ἐμπεδοκλῆς δὲ τούναντίον· ἐτι
 δ' αἷμα καὶ χολῆν οἱ μὲν θερμὸν ὁποτερονοῦν εἶναι φασιν
 αὐτῶν, οἱ δὲ ψυχρὸν. εἰ δ' ἔχει τοσαύτην τὸ θερμὸν καὶ
 τὸ ψυχρὸν ἀμφισβήτησιν, τί χρὴ περὶ τῶν ἄλλων ὑπολα-
 βεῖν; ταῦτα γὰρ ἡμῖν ἐναργέστατα τῶν περὶ τὴν αἴσθησιν. 35
 εἴκει δὲ διὰ τὸ πολλαχῶς λέγεσθαι τὸ θερμώτερον ταῦτα

συμβαίνειν· ἕκαστος γὰρ δοκεῖ τι λέγειν τὰναντία λέγων.
 διὸ δεῖ μὴ λαμβάνειν πῶς δεῖ τῶν φύσει συνεζώτων τὰ μὲν
 θερμὰ λέγειν τὰ δὲ ψυχρὰ καὶ τὰ μὲν ξηρὰ τὰ δ' ὑγρὰ,
 ἐπεὶ ὅτι γ' αἰτία ταῦτα σχεδὸν καὶ θανάτου καὶ ζωῆς εἰσιν
 εἶναι φανερόν, ἐτι δ' ὕπνου καὶ ἐγρηγόρσεως καὶ ἀκμῆς καὶ
 γήρως καὶ νόστος καὶ ὑγείας, ἀλλ' ἢ τραχύτητες καὶ λειό-
 τητες ἔδδ' βαρύτητες καὶ καφότητες ἔδδ' ἄλλο τῶν τοιούτων
 ἔδδ' ὡς εἰπεῖν. καὶ τοῦτ' εὐλόγως συμβέβηκεν· καθάπερ
 γὰρ ἐν ἑτέροις εἴρηται πρότερον, ἀρχαὶ τῶν φυσικῶν στοι-
 χείων αὐταὶ εἰσι, θερμὸν καὶ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ ὑγρὸν.
 πρότερον ἔν' ἀπλῶς λέγεται τὸ θερμὸν ἢ πλεοναχῶς; δεῖ δὲ
 λαβεῖν τί ἔργον τῆς θερμότητος, ἢ πόσα, εἰ πλείω. εἴνα μὲν
 δὴ τρόπον λέγεται μᾶλλον θερμὸν ὑφ' ἧς μᾶλλον θερμαί-
 νεται τὸ ἀπτόμενον, ἄλλως δὲ τὸ μᾶλλον αἰσθῆσιν ἐμποῖν
 ἐν τῷ θιγαίνειν, καὶ τῶν, ἐὰν μετὰ λύπης. ἐσι δ' ὅτε δο-
 κεῖ τῶν εἶναι ψεῦδος· ἐνίοτε γὰρ ἢ ἔστι αἰτία τοῦ ἀλγεῖν
 αἰσθανομένοις. ἐτι τὸ τηκτικώτερον τῆς τηκτῆς καὶ τῆς καυστῆς
 καυστικώτερον. ἐτι ἐὰν ἢ τὸ μὲν πλεόν τὸ δ' ἑλάττω τὸ
 αὐτό, τὸ πλεόν τῆς ἐλάττωτος θερμώτερον. πρὸς δὲ τούτοις
 δοκοῖν τὸ μὴ ταχέως ψυχόμενον ἀλλὰ βραδέως θερμώτερον,
 καὶ τὸ θάπτον θερμαινόμενον τῆς θερμαινόμενου βραδέως θερ-
 μώτερον εἶναι τὴν φύσιν φαμέν, ὡς τὸ μὲν ἐναντίον, ὅτι
 πόρρω, τὸ δ' ὅμοιον, ὅτι ἐγγύς. λέγεται μὲν οὖν εἰ μὴ
 πλεοναχῶς, ἀλλὰ τοσαυταχῶς ἕτερον ἑτέρου θερμώτερον·
 τῆς δὲ τῆς τρόπος ἀδύνατον ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ πάντας.
 θερμαίνει μὲν γὰρ μᾶλλον τὸ ζέον ὕδωρ τῆς φλογός, καίει
 δὲ καὶ τήκει τὸ καυστὸν καὶ τηκτὸν ἢ φλόξ, τὸ δ' ὕδωρ
 ἔδδ' ἐτι θερμώτερον μὲν τὸ ζέον ὕδωρ ἢ πῦρ ὀλίγον, ψύχε-
 ται δὲ καὶ θάπτον καὶ μᾶλλον τὸ θερμὸν ὕδωρ μικρῶ πυ-
 ρός· ἢ γὰρ γίνεται ψυχρὸν πῦρ, ὕδωρ δὲ γίνεται πᾶν. ἐτι
 θερμώτερον μὲν κατὰ τὴν ἀφήν τὸ ζέον ὕδωρ, ψύχεται δὲ
 θάπτον καὶ πήγνυται τῆς ἐλαίας. ἐτι τὸ αἷμα κατὰ μὲν τὴν
 ἀφήν θερμώτερον ὕδατος καὶ ἐλαίου, πήγνυται δὲ θάπτον.
 ἐτι λίθοι καὶ σίδηρος καὶ τὰ τοιαῦτα θερμαίνεται μὲν βρα-
 δύτερον ὕδατος, καίει δὲ θερμανθέντα μᾶλλον. πρὸς δὲ τού-
 τοις τῶν λεγομένων θερμῶν τὰ μὲν ἀλλοτρίαν ἔχει τὴν θερ-

1. ἐσί om P. || 2. τι om P. || 3. δ' ἐστιν Z. || 3. δέ] τε Z. || 4. δ' αὐτὴν Z. || 5. τὸ ἀνάλογον ὑπάρχον P. ||
 6. μέλιται PU. || 7. φρονικώτερα P. || 7. ἀναίμων ESUZ. || τῶν om Z. || 9. λεπτότερον ἔχοντα καὶ θερμὸν P. || 12. αὖ om PSUZ. ||
 14. καὶ post ἄλλων om P. || 15. τὰ μὲν πρὸς τὸ βέλτιον ἢ χεῖρον τὰ δὲ πρὸς τὰ ἔργα καὶ τὴν οὐσίαν ἐκάστω τῶν ζώων, οἷον EP. || 17. ἐστι
 om PZ. || 20. ἢ ἔχειν SU. || τότε P. || 22. τῶν Z. || 24. ἀμφισβητῶσι SU, δ' ἀμφισβητῶσι P. || καὶ om S. || 29. ἀρρένων Z. ||
 30. πολυαιμουσάει Z. || 35. ἡμῖν] εἰμην Z. || αἴσθησιν] αἰσθῆσιν ὑπολαβεῖν Z.

3. καὶ τὰ μὲν] τὰ δὲ P. || 4. γ' om Z. || 7. ἄλλων Y, ἄλλο τι P. || 8. ἀλόγως P. || 10. ψυχρὸν καὶ θερμὸν P. || 11. δὲ Y. ||
 12. εἰ] ἢ E. || 13. δὴ] ἔν P. || θερμαίνεται τε ἀπτόμενον Z. || 14. ἐμποῖν αἰσθῆσιν P. || 22. ὅτι om EZ. || 23. ὅτι om Z. || 26.
 μᾶλλον post φλογός Z. || 26 et 28. ζῶν Y. || 26. καίει] εἰ EY. || 27. τήκει] τήκει μᾶλλον P. || 30. ἐτι] ἐτι δὲ Z. || 31. ὕδωρ om
 EY. || 32. μὲν αἷμα κατὰ P. || 34. λίθος Y.

μότητα τὰ δ' οἰκείαν, διαφέρει δὲ τὸ θερμὸν εἶναι ὥτως ἢ ἐκείνως πλεῖστον· ἐγγὺς γὰρ τοῦ κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι θερμὸν ἀλλὰ μὴ καθ' αὐτὸ θάτερον αὐτῶν, ὥσπερ ἂν εἴ τις λέγοι, εἰ συμβεβηκὸς εἴη τῷ πυρέττοντι εἶναι μυσικῷ, τὸν μυσικὸν εἶναι θερμότερον ἢ τὸν μεθ' ὑγείας θερμὸν. ἐπεὶ δ' ἐστὶ τὸ μὲν καθ' αὐτὸ θερμὸν τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς, ψύχεται μὲν βραδύτερον τὸ καθ' αὐτό, θερμαίνει δὲ μᾶλλον πολλάκις τὴν αἴσθησιν τὸ κατὰ συμβεβηκὸς· καὶ πάλιν καίει μὲν μᾶλλον τὸ καθ' αὐτὸ θερμὸν, οἷον ἢ φλόξ τοῦ ὕδατος τοῦ ζέοντος, θερμαίνει δὲ κατὰ τὴν ἀφήν τὸ ζέον μᾶλλον, τὸ κατὰ συμβεβηκὸς θερμὸν. ὥςτε φανερόν ὅτι τὸ κρῖναι δυοῖν πότερον θερμότερον οὐχ ἀπλοῦν· ὡδὶ μὲν γὰρ τόδε ἔσαι θερμότερον, ὡδὶ δὲ θάτερον. ἔνια δὲ τῶν τοιούτων ὅδ' ἔσιν ἀπλῶς εἰπεῖν ὅτι θερμὸν ἢ μὴ θερμὸν. ὃ μὲν γὰρ ποτε τυγχάνει ὃν τὸ ὑποκείμενον, ἢ θερμὸν, συνδυαζόμενον δὲ θερμὸν, οἷον εἴ τις θεῖτο ὄνομα ὕδατι ἢ σιδήρῳ θερμῷ. τοῦτον γὰρ τὸν τρόπον τὸ αἷμα θερμὸν ἐστίν. καὶ ποιεῖ δὲ φανερόν ἐν τοῖς τοιούτοις ὅτι τὸ ψυχρὸν φύσις τις ἀλλ' ἢ ζέρησίς ἐστιν, ἐν ὅσοις τὸ ὑποκείμενον κατὰ πάθος θερμὸν ἐστίν. τάχα δὲ καὶ ἡ τῆς πυρὸς φύσις, εἰ ἔτυχε, τοιαύτη τις ἐστίν· ἴσως γὰρ τὸ ὑποκείμενόν ἐστιν ἢ καπνὸς ἢ ἀνθραξ, ὧν τὸ μὲν αἰεὶ θερμὸν (ἀναθυμίασις γὰρ ὁ καπνός), ὁ δ' ἀνθραξ ἀποσβεσθεὶς ψυχρός. ἔλαιον δὲ καὶ πύκη γένοιντο ἂν ψυχρά. ἔχει δὲ θερμότητα καὶ τὰ πυρωθέντα πάντα σχεδόν, οἷον κονία καὶ τέφρα, καὶ τὰ ὑποστήματα τῶν ζώων, καὶ τῶν περιττωμάτων ἢ χολή, τῷ ἐμπεπυρρῆσθαι καὶ ἐγκαταλελειφθῆαι τι ἐν αὐτοῖς θερμὸν. ἄλλον δὲ τρόπον θερμὸν πύκη καὶ τὰ πύονα, τῷ ταχὺ μεταβάλλειν εἰς ἐνέργειαν πυρός. δοκεῖ δὲ τὸ θερμὸν καὶ πηγνύναι καὶ τήκειν. ὅσα μὲν ἐν ὕδατος μόνον, ταῦτα πήγνυσιν τὸ ψυχρὸν, ὅσα δὲ γῆς, τὸ πῦρ· καὶ τῶν θερμῶν πήγνυται ὑπὸ ψυχροῦ ταχὺ μὲν ὅσα γῆς μᾶλλον, καὶ ἀλύτως, λυτῶς δ', ὅσα ὕδατος. ἀλλὰ περὶ μὲν τέτων ἐν ἑτέροις διώρισαι σαφέστερον, ποῖα τὰ πηκτά, καὶ πήγνυται διὰ τίνος αἰτίας. τὸ δὲ τί θερμὸν καὶ ποῖον θερμότερον, ἐπειδὴ λέγεται πλεοναχῶς,

ἢ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπάρξει πᾶσιν, ἀλλὰ προσδιορίσειν ὅτι καθ' αὐτὸ μὲν τόδε, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ πολλάκις θάτερον, ἔτι δὲ δυνάμει μὲν τοδί, τοδί δὲ κατ' ἐνέργειαν, καὶ τόνδε μὲν τὸν τρόπον τοδί, τῷ μᾶλλον τὴν ἀφήν θερμαίνειν, τοδί δὲ τῷ φλόγα ποιεῖν καὶ πυρῆν. λεγομένου δὲ τῆς θερμῆς πολλαχῶς, ἀκολουθήσει δῆλον ὅτι καὶ τὸ ψυχρὸν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. καὶ περὶ μὲν θερμῆς καὶ ψυχρῆς καὶ τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τέτον.

Ἐχόμενον δὲ καὶ περὶ ξηρῆς καὶ ὑγρῆς διελθεῖν ἀκλό-3
ως τοῖς εἰρημένοις. λέγεται δὲ ταῦτα πλεοναχῶς, οἷον τὰ μὲν δυνάμει τὰ δ' ἐνέργειά. κρύσταλλος γὰρ καὶ πᾶν τὸ πεπηγὸς ὑγρὸν λέγεται ξηρὸν μὲν ἐνέργειά καὶ κατὰ συμβεβηκὸς, ὅντα δυνάμει καὶ καθ' αὐτὰ ὑγρά, γῆ δὲ καὶ τέφρα καὶ τὰ τοιαῦτα μιχθέντα ὑγρῷ ἐνέργειά μὲν ὑγρά καὶ κατὰ συμβεβηκὸς, καθ' αὐτὰ δὲ καὶ δυνάμει ξηρά· διακριθέντα δὲ ταῦτα τὰ μὲν ὕδατος ἀναπληστικά καὶ ἐνέργειά καὶ δυνάμει ὑγρά, τὰ δὲ γῆς ἅπαντα ξηρά, καὶ τὸ κυρίως καὶ ἀπλῶς ξηρὸν τέτον μάλιστα λέγεται τὸν τρόπον. ὁμοίως δὲ καὶ θάτερα τὰ ὑγρά κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει τὸ κυρίως καὶ ἀπλῶς, καὶ ἐπὶ θερμῶν καὶ ψυχρῶν. τέτων δὲ διωρισμένων φανερόν ὅτι τὸ αἷμα ὡδὶ μὲν ἐστὶ θερμὸν, οἷον τι ἦν αὐτῷ τὸ αἵματι εἶναι, καθάπερ εἰ ὀνόματι σημαίνοιμεν, τὸ ζέον ὕδωρ οὕτω λέγεται, τὸ δ' ὑποκείμενον καὶ ὃ ποτε ὃν αἷμα ἐστίν, ἢ θερμὸν· καὶ καθ' αὐτὸ ἔστι μὲν ὡς θερμὸν ἐστίν, ἐστὶ δ' ὡς ἢ. ἐν μὲν γὰρ τῷ λόγῳ ὑπάρξει αὐτῆς ἡ θερμότης, ὥσπερ ἐν τῷ τῆς λευκοῦ ἀνθρώπου τὸ λευκόν· ἢ δὲ κατὰ πάθος τὸ αἷμα, ἢ καθ' αὐτὸ θερμὸν. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ ξηρῆς καὶ ὑγρῆς. διὸ καὶ ἐν τῇ φύσει τῶν τοιούτων τὰ μὲν θερμὰ καὶ ὑγρά χωριζόμενα δὲ πήγνυται καὶ ψυχρά φαίνεται, οἷον τὸ αἷμα, τὰ δὲ θερμὰ καὶ πάχος ἔχοντα καθάπερ ἡ χολή, χωριζόμενα δ' ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐχόντων τούναντίον πάσχει· ψύχεται γὰρ καὶ ὑγραίνεται· τὸ μὲν γὰρ αἷμα ξηραίνεται μᾶλλον, ὑγραίνεται δ' ἡ ξανθὴ χολή. τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἥττον μετέχειν τῶν ἀντι-
κειμένων ὡς ὑπάρχοντα δεῖ τιθέναι τούτοις. πῶς μὲν οὖν

2. κείνως *EP.* || 4. λέγει *P.* || 5. θερμότερον] θάτερον *S.* || 8. πολλάκις *om P.* || 9. μᾶλλον *om P.* || ἢ *om SUZ.* || 10. τὴν *om S.* || 11. τῷ κ. σ. θερμῷ *Y.* || φανερόν μᾶλλον ὅτι *P.* || τὸ *om PSU.* || 12. ὡδὶ] ὡδὶ *Z.* || 13. ἐστὶ *P.* || δὲ *om Z.* || 14. ὅτι] ἢ *Z.* ὅτι ἢ *Y.* || 18. τὸ *om EY.* || ἢ φύσις τις ἀλλὰ *ς. EYZ.* || 19. ἐστὶν *post 18. τις PSU, om Z.* || 19. οἷς *Z.* || 20. εἰ *om Z.* || 21. ἐστὶν] εἶναι *Z.* || 22. ὧν *om Z.* || 26. τῷ] τὸ *P.* || ἐμπεπυρρῆσθαι *Z.* || 27. ἄλλον] καὶ ἄλλον *EY.* || 30. πήγνυται τῷ ψυχρῷ *Z.* || 31. τῷ πυρὶ *Z.* || ὑπὸ τῷ ψ. *Z.* || 32. λυτῶς] λυτῇ *P.* αὐτως *E.* || 33. ἐν *om P.* || 34. τὰ] τε *SU.*

2. τοδί *PZ.* || ἕτερον *SU.* || 4. τὸν *om SU.* || τῷ] ἐπὶ το *Z.* || 5. τῷ] τὸ *Z.* || 9. διελθῖν *E.* || 10. δὲ] γὰρ *Z.* γὰρ καὶ *P.* || αὐτὰ *Z.* || 13. ὑγρά — 15. δὲ *om Z.* || 16. τὰ *om EY.* || καὶ *ante ἀναπληστικά Z, utrobique Y.* || 18. ἀπλῶς] τὸ ἀπλῶς *P.* || 19. τὰ *om EZ.* || 20. καὶ ἀπλῶς *om pr S.* || 21. θερμὸν ἐστὶν *U.* || 22. τι *om E.* || τῷ *PZ.* || εἰ] γὰρ εἰ *Z.* || ὀνόματι] ὀνόματι *τινι PSU, ὀνόματι τι EY.* || 23. τῷ] τὸ μὲν *Z.* καὶ *U.* || ζῶν *Z.* || 25. ἐστὶν *om EPYZ.* || 29. θερμὰ καὶ ψυχρά *SU,* ὑγρά καὶ θερμὰ *Z.* || 31. χωριζόμενα *S.* || 34. τῷ *U.* || 35. τέτοις *om Z.*

θερμὸν καὶ πῶς ὑγρὸν, καὶ πῶς τῶν ἐναντίων ἢ φύσις τοῦ αἵματος κεκοινώνηκεν, εἴρηται σχεδόν. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη πᾶν τὸ αὐξανόμενον λαμβάνειν τροφήν, ἡ δὲ τροφή πᾶσιν ἐξ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ τέτων ἢ πέψις γίνεται καὶ ἡ μεταβολὴ διὰ τῆς τοῦ θερμοῦ δυνάμεως, καὶ τὰ ζῶα πάντα καὶ τὰ φυτὰ, κὰν εἰ μὴ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἀλλὰ διὰ ταύτην ἀναγκαῖον ἔχειν ἀρχὴν θερμῆς φυσικῆς, καὶ ταύτην ὥσπερ αἱ ἐργασίαι τῆς τροφῆς πλείονων εἰσι μορίων. ἡ μὲν γὰρ πρώτη φανερά τοῖς ζώοις λειτουργία διὰ τῆς στόματος ὕδατος καὶ τῶν ἐν τῷ μορίῳ, ὅσων ἡ τροφή δεῖται διαίρεσεως. ἀλλ' αὕτη μὲν ὑδατιᾶς αἰτία πέψεως, ἀλλ' εὐπεψίας μᾶλλον· ἡ γὰρ εἰς μικρὰ διαίρεσις τῆς τροφῆς ῥαῦ ποιεῖ τῷ θερμῷ τὴν ἐργασίαν· ἡ δὲ τῆς ἄνω καὶ τῆς κάτω κοιλίας ἦδη μετὰ θερμότητος φυσικῆς ποιεῖται τὴν πέψιν. ὥσπερ δὲ καὶ τὸ σῶμα τῆς ἀκατεργάστου τροφῆς πόρος ἐστὶ, καὶ τὸ συν-
 15 ἐχὲς αὐτῷ μόριον ὃ καλεῖσιν οἰσοφάγον, ὅσα τῶν ζώων ἔχει τῆτο τὸ μόριον, ἕως εἰς τὴν κοιλίαν, ὅτως καὶ ἄλλας ἀρχὰς δεῖ πλείους εἶναι, δι' ὧν ἅπαν λήψεται τὸ σῶμα τὴν τροφήν, ὥσπερ ἐκ φάτνης, ἐκ τῆς κοιλίας καὶ τῆς τῶν ἐντέρων φύσεως. τὰ μὲν γὰρ φυτὰ λαμβάνει τὴν τροφήν
 20 κατεργασμένην ἐκ τῆς γῆς ταῖς ῥίζαις (διὸ καὶ περιττώμα ἔ γίνεται τοῖς φυτοῖς· τῇ γὰρ γῇ καὶ τῇ ἐν αὐτῇ θερμότητι χρῆται ὥσπερ κοιλία), τὰ δὲ ζῶα πάντα μὲν σχεδόν, τὰ δὲ πορευτικά φανερώς, οἷον γῆν ἐν αὐτοῖς ἔχει τὸ τῆς κοιλίας κύτος, ἐξ ἧς, ὥσπερ ἐκεῖνα ταῖς ῥίζαις, ταῦτα
 25 δεῖ τιμὴ τὴν τροφήν λαμβάνειν, ἕως τὸ τῆς ἐχομένης πέψεως λάβῃ τέλος. ἡ μὲν γὰρ τῆς σῶματος ἐργασία παραδίδωσι τῇ κοιλίᾳ, παρὰ δὲ ταύτης ἕτερον ἀναγκαῖον λαμβάνειν, ὅπερ συμβέβηκεν· αἱ γὰρ φλέβες κατατείνονται διὰ τῆς μεσεντερικῆς παράπαν, κάτωθεν ἀρξάμεναι μέχρι τῆς
 30 κοιλίας. δεῖ δὲ ταῦτα θεωρεῖν ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν καὶ τῆς φυσικῆς ἰσορίας. ἐπεὶ δὲ πάσης τροφῆς ἐστὶ τι δεκτικὸν καὶ τῶν γινομένων περιττωμάτων, αἱ δὲ φλέβες οἷον ἀγγεῖον αἵματος εἰσι, φανερόν ὅτι τὸ αἷμα ἡ τελευταία τροφή τοῖς ζώοις τοῖς ἐναίμοις ἐστὶ, τοῖς δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον. καὶ διὰ
 35 τῆτο μὴ λαμβάνοντι τε τροφήν ὑπολείπει τῆτο καὶ λαμβά-

νυσιν αὐξάνεται, καὶ χορστῆς μὲν ὕψους ὑγιεινόν, φαύλης δὲ φαῦλον. ὅτι μὲν ἐν τῷ αἵματι τροφῆς ἔνεκεν ὑπάρχει τοῖς ἐναίμοις, φανερόν ἐκ τέτων καὶ τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ διὰ τῆτο θιγγανόμενον αἰσθῆσιν οὐ ποιεῖ, ὥσπερ ἔδ' ἄλλο τῶν περιττωμάτων ἔδεν. ἔδ' ἡ τροφή καθάπερ σάρξ· αὕτη γὰρ θιγγανομένη ποιεῖ αἰσθῆσιν. οὐ γὰρ συνεχὲς ἐστὶ τὸ αἷμα ταύτῃ ἔδὲ συμπεφυκός, ἀλλ' οἷον ἐν ἀγγείῳ τυγχάνει κείμενον ἐν τε τῇ καρδίᾳ καὶ ταῖς φλεβίν. ὃν δὲ τρόπον λαμβάνει ἐξ αὐτῆς τὰ μόρια τὴν αὕξῃσιν, ἐτι δὲ περὶ τροφῆς ὅλως, ἐν τοῖς περὶ γενέσεως καὶ ἐν ἑτέροις οἰκειότερόν ἐστι διελθεῖν. νῦν δ' ἐπὶ τοσούτον εἰρήσθω (τοσούτον γὰρ χρήσιμον), ὅτι τὸ αἷμα τροφῆς ἔνεκα καὶ τροφῆς τῶν μορίων ἐστίν.

Τὰς δὲ καλουμένας ἵνας τὸ μὲν ἔχει αἷμα τὸ δ' οὐκ ἔχει, οἷον τὸ τῶν ἐλάφων καὶ προκῶν. διόπερ ἔ πηγνυται τὸ τοῖσιν αἷμα· τῆ γὰρ αἵματος τὸ μὲν ὑδατώδες μᾶλλον ψυχρόν ἐστι, διὸ καὶ ἔ πηγνυται, τὸ δὲ γεώδες πηγνυται συνεξατμίζοντος τῆς ὑγρῆς· αἱ δ' ἵνες γῆς εἰσίν. συμβαίνει δ' ἐνία γε καὶ γλαφυρωτέραν ἔχειν τὴν διάνοιαν τῶν τοιούτων, οὐ διὰ τὴν ψυχρότητα τοῦ αἵματος, ἀλλὰ διὰ τὴν λεπτότητα μᾶλλον καὶ διὰ τὸ καθαρὸν εἶναι· τὸ γὰρ γεώδες ὑδέτερον ἔχει τέτων. εὐκινητοτέραν γὰρ ἔχουσι τὴν αἰσθῆσιν τὰ λεπτοτέρα ἔχοντα τὴν ὑγρότητα καὶ καθαρωτέραν. διὰ γὰρ τῆτο καὶ τῶν ἀναίμων ἔνια συνετωτέραν ἔχει τὴν ψυχὴν ἐνίων ἐναίμων, καθάπερ εἴρηται πρότερον, οἷον ἡ μέλιττα καὶ τὸ γένος τὸ τῶν μυρμηκῶν κὰν εἴ τι ἕτερον τοιούτον ἐστίν. δειλότερα δὲ τὰ λίαν ὑδατώδη. ὁ γὰρ φόβος καταψύχει· προωδοποιῆται ἐν τῷ πάθει τὰ τοιαυτὴν ἔχοντα τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ κρᾶσιν· τὸ γὰρ ὕδωρ τῷ ψυχρῷ πηκτόν ἐστιν. διὸ καὶ τᾶλλα τὰ ἀναιμα δειλότερα τῶν ἐναίμων ἐστὶν ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, καὶ ἀκίνητίζει τε φοβούμενα καὶ προῖεται περιττώματα καὶ μεταβάλλει ἔνια τὰς χροίας αὐτῶν. τὰ δὲ πολλὰς ἔχοντα λίαν ἵνας καὶ παχείας γεωδῆς τὴν φύσιν ἐστὶ καὶ θυμώδη τὸ ἦθος καὶ ἐκστατικά διὰ τὸν θυμόν. θερμότητος γὰρ ποιητικὸν ὁ θυμός, τὰ δὲ σφεαῖ θερμανθέντα μᾶλλον θερμαίνει τῶν ὑγρῶν· αἱ δ' ἵνες σφερόν

1. θερμῶν καὶ πῶς ὑγρῶν *SU*. || 2. πᾶν] πῶς *ESU*, πῶς πᾶν *P*. || 6. διὰ om *SU*. || 7. αἱ om *Z*. || 10. διαίρεσιν *P*. || 12. τῷ θ. τὴν ἐνέργειαν *PZ*, τὴν ἐργασίαν τῷ θ. *SU*. || 16. αὐτὸ *S*. || ἐν *Z*, om *EY*. || 19. ἐκ τε τῆς *Z*. || 21. περιττώματα *PSUZ*. || 26. δὴ τινὲ τὴν τρ. λαμβάνει *Y*. || 30. κάτωθεν] τὸ κάτωθεν *Z*. || 32. θεωρίας *P*. || 34. τοῖς ζώοις om *SU*. || 35. τοῖς ἐναίμοις ἐστὶ om *EY*. || 36. γε τροφήν ἐπιλείπει *Z*.

1. αὐξεται *S*. || 4. περ om *Y*. || 5. σάρξ] ἡ σάρξ *PZ*. || 7. ταύτης *Z*. || ἐν om *PSU*. || 8. τε om *SU*. || τῇ om *Y*. || 9. τὰ μόρια ἐξ αὐτῆς τὴν αὕξῃσιν *Z*, ἐξ αὐτῆς τὴν αὕξῃσιν τὰ μόρια *P*, ἐξ αὐτῆς τὴν αἰσθῆσιν τὰ μόρια *SU*. || 17. ψυχρόν om *Z*. || καὶ om *Z*. || γεώδες μᾶλλον πηγνυται *U*. || 22. ὑδέτερα *P*. || τῶν τοιούτων *SU*. || εὐκινητοτέραν δὲ *Z*. || 26. τὸ ante τῶν om *SU*. || εἴ τι] ἐτι *P*. || τοῖσιν ἑτέροις ἐστίν *Z*, ἑτερόν ἐστι τοῖσιν *SU*. || 28. προωδοποιεῖται *SUZ*. || 30. τὰ ἄλλα *EYZ*. || 31. τε om *Z*. || 32. χροίας] κρᾶσις *P*.

καὶ γεῶδες, ὥς γίνονται οἷον πυρίαι ἐν τῷ αἵματι καὶ ζέ-
 σιν ποῖσιν ἐν τοῖς θυμοῖς. διὸ οἱ ταῦροι καὶ οἱ κάπροι θυ-
 μώδεις καὶ ἐκσατικοί· τὸ γὰρ αἷμα τῶν ἰνωδέστων, καὶ
 τό γε τῷ ταύρῳ τάχιστα πηγνύται πάντων. ἐξαιρμένων δὲ
 τῶν ἰνῶν ὃ πηγνύται τὸ αἷμα· καθάπερ γὰρ ἐκ πηλῆς
 εἴ τις ἐξέλῃ τὸ γεῶδες, ὃ πηγνύται τὸ ὕδωρ, οὕτω καὶ τὸ
 αἷμα· αἱ γὰρ ἰνὲς γῆς. μὴ ἐξαιρμένων δὲ πηγνύται, οἷον
 ὑγρά γῆ ὑπὸ ψυχρῆς· τῷ γὰρ θερμῷ ὑπὸ τῆς ψυχρῆς ἐκθλι-
 βομένης συνεξατμίζει τὸ ὑγρόν, καθάπερ εἴρηται πρότερον, καὶ
 πηγνύται ἔκ ὑπὸ θερμῷ ἀλλ' ὑπὸ ψυχρῷ ξηραίνόμενον. ἐν δὲ
 τοῖς σώμασιν ὑγρόν ἐστὶ διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἐν τοῖς ζώ-
 οῖς. πολλῶν δ' ἐστὶν αἰτία ἡ τῷ αἵματος φύσις καὶ κατὰ
 τὸ ἦθος τοῖς ζώοις καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν, ἐν λόγῳ· ὅλη
 γὰρ ἐστὶ παντὸς τῷ σώματος· ἡ γὰρ τροφή ὅλη, τὸ δ' αἴ-
 μα ἡ ἐσχάτη τροφή. πολλὴν ἔν ποιεῖ διαφορὰν θερμὸν ὃν
 καὶ ψυχρὸν καὶ λεπτὸν καὶ παχὺ καὶ θολερὸν καὶ καθα-
 ρόν. ἰχώρ δ' ἐστὶ τὸ ὑδατώδες τῷ αἵματος διὰ τὸ μήπω
 πεπέφθαι ἢ διεφθάρθαι, ὥς ὁ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἰχώρ, ὁ
 δ' αἵματος χάριν ἐστίν.

5 Πιμελὴ δὲ καὶ στέαρ διαφέρουσι μὲν ἀλλήλων κατὰ 20
 τὴν τοῦ αἵματος διαφορὰν. ἐστὶ γὰρ ἐκάτερον αὐτῶν αἷμα
 πεπεμμένον δι' εὐτροφίαν, καὶ τὸ μὴ καταναλισκόμενον εἰς
 τὸ σαρκώδες μόριον τῶν ζώων, εὐπεπτον δὲ καὶ εὐτραφές.
 δηλοῖ δὲ τὸ λιπαρὸν αὐτῶν· τῶν γὰρ ὑγρῶν τὸ λιπαρὸν
 κοινὸν αἶρος καὶ πυρός ἐστιν. διὰ τῆτο ὅδεν ἔχει τῶν ἀναί- 25
 μων ἔτε πιμελὴν ἔτε στέαρ, ὅτι ὅδ' αἷμα. τῶν δ' ἐναίμων
 τὰ μὲν σωματώδεις ἔχοντα τὸ αἷμα στέαρ ἔχει μᾶλλον. τὸ
 γὰρ στέαρ γεῶδες ἐστὶ, διὸ πηγνύται καθάπερ καὶ τὸ ἰνώδες
 καὶ αὐτὸ καὶ οἱ ζῳμοὶ οἱ τοῖστοι· ὀλίγον γὰρ ἔχει ὕδατος,
 τὸ δὲ πολὺ γῆς. διὸ τὰ μὴ ἀμφώδοντα ἀλλὰ κερατώδη 30
 στέαρ ἔχει. φανερά δ' ἡ φύσις αὐτῶν τῷ τοῖστου ζοιχείου.
 πλήρης οὖσα τῷ κερατώδεις εἶναι καὶ ἀστραγάλους ἔχειν·
 ἅπαντα γὰρ ξηρὰ καὶ γεγρά τὴν φύσιν ἐστίν. τὰ δ' ἀμφώ-
 δοντα καὶ ἀκέραια καὶ πολυσχιδῇ πιμελὴν ἔχει ἀντὶ στέα- 35
 τος, ἢ ὃ πηγνύται ὅδε θρύπτεται ξηραίνομένη διὰ τὸ μὴ
 εἶναι γεῶδη τὴν φύσιν αὐτῆς. μέτρια μὲν ἔν ταῦτα ὄντα ἐν
 τοῖς μορίοις τῶν ζώων ὠφελεῖ (πρὸς μὲν γὰρ αἴσθησιν οὐκ

ἐμποδίζει, πρὸς δ' ὑγίειαν καὶ δύναμιν ἔχει βοήθειαν),
 ὑπερβάλλοντα δὲ τῷ πληθεὶ φθείρει καὶ βλάπτει. εἰ γὰρ
 πᾶν γένοιτο τὸ σῶμα πιμελὴ καὶ στέαρ, ἀπόλοιτ' ἄν. ζῶον
 μὲν γὰρ ἐστὶ κατὰ τὸ αἰσθητικὸν μόριον, ἡ δὲ σὰρξ καὶ τὸ
 ἀνάλογον αἰσθητικόν· τὸ δ' αἷμα, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρό-
 τερον, ἔκ ἔχει αἴσθησιν, διὸ ὅδε πιμελὴ ὅδε στέαρ· αἷμα
 γὰρ πεπεμμένον ἐστίν. ὥς· εἰ πᾶν γένοιτο τὸ σῶμα τοῖστον,
 ἔκ ἄν ἔχοι ὁδεμίαν αἴσθησιν. διὸ καὶ γηράσκει ταχέως τὰ
 λίαν πίνον· ὀλίγαίμα γὰρ ἄτε εἰς τὴν πίστην ἀναλίσκο-
 μέν· τῷ αἵματος, τὰ δ' ὀλίγαίμα ἤδη προωδοποιήται πρὸς
 τὴν φθοράν· ἡ γὰρ φθορὰ ὀλιγαίμια τις ἐστὶ, καὶ τὸ ὀλί-
 γον παθητικὸν καὶ ὑπὸ ψυχρῆς τῷ τυχόντος καὶ ὑπὸ θερμῆς.
 καὶ ἀγρονώτερα δὴ τὰ πίνοντα ἐστὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὁ
 γὰρ ἔδει ἐκ τῷ αἵματος εἰς τὴν γονὴν ἵέναι καὶ τὸ σπέρμα,
 τῆτ' εἰς τὴν πιμελὴν ἀναλίσκονται καὶ τὸ στέαρ· πεττόμενον
 γὰρ τὸ αἷμα γίνεταί ταῦτα, ὥς ἡ ὅλως ὃ γίνεταί περίτ-
 τωμα αὐτοῖς οὐδὲν ἢ ὀλίγον. καὶ περὶ μὲν αἵματος καὶ
 ἰχώρος καὶ πιμελῆς καὶ στέατος, τί τέ ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν
 καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται.

Ἐστὶ δὲ καὶ ὁ μυελὸς αἵματός τις φύσις, καὶ οὐχ 6
 ὥσπερ οἰονταί τινες, τῆς γονῆς σπερματικῆς δύναμις. δηλοῖ
 δ' ἐν τοῖς νέοις ἀμπαν· ἄτε γὰρ ἐξ αἵματος συνεσώτων
 τῶν μορίων καὶ τῆς τροφῆς οὕσης τοῖς ἐμβρύοις αἵματος,
 καὶ ἐν τοῖς ὁσίοις ὁ μυελὸς αἱματώδης ἐστίν· αὐξανόμενων
 δὲ καὶ πεττομένων, καθάπερ καὶ τὰ μόρια μεταβάλλει
 καὶ τὰ σπλάγχνα τὰς χροάς (ὑπερβολῇ γὰρ αἱματώδεις
 καὶ τῶν σπλάγχνων ἕκαστον ἐστὶ νέων ὄντων), οὕτω καὶ
 ὁ μυελός· καὶ τῶν μὲν πιμελωδῶν λιπαρὸς καὶ πιμελὴ
 ὁμοῖος, ὅσοις δὲ μὴ πιμελῇ ὁμοῖος, ἀλλὰ στέαρ γίνεταί τὸ
 αἷμα πεττόμενον, τοῖσι δὲ σκατώδης. διὸ τοῖς μὲν κερα- 30
 τοφόροις καὶ μὴ ἀμφώδουσι σκατώδης, τοῖς δ' ἀμφώδουσι
 καὶ πολυσχιδέσι πιμελώδης. ἦκιστα δὲ τοῖστος ὁ ῥαχίτης
 ἐστὶ μυελὸς διὰ τὸ δεῖν αὐτὸν εἶναι συνεχῇ καὶ διέχειν διὰ
 πάσης τῆς ῥάχews διηρημένης κατὰ τὰς σφονδύλους· λι-
 παρὸς δ' ὢν ἡ σκατώδης ἔκ ἄν ὁμοίως ἦν συνεχῆς, ἀλλ' ἡ
 θραυστὴς ἡ ὑγρὸς. ἐνία δ' οὐκ ἔχει τῶν ζώων ὡς ἀξίως εἰ-
 πεῖν μυελόν, ὥσων τὰ ὁσῶ ἰσχυρὰ καὶ πυκνά, οἷον τὰ τῷ

2. διδ] διδ καὶ Z. || 4. τε E. || 5. γὰρ om Z. || 9. ὅ pr P, ὕδωρ corr. || 10. ὑπὸ τοῦ θ. SU. || ξηραίνομένου U. || 15. ἡ om Z. || 17. δ' om Z. || 20. μὲν om Z. || 21. αὐτῶν ἐκάτερον SU. || 23. δε] γὰρ Y. || 27. τὸ om pr Y. || 27 et 28. σπερματικῆς δύναμις PZ. || 24. ὁσίοις] ἐμβρύοις Z. || 25. συμεταβάλλει SU. || 29. ὁμοῖον Z. || 30. διδ — 31. σκατώδης om Y. || 31. μὴ] μὴδ' Z. || ἀμφώδουσι utrobique SU. || 33. δῆκειν Y. || 34. σπονδύλος SUYZ. || 35. ὢν ἢ ὢν καὶ S.

λέοντος· τότε γὰρ τὰ ὅσα, διὰ τὸ πάμπαν ἄσημον ἔχειν, δοκεῖ οὐκ ἔχειν ὅλως μυελόν. ἐπεὶ δὲ τὴν μὲν τῶν ὁσῶν ἀνάγκη φύσιν ὑπάρχειν τοῖς ζώοις, ἢ τὸ ἀνάλογον τοῖς ὁσοῖς, οἷον τοῖς ἐνύδροις τὴν ἄκανθαν, ἀναγκαῖον ἐνίοις ὑπάρχειν καὶ μυελόν, ἐμπεριλαμβανομένης τῆς τροφῆς ἐξ ἧς γίνεταί τὰ ὅσα. ὅτι δ' ἡ τροφή πᾶσιν αἷμα, εἴρηται πρότερον. εὐλόγως δὲ καὶ γεατώδεις οἱ μυελοὶ καὶ πιμελώδεις εἰσὶν· διὰ γὰρ τὴν ἀλέαν τὴν γινομένην ὑπὸ τῆ περιέχεσθαι τοῖς ὁστοῖς πέττεται τὸ αἷμα, ἢ δὲ καθ' αὐτὸ πέψις αἵματος στέαρ καὶ πιμελή ἐστίν. καὶ ἐν τοῖς δὴ τὰ ὅσα 10 πυκνὰ ἔχουσι καὶ ἰσχυρὰ εὐλόγως ἐν τοῖς μὲν ἔκ ἐνεστι, τοῖς δ' ὀλίγοις ἐνεστιν· εἰς γὰρ τὰ ὅσα ἀναλίσκεται ἡ τροφή. ἐν δὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν ὅσα ἀλλ' ἄκανθαν ὁ ῥαχίτης μόνος ἐστὶ μυελός· ὀλίγαίμα τε γὰρ φύσει ὑπάρχει ὄντα, καὶ κοίλη ἄκανθα μόνον ἢ τῆς ῥαχέως ἐστίν. διὸ ἐν ταύτῃ 15 ἐγγίνεται· μόνῃ τε γὰρ ἔχει χῶραν, καὶ μόνῃ δεῖται συνδέσμου διὰ τὰς διαλήψεις. διὸ καὶ ὁ ἐνταῦθα μυελός, ὥσπερ εἴρηται, ἀλλοιότερός ἐστιν· διὰ τὸ ἀντὶ περόνης γὰρ γίνεσθαι γλίσχρος καὶ νευρώδης ἐστίν, ἣν ἔχει τάσιν. διὰ τί μὲν οὖν μυελόν ἔχει τὰ ζῶα τὰ ἔχοντα μυελόν, εἴρη- 20 ται· καὶ τί ἐστὶν ὁ μυελός, ἐκ τέτων φανερόν, ὅτι τῆς αἵματινῆς τροφῆς τῆς εἰς ὅσα καὶ ἄκανθαν μεριζομένης ἐστὶ τὸ ἐμπεριλαμβανόμενον περίττωμα πεφθέν.

7 Περὶ δ' ἐγκεφάλου σχεδὸν ἐστὶν ἐχόμενον εἰπεῖν· πολλοῖς γὰρ καὶ ὁ ἐγκεφάλος δοκεῖ μυελός εἶναι καὶ ἀρχὴ 25 τῆ μυελῶ διὰ τὸ συνεχῆ τὸν ῥαχίτην αὐτῷ ὄραν μυελόν. ἔστι δὲ πᾶν τὸναντίον αὐτῷ τὴν φύσιν ὡς εἰπεῖν· ὁ μὲν γὰρ ἐγκεφάλος ψυχρότατος τῶν ἐν τῷ σώματι μορίων, ὁ δὲ μυελός θερμός τὴν φύσιν· δηλοῖ δ' ἡ λιπαρότης αὐτῆ καὶ τὸ πῖον. διὸ καὶ συνεχῆς ὁ ῥαχίτης τῷ ἐγκεφάλῳ ἐστίν· 30 ἀεὶ γὰρ ἡ φύσις μηχανᾶται πρὸς τὴν ἐκάστου ὑπερβολὴν βοήθειαν τὴν τῆ ἐναντίας παρεδρίαν, ἵνα ἀνισάξῃ τὴν θατέρου ὑπερβολὴν θάτερον. ὅτι μὲν ἔν ὁ μυελός θερμόν ἐστι, δῆλον ἐκ πολλῶν· ἢ δὲ τῆ ἐγκεφάλου ψυχρότης φανερά μὲν καὶ κατὰ τὴν θέξιν, ἔτι δ' ἀναιμότατος τῶν ὑγρῶν τῶν ἐν τῷ 35 σώματι πάντων (ὅδ' ὁτιῦν γὰρ αἵματος ἔχει ἐν αὐτῷ) καὶ

αὐχμηρότατον. ἔστι δ' ἔτε περίττωμα ἔτε τῶν συνεχῶν μορίων, ἀλλὰ ἴδιος ἢ φύσις, καὶ εὐλόγως τοιαύτη. ἔτι μὲν ἔν ἔχει συνέχειαν ἰδεμίαν πρὸς τὰ αἰσθητικὰ μόρια, δῆλον μὲν καὶ διὰ τῆς ἑφews, ἔτι δὲ μᾶλλον τῷ μηδεμίαν ποιεῖν αἰσθῆσιν θιγγανόμενος, ὥσπερ ἰδὲ τὸ αἷμα ἰδὲ τὸ περίττωμα τῶν ζώων. ὑπάρχει δὲ τοῖς ζώοις πρὸς τὴν τῆς φύσεως ὅλης σωτηρίαν. οἱ μὲν γὰρ τῆ ζωῆς τὴν ψυχὴν τιθέασιν πῦρ ἢ τοιαύτην τινὰ δύναμιν φορτικῶς τιθέντες· βέλτιον δ' ἴσως φάναι ἐν τοιάτῳ τινὶ σώματι συνεσάναι. τότε δ' αἴτιον ὅτι τοῖς τῆς ψυχῆς ἔργοις ὑπηρετικώτατον τῶν σωμάτων τὸ θερμόν ἐστιν· τὸ τρέφειν γὰρ καὶ κινεῖν ψυχῆς ἔργον ἐστὶ, ταῦτα δὲ διὰ ταύτης μάλιστα γίνεται τῆς δυνάμεως. ὁμοιον ἔν τὴν ψυχὴν εἶναι φάναι πῦρ, καὶ τὸ πρίονα ἢ τρύπανον τὸν τέκτονα ἢ τὴν τεκτονικὴν, ὅτι τὸ ἔργον περαίνεται ἐγγὺς ἀλλήλων ὄντων. ὅτι μὲν ἔν θερμότητος τὰ ζῶα μετέχειν ἀναγκαῖον, δῆλον ἐκ τέτων· ἐπεὶ δ' ἅπαντα δεῖται τῆς ἐναντίας ῥοπῆς, ἵνα τυγχάνῃ τῆ μετρίου καὶ τῆ μέσης (τὴν γὰρ ἑστίαν ἔχει τῆτο καὶ τὸν λόγον, τῶν δ' ἄκρων ἐκάτερον ἔκ ἔχει χωρὶς), διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸς τὸν τῆς καρδίας τόπον καὶ τὴν ἐν αὐτῇ θερμότητα μεμηχανῆται τὸν ἐγκεφάλον ἢ φύσις, καὶ τότε χάριν ὑπάρχει τῆτο τὸ μόριον τοῖς ζώοις, τὴν φύσιν ἔχον κοινὴν ὕδατος καὶ γῆς. καὶ διὰ τῆτο τὰ ἔναιμα ἔχει πάντα ἐγκεφάλων, τῶν δ' ἄλλων ἰδὲν ὡς εἰπεῖν, πλην ὅτι κατὰ τὸ ἀνάλογον, οἷον ὁ πολύπους· ὀλιγόθερμα γὰρ πάντα διὰ τὴν ἀναιμίαν. ὁ μὲν ἔν ἐγκεφάλος εὐκρατον ποιεῖ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ θερμότητα καὶ ζεσιν· ἵνα δὲ καὶ τοῦτο τὸ μόριον τυγχάνῃ μετρίου θερμότητος, ἀφ' ἐκατέρας τῆς φλεβός, τῆς τε μεγάλης καὶ τῆς καλυμένης ἀορτῆς, τελευτῶσιν αἱ φλέβες εἰς τὴν μήνιγγα τὴν περὶ τὸν ἐγκεφάλον. πρὸς δὲ τὸ τῇ θερμότητι μὴ βλάπτειν, ἀντὶ μὲν μεγάλων ὀλίγων πυκνὰ καὶ λεπταὶ φλέβες περιέχουσιν αὐτόν, ἀντὶ δὲ πολλὰ καὶ παχέος αἵματος λεπτόν καὶ καθαρόν. διὸ καὶ τὰ ρεύματα τοῖς σώμασιν ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐστὶ τὴν ἀρχὴν, ὅσοις ἂν ᾖ τὰ περὶ τὸν ἐγκεφάλον ψυχρότερα τῆς συμμετρικῆς κράσεως· ἀναθυμιωμένης γὰρ διὰ τῶν φλεβῶν ἄνω τῆς

2. ἐκ ἔχει δ' ὅλως Z, ὅλως ἐκ ἔχειν ESU. || 3. ἀνάλογον] ἀνάπαλιν E. || 4. ἐνίοις] καὶ ἐν ἐνίοις Z. || 5. μυελόν] μυελὸν ἀναγκαῖον Z. || 8. εἰσὶν om P. || 11. ἔστι PZ. || 12. ὀλίγον U. || 15. μόνῃ EX. || ἢ om E. || 17. ὁ om SUZ. || 22. τῆς om Z. || 25. καὶ post εἶναι om P. || 26. τὸ] τὸν SZ. || 27. τὸναντίον πᾶν SU. || αὐτῷ om Z. || 28. ψυχρότατος Z. || σώματι] ζώῳ Z. || 32. παρεδρίαν Z. || 33. θερμός PZ. || 35. ἀναιμότατα P, ἀναιματώτατον Z.

1. αὐχμηρότατος EPSUY. || μορίων om Z. || 2. ἢ om Y. || 4. μὲν] μὲν ἔν S. || μᾶλλον om P. || 6. ὑπάρχειν Z. || δε] δ' ἐν EPSU. || 9. σώματι τινὶ SU. || 12. γίνεσθαι Z. || 13. καὶ om Z. || τὸν P. || 14. τρύπανον] σκέπαρον SU. || τὸ om Z. || 15. θερμότητα S, θερμότητα pr U. || 18. τέτων Z. || 22. τοῖς] ἐν τοῖς Z. || 23. πάντα ἔχει Z. || 25. πολυπόους E. || 27. ἵνα δε] ἴδε S. || τυγχάνῃ τὸ μέριον SU. || 29. τε om SU. || 31. τὴν θερμότητα Y. || 32. πυκνὰ] αἱ πυκνὰ Z. || 34. τοῖς] ἐν τοῖς SU.

τροφῆς τὸ περίττωμα ψυχόμενον διὰ τὴν τῷ τόπου τούτου δύναμιν ρεύματα ποιεῖ φλέγματος καὶ ἰχῶρος. δεῖ δὲ λαβεῖν, ὡς μεγάλῳ παρεκκλίνοντα μικρόν, ὁμοίως συμβαίνειν ὥσπερ τὴν τῶν ὑετῶν γενέσιν· ἀναθυμωμένης γὰρ ἐκ τῆς γῆς τῆς ἀτμίδος καὶ φερομένης ὑπὸ τῷ θερμῷ πρὸς τὸν ἄνω τόπον, ὅταν ἐν τῷ ὑπὲρ τῆς γῆς γένηται ἀέρι ὄντι ψυχρῷ, συνίσταται πάλιν εἰς ὕδωρ διὰ τὴν ψύξιν καὶ ρεῖ κάτω πρὸς τὴν γῆν. ἀλλὰ περὶ μὲν τέτων ἐν ταῖς τῶν νόσων ἀρχαῖς ἀρμόττει λέγειν, ἐφ' ὅσον τῆς φυσικῆς φιλοσοφίας ἐστὶν εἰπεῖν περὶ αὐτῶν· ποιεῖ δὲ καὶ τὸν ὕπνον τοῖς ζώοις τῷτο τὸ μόριον τοῖς ἔχουσιν ἐγκέφαλον, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν τὸ ἀνάλογον. καταψύχον γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς τῷ αἵματος ἐπίρρυσιν, ἣ καὶ διὰ τίνος ὁμοίας αἰτίας ἄλλας, βαρύνει τε τὸν τόπον (διὸ τὴν κεφαλὴν καρθηβαρῶσιν οἱ ὑπνώσσαντες) καὶ κάτω ποιεῖ τὸ θερμὸν ὑποφεύγειν μετὰ τῷ αἵμα-
 15 τος. διὸ πλείον ἀθροίζόμενον ἐπὶ τὸν κάτω τόπον ἀπεργάζε-
 ται τὸν ὕπνον, καὶ τὸ δύνασθαι ἐξάναι ὀρθὰ ἀφαιρεῖται, ὅσα τῶν ζώων ὀρθὰ τὴν φύσιν ἐστὶ, τῶν δ' ἄλλων τὴν ὀρθό-
 τητα τῆς κεφαλῆς· περὶ ὧν εἴρηται καθ' αὐτὰ ἐν τε τοῖς περὶ αἰσθήσεως καὶ περὶ ὕπνου διωρισμένοις. ὅτι δ' ἐστὶν ὁ
 20 ἐγκέφαλος κοινὸς ὕδατος καὶ γῆς, δηλοῖ τὸ συμβαίνειν περὶ αὐτόν· ἐφόμενος γὰρ γίνεται ξηρὸς καὶ σκληρὸς, καὶ λεί-
 πεται τὸ γεῶδες ἐξατμισθέντος τῷ ὕδατος ὑπὸ τῆς θερμότητος, ὥσπερ τὰ τῶν χεδρόπων ἐφήματα καὶ τῶν ἄλλων καρπῶν, διὰ τὸ γῆς εἶναι τὸ πλείονος μέρος, ἐξιώντος τοῦ
 25 μιχθέντος ὑγροῦ· καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται σκληρὰ καὶ γεγραπάμπαν. ἔχει δὲ τῶν ζώων ἐγκέφαλον πλείονος ἀνθρώπου ὡς κατὰ μέγεθος, καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἄρρενες τῶν θηλειῶν· καὶ γὰρ τὸν περὶ τὴν καρδίαν καὶ τὸν πλεύμονα τό-
 πον θερμώτατον καὶ ἐναμιώτατον. διὸ καὶ μόνον ἐστὶ τῶν
 30 ζώων ὀρθόν· ἢ γὰρ τῷ θερμῷ φύσις ἐνισχύουσα ποιεῖ τὴν αὐξήσιν ἀπὸ τῷ μέσῳ κατὰ τὴν αὐτῆς φοράν. πρὸς ἕν πολλὴν θερμότητα ἀντίκειται πλείονος ὑγρότης καὶ ψυχρότης, καὶ διὰ τὸ πλῆθος ὀφθαλμοῦ πηγνυται τὸ περὶ τὴν κεφαλὴν ὅσον, ὃ καλῶσι βρέγμα τινές, διὰ τὸ πολὺν χρόνον τὸ θερ-
 35 μὸν ἀπατμίζειν· τῶν δ' ἄλλων ὕδενι τῷτο συμβαίνει τῶν ἐναίμων ζώων. καὶ ῥαφὰς δὲ πλείους ἔχει περὶ τὴν κε-

φαλὴν, καὶ τὸ ἄρρεν πλείους τῶν θηλειῶν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ὅπως ὁ τόπος εὐπνός ἢ, καὶ μᾶλλον ὁ πλείων ἐγκέφαλος· ὑγρανόμενος γὰρ ἢ ξηραίνόμενος μᾶλλον ὁ ποιήσει τὸ αὐτὸ ἔργον, ἀλλ' ἢ ὁ ψύξει ἢ πῆξει, ὥς νόσος καὶ
 5 παρανοίας ποιεῖν καὶ θανάτους· τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ θερμὸν καὶ ἡ ἀρχὴ συμπαθές αὐτόν ἐστι καὶ ταχεῖαν ποιεῖται τὴν αἰσθησιν μεταβάλλοντός τι καὶ πάσχοντος τῷ περὶ τὸν ἐγκέφαλον αἵματος.

Περὶ μὲν ἔν τῶν συμφύτων τοῖς ζώοις ὑγρῶν σχεδὸν εἴρηται περὶ πάντων· τῶν δ' ὑσερογενῶν τὰ τε περιττώματα τῆς τροφῆς ἐστὶ, τὸ τε τῆς κύσεως ὑπόστημα καὶ τὸ τῆς κοιλίας, καὶ παρὰ ταῦτα γονὴ καὶ γάλα τοῖς πεφυκόσιν ἔχειν ἕκαστα τέτων. τὰ μὲν ἔν τῆς τροφῆς περιττώματα περὶ τὴν τῆς τροφῆς σκέψιν καὶ θεωρίαν οἰκείους ἔχει τοὺς λόγους, τίσι τε τῶν ζώων ὑπάρχει καὶ διὰ τίνος αἰτίας, τὰ δὲ περὶ σπέρματος καὶ γάλακτος ἐν τοῖς περὶ γενέσεως· τὸ μὲν γὰρ ἀρχὴ γενέσεως αὐτῶν ἐστὶ, τὸ δὲ χάριν γενέσεως.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων μορίων τῶν ὁμοιομερῶν σκεπτέον, 8 καὶ πρῶτον περὶ σαρκὸς ἐν τοῖς ἔχουσιν σάρκα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον· τῷτο γὰρ ἀρχὴ καὶ σῶμα καθ' αὐτὸ τῶν ζώων ἐστὶν. ὅλον δὲ καὶ κατὰ τὸν λόγον· τὸ γὰρ ζῶον ὀρίζομεθα τῷ ἔχειν αἰσθησιν, πρῶτον δὲ τὴν πρῶτην· αὕτη δ' ἐστὶν ἀφή, ταύτης δ' αἰσθητήριον τὸ τοῖς τὸν μόριον ἐστὶν, ἥτοι τὸ πρῶτον, ὥσπερ ἡ κόρη τῆς ὄψεως, ἢ τὸ δι' ἑ συνειλημμένον, ὥσπερ ἂν εἴ τις προσλάβοι τῇ κόρῃ τὸ διαφανὲς πᾶν. ἐπὶ μὲν ἔν τῶν ἄλλων αἰσθήσεων ἀδύνατόν τε καὶ ὁδὸν πρῶτον τῷτ' ἦν ποιῆσαι τῇ φύσει, τὸ δ' ἀπτικὸν ἐξ ἀνάγκης· μόνον γὰρ ἢ μάλιστα τῷτ' ἐστὶ σωματικῶδες τῶν αἰσθητήριων. κατὰ δὲ τὴν αἰσθησιν φανερόν πάντα τὰλλα τέτοις χάριν ὄντα, λέγω δ' οἷον ὅσα καὶ δέρμα καὶ νεῦρα καὶ φλέβες, εἴτι δὲ τρίχες καὶ τὸ τῶν ὀνύχων γένος, καὶ εἴτι τοῖς τὸν ἕτερόν ἐστιν. ἢ μὲν γὰρ τῶν ὀσῶν φύσις σωτηρίας ἐνεκεν μεμηχανῆται μαλακῆ, σκληρὰ τὴν φύσιν ὅσα, ἐν τοῖς ἔχουσιν ὀσᾶ· ἐν δὲ τοῖς μὴ ἔχουσιν τὸ ἀνάλογον, οἷον ἐν τοῖς ἰχθύσι τοῖς μὲν ἀκανθα τοῖς δὲ χόνδροις. τὰ μὲν ἔν ἔχει τῶν ζώων ἐντὸς τὴν τοιαύτην βοήθειαν, ἕνια δὲ τῶν

2. ρεῦμα *U*. || 3. παρεκκλίνοντα *SYZ*. || 6. τὴν γῆν *Z*. || 12. τῷ καὶ τῷ *Y*. || 13. αἰτίας ὁμοίας *SUZ*. || 14. τε *om SU*. || οἱ *om Z*. || 19. τοῖς *S*, τῶν *P*, τῷ *EF*. || 21. ὅλον *YZ*. || 22. αὐτῶν· ἐφόμενος γὰρ γίνεται σκληρὸς καὶ ξηρὸς *Z*. || 26. γεγραπάμπαν καὶ σκληρὰ *Z*. || 27. ἀνθρώπος· ὁ ἀνθρώπος *SU*. || 29. πνεύμονα *PSU*. || 35. φλέγμα *S*.

2. ὁ ἐγκέφαλος ὁ πλείων *SU*. || 5. παρηνοίας *pr P*, παρονοίας *corr*. || 10. τε *om Z*. || 14. πῆξιν *ESUYZ*. || 17. τὸ μὲν — 18. γενέσεως· αὐτῶν ἐστὶν *Z*. || 19. ὁμοιομερῶν· ἑτερογενῶν *Z*. || 20. περὶ σαρκὸς πρῶτον *S*. || 22. καὶ *om S*. || τὸν *om Z*. || 25. τὸ post ἥτοι *om SU*. || 26. ἂν *om SU*. || εἴ *om Z*. || προσλάβοι *Z*. || τὸ *om Z*. || 27. ἔν· γὰρ *Z*. || τε *om SUZ*. || 29. τῷτ' *om Z*. || 30. φανερόν· τὸ φανερόν *P*. || 32. τὸ *om U*. || καὶ· καὶ *PSUZ*. || 33. εἴτι· ἐπὶ *E*. || 37. τὴν *om S*.

ἀναίμων ἐκτός, ὥσπερ τῶν τε μαλακοσφράκων ἕκαστον, οἷον
καρκῖνοι καὶ τὸ τῶν καράβων γένος, καὶ τὸ τῶν ὀσρακὸ-
δέρμων ὡσαύτως, οἷον τὰ καλύμενα ὄσρεα· πᾶσι γὰρ τέ-
τοις τὸ μὲν σαρκῶδες ἐντός, τὸ δὲ συνεχὸν καὶ φυλάττον
ἐκτός τὸ γεῶδες ἐστίν· πρὸς γὰρ τῇ φυλακῇ τῆς συνεχείας, 5
τῷ ἔχειν ὀλίγον αὐτῶν τὴν φύσιν θερμὸν ἀναίμων ὄντων,
οἷον πιγυῆς τις περικείμενον τὸ ὄσρακον φυλάττει τὸ ἐμ-
πεπυρευμένον θερμόν. ἡ δὲ χελώνη καὶ τὸ τῶν ἐμύδων γέ-
νος ὁμοίως ἔχειν δοκεῖ τέτοις, ἕτερον ὃν γένος τέτων. τὰ δ'
ἔντομα τῶν ζώων καὶ τὰ μαλάκια τούτοις τ' ἐναντίως καὶ 10
αὐτοῖς ἀντικειμένως συνέστηκεν· ὕδεν γὰρ ὀσῶδες ἔχειν ἔοι-
κεν ὕδεν γεγερὸν ἀποκεκριμένον, ὃ τι καὶ ἄξιον εἰπεῖν, ἀλλὰ
τὰ μὲν μαλάκια σχεδὸν ὅλα σαρκώδη καὶ μαλακά, πρὸς
δὲ τὸ μὴ εὐφθαρτον εἶναι τὸ σῶμα αὐτῶν, καθάπερ τὰ
σαρκώδη, μεταξύ σαρκὸς καὶ νεύρου τὴν φύσιν ἔχει. μαλα- 15
κὸν μὲν γὰρ ὥσπερ σάρξ ἐστίν, ἔχει δὲ τὰσιν ὥσπερ νεύ-
ρον· τὴν δὲ σχίσιν ἔχει τῆς σαρκὸς ὃ κατ' εὐθυωρίαν ἀλλὰ
κατὰ κύκλους διαιρητὴν· ὥτως γὰρ ἂν ἔχον χρησιμώτατον
ἂν εἴη πρὸς τὴν ἰσχύν. ὑπάρχει δ' ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ἀνά-
λογον ταῖς τῶν ἰχθύων ἀκάνθαις, οἷον ἐν μὲν ταῖς σηπίαις 20
τὸ καλύμενον σηπίον, ἐν δὲ ταῖς τευθίσιν τὸ καλύμενον ζί-
φος. τὰ δ' αὖ τῶν πολυπόδων τοῖσιν ὕδεν ἔχει διὰ τὸ μι-
κρὸν ἔχειν τὸ κύτος τὴν καλυμένην κεφαλὴν, θάτερα δ' εὐ-
μήκη. διὸ πρὸς τὴν ὀρθότητα αὐτῶν καὶ τὴν ἀκαμψίαν ὑπ-
έγραψε ταῦτα ἡ φύσις, ὥσπερ τῶν ἐναίμων τοῖς μὲν ὀσῶν 25
τοῖς δ' ἀκανθῶν. τὰ δ' ἔντομα τέτοις τ' ἐναντίως ἔχει καὶ
τοῖς ἐναίμοις, καθάπερ εἵπομεν. ὕδεν γὰρ ἀφωρισμένον ἔχει
σκληρόν, τὸ δὲ μαλακόν, ἀλλ' ὅλον τὸ σῶμα σκληρόν,
σκληρότητα δὲ τοιαύτην, ὅσῃ μὲν σαρκωδεσέραν, σαρκὸς δ'
ὀσωδεσέραν καὶ γεωδεσέραν, πρὸς τὸ μὴ εὐδαίρετον εἶναι 30
τὸ σῶμα αὐτῶν.

9 Ἐχει δ' ὁμοίως ἢ τε τῶν ὀσῶν καὶ ἡ τῶν φλεβῶν φύ-
σις. ἐκατέρα γὰρ αὐτῶν ἀφ' ἐνὸς ἡργμένη συνεχῆς ἐστίν, καὶ
ἔτε ὀσῶν ἐστίν αὐτὸ καθ' αὐτὸ ὕδεν, ἀλλ' ἡ μόριον ὡς συν-
εχῆς ἢ ἀπτόμενον καὶ προσδεδεμένον, ἵνα χρήται ἡ φύσις 35

καὶ ὡς ἐνὶ καὶ συνεχεῖ καὶ ὡς δυσι καὶ διηρημένοις πρὸς
τὴν κάμψιν. ὁμοίως δὲ καὶ φλέψι ὕδερμία αὐτὴ καθ' αὐτὴν
ἐστίν, ἀλλὰ πᾶσαι μόριον μιᾶς εἰσίν. ὀσῶν τε γὰρ εἴ τι κε-
χωρισμένον ἦν, τὸ τ' ἔργον ἐκ ἂν ἐποίει ὃ χάριν ἢ τῶν ὀσῶν
ἐστὶ φύσις (ἔτε γὰρ ἂν κάμψεως ἦν αἴτιον ἔτ' ὀρθότητος
ὑδερμῆς μὴ συνεχῆς ὃν ἀλλὰ διαλείπον), ἔτι τ' ἔβλαπτεν
ἂν ὥσπερ ἀκανθὰ τις ἢ βέλος ἐνὸν ταῖς σαρκί. εἴτε φλέψι
ἦν τις κεχωρισμένη καὶ μὴ συνεχῆς πρὸς τὴν ἀρχήν, οὐκ
ἂν ἔσωζε τὸ ἐν αὐτῇ αἷμα· ἡ γὰρ ἀπ' ἐκείνης θερμότης
καλύει πηγνυσθαι, φαίνεται δὲ καὶ σηπόμενον τὸ χωριζό-
μενον. ἀρχὴ δὲ τῶν μὲν φλεβῶν ἡ καρδία, τῶν δ' ὀσῶν ἡ
καλυμένη ῥάχις τοῖς ἔχουσιν ὀσὰ πᾶσιν, ἀφ' ἧς συνεχῆς ἡ
τῶν ἄλλων ὀσῶν ἐστὶ φύσις· ἡ γὰρ τὸ μήκος καὶ τὴν ὀρθότητα
συνέχευσα τῶν ζώων ἡ ῥάχις ἐστίν. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη κινημένον
τῷ ζῷ κάμπεσθαι τὸ σῶμα, μία μὲν διὰ τὴν συνεχείαν
ἐστίν, πολυμερὴς δὲ τῇ διαιρέσει τῶν σπονδυλίων. ἐκ δὲ ταύ-
της τοῖς ἔχουσι κῶλα συνεχῆ πρὸς αὐτήν, τὰ τέτων ὀσὰ
τῶν ἀρμονιῶν ἐστίν, ἧ μὲν ἔχει τὰ κῶλα κάμψιν, συνδεδε-
μένα τε νεύροις, καὶ τῶν ἐσχάτων συναρμοσπόντων, τῷ μὲν
ὄντος κοίλῃ τῷ δὲ περιφερῆς, ἡ καὶ ἀμφοτέρων κοίλων, ἐν
μέσῳ δὲ περιειληφόντων, οἷον γόμφον, ἀσφάγαλον, ἵνα γί-
νηται κάμψις καὶ ἔκτασις· ἄλλως γὰρ ἢ ὅλως ἀδύνα-
τον, ἢ ὃ καλῶς ἂν ἐποίουν τὴν τοιαύτην κίνησιν. ἔνια δ'
αὐτῶν ὁμοίαν ἔχοντα τὴν ἀρχὴν τὴν θατέρου τῇ τελευτῇ
θατέρῃ, συνδέεται νεύροις. καὶ χονδρῶδη δὲ μόρια μεταξύ
τῶν κάμψεων εἰσιν, οἷον ζοιβή, πρὸς τὸ ἀλλήλα μὴ τρί-
βειν. περὶ δὲ τὰ ὀσὰ αἱ σάρκες περιπεφύκασι, προσει-
λημμένα λεπτοῖς καὶ ἰνώδεσι δεσμοῖς, ὧν ἕνεκεν τὸ τῶν
ὀσῶν ἐστὶ γένος. ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες ἐκ πηλῆς ζῶον
ἢ τινος ἄλλης ὑγρᾶς συστάσεως ὑφίστασι τῶν σφραγῶν τι
σωμάτων, εἴθ' ὥτω περιπλάττῃσι, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ φύ-
σις δεδημιούργηκεν ἐκ τῶν σαρκῶν τὸ ζῶον. τοῖς μὲν ἔν ἄλ-
λοις ὕπεσιν ὀσὰ τοῖς σαρκώδεσι μορίοις, τοῖς μὲν κινημέ-
νοις διὰ κάμψιν τέτου χάριν, τοῖς δ' ἀκινήτοις φυλακῆς
ἕνεκεν, οἷον αἱ συγκλείουσαι πλευραὶ τὸ σῆθος σωτηρίας

2. καρκῖνοι *PSY*. || 3. ὄσρεα *SU*. || γὰρ] δὲ *S*. || 6. τῷ] τὸ *EP*. || 7. περικείμενος *EPSUY*. || 8. αἰμύδων *ESUY*, ἐμύδων καὶ
ἐνύδων *Z*. || 9. γένος ὃν *SU*. || 10. τ'] γ' *Z*, om *EPSUY*. || ἐναντία *P*. || 11. ἀντικειμένοις *Z*. || ἔοικεν] ἔτυχεν *Z*. || 17. σχεδόν
SZ. || 18. χρησιμώτατα εἴη *SU*. || 22. πολυπόδων *E*, πόδων *S*. || 25. μὲν] μὲν ἔν *Z*. || 26. ἀκανθὰ *PZ*. || τ' ἐναντίως] τὰ ἐναντία
P. || 27. ὕδεν γὰρ ἀφωρισμένον om *pr E*. || 28. σκληρόν] τὸ μὲν σκληρόν *Z*. || τὸ δὲ μαλακόν om *E*. || 29. ταύτην *E*. || μὲν] μὲν γὰρ
U. || 30. πρὸς] ὑπὲρ *P*. || 32. ἡ om *U*. || 33. ἐφ' *SU*.

1. συνεχεῖ] ὡς συνεχεῖ *SUZ*. || διηρημένοις] ὡς διηρημένοις *U*. || 6. μὴ om *Z*. || διαλείπον *P*. || δ' *SU*. || 7. φλέψι τις ἦν *SU*, φλε-
ψί τις *EY*. || 9. ἐσώζετο ἐν *EPSUZ*. || 10. σηπόμενον *S*. || 13. καὶ om *Z*. || 14. ἡ om *Z*. || ἐστίν ante ἡ *U*. || ἐπειδὴν ἀνάγκη
E. || 18. τῶν μαρίων ἐστίν, τὰς μὲν ἔχει τὰ κῶλα καὶ κάμψιν *Z*. || 19. γε *EY*, τοῖς *SU*. || 20. δὲ] δὲ καὶ *P*. || 23. οὐκ ἄλλως
Y. || 25. δὲ om *U*. || 26. ζοιβή om *P*. || 27. πεφύκασι *PSU*. || προσειλημμένα *Y*. || 28. ὧν] σαρκῶν ὧν *SU*. || 29. γὰρ om *U*. ||
οἱ om *S*. || 30. τι τῶν σφραγῶν *Z*. || 33. κινημένοις om *Z*. || 34. δὲ κινητοῖς *Z*.

χάριν τῶν περὶ τὴν καρδίαν σπλάγχχνων· τὰ δὲ περὶ τὴν
 κοιλίαν ἀνόσσει πάντιν, ὅπως μὴ κωλύῃ τὴν ἀνοίδησιν τὴν
 ἀπὸ τῆς τροφῆς γινομένην τοῖς ζώοις ἐξ ἀνάγκης καὶ τοῖς
 θήλεσι τὴν ἐν αὐτοῖς τῶν ἐμβρύων αὐξήσιν. τὰ μὲν ἔν
 ζωτόκοι τῶν ζώων καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκτὸς παραπλησίαν 5
 ἔχει τὴν τῶν ὁσῶν δύναμιν καὶ ἰσχυράν. πολὺ γὰρ μείζω
 πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν μὴ ζωτόκων ὡς κατὰ λόγον εἰπεῖν
 τῶν σωματίων· ἐνιαχοῦ γὰρ πολλὰ γίνεται μεγάλα τῶν
 ζωτόκων, οἷον ἐν Λιβύῃ καὶ τοῖς τόποις τοῖς θερμοῖς καὶ
 τοῖς ξηροῖς. τοῖς δὲ μεγάλοις ἰσχυροτέρων δεῖ τῶν ὑπερει- 10
 σμάτων καὶ μείζονων καὶ σκληροτέρων, καὶ τέτων αὐτῶν
 τοῖς βιασικωτέροις. διὸ τὰ τῶν ἀρρένων σκληρότερα ἢ τὰ
 τῶν θηλειῶν, καὶ τὰ τῶν σαρκοφάγων (ἢ τροφὴ γὰρ διὰ
 μάχης τέτοις), ὥσπερ τὰ τῷ λέοντος· ἔτω γὰρ ἔχει ταῦτα
 σκληρὰν τὴν φύσιν ὥς· ἐξάπτεσθαι τυπτομένων καθάπερ ἐκ 15
 λίθων πῦρ. ἔχει δὲ καὶ ὁ δελφίς ἐκ ἀκάνθας ἀλλ' ὅσα·
 ζωτόκος γὰρ ἐστίν. τοῖς δ' ἐναίμοις μὲν μὴ ζωτόκοις δὲ
 παραλλάττει κατὰ μικρὸν ἢ φύσις, οἷον τοῖς ὄρνισιν ὅσα
 μὲν, ἀσθενέστερα δέ. τῶν δ' ἰχθύων τοῖς μὲν ὠτόκοις ἀκαν-
 θα, καὶ τοῖς ὄφεισιν ἀκανθώδης ἐστίν ἢ τῶν ὁσῶν φύσις, 20
 πλὴν τοῖς λίαν μεγάλοις· τέτοις δέ, δι' ἃπερ καὶ τοῖς ζω-
 τόκοις, πρὸς τὴν ἰσχύρην ἰσχυροτέρων δεῖ τῶν σερειμάτων.
 τὰ δὲ καλούμενα σελάχη χονδράκανθα τὴν φύσιν ἐστίν·
 ὑγροτέρων τε γὰρ ἀναγκαῖον αὐτῶν εἶναι τὴν κίνησιν, ὥσε
 δεῖ καὶ τὴν τῶν ἐρεισμάτων μὴ κραῦρον εἶναι ἀλλὰ μαλα- 25
 κωτέραν, καὶ τὸ γεῶδες εἰς τὸ δέρμα πᾶν ἀνέλωκεν ἢ φύ-
 σις· ἅμα δὲ τὴν αὐτὴν ὑπεροχὴν εἰς πολλὰς τόπας ἀδυνα-
 τεῖ διανέμειν ἢ φύσις. ἐνεσι δὲ καὶ ἐν τοῖς ζωτόκοις πολλὰ
 τῶν ὁσῶν χονδράδῃ, ἐν ὅσοις συμφέρεי μαλακὸν εἶναι καὶ
 μυζῶδες τὸ σρενὸν διὰ τὴν σάρκα τὴν περικειμένην, οἷον 30
 συμβέβηκε περὶ τε τὰ ὦτα καὶ τοὺς μυκτῆρας· θραύεται
 γὰρ τὰ κραῦρα ταχέως ἐν τοῖς ἀπέχουσιν. ἢ δὲ φύσις ἢ
 αὐτὴ χόνδρος καὶ ὅσῃ ἐστὶ, διαφέρει δὲ τῷ μᾶλλον καὶ ἥτ-
 τον· διὸ καὶ ὑδότερον αὐξάνεται ἀποκοπέν. οἱ μὲν ἔν ἐν τοῖς
 πεζοῖς-ἀμύελοι χόνδροι κεχωρισμένῳ μυελῷ· τὸ γὰρ χω- 35
 ριζόμενον εἰς ἅπαν μεμιγμένον μαλακὴν ποιεῖ καὶ μυζῶδη
 τὴν τῷ χόνδρῳ σύσασιν. ἐν δὲ τοῖς σελάχεσιν ἢ ῥάχισ χον-

δρώδης μὲν ἐστίν, ἔχει δὲ μυελόν· ἀντ' ὅσῃ γὰρ αὐτοῖς ὑπ-
 ἀρχει τῆτο τὸ μόριον. σύνεγγυς δὲ κατὰ τὴν ἀφήν ἐσι τοῖς
 ὁσοῖς καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν μορίων οἷον ὄνυχες τε καὶ ὀπλαὶ
 καὶ χηλαὶ καὶ κέρατα καὶ ῥύγχη τὰ τῶν ὀρνίθων. πάντα
 δὲ ταῦτα βοηθείας ἔχουσι χάριν τὰ ζῶα· τὰ γὰρ ἐξ αὐ-
 τῶν συνεσηκῶτα ὅλα καὶ συνώνυμα τοῖς μορίοις, οἷον ὀπλή
 τε ὅλη καὶ κέρας ὅλον, μεμηχανῆται πρὸς τὴν σωτηρίαν
 ἐκάσταις. ἐν τέτῳ δὲ τῷ γένει καὶ ἡ τῶν ὀδόντων ἐστὶ φύσις,
 τοῖς μὲν ὑπάρχουσα πρὸς ἐν ἔργον τὴν τῆς τροφῆς ἐργασίαν,
 τοῖς δὲ πρὸς τε τῆτο καὶ πρὸς ἀλκήν, οἷον τοῖς καρχαρ-
 δοσι καὶ χαυλιόδοσι πᾶσιν. ἐξ ἀνάγκης δὲ πάντα ταῦτα
 γεῶδη καὶ σρενὰν ἔχει τὴν φύσιν· ὅπλα γὰρ αὕτη δύνα-
 μεις. διὸ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα μᾶλλον ἐν τοῖς τετράποσιν
 ὑπάρχει ζῷοις τῶν ζωτόκων, διὰ τὸ γεωδεστέρα ἔχειν
 πάντα τὴν σύσασιν ἢ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. ἀλλὰ καὶ
 περὶ τέτων καὶ τῶν ἐχομένων, οἷον δέρματος καὶ κύσσεως
 καὶ ὑμένος καὶ τριχῶν καὶ πτερῶν καὶ τῶν ἀνάλογον τέτοις
 καὶ εἴ τι τοῖσόν ἐστι μέρος, ὕστερον ἅμα τοῖς ἀνομοιομερέσι
 θεωρητέον τὴν αἰτίαν αὐτῶν, καὶ τίνος ἔνεκεν ὑπάρχει τοῖς
 ζῷοις ἔκαστον· ἐκ τῶν ἔργων γὰρ γνωρίζειν, ὥσπερ ἀκείναια,
 καὶ ταῦτα ἀναγκαῖον ἂν εἴη. ἀλλ' ὅτι συνώνυμα τοῖς ὅλοις
 τὰ μέρη, τὴν τάξιν ἀπέλαβεν ἐν τοῖς ὁμοιομερέσι νῦν. εἰσὶ
 δ' ἀρχαὶ πάντων τούτων τό τε ὁσοῦν καὶ ἡ σάρξ. ἔτι δὲ
 περὶ γονῆς καὶ γάλακτος ἀπελίσπομεν ἐν τῇ περὶ τῶν ὑγρῶν
 καὶ ὁμοιομερῶν θεωρίᾳ· τοῖς γὰρ περὶ γενέσεως λόγοις ἀρ-
 μόττεσαν ἔχει τὴν σκέψιν· τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀρχὴ τὸ δὲ
 τροφὴ τῶν γινομένων ἐστίν.

Νῦν δὲ λέγωμεν οἷον ἀπ' ἀρχῆς πάλιν, ἀρξάμενοι 10
 πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων. πᾶσι γὰρ τοῖς ζῷοις καὶ τε-
 λείοις δύο τὰ ἀναγκαῖότατα μόρια ἐστίν, ἧ τε δέχονται
 τὴν τροφήν καὶ ἧ τὸ περιττώμα ἀφήσασιν· ἔτε γὰρ εἶναι
 ἔτε αὐξάνεσθαι ἐνδέχεται ἀνευ τροφῆς. τὰ μὲν ἔν φυτά
 (καὶ γὰρ ταῦτα ζῆν φαμέν) τῷ μὲν ἀκρήστῳ περιττώμα-
 τος ἐκ ἔχει τόπον· ἐκ τῆς γῆς γὰρ λαμβάνει πεπεμμέ-
 νην τὴν τροφήν, ἀντὶ δὲ τούτου προίεται τὰ σπέρματα καὶ
 τὸς καρπός. τρίτον δὲ μέρος ἐν πᾶσιν ἐστὶ τὸ τέτων μέσον,
 ἐν ᾧ ἢ ἀρχὴ ἐστίν ἢ τῆς ζωῆς. ἢ μὲν ἔν τῶν φυτῶν φύ-

2. ἀπασιν Z. || 4. ἔν om Z. || 8. ἐνιαχοῦ Y. || 9. καὶ τοῖς τόποις — 10. μεγάλοις om S. || 14. περ om Y. || 15. ἐκ] καὶ Z. ||
 16. δελφίν Z. || 19. δ' om Z. || ἀκάνθας EZ. || 21. ζωτοκοῖς Z. || 24. αὐτῶν ἀναγκαῖον Z. || ὥστε] ὥς' οὐ U. || 25. μὴ om U. ||
 κραῦραν PZ. || 29. ἐν οἷς Y, ἀνὼς οἷς corr E. || 30. ζυμῶδες Z, ὑμῶδες ρε Z. || 31. τε τὰ ὦτα] τον ται Z. || 33. ὁσίον SU. ||
 τὸ P. || 35. μυελοὶ Z. || κεχωρισμένοι EZ. || κεχωρισμένον Z. || 36. ζυμῶδη EPSZ. || 37. μὲν χονδράδῃ EPSY.
 2. τοῖς] καὶ Z. || 4. καὶ ante χ. om SU. || κέρα E. || ταῦτα δὲ πάντα SU. || 6. καὶ om P. || 10. δὲ] δὲ μὴ P. || 15. πάν-
 τη P. || 16. σκύττας EY. || 18. καὶ] καὶ ESUYZ. || 23. δ'] δ' αἰ EY. || ἢ om U. || 24. ἀπελίσπομεν P, ἀπολίπομεν Z. || 25.
 καὶ ἀνομοιομερῶν Z, om U. || 28. λέγωμεν UZ. || 31. ἀφίσσιν SUY. || 35. προίεται ESU. || 37. ὦ καὶ ἀρχὴ Y. || φυτῶν om P.

σις ἕσα μόνιμος ἐ πολυειδής ἐσι τῶν ἀνομοιομερῶν· πρὸς γὰρ ὀλίγας πράξεις ὀλίγων ὀργάνων ἢ χρῆσις· διὸ θεωρη-
τέον καὶ αὐτὰ περὶ τῆς ιδέας αὐτῶν. τὰ δὲ πρὸς τῷ ζῆν
αἰσθήσιν ἔχοντα πολυμορφοτέραν ἔχει τὴν ιδέαν, καὶ τέ-
των ἕτερα πρὸ ἐτέρων μᾶλλον, καὶ πολυχυγέραν, ὅσων μὴ
μόνον τοῦ ζῆν ἀλλὰ καὶ τοῦ εὖ ζῆν ἢ φύσις μετέληφεν.
τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος· ἡ γὰρ μόνον μετέχει
τῆ θείας τῶν ἡμῖν γνωρίμων ζώων, ἡ μάλιστα πάντων. ὥστε
διὰ τε τῆτο, καὶ διὰ τὸ γνωρίμον εἶναι μάλισ' αὐτῆ τὴν
τῶν ἔξωθεν μορίων μορφήν, περὶ τῆτε λεκτέον πρῶτον. εὖ-
θύς γὰρ καὶ τὰ φύσει μόρια κατὰ φύσιν ἔχει τούτῳ
μόνῳ, καὶ τὸ τῆτε ἄνω πρὸς τὸ τῆ ὕλκ ἔχει ἄνω· μόνον
γὰρ ὀρθόν ἐστι τῶν ζώων ἀνθρωπός. τὸ μὲν οὖν ἔχει τὴν
κεφαλὴν ἄσαρκον ἐκ τῶν περὶ τὸν ἐγκέφαλον εἰρημένων
ἀναγκαῖον συμβέβηκεν. ὃ γὰρ ὥσπερ τινὲς λέγουσιν, ὅτι εἰ
σαρκώδης ἦν, μακροβιώτερον ἂν ἦν τὸ γένος· ἀλλ' εὐαι-
σθησίας ἔνεκεν ἄσαρκον εἶναι φασι· αἰσθάνεσθαι μὲν γὰρ
τῷ ἐγκεφάλῳ, τὴν δ' αἰσθήσιν ὃ προσίσθαι τὰ μόρια τὰ
σαρκώδη λίαν. τῶν δ' ὀδετερόν ἐστιν ἀληθές, ἀλλὰ πολύ-
σαρκος μὲν ὁ τόπος ὧν ὁ περὶ τὸν ἐγκέφαλον τῆναντίον ἂν
ἀπειργάζετο οὗ ἔνεκα ὑπάρχει τοῖς ζώοις ὁ ἐγκέφαλος
(οὐ γὰρ ἂν ἐδύνατο καταψύχειν ἀλεαίνων αὐτὸς λίαν),
τῶν τ' αἰσθήσεων ἔκ αἵτιος ὕδαμιᾶς, ὅς γε ἀναίσθητος καὶ
αὐτός ἐστιν ὥσπερ ὅτιον τῶν περιττωμάτων. ἀλλ' ἔχ' εὐρί-
σκοντες διὰ τίνα αἰτίαν εἶναι τῶν αἰσθήσεων ἐν τῇ κεφαλῇ
τοῖς ζώοις εἰσί, τοῦτο δ' ὀρῶντες ἰδιαίτερον ὃν τῶν ἄλλων
μορίων, ἐκ συλλογισμῶ πρὸς ἄλληλα συνδυάζουσιν. ὅτι μὲν
ἔν ἀρχῇ τῶν αἰσθήσεων ἐστιν ὁ περὶ τὴν καρδίαν τόπος, διώ-
ριζαι πρότερον ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεως· καὶ διότι αἱ μὲν δύο
φανερῶς ἡρτημέναι πρὸς τὴν καρδίαν εἰσίν, ἡ τε τῶν ἀπτῶν
καὶ ἡ τῶν χυμῶν, τῶν δὲ τριῶν ἡ μὲν τῆς ὁσφρήσεως μέ-
ση, ἀκοὴ δὲ καὶ ὄψις μάλισ' ἐν τῇ κεφαλῇ διὰ τὴν τῶν
αἰσθητηρίων φύσιν εἰσί, καὶ τῶν ἡ ὄψις πᾶσιν, ἐπεὶ ἡ γ'
ἀκοὴ καὶ ἡ ὁσφρησις ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν τοιούτων ποιεῖ
τὸ λεγόμενον φανερὸν· ἀκούσι μὲν γὰρ καὶ ὁσφραίνονται,
αἰσθητήριον δ' ὅδε ἔχουσι φανερὸν ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν τῶν
αἰσθητῶν. ἡ δ' ὄψις πᾶσι τοῖς ἔχουσιν εὐλόγως ἐστὶ περὶ τὸν

ἐγκέφαλον· ὁ μὲν γὰρ ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς, ἡ δ' ὕδωρ τὴν
φύσιν ἐστίν· τῆτο γὰρ τῶν διαφανῶν εὐφυλακτότατόν ἐστιν.
ἔτι δὲ τὰς ἀκριβεσέρας τῶν αἰσθήσεων διὰ τῶν καθαρώτερον
ἐχόντων τὸ αἷμα μορίων ἀναγκαῖον ἀκριβεσέρας γίνεσθαι·
ἐκκόπτει γὰρ ἡ τῆς ἐν τῷ αἵματι θερμότητος κίνησις τὴν
αἰσθητικὴν ἐνέργειαν· διὰ ταύτας τὰς αἰτίας ἐν τῇ κεφαλῇ
τῶν τὰ αἰσθητήριά ἐστιν. ὃ μόνον δ' ἐστὶ τὸ ἔμπροσθεν ἄσαρ-
κον, ἀλλὰ τὸ ὅπισθεν τῆς κεφαλῆς, διὰ τὸ πᾶσι τοῖς ἔχου-
σιν αὐτὴν ὀρθότατον δεῖν εἶναι τῆτο τὸ μόριον· ὅδε γὰρ ὀρ-
θῆσθαι δύναται φορτίον ἔχον, ἢν δ' ἂν τοῖστον, εἰ σεσαρκω-
μένην εἶχε τὴν κεφαλὴν. ἡ καὶ δῆλον ὅτι ὃ τῆς τῆ ἐγκε-
φάλου αἰσθήσεως χάριν ἄσαρκος ἢ κεφαλὴ ἐστίν· τὸ γὰρ
ὅπισθεν ἔκ ἔχει ἐγκέφαλον, ἄσαρκον δ' ὁμοίως. ἔχει δὲ
καὶ τὴν ἀκοὴν εὐλόγως εἶναι τῶν ζώων ἐν τῷ τόπῳ τῷ περὶ
τὴν κεφαλὴν· τὸ γὰρ κενὸν καλούμενον ἀέρος πλήρὲς ἐστὶ,
τὸ δὲ τῆς ἀκοῆς αἰσθητήριον ἀέρος εἶναι φαμεν. ἐκ μὲν ἔν
τῶν ὀφθαλμῶν οἱ πόροι φέρουσιν εἰς τὰς περὶ τὸν ἐγκέφα-
λον φλέβας· πάλιν δ' ἐκ τῶν ὠτων ὡσαύτως πόρος εἰς τῆ-
πισθεν συνάπτει. ἔστι δ' ἔτ' ἀναιμον ὅδε αἰσθητικὸν ἔτε τὸ
αἷμα, ἀλλὰ τῶν ἐκ τῆτου τι. διόπερ ὅδε ἐν τοῖς ἐναίμοις
ἀναιμον αἰσθητικόν, ὅδ' αὐτὸ τὸ αἷμα· ὅδε γὰρ τῶν ζώων
μόριον. ἔχει δ' ἐν τῷ ἔμπροσθεν τὸν ἐγκέφαλον πάντα τὰ
ἐχοντα τῆτο τὸ μόριον, διὰ τὸ ἔμπροσθεν εἶναι ἐφ' ὃ αἰ-
σθάνεται, τὴν δ' αἰσθήσιν ἀπὸ τῆς καρδίας, ταύτην δ' εἶναι
ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, καὶ τὸ αἰσθάνεσθαι διὰ τῶν ἐναίμων γί-
νεσθαι μορίων, φλεβῶν δ' εἶναι κενὸν τὸ ὅπισθεν κύτος. τέτα-
κται δὲ τὸν τρόπον τῆτον τὰ αἰσθητήρια τῇ φύσει καλῶς,
τὰ μὲν τῆς ἀκοῆς ἐπὶ μέσης τῆς περιφερείας (ἀκούει γὰρ ὃ
μόνον κατ' εὐθυωρίαν ἀλλὰ πάντοθεν), ἡ δ' ὄψις εἰς τὸ ἔμ-
προσθεν (ὀρᾷ γὰρ κατ' εὐθυωρίαν, ἡ δὲ κίνησις εἰς τὸ ἔμ-
προσθεν, προορᾷ δὲ δεῖ ἐφ' ὃ ἡ κίνησις). ἡ δὲ τῆς ὁσφρή-
σεως μεταξὺ τῶν ὀμμάτων εὐλόγως. διπλῆν μὲν γὰρ ἐστιν
ἕκασον τῶν αἰσθητηρίων διὰ τὸ διπλῆν εἶναι τὸ σῶμα, τὸ
μὲν δεξιὸν τὸ δ' ἀριστερόν. ἐπὶ μὲν ἔν τῆς ἀφῆς τῆτ' ἀδελον
τῆτε δ' αἵτιον ὅτι ἔκ ἐξὶ τὸ πρῶτον αἰσθητήριον ἢ σὰρξ καὶ
τὸ τοῖστον μόριον, ἀλλ' ἐντός. ἐπὶ δὲ τῆς γλώττης ἦττον
μὲν, μᾶλλον δ' ἢ ἐπὶ τῆς ἀφῆς· ἔστι γὰρ οἶον ἀφῆ τις καὶ

2. ἡ om P. || χρεία Z. || 3. τῷ] τὸ SZ. || 5. πρὸς et ὅσον Z. || 7. ἡ] τῆτο Z. || 8. ἡμῶν E. || 9. μάλισ' εἶναι Z. || 10. τέ-
των UZ, τῆ E, τῆτε ἂν εἴη S. || 12. τῆτω EY. || ἄνω ἔχει. μόνον γὰρ τῶν ζώων ὀρθόν ἐστιν ὁ ἀνθρωπος SU. || 18. προσίσθαι Z. || 21.
ἔ] ἡ ὦν P et corr Z, ἔθ' E. || 22. αὐτὸ Z. || 23. ὥς Z. || 26. ἰδιαίτερον EPSY et pr U. || 27. συνδυάζουσιν P. || 29. αἰσθήσεων
SU. || 34. ἡ om U. || 37. αἰσθήσεων S.

2. εὐφυλακτόν SU. || 3. ἔτι] ἐπὶ Z. || 8 et 26. ὅπισθεν P. || τοῖς] ὥς E. || 9. τὸ μόριον τῆτο SU. || γὰρ] δὲ Z. || 11. ἡ U. ||
18. τῆπισθεν P. || 19. δ'] γὰρ Z. || 20. τῶν] τὸ U. || 21. ὅδ' αὐτὸ τὸ αἷμα om E, τὸ om Z. || 22. πρόσθεν Y. || 23. τῆτο om Z. ||
διὰ τὸ] διὰ τὸ τὸ EP. || ὡ Z. || 25. ἔμπροσθεν P. || 26. μόριον EP. || 28. ἀκοῆς] κεφαλῆς Z. || 30. εἰς] ἐπὶ PZ. || 34. οὖν om
SU. || 37. καὶ om Z.

αὕτη ἡ αἰσθησις. ὅμως δὲ δῆλον καὶ ἐπὶ ταύτης· φαίνεται γὰρ ἐσχισμένη. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων φανερωτέ-
 ρως ἐστὶν ἡ αἰσθησις διμερής· ὡτά τε γὰρ δύο καὶ ὄμματα
 καὶ ἡ τῶν μυκτῆρων δύναμις διφυής ἐστίν. ἄλλον οὖν ἂν
 τρόπον κειμένη καὶ διεσπασμένη, καθάπερ ἡ τῆς ἀκοῆς, ἐκ
 ἂν ἐποίει τὸ αὐτῆς ἔργον, ἐδὲ τὸ μῦριον ἐν ᾧ ἐστὶν διὰ γὰρ
 τῆς ἀναπνοῆς ἡ αἰσθησις τοῖς ἔχουσι μυκτῆρας, τῆτο δὲ τὸ
 μῦριον κατὰ μέσον καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθέν ἐστίν. διόπερ εἰς
 μέσον τῶν τριῶν αἰσθητηρίων συνήγαγεν ἡ φύσις τὰς μυ-
 κτῆρας, οἷον ἐπὶ σάβην θείσα μίαν ἐπὶ τὴν τῆς ἀναπνοῆς
 κίνησιν. καλῶς δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔχει ταῦτα τὰ αἰσθητή-
 11 ριά ζῴους πρὸς τὴν ἰδίαν φύσιν ἐκάσῃ. τὰ μὲν γὰρ τετρά-
 ποδα ἀπρητημένα ἔχει τὰ ὦτα καὶ ἄνωθεν τῶν ὀμμάτων,
 ὡς δοῦναι ἂν. ἐκ ἔχει δέ, ἀλλὰ φαίνεται διὰ τὸ μὴ ὀρθὰ
 εἶναι τὰ ζῶα ἀλλὰ κύπτειν. ἔτω δὲ τὸ πλεῖστον κινημένων
 χρήσιμα μετεωρότερα τέ ὄντα καὶ κινέμενα· δέχεται γὰρ
 12 σρεφόμενα πάντοθεν τὰς ψόφους μᾶλλον. οἱ δ' ὀρνιθες τὰς
 πόρυς μόνον ἔχουσι διὰ τὴν τῷ δέρματος σκληρότητα, καὶ
 τὸ ἔχειν μὴ τρίχας ἀλλὰ πτερωτά εἶναι· ἐκ ἔν ἔχει τοί-
 αὐτὴν ὕλην ἐξ ἧς ἂν ἐπλασε τὰ ὦτα. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν
 τετραπόδων τὰ ὠτόκα καὶ φολιδωτά· ὁ γὰρ αὐτὸς ἀρμό-
 σει καὶ ἐπ' ἐκείνων λόγος. ἔχει δὲ καὶ ἡ φύσις τῶν ζωοτό-
 κων ἐκ ὧτα ἀλλὰ πόρυς ἀκοῆς, διὰ τὸ πεπηρωμένον εἶναι
 τετράπουον.

13 Καὶ οἱ μὲν ἄνθρωποι καὶ οἱ ὀρνιθες καὶ τὰ ζωοτόκα
 καὶ τὰ ὠτόκα τῶν τετραπόδων φυλακὴν ἔχουσι τῆς ὄψεως,
 τὰ μὲν ζωοτόκα βλέφαρα δύο, οἷς καὶ σκαρδαμύττουσι,
 τῶν δ' ὀρνίθων ἄλλοι τε καὶ οἱ βαρεῖς καὶ τὰ ὠτόκα τῶν
 τετραπόδων τῇ κάτω βλεφαρίδι μύσιν· σκαρδαμύττουσι δ'
 αἱ ὀρνιθες ἐκ τῶν καθῶν ὕμνι. τοῦ μὲν ἔν φυλακὴν ἔχει
 30 αἷτιον τὸ ὕγρα τὰ ὄμματα εἶναι, ἵνα ὁζὺ βλέπωσι τῶτον
 τὸν τρόπον ὑπὸ τῆς φύσεως. σκληρόδερμα γὰρ ὄντα ἀβλα-
 βέστερα μὲν ἂν ἦν ὑπὸ τῶν ἔξωθεν προσπιπτόντων, ἐκ ὅζω-
 πα δέ. τέτα μὲν ἔν ἕνεκα λεπτὸν δέρμα τὸ περὶ τὴν κόρην
 ἐσί, τῆς δὲ σωτηρίας χάριν τὰ βλέφαρα· καὶ διὰ τοῦτο
 35 σκαρδαμύσσει τε πάντα καὶ μάλισ' ἄνθρωπος, πάντα μὲν
 ὅπως τὰ προσπίπτοντα τοῖς βλεφαροῖς κωλύσι (καὶ τῆτο

ἐκ ἐκ προαιρέσεως, ἀλλ' ἡ φύσις ἐποίησε), πλείσταις δ'
 ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ λεπτοδερμότατος εἶναι. ἡ δὲ βλεφαρίς
 ἐστὶ δέρματι περιελημμένη· διὸ καὶ ὁ συμφύεται ὥστε βλε-
 φαρίς ὥστε ἀκροποσθία, ὅτι ἄνευ σαρκὸς δέρματ' ἐστίν. τῶν
 δ' ὀρνίθων ὅσοι τῇ κάτω βλεφαρίδι μύσιν, καὶ τὰ ὠτόκα
 τῶν τετραπόδων, διὰ τὴν σκληρότητα τῷ δέρματος τῷ περὶ
 τὴν κεφαλὴν ἔτω μύσιν. οἱ μὲν γὰρ βαρεῖς τῶν πτερωτῶν
 διὰ τὸ μὴ πτητικοὶ εἶναι τὴν τῶν πτερῶν αὐξήσιν εἰς τὴν τῷ
 δέρματος παχύτητα τετραμμένην ἔχουσιν. διὸ καὶ ἔτοι μὲν
 τῷ κάτω βλεφάρῳ μύσιν, περισσότερ' δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα
 ἀμφοῖν. τὰ δὲ τετράποδα τῶν ὠτοκόων φολιδωτά ἐστίν·
 ταῦτα δὲ σκληρότερα πάντα τριχός, ὥστε καὶ τὰ δέρματα
 τῷ δέρματος. τὸ μὲν ἔν περὶ τὴν κεφαλὴν σκληρόν ἐστιν αὐ-
 τοῖς, διόπερ ἐκ ἔχει βλέφαρον ἐκείθεν, τὸ δὲ κάτωθεν σαρ-
 15 κῶδες, ὡς ἔχειν τὸ βλέφαρον λεπτότητα καὶ τάσιν. σκαρ-
 δαμύττουσι δ' οἱ βαρεῖς ὀρνιθες τέτω μὲν οὐ, τῷ δ' ὕμνι,
 διὰ τὸ βραδείαν εἶναι τὴν τέτω κίνησιν, δεῖν δὲ ταχεῖαν γί-
 νεσθαι· ὁ δ' ὕμνι τοῖτον. ἐκ δὲ τῷ καθῶ τοῦ παρὰ τοὺς
 μυκτῆρας σκαρδαμύττουσιν, ὅτι βέλτιον ἀπ' ἀρχῆς μιᾶς
 20 τὴν φύσιν εἶναι αὐτῶν, ἔτοι δ' ἔχουσιν ἀρχὴν τὴν πρὸς τὸν
 μυκτῆρα πρόσφυσιν· καὶ τὸ πρόσθιον ἀρχὴ τοῦ πλαγίου
 μᾶλλον. τὰ δὲ τετράποδα καὶ ὠτόκα ὁ σκαρδαμύττει
 ὁμοίως, ὅτι ἐδ' ὕγραν αὐτοῖς ἀναγκαῖον ἔχειν καὶ ἀκριβῆ
 τὴν ἔψιν ἐπιγείους ἔσιν. τοῖς δ' ὀρνισιν ἀναγκαῖον· πόρρωθεν
 γὰρ ἡ χρῆσις τῆς ὄψεως· διὸ καὶ τὰ γαμψώνυχια μὲν
 ὅζωπα (ἄνωθεν γὰρ αὐτοῖς ἡ θεωρία τῆς τροφῆς, διὸ καὶ
 ἀναπέτονται ταῦτα μάλισα τῶν ὀρνέων εἰς ὕψος), τὰ δὲ
 ἐπίγεια καὶ μὴ πτητικά, οἷον ἀλεκτρυόνες καὶ τὰ τοιαῦτα,
 ἐκ ὅζωπα· οὐδὲν γὰρ αὐτὰ κατεπείγει πρὸς τὸν βίον. οἱ
 δ' ἰχθύες καὶ τὰ ἔτομα καὶ τὰ σκληρόδερμα διαφέροντα
 μὲν ἔχουσι τὰ ὄμματα, βλέφαρον δ' ἐδὲν αὐτῶν ἔχει. τὰ
 μὲν γὰρ σκληρόδερμα ὅλως ἐκ ἔχει· ἡ δὲ τῷ βλεφάρου
 χρήσις ταχεῖαν καὶ δερματικὴν ἔχει τὴν ἐργασίαν· ἀλλ'
 ἀντὶ ταύτης τῆς φυλακῆς πάντα σκληρόφθαλμά ἐστιν, οἷον
 35 βλέποντα διὰ τῷ βλεφάρου προσπεφυκότος. ἐπεὶ δ' ἀναγ-
 καῖον διὰ τὴν σκληρότητα ἀμβλύτερον βλέπειν, κινημένους
 ἐποίησεν ἡ φύσις τὰς ὀφθαλμοὺς τοῖς ἐντόμοις, καὶ μᾶλλον

3. αἰρεσις P. || 4. ἐν om Z. || ἂν om SZ. || 6. αἶ] γὰρ Z. || ἐαυτῆς PZ. || 9. τὰς μυκτῆρας ἡ φύσις Z. || 10. σαβήνι Z. ||
 τὴν om PZ. || 15. τῶν πλείων Z. || κινημένοις P. || 18. μόνος Z. || 19. τὸ om EPSUYZ. || 25. ὠτόκα καὶ τὰ ζωοτόκα Z. ||
 28. τῶν δ' — 30. οἱ] οἱ δὲ Z. || 31. τὰ om P. || τῶτον — 32. φύσεως om Z. || 34. τέτω] τῷ EPZ. || ἔν] ἐν εἰ EPZ, om U. ||
 37. κωλύσι Y.

1. πολλάκις EPSUY. || δ'] ἡ Z. || 2. λεπτοδέρματος Z, δερμότατος S. || φλεβαρίς E. || 7. γὰρ om Z. || καρεῖς S. || 11. δὲ
 om Z. || 14. δὲ τὰ Z. || 15. ἔχει Z. || λεπτότητα καὶ τάσιν om Z. || 16. οὐ] ἐν E. || 17. δεῖ Z. || 18. περὶ Z. || 23. ἀναγ-
 καῖον E. || 25. μὲν] μόνον Z. || 27. ἀναπετόνται SU, ἀνω πετώνται Z. || ὀρνίθων Z. || 29. αὐτὰ post βίον U, om Z. || 33. παχεῖαν
 Z. || τὴν om SU. || 37. τοῖς] τοῖς δ' Z.

ἔτι τοῖς σκληροδέρμοις, ὥσπερ ἓνα τῶν τετραπόδων τὰ ὤ-
τα, ὅπως ὀξύτερον βλέπῃ γρέφοντα πρὸς τὸ φῶς καὶ δε-
χόμενα τὴν αὐγὴν. οἱ δ' ἰχθύες ὑγρόφθαλμοι μὲν εἰσιν.
ἀναγκαῖα γὰρ τοῖς πολλῇ ποικιμένοις κίνησιν ἢ τῆς ὕψεως
ἐκ πολλοῦ χρῆσις. τοῖς μὲν οὖν πεζοῖς ὁ ἀὴρ εὐδίοπτος· 5
ἐκεῖνοι δ' ἐπεὶ τὸ ὕδωρ πρὸς μὲν τὸ ὀξύ βλέπειν ἐναντίον,
ἐκ ἔχει δὲ πολλὰ τὰ προσκρέσματα πρὸς τὴν ὄψιν ὥσπερ
ὁ ἀὴρ, διὰ μὲν τῶν ἐκ ἔχει βλέφαρον (ὅθεν γὰρ ἡ φύσις
ποιεῖ μάτην), πρὸς δὲ τὴν παχύτητα τῶ ὕδατος ὑγρόφθαλ-
μοὶ εἰσιν.

14 Βλεφαρίδας δ' ἐπὶ τῶν βλεφάρων ἔχουσιν ὅσα τρίχας
ἔχουσιν, ὅρθες δὲ καὶ τῶν φοιλιωτῶν ὅθεν· ἢ γὰρ ἔχουσι
τρίχας. περὶ γὰρ τῶ στρεβῶ τῷ Λιβυκῷ τὴν αἰτίαν ὕστερόν
ἐρεῖμεν· τὸ γὰρ ἔχει βλεφαρίδας τὸ ζῶον. καὶ τῶν ἐχόν-
των τρίχας ἐπ' ἀμφοτέρω οἱ ἄνθρωποι μόνον ἔχουσιν. τὰ 15
γὰρ τετράποδα τῶν ζῴων ἐν τοῖς ὑπίοις ἐκ ἔχει τρίχας,
ἀλλ' ἐν τοῖς πρηνέσι μᾶλλον· οἱ δ' ἄνθρωποι τέναντίον ἐν
τοῖς ὑπίοις μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς πρηνέσιν. σκέπης γὰρ χάριν
αἱ τρίχες ὑπάρχουσι τοῖς ἔχουσιν· τοῖς μὲν ἔν τετράποσι τὰ
πρηνῇ δεῖται μᾶλλον τῆς σκέπης, τὰ δὲ πρόσθια τιμωτέ- 20
ρα μὲν, ἀλλὰ λεάζει διὰ τὴν κάμψιν· τοῖς δ' ἰσχυροῖς
ἐπεὶ ἐξ ἴσου διὰ τὴν ὀρθότητα τὰ πρόσθια τοῖς ὀπίσθιοις, τοῖς
τιμωτέροις ὑπέγραψεν ἡ φύσις τὴν βοήθειαν· αἱ γὰρ ἐκ
τῶν ἐνδεχομένων αἰτία τῶ βελτιονός ἐστιν. καὶ διὰ τῆς τῶν
τετραπόδων ὅθεν ἔτε βλεφαρίδα ἔχει τὴν κάτωθεν, ἀλλ' 25
ὑπὸ τῆς τῶ βλεφαρον ἐνίοις παράφύονται μανὰι τρίχες,
ἐπ' ἐν ταῖς μασχάλαις ἐπ' ἐπὶ τῆς ἡθῆς, ὥσπερ τοῖς ἀν-
θρώποις· ἀλλ' ἀντὶ τούτων τὰ μὲν καθ' ὅλον τὸ σῶμα πρην-
ες δεδάσονται ταῖς θριξίν, οἷον τὸ τῶν κυνῶν γένος, τὰ δὲ
λοφιδῶν ἔχει, καθάπερ ἵπποι καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζῴων, 30
τὰ δὲ χαίτην, ὥσπερ ὁ ἄρην λέων. ἔτι δ' ὅσα κέρκεις ἔχει,
μῆκος ἔχουσας, καὶ ταύτας ἐπικεκόσμηκεν ἡ φύσις θριξίν,
τοῖς μὲν μικρὸν ἔχουσι τὸν σῶλον μακραις, ὥσπερ τοῖς ἵπ-
ποις, τοῖς δὲ μακρὸν βραχεύαις, καὶ κατὰ τὴν τῶ ἄλλου
σώματος φύσιν· παντὰ γὰρ ἀποδίδωσι λαβῆσα ἐτέρω- 35
θεν πρὸς ἄλλο μόριον. ὅσοις δὲ τὸ σῶμα δασύ λίαν πε-

ποίηκε, τέτοις ἐνδεῶς ἔχει τὰ περὶ τὴν κέρκιν, οἷον ἐπὶ τῶν
ἄρκτων συμβέβηκεν. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀνθρωπός ἐστι τῶν
ζῴων δασύτατον, ἐξ ἀνάγκης μὲν διὰ τὴν ὑγρότητα τοῦ
ἐγκεφάλου καὶ διὰ τὰς ῥαφάς (ὅπερ γὰρ ὑγρὸν καὶ θερμὸν
πλείστον, ἐνταῦθ' ἀναγκαῖον πλείστην εἶναι τὴν ἐκφυσιν),
ἐνεκεν δὲ βοηθείας, ὅπως σκεπάζωσι φυλάττουσαι τὰς ὑ-
περβολὰς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀλέας. πλείστος δ' ὢν καὶ
ὑγρότατος ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐγκεφάλος πλείστης καὶ τῆς
φυλακῆς δεῖται· τὸ γὰρ ὑγρότατον καὶ ζεῖ καὶ ψύχεται
10 μάλιστα, τὸ δ' ἐναντίως ἔχον ἀπαθεστέρον ἐστίν. ἀλλὰ περὶ
μὲν τούτων παρεκβῆναι συμβέβηκεν ἐχομένοις τῆς περὶ τὰς
βλεφαρίδας αἰτίας, διὰ τὴν συγγένειαν αὐτῶν, ὥστε περὶ
τῶν λοιπῶν ἐν τοῖς οἰκείοις καιροῖς ἀποδοτέον τὴν μνείαν.

Αἱ δ' ὀφρύες καὶ αἱ βλεφαρίδες ἀμφοτέρω βοηθεῖαι 15
χάριν εἰσὶν, αἱ μὲν ὀφρύες τῶν καταβαινόντων ὑγρῶν, ὅπως
ἀποσέγωσιν οἷον ἀπογείσσωμα τῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὑγρῶν,
αἱ δὲ βλεφαρίδες τῶν πρὸς τὰ ὄμματα προσπιπτόντων ἐνε-
κεν, οἷον τὰ χαρὰ κώματα ποῖσσι τινες πρὸ τῶν ἐργμάτων.
εἰσὶ δ' αἱ μὲν ὀφρύες ἐπὶ συνθέσει ὁσῶν, διὸ καὶ δασύνον-
ται πολλοῖς ἀπογηράσκουσιν ἕως ὥστε δεῖσθαι κυρῆς, αἱ δὲ
βλεφαρίδες ἐπὶ πέρατι φλεβίων· ἡ γὰρ τὸ δέρμα περαίνει,
καὶ τὰ φλέβια πέρας ἔχει τῶ μήκους. ὥστ' ἀναγκαῖον διὰ
τὴν ἀπίσταν ἰκμάδα σωματικὴν ὅσαν, ἀν μὴ τι τῆς φύ-
σεως ἔργον ἐμποδίσῃ πρὸς ἄλλην χρῆσιν, καὶ διὰ τὴν τοι-
αύτην αἰτίαν ἐξ ἀνάγκης ἐν τοῖς τόποις τούτοις γίνεσθαι
τρίχας.

Τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ζῴοις τοῖς τετράποσι καὶ ζωτό- 16
κοις ἢ πόρρω τρόπον τινὰ διέσκηκεν ἀλλήλων τὸ τῆς ὀσφρή-
σεως αἰσθητήριον, ἀλλ' ὅσα μὲν ἔχει προμήκεις εἰς στενὸν
ἀπηγμένας τὰς σιαγόνας, ἐν τῷ καλουμένῳ ῥύγχει καὶ
τὸ τῶν μυκτῆρων ἐνυπάρχει μόριον κατὰ τὸν ἐνδεχόμενον
τρόπον, τοῖς δ' ἄλλοις μᾶλλον διηρθρωμένον ἐστὶ πρὸς τὰς
σιαγόνας. ὁ δ' ἐλέφας ἰδιαιτάτος ἔχει τῆς τῶ μόριον τῶν
ἄλλων ζῴων· τό τε γὰρ μέγεθος καὶ τὴν δύναμιν ἔχει
περιττήν. μυκτῆρ γὰρ ἐστὶν ὃ τὴν τροφὴν προσάγεται, κα-
θάπερ χειρὶ χρώμενος, πρὸς τὰ στόμα, τὴν τε ξηρὰν καὶ

3. μὲν om SU. || 6. ἐπὶ E. || 13. γὰρ] δὲ Z. || τῶ om SUZ. || στρουβῶ om Z. || 14. βλεφαρίδας Z. || 17. δ' om Z. ||
μᾶλλον ἐν τοῖς ὑπίοις Z. || 19. τοῖς] ἐν τοῖς Z. || 20. μᾶλλον δεῖται P. || 21. ἀλλ' ἀλεάζει PU, incerto Z. || 26. μανὰι] μὲν αἱ E
PSUX. || 27. ἐπὶ om E. || 28. τὸ EPSUYZ. || ὅλα Y. || 29. δεδάσονται S. || 30. λοφιδῶν U. || 32. ταῦτα PZ. || 33. ὥσπερ γὰρ
τοῖς E.

1. περὶ] πρὸς SU. || τὴν ἄρκτον P. || 2. ἐστὶν ἄνθρωπος SU. || 3. μὲν] μὲν γὰρ P, δὲ SU. || 4. διὰ om SU. || 5. εἶναι] πλείστην
P. || 6. φυλάττουσι P. || 7. καὶ ὑγρότατος post 8. ἐγκεφάλος SU. || 12. φλεβαρίδας U. || 13. μνείαν] μνείαν αὐτῶν PZ. || 14 et 17
et 21. φλεβαρίδες U. || 16. ἀπογείσσωμα Y. || 17. πρὸς τὰ ὄμματα om SU. || 18. ἐρυμάτων editi. || 24. καὶ om P. || 30. ἀφηγ-
μέας Z. || 32. δ' om Y. || 33. ἰδιαιτάτος EPSY et pr U.

τὴν ὑγρὰν, καὶ τὰ δένδρα περιελίττων ἀνασπᾶ, καὶ χρῆ-
 ται καθάπερ ἂν εἰ χειρὶ. τὴν γὰρ φύσιν ἐλῶδες ἅμα τὸ
 ζῶον ἐστὶ καὶ πεζόν, ὥστ' ἐπεὶ τὴν τροφήν ἐξ ὑγροῦ συν-
 ἔβαινεν ἔχειν, ἀναπνεῖν δ' ἀναγκαῖον πεζόν ὃν καὶ ἐναι-
 μον, καὶ μὴ ταχέϊαν ποιεῖσθαι τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ ὑ-
 γροῦ πρὸς τὸ ξηρόν, καθάπερ ἓνα τῶν ζωοτόκων καὶ
 ἐναίμων καὶ ἀναπνεόντων, τὸ γὰρ μέγεθος ὃν ὑπερβάλλον,
 ἀναγκαῖον ὁμοίως ἦν χρῆσθαι τῷ ὑγρῷ ὥσπερ καὶ τῇ γῇ.
 αἱ οὖν τοῖς κολυμβηταῖς ἔνιοι πρὸς τὴν ἀναπνοὴν ὄργανα
 πορίζονται, ἵνα πολὺν χρόνον ἐν τῇ θαλάττῃ μένοντες ἔλ-
 κωσὶν ἔξωθεν τῷ ὑγρῷ διὰ τῷ ὀργάνου τὸν ἀέρα, τοῖσιν ἡ
 φύσις τὸ τῷ μυκτῆρος μέγεθος ἐποίησε τοῖς ἐλέφασιν. διό-
 περ ἀναπνέουσιν ἄραυτες ἄνω διὰ τῷ ὕδατος τὸν μυκτῆρα,
 ἂν ποτε ποιοῦνται δι' ὑγρῷ τὴν πορείαν καθάπερ γὰρ εἶπο-
 μεν, μυκτῆρ ἐστὶν ἡ προβοσκὶς τοῖς ἐλέφασιν. ἐπεὶ δ' ἀ-
 δύνατον ἦν εἶναι τὸν μυκτῆρα τοιοῦτον μὴ μαλακὸν ὄντα
 μηδὲ κάμπτεσθαι δυνάμενον (ἐνεπόδιζε γὰρ ἂν τῷ μήκει
 πρὸς τὸ λαβεῖν τὴν θύραθεν τροφήν, καθάπερ φασὶ τὰ
 κέρατα τοῖς ὀπίσθονόμοις βυσίν· καὶ γὰρ ἐκεῖνος νέμεσθαι
 φασιν ὑποχωρῶντας πάλιν πύγῃ) ὑπάρξαντος ἔν τοιούτῳ
 τῷ μυκτῆρος, ἡ φύσις παρακαταχρήται, καθάπερ εἶωθεν,
 ἐπὶ πλείονα τοῖς αὐτοῖς μορίοις, ἀντὶ τῆς τῶν προσθίων
 ποδῶν χρείας. τέτρες γὰρ τὰ πολυδάκτυλα τῶν τετραπό-
 δων ἀντὶ χειρῶν ἔχουσιν, ἀλλ' ἢ μόνον ἐνεχ' ὑποστάσεως τῷ
 βάρους· οἱ δ' ἐλέφαντες τῶν πολυδακτύλων εἰσὶ, καὶ ἔτε
 διχαλὰς ἔχουσιν ἔτε μώνυχας τὸς πόδας· ἐπεὶ δὲ τὸ μέ-
 γεθος πολὺ καὶ τὸ βάρος τὸ τῷ σώματι, διὰ τῆς μόνον
 ἐρσιμότητος εἶναι χάριν, καὶ διὰ τὴν βραδυτῆτα καὶ τὴν
 ἀφυῖαν τῆς κάμψεως οὐ χρήσιμον πρὸς ἄλλο οὐδέν. διὰ
 μὲν ἔν τὴν ἀναπνοὴν ἔχει μυκτῆρα, καθάπερ καὶ τῶν ἄλ-
 λων ἕκαστον τῶν ἐχόντων πλεύμονα ζῶον, διὰ δὲ τὴν ἐν
 τῷ ὑγρῷ διατριβὴν καὶ τὴν βραδυτῆτα τῆς ἐκείθεν μετα-
 βολῆς δυνάμενον ἐλίττεσθαι καὶ μακρόν· ἀφρημένης δὲ
 τῆς τῶν ποδῶν χρήσεως, καὶ ἡ φύσις, ὥσπερ εἶπομεν, κα-
 ταχρήται καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν ποδῶν γινομένην ἂν βοή-
 θειαν τέτῳ τῷ μορίῳ. οἱ δ' ὀρνίθες καὶ οἱ ὄφεις καὶ ὅσα

ἄλλ' ἐναίμα καὶ ὥστοκα τῶν τετραπόδων, τὰς μὲν πόρους
 ἔχουσι τῶν μυκτῆρων πρὸ τῷ στόματι, ὥς εἰπεῖν μυ-
 κτῆρας, εἰ μὴ διὰ τὸ ἔργον, ἔκ ἔχουσι φανερώς διηρθρω-
 μένους· ἀλλ' ἡ γὰρ ὄρνις ὥς εἰπεῖν ἔχειν ῥίνας.
 τὸ δὲ συμβέβηκεν, ὅτι ἀντὶ σιαγόνων ἔχει τὸ καλέμε-
 νον ῥύγχος. αἰτία δὲ τέτων ἡ φύσις ἡ τῶν ὀρνίθων συνε-
 ζηκυῖα τῆτον τὸν τρόπον. δίπνυ γὰρ ἐστὶ καὶ πτερυγώτῳ,
 ὥς ἀνάγκη μικρὸν τὸ βάρος ἔχειν τὸ τῷ αὐχένος καὶ τὸ
 τῆς κεφαλῆς, ὥσπερ καὶ τὸ σῆθος σενόν· ὅπως μὲν ἔν ἡ
 χρήσιμον πρὸς τε τὴν ἀλκὴν καὶ διὰ τὴν τροφήν, ὡς ὥδες
 ἔχουσι τὸ ῥύγχος, σενόν δὲ διὰ τὴν μικρότητα τῆς κεφα-
 λῆς. ἐν δὲ τῷ ῥύγχει τὰς πόρους ἔχουσι τῆς ὀσφρήσεως,
 μυκτῆρας δ' ἔχειν ἀδύνατον. περὶ δὲ τῶν ἄλλων ζῶων τῶν
 μὴ ἀναπνεόντων εἴρηται πρότερον δι' ἡν αἰτίαν οὐκ ἔχουσι
 μυκτῆρας, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ τῶν βραγχίων, τὰ δὲ διὰ
 τῷ αὐλῷ, τὰ δ' ἔντομα διὰ τοῦ ὑποζώματος αἰσθάνονται
 τῶν ὀσμών, καὶ πάντα τῷ συμφύτῳ πνεύματι τῷ σώμα-
 τος ὥσπερ κινεῖται· τοῦτο δ' ὑπάρχει φύσει πᾶσι καὶ οὐ
 θύραθεν ἐπέσταντόν ἐστιν.

ὑπὸ δὲ τὰς μυκτῆρας ἡ τῶν χειλῶν ἐστὶ φύσις τοῖς
 ἔχουσι τῶν ἐναίμων ὀδόντας. τοῖς γὰρ ὀρνίσι, καθάπερ εἶ-
 πομεν, διὰ τὴν τροφήν καὶ τὴν ἀλκὴν τὸ ῥύγχος ὡς ὥδες
 ἐστὶν· συνήκται γὰρ εἰς ἓν αὐτ' ὀδόντων καὶ χειλῶν, ὥσπερ
 ἂν εἴ τις ἀφελὼν ἀνθρώπου τὰ χεῖλη καὶ συμφύσας τὰς
 ἄνωθεν ὀδόντας χωρὶς καὶ τοὺς κάτωθεν προαγάγοι μήκος
 ποιήσας ἀμφοτέρωθεν εἰς σενόν· εἴη γὰρ ἂν τῆτο ἡδὴ ῥύγ-
 χος ὀρνιθῶδες. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ζῴοις πρὸς σωτηρίαν
 τῶν ὀδόντων ἡ τῶν χειλῶν φύσις ἐστὶ καὶ πρὸς φυλακὴν,
 διόπερ ὡς ἐκείνων μετέχουσι τῷ ἀκριβῶς καὶ καλῶς ἡ τε-
 ραντίον, ἔτω καὶ τῷ διηρθῶσθαι τῆτο τὸ μόριον ἔχουσιν· οἱ
 δ' ἄνθρωποι μαλακὰ καὶ σαρκώδη καὶ δυνάμενα χωρίζε-
 σθαι, φυλακῆς τε ἕνεκα τῶν ὀδόντων ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα
 καὶ μᾶλλον ἔτι διὰ τὸ εὖ· πρὸς γὰρ τὸ χρῆσθαι τῷ λό-
 γῳ καὶ ταῦτα. ὥσπερ γὰρ τὴν γλώτταν ἔχ ὁμοίαν τοῖς
 ἄλλοις ἐποίησεν ἡ φύσις, πρὸς ἐργασίας δύο καταχρησά-
 μένη, καθάπερ εἶπομεν ποιεῖν αὐτὴν ἐπὶ πολλῶν, τὴν μὲν

1. τὴν om Z. || δένδρῃ Z. || 2. τὴν τε γὰρ U. || 3. ἐπειδὴ Z. || 4. ἀναπνεῖ E et pr Y. || δ' om P. || ἐναίμων] ἐναίμοι δν E
 P. || 6. εἰς PZ. || 8. γῇ] γῇ ᾧ P. || 10. θαλάσση P. || 14. γὰρ om Z. || 17. ἐνεπόδιζε S. || 18. τῷ λαμβανέειν P. || 20. ἀναχρῶ-
 ρήτας P. || ἔν τῷ τοιούτῳ SZ et pr U. || 21. καταχρήται Z. || 22. αὐτοῖς] τοῖς U. || 28. βαρυτῆτα Z. || 30. ἔν ἀντὶ ἔχει P. ||
 31. πνεύμονι PSU. || 35. ἂν om PYZ. || 36. οἱ δ'] καὶ οἱ Z.
 [1. ζῴοι καὶ EPSUY. || 3. εἰ om Z. || 4. ἔχει S. || 9. μὲν om SUYZ. || χρήσιμον ἡ SU. || 10. διὰ τὴν] τὴν διὰ SU. || 11.
 μικρότητα P. || 15. τὸ SU. || βραγχίωνων, omisso τὰ, S. || 17. σώματος Z. || 18. ὥπερ SU. || ἢ om Z. || 20. ἡ] ὑπὸ S. ||
 21. εἶπον P. || 25. χωρὶς] καὶ χωρὶς P. || προαγάγοι Z. || 26. εἰς om SU. || 29. καὶ] ἡ SU. || 33. τὸ χρ.] τῷ χρ. ESIZ. ||
 35. καταχρησάμενοι S.

γλῶτταν τῶν τε χυμῶν ἔνεκεν καὶ τῷ λόγῳ, τὰ δὲ χεῖλη
 τέτε τε ἔνεκεν καὶ τῆς τῶν ὁδόντων φυλακῆς. ὁ μὲν γὰρ
 λόγος ὁ διὰ τῆς φωνῆς ἐκ τῶν γραμμάτων σύγκειται,
 τῆς δὲ γλώττης μὴ τοιαύτης ὄσης μηδὲ τῶν χειλῶν ὕρῳ
 ἐκ αὐτῆς φθέγγεσθαι τὰ πλεῖστα τῶν γραμμάτων· τὰ μὲν
 γὰρ τῆς γλώττης εἰσὶ προσβολαί, τὰ δὲ συμβολαί τῶν
 χειλῶν. ποίας δὲ ταῦτα καὶ πόσας καὶ τίνας ἔχει δια-
 φοράς, δεῖ πυνθάνεσθαι παρὰ τῶν μετρικῶν· ἀνάγκη δ' ἦν
 εὐθὺς ἀκολουθεῖν τέτων τῶν μορίων ἐκάτερον πρὸς τὴν εἰ-
 ρημένην χρῆσιν εὐεργὰ καὶ τοιαύτην ἔχοντα τὴν φύσιν·
 διὸ σάρκινα. μαλακωτάτη δ' ἡ σὰρξ ἡ τῶν ἀνθρώπων ὑ-
 ἤρχεν. τῆτο δὲ διὰ τὸ αἰσθητικώτατον εἶναι τῶν ζώων τὴν
 διὰ τῆς ἀφῆς αἴσθησιν.

17. Ὑπὸ δὲ τὸν ἕρανὸν ἐν τῷ σῶματι ἡ γλῶττα τοῖς ζώοις
 ἐστὶ, τοῖς μὲν πεζοῖς σχεδὸν ὁμοίως πᾶσι, τοῖς δ' ἄλλοις
 ἀνομοίως καὶ αὐτοῖς πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς τὰ πεζὰ τῶν ζώων.
 ὁ μὲν ἔν ἄνθρωπος ἀπολελυμένην τε καὶ μαλακωτάτην ἔχει
 μάλισα τὴν γλῶτταν καὶ πλατεῖαν, ὅπως πρὸς ἀμφοτέρας
 ἢ τὰς ἐργασίας χρήσιμος, πρὸς τε τὴν τῶν χυμῶν αἴσθησιν
 (ὁ γὰρ ἄνθρωπος εὐαισθητότατος τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἡ
 μαλακὴ γλῶττα· ἀπτικωτάτη γάρ, ἡ δὲ γεῦσις ἀφή τίς
 ἐστίν), καὶ πρὸς τὴν τῶν γραμμάτων διάρθρωσιν καὶ πρὸς
 τὸν λόγον ἡ μαλακὴ καὶ πλατεῖα χρήσιμος· συστέλλειν
 γὰρ καὶ προβάλλειν παντοδαπὴν τοιαύτην ὅσα καὶ ἀπολε-
 λυμένη μάλιν· αὐτὸ δύναται. δηλοῖ δ' ὅσοις μὴ λίαν ἀπολέ-
 λυται· ψελλίζονται γὰρ καὶ τραυλίζουσι, τῆτο δ' ἐστὶν ἐν-
 δεῖα τῶν γραμμάτων. ἐν τε τῷ πλατεῖαν εἶναι καὶ τὸ στε-
 νὴν ἐστίν· ἐν γὰρ τῷ μεγάλῳ καὶ τὸ μικρόν, ἐν δὲ τῷ μι-
 κρῷ τὸ μέγα ἐκ ἐστίν. διὸ καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ μάλισα φθεγ-
 γόμενοι γράμματα πλατυγλωττότεροι τῶν ἄλλων εἰσὶν. τὰ
 δ' ἔναιμα καὶ ζωτόκια τῶν τετραπόδων βραχεῖαν τῆς φῶ-
 νῆς ἔχει διάρθρωσιν· σκληράν τε γὰρ καὶ ἐκ ἀπολελυμένην
 ἔχουσι καὶ παχεῖαν τὴν γλῶτταν. τῶν δ' ὀρνίθων ἔνιοι πολὺ-
 φωνοὶ, καὶ πλατυτέραν οἱ γαμψώνυχες ἔχουσιν. πολὺφωνοὶ
 δ' οἱ μικρότεροι· καὶ χρῶνται τῇ γλώττῃ καὶ πρὸς ἔρμη-
 νεῖαν ἀλλήλοις πάντες μὲν, ἕτεροι δὲ τῶν ἐτέρων μᾶλλον,

ὥς ἐπ' ἐνίων καὶ μάθησιν εἶναι δοκεῖν παρ' ἀλλήλων· εἰρη-
 ται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις ταῖς περὶ τῶν ζώων.
 τῶν δὲ πεζῶν καὶ ὠτοκόων καὶ ἐναίμων πρὸς μὲν τὴν τῆς
 φωνῆς ἐργασίαν ἄχρηστον τὰ πολλὰ τὴν γλῶτταν ἔχει καὶ
 προσδεδεμένην καὶ σκληράν, πρὸς δὲ τὴν τῶν χυμῶν γεῦ-
 σιν οἱ τ' ὄφεις καὶ οἱ σαῦροι μακράν καὶ δικράν ἔχουσιν,
 οἱ μὲν ὄφεις οὕτω μακράν ὥς ἐκτείνεσθαι ἐκ μικροῦ ἐπὶ
 πολὺ, δικράν δὲ καὶ τὸ ἄκρον λεπτὸν καὶ τριχῶδες διὰ
 τὴν λιχνεῖαν τῆς φύσεως· διπλὴν γὰρ τὴν ἡδονὴν κτᾶται
 τῶν χυμῶν, ὥσπερ διπλὴν ἔχοντα τὴν τῆς γεύσεως αἴσθη-
 σιν. ἔχει δὲ καὶ τὰ μὴ ἔναιμα τῶν ζώων τὸ αἰσθητικὸν τῶν
 χυμῶν μόριον καὶ τὰ ἔναιμα πάντα· καὶ γὰρ ὅσα μὴ δο-
 κεῖ τοῖς πολλοῖς ἔχειν, οἷον ἐνίοι τῶν ἰχθύων, καὶ ἔτι τρό-
 πον τινα γλίσχρον ἔχουσι, καὶ σχεδὸν παραπλησίως τοῖς
 ποταμίοις κροκοδείλοις. οὐ φαίνονται δ' οἱ πλεῖστοι αὐτῶν
 ἔχειν διὰ τιν' αἰτίαν εὐλόγον· ἀκανθώδης τε γὰρ ἐστὶν ὁ τό-
 πος τῷ σῶματι πᾶσι τοῖς τοιούτοις, καὶ διὰ τὸ μικρὸν χρό-
 νον εἶναι τὴν αἴσθησιν τοῖς ἐνύδροις τῶν χυμῶν, ὥσπερ καὶ
 ἡ χρῆσις αὐτῆς βραχεῖα, ἔτω βραχεῖαν ἔχουσιν αὐτῆς καὶ
 τὴν διάρθρωσιν. ταχέια δ' ἡ δίοδος εἰς τὴν κοιλίαν διὰ τὸ
 μὴ οἶόντ' εἶναι διατρίβειν ἐκχυμίζοντας· παρεμπίπτει γὰρ
 αὐτῷ τὸ ὕδωρ. ὥς ἐὰν μή τις τὸ σῶμα ἐπικλίνη, μὴ φαίνε-
 σθαι ἀφεσκήτος τῆτο τὸ μόριον. ἀκανθώδης δ' ἐστὶν οὗτος ὁ
 τόπος· σύγκειται γὰρ ἐκ τῆς συμψεύσεως τῶν βραγχίων,
 ὧν ἡ φύσις ἀκανθώδης ἐστίν. τοῖς δὲ κροκοδείλοις συμβάλ-
 λεται τι πρὸς τὴν τῷ μορίῳ τέτε ἀναπηρίαν καὶ τὸ τὴν σια-
 γόνα τὴν κάτω ἀκίνητον ἔχειν. ἐστὶ μὲν γὰρ ἡ γλῶττα τῇ
 κάτω συμφυῆς, οἱ δ' ἔχουσιν ὥσπερ ἀνάπαλιν τὴν ἄνω κά-
 τω· τοῖς γὰρ ἄλλοις ἡ ἄνω ἀκίνητος. πρὸς μὲν ἔν τῇ ἄνω
 ἐκ ἔχουσι τὴν γλῶτταν, ὅτι ἐναντίως αὐτοῖς ἔχει πρὸς τὴν τῆς
 τροφῆς εἰσόδον, πρὸς δὲ τῇ κάτω, ὅτι ὥσπερ μετακείμενη
 ἡ ἄνω ἐστίν. ἔτι δὲ καὶ συμβέβηκεν αὐτῷ πεζῷ ὄντι ζῆν
 ἰχθύων βίον, ὥς καὶ διὰ τῆτο ἀναγκαῖον ἀδιάρθρωτον αὐ-
 τὸν ἔχειν τῆτο τὸ μόριον. τὸν δ' ἕρανὸν σαρκώδη πολλοὶ καὶ
 τῶν ἰχθύων ἔχουσι, καὶ τῶν ποταμίων ἔνιοι σφόδρα σαρ-
 κώδη καὶ μαλακόν, οἷον οἱ καλέμενοι κυπρίνοι, ὥς δοκεῖν

1. ἔνεκα *SU*. || τῷ *om U*. || 6. προσβολαί *PF* et corr *U*. || σύμβολα *Z*. || 9. τέτων || καὶ τέτων *Z*. || 11. σὰρξ τῶν ἀνθρώπων
 ἢ ὑπῆρχε *Z*. || 12. αἰσθητικωτάτην *Z*. || 19. ἐνεργείας *Z*. || τὴν *om S*. || 21. ἀπτικωτάτων *SU*. || 24. προβάλλειν *EPY*. || παντο-
 दाπῇ *SUY*, παντοδαπῶς *Z*. || 27. τὸ || τῷ *EPZ* et corr *Y*. || 28. ἐστὶν *om P* et corr *YZ*. || 29. ἐρεσι *Z*. || 33. γλῶσσαν *Y*. || 34.
 γαμψώνυχες *PZ*.

1. μαθήμασιν *E*. || δοκεῖ *S*. || 3. ζωοτόκων *Z*. || 5. δεδεμένην et χύλων *Z*. || 6. τ' *om EX*. || 7. οὕτω τέτων *Z*. || 12. τὰ || τὰ
 μὲν *Y*. || πάντων γὰρ *Z*. || 14. σχεδὸν τὰ παρ. *E*. || 19. χρ. αὐτοῖς *SU*. || 21. οἷον *om Z*. || διατρίβειν ἐκχυμίζοντας *Z*. || 22. ἐὰν αὐτῷ
SU. || ἐπικλίνει *Y*. || φαίνεται *Z*. || 23. ὁ τόπος ἔτος *Z*. || 24. συγκάμψεως *Z*. || 26. ἀπειρίαν *P*. || 28. οἱ δ' || εἰα *E*, εὐδ-*Z*. || τῇ
P. || 29. τῇ || τὴν *SU*. || 31. τὴν *Z*. || ὅτι *om S*. || μετακείμενη *Z*. || 32. ἡ *om S*. || 35. ἐνίοις *P*. || 36. κυπρίνοι *S*.

τοῖς μὴ σκοπεῦσιν ἀκριβῶς γλῶτταν ἔχειν ταύτην. οἱ δ' ἰχθύες διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἔχουσι μὲν ἔσχατὴν δ' ἔχουσι τὴν διάρθρωσιν τῆς γλώττης. ἐπεὶ δὲ τῆς τροφῆς χάριν τῆς ἐν τοῖς χυμοῖς ἐστὶν ἡ αἴσθησις, τὸ μὲν γλωττοειδὲς ἔχει μόριον, οὐ πάντῃ δ' ὁμοίως ἀλλὰ τῷ ἄκρῳ μάλιστα. διὰ τὸτο τοῖς ἰχθύσι τὴν ἀφώρισαι μόνον. ἐπιθυμίαν δ' ἔχει τροφῆς τὰ ζῶα πάντα ὡς ἔχοντα αἰσθῆσιν τῆς ἡδονῆς τῆς γινομένης ἐκ τῆς τροφῆς· ἡ γὰρ ἐπιθυμία τῇ ἡδονῇ ἐστίν. ἀλλὰ τὸ μόριον ἔχει ὁμοίον τῷτο πᾶσιν, ὥς τὴν αἰσθῆσιν ποιεῖται τῆς τροφῆς, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀπολελυμένοι τοῖς δὲ 10 προσπεφυκός, ὅσοις μὲν ἔργον ὑπάρχει φωνῆς, καὶ τοῖς μὲν σκληρὸν τοῖς δὲ μαλακὸν ἢ σαρκῶδες. διὸ καὶ τοῖς μαλακοσφράκοις, οἷον κάραβοις καὶ τοῖς τοιούτοις, ἐντὸς ὑπάρχει τι τῆς σφάματος τοιῦτον, καὶ τοῖς μαλακίοις, οἷον σήπαις καὶ πολύποσιν. τῶν δ' ἐντόμων ζῶων ἓνα μὲν ἐντὸς 15 ἔχει τὸ τοῖτον μόριον, οἷον τὸ τῶν μυρμηκῶν γένος, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ὀστροκοδέρμων πολλά· τὰ δ' ἐκτός, οἷον κέντρον, σπομφὸν δὲ τὴν φύσιν καὶ κοῖλον, ὡς ἂν τῷ τε καὶ γεύσθαι καὶ τὴν τροφήν ἀνασπᾶν. δῆλον δὲ τῷτο ἐπὶ τε μυῶν καὶ μελιττῶν καὶ πάντων τῶν τοιούτων, ἐπὶ δ' ἐπὶ 20 ἐνίων τῶν ὀστροκοδέρμων· ταῖς γὰρ πορφύραις τοσαύτην ἔχει δύναμιν τῷτο τὸ μόριον ὥστε καὶ τῶν κογχυλίων διατρύπτωσι τὸ ὀστροκον, οἷον τῶν σφρόμβων οἷς δελεάζουσιν αὐτάς. ἐπὶ δ' αἱ τε οἰστροὶ καὶ οἱ μύωπες οἱ μὲν τὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ζῶων δέρματα διαιρῶσιν. ἐν μὲν ἔν τῷ 25 τοῖς τοῖς ζώοις ἡ γλῶττα τοιαύτη τὴν φύσιν ἐστίν, ὡς περ ἀντισφρόφως ἔχουσα τῷ μυκτῆρι τῷ τῶν ἐλεφάντων· καὶ γὰρ ἐκείνοις πρὸς βοήθειαν ὁ μυκτῆρ, καὶ τέτοις ἡ γλῶττα ἀντὶ κέντρον ἐστίν. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ζῶων ἡ γλῶττα πάντων ἐστὶν οἷαν περ εἵπομεν.

Γ.

Ἐχόμενον δὲ τῶν εἰρημένων ἢ τῶν ὀδόντων ἐστὶ φύσις τοῖς ζώοις, καὶ τὸ σῶμα τὸ περιεχόμενον ὑπὸ τέτων καὶ 35 συνεξηκός ἐκ τέτων. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ἢ τῶν ὀδόντων φύ-

σις κοινὴ μὲν ἐπὶ τὴν τῆς τροφῆς ἐργασίαν ὑπάρχει, χωρὶς δὲ κατὰ γένη τοῖς μὲν ἀλκῆς χάριν, καὶ ταύτης διηρημένης, ἐπὶ τε τὸ ποιεῖν καὶ τὸ μὴ πάσχειν· τὰ μὲν γὰρ ἀμφοῖν ἔνεκεν ἔχει, καὶ τῇ μὴ παθεῖν καὶ τῇ ποιεῖν, οἷον ὅσα σαρκοφάγα τῶν ἀγρίων τὴν φύσιν ἐστίν, τὰ δὲ βοηθείας χάριν, ὡς περ πολλὰ τῶν ἀγρίων καὶ τῶν ἡμέρων. ὁ δ' ἀνθρώπος πρὸς τε τὴν κοινὴν χρῆσιν καλῶς ἔχει πεφυκός, τὸ μὲν προσθίως ὀξεῖς, ἵνα διαιρῶσι, τὸ δὲ γομφίως πλατεῖς, ἵνα λεαίνωσιν. ὀρίζουσιν δ' ἐκατέρως οἱ κυνόδοντες, μέσοι τὴν φύσιν ἀμφοτέρων ὄντες· τό τε γὰρ μέσον ἀμφοτέρων μετέχει τῶν ἁκρῶν, οἷ τε κυνόδοντες τῇ μὲν ὀξεῖς τῇ δὲ πλατεῖς εἰσίν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῶων, ὅσα μὴ πάντας ἔχουσιν ὀξεῖς. μάλιστα δὲ καὶ τέτρες τοιούτους καὶ τοσούτους πρὸς τὴν διάλεκτον· πολλὰ γὰρ πρὸς τὴν γένεσιν τῶν γραμμάτων οἱ πρόσθιοι τῶν ὀδόντων συμβάλλονται. ἓνα δὲ τῶν ζῶων, ὡς περ εἵπομεν, τροφῆς χάριν ἔχει μόνον. ὅσα δὲ καὶ πρὸς βοήθειαν τε καὶ πρὸς ἀλκὴν, τὰ μὲν χαυλιόδοντες ἔχει, καθάπερ ὅς, τὰ δ' ὀξεῖς καὶ ἐπαλλάττοντας, ὅθεν καρχαρόδοντα καλεῖται. ἐπεὶ γὰρ ἐν τοῖς ὀδῶσιν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν, τῷτο δὲ γίνοιτ' ἂν διὰ τὴν ὀξύτητα, οἱ χρήσιμοι πρὸς τὴν ἀλκὴν ἐναλλάξ ἐμπίπτουσιν, ὅπως μὴ ἀμβλύνωνται τριβόμενοι πρὸς ἀλλήλους. ἔθεν δὲ τῶν ζῶων ἐστὶν ἅμα καρχαρόδον καὶ χαυλιόδον, διὰ τὸ μὴδὲν μάτην ποιεῖν τὴν φύσιν μὴδὲ περιέρχον· ἐστὶ δὲ τῶν μὲν διὰ 30 πληγῆς ἢ βοήθειας, τῶν δὲ διὰ δήγματος. διόπερ αἱ θήλειαι τῶν ὤων δάκνουσιν· ἔ γὰρ ἔχουσι χαυλιόδοντας. καθόλου δὲ χρεῶν τι λαβεῖν, ὃ καὶ ἐπὶ τέτων καὶ ἐπὶ πολλῶν τῶν ὕστερον λεχθησομένων ἔσαι χρήσιμον. τῶν τε γὰρ πρὸς ἀλκὴν τε καὶ βοήθειαν ὀργανικῶν μορίων ἕκαστα ἀποδίδωσιν ἢ φύσις τοῖς δυναμένοις χρῆσθαι μόνοις ἢ μᾶλλον, μάλιστα δὲ τῷ μάλιστα, οἷον κέντρον, πληκτρον, κέρατα, χαυλιόδοντας καὶ εἴ τι τοῖτον ἕτερον. ἐπεὶ δὲ τὸ ἄρρεν ἰσχυρότερον καὶ θυμικώτερον, τὰ μὲν μόνον τὰ δὲ μᾶλλον ἔχει τὰ τοιαῦτα τῶν μορίων. ὅσα μὲν γὰρ ἀναγκαῖον καὶ τοῖς θή- 35 λεσιν ἔχειν, οἷον τὰ πρὸς τὴν τροφήν, ἔχουσι μὲν ἥττον δ' ἔχουσιν, ὅσα δὲ πρὸς μὴδὲν τῶν ἀναγκαίων, ἐκ ἔχουσιν. καὶ

1. ταύτη SU, τὴν αὐτὴν PY. || 4. εἰς αἰσθῆσιν Z. || μὲν τὸ EYZ. || ἔχει om Z. || 5. παντὶ Z. || 6. δ' ἐπιθυμίαν Z. || 15. πολύποσιν EZ. || 16. τοῖτο Z. || οἷον om P. || 17. τῶν] τὸ τῶν PZ. || πολλά] τὰ πολλά corr U. || τὰ om Z. || 18. καὶ κοῖλον τὴν φύσιν P. || 20. μυῶν U. || 24. οἷ τε om Z. || 25. καὶ om Z. || 30. ἐστὶν om P. || ἔχουσι Z. addunt EYZ ἔχόμενον δὲ τῶν εἰρημένων ἢ τῶν ὀδόντων ἐπὶ φύσιν τοῖς ζώοις (34). || 34. εἰρημένων] ἐρημάτων pr Y. || 36. ἐν om Z.

1. κοινὴ X. || τῆς om U. || 4. καὶ τῷ ποιεῖν] καὶ τῷ μὴ ποιεῖν EY et re U, om S et pr U. || 5. τὴν. — 6. ἀγρίων om Y. || 9 et 11. κυνόδοντες Y, κυνόδοντος SU et pr P. || 10. φύσιν ἐκατέρων ὄντες S. || 11. τῇ] πῇ utrobique P. || 12. καὶ om U. || 16. ὡς προεῖπαμεν Z. || 17. καὶ post δὲ om UZ. || 18. ἐπαλλάττοντας SU. || 20. γίνοιτ' S. || 21. πρὸς] δὲ πρὸς EPSUY. || 22. προστριβόμενοι P. || 23. καρχαρόδον καὶ χαυλιόδον EZ et pr Y. || 27. ὃ om Z. || 28. ὕστερον EY. || 29. τε om Z. || 34. θήλεσιν] χείλεσιν Z.

διὰ τὸ τοῦ τῶν ἐλαφῶν οἱ μὲν ἄρρενες ἔχουσι κέρατα, αἱ δὲ θηλείαι οὐκ ἔχουσιν. διαφέρει δὲ καὶ τὰ κέρατα τῶν θηλειῶν βοῶν καὶ τῶν ταύρων· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς προβάτοις· καὶ πλεονεξία τῶν ἀρρένων ἔχόντων αἱ πολλὰ τῶν θηλειῶν οὐκ ἔχουσιν· ὡς δ' αὖτως ἔχει τὸ τοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. οἱ δ' ἰχθύες πάντες εἰσὶ καρχαρόδοντες, πλην τοῦ ἐνὸς τῶ καλουμένου σκάρου· πολλοὶ δ' ἔχουσι καὶ ἐν ταῖς γλώτταις ὀδόντας καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἀναγκαῖον ἐν ὕδροις ἔστι παρεισδέσθαι τὸ ὕγρον ἅμα τῇ τροφῇ, καὶ τὸ τοῦ ταχέως ἐκπέμπειν. ἢ γὰρ ἐνδέχεται λεά-
10 νοντας διατρίβειν· εἰσρέει γὰρ ἂν τὸ ὕγρον εἰς τὰς κοιλίας. διὰ τοῦτο πάντες εἰσὶν ὀξεῖς πρὸς τὴν διαίρεσιν. πάλιν καὶ πολλοὶ καὶ πολλαχῇ, ἵνα ἀντὶ τῆ λεαίνειν εἰς πολλὰ κερματίζωσι τῷ πληθει. γαμφιοὶ δὲ διὰ τὴν ἀλκὴν σχεδὸν ἅπασαν αὐτοῖς διὰ τέτων εἶναι.

ἔχει δὲ καὶ τὴν τῆ σώματος φύσιν τὰ ζῶα τέτων τε τῶν ἔργων ἕνεκα καὶ ἔτι τῆς ἀναπνοῆς, ὅσα ἀναπνεῖ τῶν ζώων καὶ καταψύχεται θύραθεν. ἢ γὰρ φύσις αὐτὴ καθ' αὐτήν, ὥσπερ εἵπομεν, τοῖς κοινοῖς πάντων μορίοις εἰς πολλὰ τῶν ἰδίων καταχρῆται, οἷον καὶ ἐπὶ τῆ σώματος ἢ μὲν
20 τροφῇ πάντων κοινόν, ἢ δ' ἀλκὴ τινῶν ἰδίων καὶ ὁ λόγος ἐτέρων, ἔτι δὲ τὸ ἀναπνεῖν οὐ πάντων κοινόν. ἢ δὲ φύσις ἅπαντα συνήγαγεν εἰς ἓν, ποῖσα διαφοράν αὐτῇ τῆ μορίου πρὸς τὰς τῆς ἐργασίας διαφοράς. διὸ τὰ μὲν ἐστὶ συσσωμά-
25 τερα, τὰ δὲ μεγαλόσωμα. ὅσα μὲν γὰρ τροφῆς καὶ ἀναπνοῆς καὶ λόγῳ χάριν, συσσωμάτερα, τῶν δὲ βοηθείας χάριν τὰ μὲν καρχαρόδοντα πάντα ἀνερωρότα. οὐσης γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀλκῆς ἐν τοῖς δῆγμασι χρησίμῳ τὸ μέγαλιν εἶναι τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος· πλείοσι γὰρ καὶ κατὰ
30 μείζον διζέται, ὥσπερ ἂν ἐπὶ τὸ πλέον ἀνερωρόγη τὸ σῶμα. ἔχουσι δὲ καὶ τῶν ἰχθύων οἱ δηκτικοὶ καὶ σαρκοφάγοι τοιούτων σῶμα, οἱ δὲ μὴ σαρκοφάγοι μύουροι· τοιούτων γὰρ αὐτοῖς χρησίμῳ, ἐκεῖνο δὲ ἄχρηστον. τοῖς δ' ὀρνίσι ἐστὶ τὸ καλέμενον ῥύγχος σῶμα· αὐτὸ γὰρ ἀντὶ χειλῶν καὶ ὀδόν-
35 τῶν ἔχουσιν. διαφέρει δὲ τὸ τοῦ κατὰ τὰς χρήσεις καὶ τὰς

βοηθείας. τὰ μὲν γὰρ γαμφύνηχα καλέμενα διὰ τὸ σαρκο-
φαγεῖν καὶ μηδὲν τρέφεσθαι καρπῷ γαμφῶν ἔχει τὸ ῥύγ-
χος ἅπαντα· χρησίμῳ γὰρ πρὸς τὸ κρατεῖν καὶ βιασικώ-
τερον τοῦτο πεφυκός. ἢ δ' ἀλκὴ ἐν τέτῳ τε καὶ τοῖς ὄνυξι,
διὸ καὶ τοὺς ὄνυχας γαμφιότερους ἔχουσιν. τῶν δ' ἄλλων
ἐκάσῳ πρὸς τὸν βίον χρησίμῳ ἐστὶ τὸ ῥύγχος, οἷον τοῖς
μὲν δρυοκόποις ἰσχυρὸν καὶ σκληρόν, καὶ κόραξι καὶ κο-
ρακώδεσι, τοῖς δὲ μικροῖς γλαφυρὸν πρὸς τὰς συλλογὰς
τῶν καρπῶν καὶ τὰς λήψεις τῶν ζωδαρίων. ὅσα δὲ ποι-
φάγα καὶ ὅσα παρ' ἑλὴ ζῇ, καθάπερ τὰ πλωτὰ καὶ γε-
γανόποδα, τὰ μὲν ἄλλον τρόπον χρησίμῳ ἔχει τὸ ῥύγ-
χος, τὰ δὲ πλατύρυχα αὐτῶν ἐστὶν· τοιούτῳ γὰρ ὄντι
ῥαδίως δύναται ὀρύσσειν, ὥσπερ καὶ τῶν τετραπόδων τὸ τῆς
ὕψος· καὶ γὰρ αὕτη ῥιζοφάγος. ἔτι δ' ἔχουσι καὶ τὰ ῥιζο-
15 φάγα τῶν ὀρνέων καὶ τῶν ὁμοιοβίων ἔναι τὰ ἄκρα τῆ ῥύγ-
χος κεχαραγμένα· ποιηφάγοις γὰρ τέτοις ἔστι ποιεῖ ῥαδίως.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων μορίων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ
σχεδὸν εἴρηται, τῶν δ' ἀνθρώπων καλεῖται τὸ μεταξὺ τῆς
κεφαλῆς καὶ τοῦ αὐχένος πρόσωπον, ἀπὸ τῆς πράξεως
αὐτῆς ὀνομασθέν, ὡς εἰκεν· διὰ γὰρ τὸ μόνον ὀρθόν εἶναι
τῶν ζώων μόνον πρόσωθεν ὅπως καὶ τὴν φωνὴν εἰς τὸ
πρὶν διαπέμπει.

Περὶ δὲ κεράτων λεκτέον· καὶ γὰρ ταῦτα πέφυκε τοῖς 2
ἔχουσιν ἐν τῇ κεφαλῇ. ἔχει δ' οὐδὲν μὴ ζωοτόκον. καθ'
ὁμοιότητα δὲ καὶ μεταφορὰν λέγεται καὶ ἐτέρων τινῶν κέ-
ρατα· ἀλλ' οὐδὲν αὐτῶν τὸ ἔργον τοῦ κέρατος ὑπάρχει
βοηθείας γὰρ καὶ ἀλκῆς χάριν ἔχουσι τὰ ζωοτόκα, ὃ τῶν
ἄλλων τῶν λεγομένων ἔχει κέρας ὅθεν συμβέβηκεν· ὅθεν
γὰρ χρῆται τοῖς κέρασιν ἔτι ἀμυνόμενον ἔτε πρὸς τὸ κρα-
τεῖν, ὥσπερ ἰσχύος ἐστὶν ἔργα. ὅσα μὲν ἐν πολυσχιδῇ τῶν
ζώων, ὅθεν ἔχει κέρας. τούτου δ' αἴτιον ὅτι τὸ μὲν κέρας
βοηθείας αἰτίον ἐστὶ, τοῖς δὲ πολυσχιδέσιν ὑπάρχουσιν ἔτεροι
βοήθειαι· δέδωκε γὰρ ἡ φύσις τοῖς μὲν ὄνυχας, τοῖς δ'
ὀδόντας μαχητικὰς, τοῖς δ' ἄλλα τι μόριον ἱκανὸν ἀμύνειν.
τῶν δὲ διχάλων τὰ μὲν πολλὰ κέρατα ἔχει πρὸς ἀλκὴν,

2. θηλειῶν S, ut solet. || 4. ἀρρένων ESUY. || 5. ὡσαύτως δ' EPSUY. || 6. τοῦ om Z. || 7. ἐπὶ τῆς γλώττης Z. || 8. ἔτι om Y. || 9. παρεῖχεσθαι SU. || 11. ἂν om Y. || 12. πάλιν P. || 17. ἔνεκεν P. || 18. ἐπὶ EY. || 19. ἐαυτὴν ὅπερ Z. || 20. εἰς ἐπὶ Z. || 22. ἐστὶ P. || ἀναπνεῖν Z. || 24. συσσωμάτερα Z. || 25. μεγαλοσώματα EPY. || 26. ἐνσωμάτερα Z. || 30. μείζονα Z. || 31. ὥσπερ Z. || τὸ post ἐπὶ om Z. || 32. διὰ Z. || 33. τὸ τοιούτων γ. Y.
1. τὰ] καὶ τὰ EY. || 2. μηδὲν τρέφεσθαι πῶ γαμφῶν Z. || 4. τοιούτων Y, τὸ τοιούτων Z. || τοῖς om Z. || 6. ἐκάσῳ Z. || 9. πο-
φάγα SU, ποιοφάγα E. || 10. παρ' ἑλὴ ζῇ] παρῃγγίσει Z. || 11. ἄλλοι] ἄλλα ὃν Z. || ἔχει τὸ ῥύγχος χρησίμῳ SU. || 12. πλατύρυχα
corr F. || 13. δύναται Y, δύναται Z. || ἐρύειν Z. || 14. σῶς Y. || αὕτη SUZ. || 15. ὁμ.] ὁμοίον Z. || 16. ποσφάγοις τε SU, ποι-
φάγοις P, ποιοφάγοις Z. || τοιούτοις PZ et pr E. || 18. ἀνθρώπων δὲ EPSUY. || 20. αὐτῆς] αὐτῆς ὡς P. || 21. πρόσωπον Z. || 23.
δὲ] δὲ τῶν SU. || 25. καὶ ante ἐτέρων om Z. || 29. ἀμύνον Z. || 31. ὅθεν] ὅθεν Z. || ἔχει κέρατα. Y. || 35. διχάλων Y. || πρὸς ἀλκὴν
om EPYZ.

καὶ τῶν μωνύχων ἑία, τὰ δὲ καὶ πρὸς βοήθειαν. ὅσοις δὲ
μὴ δέδωκεν ἡ φύσις ἄλλην ἀλκὴν πρὸς σωτηρίαν, οἷον τὰ
χυτῆτα σώματος, καθάπερ τοῖς ἵπποις βεβοήθηκεν, ἡ μέ-
γεθος, ὥσπερ ταῖς καμήλοις· καὶ γὰρ μέγεθος ὑπερβολὴ
τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων ζώων φθορὰν ἱκανὴ κωλύειν, ὅπερ 5
συμβέβηκε ταῖς καμήλοις, ἔτι δὲ μᾶλλον τοῖς ἐλέφασιν.
τὰ δὲ χαυλιόδοντα, ὥσπερ καὶ τὸ τῶν ὤων γένος, διχα-
λόν. ὅσοις δ' ἄχρηστος πέφυκεν ἡ τῶν κεράτων ἐξοχή, τῇ-
τοις προστέθεικεν ἐτέραν βοήθειαν ἡ φύσις, οἷον ταῖς μὲν
ἐλάφοις τάχος (τὸ γὰρ μέγεθος αὐτῶν καὶ τὸ πολυσχιδές 10
μᾶλλον βλάπτει ἢ ὠφελεῖ), καὶ βυβάλοις δὲ καὶ δορ-
κάσι (πρὸς ἑνια μὲν γὰρ ἀνθιστάμενα τοῖς κέρασιν ἀμύνον-
ται, τὰ δὲ θηριώδη καὶ μάχημα ἀποφεύγουσι), τοῖς δὲ
βονάσοις (καὶ γὰρ τέτοις γαμψὰ τὰ κέρατα πέφυκε πρὸς
ἄλληλα) τὴν τῆ περιττώματος ἄφεσιν· τέτω γὰρ ἀμύνε- 15
ται φοβηθέντα· καὶ ταύτῃ δὲ τῇ προέσει διασώζεται ἑτε-
ρα. ἅμα δ' ἱκανὰς καὶ πλείους βοηθείας ἔδεδωκεν ἡ φύσις
τοῖς αὐτοῖς. ἔστι δὲ τὰ πλείους τῶν κερατοφόρων διχαλά,
λέγεται δὲ καὶ μώνυχον, ὃν καλῶσιν Ἰνδικὸν ὄνος· τὰ μὲν
ἔν πλείους, καθάπερ καὶ τὸ σῶμα διήρηται τῶν ζώων οἷς 20
ποιεῖται τὴν κίνησιν, δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, καὶ κέρατα δύο
πέφυκεν ἔχειν διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην· ἔστι δὲ καὶ μονοκέ-
ρατα, οἷον ὁ τε ὄρυξ καὶ ὁ Ἰνδικὸς καλούμενος ὄνος· ἔστι δ'
ὁ μὲν ὄρυξ διχαλόν, ὁ δ' ὄνος μώνυχον· ἔχει δὲ τὰ μονο-
κέρατα τὸ κέρας ἐν τῷ μέσῳ τῆς κεφαλῆς· ἔτω γὰρ ἐκά- 25
τερον τῶν μερῶν μάλιστ' ἂν ἔχοι κέρας ἑν· τὸ γὰρ μέγον
ὁμοίως κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν ἐσχάτων. εὐλόγως δ' ἂν δο-
ξοιε μονόκερων εἶναι τὸ μώνυχον τῇ διχαλῇ μᾶλλον· ὅπλη
γὰρ καὶ χηλὴ τὴν αὐτὴν ἔχει κέρατι φύσιν, ὥσθ' ἅμα καὶ
τοῖς αὐτοῖς ἡ σχίστις γίνεταί τῶν ὀπλῶν καὶ τῶν κεράτων. 30
ἔτι δ' ἡ σχίστις καὶ τὸ διχαλὸν κατ' ἑλλειψιν τῆς φύσεως
ἔστιν, ὥς· εὐλόγως τοῖς μωνύχοις ἐν ταῖς ὀπλαῖς δόσα τὴν
ὑπεροχὴν ἡ φύσις ἄνωθεν ἀφείλε καὶ μονόκερων ἐποίησεν.
ὀρθῶς δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ποιῆσαι τὴν τῶν κεράτων
φύσιν, ἀλλὰ μὴ καθάπερ ὁ Αἰσώπης Μῶμος διαμέμφεται 35
τὸν ταῦρον, ὅτι ἐκ ἐπὶ τοῖς ὤμοις ἔχει τὰ κέρατα, ὅθεν

τὰς πληγὰς ἐποιεῖτ' ἂν ἰσχυροτάτας, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἀσθενε-
στάτου μέρους τῆς κεφαλῆς. ἔ· γὰρ ὅξυ βλέπων ὁ Μῶμος
ταῦτ' ἐπετίμησεν. ὥσπερ γὰρ καὶ εἰ ἐτέρωθί πε τῷ σώμα-
τος κέρατα ἐπεφύκει, βάρος ἂν παρεῖχεν ἄλλως ὑδὲν ὄντα
χρήσιμα καὶ ἐμπόδια τῶν ἔργων πολλοῖς ἦν, οὕτως καὶ
ἐπὶ τῶν ὤμων πεφυκότα. ἔ· γὰρ μόνον χρὴ σκοπεῖν πόθεν
ἰσχυρότεροι αἱ πληγαί, ἀλλὰ καὶ πόθεν πορρώτεροι· ὥς·
ἐπεὶ χεῖρας μὲν ἐκ ἔχουσιν, ἐπὶ δὲ τῶν ποδῶν ἀδύνατον, ἐν
δὲ τοῖς γόνασιν ὄντα τὴν κάμψιν ἐκώλυνεν ἂν, ἀναγκαῖον
ὥσπερ νῦν ἔχουσιν, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχειν. ἅμα δὲ καὶ
πρὸς τὰς ἄλλας κινήσεις τῷ σώματος ἀνεμπόδις πέφυκεν
ἔτω μάλιστα. ἔστι δὲ τὰ κέρατα δι' ὅλας σερὰ τοῖς ἐλάφοις
μόνοις, καὶ ἀποβάλλει μόνον, ἔνεκεν μὲν ὠφελείας κουφι-
ζόμενον, ἐξ ἀνάγκης δὲ διὰ τὸ βάρος. τῶν δ' ἄλλων τὰ
κέρατα μέχρι τινὸς κοῖλα, τὰ δ' ἅκρα σερὰ διὰ τὸ πρὸς
τὰς πληγὰς τῇ εἶναι χρησίμῳ. ὅπως δὲ μὴδὲ τὸ κοῖλον
ἀσθενὲς ἦ, ἔ· πέφυκεν ἐκ τῷ δέρματος, ἐν· τέτω δ' ἐνήρμο-
σαι σερῶν ἐκ τῶν ὀσῶν· ἔτω γὰρ καὶ τὰ κέρατα ἔχοντα
πρὸς ἀλκὴν τε χρησιμώτατ' εἶναι, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον βίον
ἀνοχλότατα. τίνος μὲν ἔν ἔνεκεν ἡ τῶν κεράτων φύσις, εἴ-
ρηται, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν ἔχουσι τοιαῦτα, τὰ δ' ἐκ
ἔχουσιν· πῶς δὲ τῆς ἀναγκαίας φύσεως ἐχέσης τοῖς ὑπάρ-
χουσιν ἐξ ἀνάγκης ἢ κατὰ τὸν λόγον φύσις ἕνεκά τινος κατα-
κέρχεται, λέγωμεν. πρῶτον μὲν οὖν τὸ σωματῶδες καὶ
γεῶδες πλεῖον ὑπάρχει τοῖς μείζουσι τῶν ζώων, κερατοφό-
ρον δὲ μικρὸν πάνμπαν ὑδὲν ἴσμεν· ἐλάχιστον γὰρ ἔστι τῶν
γνωριζομένων δορκᾶς. δεῖ δὲ τὴν φύσιν θεωρεῖν εἰς τὰ πολλὰ
βλέποντα· ἡ γὰρ ἐν τῷ παντὶ ἡ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ κατὰ
φύσιν ἐστίν. τὸ δ' ὁσῶδες ἐν τοῖς σώμασι τῶν ζώων γεῶδες
ὑπάρχει· διὸ καὶ πλείους ἐν τοῖς μεγίστοις ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ
βλέψαντας εἰπεῖν. τὴν γὰρ τοιαύτην σώματος περισσωματικὴν
ὑπερβολὴν ἐν τοῖς μείζουσι τῶν ζώων ὑπάρχεσαν ἐπὶ βοή-
θειαν καὶ τὸ συμφέρον καταχρῆται ἡ φύσις, καὶ τὴν βέλ-
σαν ἐξ ἀνάγκης εἰς τὸν αἰὼν τόπον τοῖς μὲν εἰς ὀδόντας καὶ
χαυλιόδοντας ἀπένειμε, τοῖς δ' εἰς κέρατα· διὸ τῶν κερα-
τοφόρων ὑδὲν ἐστὶν ἄμφωδον· ἀνω γὰρ ἐκ ἔχει τὰς προσθήκας

1. μονούχων *SU*. || καὶ πρὸς *om Z*. || οἷς *Z*. || 3. βεβοήθηκεν *Z*. || 4. περ *om S*. || ὑπερβολὴ *PU*. || 5. ἄλλων *om Z*. || φο-
ρὰν *ESU*. || ἱκανὰς *U*. || 7. διχαλόν *X*. || 8. ἐξοχή] φύσις *Z*. || 12. γὰρ *om U*. || 14. βονάσοις *nonnulli*, βονάσοις *corr Y*. || τὰ κέ-
ρατα γαμψὰ *SU*. || 15. περισσώματος *EPSU et pr Y*. || 16. φοβηθέν *Z*. || προσέσει *Z*, προσέσει *EPSU et corr X*. || δεῖ σάζεσθαι
Z. || 18. αὐτοῖς] πολλοῖς *Z*. || ἔτι *P*. || 19. ὃν] ὃν καὶ *ESUY*. || ὅσα *om Z*. || 20. τοῖς ζώοις ποιεῖται *corr F*. || 22. ταύτην *om*
P. || δε] δὲ τίνα *PZ*. || 23. καὶ — 24. ὄρυξ *om X*. || 26. ἐκ *X*. || 28. μονόκερον *S*. || 29. ἔχει τῷ κέρατι *PZ*. || 30. ἰσχυρὸς *Z*. ||
31. διχαλόν *P*. || 36. τῷ ὤμῳ *P*.

3. ἐποίησεν *SU*. || 5. καὶ *om S*. || 7. ἰσχυροτάτας *S*. || ἀλλὰ *om Z*. || 8. ἐπὶ] ἐπὶ καὶ *EY*. || 9. ἂν *om EPSYZ*. || 12. ταῖς
ἐλάφοις μόνοις *Z*. || 13. ἔνεκε *E*, ἔνεκα *PF*. || 17. ἔ· *om EPYZ*. || 21. διὰ τίν'] δι' ἣν *Z*. || 22. πῶς] περὶ *Z*. || 24. λέγωμεν *UZ*. ||
28. ὥς] τὸ ὥς *U*, τῷ ὥς *EP*. || τὸ alt. *om ESUY*. || 31. τοιαύτη] τῇ *Z*. || περὶ σωματικὴν *UYZ*. || 35. διὰ] διὸ καὶ *P*. || 36. ἀμφωδον *SUY*.

ὀδόντας· ἀφελῶσα γὰρ ἐντεῦθεν ἡ φύσις τοῖς κέρασι προσ-
έθηκε, καὶ ἡ διδομένη τροφή εἰς τὰς ὀδόντας τέτοιους εἰς τὴν
τῶν κεράτων αὐχσιν ἀναλίσκται. τῷ δὲ τὰς θηλείας ἐλά-
φως κέρατα μὲν μὴ ἔχειν, περὶ δὲ τὰς ὀδόντας ὁμοίως τοῖς
ἄρρεσιν, αἴτιον τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι φύσιν ἀμφὸν καὶ κερα-
τοφόρον· ἀφῆρηται δὲ τὰ κέρατα ταῖς θηλείαις διὰ τὸ χρη-
σιμα μὲν μὴ εἶναι μηδὲ τοῖς ἄρρεσιν, βλάπτεσθαι δ' ἥσσον
διὰ τὴν ἰσχύ· τῶν δ' ἄλλων ζώων ὅσοις μὴ εἰς κέρατα
ἀποκρίνεται τὸ τοῖστον μῖον τῷ σώματι, ἐνίοις μὲν τῶν
ὀδόντων αὐτῶν ἐπηύξησε τὸ μέγεθος κοινῇ πάντων, ἐνίοις δὲ
χαυλιόδοντας ὥσπερ κέρατα ἐκ τῶν γνάθων ἐποίησεν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ μορίων ταύτῃ διω-
3 ρίσθω, ὑπὸ δὲ τὴν κεφαλὴν ὁ αὐχὴν πεφυκώς ἐστὶ τοῖς
ἔχουσιν αὐχένα τῶν ζώων. οὐ γὰρ πάντα τέτοιο τὸ μῖον
ἔχει, ἀλλὰ μόνον τὰ ἔχοντα ὧν χάριν ὁ αὐχὴν πέφυ-
κεν· ταῦτα δ' ἐστὶν ὅ τε φάρυγξ καὶ ὁ καλῶμενος οἰσο-
φάγος. ὁ μὲν ὅν φάρυγξ τοῦ πνεύματος ἔνεκεν πέφυκεν·
διὰ τὸ γὰρ εἰσάγεται τὸ πνεῦμα τὰ ζῶα καὶ ἐκπέμπει
ἀναπνέοντα καὶ ἐκπνέοντα· διὸ τὰ μὴ ἔχοντα πλεύμονα
ἐκ ἔχουσιν, ὅδ' αὐχένα, οἷον τὸ τῶν ἰχθύων γένος. ὁ δ' οἰ-
σοφάγος ἐστὶ δι' οὗ ἡ τροφή πορεύεται εἰς τὴν κοιλίαν·
ὥσθ' ὅσα μὴ ἔχει αὐχένα, ὅδ' οἰσοφάγον ἐπιδήλως ἔχου-
σιν· ἐκ ἀναγκαῖον δ' ἔχειν τὸν οἰσοφάγον τῆς τροφῆς ἐνε-
κεν· ὅθεν γὰρ παρασκευάζεται πρὸς αὐτὴν. ἔτι δὲ μετὰ τὴν
τῷ στόματι θέσιν ἐνδέχεται κεῖσθαι τὴν κοιλίαν εὐθέως,
τὸν δὲ πλεύμονα οὐκ ἐνδέχεται. δεῖ γὰρ εἶναι τινα κοινὸν
οἷον αὐλῶνα, δι' οὗ μεριεῖται τὸ πνεῦμα κατὰ τὰς ἀρτη-
ρίας εἰς τὰς σύριγγας, διμερῆς ὧν· καὶ ἀλλίως ἂν ὥτως
ἀποτελεῖ τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοήν· τῷ δ' ὄργανον τῷ περὶ
τὴν ἀναπνοὴν ἐξ ἀνάγκης ἔχοντος μῆκος, ἀναγκαῖον τὸν
οἰσοφάγον εἶναι μετὰ τῷ σώματι καὶ τῆς κοιλίας· ἐστὶ
δ' ὁ μὲν οἰσοφάγος σαρκώδης, ἔχων νευρώδη τὰσιν, νευ-
ρώδης μὲν, ὅπως ἔχει διάτασιν εἰσόδου τῆς τροφῆς, σαρκώ-
δης δέ, ὅπως μαλακὸς ἦ καὶ ἐνδιδῶν καὶ μὴ βλάβηται
τραχυνόμος ὑπὸ τῶν κατιόντων· ἡ δὲ καλῶμενη φάρυ-
35 γξ καὶ ἀρτηρία συνέστηκεν ἐκ χονδρῶδους σώματος· οὐ

γὰρ μόνον ἀναπνοῆς ἔνεκεν ἐστὶν ἀλλὰ καὶ φωνῆς, δεῖ δὲ
τὸ ψοφήσειν μέλλον λεῖον εἶναι καὶ σφραγίστα ἔχειν. κεῖ-
ται δ' ἐμπροσθεν ἡ ἀρτηρία τοῦ οἰσοφάγου, καίπερ ἐμ-
ποδίζουσα αὐτὸν περὶ τὴν ὑποδοχὴν τῆς τροφῆς· ἐὰν γὰρ
τι παρεισυῇ ξηρὸν ἢ ὑγρὸν εἰς τὴν ἀρτηρίαν, πνιγμούς
καὶ πόρους καὶ βῆχας χαλεπὰς ἐμποιεῖ. ὁ δὲ καὶ θαν-
μάσειεν ἂν τις τῶν λεγόντων ὡς ταύτῃ τὸ ποτὸν δέχεται
τὸ ζῶον· συμβαίνει γὰρ φανερώς τὰ λεχθέντα πᾶσιν, οἷς
ἂν παραρρυῇ τι τῆς τροφῆς. πολλὰ γὰρ δὲ γελοῖον φαίνε-
ται τὸ λέγειν ὡς ταύτῃ τὸ ποτὸν εἰσδέχεται τὰ ζῶα. πό-
ρος γὰρ ὅδε ἐστὶν εἰς τὴν κοιλίαν ἀπὸ τῷ πλεύμονος, ὥσ-
περ ἐκ τῷ σώματι ὁρῶμεν τὸν οἰσοφάγον. ἔτι δ' ἐν τοῖς
ἐμέτοις καὶ ναυτίαις οὐκ ἄδηλον πόθεν τὸ ὑγρὸν φαίνεται
πορευόμενον. δῆλον δὲ καὶ ὅτι οὐκ εὐθέως εἰς τὴν κύστιν
συλλέγεται τὸ ὑγρὸν, ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν πρότερον· τὰ
γὰρ τῆς κοιλίας περιττώματα φαίνεται χρωματίζειν ἢ
ἰλὺς τοῦ μέλανος οἴνου· συμβέβηκε δὲ τοῦτο πολλάκις
φανερὸν καὶ ἐπὶ τῶν εἰς τὴν κοιλίαν τραυμάτων. ἀλλὰ
γὰρ ἴσως εὐθὺς τὸ τῶν εὐθὺς τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν·
ὁ δ' ἀρτηρία τῷ διακεῖσθαι, καθάπερ εἶπομεν, ἐν τῷ πρόσ-
θεν ὑπὸ τῆς τροφῆς ἐνοχλεῖται· ἀλλ' ἡ φύσις πρὸς τέτοιο
μεμηχανῆται τὴν ἐπιγλωσσίδα· ταύτην δ' ἐκ ἔχουσιν ἅ-
παντα τὰ ζῶα, ἀλλ' ὅσα πλεύμονα ἔχει καὶ τὸ
δέρμα τριχωτόν, καὶ μὴ φοιδωτὰ μηδὲ πτερωτὰ πέφυ-
κεν· τέτοις δ' ἀντὶ τῆς ἐπιγλωσσίδος συνάγεται καὶ διοίγε-
ται ὁ φάρυγξ, ὥνπερ τρόπον ἐκείνους ἐπιβάλλει τε καὶ
ἀναπτύσσεται τῷ πνεύματος τῇ εἰσόδῃ τε καὶ ἐξόδῃ ἀνα-
πτυσσόμενος, τῆς δὲ τροφῆς εἰσόδου ἐπιπτυσσόμενος, ἵνα
μηδὲν παρὰ τὴν ἀρτηρίαν· ἐὰν δὲ τι πλημμε-
ληθῇ παρὰ τὴν τοιαύτην κίνησιν καὶ προσφερομένης τῆς
τροφῆς ἀναπνεύσει τις, βῆχας καὶ πνιγμὸς ποιεῖ, καθά-
περ εἴρηται· οὕτω δὲ καλῶς μεμηχανῆται καὶ ἡ ταύτης
καὶ ἡ τῆς γλώττης κίνησις, ὥστε τῆς τροφῆς ἐν μὲν τῷ
σώματι λεαινομένης, παρ' αὐτὴν δὲ διόδου, τὴν μὲν ὀλι-
γάκις ὑπὸ τῆς ὀδόντας πίπτειν, εἰς δὲ τὴν ἀρτηρίαν σπά-
νιόν τι παρὰ τὴν· ἐκ ἔχει δὲ τὰ λεχθέντα ζῶα τὴν ἐπι-

4. μὲν om Z. || 5. αὐτῇ S. || φύσιν εἶναι SU. || 7. μὲν om Z. || 13. ὁ om Z. || 18. ζῶα καὶ εἰσπνέει καὶ P. || 19. καὶ ἐκπνέον-
τα om Z. || διὰ τὸ E. || 20. ὁ δ' οἰσοφάγος δ' Z. || 24. ὅδε S. || 27. οἷον om Z. || 28. μάστις PY. || 29. ἀποτελεῖ Y. || 33. διά-
τασιν EPZ. || εἰσόδῃ τῇ τροφῇ Z. || 36. χονδρῶς SU.

2. σφραγίστα Z. || 3. καὶ παρεμποδίζουσα SZ. || 4. ἂν SU. || τις παρὰ τὴν S. || 6. βῆχας καὶ πόρους χαλεπὰς Z. || 7. τὸ ποτὸν].
τόπον P. || 10. τὸ ζῶον SU. || 14. καὶ om U. || 16. περιττώματα EPI. || 18. φανερώς Z. et pr S. || 19. εὐθὺς ἴσως P. || 20.
τῷ δ.] ὥτω δ. EF et post lacunam trium litterarum P, ου τω δ. Z. || ἐμπροσθεν P. || 21. ταῦτα μεμηχανῆται τὴν δὲ ἐπιγλωσσίδα Z. ||
22. ἅπαντα] ἔν ἅπαντα Z, ἐκ ἅπαντα EF. || 23. καὶ τὸ δέρμα τριχωτόν om Z. || 25. διοίγεται] διάγεται EPSUYZ. || 28. εἰσόδου ἐπι-
πτυσσόμενος om Z. || 29. παρὰ] πρὸς PZ. || 34. παρὰ ταύτην Z. || τῆς EF.

γλωττίδα διὰ τὸ ξηρὰς εἶναι τὰς σάρκας αὐτῶν καὶ τὸ
 δέρμα σκληρόν, ὥστ' ἐκ αὐτῶν κίνητον ἦν τὸ τοῖσιν μῦον
 αὐτοῖς ἐκ τοιαύτης σαρκὸς καὶ ἐκ τοιούτου δέρματος συνεξη-
 κός, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ἀρτηρίας τῶν ἐσχάτων θάσσον ἐγίνετ'
 ἂν ἡ συναγωγή τῆς ἐκ τῆς οἰκείας σαρκὸς ἐπιγλωττίδος, ἣν
 ἔχουσι τὰ τριχωτά. δι' ἣν μὲν ἐν αἰτίαν τὰ μὲν ἔχει τῶν
 ζώων τὰ δ' ἐκ ἔχει, ταῦτ' εἰρήσθω, καὶ διότι τῆς ἀρτη-
 ρίας τὴν φαυλότητα τῆς θέσεως ἰατρικῶς ἢ φύσις, μη-
 χανησαμένη τὴν καλουμένην ἐπιγλωττίδα. κεῖται δ' ἐμ-
 προσθεν ἢ φάρυγγ τῷ οἰσοφάγῳ ἐξ ἀνάγκης. ἡ μὲν γὰρ
 καρδία ἐν τοῖς ἐμπροσθεν καὶ ἐν μέσῳ κεῖται, ἐν ἣ τὴν
 ἀρχὴν φάμεν τῆς ζωῆς καὶ πάσης κινήσεως τε καὶ αἰ-
 σθήσεως (ἐπὶ τὸ καλέμενον γὰρ ἐμπροσθεν ἢ αἰσθησις καὶ
 ἡ κίνησις· αὐτῷ γὰρ τῷ λόγῳ τέτῳ διώρισαι τὸ ἐμπροσ-
 θεν καὶ ὀπισθεν), ὁ δὲ πλεύμων κεῖται οὗ ἢ καρδία καὶ
 περὶ ταύτην, ἡ δ' ἀναπνοὴ διὰ τε τοῦτο καὶ διὰ τὴν ἀρ-
 χὴν τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνυπάρχουσαν. ἡ δ' ἀναπνοὴ γίνεται
 τοῖς ζώοις διὰ τῆς ἀρτηρίας· ὥς' ἐπεὶ τὴν καρδίαν ἐν τοῖς
 ἐμπροσθεν πρώτῃ ἀναγκαῖον κεῖσθαι, καὶ τὸν φάρυγγα
 καὶ τὴν ἀρτηρίαν πρότερον ἀναγκαῖον κεῖσθαι τῷ οἰσοφάγῳ
 τὰ μὲν γὰρ πρὸς τὸν πλεύμονα τείνει καὶ τὴν καρδίαν,
 ὁ δ' εἰς τὴν κοιλίαν. ὅλως δ' αἰεὶ τὸ βέλτιον καὶ τιμιώτε-
 ρον, ὅπερ μὴδὲν μεῖζον ἕτερον ἐμποδίζει, τῷ μὲν ἄνω καὶ
 κάτω ἐν τοῖς μᾶλλον ἐστὶν ἄνω, τῷ δ' ἐμπροσθεν καὶ ὀπι-
 σθεν ἐν τοῖς ἐμπροσθεν, τῷ δεξιῷ δὲ καὶ ἀριστεροῦ ἐν τοῖς
 δεξιοῖς.

Καὶ περὶ μὲν αὐχένος τε καὶ οἰσοφάγου καὶ ἀρτηρίας
 εἴρηται, ἐπόμενον δ' ἐστὶ περὶ σπλάγχχνων εἰπεῖν. ταῦτα δ'
 ἐστὶν ἴδια τῶν ἐναιμίων, καὶ τοῖς μὲν ἅπανθ' ὑπάρχει, τοῖς
 δ' οὐχ ὑπάρχει. τῶν δ' ἀναιμίων οὐδὲν ἔχει σπλάγχχον.
 Δημόκριτος δ' ἔοικεν οὐ καλῶς διαλαβεῖν περὶ αὐτῶν, εἰ-
 περ' ὤκησεν διὰ μικρότητα τῶν ἀναιμίων ζώων ἄδηλα εἶναι
 ταῦτα. συνισαμέναν γὰρ εὐθέως τῶν ἐναιμίων καὶ πάντων
 ὄντων μικρῶν ἐδηλα γίνεται καρδία τε καὶ ἥπαρ· φαίνε-
 ται γὰρ ἐν μὲν τοῖς ψοῖς ἐνίοτε τριταίοις ἔστι ζιγμῆς ἔχον

τὰ μέγεθος, πᾶμμιμα δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐκβολίμοις τῶν ἐμ-
 βρύων. ἐτι δ' ὥσπερ τῶν ἐκτὸς μορίων ἢ πᾶσι τῶν αὐτῶν
 χρήσις, ἀλλ' ἐκάσῳ ἴδια πεπορίσται πρὸς τε τὰς βίους
 καὶ τὰς κινήσεις, ἔτω καὶ τὰ ἐντὸς ἄλλα πέφυκεν ἄλ-
 λους. τὰ δὲ σπλάγχχνα τῶν αἱματικῶν ἐστὶν ἴδια, διὸ καὶ
 συνέζηκεν αὐτῶν ἕκαστον ἐξ αἱματικῆς ὕλης. δῆλον δ' ἐν
 τοῖς νεογνοῖς τέτων αἱματωδέερα γὰρ καὶ μέγιστα κατὰ
 λόγον διὰ τὸ εἶναι τὸ εἶδος τῆς ὕλης καὶ τὸ πλῆθος ἐμ-
 φανέσασθαι κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν· καρδία μὲν ἐν ἅπα-
 σιν ὑπάρχει τοῖς ἐναιμίσις· δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται καὶ
 πρότερον. αἷμα μὲν γὰρ ἔχειν τοῖς ἐναιμίσις δῆλον ὡς ἀ-
 ναγκαῖον· ὕγρου δ' ὄντος τοῦ αἵματος ἀναγκαῖον ἀγγεῖον
 ὑπάρχειν, ἐφ' ὃ καὶ φαίνεται μεμηχανῆσθαι τὰς φλέ-
 βας ἢ φύσις. ἀρχὴν δὲ τέτων ἀναγκαῖον εἶναι μίαν· ὅπερ
 γὰρ ἐνδέχεται, μίαν βέλτιον ἢ πολλὰς. ἡ δὲ καρδία τῶν
 φλεβῶν ἀρχή· φαίνονται γὰρ ἐκ ταύτης ἔσαι καὶ ἢ διὰ
 ταύτης, καὶ ἡ φύσις αὐτῆς φλεβώδης ὡς ὁμογενὴς ἔσης.
 ἔχει δὲ καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἀρχικὴν χώραν· περὶ μέσον
 γὰρ, μᾶλλον δ' ἐν τῷ ἄνω ἢ κάτω καὶ ἐμπροσθεν ἢ ὀπι-
 σθεν· ἐν τοῖς γὰρ τιμιωτέροις τὸ τιμιώτερον καθίδρυκεν ἡ
 φύσις, ἢ μὴ τι κωλύει μεῖζον. ἐμφανέσασθαι δὲ τὸ λεχθέν
 ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, βούλεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
 ὁμολόγως ἐν μέσῳ κεῖσθαι τῷ ἀναγκαῖου σώματος, τέτου
 δὲ πέρας ἢ τὰ περιττώματα ἀποκρίνεται· τὰ δὲ κῶλα
 πέφυκεν ἄλλοις ἄλλως, καὶ ἐκ ἐστὶ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀ-
 ναγκαίων, διὸ καὶ ἀφαιρημένων ζῶσιν· δῆλον δ' ὡς οὐδὲ
 προστιθέμενα φθείρει. οἱ δ' ἐν τῇ κεφαλῇ λέγοντες τὴν ἀρ-
 χὴν τῶν φλεβῶν οὐκ ὀρθῶς ὑπέλαβον· πρώτον μὲν γὰρ
 πολλὰς ἀρχὰς καὶ διεσπασμένας ποιοῦσιν, εἴτ' ἐν τόπῳ
 ψυχρῷ. δῆλοι δὲ δύσριγος ὢν, ὁ δὲ περὶ τὴν καρδίαν τέ-
 ναντιον· ὥσπερ δ' ἐλέχθη, διὰ μὲν τῶν ἄλλων σπλάγχχνων
 διέχουσιν αἱ φλέβες, διὰ δὲ τῆς καρδίας ἢ διατείνει φλέψ·
 ὅθεν καὶ δῆλον ὅτι μῦον καὶ ἀρχὴ τῶν φλεβῶν ἐστὶν ἡ
 καρδία· καὶ τῷ εὐλόγως· μέσον γὰρ τὸ τῆς καρδίας ἐστὶ
 σῶμα πυκνὸν καὶ κοῖλον πεφυκός, ἐτι δὲ πλήρες αἵματος

3. ἐκ τῆς τοιαύτης P. || 4. θάσσον PE. || γίνεται ἢ Z. || 13. τὸ om Z. || 15. καὶ τὸ ὀπισθεν P. || 16. τέτον SUZ. || 17. ὑπάρ-
 χουσαν SU. || 18. ἐπὶ PZ. || 19. καὶ — 20. κεῖσθαι om P. || 20. τῷ δ' οἰσοφάγῳ τὰ μὲν πρὸς Z. || 23. μήτι PZ. || 27. τε om Z. ||
 28. ἐστὶ καὶ περὶ P. || 30. δ' alterum om P. || 31. ὑπολαβεῖν P. || 32. τῶν om S. || 33. ἀναιμίων S. || 35. γὰρ μὲν γὰρ U.
 1. ἐκβολίσις S. || 2. αὐτῶν ἡ χρήσις ἀλλ' ἐκάσῳ Z. || 3. ἴδια P. || τε om Z. || 4. καὶ ante τὰ om SUZ. || πέφυκεν ἐν ἄλλοις
 Z. || 7. αἱματωδέερα EP. || γὰρ δὲ S. || μέγιστα EP. || 12. αἵματος καὶ ἂν P. || 13. αἰ Z. || 14. εἶναι μίαν ὅπερ γὰρ om Z. ||
 15. ἢ πολλὰς βέλτιον S. || 16. ἔσαι Z. || 19. γὰρ, μᾶλλον δ' μᾶλλον γὰρ Z. || 20. γὰρ τοῖς SU. || 21. ἢ ἂν U. || μήτι μὴκέτι Z. ||
 καλύει U. || δὲ ἐλεχθέν EZ. || 22. καὶ om U. || 23. κεῖσθαι E. || τῷ τότε EZ. || 24. ἐκκρίνεται SU. || 26. ἀφαιρημένον pr U. ||
 29. διεσπασμένας ESUYZ. || ἐν τῷ τόπῳ EPI, ἐν τῷ Z. || 30. ὁ — τέναντιον om Z. || 32. αἱ om Z. || διατείνουσι φλέβες Z. ||
 34. ἡ καρδία ἐστὶν SU. || τὸ om Z.

ὡς τῶν φλεβῶν ἐντεῦθεν ἡργμένων, κοῖλον μὲν πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῷ αἵματι, πυκνὸν δὲ πρὸς τὸ φυλάττειν τὴν ἀρχὴν τῆς θερμότητος. ἐν ταύτῃ γὰρ μόνῃ τῶν σπλάγχνων καὶ τῷ σώματι αἷμα ἄνευ φλεβῶν ἐστί, τῶν δ' ἄλλων μορίων ἕκαστον ἐν ταῖς φλεβῖν ἔχει τὸ αἷμα. καὶ τῷ εὐ-
 λόγως· ἐκ τῆς καρδίας γὰρ ἐποχετεύεται καὶ εἰς τὰς φλέβας, εἰς δὲ τὴν καρδίαν ἔκ ἀλλοθεν· αὕτη γὰρ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ πηγὴ τοῦ αἵματος ἢ ὑποδοχὴ πρώτη. ἐκ τῶν ἀνατομῶν δὲ κατὰ δόγμα μᾶλλον ταῦτα, καὶ ἐκ τῶν γενέ-
 σεων· εὐθέως γὰρ ἐστὶν ἑκαίμος πρώτη γινομένη τῶν μορίων ἀπάντων. ἔτι δ' αἱ κινήσεις τῶν ἡδῶν καὶ τῶν λυπηρῶν καὶ ὅλως πάσης αἰσθήσεως ἐντεῦθεν ἀρχόμεναι φαίνονται καὶ πρὸς ταύτην περαίνουσαι. ἔτι δ' ἔχει καὶ κατὰ τὸν λόγον· ἀρχὴν γὰρ εἶναι δεῖ μίαν, ὅπως ἐνδέχεται. εὐφυέστατος δὲ τῶν τόπων ὁ μέσος· ἐν γὰρ τὸ μέσον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐφικτὸν ὁμοίως ἢ παραπλησίως. ἔτι δ' ἐπεὶ ἔτε τῶν ἀναίμων ἐθὲν αἰσθητικὸν ἔτε τὸ αἷμα, δῆλον ὡς τὸ πρῶτον ἔχον ὡς ἐν ἀγγείῳ δ' ἔχον ἀναγκαῖον εἶναι τὴν ἀρχήν. ὁ μόνον δὲ κατὰ τὸν λόγον ἔτις ἔχειν φαίνεται, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν· ἐν γὰρ τοῖς ἐμβρύοις εὐθέως ἡ καρδία φαίνεται
 20 κινουμένη τῶν μορίων καθάπερ εἰ ζῶν, ὡς ἀρχὴ τῆς φύσεως τοῖς ἐναίμοις ὅσα. μαρτύριον δὲ τῶν εἰρημένων καὶ τὸ πᾶσι τοῖς ἐναίμοις ὑπάρχειν αὐτήν· ἀναγκαῖον γὰρ αὐτοῖς ἔχειν τὴν ἀρχὴν τοῦ αἵματος. ὑπάρχει δὲ καὶ τὸ ἥπαρ πᾶσι τοῖς ἐναίμοις· ἀλλ' ἐπεὶ ἂν ἀξιώσειεν αὐτὸ ἀρχὴν εἶ-
 25 ναι ἔτε τῷ ὅλῳ σώματι ἔτε τῷ αἵματι· κεῖται γὰρ ὅδαμῶς πρὸς ἀρχοειδῇ θέσιν, ἔχει δ' ὥσπερ ἀντίζυγον ἐν τοῖς μάλιστα ἀπηκριβωμένοις τὸν σπλῆνα. ἔτι δ' ὑποδοχὴν αἵματος ἔκ ἑαυτῷ καθάπερ ἡ καρδία, ἀλλ' ὥσπερ τὰ λοιπὰ, ἐν φλεβῖ. ἔτι δὲ τείνει δι' αὐτῆς φλέψ, ἐξ ἐκεί-
 30 νης δ' ὕδαμία· πασῶν γὰρ τῶν φλεβῶν ἐκ τῆς καρδίας αἱ ἀρχαί. ἐπεὶ ἔν ἡ ἀνάγκη μὲν θάτερον τέτων ἀρχὴν εἶναι, μὴ ἐστὶ δὲ τὸ ἥπαρ, ἀνάγκη τὴν καρδίαν εἶναι καὶ τῷ αἵματι ἀρχήν. τὸ μὲν γὰρ ζῶν αἰσθῆται ὥριστα, αἰσθητικὸν δὲ πρῶτον τὸ πρῶτον ἐναίμον, τοῖς δ' ἡ καρδία· καὶ γὰρ

ἀρχὴ τῷ αἵματι καὶ ἐναίμον πρῶτον. ἐστὶ δ' αὐτῆς τὸ ἄκρον ὅζυ καὶ σφαιρώτερον, κεῖται δὲ πρὸς τῷ στήθει καὶ ὅλως ἐν τοῖς πρόσθεν τοῦ σώματος πρὸς τὸ μὴ καταψύχεσθαι αὐτό· πᾶσι γὰρ ἀσφαρκότερον τὸ στήθος, τὰ δὲ πρᾶν σαρκώδεσσερα, διὸ πολλὴν ἔχει σκέπη τὸ θερμὸν κατὰ τὸν νῶτον. ἐστὶ δ' ἡ καρδία τοῖς μὲν ἄλλοις ζῴοις κατὰ μέσον τῆς στήθους τόπου, τοῖς δ' ἀνθρώποις μικρὸν εἰς τὰ εὐώνυμα παρεκκλίνουσα πρὸς τὸ ἀνισοῦν τὴν κατάφυξιν τῶν ἀριστερῶν· μάλιστα γὰρ τῶν ἄλλων ζῴων ἄνθρωπος ἔχει κατεψυγμέ-
 10 να τὰ ἀριστερά. ὅτι δὲ καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι ὁμοίως ἡ καρδία κεῖται, πρότερον εἴρηται, καὶ διότι φαίνεται ἀνομοίως. ἔχει δὲ πρὸς τὴν κεφαλὴν τὸ ὅζυ, ἐστὶ δ' αὕτη τὸ πρόσθεν· ἐπὶ ταύτῃ γὰρ ἡ κίνησις. ἔχει δὲ καὶ νεύρων πλῆθος ἡ καρδία, καὶ τῷ εὐλόγως· ἀπὸ ταύτης γὰρ αἱ κινήσεις, περαίνονται δὲ διὰ τῆς ἑλκεῖν καὶ ἀνιέναι· δεῖ ἔν τοιαύτης ὑπηρεσίας καὶ ἰσχύος. ἡ δὲ καρδία, καθάπερ εἵπομεν καὶ πρότερον, οἷον ζῶν τι πέφυκεν ἐν τοῖς ἔχουσιν. ἐστὶ δ' ἀνόστεος πάντων ὅσα καὶ ἡμεῖς θεαμέμεθα, πλὴν τῶν ἱππῶν καὶ γένος τινὸς βοῶν· τέτοις δὲ διὰ τὸ μέγεθος οἷον ἐρείσ-
 20 ματος χάριν ἰσῆν ὑπεσι, καθάπερ καὶ τοῖς ὅλοις σώμασιν. κοιλίας δ' ἔχουσιν αἱ μὲν τῶν μεγάλων ζῴων τρεῖς, αἱ δὲ τῶν ἐλασσόνων δύο, μίαν δὲ πᾶσαι· δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται. δεῖ γὰρ εἶναι τόπον τινὰ τῆς καρδίας καὶ ὑποδοχὴν τῷ πρῶτῳ αἵματι. ὅτι δὲ πρῶτον ἐν τῇ καρδίᾳ γίνεται τὸ αἷμα, πολλάκις εἰρήκαμεν, διὰ τὸ τὰς ἀρχηγὰς φλέβας δύο εἶναι, τὴν τε μεγάλην καλεμένην καὶ τὴν ἀορτήν. ἑκατέρας γὰρ οὗσης ἀρχῆς τῶν φλεβῶν, καὶ διαφορὰς ἔχουσῶν, περὶ ὧν ὕστερον ἐρῶμεν, βέλτιον καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτῶν κεχωρισθαι· τῷτο δ' ἂν εἴη διφυὲς ὄντος τῷ αἵμα-
 30 τος καὶ κεχωρισμένου. διόπερ ἐν οἷς ἐνδέχεται, δι' εἰσὶν ὑποδοχαί. ἐνδέχεται δ' ἐν τοῖς μεγάλοις· τέτων γὰρ ἔχουσι καὶ αἱ καρδαί μέγεθος. ἔτι δὲ βέλτιον τρεῖς εἶναι τὰς κοιλίας, ὅπως ἢ μία ἀρχὴ κοινή· τὸ δὲ μέσον καὶ περιττὸν ἀρχή· ὥστε μεγέθους δεῖ μέζονος αὐταῖς αἰεὶ, διόπερ αἱ μέγισται τρεῖς ἔχουσι μόναι. τέτων δὲ πλείστον μὲν αἷμα

4. σώματος] αἵματος Y. || 5. τῷ Y. || 6. ἐποχεύεται Y. || καὶ om Z. || 8. ἢ om Z. || 9. καὶ om EY. || 10. γινομένη P. || 13. ἔχει κατὰ λόγον Z. || 15. ἐφῆκον Z. || 16. ἐναίμων Z. || 17. ὕδ Z. || 19. τὸν om Z. || 23. ἐναίμοις] εἰρημένοις Z. || 24. σώματος Z. || 26. ἔτε τῷ αἵματι om Z. || ἔκκεται Z. || 27. ἀρχαιοειδῇ P. || 29. αὐτῷ SU. || 30. φλεβῖν Z. || ἐκείνου EUYZ. || 31. δ' om Z. || 33. καὶ om P.

1. δ' ἐστὶ Z. || 3. πρόσθε EP. || 4. αὐτὴν SUY. || 5. ἔχειν EY. || 6. τοῖς μὲν om Y. || 7. παρεκκλίνουσα ESUYZ. || 8. εἰς P. || 9. ὁ ἄνθρωπος P. || 11. φαίνεται γὰρ ἀνομ. Z. || 12. δε] γὰρ PZ. || 13. ἐστὶ S. || αὐτῇ Y. || 15. τὸ EYZ. || ἔν om Z. || 16. εἴπων S, εἵπαμεν E. || καὶ om SU. || 17. τι ζῶιον Z. || 19. τινῶν ESUY. || 20. ὑπέστη P. || ἄλλοις Z. || 21. κοιλίας δ' ἔχουσιν om Z. || 22. δ' om Z. || 25. διὰ δὲ τὸ ESUYZ. || 26. καὶ τὴν ἀορτὴν καλεμένην U. || 29. διαφορῶν ESUY. || 30. εἰσὶν αἱ ὑποδοχαί SU. || 33. μέσον] κοινὸν PZ. || 33. περισσὸν EPSUY. || 34. ὅτε] ὅσα EPIZ. || δε] δὲ τι EY, δ' ἐτι PZ. || ταύταις Z. || αἰ] δε] P. || διόπερ — 35. αἷμα om Y. || 35. μόναι] μόναι κοιλίας E, μόνας κοιλίας PZ.

καὶ θερμότερον ἔχουσιν αἱ δεξιαί (διὸ καὶ τῶν μερῶν θερμότερα τὰ δεξιά), ἐλάχιστον δὲ καὶ ψυχρότερον αἱ ἀριστεραί, μέσον δ' αἱ μέσαι τῷ πληθεὶ καὶ θερμότητι, καθάρτατον δέ· δεῖ γὰρ τὴν ἀρχὴν ὅτι μάλισ' ἡρεμεῖν, τοιαύτη δ' ἂν εἴη καθαροῦ τῷ αἵματος ὄντος, τῷ πληθεὶ δὲ καὶ θερμότητι μέσου. ἔχουσι δὲ καὶ διαθρῶσιν τινα αἱ καρδιαὶ παραπλησίαν ταῖς ῥαφαῖς. ἔκ εἰσι δὲ συναφεῖς ὥς τινος ἐκ πλείονων συνθέτου, ἀλλὰ καθάπερ εἵπομεν, διαθρῶσει μᾶλλον. εἰσι δὲ τῶν μὲν αἰσθητικῶν ἀρθρωδέστεραι, τῶν δὲ νωθροτέρων ἀναρθρότεραι, καθάπερ αἱ τῶν ὤων. αἱ δὲ διαφοραὶ τῆς καρδίας κατὰ μέγεθος τε καὶ μικρότητα καὶ σκληρότητα καὶ μαλακότητα τείνουσι πη καὶ πρὸς τὰ ἥθη. τὰ μὲν γὰρ ἀναίσθητα σκληρὰν ἔχει τὴν καρδίαν καὶ πυκνήν, τὰ δ' αἰσθητικὰ μαλακωτέραν· καὶ τὰ μὲν μεγάλας ἔχοντα τὰς καρδίας δειλά, τὰ δ' ἐλάχιστος καὶ μέσας θαρραλεώτερα. τὸ γὰρ συμβαίνειν πάθος ὑπὸ τῆ φοβέσθαι προϋπάρχει τῷ τοῖς διὰ τὸ μὴ ἀναλογον ἔχειν τὸ θερμὸν τῇ καρδίᾳ, μικρὸν δ' ὂν ἐν μεγάλοις ἀμαυρῆσθαι, καὶ τὸ αἷμα ψυχρότερον εἶναι. μεγάλας δὲ τὰς καρδίας ἔχουσι λαγῶς, ἑλαφος, μῦς, ὕαινα, ὄνος, πάρδαλις, γαλῆ, καὶ ἄλλα σχεδὸν πάνθ' ὅσα φανερῶς δειλὰ ἢ διὰ φόβον κακῶργα. παραπλησίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φλεβῶν καὶ ἐπὶ τῶν κοιλιῶν ἔχει· ψυχραὶ γὰρ αἱ μεγάλαι φλέβες καὶ κοιλίαι. ὥσπερ γὰρ ἐν μικρῷ καὶ ἐν μεγάλῳ οἰκίῳ τὸ ἴσον πῦρ ἦσσαν ἐν τοῖς μεῖζοσι θερμαίνει, οὕτω καὶ τούτοις τὸ θερμὸν· ἀγγεῖα γὰρ καὶ ἡ φλέψ καὶ ἡ κοιλία. ἔτι δ' αἱ ἀλλότριάκι κινήσεις ἕκαστον τῶν θερμῶν καταψύχουσιν, ἐν δὲ ταῖς εὐρυχωρεσέαις τὸ πνεῦμα πλεῖον, καὶ ἐνισχύει μᾶλλον· διὸ τῶν μεγαλοκοιλίων ὕδεν ὕδεν τῶν μεγαλοφλεβῶν πῖον ἔστι κατὰ σάρκα, ἀλλὰ πάντα ἢ τὰ πλείεστα τῶν τοιούτων ἀδηλόφλεβα καὶ μικροκοιλία φαίνεται. μόνον δὲ τῶν σπλάγχχνων καὶ ὅλως τῶν ἐν τῷ σώματι μορίων ἡ καρδία χαλεπὸν πάθος ὕδεν ὑποφέρει, καὶ τὰτ' εὐλόγως· φθειρομένης γὰρ τῆς ἀρχῆς οὐκ ἔστιν ἐξ οὗ γένοιτ' ἂν βοήθεια τοῖς ἄλλοις ἐκ ταύτης

ἡρτημένοις. σημεῖον δὲ τοῦ μὴ βῆν ἐπιδέχσθαι πάθος τὴν καρδίαν τὸ ἐν μηδενὶ τῶν θυομένων ἱερίων ὄφθαι τοιοῦτον πάθος περὶ αὐτὴν ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων σπλάγχχνων. οἷ τε γὰρ ἱεφροὶ πολλάκις φαίνονται λίθων μεστοὶ καὶ φυμάτων καὶ δοθιήνων καὶ τὸ ἥπαρ, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ πλεύμιον, μάλισα δ' ὁ σπλήν· πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα παθήματα συμβαίνοντα περὶ αὐτὰ φαίνεται, ἥκιστα δὲ τοῦ μὲν πλεύμοιτος περὶ τὴν ἀρτηρίαν, τῆ δ' ἥπατος περὶ τὴν σφύαφιν τῇ μεγάλῃ φλεβί, καὶ τοῦτ' εὐλόγως· ταύτῃ γὰρ μάλισα κοινωνοῦσι τῇ καρδίᾳ· ὅσα δὲ διὰ νόσον καὶ τοιαῦτα πάθη φαίνεται τελευτῶντα τῶν ζώων, τούτοις ἀνατεμνομένοις φαίνεται περὶ τὴν καρδίαν νόσῳ πάθος.

Καὶ περὶ μὲν τῆς καρδίας, ποία τις, καὶ τίνος ἕνεκεν καὶ διὰ τίν αἰτίαν ὑπάρχει τοῖς ἔχουσιν, τοσαῦτ' εἰρήσθαι· ἐπόμενον δ' ἂν εἴη περὶ τῶν φλεβῶν εἰπεῖν, τῆς τε μεγάλης καὶ τῆς ὀρθῆς· αὐταὶ γὰρ ἐκ τῆς καρδίας πρώται δέχονται τὸ αἷμα, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἀποφυάδες εἰσὶν. ὅτι μὲν ἐν τῷ αἵματι χάριν εἰσὶ, πρότερον εἰρηται· τὸ γὰρ ὕγρον ἅπαν ἀγγεῖα δεῖται, καὶ τὸ φλεβῶν γένος ἀγγεῖον, τὸ δ' αἷμα ἐν ταύταις· διότι δὲ δύο καὶ ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καθ' ἅπαν τὸ σῶμα διατείνουσι, λέγωμεν. τῆ μὲν οὖν εἰς μίαν ἀρχὴν συντελεῖν καὶ ἀπὸ μιᾶς αἰτίας τὸ μίαν ἔχειν πάντα τὴν αἰσθητικὴν ψυχὴν ἐνεργεῖα, ὥστε καὶ τὸ μόριον ἐν τῷ ταύτῃ ἔχον πρώτως, ἐν μὲν τοῖς ἐναίμοις κατὰ δυνάμιν καὶ κατ' ἐνέργειαν, τῶν δ' ἀναίμων ἐνίοις κατ' ἐνέργειαν μόνον. διὸ καὶ τὴν τῆ θερμῆς ἀρχῆς ἀναγκαῖον ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εἶναι· αὕτη δ' ἐστὶν αἰτία καὶ τῷ αἵματι τῆς ὑγρότητος καὶ τῆς θερμότητος. διὰ μὲν ἔν τὸ ἐν ἐν εἶναι μορίῳ τὴν αἰσθητικὴν ἀρχὴν καὶ τὴν τῆς θερμότητος καὶ ἡ τῆ αἵματος ἀπὸ μιᾶς ἐστὶν ἀρχῆς, διὰ δὲ τὴν τῆ αἵματος ἐνότητα καὶ ἡ τῶν φλεβῶν ἀπὸ μιᾶς. δύο δ' εἰσι διὰ τὸ τὰ σώματα εἶναι διμερῆ τῶν ἐναίμων καὶ πορευτικῶν· ἐν πᾶσι γὰρ τέτοις διώρισται τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν καὶ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω. ὅσω δὲ τιμιώτερον καὶ ἡγεμονικώτερον τὸ ἔμπροσθεν τῷ ὀπίσθεν, το-

1. θερμότητα *U*. || 3. καθάρτατον *Z*. || 6. ἔχειν *EY*. || διαίρεσιν *ESUYZ*. || 7. συνεχεῖς *S*. || ὡς αἱ καρδιαὶ ὡς *S*. || 9. διαθρῶσεις *U*, διαθρῶσεσι *PSY*, διαθρῶσιν *Z*. || 10. νωθροτέρων ἀναρθρότεροι] νωθρότεροι *Z*. || 12. καὶ σκληρότητα *om Z*. || καὶ] τε καὶ *EPY Z*. || συντείνουσι καὶ *Z*. || 16. μέσους *U*, μέσα *EP*. || 17. ἀναλλοιώτοις *Z*. || 18. τὴν καρδίαν *Z*. || 20. λαγῶς *P*, λαγῶς *Z*. || 25. ἐν ante μεγ. *om S*. || 27. αἱ *om EY*. || 28. εὐρυχωροτέροις corr *U*. || 31. ἡ *om U*. || 32. μόνων *PS*. || δὴ *U*. || 33. ἐνίμοις *U*.

5. δοθιῶν *PY*, δοθίων *Z*. || 7. φαίνεται περὶ αὐτὰ συμβαίνοντα *SU*, συμβ. περὶ αὐτὰς φ. *Z*. || 11. τελευτῶντα — ἀνατεμνομένοις *om Z*. || 13. ἕνεκα *SU*. || 15. τε *om SU*. || 18. εἰρηται πρότερον *SU*. || τε *om Z*. || 19. τῶν φλεβῶν τὸ γένος *Y*. || 20. ἀρχῆς καὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα αἱ φλέβες διατ. λέγωμεν *Z*. || 21. εἰς *om ESUY*. || 22. πάντα *om SU*. || 24. πρώτην *Z*. || 25. τῶν — ἐνεργειᾶν *om Z*. || 27. τόπῳ] τό τ' *EPSUY*. || 28. ἐν et ἐν *om Z*. || 29. τὴν ante τῆς *om Z*. || 31. ἡ] αἱ *Z*. || 33. καὶ *om E*. || τὸ *om SUZ*, τὸ ὀπίσθεν *om EY*. || καὶ τὸ *om Y*. || 35. τῇ] καὶ τῇ *Y*.

σέτω καὶ ἡ μεγάλη φλέψ τῆς ἀορτῆς· ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖς
 ἔμπροσθεν, ἡ δ' ἐν τοῖς ὀπίσθεν κεῖται, καὶ τὴν μὲν ἅπαντ'
 ἔχει τὰ ἔναιμα φανερώς, τὴν δ' ἕνα μὲν ἀμυδρῶς ἕνα δ'
 ἀφανῶς. τῷ δ' εἰς τὸ πᾶν διαδεδοῦσθαι τὸ σῶμα τὰς φλέ-
 βας αἴτιον τὸ παντὸς εἶναι τῷ σώματος ὕλην τὸ αἷμα, τοῖς
 δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον, ταῦτα δ' ἐν φλεβί καὶ τῷ ἀνά-
 λογον κεῖσθαι. πῶς μὲν ἔν τρέφεται τὰ ζῶα καὶ ἐκ τίνος
 καὶ τίνα τρόπον ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς κοιλίας, ἐν τοῖς περὶ
 γενέσεως λόγοις μᾶλλον ἀρμόζει σκοπεῖν καὶ λέγειν· συν-
 ισαμένων δὲ τῶν μορίων ἐκ τῆς αἱματός, καθάπερ εἵπομεν,
 εὐλόγως ἢ τῶν φλεβῶν ῥύσις διὰ παντὸς τῷ σώματος πέ-
 φυκεν· δεῖ γὰρ καὶ τὸ αἷμα διὰ παντὸς καὶ παρὰ πᾶν εἶ-
 ναι, εἴπερ τῶν μορίων ἕκαστον ἐκ τούτου συνέστηκεν. ἔοικε δ'
 ὥσπερ ἐν τε τοῖς κήποις αἱ ὕδραγωγίαι κατασκευάζονται
 ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς καὶ πηγῆς εἰς πολλὰς ὀχετὲς καὶ ἄλλας
 αἰεὶ πρὸς τὸ πάντῃ μεταδιδόναι, καὶ ἐν ταῖς οἰκοδομίαις
 παρὰ πᾶσαν τὴν τῶν θεμελίων ὑπογραφὴν λίθοι παραβέ-
 βληνται διὰ τὸ τὰ μὲν κηπευόμενα φύεσθαι ἐκ τῆς ὕδατος,
 τὰς δὲ θεμελίους ἐκ τῶν λίθων οἰκοδομεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρό-
 πον καὶ ἡ φύσις τὸ αἷμα διὰ παντὸς ὡχέτηκε τῷ σώμα-
 τος, ἐπεὶδὴ παντὸς ὕλη πέφυκε τῷτο. γίνεται δὲ κατὰ δὴ-
 λον ἐν τοῖς μάλιστα καταλεπτυσμένοις· ὅθεν γὰρ ἄλλο
 φαίνεται παρὰ τὰς φλέβας, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἀμπελίνων
 τε καὶ συκίων φύλλων καὶ ὅσ' ἄλλα τοιαῦτα· καὶ γὰρ
 τέτων αὐαινομένων φλέβες λείπονται μόνον. τέτων δ' αἴτιον
 ὅτι τὸ αἷμα καὶ τὸ ἀνάλογον τέτω δυνάμει σῶμα καὶ σὰρξ
 ἢ τὸ ἀνάλογόν ἐστιν· καθάπερ ἔν ἐν ταῖς ὀχετείαις αἱ μέγι-
 σαι τῶν τάφρων διαμένουσιν, αἱ δ' ἐλάχισαι πρῶται καὶ
 ταχέως ὑπὸ τῆς ἰλῦος ἀφανίζονται, πάλιν δ' ἐκλειπούσης
 φανεραὶ γίνονται, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν φλεβῶν αἱ μὲν
 μέγισται διαμένουσιν, αἱ δ' ἐλάχισται γίνονται σάρκες ἐνε-
 γεία, δυνάμει δ' εἰσὶν ὅθεν ἦσαν φλέβες. διὸ καὶ σωζομέ-
 νων τῶν σαρκῶν καθ' ὅτιον αἷμα ῥεῖ διαιρουμένων· καίτοι
 ἀνευ μὲν φλεβὸς ἐκ ἔστιν αἷμα, φλεβίον δ' ὅθεν δῆλον, ὥσ-
 περ ἐδ' ἐν τοῖς ὀχετοῖς αἱ τάφροι πρὶν ἢ τὴν ἰλὺν ἐξαίρεθῃ-

ναί. ἐκ μειζόνων δ' εἰς ἐλάσσας αἱ φλέβες αἰεὶ προέρχονται,
 ἕως τῷ γενέσθαι τὰς πόρους ἐλάσσας τῆς τῷ αἵματος παχύ-
 τητος· δι' ὧν τῷ μὲν αἵματι δίοδος οὐκ ἔστι, τῷ δὲ περιτ-
 τώματι τῆς ὕγρᾶς ἱμάδος, ὃν καλῶμεν ἰδρώτα, καὶ τῷτο
 διαθερμανθέντος τῷ σώματος καὶ τῶν φλεβίων ἀνασφομωθέν-
 των. ἥδη δὲ τισιν ἰδρῶσαι συνέβη αἱματώδεϊ περιττώματι
 διὰ καχεξίαν, τῷ μὲν σώματος ῥυάδος καὶ μανῆς γενομένης,
 τῷ δ' αἵματος ἐξυγρυνθέντος δι' ἀπεψίαν, ἀδυνατέσης τῆς
 ἐν τοῖς φλεβίοις θερμότητος πέσσειν δι' ὀλιγότητα. εἴρηται
 γὰρ ὅτι πᾶν τὸ κοινὸν γῆς καὶ ὕδατος παχύνεται πεσσό-
 μενον, ἡ δὲ τροφή καὶ τὸ αἷμα μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν. ἀδυνα-
 τεῖ δὲ πέσσειν ἡ θερμότης· ὁ μόνον διὰ τὴν αὐτῆς ὀλιγότητα.
 ἀλλὰ καὶ διὰ πλῆθος καὶ ὑπερβολὴν τῆς εἰσφερομένης τρο-
 φῆς· γίνεται δὲ πρὸς ταύτην ὀλίγη. ἡ δ' ὑπερβολὴ διττὴ·
 καὶ γὰρ τῷ ποτῶ καὶ τῷ ποιῶ· ὁ γὰρ πᾶν ὁμοίως εὐπε-
 πτον. ῥεῖ δὲ μάλιστα τὸ αἷμα κατὰ τὰς εὐρυχωρεσάτους
 τῶν πόρων· διὸπερ ἐκ τῶν μυκτήρων καὶ τῶν ἕλων καὶ τῆς
 ἑδρας, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῆς σῶματος αἱμορροῖδες ἄπονοι γί-
 νονται, καὶ ἔχ ὥσπερ ἐκ τῆς ἀρτηρίας μετὰ βίας. διεσῶ-
 σαι δ' ἄσθεν ἢ τε μεγάλη φλέψ καὶ ἡ ἀορτή, κάτω δ'
 ἐναλλάσσονται συνέχεσι τὸ σῶμα. προῖσθαι γὰρ σχίζον-
 ται κατὰ τὴν διφυΐαν τῶν κώλων, καὶ ἡ μὲν ἐκ τῆς ἔμπρο-
 σθεν εἰς τῆς πίσθεν προέρχεται, ἡ δ' ἐκ τῆς ὀπίσθεν εἰς τῆς
 πρὸςθεν, καὶ συμβάλλουσιν εἰς ἓν· ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πλε-
 κομένοις ἐγγίνεται τὸ συνεχὲς μᾶλλον, οὕτω καὶ διὰ τῆς
 τῶν φλεβῶν ἐναλλάξεως συνδεῖται τῶν σωμάτων τὰ πρό-
 σθια τοῖς ὀπίσθεν. ὁμοίως δὲ καὶ ἀπὸ τῆς καρδίας ἐν τοῖς
 ἄνω τόποις συμβαίνει. τὸ δὲ μετ' ἀκριβείας ὡς ἔχουσιν αἱ
 φλέβες πρὸς ἀλλήλας, ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν δεῖ θεωρεῖν
 καὶ ἐκ τῆς ζωϊκῆς ἰστορίας. καὶ περὶ μὲν φλεβῶν καὶ καρ-
 δίας εἰρήσθω, περὶ δὲ τῶν ἄλλων σπλάγχχνων σκεπτέον
 κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον.

Πλεύμονα μὲν ἔν ἔχει διὰ τὸ πέζον εἶναι τι γένος τῶν β
 ζῶων. ἀναγκαῖον μὲν γὰρ γίνεσθαι τῷ θερμῷ κατὰ φύσιν,
 ταύτης δὲ δεῖται θύραθεν τὰ ἔναιμα τῶν ζῶων· θερμότερα

2. κεῖται ante ἡ δ' Z. || 3. ἕνα μὲν Z. || 4. ἐμφανῶς U. || τὸ ante πᾶν om Z. || σῶμα] αἷμα Z. || 8. ἀναβαίνουσιν for-
 tasse Z. || 12. καὶ ante τὸ om SU. || παρ' ἅπαν Z. || 13. τέτων Z. || 16. πρὸς τὸ om EYZ. || παντὶ Y. || οἰκοδομαῖς PZ. || 17.
 περιβέβληνται U. || 18. τὸ om Z. || 19. οἰκονομεῖσθαι Y. || 20. ἡ om EY. || 20. ὡχέτηκεν Z. || 21. ὕλη τῷτο πέφυκε τέτω, γ. Z. ||
 κατάληγον E, κατάλληλον X. || 22. λεπτονομένοις Z. || 27. ἔν om Z. || 29. ἐκλειπούσης fortasse E, γέμυσαι Z. || 30. καὶ αἱ SU. ||
 32. ἦττον Z. || 33. αἷμα om S. || 34. δ' ἐκ ἐνδῆλον Z. || 35. ἐδ' ἐν om Z. || ὕλην SU.

2. παχυτήτος S. || 3. περισσώματι EPI. || 4. τέτω EPI. || 5. διαθερμαίνοντος Z. || 6. συμβέβηκεν Z. || αἱματώδες PZ. || πε-
 ρισσώματι ESU, περισσώματι τι P, περιττώματι τι Z. || 7. ῥυάδος P. || γενομένην Z. || 9. πεύσειν S. || 11. μικρὸν P. || 12. πεσσεῖν Y,
 πεύσειν S. || 13. καὶ ante διὰ om U. || 16. εὐρυχωρεσάτους corr U, εὐχερεσάτους Z. || 17. ἐκ τε τῶν Z. || 18. αἱμορραγίαι Z. || 20.
 δ' om Z. || ἡ τε φλέψ ἢ μεγάλη Z. || 21. συνέχεσαι Z. || 22. καὶ om Z. || 23. δ' ἐκ τῆς πρὸςθεν καὶ συνεισβάλλουσιν U. || 24. γὰρ τοῖς
 ἐμπλεκόμενοις Z. || 25. ἐν γίνεται SU. || 33. ἔχων EYZ. || τι] τὸ Z.

γάρ. τὰ δὲ μὴ ἔναιμα καὶ τῷ συμφύτῳ πνεύματι δύναται καταψύχειν. ἀνάγκη δὲ καταψύχειν ἔξωθεν ἢ ὕδατι ἢ ἀέρι. διόπερ τῶν μὲν ἰχθύων ὑδαὶς ἔχει πλεύμονα, ἀλλ' ἀντὶ τούτου βράγχια, καθάπερ εἶρηται ἐν τοῖς περὶ ἀναπνοῆς· ὕδατι γὰρ ποιεῖται τὴν καταψύξιν, τὰ δ' ἀναπνέοντα 5 τῷ ἀέρι, διόπερ πάντα τὰ ἀναπνέοντα ἔχει πλεύμονα. ἀναπνεῖ δὲ τὰ μὲν περὶ πάντα, ἕνα δὲ καὶ τῶν ἐνὺδρων, οἷον φάλαινα καὶ δελφίς καὶ τὰ ἀναψυσῶντα κήτη πάντα. πολλὰ γὰρ τῶν ζώων ἐπαμφοτερίζει τὴν φύσιν, καὶ τῶν τε πεζῶν καὶ τὸν ἀέρα δεχομένων διὰ τὴν τοῦ σώματος 10 κράσιν ἐν ὑγρῷ διατελεῖ τὸν πλείστον χρόνον, καὶ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ μετέχει τοσοῦτον ἕνα τῆς περὶ φύσεως ὥς ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν εἶναι τὸ τέλος τοῦ ζῆν. τοῦ δ' ἀναπνεῖν ὁ πλεύμων ὄργανόν ἐστι, τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς κινήσεως ἔχων ἀπὸ τῆς καρδίας, ποιῶν δ' εὐρυχωρίαν τῇ εἰσόδῳ τῷ πνεύ- 15 ματος διὰ τὴν αὐτὴν συμφύτητα καὶ τὸ μέγεθος· αἰρομένους μὲν γὰρ εἰσρεῖ τὸ πνεῦμα, συνιόντος δ' ἐξέρχεται πάλιν. τὸ δὲ πρὸς τὴν ἄλσιν εἶναι τὸν πλεύμονα τῆς καρδίας οὐκ εἶρηται καλῶς· ἐν ἀνθρώπῳ τε γὰρ συμβαίνει μόνον ὡς εἰπεῖν τὸ τῆς πηδήσεως διὰ τὸ μόνον ἐν ἐλπίδι γίνεσθαι καὶ 20 προσδοκίᾳ τῷ μέλλοντος, ἀπέχει τ' ἐν τοῖς πλείστοις πολὺν τόπον καὶ κεῖται τὴν θέσιν ἀνωτέρω τῷ πλεύμονος, ὥςτε μηδὲν συμβάλλεσθαι τὸν πλεύμονα πρὸς τὴν ἄλσιν τῆς καρδίας. διαφέρει δ' ὁ πλεύμων πολὺ τοῖς ζώοις. τὰ μὲν γὰρ ἔναιμον ἔχει καὶ μέγαν, τὰ δ' ἐλάττω καὶ σμφόν, τὰ 25 μὲν ζωτόκα διὰ τὴν θερμότητα τῆς φύσεως μεῖζω καὶ πολυαίμον, τὰ δ' ὠτόκα ξηρὸν καὶ μικρόν, δυνάμενον δὲ μεγάλα δίστασθαι ἐν τῷ ἐμφυσᾶσθαι, ὥσπερ τὰ τετράποδα μὲν ὠτόκα δὲ τῶν πεζῶν, οἷον οἱ τε σαῦροι καὶ αἱ χελῶναι καὶ πᾶν τὸ τοῖστον γένος, ἔτι δὲ πρὸς τέτοις ἢ τῶν πτη- 30 νῶν φύσις καὶ καλυμένον ὀρνίθων. πάντων γὰρ τέτων σμφὸς ὁ πλεύμων καὶ ὅμοιος ἀφρῷ· καὶ γὰρ ὁ ἀφρὸς ἐκ πολλῷ μικρὸς γίνεται συγχέομενος, καὶ ὁ τέτων πλεύμων μικρὸς καὶ ὑμενώδης. διὸ καὶ ἄδιφα καὶ ὀλιγόποτα ταῦτα πάντα, καὶ δύναται πολὺν ἐν τῷ ὑγρῷ ἀνέχεσθαι χρόνον· 35 ἅτε γὰρ ὀλίγον ἔχοντα θερμὸν ἱκανῶς ἐπὶ πολὺν χρόνον

καταψύχεται ὑπ' αὐτῆς τῆς τῷ πλεύμονος κινήσεως, ἧς ἀερώδους καὶ κενῆς. συμβέβηκε δὲ καὶ τὰ μέγεθ' ἐτέων ἐλάττω τῶν ζώων ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν· τὸ γὰρ θερμὸν αὐξη- τικόν, ἢ δὲ πολυαίμια θερμότητος σημειῖον. ἐτι δ' ὀρθοῖ τὰ σώματα μᾶλλον, διόπερ ἄνθρωπος μὲν τῶν ἄλλων ὀρθό- 5 τατον, τὰ δὲ ζωτόκα τῶν ἄλλων τετραπόδων· ἔδεν γὰρ ὁμοίως τρωγλοδυτεῖ τῶν ζωτόκων, ἔτ' ἄπουν ἔτε περὶ εὐον. ὅλως μὲν οὖν ὁ πλεύμων ἐστὶν ἀναπνοῆς χάριν, ἀναιμὸς δὲ καὶ τοῖστος γένους τινὸς ἕνεκεν ζῶων· ἀλλ' ἀνώνυμον τὸ κοι- νὸν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἔχ' ὥσπερ ὁ ὄρνις ὠνόμασαι ἐπὶ τινος γένους. διὸ ὥσπερ τὸ ὄρνιθι εἶναι ἐκ τινὸς ἐστὶ, καὶ ἐκεῖνον ἐν τῇ ὕσῃ ὑπάρχει τὸ πλεύμονα ἔχειν.

Δοκεῖ δὲ τῶν σπλάγχχνων τὰ μὲν εἶναι μονοφυῆ, κα- 7 θαπερ καρδία καὶ πλεύμων, τὰ δὲ διφυῆ, καθάπερ νεφροί, τὰ δ' ἀπορεῖται ποτέρως ἔχει. φανεῖν γὰρ ἂν ἐπαμφοτε- ρίζειν τέτοις τὸ ἥπαρ καὶ ὁ σπλήν· καὶ γὰρ ὡς μονοφυεῖς ἐκότερον, καὶ ὡς ἀνθ' ἐνὸς δύο παραπλησίαν ἔχοντα τὴν φύσιν. ἐστὶ δὲ πάντα διφυῆ. τὸ δ' αἴτιον ἢ τῷ σώματος διάστασις διφυῆς μὲν ἔσα, πρὸς μίαν δὲ συντελούσα ἀρ- 12 χήν· τὸ μὲν γὰρ ἄνω καὶ κάτω, τὸ δ' ἔμπροσθεν καὶ ὀπί- σθεν, τὸ δὲ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν ἐστιν. διόπερ καὶ ὁ ἐγκέφα- λος βέλεται διμερῆς εἶναι πᾶσι καὶ τῶν αἰσθητηρίων ἑκα- 17 ζον. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον ἢ καρδία ταῖς κοιλίαις. ὁ δὲ πλεύμων ἐν τε τοῖς ὠτόκοις τοσούτον διέσκηκεν ὥςτε δοκεῖν 22 οὐδ' ἔχειν αὐτὰ πλεύμονας. οἱ δὲ νεφροὶ καὶ παντὶ δῆλοι. κατὰ δὲ τὸ ἥπαρ καὶ τὸν σπλήνα δικαίως ἂν τις ἀπορή- σειεν. τούτου δ' αἴτιον ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι σπλήνα δόξειεν ἂν οἷον νόθον εἶναι ἥπαρ ὁ σπλήν, ἐν δὲ τοῖς μὴ ἐξ ἀνάγκης ἔχουσιν, ἀλλὰ πάμμικρον ὥσπερ σημείου 27 χάριν, ἐναργῶς διμερῆς τὸ ἥπαρ ἐστὶν, καὶ τὸ μὲν εἰς τὰ δεξιά, τὸ δ' ἐλαττόν εἰς ἀριστερά βέλεται τὴν θέσιν ἔχειν. ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὠτόκοις ἦττον μὲν ἢ ἐπὶ τέτων φανερόν, ἐρίοις δὲ κακεῖ ὥσπερ ἐν τισὶ ζωτόκοις ἐπιδήλως 32 διέσκηκεν, οἷον κατὰ τινος τόπου οἱ δασύποδες δύο δοκῶσιν ἥπαρ ἔχειν, καθάπερ τῶν ἰχθύων ἑτεροὶ τέ τινες καὶ οἱ σελαχῶδεις. διὰ δὲ τὸ τὴν θέσιν ἔχειν τὸ ἥπαρ ἐν τοῖς δε-

4. βραγχία *F*. || 8. φάλαινα *F*, φάλλενα *P*, φάλλαινα *E*. || 10. τε om *FZ*. || τὸν] τῶν *EPUF*. || 17. μὲν om *P*. || 20. μόνη *EY*. || 23. πρὸς] πάθος πρὸς *EPYZ*. || 27. μικρὸν καὶ ξηρὸν *F*. || 28. μεγάλῃ *EY*, μέγα *PSZ* et corr *U*. || ἴστασθαι *EY*. || 29. μὲν om *F*. || αἱ om *Z*. || 30. τοῖστο *Z*. || 33. πολλῶν μικρῶν γίνεται συγχέομενος *S* et pr *U*. || 34. πάντα ταῦτα *SUZ*. || 35. δύνανται *Z*. || ἀνασχέσθαι *E*.

5. διόπερ ὁ ἄνθρωπος *P*. || 7. ἔτε] ἐστὶν *Z*. || 8. ἔναιμος γὰρ καὶ *Z*. || 9. ἕνεκα *P*. || ζῶν ἀνώνυμον *SU*. || 10. οἱ ὄρνις *Z*. || 11. τῷ *S*. || τιναν *Z*. || 13. δὲ om *Z*. || 18. διφυῆ *EYZ*. || σώματος *Z*. || 20. τὸ μὲν] ὁ μὲν *Z*. || πρόσθεν *PZ*. || 26. δικαίως] καὶ ὡς *E*. || 27. ἔχουσι *EPYZ*. || 28. νόθον ἥπαρ εἶναι ὁ σπλήν, τοῖς δὲ μὴ *SU*. || 29. ἀλλὰ om *Z*. || πᾶν μικρὸν *EY*, πάμπαν μικρὸν *PZ*. || 32. ἦττον] ἢ τὸ *F*. || 33. ὥσπερ ἐν τισὶ om *EY*, ἐν om *Z*. || τισὶ] τοῖς *P*. || ζῶοις *Z*. || ἐπιδήλως om *P*. || 34. κατὰ] ἐπὶ *Z*. || 35. ἥπαρ *Z*. || τέ om *P*. || 36. τὴν om *Z*.

ξιοῖς μᾶλλον ἢ τοῦ σπληνὸς γέγονε φύσις, ὥς ἀναγκαῖον
 μέν πως, μὴ λίαν δ' εἶναι πᾶσι τοῖς ζώοις. τὲ μὲν ἔν δι-
 φυῇ τὴν φύσιν εἶναι τῶν σπλάγχων αἴτιον, ὥσπερ εἴπο-
 μεν, τὸ δὲ εἶναι τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν· ἐκάτερον γὰρ
 ζητεῖ τὸ ὅμοιον, ὥσπερ καὶ αὐτὰ βούλεται παραπλησίαν
 καὶ διδύμην ἔχειν τὴν φύσιν, καθάπερ ἐκεῖνα δίδυμα μὲν,
 συνήρτηται δ' εἰς ἓν, καὶ τῶν σπλάγχων ὁμοίως ἕκασον.
 ἔξι δὲ σπλάγχνα τὰ κάτω τοῦ ὑποζώματος κοινῇ μὲν
 πάντα τῶν φλεβῶν χάριν, ὅπως ἔσται μετέωρον μένωσι τῷ
 τούτων συνδέσμῳ πρὸς τὸ σῶμα. καθάπερ ἀγκυραὶ γὰρ
 βέβληνται πρὸς τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀποτεταμένων μορίων,
 ἀπὸ μὲν τῆς μεγάλης φλέβος πρὸς τὸ ἥπαρ καὶ τὸν σπλῆ-
 να. τέτων γὰρ τῶν σπλάγχων ἡ φύσις οἷον ἦλοι πρὸς τὸ
 σῶμα προσλαμβάνουσιν αὐτήν, εἰς μὲν τὰ πλάγια τῷ σώ-
 ματος τό θ' ἥπαρ καὶ ὁ σπλῆν τὴν φλέβα τὴν μεγάλην
 (ἀπὸ ταύτης γὰρ εἰς αὐτὰ μόνον διατείνουσι φλέβες), εἰς δὲ
 τὰ ὀπισθεν οἱ νεφροί. πρὸς δ' ἐκείνους ἔ μόνον ἀπὸ τῆς με-
 γάλης φλέβος ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀορτῆς τείνει φλέβη εἰς
 ἐκάτερον. ταῦτα δὴ συμβαίνει διὰ τέτων τῇ συσάσει τῶν
 ζώων· καὶ τὸ μὲν ἥπαρ καὶ ὁ σπλῆν βοηθεῖ πρὸς τὴν πέ-
 ψιν τῆς τροφῆς (ἐναιμα γὰρ ὄντα θερμὴν ἔχει τὴν φύσιν),
 οἱ δὲ νεφροὶ πρὸς τὸ περίττωμα τὸ εἰς τὴν κύσιν ἀποκρι-
 νόμενον. καρδιά μὲν οὖν καὶ ἥπαρ πᾶσιν ἀναγκαῖα τοῖς
 ζώοις, ἡ μὲν διὰ τὴν τῆς θερμότητος ἀρχὴν (δεῖ γὰρ εἶναι
 τινα οἷον ἐσίαν, ἐν ᾗ κείσεται τῆς φύσεως τὸ ζωπυρῆν, καὶ
 τοῦτο εὐφύλακτον, ὥσπερ ἀκρόπολις οὔσα τοῦ σώματος),
 τὸ δ' ἥπαρ τῆς πέψεως χάριν. πάντα δὲ δεῖται τὰ ἐναι-
 μα δυοῖν τούτοις, διόπερ ἔχει πάντα τὰ ἐναιμα δύο τὰ
 σπλάγχνα ταῦτα μόνον· ἕσα δ' ἀναπνεῖ, καὶ πλεύμονα
 τρίτον. ὁ δὲ σπλῆν κατὰ συμβεβηκὸς ἐξ ἀνάγκης ὑπάρ-
 χει τοῖς ἔχουσιν, ὥσπερ καὶ τὰ περιττώματα, τό τ' ἐν τῇ
 κοιλίᾳ καὶ τὸ περὶ τὴν κύσιν. διόπερ ἔν τις ἐκλείπει κα-
 τὰ τὸ μέγεθος, ὥσπερ τῶν τε πτερωτῶν ἐνίοις, ὅσα θερ-
 μὴν ἔχει τὴν κοιλίαν, οἷον περισσεῖα ἱέραξ ἱκτινός, καὶ ἐπὶ

τῶν ὠτόκων δὲ καὶ τετραπόδων ὁμοίως (μικρὸν γὰρ πάμ-
 παν ἔχουσιν), καὶ πολλοῖς τῶν λεπιδωτῶν· ἅπερ καὶ κύσιν
 οὐκ ἔχει διὰ τὸ τρέπεσθαι τὸ περίττωμα διὰ μαῖνῶν τῶν
 σαρκῶν εἰς πτερὰ καὶ λεπίδας. ὁ γὰρ σπλῆν ἀντισπᾶ ἐκ
 τῆς κοιλίας τὰς ἱκμάδας τὰς περιττεούσας, καὶ δύναται
 συμπέττειν αἱματώδης ὤν. ἂν δὲ τὸ περίττωμα πλεῖον ᾖ
 ἢ ὀλιγόθερμος ὁ σπλῆν, νοσακερὰ γίνεται πλήρη τροφῆς·
 καὶ διὰ τὴν ἐνταῦθα παλάρροισιν τῆς ὑγρότητος πολλοὶς αἱ
 κοιλίαι σκληραὶ γίνονται σπληνιῶσιν, ὥσπερ τοῖς λίαν ἐρη-
 τικοῖς, διὰ τὸ ἀντιπερισπᾶσθαι τὰς ὑγρότητας. οἷς δὲ ὀλί-
 γη περίττωσις γίνεται, καθάπερ τοῖς ὀρνέοις καὶ τοῖς ἰχθύ-
 σι, τὰ μὲν ἔ μέγαν ἔχει, τὰ δὲ σημείου χάριν. καὶ ἐν
 τοῖς τετράποσι δὲ τοῖς ὠτόκοις μικρὸς καὶ σφιγρὸς καὶ νε-
 φρώδης ὁ σπλῆν ἐστὶ διὰ τὸ τὸν πλεύμονα σομφὸν εἶναι
 καὶ ὀλιγοποτεῖν καὶ τὸ περιγινόμενον περίττωμα τρέπεσθαι
 εἰς τὸ σῶμα καὶ τὰς φολίδας, ὥσπερ εἰς τὰ πτερὰ τοῖς
 ὀρνισιν. ἐν δὲ τοῖς κύσιν ἔχουσι καὶ τὸν πλεύμονα ἐναιμον
 ὑγρὸς ἐστὶ διὰ τε τὴν εἰρημένην αἰτίαν καὶ διὰ τὸ τὴν φύ-
 σιν τὴν τῶν ἀριστερῶν ὅλως ὑγροτέραν εἶναι καὶ ψυχροτέ-
 ραν. διήρηται γὰρ τῶν ἐναντίων ἕκασον πρὸς τὴν συγγενῇ
 συσχοίαν, οἷον δεξιὸν ἐναντίον ἀριστερῷ καὶ θερμὸν ἐναντίον
 ψυχρῷ· καὶ σύσχοιχα γὰρ ἀλλήλοισι εἰσὶ τὸν εἰρημένον
 τρόπον. οἱ δὲ νεφροὶ τοῖς ἔχουσιν ἐκ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ τῷ
 εὖ καὶ καλῶς ἔνεκεν ὑπάρχουσιν· τῆς γὰρ περιττώσεως χά-
 ριν τῆς εἰς τὴν κύσιν ἀθροισμένης εἰσὶ κατὰ τὴν ἰδίαν φύ-
 σιν, ἐν ὅσοις πλεῖον ὑπόστημα γίνεται τὸ τοιοῦτον, ὅπως
 βέλτιον ἀποδιδῶ ἡ κύσις τὸ αὐτῆς ἔργον. ἐπεὶ δὲ τῆς αὐ-
 τῆς ἔνεκα χρείας τοὺς τε νεφροὺς συμβέβηκεν ἔχειν τὰ
 ζῶα καὶ τὴν κύσιν, λεκτέον περὶ κύσεως νῦν, ὑπερβάντας
 τὸν ἐφεξῆς τῶν μορίων ἀριθμόν· περὶ γὰρ φρενῶν ὁδὲν πω
 διώρισται, τοῦτο δὲ τι τῶν περὶ τὰ σπλάγχνα μορίων
 ἐστίν.

Κύσιν δ' ἔ πάντ' ἔχει τὰ ζῶα, ἀλλ' ἔοικεν ἡ φύσις βου-
 λολομένη ἀποδιδόναι τοῖς ἔχουσι τὸν πλεύμονα ἐναιμον

1. ἀναγκαῖαν SZ. || 2. εἶναι] εἶναι ἀναγκαῖον EPYZ. || 3. ὥσπερ — 5. ὅμοιον om Z. || 4. τὰ δὲ Y. || 6. καθάπερ] καὶ καθάπερ PZ, καθάπερ γὰρ SU. || 10. καθάπερ — 11. σῶμα om Z. || 10. γὰρ ἀγκυραὶ SU. || 12. μὲν post τῆς EY, om PZ. || 16. γὰρ ἐς S. || 17. τὸ Z. || ἐκείνους E. || 20. ἔψιν EY. || 21. ὄντα πρὸς τὴν θερμὴν ἔχει φύσιν Z. || 23. ἀπασιν SU. || ἀναγκαῖον Z. || 25. ἐν om Z. || ζώπυρον Z. || 27. δὲ] γὰρ Z. || 29. ταῦτα om Z. || μόνον om P. || 32. τὸ om SU. || 33. τὸ om P. || τε om Z. || ἐνίοις] ἐν οἷς S et pr U. || ὅσαπερ Z. || 34. ἱκτινός P.

1. καὶ] καὶ τῶν Z, καὶ ἐπὶ τῶν EPY. || μικρὸν YZ, σκληρὸν P. || 2. πολλοὶ S et pr U. || 3. ἐκ om Z. || διὰ τὸ] καὶ διὰ τὸ S. || πέττεσθαι Z. || 6. πλεῖον U. || 7. ἦ] καὶ corr U, om PYZ. || ἐ] δὲ ὁ P. || νοσώδη Y et corr E, νοσακερὰ τὰ σώματα P. || πλήρης EYZ. || 9. ὀβρητικοῖς S. || 10. ἀντισπᾶσθαι Z. || ὅσοις Z. || 12. ἔ om Z. || ἔχει om X. || 13. δὲ] καὶ S. || ὠτόκοις καθάπερ ἐν τοῖς τετράποσι μικρὸς EY, ὠτόκοις καθάπερ ἐν τοῖς ὀρνισι μικρὸς vel μικρὸς PZ. || 16. εἰς] περὶ Z. || εἰς om S et pr U. || 18. ὑγρὸν EY. || καὶ om S. || 19. τῆς ESY, om U. || 21. ἐναντίον om Z. || 23. τὸ τ' εὖ Y. || 25. ἀθροισμένοις P. || 26. τὸ om Z. || 27. ἔργον αὐτῆς SU. || 28. ἔνεκεν U. || 30. ὁδὲ PZ. || 31. μόριον P. || 34. βουλομένη S.

μόνον, τούτοις δ' εὐλόγως. διὰ γὰρ τὴν ὑπεροχὴν τῆς φύσεως, ἣν ἔχουσιν ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ, διψητικά τε ταῦτ' ἐστὶ μάλιχα τῶν ζώων, καὶ δεῖται τροφῆς ἢ μόνον τῆς ξηρᾶς ἀλλὰ καὶ τῆς ὑγρᾶς πλείονος, ὥς' ἐξ ἀνάγκης καὶ περιττώμα γίνεσθαι πλεῖον καὶ μὴ τοσοῦτον μόνον ὅσον ὑπὸ τῆς κοιλίας πέττεσθαι καὶ ἐκκρίνεσθαι μετὰ τοῦ ταύτης περιττώματος. ἀνάγκη τοίνυν εἶναι τι δεκτικὸν καὶ τέτε τῷ περιττώματος. διόπερ ὅσα πλεύμονα ἔχει τοῖσιν, ἅπαντ' ἔχει κύσιν· ὅσα δὲ μὴ τοῖσιν, ἀλλ' ἢ ὀλιγόποτά ἐστι διὰ τὸ πλεύμονα ἔχειν σμφόν, ἢ ὅλως τὸ ὑγρὸν προσφέρεται ἢ ποτὲ χάριν ἀλλὰ τροφῆς, οἷον τὰ ἔντομα καὶ οἱ ἰχθύες, ἔτι δὲ περτωτά ἐστιν ἢ λεπιδωτά ἢ φοιδωτά, ταῦτα δι' ὀλιγότητά τε τῆς τῆς ὑγρᾶς προσφορᾶς καὶ διὰ τὸ τρέπεσθαι εἰς ταῦτα τὸ περιγιγνόμενον τοῦ περιττώματος οὐδὲν ἔχει τέτων κύσιν, πλὴν αἱ χελῶναι τῶν φοιδωτῶν. καὶ ἐνταῦθ' ἡ φύσις κεκολόβωται μόνον. αἴτιον δ' ὅτι αἱ μὲν θαλάττιαι σαρκώδη καὶ ἔναιμον ἔχουσι τὸν πλεύμονα, καὶ ὁμοιον τῷ βοεῖῳ, αἱ δὲ χερσαῖαι μεῖζω ἢ κατὰ λόγον. ἔτι δὲ διὰ τὸ ὀσρακῶδες καὶ πυκνὸν εἶναι τὸ περιέχον ἢ διαπνέοντος τῆς ὑγρᾶς διὰ μαῶν τῶν σαρκῶν, οἷον τοῖς ὀρ-
20 νισι καὶ τοῖς ὄφεσι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς φοιδωτοῖς, ὑπό-
σασις γίνεται τοσαύτη ὥστε δεῖσθαι τὴν φύσιν αὐτῶν ἔχειν
τὸ μόνον δεκτικὸν καὶ ἀγγειῶδες. κύσιν μὲν ἔν ταῦτα μόνον
τῶν τοῖσιν ἔχει διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, ἢ μὲν θαλατ-
τία μεγάλην, αἱ δὲ χερσαῖαι μικράν πάμπαν.

9 Ὅμοιος δ' ἔχει καὶ περὶ νεφρῶν. ἐδὲ γὰρ νεφρὸς ἔτε
τῶν περτωτῶν καὶ λεπιδωτῶν οὐδὲν ἔχει ἔτε τῶν φοιδω-
τῶν, πλὴν αἱ θαλάττιαι χελῶναι καὶ αἱ χερσαῖαι· ἀλλ'
ὥς τῆς εἰς τὰς νεφρὸς τεταγμένης σαρκὸς ἔκ ἐχάσης χώ-
ραν ἀλλὰ διεσπαρμένης εἰς πολλά, πλατεῖα νεφροειδῆ ἐν
ἐνίοις τῶν ὀρνίθων ἐστίν. ἢ δ' ἐμὺς ἔτε κύσιν ἔτε νεφρὸς ἔχει·
διὰ τὴν μαλακότητα γὰρ τῆς χελωνῆς εὐδιάπνην γίνεται τὸ
ὑγρὸν. ἢ μὲν ἔν ἐμὺς διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔκ ἔχει τῶν
μορίων ὑδέτερον· τοῖς δ' ἄλλοις ζώοις τοῖς ἔχουσιν ἔναιμον,
ὥσπερ εἴρηται, τὸν πλεύμονα πᾶσι συμβέβηκεν ἔχειν νε-
35 φρὸν τὸ ἥπαρ ἄπτεται τῆς δεξιᾶς νεφρῆς ἐν πᾶσιν· ἐν τοῖς

φρῆς. καταχρησθῆναι γὰρ ἡ φύσις ἅμα τῶν τε φλεβῶν χά-
ριν καὶ πρὸς τὴν τῆς ὑγρᾶς περιττώματος ἐκκρίσιν· φέρεται γὰρ
εἰς αὐτὰς πόρος ἐκ τῆς μεγάλης φλεβός. ἔχουσι δ' οἱ νε-
φροὶ πάντες κοῖλον, ἢ πλεῖον ἢ ἔλαττον, πλὴν οἱ τῆς φώ-
5 κης· οὗτοι δ' ὅμοιοι τοῖς βοεῖοις ὄντες σφραγίστατοι πάντων
εἰσίν. ὅμοιοι δὲ καὶ οἱ τῆς ἀνθρώπου τοῖς βοεῖοις· εἰσὶ γὰρ
ὥσπερ σφραγίστατοι ἐκ πολλῶν νεφρῶν μικρῶν καὶ ἔκ ὁμα-
λεῖς, ὥσπερ οἱ τῶν προβάτων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τετρα-
πόδων. διὸ καὶ τὸ ἀρρώστημα τοῖς ἀνθρώποις δυσπαλάλα-
κτον αὐτῶν ἐστίν, ἀν' ἀπαξ νοσήσωσιν· συμβαίνει γὰρ ὥσ-
περ πολλὰς νεφρὸς νοσούντων χαλεπωτέραν εἶναι τὴν ἴασιν
ἢ τῶν ἑνα νοσούντων. ὁ δ' ἀπὸ τῆς φλεβὸς τείνων πόρος ἔκ
εἰς τὸ κοῖλον τῶν νεφρῶν κατατελευτᾷ, ἀλλ' εἰς τὸ σῶμα
καταναλίσκεται τῶν νεφρῶν· διόπερ ἐν τοῖς κοίλοις αὐτῶν
15 ἔκ ἐγγίνεται αἷμα, ἐδὲ πηγνύται τελευτῶντων. ἐκ δὲ τῆς
κοιλίας τῶν νεφρῶν φέρουσι πόροι ἀναιμοὶ εἰς τὴν κύσιν δύο
νεανικοί, ἐξ ἑκατέρου εἰς, καὶ ἄλλοι ἐκ τῆς ἀορτῆς ἰσχυ-
ροὶ καὶ συνεχεῖς. ταῦτα δ' ἔχει τὸν τρόπον τέτον, ὅπως ἐκ
μὲν τῆς φλεβὸς τὸ περίττωμα τῆς ὑγρότητος βαδίζει εἰς
τὰς νεφρὸς, ἐκ δὲ τῶν νεφρῶν ἡ γιγνομένη ὑπόσασις διη-
θεμένων τῶν ὑγρῶν διὰ τῆς σώματος τῶν νεφρῶν εἰς τὸ μέ-
σον συρρέη, ἢ τὸ κοῖλον οἱ πλεῖστοι ἔχουσιν αὐτῶν· διὸ καὶ
δυσωδέστατον τῆτο τῶν σπλάγχων ἐστίν. ἐκ δὲ τῆς μέσης διὰ
τέτων τῶν πόρων εἰς τὴν κύσιν ἤδη μᾶλλον ὥς περίττωμα
25 ἀποκρίνεται. καθάρμις δ' ἡ κύσις ἐκ τῶν νεφρῶν· τείνουσι
γὰρ, ὥσπερ εἴρηται, πόροι ἰσχυροὶ πρὸς αὐτήν· οἱ μὲν οὖν
νεφροὶ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας εἰσὶ, καὶ τὰς δυνάμεις ἔχουσι
τὰς εἰρημνίας. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ἔχουσιν νεφρὸς ὁ δεξιὸς ἀνω-
τέρω τῆς ἀριστερᾶς ἐστίν· διὰ γὰρ τὸ τὴν κίνησιν εἶναι ἐκ τῶν
δεξιῶν καὶ ἰσχυροτέραν διὰ ταῦτ' εἶναι τὴν φύσιν τὴν τῶν
δεξιῶν, δεῖ προδοποιήσασθαι διὰ τὴν κίνησιν πρὸς τὸ ἄνω
πάντα τὰ μόνια μᾶλλον, ἐπεὶ καὶ τὴν ὀφρὺν τὴν δεξιάν
αἶρουσι μᾶλλον καὶ ἐπικεκαμμένην ἔχουσι τῆς ἀριστερᾶς
μᾶλλον. καὶ διὰ τὸ ἀνεσπᾶσθαι ἀνώτερον τὸν δεξιὸν νε-
φρὸν τὸ ἥπαρ ἄπτεται τῆς δεξιᾶς νεφρῆς ἐν πᾶσιν· ἐν τοῖς

1. μόνους Z et corr U. || φύσεως] θερμότητος PY et corr E. || 2. τε om Z. || 6. καὶ ἐκκρίνεσθαι om Y. || 9. κύσιν ἔχει SU. || 10. τὸ] τὸ ἐν PYZ. || ἔχειν] εἶναι Z. || 11. ἐ] μὴ PZ, om E. || τὰ] τὰ τε PZ. || οἱ om Z. || 12. λοιδωτῶν EPSUX. || 13. τὸ om ESUX. || 18. ἢ om EY. || 23. αὐριώδες Z. || μόνια SUZ. || 24. ποιῶν E, ποιόντων Y. || 27. λοιδωτῶν EPSU, quorum SU περτωτῶν καὶ φοιδωτῶν οὐδὲν ἔχει ἔτε τῶν λοιδωτῶν. || 28. αἱ τε θ. P. || 29. χώρας Z. || 30. διεσπασμένης P. || πλατεῖαν νεφρῶν E, πλατεῖαν νεφρῶν Y. || ἐν om Z. || 31 et 33. αἱμὺς EPSUX. || 31. ἔχει ἔτε νεφρὸς PSU. || 32. γὰρ] δὲ U.

1. τε om S. || 2. ἐκκρίσιν Y. || 3. πόρος EU. || 4. πάντῃ Y. || οἱ] ἢ EY, ἢ P. || 6. καὶ τῶν ἀνθρώπων Z. || 7. νεφρῶν, omisso μικρῶν, Y. || 10. αὐτοῖς ἐστίν ἀπαξ νοσήσασιν Z. || 11. νεφρὸς om Z. || 12. τὸν SY et pr U. || ἑνα νοσούντων om EY. || 13. εἰς τὸ σῶμα — 14. νεφρῶν] κατ. τὸ τῶν νεφρῶν YZ, τῶν νεφρῶν κατ. P. || 14. ἐν] καὶ ἐν S. || 16. δύο εἰς τὴν κύσιν SU. || 17. νεανικοὶ om pr Z. || 21. τῶν νεφρῶν om SU. || 22. συρρεῖ ἢ Z, συρρεῖ Y. || 25. καθάρμις Z. || 30. ταύτην Z. || τὴν post φύσιν om SU. || 31. δεῖ] δεῖ δὲ E. || προδοποιεῖσθαι P. || 32. ἐπεὶ — 34. μᾶλλον om Z. || 32. καὶ om Y. || 35. ἥπαρ παράπτεται Z.

δεξιοῖς γὰρ τὸ ἥπαρ. ἔχουσι δ' οἱ νεφροὶ μάλιστα τῶν σπλάγχων πιμελήν, ἐξ ἀνάγκης μὲν διὰ τὸ διηθεῖσθαι τὸ περίττωμα διὰ τῶν νεφρῶν· τὸ γὰρ λειπόμενον αἷμα καθαρὸν ὃν εὐπεπτόν ἐστι, τέλος δ' εὐπεψίας αἱματικῆς πιμελὴ καὶ ζέαρ ἐσίν. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς πεπυρωμένοις ζή- 5 ροῖς, οἷον τῇ τέφρᾳ, ἐγκαταλείπεται τι πῦρ, ὅτω καὶ ἐν τοῖς πεπεμμένοις ὑγροῖς· ἐγκαταλείπεται γὰρ τι τῆς εἰργασμένης θερμότητος μόριον. διόπερ τὸ λιπαρὸν κῆφόν ἐστι καὶ ἐπιπολάζει ἐν τοῖς ὑγροῖς. ἐν αὐτοῖς μὲν ἔν ἐ γίνεταί τοῖς νεφροῖς διὰ τὸ πυκνὸν εἶναι τὸ σπλάγχνον, ἔξω δὲ 10 περίσταται πιμελὴ μὲν ἐν τοῖς πιμελώδεσι, στέαρ δ' ἐν τοῖς γεατώδεσιν· ἡ δὲ διαφορὰ· τῶν εἶρηται πρότερον ἐν ἑτέροις. ἐξ ἀνάγκης μὲν ἔν πιμελώδεις γίνονται διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκ τῶν συμβαινόντων ἐξ ἀνάγκης τοῖς ἔχουσι νεφρῆς, ἔνεκα δὲ σωτηρίας καὶ τοῦ θερμὴν εἶναι τὴν φύσιν 15 τὴν τῶν νεφρῶν. ἔσχατοί τε γὰρ ὄντες ἀλέας δέονται πλείονος· τὸ μὲν γὰρ ἡυτόν σαρκῶδες ἐσίν, ὅπως ἢ προβολὴ τοῖς περὶ τὴν καρδίαν σπλάγχνοις, ἡ δ' ὁσφὺς ἄσαρκος (ἄσαρκοι γὰρ αἱ καμπαὶ πάντων)· ἀντὶ σαρκὸς ἔν ἡ πιμελὴ πρόβλημα γίνεται τοῖς νεφροῖς. ἔτι δὲ διακρίνσιν καὶ πέττῃσι 20 τὴν ὑγρότητα μᾶλλον πίνοντες ὄντες· τὸ γὰρ λιπαρὸν θερμόν, πέττει δ' ἡ θερμότης. διὰ ταύτας μὲν ἔν τὰς αἰτίας οἱ νεφροὶ πιμελώδεις εἰσίν, ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ζώοις ὁ δεξιὸς ἀπιμελωτέρως ἐσίν. αἴτιον δὲ τὸ τὴν φύσιν ξηρὰν εἶναι τὴν τῶν δεξιῶν καὶ κινήτικωτέραν· ἡ δὲ κίνησις ἐναντία· τῆκίη γὰρ 25 τὸ πῖον μᾶλλον. τοῖς μὲν ἔν ἄλλοις ζώοις συμφέρει τε τὸς νεφρῆς ἔχειν πίνοντας, καὶ πολλάκις ἔχουσιν ὅλως περίπλεως· τὸ δὲ πρόβατον ὅταν τῆτο πάθῃ, ἀποθνήσκει. ἀλλ' ἂν καὶ πάνυ πίνοντες ὦσιν, ὅμως ἐλλείπει τι, ἂν μὴ κατ' ἀμφοτέρας, ἀλλὰ κατὰ τὸν δεξιόν. αἴτιον δὲ τῷ μόνον ἢ μάλιστα 30 τῆτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν προβάτων, ὅτι τοῖς μὲν πιμελώδεσιν ὑγρὸν τὸ πῖον, ὡς' ἔχ ὁμοίως ἐγκατακλειόμενα τὰ πνεύματα ποιῇ τὸν πόνον. τῷ δὲ σφακελισμοῦ τοῦτ' αἰτιόν ἐσίν· διὸ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῖς πονῶσι τὸς νεφρῆς, καίπερ τῷ πινέσθαι συμφέροντος, ὅμως ἂν λίαν γίνονται πίνοντες, 35 ὁδύναι θανατηφόροι συμβαίνουσιν. τῶν δ' ἄλλων τοῖς γεατώ-

δεσιν ἥττον πυκνὸν τὸ ζέαρ ἢ τοῖς προβάτοις. καὶ τῷ πλήθει πολὺ τὰ πρόβατα ὑπερβάλλει· γίνεται γὰρ περίνεφρα τάχιστα τῶν ζώων τὰ πρόβατα πάντων. ἐγκατακλειομένης ἔν τῆς ὑγρότητος καὶ τῶν πνευμάτων διὰ τὸν σφακελισμὸν ἀναίρῃνται ταχέως· διὰ γὰρ τῆς ἀορτῆς καὶ τῆς φλεβὸς εὐθὺς ἀπαντᾷ τὸ πάθος πρὸς τὴν καρδίαν· οἱ δὲ πόροι συν- 40 εχεῖς ἀπὸ τῶν τῶν φλεβῶν εἰσὶ πρὸς τὸς νεφρῆς.

Περὶ μὲν ἔν τῆς καρδίας καὶ πλεόμενος εἶρηται, καὶ περὶ ἥπατος καὶ σπληνός καὶ νεφρῶν· τυγχάνει δὲ ταῦτα 10 κεχωρισμένα ἀλλήλων τῷ διάζωματι. τῆτο δὲ τὸ διάζωμα καλεῖσιν τινες φρένας· ὁ διορίζει τὸν τε πλεόμενον καὶ τὴν καρδίαν. καλεῖται δὲ τῆτο τὸ διάζωμα ἐν τοῖς ἐναίμοις, ὥσπερ καὶ εἶρηται, φρένες. ἔχει δὲ πάντα τὰ ἐναίμα αὐτό, καθάπερ καρδίαν καὶ ἥπαρ. τέττε δ' αἴτιον ὅτι τῷ διο- 15 ρισμῷ χάριν ἐστὶ τῷ τε περὶ τὴν κοιλίαν τόπου καὶ τῷ περὶ τὴν καρδίαν, ὅπως ἡ τῆς αἰσθητικῆς ψυχῆς ἀρχὴ ἀπαθῆς ἢ καὶ μὴ ταχὺ καταλαμβάνηται διὰ τὴν ἀπὸ τῆς τροφῆς γινομένην ἀναθυμίασιν καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἐπεισάκτες θερμότητος. ἐπὶ γὰρ τῆτο διέλαβεν ἡ φύσις, οἷον παροικοδόμη- 20 μα ποιήσασα καὶ φραγμὸν τὰς φρένας, καὶ διεῖλε τό τε τιμιώτερον καὶ τὸ ἀτιμώτερον, ἐν ὅσοις ἐνδέχεται διελεῖν τὸ ἄνω καὶ κάτω· τὸ μὲν γὰρ ἄνω ἐστὶν ὃ ἔνεκεν καὶ βέλτιον, τὸ δὲ κάτω τὸ τέττε ἔνεκεν καὶ ἀναγκαῖον, τὸ τῆς τροφῆς δεκτικόν. ἐστὶ δὲ τὸ διάζωμα πρὸς μὲν τὰς πλευρὰς σαρκωδέστερον καὶ ἰσχυρότερον, κατὰ μέσον δ' ὑμενωδέστερον· 25 ὅτω γὰρ πρὸς τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τάσιν χρησιμώτερον. διότι δὲ πρὸς τὴν θερμότητα τὴν κάτωθεν οἷον παραφυάδες εἰσὶ, σημεῖον ἐκ τῶν συμβαινόντων· ὅταν γὰρ διὰ τὴν γειννίασιν ἐλκύσωσιν ὑγρότητα θερμὴν καὶ περιττωματικὴν, εὐθὺς ἐπι- 30 δῆλως ταράττει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν αἴσθησιν, διὸ καὶ καλῶνται φρένες ὡς μετέχουσιν αὐτῇ φρονεῖν. αἱ δὲ μετέχουσιν μὲν ἔθεν, ἐγγὺς δ' ὅσαι τῶν μετεχόντων ἐπίδηλον ποιοῦσι τὴν μεταβολὴν τῆς διανοίας. διὸ καὶ λεπταὶ κατὰ μέσον εἰσίν, οὐ μόνον ἐξ ἀνάγκης, ὅτι σαρκώδεις οὖσας τὰ πρὸς 35 τὰς πλευρὰς ἀναγκαῖον εἶναι σαρκωδεστέρας, ἀλλ' ἢν ὅτι ὀλιγίτης μετέχουσιν ἱμάδος· σαρκώδεις γὰρ ἂν ὅσαι καὶ

4. ὃν εὐπεπτόν om PZ. || 6. οἷον ἐν τῇ PZ. || 7. εἰρημένης Z. || 8. λιπαρὸν καὶ κ. Z. || 9. ἔν] γὰρ SU. || 10. πυκνὸν pr U. || 11. μὲν om U. || 16. τὴν om SU. || τε om SUZ. || 17. προβολὴ P. || 23. ἅπασιν Z. || 24. ξηροτέρων PZ. || 25. ἀκινήτικωτέραν P. || ἐναντίον Y. || 26. ζώοις om Z. || 27. ὅλως S. || 28. καὶ ἂν Z. || 32. ἐγκατακλειόμενος Z. || 33. τόνον EZ. || τέττε pr U. || 35. γίνονται EPSUY.

5. ἀορτῆς] ὑγρότητος Z. || 8. τῆς om Z. || καὶ τῷ πλ. S. || 11. τε om Z. || 13. καὶ om Z. || ἔχουσι Y. || 15. γε Z. || 19. ἐπεὶ Z. || τέττε PSY et corr E. || 21. καὶ τὸ ἀτιμώτερον om X. || τὰ S. || 22. καὶ τὸ κάτω P. || 23. τὸ post κάτω om Z. || 25. καὶ] τε καὶ P. || 27. δὲ] καὶ S. || παραφύσεις Z. || 28. ἐκ] δ' ἐκ S. || 29. ὑγρότητος S. || 32. μὲν om SU. || δ' ὅσαι αἱ E. || 34. ὅσαι EPSUY. || τὰς ESUY, om Z. || πρὸς om Z. || 35. ἢν] ὅπως PY et corr Z, om E. || ὅτι ὀλιγίτης] ὀλιγίτης SU.

εἶχον καὶ εἶκον μᾶλλον ἱκμάδα πολλήν. ὅτι δὲ θερμαινό-
 μεναι ταχέως ἐπιδήλον ποῖσι τὴν αἴσθησιν· σημαίνει καὶ
 τὸ περὶ τοὺς γέλωτας συμβαῖνον· γαργαλιζόμενοι τε γὰρ
 ταχὺ γελῶσι, διὰ τὸ τὴν κίνησιν ἀφικνεῖσθαι ταχὺ πρὸς
 τὸν τόπον τῆτον· θερμαίνεσι δ' ἡρέμα, ποιεῖν ὁμῶς ἐπιδήλον 5
 καὶ κινεῖν τὴν διάνοιαν παρὰ τὴν προαίρεσιν. τῷ δὲ γαργα-
 λίσσθαι μόνον ἀνθρώπων αἴτιον ἢ τελεπτότης· τῷ δὲ ἡρώτος
 καὶ τὸ μόνον γελᾶν τῶν ζώων ἀνθρώπων· ὁ δὲ γαργαλισμὸς
 γέλως ἐστὶ διὰ κινήσεως τοιαύτης τῷ μορίῳ τῷ περὶ τὴν μα-
 σχάλην· συμβαίνειν δὲ φασι καὶ περὶ τὰς ἐν τοῖς πολέ- 10
 μοις πληγὰς εἰς τὸν τόπον τὸν περὶ τὰς φρένας γέλωτα
 διὰ τὴν ἐκ τῆς πληγῆς γινομένην θερμότητα· τοῦτο γὰρ
 μᾶλλον ἐστὶν ἀξιοπίστων ἀκῆσαι λέγοντων ἢ τὸ περὶ τὴν κε-
 φαλήν, ὡς ἀποκοπεῖσα φθέγγεται τῶν ἀνθρώπων· λέγασι
 γὰρ τινες ἐπαγόμενοι καὶ τὸν Ὀμηρον, ὡς διὰ τῆτο ποιή- 15
 σαντος· “φθεγγομένη δ' ἄρα τοῦγε κάρη κονίησιν ἐμίχθη”,
 ἀλλ' ἔ“ φθεγγομένη”. περὶ δὲ Καρίαν ἔτω τὸ τοῖτον διε-
 πίστευσαν ὥς καὶ κρίσιν ἐποίησαντο περὶ τίνος τῶν ἐγγω-
 ρίων· τῷ γὰρ ἱερώς τῷ ὀπλοσμίου Διὸς ἀποθανόντος, ὅφ'
 ὅτε δὲ δὴ ἀδήλως, ἔφασαν τινες ἀκῆσαι τῆς κεφαλῆς ἀπο- 20
 κεκομμένης λεγούσης πολλάκις “ἐπ' ἀνδρὸς ἀνδρα Κερκιδᾶς
 ἀπέκτεινεν”. διὸ καὶ ζητήσαντες ὧ ὄνομα ἦν ἐν τῷ τόπῳ
 Κερκιδᾶς, ἔκριναν· ἀδύνατον δὲ φθέγγεσθαι κεχωρισμένης
 τῆς ἀρτηρίας καὶ ἀνεῖ τῆς ἐκ τῷ πλεύμονος κινήσεως· πα-
 ρὰ τε τοῖς βαρβαροῖς, παρ' οἷς ἀποτεμένους ταχέως τὰς 25
 κεφαλὰς, ὕδεν πῶ τοῖτον συμβέβηκεν· ἐτι δ' ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων ζώων διὰ τίν' αἰτίαν ἔ γίνεται; τὸ μὲν γὰρ τῷ γέλωτος
 πληγεῖσθαι τῶν φρενῶν εἰκότως· ὕδεν γὰρ γελᾶ τῶν ἄλλων,
 προϊέναι δὲ ποι τὸ σῶμα τῆς κεφαλῆς ἀφηρημένης· οὐδὲν
 ἀλόγον, ἐπεὶ τὰ γ' ἀναίμα καὶ ζῆ πολὺν χρόνον· δεδήλω- 30
 ται δὲ περὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν ἐν ἑτέροις.

Τίνος μὲν ἔν ἐνεκὲν ἐστὶν ἕκασον τῶν σπλάγγων, εἰρη-
 ται, γέγονε δ' ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τοῖς ἐντὸς πέρασι τῶν φλε-
 βῶν· ἐξείναι τε γὰρ ἱκμάδα ἀναγκαῖον, καὶ ταύτην αἵμα-

τικὴν, ἐξ ἧς συνισαμένης καὶ πηγυμένης γίνεσθαι τὸ σῶμα
 τῶν σπλάγγων· διόπερ αἱματικά, καὶ αὐτοῖς μὲν ὁμοίαν
 ἔχουσι τὴν τοῦ σώματος φύσιν, τοῖς δ' ἄλλοις ἀνομοίαν·
 πάντα δὲ τὰ σπλάγγνα ἐν ὕμνῳ ἐστὶν· προβολῆς τε γὰρ 11
 δεῖ πρὸς τὸ ἀπαθῆ· εἶναι, καὶ ταύτης ἐλαφρᾶς, τὸ δ' ὕμνη
 τὴν φύσιν τοῖστος· πυκνὸς μὲν γὰρ ὥς ἀποσέγειν, ἄσαρκος
 δὲ ὥς μὴ ἔλκειν μηδ' ἔχειν ἱκμάδα, λεπτός δ', ὅπως κῆ-
 φος ἢ καὶ μηδὲν ποιῇ βάρους· μέγιστοι δὲ καὶ ἰσχυρότατοι
 τῶν ὕμνων εἰσὶν οἱ τε περὶ τὴν καρδίαν καὶ περὶ τὸν ἐγκέ-
 φαλον, εὐλόγως· ταῦτα γὰρ δεῖται πλείους φυλακῆς· ἡ
 μὲν γὰρ φυλακὴ περὶ τὰ κύρια, ταῦτα δὲ κύρια μάλιστα
 τῆς ζωῆς· ἔχουσι δ' ἕνα μὲν τῶν ζώων πάντα τὸν ἀριθμὸν 12
 αὐτῶν, ἕνα δ' ἔ“ πάντα· ποῖα δὲ ταῦτα καὶ διὰ τίν' αἰτίαν,
 εἰρηται πρότερον· καὶ τῶν ἐχόντων δὲ ταῦτα διαφέρουσιν· ἔ
 γὰρ ὁμοίας ἔτε τὰς καρδίας ἔχουσιν πάντα τὰ ἔχοντα καρ-
 διαν, ἔτε τῶν ἄλλων ὡς εἶπεν· ὕδεν· τό τε γὰρ ἦπαρ τοῖς
 μὲν πολυσχιδῆς ἐστὶ, τοῖς δὲ μονοφύερον, πρῶτων αὐτῶν
 τῶν ἐναιμῶν καὶ ζωοτόκων· ἐτι δὲ μᾶλλον καὶ πρὸς ταῦτα
 καὶ πρὸς ἄλληλα διαφέρει τὰ τε τῶν ἰχθύων καὶ τετρα-
 πόδων καὶ ζωοτόκων· τὸ δὲ τῶν ὀρίθων μάλιστα προσεμ-
 φερὲς τῷ τῶν ζωοτόκων ἐστὶν ἥπατι· καθαρὸν γὰρ καὶ ἐναι-
 μον τὸ χρῶμα αὐτῶν· ἐστὶ καθάπερ κακείνων· αἰτίον δὲ τὸ
 τὰ σῶματα τῶτων εὐπνέσασθαι εἶναι καὶ μὴ πολλὴν ἔχειν
 φαύλην περίπτωσιν· διόπερ ἕνα καὶ ἔχει χολὴν τῶν ζωο-
 τόκων· τὸ γὰρ ἦπαρ συμβάλλεται πολὺ μέρος πρὸς εὐ-
 κρασίαν τῷ σώματι καὶ ὑγίαιαν· ἐν μὲν γὰρ τῷ αἵματι
 μάλιστα τὸ τῶτων τέλος, τὸ δ' ἦπαρ αἱματικώτατον μετὰ
 τὴν καρδίαν τῶν σπλάγγων· τὰ δὲ τῶν τετραπόδων καὶ
 ζωοτόκων καὶ τῶν ἰχθύων ἐνωχρα τῶν πλείων, ἐνίων δὲ καὶ
 φαῦλα παντελῶς, ὥσπερ καὶ τὰ σῶματα φαύλης τετύχηκε
 κρᾶσεως, οἷον φρύνης καὶ χελώνης καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιού-
 των· σπλήνα δ' ἔχει τὰ μὲν κερατοφόρα καὶ διχαλὰ σρογ-
 γύλον, καθάπερ αἰξ καὶ πρόβατον καὶ τῶν ἄλλων ἕκασον,
 εἰ μὴ τι διὰ μέγεθος εὐαυξέστερον· ἔχει κατὰ μῆκος, οἷον

1. δὲ om' *EY*. || θερμαινόμενα *E*. || 2. καὶ] τί καὶ *ESUYZ*. || 5. θερμαίνουσα *SZ*, θερμαίνουσιν *PUY*. || ποιεῖ *Z*. || ὥς *S*, ὅλως *F*. || 7. ἀνθρώπων om' *Z*. || 9. τῷ περὶ] τῶν περὶ *S* et pr *U*. || 10. συμβαίνει *EPZ*. || 16. φθεγγομένη *E*, φθεγγομένη *PZ*. || τοῦδε *EP* *SUY*. || 17. καρ. an *E*, καρ. *P*, ἀρκαδίαν *Z*. || τὸ τοῖτο *ESY*, τοῖτὸ *Z*, τῷ τοῖτω corr *U*. || ἐπίστευσαν *Z*. || 19. ὑφ' ὅτῳ] ὑπο τῷ *Z*. || 20. δὲ δὴ ἀδήλως] δι δὲ ἀδήλως *Marc*. 212, δὲ διαδήλως *EY*, δὴ ἀδήλως *P*, ἀδήλως *Z*. || ἔφασαν *S*. || 21. ἀνδρα] ἐμὲ rc *E*. || 22. ἀπέκτεινε *P*. || ὧ om' *Z*. || 23. κερκιδᾶς *Z*. || 25. παρ' οἷς] παρὰ τε τοῖς *Z*. || 26. ὕδεν *PU*. || δ'] δὲ καὶ *U*. || 27. γὰρ ἐπὶ τῷ *PZ*. || 28. γελᾶ om' pr *U*. || 29. δὲ ποι] δ' ἐπὶ *PZ*. || 30. ἔναιμα *PZ*. || χρόνον ὕδεν παράδοξον· δεδήλωται *P*. || 32. ἐνεκὰ *SU*. || ἕκασα *Z*. || 34. ἐξείναι *EP*, ἐξείναι *Y*.

1. γίνεται *Z*, τί γίνεσθαι *SP* et pr *U*. || 3. ἀνομοίαν *E*, ἀνομοίως *F*. || 8. ἢ om' *EPSUY*. || ποιεῖ *Z*, ποιεῖν *S* et pr *U*. || 9. τε om' *SUZ*. || 10. ταῦτα μὲν γὰρ *U*. || ἡ μὲν γὰρ φυλακὴ om' *P*. || 11. φυλακῇ] κεφαλῇ *Z*. || 13. αὐτὸν *PZ*. || 15. ἐμοίως *Y*. || 16. τε om' *SU*. || 21. ἐστὶν om' *SU*. || ἔναιμον *Z*. || 22. ἐκείνων] *Z*. || τὸ] τῷ *PZ*. || 23. τῶτων om' *EYZ*. || εὐπνέστερα *Z*. || 24. φαύλην om' *Z*. || 26. τῷ — 27. ἦπαρ om' *Z*. || 28. καὶ] καὶ τῶν *EPYZ*. || 29. ἐνίοις *Y*. || 30. ὥσπερ *Z*. || φαῦλα *S*. || 32. διχάλα *UZ*. || 33. εὐξ *S*. || 34. εὐαυξέστερον *PS* et pr *U*. || κατὰ] τὰ κατὰ *EYZ*, τὸ κατὰ *P*.

ὁ τῷ βοὶ πέπονθεν· τὰ δὲ πολυσχιδῇ πάντα μακρόν, οἷον
 ὅς καὶ ἄνθρωπος καὶ κύων, τὰ δὲ μώνυχα μεταξύ τῶν
 καὶ μικρόν· τῇ μὲν γὰρ πλατύν ἔχει τῇ δὲ στενόν, οἷον
 13 ἵππος καὶ ὄρεὺς καὶ ὄνος· ὁ μόνον δὲ διαφέρει τὰ σπλάγ-
 χνα τῆς σαρκὸς τῷ ὄγκῳ τῆς σώματος, ἀλλὰ καὶ τῷ τὰ
 μὲν ἔξω τὰ δ' ἔσω τὴν θέσιν ἔχειν. αἴτιον δ' ὅτι τὴν φύ-
 σιν ἔχει κοινωνῶσαν ταῖς φλεβί, καὶ τὰ μὲν τῶν φλεβῶν
 χάριν, τὰ δ' ἐκ ἀνευ φλεβῶν ἐστίν.
 14 Ὑπὸ δὲ τὸ ὑπόζωμα κεῖται ἡ κοιλία τοῖς ζώοις, τοῖς
 μὲν ἔχουσιν οἰσοφάγον ἢ τελευτᾷ τῆτο· τὸ μόριον, τοῖς δὲ
 μὴ ἔχουσιν εὐθύς πρὸς τῷ στόματι· τῆς δὲ κοιλίας ἐχόμε-
 νόν τὸ καλόμενον ἔντερον· δι' ἣν δ' αἰτίαν ἔχει ταῦτα τὰ
 μόρια τῶν ζώων ἕκαστον, φανερόν πᾶσιν· καὶ γὰρ δεῖξασθαι
 τὴν εἰσέλθουσαν τροφήν καὶ τὴν ἐξικμασμένην ἀναγκαῖον
 ἐκπέμψαι, καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τόπον εἶναι τῆς τε ἀπέπτης καὶ
 τῆς περιττώματος, εἶναι· τίς τινα δεῖ τόπον ἐν ᾧ μεταβάλλει.
 τὰ μὲν γὰρ τὴν εἰσέλθουσαν ἔχει μόριον, τὸ δὲ τὸ περιττώμα
 τὸ ἀχρήστον· ὥσπερ δὲ χρόνος ἑτερος· ἐκᾰτέρου τούτων, ἀ-
 ναγκαῖον διειληφῆαι καὶ τοῖς τόποις· ἀλλὰ περὶ μὲν τέ-
 των ἐν τοῖς περὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν τροφήν οικειότερός ἐστιν
 ὁ διορισμός· περὶ δὲ τῆς διαφορᾶς τῆς κοιλίας καὶ τῶν
 συντελεῶν μορίων νῦν ἐπισκεπτέον· οὔτε γὰρ τοῖς μέγεθεσιν
 οὔτε τοῖς εἶδεσιν ὁμοίως ἔχουσιν ἀλλήλοις τὰ ζῶα· ἀλλ'
 ὅσα μὲν ἐστὶν αὐτῶν ἀμφώδοντα τῶν ἐναιμῶν καὶ τῶν ζωό-
 τόκων, μίαν ἔχει κοιλίαν, οἷον ἄνθρωπος καὶ κύων καὶ λέων
 καὶ τᾶλλα ὅσα πολυδάκτυλα, καὶ ὅσα μώνυχα, οἷον ἵπ-
 25 πος ὄρεὺς ὄνος, καὶ ὅσα διχαλὰ μὲν ἀμφώδοντα δέ, οἷον
 ὅς, εἰ μὴ τι διὰ μέγεθος τοῦ σώματος καὶ τὴν τῆς τρο-
 φῆς δύναμιν, ἔσαν ἐκ εὐπεπτον ἀλλ' ἀκινώδη καὶ ξυλι-
 κήν, ἔχει πλείους, οἷον κάμηλος, ὥσπερ καὶ τὰ κερατο-
 φόρα· τὰ γὰρ κερατοφόρα ἐκ ἐστὶν ἀμφώδοντα· διὰ τῆτο
 δὲ καὶ ἡ κάμηλος ἐκ τῶν ἀμφώδοντων ἐστίν, ἀκέραιος ὅσα,
 διὰ τὸ ἀναγκασιότερον εἶναι αὐτῇ τὴν κοιλίαν ἔχειν τοιαύ-
 30 τήν ἢ τὴν πρόσβιος ὀδόντας· ὥστ' ἐπεὶ ταύτην ὁμοίαν ἔχει

τοῖς μὴ ἀμφώδουσι, καὶ τὰ περὶ τῶν ὀδόντας ὁμοίως ἔχει
 αὐτῇ, ὡς ὁδὸν ὄντας προέργει· ἅμα δὲ καὶ ἐπεὶ ἡ τροφή
 ἀκινώδης, τὴν δὲ γλῶτταν ἀνάγκη σαρκώδη εἶναι, πρὸς
 σκληρότητα τῷ οὐρανοῦ κατακέρχρηται τῷ ἐκ τῶν ὀδόντων
 γεῶδει ἢ φύσις· καὶ μῆρυκάει δ' ἡ κάμηλος ὥσπερ τὰ
 κερατοφόρα, διὰ τὸ τὰς κοιλίας ὁμοίως ἔχειν τοῖς κερα-
 τοφόροις· τέτων δ' ἕκαστον πλείους ἔχει κοιλίας, οἷον πρό-
 5 βατον βῆς αἰξ ἑλαφος καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων,
 ὅπως ἐπειδὴ τῆς ἐργασίας ἐλλείπει περὶ τὴν τροφήν ἢ λει-
 τουργίαν ἢ τῆς σῶματος διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν ὀδόντων, ἢ τῶν
 κοιλῶν ἑτέρα πρὸς ἑτέρας δεχομένη τὴν τροφήν, ἢ μὲν
 ἀκατέργαστον, ἢ δὲ κατεργασμένην μᾶλλον, ἢ δὲ πάμπαν,
 ἢ δὲ λείαν· διὸ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων πλείους ἔχει τόπους
 καὶ μόρια· καλοῦνται δὲ ταῦτα κοιλία καὶ κεκρύφαλος
 καὶ ἐχίνος καὶ ἡκυτρον· ἂν δ' ἔχει τρόπον ταῦτα πρὸς ἄλ-
 10 λήλα τῇ θέσει καὶ τοῖς εἶδεσιν, ἐκ τε τῆς ἰσορίας τῆς περὶ
 τὰ ζῶα· δεῖ θεωρεῖν καὶ ἐκ τῶν ἀνατομῶν· διὰ τὴν αὐτὴν
 δ' αἰτίαν καὶ τὸ τῶν ὀνίθων γένος ἔχει διαφορὰν περὶ τὸ
 τῆς τροφῆς δεκτικὸν μόριον· ἐπεὶ γὰρ ὁδὸν ταῦτα ὅλως τὴν
 τῆς σῶματος ἀποδίδωσι λειτουργίαν (ἀνόδοντα γὰρ) καὶ ὅτε
 ᾧ διαρῆσει ὅτε ᾧ λεανεῖ τὴν τροφήν ἔχουσι, διὰ τῆτο τὰ
 μὲν πρὸς τῆς κοιλίας ἔχουσι τὸν καλόμενον πρόλοβον ἀντὶ
 τῆς τῆς σῶματος ἐργασίας, οἱ δὲ τὸν οἰσοφάγον πλατύν,
 ἢ πρὸς τῆς κοιλίας αὐτῆς μέρος τι ὀγκῶδες ἐν ᾧ προθησαυ-
 15 ρίζουσι τὴν ἀκατέργαστον τροφήν, ἢ τῆς κοιλίας αὐτῆς τι
 ἐπανεστηκός, οἱ δ' αὐτὴν τὴν κοιλίαν ἰσχυρὰν καὶ σαρκώδη
 πρὸς τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον θησαυρίζειν καὶ πέττειν
 ἀλείαντον ὅσαν τὴν τροφήν· τῇ δυνάμει γὰρ καὶ τῇ θερ-
 μότητι τῆς κοιλίας ἢ φύσις ἀναλαμβάνει τὴν τῆς στόμα-
 20 τος ἔνδειαν· εἰσὶ δὲ τινες οἱ τέτων ὁδὸν ἔχουσιν, ἀλλὰ τὸν
 πρόλοβον μακρόν, ὅσα μακροσκελῆ καὶ ἔλεια, διὰ τὴν
 τῆς τροφῆς ὑγρότητα· αἴτιον δ' ὅτι ἡ τροφή πᾶσι τούτοις
 εὐλείαντος, ὥστε συμβαίνειν διὰ ταῦτα τῶν τοιούτων τὰς
 κοιλίας εἶναι ὑγρὰς διὰ τὴν ἀπεψίαν καὶ τὴν τροφήν· τὸ

1. μικρὸν *SU*. || 2. μὲς *Z*. || 3. πῇ *utrobique P*. || πλατύν *SU*. || 5. τὴν *ESUPZ*. || 7. καὶ *om Z*. || 8. ἀνευ τῶν φλεβῶν *Z*. || 12. τὸ καλόμενον *om EX*. || τὰ μόρια ταῦτα *PZ*. || 14. καὶ τὴν *om SU*. || 16. δεῖ τινα [*P*, τινα διττον *Z*. || 17. τὸ] τὰ *EPS UX*. || δὲ περιττώματα *SU*. || 18. ἐκᾰτέρου τῶν ἀναγκαίων *Z*. || 19. μὲν] μὲν ἔν *SU*. || 20. τὴν prius *om Y*, utrumque *SU*. || 22. συντελεῶν *Z* et corr *U*. || 23. ὁμοίως *SUY*. || 24. αὐτῶν ἐστὶν *Z*. || 25. ἔχειν *E*. || λέων καὶ κύων *SU*. || 26. πολυδάκτυλα καὶ ὅσα *om Z*. || 27. καὶ et μὲν *om Z*. || 28. ὑσπλήξ *EPSUY* et corr *Z*. || εἰ μὴ] εἰ *E*, ἢ εἰ *SUY*, πλὴν εἰ *PZ* et corr *U*. || τῆς *om Z*. || 30. καὶ *om Z*. || 31. τὰ γὰρ κερατοφόρα *om Z*. || 33. αὐτὴν *Y*, αὐτὴν *U*. || 34. ἡ *om Z*.

2. ταύτη *U*. || δ' ἐπεὶ καὶ *Z*. || 4. σκληροτάτη *E*, omisso cum *Y* τῆ. || 5. μῆρυκάει *Y*. || 7. βῆς πρίβατον *P*. || 8. ἄλλα *E PSUY*. || τὰ *om SUY*. || 9. περὶ] τί περὶ corr *U*. || 11. παρ' *U*. || 13. λείαν *PSUY*. || ζῶων οἷον *Y*. || ἔχειν *EX*. || τέτους *Y*. || 14. καὶ ante κεκρύ *om PSUY*. || κρύφαλος *E*. || 15. ἔχουσι *Z*. || ταῦτα τρόπον *SU*, τρόπον τα *Z*. || 16. παρὰ *S*. || 19. γὰρ] δὲ *Z*. || 20. ὀδόντας *Z*. || καὶ *om Z*. || 22. et 31. πρόλοβον *Z*, πρόβολον *PY*. || 23. αἱ *Z*. || 24. πρὸς *E*. || 25. ἡ *om Z*. || 29. ἀναπηροῦ *SU*. || 30. μηδὲν *U*. || 31. ἔλεια *PZ*, λεία *ESUY*.

δὲ τῶν ἰχθύων γένος ἔχει μὲν ὀδόντας· τούτους δὲ καρχα-
ρόδοντας σχεδὸν ὡς εἰπεῖν πάντας· ὀλίγον γάρ τί ἐστι γέ-
νος τὸ μὴ τοιοῦτον, οἷον ὁ καλούμενος σκάρος, ὃς δὲ καὶ
δοκεῖ μηρυκάζειν εὐλόγως διὰ ταῦτα μόνος· καὶ γὰρ τὰ
μὴ ἀμφώδοντα κερατοφόρα δὲ μηρυκάζει· ὅξεϊς δὲ πάντες
ἔχουσιν, ὥς ἐ διελεῖν μὲν δύναται, φαύλως δὲ διελεῖν· ἐν-
διατρίβειν γὰρ οὐχ οἷον τε χρονίζοντας· διόπερ' ὅδε πλατεῖς
ἔχουσιν ὀδόντας, ὅδε ἐνδέχεται λεαίνειν· μάτην ἂν ἔγχα· ἔτι
δὲ σόμαχον· οἱ μὲν ὅλως ἐκ ἔχουσιν, οἱ δὲ βραχύν· ἀλλὰ
πρὸς τὴν βοήθειαν τῆς πέψεως οἱ μὲν ὀρνιθώδεϊς ἔχουσι τὰς
κοιλίας καὶ σαρκώδεις, οἷον κεστρεύς, οἱ δὲ πολλοὶ παρὰ
τὴν κοιλίαν ἀποφυάδας· πυκνάς, ἵν' ἐν ταύταις, ὥσπερ ἐν
προλακκίοις θησαυρίζοντες συσπῆψωσι καὶ πέττωσι τὴν τρο-
φήν· ἔχουσι δ' ἐναντίως οἱ ἰχθύες τοῖς ὀρνεῖσι τὰς ἀποφυά-
δας· οἱ μὲν γὰρ ἰχθύες ἄνω πρὸς τὴν κοιλίαν, τῶν δ' ὀρνί-
θων οἱ ἔχοντες ἀποφυάδας κάτω πρὸς τῷ τέλει τῷ ἐντέρῳ.
ἔχουσι δ' ἀποφυάδας ἔνια καὶ τῶν ζωοτόκων ἐντερικὰς κά-
τω διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· τὸ δὲ τῶν ἰχθύων γένος ἅπαν,
διὰ τὸ ἐνδεσφέρως ἔχειν τὰ περὶ τὴν τῆς τροφῆς ἐργασίαν,
ἀλλ' ἄπεπτα διαχωρεῖν, λαίμαργον πρὸς τὴν τροφήν ἐστὶ,
καὶ τῶν ἄλλων δὲ πάντων ὅσα εὐθυέντερα· ταχεῖας γὰρ
γινομένης τῆς διαχωρήσεως, καὶ διὰ ταῦτα βραχείας ὕψους
τῆς ἀπολαύσεως, ταχεῖαν ἀναγκαῖον γίνεσθαι· πάλιν καὶ
τὴν ἐπιθυμίαν· τὰ δ' ἀμφώδοντα ὅτι μὲν μικρὰν ἔχει κοι-
λίαν, εἴρηται πρότερον, εἰς διαφορὰς δὲ πίπτουσι δύο πᾶσαι
σχεδόν· τὰ μὲν γὰρ τῇ τῆς κυνὸς ὁμοίαν ἔχουσι κοιλίαν,
τὰ δὲ τῇ τῆς ὕδης· ἔστι δ' ἡ μὲν τῆς ὕδης μείζων καὶ τί-
ναις ἔχουσα μετρίαν πλάκας πρὸς τὸ χρονιωτέραν γίνε-
σθαι τὴν πέψιν, ἡ δὲ τῆς κυνὸς μικρὰ τὸ μέγεθος καὶ
ἐκ πολὺ τῷ ἐντέρῳ ὑπερβάλλουσα καὶ λεία τὰ ἐντός· μετὰ
γὰρ τὴν κοιλίαν ἡ τῶν ἐντέρων ἔγκειται φύσις· πᾶσι τοῖς
ζώοις· ἔχει δὲ διαφορὰς πολλὰς, καθάπερ ἡ κοιλία, καὶ
τῆτο τὸ μόριον· τοῖς μὲν γὰρ ἀπλὴν ἐστὶ καὶ ὁμοίον ἀνα-
λυόμενον, τοῖς δ' ἀνόμοιον· ἐνίοις μὲν γὰρ εὐρύτερον τὸ
πρὸς τῇ κοιλίᾳ, τὸ δὲ πρὸς τῷ τέλει· σενώτερον (διόπερ' αἱ
κύνες μετὰ πόνου προῖενται τὴν τοιαύτην περίπτωσιν), τοῖς

δὲ πλείοσιν ἄνωθεν στενώτερον, πρὸς τῷ τέλει δ' εὐρύτερον.
μείζω δὲ καὶ ἀναδιπλώσεις ἔχοντα πολλὰς τὰ τῶν κερα-
τοφόρων ἐστὶ, καὶ οἱ ὄγκοι τῆς κοιλίας τούτοις μείζους καὶ
τῶν ἐντέρων διὰ τὸ μέγεθος· πάντα γὰρ ὡς εἰπεῖν μεγάλα
τὰ κερατοφόρα διὰ τὴν κατεργασίαν τὴν τῆς τροφῆς· πᾶσι
δὲ τοῖς μὴ εὐθυέντεροις προῖενται εὐρύτερον γίνεσθαι τὸ μόριον
τῆτο, καὶ τὸ καλόμενον κόλον ἔχουσι, καὶ τῷ ἐντέρῳ τυφλόν
τι καὶ ὀγκώδες, εἴτ' ἐκ τούτου πάλιν σενώτερον καὶ εἰλιγμέ-
νον· τὸ δὲ μετὰ τῆτο εὐθὺ πρὸς τὴν ἐξόδον διατείνει τῷ πε-
ριττώματος, καὶ τοῖς μὲν τῆτο τὸ μόριον, ὁ καλόμενος ἀρ-
χός, κνιστώδης ἐστὶ, τοῖς δ' ἀπίμελος· πάντα δὲ ταῦτα με-
μηχάνηται τῇ φύσει πρὸς τὰς ἀρμοττούσας ἐργασίας περὶ
τὴν τροφήν καὶ τοῦ γινομένου περιττώματος· προῖοντι γὰρ
καὶ καταβαλόντι τῷ περιττώματι εὐρυχωρία γίνεσθαι, καὶ
πρὸς τὸ μεταβάλλειν ἰσαμένῳ τοῖς εὐχίλοτεροις τῶν ζώων
καὶ πλείονος δεομένοις τροφῆς, διὰ τὸ μέγεθος ἢ τὴν θερ-
μότητα τῶν τύπων· εἴτ' ἐντεῦθεν πάλιν, ὥσπερ ἀπὸ τῆς ἄνω
κοιλίας δέχεται σενώτερον ἐντέρον, ὥτως ἐκ τῷ κόλῳ καὶ τῆς
εὐρυχωρίας ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ πάλιν εἰς σενώτερον ἔρχεται
καὶ εἰς τὴν ἑλίκαν τὸ περίττωμα ἐξικμασμένον· πᾶμπαν, ὅ-
πως ταμιεύηται ἡ φύσις καὶ μὴ ἀθρόος ἢ ἡ ἐξόδος τῷ πε-
ριττώματος· ὅσα μὲν οὖν εἶναι δεῖ τῶν ζώων σωφρονέστερα
πρὸς τὴν τῆς τροφῆς ποίησιν εὐρυχωρίας μὲν ἐκ ἔχει με-
γάλας κατὰ τὴν κάτω κοιλίαν, ἑλίκας δ' ἔχει πλείους καὶ
ἐκ εὐθυεντέρῳ ἐστὶν· ἡ μὲν γὰρ εὐρυχωρία ποιεῖ πλήθος ἐπι-
θυμίας, ἡ δ' εὐθύτης ταχυτήτα ἐπιθυμίας· διόπερ' ὅσα τῶν
ζώων ἢ ἀπλᾶς ἔχει ἢ εὐρυχωρίας τὰς ὑποδοχάς, τὰ μὲν
εἰς πλήθος γαστρίμαργα τὰ δ' εἰς τάχος ἐστὶν· ἐπεὶ δ' ἐν τῇ
ἄνω μὲν κοιλίᾳ κατὰ τὴν πρώτην εἰσόδον τῆς τροφῆς νεαρὰν
ἀναγκαῖον εἶναι τὴν τροφήν, κάτω δὲ προῖοντα κοπρώδη καὶ
ἐξικμασμένῃ, ἀναγκαῖον εἶναι τι καὶ τὸ μεταξύ, ἐν ᾧ με-
ταβάλλει καὶ ἔτ' ἐτι πρόσφατος· ἐπὶ ἡδὴ κόπρος· διὰ τῆτο
πάντα τὰ τοιαῦτα ζῶα τὴν καλεμένην ἔχει νῆστιν καὶ ἐν τῷ
μετὰ τὴν κοιλίαν ἐντέρῳ τῷ λεπτῷ· τῆτο γὰρ μεταξύ τῆς
τ' ἄνω, ἐν ᾗ τὸ ἄπεπτον, καὶ τῆς κάτω, ἐν ᾗ τὸ ἀχρησθὲν
ἡδὴ περίττωμα· γίνεσθαι δ' ἐν πᾶσι μὲν, δὴλ' ὅτι ἐν τοῖς

2. ἐστὶ om Z. || 3. τῶν μὴ τοιούτων Z. || 5. πάντας S. || 6. δύναται Z. || 7. χρονίζοντες SU. || 12. ἐκ om Z. || 13. προφυλα-
κίοις PZ, προφυλακίαι οἱ Y. || 15. τὴν κοιλίαν Y. || 20. ἀλλ' καὶ PY. || λαίμαργον S. et pr U. || 23. ἀπολαύσεως EY. || γινέσθαι P
YZ. || 24. ἔχει τὴν κ. P. || 25. πᾶσαι σχεδὸν δύο SU. || 26. τῇ om U. || 28. ἔχουσι Z. || πλάκας SUY. || μετριοτέραν Z. || γί-
νεσθαι om Z. || 30. ἡ — b 27. εὐρυχωρίας om Z. || 30. ἐτέρου S. || 31. γὰρ δὲ corr U. || 33. τὸ om U. || 36. τοσαύτην Y. ||
3. τύπων SU. || 4. ἐτέρων Y. || 5. ἀκατεργασίαν EY. || τῆς τροφῆς post prius τὴν, omisso altero, U. || 7. κόλον PU, κοῖλον
Y. || καὶ om S et pr U. || 8. σενώτερον πάλιν SU. || εἰλιγμένῃ SU, εἰλιγμένον ἔχει Y. || 14. καὶ ante κατ. om S. || 15. ἰσαμένον E
SUY. || 18. ἐντέρον om Y. || ἐκ ἀπὸ P. || καλῶ E. || 20. τὸ om Y. || 21. ἀθρόως U. || 23. μὲν ἐν ἐκ Y. || 27. ἀπλῶν ESU. ||
4 om X. || 29. μὲν μὴ Y, om Z. || 30. τὴν — 31. εἶναι om Z. || 33. αὐτὰ Y. || 35. τ' ἄνω ἄνω τὲ P, ἄνω SU. || τὸ ante
ἄπεπτον om ESUY.

μείζονσι καὶ νηφεύσασιν ἀλλ' ἐν ἐδηδοκόσιν· τότε γὰρ ἤδη μεταίχμιον γίνεται τῶν τόπων ἀμφοτέρων, ἐδηδοκότων δὲ μικρὸς ὁ καιρὸς τῆς μεταβολῆς. τοῖς μὲν ἐν θήλεσι γίνεται ὅπου ἀν' ἰχθὺ τῷ ἄνω ἐντέρου ἢ νῆστις· οἱ δ' ἄρρενες ἔχουσι πρὸ τῆ τυφλῆ καὶ τῆς κάτω κοιλίας.

15 Ἐχουσι δὲ τὴν καλεμένην πνεύτιαν τὰ μὲν πολυκοιλία πάντα, τῶν δὲ μονοκοιλίων δασύπους· ἔχει δὲ τὰ ἔχοντα τῶν πολυκοιλίων τὴν πνεύτιαν ἔτι ἐν τῇ μεγάλῃ κοιλίᾳ ἔτι ἐν τῷ κεκρυφάλῳ ἔτι ἐν τῷ τελευταίῳ τῷ ἡνύστῳ, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τῆ τελευταίου καὶ δύο τῶν πρώτων, ἐν τῷ κα- 10 λυμένῳ ἔχινω. ἔχει δὲ ταῦτα πάντα πνεύτιαν διὰ τὴν παρ' αὐτῶν χύτην τοῦ γάλακτος· τὰ δὲ μονοκοιλία ἔκ' ἔχει, λεπτὸν γὰρ τὸ γάλα τῶν μονοκοιλίων· διὸ τῶν μὲν κερατοφόρων πηγνυται, τῶν δ' ἀκεράτων οὐ πηγνυται τὸ γάλα· τῷ δὲ δασύποδι γίνεται πνεύτια διὰ τὸ νέμεσθαι ὑπὸ πόναν· οἱ 15 γὰρ τοιοῦτος χυμὸς συνίστησιν ἐν τῇ κοιλίᾳ τὸ γάλα τοῖς ἐμβρύοις· διότι δὲ τῶν πολυκοιλίων ἐν τῷ ἔχινῳ γίνεται ἡ πνεύτια, εἴρηται ἐν τοῖς προβλήμασιν.

Δ.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει τὰ περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τὴν κοιλίαν καὶ τῶν εἰρημένων μορίων ἕκαστον τοῖς τετράποσι μὲν ὠτοκόις δὲ τῶν ζώων καὶ τοῖς ἀποσιν, οἷον τοῖς ὄφεισιν· καὶ γὰρ ἡ τῶν ὄφειν φύσις ἐστὶ συγγενὴς τέτοις· ὁμοία γάρ ἐστι 25 σαύρω μακρῷ ἢ καὶ ἀποδι· τέτοις δὲ καὶ τοῖς ἰχθύσι πάντα παραπλήσια, πλὴν τὰ μὲν ἔχει πλεύμονα διὰ τὸ πᾶσι πνεῦναι, οἱ δ' ἐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ βράγχια ἀντὶ τῷ πλεύμονος· κύστιν δ' ἔτι οἱ ἰχθύες ἔχουσιν ἔτι τέτων ὑδὲν πλὴν χελώνης· τρέπεται γὰρ εἰς τὰς φολίδας τὸ ὑγρὸν ὀλιγοπότων ὄντων διὰ 30 τὴν ἀναίμωτον τῆ πλεύμονος, καθάπερ τοῖς ὀρνίσι εἰς τὰ πτερά· καὶ ἐπιλευκαίνει δὲ τὸ περίττωμα πᾶσι καὶ τέτοις, ὥσπερ καὶ τοῖς ὀρνίσι· διόπερ ἐν τοῖς ἔχουσι κύστιν ἐξεληθόντος τοῦ περιττώματος ὑφίσταται ἀλμυρὴς γεώδης ἐν τοῖς ἀγγείοις· τὸ γὰρ γλυκὺ καὶ πότιμον ἀναλίσσεται διὰ 35 φύσιν εἰς τὰς σάρκας· τῶν δ' ὄφειν οἱ ἔχεις πρὸς τοὺς

ἄλλους ἔχουσι τὴν αὐτὴν διαφορὰν ἣν καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι τὰ σπλάγχνα πρὸς τὰς ἄλλους· ζωοτοκῶσι γὰρ ἔξω καὶ τὰ σπλάγχνα καὶ οἱ ἔχεις, ἐν αὐτοῖς ὠτοκότηντα πρῶτον· μονοκοιλία δὲ πάντα τὰ τοιαῦτά ἐστι, καθάπερ τᾶλλα τὰ ἀμ- 5 φώδοντα· καὶ σπλάγχνα δὲ πάνμπαν μικρὰ ἔχει, ὥσπερ τᾶλλα τὰ μὴ ἔχοντα κύστιν· οἱ δ' ὄφεις διὰ τὴν τῷ σώματος μορφήν, ἔσαν μακρὰν καὶ σενήν, καὶ τὰ σχήματα τῶν σπλάγχνων ἔχουσι διὰ ταῦτα μακρὰ καὶ τοῖς τῶν ἄλ- 10 λων ζώων ἀνόμοια, διὰ τὸ καθάπερ ἐν τύπῳ τὰ σχήματα αὐτῶν πλασθῆναι διὰ τὸν τόπον· ἐπίπλοον δὲ καὶ μεσεντέριον καὶ τὰ περὶ τὴν τῶν ἐντέρων φύσιν, ἔτι δὲ τὸ διάζωμα καὶ τὴν καρδίαν πάντ' ἔχει τὰ ἔναιμα τῶν ζώων, πλεύμο- 15 να δὲ καὶ ἀρτηρίαν πάντα πλὴν τῶν ἰχθύων· καὶ τὴν θέσιν δὲ τῆς ἀρτηρίας καὶ τῆ οἰσοφάγου πάντα τὰ ἔχοντα ὁμοίως ἔχει διὰ τὰς εἰρημένους αἰτίας πρότερον.

Ἐχει δὲ καὶ χολήν τὰ πολλὰ τῶν ἐναίμων ζώων, τὰ 2 μὲν ἐπὶ τῷ ἥπατι, τὰ δ' ἀπρητημένην ἐπὶ τοῖς ἐντέροις, ὥς οὖσαν ἔχ' ἥτιον ἐκ τῆς κάτω κοιλίας τὴν φύσιν αὐτῆς· δὴ- 3 λον δὲ μάλισ' ἐπὶ τῶν ἰχθύων· ὅτοι γὰρ ἔχουσιν τε πάντες, καὶ οἱ πολλοὶ πρὸς ἐντέροις, ἔνιοι δὲ παρ' ἕλκον τὸ ἔντερον 20 παρυφασμένην, οἷον ἡ ἄμια· καὶ τῶν ὄφειν οἱ πλεῖστοι τὸν αὐτὸν τρόπον· διόπερ οἱ λέγοντες τὴν φύσιν τῆς χολῆς αἰσθῆτέως τινος εἶναι χάριν, ἢ καλῶς λέγουσιν· φασὶ γὰρ εἶναι διὰ τῆτο, ὅπως τῆς ψυχῆς τὸ περὶ τὸ ἥπαρ μόριον δάκνυσά μὲν συνιστῇ, λυομένη δ' ἔλκων ποιῇ· τὰ μὲν γὰρ ὅλως οὐκ ἔχει χολήν, οἷον ἵππος καὶ ὄρευς καὶ ὄνος καὶ 25 ἐλάφος καὶ πρόξ· ἐκ ἔχει δ' ὑδ' ἡ κάμηλος ἀποκεκριμένην, ἀλλὰ φλέβια χολαῶδη μᾶλλον· ἐκ ἔχει δ' ὑδ' ἡ φώκη χολήν, ὑδὲ τῶν θαλαττίων δελφίς· ἐν δὲ τοῖς γένεσι τοῖς αὐτοῖς τὰ μὲν ἔχειν φαίνεται, τὰ δ' ἐκ ἔχειν, οἷον ἐν τῷ 30 τῶν μύων· τούτων δ' ἐστὶ καὶ ὁ ἄνθρωπος· ἔνιοι μὲν γὰρ φαίνονται ἔχοντες χολήν ἐπὶ τῷ ἥπατος, ἔνιοι δ' οὐκ ἔχον- 35 τες· διὸ καὶ γίνεται ἀμφισβήτησις περὶ ὅλων τῶν γένεων· οἱ γὰρ ἐντυχόντες ὅποτερωσιν ἔχουσι περὶ πάντων ὑπολαμβά- 3 νουσιν ὡς ἀπάντων ἔχόντων· συμβαίνει δὲ τοῖσιν καὶ περὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἰγας· τὰ μὲν γὰρ πλεῖστα τέτων ἔχει

1. ἥδη] δὴ ὡς Z, ἥδη ὡς P. || 3. ταῖς SU. || θηλέας SU, τελείας Z. || 6. δε] δὲ καὶ PZ. || μὲν om SU. || 11. πάντα ταῦτα SU. || 14. τῶν — πηγνυται om Z. || 16. τέτου Z.

Codices EPSUX, E non ultra p. 680.

26. ἡ om Y. || 32. ἐπιλευκαίνεται SY. || 33. ὥσπερ καὶ] ὥσπερ ἐν SU, om EF. || τοῖς post καὶ om EF.

1. ἐν om U. || 4. τὰ om P. || καθάπερ καὶ τᾶλλα P. || 7. μικρὰν. SU. || 8. μικρὰ SU. || 10. διὰ] πρὸς P. || ἐπίπλοον SU Y, ἐπίπλοον EP. || μεσεντέριον P, σεγτέριον Y. || 14. τῆς om E. || 16. λην — 17. τοῖς om Y. || 20. πρὸς τοῖς ἐντέροις PY et corr U. || 21. ἄμια S. || 23. χάριν εἶναι λέγουσιν οὐ καλῶς SU. || 25. συνίστησι PY. || ποιεῖ EPY. || 30. ἐκ ἔχειν] ἐκ ἔχει P. || ἐν τῷ] ἐπὶ P. || 35. ὡς ὁμοίως πάντων P.

χολήν, ἀλλ' ἐνιαχῶ μὲν τοσαύτην ὥστε δοκεῖν τέρας εἶναι τὴν ὑπερβολήν, οἷον ἐν Νάξῳ, ἐνιαχῶ δ' ἐκ ἔχουσιν, οἷον ἐν Χαλκίδι τῆς Εὐβοίας κατὰ τινα τόπον τῆς χώρας αὐτῶν. ἐτι δ', ὥσπερ εἴρηται, ἡ τῶν ἰχθύων ἀπήρηται πολὺ τοῦ ἥπατος. ἐκ ὁρῶς δ' εὐόκασιν οἱ περὶ Ἀναξάγοραν ὑπολαμ- 5 βάινειν ὡς αἰτίαν ἔσαν τῶν ὀξέων νοσημάτων· ὑπερβάλλουσαν γὰρ ἀπορραίνειν πρὸς τε τὸν πλεύμονα καὶ τὰς φλέβας καὶ τὰ πλευρά. σχεδὸν γὰρ οἷς ταῦτα συμβαίνει τὰ πάθη τῶν νόσων, ἐκ ἔχουσι χολήν, ἐν τε ταῖς ἀνατομαῖς ἀν' ἐγίνετο τῶτο φανερόν· ἐτι δὲ τὸ πλῆθος τὸ τ' ἐν τοῖς ἀρρωσθή- 10

μασιν ὑπάρχον καὶ τὸ ἀπορραινόμενον ἀσύμβλητον. ἀλλ' εἴοικεν ἡ χολή, καθάπερ καὶ ἡ κατὰ τὸ ἄλλο σῶμα γινόμενη περίττωμά τί ἐστιν ἡ σύντηξις, οὕτω καὶ ἡ ἐπὶ τῷ ἥπατι χολὴ περίττωμα εἶναι καὶ οὐχ ἕνεκά τινος, ὥσπερ καὶ ἡ ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ ἐν τοῖς ἐντέροις ὑπόστασις. κατα- 15 χορῆται μὲν ἔν ἐνιότῃ ἡ φύσις εἰς τὸ ὠφέλιμον καὶ τοῖς περιττώμασιν, οὐ μὴν διὰ τῶτο δεῖ ζῆτεῖν πάντα ἕνεκα τίνος, ἀλλὰ τινῶν ὄντων τοιούτων ἕτερα ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει διὰ ταῦτα πολλά. ὅσοις μὲν ἔν ἡ τῆ ἥπατος σύστασις ὑγιεινὴ ἐστὶ καὶ ἡ τῆ αἵματος φύσις γλυκεῖα ἢ εἰς τῶν ἀποκρίνο- 20 μένη, ταῦτα μὲν ἡ πάμπαν ἐκ ἴσχει χολήν ἐπὶ τῆ ἥπατος, ἡ ἔν τισι φλεβίοις, ἡ τὰ μὲν τὰ δ' οὐ. διὸ καὶ τὰ ἥπατα τὰ τῶν ἀχόλων εὐχρω καὶ γλυκερά ἐσιν ὡς ἐπίπαν εἰπεῖν, καὶ τῶν ἐχόντων χολήν τὸ ὑπὸ τῇ χολῇ τοῦ ἥπατος γλυκυτάτον ἐσιν. τῶν δὲ συνισαμένων ἐξ ἥττον κα- 25 θαροῦ αἵματος τοῦτ' ἐστὶν ἡ χολή τὸ γινόμενον περίττωμα. ἐναντίον τε γὰρ τῇ τροφῇ τὸ περίττωμα βούλεται εἶναι καὶ τῷ γλυκεῖ τὸ πικρὸν, καὶ τὸ αἷμα γλυκὺ τὸ ὑγιαῖνον. φανερόν ἔν ὅτι ἔ τινος ἕνεκα, ἀλλ' ἀποκαθάρμά ἐστιν ἡ χολή. διὸ καὶ χαριέστατα λέγουσι τῶν ἀρχαίων οἱ 30 φάσκοντες αἰτίον εἶναι τοῦ πλείω ζῆν χρόνον τὸ μὴ ἔχειν χολήν, βλέφαντες ἐπὶ τὰ μύνηχα καὶ τὰς ἐλάφους· ταῦτα γὰρ ἀχολά τε καὶ ζῆ πολὺν χρόνον. ἐτι δὲ καὶ τὰ μὴ ἐωραμένα ὑπ' ἐκείνων ὅτι ἐκ ἔχει χολήν, οἷον δελφίς καὶ κάμηλος, καὶ ταῦτα τυγχάνει μακρόβια ὄντα. 35 εὐλογον γὰρ τὴν τῆ ἥπατος φύσιν ἐπικύειον ἔσαν καὶ ἀναγκαίαν πᾶσι τοῖς ἐναίμοις ζώοις αἰτίαν εἶναι, ποῖαν τιν'

ἔσαν, τῷ ζῆν ἐλάττω ἢ πλείω χρόνον. καὶ τὸ τέτε μὲν τῷ σπλάγχχνῃ εἶναι περίττωμα τοῦτον, τῶν δ' ἄλλων μηδεὶος, κατὰ λόγον ἐστίν. τῇ μὲν γὰρ καρδίᾳ τοῦτον ὕδρα πλησάξειν οἷον τε χυμόν, (οὐδὲν γὰρ δέχεται βίαιον πάθος), τῶν δ' ἄλλων ὕδην σπλάγχχνων ἀναγκαῖον ἐστὶ τοῖς ζώοις, τὸ δ' ἥπαρ μόνον· διόπερ καὶ τοῦτο συμβαίνει περὶ αὐτὸ μόνον. ἀτοπὸν τε τὸ μὴ πανταχῶ νομίζειν, ὅπῃ ἂν τις ἴδῃ φλέγμα ἢ τὸ ὑπόστημα τῆς κοιλίας, περίττωμα εἶναι, ὁμοίως δὲ δῆλον ὅτι καὶ χολήν, καὶ μὴ διαφέρεισθαι τοῖς 40 τόποις.

Καὶ περὶ μὲν χολῆς, διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν ἔχει τὰ δ' ἐκ ἔχει τῶν ζώων, εἴρηται, περὶ δὲ μεσεντερίας καὶ ἐπι- 3 πλόου λοιπὸν εἰπεῖν· ταῦτα γὰρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ μετὰ τῶν μορίων ἐστὶ τέτων. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν ἐπίπλοον ὕμην τοῖς μὲν σῆμαρ ἔχουσι σφατωδῆς, τοῖς δὲ πιμελὴν πιμελώ- 40 δης· ποῖα δ' ἐστὶν ἐκάτερα τέτων, εἴρηται πρότερον. ἥρηται δὲ τὸ ἐπίπλοον ὁμοίως τοῖς τε μονόκοιλιόις καὶ τοῖς πολυκοιλιόις ἀπὸ μέσης τῆς κοιλίας κατὰ τὴν ὑπογεγραμμένην οἷον ῥαφήν. ἐπέχει δὲ τό τε λοιπὸν τῆς κοιλίας καὶ τὸ τῶν ἐντέρων πλῆθος ὁμοίως τοῖς ἐναίμοις, ἐν τε τοῖς πεζοῖς καὶ τοῖς ἐνύδροις ζώοις. ἡ μὲν ἔν γενέσει ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει τοιαύτῃ τῷ μορίῳ τέτῳ· ζῆρῷ γὰρ καὶ ὕγρῳ μίγμα- 45 τος θερμαινόμενον τὸ ἔσχατον αἰεὶ δερματώδες γίνεται καὶ ὑμενώδες, ὃ δὲ τόπος οὗτος τοιαύτης πλήρης ἐστὶ τροφῆς. ἐτι δὲ διὰ πυκνότητά τοῦ ὑμέου τὸ διηθέμενον τῆς αἱματώδους τροφῆς ἀναγκαῖον λιπαρὸν εἶναι (τῶτο γὰρ λεπτότατον) καὶ διὰ τὴν θερμότητα τὴν περὶ τὸν τόπον συμπεττόμενον ἀντὶ σαρκώδους καὶ αἱματώδους συστάσεως σῆμαρ 50 γίνεσθαι καὶ πιμελὴν. ἡ μὲν ἔν γενέσει τῷ ἐπιπλόῳ συμβαίνει κατὰ τὸν λόγον τῶτον, καταχορῆται δ' ἡ φύσις αὐτῷ πρὸς τὴν εὐπεφίαν τῆς τροφῆς, ὅπως ῥᾶον πέττῃ καὶ θάπτῃ τὰ ζῶα τὴν τροφήν· τὸ μὲν γὰρ θερμὸν πέπτικόν, τὸ δὲ πῖον θερμόν, τὸ δ' ἐπίπλοον πῖον. καὶ διὰ τῶν ἀπὸ μέσης ἥρηται τῆς κοιλίας, ὅτι τὸ ἐπ' ἐκεῖνο μέρος συμ- 55 πέττει τὸ παρακείμενον ἥπαρ. καὶ περὶ μὲν τῷ ἐπιπλόῳ εἴρηται, τὸ δὲ καλύμενον μεσεντέριον ἐστὶ μὲν ὕμην, διατείνει δὲ συνεχὲς ἀπὸ τῆς τῶν ἐντέρων παρατάσεως εἰς τὴν

1. ἀλλ' om *SU*. || τοσαύτη *pr U*. || 8. τὰς πλευράς *PY*. || 13. ἐστὶν] εἶναι *EPSUY*. || 15. ἡ om *P*. || 16. ἔν om *S*. || 17. διὰ] ἔ] διὰ *P*. || ἕνεκα] διὰ *S*. || 18. διὰ ταῦτα] τοιαῦτα *EPY*. || 19. ἔν om *S*. || 23. τὰ om *SU*. || εὐχρω *PSUY*. || γλυκεῖα *SU*. || 24. τὸ ὑπὸ τῇ χολῇ om *pr E*. || 27. ἐναντίων *S*. || 28. τῷ ὑγιαίνοντος *PY*. || 32. ἐπὶ τε τὰ *EPY*.

1. τὸ om *SU*. || 4. ἐνδέχεται *P*. || 6. διόπερ — 7. μόνον om *ESUY*. || 9. καὶ μὴ] ἀλλὰ καὶ μὴ *P*. || 12. ἐπίπλοον *SU*, ἐπιπλοῖον *PY*, incerto *E*. || 14. ἐπιπλοον *SU*, ἐπιπλοῖον *PY*, incerto *E*. || 15. μὲν σῆμαρ] δὲ σῆμαρ ἐκ *pr E*. || 16. ἥρηται *SUY*. || 17. ἐπιπλοῖον *PS* et *pr U*. || 19. ἔχει *P*. || τε om *SU*. || 22. μίμαγτος *Y*. || 29. γίνεται καὶ πιμελή *U*. || 29. ἐπιπλοῖον *SU*, ἐπιπλοῖον *P*. || 32. τὴν τροφήν τὰ ζῶα *P*. || 33. ἐπιπλοον *SU*, ἐπιπλοῖον *EP*. || 34. ἥρηται *EPSUY*. || συμπεττει *Y*. || 35. τὸ κείμενον *E*, τὸ κείμενον τὸ *P*. || 36. μεσέντερον *S*.

φλέβα τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἀορτὴν, πλήρες ὃν φλεβῶν πολλῶν καὶ πυκνῶν, αἱ τείνουν ἀπὸ τῶν ἐντέρων εἰς τε τὴν μεγάλην φλέβα καὶ τὴν ἀορτὴν. τὴν μὲν ὅν γενέσιν ἐξ ἀνάγκης οὕσαν εὐρήσομεν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις μορίοις· διὰ τίνος δ' αἰτίαν ὑπάρχει τοῖς ἐναίμοις, φανερόν ἐστιν ἐπισκοπῶσιν. ἐπεὶ γὰρ ἀναγκαῖον τὰ ζῶα τροφὴν λαμβάνειν ὑπαρθεῖν, καὶ πάλιν ἐκ ταύτης γίνεσθαι τὴν ἐσχάτην τροφήν, ἐξ ἧς ἤδη διαδίδεται εἰς τὰ μόρια (τῆτο δὲ τοῖς μὲν ἀναίμοις ἀνώνυμον, τοῖς δ' ἐναίμοις αἷμα καλεῖται), δεῖ τι εἶναι δι' ἃ εἰς τὰς φλέβας ἐκ τῆς κοιλίας οἶον διὰ ῥίζων πο-
ρεύσεται ἡ τροφή. τὰ μὲν ὅν φυτὰ τὰς ῥίζας ἔχει εἰς τὴν γῆν (ἐκείθεν γὰρ λαμβάνει τὴν τροφήν), τοῖς δὲ ζῴοις ἡ κοιλία καὶ ἡ τῶν ἐντέρων δύναμις γῆ ἐστίν, ἐξ ἧς δεῖ λαμβάνειν τὴν τροφήν· διόπερ ἡ τῆ μεσεντερικῆ φύσις ἐστίν, οἷον ῥίζας ἔχουσα τὰς δι' αὐτῆς φλέβας. ἔ μὲν ὅν ἕνεκα τὸ με-
σέντερόν ἐστιν, εἴρηται· τίνα δὲ τρόπον λαμβάνει τὴν τροφήν, καὶ πῶς εἰσέρχεται διὰ τῶν φλεβῶν ἀπὸ τῆς εἰσόδου τροφῆς εἰς τὰ μόρια ταῦτα τὸ διαδιδόμενον εἰς τὰς φλέβας, ἐν τοῖς περὶ τὴν γένεσιν τῶν ζῴων λεχθήσεται καὶ τὴν τροφήν.

Τὰ μὲν οὖν ἑναιμα τῶν ζῴων πῶς ἔχει μέχρι τῶν διωρισμένων μορίων, καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται· περὶ δὲ τῶν εἰς τὴν γένεσιν συντελούντων, οἷς δοκεῖ διαφέρειν τὸ θῆλυ τοῦ ἀρρενός, ἐχόμενον μὲν ἐστὶ καὶ λοιπὸν τῶν εἰρημένων· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ γενέσεως λεκτέον, ἀρμόττον ἐστὶ καὶ περὶ
5 τῶν ἐν τῇ περὶ ἐκείνων θεωρίᾳ διελθεῖν. τὰ δὲ καλούμενα μαλάκια καὶ μαλακόσρακα πολλὴν ἔχει πρὸς ταῦτα διαφοράν· εὐθὺς γὰρ τὴν τῶν σπλάγγων ἅπασαν οὐκ ἔχει φύσιν· ὁμοίως δ' ἔδὲ τῶν ἄλλων ἀναίμων ὕδεν. ἐστὶ δὲ δύο γένη· λοιπὰ τῶν ἀναίμων, τὰ τε ὀσρακόδερμα καὶ τὸ τῶν
30 ἐντόμων γένος, ἐξ ὧ γὰρ συνέστηκεν ἡ τῶν σπλάγγων φύσις, ὕδεν τέτων ἔχει αἷμα διὰ τὸ τῆς ὁσίας αὐτῶν εἶναι τι τοιοῦτον πάθος αὐτῆς· ὅτι γὰρ ἐστὶ τὰ μὲν ἑναιμα τὰ δ' ἀναιμα, ἐν τῷ λόγῳ ἐνυπάρχει τῷ ὀρίζοντι τὴν οὐσίαν αὐτῶν. ἐστὶ δ' ὧν ἕνεκεν ἔχουσι τὰ σπλάγγνα τὰ ἑναιμα τῶν ζῴων,
35 ὕδεν ὑπάρχει τοῖς τοιούτοις· ὅτε γὰρ φλέβας ἔχουσιν ὅτε

κύσιν ὅτ' ἀναπνεύουσιν, ἀλλὰ μόνον ἀναγκαῖον ἔχειν αὐτοῖς τὸ ἀνάλογον τῇ καρδίᾳ. τὸ γὰρ αἰσθητικὸν ψυχῆς καὶ τὸ τῆς ζωῆς αἴτιον ἀρχῇ τινὶ τῶν μορίων καὶ τῷ σώματος ὑπάρχει πᾶσι τοῖς ζῴοις. τὰ δὲ πρὸς τὴν τροφήν μόρια ἔχει
5 καὶ ταῦτα ἐξ ἀνάγκης πάντα· οἱ δὲ τρόποι διαφέρουσι διὰ τὸς τόπους ἐν οἷς λαμβάνουσι τὴν τροφήν. ἔχουσι δὲ τὰ μὲν μαλάκια περὶ τὸ καλύμενον σῶμα δύο ὀδόντας, καὶ ἐν τῷ σῶματι ἀντὶ γλώττης σαρκῶδες τι, ὧ κρύνουσι τὴν ἐν τοῖς ἑδεσοῖς ἡδονήν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ μαλακόσρακα τέτοις τὸς πρώτους ὀδόντας ἔχει καὶ τὸ ἀνάλογον τῇ γλώττῃ σαρκῶδες.
ἐστὶ δὲ καὶ τὰ ὀσρακόδερμα πάντα τὸ τοιοῦτον ἔχει μόριον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν τοῖς ἐναίμοις, πρὸς τὴν τῆς τροφῆς αἰσθησιν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἔτομα τὰ μὲν τὴν ἐξῆσταν ἐπιβοσκίδα τῷ σῶματι, οἷον τό τε τῶν μελιττῶν γένος καὶ τὸ τῶν μυιῶν, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον· ὅσα δὲ μὴ ἐστὶν ἐμπροσθένκεντρα, ἐν τῷ σῶματι ἔχει τὸ τοιοῦτον μόριον, οἷον τὸ τῶν μυρμηκῶν γένος καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον. ὀδόντας δὲ τὰ μὲν ἔχει τούτω, ἁλλοιότερους δὲ, καθάπερ τό τε τῶν μυιῶν καὶ τὸ τῶν μελιττῶν γένος, τὰ δ' ἕκ ἑχει, ὅσα ὑγρὰ
20 χρῆται τῇ τροφῇ· πολλὰ γὰρ τῶν ἐντόμων ἡ τροφὴ ἔχει χάριν τοῖς ὀδόντας ἀλλ' ἀλκιῆς. τῶν δ' ὀσρακοδέρμων τὰ μὲν, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς κατ' ἀρχὰς λόγοις, τὴν καλουμένην ἔχει γλώτταν ἰσχυράν, οἱ δὲ κόχλοι καὶ ὀδόντας δύο, καθάπερ τὰ μαλακόσρακα. μετὰ δὲ τὸ σῶμα τοῖς μαλακίοις ἐστὶ σῶμαχος μακρός, τούτου δ' ἐχόμενος πρόλοβος οἷος περ τοῖς ὄρνισιν, εἴτα συνεχὴς κοιλία καὶ ταύτης ἐχόμενον ἔντερον ἀπλὴν μέχρι τῆς ἐξόδου. ταῖς μὲν οὖν σπηταῖς καὶ τοῖς πολύποσιν ὅμοια καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τῇ ἀφῇ τὰ περὶ τὴν κοιλίαν· ταῖς δὲ καλυμέναις τευθίστι δύο μὲν ὁμοίως αἱ κοιλιῶδες εἰσὶν ὑποδοχαί, ἥττον δὲ προλοβώδης ἡ ἑτέρα, καὶ τοῖς σχήμασιν ἐκείνων διαφέρουσι διὰ τὸ καὶ τὸ σῶμα πᾶν ἐκ μαλακωτέρας συνεσθάναι σαρκός. ταῦτα δ' ἔχει τὰ μόρια τέτον τὸν τρόπον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ὥσπερ καὶ οἱ ὄρνιθες· ὕδὲ γὰρ τέτων ὕδεν ἐνδέ-
χεται λεαίνειν τὴν τροφήν, διόπερ ὁ πρόλοβός ἐστι πρὸ τῆς κοιλίας. πρὸς βοήθειαν δὲ καὶ σωτηρίαν ἔχει ταῦτα τὸν

1. πλήρης φλεβῶν *ESUX*. || 5. ἀναίμοις *E*. || 6. ζῶα τὴν τροφήν *P*. || 10. πορεύεται *S*. || 15. ἕνεκα ὅν *U*. || 23. δοκεῖ διαφέρειν] διαφέρει *SU*. || 24. μὲν *om SU*. || 25. ἐπεὶ *Y*, ἐν τοῖς *P*. || ἀρμόζει γὰρ μᾶλλον περὶ *P*. || 26. θεωρίᾳ] ἀρχῇ *SU*, ἀρχὴν *E*. || διελθεῖν *om P*. || 27. ἔχειν *E*. || 29 et 30. ἐναίμων *E*. || 30. λοιπὰ τῶν ἀναίμων γένη *U*. || 31. ἀναίμων *S et pr U*. || 32. εἶναι αὐτῶν *P*.

5. ἐξ ἀνάγκης καὶ ταῦτα *SU*. || 9. ἡδύοις *ESU*. || τοιούτους *Y*, τοιούτους δύο *P*. || 10. τῆς γλώττης *Y*. || 11. ἔχει *om S*. || 13. ἑναιμα *E*. || ἐξῆσταν *om P*. || 15. μυιῶν *U*. || 17. καὶν *P*. || ἕτερον τοιούτων *SU*. || 18. ἁλλοιότερα *U*. || 19. καὶ] ζῶον καὶ *EY*. || πὸ *om S*. || 22. καὶ ἐλέχθη *P*. || 23. ἔχει et καὶ *om P*. || 26. κοιλία] κοινὰ *P*, ἕτω κοιλία *Y*. || 28. πολύποσιν *E*, πολύποσιν *P*. || 29. τὰ — 30. ὑποδοχαὶ *om Y*. || 30. δὲ] δὲ καὶ *Y*. || 31. σχ. ἐκείνων] σχήμασι καὶ τῇ ἀφῇ τὰ περὶ (28) — ἥττον δὲ καὶ προλοβώδης ἡ ἑτέρα καὶ τοῖς σχήμασιν ἐκείνων *Y*. || 32. μαλακωτέρας καὶ λεπτοτέρας συνεσθάναι *Y*. || 35. πρόλοβός *Y*. || ἐστὶ *om SU*. || 36. ταῦτα *om P*.

καλλόμενον θολόν, ἐν χιτῶνι ὑμενώδει προσπεφυκότα, τὴν
 ἔξοδον ἔχοντι καὶ τὸ πέρας ἥπερ ἀφ' αἷσι τὸ περίττωμα τῆς
 κοιλίας κατὰ τὸν καλούμενον αὐλόν. οὗτος δ' ἐστὶν ἐν τοῖς
 ὑπίοις. ἔχει μὲν οὖν πάντα τὰ μάλ' αἰα τὸτο τὸ μόριον
 ἴδιον, μάλιστα δ' ἡ σηπία καὶ πλείζον. ὅταν γὰρ φοβη- 5
 θῶσι καὶ δείσωσιν, οἷον φράγμα πρὸ τῆ σώματος ποῖνται
 τὴν τῆ ὑγρῆ μελανίαν καὶ θάλωσιν. αἱ μὲν ἔν τευθίδες καὶ
 πολύποδες ἔχουσιν ἄνωθεν τὸν θολὸν ἐπὶ τῇ μύτιδι μᾶλλον,
 ἡ δὲ σηπία πρὸς τῇ κοιλίᾳ κάτω. πλείω γὰρ ἔχει διὰ τὸ
 χρῆσθαι μᾶλλον. τὸτο δ' αὐτῇ συμβαίνει διὰ τὸ πρόσγειον 10
 μὲν εἶναι τὸν βίον αὐτῆς, μὴ ἔχειν δ' ἄλλην βοήθειαν, ὥσ-
 περ ὁ πολύπους τὰς πλεκτάνας ἔχει χρησίμους καὶ τὴν τῆ
 χρώματος μεταβολήν, ἡ συμβαίνει αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἡ τῆ
 θολῆ πρόσεις, διὰ δειλίαν. ἡ δὲ τευθὶς πελάγιόν ἐστι τῶν
 μόνων. πλείω μὲν οὖν ἔχει ἡ σηπία παρὰ τοῦτο τὸν θολόν, 15
 κάτωθεν δὲ διὰ τὸ πλείω. ῥάδιον γὰρ προῖσθαι καὶ πόρ-
 ρωθεν ἀπὸ τοῦ πλείονος. γίνεται δ' ὁ θολός, καθάπερ τοῖς
 ὀρνίσις ὑπόσχημα τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῦ περιττώματος γεῶδες,
 αὐτῷ καὶ τούτοις ὁ θολός διὰ τὸ μηδὲ ταῦτ' ἔχειν κύσιν.
 ἀποκρίνεται γὰρ τὸ γεωδέστατον εἰς αὐτόν, καὶ τῇ σηπίᾳ 20
 πλείζον διὰ τὸ πλείζον ἔχειν γεῶδες. σημειὸν δὲ τὸ σήπιον
 ποῖτον ὄν. τὸτο γὰρ ὁ μὲν πολύπους ἐκ ἔχει, αἱ δὲ τευ-
 θίδες χονδρῶδες καὶ λεπτόν. δι' ἣν δ' αἰτίαν τὰ μὲν οὐκ
 ἔχει τὰ δ' ἔχει, καὶ ποῖον τι τῶν ἔχει ἑκάτερον, εἴρηται.
 ἀνάμιν, δ' ὄντων καὶ διὰ τοῦτο κατεψυγμένων καὶ φοβη- 25
 τικῶν, ὥσπερ ἐνίοις ὅταν δείσωσιν ἡ κοιλία ταράττεται, τοῖς
 δ' ἐκ τῆς κύσεως ρεῖ περίττωσις, καὶ τέτοις τὸτο συμβαί-
 νει μὲν ἐξ ἀνάγκης ἀφίεναι διὰ δειλίαν, ὥσπερ ἐκ κύσεως
 τοῖς ἐπουροῦσιν, ἡ δὲ φύσις ἅμα τῷ τοιούτῳ περιττώματι
 καταχρῆται. πρὸς βοήθειαν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν. ἔχουσι δὲ 30
 καὶ τὰ μαλακόςρακα, τὰ τε παραβοιδή καὶ οἱ καρκίνοι,
 δύο μὲν ὀδόντας τὲς πρώτους, καὶ μεταξὺ τὴν σάρκα τὴν
 γλωσσοειδῆ, ὥσπερ εἴρηται καὶ πρότερον, εὐθύς δ' ἐχόμε-
 νον τῆ σώματος σώμαχον μικρὸν κατὰ μέγεθος τῶν σωμά-
 των, τὰ μείζω πρὸς τὰ ἐλάττω. τέττε δὲ κοιλίαν ἐχομέ- 35
 νην, ἐφ' ἧς οἱ τε κάραβοι καὶ ἐνιοὶ τῶν καρκίνων ὀδόντας
 ἔχουσιν ἐτέρως διὰ τὸ τὲς ἄνω μὴ διαιρεῖν ἱκανῶς, ἀπὸ δὲ

τῆς κοιλίας ἔντερον ἀπλὴν κατ' εὐθὺ μέχρι πρὸς τὴν ἔξο-
 δον τῆ περιττώματος. ἔχει δὲ καὶ τῶν ὄσρακοδέρμων ἑκα-
 ζον ταῦτα τὰ μόρια, τὰ μὲν διηρθρωμένα μᾶλλον τὰ δ'
 ἥττον. ἐν δὲ τοῖς μείζονσι διαδηλότερά ἐστιν ἑκαστα τῶν
 οἱ μὲν οὖν κόχλοι καὶ ὀδόντας ἔχουσι σκληρὰ καὶ ὀξεῖς,
 ὥσπερ εἴρηται πρότερον, καὶ τὸ μεταξὺ σαρκῶδες ὁμοίως
 τοῖς μαλακίοις καὶ μαλακόςρακοις, καὶ τὴν προβοσκίδα,
 καθάπερ εἴρηται, μεταξὺ κέντρης καὶ γλώττης, τῆ δὲ σό-
 ματος ἐχόμενον οἷον ὀρνιθῶδη τινα πρόλοβον, τέττε δ' ἐχό-
 μενον σώμαχον. τέττε δ' ἔχεται ἡ κοιλία, ἐν ᾗ ἡ καλου-
 μένη μήκων, ἀφ' ἧς συνεχές ἐστιν ἔντερον ἀπλὴν τὴν ἀρχὴν
 ἔχον ἀπὸ τῆς μήκωνος. ἐστὶ γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς ὄσρακνοις
 περίττωμά τὸτο τὸ μάλιστα δοκῶν εἶναι ἐδωδύμον. ἔχει δ'
 ὁμοίως τῷ κόχλῳ καὶ τᾶλλα τὰ σρομβῶδη, οἷον πορφύ-
 ραι καὶ κήρυκες. ἐστὶ δὲ γένη καὶ εἶδη πολλὰ τῶν ὄσρακο-
 δέρμων. τὰ μὲν γὰρ σρομβῶδη ἐστὶν, ὥσπερ τὰ νῦν εἴρη-
 μένα, τὰ δὲ διθύρα, τὰ δὲ μονόθυρα. τρόπον δὲ τινα καὶ
 τὰ σρομβῶδη διθύροις ἔοικεν. ἔχει γὰρ ἐπιπτύγματ' ἐπὶ
 τῷ φανερῷ τῆς σαρκὸς πάντα τὰ τοιαῦτα ἐκ γενετῆς, οἷον
 αἱ τε πορφύραι καὶ κήρυκες. καὶ οἱ νηρεῖται καὶ πᾶν τὸ
 τοιοῦτον γένος, πρὸς βοήθειαν. ἡ γὰρ μὴ προβέβληται τὸ
 ὄσρακον, ῥάδιον ταύτῃ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν θύραθεν προσ-
 πιπτόντων. τὰ μὲν ἔν μονόθυρα διὰ τὸ προσπεφυκέναι σώ-
 ζεται τῷ πρᾶνές ἔχειν τὸ ὄσρακον, καὶ γίνεται ἀλλοτρίῳ
 φράγματι. τρόπον τινα διθύρον, οἷον αἱ καλλόμεναι λεπάδες.
 τὰ δὲ διθύρα, οἷον κτένες καὶ μύες, τῷ συνάγειν, τὰ δὲ
 σρομβῶδη τέττε τῷ ἐπικαλύμματι, ὥσπερ διθύρα γινόμενα
 ἐκ μονοθύρων. ὁ δ' ἐχθὺς μάλιστα πάντων ἀλευράν ἔχει.
 κύκλῳ γὰρ τὸ ὄσρακον συνηρεφές καὶ κεχαρακωμένον ταῖς
 ἀκάνθαις. ἴδιον δ' ἔχει τῶν ὄσρακοδέρμων τοῦτο, καθάπερ
 εἴρηται πρότερον. τῶν δὲ μαλακόςρακων καὶ τῶν ὄσρακο-
 δέρμων συνέστηκεν ἡ φύσις τοῖς μαλακίοις ἀντικειμένως.
 τοῖς μὲν γὰρ ἔξω τὸ σαρκῶδες, τοῖς δ' ἐντός, ἐκτός δὲ τὸ
 γεῶδες. ὁ δ' ἐχθὺς οὐδὲν ἔχει σαρκῶδες. πάντα μὲν οὖν
 ἔχει, καθάπερ εἴρηται, καὶ τᾶλλα τὰ ὄσρακοδέρμα σώμα 35
 τε καὶ τὸ γλωττοειδὲς καὶ κοιλίαν καὶ τοῦ περιττώματος
 τὴν ἔξοδον, διαφέρει δὲ τῇ θέσει καὶ τοῖς μεγέθεσιν. ὃν δὲ

2. ἔχοντα S. || 3. κοιλίας τὸ ἔντερον κατὰ EY. || 7. καὶ] καὶ οἱ P. || 8. πολύποδες E. || ἄνω SU. || 9. ἡ om P. || 12. πολ-
 πὺς τὰς πλεκτάνας. δ. γὰρ πολύπους τὰς EPY. || 14. πελάγιός. ἐστὶ τὸτο μόνον Y. || 15. παρὰ τῷτο] τῶν SU, ἰττον PY et deleta παρὰ
 E. || τὸ S. || 17. ὁ om P. || 19. ταύτην S. || 22. πολύπους E. || 24. ὁποῖον Y. || εἴρηται] εἴρηται πρότερον P. || 26. ἐνίοις] ἀνθρώποις
 SU. || δειδῶσιν S. || 29. τοῖς om Y. || 30. παρακαταχρῆται Y. || 33. καὶ om P. || 34. κατὰ] κατὰ τὸ P. || 35. τέττε P.
 4. δὲ om E. || 8. τῇ] τὸ S et pr U. || 10. ἔχεται om S et pr U. || 11. μί.] μήκων ἐστὶν Y. || ἀφ'— 12. μήκωνος om ESUY. ||
 13. ἐδωδύμον εἶναι P. || 20. νηρεῖται P, νειρίται Y. || 21. πρὸς] εἰς U. || 25. λεπάδες EPSUY. || 26. μὺς Y et fortasse E. || 27. τέ-
 τα] ἀπὸ τέττε PY. || τῷ om E. || 28. ἀλευράν P, ἀλευρήν SUY. || 29. κεχαρακωμένον Y. || 31. δὲ om E. || 35. σώματά EPSUY.

τρόπον ἔχει τῶν ἑκαστον, ἕκ τε τῶν ἰσοριῶν τῶν περὶ τὰ ζῶα θεωρεῖσθαι καὶ ἐκ τῶν ἀνατομῶν· τὰ μὲν γὰρ τῷ λόγῳ τὰ δὲ πρὸς τὴν ὕψιν αὐτῶν σαφηνίζειν δεῖ μᾶλλον. ἰδίως δ' ἔχουσι τῶν ὀσρακοδέρμων οἱ τ' ἐχῖνοι καὶ τὸ τῶν καλουμένων τριβῶν γένος. ἔχουσι δ' οἱ ἐχῖνοι ἰδόντας μὲν 5 πέντε καὶ μετὰ τὸ σαρκοῶδες, ὅπερ ἐπὶ πάντων ἐστὶ τῶν εἰρημένων, ἐχόμενον δὲ τῆτου σόμαχος, ἀπὸ δὲ τῆτου τὴν κοιλίαν εἰς πολλὰ διηρημένην, ὥσπερ ἀνὲι πολλὰς τῆ ζώου κοιλίας ἔχοντος. κεχωρισμένοι μὲν γὰρ εἰσι καὶ πλήρεις περιττώματος, ἐξ ἑνὸς δ' ἡρτηνται τῷ σόμαχος καὶ τελευ- 10 τῶσι πρὸς μίαν ἔξοδον τὴν τῆ περιττώματος. παρὰ δὲ τὴν κοιλίαν σαρκοῶδες μὲν ἔδον ἔχουσιν, ὥσπερ εἴρηται, τὰ δὲ καλύμενα ὡς πλείω τὸν ἀριθμὸν ἐν ὑμένι χωρὶς ἑκαστον, καὶ κύκλῳ ἀπὸ τῆ σόματος μέλαν' ἄττα διεσπαρμένα χύδην, ἀνώνυμα. ὄντων δὲ πλείονων γενῶν (ὃ γὰρ ἐν εἶδος τῶν 15 ἐχίνων πάντων ἐστὶ) πάντες μὲν ἔχουσι ταῦτα τὰ μέρη, ἀλλ' οὐκ ἐδώδιμα πάντες τὰ καλούμενα ὡς, καὶ μικρὰ πάμπαν ἔξω τῶν ἐπιπολάζοντων. ὅλως δὲ τοῦτο καὶ περὶ τᾶλλα συμβέβηκε τὰ ὀσρακοδέρμα· καὶ γὰρ αἱ σάρκες ἔχ' ὁμοίως ἐδώδιμοι πάντων, καὶ τὸ περίττωμα, ἢ καλου- 20 μένη μήκων, ἐνίων μὲν ἐδώδιμος ἐνίων δ' ἐκ ἐδώδιμος. ἐστὶ δὲ τοῖς στρομβώδεσιν ἐν τῇ ἐλίκῃ τοῦτο, τοῖς δὲ μονοθύροις ἐν τῷ πυθμένι, οἷον ταῖς λεπάσι, τοῖς δὲ διθύροις πρὸς τῇ συναφῇ· τὸ δ' ὡς καλύμενον ἐν τοῖς δεξιῶσι, ἐν δὲ τοῖς ἐπὶ θάτερα ἢ ἔξωδος τοῦ περιττώματος· τοῖς διθύροις. καλεῖται 25 δ' ὡς ἐκ ὁρθῶς ὑπὸ τῶν καλόντων· τῆτο γὰρ ἐστὶν οἷον τοῖς ἐναίμοις, ὅταν εὐθηνῶσιν, ἢ πίοτης. διὸ καὶ γίνεται κατὰ τῆτος τὸς καιρὸς τῆ ἐνιαυτοῦ ἐν οἷς εὐθηνῶσιν, ἐν τε τῷ ἔαρι καὶ μετοπώρῳ· ἐν γὰρ τῷ ψύχει καὶ ταῖς ἀλέαις ποιεῖσι πάντα τὰ ὀσρακοδέρμα, καὶ φέρειν οὐ δύνανται τὰς ὑπερ- 30 βολάς. σημειῖον δὲ τὸ συμβαίνειν ἐπὶ τῶν ἐχίνων· εὐθύς τε γὰρ γινόμενοι ἔχουσι καὶ ἐν ταῖς πασσεληγοῖς μᾶλλον, ἢ διὰ τὸ νέμεσθαι καθάπερ τιτὲς οἴονται μᾶλλον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀλεινοτέρας εἶναι τὰς νύκτας διὰ τὸ φῶς τῆς σεληνῆς. δύσριγα γὰρ ὄντα διὰ τὸ ἀναιμα εἶναι δέονται ἀλέας. διὸ 35 καὶ ἐν τῷ θέρει μᾶλλον πανταχῶς εὐθηνῶσιν, πλὴν οἱ ἐν τῷ

Πυρραίῳ εὐρίπῳ· ἐκεῖνοι δ' οὐχ ἦτον τοῦ χειμῶνος. αἴτιον δὲ τὸ νομῆς εὐπορεῖν τότε μᾶλλον, ἀπολειπόντων τῶν ἰχθύων τὰς τόπας κατὰ ταύτην τὴν ὥραν. ἔχουσι δ' οἱ ἐχῖνοι πάντες ἴσα τε τῷ ἀριθμῷ τὰ ὡς καὶ περιττὰ· πέντε γὰρ ἔχουσιν, τοσούτους δὲ καὶ τὸς ἰδόντας καὶ τὰς κοιλίας. αἴτιον δ' ὅτι τὸ ὡς ἐστὶ, καθάπερ εἴρηται πρότερον, οὐκ ἔδον ἀλλὰ τοῦ ζώου εὐτροφία. γίνεται δὲ τοῦτο ἐπὶ θάτερα μόνον ἐν τοῖς ὀσρέοις, τὸ καλούμενον ὡς. ταῦτο δὲ τοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ ἐν τοῖς ἐχίνοις. ἐπεὶ τοῖνυν ἐστὶ σφαιροειδὲς ὁ ἐχίνος, καὶ οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀσρέων τῷ σώματος κύκλος εἰς, ὁ δ' ἐχίνος ἐ τῇ μὲν τοῖστος τῇ δ' ὅ, ἀλλὰ πάντῃ ὁμοῖος (σφαιροειδὲς γάρ), ἀνάγκη καὶ τὸ ὡς ὁμοίως ἔχειν. ἢ γὰρ ἐστὶν, ὥσπερ τοῖς ἄλλοις, τὸ κύκλῳ ἀνόμοιον. ἐν μέσῳ γὰρ ἢ κεφαλῇ πᾶσιν αὐτοῖς· τῷ δ' ἄνω τὸ τοῖστος μῦριον. ἀλλὰ μὴν ἔδον συνεχὲς οἷον τ' εἶναι τὸ ὡς· ἔδον γὰρ τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἐπὶ θάτερα τῷ κύκλῳ μόνον. ἀνάγκη τοῖνυν, ἐπεὶ τῆτο μὲν ἀπάντων κοινόν, ἴδιον δ' ἐκεῖν εἶναι τὸ σῶμα σφαιροειδές, μὴ εἶναι ἄρτια τὰ ὡς. κατὰ διάμετρον γὰρ ἂν ἦν, διὰ τὸ ὁμοίως δεῖν ἔχειν τὸ εἶθεν καὶ ἐνθεν, εἴ ἦν ἄρτια καὶ κατὰ διάμετρον. ἔτως δ' ἐχόντων ἐπ' ἀμφοτέρα ἂν τῷ κύκλῳ εἶχον τὸ ὡς. τῆτο δ' ἐκ ἦν ἔδον ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀσρέων· ἐπὶ θάτερα γὰρ τῆς περιφερείας ἔχουσι τὰ ὄσρεα καὶ οἱ κτένες τὸ τοιοῦτον μῦριον. ἀνάγκη τοῖνυν τρία ἢ πέντε εἶναι ἢ ἄλλον τιν' ἀριθμὸν περιττόν. εἰ μὲν οὖν τρία εἶχε, πόρρω 40 λῖαν ἦν, εἰ δὲ πλείω τῶν πέντε, συνεχὲς ἂν· τούτων δὲ τὸ μὲν ἢ βέλτιον, τὸ δ' ἐκ ἐνδεχόμενον. ἀνάγκη ἄρα πέντ' αὐτὸς ἔχειν τὰ ὡς. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ ἡ κοιλία τοιαύτη ἔσχιζαι καὶ τὸ τῶν ὀδόντων τοσούτον ἐστὶ πλῆθος. ἑκαστον γὰρ τῶν ὡς, οἷον σῶμά τι τῆ ζώου ὄν, πρὸς τὸν τρόπον τὸν τῆς ζωῆς ὁμοῖον ἔχειν ἀναγκαῖον· ἐντεῦθεν γὰρ ἢ αὐξήσις. μιᾶς μὲν γὰρ οὔσης ἢ πόρρω ἂν ἦσαν, ἢ πᾶν ἂν κατεῖχε τὸ κύτος, ὥστε καὶ δυσκίνητον εἶναι τὸν ἐχίνον καὶ μὴ πληρῆσθαι τῆς τροφῆς τὸ ἀγγεῖον· πέντε δ' ὄντων τῶν διαλειμμάτων ἀνάγκη πρὸς ἐκάστῳ ἔσαν πενταχῇ διη- 45 ρῆσθαι. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ τὸ τῶν ὀδόντων ἐστὶ τοσούτον πλῆθος· τὸ γὰρ ὁμοῖον ἔτως ἂν ἢ φύσις εἴη ἀποδε-

3. δεῖ om pr E. || 9. κεχωρισμένα SU. || μὲν om S. || πλήρη SU. || 11. μίαν] μίαν τὴν P. || περὶ U. || 15. ἢ] ἔδον F. || 16. τὰ om E. || 17. πάντες om SU. || 22. δὲ καὶ τοῖς P. || ἔλκει PSUX. || τοῦτο om P. || 23. λεπάσι EPSUX. || 24. καλύμειν ὡς SU. || 27. εὐθηνῶσιν EY. || πίοτης S. || 28. εὐθενῶσιν E, εὐθενῶσιν Y. || τε om U. || 31. τε om Y. || 32. πανσεληγοῖς PSUX. || 34. ἀλεινοτέρας U. || 36. εὐθενῶσιν EY.

2. ἀπολειπόντων P. || 3. αὐτὴν P. || 4. πέντε] πάντες πέντε PSUX, πάντες πάντες E. || 7. ἐν om SU. || 8. ὀσρέοις S. || τὸ post καὶ om P. || 9. σφαιροειδὲς ἐστὶν SU. || 14. τῷ δ' ESUX, τῷ δ' ἐχίνῳ ὡς σφαιρικῷ P. || 17. εἶναι] τὸ εἶναι P. || 24. περιττόν] περὶ αὐτὸν S. || 25. ἢ] ἂν ἦν P. || 26. αὐτοῖς EP, τούτοις SU. || 27. δ' αὐτὴν P. || τοιαύτη] εἰς τοσαύτας P. || 28. τὸ om SU. || 29. ὄν om ESY et pr U. || 30. τὸν om ESUX. || 31. γὰρ] ἦν P. || ἂν post πᾶν om Y. || 32. ὡς U. || 33. τὸ ἀγγεῖον om SU. || 34. πενταχῇ EY. || 36. πλῆθος] hinc rc E. || εἴη ante ἢ Y, post ἀπεδεδοκῆα P, om SU.

δωκυῖα τοῖς εἰρημένοις μορίοις. διότι μὲν ἔν περιττὰ καὶ το-
σαῦτα τὸν ἀριθμὸν ἔχει ὁ ἔχῃος τὰ ῥά, εἴρηται· διότι δ'
οἱ μὲν πάμπαν μικρὰ οἱ δὲ μεγάλα, αἴτιον τὸ θερμότερας
εἶναι τὴν φύσιν τέτους· πέττειν γὰρ τὸ θερμὸν δύναται τὴν
τροφὴν μᾶλλον, διόπερ περιττώματος πλήρεις οἱ ἄβρωτοι 5
μᾶλλον. καὶ παρασκευάζει κινητικωτέρους ἢ τῆς φύσεως
θερμότης, ὥς ἐ νέμεσθαι καὶ μὴ μένειν ἐδραῖς. σημεῖον δὲ
τῆς τοῦ ἔχειν τὴς τοιούτης αἰεῖ τι ἐπὶ τῶν ἀκάνθων ὡς κινε-
μένους πυκνά· χρώνται γὰρ ποσὶ ταῖς ἀκάνθαις. τὰ δὲ τή-
θθα μικρὸν τῶν φυτῶν διαφέρει τὴν φύσιν, ὅμως δὲ ζωτι- 10
κώτερα τῶν σπόγγων· ἔτοι γὰρ πάμπαν ἔχουσι φυτῶ δύνα-
μιν. ἡ γὰρ φύσις μεταβαίνει συνεχῶς ἀπὸ τῶν ἀψύχων
εἰς τὰ ζῶα διὰ τῶν ζώων μὲν οὐκ ὄντων δὲ ζώων, οὕτως
ὥς ἐ δοκεῖν πάμπαν μικρὸν διαφέρειν θατέρου θάτερον τῷ
σύνεγγυς ἀλλήλοις. ὁ μὲν ἔν σπόγγος, ὥσπερ εἴρηται, καὶ 15
τῷ ζῆν προσπεφυκὼς μόνον, ἀπολυθεὶς δὲ μὴ ζῆν, ὁμοίως
ἔχει τοῖς φυτοῖς παντελῶς· τὰ δὲ καλούμενα ὀλοθύρια
καὶ οἱ πνεύμονες, ἔτι δὲ καὶ ἕτερα τοιαῦτ' ἐν τῇ θαλάττῃ
μικρὸν διαφέρει τῶν τῷ ἀπολελυθῆναι· αἰσθήσιν μὲν γὰρ
ὑδεμίαν ἔχει, ζῆ δὲ ὥσπερ ὄντα φυτὰ ἀπολελυμένα. ἔστι 20
δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπιγείοις φυτοῖς ἕνα τοιαῦτα, ἀ καὶ ζῆ καὶ
γίνεται τὰ μὲν ἐν ἑτέροις φυτοῖς, τὰ δὲ καὶ ἀπολελυμένα,
οἷον καὶ τὸ ἐκ τῆ Παρνασσῆ καλέμενον ὑπὸ τινων ἐπίπε-
τρον· τῆτο γὰρ ζῆ πολὺν χρόνον κρεμᾶμενον ἄνω ἐπὶ τῶν
πατάλων. ἔστι δ' ὅτε καὶ τὰ τήθθα, καὶ εἴ τι τοῖσιν ἕτε- 25
ρον γένος τῷ μὲν προσπεφυκὼς ζῆν μόνον φυτῷ παραπλή-
σιον, τῷ δ' ἔχειν τι σαρκώδες δόξειεν ἂν ἔχειν τιν' αἰσθή-
σιν· ἀδύλον δὲ τῆτο ποτέρως θετέον. ἔχει δὲ τῆτο τὸ ζῶον
δύο πόρους καὶ μίαν διαίρεσιν, ἥ τε δέχεται τὴν ὑγρότητα
τὴν εἰς τροφήν, καὶ ἥ πάλιν διαπέμπει τὴν ὑπολειπομένην 30
ἱκμάδα· περίττωμα γὰρ ὑδὲν ἐστὶ δῆλον ἔχον, ὥσπερ τᾶλ-
λα τὰ ὀστρακόδερμα. διὸ μάλιστα καὶ τοῦτο, καὶ εἴ τι
ἄλλο τοῖσιν τῶν ζώων, φυτικὸν δίκαιον καλεῖν· ὑδὲ γὰρ
τῶν φυτῶν ὑδὲν ἔχει περίττωμα. διὰ μέσης δὲ λεπτὸν διά-
ζωμα, ἐν ᾧ τὸ κύριον ὑπάρχειν εὐλογον τῆς ζωῆς. ἀς δὲ 35
καλῶσιν οἱ μὲν κνίδας οἱ δ' ἀκαλήφας, ἔστι μὲν ἐκ ὀστρα-

κόδερμα, ἀλλ' ἔξω πίπτει τῶν διηρημένων γειῶν, ἐπαμφο-
τερίζει δὲ τῆτο καὶ φυτῷ καὶ ζῷ τὴν φύσιν. τῷ μὲν γὰρ
ἀπολύεσθαι καὶ προσπίπτειν πρὸς τὴν τροφήν ἐνίας αὐτῶν
ζωϊκὸν ἐστὶ, καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι τῶν προσπιπτόντων· ἔτι δὲ
τῇ τῆ σώματος τραχύτητι χρῆται πρὸς τὴν σωτηρίαν· τῷ
δ' ἀτελὲς εἶναι καὶ προσφύεσθαι ταχέως ταῖς πέτραις· τῷ
γένει τῶν φυτῶν παραπλήσιον, καὶ τῷ περίττωμα μηδὲν
ἔχειν φανερόν, ὅμοιον δ' ἔχειν. ὅμοιον δὲ τῶν καὶ τὸ τῶν
ἀστέρων ἐστὶ γένος· καὶ γὰρ τοῦτο προσπίπτειν ἐκχυμίζει
πολλὰ τῶν ὀστρέων, τοῖς τ' ἀπολελυμένοις τῶν εἰρημένων
ζώων, οἷον τοῖς τε μαλακίοις καὶ τοῖς μαλακοστράκοις.
ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ὀστρακόδερμων. τὰ μὲν οὖν
μόρια τὰ περὶ τὴν τροφήν, ἅπερ ἀναγκαῖον πᾶσιν ὑπάρ-
χειν, ἔχει τὸν προειρημένον τρόπον, δεῖ δὲ δηλονότι καὶ
τῶν τοῖς ἐναίμοις ὑπαρχόντων κατὰ τὸ κύριον τῶν αἰσθή-
σεων ἔχειν ἀνάλογόν τι μόριον· τῆτο γὰρ δεῖ πᾶσιν ὑπάρ-
χειν τοῖς ζῷοις. ἔστι δὲ τῆτο τοῖς μὲν μαλακίοις ἐν ὑμένι
κεῖμενον ὑγρὸν, δι' ἕπερ ὁ σόμαχος τέταται πρὸς τὴν κοι-
λίαν, προσπέφυκε δὲ πρὸς τὰ πρᾶν μᾶλλον, καὶ καλεῖ-
ται μύτις ὑπὸ τινων. τοῖσιν δ' ἕτερον καὶ τοῖς μαλακο-
στράκοις ἐστὶ, καὶ καλεῖται ἀκείνο μύτις. ἔστι δ' ὑγρὸν καὶ
σωματῶδες ἅμα τῆτο τὸ μόριον, τείνει δὲ δι' αὐτῆς, καθά-
περ εἴρηται, διὰ μέσης μὲν ὁ σόμαχος· εἰ γὰρ ἦν μεταξὺ
τῆς καὶ τῆς πρᾶν, ἐκ αὐτῆς ἡ δύνατο λαμβάνειν ὁμοίως διά-
στασιν εἰσόδου τῆς τροφῆς διὰ τὴν τῆς γάτου σκληρότητα.
ἐπὶ δὲ τῆς μύτιδος τὸ ἔντερον ἔξωθεν, καὶ ὁ θολὸς πρὸς τῷ
ἐντέρῳ, ὅπως ὅτι πλείον ἀπέχῃ τῆς εἰσόδου καὶ τὸ δυσχε-
ρὲς ἀποθεῖν ἢ τῆς βελτίονος καὶ τῆς ἀρχῆς. ὅτι δ' ἐστὶ τὸ
ἀνάλεγον τῇ καρδίᾳ τῆτο τὸ μόριον, δηλοῖ ὁ τόπος (οὗτος
γὰρ ἐστὶν ὁ αὐτός) καὶ ἡ γλυκύτης τῆς ὑγρότητος, ὡς
ἕσα πεπεμένη καὶ αἱματώδης. ἐν δὲ τοῖς ὀστρακόδεροις
ἔχει μὲν τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ κύριον τῆς αἰσθήσεως, ἥττον
δ' ἐπίδηλον. πλὴν δεῖ ζητεῖν αἰεὶ περὶ μεσότητα ταύτην τὴν
ἀρχήν, ὅσα μὲν μόνιμα, τῆς δεχομένου μορίου τὴν τροφήν,
καὶ δι' ἣ ποιεῖται τὴν ἀπόκρισιν ἢ τὴν σπερματικὴν ἢ τὴν
περιττωματικὴν, ὅσα δὲ καὶ πορευτικὰ τῶν ζώων, αἰεὶ τῷ

1. μορίοις] ἢ μορίοις *SU*. || 3. τῷ *S* et pr *U*. || 4. τὴν τροφήν δύναται τὸ θερμὸν *Y*. || 12. συνεχῶς μεταβαίνει *P*. || 15. σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλων *Y*. || 16. μόνον] τῇ γῇ μόνον *Y*. || 17. ὀλοθύρια *S*, ὀλοθύρια *Y*. || 18. ἔτι δὲ ante καὶ οἱ *Y*. ἔστι δὲ *SU*. || τοιαῦτα ἕτερα *U*. || 22. μὲν καὶ ἐν *SUY*. || 23. παρνασσῆ *SUY*. || ἐπίπετρον pr *P*. || 24. γὰρ] δὲ *U*. || ἐπὶ] ἐκ *SU*, ἀπὸ *Y*. || 27. τιν'] τὴν *P*. || 30. εἰς] εἰς τὴν *P*. || ἢ om *PSY* et pr *U*. || 32. τὰ om *PY*. || καὶ] corr *U*. || 36. κνίδας *S*. || ἀκαλήφας *P*.

1. πίπτειν *SU*, πίπτουσα *Y*. || 2. τῷ] τὸ *Y*. || 3. ἐνίοις *P*. || 4. ζωτικὸν *Y*. || τῷ om *Y*. || 5. τῷ] τὸ *P* et pr *Y*. || 6. ἀτελὲς *Y*. || 8. δ' ἔχει *Y*. || 10. δ' *P*. || 13. τὰ om *S*. || 18. τέταται *P*. || 22. τῆτο τὸ] τὸ τοῖσιν *SU*. || 24. ἢν δυνατὸν *SUY*. || 25. τῆς om *PY*. || 27. ἔτι *SUY*. || πλείον *Y*. || 30. θερμότητος *Y*. || 31. δὲ om *P*. || 34. μὲν] μὲν ἐν *PS*. || μῶνιμα *S*. || τὴν] ταύτην τὴν *SUY*. || 35. ἐκκρισιν *Y*. || 36. τῷ] ἐν τῷ *P*.

μέσω τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν. τοῖς δ' ἐντόμοις τὸ μὲν
 τῆς τοιαύτης ἀρχῆς μόριον, ὥσπερ ἐν τοῖς πρώτοις ἐλέχθη
 λόγοις, μετὰξυ κεφαλῆς καὶ τῆς περὶ τὴν κοιλίαν ἐστὶ κύ-
 τας. τῆτο δὲ τοῖς μὲν πολλοῖς ἐστὶν ἓν, τοῖς δὲ πλείω, κα-
 θάπερ τοῖς ἰσώδεσι καὶ μακροῖς· διόπερ διατεμνόμενα ζῆ.
 βλέταται μὲν γὰρ ἡ φύσις ἐν πᾶσι μόνον ἐν ποιεῖν τὸ τοῖδε
 τῶν, οὐ δύναμένη δ' ἐνεργεῖα ποιεῖ μόνον ἓν, δύναμις δὲ
 πλείω· δῆλον δ' ἐν ἐτέροις ἐτέρων μᾶλλον· τὰ δὲ πρὸς τὴν
 τροφήν μέρια ἔσονται ὁμοίως, ἀλλὰ διαφορὰν ἔχει πολ-
 λήν. ἐντὸς γὰρ τῆς στομάτος ἐνίοις μὲν ἐστὶ τὸ καλούμενον
 κέντρον, ὥσπερ αὖτε σύνθετον καὶ ἔχον γλῶττης καὶ χειλῶν
 ἅμα δύναμιν· τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν ἔμπροσθεν τὸ κέντρον ἐστὶ
 ἐντὸς τῶν ὀδόντων τοῖσιν αἰσθητήριον. τάς δ' ἔχοντες πᾶ-
 σιν ἐντέρον εὐθὺ καὶ ἀπλὴν μέχρι τῆς ἐξόδου τοῦ περιττώ-
 ματος· ἐνίοις δὲ τῆτο ἐλίκην ἔχει. τὰ δὲ κοιλίαν μετὰ τὰ
 σώμα, ἀπὸ δὲ τῆς κοιλίας τὸ ἐντέρον εἰλιγμένον, ὅπως ὅσα
 βρωτικώτερα καὶ μέζω τὴν φύσιν, ὑποδοχὴν ἔχει πλείονος
 τροφῆς· τὸ δὲ τῶν τεττίγων γένος ἰδίαν ἔχει μάλιστα τῶν
 φύσιν· τὸ γὰρ αὐτὰ μόριον ἔχει σώμα καὶ γλῶτταν συμ-
 πεφυκός, δι' ἧς καθάπερ διὰ ῥίζης δέχεται τὴν τροφήν
 ἀπὸ τῶν ὑγρῶν. πάντα μὲν ἔν ἐστὶν ὀλιγότροφα· τὰ ἔντομα
 τῶν ζώων· ἔχ' ἔτω διὰ μικρότητα ὡς διὰ ψυχρότητα (τὸ
 γὰρ θερμὸν καὶ δεῖται τροφῆς καὶ πέττει τὴν τροφήν τα-
 χέως, τὸ δὲ ψυχρὸν ἀτροφον), μάλιστα δὲ τὸ τῶν τεττί-
 γων γένος· ἵκανή γὰρ τροφή τῷ σώματι ἢ ἐκ τῆς πνεύμα-
 τος ὑπαμένουτα· ὑγρότης, καθάπερ τοῖς ἐφημέροις ζώοις
 (γίνεται δὲ ταῦτα περὶ τὸν Πόντον), πλὴν ἐκεῖνα μὲν ζῆ
 μιᾶς ἡμέρας χρόνον, ταῦτα δὲ πλείονων μὲν ἡμερῶν, ὀλί-
 γων δὲ τάτων.
 Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἐντὸς ὑπαρχόντων μορίων τοῖς ζώοις
 εἰρηται, πάλιν περὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐκτὸς ἐπανιτέον. ἀρ-
 κτέον δ' ἀπὸ τῶν νῦν εἰρημένων, ἀλλ' ἔκ' ἀφ' ὧν ἀπελείπο-
 μεν, ὅπως ἀπὸ τῶν διατρίβων ἐλάττω ἐχόντων ἐπὶ τῶν
 τελείων καὶ ἐναίμων ζώων ὁ λόγος σχολάζῃ μᾶλλον.

6. Τα μὲν ἔντομα τῶν ζώων οὐ παλυμερῆ μὲν τὸν ἀ-
 ριθμόν ἐστιν, ὅμως δ' ἔχει πρὸς ἀλλήλα διαφοράς. πολύ-
 ποδα μὲν γὰρ ἐστὶ πάντα διὰ τὸ πρὸς τὴν βραδυτῆτα καὶ

κατάψυξιν τῆς φύσεως τὴν πολυποδίαν ἀνυτικώτεραν αὐ-
 ταῖς ποιεῖν τὴν κίνησιν· καὶ μάλιστα πολυποδα τὰ μάλι-
 στα κατεψυγμένα διὰ τὸ μῆκος, οἷον τὸ τῶν ἰσῶν γένος.
 ἐπὶ δὲ διὰ τὸ ἀρχαῖς ἔχειν πλείονας αἷ τ' ἐντομαῖ εἰσι καὶ
 5 πολυποδα κατὰ ταῦτ' ἐστὶν. ὅσα δ' ἐλάττονας ἔχει πόδας,
 πτηνὰ ταῦτ' ἐστὶ πρὸς τὴν ἔλλειψιν τὴν τῶν ποδῶν. αὐ-
 τῶν δὲ τῶν πτηνῶν ὧν μὲν ἐστὶν ὁ βίος νομαδικὸς καὶ διὰ
 τὴν τροφήν ἀναγκαῖαν ἐκτοπίζειν, τετράπτερά τε ἐστὶ καὶ
 τὸν τῆς σώματος ἔχει κῆφον ὄγκον, οἷον αἷ τε μελίτται καὶ
 10 τὰ σύμφυλα ζῶα ταύταις· οὗ γὰρ ἐφ' ἐκάτερα πτερά
 τῆς σώματος ἔχουσιν. ὅσα δὲ μικρὰ τῶν τριώντων, δίπτερα,
 καθάπερ τὸ τῶν μυιῶν γένος. τὰ δὲ βραχεῖα καὶ τοῖς βίοις
 ἐδραῖα, πολυπτερά μὲν ὁμοίως ταῖς μελίτταις ἐστὶν, ἔχει
 δ' ἐλευτρά τοῖς πτεροῖς, οἷον αἷ τε μολοχόνοι καὶ τὰ τοι-
 15 αῦτα τῶν ἐντόμων, ὅπως σῶζῃ τὴν τῶν πτερῶν δύναμιν·
 ἐδραῖων γὰρ ἔντων εὐδιάφθορα μᾶλλον ἐστὶ τῶν εὐκινήτων,
 διόπερ ἔχει φραγμὸν πρὸ αὐτῶν. καὶ ἀσχιστον δὲ τούτων
 ἐστὶ τὸ πτερόν καὶ ἀκαυλον· ἔ γάρ ἐστὶ πτερόν ἀλλ' ὕμην
 δερματικός, ὅς διὰ ξηρότητα ἐξ ἀνάγκης ἀφίσταται τοῦ
 20 σώματος αὐτῶν ψυχρόμενου τοῦ σαρκώδους. ἔντομα δ' ἐστὶ
 διὰ τε τὰς εἰρημένους αἰτίας, καὶ ὅπως σῶζεται δι' ἀπά-
 θειαν συγκαμπτόμενα· συνεχλίνεται γὰρ τὰ μῆκος ἔχοντα
 αὐτῶν, τῆτο δ' ἐκ' αὐτῶν ἐγγίγνεται αὐτοῖς μὴ οὖσιν ἐντόμοις. τὰ
 δὲ μὴ ἐλικά αὐτῶν σκληρύνεται μᾶλλον συγιόντα ἐς τὰς
 25 τομὰς· δῆλον δὲ τοῦτο γίνεται θιγγανόντων, οἷον ἐπὶ τῶν
 καλούμενων κωνθάρων· φοβηθέντα γὰρ ἀκινήτίζει, καὶ τὸ
 σῶμα γίνεται σκληρὸν αὐτῶν. ἀναγκαῖον δ' ἐντόμοις αὐτοῖς
 εἶναι· τοῦτο γὰρ ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν ὑπάρχει τὸ πολλὰς
 30 ἔχειν ἀρχάς, καὶ ταύτη προσέειπε τοῖς φυτοῖς. ὥσπερ
 γὰρ τὰ φυτὰ, καὶ ταῦτα διαιρούμενα δύναται ζῆν, πλὴν
 ταῦτα μὲν μέχρι τινός, ἐκεῖνα δὲ καὶ τέλεια γίνεται τὴν
 φύσιν καὶ δύο ἐξ ἑνὸς καὶ πλείω τὸν ἀριθμόν. ἔχει δ' ἓνα
 τῶν ἐντόμων καὶ κέντρα πρὸς βοήθειαν τῶν βλαπτόντων. τὸ
 μὲν ἔν κέντρον τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ἐστὶ τοῖς δ' ὀπισθεν, τοῖς
 35 μὲν ἔμπροσθεν κατὰ τὴν γλῶτταν, τοῖς δ' ὀπισθεν κατὰ τὸ
 ὕρατον. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἐλέφασιν τὸ τῶν ὀσμῶν αἰσθητήριον
 γεγένηται χρήσιμον πρὸς τε τὴν ἀλκήν καὶ τὴν τῆς τροφῆς

2. πρώην S. || 3. κοιλίαν] κεφαλὴν SUX. || 4. τοῖς μὲν] ἐνίοις μὲν P. || 5. ἰσώδεσι P. || διατεμνόμενος S. || 6. μὲν om S. ||
 7. ἐμ P. || τοῖσιν, καὶ δυναμένη (δυναμένη S) μὲν ποιεῖ μόνον ἓν, ἢ δυναμένη (δυναμένη S) δὲ πλείω. δῆλον SUX. || 14. ἔντερον om SU
 Y. || 17. ἔχει Y. || 18. τῶν μάλιστα P. || 21. ἀναίμα P. || 24. τεττίγων S. || 25. τὸ σώματος Y. || σώματος SUX. || 27. μὲν
 om SUX. || 32. ἀπελείπομεν P. || 35. μὲν om Y. || 36. πρὸς] καὶ πρὸς P.

4. τὸ τὰς ἀρχάς S. || 5. ταῦτα Y. || 12. μυῶν U. || 16. εἰσι Y. || 17. διόπερ οἷον ἔχει P. || τὸ πτερόν καὶ ἀκαυλον τῶν ἐξ
 P. || 18. γὰρ] δὲ Y. || 20. ψυχρόμενος S et pr U. || 23. ἐγγίγνεται S. || 28. αὐτῶν τὸ τὰς πολλὰς Y. || 33. βλαπτόντων] λυπέντων
 Y. || 34. τοῖς μὲν ἔμπροσθεν κατὰ τὴν γλῶτταν, τοῖς δ' ὀπισθεν om U.

χοῖσιν, ὅτως τῶν ἐντόμων ἐνίοις τὸ κατὰ τὴν γλῶτταν τεταγμένον· αἰσθάνονται τε γὰρ τέτω τῆς τροφῆς καὶ ἀναλαμβάνουσι καὶ προσάγονται αὐτήν. ὅσα δὲ μὴ ἐσὶν αὐτῶν ἐμπροσθένκεντρα, ὁδόντας ἔχει τὰ μὲν ἐδωδῆς χάριν τὰ δὲ τῷ λαμβάνειν καὶ προσάγεσθαι τὴν τροφήν, οἷον οἱ τε μύρμηκες καὶ τὸ τῶν μελιττῶν πασῶν γένος. ὅσα δ' ὀπισθόκεντρα ἔστι, διὰ τὸ θυμὸν ἔχειν ὅπλον ἔχει τὸ κέντρον. ἔχουσι δὲ τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς τὰ κέντρα, καθάπερ αἱ μελιτται καὶ οἱ σφήκες, διὰ τὸ πτηνὰ εἶναι. λεπτὰ μὲν γὰρ ὄντα καὶ ἔξω εὐφθάρτα ἦν· εἰ δ' ἀπείχεν ὥσπερ τοῖς σκορπίοις, βάρος ἂν παρεῖχεν. τοῖς δὲ σκορπίοις πεζοῖς ἔστι καὶ κέντρον ἔχουσιν ἀναγκαῖον ἐπὶ ταῦτ' ἔχειν τὸ κέντρον, ἢ μὴ ὅθεν χρήσιμον εἶναι πρὸς τὴν ἀλήν. δίπτερον δ' ἔθεν ἐσὶν ὀπισθόκεντρον. διὰ τὸ ἀσθενῆ γὰρ καὶ μικρὰ εἶναι δίπτερά ἐσιν· ἱκανὰ γὰρ τὰ μικρὰ αἰρεσθαι ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων τὸν ἀριθμὸν. διὰ ταῦτο δὲ τῷτο καὶ ἐμπροσθεν ἔχει τὸ κέντρον· ἀσθενῆ γὰρ ὄντα μόλις δύναται τοῖς ἐμπροσθεν τύπτειν. τὰ δὲ πολύτερα, διὰ τὸ μείζω τὴν φύσιν εἶναι, πλείονων τετύχηκε πτερῶν καὶ ἰσχύει τοῖς ὀπισθεν μορίοις. βέλτιον δ' ἐνδεχομένως μὴ ταῦτο ὄργανον ἐπὶ ἀνομίας ἔχειν χρήσεις, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀμυντικὸν ὀξύτατον, τὸ δὲ γλωττικὸν σομφὸν καὶ σπασικὸν τῆς τροφῆς. ὅπως γὰρ ἐνδέχεται χρῆσθαι δύσιν ἐπὶ δύ' ἔργα καὶ μὴ ἐμποδίζειν πρὸς ἕτερον, ὅθεν ἡ φύσις εἴωθε ποιεῖν ὥσπερ ἡ χαλκευτικὴ πρὸς εὐτέλειαν ὀβελισκολύχριν· ἀλλ' ὅπως μὴ ἐνδέχεται, καταχρήται τῷ αὐτῷ ἐπὶ πλείω ἔργα. τὰς δὲ πόδας τὰς προσθίους μείζους εἶνα τέτων ἔχει, ὅπως ἐπειδὴ διὰ τὸ σκληρόφθαλμα εἶναι ἐκ ἀκριβῆ τὴν ὄψιν ἔχουσι, τὰ προσπίπτοντα τοῖς προσθίοις ἀποκαθαίρουσι σκέλεσιν· ὅπερ καὶ φαίνονται ποῖσαι αἱ τε μυῖαι καὶ τὰ μελιττωδῶν τῶν ζώων· αἶε γὰρ χαρακίζουσι τοῖς προσθίοις σκέλεσιν. τὰ δ' ὀπίσθια μείζω τῶν μέσων διὰ τε τὴν βάδισιν καὶ πρὸς τὸ αἰρεσθαι ῥᾶν ἀπὸ τῆς γῆς ἀναπετόμενα. ὅσα δὲ πηδητικὰ αὐτῶν, ἐτι μᾶλλον τῷτο φανερόν, οἷον αἱ τ' ἀκρίδες καὶ τὸ τῶν φυλλῶν γένος· ὅταν γὰρ κάμψαντ' ἐκτείνῃ πάλιν, ἀναγκαῖον ἀπὸ τῆς γῆς ἔρ-
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

λιώδη αἱ ἀκρίδες· τὴν γὰρ καμπὴν ἀναγκαῖον εἶσω κεκλᾶσθαι, τῶν δὲ προσθίων κώλων ὅθεν ἐστὶ τοῖστον. ἐξάποδα δὲ τὰ τοιαῦτα πάντ' ἐστὶ σὺν τοῖς ἀλτικαῖς μορίοις.

Τῶν δ' ὀστρακοδέρμων οὐκ ἔστι τὸ σῶμα πολυμέρες. 7
τῷτο δ' αἴτιον τὸ μόνιμον αὐτῶν εἶναι τὴν φύσιν· πολυμέ-
ρες γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τῶν ζώων τὰ κινήτικα διὰ τὸ
εἶναι αὐτῶν πράξεις· ὀργάνων γὰρ δέεται πλείονων τὰ πλει-
όνων μετέχοντα κινήσεων. τέτων δὲ τὰ μὲν ἀκίνητα πάμ-
παν ἔστι, τὰ δὲ μικρὰς μετέχει κινήσεως· ἀλλ' ἡ φύσις
πρὸς σωτηρίαν αὐτοῖς τὴν τῶν ὀσράκων σκληρότητα περιέ-
θηκεν· ἐστὶ δὲ τὰ μὲν μονόθυρα τὰ δὲ δίθυρα αὐτῶν, τὰ δὲ
στρομβώδη, καθάπερ εἴρηται πρότερον· καὶ τέτων τὰ μὲν
ἐλίκην ἔχοντα, οἷον κήρυκες, τὰ δὲ σφαιροειδῆ μόνον, κα-
θάπερ τὸ τῶν ἐχίνων γένος· καὶ τῶν διθύρων τὰ μὲν ἐσὶν
ἀναπτυκτά, οἷον κτένες καὶ μῦες (ἐπὶ θάτερα γὰρ συγκέ-
κλεισται, ὥστε ἀνοίγεσθαι ἐπὶ θάτερα καὶ συγκλείεσθαι),
τὰ δ' ἐπ' ἀμφω συμπέφυκεν, οἷον τὸ τῶν σωλήνων γένος.
ἅπαντα δὲ τὰ ὀστρακοδέρμα, καθάπερ τὰ φυτὰ, κάτω τὴν
κεφαλὴν ἔχει. τούτου δ' αἴτιον ὅτι κάτωθεν λαμβάνει τὴν
τροφὴν, ὥσπερ τὰ φυτὰ ταῖς ῥίζαις· συμβαίνει ἔν αὐτοῖς
τὰ μὲν κάτω ἄνω ἔχειν, τὰ δ' ἄνω κάτω· ἐν ὑμένι δ' ἐστὶ,
δι' ὃ διηθεῖ τὸ πότιμον καὶ λαμβάνει τὴν τροφήν. ἔχει δὲ
κεφαλὴν μὲν πάντα, τὰ δὲ τοῦ σώματος μόρια παρὰ τὸ
τῆς τροφῆς δεκτικὸν ἀνάνυμια τᾶλλα.

Τὰ δὲ μαλακόσρακα πάντα καὶ πορευτικά, διὸ πο- 8
δῶν ἔχει πλῆθος. ἐστὶ δὲ γένη μὲν τέτταρα τὰ μέγιστ' αὐ-
τῶν, οἱ τε καλέμενοι κάραβοι καὶ ἀσκαῖοι καὶ καρίδες καὶ
καρκῖνοι· τέτων δ' ἐκάστω πλείω εἶδη ἐστὶ διαφέροντα· ἢ μό-
νον κατὰ τὴν μορφὴν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ μέγεθος πολυ-
τὰ μὲν γὰρ μεγάλα τὰ δὲ μικρὰ· πάμπαν αὐτῶν ἐσὶν
τὰ μὲν ἐν καρμιώδῃ καὶ παραβώδῃ παρόμοι' ἐστὶ τῷ χη-
λας ἔχειν ἀμφοτέρω. ταύτας δ' ἢ πορείας ἔχουσι χάριν,
ἀλλὰ πρὸς τὸ λαβεῖν καὶ κατασχεῖν ἀντὶ χειρῶν. διὸ καὶ
κάμπυσιν ἐναντίως ταύτας τοῖς ποσίν· τὰς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ
κοῖλον τὰς δ' ἐπὶ τὸ περιφερὲς κάμπυσιν καὶ ἐλίσσουσιν·
οὕτως γὰρ χρήσιμα πρὸς τὸ λαβοῦσαι προσφέρεσθαι τὴν

1. τεταγμένον Y, τεταγμένον αἰσθητήριον P. || 2. τε om Y. || γὰρ ἐν τέτω P. || 5. αἱ P. || 6. πάντων· γένος P et pr U, γένος πάντων SY. || 7. τὸ τὸν θ. S. || 8. αὐτοῖς P. || 9. αἱ Y. || 16. δι' αὐτὸ SU. || 19 et 36. ὅπισθε P. || 20. μήτε αὐτὸ τὸ ὄργ. P. || ἐπὶ τὰς ἀν. Y. || 22. χρῆσθαι post 23. ἔργα Y. || 23. ἐμπ. τι πρὸς P. || 24. εἴωθεν ἐν ποιεῖν corr U. || 25. μὴ μὲν PSUX. || 28. ἐκ om S et pr U. || τὰ] καὶ τὰ S. || 32. τε om SU. || 33. ἐτι] ἐπὶ ποιεῖ re U. || τῷτο ποιεῖ φ. P. || 34. φύλλων PY.

1. ἔσω P. || 2. δ' ἐμπροσθίων Y. || 5. εἶναι om SU, post φύσιν ponit re U. || 6. κινήτὰ SY et pr U. || 7. γὰρ] δὲ U. || 10. τῶν om P. || προσέθηκεν U. || 15. ἀναπτυκτά P. || 16. ὥσε — συγκλείεσθαι om SUY. || 17. συμβέβηκεν Y. || σελήνων S. || 20. ἐν] δὲ Y. || 22. τὴν τροφήν om Y. || 25. καὶ πορευτικά πάντα SUY. || 27. ἄσκαες SU. || 29. τὸ om P. || 30. αὐτῶν om S UY. || 31. παρόμοι' αὐτῶν ἐστὶ P. || 33. καὶ post διὸ om P. || 34. τὰς U. || 35. τὰς P. || καὶ om P. || ἐλίσσουσιν Y, om P. || 36. χρήσιμοι PY.

τροφῆν. διαφέρουσι δ' ἢ οἱ μὲν κάραβοι ἔχουσιν ἑράν, οἱ δὲ
καρκῖνοι ἐκ ἔχουσιν ἑράν· τοῖς μὲν γὰρ διὰ τὸ νευσικοῖς εἶ-
ναι χρήσιμος ἡ ἑρά (νέουσι γὰρ ἀπηρεϊδόμενοι οἷον πλάταις
αὐταῖς), τοῖς δὲ καρκῖνοις ἔδεν χρήσιμον διὰ τὸ πρόσγειον
εἶναι τὸ βίον αὐτῶν καὶ εἶναι τραυλοδύτας. ὅσοι δ' αὐτῶν 5
πελάγιοι εἰσι, διὰ τὸτο πολὺ ἀργότερους ἔχουσι τὰς πόδας
αὐτῶν πρὸς τὴν πορείαν, οἷον αἱ τε μαῖται καὶ οἱ Ἑρακλεω-
τικοὶ καλόμενοι καρκῖνοι, ὅτι ὀλίγη κινήσει χρώνται, ἀλλ'
ἡ σωτηρία αὐτοῖς τῷ ὀσφειώδεϊ εἶναι γίνεται· διὸ αἱ μὲν
μαῖται λεπτοσκελεῖς, οἱ δ' Ἑρακλεωτικοὶ μικροσκελεῖς εἰ- 10
σιν. οἱ δὲ πᾶμπαν μικροὶ καρκῖνοι, οἱ ἀλίσκονται ἐν τοῖς
μικροῖς ἰχθυοῖς, ἔχουσι τὰς τελευταίας πλατεῖς πόδας, ἵνα
πρὸς τὸ νεῖν αὐτοῖς χρήσιμοι ὦσιν, ὥσπερ πτερυγία ἢ πλά-
τας ἔχοντες τὰς πόδας. αἱ δὲ καρίδες τῶν μὲν καρκινοειδῶν
διαφέρουσι τῷ ἔχειν κέρκον, τῶν δὲ καραβοειδῶν διὰ τὸ μὴ 15
ἔχειν χηλὰς· ἅς ἐκ ἔχουσι διὰ τὸ πλείους ἔχειν πόδας,
ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἐκείθεν ἀνήλωται αὐξήσις. πλείους δ' ἔχουσι
πόδας, ὅτι νευσικιώτερὰ ἐσιν ἢ πορευτικώτερα. τὰ δ' ἐν τοῖς
ὑπίοις μόρια καὶ περὶ τὴν κεφαλὴν τὰ μὲν εἰς τὸ δεξα-
σθαι τὸ ὕδωρ καὶ ἀφείναι ἔχουσι βραγχοειδῆ· πλακωδέε- 20
ρα δὲ τὰ κάτω αἱ θήλειαι τῶν ἀρρένων καράβων ἔχουσι,
καὶ τὰ ἐν τῷ ἐπιπτύγματι δασύτερα αἱ θήλειαι καρκῖνοι
τῶν ἀρρένων, διὰ τὸ ἐκτείνειν τὰ ὦα πρὸς αὐτά, ἀλλὰ μὴ
ἀποθεῖν, ὥσπερ οἱ ἰχθύες καὶ τὰλλα τὰ τίκοντα· εὐρυχω-
ρέστερα γὰρ ὄντα καὶ μείζω χώραν ἔχει τοῖς ὦσι μᾶλλον. 25
οἱ μὲν ἔν κάραβοι καὶ οἱ καρκῖνοι πάντες τὴν δεξιὰν ἔχουσι
χηλὴν μείζω καὶ ἰσχυροτέραν· τοῖς γὰρ δεξιοῖς πάντα πέ-
φυκε τὰ ζῶα, ὁρᾶν μᾶλλον, ἢ δὲ φύσις ἀποδίδωσιν αἰεὶ
τοῖς χρῆσθαι δυναμένοις ἑκαστὸν ἢ μόνως ἢ μᾶλλον, οἷον
χαυλιόδοντας, καὶ ὀδόντας καὶ κέρατα καὶ πλῆκτρα καὶ 30
πάντα τὰ τοιαῦτα μόρια, ὅσα πρὸς βοήθειαν καὶ ἀλκήν
εἰσιν. οἱ δ' ἀστακοὶ μόνοι, ὅποτέραν ἂν τύχωσιν, ἔχουσι
μείζω τῶν χηλῶν, καὶ αἱ θήλειαι καὶ οἱ ἄρρενες. αἴτιον δὲ
τῷ μὲν ἔχειν χηλὰς ὅτι ἐν τῷ γένει εἰσὶ τῷ ἔχοντι χη-
λὰς· τὸτο δ' ἀτάκτως ἔχουσιν, ὅτι πεπῆρωνται καὶ ἐ 35

ται ἐφ' ὃ πεφύκασιν, ἀλλὰ πορείας χάριν. καθ' ἑκαστον
δὲ τῶν μορίων, τίς ἡ θέσις αὐτῶν καὶ τίνες διαφοραὶ πρὸς
ἄλληλα, τῶν τ' ἄλλων καὶ τίνι διαφέρει τὰ ἄρρενα τῶν
θηλειῶν, ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν θεωρεῖσθω καὶ ἐκ τῶν ἰσοριῶν
τῶν περὶ τὰ ζῶα.

Τῶν δὲ μαλακίων περὶ μὲν τῶν ἐντὸς εἴρηται πρότερον, 9
ὥσπερ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ζῶων· ἐκτὸς δ' ἔχει τό τε τῷ
σώματος κύτος, ἀδιόριστον ὄν, καὶ τέτου πόδας ἔμπροσθεν
περὶ τὴν κεφαλὴν, ἐντὸς μὲν τῶν ὀφθαλμῶν, περὶ δὲ τὸ
σῶμα καὶ τὰς ὀδόντας. τὰ μὲν ἔν ἄλλα ζῶα τὰ ἔχοντα
πόδας τὰ μὲν ἔμπροσθεν ἔχει καὶ ὀπισθεν, τὰ δ' ἐκ τοῦ
πλαγίῳ, ὥσπερ τὰ πολύποδα καὶ ἀναίμα τῶν ζῶων· τὸτο
δὲ τὸ γένος ἰδίως τέτων· πάντας γὰρ ἔχουσι τὰς πόδας ἐπὶ
τὸ καλόμενον ἔμπροσθεν. τέττι δ' αἴτιον ὅτι συνῆκται αὐτῶν
τὸ ὀπισθεν πρὸς τὸ ἔμπροσθεν, ὥσπερ τῶν ὀστρακοδέρμων
τοῖς στρομβώδεσιν. ὅλως γὰρ τὰ ὀστρακοδέρμα ἔχει τῇ μὲν
ὁμοίως τοῖς μαλακοσφράκοις, τῇ δὲ τοῖς μαλακίοις. ἢ μὲν
γὰρ ἔξωθεν τὸ γεῶδες ἐντὸς δὲ τὸ σαρκώδες, τοῖς μαλακο-
στράκοις, τὸ δὲ σχῆμα τῷ σώματος ὃν τρόπον συνέστηκε
τοῖς μαλακίοις, τρόπον μὲν τινα πάντα, μάλιστα δὲ τῶν
στρομβωδῶν τὰ ἔχοντα τὴν ἐλίκην. ἀμφοτέρων γὰρ τέτον
ἔχει τὸν τρόπον ἢ φύσιν ὥσπερ εἰ τις νοήσειεν ἐπ' εὐθείας,
καθάπερ συμβέβηκεν ἐπὶ τῶν τετραπόδων ζῶων καὶ τῶν
ἀνθρώπων, πρῶτον μὲν ἐπὶ ἀκρῷ τῷ ἄνω σώματι τῆς εὐ-
θείας κατὰ τὸ Α, ἔπειτα τὸ Β τὸν σῶμαχον, τὸ δὲ Γ τὴν
κοιλίαν· ἀπὸ δὲ τῆς ἐντέρου μέχρι τῆς διεξόδου τῆς περιττώ-
ματος, ἢ τὸ Δ. τέτον μὲν ἔν τὸν τρόπον ἔχει τοῖς ἐναίμοις
ζῴοις, καὶ περὶ τῆς ἐξίνης ἢ κεφαλῇ καὶ ὁ θώραξ καλόμε-
νος. τὰ δὲ λοιπὰ μόρια τέτων τε χάριν καὶ ἕνεκα τῆς κι-
νήσεως προσέθηκεν ἡ φύσις, οἷον τὰ τε πρόσθια κῶλα καὶ
τὰ ὀπισθεν. βέλεται δὲ καὶ τοῖς μαλακοσφράκοις καὶ τοῖς
ἐντόμοις ἢ γ' εὐθυωρία τῶν ἐντοσθιδίων τὸν αὐτὸν ἔχειν τρό-
πον, κατὰ δὲ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ἔξωθεν κινήτικας διαφέρει
τῶν ἐναίμων. τὰ δὲ μαλακία τε καὶ στρομβώδη τῶν ὀστρα-
κοδέρμων ἔχει αὐτοῖς μὲν παραπλησίως, τούτοις δ' ἀντε-

2. ἑράν om Y et in lacuna U. || νευσικοῖς P. || 3. χρήσιμον Y. || ἀπηρεϊδόμενοι Y. || 7. αὐτῶν om Y. || οἱ Y. || 8. καρκῖνοι
μικροσκελεῖς εἰσιν ὀλίγη γὰρ κ. PY. || 9. διὸ] καὶ διὰ τὸτο Y. || 10. λεπτοσκελεῖς PUY. || 13. νῦν S. || ὥσπερ ἐλ Y. || 15. καραβοειδῶν
τῷ μὴ ἔχειν χηλὰς· ἐκ ἔχουσι δὲ χηλὰς διὰ Y. || 17. ἐκεῖ SU. || πλείω SU. || 18. ὅτι] ὅτι μὴ SU, ὅτι ante lacunam P. || εἰσιν
Y. || 19. παρὰ U. || εἰσδεξασθαι PY. || 20. ἀφείναι Y. || 22. ἐπιπτύγματι Y. || 23. ἀρρένων ἔχουσι διὰ Y. || 24. τίκοντα S, κυτκον-
τα PY. || 29. μόνοις P. || 30. χαυλιόδοντας Y. || 32. ἂν τύχωσιν om Y. || μείζω τῶν χηλῶν ἔχουσι SU. || 35. πεπῆρωνται U, πε-
πλήρωνται S.

2. τίνες εἰσὶ δ. Y, τίνες αἱ δ. P. || 4. θηλέων Y. || 12. καθάπερ Y. || ἐναίμα S. || 13. ἰδίως μόνον τέτων PY. || 15. ὀπισθε P. ||
τῶν] τὸ τῶν P. || 16. γὰρ] τε P. || 16 et 17. τῇ] πῇ Y. || 25. ἔπειτα κατὰ τὸ PY. || τὸ δὲ om PY. || 26. ἐξόδου Y. || 28. κα-
λόμενος θώραξ SU. || 29. τε om PY. || ἕνεκα Y. || 30. τε om P. || 31. ὀπίσθια Y. || 32. ἢ τις εὐρυχωρία Y. || ἐντοσθίων P. ||
33. ὑπ. τῶν κινήσεων τῶν ἔξωθεν μορίων διαφ. PY. || 34. τε om Y. || 35. τέτοις] ἐκείνοις S.

στραμμένως. κέκαμπται γὰρ ἡ τελευταία πρὸς τὴν ἀρχήν, ὥσπερ ἂν εἴ τις τὴν εὐθείαν ἐφ' ἧς τὸ Ε κάμψας προσ- γάγοι τὸ Δ πρὸς τὸ Α. ὥτως γὰρ κειμένων νῦν τῶν ἐντο- σθίων, περικείται τοῖς μὲν μαλακίοις τὸ κύτος, ὃ καλεῖται μόνον ἐπὶ τῶν πολυπόδων κεφαλὴ· τοῖς δ' ὀστρακοδέρμιοις 5 τὸ τοῦτόν ἐστιν ὁ σρόμβος. διαφέρει δ' ἔδεν ἄλλο πλὴν ὅτι τοῖς μὲν μαλακὸν τὸ περίξ, τοῖς δὲ σκληρὸν περὶ τὸ σαρκῶδες περιέθηκεν ἡ φύσις, ὅπως σώζεται διὰ τὴν δυσκινη- σίαν· καὶ διὰ τῆτο τὸ περίττωμα τοῖς τε μαλακίοις ἐξέρ- χεται περὶ τὸ σῶμα καὶ τοῖς σρομβώδεσι, πλὴν τοῖς μὲν 10 μαλακίοις κάτωθεν, τοῖς δὲ στρομβώδεσιν ἐκ τοῦ πλα- γίου. διὰ ταύτην μὲν ἔν τὴν αἰτίαν τοῖς μαλακίοις οἱ πόδες τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, καὶ ὑπεναντίως ἢ τοῖς ἄλλοις. ἔχουσι δ' ἀνομοίως αἱ σηπίαί καὶ αἱ τευθίδες τοῖς πολύποσι διὰ τὸ νευσικαὶ μόνον εἶναι, τὸς δὲ καὶ πορευτικὰς. αἱ μὲν 15 γὰρ τὸς ἄνωθεν τῶν ὀδόντων ἔχουσι, καὶ τέτων τὸς ἐσχάτους δύο μείζους, τὸς δὲ λοιπὸς τῶν ὀκτώ δύο κάτωθεν μεγίστους τέτων. ὥσπερ γὰρ τοῖς τετράποσι τὰ ὀπίσθια ἰσχυρότερα κῶλα, καὶ ταύταις μέγιστοι οἱ κάτωθεν· τὸ γὰρ φορτίον ἔτοι ἔχουσι καὶ κινῶσι μάλιστα, καὶ οἱ ἐσχατοὶ δύο μείζους 20 τῶν μέσων, ὅτι τέτοις συνυπηρετῶσιν. ὁ δὲ πολύπους τὸς ἐν μέσῳ τέτταρας μεγίστους. πόδας μὲν ἔν πάντα ἔχουσι ταῦτα ὀκτώ, ἀλλ' αἱ μὲν σηπίαί καὶ αἱ τευθίδες βραχεῖς, τὰ δὲ πολυποδάδη μεγάλους. τὸ γὰρ κύτος τῷ σώματος αἱ μὲν μέγα ἔχουσιν οἱ δὲ μικρόν, ὥστε τοῖς μὲν ἀφείλεν ἀπὸ τῶ 25 σώματος, πρὸς δὲ τὸ μῆκος τῶν ποδῶν προσέθηκεν ἡ φύ- σις, ταῖς δ' ἀπὸ τῶν ποδῶν λαβοῦσα τὸ σῶμα ἡῤῃσεν. διόπερ τοῖς μὲν ἔ μόνον πρὸς τὸ νεῖν χρήσιμοι οἱ πόδες ἀλ- λά καὶ πρὸς τὸ βαδίζειν, ταῖς δ' ἀχρηστοί· μικροὶ γάρ, τὸ δὲ κύτος μέγα ἔχουσιν. ἐπεὶ δὲ βραχεῖς ἔχουσιν τὸς πό- 30 δας καὶ ἀχρήστους πρὸς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ μὴ ἀπο- σπᾶσθαι ἀπὸ τῶν πετρῶν, ὅταν κλύδων ἢ καὶ χειμῶν, καὶ πρὸς τὸ τὰ ἀποθεν προσάγεσθαι, διὰ ταῦτα προβοσκίδας ἔχουσι δύο μακράς, αἷς ὀρμῆσί τε καὶ ἀποσαλεύουσιν ὥσπερ πλοῖον ὅταν χειμῶν ἢ, καὶ τὰ ἀποθεν θηρεύουσιν καὶ προσ-

άγονται ταύταις αἱ τε σηπίαί καὶ αἱ τευθίδες. οἱ δὲ πολύ- ποδες ἐκ ἔχουσιν τὰς προβοσκίδας διὰ τὸ τὸς πόδας αὐτοῖς εἶναι πρὸς ταῦτα χρησίμους. ὅσοις δὲ κοτυληδόνες πρὸς τοῖς ποσὶ καὶ πλεκτάναι πρόσσεισι, δύναμιν ἔχουσιν καὶ σύνθεσιν τοιαύτην οἷανπερ τὰ πλεγμάτια οἷς οἱ ἱατροὶ οἱ ἀρχαῖοι τὸς δακτύλους ἐνέβαλλον· οὕτως καὶ ἐκ τῶν ἰνῶν πεπλεγμέναι εἰσίν, αἷς ἔλκουσι τὰ σαρκία καὶ τὰ ἐνδιδόντα. περιλαμ- βάνει μὲν γὰρ χαλαρὰ ὄντα· ὅταν δὲ συντείνη, πιέζει καὶ ἔχεται τῷ ἐντὸς θιγγάνοντος παντός. ὥς· ἐπεὶ ἄλλο ἐκ ἔστιν ὃ προσάξονται, ἀλλ' ἢ τὰ μὲν τοῖς ποσὶ τὰ δὲ ταῖς προ- βοσκίσι, ταύτας ἔχουσιν πρὸς ἀλκὴν καὶ τὴν ἄλλην βοή- θειαν ἀντὶ χειρῶν. τὰ μὲν ἔν ἄλλα δικότυλά ἐστι, γένος δὲ τι πολυπόδων μονοκότυλον. αἴτιον δὲ τὸ μῆκος καὶ ἡ λε- πτότης τῆς φύσεως αὐτῶν· μονοκότυλον γὰρ ἀναγκαῖον εἶ- ναι τὸ σενόν. ἐκ ἔν ὡς βέλτισον ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖον διὰ τὸν ἴδιον λόγον τῆς ὕσας. περυγίον δ' ἔχουσιν ταῦτα πάντα κύκλῳ περὶ τὸ κύτος. τῆτο δ' ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων συναπτόμενον καὶ συνεχές ἐστι, καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων τευ- θῶν· αἱ δ' ἐλάττους καὶ καλόμεναι τευθίδες πλατύτερον τε τῆτο ἔχουσιν καὶ ἔ σενόν, ὥσπερ αἱ σηπίαί καὶ οἱ πολύπο- 35 δες, καὶ τῆτ' ἀπὸ μέσης ἡργμένον, καὶ ἔ κύκλῳ διὰ παν- τός. τῆτο δ' ἔχουσιν ὅπως νέωσι καὶ πρὸς τὸ διορθῆν, ὥσπερ τοῖς μὲν πτηνοῖς τὸ ὀρροπύγιον, τοῖς δ' ἰχθύσι τὸ ἑραῖον. ἐλάχισον δὲ τῆτο καὶ ἦμισα ἐπίδηλον τοῖς πολύποσιν ἐστι διὰ τὸ μικρόν ἔχειν τὸ κύτος καὶ διορθοῦσθαι τοῖς ποσὶν ἱκανῶς.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐντόμων καὶ μαλακοσφράκων καὶ ὀστρακοδέρμων καὶ μαλακίων εἴρηται, καὶ περὶ τῶν ἐντὸς μορίων καὶ τῶν ἐκτός. πάλιν δ' ἐξ ὑπαρχῆς περὶ τῶν ἐναί- 10 μων καὶ ζωοτόκων ἐπισκεπτέον, ἀρξαμένοις ἀπὸ τῶν ὑπο- λείπων καὶ πρότερον εἰρημένων μορίων· τούτων δὲ διορισθέν- των περὶ τῶν ἐναίμων καὶ ζωοτόκων τὸν αὐτὸν τρόπον ἐρῶμεν. τὰ μὲν οὖν μόρια τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ζώων εἴρηται πρότερον, καὶ τὰ περὶ τὸν καλούμενον αὐχένα καὶ τράχη- 35 λον. ἔχει δὲ κεφαλὴν πάντα τὰ ἔναιμα ζῶα· τῶν δ' ἀναί-

2. ὥσπερ ἂν] ὅπως F. || προσάγοι F. || 3. ἐντοσθιδίαν SU. || 5. μόνων P. || 6. δ'] ἔν F. || 9. τὸ om S et pr U. || 12. τῶν μαλακίων F. || 13. ἢ om F et corr U. || 18. κῶλα ἰσχυρότερα PY, ἰσχυρὰ κῶλα SU. || 19. μέγιστοι αἱ F. || 20. δύο μάλιστα μεί- ζους F. || 22. ἔν om pr U. || πάντα om SU. || ταῦτα ante πάντα F. || 23. αἱ post καὶ om F. || 25. αἱ F. || 26. δὲ om P. || τῶν] καὶ τῶν P. || 27. τοῖς PY. || 28. περ om SU. || ἔ πρὸς τὸ νεῖν μόνον F. || 29. τοῖς P. || 31. ἀντιλαμβάνεσθαι F. || ἀντισπᾶσθαι codices. || 32. πετρῶν S. || καὶ χειμῶν om F. || 33. τὰ αὐτὰ S et pr U. || 34. ὀρμῆσί PY. || 35. ἢ χειμῶν U.

1. αἱ om SU. || 4. πλεκτάνες F, πλεκτάναις pr P. || ἔχουσαι P. || 5. οἱ post οἷς om S. || 6. ἐνέλαστον F. || καὶ om PY. || 8. μὲν om SU. || 9. θίγοντος SU. || ἄλλω PY. || 10. ἢ om F. || 11. ἄλλην χρεῖαν καὶ β. F. || 12. εἰσι UX. || 16. περυγία F. || πάντα ταῦτα SU. || 17. μὲν om P. || 18. τεύθων PS. || 19. τε om SU. || 23. μὲν om SU. || ὀροπύγιον F, ὀροπύγιον P et corr U. || 28. καὶ ante περὶ om F. || 29. καὶ] καὶ περὶ PY. || 30. ἀρξαμένους F. || 32. περὶ] καὶ περὶ P. || καὶ om SU. || ζωοτόκων F. || 35. κεφαλὴν μὲν πάντα PY. || τὰ ζῶα τὰ ἔναιμα F. || ἐναίμων SX.

μων ἐνίοις ἀδιόρισον τῆτο τὸ μόριον, οἷον τοῖς καρκίνοις. αὐ-
 χένα οὖν τὰ μὲν ζωτόκα πάντ' ἔχει, τῶν δ' ὀφιοκόων τὰ
 μὲν ἔχει τὰ δ' ἐκ ἔχει· ὅσα μὲν γὰρ πνεύμονα ἔχει, καὶ
 αὐχένα ἔχει, τὰ δὲ μὴ ἀναπνέοντα θύραθεν ἐκ ἔχει τῆτο
 τὸ μόριον. ἔστι δ' ἡ μὲν κεφαλὴ μάλισα τοῦ ἐγκεφάλου
 χάριν· ἀνάγκη γὰρ τῆτο τὸ μόριον ἔχειν τοῖς ἐναίμοις, καὶ
 ἐν ἀντικειμένῳ τόπῳ τῆς καρδίας, διὰ τὰς εἰρημένας πρό-
 τερον αἰτίας. ἐξέθετο δ' ἡ φύσις ἐν αὐτῇ καὶ τῶν αἰσθήσεων
 ἐνίας διὰ τὸ σύμμετρον εἶναι τὴν τοῦ αἵματος κρᾶσιν καὶ
 ἐπιτηδεῖαν πρὸς τε τὴν τοῦ ἐγκεφάλου ἀλέαν καὶ πρὸς τὴν
 τῶν αἰσθήσεων ἡσυχίαν καὶ ἀκρίβειαν. ἔτι δὲ τρίτον μόριον
 ὑπέθηκε τὸ τὴν τῆς τροφῆς εἰσόδον δημιουργεῖν· ἐπαυῖθα γὰρ
 ὑπέκειτο συμμέτρως μάλισα. ἔτε γὰρ ἄνωθεν κεῖσθαι τῆς
 καρδίας καὶ τῆς ἀρχῆς ἐνεδέχετο τὴν κοιλίαν, ἔτε κάτωθεν
 ἔσσης ὃν τρόπον ἔχει νῦν, ἐνεδέχετο τὴν εἰσόδον ἔτι κάτω εἴ-
 ναι τῆς καρδίας· πολὺ γὰρ τὸ μήκος ἦν τῆ σώματος, καὶ
 πόρρω λίαν τῆς κίνησης ἀρχῆς καὶ πεττήσης. ἡ μὲν ἔν κε-
 φαλῇ τούτων χάριν ἐστίν, ὁ δ' αὐχὴν τῆς ἀρτηρίας χάριν·
 πρόβλημα γὰρ ἐστίν, καὶ σῶζει ταύτην καὶ τὸν οἰσοφάγον
 κύκλῳ περιέχων. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἐστὶ καμπτός καὶ
 σφονδύλιος ἔχων, οἳ δὲ λύκοι καὶ λέοντες· μονόσεν τὸν αὐ-
 χένα ἔχουσιν· ἔβλεψε γὰρ ἡ φύσις ὅπως πρὸς τὴν ἰσχύον
 χρήσιμον αὐτὸν ἔχωσι μᾶλλον ἢ πρὸς τὰς ἄλλας βοη-
 θείας. ἐχόμενα δὲ τῆ αὐχένος καὶ τῆς κεφαλῆς τὰ τε πρό-
 σθια καὶ τοῖς ζώοις ἐστὶ καὶ θύραξ. ὁ μὲν οὖν ἄνθρωπος
 ἀντὶ σκελῶν καὶ ποδῶν τῶν προσθίων βραχιόνας καὶ τὰς
 καλυμένας ἔχει χειρὰς. ὀρθὸν μὲν γὰρ ἐστὶ μόνον τῶν ζώων
 διὰ τὸ τὴν φύσιν αὐτῆ καὶ τὴν ὑσίαν εἶναι θεῖαν· ἔργον δὲ
 τοῦ θειοτάτου τὸ νοεῖν καὶ φρονεῖν· τῆτο δ' ἔστι ῥάδιον πολλῶ
 τοῦ ἄνωθεν ἐπικειμένου σώματος· τὸ γὰρ βάρος δυσκίνητον
 ποιεῖ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν κοινὴν αἴσθησιν. διὸ πλείονος γι-
 νομένης τῆ βάρους καὶ τῆ σωματώδους ἀνάγκῃ ῥέπειν τὰ σώ-
 ματα πρὸς τὴν γῆν, ὥσε πρὸς τὴν ἀσφάλειαν ἀντὶ βρα-
 χιόνων καὶ χειρῶν τοὺς προσθίους πόδας ὑπέθηκεν ἡ φύσις
 τοῖς τετράποσιν. τὸς μὲν γὰρ ὀπισθίους δύο πᾶσιν ἀναγκαῖον

τοῖς πορευτικοῖς ἔχειν, τὰ δὲ τοιαῦτα τετράποδα ἐγένετο ἔ
 δυναμένης φέρειν τὸ βάρος τῆς ψυχῆς. πάντα γὰρ ἐστὶ τὰ
 ζῶα νανῶδη τὰλλα παρὰ τὸν ἄνθρωπον· νανῶδες γὰρ ἐστὶν
 ἔ τὸ μὲν ἄνω μέγα, τὸ δὲ φέρον τὸ βάρος καὶ πεζεῦον μι-
 κρόν. ἄνω δ' ἐστὶν ὁ καλούμενος θύραξ, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς
 μέχρι τῆς ἐξόδου τῆ περιττώματος. τοῖς μὲν ἔν ἀνθρώποις
 τῆτο πρὸς τὸ κάτω σύμμετρον, καὶ πολλῶ ἑλαττόν ἐστι τε-
 λειουμένοις· νέοις δ' ἔστι τέναντιον τὰ μὲν ἄνω μεγάλα, τὸ
 δὲ κατω μικρόν. διὸ καὶ ἔρπουσι, βαδίζειν δ' ἔ δύνανται
 10 τὸ δὲ πρῶτον ἐδ' ἔρπυσιν, ἀλλ' ἀκινήτιστα· νάνοι γὰρ εἰσι
 τὰ παιδία πάντα. προῖοσι δὲ τοῖς μὲν ἀνθρώποις αὖξεται
 τὰ κάτωθεν· τοῖς δὲ τετράποσι τέναντιον τὰ κάτω μέγισα
 τὸ πρῶτον, προῖοντα δ' αὖξεται ἐπὶ τὸ ἄνω, τῆτο δ' ἐστὶ τὸ
 ἀπὸ τῆς ἑδρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν κύτος. διὸ καὶ τῷ ὕψει οἱ
 15 πῶλοι τῶν ἵππων ἔδεν ἢ μικρὸν ἐλάττους εἰσὶ, καὶ νέοι μὲν
 ὄντες διηγγάνουσι τῷ ὀπισθεν σκέλει τῆς κεφαλῆς, πρεσβύ-
 τεροι δ' ὄντες ἔ δύνανται. τὰ μὲν ἔν μύνηχα καὶ διχληλὰ
 τῆτον ἔχει τὸν τρόπον, τὰ δὲ πολυδάκτυλα καὶ ἀκέρата
 νανῶδη μὲν ἐστίν, ἥττον δὲ τῶν· διὸ καὶ τὴν αὖξησιν πρὸς
 20 τὰ ἄνω τὰ κάτω κατὰ λόγον ποιεῖται τῆς ἐλλείψεως. ἔστι
 δὲ καὶ τὸ τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἰχθύων γένος καὶ πᾶν τὸ
 ἔναιμον, ὥσπερ εἴρηται, νανῶδες. διὸ καὶ ἀφρονέστερα πάν-
 τα τὰ ζῶα τῶν ἀνθρώπων ἐστίν. καὶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων, οἷον
 τὰ τε παιδία πρὸς τὸς ἄνδρας καὶ αὐτῶν τῶν ἐν ἡλικίᾳ οἱ
 25 νανῶδεις τὴν φύσιν, ἐὰν καὶ τιν' ἄλλην δύναμιν ἔχωσι πε-
 ριττήν, ἀλλὰ τῷ τὸν ἔν ἔχειν ἐλλείπουσιν. αἴτιον δ', ὥσπερ
 εἴρηται πρότερον, ὅτι ἡ τῆς ψυχῆς ἀρχὴ πολλῶ δὴ δυσκί-
 νητός ἐστὶ καὶ σωματώδης. ἔτι δ' ἐλάττονος γινομένης τῆς
 αἰρέσεως θερμότητος καὶ τῆ γεώδους πλείονος, τὰ τε σώματα
 30 ἐλάττονα τῶν ζώων ἐστὶ καὶ πολύποδα, τέλος δ' ἄποδα
 γίνεταί καὶ τεταμένα πρὸς τὴν γῆν. μικρὸν δ' οὕτω προ-
 βαίνοντα καὶ τὴν ἀρχὴν ἔχουσι κάτω, καὶ τὸ κατὰ τὴν
 κεφαλὴν μόριον τέλος ἀκινήτόν ἐστι καὶ ἀναισθητόν, καὶ γί-
 νεται φυτόν, ἔχον τὰ μὲν ἄνω κάτω, τὰ δὲ κάτω ἄνω· αἱ
 35 γὰρ ῥίζαι τοῖς φυτοῖς σώματος καὶ κεφαλῆς ἔχουσι δύνα-

1. ἀδρίσον *SU*. || αὐχένα μὲν τὰ ζωτόκα *Y*. || 5. τῆ ἐγκεφαλῆς μάλισα *SU*. || 7. ἐν om' *S*. || προειρημένας *Y*. || 8. ἀπέθετο *P*. ||
 11. τῶν om' *X*. || 12. δημιουργεῖν *X*. || 13. ἀπέκειτο *Y*. || μάλισα om' *X*. || 15. ἔχει νῦν] ἔχειν *P*, om' *S* et pr *U*. || 16. γὰρ ἂν τὸ *P*. ||
 καὶ] τὸ λοιπὸν καὶ *PY*. || 17. λίαν] ἂν *PSU*. || 18. τῆτο *S*. || 19. προβολὴ *Y*. || 20. ἐστὶ om' pr *U*. || 21. σπονδύλιος *SU*. || καὶ]
 καὶ οἱ *X*. || μόνοςον *SU*. || 23. χρήσιμοι] ἰσχυρόν *S*. || αὐτὰ *PY*. || 25. ζώοις καὶ ὁ θύραξ ἐστὶν *Y*. || 26. σκελῶν καὶ om' *SU*. || 27.
 μὲν om' *X*. || 28. αὐτῶν *S* et pr *U*. || 29. θεῖς *Y*. || 32. βάρους] κόρος *S* et pr *U*. || ἔρπειν *S* et pr *U*. || 35. ἀναγκαῖον πᾶσιν *Y*.

1. τετράποδα διὰ τιν' αἰτίαν ἐγένετο ταύτην. ἔ δυναμένην *Y*. || 4. εἰ] ὦν *SUY*. || δὲ μεταφέρειν *Y*. || 6. τῆ περιττώματος τῆς ἐξόδου *S*. ||
 8. τὸ μὲν ἄνω μέγα *Y*. || 10. δὲ] μὲν *SY*, om' pr *U*. || νάνοι *S*, ἄνιοι *Y*. || 11 et 13. αὖξεται *Y*. || 12. τὰ ante κάτωθεν om' *S*. ||
 14. τῷ om' *SU*. || 15. ἔδεν ἢ om' *S* et in lacuna *U*. || 16. ὅπισθε *P*. || 21. καὶ post δὲ om' *Y*. || 22. ἀφρονέστερα *F*. || 23. οἷον]
 αὐτῶν οἷον *Y*. || 24. τε] αὐτῶν *SU*, τε τῶν *Y*. || 25. ἔχωσι δύναμιν *Y*. || 26. τῷ] τὰ *Y*. || 27. δὲ] δὲ καὶ *Y*. || 30. τῶν ζώων ἐλάττονα
U. || 31. καὶ] τὰ *P*. || τεταγμένα *S*. || 33. τέλος δὲ ἀκινήτόν *PY* et rc *U*.

μιν, τὸ δὲ σπέρμα τὴν αντίον· ἄνω γὰρ καὶ ἐπ' ἄκροις γίνε-
ται τοῖς πόροις. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν τὰ μὲν δίποδα τὰ δὲ
πολύποδα τὰ δ' ἄποδα τῶν ζώων ἐστί, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν
τὰ μὲν φυτὰ τὰ δὲ ζῶα γέγονεν, εἴρηται, καὶ διότι μόνον
ὀρθόν ἐστι τῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος· ὀρθῶ δ' ὄντι τὴν φύσιν ἔδε-
μία χρεῖα σκελῶν τῶν ἐμπροσθίων, ἀλλ' ἀντὶ τῶν βρα-
χίων καὶ χειρῶν ἀποδεδῶκεν ἡ φύσις. Ἀναξαγόρας μὲν
ἔν φησὶ διὰ τὸ χειρᾶς ἔχειν φρονιμώτατον εἶναι τῶν ζώων
ἄνθρωπον· εὐλογον δὲ διὰ τὸ φρονιμώτατον εἶναι χειρᾶς
λαμβάνειν. αἱ μὲν γὰρ χεῖρες ὄργανόν· εἰσιν, ἡ δὲ φύσις αἰ-
διανέμει, καθάπερ ἄνθρωπος φρόνιμος, ἕκαστον τῷ δυναμέ-
νῳ χρῆσθαι. προσήκει γὰρ τῷ ὄντι αὐλητῇ δῶναι μᾶλλον
αὐλῆς ἢ τῷ αὐλῆς ἔχοντι προσθεῖναι αὐλητικὴν· τῷ γὰρ
μεῖζονι καὶ κυριωτέρῳ προσέθηκε τοῦλαττον, ἀλλ' οὐ τῷ
ἐλάττωσι τὸ τιμιώτερον καὶ μεῖζον. εἰ ἔν ὅτῳ βέλτιον, ἡ
δὲ φύσις ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖ τὸ βέλτιστον, ἢ διὰ τὰς
χειρᾶς ἐσιν ὁ ἄνθρωπος φρονιμώτατος, ἀλλὰ διὰ τὸ φρο-
νιμώτατον εἶναι τῶν ζώων ἔχει χειρᾶς. ὁ γὰρ φρονιμώτα-
τος πλείους ἀν' ὅργανοις ἐχρήσατο καλῶς, ἡ δὲ χεὶρ ἔοι-
κεν εἶναι οὐχ ἔν ὄργανον ἀλλὰ πολλά· ἐστὶ γὰρ ὡς περὶ
ὄργανον πρὸ ὀργάνων. τῷ οὖν πλείους δυναμένῳ δέξασθαι
τέχνας τὸ ἐπὶ πλείους τῶν ὀργάνων χρήσιμον τὴν χεῖρα
ἀποδεδῶκεν ἡ φύσις. ἀλλ' οἱ λέγοντες ὡς συνέζηκεν ἢ κα-
λῶς ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ χεῖρις τῶν ζώων (ἀνυπόδητόν τε
γὰρ αὐτὸν εἶναι φασι καὶ γυμνὸν καὶ οὐκ ἔχοντα ὄπλον
πρὸς τὴν ἀλγὴν) ἐκ ὀρθῶς λέγουσιν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα
μίαν ἔχει βοήθειαν, καὶ μεταβάλλεσθαι ἀντὶ ταύτης ἐτέ-
ραν ἐκ ἐσιν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὥσπερ ὑποδεδεμένον αἰεὶ κα-
θεύδειν καὶ πάντα πράττειν, καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα ἀλεῶ-
ραν μηδέποτε καταθέσθαι, μηδὲ μεταβάλλεσθαι ὁ δὲ ἐτύγ-
χανεν ὄπλον ἔχων. τῷ δὲ ἀνθρώπῳ τὰς τε βοηθείας πολ-

λὰς ἔχει, καὶ ταύτας αἰεὶ ἔχει μεταβάλλειν, ἐτι δ' ὄπλον
οἷον ἂν βέλῃται καὶ ὅπου ἂν βέλῃται ἔχειν. ἡ γὰρ χεὶρ
καὶ ὄνυξ καὶ χηλὴ καὶ κέρας γίνεταί καὶ δόρυ καὶ ξίφος
καὶ ἄλλο ὅποιον ὄπλον καὶ ὄργανον· πάντα γὰρ ἔχει
ταῦτα διὰ τὸ πάντα δύνασθαι λαμβάνειν καὶ ἔχειν. ταύτη
δὲ συμμεμηχανῆσθαι καὶ τὸ εἶδος καὶ τῇ φύσει τῆς χει-
ρός, διαιρετὴ γὰρ καὶ πολυσχιδῆς· ἐνὶ γὰρ ἐν τῷ διαιρε-
τῇ εἶναι καὶ συνθετῇ εἶναι, ἐν τούτῳ δ' ἐκεῖνο οὐκ ἔστιν.
καὶ χρῆσθαι ἐνὶ καὶ δυοῖν καὶ πολλαχῶς ἔστιν. καὶ αἱ
καμπαι τῶν δακτύλων καλῶς ἔχουσι πρὸς τὰς λήψεις καὶ
πίσεις. καὶ ἐκ πλαγίῃ εἰς, καὶ ὅσως βραχὺς καὶ παχὺς
ἀλλ' ἢ μακρὸς· ὥσπερ γὰρ εἰ μὴ ἦν χεὶρ ὅλως, ἐκ ἂν ἦν
λήψις, ὅτῳ καὶ εἰ μὴ ἐκ πλαγίῃ ὅσως ἦν. ὅσως γὰρ κα-
τωθεν ἄνω πιεῖ, ὅπερ οἱ ἕτεροι ἄνωθεν κάτω· δεῖ δὲ τῷ
συμβαίνειν, εἰ μέλλει ἰσχυρῶς ὥσπερ σῶμα ἰσχυρὸν
συνδεῖν, ἵνα ἰσάζῃ εἰς ὧν πολλοῖς. καὶ βραχὺς διὰ τε τὴν
ἰσχύϊν καὶ διότι οὐδὲν ὀφελος εἰ μακρὸς. καὶ ὁ ἔσχατος
δὲ μικρὸς ὀρθῶς, καὶ ὁ μέσος μακρὸς, ὥσπερ κώπη μέσον
νέως· μάλιστα γὰρ τὸ λαμβανόμενον ἀνάγκη περιλαμβά-
νεσθαι κύκλῳ κατὰ τὸ μέσον πρὸς τὰς ἐργασίας. καὶ διὰ
τῷτο καλεῖται μέγας μικρὸς ὧν, ὅτι ἄχρηστοι ὡς εἰπεῖν οἱ
ἄλλοι ἄνευ τῆς. εὐ δὲ καὶ τὸ τῶν ὀνύχων μεμηχανῆται·
τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ζῶα ἔχει καὶ πρὸς χρῆσιν αὐτῆς, τοῖς
δ' ἀνθρώποις ἐπικαλυπτῆρια· σκεπάσμα γὰρ τῶν ἀκρωτη-
ρίων εἰσὶν. αἱ δὲ καμπαι τῶν βραχιόνων ἔχουσι πρὸς τε
τὴν τῆς τροφῆς προσαγωγὴν καὶ πρὸς τὰς ἄλλας χρή-
σεις ἐναντίως τοῖς τετράποσιν. ἐκείνοις μὲν γὰρ ἀναγκαῖον
εἶσω κάμπειν τὰ ἐμπρόσθια κῶλα· χρῶνται γὰρ ποσὶν,
ἢ ἢ χρήσιμα πρὸς τὴν πείραν, ἐπεὶ θέλει γε κινεῖν
τοῖς πολυδακτύλοις ἢ μόνον πρὸς τὴν πορείαν χρήσιμα εἶναι
τὰ ἐμπροσθεν σκέλη, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ χειρῶν, ὥσπερ καὶ

1. γίνεται om *F*. || 2. μὲν πολυπόδα ἐστὶ τῶν ζώων, τὰ δ' ἄποδα, τὰ δὲ δίποδα *S*. τὰ δ' ἄποδα om *P*. || 3. εἰσὶ *F*. || 5. ὀρθόν τῶν
ζώων ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος *X*, ἐστὶ τῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος ὀρθόν *S*. || 6. προσθίων *F*. || τῶν καὶ βρ. *S*. || 7. ἀπέδωκεν *F*. || 8. ζῶαν τὸν ἄνθρωπον
F et corr *U*. || 9. εἶναι || εἶναι τῶν ζώων *SF*. || 10. μὲν om *S*. || 11. δαμένει *P*. || φρόνιμος καὶ ἕκαστον *F*. || 12. μᾶλλον δῶναι *U*. ||
15. καὶ μεῖζον om *F*. || εἰ ἔν || ἀν εἴη *P*. || 16. βέλτιον *S*. || 17. ὁ ἄνθρωπος ἐστὶ φρ. *P*, ἐστὶ φρ. ὁ ἄνθρωπος *U*. || 19. ἀν om *S*. || 20.
ὡς περὶ || ὡς εἶρεν *S* et corr *F*. || 21. ὄργανον *F*. || 22. πλείους ὀργάνων *S*. || 24. χεῖρις *P*, καὶ χεῖρις *F*. || 25. γὰρ om *S*. || 26. πλα-
F. || 26. τὴν om *F*. || 28. ἀνάγκη *F*. || 29. ἀλεωρᾶν *X*. || 30. μεταβ[.] κατὰβάλλεσθαι *F*. || δ || εἰ *F* et pr *U*. || ἐτύγχανεν ἐν ὄπλον
pr *U*. || ἔχον corr *U*, ἔχειν *F*.

1. αἰεὶ om *F*. || 2. καὶ — βέλῃται om *P*. || ἐκ *F* et pr *U*. || 3. χηλὴ *P*. || 5. ἔχειν αὐτήν. εὐ δὲ μεμηχανῆσθαι *P*. || 7. εἶνα
F. || 8. συνθετῇ *SU*, σύνθετον *F*. || ἐσιν *F*. || 9. δυοῖν *U*, δυοῖν *PK*. || 10. καὶ πίσεις om *F*. || 11. παχὺς καὶ βραχὺς *U*. || 12. ἐκ
corr *U*. || ἦν ὅλως χεὶρ *X*, χεὶρ ὅλως ἦν *P* et omisso ἦν *U*. || 13. ὅσως γὰρ *PF*. || κάτωθεν ἄνωθεν κάτω corr *U*. || 14. ἕτα-
ροι || ἄλλοι *PF*. || κάτωθεν ἄνω corr *U*, κάτωθεν (omisso ἄνω) *S*. || 15. ἰσχυρῶς || ἰσχυρῶς ἔχειν *F*, ἰσχυρῶς συνέχειν (addito re καὶ) *U*. ||
16. εἰς ὧν τοῖς πολλοῖς *PU*, τοῖς πολλοῖς εἰς ὧν *F*. || 19. λαμβανόμενον δεῖ παραλαμβάνεσθαι *F*. || 20. τὸν *PSU*. || πρὸς om *F*, qui
habet τὰς ἐργασίας — 21. ὧν, ἐπεὶ χρῆστοι οἱ ἄλλοι ὡς εἰπεῖν ἄνευ τῆς ante 15. ὡς περὶ ponit. || 23. ἔχει delet *U*. || χρῆσιν ἔχει αὐτῆς
SU. || 24. ἀνθρώποις δ' *P*. || σκεπάσματα *PF*. || 26. εἰσαγωγὴν *F*. || τὰς om *S*. || 28. πρόσθια *F*. || γὰρ || γὰρ ὡς *P*. || 29. τὴν om
P. || 30. εἶναι τὰ πρόσθια *F*, τὰ ἐμπροσθεν (ἐμπροσθ *P*) εἶναι *PU*.

αἰτίαν, ὅπως μὴ ἐμποδίζωσι μήτε τὴν ἀνοίδησιν τῆς τροφῆς, ἢν ἀναγκαῖον συμβαίνειν θερμαινομένης αὐτῆς, μήτε τὰς ὑσέρας τὰς περὶ τὴν κύσιν. τέλος δὲ τῆ καλεμένης θώρακός ἐστι τὰ μόρια τὰ περὶ τὴν τῆς περιττώσεως ἔξοδον, τῆς τε ξηρᾶς καὶ τῆς ὑγρᾶς. καταχοῖται δ' ἡ φύσις τῷ αὐτῷ μορίῳ ἐπὶ τε τὴν τῆς ὑγρᾶς ἔξοδον περιττώσεως καὶ περὶ τὴν ὀχείαν, ὁμοίως ἔν τε τοῖς θήλεσι καὶ τῶν ἀρρένων, ἔξω τινῶν ὀλίγων πᾶσι τοῖς ἐναίμοις, ἐν δὲ τοῖς ζωοτόκοις πᾶσιν. αἴτιον δ' ὅτι ἡ γονὴ ὑγρὸν ἐστὶ καὶ περίττωμα· τὸτο δὲ νῦν μὲν ὑποκείσθω, ὕστερον δὲ δειχθήσεται περὶ αὐτοῦ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐν τοῖς θήλεσι τὰ τε καταμήνια, καὶ ἣ προΐενται τὴν γονήν· διορισθήσεται δὲ καὶ περὶ τέτων ὕστερον, νῦν δὲ ὑποκείσθω μόνον ὅτι περίττωμα καὶ τὰ καταμήνια τοῖς θήλεσιν· ὑγρά δὲ τὴν φύσιν τὰ καταμήνια καὶ ἡ γονή, ὥς τε τῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὁμοίων εἰς ταῦτα τὰ μόρια τὴν ἔκκρισιν εἶναι κατὰ λόγον ἐστίν. ἐντὸς δὲ πῶς ἔχει, καὶ πῇ διαφέρουσι τὰ τε περὶ τὸ σπέρμα καὶ τὰ περὶ τὴν κύσιν, ἐκ τε τῆς ἰσορίας τῆς περὶ τὰ ζῶα φανερόν καὶ τῶν ἀνατομῶν, καὶ ὕστερον λεχθήσεται ἐν τοῖς περὶ γενέσεως. ἔτι δ' ἔχει καὶ τὰ σχήματα τῶν μορίων τέτων πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀναγκαίως, ἐκ ἀδελον. ἔχει δὲ διαφορὰς τὸ τῶν ἀρρένων ὄργανον κατὰ τὰς τοῦ σώματος διαφοράς. οὐ γὰρ ὁμοίως ἅπαντα νευρώδη τὴν φύσιν ἐστίν. ἔτι δὲ μόνον τὸτο τῶν μορίων ἄνευ νοσερᾶς μεταβολῆς αὐξήσιν ἔχει καὶ ταπεινώσιν· τέτων γὰρ τὸ μὲν χρήσιμον πρὸς τὸν συνδυασμὲν, τὸ δὲ πρὸς τὴν τῆ ἄλλου σώματος χρείαν· αἶε γὰρ ὁμοίως ἔχοντα ἐνεπόδιζεν ἄν. συνέστηκε δὲ τὴν φύσιν ἐκ τεικτῶν τὸ μόριον τὸτο ὥς τε δύνασθαι ταῦτ' ἀμφοτέρωτερον συμβαίνειν· τὸ μὲν γὰρ ἔχει νευρώδες τὸ δὲ χονδρῶδες, διόπερ συνιέναι τε δύναται καὶ ἔκτασιν ἔχειν καὶ πνεύματός ἐστι δεκτικόν. τὰ μὲν ἔν θήλεα τῶν τετραπόδων πάντ' ἐστὶν ὀπισθηρικά διὰ τὸ πρὸς τὴν ὀχείαν ἔσως εἶναι αὐτοῖς χρησίμην τὴν θέσιν, τῶν δ' ἀρρένων ὀλίγα ἐστὶν ὀπισθηρικά, οἷον λυγρὸν λέων κάμηλος δασύπους· μώνυχον δ' ἔδεν ἐστὶν ὀπι-

σθωρητικόν. τὰ δ' ὀπισθεν καὶ τὰ περὶ τὰ σκέλη τοῖς ἀνθρώποις ἰδίως ἔχει πρὸς τὰ τετράποδα. κέρκον δ' ἔχει πάντα σχεδόν, ἢ μόνον τὰ ζωοτόκα ἀλλὰ καὶ τὰ φωτόκα· καὶ γὰρ ἂν μὴ μέγεθος αὐτοῖς ἔχον ἢ τοῦτο τὸ μόριον, ἀλλὰ μικρῶν γ' ἔνεκεν ἔχουσι τινα σόλον. ὁ δ' ἄνθρωπος ἄκερκον μὲν ἐστίν, ἰσχία δ' ἔχει, τῶν δὲ τετραπόδων ἔδεν. ἔτι δὲ καὶ τὰ σκέλη ὁ μὲν ἄνθρωπος σαρκώδη καὶ μηρούς καὶ κνήμας, τὰ δ' ἄλλα πάντ' ἄσαρκα ἔχει, ἢ μόνον τὰ ζωοτόκα ἀλλ' ὅλως ὅσα σκέλη ἔχει τῶν ζώων· νευρώδη γὰρ ἔχει καὶ ἰσώδη καὶ ἀκανθώδη. τέτων δ' αἰτία μία τίς ἐστίν ὡς εἰπεῖν ἀπάντων, διότι μόνον ἐστὶν ὀρθὸν τῶν ζώων ἄνθρωπος. ἴν' ἔν φέρη ῥαδίως τάνω κοῦφα ὄντα, ἀφελοῦσα τὸ σωματῶδες ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω τὸ βάρος ἢ φύσις προσέθηκεν· διόπερ τὰ ἰσχία σαρκώδη ἐποίησε καὶ μηρούς καὶ γαστροκνημίας. ἅμα δὲ τὴν τε τῶν ἰσχυῶν φύσιν καὶ πρὸς τὰς ἀναπαύσεις ἀπέδωκε χρήσιμον· τοῖς μὲν γὰρ τετράποσιν ἄκοπον τὸ ἐξάναι, καὶ ἢ κάμνουσι τὸτο ποιεῖντα συνεχῶς (ὥσπερ γὰρ κατακείμενα διατελεῖ ὑποκειμένων τεττάρων ἐρεισμάτων), τοῖς δ' ἀνθρώποις οὐ ῥάδιον ὀρθῶς ἐστῶσι διαμένειν, ἀλλὰ δεῖται τὸ σῶμα ἀναπαύσεως καὶ καθέδρας. ὁ μὲν ἔν ἄνθρωπος ἰσχία τ' ἔχει καὶ τὰ σκέλη σαρκώδη διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, καὶ διὰ ταῦτα ἄκερκον (ἢ τε γὰρ ἐκεῖ τροφή πορευομένη εἰς ταῦτα ἀναλίσχεται, καὶ διὰ τὸ ἔχειν ἰσχία ἀφήρηται ἢ τῆς ἑρᾶς ἀναγκαῖα χρῆσις), τὰ δὲ τετράποδα καὶ τὰλλα ζῶα ἐξ ἐναντίας· ναυώδεσι γὰρ ὅσι πρὸς τὸ ἄνω τὸ βάρος καὶ τὸ σωματῶδες ἐπίνειται πᾶν, ἀφηρημένον ἀπὸ τῶν κάτωθεν· διόπερ ἀνίσχια καὶ σκληρὰ τὰ σκέλη ἔχουσιν. ὅπως δ' ἐν φυλακῇ καὶ σκέπη ἢ τὸ λειτεργῆν μόριον τὴν ἔξοδον τοῦ περιττώματος, τὴν καλεμένην ἑρᾶν καὶ κέρκον αὐτοῖς ἀπέδωκεν ἢ φύσις, ἀφελομένη τῆς εἰς τὰ σκέλη γιγνομένης τροφῆς. ὁ δὲ πίθηκος διὰ τὸ τὴν μορφὴν ἐπαμφοτερίζειν καὶ μηδετέρων τ' εἶναι καὶ ἀμφοτέρων, διὰ τῶν ἑρᾶν ἔχει ἔτ' ἰσχία, ὡς μὲν δῖπυς ὦν ἑρᾶν, ὡς δὲ τετράπυς ἰσχία. τῶν δὲ κα-

1. ἐμποδίζῃ *SU*. || 2. ἦν] καὶ γὰρ *SU*. || 4. τε om *F*. || 6. τὴν περὶ τῆς ὑγρᾶς περιττώσεως ἔξοδον *F*. || 8. δὲ] τε *PF*. || 9. δ' αἴτιον *S*. || ἐστὶ om *F*. || 10. αὐτῶν *SU*. || 11. τε om *U*. || 12. προΐεται *S*. || 14. τὰ] καὶ τὰ *F*. || καταμήνιά τε καὶ *S*. || 16. ἔκκρισιν *SU*. || 17. πῇ] τί *U*. || τὰ om *S*. || 18. κνήσιν *S*. || 19. τῶν] ἐκ τῶν *F*. || 23. τὸτο μόνον *F*. || 24. νοσερᾶς *P*. || 26. τῶ ἄλλων] ἄλλη *PF*. || 27. ἐμποδίζοι *SU*. || δὲ om *P*. || 28. τοῖαυτ *F* et pr *U*. || 30. συνεῖναι *PSU*. || πράγματός *S*. || 32. χρησίμην αὐτοῖς *F*. || 34. λυγρὸν *U*. || ἰσώδης *S*. || ὁ δασύπους *P*.

2. κέρκον — πάντα] κέρκον γὰρ ἔχει πάντα ταῦτα *P*, τὰ μὲν γὰρ τετράποδα κέρκον ἔχει πάντα *F*. || 4. ἔχον ἢ αὐτοῖς *S*, αὐτοῖς ἢ ἔχον *F*. || 5. μικρῶν *S*. || 6. μὲν om *F*. || δ'] δ' ὁ ἄνθρωπος *F*. || δὲ om *P*. || 7. καὶ post δὲ om *SU*, post σαρκ. om *PS* et pr *U*. || 8. κνήμας] πῶδας *F*. || 9. ἔχει σκέλη *U*. || 10. ἐστὶν om *F*. || 11. πάντων *F*. || τῶν ζώων ὀρθὸν *U*. || ὁ ἄνθρωπος *PF*. || 13. τὰ] τὸ *PSU*. || τὸ βάρος om *SU*. || ἢ] τε ἢ *P*. || 14. τὰ] τὰ τ' *F*. || 17. ἄκοπον] ἐφ' ἑνὰ τόπον *SUF*. || τὸ om *SU*. || ποιεῖντες *SU*. || 18. κατακείμενα γὰρ *F*. || διατελεῖ] δοκεῖ *S*. || 19. τεσσάρων *S*. || 24. ἀναγκαῖον *F*. || 26. τὸ ἄνω] τοῖς ἄνω *F*. || 27. ἀνίσχια τε καὶ *F*. || 29. τῇ ἑξώδω *F* et corr *U*. || 30. ἀπέδωκεν αὐτοῖς *SY*, αὐτοῖς ἀπόδεδωκεν *P*. || 31. τῆς] τε τῆς *P*. || 32. τροφήν *S*. || μηδετέρον *S* et pr *U*. || τ' om *F*. || 34. μὲν] περ *S*.

λαμμένων κέρκων διαφοραί τ' εἰσὶ πλείους καὶ ἡ φύσις παρα-
καταχρῆται καὶ ἐπὶ τῶν, οὐ μόνον πρὸς φυλακὴν καὶ
σκέπην τῆς ἑώρας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὠφέλειαν καὶ χρῆσιν
τοῖς ἔχουσιν. οἱ δὲ πόδες τοῖς μὲν τετράποσι διαφέρουσιν.
τὰ μὲν γὰρ μώνυχα αὐτῶν ἐστὶ τὰ δὲ διχληλά τὰ δὲ 5
πολυσχιδῆ, μώνυχα μὲν ὅσοις διὰ μέγεθος καὶ τὸ πολὺ
γεῶδες ἔχειν ἀντὶ κεράτων καὶ ὀδόντων εἰς τὴν τῷ ὄνυχας
φύσιν τὸ τοῦτον μόριον ἔλαβεν ἀπόκρισιν, καὶ διὰ πλῆθος
ἀντὶ πλείονων ὀνύχων εἰς ὄνυξ ἢ ὀπλή ἐστιν. καὶ ἀσράγαλον
δὲ διὰ τῆτο ἔκ ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰπεῖν, διὰ τὸ δυσ- 10
κινητοτέραν εἶναι τὴν καμψὴν τῇ ὀπισθεν σκέλους ἀσραγά-
λου ἐνόντος· θάττον γὰρ ἀνοίγεται καὶ κλείεται τὰ μίαν
ἔχοντα γωνίαν ἢ πλείους, ὁ δ' ἀσράγαλος γόμφος ὡς ὅσ-
περ ἀλλότριον κῶλον ἐμβέβληται τοῖς δυσί, βάρος μὲν
παρέχον, ποῖον δ' ἀσφαλεστέραν τὴν βάσιν. διὰ γὰρ τοῦτο 15
καὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθίοις ἔκ ἔχουσιν ἀσράγαλον τὰ ἔχοντα
ἀσράγαλον, ἀλλ' ἐν τοῖς ὀπισθεν, ὅτι δεῖ ἐλαφρὰ εἶναι τὰ
ἠγόμενα καὶ εὐκαμπτα, τὸ δ' ἀσφαλὲς καὶ τὴν τάσιν ἐν
τοῖς ὀπισθεν. ἔτι δὲ πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι ἐμβριθεστέραν ποιεῖ
τὴν πληγὴν· τὰ δὲ τοιαῦτα τοῖς ὀπισθεν χρῆται κώλοις, 20
λακτίζοντα τὸ λυπῆν. τὰ δὲ διχληλά ἔχει ἀσράγαλον (κυ-
φότερα γὰρ τὰ ὀπισθεν), καὶ διὰ τὰ ἔχειν ἀσράγαλον καὶ
ὃ μώνυχά ἐστιν, ὡς τὸ ἐκλείπον ὁσῶδες ἐκ τῆ ποδὸς ἐν τῇ
κάμφει μένον. τὰ δὲ πολυδάκτυλα ἔκ ἔχει ἀσράγαλον·
οὐ γὰρ ἂν ἦν πολυδάκτυλα, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐσχίζετο τὸ 25
πλάτος ὅσον ἐπέχει ὁ ἀσράγαλος. διὸ καὶ τῶν ἐχόντων
αὐτὸν τὰ πλείω διχληλά. ὁ δ' ἄνθρωπος πόδας μεγίστος ἔχει
τῶν ζώων ὡς κατὰ μέγεθος, εὐλόγως· μόνον γὰρ ἔσηκον
ὀρθόν, ὥς τε τὰς μέλλοντας δι' ὄντας ἔξεν πᾶν τὸ τῷ σώ-
ματος βάρος δεῖ μῆκος ἔχειν καὶ πλάτος. καὶ τὸ τῶν δα- 30
κτύλων δὴ μέγεθος ἐναντίως ἔχει ἐπὶ τε τῶν ποδῶν καὶ τῶν
χειρῶν κατὰ λόγον· τῶν μὲν γὰρ τὸ λαμβάνειν ἔργον καὶ
πιεῖν, ὥς τε δεῖ μακροὺς ἔχειν (τῷ γὰρ καμπτομένῳ μέ-

ρει περιλαμβάνει ἢ χεῖρ), τῶν δὲ τὸ βεβηκέναι ἀσφαλῶς,
ὥς τε τῆτο δεῖ τὸ μόριον εἶναι νομίζειν τὸ ἀσχισον τῆ ποδὸς
τῶν δακτύλων. ἐσχίσθαι δὲ βέλτιον ἢ ἀσχιστον εἶναι τὸ
ἔσχατον· ἅπαν γὰρ ἂν συμπαθεῖς ἦν ἐνὸς μορίου πονήσαν-
τος, ἐσχισμένων δ' εἰς δακτύλους τῆς ἑ συμβαίνει ὁμοίως.
ἔτι δὲ καὶ βραχεῖς ὄντες ἤττον συμβλάπτοντο· διὸ πολυ-
σχιδεῖς οἱ πόδες τῶν ἀνθρώπων, ἢ μακροδάκτυλοι δ' εἰσὶν.
τὸ δὲ τῶν ὀνύχων γένος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ ἐπὶ τῶν
χειρῶν ἔχουσιν· δεῖ γὰρ σκέπεσθαι τὰ ἀκρωτήρια μάλιστα
διὰ τὴν ἀσθένειαν.

Περὶ μὲν ἔν τῶν ἐναίμων ζώων καὶ ζωοτόκων καὶ πε-
ζῶν εἴρηται σχεδὸν περὶ πάντων· τῶν δ' ἐναίμων ζώων ὥς-11
τόκων δὲ τὰ μὲν ἐστὶ τετράποδα τὰ δ' ἄποδα. τοῖσιν δ'
ἐν μόνον γένος ἐστὶν ἅπην, τὸ τῶν ὄφειων· ἢ δ' αἰτία τῆς
ἀποδίας αὐτῶν εἴρηται ἐν τοῖς περὶ τῆς πορείας τῶν ζώων
διωρισμένοις. τὰ δ' ἄλλα παραπλησίαν ἔχει τὴν μορφήν
τοῖς τετράποσι καὶ ζωοτόκοις. ἔχει δὲ τὰ ζῶα ταῦτα κε-
φαλὴν μὲν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ μόρια διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας
τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐναίμοις ζώοις, καὶ γλῶτταν ἐν τῷ σφό-
ματι πλὴν τῷ ποταμῷ κροκοδείλῳ· ἔτος δ' ἔκ ἂν δόξειεν
ἔχειν, ἀλλὰ τὴν χώραν μόνον. αἴτιον δ' ὅτι τρόπον μὲν τι-
να ἅμα χερσαῖος καὶ ἐνυδρὸς ἐστὶν· διὰ μὲν ἔν τὸ χερσαῖος
εἶναι ἔχει χώραν γλώττης, διὰ δὲ τὸ ἐνυδρὸς ἀγλωττος. οἱ
γὰρ ἰχθύες, καθάπερ εἴρηται πρότερον, οἱ μὲν ἢ δοκοῦσιν
ἔχειν, ἂν μὴ σφόδρα ἀνακλίνῃ τις, οἱ δ' ἀδιάρθρωτον ἔχου-
σιν. αἴτιον δ' ὅτι ὀλίγη ἦν χρεῖα τέτοις τῆς γλώττης διὰ
τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι μασσᾶσθαι μηδὲ προγεύεσθαι, ἀλλ' ἐν
τῇ καταπόσει γίνεσθαι τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν ἡδονὴν πᾶσι
τέτοις τῆς τροφῆς. ἢ μὲν γὰρ γλῶττα τῶν χυμῶν ποιεῖ
τὴν αἴσθησιν, τῶν δὲ ἐδεσῶν ἐν τῇ καθόδῳ ἢ ἡδονῇ· κατα-
πινομένων γὰρ αἰσθάνονται τῶν λιπαρῶν καὶ θερμῶν καὶ
τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ἔχει μὲν ἔν καὶ τὰ ζωοτόκα ταύ-
την τὴν αἴσθησιν, καὶ σχεδὸν τῶν πλείων ὄφων καὶ ἐδε-

1. πλείους καὶ] καὶ πλείοσιν *U*, καὶ ἐν πλείοσιν *S*. || καταχρῆται *SU*. || 2. ἐν τῶν *F*, om *P*. || 4. μὲν om *SU*. || 5. τὰ δὲ διχλη-
λά] ὅλως *SUX*. || 6. ἑτα *SU*. || τὸ om *SU*. || 8. ἔλαβε καὶ ἀπ. *SU*. || 10. διὰ τὸ] καὶ διὰ τὸ *SU*. || 11 et 20 et 22. ὅπισθε *P*. ||
13. γωνίαν ἔχοντα *F*. || δ'] ε' *F*. || 15. παρέχον *PS*. || 16. προσθίους *P*. || 17. τὰ] τὰ πρόσθεν *F*, τὰ ἐμπροσθεν *P*. || 19. πρὸς om
F. || ἀμύνεσθαι *U*, ἀμύνεσθαι καὶ *F*. || ποῖον *PF*. || 20. τοιαῦτα om *S*. || ὀπισθίους χρώνται *F*. || 21. λακτ. τὸ λυπῆν om *SU*. ||
24. μένον. τὰ] μένοντα *P*, κείμενον. τὰ *F*. || 25. ἂν om *S*. || 26. ἀπέχει *SY*. || ὁ om *F*. || 27. αὐτὰ *PSUX*. || πλείω *F*. || διχληλά
καὶ ὃ πολυδάκτυλα. ὁ *P*. || 28. γὰρ μόνον *F*. || 31. δὴ] δεῖ *F*. δὴ post ἐναντίως *S*. || ἔχειν *F*. || ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν *F*, χειρῶν καὶ
τῶν ποδῶν *U*. || 33. μακρὸς δεῖ *U*. || καμπτομένῳ γὰρ *P*.

1. τὸ] τῷ *F*. || 2. ὥς τε τῆτο δεῖ] δεῖ δὲ τῆτο *SU*. || 3. ἐσχισαί *P*. || 4. γὰρ ἀσυμπαθεῖς *pr U*. || 5. ἐσχισμένον *PF*. || ἢ om *P*
et *pr U*. || 6. βλάπτοντο *F*. || διὰ καὶ π. μὲν εἰσιν οἱ *F*. || 8. τῶν om *F*. || τὴν αὐτὴν] ταύτην *P*. || καὶ] ἦν καὶ corr *U*. || 9. σκέ-
πεσθαι *PS*, σκεπάζεσθαι *F*. || 13. εἰσὶ *P*. || 14. γένος μόνον *F*. || 17. ζωοτόκοις *PUX*. || ταῦτα τὰ ζῶα *F*. || 18. καὶ] ἐν *F*. || 21.
μόνη *S*. || 22. ἅμα] καὶ *S*. || 24. οἱ μὲν] ἡμῖν *PF* et *pr U*. || 25. οἱ δ' ἀδ. ἔχουσιν om *F*. || 26. τέτοις χρεῖα *S*. || 27. μασσᾶσθαι
U. || μηδὲ] καὶ μὴ *U*. || προγεύεσθαι *F*. || 29. γλῶσσα *S*. || 30. ἐδεσμάτων *UY*.

στῶν ἐν τῇ καταπόσει τῇ τάσει τοῦ οἰσοφάγου γίνεται ἡ χάρις. διὸ ἔχ. οἱ αὐτοὶ περὶ τὰ πόματα καὶ τὰς χυμὰς ἀκρατεῖς εἰσὶ καὶ τὰ ὄψα καὶ τὴν ἐδωδὴν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις καὶ ἡ κατὰ τὴν γεῦσιν ὑπάρχει αἴσθησις, ἐκείνοις δ' ὥσπερανεῖ ἡ ἑτέρα. τῶν δὲ τετραπόδων καὶ ὠτοτόκων οἱ σαῦροι, ὥσπερ οἱ ὄφεις, δικρόαν ἔχουσι τὴν γλῶτταν καὶ ἐπ' ἀκρὴ τριχῶδη πάμπαν, καθάπερ εἴρηται πρότερον. ἔχουσι δὲ καὶ αἱ φῶκαι δικρόαν τὴν γλῶτταν· διὸ καὶ ἰσχυρὰ πάντα τὰ ζῶα ἐς ταῦτα. ἐς δὲ καὶ καρχαρόδοντα τὰ τετράποδα τῶν ὠτοτόκων, ὥσπερ οἱ ἰχθύες. τὰ αἰσθητήρια πάντα ὁμοίως ἔχουσι τοῖς ἄλλοις ζώοις, οἷον τῆς ὁσφρήσεως μυκτῆρας καὶ ὄψεως ὀφθαλμῶν καὶ ἀκοῆς ὠτα, πλὴν ἐκ ἐπανεσηκότη, καθάπερ ὅδ' οἱ ὀρνίθες, ἀλλὰ τὸν πόρον μόνον. αἴτιον δ' ἀμφοτέροις ἡ τῆ δέρματος σκληρότης· τὰ μὲν γὰρ πτερωτὰ αὐτῶν ἐστὶ, ταῦτα δὲ πάντα φολιδωτά, ἐς δ' ἡ φολίς ὅμοιον χώρα λεπίδος, φύσει δὲ σκληρότερον. δηλοῦ δ' ἐπὶ τῶν χελωνῶν τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν μεγάλων ὄφειν καὶ τῶν ποταμίων κροκοδείλων· ἰσχυρότεροι γὰρ γίνονται τῶν ὁσῶν ὡς ἔσαι τοιαῦται τὴν φύσιν. ἐκ ἔχουσι δὲ τὰ ζῶα ταῦτα τὴν ἄνω βλεφαρίδα, ὥσπερ οὐδ' οἱ ὀρνίθες, ἀλλὰ τῇ κάτω μύσῃ διὰ τὴν αἰτίαν τὴν εἰρημένην ἐπ' ἐκείνων. τῶν μὲν ἔν ὀρνίθων ἔνιοι καὶ σκαρδαμύττωσιν ὑμένι ἐκ τῶν κανθῶν, ταῦτα δὲ τὰ ζῶα ἔσκαρδαμύττει· σκληροφθαλμότερα γὰρ ἐς τῶν ὀρνίθων. αἴτιον δ' ὅτι ἐκείνοις χρησιμώτερα ἡ ὄξυωπία πτηνοῖς ἔστι πρὸς τὸν βίον, τῆτοις δ' ἥττον· τραυλόδουτα γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτά ἐστιν. εἰς δύο δὲ διηρημένης τῆς κεφαλῆς, τῆ τε ἄνω μορῆς καὶ τῆς σιαγόνης τῆς κάτω, ἄνθρωπος μὲν ἔν καὶ τὰ ζωότοκα τῶν τετραπόδων καὶ ἄνω καὶ κάτω κινῶσι τὰς σιαγόντας καὶ εἰς τὸ πλάγιον, οἱ δ' ἰχθύες καὶ ὀρνίθες καὶ τὰ ὠτοτόκα τῶν τετραπόδων εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω μόνον. αἴτιον δ' ὅτι ἡ μὲν τοιαύτη κίνησις χρήσιμος εἰς τὸ δακεῖν καὶ

διελεῖν, ἡ δ' εἰς τὸ πλάγιον ἐπὶ τὸ λαβεῖν. τοῖς μὲν οὖν ἔχουσι γομφίους χρήσιμος ἡ εἰς τὸ πλάγιον κίνησις, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσιν οὐδὲν χρήσιμος, διόπερ ἀφήρηται πάντων τῶν τοιούτων· οὐδὲν γὰρ ποιεῖ περιέργον ἡ φύσις. τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα κινεῖ τὴν σιαγόνα τὴν κάτω, ὁ δὲ ποτάμιος κροκοδείλος μόνος τὴν ἄνω. τῆτε δ' αἴτιον ὅτι πρὸς τὸ λαβεῖν καὶ κατασχεῖν ἀχρήστες ἔχει τὰς πόδας· μικροὶ γὰρ εἰσὶ πάμπαν. πρὸς οὖν ταύτας τὰς χρεῖας ἀντὶ ποδῶν τὸ σῶμα ἡ φύσις χρησίμους αὐτῷ ἐποίησεν. πρὸς δὲ τὸ κατασχεῖν ἢ λαβεῖν, ὁποτέρωθεν ἂν ἢ ἡ πληγὴ ἰσχυρότερα, ταύτῃ χρησιμώτερα κινεμένη ἐστίν· ἡ δὲ πληγὴ ἰσχυρότερα αἰεῖ ἄνωθεν ἢ κάτωθεν· ἐπεὶ ἔν ἀμφοτέρων μὲν διὰ τῆς σῶματος ἡ χρῆσις, καὶ τῆ λαβεῖν καὶ τῆ δακεῖν, ἀναγκασιώτερα δ' ἡ τοῦ κατασχεῖν μήτε χεῖρας ἔχοντι μήτε πόδας εὐφυνεῖς, χρησιμώτερον τὴν ἄνωθεν κινεῖν σιαγόνα ἢ τὴν κάτωθεν αὐτοῖς. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ καρκίνιοι τὸ ἄνωθεν τῆς χηλῆς κινῶσι μόριον, ἀλλ' ἔ τὸ κάτωθεν· ἀντὶ χειρὸς γὰρ ἔχουσι τὰς χηλὰς, ὥς περὶ τὸ λαβεῖν ἀλλ' ἔ πρὸς τὸ διελεῖν χρησίμους δεῖ εἶναι τὴν χηλὴν. τὸ δὲ διελεῖν καὶ δακεῖν ὀδόντων ἔργον ἐστίν. τοῖς μὲν οὖν καρκίνιοις καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις ἐνδέχεται σχολαίως ποιεῖσθαι τὴν λήψιν διὰ τὸ μὴ ἐν ὑγρῷ εἶναι τὴν χρῆσιν τοῦ στόματος, διήρηται, καὶ λαμβάνουσι μὲν χερσὶν ἢ ποσὶ, διαιρῶσι δὲ τῷ σῶματι καὶ δάκνουσιν· τοῖς δὲ κροκοδείλοις ἐπ' ἀμφοτέρα χρήσιμον τὸ σῶμα πεποίηκεν ἡ φύσις, κινεμένων ἔτω τῶν σιαγόνων. ἔχουσι δὲ καὶ αὐχένα πάντα τὰ τοιαῦτα διὰ τὸ πλεύμονα ἔχειν· δέχονται γὰρ τὸ πνεῦμα διὰ τῆς ἀρτηρίας μῆκος ἐχούσης. ἐπεὶ δὲ τὸ μεταξύ κεφαλῆς καὶ ὤμων κέκληται αὐχὴν, ἥκιστα τῶν τοιούτων ὁ ὄφεις δόξειεν ἂν ἔχειν αὐχένα, ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον τῷ αὐχενί, εἴ γε δεῖ τοῖς εἰρημένους ἐσχάτοις διορίζειν τὸ μόριον τοῦτο. ἴδιον δὲ πρὸς τὰ συγγεῆ τῶν ζώων ὑπάρχει τοῖς ὄφεισι τὸ σρέφειν τὴν κε-

1. τάσει] βίξει Y. || 2. ἔχ. οἱ] ἔχ. S. || 3. ἀκρατεῖς τε εἰσι PSU. || 5. δ'] δ' ἂν ἢ Y. || ὥσπερ ἂν PS, ὥσπερ μόνῃ Y. || 6. ὥσπερ καὶ οἱ X. || δικρόαν] μακρὸν καὶ δικρόαν re U. || 7. ἀπ' Y et pr U. || 9. ταῦτα πάντα τὰ ζῶα, omisso ἐς, Y. || 13. ἐκ ὑπανεσηκότη U. || 17. δ'] δὲ καὶ X. || τῆτο om P. || 18. ὄφειν S, ὀρνέων Y. || καὶ ἐπὶ τῶν SY. || ἰσχυρότερα S. || 20. ταῦτα τὰ ζῶα Y. || βλεφ. τὴν ἄνω P. || 21. τὴν κ. PSY et pr U. || 22. σκαρδαμύττωσιν Y. || 23. δὲ] γὰρ P. || σκαρδαμύττωσι Y. || 25. ὄξυωπία καὶ τὸ πόρρω προῖδεν (ἰδεῖν Y) πτ. UY. || 28. καὶ τῆς κάτω σιαγόνος X. || ἔν om X.

1. ἐπὶ] εἰς Y. || 5. κάτωθεν Y. || 6. ἄνωθεν Y. || 8. ἀντὶ τῶν π. Y. || τὸ σῶμα om S. || 9. ἡ φύσις χρησίμους αὐτῷ S, αὐτῷ χρησίμους ἡ φύσις PU. || 10. ἢ λαβεῖν om S. || ἢν P, om SY. || 11. αὐτῇ Y, αὐτῇ P. ταύτῃ — ἰσχυρότερα om S et pr U. || 12. αἰεῖ ἢ ἄνωθεν ἢ ἡ κάτωθεν S. || 13. καὶ om X. || δακεῖν καὶ τῆ λαβεῖν Y, λαβεῖν καὶ δ. PU. || 15. ἢ τὴν] τῆς PY, ἢ S. || 16. τὸ αὐτὸ] τῆτο Y. || 19. διελεῖν] δακεῖν S. || 22. εἶναι ἐν ὑγρῷ PU. || 24. χρησίμους post 25. φ. S. || 26. αὐχένα δὲ ἔχουσι Y. || διὰ τὴν τὸ πλεύμονος (πνεύμονος U, πνεύματος S) σχέσιν SUY. || 27. γὰρ om S. || τὸ] πάντα τὰ τοιαῦτα τὸ SU. || διὰ τῆς ἀρτηρίας ἐχούσης μῆκος Y, διὰ τὸ μῆκος τῆς (τὸ τῆς U) ἀρτηρίας SU. || 28. ἐπεὶ] ἔτι SU. ἐπεὶ — 29. αὐχὴν] διὰ δὲ τὸ κεκληθῆναι τὸ μεταξύ τῆς κεφαλῆς καὶ ὤμων μόριον αὐχένα Y. τῆς κεφαλῆς etiam S, καὶ κεφαλῆς P. || 29. ἥκιστα δὲ τῶν τοιούτων ὁ ὄφεις SU, ὁ ὄφεις τῶν τοιούτων ἥκιστα Y. || ἂν om S. || αὐχένα om X, ante ἔχειν habet S. || 30. τῷ om S. || τοῖς εἰρημένους ἐσχάτοις δεῖ τῆτο διορίζειν τὸ μόριον Y. || 32. ὑπάρχειν P. ὑπάρχει τοῖς ὄφεισι ante 34. πρὸς X.

φαλὴν εἰς τῆσθιν ἡρεμῆντος τῷ λοιπῷ σώματος. αἴτιον δ' ὅτι καθάπερ τὰ ἔντομα ἐλκτόν ἐστιν, ὥς εὐκάμπτης ἔχειν καὶ χονδρώδεις τὸς σπονδύλους. ἐξ ἀνάγκης μὲν ἔν δια ταύτην τὴν αἰτίαν τῷ συμβέβηκεν αὐτοῖς, τῷ δὲ βελτίονος ἐνεκεν πρὸς φυλακὴν τῶν ὅπισθεν βλαπτόντων· μακρὸν γὰρ ὃν καὶ ἄπουν ἀφυῆς ἐς πρὸς τε τὴν στροφὴν καὶ πρὸς τὴν τῶν ὅπισθεν τήρησιν· ἔδεν γὰρ ἔφελος αἶρειν μὲν, στρέφειν δὲ μὴ δύνασθαι τὴν κεφαλὴν. ἔχουσι δὲ τὰ τοιαῦτα καὶ τῷ σῆθει ἀνάλογον μόριον. μαστὸς δ' ἔκ ἔχουσιν ἔν' ἐνταῦθα ἔν' ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι, ὁμοίως δ' ἔδ' ὄρνις, ἔδ' ἰχθύς ὑδαίς. αἴτιον δὲ τὸ μὴδὲ γάλα ἔχειν τῶν μὴθέν· ὁ δὲ μαστός ὑποδοχὴ καὶ ὥσπερ ἀγγεῖον ἐς γάλακτος. γάλα δ' οὐκ ἔχει οὔτε ταῦτα οὔτ' ἄλλο οὐδὲν τῶν μὴ ζωοτοκούντων ἐν αὐτοῖς, διότι ὠτοκοῦσιν, ἐν δὲ τῷ ὧμῳ ἢ τροφῇ ἐγγίνε-
ται ἐν τοῖς ζωοτόκοις γαλακτώδης ὑπάρχουσα. σαφέστερον δὲ περὶ αὐτῶν λεχθήσεται ἐν τοῖς περὶ γενέσεως. περὶ δὲ τῆς τῶν καμπύλων κάμψεως ἐν τοῖς περὶ πορείας πρότερον ἐπέσκεπται κοινῇ περὶ πάντων. ἔχουσι δὲ καὶ κέρκον τὰ τοιαῦτα, τὰ μὲν μείζω τὰ δ' ἐλάττω, ὑπὲρ οὗ τὴν αἰτίαν καθόλου πρότερον εἰρήκαμεν. ἰσχνότατος δ' ὁ χαμαιλέων τῶν ὠτοκόων καὶ πεζῶν ἐστίν· ὀλιγαμώτατον γὰρ ἐς πάντων. τέττις δ' αἴτιον τὸ ἦθος τῷ ζώῳ τὸ τῆς ψυχῆς· πολύμορφον γὰρ γίνεται διὰ τὸν φόβον, ὁ δὲ φόβος κατὰ ψυχῆς δι' ὀλιγαμότητά ἐς καὶ ἔνδειαν θερμότητος. περὶ μὲν ἔν

τῶν ἐναίμων ζώων τῶν τε ἀπόδων καὶ τετραπόδων, ὅσα μόρια τὰ ἐκτὸς ἔχει καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται σχεδόν.

Ἐν δὲ τοῖς ὀρνισιν ἢ πρὸς ἀλλήλα διαφορά ἐν τῇ τῶν 12 μορίων ἐστὶν ὑπερβολὴ καὶ ἐλλείψει καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. εἰσὶ γὰρ αὐτῶν οἱ μὲν μακροσκελεῖς οἱ δὲ βραχυσκελεῖς, καὶ τὴν γλῶτταν οἱ μὲν πλατεῖαν ἔχουσιν οἱ δὲ στενὴν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων. ἰδίᾳ δὲ μόρια ὀλίγα διαφέροντα ἔχουσιν ἀλλήλων· πρὸς δὲ τὰ ἄλλα ζῶα καὶ τῇ μορφῇ τῶν μορίων διαφέρουσιν. πτερωτοὶ μὲν οὖν ἅπαντες εἰσιν, καὶ τοῦτ' ἴδιον ἔχουσι τῶν ἄλλων. τὰ γὰρ μόρια τῶν ζώων τὰ μὲν τριχωτὰ ἐς τὰ δὲ φοιδωτὰ τὰ δὲ λεπιδωτὰ, οἱ δ' ὄρνιθες πτερωτοί. καὶ τὸ πτερόν σχιστόν καὶ ἔκ ὁμοίου τῷ εἶδει τοῖς ἰλοπτέροις· τῶν μὲν γὰρ ἄσχι-
σον τῶν δὲ σχιστόν ἐστι, καὶ τὸ μὲν ἀκαυλόν, τὸ δ' ἔχει καυλόν. ἔχουσι δὲ καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ περιττὴν καὶ ἴδιον τὴν τοῦ ῥύγχους φύσιν πρὸς τὰλλα· τοῖς μὲν γὰρ ἐλέφασιν ὁ μυκτήρ ἀντὶ χειρῶν, τῶν δ' ἐντόμων ἐνίοις ἢ γλῶττα ἀντὶ στόματος, τέττις δ' ἀντὶ ὀδόντων καὶ χειρῶν τὸ ῥύγχος ὅσινον. περὶ δὲ τῶν αἰσθητηρίων εἴρηται πρότερον. αὐχένα δ' ἔχει τεταμένον τῇ φύσει, καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἡνπερ καὶ τὰλλα· καὶ τῶν τὰ μὲν βραχὺν τὰ δὲ μακρόν, καὶ σχεδὸν ἀκόλουθον τοῖς σκέλεσι τὰ πλεῖστα. τὰ μὲν γὰρ μακροσκελῆ μακρόν τὰ δὲ βραχυσκελῆ βραχὺν ἔχει τὸν αὐχένα, χωρὶς τῶν σεγαυοπόδων· τὰ μὲν γὰρ εἰ εἶχε βρα-

1. εἰς τὰ ὅπισθεν *F*. ἡρεμῆντος τῷ σώματι τῷ λοιπῷ *S*, τῷ λοιπῷ σώματι ἡρεμῆντος *F*. ἢ τέττις δ' αἴτιον *SU*. ἢ 2. ἐλκτόν *S* et *pr U*. ἢ ἐστὶν *om S*. ἢ ἔχειν *post 3*. σπονδύλους (σποδύλους *S*) *PSU*. ἢ 4. τὴν *om pr U*. ἢ τῷ — 5. φυλακῇ] πρὸς δὲ τὸ βέλτιον φυλακῆς τε ἐνεκα (ἐνεκεν *U*) *SU*. ἢ 5 et 7. ὅπισθε *P*. ἢ 5. μακρὸν γὰρ ἂν καὶ ἄπουν *S*, ἄπουν γὰρ ὃν καὶ μακρὸν *F*. ἢ 6. τε *om F*. ἢ στροφὴν *PS* et *pr U*. ἢ καὶ τήρησιν τῶν ὅπισθεν *F*. ἢ 7. μὲν *om PSU*. ἢ 8. ἔχει δὲ ταῦτα τὰ ζῶα καὶ *F*. ἢ τῷ] τὸ *SF*, τὸ τῷ *U*. ἢ 9. δ' ἔν' ἐνταῦθα ἔν' ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι ἔχουσιν. ἔχει δὲ οὐδεὶς ἔδ' ὄρνις. τοῦτου δ' αἴτιον τὸ *PSU*. ἢ 11. τῶν ἔχειν *F*. ἢ 12. ὑποδοχὴ γάλακτος ἐστὶ καὶ οἷον ἀγγεῖον *F*. ἢ ἔχει δὲ ἔδὲ ταῦτα ἔν' ἄλλο τῶν μὴ (μὴ *om pr U*) ζωοτοκούντων ἐν αὐτοῖς ἔδὲν γάλα *PSU*. ἢ 14. ὧμῳ ἢ τροφῇ ἐγγίνετα γαλακτώδης ὑπάρχουσα ἐν τοῖς ζωοτόκοις τροφῇ *P*, ὧμῳ ἐγγίνετα ἢ γαλακτώδης ὑπάρχουσα ἐν τοῖς ζωοτόκοις τροφῇ *SU*. ἢ 17. καμπύλων] σκελῶν *P*, καμπύλων σκελῶν *F*. ἢ ἐν τοῖς περὶ πορείας· ταῦτα γὰρ ἐπέσκεπται *P*, ἐπέσκεπται πρότερον (πρόσθεν *U*) ἐν τοῖς περὶ πορείας *SU*. πρόσθεν etiam *F*. ἢ 18. περὶ πάντων] πᾶσιν *SU*. ἢ τὰ τοιαῦτα *om F*. ἢ 19. εἰ] ἢ *PSU*. ἢ 20. ἰσχνότατος — 21. ἐστίν] ὁ δὲ χαμαιλέων τῶν ὠτοκόων καὶ πεζῶν ὀλιγοσαρκότατος ἐστὶν *F*. *pro* ἐστὶν *PSU* ἐστὶ πάντων. ἢ 21. ὀλιγαμώτατος γὰρ ἐστὶ *PSU*, διὰ τὸ ὀλιγαμώτατον εἶναι *F*. ἢ 22. τέττις — ψυχῆς] αἴτιον δὲ τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος ἐστὶν αὐτοῦ *PSU*. ἢ πολύμορφον — 23. φόβον] διὰ γὰρ τὸν φόβον γίνεται πολύμορφος *PSU*. ἢ 23. ὁ — 24. ἔνδειαν] κατὰ ψυχῆς γὰρ ὁ φόβος δι' ὀλιγαμίας καὶ δι' (δι' *om S*) ἔνδειαν ἐστὶ *PSU*. ἢ 24. περὶ μὲν ἔν] καὶ περὶ μὲν *PSU*.

1. τῶν τε ἀπόδων] ἀπόδων τε *F*. ἢ μόρια — ἔχει] μόρια τὰ ἐκτὸς ἐστὶ *F*, τε αὐτῶν ἐστὶν ἐκτὸς *SU*. ἢ 2. τιν' αἰτίαν *SU*. ἢ 3. ἢ *om P*. *pro toto hoc* ἐν δὲ — 5. ἥττον *Fb* οἱ δ' ὄρνιθες ἀλλήλων μὲν τοῖς μορίοις διαφέρουσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ ὑπερβολὴν καὶ ἐλλείψιν. ἢ 4. καὶ ante κατὰ *om P*. ἢ 5. εἰσὶ — βραχ.] οἱ μὲν γὰρ μακρ. οἱ δὲ βραχ. εἰσὶν αὐτῶν *Fb*. αὐτῶν *om PQU*. ἢ 6. καὶ — ἔχουσιν] οἱ μὲν πλατεῖαν ἔχουσιν τὴν γλῶτταν *Fb*. ἢ 7. ὁμοίως] ὡσαύτως *PQSUZ*. ἢ δὲ μ. — 8. ἀλλ.] δ' ἐπ' ὀλίγον διαφέροντα ἀλλήλων ἔχουσιν μόρια *P*, δ' ἐπ' ὀλίγον (ὀλίγων *QZm*) διαφέρουσιν ἀλλήλων τοῖς μορίοις *QSUZm*. ἢ 9. καὶ τῇ μορφῇ] κατὰ τὴν μορφήν *Fb*. ἢ 11. τριχωτὰ ἐστὶ τὰ δὲ] ἐστὶ *QSUZm*. ἢ λεπιδωτὰ τὰ δὲ φοιδωτὰ *Fb*. addunt *QSUZm* τυγχάνουσιν ὄντα, *PFb* τὰ δ' ἔντομα. ἢ 12. καὶ τὸ] τὸ δὲ *Fb*. ἢ 13. ἄσχι-] ἄσχιτόν ἐστὶ *Fb*. ἢ 14. σχιστόν ἐστὶ] σχιστόν *QU*, σχίζεται τὸ πτερόν *Fb*. ἢ καὶ] ἐστὶ δὲ *Fb*. ἢ 15. κεφαλῇ] φυλακῇ *QS m*. ἢ περιττόν *Q*. ἢ 16. ῥύγχους ἔχουσι φύσιν *Fb*. ἢ 17. ἀντὶ στόματος ἐνίοις ἢ γλῶττα *QU*, ἐνίοις ἀντὶ στόματος ἢ γλῶττα (γλῶσσα *Sm*) *PSZm*. ἢ 18. τέτοις] τέτων *Fb*. ἢ χειρῶν *PS*. ἢ τὸ ῥύγχος ὅσινον ὃν *F*, τὸ ῥ. ὅσινον ὃν *b*, uterque ante ἀντὶ. τὸ ῥύγχος ἐστὶ *m*. ἢ 19. αἰσθητικὸν *Z*. ἢ πρότερον *Fb*: ceteri πρόσθεν. ἢ 20. τεταμένον ἔχει *PQSUZm*. ἢ τὴν φύσιν *Z*. ἢ καὶ] ὡς τὰλλα καὶ *P*, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα καὶ *Fb*. ἢ 21. τὰλλα] τὰλλα ὅσα ἔχει αὐχένα *Fb*. ἢ τῶν] τέτων *PQSUZm*, τέτων δὲ *Fb*. ἢ μακρόν τὰ δὲ βρ. *Fb*. ἢ 22. σκ. τὰ πλ.] πλείους κατὰ τὰ σκέλη τῷτο (καὶ τῷτο *P*) τὸ μόριον *PFb*. ἢ γὰρ *om S*. ἢ 24. εἰ] ἔν *pr Z*, *om in lacuna b*.

χὺν ἐπὶ σκέλεσι μακροῖς, οὐκ ἂν ὑπηρετεῖ αὐτοῖς ὁ αὐχὼν
 πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς γῆς νομήν, τοῖς δ', εἰ μακρὸς ἦν ἐπὶ
 βραχέσιν. ἔτι τοῖς κρεωφάγοις αὐτῶν ὑπεναντίον τὸ μῆκος
 πρὸς τὸν βίον· ὁ γὰρ μακρὸς αὐχὼν ἀσθενής, τοῖς δ' ὁ βίος
 ἐκ τῆ κρατεῖν ἐστίν. διόπερ' ὁδὲν τῶν γαμφωνύχων μακρὸν
 ἔχει τὸν αὐχένα. τὰ δὲ σεγανόποδα καὶ διηρημένους μὲν
 ἔχοντα τοὺς πόδας σεσιμωμένους δέ, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ γένει
 ἄντα τοῖς σεγανόποσι, τὸν μὲν αὐχένα μακρὸν ἔχουσιν (χρή-
 σιμος γὰρ τοῖστος ὢν πρὸς τὴν τροφήν τὴν ἐκ τῆ ὑγρῆς), τὰ
 δὲ σκέλη πρὸς τὴν νεύσιν βραχέα. διαφορὰν δ' ἔχει καὶ
 τὰ ῥύγχη κατὰ τὰς βίους. τὰ μὲν γὰρ εὐθὺ ἔχει τὰ δὲ
 γαμφόν, εὐθὺ μὲν ὅσα τροφῆς ἐνεκεν, γαμφὸν δὲ τὰ ὠ-
 μοφάγα· χρήσιμον γὰρ πρὸς τὸ κρατεῖν τὸ τοῖστος, τὴν δὲ
 τροφήν ἀναγκαῖον ἀπὸ ζῶων πορίζεσθαι, καὶ τὰ πολλὰ
 βιαζομένοις. ὅσων δ' ἔλειος ὁ βίος καὶ ποοφάγος, πλατὺ
 τὸ ῥύγχος ἔχουσιν· πρὸς τε γὰρ τὴν ὀρυξίν χρήσιμον τὸ
 τοῖστος καὶ πρὸς τὴν τῆς τροφῆς σπᾶσιν καὶ κουράν. ἔνια
 δὲ καὶ μακρὸν ἔχει τὸ ῥύγχος τῶν τοῖστων, ὥσπερ καὶ τὸν
 αὐχένα, διὰ τὸ λαμβάνειν τὴν τροφήν ἐκ τῆ βάθους. καὶ
 τὰ πολλὰ τῶν τοιούτων καὶ τῶν σεγανοπόδων ἢ ἀπλῶς ἢ
 κατὰ τὸ μῦριον ταυτὸ θηρεύοντα ζῇ τῶν ἐν τῷ ὑγρῷ ἔνια
 ζωδαρίων· καὶ γίνεται τοῖς τοῖστοις ὁ μὲν αὐχὼν καθάπερ
 ἀλιευτικὸς κάλαμος, τὸ δὲ ῥύγχος οἷον ὀρμιά καὶ τὸ ἄγ-
 κισρον. τὰ δὲ πρηνὴ τοῦ σώματος καὶ τὰ ὕπτια, καὶ τὰ
 τῆ καλυμμένη θώρακος ἐπὶ τῶν τετραπόδων, ὀλοφυῆς ὁ τό-
 πος ἐπὶ τῶν ὀρνίθων ἐστίν· ἀπηρτημένους γὰρ ἀντὶ τῶν βρα-
 χύων καὶ τῶν σκελῶν τῶν προσθίων ἔχουσι τὰς πτέρυγας,

ἰδίον τι μῦριον, διόπερ' ἀντὶ ὠμοπλάτης τὰ τελευταῖα ἐπὶ
 τῆ νῶτος τῶν πτερύγων ἔχουσιν. σκέλη δὲ καθάπερ ἀνθρω-
 πος δύο, κεκαμμένα καθάπερ τὰ τετράποδα εἴσω, καὶ ἔχ-
 ὡσπερ ἄνθρωπος ἔξω· τὰς δὲ πτέρυγας, ὡς τὰ πρόσθια
 σκέλη τῶν τετραπόδων, ἐπὶ τὸ περιφερές. δίπουν δ' ἐξ ἀνάγ-
 κης ἐστίν· τῶν γὰρ ἐναίμων ἢ τῆ ὀρνίθους οὐσία, ἅμα δὲ καὶ
 πτερυγωτός, τὰ δ' ἐναίμια οὐ κινεῖται πλείοσιν ἢ τέτταρσι
 σημείοις. τὰ μὲν οὖν ἀπηρτημένα μῦρια τέτταρα, ὥσπερ
 τοῖς ἄλλοις τοῖς πεζοῖς καὶ τοῖς πορευτικοῖς, ἔσι καὶ τοῖς
 ὀρνισιν· ἀλλὰ τοῖς μὲν βραχύνες καὶ σκέλη τέτταρα ὑπ-
 ἄρχει, τοῖς δ' ὀρνισιν ἀντὶ τῶν προσθίων σκελῶν ἢ βραχυό-
 νων πτέρυγες τὸ ἰδίον ἐστίν· κατὰ ταύτας γὰρ τονικοὶ εἰσὶ,
 τῷ δ' ὀρνίθι ἐν τῇ οὐσίᾳ τὸ πτητικόν ἐστίν. ὥς ἐλείπεται αὐ-
 τοῖς ἐξ ἀνάγκης δίπουν εἶναι· ἔτω γὰρ τέτταρσι σημείοις
 κινήσονται μετὰ τῶν πτερύγων. σῆθος δ' ἔχουσιν ἅπαντες
 ὀξύ καὶ σαρκῶδες, ὀξύ μὲν πρὸς τὴν πτήσιν (τὰ γὰρ πλα-
 τεῖα πολλὴν ἀέρα ὠδύντα δυσκίνητά ἐστι), σαρκῶδες δὲ, διότι
 τὸ ὀξύ ἀσθενές μὴ πολλὴν ἔχον σκέπη. ὑπὸ δὲ τὸ σῆθος
 κοιλία μέχρι πρὸς τὴν ἔξοδον τοῦ περιττώματος καὶ τὴν
 τῶν σκελῶν καμπήν, καθάπερ τοῖς τετράποσι καὶ τοῖς ἀν-
 θρώποις. μεταξὺ μὲν οὖν τῶν πτερύγων καὶ τῶν σκελῶν
 ταῦτα τὰ μῦριά ἐστιν, ὁμφαλὸν δ' ἐν μὲν τῇ γενέσει ἅ-
 παντα ἔχει ὅσαπερ ζωτοκεῖται ἢ ὠτοκεῖται, τῶν δ' ὀρ-
 νίθων αὐξηθέντων ἀδελος. ἢ δ' αἰτία δῆλη ἐν τοῖς περὶ
 γένεσιν· εἰς γὰρ τὸ ἔντερον ἢ σύμφυσις γίνεται, καὶ οὐχ
 ὥσπερ τοῖς ζωτοκόοις τῶν φλεβῶν τι μῦριον ἐστίν. ἔτι τῶν
 ὀρνίθων οἱ μὲν πτητικοὶ καὶ τὰς πτέρυγας μεγάλας ἔχουσι

1. ὑπηρετεῖτο *m.* || 2. ὑπὸ *Yb.* || μακρὸν *S.* || 3. ἔτι] ἔτι γε *Yb.* || σαρκοφάγοις *PQSUM.* || ὑπεναντίως *Yb.* || τὸ] ἂν ἦν τὸ *PIb.* ||
 4. ἀσθενής γὰρ ὁ μακρὸς αὐχὼν *Yb.* || 5. τὸν αὐχένα ἔχει μακρὸν *Yb.* || 7. ὡς] καὶ *Yb.* om *m.* || 8. ὅτων *Yb.* || 9. πρὸς τὴν ἐκ τῆ ὑγρῆς τροφήν *Yb.* ||
 10. βραχέα πρὸς τὴν νεύσιν. διαφέρει δὲ καὶ *Yb.* || 12. μὲν] μὲν ἐν *QU.* μὲν ἔχει τὸ ῥύγχος *Yb.* || ἐνεκεν *S.* ἐνεκα *m.* χάριν *Yb.* || τὸ ὠ-
 μοφάγον *PQSUZm.* || 13. χρ. — 14. πορ.] ἐπὶ τὸ κρατεῖν γὰρ τὸ τοῖστος χρήσιμον, ἀνάγκη δὲ τὴν τροφήν πορίζεσθαι ἀπὸ τῶν ζῶων *Yb.* ||
 14. καὶ τὰ πολλὰ βιαζομένοις om *QSUZm.* || 15. δ' ἔλ. ὁ βίος] δὲ ὁ βίος ἡδὺς *PQSUM et pr Z.* || πλατὺ] πολὺ *Z.* || 16. ἔρευξιν
P. || 17. σπᾶσιν τῆς τροφῆς *Yb.* || 18. δὲ τῶν μακρὸν ἔχει τὸ ῥύγχος, καθάπερ καὶ τὸν αὐχένα· τὴν γὰρ τροφήν λαμβάνουσιν ἐκ *Yb.* ||
 19. καὶ] καὶ σχεδὸν *Yb.* || 21. τὸ om *Y.* || ταυτὰ *S.* ταῦτα *P.* || θήρευτον *b.* || ἀγρῷ *Qm.* || 22. τοῖς τοῖστοις] τέτοις *Z.* || 23. ἀλιευ-
 ταῖς ὁ κ. *PQSU.* ἀλιευτικὸς ὁ κ. *Yb.* || τὸ δὲ] καὶ τὸ *P.* || οἷον ἢ ὀρμιά *Yb.* || 24. τὰ δ' ὕπτια τῆ σώματος καὶ τὰ πρηνῆ *Yb.* πρηνῆ
QSUM. || 25. ὀλοφυῆς ὁ τόπος ὅστος ἐπὶ *P.* ὅστος ὁ τόπος ὀλοφυῆς ἐπὶ *Yb.* || 26. ἀπηρτημένους γὰρ] καὶ ἔχουσιν ἀπηρτημένους, omisso 27.
 ἔχουσι, *Yb.* || 26. ἀντὶ] ἀπὸ *QSUYbm.* || 27. ἰδίον μῦριον τὰς πτέρυγας *Yb.* omisso cum *P* τι.

1. ὠμοπλάτου *b.* || τὰς τελετάς ἐπὶ τῷ νῶτι *P.* ἐπὶ τῷ νῶτι τὰς τελετάς *Yb.* || 3. δύο post 2. δὲ *Yb.* || 3. κεκ. δὲ καθ. *Yb.* ||
 εἴσω *Z.* ἔξω *Yb* et *rc Z.* || 4. ὥσπερ ὁ ἄνθρωπος *Qm et rc U.* || εἴσω *FZb.* || ὡς] ὥσπερ *Yb.* ante positus 5. ἐπὶ τὸ περιφερές. *QSU*
Zm om. || 5. δίπουν δ' ὀρνις ἐξ ἀνάγκης ἐστὶ *P.* ἔσι δὲ δίπουν ἐξ ἀνάγκης *Yb.* || 6. γὰρ] μὲν γὰρ *Y.* om *PQSUM.* || τὴν οὐσίαν ὁ ὀρνις
Yb. || 7. πτερυγοτὸν *QZ et pr U.* πτερωτὸν *m.* || δ'] γὰρ *Z.* || τέταρσι *U.* τέτρασι *QSYZbm.* || 8. μῦρια om *S et pr U.* || τέσ-
 σαρα *QSUZ.* || ὥσπερ] ὥσπερ καὶ *Yb.* || 9. τοῖς πεζοῖς καὶ om *Z.* || 10. σκέλη] σκέλη τοῖς δὲ τετράποσι σκέλη *PIb.* || 12. πτερύγιον
 κοινόν ἐστι *QSUZm.* || ταῦτα *m.* || 13. δ'] γὰρ *corr Z.* || τῷ πτητικῷ ἐστὶν εἶναι, ὥς *P.* || ἐξ ἀνάγκης αὐτοῖς *Yb.* || 14. τέτρασι *SYZ*
bm. μετάρσιοι *P.* || 15. κινήσονται *P.* || 15 et 21. πτερυγῶν *Yb.* || 16. πλατεῖα] λεπτά *b.* || 17. ἀέρα om *S in lacuna.* || ὠδύντα]
Yb. || 19. κοιλία μέχρι] τὴν κοιλίαν ἔχει *Yb.* || τὴν om *Z.* || ἔξωθεν *Yb.* || 22. τῇ μὲν *m.* || πάντα *Yb.* || 23. ἔχουσιν *Z.* ||
 ζωτοκεῖ *QSUM.* || ὠτοκεῖ *QUYb.* || ὀρνίθων δ' *m.* || 24. ἢ δ' αἰτία δῆλη] ὁδῶν δ' *QSUZm.* || περὶ τὴν γένεσιν *Yb.* || 26. τοῖς om
PS et pr U. || ἔτι] εἰσὶ δ' ἐπὶ *PIb.* || 27. καὶ om *QSU.* || ἔχουσι μεγάλας *QSU.*

καὶ ἰσχυράς, οἷον οἱ γαμφώνυχες καὶ ὠμοφάγοι· ἀνάγκη γὰρ πτητικοῖς εἶναι διὰ τὸν βίον, ὥσθ' ἕνεκα τῆς καὶ πλη-
θος ἔχουσι πτερῶν καὶ τὰς πτέρυγας μεγάλας. ἔστι δ' οὐ
μόνον τὰ γαμφώνυχα ἀλλὰ καὶ ἄλλα γένη ὀρνίθων πτη-
τικά, ὅσοις ἡ σωτηρία ἐν τῇ ταχυτῇ τῆς πτήσεως ἢ ἐκ-
τοπιστικὸς ὁ βίος. ἔνια δ' ἔπτητικά τῶν ὀρνίθων ἐστὶν ἄλλα
βαρέα, οἷς ὁ βίος ἐπίγειος καὶ ἐστὶ καρποφάγα ἢ πλατὰ
καὶ περὶ ὕδωρ βιοτεύουσιν. ἔστι δὲ τὰ μὲν τῶν γαμφώνυχων
σώματα μικρὰ ἄνευ τῶν πτερύγων διὰ τὸ ἐνταῦθα ἀνα-
λίσκεσθαι τὴν τροφήν εἰς τὰ ὄπλα καὶ τὴν βοήθειαν· τοῖς
δὲ μὴ πτητικοῖς τὴν ἀντίον τὰ σώματα ὀγκώδη, διὸ βαρέα
ἐστὶν. ἔχουσι δ' ἔνιοι τῶν βαρέων βοήθειαν ἀντὶ τῶν πτερύγων
τὰ καλύμενα πλῆκτρα ἐπὶ τοῖς σκέλεσιν. ἅμα δ' οἱ αὐτοὶ
ἔγίνονται πλῆκτρα ἔχοντες καὶ γαμφώνυχες· αἴτιον δ' ὅτι
ἢ δὲν ἢ φύσις ποιεῖ περίεργον. ἔστι δὲ τοῖς μὲν γαμφώνυχους
καὶ πτητικοῖς ἄχρηστα τὰ πλῆκτρα· χρήσιμα γὰρ ἐστὶν ἐν
ταῖς πέλαις μάχαις, διὸ ὑπάρχει ἐνίοις τῶν βαρέων· τού-
τοις δ' οὐ μόνον ἄχρηστοι ἀλλὰ καὶ βλαβεροὶ οἱ γαμφῶ-
δυες τῷ ἐμπήγνυσθαι ὑπεναντίον πρὸς τὴν πορείαν ὄντες.
διὸ καὶ τὰ γαμφώνυχα πάντα φαύλως πορεύεται καὶ ἐπὶ
πέτραις ἔκαθίζουσιν· ὑπεναντία γὰρ αὐτοῖς πρὸς ἀμφό-
τερα ἢ τῶν ὀνύχων φύσις. ἐξ ἀνάγκης δὲ τοῦτο περὶ τὴν
γένεσιν συμβέβηκεν. τὸ γὰρ γεῶδες ἐν τῷ σώματι καὶ ἐξ-
ὄρμον χρήσιμα μύρια γίνεται πρὸς τὴν ἀλκὴν· ἄνω μὲν
ῥυὲν ῥύγχους ἐποίησε σκληρότητα ἢ μέγεθος, ἂν δὲ κάτω
ῥυὴ, πλῆκτρα ἐν τοῖς σκέλεσιν ἢ ἐπὶ τῶν ποδῶν ὀνύχων
μέγεθος καὶ ἰσχύν. ἅμα δ' ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι ἔκαστα τέ-
των οὐ ποιεῖ· διασπώμενη γὰρ ἀσθενὴς γίνεται ἡ φύσις τέ-
τε τῆ περιττώματος. τοῖς δὲ σκελῶν κατασκευάζει μῆκος.

ἐνίοις δ' ἀντὶ τῆτων συμπληροῖ τὸ μεταξύ τῶν ποδῶν· καὶ
διὰ τοῦτο ἀναγκαίως οἱ πλωτοὶ τῶν ὀρνίθων οἱ μὲν ἀπλῶς
εἰσὶ σεγανόποδες, οἱ δὲ διηρημένῃ μὲν ἔχουσι τὴν καθ' ἑκα-
στα τῶν δακτύλων φύσιν, πρὸς ἐκάστω δ' αὐτῶν προσπέφυ-
κεν οἷον πλάτη καθ' ἕλον συνεχής. ἐξ ἀνάγκης μὲν ἔν ταυ-
τα συμβαίνει διὰ ταύτας τὰς αἰτίας· ὥς δὲ διὰ τὸ βέλ-
τιον ἔχουσι τοιούτους τὴν πόδας τῷ βίου χάριν, ἵνα ζῶντες ἐν
ὕγρῳ καὶ τῶν πτερῶν ἀχρεῖων ὄντων τὴν πόδας χρησίμους
ἔχουσι πρὸς τὴν νεύσιν. γίνονται γὰρ ὥσπερ αἱ κῶπαι τοῖς
πλέεσι τὰ πτερύγια τοῖς ἰχθύσιν· διὸ καὶ ἐὰν τῶν μὲν τὰ
πτερύγια σφαλῇ, τῶν δὲ τὸ μεταξύ τῶν ποδῶν, ἔκτι νέσ-
σιν. ἐνιοὶ δὲ μακροσκελεῖς τῶν ὀρνίθων εἰσὶν. αἴτιον δ' ὅτι ὁ
βίος τῶν τοιούτων ἔλειος· τὰ δ' ὄργανα πρὸς τὸ ἔργον ἢ φύ-
σις ποιεῖ, ἀλλ' ἢ τὸ ἔργον πρὸς τὰ ὄργανα. διὰ μὲν ἔν τὸ
μὴ πλωτὰ εἶναι ἔ σεγανόποδά ἐστι, διὰ δὲ τὸ ἐν ὑπέκοντι
εἶναι τὸν βίον μακροσκελῆ καὶ μακροδάκτυλα, καὶ τὰς
καμπὰς ἔχουσι πλέεις ἐν τοῖς δακτύλοις οἱ πολλοὶ αὐτῶν.
ἐπεὶ δ' ἔπτητικά μὲν, ἐκ τῆς δ' αὐτῆς ὕλης ἐστὶ πάντα, ἢ
εἰς τὸ ὑποπύγιον αὐτοῖς τροφή εἰς τὰ σκέλη καταναλισκο-
μένη ταῦτα ἠΐξεν. διὸ καὶ ἐν τῇ πτήσει ἀντ' ὑποπυγίου
χρῶνται αὐτοῖς· πέτονται γὰρ ἀποτείνοντες εἰς τὸ ὀπισθεν·
ἔτω γὰρ αὐτοῖς χρήσιμα τὰ σκέλη, ἄλλως δ' ἐμποδίζοιεν
αὐτὰ. ἔνια δὲ βραχέα σκέλη πρὸς τῇ γαστρὶ ἔχοντα πέτον-
ται· τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν οὐκ ἐμποδίζουσιν οἱ πόδες οὕτω,
τοῖς δὲ γαμφώνυξι καὶ πρὸ ἔργου εἰσὶ πρὸς τὴν ἀρπαγὴν.
τῶν δ' ἔχοντων ὀρνίθων τὸν αὐχένα μακρὸν οἱ μὲν παχύτε-
ρον ἔχοντες πέτονται ἐκτεταμένῳ τῷ αὐχένι, οἱ δὲ λεπτόν
καὶ μακρὸν συγκεκαμμένῳ· ἐπιπετομένοις γὰρ διὰ τὴν σκέ-
πην ἥττον εὐθρυπτόν ἐστιν. ἰσχύον δ' ἔχουσι μὲν οἱ ὀρνίθες πάν-

1. οἱ om. QSUZm. || καὶ] καὶ οἱ PQSUZm. || 2. πτητικοῖς P, πτητικά Yb. || διὰ βίου QSUZm. || ὥστε διὰ τοῦτο Yb. ||
καὶ addidi m. || πληθος τε ἔχουσι Y. || 3. τὰς om. S. || 5. ἐκτοπιστικὸς ὁ βίος] ἐκτοπιστικά QSUZm. || 6. ἀλλὰ βαρέα ἐστὶν S. ||
7. ὅσοις Y. || ὅ] ἢ ὁ QSUM. || πτωτὰ b. || 8. τῶν om. P. || 9. μικρὰ καὶ ἄνευ τῶν πτερῶν καὶ τῶν πτερύγων Yb. || ἐνταῦθα] εἰς
ταύτας QSUZm. || 10. καὶ] καὶ εἰς m. || 11. μὴ om. P. || 12. ἔνια Zm. || ἀντὶ om. P. || τῶν om. S. || 13. καλύμενα] desinit
Z. || 15. περίεργον ἢ δὲ μάταιον. ἐστὶ Yb. || 16. καὶ om. QSU. || 17. διόπερ Yb. || τῶν βαρέων ἐνίοις Yb. || ἐν τοῖς τῶν βαρέων QSUM. ||
18. ἄχρηστον et. mox βλαβερόν. Um. || 20. διὸ om. S. || τὰ] κατὰ b. || φαύλως] χαλεπῶς. QSUM. || ἐπὶ ταῖς π. Yb. || 23. ἔξορμον
ἐκ τῆτων τὰ χρ. Yb. || 24. ἀγυθεν m. || 26. ῥυέτα SYb et. pr. U. || πλῆκτρα ἰσχυρὰ ἐν QSUM. || ὀνύχων] ἢ ἐπὶ τῶν ὀνύχων Yb. ||
27. δ' ἄλλο P. || 28. διασπώμενα S.

1. τὰ] τὰ Yb, om. PS. || 2. ἀναγκαῖον P, ὡς ἀναγκαῖον QSUM. || 4. τῶν om. Yb. || συμπέφυκεν PQSUM. || 5. πλάττει S. ||
καθ' ἕλον] καθόλου Sm. || 6. βέλτισον b. || 7. τὴν om. Yb. || 8. πτερύγων Yb. || ὥσαν b. || 9. ἔχουσι PQSY. || ὥσπερ καὶ αἱ κῶπαι
P, ὥσπερ κωπήρεις QSUM. || τοῖς om. PQSUM. || 10. τὰ] καὶ τὰ Yb, γὰρ PS, καὶ m, lacunam U. || ἂν m. || 11. ἀσφαλῆ S. ||
τὸ] τὰ PQSU, om. Yb. || 13. δ'] γὰρ QSUM. || 14. μὴ τὸ QU. || 15. εἰσι SYb. || 16. μακροδάκτυλα ἔνια αὐτῶν ἐστὶ· διὰ δὲ τὸ
μακροδάκτυλα τὰς PYb. || 18. πηκτὰ S. || 19. ὑποπύγιον Yb, ὀροπύγιον QU, ὑποπύγιον Sm. || 20. ὑποπυγίου P, ὀροπυγίου Yb: ceteri
ὀροπυγίου. || 21. τὰ Yb. || 22. χρήσιμον m. || ἐμποδίσκειν Yb. || 23. ἔνια δὲ] τὰ δὲ PYb, ἐν S. || βραχυσκελῆ PYb. || γαστέρι m. ||
πέτανται PYb, πρὸς τὸ πέτεσθαι QSUM. || 24. ἔν om. Yb. || ἔτω] αὐτῶν Yb, om. S et pr. U. || 25. γαμφώνυχους καὶ πρὸς ἔργον εἰσὶν
εἰς Yb. || 26. πλατύτερον PQSUM. || 27. πέτανται PQSU, πάντες πέτανται Yb. || 28. ἐπιτεκαμμένῳ Yb, ἐπισυγκεκαμμένῳ P, om
S. || ἐπιπ. — 29. ἐστὶν] σεῖόμενοι γὰρ διὰ μῆκος τὸ λεπτόν εὐθραυστόν (εὐθραστον Y) ἐστὶν PYb.

τες ἢ οὐκ ἂν δοξάειν ἔχειν, ἀλλὰ δύο μικροὺς διὰ τὸ τοῦ
 ἰσχύου μήκος· ὑποτέταται γὰρ μέχρι μέσης τῆς γαστροῦ.
 αἴτιον δ' ὅτι δίπουν ἐπὶ τῷ τὸ ζῶον, οὐκ ὀρθόν, ὡς εἴ γε
 εἶχε, καθάπερ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἢ τοῖς τετράποσιν, ἀπὸ
 τῆς ἐδρας βραχὺ τὸ ἰσχίον καὶ τὸ σκέλος εὐθύς ἐχόμενον,
 ἡδυνάτει ἂν ὀρθὸν εἶναι. ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ὀρθόν, τοῖς
 δὲ τετράποσι πρὸς τὸ βάρος σκέλη ἐμπρόσθια ὑπερήρεισαι.
 οἱ δ' ὀρνίθες οὐκ ὀρθοὶ μὲν διὰ τὸ νανάρδεαι εἶναι τὴν φύσιν,
 σκέλη δ' ἐμπρόσθια ἔκ ἔχουσιν· διὰ τῷ πτέρυγας ἔχουσιν
 ἀντ' αὐτῶν. ἀντὶ δὲ τούτου μακρὸν ἢ φύσις τὸ ἰσχίον ποιή-
 σασα εἰς μέσιν προσήρεισεν· ἐντεῦθεν δ' ὑπέθηκε τὰ σκέλη,
 ὥπως ἰσορρόπου ὄντος τοῦ βάρους ἔνθεν καὶ ἔνθεν πορεύεσθαι
 δύνηται καὶ μένῃ. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν δίπουν ἐξ ἑκ ὀρθόν
 ὄν, εἴρηται· τῷ δ' ἄσαρκα τὰ σκέλη εἶναι ἢ αὐτὴ αἰτία καὶ
 ἐπὶ τῶν τετραπόδων, ὑπὲρ ἧς καὶ πρόσθεν εἴρηται. τετραπό-
 κτυλοὶ δ' εἰσὶ πάντες οἱ ὀρνίθες ὁμοίως οἱ γεγανόποδες τοῖς
 σχιζόποσιν. περὶ γὰρ τῷ σκελετῷ τῷ Διθυκῷ ὕσερον διορίζμεν,
 ὅτι διχλῆλος, ἅμα τοῖς λοιποῖς ἐναντιώμασιν οἷς ἔχει πρὸς
 τὸ τῶν ὀρνίθων γένος. τῶν δ' οἱ μὲν τρεῖς ἐμπροσθεν, ὁ δ'
 εἰς ὀπισθεν πρὸς ἀσφάλειαν ἀντὶ πτέρνης. καὶ τῶν μακρο-
 σκελῶν λείπει τῷ κατα μέγεθος, οἷον συμβέβηκεν ἐπὶ τῆς
 κρεκός. πλείους δ' ἔκ ἔχουσιν δακτύλους. ἐπὶ μὲν ἔν τῶν ἄλ-
 λων ἔτις ἢ τῶν δακτύλων ἔχει θέσις, ἢ δ' ἔτις δύο μόνον
 ἔχει τὸς ὀπισθεν καὶ δύο τὸς ἐμπροσθεν· αἴτιον δ' ὅτι ἡ-
 τόν ἐξιν αὐτῆς τὸ σῶμα προπετὲς ἐπὶ τὸ πρόσθεν ἢ τὸ τῶν
 ἄλλων. ὀρχεις δ' ἔχουσιν μὲν πάντες οἱ ὀρνίθες, ἐντὸς δ' ἔχου-
 σιν· ἢ δ' αἰτία ἐν τοῖς περὶ τὰς γενέσεις λεχθήσεται τῶν
 ζώων.

Τὰ μὲν ἔν τῶν ὀρνίθων μόρια τὸν τρόπον ἔχει τοῦτον,
 τὸ δὲ τῶν ἰχθύων γένος ἔτι μᾶλλον κεκολλώσεται τῶν ἐντὸς
 13 μορίων. ἔτε γὰρ σκέλη ἔτε χεῖρας ἔτε πτέρυγας ἔχουσιν
 (εἴρηται δὲ περὶ τῶν αἰτίων πρότερον), ἀλλ' ὅλον ἀπὸ
 τῆς κεφαλῆς τὸ κύτος συνεχές ἐς μέχρη τῆς ὑρᾶς. ταύ-
 την δ' ἔχ ὁμοίαν ἔχουσιν πάντες, ἀλλὰ τὰ μὲν παραπλή-
 σιαν, τῶν δὲ πλατέων ἔνια ἀκανθώδη καὶ μακράν· ἢ ἐκεί-
 νη γὰρ αὐξήσις γίνεται εἰς τὸ πλάτος, οἷον ἐξ νάρκαις
 καὶ τρυγόσι καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο σέλαχος ἐστίν. τῶν
 10 μὲν ἔν τοιούτων ἀκανθώδεις καὶ μακρὸν τὸ ὑραῖον ἐστίν, ἐνίων
 δὲ σαρκῶδες μὲν βραχὺ δὲ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν
 περ ταῖς νάρκαις· διαφέρει γὰρ ὑδὲν, ἢ βραχὺ μὲν σαρ-
 κωδέστερον δέ, ἢ μακρὸν μὲν ἀσαρκότερον δ' εἶναι. ἐπὶ δὲ
 τῶν βατράχων τὸ ἐναντίον συμβέβηκεν· διὰ γὰρ τὸ μὴ
 15 σαρκῶδες εἶναι τὸ πλάτος αὐτῶν τὸ ἐμπρόσθιον, ὅσον ἀ-
 φήρηται σαρκῶδες, πρὸς τὸ ὀπισθεν αὐτὸ ἔθηκεν ἢ φύσις
 καὶ τὴν οὐράν. οὐκ ἔχουσιν δ' ἀπηρητημένα κῶλα οἱ ἰχθύες
 διὰ τὸ νευσικὴν εἶναι τὴν φύσιν αὐτῶν κατὰ τὸν τῆς ὑσίας
 λόγον, ἐπεὶ ἔτε περιέργον ὑδὲν ἔτε μάτην ἢ φύσις ποιεῖ.
 20 ἐπεὶ δ' ἐναίμᾳ ἐστὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, διὰ μὲν τὸ νευσικὰ
 εἶναι περύγῃα ἔχει, διὰ δὲ τὸ μὴ πεζεύειν ἔκ ἔχει πό-
 δας· ἢ γὰρ τῶν ποδῶν πρόσθεσις πρὸς τὴν ἐπὶ τῷ πεδίῳ
 κίνησιν χρησίμῳς ἐστίν. ἅμα δὲ περύγῃα τέτταρα καὶ πό-
 δας ἔχ οἷον τε ἔχουσιν, ὑδ' ἄλλο κῶλον τοιούτων ὑδὲν· ἐναίμα
 25 γάρ. οἱ δὲ κορδύλοι βράγχια ἔχοντες πόδας ἔχουσιν· πε-
 ρύγῃα γὰρ ἔκ ἔχουσιν, ἀλλὰ τὴν ὑρᾶν μανώδη καὶ πλα-
 τεῖαν. ἔχουσι δὲ τῶν ἰχθύων ὅσοι μὴ πλατεῖς, καθάπερ
 βάτος καὶ τρυγῶν, τέτταρα περύγῃα, δύο μὲν ἐν τοῖς

1. ἢ *PS.* ἢ δόξειεν *S.* ἢ διὰ ἰσχία *S.* ἰσχει *PQUM.* ἢ 2. γὰρ καὶ μέσης μέχρι γαστροῦ *m.* ἢ 3. δ' δὲ τούτου *Yb.* ἢ δίπας *S.* ἢ
 τῷ *om PYb.* ἢ τὸ *om S.* ἢ ἔκ] καὶ ἔκ *P.* ἢ 4. ὥστε *PYb.* ἢ τοῖς *post ἢ om Yb.* ἢ 5. τὸ σκέλος εὐθὺς *PQSU,* εὐθὺς τὸ σκέλος
Yb. ἢ 6. ἡδυνάτει ἂν] ἔκ ἂν ἡδυνάτο *P et omisso ἂν Yb.* ἢ ἔρθῃ] ὅλως *PQUM,* ὁ λόγος *S.* ἢ 7. πρὸς τὸ βάρος *post ὑπερ. Yb.* ἢ
 πρόσθια *PYb,* ἐμπροσθεν *U.* ἢ ὑπερήρεισαι *SU.* ἢ 8. μὲν διὰ τὸ] μὲν εἰσιν ὅτι *Yb.* ἢ νανάρδεαι *S.* ἢ εἶναι τὴν φύσιν *om Yb.* ἢ 9. ἔκ
om S. ἢ πτ. ἔχουσιν] πτ. δὲ ἔχουσιν *b.* πτ. δὲ *Y.* ἢ 10. ἀντὶ δὲ] ἀλλ' ἀντὶ *Yb.* ἢ τῶν *UYb.* ἢ ἢ φύσις τὸ ἰσχίον μακρὸν *Yb.* ἢ 11.
 προήρεισεν καὶ ἐντεῦθεν τὰ σκέλη ὑπέθηκεν ἵνα ἰσορροποὶ *Yb.* ἢ 12. ὅντος *post βάρους PQSU, om m.* ἢ ἔνθεν καὶ ἔνθεν *ante ὄντος Yb.* ἢ
 δύνηται πορεύεσθαι καὶ μένειν *Yb.* ἢ 13. αἰτ. ἔκ ὀρθόν ὃν δίπουν ἐξίν *Yb.* ὅν *om QSUM.* ἢ 14. τῷ] διέτι *Yb,* *omisso mox εἶναι.* ἢ 15.
 τετραπόδων πάντων· αὐτὴ δ' εἴρηται πρότερον *Yb.* ἢ τετραδάκτυλος δ' ἐπὶ πᾶς ὄρνις *PQUM et omisso δ' S.* ἢ 16. σχιζόπους ὁμοίως καὶ
 γεγανόπους *m,* ὁμοίως σχιζόπους καὶ γεγανόπους *QU,* ὁμοίως γεγανόπους *S.* ἢ 17. διορίζον *Yb,* ἔρμεν *QSU.* ἢ 18. διχλῆν *m,* δὲ χηλοῖς
b, δίχα *QSU.* ἢ ἅμα — πρὸς *om QSU, post 19.* γένος *ponit P.* ἢ 18. ἐναντιώμασιν *PYb.* ἢ 19. τὸ γένος τῶν ὀρνίθων *Yb.* ἢ τῶ-
 των] τοῖς ἐναντιώμασι δοκεῖ. τῶν *QSU,* δοκεῖ. τῶν *Pm.* ἢ δ' ὁ (δὲ τὸς *m*) μὲν τρεῖς ἔχει πρόσθεν (πρόσθεν ἔχει τρεῖς *S*) ἵνα δ' ὀπισθεν
 πρὸς ἀσφάλειαν πτέρνης *QSUM.* ἢ 20. καὶ] καὶ ἔτι *Yb.* ἢ 21. ἐλλείπει *PYb.* ἢ τῷ κατα τὸ μέγεθος *P,* κατὰ μέγεθος τῷ *m.* ἢ
 ἐπὶ] καὶ ἐπὶ *Yb.* ἢ 22. κρεκός. βέλεται γὰρ ἢ φύσις. τούτου δ' ὑδὲν ἥττον πλείους ἔκ *Yb.* ἢ δακτύλους διὰ τὴν σκελετῶν τοῖς μὲν
 ἔν ἄλλοις ἔτις *PYb.* ἢ 24. δ'] τ' *P.* ἢ 25. αὐτοῖς *Y.* ἢ ἐμπροσθεν *Y.*

1. τόπον *P.* ἢ ἔχουσιν *b.* ἢ 4. δὲ *P.* ἢ ἢ *ante* περὶ *Yb.* ἢ περὶ τῇ κεφαλῇ *SU.* ἢ 6. μὲν] μὲν ἄλλα *P.* ἢ 7. ἢ *om Y.* ἢ 8. γ-
 νεται] ἀνῆλθαι *P.* ἢ πλάτος τῆς ὑρᾶς οἷον *P.* ἢ ἐξ νάρκαις] ἐξιν ἄρκας *b.* ἢ 9. ἄλλο] ἕτερον *PSU.* ἢ 10. ἔν] γὰρ *P.* ἢ τῶν *b.* ἢ
 12. νάρκαις] σάρκας *b.* ἢ 14. γὰρ τὸ] γὰρ τοῖς *S.* ἢ μὴ σαρκῶδες] ἀκανθώδεις *P.* ἢ 15. πρόσθιον *P.* ἢ 16. αὐτῶν *U.* ἢ 19. ἐπεὶ ἔν ἔτε
P. ἢ ποιεῖ *post ὑδὲν U, om S.* ἢ 20. ἐπὶ] ἔτι *P.* ἢ τὸ μὲν *P.* ἢ 21. περὶ *PSU.* ἢ 22. τῶν πεδίων *b,* τῷ πεδίῳ *PSU.* ἢ 23. ἅμα]
 ἄλλως τε *SUFb.* ἢ 24. ὑδ' *om b.* ἢ 25. ἔχοντες] δ' ἔχοντες *S.* ἢ 27. μὴ λίαν πλ. *P.* ἢ 28. τέτταρα *om Yb.*

πρανέσι, δύο δ' ἐν τοῖς ὑπίοις. πλείω δὲ τούτων οὐδεὶς·
 αἷμαί μοι γὰρ ἂν ἦσαν. τῶν δὲ τὰ μὲν ἐν τῷ πρανεὶ σχε-
 δὸν πάντες ἔχουσιν, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑπίοις ἔνιοι τῶν μακρῶν
 καὶ πάχος ἐχόντων ἔκ ἔχουσιν, οἷον ἐγγέλους καὶ γόγγρος
 καὶ κερῶν τι γένος τὸ ἐν τῇ λίμνῃ τῇ ἐν Σιφαῖς. ὅσα 5
 δ' ἐστὶ μακροφύερα καὶ ὀφιδῶδη μᾶλλον, οἷον σμύραινα,
 ἔδδ' ἔχουσι πτερύγιον ἀπλῶς, ἀλλὰ ταῖς καμπαῖς κινεῖν-
 ται, χρώμεναι τῷ ὑγρῷ ὥσπερ οἱ ὄφεις τῇ γῇ· τῆτον γὰρ
 τὸν τρόπον οἱ ὄφεις νέσιν ὅνπερ ἐπὶ τῆς γῆς ἔρπυσιν. αἰ-
 τία δὲ τοῦ μὴ ἔχειν τοὺς ὀφιδῶδεις τῶν ἰχθύων πτερύγια, 10
 ἥπερ καὶ τῶν ὄφειν τῷ ἀποδας εἶναι. τὸ δ' αἴτιον ἐν τοῖς
 περὶ πορείας καὶ κινήσεως τῶν ζώων εἴρηται. ἡ γὰρ κακῶς
 ἂν ἐκινῆντο, τέτταρσι σημείοις κινέμενα· εἴτε γὰρ σύνεγγυς
 εἶχον τὰ πτερύγια, μόγις ἂν ἐκινῆντο, εἴτε πόρρω, διὰ τὸ
 πολὺ μεταξὺ. εἰ δὲ πλείω τὰ κινήτικα σημεία εἶχον, 15
 ναιμα ἂν ἦν. ἡ δ' αὐτὴ αἰτία καὶ ἐπὶ τῶν δύο μόνον ἐχόν-
 των πτερύγια ἰχθύων· ὀφιδῶδη γὰρ ἐστὶ καὶ εὐμηκέερα,
 καὶ χρῆται τῇ κάμψει ἀντὶ τῶν δύο πτερυγίων. διὸ καὶ ἐν
 τῷ ξηρῷ ἔρπουσι καὶ ζῶσι πολὺν χρόνον, καὶ τὰ μὲν οὐκ
 εὐθύ, τὰ δ' οἰκεία τῆς πεζῆς ὄντα φύσεως ἦττον ἀσπαρίζει. 20
 αὐτῶν δὲ τῶν πτερυγίων τὰ ἐν τοῖς πρανεῖν ἔχει τὰ δύο
 ἔχοντα πτερύγια μόνον, ὅσα μὴ κωλύεται διὰ τὸ πλάτος.
 τὰ δ' ἔχοντα πρὸς τῇ κεφαλῇ ἔχει διὰ τὸ μὴ ἔχειν μῆ-
 κος ἐν τῷ τόπῳ, ὥ· ἀντὶ τῶν κινῆσεται· ἐπὶ γὰρ τὴν ἕραν
 πρόμηκες τὸ τῶν τοιοῦτων ἐστὶν ἰχθύων σῶμα. οἱ δὲ βατοί 25
 καὶ τὰ τοιαῦτα ἀντὶ τῶν πτερυγίων τῷ ἐσχάτῳ πλάτει
 νέσιν. ἡ δὲ νάρκη καὶ ὁ βάτραχος τὰ ἐν τῷ πρανεὶ κάτω
 διὰ τὸ πλάτος τῶν ἄνω, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑπίοις πρὸς τῇ κε-
 φαλῇ· οὐ γὰρ κωλύει κινεῖσθαι τὸ πλάτος, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ
 ἄνω ἑλάττω ταῦτα τῶν ἐν τῷ πρανεὶ ἔχει. ἡ δὲ νάρκη πρὸς 30
 τῇ ἕρᾳ ἔχει τὰ δύο πτερύγια· ἀντὶ δὲ τῶν δύο τῷ πλάτει
 χρῆται ὥς δυοῖ πτερυγίοις ἑκατέρῳ τῷ ἡμικυκλίῳ. περὶ δὲ
 τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ μορίων καὶ αἰσθητηρίων εἴρηται πρότερον.
 ἴδιον δ' ἔχει τὸ τῶν ἰχθύων γένος πρὸς τὰλλα τὰ ἔναιμα

ζῶα τὴν τῶν βραγχίων φύσιν· δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται ἐν
 τοῖς περὶ ἀναπνοῆς. καὶ ἔχει δὲ τὰ ἔχοντα βράγχια τὰ
 μὲν ἐπικαλύμματα τοῖς βραγχίοις, τὰ δὲ σελάχη πάντα
 (χοιδράκανθα γάρ) ἀκάλυπτα. αἴτιον δ' ὅτι οἱ μὲν ἀκαν-
 θῶδεις εἰσὶ, τὸ δ' ἐπικάλυμμα ἀκανθῶδες, τὰ δὲ σελάχη
 πάντα χοιδράκανθα. ἔτι δ' αἱ κινήσεις τῶν μὲν νωθραὶ διὰ
 τὸ μὴ ἀκανθῶδη εἶναι μηδὲ νευρώδη, τῶν δ' ἀκανθῶδων τα-
 χεῖα· τῆ δ' ἐπικαλύμματος ταχεῖαν δεῖ γίνεσθαι τὴν κίνη-
 σιν· ὥσπερ γὰρ πρὸς ἐκπνοὴν ἢ τῶν βραγχίων ἐστὶ φύσις.
 διὰ τοῦτο τοῖς σελαχῶδεσι καὶ αὐτῶν τῶν πόρων ἢ συνα-
 γωγὴ γίνεται τῶν βραγχίων, καὶ οὐ δεῖ ἐπικαλύμματος,
 ὅπως γίνονται ταχεῖα. οἱ μὲν οὖν αὐτῶν ἔχουσι πολλὰ
 βράγχια οἱ δ' ὀλίγα, καὶ οἱ μὲν διπλᾶ οἱ δ' ἀπλᾶ· τὸ δ'
 ἐσχατον ἀπλῶν οἱ πλείοι. τὴν δ' ἀκρίθειαν ἐκ τῶν ἀνατο-
 μῶν περὶ τούτων καὶ ἐν ταῖς ἰσορίαις ταῖς περὶ τὰ ζῶα δεῖ
 θεωρεῖν. αἴτιον δὲ τῆς πλήθους καὶ τῆς ὀλιγότητος τὸ τῆς ἐν
 τῇ καρδίᾳ θερμοῦ πλήθους καὶ ὀλιγότης· θάττω γὰρ καὶ
 ἰσχυροτέραν τὴν κίνησιν δεῖ εἶναι τοῖς πλείω ἔχουσι θερμό-
 τητα. τὰ δὲ πλείω καὶ διπλᾶ βράγχια τοιαύτην ἔχει τὴν
 φύσιν μᾶλλον τῶν ἀπλῶν καὶ ἐλαττόνων. διὸ καὶ ἔνια αὐ-
 τῶν ἔξω ζῆν δύναται πολὺν χρόνον, τῶν ἐχόντων ἐλάττω
 καὶ ἦττον ἐγκρατῆ τὰ βράγχια, οἷον ἐγγέλους καὶ ὅσα
 ὀφιδῶδη· οὐ γὰρ πολλῆς δέονται καταψύξεως. ἔχει δὲ καὶ
 περὶ τὸ σῶμα διαφορὰς. τὰ μὲν γὰρ κατ' ἀντικρὺ ἔχει τὸ
 σῶμα καὶ εἰς τὸ πρόσθεν, τὰ δ' ἐν τοῖς ὑπίοις, οἷον οἱ τα
 δελφῖνες καὶ τὰ σελαχῶδη· καὶ ὕπτια σφερόμενα λαμ-
 βάνει τὴν τροφήν. φαίνεται δ' ἡ φύσις οὐ μόνον σωτηρίας
 ἔνεκεν ποιῆσαι τοῦτο τῶν ἄλλων ζώων (ἐν γὰρ τῇ σφέρει
 σώζεται τὰλλα βραδυόντων· πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ζωο-
 φάγα ἐστίν), ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μὴ ἀκολουθεῖν τῇ λαίμαρ-
 γίᾳ τῇ περὶ τὴν τροφήν· ῥᾶον γὰρ λαμβάνοντα διεφθείρετ'
 ἂν διὰ τὴν πλήρωσιν ταχέως. πρὸς δὲ τέτοις περιφερῇ καὶ
 λεπτῇ ἔχοντα τὴν τῆς ῥύγχος φύσιν ἔχ' οἷον τ' εὐδιαίρετον
 ἔχειν. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἄνω τὸ σῶμα ἐχόντων τὰ μὲν ἀνερ-

2. ἔναιμοι *Yb.* || ἦσαν. ἂν *P.* || πρανεῖ *P.* || 4. ἐγγέλεις *PYb.* || 5. ὅσα] πάντα *P.* || 6. σμύραινα *P.* || 9. τὸν τρόπον post
 ὄφεις *Yb.* || οἱ] καὶ οἱ *P.* || 11. ἥπερ καὶ ἡ τῶν ὄφειν τοὺς ἀπ. *S.* || τὸ δ' αἴτιον om *b.* || 13. τέτταρσι *S.* || εἴτε] ἢ ἐδ' ὅλως εἴτε *U.* ||
 14. τὸ πολὺ τὸ μ. *P.* || 15. ἔναιμα *S.* || 17. πτ. τῶν ἰχθύων *PSU.* || εὐμηκέερα κέρχεται τῇ *Y.* || 19. πολὺν ζῶσι *SU.* || 20. τοῖς πεζοῖς
P. || σπαράζει *Y.* || 22. πτερύγια ἔχοντα *S.* || μόνα corr *U.* || 24. ἀντὶ] ἂν *PF.* || 25. ἰχθύων ἐστὶ *Y.* || 27. ἡ δὲ] τὰ δ' ἦττον ἔχοντα
 πλάτος πτερύγια ἔχουσιν οἷον ἡ *P.* || τὰ om *P.* || 29. ἀλλ' om *Y.* || 30. ἔχει δ' ἡ, omisso ἔχει ante 31. τὰ, *P.* || 31. πλατεῖ *Y.*

1. [ζῶα] τῶν ζώων *SU.* || 2. καὶ ἔχει δὲ τὰ] τὰ δὲ *PSU.* || 3. δὲ om *SU.* || 4. χοιδράκανθα γάρ om *P.* γάρ — 6. χοιδράκανθα
 om *UY.* || 4. ἀκάλυπτα ἔχει. αἴτιον *P.* ἀκάλυπτα — 6. χοιδράκανθα om *S.* || 6. ἡ κινήσεις τῶν μὲν νωθρὰ *Y.* || 7. ταχεῖα] οἰκεία
S. || 9. ἡ] ἐκ *Y.* || 10. ἡ om *SU.* || 11. ἐ δεῖ] ἔδδ' *Y.* τῷ *SU.* || 13. ἀπλᾶ οἱ δὲ διπλᾶ *SU.* || 14. περὶ τούτων ἐκ τε τῶν ἀνατομῶν
Y. || 16. τὸ om *PF.* || 19. τὴν om *S.* || 21. δύναται *S.* || τῶν om *SU.* || ἐλαττον *Y* et post lacunam *U.* καὶ ἐλαττον *S.* || 22.
 ἐγγέλους *P.* || 23. φειδῶδη *P.* || ἔχουσι *Y.* || 25. πρόσθεν *P.* ἔμπροσθεν *Y.* || 26. σελάχη διὸ καὶ *PF.* || 28. ἔνεκα *PF.* || 29. βραδυ-
 νοντα *U.* || 30. καὶ om *S* et pr *U.* || μὴ πρὸς τὸ *P.* || 31. ῥαδίως *Y.* || 32. πρὸς — 34. ἔχειν ante 31. ἔχον *PSUY.* || 33. ἀδιαί-
 ρετον *Y.* || 34. καὶ om *S.* || τῶν ἄνω τὸ σῶμα ἐχόντων] τὰ *SU.*

ρωγὸς ἔχει τὸ σῶμα τὰ δὲ μύουρον, ὅσα μὲν σαρκοφάγα, ἀνερωγὸς, ὥσπερ τὰ καρχαρόδοντα, διὰ τὸ ἐν τῷ σώματι εἶναι τοῖς τοῖσιν τὴν ἰσχύν, ὅσα δὲ μὴ σαρκοφάγα, μύουρον. τὸ δὲ δέρμα οἱ μὲν λεπιδωτὸν ἔχουσιν αὐτῶν (ἡ δὲ λεπίς διὰ λαμπρότητα καὶ λεπτότητα τοῦ σώματος ἀφίσταται), οἱ δὲ τραχύ, οἷον ῥίνη καὶ βάτος καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐλάχισα δὲ τὰ λεῖα. τὰ δὲ σελάχη ἀλεπίδωτα μὲν τραχέα δ' ἐστὶ διὰ τὸ χονδράκανθα εἶναι· τὸ γὰρ γεῶδες ἐκείθεν ἡ φύσις εἰς τὸ δέρμα κατανήλωκεν. ὄρχεις δ' ὁδεῖς ἔχει ἰχθύς ἔτ' ἐκτός ἔτ' ἐντός, ἔδ' ἄλλο τι τῶν ἀπόδων ἔδεν, διὸ ἔδ' οἱ ὄφεις. πόρον δὲ τῷ περιττώματος καὶ τῶν περὶ τὴν γένεσιν τὸν αὐτόν, καθάπερ καὶ τὰλλα ὥσπερ πάντα καὶ τετράποδα, διὰ τὸ μὴ ἔχειν κύστιν μηδὲ γίνεσθαι περίττωμα αὐτοῖς ὕγρον. τὸ μὲν ἔν τῶν ἰχθύων γένος πρὸς τὰλλα ζῶα ταύτας ἔχει τὰς διαφοράς, οἱ δὲ δελφῖνες καὶ αἱ φάλαιναι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα τῶν κητῶν βράγχια μὲν οὐκ ἔχουσιν, αὐλὸν δὲ διὰ τὸ πνεύμονα ἔχειν· δεχόμενα γὰρ κατὰ τὸ σῶμα τὴν θάλατταν ἀφίαισι κατὰ τὸν αὐλόν. ἀνάγκη μὲν γὰρ δεξασθαι τὸ ὕγρον διὰ τὸ λαμβάνειν τὴν τροφήν ἐν τῷ ὕγρῳ· δεξάμενα δ' ἀφίαισι ἀνακαῖον. τὰ μὲν ἔν βράγχια ἐστὶ χρήσιμα τοῖς μὴ ἀναπνεύσιν· δι' ἣν δ' αἰτίαν, εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ἀναπνοῆς· ἀδύνατον γὰρ ἅμα τὸ αὐτὸ ἀναπνεῖν καὶ βράγχια ἔχειν· ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄφεςιν τῷ ὕδατος ἔχουσι τὸν αὐλόν. κεῖται δ' αὐτοῖς ἔστος πρὸ τῷ ἐγκεφάλῳ· διελάμβανε γὰρ ἂν ἀπὸ τῆς βράχεως αὐτόν· αἴτιον δὲ τῷ πνεύμονα ταῦτ' ἔχειν καὶ ἀναπνεῖν, ὅτι τὰ μεγάλα τῶν ζῶων πλείονος δεῖται θερμότητος, ἵνα κινήται· διὸ ὁ πνεύμων ἐγκείται αὐτοῖς θερμότητος ὡς πλήρης αἱματικῆς. ἐστὶ δὲ ταῦτα τρόπον τινὰ πεζὰ καὶ ἐνδρα· τὸν μὲν γὰρ ἀέρα δέχεται ὡς πεζά, ἀποδα δ' ἐστὶ καὶ λαμβάνει ἐκ τοῦ ὕγρου τὴν τροφήν ὥσπερ τὰ

ἐνδρα. καὶ αἱ φῶκαι δὲ καὶ αἱ νυκτερίδες διὰ τὸ ἐπαμφοτερίζειν αἱ μὲν τοῖς ἐνύδροις καὶ πεζοῖς, αἱ δὲ τοῖς πτηνοῖς καὶ πεζοῖς, διὰ τὸτο ἀμφοτέρων τε μετέχουσι καὶ ὑδετέρων. αἱ τε γὰρ φῶκαι ὡς μὲν ἐνδροὶ πόδας ἔχουσιν, ὡς δὲ πεζαὶ πτέρυγας (τὸς γὰρ ὀπισθεν πόδας ἰχθυώδεις ἔχουσι ἀμπαν, ἔτι δὲ τὸς ὀδόντας πάντας καρχαρόδοντας καὶ ὀζεῖς)· καὶ αἱ νυκτερίδες ὡς μὲν πτηνὰ ἔχουσι πόδας, ὡς δὲ τετράποδα οὐκ ἔχουσι, καὶ ἔτε κέρκον ἔχουσιν ἔτ' ἑροπύγιον, διὰ μὲν τὸ πτηνὰ εἶναι κέρκον, διὰ δὲ τὸ πεζὰ ἑροπύγιον. συμβέβηκε δ' αὐταῖς τῷ· ἐξ ἀνάγκης· εἰσὶ γὰρ δερμύπτεροι, οὐδὲν δ' ἔχει ἑροπύγιον μὴ σχιζόπτερον· ἐκ τοῖσιν γὰρ πτερῶν γίνεται τὸ ἑροπύγιον· ἡ δὲ κέρκος καὶ ἐμπόδιος ἂν ἦν ὑπάρχουσα ἐν τοῖς πτεροῖς. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὁ σφραγὸς ὁ Λιβυκός· τὰ μὲν γὰρ ὀρνίθους ἔχει, τὰ δὲ ζῶα τετράποδος· ὡς μὲν γὰρ ἐκ τῶν τετράπτερων πτερὰ ἔχει, ὡς δ' ἐκ τῶν ὀρνίθων ἔτε πέταται μετεωρίζομενος, καὶ τὰ πτερὰ ὅ· χρήσιμα πρὸς πτήσιν ἀλλὰ τριχῶδη· ἔτι δὲ ὡς μὲν τετράπτερων ὡς βλεφαρίδας ἔχει τὰς ἀνωθεν καὶ φιλός ἐστὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ἀνω τοῦ αὐχένος, ὡς μὲν τετράπτερων ὡς βλεφαρίδας ἔχει τὰς ἀνωθεν καὶ φιλός ἐστὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ἀνω τοῦ αὐχένος, ὡς δ' ὀρνίθων ὡς τὰ κάτωθεν ἐπτέρωται, καὶ δόπας μὲν ἐστὶν ὡς ὀρνίθων, διχάλως δ' ὡς τετράπτερων· ὁ γὰρ δακτύλιος ἔχει ἀλλὰ χηλῶς. τῶν δ' αἰτίων ὅτι τὸ μέγεθος ἐκ ὀρνίθους ἔχει ἀλλὰ τετράποδος· ἐλάχιστον γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ μέγεθος ὡς καὶ θάλας εἰπεῖν τὸ τῶν ὀρνίθων· ὁ γὰρ ῥαδίον πολὺν ὄγκον κινεῖσθαι σώματος μετέωρον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν μορίων, διὰ τίν' αἰτίαν ἕκαστόν ἐστιν ἐν τοῖς ζῴοις, εἴρηται περὶ πάντων τῶν ζῴων καθ' ἕκαστον· τῶν δὲ διωρισμένων ἐφεξῆς ἐστὶ τὰ περὶ τὰς γενέσεις αὐτῶν διελθεῖν.

1. ἔχειν *SU.* || 2. ἀνερωγὸς *PSU.* || τὸ ἐν *om Y.* || 3. ὅσα] οἷς *SU.* || 4. αὐτῶν ἔχουσιν *Y.* || δὲ] γὰρ *SUF.* || 5. καὶ] καὶ διὰ *PSU.* || 6. οἱ δὲ τραχύ] τὰ δὲ τραχέα *PSU.* || πῆνι *SU.* πῆνι *P.* || βάτοι *P.* || 7. λεπιδωτὰ *PSU.* || 9. κατανήλωκεν *Y.* || 10. ἰχθύς *om PSU.* || ἔτ' ἐντός ἔτ' ἐκτός *PSU.* || ἔδ' ἔτ' *SUF.* || διὸ *om PSU.* || 12. ζωοτόκα *PSUF.* || 13. κύστιν] μήτε κύστιν *SU.* || 15. ταύτην ἔχει τὴν διαφορὰν *U.* || 16. αἱ *om PSU.* || κητωδῶν *Y.* || 18. γὰρ] τῇ *P.* δὲ τῇ *SU.* || σῶμα ἔλαττον ἀφίαισι τῇ κατὰ *PSU.* || 20. ἀφίαισι *PSU.* || 22. ἀναπνοῶν *PSU.* || 26. ἀναπνεῖν] ἀναπνοήν *U.* || 28. κινήται] εὐκίνητα ἡ *Y.* || 29. τε *Y.* || 31. περ τὰ *om Y.* || 3. διὰ τῷ ἐπαμφοτέρων μετέχουσι *Y.* || 6. πάντας] ἀμπαν *P.* || 7. καὶ πάντας ὀζεῖς *PS.* || αἱ *om Y.* || 8. τετράποδες *P.* || 9. 11. 12. ἑροπύγιον *SU.* || 9. πτηνὰ *U.* || εἶναι *om PSU.* || πεζὰ] πτερὰ *SU.* || 10. ἑροπύγιον *PSU.* || συμβέβηκε — 12. ἑροπύγιον *om P.* || 10. γὰρ] δὲ *Y.* || 13. ἐμπόδιον *corr U.* || εἴη *Y.* || ἐν *om Y.* || 14. ὀρνίθια *Y.* || 16. ἔτε] ὁ *SU.* || 17. πρὸς] πρὸς τὴν *P.* || 20. ἔχει *PSU.* || ὡς *om SU.* || 21. τὰ *om SUF.* || διχάλως *P.* || 23. τῶν *PSU.* || τὸ] τὸ μὲν *P.* || 24. ὡς *om SU.* || 26. μετεώρου *S.* || 28. εἴρηται *om Y.* || 29. τῶν — 30. διελθεῖν] περὶ δὲ τῶν χρησίμων μορίων τοῖς ζῴοις — (704 a 4) *Ib:* subiungunt enim librum de incessu animalium. || 29. διορισθέντων *SU.*

ΠΕΡΙ ΖΩΙΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ.

Περὶ δὲ κινήσεως τῆς τῶν ζώων, ὅσα μὲν αὐτῶν περὶ ἑκαστον ὑπάρχει γένος, καὶ τίνες διαφοραί, καὶ τίνες αἰτίαι τῶν καθ' ἑκαστον συμβεβηκότων αὐτοῖς, ἐπέσκεπται περὶ ἀπάντων ἐν ἑτέροις· ὅλως δὲ περὶ τῆς κοινῆς αἰτίας τῆ κινήσεως ἐκείνῃ (τὰ μὲν γὰρ πτήσσει κινεῖται τὰ δὲ νεύσει τὰ δὲ πορεύσθαι τῶν ζώων, τὰ δὲ κατ' ἄλλας τρόπους τοιαύτας) ἐπισκεπτέον νῦν. ὅτι μὲν ἔν ἀρχῇ τῶν ἄλλων κινήσεων τὸ αὐτὸ ἑαυτὸ κινῶν, τῷτο δὲ τὸ ἀκίνητον, καὶ ὅτι τὸ πρῶτον κινῶν ἀναγκαῖον ἀκίνητον εἶναι, διώρισαι πρότερον, ὅτεπερ καὶ περὶ κινήσεως αἰδίου, πότερον ἔστιν ἢ οὐκ ἔστι, καὶ εἰ ἔστι, τίς ἐστίν. δεῖ δὲ τῷτο μὴ μόνον τῷ λόγῳ καθόλου λαβεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα καὶ τῶν αἰσθητῶν, δι' ἃπερ καὶ τὸς καθόλου ζητῶμεν λόγους, καὶ ἐφ' ὧν ἐφαρμόττειν οἴομεθα δεῖν αὐτούς. φανερόν γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ὅτι ἀδύνατον κινεῖσθαι μηδενὸς ἡρεμοῦντος, πρῶτον μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ζώοις. δεῖ γάρ, ἂν κινῆται τι τῶν μορίων, ἡρεμεῖν τι καὶ διὰ τῷτο αἱ καμπαὶ τοῖς ζώοις εἰσίν. ὥσπερ γὰρ κέντρῳ χρώνται ταῖς καμπαῖς, καὶ γίνεταί τὸ ὅλον μέρος, ἐν ᾧ ἡ καμπή, καὶ ἐν καὶ δύο, καὶ εὐθὺ καὶ κεκαμμένον, μεταβάλλον δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ διὰ τὴν καμπήν. καμπτομένον δὲ καὶ κινεμένον τὸ μὲν κινεῖται σημείον τὸ δὲ μένει τῶν ἐν ταῖς καμπαῖς, ὥσπερ ἂν εἰ τῆς διαμέτρου ἡ μὲν Α καὶ ἡ Δ μένοι, ἡ δὲ Β κινουίτο, καὶ γνόιτο ἡ ΑΓ. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν δοκεῖ πάντα τρόπον ἀδιαίρετον εἶναι τὸ κέντρον (καὶ γὰρ τὸ κινεῖσθαι, ὡς φασί, πλάττουσιν ἐπ' αὐτῶν· ὃ γὰρ κινεῖται τῶν μαθηματικῶν ὑδέν), τὰ δ' ἐν ταῖς καμπαῖς δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ γίνεταί ὅτε

μὲν ἐν ὅτε δὲ διαιρετά. ἀλλ' ἔν αὐτῇ ἡ ἀρχή, ἡ ἀρχή, ἡρεμεί κινεμένον τῷ μορίῳ τῷ κάτωθεν, οἷον τῷ μὲν βραχίονος κινεμένον τὸ ὠλέκρανον, ὅλως δὲ τῷ κῶλῳ ὁ ἄμμος, καὶ τῆς μὲν κινήσεως τὸ γόνυ, ὅλως δὲ τῷ σκέλῳ τὸ ἰσχίον. ὅτι μὲν ἔν καὶ ἐν αὐτῷ ἑκαστον τι δεῖ ἔχειν ἡρεμεῖν, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῷ κινεμένῳ ἔσαι, καὶ πρὸς ὃ ἀπεριδόμενον καὶ ὅλον ἀθρόον κινήσεται καὶ κατὰ μέρος, φανερόν.

Ἀλλὰ πᾶσα ἡ ἐν αὐτῷ ἡρεμία ὅμως ἄκυρος, ἂν μὴ τι ἔξωθεν ἢ ἀπλῶς ἡρεμοῦν καὶ ἀκίνητον. ἄξιον δ' ἐπισηναι ἐπισκέψασθαι περὶ τοῦ λεχθέντος· ἔχει γὰρ τὴν θεωρίαν οὐ μόνον ὅσον ἐπὶ τὰ ζῶα συντείνουσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῷ παντός κίνησιν καὶ φοράν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐν αὐτῷ δεῖ τι ἀκίνητον εἶναι, εἰ μέλλει κινεῖσθαι, οὕτως ἐτι μᾶλλον ἔξω δεῖ τι εἶναι τῷ ζώῳ ἀκίνητον, πρὸς ὃ ἀπεριδόμενον κινεῖται τὸ κινεμένον. εἰ γὰρ ὑποδώσει αἰεὶ, οἷον τοῖς μυσὶ τοῖς ἐν τῇ γῇ ἢ τοῖς ἐν τῇ ἁμμῳ πορευομένοις, οὐ πρόεισιν, ὃδ' ἔσαι ὅτε πορεύσεται, εἰ μὴ ἡ γῇ μένοι, ὅτε πτήσις ἢ νεῦσις, εἰ μὴ ὁ ἀὴρ ἢ ἡ θάλαττα ἀντερείδοι. ἀνάγκη δὲ τῷτο ἕτερον εἶναι τῷ κινεμένῳ, καὶ ὅλον ὅλως, καὶ μόνον μὴδὲν εἶναι τῷ κινεμένῳ τὸ ὅλως ἀκίνητον· εἰ δὲ μὴ, ὃ κινήσεται. μαρτύριον δὲ τῷτο τὸ ἀπορόμενον, διὰ τί ποτε τὸ πλοῖον ἔξωθεν μὲν, ἂν τις ὠθῇ τῷ κοντῷ τὸν ἰσθμὸν ἢ τι ἄλλο προσβάλλον μόνον, κινεῖ ῥαδίως, ἐὰν δ' ἐν αὐτῷ τις ὦν τῷ πλοίῳ τῷτο πειράται πράττειν, ὅκ' ἂν κινήσειεν ὅτ' ἂν ὁ Τιτυὸς ὅθ' ὁ Βορέας πνέων ἔσωθεν ἐκ τῷ πλοίῳ, εἰ τύχοι πνέων τὸν τρόπον τοῦτον ὅνπερ οἱ γραφεῖς ποιοῦσιν· ἔξ αὐτῇ γὰρ τὸ πνεῦμα ἀφίεττα γράφουσιν. ἐὰν τε γὰρ ἡρέμα

Codices *EPSY*. Tit. περὶ τῆς τῶν ζώων κινήσεως *S*, περὶ τῶν ζώων κινήσεως *Y*.

1. κινήσεως post ζώων *S*. || τῆς om *P*. || περὶ ἑκαστον αὐτῶν *PS*. || 6. τῶν ζώων *S*, τὰ δὲ ἔρπει *P*. || 8. τότε *EPY*. || 10. περ om *Y*. || αἰδίου om *P*. || 11. τί *Y*. || καθόλου om *P*. || 12. τῶν post καὶ om *S*. || 14. οἴομεθα *S*. || 16. μὲν ἔν ἐν *EX*. || 19. ᾧ ἐστίν ἡ *P*. || 20. κεκ. καὶ μετ. *P*. || 22. τῶν om *P*. || 23. ἡ ante Δ om *EP*. || 24. γένοιτο *P*. || α καὶ γ *PS*. γ — 25. εἶναι om *E*. || 25. εἶναι om *P*. || τὸ ante κέντρον om *Y*. || 26. οὐ] ὃδ' *P*. || κινεῖσθαι *ESY*.

1. ἢ] ἡ πρώτη ἢ *S*, ἡ πρὸς ὃ ἢ *EY*, ἡ πρόσω (om. altero ἀρχή) *P*. || 5. αὐτοῖς *P*. || 6. ἐστὶ *ESY*. || 8. πᾶσα incertum *E*. || ἡ om *Y*. || αὐτοῖς *P*. || 9. ἔξω *E*. || 11. μόνον ἐπὶ τὰ ζῶα τείνουσιν *P*. || 14. ἔξω] καὶ ἔξω *P*. || τι om *E*. || τῷ ζώῳ εἶναι *P*. || 15. ὑπενώσει *Y*, ἐποδώσει *S*. || 16. ποσὶ *E*, μυσὶν ante ἡ *SY*. || τοῖς om *SY*. || γῇ incertum *E*. || τῇ] τῷ *S*. || πορευομένοις post γῇ *S*, utrobique *Y*. || 17. ὅτε post ἔσαι om *P*. || πτώσις *Y*. || 18. πλεῖσις *EX*. || 19. ἕτερον εἶναι τῷτο *P*. || 23. προσβάλλον *S*. || ἐν] ἐπ' *SY*. || 25. ὃδ' *S*. || πνέων *Y*. || τύχοι] τύχοι τις *Y*. || 26. πλέων *S*. || περ om *P*. || 27. ἡρέμα — 699 α 1. πνεῦμα] τὸ πνεῦμα ἡρέμα ἔστιν *P*.

ρίπτῃ τὸ πνεῦμά τις ἐάν τ' ἰσχυρῶς ἔτῳς ὥς ἄνεμον ποιεῖν
τὸν μέγιστον, ἐάν τε ἄλλο τι ἢ τὸ ῥιπτούμενον ἢ ὠθέμενον,
ἀνάγκη πρῶτον μὲν πρὸς ἡρεμοῦν τι τῶν αὐτῶ μορίων ἀπε-
ρειδόμενον ὠθεῖν, εἴτα πάλιν τοῦτο τὸ μόριον, ἢ αὐτὸ ἢ οὐ
τυγχάνει μόριον ὄν, πρὸς τῶν ἔξωθεν τι ἀποσηριζόμενον μέ- 5
νειν. ὁ δὲ τὸ πλοῖον ὠθῶν ἐν τῷ πλοίῳ αὐτὸς ἂν καὶ ἀπο-
σηριζόμενος πρὸς τὸ πλοῖον εὐλόγως ἔκινεῖ τὸ πλοῖον διὰ
τὸ ἀναγκαῖον εἶναι πρὸς ὃ ἀποσηρίζεται μένειν· συμβαίνει
δ' αὐτῷ τὸ αὐτὸ ὃ τε κινεῖ καὶ πρὸς ὃ ἀποσηρίζεται. ἔξω-
θεν δ' ὠθῶν ἢ ἔλκων κινεῖ· οὐθεν γὰρ μέρος ἢ γῆ τοῦ 10
πλοίου.

3 Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, ἄρ' εἴ τι κινεῖ τὸν ὅλον οὐρανόν,
εἶναι τε δεῖ ἀκίνητον, καὶ τῆτο μηδὲν εἶναι τῷ ἑαυτοῦ μόριον
μηδ' ἐν τῷ ἑαυτοῦ. εἴτε γὰρ αὐτὸ κινέμενον κινεῖ αὐτόν, ἀ-
νάγκη τινὸς ἀκινήτου θιγγάνον κινεῖν, καὶ τοῦτο μηδὲν εἶναι 15
μόριον τῷ κινῶντος· εἴτ' εὐθὺς ἀκίνητόν ἐστι τὸ κινῶν, ὁμοίως
ἔδεν ἔσσεσθαι τῷ κινημένῳ μόριον. καὶ τῆτο γ' ὁρθῶς λέγουν
αἱ λέγοντες, ὅτι κύκλῳ φερομένης τῆς σφαίρας οὐδ' ἐπιούν
μένει μόριον· ἢ γὰρ ἂν ὅλην ἀναγκαῖον ἦν μένειν, ἢ δια-
σπᾶσθαι τὸ συνεχὲς αὐτῆς. ἀλλ' ὅτι τὰς πόλεις οἰοῦνται τινα 20
δύναμιν ἔχειν, οὐθεν ἔχοντας μέγεθος ἀλλ' ὄντας ἔσχατα
καὶ σιγμάς, ἔκαστος. πρὸς γὰρ τῷ μηδεμίαν ἑστῶσαν εἶναι
τῶν τοιούτων μηδεὶός, καὶ κινεῖσθαι τὴν μίαν κίνησιν ὑπὸ
δυοῖν ἀδύνατον· τὰς δὲ πόλεις δύο ποιῶσιν. ὅτι μὲν ἔν ἔχει
τι καὶ πρὸς τὴν ὅλην φύσιν ἔτῳς ὥσπερ ἢ γῆ πρὸς τὰ ζῶα 25
καὶ τὰ κινέμενα δι' αὐτῶν, ἐκ τῶν τοιούτων ἂν τις διαπορή-
σειεν. οἱ δὲ μυθικῶς τὸν Ἀτλαντα ποιοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς
ἔχοντα τοὺς πόδας δόξαιεν ἂν ἀπὸ διανοίας εἰρηκεῖναι τὸν
μῦθον, ὡς τοῦτον ὥσπερ διάμετρον ὄντα καὶ σρέφοντα τὸν
οὐρανὸν περὶ τὰς πόλεις· τῆτο δ' ἂν συμβαίνοι κατὰ λόγον 30
διὰ τὸ τὴν γῆν μένειν. ἀλλὰ τοῖς ταῦτα λέγουσιν ἀναγκαῖον
φάναι μηδὲν εἶναι μόριον αὐτὴν τοῦ παντός. πρὸς δὲ τέτοις
δεῖ τὴν ἰσχύϊν ἰσάζειν τοῦ κινουμένου καὶ τὴν τοῦ μένοντος.
ἔστι γὰρ τι πλῆθος ἰσχύος καὶ δυνάμεως καθ' ἣν μένει τὸ
μένον, ὥσπερ καὶ καθ' ἣν κινεῖ τὸ κινούμεν· καὶ ἔστι τις ἀνα- 35
λογία ἐξ ἀνάγκης, ὥσπερ τῶν ἐναντίων κινήσεων, ἔτω καὶ
τῶν ἡρεμιῶν. καὶ αἱ μὲν ἴσαι ἀπαθεῖς ὑπ' ἀλλήλων, κρα-

τοῦνται δὲ κατὰ τὴν ὑπεροχὴν. διόπερ εἴτ' Ἀτλας εἴτε τι
τοιοῦτόν ἐστιν ἕτερον τὸ κινῶν τῶν ἐντός, ἔδεν μᾶλλον ἀντερεῖ-
δειν δεῖ τῆς μονῆς ἢν ἢ γῆ τυγχάνει μένους· ἢ κινήσεται
ἢ γῆ ἀπὸ τῶ μέσῃ καὶ ἐκ τῶ αὐτῆς τόπῃ. ὡς γὰρ τὸ ὠ-
θέν ὠθεῖ, ἔτω τὸ ὠθέμενον ὠθεῖται. καὶ ὁμοίως κατ' ἰσχύϊν
κινεῖ δὲ τὸ ἡρεμῶν πρῶτον, ὥς μᾶλλον καὶ πλείων ἢ ἰσχύος
ἢ ἑμοῖα καὶ ἴση τῆς ἡρεμίας· ὡσαύτως δὲ καὶ ἢ τῶ κινου-
μένου μὲν, μὴ κινῶντος δέ. τοσαύτην ἔν δεήσει τὴν δύναμιν
εἶναι τῆς γῆς ἐν τῷ ἡρεμῶν ὅσην ὃ τε πᾶς ἑρᾶνός ἔχει καὶ
τὸ κινῶν αὐτόν. εἰ δὲ τῆτο ἀδύνατον, ἀδύνατον καὶ τὸ κινεῖ-
σθαι τὸν ἑρᾶνὸν ὑπὸ τινος τοιούτου τῶν ἐντός.

Ἔστι δὲ τις ἀπορία περὶ τὰς κινήσεις τῶν τῷ ἑαυτοῦ μο- 4
ρίων, ἢν ὡς ἔσαν οἰκειάν τοις εἰρημένους ἐπισκέψαιτ' ἂν τις.
ἐάν γὰρ τις ὑπερβάλλῃ τῇ δυνάμει τῆς κινήσεως τὴν τῆς
γῆς ἡρεμίας, δῆλον ὅτι κινήσει αὐτὴν ἀπὸ τῶ μέσῃ. καὶ ἢ
ἰσχύς δ' ἀφ' ἧς αὕτη ἢ δύναμις, ὅτι ἐκ ἀπειρος, φανερόν·
ἔδεν γὰρ ἢ γῆ ἀπειρος, ὥς ἔδεν τὸ βάρος αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ τὸ
ἀδύνατον λέγεται πλεοναχῶς· ἔ γὰρ ὡσαύτως τὴν τε φω-
τὴν ἀδύνατον φάμεν εἶναι ὁραθῆναι καὶ τὰς ἐπὶ τῆς σελήνης
ὑφ' ἡμῶν· τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγκης, τὸ δὲ πεφυκὸς ὁρα-
σθαι ἐκ ὁφθίσεως. τὸν δ' ἑρᾶνὸν ἀφθαρτόν εἶναι καὶ ἀδιά-
λυτον οἴομεθα μὲν ἐξ ἀνάγκης εἶναι, συμβαίνει δὲ κατὰ
τῆτον τὸν λόγον ἐκ ἐξ ἀνάγκης· πέφυκε γὰρ καὶ ἐνδέχεται
εἶναι κίνησιν μείζω καὶ ἀφ' ἧς ἡρεμεῖ ἢ γῆ καὶ ἀφ' ἧς κι- 5
νῶνται τὸ πῦρ καὶ τὸ ἄνω σῶμα· εἰ μὲν ἔν εἰσὶν αἱ ὑπερ-
έχουσαι κινήσεις, διαλυθήσεται ταῦτα ὑπ' ἀλλήλων. εἰ δὲ
μὴ εἰσὶ μὲν, ἐνδέχεται δ' εἶναι (ἀπείρων γὰρ ἐκ ἐνδέχεται
διὰ τὸ μηδὲν σῶμα ἐνδέχεσθαι ἀπείρων εἶναι), ἐνδέχεται ἂν
διαλυθῇ τὸν ἑρᾶνόν. τί γὰρ κωλύει τῆτο συμβῆναι, εἴπερ
μὴ ἀδύνατον; οὐκ ἀδύνατον δέ, εἰ μὴ τάντικείμενον ἀναγ- 10
καῖον. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς ἀπορίας ταύτης ἕτερος ἔξω λόγος
ἄρα δὲ δεῖ ἀκίνητόν τι εἶναι καὶ ἡρεμῶν ἔξω τῶ κινημένου,
μηδὲν ὅν ἐκεῖνος μόριον, ἢ οὐ; καὶ τῆτο πότερον καὶ ἐπὶ τοῦ
παντός ἔτῳς ὑπάρχειν ἀναγκαῖον; ἴσως γὰρ ἂν δόξαιεν αὐτο- 15
πὸν εἶναι, εἰ ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐντός. διὸ δόξαιεν ἂν τοῖς
ἔτῳς ὑπολαμβάνουσιν εὖ εἰρησθαι Ὀμήρω
ἀλλ' ἐκ ἂν ἐρύσαιτ' ἐξ ἑρᾶνόνθεν πεδίονδε

2. ἢ] εἴη P. || 3. μορίων αὐτῶ P. || 5. τῶν] τὸ S. || 9. καὶ om E. || 10. ἔλκων ἢ ὠθῶν S. || 13. τε δεῖ] θέλει PS. || 14. αὐ-
τόν] αὐτό EY. || 15. θιγγάνον κινεῖν] θιγγάνειν EY. || 19. μόριον] μέρος S. || ἂν om P. || 21. ὄντα P. || 23. καὶ] ἔ S. || 24. δυεῖν S. ||
26. καὶ om PS. || ἀπορήσειεν P. || 27. τῆς om P. || 28. δόξαιεν P. || 30. τῆτον S. || συμβαίη PS. || κατὰ] καὶ κατὰ P. || 35. καὶ
ante καὶ] om EY.

2. ἕτερον ἐστι PS. || 3. δεῖ om PS. || 4. ἐκ om P. || 6. ἢ om S. || 7. ἢ] ἢ E. || ἢ] τῆς PS, αἱ E. || 13. ὡς om EY. ||
16. δ' om P. || αὐτῇ S, αὐτῇ Y. || 19. εἶναι om PS. || 22. μὲν] γὰρ S. || 25. αἱ om P. || ὑπερβάλλουσαι P, περιέχουσαι E. || 26.
ταῦτ' ἀπ' E. || 28. μηδὲ ESK. || εἶναι om P. || 31. ἔσαι S. || 32. δεῖ] δεῖ καὶ Y. || τι ἀκίνητον PS. || 37. ἐρύσεται E.

τὴν Ζῆν' ὑπατον πάντων, ὅδ' εἰ μάλα πολλὰ κάμοιτε.

→ πάντες δ' ἐξάπτεσθε θεοὶ πάσαι τε θείαιαι.

τὸ γὰρ ὅλως ἀκίνητον ὑπ' οὐδενὸς ἐνδέχεται κινήσθαι. ὅθεν λύεται καὶ ἡ πάλαι λεχθεῖσα ἀπορία, πότερον ἐνδέχεται ἢ ἔκ ἐνδέχεται διαλυθῆναι τὴν τῷ ἕραν ὅσαςιν, εἰ ἐξ ἀκί- 5 νητου. ἡρτῆται ἀρχῆς. ἐπὶ δὲ τῶν ζώων οὐ μόνον τὸ οὕτως ἀκίνητον δεῖ ὑπάρχειν, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κινημένοις κατὰ τόπον ὅσα κινεῖ αὐτὰ αὐτά. δεῖ γὰρ αὐτοῦ τὸ μὲν ἡρεμεῖν τὸ δὲ κινεῖσθαι, πρὸς ὃ ἀπεριεσθμένον τὸ κινούμενον κινήσεται, οἷον ἀν. τι κινή τῶν μορίων. ἀπεριεσθεται γὰρ θά- 10 τερον ὡς πρὸς μένον θάτερον. περὶ δὲ τῶν ἀψύχων ὅσα κινεῖται ἀπορήσειεν ἂν τις, πότερον ἅπαντ' ἔχει ἐν ἑαυτοῖς καὶ τὸ ἡρεμεῖν καὶ τὸ κινεῖν, καὶ πρὸς τῶν ἔξω τι ἡρεμεῖν τῶν ἀπεριεσθθαι ἀνάγκη καὶ ταῦτα, ἢ ἀδύνατον, οἷον πῦρ ἢ γῆν ἢ τῶν ἀψύχων τι ἄλλ', ὑφ' ὧν ταῦτα κινεῖται πρῶ- 15 τῶν. πάντα γὰρ ὑπ' ἄλλου κινεῖται τὰ ἀψύχα, ἀρχὴ δὲ πάντων τῶν ὅτως κινημένων τὰ αὐτὰ αὐτὰ κινῆτα. τῶν δὲ τοιούτων περὶ μὲν τῶν ζώων εἴρηται. τὰ γὰρ τοιαῦτα πάντα ἀνάγκη καὶ ἐν αὐτοῖς ἔχειν τὸ ἡρεμεῖν, καὶ ἔξω πρὸς ὃ ἀπεριεσθεται. εἰ δὲ τι ἐστὶν ἀνωτέρω καὶ πρῶτως κινῶν, ἀδη- 20 λον, καὶ ἄλλος λόγος περὶ τῆς τοιαύτης ἀρχῆς. τὰ δὲ ζῶα ὅσα κινεῖται, πάντα πρὸς τὰ ἔξω ἀπεριεσθμένα κινεῖται, καὶ ἀναπνέοντα καὶ ἐκπνέοντα. οὐδὲν γὰρ διαφέρει μέγα ῥῆψαι βάρος ἢ μικρόν, ὅπερ ποιεῖσιν οἱ πτύοντες καὶ βή- 25 τοντες καὶ οἱ εἰσπνέοντες καὶ ἐκπνέοντες.

5 Πότερον δ' ἐν τῷ αὐτῷ κινεῖν κατὰ τόπον μόνω δεῖ τι μένειν, ἢ καὶ ἐν τῷ ἀλλοιουμένῳ αὐτῷ ὑφ' αὐτῆς καὶ αὐξανομένου; περὶ δὲ γενέσεως τῆς ἐξ ἀρχῆς καὶ φθορᾶς ἄλλος λόγος. εἰ γὰρ ἐστὶν ἡνπερ φάμεν πρώτη κίνησις γε- 30 νέσεως καὶ φθορᾶς, αὕτη αἰτία ἂν εἴη, καὶ τῶν ἄλλων δὲ κινήσεων ἴσως πασῶν. ὥσπερ δ' ἐν τῷ ὅλῳ, καὶ ἐν τῷ ζώῳ κινήσις πρώτη αὕτη, ὅταν τελειωθῇ. ὥς καὶ αὐξήσεως, εἴ ποτε γίνεταί, αὐτὸ αὐτῷ αἴτιον καὶ ἀλλοιώσεως, εἰ δὲ μή, οὐκ ἀνάγκη. αἱ δὲ πρῶται αὐξήσεις καὶ ἀλλοιώσεις ὑπ' ἄλλης γίνονται καὶ δι' ἑτέρων. γενέσεως δὲ καὶ φθορᾶς οὐ- 35 εἶναι πρὸς ἕτερον. τὸ μὲν ἔν πρῶτον ἐκ κινούμενον κινεῖ, ἢ δ'

δαμῶς οἷον τε αὐτὸ αἴτιον εἶναι αὐτῷ οὐδέν. προϋπάρχειν γὰρ δεῖ τὸ κινῶν τῷ κινημένου καὶ τὸ γενῶν τῷ γενωμένου. αὐτὸ δ' αὐτῷ πρότερον ἔδεν ἐστίν.

Περὶ μὲν ἔν ψυχῆς, εἴτε κινεῖται ἢ μή, καὶ εἰ κινεῖ- 6 ται, πῶς κινεῖται, πρότερον εἴρηται ἐν τοῖς διωρισμένοις περὶ αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ τὰ ἀψύχα πάντα κινεῖται ὑφ' ἑτέρου, περὶ μὲν τῷ πρῶτου κινημένου καὶ αἰεὶ κινημένου, τίνα τρόπον κινεῖται, καὶ πῶς κινεῖ τὸ πρῶτον κινῶν, διώρισται πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῆς πρώτης φιλοσοφίας, λοιπὸν δ' ἐστὶ θεωρη- 10 σαι πῶς ἡ ψυχὴ κινεῖ τὸ σῶμα, καὶ τίς ἀρχὴ τῆς τοῦ ζώου κινήσεως. τῶν γὰρ ἄλλων παρὰ τὴν τῷ ὅλῳ κίνησιν τὰ ἐμψύχα αἴτια τῆς κινήσεως, ὅσα μὴ κινεῖται ὑπ' ἀλλή- 15 λων διὰ τὸ προσκόπτειν ἀλλήλοις. διὸ καὶ πέρας ἔχουσιν αὐτῶν πᾶσαι αἱ κινήσεις. καὶ γὰρ καὶ αἱ τῶν ἐμψύχων πάντα γὰρ τὰ ζῶα καὶ κινεῖ καὶ κινεῖται ἕνεκά τινος, ὥς τε τοῦτ' ἐστὶν αὐτοῖς πάσης τῆς κινήσεως πέρας, τὸ οὐ ἕνεκα ὁρῶμεν δὲ τὰ κρῖντα τὸ ζῶον διάνοιαν καὶ φαντασίαν καὶ 20 προαίρεσιν καὶ βούλησιν καὶ ἐπιθυμίαν. ταῦτα δὲ πάντα ἀνάγεται εἰς νοῦν καὶ ὀρεξίν. καὶ γὰρ ἡ φαντασία καὶ ἡ αἴσθησις τὴν αὐτὴν τῷ νῷ χώραν ἔχουσιν. κριτικά γὰρ πάντα, διαφέρουσι δὲ κατὰ τὰς εἰρημένας ἐν ἄλλοις δια- 25 φοράς. βούλησις δὲ καὶ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία πάντα ὀρεξίς, ἢ δὲ προαίρεσις κοινὸν διανοίας καὶ ὀρέξεως. ὥς κινεῖ πρῶ- 30 τον τὸ ὀρεκτὸν καὶ τὸ διανοητόν. οὐ πᾶν δὲ τὸ διανοητόν, ἀλλὰ τὸ τῶν πρακτῶν τέλος. διὸ τὸ τοιούτον ἐστὶ τῶν ἀγα- 35 θῶν τὸ κινῶν, ἀλλ' οὐ πᾶν τὸ καλόν. ἢ γὰρ ἕνεκα τούτου ἄλλο, καὶ ἢ τέλος ἐστὶ τῶν ἄλλων τινὸς ἕνεκα ὄντων, ταύτη κινεῖ. δεῖ δὲ τιθέναι καὶ τὸ φαινόμενον ἀγαθόν. ἀγαθὸν χώ- 40 ραν ἔχειν, καὶ τὸ ἡδύ. φαινόμενον γὰρ ἐστὶν ἀγαθόν. ὥστε δῆλον, ὅτι ἐστὶ μὲν ἡ ὁμοίως κινεῖται τὸ αἰεὶ κινούμενον ὑπὸ τῷ αἰεὶ κινῶντος καὶ τῶν ζώων ἕκαστον, ἐστὶ δ' ἢ ἄλλως, διὸ καὶ 45 τὰ μὲν αἰεὶ κινεῖται, ἢ δὲ τῶν ζώων κινήσις ἔχει πέρας. τὸ δὲ αἰθιὸν καλόν, καὶ τὸ ἀληθῶς καὶ πρῶτως ἀγαθόν καὶ 50 μὴ ποτὲ μὲν ποτὲ δὲ μή, θειότερον καὶ τιμιώτερον ἢ ὥς εἶναι πρὸς ἕτερον. τὸ μὲν ἔν πρῶτον ἐκ κινούμενον κινεῖ, ἢ δ'

1. ὑπατον μήστορα πάντων P. || 2. ἐξάπτεσθαι EP. || 4. καὶ om E. || 5. τῷ om P. || 8. αὐτά om P. || αὐτοῖς τῷτο μὲν ἡρεμεῖν τῷτο δὲ P. || 12. αὐτοῖς P, αὐτοῖς S. || 13. ἔξωθεν S. || τι post 14. ἀπεριεσθθαι P. || 14. ταῦτα πάντα ἢ P. || 15. ἀλλὰ P. || 17. αὐτὰ om P. || 18. τῶν om Y. || 20. πρῶτον κινῶν εὐδῆλον S. || 24. καὶ οἱ βήσσοντες P. || 25. καὶ οἱ ἐκπνέοντες S. || 26. αὐτὸ SY, αὐτὸ αὐτὸ EP. || μόνον Y, om P. || δεῖ τι μένειν] δὲ ἐπιμένειν E. || 27. καὶ om EX. || αὐτὸ EPY. || ἑαυτῷ P. || 28. καὶ φθορᾶς τῆς ἐξ ἀρχῆς P. || 29. πρῶτην κίνησιν P. || 30. δὲ om P. || 31. ζῶν] ζῶω ἢ P. || 32. τελειωθῇ PSY. || 33. γένηται P. || 35. ἄλ- 35 λων Y.

1. οἷονται P. || 3. ἐστὶν om P. || 4. ἔν om P. || ἢ] εἴτε ES. || 5. εἴρηται πρότερον P. || 6. αὐτῆς] ψυχῆς P. || 7. μὲν] δὲ S. || 9. δ' om PS. || 10. τίς ἢ ἀρχὴ P. || 11. ὅλῳ] λόγῳ EX. || 15. καὶ post ζῶα om S. || 16. πάσης αὐτοῖς καὶ τῆς S. || 20. ἔχει P. || 21. διαφέρει P. || 22. ὀρεξίς PS. || 23. ὥς — 24. οὐ] ὥς καὶ τὸ διανοητόν ESY. || 24. τὸ post δὲ om P. || 25. τὸ post διὸ om PSY. || 28. ἀγαθὸν — 29. ἀγαθόν om EX. || 30. ὑπὸ] καὶ ὑπὸ P. || 33. ἀληθὲς καὶ τὸ πρῶτως P. || 34. ἢ ὥς εἶναι] πῶς P. || 35. πρὸς ἕτερον] πρότερον ESY.

ὀρέξεις καὶ τὸ ὀρεκτικὸν κινούμενον κινεῖ. τὸ δὲ τελευταῖον τῶν κινουμένων ἐκ ἀνάγκῃ κινεῖν ἔδεν. φανερόν δ' ἐκ τούτων καὶ ὅτι εὐλόγως ἢ φορὰ τελευταία τῶν γινομένων ἐν τοῖς γινομένοις· κινεῖται γὰρ καὶ πορεύεται τὸ ζῶον ὀρέξει ἢ προαιρέσει, ἀλλοιωθέντος τινὸς κατὰ τὴν αἰσθήσιν ἢ τὴν φαντασίαν.

7 Πῶς δὲ νοῶν ὅτε μὲν πράττει ὅτε δ' οὐ πράττει, καὶ κινεῖται, ὅτε δ' οὐ κινεῖται; εἴκοιε πᾶραπλησίως συμβαίνειν καὶ περὶ τῶν ἀκινήτων διανοουμένοις καὶ συλλογιζομένοις. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν θεωρήματα τὸ τέλος (ὅταν γὰρ τὰς δύο προτάσεις νοήσῃ, τὸ συμπέρασμα ἐνόησε καὶ συνέβηκεν), ἐνταῦθα δ' ἐκ τῶν δύο προτάσεων τὸ συμπέρασμα γίνεται ἢ πρᾶξις, οἷον ὅταν νοήσῃ ἑτι παντὶ βαδίζειν ἀνθρώπῳ, αὐτὸς δ' ἄνθρωπος, βαδίζει εὐθέως, ἂν δ' ὅτι ἔδεν βαδίζειν νῦν ἀνθρώπῳ, αὐτὸς δ' ἄνθρωπος, εὐθὺς ἡρεμεῖ· καὶ ταῦτα 15 ἄμφω πράττει, ἂν μὴ τι καλῶς ἢ ἀναγκάζῃ. ποιητέον μοι ἀγαθόν, οὐκία δ' ἀγαθόν· ποιεῖ οὐκίαν εὐθὺς. σκεπάσματος δέομαι, ἱμάτιον δὲ σκέπασμα· ἱματίου δέομαι. ἔδεομαι, ποιητέον· ἱματίον δέομαι· ἱματίον ποιητέον. καὶ τὸ συμπέρασμα, τὸ ἱματίον ποιητέον, πρᾶξις ἐστίν. πράττει 20 δ' ἀπ' ἀρχῆς. εἰ ἱματίον ἔσαι, ἀνάγκη τόδε πρῶτον, εἰ δὲ τόδε, τόδε· καὶ τῷτο πράττει εὐθὺς. ὅτι μὲν ἔν ἢ πρᾶξις τὸ συμπέρασμα, φανερόν· αἱ δὲ προτάσεις αἱ ποιητικαὶ διὰ δύο εἰδῶν γίνονται, διὰ τε τῆ ἀγαθῆς καὶ διὰ τοῦ δυνατοῦ. ὥσπερ δὲ τῶν ἐρωτῶντων ἔνιοι, ἔτω τὴν ἑτέραν πρό- 25 τασιν τὴν δὴλην ἔδ' ἢ διάνοια ἐφιστάσα σκοπεῖ ἔδεν· οἷον εἰ τὸ βαδίζειν ἀγαθὸν ἀνθρώπῳ, ὅτι αὐτὸς ἄνθρωπος, ἐκ ἐνδιατρίβει. διὸ καὶ ὅσα μὴ λογισάμενοι πράττομεν, ταχὺ πράττομεν. ὅταν γὰρ ἐνεργήσῃ ἢ τῇ αἰσθήσει πρὸς τὸ οὗ ἔνεκα ἢ τῇ φαντασίᾳ ἢ τῷ νῷ, οὗ ὀρέγεται, εὐθὺς ποιεῖ· 30 ἀντ' ἐρωτήσεως γὰρ ἢ νοήσεως ἢ τῆς ὀρέξεως γίνεται ἐνεργεια. ποτέον μοι, ἢ ἐπιθυμία λέγει· τοδὶ δὲ ποτόν, ἢ αἰσθήσεως εἶπεν ἢ ἡ φαντασία ἢ ὁ νῶς· εὐθὺς πίνει. ἔτως μὲν ἔν ἐπὶ τὸ κινεῖσθαι καὶ πράττειν τὰ ζῶα ὁρμῶσι, τῆς μὲν ἐσχάτης αἰτίας τῆς κινεῖσθαι ὀρέξεως ὕψης, ταύτης δὲ γινο- 35 μένης ἢ δι' αἰσθήσεως ἢ διὰ φαντασίας καὶ νοήσεως. τῶν δ' ὀρεγομένων πράττειν τὰ μὲν δι' ἐπιθυμίαν ἢ θυμὸν τὰ δὲ

δι' ὀρέξιν ἢ βέλυσιν τὰ μὲν ποῖσσι, τὰ δὲ πράττεσιν. ὥσπερ δὲ τὰ αὐτόματα κινεῖται μικρᾶς κινήσεως γινομένης, λυομένων τῶν σφελῶν καὶ κλοντῶν ἀλλήλας τὰς σφελῶν, καὶ τὸ ἀμαξίον, ὅπερ ὀχούμενον αὐτὸ κινεῖ εἰς εὐθύ, καὶ 5 πάλιν κύκλῳ κινεῖται τῷ ἀνίσσῃ ἔχειν τὰς τροχάς (ὁ γὰρ ἐλάττων ὥσπερ κέντρον γίνεται, καθάπερ ἐν τοῖς κυλίνδροις), ἔτω καὶ τὰ ζῶα κινεῖται. ἔχει γὰρ ὄργανα τοιαῦτα τὴν τε τῶν νεύρων φύσιν καὶ τὴν τῶν ὀστέων, τὰ μὲν ὡς ἐκεῖ τὰ ξύλα καὶ ὁ σίδηρος, τὰ δὲ νεῦρα ὡς αἱ σφελῶναι· ὡν λυο- 10 μένων καὶ ἀνιεμένων κινῶνται. ἐν μὲν οὖν τοῖς αὐτομάτοις καὶ τοῖς ἀμαξίοις ἐκ ἑξίν ἀλλοιώσεως, ἐπεὶ εἰ ἐγίνοντο ἐλάττους οἱ ἐντὸς τροχοὶ καὶ πάλιν μείζους, καὶ κύκλῳ τὸ αὐτὸ ἐκινεῖτο· ἐν δὲ τῷ ζῷῳ δύναται τὸ αὐτὸ καὶ μείζον καὶ ἑλαττον γίνεσθαι καὶ τὰ σχήματα μεταβάλλειν, αὐξανόμενων τῶν μορίων διὰ θερμότητα καὶ πάλιν συσσελλομένων 15 διὰ ψύξιν καὶ ἀλλοιούμενων. ἀλλοιῶσι δ' αἱ φαντασίαι καὶ αἱ αἰσθήσεις καὶ αἱ ἐννοιαί. αἱ μὲν γὰρ αἰσθήσεις εὐθὺς ὑπάρχουσιν ἀλλοιώσεις τινὲς ἔσαι, ἢ δὲ φαντασία καὶ ἡ νόησις τὴν τῶν πραγμάτων ἔχουσι δύναμιν· τρόπον γὰρ τινα 20 τὸ εἶδος τὸ νοούμενον τὸ τῆς θερμῆς ἢ ψυχρῆς ἢ ἡδέος ἢ φοβεροῦ τοιούτου τυγχάνει ὃν οἷον περ καὶ τῶν πραγμάτων ἑκάστον, διὸ καὶ φρίττεσι καὶ φοβῶνται νοήσαντες μόνον. ταῦτα δὲ πάντα πάθη καὶ ἀλλοιώσεις εἰσὶν. ἀλλοιούμενων δ' ἐν τῷ σώματι τὰ μὲν μείζω τὰ δ' ἐλάττω γίνεται. ὅτι δὲ 25 μικρὰ μεταβολὴ γινομένη ἐν ἀρχῇ μεγάλᾳ καὶ πολλὰς ποιεῖ διαφορὰς ἀποθεν, ἐκ ἀδηλον· οἷον τῆ οἴακος ἀκαριαῖόν τι μεθισταμένου πολλὴ ἢ τῆς πρώρας γίνεται μετάστασις. ἔτι δὲ κατὰ θερμότητα ἢ ψύξιν ἢ κατ' ἄλλο τι τοιοῦτον πάθος. ὅταν γένηται ἀλλοιώσις περὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν ταύτῃ κατὰ μέγεθος ἐν ἀναισθητῷ μορίῳ, πολλὴν 30 ποιεῖ τοῦ σώματος διαφορὰν ἐρυθρίμασι καὶ ὠχρότησι καὶ φρίκαισι καὶ τρόμοις καὶ τοῖς τέτοις ἐναντίοις.

Ἀρχὴ μὲν ἔν, ὥσπερ εἴρηται, τῆς κινήσεως τὸ ἐν τῷ 8 πρακτῷ διωκτῶν καὶ φευκτῶν· ἐξ ἀνάγκης δ' ἀκολουθεῖ τῇ νόησει καὶ τῇ φαντασίᾳ αὐτῶν θερμότης καὶ ψύξις. τὸ μὲν γὰρ λυπηρὸν φευκτῶν, τὸ δ' ἡδὺ διωκτῶν (ἀλλὰ λανθάνει περὶ τὰ μικρὰ τοῦτο συμβαῖνον), ἔξι δὲ τὰ λυπηρὰ

2. καὶ ὅτι] διότι *P.* || 3. κινουμένων *P.* || 4. γὰρ] δὲ *P.* || 5. τὴν post ἢ om *P.* || 7. νοῶν] τὴν *EY.* || 9. καὶ περὶ] τοῖς περὶ *P.* || 11. προσέθηκεν *P.* || 17. ποιεῖ ἀγαθόν *S.* || 18. ἔ — 19. καὶ] ἱματίον ποιητέον ἔδεομαι ποιητέον. καὶ *P.* || 22. τόδε καὶ τόδε *EY.* omis- sis καὶ τῷτο. || 24. τε et διὰ om *P.* || 26. ἐφεσώσα *X.* || 29. ἐνεργήσῃ γὰρ *ESY.* || 32. ποτέον] ποτόν *PS.* ποτόν *E.* || 33. η et ὁ om *P.*

2. γινομένης *ESY.* || 4. ὥσπερ *PS.* || 6. ὀχούμενος *S.* || 6. γίνεται] γίνεται καὶ *P.* || 7. τῶν τε νεύρων τὴν *P.* || 10. κινεῖται *S.* || 13. ταῦτο *P.* || ἑλαττον καὶ μείζον *S.* || 15. πάλιν συσσελλομένων διὰ] πνεῦμα καὶ *EY.* || 21. ὃν om *PS.* || 22. καὶ post διὸ om *P.* || μό- ρον om *EY.* || 26. ποιεῖ] ποιεῖ τὰς *S.* || 27. ἢ om *S.* || 28. τοιούτο *E.* || 30. ἐν post μέγεθος om *E.* || 31. ποιεῖται *P.* || 35. ψύ- ξις] ψυχρότης *P.*

καὶ ἡδεα πάντα σχεδὸν μετὰ ψύξεώς τινος καὶ θερμότητος. τῆτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν παθημάτων. θάρρη γὰρ καὶ φόβοι καὶ ἀφροδισιασμοὶ καὶ τᾶλλα τὰ σωματικὰ λυπηρὰ καὶ ἡδεα τὰ μὲν κατὰ μῦρον μετὰ θερμότητος ἢ ψύξεώς ἐσι, τὰ δὲ καθ' ὅλον τὸ σῶμα· μνήμαι δὲ καὶ ἐλπίδες, οἷον 5 εἰδώλοισι χρώμεναι τοῖς τοιούτοις, ὅτε μὲν ἦττον ὅτε δὲ μᾶλλον αἰτίαι τῶν αὐτῶν εἰσίν. ὥς' εὐλόγως ἤδη δημιουργεῖται τὰ ἐντὸς καὶ τὰ περὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ὀργανικῶν μορίων μεταβάλλοντα ἐκ πεπηγότων ὑγρὰ καὶ ἐξ ὑγρῶν πεπηγότα καὶ μαλακὰ καὶ σκληρὰ ἐξ ἀλλήλων. τῶν 10 δὲ συμβαινόντων τὸν τρόπον τῆτον, καὶ ἔτι τῆ παθητικῆ καὶ ποιητικῆ τοιαύτην ἐχόντων τὴν φύσιν οἷαν πολλαχῶς εἰρήκαμεν, ὁπόταν συμβῇ ὥστ' εἶναι τὸ μὲν ποιητικὸν τὸ δὲ παθητικόν, καὶ μηδὲν ἀπολίπη αὐτῶν ἐκάτερον τῶν ἐν τῷ λόγῳ, εὐθύς τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει. διὰ τῆτο δ' ἅμα 15 ὥς εἰπεῖν νοεῖ ὅτι πορευτέον καὶ πορεύεται, ἂν μὴ τι ἐμποδίζῃ ἕτερον. τὰ μὲν γὰρ ὀργανικὰ μέρη παρασκευάζει ἐπιτηδεύς τὰ πάθη, ἢ δ' ὄρεξις τὰ πάθη, τὴν δ' ὄρεξιν ἢ φαντασία· αὕτη δὲ γίνεται ἢ διὰ νοήσεως ἢ δι' αἰσθήσεως. ἅμα δὲ καὶ ταχὺ διὰ τὸ ποιητικὸν καὶ παθητικὸν τῶν πρὸς 20 ἀλλήλα εἶναι τὴν φύσιν. τὸ δὲ κινῆν πρῶτον τὸ ζῶον ἀνάγκη εἶναι ἐν τινὶ ἀρχῇ. ἢ δὲ καμπῇ ὅτι μὲν ἐσι τῆ μὲν ἀρχῇ τῆ δὲ τελευτῇ, εἴρηται. διὸ καὶ ἐσι μὲν ὡς ἐνί, ἐσι δ' ὡς δυσὶ χρῆται ἢ φύσις αὐτῇ. ὅταν γὰρ κινῆται ἐντεῦθεν, ἀνάγκη τὸ μὲν ἡρεμεῖν τῶν σημείων τῶν ἐσχατῶν, τὸ 25 δὲ κινεῖσθαι· ὅτι γὰρ πρὸς ἡρεμῶν δεῖ ἀπεριδεσθαι τὸ κινῆν, εἴρηται πρότερον. κινεῖται μὲν ἔν καὶ ὃ κινεῖ τὸ ἐσχατον τῷ βραχίονος, τῆς δ' ἐν τῷ ὠλεκράνῳ κάμψεως τὸ μὲν κινεῖται τὸ ἐν αὐτῷ τῷ ὅλῳ κινουμένῳ, ἀνάγκη δ' εἶναι τι καὶ ἀκίνητον, ὃ δὴ φαμεν δυνάμει μὲν ἐν εἶναι σημεῖον, 30 ἐνεργείᾳ δὲ γίνεσθαι δύο· ὥς' εἰ τὸ ζῶον ἦν βραχίον, ἐνταῦθ' ἂν περὶ ἢ ἀρχῇ τῆς ψυχῆς ἢ κινῆσα. ἐπεὶ δ' ἐνδέχεται καὶ πρὸς τὴν χεῖρα ἔχειν τι ὥτως τῶν ἀψύχων, οἷον εἰ κινεῖ τὴν βακτηρίαν ἐν τῇ χειρὶ, φανερόν ὅτι ἐκ αὐτῆς ἐν ὑδωτέρῳ ἢ ψυχῇ τῶν ἐσχατῶν, ἔτι ἐν τῷ ἐσχατῷ τοῦ 35 κινουμένου ἔτι ἐν τῇ ἐτέρᾳ ἀρχῇ. καὶ γὰρ τὸ ζῦλον ἔχει καὶ

ἀρχὴν καὶ τέλος πρὸς τὴν χεῖρα. ὥς διὰ γε τῆτο, εἰ μὴ ἐν τῇ βακτηρίᾳ ἢ κινῆσα ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἀρχῇ εἴεσιν, ἔδ' ἐν τῇ χειρὶ ὁμοίως γὰρ ἔχει καὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς πρὸς τὸν καρπὸν, καὶ τῆτο τὸ μέρος πρὸς τὸ ὠλεκράνον. ὅθεν γὰρ διαφέρει τὰ προσπεφυκότα τῶν μὴ· γίνεται γὰρ ὥσπερ ἀφαιρετὸν μέρος ἢ βακτηρία. ἀνάγκη ἄρα ἐν μηδεμιᾷ εἶναι ἀρχῇ, ἢ ἐστὶν ἄλλου τελευτῇ, μηδὲ εἴ τι ἐστὶν ἕτερον ἐκείνου ἐξωτέρῳ, οἷον τῆ μὲν τῆς βακτηρίας ἐσχατοῦ ἐν τῇ χειρὶ ἢ ἀρχῇ, τούτου δ' ἐν τῷ καρπῷ. εἰ δὲ μηδ' ἐν τῇ χειρὶ, ὅτι ἀνωτέρῳ ἔτι, ἢ ἀρχῇ ἔδ' ἐνταῦθα· ἔτι γὰρ τοῦ ὠλεκράνου μένοντος κινεῖται ἅπαν τὸ κάτω συνεχές.

Ἐπεὶ δ' ὁμοίως ἔχει ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν καὶ ἀπὸ τῶν 9 δεξιῶν, καὶ ἅμα τἀναντία κινεῖται, ὥς μὴ εἶναι τῷ ἡρεμεῖν τὸ δεξιὸν κινεῖσθαι τὸ ἀριστερὸν μηδ' αὖ τῷ τῆτο ἐκείνο, αἰεὶ δ' ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ἀμφοτέρων ἢ ἀρχῇ, ἀνάγκη ἐν τῷ μέσῳ εἶναι τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς τῆς κινήσεως· ἀμφοτέρων γὰρ τῶν ἄκρων τὸ μέσον ἐσχατον. ὁμοίως δ' ἔχει πρὸς τὰς κινήσεις τοῦτο, καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ ἄνω καὶ κάτω, οἷον τὰς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς ῥάχews τοῖς ἔχουσι ῥάχιν. καὶ εὐλόγως δὲ τῆτο συμβέβηκεν· καὶ γὰρ τὸ αἰσθητικὸν ἐνταῦθα εἰναί φαμεν, ὥς' ἀλλοικμένῃ διὰ τὴν αἰσθησιν τῆ τόπῃ τῆ περὶ τὴν ἀρχὴν καὶ μεταβάλλοντος τὰ ἐχόμενα συμμεταβάλλει ἐκτεινόμενά τε καὶ συναγόμενα τὰ μύρια, ὥς' ἐξ ἀνάγκης διὰ ταῦτα γίνεσθαι τὴν κίνησιν τοῖς ζώοις. τὸ δὲ μέσον τῆ σώματος μέρος δυνάμει μὲν ἔν, ἐνεργείᾳ δ' ἀνάγκη γίνεσθαι πλείω· καὶ γὰρ ἅμα κινεῖται τὰ κῶλα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, καὶ θατέρου ἡρεμῆντος θατέρον κινεῖται. λέγω δ' οἷον ἐπὶ τῆς ΑΒΓ τὸ Β κινεῖται, κινεῖ δὲ τὸ Α. ἀλλὰ μὴν δεῖ γέ τι ἡρεμεῖν, εἰ μέλλει τὸ μὲν κινεῖσθαι τὸ δὲ κινεῖν. ἐν ἄρα δυνάμει ὃν τὸ Α ἐνεργείᾳ δύο ἔσται, ὥστ' ἀνάγκη μὴ στιγμὴν ἀλλὰ μέγεθος τι εἶναι. ἀλλὰ μὴν ἐνδέχεται τὸ Γ ἅμα τῷ Β κινεῖσθαι, ὥς' ἀνάγκη ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τὰς ἐν τῷ Α κινουμένας κινεῖν. δεῖ τι ἄρα εἶναι παρὰ ταύτας ἕτερον τὸ κινῆν καὶ μὴ κινεῖν. ἀπεριείδοντο μὲν γὰρ ἂν τὰ ἄκρα καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ ἐν τῷ Α πρὸς ἀλλήλας κινουμένων, ὥσπερ ἂν εἴ τινες τὰ

1. καὶ θ.] ἢ θ. P. || 3. τὰ om ESY. || 4. ψυχροτήτις P. || 11. ἐπὶ S. || 13. ὅταν P. || 14. ἀπολείπη E. || 16. ἐὰν S. || 18. τὰ πάθη ἐπιτηδεύς P. καὶ ἐπιτηδεύς τὰ πάθη S. || 20. πρὸς] παρ' Y. || 21. τὸν ζῶον E, τῶν ζῶων Y. || 22. ἔτι τῆ μὲν ἐστὶν Y, ὅτι μὲν ἐστὶν E. || 23. τελευταῖον P. || μὲν] πᾶν Y. || 27. ἐν om S. || 28. ὠλεκράνω EY et b4. ὠλεκράνον, 11. ὠλεκράνω. || 29. κινεῖται καὶ κινεῖ τὸ P. || κινουμένῳ ἀλλ' ἀνάγκη S. || τῶν Y. || 30. δὴ om S. || 31. ἦν] ἦν δ' PS. || 32. ἢ post ψυχῆς om EY. || 33. ἔχει Y.

1. μὴ] μὴ καὶ PS. || 2. ἐστὶν P. || 3. χειρὶ] ἀρχῇ P. || 7. ἀρχὴν P. || 8. ἐσχατῇ] τῇ ἐσχατῇ P. || 9. ἢ — 10. χειρὶ om pr S. || 10. ἔδ' ἔτι μηδ' P. || 14. αὐτῷ τῆτω S, αὐτῷ τῆτω EY. || 15. ἢ om EY. || 19. τὰς] τὰ EY. || τοῖς ἔχουσι ῥάχιν om P. || 20. δὲ om P. || 21. εἰναί φαμεν ἐνταῦθα S. || 23. συμμεταβάλλειν EY. || 29. μέλλει SY. || 30. κινήσεσθαι ESY. || ἄρα δυνάμει ἐν EY. || ὅντα τὰ αβ S. || 32. κινεῖσθαι τῷ β S. || 33. τῷ] τῇ P. || 35. γὰρ om S. || ἂν om P. || αἱ post ἀρχαὶ om P.

νῶτα ἀντερείδοντες κινοῦν τὰ σκεῆλη· ἀλλὰ τὸ κινεῖν ἄμφω ἀναγκαῖον εἶναι. τῆτο δ' ἐστὶν ἡ ψυχὴ, ἕτερον μὲν ἔσα τῷ μεγέθους τῷ τοῖστος, ἐν τῷ τῷ δ' ἔσα.

10 Κατὰ μὲν ἕν τὸν λόγον τὸν λέγοντα τὴν αἰτίαν τῆς κινήσεως ἐστὶν ἡ ὄρεξις τὸ μέσον, ὃ κινεῖ κινούμενον· ἐν δὲ τοῖς ἐμφύχοις σώμασι δεῖ τι εἶναι σῶμα τοῖστος. τὸ μὲν οὖν κινούμενον μὲν μὴ πεφυκὸς δὲ κινεῖν δύναται πάσχειν κατ' ἀλλοτριάν δυνάμιν· τὸ δὲ κινῶν ἀναγκαῖον ἔχειν τινα δύναμιν καὶ ἰσχύ· πάντα δὲ φαίνεται τὰ ζῶα καὶ ἔχοντα πνεῦμα σύμφυτον καὶ ἰσχύοντα τῷ. τίς μὲν ἕν ἡ σωτη- 10 ρία τῷ σύμφυτου πνεύματος, εἴρηται ἐν ἄλλοις· τῆτο δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ψυχικὴν ὅμοιως ἔχειν ὥσπερ τὸ ἐν ταῖς καμπαῖς σημεῖον, τὸ κινῶν καὶ κινούμενον, πρὸς τὸ ἀκίνητον. ἐπεὶ δ' ἡ ἀρχὴ τοῖς μὲν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῖς δ' ἐν τῷ ἀνάλογον, διὰ τῆτο καὶ τὸ πνεῦμα τὸ σύμφυτον ἐν- 15 ταῦθα φαίνεται ὅν. πότερον μὲν ἕν ταυτὸν ἐστὶ τὸ πνεῦμα αἰεὶ ἢ γίνεταί αἰεὶ ἕτερον, ἔσω ἄλλος λόγος (ὁ αὐτὸς γὰρ ἐστὶ καὶ περὶ τῶν ἄλλων μορίων)· φαίνεται δ' εὐφυῶς ἔχον πρὸς τὸ κινητικὸν εἶναι καὶ παρέχειν ἰσχύ· τὰ δ' ἔργα τῆς κινήσεως ὥσπερ καὶ ἔλξεις, ὥστε δεῖ τὸ ὄργανον αὐξάνεσθαι 20 τε δύνασθαι καὶ συστέλλεσθαι. τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ τῷ πνεύματος φύσις· καὶ γὰρ ἀβίαστος συστέλλομένη, καὶ βιασικὴ καὶ ὠσικὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, καὶ ἔχει καὶ βάρος πρὸς τὰ πυρώδη καὶ κενότητα πρὸς τὰ ἐναντία. δεῖ δὲ τὸ μέλλον κινεῖν μὴ ἀλλοιῶσει τοιοῦτον εἶναι· κρατεῖ γὰρ κατὰ 25 τὴν ὑπεροχὴν τὰ φυσικὰ σώματα ἀλλήλων, τὸ μὲν κούφον κάτω ὑπὸ τοῦ βαρυτέρου ἀπονικαίμενον, τὸ δὲ βαρὺ ἄνω ὑπὸ τοῦ κουφοτέρου. ὧ μὲν ἕν κινεῖ κινεμένῳ μορίῳ ἡ ψυχὴ, εἴρηται, καὶ δι' ἣν αἰτίαν· ὑποληπτέον δὲ συνεσθῆναι τὸ ζῶον ὥσπερ πόλιν εὐνομουμένην. ἐν τε γὰρ τῇ πό- 30 λει ὅταν ἀπαξ γῇ ἡ τάξις, οὐδὲν δεῖ κεχωρισμένου μοιάρχου, ὃν δεῖ παρεῖναι παρ' ἑκάστον τῶν γινομένων, ἀλλ' αὐτὸς ἑκαστος ποιεῖ τὰ αὐτοῦ ὡς τέτακται, καὶ γίνεταί τότε μετὰ τότε διὰ τὸ ἔθος· ἐν τε τοῖς ζώοις τὸ αὐτὸ τῆτο διὰ τὴν φύσιν γίνεταί καὶ τῷ πεφυκέναι ἑκάστον ἔτω συ- 35 ζάντων ποιεῖν τὸ αὐτὸ ἔργον, ὥστε μηδὲν δεῖν ἐν ἑκάστῳ εἶναι ψυχὴν, ἀλλ' ἐν τινι ἀρχῇ τῷ σώματος ὅσης τὰλλα

ζῆν μὲν τῷ προσπεφυκέναι, ποιεῖν δὲ τὸ ἔργον τὸ αὐτῶν διὰ τὴν φύσιν.

Πῶς, μὲν ἕν κινεῖται τὰς ἐκουσίας κινήσεις τὰ ζῶα, 11 καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται· κινεῖται δὲ τίνος καὶ ἀκυσίους ἔνα τῶν μερῶν, τὰς δὲ πλείστας ἔχ' ἐκυσίους. λέγω δ' ἀκυσίους μὲν οἷον τὴν τῆς καρδίας τε καὶ τὴν τῷ αἰδοῖς (πολλάκις γὰρ φανέντος τινός, ὃ μέντοι κελεύσαντος τοῦ νοῦ κινεῖνται), οὐχ ἐκουσίου δ' οἷον ὕπνον καὶ ἐγρήγορ- σιν καὶ ἀναπνοήν, καὶ ὅσαι ἄλλαι τοιαῦταί εἰσιν. οὐθε- νὸς γὰρ τούτων κυρία ἀπλῶς ἐστὶν οὐθ' ἡ φαντασία ἢ ὄρεξις, ἀλλ' ἐπειδὴ ἀνάγκη ἀλλοιῶσθαι τὰ ζῶα φυσικὴν ἀλλοιώσιν, ἀλλοιούμενων δὲ τῶν μορίων τὰ μὲν αὐξέσθαι τὰ δὲ φθίνειν, ὥστ' ἡδὴ κινεῖσθαι καὶ μεταβάλλειν τὰς πεφυκυίας ἔχουσθαι μεταβολὰς ἀλλήλων. αἰτίαι δὲ τῶν κινήσεων θερμότητές τε καὶ ψύξεις, αἱ τε θύραθεν καὶ αἱ ἐντὸς ὑπάρχεσαι φυσικαί. καὶ αἱ παρὰ τὸν λόγον δὴ γι- νόμεναι κινήσεις τῶν ῥηθέντων μορίων ἀλλοιώσεως συμπε- σῆς γίνονται. ἡ γὰρ νόσις καὶ ἡ φαντασία, ὥσπερ εἴ- ρηται πρότερον, τὰ ποιητικὰ τῶν παθημάτων προσφέρουσιν· τὰ γὰρ εἶδη τῶν ποιητικῶν προσφέρουσιν. μάλιστα δὲ τῶν μορίων ταῦτα ποιεῖ ἐπιδήλως διὰ τὸ ὥσπερ ζῶον κεχω- ρισμένον ἑκάτερον εἶναι τῶν μορίων· τέττε δ' αἴτιον ὅτι ἔχου- σιν ὑγρότητα ζωτικήν. ἡ μὲν ἕν καρδίᾳ φανερόν δι' ἣν αἰ- τίαν τὰς ἀρχὰς ἔχει τῶν αἰσθήσεων· τὸ δὲ μόριον τὸ γεν- νητικὸν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, σημεῖον· καὶ γὰρ ἐξέρχεται ἐξ αὐτῶ ὥσπερ ζῶον τι ἡ τῷ σπέρματος δύναμις. αἱ δὲ κι- νήσεις τῇ τε ἀρχῇ ἀπὸ τῶν μορίων καὶ τοῖς μορίοις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς εὐλόγως συμβαίνουσι, καὶ πρὸς ἀλλήλας ὥτως ἀφικνεῖνται. δεῖ γὰρ νοῆσαι τὸ Α ἀρχήν. αἱ οὖν κινήσεις καθ' ἑκάστον ζοιχεῖον τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἀφικνεῖνται, καὶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κινεμένης καὶ μεταβαλ- λούσης, ἐπειδὴ πολλὰ δυνάμει ἐστὶν, ἡ μὲν τοῦ Β ἀρχὴ ἐπὶ τὸ Β, ἡ δὲ τῷ Γ ἐπὶ τὸ Γ, ἡ δ' ἀμφοῖν ἐπ' ἀμφω, ἀπὸ δὲ τῷ Β ἐπὶ τὸ Γ· τῷ δ' ἀπὸ μὲν τοῦ Β ἐπὶ τὸ Α ἐλθεῖν ὡς ἐπ' ἀρχήν, ἀπὸ δὲ τῷ Α ἐπὶ τὸ Γ ὡς ἀπ' ἀρ- χῆς. ὅτι δὲ ὅτε μὲν ταῦτα νοησάντων γίνεταί ἡ κίνησις ἡ παρὰ τὸν λόγον ἐν τοῖς μορίοις, ὅτε δ' οὐ, αἴτιον τὸ ὅτε

5. ἡ om S. || 6. τοῖστος εἶναι σῶμά τι P. || 7. μὲν om PS. || 8. κατὰ τὰς ἀλλοτριὰς δυνάμεις P. || 10. πνεύματα S. || 17. λό- γος ἄλλος S. || 25. κρατεῖται S. || κατὰ τὴν ὑπεροχὴν post 26. ἀλλήλων P. || 31. συστῇ P. || 33. αὐτὸς] αὐτὰ P. || μ. τέττε τὸ ἔθος· ἐν δὲ τοῖς P. || 35. τὸ PS.

1. μὲν om P. || τὸ αὐτῶν] αὐτὸ P. || 4. τινὸς δὲ καὶ ἀκυσίους κινεῖται P. || 5. ἔχ' om EY. || 7. φανέντος γὰρ πολλάκις P. || 8. ἐκυσίους E. || καὶ post ὕπνον om P. || 10. ὕπνος — ἐστὶν om P. || 11. ἀλλοιῶσθαι ἀνάγκη P. || 13. ὥστ' ὡς μὴ EY. || ἡδὴ] ἡδὴ καὶ P. || 15. τε ante καὶ om pr. EY. || αἱ om PS. || 20. ἡδὴ S. || 22. τῆτο PS. || ἔχει P. || 24. τὰς] τὰς γὰρ PS. || ἐξεῖ P. || 28. ἀλλήλα P, ἀλλήλα δὲ S. || 34. τῷ] τὸ S. || 36. ὅτι] ἔτι EP. || τὰ αὐτὰ P. || 37. τὸ] δὲ τὸ PY, δὲ E.

μὲν ὑπάρχειν τὴν παθητικὴν ὕλην ὅτε δὲ μὴ τοσαύτην ἢ ψυχῆς, ἔτι δὲ περὶ αἰσθήσεως καὶ ὕπνου καὶ μνήμης καὶ τοιαύτην. τῆς κοινῆς κινήσεως, εἰρήκαμεν τὰς αἰτίας· λοιπὸν δὲ περὶ γενέσεως εἰπεῖν.

Περὶ μὲν ἔν τῶν μορίων ἐκάστου τῶν ζώων, καὶ περὶ

ΠΕΡΙ ΠΟΡΕΙΑΣ ΖΩΩΝ.

Περὶ δὲ τῶν χρησίμων μορίων τοῖς ζώοις πρὸς τὴν κίνησιν τὴν κατὰ τόπον ἐπισκεπτέον διὰ τίν' αἰτίαν τοῖτόν ἐστιν ἕκαστον αὐτῶν καὶ τίνος ἕνεκεν ὑπάρχει αὐτοῖς, ἔτι δὲ περὶ τῶν διαφορῶν τῶν τε πρὸς ἀλλήλα τοῖς τῷ αὐτῷ καὶ ἐνὸς ζώου μορίοις, καὶ πρὸς τὰ τῶν ἄλλων τῶν τῷ γένει διαφορῶν. πρῶτον δὲ λάβωμεν περὶ ὅσων ἐπισκεπτέον. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν πόσοις ἐλαχίστοις τὰ ζῶα κινεῖται σημείοις, 10 ἔπειτα διὰ τί τὰ μὲν ἔναιμα τέτταρσι τὰ δ' ἀναιμα πλείοσι, καὶ καθόλου δὲ διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν ἄποδα τὰ δὲ δίποδα τὰ δὲ τετράποδα τὰ δὲ πολύποδα τῶν ζώων ἐστί, καὶ διὰ τί πάντ' ἀρτίους ἔχει τὰς πόδας, ὅσαπερ ἔχει πόδας αὐτῶν· ὅλως δ' οἷς κινεῖται σημείοις, ἄρτια ταῦτ' ἐστίν. 15 ἔτι δὲ διὰ τίν' αἰτίαν ἄνθρωπος μὲν καὶ ὄρνις δίπους, οἱ δ' ἰχθύες ἄποδες εἰσιν· καὶ τὰς κάμψεις ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ ὄρνις δίποδες ὄντες ἐναντίας ἔχουσι τῶν σκελῶν. ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος ἐπὶ τὴν περιφέρειαν κάμπτει τὸ σκέλος, ὁ δ' ὄρνις ἐπὶ τὸ κοῖλον. καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς αὐτῷ ἐναντίως τὰ σκέλη καὶ τὰς βραχίονας· τοὺς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ κοῖλον, τὰ δὲ γόνατα ἐπὶ τὴν περιφέρειαν κάμπτει. καὶ τὰ τετράποδα τὰ ζῶα τοῖς τ' ἀνθρώποις ἐναντίως κάμπτει καὶ αὐτὰ αὐτοῖς· τὰ μὲν γὰρ πρόσθια σκέλη ἐπὶ τὸ

κυρτὸν τῆς περιφέρειας κάμπτει, τὰ δ' ὀπίσθια ἐπὶ τὸ κοῖλον. ἔτι δὲ τῶν τετραπόδων ὅσα μὴ ζωοτοκεῖ ἀλλ' ὡστοκεῖ, ἰδίως καὶ εἰς τὸ πλάγιον κάμπτει. πρὸς δὲ τέτοις διὰ τίν' αἰτίαν τὰ τετράποδα κινεῖται κατὰ διάμετρον. περὶ δὲ πάντων τούτων, καὶ ὅσα ἄλλα συγγενῇ τούτοις, τὰς αἰτίας θεωρητέον. ὅτι μὲν γὰρ οὕτω ταῦτα συμβαίνει, δῆλον ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς φυσικῆς, διότι δέ, νῦν σκεπτέον.

Ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως ὑποθεμένοις οἷς εἰώθαμεν χρῆσθαι 2 πολλάκις πρὸς τὴν μέθοδον τὴν φυσικὴν, λαβόντες τὰ τέτον ἔχοντα τὸν τρόπον ἐν πᾶσι τοῖς τῆς φύσεως ἐργοῖς. τῶν δ' ἐν μὲν ἐστίν ὅτι ἡ φύσις οὐθέν ποιεῖ μάτην, ἀλλ' αἰεὶ ἐκ τῶν ἐνδεχομένων τῇ οὐσίᾳ περὶ ἕκαστον γένος ζώου τὸ ἄριστον· διόπερ εἰ βέλτιον ᾧδὶ, οὕτως καὶ ἔχει κατὰ φύσιν. ἔτι τὰς διαστάσεις τῶν μεγέθους, πόσαι καὶ ποῖαι ποίοις ὑπάρχουσι, δεῖ λαβεῖν. εἰσὶ γὰρ διαστάσεις μὲν ἑξ, συζυγίαι δὲ τρεῖς, μία μὲν τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω, δευτέρα δὲ τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν, τρίτη δὲ τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερόν. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι τῶν κινήσεων τῶν κατὰ τόπον ἀρχαὶ ὥσις καὶ ἑλξίς. καθ' αὐτάς μὲν οὖν αὐταὶ, κατὰ συμβεβηκὸς δὲ κινεῖται τὸ φερόμενον ὑπ' ἄλλου· ὅ

1. ἐνυπάρχειν EP.

1. δὲ περὶ] δὲ καὶ περὶ S. || 2. εἰρήκαμεν τὰς αἰτίας] εἰρηται P. || δὲ] δὲ καὶ P.

Codices PSUZY. Tit. περὶ ζώων πορείας P.

4. πρὸς τὴν κατὰ τόπον ἐπισκεπτέον κίνησιν U. || 6. ἕνεκα Z. || ὑπάρχουσιν PZ. || δὲ] τε UZ. || 7. ζῶν καὶ ἐνὸς U. || 8. διαφορῶν S. || 9. ὅσων] ὅσων ἐστίν PY. || 10. πρῶτον μὲν] αὐτῶν ἐν μὲν SU, πρῶτον μὲν αὐτῶν Y. || 11. τέτταρσι S. || 12. δὴ P. || τὰ δὲ δίποδα om SUZ. || 13. τὰ δὲ τετράποδα om Z. || 14. τοὺς om Y. || 15. αἰτία Z. || 16. διττὸς SU. || οἱ δ' om U in lacuna. || 17. ἀποδές] δὲ ἀποδές SU. || 18. οἱ ὄρνις Y. ὁ om PU. || 19. περὶ UY. || 20. αὐτὸς] δ' αὐτὸς PY. || ἐαυτῷ SUZ. || ἐναντίως corr P. || 21. τὰ κοῖλα Z. || 23. τὰ om Z. || τὰ] καὶ τὰ PSU. || 23 et b 4. κάμπτουσι PYZ. || 24. ἐμπρόσθια SU.

6. πλαγίως Z. || κάμπτουσι PZ. || 8. δὲ πάντων τέτων Z, δὲ ἀπάντων τέτων U, δὴ τέτων πάντων Y, τέτων δὲ ἀπάντων S. || 9. γὰρ] ἐν SUZ. || 12. προθεμένοις SU. || ὥς SUY. || 13. τὰ om Z. || 14. τέτων P. || 15. δὴ Z. || ἐν] εἰ S. || μὲν om Z. || ἐστίν om SU. || οὐθέν ἢ φύσις Y. || μάτην ποιεῖ SU. || 16. ἐκ τῶν ἐνδεχομένων] τὸ ἐνδεχόμενον Z. || 17. ἀρίστον S. || περ om Z. || εἰ om PS UY. || ᾧδὴ PS, δὴ corr U. || κατὰ] τὰ κατὰ Z. || 18. ἔτι] ἔτι δὲ SY, ἔπειτα Z. || ποῖαι om SZ. || 19. μὲν om SU. || 20. τὸ ante κάτω om PY. || 21. τὸ ante ὅπ. om SUYZ, ante δ. et ἀρ. om S. || 23. ὥσις καὶ ἑλξίς Y. || κατὰ ταύτας Z. || οὖν om SU. || 24. ὑπ' — 705, 2. φερόμενον om Z et pr U.

γὰρ αὐτὸ δοκεῖ κινεῖν αὐτό, ἀλλ' ὑπ' ἄλλου κινεῖσθαι τὸ ὑπὸ τίνος φερόμενον.

3 Τύτων δὲ διωρισμένων λέγωμεν τὰ τέτων ἐφεξῆς. τῶν δὴ ζῶων ὅσα μεταβάλλει κατὰ τόπον, τὰ μὲν ἀνθρώπῳ παντὶ τῷ σώματι μεταβάλλει, καθάπερ τὰ ἀλλόμενα, τὰ δὲ μορίοις, καθάπερ τῶν πορευομένων ἑκαστον. ἐν ἀμφοτέραις δὲ ταῖς μεταβολαῖς ταύταις αἰετ μεταβάλλει τὸ κινούμενον ἀποσπριζόμενον πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῷ. διόπερ ἐάν τε ὑποφέρηται τῷ θάττον ἢ ὥς' ἔχειν ἀπερείστασθαι τὸ ποιούμενον ἐπ' αὐτοῦ τὴν κίνησιν, ἐάν θ' ὅλως μηδεμίαν ἔχη τοῖς κινυμένοις ἀντέρεσιν, ὅθεν ἐπ' αὐτῷ δύναται κινεῖν ἑαυτό. καὶ γὰρ τὸ ἀλλόμενον καὶ πρὸς αὐτὸ ἀπεριδόμενον τὸ ἄνω καὶ πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς πόδας ποιεῖται τὴν ἄλυσιν· ἔχει γὰρ τινα ἀντέρεσιν πρὸς ἄλληλα τὰ μόρια ἐν ταῖς καμπαῖς, καὶ ὅλως τὸ πιέζον πρὸς τὸ πιεζόμενον. διὸ καὶ οἱ πένταθλοι ἄλλονται πλεῖον ἔχοντες τῆς ἀλτῆρας ἢ μὴ ἔχοντες, καὶ οἱ θέοντες θάττον θέσι παρασεύοντες τὰς χεῖρας· γίνεται γὰρ τις ἀπέρεσις ἐν τῇ διατάσει πρὸς τὰς χεῖρας καὶ τῆς καρπῆς. αἰετ δὲ τὸ κινούμενον δύσιν ἐλαχίστοις χρώμενον ὀργανικοῖς μέρεσι ποιεῖται τὴν μεταβολήν, τῷ μὲν ὥσπερανεὶ θλίβοντι, τῷ δὲ θλιβομένῳ. τὸ μὲν γὰρ μένον θλίβεται διὰ τὸ φέρειν, τὸ δ' αἰρούμενον τείνεται τῷ φέροντι τὸ φορτίον. διόπερ ἀμερὲς ὅθεν οὕτω κινήσθαι δυνατόν· ἔχει γὰρ τὴν τῷ πεισομένου καὶ τοῦ ποιήσαντος ἐν αὐτῷ διάληψιν.

4 Ἐπεὶ δ' εἰσὶν αἱ διαστάσεις τὸν ἀριθμὸν ἕξ, αἷς ὀρίζεσθαι πέφυκε τὰ ζῶα, τό τε ἄνω καὶ κάτω καὶ τὸ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν, ἔτι δὲ δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, τὸ μὲν ἄνω καὶ κάτω μόριον πάντ' ἔχει τὰ ζῶα. ἔμνον γὰρ ἐν τοῖς ζώοις ἐστὶ τὸ ἄνω καὶ κάτω, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς φυτοῖς. διείληπται δ' ἔργῳ, καὶ ἔθεται μόνον τῇ πρὸς τε τὴν γῆν καὶ τὸν ἕρανόν. ὅθεν μὲν γὰρ ἡ τῆς τροφῆς διάδοσις καὶ ἡ αὐξήσις ἐκάστοις, ἄνω τοῦτ' ἐστὶν· πρὸς δ' ὅ

ἔσχατον αὕτη περαίνει, τῷτο κάτω. τὸ μὲν γὰρ ἀρχὴ τις, τὸ δὲ πέρας· ἀρχὴ δὲ τὸ ἄνω. καίτοι δόξειεν ἂν τοῖς φυτοῖς οἰκτεῖον εἶναι τὸ κάτω μᾶλλον· ἔχ' ὁμοίως γὰρ ἔχει τῇ θέσει τὸ ἄνω καὶ κάτω τέτοις καὶ τοῖς ζώοις. ἔχει δὲ πρὸς μὲν τὸ ὅλον οὐχ ὁμοίως, κατὰ δὲ τὸ ἔργον ὁμοίως. αἱ γὰρ ῥίζαι εἰσὶ τὸ ἄνω τοῖς φυτοῖς· ἐκεῖθεν γὰρ ἡ τροφή διαδίδεται τοῖς φυομένοις, καὶ λαμβάνει ταύταις αὐτήν, καθάπερ τὰ ζῶα τοῖς σώμασιν. ὅσα δὲ μὴ μόνον ζῆ ἀλλὰ καὶ ζῶα ἐσι, τοῖς τοιοῦτοις ὑπάρχει τό τε ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν. αἰσθησιν γὰρ ἔχει ταῦτα πάντα, ὀρίζεται δὲ κατὰ ταύτην τό τε ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν· ἐφ' ὃ μὲν γὰρ ἡ αἰσθησις πέφυκε καὶ ὅθεν ἐστὶν ἐκάστος, ἔμπροσθεν ταῦτ' ἐσί, τὰ δ' ἀντικείμενα τέτοις ὀπίσθεν. ὅσα δὲ τῶν ζῶων μὴ μόνον αἰσθήσεως κοινωνεῖ, ἀλλὰ δύναται ποιεῖσθαι τὴν κατὰ τόπον μεταβολὴν αὐτὰ δι' αὐτῶν, ἐν τέτοις δὲ διώρισται πρὸς τοῖς λεχθεῖσι τό τ' ἀριστερόν καὶ τὸ δεξιόν, ὁμοίως τοῖς πρότερον εἰρημένοις ἔργῳ τινὶ καὶ ἔθεται διωρισμένον ἑκάτερον αὐτῶν· ὅθεν μὲν γὰρ ἐσι τῷ σώματος ἡ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς ἀρχὴ φύσει, τοῦτο μὲν δεξιὸν ἐκάσῳ, τὸ δ' ἀντικείμενον καὶ τοῦτῳ πεφυκὸς ἀκολουθεῖν ἀριστερόν. τῷτο δὲ διήθρῳται μᾶλλον ἐτέροις ἐτέρων. ὅσα μὲν γὰρ ὀργανικοῖς μέρεσι χρώμενα (λέγω δ' οἷον ποσὶν ἢ πτέρυξιν ἢ τινι ἄλλῳ τοιοῦτῳ) τὴν εἰρημένην μεταβολὴν ποιεῖται, περὶ μὲν τὰ τοιαῦτα μᾶλλον διήθρῳται τὸ λεχθέν· ὅσα δὲ μὴ τοῖσιν μορίοις, αὐτῷ δὲ τῷ σώματι διαλήψεις ποιούμενα προέρχεται, καθάπερ ἔνια τῶν ἀπώδων, οἷον οἱ τε ὄφεις καὶ τὸ τῶν καμπῶν γένος, καὶ πρὸς τέτοις ἀκαλῶσι γῆς ἔντερα, ὑπάρχει μὲν καὶ ἐν τέτοις τὸ λεχθέν, ἔμνον διασεσάφηται γ' ὁμοίως. ὅτι δ' ἐκ τῶν δεξιῶν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστὶ, σημεῖον καὶ τὸ φέρειν τὰ φορτία πάντας ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς· ὥτως γὰρ ἐνδέχεται κινεῖσθαι τὸ φέρον, λελυμένου τοῦ κινήσαντος. διὸ καὶ ἀσκωλιάζουσι ῥᾶον ἐπὶ τοῖς ἀριστεροῖς· κινεῖν γὰρ

1. ἑαυτὸ S. || 2. φερόμενον ὑπὸ τίνος Y. || 3. δὲ om SU. || λέγομεν PZ. || 5. καθάπερ τὰ ἀλλόμενα om Z. || 6. μέρει S, κατὰ μέρος Z. || 8. ἀποσπριζόμενον om Z. || 9. ἂν τε PZ, ἐάν τε S. || 10. ἂν Z. || 11. ὑπ' Z. || αὐτὸ P. || 12. αὐτῷ ἑαυτὸ Z. || 13. τῷ ἄνω S, πρὸς τὸ ἄνω Y. || 14. τὴν U. || 15. πιέζον Z. || 16. πλεῖον οἱ ἔχοντες Z. || 17. ἢ οἱ μὴ Z. || 18. διαστάσει SUYZ. || 19. καμπῆς P. || 20. ἐλαχίστοις δύσιν SU. || 21. ποιεῖ SU. || μεταβ. ὥσπερανεὶ τῷ μὲν φέροντι τῷ δὲ φερόμενῳ. τὸ Z. || 22. ὥσπερ εἰ SU. || 23. τὸ γὰρ μένον P, τὸ μένον γὰρ Y, τὸ γὰρ μὲν S. || φαίνεται Z. || 24. γίνεται Z. || τὸ om Z. || ἀμελὲς PSU. || 25. δύναται Y. || τὴν τε τῷ PY. || πηρομένῳ S. || καὶ τὴν τῷ Y. || 26. ποιήσαντος SUY, πεισαντος P. || ἐν om SU. || 27. ζῶα Y. || 28. καὶ τὸ ὀπίσθεν PY. || δὲ] δὲ καὶ τὸ SU, δὲ τὸ Z, om P. || καὶ τὸ ἀριστερόν SUZ. || 29. μόρια Z. || 31. τε πρὸς Y. || 33. ἢ ante καὶ S, om PY. || αὐξήσις ἐστὶν ἐκ. PY. || τῷτ' ἄνω Y.

1. αὕτη SUY. || τῷτο δὲ κάτω SU. || τὸ] ἢ Z. || γὰρ om U. || 2. αἱ] γ' ἂν U. || 5. κατὰ] πρὸς Y. κατὰ — ὁμοίως om Z. || 7. ταύτῃ Z. || 10. πάντα ταῦτα PZ. || 11. δὲ] γὰρ UZ. || ὀπίσθεν καὶ τὸ ἔμπροσθεν SUZ. || 12. δ] ὡ S. || 16. δὴ Y, om P. || 17. τινὶ] δὲ τινι PY. || 18. αὐτῶν] αὐτῶν ἐστὶν Y. || 20. ἐκάστων SU. || 24. μᾶλλον om Z. || 26. σῶματι Y. || 27. οἱ τε om SU. || 28. ἔντερα γῆς UZ, ἔντερα τῆς γῆς S. || 31. πάντα PSU. || 32. κινεῖσθαι om S. || φερόμενον PY. || 33. ἀσκωλιάζουσι Z, ἀσκωλιάζονται P.

πέφυκε τὸ δεξιόν, κινεῖσθαι δὲ τὸ ἀριστερόν· ὥς τε καὶ τὸ φορτίον οὐκ ἐπὶ τῷ κινήσονται ἀλλ' ἐπὶ τῷ κινήσμενῳ δεῖ ἐπικεῖσθαι· ἐὰν δ' ἐπὶ τῷ κινῆντι καὶ τῇ ἀρχῇ τῆς κινήσεως ἐπιτεθῇ, ἥτοι ὅλως οὐ κινήσεται ἢ χαλεπαύτερον. σημειῖον δ' ὅτι ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως καὶ αἰσθησις προβολαί· πάντες γὰρ τὰ ἀριστερὰ προβάλλονται, καὶ ἐστῶτες προβεβήκασι τὰ ἀριστερὰ μάλλον, ἢ μὴ ἀπὸ τύχης συμβῇ. ἢ γὰρ τῷ προβεβηκοτι κινῆνται, ἀλλὰ τῷ ἀποβεβηκοτι· καὶ ἀμύνονται τοῖς δεξιοῖς. διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὰ δεξιὰ ταῦτά ἐστι πάντων. ὅθεν μὲν γὰρ 10 ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, τὸ αὐτὸ πᾶσι καὶ ἐν τῷ αὐτῷ τὴν θέσιν ἔχει κατὰ φύσιν· δεξιὸν δ' ἐστὶν ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστίν. καὶ διὰ τῆτο τὰ γρομβώδη τῶν ὀσφυϊκῶν δεξιὰ πάντ' ἐστίν. ἢ γὰρ ἐπὶ τὴν ἐλίκην κινεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τὸ καταντικρὺ πάντα προέρχεται, οἷον πορφύραι καὶ 15 κήρυκες. κινουμένων οὖν πάντων ἀπὸ τῶν δεξιῶν, κακείνων ἐπὶ ταῦτά κινουμένων ἑαυτοῖς, ἀνάγκη πάντα δεξιὰ εἶναι ὁμοίως. ἀπολελυμένα δ' ἔχουσιν τὰ ἀριστερὰ τῶν ζώων μάλιστα ἄνθρωποι διὰ τὸ κατὰ φύσιν ἔχειν μάλιστα τῶν ζώων· φύσει δὲ βέλτιόν τε τὸ δεξιὸν τοῦ ἀριστεροῦ καὶ 20 κεχωρισμένον. διὸ καὶ τὰ δεξιὰ ἐν τοῖς ἀνθρώποις μάλιστα δεξιὰ ἐστίν. διωρισμένων δὲ τῶν δεξιῶν εὐλόγως τὰ ἀριστερὰ ἀκινήτοτέρα ἐστίν, καὶ ἀπολελυμένα μάλιστα ἐν τούτοις. καὶ αἱ ἄλλαι δ' ἀρχαὶ μάλιστα κατὰ φύσιν διωρισμέναι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπάρχουσιν, τὰ τ' ἄνω καὶ τὰ 25 ἔμπροσθεν. οἷς μὲν ἔν τῳ ἄνω καὶ τὸ ἔμπροσθεν διωρίζαι, καθάπερ τοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς ὄρνιθι, ταῦτα μὲν δίποδα. (τῶν δὲ τετάρων τὰ δύο σημεῖα τοῖς μὲν πτέρυγες τοῖς δὲ χεῖρες καὶ βραχίονες εἰσιν), ὅσα δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸ πρόσθεν ἔχει καὶ τὸ ἄνω, τετράποδα καὶ πολύποδα καὶ 30 ἄποδα. καλῶ γὰρ πόδα μέρος ἐπὶ σημείῳ πεζῶ κινήτικῳ κατὰ τόπον· καὶ γὰρ τὸ ὄνομα ἐοικῶσιν εἰληφέναι ἀπὸ τῆς πέδου οἱ πόδες. εἶνα δ' ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔχει τὸ πρόσθιον καὶ

τὸ ὀπίσθιον, οἷον τὰ τε μαλάκια καὶ τὰ γρομβώδη τῶν ὀσφυϊκῶν· εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν πρότερον ἐν ἑτέροις. τριῶν δ' ὄντων τόπων, τῷ ἄνω καὶ μέσῳ καὶ κάτω, τὰ μὲν δίποδα τὸ ἄνω πρὸς τὸ τῷ ὅλῳ ἄνω ἔχει, τὰ δὲ πολύποδα ἢ ἄποδα πρὸς τὸ μέσον, τὰ δὲ φυτὰ πρὸς τὸ κάτω. αἴτιον δ' ἔστι τὰ μὲν ἀκίνητα, πρὸς τὴν τροφήν δὲ τὸ ἄνω, ἢ δὲ τροφή ἐκ τῆς γῆς. τὰ δὲ τετράποδα ἐπὶ τὸ μέσον, καὶ τὰ πολύποδα καὶ ἄποδα, διὰ τὸ μὴ ὀρθὰ εἶναι. τὰ δὲ δίποδα πρὸς τὸ ἄνω διὰ τὸ ὀρθὰ εἶναι, μάλιστα δ' ὁ ἄνθρωπος· μάλιστα γὰρ κατὰ φύσιν ἐπὶ δίπυς. εὐλόγως δὲ καὶ αἱ ἀρχαὶ εἰσιν ἀπὸ τούτων τῶν μορίων· ἡ μὲν γὰρ ἀρχὴ τίμιον, τὸ δ' ἄνω τῷ κάτω καὶ τὸ πρόσθεν τοῦ ὀπίσθεν καὶ τὸ δεξιὸν τοῦ ἀριστεροῦ τιμιώτερον. καλῶς δ' ἔχει καὶ τὸ ἀνάπαλιν λέγειν περὶ αὐτῶν, ὥς 15 διὰ τὸ τὰς ἀρχὰς ἐν τούτοις εἶναι ταῦτα τιμιώτερα τῶν ἀντικειμένων μορίων ἐστίν.

Ὅτι μὲν ἔν τῳ τῶν δεξιῶν ἡ τῆς κινήσεως ἐστὶν ἀρχή, 6 φανερόν ἐκ τῶν εἰρημένων. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη παντὸς συνεχῆς, οὐ τὸ μὲν κινεῖται τὸ δ' ἡρεμεῖ, ὅλου δυναμένου κινεῖσθαι ἐξώτως θατέρου, ἢ ἄμφω κινεῖται ἐναντίας κινήσεις, εἶναί τι κοινὸν καθ' ὃ συνεχῆ ταῦτ' ἐστὶν ἀλλήλοις, κἀνταῦθ' ὑπάρχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκατέρου τῶν μερῶν κινήσεως, ὁμοίως δὲ καὶ τῆς γάστρου δηλονότι, καθ' ὅσας τῶν λεχθεισῶν ἀντιθέσεων ἰδίᾳ κινήσεις ὑπάρχει τῶν ἀντικειμένων μερῶν ἐκατέρῳ, πάντα ταῦτα κοινὴν ἀρχὴν ἔχει τὴν τῶν εἰρημένων μερῶν σύμφυσιν, λέγω δὲ τῶν τε δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν καὶ τῶν ἄνω καὶ κάτω καὶ τῶν ἔμπροσθεν καὶ τῶν ὀπίσθεν. κατὰ μὲν οὖν τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ ὀπίσθεν διάληψις ἐκ ἑσὶ τοιαύτη περὶ τὸ κινῆν ἑαυτό, διὰ τὸ μηθεὶ φυσικὴν ὑπάρχει κίνησιν εἰς τὸ ὀπίσθεν, μηδὲ διορισμὸν ἔχειν τὸ κινῆμενον καθ' ὃν τὴν ἐφ' ἐκάτερα τούτων μεταβολὴν ποιεῖται· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν γε καὶ ἀριστερόν καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω ἐστίν. διὸ τῶν ζώων ὅσα μέρεσιν

3. ἂν *SU*. || 7. προβεβήκασι *PSU*. || ἐὰν *Y*, εἰ *UZ*, δ' εἰ *S*. || συμβῇ ἀπὸ τύχης *Y*. || 10. τὰ αὐτὰ *P*. || 11. τῆτο πᾶσι καὶ ἐν ταῦτά *Y*. || 14. κίνησις ἐστίν *om Y*. || 8. καὶ τὰ ἄποδα *Z*. || 9. τὰ — εἶναι *om Z*. || 10. δίπυς *Z*. || 14. τὸ *om SUZ*. || ὥς *om PSU*. || 18. ἐκ τῶν εἰρημένων *om Z*. || 19. ἔλκε] ἀλλ' εἰ *S*. || 20. ἢ] εἰ *Z*. || 21. τι] τὸ *S*, τι τὸ *U*. || 25. ἐκατέραι *Z*, ἐκατέρων *SU*. || ταῦτα πάντα *SU*, ὡς πάντα ταῦτα *Z*. || τὴν] κατὰ τὴν *P*. || 26. τε *om Z*. || καὶ τῶν ἀρ. *SU*. || 27. ἄνωθεν καὶ κάτωθεν *SU*. || ὀπίσθεν καὶ τῶν ἔμπροσθεν *P*. || 28. κατὰ — ὀπίσθεν *om Z*, κατὰ — διάληψις *om S et pr U*. || 29. ἔσαι *Z*. || 30. διωρισμένον *S U*. || 31. καθὼ *Z*, κατὰ *PSU*. || 32. μεταβολὴ *S*. || ποιεῖται *om PSU*. || δὲ *om Z*. || τὸ *om S*. || τε *P*, *om SU*. || 33. ἐσθ. διὰ *Z*.

1. καὶ τὰ] τὰ τε *Z*. || 3. κάτω καὶ μέσον *YZ*. || 4. τὸ ἄνω] τοῦ ἄνω *Z*, ἄνω *SU*. || ἔλκε] ὀμφαλὸς *Z*. || ἔχει ἄνω *P*. || 6. αἴτιον — 707a 14. κινήσις ἐστίν *om Y*. || 8. καὶ τὰ ἄποδα *Z*. || 9. τὰ — εἶναι *om Z*. || 10. δίπυς *Z*. || 14. τὸ *om SUZ*. || ὥς *om PSU*. || 18. ἐκ τῶν εἰρημένων *om Z*. || 19. ἔλκε] ἀλλ' εἰ *S*. || 20. ἢ] εἰ *Z*. || 21. τι] τὸ *S*, τι τὸ *U*. || 25. ἐκατέραι *Z*, ἐκατέρων *SU*. || ταῦτα πάντα *SU*, ὡς πάντα ταῦτα *Z*. || τὴν] κατὰ τὴν *P*. || 26. τε *om Z*. || καὶ τῶν ἀρ. *SU*. || 27. ἄνωθεν καὶ κάτωθεν *SU*. || ὀπίσθεν καὶ τῶν ἔμπροσθεν *P*. || 28. κατὰ — ὀπίσθεν *om Z*, κατὰ — διάληψις *om S et pr U*. || 29. ἔσαι *Z*. || 30. διωρισμένον *S U*. || 31. καθὼ *Z*, κατὰ *PSU*. || 32. μεταβολὴ *S*. || ποιεῖται *om PSU*. || δὲ *om Z*. || τὸ *om S*. || τε *P*, *om SU*. || 33. ἐσθ. διὰ *Z*.

ὀργανικοῖς χρώμενα προέρχεται, τῇ μὲν τῷ ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν διαφορᾷ ἔχει διωρισμένα ταῦτα, ταῖς δὲ λοιπαῖς, ἀμφοτέραις μὲν, προτέρα δὲ τῇ κατὰ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν διορίζουσα, διὰ τὸ τὴν μὲν ἐν τοῖς δυσὶν εὐθέως ἀναγκαῖον εἶναι ὑπάρχειν, τὴν δ' ἐν τοῖς τέτταρσι πρώτοις. 5 ἐπεὶ ἔν τ' ἄνω καὶ κάτω καὶ τὸ δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν τῇ αὐτῇ ἀρχῇ καὶ κοινῇ συνήρτηται πρὸς αὐτά (λέγω δὲ ταύτην τὴν τῆς κινήσεως κυρίαν), δεῖ δ' ἐν ἅπαντι τῷ μέλλοντι κατὰ τρόπον ποιεῖσθαι τὴν ἀφ' ἐκάστης κίνησιν ὠρίσθαι πῶς καὶ τετάχθαι ταῖς ἀποσάσεσι ταῖς πρὸς τὰς ῥηθείσας 10 ἀρχάς, τὰς τε ἀντιστοίχους καὶ τὰς συστοίχους τῶν ἐν τοῖς μέρεσι τέτοις, τὸ τῶν λεχθειῶν κινήσεων ἀπασῶν αἰτίον, αὕτη δ' ἐστὶν ἀφ' ἧς ἀρχῆς κοινῆς τῶν ἐν τῷ ζῳῷ ἢ τε τῷ δεξιῷ καὶ ἀρισερῷ κινήσεις ἐστίν, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ τῷ ἄνω καὶ κάτω, ταύτην ἔχειν ἐκάστω ἢ παραπλησίως πρὸς 15 ἐκάστην τῶν ἐν τοῖς ῥηθεῖσι μέρεσιν ἀρχῶν, ὃν ὡς ἡ μόνους ἢ μάλιστα τέτοις ὑπάρχει τῶν ζῳῶν ἢ κατὰ τόπον κίνησις, ἀ δὲ δυσὶν ἢ τέτταρσι ποιεῖται σημείοις τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν. ὥς' ἐπεὶ σχεδὸν τοῖς ἐναίμοις τῷ μάλιστ' ἀντιβέβηκε, φανερόν ὅτι πλείοσι τε σημείοις τεττά- 20 ρων οὐθέν οἶόν τε κινεῖσθαι τῶν ἐναίμων ζῳῶν, καὶ εἴ τι τέτταρσι σημείοις κινεῖσθαι πέφυκε μόνον, ἀναγκαῖον τῷ εἶναι ἑναιμον. ὁμολογεῖ δὲ τοῖς λεχθεῖσι καὶ τὰ συμβαινόντα περὶ τὰ ζῳα. τῶν μὲν γὰρ ἐναίμων ἔδεν εἰς πλείω διαιρούμενον δύναται ζῆν ὑθένα χρόνον ὡς εἰπεῖν, τῆς τε κατὰ 25 τόπον κινήσεως, καθ' ἣν ἐκινεῖτο συνεχὲς ὄν καὶ μὴ διηρημένον, ἔ δὲ δύναται κοινωνεῖν τῶν δ' ἀναίμων τε καὶ πολυπόδων ἑνία διαιρούμενα δύναται ζῆν πολλὸν χρόνον ἐκάστω τῶν μερῶν, καὶ κινεῖσθαι τὴν αὐτὴν ἥνπερ καὶ πρὶν διαιρεθῆναι κίνησιν, οἷον αἶ τε καλούμεναι σκολόπενδραι καὶ 30 ἄλλα τῶν ἐντόμων καὶ προμηκῶν πάντων γὰρ τέτων καὶ

τὸ ὀπίσθεν μέρος ἐπὶ ταῦτο ποιεῖται τὴν πορείαν τῷ ἔμπροσθεν. αἶτιον δὲ τῷ διαιρούμενα ζῆν ὅτι, καθάπερ ἂν εἴ τι συνεχὲς ἐκ πολλῶν εἴη ζῳῶν συγκεῖμενον, ὥτως ἕνασον αὐτῶν συνέστηκεν. φανερόν δὲ τῷ ἐκ τῶν πρότερον εἰρημέ- 5 νων, διότι τῷτον ἔχει τὸν τρόπον. δυσὶ γὰρ ἢ τέτταρσι σημείοις πέφυκε κινεῖσθαι τὰ μάλιστ' ἀναγκαῖα συνέστηκότα κατὰ φύσιν, ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα τῶν ἐναίμων ἀποδὰ ἐστίν. καὶ γὰρ ταῦτα κινεῖται τέτταρσι σημείοις, δι' ὧν τὴν κίνησιν ποιεῖται. δυσὶ γὰρ χρώμενα προέρχεται καμπαῖς τὸ γὰρ δε- 10 ξιὸν καὶ ἀρισερὸν καὶ τὸ πρόσθιον καὶ ὀπίσθιον ἐν τῷ πλάτει ἐστίν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ καμπῇ αὐτοῖς, ἐν μὲν τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν μέρει τὸ πρόσθιον σημεῖον δεξιὸν τε καὶ ἀρισερὸν, ἐν δὲ τῷ πρὸς τὴν ὑρᾶν τὰ ὀπίσθια σημεῖα. δοκεῖ δὲ δυσὶν σημείοις κινεῖσθαι, τῇ τ' ἔμπροσθεν ἀφῇ καὶ τῇ ὕστερον. αἶτιον δ' ὅτι στενὸν κατὰ πλάτος ἐστίν, ἐπεὶ καὶ ἐν τέτοις τὸ δεξιὸν ἡγεῖται, καὶ ἀνταποδίδωσι κατὰ τὸ ὀπίσθεν, ὥσπερ ἐν τοῖς τετράποσιν. τῶν δὲ κάμψεων αἶτιον τὸ μήκος, ὥσπερ γὰρ οἱ μακροὶ τῶν ἀνθρώπων λορδοὶ βαδίζουσι, καὶ 15 τῷ δεξιῷ ὡμὸς εἰς τὸ πρόσθεν ἡγεμένους τὸ ἀρισερὸν ἰσχύον εἰς τοῦτο ὀπίσθεν μᾶλλον ἀποκλίνει, καὶ τὸ μέσον κοῖλον γίνεται καὶ λορδόν, ὥτω δὲ νοεῖν καὶ τὴν ὀφθαλμοῦ κινουμένους ἐπὶ τῇ γῇ λορδοῦς. σημεῖον δ' ὅτι ὁμοίως κινῶνται τοῖς τετράποσιν ἐν μέρει γὰρ μεταβάλλουσι τὸ κοῖλον καὶ τὸ κυρτόν. ὅταν γὰρ πάλιν τὸ ἀρισερὸν τῶν προσθίων ἡγήσῃται, ἐξ ἐναντίας 20 πάλιν τὸ κοῖλον γίνεται τὸ γὰρ δεξιὸν ἐντὸς πάλιν γίνεται. σημεῖον δεξιὸν πρόσθιον ἐφ' ὅ A, ἀρισερὸν ἐφ' ὅ B, ὀπίσθιον δεξιὸν ἐφ' ὅ Γ, ἀρισερὸν ἐφ' ὅ Δ. ὥτω δὲ κινῶνται τῶν μὲν χερσαίων οἱ ὀφθαλμοί, τῶν δ' ἐνύδρων αἱ ἐγχελεις καὶ οἱ γόγγοι καὶ αἱ σμύραιναι, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἔχει τὴν μορ- 25 φὴν ὀφιδωδεσέραν. πλὴν ἑνία μὲν τῶν ἐνύδρων τῶν τοιούτων οὐδὲν ἔχει πτερύγιον, οἷον αἱ μύραιναι, ἀλλὰ χρῆται τῇ

1. προσέρχεται *SUZ.* || ταῖς *Z.* || τῷ *om SU.* || καὶ ὀπίσθεν *om PSU.* || 2. διαφορᾷς ἔκ *εἰς* *διωρ. Z.* || 5. ὑπάρχειν] πρώτον ὑπάρχειν *SU.* ὑπάρχειν πρώτον *P.* || 5 et 22. τέτταρσι *S.* || 6. καὶ τὸ κ. *SUZ.* || τὸ *om P.* || 8. τ' *SU.* || 10. ταῖς ante πρὸς *om SUZ.* || 11. ἀντιστοιχέσας *S.* || 13. ἀρχῇ *Z.* *omisso κοινῆς.* || 15. καὶ] τε καὶ *SU.* || ἔχει *pr U.* ἔχει ἐν *Y.* ἔχειν *corr Z.* || ἢ *Y.* || πρὸς] ἐν *Y.* || 16. ἔν *om P.* || 17. τέτοις] τέτοις τοῖς ζῳαῖς *S.* || 18. τέτταρσι *SUZ.* || 19. τοῖς *om Z.* || 20. τε *om SU.* || 21. καὶ] καὶν *PXY.* || εἴ τι] ἐπεὶ *Z.* εἴ τι ἐπεὶ *S.* || 23. εἶναι] ἣν εἶναι *Z.* εἶναι καὶ *U.* || 25. ζῆν — 27. δύναται *om S.* || 26. κινεῖ τὸ συνεχὲς ὄν *U.* κινεῖ τὸ συνεχὲς *P.* || 28. χρόνον ἐν ἐκάστω *Y.* || 31. γὰρ *om Z.*

1. ἐπὶ] καὶ *Z.* || τὸ αὐτὸ ποιεῖ *SUZ.* ποιεῖται post πορείαν *Y.* || τῷ ἔμπροσθεν] τουπροσθεν *Z.* || 3. εἴη *om PSU.* || ἕνασον] καὶ ἕνασον *Y.* ἀν ἕνασον *Z.* || 5 et 8. τέτταρσι *S.* τέσσαρσι *Y.* || 5. πέφυκε κινεῖσθαι σημείοις *PY.* κινεῖσθαι πέφυκε σημείοις *SU.* || 6. τὰ *om P.* || 7. δὲ *om Z.* || τῶν ἐναίμων ὅσα *U.* τῶν ἐντόμων (*omisso ὅσα*) *S.* || 8. ποιεῖται τὴν κίνησιν *SU.* || 9. γὰρ *om Z.* || προσέρχεται *Z.* || καμπαῖς κατὰ τὸ πλεῖστον. τὸ *Y.* || 10. τὸ *om SUY.* || καὶ τὸ ὅπ. *PY.* || πλατεῖ *Y.* || 11. αὐτοῖς *om Z.* || τὴν *om S.* || 12. δεξιῶν *Z.* || τε *om PY.* || 13. δυεῖν *Z.* δυεῖ *PY.* || 14. σημείοις *PYZ.* || τ' ὀπίσθεν ἀφῇ καὶ τῇ ἔμπροσθεν. αἶτιον *Z.* || 15. κατὰ] τὸ *Z.* || 16. ὀπίσθιον *PY.* || 19. τὸ γὰρ ἀρ. *Y.* || 20. το ἔμπροσθεν *Z.* || ἀποκλίνεται *SZ.* || καὶ τὸ] τὸ δὲ *SU.* || 21. δεῖ] δὲ δεῖ *Z.* || 22. λορδοῖς σημείοις. τὸ δ' ὅτι *PSU* et *corr Z.* *S* *omisso* τὰ. || 24. τὸ ἀρις. πάλιν *SUZ.* || 25. ἐντὸς] ἐν τοῖς ἐπιστοῖς *Z.* || γίνεται πάλιν *S.* || 26. πρόσθιον post *A YZ.* || ὅπ. ἀρισερὸν ἐφ' ὅ γ. ὀπίσθιον δεξιὸν ἐφ' ὅ δ. *YZ.* || 29. μύραιναι *PY.* || καὶ τῶν — 31. μύραιναι *om U.* || 30. τῶν τοιούτων] τοιούτων *U.* τοιούτων *P.* τοιούτων *Y.* || 31. πτερύγιον *U.* || χρῶνται *Z.*

θαλάττῃ ὥσπερ οἱ ὄφεις τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάττῃ (νέουσι γὰρ οἱ ὄφεις ὁμοίως καὶ ὅταν κινῶνται ἐπὶ τῆς γῆς). τὰ δὲ δὴ ἔχει πτερύγια μόνον, οἷον οἷ τε γόγγροι καὶ αἱ ἐγχέλειαι καὶ γένος τι κεφρέων, οἱ γίνονται ἐν τῇ λίμνῃ τῇ ἐν Σιφαῖς. καὶ διὰ τῆτο ταῖς καμπαῖς ἐλάττωσι κινῶνται ἐν τῷ ὑγρῷ ἢ ἐν τῇ γῇ τὰ ζῆν εἰσθότα ἐν τῇ γῇ, καθάπερ τὸ τῶν ἐγχέλεων γένος. οἱ δὲ δύο πτερύγια ἔχοντες τῶν κεφρέων τῇ καμπῇ ἀνισάζουσιν ἐν τῷ ὑγρῷ τὰ τέτταρα 8 σημεία. τοῖς δ' ὄψεσιν αἰτίον τῆς ἀποδίας τό τε τὴν φύσιν μὴθεν ποιεῖν μάτην, ἀλλὰ πάντα πρὸς τὸ ἄριστον ἀποβλέψαντες ἐκάσῳ τῶν ἐνδεχομένων, διασώζουσιν ἐκάσῳ τὴν ἰδίαν ὑσίαν καὶ τὸ τί ἦν αὐτῷ εἶναι. ἐτι δὲ καὶ τὸ πρότερον ἡμῖν εἰρημένον, τὸ τῶν ἐναίμων μὴθεν οἶόν τ' εἶναι πλείοσι κινεῖσθαι σημείοις ἢ τέτταρσιν. ἐκ τῶν γὰρ φανερόν ὅτι τῶν ἐναίμων ὅσα κατὰ τὸ μήκος ἀσύμμετρά ἐσι πρὸς τὴν ἄλ- 15 λην τῷ σώματος φύσιν, καθάπερ οἱ ὄφεις, ἔθεν αὐτῶν οἶον θ' ὑπόπνῃ εἶναι. πλείους μὲν γὰρ τεττάρων ἔχουσιν οἶον τε αὐτὰ πόδας ἔχειν (ἀνάιμα γὰρ ἂν ἦν), ἔχοντα δὲ δύο πόδας ἢ τέτταρας σχεδὸν ἦν ἂν ἀκίνητα πάμπαν. οὕτω βραδεῖαν ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἀνωφελεῖ τὴν κίνησιν.

Ἄπαν δὲ τὸ ὑπόπνῃ ἐξ ἀνάγκης ἀρτίως ἔχει τὴν πό- 20 δας. ὅσα μὲν γὰρ ἄλλοι χρώμενα μόνον ποιεῖται τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν, ἔθεν ποδῶν πρὸς γε τὴν τοιαύτην δεῖται κίνησιν. ὅσα δὲ χρῆται μὲν ἄλλοι, μὴ ἐσι δ' αὐτοῖς αὐτάρκους αὕτη ἢ κίνησις ἀλλὰ καὶ πορείας προσδέονται, δὴ- 25 λον ὡς τοῖς μὲν βέλτιον τοῖς δ' ὅλως ἀδύνατον πορεύεσθαι. διότι πᾶν ζῶον ἀναγκαῖον ἀρτίως ἔχειν τοὺς πόδας. οὕσης γὰρ τῆς τοιαύτης μεταβολῆς κατὰ μέρος, ἀλλ' ἐκ ἀθρόω παντὶ τῷ σώματι καθάπερ τῆς ἄλλεως, ἀναγκαῖόν ἐστι τοῖς μὲν μένειν μεταβαλλόντων τῶν ποδῶν τοῖς δὲ κινεῖσθαι, 30 καὶ τοῖς ἀντικειμένους τῶν ποδῶν ποιεῖν ἑκάτερον, μεταβάλλον ἀπὸ τῶν κινουμένων ἐπὶ τὰ μένοντα τὸ βάρος. διόπερ τρισὶ

μὲν ἔθεν ἔθεν χρώμενον βαδίζειν οἶον τε. τὸ μὲν γὰρ ἔθεν ὅλως ὑπόσημα ἔχει ἐφ' ᾧ τὸ τοῦ σώματος ἔξει βάρος, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἐτέραν ἀντίθεσιν μόνον, ὥστ' ἀναγκαῖον αὐτὸ ἔτως ἐπιχειρῶν κινεῖσθαι πίπτειν. ὅσα δὲ πολὺ ποδᾶ 5 ἔξιν, οἷον αἱ σκολόπενδραι, τούτοις δυνατὸν μὲν καὶ ἀπὸ περιττῶν ποδῶν πορείαν γίνεσθαι, καθάπερ φαίνεται ποιῶμενα καὶ νῦν, ἂν τις αὐτῶν ἓνα πηρώσῃ τῶν ποδῶν, διὰ τὸ τὴν τῶν ἀντιστοίχων ποδῶν κολόβωσιν ἰᾶσθαι τῷ λοιπῷ πλῆθει τῶν ἐφ' ἑκάτερα ποδῶν. γίνεται γὰρ τούτοις οἶον 10 ἐφελξίς τῷ πεπηρωμένῳ μορίῳ τοῖς ἄλλοις, ἀλλ' ἢ βადίσις. ἢ μὴν ἀλλὰ φανερόν ὅτι βέλτιον ἂν καὶ ταῦτα ποιοῖτο τὴν μεταβολὴν ἀρτίως ἔχοντα τὴν πόδας, καὶ μὴθεν ἑλλείποντος, ἀλλ' ἀντιστοίχους ἔχοντα τοὺς πόδας. οὕτω γὰρ αὐτῶν ἀνισάζειν τε δύναται τὸ βάρος καὶ μὴ ταλαντεύειν ἐπὶ θάτερα μᾶλλον, εἰ ἀντίστοιχα ἐρείσματ' ἔχει καὶ μὴ κενὴν τὴν ἐτέραν χώραν τὴν τῶν ἀντικειμένων. προ- 15 βαίνει δ' ἀφ' ἑκατέρου τῶν μερῶν ἐναλλάξ τὸ πορεύομενον. ἔτω γὰρ εἰς ταῦτο τῷ ἐξ ἀρχῆς σχήματι γίνεται ἢ κατὰσασις.

20 Ὅτι μὲν οὖν ἀρτίως ἔχει τὴν πόδας πάντα, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, εἴρηται. ὅτι δ' εἰ μὴθεν ἦν ἡρεμοῦν, οὐκ ἂν ἦν 9 κάμψις οὐδ' εὐθυσίς, ἐκ τῶνδε δὴλλον. ἐσι γὰρ κάμψις μὲν ἢ ἐξ εὐθέος ἢ εἰς περιφερὲς ἢ εἰς γωνίαν μεταβολή, εὐθυσίς δ' ἢ ἐκ θατέρου τῶν εὐθύ. ἐν ἀπάσαις δὲ ταῖς εἰρημέναις μεταβολαῖς ἀνάγκη πρὸς ἐν σημεῖον τὴν κάμψιν ἢ τὴν εὐθυσίν γίνεσθαι. ἀλλὰ μὴ κάμψεως γε μὴ οὕσης 25 ἔτ' ἂν πορεία ἔτε νεύσις ἔτε πτήσις ἦν. τὰ μὲν γὰρ ὑπόποδα ἐπειδὴ ἐν ἑκατέρῳ τῶν ἀντικειμένων σκελῶν ἐν μέρει ἴσεται καὶ τὸ βάρος ἴσχει, ἀναγκαῖον θατέρου προβαίνοντος 30 θατέρου ποιεῖσθαι κάμψιν. ἴσα τε γὰρ πέφυκεν ἔχειν τῷ μήκει τὰ ἀντίστοιχα κῶλα, καὶ ὁρβὸν δεῖ εἶναι τὸ ὑφεσὸς τῷ βάρει, οἷον κάθετον πρὸς τὴν γῆν. ὅταν δὲ προβαίνει,

1. νέουσι] δὲ νέουσι *Y*, μένουσι *S*, βαίνουσι *Z*. || 2. οἱ] καὶ οἱ *YZ*, καὶ *P*. || καὶ om *PSU*. || 3. πτερύγια ἔχει *S*. || οἶον om *P*. || καὶ αἱ ἐγχέλειαι om *P*, αἱ om *SU*, quī ἐγχέλευες. || 5. σίφναις *Z*. || 6. τῷ ὑγρῷ ἢ ἐν om *Z*, ἢ om *X*, ἐν om *S*. || εἰσθότα ζῆν *Y*. || τῇ γῇ] τῷ ὑγρῷ *Z*. || 7. ἐγγελεύον *P*. || πτερυγας *PSUZ*. || 11. ἐνδ. καὶ διασ. *PY*. || ἐκάσῳ *PZ*. || ἰδίαν *U*. || 13. οἶον om *Z*. || 14. τέτταρσιν *Z*, τέττασιν *S*. || 17. θ'] καὶ' *S*. || 18. ἂν om *SU*. || δὲ] γὰρ *Y*. || 19. τέσσαρας *Y*. || ἂν ante ἦν *SU*, om *Y*. || ἀναγκαῖον om *P*. || 21. εἶναι] φαναι *Z*. || 22. μόνον om *PYZ*. || 25. αὕτη ἢ τοιαύτη *S*, ἢ τοιαύτη *U*. || δέονται *UZ*, προσδεῖται *S*. || 26. ὡς] ὅτι *Z*, ὡς ἐσι *SUY*, ὡς εἰ *P*. || 27. διότι — πόδας om *PSU*. || 28. ἀθρόας *P*. || 30. μένειν τὸ μετ. *Y*. || μεταβ. τῶν ποδῶν om *PSU*. || 31. καὶ om *Y*. || 32. τὸ] ἐπὶ τὸ *Z*. || διόπερ] διόπερ ἔθεν *SU*. || τισι *S*, τρεῖς *Z*.

1. ὅλως ἔθεν *UY*. || 2. ἐφ' ᾧ *PUY*, ἀφ' ᾧ *Z*, om *S*. || 3. μόνον] πόνον *PSU*. || 5. αἱ om *S*. || καὶ om *Z*. || 6. ποδῶν καὶ πορείας *SUZ*. || 7. ἐάν *S*. || τι *U*. || 9. τῶν *Z*. || ἐφελξίς οἶον *PZ*. || 10. τῷ τε περ. *U*. || 11. φανερόν] καὶ φανερόν *U*, φανερόν γε *PY*. || 12. καὶ — 13. πόδας om *Y*. || 13. γὰρ] ἄρα *U*, om *S*. || αὐτῶν] αὐτῶν μᾶλλον *YZ*. || 14. τε om *Z*. || δύναντο *PSUY*. || 15. ἔχει *Y*. || 16. τὴν ante τῶν om *PSUY*. || 17. ἀφ' om *S*. || ἐτέρου *Z*. || τὸ πορ.] πορεύομενα *SU*. || 20. ἔχει τὴν πόδας] πόδας ἔχει *SU*, ἔχει *Z*. || 22. κάμψις ἔθεν νεύσις ἔθεν *Y*. || δε δὴλλον om *S* in lacuna. || 23. ἢ post εὐθέος om *P*. || 24. ἐκ θατέρου] ἐκατέρου *PSU*. || 27. ἔτε πτήσις ante ἔτε νεύσις *S*, om *UZ*. || 28. ἐπειδὴ om *Z*. || 29. ἔχει *SU*. || μεταβαίνοντος *Z*. || 30. γὰρ τε *PY*. || ἔχειν om *U*. || 31. τὰ] καὶ *PSU*. || 32. κάθετος *S*.

γίνεται ἡ ὑποτείνουσα καὶ δυναμένη τὸ μὲν μέγεθος καὶ τὴν μεταξύ. ἐπεὶ δ' ἴσα τὰ κῶλα, ἀνάγκη κάμψαι τὸ μόνον, ἢ ἐν τῷ γόνατι ἢ ἐν τῇ κάμφει, οἷον εἴ τι ἀγόναντον εἴη τῶν βαδίζοντων. σημεῖον δ' ὅτι ὥτως ἔχει· εἰ γάρ τις ἐν γῇ βαδίζει παρὰ τοῖχον, ἢ γραφομένη ἔσαι οὐκ εὐθεῖα ἀλλὰ σκολιά, διὰ τὸ ἐλάττω μὲν κάμπτοντός γίνεσθαι τὴν γραφομένην, μείζω δ' ἱσμεν καὶ ἐξαίροντος. ἐνδέχεται μέντοι κινεῖσθαι καὶ μὴ ἔχοντος καμπὴν τῷ σκέλεος, ὥσπερ τὰ παιδία ἔρπυσιν. καὶ περὶ τῶν ἐλεφάντων ὁ παλαιὸς ἦν λόγος τοῖστος, ἐκ ἀληθῆς ἄν. κινεῖται δὲ καὶ 10 τὰ τοιαῦτα κάμψεως γινομένης ἐν ταῖς ὠμοπλάταις ἢ τοῖς ἰσχίοις. ἀλλ' ὁρθὸν ἔδεν δύναται ἂν πορευθῆναι συνεχῶς καὶ ἀσφαλῶς, κινήσει δ' ἂν οἷον ἐν ταῖς παλαίστραις οἱ διὰ τῆς κίνεως προϊόντες ἐπὶ τῶν γονάτων. πολὺ γὰρ τὸ ἄνω μέρος, ὥστε δεῖ μακρὸν εἶναι τὸ κῶλον· εἰ δὲ τῆτο, κάμψιν ἀναγκαῖον εἶναι. ἐπεὶ γὰρ ἔθηκε πρὸς ὀρθήν, ἢ καταπεσεῖται ἐλάττωτος τῆς ὀρθῆς γινομένης, ἢ οὐ προβήσεται. εἰ γὰρ ὀρθῶς ὄντος θατέρου σκέλεος θάτερον ἔσαι προβεβηκός, μείζον ἔσαι, ἴσον ὂν· δυνήσεται γὰρ τῆτο τό τ' ἡρεμῶν καὶ τὴν ὑποτείνουσαν. ἀνάγκη ἄρα κάμπτεσθαι τὸ προϊόν, καὶ 20 κάμψαν ἅμα ἐκτείνειν θάτερον, ἐκκλίνειν τε καὶ διαβεβηκέναι καὶ ἐπὶ τῆς καθέτου μένειν· ἰσοσκελὲς γὰρ γίνεται τρίγωνον τὰ κῶλα, καὶ ἡ κεφαλὴ γίνεται κατώτερον, ἔταν καθετος ἢ ἐφ' ἧς βέβηκεν. τὰ δ' ἄποδα τὰ μὲν κυμαίνοντα προέρχεται (τοῦτο δὲ διττῶς συμβαίνει· τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ 25 τῆς γῆς, καθάπερ οἱ ὄφεις, τὰς καμπὰς ποιεῖται, τὰ δ' εἰς τὸ ἄνω, ὥσπερ αἱ κάμπαι), ἢ δὲ κύμανσις καμπὴ ἐστίν· τὰ δ' ἰλυσπᾶσαι χρώμενα, καθάπερ τὰ καλύμενα γῆς ἔντερα καὶ βδέλλαι. ταῦτα γὰρ τῷ μὲν ἡγουμένῳ προέρχεται, τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα πᾶν πρὸς τῆτο συνάγεται, καὶ τῷ 30 τὸν τὸν τρόπον εἰς τόπον ἐκ τόπου μεταβάλλουσιν. φανερόν δ' ὅτι εἰ μὴ αἱ δύο τῆς μιᾶς μείζους ἦσαν, ἐκ ἂν ἐδύναντο

κινεῖσθαι τὰ κυμαίνοντα τῶν ζώων. ἐκταθείσης γὰρ τῆς καμπῆς, εἰ ἴσην κατεῖχεν, ἔθεν ἂν προήεσαν· νῦν δ' ὑπερβάλλει ἐκταθεῖσα, καὶ ἡρεμίσαντος τῆτος ἐπάγει τὸ λοιπόν. ἐν πάσαις δὲ ταῖς λεχθείσαις μεταβολαῖς τὸ κινούμενον ὅτε μὲν ἐκτεινόμενον εἰς εὐθὺ προέρχεται, ὅτε δὲ συγκαμπτόμενον, τοῖς μὲν ἡγεμένοις μέρεσιν εὐθὺ γινόμενον, τοῖς δ' ἐπομένοις συγκαμπτόν. ποιεῖται δὲ καὶ τὰ ἀλλόμενα πάντα κάμψιν ἐν τῷ ὑποκειμένῳ μέρει τῷ σώματος, καὶ τῆτον τὸν τρόπον ἔχοντα ἄλλεται. καὶ τὰ πετόμενα δὲ καὶ τὰ νέοντα, τὰ μὲν τὰς πτέρυγας εὐθύνοντα καὶ κάμπτοντα πέταται, τὰ δὲ τοῖς πτερυγίοις, καὶ τέτων τὰ μὲν τέτταρσι τὰ δὲ δυσίν, ὅσα προμηκέσρα τὴν μορφήν, ὥσπερ τὸ τῶν ἐγγχελέων γένος· τὴν δὲ λοιπὴν κήνην ἀντὶ τῶν δύο πτερυγίων τῷ λοιπῷ τοῦ σώματος καμπτόμενα νεῖ, καθάπερ εἴρηται πρότερον. οἱ δὲ πλατεῖς τῶν ἰχθύων τῇ μὲν τῷ πλατεῖ χρῶνται τῷ σώματος ἀντὶ πτερυγίων, τῇ δὲ πτερυγίοις δυσίν. τὰ δὲ κάμπαν πλατέα, καθάπερ ὁ βᾶτος, αὐτοῖς τοῖς πτερυγίοις καὶ ταῖς ἐσχάταις τοῦ σώματος περιφερείαις εὐθύνοντα καὶ κάμπτοντα ποιεῖται τὴν νεῦσιν.

Ἀπορήσει δ' ἂν τις ἴσως πῶς κινῶνται τέτταρσι ση- 10 μείοις οἱ ὀρνίθες, ἢ πετόμενοι ἢ πορευόμενοι, ὡς εἰρημένου ὅτι πάντα τὰ ἔλαιμα κινεῖται τέτταρσιν. οὐκ εἴρηται δέ, ἀλλ' ὅτι οὐ πλείοσιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔτ' ἂν πέτεσθαι δύναιτο ἀφαιρεθέντων τῶν κῶλων οὔτε πορεύεσθαι τῶν πτερυγίων ἀφαιρεθεισῶν, ἐπεὶ οὐδ' ἄνθρωπος βαδίζει μὴ κινῶν τὰς ὠμους. ἀλλὰ πάντα γε, καθάπερ εἴρηται, κάμψιν καὶ ἐκτάσει ποιεῖται τὴν μεταβολήν· ἅπαντα γὰρ εἰς τὸ ὑποκείμενον μέχρι τινὸς καὶ οἷον εἰς ὑπεῖκον προέρχεται, ὥς ἀναγκαῖον, εἰ μὴ καὶ κατ' ἄλλο μῶριον γίνεται ἢ κάμψιν, ἀλλ' ὅθεν γε ἡ ἀρχὴ τοῖς μὲν ὀλοπτεροῖς τῷ πτερῷ, τοῖς δ' ὀρνισι τῆς πτέρυγος, τοῖς δ' ἄλλοις τῷ ἀνάλογῳ μῶρι, καθάπερ τοῖς ἰχθύσιν. τοῖς δ' ὥσπερ οἱ ὄφεις, ἐν ταῖς καμ-

1. ἢ om S. || 3. ἐν ante τῇ om F. || εἴ τι] εἰδὼν S. || 5. ἐν γῇ corr Z, loco plurium. || βαδίζει F. || ἐκ ἔσαι F, εὐραὶ ἐκ S. || 6. μὲν om U. || 7. τὸ γραφομένον Z. || καὶ] καὶ ἐκ UZ. || ἐξαίρετος F. || 8. μὴ] ἐκ UZ. || 9. ὁ om F. || 10. γίνεται Z. || 11. ἢ] ἢ ἐν Z. || 12. δύναται ἂν] δύναται PF. || 14. κινώσεως Z. || γὰρ ἐστὶ τὸ Z. || 15. δεῖ] δὲ Z. || κάμψιν Z. || 16. post ὀρθήν Z ἢ ἀκαμπτον ἔσαι τὸ κινούμενον, F εἰ ἀκαμπτον ἔσαι τὸ κινούμενον εἰς τὸ πρόσθεν. || ἢ om SU. || καταπεσεῖται — 17. γινομένης om Z. || 17. τῆς ὀρθῆς ἐλάττωτος γινομένης P, ἐκτὸς τῆς καθέτου γινόμενον F. || ἢ om Z. || 19. ὂν· ἐ δυνήσεται Z. || 20. ἄρα] ἔσαι F. || τὸ] τό τε S. || καὶ om Z. || 21. κάμψαντα PF, κάμψαντα δ' Z. || ἐκκλίνειν — 22. μένειν] τὸν πόδα ἐπὶ τῆς καθέτου μενίσσης P, om SU. τε post διαβεβηκέναι ponit Z. || 22. γίνεται om F. || 23. κῶλα, τῷ ζῶν. καὶ P. || 24. εἴη Z. || 27. τὰ P. || δὲ] δ' αὖ SU. || 28. εἰλήσει F, δυνήσει Z. || καθάπερ τὰ καλύμενα om Z. || 29. προέρχονται PZ. || 30. πρὸς] εἰς Z. || 32. μὴ] μήτε Z.

2. δ'] θ' U. || 3. ἀπάσαις PFZ. || 5. συγκαμπτόμενοι UY. || 7. συγκαμπτον P, συγκαμπτον SU, συγκαμπτόμενοι Y. || 9. τὰ ante νέοντα om F. || 10. τὰς om PF. || 11 et 20. τέτρασι, 22. τέτρατιν F. || 12. ἐγγχελέων P. || 14. κινεῖ S. || 17. πάντα Z. || 19. τὴν νεῦσιν ποιεῖται SU. || 21. οἱ om SU. || ἢ om U. || πορευόμενοι ἢ πετόμενοι PF. || 22. κινεῖται τὰ ἔλαιμα Z. || δὲ om Z. || 23. οὐ μὴ om PF. || δύναται PSUZ. || 24. πτερυγίων ἀφαιρεθέντων Z. || 25. βαδίζει FZ. || τὰς ὠμους] τι τὰς ὠμους S, τι τὸ σώματος UZ. || 26. γε om S. || εἴρηται — 27. τὸ om Z. || 28. καὶ om PSUF. || οἷον ἐκτείνον προέρχονται Z. || 29. καὶ om F. || ἢ om SU. || 30. γε om PZ. || ἢ om F. || πῶς Z. || 31. τῆς om U. || ἀνάλογον U. || 32. περ τοῖς — ὄφεις om Z.

παῖς τῆ σώματός ἐστι ἡ ἀρχὴ τῆς κάμψεως. τὸ δ' ὀροπύ-
γιον ἐστὶ τοῖς πτηνοῖς πρὸς τὸ κατευθύνειν τὴν πτήσιν, καθά-
περ τὰ πηδάλια τοῖς πλοίοις, ἀναγκαῖον δὲ καὶ ταῦτα ἐν
τῇ προσφύσει κάμπτειν. διόπερ τὰ τε ὀλοπτερα καὶ τῶν
σχιζοπτέρων οἷς τὸ ὀροπύγιον ἀφυῶς ἔχει πρὸς τὴν εἰρημέ- 5
την χρῆσιν, οἷον τοῖς τε ταῶς καὶ τοῖς ἀλεκτρούσι καὶ ὅλως
τοῖς μὴ πτήτικοις, ἔκ εὐθυπορεύσιν· τῶν μὲν γὰρ ὀλοπτέρων
ἀπλῶς ἔθεν ἔχει ὀροπύγιον, ὥς καθάπερ ἀπήδαλον πλοῖον
φέρεται, καὶ ὅπου ἂν τύχῃ ἕκασον αὐτῶν προσπίπτει, ὁ-
μοίως τὰ τε κολεόπτερα, οἷον κἀνθαρεὶ καὶ μηλολόνηται, 10
καὶ τὰ ἀνέλκτρα, οἷον μέλιττα καὶ σφήκες. καὶ τοῖς μὴ
πτητικοῖς ἀχρεῖον τὸ ὀροπύγιον ἐστὶν, οἷον τοῖς τε πορφυ-
ρίωσι καὶ ἐρωδιόσι· καὶ πᾶσι τοῖς πλωτοῖς· ἀλλ' ἀντὶ τοῦ
ὀροπυγίου πέτανται τὰς πόδας ἀποτείνοντα, καὶ χρῶνται ἀντ'
ὀροπυγίου τοῖς σκέλεσι πρὸς τὸ κατευθύνειν τὴν πτήσιν. βρα- 15
δεία δ' ἡ πτήσις τῶν ὀλοπτέρων ἐστὶ καὶ ἀσθενής διὰ τὸ
μὴ κατὰ λόγον ἔχειν τὴν τῶν πτερῶν φύσιν πρὸς τὸ τοῦ
σώματος βάρος, ἀλλὰ τὸ μὲν πολὺ, τὰ δὲ μικρὰ καὶ ἀ-
σθενῆ. ὥσπερ ἂν ἔν εἰ ὀλκαδικῶν πλοῖον ἐπιχειροῖ κώπαις
ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, οὕτω ταῦτα τῇ πτήσει χρῆται. καὶ ἡ 20
ἀσθένεια δὲ αὐτῶν τε τῶν πτερῶν καὶ ἡ τῆς ἐκφύσεως
συμβάλλεται τι πρὸς τὸ λεχθέν, τῶν δ' ὀρνίθων τῷ μὲν
ταῷ τὸ ὀροπύγιον ὅτε μὲν διὰ τὸ μέγεθος ἄχρηστον, ὅτε δὲ
διὰ τὸ ἀποβάλλειν οὐθεν ὠφελεῖ. ὑπεναντίως δ' ἔχουσιν οἱ 25
ὀρνίθες τοῖς ὀλοπτέροις τὴν τῶν πτερῶν φύσιν, μάλιστα δ' οἱ
τάχιστα αὐτῶν πετόμενοι· τοῖτοί τε δ' οἱ γαμψώνυχες· τού-
τοις γὰρ ἡ ταχυτῆς τῆς πτήσεως χρησίμος πρὸς τὸν βίον.
ἀκόλυντα δ' αὐτῶν ἔοικεν εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ μόρια τῆ σώ-
ματος πρὸς τὴν οἰκίαν κίνησιν, κεφαλὴ μὲν ἀπάντων μι-
κρὰ καὶ αὐχὴν οὐ παχύς, σῆθος δ' ἰσχυρὸν καὶ ὀξύ, ὅξυ 30
μὲν πρὸς τὸ εὐτονον εἶναι, καθάπερ ἂν εἰ πλοῖον πρῶρα λεμ-
βαίνους, ἰσχυρὸν δὲ τῇ περιφύσει τῆς σαρκός, ἥν' ἀπωθεῖν

δύνηται τὸν προσπίπτοντα ἀέρα καὶ τοῦτο ῥαδίως καὶ μὴ
μετὰ πόνου. τὰ δ' ὀπισθεν κοῦφα καὶ συνήκοντα πάλιν εἰς
ξενόν, ἥν' ἐπακολουθεῖ τοῖς ἔμπροσθεν, μὴ σύροντα τὸν ἀέρα
διὰ τὸ πλάτος.

Καὶ περὶ μὲν τῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τῆτον, τὸ δὲ 11
μέλλον ζῶον ὀρθὸν βαδιεῖσθαι διότι δίπνυ τε ἀναγκαῖον ἐστὶν
εἶναι, καὶ τὰ μὲν ἄνω τῆ σώματος μέρη κυφώτερα ἔχειν
τὰ δ' ὑφεσώτα τέτοις βαρύτερα, δῆλον· μόνως γὰρ ἂν οὐ-
τως ἔχον οἷον τ' εἴη φέρειν ἑαυτὸ ῥαδίως. διόπερ ἄνθρωπος
μόνον ὀρθὸν τῶν ζῴων ἂν τὰ σκέλη κατὰ λόγον ἔχει πρὸς
τὰ ἄνω τῆ σώματος μέγιστα τῶν ὑποπόδων καὶ ἰσχυρότατα
δῆλον δὲ ποιεῖ τῆτον καὶ τὸ συμβαῖνον τοῖς παιδίοις· ὁ γὰρ
δύναται βαδίξειν ὀρθὰ διὰ τὸ πάντα νανώδη εἶναι καὶ
μείζω καὶ ἰσχυρότερα ἔχειν τὰ ἄνω μέρη τῆ σώματος τῶν
κάτωθεν. προιούσης δὲ τῆς ἡλικίας αὖξιν λαμβάνει τὰ
κάτω μᾶλλον, μέχρι περ ἂν λάβωσι τὸ προῆκον μέγε-
θος, καὶ ποῖνται τότε τοῖς σώμασι τὴν βάδισιν ὀρθῇ. οἱ
δ' ὀρνίθες κῆφοι ὄντες δίποδες εἰσι διὰ τὸ ὀπισθεν αὐτοῖς τὸ
βάρος εἶναι, καθάπερ ἐργάζονται τοὺς ἵππους τὰς χαλκῆς
τὰς τὰ πρόσθια ἡρόκτας τῶν σκελῶν. αἴτιον δὲ μάλιστα τῷ
δίποδος ὄντας δύνασθαι ἐσάναι τὸ ἔχειν τὸ ἰσχύιον ὅμοιον
μικρῷ καὶ τηλικῶτον ὥς δοκεῖν δύο μικρὰς ἔχειν, τὸν τ' ἐν
τῷ σκέλει πρὸ τῆς καμπῆς καὶ τὸν πρὸς τοῦτο τὸ μέρος
ἀπὸ τῆς ἔδρας· ἔστι δ' ὁ μικρὸς ἀλλ' ἰσχύιον. εἰ γὰρ μὴ τη-
λικῶτον ἦν, ἔκ ἂν ἦν ὄρνις δίπους. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἀνθρώ-
ποις καὶ τοῖς τετράποσι ζῴοις, εὐθὺς ἂν ἦν ἀπὸ βραχέος
ὄντος τῆ ἰσχύου ὁ μικρὸς καὶ τὸ ἄλλο σκέλος· λίαν ἔν ἦν
ἂν τὸ σῶμα πᾶν προπετὲς αὐτῶν. νῦν δὲ μακρὸν ὄν μέχρι
ὑπὸ μέσην παρατείνει τὴν γαστέρα, ὥς ἐντεῦθεν τὰ σκέλη
ὑπερηρισμένα φέρει τὸ σῶμα πᾶν. φανερόν δ' ἐκ τούτων
καὶ ὅτι ὀρθὸν ἔκ ἐνδέχεται τὸν ὀρνίθα εἶναι ὥσπερ τὸν ἄν-
θρωπον, ἡ γὰρ τῶν πτερῶν φύσις ὡς ἔχουσι τὸ σῶμα νῦν

1. ὀροπύγιον *SU*. ὀροπύγιον — 2. πτηνοῖς *om Z*. || 3. τοῖς] ἐπὶ τοῖς *Z*. || 4. διότιπερ *SU*. || ὀλοπτερα *S*. || τὰ σχιζοπτερα *Y*, τοῖς
σχιζοπτέροις *SU* *ei corr Z*. || 5. οἷς] τισὶ *P*, *om SUY*. || 5. 8. 12. ὀροπύγιον *SUZ*. || 5. ἀφυῶς *Y*. || 6. ταῖς *PZ*, ταῶσι *Y*, τέτοις
S. || 7. μὲν] τε *Y*. || κολεοπτέρων *SUZ*. || 8. ὀροπύγιον ἔχει *U*. || ἀπήδαλιον πλοῖον *SUY*, πλοῖον ἀπήδαλον *P*. || 9. καὶ *om S*. || προσ-
πίπτει *S*. || 10. κολεόπτερα *PY*. || οἷον οἱ κ. *PYZ*, || καὶ αἱ μ. *PY*. || 11. μέλιττα *U*. || 13. ἀλλ' *om P*. || 14. ἀποτείνοντα *SY*. ||
16. κολεοπτέρων *Z*. || 19. ολκαδὸν *Z*. || κώπαις ἐπιχειροῖ *Y*. || 21. δὲ *om SU*. || ἡ *om Z*. || 23. ταῷ τὸ *om Z*. || ὅτε μὲν *om SU*. ||
διὰ μέγεθος ἄχρηστον *PY*, ἄχρηστον διὰ τὸ μέγεθος *S*. || 25. κολεοπτέροις *SUZ*. || 27. πτήσεως ὡς χρ. *Z*. || 29. ταχεῖαν *YZ*. || μὲν] μὲν
ἐν *P*. || 30. ἰσχυρὸν καὶ ὀξύ *om SUZ*. || 31. εὐτολμον *Z*. || εἶναι] καὶ *P*. || πρῶρα πλοῖον *P*. || 32. δὲ] τε *Z*. || φύσει *PSUY* *et*
corr Z. || ἀπωθεῖν τε δ. *YZ*.

1. τὸν] καὶ τὸν *Z*. || ῥαδίως] ὁρᾷ ῥαδίως *PYZ*. || μὲν *om SU*. || 2. πόνου *U*. || ὀπισθε *Z*, ὀπισθία *PY*. || 7. μέρη τῆ σώματος *S*
UZ. || 8. ἂν post οὕτως *YZ*, *om P*. || 10. τῶν ζῴων] ζῶον *Z*. || ὄν *PYZ*. || ἔχει κατὰ λόγον *Y*. || 13. δύναται *SUZ*. || 14. ἔχειν ἡ
κατὰ λόγον τὰ *SUZ*. || 15. κάτω *Z*. || 16. περ ἂν] ὑπερ ἂν *U*, ὑπερ *S*, περ ἂν ὅ *PY*. || 17. τοῖς σώμασι τότε *UZ*. || βάσιν *S*. || ὀρ-
νήν] τὴν ὀρθήν *SUZ*. || 18. κυφοὶ *Z*. || 19. σαρκὺς *Y*. || 22. τό *YZ*. || 23. τὸ *YZ*. || τὸ *om PYZ*. || 27. ἂν ἦν *SU*. || 28. μακρὸς
ἂν *PSUYZ*. || 29. τὴν γαστέρα παρατείνει *S*. || 30. ὑπερηρισμένα *PYZ*. || 31. εἶναι τὸν ὀρνίθα *SU*. || 32. ἔχουσι *S*. || νῦν — 711 α 1. αὐ-
τοῖς *om Z*.

ὥτως αὐτοῖς χορήσιμος ἐστίν, ὁρθοῖς δ' ὅσιν ἀχρηστος ἂν ᾖ, ὥσπερ γράφουσιν τὸς ἔρωτας ἔχοντας πτέρυγας. ἅμα γὰρ τοῖς εἰρημένοις δηλονότι ἔδ' ἀνθρώπον ἔδ' ἄλλο τι τοῖσόν ἐστι τὴν μορφήν δυνατόν εἶναι περωτόν, ὃ μόνον ὅτι πλείοσι σημείοις κινήσεται ἢ τέτταρσιν ἐναιμον ὄν, ἀλλ' ὅτι ἀ- 5 χρηστος αὐτοῖς ἢ τῶν πτερύγων ἕξις κατὰ φύσιν κινημένοις· ἢ δὲ φύσις ἔδὲν ποιεῖ παρὰ φύσιν.

12 Ὅτι μὲν ἔν ἐι μὴ κάμψις ἦν ἐν τοῖς σκέλεσιν ἢ ἐν ταῖς ὠμοπλάταις καὶ ἰσχύοις, εὐθὺς οἷόν τ' ἦν ἂν τῶν ἐναιμῶν καὶ ὑποπόδων προβαίνειν, εἴρηται πρότερον, καὶ ὅτι κάμ- 10 ψις ἔκ ἂν ἦν μηθενὸς ἡρεμνῶτος, ὅτι τε ἐναντίως οἷ τε ἀνθρώποι διπόδες ὄντες καὶ οἱ ὀρνίθες τὴν τῶν σκελῶν ποιῶνται κάμψιν, ἔτι δὲ τὰ τετράποδα ὑπεναντίως καὶ αὐτοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις. οἱ μὲν γὰρ ἀνθρώποι τὸς μὲν βραχιόνας κάμπτουσιν ἐπὶ τὰ κοῖλα, τὰ δὲ σκέλη ἐπὶ τὸ κυρτόν, 15 τὰ δὲ τετράποδα τὰ μὲν πρόσθια σκέλη ἐπὶ τὸ κυρτόν, τὰ δ' ὀπίσθια ἐπὶ τὸ κοῖλον· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ὀρνίθες. αἴτιον δ' ὅτι ἡ φύσις ἔδὲν δημιουργεῖ μάτην, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, ἀλλὰ πάντα πρὸς τὸ βέλτιστον ἐκ τῶν ἐνδεχομένων. ὥς· ἐπεὶ πᾶσιν ὅσοις ὑπάρχει κατὰ φύσιν ἢ κατὰ τόπον 20 μεταβολὴ τοῖν σκελοῖν, ἐσώτος μὲν ἐκάστῳ τὸ βᾶρος ἐν τῷ ἐξί, κινημένοις δ' εἰς τὸ πρόσθεν δεῖ τὸν πόδα τὸν ἡγούμενον τῇ θέσει κῦφον εἶναι, συνεχῆς δὲ τῆς πορείας γινομένης αὐτοῖς ἐν τῷ τὸ βᾶρος ἀπολαμβάνειν, δηλονότι ὡς ἀναγκαῖον ἐκ τοῦ κεκάμφθαι τὸ σκέλος αὐτοῖς τε εὐθὺ γίνεσθαι 25 μένοντος τῷ τε κατὰ τὸν προωσθέντα πόδα σημείου καὶ τῆς κινήσεως. τοῦτο δὲ συμβαίνειν ἅμα καὶ προῖεναι τὸ ζῶον εἰς τὴν ἐμπροσθεν μὲν ἔχοντος τὴν καμπήν τῷ ἡγούμενου σκέλους δυνατόν, εἰς τὴν ὀπίσθεν δ' ἀδύνατον. ὥτω μὲν γὰρ προενεχθέντος τῷ σώματος ἢ ἐκτασῖς τῷ σκέλους ἔσαι, ἐκείνως δ' ἀν- 30 νεχθέντος. ἔτι δ' εἰς τὸ ὀπίσθεν μὲν τῆς καμπῆς οὐσης διὰ δύο κινήσεων ἐγγίγνεται ἂν ἢ τῷ ποδὸς θέσει ὑπεναντίως τε αὐ-

ταῖς, καὶ τῆς μὲν εἰς τὸ ὀπίσθεν τῆς δὲ εἰς τὸ ἐμπροσθεν· ἀναγκαῖον γὰρ ἐν τῇ συγκαμψίᾳ τῷ σκέλους τῷ μὲν μῆρὶ τὸ ἔσχατον εἰς τοῦπισθεν προάγειν, τὴν δὲ κινήσιν ἀπὸ τῆς καμπῆς εἰς τὸ ἐμπροσθεν τὸν πόδα κινεῖν. εἰς τὸ ἐμπροσθεν δὲ τῆς καμπῆς ὕψους, ὅθ' ὑπεναντίαις κινήσεσιν μιᾷ τε τῇ εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἢ λεχθεῖσα πορεία συμβήσεται. ὁ μὲν οὖν ἀνθρώπος δίπους ἂν καὶ τὴν κατὰ τόπον μεταβολὴν κατὰ φύσιν τοῖς σκέλεσιν ποιούμενος διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν κάμπτει εἰς τὸ ἐμπροσθεν τὰ σκέλη, τὸς δὲ βραχιόνας ἐπὶ τὸ κοῖλον εὐλόγως· ἀχρηστοὶ γὰρ ἂν ἦσαν καμπτόμενοι τοῦναντίον πρὸς τε τὴν τῶν χειρῶν χρῆσιν καὶ πρὸς τὴν τῆς τροφῆς λήψιν. τὰ δὲ τετράποδα καὶ ζῴοντα τὰ μὲν ἐμπροσθεν σκέλη, ἐπειδὴ ἡγεῖται τε τῆς πορείας αὐτῶν καὶ ἔστι ταῦτ' ἐν τῷ μέρει τῷ ἐμπροσθεν τῷ σώματος, ἀνάγκη κάμπτειν ἐπὶ τὴν περιφέρειαν διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἥνπερ καὶ οἱ ἀνθρώποι· κατὰ γὰρ τῷτο ὁμοίως ἔχουσιν. διόπερ καὶ τὰ τετράποδα κάμπτουσιν εἰς τὸ πρόσθεν τὸν εἰρημένον τρόπον. καὶ γὰρ ὥτως μὲν τῆς κάμψεως αὐτῶν γινομένης ἐπὶ πολὺ δυνήσονται τοὺς πόδας μετεωρίζειν· ἐναντίως δὲ κάμπτοντες μικρὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἂν αὐτοὺς ἐμετεωρίζον διὰ τὸ τὸν τε μῆρον ὅλον καὶ τὴν καμπήν, ἀφ' ἧς ἡ κίνησις πέφυκεν, ὑπὸ τῇ γαστρὶ γίνεσθαι προϊόντος αὐτῶν. τῶν δ' ὀπίσθεν σκελῶν εἰ μὲν ἦν εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἢ κάμψις, τῶν ποδῶν ὁ μετεωρισμὸς ὁμοίως ἂν αὐτοῖς εἶχε τοῖς προσθίοις (ἐπὶ βραχὺ γὰρ 35 ἂν ἐγγίγνεται καὶ τούτοις κατὰ τὴν ἄρσιν τῶν σκελῶν, τῷ τε μῆρὶ καὶ τῆς καμπῆς ἀμφοτέρων ὑπὸ τὸν τῆς γαστρὸς τόπον ὑποπιπτόντων), εἰ δ' εἰς τὸ ὀπίσθεν, καθάπερ καὶ νῦν κάμπτεσιν, ἔθεν ἐμπόδιον αὐτοῖς γίνεσθαι πρὸς τὴν πορείαν ἐν τῇ τοιαύτῃ κινήσει τῶν ποδῶν. ἔτι τοῖς γε θηλαζομένοις αὐτῶν καὶ πρὸς τὴν τοιαύτην λειτουργίαν ἀναγκαῖον ἢ βελτίον γ' οὕτω κεκάμφθαι τὰ σκέλη· οὐ γὰρ ῥαδίον τὴν κάμψιν ποικιμένων ἐντὸς ὑφ' αὐτὰ ἔχειν τὰ τέκνα καὶ σκεπάζειν.

1. αὐτοῖς] εὐθὺς αὐτοῖς P, ἔχουσι Y. || ἂν om PF. || 3. ἔδ'] ἔδὲ τὸν Y. || ἔδ'] ἔδ' ἂν SU, ἔδ' εἰ PY. || τι ante ἄλλο Y, om Z. || 4. τὴν μορφήν δυνατόν ἐστίν Y. || 5. κινήσεται post τέτταρσιν S. || ἐναιμον ὄν ἢ τέτταρσιν Y. τέτταρσιν etiam UZ. || 8. ταῖς] τοῖς PY. || 9. ἂν om SU. || 10. κάμψις] αἰ κάμψις Y. || 11. ἔκ ἂν] ἔδὲν Z. || ἦσαν Y. || ὅτι τε] ἔτι δ' PZ, δηλονότι Y. || τε om SU. || 13. δὲ] τε SU. || 14. καὶ om Z. || 16. τετράποδα — τὰ δ' om Z. || 17. ὀπίσθια σκέλη ἐπὶ Z. || 18. δ' ὅτι om Z. || ἔδὲν γὰρ δ. Z. || 20. ἐπὶ Z. || εἰς P. || 25. τε om YZ. || 26. τε] τε Z, om S. || προσθέντα S et pr U, προτεθέντα Y. || 27. συμβαίνειν ἅμα om Z. || προσίεναι Z. || 28. τὸ ἐμπροσθεν PSYZ. || 29. μὲν om X. || προενεχθέντος Z. || 31. ἔτι] ἐπεὶ S. || δ' om UZ. || μὲν om SUZ. || 32. κιν. ἦσαν ἐγγίγνεται Z. || τε] δὲ UZ.

1 et 27. ὀπίσθεν P. || τῆς δὲ εἰς τὸ ἐμπ. om Z. || 2. συγκαμψίᾳ U. || 3. τὸ ὀπίσθεν PYZ. || 4. κ. τὸν πόδα U. || 5. ὑπεναντίως ταῖς κινήσεσιν PYZ. || 7. κατὰ φύσιν om Z. || 9. εἰς τὰ S. || 10. ἂν om S. || εἶσαν Z. || 12. καὶ τὰ ζῴοντα τὰ ἐμπροσθεν SU. || 15. ἐπὶ] διὰ Z. || διὰ] καὶ διὰ Z. || 17. κάμπτει U. || εἰς τὸ om Z. || τὸν εἰρημένον πρόσθεν Z. || 18. αὐτῶν τῆς κάμψεως SUZ. || ἐπὶ τὸ πολὺ P. || 19. δυνήσεται Z. || 20. τε om Z. || 21. γίνεσθαι ὑπὸ τῇ γαστρὶ Y. || 22. εἰ — 23. ποδῶν om Z. || 23. μὲν] μὴ P. || πρόσθεν U. || ὅ] ἢ S, ἂν U. || 24. ἂν om SU. || 25. ἐγγίγνεται U. || καὶ] τῶν καὶ U, om Z. || τῷ τε] τῷ γε S, καὶ τῷ Z. || 26. καὶ om Z. || 28. γίνεσθαι αὐτοῖς U. || 29. τῶν om Z. || ἔτι δὲ τοῖς Y. || 31. γ' om SUZ. || τούτοις Z.

13 ὄντων δὲ τεττάρων τρόπων τῆς κάμψεως κατὰ τοὺς συνδέσμους (ἀνάγκη γὰρ κάμπτειν ἢ ἐπὶ τὸ κοῖλον καὶ τὰ πρόσθια καὶ τὰ ὀπίσθια, καθάπερ ἐφ' οἷς A, ἢ ἐπὶ τὸναντίον ἐπὶ τὸ κυρτόν, καθάπερ ἐφ' οἷς B, ἢ ἀντετραμμένως καὶ μὴ ἐπὶ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τὰ μὲν πρόσθια ἐπὶ τὸ κυρτόν, τὰ δ' ὀπίσθια ἐπὶ τὸ κοῖλον, καθάπερ ἐφ' οἷς Γ, ἢ τὸναντίον τούτοις τὰ μὲν κυρτὰ πρὸς ἀλλήλα, τὰ δὲ κοῖλα ἐκτός, καθάπερ ἔχει ἐφ' οἷς Δ), ὡς μὲν ἔχει ἐφ' οἷς τὸ A ἢ τὸ B, ἔθεν κάμπτεται ἔτε τῶν διπόδων ἔτε τῶν τετραπόδων, ὡς δὲ τὸ Γ, τὰ τετράποδα, ὡς δὲ τὸ Δ, τῶν 10 μὲν τετραπόδων ἔθεν πλὴν ἐλέφας, ὁ δ' ἄνθρωπος τὸς βραχίονας καὶ τὰ σκέλη· τὸς μὲν γὰρ ἐπὶ τὸ κοῖλον κάμπτει, τὰ δὲ σκέλη ἐπὶ τὸ κυρτόν. αἰεὶ δ' ἐναλλάξ ἐναντίως ἔχει τὰ κῶλα τὰς κάμψεις τοῖς ἀνθρώποις, οἷον τὸ ὠλέκρανον ἐπὶ τὸ κοῖλον, ὁ δὲ καρπὸς τῆς χειρὸς ἐπὶ τὸ κυρτόν, καὶ 15 πάλιν ὁ ὤμος ἐπὶ τὸ κυρτόν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν σκελῶν ὁ μῆρος ἐπὶ τὸ κοῖλον, τὸ δὲ γόνυ ἐπὶ τὸ κυρτόν, ὁ δὲ πούς τὸναντίον ἐπὶ τὸ κοῖλον. καὶ τὰ κάτω δὴ πρὸς τὰ ἄνω φανερόν ὅτι ἐναντίως· ἢ γὰρ ἀρχὴ ὑπεναντίως, ὁ μὲν ὤμος ἐπὶ τὸ κυρτόν, ὁ δὲ μῆρος ἐπὶ τὸ κοῖλον· διὸ καὶ 20 ὁ μὲν πούς ἐπὶ τὸ κοῖλον, ὁ δὲ καρπὸς τῆς χειρὸς ἐπὶ τὸ κυρτόν.

Αἱ μὲν οὖν κάμψεις τῶν σκελῶν τοῦτόν τε τὸν τρόπον 14 ἔχουσι καὶ διὰ τὰς αἰτίας τὰς εἰρημένους, κινεῖται δὲ τὰ ὀπίσθια πρὸς τὰ ἔμπροσθεν κατὰ διάμετρον· μετὰ γὰρ τὸ 25 δεξιὸν τῶν ἔμπροσθεν τὸ ἀριστερόν τῶν ὀπισθεν κινῶσιν, εἴτα τὸ ἀριστερόν τῶν ἔμπροσθεν, μετὰ δὲ τοῦτο τὸ δεξιὸν τῶν ὀπισθεν. αἴτιον δ' ὅτι εἰ μὲν τὰ ἔμπροσθεν ἅμα καὶ πρῶτον, διεσπᾶτο· ἂν ἢ καὶ προπετῆς ἂν ἐγίνετο ἢ βαδίσις οἷον ἐφελκόμενοις τοῖς ὀπισθεν. ἔτι δ' ἐπὶ πῶρεια ἀλλὰ ἄλ- 30 σις τὸ τοῖστον· χαλεπὸν δὲ συνεχῆ ποιεῖσθαι τὴν μεταβολὴν ἀλλόμενα. σημεῖον δὲ ταχὺ γὰρ ἀπαγορεύουσι καὶ νῦν τῶν ἵππων ὅσοι τὸν τρόπον τῶτον ποιοῦνται τὴν κίνησιν, οἷον οἱ πομπεύοντες. χωρὶς μὲν ἔν τοις ἔμπροσθεν καὶ ὀπι-

σθεν διὰ ταῦτα οὐ ποιοῦνται τὴν κίνησιν· εἰ δὲ τοῖς δεξιοῖς ἀμφοτέροις πρώτοις, ἔξω ἂν ἐγίνοντο τῶν ἐρεισμάτων καὶ ἐπιπτον ἂν. εἰ δὲ ἀνάγκη μὲν ἢ τῶν τῶν τρόπων ὁποτέρων ποιεῖσθαι τὴν κίνησιν ἢ κατὰ διάμετρον, μὴ ἐνδέχεται 5 δ' ἐκείνων μηδέτερον, ἀνάγκη κινεῖσθαι κατὰ διάμετρον· οὗτω γὰρ κινέμενα ὥσπερ εἴρηται οὐδέτερα τέτων οἶόν τε πάσχειν. καὶ διὰ τοῦτο οἱ ἵπποι καὶ ὅσα ταιαῦτα, ἴσαται προβεβηκότα κατὰ διάμετρον, καὶ οὐ τοῖς δεξιοῖς ἢ τοῖς ἀριστεροῖς ἀμφοτέροις ἅμα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ὅσα 10 πλείους ἔχει πόδας τεττάρων ποιεῖται τὴν κίνησιν· αἰεὶ γὰρ ἐν τοῖς τέτταρσι τοῖς ἐφεξῆς τὰ ὀπίσθια πρὸς τὰ ἔμπροσθεν κινεῖται κατὰ διάμετρον. δῆλον δ' ἐπὶ τοῖς βραδέως κινουμένοις. καὶ οἱ καρκίνοι γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον κινοῦνται· τῶν πολυπόδων γὰρ εἰσιν. αἰεὶ γὰρ καὶ οὗτοι κατὰ διάμετρον 15 κινῶνται, ἐφ' ὅπερ ἂν ποιῶνται τὴν πορείαν. ἰδίως γὰρ τῶτο τὸ ζῶον ποιεῖται τὴν κίνησιν· μόνον γὰρ οὐ κινεῖται ἐπὶ τὸ πρόσθεν τῶν ζώων, ἀλλ' ἐπὶ τὸ πλάγιον. ἀλλ' ἐπεὶ τοῖς ὁμμασι διώρισι τὸ πρόσθιον, ἢ φύσις πεποίηκεν ἀκολουθεῖν δυναμένους τὸς ὀφθαλμοὺς τοῖς κώλοις· κινῶνται γὰρ εἰς τὸ 20 πλάγιον αὐτοῖς, ὥς τε τρόπον τινα καὶ τὸς καρκίνους κινεῖσθαι διὰ τῶν ἐπὶ τὸ ἔμπροσθεν.

Οἱ δ' ὄρνιθες τὰ σκέλη καθάπερ τὰ τετράποδα κάμ- 15 πτευσιν. τρόπον γὰρ τινα παραπλησίως ἢ φύσις αὐτῶν ἔχει· τοῖς γὰρ ὄρνισιν αἱ πτέρυγες ἀντὶ τῶν προσθίων σκελῶν εἰσίν. διὸ καὶ κεκαμμέναι τὸν αὐτὸν εἰς τὸν τρόπον ὥσπερ ἐκείνοις τὰ πρόσθια σκέλη, ἐπεὶ τῆς ἐν τῇ πορείᾳ κινήσεως τούτοις ἀπὸ τῶν περυγῶν ἢ κατὰ φύσιν ἀρχὴ τῆς μεταβολῆς ἐστίν· πτήσις γὰρ ἐστὶν ἢ τούτων οἰκεία κίνησις. διόπερ ἀφαιρεθεισῶν τέτων ἔθ' ἐξάναι ἔτε προίεσαι δύναται· ἂν ἔθεις ὄρνις. ἔτι δίποδος ὄντος καὶ οὐκ ὀρθοῦ, καὶ τὰ ἔμπροσθεν μέρη τοῦ σώματος κενώτερα ἔχοντος, ἢ ἀναγκαῖον ἢ βέλ- 30 τιον πρὸς τὸ ἐξάναι δύνασθαι τὸν μηρόν οὕτως ὑποκειμένον ἔχειν ὡς νῦν ἔχει, λέγω δ' ὅτι εἰς τὸ ὀπισθεν πεφυκότα, ἀλλὰ μὴ εἰ ἔδει τῶτον ἔχειν τὸν τρόπον, ἀνάγκη τὴν κάμ-

2. συνδυασμὸς Z. || 3. τὰ om U. || καθάπερ] οἷον S, om U. || A — 4. ἐφ' οἷς om Y. || 4. καθάπερ] οἷον P. || 5. καὶ om P, καὶ μὴ om S. || 6. τὸ ante Γ om Z. || 8. ἐκτός om PSU. || καθάπερ — Δ om Y. || μὲν ἔν ἔχει Y. || 9. ἢ τὸ B om YZ. || ἐδὲ τῶν διπόδων ἐδὲ P. ἔτε τῶν τετραπόδων om Z. || 10. τὰ om U. || 12. τὸς μὲν — 13. σκέλη om P. || 13. ἔχουσι PYZ. || 14. ὠλέκρανον. SUYZ. || 15. κυρτόν Z. || τὸ δὲ καρπὸν Y. ὁ — κυρτόν om PSU, τῆς χειρὸς om Z. || κοῖλον Z. || 16. ὁ om U. || ἐπὶ post καὶ om SU. || 19. ἐναντίως] ἐναντίον Z. || μὲν] δὲ Y. || 20. διὸ καὶ ὁ μὲν πούς ἐπὶ τὸ κοῖλον om PSU. || 27. τοῦτο om P. || 28. πρῶτον] ὀπισθεν Y. || 29. διεσπᾶτο SUZ. || ἢ om YZ. || ἂν. om Y. || 30. ἀλλὰ καὶ ἄλσις S. || 32. ἀλλόμενον Y.

1. οὐ om SY et pr UZ. || 2. πρῶτον YZ. || ἐγίνετο τὸ τῶν Y. || καὶ ἀνέπιπτον. εἰ SU. || 3. τῶτον τὸν τρόπον SU. || 5. ἐκείνους UZ. || κατὰ] τὰ κατὰ Z. || 9. ἀμφοτέρα Y. || 10. πόδας ante ἔχει SU, om Z. || αἰεὶ] δεῖ YZ. || 11. τέτταρι Y. || πρὸς] καὶ P. || 12. κινεῖσθαι YZ. || 13. γὰρ] δὲ P. || 14. καὶ om Y. || 15. ποιῶνται] ποιοῦνται Y. || 16. κινεῖται] κινῶνται Y. || 18. ἢ] καὶ ἢ P. || 19. αὐτοὶ εἰς τὸ πλάγιον PY. || 22. τὰ ante τετρ. om Z. || 24. γὰρ ὄρνισιν] τετράποσιν YZ. || αἰ] αἰ γὰρ Z, om U. || τῶν σκελῶν τῶν προσθίων Y. || 25. καὶ om SU. || 26. ἐπὶ PZ, ἔτι Y. || τῇ om Y. || 27. περυγῶν SUZ. || 33. ὡς νῦν ἔχει om SU. || 34. δεῖ Z.

ψιν ἐπὶ τὸ κοῖλον γίνεσθαι τῷ σκέλει, καθάπερ τοῖς τετρά-
ποσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἤνπερ εἶπομεν
ἐπὶ τῶν τετραπόδων καὶ ζωοτόκων. ὅλως δὲ οἱ τε ὀριβες
καὶ τὰ ὀλοπτερα τῶν πετομένων καὶ τὰ ἐν τῷ ὑγρῷ νευ-
σικά, ὅσα αὐτῶν δι' ὀργάνων τὴν ἐπὶ τῷ ὑγρῷ ποιεῖται πο-
ρείαν, οὐ χαλεπὸν ἰδεῖν ὅτι βέλτιον ἐκ πλαγίᾳ τὴν τῶν εἰ-
ρημένων μερῶν πρόσφυσιν ἔχειν, καθάπερ καὶ φαίνεται νῦν
ὑπάρχειν αὐτοῖς ἐπὶ τε τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ὀλοπτέρων. ταύ-
τὸ δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων· τοῖς μὲν γὰρ ὀρνισιν αἱ
πτέρυγες, τοῖς δ' ἐνύδροις τὰ πτερύγια. τὰ δὲ πτίλα τοῖς
ὀλοπτέροις ἐκ τῆς πλαγίου προσπέφυκεν. ἔτω γὰρ ἂν τά-
χιστα καὶ ἰσχυρότατα διασέλλοντα τὰ μὲν τὸν ἀέρα τὰ δὲ
τὸ ὑγρὸν ποιοῖτο τὴν κίνησιν· εἰς γὰρ τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὸ
ὀπίσθεν τὰ μόρια τοῦ σώματος ἐπακολουθοῦν ἂν ὑπέκοντι
φερόμενα τὰ μὲν ἐν τῷ ὑγρῷ τὰ δ' ἐν τῷ ἀέρι. τὰ δὲ
τριγυλοδουτικά τῶν τετραπόδων καὶ ζωοτόκων, οἷον οἱ τε κρο-
κόδειλοι καὶ σαῦροι καὶ ἀσκαλαβῶται καὶ ἐμύδες τε καὶ
χελῶναι, πάντα ἐκ τοῦ πλαγίου προσπεφυκέντα τὰ σκέλη
ἔχει καὶ ἐπὶ τῇ γῇ κατατεταμένα, καὶ κάμπτει εἰς τὸ
πλάγιον, διὰ τὸ οὕτω χρήσιμα εἶναι πρὸς τὴν τῆς ὑποδύ-
σεως ῥαγισμὴν καὶ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς ὥοις ἐφεδρεῖαν καὶ
φυλακὴν. ἔξω δ' ὄντων αὐτῶν, ἀναγκαῖον τὰς μηρούς προ-
σέλλοντα καὶ ὑποτιθέμενα ὑφ' αὐτὰ τὸν μετεωρισμὸν τοῦ
ὅλου σώματος ποιεῖσθαι. τέτοις δὲ γινομένης κάμπτειν αὐτὰ
ἔχουσιν οἷον τε ἄλλως ἢ ἔξω.

16 Τα δ' ἀναίμα τῶν ὑποπόδων ὅτι μὲν πολυπόδα ἐξί
καὶ οὐθέν αὐτῶν τετράπου, πρότερον ἡμῖν εἴρηται· διότι δ'
αὐτῶν ἀναγκαῖον ἦν τὰ σκέλη πλὴν τῶν ἐσχάτων ἐκ τε
τῆς πλαγίου προσπεφυκέναι καὶ εἰς τὸ ἄνω τὰς καμπὰς
ἔχειν, καὶ αὐτὰ ὑπόβλαισα εἶναι εἰς τὸ ὀπίσθεν, φανερόν.
ἀπάντων γὰρ τῶν τοιούτων ἀναγκαῖόν ἐστι τὰ μέσα τῶν σκε-
λῶν καὶ ἡγέμενα εἶναι καὶ ἐπόμενα. εἰ οὖν ὑπ' αὐτοῖς ἦν,

ἔδει αὐτὰ καὶ εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ εἰς τὸ ὀπίσθεν τὴν καμ-
πὴν ἔχειν, διὰ μὲν τὸ ἡγεῖσθαι εἰς τὸ ἔμπροσθεν, διὰ δὲ
τὸ ἀκολουθεῖν εἰς τὸ ὀπίσθεν. ἐπεὶ δ' ἀμφότερα συμβαίνειν
ἀναγκαῖον αὐτοῖς, διὰ τοῦτο βεβλαίσωται τε καὶ εἰς τὸ
πλάγιον ἔχει τὰς καμπὰς, πλὴν τῶν ἐσχάτων· ταῦτα δ'
ὥσπερ πέφυκε μᾶλλον, τὰ μὲν ὡς ἐπόμενα τὰ δ' ὡς ἡγέ-
μενα. ἔτι δὲ κέκαμπται τὸν τρόπον τῆτον καὶ διὰ τὸ πλῆ-
θος τῶν σκελῶν· ἦττον γὰρ ἂν ἔτως ἐν τῇ πορείᾳ ἐμπόδιόν
τε αὐτὰ αὐτοῖς εἴη καὶ προσκόπτοι. ἢ τε βλαίσότης αὐ-
τῶν ἐστὶ διὰ τὸ τριγυλοδουτικά εἶναι πάντα ἢ τὰ πλείστα· οὐ
γὰρ οἷον τε ὑψηλὰ εἶναι τὸν τρόπον τοῦτον. οἱ δὲ καρκίνοι
τῶν πολυπόδων περιττότατα πεφύκασιν· οὔτε γὰρ εἰς τὸ
πρόσθεν ποῖνται τὴν πορείαν πλὴν ὥσπερ εἴρηται πρότερον,
πολλὰς τε τὰς ἡγμένους ἔχουσι μόνοι τῶν ζώων. τούτου δ'
αἰτίον ἢ σκληρότης τῶν ποδῶν, καὶ ὅτι χρώνται ἐν νεύσει
χάριν αὐτοῖς ἀλλὰ πορείας· πεζεύοντά· γὰρ διατελοῦσιν.
πάντων μὲν ἔν τῶν πολυπόδων εἰς τὸ πλάγιον αἱ καμπαί,
ὥσπερ καὶ τῶν τετραπόδων ὅσα τριγυλοδουτικά· τοιαῦτα δ'
ἐστὶν οἷον σαῦραι καὶ κροκόδειλοι καὶ τὰ πολλὰ τῶν ὑπο-
τοκούντων. αἰτίον δ' ὅτι τριγυλοδουτεῖ τὰ μὲν τοῖς τόκοις,
τὰ δὲ καὶ τῷ βίῳ παντί. ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων βλαισῶ-
17 ται τὰ κῶλα διὰ τὸ μαλακὰ εἶναι, τῶν δὲ καράβων ὄν-
των σκληροδέρμων οἱ πόδες εἰσὶν ἐπὶ τῷ νεῖν καὶ οὐ τοῦ
βαδίζειν χάριν· τῶν δὲ καρκίνων ἢ κάμφις εἰς τὸ πλά-
25 γιον, καὶ οὐ βεβλαίσωται ὥσπερ τοῖς ζωοτόκοις τῶν τετρα-
πόδων καὶ τοῖς ἀναιμίσι καὶ πολυπόσι, διὰ τὸ σκληρό-
δερμα εἶναι τὰ κῶλα καὶ ἐσρακῶδη ὄντι οὐ νευσικῶ καὶ
τριγυλοδύτη· πρὸς τῇ γῇ γὰρ ὁ βίος. καὶ στρογγύλος δὲ
τὴν μορφὴν, καὶ οὐκ ἔχων οὐροπύγιον ὥσπερ ὁ κάραβος·
πρὸς τὴν νεῦσιν γὰρ τοῖς καράβοις χρήσιμον, ὁ δ' ἐν νευ-
στικός. καὶ ὅμοιον δὲ τῷ ὀπίσθεν τὸ πλάγιον ἔχει μόνος,
διὰ τὸ πολλὰς ἔχειν τὰς ἡγέμενας πόδας. τέτοις δ' αἰτίον

3. δὲ] τε S. || 4. κολεόπτερα FZ. || νευς.] ἰδυτικά Z, καὶ S. || 7. φ. νῦν] νῦν δύναται Z. || 8. κολεοπτέρων Z. || 10. πτ. τ. ὅλ.]
κολεα τοῖς κολεοπτέροις Z. || 12. διασέλλοντα corr Z loco pauciorum. || 13. ὑγρὸν δι' ὧν ποιοῖτο Z. || γὰρ om SZ. || τὰ Y. || τὰ Y,
om Z. || 14. τὰ om FZ. || ἐπακολουθεῖν Z, ἐπακολουθεῖν Y. || ἂν om PSUYZ. || 15. μὲν] δ' Y. || 16. τριγυλόδουτα SU. || καὶ] ἢ
Z. || 17. σαῦροι] αἱ σαῦραι PY. || καὶ post ἀσκ. om SU. || ἐμύδες PZ, αἱ μύδες SUX. || 19. καὶ om FZ. || κατατεταμένα SUZ. || 20.
τὸ—πρὸς om SU, οὕτω om Y. || ὑποδέσεως S. || 21. ἐπὶ] ἐν Z. || ἐφεδρεῖαν Y, ὑφεδρεῖαν SU. || 22. αὐτῶν τῷ σώματος ἀναγκαῖον FZ. ||
προστίλλοντα Y. || 23. ὑφ' αὐτὰ S, ὑπ' αὐτὰ FZ. || 24. ὅλως om SU. || κινημένον Y. || 27. τετράποδον UZ. || 28. ἦ] ἐπὶ FZ. || τὰ σκέ-
λη om SU. || τε om Z. || 29. καὶ] καὶ ἄλλοτε Y. || ἄνω] πλάγιον P, ἄνω τε SUX. || 31. ἐπὶ] ἐπὶ S. || 32. ὑπ' αὐτοῖς] τοῦτ' PSUY.

1. αὐτὰ post ἔμπροσθεν S, om Z. || 2. πρόσθεν Y. || δὲ τὸ ἀκόλουθον S, τὸ ἀκολουθεῖν δὲ P. || 4. βεβλαίσωσθαι PS. || τε om SU. ||
5. ἔχειν SZ. || 6. περ om Y. || 7. καὶ om Z. || 9. ἢ τε] ἢ δὲ Z. || αὐτοῖς PSU. || 10. ἐπὶ] ἐπὶ αὐτοῖς καὶ Y. || πάντα] ἀπαντα Z,
ἢ πάντα U. || 11. εἶναι] εἶναι τὰ ζῶα Y, εἶναι τὰ ζῶα PZ. || 12. περιττότατοι Y. || 13. περ om Z. || 15. ἢ om Y. || ἐχρῶνται Z. ||
17. τὸ om Y. || 18. τριγυλόδουτα SU. || 19. εἰσὶν PY. || σαῦροι Z. || τὰ om UZ. || λοιπὰ Y. || ζωοτοκόντων UZ. || 20. τριγυλόδουτα
SU, τριγυλοδουτικά PY. || 21. βλαισῶνται SU. || 23. τῷ] τὸ PSUY. || 25. οὐκ ἐμβλαίσουσιν Y et pr Z, ὅτι βεβλαίσωται PSU. ||
26. ἐναίμας Y. || 27. ὄντι] ὅτι SU. || 28. στρογγύλος δὲ] ὅτι στρογγύλος PYZ. || 29. ὀροπύγιον PSUZ. || 30. χρήσιμος Z, χρήσιμα S. ||
31. δὴ PY. || τὸ ὀπίσθεν καὶ τὸ πλάγιον ἔχει Z. || μόνος] μέρος U. || 32. τὰς om Y.

ὅτι ἔκκαμπει εἰς τὸ πρόσθεν ὅδε βεβλαίσωται. τῷ δὲ μὴ βεβλαισῶσθαι τὸ αἴτιον πρότερον εἴρηται, ἡ σκληρότης καὶ τὸ ὁσρανῶδες τοῦ δέρματος. ἀνάγκη δὲ διὰ ταῦτα πᾶσι τε προηγεῖσθαι καὶ εἰς τὸ πλάγιον, εἰς μὲν τὸ πλάγιον ὅτι εἰς τὸ πλάγιον ἡ κάμψις, πᾶσι δ' ὅτι ἐνεπόδιζαν ἂν οἱ ἡρεμῶντες πόδες τοῖς κινουμένοις. οἱ δὲ ψήττοιδαί τῶν ἰχθύων, ὥσπερ οἱ ἑτερόφθαλμοι βαδίζουσιν, ἔτω νέουσιν· διέστραπται γὰρ αὐτῶν ἡ φύσις. οἱ δὲ στεγανόποδες τῶν ὀρνίθων νέσσι τοῖς ποσίν, καὶ διὰ μὲν τὸν αἶρα δέχεσθαι καὶ ἀναπνεῖν δίποδες εἰσι, διὰ δὲ τὸ ἐν ὑγρῷ τὸν βίον ἔχειν στεγανόποδες· ἀντὶ πτερυγίων γὰρ χρήσιμοι οἱ πόδες αὐτοῖς τοῖσιν ὄντες. ἔχουσι δὲ τὰ σκέλη ὥσπερ οἱ ἄλλοι κατὰ μέσον, ἀλλ' ὅπισθεν μᾶλλον· βραχυσκελῶν γὰρ αὐτῶν ὄντων ὅπισθεν ὄντα πρὸς τὴν νεύσιν χρήσιμα. βραχυσκελεῖς δ' εἰσὶν οἱ τοῖσιν διὰ τὸ ἀπὸ τῆ μήκους τῶν σκελῶν ἀφελῶσθαι τὴν φύσιν προσθεῖναι εἰς τοὺς πόδας, καὶ ἀντὶ τῆ μήκους πάχος ἀποδοῦναι τοῖς σκέλεσι καὶ πλάτος τοῖς ποσίν· χρήσιμοι γὰρ παχεῖς ὄντες μᾶλλον ἢ μακροὶ πρὸς τὸ ἀποβιάζεσθαι τὸ ὑγρὸν, ὅταν νέωσιν.

18 Εὐλόγως δὲ καὶ τὰ μὲν πτηνὰ πόδας ἔχει, οἱ δ' ὅτι ἰχθύες ἄποδες· τοῖς μὲν γὰρ ὁ βίος ἐν τῷ ξηρῷ, μετέωρον δ' αἰεὶ μένειν ἀδύνατον, ὥς ἀνάγκη πόδας ἔχειν· τοῖς δ' ἰχθύσιν ἐν τῷ ὑγρῷ ὁ βίος, καὶ τὸ ὕδωρ δέχονται, ἔ

τὸν αἶρα. τὰ μὲν οὖν πτερύγια χρήσιμα πρὸς τὸ νεῖν, αἱ δὲ πόδες ἄχρηστοι. εἰ δ' ἀμφὶ εἶχον, ἀναιμοὶ ἂν ἦσαν. ὁμοίως δ' ἔχουσιν οἱ ὀρνίθες τρόπον τινα τοῖς ἰχθύσιν. τοῖς μὲν γὰρ ὀρνίθιν ἄνω αἱ πτέρυγες εἰσι, τοῖς δὲ πτερύγια τοῖς πλείοσι· καὶ οἱ μὲν ὀροπύγιον ἔχουσιν, αἱ δ' ὕραϊον.

Περὶ δὲ τῶν ὀστρακοδέρμων ἀπορήσειεν ἂν τις τίς ἢ 19 κίνησις, καὶ εἰ μὴ ἔχουσι δεξιὸν καὶ ἀριστερόν, πόθεν κινῶνται· φαίνονται δὲ κινούμενα. ἢ ὥσπερ ἀνάπηρον δεῖ τιθέναι πᾶν τὸ τοῖσιν γένος, καὶ κινεῖσθαι ὁμοίως οἷον εἴ τις ἀποκόψει τῶν ὑποπόδιων τὰ σκέλη, ὥσπερ ἡ φώκη καὶ ἡ ἰνκτερὶς· καὶ γὰρ ταῦτα τετράποδα, κακῶς δ' ἐστίν. τὰ δ' ὀστρακόδερμα κινεῖται μὲν, κινεῖται δὲ παρὰ φύσιν· οὐ γὰρ ἐξὶ κινήτικα, ἀλλ' ὥς μὲν μόνιμα καὶ προσπεφυκῶτα κινήτικα, ὥς δὲ πορευτικά μόνιμα. ἔχουσι δὲ φαύλως καὶ οἱ καρκίνοι τὰ δεξιά, ἐπεὶ ἔχουσι γε. δηλοῖ δ' ἡ χηλὴ· μείζων γὰρ καὶ ἰσχυροτέρα ἢ δεξιά, ὥς βελομένων διωρίσθαι τῶν δεξιῶν καὶ τῶν ἀριστερῶν.

Τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν μορίων, τῶν τ' ἄλλων καὶ τῶν περὶ τὴν πορείαν τῶν ζώων καὶ περὶ πᾶσαν τὴν κατὰ τόπον μεταβολήν, τῶτον ἔχει τὸν τρόπον· τῶν δὲ διωρισμένων ἐχόμενόν ἐστι θεωρῆσαι περὶ ψυχῆς.

1. ὅτι οἱ εἰς τὸ πρόσθεν ἔκκαμπει βεβλαίσωται Z. || μὴ om PSU. || 2. εἴρηται πρότερον PY. || 3. δὲ om UZ. || 4. προηγεῖσθαι τε P. || 5. εἰς om Y. || τὸ om YZ. || κάμψις] κάμψις ἐστὶ P, κάμψις πλείον Z. || πᾶσι] πλείοσι αἴτιον Y. || 9. καὶ om SU. || μὲν] μέντοι SUZ. || 10. τὸν βίον om Z. || 11. ἔχουσιν] εἶναι P, om SUZ. || πτερυγίων PY. || αὐτῶν Y. || 14. σύννευσιν SUZ. || 16. εἰς τὰς πόδας] τοῖς ποσὶ SU et corr Z, τὰς πόδας Y et pr Z. || 17. τῷ om Z. || 18. πλατεῖς Z. || 20. τὰ] τὸ τὰ S. || ἔχειν S.

1. πτερύγια καὶ χρήσιμα P. || 3. ὁμοίως SU. || 4. γὰρ om S. || εἰσι] δύο YZ. || 5. ἐν τοῖς ὑπτιοῖς post πόδες U, om YZ. || 6. τοῖς δὲ om YZ. || καὶ om U. || ἐγγύς, τοῖς δὲ τὰ πτερύγια ἐγγύς τῶν Z. || πτερυγίων Y, om Z. || 7. ὀροπύγιον PSUZ. || 10. κινούμενοι UZ. || 11. οἷον] ὡς Z. || ἀποκόψει S. || 13. δ' om Z. || 14. παρὰ φύσιν δὲ, omisso κινεῖται, Y. || 15. μὲν om SU. || πεφυκῶτα SUZ. || 17. γε om SU. || 19. ἀριστερῶν καὶ τῶν δεξιῶν SUZ. || 20. ἄλλων] ἄλλων αὐτῶν PSU. || καὶ τῶν om U. || 23. ψυχῆς] lacunam Z, in margine ζωῆς.

ΠΕΡΙ ΖΩΙΩΝ ΓΕΝΕΣΕΩΣ Α.

Ἐπεὶ δὲ περὶ τῶν ἄλλων μορίων εἴρηται τῶν ἐν τοῖς ζώοις καὶ κοινῇ καὶ καθ' ἑκάστον γένος περὶ τῶν ἰδίων χωρὶς, τίνα τρόπον διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν ἐστὶν ἕκαστον, λέγω δὲ ταύτην τὴν ἕνεκα τῆς ὑποκείται γὰρ αἰτία τέτταρες, τό τε ἕνεκα ὡς τέλος, καὶ ὁ λόγος τῆς οὐσίας. ταῦτα μὲν ἔν ὡς ἐν τι σχεδὸν ὑπολαβεῖν δεῖ, τρίτον δὲ καὶ τέταρτον ἢ ὕλη καὶ ὅθεν ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων εἴρηται (ὅ τε γὰρ λόγος καὶ τὸ ἕνεκα ὡς τέλος ταυτόν, καὶ ὕλη τοῖς ζώοις τὰ μέρη, παντὶ μὲν τῷ ὅλῳ τὰ ἀνομοιομερῆ, τοῖς δ' ἀνομοιομερέσι τὰ ὁμοιομερῆ, τῶν δὲ τὰ καλούμενα στοιχεῖα τῶν σωμάτων), λοιπὸν δὲ τῶν μὲν μορίων τὰ πρὸς τὴν γένεσιν συντελούντα τοῖς ζώοις, περὶ ὧν ἔθεν διαίρειναι πρότερον, περὶ αἰτίας δὲ τῆς κινήσεως, τίς αὕτη. τὸ δὲ περὶ ταύτης σκοπεῖν καὶ τὸ περὶ τῆς γενέσεως τῆς ἑκάστης τρόπον τινα ταυτόν ἐστιν· διόπερ ὁ λόγος εἰς ἐν συνήγαγε, τῶν μὲν περὶ τὰ μέρη τελευταῖα ταῦτα, τῶν δὲ περὶ γενέσεως τὴν ἀρχὴν ἐχομένην τούτων τάξας· τῶν δὲ ζώων τὰ μὲν ἐκ συνδύασμῳ γίνεται θήλειος καὶ ἄρρενος, ἐν ὅσοις γένεσι τῶν ζώων ἐστὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἔ γὰρ ἐν πᾶσιν ἐστὶν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ἐναίμοις ἔξω ὀλίγων ἅπασιν τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ τελειώθεν ἐστὶ, τῶν δ' ἀναίμων τὰ μὲν ἔχει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ὥστε τὰ ὁμογενῆ γενῶν, τὰ δὲ γενῶν μὲν, οὐ μέντοι τὰ γε ὁμογενῆ· τοιαῦτα δ' ἐστὶν ὅσα γίνεται μὴ ἐκ ζώων συνδυαζομένων, ἀλλ' ἐκ γῆς σηπομένης καὶ περιττωμάτων. ὡς δὲ κατὰ παντὸς εἰπεῖν, ὅσα μὲν κατὰ τόπον μεταβλητικὰ τῶν ζώων ὄντα τὰ μὲν νευστικά τὰ δὲ πτηνὰ τὰ δὲ περὶ ζευτικά τοῖς σώμασιν, ἐν ἐνίοις μὲν τῶν ἅπαν τὸ γένος ἔχει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἔ μόνον ἐν τοῖς ἐναίμοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀναίμων ἐν τισιν. καὶ τούτων τοῖς μὲν καθ' ὅλον

τὸ γένος, οἷον τοῖς μαλακίοις καὶ τοῖς μαλακοσγράκοις· ἐν δὲ τῷ τῶν ἐντόμων γένει τὰ πλεῖστα. τῶν δ' αὐτῶν ὅσα μὲν ἐκ συνδύασμῳ γίνεται τῶν συγγενῶν ζώων, καὶ αὐτὰ γενῶν κατὰ τὴν συγγένειαν· ὅσα δὲ μὴ ἐκ ζώων ἀλλ' ἐκ σηπομένης τῆς ὕλης, ταῦτα δὲ γενῶν μὲν ἕτερον δὲ γένος, καὶ τὸ γιγνόμενον οὔτε θῆλυ ἐστὶν οὔτε ἄρρεν. τοιαῦτα δ' ἐστὶν ἔνια τῶν ἐντόμων. καὶ τῶτο συμβέβηκεν εὐλόγως· εἰ γὰρ ὅσα μὴ γίνονται ἐκ ζώων, ἐκ τούτων ἐγένετο ζῶα συνδυαζομένων, εἰ μὲν ὁμοιογενῆ, καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην ἔδει τῶν τεκνωσάντων εἶναι γένεσιν. τῶτο δ' εὐλόγως ἀξιόχουν· φαίνεται γὰρ συμβαίνειν οὕτως ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων. εἰ δ' ἀνόμοια μὲν δυνάμενα δὲ συνδυάζεσθαι, πάλιν ἐκ τῶν ἑτέρα τις ἂν ἐγένετο φύσις, καὶ πάλιν ἄλλη τις ἐκ τῶν, καὶ τῶτ' ἐπορεύετ' ἂν εἰς ἄπειρον. ἢ δὲ φύσις φεύγει τὸ ἄπειρον· τὸ μὲν γὰρ ἄπειρον ἀτελές, ἢ δὲ φύσις αἰεὶ ζητεῖ τέλος. ὅσα δὲ μὴ πορευτικά, καθάπερ τὰ ἔσσανόδεσμα τῶν ζώων καὶ τὰ ζῶντα τῷ προσπεφυκέναι, διὰ τὸ παραπλησίαν αὐτῶν εἶναι τὴν οὐσίαν τοῖς φυτοῖς, ὥσπερ ἔδ' ἐν ἐκείνοις, οὐδ' ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἀλλ' ἤδη καθ' ὁμοιότητα καὶ κατ' ἀναλογίαν λέγεται· μικρὰν γὰρ τινα τοιαύτην ἔχει διαφορὰν. καὶ γὰρ ἐν τοῖς φυτοῖς ὑπάρχει τὰ μὲν καρποφόρα δένδρα τῷ αὐτοῦ γένους, τὰ δ' αὐτὰ μὲν ἔ φέρει καρπὸν, συμβάλλεται δὲ τοῖς φέρουσι πρὸς τὸ πέττειν, οἷον συμβαίνει περὶ τὴν θυκὴν καὶ τὸν ἐρινόον. ἐστὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν τὸν αὐτὸν τρόπον· τὰ μὲν γὰρ ἐκ σπέρματος γίνεται, τὰ δ' ὥσπερ αὐτοματιζέσεως τῆς φύσεως. γίνεται γὰρ ἢ τῆς γῆς σηπομένης ἢ μορίων τινῶν ἐν τοῖς φυτοῖς. ἔνια γὰρ αὐτὰ μὲν ἔ συνίσταται καθ' αὐτὰ χωρὶς, ἐν ἑτέροις δ' ἐγγίνεται δένδρεσιν, οἷον ὁ ἰξός.

Codices PSYZ.

3. ἐστὶν om SY. || 4. τὴν om Y. || τέτταρες S. || 5. ὡς] ὡς τὸ Y. || 7. ἢ τε ὕλη SY. || 9. καὶ ἢ ὕλη PY. || παντὶ — ἀνομοιομερῆ om S et pr Z. || 10. τοῖς — ὁμοιομερῆ om Y. || 12. μὲν om Y. || 13. δὲ] τε PY. || 14. αὕτη] ἀρχὴ Z. || ταύτης τι σκοπεῖν SY. || 22. τὸ μὲν S. || 23. γε om X. || 24. μὴ ἐκ ζώων γίνεται Y. || 25. σηπομένης S. || 27. νευστικά S. || 28. ἐν — 29. ἔχει] πᾶσι τέτοις ἐστὶ Z. || 29. ἐν om SZ. || 30. καὶ τῶν ἀναίμων] ἐνίοις καὶ ἀναίμοις PZ. || ἐν τισιν] ἐνεσι S, om Z. || τοῖς] γὰρ τοῖς S. || καθόλου Z.

1. τοῖς post καὶ om P. || 5. τ. δὲ Y. || 9. ὁμοιογενῆ Z. || 11. ἔτω συμβαίνειν S. || 13. ἐγένετο ἂν P. || 20. ἀλλ' ἤδη] ἄλλη S. || 27. σηπομένης τῆς γῆς PZ. || 29. χωρὶς] χωρὶς ἐκ γῆς Z. || δὲ γίνεται SY.

Περὶ μὲν ἔν φυτῶν, αὐτὰ καθ' αὐτὰ χωρὶς ἐπισκε-
 2 πτόν· περὶ δὲ τῶν ἄλλων ζώων τῆς γενέσεως λεκτέον κατὰ
 τὸν ἐπιβάλλοντα λόγον καθ' ἕκαστον αὐτῶν, ἀπὸ τῶν εἰρη-
 μένων συνείροντας. καθάπερ γὰρ εἵπομεν, τῆς γενέσεως ἀρ-
 χὰς ἂν τις οὐχ ἦκησιν θείῃ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, τὸ μὲν
 ἄρρεν ὡς τῆς κινήσεως καὶ τῆς γενέσεως ἔχον τὴν ἀρχήν, τὸ
 δὲ θῆλυ ὡς ὕλης. τῆτο δὲ μάλισ' ἂν τις πιεζύσειε θεωρῶν
 πῶς γίνεται τὸ σπέρμα, καὶ πόθεν· ἐκ τούτου μὲν γὰρ τὰ
 φύσει γινόμενα συνίσταται, τῆτο δὲ πῶς ἀπὸ τῆ θήλεος καὶ
 τῆ ἄρρενος συμβαίνει γίγνεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. τῷ γὰρ
 10 ἀποκρίνεσθαι τὸ τοῦτον μόριον ἀπὸ τῆ θήλεος, καὶ τῆ ἄρρε-
 νος, καὶ ἐν τέτοις τὴν ἀπόκρισιν εἶναι καὶ ἐκ τέτων, διὰ
 τῆτο τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἀρχαὶ τῆς γενέσεώς εἰσιν. ἄρρεν
 μὲν γὰρ λέγομεν ζῶον τὸ εἰς ἄλλο γεννῶν, θῆλυ δὲ τὸ εἰς
 αὐτό· διὸ καὶ ἐν τῷ ὅλῳ τὴν τῆς γῆς φύσιν ὡς θῆλυ καὶ
 15 μητέρα νομίζουσιν, ἑρανὸν δὲ καὶ ἥλιον ἢ τι τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων ὡς γεννῶντας καὶ πατέρας προσαγορεύουσιν. τὸ δ'
 ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ διαφέρει κατὰ μὲν τὸν λόγον τῷ δύνα-
 σθαι ἕτερον ἑκάτερον, κατὰ δὲ τὴν αἰσθησιν μορίοις τισίν,
 κατὰ μὲν τὸν λόγον τῷ ἄρρεν μὲν εἶναι τὸ δυνάμενον γεν-
 20 νᾶν εἰς ἕτερον, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον, τὸ δὲ θῆλυ τὸ εἰς
 αὐτό, καὶ ἐξ ὧς γίνεται ἐνυπάρχον ἐν τῷ γεννῶντι τὸ γεν-
 νώμενον. ἐπεὶ δὲ δυνάμει διώρισαι καὶ ἔργῳ τινί, δεῖται δὲ
 πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν ὀργάνων, ὄργανα δὲ ταῖς δυνάμεσι
 τὰ μέρη τῆ σώματος, ἀναγκαῖον εἶναι καὶ πρὸς τὴν τέκνω-
 25 σιν καὶ τὸν συνδυασμὸν μόρια, καὶ ταῦτα διαφέρONT' ἀλ-
 λήλων, καθὸ τὸ ἄρρεν διοίσει τῆ θήλεος. εἰ γὰρ καὶ καθ'
 ὅλης λέγεται τῆ ζώου τῆ μὲν τὸ θῆλυ τῆ δὲ τὸ ἄρρεν, ἀλλ'
 ἔκ κατὰ πᾶν γε τὸ αὐτὸ θῆλυ καὶ ἄρρεν ἐστίν, ἀλλὰ κατὰ
 τινα δυνάμιν καὶ κατὰ τι μόριον, ὥσπερ καὶ τὸ ὁρατικὸν
 30 καὶ πορευτικόν, ὅπερ καὶ φαίνεται κατὰ τὴν αἰσθησιν. τοι-
 αῦτα δὲ τυγχάνει μόρια ὄντα τῆ μὲν θήλεος αἱ καλέμε-
 ναι ὑσέραι, τῆ δ' ἄρρενος τὰ περὶ τὰς ὄρχεις καὶ τὰς περι-
 νέας ἐν πᾶσι τοῖς ἐναίμοις· τὰ μὲν γὰρ ὄρχεις ἔχει αὐτῶν,
 τὰ δὲ τὰς τοιούτους πόρους. εἰσὶ δὲ διαφοραὶ τῆ θήλεος καὶ 35

ἄρρενος καὶ ἐν τοῖς ἐναίμοις, ὅσα αὐτῶν ἔχει ταύτην τὴν
 ἐναντίωσιν. διαφέρει δ' ἐν τοῖς ἐναίμοις τὰ μέρη τὰ πρὸς
 τὴν μίξιν τοῖς σχήμασιν. δεῖ δὲ νοεῖν ὅτι μικρὰς ἀρχῆς
 μετακινουμένης πολλὰ συµμεταβάλλειν εἴωθε τῶν μετὰ
 5 τὴν ἀρχήν. δῆλον δὲ τῆτο ἐπὶ τῶν ἐκτεμνομένων· τοῦ γεν-
 νητικοῦ γὰρ μορίου διαφθειρομένου μόνον ὅλη σχεδὸν ἡ
 μορφή συµμεταβάλλει τοσούτον ὥς ἡ θῆλυ δοκεῖν εἶναι ἡ
 μικρὸν ἀπολείπειν, ὡς ἔκ κατὰ τὸ τυχόν μοριον ἔδὲ κατὰ
 τὴν τυχεύσαν δύναμιν θῆλυ ὃν καὶ ἄρρεν τὸ ζῶον. φανερόν
 10 ἔν ὅτι ἀρχὴ τις ἔσα φαίνεται τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν· πολ-
 λά γὰρ συµμεταβάλλει μεταβαλλόντων ἡ θῆλυ καὶ ἄρρεν,
 ὡς ἀρχῆς μεταπιπτύσης.

Ἐχει δὲ τὰ περὶ τοὺς ὄρχεις καὶ τὰς ὑστέρας οὐχ 3
 ὁμοίως πᾶσι τοῖς ἐναίμοις ζώοις, καὶ πρῶτον τὰ περὶ τὰς
 ὄρχεις τοῖς ἄρρεσιν. τὰ μὲν γὰρ ὅλως ὄρχεις ἔκ ἔχει τῶν
 τοιούτων ζώων, οἷον τό τε τῶν ἰχθύων γένος καὶ τὸ τῶν ὀ-
 φειων, ἀλλὰ πόρους μόνον δύο σπερματικῆς· τὰ δ' ἔχει μὲν
 ὄρχεις, ἐντὸς δ' ἔχει τέρας πρὸς τῇ ὀσφύϊ κατὰ τὴν τῶν
 νεφρῶν χώραν, ἀπὸ δὲ τέτων ἑκατέρω πόρον, ὥσπερ ἐν τοῖς
 20 μὴ ἔχουσιν ὄρχεις, συνάπτοντας εἰς ἓν, καθάπερ καὶ ἐπ'
 ἐκείνων, οἷον οἱ τε ὀρνίθες πάντες καὶ τὰ ψοτοκῆντα τετρά-
 ποδα τῶν δεχομένων τὸν ἀέρα καὶ πλεύμονα ἐχόντων. καὶ
 γὰρ ταῦτα πάντα ἐντὸς ἔχει πρὸς τῇ ὀσφύϊ τοὺς ὄρχεις,
 καὶ δύο πόρους ἀπὸ τέτων ὁμοίως τοῖς ὀφεισιν, οἷον σαῦροι
 25 καὶ χελῶναι καὶ τὰ φολιδωτὰ πάντα. τὰ δὲ ζωτοκῆντα
 πάντα μὲν ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἔχει τὰς ὄρχεις, ἀλλ' ἔνια αὐ-
 τῶν ἔσω πρὸς τῷ τέλει τῆς γαστρός, οἷον ὁ δελφίς, καὶ οὐ
 πόρους ἀλλ' αἰδοῖον ἀπὸ τέτων περαῖνον εἰς τὸ ἔξω, καθάπερ
 οἱ βόες, τὰ δ' ἔξω, καὶ τέτων τὰ μὲν ἀπηρτημένους, ὥσ-
 30 περ ἄνθρωπος, τὰ δὲ πρὸς τῇ ἑδρᾷ, καθάπερ οἱ ὕες. διώρι-
 σται δὲ περὶ αὐτῶν ἀκριβέστερον ἐν ταῖς ἱστορίαις ταῖς περὶ
 τῶν ζώων. αἱ δ' ὑσέραι πᾶσαι μὲν εἰσι διμερεῖς, καθάπερ
 καὶ οἱ ὄρχεις τοῖς ἄρρεσι δύο πᾶσιν· ταύτας δ' ἔχουσι τὰ
 μὲν πρὸς τοῖς ἄρθροις, καθάπερ αἱ τε γυναικες καὶ πάντα
 τὰ ζωτοκῆντα μὴ μόνον θύραζε ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς, καὶ

5. τὸ μὲν] καὶ τὸ μὲν S. τὸ μὲν ἄρρεν om Z. || 8. τὸ σπέρμα om pr Z. || 9 et 11. τῆς θήλεος Y. || 11. τοῦτο Z. || 15. τῆς om SY. || 16. ἐνομάζουσιν Z. || τῶν post ἄλλων om Z. || 20. τῷ] τὸ SZ. || 21. πρότερον] τὸ πρότερον S. || 23. ἐπειδὴ δυν. Z. || 24. τὰ μέρη ταῖς δυνάμεσι P. || 26. καὶ πρὸς τὸν SPZ. || 27. καὶ om S. || 28. τῆ — τῆ] τὸ — τὸ SZ. || τὸ utrumque om Z. || 29. θῆλυ τὸ αὐτὸ Y. || 30. τι om P. || τὸ om PZ. || 31. καὶ τὸ πορευτικὸν PZ. || 33. περιναίους PS. || 35. ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεος Y.

1. ἐναίμοις P. || 2. διαφέρει δ'] ἔστι δὲ διαφέροντ' PZ. || 4. συμβάλλειν S. || 6. μόνου S. || 7. ἡ] τὸ Z, ἡ τὸ S. || δοκεῖ S. || ἡ om Z. || 9. φανερόν ἔν ὅτι om Z. || 10. τις om Z. || φαίνεται corr Z. || 12. ὥς] ὡς ἂν Y. || μετ.] μεταπιπτύσης ἂν Z. || 14. πρῶτον γε τὰ Y. || 15. γὰρ ὄρχ. ὅλως Y. || 17. δύο μόνους Y. || 19. πόρους Y. || 21. ψοτόκη Y. || 22. πνεύμονα PY, πνεύμονας S. || 23. ἔχει post ὄρχεις S. || 24. σαῦροι Y. || 26. ἐν τῷ om Z. || πρόσθεν PY. || 29. ἀπηρτημένους S. || 30. ἄνθρωποι Y. || οἱ] καὶ οἱ Y. || 35. ἐαυτοῖς PS.

οἱ ἰχθύες ὅσοι φωτοκοῦσιν εἰς τοῦμφανές, τὰ δὲ πρὸς τῷ
 υποζώματι, καθάπερ οἱ τ' ὀρνίθες πάντες καὶ τῶν ἰχθύων
 οἱ ζωτοκῦντες. ἔχουσι δὲ δικράας καὶ τὰ μαλακίστρακα
 τὰς ὑτέρας καὶ τὰ μαλάκια· τὰ γὰρ καλύμενα τούτων
 ὑπὸ τὰς περιέχοντας ὑμένας ὑστερινὰς ἔχει. μάλιστα δὲ α-
 5 διόρισον ἐπὶ τῶν πολυπόδων ἐστίν, ὥστε δοκεῖν μίαν εἶναι·
 τέτου δ' αἴτιον ὁ τῷ σώματος ὄγκος πάντῃ ὅμοιος ὢν. δι-
 κραίαι δὲ καὶ αἱ τῶν ἐντόμων εἰσὶν ἐν τοῖς μέγεθος ἔχου-
 σιν· ἐν δὲ τοῖς ἐλάττωσιν ἀδελφοὶ διὰ τὴν μικρότητα τοῦ
 σώματος.

Τὰ μὲν ἔν ἐιρημένα μόρια τοῖς ζώοις τοῦτον ἔχει τὸν
 4 τρόπον· περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ἄρρεσι διαφορᾶς τῶν σπερματι-
 κῶν ὀργάνων, εἴ τις μέλλει θεωρήσειν τὰς αἰτίας δι' αἷς εἴ-
 σιν, ἀνάγκη λαβεῖν πρῶτον τίνος ἕνεκεν ἢ τῶν ὄρχεων ἐξ
 σύσσεως. εἰ δὲ πᾶν ἢ φύσις ἢ διὰ τὸ ἀναγκαῖον ποιεῖ ἢ 15
 διὰ τὸ βέλτιον, καὶν τοῦτο τὸ μόριον εἴη διὰ τέτων θάτερον.
 ὅτι μὲν τοῖνυν ἐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν γένεσιν, φανερόν· πᾶσι
 γὰρ ἂν ὑπῆρχε τοῖς γενῶσι, νῦν δ' ἔθ' οἱ ὅφεις ἔχουσιν ὄρ-
 χεις οὐθ' οἱ ἰχθύες· ὠμμένοι γὰρ εἰσι συνδυαζόμενοι καὶ
 πλήρεις ἔχοντες θορᾶ τὰς πόρους. λείπεται τοῖνυν βελτίονός 20
 τινος χάριν. ἐστὶ δὲ τῶν μὲν πλείστων ζῴων ἔργον σχεδὸν
 οὐθέν· ἄλλο πλὴν ὥσπερ τῶν φυτῶν σπέρμα καὶ καρπός.
 ὥσπερ δ' ἐν τοῖς περὶ τὴν τροφήν τὰ εὐθυέντερα λαβρότερα
 πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν τὴν τῆς τροφῆς, ἔτω καὶ τὰ μὴ ἔχοντα
 ὄρχεις πόρους δὲ μόνον, ἢ ἔχοντα μὲν ἐντὸς δ' ἔχοντα, 25
 πάντα ταχύτερα πρὸς τὴν ἐνέργειαν τῶν συνδυασμῶν. ἀ δὲ
 δεῖ σωφρονέστερα εἶναι, ὥσπερ ἐκεῖ ἐκ εὐθυέντερα, καὶ ἐν-
 ταῦθ' ἔλικας ἔχουσιν οἱ πόροι πρὸς τὸ μὴ λάβρον μηδὲ τα-
 χεῖαν εἶναι τὴν ἐπιθυμίαν. οἱ δ' ὄρχεις εἰσὶ πρὸς τῷτο με-
 μηχανημένοι· τῷ γὰρ σπερματικῷ περιττώματος ζασμῶ- 30
 τέραν ποῖσι τὴν κίνησιν, ἐν μὲν τοῖς ζωτόκοις, οἷον ἵπποις
 τε καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις, καὶ ἐν ἀνθρώποις σώζοντες
 τὴν ἐπαναδίπλωσιν. ὃν δὲ τρόπον ἔχει αὕτη, ἐκ τῶν ἱστο-
 ριῶν τῶν περὶ τὰ ζῶα δεῖ θεωρεῖν. οὐθέν γὰρ εἰσι μόριον
 τῶν πόρων οἱ ὄρχεις, ἀλλὰ πρόσκεινται, καθάπερ τὰς λαι- 35
 αῖς προσάπτουσιν αἱ ὑφαίνουσαι τοῖς ἱσίοις· ἀφαιρουμένων

γὰρ αὐτῶν ἀνασπῶνται οἱ πόροι ἐντὸς, ὥς' ἔ δύνανται γεν-
 νᾶν τὰ ἐκτεμνόμενα, ἐπεὶ εἰ μὴ ἀνεσπῶντο, ἐδύναντο ἂν,
 καὶ ἤδη ταῦρος τις μετὰ τὴν ἐκτομὴν εὐθέως ὀχεύσας
 ἐπλήρωσε διὰ τὸ μήπω τὰς πόρας ἀνεσπᾶσθαι. τοῖς δ' ὄρ-
 νισι καὶ τοῖς ζωτόκοις τῶν τετραπόδων δέχονται τὴν σπερ-
 ματικὴν περίπτωσιν, ὥς ἐβραδυτέραν εἶναι τὴν ἔξοδον ἢ τοῖς
 ἰχθύσιν. φανερόν δ' ἐπὶ τῶν ὀρνίθων· περὶ γὰρ τὰς ὀχείας
 πολὺ μείζους ἴσχυουσι τὰς ὄρχεις, καὶ ὅσα γε τῶν ὀρνέων
 καθ' ὥραν μίαν ὀχεύει, ὅταν ὁ χρόνος ἔτος παρέλθῃ, ἔτω
 10 μικρὰς ἔχουσιν ὥς ἐσχεδὸν ἀδήλως εἶναι, περὶ δὲ τὴν ὀχείαν
 σφόδρα μεγάλης. βάττον μὲν ἔν ὀχεύουσι τὰ ἐντὸς ἔχοντα·
 καὶ γὰρ τὰ ἐκτὸς ἔχοντα οὐ πρότερον τὸ σπέρμα ἀφήσι
 πρὶν ἀνασπᾶσαι τοὺς ὄρχεις.

Ἔτι δὲ τὸ ὄργανον τὸ πρὸς τὸν συνδυασμὸν τὰ μὲν 5
 τετράποδα ἔχει· ἐνδέχεται γὰρ αὐτοῖς ἔχειν· τοῖς δ' ὀρ-
 νισι καὶ τοῖς ἄπσι οὐκ ἐνδέχεται διὰ τὸ τῶν μὲν τὰ σκέλη
 ὑπὸ μέσση εἶναι τὴν γαστέρα, τὰ δ' ὅλως ἀσκελῆ εἶναι, τὴν
 δὲ τῷ αἰδοῖον φύσιν ἡρτῆσθαι ἐντεῦθεν καὶ τῇ θέσει κείσθαι
 ἐνταῦθα. διὸ καὶ ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἢ σύντασις γίνεται τῶν σκε-
 λῶν· τό τε γὰρ ὄργανον νευρώδες καὶ ἡ φύσις τῶν σκελῶν
 νευρώδης. ὥστ' ἐπεὶ τῷτ' ἐκ ἐνδέχεται ἔχειν, ἀνάγκη καὶ
 ὄρχεις ἢ μὴ ἔχειν ἢ μὴ ἐνταῦθ' ἔχειν· τοῖς γὰρ ἔχουσιν ἢ
 αὐτὴ θέσις ἀμφοτέρων αὐτῶν. ἔτι δὲ τοῖς γε τὰς ὄρχεις ἔχουσιν
 ἔξω διὰ τῆς κινήσεως θερμαινόμενα τῷ αἰδαίᾳ προέρχεται τὸ
 σπέρμα συναθροισθέν, ἀλλ' ἔχ ὥς ἔτοιμον ἐν εὐθὺς θιγῶσιν,
 ὥσπερ τοῖς ἰχθύσιν. πάντα δ' ἔχει τὰ ζωτόκα τὰς ὄρχεις
 ἐν τῷ πρόσθεν ἢ ἔξω, πλὴν ἐχίν· ἔτος δὲ πρὸς τῇ ὀσφύϊ
 μόνος, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ καὶ οἱ ὀρνίθες. ταχὺν
 γὰρ ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὸν συνδυασμὸν αὐτῶν· οὐ γὰρ
 ὥσπερ τὰ τετράποδα ἐπὶ τὰ πρανή ἐπιβαίνει, ἀλλ' ὀρθοί
 μίγνυνται διὰ τὰς ἀκάνθας. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν ἔχουσιν τὰ
 ἔχοντα ὄρχεις, εἴρηται, καὶ δι' ἣν αἰτίαν τὰ μὲν ἔξω τὰ
 δ' ἐντὸς. ὅσα δὲ μὴ ἔχει, καθάπερ εἴρηται, διὰ τε τὸ μὴ 6
 εὖ ἀλλὰ τὸ ἀναγκαῖον μόνον οὐκ ἔχει τοῦτο τὸ μόριον,
 καὶ διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ταχεῖαν γίνεσθαι τὴν ὀχείαν·
 τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ τῶν ἰχθύων φύσις καὶ ἡ τῶν ὀφειων. οἱ

4. τὰ γὰρ] καὶ τὰ Z. || 5. ὡὰ καὶ τὰς P. || ἔχουσι F. || 9. τὴν om PSZ. || σμικρότητα P. || 14. ἀναγκαῖον F. || ἕνεκα F. ||
 16. καὶ τῷτο τὸ μ. εἴη ἂν δ. S. || 19. ὠμμένοι] ὦν οἱ μὲν Z. || 20. τοῖνυν] δὴ S. || 22. περ τῶν φυτῶν om pr Z. || καὶ καρπός om S. ||
 28. λάβρον F. || τραχεῖαν S. || 30. γὰρ] δὲ F. || 31. οἷον om PS. || 32. καὶ ἐν ἀνθρώποις om F. || 34. ἐξ P. || μόρια X. || 35.
 λαΐας F. || 36. τὰς ἱσίδας SZ.

1. δύναται PF. || 2. ἐδύναντο S. || 6. διέξοδον PZ. || 7. γὰρ om S. || 8. πολὺ om Z. || ἔχουσι PSY. || καὶ om S. || γε om
 SY. || ὀρνίθων SY. || 9. ὅ] δ' ὁ PSY. || 12. καὶ — ἔχοντα om pr Z. || 13. ἀφίᾳσι F. || ἀνασπᾶσαι X. ἂν σπᾶσαι S. ἂν σπᾶσι Z. ||
 15. δε] δὲ καὶ PZ. || 20. σύσσεως SZ. || 22. ἐκ ἐνδέχεται τῷτ' F. || 27. ἔχει δὲ πάντα S. || ζωτοκῦντα SY. || 28. ἐμπροσθεν S. ||
 πλὴν τῷ ἐχίν SY. || 29. οἱ om S. || ταχὺ F. || 30. αὐτοῖς S. || 31. τὰ τετρ.] τὰ ἄλλα τετρ. Z. || ἐπιβαίνει om Z. || 36. ἢ post
 καὶ om S.

μὲν γὰρ ἰχθύες ὀχεύουσι παραπίπτοντες καὶ ἀπολύονται ταχέως. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ πάντων τῶν τοιούτων ἀνάγκη κατὰσχόντας τὸ πνεῦμα προῖσθαι τὴν γονήν· τὺτο δ' ἐκείνοις συμβαίνει μὴ δεχομένοις τὴν θάλατταν, εἰς δὲ εὐφθαρτοὺς τοῦτο μὴ ποιοῦντες. ἔκιν δὲ ἐν τῷ συνδυασμῷ τὸ σπέρμα πέττειν αὐτὸς, ὥσπερ τὰ πῆζα καὶ ζωότοκα, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ὥρας τὸ σπέρμα πεπεμμένον ἀθρόον ἔχουσιν, ὥστε μὴ ἐν τῷ θιγγάνειν ἀλλήλων ποιεῖν, ἀλλὰ προῖσθαι πεπεμμένον. διὸ ὄρχεις ἔκ ἔχουσιν, ἀλλ' εὐθεὶς καὶ ἀπλῆς τὸς πόρους, οἷον μικρὸν μόριον τοῖς τετράποσιν ὑπάρχει περὶ τὸς ὄρχεις. τῆς γὰρ ἐπαναδιπλώσεως τῷ πόρῳ τὸ μὲν ἔναιμον μέρος ἐστὶ τὸ δ' ἀναιμον, ὃ δέχεται καὶ δι' ἧς ἡδὴ σπέρμα ὄν πορεύεται, ὥσθ' ὅταν ἐνταῦθα ἔλθῃ ἡ γονή, ταχέως καὶ τέτοις γίνεταί ἡ ἀπόλυσις. τοῖς δ' ἰχθύσι τοιοῦτος ὁ πόρος πᾶς ἐστὶν οἷος ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τοιούτων ζώων κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἐπαναδιπλώσεως. οἱ δὲ ὄφεις ὀχεύονται περιελιττόμενοι ἀλλήλοις, ἔκ ἔχουσι δ' ὄρχεις ὡδ' αἰδοῖον, ὥσπερ εἴρηται πρότερον, αἰδοῖον μὲν ὅτι ὡδὲ σκέλη, ὄρχεις δὲ διὰ τὸ μῆκος, ἀλλὰ πόρους, ὥσπερ οἱ ἰχθύες· διὰ γὰρ τὸ εἶναι αὐτῶν προμήκη τὴν φύσιν, εἰ ἔτι ἐπίσασις ἐγίνετο περὶ τὸς ὄρχεις, ἐφύχετ' ἂν ἡ γονή διὰ τὴν βραδυτήτα. ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν μέγα τὸ αἰδοῖον ἔχόντων· ἀγωνώτεροι γὰρ εἰσι τῶν μετρίαζόντων διὰ τὸ μὴ γόνιμον εἶναι τὸ σπέρμα τὸ ψυχρόν, ψύχεσθαι δὲ τὸ φερόμενον λίαν μακράν. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν τὰ μὲν ὄρχεις ἔχει τὰ δ' ἔκ ἔχει τῶν ζώων, εἴρηται· περιπλέκονται δ' ἀλλήλοις οἱ ὄφεις διὰ τὴν ἀφυΐαν τῆς παραπτώσεως. μικρῷ γὰρ προσαρμόττοντες μορίῳ λίαν μακροὶ ὄντες οὐκ εὐσυνάρμοσοί εἰσιν· ἐπεὶ οὖν οὐκ ἔχουσι μόρια οἷς περιλήφονται, ἀντὶ τούτων τῇ ὑγρότητι χρῶνται τοῦ σώματος, περιελιττόμενοι ἀλλήλοις. διὸ καὶ δοκοῦσι βραδυτέρον ἀπολύεσθαι τῶν ἰχθύων, οὐ μόνον διὰ τὸ μῆκος τῶν πόρων ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν περὶ ταῦτα σκευωρίαν.

8 Τοῖς δὲ θήλεσι τὰ περὶ τὰς ὑσέρας ἀπορήσειεν ἂν τις ἂν τρόπον ἔχει· πολλὰ γὰρ ὑπεναντιώσεις ὑπάρχουσιν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὰ ζωοτοκῆντα ὁμοίως ἔχει πάντα, ἀλλ' ἀνθρωποὶ μὲν καὶ τὰ πῆζα πάντα κάτω πρὸς τοῖς ἄρθροις,

τὰ δὲ σελάχη ζωοτοκῆντα ἄνω πρὸς τῷ ὑποζώματι, ἔτε τὰ ὠτοκῆντα, ἀλλ' οἱ μὲν ἰχθύες κάτω καθάπερ ἀνθρωπος καὶ τὰ ζωοτοκῆντα τῶν τετραπόδων, οἱ δ' ὀρνίθες ἄνω, καὶ ὅσα ὠτοκεῖ τῶν τετραπόδων. οὐ μὴν ἀλλ' ἔχουσι καὶ αὐταὶ αἱ ὑπεναντιώσεις κατὰ λόγον. πρῶτον μὲν γὰρ τὰ ὠτοκῆντα ὠτοκεῖ διαφερόντως. τὰ μὲν γὰρ ἀτελῆ προῖεται τὰ ὠά, οἷον οἱ ἰχθύες. ἔξω γὰρ ἐπιτελεῖται καὶ λαμβάνει αὐξισιν τὰ τῶν ἰχθύων. αἴτιον δ' ὅτι πολυγόνα ταῦτα, καὶ τῆς ἔργον αὐτῶν ὥσπερ τῶν φυτῶν. εἰ ἔν ἐν αὐτοῖς ἐτελεσιέργουν, ἀναγκαῖον ὀλίγα τῷ πλήθει εἶναι· νῦν δὲ τοσαῦτα ἴσχουσιν ὥς δοκεῖν ὦν εἶναι τὴν ὑσέραν ἑκατέραν ἐν γε τοῖς μικροῖς ἰχθυοῖς. ταῦτα γὰρ πολυγονώτατά ἐσιν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀνάλογον τέτοις ἔχόντων τὴν φύσιν, καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν ζώοις· ἡ γὰρ τῆς μεγέθους αὐξισις τρέπεται εἰς τὸ σπέρμα τέτοις. οἱ δ' ὀρνίθες καὶ τὰ τετράποδα τῶν ὠτοκῶν τέλεια ὠά τίκτουσιν, ἂν δὲ πρὸς τὸ σῶζεσθαι σκληρόδερμα εἶναι· μαλακόδερμα γὰρ, ἔως ἂν αὐξισιν ἔχῃ, ἐστίν. τὸ δ' ὅσρακον γίνεταί ὑπὸ θερμότητος ἐξιμαζέσεως τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς γεώδους. ἀναγκαῖον ἔν θερμὸν εἶναι τὸν τόπον ἐν ᾧ τὺτο συμβήσεται. τοιοῦτος δ' ὁ περὶ τὸ ὑπόζωμα· καὶ γὰρ τὴν τροφήν πέττει ἔστος. εἰ ἔν τα ὠά ἀνάγκη ἐν τῇ ὑσέρα εἶναι, καὶ τὴν ὑσέραν ἀνάγκη πρὸς τῷ ὑποζώματι εἶναι τοῖς τέλει τὰ ὠά τίκτουσι, τοῖς δ' ἀτελῇ κάτω· πρὸ ὁδοῦ γὰρ ἔστω ἔσαι. καὶ πέφυκε δὲ μᾶλλον ἡ ὑσέρα κάτω εἶναι ἢ ἄνω, ὅπου μὴ τι ἐμποδίζει ἕτερον ἔργον τῆς φύσεως· κάτω γὰρ αὐτῆς καὶ τὸ πέρας ἐστίν· ὅπου δὲ τὸ πέρας, τὸ ἔργον· αὐτὴ δ' ἔστι τὸ ἔργον. ἔχει 9 δὲ καὶ τὰ ζωοτοκῆντα πρὸς ἀλλήλα διαφοράν. τὰ μὲν γὰρ ἐ μόνον θύραζε ζωοτοκεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτοῖς, οἷον ἀνθρωποι τε καὶ ἵπποι καὶ κύνες καὶ πάντα τὰ τρίχας ἔχοντα, καὶ τῶν ἐνύδρων δελφῖνες τε καὶ φάλαιναι καὶ τὰ τοιαῦτα κήτη. τὰ δὲ σελάχη καὶ οἱ ἔχουσιν θύραζε μὲν ζωοτοκῆσιν, 10 ἐν αὐτοῖς δ' ὠτοκεῖσι πρῶτον. ὠτοκεῖσι δὲ τέλειον ὦν· ἔστω γὰρ γενᾶται ἐκ τῆς ὠᾶς τὸ ζῶον, ἐξ ἀτελῆς δὲ ἔσθαι. θύραζε δὲ ἐκ ὠτοκεῖσι διὰ τὸ ψυχρὰ τὴν φύσιν εἶναι καὶ ἔχῃ ὡς 11 τινὲς φασι θερμὰ. μαλακόδερμα γὰρ τὰ ὠά γενᾶσιν· διὰ γὰρ τὸ εἶναι ὀλιγόθερμα οὐ ξηραίνει αὐτῶν ἡ φύσις τὸ ἔσχατον. διὰ μὲν οὖν τὸ ψυχρὰ εἶναι μαλακόδερμα γεν-

1. ὀχεύονται Z. || ἀπολύοντες SY. || 2. γὰρ] γὰρ καὶ SY. || 6. πέττειν τὸ σπέρμα F, τὸ σπέρμα πέμπειν S. || αὐτὸς SY. || 7. πετόμενοι SY. || 11. γὰρ] δὲ X. || 12. μέρος om S. || 13. σπέρμα ἡδὴ SY. || ὄν om S. || 15. σπόρος P. || 17. περιπλεκόμενοι SY. || 21. ἐπίσασις P. || 25. τὸ om X. || 26. ἔχει ὄρχεις X. || 28. γὰρ] μὲν γὰρ S. || 30. τέτε PZ. || 36. αὐταῖς Z.

4. ζωοτοκεῖ pr Z. || 5. αἱ om SZ. || 7. οἱ om X. || 9. τῶν om Z. || 10. ὀλίγα om S. || 12. τε Z. || 14. ἐν τοῖς φ. καὶ ἐν τοῖς ζ. Z. || 20. συμβαίνει SY. || 23. πρὸς] ἐν S. || 24. ἐστὶ P, om Z. || 25. ὅπου μὴκέτι F, ὅπου δὲ μὴκέτι S. || ἐμποδίζει X. || 27. ἐστὶν] αὐτῆς X. || πέρας καὶ τὸ Z. || αὐτὴ SY. || 28. δὲ om S. || 31. ἐνύδρων δὲ δ. Z, ἐνύδρων οἷον δ. SY. || 33. πρῶτον — 35. ὠτοκεῖσι om SZ. || 35. ψυχρὰν PX. || 36. θερμὴν PY. || ἔν PSZ. || 38. ψυχρὰν F.

νῶσι, διὰ δὲ τὸ μαλακόδερμα ἔθύραζε· διεφθέρετο γὰρ
 ἄν. ὅταν δὲ ζῶον ἐκ τῆ ὥς γίγνηται, τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ
 πλεῖστα γίγνεται ὅνπερ ἐν τοῖς ὀρνίσι· καταβαίνει γὰρ κά-
 τω, καὶ γίγνεται ζῶα πρὸς τοῖς ἄρθροις, καθάπερ καὶ τοῖς
 ἐξ ἄρχῃς εὐθύς ζωοτοκῶσιν. διὸ καὶ τὴν ὑσέραν τὰ τοιαῦτα 5
 ἔχει ἀνομοίαν καὶ τοῖς ζωοτόκοις καὶ τοῖς ὠτοκόοις, διὰ τὸ
 ἀμφοτέρων μετέχειν τῶν εἰδῶν· καὶ γὰρ πρὸς τῷ ὑποζώ-
 ματι ἔχουσι καὶ κάτω πάρηκταν πάντα τὰ σελαχῶδη. δεῖ
 δὲ καὶ περὶ ταύτης καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὑσερῶν, ὃν τρόπον
 ἔχουσιν, ἔκ τε τῶν ἀνατομῶν τεθεωρημέναι καὶ τῶν ἰσοριῶν. 10
 ὥς τε διὰ μὲν τὸ ὠτοκόνα εἶναι τελείων ὦν ἄνω ἔχει, διὰ
 δὲ τὸ ζωοτοκεῖν κάτω, καὶ ἀμφοτέρων μετεἰλήφασιν. τὰ
 δ' εὐθύς ζωοτοκοῦντα πάντα κάτω· οὐ γὰρ ἐμποδίζει τῆς
 φύσεως ὕδεν ἔργον, ὕδεν διττογονεῖ. πρὸς δὲ τέτοις ἀδύνατον
 ζῶα γίνεσθαι πρὸς τοῖς ὑποζώμασιν· τὰ μὲν γὰρ ἐμβρυα 15
 βάρους ἔχουσιν ἀναγκαῖον καὶ κίνησιν, ὃ δὲ τόπος ἐπίκαιρος
 ὦν τῆ ζῆν ἐκ ἄν δύναται ταῦθ' ὑπενεγκεῖν. ἐτι δ' ἀνάγκη
 δυστοκίαν εἶναι διὰ τὸ μῆκος τῆς φορᾶς, ἐπεὶ καὶ νῦν ἐπὶ
 τῶν γυναικῶν, ἐὰν περὶ τὸν τόκον ἀνασπάσῃ χασμησά-
 μεναι ἢ τι τοῖσιν ποιήσασθαι, δυστοκῶσιν. καὶ κεναὶ δ' ἔ- 20
 σαι αἱ ὑσέραι ἄνω προσιςάμεναι πνήγουσιν· καὶ γὰρ ἀνάγκη
 τὰς μελλῶσας ζῶον ἔχειν ἰσχυροτέρας εἶναι, διὸ σαρ-
 κώδεις εἰσὶν αἱ τοιαῦται πᾶσαι, αἱ δὲ πρὸς τοῖς ὑποζώ-
 μασιν ὑμενώδεις. καὶ ἐπ' αὐτῶν δὲ τῶν διγονίαν ποιημένων
 ζῶων φανερόν τῆτο συμβαίνει· τὰ μὲν γὰρ ὡς ἄνω καὶ 25
 ἐν τῷ πλαγίῳ ἴσχυουσι, τὰ δὲ ζῶα ἐν τῷ κάτω μέρει τῆς
 ὑσεράς.

Δι' ἣν μὲν οὖν αἰτίαν ὑπεναντίως ἔχουσιν τὰ περὶ τὰς
 ὑσεράς ἐν τῶν ζῶων, καὶ ὅλως διὰ τί τοῖς μὲν κάτω τοῖς
 12 δὲ ἄνω πρὸς τῷ ὑποζώματι εἰσιν, εἴρηται. διότι δὲ τὰς μὲν 30
 ὑσεράς ἔχουσι πάντα ἐντός, τὰς δ' ὀρχεῖς τὰ μὲν ἐκτός τὰ
 δ' ἐντός, αἴτιον τῆ μὲν τὰς ὑσεράς ἐντός εἶναι πᾶσιν, ὅτι ἐν
 ταύταις ἐστὶ τὸ γινόμενον, ὃ δεῖται φυλακῆς καὶ σκέπης
 καὶ πέψεως, ὃ δ' ἐκτός τῆ σώματος τόπος εὐβλαπτος καὶ
 ψυχρός. οἱ δ' ὀρχεῖς τοῖς μὲν ἐντός τοῖς δ' ἐκτός διὰ τὸ 35

δεῖσθαι καὶ τούτους σκέπης καὶ καλύμματος πρὸς τε σω-
 τηρίαν καὶ πρὸς τὴν τοῦ σπέρματος πέψιν· ἀδύνατον γὰρ
 ἐφυγμένους καὶ πεπηγότας ἀνασπᾶσθαι καὶ πρίεσθαι τὴν
 γονήν. διόπερ ὅσοις ἐν φανερῷ εἰσὶν οἱ ὀρχεῖς, ἔχουσι σκέ-
 πην δερματικὴν τὴν καλούμεν ὀσχεάν. ὅσοις δ' ἢ τῆ δέρ-
 ματος φύσιν ἐναντίεται διὰ σκληρότητα πρὸς τὸ μὴ περι-
 ληπτικὴν εἶναι μηδὲ μαλθακὴν καὶ δερματικὴν, οἷον τοῖς
 τ' ἰχθυῶδες ἔχουσι, τὸ δέρμα καὶ τοῖς φοιλιωτόν, τοῦτοιοις
 δ' ἀναγκαῖον ἐντός ἔχειν. διόπερ οἱ τε δελφῖνες καὶ ὅσα
 τῶν κητωδῶν ὀρχεῖς ἔχουσιν, ἐντός ἔχουσι, καὶ τὰ ὠ-
 τόκα καὶ τετράποδα τῶν φοιλιωτῶν. καὶ τὸ τῶν ὀρνίθων δὲ
 δέρμα σκληρόν, ὥς τε κατὰ μέγεθος ἀσύμμετρον εἶναι περι-
 λαβεῖν, καὶ ταύτην αἰτίαν εἶναι πᾶσι τέτοις πρὸς ταῖς εἰ-
 ρημέναις πρότερον ἐκ τῶν περὶ τὰς ὀρχεῖας συμβαινόντων
 ἀναγκαῖον. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ ὁ ἐλέφας καὶ ὁ
 ἐχίνος ἔχουσιν ἐντός τὰς ὀρχεῖς· ὕδεν γὰρ τέτοις εὐφυῆς τὸ
 δέρμα, πρὸς τὸ χωρισθὲν ἔχειν τὸ σκεπαστικὸν μῦρον. κεῖν-
 ται δὲ καὶ τῇ θέσει ὑπεναντίως αἱ ὑσέραι τοῖς τε ζωοτο-
 κῶσιν ἐν αὐτοῖς καὶ τοῖς ὠτοκοῦσι θύραζε, καὶ τέτων τοῖς
 τε τὰς ὑσεράς ἔχουσι κάτω καὶ τοῖς πρὸς τῷ ὑποζώματι,
 οἷον τοῖς ἰχθύσι πρὸς τε τὰς ὀρνίθας καὶ τὰ ὠτόκα τῶν
 τετραπόδων, καὶ τοῖς κατ' ἀμφοτέρους τὰς τρόπους γενῶσιν,
 ἐν ἑαυτοῖς μὲν ὠτοκοῦσιν, εἰς δὲ τὸ φανερόν ζωοτοκοῦσιν.
 τὰ μὲν γὰρ ζωοτοκοῦντα καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκτός ἐπὶ τῆς
 γαστρὸς ἔχει τὰς ὑσεράς, οἷον ἄνθρωπος καὶ βῆς καὶ κύων
 καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα· πρὸς γὰρ τὴν τῶν ἐμβρύων σωτη-
 ρίαν καὶ αὐξήσιν συμφέρει μηθὲν ἐπεῖναι βάρους ἐπὶ ταῖς
 ὑσεραῖς.

Ἔτι δὲ καὶ ἕτερος ὁ πόρος δι' ἧς ἢ τε ξηρὰ περίττωσις 13
 12 ἐξέρχεται καὶ δι' ἧς ἢ ὑγρὰ τέτοις πᾶσιν. διὸ ἔχουσιν αἱ-
 δοῖα τὰ τοιαῦτα πάντα καὶ τὰ ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα, καθ'
 ὃ ἐκκρίνεται τὸ περίττωμα τὸ ὑγρὸν καὶ τοῖς μὲν ἄρρεσι τὸ
 σπέρμα, τοῖς δὲ θήλεσι τὸ κύημα. ἔτος δ' ἐπάνω καὶ ἐν
 τοῖς προσθίοις ὑπάρχει ὁ πόρος τῆς ξηρᾶς τροφῆς. ὅσα δ'
 35 ὠτοκοῦν μὲν ἀτελεῖς δ' ὦν, οἷον ὅσοι τῶν ἰχθύων ὠτοκοῦσιν,

2. δὲ τὸ ζῶον SY. || 3. γίγνεται] γιγνώμενον P. || ὥς περ S. || ὀρνίθους SYZ. || καταβ. γὰρ] καὶ καταβ. Z, καταβ. PS. || 4. καὶ τοῖς] ἐν
 τοῖς Y, καὶ ἐν τοῖς Z. || 6. καὶ om S. || ζωοτοκεῖν καὶ τοῖς ὠτοκοῦσι PSY. || 8. παρήκταν συτήκταν πάντα Z. || 9. περὶ ante τῶν om SZ. ||
 10. τε om Y. || 13. κάτω πάντα Z. || τῆς φ. ὕδεν ἕτερον S, ὕδεν ἔργον τῆς φ. Y. || 17. δύναται] δύναται τὸ P. || ταῦθ'] τοῖσθ' S. ||
 18. νῦν ἐπὶ om Z. || 19. ἄν PZ. || ἀνασπ.] ἀέρα σπᾶσθαι margo P. || 21. αἱ ὑσέραι om Z. || προσιςάμεναι P. || 22. ἔχειν Z. ||
 23. τῷ ὑποζώματι PZ. || 25. συμβαίνει PSY. || 28. τὸ P. || 29. ἐνίοις Z. || 31. ἐντός τὰ δ' ἐκτός Y. || 32. αἰτία S, αἰτία Y. || τὰς
 μὲν Y. || 33. καὶ σκέπης om PZ. || 34. εὐβλαπτος τόπος PZ. || 35. ἐκτός τοῖς δ' ἐντός SZ.

1. γε Z. || 2. πρόσπεψιν PSY. || 3. ἀνεσπᾶσθαι SZ. || 5. ἰσχεάν S. || 6. ὑπεναντίεται Z. || περιληπτικὴ Z, λεπτικὴ S. || 7. μαλ-
 θακὴ καὶ δερματικὴ Z. || 8. τ' om S. || ἰχθυῶδες P. || 9. δ' om Y. || 11. καὶ τὰ τετρ. SZ. || 12. ἀξυμμετρον PZ. || εἶναι τὴν περι-
 λαβὴν Z. || 13. τέτοις πᾶσι Z. || 14. ὀσχεῖας pr P. || 15. ἀναγκαῖον SU. || δ' om Z. || 18. τε] δὲ X. || 19. ἐν — ὠτοκοῦσι om
 pr Z. || 23. αὐτοῖς PZ. || 24. ἑαυτοῖς Y. || 25. καὶ βῆς om Z. || 26. γὰρ] τε Z. || 27. καὶ] τε καὶ Z. || 29. καὶ et ὁ πόρος om
 Z. || τε ante ἢ P, om S. || 32. τό τε π. P. || 33. δ'] τ' S. || 34. ἐμπροσθίοις P, πρόσθεν Z.

ἔτιοι δ' ἔχ' ὑπὸ τῇ γαστρὶ ἀλλὰ πρὸς τῇ ὀσφυϊ ἔχουσι τὰς ὑσέρας. ἔτε γὰρ ἐμποδίζει ἡ τῆ ὥσ' αὐξήσις, διὰ τὸ ἔξω τελεῖσθαι καὶ προϊέναι τὸ αὐξανόμενον· ὃ τε πόρος ὁ αὐτός ἐστι καὶ ἐν τοῖς μὴ ἔχουσι γεννητικὸν αἰδοῖον, ὃ τῆς ζη-
 ρᾶς τροφῆς πᾶσι τοῖς ὠτοκόοις καὶ τοῖς ἔχουσιν αὐτῶν κύ-
 ριν, οἷον ταῖς χελώναις. τῆς γενέσεως γὰρ ἔνεκεν, ἡ τῆς τῆ
 ὑγρᾶς περιττώματος ἐκκρίσεως εἰσὶ διττοὶ οἱ πόροι· διὰ δὲ
 τὸ ὑγράν εἶναι τὴν φύσιν τῆ σπέρματος καὶ ἡ τῆς ὑγρᾶς
 τροφῆς περιίττωσις κεκοινώνηκε τῇ αὐτῇ πόρου. δῆλον δὲ
 τῷτο ἐκ τῆ σπέρμα μὲν πάντα φέρειν τὰ ζῶα, περίττωμα
 δὲ μὴ πᾶσι γίνεσθαι ὑγρόν. ἐπεὶ ἔν δει καὶ τὴς τῶν ἀρ-
 ρένων πόρους τὰς σπερματικὰς ἐρηρεῖσθαι καὶ μὴ πλανᾶ-
 σθαι, καὶ τοῖς θήλεσι τὰς ὑσέρας, τοῦτο δ' ἀναγκαῖον ἢ
 πρὸς τὰ πρόσθια τῆ σώματος ἢ πρὸς τὰ πρᾶνῃ συμβαί-
 νειν, τοῖς μὲν ζωοτόκοις διὰ τὰ ἐμβρυα ἐν τοῖς προσθίοις
 αἱ ὑσέραι, τοῖς δ' ὠτοκόοις πρὸς τῇ ὀσφυϊ καὶ τοῖς πρα-
 νέσιν. ὅσα δ' ὠτοκοήσαντα ἐν αὐτοῖς ζωοτοκεῖ ἐκτός, ταῦ-
 τα δ' ἀμφοτέρως ἔχει διὰ τὸ μετεληφέναι ἀμφοτέρων
 καὶ εἶναι καὶ ζωοτόκα καὶ ὠτοτόκα. τὰ μὲν γὰρ ἄνω τῆς
 ὑσέρας, καὶ ἡ γίγνεται τὰ ὠά, ὑπὸ τὸ ὑπόζωμα πρὸς τῇ
 ὀσφυϊ ἐστὶ καὶ τοῖς πρᾶνεσι, προϊῶσης δὲ κάτω ἐπὶ τῇ γα-
 στρί· ταύτῃ γὰρ ζωοτοκεῖ ἡδὴ. ὁ δὲ πόρος εἰς καὶ τέτοις
 τῆς τε ζηρᾶς περιττώσεως καὶ τῆς ὀχρίας· ἔθεν γὰρ ἔχει
 τέτων αἰδοῖον, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ἀπηρητημένον. ὁ-
 μοίως δ' ἔχουσι καὶ οἱ τῶν ἀρρένων πόροι, καὶ τῶν ἐχόν-
 των καὶ τῶν μὴ ἐχόντων ὄρχεις, ταῖς τῶν ὠτοκόων ὑσέ-
 ραις. πᾶσι γὰρ πρὸς τοῖς πρᾶνεσι προσπεφυκάσι καὶ κα-
 τὰ τὸν τόπον τῆς ῥάχews. δεῖ μὲν γὰρ μὴ πλανᾶσθαι
 ἀλλ' ἐδραῖναι εἶναι, τοῦτο δ' ὁ ὅπισθεν τόπος· ἔτος γὰρ τὸ
 συνεχὲς παρέχει καὶ τὴν ζάσιν. τοῖς μὲν ἔν ἐντός ἔχουσι
 τὰς ὄρχεις εὐθὺς ἐρηρεισμένοι εἰσὶν ἅμα τοῖς πόροις, καὶ
 τοῖς ἐκτός δ' ὁμοίως· εἴτ' ἀπαντῶσιν εἰς ἐν πρὸς τὸν τοῦ
 αἰδοῖος τόπον. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς δελφῖσιν οἱ πόροι ἔχουσιν·
 ἀλλὰ τὰς ὄρχεις ἔχουσι κεκρυμμένους ὑπὸ τὸ περὶ τὴν γα-
 στέρα κύτος.

Πῶς μὲν ἔν ἔχουσι τῇ θέσει περὶ τὰ μόρια τὰ συν-

τελῶντα πρὸς τὴν γένεσιν, καὶ διὰ τίνος αἰτίας, εἴρηται·
 τῶν δ' ἄλλων ζῶων τῶν ἀναίμων ἔχ' ὁ αὐτὸς τρόπος τῶν
 μορίων τῶν πρὸς τὴν γένεσιν συντελούντων ἔτε τοῖς ἐναίμοις
 ἔθ' ἑαυτοῖς. ἐστὶ δὲ γένῃ τέτταρα τὰ λοιπά, ἐν μὲν τὸ τῶν
 μαλακoσφράκων, δεύτερον δὲ τὸ τῶν μαλακίων, τρίτον δὲ
 τὸ τῶν ἐντόμων, καὶ τέταρτον τὸ τῶν ὀσρακοδέρμων. τέ-
 των δὲ περὶ μὲν πάντων ἀδελον, τὰ δὲ πλεῖστα ὅτι ἡ συν-
 δυάζεται φανερόν· τίνα δὲ συνίσταται τρόπον, ὕσερον λε-
 κτέον. τὰ δὲ μαλακόςφρακα συνδυάζεται μὲν ὥσπερ τὰ
 ὀπισθοθηρικά, ὅταν τὸ μὲν ὑπτίον τὸ δὲ πρᾶνὲς ἐπαλλάξῃ
 τὰ ἑραῖα· τοῖς γὰρ ὑπτίοις πρὸς τὰ πρᾶνῃ ἐπιβαίνειν ἐμ-
 ποδίζει τὰ ἑραῖα μακρὰν ἔχοντα τὴν ἀπάρτησιν τῶν πτε-
 ρυγίων. ἔχουσι δ' οἱ μὲν ἄρρενες λεπτὰς πόρους θορικός, αἱ
 δὲ θήλειαι ὑσέρας ὑμενώδεις παρὰ τὸ ἔντερον, ἔθεν καὶ
 ἔθεν ἐσχισμέναι· ἐν αἷς ἐγγίνεται τὸ ὦν. τὰ δὲ μαλά-
 κια συμπλέκεται μὲν κατὰ τὸ ζῶμα, ἀντερείδοντα καὶ
 διαπτύττοντα τὰς πλεκτάνας, συμπλέκεται δὲ τὸν τρόπον
 τῷτον ἐξ ἀνάγκης· ἡ γὰρ φύσις παρὰ τὸ ζῶμα τὴν τε-
 λευτὴν τοῦ περιττώματος συνήγαγε κάμψασα, καθάπερ
 εἴρηται πρότερον ἐν τοῖς περὶ τῶν μορίων λόγοις. ἔχει δ' ἡ
 θήλεια μὲν ὑσερικὸν μόριον φανερώς ἐν ἐκᾶσῃ τέτων τῶν
 ζῶων· ὦν γὰρ ἴσχει τὸ μὲν πρῶτον ἀδιόρισον, ἔπειτα δια-
 κρινόμενον γίνεται πολλά, καὶ ἀποτίκτει ἕκασον τέτων ἀτε-
 λές, καθάπερ καὶ οἱ ὠτοκοκῆντες τῶν ἰχθύων. ὁ δὲ πόρος
 ὁ αὐτὸς τῆ περιττώματος καὶ τῆ ὑσερικῆς μορίας καὶ τοῖς
 μαλακoσφράκοις καὶ τέτοις. ἐστὶ γὰρ ἡ τὸν θορὸν ἀφήσιν
 διὰ τὸ πόρον. ταῦτα δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ὑπτίοις τῆ σώματος,
 ἡ τὸ κέλυσος ἀφέσθηκε καὶ ἡ θάλαττα εἰσέρχεται. διὸ ὁ
 συνδυασμὸς κατὰ τῷτο γίνεται τῷ ἄρρενι πρὸς τὴν θήλειαν·
 ἀναγκαῖον γὰρ, εἴπερ ἀφήσιν ὁ ἄρρεν εἴτε σπέρμα εἴτε
 μόριον εἴτε ἄλλην τινὰ δύναμιν, κατὰ τὸν ὑσερικὸν πόρον
 πλησιάζειν. ἡ δὲ τῆς πλεκτάνης τῆ ἄρρενος διὰ τῆ αὐλῆς
 δίεσις ἐπὶ τῶν πολυπόδων, ἡ φασὶν ὀχεύειν πλεκτάνῃ οἱ
 ἀλίσκεις, συμπλοκῆς χάριν ἐστὶν, ἀλλ' ἔχ' ὡς ὀργάνῃ χρη-
 σίμῃ πρὸς τὴν γένεσιν· ἔξω γὰρ ἐστὶ τῆ πόρος καὶ τῆ σώ-
 ματος· ἐνίοτε δὲ συνδυάζονται καὶ ἐπὶ τὰ πρᾶνῃ τὰ μα-

1. δ'] τοι corr Z, om PY. || 3. προσίεσθαι Y. || ὁ om Z. || 4. ἐν om S. || ὁ] τῷ Z. || 5. πᾶσιν ὠτοκόοις τοῖς ἔχουσιν Z. || 6. τῆ S. || 7. οἱ et δὲ om S. || 8. τῆ σπέρματος φύσιν X. || 15. μὲν] μὲν ἔν SZ. || 19. ὠτοτόκα καὶ ζωοτόκα Y. || 22. καὶ om Z. || 25. καὶ τῶν] καὶ οἱ τῶν Z. || ἐχόντων] ἰδίαν PSY. || 26. καὶ] καὶ οἱ Z, om S. || μὴ om PS. || ὠτοκοκῆντων Y. || 28. τῆς] τὸν τῆς P. || 29. ὅπισθε P. || 31. ἐρηρεισμένοι Y. || 32. ἐντός Y. || 34. ἀλλὰ] τὰ δ' ἄλλα Z. ἀλλὰ — ἔχουσι om X. || τὸ] τῆ Z. || 35. κύτες SZ. || 36. τῇ θέσει ἔχουσι τὰ περὶ τὰ Z.

6. καὶ — ὀσρακοδέρμων om Z. || 7. ἡ om PY. || 10. ὅταν δὲ τὸ S. || ὑπαλλάξῃ Z. || 11. τοῖς — 12. ἑραῖα om Z. || 12. πτε-
 ρύγων SY. || 16. τὸ om Z. || ἀντερείδοντα καὶ ἐμπλέκοντα καὶ S. || 17. διαπτύττοντα S, διαπτύσσοντα P, διαπλέκοντα Z. || 20. πρότερον
 om Z. || ἐν — λόγοις om PZ. || 22. ἔχει SYZ. || 25. ὑσέραι Y. || 28. ἡ om SY. || ὁ om Z. || 30. εἴπερ] εἴτι S. || ὁ] τι ὁ PZ. ||
 εἴτε σπέρμα εἴτε μόριον om S. || 31. ἰσορικὸν S. || 33. διαίρεσις Z. || πολυπόων ἢς P.

λάκρια· πότερον δὲ γενέσεως χάριν ἢ δι' ἄλλην αἰτίαν, ὅ-
 16 θεν ὥπται πω. τῶν δ' ἐντόμων τὰ μὲν συνδυάζεται, καὶ ἡ
 γένεσις αὐτῶν ἐστὶν ἐκ ζώων συνωνύμων, καθάπερ ἐπὶ τῶν
 ἐναίμων, οἷον αἱ τε ἀκρίδες καὶ οἱ τέττιγες καὶ τὰ φαλαγγί-
 α καὶ οἱ σφήκες καὶ οἱ μύρμηκες, τὰ δὲ συνδυάζεται
 μὲν καὶ γενῶσιν, ἔχ' ὁμογενῆ δ' αὐτοῖς ἀλλὰ σκώληκας
 μόνον, ὅδε γίνονται ἐκ ζώων ἀλλ' ἐκ σηπομένων ὑγρῶν,
 τὰ δὲ ξηρῶν, οἷον αἱ τε ψύλλαι καὶ αἱ μυῖαι καὶ αἱ καν-
 θάριδες· τὰ δ' ἔτι ἐκ ζώων γίνονται ἕτε συνδυάζονται, κα-
 θάπερ ἐμπίδες τε καὶ κώνωπες καὶ πολλὰ τοιαῦτα γένη·
 τῶν δὲ συνδυαζομένων ἐν τοῖς πλείστοις τὰ θήλεα μείζω τῶν
 ἀρρένων ἐστίν. πόρος δὲ τὰ ἄρρενα θορικός ἔ φαίνεται ἔχοντα.
 ἀφίησι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰπεῖν τὸ ἄρρεν εἰς τὸ θῆλυ
 ὅθεν μύριον, ἀλλὰ τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν κάτωθεν ἄνω. τε-
 θεώρηται δὲ τῆτο ἐπὶ πολλῶν, καὶ περὶ τῆ ἀναβαίνειν ὡς
 15 αὐτως, τὴναντίον δ' ἐπ' ὀλίγων· ὥς τε δὲ γένει διελεῖν, ἔπα
 συνεώραται. σχεδὸν δὲ τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν φωτόκων ἰχθύων
 τῶν πλείστων ἐστίν, καὶ ἐπὶ τῶν τετραπόδων καὶ φωτόκων· τὰ
 γὰρ θήλεα μείζω τῶν ἀρρένων ἐστὶ διὰ τὸ συμφέρον πρὸς
 τὸν γινόμενον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ὧν ὄγκον ἐν τῇ κυήσει. τοῖς
 20 δὲ θήλεσιν αὐτῶν τὸ ταῖς ὑσέραις ἀνάλογον μύριον ἐσχι-
 σμένον ἐστὶ παρὰ τὸ ἔντερον, ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις· ἐν ᾧ
 ἐγγίγνεται τὰ κυήματα. ὁῦλον δὲ τῆτο ἐπὶ τε τῶν ἀκρί-
 δων, καὶ ὅσα μέγεθος αὐτῶν ἔχει, συνδυάζεσθαι πεφυκό-
 των· τὰ γὰρ πλείστα μικρὰ λίαν τῶν ἐντόμων ἐστίν.

Τὰ μὲν ὅν περὶ τὴν γένεσιν ὅργανα τοῖς ζώοις, περὶ
 ὧν οὐκ ἐλέγχθη πρότερον, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον· τῶν δ'
 ὁμοιομερῶν ἀπελείφθη περὶ γοῆς καὶ γάλακτος, περὶ ὧν
 καίρος ἐστὶν εἰπεῖν, περὶ μὲν γοῆς ἤδη, περὶ δὲ γάλακτος
 17 ἐν τοῖς ἐχομένοις· τὰ μὲν γὰρ προῖεται φανερώς σπέρμα
 τῶν ζώων, οἷον ὅσα αὐτῶν ἔναιμα τὴν φύσιν ἐστίν, τὰ δ'
 ἐντομα καὶ τὰ μαλάκρια ποτέρως, ἀδελόν· ὥς τε τῆτο θεω-
 ρητέον, πότερον πάντα προῖεται σπέρμα τὰ ἄρρενα ἢ οὐ
 πάντα, καὶ εἰ μὴ πάντα, διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν τὰ δ' ἔ·
 καὶ τὰ θήλεα δὲ πότερον συμβάλλεται σπέρματι ἢ οὐ,
 35 μὲν ὅν ἀπὸ παντὸς ἔρχεται τὸ σπέρμα, σχεδὸν ἐκ τῶν

καὶ εἰ μὴ σπέρμα, πότερον ὅδ' ἄλλο ὅθεν, ἢ συμβάλλεται
 μὲν τι, ἔ σπέρμα δέ. ἐπὶ δὲ καὶ τὰ προῖεμένα σπέρμα τί
 συμβάλλεται διὰ τῆ σπέρματος πρὸς τὴν γένεσιν, σκεπτέον,
 καὶ ὅπως τίς ἐστὶν ἢ τῆ σπέρματος φύσις καὶ ἡ τῶν καλυ-
 μένων καταμνήων, ὅσα ταύτην τὴν ὑγρότητα προῖεται τῶν
 ζώων. δοκεῖ δὲ πάντα γίνεσθαι ἐκ σπέρματος, τὸ δὲ σπέρ-
 μα ἐκ τῶν γεννώντων· διὸ τὰ αὐτὰ λόγῳ ἐστίν, πότερον καὶ
 τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν προῖεται ἅμφω ἢ θάτερον μόνον, καὶ
 πότερον ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεται τῆ σώματος ἢ ἐκ ἀπὸ παν-
 10 τός· εὐλόγον γάρ, εἰ μὴ ἀπὸ παντός, μὴδ' ἀπ' ἀμφοτέ-
 ρων τῶν γεννώντων· διόπερ ἐπισκεπτέον, ἐπειδὴ φασὶν τινες
 ἀπὸ παντός ἀπείναι τῆ σώματος, περὶ τῆτος πῶς ἔχει πρῶ-
 τον. ἐστὶ δὲ σχεδόν, οἷς ἂν τις χρήσαιο τεκμηρίοις ὡς ἀφ'
 ἐκάστου τῶν μωρίων ἀπίντος τῆ σπέρματος, τέτταρα, πρῶτον
 15 μὲν ἡ σφοδρότης τῆς ἡδονῆς· μᾶλλον γὰρ ἡδὺ πλέον ταῦτο
 γινόμενον πάθος, πλέον δὲ τὸ πᾶσι τοῖς μορίοις ἢ τὸ ἐνὶ ἡ
 ὀλίγοις συμβαῖνον αὐτῶν. ἐπὶ τὸ ἐκ κολοβῶν κολοβα γίνε-
 σθαι· διὰ μὲν γὰρ τὸ τοῦ μορίου ἐνδὲς εἶναι οὐ βαδίζειν
 σπέρμα ἐντεῦθεν φασιν, ὅθεν δ' ἂν μὴ ἔλθῃ, τῆτο συμβαί-
 νει μὴ γίνεσθαι· πρὸς δὲ τούτοις αἱ ὁμοιότητες πρὸς τοὺς
 20 γεννήσαντας· γίνονται γὰρ εἰκότες, ὥσπερ καὶ ὅλον τὸ σῶ-
 μα, καὶ μόρια μορίοις· εἴπερ οὖν καὶ τοῦ ὅλου αἰτίον τῆς
 ὁμοιότητος τὸ ἀφ' ὅλης ἔλθειν τὸ σπέρμα, καὶ τοῖς μορίοις
 αἰτίον ἂν εἴη τὸ ἀφ' ἐκάστου τι τῶν μορίων ἔλθειν· ἐπὶ δὲ καὶ
 25 εὐλόγον ἂν εἶναι δόξειεν, ὥσπερ καὶ τῆ ὅλης ἐστὶ τι ἐξ ἧ γί-
 νεται πρῶτον, οὕτω καὶ τῶν μορίων ἐκάστου, ὥς· εἰ ἐκείνου
 σπέρμα, καὶ τῶν μορίων ἐκάστου εἴη ἂν τι σπέρμα ἴδιον.
 πιθανὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα μαρτύρια ταύταις ταῖς δόξαις·
 8 γὰρ μόνον τὰ σύμφυτά προσεοικότες γίνονται τοῖς γονεῦ-
 σιν οἱ παῖδες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπίκτητα· ἐλάς τε γὰρ ἐχόν-
 των τῶν γεννησάντων ἤδη τινὲς ἔσχον ἐν τοῖς αὐτοῖς τόποις
 τῶν ἐκγόνων τὸν τύπον τῆς ἑλῆς, καὶ εἴγμα ἔχοντος ἐν τῷ
 βραχίονι τοῦ πατρὸς ἐπεσήμενεν ἐν Χαλκηδόνι τῷ τέκνῳ
 συγκεχυμένον μέντοι καὶ ἔ διηρθρωμένον τὸ γράμμα· ὅτι
 35 μὲν ὅν ἀπὸ παντὸς ἔρχεται τὸ σπέρμα, σχεδὸν ἐκ τῶν

4. ακρίδες Z. || 15. οὐτὸν μὲν om PZ. || 7. γίνονται μόνον ἐκ Y. || 8. ψύλλαι S. || 9. γίνονται PY. ||
 10. ἐμπίδες P. || σκώληκες PSY. || καὶ πολλὰ καὶ τοιαῦτα P. || 12. εἰσιν S, om P. || φαίονται PZ. || 13. τῶν πλείστων PSY. ||
 16. γένη P. || 17. συνεωράμεν Z. || ἰχθύων — 18. φωτόκων om S. || 19. συμφέρειν PZ. || 20. ὑπὸ ἐπὶ S. || 22. καὶ ἐν τοῖς SZ. ||
 23. ἡ S. || 25. ἐστὶ τῶν ἐντόμων Y. || 30. σπέρμα om PZ. || 33. ἀπακτα PZ. || 35. δὲ om S.

6. τὰ δὲ σπέρματα PZ. || 7. καὶ om SY. || 8. ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ Y. || προῖεται PS. || 13. δὲ om Z. || ὡς — 14. σπέρματος
 om PZ. || 15. μᾶλλον πλείον Y. || γὰρ δὲ SZ. || ταῦτο πλέον SY. || 16. ἡ τῶ PZ. || ἡ τῶ Y. || 17. ἐπὶ δὲ τὸ S. || 18.
 μὲν om Z. || 19. ἔλθῃ P. || συμβαίνει PSZ. || 21. γὰρ δὲ S. || ὥσπερ om P. || τὸ ὅλον Y. || 22. καὶ τὰ μόρια SY. || τῷ ὅλῳ Z. ||
 23. ὅλη S. || ἡ SY. || 24. αἰτίον Y. || 25. ἂν om SY. || 26. ὡς — 27. ἐκάστου om SY. || 26. ἐκείνου P. || 29. τοῖς γονεῦσι
 γίνονται Y. || 32. τὸν τύπον τῆς ἑλῆς om SY. || εἴγμα S. || 33. ἐν τῇ S. || τῶν τέκνων S.

18 μάλιστα πιεσέουσιν τινές. φαίνεται δ' ἐξετάζουσι τὸν λόγον
 τιναντίον μᾶλλον· τά τε γὰρ εἰρημένα λύειν οὐ χαλεπὸν,
 καὶ πρὸς τέτοις ἄλλα συμβαίνει λέγειν ἀδύνατα. πρῶτον
 μὲν ἔν ὅτι ἔθεν σημεῖον ἡ ὁμοιότης τῷ ἀπίναί ἀπὸ πάντος,
 ὅτι καὶ φωνὴν καὶ ὄνυχας καὶ τρίχας ὁμοιοί γίνονται καὶ
 τὴν κίνησιν, ἀφ' ὧν ἔθεν ἀπέρχεται. ἕνια δ' ἐκ ἔχασί πῶ
 ὅταν γενῶσιν, οἷον τρίχῳσιν πολιῶν ἢ γενέιν. ἔτι τοῖς ἄνω
 γενεῶσιν εἰκάσιν, ἀφ' ὧν οὐθεν ἀπῆλθεν ἀποδιδοάσι
 γὰρ διὰ πολλῶν γενεῶν αἱ ὁμοιότητες, οἷον καὶ ἐν Ἡλδί ἢ
 τῷ Αἰθίοπι συγγενομένη· ἔ γὰρ ἡ θυγάτηρ ἐγένετο, ἀλλ' ὁ
 ἐκ ταύτης Αἰθίοψ. καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν δὲ ὁ αὐτὸς λόγος
 δῆλον γὰρ ὅτι καὶ τούτοις ἀπὸ πάντων ἂν τῶν μερῶν τὸ
 σπέρμα γίνοιτο. πολλὰ δὲ τὰ μὲν οὐκ ἔχει, τὰ δὲ καὶ
 ἀφέλοι τις ἂν, τὰ δὲ προσφύεται. ἔτι ὁδ' ἀπὸ τῶν περι-
 κάρπιων ἀπέρχεται· καίτοι καὶ ταῦτα γίνεται τὴν αὐτὴν
 ἔχοντα μορφήν. ἔτι πότερον ἀπὸ τῶν ὁμοιομερῶν μόνον ἀπ-
 ἔρχεται ἀφ' ἐκάστος, οἷον ἀπὸ σαρκὸς καὶ ὀστέων καὶ νεύρων,
 ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἀνομοιομερῶν, οἷον προσώπου καὶ χειρὸς· εἰ
 μὲν γὰρ ἀπ' ἐκείνων μόνον, εἰκάσι δὲ μᾶλλον ταῦτα τοῖς
 γενεῶσι τὰ ἀνομοιομερῆ, οἷον πρόσωπον καὶ χεῖρας καὶ πό-
 20 δας· εἶπερ οὖν μηδὲ ταῦτα τῷ ἀπὸ παντός ἀπελθεῖν, τί
 κωλύει μηδ' ἐκεῖνα τῷ ἀπὸ παντός ἀπελθεῖν ὁμοία εἶναι,
 ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν, εἰ δ' ἀπὸ τῶν ἀνομοιομερῶν μόνον,
 ἐκ ἄρα ἀπὸ πάντων. προσήκει δὲ μᾶλλον ἀπ' ἐκείνων πρό-
 25 τερα γὰρ ἐκεῖνα, καὶ σύγκειται τὰ ἀνομοιομερῆ ἐξ ἐκεί-
 νων, καὶ ὥσπερ πρόσωπον καὶ χεῖρας γίνονται εἰκότες,
 ἔτω καὶ σάρκας καὶ ὄνυχας. εἰ δ' ἀπ' ἀμφοτέρων, τίς ὁ
 τρόπος ἂν εἴη τῆς γενέσεως; σύγκειται γὰρ ἐκ τῶν ὁμοιο-
 μερῶν τὰ ἀνομοιομερῆ, ὥστε τὰ ἀπὸ τέτων ἀπίναί τὸ ἀπ'
 ἐκείνων ἂν εἴη ἀπίναί καὶ τῆς συνθέσεως, ὥσπερ καὶ εἰ
 30 ἀπὸ τοῦ γεγραμμένου ὀνόματος· εἰ μὲν ἀπὸ παντός, καὶ
 ἀπὸ τῶν συλλαβῶν ἐκάστης, εἰ δ' ἀπὸ τούτων, ἀπὸ τῶν
 φοιχείων καὶ τῆς συνθέσεως. ὥς· εἶπερ ἐκ πυρὸς καὶ τῶν
 τοιούτων σάρκας καὶ ὀστέων συνεσθῶσιν, ἀπὸ τῶν φοιχείων ἂν
 εἴη μᾶλλον ἀπὸ γὰρ τῆς συνθέσεως πῶς ἐνδέχεται; ἀλλὰ

μὴν ἀνευγε ταύτης ἐκ ἂν εἴη ὁμοία. ταύτην δ' εἴ τι δη-
 μιουργεῖ ὑσέρον, τὸτ' ἂν εἴη τὸ τῆς ὁμοιότητος αἴτιον, ἀλλ'
 ἔ το ἀπελθεῖν ἀπὸ παντός. ἔτι εἰ μὲν διεσπασμένα τὰ μέρη
 ἐν τῷ σπέρματι, πῶς ζῆ; εἰ δὲ συνεχῆ, ζῶν ἂν εἴη μι-
 κρόν, καὶ τὰ τῶν αἰδοίων πῶς; ἔ γὰρ ὁμοιον τὸ ἀπίον ἀπὸ
 τῷ ἄρρεος καὶ τῷ θήλει. ἔτι εἰ ἀμφοτέρων ὁμοίως ἀπὸ
 πάντων ἀπέρχεται, δύο γίνεταί ζῶα· ἐκατέρων γὰρ ἄ-
 παντὰ ἔξει. διὸ καὶ Ἐμπεδοκλῆς εἰκέν, εἶπερ οὕτω λε-
 κτέον, μάλιστα λέγειν ὁμολογώμενα τέτω τῷ λόγῳ, τό γε
 τοῦτον, ἀλλ' εἶπερ ἑτέρα· πη, ἔ καλῶς. φησὶ γὰρ ἐν τῷ
 ἄρρει καὶ τῷ θήλει οἷον σύμβολον εἶναι, ὅλον δ' ἀπ'
 ὑδτερός ἀπίναί, ἢ ἀλλὰ διέσπασαι μελέων φύσις, ἢ μὲν
 ἐν ἀνδρός· διὰ τί γὰρ τὰ θήλεα ἔ γενῶ ἐξ αὐτῶν, εἶπερ
 ἀπὸ παντός τε ἀπέρχεται καὶ ἔχει ὑποδοχήν; ἀλλ' ὥς
 εἰκέν ἢ ἐκ ἀπέρχεται ἀπὸ παντός, ἢ ἔτως ὥσπερ ἐκεῖνος
 λέγει, ἔ ταῦτα ἀφ' ἐκατέρων, διὸ καὶ δέονται τῆς ἀλλή-
 λων συνουσίας· ἀλλὰ καὶ τὸτ' ἀδύνατον. ὥσπερ γὰρ καὶ
 μεγάλα ὄντ' ἀδύνατον διεσπασμένα σώζεσθαι καὶ ἐμφυ-
 χᾶ εἶναι, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς γενῶ, ἐπὶ τῆς φιλοτήτος
 λέγων· “ἢ πολλοὶ μὲν κόρσαι ἀναύχενες ἐβλάστησαν.” εἴθ'
 οὕτως συμφύεσθαι φησιν. τὸτο δὲ φανερόν ὅτι ἀδύνατον
 ἔτε γὰρ μὴ ψυχὴν ἔχοντα ἔτε μὴ ζῶν τινα δύνατ' ἂν
 σώζεσθαι, ἔτε ὥσπερ ζῶα ὄντα πλείω συμφύεσθαι ὥστ'
 εἶναι πάλιν ἐν. ἀλλὰ μὴν τῶτον τὸν τρόπον συμβαίνει λέ-
 25 γειν τοῖς ἀπὸ παντός ἀπίναί φάσκουσιν, ὥσπερ τότε ἐν τῇ
 γῇ ἐπὶ τῆς φιλοτήτος, ἔτω τέτοις ἐν τῷ σώματι. ἀδύνα-
 τον γὰρ συνεχῆ τὰ μόρια γίνεσθαι, καὶ ἀπίναί εἰς ἕνα
 τόπον συνιόντα. εἴτα πῶς καὶ διεσπασταὶ τὰ ἄνω καὶ κάτω
 καὶ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ πρόσθια καὶ ὀπίσθια; πάντα
 γὰρ ταῦτα ἄλογά εἰσιν. ἔτι τὰ μέρη τὰ μὲν δυνάμει τὰ
 δὲ πάθεσι διώριζαι, τὰ μὲν ἀνομοιομερῆ τῷ δύνασθαι τι
 ποιεῖν, οἷον γλαῦττα καὶ χεῖρ, τὰ δ' ὁμοιομερῆ σκληρότητι
 καὶ μαλακότητι καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τοιούτοις πάθεσιν. ἔ
 πάντως ἔν ἔχον αἷμα ὁδὲ σάρξ. δῆλον τοίνυν ὅτι ἀδύνα-
 35 τόν τὸ ἀπελθεῖν εἶναι συνώνυμον τοῖς μέρεσιν, οἷον αἷμα ἀπὸ

2. τά τε εἰρημένα τέτταρα λύειν *Y*, τὰ τέτταρα δὲ τὰ εἰρημένα λύειν *S*. || 3. ἀδύνατον *PS*. || 4. ἔν *om S*. || ἡ ὁμοιότης] ὁμοιότητος *S*. || 9. γενῶν *PSY*. || 10. συγγενομένη *Y*. || 12. τέτων *S*. || 13. ἔχει *Y*. || καὶ *om SY*. || 16. ἔτι] ἔτι δὲ *Y*. || 19. μὲν *om Y*. || μό-
 νων *P*. || ταῦτα μᾶλλον *Y*. || 20. πρόσωπα *PY*. || καὶ ante χεῖρας *om Z*. || 21. τί — 22. ἀπελθεῖν *om S*. || 22. μηδ' ἐκεῖνα] μηδὲν
 ταῦτα *Y*. || 23. μόνων *pr P*. || 24. ἄρα] ἂν *PYZ*. || 26. πρόσωπα *YZ*. || χεῖρες *SZ*. || εἰκότα *Y*. || 27. καὶ ὄνυχας *om S*. || ἀπ'
om Z. || 28. σύγκειται μὲν γὰρ *Z*. || 29. τὸ ἀπ'] τῷ ἀπ' *Z*. || 31. post ὀνόματος *P* ἀπείη τι, *Z* ἀπὴ τι. || εἰ μὲν ἀπὸ παντός] πᾶ-
 ντως *Z*. || 33. θέσεως *Y*. || 35. μᾶλλον] μόνον *Z*. || 2. τὸ *om Y*. || 3. διεσπασμένα [*PSYZ*]. || 5. ἀπίον] αἴτιον *Z*. || 6. καὶ ἀπὸ τῷ *SY*. || εἰ] εἰ ἀπ' *PZ*. || 7. ἔρχεται *Y*. || ἐκάτερα
S. || 11. τῷ *om PZ*. || εἶναι *PY*. || 13. ἐν *om Z*. || τί] τέτε *S*. || γὰρ ἂν τὰ *PSY*. || ἐκ' ἐγένετο *PY*. || 14. καὶ] καὶ ἐκ *S*. || 15.
 ἢ ἐκ] ἄλλη ἐκ *Z*. || 22. ζῶν τινα δύναται σώζεσθαι *S*. || 24. εἶα *Y*. || 25. ἀπίναί *Y*. || τότε] τὸ *P*. || 27. καὶ *om Z*. || συνιόντα εἰς
 ἕνα τόπον *Y*. || 28. καὶ τὰ κάτω *PZ*. || 29. ἀπαντα *Y*. || 30. ἔτι] ἐπεὶ δὲ *PSY*. || 32. σκληρότητα καὶ μαλακότητα *S*. καὶ μαλακό-
 τητι *om Z*. || 33. τοῖς post ἄλλοις *om Z*. || 34. σάρκα *P*. || 35. ἀπελθεῖν *S*.

αἵματος ἢ σάρκα ἀπὸ σαρκός· ἀλλὰ μὴ εἴ γ' ἐξ ἑτέρου
 τινὸς ὄντος αἷμα γίνεται, ὅδ' ἂν τῆς ὁμοιότητος αἴτιον εἴη,
 ὡς λέγουσιν οἱ φάσκοντες οὕτω, τὸ ἀπελθεῖν ἀπὸ πάντων
 τῶν μορίων. ἱκανὸν γὰρ ἀφ' ἑνὸς ἀπιέναι μόνον, εἴπερ μὴ
 ἐξ αἵματος αἷμα γίνεταί· διὰ τί γὰρ ἐκ ἂν καὶ ἅπαντα
 ἐξ ἑνὸς γίγνοιτο; ὁ αὐτὸς γὰρ λόγος ἔοικεν εἶναι ὅτος τῷ
 Ἀναξαγόρου, τῷ μὴδὲν γίνεσθαι τῶν ὁμοιομερῶν· πλὴν
 ἐκεῖνος μὲν ἐπὶ πάντων, ὅτοι δ' ἐπὶ τῆς γενέσεως τῶν ζώων
 τοῦτο ποιοῦσιν. ἔπειτα τίνα τρόπον αὐξηθήσεται ταῦτα τὰ
 ἀπελθόντα ἀπὸ παντός; Ἀναξαγόρας μὲν γὰρ εὐλόγως
 φησὶ σάρκα ἐκ τῆς τροφῆς προσιέναι ταῖς σαρκίν· τοῖς
 δὲ ταῦτα μὲν μὴ λέγεσιν, ἀπὸ παντὸς δ' ἀπιέναι φάσκουσι
 πῶς ἑτέρῳ προσγιγνομένῃ ἐξ αἱ μείζον, εἰ μένει τὸ προσ-
 ελθόν; ἀλλὰ μὴν εἴ γε δύναται μεταβάλλειν τὸ προσελ-
 θόν, διὰ τί ἐκ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὸ σπέρμα τοῖστί ἐστιν ὥς
 ἐξ αὐτῷ δυνατόν εἶναι γίνεσθαι αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ μὴ
 αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο καὶ αἷμα καὶ σάρκα; ἔ γὰρ ὅθ' ἐδὲ τῆτο
 ἐνδέχεται λέγειν, ὡς τῇ καταμεράσει αὐξάνεται ὕπερον οἶον
 οἶνος ὕδατος προσέγχυθέντος. αὐτὸ γὰρ ἂν πρῶτον μάλιστα
 ἦν ἕκαστον ἄκρατον ὄν· νῦν δὲ ὕπερον μᾶλλον καὶ σὰρξ καὶ
 ὅσῃν καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστόν ἐστι μορίων. τῷ δὲ σπέρματος
 φάναι τι νεῦρον εἶναι καὶ ὁσοῦν λίαν ἐστίν ὑπὲρ ἡμᾶς τὸ
 λεγόμενον. πρὸς δὲ τούτοις εἰ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ἐν τῇ
 κησεί διαφέρει, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγει "ἐν δ' ἐχρύ-
 βη καθαροῖσι· τὰ μὲν τελέθουσι γυναῖκες, ψύχεος ἀντία-
 σαντα." φαίνονται δ' οἷον μεταβάλλεσθαι γυναῖκες καὶ ἄν-
 δρες, ὥσπερ ἐξ ἀγόνων γόνιμοι, ὥτ' αὖ ἐκ θηλυτόκων ἀρ-
 ρενότοκοι, ὡς ἐκ ἐν τῷ ἀπελθεῖν ἀπὸ παντός ἢ μὴ τῆς αἰ-
 τίας οὐσίας, ἀλλ' ἐν τῷ σύμμετρον ἢ ἀσύμμετρον εἶναι τὸ
 ἀπὸ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸν, ἢ καὶ δι' ἄλλην
 τινὰ τοιαύτην αἰτίαν. ὁ δὲ τὸν τοῖκον, εἰ τῆτο θήσομεν ὥτως,
 ὅτι ἐ τῷ ἀπελθεῖν ἀπὸ τινος τὸ θῆλυ, ὥς· ἐδὲ τὸ μέρος δ'
 ἔχει ἴδιον τὸ τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, εἴπερ τὸ αὐτὸ σπέρ-
 μα καὶ θῆλυ καὶ ἄρρεν δύναται γίνεσθαι ὡς ἐκ ὄντος τῷ
 μορίῳ ἐν τῷ σπέρματι. τί ἔν διαφέρει ἐπὶ τῆτο λέγειν ἢ

ἐπὶ τῶν ἄλλων μορίων; εἰ γὰρ μὴδ' ἀπὸ τῆς ὑσέρας σπέρ-
 μα γίνεται, ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἂν εἴη μο-
 ρίων. ἐπὶ ἑνῷ γίνεται τῶν ζώων ἔτ' ἐξ ὁμογενῶν ἔτε τῷ γέ-
 νει διαφόρων, οἷον αἱ μυῖαι καὶ τὰ γένη τῶν καλουμένων
 ψυχῶν. ἐκ δὲ τῶν γίνεται μὲν ζῶα, ἐκείτ' ὁμοία τὴν
 φύσιν, ἀλλὰ γένος τι σκαλῆκων. δῆλον οὖν ὅτι οὐκ ἀπὸ
 παντὸς μέρους ἀπίντος γίνονται ὅσα ἑτερογενῆ· ὁμοία γὰρ
 ἂν ἦν, εἴπερ τῷ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι σημεῖον ἐστὶν ἡ ὁμοιό-
 τῆς. ἐπὶ ἀπὸ μιᾶς συνστάσις καὶ τῶν ζώων ἑνῷ γενεᾷ πολ-
 λά, τὰ δὲ φυτὰ καὶ παντάπασι· δῆλον γὰρ ὅτι ἀπὸ μιᾶς
 κινήσεως τὸν ἐπέτειον πάντα φέρει καρπόν. καίτοι πῶς δύ-
 νατόν; εἰ ἀπὸ παντὸς ἀπεκρίνετο τὸ σπέρμα; μίαν γὰρ
 ἀπόκρισιν ἀπὸ μιᾶς ἀναγκαῖον γίνεσθαι συνστάσις καὶ μιᾶς
 διακρίσεως. ἐν δὲ ταῖς ὑσέραις χωρίζεσθαι ἀδύνατον· ἤδη
 γὰρ ὥσπερ ἀπὸ νέου φυτῆ ἢ ζώου, ἔ σπέρματος εἴη ἢ δια-
 χωρίσις. ἐπὶ τὰ ἀποφυτευόμενα ἀπ' αὐτῶν φέρει σπέρμα·
 δῆλον ἔν ὅτι καὶ πρὶν ἀποφυτευθῆναι ἀπὸ τῶν αὐτῶν μεγέθους
 ἔφερε τὸν καρπόν, καὶ ἐκ ἀπὸ παντὸς τῶν φυτῶν ἀπῆλθε τὸ
 σπέρμα· μέγιστον δὲ τῶν τεκμήριον τεθεωρηκάμεν ἱκανῶς
 ἐπὶ τῶν ἐντόμων. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν
 πλείστων ἐν τῇ ὀχείᾳ τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν μέρος τι αὐτῷ
 ἀποτείνει. διὸ καὶ τὴν ὀχείαν, καθάπερ εἵπομεν πρότερον,
 ὥτ' αὖ ποῖνται· τὰ γὰρ κάτωθεν εἰς τὰ ἄνω φαίνεται ἐναφι-
 έντα, ἐκ ἐν πᾶσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς πλείστοις τῶν τεθεωρημένων.
 ὥς φανερὸν ἂν εἴη ὅτι ἐδ' ὅσα προέεται γογῆν τῶν ἀρρένων,
 οὐ τὸ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι τῆς γενέσεως αἰτίον ἐστίν, ἀλλ'
 ἄλλον τινὰ τρόπον, περὶ ὃ σκεπτέον ὕπερον. καὶ γὰρ εἴπερ
 τὸ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι συνέβαιεν, ὥσπερ φασίν, ἔθεν ἔδει
 ἀπὸ πάντων ἄξιον ἀπιέναι, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τῶν θημιργόν-
 τος, οἷον ἀπὸ τῶν τέκτονος ἀλλὰ μὴ ἀπὸ τῆς ὕλης. οὖν δ'
 ἁμοῖον λέγουσιν ὥσπερ καὶ εἰ ἀπὸ τῶν ὑποδημάτων· σχεδὸν
 γὰρ ὁμοίος τις υἱὸς τῷ πατρὶ ὁμοία φορεῖ. ὅτι δ' ἡδονῇ
 σφοδρὰ γίνεται ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῇ τῶν ἀφροδισίων, ἔ τὸ ἀπὸ
 παντὸς ἀπιέναι αἰτίον, ἀλλ' ὅτι κνησμὸς ἐστὶν ἰσχυρὸς· διὸ
 καὶ εἰ πολλάκις συμβαίνει ἡ ὁμιλία αὕτη, ἥττον γίνεται

3. ὡς] δ Z. || 5. αἷμα γίνεταί] ἐγγίνεταί Y, ἐγγίνεταί αἷμα S. || πάντα P. || 7. ἐξαγόρου S. || τῷ] τὸ PZ. || 9. ἐπὶ Z. || τὰ om SX. || 11. φησὶ] φησὶ γὰρ Z. || σάρκα S. || 13. μένει P, μὴ μεταβάλλει Z. || 15. τί] τῆτο S. || τοῖστί] καθαρὸν P. || 17. ἐκεῖνο εἶναι αἷμα Y. || 18. ὡς ἐν τῇ S. || 19. προσέγχυθέντος P. || αὐτὸ] ἦν SX. || 20. ἦν] ἦν μὲν P, μὲν SX. || ἕκαστον om S. || 22. φαίνε-ται pr Z. || 24. ἐλεύθῃ S. || 25. τελέθουσι γυναῖκων S. || 26. γυναῖκες] καὶ γυναῖκες PY. || 27. ἀγόνων] ἀτόκων τέκνων Z. || 29. ἢ ἀσύμ-μετρον om Z. || 31. αἰτίαν τοιαύτην S. || 32. ἐ τῷ] ἐ τὸ SZ, ἐκ ἐν τῷ Y. || 33. τε om SX. || 34. ἄρρεν καὶ θῆλυ S.

1. εἰ — 2. μορίων om Z. || 2. εἴη om S. || 3. ἐξ] ἐκ ζώων ὅθ' Z, om Y. || 4. τῶν] τὰ τῶν PS. || 5. ψυχῶν SZ. || 6. ἔν] τοῖ-ν S. || ὅτι om P. || 7. γίνεταί S. || ὅσα] ὅσα δὲ IZ. || 8. ἂν om Y. || 10. καὶ om Y. || ἡ δὲ S. || 12. τὰ σπέρμα om S. || 15. ἀπὸ ζώων σπέρμα ποιεῖ ἢ Z. || ἢ om P. || διακρίσεως PSY. || 16. ἐπὶ] ἐπὶ δὲ SY. || τὰ om Z. || 20. ἀπασιν SY. || ἀλλ' ἢ ἐπὶ P. || 22. πρότερον] ἐν τοῖς προτέροις PZ. || 23. τὸ ἄνω PSZ. || ἐναφιέντα φαίνεται S, φαίνεται ἀφίεναι Z. || 26 et 28. τῷ Z. || 30. ἀλ-λὰ] καὶ Y. || 32, γὰρ δ' ὁμοίος P. || τις om PZ. || δ'] δ' ἢ SZ. || ἢ γογῇ P. || 33. σφοδρὰ S, σφοδρότερα Y. || 34. ἀλλὰ διότι S. || κνησμὸς Z. || 35. καὶ ἐὰν πολλάκις συμβαίῃ PZ.

τὸ χαίρειν τοῖς πλησιάζουσιν. ἔτι πρὸς τῷ τέλει ἡ χαρὰ ἔδει δὲ ἐν ἐκάστῳ τῶν μορίων, καὶ μὴ ἅμα, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς πρότερον ἐν δὲ τοῖς ὕστερον. τῷ δ' ἐκ κολοβῶν γίνεσθαι κολοβά, ἢ αὐτῇ αἰτία καὶ διὰ τί ὅμοια τοῖς γονεῦσιν. γίνεται δὲ καὶ οὐ κολοβά ἐκ κολοβῶν, ὥσπερ καὶ ἀνόμοιά 5 τοῖς τεκνιώσασιν· περὶ ὧν ὕστερον τὴν αἰτίαν θεωρήτέον· τῷ γὰρ πρόβλημα τῷτ' ἐκείνοις ταυτόν ἐστιν. ἔτι εἰ τὸ θῆλυ μὴ προΐεται σπέρμα, τῷ αὐτῷ λόγῳ μὴδ' ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι καὶ εἰ μὴ ἀπὸ παντὸς ἀπέρχεται, ἔθεν ἄλογον τὸ μὴδ' ἀπὸ τῷ θήλεος, ἀλλ' ἄλλον τινὰ τρόπον αἰτίον εἶναι τὸ θῆλυ 10 τῆς γενέσεως. περὶ ὧν δὴ ἐρχόμενόν ἐστιν ἐπισκεψάσθαι, ἐπεὶ δὴ φανερόν ὅτι ἐκ ἀπὸ πάντων ἀποκρίνεται τὸ σπέρμα τῶν μορίων.

Ἀρχὴ δὲ καὶ ταύτης τῆς σκέψεως καὶ τῶν ἐπομένων· πρῶτον λαβεῖν περὶ σπέρματος τί ἐστιν· ἔτω γὰρ καὶ περὶ 15 τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸ συμβαινόντων· ἔσται μᾶλλον εὐθεωρήτόν· βέβηται δὲ τοῖσιν τὴν φύσιν εἶναι τὸ σπέρμα, ἐξ ὧν τὰ κατὰ φύσιν συνιστάμενα γίνονται πρῶτον, ὧν τῷ ἐξ ἐκείνου τι εἶναι τὸ ποῖν, οἷον τῷ ἀνθρώπῳ· γίνε- 20 ται γὰρ ἐκ τούτου, ὅτι τούτῳ ἐστὶ τὸ σπέρμα. ἐπεὶ δὲ πολ- λαχῶς γίνονται ἄλλα ἐξ ἄλλων· ἕτερον γὰρ τρόπον, ὡς ἐξ ἡμέρας φαμέν· νύξ γίνονται καὶ ἐκ παιδὸς ἀνὴρ, ὅτι τόδε μετὰ τόδε· ἄλλον δὲ τρόπον, ὡς ἐκ χαλκῷ ἀνδρίας καὶ ἐκ ξύλου κλίνη, καὶ τᾶλλα ὅσα ὡς ἐξ ὕλης γίνεσθαι τὰ γινόμενα· λέγομεν, ἐκ τίνος ἐνυπάρχοντος καὶ σχηματι- 25 σθέντος τὸ ὅλον ἐστίν. ἕτερον δὲ τρόπον ὡς ἐκ μυστικῆς ἀμυ- σσος καὶ ὡς ἐξ ὕγιος κάρμινος, καὶ ὅλως ὡς τὸ ἐναντίον ἐκ τῷ ἐναντίῳ. ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα, ὡς Ἐπίχαρμος ποιεῖ τὴν ἐπιμοδόμησιν, ἐκ τῆς διαβολῆς ἢ λοιδορίας, ἐκ δὲ ταύτης ἢ μάχης, ταῦτα δὲ πάντα ἐκ τίνος ἢ ἀρχῆς τῆς κινήσεως. 30 τῶν δὲ τοιούτων ἐνίων μὲν ἐν αὐτοῖς ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ἐστίν, οἷον καὶ ἐν τοῖς νῦν εἰρημένοις (μέρος γὰρ τι ἢ δια- βολὴ τῆς πάσης ταραχῆς ἐστίν), ἐνίων δ' ἔξω, οἷον αἱ τέχναι τῶν δημιουργουμένων καὶ ὁ λύχνος τῆς καιομένης οἰκίας, τὸ δὲ σπέρμα φανερόν ὅτι δυοῖν τούτων ἐν θατέρῳ 35 ἐστίν· ἢ γὰρ ὡς ἐξ ὕλης αὐτῆς ἢ ὡς ἐκ πρώτης κινήσαντός

ἐστὶ τὸ γινόμενον· οὐ γὰρ δὴ ὡς τόδε μετὰ τόδε, οἷον ἐκ τῶν Παναθηναίων ὁ πλῆξ, ἔδ' ὡς ἐξ ἐναντίου· φθειρομένου τε γὰρ γίνονται τὸ ἐναντίον ἐκ τῷ ἐναντίου, καὶ ἕτερόν τι δεῖ ὑποκείσθαι· ἐξ ὧν εἰς αὐτὴν ἐνυπάρχοντος. τοῖν δυοῖν δὴ ληπτέον· ἐν ποτέρῳ θετέον τὸ σπέρμα, πότερον ὡς ὕλην καὶ πάσχον ἢ ὡς εἶδος, τί καὶ ποῖν, ἢ καὶ ἀμφω. ἅμα γὰρ ἴσως δῆλον ἔσται καὶ πῶς ἐξ ἐναντίων γενέσις ὑπάρ- 40 χει πᾶσι τοῖς ἐκ τοῦ σπέρματος· φυσικὴ γὰρ καὶ ἡ ἐκ τῶν ἐναντίων γενέσις· τὰ μὲν γὰρ ἐξ ἐναντίων γίνονται, ἄρρενος καὶ θήλεος, τὰ δ' ἐξ ἐνὸς μόνου, οἷον τὰ τε φυτὰ καὶ τῶν ζώων· ἐνία, ἐν ὅσοις μὴ ἐστὶ διωρισμένον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ χωρὶς. γονὴ μὲν ἔν τῷ ἀπὸ τῷ γεννῶντος κα- 45 λεῖται αἰτίον, ἔσα συνδυάζεσθαι πέφυκε, τὸ πρῶτον ἔχον ἀρχὴν γενέσεως, σπέρμα δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων τὰς ἀρχὰς ἔχον τῶν συνδυασθέντων, οἷον τὰ τε τῶν φυτῶν καὶ ἐνίων ζώων, ἐν οἷς μὴ κεχωρίζαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ὥσπερ τὸ γινόμενον ἐκ θήλεος καὶ ἄρρενος πρῶτον μῖγμα, οἷον κινήματι τὸν ἢ ζῶν· καὶ γὰρ ταῦτα· ἡδὴ ἔχει τὸ ἐξ ἀμ- 50 φοῖν σπέρμα δὲ καὶ καρπὸς διαφέρει τῷ ὕστερον καὶ πρό- τερον· καρπὸς μὲν γὰρ τῷ ἐξ ἄλλης εἶναι, σπέρμα δὲ τῷ ἐκ τούτου ἄλλο, ἐπεὶ ἀμφω γε ταυτόν ἐστιν. ἢ δὲ τῷ λεγο- μένου σπέρματος φύσις, ἢ πρώτη, πάλιν λεκτέα τίς ἐστιν, ἀνάγκη δὴ πᾶν, ὃ ἀν' λαμβάνωμεν ἐν τῷ σώματι, ἢ μέ- 55 ρος εἶναι τῶν κατὰ φύσιν, καὶ τούτῳ ἢ τῶν ἀνομοιομερῶν ἢ τῶν ὁμοιομερῶν, ἢ τῶν παρὰ φύσιν, οἷον φῦμα, ἢ περιττω- μα ἢ σύντηγμα ἢ τροφήν. λέγω δὲ περιττωμα μὲν τὸ τῆς τροφῆς ὑπόλειμμα, σύντηγμα δὲ τὸ ἀποκριθὲν ἐκ τῷ αὐ- ζήματος ὑπὸ τῆς παρὰ φύσιν ἀναλύσεως. ὅτι μὲν ἔν ἐκ ἀν' εἴη μέρος, φανερόν· ὁμοιομερὲς μὲν γὰρ ἐστίν, ἐκ δὲ τῶν 60 τοῦ ἔθεν σύγκειται, ὥσπερ ἐκ νεῦρον καὶ σαρκός. ἔτι δὲ ἔδδ' κεχωρισμένον, τὰ δ' ἄλλα πάντα μέρη. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ παρὰ φύσιν, ἔδδ' πῆρμα· ἐν ἀπασί τε γὰρ ὑπάρχει, καὶ ἡ φύσις ἐκ τούτου γίνονται. ἢ δὲ τροφή φανερώς ἐπεὶ σάνκτον· ὡς ἀνάγκη ἢ σύντηγμα ἢ περιττωμα εἶναι. οἱ μὲν 65 ἔν ἀρχαῖοι εὐκτασιν οἰόμενοι εἶναι σύντηγμα· τὸ γὰρ ἀπὸ παντὸς ἀπιέναι φάναι διὰ τὴν θερμότητα τὴν ἀπὸ τῆς κι-

2. τοῖς μὲν SZ, αὐτοῖς Y. || 4. καὶ διὰ τί ὅμοια om pr Z. || τοῖς] γίνονται τοῖς Y. || 5. δὲ om S. || 7. τὸ αὐτὸ Z. || μὴ] ὧν Z. || 9. παντὸς] παντὸς δ' PZ. || μὴ P. || 11. δὴ om PS. || 16. αὐτῶν SY. || αὐτὰ PS, αὐτὰς Y. || 17. τοῖσιν τῇ φύσει Y, τὴν φύσιν τοῖσιν Z. || 20. τῷ P. || 24. ὡς om Y. || 27. ὡς post ὅλως om P. || 28. τῷ om S. || ἐξ Z. || 29. ἐπιμοδόμησιν S. || 31. τῶν — κινήσεως om pr Z. || 35. δὴ Z. || 36. ἐστίν om S. || αὐτῇ] ἢ ὡς ἐξ αὐτῆς P.

3. τι om S. || 4. ἐξ SY. || 5. δὴ] τοῖν S. || ὁποτέρῳ SY. || 7. πῶς ἢ ἐξ Z. || 13. ἀπὸν P. || 18. ταῦτα τὸ τῶν φυτῶν ἡδὴ S. || 19. καὶ ὁ καρπὸς S. || 20. τὸ pr Z. || τὸ F ei pr Z. || 21. ἀμφω γε] δὴ ἀμφω SY. || 22. σπέρματος ὡς γονῆς φύσις Z. || λεκτέα πάλιν P. || 23. ἐάν SY. || ἐν om P. || 24. ἢ τῶν ὁμοιομερῶν om P. || 25. οἷον] οἷον ἢ Y. || 27. ἐκ τῷ] ἐκάστῳ PSZ. || 31. μέρη κε- 70 χωρισμένα. ἀλλὰ Y. || ὧν παρὰ φύσιν ἀλλὰ πῆρμα Z. || 32. ἐν om S. || 33. ἐκ τούτου] ἐκάστου Z. || 35. ἀρχαὶ P. || οἰόμενοι pr Z.

νήσεως συντήγματος ἔχει δύναμιν. τὰ δὲ συντήγματα τῶν
παρὰ φύσιν τί, ἐκ δὲ τῶν παρὰ φύσιν οὐθέν γίνεται τῶν
κατὰ φύσιν. ἀνάγκη ἄρα περιττώμα εἶναι. ἀλλὰ μὴν πε-
ρίττωμά γε πᾶν ἢ ἀχρήστου τροφῆς ἐστὶν ἢ χρησίμης. ἀχρη-
στον μὲν ἔν λέγω ἀφ' ἧς μηθεν ἔτι συντελεῖται εἰς τὴν φύ-
σιν, ἀλλ' ἀναλισκομένου πλεόνος· μάλιστα κακῶται, τὴν δὲ
χρησίμην τὴν ἐναντίαν. ὅτι μὲν δὴ τοῖσιν περιττώμα ἐκ ἀν-
εἴη, φανερόν· τοῖς γὰρ κάκις διακειμένοις δι' ἡλικίαν ἢ
νόσον πλείον ὑπάρχει τοῖσιν, σπέρμα δὲ ἦκιστα· ἢ γὰρ
ὅλως ἐκ ἔχουσιν ἢ ἐ γόνιμον διὰ τὸ μίγνυσθαι ἀχρηστον πε-
ρίττωμα καὶ νοσηματικόν. χρησίμης ἄρα περιττώματος μέ-
ρος τι ἐστὶ τὸ σπέρμα. χρησιμώτατον δὲ τὸ ἔσχατον καὶ
ἐξ ἧς ἡδὴ γίνεται ἕκαστον τῶν μορίων. ἐστὶ γὰρ τὸ μὲν πρό-
τερον τὸ δ' ὕστερον. τῆς μὲν ἔν πρώτης τροφῆς περιττώμα
φλέγμα καὶ εἴ τι ἄλλο τοῖσιν. καὶ γὰρ τὸ φλέγμα τῆς
χρησίμης τροφῆς περιττώμα ἐστὶν· σημεῖον δ' ὅτι μιγνύμε-
νον τροφῇ καθαρᾷ τρέφει καὶ πονοῦσι καταναλίσκεται. τὸ
δὲ τελευταῖον ἐκ πλείστης τροφῆς ὀλίγιστον. ἐνοεῖν δὲ δεῖ
ὅτι μικρῷ αὐξάνεται τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ τὸ καθ' ἡμέραν
πᾶν· μικρῷ γὰρ ἂν προστιθεμένου τῷ αὐτῷ ὑπερέβαλε τὸ
μέγεθος. τοῦναντίον ἄρα ἢ οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον λεκτέον. οἱ
μὲν γὰρ τὸ ἀπὸ παντὸς ἀπὸν, ἡμεῖς δὲ τὸ πρὸς ἅπαν ἰέναι
πεφυκὸς σπέρμα ἐροῦμεν, καὶ οἱ μὲν σύντηγμα, φαίνεται
δὲ περιττώμα μᾶλλον. εὐλογώτερον γὰρ ὅμοιον εἶναι τὸ
προσὶν ἔσχατον καὶ τὸ περιττὸν γινόμενον τῷ τοῖσιν, οἷον
τοῖς γραφεῦσι τῷ ἀνδρικέλου πολλάκις περιγίνεται ὅμοιον
τῷ ἀναλωθέντι. συντηκόμενον δὲ φθείρεται πᾶν καὶ ἐξίσα-
ται τῆς φύσεως. τεκμήριον δὲ τῷ μὴ σύντηγμα εἶναι, ἀλ-
λὰ περιττώμα μᾶλλον, τὸ τὰ μεγάλα τῶν ζῶων ὀλιγο-
τάκα εἶναι, τὰ δὲ μικρὰ πολύγωνα. σύντηγμα μὲν γὰρ
πλεόν ἀναγκαῖον εἶναι τοῖς μεγάλοις, περιττώμα δ' ἔλατ-
τον· εἰς γὰρ τὸ σῶμα μέγα ὃν ἀναλίσκεται τὸ πλείστον
τῆς τροφῆς, ὥστ' ὀλίγον γίνεται τὸ περιττώμα. ἔτι τόπος
συντήγματι μὲν οὐθεὶς ἀποδεδόται κατὰ φύσιν, ἀλλὰ ρεῖ
ὅπου ἂν εὐδοήσῃ τῷ σώματος, τοῖς δὲ κατὰ φύσιν περιττώ-

μασι πᾶσιν, οἷον τῆς τροφῆς τῆς ξηρᾶς ἢ κάτω κοιλία καὶ
τῆς ὑγρᾶς ἢ κύστις καὶ τῆς χρησίμης ἢ ἄνω κοιλία καὶ
τῆς σπερματικῆς ὑστέρα καὶ αἰδοῖα καὶ μαστοί· εἰς τέτους
γὰρ ἀθροίζεται καὶ συρρεῖ. καὶ μαρτύρια τὰ συμβαίνοντα,
ὅτι τὸ εἰρημένον σπέρμα ἐστὶν· ταῦτα δὲ συμβαίνει διὰ τὸ
τὴν φύσιν εἶναι τῷ περιττώματος τοιαύτην. ἢ τε γὰρ ἔκλυ-
σις ἐλαχίστου ἀπελθόντος τέτου γίνεται ἐπίδηλος, ὡς φε-
ρόμενα τὰ σώματα τῷ ἐκ τῆς τροφῆς γινόμενῳ τέλει. ὁλ-
γοῖς δὲ τοῖς ἐν μικρῷ χρόνῳ κατὰ τὰς ἡλικίας κομφίζει
τῷ ἀπὸν, ὅταν πλεονάσῃ, καθάπερ ἡ πρώτη τροφή, ἂν
ὑπερβάλλῃ τῷ πλήθει· καὶ γὰρ ταύτης ἀπίσης τὰ σώ-
ματ' εὐημερεῖ μᾶλλον. ἔτι ὅταν συναπῇ ἄλλα περιττώ-
ματα· οὐ γὰρ μόνον σπέρμα τὸ ἀπὸν, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι
μεμιγμένοι δυνάμεις τέτοις συναπέρχονται, αὗται δὲ νο-
σώδεις, διὸ ἐνὶν γε καὶ ἀγονόν ποτε γίνεται τὸ ἀποχωρῶν
διὰ τὸ ὀλίγον ἔχειν τὸ σπερματικόν. ἀλλὰ τοῖς πλείστοις
καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰπεῖν συμβαίνει ἐκ τῶν ἀφροδισια-
σμῶν ἔκλυσις καὶ ἀδυναμία μᾶλλον διὰ τὴν εἰρημένην αἰ-
τίαν. ἔτι ἐκ ἐνυπάρχει σπέρμα ἔτι ἐν τῇ πρώτῃ ἡλικίᾳ ἔτι
ἐν τῷ γήραϊ ἔτι ἐν ταῖς ἀρρώσiais, ἐν μὲν τῷ κάμνειν διὰ
τὴν ἀδυναμίαν, ἐν δὲ τῷ γήραϊ διὰ τὸ μὴ πέττειν τὸ ἱκανόν
τὴν φύσιν, νέοις δ' ἔστι διὰ τὴν αὐξήσιν· φθάνει γὰρ ἀναλι-
σκόμενον πᾶν· ἐν ἔτεσι γὰρ πέντε σχεδὸν ἐπὶ γε τῶν ἀν-
θρώπων ἡμισυ λαμβάνειν δοκεῖ τὸ σῶμα τῷ μεγέθει τῷ ἐν
τῷ ἄλλῳ χρόνῳ γιγνομένῳ ἅπαντος. πολλοῖς δὲ συμβαίνει
καὶ ζῳοῖς καὶ φυτοῖς καὶ γένεσι πρὸς γένῃ διαφορὰ περὶ
ταῦτα καὶ τῷ γένει τῷ αὐτῷ τοῖς ὁμοειδέσι πρὸς ἄλληλα,
οἷον ἀνθρώπῳ πρὸς ἀνθρώπῳ καὶ ἀμπέλῳ πρὸς ἀμπελον.
τὰ μὲν γὰρ πολύσπερμα τὰ δ' ὀλιγόσπερμα ἐστὶ, τὰ δ' ἄ-
σπερμα πάμπαν, ἢ δι' ἀσθένειαν, ἀλλ' ἐνίοις γε τὸναντίον·
καταναλίσκεται γὰρ εἰς τὸ σῶμα, οἷον τῶν ἀνθρώπων ἐνίοις·
εὐεκτικοὶ γὰρ ὄντες καὶ γινόμενοι πολύσαρκοι ἢ πίοτεροι
μᾶλλον ἥττον προίενται σπέρμα καὶ ἥττον ἐπιθυμῶσι τῷ
ἀφροδισιάζειν. ὅμοιον δὲ καὶ τὸ περὶ τὰς τραγώσας ἀμπέ-
λους πάθος, αἱ διὰ τὴν τροφήν ἐξυβρίζουσιν, ἐπεὶ καὶ οἱ

1. τὸ δὲ σύντηγμα SZ. || τῶν εἶναι P. || 4. πᾶν πάλιν Y. || 5. ἔν' ὃν S. || συντελεῖ Z. || 6. πλείονος S. || 7 et 9. τοῖσιν Z. ||
9. νόσον νόσον ἢ ἔξιν Z. || ἐνυπάρχει PZ. || σπέρμα δὲ] τῆγμα Z. || 11. περιττώμα καὶ μέρος S. || 18. ὀλιγοσόν S, ὀλίγιστον γίνεσθαι P. ||
19. ὅτι] ὡς PZ. || μικρῷ Z. || τὸ] τῷ PY. || 20. μικρῷ P. || ὑπερέβαλλε PY. || 22. ἀπὸν, ἡμεῖς δὲ om pr Z. || ἰέναι] τι εἶναι
PSY. || 25. περιττὸν] περὶ Z. || 29. ὀλιγογὸνα Z. || 31. πλείον Y. || 32. πλείον SY. || 33. τόπος τῷ συντήγματι P. συντήγματι post
34. ἀποδεδόται SY. || 35. ὅποι S.

1. πᾶσιν om PZ. || τροφῆς καὶ τῆς Z. || 3. τοῖς σπερματικοῖς PSZ. || ὑστέρα SY. || μαστοὶ Y. || 4. συναθροίζεται Y. || 5. τὸ] τὸ
μὲν PSZ. || ταῦτα] τὰ Z. || 9. ἐν] ἢ ἐν Z. || κατὰ τὰς] τῆς Z. || 10. τῷ om Z. || 11. ὑπερβάλλῃ Y. || 12. συναρῇ S, συναρῇ
PY. || 14. δὲ] δ' εἰς SY. || 15. γε om Y et, qui καὶ ἔτιον ἄγ., S. || 17. ἀφροδισίων Z. || 20. ἐδ' SY. || 21. τὴν om P. || 22. γὰρ
om PZ. || 24. ἡμισυ λαμβάνειν δοκεῖ] ἢ δοκεῖ συλλαμβάνειν S. || 26. γένῃ] γένει S. || 27. καὶ Z. || τῷ post γένει om SYZ. || 29. ἐστὶ
τὰ δ' ἄσπερμα om Z. || 30. γε] γε διὰ PZ. || 32. πίοτεροι μᾶλλον] πρότερον S. || 33. ἥττον pr.] ἢ ἥττον pr. Z. || 34. δὲ] γὰρ S. ||
τὸ ante 35. πάθος S.

τράγοι πίονες ὄντες ἤττον ὀχεύουσιν· διὸ καὶ προλεπτύνουσιν αὐτούς, καὶ τὰς ἀμπέλους τραγῶν ἀπὸ τῆ πάθους τῶν τραγῶν καλῶσιν. καὶ οἱ πίονες δὲ ἀγωνώτεροι φαίνονται εἶναι τῶν μὴ πίωνων, καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες, διὰ τὸ τοῖς εὐτραφέσι πεττώμενον τὸ περίττωμα γίνεσθαι πιμελήν· ἐξί 5 γὰρ καὶ ἡ πιμελὴ περίττωμα, δι' εὐβοσίαν ὑγιεινόν. ἐνία δ' ὅλως ἔδὲ φέρει σπέρμα, οἷον ἰτέα καὶ αἰγίριος. εἰσὶ μὲν ἔν καὶ ἕτεραι αἰτίαι τῆς τῆ πάθους. καὶ γὰρ δι' ἀδυναμίαν ἔ πεττωσι καὶ διὰ δύναμιν ἀναλίσκουσιν, ὥσπερ εἴρηται. ὁμοίως δὲ καὶ πολύχρᾴ ἐστι καὶ πολύσπερμα τὰ μὲν διὰ 10 δύναμιν τὰ δὲ δι' ἀδυναμίαν. πολὺ γὰρ καὶ ἄχρηστον περίττωμα συμμίγνυται, ὥς· ἐνίοις γίγνεσθαι καὶ ἀρρώστημα, ὅταν αὐτῶν μὴ εὐοδῇ ἡ ἀποκάθαρσις. καὶ ἐνιοὶ μὲν ὑγιάζονται, οἱ δὲ καὶ ἀναίρῃνται. συντήκονται γὰρ ταύτη ὥσπερ καὶ εἰς τὸ οὖρον· ἥδη γὰρ καὶ τῆτ' ἀσθένεια συνέβη τισίν. 15 ἔτι ὁ πόρος ὁ αὐτὸς τῷ περιττώματι καὶ τῷ σπέρματι· καὶ ὅσοις μὲν ἀμφοῖν γίγνεται περίττωμα, καὶ τῆς ὑγρᾶς καὶ τῆς ξηρᾶς τροφῆς, ἥπερ ἡ τῆς ὑγρᾶς, ταύτῃ καὶ ἡ τῆς γονῆς γίγνεται ἀπόκρισις (ὑγρᾶ γὰρ περίττωμά ἐστιν· ἡ γὰρ τροφή πάντων ὑγρὰ μᾶλλον), οἷς δὲ μὴ ἐστὶν αὕτη, κατὰ τὴν 20 τῆς ξηρᾶς ὑπόσάσεως ἀποχωρήσιν. ἔτι ἡ μὲν σύντηξις ἀει νουώδης, ἡ δὲ τῆς περιττώματος ἀφαίρεσις ὠφέλιμος· ἡ δὲ τοῦ σπέρματος ἀποχώρησις ἀμφοτέρων διὰ τὸ προσλαμβάνειν τῆς μὴ χρησίμου τροφῆς. εἰ δὲ γ' ἦν σύντηξις, ἀεὶ ἔβλαπτεν ἄν· νῦν δ' ἔ ποιεῖ τῆτο.

Ὅτι μὲν ἔν περίττωμά ἐστι τὸ σπέρμα χρησίμους τροφῆς καὶ τῆς ἐσχάτης, εἴτε πάντα προίεται σπέρμα εἴτε 19 μή, ἐν τοῖς προειρημένοις φανερόν. μετὰ δὲ ταῦτα διορίσειον περίττωμά τε πείας τροφῆς, καὶ περὶ καταμηνίων· γίγνεται γὰρ τισὶ καταμηνία τῶν ζωοτόκων. διὰ τούτων γὰρ 30 φανερόν ἔσαι καὶ περὶ τῆς θήλεος, πότερον προίεται σπέρμα ὥσπερ τὸ ἄρρεν καὶ ἔστιν ἐν μίγματι τὸ γινόμενον ἐκ δυοῖν σπερμάτων, ἢ οὐθέν σπέρμα ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ θήλεος· καὶ εἰ μὴθέν, πότερον ἔδὲ ἄλλο ἔθεν συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν ἀλλὰ μόνον παρέχει τόπον, ἢ συμβάλλεται τι, καὶ 35 ἀναγκαῖον καὶ τὴν ἐν τῷ θήλει γινομένην αἱματώδη ἀπό-

τῆτο πῶς καὶ τίνα τρόπον. ὅτι μὲν ἔν ἐστὶν ἐσχάτη τροφή τὸ αἷμα τοῖς ἐναίμοις, τοῖς δ' ἀναίμοις τὸ ἀνάλογον, εἴρηται πρότερον· ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ γονὴ περίττωμά ἐστι τροφῆς καὶ τῆς ἐσχάτης, ἥτοι αἷμα ἂν εἴη ἢ τὸ ἀνάλογον ἢ ἐκ τούτων τι. ἐπεὶ δ' ἐκ τῆς αἱματος πεττωμένῃ καὶ μερίζομένῃ πῶς γίνεται τῶν μορίων ἕκαστον, τὸ δὲ σπέρμα πεφθὲν μὲν ἀλ- 5 λοϊότερον ἀποκρίνεται τῷ αἵματι, ἄπεπτον δ' ὄν, καὶ ὅταν τις προσβιάζεται πλεονάκεις χρώμενος τῷ ἀφροδιτιάσειν, ἐνίοις αἱματώδες ἥδη προσεληλυθεν, φανερόν ὅτι τῆς αἱματικῆς ἂν εἴη περίττωμα τροφῆς τὸ σπέρμα, τῆς εἰς τὰ μέρη διαδομένης τελευταίας. καὶ διὰ τῆτο μεγάλην ἔχει δύ- 10 ναμιν· καὶ γὰρ ἡ τῆς καθαρᾶς καὶ ὑγιεινῆς αἱματος ἀποχώρησις ἐκλυτικόν· καὶ τὸ ὅμοια γίγνεσθαι τὰ ἔκγονα τοῖς γενήσασιν εὐλογον· ὅμοιον γὰρ τὸ προσελθὸν πρὸς τὰ μέρη τῷ ὑπολειφθέντι. ὥς· τὸ σπέρμα ἐστὶ τὸ τῆς χειρὸς ἢ τὸ τῆς προσώπου ἢ ὅλου τῆς ζώου ἀδιορίστως χεῖρ ἢ πρόσωπον ἢ ὅλον ζῶον· καὶ οἷον ἐκείνων ἕκαστον ἐνεργεία, τοῖσιν τὸ σπέρμα δυνάμει, ἢ κατὰ τὸν ὄγκον τὸν ἑαυτοῦ, ἢ ἔχει τινὰ δύ- 15 ναμιν ἐν ἑαυτῷ. τῆτο γὰρ ἔπω δῆλον ἡμῖν ἐκ τῶν διωρισμένων, πότερον τὸ σῶμα τῆς σπέρματος ἐστὶ τὸ αἴτιον τῆς γειέσεως, ἢ ἔχει τινὰ ἔξιν καὶ ἀρχὴν κινήσεως γεννητικῆς· ἔδὲ γὰρ ἡ χεῖρ ἔδ' ἄλλο τῶν μορίων ἔδὲν ἄνευ ψυχῆς ἢ ἄλλης τινὸς δυνάμεως ἐστὶ χεῖρ ἔδὲ μόριον ἔθεν, ἀλλὰ μό- 20 νον ὁμώνυμον. φανερόν δὲ καὶ ὅτι ὅσοις σύντηξις γίνεται σπερματικῇ, καὶ τῆτο περίττωμά ἐστιν. συμβαίνει δὲ τῆτο ὅταν ἀναλύηται εἰς τὸ προσελθόν, ὥσπερ ὅταν ἀποπέσῃ τὸ ἐναλειφθὲν τῷ κονιάματος εὐθύς· ταύτῃ γὰρ ἐστὶ τὸ ἀπελ- 25 θὲν τῷ πρώτῳ προστεθέντι. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸ τελευταῖον περίττωμα τῷ πρώτῳ συντήγματι ταυτόν ἐστιν. καὶ περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τῆτον. ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον καὶ τῷ ἀσθενεσέρῳ γίγνεσθαι περίττωμα πλεῖον καὶ ἥττον πεπεμμένον, τοῖσιν δ' ὃν ἀναγκαῖον εἶναι αἱματώδες ὑγρό- 30 τητος πλῆθος, ἀσθενεσέρον δὲ τὸ ἐλάττωτος θερμότητος κοινοῦν κατὰ φύσιν, τὸ δὲ θῆλυ ὅτι τοῖσιν εἴρηται πρότερον, ἀναγκαῖον καὶ τὴν ἐν τῷ θήλει γινομένην αἱματώδη ἀπό-

1. ἔχουσιν Z. || προσλεπτύνουσιν Y. || 3. εἶναι φαίνονται S. || 4. καὶ om P. || καὶ] δὲ καὶ SZ. || 6. εὐοσίαν P, ἐσίαν SY. || 7. οὐ SY. || 8. αἰτίαι καὶ ἕτεραι P. || τῆς πάθους τότε SY. || 10. πολυχρόνιά PSY. || διὰ δύναμιν τὰ δὲ om S. || 13. ἔτ' PS. || αὐτῷ S, ταύτῃ Z. || εὐοδῶσι PS. || 15. καὶ] γὰρ καὶ Y. || 19. γὰρ] μὲν γὰρ P. || περιττώματός Z. || 20. αὕτη S. || 22. νουώδης Z. || περιττώματος — ἀμφοτέρων] σπέρματος ἀποχώρησις PSY. || 24. μή] ἔ Y. || 25. ἄν om SY. || 26. σπέρμα τῆς χρησίμου P. || 27. προίενται Y. || 28. μή] μὴ ἀλλ' YZ. || προίεμένοις Z. || 29. τε] τι Z. || 30. ζωοτοκόντων SY. || γὰρ om Z. || 32. ἐν om PZ. || δύο PZ. || 33. σπερμάτων Z.

1. ἐστὶν ἡ ἐσχάτη Z. || 5. πεττωμένῃ SY. || 7. ὁπόταν Z. || 9. προσεληλυθε P. || 11. καὶ om Z. || 13. λυτικόν SY. || 15. ὑποληφθέντι. ὥσπερ S. || 16. ἀδιορίστως PY. || 17. ὅλον τὸ ζῶον P. || 20. τὸ] δὲ τὸ Z. || τὸ om S. || 22. ἄνευ — 23. ἔθεν om pr Z. || 22. ψυχικῆς PSY. || 24. ὅτι οἷον Z. || ὅση P. || 26. προσελθόν Z. || 27. ἐναπολειφθὲν YZ. || ἐστὶ — 29. ἐστὶν] ἐστὶ τὸ τελευταῖον περίττωμα τῷ πρώτῳ περιττώματι SY et omisso τελευταῖον P. || 31. πλεόν S. || 32. τοῦτο Y. || 34. τοῦτο P.

κρίσιν περίττωμα εἶναι. γίνεται δὲ τοιαύτη ἡ τῶν καλυμμένων καταμηνίων ἔκκρισις. ὅτι μὲν ἔν ἐστὶ τὰ καταμήνια περίττωμα, καὶ ὅτι ἀνάλογον ὡς τοῖς ἄρρεσιν ἡ γονὴ ἔτω τοῖς θήλεσι τὰ καταμήνια, φανερόν. ὅτι δ' ὁρθῶς εἴρηται, σημαίνει τὰ συμβαινόντα περὶ αὐτά. κατὰ γὰρ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν τοῖς μὲν ἄρρεσιν ἄρχεται ἐγγίνεσθαι γονὴ καὶ ἀποκρίνεται, τοῖς δὲ θήλεσι ῥήγνυται τὰ καταμήνια καὶ φωνὴν τε μεταβάλλουσι καὶ ἐπισημαίνει τὰ περὶ τὰς μασάς. καὶ παύεται τῆς ἡλικίας ληγέσης τοῖς μὲν τὸ δύνασθαι γεννᾶν, ταῖς δὲ τὰ καταμήνια. ἔτι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα σημεία ὅτι 10 περίττωμά ἐστιν αὕτη ἡ ἔκκρισις τοῖς θήλεσιν. ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ ἔθ' αἱμορροῖδες γίνονται. ταῖς γυναῖξιν ἔτ' ἐκ τῶν ῥινῶν ῥύσις αἵματος ἔτε τι ἄλλο μὴ τῶν καταμηνίων ἱσαμένων. εἰάν τε συμβῇ τι τέτων, χεῖρας γίνονται αἱ καθάρσεις ὡς ἀναλισκομένης εἰς ταῦτα τῆς ἀποκρίσεως. ἔτι δὲ 15 ἔτε φλεβώδεις ὁμοίως γλαφυρώτερα τε καὶ λειότερα τὰ θήλεα τῶν ἄρρέων. ἐστὶ δὲ τὸ συνεκκρίνεσθαι τὴν εἰς ταῦτα περίττωσιν ἐν τοῖς καταμηνίοις. τὸ δ' αὐτὸ τῆτο δεῖ νομίζειν αἴτιον εἶναι καὶ τῆ τὸς ὄγκος ἐλάττωσις εἶναι τῶν σωμάτων τοῖς θήλεσιν ἢ τοῖς ἄρρεσιν ἐν τοῖς ζωοτοκῆσιν. ἐν τέτοις γὰρ 20 ἡ τῶν καταμηνίων γίνεται ῥύσις θύραζε μόνις, καὶ τέτων ἐπιδηλότατα ἐν ταῖς γυναῖξιν. πλείους γὰρ ἀφίησιν ἀποκρίσιν γυνὴ τῶν ζώων. διόπερ ἐπιδηλοτάτως αἰεὶ ὥχρον τέ ἐστὶ καὶ ἀδηλόφλεβον, καὶ τὴν ἑλλειψιν πρὸς τὰς ἄρρενας ἔχει τῷ σώματος φανεράν. ἐπεὶ δὲ τῆτ' ἐστὶν ὃ γίνονται τοῖς 25 θήλεσιν ὡς ἡ γονὴ τοῖς ἄρρεσιν, δύο δ' ἐκ ἐνδέχεται σπερματικὰς ἅμα γίνεσθαι ἀποκρίσεις, φανερόν ὅτι τὸ θῆλυ ἐ συμβάλλεται σπέρμα εἰς τὴν γένεσιν. εἰ μὲν γὰρ σπέρμα ἦν, τὰ καταμήνια ἐκ ἂν ἦν. νῦν δὲ διὰ τὰ ταῦτα γίνεσθαι ἐκεῖνο ἐκ ἔστιν. διότι μὲν ἔν, ὥσπερ τὸ σπέρμα, καὶ 30 τὰ καταμήνια περίττωμά ἐστιν, εἴρηται. λάβοι δ' ἂν τις εἰς τῆτο μαρτύρια ἔνια τῶν συμβαινόντων τοῖς ζώοις. τὰ τε γὰρ πῖονα ἥττον ἐστὶ σπερματικὰ τῶν ἀπιμέλων, ὥσπερ εἴρηται πρότερον. αἴτιον δ' ὅτι καὶ ἡ πιμελὴ περίττωμά ἐστι καθάπερ τὸ σπέρμα, καὶ πεπεμμένον αἷμα, ἀλλ' οὐ τὸν 35 αὐτὸν τρόπον τῷ σπέρματι. ὡς' εὐλόγως εἰς τὴν πιμελὴν

ἀνηλωμένης τῆς περιττώσεως ἐλλείπει τὰ περὶ τὴν γονὴν, οἷον τῶν τε ἀναίμων τὰ μαλάκια καὶ τὰ μαλακόςπρακα περὶ τὴν κύησιν ἐστὶν ἄριστα. διὰ τὸ ἀναιμα γὰρ εἶναι καὶ μὴ γίνεσθαι πιμελὴν ἐν αὐτοῖς, τὸ ἀνάλογον αὐτοῖς τῇ πιμελῇ ἀποκρίνεται εἰς τὸ περίττωμα τὸ σπερματικόν. σημαίνει δ' ὅτι ἐ τοῖςτο σπέρμα προῖεται τὸ θῆλυ οἷον τὸ ἄρρεν, ὅδ' ἐ μιγνυμένων ἀμφοῖν γίνονται, ὥσπερ τινὲς φασιν, ὅτι πολλάκις τὸ θῆλυ συλλαμβάνει ἐ γενομένης αὐτῇ τῆς ἐν τῇ ὁμιλίᾳ ἡδονῆς καὶ γιγνομένης πάλιν ὅδ' ἐν ἥττον, καὶ ἰσοδρομησάντων παρὰ τῷ ἄρρενός καὶ τῷ θήλεος, ἐ γίνονται, εἰάν μὴ ἡ τῶν καλυμένων καταμηνίων ἱκμάς ὑπάρχῃ σύμμετρος. διὸ ἔτε ὅλως μὴ γιγνομένων αὐτῶν γεννᾶ τὸ θῆλυ, ἔτε γιγνομένων ὅταν ἐκμαζῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἀλλὰ μετὰ τὴν κάθαρσιν. ὅτε μὲν γὰρ ἐκ ἔχει τροφὴν ἐδ' ὕλην, ἐξ ἧς ἐκδύνηται συσῆσαι τὸ ζῶον ἢ ἀπὸ τῷ ἄρρενός ἐνυπάρχουσα ἐν τῇ γονῇ δύναμις. ὅτε δὲ συνεκκλύζεται διὰ τὸ πλῆθος. ὅταν δὲ γενομένων ἀπέλθῃ, τὸ ὑπολειφθὲν συνίσταται. ὅσαι δὲ μὴ γιγνομένων τῶν καταμηνίων συλλαμβάνουσι, ἢ μεταξύ γιγνομένων ὕπερον δὲ μή, αἴτιον ὅτι ταῖς μὲν τοσαύτη γίνεται ἱκμάς ὅση μετὰ τὴν κάθαρσιν ὑπολείπεται ταῖς γονίμοις, πλείων δ' ἐ γίνονται περίττωσις ὥστε καὶ θύραζε ἀπελθεῖν, ταῖς δὲ μετὰ τὴν κάθαρσιν συμμύει τὸ σῶμα τῶν ὕπερων. ὅταν ἔν πολὺ μὲν τὸ ἀπεληλυθὸς ἦ, ἔτι δὲ γίνηται μὲν καθάρσις, μὴ τοσαύτη δὲ ὥστε ἐκμαζῇ 25 ζεῖν τὸ σπέρμα, τότε πλησιάζουσαι συλλαμβάνουσι πάλιν. ὅδ' ἐν αὐτοῖς τὸ συνεκκλύεται ἐστὶ γίνεσθαι καὶ γὰρ ὕπερον μέχρι τινὸς φοιτᾷ τὰ καταμήνια, ὀλίγα δὲ καὶ ἐ διὰ παντός. ἀλλὰ τῆτο μὲν νοσηματώδες, διόπερ ὀλίγαις καὶ ἐλιγαῖς συμβαίνει. τὰ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γινόμενα μάλις κατὰ φύσιν ἐστίν.

Ὅτι μὲν ἔν συμβάλλεται τὸ θῆλυ εἰς τὴν γένεσιν τὴν ὕλην, τῆτο δ' ἐστὶν ἐν τῇ τῶν καταμηνίων συσῆσει, τὰ δὲ καταμήνια περίττωμα, δῆλον. ὃ δ' οἰονταί τινες σπέρμα 20 συμβάλλεσθαι ἐν τῇ συνουσίᾳ τὸ θῆλυ διὰ τὸ γίνεσθαι παρὰ τὴν ἑλπίαν τε χαρὰν ἐνίοτε αὐταῖς τῇ τῶν ἄρρέων καὶ ἅμα ὕγραν ἀποκρίσιν, ἐκ ἔστιν ἡ ὕγρασία αὕτη σπερματικὴ ἀλ-

2. ἀποκρίσεις S. || 5.] τοῖον PZ. || 3. ἔτω] τῆτο Z. || 5. αὐτά.] αὐτῶν Z. || 6. γονῇ] ἡ γονὴ S. || 8. σημαίνει SY. || 11. αὕτη ἡ] ἡ αὕτη S. || 12. ἐκ om Z. || 14. ἂν Y. || τοῖςτον S. || γίνονται χεῖρας PSY. || 15. μετισταμένης PZ. || δὲ] τε Z. || 16. ὅδ' SY. || γλαφ.] ἀτρίχωτέρα Z. || 19. αἴτιον εἶναι om Y. || τῷ — 20. ἡ τοῖς om P. || 19. τοῖς θήλεσι τῶν σωμάτων Z. || 22. γυνὴ ἀποκρίσιν P. || 28. γὰρ om S. || 29. ἦν] τι ἦν Y. || τὰ om S. || 31. τὰ om P. || 32. αὐτὰ PZ. || μαρτυρεῖται SY. || τοῖς ἄλλοις ζώοις PZ. || 33. εἰσι Y.

1. γονὴν τῶν δ' ἀναίμων οἷον τὰ τε μαλάκια Z. οἷον om S. || 3. εἰσιν Y. || 4. μὴ om S. || 6. τοῖςτον PS. || 8. γιγνομένης S. || 10. παρὰ] τὸ παρὰ Z. || 11. ἀν PY. || ὑπάρχῃ Z. || 12. μὴ γιγνομένων] μιγνυμένων S. || 14. ὅτι S. || 16. δύναμις ἐν τῇ γονῇ S. || — ὅτε δὲ] τότε pr Z. || 17. γενομένης pr Z. || 20. ὑπολείπεται Y. || 23. ἔν] δὲ Z. || 24. συνεκκλύεται Z. || 25. συλλαμβάνουσι Z. || πάλιν om PS. || 28. πάντας S. || 31. τὸ θῆλυ συμβάλλεται Z. || 33. περιττώματα PZ.

λά τῷ τότε ἴδιος ἐκάσαις· ἔτι γὰρ τῶν ὑσερῶν ἔκκρισις, καὶ ταῖς μὲν γίγνεται ταῖς δ' ἔ. γίγνεται μὲν ταῖς λευκο-
 χροῖς καὶ θηλυκαῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰπεῖν, ἔ γίνεται δὲ
 ταῖς μελαίναις καὶ ἀρρενωποῖς. τὸ δὲ πλῆθος, αἷς γίγνε-
 ται, ἐνίοτε ἔ κατὰ σπέρματος πρόεσιν ἐσιν, ἀλλὰ πολὺ 5
 ὑπερβάλλει. ἔτι δὲ καὶ ἐδεσμάτα ἕτερα ἐτέρων ποιεῖ πολ-
 λὴν διαφορὰν τῷ γίγνεσθαι τὴν ἔκκρισιν ἢ ἐλάττω ἢ πλείω
 τὴν τοιαύτην, οἷον ἕνια τῶν δριμύων ἐπιδηλὸν ποιεῖ εἰς πλῆ-
 θος τὴν ἀπόκρισιν. τὸ δὲ συμβαίνειν ἡδονὴν ἐν τῇ συνιστά
 ἔ μόνον τῷ σπέρματος προεμένῃ ἐσίν, ἀλλὰ καὶ πνεύμα- 10
 τος, ἐξ ἧς συνισαμένου ἀποσπερματίζει. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν
 παίδων τῶν μήπω δυναμένων προεσθαι, ἐγγὺς δὲ τῆς ἡλι-
 κίας ὄντων, καὶ τῶν ἀγόνων ἀνδρῶν· γίγνεται γὰρ πᾶσι τέ-
 τοις ἡδονὴ ζυομένοις. καὶ τοῖς γε διεφθαρμένοις τὴν γένεσιν
 ἔσιν ὅτε ἀναλύονται αἱ κοιλίαι διὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι περίτ- 15
 τωμα εἰς τὴν κοιλίαν ἔ δυνάμενον πεφθῆναι καὶ γενέσθαι
 σπέρμα. εἴκοι δὲ καὶ τὴν μορφήν γυνὴ καὶ παῖς, καὶ ἔσιν
 ἢ γυνὴ ὥσπερ ἄρρεν ἄγονον. ἀδυναμία γάρ τινι τὸ θῆλυ
 ἐσιν, τῷ μὴ δύνασθαι πέττειν ἐκ τῆς τροφῆς σπέρμα τῆς
 ὑσάτης. τὸτο δ' ἐσίν ἢ αἷμα ἢ τὸ ἀνάλογον ἐν τοῖς ἀνά- 20
 μοις διὰ ψυχρότητα τῆς φύσεως. ὥσπερ ἔν ἐν ταῖς κοι-
 λίαις διὰ τὴν ἀπεψίαν γίνεται διάρροια, ἔτως ἐν ταῖς φλε-
 ψιν αἱ τ' ἄλλαι αἱμορροῖδες καὶ αἱ τῶν καταμηνίων· καὶ
 γὰρ αὕτη αἱμορροῖς ἐσιν, ἀλλ' ἐκεῖναι μὲν διὰ νόσον, αὕτη
 δὲ φυσικὴ. ὥς φανερόν ἐστι εὐλόγως γίνεται ἐκ τούτου ἢ 25
 γένεσις. ἔτι γὰρ τὰ καταμηνία σπέρμα ἔ καθαρόν ἀλλὰ
 δεόμενον ἐργασίας, ὥσπερ ἐν τῇ περὶ τῆς καρπῆς γενέσει,
 ὅταν ἢ μήπω διητημένη, ἐνεσι μὲν ἢ τροφή, δεῖται δ' ἐρ-
 γασίας πρὸς τὴν κάθαρσιν. διὸ καὶ μιν γινυμένη ἐκεῖνη μὲν τῇ
 γονῇ, αὕτη δὲ καθαρά τροφῇ, ἢ μὲν γενῶ, ἢ δὲ τρέφει. 30
 σημεῖον δὲ τῷ τὸ θῆλυ μὴ προεσθαι σπέρμα καὶ τὸ γίνε-
 σθαι ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τὴν ἡδονὴν τῇ ἀφῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τό-
 πον τοῖς ἄρρεσιν· καίτοι ἔ προῖνται τὴν ἱμάδα ταύτην ἐν-
 τεῦθεν. ἔτι δ' ἔ πᾶσι γίνεται τοῖς θήλεσιν αὕτη ἢ ἔκκρισις,
 ἀλλὰ τοῖς αἱματικοῖς, καὶ ἔδὲ τέτοις πᾶσιν, ἀλλ' ὅσων αἱ 35
 ὑσεραὶ μὴ πρὸς τῷ ὑποζώματί εἰσι μὴδ' ὠτοκῶσιν, ἔτι δ'.

ἔδὲ τοῖς αἷμα μὴ ἔχουσιν ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον· ὅπερ γὰρ
 ἐνίοις τὸ αἷμα, ἐν τέτοις ἕτερα ὑπάρχει σύγκρισις. τῷ δὲ
 μήτε τέτοις γίγνεσθαι κάθαρσιν μήτε τῶν αἷμα ἔχόντων
 τοῖς εἰρημένους, τοῖς κάτω ἔχουσι καὶ μὴ ὠτοκῶσιν, αἰτία
 ἢ ξηρότης τῶν σωμάτων, ὀλίγον λείψατα τὸ περίττωμα,
 καὶ τοσούτον ὅσον εἰς τὴν γένεσιν ἱκανὸν μόνον, ἔξω δὲ μὴ
 προεσθαι. ὅσα δὲ ζωτόκα ἀνευ ὠτοκίας (ταῦτα δ' ἐσίν
 ἄνθρωπος καὶ τῶν τετραπόδων ὅσα ἀμπτει τὰ ἐπίσθια
 σκέλη ἐντός· ταῦτα μὲν γὰρ πάντα ζωτοκεῖ ἀνευ ὠτο-
 κίας) τέτοις δὲ γίγνεται μὲν πᾶσιν, πλὴν εἴ τι πεπήρωται
 ἐν τῇ γενέσει, οἷον ὀρέυς, ἔ μὴν ἐπιπολάζουσι γε αἱ καθάρ-
 σεις ὥσπερ ἀνθρώποις. δι' ἀκριβείας δέ, πῶς συμβαίνει
 ταῦτα περὶ ἕκαστον τῶν ζώων, γέγραπται ἐν ταῖς περὶ τὰ
 ζῶα ἱστορίαις. πλείη δὲ γίνεται κάθαρσις τῶν ζώων ταῖς
 γυναιξί, καὶ τοῖς ἄρρεσι πλείη τοῦ σπέρματος πρόεσις
 κατὰ λόγον τῷ μεγέθους. αἴτιον δ' ἢ τῷ σώματος σύστασις
 ὑγρὰ καὶ θερμὴ ὅσα· ἀναγκαῖον γὰρ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνε-
 σθαι πλείη περὶ τῶν σωμάτων. ἔτι δὲ ἔδὲ τὰ τοιαῦτ' ἔχει ἐν τῷ
 σώματι μέρη, εἰς ἃ τρέπεται ἢ περὶ τῶν σωμάτων, ὥσπερ ἐν τοῖς
 ἄλλοις· οὐ γὰρ ἔχει ἔτε τριχῶν πλῆθος κατὰ τὸ σῶμα,
 ἔτε ὀσῶν καὶ κεράτων καὶ ὀδόντων ἔκκρισις. σημεῖον δ' ὅτι
 ἐν τοῖς καταμηνίοις τὸ σπέρμα ἐσίν· ἅμα γάρ, ὥσπερ εἴ-
 ρηται πρότερον, τοῖς ἄρρεσι γίνεται τὸ περίττωμα τοῦτο,
 καὶ τοῖς θήλεσι τὰ καταμηνία ἐπισημαίνει ἐν τῇ αὐτῇ ἡλι- 40
 κία, ὡς καὶ ἅμα δις αἰμένων τῶν τόπων τῶν δεκτικῶν ἐκα-
 τέρε τῷ περιττώματος· καὶ ἀραιγμένων ἐκατέρων τῶν πλη-
 σίων τόπων ἐξανθεῖ ἢ τῆς ἡβης τρίχως. μελλόντων δὲ δί-
 σασθαι οἱ τόποι ἀνοιδῶσιν ὑπὸ τῷ πνεύματος, τοῖς μὲν ἄρ-
 ρεσιν ἐπιδηλότερον περὶ τῆς ἔρχεως, ἐπισημαίνει δὲ καὶ περὶ
 τῆς μαζῆς, τοῖς δὲ θήλεσι περὶ τῆς μαζῆς μᾶλλον· ὅταν
 γὰρ δύο δακτύλους ἀρθῶσι, τότε γίνεται τὰ καταμηνία ταῖς
 πλείσταις. ἐν ὅσοις μὲν ἔν τῶν ζώων ἔχόντων μὴ κεχωρίζαι
 τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, τέτοις μὲν τὸ σπέρμα οἷον κύημα
 ἐσίν. λέγω δὲ κύημα τὸ πρῶτον μῖγμα θήλεος καὶ ἄρρενος.
 διὸ καὶ ἐξ ἐνὸς σπέρματος ἐν σώμα γίγνεται, οἷον ἐνὸς πυρὸς
 εἰς πυθμὴν, ὥσπερ ἐξ ἐνὸς ὥς ἐν ζῶον· τὰ γὰρ δίδυμα τῶν

2. ἔ] ἔ γίγνεται Z. || μὲν] μὲν γὰρ SZ. || 3. δὲ om S. || 7. τὴν ἔκκρισιν om Z. || 9. ἐν om PSY. || 10. τῷ om Z. || 11. ἀπο-
 σπερματίζει. δῆλον] γίγνεται τὸ σπέρμα. δηλοῖ Z. || 12. πα] τε Y. || 13. γὰρ] δὲ Y. || 14. δυομένοις pr Z. || 17. γυνὴ καὶ] γυναῖκα Z. ||
 18. τινι] τις περὶ Z. || 20. ἢ post ἐσίν om P. || 21. ἐν] αἱ S. om Z. || 23. αἱ τῶν κ. καὶ] ἢ τῶν κ. ῥύσις· καὶ Y. || 24. αὐταὶ δὲ
 φυσικαί. P. || 28. ὅταν — τροφή om Y. || 29. διητημένη Z. || 29. ἀποκάθαρσιν Z. || 31. τὸ γ.] τὸ μὴ γ. Y. || 32. τῇ ἀφῇ] ἐν
 τῇ ἀφῇ SX. || 34. ἐτι] ἐτι pr Z. || 35. τέτοις] τοῖς S. || πᾶσιν om Z. || ὅσον Y.

1. γὰρ] γὰρ ἐν S. || 4. τοῖς κάτω — ὠτοκῶσιν om Z. || 7. δὲ om S. || ζωτοκεῖ Y. || 9. ἐκτός pr Z. τὰ ἐκτός Y. || μὲν om
 Y. || 13. περὶ τὰ ζῶα] περὶ ζώων P. || 14. κάθαρσις γίνεται PS. || ζῶων] θηλειῶν Z. || 15. τοῦ] ἢ τοῦ Z. || 18. τὰ om Z. || 19. ἐν
 om Z. || 26. ἐκατέρω Y. om Z. || 29. καὶ περὶ τῆς μαζῆς τοῖς δὲ] καὶ τοῖς Y. || 30. τοῖς — μαζῆς om Z. || 31. δακτύλους PSY. ||
 ταῖς om PSY. || 34. θήλεος] ἐκ θήλεος PSY. || 35. οἷον] οἷον ἐξ Z.

ζώων δύο ὡς ἐστίν· ἐν ὅσοις δὲ τῶν γενῶν διώρισαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἐν δὲ τέτοις ἀφ' ἐνὸς σπέρματος ἐνδέχεται πολλὰ γίνεσθαι ζῶα, ὡς διαφέροντος τῇ φύσει τὸ σπέρματος ἐν τοῖς φυτοῖς τε καὶ ζῴοις. σημεῖον δὲ, ἀπὸ μιᾶς γὰρ ὀχλείας πλείω γίνεται ἐν τοῖς πλείω δυναμένοις γενῶν 5 ἐνός. ἢ καὶ δῆλον ὅτι ἐκ ἀπὸ παντὸς ἔρχεται ἡ γονή· ὅτε γὰρ ἂν κεχωρισμένα ἀπὸ τῆ αὐτῆς μέρους εὐθὺς ἀπεκρίνεται, ὅτε ἅμα ἐλθόντα εἰς τὰς ὑσέρας ἐκεῖ διεχωρίζεται· ἀλλὰ συμβαίνει ὥσπερ εὐλογον, ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄρρεν παρέχεται τὸ τε εἶδος καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως, τὸ δὲ θῆλυ 10 τὸ σῶμα καὶ τὴν ὕλην, οἷον ἐν τῇ τῆ γάλακτος πήξει τὸ μὲν σῶμα τὸ γάλα ἐστίν, ὁ δὲ ὀπός, ἡ πυτία, τὸ τὴν ἀρχὴν ἔχον τὴν συνισῶσαν, οὕτω τὸ ἀπὸ τοῦ ἄρρενος ἐν τῷ θήλει μερίζομενον. δι' ἣν δ' αἰτίαν μερίζεται ἔνθα μὲν εἰς πλείω ἔνθα δ' εἰς ἐλάττω ἔνθα δὲ μοναχῶς, ἕτερος ἐστὶ 15 λόγος. ἀλλὰ διὰ τὸ μηθὲν γε διαφέρειν τῷ εἶδει, ἀλλ' ἐὰν μόνον σύμμετρον ἢ τὸ διαιρούμενον πρὸς τὴν ὕλην, καὶ μήτε ἐλάττω ὥς μὴ πέττειν μηδὲ συνιστάναι, μήτε πλείον ὥς ἐξηρᾶναι, πλείω οὕτω γενᾶται· ἐκ δὲ τοῦ συνιστάτος πρώτῃ, ἐξ ἐνὸς ἥδη ἐν γίνεται μόνον. ὅτι μὲν ἐν τὸ θῆλυ 20 εἰς τὴν γένεσιν γονὴν μὲν οὐ συμβάλλεται, συμβάλλεται δὲ τι, καὶ τὸτ' ἐστὶν ἡ τῶν καταμνηνίων σύστασις καὶ τὸ ἀναλογον ἐν τοῖς ἀναίμοις, ἐκ τε τῶν εἰρημένων δῆλον καὶ κατὰ τὸν λόγον καθόλου σκοποῦμενοις· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τὸ γενῶν καὶ ἐξ ὧ, καὶ τὸτ' ἂν καὶ ἐν ἡ, τῷ γε εἶδει δια- 25 φέρειν καὶ τῷ τὸν λόγον αὐτῶν εἶναι ἕτερον, ἐν δὲ τοῖς κεχωρισμένας ἔχουσι τὰς δυνάμεις καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν φύσιν ἑτέραν εἶναι τῷ τε ποιῆντος καὶ τῷ πάσχοντος. εἰ ἐν τὸ ἄρρεν ἐστὶν ὡς κινῶν καὶ ποιῶν, τὸ δὲ θῆλυ, ἢ θῆλυ, ὡς παθητικόν, εἰς τὴν τῆ ἄρρενος γονὴν τὸ θῆλυ ἂν συμβάλ- 30 λοιτο οὐ γονὴν ἀλλ' ὕλην. ὅπερ καὶ φαίνεται συμβαῖνον· κατὰ γὰρ τὴν πρώτην ὕλην ἐστὶν ἡ τῶν καταμνηνίων φύσις.

πῶς ποτὲ συμβάλλεται εἰς τὴν γένεσιν τὸ ἄρρεν, καὶ πῶς αἰτίον ἐστὶ τῷ γινομένῳ τὸ σπέρμα τὸ ἀπὸ τῆ ἄρρενος, πότερον ὡς ἐνυπάρχον καὶ μόριον ὃν εὐθὺς τῷ γινομένου σώματος, μιγνύμενον τῇ ὕλῃ τῇ παρὰ τῆ θήλεος, ἢ τὸ μὲν σῶμα ὅθεν κοινῶναι τῷ σπέρματος, ἢ δ' ἐν αὐτῷ δυνάμεις καὶ κινήσις· αὕτη μὲν γὰρ ἐστὶν ἡ ποιῶσα, τὸ δὲ συνιστάμενον καὶ λαμβάνον τὴν μορφήν τὸ τοῦ ἐν τῷ θήλει περιττώματος λοιπόν. κατὰ τε δὴ τὸν λόγον οὕτω φαίνεται καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. καθόλου τε γὰρ ἐπισκοπῆσιν ἔ φαίνεται γινόμενον ἐν ἐκ τῆ παθητικῆς καὶ τῆ ποιῆντος ὡς ἐνυπάρχοντος ἐν τῷ γινομένῳ τῷ ποιῆντος, ὅδ' ὅλως δὴ ἐκ τῆ κινημένης καὶ κινῆντος. ἀλλὰ μὴν τό γε θῆλυ, ἢ θῆλυ, παθητικόν, τὸ δ' ἄρρεν, ἢ ἄρρεν, ποιητικόν καὶ ὅθεν ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως. ὥς ἐν ληφθῇ τὰ ἄκρα ἐκατέρων, ἢ τὸ μὲν ποιητικόν καὶ κινῶν, τὸ δὲ παθητικόν καὶ κινούμενον, ἐκ ἐστὶν ἐκ τῶν τὸ γινόμενον ἐν, ἀλλ' ἢ ὅτως ὡς ἐκ τῆ τέκτονος καὶ ζύλης ἢ κλίνης, ἢ ὡς ἐκ τῆ κηρῆ καὶ τῆ εἰδῆς ἢ σφαῖρας. δῆλον ἄρα ὅτι ἔτ' ἀνάγκη ἀπίναί τι ἀπὸ τῆ ἄρρενος, ἔτ' εἴ τι ἀπέρχεται, διὰ τῆτο ἐκ τέτῃ ὡς ἐνυπάρχοντος τὸ γινόμενον ἐστίν, ἀλλ' ὡς ἐκ κινήσαντος καὶ τῆ εἰδούς, ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς ὁ ὕγιασθεῖς. συμβαίνει δ' ὁμολογώμενα τῷ λόγῳ καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων. διὰ τῆτο γὰρ ἓνα τῶν ἄρρένων καὶ συνδυαζομένων τοῖς θήλεσιν οὐδὲ μόριον οὐθέν φαίνεται προϊέμενα εἰς τὸ θῆλυ, ἀλλὰ τὴναντίον τὸ θῆλυ 35 εἰς τὸ ἄρρεν, ὁ συμβαίνει ἐνίοις τῶν ἐντόμων. ὁ γὰρ ἐν τοῖς προϊέμενοις ἀπεργάζεται τὸ σπέρμα ἐν τῷ θήλει, τῆτο ἢ ἐν τῷ ζῳῷ αὐτῷ ὑγρότης καὶ δύναμις ἀπεργάζεται, εἰσφέροντος τοῦ θήλεος τὸ δεκτικόν τοῦ περιττώματος μόριον. καὶ διὰ τῆτο τὰ τοιαῦτα τῶν ζῶων συμπλέκεται μὲν πολὺν χρόνον, διαλυθέντα δὲ γενᾶ ταχέως. συνδεδύσασθαι μὲν ἐν μέχρῃ ἂν συσῆση, ὥσπερ ἡ γονή· διαλυθέντα δὲ προίεται τὸ κύημα ταχέως. γενᾶ γὰρ ἀτελές· σκωληκὸτοκεῖ γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα. μέγιστον δὲ σημεῖον τὸ συμβαῖνον περὶ τὰς ὀρνίθας καὶ τὸ τῶν ἰχθύων γένος τῶν ὠτοκόων τῷ 40 μὴτε ἀπὸ πάντων εἶναι τὸ σπέρμα τῶν μορίων, μὴτε προ-

1. ζῶων] ζῶων FZ. || κεχωρίζεται F. || 2. δὴ F, om Z. || ἐνδέχεται σπέρματος S. || 5. γίνεται] δύναται P. || 6. ἄρρεται F. || 7. ἂν om PSY. || ἀπεκρίνεται P. || 9. παραδέχεται S. || 10. τε om Z. || 12. ἢ πιτυα Z. || 13. συνισῶσαν P. || 16. διὰ om Z. || γε] δὲ P. || 18. ἐλάττω — μηδὲ om Z. || πλείων P, πλείω F. || 19. οὕτω om Z. || 20. ὅτε S. || 22. τῇ] ἢ τὸ PSY. || 24. λόγον καὶ καθόλου SY. || τὸ] τι τὸ Z. || 25. γε εἶδει] γένει τῷ τε εἶδει Z. || διαφέρει SZ. || 29. ἢ S. || 30. εἰ τι τ. ἂ. γομῇ pr Z. || ἂν om PSY. || συμβάλαιτο Z. || 31. συμβαίνει PSY. || 32. κατὰ γὰρ τὴν πρώτην ὕλην] ἢ γὰρ πρώτη ὕλη Z.

2. ἐστὶ om Z. || 5. κινήσις καὶ δύναμις PSY. || 6. αὐτῇ SY. || 7. καὶ] κατὰ S. || 8. γε PSY. || τῆτο Z. || 10. ἐν om SY. || ἐκ om P. || τῷ post καὶ om Z. || ὡς — 11. ποιῆντος om SY. || 11. γινόμενον Z. || δὲ S, om Z. || 18. ἐκ ἀνάγκης ἀποκρίνεσθαι PSY. || 19. τι ἀπέρχεται] παρέχεται PS, παρέχεται ἀπὸ τέτῃ F. || διὰ om S. || ἐκ τέτῃ om F. || 20. γινόμενον P, γινώμενον Z. || ὡς post εἰδούς om PSU. || 24. προϊέμενον PSZ. || 25. οἷον συμβαίνει ἐν ἐνίοις Z. || ἐν om Z. || 26. τέτοις Z. || ἢ om SY. || 27. θερμότης Z. || 28. περιττώματος μόριον] σπέρματος PSY. || 29. καὶ] ὅθεν καὶ PSU. || συνεχονται Z. || 30. μὲν ἐν] γὰρ Z. || 31. μέχρῃς PZ. || ὅταν S, ὅ PZ. || προίεται P. || 34. τὸ om P. || ὠτοκόωντων S.

τεῖσθαι τὸ ἄρρεν τοῖσόν τι μόριον ὃ ἔσαι ἐνυπάρχον τῷ γεν-
νηθέντι, ἀλλὰ μόνον τῇ δυνάμει τῇ ἐν τῇ γονῇ ζωοποιεῖν,
ὥσπερ εἵπομεν ἐπὶ τῶν ἐντόμων, ἐν οἷς τὸ θῆλυ προΐεται
εἰς τὸ ἄρρεν. εἰάν τε γὰρ ὑπηνέμια τύχη κύστα ἢ ὄρνις,
εἰάν μετὰ ταῦτα ὀχεύηται, μήπω μεταβεβληκός τῷ ὥσ-
ἐκ τῷ ὠχρὸν ὅλον εἶναι εἰς τὸ λευκαίνεσθαι, γόνιμα γίνε-
ται ἀντὶ ὑπηνεμίων. εἰάν τε ὕφ' ἑτέρου ὠχευμένη καὶ ἔτι
ὠχροῦ ὄντος, κατὰ τὸν ὕπερον ὀχεύσαντα τὸ γένος ἀπο-
βαίνει πᾶν τὸ τῶν νεοτῶν. διὸ ἐνίοι τῆτον τὸν τρόπον τῶν
περὶ τὰς ὄρνιθας τὰς γενναίας σπυδαζόντων ποῖσι, μετα-
βάλλοντες τὰ πρῶτα ὀχεῖα καὶ τὰ ὕπερα, ὡς ἔ' συμμι-
γνύμενον καὶ ἐνυπάρχον, ἐδ' ἀπὸ πάντος ἐλθὼν τὸ σπέρμα,
ἀπ' ἀμφῶν γὰρ ἂν ἦλθεν, ὥς' εἶχεν ἂν δις ταῦτα μέρη.
ἀλλὰ τῇ δυνάμει τὸ τῷ ἄρρεος σπέρμα τὴν ἐν τῷ θῆλει
ὕλην καὶ τροφήν ποιάν τινα κατασκευάζει. τῆτο γὰρ ἐν-
δέχεται ποιεῖν τὸ ὕπερον ἐπεισελθὼν ἐκ τοῦ θερμᾶναι καὶ
πέψαι. λαμβάνει γὰρ τροφήν τὸ ὦν ἕως ἂν αὐξάνηται.
τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ περὶ τὴν τῶν ἰχθύων γένεσιν τῶν
ῥεοτοκωμένων. ἔταν γὰρ ἀποτέκη τὰ ὡὰ ἢ θήλεια, ὃ ἄρ-
ρην ἐπιρραίνει τὸν θορόν. καὶ ὦν μὲν ἂν ἐφάφηται, γόνι-
μα ταῦτα γίνεται τὰ ὡὰ, ὦν δ' ἂν μή, ἀγονα. ὡς ἐκ εἰς
τὸ ποσὸν συμβαλλομένου τοῖς ζώοις τῷ ἄρρεος, ἀλλ' εἰς
τὸ ποῖον.

Ὅτι μὲν ἔν' ἔτ' ἀπὸ πάντος ἀπέρχεται τὸ σπέρμα
τοῖς προΐεμένοις σπέρμα τῶν ζώων, ἔτε τὸ θῆλυ πρὸς τὴν
γένεσιν ἔτω συμβάλλεται τοῖς συνισαμένοις ὡς τὸ ἄρρεν,
ἀλλὰ τὸ μὲν ἄρρεν ἀρχὴν κινήσεως, τὸ δὲ θῆλυ τὴν ὕλην,
ὁῦλον ἐκ τῶν εἰρημένων. διὰ γὰρ τῆτο ἔτ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ
γενᾶ τὸ θῆλυ. δεῖται γὰρ ἀρχῆς καὶ τοῦ κινήσοντος καὶ
διοριζόντος. ἀλλ' ἐνίοις γε τῶν ζώων, οἷον τοῖς ὄρνισι, μέχρι
τῆς ἢ φύσεως δύναται γενᾶν αὐταὶ γὰρ συνισᾶσι μὲν,
22 ἀτελῇ δὲ συνισᾶσι τὰ καλλόμενα ὑπηνέμια ὡὰ. ἢ τε γέ-
νεσις ἐν τῷ θῆλει συμβαίνει τῶν γινομένων, ἀλλ' ἐκ εἰς τὸ
ἄρρεν. οὗτ' αὖ τὸ ἄρρεν προΐεται τὴν γονὴν οὔτε τὸ θῆλυ,
ἀλλ' ἀμφω εἰς τὸ θῆλυ συμβάλλονται τὸ παρ' αὐτῶν γι-

γνόμενον, διὰ τὸ ἐν τῷ θῆλει εἶναι τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἐστὶ τὸ
δημιουργούμενον. καὶ εὐθὺς τὴν μὲν ἀθρόον ὑπάρχειν ἀναγ-
καῖον ἐξ ἧς συνίσταται τὸ κύημα τὸ πρῶτον, τὴν δ' ἐπιγί-
νεσθαι δεῖ τῆς ὕλης, ἢ αὐξάνηται τὸ κύεμενον. ὡς' ἀνάγκη
ἐν τῷ θῆλει ὑπάρχειν τὸν τόκον. καὶ γὰρ πρὸς τῷ ξύλῳ
ὃ τέκτων καὶ πρὸς τῷ πηλῷ ὁ κεραμεύς, καὶ ὅλως πᾶσα
ἡ ἐργασία καὶ ἡ κίνησις ἢ ἐσχάτη πρὸς τῇ ὕλῃ, οἷον ἡ
οικοδομησις ἐν τοῖς οικοδομημένοις. λαβοὶ δ' ἂν τις ἐκ τέ-
των καὶ τὸ ἄρρεν πῶς συμβάλλεται πρὸς τὴν γένεσιν. ἔδδ
γὰρ τὸ ἄρρεν ἅπαν προΐεται σπέρμα, ὅσα τε προΐεται τῶν
ἄρρέων, ἔθεν μόριον τῆτ' ἐστὶ τῷ γινομένῳ κύηματος, ὥσ-
περ ἐδ' ἀπὸ τῷ τέκτονος πρὸς τὴν τῶν ξύλων ὕλην ἔτ' ἀπ-
έρχεται οὐθέν, οὔτε μόριον ἔθεν ἐστὶ ἐν τῷ γινομένῳ τῆς
τεκτονικῆς, ἀλλ' ἡ μορφή καὶ τὸ εἶδος ἀπ' ἐκείνου ἐργίνεται
διὰ τῆς κινήσεως ἐν τῇ ὕλῃ, καὶ ἡ μὲν ψυχὴ ἐν ἣ τὸ εἶ-
δος καὶ ἡ ἐπίσημη κινῶσι τὰς χεῖρας ἢ τι μόριον ἕτερον
ποιᾶν τινα κινήσιν, ἑτέραν μὲν ἀφ' ὧν τὸ γινομένον ἕτε-
ρον, τὴν αὐτὴν δὲ ἀφ' ὧν τὸ αὐτό, αἱ δὲ χεῖρες καὶ τὰ
ὄργανα τὴν ὕλην. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ φύσις ἢ ἐν τῷ ἄρρει
τῶν σπέρμα. προΐεμένων χρῆται τῷ σπέρματι ὡς ὄργανῳ
καὶ ἔχοντι κινήσιν ἐνεργείᾳ, ὥσπερ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην γι-
νομένοις τὰ ὄργανα κινεῖται. ἐν ἐκείνοις γὰρ πῶς ἢ κινήσις
τῆς τέχνης. ὅσα μὲν οὖν προΐεται σπέρμα, συμβάλλεται
τῆτον τὸν τρόπον εἰς τὴν γένεσιν. ὅσα δὲ μὴ προΐεται σπέρ-
μα, ἀλλ' ἐναφίησι τὸ θῆλυ εἰς τὸ ἄρρεν τῶν αὐτῶν τι μο-
ρίων, ὁμοίον ἔοικε ποιοῦντι ὥσπερ ἂν εἰ τὴν ὕλην κομίσσει
τίς πρὸς τὸν δημιουργόν. δι' ἀσθένειαν γὰρ τῶν τοιούτων ἄρ-
ρέων οὐθέν δι' ἑτέρων οἶα τε ποιεῖν ἢ φύσις, ἀλλὰ μόλις
αὐτῆς προσεδρεύσης ἰσχύουσιν αἱ κινήσεις, καὶ ἔοικε τοῖς
πλάττεσιν, ἔ' τοῖς τεκτανομένοις. ἔ' γὰρ δι' ἑτέρου θιγγά-
νουσα δημιουργεῖ τὸ συνισάμενον, ἀλλ' αὐτῇ τοῖς αὐτῆς
μορίοις.

Ἐν μὲν ἔν τοις ζώοις πᾶσι τοῖς πορευτικοῖς κεχώρι-
23 ζαι τὸ θῆλυ τῷ ἄρρεος, καὶ ἐστὶν ἕτερον ζῶον θῆλυ καὶ
ἕτερον ἄρρεν, τῷ δὲ εἶδει ταυτόν, οἷον ἄνθρωπος ἀμφότε-

1. τὸ μόριον τοῖσόν τι P. || 4. εἰς ὅμ S. || ἂν Z. || 5. ἄντε Z. || μήπω om PSY. || 6. εἶναι ὅλον PY. || 7. ὠχευμένα PYZ, ὀχευ-
μένα S. || 11. ὕπερον Z. || σύμμιγνύμενον καὶ ἐνυπάρχοντος PSY. || 12. ἐδ' ἀλλ' S. || ἐλθόντος σπέρματος. ἐπ' Y. || 13. ὡς Z. || ταῦτα
τὰ SZ. || 14. τὸ om Z. || σπέρμα] ἢ σπέρμα Z. || ην Z, om S. || τῇ θήλειαι Z. || 15. κατασκευάζον Z. || 16. τὸ ὕπερον] πρότερον
PSY. || ἐκ τοῦ] καὶ Z. || 20. ἀπορραίνει S. || ἂν ante μὲν S, om P. || γόνιμα καὶ ταῦτα S. || 24. ἔτ' ἐκ Z. || 27. τὴν om Y. ||
30. τε Z. || 34. οὗτ' αὖ] καὶ ἐκ αὐτὸ Z. || 35. συμβάλλοντα S, συμβάλλονται P. || περὶ P. ||
2. εὐθὺ PSY. || 3. ἐργίνεσθαι ἀδ τῆς SY et corr Z. || 4. ἢ αὐξάνηται] εἴπερ δύναται SY et corr Z. || κύεμενον SZ. || 5. ἐν-
πάρχον PSY. || γὰρ post ε, omīssa καὶ, Z. || τὸ ξύλον P. || 7. ἢ tertium om SZ, quartum om Z. || 13. ἔτε μόριον ἐθεν om S. ||
18. καὶ τὰ ὄργανα] τὰ ὄργ, τὰ δ' ὄργ. Z. || 19. ἢ ante ἐν om Z. || 20. σπέρματων προΐεμένων P, προΐεμένων σπέρμα Z. || 21. κινήσεις
ἐνεργεία PSY, ἢ κινήσιν ἢ ἐνεργείας Z. || 24. σπέρμα om P. || 25. εἰς] πρὸς P. || αὐτῶν P. || τι om Y. || 26. ποιοῦντι] τοιοῦτόν τι Z. ||
28. οὐδὲ S. || 31. αὐτοῖς PS. || 35. ταυτὸ S. || ἄνθρωπος ἢ ἵππος ἀμφ. Z.

ρα· ἐν δὲ τοῖς φυτοῖς μεμιγμέναι αὐταὶ αἱ δυνάμεις εἰσὶ, καὶ ὃ κεχώρισται τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενος· διὸ καὶ γεννᾷ αὐτὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ προΐεται ὃ γονὴν· ἀλλὰ κύημα τὰ καλόμενα σπέρματα. καὶ τῷτο καλῶς λέγει Ἐμπεδοκλῆς ποιήσας "ἔτω δ' ὥσοκεῖ μακρὰ δένδρεα πρῶτον ἐλαίας"· τό τε γὰρ ὥν κύημά ἐστι, καὶ ἐκ τίνος αὐτὸ γίγνεται τὸ ζῶον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφή, καὶ ἐκ τῷ σπέρματος καὶ ἐκ μέρους γίγνεται τὸ φυόμενον, τὸ δὲ λοιπὸν τροφή γίγνεται τῷ βλαστῶ καὶ τῇ ῥίζῃ τῇ πρώτῃ. τρόπον δὲ τινα ταῦτα συμβαίνει καὶ ἐν τοῖς κεχωρισμένοις ἔχουσι ζῴοις τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ὅταν γὰρ δεῖσῃ γεννᾶν, γίνεται ἀχώριστον, ὥσπερ ἐν τοῖς φυτοῖς, καὶ βέλεται ἡ φύσις αὐτῶν ἐν γίνεσθαι· ὅπερ ἐμφαίνεται κατὰ τὴν ὄψιν μιγνύμενων καὶ συνδυαζομένων, ἐν τῇ ζῶον γίνεσθαι ἐξ ἀμφοῖν. καὶ τὰ μὲν μὴ προϊέμενα σπέρμα πολὺν χρόνον συμπεπλῆχθαι πέφυ- 15 κεν, ἕως ἂν συστήσῃ τὸ κύημα, οἷον τὰ συνδυαζόμενα τῶν ἐντόμων· τὰ δ', ἕως ἂν ἀποπέμψῃ τι τῶν ἐπιστάκτων αὐτῷ μορίων, ὃ συστήσῃ τὸ κύημα, ἐν πλείονι χρόνῳ, οἷον ἐπὶ τῶν ἐναίμων. τὰ μὲν γὰρ ἡμέρας τι· μόριον συνέχεται, ἡ δὲ γονὴ ἐν ἡμέραις συνίσσῃ πλείοσιν· προϊέμενα δὲ τὸ τοῦτον ἀπολύεται. καὶ ἀτεχνῶς ἔοικε τὰ ζῶα ὥσπερ φυτὰ εἶναι διαίρετά, οἷον εἴ τις κἀκείνα, ὅτε σπέρμα ἐξενέγκειεν, διαλύσειε καὶ χωρίσειεν εἰς τὸ ἐνυπάρχον θῆλυ καὶ ἄρρεν. καὶ ταῦτα πάντα εὐλόγως ἡ φύσις δημιουργεῖ· τῆς μὲν γὰρ τῶν φυτῶν ὁσίας ὅθεν ἐστὶν ἄλλο ἔργον ὁδὲ πρᾶξις 25 ὁδεμία πλην ἢ τῷ σπέρματος γένεσις, ὥς· ἐπεὶ τῷτο διὰ τῷ θήλεος γίνεται καὶ τῷ ἄρρενος συνδεδουασμένων, μίξασα ταῦτα διέθηκε μετ' ἀλλήλων· διὸ ἐν τοῖς φυτοῖς ἀχώριστον τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἀλλὰ περὶ μὲν φυτῶν ἐν ἑτέροις ἐπέσκεπται, τῷ δὲ ζῶον ὃ μόνον τὸ γεννητὸν ἔργον (τῷτο μὲν 30 γὰρ κοινὸν τῶν ζῴων πάντων), ἀλλὰ καὶ γνώσεως τίνος πάντα μετέχουσι, τὰ μὲν πλείονος, τὰ δ' ἐλάττονος, τὰ δὲ πάνπαν μικρᾶς. αἰσθησιν γὰρ ἔχουσιν, ἡ δ' αἰσθησις γνώσις τις. ταύτης δὲ τὸ τίμιον καὶ ἄτιμον πολὺ διαφέρει σκοπεῖσι πρὸς φρόνησιν καὶ πρὸς τὸ τῶν ἀψύχων γένος. πρὸς 35

μὲν γὰρ τὸ φρονεῖν ὥσπερ ὁδὸν εἶναι δοκεῖ τὸ κοινῶν εἶναι ἀφῆς καὶ γένεως μόνον, πρὸς δὲ ἀναισθησίαν βέλτιστον· ἀγαπῆτον γὰρ ἂν δόξειε καὶ ταύτης τυχεῖν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ μὴ κείσθαι τέλειος καὶ μὴ ὄν. διαφέρει δ' αἰσθήσει τὰ ζῶα τῶν ζῴων μόνον. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη καὶ ζῆν, ἐὰν ἢ ζῶον, ὅταν δεῖσῃ ἀποτελεῖν τὸ τῷ ζῴωτος ἔργον, τότε συνδυάζεται καὶ μίγνυται καὶ γίγνεται ὥσπερ ἀνὲν φυτῶν, καθάπερ εἰπομεν· τὰ δ' ἐσρακώδερμα τῶν ζῴων μεταξὺ ὄντα τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν, ὡς ἐν ἀμφοτέροις ὄντα τοῖς γένεσιν, ὁδετέρων ποιεῖ τὸ ἔργον· ὡς μὲν γὰρ φυτὸν ὃν ἐκ ἔχει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν καὶ ὃ γεννᾷ εἰς ἕτερον, ὡς δὲ ζῶον ὃ φέρει ἐξ αὐτῶν καρπὸν ὥσπερ τὰ φυτὰ, ἀλλὰ συνίσσεται καὶ γεννᾷται ἐκ τίνος συστάσεως γεοειδὸς καὶ ὕγρας· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τέτων γένεσεως ὕστερον λεκτέον.

B.

Τὸ δὲ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν ὅτι μὲν εἰσὶν ἀρχαὶ γένεσεως εἴρηται πρότερον, καὶ τίς ἡ δυνάμεις καὶ ὁ λόγος τῆς ὁσίας αὐτῶν· διὰ τί δὲ γίνεται καὶ ἐξὶ τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, ὡς μὲν ἐξ ἀνάγκης καὶ τῷ πρώτῳ κινόντος καὶ ὁποίας ὕλης, προϊόντα πειραῖσθαι δεῖ φράζειν τὸν λόγον, ὡς δὲ διὰ τὸ βέλτιον καὶ τὴν αἰτίαν τὴν ἐνεκά τινος, ἄνωθεν ἔχει τὴν ἀρχήν. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ τὰ μὲν αἰδία καὶ θεῖα τῶν ὄντων, τὰ δ' ἐνδεχόμενα καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, τὸ δὲ καλὸν καὶ τὸ θεῖον αἰτίον αἰεὶ κατὰ τὴν αὐτὴν φύσιν τῷ βελτίονος· ἐν τοῖς ἐνδεχομένοις, τὸ δὲ μὴ αἰδίων ἐνδεχόμενον ἐστὶ καὶ εἶναι καὶ μεταλαμβάνειν καὶ τῷ χειρόνος καὶ τῷ βελτίονος, βέλτιον δὲ ψυχὴ μὲν σώματος, τὸ δ' ἐμψυχον τῷ ἀψύχῳ διὰ τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ εἶναι τῷ μὴ εἶναι καὶ τὸ ζῆν τῷ μὴ ζῆν, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας γένεσις ζῴων ἐστίν· ἐπεὶ γὰρ ἀδύνατος ἡ φύσις τῷ τοιούτῳ γένος αἰδίου εἶναι, καθ' ὃν ἐνδέχεται τρόπον, κατὰ τῷτόν ἐστιν αἰδίων τὸ γινόμενον. ἀριθμῶ μὲν ὅν ἀδύνατον (ἡ γὰρ ὁσία τῶν ὄντων ἐν τῷ καθ' ἑκάστων τοιούτων 35 δ' εἴπερ ἦν, αἰδίων ἂν ἦν), εἶδει δ' ἐνδέχεται· διὸ γένος αἰεὶ

3. ἐαυτῶν S. || ὃ προΐεται PSY. || 5. μικρὰ PSY. || δένδρεα Y. || 7. καὶ ἐκ τῷ τῷ PSY. || ἐκ μέρους] μέρους Z. || 8. λοιπὸν ἐν αὐτῷ τροφή Z. || 9. ταυτὰ Y. || 11. δεῖσῃ γεννᾶν] ἐν γέννηται καὶ γεννᾷ PSY. || 13. φαίνεται Z. || συνδυαζομένων Z. || 15. μὴ om S. || συμπεπλῆχθαι πέφυκεν] συμπεφύκεν Z. || 17. αὐτὰ Y. || 18. οἷον ἐπὶ τῶν ἐναίμων] τῶν ἀναίμων PSY. || 20. συνίσσεται Y. || 22. διηρημένα SY. || ὅταν SY. || ἐξενέγκῃ PSY. || 24. ἡ φύσις εὐλόγως P. || 29. φυτῶν] τέταν PSY. || 30. ἐσκεπται Z. || 31. ζῴων PY. || ἀπάντων P. || 34. καὶ τὸ ἄτιμον S.

1. τὸ φρονεῖν] φρόνησιν SY. || 2. δὲ om S. || ἀναισθησίαν] φυτὸν ἢ λίθον Z. || 3. ἂν om S. || δόξῃ PY. || καὶ ταύτης] τὸ ταύτης PY, τοσαύτης S. || 7. καὶ γίγνεται om Y. || ὥσπερ PY. || 10. ποιεῖ] γίγνεται μόνον SY. || τὸ om Y. || ὃν om Z. || 11. εἰς τὸ ἕτερον PSY. || 20. δὲ om Z. || 21. τῷ τῷ Z. || ποίας S. || 22. πειραῖσθαι om Y. || 23. αἰτίαν τῶν ἐνεκά S. || ἄνωθεν ἀπὸ τῷ πάντος ἔχει P. || 24. αἰδιότατα S. || καὶ om Z. || θεϊότερα Y, θεϊότατα PS. || 30. καὶ post εἶναι om Z. || 31. γένεσις τῶν ζῴων Y. || ἐπειδὴ S. || 33. ὅν om Z. || 34. ὄντων] πάντων P. || 35. ἀνθρώπων αἰεὶ Z.

ἀνθρώπων καὶ ζώων ἐπὶ καὶ φυτῶν. ἐπεὶ δὲ τῶν ἀρχῇ
τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἐνεκὰ τῆς γενέσεως ἀν εἴη τὸ θῆλυ
καὶ τὸ ἄρρεν ἐκ τοῖς ὅσιν. βελτίονος δὲ καὶ θειοτέρας τῆς φύ-
σιν ὕψους τῆς αἰτίας τῆς κινήσεως πρώτης, ἢ ὁ λόγος ὑπάρχει
καὶ τὸ εἶδος τῆς ὕλης, βελτίον καὶ τὸ κεχωρίσθαι τὸ κρεῖτ-
τον τῷ χειρόνους. διὰ τούτων ἐν ὅσοις ἐνδέχεται καὶ καθ' ὅσον
ἐνδέχεται, κεχωρίζαι τὸ θῆλεος τὸ ἄρρεν. βελτίον γὰρ καὶ
θειότερον ἢ ἀρχὴ τῆς κινήσεως, ἢ ἄρρεν ὑπάρχει τοῖς γνο-
μένοις. ὕλη δὲ τὸ ἢ θῆλυ. συνέρχεται δὲ καὶ μίγνυται
πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς γενέσεως τῷ θήλει τὸ ἄρρεν· αὕτη
γὰρ κοινὴ ἀμφοτέροις. κατὰ μὲν ἔν τῷ μετέχειν τῷ θήλειος
καὶ τῷ ἄρρενος ζῆ, διὸ καὶ τὰ φυτὰ μετέχει ζώης· κατὰ
δὲ τὴν αἰσθησὶν τὸ τῶν ζώων ἐστὶ γένος. τῶν δὲ σχεδὸν ἐν
πᾶσι τοῖς πορευτικοῖς κεχωρίζαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν διὰ
ταύς εἰρημένους αἰτίας· καὶ τῶν τὰ μὲν, ὥσπερ ἐλέχθη, 15
προίεται σπέρμα, τὰ δ' ἔτι προίεται ἐν τῷ συνδυασμῷ. τῶν
δ' αἰτίων ὅτι τὰ τιμιώτερα καὶ αὐταρκέστερα τὴν φύσιν ἐστὶν,
ὥστε μεγέθους μετεἰληφέναι. τῶν δ' ἐκ ἀνευ θερμότητος ψυ-
χικῆς· ἀνάγκη γὰρ τὸ μείζον ὑπὸ πλείονος κινεῖσθαι δυ-
νάμεως, τὸ δὲ θερμὸν κινήτικόν. διὸ περ, ὡς ἐπὶ τὸ πᾶν βλέ-
ψαντας εἰπεῖν, τὰ ἔναιμα μείζω τῶν ἀναιμῶν καὶ τὰ πο-
ρευτικὰ τῶν μονίμων ζώων· ὥστε προίεται σπέρμα διὰ τὴν
θερμότητα καὶ τὸ μέγεθος.

Καὶ περὶ μὲν ἄρρενος καὶ θήλεος, δι' ἣν αἰτίαν ἐστὶν
ἐκάτερον, εἰρηται. τῶν δὲ ζώων τὰ μὲν τελεσιουργεῖ καὶ ἐκ-
πέμπει θύραζε ὁμοίον ἑαυτῷ, οἷον ὅσα ζωοτοκεῖ εἰς τὴν
φάνες, τὰ δὲ ἀδιάρθρωτον ἐκτίκει καὶ ἐκ ἀπειληφὸς τὴν
αὐτῆς μορφήν. τῶν δὲ τοιούτων τὰ μὲν ἔναιμα ζωοτοκεῖ, τὰ
δ' ἀναιμα σκωληκοτοκεῖ. διαφέρει δ' ὡν καὶ σκωληξ· ὡν
μὲν γὰρ ἐστὶν ἐξ ἧ γίνεται τὸ γινόμενον ἐκ μέρους, τὸ δὲ λοι-
πὸν ἐστὶ τροφὴ τῷ γινόμενῳ, σκωληξ δ' ἐξ ἧ τὸ γινόμενον
ὅλος ὅλος γίνεται. τῶν δὲ εἰς τὸ φανερόν ὁμοίον ἀποτελόντων
ζώων καὶ ζωοτοκόντων τὰ μὲν εὐθύς ἐν αὐτοῖς ζωοτοκεῖ, οἷον
ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ βῆς καὶ τῶν θαλαττίων δὲ δελφίς
καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ζωοτοκίσαντα πρῶ- 35

τον ἔτι ζωοτοκεῖ θύραζε, οἷον τὰ τελαχὴ καλόμενα. τῶν
δ' ζωοτοκόντων τὰ μὲν τέλειον προίεται τὸ ὡν, οἷον ὄρνιθες
καὶ ὅσα τετράποδα ζωοτοκεῖ καὶ ὅσα ἄποδα, οἷον σαῦραι
καὶ χελῶναι καὶ τῶν ὄφειν τὸ πλεῖστον γένος (τὰ γὰρ τέ-
λων ὡς ὅταν ἐξέλθῃ, ἐκείναι λαμβάνει αὐξήσιν), τὰ δ' ἀτε-
λῆ, οἷον οἱ ἰχθύες καὶ τὰ μαλακόσφρακα καὶ τὰ μαλά-
κια καλόμενα· τῶν γὰρ τὰ ὡς αὐξάνεται ἐξεληθόντα.
πάντα δὲ τὰ ζωοτοκίσαντα ἢ ζωοτοκίσαντα ἔναιμα ἐστὶν, καὶ τὰ
ἔναιμα ἢ ζωοτοκεῖ ἢ ζωοτοκεῖ, ὅσα μὴ ὅλως ἀγανά ἐστὶν.
τῶν δ' ἀναιμῶν τὰ ἔντομα σκωληκοτοκεῖ, ὅσα ἢ ἐκ συν-
δυασμῷ γίνεται ἢ αὐτὰ συνδυάζεται. ἐστὶ γὰρ ἕνα τοιαῦτα
τῶν ἐντόμων, ἃ γίνεται μὲν αὐτόματα, ἐστὶ δὲ θήλεα καὶ
ἄρρενα· καὶ ἐκ συνδυασμῶν γίνεται τι αὐτῶν, ἀτελες
μέντοι τὸ γινόμενον· ἢ δ' αἰτία εἰρηται πρότερον ἐν ἑτέροις.
συμβαίνει δὲ πολλὴ ἐπάλλαξις τοῖς γένεσιν. ἔτι γὰρ τὰ
δίποδα πάντα ζωοτοκεῖ (οἱ γὰρ ὄρνιθες ζωοτοκίσιν) ἔτι ζω-
τοκεῖ πάντα (ὁ γὰρ ἄνθρωπος ζωοτοκεῖ), ἔτι τὰ τετράποδα
πάντα ζωοτοκεῖ (ἵππος γὰρ καὶ βῆς καὶ ἄλλα μυρία ζωο-
τοκεῖ) ἔτι ζωοτοκεῖ πάντα (σαῦραι γὰρ καὶ κροκόδειλοι
καὶ ἄλλα πολλὰ ζωοτοκίσιν). ἔτι ἐν τῷ πόδας ἔχειν ἢ μὴ
ἔχειν διαφέρει· καὶ γὰρ ἄποδα ζωοτοκεῖ, οἷον οἱ ἔχεις καὶ
τὰ τελαχὴ, τὰ δ' ζωοτοκεῖ, οἷον τὸ τῶν ἰχθύων γένος καὶ τὸ
τῶν ἄλλων ὄφειν καὶ τῶν πόδας ἔχόντων καὶ ζωοτοκεῖ
πολλὰ καὶ ζωοτοκεῖ, οἷον τὰ εἰρημένα τετράποδα. καὶ ἐν
αὐτοῖς δὲ ζωοτοκεῖ καὶ πόδας ἔχοντα, οἷον ἄνθρωπος, καὶ
ἄποδα, οἷον φάλαινα καὶ δελφίς. ταύτη μὲν ἔν ἐκ ἐστὶ
διελεῖν, ἔτι αἰτίων τῆς διαφορᾶς ταύτης ἔθεν τῶν πορευτι-
κῶν ὀργάνων, ἀλλὰ ζωοτοκεῖ μὲν τὰ τελεώτερα τὴν φύ-
σιν τῶν ζώων καὶ μετέχοντα καθαρωτέρας ἀρχῆς· ἔθεν γὰρ
ζωοτοκεῖ ἐν αὐτῷ, μὴ δεχόμενον τὸ πνεῦμα καὶ ἀναπνεόν.
τελεώτερα δὲ τὰ θερμότερα τὴν φύσιν καὶ ὑγρότερα καὶ
μὴ γεώδη. τῆς δὲ θερμότητος τῆς φυσικῆς ὅρος ὁ πλεού-
μων, ὅσων ἔναιμός ἐστιν· ὅλως μὲν γὰρ τὰ ἔχοντα πλεού-
μονα τῶν μὴ ἔχόντων θερμότερα, τῶν δ' αὐτῶν τὰ μὴ
σομφὸν ἔχοντα μὴδὲ σφιγρὸν μὴδ' ὀλίγαμιον ἀλλ' ἔναιμον

3. καὶ τῷ] τε καὶ P. || ὅσιν] ὅσιν ἐκάτερον τῶν Z. || βελτίον P. || τὴν φύσιν om S. || 4. πρῶτον P. || 5. τῆς] ἢ τῆς S. || καὶ] δὲ καὶ PSY. || τὸ ante ἐκ] om Z. || 8. ἢ ἄρρεν ὑπάρχει om S. || γινόμενοις Z. || 9. τὸ corr Z. || ἢ S, om Y. || 11. κοινανία Z. || 13. τῶν γὰρ σχεδὸν Z. || 15. ὥσπερ ἐλέχθη τὰ μὲν Z. || 17. αὐταρκέστατα PY. || 18. ψυχικῆ P. || 22. τῶν] ζῶα τῶν PSY. || ζῶων om S. || 24. ἄρρενος μὲν Z. || δι'] καὶ δι' Z. || ἐκάτερον αἰτίαν, omisso ἐστὶν, P. || 26. ἑαυτῷ] αὐτο αὐτῷ Z. || 27. τίκει Z. || 33. ζῶων Z. || ἑαυτοῖς S. || 34. καὶ ante ἵππος om PY. || βῆς καὶ ἵππος S. || δὲ om PSY.

2. τὸ om PS. || 3. καὶ ὅσα ἄποδα] ἢ ἄποδα Z. || σαῦραι P, σάτυροι S. || 6. οἰτισσόμενες S. || 9. ἢ post ἔναιμα om PSY. || μὴδ' Z. || 12. μὲν et καὶ ἄρρενα om Z. || 13. τινα PSZ. || 14. μέντοι] μὲν Z. || ἐτέροις] αὐτοῖς PSY. || 15. πολλὴ om Z. || 20. ἔτι Z. || 21. οἱ om PSZ. || 22. τὰ δ'] καὶ Z. || 25. ἑαυτοῖς Z. || δι' PY. || 26. φάλαγγαι P. || ταύτῃ μὲν ἐν] καὶ ταύτῃ μὲν P. || 27. ἔθεν ταύτης P. || 28. ἀλλὰ καὶ ζωοτοκεῖ S. || τῶν ζώων τὴν φύσιν Z. || 29. μετ' τῆς καθ. Z. || 32. πνεῦμα et 33. πνεύμονα PSY. || 35. μὴδὲ] μὴ P. || σφιγρὸν S.

καὶ μαλακόν. ὥσπερ δὲ τὸ μὲν ζῶον τέλειον, ὃ δὲ σκώ-
ληξ καὶ τὸ ὦν ἀτελές, ὥτως τὸ τέλειον ἐν τῇ τελειοτέρῃ
γίνεσθαι πέφυκεν. τὰ δὲ θερμότερα μὲν διὰ τὸ ἔχειν πλεύ-
μονα, ξηρότερα δὲ τὴν φύσιν, ἢ τὰ ψυχρότερα μὲν ὑγρό-
τερα· δέ, τὰ μὲν ὥτοκοεῖ τέλειον ὦν, τὰ δ' ὥτοκοήσαντα
ζωτοκοεῖ ἐν αὐτοῖς. οἱ μὲν γὰρ ὄρνιθες καὶ τὰ φολιδωτὰ
διὰ μὲν θερμότητα τελεσιγυγῶσι, διὰ δὲ ξηρότητα ὥτο-
κοῦσι, τὰ δὲ σελάχη θερμὰ μὲν ἦττον τούτων, ὑγρά δὲ
μᾶλλον, ὥς τε μετέχει ἀμφοτέρων· καὶ γὰρ ὥτοκοεῖ καὶ
ζωτοκοεῖ ἐν αὐτοῖς, ὥτοκοεῖ μὲν ὅτι ψυχρά, ζωτοκοεῖ δ'
ὅτι ὑγρά· ζωτικὸν γὰρ τὸ ὑγρόν, πορρωτάτω δὲ τῷ ἐμ-
ψύχῃ τὸ ξηρόν. ἐπεὶ δ' ἔτε πτερωτὰ ἔτε φολιδωτὰ ἔτε
λεπιδωτὰ ἐσιν, ἀ σημεῖα ξηρὰς μᾶλλον καὶ γεώδους φύ-
σεως, μαλακὸν τὸ ὦν γεννώσιν· ὥσπερ γὰρ ἐδ' ἐν αὐτῷ,
ἐδ' ἐν τῷ ὧν ἐπιπολάζει τὸ γενρόν. καὶ διὰ τῆτο εἰς αὐ-
τὸ ὥτοκοεῖ· θύραζε γὰρ ἂν ἰὸν διεφθείρετο τὸ ὦν, ἐκ ἔχον
προβολήν. τὰ δὲ ψυχρά καὶ ξηρὰ μᾶλλον ὥτοκοεῖ μὲν,
ἀτελές δὲ τὸ ὦν, καὶ σκληρόδερμον δὲ διὰ τὸ γενρὰ εἶ-
ναι καὶ ἀτελές προῖεσθαι, ἵνα σώζηται φυλακὴν ἔχον τὸ
ὀσρακῶδες. οἱ μὲν ἔν ἰχθύες λεπιδωτοὶ ὄντες καὶ τὰ μα-
λακόςρακα γενρὰ ὄντα σκληρόδερμα τὰ ὦν γεννᾷ. τὰ δὲ
μαλάκια, ὥσπερ αὐτὰ γλίσχρα τὴν τῷ σώματός ἐστι φύ-
σιν, οὕτως σώζει ἀτελεῖ προῖεμένα τὰ ὦν· προῖεται γὰρ
γλίσχρότητα περὶ τὸ κύημα πολλήν. τὰ δ' ἔντομα πάντα
σκληροκοκοεῖ. ἐστὶ δ' ἅπαντα ἄναιμα τὰ ἔντομα, διὸ καὶ
σκληροκοκοῦντα θύραζε. τὰ δ' ἄναιμα ἔ πάντα σκληρο-
κοκοεῖ ἀπλῶς· ἐπαλλάττει γὰρ ἀλλήλοις τὰ τ' ἔντομα
καὶ τὰ ἀτελές τίκοντα τὸ ὦν, οἷον οἱ τ' ἰχθύες οἱ λεπι-
δωτοὶ καὶ τὰ μαλακόςρακα καὶ τὰ μαλάκια. τέτων μὲν
γὰρ τὰ ὦν σκληροκοκῶν ἐστὶν (αὐξήσιν γὰρ λαμβάνει θύ-
ραζε), ἐκείνων δ' οἱ σκώληκες γίνονται προϊόντες ὥρειδεῖς·
ὃν δὲ τρόπον, ἐν τοῖς ὕστερον διοριζόμεν. δεῖ δὲ νοῆσαι ὥς
εὔ καὶ ἐφεξῆς τὴν γένεσιν ἀποδίδωσιν ἡ φύσις. τὰ μὲν γὰρ

τελειώτερα καὶ θερμότερα τῶν ζῶων τέλειον ἀποδίδωσι τὸ
τέκνον κατὰ τὸ ποῖον (κατὰ δὲ τὸ ποσὸν ὅλως οὐθεν τῶν
ζῶων· πάντα γὰρ γενόμενα λαμβάνει αὐξήσιν), καὶ γεννᾷ
δὴ ταῦτα ζῶα ἐν αὐτοῖς εὐθύς. τὰ δὲ δεύτερα ἐν αὐτοῖς
μὲν ἔ γεννᾷ τέλεια εὐθύς (ζωτοκοεῖ γὰρ ὥτοκοήσαντα πρῶ-
τον), θύραζε δὲ ζωτοκοεῖ. τὰ δὲ ζῶον μὲν ἔ τέλειον γεννᾷ,
ὦν δὲ γεννᾷ, καὶ τῆτο τέλειον τὸ ὦν. τὰ δ' ἔτι τέτων
ψυχροτέρων ἔχοντα τὴν φύσιν ὦν μὲν γεννᾷ ἔ τέλειον δὲ
ὦν, ἀλλ' ἔξω τελειῖται, καθάπερ τὸ τῶν λεπιδωτῶν ἰχθύων
γένος καὶ τὰ μαλακόςρακα καὶ τὰ μαλάκια. τὸ δὲ πέμ-
πτον γένος καὶ ψυχρότατον οὐδ' ὥτοκοεῖ ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ
καὶ τῷ τοῖστον ἔξω συμβαίνει πάθος αὐτῷ, ὥσπερ εἴρηται.
τὰ γὰρ ἔντομα σκληροκοκοεῖ τὸ πρῶτον· προελθὼν δ' ὡώ-
δης γίνεταί ὁ σκώληξ (ἡ γὰρ χρυσάλλις καλεμένη δύνα-
μις ὧς ἔχει)· εἴτ' ἐκ τῆς γίνεταί ζῶον, ἐν τῇ τρίτῃ με-
ταβολῇ λαβὼν τὸ τῆς γενέσεως τέλος. τὰ μὲν ἔν ἔ γίνε-
ται τῶν ζῶων ἀπὸ σπέρματος, ὥσπερ ἐλέχθη καὶ πρότε-
ρον· τὰ δ' ἑναιμὰ πάντα γίνεταί ἀπὸ σπέρματος, ὅσα ἐκ
συνδυασμῶ γίνεταί, προϊέμενα τῷ ἄρρενος εἰς τὸ θῆλυ γα-
μήν, ἧς εἰσελεύσεως τὰ ζῶα συνίσταται καὶ λαμβάνει τὴν
οἰκείαν μορφήν, τὰ μὲν ἐν αὐτοῖς τοῖς ζῴοις ὅσα ζωτο-
κοεῖ, τὰ δ' ἐν ὧν καὶ σπέρμασι καὶ τοιαύταις ἄλλαις
ἀποκρίτεσιν. περὶ ὧν ἐστὶν ἀπορία πλείων, πῶς ποτὲ γίνε-
ται ἐκ τῷ σπέρματος τὸ φυτὸν ἢ τῶν ζῶων ὅτιον· ἀνάγκη
γὰρ τὸ γιγνόμενον καὶ ἐκ τίνος γίνεσθαι καὶ ὑπὸ τίνος καὶ
τί. ἐξ ἧ μὲν ἔν ἐστὶν ὕλη, ἣν ἔνια μὲν ζῶα ἔχει πρώτην
ἐν αὐτοῖς, λαμβάνοντα ἐκ τῷ θήλεος, οἷον ὅσα μὴ ζωο-
τοκεῖται ἀλλὰ σκληροκοκοεῖται ἢ ὥτοκοεῖται, τὰ δὲ μέ-
χρι πόρρω ἐκ τῷ θήλεος λαμβάνει διὰ τὸ θηλάζειν, ὥσ-
περ ὅσα ζωτοκοεῖται μὴ μόνον ἐκτὸς ἀλλὰ καὶ ἐντός. ἐξ
ἧ μὲν ἔν γίνεταί, ἡ τοιαύτη ὕλη ἐστὶν· ζητεῖται δὲ νῦν ἐκ
ἐξ ἧ ἀλλ' ὑφ' ἧ γίνεταί τὰ μόρια. ἦτοι γὰρ τῶν ἔξωθεν τι
ποιεῖ, ἢ ἐνυπάρχει τί ἐν τῇ γονῇ καὶ σπέρματι· καὶ τῆτ'

1. τέλειον *PSY.* || τὸ δ' αἰὶν καὶ ὁ σκώληξ *Z.* || 2. ἀτελές ἐστὶν ὥτως *P.* || τελειοτέρῃ *τελείῃ Z.* || 3. πλεύμονα] τὸν πνεύμονα *PSY.* ||
6. ἐν αὐτοῖς ζωτοκοεῖ *Y.* || 8. θερμότερα *Y.* || 10. ἐαυτοῖς *S.* || 11. ζωτοκόον *pr Z.* || 12. τὸ γε ξηρόν *SY,* τὸ ξηρόν γε *P.* || ἔτε λεπιδωτὰ *om Z.* || 13. σημειὸν *pr Z.* || μᾶλλον *ante φύσεως PY,* *post φύσεως S.* || 14. τὸ] γὰρ τὸ *S.* || 15. τὸ γε ξηρόν *Y,* τὸ ξηρόν *PS.* || αὐτὰ *P.* || 17. δέ] δὲ καὶ *SZ.* || 18. καὶ *om Z.* || 19. προῖεται *PSY.* || 20. ἔν *om S.* || 20 et 28. λεπιδωτοὶ *Z.* || 22. ἐστὶ *om Y.* || 23. τούτω *pr Z.* || ἀτελῶς *Y.* || πολλήν γὰρ προῖεται γλίσχρότητα περὶ τὸ κύημα *P,* *προ-ξ.ιντε γὰρ γλ. πολλήν περὶ τὸ κύημα SY.* || 25. ἐστὶ — 26. σκληροκοκοεῖ *om Z.* || 25. καὶ] καὶ τὰ *PSY.* || 27. τὰ ἔντομα καὶ τὰ σκληροκοκοῦντα καὶ *Z.* || 28. ἀτελεῖ *SYZ.* || οἱτὶ αἰσχρὺς *S.* || 29. τὰ *ante μαλάκια om P.* || 31. ὡάδεις *Z.* || 32. ἐν τοῖς *om S.* || δεῖ δέ] πρότερον δὲ δεῖ *PSY.*

1. τελειότατα *PY.* || θερμότατα *P.* || τῶν ζῶων *et τὸ om Z.* || 3. γεννώμενα *P.* || 4. ταῦτα] ταῦτα τὰ *Y.* || ζῶα *om Z.* || εὐθύς — αὐτοῖς *om Z.* || 7. καὶ — ὦν *om Z.* || 9. λεπιδωτῶν *Z.* || 11. ψυχρότητα *S.* || ἔτ' *Y,* ἐκ *PS.* || 13. γὰρ] δ' *Z.* || τὸ *om Z.* || προσελθὼν *S.* || 14. γὰρ] δὲ *S.* || χρυσάλλις *Z.* || δύναμις ἔχει ὡς *Y,* ὡς δύναμις ἔχει *P.* || 16. λαβὼν *S.* || 17. ἀπὸ] ἐκ *S.* || 18. γίνε-
ται πάντα *PSY.* || 21. μὲν ἔν ἐν *Z.* || ζωτοκοεῖται *Z.* || 24. τῶν φυτῶν *Z.* || 26. ἐστὶν ἡ ὕλη *SY.* || ἔχει τὴν πρώτην *S.* || 27. λαβόντα *S.* || 33. ποιεῖ *om P.* || τι *om PSY.* || σπέρμα τι *Y.*

ἐστὶν ἢ μέρος τι ψυχῆς ἢ ψυχὴ ἢ ἔχον ἂν εἴη ψυχὴν. τῶν μὲν ἔν ἔξωθεν τι ποιεῖν ἕκαστον ἢ τῶν σπλάγγων ἢ τῶν ἄλλων μερῶν ἄλογον ἂν δοξείεν· κινεῖν τε γὰρ μὴ ἀπτόμενον ἀδύνατον καὶ μὴ κινέντος πάσχειν τι ὑπὸ τέτυ. ἐν αὐτῷ ἄρα τῷ κινήματι ἐνυπάρχει τι, ἢ δὴ αὐτὸ μό- 5 ριον ἢ κεχωρισμένον. τὸ μὲν ἔν ἄλλο τι εἶναι κεχωρισμένον ἄλογον. γεννηθέντος γὰρ τῷ ζῳῇ πότερον φθίρεται ἢ ἐμμένει; ἀλλ' ἔθεν τοῖσιν φαίνεται ἐνὸν δ' ἢ μόριον τῷ ὅλῳ ἢ φυτῷ ἢ ζῳῇ ἐστίν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ φθίρεσθαι γε ποιῆσαν. εἴτε πάντα τὰ μέρη εἴτε τινα ἄτοπον· τὰ λοιπὰ γὰρ 10 τί ποιήσει; εἰ γὰρ ἐκεῖνο μὲν τὴν καρδίαν, εἴτ' ἐφθάρη, αὕτη δ' ἕτερον, τῷ αὐτῷ λόγῳ ἢ πάντα φθίρεσθαι ἢ πάντα μένειν. σῶζεται ἄρα. αὐτὸ ἄρα μόριόν ἐστιν, ὃ εὐθὺς ἐνυπάρχει ἐν τῷ σπέρματι. εἰ δὲ δὴ μὴ ἐστὶ τῆς ψυχῆς μὴθεν ὃ μὴ τῷ σώματός ἐστιν ἔν τινι μορίῳ, καὶ ἐμφυχον 15 ἂν τι εἴη μόριον εὐθὺς. τὰ ἔν ἄλλα πῶς; ἢ γὰρ τοῖς ἅμα πάντα γίνεταί τὰ μόρια, οἷον καρδία πλεύμων ἥπαρ ἀφθαλμός καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον, ἢ ἐφεξῆς, ὥσπερ ἐν τοῖς καλουμένοις Ὀρφείως ἔπασιν· ἐκεῖ γὰρ ὁμοίως φησὶ γίνεσθαι τὸ ζῶον τῇ τῷ δικτύῳ πλοκῇ. ἔτι μὲν ἔν ἔχ ἄ- 20 μα, καὶ τῇ αἰσθήσει ἐστὶ φανερόν· τὰ μὲν γὰρ φαίνεται ἐνότα ἤδη τῶν μορίων, τὰ δ' ἔ. ὅτι δ' ἔ δια μικρότητα ἔ φαίνεται, δῆλον· μεῖζον γὰρ τὸ μέγεθος ἂν ὁ πνεύμων τῆς καρδίας ὕψερον φαίνεται τῆς καρδίας ἐν τῇ ἐξ ἀρχῆς γενέσει. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν πρότερον τὸ δ' ὕψερον, πότερον θάτερον 25 ποιεῖ θάτερον, καὶ ἐστὶ διὰ τὸ ἐχόμενον, ἢ μᾶλλον μετὰ τὸδε γίνεται τὸδε; λέγω δ' οἷον ἔχ ἢ καρδία γενομένη ποιεῖ τὸ ἥπαρ, τῷτο δ' ἕτερόν τι, ἀλλὰ τὸδε μετὰ τὸδε, ὥσπερ μετὰ τὸ παῖς ἀνὴρ γίνεται, ἀλλ' ἔχ ὑπ' ἐκείνου. λόγος δὲ τέτυ, ὅτι ὑπὸ τῷ ἐντελεχείᾳ ὄντος τὸ δυνάμει ὃν γίνεται ἐν 30 τοῖς φύσει ἢ τέχνῃ γινομένοις, ὥς τε δεῖ αὖ τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν ἐν ἐκείνῳ εἶναι, οἷον ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ τῷ ἥπατος. καὶ ἄλλως δ' ἄτοπος καὶ πλασματίας ὁ λόγος. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἐν τῷ σπέρματι εὐθὺς ἐνυπάρχειν τι μόριον τῷ ζῳῇ ἢ φυτῷ γεγεννημένον, εἴτε δυνάμενον ποιεῖν τὰλλα εἴτε μὴ, 35 ἀδύνατον, εἰ πᾶν ἐκ σπέρματος καὶ γονῆς γίνεταί. δῆλον γὰρ ὅτι ὑπὸ τῷ τὸ σπέρμα ποιήσαντος ἐγένετο; εἴπερ εὐθὺς

ἐνυπάρχει. ἀλλὰ σπέρμα δεῖ γενέσθαι πρότερον, καὶ τῷτ' ἔργον τῷ γεννῶντος. ἔθεν ἄρα οἷον τε μόριον ὑπάρχειν. ἐκ ἄρα ἔχει τὸ ποιεῖν τὰ μόρια ἐν αὐτῷ. ἀλλὰ μὴν ἔδ' ἔξω· ἀνάγκη δὲ τέτων εἶναι θάτερον. πειρατέον δὴ ταῦτα λύειν· ἴσως γὰρ τι τῶν εἰρημένων ἐστὶν ἔχ ἀπλῶν, οἷον πῶς ποτὲ ὑπὸ τῷ ἔξω ἐκ ἐνδέχεται γίνεσθαι. ἐστὶ μὲν γὰρ ὡς ἐνδέχεται, 5 ἐστὶ δ' ὡς ἔ. τὸ μὲν ἔν τὸ σπέρμα λέγειν ἢ ἀφ' ἔ τὸ σπέρμα, ἔθεν διαφέρει ἢ ἔχει τὴν κίνησιν ἐν ἑαυτῷ, ἢ ἐκεῖνο ἐκίνει. ἐνδέχεται δὲ τὸδε μὲν τὸδε κινήσαι, τὸδε δὲ τὸδε, καὶ εἶναι οἷον τὰ αὐτόματα τῶν θαυμάτων. ἔχοντα γὰρ 10 πῶς ὑπάρχει δυνάμειν τὰ μόρια ἡρεμοῦντα· ἂν τὸ πρῶτον ὅταν τι κινήσῃ τῶν ἔξωθεν, εὐθὺς τὸ ἐχόμενον γίνεταί ἐνεργεία. ὥσπερ ἔν ἐν τοῖς αὐτομάτοις, τρόπον μὲν τινα ἐκεῖνο κινεῖ ἔχ ἀπτόμενον νῦν ἔθεός, ἀψάμενον μέντοι· ὁμοίως δὲ καὶ ἀφ' ἔ τὸ σπέρμα ἢ τὸ ποιῆσαν τὸ σπέρμα, ἀψάμενον 15 μὲν τινος, ἔχ ἀπτόμενον δ' ἔτι· τρόπον δὲ τινα ἢ ἐνῶσα κινήσεις, ὥσπερ ἢ οἰκοδόμησις τὴν οἰκίαν. ἔτι μὲν οὖν ἐστὶ τι ὃ ποιεῖ, ἔχ ἔτως δὲ ὡς τὸδε τι, οὐδ' ἐνυπάρχει ὡς τετελεσμένον τὸ πρῶτον, δῆλον· πῶς δὲ ποτὲ ἕκαστον γίνεταί, ἐντεῦθεν δεῖ λαβεῖν, ἀρχὴν ποιησαμένους πρῶτον μὲν ὅτι 20 ὅσα φύσει γίνεταί ἢ τέχνῃ, ὑπ' ἐνεργείᾳ ὄντος γίνεται ἐκ τῷ δυνάμει τοῖσιν. τὸ μὲν ἔν σπέρμα τοῖσιν, καὶ ἔχει κινήσιν καὶ ἀρχὴν τοιαύτην, ὥς τε παυομένης τῆς κινήσεως γίνεσθαι ἕκαστόν τῶν μορίων καὶ ἐμφυχον. ἔ γὰρ ἐστὶ πρόσω- 25 πον μὴ ἔχον ψυχὴν, ἐδὲ σάρξ, ἀλλὰ φθαρέντα ὁμωνύμως λεχθήσεται τὸ μὲν εἶναι πρόσωπον τὸ δὲ σάρξ, ὥσπερ καὶ εἰ ἐγένετο λίθινα ἢ ξύλινα. ἅμα δὲ τὰ ὁμοιομερῆ γίνεται καὶ τὰ ὀργανικά· καὶ ὥσπερ ἐδ' ἂν πέλεκον ἐδ' ἄλλο ὄργανον φήσαιμεν ἂν ποιῆσαι τὸ πῦρ μόνον, ἔτως ἐδὲ πόδα 30 ἐδὲ χεῖρα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἐδὲ σάρκα· καὶ γὰρ ταύτης ἔργον τί ἐστίν. σκληρὰ μὲν ἔν καὶ μαλακὰ καὶ γλίσχρα καὶ κραῦρα, καὶ ὅσα ἄλλα πάθη ὑπάρχει τοῖς ἐμφύχοις μορίοις, θερμότης καὶ ψυχρότης ποιήσειεν ἂν, τὸν δὲ λόγον ὦ ἤδη τὸ μὲν σάρξ τὸ δ' ὅσῃν, οὐκέτι, ἀλλ' ἢ κινήσεις ἢ 35 ἀπὸ τῷ γεννησαντος τῷ ἐντελεχείᾳ ὄντος ὃ ἐστὶ δυνάμει ἢ ἐξ οὗ γίνεται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν γινομένων κατὰ τέχνην. σκληρὸν μὲν γὰρ καὶ μαλακὸν τὸν σίδηρον ποιεῖ τὸ θερμὸν

1. ἢ post ἐστὶν om P. || 2. τῶν μὲν] τὸ μὲν PY. || 3. γὰρ om P. || 5. ἄρα om P. || ὑπάρχει S. || ἢ δι' S. ἢ δὴ ἢ Y. || 10. τὰ om S. || τι Z. || 13. αὐτὸ τι ἄρα P. || 14. δὴ om S. || 15. καὶ om P. || 16. τι om P. || 17. πνεύμων PSY. || 22. δ' ἐ] δὲ pr S. || 23. ἂν τὸ μέγεθος P. || τῆς καρδίας ὁ πνεύμων S. || 26. ἐχόμενον] διεχόμενον S. || 27. δὴ S. || 31. ἂν om PSY. || 36. δυνατὸν Z. || 37. τὸ om PSY. || σπέρματος S.

4. δ' εἶναι θάτερον τέτων SIZ. || 7. τὰ post ἐν om S. || 8. ἢ] ἢ ἐν S. || 9. τὸδε δὲ] τοῦ δὲ PY. || 13. ὥς P. || ἐν] καθάπερ PS, om Z. || 16. κινήσεις] δυνάμεις S. || 17. οὖν om P. || 18. οὐδὲν ὑπάρχον P. || 20. δὴ S. || ποιησαμένους S. ποιησαμένους post μὲν Z. || 21. γίνεταί φύσει SY. || 22. δυνάμει ὄντος τοῖσιν P. || ἀρχὴν καὶ κίνησιν S. || 27. ἐγένετο S. || 30. ἐδὲ] ἐ Y. || δὲ om S. || 32. ἄλλα τοιαῦτα πάθη P. || 35. ἢ] τὸ Y, om P.

καὶ τὸ ψυχρόν, ἀλλὰ ξίφος ἡ κίνησις ἡ τῶν ὀργάνων, ἔχου-
σα λόγον τὸν τῆς τέχνης. ἡ γὰρ τέχνη ἀρχὴ καὶ εἶδος τῶ
γινομένων, ἀλλ' ἐν ἐτέρῳ· ἡ δὲ τῆς φύσεως κίνησις ἐν αὐτῷ
ἀφ' ἐτέρας ὅσα φύσεως τῆς ἐχούσης τὸ εἶδος ἐνεργεία. πό-
τερον δ' ἔχει ψυχὴν τὸ σπέρμα ἢ οὐ; ὁ αὐτὸς λόγος καὶ 5
περὶ τῶν μορίων· οὔτε γὰρ ψυχὴ ἐν ἄλλῳ ὁδεμία ἔσται
πλὴν ἐν ἐκείνῳ ἢ γ' ἐστίν, ὅτε μόνον ἔσαι μὴ μετέχον ἀλλ'
ἢ ὁμωνύμως, ὥσπερ τεθνεώτος ὀφθαλμός. δῆλον ὅτι καὶ
ἔχει καὶ ἔστι δυνάμει. ἐγγυτέρω δὲ καὶ πορρωτέρω αὐτὸ
αὐτῷ ἐνδέχεται εἶναι δυνάμει, ὥσπερ ὁ καθεύδων γεωμέ- 10
τρης τοῦ ἐγγρηγορότος πορρωτέρω, καὶ οὗτος τοῦ θεωροῦντος.
ταύτης μὲν οὖν οὐδὲν μόνον αἴτιον τῆς γενέσεως, ἀλλὰ τὸ
πρῶτον κινήσαν ἐξωθεν. οὐδὲν γὰρ αὐτὸ ἑαυτὸ γενᾶ· ὅταν
δὲ γένηται, αὖξαι ἤδη αὐτὸ ἑαυτό. διόπερ πρῶτόν τι γίγνε-
ται, καὶ ἔχ' ἅμα πάντα. τῷτο δὲ γίγνεσθαι ἀνάγκη πρῶ- 15
τον, ὃ αὐξήσεως ἀρχὴν ἔχει· εἴτε γὰρ φυτὸν εἴτε ζῶον,
ὁμοίως τῷτο πᾶσιν ὑπάρχει τὸ θρεπτικόν. τοῦτο δ' ἔστι τὸ
γεννητικὸν ἐτέρου οἷον αὐτό· τῷτο γὰρ πάντος φύσει τελείου
ἔργον καὶ ζῶου καὶ φυτῶ. ἀνάγκη δὲ διὰ τόδε, ὅτι ὅταν
τι γένηται, αὐξάνεσθαι ἀνάγκη. ἐγέννησε μὲν τοῖνυν τὸ συ- 20
νῶνυμον, οἷον ἄνθρωπος ἄνθρωπον, αὖξεται δὲ δι' ἑαυτοῦ.
αὐτὸ ἄρα τι ὃν αὖξει. εἰ δὲ ἔν τι καὶ τῷτο πρῶτον, τῷτο
ἀνάγκη γίγνεσθαι πρῶτον. ὥς· εἰ ἡ καρδία πρῶτον ἐν τισι
ζῴοις γίγνεται, ἐν δὲ τοῖς μὴ ἔχουσι καρδίαν τὸ ταύτη ἀνά-
λογον, ἐκ ταύτης ἂν εἴη ἡ ἀρχὴ τοῖς ἔχουσι, τοῖς δ' ἄλλοις 25
ἐκ τῶ ἀνάλογον.

Τί μὲν ἔν ἐστίν αἴτιον ὡς ἀρχὴ τῆς περὶ ἑκάστων γενέ-
σεως, κινῶν πρῶτον καὶ δημιουργῶν, εἴρηται πρὸς τὰ διαπο-
2 ρηθέντα πρότερον· περὶ δὲ τῆς τοῦ σπέρματος φύσεως ἀπο-
ρήσειεν ἂν τις. τὸ γὰρ σπέρμα ἐξέρχεται μὲν ἐκ τῶ ζῶου 30
παχὺ καὶ λευκόν, ψυχόμενον δὲ γίνεται ὑγρὸν ὥσπερ ὕδωρ,
καὶ τὸ χρώμα ὕδατος. ἀτοπον δὲ ἂν δοξείεν· ἢ γὰρ παχύνεται
ὕδωρ θερμῷ, τὸ δ' ἔσθθεν ἐκ θερμῶ ἐξέρχεται παχύ, ψυ-
χόμενον δὲ γίνεται ὑγρὸν. καίτοι πηγνύται γε τὰ ὑδατώδη·
τὸ δὲ σπέρμα οὐ πηγνύται τιθέμενον ἐν τοῖς πάγοις ὑπαί- 35
θριον, ἀλλ' ὑγραίνεται, ὡς ὑπὸ τοῦ ἐναντίου παχυνθέν.
ἀλλὰ μὴν ἔδ' ὑπὸ θερμῶ παχύνεσθαι εὐλόγον. ὅσα γὰρ

γῆς πλεῖον ἔχει, ταῦτα συνίσταται καὶ παχύνεται ἐφόρε-
να, οἷον καὶ τὸ γάλα. ἔδει ἔν ψυχόμενον σφραῖσθαι. τὸν δ'
ὅθεν γίνεται σφραῖον, ἀλλὰ πᾶν ὥσπερ ὕδωρ. ἡ μὲν ἔν ἀπο-
ρία αὕτη ἐστίν. εἰ μὲν γὰρ ὕδωρ, τὸ ὕδωρ ἢ φαίνεται πα-
χυνόμενον ὑπὸ τῶ θερμῶ, τὸ δ' ἐξέρχεται παχὺ καὶ θερμὸν
καὶ ἐκ θερμῶ τῶ σώματος· εἰ δ' ἐκ γῆς ἢ μικτὸν γῆς καὶ
ὕδατος, ἐκ ἔδει ὑγρὸν πᾶν γίνεσθαι καὶ ὕδωρ. ἡ ἢ πάντα
τὰ συμβαίνοντα διηγήκαμεν. ἢ γὰρ μόνον παχύνεται τὸ ἐξ
ὕδατος καὶ γεώδους συνιστάμενον ὑγρὸν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξ
ὕδατος καὶ πνεύματος, οἷον καὶ ὁ ἀφρός γίνεται παχύτε-
ρος καὶ λευκός, καὶ ὅσω ἂν ἐλάττους καὶ ἀδηλότεροι αἱ
πομφόλυγες ὡσι, τοσούτω καὶ λευκότερος καὶ σφιφρότερος ὁ
ὄγκος φαίνεται. τὸ δ' αὐτὸ καὶ τὸ ἐλαιον πάσχει· παχύ-
νεται γὰρ τῷ πνεύματι μιγνύμενον· διὸ καὶ τὸ λευκαίνο-
μενον παχύτερον γίνεται, τῶ ἐνότος ὑδατώδους ὑπὸ τῶ θερ-
μῶ διακρινόμενον καὶ γινομένου πνεύματος. καὶ ἡ μολύβ-
δαινα μιγνυμένη ὕδατι ἢ καὶ ἐλαίῳ ἐξ ὀλίγου τε πολὺν
ὄγκον ποιεῖ καὶ ἐξ ὑγροῦ στιφρὸν καὶ ἐκ μέλανος λευ-
κόν. αἴτιον δ' ἔστι ἐγκαταμίνυται πνεῦμα, ὃ τὸν τε ὄγκον
ποιεῖ καὶ τὴν λευκότητα διαφαίνει, ὥσπερ ἐν τῷ ἀφρῷ καὶ
τῇ χιόνι· καὶ γὰρ ἡ χιών ἐστίν ἀφρός. καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ
τῷ ἐλαίῳ μιγνύμενον γίνεται παχὺ καὶ λευκόν· καὶ γὰρ
ὑπὸ τῆς τρίψεως ἐγκατακλείεται πνεῦμα, καὶ αὐτὸ τὸ
ἐλαιον ἔχει πνεῦμα πολὺ· ἔστι γὰρ οὔτε γῆς οὔτε ὕδατος
ἀλλὰ πνεύματος τὸ λιπαρόν. διὸ καὶ ἐπὶ τῷ ὕδατι ἐπιπο-
λάζει· ὁ γὰρ ἐν αὐτῷ ὢν ἀήρ, ὥσπερ ἐν ἀγγείῳ, φέρεται
ἄνω καὶ ἐπιπολάζει καὶ αἴτιος τῆς καφότητός ἐστιν. καὶ ἐν
τοῖς φύχεσι δὲ καὶ πάγοις παχύνεται τὸ ἐλαιον, πηγνύ-
ται δ' ἢ· διὰ μὲν γὰρ θερμότητα ἢ πηγνύται (ὁ γὰρ ἀήρ
θερμὸν καὶ ἀπηκτον), διὰ δὲ τὸ συνίστασθαι αὐτὸν καὶ πυ-
κνῆσθαι ὥσπερ ὑπὸ τῶ φύχως παχύτερον γίνεται τὸ ἐλαιον.
διὰ ταύτας τὰς αἰτίας καὶ τὸ σπέρμα ἔσθθεν μὲν ἐξέρχε-
ται σφιφρὸν καὶ λευκόν, ὑπὸ τῆς ἐνότος θερμότητος πνεῦμα
πολὺ ἔχον θερμόν, ἐξεληθόντος δὲ ὅταν ἀποπνεύσῃ τὸ θερ-
μὸν καὶ ὁ ἀήρ ψυχθῇ, ὑγρὸν γίνεται καὶ μέλαν· λείπεται
γὰρ τὸ ὕδωρ καὶ εἰ τι μικρὸν γεῶδες, ὥσπερ ἐν φλέγματι
καὶ ἐν τῷ σπέρματι ξηραίνονμένῳ. ἔστι μὲν οὖν τὸ σπέρμα

5. ἡ οὐ ante τὸ S. || 6. περὶ] ἐπὶ S. || πλὴν ἔσαι SYZ. || 7. γ'] τ' Z, om PY. || 8. τεθ. ὁ ὀφθ. P. || 13. ὅταν — 14. ἑαυτό
om F. || 14. περ om F. || τί] μὲν F, om Z. || 15. δὲ om S. || 19. ὅτι om S. || 21. αὐξάνεται S. || 22. αὐτὸ — ὃν] ἔστιν — ὁ Z. ||
πρῶτον om PS. || 24. τοῖς δὲ S. || 32. δ' P. || 34. γε] τε YZ.

1. πλεῖον P. || 2. ψυχόμενον ἔν S. || 3. ἀλλ' ἅπαν PS. || 4. εἰ] ἡ S. || 5. τῷ τῷτο Z. || 6. ἐκ post δ' om P. || 7. πᾶν ὑγρὸν
P. || 8. μόνον γὰρ παχύνεται S, γὰρ παχύνεται μόνον P. || 9. γεώδους — 10. ὕδατος καὶ om P. || 9. τὸ om S. || 10. γίνεται καὶ πα-
χύτερος P. || 12. τοσούτων YZ. || σφιφρότερος SYZ. || 16. μολύβδαινα P. || 17. ἡ om P. || 18. καὶ τρίβουμένη ἐξ P. || 18 et 33. σφιφρὸν
SYZ. || μελάων P. || 22. τῷ om P. || 27. ἐν om Z. || 31. ὑπὸ] καὶ ὑπὸ Z, καὶ τὸ ὑπὸ F, ἔν ὑπὸ S. || 32. τὰς] ἔν τὰς P. || 34.
πολὺ] παχὺ pr Z. || 37. ξηραίνονμένῳ S.

κοινὸν πνεύματος καὶ ὕδατος, τὸ δὲ πνεῦμα ἐστὶ θερμὸς ἀήρ· διὸ ὑγρὸν τὴν φύσιν, ὅτι ἐξ ὕδατος. Κτησίας γὰρ ὁ Κνίδιος ἀπερί τὸ σπέρματος τῶν ἐλεφάντων εἴρηκε, φανερός ἐστιν ἐφευσμένος. φησὶ γὰρ ἔτι σκληρύνεσθαι ξηραίνόμενον ὥστε γίνεσθαι ἡλέκτω ὅμοιον. τοῦτο δ' οὐ γίνεται· μάλλον μὲν γὰρ ἕτερον ἐτέρῳ σπέρμα γεωδέσπερον ἀναγκαῖον εἶναι, καὶ μάλιστα τοιοῦτον ὅσοις πολὺ γεῶδες ὑπάρχει κατὰ τὸν ὄγκον τὸν τῷ σώματος. παχὺ δὲ καὶ λευκὸν διὰ τὸ μεμῆχθαι πνεῦμα. καὶ γὰρ λευκὸν ἐστὶ τὸ σπέρμα πάντων· Ἡρόδοτος γὰρ οὐκ ἀληθῆ λέγει, φάσκων μέλαιναν εἶναι τὴν τῶν Αἰθιοπῶν γονήν, ὥσπερ ἀναγκαῖον ὃν τῶν τὴν χροάν μελάνων εἶναι πάντα μέλανα, καὶ ταῦθ' ὁρῶν καὶ τὰς ὁδόντας αὐτῶν ὄντας λευκοὺς. αἴτιον δὲ τῆς λευκότητος τοῦ σπέρματος ὅτι ἐστὶν ἡ γονὴ ἀφρός, ὁ δ' ἀφρός λευκόν, καὶ μάλισα τὸ ἐξ ὀλιγίστων συγκείμενον μορίων καὶ οὕτω μικρῶν ὥσπερ ἐκάστης ἀοράτῃ τῆς πομφόλυγος ὕψους, ὅπερ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ ἐλαίου μιγνυμένων καὶ τριβομένων, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον. εἴκοι δὲ οὐδὲ τὰς ἀρχαῖας λανθάνειν ἀφρώδης ἡ τῷ σπέρματος ὕστα φύσις· τὴν γοῦν κυρίαν θεὸν τῆς μίξεως ἀπὸ τῆς δυνάμεως ταύτης προσηγόρευσαν.

Ἡ μὲν ἔνθα αἰτία τῆς λεχθείσης ἀπειρίας εἴρηται, φανερόν δὲ ὅτι διὰ τοῦτ' ὁδὸ πηγνυται· ὁ γὰρ ἀήρ ἀπηκτος. 3 τῶν δ' ἐχόμενόν ἐστιν ἀπορῆσαι καὶ εἰπεῖν, εἰ τῶν προειμένων εἰς τὸ θῆλυ γονὴν μὴθὲν μῖον ἐστὶ τὸ εἰσελθόν τοῦ 25 γιγνομένου κινήματος, πῶς τρέπεται τὸ σωματικῶδες αὐτῷ, εἴπερ ἐργάζεται τῇ δυνάμει τῇ ἐνόςῃ ἐν αὐτῷ. διορίσαι τε δεῖ πρότερον μεταλαμβάνειν τὸ συνιστάμενον ἐν τῷ θήλει ἀπὸ τῷ εἰσελθόντος τι ἢ ὕβεν, καὶ περὶ ψυχῆς καθ' ἣν λέγεται ζῶον. (ζῶον δ' ἐστὶ κατὰ τὸ μῖον τῆς ψυχῆς τὸ αἰσθη- 30 τικόν) πρότερον ἐνυπάρχει τῷ σπέρματι καὶ τῷ κινήματι ἢ ὕ, καὶ πόθεν. ἔτε γὰρ ὡς ἀψυχον ἂν θεῖη τις τὸ κίνημα κατὰ πάντα τρόπον ἐξηρημένον ζώῃς· οὐδὲν γὰρ ἦττον τὰ τε σπέρματα καὶ τὰ κινήματα τῶν ζώων ζῆ τῶν φυτῶν, καὶ γόνιμα μέχρι τῆς ὥσιν. ὅτι μὲν οὖν τὴν θρεπτικὴν 35 ἔχουσι ψυχὴν, φανερόν (δὲ ὅτι δὲ ταύτην πρῶτον ἀναγκαῖον ἐστὶ λαβεῖν, ἐκ τῶν περὶ ψυχῆς διωρισμένων ἐν ἄλλοις

φανερόν)· προϊόντα δὲ καὶ τὴν αἰσθητικὴν, καθ' ἣν ζῶον. ὅ γὰρ ἅμα γίνεται ζῶον καὶ ἄνθρωπος ὁδὸ ζῶον καὶ ἵππος, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων· ὕψερων γὰρ γίνεται τὸ τέλος, τὸ δ' ἰδίον ἐστὶ τὸ ἐκάστη τῆς γενέσεως τέλος. διὸ καὶ περὶ νοῦ, πότε καὶ πῶς μεταλαμβάνει καὶ πόθεν τὰ μετέχοντα ταύτης τῆς ἀρχῆς, ἔχει τ' ἀπορίαν πλείστην, καὶ δεῖ προθυμείσθαι κατὰ δυνάμιν λαβεῖν καὶ καθ' ὅσον ἐνδέχεται. τὴν μὲν ἔνθα θρεπτικὴν ψυχὴν τὰ σπέρματα καὶ τὰ κινήματα τὰ χωριστὰ δῆλον ὅτι δυνάμει μὲν ἔχοντα θετέον, ἐνεργεία δ' ἐκ ἔχοντα, πρὶν ἢ καθάπερ τὰ χωριζόμενα τῶν κινήματων ἔλκει τὴν τροφήν καὶ ποιεῖ τὸ τῆς τοιαύτης ψυχῆς ἔργον. πρῶτον μὲν γὰρ ἅπαντ' εἴκοι ζῆν τὰ τοιαῦτα φυτῷ βίον, ἐπομένως δὲ δῆλον ὅτι καὶ περὶ τῆς αἰσθητικῆς λεκτέον ψυχῆς καὶ περὶ τῆς νοητικῆς. πάσας γὰρ ἀναγκαῖον δυνάμει πρότερον ἔχειν ἢ ἐνεργεία. ἀναγκαῖον δὲ ἦτοι μὴ οὔσας πρότερον ἐγγίνεσθαι πάσας, ἢ πάσας προὑπαρχούσας, ἢ τὰς μὲν τὰς δὲ μὴ, καὶ ἐγγίνεσθαι ἢ ἐν τῇ ὕλῃ μὴ εἰσελθούσας ἐν τῷ τῷ ἄρρενος σπέρματι, ἢ ἐν ταῦθα μὲν ἐκείθεν ἐλθούσας, ἐν δὲ τῷ ἄρρενι ἢ θύραθεν ἐγγινομένης ἀπάσας ἢ μηδεμίαν ἢ τὰς μὲν τὰς δὲ μὴ. ὅτι μὲν τοῦτον οὐχ οἶόν τε πάσας προὑπάρχειν, φανερόν ἐστιν ἐκ τῶν τοιούτων. ὅσων γὰρ ἐστὶν ἀρχῶν ἢ ἐνεργεία σωματικῇ, δῆλον ὅτι ταύτας ἀνευ σώματος ἀδύνατον ὑπάρχειν, οἷον βαδίζειν ἀνευ ποδῶν· ὥστε καὶ θύραθεν εἰσιέναι ἀδύνατον. ἔτε γὰρ αὐτὰς καθ' αὐτὰς εἰσιέναι οἶόν τε ἀχω- 35 ρίστους ὕσας, οὐτ' ἐν σώματι εἰσιέναι· τὸ γὰρ σπέρμα περὶ τῷ μεταβαλλέσθαι τῆς τροφῆς ἐστίν. λείπεται δὲ τὸν ἔνθα μόνον θύραθεν εἰσιέναι καὶ θεῖον εἶναι μόνον· ὅθεν γὰρ αὐτοῦ τῇ ἐνεργείᾳ κοινῶναι σωματικὴ ἐνεργεία. πάσης μὲν ἔνθα ψυχῆς δυνάμεις ἐτέρῳ σώματος εἴκοι κεκοινωνηκέναι καὶ θειότερος τῶν καλουμένων ζοικίων· ὡς δὲ διαφέρουσι τιμί- 36 τητι αἱ ψυχαὶ καὶ ἀτιμίᾳ ἀλλήλων, ἔτι καὶ ἡ τοιαύτη διαφέρει φύσιν. πάντων μὲν γὰρ ἐν τῷ σπέρματι ἐνυπάρχει, ὅπερ ποιεῖ γόνιμα εἶναι τὰ σπέρματα, τὸ καλόμενον θερμόν. τῶν δ' ὅ γὰρ πῦρ ὁδὸ τοιαύτη δυνάμεις ἐστίν, ἀλλὰ τὸ ἐμπεριλαμβανόμενον ἐν τῷ σπέρματι καὶ ἐν τῷ ἀφρώδει πνεῦμα καὶ ἢ ἐν τῷ πνεύματι φύσιν, ἀνάλογον οὔσα τῷ

1. ἀήρ θερμός P. || 2. κνίδιος S. || 3. ὅσα P. || 8. τὸν om PZ. || 10. εἶναι μέλαιναν P. || 11. ὁγ om SF. || 12. τῶν Z. || 14. ἐστὶν om Z. || 20. θεὸν SYZ. || 23. ὅτι] καὶ P. || τοῦτ'] τόδ' Y, τί P. || ὅ PSY. || 24. τῶν P, τέτῃ τῶν Z. || ἐχομένων Z. || ἐστὶν] ἐστὶ καὶ PSY. || 27. τε] δὲ P. || 31. πρότερον P. || ὑπάρχει S. || 32. θεῖη τις ἂν P. || 34. τε om Z. || 36. δὲ om Z. || πρῶτον ταύτην SZ.

3. ὕστατον P. || 4. ἰδία P. || τὸ] καὶ S. || 6. τ'] δ' Z, om SF. || 9. τὰ ante χωριστὰ om SZ. || δῆλον, omisso ὅτι, PSZ. || 13. δὲ om P. || 14. περὶ] τῆς πρακτικῆς καὶ P. || 20. πάσας P. || 22. ὦν P. || ἀρχῶν om Y. || 23. ἀδύνατον ἀνευ σώματος P. || 24. βαδίσιν P. || 25. αὐτὰς Y. || οἶον — 26. εἰσιέναι om S. || 29. αὐτοῦ om Y. || ἢ ἐνεργεία κοινῶναι σωματικὴ ἐνεργεία P. || 33. ἐν om S. || 34. εἶναι om P. || 35. ὅ] ἐκ P. || τὸ μὲν περιλαμβανόμενον Z. || 36. ἐν post καὶ om PS. || διαφράδει Y. || 37. ἐν om Y.

τῶν ἄσρων στοιχείῳ. διὸ πῦρ μὲν οὐθέν γενᾶ ζῶν, οὐδὲ φαίνεται συνιστάμενον πυρεμένοις ἔτ' ἐν ὑγροῖς ἔτ' ἐν ξηροῖς ἔθέν· ἡ δὲ τῷ ἡλίῳ θερμότης καὶ ἡ τῶν ζῶων ἢ μόνον ἢ διὰ τῷ σπέρματος, ἀλλὰ καὶ τι περίττωμα τύχη τῆς φύσεως ὃν ἕτερον, ὅμως ἔχει καὶ τῷ ζωτικῇ ἀρχῇ. ὅτι μὲν ἔν 5 ἢ ἐν τοῖς ζῴοις θερμότης ἔτε πῦρ ἔτε ἀπὸ πυρὸς ἔχει τὴν ἀρχήν, ἐκ τῶν τοιούτων ἐστὶ φανερόν. τὸ δὲ τῆς γονῆς σῶμα, ἐν ᾧ συναπέρχεται τὸ σπέρμα τὸ τῆς ψυχικῆς ἀρχῆς, τὸ μὲν χωριστὸν ὃν σώματος, ὅσοις ἐμπεριλαμβάνεται τὸ θεῖον (τοῖστος δ' ἐστὶν ὁ καλλέμενος νῦς), τὸ δ' ἀχώρι- 10 ζον, τῷ τὸ σπέρμα τῆς γονῆς διαλύεται καὶ πνευματίζεται, φύσιν ἔχον ὑγρὰν καὶ ὑδατώδη. διόπερ οὐ δεῖ ζητεῖν αἰε θύραζε αὐτὸ ἐξίναί, οὐδὲ μόνον οὐθέν εἶναι τῆς συστάσεως μορφῆς, ὥσπερ ἔδδ' τὸν ὀπὸν τὸν τὸ γάλα συνιστάντα· καὶ γὰρ ἔτος μεταβάλλει καὶ μόνον ἔθέν ἐστι τῶν συνισταμένων 15 ὀγκῶν. περὶ μὲν ἔν ψυχῆς, πῶς ἔχει τὰ κύματα καὶ ἡ γονὴ καὶ πῶς ἐκ ἔχει, διώρισαι· δυνάμει μὲν γὰρ ἔχει, ἐνεργείᾳ δ' ἐκ ἔχει. τῷ δὲ σπέρματος ὄντος περιττώματος καὶ κινεμένης κινήσιν τὴν αὐτὴν καθ' ἣνπερ τὸ σῶμα αὐξάνεται μερίζομένης τῆς ἐσχάτης τροφῆς, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν 20 ὑσέραν, συνίησιν καὶ κινεῖ τὸ περίττωμα τὸ τῷ θήλειος τὴν αὐτὴν κινήσιν ἣνπερ αὐτὸ τυγχάνει κινούμενον κάκεινο. καὶ γὰρ ἐκεῖνο περίττωμα, καὶ πάντα τὰ μέρη ἔχει δυνάμει, ἐνεργείᾳ δ' ἔθέν. καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτ' ἔχει μέρη δυνάμει, ἢ διαφέρει τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενος. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐκ πεπη- 25 ρωμένων· ὅτε μὲν γίνεται πεπηρωμένα ὅτε δ' ἔ, ἔτω καὶ ἐκ θήλεος ὅτε μὲν θῆλυ ὅτε δ' ἔ, ἀλλ' ἄρρεν. τὸ γὰρ θῆλυ ὥσπερ ἄρρεν ἐστὶ πεπηρωμένον, καὶ τὰ καταμήνια σπέρμα, ἢ καθαρὸν δέ. ἐν γὰρ ἐκ ἔχει μόνον, τὴν τῆς ψυχῆς ἀρχήν. καὶ διὰ τῷ ὅσοις ὑπνέμια γίνεται τῶν ζῶων, ἀμ- 30 φοτέρων ἔχει τὰ μέρη τὸ συνιστάμενον ὦν, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν ἐκ ἔχει, διὸ ἢ γίνεται ἐμφυχον· ταύτην γὰρ τὸ τῷ ἄρρενος ἐπιφέρει σπέρμα. ὅταν δὲ μετὰσχῃ τοιαύτης ἀρχῆς τὸ περίττωμα τὸ τῷ θήλειος, κύημα γίνεται. τοῖς δ' ὑγροῖς μὲν σωματώδεσι δὲ θερμαινομένοις περιίσταται, κα- 35 θάπερ ἐν τοῖς ἐφήμασι ψυχομένοις τὸ περίζηρον. πάντα

δὲ τὰ σώματα συνέχει τὸ γλίσχρον· ὅπερ καὶ προοῖσι καὶ μείζοσι γιγνομένοις ἢ τῷ νεύρῳ λαμβάνει φύσις, ἢ περ συνέχει τὰ μέρη τῶν ζῶων, ἐν μὲν τοῖς ἔσθα νεύρον, ἐν δὲ τοῖς τὸ ἀνάλογον. τῆς δ' αὐτῆς μορφῆς ἐστὶ καὶ δέρμα καὶ φλέψ καὶ ὕμην καὶ πᾶν τὸ τοῖστος γένος· διαφέρει γὰρ ταῦτα τῷ μᾶλλον καὶ ἥττον καὶ ὅλως ἐν ὑπεροχῇ καὶ ἐλ- 4 λείφει.

Τῶν δὲ ζῶων τὰ μὲν ἀτελεστέρα ἔχοντα τὴν φύσιν, 4 ὅταν γένηται κύημα τέλειον, ζῶον δὲ μήπω τέλειον θύραζε προίεται· δι' αὖς δ' αἰτίας εἴρηται πρότερον. τέλειον δ' ἤδη τὸτ' ἐστὶν, ὅταν τὸ μὲν ἄρρεν ἢ τὸ δὲ θῆλυ τῶν κυνημάτων, ἐν ὅσοις ἐστὶν αὕτη ἡ διαφορὰ τῶν γιγνομένων· ἓνια γὰρ ἔτε θῆλυ γενᾶ ἔτ' ἄρρεν, ὅσα μὴδ' αὐτὰ γίνεται ἐκ θήλεος καὶ ἄρρενος μὴδ' ἐκ ζῶων μιγνυμένων. καὶ περὶ μὲν τῆς τέτων γενέσεως ὕστερον ἐρῶμεν· τὰ δὲ ζωτοκύντα ἐν αὐτοῖς τὰ τέλεια τῶν ζῶων, μέχρι περ ἂν ἔ γεννήσῃ ζῶον καὶ θύραζε ἐκπέμψῃ, ἔχει συμφυεῖς ἐν αὐτῷ τὸ γιγνόμενον ζῶον. ὅσα δὲ θύραζε μὲν ζωτοκεῖ ἐν αὐτοῖς δ' ὠτοκεῖ τὸ πρῶτον, ὅταν γεννήσῃ τὸ ὦν τέλειον, τέτων ἐνίων μὲν ἀπο- 5 λύεται τὸ ὦν ὥσπερ τῶν θύραζε ὠτοκέντων, καὶ τὸ ζῶον ἐκ τῷ ὦν γίνεται ἐν τῷ θήλει, ἐνίων δ' ὅταν καταναλωθῇ ἢ ἐκ τῷ ὦν τροφή, τελειοῦται ἀπὸ τῆς ὑσέρας, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπολύεται τὸ ὦν ἀπὸ τῆς ὑσέρας. ταύτην δ' ἔχουσι τὴν διαφορὰν οἱ σελαχώδεις ἰχθύες, περὶ ὧν ὕστερον καθ' αὐτὰ λεκτέον. νῦν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων ἀρκτέον πρῶτον. 10 ἐστὶ δὲ τὰ τέλεια ζῶα πρῶτα, τοιαῦτα δὲ τὰ ζωτοκύντα, καὶ τούτων ἄνθρωπος πρῶτον. ἢ μὲν οὖν ἀπόκρισις γίνεται πᾶσι τῷ σπέρματος ὥσπερ ἄλλῃ τινὸς περιττώματος. φέ- ρεται γὰρ ἕκαστος εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον ἔθέν ἀποβιαζομένης τῷ πνεύματος, ἔδ' ἄλλης αἰτίας τοιαύτης ἀναγκαζούσης, ὥσπερ τινὲς φασιν, ἔλκειν τὰ αἰδοῖα φάσκοντες ὥσπερ τὰς σικύας, τῷ τε πνεύματι βιαζομένων, ὥσπερ ἐνδεχόμενον 15 ἄλλοθί πε πορευθῆναι μὴ βιασαμένων ταύτην τὴν περιττω- σιν τὴν τῆς ὑγρᾶς ἢ ξηρᾶς τροφῆς, ὅτι τὰς ἐξόδους αὐτῶν ἡθροισμένῳ τῷ πνεύματι συνεκρίνυσιν. τῷ δὲ κοινὸν κατὰ πάντων ὅσα δεῖ κινήσαι· διὰ γὰρ τῷ τὸ πνεῦμα κατασχεῖν

2. συνιστάμενον ἐν πυρεμένοις ἔτ' ἐν ξηροῖς ἔτ' ἐν ὑγροῖς P. || 3. ἢ δὲ] ἢ δὲ Y. || ζῶων] ζῶων θερμότης Z. || μόνως Y. || 4. τι] τὸ Z. || 8. συναπέρχεται S. || τὸ σπέρμα om P. || 10. τὲ] τι P. || τοῖστος Z. || 11. τὸ om SYZ. || 12. αἰ] α Z. || 13. εἶναι ἔθέν P. || 22. αὐτὰ τυγχάνει κινέμενα SZ. || κάκεινο] α κακεῖνο P. || 25. πεπηρωμένον P, omisiss ὅτε μὲν γίνεται πεπηρωμένα, || 28. ἐστὶν ἄρρεν PSY. || 29. δὲ om P. || 30. ἀμφοτέρ' P. || 32. ἢ] ἢ δὲ P. || 33. μετὰσχῃ τῆς τοιαύτης S. || 36. ἐν] καὶ ἐν Z. || 2. γενομένοις Y. || 3. ἔσι S. || 4. τοῖς δ' αὐτοῖς ἐστὶ μορφῆς P. || 6. ἐν om PS. || 8. δὲ om S. || ἀτελεστέρα S. || 9. ζῶον — 10. προίεται om Y. || 9. τέλειον P. || 12. ἢ διαφορὰ αὕτη Y. || 14. καὶ ἄρρενος] μὴδ' ἄρρενος P. || 16. τὰ ei ἢ om Z. || 17. ἐκπέμψη P. || 18. ἐαυτοῖς P. || τὸ om PS. || 19. τέλειον τὸ ὦν P. || ἓνια PS. || 20. ζωτοκύντων Y. || τὸ om S. || 22. ἐν τῷ ὦν S, ἐντὸς τῷ ὦν Y. || 23. ὑσέρας ὥσπερ τῶν θύραζε ὠτοκέντων. ταύτην S. || 25. κατὰ ταῦτα P. || 30. τοιαύτης αἰτίας SY. || 31. τὰ] τε τὰ P. || 33. βιασ, ἢ ταύτην P. || 34. τὴν] ἢ τὴν P. || 35. ἡθροισμένα PSYZ. || 36. τῷ] τῷ pr Y, τὸ corr.

ἡ ἰσχὺς ἐγγίνεται, ἐπεὶ καὶ αἶνε ταύτης τῆς βίας ἐκκρίνε-
ται τὰ περιττώματα καὶ καθεύδουσι, ἀν' ἀνετοί τε καὶ πλή-
ρεις περιττώματος οἱ τόποι τύχωσιν ὄντες. ὅμοιοι δὲ καὶ εἴ-
τις φαίη τοῖς φυτοῖς ὑπὸ τῷ πνεύματος ἐκάστοτε τὰ σπέρ-
ματα ἀποκρίνεσθαι πρὸς τὰς τόπους πρὸς ὧς εἴωθε φέρειν
τὸν καρπὸν. ἀλλὰ τέττε μὲν αἷτιον, ὥσπερ εἴρηται, τὸ πᾶ-
σιν εἶναι μόρια δεκτικὰ τοῖς περιττώμασι, τοῖς τ' ἀχρή-
στοις, οἷον τῇ τε ξηρᾷ καὶ τῇ ὑγρᾷ, καὶ τῷ αἵματι τὰς
καλυμένας φλέβας. τοῖς μὲν ἔν θήλεσι περὶ τὸν τῶν ὑπε-
ρῶν τόπον, σχιζομένων ἀνωθεν τῶν δύο φλεβῶν, τῆς τε
μεγάλης καὶ τῆς ἀορτῆς, πολλαὶ καὶ λεπταὶ φλέβες τε-
λευτῶσιν εἰς τὰς ὑσέρας, ὧν ὑπερπληρυσμένων ἐκ τῆς τρο-
φῆς, καὶ τῆς φύσεως διὰ ψυχρότητα πέττειν ἔδυναμένης,
ἐκκρίνεται διὰ λεπτοτάτων φλεβῶν εἰς τὰς ὑσέρας, ἔδου-
ναμένων διὰ τὴν ξυνοχωρίαν δέχεσθαι τὴν ὑπερβολὴν τοῦ
πλήθους, καὶ γίνεται τὸ πάθος οἷον αἱμορροΐς. ἀκριβῶς μὲν
οὖν ἡ περίοδος οὐ τέτακται ταῖς γυναιξί, βύλεται δὲ φθι-
νόντων γίνεσθαι τῶν μηνῶν εὐλόγως· ψυχρότερα γὰρ τὰ
σώματα τῶν ζῶων, ὅταν καὶ τὸ περιέχον συμβαίνει γίγνε-
σθαι τοῖσιν, αἱ δὲ τῶν μηνῶν σύνοδοι ψυχραὶ διὰ τὴν τῆς
σελήνης ἀπόλειψιν, διόπερ καὶ χειμερίους συμβαίνει τὰς
συνόδους εἶναι τῶν μηνῶν μᾶλλον ἢ τὰς μεσότητας. μετα-
βεβληκότος μὲν οὖν εἰς αἷμα τοῦ περιττώματος βούλεται
γίγνεσθαι τὰ καταμήνια κατὰ τὴν εἰρημένην περίοδον, μὴ
πεπεμμένου δὲ κατὰ μικρὸν αἰεὶ τι ἀποκρίνεται· διὸ τὰ
λευκὰ μικροῖς ἐτι καὶ παιδίοις οὖσι γίνεται τοῖς θήλεσιν.
μετριάζουσαι μὲν ἔν ἀμφοτέροις αὐταὶ αἱ ἀποκρίσεις τῶν
περιττωμάτων τὰ σώματα σώζουσιν, ἅτε γιγνομένης κα-
θάρσεως τῶν περιττωμάτων, ἀ τῷ νοσεῖν αἷτια τοῖς σώμα-
σιν· μὴ γιγνομένων δὲ ἡ πλείων γιγνομένων βλάπτει· ποιεῖ
γὰρ ἡ νόσος ἡ τῶν σωμάτων καθαίρεσιν, διὸ καὶ τὰ λευκὰ
συνεχῶς γινόμενα καὶ πλεονάζοντα τὴν αὐξήσιν ἀφαιρεῖται
τῶν παιδίων. ἐξ ἀνάγκης μὲν ἔν ἡ περίπτωσις αὕτη γίνεται
τοῖς θήλεσι διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας· μὴ δυναμένης τε γὰρ
πέττειν τῆς φύσεως ἀνάγκη περίττωμα γίγνεσθαι μὴ μόνον
τῆς ἀχρήστου τροφῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς φλεβί, ὑπερβάλλειν
τε πληθύνοντα κατὰ τὰς λεπτοτάτας φλέβας. ἔνεκα

δὲ τῷ βελτίονος καὶ τῷ τέλει ἡ φύσις καταχρῆται πρὸς τὸν
τόπον τῆτον τῆς γενέσεως χάριν, ὅπως οἷον ἐμελλε τοῖσιν
γένηται ἕτερον· ἥδη γὰρ ὑπάρχει δυνάμει γε ὃν τοῖσιν οἷς
πὲρ ἐξὶ σώματος ἀποκρίσις. τοῖς μὲν ἔν θήλεσιν ἅπασιν
ἀναγκαῖον γίγνεσθαι περίττωμα, τοῖς μὲν αἱματικοῖς πλείον,
καὶ τέτων ἀνθρώπῳ πλείον· ἀνάγκη δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἀθροΐζεσθαι τινα σύσασιν εἰς τὸν ὑπερικὸν τόπον. τὸ δ' αἷ-
τιον, ὅτι τοῖς θ' αἱματικοῖς πλείον καὶ τούτων ὅτι πλείον
τοῖς ἀνθρώποις, εἴρηται πρότερον· τῷ δ' ἐν μὲν τοῖς θήλεσι
πᾶσιν ὑπάρχειν περίττωμα τοῖσιν, ἐν δὲ τοῖς ἄρρεσι μὴ
πᾶσιν, ἕνια γὰρ ἔπρόκειται γονήν, ἀλλ' ὥσπερ τὰ προειρη-
μένα τῇ ἐν τῇ γονῇ κινήσει δημιουργεῖ τὸ συνιστάμενον ἐκ
τῆς ἐν τοῖς θήλεσιν ὕλης, ἔτω τὰ τοιαῦτα ἐν τῇ ἐν αὐτοῖς
κινήσει ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ, ὅθεν ἀποκρίνεται τὸ σπέρμα,
ταῦτο ποιεῖ καὶ σύλληψιν. τῷτο δ' ἐξὶν ὁ τόπος ὁ περὶ τὸ
ὑπόζωμα πᾶσι τοῖς ἔχουσιν· ἀρχὴ γὰρ τῆς φύσεως ἡ καρ-
δία καὶ τὸ ἀνάλογον, τὸ δὲ κάτω προσθήκη καὶ τέττε χά-
ριν. αἷτιον δὲ τῷ τοῖς μὲν ἄρρεσι μὴ πᾶσιν εἶναι περίττωμα
γεννητικόν, τοῖς δὲ θήλεσι πᾶσιν, ὅτι τὸ ζῶον σῶμα ἔμ-
ψυχόν ἐστιν. αἰεὶ δὲ παρέχει τὸ μὲν θῆλυ τὴν ὕλην, τὸ δ'
ἄρρεν τὸ δημιουργοῦν. ταύτην γὰρ αὐτῶν φαμὲν ἔχειν τὴν
δύναμιν ἐκάτερον, καὶ τὸ εἶναι τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν
τῷτο. ὥς τε τὸ μὲν θῆλυ ἀναγκαῖον παρέχειν σῶμα καὶ ὄγ-
κον, τὸ δ' ἄρρεν ἐκ ἀναγκαῖον· ἔτε γὰρ τὰ ὄργανα ἀνάγκη
ἐνυπάρχειν ἐν τοῖς γιγνομένοις ἔτε τὸ ποιεῖν. ἐξὶ δὲ τὸ μὲν
σῶμα ἐκ τοῦ θήλεος, ἡ δὲ ψυχὴ ἐκ τοῦ ἄρρενος· ἡ γὰρ
ψυχὴ ὕστα σώματος τινός ἐστιν. καὶ διὰ τῷτο ὅσα τῶν μὴ
ὁμογενῶν μίγνυνται θῆλυ καὶ ἄρρεν (μίγνυνται δὲ ὧν ἴσοι οἱ
χρόνοι καὶ ἐγγὺς αἱ κυήσεις, καὶ τὰ μεγέθη τῶν σωμάτων
μὴ πολὺ διέστηκε), τὸ μὲν πρῶτον κατὰ τὴν ὁμοιότητα γί-
γνεται κοινὸν ἀμφοτέρων, οἷον τὰ γιγνόμενα ἐξ ἀλώπεκος
καὶ κυνὸς καὶ πέρδικος καὶ ἀλεκτρυόνος, προϊόντος δὲ τοῦ
χρόνου καὶ ἐξ ἐτέρων ἕτερα γιγνόμενα τέλος ἀποβαίνει
κατὰ τὸ θῆλυ τὴν μορφήν, ὥσπερ τὰ σπέρματα τὰ ξενικά
κατὰ τὴν χώραν. αὕτη γὰρ ἡ τὴν ὕλην παρέχουσα καὶ τὸ
σῶμα τοῖς σπέρμασιν ἐστίν. καὶ διὰ τῷτο τοῖς μὲν θήλεσι τὸ
μόριον τὸ δεκτικὸν ἔπóρος ἐστίν, ἀλλ' ἔχουσι διάσασιν αἱ ὑσέ-

1. γίνεται P. || 2. ἀμετοί S. || 3. τυγχάνουσιν P. || δὲ om SFZ. || 6. τῷτο S. || 8. τε om P. || τῇ om S. || 10. τε om S. || 14. λεπτότητα τῶν φλεβῶν PY et omisso τῶν S. || 17. ἡ om S. || 25. πεπεμμένης Z. || 26. μικρὰ Z. || ἐτι] σημεία Z, om Y. || 27. ἀμφοτέροις om S. || 32. συγχῶς Y. || καὶ om P. || 33. παιδίων PYZ. || 37. τε] τὰ Y. || πληθύνοντα Z, πληθύνοντα S.

1. δὲ om S. || τίνος — 740 α 6. διοικεῖν τὸ om Z. || 2. τῷτον om S. || ἐμελλεν οἷον P. || τοῖσιν S. || 3. οἷα S. || 4. ἀποκρίσις σώματος P. || πᾶσιν Y. || 6. ἀνθρώπων S. || καὶ om S. || 8. τοῖς ἀνθρώποις ὅτι πλείον P. || 10. ὑπάρχειν] εἶναι Y. || 11. προειρημένα] προϊέμενα PS. || 17. τὸ δὲ] καὶ τὸ SY. || 18. δὲ S. || 23. τέτων Y. || 25. δὲ] ἔν Y. || 27. ἐξὶ σώματος τινός S. || 31. γινόμενα S. || 32. προϊόντα P. || 36. μὲν om SY. || 37. διάσασιν ἔχουσι S.

ραι· τοῖς δ' ἄρρεσι πόροι τοῖς σπέρμα προῖεμένοις, ἀναιμοὶ
 δ' ὄντοι. τῶν δὲ περιττωμάτων ἕκαστον ἅμα ἐν τε τοῖς οἰκεί-
 οῖς τόποις ἐστὶ καὶ γίνεταί· περίττωμα· πρότερον δ' οὐθέν,
 ἂν μή τι βία πολλῇ καὶ παρὰ φύσιν. δι' ἣν μὲν ἔν αιτίαν
 ἀποκρίνεται τὰ περιττώματα τὰ γεννητικά τοῖς ζώοις, εἴ-
 ρηται. ὅταν δ' ἔλθῃ τὸ σπέρμα ἀπὸ τῶ ἄρρενος τῶν σπέρμα
 προῖεμένων, συνίστησι τὸ καθαρώτατον τῶ περιττώματος. τὸ
 γὰρ πλεῖστον ἄχρηστον καὶ ἐν τοῖς καταμνήσις ἐστὶν ὑγρόν,
 ὥσπερ καὶ τῆς τῶ ἄρρενος γονῆς τὸ ὑγρότατον, καὶ τῆς εἰσ-
 ἀπαξ προέσεως· καὶ ἡ πρότερα τῆς ὑσέρας ἄγονος μᾶλλον
 τοῖς πλείστοις· ἐλάττω γὰρ ἔχει θερμότητα ψυχικὴν διὰ τὴν
 ἀπεψίαν, τὸ δὲ πεπεμμένον πάχος ἔχει καὶ σεσωμάτωται
 μᾶλλον. ὅσαις δὲ μὴ γίνεται θύραξέ τις πρόεσις, ἢ τῶν
 γυναικῶν ἢ τῶν ἄλλων ζώων, διὰ τὸ μὴ ἐνυπάρχειν ἄχρη-
 στον περίττωμα πολὺ ἐν τῇ ἀποκρίσει τῇ τοιαύτῃ, τοσούτον ἐστὶ
 τὸ ἐγγινόμενον ὅσον τὸ ὑπολειπόμενον τοῖς θύραξε προῖεμένοις
 ζώοις, ὃ συνίστησιν ἢ τῶ ἄρρενος δύναμις ἢ ἐν τῷ σπέρματι
 τῷ ἀποκρινόμενῳ, ἢ εἰς τὸ ἄρρεν ἐλθόντος τῶ ἀνάλογον μο-
 ρίου ταῖς ὑστέραις, ὥσπερ ἐν τισὶ τῶν ἐντόμων φαίνεται
 συμβαλῖνον. ὅτι δ' ἡ γινομένη ὑγρότης μετὰ τῆς ἡδονῆς τοῖς
 θήλεσιν ἔδδεν συμβάλλεται εἰς τὸ κῆμα, εἴρηται πρότερον.
 μάλιστα δ' ἂν δοξείεν, ὅτι καθάπερ τοῖς ἄρρεσι, γίνεταί
 καὶ ταῖς γυναιξὶ νύκτωρ ὃ καλοῦσιν ἐξονερώττειν. ἀλλὰ
 τῷτο σημεῖον ἔθεν· γίνεται γὰρ καὶ τοῖς νέοις τῶν ἀρρένων
 τοῖς μέλλουσι μὲν μηδὲν δὲ προῖεμένοις, ἢ τοῖς ἐπιπροῖεμένοις
 ἄγονον. ἀνεῦ μὲν ἔν τῆς τῶ ἄρρενος προέσεως ἐν τῇ συνυσίᾳ
 ἀδύνατον συλλαβεῖν, καὶ ἀνεῦ τῆς τῶν γυναικείων περι-
 τώσεως ἢ θύραξε προσελθούσης ἢ ἐντὸς ἰκανῆς ἔσσης. ὃ συμ-
 βαίνουσης μέντοι τῆς εἰσθυίας γίνεσθαι τοῖς θήλεσιν ἡδονῆς
 περὶ τὴν ὁμιλίαν τὴν τοιαύτην συλλαμβάνουσιν, ἂν τύχῃ ὁ
 τόπος ὀργῶν καὶ καταβεβηκυῖται αἱ ὑσέραι ἐγγύς. ἀλλ' ὡς
 ἐπὶ τὸ πολὺ συμβαίνει ἐκείνως διὰ τὸ μὴ συμμεμυκέναι
 τὸ εἶμα γινομένης τῆς ἐκκρίσεως, μεθ' ἧς εἴθε γίνεσθαι
 καὶ τοῖς ἄρρεσιν ἢ ἡδονῇ καὶ ταῖς γυναιξίν· ἔτω δ' ἔχοντος
 εὐδοεῖται μᾶλλον καὶ τῷ τῶ ἄρρενος σπέρματι. ἢ δ' ἀφεςίς
 ἐκ ἐντὸς γίνεταί, καθάπερ οἶονταί τινες (γενὸν γὰρ τὸ εἶ-
 μα τῶν ὑσέρων), ἀλλ' εἰς τὸ πρόσθεν, ἔπερ τὸ θῆλυ προ-

ῖεται τὴν ἐν ἐναίς αὐτῶν ἱμάδα γινομένην, ἐνταῦθα καὶ τὸ
 ἄρρεν προῖεται, ἐάν τις ἐξικμάσῃ. ὅτε μὲν οὖν μένει τῷτον
 ἔχοντα τὸν τρόπον, ὅτε δέ, ἂν τύχῃ συμμετρῶς ἔχουσα
 καὶ θερμὴ διὰ τὴν καθαρσιν ἢ ὑσέρα, εἴσω σπᾶ. σημείον
 5 δέ· καὶ γὰρ τὰ πρόσθεν ὑγρά προστεθέντα ἀφαιρεῖται ξη-
 ρά. ἔτι δὲ ὅσα τῶν ζώων πρὸς τῷ ὑποζώματι ἔχει τὰς
 ὑσέρας, καθάπερ ὄρνις καὶ τῶν ἰχθύων οἱ ζωτοκῶντες, ἀ-
 δύνατον ἐκεῖ μὴ σπᾶσθαι τὸ σπέρμα, ἀλλ' ἀφεθὲν ἐλθεῖν.
 ἔλκει δὲ τὴν γονὴν ὁ τόπος διὰ τὴν θερμότητα τὴν ὑπάρχου-
 10 σαν. καὶ ἡ τῶν καταμνήνων δὲ ἐκκρίσις καὶ συνάθροισις ἐμ-
 πυρεύει θερμότητα ἐν τῷ μορίῳ τούτῳ, ὥστε καθάπερ τὰ
 ἀκόνιτα τῶν ἀγγείων, ὅταν θερμῷ διακλυσθῇ, σπᾶ τὸ ὑδὼρ
 εἰς αὐτὰ καταστρεφομένου τῶ εἶματος. καὶ τῷτον μὲν τὸν
 τρόπον γίνεταί σπάσις, ὡς δὲ τινες λέγουσι, τοῖς ὀργανι-
 15 κοῖς πρὸς τὴν συνυσίαν μορίοις ὃ γίνεται κατ' ἐθένα τρόπον.
 ἀνάπαλιν δὲ συμβαίνει καὶ τοῖς λέγουσι προῖεσθαι καὶ τὴν
 γυναικὰ σπέρμα. προῖεμέναις γὰρ ἔξω συμβαίνει ταῖς ὑσέ-
 ραις πάλιν εἴσω σπᾶν, εἴπερ μιχθῆσεται τῇ γονῇ τῇ τοῦ
 ἄρρενος. τὸ δ' οὕτω γίνεσθαι περίεργον, ἢ δὲ φύσις οὐδὲν
 20 ποιεῖ περίεργον. ὅταν δὲ συσῇ ἡ ἐν ταῖς ὑσέραις ἀπόκρισις
 τῶ θήλεος ὑπὸ τῆς τῶ ἄρρενος γονῆς, παραπλήσιον ποιήσης
 ὥσπερ ἐπὶ τοῦ γάλακτος τῆς πνεύσεως· καὶ γὰρ ἡ πνεύση
 γάλα ἐστὶ θερμότητα ζωτικὴν ἔχον, ἢ τὸ ὅμοιον εἰς ἐν ἀγει
 καὶ συνίστησι, καὶ ἡ γονὴ πρὸς τὴν τῶν καταμνήνων φύσιν
 τῷτο πέποιθεν· ἢ γὰρ αὐτὴ φύσις ἐστὶ γάλακτος καὶ κα-
 25 ταμνήνων. συνιόντος δὲ τῶ σωματώδους ἐκκρίνεται τὸ ὑγρόν,
 καὶ περιίστανται κύκλῳ ξηραίνουμένων τῶν γενητῶν ὑμένες,
 καὶ ἐξ ἀνάγκης καὶ ἐνεκά τινος· καὶ γὰρ θερμαίνουμένων
 ξηραίνεσθαι ἀναγκαῖον τὰ ἔσχατα καὶ ψυχομένων, καὶ δεῖ
 30 μὴ ἐν ὑγρῷ τὸ ζῶον εἶναι ἀλλὰ κεχωρισμένον. καλοῦνται
 δὲ τῶτων οἱ μὲν ὑμένες τὰ δὲ χόρια, διαφέροντα τῷ μάλ-
 λον καὶ ἥττον· ὁμοίως δ' ἐνυπάρχουσιν ἐν τε τοῖς ὠτόκοις
 ταῦτα καὶ τοῖς ζωτόκοις. ὅταν δὲ συστῇ τὸ κῆμα ἥδη,
 παραπλήσιον ποιεῖ τοῖς σπειρομένοις. ἢ μὲν γὰρ ἀρχὴ καὶ
 35 ἐν τοῖς σπέρμασιν ἐν αὐτοῖς ἐστὶν ἡ πρώτη· ὅταν δ' αὕτη
 ἀποκριθῇ ἐνῆσα· δυνάμει πρότερον, ἀπὸ ταύτης ἀφίεται ὃ
 τε βλαστὸς καὶ ἡ ρίζα. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τὴν τροφὴν λαμβά-

1. σπέρμασι Y. || 10. ἄγονος καὶ μᾶλλον S. || 13. πρόεσις τις SY. || 15. πολὺ περίττωμα SY. || 19. ὅπερ Y. || 22. τοῖς ἐν τοῖς S. || 23. καὶ om S. || 24. τῷτον Y. || σημεία S. || 25. τοῖς ἐπὶ προῖεμένοις corr P. || 26. ἐν om S. || ἐν om SY. || εἰσία P. || 28. προῖεσης P. || 29. τῆς om Y. || 31. ὀργῶν] ὃ γεωργῶν P. || ἐγγύς] ἐντὸς P. || 32. μὴ om P. || συμβεβηκέναι S. || 36. γενὸν S.

1. ἐντεθεν S. || 3. ἔχοντα] ἔχον Y. || 4. εἴσω σπᾶ om Y et in lacuna litterarum quinque P. || 5. πρόσθεν] πρόσθεν τὰ Y, πρό-
 σθετα P. || ἀφαιρεῖται P. || 9. δέ] δὲ καὶ S. || 10. ἐκκρίσις δὲ P. || 12. ἀκόνιτα S. || σπᾶ om Y. || 13. αὐτὰ καὶ κ. P. || 16. ἀλλὰ
 πάλιν συμβαίνει S. || 18. ἔσω S. || μισθῆσεται Y. || 20. ἢ] γε Y. || 21. τῷ] ἐκ τῷ Y. || τῷ om Y. || 21. παραπλησίαν S. || 22. τῆς τῷ
 γάλακτος τῆς πνεύσεως Y. || 25. ταῦτο P. || 27. περιέσεται Y. || 28. γὰρ om S. || 29. ἀναγκαῖον, ξηραίνεσθαι SY. || 32. ζωτόκοις ταῦτα
 καὶ τοῖς ὠτόκοις S. || 35. ἐαυτοῖς SY.

νει· δείται γὰρ αὐξήσεως τὸ φυτόν. οὕτω καὶ ἐν τῷ κυή-
ματι τρόπον τινα πάντων ἐνόντων τῶν μορίων δυνάμει ἡ ἀρ-
χή πρὸ ὁδοῦ μάλιστα ἐνυπάρχει. διὸ ἀποκρίνεται πρῶτον ἡ
καρδιά ἐνεργείᾳ. καὶ τῷτο ἔ μόνον ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως δῆλον
(συμβαίνει γὰρ ἔτως), ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ. ὅταν γὰρ
ἀπ' ἀμφοῖν ἀποκριθῇ, δεῖ αὐτὸ αὐτὸ διοικεῖν τὸ γενόμε-
νον, καθάπερ ἀποικισθὲν τέκνον ἀπὸ πατρός. ὥς δὲ ἀρχὴν
ἔχειν, ἀφ' ἧς καὶ ὕσερον ἡ διακόσμησις τῷ σώματος γίνε-
ται τοῖς ζώοις. εἰ γὰρ ἔξωθεν ποτ' ἔσαι καὶ ὕσερον ἐνεσό-
μένη, ἔ μόνον διαπορήσειεν ἂν τις τὸ πότε, ἀλλ' ὅτι ἀνάγ-
κη, ὅταν ἕκαστον χωρίζεται τῶν μορίων, ταύτην ὑπάρ-
χειν πρῶτον, ἐξ ἧς καὶ ἡ αὐξήσις ὑπάρχει καὶ ἡ κίνησις
τοῖς ἄλλοις μορίοις. διόπερ ὅσοι λέγουσιν, ὥσπερ Δημόκρι-
τος, τὰ ἔξω πρῶτον διακρίνεσθαι τῶν ζώων, ὕστερον δὲ τὰ
ἐντός, ἐκ ὁρῶς λέγουσιν, ὥσπερ ξυλίων ἢ λιθίων ζώων. τὰ
μὲν γὰρ τοιαῦτ' οὐκ ἔχει ἀρχὴν ὅλως, τὰ δὲ ζῶα πάντ'
ἔχει καὶ ἐντός ἔχει. διὸ πρῶτον ἡ καρδιά φαίνεται διωρι-
σμένη πᾶσι τοῖς ἐναίμοις· ἀρχὴ γὰρ αὕτη καὶ τῶν ὁμοιο-
μερῶν καὶ τῶν ἀνομοιομερῶν. ἡδὴ γὰρ ἀρχὴν ταύτην ἄξιον
ἀκῶσαι τῷ ζῳῇ καὶ τῷ συσμήματι, ὅταν δέηται τροφῆς· τὸ
γὰρ δὴ ὃν αὐξάνεται. τροφή δὲ ζῳῇ ἡ ἐσχάτη αἷμα καὶ
τὸ ἀνάλογον. τέτων δ' ἀγγεῖον αἱ φλέβες· διὸ ἡ καρδιά
καὶ τούτων ἀρχή. δῆλον δὲ τῷτο ἐκ τῶν ἱστοριῶν καὶ τῶν
ἀνατομῶν. ἐπεὶ δὲ δυνάμει μὲν ἡδὴ ζῶον ἀτελὲς δέ, ἄλλο-
θεν ἀναγκαῖον λαμβάνειν τὴν τροφήν· διὸ χρῆται τῇ ὑσέρα
καὶ τῇ ἐχύσει, ὥσπερ γῆ φυτόν, τῷ λαμβάνειν τροφήν, ἕως
ἂν τελειωθῇ πρὸς τὸ εἶναι ἡδὴ ζῶον δυνάμει πορευτικόν. διὸ
ἐκ τῆς καρδίας τὰς δύο φλέβας πρῶτον ἡ φύσις ὑπέγρα-
ψεν· ἀπὸ δὲ τέτων φλέβια ἀπήρτηται πρὸς τὴν ὑσέραν ὁ
καλόμενος ὀμφαλός. ἔστι γὰρ ὁ ὀμφαλός φλέψ, τοῖς μὲν
μία, τοῖς δὲ πλείους τῶν ζώων. περὶ δὲ ταύτας κελυφος
δερματικὸν [ὁ καλόμενος ὀμφαλός] διὰ τὸ δεῖσθαι σωτη-
ρίας καὶ σκέπης τὴν τῶν φλεβῶν ἀσθένειαν. αἱ δὲ φλέβες
οἷον ρίζαι πρὸς τὴν ὑσέραν συναπτῶσι, δι' ὧν λαμβάνει τὸ
κύημα τὴν τροφήν. τέτε γὰρ χάριν ἐν ταῖς ὑσέραις μένει
τὸ ζῶον, ἀλλ' ἔχ ὡς Δημόκριτός φησιν, ἵνα διαπλάττη-
ται τὰ μύρια κατὰ τὰ μύρια τῆς ἐχύσεως. τῷτο γὰρ ἐπὶ τῶν

ὠτοκέντων φανερόν· ἐκεῖνα γὰρ ἐν τοῖς ὠοῖς λαμβάνει τὴν
διάκρισιν, κεχωρισμένα τῆς μήτρας. ἀπορήσειε δ' ἂν τις, εἰ
τὸ αἷμα μὲν τροφή ἐστιν, ἡ δὲ καρδιά πρώτη γίνεται ἐναίμος
ἔσα, τὸ δ' αἷμα τροφή, ἡ δὲ τροφή θύραθεν, πῶθεν εἰσῆλθεν
ἡ πρώτη τροφή; ἢ τῷτο ἐκ ἀληθές, ὡς πᾶσα θύραθεν, ἀλλ'
εὐθύς, ὥσπερ ἐν τοῖς τῶν φυτῶν σπέρμασιν ἐνεστὶ τι τοῖστον
τὸ φαινόμενον πρῶτον γαλακτώδες, ἔτω καὶ ἐν τῇ ὕλῃ τῶν
ζώων τὸ περίττωμα τῆς συστάσεως τροφή ἐστιν. ἡ μὲν οὖν
αὐξήσις τῷ κυήματι γίνεται διὰ τῷ ὀμφαλῷ τὸν αὐτὸν τρό-
πον ὅνπερ διὰ τῶν ριζῶν τοῖς φυτοῖς, καὶ τοῖς ζώοις αὐτοῖς,
ὅταν ἀπολυθῶσιν ἐκ τῆς ἐν αὐτοῖς τροφῆς· περὶ ὧν ὕστε-
ρον λεκτέον κατὰ τοὺς οἰκείους τῶν λόγων καιρούς. ἡ δὲ
διάκρισις γίνεσθαι τῶν μορίων ἔχ ὡς τινες ὑπολαμβάνουσι,
διὰ τὸ πεφυκέναι φέρεσθαι τὸ ὅμοιον πρὸς τὸ ὅμοιον (πρὸς
γὰρ πολλαῖς ἄλλαις αἰς ὁ λόγος οὗτος ἔχει δυσχερείαις,
συμβαίνει χωρὶς ἕκαστον γίνεσθαι τῶν μορίων τῶν ὁμοιομε-
ρῶν, οἷον ὅσα καθ' αὐτὰ καὶ νεῦρα, καὶ τὰς σάρκας καθ'
αὐτάς, εἰ τις ἀποδέξαιτο ταύτην τὴν αἰτίαν)· ἀλλ' ὅτι τὸ
περίττωμα τὸ τῷ θήλεος δυνάμει τοῖστέον ἐστιν οἷον φύσει τὸ
ζῶον, καὶ ἐνεστὶ δυνάμει τὰ μύρια, ἐνεργείᾳ δ' ἔθεν, διὰ
ταύτην τὴν αἰτίαν γίνεται ἕκαστον αὐτῶν, καὶ ὅτι τὸ ποιητι-
κὸν καὶ τὸ παθητικόν, ὅταν θίγῃσιν, ὃν τρόπον ἐστὶ τὸ μὲν
ποιητικὸν τὸ δὲ παθητικόν (τὸν δὲ τρόπον λέγω τὸ ὡς καὶ
ἔ καὶ ὅτε), εὐθύς τὸ μὲν ποιεῖ τὸ δὲ πάσχει. ὕλην μὲν ἔν
παρέχει τὸ θῆλυ, τὴν δ' ἀρχὴν τῆς κινήσεως τὸ ἄρρεν. ὥσπερ
δὲ τὰ ὑπὸ τῆς τέχνης γινόμενα γίνεται διὰ τῶν ὀργάνων,
ἔστι δ' ἀληθές· εἰπεῖν διὰ τῆς κινήσεως αὐτῶν, αὕτη δ'
ἐστὶν ἡ ἐνεργεία τῆς τέχνης, ἡ δὲ τέχνη μορφή τῶν γινόμε-
νων ἐν ἄλλῳ, ἔτως ἡ τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς δυνάμις, ὥσ-
περ καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ζώοις καὶ τοῖς φυτοῖς ὕσερον ἐκ τῆς
τροφῆς ποιεῖ τὴν αὐξήσιν, χρωμένη οἷον ὀργάνοις θερμότητι
καὶ ψυχρότητι (ἐν γὰρ τέτοις ἡ κίνησις ἐκείνης, καὶ λόγῳ
τινὶ ἕκαστον γίνεται), ἔτω καὶ ἐξ ἀρχῆς συνίστησι τὸ φύσει
γιγνόμενον. ἡ γὰρ αὕτη ἐστὶν ὕλη ἢ αὐξάνεται καὶ ἐξ ἧς
συνίσταται τὸ πρῶτον, ὥστε καὶ ἡ ποιεῖσα δύναμις ταῦτό
τῷ ἐξ ἀρχῆς. μεῖζον δὲ αὕτη ἐστίν. εἰ ἔν αὕτη ἐστὶν ἡ θρε-
πτικὴ ψυχὴ, αὕτη ἐστὶ καὶ ἡ γεννώσα· καὶ τῷτο ἐστὶν ἡ

2. ἀπάντων *Y*, om *S*. || ἡ ἀρχὴ πρὸς τοῦ *Y*. || 3. διὰ] διὰ καὶ *S*. || 4. ἐπὶ] ἀπὸ *P*. || 6. δεῖ] διὰ *S*. || αὐτὸ αὐτὸ *P*, τὸ αὐτὸ *S*. || γινόμενον *S*. || 9. ποτ'] ποθέν ποτ' *P*. || 10. ἐ] καὶ ἔ *P*. || 14. πρότερον *Y*. || 18. καὶ om *Z*. || 19. γὰρ] δ' *S*. || 20. τῷ ζῳῇ] καὶ τῷ ζῳῇ *P*. || 21. δὴ] ζῶον *Y*. || 24. ἀναθεν *S*. || 27. τελειωθῇ *Y*. || 28. ἡ φύσις πρῶτας *P*. || 29. ἀπῆρτηται *Y*. || 30. γὰρ] δὲ *PS*. || 31. αὐτάς *P*. || 32. διὰ] ἐστὶ διὰ *P*.

7. τὸ om *Z*. || 13. τῶν μορίων om *Y*. || 14. πρὸς τὸ ὅμοιον om *Z*. || 15. πολλαῖς γὰρ *S*. || ὡς *PS*. || δυσχερείαις *P*. || 16. τῶν μορίων γίνεσθαι *S*. || 18. ἐαυτάς *YZ*. || ἀποδέξει *S*, ἀποδέξεται *PY*. || 20. ἐνεργείᾳ τὰ μύρια δυνάμει *S*, τὰ μύρια δυνάμει ἐνεργείᾳ *P*. || 22. καὶ om *PS*. || 24. ὅτε] τότε *PSY*. || 29. δύναμις om *Z*. || 30: καὶ τοῖς] καὶ ἐν τοῖς *P*, καὶ *Z*. || 34. ὅλη *S*. || 36. μεῖζον *Y*. || ἡ om *Z*. || 37. αὕτη *Y*.

φύσις ἡ ἐκάστου, ἐνυπάρχουσα καὶ ἐν φυτοῖς καὶ ἐν ζώοις
 πᾶσιν. τὰ δ' ἄλλα μόρια τῆς ψυχῆς τοῖς μὲν ὑπάρχει
 τοῖς δ' ἔχ' ὑπάρχει τῶν ζώων. ἐν μὲν ἔν τοις φυτοῖς ἔ-
 χωρίζεται τὸ θῆλυ τοῦ ἄρρενος· ἐν δὲ τοῖς ζώοις ἐν οἷς κε-
 χωρίζαι, προσδεῖται τῷ θήλειος τὸ ἄρρεν.

5 Καίτοι τις ἀπορήσειεν ἂν διὰ τίν' αἰτίαν, εἴπερ, ἔχει τὸ
 θῆλυ τὴν αὐτὴν ψυχὴν καὶ ἡ ὕλη τὸ περίττωμα τὸ τῷ θή-
 λεός ἐστι, τί προσδεῖται τῷ ἄρρενος, ἀλλ' ἔκ αὐτὸ ἐξ αὐτῆς
 γενᾶ τὸ θῆλυ. αἴτιον δ' ὅτι διαφέρει τὸ ζῶον τῷ φυτῷ αἰ-
 σθήσει· ἀδύνατον δὲ πρόσωπον ἢ χεῖρα ἢ σάρκα εἶναι ἢ
 ἄλλο τι μόριον μὴ ἐνότης αἰσθητικῆς ψυχῆς, ἢ ἐνεργεία ἢ
 δυνάμει, καὶ ἡ πῆ ἢ ἀπλῶς· ἔσαι γὰρ οἷον νεκρὸς ἢ νεκρῷ
 μόριον. εἰ ἔν τῷ ἄρρεν ἐστὶ τὸ τῆς τοιαύτης ποιητικῆς ψυ-
 χῆς, ὅπου κεχωρίζαι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, ἀδύνατον τὸ
 θῆλυ αὐτὸ ἐξ αὐτοῦ γενᾶν ζῶον· τὸ γὰρ εἰρημένον ἦν τὸ
 ἄρρεν εἶναι· ἐπεὶ ὅτι γ' ἔχει λόγον ἢ λεχθεῖσα ἀπορία,
 φανερόν ἐπὶ τῶν ὀρνίθων τῶν τὰ ὑπηνέμια τικόντων, ὅτι
 δύναται μέχρι γέ τινος τὸ θῆλυ γενᾶν. ἔτι δ' ἔχει καὶ
 τῷτο ἀπορίαν, πῶς τις αὐτῶν τὰ ὡὰ φήσει ζῆν. ἔτε γὰρ
 ἔτως ὡς τὰ γόνιμα ὡὰ ἐνδέχεται (ἐγένετο γὰρ ἂν ἐξ αὐτῶν
 ἐνεργείᾳ ἐμψυχοῖ) ἔθ' ἔτως ὥσπερ ζύλον ἢ λίθος. ἔστι γὰρ
 καὶ τέτων τῶν ὡῶν φθορά τις ὡς μετεχόντων τρόπον τινὰ
 ζωῆς πρότερον. δῆλον οὖν ὅτι ἔχει τινὰ δυνάμει ψυχὴν.
 ποίαν ἔν ταύτην; ἀνάγκη δὴ τὴν ἐσχατὴν. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ
 θρεπτική· αὕτη γὰρ ὑπάρχει πᾶσιν ὁμοίως ζώοις τε καὶ
 φυτοῖς. διὰ τί ἔν ἔκ ἀποτελεῖ τὰ μόρια καὶ τὸ ζῶον; ὅτι
 δεῖ αἰσθητικὴν αὐτὰ ἔχειν ψυχὴν· ἔ γὰρ ἐστὶν ὥσπερ φυτῷ
 τὰ μόρια τῶν ζώων. διὸ δεῖται τῆς τῷ ἄρρενος κοινωνίας·
 κεχωρίζαι γὰρ ἐν τέτοις τὸ ἄρρεν. ὅπερ καὶ συμβαίνει· τὰ
 γὰρ ὑπηνέμια γίνεται γόνιμα, ἐὰν ἔν τινι καιρῷ τὸ ἄρρεν
 ἐποχεύσῃ. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τέτων αἰτίας ὕστερον διορι-
 σθήσεται· εἰ δ' ἔστι τι γένος ὃ θῆλυ μὲν ἐστὶν, ἄρρεν δὲ μὴ
 ἔχει κεχωρισμένον, ἐνδέχεται τῷτο ζῶον ἐξ αὐτοῦ γενᾶν.
 ὅπερ ἀξιοπίστως μὲν ἔ συνῶπται μέχρι γε τῷ νῦν, ποιεῖ δὲ
 δις αἶζειν ἐν τῷ γένει τῷ τῶν ἰχθύων· τῶν γὰρ καλουμένων
 ἐρυθρίνων ἄρρην μὲν ἐθεῖς ὥπται πω, θήλειαι δὲ καὶ κυη-
 μάτων πλήρεις. ἀλλὰ τέτων μὲν ἔπω πείραν ἔχοντες ἀξιο-
 πιστον, ἔτε δὲ θήλεια ἔτε ἄρρενα καὶ ἐν τῷ τῶν ἰχθύων γέ-

νεὶ ἐστὶν, οἷον αἱ τ' ἐγγελέεις καὶ γένος τι κεσρέων περὶ τῆς
 τελματιαίους ποταμῆς. ἐν ὅσοις δὲ κεχωρίζαι τὸ θῆλυ καὶ
 τὸ ἄρρεν, ἀδύνατον αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ θῆλυ γενᾶν εἰς τέ-
 λος· τὸ γὰρ ἄρρεν μάτην ἂν ἦν, ἡ δὲ φύσις ἔδεν ποιεῖ
 5 μάτην. διόπερ ἐν τοῖς τοιοῦτοις αἰεὶ τὸ ἄρρεν ἐπιτελεῖ τὴν
 γένεσιν. ἐμποιεῖ γὰρ τῷτο τὴν αἰσθητικὴν ψυχὴν, ἡ δὲ αὐ-
 τοῦ ἡ διὰ τῆς γονῆς. ἐνυπαρχόντων δ' ἐν τῇ ὕλῃ δυνάμει
 τῶν μορίων, ὅταν ἀρχὴ γένηται κινήσεως, ὥσπερ ἐν τοῖς
 αὐτομάτοις θαύμασι, συνείρεται τὸ ἐφεξῆς· καὶ ὁ βέλων-
 10 ται λέγειν τινὲς τῶν φυσικῶν, τὸ φέρεσθαι εἰς τὸ ὅμοιον,
 λεκτέον ἔχ' ὡς τόπον μεταβάλλοντα τὰ μόρια κινεῖσθαι,
 ἀλλὰ μένοντα καὶ ἀλλοιύμενα μαλακότητι καὶ σκληρότητι
 καὶ χρώμασι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τῶν ὁμοιομερῶν δια-
 φοραῖς, γινόμενα ἐνεργείᾳ ἃ ὑπῆρχεν ἔντα δυνάμει πρότε-
 15 ρον. γίγνεται δὲ πρῶτον ἡ ἀρχή. αὕτη δ' ἐστὶν ἡ καρδία
 τοῖς ἐναίμοις, τοῖς δ' ἄλλοις τὸ ἀνάλογον, ὥσπερ εἴρηται
 πολλάκις. καὶ τῷτο φανερόν ἔ μόνον κατὰ τὴν αἴσθησιν, ὅτι
 γίνεται πρῶτον, ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν τελευτήν· ἀπολείπει
 γὰρ τὸ ζῆν ἐντεῦθεν τελευταῖον, συμβαίνει δ' ἐπὶ πάντων
 20 τὸ τελευταῖον γινόμενον πρῶτον ἀπολείπειν, τὸ δὲ πρῶτον
 τελευταῖον, ὥσπερ τῆς φύσεως διαυλοδρομῆσης καὶ ἀνελιτ-
 τομένης ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ὅθεν ἦλθεν. ἔστι γὰρ ἡ μὲν γένεσις
 ἐκ τῷ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν, ἡ δὲ φθορά ἐκ τῷ ὄντος πάλιν
 εἰς τὸ μὴ ὄν.

Γίνεται δὲ μετὰ τὴν ἀρχήν, ὥσπερ ἐλέχθη, τὰ ἐντὸς 6
 πρότερον τῶν ἐκτός. φαίνεται δὲ πρότερα τὰ μέγεθος ἔχον-
 τα τῶν ἐλαττόνων, ἔδ' ἔνια γινόμενα πρότερον. πρῶτον δὲ
 τὰ ἄνω διαρθρῆται τῷ διαζώματος, καὶ διαφέρει μεγέθει·
 τὸ δὲ κάτω καὶ ἐλαττον καὶ ἀδιοριστότερον. καὶ τῷτο γίγνε-
 30 ται ἐν πᾶσιν, ὅσοις τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω διώριζαι, πλην ἐν
 τοῖς ἐντόμοις· τούτων δ' ἐν τοῖς σκιαληκοτοκουμένοις ἐπὶ τὸ
 ἄνω ἡ αὐξήσις γίνεται· τὸ γὰρ ἄνω ἐξ ὑπαρχῆς ἐλαττον.
 ἀδιόριστον δὲ καὶ τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοῖς μαλακίοις τῶν
 πορευτικῶν μόνοις. τὸ δὲ λεχθέν συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν
 35 φυτῶν, τὸ προτερεῖν τῇ γενέσει τὸ ἄνω κύτος τῷ κάτωθεν·
 τὰς γὰρ ρίζας πρότερον ἀφιδᾷσι τὰ σπέρματα τῶν πτόρ-
 θων. διορίζεται δὲ τὰ μέρη τῶν ζώων πνεύματι, ἔ μέντοι
 ἔτε τῷ τῆς γεννώσεως ἔτε τῷ αὐτῷ, καθάπερ τινὲς τῶν φυ-

1. ἡ om S. || ἐν] ἐν τοῖς Y. || ἐν om Y. || 6. ἂν om SYZ. || 7. τὰ ante τῷ om PZ. || 10. τε Y. || 12. καὶ om Y. || ἡ
 post πῆ om S. || 15. ἐαυτῷ Y. || 16. ἄρρεν S. || 17. τὰ om Y. || 19. φησὶ Y. || 20. ὡς — 21. ἔτως om Y. || 20. ἂν om SZ. ||
 23. πρότερον ζωῆς P. || ψυχὴν τινὰ δυνάμει P. || 27. ἔχειν αὐτὰ P. || 28. διότι S. || τῷ om SY. || 32. ἔστι] ἔτι Y. || δ] ζῶον δ P. ||
 33. τῷτο ἄνευ ἐκείας ζωῶν P. || 35. τῷ τῶν] τὸ τῶν SZ. || 36. καὶ om SY.

4. ἂν ἦν — 5. μάτην] haec addidit P. || 7. ὕλη πάντων δυνάμει Y. || 9. συνείρεται S, συνείρεται Y. || 15. γίγνεται] συνίσταται P. ||
 18. καὶ τὰ περὶ S. || 20. γενόμενον P. || πρῶτον μὲν ἀπ. S. || 23. πάλιν ἐκ τῷ ὄντος P. || 26. πρότερα Y. || 29. ἀδιορίστον S. || 30. ἐν
 post πλην om PYZ. || 31. δ' om Z. || 33. καὶ τὸ κάτω om Z.

σικῶν φασίν. φανερόν γάρ τοῦτο ἐπὶ τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν
 ἰχθύων καὶ τῶν ἐντόμων. τὰ μὲν γὰρ χωρισθέντα τῆς γεν-
 νώσεως γίνεται ἕξ ὧν, ἐν ᾧ λαμβάνει τὴν διάρθρωσιν· τὰ
 δ' ὅλως οὐκ ἀναπνεῖ τῶν ζώων, σκοληκοτοκεῖται δὲ καὶ
 ὠστοκεῖται· τὰ δ' ἀναπνέοντα καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ λαμβάνοντα
 τὴν διάρθρωσιν ἐκ ἀναπνεῖ, πρὶν ἢ ὁ πλεύμων λάβῃ τέλος·
 διάρθρωται δὲ καὶ ἔτος καὶ τὰ ἐμπροσθεν μέρη πρὶν ἀνα-
 πνεῖν. ἔτι δ' ὅσα πολυσχιδῇ τῶν τετραπόδων, οἷον κύων
 λέων λύκος ἀλώπηξ θῷς, πάντα τυφλὰ γεννᾷ, καὶ δίδε-
 ται τὸ βλέφαρον γενομένων ὕστερον. ὥς τε δῆλον ὅτι τὸν αὐ-
 τὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις πᾶσι, καθάπερ καὶ τὸ ποιόν,
 καὶ τὸ ποσὸν γίνεται δυνάμει προϋπάρχον, ἐνεργείᾳ δ' ὕστε-
 ρον, ὑπὸ τῶν αὐτῶν αἰτίων ὡς ὥντερ καὶ τὸ ποιὸν διορίζε-
 ται, καὶ γίγνεται δύο ἐξ ἐνός. πνεῦμα δ' ὑπάρχειν ἀναγ-
 καῖον, ὅτι ὑγρὸν καὶ θερμόν, τῷ μὲν ποῖντος, τῷ δὲ πᾶ-
 σχοντος. τῶν δ' ἀρχαίων τινὲς φυσιολόγων τί μετὰ τί
 γίγνεται τῶν μέρων ἐπειράθησαν λέγειν, ὃ λίαν ἐμπειρι-
 κῶς ἔχοντες τῶν συμβαινόντων. τῶν γὰρ μέρων, ὥσπερ καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων, πέφυκεν ἕτερον ἑτέρῳ πρότερον. τὸ δὲ πρό-
 τερον ἤδη πολλαχῶς ἐστίν. τό τε γὰρ ὃ ἐνεκα καὶ τὸ τέτου
 ἐνεκα διαφέρει, καὶ τὸ μὲν τῇ γενέσει πρότερον αὐτῶν ἐστί,
 τὸ δὲ τῇ ὑστάτῃ. δύο δὲ διαφορὰς ἔχει καὶ τὸ ὃ ἐνεκα· τὸ
 μὲν γὰρ ἐστὶν ὅθεν ἡ κίνησις, τὸ δὲ ᾧ χρῆται τὸ οὗ ἐνεκα.
 λέγω δ' οἷον τό τε γεννητικὸν καὶ τὸ ὀργανικὸν τῷ γενομέ-
 νῳ· τέτων γὰρ τὸ μὲν ὑπάρχειν δεῖ πρότερον, τὸ ποιητικόν,
 οἷον τὸ διδάξαν τῷ μαθάνοντος, τὸς δ' αὐλοῦς ὕστερον τοῦ
 μαθάνοντος αὐλεῖν· περιέργον γὰρ μὴ ἐπισταμένοις αὐλεῖν
 ὑπάρχειν αὐλῆς. τριῶν δ' ὄντων, ἐνὸς μὲν τῷ τέλει, ὃ λέ-
 γομεν εἶναι ὃ ἐνεκα, δευτέρου δὲ τῶν τέτων ἐνεκα τῆς ἀρχῆς
 τῆς κινήσεως καὶ γεννητικῆς (τὸ γὰρ ποιητικὸν καὶ γεννητι-
 κόν, ἢ τοιαῦτα, πρὸς τὸ ποιούμενόν ἐστι καὶ γεννώμενόν),
 τρίτου δὲ τῷ χρησίμῳ καὶ ᾧ χρῆται τὸ τέλος, πρῶτον μὲν
 ὑπάρχειν ἀναγκαῖον τι μέρος ἐν ᾧ ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεως
 (καὶ γὰρ εὐθὺς τῷτο μέρος ἐστὶ τῷ τέλει ἐν καὶ κυριώτα-
 τον), ἔπειτα μετὰ τῷτο τὸ ὅλον καὶ τὸ τέλος, τρίτον δὲ καὶ
 τελευταῖον τὰ ὀργανικὰ ταῦτοῖς μέρη πρὸς ἐνίας χρήσεις.
 ὥστ' εἴ τι τοιοῦτόν ἐστιν, ὅπερ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν ἐν τοῖς

ζώοις, τὸ πάσης ἔχον τῆς φύσεως ἀρχὴν καὶ τέλος, τῷτο
 γίνεσθαι πρῶτον ἀναγκαῖον, ἢ μὲν κινήτικόν, πρῶτον, ἢ δὲ
 μέρος τῷ τέλει, μετὰ τῷ ὅλῳ. ὥς τε τῶν μέρων τῶν ὀρ-
 γανικῶν ὅσα μὲν ἐστὶ γεννητικὰ τὴν φύσιν, αἰεὶ πρότερον
 δεῖ ὑπάρχειν αὐτὰ (ἄλλα γὰρ ἐνεκα ἐστίν, ὡς ἡ ἀρχή),
 ὅσα δὲ μὴ τοιαῦτα τῶν ἄλλων ἐνεκα, ὕστερον. διὸ ὃ ῥάδιον
 διελεῖν πότερα πρότερά τῶν μέρων, ὅσα ἄλλου ἐνεκα, ἢ
 ὃ ἐνεκα ταῦτα. παρεμπίπτει γὰρ τὰ κινήτικα τῶν μέρων
 πρότερον ὄντα τῇ γενέσει τοῦ τέλους, τὰ δὲ κινήτικα πρὸς
 τὰ ὀργανικὰ διελεῖν ὃ ῥάδιον. καίτοι κατὰ ταύτην τὴν μέ-
 θοδον δεῖ ζητεῖν τί γίνεται μετὰ τί· τὸ γὰρ τέλος ἐνίων
 μὲν ὕστερον, ἐνίων δὲ πρότερον· καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν
 τὸ ἔχον τὴν ἀρχὴν γίνεται μέρος, εἴτ' ἐχόμενον τὸ ἄνω
 κύτος. διὸ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ ὄμματα μέγιστα
 κατ' ἀρχαίαν φαίνεται τοῖς ἐμβρυοῖς, τὰ δὲ κάτω τοῦ ὀμ-
 φαλῶ, οἷον τὰ κῶλα, μικρά· τῷ γὰρ ἄνω τὰ κάτω ἐνε-
 κεν, καὶ ὅτε μέρη τῷ τέλει ὅτε γεννητικὰ αὐτῷ. ὃ κα-
 λῶς δὲ λέγουσιν ὁδὲ τῷ διὰ τί τὴν ἀνάγκην, ὅσοι λέγουσιν
 ὅτι ὅτως αἰεὶ γίνεται, καὶ ταύτην εἶναι νομίζουσιν ἀρχὴν ἐν
 αὐτοῖς, ὥσπερ Δημόκριτος ὁ Ἀβδηρίτης, ὅτι τοῦ μὲν αἰεὶ
 καὶ ἀπείρου ἐκ ἐστὶν ἀρχή, τὸ δὲ διὰ τί ἀρχή, τὸ δ' αἰεὶ
 ἀπείρου, ὥς τε ἐρωτᾷ τὸ διὰ τί περὶ τῶν τοιούτων τινὸς
 τὸ ζητεῖν εἶναι φησι τῷ ἀπείρῳ ἀρχὴν. καίτοι κατὰ τῷτον
 τὸν λόγον, καθ' ὃν ἀξιοῦσι τὸ διὰ τί μὴ ζητεῖν, οὐθενὸς
 ἀπόδειξις ἐστὶ τῶν αἰδίων· φαίνεται δ' ὅσα πολλῶν, τῶν
 μὲν γινόμενων αἰεὶ τῶν δ' ὄντων, ἐπεὶ καὶ τὸ τρίγωνον
 ἔχει δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας αἰεὶ καὶ τὸ τὴν διάμετρον ἀσύμμε-
 τρον εἶναι πρὸς τὴν πλευρὰν αἰδίων, ἀλλ' ὅμως ἐστὶν αὐτῶν
 αἰτίον τι καὶ ἀπόδειξις. τὸ μὲν ἐν μὴ πάντων ἀξιοῦν ζη-
 τεῖν ἀρχὴν λέγεται καλῶς, τὸ δὲ τῶν ὄντων αἰεὶ καὶ γι-
 νομένων πάντων οὐ καλῶς, ἀλλ' ὅσαι τῶν αἰδίων ἀρχαὶ
 τυγχάνουσιν ἔσαι· τῆς γὰρ ἀρχῆς ἄλλη γνώσις καὶ οὐκ
 ἀπόδειξις. ἀρχὴ δ' ἐν μὲν τοῖς ἀκινήτοις τὸ τί ἐστίν, ἐν δὲ
 τοῖς γινόμενοις ἤδη πλείους, τρόπον δ' ἄλλον καὶ ὃ πᾶσαι
 τὸν αὐτόν· ὡς μία τὸν ἀριθμόν, ὅθεν ἡ κίνησις ἐστίν. διὸ
 πάντα τὰ ἔναιμα καρδίαν ἔχει πρῶτον, ὥσπερ ἐλέχθη
 κατ' ἀρχαίαν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον γίνεται τῇ

1. γὰρ] δὲ P. || 2. τῶν om P. || 3. ὧν PYZ. || 6. ἢ om S. || πνεύμων PSY. || 9. λύκος λέων PS. || 10. τὰ βλέφαρα Y. ||
 γενομένων Z. || 13. περ om Y. || διαχωρίζεται P. || 22. καὶ om Z. || 5] τέτων PS. || 24. γινόμενον Z. || 27. μαθόντος Y, μαθούτος
 S. || 29. εἶναι om YZ. || δευτέρῃ] δύο PSY. || τῆς τε ἀρχῆς P. || 31. καὶ τὸ γ. P. || 33. ἀναγκαῖον ὑπάρχειν S. || τὸ μέρος S, τὰ
 μέρη YZ. || ἐν ᾧ] ὡν Y. || 34. γὰρ om P. || τέτω] τῷτο τὸ Z, τῷτό γε P. || τῷ] γὰρ τῷ P. || 37. τι om S, post ἐστι ponit P.

1. τῷτο] τέτων τὸ Z. || 4. δεῖ πρότερον, omisso αἰεὶ, P. || 5. ἐνυπάρχειν Z. || ἢ om P. || 6. μὴ] μὴ ἀρχὴ S. || τῷ] τῷ Y. || 8.
 5] ὡν P. || 9. δὲ] γὰρ S. || 12. μὲν ante ὕστερον om SYZ. || 14. μέγιστα Y. || 16. τῷ] τὰ S. || τὸ P. || 19. αἰεὶ ὅτω S. || ἐν αἰ-
 τοῖς] ἐαυτοῖς P. || 21. τῷ δὲ διὰ P. || 22. τὸ ante διὰ om S. || 23. φασι P. || 24. τῷ] τὰ S. || 27. ἔχει P. || ἀδιάμετρον X. ||
 28. πρὸς] καὶ PSY. || 33. ἀκινήτοις Z. || 37. τῇ καρδίᾳ γίνεται S.

καρδία πρῶτον· ἐκ δὲ τῆς καρδίας αἱ φλέβες διατεταμέναι, καθάπερ οἱ τοὺς κανάβους γράφοντες ἐν τοῖς τοίχοις· τὰ γὰρ μέρη περὶ ταύτας ἐσὶν, ἅτε γινόμενα ἐκ τούτων. ἡ δὲ γένεσις ἐστὶν ἐκ τῶν ὁμοιομερῶν ὑπὸ ψύξεως καὶ θερμότητος συνίσταται· γὰρ καὶ πηγνύται τὰ μὲν ψυχρῶ τὰ δὲ θερμῶ. 5 περὶ δὲ τῆς τούτων διαφορᾶς εἴρηται πρότερον ἐν ἐτέροις, ποῖα λυτὰ ὑγρῶ καὶ πυρί, καὶ ποῖα ἄλυτα ὑγρῶ καὶ ἀτνηκτα πυρί. διὰ μὲν οὖν τῶν φλεβῶν καὶ τῶν ἐν ἐκάστοις πόρων διαπιδύσσα ἡ τροφή, καθάπερ ἐν τοῖς ὁμοῖς κεραμίοις τὸ ὕδωρ, γίνονται σάρκες ἢ τὸ ταύταις ἀνάλογον, ὑπὸ 10 τῆς ψυχρᾶς συνιστάμεναι, διὸ καὶ λύνονται ὑπὸ πυρός. ὅσα δὲ γενρὰ λίαν τῶν ἀνατελλόντων, ὀλίγην ἔχοντα ὑγρότητα καὶ θερμότητα, ταῦτα δὲ ψυχόμενα ἐξατμίζοντος τῆς ὑγρᾶ μετὰ τῆς θερμῆς γίνεται σκληρὰ καὶ γεώδη τὴν μορφήν, οἷον ὄνυχες καὶ κέρατα καὶ ὅπλα καὶ ῥύγχη· διὸ μαλαττεται 15 μὲν πυρί, τήκεται δ' οὐθέν, ἀλλ' ἐνια τοῖς ὑγροῖς, οἷον τὰ κελύφη τῶν ὤων. ὑπὸ δὲ τῆς ἐντὸς θερμότητος τὰ τε νεῦρα καὶ τὰ ὅσα γίνεται, ξηραίνομένης τῆς ὑγρότητος. διὸ καὶ ἄλυτά ἐστι τὰ ὅσα ὑπὸ τῆς πυρός, καθάπερ κέραμος· οἷον γὰρ ἐν καμίνῳ, ὠπτημένα ὑπὸ τῆς ἐν τῇ γενέσει θερμότη- 20 τος. αὕτη δὲ ὅτε ὅτι ἔτυχε ποιεῖ σάρκα ἢ ὅσῃν, ὅθ' ὅπῃ ἔτυχεν, ἀλλὰ τὸ πεφύκεν καὶ ἡ πέφυκε καὶ ὅτε πέφυκεν. οὔτε γὰρ τὸ δυνάμει δὴν ὑπὸ τοῦ μὴ τὴν ἐνέργειαν ἔχοντος κινητικῶς ἔσαι, ὅτε τὸ τὴν ἐνέργειαν ἔχον ποιήσει ἐκ τῆς τυ- χόντος, ὥσπερ ὅτε κιβωτὸν μὴ ἐκ ξύλων ὁ τέκτων ποιήσειεν 25 ἄν, ὅτ' ἄνευ τούτου κιβωτὸς ἔσαι ἐκ τῶν ξύλων. ἡ δὲ θερμότης ἐνυπάρχει ἐν τῷ σπερματικῷ περιττώματι τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἔχουσα τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἐνέργειαν, ὅση σύμμετρος εἰς ἕκαστον τῶν μορίων. καθ' ὅσον δ' ἂν ἐλλείπῃ ἢ υπερβάλλῃ, ἢ χεῖρον ἀποτελεῖ ἢ ἀνάπηρον τὸ γινόμενον, 30 παραπλησίως τοῖς ἔξω συνισταμένοις διὰ τῆς ἐψήσεως πρὸς τροφῆς ἀπόλαυσιν ἢ τινα ἄλλην ἐργασίαν. ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν ἡμεῖς τὴν τῆς θερμότητος συμμετρίαν εἰς τὴν κίνησιν παρασκευάζομεν, ἐκεῖ δὲ δίδωσιν ἡ φύσις ἢ τῆς γεννῶντος. τοῖς δὲ αὐτομάτως γινομένοις ἢ τῆς ὥρας αἰτία κινήσεως καὶ 35 θερμότης. ἡ δὲ ψύξις ζέρεσις θερμότητός ἐστιν. χρῆται δ' ἀμφοτέροις ἡ φύσις ἔχουσι μὲν δύναμιν ἐξ ἀνάγκης ὥστε

τὸ μὲν τοῦτ' ὁ δὲ τοῦτ' ποιεῖν, ἐν μέντοι τοῖς γινομένοις ἕνεκά τινος συμβαίνει τὸ μὲν ψύχειν αὐτῶν τὸ δὲ θερμαίνειν, καὶ γίνεσθαι τῶν μορίων ἕκαστον, τὴν μὲν σάρκα μαλακὴν τῇ μὲν ἐξ ἀνάγκης ποιόντων τοιαύτην τῇ δ' ἕνεκά τινος, τὸ δὲ νεῦρον ξηρὸν καὶ ἐλατὸν, τὸ δ' ὅσῃν ξηρὸν καὶ θραυστόν. τὸ δὲ δερμα ξηραίνομένης τῆς σαρκὸς γίνεται, καθάπερ ἐπὶ τοῖς ἐψήμασιν ἢ καλυμένη γραῦς. ἢ μόνον δὲ διὰ τὸ ἔσχατον συμβαίνει αὐτῇ ἢ γένεσις, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπιτολάζει τὸ γλίσχρον διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἐξατμίζειν. ἐν μὲν ἔν τοῖς 10 ἄλλοις αὐχμηρὸν τὸ γλίσχρον (διὸ ὁσρακὸδερμα καὶ μαλακὸσάρακα τὰ ἔσχατά ἐστι τῶν ἀναιμῶν ζῶων), ἐν δὲ τοῖς ἐναιμίσις τὸ γλίσχρον λιπαρώτερόν ἐστιν. καὶ τούτων ὅσα μὴ γεώδη τὴν φύσιν ἔχει λίαν, ἀθροίζεται τὸ πιμελώδες ὑπὸ τὴν τῆς δερματος σκέπην, ὥς τῆς δερματος γινόμενου ἐκ τῆς τοιαύτης γλίσχρότητος· ἔχει γὰρ τινα γλίσχρότητα τὸ λιπαρόν. πάντα δὲ ταῦτα, καθάπερ εἵπομεν, λεκτέον γίνεσθαι τῇ μὲν ἐξ ἀνάγκης τῇ δ' ἐκ ἐξ ἀνάγκης ἀλλ' ἕνεκά τινος. πρῶτον μὲν ἔν τῳ κύτῳ ἀφορίζεται κατὰ τὴν γένεσιν, τὸ δὲ κάτω προϊόντος τῆς χρόνης λαμβάνει τὴν αὐ- 15 ξησίαν ἐν τοῖς ἐναιμίσις. ἅπαντα δὲ ταῖς περιγραφαῖς διορίζεται πρότερον, ὅσπερ δὲ λαμβάνει τὰ χρώματα καὶ τὰς μαλακότητας καὶ τὰς σκληρότητας, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἂν ὑπὸ ζωγράφου τῆς φύσεως δημιουργήμενα· καὶ γὰρ οἱ γραφεῖς υπογράφαντες ταῖς γραμμαῖς ὅπως ἐναλείψασιν τοῖς χρώμασι τὸ ζῶον. διὰ μὲν ἔν τῳ τὴν ἀρχὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν αἰσθησέων εἶναι καὶ τῆς ζωῆς παντός αὕτη γίνεται πρῶτον· 20 διὰ δὲ τὴν θερμότητα τὴν ταύτης, ἢ τελευτῶσιν αἱ φλέβες ἄνω, τὸ ψυχρὸν συνίστησιν ἀντίστροφον τῇ θερμότητι τῇ περὶ τὴν καρδίαν τὸν ἐγκέφαλον. διόπερ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν λαμβάνει συνεχῇ τὴν γένεσιν μετὰ τὴν καρδίαν, καὶ μεγέθει τῶν ἄλλων διαφέρει· πολὺς γὰρ καὶ ὑγρὸς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἐγκέφαλος. ἔχει δ' ἀπορίαν τὸ περὶ τὸς ὀφθαλμοὺς συμβαῖνον τῶν ζῶων. μέγιστοι μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς φαίνονται καὶ πεζοῖς καὶ πλωτοῖς καὶ πτηνοῖς, τελευταῖοι δὲ γίνονται τῶν 25 μορίων· ἐν τῷ μεταξύ γὰρ χρόνῳ συμπίπτουσιν. αἴτιον δ' ὅτι τὸ τῶν ὀφθαλμῶν αἰσθητήριον ἐστὶ μὲν, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητήρια, ἐπὶ πόρων· ἀλλὰ τὸ μὲν τῆς ἀφῆς καὶ

1. αἱ om Y. || 3. ἅτε — 4. ἐστὶν om Y. || 4. ἐκ om S. || δεῖξαι Y. || 9. διεισδύσσα Y, δι. εἰ. εἰ. δύσσα Z. || ὑγροῖς Y. || 10. γίνεσθαι Y. || 11. τῷ om Z. || 14. τῷ om S. || οἷον] οἱ S. || 17. τε om S. || 19. ἐστὶ εἰ τῷ om P. || καθ. ὁ κ. P. || 20. καμνήν S. || ὑπὸ] ἐστὶν ὑπὸ P. || 21. ὅπου PSYZ. || 22. ἔτυχεν, ὅθ' ὅπῃ ἔτυχεν, ἀλλὰ P. || ἢ] ὅ P. || 23. δυνάμενον ὑπὸ SYZ. || 24. τὸ om YZ. || 25. ποιήσει Y. || 27. τοσαύτη Y. || 35. αὐτομάτως P.

1. μέντοι] μὲν S. || 3 et 4. τῇ] τὴν vel τῶν Z. || 5. ὅσῃν ξηρὸν] ὅσῃν σκληρὸν S. || 6. τῆς om Z. || ἐπὶ] ἐν P. || 9. ἀτμίζει Z. || 11. ἐστὶ post ἀναιμῶν P, om Z. || 14. ὥς καὶ τῷ S. || ἐκ] ὑπὸ S. || 16. ταῦτα δὲ πάντα S. || εἵπομεν P. || τῇ μὲν ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι Y. || 19. τὸ] τὰ S. || τὴν om P. || 21. καὶ] κατὰ Y. || 23. γράφει S. || δημιουργήσης SYZ. || 27. τὴν post δὲ om Z. || αὐτῆς S. || 28. συνίστησι τὸ ψυχρὸν P. || 31. διαφέρει τῶν ἄλλων P. || 36. τὸ om Z. || μὲν ἐστὶν Z. || τὰ ἄλλα] πολλὰ P.

γεύσεως εὐθύς ἐσιν ἡ σῶμα ἢ τῷ σώματός τι τῶν ζώων, ἢ δ' ὁσφρησις καὶ ἡ ἀκοὴ πόροι συνάπτοντες πρὸς τὸν ἀέρα τὸν θύραθεν, πλήρεις συμφύτης πνεύματος, περαίνοντες δὲ πρὸς τὰ φλέβια τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον τείνοντα ἀπὸ τῆς καρδίας· ὁ δ' ὀφθαλμὸς σῶμα μόνον ἴδιον ἔχει τῶν αἰσθη-
τηρίων. ἐστὶ δ' ὑγρὸν καὶ ψυχρόν, καὶ ἐπὶ προὔπαρχον ἐν τῷ τόπῳ, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα μόρια δυνάμει, ἔπειτα ἐνεργείᾳ γινόμενα ὕσερον· ἀλλ' ἀπὸ τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον ὑγρότητος ἀποκρίνεται τὸ καθαρώτατον διὰ τῶν πόρων, οἱ φαίνονται φέροντες ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὴν μὲνινγα τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον. τῆς δὲ τεκμήριον· ἔτε γὰρ ἄλλο μόριον ὑγρὸν καὶ ψυχρόν ἐστιν ἐν τῇ κεφαλῇ παρὰ τὸν ἐγκέφαλον, τὸ τ' ὄμμα ψυχρόν καὶ ὑγρόν. ἐξ ἀνάγκης ἔν ὁ τόπος λαμβάνει μέγεθος τὸ πρῶτον, συμπίπτει δ' ὕσερον. καὶ γὰρ περὶ τὸν ἐγκέφαλον συμβαίνει τὸν αὐτὸν τρόπον· τὸ πρῶτον ὑγρὸς καὶ πολὺς, ἀποπνέοντος δὲ καὶ πεπτομένους σωματίζεται τε μᾶλλον καὶ συμπίπτει καὶ ὁ ἐγκέφαλος [καὶ τὰ σώματα] καὶ τὸ μέγεθος τὸ τῶν ὀμμάτων· ἐξ ἀρχῆς δὲ διὰ μὲν τὸν ἐγκέφαλον ἢ κεφαλὴν μεγίστην, διὰ δὲ τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τοῖς ὀμμάσι οἱ ὀφθαλμοὶ μεγάλοι φαίνονται. τελευταῖοι δὲ λαμβάνουσι τέλος διὰ τὸ καὶ τὸν ἐγκέφαλον συνίστασθαι μόλις· ὅψε γὰρ παύεται τῆς ψυχρότητος καὶ τῆς ὑγρότητος, ἐπὶ πάντων μὲν, μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ βρέγμα τῶν ὀσῶν γίνεται τελευταῖον· ἤδη γὰρ γεγεννημένων θύραζε τῶν ἐμ-
βρύων μαλακόν ἐστι τῆτο τὸ ὅσῃ τῶν παιδίων. αἴτιον δὲ τῷ μάλισ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τῆτο συμβαίνειν, ὅτι τὸν ἐγκέφαλον ὑγρότατον ἔχουσι καὶ πλείστον τῶν ζώων. τῆς δ' αἰτίας ὅτι καὶ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ θερμότητα καθαρωτάτην. ὁλοῦ δὲ τὴν εὐκρασίαν ἢ διάνοιαν· φρονιμώτατον γὰρ ἐστὶ τῶν ζώων ἀνθρώπος. ἀκρατὴ δὲ καὶ τὰ παιδιά μέχρι πόρῳ τῆς κεφαλῆς ἐστὶ διὰ τὸ βᾶρος τὸ περὶ τὸν ἐγκέφαλον· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν μορίων ὅσα δεῖ κινεῖν· ἢ γὰρ ἀρχὴ τῆς κινήσεως ὅψε κρατεῖ τῶν ἀνωθεν καὶ τελευταῖον, ὅσων ἢ κινήσεις μὴ συνήρηται πρὸς αὐτὴν ὥσπερ τῶν κώλων. τοῖς δ' ἐστὶ μόριον τὸ βλέφαρον. ἐπεὶ δ' ἔθεν ποιεῖ περιέργον. ἔδὲ μάτην ἢ φύσις· δῆλον ὡς ἔδ' ὕσερον ἔδὲ πρότερον· ἐξαι γὰρ τὸ γεγονὸς μάτην ἢ περιέργον. ὥσθ' αἴμ' ἀνάγκη τὰ

βλέφαρα διαχωρίζεσθαι καὶ δύνασθαι κινεῖν. ὅψε μὲν ἔν διὰ τὸ πλῆθος τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον πέψεως τελειῖται καὶ ὄμματα τοῖς ζώοις, τελευταῖα δὲ διὰ τὸ σφύδρα κρα-
τῆσης τῆς κινήσεως εἶναι τὸ κινεῖν καὶ τὰ ἔτως πόρῳ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀπεφυγμένα τῶν μορίων. ὁλοῦ δὲ τὰ βλέφαρα τοιαύτην ἔχοντα τὴν φύσιν· ἀν. γὰρ καὶ ὁποσονὲν βά-
ρος γένηται περὶ τὴν κεφαλὴν δι' ὕπνον ἢ μέθην ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, ἐ δυνάμεθα τὰ βλέφαρα αἶρειν, ἔτω βᾶρος αὐτῶν ἐχόντων μικρόν. περὶ μὲν ἔν ὀφθαλμῶν εἴρηται πῶς γίνονται καὶ δι' ὅ τι, καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τελευταίαν λαμ-
βάνουσι τὴν διάρθρωσιν. τῶν δ' ἄλλων γίνεται μορίων ἕκα-
στον ἐκ τῆς τροφῆς, τὰ μὲν τιμιώτατα καὶ μετεπιληφότα τῆς κυριατάτης ἀρχῆς ἐκ τῆς πεπεμμένης καὶ καθαρωτά-
της καὶ πρώτης τροφῆς, τὰ δ' ἀναγκαῖα μόρια καὶ τέτων ἔνεκεν ἐκ τῆς χείρονος καὶ τῶν ὑπολειμμάτων καὶ περιττωμάτων. ὥσπερ γὰρ οἰκονόμος ἀγαθός, καὶ ἡ φύσις ἔθεν ἀποβάλλειν εἴωθεν· ἐξ ὧν ἐστὶ ποιῆσαι τι χρηστόν. ἐν δὲ ταῖς οἰκονομίαις τῆς γινομένης τροφῆς, ἢ μὲν βελτίστη τέ-
τακται τοῖς ἐλευθέροις, ἢ δὲ χείρων καὶ τὸ περιττώμα ταύ-
της οἰκέταις, τὰ δὲ χείριστα καὶ τοῖς συντρεφομένοις δι-
δάσκει ζῴοις. καθάπερ ἔν εἰς τὴν αὔξησιν ὁ θύραθεν ταῦτα ποιεῖ ἡς, ἔτως ἐν τοῖς γινομένοις αὐτοῖς ἢ φύσις ἐκ μὲν τῆς καθαρωτάτης ὕλης σάρκας καὶ τῶν ἄλλων αἰσθητηρίων τὰ σώματα συνίστην, ἐκ δὲ τῶν περιττωμάτων ὅσα καὶ νεῦρα καὶ τρίχας, ἔτι δ' ὄνυχας καὶ ὕπλας καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· διὸ τελευταῖα ταῦτα λαμβάνει τὴν σύστασιν, ὅταν ἤδη γίγνηται περιττώμα τῆς φύσεως. ἢ μὲν ἔν τῶν ὀσῶν φύσις ἐν τῇ πρώτῃ συστάσει γίνεται τῶν μορίων ἐκ τῆς σπερματικῆς περιττώσεως, καὶ τῶν ζώων αὐξανομένων ἐκ τῆς φυσικῆς τροφῆς λαμβάνει τὴν αὔξησιν, ἐξ ἧς περ τὰ μόρια τὰ κύρια, ταύτης μέντοι αὐτῆς τὰ ὑπολείμματα καὶ τὰ περιττωματικά. γίνεται γὰρ ἐν παντὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον, καὶ τῆς τροφῆς τὸ μὲν θρεπτικὸν τὸ δ' αὐξητικόν, θρεπτικὸν μὲν ὁ τὸ εἶναι παρέχεται τῷ τε ὅλῳ καὶ τοῖς μορίοις, αὐξητικὸν δὲ τὸ εἰς μέγεθος ποιοῦν τὴν ἐπίδοσιν· περὶ ὧν ὕσερον διοριζέον μᾶλλον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῖς ὀσῶις καὶ τὰ νεῦρα συνίσταται καὶ ἐκ τῶν αὐ-
τῶν, ἐκ τῆς σπερματικῆς περιττώσεως καὶ τῆς θρεπτικῆς.

1. ἢ post ἐστιν om Z. || 2. ἢ om PS. || 4. τείνοντα] γίνονται SYZ. || 6. ἐ om P. || 7. ἔπειτα γε ἐνεργεία SYZ. || 16. πεπτομένους S. || 17. τε om P. || 18. καὶ τὰ σώματα om S. || 20. τὸ ante ἐν om S. || 21. καὶ om S. || 22. ὑγρότητος καὶ τῆς ψυχρότητος S. || 23. μὲν] μὲν τῶν ἐχόντων P. || 24. βλέγμα Y. || 26. τῶν παιδίων S, τοῖς παιδίοις P. || 27. τῷ] τὸ YZ. || ἀνθρώπων γρ Z, ἀνθρώπων PSY. || 28. τῆτο P. || 34. κρατῶν S. || τελευταίων S. || 35. τοῖστο Y. || 38. γεγονὸς ἢ μάτην ἢ P.

1. καὶ] τε καὶ PS. || κινεῖν S. || μὲν om S. || 2. διὰ om YZ. || τελειῖται P. || 4. κινεῖν Y. || καὶ] καὶ τῶν μορίων YZ. || 5. καὶ] καὶ τὰ S. || 6. γὰρ] δὲ PZ. || 10. καὶ δι' ὅτι om S. || 12. τελειότατα Y. || καὶ] καὶ τὰ P. || 17. χρησίμους P. || 21. ὁ] εἰς S. || τὰ τοιαῦτα S. || 26. ταῦτα] πάντα S. || 31. μέντοι αὐτῆς] μὲν τοιαῦτα Y. || 33. καὶ ante τῆς om Z.

ὄνυχες δὲ καὶ τρίχες καὶ ὀπλά καὶ κέρατα καὶ ῥύγχη καὶ τὰ πλῆκτρα τῶν ὀρνίθων, καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἑτερόν ἐστι μῦριον, ἐκ τῆς ἐπιτήτης τροφῆς καὶ τῆς αὐξητικῆς, ἣν τε παρὰ τῷ θήλειος ἐπιτάται καὶ τῆς θύραθεν. διὰ τὸτο τὰ μὲν ὅσα μέχρι τινὸς λαμβάνει τὴν αὐξήσιν. ἐστὶ γὰρ τι 5 πᾶσι τοῖς ζώοις πέρας τῆς μεγέθους, διὸ καὶ τῆς τῶν ὁσῶν αὐξήσεως. εἰ γὰρ ταῦτ' εἶχεν αὐξήσιν ἀεὶ, καὶ τῶν ζῶων ὅσα ἔχει ὁσῶν ἢ τὸ ἀνάλογον, ἠὲ ξάνετ' ἄν. ἕως ἔζη. τῷ γὰρ μεγέθους ὅρος ἐστὶ ταῦτα τοῖς ζώοις. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν ἐκ ἀεὶ λαμβάνουσιν αὐξήσιν, λεκτέον ὕστερον. τρίχες δὲ καὶ τὰ 10 συγγενῆ τέτοις, ἕως ἂν ὑπάρχωσιν, αὐξάνονται, καὶ μᾶλλον ἐν νόσοις καὶ τῶν σωμάτων γηρασκόντων καὶ φθινόντων διὰ τὸ λείπεσθαι περίττωμα πλεονέχοντος εἰς τὰ κύρια διαπανωμένον διὰ τὸ γῆρας καὶ τὰς νόσους, ἐπεὶ γ' ὅταν ὑπολείπη καὶ τὸτο διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ αἱ τρίχες ὑπολείπουσιν. 15 τὰ δ' ὅσα τεναντίον. συμφθίνει γὰρ τῷ σώματι καὶ τοῖς μέρεσιν. αὐξάνονται δ' αἱ τρίχες καὶ τεθνεώτων, ἃ μὲντοι γίνονται γ' ἐξ ὑπαρχῆς. περὶ δ' ὀδόντων ἀπορήσειεν ἂν τις. εἰσὶ γὰρ τὴν μὲν φύσιν τὴν αὐτὴν ἔχοντες τοῖς ὁσοῖς, καὶ γίνονται ἐκ τῶν ὁσῶν, ὄνυχες δὲ καὶ τρίχες καὶ κέρατα καὶ 20 τὰ τοιαῦτα ἐκ τῆς δέρματος, διὸ καὶ συμμεταβάλλουσιν τῷ δέρματι τὰς χροάς. λευκά τε γὰρ καὶ μέλανα γίνονται καὶ παντοδαπά κατὰ τὴν τῆς δέρματος χροάν, οἱ δ' ὀδόντες ἔθεν. ἐκ γὰρ τῶν ὁσῶν εἰσὶν, ὅσα τῶν ζῶων ἔχει ὀδόντας καὶ ὁσῶν αὐξάνονται δὲ διὰ βίης μόνοι τῶν ἄλλων ὁσῶν. τὸτο δὲ δὴ 25 λον ἐπὶ τῶν παρακλινόντων ὀδόντων τὴν ἀφήν τὴν ἀλλήλων. αἴτιον δὲ τῆς αὐξήσεως, ὡς μὲν ἔνεκά τε, διὰ τὸ ἔργον. ταχὺ γὰρ ἂν κατετρίβοντο μὴ γινομένης τινὸς ἐπιρρύσεως, ἐπεὶ καὶ νῦν ἐνίοις γηρασκούσι, τοῖς βρωτικοῖς μὲν μὴ μεγάλους δ' ἔχουσι, κατετρίβονται πάμπαν. πλεονέχον γὰρ λόγω 30 καθαιρούνται τῆς αὐξήσεως. διὸ καὶ τὸτο εὖ μεμηχανῆται πρὸς τὸ συμβαῖναι ἢ φύσιν. συνάγει γὰρ εἰς τὸ γῆρας καὶ τὴν τελευταίαν τὴν ὑπόλειψιν τῶν ὀδόντων. εἰ δ' ἦν μυριότης ἢ βίος ἢ χιλιότης, παμμεγέθεις τ' ἂν ἔδει γίνεσθαι τὸς ἐξ ἀρχῆς καὶ φύεσθαι πολλάκις. καὶ γὰρ εἰ συνεχῆ τὴν αὐξή- 35

σιν εἶχον, ὁμῶς ἂν ἀχρηστοὶ λειανόμενοι πρὸς τὴν ἐργασίαν ἦσαν. ἢ μὲν ἔν ἑνεκα λαμβάνουσι τὴν αὐξήσιν, εἰρηται. συμβαίνει δὲ μὴδὲ τὴν αὐτὴν ἔχειν φύσιν τοῖς ἄλλοις ὁσοῖς τὸς ὀδόντας. τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ πρώτῃ συσάσει γίνεται πάντα 5 καὶ ἔθεν ὕστερον, οἱ δ' ὀδόντες ὕστερον. διὸ καὶ πάλιν δύνανται φύεσθαι ἐκπεσόντες. ἀπτοῦται γὰρ, ἀλλ' ἔν συμπεφύκασιν τοῖς ὁσοῖς. ἐκ μέντοι τῆς τροφῆς τῆς εἰς τὰ ὅσα διαδομένης γίνονται, διὰ τὴν αὐτὴν ἔχουσι φύσιν, καὶ τότε ὅταν ἐκεῖνα ἔχῃ ἤδη τὸν ἀριθμὸν τῶν αὐτῶν. τὰ μὲν ἔν ἄλλα 10 ζῶα ἔχοντα γίνεται ὀδόντας καὶ τὸ ἀνάλογον τοῖς ὁδοῖν, ἐὰν μὴ τι γίγνηται παρὰ φύσιν, διὰ τὸ ἀπολύεσθαι τῆς γένεως τετελεσμένα τῷ ἀνθρώπου μᾶλλον. ὁ δ' ἄνθρωπος, ἂν μὴ τι συμβῇ παρὰ φύσιν, οὐκ ἔχων. δι' ἣν δ' αἰτίαν οἱ μὲν γίνονται τῶν ὀδόντων καὶ ἐκπίπτουσιν, οἱ δ' οὐκ ἐκπίπτουσιν, ὕστερον λεχθήσεται. διότι δ' ἐκ περιττώματός ἐστι 15 τὰ τοιαῦτα τῶν μορίων, διὰ τῶν ἄνθρωπος φιλοτάτον τε κατὰ τὸ σῶμα τῶν ζῶων πάντων ἐστὶ καὶ ὄνυχας ἐλαχίστους ἔχει ὡς κατὰ μέγεθος. ἐλάχιστον γὰρ ἔχει περίττωμα γεῶδες, ἐστὶ δὲ περίττωμα μὲν τὸ ἀπεπτον, τὸ δὲ γεγενῆσιν ἐν 20 τοῖς σώμασι πάντων ἀπεπτότατον.

Πῶς μὲν ἔν ἕκαστον συνίσταται τῶν μορίων, εἰρηται, καὶ τί τῆς γενέσεως αἴτιον. ἔχει δὲ τὴν αὐξήσιν τὰ ζωοτοκόμενα 7 τῶν ἐμβρύων, ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον, διὰ τῆς τῷ ὀμφαλῷ προσφύσεως. ἐπεὶ γὰρ ἔνεστιν ἐν τοῖς ζώοις καὶ ἡ θρεπτικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς, ἀφήσιν εὐθύς οἷον ῥίζαν τὸν ὀμφαλὸν εἰς τὴν ὕστεραν. ἐστὶ δὲ ὁ ὀμφαλὸς ἐν κελύφει φλέβες, τοῖς μὲν μείζουσι πλεῖς, οἷον βοὶ καὶ τοῖς τοιούτοις, τοῖς δὲ μέσοις δύο, μία δὲ τοῖς ἐσχατοῖς. διὰ δὲ τέττα λαμβάνει τὴν τροφήν αἱματικὴν. αἱ γὰρ ὕστεραι πέρατα φλεβῶν πολλῶν 30 εἰσὶν. τὰ μὲν ἔν μὴ ἀμφώδοντα πάντα, καὶ τῶν ἀμφώδοντων ὅσων ἡ ὕστερα μὴ μίαν φλέβα μεγάλην ἔχει διατείναν ἀλλ' ἀντὶ μιᾶς πυκνάς πολλὰς, ταῦτα ἐν ταῖς ὕστεραις ἔχει τὰς καλεσμένας κοτυληδόνας, τὸ μὲν περιφερὲς ἐχούσας πρὸς τὴν ὕστεραν, τὸ δὲ κοῖλον πρὸς τὸ ἐμβρυον. μεταξὺ 35 δὲ τῆς ὕστερας καὶ τῆς ἐμβρύου τὸ χόριον καὶ οἱ ὕμενες εἰσὶν.

2. καὶ ante τὰ om Y. || 4. διὰ καὶ διὰ P. || 8. ὁσῶν ἔχει S. || ἔζη Z, ἂν ἔζη P. || τῷ γὰρ Z. || 9. τοῖς καὶ τοῖς Z. || 10. ὕστερον λεκτέον PZ. || 11. ἐνυπάρχουσιν P. || αὐξάνουσι S. || 13. πλεον P. || διαπανωμένον εἰς τὰ κύρια X. || 14. ὅταν γ' P. || ὑπολίπη S. || 18. γ' om SY. || 19. μὲν om S. || 21. καὶ ἐν συμβάλλουσιν S. || 22. γίνεται P. || 24. ἐκ — εἰσὶν Z. || 25. ὅσα τε τῶν ζ. ἔχει ὁσῶν καὶ ὀδόντας P. || 25. τῶν καὶ τῶν Z. || 28. κατετρίβετο S. || 33. μυριότης SY. || 34. χιλιότης S. || τ' om Z. || 35. εἰ] ἂν SYZ.

|| 21. λειανόμενοι YZ. || 2. ἔν corr Z. || ἔν om Y. || ἔνεκα om Z. || 5. οἱ δ' ὀδόντες ὕστερον om S. || 7. διαδομένης] γινομένης S. || 9. ἦδη ante ἔχῃ Y, om Z. || αὐτὸν S. || ἔν om S. || 11. γίγνηται S. || 13. ἀν] εἰ Y. || 15. ῥηθήσεται Z. || 26. ὁ om Y. || 29. αἱ γὰρ] καὶ γὰρ αἱ S. || 30. τῶν] τῶν μὴ Z. || 33. καλεσμένας Y. || post. κοτυληδόνας P: πρὸς αὐτὸν ὀμφαλὸς συναπτὴ καὶ προσπέφυκεν. ἀποτέτανται γὰρ αἱ φλέβες αἱ διὰ τῷ ὀμφαλῷ ἔθεν καὶ ἔθεν καὶ σχίζονται πάντα κατὰ τὴν ὕστεραν. ἡ δὲ περαίνουσι, ταύτη γίνονται αἱ κοτυληδόνας. || μὲν] μὲν γὰρ S. || ἔχουσαι Z et corr P. || 35. τὸ] τὸ καλεσμένη Y. || οἱ om Z.

αἱ δὲ κοτυληδόνες αὐξανόμεναι καὶ τελευμέναι τῇ ἐμβρυῷ γίνονται ἐλάττους, καὶ τέλος ἀφανίζονται τελευθέντος. εἰς τὸτο γὰρ προεκτίθεται τοῖς ἐμβρυοῖς ἡ φύσις τὴν αἱματικὴν τροφήν τῆς ὑτέρας ὥσπερ εἰς μαζάς, καὶ διὰ τὸ ἀθροίζεσθαι καὶ κατὰ μικρὸν ἐκ πολλῶν οἰδῶν ἐξάνθημα καὶ φλεγμῶ- 5 σία γίνεται τὸ σῶμα τὸ τῆς κοτυληδόνος. ὥς μὲν ἂν ἐν ἐλάττω ἢ τὸ ἐμβρυον, ὃ δυναμένον πολλὴν λαμβάνει τροφῆς δὴλαί εἰσι καὶ μείζονες, αὐξηθέντος δὲ συμπύπτουσιν. τὰ δὲ πολλὰ τῶν κολοβῶν ζῶων καὶ ἀμφωδόντων ἐκ ἔχει κοτυληδόνα ἐν ταῖς ὑτέραις, ἀλλ' ὁ ὀμφαλὸς εἰς φλέβα τεί- 10 νει μίαν, αὕτη δὲ τέταται διὰ τῆς ὑτέρας ἔχουσαι μέγεθος. ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν μονότοκα τὰ δὲ πολυτόκα τῶν τοιούτων ἐστὶ ζῶων, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐμβρυῶν τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον τῷ ἐν. δεῖ δὲ ταῦτα θεωρεῖν ἐκ τε τῶν παραδειγμάτων τῶν ἐν ταῖς ἀνατομαῖς καὶ τῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις γεγραμμένων. πε- 15 φύκασιν γὰρ τὰ ζῶα ἐκ τῆς ὀμφαλῆς, ὁ δ' ὀμφαλὸς ἐκ τῆς φλέβος ἐφεξῆς ἀλλήλοισι, ὥσπερανεῖ παρ' ὀχετὸν τὴν φλέβα βέβησαν· περὶ δὲ ἕκαστον τῶν ἐμβρυῶν οἱ θύμηνες καὶ τὸ χόριόν ἐστι· οἱ δὲ λέγοντες τρέφεσθαι τὰ παιδία ἐκ ταῖς ὑτέ- 20 ραῖς διὰ τῆς σαρκιδίου τι βθάλλειν ἐκ ὀρθῶς λέγουσιν· ἐπὶ τε γὰρ τῶν ἄλλων ζῶων ταῦτον συνέβαινε ἂν, ὅν δ' ὅ φαίνεται (θεωρῆσαι γὰρ τὸτο ῥάδιον διὰ τῶν ἀνατομῶν), καὶ περὶ ἅπαντα τὰ ἐμβρυα καὶ τὰ πτηνὰ καὶ τὰ πλωτὰ καὶ τὰ τῶν πεζῶν ὁμοίως λεπτοὶ περιέχουσιν ὑμένες χωρίζοντες ἀπὸ τῆς ὑτέρας καὶ τῶν ἐγγινομένων ὕγρων, ἐν οἷς ἔτ' αὐτοῖς 25 ἐνεστὶ τοῖσιν ὕθην, ὅτε διὰ τούτων ὕθνος ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τὴν ἀπόλαυσιν. τὰ δ' ὥτοκοίμενα πάντα ὅτι λαμβάνει τὴν αὐξήσιν χωρισθέντα τῆς μήτρας ἔξω, φανερόν.

Γίνεται δὲ ὁ συνδυασμὸς τοῖς ζῴοις κατὰ φύσιν μὲν τοῖς ὁμογενέσιν, ὃ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς μὲν ἐγγυὲς τὴν φύσιν 30 ἔχουσιν, ἐκ ἀδιαφόροις δὲ τῷ εἶδει, εἰάν τὰ τε μέγεθος παρὰ πλῆσια ἢ καὶ οἱ χρόνοι ἴσοι ὥσι τῆς κινήσεως. σπάνια μὲν ἐν γίνεται τὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῶν ἄλλων, γίνεται δὲ καὶ ἐπὶ κυνῶν καὶ ἀλωπέκων καὶ λύκων· καὶ οἱ Ἰνδοὶ δὲ κύνες ἐκ θηρίου τινὸς κυνώδους γεννῶνται, καὶ κύνος, καὶ ἐπὶ τῶν 35 ἄγωνα κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν τοιαῦτα γενόμενα· γίνονται

ἀρνίον δὲ τῶν ὀχευτικῶν ἅπται τὸτο συμβαῖνον, οἷον ἐπὶ περ- 40 δίων καὶ ἀλεκτορίδων· καὶ τῶν γαμψωνύχων οἱ ἱέρακες δοκῶσιν οἱ διαφέροντες τῷ εἶδει μίγνυσθαι πρὸς ἀλλήλους· καὶ ἐπ' ἄλλων δὲ τινῶν ὀρνέων ἔχει τὸν αὐτὸν τρόπον. ἐπὶ 5 δὲ τῶν θαλαττιῶν οὐθεν ἀξιόλογον εἰράται, δοκῶσι δὲ μά- λις αἱ ῥινόβαται καλόμενοι γίνεσθαι ἐκ ῥίνης καὶ βάτῃ συν- δυαζομένων. λέγεται δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς Διβύς παροιμία- ζόμενον, ὡς αἰεὶ τῆς Διβύς τρεφῆσθαι καίνον, διὰ τὸ μί- γνυσθαι καὶ τὰ μὴ ὁμόφυλα ἀλλήλοισι λεχθῆναι τὸτο· διὰ 10 γὰρ τὴν σπάνιν τῆς ὕδατος ἀπαντῶντα πάντα πρὸς ὀλίγους τόπους τὸς ἔχοντας ἰάματα μίγνυσθαι καὶ τὰ μὴ ὁμογενῆ. τὰ μὲν ἐν ἄλλα τῶν ἐκ τοιαύτης μίξεως γινόμενων συνδυα- ζόμενα φαίνεται καὶ ἀλλήλοισι καὶ μιγνύμενα καὶ δυνά- 15 μενα τό τε θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν γενῶν, οἱ δ' ὅρεῖς ἄγονοι μόνοι τῶν τοιούτων· ὅτε γὰρ ἐξ ἀλλήλων ἔτ' ἄλλοις μιγνύ- μενοι γενῶσιν. ἐστὶ δὲ τὸ πρόβλημα καθόλου μὲν, διὰ τὴν αἰτίαν ἄγονον ἢ ἄρρεν ἢ θῆλυ ἐστίν· εἰσὶ γὰρ καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες ἄγονοι, καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ἐν τοῖς γένεσιν ἐκά- 20 σοις, οἷον ἐν ἵπποις καὶ προβάτοις. ἀλλὰ τὸτο τὸ γένος ὅλον ἄγονόν ἐστι, τὸ τῶν ἡμιόνων. τὰ δ' αἰτία τῆς ἀγονίας ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων πλείω συμβαίνει· καὶ γὰρ ἐκ γενετῆς, ὅταν πηρωθῶσι τὸς τόπους τὸς πρὸς τὴν μίξιν χρησίμους, ἄγονοι γίνονται καὶ γυναῖκες καὶ ἄνδρες, ὥς τε μὲν μὴ ἡβῶν 25 τὸς δὲ μὴ γενεῖαν, ἀλλ' εὐνεχίας διατελεῖν ὄντας· τοῖς δὲ προῖσθαι τῆς ἡλικίας ταῦτον συμβαίνει πάσχειν, ὅτε μὲν δι' εὐτροφίαν τῶν σωμάτων (ταῖς μὲν γὰρ πιότεραις γινόμεναις τοῖς δ' εὐεντικωτέροις εἰς τὸ σῶμα καταναλίσκονται τὸ πε- 30 ρίττωμα τὸ σπερματικόν, καὶ ταῖς μὲν ὃ γίνεται καταμήνια τοῖς δὲ γονή), ὅτε δὲ διὰ νόσον οἱ μὲν ὕγρον καὶ ψυχρὸν προίενται, ταῖς δὲ γυναῖξιν αἱ καθάρσεις φαῦλαι καὶ πλήρεις νοσηματικῶν περιττωμάτων· πολλοῖς δὲ καὶ πολλαῖς καὶ διὰ πηρώματα τὸτο συμβαίνει τὸ πάθος περὶ τὰ μόρια καὶ 35 τὸς τόπους τὸς περὶ τὴν ὀμιλίαν χρησίμους. γίνεται δὲ τὰ μὲν ἰατὰ τὰ δ' ἀνίατα τῶν τοιούτων, μάλιστα δὲ διατελῶσιν ἄγωνα κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν τοιαῦτα γενόμενα· γίνονται

1. τελευμέναι PS. || 2. τελευθέντος S. || 3. ἡ φύσις om Y. || 5. καὶ ante κατὰ om P. || 7. δυναμέναι Y, δυναμένων P. || 9. κοτυ-
ληδόνες P. || 10. ὁ om S. || 12. ζῶων ἐστὶ S. || 14. εἰ] γὰρ S. || 18. ὁ om S. || 20. τῷ τὸ S. || θάλλειν Y, βάλλειν PSZ. || 21.
ταῦτα YZ. || ἂν om SYZ. || 23. πάντα Y. || πλωτὰ καὶ τὰ πτηνὰ P. || 25. ἀπὸ τῆς P. || ἐδ' YZ, ἐδὲ τοῖς ὑμέσιν P. || 27. ὅτε
om YZ. || 28. ἔξω εἰς τὸ φ. Z. || 29. δὲ om S. || ὁ om P. || 30. μὲν om Z. || συνέγγυς S. || 31. τοῖς εἶδεσιν P. || 34. κυνῶν
τῶν κυνῶν P. || 35. καὶ ante ἐπὶ om P.

1. ὀρνίθων τῶν ὀχευτικῶν ἅπται SYZ. || 6. καλόμενοι] λέγονται S. || 7. τῆς om P. || 8. αἰεὶ P. || 11. ἔχοντας τὰ ἰάματα S. ||
12. μελέξεως PSY. || 17. θῆλυ ἢ ἄρρεν, omisso ἑστίν, P. || 19. ἐν om SYZ. || 20. τὸ om P. || 23. ἄνδρες καὶ γυναῖκες P. ||
24. τὸς] τὰ Y. || εὐνεχίας Z. || 25. τὸ αὐτὸ SYZ. || 29. νόσον pr S. || προίενται καὶ ψυχρὸν P. || 30. αἱ om SYZ. || 31. καὶ
post πολλαῖς om Z. || 32. πηρώματος Y. || ταῦτον τὸτο συμβαίνει πάθος P. || 33. περὶ] εἰς P. || 34. ἰατὰ] εὐίατα PS. || 35. σύστασιν
τὰ τοιαῦτα P. || γινόμενα PY.

γὰρ γυναῖκές τε ἀρρενωποί καὶ ἄνδρες θηλυκοί, καὶ ταῖς
 μὲν ὃ γίνεται τὰ καταμήνια, τοῖς δὲ τὸ σπέρμα λεπτὸν καὶ
 ψυχρόν. διόπερ εὐλόγως βασανίζεται ταῖς πείραις τό γε
 τῶν ἀνδρῶν, εἰ ἄγονον, ἐν τῷ ὕδατι· ταχὺ γὰρ διαχεῖται
 τὸ λεπτὸν καὶ ψυχρὸν ἐπιτολῆς, τὸ δὲ γόνιμον εἰς βυθὸν ὃ
 χωρεῖ θερμὸν μὲν γὰρ τὸ πεπεμμένον ἐξὶ πέπεπται δὲ τὸ
 συνεσηκός καὶ πάχος ἔχον. τὰς δὲ γυναῖδας βασανίζουσι
 τοῖς τε προσθέτοις, ἐὰν δικινῶνται αἱ ὀσμαι πρὸς τὸ πνεῦμα
 τὸ θύραζε κάτωθεν ἄνω, καὶ τοῖς ἐγχερίσιν εἰς τὰς ὀφθαλ-
 μὰς χρώμασιν, ἂν χρωματίζωσι τὸ ἐν τῷ σῶματι πτύελον.
 ταῦτα γὰρ ὃ συμβαίνοντα δηλοῖ τὸ σῶμα τὰς πόρους δι-
 ὧν ἀποκρίνεται τὸ περίττωμα, συγκεχυμένους ἔχειν καὶ συμ-
 πεφυκότας. ὃ τε γὰρ περὶ τὰς ὀφθαλμὰς τόπος τῶν περὶ
 τὴν κεφαλὴν σπερματικώτατός ἐστιν. δηλοῖ δ' ἐν μὲν ταῖς
 ὁμιλίαις μετασχηματιζόμενος ἐπιδήλως μόνος, καὶ τοῖς
 χρωμένους πλείοσιν ἀφροδισίοις ἐνδιδόασιν τὰ ὅμματα φά-
 νερῶς. αἴτιον δ' ὅτι ἡ τῆς γονῆς φύσις ὁμοίως ἔχει τῇ τῆς
 ἐγκεφαλῆς· ὕδατός γὰρ ἐστὶν ἡ ὕλη αὐτῆς, ἡ δὲ θερμότης
 ἐπικτήτος. καὶ αἱ σπερματικαὶ καθάρσεις ἀπὸ τῆς ὑποζώ-
 ματός εἰσιν, ἡ γὰρ ἀρχὴ τῆς φύσεως ἐντεῦθεν, ὥς τε δικινεῖ-
 σθαι πρὸς τὸν θώρακα τὰς κινήσεις ἀπὸ τῶν ἄρθρων· αἱ δ'
 ἐκ τῆς θώρακος ὀσμαι ποῖσιν αἴσθησιν διὰ τῆς ἀναπνοῆς. ἐν
 μὲν ἔν τοις ἀνθρώποις καὶ τοῖς ἄλλοις γένεσιν, ὥσπερ εἴρηται
 8 πρότερον, κατὰ μέρος ἡ τοιαύτη συμβαίνει πῆρως, τὸ δὲ
 τῶν ἡμιόνων γένος ὅλον ἄγονόν ἐστιν. περὶ δὲ τῆς αἰτίας, ὡς
 μὲν λέγουσιν Ἐμπεδοκλῆς καὶ Δημόκριτος, λέγων ὁ μὲν ὃ
 σαφῶς, Δημόκριτος δὲ γνωρίμως μᾶλλον, ὃ καλῶς εἰρήκασιν.
 λέγουσι γὰρ ἐπὶ πάντων ὁμοίως τὴν ἀπόδειξιν τῶν παρὰ
 τὴν συγγένειαν συνδυαζομένων. Δημόκριτος μὲν γὰρ φησὶ
 διεφθάρθαι τὰς πόρους τῶν ἡμιόνων ἐν ταῖς ὑσφαίραις διὰ τὸ
 μὴ ἐκ συγγενῶν γίνεσθαι τὴν ἀρχὴν τῶν ζώων· συμβαίνει
 δ' ἐφ' ἑτέρων ζώων. τῆτο μὲν ὑπάρχειν, γεννᾶν δὲ μηδὲν
 ἔπτον· καίτοι χρὴν, εἴπερ αἴτιον τῆτο ἦν, ἄγονα καὶ τᾶλλ'
 εἶναι τὰ μιγνύμενα τὸν τρόπον τῆτον. Ἐμπεδοκλῆς δ' αἰτιά-
 ται τὸ μίγνυμα τὸ τῶν σπερμάτων γίνεσθαι πυκνὸν ἐκ μαλα-

κῆς τῆς γονῆς ὅσας ἑκατέρας· συναρμόττειν γὰρ τὰ κοῖλα
 τοῖς πυκνοῖς ἀλλήλων, ἐκ δὲ τῶν τοιούτων γίνεσθαι ἐκ μα-
 λακῶν σκληρόν, ὥσπερ τῷ καττιτέρῳ μίχθοντα τὸν χαλκόν,
 λέγων ἔτ' ἐπὶ τῇ χαλκῷ καὶ τῇ καττιτέρῳ τὴν αἰτίαν ὁρθῶς
 (εἴρηται δ' ἐν τοῖς προβλήμασι περὶ αὐτῶν) ὅθ' ὅλως ἐκ
 γνωρίμων ποιόμενος τὰς ἀρχάς. τὰ γὰρ κοῖλα καὶ τὰ
 στερεὰ ἀρμόττοντα ἀλλήλοις πῶς ποιεῖ τὴν μίξιν, ὅσον οὖν
 καὶ ὕδατος· τῆτο γὰρ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐστὶ τὸ λεγόμενον· πῶς
 γὰρ δεῖ λαβεῖν τὰ κοῖλα τῷ οἴνῳ καὶ τῷ ὕδατος, λίαν ἐστὶ
 10 παρὰ τὴν αἴσθησιν. ἔτι δ' ἐπειδὴ συμβαίνει καὶ ἐξ ἵππων
 γίνεσθαι ἵππον καὶ ἐξ ὄνων ὄνον καὶ ἐξ ἵππου καὶ ὄνου ἡμί-
 ονον, ἀμφοτέρως ἄρρενος καὶ θήλεος ὁποτέρῃν ὄντος· διὰ τί
 ἐκ μὲν τούτων γίνεται πυκνὸν ὅπως ὥς ἄγονον εἶναι τὸ γενό-
 μενόν, ἐκ δ' ἵππου θήλεος καὶ ἄρρενος ἢ ὄνου θήλεος καὶ ἄρρε-
 νος ὃ γίνεται ἄγονον· καίτοι μαλακὸν καὶ τὸ τῷ ἄρρενος ἵππου
 ἐστὶ καὶ τὸ τῷ θήλεος· μίγνυται δὲ καὶ ὁ θῆλυς ἵππος καὶ
 ὁ ἄρρην τῷ ὄνῳ, καὶ τῷ ἄρρην καὶ τῷ θήλει· καὶ διὰ τῆτο
 γίνονται ἄγονα ἐξ ἀμφοτέρων, ὡς φησὶν, ὅτι ἐξ ἀμφοῖν ἐν
 τι γίνεται, μαλακῶν ὄντων τῶν σπερμάτων. ἔδει ἔν καὶ τὸ
 20 ἐξ ἵππου ἄρρενος καὶ θήλεος γινόμενον. εἰ μὲν γὰρ θάτερον
 ἐμίγνυτο μόνον, ἐνῆν ἂν λέγειν ὅτι θάτερον αἴτιον τῆς μὴ γεν-
 νᾶν ὁμοιον τῇ τῷ ὄνῳ γονῇ· νῦν δ' οἷα περ ὅση ἐκείνῃ μίγνυται,
 τοιαύτη καὶ τῇ τῷ συγγενῆς. ἔτι δ' ἡ μὲν ἀπόδειξις κατ'
 ἀμφοτέρων εἴρηται ὁμοίως· καὶ τῷ θήλεος καὶ τῷ ἄρρενος,
 25 γεννᾶν δ' ὁ ἄρρην ἑπταετής ὢν μόνος, ὡς φασὶν· ἀλλ' ἡ
 θήλεια ἄγονος ὅλως, καὶ αὕτη τῷ μὴ ἐκτρέφειν εἰς τέλος,
 ἐπεὶ ἤδη κύημα ἔσχεν ἡμίονος. ἴσως δὲ μᾶλλον ἂν δόξειεν
 ἀπόδειξις εἶναι πιθανὴ τῶν εἰρημένων λογικῇ. λέγω δὲ λο-
 γικὴν διὰ τῆτο, ὅτι ὅσῳ καθόλου μᾶλλον, πορρωτέρω τῶν
 οἰκείων ἐστὶν ἀρχῶν, ἐστὶ δὲ τοιαύτη τις· εἰ γὰρ ἐξ ὁμοειδῶν
 ἄρρενος καὶ θήλεος ὁμοειδὲς γίνεσθαι πέφυκε τοῖς γεννήσασιν
 ἄρρην ἢ θῆλυ, οἷον ἐκ κυνὸς ἄρρενος καὶ θήλεος κυνὸν ἄρρην
 ἢ θήλεια, καὶ ἐξ ἑτέρων τῷ εἶδει ἕτερον τῷ εἶδει, οἷον εἰ κυνὸν
 ἕτερον λέοντος, καὶ ἐκ κυνὸς ἄρρενος καὶ λέοντος θήλεος ἕτερον
 35 καὶ ἐκ λέοντος ἄρρενος καὶ κυνὸς θήλεος ἕτερον· ὥς· ἐπειδὴ

1. ἀρρενωποί P. || 2. γίνονται καταμήνια S. || 6. μὲν om S. || 9. εἰς ἐπὶ S. || 10. ἐὰν S. || 14. σπερματικώτατος ante
 13. τῶν Y. || 14. μὲν om P. || 17. ὁμοίαν ἔχει SZ, ὁμοία ἐστὶ P. || τῇ om S. || 18. ὄνῳ S. || 22. ὀσμαι πᾶσαι ποῖσιν P. ||
 25. τῆς S. || τῆς αὐτῆς P. || 28. παρὰ περὶ Y. || 29. γὰρ ἔν S. || 30. σπέρους YZ. || τὸ τὸ παρὰ τὸ Z. || 31. γένεσθαι P. || τῶν om
 P. || 32. γεννᾶν Z. || 33. ἐσχῆν SYZ. || ἢ ἢ τῆς ἀγονίας S, ἢ ἀγονίας Y. || 35. τὸ post μίγνυμα om SYZ.

1. συναρμόζειν P. || 4. τῷ post καὶ om SYZ. || 5. ἐκ ἐκ τῶν Y. || 6. τὰ post καὶ om P. || 9. λαμβάνειν S. || 11. ἵππον ἡ-
 μίον P. || 12. ἀμφοτέρων S. || 13. γινόμενον S. || 14. ἢ — ἄρρενος om Z. || 16. τὸ om P. || 18. ἄγονα om Z. || φασὶν Y. || 19.
 τὰ et 20. γινόμενα Z. || 21. αἴτιον ἐνταῦθα τῷ P. || 22. τῇ ὃν τῇ P. || ἐκείνῃ ἢ μ. Z. || 23. τῇ ἢ Z. || 24. καὶ post ὁμοίως om
 P. || ἄρρενος] ἄρρενος ὁμοίως P, ἄρρενος ὁρθῶς SYZ. || 25. μόνος om S. || 26. ὅλως S. || ὅλως ἐκ παντός PYZ. || τῷ om Z. || 27. δ' ἂν
 μᾶλλον ἀπόδειξις εἶναι δόξη S. et δόξη etiam YZ. || 28. εἰρημένων τις λ. P. || 30. ἀρχῶν ἐστὶν S. || 32. καὶ ἢ P. || κυνὸν ἄρρενα ἢ θή-
 λειαν PYZ. || 34. ἐκ om Z.

γίνεται ἡμίονος ἄρρην καὶ θήλυσ ἀδιαφόρων ὄντων τῷ εἶδει ἀλλήλοισι, γίνεται δ' ἐξ ἵππου καὶ ὄνυς ἡμίονος, ἕτερα δ' ἐστὶ τῷ εἶδει ταῦτα καὶ οἱ ἡμίονοι, ἀδύνατον γενέσθαι ἐξ ἡμιόνων. ἕτερον γὰρ γένος ἔχουσιν οἷον τε διὰ τὸ ἐξ ἄρρενος καὶ θήλεος τῶν ὁμοειδῶν ταῦτο γίνεσθαι τῷ εἶδει· ἡμίονος δ' ὅτι ἐξ ἵππου καὶ ὄνυς γίνεται· ἑτέρων ὄντων τῷ εἶδει, ἐκ δὲ τῶν ἑτέρων τῷ εἶδει ἕτερον ἐτέθη γίνεσθαι ζῶον. ἔστος μὲν ἔν ὁ λόγος καθόλου λίαν καὶ κενός· οἱ γὰρ μὴ ἐκ τῶν οἰκείων ἀρχῶν λόγοι κενοί, ἀλλὰ δοκῶσιν εἶναι τῶν πραγμάτων ἐκ ὄντες· οἱ γὰρ ἐκ τῶν ἀρχῶν τῶν γεωμετρικῶν γεωμετρικοί, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· τὸ δὲ κενὸν δοκεῖ μὲν εἶναι τι, ἐστὶ δ' οὐθέν· ἐκ ἀληθὲς δὲ, ὅτι πολλὰ τῶν μὴ ὁμοειδῶν γενομένων γίνεται γόνιμα, καθάπερ ἐλέχθη πρότερον. τῆτον μὲν ἔν τὸν τρόπον ἔτε περὶ τῶν ἄλλων δεῖ ζητεῖν ἔτε περὶ τῶν φυσικῶν· ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων τῷ γένει τῷ τῶν ἵππων καὶ τῷ τῶν ὄνων θεωρῶν ἂν τις μᾶλλον λάβοι τὴν αἰτίαν, ὅτι πρῶτον μὲν ἐκάτερον αὐτῶν ἐστὶ μονοτόκον ἐκ τῶν συγγενῶν ζῶων, ἔπειτα ἔσ συλληπτικά· τὰ θήλεα ἐκ τῶν ἄρρένων αἰεὶ, διόπερ τὸς ἵππους διαλείποντες ὀχεύουσι διὰ τὸ μὴ δύνασθαι συνεχῶς φέρειν· ἀλλ' ἢ μὲν ἵππος ἔσ καταμνηνιάδης, ἀλλ' ἐλάχιζον προίεται τῶν τετραπόδων· ἢ δ' ὄνος ἔσ δέχεται τὴν ὀχείαν, ἀλλ' ἐξέρει τὸν γόνον, διὸ μασιγῶσιν ἀκολουθῶντες· ἔτι δὲ ψυχρὸν τὸ ζῶον ὁ ὄνος ἐστὶ, διόπερ ἐν τοῖς χειμερινοῖς ἔσ θέλει γίνεσθαι τόποις διὰ τὸ δύσριγον εἶναι τὴν φύσιν, οἷον περὶ Σκύθας καὶ τὴν ὁμορὸν χώραν, ἔδὲ περὶ Κελτὰς τὸς ὑπὲρ τῆς Ἰβηρίας· ψυχρὰ γὰρ καὶ αὕτη ἡ χώρα· διὰ ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν καὶ τὰ ὀχεῖα ἐπιβάλλουσι τοῖς ὄνοις ἔσ ὥσπερ τοῖς ἵπποις κατ' ἰσημερίαν, ἀλλὰ περὶ τροπὰς θερινὰς, ὅπως ἐν ἀλεσιγῇ γίνηται ὥρα τὰ πωλῖα· ἐν τῇ αὐτῇ γὰρ γίνεται ἐν τῇ ἂν ὀχευθῇ· ἐνιαυτὸν γὰρ κύει καὶ ἵππος καὶ ὄνος· ὄντος δ' ὥσπερ εἴρηται ψυχρὰ τὴν φύσιν, καὶ τὴν γονὴν ἀναγκαῖον εἶναι τῷ τοῖσδε ψυχράν· σημειῖν δὲ τέττε· διὰ τῆτο γὰρ, ἐὰν μὲν ἵππος ἀναβῇ ἐπὶ ὠχυμένην ὑπὸ ὄνυς, ἔσ διαφθείρει τὴν τῷ ὄνυς ὀχείαν, ὁ δ' ὄνος, ἐὰν ἐπαναβῇ, διαφθείρει τὴν τῷ ἵππῳ διὰ ψυχρότητα τὴν τῷ σπέρματος.

ὅταν μὲν ἔν ἀλλήλοισι μιχθῶσι, σώζεται διὰ τὴν θατέρη θερμότητα· θερμότερον γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἵππου ἀποκρινόμενον· ἢ μὲν γὰρ τῷ ὄνυς ψυχρὰ καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ γονή, ἢ δὲ τῷ ἵππῳ θερμότερα· ὅταν δὲ μιχθῇ ἡ θερμὸν ἐπὶ ψυχρὸν ἢ ψυχρὸν ἐπὶ θερμὸν, συμβαίνει αὐτὸ μὲν τὸ ἐκ τῶν κύματα γίνομενον σώζεσθαι καὶ ταῦτ' ἐξ ἀλλήλων εἶναι γόνιμα, τὸ δ' ἐκ τῶν μηκέτι γόνιμον ἀλλ' ἀγονον εἰς τελειογονίαν· ὅλως δ' ὑπάρχοντος ἐκατέρη εὐφύς πρὸς ἀγονίαν, τῷ τε γὰρ ὄνῳ ὑπάρχει τὰ ἄλλα τὰ εἰρημένα, καὶ ἐὰν μὴ μετὰ τὸν βόλον τὸν πρῶτον ἀρῇται γενῶν, ἐκείτῃ γενῶν τὸ παράπαν· ἔτως ἐπὶ μικρῷ ἔχεται τὸ ἀγονον εἶναι τὸ σῶμα τῶν ὄνων· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἵππος· εὐφύς γὰρ πρὸς τὴν ἀγονίαν, καὶ τοσῶτον λείπει τῷ ἀγονος εἶναι· ὅσον τὸ γενέσθαι τὸ ἐκ τέττε ψυχρότερον· τῆτο δὲ γίνεται, ὅταν μιχθῇ τῇ τῷ ὄνυς ἀποκρίσει· καὶ ὁ ὄνος δὲ ὡσαύτως μικρῷ δεῖν κατὰ τὸν οἰκείον συνδυασμὸν ἀγονον γενῶν, ὥς· ὅταν προσγῇται τὸ παρὰ φύσιν, εἰ τότε ἐνὸς μόλις γεννητικὸν ἐξ ἀλλήλων ἦν, τὸ ἐκ τούτων ἔτι μᾶλλον ἀγονον καὶ παρὰ φύσιν· ἐθενὸς δεήσει τῷ ἀγονον εἶναι, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἔσαι ἀγονον· συμβαίνει δὲ καὶ τὰ σώματα τὰ τῶν ἡμιόνων μέγала γίνεσθαι διὰ τὸ τὴν ἀπόκρισιν τὴν εἰς τὰ καταμνηνία τρέπεσθαι εἰς τὴν αὐξήσιν· ἐπεὶ δ' ἐνιαύσιος ὁ τοκετὸς τῶν τοιούτων, ἔσ μόνον συλλαβεῖν δεῖ τὴν ἡμίονον ἀλλὰ καὶ ἐκθρέφαι· τῆτο δ' ἀδύνατον μὴ γινομένων καταμνηνίων· ταῖς δ' ἡμίονοις ἔσ γίνεται, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄχρηστον μετὰ τῷ περιττώματος τῷ ἐκ τῆς κύσεως ἐκκρίνεται (διόπερ ἔδὲ τῶν ἀρῶν οἱ ἡμίονοι οἱ ἄρρες ὁσφραίνονται τῶν θηλειῶν, ὥσπερ τᾶλλα τὰ μώνυχα, ἀλλ' αὐτῷ τῷ περιττώματος), τὰ δ' ἄλλα τρέπεται εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ τὸ μέγεθος· ὥς· συλλαβεῖν μὲν ἐνδέχεται ποτε τὴν θήλειαν, ὅπερ ἤδη φαίνεται γεγονός, ἐκθρέφαι δὲ καὶ ἐξενεγκεῖν εἰς τέλος ἀδύνατον· ὁ δ' ἄρρην ποτὲ γεννήσειεν ἂν διὰ τε τὸ θερμότερον εἶναι τῷ θήλεος φύσει τὸ ἄρρην, καὶ διὰ τὸ μὴ συμβάλλεσθαι πρὸς τὴν μίξιν σῶμα μηδὲν τὸ ἄρρην· τὸ δ' ἀποτελεσθὲν γίνεται γῆνος· τῆτο δ' ἐστὶν ἡμίονος ἀνάπρως· καὶ γὰρ ἐκ τῆς ἵππου καὶ τῆς ὄνυς γίνονται γῆνοι, ὅταν νοσήσῃ τὸ κύμα

οἰσ. 5. ταῦτὸ] ταῦτὸ τῆτο P. || 7. ἐτέθη] ἔθηκεν Z. || 8. καθόλου et καὶ om Z. || 12. δέ om S. || διότι P. || γόνιμα γίνεται S. || 15. τῷ post γένει om P. || τῷ om SZ. || 17. ζῶον S. || 18. αἰεὶ om Z. || 19. διαλείποντας Y, διαλιπόντας P. || 20. ἵππος om Z. || καταμνηνιάδης Y. || 21. ἢ δ' Y. || 25. τὸς om S. || 26. ὑπὲρ] ἐκ Z, om S. || αὕτη nonnulli. || 27. δὲ] γὰρ S. || 28. περὶ om Y. || τὰς τροπὰς τὰς θ. P. || 29. γένηται S. || χώρα SZ. || πωλῖα Y. || 30. ὄνος καὶ ἵππος Y. || 32. τῷ τοῖσδε] τέττε Y. || τῆτο P. || 33. ὀχυρομένην Z. || ἀπὸ P. || 34. φθείρει S. || ἀναβῇ Y. || 4. ἡ ψυχρὸν ἐπὶ θερμὸν ἢ θερμὸν ἐπὶ ψυχρὸν P. || 5. προβαίνει Y. || ταῦτὸ PYZ. || 6. γινόμενον PYZ. || 7. τελειογονίαν Y. || 11. ἐπὶ om Z. || τὸ ἀγ.] τῷ ἀγ. P. || 12. τὴν om P. || 15. ὁ om Z. || δεῖν] δεῖ γὰρ Z. || κατὰ] καὶ P. || 16. γένηται S. || τότε ἐξ ὅδε S. || 17. μᾶλλον ἔτι PS. || 20. τὰ om PYZ. || τὸ om Y. || 22. τῶν τοιούτων] τῶν Y. || 23. γενομένων S. || 28. τὴν τῷ σώματος, αὐξήσιν P. || 32. φύσει τῷ θήλεος τὸ ἄρρην P, τὸ ἄρρην τῷ θήλεος φύσει S. || 33. τὸ δ' — 34. γῆνος om Y. || 34. γῆνος P. || 35. γῆνοι et 749 a 1. γῆνος PY.

ἐν τῇ ὑσέρα. ἔστι γὰρ ὁ γῆνος ὥσπερ τὰ μετάχοιρα ἐν τοῖς χοίροις· καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ πηρωθῆν ἐν τῇ ὑσέρα καλεῖται μετάχοιρον. γίνεται δὲ τοῦτο οὕτως ὡς ἂν τύχη τῶν χοίρων. ὁμοίως δὲ γίνονται καὶ οἱ πυγμαῖοι· καὶ γὰρ οὗτοι πηρῶνται τὰ μέρη καὶ τὸ μέγεθος ἐν τῇ κηρείᾳ, καὶ εἰσὶν ὥσπερ μετάχοιρα 5 καὶ γῆνοι.

Γ.

Περὶ μὲν ἔν τῃς τῶν ἡμιόνων ἀτεκνίας εἴρηται, καὶ περὶ 10 τῶν ζωοτοκῶντων καὶ θύραζε καὶ ἐν αὐτοῖς· ἐν δὲ τοῖς φωτοκῶσι τῶν ἐναίμων τῇ μὲν παράπλησώς ἔχει τὰ περὶ τὰς γενέσεις αὐτοῖς τε καὶ τοῖς πεζοῖς καὶ ταυτόν τι λαβεῖν ἔστι περὶ πάντων, τῇ δ' ἔχει διαφορὰς καὶ πρὸς ἀλλήλα καὶ πρὸς τὰ πεζὰ τῶν ζώων. γίνεται μὲν ἔν ἀπὸ συνδυασμῶ 15 πάντα ὅλως, καὶ προϊεμένη γονὴν εἰς τὸ θῆλυ τῷ ἄρρενος· τῶν δ' ὡτοκῶντων αἱ μὲν ὄρνιθες προϊένται τέλειον ὦν καὶ σκληρόδερμον, ἔαν μὴ τι πηρωθῇ διὰ νόσον, καὶ πάντα δίχρως τὰ τῶν ὄρνιθων ἐστίν, τῶν δ' ἰχθύων οἱ μὲν σελαχῶδεις, ὥσπερ εἴρηται πολλάκις, ἐν αὐτοῖς ὡτοκῶσαντες ζωοτοκῶσι, 20 μετασάντος τῷ ὦν ἔξ ἄλλου τόπου τῆς ὑσέρας εἰς ἄλλον, μαλακόδερμον δὲ τὸ ὦν καὶ ὁμόχρων ἐστὶν αὐτῶν. εἰς δὲ μόνος ἢ ζωοτοκῶν τῶν τοιούτων ἐν αὐτῷ, ὁ καλέμενος βάτραχος· περὶ ἔτι τὴν αἰτίαν ὕστερον λεκτέον. οἱ δὲ ἄλλοι ὅσοι περ ὡτοκῶσι τῶν ἰχθύων, μονόχρων μὲν προϊένται τὸ ὦν, ἀτελές δὲ τῷτο 25 λαμβάνει γὰρ ἔξω τὴν αὐξήσιν, διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ καὶ τὰ ἔσω τελεσθέντα τῶν ὦν. περὶ μὲν ἔν τῶν ὑσερῶν, τίνας ἔχουσι διαφορὰς καὶ διὰ τίνας αἰτίας, εἴρηται πρότερον. καὶ γὰρ τῶν ζωοτοκῶντων τὰ μὲν ἄνω πρὸς τῷ ὑπαζώματι ἔχει τὰς ὑσέρας, τὰ δὲ κάτω πρὸς τοῖς ἄρθροις, ἄνω μὲν τὰ 30 σελαχῶδη, κάτω δὲ τὰ καὶ ἐν αὐτοῖς ζωοτοκῶντα καὶ θύραζε, οἷον ἄνθρωπος καὶ ἵππος καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον τῶν τοιούτων· καὶ τῶν ὡτοκῶντων τὰ μὲν κάτω, καθάπερ τῶν ἰχθύων οἱ ὡτοκῶντες, τὰ δ' ἄνω, καθάπερ οἱ ὄρνιθες. συνίσταται μὲν ἔν κηρείαις τοῖς ὄρνισι καὶ αὐτόματα, ἀ καλῶσιν 35 ἀσθένεια συμβάλλεται πρὸς τὸ τὴν φύσιν τῶν τοιούτων

ὑπηνέμια καὶ ζεφύριά τινες, γίνεται δὲ ταῦτα τοῖς μὴ πτη-
τικοῖς μηδὲ γαμφώνυξι τῶν ὄρνιθων, ἀλλὰ τοῖς πολυγόνοις,
διὰ τὸ πολὺ περίττωμα ταῦτ' ἔχειν, τοῖς δὲ γαμφώνυξιν
εἰς τὰς πτέρυγας καὶ τὰ πτερὰ τρέπεσθαι τὴν τοιαύτην
ἀπόκρισιν, τὸ δὲ σῶμα μικρὸν ἔχειν καὶ ξηρόν τε καὶ θερ-
μόν, τὴν δ' ἀπόκρισιν τὴν καταμνηνιώδη καὶ τὴν γονὴν περίτ-
τωμα εἶναι· ἐπεὶ ἔν καὶ ἡ τῶν πτερῶν φύσις καὶ ἡ τῷ
σπέρματος γίνεται ἐκ περιττώσεως, ἢ δύναται ἡ φύσις ἐπ'
ἀμφότερα πολυχοεῖν. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην αἰτίαν καὶ
τὰ μὲν γαμφώνυχα ἔτ' ὀχευτικά ἐστιν ὅτε πολυγόνα, τὰ
δὲ βαρέα καὶ τῶν πτητικῶν ὅσων τὰ σώματα ὀγκώδη, κα-
θάπερ περισερᾶς καὶ τῶν τοιούτων. τοῖς μὲν γὰρ βαρέσι καὶ
μὴ πτητικοῖς, οἷον ἀλεκτορίσι καὶ πέρδιξι καὶ τοῖς ἄλλοις
τοῖς τοιούτοις, πολὺ γίνεται περίττωμα τοιούτων· διὸ τὰ τε
ἄρρενα αὐτῶν ὀχευτικά καὶ τὰ θήλεα προϊέται πολλὴν ὕλην,
καὶ τίκει τῶν τοιούτων τὰ μὲν πολλὰ τὰ δὲ πολλάκις,
πολλὰ μὲν οἷον ἀλεκτορίσι καὶ πέρδιξι καὶ σφραγὶς ὁ Λιβυκός,
τὰ δὲ περισερῶδη πολλὰ μὲν ἔ, πολλάκις δὲ. μεταξύ γὰρ
ἐστὶ ταῦτα τῶν γαμφώνυχων καὶ τῶν βαρέων· πτητικά μὲν
γὰρ ἐστὶν ὥσπερ τὰ γαμφώνυχα, πλήθῃ δ' ἔχει τῷ σώμα-
τος ὥσπερ τὰ βαρέα, ὥστε διὰ μὲν τὸ πτητικὰ εἶναι καὶ
ἐνταῦθα τρέπεσθαι τὸ περίττωμα ὀλίγα τίττει, διὰ δὲ τὸ
πλήθος τῷ σώματος καὶ διὰ τὸ θερμὸν ἔχειν τὴν κοιλίαν
καὶ πεπτικωτάτην, πρὸς δὲ τούτοις καὶ διὰ τὸ ῥαδίως πορί-
ζεσθαι τὴν τροφήν, τὰ δὲ γαμφώνυχα χαλεπῶς, πολλάκις.
ὀχευτικά δὲ καὶ πολυγόνα καὶ τὰ μικρὰ τῶν ὄρνέων ἐστὶ,
καθάπερ ἐνίοτε καὶ τῶν φυτῶν· ἡ γὰρ εἰς τὸ σῶμα αὐξήσις
γίνεται περίττωμα σπερματικόν. διὸ καὶ τῶν ἀλεκτορίδων αἱ
Ἀδριανικαὶ πολυτοκώταται εἰσιν· διὰ γὰρ μικρότητα τῷ σώ-
ματος εἰς τὴν τέκνωσιν καταναλίσκονται ἡ τροφή. καὶ αἱ
ἀγενεῖς τῶν γενναίων πολυτοκώτεραι· ὑγρότερα γὰρ τὰ σώ-
ματα τῶνδε καὶ ὀγκωδέστερα, τῶν δὲ ἰσχυρότερα καὶ ξηρό-
τερα· ὁ γὰρ θυμὸς ὁ γενναῖος ἐν τοῖς τοιούτοις γίνεται σώ-
μασι μᾶλλον. ἔτι δὲ καὶ ἡ τῶν σκελῶν λεπτότης καὶ
ἀσθένεια συμβάλλεται πρὸς τὸ τὴν φύσιν τῶν τοιούτων

5. μετάχοιροι *PSYZ.* || 11. ἐαυτοῖς *Y.* || 12. τὰ *om Y.* || 14. ἀπάντων *Z.* || 15. ἔν *om S.* || 16. ὅλως *om SY.* || τὰ θηλυκά *P.* || 17. ὡτοκῶντων *P.* || 18. ἂν *Z.* || 21. τῆς ὑσέρας εἰς ἄλλον τόπον *P.* εἰς ἄλλον τόπον τῆς ὑσέρας *SY.* || 22. ὁμόχρων *PY.* || 23. τῶν τοιούτων *om Y.* || αὐτοῖς *PSY.* || 24. ὅσοι ζωοτοκῶσι *Z.* || 25. μονόχρως *P.* μονόχρωμον *X.* καὶ μονόχρων *S.* || 28. αἰτίας] αἰτίας εἰσὶν *SY.* || 31. καὶ ante τὰ *P.* *om S.* || 32. καὶ ante ἵππος *om SY.* || τῶν τοιούτων ἕκαστον *SY.* || 34. συνίστανται *P.*

1. γαμφώνυξι μηδὲ πτητικοῖς *Y.* || 5. καὶ post ἔχειν *om S.* || 6. δ' *om Z.* || εἶναι περίττωμα *S.* || 7. τῶν πτερῶν ἡ *X.* || 10. μὲν] μὲν ἔν *Y.* || 11. τὰ πτητικά *PSY.* || τὰ] καὶ τὰ *Y.* || 12. περισερᾶς *Y.* || 14. τε *om SY.* || 15. προϊέται *S.* || 18. πολλάκις μὲν αὐ πολλὰ δὲ *PSY.* || 20. πλήθῃ *Y.* || 21. τὸ μὲν *P.* || 24. καὶ post τούτοις *om Z.* || διὰ *om PZ.* || 25. δὲ] γὰρ *Y.* || 26. πολυτοκα *Z.* || 27. ἡ] καὶ *S.* || 30. τὴν *om P.* || 31. ἀγενεῖς *PSY.* || 32. τῶνδε καὶ] τῶν δὲ *Y.* αὐτῶν τῶν δὲ *PZ.* || ἰσχυρότερον *corr Z.* || τῶν δὲ ἰσχυρότερον] καὶ νευραδέστερον *corr Z.* *om PY.* || ξηρότερον *Z.* || 33. χυμὸς *Z.* || 34. δὲ] τε *Y.* || καὶ *om S.* || 35. ὀχευτικὴν τῶν τοιούτων *PZ.*

ὀχευτικήν εἶναι καὶ πολύγονον, καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀν-
θρώπων· ἡ γὰρ εἰς τὰ κῶλα τροφή τρέπεται τοῖς τοῖσιν
εἰς περίττωμα σπερματικόν· ὃ γὰρ ἐκείθεν ἀφαιρεῖ ἡ φύσις,
προσέθῃσιν ἐνταῦθα. τὰ δὲ γαμφώνυχχα τὴν βᾶσιν ἰσχυρὰν
ἔχει καὶ τὰ σκέλη πάχος ἔχοντα διὰ τὸν βίον, ὥς διὰ
πάσας ταύτας τὰς αἰτίας ἔτ' ὀχευτικά ἐσιν ἕτε πολύγονα.
μάλιστα δὲ ἡ κεγχρὶς πολύγονον· μόνον γὰρ σχεδὸν τὸτο
καὶ πίνει τῶν γαμφώνυχων, ἡ δ' ὑγρότης καὶ ἡ σύμφυτος
καὶ ἡ ἐπ' αὐτὸς σπερματικὸν μετὰ τῆς ὑπαρχούσης αὐτῇ θερ-
μότητος. τίττει δ' ἔδ' αὐτῇ πολλὰ λίαν, ἀλλὰ τέτταρα 10
τὸ πλείον. ὁ δὲ κόκκυξ ὀλιγοτόκον ἐστὶν ἐκ τῶν γαμφώνυ-
χος, ὅτι ψυχρὸς τὴν φύσιν ἐστὶν (δήλοι δ' ἡ δειλία τῶ ὀρνέυ),
τὸ δὲ σπερματικὸν ζῶον δεῖ θερμὸν καὶ ὑγρὸν εἶναι. ὅτι δὲ
δειλόν, φανερόν· ὑπὸ τε γὰρ τῶν ὀρνέων διώκεται πάντων
καὶ ἐν ἀλλοτρίαις τίττει νεοττιαῖς. τὰ δὲ περισερώδη δύο ὡς 15
τὰ πολλὰ τίττειν εἰσθῆναι ἕτε γὰρ μονοτόκοι εἰσὶν (ἕβεις γὰρ
μονοτόκος ὄρνις πλὴν ὁ κόκκυξ, καὶ ἕτος ἐνίοτε διτοκεῖ) ἕτε
πολλὰ τίττεισιν, ἀλλὰ πολλαῖς δύο ἢ τρία τὰ πλείστα
γενῶσι, τὰ δὲ πολλὰ δύο· ἕτοι γὰρ οἱ ἀριθμοὶ μεταξὺ τῶ
ἐνός καὶ πολλῶν. ὅτι δὲ τοῖς πολυγόνοις τρέπεται εἰς τὸ 20
σπέρμα ἢ τροφή, φανερόν ἐκ τῶν συμβαινόντων. τῶν τε
γὰρ δένδρων τὰ πολλὰ πολυκαρπῆσιντά λίαν ἐξαυαίνεται
μετὰ τὴν φορὰν, ὅταν μὴ ὑπολειφθῇ τῷ σώματι τροφή,
καὶ τὰ ἐπέτεια ταῦτο πάσχειν ἔσμεν, οἷον τὰ τε χεδροπά
καὶ ὁ σῖτος καὶ τὰλλα τὰ τοιαῦτα. τὴν γὰρ τροφήν ἀνα- 25
λίσκωσιν εἰς τὸ σπέρμα πᾶσαν· ἐστὶ γὰρ πολυσπερμον τὸ
γένος αὐτῶν. καὶ τῶν ἀλεκτορίδων ἐστὶν πολυτοκήσασαι
λίαν ἔτως ὥς καὶ δύο τεκεῖν ἐν ἡμέρᾳ, μετὰ τὴν πολυ-
τοκίαν ἀπέθανον. ὑπέρνοι γὰρ γίνονται καὶ οἱ ὀρνίθες καὶ τὰ
φυτὰ· τὸτο δ' ἐστὶ τὸ πάθος ὑπερβολὴ περιττώματος ἐκκρί- 30
σεως. αἴτιον δὲ τὸ τοῖσιν πάθος καὶ τῷ λέοντι τῆς ἀγορίας
τῆς ὕσερον· τὸ μὲν γὰρ πρότερον τίττει πέντε ἢ ἕξ, εἴτα
τῷ ὕσέρῳ ἔπει τέτταρας, πάλιν δὲ τρεῖς σκύμνους, εἴτα τὸν
ἐχόμενον ἀριθμὸν ἕως ἐνός, εἴτ' ἔθεν ὡς ἐξαλισκομένου τῶ
περιττώματος καὶ ἅμα τῆς ἡλικίας ληγόντος. φθίνοντος τῶ 35

σπέρματος. τίσι μὲν ἔν γίνεται τὰ ὑπηνέμια τῶν ὀρνίθων
ἔτι δὲ ποιοὶ πολύγονοι καὶ ὀλιγόγονοι αὐτῶν, καὶ διὰ τίνας
αἰτίας, εἴρηται. γίνεται δὲ τὰ ὑπηνέμια, καθάπερ εἴρηται
καὶ πρότερον, διὰ τὸ ὑπάρχειν ἐν τῷ θήλει τὴν ὕλην τὴν
σπερματικήν, τοῖς δ' ὀρνέοις μὴ γίνεσθαι τὴν τῶν καταμνηνῶν
ἀπόκρισιν ὥσπερ τοῖς ζωτόκοις τοῖς ἐναίμοις· πᾶσι γὰρ τῶ
τοῖς γίνεται, τοῖς μὲν πλείων, τοῖς δ' ἐλάττων, τοῖς δὲ το-
σαύτῃ τὸ πλῆθος ὥς ὅσον γε ἐπισημαίνειν. ὁμοίως δ' ἔδδ
τοῖς ἰχθύσι, καθάπερ τοῖς ὀρνισιν· διὸ καὶ τέτοις γίνεται μὲν
ἄνευ ὀχλείας σύσασιν κυνημάτων, ὁμοίως καὶ τοῖς ὀρνισιν, ἥττον
δ' ἐπιδήλως· ψυχροτέρα γὰρ ἡ φύσις αὐτῶν. ἡ δὲ γινόμενη
τοῖς ζωτόκοις ἀπόκρισις τῶν καταμνηνῶν συνίσταται τοῖς ὀρ-
νισι κατὰ τὰς ἰσχυμένους χρόνους τῶ περιττώματος, καὶ διὰ τὸ
τὸν τόπον εἶναι θερμὸν τὸν πρὸς τῷ διαζώματι τελειῖται τοῖς
μεγέθεσιν. πρὸς δὲ τὴν γένεσιν ἀτελῆ καὶ ταῦτα καὶ τὰ τῶν
ἰχθύων ὁμοίως ἄνευ τῆς τῶ ἄρρενος γοῆς· ἡ δ' αἰτία τέτων
εἴρηται πρότερον. ἔ γίνεται δὲ τὰ ὑπηνέμια τοῖς πτητικαῖς
τῶν ὀρνίθων διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ ἔδδ πολυτοκεῖ τὰ
τοιαῦτα· τοῖς γὰρ γαμφώνυχιν ὀλίγον τὸ περίττωμα, καὶ
προσδέονται τῶ ἄρρενος πρὸς τὴν ὁρμὴν τῆς τῶ σπέρματος
ἐκκρίσεως. πλείω δὲ τὰ ὑπηνέμια γίνεται τῶν γόνων γινο-
μένων, ἐλάττω δὲ τὸ μέγεθος διὰ μίαν αἰτίαν καὶ τὴν
αὐτήν· διὰ μὲν γὰρ τὸ ἀτελῆ εἶναι ἐλάττω τὸ μέγεθος, διὰ
δὲ τὸ τὸ μέγεθος ἐλάττον πλείω τὸν ἀριθμὸν. καὶ ἥττον δὲ
ἡδεῖα διὰ τὸ ἀπεπτότερα εἶναι· ἐν πᾶσι γὰρ τὸ πεπεμμένον
γλυκυτέρον. ὅτι μὲν ἔν ἕτε τὰ τῶν ὀρνίθων ἕτε τὰ τῶν ἰχ-
θύων τελειῖται πρὸς τὴν γένεσιν ἄνευ τῶν ἀρρένων, ἰκανῶς
ᾤπται, περὶ δὲ τῶ γίνεσθαι καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσι κυήματα
ἄνευ τῶν ἀρρένων ἔχ ὁμοίως, μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν ποταμίων
ἐώραται περὶ τῶς ἐρυθρῆς συμβαῖνον· ἐνιοὶ γὰρ εὐθὺς ἔχον-
τες ὡς φαίνονται, καθάπερ ἐν ταῖς ἰσορίαις γέγραπται περὶ
αὐτῶν. ὅλως δ' ἐν γε τοῖς ὀρνισιν ἔδδ τὰ γινόμενα διὰ τῆς
ὀχλείας ὡς θέλει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λαμβάνειν αὐξήσιν, εἰάν
μὴ ὀχεύηται ἡ ὄρνις συνεχῶς. τῶτε δ' αἴτιον ὅτι καθάπερ
ἐπὶ τῶν γυναικῶν τὸ πλησιάζειν τοῖς ἄρρεσι κατασπᾶ τὴν

1. τῶν τοῖσιν ἀνθρώπων Z. || 4. δὲ om S. || 6. ταύτας om Z. || 7. κεγχρὶς SZ. || γὰρ] δὲ S. || 9. ἐπακτὴ Z, ἐπίκτητος S. ||
σπερματικὴ S. || 11. κόραξ S. || 15. ἐν] ἐν ταῖς Z. || 17. διτοκεῖ S. || 18. πολλὰ τίττεισιν ἀλλὰ om Y. || 19. τῶ ἐνός om Z. || 21.
σπέρμα] σώμα Y. || 22. ἐξαυαίνεται SY. || 24. χεδροπά S. || 29. ἀπέθανον. ὥσπερ ὑπέρνοι γὰρ γίνονται ταῦτα καὶ οἱ Z. || 32. εἰσύσερον
S. || 33. ἐτέρω P. || ἔπει om PSY. || τέσσαρας Z, τέσσαρα Y, τέτταρα S.

1. ἔν om S. || γίνονται P. || 3. δὲ om P. || 4. τὴν post θήλει om Y. || 5. τῶν om S. || 6. πᾶσι] παρὰ S. || 7. πλείω τοῖς δ'
ἐλάττω Z. || 10. ὁμοίως om S. || ὀρνισιν om Z. || 11. ἡ δὲ] ἡδὴ SZ. || 12. ζωτόκοις Z. || 13. κατὰ] καὶ κατὰ S. || 14. τὸν ante
πρὸς om Y. || ζώματι S. || 15. γένεσιν Y. || 17. τοῖς] τοῖς μὴ Z. || 18. ἔδδ] ἔ S, om Z. || 20. περιττώματος PSY. || 21. γονῶν
PSYZ. || 23. ἀτελές Y. || 24. τὸ τὸ] τὸ PSY. || 25. διὰ δὲ τὸ S. || 26. ὀρνέων Z. || ἕτε τὰ τῶν ἰχθύων om Y. || 27. τελειῖται S,
τελειῖται τὰ PYZ. || 30. περὶ τῶς ἐρυθρῆς] τὸ Z. || περὶ] ἐπὶ S. || συμβαῖνον post ἐώραται SY. || εὐθὺς] ἰχθύος Z. || 32. γε om
SY. || 34. ἡ] καὶ ἡ PYZ.

τῶν γυναικείων ἀποκρίσιν (ἐλκεῖ γὰρ τὸ ὑγρὸν ἢ ὑσέρα θερμανθεῖσα, καὶ οἱ πόροι ἀνασφομῶνται), τὸτο συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ὀρίθων ἐπιόντος κατὰ μικρὸν τῷ καταμηνιώδους περιττώματος, ὃ θύραζε μὲν ἐκ ἀποκρίνεται διὰ τὸ ὀλίγον εἶναι καὶ πρὸς τῷ διαζώματι ἄνω τὰς ὑσέρας, συλλείβεται δ' εἰς αὐτὴν τὴν ὑσέραν. τὸτο γὰρ αὖξαι τὸ ῥόν, ὥσπερ τὰ ἔμβρυα τὰ τῶν ζωοτόκων διὰ τῷ ὀμφαλῷ, τὸ ἐπιρρέον διὰ τῆς ὑσέρας, ἐπεὶ ὅταν ἀπαζ ὀχευθῇ τὰ ὀρνεα, πάντα σχεδὸν αἰ διατελεῖ ῥὰ ἔχοντα, μικρὰ δὲ πάρμπαν. διὸ καὶ περὶ τῶν ὑπηνεμίων τινὲς εἰώθασιν λέγειν ὡς ἔ γιγνομένων ἀλλ' ὡς ὑπολειμμάτων ἐκ προτέρας ὀχέας ὄντων. τὸτο δ' ἐστὶ ψεῦδος· ὥπται γὰρ ἰκανῶς καὶ ἐπὶ νεοττῶν ἀλεκτορίδος καὶ χηνὸς γεγόμενα ἄνευ ὀχέας. ἔτι δὲ αἱ πέρδικες αἱ θήλειαι, αἱ τ' ἀνόχευτοι καὶ αἱ ὠχευμέναι τῶν εἰς τὰς θήρας ἀγομένων, ὁσμαινόμεναι τῷ ἄρρενος καὶ ἀκύνσαι τῆς φωνῆς αἱ μὲν πληρῶνται αἱ δὲ τίκῃσι παραχρῆμα. τῷ δὲ πάθος αἴτιον ταυτὸν ὅπερ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν τετραπόδων· εἰ γὰρ ὀργῶντα τύχη τὰ σώματα πρὸς τὴν ὀμιλίαν, τὰ μὲν ἰδόντα τὰ δὲ μικρὰς γεγόμενης θίξεως προίεται σπέρμα. τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν ὀρνέων ὀχευτικά καὶ πολύσπερμα τὴν φύσιν ἐσίν, ὥς μικρὰς δεῖσθαι τῆς κινήσεως, ὅταν ὀργῶντα τύχη, καὶ γίνεσθαι ταχὺ τὴν ἐκκρίσιν αὐτοῖς, ὥς τοῖς μὲν ἀνοχεύτοις ὑπηνεμία συνίστασθαι, τοῖς δ' ὠχευμένοις αὖξάνεσθαι καὶ τελειῶσθαι ταχέως. τῶν δὲ θύραζε φωτοκάντων οἱ μὲν ὀρنيθες προίενται τὸ ῥόν τέλειον, οἱ δ' ἰχθύες ἀτελές, ἀλλ' ἔξω λαμβάνει τὴν αὖξιν, καθάπερ εἴρηται καὶ πρότερον. αἴτιον δ' ὅτι πολύγονόν ἐστι τὸ τῶν ἰχθύων γένος· ἀδύνατον ἔν ἔσω πολλὰ λαμβάνει τέλος, διόπερ ἀποτίκτους ἔξω. ταχέια δ' ἡ πρόεσις· αἱ γὰρ ὑσέρας πρὸς τοῖς ἄρθροις τῶν θύραζε φωτοκάντων ἰχθύων. ἔστι δὲ τὰ μὲν τῶν ὀρίθων δίχροα, τὰ δὲ τῶν ἰχθύων μονόχροα πάντων. τῆς δὲ διχροίας τὴν αἰτίαν ἴδοι τις ἂν ἐκ τῆς δυνάμεως ἐκάτερς τῶν μορίων, τῷ τε λευκῷ καὶ τῷ ὠχρῷ. γίνεται μὲν γὰρ ἡ ἀποκρίσις ἐκ τῷ αἵματος (ὅθεν γὰρ ἀναιμόν φωτοκεί ζῶν), τὸ

δ' αἷμα ὅτι ἐσὶν ὕλη τοῖς σώμασιν, εἴρηται πολλάκις. τὸ μὲν ἔν ἐσὶν ἐγγύτερον αὐτῷ τῆς μορφῆς τῶν μορίων γνωμένων, τὸ θερμόν· τὸ δὲ γεωδέστερον τὴν τῷ σώματός παρέχεται σύσασιν καὶ πορρώτερον ἐσὶν. διόπερ ὅσα δίχροα ἐσὶ τῶν ῥόν, τὴν μὲν ἀρχὴν τὸ ζῶν λαμβάνει ἐκ τῷ λευκῷ τῆς γενέσεως (ἐν γὰρ τῷ θερμῷ ἡ ψυχικὴ ἀρχή), τὴν δὲ τροφήν ἐκ τῷ ὠχρῷ. τοῖς μὲν ἔν τὴν φύσιν θερμότεροις τῶν ζῶων διακρίνεται χωρὶς ἐξ ἑ τε ἡ ἀρχὴ γίνεται καὶ ἐξ ἑ τρέφεται, καὶ τὸ μὲν λευκὸν ἐσὶ τὸ δ' ὠχρόν, καὶ πλέον αἰ τὸ λευκὸν καὶ καθαρὸν τῷ ὠχρῷ καὶ γεώδες· τοῖς δ' ἥττον θερμοῖς καὶ ὑγρότεροις τὸ ὠχρόν πλέον καὶ ὑγρότερον. ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ τῶν λιμναίων ὀρνέων· ὑγρότεροι γὰρ τὴν φύσιν καὶ ψυχρότεροι τῶν περὶ τῶν εἰσὶν ὀρνέων, ὥς καὶ τὰ ῥὰ τῶν τοῦτων πολλὴν ἔχει τὴν καλεσμένην λείκθον καὶ ἥττον ὠχρὰν διὰ τὸ ἥττον ἀποκεκρίσθαι τὸ λευκόν. τὰ δ' ἥδη καὶ ψυχρὰ τὴν φύσιν τῶν φωτοκάντων καὶ ἐπὶ ὑγρὰ μάλλον (τοῖσιν δ' ἐσὶ τὸ τῶν ἰχθύων γένος) ἔδ' ἀποκεκρίμενον ἔχει τὸ λευκὸν διὰ τε μικρότητα καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῷ ψυχρῷ καὶ γεώδες· διόπερ γίνεται μονόχροα πάντα τὰ τῶν ἰχθύων, καὶ ὡς μὲν ὠχρὰ λευκά, ὡς δὲ λευκὰ ὠχρά. τὰ δὲ τῶν ὀρνέων καὶ τὰ ὑπηνεμία ἔχει ταύτην τὴν δίχροαν· ἔχει γὰρ ἐξ ἑ ἐκάτερον ἐσὶ τῶν μορίων, καὶ ὅθεν ἡ ἀρχὴ καὶ ὅθεν ἡ τροφή, ἀλλὰ ταῦτ' ἀτελῇ καὶ προσδεάμενα τῷ ἄρρενος· γίνεται γὰρ τὰ ὑπηνεμία γόνιμα, εἰ ἔν τινι καιρῷ ὀχευθῇ ὑπὸ τῷ ἄρρενος. ἐκ ἐσὶ δὲ τῆς διχροίας αἴτιον τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ, ὡς τῷ μὲν λευκῷ ὄντος ἀπὸ τῷ ἄρρενος, τῷ δ' ὠχρῷ ἀπὸ τῷ θήλεος· ἀλλ' ἄμφω γίνεται ἀπὸ τῷ θήλεος, ἀλλὰ τὸ μὲν ψυχρὸν τὸ δὲ θερμόν. ἐν ὅσοις μὲν ἔν ἐστὶ πολὺ τὸ θερμόν, ἀποκρίνεται, ἐν ὅσοις δ' ὀλίγον, ἔδ' ἐσὶν αἱ αἰτίαι· διὸ μονόχροα τὰ κύνεμα, καθάπερ εἴρηται, τὰ τῶν τοῖσιν. ἡ δὲ γονὴ συνέσχησε μόνον· καὶ διὰ τὸτο τὸ μὲν πρῶτον φαίνεται λευκὸν καὶ μικρόν τὸ κύνεμα ἐν τοῖς ὀρνεοῖς, προῖον δὲ ὠχρόν ἅπαν, συμμιγνυμένον αἰ πλείονος αἱματώδες· τέλος δ' ἀποκρινόμενον τῷ θερμῷ κύνεμα περίσταται τὸ

1. καταμηνίων Z. || 7. τὸ Z. || ζωοκάντων S. || 8. ἐπὶ ἂν ὅταν S. || ἀπαζ] απ Z. || 9. ῥὰ] τὰ ῥὰ S. || 11. ὡς] ὡς τῶν PY, ὄντων Z. || ὑπελημμάτων S. || ὄντων om Z. || 12. νεοττῶν PS, νεοττῶν Y. || 13. γεγόμενα P, γινόμενα ὑπηνεμία Z. || δὲ om Y. || αἱ ante πέρδικες om SF. || 14. θήρας S. || 15. ὀσφρύνονται SY, ὀσφραίνονται P. || ἀκύνσαι P. || 16. τάχως Z. || 17. τὸ αὐτὸ SF. || ὅπερ] ὅπερ καὶ Y, om S. || τῶν post καὶ om Y. || 18. ἂν Z. || γὰρ om SF. || 20. καὶ πολύσπερμα om PSY. || 21. τῆς om Z. || 22. αὐτῶν SF. || 23. ὀχευόμενοις P. || 28. λαβεῖν SY. || 31. ἀπάντων P. || 32. διχροίας Z, χροίας SY. || τῷ μορίῳ Z. || 33. γὰρ] δι pr Z.

2. μορίων om Z. || 3. δὲ om Z. || 4. πυρρώτερον Z. || ἐσὶν om SY. || 7. θερμότεροις τὴν φύσιν Z. || 8. τε] τε γὰρ P. || 9 et 11. πλείον SY. || 9. αἰ] καὶ αἰ Y. || τὸ] καὶ S. || 10. καθαρὸν καὶ λευκὸν PZ. || καὶ τῷ γεώδες SY. || 12. φύσιν ὄντες καὶ SF. || 13. ὀρνέων εἰσὶν PSY. || 14. λείκθον P. || 16. ὑγρὰν P. || 17. τοῖσιν SY. || 18. τε et τὸ om PZ. || 19. τὰ om Z. || 21. τὴν δίχροα ταύτην Z. || 22. γὰρ ἐκάτερον ἐξ ἑ τῶν μορίων ἐσὶν, omissis καὶ ὅθεν ἡ ἀρχή, S. || 25. χροῖας Z. || 26. λευκῷ μὲν SY. || 27. ἀλλ' — 28. θήλεος om Z. || 28. μὲν post ὅσοις om Y. || 29. τὸ om Z. || 30. τὰ ante τῶν om Y. || 31. ἡ] εἰσιν. ἡ SY. || συνέσχησε μόνον S. || 33. αἰ om Y.

λευκόν, ὥσπερ ὑγρὸν ζέοντος, ὁμοίως πάντῃ· τὸ γὰρ λευκὸν φύσει μὲν ὑγρόν, ἔχει δ' ἐν αὐτῷ τὴν θερμότητα τὴν ψυχικὴν· διὸ κύκλῳ ἀποκρίνεται, τὸ δ' ὥχρὸν καὶ γεῶδες ἐντός. καὶ πολλὰ συνεράσας τις ὡς εἰς κύσιν ἢ τι τοῖσιν ἐφ' ἣ πυρὶ μὴ θάττονα ποῖντι τὴν τῷ θερμῷ κίνησιν ἢ τὴν ἐν τοῖς ὥοις διάκρισιν, ὥσπερ ἐν ἐνὶ ὥῳ, καὶ τὸ ἐκ πάντων τῶν ὥων σύστημα τὸ μὲν ὥχρὸν ἐν μέσῳ γίνεται, κύκλῳ δὲ τὸ λευκόν.

Διότι μὲν οὖν τὰ μὲν μονόχροα τὰ δὲ δίχροα τῶν 2 ὥων, εἴρηται· ἀποκρίνεται δ' ἐν τοῖς ὥοις ἢ τῷ ἄρρενος ἀρχῇ καθ' ὃ προσπέφυκε τῇ ὑστέρᾳ τὸ ὦν, καὶ γίνεται δὴ ἀνόμοιον τὸ τῶν διχρῶν ὥων, καὶ ἔπαμπαν σρογγύλον ἀλλ' ἐπὶ θάτερα ὀξύτερον, διὰ τὸ διαφέρειν δεῖν τῷ λευκῷ, ἐν ᾧ ἔχει τὴν ἀρχήν. διόπερ σκληρότερον ταύτῃ τὸ ὦν ἢ κάτωθεν· σκέπαζεν γὰρ δεῖ καὶ φυλάττειν τὴν ἀρχήν. καὶ διὰ 15 τῷτο ἐξέρχεται ὕσερον τῷ ὥῳ τὸ ὀξύ· τὸ γὰρ προσπεφυκὸς ὕσερον ἐξέρχεται, κατὰ τὴν ἀρχὴν δὲ προσπέφυκεν, ἐν τῷ ὀξεί· δ' ἡ ἀρχή. τὸν αὐτὸν δ' ἔχει τρόπον καὶ ἐν τοῖς τῶν φυτῶν σπέρμασιν· προσπέφυκε γὰρ ἡ ἀρχὴ τῷ σπέρματος τὰ μὲν ἐν τοῖς κλάδοις, τὰ δ' ἐν τοῖς κελύφεσι, τὰ δ' ἐν 20 τοῖς περικαρπίοις. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν χεδρωπῶν· ἡ γὰρ συνηπται τὸ δίστυρον τῶν κυάμων καὶ τῶν τοιςτων σπερμάτων, ταύτῃ προσπέφυκεν· ἡ δ' ἀρχὴ ἐνταῦθα τοῦ σπέρματος ἀπορήσειε δ' ἂν τις περὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ὥων, τίνα τρόπον ἐκ τῆς ὑσέρας συμβαίνει. τὰ μὲν γὰρ ζῶα διὰ τῷ ὁμ- 25 φαλοῦ λαμβάνει τὴν τροφήν, τὰ δ' ὡς διὰ τίνος; ἐπειδήπερ ἔχ ὥσπερ οἱ σκώληκες αὐτὰ δι' αὐτῶν λαμβάνει τὴν αὐξήσιν. εἰ δ' ἐστὶ τι δι' ᾧ προσπέφυκε, τῷτο ποῖ τρέπεται τελεωθέντος; ἢ γὰρ συνεξέρχεται, καθάπερ ὁ ὁμφαλὸς τοῖς ζῴοις· γίνεται γὰρ τὸ περίζ· ὁστρακὸν τελεωθέντος. τὸ μὲν 30 οὖν εἰρημένον ὀρθῶς ζητεῖται· λαμβάνει δ' ὅτι τὸ γινόμενον ὁστρακὸν τὸ πρῶτον μαλακὸς ὕμνη ἐσιν, ἀλλὰ τελεωθέντος γίνεται σκληρὸν καὶ κραῦρον, ὥτω συμμέτρως ὥς· ἐξέρχεται μὲν ἔτι μαλακόν (πόνον γὰρ ἂν παρεῖχε τικτόμενον), ἐξεληθὼν δ' εὐθύς πηγνυται ψυχθὲν, συνεξατμίζοντος τῷ ὑγρῷ 35

ταχὺ δι' ὀλιγότητα, λειπομένη δὲ τῷ γεῶδους. τότε δὴ τε τῷ ὕμνος κατ' ἀρχὰς ὁμφαλῶδες ἐστὶ κατὰ τὸ ὀξύ, καὶ ἀπέχει ἔτι μικρῶν ὄντων οἶον αὐλός. φανερόν δ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἐκβολίμοις τῶν μικρῶν ὥων· ἐὰν γὰρ βρεχθῇ ἢ ἄλλως πως ῥιγώσασα ἐκβάλῃ ἢ ὄρνις, ἔτι αἱματώδες τε φαίνεται τὸ κύημα καὶ ἔχον δι' ἑαυτῷ σόλον μικρὸν ὁμφαλῶδες. μείζονος δὲ γινόμενος περιτείνεται μᾶλλον ὅτος καὶ ἐλάττων γίνεται. τελεωθέντος δὲ τὸ ὀξύ τοῦ ὥου τῷτο συμβαίνει τὸ πέρασ. ὑπὸ δὲ τῷτο ὁ ἐντός ὕμνη, ὃς ἐρίζει τὸ λευκόν καὶ 10 τὸ ὥχρὸν ἀπὸ τῆς. τελεωθέντος δ' ἀπολύεται ὅλον τὸ ὦν, καὶ οὐ φαίνεται εὐλόγως ὁ ὁμφαλός· αὐτοῦ γὰρ ἐστὶ τοῦ ἐσχατοῦ τὸ ἄκρον. ἡ δ' ἐξοδος τῶν ὀρνίθων γίνεται τοῖς ὥοις ἢ τοῖς ζωοτοκούμενοις· τοῖς μὲν γὰρ ἐπὶ κεφαλὴν καὶ τὴν ἀρχήν, τῷ δ' ὥῳ γίνεται ἡ ἐξοδος οἶον ἐπὶ πόδας. τότε δ' αἰτία τὸ εἰρημένον, ὅτι προσπέφυκε κατὰ τὴν ἀρχήν. ἡ δὲ γένεσις ἐκ τοῦ ὥου συμβαίνει τοῖς ὀρνίσι ἐπωαζούσης καὶ συμπεττάσης τῆς ὀρνίθος, ἀποκρινομένη μὲν τῷ ζῷ ἐκ μέ- 15 ρος τῷ ὥῳ, τὴν δ' αὖξιν λαμβάνοντος καὶ τελειουμένη ἐκ τῷ λοιπῷ μέρας. ἡ γὰρ φύσις ἅμα τὴν τε τῷ ζῷ ὕλην ἐν τῷ ὥῳ τίθησι καὶ τὴν ἱκανὴν τροφήν πρὸς τὴν αὖξιν· ἐπεὶ γὰρ ἢ δύναται τελεῖν ἐν αὐτῇ ἢ ὄρνις, συνεκτίθει τὴν τρο- 20 φὴν ἐν τῷ ὥῳ. τοῖς μὲν γὰρ ζωοτοκούμενοις ἐν ἄλλῃ μορίῳ γίνεται ἡ τροφή, τὸ καλόμενον γάλα, ἐν τοῖς μασοῖς· τοῖς δ' ὀρνίσι τῷτο ποιεῖ ἡ φύσις ἐν τοῖς ὥοις, τούναντίον μέντοι 25 ἢ οἱ τε ἄνθρωποι οἶονται καὶ Ἀλκμαίων φησὶν ὁ Κροτωνιάτης. οὐ γὰρ τὸ λευκὸν ἐστὶ γάλα, ἀλλὰ τὸ ὥχρὸν· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ τροφή τοῖς νεοττοῖς· οἱ δ' οἶονται τὸ λευκὸν διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ χρώματος. γίνεται μὲν οὖν ἐπωαζούσης, καθάπερ εἴρηται, τῆς ὀρνίθος ὁ νεοττός· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ 30 ὥρα ἢ εὐκρατος ἢ ὁ τόπος ἀλεινός, ἐν ᾧ ἂν κείμενα τυγχάνωσιν, ἐκπέττεται καὶ τὰ τῶν ὀρνίθων καὶ τὰ τῶν τετραπόδων καὶ ὠτόκων. πάντα γὰρ εἰς τὴν γῆν ἐκτίθει, καὶ συμπέττονται ὑπὸ τῆς ἐν τῇ γῇ θερμότητος. ὥσα δ' ἐπωάζει φοιτῶντα τῶν ὠτόκων καὶ τετραπόδων, ταῦτα 35 ποιεῖ μᾶλλον φυλακῆς χάριν· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον γίνεται

2. ἐν αὐτῷ om Z. || φυσικὴν P. || 4. συνερανίσας PY. συνταράξας Z. || 5. μὴ om Z. || 7. ἐν] ἐν ἐν P. || 13. δεῖν δεῖ τῷ SY. || 14. σκληρότατον Z. || αὐτῇ Y. || ὥν] ἐνδόν S. || 15. φυλάττειν τὸ ὦν τὴν SY. || 16. τῷ ὥῳ ὕσερον S. || 18. δ' ὀξεί Y. || τὸν αὐτὸν] τῷ σπέρματος P. || 20. μὲν] δ' S. || ἐν ante τοῖς κ. om P. || 21. χεδρωπῶν S. || 22. δίστυρον S. || 23. δ' om SY. || ἐνταῦθα om S. || 25. συμβαίνει P. || τὰ — 26. λαμβάνει om Z. || 27. αὐτὰ om Z. || 28. δι' ᾧ] ᾧ P, ᾧ SY. || πᾶ PZ. || 29 et 30. τελεωθέντος SY. || 29. ἐξέρχεται Z. || 32. ἀλλὰ τελεωθέντος] τελειωθέντος δὲ SY.

1. τι post 2. ἐστὶ P, om SY. || 3. φανερός P, δηλός SY. || ἐν] μὲν PY. || 6. αὐτῷ SY. || 7. περιτείνεται Z. || 8. τελειωθέντος PSY. || 9. τῷτο P, τῷτον Y. || 12. ἐνδοξος Y. || 13. ὠτοκούμενοις Z. || τοῖς] τὰ SZ. || ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τε καὶ SY. || 14. τοῦ δ' ὥου Z. || 16. καὶ συμπεττάσης post 17. ὀρνίθος Y, om Z. || 17. μὲν] δὲ Y. || 18. συνετελειωμένη S, συνετελειωμένη Y. || 21. τελεῖν SYZ. || 24. τότε Y. || 25. αλκμαίων Z. || 26. ἐστὶ] εἶναι SYP. || γάλα] μάλα Y. || 28. οὖν] γὰρ S. || 29. ὥσπερ SY. || 31. τυγχάνωσιν Y. || 32. τετραπόδων πάντα καὶ PZ. || ἐκτίθει Y. || 33. συμπέττεται S.

τά τε τῶν ὀρνίθων ὡς καὶ τὰ τῶν ζώων τῶν τετραπόδων· καὶ γὰρ σκληρόδερμα καὶ δίσχροα, καὶ πρὸς τῷ διαζώματι συνίσταται καθάπερ καὶ τὰ τῶν ὀρνίθων, καὶ τὰλλα ταῦτα πάντα συμβαίνει καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτός. ὥς τε ἡ αὐτὴ θεωρία περὶ τῆς αἰτίας ἐστὶ πάντων. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν τε- 5 τραπόδων δι' ἰσχύον ἐκπέττεται καὶ ὑπὸ τῆς ὥρας, τὰ δὲ τῶν ὀρνέων ἐπικηρότερα, καὶ δεῖται τῆς τεκούσης. ἔοικε δὲ καὶ ἡ φύσις βλάσθαι τὴν τῶν τέκνων αἰσθησιν ἐπιμελητικὴν παρασκευάζειν· ἀλλὰ τοῖς μὲν χεῖροσι τοῦτ' ἐμποιεῖ μέχρι τῷ τεκεῖν μόνον, τοῖς δὲ καὶ περὶ τὴν τελείωσιν, ὅσα 10 δὲ φρονιμώτερα, καὶ περὶ τὴν ἐκτροφὴν. τοῖς δὲ δὴ μάλιστα κοινωνῶσι φρονήσεως καὶ πρὸς τελεωθέντα γίνεται συνήθεια καὶ φιλία, καθάπερ τοῖς τε ἀνθρώποις καὶ τῶν τετραπόδων ἐνίοις, τοῖς δ' ὄρνισι μέχρι τῷ γενῆσαι καὶ ἐκθρέψαι· διόπερ καὶ μὴ ἐπ' ὠάζουσαι αἱ θήλειαι, ὅταν τέ- 15 κωσι, διατίθενται χεῖρον, ὥσπερ ἐνός τινος στερισκόμεναι τῶν συμφύτων. τελεῖται δ' ἐν τοῖς ὥοις τὰ ζῶα θάττον ἐν ταῖς ἀλγειναῖς ἡμέραις· συνεργάζεται γὰρ ἡ ὥρα. καὶ γὰρ ἡ πέψις θερμότης τίς ἐστιν. ἢ τε γὰρ γῆ συμπίπτει τῇ θερμότητι, καὶ ἡ ἐπ' ὠάζουσα ταῦτο τῷτο δρᾷ· προσερχεῖ γὰρ 20 τὸ ἐν αὐτῇ θερμόν. καὶ διαφθείρεται δὲ τὰ ὡς καὶ γίνεται τὰ καλόμενα ἔρια μᾶλλον κατὰ τὴν θερμὴν ὥραν εὐλόγως· ὥσπερ γὰρ καὶ οἱ οἶνοι ἐν ταῖς ἀλέαις ὀξύνονται ἀνατρεπομένης τῆς ἰλῦος (τῷτο γὰρ αἴτιον τῆς διαφθορᾶς), καὶ ἐν τοῖς ὥοις ἡ λέκιθος· τοῦτο γὰρ ἐν ἀμφοτέροις τὸ γεῶδες, 25 διὸ καὶ ἀναθολᾷται ὁ οἶνος μιγνυμένης τῆς ἰλῦος, καὶ τὰ διαφθειρόμενα ὡς τῆς λεκίθου. τοῖς μὲν ἔν πολυτόκοις συμβαίνει τὸ τοῖστον εὐλόγως (ὃ γὰρ ῥάδιον τὴν ἀρμόττουσαν πᾶσιν ἀποδιδόναί θερμασίαν, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐλλείπειν τοῖς δὲ πλεονάζειν, καὶ ἀναθολῆν οἶον σήπυσαν), τοῖς δὲ γαμ- 30 ψώνουσιν ὀλιγοτόκοις ἔστιν ὅθεν ἥττον συμβαίνει τῷτο· πολυλάκεις μὲν γὰρ καὶ τοῖν δυοῖν θάτερον ἔριον γίνεται, τὸ δὲ τρίτον ὡς εἰπεῖν αἰεὶ θερμὰ γὰρ ὄντα τὴν φύσιν οἶον ὑπερ- ζεῖν ποιεῖ τὴν ὑγρότητα τὴν ἐν τοῖς ὥοις. ἔχει γὰρ δὴ καὶ τὴν φύσιν ἐναντίαν τὸ τε ὥχρον καὶ τὸ λευκόν. τὸ μὲν γὰρ 35

ὥχρον ἐν τοῖς πάγοις πήγνυται, θερμαινόμενον δὲ ὑγραίνεται· διὸ καὶ συμπεττόμενον ἐν τῇ γῇ ἢ ὑπὸ τῷ ἐπ' ὠάζειν ὑγραίνεται, καὶ τοῖστον ὃν γίνεται τροφή τοῖς συνισταμένοις ζώοις. πυρέμενον δὲ καὶ ὀπτώμενον ὃ γίνεται σκληρὸν διὰ τὸ εἶναι τὴν φύσιν γεῶδες ἔτως ὥσπερ κηρός· καὶ διὰ τῷτο θερμαινόμενα μᾶλλον, ἐὰν ἢ μὴ ἐξ' ὑγροῦ περιττώματος, διορθῶται καὶ γίνεται ἔρια. τὸ δὲ λευκὸν ὑπὸ μὲν τῶν πάγων ὃ πήγνυται, ἀλλ' ὑγραίνεται μᾶλλον (τὸ δ' αἴτιον εἴρηται πρότερον), πυρέμενον δὲ γίνεται σερεόν· διὸ καὶ πετ- 40 τόμενον περὶ τὴν γένεσιν τῶν ζώων παχύνεται· ἐκ τῆς γὰρ συνίσταται τὸ ζῶον, τὸ δ' ὥχρον τροφή γίνεται, καὶ τοῖς αἰεὶ συνισαμένοις τῶν μορίων ἐντεῦθεν ἡ αὐξησις. διὸ καὶ διώρι- ζαι τὸ τε ὥχρον καὶ τὸ λευκὸν χωρὶς ὑμέσιν ὡς ἔχοντα τὴν φύσιν ἑτέραν. δι' ἀκριβείας μὲν οὖν, ὃν τρόπον ἔχουσι 45 ταῦτα πρὸς ἀλλήλα κατ' ἀρχὰς τε τῆς γενέσεως καὶ συνισαμένων τῶν ζώων, ἔτι δὲ περὶ τε ὑμένων καὶ ὀμφαλῶν, ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἰσορίαις γεγραμμένων δεῖ θεωρεῖν· πρὸς δὲ τὴν παρῶσαν σκέψιν ἱκανὸν φανερόν εἶναι τοσούτων, ὅτι συστάσης πρώτης τῆς καρδίας, καὶ τῆς μεγάλης φλεβὸς ἀπὸ ταύτης ἀφορισθείσης, δύο ὀμφαλοὶ ἀπὸ τῆς φλεβὸς τείνουσιν, ὁ μὲν εἰς τὸν ὑμένα τὸν περιέχοντα τὸ ὥχρον, ὁ δ' ἕτερος εἰς τὸν ὑμένα τὸν χοροειδῆ, ὃς κύκλῳ περιέχει τὸ ζῶον· 50 ἔστι δ' ἕτος περὶ τὸν ὑμένα τὸν τῷ ὀσφράκου. διὰ μὲν ἔνθα τέρας λαμβάνει τὴν ἐκ τῷ ὥχρῳ τροφήν, τὸ δ' ὥχρον γίνεται πλέον· ὑγρότερον γὰρ γίνεται θερμαινόμενον. δεῖ γὰρ τὴν τροφήν σωματώδη ἔσαν ὑγράν εἶναι καθάπερ τοῖς φυτοῖς, ζῇ δὲ τὸ πρῶτον καὶ τὰ ἐν τοῖς ὥοις γιγνόμενα καὶ τὰ ἐν τοῖς ζώοις φυτῷ βίον· τῷ πεφυκέναι γὰρ ἐκ τινος λαμβά- 55 νει τὴν πρώτην αὐξήσιν καὶ τροφήν. ὁ δ' ἕτερος ὀμφαλὸς τείνει εἰς τὸ περιέχον χόριον. δεῖ γὰρ ὑπολαβεῖν τὰ ὡστοκούμενα τῶν ζώων πρὸς μὲν τὸ ὥχρον οὕτως ἔχειν τὸν νεώτερον ὥσπερ πρὸς τὴν μητέρα τὰ ζωστοκούμενα ἔμβρυα, ὅταν ἐν τῇ μητρὶ ᾗ (ἐπεὶ γὰρ ἐκ ἐκτρέφονται γε ἐν τῇ μη- 60 τρὶ τὰ ὡστοκούμενα, ἐκλαμβάνει τι μέρος αὐτῆς), πρὸς δὲ τὸν ἐξωτάτω ὑμένα τὸν αἱματώδη ὡς πρὸς τὴν ὑσέραν. αἷμα

1. τὰ om S. || 2. ὑποζώματι PS. || 3. συνίστανται PZ. || 4. πάντα ταυτὰ S. || 5. τῆς om Y. || 7. ἐπικηρότατα Z. || 8. καὶ om Z. || τὴν om PZ. || 9. ἀλλὰ om Z. || ποιεῖ P. || 10. μόνον om SY. || 11. δὲ δὴ] δ' ἥδη Z. || 13. τοῖς τε] ἐν τε τοῖς Z, τοῖς SY. || 15. μὴ om Z. || αἱ θήλειαι] ἀλήθειαι Y. || 17. θάττον] μᾶλλον Z. || 19. συμπίπτει F. || 20. ἡ om Y. || προσέρχει SY. || 21. δὲ om S. || 24. τῷτο — 26. ἰλῦος om S. || 24. αἰτία Z. || διαφθορᾶς P. || 26. ὃ] καὶ ὁ PZ. || 29. ἀποδιδόναι Z. || 32. γὰρ om P. || καὶ om Y. || τῶν Z. || θάτερον post γὰρ P. || ἔριον Z. || 33. γὰρ] γὰρ αἰεὶ SY. || 34. ὑγροτάτην ἐν S. || 35. ἐναντία Y. || 2. ἐν] ἐπὶ PSY. || 3. ἐπὶ PSY. || 4. ὃ om Z. || 5. γεῶδη Z. || 6. θερμαινόμενον SY. || 7. διερεῖται PSY. || 8. ἔριον Z. || 9. πεττόμενα Y. || 13. τό] τῷτο Z. || 15. τῆς — 16. ὑμένων om S. || 16. τε] τὴν P. || καὶ] καὶ τῶν Y, καὶ περὶ Z, περὶ τῶν S, καὶ περὶ τῶν P. || 17. ἐν om S. || εἰρημένων P. || 18. εἶναι τὸ τοσούτων Y. || 19. ὅτι ἡ σύστασις SY. || 19. πρώτη PSY. || 20. δύο δ' ὀμφ. P. || 21. τὸν περιέχοντα — 22. ὑμένα om Z. || 22. ὃς — 23. ὀσφράκου om S. || 25. πλεῖον PZ. || 28. τὸ S. || 32. ὡστοκούμενα SZ. || 33. ὅταν — 34. ὡστοκούμενα om SZ. || 33. γε om P.

δὲ περί τε τὸ ὥχρον καὶ τὸ χόριον τὸ ἀνάλογον τῇ ὑσέρα
τὸ ὄστρακον τῷ ὥχ περιπέφυκεν, ὥσπερ ἂν εἴ τις περιβίη
περί τε τὸ ἔμβρυον αὐτὸ καὶ περί τὴν μητέρα ὄλην. ἔχει
δ' ἕτως, διότι δεῖ τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ ὑστέρα εἶναι καὶ πρὸς
τῇ μητρί. ἐν μὲν οὖν τοῖς ζωοτοκούμενοις ἡ ὑσέρα ἐν τῇ
μητρὶ ἐστίν, ἐν δὲ τοῖς ὠστοκούμενοις ἀνάπαλιν, ὥσπερ ἂν εἴ τις
εἴποι τὴν μητέρα ἐν τῇ ὑσέρα εἶναι· τὸ γὰρ ἀπὸ τῆς μητρὸς
γινόμενον ἡ τροφή τὸ ὥχρον ἐστίν. αἴτιον δ' ὅτι ἡ ἐκτροφή
οὐκ ἐν τῇ μητρὶ ἐστίν. αὐξανομένων δὲ πρότερον ὁ ὀμφαλὸς
συμπίπτει ὁ πρὸς τὸ χόριον, διότι ταύτῃ δεῖ τὸ ζῶον ἐξελ-
θεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν τῷ ὥχρῳ καὶ ὁ ὀμφαλὸς ὁ εἰς τὸ ὥχρον
ὑσέρον. δεῖ γὰρ ἔχειν τροφήν εὐθύς τὸ γινόμενον· ἔτε γὰρ
ἀπὸ τῆς μητρὸς τιθεύεται, δι' αὐτοῦ τε οὐκ εὐθύς δύναται
πορίζεσθαι τὴν τροφήν· διόπερ ἐντὸς εἰσέρχεται τὸ ὥχρον
μετὰ τοῦ ὀμφαλοῦ, καὶ περιφύεται ἡ σάρξ. τὰ μὲν ἔν
ἐκ τῶν τελείων ὦων γινόμενα θύραζε τῶν γίνεται τὸν τρό-
πον ἐπὶ τε τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν τετραπόδων, ὅσα ὠστοκεῖ τὸ
ῶον τὸ σκληρόδερμον. διάδηλα δὲ ταῦτα μᾶλλον ἐπὶ τῶν
μεϊζόνων· ἐν γὰρ τοῖς ἐλάττοσιν ἀφανῆ διὰ μικρότητα τῶν
ὄγκων ἐστίν.

3 Ἐτι δ' ἐστὶν ὠστοκὸν τὸ τῶν ἰχθύων γένος. τῶν δὲ τὰ
μὲν ἔχοντα κάτω τὴν ὑστέρα ἀτελεῖς ὦν τίκει διὰ τὴν
πρότερον εἰρημένην αἰτίαν, τὰ δὲ καλούμενα σελάχη τῶν
ἰχθύων ἐν αὐτοῖς μὲν ὠστοκεῖ τέλειον ὦν ἔξω δὲ ζωοτο-
κεῖ, πλὴν ἐνός ὃν καλῶσι βάτραχον· ἔτος δ' ὠστοκεῖ θύ-
ραζε τέλειον ὦν μόνος. αἰτία δ' ἡ τοῦ σώματος φύσις·
τὴν τε γὰρ κεφαλὴν πολλαπλασίαν ἔχει τῷ λοιπῷ σώμα-
τος, καὶ ταύτην ἀκαινώδη καὶ σφόδρα τραχεῖαν. διόπερ
ἐδ' ὑσέρον εἰσδέχεται τὰς νεοττὰς, ἐδ' ἔξ ἀρχῆς ζωοτοκεῖ·
τὸ γὰρ μέγεθος καὶ ἡ τραχύτης τῆς κεφαλῆς ὥσπερ καὶ
εἰσελθεῖν κωλύει, ἕτω καὶ ἐξελθεῖν. ἐπεὶ δὲ μαλακώδερμόν
ἐστὶ τὸ ῶον τὸ τῶν σελαχῶν (ἐ γὰρ δύναται σκληρύνειν τὸ
πέριξ· ψυχρότεροι γὰρ τῶν ὀρνίθων εἰσίν), τὸ τῶν βατρά-
χων ὦν μόνον σρεεὸν ἐστὶ καὶ σφιγρὸν πρὸς τὴν ἔξω σωτη-
ρίαν, τὰ δὲ τῶν ἄλλων ὑγρὰ καὶ μαλακὰ τὴν φύσιν·

σκεπάζεται γὰρ ἐντὸς τῷ σώματι τῷ τῆς ἐχούσης. ἡ δὲ
γένεσις ἐκ τῷ ὥχ τοῖς τε βατράχοις ἔξω τελειούμενοις καὶ
τοῖς ἐντὸς ἡ αὐτῇ, τοῦτοις δὲ καὶ τοῖς τῶν ὀρνίθων τῇ μὲν
ὁμοίᾳ τῇ δὲ διάφορός ἐστιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ ἔχουσι τὸν
ἕτερον ὀμφαλὸν τὸν εἰς τὸ χόριον τείνοντα, ὃ ἐστὶν ὑπὸ τὸ
περιέχον ὄστρακον. τέτε δ' αἴτιον ὅτι τὸ πέριξ ὄστρακον οὐκ
ἔχουσι. ἐδὲν γὰρ αὐτοῖς χρήσιμον· σκεπάσει γὰρ ἡ μήτηρ,
τὸ δ' ὄστρακόν ἐστι τοῖς ἐκτικτομένοις ὦσις ἀλεώρα πρὸς τὰς
θύρας θλάσας. ἔπειθ' ἡ γένεσις ἔξ ἄκρου μὲν ἐστὶ τῷ ὥχ
καὶ τέτοις, ἀλλ' ἐχ' ἡ προσπέφυκε πρὸς τὴν ὑσέραν· οἱ
γὰρ ὀρνίθες ἐκ τοῦ ὀξέος γίνονται, ταύτῃ δ' ἦν ἡ τοῦ ὠτοῦ
πρόσφυσις. αἴτιον δ' ὅτι τὸ μὲν τῶν ὀρνίθων χωρίζεται τῆς
ὑστέρας, τῶν δὲ τοιούτων οὐ πάντων ἀλλὰ τῶν πλείστων
πρὸς τῇ ὑστέρα προσπέφυκε τὸ ὦν τέλειον. ἐπ' ἄκρῳ δὲ
γιγνομένης τῆς ζώου καταναλίσκεται τὸ ὦν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ
τῶν ὀρνίθων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπολελυμένων, καὶ τέλος
πρὸς τῇ ὑστέρα ὁ ὀμφαλὸς προσπέφυκε τῶν ἤδη τελείων.
ὁμοίως δ' ἔχει καὶ ὅσων ἀπολέλυται τὰ ὦα τῆς ὑστέρας·
ἐνίοις γὰρ αὐτῶν, ὅταν τέλειον γένηται τὸ ὦν, ἀπολύεται.

20 ἀπορήσειεν ἂν ἔν τις διὰ τί διαφέρουσιν αἱ γενέσεις τοῖς ὀρ-
νισι κατὰ τὸτο καὶ τοῖς ἰχθύσιν. αἴτιον δ' ὅτι τὰ μὲν τῶν
ὀρνίθων κεχωρισμένοις ἔχει τὸ λευκὸν καὶ τὸ ὥχρον, τὰ δὲ
τῶν ἰχθύων μονόχροα, καὶ πάντα μεμιγμένον τὸ τοιοῦτον,
ὥς ἐθὲν καλύει ἔξ ἐναντίας ἔχειν τὴν ἀρχήν· ἐ γὰρ μόνον
κατὰ τὴν πρόσφυσιν ἐστὶ τοιοῦτον ἀλλὰ καὶ καταντικρύ,
τὴν δὲ τροφήν ῥᾶον ἔλκειν ἐκ τῆς ὑστέρας πόροις τισὶν ἀπὸ
ταύτης τῆς ἀρχῆς. δῆλον δ' ἐπὶ τῶν μὴ ἀπολυομένων ὦων
ἐν ἐνίοις γὰρ τῶν σελαχῶν ἐκ ἀπολύεται τῆς ὑστέρας τὸ ὦν,
ἀλλ' ἐχόμενον μεταχωρεῖ κάτω πρὸς τὴν ζωοτοκίαν, ἐν οἷς
τελειωθὲν τὸ ζῶον ἔχει τὸν ὀμφαλὸν ἐκ τῆς ὑστέρας ἀνη-
λωμένῳ τῷ ὥχ. φανερόν ἔν ὅτι καὶ πρότερον ἔτεινον οἱ πόροι
τῷ ὥχ ἔτι ὅντος περὶ ἐκεῖνο πρὸς τὴν ὑσέραν. τὸτο δὲ συμ-
βαίνει, καθάπερ εἵπομεν, ἐν τοῖς γαλεοῖς τοῖς λείοις. δια-
φέρει μὲν ἔν ἡ γένεσις κατὰ ταῦτα τῶν ἰχθύων τοῖς ὀρνισι,
καὶ διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας· τὰ δ' ἄλλα συμβαίνει τὸν

1. ὥχρον] ὦν P. || 2. εἴ om SZ. || 3. περί] τι περί S. || 3 et 7. μήτραν Z. || 5 et 9. μητραι Z. || 7. εἴποι om Y. || μήτρας SZ. || 8. τὸ — ἐκτροφή om Z. || ἐκτροφή] ἐκ τῷ τροφῇ Y. || 10. διὸ SY. || 11. ὁ ante εἰς om PS. || χόριον pr Z. || 12. ἔχειν τὴν τροφήν PZ. || γινόμενον Z, γενόμενον P. || 13. μήτρας Z, μητέρας Y. || τιθεύεται PY, τηθεύεται S. || ἑαυτοῦ S. || πορίζεσθαι δύναται SY. || 19. σμικρότητα P. || 23. πρότερον εἰρημένην SY, εἰρημένην πρότερον P. || 24. ἑαυτοῖς S. || ὦστ. τὸ τ. SY. || 26. τέλειον] τὸ τέλειον S. || 28. τραχεῖαν ὥς εἰς διόπερ PZ. || 31, δε] δὲ καὶ Z. || 32. δύναται Z. || σκληρύνειν καὶ ξηραίνειν τὸ PZ. || 33. τὸ] ἀπὸ τότε τὸ P, ἀπὸ τότε τὸ Z. || 34. σφιγρὸν S.

1. ἐχούσης Y. || 2. τε] δὲ S, om Y. || 5. ὅ] ὅς Z. || 6. τὸ περιστράκον SZ. || 7. ἐδὲ P. || μήτρα Z. || 13. ἐκ ἀπάντων SZ. || 14. προσπέφυκε Z. || ἄκρου Z. || 17. ὅ] ὁ δ' S. || 18. ὅσων] ὅσων ἤδη PZ. || ἀπολέλυται PSZ. || 20. ἀπορήσειεν — 21. ἰχθύσιν om Y. || 20. διὰ τί] τίς S. || ταῖς PZ. || 22. ὥχρον καὶ τὸ λευκόν SY. || 23. τοῦτο S. || 24. ἐξ] τὸ ἐξ Y. || 25. καὶ om Y. || 26. ῥα-
διον Y. || τισὶν om Z. || 27. μὴ om Y. || ὦων om Z. || 28. ἐν ἐνίοις] ἐνίοις Z, ἐναντίοις Y. || 30. τελειωθὲν Y. || 31. ἔτεινον Z. || 34. τοῖς] ἐν τοῖς PY.

αὐτὸν τρόπον. τὸν τε γὰρ ὀμφαλὸν ἔχουσι τὸν ἕτερον ὠσαύ-
τως, ὥσπερ οἱ ὀρνίθες πρὸς τὸ ὠχρόν, ὥτως οἱ ἰχθύες πρὸς
τὸ ὄλον ὦον (ὃ γὰρ ἐστὶν αὐτῷ τὸ μὲν λευκὸν τὸ δ' ὠχρόν,
ἀλλὰ μονόχρων πᾶν), καὶ τρέφονται ἐκ τούτου, κατανα-
λισκόμεναι τε ἐπέρχεται καὶ περιφύεται ἡ σὰρξ ὁμοίως.

Περὶ μὲν ὅν τῶν ἐν αὐτοῖς μὲν ὠτοκέντων τέλειον ὦον
4 θύραζε δὲ ζωτοκέντων τῶτον ἔχει τὸν τρόπον ἡ γένεσις, οἱ
δὲ πλεῖστοι τῶν ἄλλων ἰχθύων ἐκτὸς ὠτοκῆσιν, ἀτελεῖς δ'
ὦον πάντες πλὴν βατράχων· περὶ δὲ τῆς τοῦ αἵτιον εἴρηται
πρότερον. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν ἀτελῶν τικτόντων τὸ αἵ-
τιον. ἡ δὲ γένεσις καὶ τῶν ἡ μὲν ἐκ τοῦ ὠοῦ τὸν αὐτὸν
ἔχει τρόπον ὅνπερ καὶ τῶν σελαχῶν τῶν ἐκτὸς ὠτοκέντων,
πλὴν ἢ γ' αὐξήσις ταχέια καὶ ἐκ μικρῶν, καὶ τὸ ἔσχατον
τῷ ὦῳ σκληρότερον. ἡ δὲ τῷ ὦῳ αὐξήσις ὁμοία τοῖς σκάλη-
ξίν ἐστιν· καὶ γὰρ τὰ σκωληκοτοκοῦντα τῶν ζώων μικρὸν
ἀποτίκτει τὸ πρῶτον, τῷτο δ' αὐξάνεται δι' αὐτῷ καὶ ὃ διὰ
πρόσφυσιν ὑδεμίαν. τὸ δ' αἷτιον παραπλήσιον ὅπερ ἐπὶ τῆς
ζύμης· καὶ γὰρ ἡ ζύμη ἐκ μικρᾶς μεγάλη γίνεται τοῦ
μὲν σερεωτέρως ὑγρανωμένης, τῷ δ' ὑγρῷ πνευματιμένης. δη-
μιουργεῖ δὲ τῷτο ἡ τῷ ψυχικῷ θερμῷ φύσις ἐν τοῖς ζώοις, ἐν
δὲ ταῖς ζύμαις ἡ τῷ χυμῷ τῷ συκραθέντος θερμότης. αὐ-
ξάνεται μὲν ὅν τὰ ὦα ἐξ ἀνάγκης μὲν διὰ ταύτην τὴν αἰ-
τίαν (ἔχει γὰρ περίπτωμα ζυμῶδες), χάριν δὲ τῷ βελτίο-
νος· ἐν ταῖς ὑστέραις γὰρ ἀδύνατον αὐτοῖς λαμβάνειν ὄλην
τὴν αὐξήσιν διὰ τὴν τῶν ζώων πολυτοκίαν τῶν. διὰ τῷτο
γὰρ καὶ μικρὰ πᾶμπαν ἀποκρίνεται καὶ ταχεῖαν λαμβάνει
τὴν αὐξήσιν, μικρὰ μὲν διὰ τὸ στενοχωρῆ τὴν ὑστέραν εἶναι
πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ὦων, ταχὺ δ' ὅπως μὴ χρονίζοντων
ἐν τῇ γενέσει περὶ τὴν αὐξήσιν φθείρηται τὸ γένος, ἐπεὶ καὶ
νῦν τὰ πολλὰ φθείρεται τῶν ἐκτικτομένων κυημάτων. διόπερ
πολύγονόν ἐστι τὸ γένος τὸ τῶν ἰχθύων· ἀναμάχεται γὰρ ἡ
φύσις τῷ πλήθει τὴν φθοράν. εἰσὶ δὲ τινες οἱ διαρρήγνυνται
τῶν ἰχθύων, οἷον ἡ καλυμένη βελόνη, διὰ τὸ μέγεθος τῶν ὦων
αὕτη γὰρ ἀντὶ τῷ πολλὰ μεγάλα τὰ κυήματα ἴσχει· τοῦ
γὰρ πλήθους ἡ φύσις ἀφελῆσα προσέθηκε πρὸς τὸ μέγεθος.
“Οτι μὲν ὅν αὐξάνεται τε καὶ δι' ἣν αἰτίαν τὰ τοιαῦ-

τα τῶν ὦων, εἴρηται· ὅτι δ' ὠτοκῆσι καὶ ὅτοι οἱ ἰχθύες, 5
σημεῖον τὸ καὶ τὰς ζωτοκέντας τῶν ἰχθύων, οἷον τὰ σε-
λάχη, ὠτοκεῖν ἐν αὐτοῖς πρῶτον. δῆλον γὰρ ὅτι τὸ γένος
ὄλον ἐστὶν ὠτόκον τὸ τῶν ἰχθύων. τέλος μέντοι ὕθεν λαμβά-
νει τῶν τοιαύτων ὦων, ὥσων ἐστὶ τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν καὶ
γίνονται ἐξ ὀχέας, εἰάν μὴ ἐπιρράνῃ ὁ ἄρρεν τὸν θορόν.
εἰσὶ δὲ τινες οἱ φασὶ πάντας εἶναι τὰς ἰχθύς θήλεις ἔξω
τῶν σελαχῶν, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. οἴονται γὰρ διαφέρειν
τῶν νομιζομένων ἀρρένων τὰς θήλεις αὐτῶν ὥσπερ τῶν φυ-
τῶν, ἐν ὅσοις τὸ μὲν καρποφορεῖ τὸ δ' ἀκαρπὸν ἐστὶν, οἷον
ἐλάα καὶ κότινος καὶ συκῆ καὶ ἐρνεός. ὁμοίως δὲ καὶ τὰς
ἰχθύς πλὴν τῶν σελαχῶν· τέτοις γὰρ ἐκ ἀμφισβητήσιν.
καίτοι ὡσαύτως τε διάκεινται οἱ ἄρρενες περὶ τὰ θορικά
οἱ τε σελαχῶδες καὶ οἱ ἐν τῷ γένει τῷ τῶν ὠτόκων, καὶ
σπέρμα κατὰ τὴν ὥραν φαίνεται ἀμφὸν ἐκθλιβόμενον.
ἔχουσι δὲ καὶ ὑστέρας αἱ θήλεις. ἔδει δ' ὃ μόνον τὰς ὠτο-
κῆντας ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλους ἔχειν μὲν, ἀλλὰ διαφερέσας
τῶν ὠτοκέντων, ὥσπερ αἱ ἡμίονοι ἐν τῷ γένει τῶν λοφού-
ρων, εἴπερ ἦν θῆλυ τὸ γένος πᾶν, ἀλλ' ἄτεκνοί τινες αὐτῶν.
νῦν δ' οἱ μὲν ἔχουσι θορικά οἱ δ' ὑστέρας, καὶ ἐν ἅπασιν ἔξω
δυοῖν, ἐρυθρίνης καὶ χάννης, αὕτη ἐστὶν ἡ διαφορὰ· οἱ μὲν
γὰρ θορικά ἔχουσιν, οἱ δ' ὑστέρας. ἡ δ' ἀπορία δι' ἣν ὥτως
ὑπολαμβάνουσιν, εὐλυτος τὸ συμβαῖνον ἀκῶσασιν. ὕθεν γὰρ
τῶν ἰχθυομένων πολλὰ φασὶ τίκτειν, λέγοντες ὀρθῶς· ὅσα
γὰρ ἐξ αὐτῶν γεννᾷ τέλεια ἢ ζῶα ἢ ὦα, ὃ πολυτοκεῖ οὐ-
τως ὥσπερ οἱ ὠτοκῆντες τῶν ἰχθύων· ἄπλετον γὰρ τι τῶ-
ν πλῆθος τῶν ὦων ἐστὶν. ἀλλὰ τῷτο ἐχὶ συνεωράκεσαν,
ὅτι ἐχὶ ὁμοιοτρόπως τοῖς τῶν ὀρίθων ἔχει τὰ περὶ τὰ ὦα
τῶν ἰχθύων. οἱ μὲν γὰρ ὀρνίθες καὶ τῶν τετραπόδων ὅσα
ὠτοκεῖ, καὶ εἴ τινα τῶν σελαχιδῶν, τέλειον ὦον γεννώσι,
καὶ ὃ λαμβάνει ἐξελθὼν αὐξήσιν· οἱ δ' ἰχθύες ἀτελῆ, καὶ
λαμβάνει θύραζε τὰ ὦα τὴν αὐξήσιν. ἔτι καὶ ἐπὶ τῶν μα-
λακίων τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν μαλακοςφράκων,
ἃ καὶ συνδυαζόμενα ὁράται διὰ τὸ χρόνιον εἶναι τὸν συν-
δυασμὸν αὐτῶν· καὶ τῶν φανερόν ἐστι τὸ μὲν ἄρρεν ὄν, τὸ
δ' ἔχον ὑστέραν. ἄτοπον δὲ καὶ τὸ μὴ ἐν παντὶ γένει ταύτην

4. μονόχρωμον Y. || καταναλισκόμεναι τε εισέρχεται Z. || 5. επιφύεται S. || 6. τέλειον — 7. ζωτοκέντων om P. || 8. δ' om Z. ||
9. πάντες δὲ πλὴν Z. || βατράχων S, βατράχη τίκτεισι P, βατράχη τίκτεσιν ἀτελεῖς Z. || 12. ἐκτὸς Z. || 14. τοῖς om Z. || 16. εἰαυτῇ
P. || 17. ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ S. || 21. ἡ ante θερμότης S. || χυμῷ θερμῷ Z. || 25. διὰ — 27. αὐξήσιν om P. || 27. μὲν] δὲ S. || 29. πρὸς
SZ. || 31. τὸ post γένος om PSZ. || 35. πρὸς] εἰς S. || 36. αὐξεται S.

1. ζῶων Z. || καὶ ὅτοι om Z. || 3. ζωτοκεῖν Y. || 4. ὠτόκον ἐστὶ SZ. || 5. ὥσων Y. || 6. γίνεται S. || 7. ἰχθύας SYZ. || 10. ἐστὶν
om SY. || 11. ἐλάα SZ. || 12. τέτοις S. || 14. τῷ post γένει om SY. || 15. χύραν P. || 16. εἰδει] ἔτι PSY. || 17. ἔχει Y. ||
18. αἱ] καὶ P, καὶ ἡ Z, qui ἡμίονος. || ἐν] αἱ ἐν Y. || τῶν] τῶ τῶν PZ. || 19. ἐπείπερ Y. || τὸ γένος θῆλυ SZ. || 21. χάννης S. || ἡ
αὕτη ἐστὶ Z. || 24. λ.] λέγουσιν Z. || 26. τι] τι τὸ Z. || πλ. τῶν S. || 27. ὃ Z. || 28. ὁμοιοτρόχως Y. || 30. τι SZ. || 31. ἐξελθὼν —
32. λαμβάνει om Z. || 31. οἱ — 32. αὐξήσιν om S. || 32. θύραθεν Y. || καὶ om Z. || 34. ἃ om SY. || 36. εἶναι ταύτην SY.

εἶναι τὴν δύναμιν, ὥσπερ ἐν τοῖς ζωοτόκοις τὸ μὲν ἄρρεν τὸ δὲ θῆλυ. αἴτιον δὲ τοῖς ἐκείνως λέγουσι τῆς ἀγνοίας τὸ τὰς διαφορὰς μὴ δήλας εἶναι παντοδαπὰς ἕσας περὶ τὰς ὀχείας τῶν ζώων καὶ τὰς γενέσεις, ἀλλ' ἐξ ὀλίγου θεωρῶντας οἰεσθαι δεῖν ἔχειν ὁμοίως ἐπὶ πάντων. διὸ καὶ οἱ λέγοντες τὰς κηύσεις εἶναι ἐκ τοῦ ἀνακάπτειν τὸ σπέρμα τὰς θήλειαι τῶν ἰχθύων, ἢ κατανεοηκότες ἐνία λέγουσιν ἕτως. ὑπὸ τὸν αὐτὸν γὰρ καιρὸν οἱ τ' ἄρρενες τὸν θορὸν καὶ αἱ θήλειαι τὰ ὡὰ ἔχουσι, καὶ ὅσω ἂν ἢ ἐγγυτέρω ἢ θήλεια τοῦ τίκτειν, τότε πλείων καὶ ὑγρότερος ὁ θορὸς ἐν τῷ ἄρρειν ἐγγίνεται. καὶ ὥσπερ ἡ αὔξησις κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τῷ θορῷ ἐν τῷ ἄρρειν καὶ τῷ ὡῷ ἐν τῇ θήλειᾳ, ἕτω καὶ ἡ ἀφesis συμβαίνει· ἕτε γὰρ αἱ θήλειαι ἀθρόα ἐκτίκτουν, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν, ἕθ' οἱ ἄρρενες ἀθρόον ἀφίσσιν τὸν θορὸν. καὶ ταῦτα πάντα συμβαίνει κατὰ λόγον. ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ τῶν ὀρνέων γένος ἐν ἐνίοις ἴσχει μὲν ὡὰ ἄνευ κηύσεως, ὀλίγα δὲ καὶ ὀλιγάκις, ἀλλ' ἐξ ὀχείας τὰ πολλά, τῷτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων, ἥττον δέ. ἄγωνα δὲ καὶ ἀμφοτέροις γίνεται τὰ αὐτόματα, εἰ μὴ ἐπιρράνη τὸ ἄρρεν, ἐν ὅσοις γένεσιν αὐτῶν καὶ τὸ ἄρρεν ἐστίν. τοῖς μὲν ἔν ὀρνισι, διὰ τὸ τέλεια ἐξίεναι τὰ ὡὰ, ἔτι ἐντὸς ὄντων ἀνάγκη τοῦτο συμβῆναι· τοῖς δ' ἰχθύσι διὰ τὸ ἀτελῆ καὶ ἔξω λαμβάνειν τὴν αὔξησιν πᾶσιν, καὶ ἐξ ὀχείας γένηται τὸ ὡόν, ὅμως τὰ ἔξω ἐπιρραίνοντα σώζεται, καὶ ἐνταῦθα ἀναλίσκεται ὁ θορὸς τοῖς ἄρρεσιν. διὸ καὶ συγκαταβαίνει ἐλαττούμενος ἅμα τοῖς ὡοῖς τοῖς ἐν τοῖς θήλεσιν· αἰ γὰρ τοῖς ἐκτικτομένοις ἐπιρραίνουσι παρακολυθῆντες. ὥστε ἄρρενες μὲν καὶ θήλειαι εἰσι καὶ ὀχεύονται πάντες, εἰ μὴ ἔν τινι γένει ἀδιόριστον ἐστὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, καὶ ἄνευ τῆς τῷ ἄρρενος γονῆς ἢ γίνεται τῶν τοιούτων ἕθεν. συμβάλλεται δὲ πρὸς τὴν ἀπάτην αὐτοῖς καὶ τὸ ταχὺν εἶναι τὸν συνδυασμὸν τῶν τοιούτων ἰχθύων, ὥστε πολλὰς λαμβάνειν καὶ τῶν ἀλιέων· ἕθεις γὰρ αὐτῶν ἕθεν τηρεῖ τοῖς τὸν γνῶναι χάριν. ἀλλ' ὅμως ὠμμένος ὁ συνδυασμὸς ἐστίν. τὸν αὐτὸν γὰρ τρόπον οἱ

τε δελφῖνες ὀχεύονται παραπίπτοντες καὶ οἱ ἰχθύες, ὅσοις ἐμποδίζει τὸ ἔραϊον. ἀλλὰ τῶν μὲν δελφίνων χρονιωτέρα ἢ ἀπόλυσις ἐστὶ, τῶν δὲ τοιούτων ἰχθύων ταχέα. διόπερ ταύτην ἔχ ὀρῶντες, τὰς δ' ἀνακάψει τῷ θορῷ καὶ τῶν ὡῶν, καὶ οἱ ἀλιεῖς περὶ τῆς κηύσεως τῶν ἰχθύων τὸν εὐήθη λέγουσι λόγον καὶ τεθρυλημένον, ὅνπερ καὶ Ἡρόδοτος ὁ μυθολόγος, ὡς κυσχομένων τῶν ἰχθύων ἐκ τοῦ ἀνακάπτειν τὸν θορὸν, ἢ συνωρῶντες ὅτι τῷτ' ἐστὶν ἀδύνατον. ὁ γὰρ πόρος ὁ διὰ τῷ σόματος εἰσιὼν εἰς τὴν κοιλίαν φέρει, ἀλλ' ἔκ εἰς τὰς ὑσέρας· καὶ τὸ μὲν εἰς τὴν κοιλίαν ἐλθὼν ἀνάγκη τροφὴν γίνεσθαι (καταπέττεται γάρ), αἱ δ' ὑσέραι φαίνονται πλήρεις ὡῶν, ἃ πόθεν εἰσῆλθεν.

Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τὴν τῶν ὀρνέων γένεσιν ἔχει. εἰσὶ γὰρ τινες οἱ λέγουσι κατὰ τὸ σῶμα μίγνυσθαι τὴν κόρακα καὶ τὴν ἰβιν, καὶ τῶν τετραπόδων τίκτειν κατὰ τὸ σῶμα τὴν γαλῆν. ταῦτα γὰρ καὶ Ἀναξαγόρας καὶ τῶν ἄλλων τινὲς φυσικῶν λέγουσι, λίαν ἀπλῶς καὶ ἀσκέπτως λέγοντες, περὶ μὲν ἔν τῶν ὀρνέων ἐκ συλλογισμῷ διαφερόμενοι τῷ τὴν μὲν ὀχείαν ὀλιγάκις ὁρᾶσθαι τὴν τῶν κοράκων, τὴν δὲ τοῖς ῥύχεσι πρὸς ἄλληλα κοινωνίαν πολλὰκις, ἣν πάντα ποιεῖται τὰ κορακῶδη τῶν ὀρνέων· δῆλον δὲ τῷτ' ἐπὶ τῶν τιθασειομένων κολοιῶν. τὸ δ' αὐτὸ τῷτ' ποιεῖ καὶ τὸ τῶν περιφερῶν γένος· ἀλλὰ διὰ τὸ καὶ ὀχευόμενα φαίνεσθαι, διὰ τῷτ' αὐτῆς ἢ τετυχήκασιν τῆς φήμης. τὸ δὲ κορακῶδες γένος ἐκ ἐστὶν ἀφροδισιασικόν (ἐστὶ γὰρ τῶν ὀλιγογόνων), ἐπεὶ ὥπται γ' ἤδη καὶ τῷτ' ὀχευόμενον. τὸ δὲ δὴ μὴ συλλογίζεσθαι πῶς εἰς τὰς ὑσέρας ἀφικνεῖται τὸ σπέρμα διὰ τῆς κοιλίας πεττήσεως αἰεὶ τὸ ἐγγινόμενον, καθάπερ τὴν τροφὴν, ἀποπον. ὑσέρας δ' ἔχουσι καὶ ταῦτα τὰ ὀρνεα, καὶ ὡὰ φαίνεται πρὸς τοῖς ὑποζώμασιν. καὶ ἡ γαλῆ, καθάπερ τᾶλλα τετράποδα, τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει ἐκείνοις τὰς ὑσέρας· ἐξ ὧν εἰς τὸ σῶμα πῇ βαδιέται τὸ ἐμβρυον; ἀλλὰ διὰ τὸ τίκτειν πάμπαν μικρὰ τὴν γαλῆν, καθάπερ καὶ τᾶλλα τὰ σχιζόποδα, περὶ ὧν ὕσε-

4. ἀρχαίαι Y. || ὀλίγων SY. || 6. ἀνακάπτειν PSY. || 7. τὴν P, εἰς τὰς SY. || ἐνια Y, ἢ S, om P. || ἄρρεσιν Y. || ἕτως om SY. || 8. χρόνον Y. || 9. ἡ θήλεια ἐγγυτέρω ἢ SY. || 10. τεκεῖν S. || 11. ἐγγίνεται — 12. ἄρρει om Z. || 13. ἀθρόον Y. || 16. ἐν ἐν.] οἷς Y, om Z. || ἔχει PSY. || 17. τῷτ' αὐτῇ] τῷτ' ταυτὸ P, ταῦτα SY. || 18. καὶ post δὲ om PZ. || 19. ἀμφοτέρα Z. || ὁ ἄρρεν ἐν οἷς SY. || 20. ὁ ἄρρεν S. || 22. καὶ ἔξω λαμβάνειν] συμβαίνει PSY. || 23. καὶ] εἰ μὴ ἐντὸς Y, εἰ καὶ μὴ ἐντὸς PS. || 26. ἅμα ἐλαττούμενος SY. || 28. ἐν om SY. || 30. δὲ] δὲ καὶ Y, γὰρ καὶ S. || 32. πολλὰς καὶ λαμβάνειν καὶ Y. || 34. ὠμμένος] ὠμεν Z. || ὁ om SZ. || γὰρ post ὅ τε Z.

4. ἀνακάψει et 7. ἀνακάπτειν PSY. || 5. τῶν S. || 6. τεθρυλημένον SY. || ὥσπερ Z. || 9. ἢ καὶ εἰς S. || 10. τὴν om Y. || κοιλία S. || ἀνελθὼν Y. || 13. ὀρνέων Z. || ἔχει om PZ. || 14. τὸ om Z. || 15. τίκτειν κατὰ σῶμα Z, κατὰ τὸ σῶμα τίκτειν SY. || 16. ἄλλοι τινὲς τῶν φυσ. SY. || 18. ἔν om Z. || 20. εἰς PZ. || 22. τιθασειομένων PSY. || 23. καὶ alterum ante διὰ SY, om P. || ὀχευόμενα P. || 24. τῆς om P. || 25. ἐστὶ τῶν ἀφροδισιασικῶν Y. || γὰρ τὸ τῶν P. || 26. ἐπεὶ ὥπται] ἐπωπται Z. || δ' ἡδη Z, γε δὴ SY. || 27. δὴ om SY. || 28. γινόμενον Y. || 31. τᾶλλα] καὶ τὰ ἄλλα SY. || ἔχει τρόπον Y, τρόπον ἔχειν Z. || 32. πῶς PS. || 33. ἀλλὰ καὶ διὰ S. || τὴν γαλῆν μικρὰν SY. || 34. καὶ om Z. || τὰ om Z.

ρόν ἐρῶμεν, τῷ δὲ σώματι πολλάκις μεταφέρειν τὰς νεοτῆς, ταύτην πεποίηκε τὴν δόξαν. εὐηθικῶς δὲ καὶ λίαν διεφθυσμένοι καὶ οἱ περὶ τρόχου καὶ ὑαίνης λέγοντες. φασὶ γὰρ τὴν μὲν ὑαῖναν πολλοί, τὸν δὲ τρόχον Ἡρώδης ὁ Ἡρακλεώτης, δύο αἰδοῖα ἔχειν, ἄρρενος καὶ θήλεος, καὶ τὸν 5 μὲν τρόχον αὐτὸν αὐτὸν ὀχεύειν, τὴν δ' ὑαῖναν ὀχεύειν καὶ ὀχεύεσθαι παρ' ἑτος. ὥπται γὰρ ἡ ὑαῖνα ἐν ἔχυστα αἰδοῖον· ἐν ἐνίοις γὰρ τόποις ἔσπάνις τῆς θεωρίας· ἀλλ' ἔχουσιν αἱ ὑαῖναι ὑπὸ τὴν κέρκον ὁμοίαν γραμμὴν τῷ τῆς θήλεος αἰδοῖω. ἔχουσι μὲν ἔν καὶ οἱ ἄρρενες καὶ αἱ θήλειαι τὸ τοῖσιν ση- 10 μεῖον, ἀλλ' ἀλίσκονται οἱ ἄρρενες μᾶλλον· διὸ τοῖς ἐκ παρόδου θεωρῶσι ταύτην ἐποίησε τὴν δόξαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἄλλων τὰ εἰρημένα.

7 Περὶ δὲ τῆς τῶν ἰχθύων γενέσεως ἀπορήσειεν ἂν τις διὰ τίνα ποτὲ αἰτίαν τῶν μὲν σελαχιδῶν ἔθ' αἱ θήλειαι τὰ 15 κυήματα ἔθ' οἱ ἄρρενες ἀπορραίνοντες ὀρῶνται τὸν θορόν, τῶν δὲ μὴ ζωτόκων καὶ αἱ θήλειαι τὰ ῥά καὶ οἱ ἄρρενες τὸν θορόν. αἰτίον δ' ὅτι τὸ γένος ἔσπολύσπερμον ὅλως τὸ τῶν σελαχιδῶν. καὶ ἔτι αἱ γε θήλειαι πρὸς τῷ διαζώματι τὰς ὑσέρας ἔχουσιν. τὰ γὰρ ἄρρενα τῶν ἀρρένων καὶ τὰ θήλεα 20 τῶν θηλειῶν ὁμοίως διαφέρουσιν· ὀλιγοχέριτοι γὰρ πρὸς τὴν γονὴν οἱ σελαχιδῆες εἰσίν. τὸ δ' ἄρρεν γένος ἐν τοῖς ζωτόκοις, καθάπερ αἱ θήλειαι τὰ ῥά διὰ πληθὸς ἀποτίκτουσιν, ἔτις ἐκεῖνοι ἀπορραίνουσιν. πλείω γὰρ ἔχουσι θορόν ἢ ὅσον πρὸς τὴν ὀχεῖαν ἱκανόν· μᾶλλον γὰρ βύλεται ἡ φύσις 25 παντὶ τὸν θορόν πρὸς τὸ συναυξάνειν τὰ ῥά, ὅταν ἀποτέκη ἡ θήλεια, ἢ πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς σύσασιν. καθάπερ γὰρ ἐν τε τοῖς ἄνω καὶ τοῖς ὑπογούοις εἴρηται λόγοις, τὰ μὲν τῶν ὀρνέων ῥά τελεῖται ἐντός, τὰ δὲ τῶν ἰχθύων ἐκτός. τρόπον γὰρ τινα ἔοικε τοῖς σκυληκοτοκοῦσιν· ἔτι γὰρ ἀτελέστερον 30 προῖεται τὸ κύημα τὰ σκυληκοτόκα τῶν ζώων. ἀμφοτέροις δὲ τὴν τελείωσιν καὶ τοῖς τῶν ὀρνίθων ῥαῖς καὶ τοῖς τῶν ἰχθύων ποιεῖ τὸ ἄρρεν, ἀλλὰ τοῖς μὲν τῶν ὀρνίθων ἐντός (τελεῖται γὰρ ἐντός), τοῖς δὲ τῶν ἰχθύων ἐκτός διὰ τὸ ἔξω προῖεσθαι ἀτελές, ἐπεὶ συμβαίνει γε ἐπ' ἀμφοτέρων ταύ- 35

τόν. τῶν μὲν οὖν ὀρνίθων τὰ τε ὑπηνέμια γίνεταί γόνιμα, καὶ τὰ προωχυμένα ὑφ' ἑτέρου γένος τῶν ἀρρένων μεταβάλλει τὴν φύσιν εἰς τὸν ὕπερον ὀχεύοντα. καὶ τὰ οἰκῆα δὲ ἀναύζητα ὄντα, ἂν διαλείπη τὴν ὀχεῖαν, ὅταν ὀχευθῇ 5 πάλιν, ποιεῖ ταχεῖαν λαμβάνειν τὴν αὐξήσιν, οὐ μέντοι κατὰ πάντα τὸν χρόνον, ἀλλ' ἐάνπερ πρότερον γένηται ἡ ὀχεῖα πρὶν μεταβάλλειν εἰς τὴν τῆς λευκῆς ἀπόκρισιν. τοῖς δὲ τῶν ἰχθύων ἔθεν ὠρίσαι τοιοῦτον, ἀλλὰ πρὸς τὸ σώζεσθαι ταχέως ἀπορραίνουσιν οἱ ἄρρενες. αἰτίον δ' ὅτι ἔστι δὲ χροῖα ταῦτα· διόπερ ἔχ' ὠρίσαι τοῖσιν καιρὸς τέτοις οἷος ἐπὶ τῶν ὀρνίθων. τοῦτο δὲ συμβέβηκεν εὐλόγως· ὅταν γὰρ τὸ λευκὸν ἀφωρισμένον ἦ καὶ τὸ ὥχρον ἀπ' ἀλλήλων, ἔχει ἤδη τὴν ἀπὸ τῆς ἄρρενος ἀρχήν· εἰς ταύτην γὰρ συμβάλλεται τὸ ἄρρεν. τὰ μὲν ἔν ὑπηνέμια λαμβάνει τὴν γένεσιν 10 μέχρι τῆς ἐνδεχομένης αὐτοῖς. τελευτῆσαι μὲν γὰρ εἰς ζῶον ἀδύνατον (δεῖ γὰρ αἰσθήσεως), τὴν δὲ θρεπτικὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ἔχει καὶ τὰ θήλεα καὶ τὰ ἄρρενα καὶ πάντα τὰ ζῶντα, καθάπερ εἴρηται πολλάκις· διόπερ αὐτὰ τὸ ῥόν ὡς μὲν φυτῆς κύημα τέλειόν ἐστιν, ὡς δὲ ζῶου ἀτελές. εἰ μὲν ἔν μὴ ἐνῆν ἄρρεν ἐν τῷ γένει αὐτῶν, ἐρίγνετ' ἂν ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἰχθύων, εἴπερ ἔστι τι τοιοῦτον γένος οἷον ἄνευ ἄρρενος γενεῖαν· εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν καὶ πρότερον, ὅτι οὐ 15 πω ὥπται ἱκανῶς. νῦν δ' ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς ὀρνίσι τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, ὥσθ' ἢ μὲν φυτόν, τετελέωκεν (διόπερ ἔσ' μεταβάλλει πάλιν μετὰ τὴν ὀχεῖαν), ἢ δ' ἔσ' φυτόν, οὐ τετελέωκεν, ἔδ' ἀποβαίνει ἐξ αὐτῆς ἕτερον ἔθεν· ἔτε γὰρ ὡς φυτῆς ἀπλῶς ἔθ' ὡς ζῶου ἐκ συνδυασμῶς γέγονεν. τὰ δ' ἐξ ὀχεῖας μὲν γενόμενα ῥά, διακεκριμένα δ' εἰς τὸ λευκόν, γίνεταί κατὰ τὸ πρῶτον ὀχεῦσθαι· ἔχει γὰρ ἀμφοτέρας ἤδη 20 τὰς ἀρχάς.

Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ μαλάκια ποιεῖται τὸν 8 τόκον, οἷον σηπία καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τὰ μαλακόσρακα, οἷον κάραβοι καὶ τὰ συγγενῆ τέτοις· τίκει γὰρ ἐξ ὀχεῖας καὶ ταῦτα, καὶ συνδυαζόμενον τὸ ἄρρεν τῷ θήλει πολλὰκις 25 ὥπται. διόπερ ἔδ' ἱστορικῶς ἔδ' αὐτῇ φαίνονται λέγοντες οἱ

2, καλ] εἰσι Z. || 3, περὶ] περὶ τὸν P, περὶ τῷ S. || 4, ηρωδης Z. || 6, ὀχεύειν αὐτὸν P, αὐτόν — ὑαῖναν om Z. || 7, ἡ om S. || 18, γένος αὐτῶν τῶν σελαχιδῶν ἔσπολύσπερμον ὅλως. καὶ P, ὅλως om SY. || 19, ἔτι] ἔτι Y. || γε om SY. || ὑποζώματι P S. || 24, ἔτις] καὶ Z. || ἐκεῖνοι] οἱ ἄρρενες YZ. || ἀπορραίνουσι] τὸν θορόν ἀπορραίνουσι Y, τὸ θορόν ἀπορραίνει S, om Z. || ἔχουσι τὸν θορόν Y. || 28, τοῖς ἄνω] τῷ ἄνω Y. || ὑποζ...οις Z. || ἐρῶν Y. || 29, τελεῖται P, τελεῖνται S. || 31, τὸ κύημα om Z. || 32, τελείωσιν] γένεσιν Z. || 33, ποιεῖται SY. || 34, τελεῖται SY. || 35, ταυτό PSY.

1, οὖν om Y. || γε P, om SY. || 2, ὠχυμένα Z. || 4, δη PSY. || ἀναυξη Z, ἀναυξῆσθαι (omisso ὄντα) S. || ὅταν δ' ὀχευθῇ PSY. || 7, μεταβαλεῖν P. || 8, ὠρίσαι] συνίσταται Z. || τῷ S. || 9, ἐπιρραίνουσιν Z. || 10, τέτοις. ἐπὶ δὲ τῶν ὀρνίθων τοῦτο συμβέβηκεν PS. || 13, εἰς om S. || 15, τελευτῆσθαι PS. || 17, καὶ τὰ ἄρρενα om Z. || 19, ζῶον Y. || 20, ἦν PZ. || ἄρρεν SY. || 21, τι post τοιοῦτον P, om S. || 22, περὶ αὐτῶν om Z. || 24 et 26, τετελεωκεν SY. || 26, αὐτῶν Z. || 27, συνδυασμῶν S. || 28, γινόμενα S. || 32, σηπία SY.

φάσκοντες τὰς ἰχθύς πάντας εἶναι θήλειαι καὶ τίττειν οὐκ ἐξ ὀχθείας. τὸ γὰρ ταῦτα μὲν ἐξ ὀχθείας οἰεσθαι, ἐκεῖνα δὲ μὴ, θαυμαζόν· εἴ τε τῷτ' ἐλελήθει, σημεῖον ἀπειρίας. γίνεται δὲ ὁ συνδυασμὸς τῶν χρονιώτερος πάντων, ὥσπερ τῶν ἐντόμων, εὐλόγως· ἀναιμα γὰρ ἐστὶ, διόπερ ψυχρὰ τὴν φύσιν, ταῖς μὲν οὖν σηπταῖς καὶ ταῖς τευθίστι δύο τὰ ὡς φαίνεται διὰ τὸ διηρθῶσθαι τὴν ὑσέραν καὶ φαίνεσθαι δικρόαν, τὸ δὲ τῶν πολυπόδων ἐν ὥν. αἰτίον δ' ἡ μορφή στρογγύλη τὴν ιδέαν ὅσα καὶ σφαιροειδής· ἡ γὰρ σχίστις ἀδελγὸς πληρωθείσης ἐστίν. δικρόα δὲ καὶ ἡ τῶν καράβων ἐστὶν ὑσέρα. ἀποτίκτουσι δὲ τὸ κύημα ἀτελὲς καὶ ταῦτα πάντα διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. τὰ μὲν ἔν καραβώδῃ τὰ θή-
 λεα πρὸς αὐτὰ ποιεῖται τὸν τόκον (διόπερ μέγας ἔχει τὰς πλάκας τὰ θήλεα αὐτῶν ἢ τὰ ἄρρενα, φυλακῆς χάριν τῶν ὥν), τὰ δὲ μαλακία ἔξω. καὶ τοῖς μὲν θήλεσι τῶν μα-
 λακίων ἐπιρραίνει ὁ ἄρρην, καθάπερ οἱ ἄρρενες ἰχθύες τοῖς ὥσις, καὶ γίνεταί συνεχὲς καὶ κολλῶδες· τοῖς δὲ καρα-
 βώδεσιν ἔτ' ὥπται τοῖσιν ἔτ' εὐλογον. ὑπὸ τε γὰρ τῇ θη-
 λείᾳ τὸ κύημα καὶ σκληρόδερμόν ἐστι, καὶ λαμβάνει αὐ-
 ξησιν καὶ ταῦτα καὶ τὰ τῶν μαλακίων ἔξω, καθάπερ καὶ
 τὰ τῶν ἰχθύων. προσπέφυκε δ' ἡ γιγνομένη σηπτα τοῖς ὥσις κατὰ τὸ πρόσθιον· ταύτῃ γὰρ ἐνδέχεται μόνον· ἔχει γὰρ μόνον ἐπὶ ταῦτὸ τὸ ὀπίσθιον μέρος καὶ τὸ πρόσθιον. τὸ δὲ σχῆμα τῆς θέσεως ὃν ἔχει γιγνόμενα τρόπον, δεῖ θεωρεῖν ἐκ τῶν ἰσοριῶν.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ζῴων τῆς γενέσεως εἴρηται, καὶ πεζῶν καὶ πτηνῶν καὶ πλωτῶν· περὶ δὲ τῶν ἐντόμων καὶ τῶν ὀσρακοδέρμων λεκτέον κατὰ τὴν ὑψηγημένην μέθο-
 δον. εἰπόμεν δὲ πρῶτον περὶ τῶν ἐντόμων. ὅτι μὲν οὖν τὰ μὲν ἐξ ὀχθείας γίνεται τῶν τοιούτων τὰ δ' αὐτόματα, πρό-
 τερον ἐλέχθη, πρὸς δὲ τούτοις ὅτι σκωληκοτοκεῖ καὶ διὰ τίν' αἰτίαν σκωληκοτοκεῖ. σχεδὸν γὰρ εἴποιε πάντα τρόπον τινὰ σκωληκοτοκεῖν πρῶτον· τὸ γὰρ ἀτελέστατον κύημα τοιούτον ἐστίν. ἐν πᾶσι δὲ καὶ τοῖς ζωοτοκῶσι καὶ τοῖς ὥτοκῶσι τέ-
 λειον ὥν τὸ κύημα τὸ πρῶτον ἀδιόριστον ὃν λαμβάνει τὴν
 αὐξήσιν· τοιαύτη δ' ἐστὶν ἡ τῆ σκώληκος φύσις. μετὰ δὲ τούτῳ τὰ μὲν ζωοτοκεῖ τὸ κύημα τέλειον, τὰ δ' ἀτελές, ἔξω

δὲ γίνεταί τέλειον, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἰχθύων εἴρηται πολ-
 λάκις. τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ζωοτοκοῦντα τρόπον τινὰ μετὰ τὸ σύστημα τὸ ἐξ ἀρχῆς ὥσειδὲς γίνεται· περιέχεται γὰρ τὸ ὑγρὸν ὑμένι λεπτῷ, καθάπερ ἂν εἴ τις ἀφέλοι τὸ τῶν ὥων ὄσρακον· διὸ καὶ καλῶσι τὰς τότε γιγνομένας τῶν κυημά-
 των φθοράς ἐκρύσεις. τὰ δ' ἔντομα καὶ γενῶν τὰ γεννῶντα σκώληκας, καὶ τὰ γιγνόμενα μὴ δι' ὀχθείας ἀλλ' αὐτό-
 ματα ἐκ τοιαύτης γίνεταί πρῶτον συσάσεως. δεῖ γὰρ καὶ τὰς κάμπας εἶδος τιθέναι σκώληκος, καὶ τὰ τῶν ἀραχνίων. καίτοι δοξεῖεν ἂν ὥσις εἰπέναι διὰ τὴν τῆ σχήματος περι-
 φέρειαν καὶ τούτων ἓνα καὶ πολλὰ τῶν ἄλλων· ἀλλ' ἔ
 τῷ σχήματι λεκτέον ὅδε τῇ μαλακότητι καὶ σκληρότητι (καὶ γὰρ σκληρὰ τὰ κυήματα γίνεταί ἐνίῳν) ἀλλὰ τῷ ὅλον μεταβάλλειν καὶ μὴ ἐκ μορῆς τινὸς γίνεσθαι τὸ ζῶν.
 προελθόντα δὲ πάντα τὰ σκωληκώδη καὶ τῆ μεγέθους λα-
 βόντα τέλος οἷον ὥν γίνεταί· σκληρύνεται τε γὰρ περὶ αὐτὰ τὸ κελύφος, καὶ ἀκινήτιζον κατὰ τῆτον τὸν καιρόν. δῆλον δὲ τούτῳ ἐν τοῖς σκώληξι τοῖς τῶν μελιττῶν καὶ σφη-
 κῶν καὶ ταῖς κάμπαις. τούτου δ' αἰτίον ὅτι ἡ φύσις ὥσπε-
 ρανεῖ πρὸ ὥρας ζωοτοκεῖ διὰ τὴν ἀτέλειαν τὴν αὐτῆς, ὥς ὄντος τῆ σκώληκος ἐστὶ ἐν αὐξήσει ὥς μαλακῆ. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει πάντων τῶν μὴ ἐξ ὀχθείας γιγνομένων ἐν ἐρίοις ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις, καὶ τῶν ἐν τοῖς ὕδασι. πάντα γὰρ μετὰ τὴν τῆ σκώληκος φύ-
 σιν ἀκινήτισαντα, καὶ τῆ κελύφους περιζήραιθέντος, μετὰ ταῦτα τότε βραγέστερον ἐξέρχεται καθάπερ ἐξ ὥς ζῶν ἐπι-
 τελεσθέν ἐπὶ τῆς τρίτης γενέσεως, ὡς τὰ πλείστα πτερωτὰ τῶν πεζῶν ἐστίν. κατὰ λόγον δὲ συμβαίνει καὶ τὸ θαυμα-
 σθὲν ἂν δικαίως ὑπὸ πολλῶν. αἶ τε γὰρ κάμπαι λαμβά-
 νουσαι τὸ πρῶτον τροφήν μετὰ ταῦτα ἐκτετὶ λαμβάνουσιν, ἀλλ' ἀκινήτιζον αἱ καλόμεναι ὑπὸ τινων χρυσαλλίδες, καὶ τῶν σφηκῶν οἱ σκώληκες καὶ τῶν μελιττῶν. μετὰ ταῦτα αἱ καλόμεναι νύμφαι γίνονται, καὶ τοῖσιν ὅθεν ἔχουσιν· καὶ γὰρ ἡ τῶν ὥων φύσις ὅταν λάβῃ τέλος, ἀναυξής ἐστὶ, καὶ τὸ δὲ πρῶτον αὐξάνεται καὶ λαμβάνει τροφήν, ἕως ἂν διο-
 ρισθῇ καὶ γένηται τέλειον ὥν. τῶν δὲ σκωλήκων οἱ μὲν ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ τοῖσιν ὅθεν τρεφομένοις ἐπιγίγνεται

4. ὁ om Z. || 7. καὶ φαίνεται δικρόα Z. || 8. δ' ὅτι ἡ S. || 10. πληρωθείσης S. || 11. ἐστὶν om P. || δὲ καὶ τὸ S. || 21. τὰ om Z. || γιγνομένη Z. || 22. μόνον om Z. || 27. πεζῶν καὶ πλωτῶν καὶ πτηνῶν PSY, πτηνῶν καὶ πεζῶν καὶ πλωτῶν S. || 28. καὶ περὶ τῶν Y. || 29. εἰπόμεν δὴ Z. || 32. σκωληκοτοκεῖ — τινὰ om S. || 33. πρῶτον] τὸ πρῶτον PZ. || ἀτελέστερον Y. || 34. πᾶσι SS. || 35. ὃν om S. || 37. τὸ κύημα τὸ τέλειον τὸ δ' P.

3. τὸ post γὰρ om Z. || 6. ἐκρούσεις Z. || 7. τὰ om P. || 8. γίνεταί τὸ πρῶτον S. || 9. εἶδος τι τιθέναι P. || 11. τούτων δ' ἓνα PSYZ. || 12. μαλακότητι ὡν καὶ SY. || 13. ἐνίῳν γίνεταί Z. || 15. προελθόν. τὰ δὲ πάντα σκωλ. PSY. || 16. γίνεσθαι Y. || τε om Z. || 17. κατὰ om Y. || 18. τοῖς ante τῶν om S. || 22. συμβαίνει ante καὶ P, post πάντων Z. || τῶν] καὶ τῶν PZ. || μὴ om P SZ. || 23. ἐρίοις S. || 29. ἂν om Y. || 31. τινων] πάντων S. || 36. ὡν τέλειον SY. || 37. αὐτοῖς Y. || τρεφομένη S.

τοῦτον περίπτωμα, οἱ τε τῶν μελιττῶν καὶ σφηκῶν· οἱ δὲ λαμβάνουσι θύραθεν, ὥσπερ αἱ τε κάμπαι καὶ τῶν ἄλλων τινες σκυλήκων. διότι μὲν ἔν τριγενῇ τε γίγνεται τὰ τοιαῦτα, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐν κινεμένων ἀκινήτῃσι πάλιν, εἴρηται· γίγνεται δὲ τὰ μὲν ἐξ ὀχείας αὐτῶν, καθάπερ οἱ τε ὀρνίθες καὶ τὰ ζωότοκα καὶ τῶν ἰχθύων οἱ πλείους, τὰ δ' αὐτόματα, καθάπερ ἓνα τῶν φυομένων.

10 Ἡ δὲ τῶν μελιττῶν γένεσις ἔχει πολλὴν ἀπορίαν. ἐπεὶ γὰρ ἐστὶ καὶ περὶ τὰς ἰχθύς τοιαύτη τις γένεσις ἐνίων ὥστ' ἄνευ ὀχείας γενῶν, τοῦτο συμβαίνειν ἔοικε καὶ περὶ τὰς μελιττας ἐκ τῶν φαινομένων. ἀνάγκη γὰρ ἦτοι φέρειν αὐτὰς ἄλλοθεν τὸν γόνον, ὥσπερ τινὲς φασὶ, καὶ τοῦτον ἢ φυόμενον αὐτόματον ἢ ἄλλῃ τινὸς ζῷου τίκτοντος, ἢ γενῶν αὐτάς, ἢ τὸν μὲν φέρειν τὸν δὲ γενῶν (καὶ γὰρ τὸτο λέγασί τινες, ὡς τὸν τῶν κηφῆνων μόνων φέρουσι γόνον), καὶ 15 γενῶν ἢ ὀχευομένας ἢ ἀνοχεύτους, καὶ ὀχευομένας γενῶν ἦτοι ἕκασον γένος καθ' αὐτὸ ἢ ἐν τι αὐτῶν τὰλλα ἢ συνδυαζόμενον· ἄλλο γένος ἄλλῳ, λέγω δ' οἷον μελιττας μὲν γίγνεσθαι ἐκ μελιττῶν συνδυαζομένων, κηφῆνας δ' ἐκ κηφῆνων καὶ τὰς βασιλεῖς ἐκ τῶν βασιλέων, ἢ πάντα τὰλλα 20 ἐξ ἐνὸς οἷον ἐκ τῶν καλουμένων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων, ἢ ἐκ τῶν κηφῆνων καὶ τῶν μελιττῶν· φασὶ γὰρ τινες τοὺς μὲν ἄρρενας εἶναι τοὺς δὲ θήλεις, οἷον τὰς μὲν μελιττας ἄρρενας τὰς δὲ κηφῆνας θήλεας. ταῦτα δ' ἐστὶ πάντα ἀδύνατα συλλογιζομένοις τὰ μὲν ἐκ τῶν συμβαινόντων ἰδία 25 περὶ τὰς μελιττας, τὰ δ' ἐκ τῶν κοινοτέρων τοῖς ἄλλοις ζώοις. εἴτε γὰρ μὴ τίκτουσαι φέρουσιν ἄλλοθεν, ἔδει γίγνεσθαι μελιττας καὶ μὴ φερουσῶν τῶν μελιττῶν ἐκ τῆς τόπου ἐξ ἧς τὸ σπέρμα φέρουσιν. διὰ τί γὰρ μετενεχθέντος μὲν ἔσαι, ἐκεῖ δ' ἔν ἔσαι; προσήκει γὰρ ὅθεν ἦττον, εἴτε φύο- 30 μενον ἐν τοῖς ἀνθεσιν αὐτόματον εἴτε ζῷου τινὸς τίκτοντος. καὶ εἴ γε ζῷου τινὸς ἑτέρου τὸ σπέρμα ἦν, ἐκεῖνο ἔδει γίγνεσθαι ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴ μελιττας. ἐτι δὲ τὸ μὲν μέλι κομίζειν εὐλογον (τροφή γάρ), τὸ δὲ τὸν γόνον ἀλλότριον ὄντα καὶ μὴ τροφήν· ἄτοπον. τίνας γὰρ χάριν; πάντα γὰρ ὅσα 35 πραγματεύεται περὶ τὰ τέκνα, περὶ τὸν φαινόμενον οἰκεῖον

διαπονεῖται γόνον. ἀλλὰ μὴν ὅδε τὰς μὲν μελιττας θηλείας εἶναι τὰς δὲ κηφῆνας ἄρρενας εὐλογον· ὅθεν γὰρ τὸ πρὸς ἀλκὴν ὄπλον τῶν θηλειῶν ἀποδίδωσιν ἢ φύσις, εἰσὶ δ' οἱ μὲν κηφῆνες ἀκέντροι, αἱ δὲ μελιτται πᾶσαι κέντρον ἔχουσιν. ὅθεν τὸνατίον εὐλογον, τὰς μὲν μελιττας ἄρρενας τοὺς δὲ κηφῆνας θήλεας· ὅθεν γὰρ τῶν ἀρρένων εἴωθε διαπονεῖσθαι περὶ τὰ τέκνα, νῦν δ' αἱ μελιτται τὸτο ποιοῦσιν. ὅλως δ' ἐπειδὴ φαίνεται ὁ μὲν τῶν κηφῆνων γόνος ἐγγινόμενος καὶ μηθενὸς ὄντος κηφῆνος, ὁ δὲ τῶν μελιττῶν οὐκ ἐγγινόμενος ἄνευ τῶν βασιλέων, διὸ καὶ φασὶ τινες τὸν τῶν κηφῆνων φέρεσθαι μόνον, ὁ δὲ ὡς ἔτ' ἐξ ὀχείας γίνονται, ἔτ' ἐξ ἑκατέρου τῆς γένος αὐτῆς αὐτῷ συνδυαζομένου, ἔτ' ἐκ μελιττῶν καὶ κηφῆνων. τό τε τὸτο φέρειν μόνον διὰ τε τὰ εἰρημένα ἀδύνατον, καὶ ἔκ εὐλογον μὴ περὶ πᾶν τὸ γένος αὐτῶν ὁμοίον τι συμβαίνειν πάθος. ἀλλὰ μὴν ὅδε αὐτάς τὰς μελιττας ἐνδέχεται τὰς μὲν ἄρρενας εἶναι τὰς δὲ θηλείας· ἐν πᾶσι γὰρ διαφέρει τοῖς γένεσι τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. καὶ ἐγγένων αὐταὶ αὐτάς· νῦν δ' οὐ φαίνεται γινόμενος ὁ γόνος αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἐῷσιν οἱ ἡγεμόνες, ὡς φασίν. κοινὸν δὲ καὶ πρὸς τὴν, ἐξ ἀλλήλων, γένεσιν καὶ πρὸς τὴν ἐκ τῶν κηφῆνων, καὶ χωρὶς καὶ μετ' ἀλλήλων, τὸ μηδέποτε ὥφθαι ὀχευόμενον μηθεν αὐτῶν· εἰ δ' ἦν ἐν αὐτοῖς τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, πολλάκις ἂν τὸτο συνέβαιεν. λείπεται δ', εἴπερ ἐξ ὀχείας γίγνεται, τὰς βασιλεῖς γενῶν συνδυαζομένους. ἀλλ' οἱ κηφῆνες φαίνονται γινόμενοι καὶ μὴ ἐνότων ἡγεμόνων, ὧν ἔτε φέρειν οἷον τε τὸν γόνον τὰς μελιττας ἔτε γενῶν αὐτάς ὀχευομένας. λείπεται δὴ, καθάπερ φαίνεται συμβαῖνον ἐπὶ τινῶν ἰχθύων, τὰς μελιττας ἄνευ ὀχείας γενῶν τὰς κηφῆνας, τῷ μὲν γενῶν ἕως θηλείας, ἐχέσας δ' ἐν αἰταῖς, ὥσπερ τὰ φυτά, καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. διὸ καὶ τὸ πρὸς τὴν ἀλκὴν ἔχουσιν ὄργανον· ὅ γὰρ δεῖ θῆλυ καλεῖν ἐν ᾧ ἄρρεν μὴ ἐστὶ κεχωρισμένον. εἰ δ' ἐπὶ τῶν κηφῆνων τὸτο φαίνεται συμβαῖνον καὶ γινόμενοι μὴ ἐξ ὀχείας, ἥδη καὶ κατὰ τῶν μελιττῶν καὶ τῶν βασιλέων τὸν αὐτὸν ἀναγκαῖον εἶναι λόγον καὶ μὴ γενῶσθαι ἐξ ὀχείας. εἰ μὲν ἔν ἄνευ τῶν βασιλέων ἐφαίνετ' ἐγγινόμενος ὁ γόνος

1. τοῦτον] τοῦτο ἢ τροφή S, om Z. || 3. γίγνεται τε S. || τὰ τοιαῦτα om Z. || 8. εἴπερ Z. || 9. τις om S. || 15. μόνον P, om SY. || 16. ὀχευομένους S, ὀχευομένας P. || ὀχευομένας S, ὀχευομένας P. || 17. ἑαυτὸ S. || ἐνί τινι Z. || 19. μελιττῶν] τῶν S et fortasse Z. || 20. καὶ τὰς — 22. κηφῆνων om Z. || 22. τῶν post καὶ om PS. || 23. οἷον] οἱ δὲ PSYZ. || 24. τὰς S. || 28. μελισσῶν SY. || ἐν τοῖς τόποις Z. || 29. ὧν PZ. || 31. εἴτι S. || καὶ S. || 32. τε PSY. || τινὸς ζῷου S. || ἐκεῖνο γε ἔδει γενέσθαι S. || 33. ἐστὶ S. || 34. τροφή γάρ om SY. || τὸ δὲ τὸν] τὸν δὲ S. || 35. τίνας γὰρ χάριν om SZ.

1. μὲν om SY. || 2. ὅθεν] γὰρ] ὅθεν γὰρ τῶν ἀρρένων εἴωθε διαπονεῖσθαι περὶ τὰ τέκνα, καὶ Y. || 3. ἀποδίδωσι τῶν θηλειῶν S. || 4. ἔχουσαι S. || 6. θήλεις P, θηλείας SZ. || 8. ἐπεὶ S. || 11. ὡς] ἔν ὡς PSY. || ἐκ Z. || 18. αὐταὶ αὐτάς S. || 22. μήποτε Z. || 26. ὧν om S. || 28. τινῶν] τῶν PSY. || 29. τῶν Z. || 30. καὶ om SY. || 31. τὸ ante πρὸς om SY. || 33. γινόμενον SY. || 34. κατὰ] τὰ S. || 35. εἶναι λόγον ἀναγκαῖον S. || 36. ἔν om P. || φαίνεται SY.

τῶν μελιττῶν, καὶ τὰς μελίττας ἀναγκαῖον ἦν ἐξ αὐτῶν
 ἀνευ ὀχείας γίνεσθαι. νῦν δ' ἐπειδὴ τῶν ὅντων φασιν οἱ περὶ
 τὴν θεραπείαν τῶν ζώων ὄντες, λείπεται τὰς βασιλεῖς
 καὶ αὐτὰς γενᾶν καὶ τὰς μελίττας. ὅντος δὲ περιττῆ τῆ
 γένεως καὶ ἰδίᾳ τῶν μελιττῶν, καὶ ἡ γένεσις αὐτῶν ἰδίας
 εἶναι φαίνεται. τὸ μὲν γὰρ γενᾶν τὰς μελίττας ἀνευ ὀχεί-
 ας εἶναι καὶ ἐπ' ἄλλων ζώων συμβαίνει, ἀλλὰ μὴ τὸ
 αὐτὸ γένος γενᾶν ἰδίον· οἱ γὰρ ἐρυθρίνοι γενῶσιν ἐρυθρίνους
 καὶ αἱ χάναι χάννας. αἴτιον δ' ὅτι καὶ αὐταὶ γενῶνται
 αἱ μέλιτται ὥς ὡς αἱ μυῖαι καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ζώων,
 ἀλλ' ἐξ ἐτέρου μὲν συγγενὲς δὲ γένος. γίνονται γὰρ ἐκ τῶν
 ἡγεμόνων. διὸ καὶ ἔχει ἀνάλογον πως ἡ γένεσις αὐτῶν. οἱ
 μὲν γὰρ ἡγεμόνες μεγέθει μὲν ὅμοιοι εἰσι τοῖς κηφήσι, τῷ
 δὲ κέντρον ἔχειν ταῖς μελίτταις. αἱ μὲν ἔν μελίτται κατὰ
 τῶν εὐκασιν αὐτοῖς, οἱ δὲ κηφῆνες κατὰ τὸ μέγεθος. ἀ-
 νάγκη γὰρ τι παραλλάττειν, εἰ μὴ δεῖ αἰεὶ τὸ αὐτὸ γένος
 ἐξ ἐκάστου γίνεσθαι. τῶν δ' ἀδύνατον· πᾶν γὰρ ἂν τὸ γένος
 ἡγεμόνες ἦσαν· αἱ μὲν ἔν μελίτται κατὰ τὴν δύναμιν αὐ-
 τοῖς ὁμοιώνται καὶ τῷ τίττειν, οἱ δὲ κηφῆνες κατὰ τὸ μέ-
 γεθος· εἰ δ' εἶχον καὶ κέντρον, ἡγεμόνες ἂν ἦσαν. νῦν δὲ
 τοῦτο λείπεται τῆς ἀπορίας· οἱ γὰρ ἡγεμόνες ἀμφοτέροις
 εὐκασιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῖς γένεσι, τῷ μὲν κέντρον ἔχειν ταῖς
 μελίτταις, τῷ δὲ μεγέθει τοῖς κηφήσι. ἀναγκαῖον δὲ καὶ
 τὰς ἡγεμόνας γίνεσθαι ἐκ τινος. ἐπεὶ ἔν ἔστι ἐκ τῶν μελιττῶν
 ἔστι ἐκ τῶν κηφήνων, αὐτοῖς ἀναγκαῖον καὶ αὐτοὺς γενᾶν.
 γίνονται δ' ἐπὶ τέλει οἱ κύτταροι αὐτῶν καὶ ἡ πολλοὶ τὸν
 ἀριθμὸν. ὥστε συμβαίνει τὰς μὲν ἡγεμόνας γενᾶν μὲν καὶ
 αὐτὰς, γενᾶν δὲ καὶ ἄλλο τι γένος (τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ τῶν
 μελιττῶν), τὰς δὲ μελίττας ἄλλο μὲν τι γενᾶν, τὰς κη-
 φῆνας, αὐτὰς δὲ μικρὴν γενᾶν, ἀλλὰ τῶν ἀφηρῆσθαι αὐ-
 τῶν. ἐπεὶ δ' αἰεὶ τὸ κατὰ φύσιν ἔχει τάξιν, διὰ τῶν τῶν
 κηφήνων ἀναγκαῖον καὶ τὸ ἄλλο τι γένος γενᾶν ἀφηρῆ-
 σθαι. ὅπερ καὶ φαίνεται συμβαίνει· αὐτοὶ μὲν γὰρ γίνον-
 ται, ἄλλο δ' ἔθεν γενῶσιν, ἀλλ' ἐν τῷ τρίτῳ ἀριθμῷ πέ-
 ρας ἔσχει ἡ γένεσις. καὶ ἔτω δὴ συνέστηκε τῇ φύσει κα-

λῶς ὥς αἰεὶ διαμένειν ὄντα τὰ γένη καὶ μηδὲν ἐλλείπειν,
 μὴ πάντων γενεῶντων. εὐλογον δὲ καὶ τῶν συμβαίνειν, ἐν
 μὲν ταῖς εὐετηρίαις μέλι καὶ κηφῆνας γίνεσθαι πολλὰς, ἐν
 δὲ ταῖς ἐπομβρίαις ὅλως γόνον· αἱ μὲν γὰρ ὑγρό-
 τες περίττωμα ποῖσι πλεῖον ἐν τοῖς σώμασι τῶν ἡγεμό-
 νων, αἱ δ' εὐετηρίαι ἐν τοῖς τῶν μελιττῶν· ἐλάττω γὰρ ὅν
 τῷ μεγέθει δέχεται τῆς εὐετηρίας μᾶλλον. εὐ δὲ καὶ τὸ τὰς
 βασιλεῖς ὥσπερ πεποιημένους ἐπὶ τέκνωσιν ἔσω μένειν, ἀφει-
 μένους τῶν ἀναγκαίων ἔργων, καὶ μέγεθος δὲ ἔχειν, ὥσπερ
 ἐπὶ τεκνοποιᾶν συζάντες τῶν σώματος αὐτῶν· τὰς τε κη-
 φῆνας ἀργὰς αὐτῶν ἔχοντας ὅπλον πρὸς τὸ διαμάχεσθαι
 περὶ τῆς τροφῆς, καὶ διὰ τὴν βραδυτῆτα τὴν τῶν σώματος.
 αἱ δὲ μέλιτται μέσαι τὸ μέγεθος εἰσιν ἀμφοῖν (χρήσιμοι
 γὰρ ἔτω πρὸς τὴν ἐργασίαν), καὶ ἐργατίδες ὥς καὶ τέκνα
 τρέφουσαι καὶ πατέρας. ὁμολογούμενον δ' ἐστὶ καὶ τὸ ἐπακο-
 λυθεῖν τοῖς βασιλεῦσι τῷ τὴν γένεσιν ἐκ τῶν εἶναι τὴν τῶν
 μελιττῶν (εἰ γὰρ μὴθὲν τοῖσιν ὑπῆρχεν, ἔκ εἶχε λόγον
 τὰ συμβαίνοντα περὶ τὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν), καὶ τὸ τὰς
 μὲν εἶναι μὴθὲν ἐργαζομένους ὥς γονεῖς, τὰς δὲ κηφῆνας κο-
 λάζειν ὥς τέκνα· κάλλιον γὰρ τὰ τέκνα κολάζειν καὶ ὧν
 μὴθὲν ἐσιν ἔργον. τὸ δὲ τὰς μελίττας γενᾶν πολλὰς αὐτὰς
 ὄντας ὀλίγας τὰς ἡγεμόνας παραπλήσιον εἶκοι συμβαίνειν
 τῇ γενέσει τῇ τῶν λεόντων, οἱ τὸ πρῶτον πέντε γεννήσαντες
 ὕπερον ἐλάττω γενῶσι καὶ τέλος ἐν, εἴτ' ὑδὲν· οἱ δ' ἡγε-
 μόνες τὸ μὲν πρῶτον πλήθος, ὕπερον δ' ὀλίγας αὐτὰς, κα-
 κείων μὲν ἐλάττω τὸν γόνον, αὐτῶν δ' ἐπεὶ τῶν πλήθους ἀ-
 φείλε, τὸ μέγεθος αὐτοῖς ἀπέδωκεν ἡ φύσις. ἐκ μὲν ἔν τῷ
 λόγῳ τὰ περὶ τὴν γένεσιν τῶν μελιττῶν τῶν ἔχον φαίνε-
 ται τὸν τρόπον, καὶ ἐκ τῶν συμβαίνειν δοκάντων περὶ αὐ-
 τὰς· ἡ μὲν εἰληπταί γε τὰ συμβαίνοντα ἱκανῶς, ἀλλ' εἰάν
 ποτε ληφθῇ, τότε τῇ αἰσθήσει μᾶλλον τῶν λόγων πισει-
 τέον, καὶ τοῖς λόγοις, εἰάν ὁμολογούμενα δεικνύωσι τοῖς
 φαινόμενοις. πρὸς δὲ τὸ μὴ ἐξ ὀχείας γίνεσθαι σημεῖον
 καὶ τὸ τὸν γόνον φαίνεσθαι μικρὸν ἐν τοῖς τῶν κηρίου κυττα-
 ρίοις· ὅσα δ' ἐξ ὀχείας τῶν ἐντόμων γενᾶται, συνδυάζεται

1. καὶ *SY*. || 2. ὅ *om Y*. || 4. αὐτὰς ὄντας γενᾶν *S*. || ὅντος — 6. μελίττας *om Z*. || 4. τῶ *om PS*. || 5. τῶ *om SY*. || ἰδίας εἶναι] ἐστὶν ἰδίας ὡς *P*. || 7. εἶναι] εἰ *Z*. || μὴν τὸ *S*, τὸ μὴ τὸ *corr Z*, τὸ μὴ *P*. || 8. γενᾶν] συμβαίνειν *Y*. || 9. αὐταὶ *SY*. || 11. ἐξ *om S*. || δὲ γένος *om Z*. || 12. ἡ γένεσις — 125. ὀλίγας αὐτὰς] haec post 761 a 4. δὲ ponit *S*, in folio recenti *Z*. || 14. ταῖς] καὶ ταῖς *rc Z*. || 18. ἦσαν] ἂν ἦσαν *P*. || 19. τὸ *Y*. || 20. καὶ *om P*. || 21. ἀπορίας] addit *Y* καὶ ἡδὴ λέλυται· τὰ προειρημένα γὰρ ἡ λύσις τῆς ἀπορίας. || 23. ταῖς *S*. || 25. αὐτοὺς *Y*. || 26. κύτταροι *rc Z*. || 27. συμβαίνειν *S*. || 30. αὐτὰς *YZ*. || ἀφαιρέσθαι *S*. || 32. γένος *om rc Z*. || 2. συμβαίνειν *S*. || 3. μὲν *om PS* et *rc Z*. || 4. γὰρ] ἔν *rc Z*. || 5. περίττωμα τι ποῖσι *rc Z*. || πλεῖον ποῖσιν *om S*. || 6. ἐλάττω γὰρ ὄντα *P*. || 7. τὸ *om rc Z*. || 8. ἐπὶ τῇ τεκνοποιίᾳ *P*. || 9. μεγέθει *S*. || δὲ *om P*. || 10. συζάντες. ἡ σώματα *S*. || δὲ *P*. || 12. τὴν ante τῶ *om SY* et *rc Z*. || 13. χρήσιμοι *P*. || 15. τρέφουσι *P*, τρέφειν *Y*. || τῷ *rc Z*. || ἀκολυθεῖν *P*, ἔτι ἀκολυθέν *Y*. || 16. τὸ *Y* et *rc Z*. || 17. ἔχει *SY*. || 22. τὰς ἡγεμόνας ὀλίγας *rc Z*. || 23. τῇ ante τῶν *om rc Z*. || 24. ἐν, εἴτ' ἐνίστε *S*, ἐνίστε δ' *Y*, ἐν εἴτα δ' *rc Z*. || 25. ὕπερον δ'] τὸ δ' ὕπερον *rc Z*. || κακεῖνοι *PS*. || 26. ἐαυτῶν *Z*. || ἀφείλετο μέγ. *YZ*. || 27. αὐτοῖς] δ' αὐτοῖς *Y*. || 28. ἔχειν φαίνεται] ἔχει *Z*. || 29. τῶν νῦν δοκάντων συμβαίνειν *SY*. || 30. αἱ *Z*. || 31. τῶν λόγων] ἡ τῷ λόγῳ *PSY*.

μὲν πολὺν χρόνον, τίκει δὲ ταχέως καὶ μέγεθος ἔχον
σκωληκοειδές. περὶ δὲ τὴν γένεσιν τὴν τῶν συγγενῶν ζώων
αὐταῖς, οἷον ἀνθρώπων τε καὶ σφηκίων, τρόπον τιν' ἔχει πα-
ραπλησίως πᾶσιν, ἀφίηται δὲ τὸ περιττὸν εὐλόγως· ὃ
γὰρ ἔχουσιν ἔθεν θεῖον, ὥσπερ τὸ γένος τὸ τῶν μελιττῶν. 5
γενῶσι μὲν γὰρ αἱ μῆτραι καλούμεναι, καὶ τὰ πρῶτα
συμπλάττεσι τῶν κηρίων, ὀχευόμεναι δὲ γενῶσιν ὑπ' ἀλ-
λήλων· ὥπται γὰρ πολλάκις ὁ συνδυασμὸς αὐτῶν. πόσας
δ' ἔχσιν διαφορὰς ἢ πρὸς ἀλλήλα τῶν τοιούτων γενῶν ἔκα-
σον ἢ πρὸς τὰς μελιττας, ἐκ τῶν περὶ τὰς ἰσορίας ἀναγε- 10
γραμμένων δεῖ θεωρεῖν.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ἐντόμων τῆς γενέσεως εἴρηται πάν-
11 των, περὶ δὲ τῶν ὀσρακοδέρμων λεκτέον. ἔχει δὲ καὶ τέ-
των τὰ περὶ τὴν γένεσιν τῇ μὲν ὁμοίως τῇ δ' ἔχ' ὁμοίως
ταῖς ἄλλοις. καὶ τῆτ' εὐλόγως συμβαίνει. πρὸς μὲν γὰρ
τὰ ζῶα φυτοῖς εἰκάσι, πρὸς δὲ τὰ φυτὰ ζώοις, ὥς τε τρό-
πον μὲν τινα ἀπὸ σπέρματος φαίνεσθαι γινόμενα, τρόπον
δ' ἄλλον ἐκ ἀπὸ σπέρματος, καὶ τῇ μὲν αὐτόματα τῇ δ'
ἀφ' αὐτῶν, ἢ τὰ μὲν ἔτως τὰ δ' ἐκείνως. διὰ δὲ τὸ τοῖς
φυτοῖς ἀντίστροφον ἔχειν τὴν φύσιν, διὰ τῆτο ἐν μὲν τῇ γῇ 20
τῶν ὀσρακοδέρμων ἔθεν ἢ μικρόν τι γίγνεται γένος, οἷον τὸ
τῶν κοχλίων καὶ ἢ τι τοῖσιν ἑτερον μὲν σπάνιον δέ, ἐν δὲ
τῇ θαλάττῃ καὶ τοῖς ὁμοίοις ὑδροῖς· πολλὰ καὶ παντοδα-
πὴν ἔχοντα μορφήν. τὸ δὲ τῶν φυτῶν γένος ἐν μὲν τῇ θα-
λάττῃ καὶ τοῖς τοιούτοις μικρὸν καὶ ἀμύπαν ὡς εἰπεῖν ἔθεν, 25
ἐν δὲ τῇ γῇ τὰ τοιαῦτα γίνεται πάντα. τὴν γὰρ φύσιν
ἀνάλογον ἔχει καὶ διέσκηκεν, ὅσῳ ζωτικώτερον τὸ ὑγρὸν τῷ
ξηρῷ καὶ γῆς ὕδρι, τὸσῶτον ἢ τῶν ὀσρακοδέρμων φύσις τῆς
τῶν φυτῶν, ἐπεὶ βέλεται γε ὡς τὰ φυτὰ πρὸς τὴν γῆν,
ἔτως ἔχειν τὰ ὀσρακοδερμα πρὸς τὸ ὑγρὸν, ὡς ὄντα τὰ 30
μὲν φυτὰ ὥσπερ ἀνὲ ὄσρεα χερσαῖα, τὰ δὲ ὄσρεα ὥσπε-
ρ ἀνὲ φυτὰ ἐν ὕδρι. διὰ τοιαύτην δ' αἰτίαν καὶ πολὺ μορφα
τὰ ἐν τῷ ὑγρῷ μᾶλλον ἐστὶ τῶν ἐν τῇ γῇ. τό τε γὰρ
ὑγρὸν εὐπλαστοτέραν ἔχει τὴν φύσιν τῆς γῆς καὶ σωματι-
κὴν ὃ πολλῷ ἦττον, καὶ μάλιστα τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ τοιαῦτα. 35

τὸ μὲν γὰρ πότιμον γλυκὺ μὲν καὶ τρέφιστον, ἦττον
δὲ σωματώδες καὶ ψυχρόν ἐστιν. διόπερ ὅσα ἀναιμα καὶ
μὴ θερμὰ τὴν φύσιν, ὃ γίνεται ἐν ταῖς λίμναις ὅδε τῶν
ἀλμυρῶν ἐν τοῖς ποτιμωτέροις, ἀλλ' ἦττον, οἷον τὰ ὄσρε-
α κότερμα καὶ τὰ μαλάκια καὶ τὰ μαλακόσρακα (πάντα
γὰρ ἀναιμα καὶ ψυχρά ταῦτα τὴν φύσιν ἐστὶν), ἐν δὲ ταῖς
λίμνοθαλάτταις καὶ πρὸς ταῖς ἐκβολαῖς τῶν ποταμῶν γί-
νονται. ζητῶσι γὰρ ἅμα τὴν τ' ἀλέαν καὶ τὴν τροφήν, ἢ
δὲ θάλαττα ὑγρά τε καὶ σωματώδης πολλῷ μᾶλλον τῷ
ποτίμῳ καὶ θερμῇ τὴν φύσιν ἐστὶ, καὶ κεκοινῶνκε πάντων
τῶν μορίων, ὑγρῷ καὶ πνεύματος καὶ γῆς, ὥς τε καὶ πάντων
μετέχειν τῶν καθ' ἑκαστον γινομένων ἐν τοῖς τόποις ζώων.
τὰ μὲν γὰρ φυτὰ θεῖη τις ἀν' γῆς, ὕδατος δὲ τὰ ἐν ὕδρι,
τὰ δὲ περὶ αἵματος· τὸ δὲ μᾶλλον καὶ ἦττον καὶ ἐγγύτερον
15 καὶ πορρώτερον πολλὴν ποιεῖ καὶ θαυμάσῃν διαφορὰν. τὸ
δὲ τέταρτον γένος ἐκ ἐπὶ τέτων τῶν τόπων δεῖ ζητεῖν κα-
τοι βέλεται γέ τι κατὰ τὴν τῷ πυρὸς εἶναι τάξιν· τῆτο γὰρ
τέταρτον ἀριθμεῖται τῶν σωματῶν. ἀλλὰ τὸ μὲν πῦρ αἰεὶ
φαίνεται τὴν μορφήν ἐκ ἰδίαν ἔχον, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ τῶν σω-
μάτων· ἢ γὰρ ἀήρ ἢ καπνὸς ἢ γῆ φαίνεται τὸ πεπυρω-
μένον. ἀλλὰ δεῖ τὸ τοῖσιν γένος ζητεῖν ἐπὶ τῆς σελήνης·
αὕτη γὰρ φαίνεται κοινῶνσα τῆς τετάρτης ἀποσάσεως.
ἀλλὰ περὶ μὲν τέτων ἄλλος ἀν' εἶη λόγος· ἢ δὲ τῶν ὀσρα-
κοδέρμων συνίσταται φύσις τῶν μὲν αὐτομάτως, ἐνίων δὲ
προϊεμένων τινα δυνάμιν ἀφ' αὐτῶν, πολλάκις δὲ γινομένων
καὶ τέτων ἀπὸ συσάσεως αὐτομάτης. δεῖ δὲ λαβεῖν τὰς
γενέσεις τὰς τῶν φυτῶν. τέτων γὰρ γίνεται τὰ μὲν ἀπὸ
σπέρματος, τὰ δ' ἀπὸ σπαραγμάτων ἀποφυτευομένων, ἓνα
δὲ τῷ παραβλασάνειν, οἷον τὸ τῶν κρομμύων γένος. τῆτον
μὲν ἔν οἱ μύες γίνονται τὸν τρόπον· παραφύονται γὰρ ἐλάτ-
20 τες αἰεὶ παρὰ τὴν ἀρχὴν· κήρυκες δὲ καὶ πορφύραι καὶ τὰ
λεγόμενα κηριάζιν οἷον ἀπὸ σπερματικῆς φύσεως προίενται
μυζώδεις ὑγρότητας. σπέρμα δ' ἔθεν τέτων δεῖ νομίζειν,
ἀλλὰ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον μετέχειν τῆς ὁμοιότητος
τοῖς φυτοῖς. διὸ καὶ γίνεται πλῆθος τῶν τοιούτων, ὅταν ἀπαξ

1. ἔχοντα PZ. || 2. τὴν post γένεσιν om SY. || 3. αὐτοῖς PZ. || ἀνθρώπων PY, ἀνθρώπων S. || 4. τὸ δὲ S. || 7. συμπλάττεσι Z. ||
9. ἑκαστον γενῶν S. || 10. γεγραμμένων S. || 11. θεωρεῖν δεῖ P. || 13. καὶ] καὶ περὶ PZ. || 15. γὰρ om Z. || 16. εἰκάσι Z. || 21. τι
om SY. || τὸ om S. || 22. κοχλίων S, κοχλίων Y. || εἴ PSY. || 25. τοιούτοις] ποταμοῖς Z. || 27. ζωτικὸν Z, δὲ ζωτικώτερον PSY. ||
32. ἔσρηα Z. || δ' om S. || 35. πολλῶ δ' ἦττον PSY. || τὰ om PSY. || ταῦτα Y, ταῦτα τὸ σωματικὸν καὶ ὃ πολλῷ ἦττον S.

5. πάντα] καὶ πάντα P. || 7. πρὸς om Y. || ταῖς om Z. || γίγνεται P. || 8. τ' om PZ. || 10. ποταμῶν S. || 11. καὶ post
ὥς om Z. || 12. τῶν om Z. || ἑκαστα SY. || τόποις τῶν ζώων SY. || 14. πορρώτερον καὶ ἐγγύτερον Y. || 15. πολλήν] δεῖ θίβειν πολλήν
Z. || ποιεῖν PZ. || 16. δὲ om S. || ἐδ' ἐπὶ πάντων Z. || 17. πυρὸς] πυρὸς γένεσιν Z. || γὰρ] γὰρ καὶ SY. || 18. πῦρ om Z. ||
20. τὸ πεπυρωμένον φαίνεται Y. φαίνεται — 22. γὰρ om Z. || 21. ζητεῖν γένος P. || 23. περὶ μὲν om SY. || 24. αὐτόματος SYZ. ||
25. ἀπ' αὐτῶν PSY. || δε] γὰρ Y. || 26. αὐτόματα P. || 27. γὰρ] δὲ P. || 30. μύκητες Y. || 31. δὲ om S. || 32. σπ.ρ..ματ..τῆς
φύσεως. Z.

γένηται τι. πάντα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ αὐτόματα συμβαί-
ναι γίνεσθαι, κατὰ λόγον δὲ καὶ υπαρχάντων συνίστασθαι
μᾶλλον. περιγίγνεσθαι γὰρ τι περίττωμα πρὸς ἐκαστῇ τῆς
ἀρχῆς εὐλογον, ἀφ' ἧς παραβλασάνει τῶν παραφυομένων
ἐκαστον. ἐπεὶ δὲ παραπλησίαν ἔχει τὴν δύναμιν ἢ τροφήν 5
καὶ τὸ ταύτης περίττωμα, τῶν κηριαζόντων ὁμοίαν εἰκός
εἶναι εἶναι τῇ ἐξ ἀρχῆς συστάσει ὕσιν. διόπερ εὐλογον γί-
νεσθαι καὶ ἐκ ταύτης. ὅσα δὲ μήτε παραβλασάνει μήτε
κηριαζει, τῶν δὲ πάντων ἢ γένεσις αὐτόματός ἐστιν. πάντα
δὲ τὰ συνιστάμενα τὸν τρόπον τῆτον καὶ ἐν γῇ καὶ ἐν ὕδατι 10
φαίνεται γινόμενα μετὰ σήψεως καὶ μιγνυμένα τῷ ὁμβρίῳ
ὑδατος. ἀποκρινομένη γὰρ τῷ γλυκέος εἰς τὴν συνισαμένην
ἀρχὴν τὸ περιττεῖον τοιαύτην λαμβάνει μορφήν. γίνεται
δ' ὅθεν σητόμενον ἀλλὰ πεττόμενον. ἢ δὲ σήψις καὶ τὸ
σηπτόν περίττωμα τῷ πεφθέντος ἐστίν. ὅθεν γὰρ ἐκ παντός 15
γίνεται, καθάπερ ὅδ' ἐν τοῖς ὑπὸ τῆς τέχνης δημιουργημένοις.
ὅθεν γὰρ ἂν ἔδει ποιεῖν· νῦν δὲ τὸ μὲν ἢ τέχνη· τῶν ἀχρή-
στων ἀφαιρεῖ, τὸ δ' ἢ φύσις. γίνεται δ' ἐν γῇ καὶ ἐν ὑγρῷ
τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ διὰ τὸ ἐν γῇ μὲν ὕδωρ ὑπάρχειν,
ἐν δ' ὕδατι πνεῦμα, ἐν δὲ τῷ παντὶ θερμότητά ψυχικὴν, 20
ὥστε τρόπον τινὰ πάντα ψυχῆς εἶναι πλήρη. διὸ συνίσα-
ται ταχέως, ὅπότεν ἐμπεριληφθῇ. ἐμπεριλαμβάνεται δὲ καὶ
γίνεται θερμαινομένων τῶν σωματικῶν ὑγρῶν ὅσον ἀφρώδης
πομφόλυξ. αἱ μὲν ἔν διαφοράι τῷ τιμιώτερον εἶναι τὸ γέ-
νος καὶ ἀτιμώτερον τὸ συνιστάμενον ἐν τῇ περιλήψει τῆς ἀρ- 25
χῆς τῆς ψυχικῆς ἐστίν. τῶν δὲ καὶ οἱ τόποι αἴτιοι καὶ τὸ
σῶμα τὸ περιλαμβανόμενον. ἐν δὲ τῇ θαλάττῃ πολὺ τὸ
γεώδες ἔνεστιν· διόπερ ἐκ τῆς τοιαύτης συστάσεως ἢ τῶν
ὀσρακοδέρμων γίνεται φύσις, κύκλῳ μὲν τῷ γεώδους σκλη-
ρυνομένη καὶ πηγνυμένη τὴν αὐτὴν πῆξιν τοῖς ὀστέοις καὶ τοῖς 30
κέρασι (πυρὶ γὰρ ἄτηκτα ταῦτ' ἐστίν), ἐντὸς δὲ περιλαμ-
βανομένη τῷ τὴν ζωὴν ἔχοντος σώματος. μόνον δὲ τῶν
τοιούτων συνδυαζόμενον ἐώραται τὸ τῶν κοχλίων γένος. εἰ
δ' ἐκ τῷ συνδυασμῷ ἢ γένεσις αὐτῶν ἐστίν ἢ μή, ὅπω συν-
ῶπται ἰκανῶς. ζητήσῃ δ' ἂν τις βεβλόμενος ὁρθῶς ζητεῖν, τί 35

τὸ κατὰ τὴν ὕλικὴν ἀρχὴν συνιστάμενόν ἐστιν ἐν τοῖς τοιούτοις.
ἐν μὲν γὰρ τοῖς θήλεσι περίττωμά τι τῷ ζῷ τῷ ἐστίν, ὃ
ἢ παρὰ τῷ ἄρρενος ἀρχῇ κινῶσα, δυνάμει τοῖσιν ὄν ὅσον
ἀφ' ὅπου ἦλθεν, ἀποτελεῖ τὸ ζῶον. ἐνταῦθα δὲ τί δεῖ λέγειν
τὰ τοῖσιν, καὶ πόθεν καὶ τίς ἢ κινῶσα ἀρχὴ ἢ κατὰ τὸ
ἄρρεν; δεῖ δὲ λαβεῖν ὅτι καὶ ἐν τοῖς ζώοις τοῖς γενῶσιν
ἐκ τῆς εἰσόδου τροφῆς ἢ ἐν τῷ ζῷ θερμότης ἀποκρίνεται
καὶ συμπέττωσά ποιεῖ τὸ περίττωμα, τὴν ἀρχὴν τῷ κυήμα-
τος. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν φυτοῖς· πλὴν ἐν μὲν τέτοις καὶ ἐν
τισι τῶν ζώων ὅθεν προσδεῖται τῆς τῷ ἄρρενος ἀρχῆς (ἔχει
γὰρ ἐν αὐτοῖς μεμιγμένην), τὸ δὲ τῶν πλείων ζώων περίτ-
τωμα προσδεῖται τροφῇ δ' ἐστὶ τοῖς μὲν ὕδωρ καὶ γῇ, τοῖς
δὲ τὰ ἐκ τέτων, ὥσθ' ὅπου ἢ ἐν τοῖς ζώοις θερμότης ἐκ τῆς
τροφῆς ἀπεργάζεται, τῷ ἢ τῆς ὥρας ἐν τῷ περιέχοντι
θερμότης ἐκ θαλάττης καὶ γῆς συγκρίνει πέττωσά καὶ συ-
νίστησιν. τὸ δ' ἐναπολαμβανόμενον ἢ ἀποκρινόμενον ἐν τῷ
πνεύματι τῆς ψυχικῆς ἀρχῆς κύημα ποιεῖ καὶ κίνησιν ἐν-
τίθησιν. ἢ μὲν ἔν τῶν φυτῶν τῶν ἀπὸ ταυτομάτης γινόμε-
νων σύστασις ὁμοειδής ἐστίν· ἐκ τίνος γὰρ μορίῳ γίνεται, καὶ
τὰ μὲν ἀρχὴ τὸ δὲ τροφή γίνεται ἢ πρώτη τοῖς ἐκφυομέ-
νοις. τὰ δὲ τῶν ζώων σκώληκοτοκεῖται καὶ τῶν ἀναίμων
ὅσα μὴ ἀπὸ ζώων γίνεται καὶ τῶν ἐναίμων, ὅσον γένος τι
κεστρέων καὶ ἄλλων ποταμίων ἰχθύων, ἐτι δὲ τῶν ἐγγε-
λεων γένος. ἅπαντα γὰρ ταῦτα, καίπερ ὀλίγαίμων ἔχοντα
τὴν φύσιν, ὅμως ἑναίμα ἐστίν, καὶ καρδίαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν
τὴν τῶν μορίων αἱματικήν. τὰ δὲ καλόμενα γῆς ἔντερα
σκώληκος ἔχει φύσιν, ἐν οἷς ἐγγίνεται τὸ σῶμα τὸ τῶν
ἐγγελεῶν, διὸ καὶ περὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τετραπόδων
γενέσεως ὑπολάβοι τις ἂν, εἴπερ ἐγγίγοντό ποτε γηγενεῖς,
ὥσπερ φασί τινες, δύο τρόπων γίνεσθαι τὸν ἕτερον· ἢ γὰρ
ὡς σκώληκος συνισαμένου τὸ πρῶτον ἢ ἐξ ὧν. ἀναγκαῖον
γὰρ ἢ ἐν αὐτοῖς ἔχειν τὴν τροφήν εἰς τὴν αὔξησιν (τὸ δὲ
τοιούτον κύημα σκώληξ ἐστίν) ἢ λαμβάνειν ἄλλοθεν, τοῦτο
δ' ἢ ἐκ τῆς γενέσεως ἢ ἐκ μορίῳ τοῦ κυήματος. ὥς εἰ θά-
τερον ἀδύνατον, ἐπιρρεῖν ἐκ τῆς γῆς ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις

1. ἐγγίνεται *P.* || γὰρ ταῦτα μὲν καὶ αὐτόματα *Z.* μὲν γὰρ καὶ αὐτόματα ταῦτα *F* et omisso ταῦτα *S.* || 7. ἐστὶν post εἶναι *F.* om *S.* || ὅσα *P.* om *Z.* || 8. μὴ *X.* || μὴδὲ *SYZ.* || 9. δε] δ' ἐπὶ *S.* om *P.* || πάντων] τῶν *S.* || αὐτόματος ἢ γένεσις *S.* || 10. καὶ ἐν ὕδατι] δια *SK.* || 13. τροφήν *Y.* || 15. σαπρόν *Z.* || περιττώματα *S.* || 18. ἀφαιρεῖται *S.* || ἐν post καὶ om *SY.* || 19. ὑπάρχειν ὕδωρ margo *P.* ὑπάρχειν *pr P.* ὑπάρχειν ὑγρὸν *SY.* || 20. δ'] δὲ τῷ *Z.* || 21. ὡς *SK.* || 22. περιλαμβάνεται *Z.* || 25. τῆς ψυχικῆς ἀρχῆς *SY.* || 26. τέτων *P.* || 28. εἰ *SY.* || 29. γίνεται] ἐστὶ *S.* || 33. κοχλίων *F.* κοχλίων *S.*
4. ἢ παρῆλθεν *S.* ἢ παρῆλθεν *X.* || δεῖ om *SY.* || 5. τὸ om *Z.* || ἢ ante κατὰ om *S.* || 8. τὴν ἀρχὴν τὸ περίττωμα *Z.* || 9. ἐν om *Z.* || 10. τισι] ἐνίοις *PZ.* || 13. θερμ. ἢ ἐκ *Y.* || 15. ἐν θαλάττῃ καὶ γῇ *PZ.* || 16. ἐν om *Z.* || 18. ἀπ' αὐτομάτης *PZ.* || 21. καὶ — 22. γίνεται om *PSY.* || 23. ἐγγελεύων *P.* || 24. ἅπαν ταῦτα γὰρ *PZ.* || 25. ὁμοίως *PK.* || 26. αἱματικῶν μορίων *Z.* αἱματικήν om *S.* || 28. ἐγγελεύων *PY.* || 29. ἐγγίγοντό *SY.* || γηγενεῖς] τῇ γενέσει *PSY.* || 30. τινές φασι *P.* || τρόπων τούτων γίνεσθαι *PZ.* || 33. κτῆμα *Z.* || 34. γενέσεως *S.* || ἐκ τῷ μορίῳ *Y.* || 35. ἄλλοις om *PZ.*

ζώοις ἐκ τῆς μητρός, ἀναγκαῖον ἐκ μὀρίου λαμβάνειν τοῦ
 κινήματος· τὴν δὲ τοιαύτην ἐξ ὧν λέγομεν εἶναι γένεσιν.
 ὅτι μὲν ἔν, εἴπερ ἦν τις ἀρχὴ τῆς γενέσεως πᾶσι τοῖς ζώοις,
 εὐλογον τοῖν δυοῖν τούτοις εἶναι τὴν ἑτέραν, φανερόν· ἦττον
 δ' ἔχει λόγον ἐκ τῶν ὧν. ἔθενος γὰρ τοιαύτην ὁρῶμεν ζῶς
 γένεσιν, ἀλλὰ τὴν ἑτέραν, καὶ τῶν ἐναίμων τῶν ῥηθέντων
 καὶ τῶν ἀναίμων. τοιαῦτα δ' ἐστὶ τῶν τ' ἐντόμων ἔνια καὶ
 τὰ ὀσρακοδέρμα, περὶ ὧν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἐκ μὀρίου γί-
 νονται τινος, ὥσπερ τὰ ὥτοκοκούμενα. ποιοῦνται δὲ καὶ τὴν
 αὐξήσιν ὁμοίως τοῖς σκώληξιν. ἐπὶ τὰ ἄνω γὰρ καὶ τὴν
 ἀρχὴν αὐξάνονται οἱ σκώληκες· ἐν τῷ κάτω γὰρ ἡ τροφὴ
 τοῖς ἄνω. καὶ τῷτο γε ὁμοίως ἔχει τοῖς ἐκ τῶν ὧν, πλην
 ἐκεῖνα μὲν καταναλίσκει πᾶν, ἐν δὲ τοῖς σκώληκοτοκούμε-
 νοις, ὅταν αὐξηθῇ ἐκ τῆς ἐν τῷ κάτω μὀρίῳ συσάσεως τὸ
 ἄνω μὀριον, οὕτως ἐκ τοῦ ὑπολοίπου διαβρῶνται τὸ κάτω-
 15 θεν. αἴτιον δ' ὅτι καὶ ὕσερον ἢ τροφὴ ἐν τῷ μὀρίῳ τῷ ὑπὸ
 τὸ ὑπόζωμα γίνεται πᾶσιν. ὅτι δὲ τοῦτον τὸν τρόπον ποι-
 εῖται τὰ σκωληκώδη τὴν αὐξήσιν, δῆλον ἐπὶ τῶν μελιττῶν
 καὶ τῶν τοιούτων· κατ' ἀρχὰς γὰρ τὸ μὲν κάτω μὀριον μέγα
 ἔχουσι, τὸ δ' ἄνω ἔλαττον. καὶ ἐπὶ τῶν ὀσρακοδέρμων δὲ
 20 τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχει τὰ περὶ τὴν αὐξήσιν. φανερόν δὲ καὶ
 τοῦτ' ἐπὶ τῶν γρομβωδῶν ταῖς ἐλίκαις· αἰεὶ γὰρ αὐξαν-
 μένων γίνονται πλείους ἐπὶ τὸ πρόσθιον καὶ τὴν καλουμένην
 κεφαλὴν· ὃν μὲν οὖν τρόπον ἔχει ἡ γένεσις καὶ τῶν καὶ
 τῶν ἄλλων τῶν αὐτόματων, εἰρηται σχεδόν· ὅτι δὲ συνίσα-
 25 ται αὐτόματα πάντα τὰ ὀσρακοδέρμα, φανερόν ἐκ τῶν
 τοιούτων, ὅτι πρὸς τε τοῖς πλοίοις γίνεται σηπομένης τῆς
 ἀφρώδους ἰλύος, καὶ πολλαχοῦ, οὐ πρότερον οὐθὲν ὑπῆρχε
 τοιούτον, ὕσερον δὲ ἔνδειαν ὑγροῦ τοῦ τόπου βορβορωθέντος
 ἐγένετο τὰ καλούμενα λιμόσρεα τῶν ὀσρακῶν, οἷον περὶ
 30 ῥόδον παραβαλόντος ναυτικοῦ σόλου καὶ ἐκβληθέντων κε-
 ραμίων εἰς τὴν θάλατταν, χρόνῳ γενομένῳ καὶ βορβόρῳ περὶ
 αὐτὰ συναλισθέντος, ὅσρεα εὐρίσκοντ' ἐν αὐτοῖς. ὅτι δ' ἐδ'
 ἀφίησι τὰ τοιαῦτα ἔθεν ἀφ' αὐτῶν γεννητικόν, τεκμήριον·

ἐπεὶ γὰρ Χίοι τινες ἐκ Πύρρας τῆς ἐν Λέσβῳ τῶν ὀσρέων
 διεκρίμισαν ζῶντα καὶ εἰς τόπους τινὰς τῆς θαλάττης εὐρι-
 πώδεις καὶ ὁμοίους ἀφείσαν, πλείω μὲν τῷ χρόνῳ ὕδεν ἐγέ-
 νετο, τὸ δὲ μέγεθος εἰς αὐξήσιν ἐπέδωκε πολὺ. τὰ δὲ λε-
 γόμενα ὧα ἔθεν συμβάλλεται πρὸς τὴν γένεσιν, ἀλλ' ἐστὶν
 εὐτροφίας σημεῖον, οἷον ἐν τοῖς ἐναίμοις ἡ πίστις· διὸ καὶ
 πρὸς τὴν ἐδωδὴν γίνεται εὐχυμὰ κατὰ τὰς καιρὰς τῆς
 σημεῖον δ' ὅτι τὰ τοιαῦτα αἰεὶ ἔχουσιν, οἷον αἱ πῖναι καὶ οἱ
 κήρυκες καὶ αἱ πορφύραι, πλην ὅτε μὲν μείζω ὅτε δ'
 10 ἐλάττω. ἔνια δ' ἔκ αἰεὶ, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔαρος ἔχουσι, προ-
 βαίνουσι δὲ φθίνει τῆς ὥρας, καὶ τέλος ἀφανίζεται· πᾶμ-
 παν, οἷον οἱ τε κτένες καὶ οἱ μύες καὶ τὰ καλύμενα λιμ-
 νόσρεα· ἡ γὰρ ὥρα αὕτη συμφέρει τοῖς σώμασιν αὐτῶν.
 τοῖς δὲ συμβαίνει τοῖςτον ὕδεν ἐπίδηλον, οἷον τοῖς τηθύοις.
 τὰ δὲ καθ' ἕκαστα περὶ τῶν, καὶ ἐν οἷς γίνονται τόποις,
 ἐκ τῆς ἰσορίας θεωρεῖσθω.

Δ.

Περὶ μὲν οὖν τῆς γενέσεως τῆς τῶν ζώων εἰρηται
 καὶ κοινῇ καὶ χωρὶς περὶ πάντων. ἐπεὶ δ' ἐν τοῖς τελευ-
 τάτοις αὐτῶν ἐστὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν κενωρισμένον, καὶ
 ταύτας τὰς δυνάμεις ἀρχὰς φάμεν εἶναι πάντων καὶ ζώων
 καὶ φυτῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν αὐτὰς ἀχωρίστους ἔχει τὰ δὲ
 5 κενωρισμένας, λεκτέον περὶ τῆς γενέσεως τῆς τῶν πρῶ-
 τον. ἐτι γὰρ ἀτελῶν ὄντων ἐν τῷ γένει διορίζεται τὸ θῆλυ
 καὶ τὸ ἄρρεν. πρότερον δὲ καὶ πρὶν δῆλῃ τὴν διαφορὰν εἶναι
 πρὸς τὴν αἰσθήσιν ἡμῶν τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν ἐστὶν, ἐν τῇ
 μητρὶ λαβόντα τὴν διαφορὰν ἢ πρότερον, ἀμφισβητεῖται.
 φασὶ γὰρ οἱ μὲν ἐν τοῖς σπέρμασιν εἶναι ταύτην τὴν ἐναν-
 τίσιν εὐθύς, οἷον Ἀναξάγορας καὶ ἕτεροι τῶν φυσιολόγων·
 γίνεσθαι τε γὰρ ἐκ τῆς ἄρρενος τὸ σπέρμα, τὸ δὲ θῆλυ παρέ-
 10 χειν τὸν τόπον, καὶ εἶναι τὸ μὲν ἄρρεν ἐκ τῶν δεξιῶν τὸ δὲ
 θῆλυ ἐκ τῶν ἀριστερῶν, καὶ τῆς ὕσερας τὰ μὲν ἄρρενα ἐν τοῖς

1. συμβαίνει Z. || 2. ἐκ ζώου SY. || 3. ἀρχὴ τις S. || 4. τοῖν om SY. || εἶναι τούτοις P. || 5. γὰρ om Z. || 7. τῶν post καὶ
 om S. || ταῦτα SZ. || τ' δ' Z, om SY. || 8. οὐδὲ SY. || 11. αὐξάνονται SY. || 12. καὶ] καὶ γὰρ SZ. || ζῶων Z. || 13. πᾶν om
 PSY. || 15. τῆς SZ. || 18. δῆλον] φανερόν SY. || 20. ἔλαττον] μικρόν SY. || ἐπὶ om Z. || ὀσρακοδέρμων δὲ] ὁμοίων δὲ τῶν ὀσρακοδέρ-
 μων P. || 21. δὲ] δ' ἐστὶ SY. || 22. ταῖς] καὶ ταῖς S, ἐπὶ ταῖς PZ. || 23. πλείους om Y. || 24. ἔχει τρόπον SY. || τῶν] ἐπὶ τῶν
 SY. || 25. τῶν post ἄλλων om Z. || σχεδόν πρότερον. ὅτι δὲ συνίσταται καὶ αὐτόματα PZ. || 27. πλείοις S, πηλοῖς γὰρ Z. || 30. λιμόσρεα
 SZ, λιμόσρεα PY. || περ S. || 31. παραβαλλόντος Z. || τ' ναυτικῶν S. || κρατοπέδη PZ. || ἐκβληθέντων τῶν κεραμίων Z. || 32. θάλασσαν
 Y. || 33. συναλισθέντος S. || εὐρίσκοιτο SY. || ὕδεν PSY. || 34. ἔθεν om PSY. || ἀπ' αὐτῶν PSYZ.

1. χεῖοι Y. || πυρραῖ S. || 2. τῆς θαλάττης τινὰς SY. || εὐρωτιώδεις SPY. || 3. ὁμός Z. || ἀφείσαν PSY. || ἐγένετο S. || 4. ἀπέ-
 δωκε πολλὴν S. || 8. πῖναι S, πῖναι PZ. || 10. ἀέρος Y. || προβαίνουσι δὲ] καὶ προβαίνουσι Z. || 12. λιμόσρεα PY. || 14. δὲ] δὲ ὕδεν
 Z. || 15. τὰ δὲ] καὶ τὰ Y. || περὶ om PSY. || 16. ἐκ] καὶ ἐκ S. || 20. τῆς ante τῶν om P. || 21. περὶ] τῆς τῶν S. || τελεσιτάτοις
 SYZ. || 23. καὶ] τῶν Y. || 24. αὐτὰς S. || 26. διορίζεται καὶ τὸ P. || 27. δῆλῃ om SZ. || 29. μήτραι Z. || ἡ om Z. || 30. τὴν
 ἐναντίσιν ταύτην P.

δεξιοῖς εἶναι τὰ δὲ θήλεα ἐν τοῖς ἀριστεροῖς. οἱ δ' ἐν τῇ μή-
τρᾳ, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς· τὰ μὲν γὰρ εἰς θερμὴν ἐλ-
θόντα τὴν ὑσέραν ἄρρενα γίνεσθαι φησι τὰ δ' εἰς ψυχράν
θήλεα, τῆς δὲ θερμότητος καὶ τῆς ψυχρότητος τὴν τῶν
καταμνηνίων αἰτίαν εἶναι ῥύσιν, ἢ ψυχροτέραν ἔσαν ἢ θερ-
μότεραν, καὶ ἢ παλαιότεραν ἢ προσφατωτέραν. Δημόκρι-
τος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης ἐν μὲν τῇ μητρὶ γίνεσθαι φησι τὴν
διαφορὰν τῷ θήλεος καὶ τῷ ἄρρενος, ἢ μέντοι διὰ θερμό-
τητά γε καὶ ψυχρότητα τὸ μὲν γίνεσθαι θῆλυ τὸ δ' ἄρ-
ρεν, ἀλλ' ὅποτερ' ἂν κρατήσῃ τὸ σπέρμα τὸ ἀπὸ τῆ μο-
ρίᾳ ἐλθὼν ὧ διαφέρουσιν ἀλλήλων τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν.
τῆτο γὰρ ὡς ἀληθῶς Ἐμπεδοκλῆς ῥαθυμότερον ὑπέληφεν,
οἰόμενος ψυχρότητι καὶ θερμότητι διαφέρειν μόνον ἀλλή-
λων, ὁρῶν ὅλα τὰ μέρη μεγάλην ἔχοντα διαφορὰν τὴν
τε τῶν αἰδοίων καὶ τὴν τῆς ὑσέρας. εἰ γὰρ πεπλασμένων
τῶν ζώων, τῷ μὲν τὰ μέρη ἔχοντος τὰ τοῦ θήλεος πάν-
τα, τοῦ δὲ τὰ τοῦ ἄρρενος, καθάπερ εἰς κάμινον εἰς τὴν
ὑσέραν τεθείη, τὸ μὲν ἔχον ὑσέραν εἰς θερμὴν, τὸ δὲ μὴ
ἔχον εἰς ψυχράν, ἔσαι θῆλυ τὸ ἕκ' ἔχον ὑσέραν καὶ ἄρρεν
τὸ ἔχον. τῆτο δ' ἀδύνατον. ὥσε ταύτη γε βέλτιον ἂν λέγοι
Δημόκριτος· ζητεῖ γὰρ ταύτης τῆς γενέσεως τὴν διαφορὰν
καὶ πειράται λέγειν· εἰ δὲ καλῶς ἢ μὴ καλῶς, ἕτερος
λόγος· ἀλλὰ μὴ καὶ ἢ τῶν μορίων τῆς διαφορᾶς αἴτιον
ἢ θερμότης καὶ ἢ ψυχρότης, τῆτο λεκτέον ἢ τοῖς ἐκείνων
λέγουσιν· τῆτο γὰρ ἔστιν ὡς εἰπεῖν τὸ λέγειν περὶ γενέσεως
ἄρρενος καὶ θήλεος· τῆτο γὰρ διαφέρει φανερώς. ἢ μικρόν
τε ἔργον τὸ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἀρχῆς περὶ τῆς γενέσεως τέ-
των τῶν μορίων τὴν αἰτίαν συναγαγεῖν, ὡς ἀναγκαῖον ἀκο-
λυθεῖν ψυχομένῳ μὲν τῷ ζῳῷ γίνεσθαι τῆτο τὸ μόνον ἢ
καλῶσιν ὑσέραν, θερμαινομένῳ δὲ μὴ γίνεσθαι. τὸν αὐτὸν
δὲ τρόπον καὶ περὶ τῶν εἰς τὴν ὁμιλίαν συντελούντων μο-
ρίων· καὶ γὰρ ταῦτα διαφέρει, καθάπερ εἴρηται πρότερον.
ἔτι δὲ γίνεται δίδυμα θῆλυ καὶ ἄρρεν ἅμα ἐν τῷ αὐτῷ
μορίῳ πολλάκις τῆς ὑσέρας, καὶ τῷ ἰκανῶς τεθεωρήκα-
μεν ἐκ τῶν ἀνατομῶν ἐν πᾶσι τοῖς ζωοτοκῶσι, καὶ ἐν τοῖς
πεζοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰχθύσιν· περὶ ὧν εἰ μὲν μὴ συνενωρά-
κει, εὐλόγως ἡμάρτανε ταύτην τὴν αἰτίαν εἰπὼν, εἰ δ' ἑω-

ρακῶς, ἄτοπον τὸ ἔτι νομίζειν αἰτίαν εἶναι τὴν τῆς ὑσέρας
θερμότητα ἢ ψυχρότητα· ἄμφω γὰρ ἂν ἐγίνετο ἢ θήλεα
ἢ ἄρρενα, νῦν δὲ τῆς οὐχ ὁρᾶμεν συμβαῖνον. λέγοντί τε
τὰ μέρη διεσπᾶσθαι τοῦ γινόμενου (τὰ μὲν γὰρ ἐν τῷ
ἄρρενι φησὶν εἶναι τὰ δ' ἐν τῷ θήλει, διὸ καὶ τῆς ἀλλήλων
ὁμιλίας ἐπιθυμεῖν) ἀναγκαῖον καὶ τῶν τοιούτων διηρῆσθαι
τὸ μέγεθος καὶ γίνεσθαι σύνοδον, ἀλλ' ἢ διὰ φύξιν ἢ θερ-
μασίαν. ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τοιαύτης αἰτίας τῆς σπέρμα-
τος τάχ' ἂν εἴη πολλὰ λέγειν· ὅλως γὰρ ἔοικεν ὁ τρόπος
τῆς αἰτίας πλασματώδης εἶναι. εἰ δ' ἔστι περὶ σπέρματος
οὕτως ἔχον ὥσπερ τυγχάνομεν εἰρηκότες, καὶ μὴτ' ἀπὸ
παντὸς ἀπέρχεται μὴτ' ὅλως τὸ ἀπὸ τῆς ἄρρενος παρέχει
τοῖς γινόμενοις ὕλην μηδεμίαν, καὶ πρὸς τῶτον καὶ πρὸς
Δημόκριτον, καὶ εἰ τις ἄλλος ἔτω τυγχάνει λέγων, ὁμοί-
ως ἀπαντητέον. ὅτε γὰρ διεσπασμένον ἐνδέχεται τὸ σῶμα
τῆς σπέρματος εἶναι, τὸ μὲν ἐν τῷ θήλει τὸ δ' ἐν τῷ ἄρ-
ρενι, καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησὶν εἰπὼν "ἀλλὰ διέσπασαι
μελέων φύσις, ἢ μὲν ἐν ἀνδρός," ὅτ' ἔξ ἑκατέρου πᾶν ἀπο-
κρινόμενον, τῷ κρατήσῃ τι μέρος ἄλλῃ μέρει γίνεσθαι τὸ
μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν. ὅλως δὲ τέ γε τὴν τῆς μέρους ὑπερ-
οχὴν κρατήσαντα ποιεῖν θῆλυ βέλτιον μὲν ἢ μηθὲν φρον-
τίσαντα τὸ θερμὸν αἰτιάσθαι μόνον, τὸ μέντοι συμβαίνειν
ἅμα καὶ τὴν τῆς αἰδοῖας μορφὴν ἑτέραν δεῖται λόγου πρὸς
τὸ συνακολουθεῖν αἰεὶ ταῦτ' ἀλλήλοις. εἰ γὰρ ὅτι σύγγενος,
καὶ τῶν λοιπῶν ἕκαστον ἔδει μορίων ἀκολουθεῖν. ἐτέρῳ γὰρ
ἑτερον ἐγγὺς τῶν νικούντων, ὥστε ἅμα θῆλυ τ' ἂν ἦν καὶ
τῇ μητρὶ εἰκός, ἢ ἄρρεν καὶ τῷ πατρὶ. ἔτι ἄτοπον καὶ
τὸ μόνον ταῦτ' οἶσθαι δεῖν γίνεσθαι τὰ μέρη, καὶ μὴ τὸ
σύνολον μεταβεβληκέναι σῶμα, καὶ μάλιστα καὶ πρῶτον τὰς
φλέβας, περὶ ἧς ὡς περὶ ὑπογραφήν τὸ σῶμα περιέκειται
τὸ τῶν σαρκῶν. ἧς οὐ διὰ τὴν ὑστέραν εὐλογον γενέσθαι
ποιᾶς τινος, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἐκείνας τὴν ὑστέραν. ὑπο-
δοχὴ γὰρ αἵματός τινος ἑκάτερον, προτέρα δ' ἢ τῶν φλε-
βῶν. τὴν δὲ κινούσαν ἀρχὴν ἀναγκαῖον αἰεὶ προτέρα εἶναι
καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν τῷ ποῖαν εἶναι τινα. συμβαίνει
μὲν ἔν ἢ διαφορὰ τῶν μερῶν τέτων πρὸς ἀλλήλα τοῖς θή-
λεσι καὶ τοῖς ἄρρεσιν, ἀλλ' οὐκ ἀρχὴν οἰητέον οὐδ' αἰτίαν.

1. εἶναι] γῆς S, om P. || 3. φησι P. || 4. τῆς post καὶ om SY. || 5. ἔσαν] εἶναι SYZ. || 6. ἢ post καὶ om PSZ. || 7. μὲν om Z. || 8. ἄρρενος καὶ τῷ θήλεος S. || 9. γένεσθαι YZ. || 10. ὅποτερον Z. || 13. θερμότητι καὶ ψυχρότητι S. || ἀλλήλων μόνον PS. || 15. τῇ] τὸ S, om YZ. || 16. πάντα om P. || 17. καθάπερ PSY. || 19. καὶ] τὸ δὲ S. || 20. ἂν om P. || 23. ἢ] εἰ PSYZ. || 24. ἢ om S. || ἢ om PS. || ἢ P, καὶ S. || 33. δὲ om YZ. || 35. ἐν post καὶ om P. || 36. ἐν om P. || μὲν om PYZ.

1. ἄτοπον τι τὸ ἔτι Z, ἄτοπον αἰτί S. || 3. λέγοντα Z, λέγων Y. || 6. ἐπιθυμίας ὁμιλεῖν S. || 7. σύνοδον γίνεσθαι P. || θερμασίαν Y. || 8. τῆς σπέρματος αἰτίας S. || 9. τάχ' ταῦτ' YZ. || ἂν om Y. || 13. μηδεμίαν] δὲ μὴ μίαν S. || 17. εἰπὼν om Y. || 18. ἐν om Z. || 19. τὸ Z. || ἄλλο Z. || μέρους YZ. || 23. δεῖ Z. || 25. ἕκαστον post ἀκολουθεῖν S, post μορίαν Y. || 26. ἅμα om S. || 30. ὡς περ] ὥσπερ PS, ὥσπερ Z. || 31. γίνεσθαι S. || 33. δ' ἢ] δὴ P. || 36. ἔν om S.

εἶναι ταύτην, ἀλλ' ἐτέραν, καὶ εἰ μὴθὲν ἀποκρίνεται σπέρμα μῆτε ἀπὸ τῆς θήλεος μῆτ' ἀπὸ τῆς ἄρρενος, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε συνίσταται τὸ σπέρμα τὸ γιγνόμενον. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ πρὸς τοὺς λέγοντας τὸ μὲν ἄρρεν ἀπὸ τῶν δεξιῶν εἶναι τὸ δὲ θῆλυ ἀπὸ τῶν ἀρισερῶν, ὅσπερ καὶ πρὸς 5 Ἐμπεδοκλέα καὶ πρὸς Δημόκριτον. εἴτε γὰρ μηδεμίαν ὕλην συμβάλλεται τὸ ἄρρεν, ὅθεν ἂν λέγοιεν οἱ λέγοντες ὕτως· εἴτε καὶ συμβάλλεται, καθάπερ φασίν, ὁμοίως ἀναγκαῖον ἀπαντᾶν καὶ πρὸς τὸν Ἐμπεδοκλέους λόγον, ὅς διορίζει τὸ θῆλυ πρὸς τὸ ἄρρεν θερμότητι καὶ ψυχρότητι τῆς ὑσέρας. 10 οἱ δὲ τὸ αὐτὸ ποιοῦσι, τοῖς δεξιοῖς καὶ τοῖς ἀρισεροῖς ὀρίζοντες, ὁρῶντες διαφέροντα τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν καὶ μορίοις ὅλοις, ὧν διὰ τίν' αἰτίαν ὑπάρξει τοῖς ἐκ τῶν ἀρισερῶν, τοῖς δ' ἐκ τῶν δεξιῶν οὐχ ὑπάρξει τὸ σῶμα τὸ τῆς ὑσέρας· ἂν γὰρ ἔλθῃ μὲν μὴ σχῇ δὲ τοῦτο τὸ μόριον, 15 ἔσαι θῆλυ ἐκ ἔχον ὑσέραν καὶ ἄρρεν ἔχον, ἂν τύχη. ἔτι δ' ὅπερ εἴρηται καὶ πρότερον, ὥπται καὶ θῆλυ ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ὑσέρας καὶ ἄρρεν ἐν τῷ ἀρισερῷ καὶ ἄμφω ἐν τῷ αὐτῷ μέρει, καὶ τῷτ' ἐχ' ὅτι ἅπαξ ἀλλὰ πλεονάκεις, ἢ τὸ ἄρρεν μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς, τὸ θῆλυ δ' ἐν τοῖς ἀρι- 20 σεροῖς· ἐχ' ἥττον δὲ ἀμφοτέρω γίνεται ἐν τοῖς δεξιοῖς. παρὰ πηλυσίως δὲ τινες πεπεισμένοι τούτοις εἰσι καὶ λέγουσιν ὡς τὸν δεξιὸν ὄρχιν ἀποδοῦμεν οἱς ἢ τὸν ἀρισερὸν συμβαίνει τοῖς ὀχεύουσιν ἀρρενοτοκεῖν ἢ θηλυτοκεῖν· οὕτω γὰρ καὶ Λεωφάνης ἔλεγεν. ἐπὶ τε τῶν ἐκτεμνομένων τὸν ἕτερον ὄρ- 25 χιν τὸ αὐτὸ τῷτο συμβαίνει τινὲς φασιν, ἐκ ἀληθῆς λέγοντες, ἀλλὰ μαντευόμενοι τὸ συμβησόμενον ἐκ τῶν εἰκότων, καὶ προλαμβάνοντες ὡς ὕτως ἔχον πρὶν γινόμενον οὕτως ἰδεῖν, ἔτι δ' ἀγνοῶντες ὡς οὐθὲν συμβάλλεται πρὸς τὴν γένεσιν τῆς ἀρρενογονίας καὶ θηλυγονίας τὰ μόρια ταῦτα 30 τοῖς ζώοις. τάς δὲ σημεῖον ὅτι πολλὰ τῶν ζώων αὐτὰ τε θήλεα καὶ ἄρρενά ἐστι, καὶ γενᾶ τὰ μὲν θήλεα τὰ δ' ἄρρενα, ὄρχεις ἐκ ἔχοντα, καθάπερ τὰ μὴ ἔχοντα πόδας, οἷον τό τε τῶν ἰχθύων γένος καὶ τὸ τῶν ὀφειων. τὸ μὲν ἔν θερμότητα καὶ ψυχρότητα αἰτίαν οἶσθαι τοῦ ἄρρενος 35 καὶ τῆς θήλεος, καὶ τὸ τὴν ἀπόκρισιν ἀπὸ τῶν δεξιῶν γί-

νεσθαι ἢ τῶν ἀρισερῶν, ἔχει τινὰ λόγον· θερμότερα γὰρ τὰ δεξιά τῆς σώματος τῶν ἀρισερῶν, καὶ τὸ σπέρμα τὸ πεπεμμένον θερμότερον, τοῖσιν δὲ τὸ συνεστὸς, γονιμώτερον δὲ τὸ συνεστὸς μᾶλλον. ἀλλὰ λίαν τὸ λέγειν ὕτω πόρρωθεν ἐστὶν ἀπτεσθαι τῆς αἰτίας, δεῖ δ' ὅτι μάλιστα προσάγειν ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ἐγγὺς τῶν πρώτων αἰτίων. περὶ μὲν ἔν ὅλῳ τῆς σώματος καὶ τῶν μορίων, τί τε ἕκαστόν ἐστι καὶ διὰ τίν' αἰτίαν, εἴρηται πρότερον ἐν ἐτέροις. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ διώρισαι δυνάμει τινὶ καὶ ἀδυναμίᾳ (τὸ μὲν γὰρ δυνάμενον πέττειν καὶ συνιστάναι τε καὶ ἐκκρίνειν σπέρμα ἔχον τὴν ἀρχὴν τῆς εἰδους ἄρρεν· λέγω δ' ἀρχὴν οὐ τὴν τοιαύτην ἐξ ἧς ὥσπερ ὕλης γίνεται τοῖσιν οἷον τὸ γεννῶν, ἀλλὰ τὴν κινῆσαν πρώτην, ἐάν τ' ἐν αὐτῷ ἐάν τ' ἐν ἄλλῳ τοῦτο δύνηται ποιεῖν· τὸ δὲ δεχόμενον μὲν ἀδυνατῶν δὲ συνιστάναι καὶ ἐκκρίνειν θῆλυ) ἔτι εἰ πᾶσα πέψις ἐργάζεται θερμῷ, ἀνάγκη καὶ τῶν ζώων τὰ ἄρρενα τῶν θηλέων θερμότερα εἶναι. διὰ γὰρ ψυχρότητα καὶ ἀδυναμίαν πολυαίμει κατὰ τόπους τινὰς τὸ θῆλυ μᾶλλον· καὶ ἐστὶν αὐτὸ τὴν ἀντίον σημεῖον ἢ δι' ἥνπερ αἰτίαν οἰονταί τινες 40 τὸ θῆλυ θερμότερον εἶναι τῷ ἄρρενος, διὰ τὴν τῶν καταμνηνίων πρὸςσιν. τὸ μὲν γὰρ αἷμα θερμόν, τὸ δὲ πλεῖον ἔχον μᾶλλον. ὑπολαμβάνουσι δὲ τοῦτο γίνεσθαι τὸ πάθος δι' ὑπερβολὴν αἵματος καὶ θερμότητος, ὥσπερ ἐνδεχόμενον αἷμα εἶναι πᾶν ὁμοίως, ἄνπερ μόνον ὑγρὸν ἢ καὶ τὴν χροῖαν αἱματώδες, καὶ οὐκ ἔλαττον γινόμενον καὶ καθαρώτερον τοῖς εὐτροφῶσιν. οἱ δ' ὥσπερ τὸ κατὰ τὴν κοιλίαν περίττωμα, τὸ πλεῖον τοῦ ἐλάττονος οἰονταί σημεῖον εἶναι θερμῆς φύσεως μᾶλλον. καίτοι τὴν ἀντίον ἐστὶν. ὥσπερ γὰρ καὶ ἐκ τῆς πρώτης τροφῆς ἐκ πολλῆς ὀλίγον ἀποκρίνεται τὸ χρήσιμον ἐν ταῖς περὶ τὰς καρπὺς ἐργασίαις, καὶ τέλος οὐθὲν μέρος τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ πρῶτον πληθὺς ἐστὶν, ὕτω πάλιν καὶ ἐν τῷ σώματι διαδεχόμενα τὰ μέρη ταῖς ἐργασίαις, τὸ τελευταῖον ἀμύπαν μικρὸν ἐξ ἀπάσης γίνεται τῆς τροφῆς. τῷτο δὲ ἐν μὲν τισιν αἱμά ἐστὶν, ἐν δὲ τισὶ τὸ ἀνάλο- 45 γον. ἐπεὶ δὲ τὸ μὲν δύναται τὸ δ' ἀδυνατεῖ ἐκκρίναι τὸ περίττωμα καθαρὸν, ἀπάσῃ δὲ δυνάμει ὄργανόν τί ἐστὶ, καὶ

5. ὅπερ P, ὥσπερ SY. || 8. καὶ om P. || καθ. καὶ φασίν P. || 9. ἀπατῶν S. || 11. τοῖς post καὶ om Y. || 13. ὅλοις] καὶ ὅλοις Y. || τί αἰτίον SY. || ἐκ τῶν om Y. || 14. τὸ ante τῆς om S. || 15. ἐὰν Z. || ἐχῃ S. || 17. ὅσπερ S. || 19. ἐν ταυτῷ P. || 20. ἐν τοῖς δεξιοῖς μὲν P. || 23. ἀποδεικνυμένοις S. || 24. ἔχουσιν Y. || 25. λεωφάνης P. || 26. φασὶ τινες S. || 28. προλαμβάνοντες YZ. || γενόμενον P. || 30. καὶ τῆς θ. P. || 31. τῷτο Z. || ταῦτά PSY. || τε] τε καὶ S. || 32. γεννᾶται S. || ἄρρενα τὰ δὲ θήλεα Y. || 33. ὄρχεις] τῶν θηλέων ὄρχεις PFZ. || ἐχόντων Z. || 35. αἰτίον Y. || θήλεος καὶ τῷ ἄρρενος P. || 36. τὸ om S.

3. τοῖστο YZ. || 3 et 4. συνεστὸς PY. || 6. ἐγγύς] τὰ ἐγγύς P. || τῶν om Z. || αἰτιῶν Y. || 7. ὅλε τε τῷ PY. || 8. πρῶτον S. || 10. συνεστᾶνι YZ. || 12. γίνεσθαι S, γίνεται τὸ P. || 14. ἀλλὰ ἔξωθεν δύνηται τοῦτο S. || 15. καὶ] τε καὶ Y. || 16. ἐξεργάζεται S. || καὶ om Z. || τὰ] καὶ τὰ S. || 17. θερμότερα τῶν θηλέων P. || 19. τὴν ἀντίον αὐτὸ P. || 20. καταμνηνίων] μορίων Y. || 24. χροῖαν S. || 27. τὸ om Z. || 34. δὲ om S. || 35. ἐκκρίνεται PSYZ. || 36. ἀπάσης δὲ δυνάμει Z.

τῇ χειρὶ ἀποτελούσῃ ταῦτ' οὕτως καὶ τῇ βέλτιον, τὰ δὲ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν, πλεοναχῶς λεγόμεν τῷ δυνατῷ καὶ τῷ ἀδυνατῷ, τῶτον ἀντίκειται τὸν τρόπον, ἀνάγκη γὰρ καὶ τῷ θήλει καὶ τῷ ἄρρενι εἶναι ὅργανα, τῷ μὲν ἔν τῳ ὑσέρα τῷ δ' ὁ περίνεος ἐστίν. ἅμα δ' ἡ φύσις τὴν τε δύναμιν ἀποδίδωσιν 5 ἐκάσῳ καὶ τὸ ὄργανον· βέλτιον γὰρ οὕτως. διὸ ἕκαστος οἱ τῶν ἅμα ταῖς ἐκκρίσεσι γίνονται καὶ ταῖς δυνάμεσιν, ὥσπερ ὅθ' ἡ ὄψις ἀνεῖ ὀφθαλμῶν ἔτ' ὀφθαλμὸς τελεῖται ἀνεῖ ὀφθαλμοῦ, καὶ κοιλία καὶ κύστις ἅμα τῷ δύνασθαι τὰ περιττώματα γίνεσθαι. ἄντος δὲ τῷ αὐτῷ ἐξ ἑ τὸ γίνεται καὶ 10 αὐξεται, τῷτο δ' ἐστίν ἡ τροφή, ἕκαστον ἂν γίναιτο τῶν μορίων ἐκ τοιαύτης ὕλης ἧς δεκτικὸν ἐστίν, καὶ τοιούτῃ περιττώματος. ἔτι δὲ γίνεται πάλιν, ὡς φαρμέν, ἐκ τῶ ἐναντίου πῶς. τρίτον δὲ πρὸς ταῖς ληπτέον ὅτι εἴπερ ἡ φθορὰ εἰς τὴν ἀντιότιον, καὶ τὸ μὴ κρατούμενον ὑπὸ τῆς δημιουργήσεως ἀνάγκη 15 μεταβάλλειν εἰς τὴν ἀντιότιον. τῶν δ' ὑποκειμένων ἴσως ἂν ἤδη μᾶλλον εἴη φανερόν δι' ἣν αἰτίαν γίνεται τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν. ὅταν γὰρ μὴ κρατῇ ἡ ἀρχὴ μηδὲ δύνηται πέψαι δι' ἐνδείαν θερμότητος μηδ' ἀγάγῃ εἰς τὸ ἴδιον εἶδος τὸ αὐτῷ, ἀλλὰ ταύτῃ ἡττηθῇ, ἀνάγκη εἰς τὴν ἀντιότιον μετα- 20 βάλλειν. ἐναντίον δὲ τῷ ἄρρενι τὸ θῆλυ, καὶ ταύτῃ ἡ τὸ μὲν ἄρρεν τὰ δὲ θῆλυ. ἐπεὶ δ' ἔχει διαφορὰν ἐν τῇ δυνάμει, ἔχει καὶ τὸ ὄργανον διαφέρον· ὥς εἰς τοῖστον μεταβάλλει. ἐνὸς δὲ μορίου ἐπικαίρει μεταβάλλοντος ὅλη ἡ σύστασις τῷ ζώῳ, πολὺ τῷ εἶδει διαφέρει. ὁρᾷ δ' ἔξεστιν ἐπὶ 25 τῶν εὐνέων, οἱ ἐνὸς μορίου πηρωθέντος τοσούτων ἐξαλλάττονται τῆς ἀρχαίας μορφῆς καὶ μικρὸν λείπουνται τοῦ θήλεος τὴν ἰδέαν. τῷτο δ' αἴτιον ὅτι ἐνταῦθα τῶν μορίων ἀρχαί εἰσιν· ἀρχῆς δὲ κινήσεως πολλὰ ἀνάγκη μεθίστασθαι τῶν ἀκολουθούτων. εἰ ἔν τῳ μὲν ἄρρεν ἀρχὴ τις καὶ αἴτιον, ἔστι δ' ἄρ- 30 ρεν ἡ δύναται τι, θῆλυ δὲ ἡ ἀδυνατεῖ, τῆς δὲ δυνάμεως ὅρος καὶ τῆς ἀδυναμίας τὸ πεπτικὸν εἶναι ἢ μὴ πεπτικὸν τῆς ὑσάτης τροφῆς, ὃ ἐν μὲν τοῖς ἐναιμίσι αἷμα καλεῖται. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ ἀνάλογον, τούτου δὲ τὸ αἴτιον ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ μορίῳ· τῷ ἔχοντι τὴν τῆς φυσικῆς θερμότητος 35 ἀρχήν, ἀναγκαῖον ἄρα ἐν τοῖς ἐναιμίσι συνίστασθαι καρ-

δίαν, καὶ ἡ ἄρρεν εἶσεσθαι ἡ θῆλυ τὸ γινόμενον. ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις γένεσιν ὑπάρχει τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν τὸ τῇ καρδίᾳ ἀνάλογον. ἡ μὲν ἔν ἀρχῇ τῷ θήλεος καὶ ἄρρεος καὶ ἡ αἰτία αὕτη καὶ ἐν τέτῳ ἐστίν. θῆλυ δ' ἡδὴ καὶ ἄρρεν ἐστίν, ὅταν ἔχῃ καὶ τὰ μόρια οἷς διαφέρει τὸ θῆλυ τῷ ἄρρεος. ἡ γὰρ καθ' ὅτιν μέρος ἄρρεν ἔδὲ θῆλυ, ὥσπερ οὐδ' ὁρῶν καὶ ἀκοῦον. ἀναλαβόντες δὲ πάλιν λέγομεν ὅτι τὸ μὲν σπέρμα ὑπόκειται περίττωμα τροφῆς ὃν τὸ ἐσχατον. ἐσχα- 40 ταν δὲ λέγω τὸ πρὸς ἕκαστον φερόμενον. διὸ καὶ εἴκει τὸ γεννῶμενον τῷ γενήσαντι. ἔθεν γὰρ διαφέρει ἀφ' ἐκάστου τῶν μορίων ἀπελθεῖν ἢ πρὸς ἕκαστον προσελθεῖν, ὁρθότερον δ' ἔτῳς. διαφέρει δὲ τὸ τῷ ἄρρεος σπέρμα, ὅτι ἔχει ἀρχὴν ἐν αὐτῷ τοιαύτην οἷαν κινεῖν καὶ ἐν τῷ ζῳῷ καὶ διαπέττει τὴν ἐσχάτην τροφήν, τὸ δὲ τῷ θήλεος ὕλην μόνον κρατῇσαν μὲν ἔν εἰς αὐτὸ ἄγει, κρατηθὲν δ' εἰς τὴν ἀντιότιον 45 μεταβάλλει ἢ εἰς φθοράν. ἐναντίον δὲ τῷ ἄρρενι τὸ θῆλυ. θῆλυ δὲ τῇ ἀπεψίᾳ καὶ τῇ ψυχρότητι τῆς αἱματικῆς τροφῆς. ἡ δὲ φύσις ἐκάσῳ τῶν περιττωμάτων ἀποδίδωσι τὸ δεκτικὸν μόριον. τὸ δὲ σπέρμα περίττωμα. τῷτο δὲ τοῖς μὲν θερμότεροις καὶ ἄρρεσι. τῶν ἐναιμίων εὐογον καὶ τῷ πληθεῖ, διὰ τὰ δεκτικὰ μόρια πόροι ταύτης τῆς περιττώσεως εἰσι τοῖς ἄρρεσιν. τοῖς δὲ θήλεσι δι' ἀπεψίαν πλήθος αἱματικόν (ἀκατέργαστον γάρ), ὥστε καὶ μόριον δεκτικὸν ἀναγκαῖον εἶναι τι, καὶ εἶναι τῷτο ἀνόμοιον καὶ μέγεθος ἔχειν. διὰ 50 τῆς ὑσέρας τοιαύτη ἡ φύσις ἐστίν. τέτῳ δὲ τὸ θῆλυ διαφέρει τῷ μορίῳ τῷ ἄρρεος.

Διὰ τίνα μὲν ἔν αἰτίαν γίνεται τὸ μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν, εἴρηται. τεκμήρια δὲ τὰ συμβαίνοντα τοῖς εἰρημένοις. 2 τὰ τε γὰρ νέα θηλυτόκα μᾶλλον τῶν ἀκμαζόντων, καὶ γηράσκοντα μᾶλλον· τοῖς μὲν γὰρ ἔπω τέλειον τὸ θερμόν, τοῖς δ' ἀπολείπει. καὶ τὰ μὲν ὑγρότερα τῶν σωμάτων καὶ γυναικικώτερα θηλυγόνα μᾶλλον, καὶ τὰ σπέρματα τὰ ὑγρά τῶν συνεσηκώτων πάντα γὰρ ταῦτα γίνεται δι' ἐνδείαν 3 θερμότητος φυσικῆς. καὶ τὰ βορείους ἄρρενοτοκεῖν μᾶλλον ἢ νοτίους· ὥς καὶ περιττωματικώτερα, τὸ δὲ πλεῖον περιττωμα. δυσπεπτότερον· διὸ τοῖς μὲν ἄρρεσιν ὑγρότερον τὸ

2. τοῦ post καὶ om *PS*. || 4. ὄργανον *PIZ*. || ἡ om *PSYZ*. || 8. οὐτ' ὄψις ἀνεῖ ὀφθαλμοῦ *P*. || οὐτὲ ὁ ὀφθαλμὸς *SY*. || τελειοῦται post ὄψις *X*. || 12. καὶ τοῦ τοιαύτου *P*. || 23. μεταβάλλειν *S*. || 24. μεταβαλόντος *X*. || 26. τοσούτων τε ἐξαλλάττονται *P*. || 27. ἐλλείπονται *P*. || 28. ἀρχὴ *P*. || 30. αἰτίον ἐστίν, ἔστι *P*. || 31. θῆλυ δὲ om *Z*. || δὲ post δυνάμεως *S*, om *YZ*. || 32. τὸ] τό τε *YZ*. || 34. τοῦτο *P*.

1. ἔσαι *S*. || τὸ γινόμενον ἡ θῆλυ *SY*. || 3. καὶ τῷ ἄρρεος *S*. || 4. θῆλυ — ἐστίν om *P*. || 7. λέγομεν *P*. || 9. καὶ om *Z*. || 10. ἐκάσῳ *PIX*. || 12. ἀρχὴν ἐν αὐτῷ *P*, ἐν αὐτῷ ἀρχὴν *S*. || 13. καὶ post ζῳῳ om *X*. || διαπέμπειν *SZ*. || 15. αὐτὸ *S*. || 16. ἡ om *P*. || 17. θῆλυ om *S*. || καὶ om *Z*. || τῇ om *S*. || 19. δ' ἐν μὲν τοῖς θερμότεροις *P*. || 24. τῷτο] καὶ τῷτο *X*. || 25. ἡ ante τῆς *P*. || τῷτο *Z*. || 26. τῷ om *Z*. || 30. γηράσκοντα] τὰ πρεσβύτερα *P*. || μᾶλλον om *S*. || 31. τοῖς] τῷ *Z*. || ἀπολείπει] ἀπολείπει τὸ θερμόν *P*. || 32. θηλυτόκα *X*. || τὰ post σπέρματα om *SZ*. || 33. γίνεται ταῦτα *X*. || 35. πλεον *S*.

σπέρμα, ταῖς δὲ γυναῖξιν ἢ τῶν καταμνηνίων ἐκκρίσις. καὶ
τὸ γίνεσθαι δὲ τὰ καταμνήνια τὰ κατὰ φύσιν φθίνοντων τῶν
μνηνῶν μᾶλλον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν συμβαίνει. ψυχρότερος
γὰρ ὁ χρόνος ἔτος τῆς μηνὸς καὶ ὑγρότερος διὰ τὴν φθίσιν
καὶ τὴν ἀπόλειψιν τῆς σελήνης· ὁ μὲν γὰρ ἥλιος ἐν ὅλῳ 5
τῷ ἐνιαυτῷ ποιεῖ χειμῶνα καὶ θέρος, ἡ δὲ σελήνη ἐν τῷ
μηνί. τῆτο δ' ἐπὶ τὰς τροπὰς, ἀλλὰ τὸ μὲν αὐξανόμενος
συμβαίνει τῷ φωτός, τὸ δὲ φθίνοντος. φασὶ δὲ καὶ οἱ νο-
μεῖς διαφέρειν πρὸς θηλυγονίαν καὶ ἀρρενογονίαν οὐ μόνον
εἰάν συμβαίη τὴν ὀχεῖαν γίνεσθαι βορείοις ἢ νοτίοις, ἀλλὰ 10
καὶ ὀχευόμενα βλεπῇ πρὸς νότον ἢ βορέαν· οὕτω μικρὰν
ἐνίοτε ῥοπὴν αἰτίαν γίνεσθαι τῆς ψυχρότητος καὶ θερμότη-
τος, ταῦτα δὲ τῆς γενέσεως. διέστηκε μὲν οὖν ὅλως πρὸς
ἄλληλα τὸ τε θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν πρὸς τὴν ἀρρενογονίαν
καὶ θηλυγονίαν διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας, ἢ μὴν ἀλλὰ καὶ 15
δεῖ συμμετρίας πρὸς ἄλληλα· πάντα γὰρ τὰ γινόμενα
κατὰ τέχνην ἢ φύσιν λόγῳ τιμὴ ἐστίν. τὸ δὲ θερμὸν λίαν μὲν
κρατῶν ξηραίνει τὰ ὑγρά, πολὺ δὲ ἐλλείπον ἐπὶ συνίστησιν,
ἀλλὰ δεῖ πρὸς τὸ δημιουργούμενον ἔχειν τὸν τῷ μέσῳ λόγον.
εἰ δὲ μή, καθάπερ ἐν τοῖς ἐφομένοις προσκἀει μὲν τὸ 20
πλεῖον πῦρ, ἔχῃ ἔπει δὲ τὸ ἔλαττον, ἀμφοτέρως δὲ συμ-
βαίνει μὴ τελειῖσθαι τὸ γινόμενον, ἔτω καὶ ἐν τῇ τῷ ἄρρε-
νος μίξει καὶ τῷ θήλειος δεῖ τῆς συμμετρίας. καὶ διὰ τῆτο
πολλοῖς καὶ πολλαῖς συμβαίνει μετ' ἀλλήλων μὲν μὴ γεν-
νᾶν, διαχυεῖσθαι δὲ γεννᾶν, καὶ ὅτε μὲν νέοις ὅτε δὲ πρεσ- 25
βυτέροις οὖσι ταύτας γίνεσθαι τὰς ὑπεναντιώσεις, ὁμοίως
περὶ τε γένεσιν καὶ ἀγοῖαν καὶ ἀρρενογονίαν καὶ θηλυγο-
νίαν. διαφέρει δὲ καὶ χώρα χώρας εἰς ταῦτα καὶ ὕδωρ
ὑδατος διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας. ποῖα γὰρ τις ἢ τροφή γίνε-
ται μάλιστα, καὶ τῷ σώματος ἢ διάθεσις, διὰ τε τὴν κρᾶ- 30
σιν τῷ περιεσῶτος ἀέρος καὶ τῶν εἰσιόντων, μάλιστα δὲ διὰ
τὴν τῷ ὑδατος τροφήν· τῆτο γὰρ πλείστον εἰσφέρονται, καὶ
ἐν πᾶσιν ἐστὶ τροφή τῆτο, καὶ ἐν τοῖς ζῴοις. διὸ καὶ τὰ
ἀτέραννα ὕδατα καὶ ψυχρὰ τὰ μὲν ἀτεκνίαν ποιεῖ τὰ δὲ
θηλυτοκίαν.

δὲ μητρί κατὰ τε ὅλον τὸ σῶμα καὶ κατὰ μόριον ἕκαστον,
καὶ μᾶλλον αὐτοῖς ἢ τοῖς προγόνοις, καὶ τέτοις ἢ τοῖς τυ-
χεῖσι, καὶ τὰ μὲν ἄρρενα μᾶλλον τῷ πατρὶ τὰ δὲ θήλεα
τῇ μητρί, τὰ δ' ἕδρην τῶν συγγενῶν, ἕως δ' ἀνθρώπῳ γέ
τινι, τὰ δ' ἐδ' ἀνθρώπῳ τὴν ἰδέαν ἀλλ' ἤδη τέρατι. καὶ γὰρ ὁ
μὴ εἰκὼς τοῖς γονεῦσιν ἤδη τρόπον τινὰ τέρας ἐστίν· πα-
ρεκβεβήκει γὰρ ἡ φύσις ἐν τέτοις ἐκ τῷ γένει τρόπον τινά.
ἀρχὴ δὲ πρώτη τὸ θῆλυ γενέσθαι καὶ μὴ ἄρρεν. ἀλλ' αὕτη
μὲν ἀναγκαῖα τῇ φύσει· δεῖ γὰρ σῶζεσθαι τὸ γένος τῶν
κεχωρισμένων κατὰ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρρεν. ἐνδεχομένῳ δὲ
μὴ κρατεῖν ποτὲ τῷ ἄρρενος ἢ διὰ νεότητα ἢ γῆρας ἢ δι'
ἄλλην τινα αἰτίαν τοιαύτην, ἀνάγκη γίνεσθαι θηλυτοκίαν ἐν
τοῖς ζῴοις. τὸ δὲ τέρας ἐκ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν ἐνεκά τοῦ
καὶ τὴν τῷ τέλους αἰτίαν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκὸς ἀναγ-
καῖον, ἐπεὶ τὴν γ' ἀρχὴν ἐντεῦθεν δεῖ λαμβάνειν. εὐπέπτε
μὲν γὰρ οὕσης τῆς περιπτώσεως ἐν τοῖς καταμνηνίοις τῆς
σπερματικῆς, καθ' αὐτὴν ποιήσει τὴν μορφήν ἢ τῷ ἄρρενος
κίνησις. τὸ γὰρ γονὴν λέγειν ἢ κίνησιν τὴν αὐξήσαν ἕκαστον
τῶν μορίων. ἔθεν διαφέρει, ἔδδ' τὴν αὐξήσαν ἢ τὴν συνιστᾶ-
σαν ἐξ ἀρχῆς· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος τῆς κινήσεως. ὥστε
κρατύσης μὲν ἄρρεν τε ποιήσει καὶ ἐπὶ θῆλυ, καὶ εἰκόδες τῷ
γεννῶντι ἀλλ' ἐπὶ τῇ μητρί· μὴ κρατῆσαν δὲ, καθ' ὅποιαν ἂν
μὴ κρατήσῃ δύναμιν, τὴν ἐλλείψιν ποιεῖ κατ' αὐτήν. λέγω
δ' ἐκάστην δύναμιν τόνδε τὸν τρόπον. τὸ γεννῶν ἐστὶν ἢ μόνον 25
ἄρρεν ἀλλὰ καὶ τοῖον ἄρρεν, οἷον Κορίσκος ἢ Σωκράτης, καὶ
ἢ μόνον Κορίσκος ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἄνθρωπος. καὶ τῆτον δὲ
τὸν τρόπον τὰ μὲν ἐγγύτερον τὰ δὲ πορρώτερον ὑπάρχει τῷ
γεννῶντι, καθὸ γεννητικόν, ἀλλ' ἐπὶ κατὰ συμβεβηκός, οἷον εἰ
γραμματικὸς ὁ γεννῶν ἢ γείτων τινός. αἰεὶ δ' ἰσχύει πρὸς
τὴν γένεσιν μᾶλλον τὸ ἴδιον καὶ τὸ καθ' ἕκαστον. ὁ γὰρ
Κορίσκος καὶ ἄνθρωπος ἐστὶ καὶ ζῶον· ἀλλ' ἐγγύτερον τῷ
ἴδιῳ ὁ ἄνθρωπος ἢ τὸ ζῶον. γεννᾷ δὲ καὶ τὸ καθ' ἕκαστον
καὶ τὸ γένος, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ καθ' ἕκαστον· τῆτο γὰρ ἡ
ἐστία. καὶ γὰρ τὸ γινόμενον γίνεταί μὲν καὶ ποῖόν τι, ἀλλὰ 30
τόδε τι καὶ τῶν ἢ ἐστία. διόπερ ἀπὸ τῶν δυνάμεων ὑπάρ-
χουσιν αἱ κινήσεις ἐν τοῖς σπέρμασι πάντων τῶν τοιούτων,
δυνάμει δὲ καὶ τῶν προγόνων, μᾶλλον δὲ τῷ ἐγγύτερον αἰεὶ

3 Αἰ δ' αὐταὶ αἰτίαι καὶ τῷ τὰ μὲν εἰκοτά γίνεσθαι
τοῖς τεκνώσασιν τὰ δὲ μὴ εἰκοτά, καὶ τὰ μὲν πατρὶ τὰ

2. τὰ om Z. || τὰ om P. || 4. ἔτος ὁ χρόνος P. || 5. τὴν] διὰ τὴν Z. || 8. συμβαίνει om SY. || φωτός] μηνός S. || γονεῖς S. ||
11. βορέαν P, βορρᾶν Y. || 12. τῆς om S. || ψυχρὸ καὶ τῆς θερμῆς P, θ. καὶ ψ. S. || 13. ὅλως om P. || 14. ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ P. ||
τὴν ante 15. θηλυγονίαν P. || 15. μὴν] μόνον S. || 19. ἔχειν τὸν] τῆτον ἔχειν S, ἔχειν τῆτον PZ, ἔχειν τῆτον Y. || 23. δεῖ τῆς] δεῖται S. ||
24. πολλοῖς καὶ πολλοῖς P. || 30. δὲ Y. || 31. τῷ] τὴν τῷ P. || 33. ἔσαι ἢ τροφή P. || 34. ἀτέραννα P.

1. γε SYZ. || τὸ ὅλον PS. || κατὰ τὸ μόριον Z. || 5. τὴν ἰδέαν] τὴν SY. || 7. ἡ φύσις ἐκ τῷ γένει ἐν τέτοις τρόποις. ἀρχὴ S, ἐν τέ-
τοις τρόποις τινὰ ἢ φύσις ἐκ τῷ γένει. ἀρχὴ P. || 8. γίνεσθαι P. || 15. γ' om P. || 16. τοῖς σπερματικαῖς S. || 17. ἢ om Y. || 18. γὰρ]
δὲ S. || 19. συνιστᾶσαν Y. || 21. τε om Z. || 23. κατὰ ταύτην P. || 27. ἐγγύτερον pr S. || 28. οἷον om P. || 31. τὸ P. || 32. ὁ] τὸ
P, om S. || 34. καὶ — 35. ἐστία om Z. || 34. γὰρ om P. || 35. τῶν] τόδε Z. || 37. τῷ om PS.

τῶν καθ' ἑκασὸν τινος. λέγω δὲ καθ' ἑκασον τὸν Κορίσκον καὶ τὸν Σωκράτην. ἐπεὶ δ' ἐξίσταται πᾶν ἕκαστος εἰς τὸ τυχόν ἀλλ' εἰς τὸ ἀντικείμενον, καὶ τὸ ἐν τῇ γενέσει μὴ κρατούμενον ἀναγκαῖον ἐξίστασθαι καὶ γίνεσθαι τὸ ἀντικείμενον, καθ' ἣν δυνάμειν ἔκκρατῃ τὸ γεννῶν καὶ κινῶν. εἰ μὲν ὅν ἢ ἄρρεν, θῆλυ γίνεται, εἰ μὲν ἢ Κορίσκος ἢ Σωκράτης, ἐκ τῷ πατρὶ εἰκότως ἀλλὰ τῇ μητρὶ γίνεται· ἀντίκειται γὰρ ὥσπερ τῷ ὅλῳ πατρὶ μήτηρ, καὶ τῷ καθ' ἑκασον γεννῶντι ἢ καθ' ἑκασον γεννῶσα. ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἐχομένας δυνάμεις· αἰ γὰρ εἰς τὸν ἐχόμενον μεταβαίνει μᾶλλον τῶν προγόνων, καὶ ἐπὶ πατέρων καὶ μητέρων. ἐνεῖσι δ' αἱ μὲν ἐνεργεῖα τῶν κινήσεων, αἱ δὲ δυνάμει, ἐνεργεῖα μὲν αἱ τῶν γεννῶντος καὶ τῶν καθόλου, οἷον ἀνθρώπου καὶ ζώου, δυνάμει δὲ αἱ τῶν θήλεος καὶ τῶν προγόνων. μεταβάλλει μὲν ὅν ἐξιστάμενον πρὸς τὰ ἀντικείμενα, λύνονται δὲ αἱ κινήσεις αἱ δὲ δυνάμεις εἰς τὰς ἐγγύς, οἷον ἢ τῶν γεννῶντος ἀν' αὐτῶν κινήσεις, ἐλαχίστη διαφορά μεταβαίνει εἰς τὴν τῶν πατρὸς, δεύτερον δ' εἰς τὴν τῶν πάππων· καὶ τῶν δὲ τὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν ἢ τῆς γενέσεως εἰς τὴν τῆς μητρός, εἰ μὲν εἰς ταύτην, εἰς τὴν τῆς τήθης ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. μάλιστα μὲν ὅν πέφυκεν ἢ ἄρρεν καὶ ἢ πατήρ, ἅμα κρατεῖν καὶ κρατεῖσθαι. μικρὰ γὰρ ἢ διαφορά, ὥς ἕκαστος ἅμα συμβῆναι ἀμφοτέρω· ὁ γὰρ Σωκράτης ἀνὴρ τοιοῦτος τις. διὸ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μὲν ἄρρενα τῷ πατρὶ ὅμοιον, τὰ δὲ θήλεα τῇ μητρὶ. ἅμα γὰρ εἰς ἀμφὶν ἑκαστὸς ἐγένετο, ἀντίκειται δὲ τῷ μὲν ἄρρενι τὸ θῆλυ τῷ δὲ πατρὶ ἢ μητρὶ· ἢ δ' ἑκαστὸς εἰς τὰντικείμενα. εἰ μὲν ἀπὸ τῶν ἀρρένων κρατήσῃ κινήσεις, ἢ δ' ἀπὸ τῶν Σωκράτους μὴ κρατήσῃ, ἢ αὕτη μὲν ἐκείνη δὲ μή, τότε συμβαίνει γίνεσθαι ἄρρεν τε μητρὶ εἰκότα καὶ θήλεα πατρὶ. εἰ μὲν λυθῶσιν αἱ κινήσεις, καὶ ἢ μὲν ἄρρεν μείνῃ, ἢ δὲ τῶν Σωκράτους λυθῇ εἰς τὴν τῶν πατρὸς, ἔσαι ἄρρεν τῷ πάππῳ εἰκότως ἢ τῶν ἄλλων τινὶ τῶν ἀνθρώπων προγόνων κατὰ τῶν λόγων. κρατηθέντος δὲ ἢ ἄρρεν, θῆλυ ἔσαι, καὶ εἰκότως μάλιστα μὲν τῇ μητρὶ, εἰ μὲν καὶ αὕτη λυθῇ ἢ κινήσεις, μητρὶ μητρὸς ἢ ἄλλῃ τινὶ τῶν ἀνθρώπων ἔσαι

ἢ ὁμοιότης κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. ὁ δ' αὐτὸς τρόπος καὶ ἐπὶ τῶν μορίων· καὶ γὰρ τῶν μορίων τὰ μὲν τῷ πατρὶ ὅμοια πολλάκις, τὰ δὲ τῇ μητρὶ, τὰ δὲ τῶν προγόνων τισίν. ἐνεῖσι γὰρ καὶ τῶν μορίων αἱ μὲν ἐνεργεῖα κινήσεις αἱ δὲ δυνάμει, καθάπερ εἴρηται πολλάκις. καθόλου δὲ δεῖ λαβεῖν ὑποθέσεις, μίαν μὲν τὴν εἰρημένην, ὅτι ἐνεῖσι τῶν κινήσεων αἱ μὲν δυνάμει αἱ δ' ἐνεργεῖα, ἄλλας δὲ δύο, ὅτι κρατούμενον μὲν ἐξίσταται εἰς τὸ ἀντικείμενον, λυόμενον δὲ εἰς τὴν ἐχομένην κίνησιν, καὶ ἥττον μὲν λυόμενον εἰς τὴν ἐγγύς, μᾶλλον δὲ εἰς τὴν πορώτερον. τέλος δ' ὅτως συγχέονται ὥς μὴ ἐνδεῖν εἰκέναι τῶν οἰκείων καὶ συγγενῶν, ἀλλὰ λείπεσθαι τὸ κοινὸν μόνον καὶ εἶναι ἀνθρώπων. τῆς δ' αἰτίας ὅτι πᾶσιν ἀκολουθεῖ τὸ τοῖς καθ' ἑκασον· καθόλου γὰρ ὁ ἀνθρώπος, ὁ δὲ Σωκράτης πατήρ, καὶ ἢ μήτηρ ἥτις ποτ' ἦν, τῶν καθ' ἑκασον. αἴτιον δὲ τῶν μὲν λύεσθαι τὰς κινήσεις ὅτι τὸ ποῖν καὶ πάσχει ὑπὸ τῆς πάσχοντος, οἷον τὸ τέμνον ἀμβλύνεται ὑπὸ τῆς τεμνομένης καὶ τὸ θερμαῖνον ψύχεται ὑπὸ τῆς θερμαινομένης, καὶ ὅλως τὸ κινεῖν ἐξω τοῦ πρώτου ἀντικινεῖται τινὰ κίνησιν, οἷον τὸ ὠθεῖν ἀντωθεῖται πῶς καὶ ἀντιθλίβεται τὸ θλίβον. ἐνίοτε δὲ καὶ ὅλως ἐπαθε μᾶλλον ἢ ἐποίησεν, καὶ ἐψύχθη μὲν τὸ θερμαῖνον, ἐθερμάνθη δὲ τὸ ψύχον, ὅτε μὲν ἔθεν ποιῶσαν, ὅτε δὲ ἥττον ἢ παθόν. εἴρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν διωρισμένοις, ἐν τοῖς ὑπάρχει τῶν ὄντων τὸ ποιεῖν καὶ πάσχειν. ἐξίσταται δὲ τὸ πάσχειν καὶ οὐ κρατεῖται ἢ δι' ἐλλείψιν δυνάμεως τοῦ πέπτοντος καὶ κινεῖντος, ἢ διὰ πλῆθος καὶ ψυχρότητα τῶν πεπτομένων καὶ διοριζομένων. τῇ μὲν γὰρ κρατῶν τῇ δὲ ἐκ κρατῶν ποιεῖ πολὺ μᾶλλον τὸ συνιστάμενον, οἷον ἐπὶ τῶν ἀθλητῶν συμβαίνει διὰ τὴν πολυφαγίαν. διὰ πλῆθος γὰρ τροφῆς ἐκ δυνάμεως τῆς φύσεως κρατεῖν, ὥς ἀνάλογον αὖτε καὶ διαμένειν ὁμοίαν τὴν μορφήν, ἀλλοῖα γίνεται τὰ μέρη, καὶ σχεδὸν ἐνίοθ' ὅτως ὥς μὴ ἐνδεῖν εἰκέναι τῷ πρότερον. παραπλήσιον δὲ τῷ τῷ καὶ τὸ νέσσημα τὸ καλέμενον σατυριά· καὶ γὰρ ἐν τῷ τῷ διὰ βούματος ἢ πνεύματος ἀπέπτυε πλῆθος, εἰς μόρια τῶν προσώπων παρεμπεσόντος, τῶν ζώων καὶ σατύρων φαίνεται τὸ πρόσωπον.

1. τι PS. || 2. σωκράτης Z. || 6. ὅν om S. || 7. ἢ ἢ σωκράτης Y. || 7. εἰκότως S. || 8. ὅλως P. || 9. δὲ om P. || 10. μεταβάλλει Y. || τῶν προγ. μᾶλλον P. || 11. μητέρων || ἐπὶ μητέρων P. || εἰς Z. || 13. τῶν || τῷ P. || 14. προγόνων καὶ ἐπὶ πατέρων καὶ ἐπὶ μητέρων. μεταβ. SYZ. || 15. διαλύονται S. || 16. δυνάμει Z. || 17. μεταβῆναι S. || 19. θηλειῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων Y. || ἐπὶ om P. || ἐς P. || 20. τῆς ante τήθης om Z et, qui τήθης, Y. || 21. μὲν om S. || 22. ἅμα om S. || 24. ἀνὴρ om S. || τις ἐστὶ διὸ P. || 26. ἑκαστὸς τις ἐστὶ. P. || 27. τὸ θῆλυ, τῷ δὲ πατρὶ || ὁ πατήρ, τῷ δὲ θήλει SZ. || εἰς ἀντικ. S. || εἰς τὰ ἀντικείμενα PZ. || 29. δὲ μὴ || δ' ἢ P. || 30. γίνεσθαι post 31. πατρὶ P. || 30. τε || τῇ Z. || 32. ἢ Y. || 34. κατὰ τῶν λόγων om PS. || κρατηθέντος δὲ ἢ ἄρρεν || κρατηθέντος (κρατηθέντος Y.) δὲ ἢ ἄρρεν ἢ (ἢ om P.) θῆλυ, τῶν προγόνων τινὶ εἰκότως PYZ, om S. || θῆλυ || κρατηθείσης δὲ καὶ (καὶ om Z.) τῆς τῷ προγόνου κινήσεως, θῆλυ PSYZ. || 36. κινήσεις || κινήσεις τῶν ἀνθρώπων PYZ.

2. τῷ et 3. τῇ om PSY. || 11. μὴ μὲν Z. || 13. τῷ om S. || 14. καὶ || ἢ S. || 22. ἢ om P. || 28. τῇ δὲ ἐκ κρατῶν om Z. || πολὺ μᾶλλον ποιεῖ Y. || 31. διαμένει S. || 33. τῶν Z. || 34. σατυρία Y.

Διὰ τίνα μὲν οὖν αἰτίαν θήλεα καὶ ἄρρενα γίνεταί, καὶ τὰ μὲν εἰκότα τοῖς γονεῦσι, θήλεά τε θήλεσι καὶ ἄρρενα ἄρρεσι, τὰ δ' ἀνάπαλιν, θήλεά τε τῷ πατρὶ καὶ ἄρρενα τῇ μητρὶ, καὶ ὅλως τὰ μὲν τοῖς προγόνοις εἴκει τὰ δ' ἕθενί, καὶ ταῦτα καὶ καθ' ὅλον τὸ σῶμα· καὶ τῶν 5 μορίων ἕκασον, διώριζαι περὶ πάντων. εἰρήκασι δὲ τινες τῶν φυσιολόγων καὶ ἕτεροι περὶ τέτων, διὰ τίν' αἰτίαν ὅμοια καὶ ἀνόμοια γίνεταί τοῖς γονεῦσιν. δύο δὲ τρόπους λέγουσι τῆς αἰτίας. οἷοι μὲν γὰρ φασιν, ἀφ' ὅποτέρῃ ἂν ἔλθῃ σπέρμα πλέον, τῷ γίνεσθαι μᾶλλον εἰκότος, ὁμοίως παντὶ 10 τε πᾶν καὶ μέρει μέρος, ὡς ἀπίοντος ἀφ' ἑκάστου τῶν μορίων σπέρματος· ἂν δ' ἴσον ἔλθῃ ἀφ' ἑκατέρῃ, τῷτο δ' ἕδετέρῳ γίνεσθαι ὅμοιον. εἰ δὲ τῷτ' ἐστὶ ψεῦδος καὶ μὴ ἀπὸ πάντος ἀπέρχεται, δῆλον ὡς ἕδε τῆς ὁμοιότητος καὶ ἀνομοιότητος αἴτιον ἂν εἴη τὸ λεχθέν. ἔτι δὲ πῶς ἅμα θήλυ 15 μὲν πατρὶ εἰκότος ἄρρεν δὲ μητρὶ εἰκότος, οὐκ εὐπόρως δύνανται διαρίζειν. οἱ μὲν γὰρ ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς λέγοντες ἢ Δημόκριτος περὶ τῆς θήλεος καὶ ἄρρενος τὴν αἰτίαν ἄλλον τρόπον ἀδύνατα λέγουσιν· οἱ δὲ τῷ πλείον ἢ ἑλάττον ἀπίνειν ἀπὸ τῆς ἄρρενος ἢ θήλεος, καὶ διὰ τῷτο γίνεσθαι 20 τὸ μὲν θήλυ τὸ δ' ἄρρεν, ἔκ ἂν ἔχοιεν ἀποδείξαι τίνα τρόπον τὸ τε θήλυ τῷ πατρὶ εἰκότος ἔξαι καὶ τὸ ἄρρεν τῇ μητρὶ ἅμα γὰρ ἐλθεῖν πλέον ἀπ' ἀμφοτέρων ἀδύνατον. ἔτι δὲ διὰ τίν' αἰτίαν εἰκότος γίνεταί τοῖς προγόνοις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τοῖς ἀποθεν· ἢ γὰρ ἀπ' ἐκείνων γ' ἀπελήλυθεν 25 ἕθεν τῷ σπέρματος. ἀλλὰ μᾶλλον οἱ τὸν λειπόμενον τρόπον λέγοντες περὶ τῆς ὁμοιότητος καὶ τᾶλλα βέλτιον καὶ τῷτο λέγουσιν. εἰσὶ γάρ τινες οἱ φασι τὴν γονὴν μίαν ἔσαν οἶον πανσπερμίαν εἶναι· τίνα πολλῶν· ὥσπερ ἔκ τινος κέρασειε πολλὰς χυμὰς εἰς ἓν ὑγρὸν, ἀπείτ' ἐντεῦθεν λαμβάνουσι, καὶ δύνατ' ἂν λαμβάνειν μὴ ἴσον· αἰεὶ ἀφ' ἑκάστου, ἀλλ' ὅτε μὲν τῷ τοιῷδε πλέον ὅτε δὲ τῷ τοιῷδε, ὅτε δὲ τῷ μὲν λαβεῖν τῷ δὲ μὴτὲν λαβεῖν, τῷτο συμβαίνειν καὶ ἐπὶ τῆς γονῆς πολυμιγῆς ἔσης· ἀφ' ἧ γὰρ ἂν τῶν γεννώντων 30 πλείον ἐγγένηται, τῷτ' γίνεσθαι τὴν μορφήν εἰκότος. ἕτος δὲ ὁ λόγος ἢ σαφὴς μὲν καὶ πλασματίας ἐστὶ πολλὰ χῆ,

βέλεται δὲ καὶ βέλτιον λέγειν μὴ ἐνεργείᾳ ὑπάρχειν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν, ἣν λέγει πανσπερμίαν· ἐκείνως μὲν γὰρ ἀδύνατον, ἕτως δὲ δυνατόν· ἢ ῥάδιον δὲ ἕδε τρόπον ἓνα τῆς αἰτίας ἀποδιδόντας τὰς αἰτίας εἰπεῖν περὶ πάντων, τῷ τε γίνεσθαι θήλυ καὶ ἄρρεν, καὶ διὰ τί τὸ μὲν θήλυ τῷ πατρὶ 5 πολλακίς ὅμοιον τὸ δ' ἄρρεν τῇ μητρὶ, καὶ πάλιν τῆς πρὸς τῆς προγόνου ὁμοιότητος, ἔτι δὲ διὰ τίν' αἰτίαν ὅτε μὲν ἀνθρώπος μὲν τέτων δ' ἕθενι προσόμοιος, ὅτε δὲ προῖον ἕτως τέλος ἕδε ἀνθρώπος ἀλλὰ ζῶν τι μόνον φαίνεται τὸ γιγνόμενον, ἃ δὲ καὶ λέγεται τέρατα. καὶ γὰρ ἐχόμενον τῶν εἰρημένων ἐστὶν εἰπεῖν περὶ τῶν τοιῶντων τὰς αἰτίας. τέλος γὰρ τῶν μὲν κινήσεων λυομένων, τῆς δ' ὕλης ἢ κρατεμένης, μένει τὸ καθόλου μάλιστα· τῷτο δ' ἐστὶ τὸ ζῶον. τὸ δὲ γιγνόμενον κριοῦ κεφαλὴν φασιν ἢ βοὸς ἔχειν, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ἐτέρου ζώου, μόσχον παῖδες κεφαλὴν ἢ πρόβατον βοός. ταῦτα δὲ πάντα συμβαίνει μὲν διὰ τὰς προειρημέ- 10 νας αἰτίας, ἐστὶ δ' ἕθεν ἂν λέγουσιν, ἀλλ' εἰκότα μόνον· ὅπερ γίνεταί καὶ μὴ πετηρώμενων. διὸ πολλακίς αἰσκάπτοντες εἰκάζουσιν τῶν μὴ καλῶν ἐνὸς τῆς μὲν αἰγὶ φυσῶντι πῦρ, τοὺς δ' οἱ κύριτοντι. φυσιολογῶν δέ τις ἀνῆγε πάσας εἰς δύο ζῶων ἢ τριῶν ὄψεις, καὶ συνέπειθε πολλακίς λέγων, ὅτι δ' ἐστὶν ἀδύνατον γίνεσθαι τέρας τοιῶτον, ἕτερον ἐν ἐτέρῳ ζῶον, δηλῶσιν οἱ χρόνοι τῆς κινήσεως πολὺ διαφέροντες ἀνθρώπου καὶ προβάτου καὶ κυνὸς καὶ βοός· ἀδύνατον δ' ἐκά- 15 σον γενέσθαι μὴ κατὰ τὰς οἰκείας χρόνους. τὰ μὲν ἔν τῷτον τὸν τρόπον λέγεται τῶν τεράτων, τὰ δὲ τῷ πολυμερῇ τὴν μορφήν ἔχειν, πολὺποδα καὶ πολυκέφαλα γινόμενα. πάρεγγυς δ' οἱ λόγοι τῆς αἰτίας καὶ παραπλήσιοι τρόπον τινὰ εἰσὶν οἱ τε περὶ τῶν τεράτων καὶ οἱ περὶ τῶν ἀναπήρων ζῶων· καὶ γὰρ τὸ τέρας ἀναπηρία τις ἐστίν. Δημόκριτος 4 μὲν ἔν ἐφήσε γίνεσθαι τὰ τέρατα διὰ τὸ δύο γονὰς πίπτειν, τὴν μὲν πρότερον ἐρμήσασαν τὴν δ' ὕστερον, καὶ ταύτην ἐξεληθῆσαν ἐλθεῖν εἰς τὴν ὑσέραν ὥστε συμφύεσθαι καὶ ἐπαλλάττειν τὰ μόρια. ταῖς δ' ὀρνισιν ἐπεὶ συμβαίνει 30 ταχεῖαν γίνεσθαι τὴν ὀρείαν, αἰεὶ τὰ τ' ὡὰ καὶ τὴν χροάν αὐτῶν ἐπαλλάττειν φησὶν· εἰ δὲ συμβαίνει ἐξ ἐνὸς σπέρ-

3. ἄρρενα P. || 4. εἰκότα P. || 5. καὶ post ταῦτα om S. || τῶν κατὰ τῶν P. || 7. ἕτερον τι περὶ P. || 8. καὶ ἀνόμοια om SX. || δὲ P. || 9. ἔλθῃ τὸ σπέρμα πλείον P. || 12. τῷτο Y. || 13. ὅμοιον γίνεσθαι P. || 14. καὶ τῆς ἀνομίας P. || 16. πατρὶ δ' εἰκότος PZ. || δύναται P. || 17. περὶ om S. || 19. πλείον P. || ἢ om S. ἢ ἑλάττον post. 20. ἀπίνειναι P. || 20. καὶ om Z. || 25. τῆς Z. || γ' om P. || 27. καὶ post βέλτιον om Y. || 28. τῷτο om S. || τινες om S. || 29. ἐν S. || 31. ἂν αἰεὶ Z, om P. || 32. πλείον P. || 33. τῷτο δὲ σ. P. || συμβαίνει PSYZ. || 36. δὲ om S.

4. ἀπάντων S. || τε om SYZ. || 6. ὅμοιον om PYZ. || 7. δὲ et μὲν om S. || 8. δὲ om Z. || 9. φαίνεται μόνον S. || 10. δη καὶ S. || ἐχόμενα Y. || 11. ἐστὶν om S. || 12. ὕλης ἀκρατεμένης S. || μένειν P. || 13. δὲ om SZ. || 14. ἢ βοὸς φασιν P. || 15. ἐτέρων ζῶων P. || 16. εἰρημένης P. || 20. οἱ SYZ. || κύριτοντι PSZ. || φυσιολογῶν P. || πάσας εἰς δύο ἢ τριῶν ζῶων P. || 23. ζῶα Z. et corr P. || 31. φησὶ P. || 32. καὶ ὑφ' ἧς καὶ P. || 34. ἐπεὶ ἐπὶ SX. || 35. τ' δ' Z, om SX. || 36. συμβαίνει Z.

μάτος πλείω γίνεσθαι καὶ μιᾶς συνουσίας, ὅπερ φαίνεται, βέλτιον μὴ κύκλῳ περιμέναι παρέντας τὴν σύντομον. τοῖς γὰρ τοῖς τοῖς μάλιστα ἀναγκαῖον τῆτο συμβαίνειν, ὅταν μὴ διακριθῶσιν ἀλλ' ἅμα τὰ σπέρματα ἔλθωσιν. εἰ μὲν οὖν αἰτιάσασθαι δεῖ τὴν ἀπὸ τοῦ ἄρρενος γοιήν, τῆτον ἂν τὸν 5 τρόπον εἴη· λεκτέον· ὅλως δὲ μᾶλλον τὴν αἰτίαν οἰητέον ἐν τῇ ὕλῃ· καὶ τοῖς συνισαμένοις κυήμασιν εἶναι. διὸ καὶ γίνονται τὰ τοιαῦτα τῶν τεράτων ἐν μὲν τοῖς μονοτόκοις σπάνια πάμπαν, ἐν δὲ τοῖς πολυτόκοις μᾶλλον, καὶ μάλιστα· ἐν ὄρνισι, τῶν δ' ὀρνίθων ἐν ταῖς ἀλεκτορίσιν. αὗται γὰρ 10 πολυτοκεῖσιν, ἢ μόνον τῷ πολλάκις τίκτειν ὥσπερ τὸ τῶν περιφερῶν γένος, ἀλλὰ καὶ τῷ πολλὰ ἅμα ἔχειν κυήματα καὶ πᾶσαν ὥραν ὀχεύεσθαι. διόπερ καὶ πολλὰ δίδυμα τίκτουςιν· συμφύεται γὰρ διὰ τὸ πλησίον ἀλλήλων εἶναι τὰ κυήματα, καθάπερ ἐνίοτε πολλὰ τῶν περικαρπίων. τῶν 15 δὲ ὄσων μὲν ἂν αἱ λέκιοι διορίζονται κατὰ τὸν ὕμενα, δύο γίνονται νεοττοὶ κεχωρισμένοι, περιττὸν ὅδεν ἔχοντες· ὄσων δὲ συνεχεῖς καὶ μὴ διείργει μὴδὲν, ἐκ τῶν οἱ νεοττοὶ γίνονται τερατώδεις, σῶμα μὲν καὶ κεφαλὴν μίαν ἔχοντες, σκέλη δὲ τέτταρα καὶ πτέρυγας διὰ τὸ τὰ μὲν 20 ἄνωθεν ἐκ τῆ λευκῆ γίνεσθαι καὶ πρότερον, ταμιευομένης ἐκ τῆς λεκίβης τῆς τροφῆς αὐτοῖς, τὸ δὲ κάτω μόριον ὑστερίζει μὲν, τὴν δὲ τροφήν εἶναι μίαν καὶ ἀδιόριστον. ἤδη δὲ καὶ ὄφεις ὥπται δικέφαλος διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ὥτοκεῖ γὰρ καὶ πολυτοκεῖ καὶ τῆτο τὸ γένος, σπανιώτερον δὲ τὸ τερα- 25 τώδες ἐπ' αὐτῶν διὰ τὸ σχῆμα τῆς ὑτέρας· φοιχηδὸν γὰρ κεῖται τὸ πλῆθος τῶν ὠῶν διὰ τὸ μῆκος αὐτῆς. καὶ περὶ τὰς μελίττας καὶ τὰς σφήκας ὅδεν γίνεταί τοῖς· ἐν κεχωρισμένοις γὰρ κυττάρσις ὁ τόκος ἐστὶν αὐτῶν. περὶ δὲ τὰς ἀλεκτορίδας· τὴν αὐτὴν συμβέβηκεν, ἥ καὶ δῆλον ὡς ἐν 30 τῇ ὕλῃ τὴν αἰτίαν δεῖ νομίζειν τῶν τοιούτων· καὶ γὰρ τῶν ἄλλων ἐν τοῖς πολυτόκοις μᾶλλον. διὸ ἐν ἀνθρώπῳ ἦττον· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ μονοτόκον ἐστὶ καὶ τελειογόνον, ἐπεὶ καὶ τούτων ἐν οἷς τόποις πολύγονοι αἱ γυναῖκες εἰσι, τοῦτο συμβαίνει μᾶλλον, οἷον περὶ Αἴγυπτον. ἐν δὲ ταῖς αἰξὶ καὶ 35 τοῖς προβάτοις γίνεταί μᾶλλον· πολυτοκώτερα γὰρ ἐστὶν. ἐτι δὲ μᾶλλον ἐν τοῖς πολυσχιδέσιν· ἐστὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα πολυ-

τόκα τῶν ζώων καὶ ἢ τελειογόνον, καθάπερ ἡ κύων· τὰ γὰρ πολλὰ τίκτει τυφλὰ τέττων. δι' ἣν δ' αἰτίαν τῆτο συμβαίνει καὶ δι' ἣν αἰτίαν πολυτοκεῖσιν, ὕστερον λεκτέον. ἀλλὰ προωδοποιήται τῇ φύσει πρὸς τὸ τερατοτοκεῖν τὸ μὴ γενῶν ὅμοια διὰ τὴν ἀτέλειαν· ἐστὶ δὲ καὶ τὸ τέρας τῶν ἀνομοίων. διόπερ ἐπαλλάττει τῆτο τὸ σύμπτωμα τοῖς τοιούτοις τὴν φύσιν. ἐν γὰρ τέτοις μάλιστα γίνεταί καὶ τὰ μετάχοιρά καλούμενα. ταῦτα δ' ἐστὶ κατὰ τι πεπονθότα τερατώδες· τὸ γὰρ ἐκλείπειν ἢ προσεῖναι τι τερατώδες. ἐστὶ γὰρ τὸ τέρας τῶν παρὰ φύσιν τι, παρὰ φύσιν δ' ἢ πᾶσαν ἀλλὰ τὴν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· περὶ γὰρ τὴν αἰὲ καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἔθεν γίνεταί παρὰ φύσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὲν ἔτω γινόμενοις, ἐνδεχομένοις δὲ καὶ ἄλλως, ἐπεὶ καὶ τῶν ἐν ὅσοις συμβαίνει παρὰ τὴν τάξιν μὲν ταύτην, αἰὲ μέντοι μὴ τυχόντως, ἦττον εἶναι δοκεῖ τέρας διὰ τὸ καὶ τὸ παρὰ φύσιν εἶναι τρόπον τινὰ κατὰ φύσιν, ὅταν μὴ κρατήσῃ τὴν κατὰ τὴν ὕλην ἢ κατὰ τὸ εἶδος φύσιν. διόπερ ἔτε τὰ τοιαῦτα τέρατα λέγουσιν, ἔτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἐν ὅσοις εἰσὶν τι γίνεσθαι, καθάπερ ἐν τοῖς περικαρπίοις. ἐστὶ γὰρ 40 τις ἀμπελος ἣν καλεῖσιν τινες κάπνεον, ἣν, ἂν ἐνέγκῃ μέλας βότρυς, ἢ κρίνουσι τέρας διὰ τὸ πλεῖστάκις εἰσθῆναι ταύτην τοῦτο ποιεῖν. αἴτιον δ' ὅτι μεταξὺ λευκῆς ἐστὶ τὴν φύσιν καὶ μελαίνης, ὥστ' οὐ πόρρωθεν ἢ μεταβάσις οὐδ' ὥσπερ ἀνὲρ παρὰ φύσιν· ἢ γὰρ εἰς ἄλλην φύσιν. ἐν δὲ τοῖς πολυτόκοις ταῦτά τε συμβαίνει, καὶ διὰ τὴν πολυτοκίαν ἐμποδίζει τὰς τελειώσεις ἀλλήλων καὶ τὰς κινήσεις τὰς γεννητικάς.

Περὶ δὲ τῆς πολυτοκίας καὶ τοῦ πλεονασμοῦ τοῦ τῶν μερῶν, καὶ τῆς ὀλιγοτοκίας καὶ μονοτοκίας καὶ τῆς ἐνδείας τῶν μερῶν, ἀπορήσειεν ἂν τις· γίνεταί γὰρ ἐνίοτε τὰ μὲν πλείους ἔχοντα δαντύλους, τὰ δ' ἓνα μόνον, καὶ περὶ τὰ ἄλλα μέρη τὸν αὐτὸν τρόπον· καὶ γὰρ πλεονάζει καὶ κολοβά γίνεταί, τὰ δὲ καὶ δύο ἔχοντα αἰδοῖα, τὸ μὲν ἄρρενος τὸ δὲ θήλεος, καὶ ἐν ἀνθρώποις καὶ μάλιστα περὶ τὰς αἰγας· γίνονται γὰρ αἱ καλοῦσι τραγαῖνας διὰ τὸ θήλεος καὶ ἄρρενος ἔχειν αἰδοῖον· ἤδη δὲ καὶ κέρας αἰξέχουσα ἐγένετο πρὸς τῷ σκέλει. γίνονται δὲ μεταβολαὶ

2. περιεῖναι P. || παρέντα SFZ. || 5. αἰτιάσθαι S. || 7. γίνεταί P. || 8. μὲν om Y. || 10. ὄρνισι Y. || 13. διὸ καίπερ S. || 16. διορίζονται PS. || 18. ὄσων S. || γίνονται τερατώδεις οἱ νεοττοὶ P. || 23. καὶ post δὲ om S. || 25. σπανιώτερον P. || 27. πλῆθος] πάχος Z. || 29. κυττάρσις Z. || 35. τῆτο δὲ συμβ. S. || δὲ] τε S. || 37. πολυτόκα γὰρ ἐστὶ τὰ τοιαῦτα Z.

1. τῶν] πάντα τῶν P. || 3. προωδοποιήται Z. || 4. τὸ μὴ] τῷ μὴ Y. || ὅμοιον PYZ. || 5. τελείαν S. || 8. κατὰ] καὶ τὰ S. || 8. τῇ] τῷ P. τὸ — 9. τερατώδες om SY. || 9. προσεῖναι Z. || γὰρ] δὲ S. || 10. τι om P. || 11. παρὰ PSYZ. || 12. ἐν om Z. || 15. τυχόντας S. || 20. τινες post ἣν YZ, om S. || κιάπεον SY, σινάπεον PZ. || 21. βότρυς PZ. || 22. καὶ μελαίνης τὴν φύσιν P. || 25. τε om Z. || καὶ om Z. || 26. ἐμποδίζει P. || 28. τῷ] τῶν SZ. || 33. ἔχοντα τὰ αἰδοῖα P. || 36. ἄρρενος καὶ θήλεος Y. || δὲ] γὰρ Y, om S.

καὶ πηρώσεις καὶ περὶ τὰ ἐντὸς μόρια, τῶν ἢ μὴ ἔχειν ἑνία
ἢ κεκολωμένα ἔχειν καὶ πλείω καὶ μεθεσῶτα τὴς τόπης.
καρδίαν μὲν ἔνθεν πώποτε ἐγένετο ζῶον ἔκ' ἔχον, σπλῆνα
δ' οὐκ ἔχον, καὶ δύο ἔχον, καὶ νεφρὸν ἕνα· ἦπαρ δ' οὐκ
ἔχον μὲν ἔθεν, ἔχ' ὅλον δὲ ἔχον. ταῦτα δὲ πάντα ἐν τοῖς
τελειωθείσι καὶ ζῶσιν. εὐρίσκεται καὶ χολὴν οὐκ ἔχοντα,
πεφυκότα ἔχειν· τὰ δὲ πλείους ἔχοντα μίᾳς, ἥδη δ' ἐγέ-
νετο καὶ μεθεσκηότα κατὰ τόπον, τὸ μὲν ἦπαρ ἐν τοῖς ἀρί-
στεροις, ὁ δὲ σπλῆν ἐν τοῖς δεξιοῖς, καὶ ταῦτα μὲν ἐν γε-
τετελεσμένοις ὥπται τοῖς ζώοις, ὥσπερ εἴρηται· ἐν δὲ τοῖς
τιμωμένοις ἔχοντα πολλὴν καὶ παντοδαπὴν ταραχὴν. τὰ
μὲν οὖν μικρὸν παρεκβαίνοντα τὴν φύσιν ζῆν εἴωθεν, τὰ δὲ
πλείον ἢ ζῆν, ὅταν ἐν τοῖς κυρίοις τῷ ζῆν γένηται τὸ παρὰ
φύσιν. ἡ δὲ σκέψις ἐστὶν ἡ περὶ τῶν, πότερον τὴν αὐτὴν
αἰτίαν δεῖ νομίζειν τῆς μονοτοκίας καὶ τῆς ἐνδείας τῶν με-
ρῶν καὶ τῆς πλεονασμῆς καὶ τῆς πολυτοκίας ἢ μὴ τὴν αὐ-
τὴν. πρῶτον μὲν οὖν διὰ τί τὰ μὲν ἐστὶ πολυτόκα τὰ δὲ
μονοτόκα, τῶν ἂν τις δόξειεν εὐλόγως θαυμάζειν. τὰ γὰρ
μέγιστα μονοτόκα τῶν ζῶων ἐστίν, οἷον ἐλέφας, κάμηλος
ἵππος καὶ τὰ μῶνυχα· τῶν δὲ τὰ μὲν μείζω τῶν ἄλ-
λων, τὰ δὲ πολὺ διαφέρει κατὰ τὸ μέγεθος. κύων δὲ καὶ
λύκος καὶ τὰ πολυσχιδῆ πάντα πολυτόκα σχεδόν, καὶ τὰ
μικρὰ τῶν τοιούτων, οἷον τὸ τῶν μυῶν γένος. τὰ δὲ διχληλὰ
ὀλιγοτόκα πλὴν ὅς· αὐτὴ δὲ τῶν πολυτόκων ἐστίν. εὐλο-
γὸν γὰρ τὰ μὲν μεγάλα πλείω δύνασθαι γενναῖν καὶ σπέρ-
μα φέρειν πλείον. αἰτίον δ' αὐτὸ τὸ θαυμάζομενον τῷ μὴ
θαυμάζειν· διὰ γὰρ τὸ μέγεθος οὐ πολυτοκοῦσιν· ἢ γὰρ
τροφὴ καταναλίσκεται τοῖς τοιούτοις εἰς τὴν αὔξησιν τῷ σώ-
ματος. τοῖς δ' ἐλάττωσιν ἀπὸ τῶν μεγέθους ἢ φύσις ἀφαι-
ροῦσα πρὸς τὸ περίττωμα προστίθῃσι τὸ σπέρματικόν τὴν
ὑπεραχὴν. ἐπὶ δὲ τὸ γενῆσθαι σπέρμα πλείον μὲν τὸ τοῦ
μείζονος ἀναγκαῖον εἶναι, μικρὸν δὲ τὸ τῶν ἐλαττώων.
πολλὰ μὲν ἔν καὶ μικρὰ γένοιτ' ἂν ἐν ταύτῳ, μεγάλα δὲ
πολλὰ χαλεπὸν τοῖς δὲ μέσοις μεγέθεσι τὸ μέσον ἀπέ-
δωκεν ἢ φύσις. τῷ μὲν ἔν τὰ μὲν εἶναι μεγάλα τῶν ζῶων
τὰ δ' ἐλάττω τὰ δὲ μέσα πρότερον εἰρήκαμεν τὴν αἰτίαν

μονοτόκα δὲ, τὰ δ' ὀλιγοτόκα, τὰ δὲ πολυτόκα τῶν ζῶων
ἐστὶν ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μὲν μῶνυχα μονοτόκα, τὰ
δὲ διχληλὰ ὀλιγοτόκα, τὰ δὲ πολυσχιδῆ πολυτόκα. τούτου
δ' αἰτίον ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ μεγέθη διώριζαι κατὰ τὰς
διαφορὰς ταύτας· ἢ μὴν ἔχει γ' ὅπως ἐπὶ πάντων αἰτίων
γὰρ μέγεθος καὶ μικρότης τῶν σωμάτων τῆς ὀλιγοτοκίας
καὶ πολυτοκίας, ἀλλ' ἢ τὸ μῶνυχον ἢ πολυσχιδὲς ἢ δι-
χληλὸν εἶναι τὸ γένος. τούτου δὲ μαρτύριον· ὁ γὰρ ἐλέφας
μέγιστον τῶν ζῶων, ἐστὶ δὲ πολυσχιδὲς, ἢ τε κάμηλος δι-
χληλὸν τῶν λοιπῶν μέγιστον ὄν· ἢ μόνον δ' ἐν τοῖς πεζοῖς
ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πτηνοῖς καὶ ἐν τοῖς πλωτοῖς τὰ μὲν με-
γάλα ὀλιγοτόκα ἐστὶ τὰ δὲ μικρὰ πολυτόκα, διὰ τὴν
αὐτὴν αἰτίαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν φυτῶν ἢ τὰ μέγιστα φέ-
ρει πλείον καρπὸν. διὰ τί μὲν ἔν τῶν ζῶων τὰ μὲν πολυ-
τόκα τὰ δ' ὀλιγοτόκα τὴν φύσιν ἐστίν, εἴρηται· τῆς δὲ νῦν
ῤηθείσης ἀπορίας μᾶλλον ἂν τις θαυμάσειεν ἐπὶ τῶν πολυ-
τοκόντων, ἐπειδὴ φαίνεται πολλάκις ἀπὸ μίᾳς ὀχθείας κύ-
σκόμενα τὰ τοιαῦτα τῶν ζῶων. τὸ δὲ σπέρμα τὸ τῷ ἄρρε-
νός, εἴτε συμβάλλεται πρὸς τὴν ὕλην μόριον γινόμενον τοῦ
κυήματος καὶ τῷ τῷ θήλειος σπέρματι μιγνύμενον, εἴτε καὶ
μὴ τῶτον τὸν τρόπον, ἀλλ' ὥσπερ φαρμὲν συνάγον καὶ δη-
μιουργῶν τὴν ὕλην τὴν ἐν τῷ θήλει καὶ τὸ περίττωμα τὸ
σπερματικόν, καθάπερ ὁ ὅπως τὴν ὑγρότητα τῷ γάλακτι,
διὰ τίνα ποτ' αἰτίαν οὐχ ἔν ἀποτελεῖ ζῶον μέγεθος ἔχον,
ὥσπερ ἐνταῦθα ὁ ὅπως ἢ κεχώριζαι τῷ συνίσταται ποσόν τι,
ἀλλ' ὅσῳ περ ἂν εἰς πλείον ἔλθῃ καὶ πλείον, τοσούτω τὸ
πηγνύμενον ἐστὶ μείζον. τὸ μὲν ἔν ἔλκειν φάναι τῆς τόπης
τῆς ὑσέρας τὸ σπέρμα, καὶ διὰ τούτῳ πλείω γίνεσθαι, διὰ
τὸ τῶν τόπων πλῆθος καὶ τὰς κοτυληδόνας ἔχ' ἐν ὕσας, ὅθεν
ἐστίν· ἐν ταύτῳ γὰρ γίνονται τόπων τῆς ὑσέρας δύο πολλά-
κις, ἐν δὲ τοῖς πολυτόκοις, ὅταν πληρωθῇ τῶν ἐμβρυῶν,
ἐφεξῆς κείμενα φαίνεται. τούτῳ δὲ ὀφλὺν ἐκ τῶν ἀνατομῶν
ἐστίν. ἀλλ' ὥσπερ καὶ τελεωμένων τῶν ζῶων ἐστὶν ἐκάστῳ τι
μέγεθος καὶ ἐπὶ τὸ μείζον καὶ ἐπὶ τὸ ἐλάττω, ὅν ἔτ' ἂν
μείζον γένοιτο ἔτ' ἐλάττω, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ διασφίματι
τῷ μεγέθεσι λαμβάνουσι πρὸς ἀλλήλα τὴν ὑπεροχὴν καὶ τὴν

1. ἢ om YZ. || 2. καθεσῶτα Y. || 3. ζῶον ἐγένετο P. || ἔκ' μὴ S. || 4. καὶ δύο ἔκ' ἔχον Y, om S. || 5. πάντα δὲ ταῦτα PS. ||
8. καθεσκηότα Y. || 9. γε om PY. || 11. εἴρηκαμεν PSYZ. || πολλὴν ἔχοντα P. || 13. ἐν δ' ἐν YZ. || 17. πρῶτα PSF. || 19. ἐστὶν
om P. || 21. κατὰ τὸ μέγεθος om Y. || 22. σχεδὸν πολυτόκα P. || 23. μυῶν Y, μῶνυ S. || 25. καὶ σπέρμα φέρει σπέρμα τ' ἐκκρίνει
P. || 26. πλείον Y, τέλειον S. || τὸ om Z. || 28. τοῖς τοιούτοις τούτοις Y. || 29. ἀφελῶσα PS. || 33. καὶ om PSY. || αὐτῷ S. ||
1. δὲ om Z. || 6. γὰρ τὸ μέγεθος καὶ ἡ μικρότης S. || σμικρότης S. || 7. ἢ π. || ἢ τὸ π. SYZ. || 14. πλείον om S. || τίνα μὲν
ἐν αἰτίαν τ. S. || 15. ὀλιγοτόκα, τὰ δὲ μονοτόκα τὴν P. || 16. μάλα Y. || τις τις εὐλόγως P. || 18. τὸ ante τὰ om S. || 21. ἐφα-
μεν S. || 23. δ om YZ. || τῷ τὴν P. || 24. ἀποτ. τὸ ζ. S. || 25. τῷ συνίσταται PZ, om Y. || τι om SZ. || 26. πλείον P. ||
πλείον Y. || 29. καὶ διὰ τὰς S. || κοτ.] κοτ. λέγουσι YS. || ἔχ' ἐν ὕσας ουκειουσας Z. || 33. τελεωμένων SYZ. || 34. καὶ ἐπὶ τὸ μεί-
ζον om Z. || 36. πρὸς ἀλλήλα λαμβάνουσι P.

ἔλκεσθιν, καὶ γίνεται μείζων ὁ δ' ἐλάττων ἄνθρωπος καὶ
 τῶν ἄλλων ζώων ὅτις, οὕτω καὶ ἐξ ἧς γίνεται ἕλης σπέρ-
 ματικῆς, οὐκ ἔστιν ἀόριστος οὐτ' ἐπὶ τὸ πλεῖον οὐτ' ἐπὶ τὸ
 ἔλαττον, ὥς ἐξ ὁποσησὶν γίνεσθαι τῷ πλήθει. ὅσα ἔν τῶν
 ζώων διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν πλεῖον προίεται, περίττωμα
 ἢ εἰς ἐνὸς ζώου ἀρχὴν, ἐκ ἐνδέχεται ἐκ ταύτης ἐν γίνεσθαι
 πάσης, ἀλλὰ τοσαῦτα ὅσα τοῖς μεγέθεσιν ὥριστα τοῖς
 ἰκνημένοις. ὕδὲ τὸ τῷ ἄρρενος σπέρμα ἢ ἡ δύναμις ἢ ἐν τῷ
 σπέρματι ὕθεν συνίστησι πλεόν ἢ ἔλαττον τοῦ πεφυκότος,
 ὁμοίως τ' εἰ πλεόν, σπέρμα ἀφήσιν τὸ ἄρρεν ἢ δυνάμεις
 πλείους ἐν διαιρημένῳ τῷ σπέρματι, ὕθεν ποιήσει μείζον τὸ
 πλείον, ἀλλὰ καὶ τὸναντίον διαφθερεῖ καταξηραίνον. ὕδὲ
 γὰρ τὸ πῦρ θερμαίνει τὸ ὕδωρ μᾶλλον, ὥσπερ ἂν ἢ
 πλεόν, ἀλλ' ἐξιν ὅρος τῆς θερμότητος, ἧς ὑπαρχέσης ἐὰν
 αὐξήσῃ τὸ πῦρ, θερμὸν μὲν ἔκτι γίνεται μᾶλλον, ἔξα-
 τμίζει δὲ μᾶλλον, καὶ τέλος ἀφανίζεται καὶ γίνεται ξη-
 ρόν. ἐπεὶ δὲ φαίνεται συμμετρίας δεῖσθαι τινός πρὸς ἄλ-
 ληλα τό τε περίττωμα τὸ τῷ θήλειος καὶ τὸ παρὰ τῷ ἄρ-
 ρενος, ὅσα προίεται σπέρμα τῶν ἀρρένων, τὰ πολυτόκα τῶν
 ζώων εὐθὺς ἀφήσιν τὸ μὲν ἄρρεν δυνάμενον πλείω συνιστάναι
 μεριζόμενον, τὸ δὲ θῆλυ τοσούτον ὥς πλείους γίνεσθαι συ-
 ζάσεις. τὸ δ' ἐπὶ τῷ γάλακτος παράδειγμα, λεχθέν οὐχ
 ὁμοίον ἐστίν, ἢ μὲν γὰρ τοῦ σπέρματος θερμότης, οὐ μόνον
 συνίστησι πόσον ἀλλὰ καὶ ποῖόν τι, ἢ δ' ἐν τῷ ὁπῷ καὶ τῇ
 πνεύματι τὸ ποσὸν μόνον. τῷ μὲν ἔκ πολλὰ γίνεσθαι τὰ κυή-
 ματα καὶ μὴ συνεχῆς ἐν ἐκ πάντων ἐν τοῖς πολυτόκοις
 τῷ αὐτῷ αἰτίῳ, ὅτι ἐκ ἐξ ὁποσούνη γίνεται κύημα, ἀλλ'
 ἐὰν τε ὀλίγον ἢ, ἐκ ἑσσι, ἐὰν τε πολὺ λίαν ὥριστα γὰρ
 ἢ δύναμις καὶ τῷ πάσχοντος καὶ τῆς θερμότητος τῆς ποίη-
 σης. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς μονοτόκοις καὶ μεγάλοις τῶν
 ζώων ἔκ πολλὰ γίνεσθαι ἐκ πολλῶν περιττώματος, καὶ γὰρ
 ἐν ἐκείνοις ἐκ ποσῶν τινος ποσόν τι, τὸ ἐργαζόμενον ἐστίν. οὐ
 προίεται μὲν ἔν πλείω τοιαύτην ὕλην διὰ τὴν προειρημένην
 αἰτίαν, ἣν δὲ προίεται, τοσαύτη κατὰ φύσιν ἐστίν, ἐξ ἧς ἐν
 γίνεται κύημα μόνον, ἐὰν δὲ ποτε πλεῖον ἔλθῃ, διτοκεῖ
 τότε. διὸ καὶ δοκεῖ τερατώδη τὰ τοιαῦτ' εἶναι μᾶλλον, ὅτι
 γίνεται παρὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ εἰωθός. ὁ δὲ ἄν-

θρώπος ἐπάμφοτερίζει πᾶσι τοῖς γένεσιν, καὶ γὰρ μονο-
 κεῖ καὶ πολυτοκεῖ καὶ ὀλιγοτοκεῖ ποτέ, μάλιστα δὲ μονο-
 τόκον τὴν φύσιν ἐστίν, διὰ μὲν τὴν ὑγρότητα τῷ σώματος
 καὶ θερμότητα πολυτόκον (τοῦ γὰρ σπέρματος ἢ φύσις
 ὑγρὰ καὶ θερμή), διὰ δὲ τὸ μέγεθος ὀλιγοτόκον καὶ μονο-
 τόκον, διὰ δὲ τὸτο καὶ τὴς τῆς κυήσεως χρόνους μόνῳ τῶν
 ζώων ἀνώμαλός ἐστιν συμβέβηκεν. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις εἰς
 ἐστίν ὁ χρόνος, τοῖς δ' ἀνθρώποις πλείους, καὶ γὰρ ἐπτάμηνα
 καὶ δεκάμηνα γεινῶνται καὶ κατὰ τῆς μεταξὺ χρόνος, καὶ
 γὰρ τὰ ἐκτάμηνα ζῆ μὲν, ἥττον δέ. τὸ δ' αἰτίον ἐκ τῶν
 ἡν λεχθέντων συνδοί τις ἂν, εἰρηται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς
 προβλήμασιν. καὶ περὶ μὲν τούτων διωρίσθω τὸν τρόπον τούτον.
 τῶν δὲ πλεοναζόντων μορίων παρὰ φύσιν τὸ αὐτὸ αἰτίον καὶ
 τῆς διδυμοτοκίας. ἡδὲ γὰρ ἐν τοῖς κυήμασι συμβαίνει τὸ αἰ-
 τιον, ἐὰν πλείω ὕλην συσῆσῃ ἢ κατὰ τὴν τῆ μορίων φύσιν.
 τότε γὰρ συμβαίνει μὲν μόριον μείζον τῶν ἄλλων ἔχειν, οἷον
 δάκτυλον ἢ χεῖρα ἢ πόδα ἢ τι τῶν ἄλλων ἀκρωτηρίων ἢ με-
 λῶν, ἢ σχισθέντος τῷ κυήματος πλείω γίνεσθαι, καθάπερ ἐν
 ταῖς ποταμοῖς αἰ δύναι. καὶ γὰρ ἐν τέτοις τὸ φερόμενον ὑγρὸν
 καὶ κίνησιν ἔχον ἂν ἀντικρούσῃ, δύο ἐξ ἐνός γίνονται συζά-
 σεις, ἔχουσαι τὴν αὐτὴν κίνησιν, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ
 τῶν κυημάτων συμβαίνει. προσφύεται δὲ μάλιστα μὲν πλη-
 σίον ἀλλήλων, ἐνίοτε δὲ καὶ πόρρω διὰ τὴν γιγνομένην ἐν τῷ
 κυήματι κίνησιν, μάλιστα δὲ διὰ τὸ τὴν τῆς ὕλης ὑπεροχὴν,
 ὅθεν ἀφηρέθη, ἐκεῖ ἀποδιδόναι, τὸ δ' εἶδος ἔχειν, ὅθεν ἐπλεό-
 νασεν. ὅσα δὲ συμβαίνει τοιαῦτα ὥς δύο ἔχειν αἰδοῖα, τὸ
 μὲν ἄρρενος τὸ δὲ θήλειος, αἰ μὲν τῶν πλεοναζόντων γίνεται
 τὸ μὲν κύριον τὸ δ' ἄκυρον τῷ κατὰ τὴν τροφήν αἰ ἀμαυρῶ-
 σθαι ἄτε παρὰ φύσιν ἂν, προσπέφυκε δ' ὥσπερ τὰ φύματα.
 καὶ γὰρ ταῦτα λαμβάνει τροφήν, καίπερ ὄντα ὑσερογενῆ
 καὶ παρὰ φύσιν. γίνεται δὲ κρατήσαντος μὲν τῷ δημιουργήσαντος
 ὁμοία δύο καὶ κρατηθέντος ὅλως, ἂν δὲ τῇ μὲν κρατησῇ τῇ
 δὲ κρατηθῇ, τὸ μὲν θῆλυ τὸ δὲ ἄρρεν. ὕθεν γὰρ διαφέρει τὸτο
 λέγειν ἐπὶ τῶν μορίων ἢ ἐπὶ τῷ ὅλῳ, δι' ἣν αἰτίαν γίνεται τὸ
 μὲν θῆλυ τὸ δ' ἄρρεν. ὅσα δ' ἐλλείποντά, γίνεται τῶν τοιού-
 των μορίων, οἷον ἀκρωτηρίων τινος ἢ τῶν ἄλλων μελῶν, τὴν
 αὐτὴν δεῖ νομίζειν αἰτίαν, ὁμοίον γὰρ, καὶ ὅλως τὸ γινώ-

3. πλεόν S. || 6. ἢ om Z. || 8. ἰκνημένοις S. || 9. συσῆσει PY. || 10. τ' εἰ πλεόν] τε πλεῖον Z. || 12. διαφθερεῖ SY. || 14. πλεῖον P. || τῆς] τις τῆς P. || 18. γε SZ. || τῷ ἄρρ.] τὸ τῷ ἄρρ. S. || 19. τῶν ἀρρένων σπέρματα P. || 20. συνεστάναι SYZ. || 24. ποῖον ἀλλὰ καὶ ποσόν τι P. || 25. πνεύματι Y. || 27. αὐτὸ om P. || ἐκ] ὅτε P. || ἐπὶ Y. || 29. καὶ θερμότητι S. || 30. μεγάλοις] ἐν τοῖς μεγάλοις P. || 33. εἰρημένην P. || 35. ποτε om S. || διτοκεῖ S. || 2. ποτέ καὶ ὀλιγοτοκεῖ P. || 8. ὁ om P. || 9. γεννᾶται P. || κατὰ om Z. || 12. τούτων τὸν τρόπον Z. || 17. [τι] τοῖ Y. || 19. ἐν τέτοις τῇ] τῷ P. || 21. δὲ om S. || 24. τὸ om YZ. || 25. ἀφαιρέσῃ PSY. || ἔχει S. || 27. τὸ μὲν κύριον τῶν κλ. γίνεται P. || 28. τῷ] τὸ Z. || ἀμαυρῶται Z. || 29. φυτά Z. || 31. κρατήσαντά Y. || μὲν om S. || 33. ὕθεν — 35. ἄρρεν om S. || 33. λέγειν τῷ] P. || 36. μερῶν P. || 37. ὁμοίον γὰρ τὸ γινόμενον καὶ ὅλως S, ἥνπερ καὶ ἐὰν ἔλθῃ τὸ γινόμενον P.

μενον ἀμβλωθῇ. ἀμβλώσεις δὲ γίνονται πολλαὶ τῶν κυημάτων. διαφέρουσι δ' αἱ μὲν παραφύσεις τῆς πολυτοκίας τὸν εἰρημένον τρόπον, τὰ δὲ τέρατα τέτων τῶ πολλὰ εἶναι αὐτῶν σύμφυτον. ἓνα δὲ καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, εἰς ἐπὶ μείζονων γένωνται καὶ κυριωτέρων μορίων, οἷον ἓνα ἔχει δύο σπλήνας καὶ πλείους νεφροὺς. ἔτι δὲ μετασάσεις τῶν μορίων παρατρεπομένων τῶν κινήσεών εἰσι καὶ τῆς ὕλης μεθισταμένης. ἐν δ' εἶναι τὸ ζῶον τὸ τερατώδες ἢ πλείω συμπεφυκότα δεῖ νομίζειν κατὰ τὴν ἀρχήν, οἷον εἰ τοιούτων ἐσιν ἡ καρδία μόριον, τὸ μὲν μίαν ἔχον καρδίαν ἐν ζῶον, τὰ δὲ 10 πλεονάζοντα μόρια παραφύσεις, τὰ δὲ πλείω ἔχοντα δύο μὲν εἶναι, συμπεφυκέναι δὲ διὰ τὴν τῶν κυημάτων σύναψιν. συμβαίνει δὲ πολλάκις καὶ τῶν ἐδοκάντων ἀναπήρων εἶναι ζῶων πολλοῖς ἤδη τετελειωμένοις τὸς μὲν συμπεφυκέναι τῶν πόρων τὸς δὲ παρεκτετράφθαι. καὶ γὰρ θήλειαι 15 τισιν ἤδη τὸ σῶμα τῶν ὑσερῶν συμπεφυκὸς διετελέσεν, ἤδη δ' ὥρας ἔσσης τῶν καταμηνίων καὶ πόνων γιγνομένων ταῖς μὲν αὐτόματον ἐρράγη, ταῖς δ' ὑπὸ ἰατρῶν διηρέθη. τὰς δὲ διαφθαρῆναι συνέπεσε ἢ βία γενομένης τῆς ῥήξεως ἢ γενέσθαι μὴ δυναμένης. καὶ τῶν παίδων ἐνίοις ἔκαστος κατὰ τὸ αὐτὸ 20 συνέπεσε τὸ πέρας τῆς αἰδοῦς καὶ ὁ πόρος ἢ διέρχεται τὸ περίττωμα τὸ ἐκ τῆς κύσεως, ἀλλ' ὑποκάτθην. διὸ καὶ καθήμενοι ἔρῃσι, τῶν δὲ ὄρχων ἀνεσπασμένων ἄνω δοκῇσι τοῖς ἀποθεν ἅμα θήλεος ἔχειν αἰδοῖον καὶ ἄρρενος. ἤδη δὲ καὶ ὁ τῆς ἑστῆς τροφῆς πόρος συμπεφυκὼς ἐπὶ τινων ζῶων 25 γέγονε, καὶ προβάτων καὶ ἄλλων, ἐπεὶ καὶ βῆς ἐν Περὶ θω ἐγένετο ἢ διὰ τῆς κύσεως λεπτὴ διηδυμένη τροφή διεχώρει, καὶ ἀνατμηθέντος τῷ ἀρχῇ ταχὺ πάλιν συνεφύετο, καὶ ἐκ ἐπεκράτην διαιρῆντες.

Περὶ μὲν οὖν ὀλιγοτοκίας καὶ πολυτοκίας καὶ παρα- 30 φύσεως τῶν πλεοναζόντων ἢ ἐλλειπόντων μορίων, ἔτι δὲ περὶ τῶν τερατῶδων, εἴρηται. τῶν δὲ ζῶων τὰ μὲν ὅλως ἐκ ἐπικυίσκεται τὰ δ' ἐπικυίσκεται, καὶ τῶν ἐπικυϊσκομένων τὰ μὲν δύναται τὰ κυήματα ἐκτρέφειν, τὰ δὲ ποτὲ μὲν ποτὲ δ' ἔ. τῶ δὲ μὴ ἐπικυϊσθεσθαι αἴτιον ὅτι μονο- 35 νευλεγμένον μὲν ἢ τὸ σπέρμα, μὴ ἀποκρινόμενον δέ. τοῖς

τόκα ἐσιν. τὰ τε γὰρ μώνυχα ἐκ ἐπικυίσκεται καὶ τὰ τέτων μείζονα. διὰ γὰρ τὸ μέγεθος τὸ περίττωμα ἀναλίσκεται εἰς τὸ κύημα. πᾶσι γὰρ ὑπάρχει μέγεθος τοῦτοῖς σώματος, τῶν δὲ μεγάλων καὶ τὰ ἐμβρυα μεγάλα 5 κατὰ λόγον ἐσιν. διὸ καὶ τὸ τῶν ἐλεφάντων ἐμβρυον ἡλικὸν μόσχος ἐσιν. τὰ δὲ πολυτόκα ἐπικυίσκεται διὰ τὸ τὰ πλείονα τῶ ἐνὸς εἶναι θατέρω θάτερον ἐπικύημα. τέτων δ' ὅσα μὲν μέγεθος ἔχει, καθάπερ ἄνθρωπος, εἰς μὲν ἡ ἑτέρα ὀχρεία τῆς ἑτέρας γένηται πάρεγγυς, ἐκτρέφει τὸ ἐπικυηθέν. ἤδη γὰρ ὥπται τὸ τοῖσιν συμβεβηκός. αἴτιον δὲ τὸ εἰρη- 10 μένον. καὶ γὰρ ἐν τῇ μιᾷ συνουσίᾳ πλεον τὸ ἀπὸν ἐξί σπέρμα, ὃ μερισθὲν ποιεῖ πολυτοκεῖν, ὡς ὑσερίζει θάτερον. ὅταν δ' ἤδη τῷ κυήματος ἡζυμένῃ συμβῇ γίνεσθαι τὴν ὀχρείαν, ἐπικυίσκεται μὲν ποτὲ, ὀλιγάκις μέντοι διὰ τὸ τὴν ὑσεραν συμμύειν ὡς τὰ πολλὰ μέχρι τῶν κυημένων ταῖς 15 γυναιξίν. ἂν δὲ συμβῇ ποτὲ (καὶ γὰρ τὸτ' ἤδη γέγονεν), ἔκαστος δύναται τελειοῦν, ἀλλὰ κυήματ' ἐκπίπτει παραπλησίως τοῖς καλυμένοις ἐκτρώμασιν. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν μονοτόκων διὰ τὸ μέγεθος εἰς τὸ προϋπάρχον τὸ περίττωμα τρέ- 20 πεται πᾶν, ἔτω καὶ τέτοις, πλην ἐκείνοις μὲν εὐθύς, τέτοις δ' ὅταν αὐξηθῇ τὸ ἐμβρυον. τότε γὰρ ἔχονσι παραπλησίως τοῖς μονοτόκοις. ὁμοίως δὲ διὰ τὸ τὸν ἄνθρωπον φύσει πολυτόκον εἶναι, καὶ περιεῖναι τι τῷ μεγέθει τῆς ὑσερας καὶ τῷ περιττώματος, μὴ μέντοι τοσούτον ὥς ἑτερον ἐκτρέφειν, 25 μόνον τῶν ζῶων ὀχρείαν ἐπιδέχονται κυήματα γυνὴ καὶ ἵππος, ἢ μὲν διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ἢ δ' ἵππος διὰ τε τὴν τῆς φύσεως σερρότητα καὶ τὸ περιεῖναι τι τῆς ὑσερας μέγεθος, πλέον μὲν ἢ τῷ ἐνὶ ἑλάττω δὲ ἢ ὥς ἄλλο ἐπικυϊσθεσθαι τέλειον. ἐξὶ δὲ φύσει ἀφροδισιασικὸν διὰ τὸ ταῦτο πεπον- 30 θέναι τοῖς σερροῖς. ἐκεῖνά τε γὰρ τοιαῦτ' ἐστὶ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι καθαροῖν (τῷτο δ' ἐστὶν ὥσπερ τοῖς ἄρρεσι τὸ ἀφροδισιάσαι) καὶ ἵπποι αἱ θήλειαι ἡκιστα προῖενται καθαροῖν. ἐν πᾶσι δὲ τοῖς ζωοτοκοῦσι τὰ σερρά τῶν θηλέων ἀφροδι- 35 σιασικὰ διὰ τὸ παραπλησίως ἔχειν τοῖς ἄρρεσιν, ὅταν συνειλεγμένον μὲν ἢ τὸ σπέρμα, μὴ ἀποκρινόμενον δέ. τοῖς

3. πολλῶν S, τὰ πολλὰ P. || αὐτῶν εἶναι P. || 5. γένηται P. || 6. δε] δ' αἱ PS. || 7. παρεκτρεπομένων P, τρεπομένων S. || 8. τῶν ζῶων Z. || 11. παραφύσεις Y. || 15. τισι θήλεσιν Y. || 17. ἐπιγυγνομένων P. || 18. τὰς] τὰ Z. || 19. βιαίας P. || γνωμένης S. || 21. τὸ τε πέρας P. || 22. τὸ om Z. || καὶ om P. || 24. τοῖς] τοι Z. || 28. ἄρχῃ S. || 30. πολυτοκίας καὶ ὀλιγοτοκίας καὶ περὶ παραφ. P. || 33. τὰ δ' ἐπικυίσκεται om SYZ.

3. τέτοις μέγεθος P, τὸ μέγεθος τέτοις YZ. || 4. τὰ ἐμβρυα καὶ S. || 5. τῶν ἐλεφάντων τὸ P. || 6. τὰ πλείονα] καὶ τῶν πλείωνων PS, τὸ πλεον Z. || 7. θατέρω θ. S. || 8. μὲν post ὅσα om S. || ὀχρεία ἑτέρα. P. || 9. τῆς om Y. || 10. τοῖσιν Z. || 13. γενέσθαι συμβῇ P. || 14. δια] καὶ διὰ S. || 17. πίπτει S, ἐκπίπτει P, ἐκπίπτει γὰρ Z. || 18. ὥσπερ γε γὰρ S. || 20. τέτοις δ'] τοῖς δ' S. || 23. εἶναι ante 22. φύσει P, om Z. || 24. μὴ] τὸ S. || ἐκτρέφειν ἑτερον P. || 25. ἐπιδ.] ἐποχέεται PSYZ. || κύοντα PY. || 26. τῆς φύσεως τὴν S. || 27. σερρότητα PSX. || 28. κυήσθαι Z. || 29. ταῦτα S. || 30. σερροῖς S. || τε γὰρ] γὰρ τὰ S. || 32. καὶ] καὶ αἱ P. || 33. θηλείων YZ. || 34. διὰ] καὶ διὰ S. || 35. μὲν ἢ] μέν P. || ἀποκρινόμενον P.

γὰρ θήλεσιν ἢ τῶν καταμηνίων κάθαρσις σπέρματος ἐξοδός
 ἐστίν· ἐξὶ γὰρ τὰ καταμηνία σπέρμα ἀπεπτόν, ὥσπερ εἴρη-
 ται πρότερον. διὸ καὶ τῶν γυναικῶν ὅσαι πρὸς τὴν ὁμιλίαν
 ἀκρατεῖς τὴν τοιαύτην, ὅταν πολυτοκίσωσι, παύονται τῆς
 ποιοῦσας· ἐκκεκριμένη γὰρ ἡ σπερματικὴ περίττωσις ἐκεί- 5
 ποιεῖ τῆς ὁμιλίας ταύτης ἐπιθυμίαν. ἐν δὲ τοῖς ἔρσινοι αἱ
 θήλειαι τῶν ἀρρένων ἥττον εἰσὶν ἀφροδισιαστικαὶ διὰ τὸ πρὸς
 τῷ ὑποζώματι τὰς ὑσέρας ἔχειν, τὰ δ' ἀρρένα τὴν αντίον·
 ἀνεσπασμένους γὰρ ἔχει τὰς ὄρχεις ἐντός, ὥς ἂν ἡ τὸ γένος
 τῶν τοιούτων ὀρνίθων φύσει σπερματικόν, αἱ δὲ δεῖσθαι τῆς ὁμι- 10
 λίας ταύτης. τοῖς μὲν ἔν θήλεσι τὸ κάτω καταβαίνειν τὰς
 ὑσέρας, τοῖς δ' ἀρρεσιν τὸ ἀνασπᾶσθαι τὰς ὄρχεις συμβαίνει
 πρὸ ὁδοῦ πρὸς τὴν ὀρχεάν. δι' ἣν μὲν ἔν αἰτίαν τὰ μὲν ἐκ
 ἐπικυίσκονται παντελῶς, τὰ δ' ἐπικυίσκονται μὲν, τὰ δὲ κη- 15
 νήματα ἐκτρέφει ὅτε μὲν ὅτε δ' ἔ, καὶ διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν
 ἀφροδισιαστικὰ τὰ δ' ἐκ ἀφροδισιαστικῶν τῶν τοιούτων ἐστίν,
 εἴρηται. ἕνα δὲ τῶν ἐπικυισκομένων καὶ πολὺν χρόνον δια-
 λειπύσης τῆς ὀρχείας δύναται τὰ κηνήματα ἐκτρέφειν, ὅσων
 σπερματικόν τε τὸ γένος ἐστὶ καὶ μὴ τὸ σῶμα μέγεθος ἔχει
 καὶ τῶν πολυτόκων ἐστίν. διὰ μὲν γὰρ τὸ πολυτοκεῖν εὐρυ- 20
 χωρίαν ἔχει τῆς ὑσέρας, διὰ δὲ τὸ σπερματικόν εἶναι πολὺ
 προΐεται περίττωμα τῆς καθάρσεως· διὰ δὲ τὸ μὴ τὸ σῶμα
 μέγεθος ἔχειν, ἀλλὰ πλείονι λόγῳ τὴν κάθαρσιν ὑπερβάλ-
 λειν τῆς εἰς τὸ κηνὴ τροφῆς, δύναται τε συνίστασθαι ζῶα
 καὶ ὕσερον καὶ ταῦτ' ἐκτρέφειν· ἔτι δ' αἱ ὑσέρας τῶν τοιού- 25
 των οὐ συμμεμύκασιν διὰ τὸ περιεῖναι περίττωμα τῆς κα-
 θάρσεως. τῆτο δὲ καὶ ἐπὶ γυναικῶν ἡδὴ συμβεβήκει· γινέ-
 ται γὰρ τισὶ κυσταῖς κάθαρσις καὶ διὰ τέλους. ἀλλὰ ταύ-
 ταις μὲν παρὰ φύσιν (διὸ βλάπτει τὸ κηνὴ), τοῖς δὲ τοι-
 οῖσι τῶν ζῴων κατὰ φύσιν· ἔτω γὰρ τὸ σῶμα συνέστηκεν 30
 ἐξ ἀρχῆς, οἷον τὸ τῶν δασυπόδων. τῆτο γὰρ ἐπικυίσκεται
 τὸ ζῶον· ὅτε γὰρ τῶν μεγάλων ἐστὶ πολυτόκον τε (πολυ-
 σχιδὲς γάρ, τὰ δὲ πολυσχιδῶν πολυτόκα) καὶ σπερματι-
 κόν. ὅλοι δ' ἢ δασύτης· ἐπερβάλλει γὰρ τὴν τριχώματος
 τὸ πλήθος· καὶ γὰρ ὑπὸ τὰς πόδας καὶ ἐντὸς τῶν γνάθων 35
 τὰτ' ἔχει τρίχας μόνον τῶν ζῴων. ἢ δὲ δασύτης σημείον

πλήθους περιττώματος ἐστίν, διὸ καὶ τῶν ἀνθρώπων οἱ δασεῖς
 ἀφροδισιαστικοὶ καὶ πολὺσπερμοὶ μᾶλλον εἰσὶ τῶν λειών. ὁ
 μὲν οὖν δασύπους τὰ μὲν τῶν κηνῶν ἀτελῆ πολλάκις
 ἔχει, τὰ δὲ προΐεται τετελειωμένα τῶν τέκνων.

Τῶν δὲ ζωοτόκων τὰ μὲν ἀτελῆ προΐεται ζῶα τὰ δὲ 6
 τετελειωμένα, τὰ μὲν μώνυχια τετελειωμένα καὶ τὰ διχ-
 λὰ, τῶν δὲ πολυσχιδῶν ἀτελῆ πολλά. τῆτο δ' αἰτίον ὅτι
 τὰ μὲν μώνυχια μονοτόκα ἐστίν, τὰ δὲ διχλὰ ἢ μονοτόκα
 ἢ διτόκα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ῥάδιον δὲ τὰ ὀλίγα ἐκτρέφειν.
 τῶν δὲ πολυσχιδῶν ὅσα ἀτελῆ τίκει, πάντα πολυτόκα·
 διὸ νέα μὲν ἔντα δύναται τὰ κηνήματα ἐκτρέφειν, ὅταν δ'
 αὐξηθῇ καὶ λάβῃ μέγεθος, ἢ δυναμένη τὸ σώματος ἐκτρέ-
 φειν προΐεται καθάπερ τὰ σκοληκοτόκα τῶν ζῴων. καὶ γὰρ
 τῆτων τὰ μὲν ἀδιάρθρωτα σχεδὸν γενᾶ, καθάπερ ἀλώπηξ
 ἄρκτος λέων, παραπλησίως δ' ἕνα καὶ τῶν ἄλλων· τυφλὰ
 δὲ πάντα σχεδόν, οἷον ταῦτά τε καὶ ἔτι κύων λύκος θῶς.
 μόνον δὲ πολυτόκον ὃν ἢ ὡς τελειοτοκεῖ, καὶ ἐπαλλάττει
 τῆτο μόνον· πολυτοκεῖ μὲν γὰρ ὡς τὰ πολυσχιδῶν, διχλὸν δ'
 ἐστὶ καὶ μώνυχον· εἰσὶ γὰρ πρὶ μώνυχες ὕες. πολυτοκεῖ μὲν
 οὖν διὰ τὸ τὴν εἰς τὸ μέγεθος τροφήν εἰς τὴν σπερματικὴν
 ἀποκρίνεσθαι περίττωσιν· τοῦτο γὰρ ὡς μώνυχον οὐκ ἔχει
 μέγεθος. ἅμα δὲ καὶ μᾶλλον, ὥσπερ ἀμφισβητῶν τῇ φύ-
 σει τῇ τῶν μωνύχων, διχλὸν ἐστίν. διὰ μὲν ἔν τῆτο καὶ
 μονοτοκεῖ καὶ διτοκεῖ καὶ πολυτοκεῖ τὰ πλείεστα, ἐκτρέφει
 δ' εἰς τέλος διὰ τὴν τοῦ σώματος εὐβοσίαν· ἔχει γὰρ ὡς
 πείρα γῆ φυτοῖς ἱκανὴν καὶ δαφιλῇ τροφήν. τίκτουσι δ'
 ἀτελῆ καὶ τυφλὰ καὶ τῶν ὀρνίθων τινές, ὅσοι πολυτοκεῖσιν
 αὐτῶν μὴ σωματώων ἔχοντες μέγεθος, οἷον κορώνη κίττα
 σρουβοὶ χελιδόνες, καὶ τῶν ὀλιγοτοκῶντων ὅσα μὴ δαφιλῇ
 τροφήν συνεκτίκει τοῖς τέκνοις, οἷον φάττα καὶ τρυγῶν καὶ
 περισερά. καὶ διὰ τῆτο τῶν χελιδόνων ἐάν τις ἔτι νέων ὄν-
 των ἐκκεντήσῃ τὰ ὅμματα, πάλιν ὑγιαίνονται· γινόμενων
 γὰρ ἀλλ' οὐ γεγεννημένων φθίρεται, διόπερ φύονται καὶ
 βλαστάνουσιν ἐξ ἀρχῆς. ὅλως δὲ προτερεῖ μὲν τῆς τελειογο-
 νίας διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἐκτρέφειν, ἀτελῆ δὲ γίνεται διὰ
 τὸ προτερεῖν. δῆλον δὲ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἐπταμηνίων· διὰ

2. ἐξω om S. || πρότερον εἴρηται FZ. || 5. προέσεως Z. || ἐκκεκριμένη S. || 9. ἐντὸς τὰς ὄρχεις S. || ἦν F. || τῶν ὀρνίθων τῆτων P. ||
 11. ταύταις Z. || τὰ] τῷ Z. || 12. ἀνεσπᾶσθαι SZ. || 17. δὲ καὶ τῶν S. || διαλειπύσης χιόνον P. || 18. τὰ] ταχὺ τὰ P. || 22. πρ.
 τὸ περ. P. || τὸ post δὲ om SY. || 24. τε om S. || 25. δ'] τε S. || 26. συμβεβήκασιν S. || 27. καὶ ἐπὶ] ἐπὶ τῶν Y. || ἥδη om F
 Z. || συμβαίνει Y. || 28. καὶ om Z. || 33. δὲ] γὰρ P. || σπερματικά corr P. || 35. ἐκτός Z. || 36. δασύτης] σύσασιν S.
 3. τῶν] ἔτι τῶν P. || 5. δὲ post τῶν om S. || 7. ἀτελῆ τὰ πολλὰ P. || 8. ἢ om Z. || 9. ὀλίγα] ὀλιγοτόκα SYZ. || ἐκτρέφει
 Z. || 11 et 12. τρέφειν PS. || 13. σκοληκοτόκοντα P. || 14. ῥαδιάρθρωτα S. || γενᾶ om Z. || 16. λύκος κύων P. || 17. ὃν om S. ||
 ὁ ὡς Y. ὁ μὲς Z. || καὶ] καὶ γὰρ S. || μόνον τῆτο P. || 18. γὰρ om S. || ὡς πολυσχιδῆ Z. || ὡς πολυσχιδῆς PY. || 19. πρὶ] πολλοὶ X. ||
 21. ἐκ] ὃν ἐκ P. || 24. μον. ποτὲ καὶ P. || 26. ἱκανῇ Z. || 27. καὶ ante τῶν om S. || 31. καὶ om Y. || ἔτι post νέων ὄντων (ita
 enim) Y. om Z. || 32. ἐκκεντῇ Y. || 33. φθίρεται Y. φθίρεται P. || 34. μὲν] τὰ μὲν FZ.

γὰρ τὸ ἀτελὲς εἶναι πολλάκις ἓνα αὐτῶν γίνεται οὐδὲ τὰς
 πόρους ἔχοντά πω διηρθρωμένους, οἷον ὧτων καὶ μυκτῆρων,
 ἀλλ' ἐπανυξανομένοις διαρρήνται, καὶ βῆσι πολλὰ τῶν τοι-
 ῶτων. γίνεται δὲ ἀνάπηρα μᾶλλον ἐν τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἄρ-
 ρενα τῶν θηλέων, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθεν μᾶλλον. αἴτιον δ'
 ὅτι ἐν τοῖς ἀνθρώποις πολὺ διαφέρει τὸ ἄρρεν τῷ θήλειος τῇ
 θερμότητι τῆς φύσεως, διὸ κινητικώτερα ἐστὶ κυούμενα τὰ
 ἄρρενα τῶν θηλέων· διὰ δὲ τὸ κινεῖσθαι θραύεται μᾶλλον·
 εὐθραυσον γὰρ τὸ νέον διὰ τὴν ἀσθένειαν. διὰ τὴν αὐτὴν δὲ
 ταύτην αἰτίαν καὶ τελειῖται τὰ θήλεα τοῖς ἄρρεσιν ἔχ-
 ούσας ἐν ταῖς γυναιξίν· ἐν μὲν γὰρ τῇ μητρὶ ἐν πλείονι
 χρόνῳ διακρίνεται τὸ θῆλυ τῷ ἄρρεος, ἐξεληθόντων δὲ πάντα
 πρότερον ἐπιτελεῖται, οἷον ἦβη καὶ ἀκμὴ καὶ γῆρας· τοῖς
 θήλεσιν ἢ τοῖς ἄρρεσιν. ἀσθενέστερα γὰρ ἐστὶ καὶ ψυχρότερα
 τὰ θήλεα τὴν φύσιν, καὶ δεῖ ὑπολαμβάνειν ὥσπερ ἀναπη-
 ρίαν εἶναι τὴν θηλυτῆτα φυσικὴν. ἔσω μὲν οὖν διακρίνεται
 διὰ τὴν ψυχρότητα βραδέως (ἡ γὰρ διάκρισις πέψις ἐστὶ,
 πέττει δ' ἡ θερμότης, εὐπεπτον δὲ τὸ θερμότερον), ἐκτὸς δὲ
 διὰ τὴν ἀσθένειαν ταχὺ συνάπτει πρὸς τὴν ἀκμὴν καὶ τὸ
 γῆρας· πάντα γὰρ τὰ ἐλάττω πρὸς τὸ τέλος ἔρχεται θάτ-
 τον, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τέχνην ἔργοις, καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ
 φύσεως συνισαμένοις. διὰ τὸ εἰρημένον δ' αἴτιον καὶ ἐν μὲν
 τοῖς ἀνθρώποις τὰ διδυμοτοκούμενα θῆλυ καὶ ἄρρεν ἦττον
 σώζεται, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔθεν ἦττον· τοῖς μὲν γὰρ παρὰ
 φύσιν τὸ ἰσοδρομεῖν, ἔκ ἐν ἴσοις χρόνοις γινομένης τῆς δια-
 κρίσεως, ἀλλ' ἀνάγκη τὸ ἄρρεν ὑπερεῖν ἢ τὸ θῆλυ προτερεῖν,
 ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ἔ παρὰ φύσιν. συμβαίνει δὲ καὶ διαφο-
 ρὰ περὶ τὰς κινήσεις ἐπὶ τε τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐπὶ τῶν ἄλ-
 λων ζώων· τὰ μὲν γὰρ εὐθηνεῖ μᾶλλον τοῖς σώμασι τὸν
 πλείονα χρόνον, τῶν δὲ γυναικῶν αἱ πολλὰ δυσφοροῦσι
 περὶ τὴν κήσιν. ἐστὶ μὲν οὖν αἰτίον τι τούτων καὶ διὰ τὸν
 βίον· ἐδραῖαι γὰρ ἔσαι πλείονος γέμναι περιττώματος, ἐπεὶ
 ἐν οἷς ἔθενσι πονητικὸς ὁ τῶν γυναικῶν βίος, οὐθ' ἡ κήσις
 ὁμοίως ἐπιδήλως ἐστὶ, τίκτουσί τε ῥαδίως κακεῖ καὶ παντα-
 χῶ αἱ εἰσθῆναι πονεῖν· ἀναλίσκει γὰρ ὁ πόνος τὰ περιττώ-
 ματα, ταῖς δ' ἐδραῖαις ἐνυπάρχει πολλὰ τοιαῦτα διὰ τὴν
 ἀπονίαν καὶ τὸ μὴ γίνεσθαι καθάρσεις κυσῶν, ἢ τε ὠδὶς

ἐπίπονός ἐστιν· ὁ δὲ πόνος γυμνάζει τὸ πνεῦμα ὥς ἐδύνα-
 σθαι κατέχειν, ἐν ᾧ τὸ τίκτειν ἐστὶ ῥαδίως ἢ χαλεπῶς. ἐστὶ
 μὲν ἔν, ὥσπερ εἴρηται, καὶ ταῦτα συμβαλλόμενα πρὸς τὴν
 διαφορὰν τῷ πάθος τοῖς ἄλλοις ζώοις καὶ ταῖς γυναιξί,
 μάλιστα δ' ὅτι τοῖς μὲν αὐτῶν ὀλίγη γίνεται καθάρσις, τοῖς
 δ' οὐκ ἐπιδήλως ὅλως, ταῖς δὲ γυναιξὶ πλείστη τῶν ζώων,
 ὥς ἐν μὴ γινομένης τῆς ἐκκρίσεως διὰ τὴν κήσιν ταῖς μὲν
 ταραχὴν παρέχει· καὶ γὰρ μὴ κυσῶν, ὅταν αἱ καθάρ-
 σεις μὴ γίνωνται, νόσοι συμβαίνουσιν· καὶ τὸ πρῶτον δὲ
 ταραττόνται συλλαμβάνουσαι μᾶλλον αἱ πλείσται τῶν γυ-
 ναικῶν· τὸ γὰρ κῆμα κωλύειν μὲν δύναται τὰς καθάρσεις,
 διὰ μικρότητα δὲ ἔθεν ἀναλίσκει πλῆθος τῆ περιττώματος
 τὸ πρῶτον, ὑπερον δὲ κεφίζει μεταλαμβάνον· ἐν δὲ τοῖς
 ἄλλοις ζώοις διὰ τὸ ὀλίγον εἶναι σύμμετρον γίνεται πρὸς
 τὴν αὔξησιν τῶν ἐμβρύων, καὶ ἀναλίσκομένων τῶν περιττω-
 μάτων τῶν ἐμποδιζόντων τὴν τροφήν εὐημερεῖ τοῖς σώμασι
 μᾶλλον. καὶ ἐν τοῖς ἐνδύοις τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς
 ὄρνεσι. ἡδὴ δὲ μεγάλων γινομένων τῶν κημάτων, ὅσοις
 μηκέτι συμβαίνει ἡ εὐτροφία τῶν σωμάτων, αἴτιον τὸ τὴν
 αὔξησιν τῶν κημάτων δεῖσθαι πλείονος τῆς περιττωματικῆς
 τροφῆς. ὀλίγαις δὲ τισὶ τῶν γυναικῶν βέλτιον ἔχειν τὰ
 σώματα συμβαίνει κυσῶν· αὗται δ' εἰσὶν ὅσαι μικρὰ τὰ
 περιττώματα ἐν τῷ σώματι, ὥς ἐν καταναλίσκεσθαι μετὰ
 τῆς εἰς τὸ ἐμβρυον τροφῆς.

Περὶ δὲ τῆς καλκμένης μύλης ῥητέον, ἡ γίνεται μὲν
 ὀλιγάκις ταῖς γυναιξί, γίνεται δὲ τισὶ τῶν πάθος κυ-
 σῶν. τίκτει γὰρ ὁ καλῶσι μύλην. ἡδὴ γὰρ συνέβη τινὶ γυ-
 ναικὶ συγγενομένη τῷ ἀνδρὶ καὶ δοξάσῃ συλλαβεῖν, τὸ μὲν
 πρῶτον ὅ τε ὄγκος κηζάνετο τῆς γαστρὸς καὶ τὰλλα ἐγίνετο
 κατὰ λόγον, ἐπεὶ δὲ ὁ χρόνος ἦν τῷ τόκῳ, ἔτι ἔτικτεν ἔτε
 ὁ ὄγκος ἐλάττω ἐγίνετο, ἀλλ' ἔτη τρία ἢ τέτταρα ἔτω διε-
 τέλει, ἔως δυσεντερίας γενομένης καὶ κινδυνεύσασα ὑπ' αὐ-
 τῆς ἔτεκε σάρκα ἣν καλῶσι μύλην. ἔτι δὲ καὶ συγκαταγῆ-
 ράσκει καὶ συναποθνήσκει τοῦτο τὸ πάθος. τὰ δὲ θύραζε
 ἐξιώντα τῶν τοιῶτων γίνεται σκληρὰ ἔτως ὥς ἐν μόλις δια-
 κόπτεσθαι καὶ σιδήρῳ. περὶ μὲν ἔν τῆς τῶ πάθους αἰτίας
 εἴρηται ἐν τοῖς προβλήμασιν· πάσχει γὰρ ταῦτον τὸ κῆμα

1. ἓνα αὐτῶν πολλάκις *Y*. || ἔθεν — 3. ἐπανυξανομένοις *om Z*. || 2. πω *om SY*. || 3. ἐπανυξανομένων *S*, ἐπανυξανομένοις *Y*. || 5. θη-
 λεῶν *PYZ*. || 7. τὰ ἄρρενα κυόμενα *Y*. || 8. θηλεῶν *YZ*. || 9. εὐφθαρτον *PZ*, ἐφθαρταί *S*. || 12. ἐξεληθόντα *PSYZ*. || 14. εἰσι καὶ ψ.
Y, καὶ ψ. ἐστὶ *S*. || 21. ὑπὸ τῆς φύσεως *Y*. || 22. μὲν *om SYZ*. || 24. σώζονται *PSY*. || δὲ *om S*. || 28. κινήσεις *Z*. || 29. εὐσθενεῖ
Y. || 31. τι *om S*. || 34. τε γὰρ *S*. || 36. ὑπάρχει *Y*. || 37. καθαρσιν *Y*, τὰς καθάρσεις *P*.

1. ὁ δὲ καὶ ὁ *S*. || 2. τὸ *om S*. || 3. ἢ ἢ *S*. || 4. τοῖς *om SYZ*. || 6. ἐπιδήλως *S*. || 7. καθάρσεως *Y*. || 10. συλλαβοῦσαι
P. || 17. τὸν αὐτὸν δὲ *tr. PS*. || 18. δὲ *om S*. || 20. τῆς δὲ τῆς *S*, ἢ τῆς *PZ*. || 22. κυσῶν συμβαίνει *P*. || 25. ῥητέον *om SY*
Z. || 28. συγγενομένη *SYZ*. || 29. καὶ τὰλλα δὲ ἐγ. *P*. || 30. ὁ *om P*. || 32. γινομένης *S*. || 33. καὶ συγκαταγῆρσκει *post 34. συ-*
αποθνήσκει PSZ, om Y. || 35. τῶν *om P*. || 36. καὶ *om P*. || τῷ πάθος τῆς αἰτίας *YZ*, τῆς αἰτίας τῷ πάθος *P*.

ἐν τῇ μήτρᾳ ὅπερ ἐν τοῖς ἐφομένοις τὰ μολυνόμενα, καὶ ὃ
διὰ θερμότητα, ὥσπερ τινὲς φασιν, ἀλλὰ μᾶλλον δι' ἀ-
σθένειαν θερμότητος. ἔοικε γὰρ ἡ φύσις ἀδυνατεῖν καὶ οὐ
δύνασθαι τελειῶσαι ἔδ' ἐπιθεῖναι τῇ γενέσει πέρας. διὸ καὶ
συγκαταγράφσκει· ἡ πολὺν ἐμμένει χρόνον· οὕτε γὰρ ὡς 5
τετελειωμένον οὐθ' ὡς πάμπαν ἀλλότριον ἔχει τὴν φύσιν.
τῆς γὰρ σκληρότητος ἡ ἀπεψία αἰτία· ἀπεψία γὰρ τις
καὶ ἡ μόλυνσις ἐστίν. ἀπορίαν δ' ἔχει, διὰ τί ποτ' ἐν τοῖς
ἄλλοις ἐχὶ γίνεται ζώοις, εἰ μὴ τι πάμπαν λέληθεν. αἴ-
τιον δὲ δεῖ νομίζειν ὅτι μόνον ὑσερικόν ἐστὶ γυνὴ τῶν ἄλλων 10
ζώων, καὶ περὶ τὰς καθάρσεις πλεονάζει καὶ οὐ δύναται
πέττειν αὐτάς· ὅταν ἔν ἐκ δυσπέπτει ἡμάδος συσῆ τὸ κυη-
μα, τότε γίνεται ἡ καλυμένη μύλη ἐν ταῖς γυναιξὶν εὐλό-
γως ἢ μάλιστα ἢ μόναις.

8 Τὸ δὲ γάλα γίνεται τοῖς θήλεσιν ὅσα ζωοτοκεῖ ἐν αὐ- 15
τοῖς, χρήσιμον μὲν εἰς τὸν χρόνον τὸν τοῦ τόκου. τῆς γὰρ
τροφῆς χάριν αὐτὸ τῆς θύραζε ἐποίησεν ἡ φύσις τοῖς ζώοις,
ὥς ὅτ' ἐλλείπειν αὐτὸ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ οὐθεν οὐθ' ὑπερ-
βάλλειν ἔθεν· ὅπερ καὶ φαίνεται συμπίπτον, ἂν μὴ τι γέ-
νηται παρὰ φύσιν. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ζώοις, διὰ τὸ τὸν 20
χρόνον ἓνα τῆς κυήσεως εἶναι, πρὸς τέτον ἀπαντᾷ τὸν και-
ρὸν ἡ πέψις αὐτῶ· τοῖς δ' ἀνθρώποις ἐπεὶ πλείους οἱ χρόνοι,
κατὰ τὸν πρῶτον ἀναγκαῖον ὑπάρχειν. διὸ πρὸ τῶν ἑπτὰ
μηνῶν ἄχρηστον τὸ γάλα ταῖς γυναιξί, τότε δ' ἤδη γίνεται
χρήσιμον. εὐλόγως δὲ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν ἐξ ἀνάγκης 25
αἰτίαν πεπεμμένον εἰς τὰς τελευταίας χρόνας. τὸ μὲν γὰρ
πρῶτον ἡ τῶ τοῖσδε περιττώματος ἀποκρίσις εἰς τὴν τῶν ἐμ-
βρύων ἀναλίσκεται γενέσιν. πάντων δ' ἡ τροφή τὸ γλυκύ-
τατον καὶ πεπεμμένον, ὥς ἀφαιρημένης τῆς τοιαύτης δυ-
νάμεως ἀνάγκη τὸ λοιπὸν ἀλμυρὸν γίνεσθαι καὶ δύσχυμον. 30
τελευμένων δὲ τῶν κυημάτων πλέον τὸ περίττωμα τὸ περι-
γινόμενον· ἔλαττον γὰρ τὸ ἀναλίσκόμενον καὶ γλυκύτερον,
ἐκ ἀφαιρημένης ὁμοίως τῷ εὐπέπτει. ὃ γὰρ ἔτι εἰς πλάσιν
τῷ ἐμβρύῳ γίγνεται ἡ δαπάνη, ἀλλ' εἰς μικρὰν αὐξήσιν,
ὥσπερ ἐσηκὸς ἤδη διὰ τὸ τέλος ἔχειν τὸ ἐμβρυον. ἔστι γάρ 35

τις καὶ κυήματος τελείωσις. διόπερ ἐξέρχεται καὶ μετα-
βάλλει τὴν γενέσιν, ὡς ἔχον τὰ αὐτὰ καὶ ἐκὲτι λαμβάνει
τὸ μὴ αὐτῷ, ἐν ᾧ καιρῷ γίνεται τὸ γάλα χρήσιμον. εἰς
δὲ τὸν αὖν τόπον καὶ τὰς μαστὰς συλλέγεται διὰ τὴν ἐξ
ἀρχῆς τάξιν τῆς συστάσεως. τὸ μὲν γὰρ αὖν τῷ ὑποζώμα-
τος τὸ κύριον τῷ ζώῳ ἐστὶ, τὸ δὲ κάτω τῆς τροφῆς καὶ τῷ
περιττώματος, ὅπως ὅσα πορευτικά τῶν ζώων ἐν αὐτοῖς
ἔχοντα τὴν τῆς τροφῆς αὐτάρκειαν μεταβάλλῃ τὰς τόπους.
ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ σπερματικὴ περίττωσις ἀποκρίνεται διὰ
τὴν εἰρημένην αἰτίαν ἐν τοῖς κατ' ἀρχὰς λόγοις. ἔστι δὲ τό-
τε τῶν ἀρρένων περίττωμα καὶ τὰ καταμήνια τοῖς θήλεσιν
αἱματικῆς φύσεως. τότε δ' ἀρχὴ καὶ τῶν φλεβῶν ἡ καρ-
διά· αὕτη δ' ἐν τοῖς μορίοις τούτοις. διὸ πρῶτον ἐνταῦθα
ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὴν μεταβολὴν ἐπιδήλον τῆς τοιαύτης
περιττώσεως. διόπερ αἱ τε φωναὶ μεταβάλλουσι καὶ τῶν
ἀρρένων καὶ τῶν θηλειῶν, ὅταν ἀρχῶνται σπέρμα φέρειν (ἡ
γὰρ ἀρχὴ τῆς φωνῆς ἐντεῦθεν· ἀλλοία δὲ γίνεται ἀλλοίου
γινόμενῃ τῷ κινήντος), καὶ τὰ περὶ τὰς μαστὰς αἶρεται καὶ
τοῖς ἀρρεσιν ἐπιδήλως, μᾶλλον δὲ τοῖς θήλεσιν· διὰ γὰρ
τὸ κάτω τὴν ἐκκρίσιν γίνεσθαι πολλὴν κενὸς ὁ τόπος γίνεται
ὁ τῶν μαστῶν αὐταῖς καὶ σομφός. ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς κά-
τω τὰς μαστὰς ἔχουσιν. γίνεται μὲν ἔν ἐπιδήλως καὶ ἡ φωνὴ
καὶ τὰ περὶ τὰς μαστὰς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ζώοις τοῖς ἐμ-
πείροις περὶ ἕκαστον γένος, ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων διαφέρει
πλείον. αἰτίον δὲ τὸ πλείον εἶναι τὴν περίττωσιν τοῖς θή-
λεσι τούτοις τῶν θηλέων καὶ τοῖς ἀρρεσιν τῶν ἀρρένων ὡς
κατὰ μέγεθος, ταῖς μὲν τὴν τῶν καταμηνίων, τοῖς δὲ τὴν
τῷ σπέρματος πρόεσιν. ὅταν ἔν μὴ λαμβάνῃ μὲν τὸ ἐμ-
βρυον τὴν τοιαύτην ἀπόκρισιν, κωλύῃ δὲ θύραζε βαδίζειν,
ἀναγκαῖον εἰς τὰς κενὰς τόπους ἀθροίζεσθαι τὸ περίττωμα
πάν, ὅσοιπερ ἂν ὦσιν ἐπὶ τῶν αὐτῶν πόρων. ἔστι δ' ἐκάστοις
τοῖσδε ὁ τῶν μαστῶν τόπος δι' ἀμφοτέρως τὰς αἰτίας ἕνεκά
τε τῷ βελτίστῳ γεγενῶς τοῖσδε καὶ ἐξ ἀνάγκης. ἐνταῦθα δὲ
ἤδη συνίσταται καὶ γίνεται πεπεμμένη τροφή τοῖς ζώοις.
τῆς δὲ πέψεως ἔστι μὲν λαβεῖν τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ἔστι δὲ

1. ἐν] καὶ ἐν Z, om SY. || τῇ μήτρᾳ om Y. || ὥσπερ Y. || 3. ἀδυνατεῖν YF^oC^o: δυσθανατεῖν et rc in lacuna Z. || 6. τετελεσμένον P. || 9. ἐχ[] ὃ PS. || 10. ἐστὶν ἡ γυνή Y. || 11. πλ.] ὅτι πλ. YS, ὅτε πλ. S. || 13. τότε] τῷτο S. || ταῖς] τε SY. || 15. γάλα τῶν ζώων γ. P. || τοῖς] ἐν τοῖς S. || 17. ἡ φύσις ἐποίησε P. || 18. ὅτ' om P. || λείπειν YZ. || τούτῳ om Y. || 19. αὖ] εἰ Y. || 20. τὸ om YZ. || 21. ἀπαντα PY. || 31. τελευτούμενων S, τελευτούμενων Y. || πλείον P, πλέον τε SYZ. || 32. γάρ] δὲ S. || καὶ] ὃν καὶ PS. || γλυκυτέρων Z. || 33. ἔτι om Y, corr habet Z. || 34. ἐμβρύου ὃ γίγνεται Z. || μακρὰν YZ. || 35. ἐσηκὸς om Z. || τὸ post διὰ om S.

3. ἐαυτῷ S. || 6. ἐστὶ om P. || τὰ S. || τῆς] τόπος τῆς P. || 9. ἐνταῦθα YZ. || 10. δὲ τῶν μὲν ἀρρένων τὸ π. P. || 11. θήλεσι τῆς αἱμ. P. || 12. τῷτο S. || 17. ἐντεῦθεν ἐστὶν P. || ἀλλοίως Z. || 21. δεμφός S. || 25. δὲ] δ' ὅτι S. || τούτοις τοῖς θήλεσι Y. || 26. τῶν θηλέων om SYZ. || 27. τὴν τῶν] τὰς τῶν Z. || 28. ἐν] δὲ Z. || 30. καινὸς Y. || τὸ] τούτοις τὸ Z. || 31. δ'] δ' ἐν Y. || 33. γε PS Z. || δὲ om SYZ.

τὴν ἐναντίαν. εὐλογον γὰρ καὶ μείζον ὃν τὸ ἐμβρυον πλείω λαμβάνει τροφήν, ὥς ἐλαττον περιγίνεσθαι περὶ τὸν χρόνον τῆτον· πέττεται δὲ θάττον τὸ ἐλαττον. ὅτι μὲν ἔν ἐστὶ τὸ γάλα τὴν αὐτὴν ἔχον φύσιν τῇ ἀποκρίσει ἐξ ἧς γίνεται ἕκασον, δῆλον, εἴρηται δὲ καὶ πρότερον. ἡ γὰρ αὐτὴ ὕλη 5 ἢ τρέφουσα καὶ ἐξ ἧς συνίσταται τὴν γένεσιν ἢ φύσιν. ἐστὶ δὲ τῆτο ἡ αἱματικὴ ὑγρότης τοῖς ἐναίμοις. τὸ γὰρ γάλα πεπεμμένον αἷμα ἐστίν, ἀλλ' ἔστι διεφθαρμένον. Ἐμπεδοκλῆς δ' ἢ ἐκ ὁρῶς ὑπελάμβανεν ἢ ἐκ εὐ μετήνεγκε ποιήσας ὡς τὸ γάλα "μηνὲς ἐν ὀγδοάτῳ δεκάτῃ πύον ἔπλετο λευκόν." 10 σαπρότης γὰρ καὶ πέψις ἐναντίον, τὸ δὲ πύον σαπρότης τις ἐστίν, τὸ δὲ γάλα τῶν πεπεμμένων. ἢ γίνονται δὲ ἔτε θηλαζομέναις αἱ καθάρσεις κατὰ φύσιν, ἔτε συλλαμβάνουσι θηλαζόμεναι· καὶ συλλάβουσιν, ἀποσβέννυνται τὸ γάλα διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι φύσιν τῇ γάλακτος καὶ τῶν καταμνηνίων. 15 ἡ δὲ φύσις ἢ δύναται πολυχροεῖν ἔτῳ ὥς ἐπαμφοτερίζειν, ἀλλ' ἂν ἐπὶ θάτερα γένηται ἢ ἀπόκρισις, ἀναγκαῖον ἐπὶ θάτερα ἐκλείπειν, ἐὰν μὴ γίνηται βίαιον καὶ παρὰ τὸ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ. τοῦτο δ' ἤδη παρὰ φύσιν· ἐν γὰρ τοῖς μὴ ἀδυνάτοις ἄλλως ἔχειν ἀλλ' ἐνδεχομένοις τὸ κατὰ φύ- 20 σιν ἐστὶ τὸ ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ. καλῶς δὲ διώριζαι τοῖς χρόνοις καὶ ἡ γένεσις ἢ τῶν ζώων. ὅταν γὰρ διὰ τὸ μέγεθος μηκέτι ἱκανὴ ᾖ τῷ κυμένῳ ἢ διὰ τῆς ὀμφαλῆς τροφῆς, ἀλλὰ τὸ γάλα γίνεται χρῆσιμον πρὸς τὴν γινομένην τροφήν καὶ ἐκ εἰσιούσης διὰ τοῦ ὀμφαλοῦ τροφῆς, συμπίπτουσιν 25 αἱ φλέβες περὶ αἷς ὁ καλούμενος ὀμφαλός ἐστι χιτῶν, καὶ διὰ ταῦτα καὶ τότε συμβαίνει θύραζε ἢ ἐξόδος.

9 Ἐπὶ κεφαλὴν δ' ἡ γένεσις ἐστὶ τοῖς ζώοις πᾶσιν ἢ κατὰ φύσιν διὰ τὸ τὰ ἄνω τοῦ ὀμφαλοῦ μείζω ἔχειν ἢ τὰ κάτω. καθάπερ οὖν ἐν ζυγοῖς ἡρτημένα ἐξ αὐτοῦ 30 10 ῥέπει ἐπὶ τὸ βάρος. ἔχει δὲ τὰ μείζω πλείον βάρος. οἱ δὲ χρόνοι τῆς κινήσεως ἐκάστῳ τῶν ζώων ὠρισμένοι τυγχάνουσιν ὡς μὲν ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τοὺς βίους. τῶν γὰρ χρονίων καὶ τὰς γενέσεις εὐλογον εἶναι χρονιωτέρας. οὐ μὲν τοῦτο γ' ἐστὶν αἴτιον, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆτο συμ- 35 ἐκ τῶν φυόμενα καὶ τὰ ἐν τέτοις ἀκολουθεῖν ἀναγκαῖον.

βέβηκεν· τὰ γὰρ μείζω καὶ τελειότερα τῶν ἐναίμων ζώων καὶ ζῶσι πολὺν χρόνον, ἢ μέντοι τὰ μείζω πάντα μακροβιώτερα. πάντων γὰρ ἄνθρωπος πλείω ζῇ χρόνον, πλὴν ἐλέφαντος, ὅσων ἀξιοπίστον ἔχομεν τὴν πείραν· ἐλαττον δ' ἐστὶ τὸ γένος τὸ τῶν ἀνθρώπων ἢ τὸ τῶν λοφύρων καὶ πολ- 5 λῶν ἄλλων. αἴτιον δὲ τῷ μὲν εἶναι μακρόβιον ὅτι τῶν ζῶων τὸ κεκράσθαι παράπλησίως πρὸς τὸν περιέχοντα ἀέρα, καὶ δι' ἄλλα συμπτώματα ἅττα φυσικά, περὶ ὧν ὕστερον ἐρεῖμεν, τῶν δὲ χρόνων τῶν περὶ τὴν κύσιν τὸ μέγεθος τῶν γεννωμένων. 10 ἢ γὰρ ῥάδιον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ λαμβάνειν τὴν τελείωσιν τὰς μεγάλας συστάσεις ἔτε ζῶων ἔτε τῶν ἄλλων ὡς εἰπεῖν ἔθε- νός. διόπερ ἵπποι καὶ τὰ συγγενῆ ζῶα τέτοις ἐλάττω ζῶν- τα χρόνον κύει πλείω χρόνον· τῶν μὲν γὰρ ἐνιαύσιος ὁ τό- 15 κος, τῶν δὲ δεκάμηνος ὁ πλείστος. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν πολυχρόνιος καὶ ὁ τῶν ἐλεφάντων ἐστὶ τόκος· διेतὴς γὰρ ἡ κύησις διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς μεγέθους. εὐλόγως δὲ πάντων οἱ χρόνοι καὶ τῶν κινήσεων καὶ τῶν γενέσεων καὶ τῶν βίων μετρεῖσθαι βέλονται κατὰ φύσιν περιόδοις. λέγω δὲ περί- 20 οδον ἡμέραν καὶ νύκτα καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτὸν καὶ τὴς χρό- νος τὴς μετρεμένους τέτοις, ἐτι δὲ τὰς τῆς σελήνης περιόδους. εἰσὶ δὲ περίοδοι σελήνης πανσέληνοί τε καὶ φθίσεις καὶ τῶν μεταξὺ χρόνων αἱ διχοτομίαι· κατὰ γὰρ ταύτας συμβάλ- 25 λει πρὸς τὸν ἥλιον· ὁ γὰρ μεις κοινὴ περίοδος ἐστὶν ἀμφο-τέρων. ἐστὶ δὲ ἡ σελήνη ἀρχὴ διὰ τὴν πρὸς τὸν ἥλιον κοι- νωνίαν καὶ τὴν μεταλήψιν τὴν τῆς φωτός· γίνεται γὰρ ὥσ- περ ἄλλος ἥλιος ἐλάττων· διὸ συμβάλλεται εἰς πάσας τὰς γενέσεις καὶ τελειώσεις. καὶ γὰρ θερμότητες καὶ ψύ- 30 ξεις μέχρι συμμετρίας τινὸς ποῖσιν τὰς γενέσεις, μετὰ δὲ ταῦτα τὰς φθοράς. τῶν δ' ἔχουσι τὸ πέραν καὶ τῆς ἀρ- χῆς καὶ τῆς τελευτῆς αἱ τέτων κινήσεις τῶν ἄσρων. ὥσ- περ γὰρ καὶ θάλατταν καὶ πᾶσαν ὁράμεν τὴν τῶν ὑγρῶν φύσιν ἰσαμένην καὶ μεταβάλλουσαν κατὰ τὴν τῶν πνευ- 35 μάτων κίνησιν καὶ στάσιν, τὸν δ' ἀέρα καὶ τὰ πνεύματα κατὰ τὴν τῆς ἡλίου καὶ τῆς σελήνης περίοδον, οὕτω καὶ τὰ ἐκ τέτων φυόμενα καὶ τὰ ἐν τέτοις ἀκολουθεῖν ἀναγκαῖον.

1. πλείονα *P*, πλείον *Z*. || 2. λαμβάνει *Z*. || 5. γὰρ om *F*. || 6. ἢ] ἢ τε *YZ*. || συρίσταται *PSZ*. || τὴν] τοῖς *S*, om *Z*. || 9. ἢ post δ' om *SK*. || 12. τὸ δὲ γάλα τῶν] τῶν τὸ γάλα *S*. || 16. οὕτως om *Z*. || 18. γίεται *S*. || τῇ] φύσιν *Z*. || 20. ἀλλὰ τοῖς ἐνδεχομένοις *SYZ*. || 25. εἰσεῖσι διὰ τῆς ὀμφαλοῦ ἢ τροφῆς *P*. || αἱ] αὐταὶ αἱ *PSY*. || 28. ἐπικεφαλῇ δ' ἢ γ. τοῖς ζώοις ἐστὶ *S*. || 29 et 30. τὰ] τὸ *Z*. || 30. ἡρτημένα *P*. ante ἐξ *Z* lacunam litterarum undecim duodecimve. || 31. οἱ δὲ χρόνοι τῆς] τῆς δὲ *SK*, τῆς *Z*. || 33. βίους] τιβίους vel τιμίους *S*. || γὰρ] δὲ *S*. || 34. χρονίων] χρονιωτέρων *P*. || 35. ἐπὶ τὸ αἴτιον *P*. || 3. γὰρ] γὰρ ὁ *F*. || πλείονα *S*, πλείον *P*. || 6. ὅτι] τῆτο τὸ *Z*. || 8. ἅττα om *SYZ*. || 9. τὸν *Z*. || τὴν om *S*. || 11. ζῶον *S*. || 13. κυεῖται *Z*, κύει τε *F*, κύει γε *P*. || 15. ἐστὶ om *P*. || ἢ] ἐστὶν ἢ *PSY*. || 17. κινήσεων καὶ γενέσεων *Z*, γενέσεων καὶ τῶν κινήσεων *P*. || 18. περιόδοις ὅλαις. λέγω *P*. || 19. καὶ post νύκτα om *S*. || 20. τῆς om *S*. || 21. πανσέληνός τε καὶ φθίσεις *P*. || 22. ταῦτα *S*. || 23. μὴν *S*. || 24. ἀρχὴ] ἢ ἀρχὴ *P*. || 25. τὴν ante τῆς om *YZ*. || 27. καὶ γὰρ] αἱ γὰρ *P*. || 29. ταύτας *S*. || 31. καὶ post γὰρ om *S*. || 34. τῆς om *S*. || 35. τὰ om *P*.

κατὰ λόγον γὰρ ἀκολουθεῖν καὶ τὰς τῶν ἀκυροτέρων περι-
όδους ταῖς τῶν κυριωτέρων. βίος γάρ τις καὶ πνεύματός ἐστι
καὶ γενέσις καὶ φθίσις. τῆς δὲ τῶν ἄσρων τέτων περιφο-
ρᾶς τάχ' ἂν ἕτεραί τινες εἴεν ἀρχαί. βούλεται μὲν οὖν ἡ
φύσις τοῖς τούτων ἀριθμοῖς ἀριθμεῖν τὰς γενέσεις καὶ τὰς
τελευταίας, οὐκ ἀκριβοῦς δὲ διὰ τε τὴν τῆς ὕλης ἀορισίαν
καὶ διὰ τὸ γίνεσθαι πολλὰς ἀρχάς, αἱ τὰς γενέσεις τὰς
κατὰ φύσιν καὶ τὰς φθοράς ἐμποδίζουσαι πολλάκις αἰ-
τιαὶ τῶν παρὰ φύσιν συμπιπτόντων εἰσίν.

Περὶ μὲν οὖν τῆς ἔσθων τροφῆς τῶν ζώων καὶ τῆς
θύραζε γενέσεως εἴρηται, καὶ χωρὶς περὶ ἐκάστω καὶ κοινῇ
περὶ πάντων.

Ε.

Περὶ δὲ τῶν παθημάτων οἷς διαφέρουσι τὰ μέρη τῶν
ζώων θεωρητέον νῦν. λέγω δὲ τὰ τοιαῦτα παθήματα τῶν
μορίων, οἷον γλαυκότητα ὀμμάτων καὶ μελανίαν, καὶ φω-
νῆς ὀξύτητα καὶ βαρύτητα, καὶ χρώματος [ἢ σώματος]
καὶ τριχῶν ἢ πτερῶν διαφοράν. τυγχάνει δὲ τῶν τοιούτων
ἐνια μὲν ὅλοις ὑπάρχοντα τοῖς γενέσιν, ἐνίοις δ' ὅπως ἐτυ-
χεν, οἷον μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦτο συμβέβηκεν. ἔτι
δὲ κατὰ τὰς τῆς ἡλικίας μεταβολὰς τὰ μὲν πᾶσιν ὁμοίως
ὑπάρχει τοῖς ζώοις, τὰ δ' ὑπεναντίως, ὥσπερ περὶ τε φω-
νῆς καὶ περὶ τριχῶν χροῶν· τὰ μὲν γὰρ ἔκλειπται πρὸς
τὸ γῆρας ἐπιδήλως, ὁ δ' ἀνθρώπος μάλιστα τοῦτο πάσχει
τῶν ἄλλων ζώων. καὶ τὰ μὲν εὐθὺς ἀκολουθεῖ γενομένοις,
τὰ δὲ προΐσης τῆς ἡλικίας γίνεται δῆλα καὶ γηρασκόντων.
περὶ δὲ τέτων καὶ τῶν τοιούτων πάντων ἐκέτι τὸν αὐτὸν τρό-
πον δεῖ νομίζειν εἶναι τῆς αἰτίας. ὅσα γὰρ μὴ τῆς φύσεως
ἔργα κοινῇ μὴδ' ἴδια τῷ γένει ἐκάστω, τέτων ἔθεν ἕνεκά τε
τοιούτων ἔτ' ἐστὶν ἕτε γίνεται. ὀφθαλμὸς μὲν γὰρ ἕνεκά τε,
γλαυκὸς δ' ἔχ' ἕνεκά τε, πλὴν ἂν ἴδιον ἢ τῷ γένει τῷτο τὸ
πάθος. ἕτε δ' ἐπ' ἐνίων πρὸς τὸν λόγον συντείνει τὸν τῆς οὐ-
σίας, ἀλλ' ὡς ἐξ ἀνάγκης γιγνομένων εἰς τὴν ὕλην καὶ τὴν

κινήσαν ἀρχὴν ἀνακτεόν τὰς αἰτίας. ὥσπερ γὰρ ἐλέχθη
κατ' ἀρχὰς ἐν τοῖς πρώτοις λόγοις, οὐ διὰ τὸ γίνεσθαι
ἕκαστον ποιόν τι, διὰ τοῦτο ποιόν τι ἐστίν, ὅσα τεταγμένα
καὶ ὠρισμένα ἔργα τῆς φύσεως ἐστίν, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὸ
εἶναι τοιαυτὴ γίνεσθαι τοιαῦτα· τῇ γὰρ ὕσῃ ἡ γενέσις ἀκο-
λυθεῖ καὶ τῆς ὕσας ἕνεκά ἐστίν, ἀλλ' ἔχ' αὕτη τῇ γενέσει.
οἱ δ' ἀρχαῖοι φυσιολόγοι τὸναντίον ᾤκησαν. τότε δ' αἴτιον
ὅτι ἔχ' εὐρών πλείους ὕσας τὰς αἰτίας, ἀλλὰ μόνον τὴν τῆς
ὕλης καὶ τὴν τῆς κινήσεως, καὶ ταύτας ἀδιορίσως, τῆς δὲ
τῆς λόγου καὶ τῆς τῆς τέλους ἀνεπισκτέτως εἶχον. ἐστὶ μὲν ἔν
ἕκαστον ἕνεκά τε, γίνεται δ' ἤδη διὰ τε ταύτην τὴν αἰτίαν
καὶ διὰ τὰς λοιπὰς, ὅσαπερ ἐν τῷ λόγῳ ἐνυπάρχει τῷ
ἐκάστω ἢ ἐστὶν ἕνεκά τε ἢ ἔνεκα. τῶν δὲ μὴ τοιούτων, ὅσων
ἐστὶ γενέσις, ἤδη τούτων τὸ αἴτιον ἐν τῇ κινήσει δεῖ καὶ τῇ
γενέσει ζητεῖν, ὡς ἐν αὐτῇ τῇ συσάσει τὴν διαφορὰν λαμ-
βανόντων. ὀφθαλμὸν μὲν γὰρ ἐξ ἀνάγκης ἔχει (τοιόνδε γὰρ
ζῶον ὑπὸνέεται ὅν), τοιόνδε δὲ ὀφθαλμὸν ἐξ ἀνάγκης μὲν,
οὐ τοιαύτης δ' ἀνάγκης, ἀλλ' ἄλλον τρόπον, ὅτι τοιονδὶ ἢ
τοιονδὶ ποιεῖν πέφυκε καὶ πάσχειν. διωρισμένων δὲ τέτων
λέγωμεν περὶ τῶν ἐφεξῆς συμβαινόντων. πρῶτον μὲν ἔν ὅταν
γένωνται τὰ παιδία πάντων, μάλιστα τῶν ἀτελῶν, καθεύδειν
εἴωθε, διὰ τὸ καὶ ἐν τῇ μητρὶ, ὅταν λάβῃ πρῶτον αἰσθησιν,
καθεύδοντα διατελεῖν. ἔχει δ' ἀπορίαν περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς
γειέσεως, πότερον ἐγγήγορσις ὑπάρχει τοῖς ζώοις πρότε-
ρον ἢ ὕπνος. διὰ γὰρ τὸ φαίνεσθαι προϊούσης τῆς ἡλικίας
ἐγειρόμενα μᾶλλον, εὐλογον τοῦναντίον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς
γενέσεως ὑπάρχειν, τὸν ὕπνον. ἔτι δὲ διὰ τὸ τὴν μετά-
βασιν ἐκ τῆς μὴ εἶναι εἰς τὸ εἶναι διὰ τῆς μεταξὺ γίνεσθαι·
ὁ δ' ὕπνος εἶναι δοκεῖ τὴν φύσιν τῶν τοιούτων, οἷον τοῦ ζῆν
καὶ τῆς μὴ ζῆν μεθόριον, καὶ ἕτε μὴ εἶναι παντελῶς ὁ κα-
θεύδων ἔτ' εἶναι. τῷ γὰρ ἐγγηγορέναι τὸ ζῆν μάλισθ' ὑπάρ-
χει διὰ τὴν αἰσθησιν. εἰ δ' ἐστὶν ἀναγκαῖον ἔχειν αἰσθησιν
τὸ ζῶον, καὶ τότε πρῶτόν ἐστι ζῶον ὅταν αἰσθησιν γένηται
πρῶτον, τὴν μὲν ἐξ ἀρχῆς διάθεσιν ἔχ' ὕπνον ἀλλ' ὅμοιον
πρῶτον δεῖ νομίζειν, οἷονπερ ἔχει καὶ τὸ τῶν φυτῶν γένος·

2. τις] τις ἐστὶ Z. || 6. ἀκριβοῦς P. || τε om PZ. || 9. συμπτωμάτων S. || 11. ἕκαστον Z. || 12. post πάντων PFZ περὶ δὲ (τε F) τῶν διαφορῶν αἷς (ἀς Z, αἱ F) διαφέρουσι τὰ μέρη τῶν ζώων καὶ μάλιστα τὸ τοιοῦτο (τοιοῦτον P) συμβαίνει περὶ τὴν ἀνθρώπου. et amplius YZ ὅσα μὲν (μὲν ἔν Z) ἔχουσι μέρη τὰ ζῶα πάντα καὶ τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτός. || 17. δὲ καὶ τὰ P. || 18. γλαυκότητος F. || καὶ] ἢ F. || καὶ om Z. || 20. ἢ] ἢ καὶ SF. || διαφορὰς P. || 21. ὅλοις] ὅλοις SF. || 23. δὲ] τὰ S. || τῶν ἡλικιῶν P, ἡλικίας SF. || ὑπάρχει ὁμοίως πᾶσι S, ὑπάρχει πᾶσιν ὁμοίως F. || 24. ὥσπερ om Z. || 27. γιγνομένοις SZ. || 28. δῆλα om SF. || 29. δὴ P. || ἀπάτων F. || 31. ἔργα om Z. || ἴδια om Z. || ἕνεκά τε τοιούτων om SF. || 32. ὁ ὀφθαλμὸς μὲν γὰρ ἐκάστω γλαυκὸς S. || 33. ἂν om Z. || τότε Z. || 34. ἕτε] ἕτε PSY.

3. διὰ τῷτο ποιόν τι om F. || 5. τοιάδε PZ. || 6. ἐκ αὐτῇ YZ. || 10. ἔσθων Z. || 11. τε om SFZ. || 12. διὰ om F. || 15. τῇ αὐτῇ SF, τῇ αὐτῇ P. || 16. γὰρ om Z. || ἔχει — 17. ἀνάγκης om YZ. || 18. ὅτι] ὅτι ἂν Z. || ἢ SF. || 19. πέφυκε ποιεῖν S. || καὶ] ἢ SF. || 20. λέγωμεν Z. || 22. καὶ om P. || 24. πρότερον ὑπάρχει τοῖς ζώοις S. || 26. τὸ ἐναντίον SF. || 27. τὸν et τὸ om SF. || 30. τῆ om P. || 34. πρῶτον] καὶ πρῶτον P. || 35. ὕπνος S.

καὶ γὰρ συμβέβηκε κατὰ τὸν χρόνον τὰ ζῷα φυτοῦ
 βίον ζῆν. τοῖς δὲ φυτοῖς ὑπάρχειν ὕπνον ἀδύνατον· οὐθὲς
 γὰρ ὕπνος ἀνέγερτος, τὸ δὲ τῶν φυτῶν πάθος τὸ ἀνάλογον
 τῷ ὕπνῳ ἀνέγερτον. καθεύδειν μὲν οὖν τὰ ζῷα τὸν πλείω
 χρόνον ἀναγκαῖον διὰ τὸ τὴν αὔξησιν καὶ τὸ βάρος ἐπικεῖ- 5
 σθαι τοῖς ἄνω τόποις (εἰρήκαμεν δὲ τὴν αἰτίαν τῇ καθεύδειν
 τοιαύτην ἔσαν ἐν ἐτέροις)· ἀλλ' ὁμως ἐγειρόμενα φαίνεται
 καὶ ἐν τῇ μήτρᾳ (ὅῃλον δὲ γίνεται τῷτο ἐν ταῖς ἀνατομαῖς
 καὶ ἐν τοῖς ὥστοις), εἴτ' εὐθὺς καθεύδουσι καὶ καταφέ-
 ρονται πάλιν. διόπερ καὶ ἐξελθόντα τὸν πολὺν διάγει χρό- 10
 νον καθεύδοντα. καὶ ἐγρηγορότα μὲν οὐ γελαῖ τὰ παι-
 δία, καθεύδοντα δὲ καὶ δακρύει καὶ γελαῖ. συμβαίνουσι
 γὰρ καὶ καθεύδουσιν αἰσθήσεις τοῖς ζώοις, ἢ μόνον τὰ κα-
 λόμενα ἐνύπνια, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸ ἐνύπνιον, καθάπερ τοῖς
 ἀνισταμένοις καθεύδουσι καὶ πολλὰ πράττειν ἄνευ τῆ ἐν- 15
 υπνιάζειν. εἰσὶ γὰρ τινες οἱ καθεύδοντες ἀνίστανται καὶ πο-
 ρεύονται βλέποντες ὥσπερ οἱ ἐγρηγορότερες. τέτοις γὰρ γίνε-
 ται τῶν συμβαινόντων αἰσθήσεις, ἢ ἐγρηγοροῦσι μὲν, ἢ μέν-
 τοι ὡς ἐνύπνιον. τὰ δὲ παῖδιά ἐοίκασιν, ὥσπερ ἀνέπιστή-
 μονα τῇ ἐγρηγορέναι, διὰ συνήθειαν ἐν τῷ καθεύδειν αἰσθά- 20
 νεσθαι καὶ ζῆν. προϊόντος δὲ τῆ χρόνου, καὶ τῆς αὐξήσεως
 εἰς τὸ κάτω μεταβαίνοντος, ἐγείρονται τε μᾶλλον ἤδη, καὶ
 τὸν πλείω χρόνον οὕτω διάγουσιν. μᾶλλον δὲ τῶν ἄλλων
 ζώων ἐν ὕπνῳ τὸ πρῶτον διατελεῖσιν· ἀτελέστατα γὰρ γεν-
 νᾶται τῶν τετελεσμένων, καὶ τὴν αὔξησιν ἔχοντα μάλιστα 25
 ἐπὶ τὸ ἄνω μέρος τῆ σώματος. γλαυκότερα δὲ τὰ ὀμμάτα
 τῶν παιδιῶν εὐθὺς γεννωμένων ἐστὶ πάντων, ὕσερον δὲ με-
 ταβάλλει πρὸς τὴν ὑπάρχειν μέλλουσαν φύσιν αὐτοῖς· ἐπὶ
 δὲ τῶν ἄλλων ζώων ἢ συμβαίνει τῷτο· ἐπιδήλως. τέττε μὲν
 οὖν αἰτίον τὸ μονόχρῶν τὰ ὀμμάτα τῶν ἄλλων εἶναι 30
 μᾶλλον, οἷον οἱ βόες μελανόφθαλμοι, τὸ δὲ τῶν προβά-
 των ὑδαρές πάντων, τῶν δὲ χαροπὸν ὄλον τὸ γένος ἢ γλαυ-
 κόν, ἕνια δ' αἰγῶπα, καθάπερ καὶ τὸ τῶν αἰγῶν αὐτὸ πλη-
 θος. τὰ δὲ τῶν ἀνθρώπων ὀμμάτα πολύχρῳα συμβέβηκεν
 εἶναι· καὶ γὰρ γλαυκοὶ καὶ χαροποὶ καὶ μελανόφθαλμοί 35

τινὲς εἰσιν, οἱ δ' αἰγῶποι. διὸ καὶ ὥσπερ οὐδ' ἀλλήλων
 διαφέρουσιν, ὥτως ἐδ' αὐτὰ αὐτῶν· ἢ γὰρ πέφυκε πλείω
 μιᾶς ἴσχειν. μάλιστα δὲ τῶν ἄλλων ζώων ἵππος πολὺ-
 χρων ἐστίν· καὶ γὰρ ἑτερόγλαυκοὶ τινες αὐτῶν γίνονται.
 τῷτο δὲ τῶν μὲν ἄλλων ἔθεν πάσχει ζώων ἐπιδήλως, ἄν-
 θρωποι δὲ γίνονται τινες ἑτερόγλαυκοί. τῇ μὲν οὖν τὰλλα
 ζῷα νέα ὄντα καὶ πρεσβύτερα μὴθὲν ἐπιδήλον μεταβάλ-
 λειν, ἐπὶ δὲ τῶν παιδιῶν τοῦτο συμβαίνειν, ἱκανὴν οἰκτέον
 αἰτίαν εἶναι καὶ ταύτην, ὅτι τῶν μὲν μονόχρων τῶν δὲ πο-
 λύχρων τὸ μῦριον ἐστίν· τῇ δὲ γλαυκότερα καὶ μὴ χροῖαν
 ἄλλην ἴσχειν αἰτίον ὅτι ἀσθενέστερα τὰ μύρια τῶν νέων,
 ἀσθένεια δὲ τις ἢ γλαυκότης. δεῖ δὲ λαβεῖν καθόλου περὶ
 τῆς διαφορᾶς τῶν ὀμμάτων, διὰ τίν' αἰτίαν τὰ μὲν γλαυ-
 κα τὰ δὲ χαροπὰ τὰ δ' αἰγῶπα τὰ δὲ μελανόμματα
 ἐστίν. τὸ μὲν οὖν ὑπολαμβάνειν τὰ μὲν γλαυκὰ πυρῶδη,
 καθάπερ Ἐμπεδοκλῆς φησί, τὰ δὲ μέλανα πλείον ὕδατος
 ἔχειν ἢ πυρός, καὶ διὰ τῷτο τὰ μὲν ἡμέρας ἐκ ὄξυ βλέ-
 πειν, τὰ γλαυκὰ, δι' ἔνδειαν ὕδατος, θάτερα δὲ νύκτωρ δι'
 ἔνδειαν πυρός, ἢ λέγεται καλῶς, εἴπερ μὴ πυρός τὴν ὄψιν
 θετέον ἀλλ' ὕδατος πᾶσιν. ἐτι δ' ἐνδέχεται τῶν χρωμάτων
 τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον· ἀλλ' εἴπερ
 ἐστὶν ὥσπερ ἐλέχθη πρότερον ἐν τοῖς περὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ
 τούτων ἐτι πρότερον ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς διωρισμένοις, καὶ
 ὅτι ὕδατος, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ὕδατος ἀλλ' ἐκ ἀέρος ἢ πυ-
 ρὸς τὸ αἰσθητήριον τῷτο ἐστὶ, ταύτην αἰτίαν ὑποληπτέον εἶ-
 ναι τῶν εἰρημένων. οἱ μὲν γὰρ ἔχουσι τῶν ὀφθαλμῶν πλεον
 ὑγρὸν, οἱ δ' ἔλαττον τῆς συμμέτρου κινήσεως, οἱ δὲ σύμ-
 μετρον. τὰ μὲν οὖν ἔχοντα τῶν ὀμμάτων πολὺ τὸ ὑγρὸν
 μελανόμματα ἐστὶ διὰ τὸ μὴ εὐδίοπτ' εἶναι τὰ πολλὰ,
 γλαυκὰ δὲ τὰ ὀλίγον, καθάπερ φαίνεται καὶ ἐπὶ τῆς θα-
 λάττης· τὸ μὲν γὰρ εὐδίοπτον αὐτῆς γλαυκὸν φαίνεται, τὸ
 δ' ἥττον ὑδατῶδες, τὸ δὲ μὴ διωρισμένον διὰ βάθος μέλαν
 καὶ κυανοειδές. τὰ δὲ μεταξὺ τῶν ὀμμάτων τέτων τῷ μάλ-
 λον ἤδη διαφέρει καὶ ἥττον. τὴν δ' αὐτὴν αἰτίαν οἰκτέον καὶ
 τῇ τὰ μὲν γλαυκὰ μὴ εἶναι ὄξυωπα τῆς ἡμέρας, τὰ δὲ

2. ἀδύνατον ὕπνον *Y*. || 4. ἀναγκαῖον τὰ ζῷα τὸν πλείον χρόνον *SY*. || 9. ὥστοις *Z*. || καὶ *om S*. || 10. χρόνον διάγει *S*. ||
 12. συμβαίνει *et* 13. αἰσθήσεις *SY*. || 13. καὶ *om S*. || 14. περὶ *S*. || 17. οἱ *om PZ*. || 18. συμβαινόντων ἢ αἰσθήσεις ἢ ἐγρηγοροῦσι *S*. ||
 μὲν — 19. ἐνύπνιον *om Z*. || 20. διὰ] διὰ τὴν *P*. || 22. ἤδη] δὴ *Z*. || 27. γενομένων *P*. || 28. ὑπάρχειν μέλλουσαν] ὑπάρχουσαν *Z*. || αὐτοῖς
ante φύσιν *Z*, *om SY*. || 30. οὖν *om P*. || μονόχρῳα *Z*, μονόχρωμα *PSY*. || 31. μᾶλλον *om Z*. || 33. αἰγῶπα *Y*, αἰπά *S*. || καὶ *om*
SY. || τὸ post αὐτὸ *S*.

1. διὸ ὥσπερ *Y*, ὥστε τὰ μὲν ἄλλα περ *Z*. || 3. ἴσχειν] ἴσχειν χροῖας vel χροῖας *PZ*. || πολύχρῳον *SY*, πολύχρως *P*. || 5. ζῶον *P*. ||
 8. ἱκανὸν *S*. || 9. ὅτι τῶν μὲν μονόχρωον *om pr Z*. || μονόχρωμον τῶν δὲ πολύχρωμον *P*. || 11. τὰ μύρια *om Z*. || 12. δὲ τις] δ' ἐστὶν *Y*. ||
 γλαυκότης ἐστὶ. δεῖ *re Z*. || 15. εἰσὶ *S*. || 16. μελανόμματα *PS*, μεγαλόμματα *Y*. || 17. τὰ *om Z*. || 18. τὰ] τὰ δὲ *YZ*. || ὕδατος —
 19. ἔνδειαν *om Z*. || 19. ἥπερ. *S*. || 20. τῶν] καὶ τῶν *SZ*. || 21. τὴν *om Z*. || 23. πορρώτερον *Y*. || 25. ταύτην τὴν αἰτίαν *SY*. || 26.
 τὸν ὀφθαλμὸν *Y*. || πλείον *P*. || 29. ἐστὶ *om Y*. || μὴ *om SZ*.

μελανόματα τῆς νυκτός. τὰ μὲν γὰρ γλαυκά δι' ὀλι-
γότητα τῆ ὑγροῦ κινεῖται μᾶλλον ὑπὸ τῆ φωτὸς καὶ τῶν
ὀρατῶν, ἢ ὑγρὸν καὶ ἢ διαφανές. ἔστι δ' ἡ τέτις τῆ μορίῃ
κίνησις ὁρασις, ἢ διαφανές, ἀλλ' ἔχῃ ἢ ὑγρὸν. τὰ δὲ μα-
λανόματα διὰ πλῆθος τῆ ὑγροῦ ἦττον κινεῖται. ἀσθενὲς
γὰρ τὸ νυκτερινὸν φῶς· ἅμα γὰρ καὶ δυσκίνητον ἐν τῇ
νυκτὶ ὅλως γίγνεται τὸ ὑγρὸν. δεῖ δὲ οὔτε μὴ κινεῖσθαι
αὐτό, ἕτε μᾶλλον ἢ ἢ διαφανές· ἐκκρεῖ γὰρ ἡ ἰσχυρο-
τέρα κίνησις τὴν ἀσθενεστέραν. διὸ καὶ ἀπὸ τῶν ἰσχυρῶν
χρωμάτων μεταβάλλοντες ἔχῃ ἐρῶσι, καὶ ἐκ τῆ ἡλίου εἰς
τὸ σκότος ἰόντες· ἰσχυρὰ γὰρ ὅσα ἡ ἐνυπάρχουσα κίνησις
κωλύει τὴν θύραθεν, καὶ ὅλως οὔτε σθένους ἕτε ἀσθενὲς
ὄψις τὰ λαμπρὰ δύναται ὁρᾶν διὰ τὸ πάσχειν τι μᾶλ-
λον καὶ κινεῖσθαι τὸ ὑγρὸν. δηλοῖ δὲ καὶ τὰ ἀρρωστήματα
τῆς ὄψεως ἐκατέρας. τὸ μὲν γὰρ γλαυκῶμα γίνεται μᾶλ-
λον τοῖς γλαυκοῖς, οἱ δὲ νυκτάλωπες καλῶμενοι τοῖς με-
λανοφθάμοις. ἐστὶ δὲ τὸ μὲν γλαυκῶμα ξηρότης τις μᾶλ-
λον τῶν ὀμμάτων, διὸ καὶ συμβαίνει μᾶλλον γηράσκουσιν·
ξηραίνεται γὰρ, ὥσπερ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ ταῦτα
τὰ μέρη πρὸς τὸ γῆρας· ὁ δὲ νυκτάλωψ ὑγρότητος πλεο-
νασμός, διὸ τοῖς νεωτέροις γίνεται μᾶλλον· ὑγρότερος γὰρ
ὁ ἐγκέφαλος ὁ τέτων. ἡ δὲ μέση τῆ πολλῆ καὶ τῆ ὀλίγης
ὑγρῆς βελτίστη ὄψις· ἕτε γὰρ ὡς ὀλίγη οὔσα διὰ τὸ τα-
ράττεσθαι ἐμποδίζει τὴν τῶν χρωμάτων κίνησιν, οὔτε διὰ
πλῆθος παρέχει δυσκίνησιαν. ἢ μόνον δὲ τὰ εἰρημένα αἰτία
τῆ ἀμβλῦν ἢ ὅξυ ὁρᾶν, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ δέρματος φύσις
τῆ ἐπὶ τῇ κόρῃ καλουμένη. δεῖ γὰρ αὐτὸ διαφανές εἶναι,
τοῖσιν δ' ἀναγκαῖον εἶναι τὸ λεπτόν καὶ λευκὸν καὶ ὁμα-
λόν, λεπτόν μὲν ὅπως ἡ θύραθεν εὐθυπορῇ κίνησις, ὁμα-
λὸν δ' ὅπως μὴ ἐπισκιάζῃ ῥυτιδούμενον (καὶ γὰρ διὰ
τῆς οἱ γέροντες ἐκ ἔξυ ὀρῶσιν· ὥσπερ γὰρ καὶ τὸ ἄλλο
δέρμα, καὶ τὸ τῆ ὀμματος ῥυτιδοῦται τε καὶ παχύτερον
γίνεται γηράσκουσιν), λευκὸν δὲ διὰ τὸ τὸ μέλαν μὴ εἶναι
διαφανές· αὐτὸ γὰρ τῆς ἐστὶ τὸ μέλαν, τὸ μὴ διαφανό-
μενον. διόπερ ἐδ' οἱ λαμπτήρες δύναται φαίνειν, ἐὰν ὥσιν
ἐκ τοιούτου δέρματος. ἐν μὲν ἔν τῷ γῆρα καὶ ταῖς νόσοις

διὰ ταύτας τὰς αἰτίας οὐκ ὅξυ βλέπουσι, τὰ δὲ παῖδια
δι' ὀλιγότητα τῆ ὑγρῆς γλαυκά φαίνεται τὸ πρῶτον. ἑτε-
ρόγλαυκοι δὲ γίνονται μάλιστα οἱ ἄνθρωποι καὶ οἱ ἵπποι
διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν δι' ἣν περ ὁ μὲν ἄνθρωπος πολιούται
μόνος, τῶν δ' ἄλλων ἵππος μόνον ἐπιδήλως γηράσκων λευ-
καίνεται τὰς τρίχας. ἢ τε γὰρ πολιοῦτης ἀσθενεία τις ἐστὶ
τῆ ὑγρῆς τῆ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ καὶ ἀπειρία καὶ ἡ γλαυκό-
της· τὸ γὰρ λίαν λεπτόν ἢ λίαν παχὺ τὴν αὐτὴν ἔχει
δύναμιν τὸ μὲν τῷ ὀλίγῳ τὸ δὲ τῷ πολλῷ ὑγρῷ. ὅταν
ἔν μὴ δύνῃται ἀπαρτίσαι ἡ φύσις ὁμοίως ἢ πέψασα τὸ
ἐν ἀμφοτέροις ὑγρὸν ἢ μὴ πέψασα, ἀλλὰ τὸ μὲν τὸ δὲ
μή, τότε συμβαίνει γίνεσθαι ἑτερογλαυκούς. περὶ δὲ τῆς
μὲν ὅξυωπᾶ εἶναι τῶν ζώων τὰ δὲ μή, δύο τρόποι τῆς
αἰτίας εἰσὶν. διχῶς γὰρ λέγεται τὸ ὅξυ σχεδόν, καὶ περὶ
τὸ ἀκύνει καὶ τὸ ὁσφραίνεσθαι ὁμοίως τῆς ἔχει. λέγεται
γὰρ ὅξυ ὁρᾶν ἐν μὲν τὸ πόρρωθεν δύνασθαι ὁρᾶν, ἐν δὲ
τὸ τὰς διαφορὰς ὅτι μάλιστα διαισθάνεσθαι τῶν ὀρωμένων.
ταῦτα δ' οὐχ ἅμα συμβαίνει τοῖς αὐτοῖς. ὁ γὰρ αὐτὸς
ἐπηλυγισάμενος τὴν χεῖρα ἢ δι' αὐτοῦ βλέπων τὰς μὲν
διαφορὰς οὐθὲν μᾶλλον οὐδ' ἦττον κρίνει τῶν χρωμάτων,
ὁφεται δὲ πορρώτερον. οἱ γὰρ ἐκ τῶν ὀρυγμάτων καὶ φρε-
άτων ἐνίστε ἀσέρας ὀρῶσιν. ὥς· εἴ τι τῶν ζώων ἔχει μὲν
προβολὴν τοῦ ὀμματος πολλήν, τὸ δ' ἐν τῇ κόρῃ ὑγρὸν
μὴ καθαρὸν μηδὲ σύμμετρον τῇ κινήσει τῇ θύραθεν, μηδὲ
τὸ ἐπιπολὴς δέρμα λεπτόν, τοῦτο περὶ μὲν τὰς διαφορὰς
ἐκ ἀκριβῶσαι τῶν χρωμάτων, πόρρωθεν δ' ἔσαι ὁρατικόν,
ὥσπερ εἰ καὶ ἐγγύθεν, μᾶλλον τῶν τὸ μὲν ὑγρὸν καθαρὸν
ἐχόντων καὶ τὸ σκέπασμα αὐτῶ, μὴ ἐχόντων δ' ἐπισκύν-
ιον πρὸ τῶν ὀμμάτων μηθέν. τῆ μὲν γὰρ ἔτιω ὅξυ ὁρᾶν
ὥστε διαισθάνεσθαι τὰς διαφορὰς, ἐν αὐτῷ τῷ ὀμματί
ἐστὶν ἡ αἰτία· ὥσπερ γὰρ ἐν ἱματίῳ καθαρῷ καὶ αἱ μι-
κρὰ κηλίδες ἐνδηλοὶ γίνονται, οὕτως καὶ ἐν τῇ καθαρᾷ
ὄψει καὶ αἱ μικρὰ κινήσεις δῆλαι καὶ ποιοῦσιν αἴσθησιν.
τῆ δὲ τὰ πόρρωθεν ὁρᾶν καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πόρρωθεν ὀρατῶν
ἀφικνεῖσθαι κίνησιν ἢ θέσις αἰτία τῶν ὀφθαλμῶν· τὰ μὲν
γὰρ ἐξὸφθαλμα ἐκ εὐωπᾶ πόρρωθεν, τὰ δ' ἐνὸς ἔχοντα

3. καὶ om Z. || 4. ἢ post ἐχ om S. || 5. πλῆθος S. || 6. καὶ om P. || 7. ὅλως νυκτὶ SY. || 8. ἢ om Z. || 9. ἢ om S. || 10. ἐκ] ἀπὸ Z. || 12. ἀσθενὲς] ἢ ἀσθενὲς Z. || 14. δὲ τὸ ἀρρώστημα τὸ τῆς S. || 16. νυκτάλωπες PSY. || 17. τις om SY. || 18. καὶ om Y. || μᾶλλον om Z. || 20. ὅ] ἢ P. || νυκτάλωπης PS. || 22. ὁ αὐτὸς τέτων om PZ. || 23. ἐμποδίζει διὰ τὸ ταραττεσθαι Z. || 29. μὲν] μὲν γὰρ S. || 31. γὰρ] γὰρ S. || τὸ om Y. || 33. γηράσκοντος Z. || 35. διαφαίνει S. || ἂν Z.

3. οἱ ἄνθρωποι μάλιστα Z. || οἱ om PZ. || 10. ἐν] μὲν ἔν Z. || ὁμοίως ἢ φύσις ἀπαρτίσαι SY. || ἢ — 11. ἢ om Z. || 12. ἑτερόγλαυ-
κον SY. || 13. εἰς τῆς αἰτίας P. || 14. τὸ] καὶ τὸ P. || 15. καὶ ὁσφραίνεσθαι τῆς ἔχει ὁμοίως S. || 19. ἐπηλυγισάμενος P. || 21.
ἐν Y. || φρεατίων SY, φρεατίων καὶ P. || 26. ἐκ om Z. || 27. ὥσπερ εἰ καὶ] ὥσπερ IZ. || ὑγρὸν καὶ καθ. S. || 29. ἐθὲν SY. || 31.
γὰρ om S. || καὶ om Y. || 32. ἐνδηλοὶ Z. || 34. τὰ om SY. || 36. τὰ δ' — 781, 1. πόρρωθεν om Z.

τὰ ὄμματα ἐν κοίλῳ κείμενα ὁρατικά· τῶν πόρρωθεν δια-
τὸ τὴν κίνησιν μὴ σκεδάνυσθαι εἰς ἀχανεῖς· ἀλλ' εὐθυπορεῖν.
ἔθεν γὰρ διαφέρει τὸ λέγειν ὁρᾶν, ὥσπερ τινὲς φασί, τῷ
τὴν ὄψιν ἐξίεναι (ἀν γὰρ μὴ ἤ τι πρὸ τῶν ὀμμάτων, δια-
σκεδαννυμένην ἀνάγκη ἐλάττω προσκίπτειν τοῖς ὁρωμένοις
καὶ ἦττον τὰ πόρρωθεν ὁρᾶν), ἢ τὸ τῇ ἀπὸ τῶν ὁρωμένων
κινήσει ὁρᾶν. ὁμοίως γὰρ ἀνάγκη καὶ τὴν ὄψιν τῇ κινήσει
ὁρᾶν. μάλιστα μὲν ἔν ἑωράτῳ ἀν τὰ πόρρωθεν, εἰ ἀπὸ τῆς
ὄψεως εὐθὺς συνεχῆς ἦν πρὸς τὸ ὁρώμενον οἷον αὐλός· οὐ
γὰρ ἀν διελύετο ἡ κίνησις ἢ ἀπὸ τῶν ὁρατῶν· εἰ δὲ μή, 10
ὥσπερ ἀν ἐπὶ πλεον ἀπέχῃ, τοσούτῳ ἀκριβέστερον τὰ πόρ-
ρωθεν ὁρᾶν ἀνάγκη. καὶ τῆς μὲν τῶν ὀμμάτων διαφορᾶς
ἔξωσαν αὐταὶ αἱ αἰτίαι.

2 Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχει καὶ περὶ τὴν ἀκοὴν καὶ
τὴν ὁσφρησιν· ἐν μὲν γὰρ ἐστὶ τῷ ἀκριβῶς ἀκέειν καὶ ὁσ- 15
φραίνεσθαι τὸ τὰς διαφορὰς τῶν ὑποκειμένων αἰσθητῶν· ὅτι
μάλιστα αἰσθάνεσθαι πάσαις, ἐν δὲ τὸ πόρρωθεν καὶ ἀκέειν
καὶ ὁσφραίνεσθαι. τῷ μὲν ἔν τας διαφορὰς κρίνειν καλῶς
τὸ αἰσθητήριον αἴτιον, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ὄψεως, ἀν ἡ καθα-
ρὸν αὐτὸ τε καὶ ἡ περὶ αὐτὸ μῆνιγξ· οἱ γὰρ πόροι τῶν 20
αἰσθητηρίων πάντων, ὥσπερ εἴρηται ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεως,
τείνεσι πρὸς τὴν καρδίαν, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι καρδίαν πρὸς
τὸ ἀνάλογον. ὁ μὲν ἔν τῆς ἀκοῆς, ἐπεὶ ἐστὶ τὸ αἰσθητήριον
ἀέρος, ἢ τὸ πνεῦμα τὸ σύμφυτον ποιεῖται· ἐνίοις μὲν τὴν
σφύξιν τοῖς δὲ τὴν ἀναπνοὴν καὶ εἰσπνοὴν, ταύτῃ περαίνει· 25
διὸ καὶ ἡ μάθησις γίνεται τῶν λεγομένων ὥστ' ἀντιφθέγ-
γεσθαι τὸ ἀκυσθέν· οἷα γὰρ ἡ κίνησις εἰσῆλθε διὰ τῆ αἰ-
σθητηρίου, τοιαύτῃ πάλιν, οἷον ἀπὸ χαρακτῆρος τῷ αὐτοῦ
καὶ ἐνός, διὰ τῆς φωτὸς γίνεται ἡ κίνησις, ὥστ' ὁ ἦκυσσε,
τῷτ' εἰπεῖν. καὶ χασμώμενοι καὶ ἐκπνέοντες ἦττον ἀκύνειν· ἢ 30
εἰσπνέοντες διὰ τὸ ἐπὶ τῷ πνευματικῷ μὸρίῳ τὴν ἀρχὴν τῆ
αἰσθητηρίου εἶναι τῷ τῆς ἀκοῆς, καὶ σείεσθαι καὶ κινεῖσθαι
ἅμα κινῶντος τῷ ὀργάνῳ τὸ πνεῦμα· κινεῖται γὰρ κινῶν τὸ
ὄργανον. καὶ ἐν ταῖς ὑγραῖς ὥραις καὶ κράσεσι συμβαίνει
τὸ αὐτὸ πάθος, καὶ τὰ ὅλα πληρῶσθαι δοκεῖ πνεύματος 35

διὰ τὸ γειτνιαῖν τῇ ἀρχῇ τῷ πνευματικῷ τόπῳ. ἡ μὲν οὖν
περὶ τὰς διαφορὰς ἀκριβεία τῆς κρίσεως καὶ τῶν ψόφων
καὶ τῶν ὁσμῶν ἐν τῷ τὸ αἰσθητήριον καθαρὸν εἶναι καὶ τὸν
ὕμειν τὸν ἐπιπολῆς ἐστὶν· πᾶσαι γὰρ αἱ κινήσεις διάδηλοι,
καθάπερ ἐπὶ τῆς ὄψεως, καὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων συμβαίνουσιν
καὶ τὸ πόρρωθεν δὲ αἰσθάνεσθαι, τὰ δὲ μὴ αἰσθάνεσθαι,
ὁμοίως συμβαίνει ὥσπερ ἐπὶ τῆς ὄψεως· τὰ γὰρ ἔχοντα
πρὸ τῶν αἰσθητηρίων ἐπὶ πολὺ οἷον ὀχετὸς διὰ τῶν μορίων,
ταῦτα πόρρωθεν αἰσθητικά· ἐστὶν διὸ ὅσων οἱ μυκτῆρες μα-
κροί, οἷον τῶν Λακωνικῶν κυνιδίων, ὁσφραντικά· ἄνω γὰρ
ὄντος τῷ αἰσθητηρίου πόρρωθεν αἱ κινήσεις· οὐ διασπῶνται
ἀλλ' εὐθυποροῦσιν, ὥσπερ τοῖς ἐπηλυγίζομένοις πρὸ τῶν
ὀμμάτων· ὁμοίως δὲ καὶ ὅσοις τὰ ὅλα μακρὰ καὶ ἀπο-
γεγεισσώμενα πόρρωθεν, οἷα ἔχουσιν ἐνία τῶν τετραπόδων,
καὶ ἔσω τὴν ἐλίκην μακράν· καὶ γὰρ ταῦτα ἐκ πολλοῦ
λαμβάνοντα τὴν κίνησιν ἀποδίδωσι πρὸς τὸ αἰσθητήριον.
τὴν μὲν ἔν πόρρωθεν ἀκριβείαν τῶν αἰσθήσεων ἥκιστα ὥς
εἰπεῖν ἄνθρωπος ἔχει ὥς κατὰ μέγεθος τῶν ζώων, τὴν δὲ
περὶ τὰς διαφορὰς μάλιστα πάντων εὐαίσθητον. αἴτιον δ'
ὅτι τὸ αἰσθητήριον καθαρὸν καὶ ἥκιστα γεῶδες καὶ σωμα-
τῶδες, καὶ φύσει λεπτοδερμότατον τῶν ζώων ὥς κατὰ
μέγεθος ἄνθρωπός ἐστιν. εὐλόγως δ' ἀπείργασται ἡ φύσις
καὶ τὰ περὶ τὴν φωνὴν· τετράπουρον γὰρ ὂν καὶ ζωοτόκον
ἔχ· ἔχει ὅλα ἀλλὰ πόρους μόνον. αἴτιον δ' ὅτι ἐν ὑγρῷ
αὐτῇ ὁ βίος· τὸ δὲ τῶν ὧτων μόνον πρόσκειται τοῖς πό-
ροις πρὸς τὸ σῶζειν τὴν τῷ πόρρωθεν ἀέρος κίνησιν· ἔθεν ἔν
χρησίμῳ ἐστὶν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίον ἀπεργάζοιτ' ἀν,
δεχόμενα εἰς αὐτὰ ὑγρῷ πληθός. καὶ περὶ μὲν ὄψεως καὶ
ἀκοῆς καὶ ὁσφρήσεως εἴρηται.

3 Τὰ δὲ τριχώματα διαφέρουσι καὶ πρὸς αὐτὰ τοῖς 3
ἀνθρώποις κατὰ τὰς ἡλικίας καὶ πρὸς τὰ γένη τῶν ἁλ-
λων ζώων, ὅσαπερ ἔχει τρίχας αὐτῶν. ἔχει δ' ὅσαπερ ἐν-
τός αὐτῶν ζωοτοκεῖ πάντα σχεδόν· καὶ γὰρ τὰ ἀκαθώ-
δεις ἔχοντα τῶν τοιούτων τριχῶν εἶδος τι ὑποληπτέον, οἷον
τὰς τε τῶν χερσαίων ἐχίνων καὶ εἰ τι ἄλλο τοιούτον ἐστὶ

1. ἐν] τὰ ἐν S. || 4. ἐὰν Z. || 6. τὸ] τῷ Y. || εἰρημένον S. || 10. διέλοιτο Y. || δὲ μή] μὴδὲ Y. || 11. ἐπιπλεῖον PZ. || ἔχει pr Z. || τοσούτον S. || ἀνάγκη ἀκριβέστερον ὁρᾶν τὰ πόρρωθεν S. || ἀνάγκη ἀκριβέστερον τὰ πόρρωθεν ὁρᾶν Y. || 12. μὲν om SZ. || 13. αἱ om S. || 16. ὅτι μάλιστα τῶν ὑπ. αἰσθ. Y. || 17. τὸ om Y. || καὶ om S. || 18. τὰς διαφορὰς ἐν P. || 19. ἐπὶ om PY. || καθ. καὶ αὐτό τε Y. || 21. ἀπάντων SY. || ἐν] καὶ ἐν P. || 23. ὁ] ἡ PSZ. || 25. σφίξιν S. || καὶ εἰσπνοὴν] καὶ εἰσπνοὴν τε S. καὶ εἰσπνοὴν καὶ Y. || om Z. || ταύτην Y. || 26. ἡ om SY. || λέγεται τῶν λεγ. δὲ S. || 30. εἰπεῖν Z. || 31. ἀρχὴν] τελευτὴν SY. || 34. συμβ. τῷ σώματι τὸ Z. || 3. καὶ τὸν] κατὰ τὸν Y. || 5. ἐπὶ ante τῶν om PZ. || 6. τὸ om Z. || τὰ δὲ μὴ αἰσθάνεσθαι om Z. || ὁμοίως αἰσθάνεσθαι S. || 7. ὅπερ S. || 9. εἰσι S. || 12. ἐπηλυγίζομένοις P. || 13. μακρὰ S. || ἀπογεγεισσώμενα Z. || 14. ἔχει S. || 18. τὴν] τὰ PSY. || 19. εὐαίσθητα S. || 21. ὥς κατὰ μέγεθος ἄνθρωπος om S. || 23. καὶ ante τὰ om SY. || ζωοτοκῶν SZ. || 27. ἐστὶν om Y. || ἄν om Y. || 28. μὲν ἔν ὄψεως P. || 30. τρ.] τρ. αὐτῶν Z. || 32. τρ.] τὰς τρ. S. || αὐτῶν om Z. || περ om S. || ἐντός αὐτῶν] ἐν αὐτοῖς Z. || 35. γε Z.

τῶν ζωοτόκων· εἰς δὲ διαφοραὶ τῶν τριχῶν κατὰ τε σκλη-
ρότητα καὶ μαλακότητα, καὶ κατὰ μήκος καὶ βραχυότητα,
καὶ εὐθύτητα καὶ οὐλότητα, καὶ πλῆθος καὶ ὀλιγότητα,
πρὸς δὲ τέτοις κατὰ τὰς χροάς, κατὰ λευκότητα καὶ με-
λανίαν καὶ τὰς μεταξὺ τούτων· ἐνίας δὲ τούτων τῶν διαφο-
ρῶν καὶ κατὰ τὰς ἡλικίας διαφέρουσι νεα τε καὶ παλαιά-
μενα· μάλιστα δὲ τούτ' ἐπίδηλον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ
γὰρ δασύνεται μᾶλλον πρεσβύτερα γιγνόμενα, καὶ φα-
λακρύνται τῆς κεφαλῆς· ἐνιοὶ τὰ πρόσθεν καὶ παῖδες μὲν
ὄντες ἔ γίνονται φαλακροί, ἔδ' αἱ γυναῖκες· οἱ δ' ἄνδρες
προΐσσης ἤδη τῆς ἡλικίας· καὶ πολύνται δὲ τὰς κεφαλὰς
γηράσκοντες οἱ ἄνθρωποι· τῶν δ' ἄλλων ζώων ἐθενί τε θ' ὡς
εἰπεῖν γίνεται ἐπίδηλον, μάλιστα δ' ἐπὶ τῶν ἄλλων· καὶ
φαλακρύνται μὲν οἱ ἄνθρωποι τὰ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς,
πολιοὶ δὲ πρῶτον γίνονται τὰς κροτάφους· φαλακρῶται δ'
ἐθεὶς ἔτε τύτεις ἔτε τὰ ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς· ὅσα δὲ τῶν
ζώων μὴ ἔχει τρίχας ἀλλὰ τὸ ἀνάλογον αὐταῖς, οἷον ὄρ-
νιθες μὲν πτερὰ, τὸ δὲ τῶν ἰχθύων γένος λεπίδας, καὶ τέ-
τοις συμβαίνει τῶν τοιούτων παθημάτων ἐνία κατὰ τὸν αὐ-
τὸν λόγον· τίνος μὲν ἔν· ἐνεκα τὸ τῶν τριχῶν ἢ φύσις ἐποίη-
σε γένος τοῖς ζώοις, εἴρηται· πρότερον ἐν ταῖς αἰτίαις ταῖς
περὶ τὰ μέρη τῶν ζώων· τίνων δ' ὑπαρχόντων καὶ διὰ τί-
νας ἀνάγκας συμβαίνει τέτοιον ἕνασον, δηλωσάτω τῆς μεθόδου
τῆς νῦν ἐστίν· παχυτήτος μὲν ἔν· καὶ λεπτότητος αἰτίον· μάλ-
ιστα τὸ δέρμα· τοῖς μὲν γὰρ παχὺ τοῖς δὲ λεπτόν, καὶ
τοῖς μὲν μακρὸν τοῖς δὲ πυκνόν· ἐστίν· ἐπὶ δὲ συναίτιον καὶ
τῆς ἐνότητος ὑγρότητος ἢ διαφορά· τοῖς μὲν γὰρ ὑπάρχει
λιπαρὰ τοῖς δ' ὑδατώδης· ὅλως μὲν γὰρ ἢ τῷ δέρματός
φύσις ὑπόκειται γεώδης· ἐπιπολῆς γὰρ ὅσα ἐξατμίζοντος
τῷ ὑγρῷ στερεὰ γίνεται καὶ γεώδης, αἱ δὲ τρίχες καὶ τὸ
ἀνάλογον αὐταῖς· ἐκ ἐκ τῆς σαρκὸς γίνονται· ἀλλ' ἐκ τῷ
δέρματος, ἐξατμίζοντος καὶ ἀναθυμιάζοντος ἐν αὐτοῖς τῷ
ὑγρῷ· διὸ παχεῖται μὲν ἐκ τῷ παχέος, λεπταὶ δὲ ἐκ τῷ
λεπτῷ δέρματος γίνονται· ἂν μὲν ἔν· ἢ τὸ δέρμα μακρότερον
καὶ παχύτερον, παχεῖται διὰ τε τὸ πλῆθος τῶν γεώδους καὶ

διὰ τὸ μέγεθος τῶν πόρων εἰσίν· ἂν δὲ πυκνότερον, λεπταὶ
διὰ τὴν στενότητά· τῶν πόρων· ἐπὶ δ' ἂν ἢ ἡ ἱκμάς ὑδα-
τώδης, ταχὺ ἀναξηραίνονμένης ἔ λαμβάνουσι μέγεθος αἱ
τρίχες, ἂν δὲ λιπαρά, τὸναντίον· ἔ γὰρ εὐξήραντον τὸ λι-
παρόν· διόπερ ὅλως μὲν τὰ παχυδερμότερα παχυτριχώ-
τερα τῶν ζώων, ἔ μέντοι τὰ μάλιστα μᾶλλον, διὰ τὰς εἰ-
ρημένας αἰτίας, οἷον τὸ τῶν ὤων γένος πρὸς τὸ τῶν βοῶν
πέπονθε καὶ πρὸς ἐλέφαντά καὶ πολλὰ τῶν ἄλλων· διὰ
τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ αἱ ἐν τῇ κεφαλῇ τρίχες τοῖς ἀν-
θρώποις παχύταται· τῷ γὰρ δέρματος τῷτο παχύτατον
καὶ ἐν πλείῃ ὑγρότητι· ἐπὶ δ' ἔχει μακρότητα πολλήν· αἰ-
τίον ῥέ· καὶ τῷ μακρὰς ἢ βραχεῖας τὰς τρίχας εἶναι τὸ
μὴ εὐξήραντον εἶναι τὸ ἐξατμίζον ὑγρόν· τῷ δὲ μὴ εὐξήραν-
τον εἶναι δὴ αἰτία, τό τε ποσὸν καὶ τὸ ποῖόν· ἂν τε γὰρ
πολὺ ἢ τὸ ὑγρόν, ἐκ εὐξήραντόν, καὶ ἂν λιπαρόν· καὶ διὰ
τούτῳ τοῖς ἀνθρώποις αἱ ἐκ τῆς κεφαλῆς τρίχες μακρό-
ταται· ὁ γὰρ ἐγκέφαλος ὑγρὸς καὶ ψυχρὸς ἂν πολλήν
παρέχει δαψίλειαν τῷ ὑγρῷ· εὐθύτριχα δὲ καὶ ἐλότριχα
γίνεται διὰ τὴν ἐν ταῖς θρίξιν ἀναθυμιάσιν· ἂν μὲν γὰρ ἢ
καπνώδης, θερμὴ οὖσα καὶ ξηρὰ ἔλκην τὴν τρίχα ποιεῖ·
κάμπτεται γὰρ διὰ τὸ δύο φέρεσθαι φοράς· τὸ μὲν γὰρ
γεώδες κάτω, τὸ δὲ θερμὸν ἄνω φέρεται· εὐκάμπτε· δ' ὄν-
τος δι' ἀσθένειαν σρέφεται· τῷτο δ' ἐστὶν ἐλότης τριχός· ἐν-
δέχεται μὲν ἐν ἔτω λαβεῖν τὴν αἰτίαν, ἐνδέχεται δὲ καὶ
διὰ τὸ ὀλίγον ἔχειν τὸ ὑγρόν, πολὺ δὲ τὸ γεώδες, ὑπὸ τῷ
περιέχοντος ξηραίνονμένας συσπᾶσθαι· κάμπτεται γὰρ τὸ
εὐθύ, ἐὰν ἐξατμίζηται, καὶ συντρέχει ὥσπερ ἐπὶ τῷ πυρὸς
καομένη ἢ θρίξ, ὡς ὅσης τῆς ἐλότης συσπᾶσεως δι' ἐν-
δειαν ὑγρῷ ὑπὸ τῆς τῆς περιέχοντος θερμότητος· σημειὼν δ'
ὅτι καὶ σκληρότεραι αἱ ἔλαιαι τρίχες τῶν εὐθειῶν εἰσίν· τὸ
γὰρ ξηρὸν σκληρόν· εὐθύτριχα δὲ ὅσα ὑγρότητι ἔχει πολ-
λήν· ῥέον γὰρ ἄλλ' οὐ στάζον· προέρχεται ἐν ταύταις τὸ
ὑγρόν· καὶ διὰ τούτου οἱ μὲν ἐν τῷ Πόντῳ Σκύθαι καὶ Θρά-
κες εὐθύτριχες· καὶ γὰρ αὐτοὶ ὑγροὶ καὶ ὁ περιέχων αὐ-
τὰς αἰὲρ ὑγρὸς· Αἰθίοπες δὲ καὶ οἱ ἐν τοῖς θερμοῖς ἐλότρι-

1. δὲ] δὲ καὶ S. || 4. κατὰ] καὶ S. καὶ κατὰ P. || κατὰ τε λ. PZ. || 5. τὰ Y. || ἐνίας P et corr Z. || 8. γεωμένα Y. || 9. τὰ] τῶν P. || 10. ἐδ' αἱ] ἐδὲ PYZ. || 11. ἤδη om SY. || δὲ] τε PSYZ. || 12. οἱ om S. || ζῶων om Y. || 15. γίνεται S. || 16. ὀπίσω PZ. || 18. λεπίδας Z, λεπίδαις S. || 20. ἐποίησε γένος ἢ φύσις Z. || 24. αἰτίον] αἰτίον ἐστι P. || 29. ὅσα] ὅσα καὶ PZ. || 30. καὶ γεώδης — 31. γίνονται om Z. || 32. θυμιάζον Y. || 33. ἐκ — δὲ om SZ. || 35. παχεῖται om Y.

1. εἰσίν] παχεῖται εἰσίν Y. || πυκνότεραι P. || λεπτότεραι SY. || 3. ἔ om Z. || 4. λιπαρά Z. || 6. διὰ τὰς εἰρημένας αἰτίας om Y. || 8. καὶ πρὸς πολλὰ Z. || 9. αἱ om YZ. || 10. παχύτεραι P. || 11. ἐν] ἐπὶ Z. || 12. εἶναι om PYZ. || 13. τὸ ἐξατμίζον ὑγρόν om S. || 15. ἐκ Y. || 19. γὰρ om X. || 21. φέρεσθαι δύο SY. || 23. ἐνδέχεται — 24. αἰτίαν om S. || 26. γὰρ] δὲ Z. || 27. συν-
τρέχει S. || 28. καομένη SYZ. || ἢ om PZ. || συσπᾶσεως Z. || 30. εἰς τῶν εὐθειῶν Z, τῶν εὐθειῶν εἰς Y. || 32. τὸ] γὰρ τὸ S. || 34. εὐτριχες Z. || 35. δὲ καὶ] δὲ SY.

χεις· ξηροὶ γὰρ οἱ ἐγκέφαλοι καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ περιέχων. ἔστι δ' ἓν τῶν παχυδέρμων λεπτότριχα διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν πρότερον· ὅσῳ γὰρ ἂν λεπτότεροι οἱ πόροι ὦσιν, τοσούτω λεπτοτέρας ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὰς τρίχας· διὸ τὸ τῶν προβάτων γένος τοιαύτας ἔχει τὰς τρίχας· τὸ γὰρ ἔριον 5 τριχῶν πλεονέξῃ ἐστιν. ἔστι δ' ἓν τῶν ζώων ἃ μαλακὴν μὲν ἔχει τὴν τρίχα, ἥτιον δὲ λεπτήν, οἷον τὸ τῶν δασυπόδων πρὸς τὸ τῶν προβάτων πέπονθεν. τῶν γὰρ τοιούτων ἐπιπολῆς ἢ θρίξ τῷ δέρματι. διὸ μῆκος ἔχει ἴσχει, ἀλλὰ συμβαίνει παραπλήσιον ὥσπερ τὰ ἀπὸ λίνων ζυόμενα· καὶ γὰρ ταῦτα 10 μῆκος μὲν ἔθεν ἴσχει, μαλακά δ' ἐστὶ καὶ ὃ δέχεται πλοκήν. τὰ δ' ἐν τοῖς ψυχροῖς πρόβατα τέταντον πέπονθε τοῖς ἀνθρώποις· οἱ μὲν γὰρ σκῆθαι μαλακότεριχες, τὰ δὲ πρόβατα τὰ σαυροματικά σκληρότριχα· τέτου δ' αἰτίον ταῦτό καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρίων πάντων. ἡ γὰρ ψυχρότης σκληρύνει 15 διὰ τὸ ξηραίνειν πηγύσσας· ἐκθλιβομένη γὰρ τῇ θερμῷ συνεξατμίζει τὸ ὑγρὸν, καὶ γίνονται καὶ αἱ τρίχες καὶ τὸ δῆμα γέωδες καὶ σκληρόν. αἰτίον δὲ τοῖς μὲν ἀγρίοις ἡ θυμαλῖα, τοῖς δ' ὁ τόπος τοῖστος ὢν. σημεῖον δὲ καὶ τὸ ἐπὶ τῶν ποντίων ἐχίνων συμβαίνειν, οἷς χρώνται πρὸς τὰς 20 ψαραγγυρίας. καὶ γὰρ ὅτοι διὰ τὸ ἐν ψυχρῷ εἶναι τῇ θαλάττῃ διὰ τὸ βάθος (καθ' ἐξήκοντα γὰρ καὶ ἔτι πλείονων γίνονται ὀργυῶν), αὐτοὶ μὲν μικροί, τὰς δὲ ἀκάνθας μεγάλας ἔχουσι καὶ σκληράς, μεγάλας μὲν διὰ τὸ ἐνταῦθα τὴν τῷ σώματι τετράφθαι αὐξήσιν (ὀλιγόθερμοι γὰρ ὄντες 25 καὶ ὃ πέττοντες τὴν τροφήν πολὺ περίττωμα ἔχουσιν, αἱ δ' ἀκάνθαι καὶ αἱ τρίχες καὶ τὰ τοιαῦτα γίνονται ἐκ περιττώματος), σκληράς δὲ καὶ λειπωμένες διὰ τὴν ψυχρότητα καὶ τὸν πάγον. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰλλα τὰ φυόμενα σκληρότερα συμβαίνει γίνεσθαι καὶ γεωδέστερα 30 καὶ λιθωδέστερα τὰ ἐν τοῖς πρὸς βορρᾶν τῶν πρὸς νότον καὶ τὰ προσήνεμα τῶν ἐν κοίλοις· φύχεται γὰρ πάντα μᾶλλον, καὶ εξατμίζει τὸ ὑγρὸν. σκληρύνει μὲν ἔν καὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν· εξατμίζεσθαι γὰρ ὑπ' ἀμφοτέρων συμβαίνει τὸ ὑγρὸν, ὑπὸ μὲν τῷ θερμῷ καθ' αὐτό, ὑπὸ δὲ 35 τῷ ψυχρῷ κατὰ συμβεβηκός (μετὰ τῷ θερμῷ γὰρ συνεξέρχεται· ἔθεν γὰρ ὑγρὸν ἀνευ θερμῷ). ἀλλὰ τὸ μὲν ψυχρὸν

ὃ μόνον σκληρύνει ἀλλὰ καὶ πυκνοῖ, τὸ δὲ θερμὸν μαλόντερον ποιεῖ. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ πρεσβυτέρων γιγνομένων τοῖς μὲν τρίχας ἔχουσι σκληρότεροι· γίνονται αἱ τρίχες, τοῖς δὲ πτερωτοῖς καὶ λεπιδωτοῖς τὰ πτερὰ καὶ αἱ 40 λεπίδες. τὰ γὰρ δέρματα γίνονται σκληρότερα καὶ παχύτερα πρεσβυτέρων γιγνομένων· ξηραίνεται γὰρ, καὶ τὸ γῆρας ἐστὶ κατὰ τένομα γεγερὸν διὰ τὸ ἀπολείπειν τὸ θερμὸν καὶ μετ' αὐτὸ τὸ ὑγρὸν· φαλακρῶνται δ' ἐπιδήλως οἱ ἄνθρωποι μάλιστα τῶν ζώων. ἔστι δὲ τι καθόλου τὸ τοῖστος πάθος· καὶ γὰρ τῶν φυτῶν τὰ μὲν ἀείφυλλα τὰ δὲ φυλλοβολοῦσι, καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ φωλεύοντες ἀποβάλλουσι τὰ 45 πτερὰ· τοιοῦτον δὲ τι πάθος καὶ ἡ φαλακρότης ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοις συμβαίνει φαλακρῶσθαι· κατὰ μέρος μὲν γὰρ ἀπορρεῖ καὶ τὰ φύλλα τοῖς φυτοῖς πᾶσι καὶ τὰ πτερὰ καὶ αἱ τρίχες τοῖς, ἔχουσιν, ὅταν δ' ἀθρόον γένηται τὸ πάθος, λαμβάνει τὰς εἰρημένας ἐπὶ νυμίας· φαλακρῶσθαι τε γὰρ λέγεται καὶ φυλλορρεῖν [καὶ πτερορροεῖν]. αἰτίον δὲ τῷ πάθους ἔνδεια ὑγρότητος θερμῆς, τοῖστος δὲ μάλιστα τῶν ὑγρῶν τὸ λιπαρόν· διὸ καὶ τῶν φυτῶν τὰ λιπαρὰ ἀείφυλλα μᾶλλον. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν ἄλλοις 50 τὸ αἰτίον λεκτέον· καὶ γὰρ ἄλλα συναίτια τῷ τοῖστος πάθους αὐτοῖς. γίνεται δὲ τοῖς μὲν φυτοῖς ἐν τῷ χειμῶνι τὸ πάθος (αὕτη γὰρ ἡ μεταβολὴ κυριωτέρα τῆς ἡλικίας), καὶ τοῖς φωλεύουσιν δὲ τῶν ζώων (καὶ γὰρ ταῦτα ἥτιον τῶν ἀνθρώπων ὑγρὰ καὶ θερμὰ τὴν φύσιν ἐστὶν)· οἱ δ' ἄνθρωποι ταῖς ἡλικίαις χειμῶνα καὶ θέρος ἄγουσιν· διὸ πρὶν ἀφροδισιάζειν 55 ὃ γίνεται φαλακρὸς ὁδεῖς· τότε δὲ τοῖς τοῖστος τὴν φύσιν μᾶλλον· φύσει γὰρ ἐστὶν ὁ ἐγκέφαλος ψυχρότατος τῷ σώματι, ὃ δ' ἀφροδισιασμός καταψύχει· καθαρῶς γὰρ καὶ φυσικῆς θερμότητος ἀπὸ κρισίος ἐστὶν. εὐλόγως ἔν ὁ ἐγκέφαλος αἰσθάνεται πρῶτον· τὰ γὰρ ἀσθενῆ καὶ φαύλως ἔχοντα μικρὰς αἰτίας καὶ ῥοπῆς ἐστὶν. ὥς ἂν τις ἀναλογίσηται ὅτι αὐτός τε ὀλιγόθερμος ὁ ἐγκέφαλος, ἔτι δ' ἀναγκαῖον τὸ περίξ δῆμα τοῖστος εἶναι μᾶλλον, καὶ τέτου τὴν τῶν 60 τριχῶν φύσιν, ὅσῳ πλείστον ἀφέσηκεν, εὐλόγως ἂν δόξειε τοῖς σπερματικοῖς περὶ ταύτην τὴν ἡλικίαν συμβαίνειν φαλακρῶσθαι. διὰ τὴν αὐτὴν δ' αἰτίαν καὶ τῆς κεφαλῆς τὸ

2. παχυδερμότερων *SY*. || 3. τοσούτο *S*. || 6. α] ἀλλὰ *S*. || 7. ἔχει *om Z*. || 9. η] ἢ *PX*. || θρίξ] περίξ *PSF* et *corr Z*. || ἔχει *P*. || ἀλλ' ὃ συμβ. *SZ*. || 11. μὲν μῆκος *S*. || ὃ *om Z*. || 13. μελανότεριχες *Z*. || 22. ἐτι] ἐπὶ *Z*. || 25. αὐξήν *F*. || 26. καὶ *om PX*. || 26. τὴν τροφήν *om SY*. || 27. αἱ *om PSF*. || 30. γίνεσθαι] φύεσθαι *F*. || 31. καὶ λιθωδέστερα *om S*. || τοῖς προσβόροις *PSZ*. || 33. ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν *F*. || 34. εξατμίζειν *Z*. || 35. ἀνευ θερμῷ γὰρ συνεξέρχεται *om SY*. || 36. φαλακρῶσθαι συμβαίνειν *S*.

1. μαλόντερον *SY*. || 3. σκληρὰ *Z*. || 4. λεπιδωτοῖς *PZ*, λεπιδωτοῖς *S*. || 5. λεπίδες *PZ*, λεπίδες *S*. || 8. αὐτὸ *F*. || 9. τι *om FZ*. || 12. τι] τι τὸ *F*. || 17. καὶ πτερορροεῖν *om PSYZ*. || 21. τῷ τοῖστος] τότε τῷ *Z*. || 24. δὲ *om S*. || τῶν ἀνθρώπων ἥτιον *S*. || 28. ἐστὶν *om P*. || ψυχρότατος *SY*. || 35. ἂν *om SY*. || 36. φαλακρῶσθαι συμβαίνειν *S*.

πρόσθιον μόνον γίνονται φαλακροὶ καὶ τῶν ζώων οἱ ἄνθρωποι μόνον, τὸ μὲν πρόσθιον, ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἐγκέφαλος, τῶν δὲ ζώων μόνον, ὅτι πολὺ πλείον· ἔχει ἐγκέφαλον καὶ μά-
 λιστα ὑγρὸν ἄνθρωπος· καὶ αἱ γυναῖκες οὐ φαλακρῶνται·
 παραπλησία γὰρ ἡ φύσις τῇ τῶν παιδίων· ἀγνοα γὰρ 5
 σπερματικῆς ἐκκρίσεως ἀμφότερα· καὶ εὐνῆχος ὃ γίνεται
 φαλακρὸς διὰ τὸ εἰς τὸ θῆλυ μεταβάλλειν· καὶ τὰς ὑπερο-
 γενεῖς τρίχας ἢ οὐ φύουσιν ἢ ἀποβάλλουσιν, ἂν τύχωσιν
 ἔχοντες οἱ εὐνῆχοι, πλὴν τῆς ἡβης· καὶ γὰρ αἱ γυναῖκες
 τὰς μὲν ἐκ ἔχουσι, τὰς δ' ἐπὶ τῇ ἡβῃ φύουσιν· ἡ δὲ πῆρω 10
 σις αὕτη ἐκ τῆ ἄρρενος εἰς τὸ θῆλυ μεταβολὴ ἐστίν· τῷ δὲ
 τὰ μὲν φωλεόμενα πάλιν δασύνεσθαι καὶ τὰ φυλλοβολή-
 σαντα πάλιν φύειν φύλλα, τοῖς δὲ φαλακροῖς μὴ ἀνα-
 φύεσθαι πάλιν, αἴτιον ὅτι τοῖς μὲν αἱ ἑταῖροι τροπαὶ εἰσι τῷ
 σώματος μᾶλλον, ὥστ' ἐπεὶ μεταβάλλουσιν αὐταί, με- 15
 ταβάλλει καὶ τὸ φύειν καὶ τὸ ἀποβάλλειν· τοὺς μὲν τὰ
 πτερὰ καὶ τὰς τρίχας, τὰ δὲ φύλλα τὰ φυτὰ· τοῖς δ'
 ἀνθρώποις κατὰ τὴν ἡλικίαν γίνεται χειμῶν καὶ θέρος καὶ
 ἔαρ καὶ μετόπωρον, ὥς' ἐπεὶ αἱ ἡλικίαι ὁ μεταβάλλουσιν,
 ἰδὲ τὰ πάθη τὰ διὰ ταύτας μεταβάλλει, καίπερ τῆς αἰ- 20
 τίας ὁμοίας ὄσης· καὶ περὶ μὲν τὰλλα πάθη τὰ τῶν τρι-
 χῶν σχεδὸν εἴρηται.

4 Τῶν δὲ χρωμάτων αἴτιον τοῖς μὲν ἄλλοις ζώοις, καὶ
 τῷ μονόχρωμα εἶναι καὶ τῷ ποικίλῳ, ἢ τῷ δερμάτος φύσις·
 τοῖς δ' ἀνθρώποις ὁδὸν πλὴν τῶν πολιῶν ὃ τῶν διὰ γῆρας 25
 ἀλλὰ τῶν διὰ νόσον· ἐν γὰρ τῇ καλουμένῃ λευκῇ λευκαὶ
 γίνονται αἱ τρίχες· ἐὰν δ' αἱ τρίχες ὥσι λευκαί, ἐκ ἀκο-
 λυθεῖ τῷ δερμάτι ἡ λευκότης· αἴτιον δ' ὅτι αἱ τρίχες ἐκ τῷ
 δερμάτος φύονται· ἐκ νενοσηκότος ἔν καὶ λευκῷ τῷ δερμα-
 τος καὶ ἡ θρῖξ συνοσεῖ, νόσος δὲ τριχῶς πολιότης ἐστίν· ἡ 30
 δὲ δι' ἡλικίαν τῶν τριχῶν πολιότης γίνεται δι' ἀσθένειαν καὶ
 ἐνδειαν θερμότητος· καὶ γὰρ ἡλικία πᾶσα ῥέπει ἀποκλί-
 νοντος τῷ σώματος, καὶ ἐν τῷ γῆρα, ἐπὶ φύξιν· τὸ γὰρ
 γῆρας ψυχρὸν καὶ ξηρὸν ἐστίν· δεῖ δὲ νοῆσαι τὴν εἰς ἑκάστω
 μῦριον ἀφικνεμένην τροφήν· ὅτι πέττει μὲν ἡ οἰκεία θερμότης 35

τῆς, ἀδυνατέσης δὲ φθείρεται καὶ πῆρωσις γίνεται ἡ νόσος·
 ἀκριβέστερον δὲ περὶ τῆς τοιαύτης αἰτίας ὕστερον λεκτέον ἐν
 τοῖς περὶ αὐξήσεως καὶ τροφῆς· ὅσοις οὖν τῶν ἀνθρώπων
 ὀλιγοθερμὸς ἐστίν ἡ τῶν τριχῶν φύσις καὶ πλείων ἡ εἰσῆσα
 ὑγρότης ἐστίν, τῆς οἰκείας θερμότητος ἀδυνατέσης πέττειν σῆ-
 πεται ὑπὸ τῆς ἐν τῷ περιέχοντι θερμότητος· γίνεται δὲ σῆ-
 ψις ὑπὸ θερμότητος μὲν πᾶσα, ὃ τῆς συμφύτης δέ, ὥσπερ
 εἴρηται ἐν ἑτέροις· ἐστὶ δ' ἡ σῆψις καὶ ὕδατος καὶ γῆς καὶ
 τῶν σωματικῶν πάντων τῶν τοιούτων, διὸ καὶ τῆς γεώδους
 ἀτμίδος, οἷον ὁ λεγόμενος εὐρώς· καὶ γὰρ ὁ εὐρώς ἐστὶ σα-
 πρότης γεώδους ἀτμίδος· ὥς καὶ ἡ ἐν ταῖς θρῖξι τοιαύτη
 ὅσα τροφή· ὃ πεπτομένη σῆπεται, καὶ γίνεται ἡ καλουμένη
 πολιὰ· λευκὴ δέ, ὅτι καὶ ὁ εὐρώς μόνον τῶν σαπρῶν ὥς
 εἰπεῖν λευκὸν ἐστίν· αἴτιον δὲ τούτου ὅτι πολὺν ἔχει ἀέρα·
 πᾶσα γὰρ ἡ γεώδης ἀτμὶς ἀέρος ἔχει δύναμιν παχέως·
 ὥσπερ γὰρ ἀντετραμμένον τῇ πάχυνῃ ὁ εὐρώς ἐστίν· ἂν μὲν
 γὰρ παγῇ ἢ ἀνῆσσα ἀτμὶς, πάχυνῃ γίνεται, ἐὰν δὲ σαπῇ,
 εὐρώς· διὸ καὶ ἐπιπολῆς ἐστὶν ἀμφω· ἡ γὰρ ἀτμὶς ἐπιπο- 20
 λῆς· καὶ εὖ δὴ οἱ ποιεῖται ἐν ταῖς κωμωδίαις μεταφέρουσι
 σκώπτοντες, τὰς πολιὰς καλῶντες γήρωις εὐρώτα καὶ πά-
 χυνῃ· τὸ μὲν γὰρ τῷ γένει τὸ δὲ τῷ εἶδει ταυτόν ἐστίν, ἡ
 μὲν πάχυνῃ τῷ γένει (ἀτμὶς γὰρ ἀμφω), ὁ δὲ εὐρώς τῷ
 εἶδει (σῆψις γὰρ ἀμφω)· σημεῖον δ' ὅτι τοιούτον ἐστίν· καὶ
 γὰρ ἐκ νόσων πολλοῖς πολιὰι ἀνέφυσαν, ὕστερον δ' ὑγια- 25
 σθεῖσι μέλαιναι ἀπὲρ τῶν· αἴτιον δ' ὅτι ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ,
 ὥσπερ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα ἐν ἐνδείᾳ φυσικῆς θερμότητός
 ἐστίν, ἔτω καὶ τῶν ἄλλων μορίων καὶ τὰ πάνυ μικρὰ με-
 ἔχει τῆς ἀρρωστίας ταύτης· περίττωμα δὲ πολὺ ἐγγίνεται
 ἐν ταῖς σώμασι καὶ τοῖς μορίοις· διόπερ ἡ ἐν ταῖς σαρκὶν
 ἀπεψία ποιεῖ τὰς πολιὰς· ὑγιάναντες δὲ καὶ ἰσχύσαντες
 πάλιν μεταβάλλουσιν, καὶ γίνονται ὥσπερ ἐκ γερόντων νέοι·
 διὸ καὶ τὰ πάθη συμμεταβάλλουσιν· ὁρθῶς δ' ἔχει καὶ λέ-
 γειν τὴν μὲν νόσον γῆρας ἐπίκτητον, τὸ δὲ γῆρας νόσον φυ-
 σικὴν· ποῖσι γὰρ νόσοι τινὲς ταῦτα ἄπερ καὶ τὸ γῆρας· 30
 τὸ δὲ κροτάφους πολύνται πρῶτον· τὰ μὲν γὰρ ὅπισθεν

1. γίνονται μόνον P. || 5. παιδων Y. || γὰρ] γὰρ καὶ Y. || 7. τὸ ante θ. om Z. || 8. ἡ ἀπ. ἂν τύχωσιν om Z. || 9. οἱ εὐνοῦχοι om S. || 10. πέρωσι S. || 16. τὴς Z. || 17. τὰς om PSY. || δὲ] δὲ τὰ P. || 19. ἐπειδὴ Z. || 20. τῆς — 21. μὲν om pr Z. || 21. ὁμοίως S. || 24. μονόχρωμα SY. || εἶναι om PZ. || τῷ post καὶ om Z. || 27. ἂν Z. || αἱ om S. || ἐκ] καὶ ἐκ S. || 28. ἡ om S. || αἱ τρίχες post 29. δερμάτος P, om Z. || 29. φύονται — δερμάτος om Z. || λεπτὴ PSY. || 30. ἡ post ἐστίν om Z. || 31. τριχῶν, δ' ἡ πολιότης Z. || 33. καὶ om Z. || φύξιν P. || 35. πράττει Y. || ἡ ἐν ἐκάστω οἰκεία PZ.

1. πῆρωσις S, πλήρωσις Y. || 6. δὲ] δ' ἡ SY. || 7. μὲν om Z. || 9. τῶν πάντων S. || 12. πεπτομένη σῆπεται S. || 13. καὶ om S. || 15. ἡ om SY. || 16. ἀντετραμμένον Z. || ὁ — 17. πάχυνῃ om Z. || 16. ἐὰν P. || 17. ἡ om S. || 20. πολιὰς καὶ καλῶντες P Z. || καὶ om SY. || 21. τῷ P. || τῷ δὲ τῷ P, τῷ δὲ S. || 22. μὲν] μὲν γὰρ SY. || ὁ — 23. ἀμφω om SZ. || 24. ἀνεψύσαν P. || ὑγιασθεῖσαι Y. || 26. ἐν om S. || 27. μικράτατα Y. || 28. ἐγγίνεται πολὺ Z. || 29. καὶ] καὶ ἐν PZ, om S. || 33. νόσον] νόσον εἶναι Y. || 34. ἐν SY. || τὸ om S.

μενὰ ὑγρότης ἐστὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐγκέφαλον, τὸ δὲ βρέγμα πολλὴν ἔχει ὑγρότητα· τὸ δὲ πολὺ ἐκ εὐσηπτον. αἱ δ' ἐν τοῖς κροτάφοις τρίχες ἔδ' ἔτως ὀλίγον ἔχουσιν ὑγρὸν ὥστε πέττειν, οὔτε πολὺ ὥστε μὴ σήπescθαι· μέσος γὰρ ὢν δ' τόπος ἀμφοτέρων ἐκτὸς ἀμφοτέρων τῶν παθῶν. ἐστὶν. περὶ 5 μὲν ἐν τῆς τῶν ἀνθρώπων πολιότητος εἴρηται τὸ αἷτιον.

5. Τοῖς δ' ἄλλοις ζώοις τῷ μὴ γίνεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τὴν μεταβολὴν ἐπιδήλως τὸ αὐτὸ αἷτιον ὅπερ εἴρηται καὶ ἐπὶ τῆς φαλακρότητος· ὀλίγον γὰρ ἔχουσι καὶ ἥττον ὑγρὸν τὸν ἐγκέφαλον, ὥστε μὴ ἐξαδυνατεῖν τὸ θερμὸν πρὸς τὴν πέψιν. τοῖς δ' ἵπποις [αὐτῶν] ἐπισημαίνει μάλισα ὦν ἴσμεν ζῶων, ὅτι λεπτότατον τὸ ὄσεν ὡς κατὰ μέγεθος ἔχουσι περὶ τὸν ἐγκέφαλον τῶν ἄλλων. τεκμήριον δ' ὅτι καίριος ἡ πληγὴ ἢ εἰς τὸν τόπον τῆτον γίνεται αὐτοῖς· διὸ καὶ Ὅμηρος ἔτως ἐποίησεν "ἵνα τε πρῶται τρίχες ἵππων 15 κρανίῳ ἐμπεφύασι, μάλισα δὲ καίριόν ἐστιν." ῥαδίως οὖν ἐπιρρεΐσθαι τῆς ὑγρότης διὰ τὴν λεπτότητα τῷ ὄσῃ, τῆς δὲ θερμότητος ἐλλειψέσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, ἐπιπολιῦνται αἱ τρίχες αὐταί. καὶ αἱ πυρραὶ δὲ θάττον πολιοῦνται τρίχες τῶν μελαινῶν· ἐστὶ γὰρ καὶ ἡ πυρρότης ὥσπερ ἀρρωσία τριχός, 20 τὰ δ' ἀσθενῆ γηράσκει πάντα θάττον. μελαντέρας δὲ γίνεσθαι γηρασκούσας λέγεται τὰς γεράνας. αἷτιον δ' ἂν εἴη τῷ πάθος τὸ φύσει λευκοτέραν αὐτῶν εἶναι τὴν τῶν πτερῶν φύσιν, πλέον τε γηρασκόντων εἶναι τὸ ὑγρὸν ἐν τοῖς πτεροῖς ἢ ὥστε εὐσηπτότερον εἶναι. ὅτι δὲ γίγνεται ἡ πολὺ σήψις 25 τινί, καὶ ὅτι ἐκ ἐστίν, ὥσπερ οἴονται τινες, αὐανσίς, σημείον τῷ προτέρου ρηθέντος τὸ τὰς σκεπαζομένας τρίχας πύλοισι ἢ καλύμμασι πολιοῦσθαι θάττον (τὰ γὰρ πνεύματα κωλύει τὴν σήψιν, ἢ δὲ σκέπη ἀπνοίαν ποιεῖ), καὶ τὸ βοηθεῖν τὴν ἀλειψίν τὴν τῷ ὕδατος καὶ τῷ ἐλαίου μιγνυμένων. τὸ μὲν 30 γὰρ ὕδωρ φύχει, τὸ δ' ἐλαίον μιγνύμενον κωλύει ξηραίνεσθαι ταχέως· τὸ γὰρ ὕδωρ εὐξήραντον. ὅτι δ' ἐκ ἐστίν αὐανσίς, ἐδ' ὥσπερ ἡ πόα αὐανομένη λευκαίνεται, οὕτω καὶ ἡ θρίξ, σημείον ὅτι φύονται εὐθέως ἔνιοι πολλοί· αὐὸν δ' οὐδὲν φύεται. λευκαίνονται δὲ καὶ ἐπ' ἄκρου πολλαί· 35 ἐν γὰρ τοῖς ἐσχάτοις καὶ λεπτοτάτοις ἐλαχίστη θερμότης ἐγγίνεται. τοῖς δ' ἄλλοις ζώοις ὅσοις γίνονται λευκαὶ αἱ τρίχες, φύσει ἀλλ' ἢ πάθει συμβαίνει γίνεσθαι τῆτο. αἷτιον δὲ τῶν χρωμάτων τὸ δέρμα τοῖς ἄλλοις· τῶν μὲν γὰρ λευκῶν λευκὸν τὸ δέρμα, τῶν δὲ μελάνων μέλαν, τῶν δὲ ποικίλων καὶ γιγνόμενων ἐκ συμμίξεως τῇ μὲν λευκῶν τῇ δὲ μέλαν φαίνεται ὄν. ἐπὶ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἔθεν αἷτιον τὸ δέρμα· καὶ γὰρ οἱ λευκοὶ σφόδρα μελαίνας ἔχουσιν. αἷτιον δ' ὅτι λεπτότατον πάντων δέρμα ἄνθρωπος ἔχει ὡς κατὰ μέγεθος, διόπερ ἔθεν ἰσχύει πρὸς τὴν τῶν τριχῶν μεταβολήν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν τὸ δέρμα καὶ μεταβάλλει αὐτὸ τὴν χροάν, καὶ γίνεται ὑπὸ ἡλίων καὶ πνευμάτων μελάντερον· αἱ δὲ τρίχες ἔθεν συμμεταβάλλουσιν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις τὸ δέρμα χώρας ἔχει δύναμιν διὰ τὸ πάχος· διὸ αἱ μὲν τρίχες κατὰ τὰ δέρματα μεταβάλλουσι, τὰ δὲ 15 δέρματα ἔθεν κατὰ τὰ πνεύματα καὶ τὸν ἥλιον.

Τῶν δὲ ζῶων τὰ μὲν ἐστὶ μονόχροα (λέγω δὲ μονόχρωα ὡν τὸ γένος ὅλον ἐν χρωματι ἔχει, οἷον λέοντες, πυρροὶ πάντες· καὶ τῆτο καὶ ἐπ' ὀρνίθων καὶ ἐπ' ἰχθύων ἐστὶ καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ὁμοίως), τὰ δὲ πολύχροα μὲν, ὀλόχροα 20 δὲ (λέγω δὲ ὡν τὸ σῶμα ὅλον τὴν αὐτὴν ἔχει χροάν, οἷον βῆς ἐστὶν ὅλος λευκὸς καὶ ὅλος μέλας), τὰ δὲ ποικίλα. τῆτο δὲ διχῶς, τὰ μὲν τῷ γένει, ὥσπερ πάρδαλις καὶ ταῶς, καὶ τῶν ἰχθύων ἔνιοι, οἷον αἱ καλόμεναι θράτται· τῶν δὲ τὸ μὲν γένος ἅπαν ἢ ποικίλον, γίνονται δὲ ποικίλοι, οἷον βόες καὶ αἶγες, καὶ ἐν τοῖς ὀρνίθιν, οἷον αἱ περισεραί· καὶ ἄλλα δὲ γένη τὸ αὐτὸ πάσχει τῶν ὀρνίθων. μεταβάλλει δὲ τὰ ὀλόχροα πολλῷ μᾶλλον τῶν μονοχρῶν, καὶ εἰς τὴν ἀλλήλων χροάν τὴν ἀπλήν, οἷον ἐκ λευκῶν μέλινα καὶ ἐκ μελάνων λευκά, καὶ μεμιγμένα ἔξ ἀμφοτέρων, 30 διὰ τὸ ὅλῳ τῷ γένει ὑπάρχειν ἐν τῇ φύσει τὸ μὴ μίαν ἔχειν χροάν· εὐκνήτον γὰρ ὑπάρχει ἐπ' ἀμφοτέρα τὸ γένος, ὥστε καὶ εἰς ἄλλα μεταβάλλειν καὶ ποικίλλεσθαι μᾶλλον. τὰ δὲ μονοχροα τῆναντίον· ἢ γὰρ μεταβάλλει, ἂν μὴ διὰ πάθος, καὶ τῆτο σπάνιον· ἡδὲ γὰρ ὥπται καὶ 35 πέρδιξ, λευκὴ καὶ κόραξ καὶ σφραγὶς καὶ ἀρκτός. συμβαίνει δὲ ταῦτα, ὅταν ἐν τῇ γενέσει διαστραφῇ· εὐφθαρτον γὰρ

1. ἐστὶ καὶ διὰ S. || 5. παθημάτων SY. || 6. πολιότητος τῶν ἀνθρώπων S. || 9. περὶ F. || 10. ἥττον om PSYZ. || 11. ἐξαδυνατεῖ F. || 12. αὐτὸ Z. || 14. ἢ ante εἰς om PZ. || 15. πρῶται om SY. || 16. ἐμπεφύασι Z. || 17. διὰ λεπτότητα τῷ ὄσῃ S. || 18. λειψέσθαι S. || 21. θάττον πάντα P. || 22. λέγεται om S. || 28. καλύμματα F. || 30. τὴν om S. || 31. μιγνύμενον om S. || 32. δ' om S. || 33. ἀπανανομένη πόα S, ἀπανανομένη (omisso πόα) F. || 34. δ' αὐὸν S. || 35. ἀπ' Z. || 36. γὰρ] δὲ Z. || 1. αἱ om F. || 5. μίξεως, F. || 6. ἐπὶ F. || 7. σφόδρα om F. || 8. δέρμα ὁ ἄνθρωπος Z, ἄνθρωπος δέρμα S. || 10. καὶ τὸ δέρμα S. || 14. τὸ δέρμα PZ. || 16. εἰς S. || 17. ὅλον om Z. || 18. οἷον οἱ λ. F. || 18. ἐπ' ante ἰχθύων et 19. ὁμοίως om SY. || 19. πολύχροα S. || 21. ἐστὶ βῆς SY. || 22. μὲν] δὲ S. || 23. ὀρθται Z. || 24. πᾶν Z, ὅλον F. || 25. καὶ ante αἶγες om PZ. || 26. τῶν] τὸ τῶν S, τῷ τῶν P. || 27. ὀλόχρωμα SZ. || 28. ἀλλήλων] ἄλλην Z. || 31. τῷ] τὸν τῷ PS. || 33. μονόχρω Y, μονόχρωμα PS.

καὶ εὐκίνητον τὸ μικρόν, τὸ δὲ γιγνόμενον τοῖσθον· ἐν μικρῷ γὰρ ἡ ἀρχὴ τοῖς γιγνομένοις. μάλιστα δὲ μεταβάλλουσι καὶ τὰ φύσει μονόχρωα μὲν ὄντα, τῷ γένει δὲ πολύχρωα, διὰ τὰ ὕδατα· τὰ μὲν γὰρ θερμὰ λευκὴν ποιεῖ τὴν τρίχα, τὰ δὲ ψυχρὰ μέλαιναν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν. αἴτιον δ' ὅτι τὰ θερμὰ πνεύματος πλέον ἔχει ἢ ὕδατος, ὁ δ' ἀὴρ διαφανόμενος λευκότητα ποιεῖ, καθάπερ καὶ τὸν ἀφρόν. διαφέρει μὲν ἔν, ὥσπερ καὶ τὰ δέρματα τὰ διὰ πάθος λευκὰ τῶν διὰ τὴν φύσιν, ἔτω καὶ ἐν ταῖς θρῖξιν ἢ τε διὰ νόσον ἢ καὶ ἡλικίαν καὶ ἢ διὰ φύσιν λευκότης τῶν τριχῶν 10 τῷ τὸ αἴτιον ἕτερον εἶναι· τὰς μὲν γὰρ ἡ φυσικὴ θερμότης ποιεῖ λευκάς, τὰς δ' ἡ ἀλλοτρία. τὸ δὲ λευκὸν ὁ ἀτμιδῶδης ἀὴρ παρέχεται ἐγκατακλειόμενος ἐν πᾶσιν. διὸ καὶ ἔσα μὴ μονόχρῳά ἐσι, τὰ ὑπὸ τὴν γαστέρα πάντα λευκότερά ἐσιν. καὶ γὰρ θερμότερα καὶ ἡδυνεώτερα πάντα τὰ 15 λευκὰ ὡς εἰπεῖν ἐστὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν· ἡ μὲν γὰρ πέψις γλυκέα ποιεῖ, τὴν δὲ πέψιν τὸ θερμόν. ἡ δ' αὐτὴ αἰτία καὶ τῶν μονοχρόων μὲν, μελάνων δ' ἢ λευκῶν· θερμότης γὰρ καὶ ψυχρότης αἰτία τῆς φύσεως τῶν δερμάτων καὶ τῶν τριχῶν· ἔχει γὰρ ἕκαστον τῶν μορίων θερμότητα οἷ- 20 κείαν. ἔτι δ' αἱ γλῶτται διαφέρουσι· τῶν ἀπλῶν τε καὶ ποικίλων καὶ τῶν ἀπλῶν μὲν διαφερόντων δέ, οἷον λευκῶν καὶ μελάνων. αἴτιον δὲ τὸ εἰρημένον πρότερον, ὅτι τὰ δέρματα ποικίλα τῶν ποικίλων, καὶ τῶν λευκοτριχῶν καὶ τῶν μελανοτριχῶν τῶν μὲν λευκὰ τῶν δὲ μέλαινα. τὴν δὲ γλῶτ- 25 ταν δεῖ ὑπολαβεῖν ὥσπερ ἐν μόριον τῶν ἐξωτερικῶν εἶναι, μὴ ὅτι ἐν τῷ σώματι σκεπάζεται, ἀλλ' οἷον χεῖρα ἢ πόδα· ὡς ἐπεὶ τῶν ποικίλων τὸ δῆμα ἔ μονόχρων, καὶ τῷ ἐπὶ τῇ γλώττῃ δερμάτων τῷ αἴτιον. μεταβάλλουσι δὲ τὰ χρώματα καὶ τῶν ὀρνίθων τινὲς καὶ τῶν τετραπόδων τῶν 30 ἀγρίων ἕνα κατὰ τὰς ὥρας. αἴτιον δ' ὅτι ὥσπερ οἱ ἄνθρωποι κατὰ τὴν ἡλικίαν μεταβάλλουσι, τῷ ἐκείνοις συμβαίνει κατὰ τὰς ὥρας· μείζων γὰρ διαφορὰ αὕτη τῆς κατὰ τὴν ἡλικίαν τροπῆς. εἰσὶ δὲ καὶ τὰ παμφαγώτερα ποικιλωτέρα ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος εἰπεῖν εὐλόγως, οἷον αἱ μέλιτται 35

μονόχρωα μᾶλλον ἢ αἱ ἀνθρώποι καὶ σφῆκες· εἰ γὰρ αἱ τροφαὶ αἰτίαι τῆς μεταβολῆς, εὐλόγως αἱ ποικίλαι τροφαὶ παντοδαπωτέρας ποῖσι τὰς κινήσεις καὶ τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς, ἐξ ὧν καὶ τρίχες καὶ πτίλα καὶ δέρματα γίνεται. καὶ περὶ μὲν χρωμάτων καὶ τριχῶν διωρίσθω τὸν τρόπον τῶτον.

Περὶ δὲ φωνῆς, ὅτι τὰ μὲν βαρύφωνα τῶν ζώων ἐστὶ, 7 τὰ δ' ὀξύφωνα, τὰ δ' εὐτονα καὶ πρὸς ἀμφοτέρας ἔχοντα τὰς ὑπερβολὰς συμμέτρως, ἔτι δὲ τὰ μὲν μεγαλόφωνα τὰ δὲ μικρόφωνα, καὶ λειότητι καὶ τραχύτητι καὶ εὐκαμψία καὶ ἀκαμψία διαφέροντα ἀλλήλων, ἐπισκεπτέον διὰ τίνος αἰτίας ὑπάρχει τῶν ἕκαστον. περὶ μὲν ἔν ὀξύτης καὶ βαρύτης τὴν αὐτὴν αἰτίαν οἰητέον εἶναι ἥνπερ ἐπὶ τῆς μεταβολῆς ἦν μεταβάλλει νέα ὄντα καὶ πρεσβύτερα. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα νεώτερα ὄντα ὀξύτερον φθέγγεται, τῶν δὲ βοῶν οἱ μῶσχοι βαρύτερον. τὸ δ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ τῶν ἀρρένων καὶ θηλειῶν· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις γένεσι τὸ θῆλυ ὀξύτερον φθέγγεται τῷ ἄρρενος (μάλιστα δ' ἐπιδόλον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τῶτον· μάλιστα γὰρ τοῖς 10 ταύτην τὴν δύναμιν ἀποδεδωκεν ἡ φύσις διὰ τὸ λόγῳ χρῆσθαι μόνος τῶν ζώων, τῷ δὲ λόγῳ ὕλην εἶναι τὴν φωνήν), ἐπὶ δὲ τῶν βοῶν τὸναντίον· βαρύτερον γὰρ αἱ θήλειαι φθέγγονται τῶν ταύρων. τίνος μὲν ἔν ἕνεκα φωνὴν ἔχει τὰ ζῷα, καὶ τί ἐστὶ φωνὴ καὶ ὅλως ὁ ψόφος, τὰ μὲν ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεως εἴρηται, τὰ δ' ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς. ἐπεὶ δὲ βαρὺ μὲν ἐστὶ ἐν τῷ βραδεῖαν εἶναι τὴν κίνησιν, ὀξύ δ' ἐν τῷ ταχεῖαν, τῷ δὲ βραδεῶς ἢ ταχέως πότερον τὸ κινῆν αἰτίον ἢ τὸ κινῆμενον, ἔχει τινὰ ἀπορίαν. φασὶ γάρ τινες τὸ μὲν πολὺ βραδεῶς κινεῖσθαι. τὸ δ' ὀλίγον ταχέως, καὶ ταύτην αἰτίαν εἶναι τῷ τὰ μὲν βαρύφωνα εἶναι τὰ δ' ὀξύφωνα, λέγοντες μέχρι τίνος καλῶς, ὅλως δ' ἢ καλῶς. τῷ μὲν γὰρ γένει ὁρθῶς ἔοικε λέγεσθαι τὸ βαρὺ ἐν μεγέθει τινὶ εἶναι τῷ κινημένου. εἰ γὰρ τῶτον, καὶ μικρὸν καὶ βαρὺ φθέγγασθαι ἔ ράδιον, ὁμοίως δὲ ὁδὲ βαρὺ καὶ ὀξύ. καὶ δοκεῖ γεναιοτέρας εἶναι φύσεως ἢ βαρυφωνία, καὶ ἐν τοῖς

3. μονόχρω *Y*, μονόχρωμα *S*. iidem mox πολύχρω et πολύχρωμα, et 18. μονόχρων et μονοχρώμων. || 6. ἔχει πλέον *P*. || 9. ἢ *E* *S*. || 10. ἢ καὶ *S*, καὶ *PZ*. || 11. θερμότης ποιεῖται *Z*, ποιεῖται θερμότης *PY*. || 12. ὁ om *SYZ*. || ἀτμιδῶδης *pr Z*. || 14. μονόχρω *Y* et *pr Z*, μονόχρωμα *S*. || 20. μορίων αὐτῶν *Y*. || 21. τε om *SY*. || 23. δὲ om *Z*. || 24. καὶ τῶν μελανοτριχῶν om *SZ*, τῶν om *Y*. || 26. μόριον ἐξωτερικόν εἶναι μὴ ὅτι ἐν τῷ *P*. || 27. σώματι *PS*. || 28. μονόχρωμον *P*. || 30. καὶ post χρώματα om *SY*. || 35. πλείστον *Z*.

1. μονόχρωα *S*, μονόχρωμα *PY*. || ἀνθρώποι *P*. || 4. καὶ ante πτ. om *S*. || πτερὰ *Z*. || 5. χρώματος *YZ*, δερμάτων *P*. || 5. τῶτον τὸν τρόπον *P*. || 10. καὶ τραχύτητι om *Z*. || 11. καὶ ἀκαμψία ante 10. καὶ εὐκαμψία *Y*, om *S*. || 11. διὰ *P*. || 14. ἦν μεταβάλλειν *S*. || 15. νέα *S*, om *P*. || ὄντα om *P*. || 16. βαρύτερα *P*. || 17. ἐν ἐπὶ *P*. || 20. λόγοις *Z*. || 21. εἶναι ὕλην *P*. || 24. ὁ om *SY*. || 25. αἰσθήσεσιν *P*. || 27. δὲ om *Y*. || 30. ταύτην τὴν αἰτίαν *Y*. || 32. ὁρθῶς εἴρηκε *Y*, ἔοικεν ὁρθῶς *S*. || 33. τινὶ εἶναι lacunam *Y*.

μέλεσι τὸ βαρὺ τῶν συντόνων βέλτιον· τὸ γὰρ βέλτιον ἐν ὑπεροχῇ, ἡ δὲ βαρύτερῃ ὑπεροχῇ τις· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐστὶν ἔτερον τὸ βαρὺ καὶ ὀξύ ἐν φωνῇ μεγαλοφωνίας καὶ μικροφωνίας (ἐστὶ γὰρ καὶ ὀξύφωνα μεγαλόφωνα, καὶ μικρόφωνα βαρύφωνα ὡσαύτως), ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὸν μέσον τόνον τῶν περὶ ὧν τίμη ἂν τις ἄλλω διορίσειεν (λέγω δὲ μεγαλοφωνίαν καὶ μικροφωνίαν) ἢ πλήθει καὶ ὀλιγότητι τῶν κινημένων; εἴ ἔν κατὰ τὸν λεγόμενον ἔσαι διορισμὸν τὸ ὀξύ καὶ βαρὺ, συμβήσεται τὰ αὐτὰ εἶναι βαρύφωνα καὶ μεγαλόφωνα καὶ ὀξύφωνα καὶ μικρόφωνα. τῆτο δὲ ψεύδος· αἴτιον δ' ὅτι τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον τὰ μὲν ἀπλῶς λέγεται, τὰ δὲ πρὸς ἄλληλα· μεγαλόφωνα μὲν ἔν ἐστὶν ἐν τῷ πολὺ ἀπλῶς εἶναι τὸ κινούμενον, μικρόφωνα δὲ τῷ ὀλίγον, βαρύφωνα δὲ καὶ ὀξύφωνα ἐν τῷ πρὸς ἄλληλα ταύτην ἔχειν τὴν διαφοράν. ἐάν μὲν γὰρ ὑπερέχη τὸ κινούμενον τῆς τῆ κινήσεως ἰσχύος, ἀνάγκη βραδέως φέρεσθαι τὸ φερόμενον, ἂν δ' ὑπερέχεται, ταχέως. τὸ δ' ἰσχυρὸν διὰ τὴν ἰσχύον ὅτε μὲν πολὺ κινῶν βραδεῖαν ποιεῖ τὴν κίνησιν, ὅτε δὲ διὰ τὸ κρατεῖν ταχεῖαν. κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τῶν κινήτων τὰ ἀσθενῆ τὰ μὲν πλείω κινῶντα τῆς δυνάμεως βραδεῖαν ποιεῖ τὴν κίνησιν, τὰ δὲ δι' ἀσθενείαν ὀλίγον κινῶντα ταχεῖαν. αἱ μὲν ἔν αἰτίαι τῶν ἐναντιώσεων αὐταί, τῆ μήτε πάντα τὰ νέα ὀξύφωνα εἶναι μήτε βαρύφωνα, μήτε τὰ πρεσβύτερα, μήτε τὰ ἄρρενα καὶ θήλεα, πρὸς δὲ τέτοις καὶ τῆ τὸς κάμνοντας ὀξύ φθέγγεσθαι. καὶ τὸς εὖ τὸ σῶμα ἔχοντας, ἔτι δὲ καὶ γέροντας γινομένους μᾶλλον ὀξύφωνότερους γίνεσθαι, τῆς ἡλικίας ἐναντίας ὕψους τῆ τῶν γένων. τὰ μὲν ἔν πλείστα νεώτερα ὄντα καὶ θήλεα δι' ἀδυναμίαν ὀλίγον κινῶντα ἀέρα ὀξύφωνα ἐστὶν ταχὺ γὰρ ὁ ὀλίγος φέρεται, τὸ δὲ ταχὺ ὀξύ ἐν φωνῇ. οἱ δὲ μόσχοι καὶ αἱ βόες αἱ θήλειαι, οἱ μὲν διὰ τὴν ἡλικίαν, αἱ δὲ διὰ τὴν φύσιν τῆς θηλότητος, ἐκ ἰσχυρὸν ἔχουσι τὸ μόριον ὧ κινῶσι, πολλὴ δὲ κινῶντα βαρὺ-

φθογγὰ ἐστὶν· βαρὺ γὰρ τὸ βραδέως φερόμενον, ὁ δὲ πολὺς ἀὴρ φέρεται βραδέως· πολὺν δὲ κινῶσι ταῦτα, τὰ δ' ἄλλ' ὀλίγον, διὰ τὸ τὸ ἀγγεῖν δι' ἑ πρώτων φέρεται τὸ πνεῦμα, τέτοις μὲν διάσημ' ἔχειν μέγα καὶ πολὺν ἀναγκάζεσθαι ἀέρα κινεῖν, τοῖς δ' ἄλλοις εὐταμίετον εἶναι. προίσεως δὲ τῆς ἡλικίας ἰσχύει μᾶλλον τῆτο τὸ μόριον τὸ κινῶν ἐν ἐκάστοις, ὥστε μεταβάλλουσιν εἰς τὸναντίον, καὶ τὰ μὲν ὀξύφωνα βαρυφωνότερα γίνονται αὐτὰ αὐτῶν, τὰ δὲ βαρύφωνα ὀξύφωνότερα· διόπερ οἱ ταῦροι ὀξύφωνότεροι τῶν μόσχων καὶ τῶν θηλειῶν βοῶν. ἐστὶ μὲν ἔν πᾶσιν ἡ ἰσχύς ἐν τοῖς νεύροις, διὸ καὶ τὰ ἀκμάζοντα ἰσχύει μᾶλλον· ἀναρθρα γὰρ τὰ νέα μᾶλλον καὶ ἀνευρα· ἔτι δὲ τοῖς μὲν νεοῖς ἔπα ἐπιτέταται, τοῖς δὲ γηράσκουσιν ἤδη ἀνέεται ἡ συντονία· διὸ ἀμφω ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατα πρὸς τὴν κίνησιν. μάλιστα δ' οἱ ταῦροι νευράδεις, καὶ ἡ καρδία· διόπερ σύντονον ἔχουσι τῆτο τὸ μόριον ὧ κινῶσι τὸ πνεῦμα, ὥσπερ χορδὴν τεταμένην νευρίην. δηλοῖ δὲ τοιαύτη τὴν φύσιν ἔσα ἡ καρδία τῶν βοῶν τῷ καὶ ὅσῃ ἐγγίνεσθαι ἐν ἐνίαις αὐτῶν· τὰ δ' ὅσα ζητεῖ τὴν τοῦ νεύρου φύσιν. ἐκτεμνόμενα δὲ πάντα εἰς τὸ θῆλυ μεταβάλλει, καὶ διὰ τὸ ἀνέσθαι τὴν ἰσχύον τὴν νευράδην ἐν τῇ ἀρχῇ ὁμοίαν ἀφίησι φωνῇ τοῖς θήλεσιν. ἡ δ' ἀνεσις παραπλησία γίνεται ὥσπερ ἂν εἴ τις χορδὴν κατατείνας σύντονον ποιήσῃ τῷ ἐξάφαι τι βάρος, οἷον δὴ ποιεῖσιν αἱ τὸς ἰσὺς ὑφαίνουσαι· καὶ γὰρ αὐταὶ τὸν στήμονα κατατείνουσι προσάπτουσαι τὰς καλουμένας λαιάς. ἔτω γὰρ καὶ ἡ τῶν ὄρχων φύσις προσήρηται πρὸς τὸς σπερματικὰς πόρους, ἔτοι δ' ἐκ τῆς φλεβός, ἧς ἡ ἀρχὴ ἐκ τῆς καρδίας πρὸς αὐτῷ τῷ κινῶντι τὴν φωνήν. διὸ καὶ τῶν σπερματικῶν πόρων μεταβαλλόντων πρὸς τὴν ἡλικίαν, ἐν ἡ ἤδη δύνανται τὸ σπέρμα ἐκκρίνειν, συμμεταβάλλει καὶ τῆτο τὸ μόριον. τῆτου δὲ μεταβάλλοντος καὶ ἡ φωνὴ μεταβάλλει, μᾶλλον μὲν τοῖς ἄρρεσιν, συμβαίνει δὲ ταῦτο καὶ ἐπὶ τῶν θηλειῶν, ἀλλ' ἀδελότερον, καὶ γίνεται ὁ κα-

1. γὰρ βέλτιον] γὰρ τέλειον Y. || 2. ἐπεὶ Y. || 3. καὶ τὸ ὀξύ Z. || μεγαλοφωνίας — 4. γὰρ om Z. || 4. ὀξύφωνα et μικρόφωνα om Z. || 5. καὶ om Y. || 6. τίτω Z, omissis περὶ ὧν. || ἄλλω om S. || δὲ om Z. || 9. εἶναι om PZ. || βαρύτερα Z. || 10. τῆτο δὲ ψ. om SY. || 12. τὸ Y. || μὲν] μὲν γὰρ P. || μεγαλόφωνος PY. || 14. τῷ om SY. || 15. τοιαύτην Y. || 17. ἐὰν Z. || 19 et 21. ποιῶνται Y. || 20. δὲ om Y. || κιν. τὰ μὲν ἀσθενῆ πλ. Z. || 23. μήτε ἄρα πάντα S, μήτε παρὰ π. Y. || 24 et 25. τὰ om Y. || 25. δὲ om S. || τῷ τὸ PSYZ. || 26. τὸς] τὸ τὸς PZ. || εὖ τὸ] εὐτονον Z. || καὶ om S. || 27. γινομένους Z. || 28. ἔν] ἔν τὰ Y. || 31. βόες] μήες S.

1. κινούμενον SY. || 3. τὸ alterum om SY. || φέρεται πρώτων S. || 4. τότε] τῷ τοῖς S. || ἀναγκ. δ' ἀέρα SZ. || 5. εὐμεταμίετον Y. || 6. μᾶλλον om SY. || 7. ἐν om Z. || ἐκατέροις Y. || 8. ὀξύφωνότερα (omisso βαρυφωνότερα) Z. || δὲ om P. || 9. βαρύτερα P, βαρυφωνότερα (omisso ὀξύφωνότερα) Z. || περ om P. || 11. τὰ om SY. || 12. ἀναρθρα γὰρ τὰ νέα μᾶλλον om Z. || 13. γεγηράσκουσιν Z. || ἀνέεται PZ. || 16. ὧ om Y. || 17. δὴ SZ. || 18. τῷ] τὸ Z. || 19. ἔσαι Z. || 20. ἀνέσθαι Z. || 22. ἐὰν PZ. || εἴ om P. || 23. κατὰ τινος Y. || τι] τὸ SY. || 24. δὴ ποιεῖσιν om PSY. || 25. τὸς στήμονας S. || κατατείνουσαι προσάπτουσαι SY. || 27. ἐκ τῆς om Z. || 28. διόπερ καὶ P. || 30. ἐν om Y. || ἥδη] δὴ S, μὴ Z, om Y. || 32. δὴ Z. || 33. καὶ ante γίνεται om SZ.

λῶσί τινες τραγίζειν, ὅταν ἀνώμαλος ἢ ἡ φωνή. μετὰ δὲ ταῦτα καθίσταται εἰς τὴν τῆς ἐπίσης ἡλικίας βαρύτητα ἢ ὀξύφωιαν. ἀφαιρουμένων δὲ τῶν ὄρχων ἀνίεται ἡ τάσις τῶν πόρων, ὥσπερ ἀπὸ τῆς χορδῆς καὶ τῆς σήμονος ἀφαιρημένη τῇ βάρει. τέτς δ' ἀνιέμεν καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ κινῶσα τὴν φωνὴν ἐκλύεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. διὰ μὲν ἔν ταύτῃ τὴν αἰτίαν τὰ ἐκτεννόμενα μεταβάλλει εἰς τὸ θῆλυ τὴν τε φωνὴν καὶ τὴν ἄλλην μορφήν, διὰ τὸ συμβαίνειν ἀνίσθαι τὴν ἀρχὴν ἐξ ἧς ὑπάρχει τῷ σώματι ἡ συντονία, ἀλλ' ἔχ ὥσπερ τινὲς ὑπολαμβάνουσιν αὐτὲς τὰς ὄρχεις εἶναι σύναμμα πολλῶν ἀρχῶν· ἀλλὰ μικραὶ μεταστάσεις μεγάλων αἰτίαι γίνονται, ἔ δὲ αὐτάς, ἀλλ' ὅταν συμβαίῃ ἀρχὴν συμεταβάλλειν. αἱ γὰρ ἀρχαὶ μεγέθει ἔσαι μικραὶ τῇ δυνάμει μεγάλαι εἰσίν· τῆτο γὰρ ἐστὶ τὸ ἀρχὴν εἶναι, τὸ αὐτὴν μὲν αἰτίαν εἶναι πολλῶν, ταύτης δ' ἄλλο ἄνωθεν μὴ-βέν· τῆ δὲ φύσει τὰ μὲν τοιαῦτα συνίστασθαι τῶν ζώων ὥς βαρύφωνα εἶναι, τὰ δ' ὀξύφωνα, συμβάλλεται καὶ ἡ θερμότης τῇ τόπου καὶ ἡ ψυχρότης. τὸ μὲν γὰρ θερμὸν πνεῦμα διὰ παχύτητα ποιεῖ βαρυφωιαν, τὸ δὲ ψυχρὸν διὰ λεπτότητα τέναντιον. δῆλον δὲ τῆτο καὶ ἐπὶ τῶν αὐλῶν· οἱ γὰρ θερμότερῳ τῷ πνεύματι χρώμενοι, καὶ τοῖστον προέεμενοι οἷον οἱ αἰάζοντες, βαρύτερον αὐλῶσιν. τῆς δὲ τραχυφωίας αἰτίον, καὶ τῆ λεῖαν εἶναι τὴν φωνήν, καὶ πάσης τῆς τοιαύτης ἀνωμαλίας, τὸ τὸ μόριον καὶ τὸ ὄργανον δι' ἃ φέρεται ἡ φωνὴ ἢ τραχὺ ἢ λεῖον εἶναι. ἢ ὅλως ὁμαλὸν ἢ ἀνώμαλον. δῆλον δ' ὅταν ὑγρότης τις ὑπάρχῃ περὶ τὴν ἀρτηρίαν ἢ τραχύτης γένηται ὑπὸ τινος πάθους· τότε γὰρ καὶ ἡ φωνὴ γίνεται ἀνώμαλος. τῆς δ' εὐκαμψίας, ἀν μαλακὸν ἢ σκληρὸν ἢ τὸ ὄργανον. τὸ μὲν γὰρ μαλακὸν δύναται ταμιεύεσθαι καὶ πάντα παπὸν γίνεσθαι, τὸ δὲ σκληρὸν ἔ δύναται. καὶ τὸ μὲν μαλακὸν καὶ μικρὸν δύναται καὶ μέγα φθέγγεσθαι, διὰ καὶ ὀξύ καὶ βαρὺ ταμιεύεται γὰρ ῥαδίως τῷ πνεύματος, καὶ αὐτὸ γινόμενον ῥαδίως μέγα καὶ μικρόν· ἢ δὲ σκληρότης ἀταμιεύτον. περὶ μὲν ἔν φωνῆς

ὅσα μὴ πρότερον ἐν τοῖς περὶ αἰσθήσεως διώρισται καὶ ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, τοσαῦτ' εἰρήσθω.

Περὶ δὲ ὀδόντων, ὅτι μὲν ἔχ ἐνὸς χάριν, οὐδὲ πάντα τοῦ αὐτοῦ· ἔσκεν τὰ ζῶα ἔχουσιν, ἀλλὰ τὰ μὲν διὰ τὴν τροφήν, τὰ δὲ καὶ πρὸς ἀλκὴν καὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ φωνῇ λόγον, εἰρηται πρότερον· διότι δ' οἱ μὲν πρόσθιοι γίνονται πρότερον οἱ δὲ γόμφιοι ὕστερον, καὶ οὗτοι μὲν οὐκ ἐκπίπτουσιν, ἐκεῖνοι δ' ἐκπίπτουσι καὶ φύονται πάλιν, τοῖς περὶ γενέσεως λόγοις τὴν αἰτίαν συγγενῇ δεῖ νομίζεσθαι. εἰρηκε μὲν ἔν περὶ αὐτῶν καὶ Δημόκριτος, ἔ καλῶς δ' εἰρηκεν· ἔ γὰρ ἐπὶ πάντων σκεψάμενος καθόλου λέγει τὴν αἰτίαν. φησὶ γὰρ ἐκπίπτειν μὲν διὰ τὸ πρὸ ὥρας γίνεσθαι τοῖς ζώοις· ἀμαζόντων γὰρ ὡς εἰπεῖν φύεσθαι κατὰ γέφυσιν. τῆ δὲ πρὸ ὥρας γίνεσθαι τὸ θηλάζειν αἰτιαῖται. καίτοι θηλάζει γε καὶ ὕς, ἐκ ἐκβάλλει δὲ τὰς ὀδόντας· ἔτι δὲ τὰ καρχαρόδοντα θηλάζει μὲν πάντα, ἐκ ἐκβάλλει δ' ἔνια αὐτῶν πλὴν τὰς κυνόδοντας, οἷον οἱ λέοντες. τῆτο μὲν ἔν ἡμαρτε καθόλου λέγων, ἔ σκεψάμενος τὸ συμβαῖνον ἐπὶ πάντων. δεῖ δὲ τῆτο ποιεῖν· ἀνάγκη γὰρ τὸν λέγοντα καθόλου τι λέγειν περὶ πάντων. ἐπεὶ δὲ τὴν φύσιν ὑποτιθέμεθα, ἐξ ὧν ὀρώμεν ὑποτιθέμενοι, ἔτ' ἐλλείψουσιν ἔτε μάταιον ἔθεν ποῦσαν τῶν ἐνδεχομένων περὶ ἑκασον, ἀνάγκη δὲ τοῖς μέλλουσι λαμβάνειν τροφήν μετὰ τὴν τῷ γάλακτος ἀπολαυσιν ἔχειν ὄργανα πρὸς τὴν ἐργασίαν τῆς τροφῆς· εἰ ἔν συνέβαιεν, ὡς ἐκεῖνος λέγει, πρὸς ἡβην, ἐνέλειπεν ἂν ἡ φύσις τῶν ἐνδεχομένων αὐτῇ τι ποιεῖν, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἔργον ἐγίγνετ' ἂν παρὰ φύσιν. τὸ γὰρ βία παρὰ φύσιν, βία δὲ φησὶ συμβαίνειν τὴν γένεσιν τῶν ὀδόντων· ὅτι μὲν ἔν τῆτ' ἐκ ἀληθείας φανερόν ἐκ τέτων καὶ τοιούτων ἄλλων. γίνονται δὲ πρότερον ἔτοι τῶν πλατέων πρώτων μὲν ὅτι καὶ τὸ ἔργον τὸ τέτων πρότερον (πρότερον γὰρ ἐστὶ τῷ λεῖαναι τὸ διελεῖν, εἰσὶ δ' ἐκεῖνοι μὲν ἐπὶ τῷ λεῖανειν, ἔτοι δ' ἐπὶ τῷ διαιρεῖν), ἐπειθ' ὅτι τὸ ἔλαττον, καὶ ἅμα ὀρμηθῇ, θάττον γίνεσθαι πέφυκε τῷ μείζονος. εἰσὶ δ' ἐλάττω ἔτοι τῷ με-

3. ἢ καὶ ἡ S. || κατὰ τὰς Z. κατὰ τὰς Y. || 5. ἡ ante, κιν. om. Y. || 10. σύναμα Y. || 11. ἀλλ' αἱ μ. S. || 12. αἰτίαι S. || συμβαίνει τὴν καρδίαν ἀρχὴν S. || 14. τὸ αὐτὴν μὲν αἰτίαν εἶναι om. Z. || 15. ἄνωθεν μὴθεν ἄλλο S. || 16. ὥς] ὥς τὰ μὲν P. || 17. τὰ δ' ὀξύφωνα εἶναι PZ. || 20. δηλοῖ PSYZ. || 21. τῷ om. Z. || 22. οἱ αἰάζοντες Sm, αἰαζόντες Fa, ἀ... ζόντες Z, εἰδόντες PG, αἰδ Y. || 24. τὸ alterum om. SYZ. || 25. εἶναι om. PZ. || 27. γίνεσθαι S. || 28. καὶ om. Y. || 29. ἢ ante ἡ P, om. Y. || 32. βαρὺ καὶ ὀξύ P. || γάρ] καὶ γάρ PSY. || 33. τῷ om. Y.

2. διώρισθαι S. || 4. ἔσκεν SY. || πρὸς SX. || τὴν om. Y. || 5. καὶ πρὸς ἀλκὴν om. SY. || 8. ἐκ ἐκπίπτουσιν S. || 9. δεῖ om. Z. || 10. καὶ ante περὶ S, om. Z. || 11. ἔτε PZ. || 13. γε om. P. || 14. γενέσθαι PZ. || 15. γε θηλάζει Y. || 17. κυνόδοντας P. || οἷον] ἡ S. || μὲν ἡμαρτε Y. || 18. ἐπὶ om. Y. || 19. δεῖ — 20. πάντων om. S. || 20. ἐπὶ P. || 24. ἔχειν post τροφῆς Z. || 25. συμβαίνει Z. || ἐνέλειπεν Y. || 27. γίγνετ' S. || τὸ — 28. φησὶ om. Z. || 31. πρώτων PZ. || πρότερον alterum om. Y. || 32. τῷ — τῷ] τὸ — τὸ YZ. || 33. καὶ om. Y. || ὀρμηθεῖ SY. || 34. γενέσθαι Y.

γέθει τῶν γομφίων, καὶ τὸ ὅσον τῆς σιαγόνης ἐκεῖ μὲν
πλατὺ εἶναι, πρὸς δὲ τῷ σώματι στενόν. ἐκ μὲν ἔν τῃ μεί-
ζονος πλείω ἀναγκαῖον ἐπιρρεῖν τροφήν, ἐκ δὲ τῇ ἐλάττωτος
στενωτέραν. τὸ δὲ θηλάζειν αὐτὸ μὲν ἔθεν συμβάλλεται, ἡ
δὲ τῇ γάλακτος θερμότης ποιεῖ θάττον βλαστάνειν τὰ ὀδόν-
τας. σημεῖον δ' ὅτι καὶ αὐτῶν τῶν θηλαζόντων τὰ θερμο-
τέρῳ γάλακτι χρώμενα τῶν παιδίων ὀδοντοφυεῖ θάττον·
αὐξητικὸν γὰρ τὸ θερμόν. ἐκπίπτουσι δὲ γενόμενοι τῇ μὲν
βελτίονος χάριν, ὅτι ταχὺ ἀμβλύνεται τὸ ὀξύ· δεῖ ἔν ἐτέ-
ρους διαδέχεσθαι πρὸς τὸ ἔργον. τῶν δὲ πλατέων ἔκ ἑξιν
ἀμβλύτης, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ τριβόμενοι λεαίνονται μόνον.
ἐξ ἀνάγκης δ' ἐκπίπτουσιν, ὅτι τῶν μὲν ἐν πλατεῖᾳ τῇ σια-
γόνι καὶ ἰσχυρῷ ὅστῳ αἱ ρίζαι εἰσὶ, τῶν δὲ προσθίων ἐν
λεπτῷ, διὸ ἀσθενεῖς καὶ εὐκίνητοι. φύονται δὲ παλιν, ὅτι
ἐν φυομένῳ ἔτι τῷ ὅστῳ ἡ ἐκβολὴ γίνεται καὶ ἔτι ὥρας
ῥῆς γίνεσθαι ὀδόντας. τέτς δὲ σημεῖον ὅτι καὶ οἱ πλατεῖς
φύονται πολὺν χρόνον· οἱ γὰρ τελευταῖοι ἀνατέλλουσι περὶ
τὰ εἴκοσιν ἔτη, ἐνίοις δ' ἤδη καὶ γηράσκουσι γεγέννηται οἱ
ἔσχατοι παντελῶς διὰ τὸ πολλὴν εἶναι τροφήν ἐν τῇ εὐρυ-
χωρίᾳ τῇ ὅστῃ. τὸ δὲ πρόσθιον διὰ τὴν λεπτότητα ταχὺ

λαμβάνει τέλος, καὶ ἔ γίνεται περίττωμα ἐν αὐτῷ, ἀλλ'
εἰς τὴν αὐξήσιν ἀναλίσκεται ἡ τροφή τὴν οἰκίαν. Δημόκρι-
τος δὲ τὸ ἔνεκα ἀφείς λέγειν, πάντα ἀνάγει εἰς ἀνάγκην
οἷς χρῆται ἡ φύσις, ἔστι μὲν τοιούτοις, ἔ μὴν ἀλλ' ἔνεκά
τινος οὕσι, καὶ τοῦ περὶ ἑκαστον βελτίονος χάριν. ὥς γί-
νεσθαι μὲν οὐθέν κωλύει οὕτω καὶ ἐκπίπτειν, ἀλλ' οὐ διὰ
ταῦτα, ἀλλὰ διὰ τὸ τέλος· ταῦτα δ' ὡς κινῆντα καὶ ὄρ-
γανα καὶ ὡς ὕλη αἰτία, ἐπεὶ καὶ τὸ τῷ πνεύματι ἐργά-
ζεσθαι τὰ πολλὰ εἰκὸς ὡς ὀργάνῳ· οἷον γὰρ ἑνια πολὺ-
χρηστὰ ἔστι τῶν περὶ τὰς τέχνας, ὥσπερ ἐν τῇ χαλκευ-
τικῇ ἡ σφύρα καὶ ὁ ἄκμων, ἔτι καὶ τὸ πνεῦμα ἐν τοῖς
φύσει συνεστῶσιν. ὅμοιον δ' εἴκει τὸ λέγειν τὰ αἰτία ἐξ
ἀνάγκης· καὶ εἴ τις διὰ τὸ μαχαίριον οἴοιτο τὸ ὕδωρ ἐξε-
ληλυθέναι μόνον τοῖς ὑδρωπιῶσιν, ἀλλ' οὐ διὰ τὸ ὑγιαίνειν
ἔνεκα τὸ μαχαίριον ἔτεμεν.

Περὶ μὲν ἔν ὀδόντων, διότι οἱ μὲν ἐκπίπτουσι καὶ γίνον-
ται πάλιν, οἱ δ' ἔ, καὶ ὅλως διὰ τίν' αἰτίαν γίνονται, εἴρη-
ται. εἴρηται δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ τὰ μόρια
παθημάτων, ὅσα γίνεσθαι συμβαίνει μὴ ἔνεκά του ἀλλ'
ἐξ ἀνάγκης καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τὴν κινητικὴν.

1. ἐκεῖ μὲν] ἐκεῖθεν Z, δεῖ μὲν Y. || 2. ἔν om Y. || 3. πλείονα Z. || 5. θάττον om SY. || τῆς] τέτς; τῆς PF. || 8. γεγόμενοι] γ'
ἐνιοι Z, γ' ἐνιοι μὲν S. || τῇ μὲν] τῇ μὴ S, τέτων τῇ Z. || 14. διὸ] διὸ καὶ Y. || ἀκίνητοι Y. || 15. τῷ om Z. || καὶ om Z. || 16. ὅτι]
ἔστι S. || 18. δ' ἤδη] δὲ δὴ P. || παντελῶς οἱ ἔσχατοι Y.

3. ἀνάγει] ἀ λέγειν S. || εἰς ἀνάγκην om PSY. || 5. τῇ] τῷτο Y. || 7. δ' om Z. || ὕλης PSY. || 8. καὶ om SY. || τὰ] καὶ τὰ
PSY. || εἰκὸς] ὥς Z. || 13. μόνους S. || 16. γίνεται SYZ. || 17. εἴρηται om Y. || 18. τὰ om S. || 19. ἔνεκα δὲ τε PSYZ. || 20.
διὰ τὴν] διὰ τιν' PSY.

3 1151 00847 9747

THE EISENHOWER LIBRARY

Date Due

Nov. 10 1938		

